HIPPOCRATIS

ET

ALIORUM MEDICORUM VETERUM

RELIQUIAE.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΚΑΙ

ΑΛΛΩΝ ΙΑΤΡΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ

ΛΕΙΨΑΝΑ.

HIPPOCRATIS

ET

ALIORUM MEDICORUM VETERUM

RELIQUIAE.

MANDATU ACADEMIAE REGIAE DISCIPLINARUM QUAE AMSTELODAMI EST

EDIDIT

FRANCISCUS ZACHARIAS ERMERINS.

Volumen Secundum.

TRAIECTI AD RHENUM
APUD KEMINK ET FILIUM.
CIƆIƆCCCLXII.

LIPSIAE
APUD T. O. WEIGEL.

PARISIIS
APUD BENJ. DUPRAT.

L. S.

Cum primum volumen Hippocratis in lucem emittebam, in praefatione summatim de huius editionis consilio et ratione exposui. Qua de re quia nunc nihil amplius dicendum habeo, praefandi materies deesse videri possit. Sunt tamen alia nonnulla, de quibus scribere est operae pretium.

Cobetus in Mnemosynes volumine IX. cum locos aliquot ex aliis libris, tum non paucos e libro de aëre, aquis, locis tractavit. Quas observationes cum primum perlegebam, fere eodem tempore Franckenius item aliquot animadversiones suas in eundem libellum mihi tradidit. Quo facto ipse postea quam diligentissime potui eximium senis Coi tractatum iterum excussi, ut de aliorum labore recens in eo expoliendo posito iudicium ferre liceret et ut viderem, quid illorum meaque ipsius opera ad illius scripti intelligentiam proficerem. Itaque iam hoc loco repetam Cobeti observationes, quae in publicum quidem emissae sunt, sed quas deesse nolim huius editionis lectoribus, qui certe non omnes Mnemosynen in promptu habebunt. Addam autem Franckenii lucubrationes measque, sive ipse aliquid repererim, sive aliquid monendum videatur, de iis, quae ab illis accepi. Sunt praeterea in aliis quoque libris loci nonnulli, de quibus rectius quam antea sentire hodie mihi videor, quos item indicabo. Scilicet tritum illud „dies diem docet" mihi quoque contigit. Denique praefatione ad primum volumen attigi nonnullas dictiones Hippocrati aliisve horum auctorum medicorum non tribuendas, sed explodendas, aut male intellectas alioque modo explicandas; quarum quidem numerus crevit in tractatione librorum hoc volumine contentorum, adeo ut utile fore opiner eas hoc loco colligere.

Primum igitur editionis huius ordinem sequens deinceps describam animadversiones in alios libros primo volumine contentos; tum libellum de aëre, aquis et locis percurram; tandem colligam dictiones in primo et secundo volumine obvias, quae admitti ipsae nequeunt, aut quarum interpretatio vitiosa.

In praenotionibus autem Coacis 114. (p. 49.) vulgo legitur *φλυζάκια κατὰ πᾶν τὸ σῶμα ἐκφύει*, ubi *ἐκφύεται* scripsi, quum formam mediam in activam transiisse putarem, quippe in hoc libro aliisque frequens est formarum activarum et passivarum permutatio. Sed habet cod. A. veram scripturam *ἐκθύει*, quam reponere oportet, sicuti Ep. VI. (p. 593.) e cod. C. et schol. legendum: *Ἕλκεα ἐκθύουσι, ἢν ἀκάθαρτος ἐὼν πονήσῃ* — et ibidem (p. 606.)

sect. 8. § 3. *καὶ ἐκθύματα, ἃ σῆψ καλέεται* cum schol. — Sero agnovi frequentem scribarum errorem, quo *ἐκφύειν* pro *ἐκθύειν* scribunt, *ἐκφύματα* pro *ἐκθύματα*.

Dubitare coepi de iudicio, quod cum in adn., tum in prolegomenis ad vol. I. (p. XXV.) tuli de loco in Coaca 400. (p. 68.) obvio *τούτους δὲ ἐκάλεον οἱ ἀρχαῖοι βλητούς*. Nempe sentire coepi, si quis mihi obiiceret illa verba esse adnotationem alienam ex libri de victu acutorum loco, quem contuli, desumptam et e Coaca delendam, me non habiturum, quo verba illa Coacae auctori vindicarem. Itaque tu dele L. B. adnotationem marginalem e Coaca 400. Noli existimare Coacas 400. 401. Hippocratis ipsius esse. Quin confer cap. 59. libri II. de morbis, et videbis paene certum esse utrumque Coacarum locum e Cnidia schola provenisse. — Vide ceterum quam interdum adnotationes marginales agnovisse sit magni momenti!

Coaca 549. (p. 108.) pro *ἐν τῇσι ἐπιφόροισι* lege *ταύτῃσι ἐπιφόροισι* deleta praepositione.

Coaca 582. (p. 113. vs. 1.) pro *ὑποτροπήν* potius consuetum his scriptoribus *ὑποστροφήν* legendum.

In Prognostico autem (p. 153.) in fine cap. 44. legis: *Γίγνεται δὲ ταῦτα τοῖσι μὲν ἀνδράσι καὶ τῇσι γυναιξὶ ἐν τοῖσι τριταίοισι μάλιστα· τοῖσι δὲ νεωτέροισι γίγνεται μὲν καὶ ἐν τούτοισι, μᾶλλον δὲ ἐν τοῖσι ξυνεχεστέροισι πυρετοῖσι καὶ ἐν τοῖσι γνησίοισι τριταίοισι.* Manifesto corrigendum: *μᾶλλον δὲ ἐν τοῖσι ξυνεχεστέροισι πυρετοῖσι ἢ ἐν τοῖσι γνησίοισι τριταίοισι.*

Epid. III. (p. 231. vs. 12.) aegro nono legitur: *περὶ δὲ ἑκατοστὴν κοιλίη πολλοῖσι χολώδεσι ἐπεταράχθη καὶ ᾖει χρόνον οὐκ ὀλίγον πολλὰ τοιαῦτα.* Scriptum fuit olim *καὶ διῄει*; periit autem ΔΙ post ΚΑΙ; *διϊέναι* de excretis per alvum familiare, quin solenne.

Libro de victu acutorum (p. 297. vs. penult.) pro prava forma *ἀπολισθαίνειν* scribe *ἀπολισθάνειν* et p. 312. vs. 7. *λιποψυχώδεα* pro *λειποψυχώδεα*.

Cobetus in Mnemos. l. l. (p. 31.) monet me ibidem (p. 316.) in fine capitis 51. pro *ὁκόσα* recipere debuisse *ὅσσα*.

In parte vero spuria libri (p. 334. vs. antepenultimo) *καθᾶραι* relictum est, quod in *καθῆραι* mutari oportuit.

Alius generis hoc est: Aph. 25. V. haec habentur: *Γυναικὶ ὑπὸ ὑστερικῶν ἐνοχλουμένῃ ἢ δυστοκεούσῃ πταρμὸς ἐπιγενόμενος ἀγαθόν.* — Certum est *ὑπὸ ὑστέρων ἐνοχλουμένῃ* dandum esse: *τὰ ὑστερικά* nihil huc. Apte coniunguntur *ὑπὸ ὑστέρων ἐνοχλουμένῃ* et *δυστοκεούσῃ*, non quae vulgatus textus fert. Tum vero quid proderit sternutatio in uteri strangulatu? Proderit in secundinarum retentione secundum veterum opiniones (vid. Aph. 49. V. et de morbis mull. I. § 68.) — Confer Galeni commentarium et Littréi notulam; sed noli cum his dubitare.

Cobetus in Mnemos. (p. 27. l. l.) tractavit locum ex Ep. II. (p. 478.) in fine capitis vicesimi et mirari se scribit me non amplexum esse Heraclidis correctionem. At ego hanc amplecti non potui, nisi mihi certo constaret verba ab antiquo Critico emendata re vera fragmentum exhibere nullo modo cum vicinis cohaerens. Sed quum sequentia *καί οἱ ἄκρητα ἐρυθρὰ ἰκνεύμενα ᾖει* re ipsa ad narrationem superiorem, nimirum ad exitum morbi in sanationem, spectare videantur, credebam in fragmento illo aliquid latere, quod ad morbi descriptionem pertineret. Nunc tamen ab eo admonitus video dandum esse:

— — *καὶ ἐρυθρὰ ᾔει μέχρι τοῦ ἕκτου μηνὸς, ἔπειτα λευκὰ κάρτα πάντα ἤδη τὸν χρόνον . . . . [πρὸς δὲ τὸ ἀφροδίσιον αἱ θυραὶ ἔβλεπον] . . . . καί οἱ ἄκρητα ἐρυθρὰ ἱκνεύμενα ᾔει.*

Puto me nunc totum locum esse expediturum, quem partim intellexerat Foësius, Littréus et ego minime intelleximus decepti insulsis librariorum commentis. Habetur Ep. II. (p. 485.) et Ep. IV. (p. 527.) interpolatus inter historias morborum. Eum autem describo ex Ep. IV., quemadmodum a Littréo est editus.

Τοῖσι πάνυ χολώδεσι ἐν πυρετοῖσι μάλιστα ὅλως ἐπὶ τὰ σκέλεα ἡ κάθαρσις· οἷον ὁ τὴν σικύην προσβαλλόμενος, ἐπεὶ ἐς τὸ ἰσχίον ὀδύνη τούτῳ ἐς σκέλος κάτω ἦλθε καὶ ἐρρήϊσε.

In his *ἐν πυρετοῖσι* optime dedit Littréus ex Ep. II. l. l. pro vulgato *ἐκπύοις*, pro quo alii libri *ἐμπύοις*. Porro vulgata fert *μάλιστα ὅλῳ ἰκέλη ἡ κάθαρσις*, ad quam lectionem Foësius praeclare retulit glossam Galenicam: *ὅλον· τὸ μέλαν τῆς σηπίης.* Locus ipse, uti alii multi, constat ex aphorismo, monitu summario, et exemplo. Videmus in aphorismo *ἰκέλη* vulgatae abiisse in *ἐπὶ σκέλεα* atque ita monstrum dictionis natum esse *ἐπὶ σκέλεα ἡ κάθαρσις*, quod quidem olim me offendit, sed auctoris ineptiis tribuebam. At secus est: vulgata servanda in aphorismi lectione et in exemplo item pro *ἐς σκέλος* legendum *ἴκελον*; tum pro *κάτω ἦλθε* lege *κάτω διῆλθε*, quippe sermo est de excretis per alvum, non de doloris descensu ad crus. Quod cum antea non intelligebam, loco subvenire volui *ὅλως* e Littréi lectione eximendo. Sed *ὅλῳ* et *ὅλως* idem est, sicuti *ᾧ περ* et *ὥσπερ* frequenter permutantur. Quod autem e Galeno excitant *ὁλός* pro *θολός*, — *ὁλώδεα* pro *θολώδεα*, — *ὁλερόν* pro *θολερόν*, mera librariorum peccata sunt. Heringa enim *ὁλώδεα* ex *ὀδώδεα* natum esse docuit. De *ὁλός* et *ὁλερός* dubitabam num admitti possent; quin illa dubitatio causa fuit, cur olim vulgatae aphorismi nostri lectioni fidem non haberem. Nuper vero vidi Cobetum de Hesychio scribentem: „Nonne est incredibilis stupor hominis, qui serio scribat: *ὁλερόν· βορβορῶδες* pro *θολερόν*?" — Itaque locum nostrum iam lego ad hunc modum:

Τοῖσι πάνυ χολώδεσι ἐν πυρετοῖσι μάλιστα θολῷ ἰκέλη ἡ κάθαρσις.

Οἷον ὁ τὴν σικύην προσβαλλόμενος, ἐπεὶ ἐς τὸ ἰσχίον ὀδύνη· — τούτῳ ἴκελον κάτω διῆλθε καὶ ἐρρήϊσε.

Pronomen *τούτῳ* refero ad *θολῷ*, non ad aegrotantem.

Nuper detegere mihi licuit vitiosam lectionem, quam spreta vera codicum suorum scriptura Foësius praetulit et quae in vulgata hodie legitur. Ep. IV. (p. 542. vs. 5.) pro *καὶ τἄλλα λιπαρῇ* sine dubio recipiendum est *καὶ τἄλλα λαπαρῇ*. Sed vide iam, num p. 552., ubi de sede nominis *λαπαρός* mihi non constare significavi, illud epitheton sit referendum ad postrema, ita ut vs. 9. legamus: *λαπαρὸς, οὐ πάνυ δύσπνοος*, quemadmodum loco, de quo dicere coeperam *καὶ τἄλλα λαπαρῇ καὶ οὐ πάνυ δυσπνόῳ.* Quod *λαπαρός* altero loco *mollis* Latine exprimitur, sit licet; sed significat me iudice alvum debito modo exoneratam fuisse.

Monet Cobetus l. l. p. 33. seqq. de locis ex Epid. VI. initio sectionis 2., p. 563. seqq. Ex illis, quae docte, copiose, accurate scripsit, excerpo ea, quae ad textum libri spurii statim spectant; tum vero describo item a Cobeto emendatam partem commentarii Galeni ad unum locorum, quos tractavit.

In verbis principio sectionis 2. Ep. VI. positis Cobetus tacite *ναί* abiicit legens:

Εὐρῦναι, στενυγρῶσαι τὰ μὲν, τὰ δὲ μή.

Docet simul στενυγρός esse formam Ionicam ex στενός productam, ut πενιχρός ex πένης; Iones dixisse στενυγρός, — στενυγρῶσαι, — στενυγροχωρίη pro στενός, στενῶσαι, στενοχωρίη.

Loci principio p. 564. καί delet, ita ut legat:

Λεπτῦναι, παχῦναι, τεῦχος, δέρμα, σάρκας, τἄλλα, τὰ μὲν, τὰ δὲ μή.

In aphorismo penultimo eadem pagina pro ἀντιτείνοντα acute dativum reponit hoc modo: Παροχετεύειν, ὑπείξαντα ἀντισπᾶν αὐτίκα, ἀντιτείναντι ὑπεῖξαι.

Denique ostendit p. 565. antiquam lectionem esse non ἐργάσασθαι, sed:

Ὀργάσασθαι τὸ ὅμοῖον, τὸ ἀνόμοιον. Quamquam ipsum ὀργάσασθαι ridiculum et eiusmodi ut nihil intelligas.

Partem autem commentarii Galeni ad hunc locum ita constituit: τὸ δὲ ὀργάσασθαι μεμάθηκας ἐπὶ τοῦ μαλάττειν, ἢ μιγνύναι λεγόμενον· ἄδηλον οὖν εἴτε τῷ προειρημένῳ συντακτέον, εἴτε τῷ ἑξῆς εἰρημένῳ αὐτὸ προτακτέον, ἑκατέρως γὰρ οὐκ οἰκείως φαίνεται λέγεσθαι· διὸ καί τινες μὲν ὡς ἑπόμενον αὐτὸ τοῖς προειρημένοις ἐκείνοις συνῆψαν, εἶτ' ἀφ' ἑτέρης ἀρχῆς τὸ ὅμοιον, οἷον ὀδύνη ὀδύνην παύει. τινὲς δὲ ἀρχὴν ἐποιήσαντο τῶν ἐφεξῆς τὸ ὀργάσασθαι τὸ ὅμοιον. ἐπεὶ δὲ ὡς ἔφην, ἑκατέρως λεγόμενον οὐδετέρως ἐστὶ πιθανὸν, ἐπὶ τὸ μεταγράφειν αὐτὸ παρεγένοντο πολλοὶ, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα καθ' ἓν ὄνομα τὴν ἀσάφειαν ἔχει. καί τινες μὲν τὴν δευτέραν συλλαβὴν διὰ τοῦ γ̅ καὶ ι̅ γράφουσι ὀργίσασθαι, τινὲς δὲ τὴν πρώτην διὰ τοῦ ε̅ καὶ ρ̅, τὴν δὲ δευτέραν διὰ τοῦ γ̅ καὶ α̅ ἐργάσασθαι τὸ ὅμοιον, εἶτ' ἐφεξῆς φασιν ἐν παραδείγματος μοίρα λελέχθαι τὸ οἷον ὀδύνη ὀδύνην παύει· γέγραπται μὲν οὖν ταῦτα κατὰ πολλὰ τῶν ἀντιγράφων, ὀρθῶς δὲ ἐν τοῖς κατὰ Διοσκορίδην οὐ γέγραπται. φαίνεται μὲν γὰρ ὡς ἐπ' ἐξηγήσει προσγραφέντα ὑπό τινος, αὖθις δὲ εἰς τοὔδαφος ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου μετατεθεῖσθαι.

Ita demum scripta Galeni verba plana sunt; exempla vero, de quibus Pergamenus monet, si respicias, illustrant et respiciunt recentem lectionem ἐργάσασθαι.

Docet dein Cobetus ὀργάζειν usurpari in formula πηλὸν ὀργάζειν de argillae, caementi, calcis subactione; — ὀργᾶν et ὀργάζειν commune nihil habere, nisi fortuitam literarum similitudinem. De reliquis dimitto lectorem ad ipsam Mnemosynen.

Pergo nunc ad locum ex eodem Ep. VI., qui est sectione 6. § 3. (p. 594.), ubi principio sententiae legimus: ὀδυνέων τὴν ἐγγύτατα κοιλίην καθαίρειν, quem locum in adn. corruptum esse dixi, quum nihil intelligerem. Postea perspicere coepi lucem petendam esse ex Aph. 18. IV. Τὰ ὑπὲρ τῶν φρενῶν ὀδυνήματα ἄνω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει· ὁκόσα δὲ κάτω, κάτω. Et ex cap. 44. libri de locis in homine, ubi: τὰ δὲ νοσήματα ᾗ πελαστάτω πέφυκε ἐξάγειν, ταύτῃ δ' ἐξάγειν, ᾗ ἑκάστῳ ἔξοδος ἐγγυτάτω. — Vides principium loci, quod tentare non debueram, sanum ac salvum esse; de reliquis nondum meliora sum doctus iis, quae in adnotatione protuli.

Tandem eodem libro § 28. sect. 6. (p. 613.) dubitavi de dictione ᾧ ὁ λοβὸς τοῦ ἥπατος ἐπεπτύχθη. Dictionem quidem unde hauserint antiqui, seu potius qua de re eam usurpaverint, nisi, quod subinde faciunt, prorsus de suo aliquid finxerint, nondum novi. Sed de internis aff. (vol. II. p. 381.) legis τὸ ἧπαρ οἰδέει καὶ ἀναπτύσσεται πρὸς τὰς φρένας ὑπὸ

τοῦ οἰδήματος; vide etiam locos a Foësio in Oecon. collectos, ubi ἀναπτύσσεσθαι praeterea legitur. Aliud quidem hoc quam ἐπιπτύσσεσθαι, sed hoc tamen illo firmatur; tum vero firmatur dictione ἢν ὑποπτυχθῇ τι τοῦ στόματος τῶν ὑστερέων de mm. mull. II. Itaque puto dictionem ὁ λοβὸς τοῦ ἥπατος ἐπεπτύχθη, aut fortasse ὑπεπτύχθη, usitatam fuisse, sed rem proponere, quam plane de suo finxerunt.

In fullonis casu Ep. VII. 79. (p. 688.) in adn. pro codicum lectione ὀφθαλμὸς μέγας nihil melius mihi succurrere dixi quam Lindani ὁ παλμὸς μέγας. Fortasse lacuna adest et legendum ὀφθαλμὸς . . . . . μέγας, ita ut sive ὁ δεξιός, sive ὁ ἀριστερός periisse statuatur. Nimirum cap. 92. (p. 698.) legis: ἐκταίῳ ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς μέζων ἐν τῷ βλέπειν. Et in prognostico § 3. mali ominis esse dicitur ἢν ὁ ἕτερος (ὀφθαλμὸς) τοῦ ἑτέρου ἐλάσσων γίγνηται.

Haec quidem de aliorum librorum locis; transimus ad libellum de aëre, aquis et locis.

Primus locus est p. 242. vs. 10., ubi Cobetus pro ἔφυδρος legendum esse opinatur ὕπυδρος. Primarium autem argumentum, quo coniectura nititur, petitur ex loco p. 276. obvio, quare de hac re dicturus sum, cum eò pervenero.

Eadem p. 242. vs. penult. praeclare docet delendum esse πρότερον εἰδώς, quum sit glossema, quo in falsa lectione πρόφρων τις ᾖ exponatur πρόφρων. Nemo sane semel admonitus dubitabit, quin πρότερον εἰδώς expellendum sit.

Sequenti pag. 243. vs. 13. ad verba εἰ δὲ δοκέοι τις ταῦτα μετεωρολόγα εἶναι, εἰ μετασταίη τῆς γνώμης, μάθοι ἂν ὅτι οὐκ ἐλάχιστον μέρος ξυμβάλλεται ἀστρονομίη ἐς ἰητρικήν adnotat: „praeter naturam verus rerum ordo inversus est; praecedit quod ex rei natura sequitur et quod debebat praecedere a tergo venit. Ex iis enim, qui ab aliquo dissentiunt, nemo prius mutat sententiam et deinde meliora edoctus agnoscit, sed praecedit, ut opinor τὸ μαθεῖν τὰ βελτίω, sequitur τὸ μεταστῆναι τῆς γνώμης." Itaque emendat εἰ δὲ δοκέοι τις ταῦτα μετεωρολόγα εἶναι, μετασταίη ἂν τῆς γνώμης, εἰ μάθοι κ. τ. λ. Fortasse mirabitur me contendere locum sanum esse. Sed quod μετίστασθαι τῆς γνώμης interpretatur *sententiam mutare*, mihi non plane Graecam dictionem reddere videtur, nam μετίστασθαι τῆς γνώμης est *dimittere opinionem susceptam*, non *aliam pro alia amplecti*, quod, uti opinor, est μετίστασθαι ἐς ἄλλην γνώμην. — Οὐδὲν λέγεις, inquis, argutaris! — Imo μεταστῆθι τῆς γνώμης et audi! Milites apud Herodotum IX. 58. μετίστανται ἐκ τῆς τάξιος, — *deserunt ordines*, — non μετίστανται ἐς ἄλλην τάξιν. Neque alia est significatio transitivi μεταστῆσαι in verbis καὶ τὸ ἔθος μεταστήσαις ἂν (p. 94. vol. II.) libri de natura hominis; — atque eadem potestas in verbali (p. 54. vol. II.) in libello de morbo sacro ὑπὸ καθαρμῶν μετάστατα γίγνεται. Sed lepidus sum, qui tibi exempla conquiram. Vere Hippocratem interpretatus est Foësius „si sententia destiterit" et Coraës „pour peu qu'il veuille abandonner ses préjugés." Ergo verus rerum ordo non invertitur, sed εἰ μὴ μεταστaίη τῆς γνώμης, οὐδ' ἂν ἀκούοι. Hoc quidem voluit Hippocrates, neque in eius oratione quidquam reprehendendum est.

Pag. 244. vs. penult. in verbis ἃ νομίζουσι τό τε θεῖον ποιέειν καὶ ἱρὴν νοῦσον εἶναι docet τε ferri non posse. Vere sane! — Simul Cobetus pereleganter Sophoclis versum apud Erotianum et hunc ipsum quomodo intelligere oporteat, docuit legens:

Παιδικόν — πάθος, παιδείαν νῦν τὴν παιδοτροφίαν καλεῖ, ὅθεν καὶ Σοφοκλῆς ἐν Πελίᾳ φησὶ

λευκὴν γὰρ αὐτὴν ὧδ' ἐπαίδευσεν γάλα.

Itaque Erotianus ἃ νομίζουσι τό τε παιδικὸν ποιέειν κ. τ. λ. legit; Galenum vero etiam nunc puto legisse ἃ νομίζουσι τό τε παίδειον ποιέειν, ut significavi ad Ep. VI. (p. 558). Lectiones Erotianeae et Galenicae saepissime inter se discrepant.

Dissentio ubi Cobetus p. 245. vs. 5. et p. 246. vs. 15. pro αἵ τε ὀξεῖαι νομιζόμεναι νοῦσοι et ὁκόσα ὀξέα νοσήματα νομίζονται legendum censet αἵ τε ὀξεῖαι ὀνομαζόμεναι νοῦσοι et ὁκόσα ὀξέα νοσήματα ὀνομάζονται. Provocat ad p. 247., ubi vs. 1. τά τε ἱρὰ νοσεύματα καλεύμενα, sed differt hic locus ab illis. In his certa et forma sua probe definita vulgoque nota morbi species memoratur; illis vero locis genus morborum haud probe circumscriptum et ad quod facile alius quis alium morbum referat, aut ab eo excludat. Liquet ex ipsius Hippocratis verbis libro de victu acutorum, ubi (p. 290.): ἔστι δέ, inquit, ταῦτα ὀξέα, ὁκοῖα ὠνόμασαν οἱ ἀρχαῖοι πλευρῖτιν καὶ περιπνευμονίην καὶ φρενῖτιν καὶ λήθαργον καὶ καῦσον καὶ τὰ ἄλλα νοσήματα, ὁκόσα τούτων ἐχόμενά ἐστι, ὧν οἱ πυρετοὶ τὸ ἐπίπαν ξυνεχέες ἐόντες κτείνουσι. Sed vide praeterea quam in ipso hoc libello de aëre, cett. (p. 264. 3.) dicat: καὶ αἱ ἰσημερίαι νομιζόμεναι εἶναι ἀμφότεραι. Hippocrates ita loquitur, quod hoc tempus anni plures quidem dies durare putatur, sed ita spectatum fines certos non habet. — Simili vero modo res se habet cum genere morborum acutorum, quare nihil novandum.

Cobetus p. 247. vs. 27. pro τὸ γὰρ γάλα ἀποσβέννυται ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῆς σκληρότητος καὶ ἀτεραμνίης legi debere dicit, ἀποσβέννυται ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῆς σκληρότητος: „Poterat, inquit, Hipp. dicere ἡ ὕδατος σκληρότης τὸ γάλα ἀποσβέννυσι, maluit forma passiva uti τὸ γάλα ἀποσβέννυται ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῆς σκληρότητος." — Item p. 280. vs. 19. pro καὶ ἀπὸ μὲν ἡσυχίης καὶ ῥαθυμίης ἡ δειλίη αὔξεται, ἀπὸ δὲ τῆς ταλαιπωρίης καὶ τῶν πόνων αἱ ἀνδρίαι requirit ὑπό utroque loco. „Iterum, inquit, confusa manifesto sunt ἀπό et ὑπό p. 280. . . . . nam quoniam alia orationis forma *idem* sic dici poterat: ἡ μὲν ἡσυχίη τὴν δειλίην αὔξει, ἡ δὲ ταλαιπωρίη τὰς ἀνδρίας, consequitur bis necessario ὑπό pro ἀπό restitui oportere." Impudens videri possum si eximio critico in eiusmodi rebus fidem non habeo; at me non habere profiteor! In libro de nat. pueri in partu (p. 490. in fine, vol. II.) legis: αὐτὸ δὲ τὸ θερμαινόμενον ἕλκει ἐς ἑωυτὸ ἕτερον πνεῦμα, ἀφ' οὗ τρέφεται. Secundum Cobeti regulam reponi debet ὑφ' οὗ τρέφεται. At recte dicitur ἀφ' οὗ τρέφεται et recte dicitur ὑφ' οὗ τρέφεται; cum illud dico, propono τὸ πνεῦμα tanquam materiem, unde nutriatur τὸ θερμαινόμενον; cum hoc dico, τὸ πνεῦμα mihi erit persona, quae nutriat. Nemo negabit recte dici τρέφεσθαι ἀπό τινος, αὔξεσθαι ἀπό τινος, quemadmodum recte dicitur φύεσθαι ἀπό τινος, similia alia. — Alterius loci Hippocratis alia est ratio, sed ἀπό non est vitiosum: dici potuit ab Hippocrate τὸ γάλα τῇσι γυναιξὶ ἀποσβέννυται διὰ τῶν ὑδάτων τὴν σκληρότητα καὶ ἀτεραμνίην. Id ipsum autem idem est, quod dixit ἀποσβέννυται ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῆς σκληρότητος. — Praepositio ἀπό plane eodem modo ponitur atque p. 329. vs. 3. vol. II. dicitur φθίνει δὲ ὁμοίως καὶ ἀπὸ τῶν κοίλων φλεβῶν et paulo post πάσχει δὲ ταῦτα ἀφ' ὁκοτέρων ἂν φθίνῃ; utroque loco διά usurpari

potuit; potuit dicere *φθίνει δὲ ὁμοίως καὶ διὰ τὰς κοίλας φλέβας* et *πάσχει δὲ ταῦτα δι' ὁκότερα ἂν φθίνῃ*. Sed vide iam, num sive *ἀπό*, sive *διά* substituere possis in dictione, qualis *δάκνομαι ὑπὸ τοῦ κυνός*: absurdum erit *δάκνομαι ἀπὸ τοῦ κυνός*, *δάκνομαι διὰ τὸν κύνα* ut significem *τὸν κύνα με δάκνειν*. Me iudice illa conversio orationis passivae in activam, ex qua de usu praepositionis *ὑπό* iudicari vult Cobetus, nihil demonstrat.

Pag. 248. vs. antepenult. pro codicum scriptura *εἴπερ* reponendum esse *ἐπείπερ* demonstravit.

Ad locum p. 249. vs. 20. *ὁ ἥλιος ἐγκαταδύνων ὥστε μάλιστα διέψει τοὺς ἀνθρώπους* pro *ὥστε* reponit *ἐς τά*; Franckenius de eodem vitio me admonuit. Praeterea Cobetus: „quid sit, inquit, *ἐγκαταδύνων* non satis assequor." — Probe memini me aliquando *καταδύνων* scribere voluisse; retinuit me illud *ἐς τὰ μάλιστα διέψει τοὺς ἀνθρώπους*, quum crederem *ἐγκαταδύνειν* eo spectare, ut significaretur solis occidentis radiorum in corpora hominum immissio. — Sed vide num forte *καταδύνων* sit dandum!

Monente Cobeto p. 260. vs. penult. vitiosum *καταλελεπτύσθαι* in *καταλελεπτύνθαι* est mutandum.

Verbulo attingo locum p. 262. vs. 8. *οὐ τοίνυν οἷόν τε ἐκ τοιαύτης γῆς ὕδατα ἀγαθὰ γίγνεσθαι, ἀλλὰ σκληρά τε καὶ καυσώδεα, διουρέεσθαί τε χαλεπὰ καὶ πρὸς τὴν διαχώρησιν ἐναντία εἶναι*. Nimirum inest ellipsis, quam non probe intelligens olim putavi *εἶναι* in fine periodi absolute poni. Sed secus est; nam *ἀλλά* explendum est *ἀλλὰ ἀνάγκη σκληρά τε καὶ καυσώδεα .... εἶναι*. Plane simili modo res se habet in § 12. verbis *οὐ γὰρ οἷόν τε ἕτερον ἑτέρῳ ἐοικέναι ὕδωρ, ἀλλὰ τὰ μὲν γλυκέα εἶναι, τὰ δὲ ἁλυκά τε καὶ στυπτηριώδεα, τὰ δὲ ἀπὸ θερμῶν ῥέειν*, ubi item *ἀλλ' ἀνάγκη τὰ μὲν γλυκέα εἶναι* voluit scriptor. Itaque constat me diversa similia habuisse, quum p. 253. vs. 14. *εἶναι* defenderem, quod tollendum esse Franckenius mihi significavit, quemadmodum alii ante me recte sustulerant. Unde originem duxerit, non perspicio.

Cobetus pessime corruptum iudicat locum p. 254. vs. 3.: *ἀλλὰ γὰρ ψευσάμενοί εἰσι οἱ ἄνθρωποι τῶν ἁλμυρῶν ὑδάτων πέρι, δι' ἀπειρίην γε, ὅτι νομίζεται διαχωρητικὰ εἶναι τὰ ἁλυκά*. Pro *καί*, quae librorum est lectio, perperam me *γε* dedisse adnotat ac dein: „quomodo, inquit, coniungi poterunt unquam *ψευσάμενοί εἰσι* et *ὅτι νομίζεται διαχωρητικὰ εἶναι*? Poterant mentiri (nam *ψεύσασθαι* dixit, non *ψευσθῆναι*, ut lenius dixisse videretur *fugit eos ratio*) *ὅτι διαχωρητικά ἐστι*, non *ὅτι διαχωρητικὰ εἶναι νομίζεται*. Praeterea quomodo coniungi poterunt *ψεύσασθαι* et *δι' ἀπειρίην*? Qui de iis, quae nesciunt, secus iudicant, non mentiuntur, sed falluntur. Etiam *ψευσάμενοί εἰσι* pro *ἐψεύσαντο* suspiciosum est. Nullum ex his exitum reperio. Quaerant acutiores!" Imo non sum te acutior, Cobete! sed vide quam mira res sit *ἡ κρίσις*: aut ego pessime fallor, aut tu non vidisti quod ipse digito monstravisti! Quidni legamus: *Ἀλλὰ γὰρ ἐψευσμένοι εἰσὶ οἱ ἄνθρωποι τῶν ἁλμυρῶν ὑδάτων πέρι δι' ἀπειρίην, κατότι νομίζεται διαχωρητικὰ εἶναι τὰ ἁλυκά*.

Pag. 254. vs. 27. *γάρ* supplendum esse, itaque *ὅταν γὰρ ἄνθρωπος ἐν ἡλίῳ βαδίζῃ* dandum esse docet Cobetus.

Porro existimat p. 256. vs. 13. pro *ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν καθίσταται* legendum esse *ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν ἀποκατίσταται*. Mihi quidem non certum videtur Hippocratem non *κατίσταται* scripsisse; nam in formulis *ἐς τωὐτὸ κατίστασθαι* et *ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν*

κατίστασθαι, alio loco *κατίστασθαι*, alio *ἀποκατίστασθαι* legis, eodemque sensu *ἀποκατίστασθαι* et *κατίστασθαι* nude occurrunt. Ita statim apud Herod. IV. 105. legis *τῶν Νευρῶν ἕκαστος λύκος γίνεται ἡμέρας ὀλίγας καὶ αὖτις ὀπίσω ἐς τωὐτὸ κατίσταται.* Apud Hipp. Coaca 164. *Φωνῆς λυθείσης ἐς τωὐτὸ κατίστανται*, Ionismi obliterati erant. Nude *κατίσταται* ponitur in re simili Coaca 212. et loco simili e prognostico p. 129. vs. 12. *ἢν δὲ μηδὲν τούτων φῇ εἶναι, μηδὲ ἐν τῷ χρόνῳ τῷ προειρημένῳ καταστῇ.* Contra nude *ἀποκαταστῆναι* Ep. VII. p. 707. in fine § 115. *ἕως τὰ οὖρα ἀποκατέστη* et lib. de vet. med. vol. II. p. 39. in fine cap. 35. *τὰ δ' ἄλλα πάντα — φημὶ ἔγωγε τὸν αὐτὸν τρόπον ἀποκατίστασθαι.* Contra Epid. VII. p. 653. vs. 11. *καὶ τὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ κατέστη;* — ibid. p. 700. *κατίσταντο δὲ ἐς τωὐτό* et p. 673. vs. antepenult. *ἡ γλῶσσα μόγις ἀπεκατίστατο ἐς τωὐτό.* Lib. de morbis mull. I. § 8. *ἔπειτα δὲ αὖτις ἐς τωὐτὸ καταστήσεται*: varr. lectt. *ἔστω ὑποκαταστήσεται* et *ἐς τὸ ὑποκαταστήσεται* non debentur scripturae *ἀποκαταστήσεται*, sed pronominis distractioni. Ibid. § 9. iterum *ἐς τωὐτὸ κατίσταται* et § 69. *κατὰ φύσιν κατιστάναι καὶ τὴν κλίνην καὶ τὰ ἰσχία.* Libro de sterill. § 29. *καὶ τὸν στόμαχον κατιστάναι ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν.* Sitne omnibus illis locis e diversis scriptis congestis, ubi *κατιστάναι*, *κατίστασθαι* cett. legimus, a librariis peccatum, mihi perquam dubium videtur.

Capite 13. (p. 258.) libelli nostri nuperrime detegere contigit vitium, de quo nemo monuit, et quod cum Franckenio monstrarem, subrisit. Legitur *ὁκόταν γὰρ θερμανθῇ (ἡ κύστις) μᾶλλον τῆς φύσιος ἐφλέγμηνε αὐτῆς ὁ στόμαχος· ὁκόταν δὲ ταῦτα πάθῃ, τὸ οὖρον οὐκ ἀπίησι, ἀλλ' ἐν ἑωυτῷ ξυνέψει καὶ ξυγκάει.* Est autem *ἡ κύστις*, non *ὁ στόμαχος αὐτῆς*, quae in sese concoquit. Itaque *ἐν ἑωυτῇ ξυνέψει καὶ ξυγκάει* repone.

Cobetus monuit paulo post eadem pag. vs. 15. *κυλινδεύμενον* vitiosam formam esse et reponendum *κυλινδόμενον*.

Paulo ante eadem pag. legimus *καὶ τὸ μὲν λεπτότατον αὐτοῦ (τοῦ οὔρου) ἀποκρίνεται καὶ τὸ καθαρώτατον διίει καὶ ἐξουρέεται, τὸ δὲ παχύτατον καὶ θολωδέστατον ξυστρέφεται καὶ ξυμπήγνυται, τὸ μὲν πρῶτον σμικρὸν, ἔπειτα μέζον γίγνεται· κυλινδόμενον γὰρ κ. τ. λ.* Ad *διίει* Franckenius mihi adnotavit: „pro *δίεισι*? de *διίημι* h. l. cogitari non potest." Equidem omnino *διίει* intellexeram, quasi a *διίημι* ductum esset. Sed concedo structuram loci id suspectum reddere; itaque intransitivum *διηθέει* legi posse putavi, quod cum Franckenio monstrarem, passivum *διίεται transmittitur* se fere malle mihi dixit. Tum vero ad *ἔπειτα μέζον γίγνεται*: „ad conformationem periodi, inquit, aliquid desideratur; neque enim *γίγνεται* bene iungitur cum superioribus *ξυστρέφεται καὶ ξυμπήγνυται*, quod sic demum fieret, si per coniunctionem superioribus connecteretur, veluti *καὶ τὸ μὲν πρῶτον κ. τ. λ.*; malim tamen *τὸ μὲν πρῶτον σμικρὸν, ἔπειτα δὲ μέζον γιγνόμενον.*" Vere sane! sed quum facile eo loco copula perire potuerit, malim priorem Franckenii rationem sequi et legere: *τὸ δὲ παχύτατον καὶ θολωδέστατον ξυστρέφεται καὶ ξυμπήγνυται καὶ τὸ μὲν πρῶτον σμικρὸν, ἔπειτα μέζον γίγνεται· κυλινδόμενον γὰρ κ. τ. λ.*

Cobetus egit dein de loco eadem pag. vs. antepenult. *δοκέει γὰρ αὐτοῖσι τὸ αἴτιον ἐνταῦθα εἶναι τῆς οὐρήσιος.* Falsam opinionem, quam foveram, *τῆς* pro *ταύτης τῆς* poni, explodit et pro *τῆς οὐρήσιος* proponit *τῆς ὀδύνης*, quum brevi ante de calculo *καὶ ὀδύνην παρέχει ἰσχυρὴν* dicat Hippocrates. Equidem, quum ita propius ad traditam lectionem

accedam, malo redire ad coniecturam, quam olim repereram, postea vero repudiavi: *δοκέει γὰρ αὐτοῖσι τὸ αἴτιον ἐνταῦθα εἶναι τῆς δυσουρίης.*

Pagina 262. vs. 8. pro *κέαταί γε καλῶς* necessario *κέαταί τε καλῶς* legendum esse docet Cobetus. Tum monet p. 265. vs. ult. non *μεταφυτεύοντες*, quod textus Herodotei auctoritate (IV. 145.) receperam, esse dandum, sed formam veterem *μεταφιτύοντες*, quam igitur Herodoto etiam reddere oportebit.

Franckenius ad *καὶ μάλιστα* p. 266. vs. 2. adponit: „fortasse *τὰ μάλιστα* omisso *καί*." — Vere aliquid desiderat, me iudice: malim tamen voculas transponere et legere: *τά τε ἐντρεφόμενα κτήνεα εὐθηνέειν εἰκὸς μάλιστα καὶ τίκτειν τε πυκνότατα καὶ ἐκτρέφειν κάλλιστα.*

Ad *καὶ μεγέθη μεγίστους* (eadem pag. vs. 5.) Franckenius adscripsit „Herodoteum certe *μεγάθεϊ μεγίστους.*" Vere sane! et iure aliquid desiderat; utrum *μεγέθεϊ μεγίστους*, an *τὰ μεγέθεα μεγίστους* legere oporteat, non discerno; nisi quod paululum in hanc partem inclino propter p. 269. vs. 14. *τά τε γὰρ μεγέθη μεγάλοι, τὰ πάχεα δ' ὑπερπάχεες.* Itaque fere crediderim loco nostro scriptum fuisse *καὶ τὰ εἴδεα καλλίστους καὶ τὰ μεγέθεα μεγίστους.*

Ibidem paulo post pro *ἐς τά τε εἴδεα αὐτῶν καὶ τὰ μεγέθεα* Franckenius requirit *ἔς τε τὰ εἴδεα αὐτῶν καὶ τὰ μεγέθεα.* Quam correctionem recipient, puto, futuri editores.

Cobetus eadem pag. principio capitis 20. *περὶ δὲ τῶν ἐν δεξιᾷ τοῦ ἡλίου τῶν ἀνατολέων* vitio laborare ostendit et legendum esse *περὶ δὲ τῶν ἐνδέξια τοῦ ἡλίου τῶν ἀνατολέων.* Simile vitium recurrit Epid. II. 1. 9., ubi lege: *αἱ δὲ σμικρὸν ἄνωθεν τοῦ ὀμφαλοῦ ἐνδέξια ὀδυνώδεες κ. τ. λ.*

Ad locum p. 267. vs. 8. *ὄρη τε πλεῖστα καὶ δασέα καὶ πεδία καὶ λειμῶνας ὄντας* haec Franckenius animadvertit: „Enumerat montes, campos, prata; ea postea quoque recenset alio ordine: *εἰσὶ γὰρ φύσιες αἱ μὲν ὄρεσι ἐοικυῖαι δενδρώδεσί τε καὶ ἐφύδροις, αἱ δὲ λεπτοῖσί τε καὶ ἀνύδροισι* (his respexit ad *ὄρη*) *αἱ δὲ λειμακεστέροις τε καὶ ἑλώδεσι* (resp. ad *λειμῶνες*) *αἱ δὲ πεδίῳ τε καὶ ψιλῇ καὶ ξηρῇ γῇ* (resp. ad *πεδία*). In quibus montes dicuntur partim densi, partim *nudi*, quorum quum prius supra quoque posuerit (*καὶ δασέα*), consentaneum est alterum ibi non omitti, quare excidisse puto ante *καὶ δασέα* verba *καὶ ψιλά*, aut *καὶ λεπτά.* Tum pro *ὄντας* requiro *ἐνεόντας.*" Et quod ad *ἐνεόντας* attinet, scribi sane potuit ab auctore, sed potuit etiam simplex *ἐόντας* dare; illud praeferas, si participium ad *ἡ χώρη* in antecedentibus referendum existimes, *ἐόντας* contra, si ad *ἐκεῖ* hoc respicere putes. Utrum vero ante *καὶ δασέα* re ipsa perierit *καὶ ψιλά*, vel quodlibet aliud, necne, perdubium mihi videtur. Ni fallor, etiamsi locum, quemadmodum Franckenius voluit, expleveris, ne sic quidem tam exquisitus est parallelismus inter haec et subsequentia, ut aliquid omissum fuisse certo constet.

At venio iam ad id, de quo Cobetum monere supra dixi, ad *ὄρεσι — ἐφύδροισι* eadem pag. vs. 13.: „Bis, inquit, in eodem libello recurrit vitium, quod et apud alios mihi subinde notatum. Legitur p. 242. *καὶ τὴν γῆν πότερον ψιλή τε καὶ ἄνυδρος ἢ δασεῖα καὶ ἔφυδρος* et p. 267. *εἰσὶ γὰρ φύσιες αἱ μὲν ὄρεσι ἐοικυῖαι δενδρώδεσί τε καὶ ἐφύδροισι, αἱ δὲ λεπτοῖσί τε καὶ ἀνύδροισι.* In his et multis aliis locis idem mendum inest, quod optime patefaciet Galeni glossa in Lex. Hipp. *ὑφύδρους· τοὺς ὑδεριῶντας*, pro quo libri scripti et editi *ἐφύδρους*

passim substituunt manifesto vitio. In iis, qui aqua intercuti laborant, aqua non ἔπεστι, sed ὕπεστι, itaque ὕφυδρος sanum est (ut ὑπόξυλος et sim.), ἔφυδρος vitiosum. Sic in quo monte aquarum latices ac venae intus sunt, hic illic erumpentes et scaturientes ὄρος est ὕφυδρον, non ἔφυδρον." Significat porro se apud Herod. IV. 198. μελάγγαιός τε γάρ ἐστι καὶ ἔπυδρος πίδαξι legere malle ὕπυδρος πίδαξι et apud Hipp. δασεῖα καὶ ὕφυδρος et δενδρώδεσί τε καὶ ὑφύδροισι. Equidem non dicam de locis a Cobeto adlatis, ubi ἔφυδρος et ὕφυδρος simili modo ponuntur atque ἐπιχθόνιος et ὑποχθόνιος, quippe quorum correctio a Cobeto indicata certa est; sed de illis, ubi ad solum spectat, ita ut ὕφυδρος dicatur, quemadmodum ὕφαμμος apud Theophrastum occurrit. Cobetus comparat ὕφυδρος de hydrope, sed haec comparatio non ab omni parte est admittenda, quia in hydropicis aqua sub cute manet, sed ubi πίδακες sunt, solum erit ἔφυδρον, si respiciatur aqua supra terrae superficiem effusa, erit ὕφυδρον, si aquam subterraneam respicias. Apud Theophr. Hist. pl. IV. 2. 9. legis καὶ γὰρ ἡ ἐλαία περὶ τοῦτον τὸν τόπον ἐστὶ, τῷ ποταμῷ μὲν οὐκ ἀρδευομένη, — πλείω γὰρ ἢ τριάκοντα στάδια ἀπέχει, — ναματιαίοις δ' ὕδασιν· εἰσὶ γὰρ κρῆναι πολλαί, cum quibus confer soli descriptionem de causis pl. III. 6. 3. ἐν ἐφύδρῳ καὶ ναματώδει. — Quid igitur? Potuit, ut opinor, Herodotus scribere ἔπυδρος πίδαξι, neque necesse fuit scribere ὕπυδρος πίδαξι. Pariterque apud Hipp. priore illo loco causa nulla apparet, quare ἔφυδρος tangas, nam terra potest esse ἔφυδρος, ἔνυδρος, ὕφυδρος et simul δασεῖα. Sed ex Theophrasti locis patet, quod puto etiam sine illis constare, ὄρος dici posse ἔφυδρον, si fontes habeat et aqua ex iis supra superficiem hic illic diffundatur; erit ἔφυδρον ὕδασι ναματιαίοις. Ego etiamnunc nihil mutare ausim, neque apud Herodotum, neque apud Hipp.; paene ipsa, de quibus scriptores loquuntur, loca inspicere oporteat, ut de talibus mutandis certum iudicium feras.

Franckenius verba p. 270. obvia vs. 16. ἢ ἐν τῷ αὐτῷ αἰεὶ ὄντα suspecta habet: equidem ὄντα accusativum singularem esse credidi locum intelligens, quasi scriptum esset ἢ τὸν ἐν τῷ αὐτῷ αἰεὶ ἐόντα. „Sed sic, inquit, aegre desidero subiectum ante ἀγριοῦσθαι, nam locus explicari non poterit, nisi τὴν ὀργὴν ἀγριοῦσθαι explices *mente exasperari*." Vere! et ita omnino explico, supra enim initio capitis καὶ ἡμερώτεροι τὰ ἤθεα legimus.

Pulcherrime Cobetus emendavit ἄρηται p. 272. vs. 4., εὕρηται legens in verbis, ἢ δ' ἂν ἄνδρα ἑωυτῇ εὕρηται, παύεται ἱππαζομένη, ἕως ἂν μὴ ἀνάγκη καταλάβῃ παγκοίνου στρατείης.

Verissime p. 273. vs. 7., ubi ὀχεῦνται lege pro οἰχ., οἱ ἄνδρες delendum esse iudicat.

Certissimas emendationes Cobetus adnotavit ad p. 274., ubi vs. 4. mss. ἠὴρ τε κατέχει πουλὺς τῆς ἡμέρης τὰ πεδία καὶ ἐν νότοισι διαιτεῦνται, — ille vero legit: ἠὴρ τε κατέχει πουλὺς τὰ πεδία, ἐν ὅτοισι διαιτεῦνται. Et ubi vs. 10. ἃ supplet legens ἀλλ' ἃ οἷά τε ἐστι ὑπὸ γῆν σκεπάζεσθαι. — Cum Cobetus tum Franckenius monuerunt de verbis p. eadem vs. 16. obviis, ubi pro ὁμοῖα αὐτά legere oportet ὁμοῖοι αὐτοί ita ut habeamus: διότι καὶ τὰ εἴδεα ὁμοῖοι αὐτοὶ ἑωυτοῖσί εἰσι. Cum qua correctione cohaeret, quod p. 275. vs. 5. Cobetus τε delet legens διὰ πιμελήν τε καὶ ψιλὴν τὴν σάρκα τὰ εἴδεα ἔοικε ἀλλήλοισι τά τε ἄρσενα τοῖσι ἄρσεσι καὶ τὰ θήλεα τοῖσι θήλεσι. Tum p. 277. vs. 7. γε non recipiendum fuisse scribit, sed legendum esse δεδοικότες περὶ ἑωυτῶν ἕκαστοι.

Eadem pag. sub finem legimus: ὁκόταν ἄρχηται ἡ νοῦσος, ὄπισθεν τοῦ ὠτὸς ἑκατέρου

φλέβα τάμνουσι· ὁκόταν δὲ ἀπορρυῇ τὸ αἷμα, ὕπνος ἐπιλαμβάνει ὑπὸ ἀσθενείης καὶ καθεύδουσι· ἔπειτα ἀνεγείρονται οἱ μὲν ὑγιεῖς ἐόντες, οἱ δ' οὔ. In quibus ἐπιλαμβάνει cum Coraë scripsi, mss. ὑπολαμβάνει ferentibus. Cobetus contendit simplex λαμβάνει scriptum fuisse; — Coraën parum recte tum supra vs. 15. ὑπὸ τῆς ἱππασίης αὐτοὺς κέδματα λαμβάνει in ἐπιλαμβάνει, aut καταλαμβάνει mutatum voluisse; — legendum esse ὕπνος λαμβάνει, quemadmodum κέδματα λαμβάνει servavi.

„Quid sit, inquit, ὕπνος ἐπιλαμβάνει τινά nemo facile dixerit; ὑπολαμβάνειν paulo melius est, sed nemo sic loquitur, quantum scio, quamobrem aut ὕπνος λαμβάνει ὑπ' ἀσθενείης emendandum esse censeo, aut certe ὑπολαμβάνει retinendum." Et paulo post: „ubi autem ὕπνος λαμβάνει reposueris, vide mihi an insulsum additamentum καὶ καθεύδουσι concoquere possis. Ubi pueruli sic ad patrem garrulum dicunt πάππα, λαλεῖν τι, ὅπως ἂν ἡμᾶς ὕπνος λάβῃ (Theophr. charact. VII.) num tu putas καὶ καθεύδωμεν addi potuisse? Seri Graeculi talia in ora libri annotabant, si qua locutio antiqua in desuetudinem abiisset." Haec Cobetus: videamus primum de λαμβάνειν, ἐπιλαμβάνειν, ὑπολαμβάνειν, dein de alieno emblemate, quod loco inesse putat. Quod scribit „quid sit ὕπνος ἐπιλαμβάνει τινά, nemo facile dixerit," miror: puto potestatem verbi λαμβάνειν non esse certiorem, quam compositi. Frequens est apud Hipp. πυρετὸς, ῥῖγος, σπασμὸς λαμβάνει, sed Epid. I. p. 170. ἐλάμβανε τρεῖς, διέλιπε μίαν, ἐ π ε λ ά μ β α ν ε μίαν καὶ ἔκρινε. Itaque statim ἐπιλαμβάνειν certo sensu dicitur *iterum prehendere*; sed hoc nihil ad ea, quae agimus. At significat etiam *prehendere post aliud quid, quod antecedit, et ad quod illa prehensio refertur.* Ita libro I. de morbis (vol. II. p. 171. vs. 6.) Ὅτι δὲ μετὰ τὸ ῥῖγος ἀνάγκη πυρετὸν ἐπιλαβεῖν, — ὧδε ἔχει. In talibus ἐπιλαμβάνειν fere idem est quod ἐπιγίγνεσθαι, quod passim occurrit, v. c. Aph. 3. VII. αἵματος πολλοῦ ῥυέντος σπασμὸς ἐπιγενόμενος, κακόν. Huius autem ἐπιλαμβάνειν usus apud medicos adeo est frequens, ut exempla colligere non attineat: lib. de capitis vuln. p. 391. bis, p. 391. quater occurrit et simili sensu ἐπιγένηται ibid. cap. 29. vs. 3° capitis. Denique illud ἐπιλαμβάνειν etiam positum vidi, ubi simplex λαμβάνειν praestantiorem scriptorem daturum fuisse opinor, v. c. de morbis mull. II. 5. καταρχὰς τῆς νούσου τάδε ἐπιλαμβάνει, ubi causa nulla apparet, quare compositum usurpetur; atque huius quoque usus exempla multa sunt. Longe vero rariora, ubi ὑπολαμβάνειν usurpatur: de septim. partu § 4. ὅταν δὲ τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ περιρραγέωσι οἱ ὑμένες καὶ τὸ ἔμβρυον μεταχωρήσῃ, ὑπέλαβον οἱ πόνοι οἱ περὶ τὸν μῆνα τὸν ὄγδοον κ. τ. λ. Legebatur Ep. VII. p. 682. vs. 1. ῥῖγος δ' ἔστι ὅτε καὶ πυρετὸς ὑπελάμβανε καὶ ἱδρὼς καὶ ἔμετος, ubi e Marciano ἐπελάμβανε dedi. Ep. V. p. 731. σπασμὸς δὲ χεῖρα τὴν ἀριστερὴν ὑπελάμβανε vulgata, ubi Littr. ex C. ἐπελάμβανε dedit. Sed ibidem paulo ante: ἐνάτῃ δέ, inquit, τὸ λοιπὸν ἐξεπρίσθη καὶ ὑπεφάνη ὀλίγον πάνυ πῦον ξὺν αἵματι καὶ ἡ μῆνιγξ καθαρὴ ἦν; quibus enarratis statim addit καὶ ὕ π ν ο ς μ ὲ ν ἐ π έ λ α β ε, ὁ δὲ πυρετὸς οὐχ ἠφίει. Non est hoc vitiosum, nam plane simili modo Hipp. Epid. I. p. 196. ἄπυρος ἔδοξε γενέσθαι· οὐ πουλὺ ἐπεκοιμήθη. Sed tandem subsistamus! Coraës minus recte κέδματα ἐπιλαμβάνει legere voluit, quia ista κέδματα sunt primum in morbo signum. Certum est compositum sive ὑπολαμβάνειν, sive ἐπιλαμβάνειν loco, de quo agimus, praestare prae simplici verbo. Probabile mihi est potius ἐπιλαμβάνει quam ὑπολαμβάνει usurpavisse Hippo-

cratem. Nempe non credo in talibus ἐπιλαμβάνειν et ὑπολαμβάνειν idem esse. Si exempla Herodotea respiciam, dixerim ὑπολαμβάνειν maxime usitatum esse, ubi duarum rerum consecutio fortuita significatur, ἐπιλαμβάνειν ubi ex naturae ordine altera alteram excipere aut solet, aut debet. Illius exemplum est in notissimo ἡ ναυμαχίη ὑπολαβοῦσα; huius VIII. 115., ubi milites ὑπὸ λιμοῦ crudis quibuslibet vescebantur et tum ἐπιλαβὼν δὲ λοιμός τε τὸν στρατὸν καὶ δυσεντερίη κατ' ὁδὸν διέφθειρε.

Venio nunc ad καὶ καθεύδουσι. Cobetus comparat Theophrasti locum; sed ipse videat, num breve puerulorum in sermone cum patre dictum apte comparetur cum enucleata rei enarratione apud Hipp., in qua non otiosum est καὶ καθεύδουσι, sed significat somnum aliquamdiu protrahi, quod ὕπνος ἐπιλαμβάνει non significat. Equidem contendo, si καὶ καθεύδουσι in Hippocrateis scholion sit ad ὕπνος ἐπιλαμβάνει spectans, Platonem in Symposio (p. 223. C.) non scribere potuisse: καὶ ἄλλους τινὰς ἔφη . . . . οἴχεσθαι ἀπιόντας, ἓ δὲ ὕπνον λαβεῖν καὶ καταδαρθεῖν πάνυ πολὺ, ἅτε μακρῶν τῶν νυκτῶν οὐσῶν, ἐξέγρεσθαι δὲ πρὸς ἡμέραν κ. τ. λ. — Nam quod additur post καταδαρθεῖν illud πάνυ πολύ, non facit ut Hipp. dicere non potuerit καὶ καθεύδουσι sine temporis significatione!

Pag. 278. vs. 13. parum recte τήν ante ἀνανδρίην me intulisse et ἀνανδρίην non ἀνανδρείην scribere me oportuisse monet Cobetus; — errorem confiteor. Sed in verbis illis aliud quid inest. Legimus: ὁκόταν δὲ δὶς καὶ τρὶς καὶ πλεονάκις αὐτοῖσι πειρωμένοισι μηδὲν ἀλλοιότερον ἀποβαίνῃ, νομίσαντές τι ἡμαρτηκέναι τῷ θεῷ, ὃν ἐπαιτιῶνται, ἐνδύονται στολὴν γυναικείην καταγνόντες ἑωυτῶν ἀνανδρίην. In qua interpunctione, quam sequi solent, iungitur ἡμαρτηκέναι τῷ θεῷ. Franckenius adscripsit se in hac interpunctione ἡμαρτηκέναι ἐς τὸν θεόν requirere; sin nihil eiusmodi mutatum velis, aliter distinguendum esse, nempe sic: νομίσαντές τι ἡμαρτηκέναι, τῷ θεῷ, ὃν ἐπαιτιῶνται, ἐνδύονται στολὴν γυναικείην. Fateor me vulgatam interpunctionem potissimum servatam cupere, neque me offendere ἁμαρτάνειν τι τῷ θεῷ pro ἁμαρτάνειν τι ἐς τὸν θεόν. Sed neque nego altera illa ratione, quam voluit Franckenius, item posse distingui, nisi mirum videatur eos ut satisfiat Deo turpis rei signa turpia palam circumferre!

Initio capitis 30. eadem pagina οἱ πλούσιοι emblema alienum esse iudicat Cobetus. Fateor me primum dubitavisse, sed nunc ipse quoque delendum censeo.

Certum est p. 279. vs. 12. γε et vs. 14. τάς ferri non posse, sed Cobeto monente, legendum esse: ταῦτα δὲ τοῖσί τε Σκύθῃσι πρόσεστι καὶ εὐνουχοειδέστατοί εἰσι ἀνθρώπων διὰ ταύτας τὰς προφάσιας (vel, uti Littréus ex antiqua versione Latina voluit διὰ τὰς προειρημένας προφάσιας) κ. τ. λ. — De ἀπό vs. 19. et 20. paginae sequentis, me iudice non tangendo, supra dixi. — Versu ultimo p. 281. pro ἀπεργάσοιτ' ἂν legendum esse ἀπεργάζεται et postremum libelli vocabulum ἁμαρτήσει scribendum esse monuit; non restant nisi quae de dialecto habet, quae nunc non attingo; de qua re tamen aliquando fortasse sum dicturus.

Haec de libro de aëre, aquis, locis. Utinam pergant philologi medicis nobis viam monstrare, qua incedentibus ad meliorem corruptissimorum scriptorum intelligentiam pervenire liceat. Videant medici in exemplo libelli, de quo nunc egimus, quam non nisi sensim et coniunctis viribus ad veram interpretationem eiusmodi librorum perveniamus.

Atque eo quidem consilio nunc tandem verba et formulas colligam adhuc usque mihi obviam factas, quae partim ab antiquis parum recte sunt expositae, partim plane vitiosae sunt, ita ut in thesaurum dictionis Hippocrateae recipi minime possint. Has quidem asterisco notabo, non illas.

* Ὄμματα ἐπίχνουν ἔχοντα in Oecon. Hippocraticam minus recte receptum est, vide adn. ad p. 9. vol. I. Galenus ex hoc loco exponit ἐπίπαγον χνοώδη, sed fallitur.

* Ἀραιὰ ἀλγήματα in Oeconomiam recepit Foës. in voce ἀραιόν. Erotianus ex Prorrh. I. exponit et Bacchium, aliosque veteres idem iam interpretatos esse suo quemque modo narrat, sed puto me ostendisse non scriptum fuisse a praesagii auctore p. xx. prolegg. vol. I.

* Ἔμετοι μετὰ ποικιλίης Foës. in Oecon. in voce ἐμέσματα ἀσώδεα ex Prorrh. I., sed falsa lectio deprehensa est; vid. adnn. p. 14. vol. I.

* Ποικίλλοντα ὑποχόνδρια Foës. in Oecon. Galeno auctore in comm. ad Prorrh. I. exponit, sed librariis debetur vitium et minus rectae vocabulorum connexioni; vid. adn. ad p. 19. vol. I.

* Γριφόμενα Gal. in exegesi explicat et in Oecon. recepit Foës., sed corruptum est; vid. adnn. ad p. 20. vol. I.

* Λαμπηδόνος ἔκθλιψις de oculo in voce ἔκθλιψις Foës. in Oecon., qui ἔκλαμψις alios legere monet. Ego vero ἔκλειψις dedi; vid. adnn. ad p. 63. vol. I.

* Λεπία e Coaca 467. in voce λεπίς a Foësio est receptum in Oecon. Si quid recte cerno ex λεπτά est natum, ita ut hoc respondeat τῷ ἐπιπολαίῳ, quod locis similibus p. 96. vol. I. citatis legitur. Nam quid, quaeso, sint λεπία φλυκταινούμενα? Quin deminutivum nominis λεπίς non est λεπίον, sed λεπίδιον.

* Πτυαλώδεας ὑποστάσιας in vulgata lectione Coacae 582. recte reiectum est a Foës. in Oecon., qui πεταλώδεας legit. Cum adn. ad p. 113. vol. I. describebam, non videram virum praestantissimum emendationem praeoccupavisse.

Ἄναυδος recte est interpretatus Erot., parum recte Galenus, quem glossemate adscripto deceptum sequitur Foës. in Oecon. in voce. Vid. adnn. ad p. 226. vol. I.

Ἀκόνην exponit τὴν θυίαν Gal., quem Foësius sequitur in Oecon. — Theophrasti locus, quem adfert Gal., exstat Hist. pl. IX. 20. 4., ubi iam Schneiderus de hac re monuit. Quod autem Foës. scribit ex Polluce quibusdam ἀκόνην *pilam*, aut *mortarium* dici, illum locum frustra quaesivi. Vid. adnn. ad p. 363. vol. I.

Κοπρίων Gal. exponit μελικηρῶν, quam interpretationem Foës. in Oecon. recepit voce κόπρος. Quod non faciendum esse patet ex adn. ad p. 364. seq. vol. I.

* Σατυρισμοί· οἱ περὶ τὰ ὦτα προμήκεις ὄγκοι τῶν ἀδένων ex Aph. 26. III. exponit Galenus; sed falso, me iudice, vid. adnn. ad p. 415. vol. I. Dubitanter recepit Foës. in Oecon.; sed tuto omittetur. Vocabulum alio modo scribendum.

* Ταγγαί in Oecon. recepit Foës. ex Epid. II., ubi vide adnn. ad p. 468. vol. I. Me iudice duae sunt syllabae reliquias corruptas alius vocabuli referentes.

* Λόποι item recepit ex eodem loco, sed de hac voce eodem modo sentio, quo de antecedente; vid. adnn. l. l.

* Ναυτοπαίδιον non recepit quidem Foës. in Oecon., sed in Lexica tamen irrepsit. Nomen eiusdem farinae, cuius ῥινονυχογραφηθεῖσα et αἱματοφλοιβοιστάσιες; vid. adnn. ad Epid. II. p. 471.

Μυριοχαύνη Ep. II. p. 471., *μυοχαύνη* apud Gal. in Gloss., *μηριοχαύνη* apud Erot., prorsus incertae lectionis nomen proprium est; vid. adnn. ad l. l.

Στυμάργεω item ad incerta vocabula illa pertinere videtur; vid. ibid. adn. ad p. 473. et Foës. in Oecon., voce *στρυμάργου*.

* Ὁλός pro θολός attigi in ipsa hac praefatione p. III. — Foësius in Oecon. recipere non debebat.

Μακρόπνους a Galeno *περὶ δυσπνοίας* expositum est, quasi substantivum esset; sed vide tum de hac voce, tum de opposito *μικρόπνους* adn. ad Ep. II. p. 488. et Oecon. Hipp. Sunt sane nomina Graeca, sed quae eo loco, quo leguntur, non apta sunt.

* Ἀνεμίη in voce *ἄνεμος* a Foësio receptum est; est autem vocabulum nihili. Vid. adnn. ad p. 500. vol. I.

* Εὐσημείη a Foësio translatum est in Oeconomiam auctore Galeno, sed non magis vocabulum Graecum est quam *ἀνεμίη*. vid. adnn. ad p. 570. vol. I.

* Ῥινονυχογραφηθεῖσα apud Erotianum recte reiicit Foës. in voce; vid. adnn. ad p. 595. vol. I.

* Παλιμβόλοισι vitiose scriptum est pro *παλιγκότοισι*, neque in Oecon. inferre debuit Foësius ex Ep. VI. p. 596., ubi vide adnn. et p. VI. praefationis ad vol. I.

* Αἱματοφλοιβοιστάσιες recepit in Oeconomiam Foësius. Vocabulum nihili est, de quo vide adn. p. 602. vol. I.

* Ἀμφιμήτριον σημεῖον ex Galeni Glossario in Oeconomiam recepit Foës., sed vide adn. ad p. 611. vol. I.

* Ἄκροπις exponitur in Oecon. Hipp., sed falsa lectio est pro *ἀκρατής*. Gal. in Exegesi *ἀκροαπὶς γλῶσσα* exponit, quod item vitiosum; vid. adn. ad Ep. VII. p. 670. vol. I.

Σύστημα et *σύναγμα*, uti legit Galenus, ex Epid. VII. eodem loco, in Oeconomiam relatum est. Sed totus locus et ipsum illud vocabulum tam parvae fidei sunt, ut certi nihil de his pronunciare liceat.

Χερνίβιον ex eodem loco de „vase, in quod urina deponatur, aut pro matella" poni in Oecon. docet Foësius. Sed tam dubii loci fide alienam voci significationem tribuere profecto non licet. Vid. adn. l. l.

* Νεῦρον ἔναιμον quasi *φλέψ* esset intelligit Erotianus et exponit in Oecon. Foësius e libello de liquidorum usu, sed nihili dictio debetur loci corruptioni, de qua vide adnn. ad p. 113. vol. II.

* Γόνος ὁ γυμνός in voce *γόνος* exponit Foës. in Oecon. ex eodem libello; sed *τόνος* fuit scriptum. Vid. adn. ad p. 114. vol. II.

* Ὑπερεμέειν e duobus locis libri de morbis II. recepit in Oecon. Foës.; natum autem est ex *ὑπεραιμέειν*, aut *ὑπεραιμοῦν*. Vid. adnn. ad p. 184. vol. II. Cum his confer *αἱμοῖ*, quod lib. II. de mm. Mull. p. 716. reposui pro *ἐμέει*; fortasse *αἱμέει* praestat.

* Πεῖσαι] *ποτίσαι* Erotianus, cuius glossam recepit Foës. in Oecon. — At *πῖσαι*] *ποτίσαι* Erotianus voluit.

Ἕλκεος κρότωνας cum Galeno in exegesi Foës. exponit in Oecon. in voce *κρότων*. Sed ipse Galenus nominis significatum plane ignorans de suo aliquid finxit, quod prorsus ineptum

est. Similes hic ineptias venditat, quales in *ἀκόνη* et *σατυρισμός* explicandis. Vid. adnn. ad p. 226. vol. II.

Ἀποσυμβουλεύειν non quidem receptum est in Oecon. Hipp., sed miro modo legebatur libro de locis in homine p. 398., ubi cf. adn.

* *Ἀλαΐα φθίσις* Galenum secutus exponit Foës. in Oecon., de cuius monstri origine dixi in adn. ad librum de locis in homine p. 406. vol. II.

* *Ἐσάσειε*, formam corruptam, ad *σάττω* refert Foës. in Oecon. in hac voce ex libro de morbis IV. Vid. adn. ad p. 440. vol. II.

Πυρίας exponit Galenus *τοὺς διαπύρους κόχλακας ἢ θρύμματα διακαῆ ἀπὸ σκωρίας σιδήρου* ex lib. de mull. morbis I., sed me iudice pessime fallitur. Foësius locum in Oeconomiam recipere non debebat. Vid. adnn. p. 609. vol. II.

* *Ἰσεννύουσαι* exponit Gal. *ἰσάζουσαι, μεσήλικες οὖσαι* ex lib. II. de mm. Mull. p. 697. vol. II., ubi vid. adn. Foësius vocabulum ne Graecum quidem et interpolatum in Oeconomiam inferre non debebat.

Ῥίζα exponit Galenus: *οὕτω καλεῖται βοτάνιόν τι ἄκαυλον καὶ ἀνανθὲς καὶ ἄκαρπον ἔχον τρία φύλλα κατὰ πάντα προμήκη κατὰ τῆς γῆς κείμενα, δυοῖν δακτύλοιν τὸ μέγεθος, ἐοικότα τοῖς τῆς ἀγχούσης, ῥίζαν δὲ λεπτὴν ἀσθενῶς καθαίρουσαν.* Foës. in Oecon. quosdam Dioscoridis *ὄνοσμα* esse existimare scribit. Sed descriptiones discrepant. Equidem nondum aliunde confirmatam vidi Galeni narrationem, cui fidem non habeo. De locis, unde glossa Galenica desumpta videtur, cf. adnn. ad vol. I. p. 733. et ad vol. II. p. 710.

Δέλφυϊ] *τῇ μήτρῃ* legis apud Erotianum, cf. Foës. in Oecon., qui glossam refert ad locum e libro *περὶ ἀφόρων* (p. 667. vol. II.) et ex notissimo Rufi loco nominis significationem illustrat. Sed ipsum vocabulum non pertinere ad textum pseudo-Hippocratis monui in adn. ad l. l.

Παχετόν *laqueum* significare apud Hipp. scribit Foës. in Oecon. Hipp. in voce. Me de loco, quem voluit Foësius, alio modo sentire dixi in adn. ad p. 696. vol. II., cum quibus confer vol. II. p. 719., ubi *ποιέειν βάλανον μακρὴν μὴ πάχετον*, e lectione codicis *θ*.

* *Σχεταΐα* recepit Foës. in Oeconomiam suam ex lib. II. de morbis mull. p. 721., ubi codd. veram lect. *σχέτλια* praebuerunt; vid. adnn. ad l. l.

* *Ἀγρησθῶσι* exponit Erotianus e lib. de morbis mull. II., sed natum est ex *ἀναπρησθῶσι*; vid. adnn. ad vol. II. p. 748. Foësius *πρησθῶσι* coniecit in Oecon., merito *ἀγρησθῶσι* suspectum habens.

Ἴκταρ apud Galenum in glossario exponitur *τὸ τῆς γυναικὸς αἰδοῖον.* Erotianus prorsus incertus est. Foës. vocabulum se apud Hipp. non reperisse profitetur in Oecon. Heringa retulit ad lib. II. de morbis mull. p. 763. vol. II., ubi in adn. dixi de corruptela vocis et Galeni commento.

* *Λιβανωτοῦ καρπόν*] *αὐτόν*, inquit, Gal., *ἴσως τὸν ὀνομαζόμενον* [*οὕτως*] *λιβανωτόν· ἐπεὶ τό γε σπέρμα τοῦ φυτοῦ οὐ γιγνώσκομεν εἰς χρῆσιν ἀγόμενον.* — Merum commentum est: vitiose apud Hipp. scriptum est pro *λίνου καρπόν*; vid. adn. ad lib. II. de mm. mull. (vol. II. p. 779.) Quod apud Suidam legis *λιβανωτός. ὁ καρπὸς τοῦ λιβάνου· λίβανος δὲ αὐτὸ τὸ φυτόν*, — et apud Hesychium *λίβανος τὸ δένδρον καὶ τὸ ὄρος.* *Λιβανωτὸς*

δὲ, ὁ καρπὸς αὐτοῦ, εἶδος θυμιάματος, — falsissimum est; neque enim fructus est arboris, sed succus condensatus. Fefellerunt haec Foësium in Oecon. in voce.

Ὄσχεα de mm. mull. II. (p. 786. vol. II.) ponitur, quasi retinacula quaedam uteri essent. Sed, nisi aliunde confirmatum videam, quod nondum mihi contigit, rei fidem non habeo. Vid. adnn. ad l. l.

* *Ὁλοφλυκτίδες* exponitur *φλύκταιναι* apud Galenum; Erotianus vero plures illi significationes tribuit. Hesychius etiam *ὁλόφυκτις* vitiose legit. Vocabulum nihili est, cuius ortum explicare studui in adn. ad p. 791. vol. II.

Ἐπιφαίνεσθαι nude positum dicitur a Foësio pro *τὰ ἐπιμήνια ἐπιφαίνεσθαι* et *τὰ ἐπιφαινόμενα menstrua* dici adnotat idem in Oecon. Rei fidem non habeo; vid. adnn. ad p. 808. vol. II.

Πυρίνας] *τοὺς χόνδρους. Εἴρηται δὲ ἐπὶ λιβανωτοῦ.* Gal. in Gloss.; sed *πυρῆνας* legendum est; locus habetur libro de superfoetatione cap. 33. (p. 813. vol. II.), ubi vide adnn.

* *Καλωνίη σμύρνα* recepit Foës. in Oecon. ex lib. de nat. mul. cap. 6. Sed *καλωνίη* vocabulum nihili est; est vitiose scriptum *σκαμμωνίη*; vid. adn. ad p. 832. vol. II.

Hunc indicem continuabo in praefatione ad volumen tertium. Sed vide iam L. B. quam vere veterum illorum interpretum et glossarum auctorum operibus prudenter utendum esse dixerim in praefatione ad volumen primum.

Subsidia manu scripta, quibus in hoc volumine edendo uti licuit, sunt: codicis Marciani collatio, quam Cobeto me debere dixi in praefatione ad vol. I., et cod. Vossianus. Ac huius quidem varr. lectt. ad quos libros adscripserim sponte patebit lectori. Lectiones Marciani mihi praesto fuerunt ad Legem, ad libri de Arte partem priorem usque ad vs. 17. p. 10. et ad partem posteriorem, i. e. a p. 16. vs. 8. ad finem libri usque, i. e. ad extremum usque caput 18. p. 19. in nostra editione. Tum adhibui ad libros de Morbo sacro, de Flatibus, de Morbis I. II. III., ad partem e principio de Morbis IV., i. e. ad p. 439. vs. penult. usque, — ad libros de Genitura et de Natura pueri, denique ad libellum De his, quae ad virgines spectant.

De Vossiani libri lectionibus certo mihi constitit, eas persaepe conspirare cum lectionibus Servini exemplaris apud Foësium, quas litera L significavit Littréus. Quod notare videbatur operae pretium.

Et nunc iterum vale! L. B. et nostris utere iisque fave! cras ingens iterabimus aequor.

Scripsi Groningae
mense Februario anni CIƆIƆCCCLXII.

PROLEGOMENA.

§ 13.

De libris, qui vulgo lex, de arte, et de vetere medicina inscribuntur.

In catalogo librorum Hippocrateorum, quem Erotianus in praefatione ad Glossarium nobis reliquit, enumerantur inter eos, qui sunt τῶν εἰς τὸν περὶ τέχνην τεινόντων λόγον, eo ordine, quo iam eos describo: νόμος, περὶ τέχνης, περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς.

Eodem ordine dispositi leguntur in plerisque codicibus mss., quibus Littréus est usus, quique eos continent (vid. vol. I. p. 511. seqq.) Neque aliter res se habet in ms. Vossiano, quo utor, et in Marciano, quo quae contineantur ostendit index, quem debeo Cobeto.

In codice vero Parisiensi 2253. s. A. habentur tantum alter et tertius horum librorum, qui intermediis aliis ibi satis longo intervallo separantur. In cod. 2332., qui brevia excerpta tantum librorum Galeni et Hippocratis continet, etiam libri περὶ τέχνης et περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς inveniuntur et continuo sese excipiunt. In cod. 2146. s. C. solus νόμος descriptus est. In 2148. s. Z. νόμος et liber περὶ τέχνης tantum leguntur, quorum alterum statim alter consequitur.

In Calvi Latina editione operum Hippocratis principio collocatur liber *de arte*, tum *de prisca medicina;* intermediis vero aliis quibusdam libellis pag. 22. demum primum *ius iurandum*, tum *liber de lege*, uti ille appellat, sequitur. In Aldina vita Hippocratis κατὰ Σωρανόν et ὅρκος praemittuntur, tum fol. 1. libellus περὶ τέχνης legitur, quem statim fol. 2. verso excipit tractatus περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς. Post alios vero intermedios fol. 8. verso demum ὁ νόμος descriptus est; planeque similis est horum opusculorum dispositio in Basileensi editione.

Non alia ratione quam apud Erotianum hi libri sese excipiunt in editionibus Mercurialis, Foësii, Machii; sed Lindanus libros περὶ τέχνης et περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς praemittit τῷ νόμῳ.

Littréus in classes aliquot scripta Hippocratica distribuens principem locum inter libros vere Hippocrateos, qui primam eius classem faciunt, tribuit libro περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς et ad calcem eiusdem classis τὸν νόμον collocavit post *ius iurandum.* Ad quartam vero classem scripta continentem, quae non certo Hippocrati adscripseris, licet ad eius scholam pertineant, retulit librum περὶ τέχνης.

Et in prolegomenorum § 1. vol. I. statim dixi *τὸν νόμον* ad Hippocratem auctorem referri non posse: orationem enim ab Hippocratis simplici sermone toto coelo distare.

Nunc vero contendo libellos, qui *ὁ νόμος*, *περὶ τέχνης*, *περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς* inscribi solent, sine dubio ordine illo, quem Erotianus indicavit, esse disponendos. Illos vero non esse tria scripta ab auctoribus diversis separatim edita, sed esse tractatum unum ab uno auctore, eoque rhetore ac sophista, illo, quem dixi, ordine conscriptum. Tum tractatum illum unum non esse compositum ab Hippocrate, aut Hippocratis aevo, sed eo tempore, quo Hippocratis ars iam *ἡ ἀρχαίη ἰητρική* dici coepta erat. Divulsum autem esse illum tractatum seriore aevo in partes tres, postquam librarii ad singulas partes titulos illos, aliosve quam quos hodie legimus, adscripserant; neque enim hodiernas inscriptiones ab ipso tractatus illius auctore esse profectas, sed a manu aliena; quin ne plane quidem accommodatas esse argumentis partium operis, quibus sunt adscriptae.

Ut hoc demonstrem primum singularum operis partium argumenta describam. *Νόμος* autem complectebatur §§ 1—5. nostrae editionis; — liber *περὶ τέχνης* §§ 6—18.; — liber tandem *περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς* §§ 19—40.

Ecce quae *νόμῳ* continebantur:

„Ars medica omnium artium est nobilissima, sed propter illos, qui eam profitentur, et propter artis expertes, qui temere de artificibus iudicant, parvi aestimatur. Medicorum autem vitia inde maxime nascuntur, quod praeter ignominiam nulla in civitatibus poena illis constituta est. Sunt vero medici nomine quidem multi, re ipsa tamen perpauci. Medicinam quidem recte discere cupienti his rebus opus est: indole ad discendum apta, doctrina, loco idoneo, institutione, industria, tempore. Medicinae cognitio aequiparanda frugibus, quae e terra proveniunt: indoles discentis agri instar est; disciplina tradita seminum; institutio a pueris inde sationis tempestivae; locus, in quo quis discat, aëris ambientis; industria agriculturae; tempus vero haec omnia ad maturitatem perducit. Ita demum fiunt medici non nomine tantum, sed ipsa artis facultate insignes. Imperitia omni modo nocet omnique tempore. Scientia nimirum et opinio duo sunt, quorum alterum rerum cognitionem, alterum ignorantiam adfert. Sacra vero haec profanis non patent, sed scientiae mysteriis initiatis."

Aut ego egregie fallor, aut ex argumento huius principii operis minime perspicitur quare haec pars *νόμος* dicatur, de qua re iam dixi § 1. prolegomenorum. Quod statim indicat non ipsum scriptorem nomen illud libro indidisse. Sed haec nunc *ἐν παρέργῳ*, postea eò revertemur.

In illa operis parte, quae *περὶ τέχνης* dici solet, haec fere leguntur:

„Sunt, qui artem exercent artibus obtrectandi, non quidem id quod dico spectantes, sed suam scilicet doctrinam ostentantes, quod valde improbandum est. Illos autem, qui ceteras artes ita vituperant, nunc non curo, sed oppugnabo illos, qui artem medicam vituperant. Mihi quidem nulla ars, quae non exsistat, esse videtur; ridiculum enim aliquid eorum, quae sint, non esse putare. *Ars autem medica ea est, quae aegrotantes a laboribus prorsus liberat et morborum vehementiam retundit, neque eorum curationem suscipit, qui a morbis devincuntur, quia illam perficere non valet.* Artem autem id efficere semperque efficere posse iam demonstrabo simulque adversariorum argumenta refellam."

„Primum hoc in arte reprehendunt, quod nonnullis tantum, non vero omnibus sanitatem restituat, quapropter fortuito casui sanitatem a nonnullis acceptam referunt. Verum fortuna et infortunium artem bene, male factam consequetur: tum vero quare fortunam sanationis causam esse credunt et arti tamen sese committunt? Possit quis contra adferre haud paucos sine medici auxilio sanitatem recuperasse; imo factum esse concedo, sed medicinae auxilium tibi contingere poterit, etiamsi medicum non advocaveris; non tamen ita ut scias quid hac in re recte nec ne sit factum, sed ita ut forte fortuito ea facias ipse, quae medicus fecisset, si adfuisset. Neque vero minus errores quam recte facta artem esse demonstrant; nimirum ubi quod recte fiat a minus recte facto distinguitur, ars non esse nequit. Praeterea ars talia habet praesidia, qualia vel artis imperitus quisque artis instrumenta esse videat. Quodsi igitur neque in perito medico, neque in medicina quidquam inutile insit, is qui sine medici auxilio sanus e morbo evaserit, nullo iure suo τὸ αὐτόματον sanationis causam habere potest, quippe quod nihil nisi nomen sit."

„Quod vero ad eos attinet, qui propter vita defunctorum fatum nullam artem esse contendunt, miror, qui fiat, ut non eorum, qui obierunt, intemperantiam mortis causam esse dicant, sed imprudentiam accusent eorum, qui artem exercent; quandoquidem salutaria medici praecepta saepius ab aegris negliguntur."

„Qui autem artem culpant, quia eius professores quae supra artem sunt posita auxiliis, quae arti sunt, tentare nolunt, nae hi paene insanire videntur; neque enim id, quod artis auxilia superat, horum ope tolli potest. At illi, qui medicos reprehendunt, qui morbo devictorum curam suscipere nolunt, id quod tangere oportet idque quod intactum relinquere praestat pariter tangere iubent, quo fit, ut laudentur ab illis, qui nomine tantum sint medici, rideantur contra ab illis, qui artem re ipsa calleant. Eiusmodi autem res quomodo se habeant in ceteris artibus, alio tempore et loco dicetur; nunc vero de arte medica partim iam egimus, partim exponere pergimus."

„Medicinae peritis morbi pauci in conspectu sunt positi, latent eos plerique in occulto, quia intus sunt abditi. Sunt, qui palam prorumpant colore, tumore, tactui ac visui se prodentes. Horum quidem curationes certas esse oportet, non quod sint faciles, sed quia inventae sunt ab iis, qui invenire potuerunt; potuerunt autem quibus contigit institutio et favet natura. Ad conspicuos igitur morbos artem paratam esse oportet."

„Verum ad eos etiam, qui minus sunt aperti, parata sit necesse est: sunt autem illi, qui ad ossa et interna corporis cava sunt conversi. Habet nempe corpus cava permulta: duo, quibus cibus excipitur et demittitur; tum carnes cavae sunt; eaque cava in sanitate spiritu replentur, morbi vero tempore ichore; sunt eiusmodi carnes in brachiis, femoribus, tibiis; cavus est quoque thorax, quo iecur continetur, caput, in quo cerebrum, dorsum, cui pulmones adiacent; quorum unumquodque cavum est et spatia vacua habet, adeo ut paene vasa esse dixeris. Sunt insuper venae multae et nervi ad ossa protensi, quorum omnium nihil non quasi spumosum est et latibulis plenum, quae produntur ichore, qui multus et multa mala inferens effluit. Nempe oculos haec latent, quapropter occulta appellavi; sed arte cognoscuntur, quippe ea, quae conspectum fugiunt, mentis oculis cernuntur. Illorum vero malorum, quae, quod non statim appareant, aegri patiuntur, culpa non in medico posita est, sed in

natura aegrotantis et morbi. Medicus enim ratiocinatione malum occultum investigat; quod autem de eo referre studet aeger, ex opinione potius quam rei cognitione enarrat, adeo ut medico opus sit tempore, quo malum investiget; cuius tarditatis culpa non in arte, sed in corporum natura est posita. Nimirum ars id spectat, ut recte curet; natura vero, si oculis conspici possit, curationem admittit; sin superet morbus eo tempore, quod ut ille cognoscatur requiritur, aut quia medicus sero ad curationem accedit, aut propter morbi celeritatem, aeger interimitur. Quodsi eiusmodi morbus occultus sanatur, ars magis admiranda est quam si eos, qui sanari non possunt, curare moliatur. Neque enim in ceteris artibus similia requiruntur."

„Medicina vero in iis omnibus, quae in corporis cavis sita sunt, conspectu remota, velut in illis, qui pulmonis, iecinoris, renum ulceribus laborant, alia tamen invenit explorationis instrumenta: vocis quidem sonum clarum, gravem, fluxiones, quae foras prodeunt quocumque exitus datur, quaeque colore, tenuitate, crassitudine censentur. Sin non prodeant foras, naturam ut eas demittat auxiliis idoneis cogit; demissae vero artis peritis quid faciendum sit significant. Ita ignis pituitam diffundit acris cibi et potus ope; spiritus expellitur itinere et cursu per acclivia. Verbo docuit per os ingerere talia, quae maiore calore ea quae corpus incendunt fundunt et fluxa reddunt, quae non effluxissent, nisi id illis accidisset. Iam vero alia per alias partes exeunt et morbum denunciant, adeo ut mirum non sit hunc tardius cognosci et curari, quum per aliena signa ad mentem medici transmitti debeant."

„Medicam igitur artem rationes habere multas ad auxilia administranda illamque quae incurabilia sunt iure intacta relinquere, vel etiamsi tangat, extra culpam tamen positum esse medicum docuit haec oratio."

Itaque conspectum dedimus argumenti illius operis partis, quae *περὶ τέχνης* nomine circumfertur. Neque tamen hic titulus solus illi est datus; sed in codice v. c. Vossiano ad § 6. nobis, i. e. ad libelli principium adscribitur *περὶ τέχνης*; ad § 7[ae] initium vero adpositum legis *ὅτι ὑπαρκτικαί εἰσι αἱ τέχναι*; ad initium § 8. lego inscriptionem *περὶ ὑπάρξεως ἰητρικῆς*, qui titulus deinceps adscribitur in fronte paginarum singularum subsequentium ad finem opusculi usque. Neque solum in cod. Vossiano id factum est, sed etiam in Parisiensibus quibusdam, quod ad singulos, quos indicavi, locos adnotat Littréus. Quodsi iam partis huius alterius titulum solitum *περὶ τέχνης* conferas cum argumento, apparet eum tam late patere, ut eum pariter primae et tertiae parti *λόγου* sophistae nostri praefigere possis et ut parum sit probabile ab ipso auctore esse profectum. Vidimus enim re ipsa agi *περὶ ὑπάρξεως ἰητρικῆς*, et hanc vindicari ab obtrectatorum calumniis, maximamque causam cur morbi nonnulli curari non possint, poni in recondita illorum natura, quum morbus quicumque in tempore cognitus sanabilis esse videatur auctori nostro.

Restat libellus *περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς* dici solitus, cuius summa huc fere redit:

„Qui de arte medica agere coeperunt vana quadam opinione suscepta calidum vel frigidum, vel humidum, vel siccum, vel aliud quid primam in hominibus mortis et morborum causam esse existimarunt, eandemque in omnibus putant, eorum, quae enumeravi, unum duove. Falluntur isti eorumque error eo gravior est, quod committitur in arte, quae re vera exsistit, qua omnes utuntur et cuius artifices peritos magni faciunt. Sunt autem artifices

alii periti, alii imperiti, quod nisi ars medica re ipsa exsisteret, non fieret; quapropter ne opus quidem esse credo vana opinione, cui innitatur."

„Ars medica a longo inde tempore exculta suam sibi habet viam, qua multa in ea sunt reperta, a quibus profectus si quis quaerere pergat, plura utique inveniet. Sin repudiatis illis alia via investigare volet et sese aliquid reperisse dicat, in errore ipse est aliosque in errorem inducit. In primis vero cognitu facilia de hac arte dicenda videntur illis, qui eius expertes sunt. Nempe non facile morborum ortus et exitus causae ab iis inveniuntur, sed ab aliis inventas facile intelligunt, quia talia audiunt, quae ipsis accidere solent."

„Iam statim ars medica ne quaesita quidem esset, si aegris idem cibus et potus, qui sanis, conveniret; quod quum ita se non habeat, necessitas homines coëgit ut eam et quaererent et invenirent. Quid quod neque sanorum victus, quo hodie utuntur, repertus esset, si hominibus idem qui animalibus cibus accommodatus esset. Quo victu principio quidem usi videntur esse, sed quia noceret, alium corpori humano magis consentaneum faciliusque ad subigendum quaesivisse et panem, mazam, cett. paravisse. Quod quidem inventum quo aptius quam medicinae nomine appellaveris? Nec tamen mirum non ita vocari, quum illud usu noverint."

„Sed videamus de illa arte, quae communi omnium consensu medicina vocatur, quae nomen et artifices sibi habet, num eadem perficere velit et unde originem ducat."

„Qui medicinam quaesiverunt et invenerunt, idem spectantes quod illi, de quibus supra dixi, primo quidem, ut opinor, de copia ipsorum illorum ciborum aliquid detraxerunt. Quae res nonnullis certe aegrotantibus suffecerit, nec tamen omnibus, quod essent, qui ne parvam quidem ciborum solitorum copiam subigere possent. Quibus quum infirmiore opus esset cibo, sorbitiones et potus invenerunt."

„Verum tenendum est, nonnullos esse, quibus sorbitiones in morbis noceant, ita ut his sumptis febris accendatur et augeantur dolores, qui si mazae vel panis vescantur parva quamvis copia, multo magis laedentur. Nempe iusto firmior cibus tum sano tum aegrotanti homini nocet. Itaque me iudice idem detexit ille solitae victus rationis inventor atque ille, qui vere medicus aegris victus rationem instituit. Eadem etiam ratio est inter aegrotantium victum et sanorum, quae inter sanorum et animalium. Nam si morbo laborans exiguo pane et carne vescatur, pariter laedetur ac sanus homo, qui quae boves, equi comedunt, hordeum, ciceres, quamvis pauca, devoraverit."

„Quod unum si tantum accideret, ut firmiora laederent, infirma iuvarent, res sane facilis esset; verum aeque certo peccatur, quum homo iusto minorem cibi copiam sumpsit. Itaque quum iustus modus nec mensura, nec pondere definiri possit, quod exacte conveniat inveniri non potest, nisi referas ad corporis sensum; quin summatim plurimi aestimandus est ille artifex, qui a iusto modo minimum aberraverit, praesertim in morbis periculosis."

„Re ipsa autem non minus graves noxas homini accidere ex abstinentia modum excedente quam e repletione in sanis facile discas; modo reputes quid eveniat illis, qui praeter consuetudinem vel bis uno die vel semel cibum ceperint, prandio praeter morem sive sumpto, sive omisso. Prae ceteris vero debiles naturae cito ex eiusmodi mutatione male afficiuntur. Itaque in arte facienda in aegrotantibus difficile est semper id, quod maxime conveniat, facere; nec tamen ideo ars antiqua repudianda est, quod non semper in omnibus ἀκρίβειαν habeat, sed

contra laudanda, quod ratiocinatione ad ἀκριβὲς illud quam proxime accedit et pulchre inventa est ex multa rerum ignorantia minimeque ab eo, quod forte fortuito fiat, dependet."

„Sed redeo ad eos, qui nova via ex praeiudicata opinione artem invenire conantur."

„Nempe si calidum sit, aut frigidum, aut siccum, aut humidum, quod hominem laedat, et medicum contraria contrariis curare oporteat, sumamus hominem debilem potius quam robustum triticum crudum comedere et carne cruda vesci et aquam bibere; non erit dubium, quin brevi in morbum incidat. Quid igitur huic pro remedio dandum est? calidumne, an frigidum, humidumne, an siccum? Nimirum horum saltem aliquid administrandum erit, si contrarium eius sit, quod morbum faciat, uti affirmant illi novatores. Optimum quidem remedium erit, si pro crudis illis cibis rite paratos praebeas, quibus datis, nisi iam penitus sit corruptus, homo convalescet. Quid igitur? Dicemusne illum ex frigido laborantem calidis istis assumptis convaluisse? Qui panem paret illumne e tritico calidum aut frigidum, humidum aut siccum expulisse? At panis aqua, igne, aliis multis paratur, quae singula suas habent facultates; tum vero alia amisit principia, alia cum aliis alio modo sunt mista. Verum praeterea aliud panis genus et mazae alio modo hominem afficit, quarum rerum vires qui nescit, non facile is aegrotantem curabit, adeo ut his sit scitu vix quidquam utilius. Pulchre igitur humana natura duce ista repererunt primi inventores, nec frigidum, cett. morborum causas habuerunt, sed id quod iusto firmius esset et cui subigendo non sufficeret natura humana, idque detrahere quidem studuerunt. Est autem valentissimum e dulcium genere id, quod dulcissimum est, ex amarorum, id quod amarissimum, cett., quae homini inesse videbant et noxas edere. Nempe amarum, salsum, dulce, acidum, sexcenta alia diversâ singula potestate in homine insunt et inter se probe mista neque apparent, neque laedunt hominem, sed si quid a reliquis seorsim secernatur, manifesto et apparet et laedit. Similique modo e cibis, qui corpori ingesti nocent, alius pure est amarus, alius salsus, alius acidus, quapropter ab illis laedimur pariter atque a corporis principiis singulis cum reliquis haud probe commistis. Potus vero et cibus vulgaris minime humorem quemdam eiusmodi sincerum habet, ita ut turbae et secretiones τῶν δυνάμεων corporis ex his ingestis minime accidant. Neque vero scio quomodo novatores illi homines curare possint; nam nihil habent, quod per se sit calidum, aut frigidum, aut humidum, sed eosdem habent cibos et potus, quibus omnes utimur, et in quibus ista cum aliis sunt mista, non vero seorsim obvia."

„Neque vero calidum et frigidum maximam potestatem habent, sed contra omnium δυνάμεων minimum haec valere opinor. Nimirum quamdiu secum invicem sunt mista, profecto non nocent, sed tum demum, cum alterum ab altero est seiunctum. Quodsi fiat et frigus v. c. oriatur, statim ex ipso corpore calor adest tum in sano, tum in aegrotante homine."

„Possit quis contra dicere febre ardente laborantes et peripneumonia et aliis morbis vehementioribus non cito a calore liberari, neque amplius ibi calidum et frigidum adesse. Verum id ipsum magnum habeo indicium homines non propter solum calorem febre prehendi, sed amarum et calidum, atque amarum et acre, atque calidum et salsum causas esse itemque frigidum coniunctum cum aliis τῶν δυνάμεων. Hae igitur laedunt, sed una cum illis calor et adest et augetur. Exempli loco sint coryzae, aliae affectiones multae, quae ab acri humore oriuntur, qui contemperari et concoqui debet, sed quae calorem habent coniunctum."

„Sunt autem medici ac sophistae, qui dicant medicam artem callere neminem posse, nisi quid sit homo sciat. Quorum oratio maxime philosophiam tangit, quemadmodum Empedocles, alii de natura scribentes exposuerunt quid sit homo et quomodo nascatur et unde sit compositus. Mihi vero de natura nihil quidquam sciri posse videtur, nisi e medicina; quod facile patet, si quis eam universam rite comprehenderit omnemque eius ambitum complectatur. Nempe in medico requiritur ut sciat, quomodo se habeat homo ad potus, cibos, cetera ad vitam necessaria. Neque vero solum novisse oportet caseum pravum esse cibum, sed quid mali adferat et ad quodnam eorum, quae in homine insunt, non sit adaptatus."

„Praeterea tum inter convalescendum, tum in longis morbis perturbationes fiunt partim ab ingestis quibuslibet, quas ne alii quam cui re vera debentur causae tribuas, prudenter cavendum est."

„Novisse etiam oportet quae affectiones homini accidant propter *τὰς δυνάμιας* et quae pendeant a partium figura, quarum aliae latae ab initio in angustum desinunt, aliae expansae sunt, aliae solidae et rotundae, cett."

„De humorum vero facultatibus, quid singuli efficere valeant vidimus et affinitatis ratione habita quomodo inter se coniungantur, quod ad optima remedia seligenda multum valet; est autem optimum id, quod ab inepto longissime distat."

Quodsi iterum iam hanc quoque *λόγου* nostri partem, quam percucurrimus, cum inscriptione conferamus, fateri cogimur, verum sane esse *περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς* multa dicta esse, sed non ita ut ars illa vetus summum sit, in quo versetur, argumentum. Quid enim? Habemus in ea defensionem medicinae a veteribus cultae et eadem, qua antiquitus, methodo dein excolendae contra novatores, qui morbos a calido, frigido, humido, sicco repeterent, dum noster contendit veterum methodum esse praestantiorem, ita ut illo etiam tempore, quo scribat, eam tenendam esse iudicet. Ars antiqua illi ab hominibus inventa videtur necessitate coactis, quum solitus sanorum cibus aegris iusto valentior esset. Morbi autem illi non nasci videntur a calido, frigido, cett.; sed *δυνάμεις* humorum, i. e. amarum, acre, salsum eos parere; tandem monet mentem etiam attendendam esse ad perturbationes spontaneas in morbis, ad effectus, qui e partium figura profluant, et ad conversiones facultatum humorum ipsarum; de quibus postremis cum exponit, de vetere medicina ne loquitur quidem amplius.

Itaque vidimus de quibus rebus in his libris agatur, simulque apparuit inscriptiones libellorum partim ineptas esse, partim saltem parum accurate argumentum significare. Inquiramus porro in consecutionem et coniunctionem horum scriptorum.

Et quod ad consecutionem attinet, diversam hanc esse nec debere, nec posse ab ea, quam ab Erotiano traditam vidimus, ex argumento, quod perlustravimus, ultro patet. Apparuit auctorem in primo libro affirmare medicam artem esse nobilissimam, sed defraudari laude debita propter artificum imperitiam et illos, qui temere de his iudicium ferant; — altero libro illum artem medicam ab obtrectatorum calumniis vindicare; tertio illum exponere qualis ars medica sibi maxime placeat. Vel hoc solum iam docet res his libris traditas inter se cohaerere et ea, quam diximus, consecutione antecedentem quemque librum a continuo sequenti excipi. Sed lubet congerere locos nonnullos, e quibus, sive quod orationis genus simile ob-

ferunt, sive quod respiciuntur partes superioris alicuius horum scriptorum, sive placita similia continent, luce clarius apparet libellos hos non esse divellendos, sed omnino forma unius *λόγου* esse edendos.

Exempla tumidae orationis e lege citavi § 1. horum prolegomenorum ad ius iurandum; iam vero concedendum est illum fucum parcius occurrere in ea tractatus parte, quae *περὶ τέχνης* inscribi solet, et in tertia de prisca medicina, sed tamen non deëst; quin idem hîc observatur, quod apud scriptores mediocres saepe cernitur, eos principio magno hiatu orationem inchoare, sed eius vela primum praeter modum distenta dein laxa dependere vento scilicet de primo impetu remittente. Ne tamen credas ampullas illas plane deficere, compara mihi cum locis ex lege iam adlatis principio horum prolegomenorum hunc e § 6. *λόγου* nostri: *ὁ δὲ παρεὼν λόγος τοῖσι ἐς ἰητρικὴν οὕτως ἐμπορευομένοισι ἐναντιώσεται θρασυνόμενος μὲν διὰ τούτους, οὓς ψέγει, εὐπορέων δὲ διὰ τὴν τέχνην, ᾗ βοηθεῖ, δυνάμενος δὲ διὰ τὴν σοφίην, ᾗ πεπαίδευται.* Et ne putes rem alio modo se habere in ea parte, quae *περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς* audit, ecce locum e § 27. *τὸ γὰρ τοῦ λιμοῦ μένος ἰσχυρῶς ἐνδύνεται ἐν τῇ φύσι τοῦ ἀνθρώπου καὶ γυιῶσαι καὶ ἀποκτεῖναι.* Audimus in singulis partibus eundem rhetorem, cuius orationi plane oppositus est antiquus, simplex Hippocratis sermo.

Verum ecce! citabo duos locos, alterum e lege illa, alterum e libello, uti volunt, de arte, qui ostendunt non solum unum eundemque esse utriusque auctorem, sed unum esse tractatum eiusdem scriptoris; nimirum manifesto in altero respicitur id, quod in priore enucleatius exposuerat rhetor noster. Principio § 2. legis: *χρὴ γὰρ ὅστις μέλλει ἰητρικῆς ξύνεσιν ἀτρεκέως ἁρμόζεσθαι, τῶνδέ μιν ἐπήβολον γενέσθαι· φύσιος, διδασκαλίης, τόπου εὐφυέος, παιδομαθίης κ. τ. λ.* Haec explicatius dein tractantur eadem § 2. et 3. Respicit autem sine dubio hos locos scriptor noster, cum § 14. sub finem: *ἐξεύρηνταί γε μὴν*, inquit, *οὐ τοῖσι βουληθεῖσι, ἀλλὰ τούτων τοῖσι δυνηθεῖσι· δύνανται δὲ, οἷσι τά τε τῆς παιδείης μὴ ἐμποδὼν, τά τε τῆς φύσιος μὴ ταλαίπωρα.*

Puto hunc saltem locum et priorem ex eodem esse scripto, non e duobus diversis. Sed nunc pariter e libello *περὶ τέχνης* et tertio *περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς* item plures adferam locos, unde quam arcte hi quoque coniuncti sint, pateat.

Teneamus scilicet e libello de arte quae § 7. leguntur: *δοκέει δή μοι τὸ μὲν ξύμπαν τέχνη εἶναι οὐδεμία οὐκ ἐοῦσα· καὶ γὰρ ἄλογον τῶν ἐόντων τι ἡγεῖσθαι μὴ ἐόν· ἐπεὶ τῶν γε μὴ ἐόντων τίνα ἄν τις οὐσίην θεησάμενος ἀπαγγείλειε ὡς ἔστι*; et locum e § 10. *καὶ τοῦτό γε τεκμήριον μέγα τῇ οὐσίῃ τῆς τέχνης, ὅτι ἐοῦσά τέ ἐστι καὶ μεγάλη.* Et eum, qui eadem § 10. postea legitur: *καὶ ἔστι οὐδὲν ἧσσον τὰ ἁμαρτηθέντα τῶν ὠφελησάντων μαρτύρια τῇ τέχνῃ ἐς τὸ εἶναι.* Et verba ex extrema § 11. *ἡ δὲ ἰητρικὴ καὶ ἐν τοῖσι διά τι καὶ ἐν τοῖσι προνοουμένοισι φαίνεταί τε καὶ φανεῖται αἰεὶ οὐσίην ἔχουσα.* Videmus quam frequenter ista *εἶναι* et *οὐσίη τῆς τέχνης* et *τέχνη ἐοῦσα* a sophista usurpentur. Idem autem fit in libro de vetere medicina: principio statim libelli, § 19. mihi, legimus *μάλιστα δὲ ἄξιοι μέμφεσθαι, ὅτι ἀμφὶ τέχνης ἐούσης (εἰσὶ ἁμαρτάνοντες).* Ibidem paulo post: *ἅπερ, εἰ μὴ ἦν ἰητρικὴ ὅλως, οὐκ ἂν ἦν.* Et § 30. *οὐ φημὶ δὴ διὰ τοῦτο δεῖν τὴν τέχνην ὡς οὐκ ἐοῦσαν, οὐδὲ καλῶς ζητεομένην τὴν ἀρχαίην ἀποβαλέσθαι.* Quid alius sentiat, haud facile quis dicat, sed mihi his collatis certo patet libellum *περὶ τέχνης* alterumque

περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς unum esse opus eiusdem scriptoris, non duorum diversorum scriptorum opera diversa, nec duo eiusdem auctoris scripta, sed unum.

Quum igitur primus et secundus, perinde ac secundus et tertius, ita coniuncti sint, non possunt non omnes tres eiusdem viri operis unius partes esse. Sed magis puto, etiam id constabit, ubi inquisiverimus quomodo libelli isti, quos dicunt, cum libro de victu acutorum sint coniuncti.

Locos esse in libro de vetere medicina, qui cum locis in libro de victu acutorum conveniant, iam Foësius vidit et post eum Littréus (vid. vol. I. p. 314.) Aut ego fallor, aut cum germana libri de victu acutorum parte tres libelli illi, seu potius tres *λόγου* nostri partes ita cohaerent, ut ille veluti fundamentum sit, cui hunc superstruxit rhetor ac sophista noster.

Rem sequentibus demonstrare conabor. Omnis illa disputatio in *νόμῳ* et libro *περὶ τέχνης* de artis praestantia et calumniis medicinae expertium omniaque illa, quae supra excitavimus ad *τὸ εἶναι* et *τὴν οὐσίην τῆς τέχνης* et *τὴν τέχνην ἐοῦσαν* spectantia, profluxerunt me iudice ex iis, quae § 8. libri de victu acutorum exstant, *καίτοι διαβολήν γε ἔχει ὅλη ἡ τέχνη πρὸς τῶν δημοτέων μεγάλην ὡς μηδὲ δοκέειν ὅλως ἰητρικὴν εἶναι.* Illud in *νόμου* fine obvium: *οὕτω καὶ ἰητροὶ φήμῃ μὲν πολλοί, ἔργῳ δὲ πάγχυ βαιοί* pendet ex Hippocratico *οἱ γὰρ μὴ ἰητροὶ ἰητροὶ δοκέουσι εἶναι* § 6.; convenit saltem in utroque libro medicorum arte insignium et minus peritorum inter se oppositio. In verbis libri de vetere medicina § 26. mihi: *ἀνὴρ γὰρ κάμνων νοσήματι, μήτε τῶν χαλεπῶν τε καὶ ἀπόρων, μήτ' αὖ τῶν παντάπασι ὀλεθρίων, ἀλλ' ἢ αὐτῷ ἁμαρτάνοντι μέλλει ἐπίδηλον ἔσεσθαι κ. τ. λ.*, — in his, inquam, imitationem habemus loci e lib. de victu acutorum § 46. *εἰ γάρ τις ἕλκος λαβὼν ἐν κνήμῃ μήτε λίην ἐπίκαιρον, μήτε λίην εὐήθες, μήτε ἄγαν εὐελκὴς ἐών, μήτε ἄγαν δυσελκής, αὐτίκα ἀρξάμενος ἐκ πρώτης κατακείμενος ἰητρεύοιτο κ. τ. λ.* Comparatio illa, quam § 27. sub finem habemus in libro de vetere medicina, qua medicus morbum periculi plenum curans componitur cum nauta in vehementi procella navem gubernante, mihi quidem originem traxisse videtur e loco § 5. de V. acutorum: *μάλιστα δ' ἂν ἐπαινέσαιμι ἰητρὸν, ὅστις ἐν τοῖσι ὀξέσι νοσήμασι, ἃ τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων κτείνει, ἐν τούτοισι διαφέρων τι τῶν ἄλλων εἴη ἐπὶ τὸ βέλτιον.* Quod dein principio § 28 legitur: *ὅτι δὲ οὐδὲν ἔλασσον ἀπὸ κενώσιος ἀκαίρου κακοπάθειαι γίγνονται τῷ ἀνθρώπῳ ἢ ἀπὸ πληρώσιος καταμανθάνειν καλῶς ἔχει ἐπαναφέροντας ἐπὶ τοὺς ὑγιαίνοντας· ἔστι γὰρ αὐτῶν κ. τ. λ.* desumptum est e libro de V. A. § 26. *χρὴ δὲ καὶ τὰ μαθήματα ποιέεσθαι ἐν τῇ διαίτῃ τῶν ἀνθρώπων ἔτι ὑγιαινόντων, οἷα ξυμφέρει κ. τ. λ.* De qua re iam monuit Foës. in adn., Littréus l. l. Id, quod legitur § 32. *οἶδα μὲν γὰρ καὶ τάδε δήπου, ὅτι διαφέρει εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καθαρὸς ἄρτος ἢ ξυγκόμιστος κ. τ. λ.*, translatum est e § 37. libri de V. A. *καὶ οἱ ἄγαν καθαροί τε καὶ ξυγκόμιστοι παρὰ τὸ ἔθος βρωθέντες κ. τ. λ.*

Ex iis, quae congessimus, luce clarius apparet hos libros post Hippocratem esse compositos et pluribus locis nexum, quo res propositae inter se continentur, ex Hippocratis scripto de victu acutorum pendere. Sed non minus certum est rhetorem nostrum artem illam Hippocraticam *τὴν ἀρχαίην* appellare, ita ut eius *λόγον* satis diu post Hippocratis aevum scriptis mandatum esse appareat. Advertit me insuper sophistam nostrum locos partis spuriae non respicere, neque indicia apparent illum alios usurpare locos ex libro de victu acutorum, quam qui etiam

nunc supersunt. Unde fere effeceris quodammodo saltem probabile esse iam illo tempore periisse reliquas illius operis Hippocratis partes. Non affirmo rem certam esse, sed cum aliqua veri specie ita statui posse contendo. Non me fugit locus e § 34. *τὰ δὲ κατὰ τοὺς νοσέοντας, οὐχὶ οἶσι ἂν ῥῖγος γένηται, τούτοισι ὀξύτατος ὁ πυρετὸς ἐκλάμπει, — καὶ ὅσον ἂν χρόνον παρέῃ διάθερμος καὶ διεξιὼν διὰ παντὸς τελευτᾷ ἐς τοὺς πόδας μάλιστα, οὗπερ τὸ ῥῖγος καὶ ἡ ψύξις νενικωτάτη κ. τ. λ.*; neque non animadverti esse in his aliquam similitudinem cum iis, quae § 13. partis spuriae libri de V. A. (p. 335. vol. I.) leguntur; sed ego non ausim inde conficere rhetorem nostrum illum locum respicere, aut imitari, quum notiones in utroque obviae pervulgatae illo tempore apud omnes fere esse debuerint. Sed haec *ἐν παρέργῳ*, pergimus ad alia.

Est nempe operae pretium etiam de nonnullis *λόγου* nostri partibus videre, qui cum Platonis et aliorum locis sunt comparati ab aliis, aut quos ipsi cum illis contulimus.

Ubi § 2. mentio facta est *παιδομαθίης*, iam Coraës adnotavit locum Platonis de rep. p. 408. libri III.: *ἰητροὶ μὲν δεινότατοι ἂν γένοιντο, εἰ ἐκ παίδων ἀρξάμενοι πρὸς τῷ μανθάνειν τὴν τέχνην ὡς πλείστοις τε καὶ πονηροτάτοις σώμασι ὁμιλήσειαν κ. τ. λ.* — Ad comparationem in § 3. adponit locum ex eodem opere Platonis lib. VI. p. 491. D. *παντὸς — σπέρματος πέρι ἢ φυτοῦ, εἴτε ἐγγείων, εἴτε τῶν ζῴων, ἴσμεν ὅτι τὸ μὴ τυχὸν τροφῆς, ἧς προσήκει ἑκάστῳ, μηδ' ὥρας, μηδὲ τόπου, ὅσῳ ἂν ἐρρωμενέστερον ᾖ, τοσούτῳ πλειόνων ἐνδεῖ τῶν πρεπόντων κ. τ. λ.* Certum est Platonem hic simili comparatione uti ac nostrum et lectionem *τόπος* pro *τρόπος* apud nostrum confirmari isto loco. Provocat idem ad locum Plutarchi *περὶ παίδων ἀγωγῆς*, qui vel apertius cum sophistae nostri *λόγῳ* convenit; vid. cap. IV.

Quod de illa arte *τοῦ τὰς τέχνας αἰσχροποιεῖν* disputat noster § 6. sine dubio adversus sophistas dictum est, apud quos eiusmodi *ἀντιλογίαι* et *ἀμφισβητήσεις* plurimum valebant, cf. Platonis Sophistam p. 232. D. (vid. p. 115. in ed. Stallbaumii et huius adn. illo loco.) — Ad ea, quae disputantur § 7., ubi in medio capitulo: *τὰ δὲ μὴ ἐόντα*, inquit, *οὔτε ὁρᾶται, οὔτε γιγνώσκεται* cf. Parmenidis versus p. 32. Ed. Karsten.

οὔτε γὰρ ἂν γνοίης τό γε μὴ ἐόν, — οὐ γὰρ ἀνυστόν, —
οὔτε φράσαις,

Et ad verba ibidem paulo superius obvia *καὶ γὰρ ἄλογον τῶν ἐόντων τι ἡγεῖσθαι μὴ ἐόν* cf. Parmenidis illud apud Platonem in Sophista p. 237. A. *οὐ γὰρ μήποτε τοῦτ' οὐδαμῇ, εἶναι μὴ ὄντα.* Nempe ex hisce certe fontes discimus, unde nonnulla noster hauserit.

Monui iam in adn. ad § 7. de loco *τὰ μὲν γὰρ ὀνόματα φύσιος νομοθετήματα* cum Platonis in Charmide loco, uti Littréus animadvertit, conveniente. Sed in adn. ad § 37. dixi me in prolegomenis rediturum esse ad locum, ubi *τῆς γραφικῆς* mentio facta est. Quid igitur? Ni fallor in verbis *ἐγὼ δὲ τούτων μὲν ὅσα τινὶ εἴρηται σοφιστῇ ἢ ἰητρῷ, ἢ γέγραπται περὶ φύσιος, ἧσσον νομίζω τῇ ἰητρικῇ τέχνῃ προσήκειν ἢ τῇ γραφικῇ*, ipsa illa ars *γραφική* cum aliqua irrisione commemoratur. Itaque mihi subnata est cogitatio, quam dubitanter propono, num forte sophista noster aliquid respexerit, quale apud Platonem in Sophista disputat hospes Eleaticus, ubi p. 234. A. *τί δέ;* inquit, *τὴν τοῦ λέγοντος ὅτι πάντα οἶδε καὶ ταῦτα ἕτερον ἂν διδάξειεν ὀλίγου καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, μῶν οὐ παιδιὰν νομιστέον;* et paulo post pergit: *οὐκοῦν τόν γ' ὑπισχνούμενον δυνατὸν εἶναι μιᾷ τέχνῃ πάντα ποιεῖν γι-*

γνώσκομέν που τοῦτον, ὅτι μιμήματα καὶ ὁμώνυμα τῶν ὄντων ἀπεργαζόμενος τῇ γραφικῇ τέχνῃ δυνατὸς ἔσται τοὺς ἀνοήτους τῶν νέων παίδων, πόρρωθεν τὰ γεγραμμένα ἐπιδεικνὺς, λανθάνειν ὡς, ὅ τι περ ἂν βουληθῇ δρᾶν, τοῦτο ἱκανώτατος ὢν ἀποτελεῖν ἔργῳ. Quaero num forte simili quodam modo, atque ab hospite Platonico, memoretur *ἡ τέχνη ἡ γραφική* a nostro sophista ac rhetore, ita ut eius commemoratione pro vanis explodat philosophorum de rerum ortu placita?

Initio § 19. noster reprehendit eos, qui *ὑπόθεσιν σφίσι αὐτοῖσι ὑποθέμενοι τῷ λόγῳ* calidum, aut frigidum, aut humidum, aut siccum hominibus causam morborum et mortis esse dicerent, *πᾶσι τὴν αὐτὴν ἓν ἢ δύο προθέμενοι.* Physicorum veterum plurium fuit illud placitum, quod ab iis, quos reprehendit noster, in pathologiam fuit traductum. De Archelao Diog. Laërt. II. 4. *ἔλεγε δὲ δύας αἰτίας εἶναι γενέσεως, θερμὸν καὶ ψυχρόν.* De duobus autem hisce sophista noster praesertim agit. Memorantur vero ista rerum principia etiam in Platonis Sophista p. 242. C. D., ubi haec: *μῦθόν τινα ἕκαστος φαίνεταί μοι διηγεῖσθαι παισὶν ὡς οὖσιν ἡμῖν, ὁ μὲν ὡς τρία τὰ ὄντα, πολεμεῖ δὲ ἀλλήλοις ἐνίοτε αὐτῶν ἄττα πῃ, τοτὲ δὲ καὶ φίλα γιγνόμενα γάμους τε καὶ τόκους καὶ τροφὰς τῶν ἐκγόνων παρέχεται· δύο δὲ ἕτερος εἰπὼν, ὑγρὸν καὶ ξηρὸν, ἢ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, συνοικίζει τε αὐτὰ καὶ ἐκδίδωσι.* Quo loco vide quae v. c. a Stallbaumio adferuntur. Sed noster repudiato illo placito amplectitur alterum: corpori inesse statuit *δυνάμεις* amaras, salsas, acres, dulces, cett., quarum iustam compositionem et mixtionem sanitatem facere, morbum contra alicuius harum a reliquis secessum, seiunctionem. E qua doctrina interpretatur etiam sanitatis laesionem, ingestis illis, quae *δύναμιν* eiusmodi aliquam habeant insignem, cui subigendae impar sit natura humana. Hoc autem ipsum principium esse affirmat, e quo veterum ars medica, i. e. magna pars Hippocratis monitorum in libro de victu acutorum, sit profecta. Illam autem doctrinam Alcmaeonis esse dudum alii recte viderunt et citarunt locum e libro de placitis philosophorum Plutarchi nomine inscripto, ubi V. 30. haec: *Ἀλκμαίων τῆς μὲν ὑγιείας εἶναι συνεκτικὴν ἰσονομίαν τῶν δυνάμεων, ὑγροῦ, θερμοῦ, ξηροῦ, ψυχροῦ, πικροῦ, γλυκέος καὶ τῶν λοιπῶν· τὴν δ' ἐν αὐτοῖς μοναρχίαν νόσου ποιητικήν· φθοροποιὸν γὰρ ἑκατέρου μοναρχία· καὶ νόσων αἰτία, ὡς μὲν ὑφ' ἧς, ὑπερβολὴ θερμότητος, ἢ ψυχρότητος· ὡς δ' ἐξ ἧς, διὰ πλῆθος, ἢ ἔνδειαν· ὡς δ' ἐν οἷς, αἷμα ἐνδέον* (?) *ἢ ἐγκέφαλος· τὴν δὲ ὑγίειαν σύμμετρον τῶν ποιῶν τὴν κρᾶσιν.* Notandum tamen nostrum calido et frigido non primas tribuere partes, quod philosophum fecisse ex l. l. fere sequitur. Sed hoc utut est, noster maximam partem ex Alcmaeonis et Hippocratis doctrina et arte sua composuit; seu potius ex illius placito *περὶ τῆς ἰσονομίας τῶν δυνάμεων* huius monita practica in libro de victu acutorum et doctrinam de morbi coctione et crisi interpretari studuit. Ceterum notandum istarum *δυνάμεων* etiam mentionem fieri in Platonis Timaeo, ubi (p. 333. Ed. Stallb.): *ὅταν γάρ*, inquit, *τηκομένη σὰρξ ἀνάπαλιν εἰς τὰς φλέβας τὴν τηκεδόνα ἐξιῇ, τότε μετὰ πνεύματος αἷμα πολύ τε καὶ παντοδαπὸν ἐν ταῖς φλεψὶ χρώμασι καὶ πικρότησι ποικιλλόμενον, ἔτι δὲ ὀξείαις καὶ ἁλμυραῖς δυνάμεσι χολὰς καὶ ἰχῶρας καὶ φλέγματα παλαιὰ ἴσχει.*

Advertit me etiam locus e cap. 2. libri primi *περὶ διαίτης*, ubi: *Φημὶ δὲ δεῖν*, inquit eius auctor, *τὸν μέλλοντα ὀρθῶς ξυγγράφειν περὶ διαίτης ἀνθρωπίνης πρῶτον μὲν παντὸς*

φύσιν ἀνθρώπου γνῶναι καὶ διαγνῶναι· γνῶναι μὲν ἀπὸ τίνων συνέστηκε ἐξ ἀρχῆς, διαγνῶναι δὲ ὑπὸ τίνων μερῶν κεκράτηται· εἴτε γὰρ τὴν ἐξ ἀρχῆς σύστασιν μὴ γνώσεται, ἀδύνατος ἔσται τὰ ὑπ' ἐκείνων γιγνόμενα γνῶναι· εἴτε μὴ γνώσεται τὸ ἐπικρατέον ἐν τῷ σώματι, οὐχ ἱκανὸς ἔσται τὰ ξυμφέροντα τῷ ἀνθρώπῳ προσενεγκεῖν. Dixeris paene auctorem librorum περὶ διαίτης esse ex iis, quibus adversatur noster § 37. initio; locum mox describam.

Nimirum Littréus solam eam partem τοῦ λόγου nostri sophistae, quae περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς inscribi solebat, Hippocrati tribuere vult propter Platonis in Phaedro locum, ubi philosophus haec scribit: Σωκρ. Ψυχῆς οὖν φύσιν ἀξίως λόγου κατανοῆσαι οἴει δυνατὸν εἶναι ἄνευ τῆς τοῦ ὅλου φύσεως; Φαιδρ. Εἰ μὲν Ἱπποκράτει γε τῷ τῶν Ἀσκληπιαδῶν δεῖ τι πείθεσθαι, οὐδὲ περὶ σώματος ἄνευ τῆς μεθόδου ταύτης. Itaque Plato affirmat Hippocratem existimavisse corpus hominis cognoscere neminem recte posse, nisi τὴν τοῦ ὅλου φύσιν cognoscat. Noster autem sophista adversatur adeo τοῖς ἰατροῖς καὶ σοφισταῖς, qui dicant (vide l. l.) ὡς οὐκ εἴη δυνατὸν ἰητρικὴν εἰδέναι, ὅστις μὴ οἶδε ὅ τι ἐστὶ ἄνθρωπος· ἀλλὰ τοῦτο δέοι καταμαθεῖν τὸν μέλλοντα ὀρθῶς θεραπεύσειν τοὺς ἀνθρώπους. Ita sentientibus adversatur; nam ecce! ita pergit: τείνει δ' αὐτοῖσι ὁ λόγος ἐς φιλοσοφίην, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς ἢ ἄλλοι, οἳ περὶ φύσιος γεγράφασι, ἔλεγον ἐξ ἀρχῆς ὅ τί ἐστι ἄνθρωπος καὶ ὁπόθεν ξυνεπάγη. Ἐγὼ δὲ τούτων μέν, ὅσα τινὶ εἴρηται σοφιστῇ ἢ ἰητρῷ, ἢ γέγραπται περὶ φύσιος, ἧσσον νομίζω τῇ ἰητρικῇ τέχνῃ προσήκειν ἢ τῇ γραφικῇ. Νομίζω δὲ περὶ φύσιος γνῶναί τι σαφὲς οὐδαμόθεν ἄλλοθεν εἶναι ἢ ἐξ ἰητρικῆς. Τοῦτο δὲ οἷόν τε καταμαθεῖν, ὅταν αὐτήν τις τὴν ἰητρικὴν ὀρθῶς περιλάβῃ, μέχρι δὲ τούτου πολλοῦ μοι δοκέει δεῖν· λέγω δὴ τὴν ἱστορίην ταύτην, εἰδέναι ἄνθρωπος τί ἐστι καὶ δι' οἵας αἰτίας γίγνεται καὶ τἄλλα ἀκριβέως. Ἐπεί τοί γέ μοι δοκέει ἀναγκαῖον εἶναι παντὶ ἰητρῷ περὶ φύσιος εἰδέναι καὶ πάνυ σπουδάσαι ὡς εἴσεται, εἴπερ τι μέλλει τῶν δεόντων ποιήσειν, ὅ τί ἐστι ἄνθρωπος πρὸς τὰ ἐσθιόμενα καὶ πινόμενα καὶ ὅ τι πρὸς τὰ ἄλλα ἐπιτηδεύματα καὶ ὅ τι ἀφ' ἑκάστου ξυμβήσεται. καὶ μὴ ἁπλῶς οὕτω δοκέειν ὅτι πονηρὸν βρῶμα τυρὸς, πόνον γὰρ φέρει τῷ πληρωθέντι αὐτοῦ, ἀλλὰ τίνα τε πόνον καὶ διὰ τί καὶ τίνι τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀνεπιτήδειον. Quid igitur? Istane respiciuntur loco Platonis, ubi Hippocrates cognitionem τῆς τοῦ ὅλου φύσεως commendasse dicitur, ut melius corpus humanum cognoscatur? — Auctor noster philosophorum, qui de natura rerum scripserunt, placita de hominis genesi et compositione ad medicam artem non pertinere dixit; nec nisi e disciplina medica περὶ φύσιος probe sciri aliquid posse, modo omnem medicinae ambitum aliquis complectatur. At in hisce quidem omnia miro modo miscet: mox enim φύσεως scientia illi est naturae rerum omnium scientia; mox tantum pars eius, quae ad hominis ortum et compositionem spectat; tum physica (ex veterum philosophiae distributione) ad medicinam non pertinere illi videtur, et paulo post physicam ex medicina demum rite cognosci posse affirmat, quia medicinam scilicet recte investigaturo physicâ opus sit. Quis credat excellentis ingenii virum, qualis Hippocrates fuit, hoc modo fuisse ratiocinatum? Aut talem locum a Platone item praeclari ingenii viro fuisse laudatum? Sed neque factum est, neque ullus nexus est inter Platonis in Phaedro locum et miseri sophistae nostri scriptiunculam. Hippocrates vero, si operum viri eximii reliquias respiciamus, quo modo cognitio τῆς τοῦ ὅλου φύσεως ad

hominis cognitionem transferenda sit illustri exemplo potius quam verbis docuit in eximio illo de aëre, aquis et locis libro, quem forsitan vidit Plato. Forsitan inquam, nam quis pro certo id affirmet? Nempe Platonis de Hippocrate verba tam late patent, ut num huius scripta viderit ipse philosophus, an vero fama tantum medici eximii ad illum pervenerit et alios modo de eo narrantes audiverit, plane nescias. Itaque etiamsi nihil aliud repugnaret, — vidimus autem esse permulta et gravissima, — hic Platonis locus saltem nequaquam scriptum, de quo agimus, Hippocrati ipsi vindicare poterit.

Sed operae pretium est, ut hoc magis constet, paulo intentius rem perquirere, quam principio huius capitis iam attigi, scilicet librum hunc compositum esse eo tempore, quo medicina Hippocratica iam *ἡ ἀρχαίη* dici coepta esset. Facit enim hoc ad libri aetatem non quidem definiendam, sed tamen ad demonstrandum scriptum hoc esse recentius non solum Hippocratis, sed etiam Platonis aetate. Puto autem nos indicium certum habere in verbis § 30. *οὐ φημὶ δὴ διὰ τοῦτο δεῖν τὴν τέχνην ὡς οὐκ ἐοῦσαν, οὐδὲ καλῶς ζητεομένην τὴν ἀρχαίην ἀποβαλέσθαι, εἰ μὴ ἔχει περὶ πάντα ἀκρίβειαν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον διὰ τὸ ἐγγὺς οἶμαι τοῦ ἀτρεκεστάτου δύνασθαι ἥκειν λογισμῷ προσίεσθαι καὶ τὰ ἐκ πολλῆς ἀγνωσίης ἐξευρημένα θαυμάζειν, ὡς καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐξεύρηται καὶ οὐκ ἀπὸ τύχης.* Quaenam est illa ars antiqua, de qua loquitur? Est ea, de qua in fine § 25. sermonem fecit, ubi de medico inventore: *ὁ δέ*, inquit, *ὅσων ἡ διάθεσις, ἐν οἵῃ ἂν ἑκάστοτε ἕκαστος τύχῃ διακείμενος μὴ ἦν δυνατὸς ἐπικρατέειν, ταῦτα ἐζήτησε ἀφελεῖν.* Sed in qua, uti initio § 27. monuit, non solum ciborum detractio semper spectatur, sed contra ab eo, quod in hac detractione nimium est, cavendum sit. Comprobat autem has artis notas, ut ita dicam, exemplis maximam partem ex Hippocrate de victu acutorum desumptis. Itaque licet id non aperte dicat, sponte tamen inde sequitur eum artem, quam ab Hippocrate inde traditam noverat, contra novatores vindicare; qua defensione ipsa ostendit se diu post Hippocratem vivere. Quin si hac de re dissentias, saltem haec non negabis: primum orationem libri minime antiqui sermonis praestantiam referre, sed ornamentis rhetoricis esse onustam, quorum nullum in artis Coae monumentis vestigium; — tum modum, quo locos Hippocratis in usum suum convertit sophista noster, eum esse, qui potius multo post obitum auctoris, quam vivo auctore obtinere soleat.

Lubet autem occurrere rei, quam num quis forte mihi obiecturus sit, nescio, sed de qua tamen tacere nolo. Quomodo, inquit aliquis, si tres illi libri, quos coniungis in unum, re ipsa unum sint sophistae unius scriptum, fit ut § 23. haud procul ab initio dicat *ὅπερ ἐν ἀρχῇ εἶπον*? Illud *ἐν ἀρχῇ* manifesto spectat ad § 21. Ipse autem liber *περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς* incipit § 19.: itaque illud *ἐν ἀρχῇ* est initio libri de vetere medicina, non initio totius *λόγου*, quem tu e tribus scriptis separatis conflavisti, a cuius principio ille locus procul distat! — Equidem hanc rem non neglexi; sed putavi nostrum *ἐν ἀρχῇ* dicere initio eius argumentationis in qua tunc occupatus esset; quod quare in medio etiam *τῷ λόγῳ* facere non potuisset, non video. Eum autem re ipsa fecisse puto e gravissimis argumentis, quibus supra probavi unum re ipsa *λόγον* sophistae hunc esse, sponte sequi; nempe talis obiectio ista refellere minime valet.

Sed iam brevibus quorsum tota haec disputatio deducta sit, respiciamus.

Ipsum singulorum libellorum, quos in unum coniunximus, argumentum eiusmodi est, ut

summatim ad unam ἀπολογίαν τῆς ἰητρικῆς spectet, neque alio modo hanc dispositam fuisse sit censendum quam quo apud Erotianum factum esse vidimus, id unum si excipias, quod hi tres libelli unius operis sunt partes. Inscriptiones ab auctore ipso non sunt inditae, quod patet ex iis, quae de earum cum argumento librorum, aut partium potius libri, ad quas adscribuntur, partim repugnantia, partim non pleno consensu monuimus. Auctorem fuisse σοφιστὴν καὶ ῥήτορα ipsa oratio ostendit, quae ab Hippocratea adeo est diversa, ut magis dissimiles sermonis formas vix reperias. Vixit autem sophista ille satis longo post Hippocratem tempore, licet fieri nequeat, ut eius aetatem accurate definias. Vix dubitare licet, quin Platonis etiam scripta triverit.

Καὶ ταύτῃ μὲν δὴ ταῦτα, pergimus ad alia!

§ 14.

De libro de morbo sacro.

Ad principium huius libelli in edd. antiquis et mss. pluribus, etiam in Vossiano et Marciano legitur haec adnotatio: οὐ γνήσιον Ἱπποκράτους, ἀξιολόγου δὲ ἀνδρός, φησὶν ὁ Γαληνός, καὶ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν. Ἱπποκράτους δὲ οὐδὲν ἐν αὐτῷ, οὔτε κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἑρμηνείας, οὔτε κατὰ τὸ τῆς διανοίας ἀκριβές. Eiusmodi locum frustra apud Galenum quaeri Littréus monuit, neque ipse eum reperi; sed verba citata solitum colorem orationis Pergameni referre non facile quis negaverit. Sintne igitur fortasse desumpta e libro aliquo deperdito, an lateant in angulo aliquo operum eius, quae omnia ita memoria me tenere ut nihil me fugiat haud affirmabo, equidem nescio. Sed sunt loci duo, ubi de hoc libro loquitur Galenus, quorum alter est in comm. in prognosticum p. 18. Ed. Kühn.: φαίνεται γοῦν ὁ Ἱπποκράτης, inquit, οὐδὲ καθ' ἓν τῶν ἑαυτοῦ συγγραμμάτων εἰς θεούς ποτε ἀναφέρων αἰτίαν νοσήματος, ὅς γε καὶ τοὺς βλητοὺς καλουμένους ἀπό τινος ὁρμηθέντες οὕτως ὠνόμασαν οἱ παλαιοὶ διῆλθε ἐν τῷ περὶ διαίτης ὀξέων. τοῦτο μὲν οὖν τὸ σύγγραμμα τῶν ὁμολογουμένως γνησίων ἐστίν· ἐν δὲ τῷ περὶ ἱερῆς νούσου καὶ πλείω γέγραπται πρὸς ἔλεγχον τῶν οἰομένων ὑπὸ θεῶν γίνεσθαι τὰ νοσήματα. Ex hisce non liquet Galenum re ipsa librum de morbo sacro Hippocrati auctori acceptum referre. Altero loco, in comm. ad Ep. VI. vol. XVII.[b] p. 343. Kühnio legimus: τὴν ἐπιληψίαν οἱ παλαιοὶ καὶ μεγάλην νόσον ἐκάλουν καὶ πάθος παιδίων (παίδειον legisse Galenum aut saltem ex memoria citare opinor) ὥσπερ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ἐν τῷ περὶ ὑδάτων καὶ ἀέρων καὶ τόπων, dein vero paulo post: ἱερὰν δὲ νόσον ἔνιοι κατὰ ψευδῆ δόξαν ὠνόμασαν, ὡς κἀν τῷ περὶ ἱερῆς νόσου συγγράμματι δεδήλωται. Itaque neque h. l. diserte Hippocrati tribuit libellum nostrum, quin potius utroque loco opponit hoc opusculum τοῖς γνησίως Ἱπποκρατείοις, adeo ut hi duo loci minime pugnent cum adnotatione ad principium e Galeno, ut aiunt, ducta.

Video autem Littréum, ubi in primo volumine de hoc libro agit, scribere criticos nonnullos eum Democrito tribuisse, sed non docere qui factum sit, ut philosopho illi adscriberent. Haec quidem opinio parum firmo nititur argumento, nempe initio τοῦ περὶ μανίης

λόγου inter epistolas Hippocratis relato legimus: *μαινομένῳ δὲ, ὡς ἔφην ἐν τῷ περὶ ἱερῆς νούσου, ὑπὸ ὑγρότητος τοῦ ἐγκεφάλου, ἐν ᾧ ἐστὶ τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα, ὅταν ὑγρότερος τῆς φύσιος ᾖ, ἀνάγκη κινεῖσθαι κ. τ. λ.* — Et in fine antecedentis epistolae Democriti, si Dîs placet, ad Hippocratem habentur verba: *ἀπέσταλκα δέ σοι τὸν περὶ μανίης λόγον.* Itaque qui librum de morbo sacro Democrito adscripserunt, non dubitarunt quin Democritus illam epistolam scripsisset, in qua quia Democritus dicat ad Hippocratem se *τὸν περὶ μανίης λόγον ἀπεσταλκέναι*, illum quoque sermonem Democrito tribuunt; et quia eius auctor, si auctoris nomine falsarium appellare liceat, tanquam opus suum citat partem libelli *περὶ ἱερῆς νούσου*, cuius fragmentum continet iste *περὶ μανίης λόγος*, scriptiunculam, de qua nunc agimus, Democrito tribuerunt. — Vides quam ineptis indiciis usi sint.

Iam vero relinquamus sibi veterum testimonia, quae parvi rursus in quaestione de origine libelli momenti sunt, et ipsi videamus, quid ex ipso opusculo de morbo sacro ad hanc rem cognoscendam erui possit. Quod tamen antequam faciamus, primum eius argumentum perlustrabimus.

„De morbo, inquit scriptor, quem *sacrum* vocant, ita sentio. Mihi quidem aliis morbis neutiquam aut divinior aut magis sacer esse videtur, sed perinde ac ceteri suam habere naturam, unde oriatur. Putarunt autem homines eius originem esse divinam, quod mirabilis est et a reliquis morbis multum diversus. Curant autem eum, quia facile per expiationes et incantationes sanatur. At si propter mirabilem naturam suam divinus esse putatur, multi etiam alii morbi divini sunt. Mihi vero illi, qui primum hunc morbum sacrum esse dixerunt, homines fuisse videntur, quales hodie sunt magi et expiatores et circulatores, qui valde pios se esse simulant et aliis plus scire. Hi autem idcirco maxime accusant divinam morbi naturam, ut habeant, quo sese exculpent, si forte pro variis et absurdis, quae hominibus praecipiunt, ipsis non ex voto succedat curatio; sin rite succedat, felici exitu gloriantur. Verum mihi, ut hoc utar, Libyae regionem mediam incolentes propterea adversa valetudine affligi videntur, quod in caprinis pellibus decumbunt et caprinis carnibus vescuntur, quippe nihil possident, nisi quod a capris bobusve proveniat. Quodsi igitur talia morbum augeant, et abstinentia ab iis morbo immunes praestet, non profuerint expiationes, sed quodcumque sive idonei, sive nocui cibi sumpserint. Itaque non divini, sed potius humani quid in causa est et apparet eos homines desipere ipsorumque pietatem et divinitatem potius impietatem et nefas esse; — quod demonstrabo. Nimirum ubi homines isti lunam deducere et solem obscurare similiaque alia se posse dicunt sive sacrorum mysteriorum ope, sive aliorum auxiliorum, deos ne esse quidem credere mihi videntur, si quidem res divinas in hominum potestate esse arbitrantur. Nec tamen ita se res habere videtur, sed homines propter victus inopiam multa moliuntur cum in aliis, tum in hoc morbo, in cuius formis singulis Deum aliquem in causa esse perhibent et modo Neptunum, modo Hecaten Enodiam, modo Apollinem, Martem cett. accusant. Et expiationibus et incantationibus utuntur et divinum numen adeo sceleratissimum et impium faciunt. Etenim morbo detentos expiant perinde ac sceleribus inquinatos, quum potius sacrificare et preces fundere illos oporteret, et piacula in terra abscondunt aut in mare proiiciunt, quum contra, si Deus causa esset, potius ad Deorum templa ea mittere deberent. Non vero fieri posse credo, ut hominis corpus a Deo inquinetur, quum contra purum reddi, si forte sordeat, sit necesse. Haec de expiationibus."

„At mihi ille morbus ceteris non divinior esse videtur, sed a sua pendere causa et sanari posse, nisi temporis tractu nimis invaluerit. Scilicet quemadmodum a pituitosis pituitosi nascuntur et e biliosis biliosi, quid impedit, quo minus a parentibus hic morbus quoque proli tradatur? Alterum autem indicium morbum hunc reliquis diviniorem non esse hoc est, quod pituitosis accidere quidem solet, biliosis non item. Et in illis cerebrum morbum progignit, ad quod in primis duae venae crassae tendunt, altera a iecinore, a liene altera, per quas maximam spiritus partem ducimus, nam sunt haec corporis spiracula, quae aërem ad se attrahunt et ad reliquum corpus deferunt et ad venulas et refrigerant corpus et spiritum rursus dimittunt, neque enim hic consistere potest; quod si fiat et alicubi concludatur, torpor illas partes occupat. Fit autem morbus in pituitosis, non in biliosis et originem habet in foetu utero etiamnum incluso; nam sicuti reliquae partes, ita cerebrum quoque purgatur et efflorescit, antequam foetus in lucem editur. Quae purgatio si rite procedat, caput est sanissimum; sin iusto maior fiat colliquatio ex toto cerebro, puer quando adolevit habebit caput morbosum et sonitus plenum, nec solem, nec frigus ferre poterit; sin nulla fiat purgatio, necessario pituitosus fiet et illi quidem, quibus ulcera in capite et ad aures et reliquam cutem nascuntur et pituita effunditur, facillime degunt aetatis progressu, nec morbo, de quo agimus, tanguntur. Sed maxime illi obnoxii sunt, quibus nihil horum evenit; quodsi fluxio ad cor et pulmonem tendat, palpitatio et anhelitus prehendunt et pectus corrumpitur; nonnulli etiam curvi redduntur; sin in ventrem, alvi fluxus oriuntur; sin ad venas supra dictas, voce destituuntur et suffocantur et spuma ex ore profluit et dentes colliduntur et manus convelluntur et oculi pervertuntur, nec mens sibi constat; nonnullis etiam stercus demittitur, alii pedibus calcitrant. Quae omnia patiuntur, quando pituita frigida in sanguinem calidum effunditur, nam hunc refrigerat et sistit. Cum multa sit fluxio et crassa, statim interimit; sin minor, perbreviter tantum superat et intercipit respirationem. Et quicumque parvuli hoc morbo corripiuntur, fere interimuntur, si maior sit fluxio; sin minor et in utramque venam descendat, vel in alterutram, sui vestigia relinquit perverso oculo, ore, cervice, manu; ceterum fere postea non amplius prehendit. Quibus vero grandioribus fluxio parva in dextram partem se convertit, ii fere sine manifesto eius indicio superesse solent, verum periculum est, ne morbus per totam vitam inhaereat, nisi idonea remedia administrentur. Ad hunc fere modum se habet morbus in pueris. Aetate provectiores autem prehendens non interficit, nec contorquet, nam venae in his latius patent et calido sanguine plenae sunt, ita ut pituita hunc superare non valeat, neque ita refrigerare ut cogat, sed ipsa superatur et brevi cum eo miscetur. Unde fit ut venae aërem recuperent et intelligentia integra sit; et praedicta signa propter corporis robur minus fortiter prehendunt. At si invadat senes, ideo eos interimit, vel partes eorum resolvit, quod venae sint vacuae et exiguus in iis sanguis, tenuis, aquosus. Quare si multum pituitae idque hiemali tempore defluat, eos necat; sin in alteram partem tantum deferatur, ea siderantur; potissimum vero in dextram partem defluit, quum in ea venae sint ampliores et numero plures. At praecipue defertur fluxio in pueris, quibus caput a sole igneve incaluerit, postea subito refriguerit. Liquescit enim propter calorem et diffusionem cerebri; secernitur vero a frigore et concretione cerebri, qua fit ut defluat. Aliis igitur haec causa est, aliis cum ventus e boreali subito fiat austrinus; ita ut cerebrum consistens illico

resolvatur et pituita abundet; quin defluxio fit etiam ob terrorem, quo sanguis consistit et pituita secernitur. Hae causae temporariae in pueris: provectioribus autem aetate in primis inimica est hiems. Quum enim ab igne caput et cerebrum incaluit et postea in frigore homo horrescit et e frigore ad ignem accedit, idem patitur. Periculum etiam ne vere eodem modo afficiantur, si sole caput incalescat: minus vero aestate, quia illo anni tempore minus magnae tempestatis mutationes accidere solent. Post vigesimum autem annum completum morbus vix amplius invadit, nisi eos, quibus a pueris est familiaris; nam venae sanguine turgent et cerebrum consistit et durius factum est, ita ut in venas non amplius descendat pituita, neque licet descendat sanguinem superet, utpote copiosum et calidum. At quibus a pueris inde accidere soleat, maxime id patiuntur in ventorum vicissitudine et praecipue flante austro et difficilis est eius sanatio: nam cerebrum naturae modum humoris abundantia et pituitae excedit, ita ut fluxio crebrior sit, nec tamen excerni possit pituita, nec resiccari cerebrum. Res maxime apparet in capris, quae ex animalibus praesertim hoc morbo tanguntur, quarum caput si disseces, cerebrum humidum conspicies et humore repletum et male olens, unde constat non Deum corpus laedere, sed morbum. Neque aliter res se habet in hominibus: nam ubi diutius inhaesit morbus, sanari non amplius potest, quum cerebrum a pituita corrodatur et diffluat."

„Iam vero ii, qui morbo adsueverunt, praesentiunt quando ipsos sit prehensurus et ex hominum conspectu aufugiunt domumque se recipiunt, vel nisi haec in propinquo sit, in solitudinem abeunt et vestibus sese contegunt pudore moti, non numinis metu, ut vulgo putatur. Pari autem modo pueri morbo adsueti ad matres confugiunt formidine perculsi, necdum enim mali hos pudet."

„His igitur de causis in ventorum vicissitudine epilepsiam eos invadere affirmo maximeque austro spirante, tum etiam borea, qui venti maxime sibi sunt contrarii. Boreas enim aërem densat et purgat et ex rebus omnibus humorem et caliginem excernit, ut sit saluberrimus. Auster vero contraria omnia efficit; nam aërem densatum diffundit idque temporis tractu demum, quum primo leniter spirare incipiens aërem densatum superare nondum possit, idemque facit in rebus quibusvis, quibus humor inest, quae e limpidis fiunt caliginosae, e frigidis calidae, e siccis humidae. Sol autem et astra hebetiore lumine ut fulgeant efficit. In homine cerebrum dissolvit et venas laxat, quum contra spirante Borea sanior cerebri pars densetur, morbosa vero excernatur, unde fluxiones in horum ventorum vicissitudine."

„Tenendum autem hominibus e cerebro oriri et voluptates et gaudia et tristitiam et dolores; illo sapimus, intelligimus, cernimus, audimus; eodem insanimus, et deliramus, et metuimus et insomnia fiunt et curae. Quorum omnium cerebrum origo est, cum minus recte valet. Et insanimus quidem propter eius humiditatem; quodsi enim humidius est, necesse est ut moveatur, quo facto nec visus, neque auditus sibi constant, sed alio tempore aliud quid videmus et audimus et lingua ea profert, quae alia alio tempore homo videt et audit. Fit autem cerebri corruptio a pituita et bile; utrumque vero hac ratione dignoscitur: qui propter pituitam insaniunt tranquilli sunt, nec clamant, nec tumultuantur; qui vero propter bilem, vociferantur et mala quaevis perpetrant. Hae igitur causae sunt iis, qui perpetuo insaniunt. Sin terrores et metus subinde infestent, a cerebri commotione oriuntur, commovetur autem

calore incalescitque bile ad cerebrum advecta e corpore per venas sanguiferas. Deprimitur vero homo et angitur cerebro refrigerato et praeter consuetudinem densato, quod ex pituita fit, ab eademque affectione existit oblivio. Noctu vero in somnis clamant et vociferantur, quando cerebrum bile incalescit. Itaque his in rebus istam partem plurimum valere existimo. Quippe si valet, ea quae ab aëre accidunt nobis significat; aër autem illi intellectum praebet; oculi vero et aures et lingua et manus et pedes ea, quae cerebrum vult, administrant. Quantum enim aëris fit particeps, tantum corpus intelligit: cerebrum autem ad intellectum est internuncius. Nam cum homo spiritum ducit, aër primum ad cerebrum fertur et inde ad partes ceteras relicto in illo vigore suo et quidquid habet prudentiae et intelligentiae. Nimirum si prius ad reliquum corpus aër deveniret et dein ad cerebrum, calidus et impurus mixtusque humore, quem habent carnes et sanguis, adferretur. Ideo affirmo cerebrum esse intelligentiae interpretem. At *αἱ φρένες* fortuito et ex communi linguae usu illud nomen obtinuerunt, neque enim quidquam ad intelligentiam et mentem conferunt, sed si quis inexspectato valde gaudeat, vel doleat, resiliunt propter suam tenuitatem et tensionem. Nonnulli vero corde nos sapere dicunt idque esse quod in nobis dolorem et curas sentiat; verum secus est, sed convellitur perinde ac *φρένες*, quin magis etiam iisdem de causis. Scilicet ex toto corpore venae ad cor tendunt easque cor in se conclusas continet, ita ut sentiat, si quis dolor aut contentio quaedam homini accidat. Nec tamen sive cor, sive *φρένες* intelligentiae sunt participes, verum horum omnium origo est cerebrum. Quemadmodum igitur cerebrum omnium corporis partium primum intelligit et aërem sentit, ita et si quae maior mutatio in aëre fiat propter anni tempestatem, ipsum etiam ab aëre mutatur."

„Morbus autem, qui sacer dicitur, ab iisdem originem ducit causis, a quibus ceteri etiam oriuntur, i. e. ab iis, quae ad corpus admoventur, vel ab eo semoventur, a frigore, sole, ventis perpetuo mutabilibus, nec sibi constantibus. Sunt autem ista divina, ita ut hunc morbum a reliquis seiungere et illis diviniorem habere non liceat, sed omnes pari modo et divini et humani sint reputandi. Singuli vero suam habent potestatem, neque ullus remediis et auxiliis est superior, sed plerique ipsis illis rebus, unde nascuntur, sanari possunt: alterum enim alteri alimento est interdumque pernicies. Quod quidem medicum novisse oportet et occasiones captare ut alterum augeat, alterum minuat et demat. Decet autem et hunc morbum et ceteros omnes minuere administratis illis, quae maxime adversa sunt; nam ab his decrescunt et evanescunt. Qui vero in hominibus eiusmodi mutationem efficere valet et hominem victus rationis ope humidum et siccum et calidum et frigidum reddere, is, si occasionem, qua singula profutura sint, probe dignoscat, hunc quoque morbum curare poterit sine expiationibus et arte magica et illiberalibus aliis quibuslibet."

Huc redit libri argumentum: eum autem iterum percurremus, ut videamus, num quid sit quod advertat et ad rem faciat.

Advertit quidem statim exordium libri: *περὶ μὲν τῆς ἱερῆς νούσου καλεομένης ὧδε ἔχει· οὐδέν τί μοι δοκέει τῶν ἄλλων θειοτέρη εἶναι νούσων οὐδὲ ἱερωτέρη, ἀλλὰ φύσιν μὲν ἔχειν, ἥν καὶ τὰ λοιπὰ νοσήματα, ὅθεν γίγνεται.* Scilicet tum ad haec verba, tum ad omnem in hoc libello demonstrationem non divinam, nec ceteris magis sacram esse *τὴν ἱερὴν νόσον*, sed a sua eam pendere causa, conferri debent duo loci e libro de aëre, aquis et locis, qui veluti

fundamentum subiecti sunt universae auctoris nostri argumentationi. Alter est p. 244. vol. I.: *τοῖσι δὲ παιδίοισι ἐπιπίπτειν σπασμοὺς καὶ ἄσθματα, ἃ νομίζουσι τὸ θεῖον ποιέειν καὶ ἱρὴν νοῦσον εἶναι.* Alter est l. l. p. 277. de Scytharum eviratorum morbo: *Οἱ μὲν οὖν ἐπιχώριοι τὴν αἰτίην προστιθέασι θεῷ καὶ σέβονται τούτους τοὺς ἀνθρώπους καὶ προσκυνέουσι δεδοικότες περὶ ἑωυτῶν ἕκαστοι. Ἐμοὶ δὲ καὶ αὐτῷ δοκεῖ ταῦτα τὰ πάθεα θεῖα εἶναι καὶ τἄλλα πάντα καὶ οὐδὲν ἕτερον ἑτέρου θειότερον, οὐδὲ ἀνθρωπινώτερον, ἀλλὰ πάντα ὁμοῖα καὶ πάντα θεῖα· ἕκαστον δὲ ἔχει φύσιν τῶν τοιούτων καὶ οὐδὲν ἄνευ φύσιος γίγνεται.* Ecce! aut ego fallor, aut e duobus hisce locis totus de morbo sacro libellus veluti natus est. Vel hoc solum iam suspicionem movet libellum esse recentioris temporis quam Hippocratis. Sed tota argumentandi ratio in hoc libello ab Hippocratis persona aliena est, quod exemplo paulo post probabimus.

Quodsi intenta mente persequamur capitis 2[i] partem, quae est ab eius principio usque ad verba *Ἐγὼ δὲ δοκέω Λιβύων κ. τ. λ.*, vel sola haec tam longe ducta expositio de simulatione et ineptis praeceptis circulatorum indicio est hoc opusculum non ab ipsius Hippocratis manu esse. Si rem existimare licet ex iis, quae Hippocrates de aliorum reprehensione habet in libro de victu acutorum et de aëre, aquis, locis, in eiusmodi nugis enarrandis tam amplus profecto non fuerit divinus senex. Tum vero parum probabilia nec magni ingenii viro digna censeo verba: *ἐμοὶ δὲ δοκέουσι οἱ πρῶτον τοῦτο τὸ νόσημα ἀφιερώσαντες τοιοῦτοι εἶναι ἄνθρωποι, οἷοι καὶ νῦν εἰσι μάγοι τε καὶ καθαρταὶ καὶ ἀγύρται καὶ ἀλαζόνες, ὁκόσοι δὴ προσποιέονται σφόδρα θεοσεβέες εἶναι καὶ πλέον τι εἰδέναι.* Nempe populum scilicet fallendi causa antiquo tempore hunc morbum sacrum fuisse aestimatum, nemo facile credat; certissimum est symptomatum vehementiam et invasionem ex inopinato et metum, quem spectantibus iniicit, morbi *ἀφιερώσει* ansam praebuisse, qua de re vix aliter sentire potuisse Hippocratem conficio e locis paulo ante adlatis e libro de aëre, aquis et locis.

Memorabilis etiam locus est eiusdem capitis, ubi auctor: *Ἐγὼ δὲ δοκέω*, inquit, *Λιβύων τῶν τὴν μεσόγειον οἰκεόντων οὐδένα ὑγιαίνειν, ὅτι ἐν αἰγείοισι δέρμασι κατακέαται καὶ κρέασι αἰγείοισι χρῶνται, ἐπεὶ οὐκ ἔχουσι οὔτε στρῶμα, οὔτε ἱμάτιον, οὔτε ὑπόδημα ὅ τι μὴ αἴγειόν ἐστι· οὐ γάρ ἐστι ἄλλο προβάτιον οὐδὲν ἢ αἶγες καὶ βόες.* Cum quo conferenda verba libri de morbis IV. (p. 474. huius vol. II.): *καὶ τῶν μὲν Λιβύων χρέονται οἱ πλεῖστοι τῶν κτηνέων τοῖσι μὲν δέρμασι ἀντὶ ἱματίων, τῇσι δὲ κοιλίῃσι ἀντὶ θυλάκων· ἰσχυρὸν γὰρ χρῆμα ἡ κοιλίη ἐστι.* Nempe advertit in utroque libro, in quo manifesta imitationis libri de aëre, cett. vestigia deprehenduntur, sermonem fieri de eadem fere re ad Libycos pertinente, ita ut suspicio sponte nascatur ista desumpta esse e deperdita parte scripti illius vere Hippocratei. Praeterea vero me iudice vix credere licet, incertum auctorem nostrum hoc loco non respicere ipsum morbum sacrum cum dicit *οὐδένα ὑγιαίνειν τῶν Λιβύων*, modo comparemus locum de capris, qui habetur § 14. libelli, de quo agimus.

Quodsi respiciamus totum locum, qui est a verbis sub finem capitis 3. *καί τοι ἐμοί γε οὐ περὶ εὐσεβείης κ. τ. λ.* usque ad extremum caput 4., in his omnibus argumentatio inest talis, qualem potius a sophista aliquo quam ab Hippocrate exspectes. Quin ipsa quoque oratio dissimilis est simplici orationi Hippocrateae. Exempla si velis, in fine cap. 3. legis *τό τε εὐσεβὲς καὶ θεῖον αὐτῶν ἀσεβὲς καὶ ἀνόσιόν ἐστι ὡς ἐγὼ διδάξω.* Paulo infra initium

cap. 4: *εἰ γὰρ ἄνθρωπος μαγεύων τε καὶ θύων σελήνην τε καταιρήσει καὶ ἥλιον ἀφανιεῖ καὶ χειμῶνα καὶ εὐδίην ποιήσει, οὐκ ἂν ἔγωγέ τι θεῖον νομίσαιμι τούτων εἶναι ἀλλ' ἀνθρώπινον, εἰ δὴ τοῦ θείου ἡ δύναμις ὑπὸ ἀνθρώπου γνώμης κρατέεται καὶ δεδούλωται.* Et eodem cap. sub finem: *οὐ μέν τοι ἔγωγε ἀξιῶ ὑπὸ θεοῦ ἀνθρώπου σῶμα μιαίνεσθαι, τὸ ἐπικηρότατον ὑπὸ τοῦ ἁγνοτάτου.* In talibus potius rhetorem ac sophistam audire mihi videor quam senem Coum.

Quod autem dixi de imitatione libri de aëre, cett. in hoc libello observanda, huius rei illustre exemplum habemus in his verbis capitis 5.: *εἰ γὰρ ἐκ φλεγματώδεος φλεγματώδης καὶ ἐκ χολώδεος χολώδης γίγνεται καὶ ἐκ φθινώδεος φθινώδης καὶ ἐκ σπληνώδεος σπληνώδης, τί κωλύει ὅτῳ πατὴρ καὶ μήτηρ εἴχετο νοσήματι καὶ τῶν ἐκγόνων ἔχεσθαί τινα; ὡς ὁ γόνος ἔρχεται παντόθεν τοῦ σώματος ἀπό τε τῶν ὑγιηρῶν ὑγιηρὸς, ἀπό τε τῶν νοσερῶν νοσερός.* Compara mihi cum hisce locum (p. 268. vol. I.) e lib. de aëre cett.: *Ὁ γὰρ γόνος πανταχόθεν ἔρχεται τοῦ σώματος ἀπό τε τῶν ὑγιηρῶν ὑγιηρὸς ἀπό τε τῶν νοσερῶν νοσερός. Εἰ οὖν γίγνονται ἔκ τε τῶν φαλακρῶν φαλακροὶ καὶ ἐκ γλαυκῶν γλαυκοὶ καὶ ἐκ διεστραμμένων στρεβλοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος καὶ περὶ τῆς ἄλλης μορφῆς ὁ αὐτὸς λόγος, τί κωλύει καὶ ἐκ μακροκεφάλου μακροκέφαλον γίγνεσθαι;* — Quid quaeris? Itane se ipsum descripsisse Hippocratem? Manifesto furti reus deprehenditur sophista. Putidam habemus loci Hippocratei imitationem, nihil aliud. Formula autem *τί κωλύει* legitur etiam cap. 3. haud procul ab initio.

Alio nomine memorabilis est locus cap. 6., ubi venarum descriptio haec: *καὶ φλέβες δ' ἐς αὐτὸν τείνουσι* (i. e. *ἐς τὸν ἐγκέφαλον*) *ἐξ ἅπαντος τοῦ σώματος πολλαὶ καὶ λεπταὶ, δύο δὲ παχεῖαι, ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ ἥπατος, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ σπληνός.* Et in fine eiusdem cap.: *διατέταται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σπληνὸς φλὲψ ἐς τὰ ἀριστερὰ καὶ κάτω καὶ ἄνω, ὥσπερ καὶ ἀπὸ τοῦ ἥπατος, λεπτοτέρη δὲ καὶ ἀσθενεστέρη.* Quippe mihi quidem quae auctor noster monet de venarum ortu ac decursu maxime convenire videntur cum iis, quae de Diogenis Apolloniatae illarum descriptione tradit Aristot. hist. anim. III. 2. *Εἰσὶ δύο αἱ μέγισται· — καὶ καλεῖται ἡ μὲν σπληνῖτις, ἡ δὲ ἡπατῖτις.* Videbimus autem infra iterum vestigium doctrinae eiusdem Diogenis.

Quod ad ea attinet, quae habentur cap. 8. *ἡ δὲ νοῦσος αὕτη γίγνεται τοῖσι μὲν φλεγματίῃσι, τοῖσι δὲ χολώδεσι οὔ* et quaecumque de morbi sacri ortu et causis praeviis et temporariis auctor incertus disputat, ea mihi videntur pendere e locis libri de aëre, cett. de fluxionibus e capite ad reliquum corpus descendentibus. Statim observandus locus e fine cap. 3. (p. 245. vol. I.) *καὶ ὁκόταν τὰ πεντήκοντα ἔτεα ὑπερβάλωσι κατάρροοι ἐπιγενόμενοι ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου παραπληκτικοὺς ποιέουσι τοὺς ἀνθρώπους, ὁκόταν ἐξαίφνης ἡλιωθέωσι τὴν κεφαλὴν, ἢ ῥιγώσωσι.* Tum in censum venit is, qui § 15. (p. 261. l. l.) legitur: . . . *τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι κατάρρους διὰ τὴν ἀραιότητα καὶ τὴν ἔκτηξιν τῶν φλεβῶν, ὥστε ἐξαίφνης τοὺς μὲν ἀπόλλυσθαι τοὺς δὲ παραπλήκτους γίγνεσθαι τὰ δεξιὰ, ἢ τὰ ἀριστερά. Ὁκόταν γὰρ τοῦ χειμῶνος ἐόντος νοτίου καὶ ἐπόμβρου καὶ θερμοῦ τὸ σῶμα μὴ ξυνίστηται, μηδὲ αἱ φλέβες τοῦ ἦρος ἐπιγενομένου βορείου καὶ αὐχμηροῦ καὶ ψυχροῦ, ὁ ἐγκέφαλος ὁπηνίκα αὐτὸν ἔδει ἅμα τῷ ἦρι διαλύεσθαι καὶ καθαίρεσθαι ὑπό τε κορύζης καὶ βράγχων, τηνικαῦτα πήγνυταί τε καὶ ξυνίσταται, ὥστε ἐξαίφνης τοῦ θέρεος ἐπιγε-*

νομένου καὶ τοῦ καύματος καὶ τῆς μεταβολῆς ἐπιγενομένης, ταῦτα τὰ νοσεύματα ἐπιπίπτειν. — Ex duobus hisce locis Hippocratis, me iudice, universa morbi causarum et symptomatum interpretatio, quam in libello περὶ τῆς ἱρῆς νούσου legimus, originem duxit. Quod breviter adnotasse sufficiat; unusquisque enim singula eo spectantia iam facillime reperiet.

Cum his proxime cohaerent quae de catarrhis in venas defluentibus sanguinemque sistentibus et de aëre intercluso proponuntur § 10. sub finem, aliis locis et quae convenire cum doctrina § 7. seqq. additamentorum spuriorum ad librum de victu acutorum in adnotatis vol. I. scripsimus.

In § 16. libelli, de quo agimus, iterum habemus luculenta imitationis libri de aëre, cett. exempla; nam de Borea ibi similia dicuntur atque in hoc de sole. Nempe § 16.: ἐκκρίνει γάρ, inquit, ἐξ ἁπάντων τὴν νοτίδα καὶ τὸ δνοφερὸν καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Et ubi de austro paulo post loquitur: τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο, inquit, καὶ τὴν γῆν ἐργάζεται καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς κρήνας καὶ τὰ φρέατα καὶ ὅσα φύεται καὶ ἐν οἷσι ὑγρόν ἐνεστι· ἔστι δὲ ἐν παντὶ, ἐν μὲν τῷ πλέον, ἐν δὲ τῷ ἔλασσον. Cum quibus mihi confer locum e § 10. libri de aëre, cett. (p. 254. vol. I.): ἀνάγει δὲ (ὁ ἥλιος) τὸ τοιοῦτο οὐκ ἀπὸ τῶν ὑδάτων μόνον τῶν λιμναίων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ θαλάσσης καὶ ἐξ ἁπάντων ἐν ὁκόσοισι ὑγρόν τί ἐστι· ἔνεστι δὲ ἐν παντὶ χρήματι· καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ἀνάγει τὸ λεπτότατον τῆς ἰκμάδος καὶ κουφότατον. — Apparet iterum librum de aëre, cett. ab incerto auctore nostro fuisse tritum, orationem illum perinde ac placita summa in usum suum convertisse.

Eodem capite legimus verbum λαγαρίζειν, de quo in adn. dixi (p. 69. vol. II.) Locus e libello de corde, ubi λαγαρός legitur, est p. 487. ed. Kühn.: ἀτὰρ ἥδε (ἡ τῆς καρδίης κοιλίη ἡ ἐν τοῖσι δεξιοῖσι) καὶ πάμπαν εὐρυκοίλιος καὶ λαγαρωτέρη πολλῷ τῆς ἑτέρης.

Advertit placitum § 19. propositum de cerebro ab aëre τὴν φρόνησιν accipiente et ea, quae de sensibus ibi dicuntur, et quod § 20. scribitur, ubi redarguitur doctrina illorum, qui τῇ καρδίῃ nos φρονεῖν contendant. Nimirum in his vestigia apparent doctrinae Anaximenis rerum principium aërem esse statuentis: ἐκ γὰρ τούτου τὰ πάντα γίγνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν πάντα ἀναλύεσθαι· οἷον ἡ ψυχὴ, φησὶ, ἡ ἡμετέρα ἀὴρ οὖσα συγκρατεῖ ἡμᾶς καὶ ὅλον τὸν κόσμον πνεῦμα καὶ ἀὴρ περιέχει. Plut. de placitis philosoph. I. 3. Sed quemadmodum Anaximenis placitum hoc loco basis est doctrinae sophistae nostri, ita Diogenem Apolloniaten plura protulisse de illo constat eaque talia ut partim cum auctoris nostri monitis conspirent, partim non. Ita l. l. IV. 5. Plutarchus: (τὸ ἡγεμονικόν, inquit, τῆς ψυχῆς τίθησι) Διογένης ἐν τῇ ἀρτηριακῇ κοιλίῃ τῆς καρδίας, ἥ τις ἐστὶ καὶ πνευματική. Quod non congruit cum sophistae nostri verbis § 20. Λέγουσι δέ τινες, ὡς φρονέομεν τῇ καρδίῃ κ. τ. λ. τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. Sed idem, quod Diogenes, statuit auctor libelli de corde p. 490. Kühn., ubi: γνώμη γάρ, inquit, ἡ τοῦ ἀνθρώπου πέφυκε ἐν τῇ λαιῇ κοιλίῃ καὶ ἄρχει τῆς ἄλλης ψυχῆς. Hinc puto constare auctorem nostrum fortasse legisse, sed profecto non composuisse libellum de corde, de qua re paulo post plura. Sed apud Theophr. περὶ αἰσθήσιος (p. 682. ed. Schneid.) legimus: Διογένης δ' ὥσπερ τὸ ζῆν καὶ τὸ φρονεῖν τῷ ἀέρι καὶ τὰς αἰσθήσεις ἀνάπτει. Quod rursus satis convenit cum iis, quae noster § 19. habet et quae inde explicanda videntur.

Quod autem dixi libellum de corde non esse conscriptum ab incerto auctore nostro, ideo monui, quia loci sunt in utroque libello, qui in eam opinionem aliquem inducere possint. Noster § 20.: *αἱ δὲ Φρένες*, inquit, *ἄλλως οὔνομα ἔχουσι τῇ τύχῃ κεκτημένον καὶ τῷ νόμῳ, τῷ δ' ἐόντι οὐκ, οὐδὲ τῇ Φύσι, οὐδὲ οἶδα ἔγωγε τίνα δύναμιν ἔχουσί αἱ Φρένες, ὥστε Φρονέειν τε καὶ νοέειν .... ἀλλὰ μάτην τοῦτο τὸ οὔνομα ἔχουσι καὶ τὴν αἰτίην, ὥσπερ τὰ πρὸς τῇ καρδίῃ ὦτα καλέεται οὐδὲν ἐς τὴν ἀκοὴν ξυμβαλλόμενα.* Moneo primum *ὡς ἐν παρέργῳ* neminem in his facile Hippocratem agnoscere. Sed de quo dicere coeperam, confer mihi cum his locum libelli *περὶ καρδίης* (p. 488. Kühn.): *ἀγχοῦ δὲ τῆς ἐκΦύσιος τῶν Φλεβῶν σώματα τῇσι κοιλίῃσι ἀμΦιβέβηκε μαλθακὰ σηραγγώδεα, ἃ κικλήσκεται μὲν οὔατα, τρήματα δὲ οὐκ ἔστι οὐάτων· ταῦτα γὰρ οὐκ ἐνακούουσι ἰαχῆς, ἔστι δὲ ὄργανα, τοῖσι ἡ Φύσις ἀρπάζει τὸν ἠέρα.* — Hinc fere effeceris sophistam nostrum legisse libellum *περὶ καρδίης*, quem illum non conscripsisse conficio praeterquam ex opinionum diversitate ratione habita placiti primarii de mentis sede, etiam ex colore orationis diverso, quippe qui in libello de corde ornatior scilicet quam in hoc est. Fieri igitur possit, ut ex eo libello noster tum ea, quae de cordis auriculis citavi, habeat, tum verbum *λαγαρίζειν*; neque vero negligendum § 21. libelli nostri legi *ὑπὸ μὲν γὰρ τῆς ξυνηθείης θάλλει τε καὶ αὔξεται* et § 16. sub finem *ἡ νοῦσος αὕτη γίγνεταί τε καὶ θάλλει*, cum in libro de corde haud procul ab initio legas: *γεγένηται δὲ τούτου ἕνεκα, ὅκως θάλλῃ* (vitiose *θάλληται* scriptum est) *ῥωσκόμενος ἐν Φυλακῇ.*

Quodsi omnia, quae huc usque disputavimus, reputemus, sententia nostra de hoc libello huc fere redit.

Opusculum de morbo sacro inscriptum profecto Hippocratem non habet auctorem; cui quo minus tribuamus plura vetant. Et primum quidem totum argumentum libelli indignum est summo et ingenioso naturae observatore Graeco; tum argumentandi ratio sophistam prorsus redolet et a mente senis Coi quam alienissima est. Ipsa porro oratio Hippocratis opus non esse ostendit, quin certissima putidissimae imitationis locorum Hippocrateorum e libro de aëre, aquis et locis obfert exempla. Totum autem opusculi argumentum pendet e duobus locis ex isto scripto senis Coi.

Quis auctor sit, prorsus incertum; sed illum libellum de corde legisse fere suspiceris. Utrumque tamen libellum diversis scriptoribus deberi docet orationis diversitas et opinio diversa de mentis sede. Mediocris ingenii sophistam libellum conscripsisse omnia testantur, quae circa materiam et formam libelli annotavimus.

§ 15.

De libris de Natura hominis et de Victu salubri.

Quare hos libellos coniunxerim statim apparebit, cum Galeni, cuius in utrumque habemus commentarium, aliorum, qui apud eum memorantur, de illis sententiam cognoverimus.

Haud procul ab initio commentarii (p. 4. ed. Kühn.) libellum *περὶ Φύσιος ἀνθρώπου* appellat *σύγγραμμα Ἱπποκράτειον*. Eidemque auctori adscribit in opere de Elem. sec. Hipp. cett. (vide p. 419. 426. 448. seqq., 456. 476. seqq., 501. 506.).

Paulo post locum habemus, quem licet longior sit describam: p. 9.: *διό*, inquit, *καὶ θαυμάσειεν ἄν τις ἐκείνων, ὅσοι νομίζουσι τὸ περὶ φύσιος ἀνθρώπου βιβλίον οὐκ εἶναι τῶν γνησίων Ἱπποκράτους, ἀλλ' ὡς αὐτοὶ καλεῖν εἰώθασι, νόθον, ἀπατηθέντες ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ διεσκευασμένων τε καὶ παρεγγεγραμμένων, ὑπὲρ ὧν ἐπὶ πλέον μὲν ἐν αὐτοῖς τούτοις ἐπιδείξω τοῖς ὑπομνήμασι, ἀρκεῖ δὲ νῦν ἐρεῖν ὅσα κἂν τῷ γνησίῳ ἢ καὶ νόθῳ Ἱπποκράτους συγγράμματι εἴρηται κατὰ λέξιν οὕτως ἔχοντα* (eximenda videntur verba *κατὰ λέξιν οὕτως ἔχοντα*; referunt solitam formulam citationis locorum, sed hic nullus citatur)· *τούτου τοῦ βιβλίου τὸ μὲν κατὰ τὸ ἓν γράμμα μέρος τὸ πρῶτον εἰς διακοσίους καὶ τεσσαράκοντα στίχους ἐξήκει, δεικνῦον ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ τὰ μὲν* (*τῶν* lege) *ζώων σώματα γεγονέναι μετὰ τοῦ καὶ διδάξαι περὶ τῆς τῶν χυμῶν φύσεως, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ποικίλον τ'* (dele *τ'*) *ἐστί· τὸ μὲν γὰρ πρῶτον αὐτοῦ μέρος διακρίνει τὰς σποραδικὰς ὀνομαζομένας νόσους ἀπὸ τῶν ἐπιδημίων γε* (lege *τε*) *καὶ λοιμωδῶν ἰδίαν τε θεραπείαν ἑκατέρου τοῦ γένους ἐν τῷ καθόλου διδάσκει· τὸ δὲ μετ' αὐτὸ ἀνατομὴν φλεβῶν διέρχεται· κἄπειτα περὶ νοσημάτων ἐστὶ ποικίλη διδασκαλία καὶ μετὰ ταῦτα ὑγιεινὴ δίαιτα προς ἰδιώτας γεγραμμένη· κἄπειτ' ἐφεξῆς ὅπως ἄν τις τοὺς παχυτάτους ἀνθρώπους λεπτύνειεν, ἢ τοὺς λεπτοτάτους σαρκώσειεν, οἷς ἔζευκται διδασκαλία περὶ ἐμέτων· εἶτά τις ὑπογραφὴ διὰ βραχέων διαίτης παιδίων καὶ μετὰ ταῦτα γυναικῶν, εἶτα τῶν γυμναζομένων, εἶτ' ἐπὶ τέλει πρόσκειται διὰ στίχων ὡς δέκα περὶ τῶν ἐγκεφάλου νόσων εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε προσερριμμένον. εὔδηλον οὖν ὅτι τὸ μὲν ὅλον βιβλίον ἐκ πολλῶν διεσκεύασται καὶ σύγκειται σχεδὸν εἰς ἑξακοσίους στίχους, ἢ βραχύ τι ἧττον ἐκτεταμένον.*

Constat Galenum de utroque libello hic loqui, quasi unum opusculum efficiant alter de natura hominis, alterque, qui de victu salubri inscribitur.

Primam quidem, quam distinguit, partem efficiunt §§ 1—8. libri *περὶ φύσιος ἀνθρώπου*. Ab hac inde reliqua *ποικίλον* aliquod scriptum illi referre videntur.

Altera vero pars eius componitur §§ 9. 10. 11. nobis. Tertia § 12. Quarta §§ 13—16.

Quintam partem ex Galeni divisione efficit libelli *περὶ διαίτης ὑγιεινῆς* § 1.; sextam § 2—5.; septimam § 6.; octavam § 7.

Nona est locus ille e libro de morbis II., quem in adn. descripsi; cum quo num coniunctum viderit illud initium libri *περὶ παθῶν*, quod in superioribus editionibus loco e libro *περὶ νούσων* subiungitur, non certo constat. Etenim in enumeratione partium libri, quam iam persecuti sumus, de illo altum silentium itemque in commentarii fine, i. e. in exegesi loci de morbis ab encephalo, quem suppressi. Nec tamen inde certo statuere ausim Pergamenum illam periodum non vidisse, quum facile fieri potuerit, ut eius mentionem facere noluerit in explicatione, etiamsi eam viderit. Neque enim perspexit hos locos, aut priorem saltem pertinere ad alium librum in sylloge operum Hippocrati adscriptorum.

Deinceps autem Galenus proponit iudicium suum de partibus singulis (p. 10. 11.), ubi obiter scripturae vitio illum liberabimus, nam cum: *ἔχει δέ*, inquit, *τὸν μὲν πρῶτον λόγον, ἔνθα περὶ τῶν στοιχείων καὶ τῶν χυμῶν διέρχεται παντοίως ἐχόμενον τῆς Ἱπποκράτους τέχνης*, legendum est *πάντως ἐχόμενον*. Simile autem iudicium profert de parte altera. Tertiam contra de venis pravam esse totam dicit, quum neque cum rebus ipsis congruat descriptio, neque cum iis, quae Epid. II. de eodem argumento leguntur. E sequentibus dein

alia *παρεγκεῖσθαι* dicit, alia cum Hippocratis arte conspirare, *ὥσπερ ὅσα περὶ τῆς ὑγιεινῆς διαίτης εἴρηται.*

His traditis redit ad partem illam primam et: *τὸ δὲ πρῶτον*, inquit, *αὐτοῦ μέρος ἁπάσης τῆς Ἱπποκράτους τέχνης ἔχει τὴν οἷον κρηπῖδα, διὸ καὶ θαυμάζειν ἔφην ἐνίων ἀποξενούντων αὐτὸ τῆς τοῦ Ἱπποκράτους ἐννοίας. οἱ πλεῖστοι μὲν γὰρ τῶν γνόντων* (*τὴν* interpone) *Ἱπποκράτειον τέχνην τοῖς γνησίοις αὐτὸ συγκαταριθμοῦσι νομίζοντες τοῦ μεγάλου Ἱπποκράτους σύγγραμμα, τινὲς δὲ Πολύβου τοῦ μαθητοῦ τε ἅμα καὶ διαδεξαμένου τὴν τῶν νέων διδασκαλίαν.* Polybum autem fuisse virum dicit, *ὃς οὐδὲν φαίνεται μετακινήσας τῶν Ἱπποκράτους δογμάτων ἐν οὐδενὶ τῶν ἑαυτοῦ βιβλίων.* Quo tamen audito fere quaeras ex Galeno, qui sint illi libri, quos certo Polybo tribuat?

Provocat porro ad Platonem et locum, quem vidimus supra § 13. horum prolegomenorum usurpatum a Littréo, ut librum de vetere medicina Hippocrati vindicaret, adfert e Phaedro ut hunc nostrum libellum a Platone respici demonstret. Neque vero hoc loco solum id facit, sed postea iterum, ubi de fine § 8vae agit (p. 104.). At ex eiusmodi Platonis loco, quod supra ad librum de vetere medicina iam diximus, non multum certi, quod attinet ad auctoritatem libelli nostri, deduxeris.

Advertit dein locus p. 13. commentarii ubi: *τὸ σύγγραμμα τοίνυν*, inquit, *ἔστω μήθ' Ἱπποκράτους, μήτ' αὐτοῦ* (lege *αὖ τοῦ*) *Πολύβου, μήδ' εἰ βούλοιντο, γεγράφθω τὴν ἀρχήν τι σύγγραμμα περὶ φύσιος ἀνθρώπου, δεικνύον ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ τὰ σώμαθ' ἡμῶν γεγονέναι. εἰ γὰρ καὶ τοῦτ' αὐτοῖς χαρισόμεθα, τό γε ἐκ τούτων συγκεῖσθαι τὰ σώματα ἡμῶν Ἱπποκράτους ἐστὶ δόγμα.* Videmus Galenum moleste ferre se quaestionem dirimere non posse; quin in seqq. me iudice adeo omnia miscet, ut ea silentio supprimere quam in lucem protrahere malim.

Haec quidem e prooemio Galeni tenenda videntur; sed non minus ad rem, de qua agimus, faciunt loci alii, quos deinceps colligere iuvat.

Principio commentarii secundi: *αὐτὸ μέν*, inquit, *τὸ περὶ φύσιος ἀνθρώπου βιβλίον ἐν τῷ προτέρῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων ἐξήγημαι. νυνὶ δὲ τὰ προσκείμενα κακῶς αὐτῷ προχειριοῦμαι συγκείμενα καὶ αὐτὰ μετὰ διασκευῆς. ἓν μὲν γάρ ἐστι μικρὸν βιβλίον, ἐν ᾧ περὶ τῆς τῶν ὑγιαινόντων διαίτης γέγραπται καὶ δοκεῖ Πολύβου εἶναι σύγγραμμα τοῦ Ἱπποκράτους μαθητοῦ. τὸ δὲ μεταξὺ τούτου τε καὶ τοῦ περὶ φύσιος ἀνθρώπου διεσκεύασται παρεγγεγραμμένον ὑπὸ τοῦ πρῶτον συνθέντος ἐς ταὐτὸ τὰ δύο ταῦτα βιβλίδια, τὸ περὶ φύσιος ἀνθρώπου, τοῦ Ἱπποκράτους αὐτοῦ σύγγραμμα, καὶ τὸ Πολύβου περὶ διαίτης ὑγιεινῆς. ἐν γὰρ τῷ κατὰ τοὺς Ἀτταλικούς τε καὶ Πτολεμαϊκοὺς βασιλέας χρόνῳ πρὸς ἀλλήλους ἀντιφιλοτιμουμένους περὶ κτήσεως βιβλίων, ἡ περὶ τὰς ἀπογραφὰς τε καὶ διασκευὰς αὐτῶν ἤρξατο γίγνεσθαι ῥᾳδιουργία τοῖς ἕνεκα τοῦ λαβεῖν ἀργύριον ἀναφέρουσιν εἰς τοὺς βασιλέας ἀνδρῶν ἐνδόξων συγγράμματα· μικρῶν οὖν ὄντων ἀμφοτέρων τῶν βιβλίων τοῦ περὶ φύσιος ἀνθρώπου καὶ τοῦ περὶ διαίτης ὑγιεινῆς, εὐκαταφρόνητον ἑκάτερον τοῦτο εἶναί τις δόξας διὰ τὴν μικρότητα συνέθηκεν εἰς ταὐτὸ ἄμφω, καί τις ἴσως ἄλλος, ἢ καὶ αὐτὸς ὁ πρῶτος αὐτὰ συνθεὶς παρενέθηκέ τινα μεταξὺ τῶν δύο ταυτὶ τὰ νῦν προχειρίζεσθαι μέλλοντα.*

Itaque Galeno teste duo fuerunt libelli per se constantes, quorum alter de natura hominis

Hippocratis scriptum fuerit, alter de victu salubri Polybi, reliqua interpolata ei videntur et illis addita, sive quum in unum utrumque opusculum coniungebatur, sive postquam hoc acciderat.

Quemadmodum in prooemio ad commentarium secundum illa exposuit Pergamenus, ita aliud quid narrat in explicatione verborum, quae § 9. nobis leguntur. Nempe p. 110.: *ταύτης ὅλης*, inquit, *τῆς ῥήσεως ἑκάστῳ στίχῳ Διοσκουρίδης προέγραψε σημεῖον, ὃ καλοῦσιν ὀβελὸν, οἵῳ σημείῳ καὶ Ἀρίσταρχος ἐχρήσατο παρὰ τῷ ποιητῇ πρὸς τοὺς ὑποπτευομένους ὑπ' αὐτοῦ στίχους. ταῦτα μὲν ὁ Διοσκορίδης ἔγραψεν εἰκάζων εἶναι τὴν προκειμένην ῥῆσιν Ἱπποκράτους, τοῦ Θεσσαλοῦ υἱέος. δύο γὰρ υἱοὶ οὗτοι γεγόνασι τοῦ μεγάλου Ἱπποκράτους, Θεσσαλὸς καὶ Δράκων, ὧν ἑκάτεροι πάλιν Ἱπποκράτεις ἐγέννησαν.*

Advertunt haec verba ideo, quod ex iis constat Dioscoridem illum locum tanquam in se plenum notavisse. Ceterum quod Galenus affirmat Dioscoridem hunc locum Hippocratis nepoti tribuisse, ne temere eo auctore hoc credideris.

Auctorem vero fragmenti de venis *νέον* quemdam *Προμηθέα* appellat Galenus (p. 146.). Comparat hunc locum cum alio similis argumenti, qui Ep. II. legitur, ubi (p. 147.) *καθάπερ γοῦν*, inquit, *ἐπὶ τῆς νῦν εἰρημένης ἀνατομῆς οὐδὲν ὅλως, οὐδ' ἄχρι ῥήματος ἑνὸς ἀληθὲς εἶπεν ὁ πλάστης αὐτῶν, οὕτως ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ δεύτερον τῶν ἐπιδημιῶν οὐδὲν ὅλως ὁ Ἱπποκράτης ἐψεύσατο. παραφρονοῦσιν οὖν ὅσοι οὐδ' ὄναρ ἀνατομῆς ἁψάμενοι τῶν Ἱπποκράτους βιβλίων ἐξηγήσεις ἐπιχειροῦσι ποιεῖσθαι. καὶ μάλιστ' αὐτῶν οἱ καλοῦντες ἑαυτοὺς Ἱπποκρατείους, ἑνὸς ἀνδρὸς ἡγούμενοι καὶ τοῦτον εἶναι τὸν λῆρον ἅπαντα τῆς τῶν φλεβῶν ἀνατομῆς καὶ τὴν ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιδημιῶν ἀκρίβειαν.*

De Polybo huius fragmenti de venis in libello, de quo agimus, auctore apud Galenum ne verbum quidem. Perstringit descriptionem, quam iure imaginariam esse dicit. Polybum doctiorem et anatomes peritiorem sibi fingit, quam ut eiusmodi *λῆρον* ab eo exspectes. Et tamen apud Aristotelem (hist. anim. III. 2. p. 91. Schneid.) pro Polybi venarum descriptione haec ipsa profertur. Nullum contra habemus argumentum, quo libellum de victu salubri, quem Polybo tribuit Galenus, huic confidenter adscribamus. De epidemiorum vero secundi auctoritate in Prolegomenis ad vol. I. suo loco vidimus. Dubitaveris fere num forte alii antiqui propter fragmentum de venis alias horum libellorum partes Polybo tribuerint; sed adhuc nulla reperi huius rei vestigia, ita ut fere potius e vana quadam opinione quam e certo aliquo indicio ita existimavisse videantur.

Notatu autem digni sunt etiam loci quidam e comm. ad § 16am de febribus. Ita p. 167.: *Ὅμοιόν τι*, inquit Galenus, *μοι δοκοῦσι πεπονθέναι οἱ πολλοὶ τῶν ἐξηγητῶν, ἐν οἷς ἐστὶ καὶ Σαβῖνος, τῷ νοσοῦντι μὲν ὑδερικῶς ἀνθρώπῳ, παρωνυχίαν δὲ αὐτοῦ θεραπεῦσαι φιλότερον τὸν ἰατρὸν ἀξιοῦντι.* Nimirum interpretes loco de febribus *ὥσπερ ἐξ ὕπνου βαθέος ἐγερθέντες* animadverterunt repugnantiam cum iis, quae in Ep. I. (scilicet *ἐν τοῖς παρεγγεγραμμένοις*) et in aphorismis dicuntur de tertiana brevi iudicio cessare solita, cum hîc febris quotidiana brevior dicatur tertiana. Sed cum in descriptione venarum (ita loquitur p. 171.) omnino nihil veri insit, id non viderunt. Tum ita pergit: *θαυμαστὸν οὖν ὅπως ἐπ' ἐκείνων μὲν οὐδὲν ἐμέμψατο τῷ γράψαντι τὰ μετὰ τὸ περὶ φύσιος ἀνθρώπου μέχρι δεῦρο πάντα, νυνὶ δὲ μέμφεται, καὶ διὰ τοῦτο αὐτῷ οὐκέτι δοκεῖ τὸ βιβλίον Ἱπποκράτους εἶναι.*

Σαβίνου δὲ καὶ τῶν πλείστων ἐξηγητῶν ἔτι καὶ τοῦτ' ἄν τις θαυμάσειεν, ὅτι τὰ προγεγραμμένα πάντα ἐπαινοῦντες ἀεὶ θαυμασίως εἰρῆσθαι, τὸ δέ τι τἀνδρὶ καὶ δαιμονίως, τὸ δέ τι καὶ θείως, τὸ δέ τι (at hocce *τὸ δέ τι* abundat, aut post aliquid omissum est) *νῦν ἐξαίφνης μὲν ἐκείνων ἁπάντων ἐπελάθοντο. διὰ μίαν δ' ἀντιλογίαν οὐκέτ' αὐτοῖς Ἱπποκράτους εἶναι τὸ βιβλίον δοκεῖ. ἀλλὰ μετακινοῦσιν ἐπὶ Πόλυβον, ὡς αὐτοὶ μὲν ἀνεγνωκότες τοὺς ἀφορισμοὺς καὶ τὸ πρῶτον τῶν ἐπιδημιῶν, οὐκ ἀνεγνωκότος δὲ ταῦτα Πολύβου, ὃν ἀδύνατον ἦν, μαθητὴν Ἱπποκράτους ὄντα μὴ οὐ πολλάκις μὲν ἀκηκοέναι παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν πυρετῶν.*

Hic locus vel ideo magnopere advertit quod ex eo liquet veteres, ne Galeno quidem excepto, uti aliunde constat, Polybum aliumve librorum aut locorum auctorem sibi sumere, si quid iis insit, quod cum Hippocrateis sibi visis pugnare crederent aut indignum esse Hippocrate, cuius ipsius scripta non satis diligenter exploraverant ut germana a spuriis rite distinguerent.

Sed lepidum est quod Pergamenus dein habet: *ὥσθ' ὁ ταῦτα γράψας ἤτοι οὗτος ἦν σοφιστής, ἢ πανοῦργος ἄνθρωπος, ὡς ἔοικε, παραγράψας τὸ ψεῦδος ἕνεκα τοῦ προστρίψασθαι ψόγον τῷ παλαιῷ.* Quam quidem opinionem Galeno permittemus, nec tamen ea utemur. Verum maioris momenti est quod dicit ipsam *τοῦ συνόχου* denominationem indicio esse recentiorem aliquem haec de febribus adiecisse, quum neque Hippocrates, nec quisquam veterum *τὸν συνεχῆ πυρετὸν ὠνόμασε σύνοχον, ὥσπερ οὐδὲ οὐρήματα τὰ οὖρα, ἀλλὰ ταῦτα ὀνόματα νεωτέρων ἐστὶν ἰατρῶν, ὅσοι τὴν παλαιὰν λέξιν ἠγνόησαν.* Me iudice haec Galeno concedere oportet; sed si nomina illa occurrerent in libro, qui ceterum Hippocrati notis certis vindicari posset, liceret tamen statuere eiusmodi vocabula veteribus dictionibus fuisse supposita a librariis.

Quod postremo attuli in fine commentarii secundi in librum de natura hominis Galenus profert, qui inde pergit ad *τὸ περὶ διαίτης ὑγιεινῆς, ὅ,* inquit, *Πολύβου φασὶν εἶναι σύγγραμμα.* Itaque videamus quae in comm. ad hoc scriptum memoratu digna sint.

Ac statim quidem hic rursus advertit *τὸ προοίμιον*, quod totum describere iuvat: *Ἓν τοῦτό ἐστι,* inquit, *βιβλίον ἰδίαν ἐπαγγελίαν ἔχον, ὥσπερ τὸ πρῶτον μέρος ὅλου τοῦ προκειμένου βιβλίου, καθ' ὃ περὶ φύσιος ἀνθρώπου διαλέγεται. συντετέλεσται γὰρ ἐν ἐκείνῳ τὸ ἐπαγγελθὲν, οὐδεμιᾶς ἔτι προφάσεως δεόμενον.* At hic fallitur noster eiusque verba indicio sunt, quam negligens ipse in eiusmodi rebus diiudicandis fuerit; nam infra certis argumentis demonstrabo primae partis auctorem ad operis sui partes deperditas dimittere lectorem. Sed pergamus audire Galenum! *ἐν τούτῳ δέ,* inquit, *πάλιν ἃ προὔθετο διδάσκει δι' ὅλου τοῦ βιβλίου καὶ διὰ τοῦτο τῶν μεταξὺ τῶν δύο βιβλίων τούτων ἐξαιρεθέντων, προσηκούσης ἐπιγραφῆς ἰδίας ἔτυχε τὸ σύμπαν, ἣν ἐπέγραψάν τινες αὐτῷ, περὶ φύσεως ἀνθρώπου καὶ διαίτης. ὥσπερ δὲ ἄμεμπτον μέν ἐστι πάντη τὸ περὶ φύσιος ἀνθρώπου, μεμπτὰ δὲ πάντη τὰ παρεγγεγραμμένα μεταξὺ τῶν δύο βιβλίων, οὕτω τὸ περὶ διαίτης ὑγιεινῆς ἐν τοῖς πλείστοις μὲν ἄμεμπτόν ἐστιν, ἐχόμενον ἀεὶ τῆς Ἱπποκράτους στοιχειώσεως· ἔν τισι δ' ἄν τις αὐτῷ μέμψαιτο, παντελῶς ὀλίγοις· ὑποκείσθω δ' εἶναι Πολύβου, καθότι πολλοῖς ἔδοξε.*

Mira rursus iudicia! probat Galenus fragmentum de natura hominis et alterum de victu

salubri in unum coniungi et tamen alterum Hippocrati ipsi, alterum Polybo tribuit; hunc autem Polybo concedit *καθότι πολλοῖς ἔδοξε.* Quae, quaeso, iam fides haberi poterit veterum de his scriptis iudiciis, quos constat in iis omni modo vacillare atque omnia susque deque miscere. Habetur autem inter ea, quae inculpat Galenus, locus de vestitu in fine § 3. (vide p. 192. in comm.)

Iam vero alios ea reiecisse, quae in textu omisi, sed quorum in fine adnotationis mentionem feci, docet Galenus p. 223. extremi commentarii verbis: *εἰκότως ὑπωπτεύκασι ταύτην τὴν ῥῆσιν, ἔνιοι δὲ καὶ τελείως κατεγνώκασιν, ὡς οὔτε Πολύβου γεγραφότος αὐτὴν, οὔτε πολὺ μᾶλλον Ἱπποκράτους· ἥ τε γὰρ ἀρχὴ τοῦ λόγου παντάπασιν ἀδιόριστος, ἀξιοῦσα τὰς ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου* (*νόσους* suppleo) *νάρκην τε καὶ στραγγουρίαν ἐπιφέρειν, οὔτε εἴπερ ἡγήσαιτό τις αὐτὸν οὐ πάσας τὰς ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου νόσους ἀποφαίνεσθαι τοιαύτας ὑπάρχειν, ἀλλὰ μόνας ἐφ' ὧν κατὰ τὰ ὦτα καὶ τὰς ῥῖνας ὕδωρ καὶ βλέννα ῥυεῖσα τὴν νόσον ἔπαυσεν, ἀληθὲς τὸ λεγόμενον, οὔτε γὰρ ἀεὶ φαίνεται τοῦτο γιγνόμενον, οὐθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.*

Locum integrum describo cum quia Galenus in comm. nullam facit mentionem verborum, quae initium libri *περὶ παθῶν* referre in adnotatione dixi, tum quia neque antiqui videntur, neque videtur ipse Galenus suspicatus esse locum, quem reiiciunt, ad librum II. de morbis esse referendum.

Itaque constat quid Galenus et qui ab illo memorantur veteres de his libellis senserint. Videamus iam quomodo ipsi de iis iudicare debeamus et de veterum opusculorum horum existimatione.

Primum autem hoc agamus, ut quot librorum horum partes distinguere oporteat, videamus. Nemo facile dubitaverit, quin cum veteribus aliis et Galeno § 1—8. unum quemdam continuum sermonem referre statuere debeamus. At statim observemus hunc integrum non esse nam § 8. *τὴν δὲ περίοδον*, inquit auctor, *αὖθις φράσω τὴν τῶν ἡμερέων*, cum tamen de hac re dein nihil in hoc fragmento legamus. Sed iam sponte etiam sequitur incertum esse, num titulus *περὶ φύσιος ἀνθρώπου* ipsi auctori debeatur. Quippe facile fieri possit, ut ad hoc fragmentum solum adscriptus sit a recentiore, cum forsitan totum opus, cuius partem in his capitulis 1—8. habemus, aliam tulerit inscriptionem et de pluribus quam de natura hominis egerit. Nullus dubito, quin exordium operis alicuius in hoc fragmento habeamus, sed quum manifesto fragmentum sit operis maioris, non data est copia contenta cum inscriptione comparandi, ut num haec illis respondeat appareat et probabiliter conficiamus utrum titulus ipsi debeatur auctori, an nescio cui alteri. His autem id superaddam falso sane Galenum Hippocrati ipsi hoc fragmentum adscribere: oratio omnino iatrosophistae est, non magni medici Coi, neque desunt loci, ubi veterum philosophorum placita auctor horum capitulorum imitatur, quod Hippocratem facere non memini in scriptis germanis. Sed hac de re infra plura.

Refert § 9. illum locum, quem Dioscorides obelo notavit, quod quum solum hîc Dioscoridem fecisse narret Galenus, fere inde efficias illum capitulum 10. rursus continuationem esse credidisse superiorum. Mihi vero capitulum illud 9. fragmentum esse videtur per se constans; saltem non apparere dixerim nexum certum eius neque cum superioribus, neque cum sequentibus. Repugnantia cum doctrina in §§ 1—8 proposita non inest; nam potuit scriptor

in elementis et qualitatibus et humoribus quibusdam primas ponere morborum causas et tamen secundas, de quibus hic sermo est, item agnoscere. Dein vero videbimus illam *ὑπεναντίωσιν*, cuius exempla hic plura proponuntur, etiam in capitulis aliis memorari. Quocirca de sequentibus videre pergimus.

Tota § 10[a] item unum continuum locum nobis offert, cuius tamen certus nexus cum antecedentibus, aut sequentibus non apparet. Qui hunc locum nobis reliquit bis dimittit lectorem ad alia, quae antea tradiderit, primum verbis *ὁκόταν δ' αἱ νοῦσοι γίγνωνται παντοδαπαὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, δῆλον ὅτι τὰ διαιτήματά ἐστι αἴτια ἕκαστα ἑκάστοισι καὶ τὴν θεραπείην χρὴ ποιέεσθαι ἐναντιούμενον τῇ προφάσι τῆς νούσου, ὥσπερ μοι πέφρασται, καὶ ἑτέρωθι καὶ τῇ τῶν διαιτημάτων μεταβολῇ.* — Et iterum paulo post verbis: ... *τὴν θεραπείην ποιέεσθαι, ποτὲ μὲν ἀφαιρέοντα, ποτὲ δὲ προστιθέντα, ὥσπερ μοι καὶ πάλαι εἴρηται, πρὸς ἕκαστα τῶν ἡλικιέων καὶ τῶν ὡρέων καὶ τῶν εἰδέων καὶ τῶν νούσων ἔν τε τῇσι φαρμακείῃσι προτρέπεσθαι καὶ ἐν τοῖσι διαιτήμασι.* Semper difficile est de eiusmodi rebus iudicium ferre, ubi scripta antiquorum non habes integra. Sed probabile tamen mihi videtur utramque laudationem pertinere ad eandem operis partem, cuius fragmentum in § 10.; et posterior locus me iudice non sine veri specie referri possit ad libellum *περὶ διαίτης ὑγιεινῆς*, in quo victus ratio praescribitur diversa pro diversis anni temporibus et hominum naturis, ubi de vomitoriis remediis et infusis per alvum agitur, de victus ratione puellarum et mulierum, tandem *τῶν γυμναζομένων*, quibus omnibus ea methodus, quae *ὑπεναντίωσις* iure dicatur, summatim commendatur. Verum haec *ὑπεναντίωσις* etiam in praeceptis hac § traditis elucet. Itaque sentis rem sensim eo deduci ut fortasse unius cuiusdam operis membra disiecta in his libellis habeamus, quibus fortasse perpauca tantum aliena sunt admista. Nam etiamsi hac § de duobus summis momentis ab aëre et a victus ratione morbos repetat auctor, hic idem valet, quod ad § 9. dixi: potuit humores, cett. primas habere causas, haec duo momenta contra secundas quasdam. Sed ne praecipiamus opinionem aliquam, pergamus statim ad reliqua.

Capite 11. rursus non certas nexus cum superioribus aut sequentibus notas cernimus; sed neque certo affirmare possis illud non item unius cuiusdam operis particulam esse posse cum multis aliis capitulis utriusque libelli.

Sequitur autem § 12. illa venarum descriptio, quam Galenum Polybo abiudicare vidimus et quam dixi apud Aristotelem huic acceptam referri. Locus est libro III. hist. anim. cap. 2. Ed. Schneid., ubi paululum diversis verbis leguntur eadem, quae § nostra usque ad verba *ἐς τὸ αἰδοῖον τελευτῶσι ἀμφότεραι*; — reliqua: *καὶ αἱ παχέαι τῶν φλεβῶν ὧδε ἔχουσι* usque ad finem capituli apud Aristotelem non leguntur. Mirum loci Aristotelici nullam apud Galenum fieri mentionem. Est autem unicus ille de venis locus in utroque libello, quem tali testimonio Polybo tribuere possis, quippe de ceteris id non nisi ex opinione levitur suscepta a Galeno, aliis veteribus, affirmari videtur. Contra de fragmento de venis mirum esset, si dubitare liceret; nam Aristoteles sedulo aliorum de venarum decursu opiniones eo loco colligit, Syennesis, Diogenis Apolloniatae, Polybi, quibus suam tandem subiungit; ita ut paene vel inviti cogamur philosopho fidem habere et *τὸν λῆρον ἅπαντα*, ut Galenica formula utar, Polybo tribuere. Merito quidem vanam et futilem hanc descriptionem habet Galenus, qui

ipse anatomen exercens meliora ab ipsa natura erat doctus; sed falso opinatur Polybum tam imaginariam descriptionem dare non potuisse, modo reputes quae de suturis capitis apud Hippocratem et Aristotelem reperimus (vid. p. 371. vol. I. in textu et in adnn.).

Verum tenendum est hoc fragmentum maximam partem anatomici argumenti esse et eo tantum nomine practici quid continere, quatenus de venae sectionibus instituendis corollaria practica ex anatomicis illis deducuntur; nulloque aperto nexu cum vicinis id coniungi. Videtur potissimum anatomici operis fragmentum esse. Si quis dicat hoc iudicium incertum esse propter id ipsum, quod est fragmentum e nexu suo dissolutum, non ego negabo; sed tamen in hac quaestione sequi quidem oportet opinionem, quae prae reliquis probabilis videtur, et levissimi sane essemus, si propter hoc fragmentum reliquas libelli utriusque partes Polybo adscribere vellemus; permirum autem, Galenum eam partem, quae certo Polybi esse videtur, huic abiudicare; contra illi adscribere eas partes, de quibus prorsus incertum sit quis eas conscripserit.

Quae sequitur § 13. item unum continuum exhibet locum et in quo insunt quae advertunt. Morbi hic rursus a laboribus repetuntur verbis *ἀνάγκη γὰρ τούτους ταλαιπώρους τε γενέσθαι καὶ Φιλοπόνους τῷ σώματι καὶ ἐργάτας νεηνίσκους ἐόντας κ. τ. λ.*, quod § 9. item factum est verbis *ὁκόσα δὲ ἀπὸ ταλαιπωρίης γίγνεται, ἀναπαῦσις ἰᾶται.* Est hoc aliquid; — sed magis me advertit locus in postremis partibus § 13^{ae} ubi: *ἀνάγκη γάρ*, inquit, *αὐξανόμενον καὶ χωρέον τὸ σῶμα πρὸς βίην, θερμὸν εἶναι. ὁκόταν δὲ ἄρχηται μαραίνεσθαι τὸ σῶμα καταρρέον πρὸς εὐπέτειαν ψυχρότερον γίγνεται.* Nimirum § 7. legimus *περὶ τοῦ Φλέγματος* haec: *καίτοι γλισχρότατόν ἐστι καὶ βίῃ μάλιστα ἄγεται μετὰ χολὴν μέλαιναν· ὁκόσα δὲ βίῃ ἔρχεται θερμότερα γίγνεται ἀναγκαζόμενα ὑπὸ τῆς βίης.* Aut ego fallor aut in his vestigia habemus eiusdem doctrinae: nexus sumitur inter *τὴν βίην* et *τὸ θερμόν*, ita ut hoc illius sequela habeatur utroque loco. Itaque vix te negaturum esse puto connexionem aliquam hic apparere inter fragmentum, quod Galenus Hippocrati tribuit, alterumque, quod neque huic, neque Polybo tribuit, sed *παρεγκεῖσθαι* dixit; nam § 1—8. unum et non interruptum locum referunt idemque affirmare licet de hac §. Itaque iam magis confirmatur opinio, quam supra proposui, nos hic plura habere unius alicuius operis antiqui fragmenta. Quin tenue vestigium aliud praeter supra dicta mihi detegere videor in verbis sub finem § 13. obviis: *ὑγιέες δὲ γίγνονται αὐτόματοι οἱ οὕτω διακείμενοι πλεῖστοι μὲν ἐν τῇ ὥρῃ, ᾗ ἂν ἄρξωνται τήκεσθαι πεντεκαιτεσσαρακονθήμεροι*, — scilicet nî fallor haec pertinent ad illam *περίοδον ἡμερέων*, de qua loquitur scriptor § 8., ubi vide haud procul ab initio.

Iterum sententiam per se constantem habemus in brevi capitulo 14., quod quare eo loco nobis obviam fiat, non apparet; sed in quo verba *ἐναντιούμενον τῇ προΦάσι τῆς νούσου* non dubium nexum ostendunt cum §§ 9. et 10., ubi idem illud *ἐναντιούμενον τῇ προΦάσι τῆς νούσου* legimus.

De § 15. quod attinet ad quaestionem, quam attigimus, nihil certo affirmari potest, neque enim video certa indicia nexus cum aliis, neque contrarii. Licet Galenus *οὔρημα* pro *οὖρον* recens vocabulum esse dicat, locus tamen non recentior videtur Aphorismorum collectione, nam Aphh. 78. 76. 77. IV. hinc ducti videntur. Praeterea alterum vocabulum, quod recen-

tius Galeno videtur, in sequenti § legitur, quae ita est comparata, ut ad reliqua illa unius cuiusdam operis fragmenta satis certo referenda videatur.

Doctrina enim de febribus § 16. proposita, maxime quod de quartanis in fine legitur, plane congruit cum pathogenesi, quae §§ 1—8. traditur, adeo ut hîc iterum fragmentum agnoscam operis illius, cuius principium habere nobis videmur in illis capitulis, quae librum *περὶ Φύσιος ἀνθρώπου* componere et integrum opusculum referre Galenus perhibet.

Pervenimus ita ad libellum de victu salubri, cuius partes singulae ad idem argumentum sane pertinent, licet non audeam certo affirmare nos eas eo possidere ordine, quo primus auctor eas disposuerit, quippe de hac re iudicium difficile et anceps. Sed manifesta me iudice indicia obferunt haec capitula, unde conficias ea ad unum opus referenda esse, nec sane multum turbata esse ordine, multo saltem minus quam partes antecedentes. Supra ad § 10. libri *περὶ Φύσιος ἀνθρώπου* iam dixi probabile esse scriptorem illic citare hunc libellum, idque ita ut haec pars illam § 10[am] praecessisse non secuta esse sit existimanda. Ubi § 1. de diversa victus ratione diversis anni temporibus agit, praecepta tradit, quae cum §§ 1—8. superioris libelli adeo congruunt, ut ab eodem auctore et has et illam profectas esse suspiceris. In fine § 2. verba *δεῖ οὖν πρὸς τὴν ἡλικίην καὶ τὴν ὥρην καὶ τὸ ἔθος καὶ τὴν χώρην καὶ τὰ εἴδεα τὰ διαιτήματα ποιέεσθαι ἐναντιούμενον τοῖσι καθισταμένοισι καὶ θάλπεσι καὶ χειμῶσι· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ὑγιαίνοιεν* statim in memoriam revocant § 9. superioris libelli et quod attinet ad illam *ὑπεναντίωσιν* vide quae non multo ante ad § 14. libri *περὶ Φύσιος ἀνθρώπου* in his prolegomenis monuimus.

De locis illis, quos in fine suppressi, hoc nunc dicendum habeo: alter quare subiunctus sit huic libello minime liquet; sed principium libri *περὶ παθῶν* illi adhaerere fortasse inde explicandum quod antiquitus hic libellus *περὶ διαίτης ὑγιεινῆς* alterque *περὶ παθῶν* coniunctim fuerint editi, quod ideo fortasse factum, quod uterque *τοῖς ἰδιώταις* destinatus erat; aliam saltem causam rei reperire mihi non contigit.

Verum nunc aliud quid quaero, sitne scilicet in oratione locorum, quos percucurrimus, aliquid, quod faciat, ut alii originis diversae quam alii esse videantur. Observo maiorem aliquanto esse orationis impetum in §§ 1—8. quam in reliquis, sed hoc in mediocrium scriptorum operibus saepius apparet, et praeterea vividior esse debuit orationis color, ubi doctrinae suae *κρηπῖδα* proponebat quam ubi ad expositionem rerum singillatim descendebat. In reliquis autem unus idemque videtur color orationis. Quin fragmentum de venis magis quam propter orationem suam alienum a reliquis censeo propter argumentum: scilicet in tanta argumenti dissimilitudine de orationis generis sive convenientia sive discrepantia iudicium fallax. Itaque summatim oratio in his libellis, uno de venis fragmento excepto, non vetat quominus unius operis vetusti plura fragmenta in iis agnoscamus, seu potius ut id faciamus nos invitat.

At tandem in brevius contrahamus quod in superioribus disputavimus, ut quid de his libellis statuendum nobis videatur, facilius appareat.

Nulla apparet interruptio in §§ 1—8. libelli de natura hominis, cum quo veteres cohaerere existimarunt alterum *περὶ διαίτης ὑγιεινῆς*, quae opinio probabilis est, aut si prudentius loqui velis, nulla repugnantia improbabilis redditur. Sed pariter verisimile est posteriorem hunc libellum citari § 10., qua in re, nisi fallimur, capitula illum libellum componentia praeces-

serint § 10. libelli prioris. Verum §§ 9. 10. 14. commune habent placitum circa *ὑπεναντίωσιν* in morborum curatione. Ac videtur § 13. rursus cohaerere cum 9. et 7. dogmatis et vocabulis technicis similibus. Postremum vero libri prioris capitulum 16. cum doctrina de humoribus in §§ 1—8. procul dubio est coniunctum. De §§ 11. 14. 15. sic existimo, nulla in iis certa se obferre indicia coniunctionis cum reliquarum aliqua, sed neque notas habere, quibus certo efficias eas cum illis in unum opus coniunctas esse non potuisse.

Itaque puto probabilius esse nos in his omnibus habere membra disiecta unius cuiusdam operis antiqui, quam fragmenta operum diversorum, aut interpolationes plurimas, quod Galenum velle vidimus.

Fragmentum de venis ab his excipio: opinor hoc forte fortuito ex alio opere huc devenisse, sicuti fragmentum de eodem argumento in Ep. II. obvio illuc nescio quo casu appulit. Est autem illud capitulum de venis unicum, de quo Aristotelis testimonium superest Polybo id deberi dicentis. De reliquis sive Hippocrati, sive Polybo adscribendis non nisi vanae opiniones veterum et Galeni leguntur, quibus fidem habere non licet. Itaque opus illud, cuius plurima fragmenta nos in utroque libello habere nobis videmur, incerti auctoris esse dixerim.

Ostendi in opere illo antiquo sine dubio aliam fuisse locorum consecutionem, quam quo nunc dispositos cernimus. Sed quum haec res ad amussim exigi vix posse mihi videatur, in editione nihil de sede sua movi, sed distinxi locos non cohaerentes et insiticium fragmentum de venis uncis intersepsi.

Non credo quemquam esse postulaturum demonstrationem, haec fragmenta Hippocrati non esse adscribenda. Res ipsa loquitur: neque oratio, neque materies eiusmodi est ut ab auctore libri de victu acutorum, de aëre, aquis et locis, cett. talia exspectes. Principio statim agnoscis dogmaticum iatrosophistam, non ingeniosum naturae observatorem, qualis Hippocrates fuit. Vestigium imitationis doctrinae Hippocraticae e libro *περὶ διαίτης ὀξέων* agnosco locis illis, ubi de transitu ad aliam victus rationem sensim, non subito, faciendo monetur, quod fit in utroque libello.

De aetate, qua compositum fuerit opus, ad quod hi loci omnes, Polybi fragmento anatomico excepto, pertinent, coniectura admodum incerta videtur.

Melissi in priore libello fit mentio, de quo nonnulla adnoto, non ut libellorum aetatem definiam, sed quia pauca quaedam in illis obvia inde lucem accipiunt.

Melissum unum tantum opus scriptum reliquisse narrat Diog. Laërtius prooemio cap. 11. Galenus de Elem. sec. Hipp. I. p. 487. Kühnio: *τὰ γὰρ τῶν παλαιῶν*, inquit, *ἅπαντα περὶ Φύσεως ἐπιγέγραπται, τὰ Μελίσσου, τὰ Παρμενίδου, τὰ Ἐμπεδοκλέους, Ἀλκμαίωνός τε καὶ Γοργίου καὶ Προδίκου.* Itaque si unum opus reliquit, fuerit hoc *περὶ Φύσεως* inscriptum. Iam vero Pergamenus l. l. p. 447. verba illa libelli de natura hominis explicans: *ὁ γάρ τοι*, inquit, *Μέλισσος ἀλλόκοτα μὲν καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ παντὸς ἀπεφήνατο, ὡς ἕν τε εἴη καὶ ἀμετάβλητον καὶ ἄπειρον.* — Vide etiam quae deinceps ibi leguntur et Arist. phys. ausc. I. 3. In libro de phil. hist. Galeno adscripto p. 260. Ed. Kühn.: *οἱ περὶ Παρμενίδην*, inquit auctor, *καὶ Μέλισσον καὶ Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην γένεσιν καὶ Φθορὰν ἀνῃρήκασιν, ἀκίνητον εἶναι τὸ πᾶν ὑπολαβόντες.* Similia vero legis apud Plutarchum de placitis philosophorum I. 24. Quin videntur cum hoc placito coniuncta esse,

quae nostrorum fragmentorum auctor habet sub finem § 3., ubi hominis elementa singula ad suum quodque genus redire scribit post mortem. Melissi vero placitum interpretatur Galenus comm. in lib. de nat. hom. p. 29., ubi de illis, qui unum quoddam ex elementis hominem esse statuerent: *ἓν μὲν γάρ*, inquit, *τῶν τεττάρων εἶναι τὸν ἄνθρωπον οὐ κατασκευάζουσι.* Tum pergit: *τὸν δὲ Μελίσσου λόγον ὀρθοῦσιν ἡγουμένου μὲν ἓν εἶναι καὶ αὐτὸ τοῦτο, οὐ μὴν ἐκ τῶν τεττάρων γ' ἕν τι τούτων, ἀέρος καὶ γῆς, ὕδατός τε καὶ πυρός. ἔοικε δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐννοῆσαι μὲν εἶναί τινα οὐσίαν κοινήν, ὑποβεβλημένην τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις ἀγέννητόν τε καὶ ἄφθαρτον, ἣν οἱ μετ' αὐτὸν ὕλην ἐκάλεσαν, οὐ μὴν διηρθρωμένως γε δυνηθῆναι τοῦτο δηλῶσαι.* Haec de Melisso.

§ 16.

De libello de liquidorum usu.

Grünerus de hoc libello affirmat, eius argumento titulum non plane respondere; Galenum illum sub titulo, quo hodie inscribitur, citare docuit Littréus (vol. I. p. 370.), idemque monet de illius inscriptione *περὶ ὑδάτων* apud Erotianum et Athenaeum; de Athenaei autem loco monuit Coraës ad lib. de aëre, aq., l. (vol. I. p. CXLII). Verissime sane dicit Foësius eum pessime corruptum ad nos pervenisse, quod textum, quem edidimus et adnotationes nostras perlustranti statim apparebit, neque latuit, nec latere potuit Littréum, de cuius iudicio postea dicam.

Argumentum autem libelli hic persequi operae pretium videtur; en eius conspectum!

Primo capitulo agitur de aquae potioni idoneae, — dulcem appellabo brevitatis ergo, — usu in officina medici. In cutem aqua dulcis nullum effectum edere dicitur, nisi quod madefacit, refrigerat aut calefacit. De eius usu modico agitur loco, quem non intelligo propter corruptelam. Dein de calidae usu et facultatibus auctor exponit; tum de modo, quo *τὸ μέτριον* calidi et frigidi censeatur et de noxis a nimio calidae et frigidae usu.

Altera § haec fere monentur:

Partes corporis in profundo sitae et prope calorem internum facillime ferunt calidam, saltem *τὸ θερμόν*, quod ambiguum, quum vocabulum et calorem et aquam calidam significet; neque vero mihi hoc capitulum perlegenti semper apertum esse videtur, utram vocis significationem auctor maxime voluerit; licet satis constet illum plurimis locis aquam calidam respicere. *Τὸ θερμόν* etiam facillime ferunt partes natura sua frigidiores, aut solidiores; item partes corporis posteriores facilius quam anteriores. Cutis saepe a frigore aut calore (aquae, uti videtur) superatur et alterutra saepe indiget aqua, ad voluptatem maxime calida. Quemadmodum cutis, ita extrema quoque facillime multarum rerum externarum vim experiuntur. — Ulcera calidam facile ferunt, quum contegi consueverint; venae et thorax, quia in loco calido esse solent. Ventriculus moleste admodum se habet, quando a frigore superatur, licet hoc non facile accidat. Cutis abrasiones et adustiones superficiei, licet partes ubi fiant tectae esse non soleant, neque in profundo delitescere, ideo frigidâ male afficiuntur, quod citissime a frigore superantur et natura sua in *νέκρωσιν* sunt pronae. — Hypogastrium, extrema, vesica,

pudenda ideo videntur calida gaudere, quia frigidiores sunt partes quam quis putet; — scilicet quia calor sursum quidem fertur, non deorsum. Post calidae usum corpus, quum diffundatur, postea magis friget; post usum aquae frigidae contra, quum contrahatur, magis calet quam antea.

Capitulo tertio aqua marina utilis esse dicitur ad lotiones et fotum, calida nempe; — in pruriginosis et morsu laborantibus; sed ubi insuetis administratur, eos, antequam marinam admoveas, pinguedine inungere oportet. Ad cutim abrasam et ambusta adhibita nocet; piscatorum ulceribus prodest et depascentibus.

Acetum (ita § 4.) ad cutim et articulos administratum eodem modo, quo aqua marina agit, nisi quod in affusione et fotu valentius sit; recens inflictis vulneribus, grumis sanguinis, pudendorum denigrationi prodest, item in lotione aurium, dentium; calido vero utendum. Commendatur etiam ad varia exanthemata, ad *μυρμηκίας*, aurium sordes. Cutim praeterea emollit et nisi odore mulieribus praesertim noceret, multo frequentioris usus esse possit. Neque alio modo de aceti faece sentiendum.

Quinto capitulo vinum dulce commendatur nonnullis in morbis, sed loci lectio adeo est corrupta, ut nihil intelligas. Memorantur dein, si fidem lectioni tribuere licet, usus vini albi et nigri austeri frigidi ad ulcera. Tandem traduntur nonnulla, quae pariter intelligi nequeunt, de remediis variis externis, maximam partem adstringentibus.

§ 6. Agitur de frigidae usu in eruptionibus cutis quibusdam et memorantur tales, quibus noceat. De articulorum tumoribus, adversus quos utiliter usurpatur, exponitur; porro de aliis morbis diversis, in quibus prosit. Memorantur dein articulorum morbi per calidam curandi et oculorum affectiones. De nocivo effectu frigidae in ulceribus, aliis morbis. Tandem per antithesin memoratur calidae in certis casibus utilitas.

Denique capitulum septimum conclusionem aliquam opusculi referre dixeris, sed est id item tam prave descriptum, ut quid sibi velit non certo constet.

Hic igitur brevis quidam conspectus est argumenti; pergimus ad alia, quae advertunt.

Quodsi ad rerum et sententiarum consecutionem in hac scriptiuncula respiciamus, neque iam computemus singulorum locorum corruptionem, fatendum est aptam eorum dispositionem minime apparere. Principium libelli, si quod olim habuit, deest, totusque refert corpus deforme, *ἀκέφαλον*. Vocabula initio posita *ὕδωρ ποτὸν, ἁλμυρόν*, aut si malis *ὕδωρ ποτόν, θάλασσα*, inscriptionem aliquam referunt, sed haec inscriptio non refert argumentum totius, quum etiam de aceto, vini speciebus, aliis remediis sermo sit. Inscriptio *περὶ ὑγρῶν χρήσιος* ita est comparata, ut partim saltem argumentum ei respondeat, licet non omnia, quae memorantur, re ipsa ad liquida medicamenta referri possint. Sed etiamsi hoc mittas, titulus est eiusmodi, ut eo lecto exspectes aliud quid quam quod praebet libellus. Quippe exspectaveris plenum de illa materie tractatum, quum tamen hic non habeamus, nisi fragmenta distracta de rebus nonnullis ad illud argumentum referendis. Est autem eorum dispositio parum apta, nam § 1—3. de aqua dulci et marina agitur, § 4. de aceto, § 5. de vini speciebus et § 6. rursus de aqua frigida et calida sermo est, cui capitulo tandem in fine adhaeret quaedam periodus, quam perorationem, saltem conclusionem aliquam referre putandum est. Quam quidem si respicias et cum ea sententiam postremam § 5. conferas, dixeris vere iudicavisse Grü-

nerum, cum affirmat argumento libelli titulum non respondere περὶ ὑγρῶν χρήσιος, quia, sicuti supra dicere coeperam, memorantur locis indicatis remedia, quae ad τὰ ὑγρά referre non liceat. Et tamen iudicium de hac re vix certum esse poterit, quum et § 7. et § 5. sint ita corruptae ut quid describatur, aut moneatur, non satis intelligas. Credo tamen inscriptionem esse recentem; aliquem nempe fragmenta haec reperisse, descripsisse, tum titulum istum praemisisse; ita intelligimus alium rursus titulum περὶ ὑδάτων illis dedisse.

Certum sane est nos in hoc libello non habere integrum aliquod opusculum, sed fragmenta disiuncta, quae neque quo modo, neque unde hîc coaluerint scio et pessime descripta et interpolata iam ante corruptionem fuisse videntur.

Interpolatio hîc illîc mihi in memoriam revocavit eam, quam in Epidemiis spuriis animadvertimus, et pluribus locis tanta est corruptela, ut quid cum auctor, tum interpolator voluerint, non perspicias.

Advertit me hoc nomine locus e § 2.: τὰ δ' ἕλκεα — οὕτω ὁμολογέει ταῦτα πάντα. Nam licet alia forma in editionibus describatur, hîc agnoscere mihi videor interpolationis genus illud, de quo ad Prorrh. I. dixi, qua sententias in quaestionum formam redegerunt. Quin vidi locum, ubi Littréus in varr. lectt. pro ἄρα librum antiquum ἆρα legere monet, ita ut existimem loci illius primos versus ita fuisse descriptos:

Τὰ δ' ἕλκεα θερμῷ ἥδεται ὁμολογουμένως ὅτι ἐν σκέπῃ εἴθισται.
Εἰκότως!
Ἆρα καὶ αὐτοὶ αἱ φλέβες, ὅτι ἐν θερμῷ εἰσί;
Εἰκότως!
Ἆρα καὶ αὐτὸς ὁ θώρηξ;
κ. τ. λ.

Sed etiam ὅτι saepe illatum est sententiarum principio, ut interpolationem, quemadmodum in Epidemiis spuriis, non raro referat; qua de re adnotatio conferri poterit.

Est autem una de hoc libello, qui sane perexigui est pretii per se, observatio, quae alicuius momenti est. Nimirum occurrunt in eo Aphorismi nonnulli e Sect. V. Num igitur statuendum aphorismos illos ex hoc libello esse desumptos, an contra aphorismos e sylloge, quam hodie possidemus huc esse translatos? Equidem probabile esse puto hoc accidisse, non illud. Cuius rei indicio mihi est, tales etiam receptos hic esse aphorismos, qui manifesto referunt adnotationem ad locum aliquem superiorem; quod factum est Aphh. 20. 21. V., de quibus in adn. ad hos ipsos vol. I. dixi.

Littréus opinatur hunc libellum esse ortum ex opere aliquo antiquo ampliore, quod hîc in brevius sit contractum. Contulit eum cum Mochlico, qui liber fere compendium sit libri περὶ ἄρθρων. Mihi vero haec comparatio non placet ab omni parte et potius, quod iam dixi, cum interpolatis quibusdam in Epidemiis spuriis similitudinem agnosco. Sed quemadmodum horum origo mihi obscura et inexplicabilis pluribus locis, ita eodem modo me iudice res se habet in hoc libello. Est praeterea ita mutilatus, ut hîc illîc aliquid intelligas, aliis locis sani nihil omnino appareat, iudicium vero de toto sit anceps et lubricum. Summatim vix ullius est pretii!

§ 17.

De libro de flatibus.

Argumenti huius libelli conspectum praemitto, de aliis nonnullis postea moniturus:

„Sunt artes quaedam, ita fere auctor incertus, quae professoribus suis sunt molestae, illis vero, in quorum usum exercentur, utiles; ad quas referre etiam oportet artem medicam. In qua quae vilia sunt, cognitu sunt difficillima, quae contra seria sunt, facile cognoscuntur. Vilia autem illa non cognoscuntur, nisi ab artis professoribus, neque enim corporis, sed mentis est iste labor. Ad eos morbos, quibus manu medemur, exercitatione opus est, in magis occultis et difficilioribus potius opinione quam arte iudicari solet; multum vero in iis omnibus differt peritia ab imperitia. Est autem eorum unum quoddam hocce: quid sit quod morbos faciat et quod sit principium et fons malorum, quae corpori accidunt. Causam enim morbi tenenti facilis est curatio, quia contraria contrariis sanantur. Nimirum ars medica est additio et subtractio, ita ut qui has prae ceteris calleat, optimus sit medicus."

„Omnium morborum ratio quidem una, sed locus diversus est: itaque una illorum species et causa, quae qualis sit, explicare conabor. Nempe hominis, ut reliquorum animantium corpus alitur cibo, potu, spiritu. Spiritus autem corporibus inclusus, flatus appellatur, qui extra est, aër; cuius maxima vis est, sicuti in ventis apparet; nam ventus aëris fluxio est et effusio; tum vero omne spatium coelum inter et terram spiritu plenum est. Idem spiritus causa est aestatis et hiemis et cursus solis, lunae, astrorum; neque mare spiritus expers est, neque enim sine eo animantia marina vivere possunt. Spiritui autem terra fundamentum praebet et simul huius ille vehiculum est, neque illo vacuum est quidquam. Unde constat quae vis sit aëris in res ceteras. Idem vero hominibus vitae est causa et morborum. Aëre autem corporibus adeo opus est, ut homo omni cibo et potu abstinens tres pluresve etiam dies vivere possit; sin spiritus vias quis intercludat, exigua diei particula interibit, neque etiam ulla est per totam vitam respirationis intermissio."

„Ostendam autem morbos omnes a spiritu ortum ducere initio facto a febre, quae morbos omnes ac praecipue inflammationes comitatur: sunt vero duo febris genera summa, alterum pestis, omnibus commune, alterum si quis propter pravam victus rationem eo corripiatur. Utriusque causa aër est."

„Febris illa communis propterea talis existit, quod omnes eundem spiritum ducunt. Ratio vero, quare eiusmodi morbi non omnia animantia, sed unum tantum eorum genus tangere soleant, posita est in illorum corporum diversitate."

„Nunc quidem eam febrem, quae a pravo victu oritur, interpretabor. Prava victus ratio ea est, qua quis plus sive liquidi, sive sicci alimenti sumat, quam ferre corpus queat, nec maiorem laborem maiori cibi copiae opponat; vel qua quis varios et inter se dissimiles cibos ingerat, qui inter se pugnant et quorum alii aliis citius, tardius concoquuntur. Patet ex eructatione post cibum et potum aliter fieri non posse, quin cum multa cibi copia multus quoque aër ingeratur. Quod si igitur corpus cibis repleatur adeoque et spiritu, cibis alvo inferiore interclusa diutius remorantibus per totum diffunditur spiritus. Flatus autem ad san-

guine plenas corporis partes delati has refrigerant, refrigeratisque partibus, quae sanguinis fontes sunt et origo, horror totum corpus pervadit. In quo etiam tremores fiunt; nam sanguis horrorem praesentem fugiens ad loca calidissima undecumque confluit. Recedente vero sanguine ex extremis corporis partibus viscera et carnes tremunt; aliae enim partes sanguine replentur, aliae illo destituuntur, itaque sanguinis expertes partes non quiescunt propter frigus, sed pulsant, sanguinis plenae vero propter eius abundantiam tremunt et inflammantur."

„Oscitant autem homines invadente febre, quod aër multus intus collectus confertim prorumpens os aperit. Solvuntur eodem tempore artus, quum nervi calefacti relaxantur. Quum vero sanguinis pars maxima sensim colligitur, aër, qui illum refrigeravit, vicissim invalescit superatus a calido, ita ut iam toti corpori calorem inferat, eique opem ferat sanguis, qui calefactus liquescit et spiritum emittit. Spiritu vero ad corporis poros accedente ibique condensato oriuntur sudores. Dolet autem corpus in febre hac de causa: viae sanguinis ad caput angustiores fiunt, quia replentur aëre, repletae vero et inflatae dolorem pariunt, quippe sanguis calefactus violenter per angustas vias fertur, nec celeriter procedere valet, quum plura obstent impedimenta, quae res quidem simul causa est, cur pulsationes ad tempora fiant. Haec de febribus."

„Ad reliquos autem morbos quod attinet, quivis facile intelligit volvulorum, aliorum morborum sedem firmam habentium causam esse flatum, qui si molles et sensiles locos offendat, instar teli inhaerentis ad hypochondria et laterum inanitates incumbit; itaque fomentis locum emollire tentamus, quorum calore cute rarefacta spiritus exit et dolor remittit."

„Verum etiam fluxiones a flatu repetendae et sanguinis circa pectus eruptiones. Nempe venae in capite quum aëre replentur, primo quidem caput gravatur, tum vero spiritus et sanguis coacervantur propter viarum angustiam. Tenuissima vero sanguinis pars per venas exprimitur, qui humor colligitur et per alios poros perfluit et confertim ad aliquam partem corporis devehitur, ubi morbum facit. Quodsi igitur ad visum deferatur, hic quidem laborat, sin ad aures, hae afficiuntur, sin ad nares, coryza oritur, sin ad pectus, raucedo vocatur; nam pituita cum acribus humoribus mista cum devehitur in locum insuetum, hunc exulcerat, fauces vero, quippe quae molles sunt, asperas reddit. Spiritus enim per fauces attractus in pectus descendit, unde rursus eadem via foras redit. Spiritui igitur sursum redeunti si occurrat fluxio descendens, tussis et difficilis respiratio oritur et pituita eiicitur. Quo modo fauces ulcerantur et asperae fiunt et incalescunt et propter calorem e capite humorem attrahunt; caput vero a reliquo corpore acceptum illis tradit. Quodsi igitur fluxio hac via pergere consuevit, et meatus largiores sunt facti, hi ad pectus etiam illam transmittunt. Pituita vero acris carni incumbens exulcerat et perrumpit venas. Sanguis autem cum effunditur, et in aliquem locum delapsus ibi commoratur, putrescit et in pus convertitur, nec sursum aut deorsum vehi et eiici potest. Fluxio autem sponte erumpit; erumpit etiam propter dolorem: ac sponte quidem quando aër sponte venas intrans angustiam facit in sanguinis viis, quo facto sanguis copiosus compressus poros perrumpit eo loco, ad quem maximo impetu fertur. Sed quando multus sanguis est effusus, dolores spiritu repleverunt venas; aliter enim fieri non potest, quin dolore tactus locus spiritum contineat et cetera simili modo ac supra dictum est eveniant."

„Rupta, *ῥήγματα* Graecis, hac de causa fiunt; quando carnes vi inter se distrahuntur, ad locum, ubi id fit, flatus advehitur, qui dolorem facit. Sin flatus per carnes penetrantes poros corporis rarefaciant, eos consequitur humor, cui viam munivit aër, corporeque madente carnes colliquescunt et crura tument et morbus oritur, quem hydropem appellant. Maximum vero indicium morbi causam esse flatum hoc est, quod aqua, quando ventre emittitur, ipso quo exit tempore, multa esse videtur, postea vero copia minuitur, quod fit aëre, qui primo cum aqua commistus fuerat, evadente, ita ut illa sola remaneat. Aliud indicium hoc est, quod venter prorsus vacuatus ante tertium diem rursus completur, quod quomodo accidere possit, nisi a spiritu fiat?"

„Etiam apoplexiae propter flatum accidunt: quum enim flatus frigidi multi carnes inflent, corporis partes illae sensu destituuntur. Quodsi igitur multi flatus in corpore circumferuntur, totus homo fit apoplecticus, sin in parte aliqua, sola illa pars fit attonita."

„Me autem iudice etiam morbus sacer eadem causa progignitur. Nempe nulla res in corpore plus ad intelligentiam conferre mihi videtur quam sanguis, qui si in solito habitu persistit, manet intelligentia, sin mutetur sanguis, etiam intelligentia mutatur. Multa autem huius rei sunt documenta: primum somnus, qui corpus tenet refrigerato sanguine; nam somnus natura sua refrigerat; sanguis vero refrigeratus tardius perfluit et corpus gravatur et oculi clauduntur et mens pervertitur et alienae opiniones in illa remorantur, quae insomnia vocantur. Alterum rei indicium est in ebrietate, qua mens mutatur sanguine derepente multum aucto, possimque plura adferre, quibus probem sanguinis mutationem intelligentiam mutare. Itaque si sanguis omnis perturbatur, prorsus etiam perit intelligentia; quae enim discuntur et agnoscuntur sunt consuetudines; quum autem a solito more recedimus, intelligentia nobis adimitur."

„Iam vero simili quodam modo morbus sacer oriri videtur. Quum per totum corpus multus spiritus cum omni sanguine miscetur, in venis multae fiunt obstructiones; itaque si aër in venas crassas multus incumbit et ibi loci manet, sanguinis pertransitus impeditur; ita ut alio loco consistat, alio tardius, alio citius perfluat; cuius fluxu inaequabili reddito omnigenae inaequalitates oriuntur. Totum enim corpus undique vellitur et partes corporis sanguinis turbis obsequentes conquassantur, quo facto nihil sentiunt et spuma ex ore effluit; nam aër per venas iugulares transiens ipse quidem advenit et secum rapit tenuissimam sanguinis partem; est autem humor aërem circumdans albus, quum sit tenuis, ut spuma omnis. Illae vero turbae ita sedantur: corpore laboribus illis calefacto sanguis etiam incalescit, qui sua vice spiritus calefacit, qui incalescentes dissolvuntur et sanguinem coactum dissolvunt et partim cum spiritu, partim cum pituita foras prodeunt; spuma autem defervescente et sanguine composito tranquillitas redit et morbus finitur."

„Itaque flatus causae sunt principes illorum omnium; cetera causae secundae."

„Demonstravi igitur flatum esse morborum causam orationemque ad vulgo notos morbos deduxi, qua in re vera comperta est nostra opinio."

Sunt haec igitur, quae libro *περὶ Φυσῶν* fere continentur, quem vere iudicavit Littréus esse *λόγον* quemdam, uti veteres dicere solent. Manifesto autem *σοφιστοῦ* sermo est, quippe tota oratio et demonstratio indolem referunt operis sophistici. Videtur quidem iste *λόγος* esse

integer; codicum vero mss. mira est ratio. Credo equidem vulgatum textum id praebere, quod proxime ad scriptoris verba accedat; cod. A. omnino novam recensionem textus refert, qua quidem carere non potes, si libellum intelligere velis, sed cui tamen non valde magnam fidem habeo. Unde factum est, ut nonnumquam vulgatam lectionem ubi opus erat emendatam restituerem, ubi Littréus codicem A. erat secutus. Marcianus nonnullis sane locis conspirat cum codicis A. scriptura; summatim tamen propius ad vulgatum textum accedit. Libellum non sine vulneribus ad nos pervenisse lectionis diversitas trium illorum emendationis fontium ultro ostendit. In capitulo postremo me iudice textum habemus parum certum, nec fidum, sed quo meliorem e subsidiis, quibus uti licuit, dare non potuimus.

Notabo iam locos nonnullos, qui quacumque tandem de causa advertunt.

§ 1. *Εἰσί τινες τῶν τεχνέων κ. τ. λ.* In memoriam revocat hoc libri initium verba principii libelli *περὶ τέχνης* olim inscripti, (cf. § 6. p. 5. huius vol.) *εἰσί τινες, οἳ τέχνην πεποίηνται τὸ τὰς τέχνας αἰσχροποιεῖν.* Nolo demonstrare hunc de flatibus libellum eosque quos in unum coniunximus, eiusdem scriptoris esse; neque enim verum hoc; sed in utriusque verbis citatis principium sive libelli, sive capitis novi habemus, quale a sophista, non quale ab Hippocrate exspectes; eo vero nomine hos locos inter se compono.

§ 1. *Αὖθις αὖ δίψαν ἔπαυσε πόσις κ. τ. λ.* et *ἑνὶ δὲ ξυντόμῳ λόγῳ τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶ ἰήματα.* — Cum his cf. § 9. libelli *περὶ Φύσιος ἀνθρώπου*, ubi: *τὸ δὲ ξύμπαν γνῶναι δεῖ τὸν ἰατρὸν ἐναντίον ἵστασθαι τοῖσι καθεστεῶσι καὶ νοσήμασι καὶ εἴδεσι κ. τ. λ.*, cum quibus § 15. prolegomenorum iam contuli verba e fine § 2. libelli de victu salubri et § 14. libelli de natura hominis. Vid. Aph. 22. II. — Omnes illi loci commune habent praeceptum practicum morbos esse sanandos per *ὑπεναντίωσιν.*

Eodem capitulo primo magnopere advertit primum hoc placitum: *ἰητρικὴ γάρ ἐστι πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις· ἀφαίρεσις μὲν τῶν ὑπερβαλλόντων, πρόσθεσις δὲ τῶν ἐλλειπόντων.* Nimirum eiusmodi legibus late patentibus, quae veri quidem aliquid habent, sed tamen latius extenduntur quam ut in artis usu multum valeant, delectabantur illi scioli, qui scilicet, quemadmodum ipse sophista noster, *τὰ φλαῦρα τῆς τέχνης*, uti hic appellat, non assequebantur.

Neque alius generis est quod § 2. monet: *τῶν δὲ δὴ νούσων ἁπασέων ὁ μὲν τρόπος ὁ αὐτὸς, ὁ δὲ τόπος διαφέρει.* Est hoc aperte falsum, neque ab Hippocrate tale quid proficisci potuit.

Admodum notabile dictum est, quod § 3. legimus: *οὗτος* (i. e. *ὁ ἀήρ*) *μέγιστός ἐστι ἐν ἅπασι τῶν ξυμπάντων δυνάστης.* In eo enim, quod alii iam notarunt, habemus Anaximenis placitum, qui teste Diog. Laërt. II. 2. *ἀρχὴν ἀέρα εἶπε καὶ τὸ ἄπειρον.* Arist. metaph. I. 3. item refert hunc philosophum credidisse aërem esse *τὴν πρώτην αἰτίην.*

Sequitur ibidem: *ἄνεμος γάρ ἐστιν ἠέρος ῥεῦμα καὶ χεῦμα*, quod quidem refert Anaximandri, cuius discipulus Anaximenes fuit, effatum. Nam Plut. de placitis philos. III. 7.: *Ἀναξίμανδρος*, inquit, *ἄνεμον εἶναι ῥύσιν ἀέρος, τῶν λεπτοτάτων ἐν αὐτῷ καὶ ὑγροτάτων ὑπὸ τοῦ ἡλίου κινουμένων, ἢ τηκομένων.* — Patet inde e quo fonte sophistae nostri doctrina demanet, neque e pneumaticorum secta eam prodire, sed ex scholis philosophorum veterum.

§ 6. *ἔστι δέ*, inquit noster, *δισσὰ ἔθνεα πυρετῶν — ὁ μὲν κοινὸς ἅπασι καλεόμενος*

λοιμός, ὁ δὲ διὰ πονηρὴν δίαιταν ἰδίῃ τοῖσι πονηρῶς διαιτευμένοισι γενόμενος. Qui locus advertit propter similitudinem distinctionis morborum hic traditae cum eorum divisione § 10. libelli περὶ φύσιος ἀνθρώπου, ubi vide; nolo enim longiorem locum hîc describere.

Sermo est § 10. de sanguinis effusione in pectore et: ἄνω γάρ, inquit noster, οὐκ εὔπορος ἡ πορείη προσάντης τις οὖσα ὑγρῷ χρήματι. Cum qua re convenit quod cap. 13. libelli de nat. hominis legis: ἅτε γὰρ τῆς καθάρσιος ἀνάντεος ἐούσης κ. τ. λ.

Admodum memorabilis videtur etiam locus e § 14. ἡγεῦμαι δὲ μηδὲν εἶναι μᾶλλον τῶν ἐν τῷ σώματι ξυμβαλλόμενον ἐς φρόνησιν ἢ τὸ αἷμα. Scilicet hoc quoque veterum philosophorum placito nititur, quo animam esse sanguinem dicerent. Vide Gal. de placitis Hipp. et Platonis p. 283. sub finem libri II.: καὶ αὐτὸς (ὁ Διογένης) ἐπιλανθανόμενος τῶν οἰκείων δογμάτων αἷμά φησιν εἶναι τὴν ψυχήν, ὡς Ἐμπεδοκλῆς καὶ Κριτίας ὑπέλαβον. Fortasse Empedoclis doctrina nostro maxime ob mentem obversabatur, quum ista scriberet; nam philosophus ille secundum Plut. l. l. IV. 4. τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικόν posuit ἐν τῇ τοῦ αἵματος συστάσει. Vid. quae hac de re disputat Karsten. de Emped. philos. § 35. p. 494. seq., 498.

Omnibus hisce computatis neminem fore confido, qui hanc scriptiunculam Hippocrati ipsi tribuat. Iure optimo Littréus illam λόγον τινά referre dixit; est autem sine dubio λόγος σοφιστοῦ, qui Anaximandri et Anaximenis placita suae pathologiae substravit, et qui fortasse librum de natura hominis cognovit, quum hunc sermonem componeret; quod tamen non confidenter affirmem, quia sentio analogiam doctrinae, quam observamus, fortasse alio modo explicari posse. Neque vero deëst similitudo doctrinae inter ea, quae § 10. περὶ τῆς στενοχωρίης in venis dicuntur, et § 4. additamentorum ad librum de Victu acutorum, ubi vide adnn. Quin in libro de morbo sacro item placita cum nostri doctrina conspirantia leguntur.

§ 18.

De libro de morbis primo.

De hoc libro dicturus ante omnia alia eius argumentum breviter expono; quo facto statim apparebit causa, quare eum in duo τμήματα diviserim.

„Qui de morborum, inquit auctor, sanatione recte interrogare et respondere et contra alios disputare volet, hunc ad sequentia mentem attendere oportet. Primo quibus rebus morbi omnes hominibus accidant, tum qui morbi necessario sint longi, breves, letales, non letales, qui mutilam aliquam corporis partem reddant, qui non; qui dubium habeant eventum; qui morbi aliis succedant; quas res medicus bona fortuna faciat; quae bona et mala aegrotantes in morbis patiantur; quae intempestive a medico erga aegrotantem dicantur, agantur, vel ab aegrotante erga medicum cett."

De praecipuis momentis, quae in introductione enumerat noster, singulatim deinceps exponit in seqq. Ita statim § 2. morbos, qui ab internis causis oriuntur, repetit a bile et pituita, eos vero, qui externis causis debentur, tribuit vulneribus, laboribus, calido et frigido modum excedentibus.

Dein § 3. agitur de rebus necessario in morbis accidentibus; — de vulneribus mortem

adferentibus, non adferentibus, de morbis, quorum vi necessario pereant aegrotantes; — de aliis eventus ancipitis; — de non letalibus et iis, quibus pars aliqua corporis mutiletur; — de morbis necessario longis et aliis brevi iudicio finiri solitis; — de morborum nonnullorum in alios transitu.

Pergit noster § 4. scribere de malis necessario malis supervenientibus; — § 5. de occasione captanda in artis usu et curatione tempestiva, intempestiva; — § 6. de iis, quae recte, minus recte in arte iudicentur, agantur; — § 7. de bonis et malis sponte aegris in morbis evenientibus; — § 8. de bona et mala fortuna in morbis et iniusta medicorum laudatione et reprehensione; § 9. monet principium aliquod, quod rite sit demonstratum, in arte non dari; — § 10. tandem quid sit *εὐχειρίη* docet et quae in arte ad eam non referantur, sed extra eam esse putentur.

Haec quidem pars prior libri est, in qua omnia referuntur ad notitiam, quam sibi comparare oporteat medicum, ut de morbis disserere, interrogare, disceptare valeat. Quibus primum summatim, uti dixi, in introductione, porro enucleatius in capitulis sequentibus expositis in altera scripti parte subiunguntur capitula, quae summatim pathologici argumenti esse dicere licet et in quibus de curatione morborum item agitur; sed haec capitula cum superioris partis argumento minime congruunt eique nescio quo modo adsuta sunt, ita ut debitus nexus inter utramque libri partem nullus animadvertatur.

„Qui pus colligunt, ita fere noster loquitur § 11., in pulmone aut in ventre superiore, aut in inferiore, vel tubercula iis locis habent, vel intus ulcera, vel qui sanguinem vomunt, exspuunt, vel in pectore dorsove dolorem habent, iis hoc accidit a bile et pituita in corpore, vel ab externis, aëre misto cum calore ingenito, laboribus, vulneribus."

Porro § 12. exponitur de modo, quo ex peripneumonia fiant suppurati et de ratione mortis in hoc morbo; — § 13. de suppuratis ex pituitae in pulmonem defluxione et modo, quo hi moriantur; — § 14. de suppuratis ex venae in pulmone ruptione, vel e varice in vena orta; — § 15. de iis, qui in superiore ventre pus colligunt a pituitae ex capite in hanc partem descensu, ex pleuritide, a pituitae ex capite defluxione in latus, a venae ruptione, vel varice in ea orta propter labores, exercitationes.

Tum § 16. ex his omnibus alii citius, alii tardius perire dicuntur, quod quare accidat, docetur.

Agitur § 17. de inferiore ventre suppuratis; — § 18. de erysipelate in pulmone; — § 19. de tuberculo in pulmone; — § 20. de tuberculis in latere et de vulsis; — § 21. de suppuratis ex vulneribus; — § 22. de horum morborum diversitate pro diversitate hominum, quos afficiunt; maxime de diversitate inter senes et iuniores.

Dein § 23. exponit de modo, quo febris oriatur; § 24. de frigore cum tremore, de rigore solo et de horripilatione; § 25. de sudoribus et de calido et frigido sudore.

Sermo tandem est de pleuritide et peripneumonia § 26. 27.; — de iisdem morbis sine sputorum eductione § 28.; — § 29. de febre ardente; — § 30. de phrenitide; — § 31. de sputo subcruento et livido in pleuritide et peripneumonia; — et § 32. 33. 34. de morte ex pleuritide, febre ardente, phrenitide.

Haec quidem altera libri de morbis primi parte continentur.

Quodsi iam alius non agens utramque libri partem perlegeris, videbis priorem sophistae deberi, alteram medico alicui dogmatico. Sophistam illum libros de morbis in illam redegisse formam, quam hodie referunt, coniicio; sed certum est partem alteram dogmatico deberi, qui alios quoque libros e collectione Hippocratica composuit. De quibus rebus iam paulo enucleatius est exponendum.

Galenus in exegesi in voce ἀμαλῶς locum excitat e nostro libro de morbis I.; nempe corrupte apud eum leguntur verba οὐχ ὁμαλῶς ἐπαινέουσι e § 8., quae legi dicit ἐν τῷ περὶ ἐμπύων, qui titulus sane prorsus convenit cum argumento capitum 11—22., adeo ut dubium non sit, quin Pergamenus librum nostrum respiciat. Tum vero ex eodem libro nostro videtur adferre nomina ἐξάντης et σπάδων. Porro locis duobus Pergamenus significat hunc librum non recte appellari de morbis primum, quae res tamen indicio est Galeni tempore omnino eum isto titulo fuisse cognitum. Comm. in lib. de Artic. (vol. XVIII° p. 513. Kühn.) περὶ δ' οὖν, inquit, τῶν κατὰ πνεύμονα χρονίων εἴρηται . . . . . κἀν τῷ πρώτῳ περὶ νούσων οὐκ ὀρθῶς ἐπιγραφομένῳ, οὗ ἡ ἀρχή· Ὃς ἂν περὶ ἰήσιος ἐθέλῃ ἐρωτᾷν ὀρθῶς καὶ ἐρωτώμενος ἀποκρίνεσθαι. Est longe certissimum illum iterum de nostro libro loqui, eundemque respicit comm. 3. in Epid. I. (XVII^a p. 276.) ubi: ἐν γοῦν, inquit, τῷ προοιμίῳ τοῦ οὐ (negationem dudum supplevit Foësius collato altero loco) καλῶς ἐπιγεγραμμένου πρώτου περὶ νούσων, ὡς ἐξ ἀνάγκης ἑπομένου τῷ ῥίγεϊ τοῦ πυρετοῦ γέγραπται. Significat locum e cap. 4.: ῥῖγος ἢν λάβῃ, πῦρ ἐπιλαμβάνειν, non locum e § 24.: ὅτι δὲ μετὰ τὸ ῥῖγος ἀνάγκη πυρετὸν ἐπιλαβεῖν ἢ πλέω, ἢ ἐλάσσω, ὧδε ἔχει; quibus quidem verbis in errorem inductum fuisse Littréum suspicor, quum (p. 362. vol. I.) diceret verba a Galeno citata non principio libri occurrere, sed sub finem legi.

Galenus igitur librum nostrum de morbis primum vidit et titulum eius περὶ νούσων τὸ πρῶτον cognovit, sed perperam ei tribui contendit eundemque librum περὶ ἐμπύων fuisse appellatum affirmat. Nempe dudum Littréus vere docuit Galeno librum de morbis secundum dici solitum fuisse primum, tertium e vulgari denominatione secundum. Haec, ut opinor, partim saltem causa est, cur Galenum inscriptionem libri non probare audiamus. Verum ego non levibus argumentis demonstrabo Galeni titulum περὶ ἐμπύων esse antiquum et ab ipso illo, qui partem posteriorem scripsit, profectum; — alterum esse novum, probabiliter impositum a sophista aliquo, qui et partem priorem composuit et librum περὶ ἐμπύων et de morbis secundum descripsit, cuius paucas adnotationes e textu reiecimus.

Libro περὶ παθῶν § 33. in fine (p. 296. huius voluminis): ταῦτα μέν, inquit scriptor, ὅσα κατὰ κοιλίην γίγνεται νοσήματα πλὴν περὶ ἐμπύων καὶ φθινόντων καὶ τῶν γυναικείων· ταῦτα γὰρ χωρὶς γεγράψεται. Ecce! auctor libri περὶ παθῶν profitetur se separatim scripturum esse περὶ ἐμπύων καὶ φθινόντων et περὶ τῶν γυναικείων. Utrum illud opus περὶ γυναικείων in collectione Hippocratica lateat, nec ne, ignoro; sed non dubito quin inter titulum περὶ ἐμπύων a Galeno commendatum et inter scriptoris libri περὶ παθῶν professionem de libro περὶ ἐμπύων a se scribendo et inter argumentum partis alterius libri primi de morbis ea intercedat ratio, ut haec altera pars respiciatur ab auctore libri περὶ παθῶν et ut titulus περὶ ἐμπύων sit antiqua huius partis, saltem capitulorum 11—22., inscriptio.

Num pars illa altera postquam conscripta fuit ab auctore libri περὶ παθῶν mutationes

subierit, non facile quis certo dixerit, nisi quod coniuncta est cum parte illa prima, quae sine dubio alii viro debetur. Prioris enim partis auctor quam Φύσει fuerit σοφιστής docent eiusdem adnotationes marginales, quas numero duas eiecimus e cap. 4. libri de morbis II., ubi vide adn.; melior sane est adnotatio, quam e cap. 20. libri nostri de morbis I. eiecimus, sed omnes sine controversia docent recentiorem esse scriptorem partis prioris huius libelli, quam qui alteram composuit; neque enim adnotationes adscribere potuit scilicet ad librum recentiorem. Re ipsa autem adnotationes illas et partem libri nostri priorem ab eadem manu esse profectas docet praesertim sophistica ratio in parte libri priore et adnotatione illa maiore ad falsam lectionem et e vetere iam tunc corruptam § 4. lib. II. de morbis, et usus in parte priore libri nostri et adnotationibus ad § 20. libri I. de m. et ad § 4. libri II., de qua paulo ante dixi, verbalis illius ἀνυστόν. Non nescio ipsum illud ἀνυστόν etiam usurpari v. c. in libro de nat. pueri, sed hic liber vel alia de humoribus doctrina ab hac parte prima libri, de quo agimus, differt, quin praeterea omnis eius ratio mihi diversa esse videtur.

At sentio fortasse aliquem mihi obiecturum esse; si prior pars et altera a diversis scriptoribus sint profectae, qui fieri possit, ut dictionibus iisdem scriptorem utrumque uti videamus? qui fit, ut in placitis conspirent? Statim enim, ut a placitis ordiamur, § 2. initio morborum origo deducitur a duobus humoribus, bile et pituita, quod principium interpretationis morborum et eorum, quae in iis accidunt, fere per omnia capitula partis secundae patere videbis. Et quemadmodum § 2. calidum et frigidum et siccum et humidum una cum humoribus illis morbos progignere statuit, ita easdem res in eorum ortu vim habere docetur pluribus locis in parte altera, perinde ac cibos et potus. Idemque animadvertere licet de laboribus, vulneribus § 2 inter causas morborum relatis. Conferri possunt § 11. 18. initio, 20. 21. 23., quae convenit cum § 2. pluribus in rebus; vide porro § 24. 25. 26. initio, § 27. 28. 33.

Quod si, ait, ad dictiones singulas in utroque libro obvias respicias, § 5. et § 18. verbum ἐκψύχειν occurrit; cum § 2. tum § 23. mentio facta est τοῦ θερμοῦ ὑπερθερμαίνοντος et τοῦ ψυχροῦ ὑπερψύχοντος; quin ipsa illa tmesis, οὖν interposito, de qua in adn. ad § 8. dixisti, indicio est similitudinis orationis in utraque parte; nam etsi locis nonnullis fortasse defendere possis eam a codicis θ. descriptore esse invectam, loci tamen e § 8. 19. 20., ubi aut in Marciano etiam legitur, aut in vulgata haud dubium eius vestigium superest, rem extra omnem dubitationem ponere videntur; quin reperitur etiam in lib. de morbis II. § 12. 27. 40. 50. 51.

Equidem huic obiectioni statim aliquid opponam, quod non parvi aestimandum, scilicet non esse aptum nexum inter utramque partem; characterem etiam partis utriusque plane diversum esse. Prior pars a sophista ad disceptationem et ἀντιλογίαν est comparata, altera composita a medico dogmatico ut modum et rationem, quibus morbi illi, de quibus agit, oriantur, exponeret. Quod igitur similitudo aliqua in singulis dictionibus hic illic animadvertitur inter utrumque librum inde profluxit, quod partis prioris auctor, sophista ille, trivit libros sua aetate antiquiores et imitatus est eorum orationem. Fortasse etiam in hos ipsos intulit nonnumquam dictionem aliquam de suo; nam mirum est quam incertum te sentias in iudicio de horum medicorum oratione propter frequentes illas ἐπιδιασκευάσεις, quas eorum

scripta subierunt. Attamen unum hoc certum est universam utriusque partis indolem esse prorsus diversam.

Ac pars quidem altera manifesto refert characterem librorum e Cnidia schola profectorum: docet methodus curandi et oratio; docet autem non dubia ratione, sed firma, ita ut hoc fulciat meam opinionem, partem hanc alteram re ipsa esse illam scriptiunculam *περὶ ἐμπύων*, quam se scripturum esse pollicitus est auctor liber *περὶ παθῶν*. Est autem operae pretium characterem hunc libri in luce collocare; age! videamus! percurremus librum et notabimus, quae animadversione digna videantur.

Legimus § 6.: *μηδ' ἔμπυον ἐόντα διασείοντα γιγνώσκειν*, quod sophista noster Cnidiis debet, apud quos hanc explorandi suppuratos methodum in usu fuisse novimus; sed inde simul patet partem alteram Cnidio medico deberi, nam § 15.: *τοῦτο οὖν*, inquit, *διασείεται καὶ ἐγκλυδάζεται τὸ πῦον πρὸς τὰ πλεῦρα προσπῖπτον* et § 17.....: *δυσπετὲς γνῶναι, οὐδὲ γὰρ διασείοντα ἔστι εἰδέναι.* Methodus illa diagnostica memoratur etiam libro II. et III. de morbis, uti dein videbimus; quod autem Coaca 432. memoratur, indicio est hunc locum item Cnidiae originis esse, non vero docet Coos item eam methodum usurpavisse.

Sophistam nostrum Cnidiorum opera trivisse docent eius verba cap. 8.: *ἄνω φάρμακον δόντες*, de qua formula abunde monuimus in prolegomenis vol. I. p. LXVIII. et in adn. ad lib. de Victu acutorum ibid. p. 288.

Quod ceterum non plura de therapeia leguntur, huius rei causa posita est in ipsius scripti ratione, quippe quod magis pathologici quam therapeutici est argumenti.

Pergo adnotare eas dictiones, quae Cnidiae scholae orationem redolent, vel alia quacumque de causa sunt notabiles.

§ 3. sophista noster *ἔμβρυον ἔχειν* usurpat de muliere gravida, quod in libris spuriis dici novimus *νήπιον ἔχειν* et pro quo frequens est *ἐν γαστρὶ ἔχειν*, quod § 3. a nostro usurpatur.

Licet in ipsa dictione nihil insit, quod reprehendas, advertunt § 6. verba *νοῦσος μεγάλη τρέφεται ἐν τῷ σώματι*; non frequens est formula in his libris et poëtici quid habet.

Advertit etiam dictio § 7., ubi mulieri fluxus dicitur *μεταπεσεῖν ἐς τὰς ῥῖνας ἢ ἐς τὸ στόμα.*

De parum apta dictione cap. 8. *φάρμακον χολῆς ἢ φλέγματος* in adn. monui.

Usus adverbii *ὁμαλῶς* pro *ὁμοίως* in utraque libri parte observatur: cap. 8. *ὁμαλῶς ἐπαινέειν*; cap. 15. *ἡ κάθαρσις οὐχ ὁμαλῶς γίγνεται*; ibid. *οὐκ ἔτι ὁμαλῶς περιγίγνονται.* Cap. 22. *ἀποκαθαίρεσθαι ὁμαλῶς*. Cap. 28. *σήπει ὁμαλῶς*. Fortasse sophista didicit hunc usum e libris antiquioribus, quos triverit; legitur saltem de morbis II. 4. *οὐκ ἐνσημαίνει οἱ τὰ λεγόμενα ὁμαλῶς*; ibid. 8. *οὐχ ὁμαλῶς ὁρᾷ.*

Dies critici appellantur *κύριοι* cap. 12. 25. *ἐν τῇσι κυρίῃσι ἡμέρῃσι.*

Eodem illo capite 12. lego *ἀναπνέει αὐτόθεν ἄνωθεν ἐκ τῶν στηθέων* et § 32. *καὶ ἀναπνεῖ πυκνόν τε καὶ αὐτόθεν ἄνωθεν.* Videtur idem significare, quod *πνεῦμα μετέωρον* in Epidd. libris.

§ 13. *ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε*, quod bis recurrit § 21. Sane nihil magnopere animadversione dignum est in hac formula, nisi id unum, eam esse perfrequentem in Cnidiorum descriptionibus

morborum. Legitur etiam in sententiarum Cnidiarum fragmento apud Galenum et certo mihi est indicio partem alteram a Cnidio recentiore esse conscriptam.

In altera libri parte capite 14. legimus *ἐξάντης γίγνεται*, quam dictionem ex Ep. V. 43., e libris de morbis et morbis mulierum in Oecon. transtulit Foësius. Sunt autem illi libri omnes Cnidiae originis.

Σπάδων pro *σπάσμα* dixeris huic scripto proprium esse; occurrit autem § 14. 20. i. e. in altera libri parte. Vide Foës. in Oecon.

De *λεσχηνευομένου* § 19. vid. Foës. l. l.

Capite 26. legis *ὁκόταν πόσιες ἀλέες τε καὶ ἰσχυραὶ λάβωσι*; at vide quam inepte *αἱ πόσιες* dicantur *λαβεῖν τινα*, quasi febres, alii nescio qui morbi essent et quasi homo non bibat quantum velit, nec plus quam velit. Dictio inepta tamen medico Cnidio, alterius partis auctori, non sophistae, cui priorem debemus, accepta referenda est.

Cap. 28. de pulmone legimus: *ὅσον τε ἐν αὐτῷ ἐστι ἰκμάδος ἢ ἀπὸ ποτοῦ, ἢ ἀπὸ ῥοφήματος, ἢ ἀπὸ τῶν πλησίον χωρίων, τοῦτο πᾶν ἐκκαίει ὑπὸ τῆς ὑπερξηρασίης τε καὶ θερμασίης.* Apertum est illum addictum esse placito notissimo plurium veterum, qui existimabant potum ad pulmonem descendere et inde per corpus distribui. Adversus hanc doctrinam argumenta gravissima adfert auctor libri IV. de morbis, ubi vid. cap. 25. (p. 473. huius vol.).

§ 30. advertit verbum *διορρόω* et nomen *διόρρωσις*, vid. Foës. in Oecon. in hac voce.

Capite 31. legis nomen *σαβακός*, quod ex hoc libro solo citat Foës. in Oecon.; — Chiam vocem esse docet Hesychius.

Ibidem *αἷμα* memoratur *ἡμισαπὲς καὶ ἐκτεθηλυσμένον*, quod postremum epitheton miro modo de sanguine ponitur: Ep. VI. 1. 9. habuimus *αἱ τῶν σκελέων ἐκθηλύνσιες*, quod saltem melius habet quam *αἷμα ἐκτεθηλυσμένον*; sed scriptor hic alterius partis non magis quam sophista, qui alteram reliquit, ad auream Graecarum literarum aetatem est referendus.

Nomen *ἀρτηρίαι* cap. 22. et 32. sine dubio de bronchiis ponitur.

De verbo *μινύθειν* iam aliquid dixi in prolegomenorum § 12. vol. I.

His omnibus disputatis puto certo constare sequentia:

Auctor libri *περὶ παθῶν* promisit se separatim acturum esse *περὶ ἐμπύων*.

Probabile est partem alteram libri de morbis primi, saltem ad finem capitis 24. usque, illam promissam scriptionem referre. Alia accedunt quidem; sed non tam arcto nexu coniunguntur cum superioribus ut cum iis unum opus efficere statuenda sint; sunt potius ad libri *περὶ ἐμπύων* calcem adsuta.

Titulus igitur libri, de quo agimus, *περὶ ἐμπύων* a Galeno commemoratus, est antiquus, alter pervulgatus *περὶ νούσων τὸ πρῶτον* recentior est.

Sophista, de quo dixi, nihil nisi disputationem de morbis curans et *τὸ μὴ ἐν τοῖς λόγοις ἡττᾶσθαι*, arripuit antiquiorem tractatum de suppuratis, cui scriptiunculam aliquam praemisit suam; subiunxit fortasse etiam postrema capita a 23. inde. Idem tum huic libro, tum libro de morbis II. adscripsit annotationes paucas, sed quae satis superque docent quam *φύσει* esset *σοφιστής*, minime medicus practicus.

Medicum, qui alteram partem conscripsit, certo referendum esse ad scholam Cnidiam recen-

tiorem curationes, explorandi methodi, dictiones docent. Quid velim nomine scholae Cnidiae recentioris, postea dicam, ubi de libris de morbis II. III. videbimus.

§ 19.

De libris de morbis II. et III.

De his libris simul dicam, non quia unum quoddam opus continuum faciant, — neque enim ita se res habet, — sed quia veteres sine dubio hos libros coniunxerunt. Erotianus in librorum Hippocraticorum indice in praefatione memorat *περὶ νούσων α'. β'.*; — Galenus in gloss. *τὸ πρῶτον περὶ νούσων τὸ μεῖζον* appellat nostrum librum de morbis secundum; tertium vero *τὸ δεύτερον περὶ νούσων τὸ μικρότερον*; — Coel. Aurel. III. 4. p. 192. citat locum ex libro III. § 10., e quo capite de angina deinceps plura excitat.

Erotianus sine dubio e libris hisce in glossario suo habet vocabula plura; sed quum ad singula vocabula non dicat e quo libro eorum quodque desumpserit, non tam certo apud eum constat de horum librorum apud veteres inscriptione quam apud Galenum. Quodsi tamen et huius et Galeni et Coelii Aureliani indicia coniungamus, res extra omnem ponitur dubitationem.

Itaque Galeni locos colligamus, quamquam fatendum est vix quidquam addi posse ad ea, quae magnus Foësius olim de illis monuit.

In voce Ἀμαλῶς (sic): *ὥσπερ*, inquit, *ἐν τῷ πρώτῳ περὶ νούσων τῷ μείζονι καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι οὐχ ἀμαλῶς ὁρῇ.* Sunt autem verba ex initio § 3. libri nobis II. de morbis.

Ἄορτρον, inquit, *τὸ ἀπηρτημένον τοῦ πνεύμονος μέρος ἑκατέρωθεν, ὡς ἐν τῷ περὶ νούσων τῷ μείζονι.* — Vocabulum desumptum est e § 54. libri eiusdem.

Ἀποσκήψεις] *τὰς ἀποσχάσεις ἐν τῷ πρώτῳ περὶ νούσων τῷ μείζονι.* De qua voce cf. Foës. in Oecon., ubi docet Galenum sibi maxime videri eum spectare locum e § 26. ubi dedi *καὶ ἐπὴν ἀποσκίμψῃς τὴν σικύην.* (p. 203. huius vol.)

Βρῆγμα] *τὸ μετὰ βηχὸς ἀναπτυόμενον ἐν τῷ α' περὶ νούσων τῷ μείζονι. καὶ βρήσσειν τὸ μετὰ βηχὸς ἀναπτύειν· ἔνιοι δὲ ταῦτα χωρὶς τοῦ ρ̄ γράφουσι.* — Respicitur locus ex initio § 47., ubi in adn. iam dixi falsam formam esse Galeni *βρήσσειν* et *βρῆγμα*, verum in his esse *βήσσειν* et *βῆγμα*, quorum hoc eodem fere sensu, quo *πτύσμα* intelligi.

In voce Ἐκμάξαι hoc verbum et alia significare docet Gal. et *τὸ ἐκθλίψαι, ὡς ἐν τῷ περὶ νούσων τῷ πρώτῳ τῷ μείζονι ἐπί τε σπόγγου καὶ τῆς λινοζώστιδος καὶ ἀκτῆς τῶν φύλλων.* Sine dubio respicit locum e § 14. *καὶ σπόγγους ἐν ὕδατι θερμῷ βρέχων, ἐκμάσσων, χλιαροὺς προστιθέναι πρὸς τὸ οὖς.* Quod autem de mercuriali et de sambuci foliis ibi scribitur iam Foësius memoriae lapsui tribuit.

Κύκλοι προσώπου] *τὰ μῆλα ἐν τῷ πρώτῳ περὶ νούσων τῷ μείζονι.* Respicitur locus e § 50. haud procul ab initio *καὶ οἱ κύκλοι τοῦ προσώπου ἐρυθριῶσι.*

In voce *μάσσειν*, eam *ἐκθλίβειν* significare affirmat, *ὡς ἐν τῷ α' περὶ νούσων τῷ μείζονι.* Sed respici videtur *ἐκμάσσειν*, de quo paulo ante vidimus.

Μελιηδέα] *οὐ μόνον τὸν ἡδὺν, ἀλλὰ καὶ τῷ μέλιτι* (*τὸν μέλιτι* lego) *μεμιγμένον, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ νούσων τῷ μείζονι· ἐν δὲ τῷ αὐτῷ καὶ μελίχρουν ὀνομάζει καὶ* (dele *καί*) *τὸν τοιοῦτον οἶνον.* Respicit locum e fine § 22. *καὶ οἶνον μελιτοειδέα πίνειν.* Quod ad *μελίχρουν* attinet, cf. § 12. fere media: *καὶ ἐπιπίνειν οἶνον μελιχρόν.*

Constat ex hisce abunde Galenum librum nostrum de morbis secundum appellavisse de morbis primum maiorem.

E libri autem III. de morbis § ult. (p. 269. vs. 21. huius vol.), e verbis *ἄρας τὸν ἀθέρα*, haec adnotat: *Ἀθήρ*] *τό τε τῆς κριθῆς ὀξὺ, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ νούσων τῷ μικροτέρῳ, καὶ τοῦ ἐν τῇ ἀκίδι πώγωνος τὸ ἄκρον, ὡς ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν ἐπιδημιῶν.* Ecce! patet illum librum tertium de morbis appellare secundum de morbis minorem.

Quodsi iam primam horum librorum originem respiciamus, res in aprico est quo modo se habeat. Sunt libri Cnidiorum recentiorum. Excipio tamen caput postremum libri III. de morbis, de quo nihil affirmo, quippe facile fieri potest, ut recentior pannus adsutus sit, quum formulas remediorum saepe veteres ad calcem scriptorum vetustiorum subiicerent. Sed reliqua omnia sine dubio Cnidiae sunt originis.

Quid enim? Audivimus cap. 3. libri de Victu acutorum divinum senem de veteribus Cnidiis affirmantem: *τὰς μέντοι πολυτροπίας τὰς ἐν ἑκάστῃσι τῶν νούσων καὶ τὴν πολυσχιδίην αὐτέων οὐκ ἠγνόουν ἔνιοι· τοὺς δὲ ἀριθμοὺς ἑκάστου τῶν νοσημάτων σάφα φράζειν ἐθέλοντες οὐκ ὀρθῶς ἔγραψαν· μὴ γὰρ οὐκ εὐαρίθμητον ᾖ, εἰ τούτῳ τις σημαινεῖται τὴν τῶν καμνόντων νοῦσον, τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου διαφέρειν τι, μὴ τωὐτὸ δὲ νόσημα δοκέειν εἶναι, ἢν μὴ τωὐτὸ οὔνομα ἔχῃ.* Nolo describere catalogum morborum in utroque libro obviorum, sed quicumque capitum programmata in iis perlustrare volet, statim animadvertet quam Hippocratis Cnidiorum reprehensio quadret in morborum in his libris enumerationem.

Vidimus autem senem Coum eodem loco Cnidiorum formulas § 2. citantem, alteram *φάρμακα ἐλατήρια διδόναι*, alteram *καὶ ὀῤῥὸν καὶ γάλα τὴν ὥρην πιπίσκειν.* Et occurrit in his libris utraque formula saepius, quemadmodum ostendi in adnn. vol. I. p. 288. huius editionis, cum qua cf. prolegg. eiusdem vol. p. CXVII. seq.

Nolo longus esse et quae saepius monui iterum repetere, sed ex citatis ita constat de Cnidia horum librorum origine, ut de hac re dubitatio superesse nulla possit. Testimoniis autem certis cumulum addit locus e sententiis Cnidiis, quas Hippocrates citavit, translatus in librum secundum de morbis.

Scilicet innotuerunt mihi tria illarum sententiarum Cnidiarum, quae Rufi Ephesii et Galeni tempore supererant, fragmenta, quae emendata describam:

Primum habetur apud Rufum (p. 30. Ed. Gonp., p. 40. Ed. Clinchio), ubi legis: *ταῦτα ἦν τὸ ἐν ταῖς Κνιδίαις γνώμαις γεγραμμένον· Ἐὰν δὲ νεφρῖτις ἔχῃ, σημεῖα τάδε· οὐρέει παχὺ, πυώδες καὶ ὀδύναι ἔχουσι ἔς τε τὴν ὀσφὺν καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τοὺς βουβῶνας καὶ τὸ ἐπείσιον, τοτὲ δὲ καὶ ἐς τὰς ἀλώπεκας.*

Hunc quidem locum aut saltem huic similem et qui certo ei respondeat in Cnidiis libris e collectione Hippocratica reperire mihi non contigit.

Alterum fragmentum occurrit apud Gal. comm. in Epid. VI. (p. 886. vol. XVII° Kühnio), ubi: *εἴρηταί γε μὴν ὁ πέμφιξ κἀν ταῖς Κνιδίαις γνώμαις, ὡς εἰς Εὐρυφῶντα τὸν ἰατρὸν*

ἀναφέρουσι κατὰ τήνδε τὴν λέξιν. Οὐρέει ὀλίγον ἑκάστοτε καὶ ἐφίσταται πέμφιξ οἷον ἐλαίου χλωρῆς ὥσπερ ἀράχνιον.

Neque hunc locum, aut illi respondentem reperi in sylloge Hippocratica.

Sed ibid. apud Gal. p. 888. *τοὺς τοιούτους πυρετούς*, legimus, *Εὐρυφῶν ὀνομάζει πελιὰς γράφων ὧδε· — Πελιάς· πυρετὸς ἴσχει καὶ βρυγμὸς ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγέει καὶ τὰ σπλάγχνα ὀδύνη ἴσχει καὶ ἐμέει χολὴν καὶ ὁκόταν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, ἐνορᾶν οὐ δύναται, ὅτι βαρύνεται, καὶ ἡ γαστὴρ ξηρὴ γίγνεται καὶ ὁ χρὼς πέλιος ἅπας καὶ τὰ χείλεα οἷά περ μόρα τρώξαντι καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ λευκὰ πέλια καὶ ἐξορᾷ, ὥσπερ ἀπαγχόμενος· ὁτὲ δὲ ἧσσον ταῦτα πάσχει καὶ μεταβάλλει πολλάκις* ......

Quodsi hunc locum cum § 68. lib. II. de morbis conferamus, certo constat capitulum illud e sententiis Cnidiis esse descriptum et quum forma capituli eadem sit, quae plerorumque aliorum libri secundi, dubium non est, quin nisi omnia at plurima saltem habeamus in iis e sententiis Cnidiis ducta. Unde sequitur, quod in adn. ad librum de Victu acutorum l. l. iam dixi, multos libros Cnidiae originis inter eos, qui Hippocrati adscribi solent, circumferri; quod nunc affirmo de libris de morbis II. et III. et de parte posteriore libri primi, licet probabile mihi videatur doctrinam de bile et pituita morborum causis, quam in illa serie librorum propositam videmus, recentioribus deberi. E fragmentis saltem sententiarum Cnidiarum, quae ad nostram notitiam pervenerunt, et ex Hippocratis reprehensione Cnidiorum non constat de certis humoribus, quos morbis originem praebere veteres Cnidii statuerint. Hippocrates de morborum observatione et distinctione, quam minus probavit, loquitur, tum de curandi methodo, quam reiicit; sed de dogmate eorum aliquo altum silentium. Unde fit, ut coniiciam dogmaticum illud elementum, quod in libris Cnidiorum offendimus, recentioris temporis esse. Nempe ex Ep. VII. et V., qui libri probabiliter ad tempora Philippi, Macedonum Regis referuntur, constat Cnidiam scholam illo tempore viguisse, quod de Coa minime constat. Quin facile fieri possit, ut ipsa ratio Cnidiorum, qua certos morbos certis signis definirent et remedia in singulis morbis administranda descriptioni subiicerent, causa fuerit, cur eorum doctrina, quae *τοῖς τυχοῦσι* multo facilior esse debuit quam Coorum ratio, multo magis divulgaretur. Sed ad talia postea redibo: nunc pauca adnotare pergamus in libros de morbis II. III.

Integri hi libri non sunt: secundus principio caret; ordo, quo res in illo sunt dispositae, manifesto is est, ut a capite ad calcem in hominis corpore auctor morbos persequatur; nec tamen morborum organorum abdominalium fit mentio, nisi quatenus pauci morbi universales in eo memorati potius ex abdomine quam e thorace ortum ducere censendi sunt. Utrum materiae dispositio illa sit a primo libri auctore profecta, an a manu recentiore, nescis. Inscriptiones vero capitulorum singulorum recentioris mihi esse videntur originis quam liber ipse. Suspicor saepius hodie *ἑτέρη νοῦσος*, *ἄλλη νοῦσος* legi, ubi olim certum morbi nomen adscriptum fuerit. Quod tamen non de omnibus huiusmodi inscriptionibus dictum velim, sed de nonnullis. Exempli loco sit § 8., ubi probabilius est olim *βλητοί* fuisse in inscriptione, quam quod nunc legitur *ἑτέρη νοῦσος*. Inscriptio, qualis § 49. *ἑτέρη νοῦσος, ἥτις καλέεται φθόη*, non videtur profecta esse a medico, qui, ut opinor, solum *φθόη* scripsisset, si re vera hoc nomen antiquitus ibi descripto morbo fuerit tributum, quod pariter incognitum. Neque

aliter sentio de inscriptione capituli 65. νοῦσος ἡ καλεομένη λήθαργος, ubi medicus nude λήθαργος scripturum fuisse est probabile. Quamquam intelligis in nominibus minus familiaribus, quale ἑτέρη νοῦσος ἡ λεγομένη αὐαντή facile fieri potuisse ut auctor ipse id adderet, quod nomen minus notum esse quam Φθοή et λήθαργος iudicaret.

De titulo utriusque libri universi περὶ νούσων α' et περὶ νούσων β' certi nihil affirmandum habeo; opinor tamen probabile esse recentioris temporis esse hos titulos quam quo monumenta haec artis Cnidiae primum exstiterint. Ipse enim Hippocrates in libro de victu acutorum nos docet plures fuisse τῶν Κνιδίων γνωμῶν, unde scripta haec nostra orta sunt, ἐπιδιασκευάσεις.

Liber autem tertius habet sane principium aliquod, sed eiusmodi ut non initium operis integri esse videatur, sed potius initium sectionis operis alicuius maioris. Hunc quidem librum non esse partem alteram libri antecedentis vel statim hoc principium docere dixerim; sed patet insuper e singulorum capitulorum argumentis et inscriptionibus; scilicet in eo occurrunt morbi, de quibus item est expositum in libro secundo. Quin licet initio auctor dicat se antea de omnibus febribus exposuisse, tamen § 6. memorat νοῦσον καυσώδη miro nomine, sed pro quo πυρετὸς καυσώδης ac dein οἱ δὲ καυσώδεες λεγόμενοι scriptum fuisse est veri simile. Tum vero in fine legimus remediorum ἐπὶ τοῖσι καύσοισι formulas. At nescimus quis librum composuerit, nescimus quis fuerit ille tractatus de febribus omnibus, qui praecesserit; id autem unum novimus librum hunc perinde ac secundum esse Cnidiae originis; fragmenta in iis superesse descriptionis, curationis medicorum Cnidiorum, quibus accedit in libri primi de morbis parte posteriore dogma de pituita et bile morborum causis; plura vero de hisce discere mihi non contigit.

Textum in utroque libro hîc illîc in codicibus et editionibus esse interpolatum in adnotatione significavi, quoties emblemata aliena tollenda videbantur.

A superioribus seiunxi postremum caput libri III., quia manifesto est particula Φαρμακίτιδος cuiusdam, qualis memoratur a scriptore libri περὶ παθῶν et cuiusmodi Φαρμακιτίδων reliquias habemus etiam in libris de mulierum morbis.

Redeo autem ad vocem, ad cuius corruptam lectionem sophista, qui priorem partem libri primi de morbis conscripsit, scholion adpinxerat, de quo in adn. dixi: nempe redeo ad ὑπερεμήσῃ § 4. e mss. lectione, quae Foësium etiam fefellit. Certum est codicum hodiernorum lectionem profluxisse ex ὑπεραιμήσῃ, quemadmodum probabile est vulgatum διούρησε § 30. libri I. de morbis natum esse ex διώρρησε. Dedi autem utroque loco formam per $\overline{\text{οω}}$, quia de ea certus eram. Nec tamen nego fieri potuisse, ut et διορρέω et διορρόω dicerent veteres et ut pariter ὑπεραιμέω et ὑπεραιμόω in usu essent. Quum librarii ex ὑπεραιμήσῃ efficerent ὑπερεμήσῃ, crediderunt se aoristum verbi ὑπερεμεῖν describere, obliti ἐμέω aoristum habere ἤμεσα, non ἤμησα; sed ipsa illa prava forma indicio est eorum scripturam vitiosam ex ὑπεραιμήσῃ ab ὑπεραιμέω esse natam. Sunt vero praeterea alia exempla in aliis similia; offendimus in his libris πυωθέν a forma πυόω, quum tamen πυέω, maxime in compositis ἐκπυέω, διαπυέω sit multo frequentius. Simile quid in σαρκόω, σαρκέω observatur: libro de cap. vuln. p. 389. legitur ὑπερσαρκήσειε, ubi alii libri ὑπερσαρκίσειε; usitatius vero est σαρκόω quam σαρκέω aut σαρκίζω, quorum postremum in mentem revocat usitatum ἐκπυΐσκω. —

Moneo haec ut significem non vitiosa mihi videri neque διορρέω, neque ὑπεραιμέω; quin fortasse formae illa in εω sunt Ἰωνικώτεραι!

Unum monendum restat. Erotianus habet glossam πεῖσαι] ποτίσαι, quam incautus Foës. recepit in Oecon., ubi vide. At Erotiani glossa respicit ad verbum in his Cnidiorum operibus perfamiliare πῖσαι, adeo ut apud eum legere oporteat πῖσαι] ποτίσαι, quod Foësium non vidisse miror.

Haec de libris de morbis secundo et tertio.

§ 20.

De libro de affectionibus.

Ecce brevem descriptionem argumenti huius libri!

Continet caput 1. introductionem in hoc opus, quod τοῖς ἰδιώταις destinat auctor et in horum usum literis mandavit. Summum placitum, quod in libris de morbis reperimus, morbos omnes oriri ex bile et pituita, hîc recurrit. Pergit porro scriptor ad morbos deinceps singulos a capite incipiens. Dicit cap. 2. quid in dolore capitis sit faciendum; — § 3. monitum invenimus generale aegros morborum initio fortioribus medicaminibus esse curandos, quibus non sit utendum, cum iam sint debilitati. Exponitur § 4. quid in auris dolore sit faciendum et in faucium, gingivarum, partium sub lingua, gurgulionis inflammatione; — tum agitur de dolore dentium a causis diversis repetendo. Sermo est § 5. de polypo narium, qui morbos τοὺς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς concludit. Pergit § 6. ad morbos τοὺς κατὰ κοιλίην et § 7. de pleuritide, § 9. de peripneumonia, § 10. de phrenitide, § 11. de febre ardente agit; quibus expositis se iam de iis morbis, qui *acuti* audiant, egisse scribit. Est autem postea § 12. sermo de transitu febrium hiemalium in morbos acutos; — § 13. de periculo et molestiis morborum acutorum atque accuratiore, quam requirunt, medendi ratione; — § 14. de febre aestiva, ardente; — § 15. de aliis morbis aestivis; § 16. de doloribus derepente ortis; — 17. de modo, quo morbi aestivi nascantur. Transit nunc § 18. ad febres, tertianam, quartanam; — § 19. ad τὸ φλέγμα λευκόν; — § 20. ad lienis tumore laborantes. De ileo exponit § 21.; — § 22. de hydrope; — § 23. de dysenteria; — § 24. de lienteria; — § 25. de alvi fluxu longo; — § 26. de tenesmo; — 27. de cholera, vel diarrhoea ex vini abusu et cibo nimio. — Dein de urinae stillicidio loquitur auctor § 28.; — de ischiade § 29.; — de arthritide § 30.; — de podagra § 31.; — de ictero § 32.; — Agit § 33. de utilitate, quam τῷ ἰδιώτῃ adferat illarum rerum, de quibus supra dictum esset, cognitio. Tum § 34. 35. de tuberculis, lepra, aliis morbis externis sermo est.

De remediorum purgantium, aliorum usu praecepta tradit § 36. et § 37. de aegrotantium examine, ut formula recenti utar.

Vulneratorum curatio traditur § 38.; — § 39. praecipit ut victus ratio sanorum hominum iisdem aegrotantibus etiam accommodetur; — § 40. de sorbitionibus, potionibus agit; — § 41. de victu, qui conveniat remediis purgantibus utentibus; — § 42. de iis, quae balneum non patientibus huius vice adhiberi possint; — § 43. de victus ratione siccante, humectante.

Continentur § 44. alia monita de victus ratione aegrotantium; § 45. de remediorum cognitione aliisque in medicina cognoscendis et fonte, unde illa cognitio profluat et haurienda sit.

Affirmat § 46. a sorbitionibus aegros transire oportere ad cibos, de quibus deinceps in genere et specie etiam monetur.

Ita § 47. unde aestimandae sint ciborum facultates docetur; de levi, gravi cibo, de cibis optimis ad sanitatem, ad robur praecipitur. Tum § 48. de vinis; § 49. de carnibus; — § 50. de modo, quo vel ex optimis cibis morbi oriantur.

Siccam victus rationem requirentibus eaque utentibus potum non una cum cibis esse concedendum, sed diu demum post cibum, dicit § 51.

Agitur § 52. de panis speciebus, polentae, mazae; — de vino leviore reddendo; — de carnibus levissimis; — de ciborum leviorum, graviorum effectu; — de carnium diversitate pro speciebus diversis animalium, unde sumantur; — de piscibus.

Monetur § 53. de balnei calidi effectu; — § 54. de oleribus; — § 55. de cibis calidis, siccis, de pinguibus, dulcibus, aliis; — de vinis; § 56. de oleribus coctis; § 57. de cucumere pepone; § 58. de melle; — § 59. de cibis alvum ducentibus, morantibus; — § 60. de rebus variis, quae vim exercent in facultates frumenti ac vini. Tandem § 61. continet praecepta varia de ciborum administratione et eorum facultatibus.

Haec quidem libro, de quo agimus, continentur. Non apparet sane ordo valde exquisitus in materiae dispositione; nec tamen quod hac in re desideres eiusmodi mihi videtur, ut locorum perturbationi tribuere cogar; existimo potius auctori ipsi id deberi quam libri descriptoribus.

Sed pergimus et alia nonnulla, quae observavimus et quae notare operae pretium videtur, describimus.

Librum hunc medico deberi, qui Cnidiorum placitis in arte facienda maxime addictus erat, docent formulae *φάρμακον πῖσαι ἄνω* § 4.; — § 14. *καθῆραι φαρμάκῳ, ἤν τε ἄνω δοκέῃ σοι δεῖσθαι, ἤν τε κάτω*; — § 15. *φάρμακον δοῦναι κάτω*; — § 18. *φάρμακον διδόναι ἄνω.* Sunt plures aliae eiusdem modi, sed eas colligere supersedeo. Usus porro lactis et seri pro Cnidiorum more item saepius commendatur.

Sed quemadmodum hac in re auctor cum auctore librorum de morbis convenit, ita etiam § 19. in fine: *καὶ διέφθειρε*, inquit, *τὸν ἄνθρωπον* et § 20. media *καὶ δι' οὖν ἐφθάρησαν.* Quum tamen eiusmodi formula non certo doceat libros, in quibus legatur, ab eadem manu esse profectos, quia a librariis invehi in haec scripta potuit, aut in eorum unum aliquod; nolo hoc argumento uti ut communem eorum originem demonstrem.

Placito vero communi de bile et pituita morborum causis illi libri omnino inter se conveniunt.

Provocat vero auctor libri *περὶ παθῶν* ad alia opera sua. Ita § 5.: *ταῦτα μέν*, inquit, *ὅσα ἀπὸ κεφαλῆς φύεται νοσήματα, πλὴν ὀφθαλμῶν· ταῦτα δὲ χωρὶς γεγράψεται.* Superestne hoc scriptum eiusve pars aliqua, an non? Plurimi negarunt ad libellum *περὶ ὄψιος* haec referri debere et sunt tamen plura, quae me in contrariam opinionem adducunt. Certum est librum *περὶ παθῶν* et libellum *περὶ ὄψιος* Cnidiae originis esse idque e pluribus locis patere; itaque non puto quemquam iure confidenter esse negaturum libellum *περὶ ὄψιος*

esse fragmentum tractatus de morbis oculorum, de quo auctor noster loquitur. Rem vero diligentius explorabimus, cum ad scriptiunculam illam pervenerimus.

Dicit autem noster § 18.: *καὶ γίγνεται μὲν ὅ τε τριταῖος καὶ ὁ τεταρταῖος ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος· διότι δὲ τριταῖος καὶ τεταρταῖος ἑτέρωθί μοι γέγραπται.* Equidem locum ita intelligo, ut dicere mihi videatur febrem tertianam et quartanam summatim a bile ac pituita originem trahere, sed alio loco se exposuisse, quare harum febrium altera tertio quoque, altera quarto quoque die corripiat. Alius vero ille locus quis sit, mihi non innotuit; multumque vereor ne frustra quaeras.

De loco e fine § 33., ubi dicit se *χωρὶς* expositurum esse *περὶ ἐμπύων καὶ τῶν φθινόντων* et *περὶ τῶν γυναικείων* iam supra vidimus § 18. prolegomenorum. Vidimus autem scriptum *περὶ ἐμπύων* superesse in libro de morbis primo; incertum esse, num scriptum *περὶ γυναικείων* supersit.

Sunt loci multi, ubi auctor noster loquitur de opere quodam de remediis a se conscripto; quos colligere lubet. Cap. 4. *σκευάζων*, inquit, *ὡς γέγραπται ἐν τοῖσι φαρμάκοισι.* — § 9. *ὅπερ ἐν τῇ πλευρίτιδι τοῦ πλευροῦ τῆς ὀδύνης ἐν τῇ φαρμακίτιδι γέγραπται.* — § 15. *τῶν φαρμάκων ἃ γέγραπται τῆς ὀδύνης παύοντα ἐν τῇ φαρμακίτιδι.* — § 18. *διδόναι δὲ ὥσπερ γέγραπται ἐν τοῖσι φαρμάκοισι*, — ibidem: *δοῦναι τῶν φαρμάκων, ἃ γέγραπται* et in fine capituli: *ὡς ἐν τῇ φαρμακίτιδι γέγραπται.* Porro § 20. *φαρμάκοισι χρῆσθαι ἃ γέγραπται τὸν σπλῆνα μαλθάσσοντα.* — § 23. *κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ φαρμακίτιδι.* — § 27. *διδόναι ἃ γέγραπται ἐν τοῖσι φαρμάκοισι παύοντα τῆς ὀδύνης.* — § 28. *διδόναι δὲ καὶ τῶν διουρητικῶν φαρμάκων ἃ γέγραπται ἐν τῇ φαρμακίτιδι παύοντα τῆς ὀδύνης.* — § 29. *διδόναι δὲ τῆς ὀδύνης ἃ γέγραπται ἐν τοῖσι φαρμάκοισι.* — § 40. *τούτοισι διδόναι ἃ γέγραπται ἐν τῇ φαρμακίτιδι ποτὰ σκευαζόμενα.* — Non quidem prorsus certum est eodem spectare verba § 32. *τῶν διουρητικῶν διδόναι ἃ προγέγραπται* et § 33. *ἐὰν κατὰ τὰ γεγραμμένα προσφέρῃς*; sed admodum tamen probabile mihi videtur illa eò respicere. Constat autem certo e longe plurimis locis nostrum conscripsisse opus de remediis in morbis administrandis, in quo formulae fuerint traditae in singulis morbis et ad peculiaria in morbis quibusdam symptomata usurpandae; cuiusmodi formularium medicum appellavit *τὴν φαρμακίτιδα.*

Quaerimus supersitne eiusmodi *φαρμακῖτις* in collectione nostra medicorum veterum? Statim autem mihi probabile videtur partem eiusmodi operis superesse in § 17. libri de morbis III., cuius initium: *ψυκτήρια δὲ τάδε δίδου ἐπὶ τοῖσι καύσοισι πίνειν, ὁκόταν βούλῃ.* Illud fragmentum mihi non videtur pars esse libri III. de morbis, cuius principio auctor: *περὶ μὲν οὖν πυρετῶν ἁπάντων μοι εἴρηται· ἀμφὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐρέω ἤδη.* Nempe, quum antea, uti affirmat ipse, de febribus egerit, remedia contra febrem ardentem ad scriptum illud, cui hodie subiuncta sunt, referri et eius pars haberi nequeunt. Sed videntur formulae ibi traditae omnino formularii eiusmodi medici fragmentum referre; cuiusmodi aliis in libris plura habemus, nam formulae in libris de muliebribus morbis, perinde atque illae a quibus orsus sum, sunt partes eiusmodi formulariorum medicorum. Ipsam tamen *φαρμακίτιδα*, de qua loquitur noster auctor libri *περὶ παθῶν*, in collectione Hippocratica reperire mihi non contigit.

Verum percurramus de novo librum, ut videamus, num quid forte occurrat, quod notare sit operae pretium.

§ 1. Ἄνδρα χρὴ — ὠφελέεσθαι. Vidimus supra haec verba etiam adhaesisse libro περὶ διαίτης ὑγιεινῆς, — quod quidem indicio esse videtur, hos libellos in apographis antiquis coniunctos fuisse. Parum recte tamen inde effeceris utrumque librum eidem auctori deberi. Puto has scriptiunculas olim ideo fuisse coniunctas a nonnullis, quia utraque scripta est in usum τῶν ἰδιωτῶν.

§ 6. πλευρῖτις, περιπνευμονίη, καῦσος, φρενῖτις· αὗται καλέονται ὀξεῖαι. Operae pretium est conferre § 5. libri de Victu acutorum, ubi iidem morbi acuti recensentur, qui h. l., et insuper ὁ λήθαργος. Itaque suspicor nostrum illum Hippocratis locum respicere.

§ 8. Illam definitionem τοῦ κρίνεσθαι pro emblemate alieno haberes, nisi haberetur in libro τοῖς ἰδιώταις destinato.

§ 12. ῥυφήμασι δὲ καὶ πόμασι διάγειν legis; verbum autem διάγειν simili quodam modo usurpatur in additamentis spuriis ad librum de Victu acutorum, v. c. § 18. διάγειν δὲ τούτοισι προσφέροντα μηδὲν ἄλλο ἢ κ. τ. λ. et § 31., ubi: τούτους (codd. τούτοισι) οὕτω χρὴ διάγειν. Noto haec non quia imitationem horum locorum in nostro inesse credo, sed propter illum usum verbi διάγειν de curatione aegrotantium.

§ 13. τῶν νούσων, inquit, σχεδόν τι μάλιστα αἱ ὀξεῖαι καὶ ἀποκτείνουσι καὶ ἐπιπονώταταί εἰσι καὶ δεῖ πρὸς αὐτὰς φυλακῆς τε πλείστης καὶ θεραπείης ἀκριβεστάτης. In quibus agnosco imitatorem, aut saltem lectorem Hippocratis de Victu acutorum; nam § 5. libri vere Hippocratei respicitur.

§ vero 47. in verbis ἐς ὑγίειαν δ' ἄριστα, ὅσα ὀλίγιστα ἐσιόντα αὐτάρκεά ἐστι καὶ λιμοῦ καὶ δίψης ἄκος εἶναι sine dubio audimus imitatorem Hippocratis § 3. de victu acutorum: ὅτι ὀλίγα ἐόντα αὐτάρκεά ἐστι, quemadmodum ibi (p. 288. vol. I.) iam adnotavi.

Itaque certo constat hunc librum esse conscriptum a medico, qui eo nomine Cnidius dicendus est, quod Cnidiorum placitis maxime addictus fuit, sed qui tamen Hippocratis scripta quoque trivisse videtur. Neque negare poterit quisquam eum esse Hippocratis aevo recentiorem iureque referri ad scholam Cnidiam, quam recentem appellare institui. Congruit vero hoc satis cum iis, quae de Epid. VII. in prolegomenis ad vol. I. monuimus.

Haec de libro περὶ παθῶν dicta sunto.

§ 21.

De libro de internis affectionibus.

Quae libro hocce continentur fere haec sunt:

Agitur § 1. de vulnere asperae arteriae, aut ruptione venularum pulmonis eiusque sequelis et curatione. — § 2. de vulsis asperae arteriae, venularumve pulmonis. — § 3. de morbo, quem πνευμονίς appellat auctor et unde φύματα in pulmone nascantur. — § 4. de varice in pulmone; — § 5. de venulis in pulmone sanguine atrave bile repletis; — § 6. de inflammatione pulmonis; — § 7. de pulmonis tumore ex erysipelate; — § 8. de ruptis in pectore ac

dorso; — § 9. de tuberculo in latere et inde suppuratis. — § 10. agere incipit de tribus tabis speciebus, quarum prima ex defluxione pituitae a capite in pulmonem; — § 11. sermo est de altera ex vehementi labore orta; — § 12. describitur species tertia, quae oritur cum medulla spinalis sanguine et bile repletur. — Sequitur § 13. resiccatio medullae spinalis; § 14. vero exponere incipit de quatuor renum morbis, quorum primum hoc ipso capitulo describit, sequentes species tres §§ 15. 16. 17. exponuntur. — De magno morbo venarum cavarum, qui post nephritidem corripiat agit, ac primum quidem de morbo a vena cava in dextris partibus agit § 18. et § 19. de morbo venae sinistrae. — § 20. de pituitae speciebus, ac primo de pituita, quam *φλέγμα ἐπιδήμιον* vocat; — § 21. de alba pituita dicta; — § 22. de hydrope; — § 22. de hydrope ab hepate oriundo; — § 25. de hydrope ex liene; § 26. de hydrope universali; — § 27. de hepatitide, s. morbo hepatis, cuius species altera et tertia tractantur §§ 28. 29. Sequuntur quinque morbi lienis §§ 30—34. — Icteros dein quatuor exponit §§ 35—38. — De typhi speciebus quinque §§ 39—43. — Agitur § 44. de volvulis; — § 45. de volvulo auriginoso dicto; § 46. de alio, qui sanguineus appellatur; — § 47. pergit agere de morbis crassis dictis, quorum speciem primam isto capitulo describit, et alias species tres §§ 48—50. Ischias tractatur § 51. — De tribus speciebus tetani sermo est § 52., ubi primam depingit auctor; opisthotonum § 53. describit et § 54. exponitur de alio tetano.

Hic igitur brevis est conspectus argumenti huius libri.

Cum argumentum, tum principium et finis libri satis docent non esse librum integrum, sed fragmentum operis cuiusdam, est quasi corpus, cui caput et cauda, fortasse etiam aliae partes deficiunt.

Audit vulgo *περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν*, dum in nonnullis mss. liber superior, qui ut plurimum nude *περὶ παθῶν* appellatur, falsissime inscribitur *περὶ τῶν ἐκτὸς παθῶν*; unde rursus constat, quam rerum ignari fuerint ii, a quibus eiusmodi inscriptiones sunt profectae. Recentissimas has esse, non auctoribus librorum deberi, certum esse arbitror. Habet autem liber noster alias inscriptiones apud Galenum. In glossario voce *ἄλφιτα*: *ἔν τε τῷ περὶ νούσων*, inquit, *δευτέρῳ τῷ μείζονι καὶ φακῶν καὶ ὀρόβων πεφρυγμένων*. Locus est e cap. 23. (p. 347. vs. ult. huius vol.). In voce *ἀνθίνην* (sic) *οἶνον*: *ὥσπερ*, inquit, *καὶ κυκεῶνα ἀνθινὸν ὠνόμασε ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ νούσων τῷ μείζονι*. Respicit locum e § 12. libri nostri p. 331. vs. 9. Vide porro in voce *ἀνωργισμένον*, quae desumpta est e § 21., ubi *ἀνωργασμένον* scripsi (p. 344. vs. 22.); tum in voce *ἀσᾶται*, quae ducta est e § 35. (p. 363. vs. 2.); dein voce *δίεδρος*) *διαφανής*, de quo vocabulo vid. Foës. in Oecon. et de quo monui in adn. ad p. 351. vs. 26. § 26. et ad § 11. p. 328. vs. 24. Videatur porro in voce *κοτυλίδα* e § 18. desumpta p. 339. vs. 23. et in voce *λαμπτήρ* e § 26. p. 351. vs. 26. — Citatur etiam e secundo de morbis maiore *προσωδέστερον*, sed neque ego vocem reperi, neque eam vidit Foës., quem cf. in voce in Oecon. — Vide porro in voce *ῥαγεῖσα* desumpta e § 18. (p. 339. vs. antepenult.) Singulis hisce locis liber noster de affectionibus internis appellatur *τὸ δεύτερον περὶ νούσων τὸ μεῖζον*.

Sed Galenus comm. 2. in librum de Victu acutorum (vol. XV. p. 537. Kühn.): *ὡς σύγγραμμα δ'*, inquit, *οὐκ ἔστιν ἄξιον τῆς Ἱπποκράτους δυνάμεως· ὥσπερ οὐδὲ τὰ περὶ νόσων τε καὶ περὶ παθῶν ἐπιγραφόμενα, καίτοι πολλὰ καλῶς ἐν αὐτοῖς εἴρηται*. In-

certum autem num utrumque librum *περὶ παθῶν*, an unum tantum respiciat; quamquam illud magis probabile esse videtur propter locum e comm. ad Aph. VI. 27., ubi *οὓς*, inquit, *ὅπως χρὴ καίειν εἴρηκε ἐν τῷ μεγάλῳ περὶ παθῶν, οὗ ἡ ἀρχὴ, ἣν τοῦ πνεύμονος αἱ ἀρτηρίαι, τινὲς δ' ἐπιγράφουσι τὸ βιβλίον τοῦτο περὶ ἐμπύων.* Itaque dubium non est, quin et liber *περὶ παθῶν* hodie dictus illo nomine iam Galeni tempore appellatus fuerit; certum etiam hunc, qui hodie fere *περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν* dicitur, item appellatum fuisse *περὶ παθῶν.* Fieri possit, ut etiam *περὶ παθῶν τὸ μέγα* appellatus fuerit, sed sentis etiam hoc fieri potuisse ut Galenus solum de suo distinguendi causa illud *τὸ μέγα* adderet, nec tamen esset titulus vulgaris; quod maxime ea de causa verisimile esse credo, quia principium libri adfert ut ab aliis eum certo distinguat.

De nomine *τὸ δεύτερον περὶ νούσων τὸ μεῖζον* abunde constat e glossario; sed minus certo mihi constat de titulo *περὶ ἐμπύων.* Vidimus hunc datum fuisse libro de morbis primo, vidimusque cui parti libri illius bipartiti, aut potius tripartiti nomen maxime conveniat. Non nego primis capitibus huius libri *περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν* agi de morbis, unde suppurati fiant; legimus adeo § 3. sub finem *ποιέειν τὰ αὐτὰ ἃ καὶ ἐπὶ τοῦ πρόσθεν ἐμπύου γενομένου γέγραπται.* At si teneas libro de morbis primo fusius et data opera de suppuratis agi, eamque materiem per magnam illam libri partem, cui nomen illud competit, patere et scriptorem libri *περὶ παθῶν* polliceri se seorsim de suppuratis acturum esse, vereor ne forte lapsu memoriae Galenus titulum illum libri primi de morbis ad hunc, de quo nunc agimus, transtulerit. Id ceteroquin fieri potuisse sentio, ut inscriptio illa nata sit a librario aliquo proxima ab initio capita sola respiciente.

Haec de variis libri titulis.

Sed advertunt etiam inscriptiones capitum singulorum. Advertit primum has inscriptiones alio loco deesse, alio adesse; advertunt ipsa exordia plurium capitulorum et varietas lectionis, quam codices scripti referunt in his titulis et principiis capitum: — advertit consecutio morborum descriptorum, quam in argumenti libri recensione tradidimus; — advertit nomen *εἰλεῶν* collatum cum descriptione morborum eo titulo insignitorum; — advertit multiplex divisio morborum renum, lienis, icteri, typhi; — advertit mira triplex divisio tetani. Quibus omnibus computatis partim agnoscis nosologiam Cnidiorum; partim quaeris quinam sint morbi illi, qui describantur; quin saepius fateri debemus nos id nescire; — saepius nescis quid primo libri auctori in hisce debeatur, quid librariis.

Non tamen eò haec spectant, ut significem me dubitare num liber e Cnidia schola provenerit; est enim certo certius ex illa profectus. In hoc quoque princeps placitum, in libris, de quibus supra vidimus obvium, apparet: scilicet morborum originem maxime a bile et pituita esse repetendam. Ipsa nosologica methodus praesertim in postremis Cnidiorum rationem redolet. Sed primo, quod supra iam dicere coepi, liber noster operis maioris fragmentum est; docent cum alia, quae supra attigi, tum hoc: initio cap. 20.; *περὶ δὲ τοῦ φλέγματος*, inquit, *τὰς αὐτὰς γνώμας ἔχω, ἃς καὶ περὶ χολῆς καὶ φημὶ ἰδέας αὐτοῦ πολλὰς εἶναι.* De qua re quod ad bilem attinet, nihil in superioribus legitur. Nescimus quoque an hodiernus rerum in libro ordo sit idem, qui olim fuit et qui primo ab auctore sit profectus.

Orationem huius scripti si respiciamus, formulae sane Cnidiorum sermoni familiares appa-

rent; sed apparent etiam dictiones, quae huic auctori peculiares fuisse videntur et quarum unam alteramque supra iam e Galeno attigimus. Advertit me usus verbi *μεμαθηκέναι solere* (§§ 1. 17. 31.), quod eodem sensu usurpatum novimus in additamentis spuriis ad librum de Victu acutorum. Cum *φόξιμος*, § 2. obvio, comparo *ἄφυκτος* e § 30. eorumdem additamentorum.

Lubet autem h. l. notare convenientiam inter libros de morbis, — excipio partem primam sophisticam libri primi, — et libros de affectionibus, quae apparet in venarum descriptione. In fine capitis 5. libri II. de morbis legimus: *διαδιδοῦσι αἱ μὲν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐς τὰς ῥῖνας, αἱ δ' ἀπὸ τῆς ῥάχιος αἱμορρόοι ἐς τὸ στόμα.* Capite vero 18. libri I. de morbis legis: *ἕλκει τὸ αἷμα ἐφ' ἑωυτὸν μάλιστα μὲν καὶ πλεῖστον ἐκ τῶν μεγάλων φλεβῶν· αὗται γὰρ αὐτῷ (τῷ πνεύμονι) ἐγγυτάτω εἰσὶ καὶ ἐπίκεινται ἐπ' αὐτῷ*; et postea: *καὶ ὀδύνη ὀξεῖα ἐν τοῖσι ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ῥάχιν, ἅτε τῶν φλεβῶν τῶν μεγάλων διαθερμαινομένων.* In libro autem de intt. aff. memorantur ipso initio capitis 5. *τὰ κοῖλα φλέβια τὰ διέχοντα ἐν τῷ πνεύμονι*, ubi quas venulas spectet, mihi incertum videtur. Sed maioris momenti sunt loci, qualis hicce e § 26. libri I. de morbis; *ἡ φλὲψ ἡ σπληνῖτις καλεομένη τείνει ἀπὸ τοῦ σπληνὸς ἐς τὸ πλευρὸν, ἐκ δὲ τοῦ πλευροῦ ἐς τὸν ὦμον καὶ ἐς τὴν χεῖρα τὴν ἀριστερήν. ἡ δὲ ἡπατῖτις ἐς τὰ δεξιὰ ὡσαύτως.* Et ex cap. 28.: *τούτου ξυμφέρει τὴν φλέβα ἀποσχάσαι τὴν ἐν τῇ χειρὶ τὴν σπληνῖτιν καλεομένην, ἢ τὴν ἡπατῖτιν καθ' ὁπότερον ἂν ᾖ τὸ νόσημα.* Unde ultro patet nos in his habere descriptionem venarum, quam Diogeni Appolloniatae tribuit Aristoteles (hist. an. p. 89. Ed. Schneid.) Eodem respicit quod in lib. *περὶ παθῶν* cap. 20. legitur: *καὶ τὴν φλέβα τὴν σπληνῖτιν ἀφιέναι πυκνά*, quod quam mire dicatur obiter simul nota. Ex eadem venarum descriptione pendent quae lib. de aff. int. cap. 18. leguntur de magno venarum cavarum morbo, ubi itidem diversa symptomata notantur prouti in dextra sinistrave parte (cap. 19.) sedes morbi sit. Eadem de causa cap. 28. eiusdem libri in hepatis morbo venae sectionem commendat in latere dextro; contra cap. 32. in lienis morbo in brachio sinistro.

Ex his omnibus constare mihi videtur cum in libris de morbis, tum in libris de affectionibus esse unam eandemque de venarum distributione opinionem eamque similem illi, quam Diogeni Appolloniatae fuisse affirmat Aristoteles.

Et haec quidem de libro de internis affectionibus nunc sufficiant.

§ 22.

De libro de locis in homine.

Huius scripti argumentum huc fere redit:

„Nullum, inquit, auctor cap. 1., corporis humani principium, neque finis mihi esse videtur, aeque minus ac circuli, eodemque modo morbi ex universo corpore nascuntur. Partes siccae frequentius et fortius morbis corripiuntur quam humidae. Sibi invicem quoque morbos tradunt partes diversae. Curatio autem dirigenda est ad id, quod primum morbum facit.

Corpus totum sui simile est et ex iisdem compositum, unde consensus quidam, quo vel e minima aliqua parte laesa ad reliquum corpus transfertur affectio."

„Corporis autem natura, ita pergit p. 2., principium est cognitionis medicae. Ac primum quidem vacua pars circa aurem utramque nihil audit, nisi strepitum et clamorem; sed id quod per membranam cerebri ad ipsum transfertur distincte audimus. Hoc vero unicum est in cerebri membrana foramen; ad nares enim nullum patet, sed molle quiddam est instar spongiae. Ad oculos parvae venulae e cerebro pergunt, quae purissimo humore e cerebro oculos nutriunt eosque visu privant, cum exsiccantur. Oculi tres membranas habent, ex quarum laesione oriuntur morbi diversi iique cum diverso periculo. Duae sunt cerebri membranae, altera superior, crassior, altera cerebro contigua ac tenuior."

„Venae, — ita cap. 3., — tendunt per carnem ad verticem iuxta os; duae ad oculorum canthos desinunt, una ad nasum; — ad tempora feruntur duae aliae, quae oculos in situ suo continent semperque pulsant, sanguinem vero non vehunt. Acies oculorum ab humore cerebri nutritur; sin a venis aliquam accipiat, turbatur visio. Aliud venarum par ad aures tendit, earumque partem superiorem comprimit; aliae duae venae ad meatus auditorios pergunt."

Describuntur dein cap. 3. reliquae corporis venae, quae omnes inter se communicare dicuntur.

Monet § 4. faciliores esse morbos a venis quam a nervis oriundos, quum nervi sicci sint, neque cavum habeant; unde fiat ut in his morbi firmius inhaereant. Sunt autem tetani aliique morbi tremorem inferentes, qui nervis praecipue accidunt.

Docet porro § 5. nervos articulos in situ suo continere eosque per totum corpus distendi, circa caput vero et faciem non esse nervos, sed fibras nervis admodum similes, inter quas eiusmodi, quae cavum habent quoddam.

Describit § 6. suturas capitis, docet vertebras alios habere plures, alios pauciores; septem esse costas, quae ad vertebras articulos habeant, ab anteriore vero parte in sterno inter se coniungantur. Describit articulationes artuum superiorum, inferiorum; monet tandem multos parvos in corpore esse articulos, qui in singulis hominibus sint diversi; eodemque modo venas antea descriptas in omnibus eadem se habere ratione, parvas autem insuper esse venulas in singulis hominibus diversas, quas describere non attineat.

Docet cap. 7. articulis omnibus mucum inesse, qui si purus sit, articulos facilem habere motum. Sin humor a carne ad articulos affluat, articuli immobiles redduntur, aut solvuntur, ita ut claudi fiant homines.

„Ad ventrem, inquit § 8., tendunt quae in cibo et potu assumuntur; a ventre vero, quo loco humor percolatur, fibrae tendunt ad vesicam."

Exponitur cap. 9. theoria de fluxionibus, quae fiunt cum carne refrigerata, tum calefacta et supra modum tumente.

Sunt autem, quod docet cap. 10., septem a capite fluxiones, quarum oculis conspici possunt una ad nares, altera ad aures, tertia ad oculos. Agit dein de fluxione ad thoracem, unde tandem suppurati fiant ac tabidi; — tum de fluxione ad medullam, unde alia tabis species; porro de fluxione a posteriore parte ad vertebras et carnes.

Equidem hoc caput de industria saepius perlegens sex tantum, quas dixi, fluxiones eum

enumerare video, non septem. Itaque hic vitia latere puto, quae tamen qualia sint, mihi non constat, ut saltem in hoc capite non possim detegere quae fluxionis species deficiat. In sequentibus vero capitulis ordine fere eodem agit de singularum fluxionum curatione; atque ibi cap. 20. sermo est de fluxione per oesophagum in ventrem; estne haec septima auctoris nostri fluxio, quam loco, de quo agimus, aut ipse, aut librarii omiserint? Equidem fere esse putem; videat mecum L. B.

Sed pergo in descriptione argumenti:

Agitur cap. 11. de fluxionem ad nares curandi methodo. Capitulum autem ita est comparatum, ut referre videatur posteriorem partem loci maioris quam quem hodie possidemus de hoc argumento. Itaque videant futuri editores, num capituli principio lacuna notanda sit; equidem facere nolui antequam alios eodem modo de hoc loco sentire novissem.

Sequenti capite 12. sermo est de fluxionis ad aures therapeia, qui locus integer esse videtur.

Exponitur cap 13. de fluxionem ad oculos tractandi ratione: distinguuntur autem plures ex hoc fonte manantes morbi, qui quomodo singuli curandi sint, docetur. Hoc quoque caput lacunâ, quam indicavi, excepta fere integrum superesse opinor.

De fluxione ad thoracem sermo est § 14., ubi inde peripneumonia et pleuritis profluere dicuntur, quarum pathogenesis, quam vocant recentiores, traditur. Periculosior esse dicitur altero morbo pulmonis inflammatio. Dein de suppuratis factis post utrumque morbum sermo est, aliisque morbis, quibus suppurati fiant. Tum de tabe monet. Traduntur autem summatim symptomata, prognosis, diagnosis, causae harum affectionum, non therapeia.

Loquitur cap. 15. de fluxione ad spinam et tabe inde orta, qui tamen locus rursus me iudice non nisi fragmentum est amplioris cuiusdam, qui olim exstiterit.

Traduntur cap. 16. signa periculosa in pleuritide et peripneumonia observanda.

Capite 17. agit de pleuritidis curatione; sub finem vero loci peripneumoniam eadem methodo curandam esse praecipit.

Capite 18. suppurati quomodo tractandi sint, docetur; et § 19. quomodo tabem curare oporteat.

Sermo autem est cap. 20. de illa per oesophagum ad ventrem fluxione, unde purgatio per inferiora, aut subinde vomitus nasci dicitur. Dein de eius fluxionis curatione.

Agitur § 21. de fluxione per partes posteriores iuxta vertebras eiusque therapeia; — § 22. de ischiade ex fluxione et tabe ex ischiade horumque morborum curatione.

Caput 23. est de liene tumente et hydropis inde nati curatione; caput 24. de curatione hydropis in pueris agit. — Est autem inter utrumque locum intermedius tertius, qui extra nexum cum vicinis infertur, et de quo in adn. monui.

Adhuc de fluxionum curatione agit; iam vero transit ad aliud morborum genus. Audivimus illum docentem quomodo septem fluxiones curare oporteat; quae sunt: I. fluxio ad nasum, II. ad aures, III. ad oculos, IV. ad thoracem, V. ad spinam, VI. per oesophagum ad ventrem, VII. fluxio per partes posteriores iuxta vertebras. — Est igitur quinta species illa, quam antea ad medullam fieri dixit.

Deinde capite 23. de hydrope agens item loquitur de fluxione, sed non de tali, quae ex capite fiat; quippe a liene ad omentum illam fieri dicit.

Iam vero § 25. sermo est de pleuritide sicca sine fluxione eiusque therapeia; — § 26. de febribus, de earum causa, curatione; — § 27. de ictero eumque tractandi ratione; — § 28. de ulcere ferino, eius causis, curatione et § 29. de angina, de causa huius morbi et sanandi ratione.

Continet § 30. praeceptum therapeuticum universale de morborum tum a fluxionibus ortorum, tum aliorum curatione.

Sequitur § 31. locus de capitis fracturis, qui primum miro modo ceteris interponitur, ita ut facile abesse posse videatur, licet minime affirmem hunc auctorem eum ibi non descripsisse; — tum vero nescio utrum locus sit integer, an pars tantum supersit eorum, quae olim plura de hac materie relata fuerint.

Porro capite 32. monita continentur practica, apophthegmata medica varia; capite 33. praecepta de medicamentorum administratione. — Capite 34. ars gymnastica et medica sibi oppositae esse dicuntur. Capite 35. ulcera supra corporis superficiem prominentia quomodo tractanda sint praecipit. Docet § 36. vomitum in fluxione ex capite prodesse. Sequenti 37. rursus monentur nonnulla de ulceribus.

Capite 38. vitae taedio affectorum curatio traditur; — spasmus quomodo curandus sit, docetur; — de febre convulsioni superveniente monitum dein legitur. Tandem hoc capite traditur monitum, quod minime intelligo.

Sequenti capite 39. de venarum ustione monita leguntur.

Non nego difficile esse iudicium, num magna pars horum postremorum interpolata sit, nec ne; — ordine turbata esse plura, alia pessime esse descripta certum iudico.

Practicis magnam partem monitis, de quibus iam vidimus, subiungit auctor capite 40. seqq. nonnulla de arte medica summatim, quam statim ab initio non cito addisci posse affirmat, quum *καθεστηκός τι σόφισμα* in ea inesse non possit, quo nomine a pingendi arte, cum qua eam exempli gratia confert, magnopere differat. Remedia enim non semper eundem effectum edunt, sed eadem interdum etiam contrarium; quam rem exemplo illustrat.

Capite 41. docet similia hominibus oblata alias morbos, alias sanitatem facere. Docet cap. 42. causam rei esse corporis debilitatem: ea nempe, quae offeruntur, si a corpore superentur, solitum suum habere effectum; sin non a corpore superentur, contrarium. Cum qua re coniunctum est quod § 43. medicinam *ὀλιγόκαιρον* esse dicit.

Capite 44. medicamenta esse affirmat omnia, quae corporis praesentem conditionem mutent; quod quidem faciant omnia quae sint validiora. Monet dein in morbis singulis administranda esse medicamenta, quae morbi vehementiae congruant; neque in morbis minus validis valida remedia esse danda, ita ut minore dosi haec infirma reddas, sed in singulis morbis remedia seligenda esse, quae natura sua ad morbum sint accommodata. Quibus alia de remediorum usu summatim et de usu medicaminum quorumdam in specie adduntur.

Tandem cap. 45. medicinam universam iam repertam esse dicit: fortunam autem in arte eam vim habere, ut qui perite artem faciat bono successu gaudeat, qui vero imperite, bono successu destituatur. Si qui vero artis ignari scite medicinam exercent, successum non talem esse ut operae pretium sit rei mentionem facere.

Qui postremum hoc capitulum aliud non agens perlustraverit, vix poterit in eo non agno-

scere finem libri de locis in homine. Ea vero, quae vulgo de morbis mulierum subiunguntur, ad huncce librum non pertinent. Lindanus vidit principium esse libri alicuius de morbis mulierum et praefixit libro secundo de isto argumento. Inculpat Kühnius Lindanum, qui libros aliquot alio modo quam antea ab editoribus factum sit distribuerit; sed hîc sane non est culpandus, sed eum sequi oportet. Itaque obsecutus Lindano hunc appendicem initium feci libri II. de morbis mulierum.

Quodsi iam universi argumentum, contenta et quae ad textum et in argumenti descriptione observavi, respiciamus, apparet, puto, eum non nisi a mediocris ingenii scriptore literis esse mandatum. Sunt ea, quae non intelliguntur, sane non omnia auctoris culpa tam obscure exposita: nonnulla in capitulo sexto difficulter aut omnino non intelliguntur, quia anatomica scientia viri rebus ipsis non respondet. Quid illae *περόναι*, de quibus p. 401. agit, sint, nescis. Non nego librarios pluribus locis textum deturpavisse; fortasse hîc illîc locorum ordo a descriptoribus turbatus est; aliis locis lacunae insunt; sed tamen nullo loco, ne iis quidem, qui satis bene descripti sunt, magni ingenii virum audio. Fuit, ut opinor, scriptor noster sophista, qui practicorum medicorum monita suis placitis intermiscuit.

Sed operae pretium est ad orationem eius mentem advertere: utitur enim vocabulis et formulis sibi propriis pluribus locis, de quibus singulatim videre lubet; e singulis autem capitulis deinceps ea colligemus.

Cap. 1. *λάζεσθαι.* Verbum apud Hipp. ipsum non legitur; mihi vero h. l. passivum esse videtur, contra transitivum est § 14. *πνεῦμα ἑκταῖον, ἢ ἑβδομαῖον λάζεται*, et paulo post *ἢν δ' ἐναταῖον — λάζηται*; item § 38. *d.* ter. Sed ipsi illi loci magis firmant opinionem in capite 1. passivum esse; vid. adn.

Ibid. *ἡ ὑγρότης οὐ χωρευμένη ὑπὸ τῶν τευχέων τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ.* Itaque *τὰ τεύχεα* sunt *τὰ ἀγγεῖα*, quale quid ab Hippocratis usu alienum; — § 9. *μᾶλλον δὲ τὰ ἄνω ὑγρά ἐστι τεύχεα κ. τ. λ.*; — § 23. (*τὸ ἐπίπλοον*) *ὥστε τεύχεα ἔχον καὶ ταῦτα κενεὰ ἐκδέχεται.* Idem nomen eodem sensu legitur libro de glandulis Cap. 5. et 17., ubi idem illud *τὰ ἄνω τεύχεα.*

Ibid. paulo ante *ὥστε οὐ πεπηγὸς* occurrit: est autem illud *ὥστε* pro *ἅτε* nostro perfamiliare notante etiam Littréo. Legitur § 7. bis., § 9. bis., § 10. ter., § 14. 26. 28. 33.

Ibid. *αἰσθήσεται τὴν πεῖσιν.* Nomen raro occurrit in his libris. In iis, quos adhuc tractavimus, nunc primum lego.

Ibid. *πρὸς τὴν ὁμοεθνίην.* Idem nomen legimus libro II. de mm. mull. p. 763. Cap. 66.: *μάλιστα δὲ καὶ αἱ μάζαι ἀείρονται κατὰ τὴν ὁμοεθνίην.* Advertit idem nomen, quod raro in his libris legitur, occurrere in lib. II. de mm. mull., quia e principio huius libri libello nostro adhaerente in mss. patet hos libros olim fuisse coniunctos. Foës. in Oecon. item duos, quos indicavi, locos tantum excitat, quibus nomen *ὁμοεθνίη* legatur.

Capite 2. *διαφραδέως ἀκούεται.* Notemus adverbium ab Homerico *διεπέφραδε* ductum.

Ibid. *σκίδναται* Homericum verbum.

Cap. 3. *ἀτρεκέως* Homericum vocabulum.

Ibid. *οἰσοφάγος* et dein *μεταξὺ τοῦ τε βρόγχου καὶ τοῦ οἰσοφάγου* et § 20. *ὁκόταν διὰ τοῦ οἰσοφάγου ἐς τὴν κοιλίην ῥεύσῃ.* Nomen *οἰσοφάγος* ex hoc libro solo in Oecon.

x.

Foësii citatur, nec memini me id in aliis legere. Vid. Oecon. Hipp. in vocibus οἰσοφάγος et στόμαχος.

Ibid. ἐς τὸν κίθαρον. Nomen saepius recurrit in hoc scripto § 10. bis., § 14. ter.; legitur autem in hoc libro solo. Vocabulum Doricum esse monet Erotianus.

Cap. 6. τὰ γυῖα; § 29. ἐν τοῖσι γυίοισι; sing. num. cap. 6. τὸ ὀστέον τὸ ἐν τῷ γυίῳ et ibid. paulo post τὴν περόνην τὴν .... ἀπὸ τοῦ γυίου φερομένην. Artus superiores ita appellat.

Ibid. ἄρθρον ἐν τῷ κυβίτῳ ποιέουσι et paulo post ἐν τῷ κυβίτῳ ἐντός. Doricum vocabulum est τὸ κυβιτόν ab Epicharmo usurpatum.

Cap. 9. vulgo ἐκφλιψάσης et paulo post ἐκφλιβῇ, alii tamen libri formam per θ ferentibus, quemadmodum paulo ante omnes codd. ἐκθλίβουσι et ἀντεκθλίβουσι. Futuros tamen editores ubivis in hoc libro, in quo Dorica vocabula plura occurrunt, formam per φ reponere oportebit. Vid. Valcken. ad Adoniazusas vs. 76. (p. 371.) Capite 14. noster φλασθῇ habet.

Cap. 10. θάλλουσι. Idem verbum bis legis cap. 23., quater cap. 42. Habetur etiam libro de Morbo sacro sub finem et libro de Corde Cap. 1.

Cap. 12. φάρμακον πῖσαι ὅ τι ἂν κάτω ὑποχώρησιν ποιέῃ; — cap. 21. φάρμακον πιπίσκοντα; — cap. 22. φάρμακον δὲ πῖσον ἐλατήριον; — cap. 23. φάρμακα πιπίσκειν, ὑφ' ὧν ὕδωρ καθαρεῖται; — cap. 26. πιπίσκειν φάρμακον ibidemque τοῦτον χρὴ φάρμακον πῖσαι. Singulis locis audimus medicos Cnidios, ita ut probabile sit sophistam nostrum ex horum libris pleraque practica duxisse et suis placitis interposuisse.

Cap. 13. κνιπότητα. Nomen hoc loco solo in hac medicorum sylloge legitur; exponitur ab Erot. et Gal. in glossariis. Vid. Oecon. Hipp.

Ibid. ὅταν δ' ἄργεμον ᾖ. Vid. Foësii Oecon. in voce, ubi nomen ex h. l. et altero ex additamentis ad librum περὶ ἀφόρων citatur; sed respicit locum p. 649. vs. 12. huius vol.

Cap. 14. μείζων ὁ λοβὸς γενόμενος ἀμφοτέρων ἔψαυσε τῶν πλευρέων καὶ περιπνευμονίην ἐποίησε. Cf. librum II. de morbis cap. 59. ἢν ὁ πνεύμων πρὸς τὸ πλευρὸν προσπέσῃ. Et confer cum his Coacam 400. et 401. et quae in praefatione ad hoc volumen (p. II.) de loco interpolato mihi viso in Coaca 400. dixi. Scilicet Cnidiae scholae propria fuisse videtur illa opinio de pulmone inflammato et ad latus incumbente. Moneo ut appareat quam confirmetur opinio mea vocabula ista in Coaca 400. esse interpolata; tum ut pateat in hisce, nostrum etiam Cnidios esse secutum.

Ibid. θαμινά, quod § 32., 33. recurrit in vere Hippocrateis non legitur.

Ibid. καὶ λυσιγυῖα γίγνεται. Hocce λυσιγυῖα hoc solo loco legitur in his libris. Video esse qui λυσίγυια, aut λυσιγυία scribere velint. Mihi λυσιγυῖα neutrum plurale esse videtur, neque deflecto de solita vocis scriptione.

Cap. 17. ἰνηθμός, idemque nomen § 32. bis recurrit; — ἴνησις legitur § 20., ἰνήσεται § 26. Cum quibus cf. ὑπερίνησις ex initio lib. II. de mm. mull. et ὑπέρινος § 32. libri nostri et ἰνήσεται e lib. I. de mm. mull. p. 582. huius Vol. Nempe non nisi in nostro libello et libris de mm. mull. haec leguntur.

Cap. 18. καὶ βῆχα ποιέειν καὶ ἐγχύτοισι φαρμάκοισι χρέεσθαι et paulo post iterum καὶ

βῆχα ποιέειν. Agnoscimus rursus methodum Cnidiorum, cuius in libris de morbis mentio facta et de qua audivimus Galenum in adnn. ad librum de Victu acutorum p. 288. vol. I.

Cap. 19. θερμωλῇ. Idem nomen legitur cap. 26. et 32. In nullo alio libro occurrit. Vid. Oec. Hipp.

Cap. 20. καμμάρῳ. Magnopere advertunt Erotiani verba: Διόδωρος ὁ γραμματικὸς καὶ Ζήνων ὁ Ἡροφίλεῖος [τὸ] κάμορον, κάμμορον, ἢ κάμαρον φασὶ καλεῖν τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ Δωριέας, οἷον κακόμορόν τι ὄν. Permittemus Erotiano ceterisque nominis explicationem; sed utemur eorum testimonio vocem Doriensibus in Italia esse propriam; facit enim cum aliis illis Doricis vocabulis ad patriam scriptoris nostri definiendam.

Cap. 28. χειμιοῦσα, cum quo cf. ex § 10. ὅταν χειμίῃ ᾖ. Voces in hoc libello solo habentur.

Cap. 38. σακκία. Hippocrates μαρσίππια appellat p. 300. vol. I.

Cap. 40. αἰεὶ ἐνδυκέως ὁμοῖόν ἐστι. Nota Homericum ἐνδυκέως.

Cap. 42. (p. 428. vs. ult.) codd. προσοισμένων, ubi de meo προσοισμάτων scripsi, quia προσοίσματος eodem capite et sequenti recurrit. Respondet Hippocratico πρόσαρμα. Advertit autem maxime, quia nomen hoc ductum est a perfecto passivo οἶσμαι verbi φέρω. Apud Lucianum parasit. 2. προοῖσται legebatur olim, quod Buttmannum laudare video tanquam unicum exemplum huius perfecti. Iacobsius apud Lucianum προῶσται emendavit, quod in editione Dindorfiana item legitur. Itaque illius perfecti vestigium in solo hoc libro superesse videtur.

Ibidem ἀλλοίας κακίας. Libro de glandulis p. 498. Kühnio δυ' ἔστον κακία.

Ibid. παλιγκοτίας παρέχει. In prolegomenis his ad libros Epidd. spurios iam monui non esse Hippocrati usitatum.

Cap. 44. (p. 431. vs. 1.) τμηματώδεα parum apte ponitur pro τμητικά.

Tandem verbulo moneo de nominibus βρόγχος et ἀορταί apud hunc scriptorem. Ὁ βρόγχος illi est quam nos *asperam arteriam* appellamus; utrum vero ἀορταί illi sint, quos nos hodie *bronchos* vocamus, quemadmodum vulgo ἀρτηριῶν pro ἀορτέων legitur § 14. haud procul ab initio, an aliud quid, non certo definio, licet bronchos esse hodiernorum probabile existimem. Quomodo τὸν βρόγχον § 10. οὐ ξυγκεκαλυμμένον dicat, incertum: potest eum ita appellare quia paucae σάρκες eum ab anteriore contegunt, — potest eum ita appellare, quia patet apertura, licet haec epiglottide contegatur; maxime si hanc ignoraverit. Nempe τὸν οἰσοφάγον memorat, itaque non credo τὸν βρόγχον guttur esse, quemadmodum vult Foësius; nam φάρυγξ etiam memoratur cap. 14. Huc facit etiam locus eiusdem capitis 14., ubi αἱ ἀορταί dicuntur ξυνέχειν τὸν πνεύμονα καὶ τὸν βρόγχον; quae verba non satis intelligo et quae me dubitare faciunt sintne αἱ ἀορταί asperae arteriae propagines, nec ne. Sed, quod supra iam monui, plura in anatomica nostri descriptione partium vaga, incerta et prorsus ficta sunt, adeo ut quid velit, nescias.

Advertit sane nomina τεῦχος et κακία in lib. de Gland. etiam legi et lib. II. de mm. mull. nomen ὁμοεθνίῃ; dum in utroque libro de mm. mull. et hoc nostro verbum ἰνεῖσθαι et vocabula cum eo coniuncta reperiuntur.

Haec autem de scriptore huius libri summatim constare dixerim: sophista est, qui Cnidio-

rum placita cum suis in hoc opere coniunxit. Fortasse in magna Graecia vixit, aut ex ea oriundus saltem erat. Libri titulus περὶ τόπων τῶν κατὰ ἄνθρωπον parum respondet argumento; quum potius compendium sit doctrinae medicae quam tractatus de locis in homine.

§ 23.

De libris quarto de morbis, de genitura, de natura pueri, de morbis mulierum I., de sterilibus.

Certum est libros indicatos in inscriptione huius §. uni eidemque deberi auctori. Coniunxi in unum duos de genitura et de natura pueri inscriptos. Liber de sterilibus mihi pars esse videtur eiusdem operis, cuius maius fragmentum superest in lib. I. de morbis mulierum. De quibus quare ita sentiam postea exponam; sed antequam facio, argumentum quarti de morbis et libri περὶ φύσιος παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ, s. librorum de genitura et de natura pueri coniunctorum, describam. Argumentum librorum primi de morbis mulierum et de sterilibus facile perlustrabis, si capitum principia inspicias; quare brevitatis causa horum argumentum proponere supersedeo.

Libri igitur quarti de morbis hoc fere argumentum est:

„Cum infans nascitur, a parentibus accepit quatuor humores, pituitam, sanguinem, bilem et aquam, unde morbi nasci possint. Demonstrabo autem quomodo singulae humorum species in homine augeantur, minuantur et morbi inde oriantur; tum quare morbi iudicentur diebus imparibus; item quae morborum sint principia; et quid horum singula in corpore efficiant quum morbum inducunt; porro unde rigor febrilis oriatur et quare febris post illum."

„Primum quomodo humores illi a cibis et potu augeantur, minuantur demonstrabo. Venter, cum plenus est, omnium fons est corpori, sed cum vacuus est haurit e corpore. Sunt alii fontes quatuor, unde humores in corpus demanant, cum fontes a ventre acceperint: sanguini cor fons est, pituitae caput, aquae lien, bili locus in hepate. In omnibus autem quae cibo et potui sunt biliosi et aquosi et sanguinei et pituitosi aliquid inest; quare quod ad valetudinem attinet inter se differunt."

„Si quis quid comederit aut biberit, corpus ad se de humore, qui inest, attrahit; etiam fontes per venas de ventriculo hauriunt, simili humore similem attrahente, et in corpus distribuunt. Fit hoc perinde atque in plantis similis humor similem e terra haurit."

„Quodsi iam edat aliquis pituitosum quid, aut etiam bibat, statim pituita in ore et naribus apparet. Nempe pituitosum illud, cum in ventriculum venerit, corpus haurit partim, partim caput, quum cavum sit. Pituita vero, quum viscida sit, alia ex alia ad caput attrahitur, ita ut nova accedens in eo maneat, vetusta a recens advecta expellatur per os, vel nares. Quod nisi fiat, vel in capite manet, vel ad corpus descendit, vel ad ventrem defertur. Et hoc quidem est optimum, quia cum stercore foras exire poterit."

„Neque alio modo res se habet in bile: nam si quis amarum quid, aut alioqui biliosum et leve comederit, aut biberit, maior bilis copia in hepate gignitur et cardialgia oritur. Corpus enim et locus in hepate attrahunt biliosum humorem et, si bilis derepente augeatur, iecur

homini dolet et vetus bilis propter copiam ad ventrem fertur et tormina infert; evacuatur autem per vesicam et alvum. Quod nisi fiat, et veteris bilis copia satis magna ad corpus veniat, sui indicia praebebit."

„Aqua autem hoc modo augetur: si quis multum biberit, corpus et lien ex ventriculo aquam attrahunt; quibus plus iusto haurientibus laborat homo: optimum autem huic accidere poterit illud, quod vetus aqua transmittitur a liene ad vesicam et ventrem, ut ita foras evehatur. Sin non emittatur aqua, lien attollitur et partes inferiores hydrope laborabunt."

„Quodsi quis sanguineum aliquid ederit aut biberit, id totum corpus ad se attrahit. Trahit autem cor etiam, sed ex eo non dolet, quum sit solidum et densum. Sed venae iugulares attolluntur et facies rubet et nisi reliquo humori permixtus per ventrem aut vesicam exeat, corpori dolorem inducit. Fit etiam ut sanguis a corpore ad ventriculum, aut nares transmittatur atque ita exeat."

„Fontes vero, de quibus monui, ubi pleni sunt, semper corpori humorem tradunt; cum vero vacui sunt, de corpore ad se trahunt; quod etiam ventriculus facit. Nempe si corpus non hauriret de ventriculo, sed fontes solum, neque hi corpori humorem transmitterent, corpus non satis alimenti haberet. Sunt autem fontes illi etiam grati et ingrati, quod cibi habent, causa: sunt nempe grati cibi et potus, qui habent in se humorem, qui maxime deficit in fontibus et corpore et contra."

„Ad locum vero in hepate bilis secernitur, quia venulae in eo tenues alium humorem trahere non possunt et quia locus bili maxime consuetus est. Caput vero, cor et lien humoris omnis sunt participes; sed eorum unumquodque, nisi morbo teneatur, plurimum continet eius humoris, qui illi est proprius. Caput autem et lien facillime aegrotant: afficiuntur enim cum ab iis, quae naturâ illis insunt, si copiâ nimia sint, tum item a reliquo humore.

„Parciores autem humores illi in corpore fiunt, quum singulis sit sua pars, qua excernatur: os, nares, anus, urinae fistula. Copiosiore igitur humore molesto facto, nullus orietur morbus, si his viis homo purgetur. Quodsi ventriculus vacuus sit, in eum ex corpore refluit humor et per aliquem ex his locis foras effluit: qua ratione humor minuitur."

„Sanitatis hominis haec ratio est: cum cibum et potum sumpsit, et humor inde ortus reliquo, qui in corpore adest, commixtus fuit et ei, qui in fonte est, eo die manet in corpore et altero alius novus illi accedit. Alterius autem diei humor in corpore manet, quum crassus sit; superioris vero diei a calore tenuis redditus e corpore ad ventriculum pervenit a recens accedente propulsus. In ventriculum autem delatus cibos ibi concoquit; cum autem permanserit, tempore male olere incipit et tertio die cum stercore effertur. Tertio autem die ex corpore maior humoris copia et graveolentior ad ventriculum pervenit, nempe qui de altero superfuit et deducit cibos concoctos. Urina autem salsa indicio est id quod morbosum est, etiam deduci e corpore: cibi autem postridie per alvum secedunt, humor vero die tertio. Ita homini sanitas servatur."

„Nisi autem humor iste diutius in corpore maneret quam postero die, non male olerent cibaria; sed statim homini simul atque alvum deposuisset aut urinam misisset, opus esset cibum aut potum sumere."

„Quodsi humor tres amplius dies in corpore maneat, morbus inde nascetur. Sin

fieret, ut cibi statim per alvum demitterentur, non satis humoris pararetur et homo debilitaretur."

„Quod autem dixi hominem debilitari, si plus humoris quam e cibis et potu paratum fuit egeratur, — egeritur nimium, cum humor tenuis est factus, dum diffunditur a calore. Iusto minor vero humoris copia gignitur, cum homo non satis edit, nec bibit. Bona vero corporis habitudo per cibos inducitur, si resiccetur humor et alter citius accesserit; sin maiore copia id fiat, ita ut alius humor alios valde superet, plethoram id facit; pro maiore vero copia humoris abundantis longior febris orietur et contra."

„Diebus autem imparibus et sanus homo fit et moritur. Demittit nempe febris diebus imparibus, quod diebus paribus corpus de ventre haurit, imparibus vero demittit, ita ut iis diebus humor noxius expurgetur."

„Moriuntur autem diebus imparibus hac de causa: si id, quod nocivum est, copiosius adfuerit, praeter modum conturbatur et confertim ad ventrem fertur; corpus vero cum calorem perferre non valeat, de eo attrahit et graveolens reddetur iam spiratio. Corpus autem spiritum, quo ventris contenta refrigerari debent, attrahere nequit prae debilitate, cum enim omnis humor sit morbosus, quidquid in eo vitalitatis inest foras exhalat, atque ita quis moritur."

„Quod autem humor diebus imparibus maxime conturbatur, patet etiam ex usu purgantium, quae numquam supra modum effectum suum edunt diebus paribus sumpta, sed imparibus."

„Etiam ulcera, nisi curentur, imparibus diebus maxime inflammantur.

„Morborum vero principia haec sunt homini: si cibi plus iusto ingerantur et iam concocti intus morentur, neque homo repurgetur et alia cibaria accedant, corpus priore humore et altero plenum incalescit, unde febris nascitur. Alterum autem principium est si quae a coelo pendent non sint commoda. Principium tertium est, si quid violenti inciderit."

„Et e tertio quidem fonte vulnera nascuntur, aut ex plagis, aut contusionibus: in illis carnes dissectae sunt; in his si tumor oriatur, sanguis per vim calefactus et per venas hiantes subiens prae copia exire non potest, sed ibi colligitur et in pus vertitur, quod sive sponte, sive arte via facta foras effunditur."

„Principium vero, quod ex coelo dependet, si hoc haud commodum fuerit, humorem superat et ad morbum viam faciens calefacit, aut refrigerat. Si quid igitur morbosum in homine insit, et ex iis, quae ad coelum pertineant, incalescat, totus corporis humor incalescit et conturbatur; quo conturbato si homo purgetur, id, quod abundat, secernitur. Quodsi iam humor, qui in corpore adest, a principiis commoveatur, omnia ad suum locum deveniunt: bilis, ut pote qui levissimus humor est, in superficie natat, sequetur sanguis, dein pituita, tandem infimum locum tenebit aqua. Febris autem praesertim oritur e tribus illis prioribus; ex aqua neque vehemens, nec longa febris oritur. Ante turbationem vero humor abundans non habet, quo secedat; sed cum alio humore permixtus huc illuc volutatur. Et alterum altero magis evacuatur et id, quod superabundat, loco continetur, unde repurgari debet. Nempe si copiosum sit id, quod molestiam parit, et quod ante salubre erat item in morbum insumatur, homo moritur."

„Quodsi ea, quae a coelo dependent, incommoda sint corpori et humorem eius superent,

hic partim cogitur et spissus fit, partim dilatatur et rarescit. Et qui concrevit in profundis locis est, circa hunc vero est expansus humor et attenuatus. Qui si quantum abundat ad ventrem deferatur, stercus exturbat, nec multum nocet; sin non ita exeat, adhaerescet qua parte spatium illi amplum est. Volutatur igitur sibi spatium amplum quaerens et quod de coactione secernitur aquosum, quum grave sit, ad locos imos et circa ossa et nervos volutum magis etiam corpus ad inflammationem adigit, circum ossa autem aqua frigus adducit; unde rigor oritur."

„Febris vero fit hoc modo: quae noxam inferunt ad aliquem locum adhaerentia, ubi calefiunt, quod fieri solet, corpus febrem contrahere cogunt, et superant humorem aquosum reliquum, qui item superatus ab iis calidus redditur. Hinc post rigorem febris."

In his quidem finem habent ea, de quibus expositurum se esse principio libri dixit scriptor noster. Subiunguntur hisce capita neque cum superioribus cohaerentia, neque inter se coniuncta: nam cap. 23° de latis vermibus sermo est; 24° vero de morbo calculoso; 25° redarguitur eorum opinio, qui statuerent potum ad pulmonem deferri, non cum cibis in ventriculum descendere; 26° tandem potus ad ventriculum ferri dicitur et de lienis affectione et hydrope rursus exponitur.

Haec fere libri quarti de morbis est materies. Subiungo statim quae libris de genitura et de natura pueri leguntur.

In libro igitur de genitura:

„Viri, inquit noster, genitura pars est validissima omnis, qui in universo corpore inest, humoris. Patet inde, quod tam exigua eius copia emissa debiles fieri solemus. In coitu humor agitatur et spumescit, eiusque pars validissima et pinguissima secernitur et ad medullam spinalem defertur, unde ad renes et hinc per medios testes ad pudendum devenit. Eunuchi et qui attritionem testium passi sunt et pueri propterea non generant, quod in illis via seminis per testes sublata est, in attritis occlusa, in pueris vero non patet, quum venae sint nimis angustae. Haec etiam causa est, cur in immaturis puellis nondum menstrua fluant, genitura autem a toto corpore secernitur, cum a solidis, tum a mollibus et fluidis partibus. Harum autem species sunt quatuor: sanguis, bilis, aqua, pituita."

„In coitu mulieres attrito pudendo et utero moto sentiunt pruritum et voluptatem et calorem. Hae etiam semen emittunt, quod in coitu a viri semine veluti exstinguitur, ita ut hoc emisso mulieris et voluptas et calor evanescat. Coitus mulieris valetudini proficit, nam humectatur uterus, neque contrahitur, (nempe eius contractio dolorem adfert), tum vero sanguis in coitu calescit et humectatur, ita ut menstrua facilius fluant, quibus deficientibus aegrotare incipiunt mulieres."

„Quum mulier concipit, semen tum viri, tum ipsius in utero remanet et miscetur. Semen autem tum quod vir, tum quod mulier emittit, alio tempore validius, alio minus validum est. Utrique autem cum virile, tum muliebre semen inest, quorum illud hoc est validius. Quum autem ab utroque semen validius emittitur, virilis fit foetus; sin debilius foemininus. Quod copia superat, id foetus sexum definiet. Tum in viro, tum in muliere utriusque generis semen inesse efficimus inde, quod mulieres quae cum marito suo congressae filias pepererunt, cum alio viro congressae pepererunt filios, similiterque viri, qui cum uxore sua congressi filias genuerunt, cum alia coeuntes genuerunt filios."

„Fieri non potest, ut liberi soli sive patri, sive matri sint similes, vel ut contra proles parentum prorsus sit dissimilis; sed prouti uterque parens ad genesin confert, utrique similes sunt liberi, magis autem illi, qui plus contulerit. Fit interdum ut tenues et imbecilli foetus a parentibus robustis procreentur; quod si fiat, cum plures antea infantes robusti in lucem editi sint, foetus in utero aegrotavit; sin omnes sint debiles, uterus angustior impedimento est, quominus debito modo crescat foetus. Quodsi vero mutilus in lucem edatur, puer in utero vitium contraxit matre sive percussa, sive lapsa. Accidit ut plurimum ut e mutilis integri infantes nascantur, sed etiam mutili ex illis proveniunt, quod mirum non est, quum semen ab omnibus corporis partibus oriatur, adeo ut a mutilis partibus et morbosis minus firmum ad futurum foetum perveniat."

Haec habentur in libro *περὶ γονῆς*; in altero *περὶ φύσιος παιδίου* quae sequuntur:

„Semen utriusque parentis in utero conclusum primum miscetur et calefactum spissatur, postea etiam spiritum accipit et quia in calido loco est et quia mater spirat. Quodsi spiritu repletum sit, hic ipse sibi viam parat et per medium semen spiritus exit intratque alter respirante matre. Semen inflatum extrinsecus membrana obducitur, nam exteriores partes cohaerent, quum glutinosae sint, et in medio semine per membranam spiritus exit et intrat, ibique tenue quoddam a genitura recedit et minima geniturae pars membranae subiacet. Ipsa vero reliqua genitura rotunda in membrana illa conclusa est. Quid quod ipse genituram, quae sex dies in utero manserat, vidi? Iam vero porro nutritur a sanguine matris, qui ad uterum advehitur, menstrua enim in muliere gravida foras non prodeunt, sed ab omnibus corporis partibus sanguis devenit et circa membranam circumstat et una cum spiritu per membranam attrahitur et condensatus ad foetum formandum confert. Temporis tractu vero aliae rursus membranae tenues et multae intra primam formantur eodem, quo prima illa orta est, modo. Hae autem ipsae etiam et cum umbilico et inter se coniunguntur. Quo facto iam caro gignitur, in qua media umbilicus prominet, per quem spirat et incrementa capit."

„Gravida autem mulier, licet menses illi non fluant, non aegrotat, quum sanguis eius quovis mense non conturbetur, sed leniter ad uterum deferatur et ad foetus incrementum conferat. In muliere contra, quae non concepit, sanguis turbatur et repletis venis ab illa abscedit, adeo ut vacuis venis concipiat post mensium fluxum. Quum autem sanguis conturbatus et secretus foras non prodit, sed ad uterum congeritur uterusque non patet, hic quidem incalescit et calore suo reliquum corpus incendit, unde morbi diversi."

„Quo autem tempore caro gignitur, membranae aucta sanguinis in utero copia excrescunt et in sinus formam effinguntur maximeque externa; atque ita *χόριον* formatur. Caro vero spiritu incrementa capit et in illa simile quodque ad sui simile devenit; quod densum est ad densum, rarum ad rarum, humidum ad humidum, cett.; et ossa a calore densata indurescunt et extra et intus corpus suis membris distinguitur et caput et artus excrescunt et intestina et vesica efformantur et omnia huiusmodi reliqua spiritu distinguuntur. Ad primam autem *πῆξιν* hanc perveniunt foetus masculinus intra dies triginta, foemineus intra quadraginta et duos, nam purgationes post partum edita puella dies quadraginta duos durant, edito vero puero, triginta. Cuius rei causa est, quod primo illo, de quo diximus, graviditatis tempore minor sanguinis copia ad incrementum foetus insumitur."

„Principium vero doloris partus in muliere ad hunc modum se habet: sanguis in foemina conturbatur et incalescit pueri motu, qui iam validus factus est. Sanguine autem commoto primum foras prodit puer, dein sanies crassa sanguinolenta, postea quotidie purgatio fit ad supra dictos dies usque. Effluit autem in sana muliere sanguis instar eius, qui e victima prodit, et cito concrescit. Sin contra non sana sit, neque futura sit, minore copia purgatio prodit et specie minus probanda, neque cito concrescit."

„Primo graviditatis tempore parca tantum sanguinis copia a matre ad uterum defertur, quia si multus adveheretur, semen spiritum trahere non posset, sed suffocaretur. Multae autem mulieres abortum passae sunt pueri ante diem trigesimum, quo tempore nondum suis membris distinctus est repertus, similiterque puella ante diem quadragesimum secundum. Ratio vero, quare prima formatio altera citius fiat, ea est, quod semen virile foeminino est firmius."

„Foetu iam artubus distincto ossa indurantur et cava fiunt, cuius rei causa est spiritus. Venae in homine omnes ad pedum et manuum digitos desinunt crassissimaeque in corpore et capite insunt, tenuissimae in pedibus, manibus. At a digitis ossa densa et parva et venas et nervos habentibus excrescunt ungues tenues, densi, venarum extrema comprehendentes. Una cum unguibus etiam pili in capite formantur, qui plurimi et maximi proveniunt, ubi extrema corporis cuticula tenuissima est et pilus humorem accipere potest, ut crescat. Et qualis humor est, quem pili accipiunt, talis eorum color est."

„Quum igitur corporis extrema formata sunt, et ungues et pili radices egerunt, iam movetur infans, idque in masculino fit tribus mensibus lapsis, in foeminino lapsis quatuor. Prius autem movetur ille, quum sit validior. Eodemque fere tempore lac in matris mammis sui indicia praebet. Secernitur autem ideo, quod, quum uterus sit plenus, ventrem mulieris premit; quod ubi fit, cum ipse venter repletus est, pars pinguissima cibi et potus prosilit extra in omentum et carnem, unde ab uteri calore dulcis reddita ad mammas fertur. Nempe eaedem venae et ad mammas et ad uterum tendunt et cum alimentum ad uterum fertur, speciem habet lactis et exigua eius parte fruitur foetus, reliqua pars mammas replet. Edito vero partu lac ad mammas pervenit, si infans lactetur, nam cum exsuguntur mammae, venulae ampliores fiunt, quae ad eas tendunt, ita ut e ventre pinguedinem haurientes ad mammas transmittant. Nutritio autem et incrementum puerorum locum habet, cum alimentum a matre acceptum ad uterum devehatur. Et quemadmodum mater se habet quod attinet ad sanitatem et infirmitatem, eodem modo se habet infans, perinde atque in plantis res se habet in certa quadam soli specie crescentibus."

„Infans autem utero conclusus manus prope genua positas habet et caput prope pedes atque etiamsi in utero foetum conspicias, discerni non potest, utrum caput supra an infra sit positum. Ex umbilico vero protensae sunt membranae foetum retinentes."

„Omnia, quae adhuc dixi, vera esse comperies, si ova aliquot gallinis excludenda supponas et a tertio inde die ad postremum usque, quo pullus exire solet, quotidie unum frangas et inspicias et cum hominis foetu quantum licet conferas."

„Quo autem tempore mulieri partus instat, infans motu suo frangit membranam primum internam, tum ceteras, quibus ruptis vinculum infanti solvitur et foras prolabitur, quum

ruptis membranis uterus eum continere non amplius possit. Fertur autem in caput, utpote in partem gravissimam. Cum in utero remanet, decimo mense satis robustus est factus, ut ipse membranas perrumpat; sin violenti quid accidat, ante definitum tempus ruptis membranis foras prodit; quod item fit, si alimentum, quod a matre foetus accipit, prius deficiat. Quae vero mulieres diutius quam decem menses utero gessisse sibi visae sunt, illae deceptae fuerunt graviditatis specie a spiritu ex ventre in uterum emisso: nam diutius in utero contineri foetus nequit, cum alimentum a matre non amplius illi sufficiat. Quodsi etiam ante decimum mensem deficiat illis, quibus parca copia menses fluunt, foetus ante illud tempus motu suo membranas perrumpens viam sibi foras sternit. Docet comparatio cum pullo in ovo."

„Quodsi infans in caput feratur, partum edit mulier facile; sin transversus, aut pedibus praeviis, difficulter partum edit. Ex partu maxime laborant puerperae, quae primum foetum in lucem edunt. Ubi in caput fertur infans, ista pars primum foras prodit, postremo umbilicus, e quo secundae dependent, dein sequitur aqua sanguine mista, postremo purgatio post partum fluere incipit. Ab unico vero amplexu gemellorum partus editur quum genitura in duos uteri sinus immittitur et continetur in iis; eduntur autem in lucem eodem die alter post alterum. At gemelli sexus diversi nascuntur, quia semen alterum altero validius est, adeo ut in quo sinu validissimum receptum sit, ex eodem foetus masculus prodeat et contra."

Est hoc fere argumentum libri de natura pueri.

Pergo ut libros, quos supra significavi, omnes ab eodem viro conscriptos esse ostendam et ut demonstrem eos quemadmodum feci esse disponendos.

Coniunxi in unum libros de genitura et de natura pueri: nempe locus, qui finis esse solet prioris libri (p. 490.) et qui nobis finis est capitis 11. abunde testatur postrema libri alicuius verba nos ibi non habere. Quid enim? *ταῦτα δέ μοι*, inquit, *ἐς τοῦτο εἰρέαται· ἀναβήσομαι δ' αὖτις ὀπίσω ἐς τὸν λόγον, ὃν ἔλεγον.* Quodsi quaeras, ubi *ἀναβαίνειν* nostrum videamus *ἐς τὸν λόγον, ὃν ἔλεγε*, credo id fieri capite 12., ubi redit ad id, quod e semine viri et mulieris fiat, qua de re in antecedentibus dicere coeperat. Quodsi insuper ad finem libri (p. 523.) mentem attendas, ubi *οὗτος*, inquit, *ὁ λόγος ὧδε εἰρημένος ἅπας τέλος ἔχει*, quae ponuntur post non interruptum sed continuum argumentationis filum a libri principio ad finem istum usque, vix apte dubitare aliquis poterit, quin libri de semine et de natura pueri unum faciant opus continuum. Inscripsi autem *περὶ Φύσιος παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ*, quia ipse scriptor illud nomen ei indidit, sicuti paulo post videbimus e locis libri I. de morbis mull.

Capite autem 3. libri de nat. pueri in partu: *εἰσὶ δέ*, inquit, *τέσσαρες ἰδέαι τοῦ ὑγροῦ, αἷμά τε καὶ χολὴ καὶ ὕδωρ καὶ Φλέγμα. Τοσαύτας γὰρ ἰδέας ἔχει ξυμΦυέας ὁ ἄνθρωπος ἐν ἑωυτῷ καὶ ἀπὸ τούτων αἱ νοῦσοι γίγνονται· δεδήλωται δέ μοι καὶ περὶ τούτων καὶ διότι ἐκ τούτων αἱ νοῦσοι γίγνονται καὶ αἱ ἐκ νούσων διακρίσιες.* — Qui argumentum libri IV. de morbis, quod exposui, tenet, videbit hunc librum verbis descriptis a nostro respici. Quin si caput primum relegat, videbit eum libri principio polliceri se de hac materie acturum esse. Concurrunt igitur doctrinae de quatuor humoribus similitudo, orationis convenientia adeo insignis, ut maior esse non possit, locorum ab ipso auctore facta citatio, ut luce clarius pa-

teat utrumque scriptum eidem auctori deberi. Sed quum in libro de nat. pueri in partu: *δεδήλωται δέ μοι* dicat, patet simul illum ibi de libro de morbis IV. loqui, quasi de opere, quod antea conscripsisset. Quae res in causa est, cur Littréi rationem sequi noluerim, qui libros hos tres in unum coniunxit et quartum de morbis postposuit libellis de genitura et de natura pueri.

Nunc autem e libro *περὶ παιδίου φύσιος τοῦ ἐν τόκῳ* citabo locos, quibus demonstrem librum de morbis mull. I. eidem auctori tribuendum esse. In fine capitis 4. libri de nat. pueri: *τῶν δὲ καταμηνίων*, inquit, *μὴ χωρεόντων τὰ σώματα τῶν γυναικῶν ἐπίνοσα γίγνεται· διότι δὲ γίγνεται ἐπίνοσα εἰρήσεταί μοι ἐν τῇσι γυναικείῃσι νούσοισι.* De qua quidem re agitur statim initio libri I. de morbis mull. — Pag. vero 496.: *καὶ ἄλλα πολλὰ κακά*, inquit, *τῇσι γυναιξὶ τοιουτότροπα γίγνεται, ἐπὴν μὴ ἀποκαθαίρωνται τὰ καταμήνια. Ἀλλὰ τί δεῖ λέγειν αὐτὰ ἐνθάδε; — εἰρήσεται γὰρ ἐν τοῖσι γυναικείοισι νοσήμασι.* De iis vero, quae illo loco attigit, malis fuse agitur lib. I. de mm. mull. p. 532. 533. — Vel hinc satis constat hos libros eidem scriptori tribuendos esse et librum de morbis mull. I. post librum de nat. pueri in partu scriptis mandatum esse; id ipsum autem sequentia magis etiam confirmabunt.

Principio scilicet libri de morbis mull. primi p. 527.: *καταρρήγνυται δέ*, inquit, *καὶ τὸ ἄλλο σῶμα· ὑπ' ὅτευ δὲ γίγνεται, εἴρηταί μοι ἐν τῇ φύσι τοῦ παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ.* Respicit ad § 31. et § 18. libri, quem eum nunc illo nomine appellare audimus, quo rursus inscripsi. — Pag. vero 528. verbis *ἔχει δὲ ὧδε, ὥς μοι καὶ πρὶν εἴρηται· φημὶ τὴν γυναῖκα κ. τ. λ.* respicere illum dixerim ad § 15. libri de nat. pueri in partu. — Principio dein § 44.: *τὸ δὲ γάλα*, inquit, *ὅκως γίγνεται εἴρηταί μοι ἐν τῇ φύσι τοῦ παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ*, ubi respicit caput 21. libri, quem excitat.

Illis igitur locis, quos adhuc notavi, loquitur de operibus suis, quae supersunt; at mentionem facit noster etiam scriptorum, quae perierunt. Statim huc facit locus e lib. IV. de morbis p. 473., ubi: *φθεγγόμεθα γάρ*, inquit, *ἀπὸ τοῦ πνεύμονος ὅτι κοῖλός ἐστι καί οἱ ἡ σύριγξ πρόσεστι· διαρθροῖ δὲ τὸν φθόγγον τὰ χείλεα καὶ ἡ γλῶσσα· κάλλιον δέ μοι περὶ τούτων δεδήλωται ἐν τῇ περιπνευμονίῃ.* Cuiusmodi locus non existit in libris, ubi de peripneumonia sermo est, qui libri praeterea aliam de humoribus doctrinam referunt. Itaque aut librum deperditum, aut saltem locum deperditum citat; illud autem mihi prae altero probabile esse videtur. Istius autem libri deperditi titulum ignoramus; nam quod id *δεδηλῶσθαι* dicit *ἐν τῇ περιπνευμονίῃ* potius ad locum aliquem scripti alicuius refero, quam puto eum librum de peripneumonia sola scripsisse. Sed manifesto titulum operis, quod periit, citat in fine cap. 2. lib. I. de morbis mull. verbis *ὥσπερ εἴρηταί μοι ἐν τῇσι παρθενίῃσι νούσοισι.* Libellum nempe *περὶ παρθενίων* cum hoc auctore nihil commune habere postea videbimus. Idem autem opus de morbis virginum, aut eandem operis partem de morbis illis scriptam respicit auctor noster § 41. lib. I. de mm. mull., verbis *πάσχοι ἂν ἡ γυνὴ ὁκοῖα εἴρηται ἀμφὶ τῆς παρθένου, ἢ τὰ ἐπιμήνια πρῶτον φαινόμενα ὥρουσε ἄνω.* Loco tandem, qui est in cap. 2. lib. I. de morbis mull. (p. 532.), ubi: *πάσχει*, inquit, *πάντα, ἅπερ ἐν φθινάδι εἴρηται* mihi respicere videtur locum ex eodem opere, e quo paulo ante eum alterum de peripneumonia adferentem audivimus.

Antequam de aliis pergamus videre, superest ut librum περὶ ἀφόρων huic scriptori vindicem; quam ad rem sequentia facere mihi videntur:

Noster perpetuo viam lectori monstrat per scripta sua: perpetuo de quo argumento iamiam expositurus sit, significat; subinde ἀνακεφαλαιώσει quadam etiam de quibus antea egerit, in memoriam revocat. Ita § 1. lib. IV. de morbis: ἀποφανέω δέ, inquit, ὅκως κ. τ. λ.; — § 4. ibid.: σημήϊον δὲ ἀποφανέω ἕτερον τόδε κ. τ. λ.; — principio cap. 5.: νῦν δ᾽ἐρέω περὶ χολῆς κ. τ. λ. Simile initium est capp. 6. 7. — Quales vero dixi ἀνακεφαλαιώσεις habes cap. 7. in fine: τέσσαρα οὖν ἐόντα τό τε αἷμα καὶ ἡ χολὴ καὶ τὸ φλέγμα καὶ ὁ ὕδρωψ ἀποπέφανται ταῦτα πάντα ὅκως τε καὶ διότι πλέονα γίγνεται ἐν τῷ σώματι κ. τ. λ. At capite 22. (p. 467. vs. 11.): ταῦτα δέ μοι εἴρηται κ. τ. λ. — Quae quidem exempla e lib. IV. de morbis sufficiant.

E libro de nat. pueri in partu item locos aliquot notabo: vide finem § 11.; — cap. 13. (p. 493.) ἐρέω δὲ καὶ ἄλλην διάγνωσιν κ. τ. λ. et paulo post καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτό μοι εἴρηται κ. τ. λ. Confer finem capitum 16. 17. In fine vero cap. 18.: ἀναβήσομαι δὲ αὖθις ὀπίσω ὅθεν ἀπέλιπον. Vide porro finem capitum 20. 22. 24., — principium capitum 25. 26. 27. Plura notare supersedeo.

Nec desunt huius rei exempla in libro de morbis mull. I.: statim principium huius libri eò spectat: τὰ δὲ ἀμφὶ γυναικείων νούσων ὧδε ἔχει. Antecesserunt, uti opinor, ea, quae de virginum morbis scripsit; verbis vero laudatis inde transiit ad locum de morbis mulierum. Spectat eodem principium cap. 25: νῦν δ᾽ἐρέω ἀμφὶ νοσημάτων τῶν ἐν γαστρὶ ἐχουσέων, et principium cap. 35: νῦν δ᾽ἐρέω ἀμφὶ λοχείων καὶ τῶν μετὰ τὸν τόκον ἰόντων. Item principium cap. 72.

Vidimus igitur in hac ὁδηγήσει per scripta sua auctorem incognitum sibi similem esse in libris de morbis IV., de natura pueri in partu, de morbis mulierum primo. Sed in exordio libri de sterilibus plane similem formulam habemus: περὶ μὲν τῶν γιγνομένων τῇσι γυναιξὶ ἐφ᾽ ἑκάστοισι τῶν νοσημάτων πρότερον εἴρηται· νυνὶ δὲ ἀποφανέω κ. τ. λ. — Audimus iterum eundem virum; verba autem adlata mihi indicio sunt probabile esse librum de sterilibus posteriorem aliquam partem esse operis, cuius pars antecedens fuit liber, qui nunc de morbis mull. I. dicitur et cuius pars, quae librum primum de morbis mull. antecesserit, fuerit opus illud de morbis virginum, quod nostrum citare novimus et deperditum esse constat.

Sed quamquam haec, quae dixi, summatim statuenda videntur, non nego nonnulla de illis esse observanda. In expositione argumenti libri IV. de morbis iam monui principio capitis primi illius libri scriptorem nostrum significare de quibus rebus agere velit, illumque istas pertractare ab eo inde loco usque ad finem capitis 22., quod concludit verbis καὶ ταῦτα μὲν εἰρημένα οὕτω τέλος ἔχει. Ibi igitur finem libri esse dixeris. Capita autem seqq., licet manifesto ab eodem auctore sint profecta, num ad idem illud opus pertineant, nec ne, dubium mihi videtur: neque affirmare, nec negare ausim. Argumentorum consecutio in illa libri parte mira est: de vermibus latis; — de morbo calculoso; — de potu non ad pulmonem, ut nonnulli opinantur, sed ad ventriculum delato; cum qua quaestione cohaerent quae postremo capite de liene morbo affecto et de hydrope monentur. — Haec quomodo cum su-

perioribus libri partibus, vel inter se cohaereant, nemo facile dicat. Iure contra quaesiveris, num postrema illa capita sint fragmenta dissoluta et extra nexum a librariis superioribus adsuta. Temerarium saltem foret affirmare velle certum esse auctorem haec ipsum ita disposuisse.

Principium igitur libri de morbis quarti operis illius initium esse mihi videtur; quod tamen opus quo titulo auctor ipse insigniverit, ignoramus; nam procul dubio recens est inscriptio *περὶ νούσων τὸ τέταρτον*. Opus illud continua neque interrupta argumentatione continuatur ad finem capitis 22. usque; quò loco finem operis ipsius esse dixerim. Reliqua capita huic operi adsuta esse videntur; unde vero eò appulerint, sciri minime potest.

Libro sequenti eam restitui inscriptionem, quam ipsum auctorem illi indidisse vidimus. Opus illud *περὶ Φύσιος παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ* integrum fere esse videtur: principium eius omnino libri novi exordium refert; singulae partes apte sibi consequuntur; suo etiam fine concluditur: *οὗτος ὁ λόγος*, inquit scriptor, *ὧδε εἰρημένος ἅπας τέλος ἔχει.*

Quodsi quis obiiciat non esse libros illos opera per se constantia, sed partes esse operis unius alicuius duorumve maiorum, dicam certo contrarium demonstrare non facile aliquem posse; exordia tamen utriusque libri probabiliorem reddere sententiam statuentis duo opera esse diversa, quorum alteri nescio quis fragmenta ab eius argumento aliena subiunxerit.

De libro de morbis mulierum primo sic sentio. Ipse auctor eum non appellavit *περὶ γυναικείων τὸ πρῶτον*, sed nude *περὶ γυναικείων*, aut *περὶ γυναικείων νούσων* s. *νοσημάτων*. Libri exordium, quale hodie superstes, potius *τμήματος* operis initium esse mihi videtur quam operis integri. Ordo rerum principio libri fere is esse videtur, quo materiem disposuit auctor; in partibus posterioribus profecto alius est; quin difficile iudicium est, num omnia ad auctorem nostrum et hoc opus eius sint referenda. Quod quidem dictum cupio non de manifesto spuriis postremis, *τῶν νόθων* nomine in codicibus quoque notatis; sed de aliis etiam. Utrum enim omnia capitula, quae ad morborum descriptionem spectent, omnes formulae medicinales in eo obviae auctori nostro debeantur, nec ne incertum esse existimo. Apto fine librum non concludi unicuique postremam partem inspicienti statim apparet. Hîc igitur factum puto, quod in multis aliis libris accidit: principium operis satis bene servatum et descriptum habemus; reliqua sunt deterius descripta, denique prorsus aliena addita.

Liber tandem *περὶ ἀφόρων* inscriptus verosimiliter eidem auctori debetur. Exordium opusculi item potius initium *τμήματος* operis alicuius, quam scripti integri esse videtur. Ceterum hunc librum ita traditum accepimus, ut de illo, si primum caput excipias, certum iudicium ferre vix possis. Certum autem est perturbationis ordinis dispositionem materiae et corruptionis variam scripturam vestigia non dubia continere.

Fortasse auctor noster composuit opus maius de mulierum natura et morbis, cuius *τμήματα* fuerint *περὶ παρθενίων*, *περὶ γυναικείων*, *περὶ ἀφόρων*. Sed haec opinio nititur tantum forma principiorum libri I. de morbis mull. et libri *περὶ ἀφόρων*.

Verbulo de ipso auctore moneo: eum *ἰατροσοφίστην* appellavi, quia re ipsa medicinam exercuisse videtur et simul dogmaticum et in demonstratione sophistam se praebet. Et artem illum fecisse patet primum e casu, quem enarrat § 13. libri de nat. pueri in partu; quam turpem abortus procurationem insigniter pugnare cum morum puritate, quae in iure iurando

elucet, alii dudum animadverterunt. Tum vero etiam patet e libri de morbis mull. I. capitis 40. verbis principio obviis ἦν δὲ ἐκ τόκου ἐούσῃ ξυμφραχθῇ τι τοῦ αἰδοίου, — ἤδη δὲ καὶ τοῦτο εἶδον, qua formula uti vix potuit, nisi aegrotantes observavisset ipse. Uterque igitur locus adlatus artem medicam illum ipsum fecisse docet. — Dogmaticum illum fuisse vel argumentum libri de morbis IV. et libri de nat. pueri in partu docet, adeo ut de hac re nihil addam. — Quod autem dixi sophistam illum se praebere, — vide mihi locum e libro de morbis IV. cap. 25. p. 475. οὐδ' ἂν ἐπηγαγόμην — πείσειν, — adverte mentem ad distributionem operum, ad perpetuam illam, de qua dixi, ὁδήγησιν per opera sua.

Illum autem Hippocratis librum de aëre aquis et locis legisse conficio ex loco de Scythis ἱππάκην parantibus, qui legitur cap. 20. libri de morbis IV. (p. 461.) et ubi respicere videtur ad Hippocratis locum in fine cap. 25. l. l. (p. 273. vol. I.) Tum etiam coniicio ex altero loco cap. 24. eiusdem libri, ubi de morbo calculoso: ἀρχὴν μὲν ἐγγίγνεται ὑπὸ τοῦ γάλακτος κ. τ. λ. (p. 470.) et ubi respicere illum existimo ad verba e lib. de aëre aq. locis cap. 13. (p. 259. vol. I.) γίγνεται δὲ παισὶ καὶ ἀπὸ τοῦ γάλακτος κ. τ. λ. — Itaque patet illum post Hippocratem vixisse, cuius opus saltem de aëre, aquis locis vidit.

Nec tamen fuit Hippocratis imitator aut discipulus: descriptio morborum eorumque distributio, quam in libro de morbis mull. I. cernimus, Cnidiorum rationem redolet, non Hippocrateam. Ipsa oratio ita se habet, ut Cnidius color pelluceat: βρύχειν τοὺς ὀδόντας (p. 540. vs. 16.) Cnidiorum dictio est; ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, quod passim recurrit, Cnidiorum est. Sed de hac re plura dicam, cum ad reliquos libros de morbis mulierum pervenerimus.

Ex supra dictis autem ultro patet scriptorem nostrum Hippocratis et Cnidiorum opera legisse. Orationem suam formis et formulis antiquis exornavit, qua de re aliquid dixi in adn. ad p. 440. Probabile est illum quae de morbis mulierum habet accepta referre Cnidiis antiquioribus, quorum operum in libro de morbis mull. I. potius ἐπιδιασκευάστην se praebet, quam censeri debet proprias suas observationes nobis describere. Practicis observationibus et praeceptis aliunde haustis placita sua pathologica et physiologica addidit; et operae pretium sane est vetustissima haec physiologiae monumenta persequi. Testantur quidem omnia primam doctrinae physiologicae aetatem et puerilia sunt multa pro nostrorum temporum scientiae modo; sed ad huius normam sane exigere non licet veterum lucubrationes. Analogiam huic scriptori, quemadmodum nobis hodie est, fuisse investigationis et cognitionis fontem certo constat. Qui tamen nostra aetate serio demonstrare vellet potum non in pulmonem devenire, sed per fauces ad ventriculum demitti, ineptus sane esset. Verum hic multis ἱστορίοις docuit, ὅτι πολλοὶ κάρτα τῶν ἀνθρώπων τὸ ποτὸν δοκέουσι ἐς τὸν πνεύμονα χωρέειν. Et: ἀνάγκη ἐστί, inquit, πρὸς τὰ ἰσχυρῶς δοκέοντα πολλὰ τὰ ἱστόρια ἐπάγεσθαι. Utrum ipse illa documenta omnia repererit, an ab aliis acceperit, nescimus. Sed alacer hic fuit in exploratione rerum eiusque conamina ea, quae in corpore humano fiunt, ex phaenomenis physicis iisque, quae in plantis et animantibus observantur, interpretandi laudi illi sunt et in medicinae historia monumentum ex aevo antiquo sine dubio admodum memorabile.

Haec de his libris et eorum auctore nunc sufficiant!

§ 24.

De libris de morbis mull. II., — de superfoetatione, — de foetus in utero mortui exsectione, — de natura muliebri.

Hos libros una diiudicandos mihi sumo non quia, uti proxime antecedentes, ab eodem scriptore compositos noverim, sed quod similis fere eorum omnium est ratio. De qua tamen antequam dicam ad longe aliam partem me convertam. Scilicet Soranus, solus praeter scriptores, de quibus nunc agimus, de rebus muliebribus auctor, qui superest, de antiquis loquitur: in cuius opere talia adferri vidimus, quae in libris de morbis mul. I. et hisce, de quibus dicere instituimus, item occurrant. Age! videamus, num quid inde colligere liceat, quod ad rem praesentem faciat.

Soranus p. 123. vs. ult.: *συγχωρήσαντες δέ*, inquit, *καὶ ὅλην καὶ ἀπὸ μέρους αὐτὴν* (i. e. *τὴν μήτραν*) *προπετῶς ἐκκεῖσθαι, μεμφόμεθα πρῶτον μὲν* Εὐρυφῶντα *δι' ἡμέρης καὶ νυκτὸς ὅλην τὴν κάμνουσαν ἐξαρτήσαντα τῶν ποδῶν ἀπὸ κλιμακίου κἄπειτα κατακλίναντα μὲν ὑπτίαν, θρέψαντα δὲ πτισάνῃ ψυχρᾷ· ἀνυπομόνητος γὰρ ἡ ἀνάρτησις καὶ φυσώδης ἡ τροφὴ καὶ ἄτεχνος ἡ τῶν ἡμερῶν διαρίθμησις, ἐξ ὧν εἰς τοὺς καιροὺς ἀποβλέπει.* — Hic subsistamus: auctor quidem pergit in aliorum methodi reprehensione, sed ista methodus Euryphontea memoratur cap. 36. libri *περὶ ἀφόρων*, cap. 36. libri de morbis mull. II. et cap. 5. libri de nat. mul. Et vero operae pretium est Sorani verba cum singulis, quos indicavi, locis conferre; nam quae ab illo Euryphonti vitio vertitur suspensio mulieris per noctem et diem, huic obiici tantum poterit, si locum negligenter, aut malevole legas, quemadmodum libro de Sterill. et de Nat. mull. relictum videmus. Eam vero huic obiicere minime licet, si locum, sicuti libro II. de mm. mull. descriptus est, legamus. Quin illis etiam locis sermonem non esse de suspensione mulieris per diem et noctem, sed praecipi ut post brevem suspensionem et statim factam uteri repositionem mulier vinculis, quibus scalae alligata fuit, soluta per noctem et diem sibi relinquatur, satis constat. Dierum enumeratio, quam *ἄτεχνον* dicit Soranus, l. l. legitur, sed quid sit, quod eam *ἄτεχνον* illo iudice reddat, ignoramus. Omnino autem res maximi momenti est in hac investigatione Euryphontis methodum medendi locis, quos indicavi, inveniri; cum qua re compone quod § 23. prolegomenorum dixi de methodo Cnidiorum et eorumdem oratione in his libris pellucente.

Capite *περὶ ἐγκατεχομένων δευτέρων* Soranus p. 94.: *Ἱπποκράτης μὲν οὖν*, inquit, *πταρμικοῖς χρῆται καὶ συνάγει τὰ πτερύγια τῆς ῥινός, ἵνα διὰ τῆς τοῦ πνεύματος εἰς τὸ βάθος ἐμπτώσεως ἐκπέσῃ τὸ χόριον.* Εὐρυφῶν *δὲ ὁ* Κνίδιος *οὐραγωγοῖς χρῆται ποτίσμασι τοῖς ἀπὸ δικτάμνου καὶ ἐλελισφάκου καὶ πεσσοῖς τοῖς αἱμαγωγοῖς διὰ στρουθίου καὶ* Ἰλλυρικῆς *ἴρεως καὶ κανθαρίδων καὶ μέλιτος καὶ κατασεισμῷ τῷ διὰ τῆς κλίμακος προσδεδεμένης τῆς καμνούσης.* Fortasse methodum, quam Hippocrati adscribit Soranus, duxit ex Aph. 49. V., cum quo loco confer cap. 68. libri I. de morbis mull. Utrum methodus secundas per sternutatoria expellendi re ipsa Hippocrati debeatur, nec ne, incertum est; certissimum est id

non probari posse inde, quod in Aphorismis illa medendi ratio memoratur. Remedia, quae Euryphonta in usum vocare dicit Soranus, in his libris de morbis mulierum passim memorantur. Libro de morbis mull. I. cap. 78. (p. 620. huius vol.) v. c.: *ἕτερον ἐκβόλιον. — ὑπὸ τὰς μασχάλας λαβὼν σείειν ἰσχυρῶς, ποτὰ δὲ διδόναι ἄγνου πέταλα ἐν οἴνῳ, ἢ δίκταμνον Κρητικὸν ὅσον ὀβολὸν ἐν ὕδατι τρίβειν καὶ διδόναι.* Aliis locis reliqua illa a Sorano memorata reperies. Nec tamen quae attuli eò spectant, ut demonstrem ab Euryphontis operibus illa huc esse translata; neque enim omnia ad amussim cum Sorani narratione conveniunt, sed certum tamen est remedia et medendi rationes in his libris describi, quae summatim cum Euryphonteis conveniant.

Pag. quoque 95. Sorani advertit locus in eodem capite de secundis retentis obvius, ubi: *Μαντίας δέ*, inquit, *παρακατακλίνει τὸ βρέφος τοῖς μηροῖς τῆς κυούσης ἵνα διὰ τῆς οἰκείας φύσεως καὶ κινήσεως τούτου ἐφέλκηται τὸ χόριον· μὴ σωζομένης δὲ τῆς πρὸς τὸ βρέφος τοῦ χορίου συνεχείας, μολύβδου μέγεθος ἐκ τοῦ προέχοντος ἀποκρεμάσαι* (*κελεύει* suppleo), *ἵνα τῷ βάρει κατασπασθῇ τὸ χόριον.* Nempe cum hisce satis conveniunt quae cap. 8. libri *περὶ ἐπικυήσιος* leguntur, ubi vide.

Capite 15. p. 43. Soranus haec habet: *Ἱπποκράτης τοῦ μὲν ἄρρεν κύειν φησὶν εἶναι τό τ' εὐχρουστέραν ὑπάρχειν τὴν κύουσαν καὶ εὐκινητοτέραν, — καὶ τὸν δεξιὸν μαζὸν μείζονα ἔχειν καὶ εὐογκότερον καὶ πληρέστερον καὶ μάλιστα τὴν θηλὴν ἐπαίρεσθαι· τοῦ δὲ θῆλυ τὸ μετ' ὠχριάσεως ὀγκωδέστερον εἶναι τὸν εὐώνυμον μαζὸν καὶ μάλιστα τὴν θηλὴν, ἀπὸ ψευδοῦς ὑπολήψεως ἐπὶ ταύτην ἐλθὼν τὴν ἀπόφασιν.* Quamquam eiusmodi citationes haud facile ad amussim exiguntur, quia quos libros et quomodo scriptos Soranus viderit, non plane scimus; eorum tamen quae memorat certa vestigia deprehenduntur in hac medicorum veterum sylloge. Ita Aph. 42. V. legimus: *γυνὴ ἔγκυος, εἰ μὲν ἄρσεν κύει, εὔχροός ἐστι· εἰ δὲ θῆλυ, δύσχροος.* Libro de sterilibus cap. 4.: *ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ἔφηλιν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἴσχουσι, θῆλυ κύουσι· ὅσαι δὲ εὐχροοῦσαι διαμένουσι, ἄρρεν ὡς ἐπιτοπουλὺ κύουσι.* Et dein: *ἢν αἱ θηλαὶ ἄνω ἔωσι ἐστραμμέναι, ἄρσεν κύει· ἢν δὲ κάτω θῆλυ.* Cohaeret etiam cum Sorani monitis de Hippocrate quod Aph. 38. V. legimus: *γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ὁ ἕτερος μασθὸς ἰσχνὸς γένηται, δίδυμα ἐχούσῃ, θάτερον ἐκτιτρώσκει· καὶ ἢν μὲν ὁ δεξιὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄρσεν· ἢν δὲ ὁ ἀριστερὸς, τὸ θῆλυ.* Cum quo loco cf. Aph. 48. eiusdem sectionis. Nemo tamen iure propter Sorani testimonium has sententias Hippocrati adscripserit. Nimirum quantum his in rebus scriptoribus serioris aevi tribuere liceat, iam satis superque demonstratum est in primo volumine; sed sit praeterea hocce documento: cap. 19. p. 58. Soranus quaestionem tangit *εἰ φθορίοις καὶ ἀτοκίοις χρηστέον καὶ πῶς;* — atque *εἴπομεν οὖν*, inquit, *ἄλλο φθόριον καὶ ἄλλο ἀτόκιον· τὸ δὲ ἐκβόλιον οἱ μὲν συνωνυμεῖν τῷ φθορίῳ λέγουσιν, οἱ δὲ διαφέρειν τῷ μὴ ἐν φαρμάκοις νοεῖσθαι κατασεισμοῖς δὲ καὶ πηδήμασιν, εἰ τύχοι· διὸ καὶ τὸν Ἱπποκράτην παραιτησάμενον τὰ φθόρια παραλαβεῖν ἐν τῷ περὶ παιδίου φύσεως* (*τοῦ* interpono) *ἐκβαλεῖν χάριν τὸ πρὸς πυγὴν πηδᾶν.* Vides eum spectare narrationem e cap. 13. libri de natura pueri in partu, de qua antea iam dixi et quam Hippocrati tribuit, licet sit certissimum librum serioris aevi esse.

Pag. 64. Soranus adfert Aph. V. 31., cui adsentitur. — Pag. 67. inter signa futurae abor-

tionis ex Hipp. citat *τὴν παράλογον μαστῶν ἴσχνωσιν*, fortasse ex Aph. 37. V.; — pag. 119. legimus: *τὸ δὲ ὠκυτόκια προσαναγράφειν, ὡς ἄλλοι καὶ οἱ περὶ τὸν Ἱπποκράτην ἐποίησαν, σχεδιάζοντός ἐστιν. Οὔτε γὰρ δάφνης φύλλα ξηρὰ μετὰ θερμοῦ ὕδατος, οὔτε δίκταμνον ἢ ἀβρότονον καὶ κεδρία καὶ ἄνισον μετὰ γλυκέος καὶ παλαιοῦ ἐλαίου, οὔτε καρπὸς ἀγρίου σικύου κηρωτῇ* (εἰρίῳ legendum videtur) *προσπλασσόμενος φοινικίνῳ καὶ ὀσφύϊ περιαπτόμενος ὠκυτοκίαν παρασκευάζει· τὰ δὲ προειρημένα βοηθήματα λύοντα τὸ πάθος καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ δυσεργείαν λύει.* Cum quibus confer *ὠκυτόκιον*, quod memoratur cap. 77. lib. I. de morbis mull.: *δικτάμνου ὅσον δύο ὀβολοὺς τρίψας ἐν ὕδατι θερμῷ πινέτω. Ἢ ἀβροτόνου δραχμὴν καὶ κεδρίδας καὶ ἄνησον τρίψας ἐν γλυκέος οἴνου παλαιοῦ κυάθῳ, παραχέας ὕδατος κύαθον, δὸς πιεῖν.* Et paulo post: *ἕτερον ὠκυτόκιον· τοῦ σικύου τοῦ ἀγρίου, ὅστις ἂν ᾖ λευκός, τὸν καρπὸν ἐμπλάσας κηρῷ· εἶτα εἰρίῳ ἐνελίξας φοινικέῳ περίαψον περὶ τὴν ὀσφύν.* Certum est Soranum locos laudatos respicere et eius verba inde emendari debere. — Capite porro 54. p. 122. sermo est de uteri prolapsu et: *ἔνιοι μὲν οὖν*, inquit, *ὅλην λέγουσι προπίπτειν . . . . οἱ δὲ περὶ τὸν Ἱπποκράτην καὶ Ἡρόφιλον μόνον τὸ στόμιον.* Quibus locis e libris Hippocraticis dictis haec Sorani sententia nitatur, non certo constat: nam licet (de morbis mull. II. 37. et lib. *περὶ ἀφόρων* cap. 1.) prolapsus orificii uteri in iis mentio fiat, fit tamen item mentio prolapsus uteri totius cum curandi ratione, quam Euryphonti adscribit Soranus, sicuti paulo ante vidimus. Fortasse solum locum e libro de Sterilibus spectat (p. 658. huius vol.). — Pag. 234. in *τῇ θεραπείᾳ τῶν δι' ἀργίαν μὴ καθαιρομένων: καὶ καθόλου*, inquit Soranus, *ὡς Ἱπποκράτης φησὶ, τὰ ἐναντία ἐπιτηδεύειν τοῖς τὴν ἀπόκρισιν τοῦ αἵματος ἐμποδίζουσι.* — Quem vero locum respiciat, nondum reperi. — Pag. 257.: *ἔξωθεν δὲ τούτων*, inquit Soranus, *Ἱπποκράτης τὰς μὲν ἀφεψήματι κράμβης ἐπότισε, τὰς δὲ ὀνείῳ γάλακτι, καὶ ὡς εἰλεωδῶς στροφουμένης τῆς μήτρας αὐλίσκον ἐνθεὶς χαλκευτικῆς φύσης εἰς τὸν γυναικεῖον κόλπον ἐφύσα, διαστολὴν ἐπιτηδεύων.* Eiusmodi quid, si rem ad amussim exigas, non reperi in libris nostris, sed duo loci hîc tamen sunt conferendi: primus e lib. II. cap. 23. de mm. mull., ubi legimus: *ἢν αἱ μῆτραι εἰλέωσι σφέας ἐς τὸ μεσηγὺ τῶν ἰξύων . . . . ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, αὐλίσκον προσδῆσαι πρὸς κύστιν καὶ ἐνιέναι ἔλαιον θερμὸν ἐς τὰς ὑστέρας κ. τ. λ.* Alter est e cap. 14. libri de nat. mul., ubi: *ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, αὐλίσκον προσθήσας πρὸς κύστιν, φυσῆσαι τὰς ὑστέρας κ. τ. λ.* — Fortasse ad hunc locum respicit Soranus; nec tamen certum hoc, quum incertum sit, quae lectio vera sit utroque loco ex Hipp. descripto, aut potius quam sub oculos habuerit Soranus; tum vero fieri possit ut fallatur et ut illa curatio, quam lib. III. de morbis legimus (cap. 14. p. 257. huius vol.), illi ob mentem obversaretur. — Tandem Soranus Hippocratis mentionem facit p. 265. iterum respiciens Aph. 37. V.

Unam rem certam esse arbitror: si ex Sorano solo deberemus petere distinctionem eorum, quae ad alterutram scholam Hippocrateam an Euryphonteam referenda sint, parum certos nos de his rebus futuros. Hunc enim plura miscere e supra adlatis abunde constitit. Itaque alia circumspiciemus, quod tamen antequam faciam, alium testem proferam. Nempe quod attinet ad partem pharmaceuticam, vide quae habet Gal. de remm. simpll. VI. p. 795. Kühnio: *ἡ δὲ πλείστη*, inquit, *τῶν φαρμάκων χρῆσις ἐν αὐταῖς ταῖς θεραπευτικαῖς πραγματείαις ὑπό τε τῶν παλαιῶν γέγραπται καὶ προσέτι τῶν νεωτέρων ἁπάντων σχεδόν· καὶ γὰρ πρὸς*

Ἱπποκράτους εἴρηται πολλὰ καὶ πρὸς Εὐρυφῶντος κ. τ. λ. Itaque Galenus in Euryphontis libris multa invenit de remediorum usu, adeo ut Cnidii recentiores non neglexerint quod a veteribus Cnidiis omissum esse scribit Hipp. loco notissimo e lib. de victu acutorum. Non ignoro haec non praecipue spectare ad libros de morbis mulierum, sed nunc de hac re moneo, quia in illis libris magna illa formulariorum fragmenta relicta habemus; et quia praevertere volui obiectionem e multorum remediorum enumeratione desumtam contra opinionem hos libros Cnidiae originis esse, quod sequentibus de causis statuendum videtur.

Primum methodus nosologica in his libris prorsus Cnidia est: tum vero in methodo therapeutica ista curatio per medicamenta sursum et deorsum purgantia ubivis apparet; tandem oratio ipsa scriptorum est Cnidiorum. De his omnibus autem ad alios libros tum in adnotatione, tum in prolegomenis monui pluribus locis, quare nunc haec breviter notavisse sufficiat.

Quid censendum de Sorani testimonio circa Euryphontem Cnidium? Citat Soranus ex Hippocrate talia, quae huic non tribuimus; reperimus in collectione Hippocratica locos, quos curationes continere vidimus, quas Euryphonti adscribit. Licetne has Euryphonti adscribere Sorani auctoritate, cum illa Hippocrati denegamus, quamvis idem Soranus ea huic accepta referat? Me iudice licet: haec Hippocratea non esse tam certis argumentis constat, ut dubitare non liceat; ad Hippocratem auctorem ea referri a Sorano mirum non est, nam hic non magis quam Galenus distinguere noverat vere Hippocratea a spuriis, quae promiscue circumferebantur in orbe erudito antiquo. Euryphontis opera illo tempore superfuisse novimus e Galeno Cnidiarum sententiarum locos citante: quae Euryphonti a Sorano adtribuuntur curationes rudes per κατασεισμόν conveniunt cum rudibus similibus aliis e Galeno, comicis, libris medicis Cnidiis notis. Itaque mihi Sorano fides habenda videtur, ubi talia, qualia excitat, Euryphonti tribuit, licet de eius auctoritate Hippocrati quaedam adscribentis longe aliter sentiam. Unde firmatur opinio nostra libros, de quibus agimus, Cnidiae originis esse.

Sed videamus iam de libris singulis, quos in inscriptione huius § enumeravimus.

Initium faciam a libro II. de morbis mulierum, quem Littréus coniunxit cum libro de morbis mulierum primo et libro de sterilibus, ita ut hunc de morbis mulierum tertium vocaret et continua numeratione capitum pergeret a primo de morbis mulierum per secundum et tertium sibi dictum ad huius finem usque. Equidem librum de morbis mulierum et librum de sterilibus propter causas, quas in superiore § horum prolegomenorum dixi, eidem auctori tribuo, qui de morbis IV. et de natura pueri in partu conscripsit, sed hunc secundum eidem scriptori non tribuo, quia istam ὑφήγησιν per scripta auctoris, de qua supra monui, hic prorsus desidero. Equidem cum Lindano primum huius libri caput feci fragmentum, quod alii et Littréus ad librum de locis in homine referunt et in mss. et edd. subiungi solet fini, qui mihi esse videtur huius libri. Primum enim sententia, quae nunc in hac editione nostra claudit librum de locis in homine, re ipsa conclusio est libri, cui subsequentia illa non nisi ineptissime subiungebantur; — tum principium, quale nunc feci libri secundi de morbis mulierum, omnino exordium est integri scripti de morbis foeminarum; — tandem nexus inter finem primi in nostra editione capitis libri II. de mm. mull. et caput secundum aptus est; — ita ut tribus de causis illis mutationem illam intulerim.

Quodsi iam hac in re mecum consentias, liber secundus de morbis mulierum non potest esse continuatio operis alicuius, i. e. libri primi istius nominis, sed novi operis exordium est. Quin etiamsi hac in re dissentias et mordicus tenere velis locum illum ad librum de locis in homine referendum esse, ne sic quidem constat librum hunc secundum primi continuationem esse, quum nullum vestigium in eo appareat illius notae perpetuae ὁδηγήσεως, quam propriam esse ostendimus scriptis auctoris librorum de morbis IV., ceterorum, de quibus § antecedente monui.

His igitur de causis librum de morbis mulierum secundum non esse continuationem primi contendo, sed a diversis auctoribus profectos. — Est hoc tamen eiusmodi, ut cum primum, tum secundum e fontibus antiquioribus Cnidiae originis compilatum esse putem.

Principium libri secundi id esse, quod dixi, opinio probabilis mihi videtur; — primum in eo certum aliquem in materiae dispositione ordinem animadvertis, quum morbi eiusdem aut affinis generis sibi subsequantur; postea tamen ordo minus est certus, ita ut quare alius morbum alium excipiat non satis appareat; tandem vero liber abrumpi, non apta conclusione terminari videtur.

Huc fere redit opinio mea de hoc libro II. de morbis mulierum. — Inscriptio, qua secundus hic liber dicitur, sine dubio recens est.

De libello de superfoetatione brevis ero: continet fragmenta ad partum, ad mulierum, virginum morbos spectantia, quorum quae principio sunt posita magis inter se connexa videntur quam postrema. Principio apto et apta conclusione caret; summatim sunt *ἀποσπάσματα* sine debito ordine et nexu descripta, partim ex aliis operibus, fortasse e libro de sterilibus et libris de morbis mull. desumpta, licet insint haud pauca, quae in hoc libello solo legantur.

Eiusdem vero generis, sed minus magnum opusculum est, quod de exsectione foetus in utero mortui inscribitur.

Uterque libellus inscriptionem debet materiae capitum in principiis singulorum positorum, non integri opusculi; nam in illo non de sola superfoetatione, in hoc non de sola exsectione foetus agitur. Tituli igitur debentur librariis exordia libellorum respicientibus.

Haec de his libris: superest qui de natura muliebri inscribitur, sed non maiore iure nomen illud obtinuit quam suum duo illa opuscula antecedentia. Summatim in eo agitur de morbis mulierum et in eo leguntur ut plurimum loci, qui in libris de morbis mulierum iam obvii fuerunt. Ratio inter hunc librum et eos, qui similes locos continent, fere comparari potest cum ea, quam vidimus esse inter prorrhetici primi locos et Coacas consimiles, et inter capita, quae in ceteris editionibus libro Epid. V. subiunguntur, et Epidemiorum septimum. Liber de natura muliebri fons emendationis est egregius, unde locos ex aliis libris similes restituas et contra etiam in eo ex illis emendare nonnulla potui. — Ceterum non certum est hunc librum e libris de morbis mulierum I. et II. excerptum esse; quin, licet non certum esse fatear, credo tamen potius hunc, perinde atque illos, ex locis decerptis ex operibus antiquioribus conglutinatum esse.

Haec hactenus.

§ 25.

De libello de his quae ad virginem spectant.

Hicce libellus cum libris, de quibus § 23. et 24. egimus, nihil commune habet: in illis habemus opera mutila medicorum practicorum e schola Cnidia; in hocce opusculum sophistae. Non audeo pro certo affirmare eundem sophistam libellum de morbo sacro et huncce composuisse, sed magnam esse analogiam inter utrumque nemo facile negabit. Fieri possit, ut opusculum nostrum sit ab imitatore scriptoris alterius compositum; fortasse idem sophista utrumque composuit. Sed certum est cum operibus, de quibus ante diximus, hoc nullo nexu teneri. Declamatorium orationis genus; magnus hiatus quo λόγον suum orditur auctor, commemoratio consecrationis vestimentorum, notae sunt, quibus hoc scriptum a vicinis facile distinguas.

Prolegomenis huius voluminis subiicio breviter descriptam summam eorum, quae in iis sunt demonstrata.

I.

Libri, qui in codicibus, veteribus indicibus, editionibus νόμος et περὶ τέχνης et περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς appellantur, unum continuum referunt λόγον sophistae nescio cuius, quo medicinam defendit ab obtrectatoribus et artem medicam a veteribus repertam probat prae innovatorum recentiorum philosophematis. Sophista ille satis longo post Hippocratem tempore scripsisse videtur. Non credo alia eiusdem viri scripta in collectione Hippocratica superesse.

II.

Liber *de morbo sacro* item opusculum est nescio cuius sophistae, qui locos arripuit, ubi in libro de aëre, aquis et locis de morbo sacro loquitur Hippocrates, ut iis superstrueret hunc tractatum, quo sophistica ratione demonstrat quod senex Cons antea l. l. affirmaverat, morbum sacrum aliis magis divinum non esse.

III.

Libri, qui περὶ φύσιος ἀνθρώπου et περὶ διαίτης ὑγιεινῆς dicuntur, videntur esse fragmenta unius alicuius antiqui operis medici a sophista nescio quo compositi. Priori horum opusculorum inest fragmentum anatomicum, quod teste Aristotele Polybum auctorem habet et quod quomodo huc appulerit ignoratur.

IV.

Libellus περὶ ὑγρῶν χρήσιος fragmenta continet pessime descripta operis alicuius medici auctoris incerti, quae quum perlustras, sponte duceris ad comparationem eius cum interpolatis nonnullis in libris spuriis epidemiorum. Summatim perparvi sunt pretii.

V.

Liber *de flatibus* λόγος est sophistae, quo demonstrat τὰς φύσας morborum causas esse: scilicet Anaximandri et Anaximenis placitis suam pathologiam superstruxit.

VI.

Liber de morbis primus nuncupari solitus partibus constat tribus, quarum prima sophistam auctorem habet et tota composita est ad disceptationem de rebus medicis. Altera pars medici Cnidii opusculum est, quod *περὶ ἐμπύων* olim inscriptum fuit et deberi videtur eidem scriptori, cui liber *περὶ παθῶν*. Tertia pars fragmenta medica e schola Cnidia continet, quae ab eodem viro conscripta esse videntur, a quo pars secunda, sed quae cum hacce nexu certo non coniunguntur, adeo ut opusculo illi *περὶ ἐμπύων* nescio quo modo adsuta esse dixeris.

VII.

Libri *de morbis II. et III.* medicis Cnidiis debentur; sed puto singulos suum sibi habere auctorem. Tertii libri fini subnexa est pars formularii medici, *Φαρμακίτιδα* appellant scriptores illi. Methodus nosologica et therapeutica prorsus Cnidiorum rationem, qualem initio libri de Victu acutorum Hippocrates descripsit, redolet. In libro autem secundo locus habetur, quem ex fragmento sententiarum Cnidiarum a Galeno servato descriptum esse certo constat. Mihi liber iste de morbis secundus ex antiquissimis inter Cnidiorum monumenta in hac veterum medicorum sylloge esse videtur. Uterque liber non est integer, sed potius fragmenta refert operum antiquorum.

VIII.

Liber *περὶ παθῶν* destinatus est *τοῖς ἰδιώταις*, artis medicae expertibus. Conscriptus est a medico Cnidio, quem etiam partem illam alteram libri de morbis primi, cui titulus *περὶ ἐμπύων* fuit, composuisse est probabile. Fortasse etiam libellus *περὶ ὄψιος* illi debetur. Auctorem ad scholam Cnidiam referendum esse certo constat, sed certum etiam est illum Hippocratis opera in manibus habuisse, ita ut iure Cnidiis recentioribus accenseatur.

IX.

Liber *de affectionibus internis* item fragmentum est maioris operis e schola Cnidia profecti. Scriptor hicce incognitus dictiones subinde usurpat sibi proprias, adeo ut hunc librum alii scriptori deberi dixeris quam quibus alii libri Cnidiorum, de quibus supra vidimus.

X.

Liber *de locis in homine* conscriptus est a Sophista, quem *τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Δωριέων* fuisse eius oratio arguit. Librum fere compendium aliquod medicinae referre dixerim. Pluribus locis pessime habitus a librariis ad nostram aetatem pervenit.

XI.

Libri *de morbis quartus*, *de genitura et de natura pueri*, (quos duos unum referre opus,

quod auctor ipse περὶ φύσιος παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ inscripsit, certum est), *de morbis mulierum primus* et *de sterilibus* unius eiusdemque scriptoris sunt opera. Quatuor horum librorum primus et secundus opera integra, aut integra saltem maiorum operum τμήματα referre certum est. Tertius et quartus librorum dictorum mutili relicti sunt. Idem ille auctor ad alia deperdita opera sua respicit; fuit autem iatrosophista, qui artem medicam ipse fecit et qui, licet magni ingenii vir non fuisse videatur, plura habet, quae scitu dignissima sunt historiam doctrinarum medicarum investiganti.

XII.

Libri *de morbis mulierum II., de superfoetatione, de foetus in utero mortui exsectione, de natura muliebri* continent fragmenta maiora, minora operum de morbis mulierum et arte obstetricia a nescio quibus auctoribus profectorum, sed quae omnia e schola Cnidia originem duxerunt. Saepe loci iidem in iis recurrunt, ordo certus nonnullis tantum locis apparet; plurimis locis certa materiae dispositio prorsus desideratur et subinde formulariorum fragmenta inter medias morborum descriptiones leguntur. Methodus tamen nosologica et therapeutica Cnidiorum est, quin sunt loci ubi curandi viae describuntur, quas serioris aevi scriptores ipsi Euryphonti, idque non sine veri specie, adscribunt.

XIII.

Opusculum, quod περὶ παρθενίων inscribitur longe alius est indolis quam libri de rebus muliebribus supra memorati. Manifesto sophistae debetur, fortasse vero eidem cui liber de morbo sacro, saltem imitatori eius. Puto fragmentum esse; apto certe fine non concludi videtur.

XIV.

De librorum hoc volumine contentorum inscriptionibus res ita se habet, ut pleraeque sint recentiores, non ab auctoribus profectae, sed a librariis inditae. Suas sibi habere inscriptiones antiquas probabile est libellos *de morbo sacro*, *de flatibus*, fortasse etiam περὶ παρθενίων; antiquum titulum restitui libro περὶ φύσιος παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ. De reliquis omnibus constat partim sine dubio spurios esse titulos, partim eos dubiae fidei esse. Quod item affirmandum de titulis capitum singulorum, formularum medicinalium.

P. S. Dum specimina typographica prolegomenorum perlustrabam et p. xxv. perveniebam ad locum e cap. 26. libri de Vet. med., vidi me p. 26. vs. penult. errorem commisisse, quem quomodo tollerem tunc non reperiens locum in prolegomenis descripsi e codicis A. lectione. Error meus hic est: *ἀλλ' ἦ*, quod interrogantis est, dedi pro codicis A. lectione *ἀλλ' ἤ*. Sed neque vulgata, neque codicis A. scriptura recte se habet: puto duas esse emendandi vias, i. e. aut *οὐδὲν ἄλλ' ἢ αὐτῷ ἐξαμαρτάνοντι κ. τ. λ.* legendum, aut *ἀλλ' αὐτῷ ἐξαμαρτάνοντι κ. τ. λ.* — Hoc mihi nunc maxime arridet.

ΝΟΜΟΣ.
ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ.
ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΗΣ ΙΗΤΡΙΚΗΣ.

ΕΣΤΙ ΔΕ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΡΗΤΟΡΟΣ ΤΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΠΕΡΙ ΙΑΤΡΙΚΗΣ, Η ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙ ΕΥΡΗΜΕΝΗΣ.

LEX.
DE ARTE.
DE VETERE MEDICINA.

EST AUTEM SOPHISTAE AC RHETORIS NESCIO CUIUS SERMO UNUS DE MEDICINA, SIVE DEFENSIO ARTIS ANTIQUITUS INVENTAE.

ΝΟΜΟΣ.
ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ.
ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΗΣ ΙΗΤΡΙΚΗΣ.

α΄. Ἰητρικὴ τεχνέων μὲν πασέων ἐστὶ ἐπιφανεστάτη· διὰ δὲ ἀμαθίην τῶν τε χρεομένων αὐτῇ καὶ τῶν εἰκῇ τοὺς τοιούσδε κρινόντων πολύ τι πασέων ἤδη τῶν τεχνέων ἀπολείπεται. Ἡ δὲ τῶνδε ἁμαρτὰς τὰ μάλιστά μοι δοκέει ἔχειν αἰτίην τοιήνδε· πρόστιμον γὰρ [1] ἰητρικῆς μούνης ἐν τῇσι [2] πόλισι οὐδὲν ὥρισται, πλὴν ἀδοξίης· αὕτη δὲ οὐ τιτρώσκει τοὺς ἐξ αὐτῆς ξυγκειμένους. Ὁμοιότατοι γάρ εἰσι οἱ τοιοίδε τοῖσι παρεισαγομένοισι προσώποισι ἐν τῇσι τραγῳδίῃσι· ὡς γὰρ ἐκεῖνοι σχῆμα μὲν καὶ στολὴν καὶ πρόσωπον ὑποκριτοῦ ἔχουσι, οὐκ εἰσὶ δὲ ὑποκριταί, οὕτω καὶ ἰητροὶ φήμῃ μὲν πολλοί, ἔργῳ δὲ πάγχυ βαιοί.

β΄. Χρὴ γὰρ ὅστις μέλλει ἰητρικῆς ξύνεσιν ἀτρεκέως ἁρμόζεσθαι τῶνδέ [3] μιν ἐπήβολον γενέσθαι· φύσιος· διδασκαλίης· [4] τόπου εὐφυέος· παιδομαθίης· φιλοπονίης· χρόνου. Πρῶτον μὲν οὖν πάντων δεῖ φύσιος·

LEX.
DE ARTE.
DE VETERE MEDICINA.

1. Omnium profecto artium medicina nobilissima. Verum propter eorum qui eam exercent ignorantiam, eorumque qui temere de his iudicant, omnibus artibus iam longe inferior habetur. Cuius quidem erroris ista mihi potissimum esse causa videtur, quod soli arti medicae nulla in civitatibus praeterquam ignominiae praefinita poena est, quae eos qui ex ea constant minime attingit. Qui quidem personarum, quae in tragoediis producuntur, maxime similes esse videntur. Quemadmodum enim illi quidem formam, habitum et personam histrionis referunt, neque tamen histriones sunt, sic et medici nomine quidem multi, re ipsa perpauci.

2. Qui enim medicinae scientiam sibi vere et apte comparare volet, is horum omnium compos esse debet, ut naturam nactus sit, doctrinam, locum studiis aptum, institutionem a puero, industriam et tempus. In primis igitur

[1] ἰατρικῆς. — [2] πόλεσιν οὐδέν. — [3] μιν ἐπίβολος. — [4] τρόπου.

1. *διὰ δὲ ἀμαθίην.*] *ἀμαθίη* Ionice constare posse videtur, nam Eurip. Hecuba vs. 327. *τιμᾶν τὸν ἐσθλὸν ἀμαθίαν ὀφλήσομεν*, ubi *ἀμαθία* longa finali ponitur. — Hinc fit, ut § 3. *παιδομαθίη* servem, neque § 2. e Cod. C. *παιδομαθείης* recipiam. Videtur noster formis in *ια* i. e. ᾱ longo, non in *εια* finali brevi usus esse. Non tamen ideo probandam puto formam *παιδομαθείη*, quam cod. C. § 3. fert.

τοὺς ἐξ αὐτῆς ξυγκειμένους.] Vel e sola dictione *ξυγκεῖσθαι ἐξ ἀδοξίης* patet hunc librum Hippocratis esse non posse. Ineptus fucus orationis est, a simplici magni Coi sermone alienissimus.

τοῖσι παρεισαγομένοισι προσώποισι.] Coraës „aux personnages muets", Littréus „aux figurants" reddit. Respiciuntur omnino *τὰ πρόσωπα κωφά*. Ubi paulo post *πρόσωπον ὑποκριτοῦ ἔχουσι* legitur, *πρόσωπον* eodem sensu, quo *προσωπεῖον* sumitur.

πάγχυ βαιοί.] *πάγχυ* Homericum est, *βαιός* poëticum a Tragicis, Lyricis tritum, nec fere a solutae orationis scriptoribus usurpatur, nisi forte a recentiore aliquo poëtarum orationem subinde affectante, vid. v. c. indicem ad Aretaeum.

2. *ὅστις μέλλει ἰητρικῆς ξύνεσιν ἀτρεκέως ἁρμόζεσθαι.*] Coraës in his de suo, uti videtur, *ἁρμόσεσθαι*; ac frequens sane *μέλλειν* cum futuro infinitivi, sed ferri tamen facile potest praesens. Cod. Marc., ut C. Par., *ἰητρικὴν ξύνεσιν.*

τῶνδέ μιν ἐπήβολον γενέσθαι.] Quod cod. C. *μην* habet pro *μιν* omnino Iotacismo debetur; verum si *μέν* praeberent libri, pronomen non desiderarem, licet fieri possit, ut auctor id omnino dederit.

τόπου εὐφυέος.] Vulgatum *τρόπου* sine dubio vitiosum est, licet infra etiam *τρόπῳ* et § 3. *ὁ δὲ τρόπος* vulgata habeat. Tertius autem hic locus manifesto ostendit singulis *τόπος* pro *τρόπος* esse reponendum.

φύσιος γὰρ ἀντιπρησσούσης, κενεὰ πάντα· φύσιος δὲ [1] ἐς τὸ ἄριστον ὁδηγεούσης διδασκαλίη τέχνης γίγνεται· ἣν μετὰ φρονήσιος [2] δεῖ περιποιήσασθαι παιδομαθέα γενόμενον ἐν [3] τόπῳ, ὁκοῖος εὐφυὴς πρὸς μάθησιν ἔσται· ἔτι δὲ φιλοπονίην προσενέγκασθαι ἐς χρόνον πουλὺν, ὅκως ἡ μάθησις ἐμφυσιωθεῖσα, δεξιῶς τε καὶ εὐαλδέως τοὺς καρποὺς ἐξενέγκηται.

natura opus est, qua repugnante irrita sunt omnia, eadem vero ad optimum quodque viam commonstrante artis doctrina paratur, quam ex institutione a puero, in loco ad disciplinam probe a natura accommodato cum prudentia sibi comparare oportet. Ad haec longi temporis industriam accedere necesse est, qua disciplina veluti gravidata feliciter et bene crescendo maturos fructus efferat.

γ'. Ὁκοίη γὰρ τῶν ἐν τῇ γῇ φυομένων [4] ἡ θεωρίη, τοιήδε καὶ τῆς ἰητρικῆς ἡ μάθησις. Ἡ μὲν γὰρ φύσις ἡμέων ὁκοῖον ἡ χώρη· τὰ δὲ [5] διδάγματα τῶν διδασκόντων, ὁκοῖον τὰ σπέρματα· ἡ δὲ παιδομαθίη, τὸ καθ' ὥρην αὐτὰ πεσεῖν εἰς τὴν ἄρουραν· ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ ἡ μάθησις, ὁκοῖον ἡ ἐκ τοῦ περιέχοντος ἠέρος τροφὴ γιγνομένη τοῖσι φυομένοισι· ἡ δὲ φιλοπονίη, ἐργασίη· ὁ δὲ χρόνος ταῦτα [6] ἐνισχύει πάντα [7] ὡς ἐκτραφῆναι τελέως.

3. Quomodo autem contemplatio eorum, quae terra producuntur, eadem omnino ratione medicae artis cognitio se habere videtur. Natura namque nostra agri, doctorum praecepta seminum rationem habent. Institutio a puero tempestivae sationi respondet. Locus vero disciplinae accommodatus, aëri ambienti, ex quo iis quae e terra nascuntur alimentum suppetere solet. Diligens studium agricultura est. Tempus autem omnia haec ad plenam maturitatem confirmat.

δ'. Ταῦτα ὦν χρὴ ἐς τὴν ἰητρικὴν τέχνην ἐσενεγκαμένους καὶ ἀτρεκέως αὐτῆς γνῶσιν λαβόντας, οὕτως ἀνὰ τὰς πόλιας φοιτεῦντας, μὴ λόγῳ μοῦνον, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἰητροὺς νομίζεσθαι. Ἡ δὲ ἀπειρίη κακὸς θησαυρὸς καὶ κακὸν κειμήλιον τοῖσι ἔχουσι αὐτὴν καὶ ὄναρ καὶ ὕπαρ, εὐθυμίης τε καὶ εὐφροσύνης ἄμοιρος, δειλίης τε καὶ θρασύτητος τιθήνη. Δειλίη μὲν γὰρ ἀδυναμίην

4. Quibus certe omnibus ad artem medicam collatis eiusque vera cognitione percepta, hoc modo civitates obeundo non solum verbo, sed etiam opere medici existimationem tueri oportet. At vero imperitia malus est thesaurus malaeque opes reconditae iis, qui eam possident, quavis hora per omne vitae tempus, securitatis animi et laetitiae expers, timiditatis et audaciae nutrix. Ac timiditas quidem impotentiam,

[1] εἰς. — [2] ἢ. — [3] τρόπῳ. — [4] ἡ abest. — [5] sic V. — [6] ἐνισχύσει. — [7] ἐκτραφῆναι sine ὡς.

ἐμφυσιωθεῖσα.] Coraës exponit *ἐν αὐτῇ τῇ φύσει καταβληθεῖσα καὶ ἐν ἕξει γενομένη.* Quod Foës. scribit Calvum et Corn. sibi videri *ἐμφυτευθεῖσα* aut *ἐμφυθεῖσα* legisse, mihi incertum videtur. Ille „naturaliter insita," hic „insita" reddit; sed ita librorum lectionem interpretantur; nempe Chartierii varr. lectt. ad h. l. Foësii notulae originem debere videntur.

3. *ὁκοίη γὰρ τῶν ἐν τῇ γῇ φυομένων ἡ θεωρίη, τοιήδε καὶ τῆς ἰητρικῆς ἡ μάθησις.*] Articulum ante *θεωρίη* Coraës hic inseruit de suo, qua in re cum Littréo eum sum secutus. Sed comparatio auctoris nostri in hac periodo claudicat; neque enim similitudo est inter *τὴν τῶν ἐν τῇ γῇ φυομένων θεωρίην* et *τὴν τῆς ἰητρικῆς μάθησιν* ipsam, secundum auctoris ipsius verba; sed inter illam et *τὴν τῆς μαθήσιος τῆς ἰητρικῆς θεωρίην.* In viri verbis notiones confunduntur, quod non pendet a prava loci scriptura, sed ab auctoris mente, quippe videbimus in posterum certe alterum etiam exemplum perplexae argumentationis.

τὰ δὲ διδάγματα.] Edi solet *τὰ δὲ δόγματα*, sed Chart. in varr. lectt. *διδάγματα* et Coraës in extrema pag. *ἴσ. γρ. διδάγματα*, ita ut eius coniecturam esse dixeris. Littréus e nullo codd. Parr. adnotat, at ego reperi in Voss., unde recepi. Facilem autem lapsum esse potuisse ab hac lect. ad vulgatam omnes videmus.

τροφὴ γιγνομένη.] Vulgo *γενομ.*, quod V. etiam praebet. Cod. C. *γιγν.*, J. *γιν.*, Coraës hoc, Littréus illud dedit.

ἐνισχύει.] Vulgo *ἐνισχύσει*, sed praesens in pluribus libris reperit Littréus et cum Coraë recepit.

ὡς ἐκτραφῆναι τελέως.] Vulgo *ὡς τραφῆναι τελέως*, at Aldus multique Codd. Parr. et Marcianus *καὶ τραφῆναι τ.*; fortasse in *καὶ τραφῆναι* latet *ἐκτραφῆναι*, quod in Voss. lego et mihi prae simplici verbo praestare videtur.

4. *ἐσενεγκαμένους.*] Sic Littr. e cod. C. idemque praebent mihi V. et Marcianus; vulgo *ἐνεγκ.*, sed Foës. iam adnotat varr. lectt. *ἐπενεγκαμένους* (sic) et *ἐπεισενεγκ.*, quarum hanc recepit Coraës. Malui Littréum sequi quam Coraën, quum nihil aliud antecedat, quod *εἰσφέρηται.*

καὶ ὄναρ καὶ ὕπαρ.] De his male a superioribus interpretibus acceptis monuit Coraës in adn.; ipse „jour et nuit" reddit. Ceterum in varr. lectt. a Cobeto e Marciano excer-

σημαίνει· θρασύτης δὲ ἀτεχνίην. Δύο γὰρ ἐπιστήμη τε καὶ δόξα, ὧν τὸ μὲν τὸ ἐπίστασθαι ποιέει, τὸ δὲ τὸ [1] ἀγνοεῖν.

ε'. Τὰ δὲ ἱερὰ ἐόντα πρήγματα ἱεροῖσι ἀνθρώποισι [2] δείκνυται· βεβήλοισι δὲ οὐ θέμις, πρὶν ἢ τελεσθῶσι ὀργίοισι ἐπιστήμης.

ς'. Εἰσί τινες, οἳ τέχνην πεποίηνται τὸ τὰς τέχνας [3] αἰσχροποιεῖν· ὡς μὲν οἴονται οὐ τοῦτο διαπρησσόμενοι, ὃ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' ἱστορίης οἰκείης ἐπίδειξιν ποιεύμενοι. Ἐμοὶ δὲ τὸ μέν τι τῶν μὴ [4] εὑρημένων ἐξευρίσκειν, ὅ τι καὶ εὑρεθὲν κρέσσον ἢ ἀνεξεύρετον, ξυνέσιος δοκέει ἐπιθύμημά τε καὶ ἔργον εἶναι, καὶ τὸ τὰ ἡμίεργα ἐς τέλος ἐξεργάζεσθαι ὡσαύτως· [5] τὸ δὲ λόγων οὐ καλῶν τέχνῃ τὰ τοῖς ἄλλοις εὑρημένα αἰσχύνειν προθυμέεσθαι, ἐπανορθοῦντα μὲν μηδὲν, διαβάλλοντα δὲ τὰ τῶν εἰδότων πρὸς τοὺς μὴ εἰδότας ἐξευρήματα, οὐκέτι ξυνέσιος δοκέει ἐπιθύμημά τε καὶ ἔργον εἶναι, ἀλλὰ [6] κακαγγελίη μᾶλλον φύσιος, ἢ ἀτεχνίη· μούνοισι γὰρ [7] δὴ τοῖσι ἀτέχνοισι ἡ ἐργασίη αὕτη ἁρμόζει φιλοτιμεομένων μὲν, οὐδαμᾶ δὲ δυναμένων [8] κακίῃ ὑπουργέειν εἰς τὸ τὰ τῶν πέλας ἔργα ἢ ὀρθὰ ἐόντα διαβάλλειν, ἢ οὐκ

audacia vero artis ignorationem arguit. Duo sunt enim scientia et opinio, quorum illa scientiam, haec ignorationem parit.

5. Haec vero cum sacra sint, sacris hominibus demonstrantur; profanis vero nefas prius quam scientiae sacris initiati fuerint.

6. Nonnulli in turpiter insectandis artibus, artificium suum collocant; ut quidem opinantur, non id facientes, quod ego dico, sed suam scientiam ostentantes. At eorum aliquid, quae nondum inventa sunt, invenire, quodque invenisse quam non invenisse praestiterit, similiterque imperfecta ad finem deducere, id mihi videtur illius munus, qui intelligens existimari expetit. Qui vero ea, quae ab aliis sunt inventa inhonestorum verborum artificio contaminare contendit, neque quicquam corrigit, sed a peritis inventa apud imperitos traducit, is sane prudentiae existimationem tueri velle non videtur, sed potius naturam suam aut ignorationem malitiose prodere. Solis enim artium ignaris hoc opus competit, qui ambitiosius quidem contendunt, neque tamen improbitate sua ullo modo praestare possunt ut aliorum opera vel recta calumnientur, vel non recta repre-

[1] ἀγνοεῖν. ἡ μὲν οὖν ἐπιστήμη ποιέει τὸ ἐπίστασθαι· ἡ δὲ δόξα τὸ ἀγνοεῖν. — [2] δείκνυνται. — [3] αἰσχροποιεῖν. — [4] εὑρισκομένων. — [5] τὸ δ' ἐκ λ. — [6] καταγγελίη. — [7] δή abest. — [8] κακίης (sic.)

ptis lego ad hunc locum: „τοῖσι ἔχουσι αὐτέην et sic fere semper in hoc codice." Moneo ne temere ν̄ ἐφελκυστικόν in his scriptis edendis repudiavisse videar.

ὧν τὸ μὲν τὸ ἐπίστασθαι ποιέει, τὸ δὲ τὸ ἀγνοεῖν.] Abesse solet articulus τό ante infinitivos ἐπίστασθαι, ἀγνοεῖν, quem aegre abesse ferebam antequam videram etiam Coraën in adn. eum requirere. Itaque de huius et mea coniectura adscripsi. De omittendis iis, quae post ἀγνοεῖν e cod. V. excerpsi iam Foës. monuit in adn.

6. αἰσχροποιεῖν.] Haec vulgata lectio est, sed A. praebet solus αἰσχροεπεῖν, quod recepit Littréus. Diu dubius haesi, quid verum esset; sed puto vulgatam esse ab auctoris manu. Primum quidem in A. multa sunt correctionis recentis vestigia: tum noster audacibus metaphoris saepius usus est; denique αἰσχροποιεῖν infra ab eo dicitur αἰσχύνειν, additur quidem λόγων οὐ καλῶν τέχνῃ in hoc capitulo, sed sub finem § 8. absolute ponitur τοὺς λόγους τῶν αἰσχύνειν αὐτὴν οἰομένων ἀναιρήσω. — Itaque αἰσχροποιεῖν et αἰσχύνειν synonyma nostro. Obiicies αἰσχροποιεῖν miro modo cum acc. componi; non negabo, sed in declamatore nostro ferendum puto, neque multo minus mire dicet τὰς τέχνας αἰσχροεπεῖν quam τὰς τέχνας αἰσχροποιεῖν. Itaque omnibus perpensis in vulgata acquiescendum esse arbitror.

ὡς μὲν οἴονται οὐ τοῦτο διαπρησσόμενοι, ὃ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' ἱστορίης οἰκείης ἐπίδειξιν ποιεύμενοι.] Littréus hic sequitur aliquot mss. Parr. lectionem: ὡς μὲν οἴονται οἱ τοῦτο διαπρησσόμενοι, οὐχ ὃ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' ἱστορίης οἰκείης ἐπίδειξιν ποιεύμενοι. Quae quidem lectio falsa est, nam nulla apparet causa, cur si tale quid voluisset auctor, διαπρησσόμενοι, non πρήσσοντες usurpasset; neque vero fieri potest, quin ποιεύμενοι in ea lectione non habeat etiam obiectum ὃ ἐγὼ λέγω, quum tamen manifesto ἐπίδειξιν ποιέεσθαι pervulgato usu hic ponatur pro ἐπιδείκνυσθαι. Neque praestant reliquae apud Foës. Littr. lectt. prae vulgata.

ὅ τι καὶ εὑρεθὲν κρέσσον ἢ ἀνεξεύρετον.] Littréus de suo κρέσσον ἢ ἢ ἀνεξεύρ. in hisce; nullam video causam, cur de vulgata discedam.

οὐκέτι ξυνέσιος δοκέει.] Hic ordo verborum est in A. Par. et in Marciano: vulgo δ. δ. ξ.

κακαγγελίη.] Ita Littr. cum cod. A.; firmatur lectio Galeni glossario, de qua re iam Foës. monuit. Μούνοισι γὰρ δή ex A. dedi, cett. δή omm.

ἢ ἀτεχνίη.] Lind. e Zuingeri marg. recepit ἀτεχνίης; non credo praestare. Qui genitivum posuerunt ἢ ἀτεχνίη acceperunt, quasi in comparatione ad μᾶλλον referri deberet; nec tamen ita se res habet, ἢ est *vel*, non *quam*.

μούνοισι γὰρ δὴ τοῖσι.] Sic cod. A.; ceteri δή omm., latet tamen etiam in διά codicis Par. I.

κακίῃ.] κακίη A, unde Littr. dativum dedit; vulgo κακίης, quod num vestigium sit lectionis ὑπὸ κακίης nescio.

ὀρθὰ μωμέεσθαι. Τοὺς μὲν οὖν ἐς τὰς ἄλλας τέχνας τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐμπίπτοντας οἷσι μέλει τε καὶ ὧν μέλει οἱ δυνάμενοι κωλυόντων· ὁ δὲ παρεὼν λόγος τοῖσι ἐς ἰητρικὴν οὕτως ἐμπορευομένοισι ἐναντιώσεται, θρασυνόμενος μὲν διὰ τούτους, οὓς ψέγει, εὐπορέων δὲ διὰ [1] τὴν τέχνην ᾗ βοηθεῖ, δυνάμενος δὲ διὰ τὴν σοφίην, ᾗ πεπαίδευται.

ζ΄. [2] Δοκέει δή μοι τὸ μὲν ξύμπαν τέχνη εἶναι οὐδεμία οὐκ ἐοῦσα καὶ γὰρ ἄλογον τῶν ἐόντων τι ἡγεῖσθαι μὴ ἐόν· ἐπεὶ τῶν γε μὴ ἐόντων τίνα ἄν τις οὐσίην θεησάμενος ἀπαγγείλειε ὡς ἔστι; εἰ γὰρ δὴ ἔστι γ' ἰδεῖν τὰ μὴ ἐόντα, ὥσπερ τὰ ἐόντα, οὐκ οἶδ' ὅπως ἄν τις αὐτὰ [3] νομίσειε μὴ ἐόντα, ἅ γε εἴη καὶ ὀφθαλμοῖσι ἰδεῖν καὶ γνώμῃ νοῆσαι, ὡς ἔστι. ἀλλ' ὅπως μὴ οὐκ [4] ᾖ τοῦτο τοιοῦτον, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐόντα αἰεὶ ὁρᾶταί τε καὶ γιγνώσκεται, τὰ δὲ μὴ ἐόντα οὔτε ὁρᾶται, οὔτε γιγνώσκεται. Γιγνώσκεται τοίνυν δεδειγμένων [5] εἴδεα τῶν τεχνέων καὶ οὐδεμία ἐστὶ ἥ γε ἔκ τινος εἴδεος οὐχ ὁρᾶται. Οἶμαι δ' ἔγωγε καὶ τὰ ὀνόματα αὐτὰς διὰ τὰ εἴδεα λαβεῖν· ἄλογον γὰρ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἡγεῖσθαι τὰ εἴδεα βλαστάνειν καὶ ἀδύνατον· τὰ μὲν γὰρ ὀνόματα φύσιος νομοθετήματά ἐστι,

hendant. Eos igitur, qui in alias artes hoc modo invadunt, coërceant, si possint, quibus haec cura est et quorum id interest. Haec autem oratio nostra adversus eos instituitur, qui hoc pacto artem medicam quaestus gratia insectantur, animos quidem attollens propter eos, quos reprehendit, abundans vero propter artem, cui opem fert, potens quoque ob sapientiam, qua est exculta.

7. Ac sane omnino nulla mihi esse ars videtur, quae non exsistat. Absurdum enim est quod non sit esse putare; quandoquidem eorum, quae non exsistant, quamnam quis essentiam intueri queat et enunciare quod sint? Si enim quae minime exsistunt, velut ea, quae exsistunt, videre liceat, haud scio quanam quis ratione ea quae non sunt animo complecti queat non secus ac ea quae sunt, quae quidem quod sint et oculis intueri et mente comprehendere licet. Neque istud aliter contingere potest, sed ea quae sunt perpetuo cernuntur et cognoscuntur; quae vero non sunt, neque cernuntur, neque cognoscuntur. Demonstratarum igitur artium formae cognoscuntur, neque ulla est, quae non ex forma quadam cernatur. Et sane arbitror eas per formas nomina accepisse. Praeter enim rationem est existimare e nominibus formas

[1] τὴν τέχνην. usque ad σοφίην om. — [2] h. l. inscriptio ὅτι ὑπαρκτικαὶ εἰσὶν αἱ τέχναι. — [3] νοήσειεν μὴ ἐόντα ὥσπερ τὰ ἐόντα. ἅ γε εἴη κ. τ. λ. — [4] εἴη. — [5] ἤδη.

καὶ ὧν μέλει.] Consentienter cum Littréo sequor cod. A., cum quo hîc convenit Marcianus; *καὶ ἐν οἷσι* vulg.; utrumque, i. e. *καὶ ὧν καὶ ἐν οἷσι* codd. tres.

οὕτως ἐμπορευομένοισι.] Cod. A. om. *οὕτως*; sed ad *ἐμπορ.* in codd. adscribitur glossa a Foës. iam memorata: *καθοδοιποροῦσι κέρδους ἐλευθέρου χάριν. Ὅμηρος γάρ φησι. ἔμπορος οὐ γὰρ νηὸς ἐπήβολος, οὐδ' ἐρετάων.* Hinc Foës. Latine „qui hoc pacto artem medicam quaestus gratia insectantur," recte, ut opinor: nimirum haec erat illorum *τέχνη, ἣν πεποίηνται*, quam profitebantur et pro qua mercedem sibi exposcebant rhetores ac sophistae. Me iudice confidentius Littréus affirmat: „cette glose donne une fausse interpretation du mot."

7. *εἰ γὰρ δὴ ἔστι γ' ἰδεῖν.*] Calvum, Corn., Zuing. h. l. *εἰ γὰρ δὴ μὴ ἔστι γ' ἰδεῖν* legisse adnotat Foës. — Mack. pro *δή* negationem *μή* recepit; male sine dubio; cum Foës., Littréo consentio.

οὐκ οἶδ' ὅπως ἄν τις αὐτὰ νομίσειε μὴ ἐόντα.] Vulgatam e cod. V. excerpsi, pro *νοήσειε* Littr. e cod. A. *νομίσειε* recepit, ceterum de vulgata uon deflectens, nisi quod otiose repetitum *ὥσπερ τὰ ἐόντα* post *μὴ ἐόντα* reiecit. — Consentio.

γιγνώσκεται τοίνυν δεδειγμένων εἴδεα τῶν τεχνέων.] Pro *εἴδεα* libri mss. et editi *ἤδη*, quod interpretes Latine reddunt, uno excepto Foësio, qui recte vidit in *ἤδη* latere *εἴδη*, quod ille Latine expressit ego Ionica forma in textum recepi. Littréus: „cette correction, inquit, n'est pas bonne." Imo vero adeo est necessaria viri magni emendatio, ut nisi eam admittas *γιγνώσκεται* sibi non habeat subiectum. Quod autem Littréus id Gallice reddidit „la connaissance s'acquiert", falso interpretatus est. Praeterea Foësii lectione recepta demum seqq. *καὶ οὐδεμία — ὁρᾶται*, cum superioribus apte cohaerent. Pro *δεδειγμένων* A. *δεδιδαγμένον*, quod non praefero.

ἡγεῖσθαι τὰ εἴδεα βλαστάνειν.] Hic ordo verborum est in A. et Marciano; vulgo: *τὰ ε. ἡ. βλ.*

τὰ μὲν γὰρ ὀνόματα φύσιος νομοθετήματα.] Provocat Littr. ad Platonis Charm., ubi p. 175. B. *καὶ οὐδαμᾶ δυνάμεθα εὑρεῖν ἐφ' ὅτῳ ποτὲ τῶν ὄντων ὁ νομοθέτης τοῦτο τοὔνομα ἔθετο τὴν σωφροσύνην.* Recentiores editores pro *ὁ νομοθέτης* legunt e libris scriptis *ὁ ὀνοματοθέτης*, de qua lect. praeferenda cum Littréo dubito. Quin si conferas initium § 20. libelli de morbo sacro, apparet falso in Edd. Platonis corrigi: *οὔνομα ἔχουσι τῇ τύχῃ κεκτημένον καὶ τῷ νόμῳ, τῷ δ' ἐόντι οὐκ, οὐδὲ τῇ φύσι.* Hic *νόμος* est

τὰ δὲ εἴδεα οὐ νομοθετήματα, ἀλλὰ βλαστήματα. Περὶ μὲν οὖν τούτων εἴ γέ τις μὴ ἱκανῶς ἐκ τῶν εἰρημένων ξυνίησι, ἐν ἄλλοισι [1] ἂν λόγοισι σαφέστερον διδαχθείη.

productas esse, neque id fieri potest. Nomina namque lege quadam naturae sunt sancita, formae vero non sancitae, sed veluti quaedam naturae sunt progermina. Ac ista quidem, si quis ex iis, quae antea dicta sunt, non satis intelligit, in aliis commentationibus apertius docebuntur.

η'. [2] Περὶ δὲ ἰητρικῆς, — ἐς ταύτην γὰρ ὁ λόγος, — ταύτης οὖν τὴν ἀπόδειξιν ποιήσομαι καὶ πρῶτόν γε [3] διοριεῦμαι ὃ νομίζω ἰητρικὴν εἶναι, — τὸ δὴ πάμπαν ἀπαλλάσσειν τῶν νοσεόντων τοὺς καμάτους καὶ τῶν νοσημάτων τὰς σφοδρότητας ἀμβλύνειν, καὶ τὸ [4] μὴ ἐγχειρέειν τοῖσι κεκρατημένοισι ὑπὸ τῶν νοσημάτων εἰδότας ὅτι ταῦτα οὐ δύναται ἰητρική. Ὡς οὖν ποιέει τε ταῦτα καὶ οἵη τέ ἐστι διὰ παντὸς ποιέειν, περὶ τούτου μοι δὴ ὁ λοιπὸς [5] ἔσται λόγος· ἐν δὲ τῇ τῆς τέχνης ἀποδείξι ἅμα καὶ τοὺς λόγους τῶν αἰσχύνειν αὐτὴν οἰομένων ἀναιρήσω, ᾗ ἂν ἕκαστος αὐτῶν πρήσσειν τι οἰόμενος [6] τυγχάνει.

8. Medicinae vero, circa quam praesens versatur oratio, demonstrationem instituam, ac primum mea quidem opinione definiam medicinam esse, quae sane in totum a morbis aegros vindicet, morborumque vehementiam obtundat, neque iis, qui a morbo victi sunt, manum admoveat, cum id medicinam praestare non posse probe constet. Quod igitur tum haec praestet, tum etiam semper praestare possit, sequenti oratione persequar. Simulque dum artem esse demonstro, eorum rationes, qui eam se turpiter insequi existimant, diluam, prout eorum unusquisque aliquid efficere se posse arbitratur.

θ'. Ἔστι [7] μὲν οὖν μοι ἀρχὴ τοῦ λόγου, ἣ καὶ ὁμολογηθήσεται παρὰ πᾶσι· ὅτι [8] μὲν γὰρ ἔνιοι ἐξυγιάζονται τῶν θεραπευομένων ὑπὸ ἰητρικῆς [9] ὁμολογέεται· ὅτι δὲ οὐ πάντες, ἐν τούτῳ ἤδη ψέγεται ἡ τέχνη· καί φασι οἱ τὰ χείρω λέγοντες διὰ τοὺς ἁλισκομένους ὑπὸ τῶν νοσημάτων καὶ τοὺς ἀποφεύγοντας αὐτὰ τύχῃ ἀποφεύγειν καὶ μὴ διὰ τὴν τέ-

9. Hinc igitur orationis exordium faciam, in quo etiam omnes assentientur. Nempe plerosque arte medica curatos sanitati esse restitutos in confesso est; quod vero non omnes, ob hoc iam ars ipsa in reprehensionem incurrit. Quique eam criminantur, ii propter eos, qui morbis incidunt, aiunt eos, qui evaserunt, fortunae, non artis beneficio evasisse. Ego vero

[1] ἀναλόγοις. — [2] Inscr. περὶ ὑπάρξεως ἰητρικῆς. — [3] δὴ ὁρ. — [4] μή om. — [5] λόγος ἔσται. — [6] τυγχάνῃ. — [7] μέν abest. — [8] μέν solum, sine γάρ. — [9] ὁμολόγηται.

consuetudo. Sed videmus hic vestigium doctrinae Platonis, quod ideo observo, quia Coraës in adnn. ad τὸν νόμον iam attulit plures comparationes, in eo occurrentes, quae item apud Platonem leguntur.

8. ἐν ἄλλοισι ἂν λόγοισι.] Varr. lectt. hic nullius sunt pretii, sed tenendum hic incertum esse suosne, an alienos λόγους ἄλλους spectet auctor; quodsi tamen conferas initium § 14. dixeris illum alios λόγους a se componendos indicare.

καὶ πρῶτόν γε διοριεῦμαι.] Sic. Littr. cum cod. A. Vulgata δὴ ὁριεῦμαι.

τὸ δὴ πάμπαν ἀπαλλάσσειν.] Foës. auctorem defin. medic. hanc artis definitionem usurpare adnotat.

καὶ τὸ μὴ ἐγχ.] Quod μή in libris nonnullis h. l. omittitur, omnem loci sensum pessumdat.

εἰδότας.] In varr. lectt. pro participio adnotatur εἰδέτω πᾶς; est autem Calvi lectio, qui: „sciantque omnes medicinam mala omnia tollere non posse.” In his πάντα pro ταῦτα in seqq. expressit Calvus, quod apud auctorem definn. med. legi Foës. adnotat et Littréus in cod. A. reperit, in quo simul οὐ ante δύναται om.

περὶ τούτου μοι δὴ ὁ λοιπὸς ἔσται λόγος.] Bona quoque est lectio cod. A. περὶ τοῦτό μοι ὁ λυπὸς λόγος ἤδη ἔσται, modo manifestos scribae errores tollamus.

τυγχάνει.] Sequor cod. A.; ceteri omnes τυγχάνῃ, sed indicativo hic locus est, non subiunctivo.

9. ἔστι μὲν οὖν.] Lind. ἔσται de suo, uti videtur, sed vulg. bene habet; μέν e cod. A. et duobus aliis Littr. addidit, e vulg. vero abest.

ὁμολογηθήσεται.] Cod. A. ὁμολογήσεται; sed dein cod. A. ὅτι γὰρ ἔνιοι pro ὅτι μὲν ἔνιοι ceterorum; equidem μὲν γὰρ e Marciano dedi. De meo ἐξυγιάζονται, libri omnes ἐξυγιαίνονται.

καί φασι οἱ τὰ χείρω λέγοντες διὰ τοὺς ἁλισκομένους ὑπὸ τῶν νοσημάτων καὶ τοὺς ἀποφεύγοντας αὐτά, τύχῃ ἀποφεύγειν καὶ μὴ διὰ τὴν τέχνην.] Vulgo: καί φασι οἱ τὰ χείρω λέγοντες, διὰ τοὺς ἁλισκομένους ὑπὸ τῶν νοσημάτων καὶ (copulam om. A.) τοὺς ἀποφεύγοντας αὐτά, τύχῃ ἀποφεύγειν καὶ οὐ διὰ τὴν τέχνην. Littréus καί cum cod. A. loco indicato om. et simul adnotat: „je pense qu'il faut lire ἀναλισκομένους; cependant comme ἁλισκόμενα se trouve

χνην. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἀποστερέω μὲν οὐδ' αὐτὸς τὴν τύχην ἔργου οὐδενὸς, ἡγεῦμαι δὲ τοῖσι μὲν κακῶς θεραπευομένοισι νοσήμασι τὰ πολλὰ τὴν ἀτυχίην ἕπεσθαι, τοῖσι δὲ εὖ τὴν εὐτυχίην. Ἔπειτα δὲ καὶ πῶς οἷόν τέ ἐστι τοῖσι [1] ὑγιασθεῖσι ἄλλο τι αἰτιήσασθαι ἢ τὴν τέχνην, εἴπερ χρεόμενοι αὐτῇ καὶ ὑπουργέοντες ὑγιάσθησαν; τὸ μὲν γὰρ τῆς τύχης [2] εἶδος ψιλὸν οὐκ ἠβουλήθησαν θεήσασθαι, ἐν ᾧ τῇ τέχνῃ ἐπέτρεψαν σφᾶς αὐτοὺς, [3] ὥστε τῆς μὲν [4] ἐς τὴν τύχην ἀναφορῆς ἀπηλλαγμένοι εἰσὶ, τῆς μέντοι ἐς τὴν τέχνην οὐκ ἀπηλλαγμένοι· ἐν ᾧ γὰρ ἐπέτρεψαν καὶ ἐπίστευσαν αὐτῇ σφᾶς αὐτοὺς, ἐν τούτῳ αὐτῆς καὶ τὸ εἶδος ἐσκέψαντο καὶ τὴν δύναμιν [5] περανθέντος τοῦ ἔργου ἔγνωσαν.

ut fortunae quidem quavis in re nonnihil tribuo, ita certe censeo male a morbis curatis ut plurimum adversam fortunam, bene vero curatis prosperam fortunam contingere. Deinde vero qui sanati sunt, cuinam alteri quam arti hoc beneficium acceptum referant, si quidem huic se committentes et subservientes sanitatem sunt consecuti? In quo enim arti sese commiserunt, inanem fortunae formam neglexerunt, adeo ut a referenda fortunae gratia liberi sint, ab ea autem, quae arti debetur, liberare se non possint. Cui enim sese commiserunt ac crediderunt, in eius formam intuentes, ipsius etiam facultatem re confecta cognoverunt.

ι'. Ἐρεῖ δὴ ἐνταῦθα ὁ τἀναντία λέγων, ὅτι πολλοὶ ἤδη καὶ οὐ χρησάμενοι ἰητρῷ νοσέοντες [6] ὑγιάσθησαν, καὶ ἐγὼ τῷ λόγῳ οὐκ ἀπιστέω· δοκέει δέ μοι οἷόν τε εἶναι καὶ ἰητρῷ μὴ χρωμένους ἰητρικῇ περιτυχεῖν, οὐ μὴν [7] ὥστε εἰδέναι ὅ τι ὀρθὸν ἐν αὐτῇ ἐνείη, καὶ ὅ τι μὴ ὀρθὸν, ἀλλ' ὥστ' ἂν ἐπιτύχοιεν τοιαῦτα θεραπεύσαντες ἑωυτοὺς, ὁποῖά περ ἂν ἐθεραπεύθησαν, εἰ καὶ ἰητροῖσι ἐχρῶντο. Καὶ [8] τοῦτό γε τεκμήριον μέγα τῇ οὐσίῃ τῆς τέχνης, ὅτι ἐοῦσά τέ ἐστι καὶ μεγάλη, ὅπου γε φαίνονται καὶ οἱ μὴ νομίζοντες αὐτὴν εἶναι, σωζόμενοι δι' αὐτῆς· πολλὴ γὰρ ἀνάγ-

10. Atque hoc sane loco obiicit nobis adversarius, multos omnino aegros etiam citra medici opem sanitati restitui; quod equidem non diffiteor. Ac fieri mihi posse videtur ut qui medicum non adhibent, iis ex arte medica feliciter succedat, neque tamen intelligant rectumne quid in ea, an pravum insit, sed quod per se curatis eadem, quae si medicis adhibitis curati fuissent, contigerunt. Quod ipsum sane magnum est artis exsistentis indicium et quod inter praeclaras habenda sit, quando qui ne eam quidem esse existimant eius ope servati conspiciuntur. Qui enim etiam non adhibitis medicis

[1] ὑγιανθεῖσι. — [2] δαψιλόν. — [3] ὅτε. — [4] ἐστίν. — [5] παραθέντος. — [6] ὑγιάνθησαν. — [7] ὥστ'. — [8] τοῦτό γε τέως.

plus loin avec le sens d'ἀναλισκόμενα je n'ai pas voulu changer deux fois ce mot." Equidem primum dicam non concedere me in § 13. verbis πῶς οὐ τὰ τούτῳ μὴ ἁλισκόμενα, hoc participium pro ἀναλισκόμενα poni; tum vero nego h. l. eam vim participio ἁλισκομένους tribuendam esse, aut tribui posse. Porro dicam mihi olim locum restituendum esse visum διά ante τοὺς ἁλισκ. et τούς ante ἀποφεύγοντας delendo; quod quum feceram demum vidi emendationem, quam meam esse putabam, dudum Latine expressisse Corn., Foësium. Tandem sana mihi visa est vulgata et accipienda: καὶ οἱ τὰ χείρω λέγοντες φασὶ διὰ τοὺς ἁλισκομένους ὑπὸ τῶν νοσημάτων καὶ τοὺς ἀποφεύγοντας αὐτὰ τύχῃ ἀποφεύγειν κ. τ. λ. Scilicet manifestum putant homines fortuito in morbos incidere, sed inde coniiciunt eos etiam fortuito ex iis evadere.

ἐγὼ δὲ οὐκ ἀποστερέω μὲν οὐδ' αὐτὸς τὴν τύχην ἔργου οὐδενός.] οὐκ om. cod. A.; pro τύχην ex uno libro τέχνην adnotat Littréus idemque iam Foës. fecit, qui exemplaria quaedam regia ita legere scribit „non omnino improbando sensu." At me iudice omnino improbando sensu τέχνην hic scripseris.

10. ἐρεῖ δὴ ἐνταῦθα ὁ τἀναντία λέγων.] Codicem A. h. l. ἐνταῦθα omittere adnotat Littr.; idem in Marc. fit.

ὑγιάσθησαν.] Vulgo ὑγιάνθησαν, sed e cod. Par. Littréus illud dedit; saepe autem in hoc libello ὑγιαίνειν et ὑγιάζειν confunduntur, restituitque debitum Littréus.

δοκέει δέ μοι.] Cod. A. γάρ, pro δέ.

ὅ τι ὀρθὸν — καὶ ὅ τι μὴ ὀρθόν.] In his εἴ τε utroque loco pro ὅ τι Zuing. in m. et cod. J. voluerunt puto εἴ τι.

ἀλλ' ὥστ' ἂν ἐπιτ.] In hac lect. cod. A. εἰ pro ἄν, sed multi libri, inter quos Marcianus, ἄλλως τε sine ἄν. Nempe volunt: ἄλλως τε εἰ ἐπιτύχοιεν κ. τ. λ., quae lectio non prorsus contemnenda.

ἐθεραπεύθησαν, εἰ καὶ ἰητρ.] εἰ h. l. om. Marc.

καὶ τοῦτό γε τεκμ.] Sic Littr. cum cod. A., idemque mihi e Marciano excerptum est; vulgo τέως ante τεκμήριον adscribitur, uti e V. enotavi.

σωζόμενοι δι' αὐτῆς.] Ceteri δι' αὐτήν, sed in cod. A. alia manu vere corrigitur δι' αὐτῆς, quod etiam in versione expressit Foës.

κῃ καὶ τοὺς μὴ χρωμένους ἰητροῖσι, νοσήσαντας δὲ καὶ [1] ὑγιασθέντας εἰδέναι, ὅτι ἢ δρῶντές τι ἢ μὴ δρῶντες [2] ὑγιάσθησαν· ἢ γὰρ ἀσιτίῃ, ἢ πολυφαγίῃ, ἢ ποτῷ πλείονι, ἢ δίψῃ, ἢ λουτροῖσι, ἢ ἀλουσίῃ, ἢ πόνοισι, ἢ ἡσυχίῃ, ἢ ὕπνοισι, ἢ ἀγρυπνίῃ, ἢ τῇ ἁπάντων τούτων ταραχῇ χρώμενοι, [3] ὑγιάσθησαν· καὶ τῷ ὠφελῆσθαι πολλὴ ἀνάγκη αὐτοὺς ἐστι ἐγνωκέναι, ὅ τι ἦν τὸ ὠφελῆσαν, [4] καὶ ὅτε ἐβλάβησαν, τῷ βλαβῆναι, ὅ τι ἦν τὸ βλάψαν. Τὰ γὰρ τῷ ὠφελῆσθαι καὶ τὰ τῷ βεβλάφθαι ὡρισμένα [5] πᾶς ἱκανὸς γνῶναι· εἰ τοίνυν ἐπιστήσεται ἢ ἐπαινέειν, ἢ ψέγειν ὁ νοσήσας τῶν διαιτημάτων τι [6] οἷσι ὑγιάσθη ἢ ἐβλάβη, πάντα ταῦτα τῆς ἰητρικῆς ὄντα εὑρήσει· καί ἐστι οὐδὲν ἧσσον τὰ ἁμαρτηθέντα τῶν ὠφελησάντων μαρτύρια τῇ τέχνῃ ἐς τὸ εἶναι· τὰ μὲν γὰρ ὠφελήσαντα τῷ ὀρθῶς προσενεχθῆναι ὠφέλησε· τὰ δὲ βλάψαντα τῷ μηκέτι ὀρθῶς προσενεχθῆναι ἔβλαψε. Καί τοι ὅπου [7] τό τε ὀρθὸν καὶ τὸ μὴ ὀρθὸν ὅρον ἔχει ἑκάτερον, πῶς τοῦτο οὐκ ἂν τέχνη εἴη; τοῦτο γὰρ ἔγωγέ φημι ἀτεχνίην εἶναι, ὅπου μήτε ὀρθὸν [8] ἔνι μηδὲν, μήτε οὐκ ὀρθόν· ὅπου δὲ τούτων ἔνεστι ἑκάτερον, πῶς τοῦτο οὐκ ἂν τέχνης ἔργον ἀλλ' ἀτεχνίης εἴη;

ια'. Ἔτι τοίνυν εἰ μὲν [9] ὑπὸ φαρμάκων τῶν τε καθαιρόντων καὶ τῶν ἱστάντων ἡ ἴησις τῇ τε ἰητρικῇ καὶ τοῖσι ἰητροῖσι μοῦνον [10] ἐγίγνετο, ἀσθενὴς ἦν ἂν ὁ ἐμὸς λόγος· νῦν δὲ

ex morbis convaluerunt, ut intelligant omnino necesse est, se quod aliquid vel fecerint, vel non fecerint, idcirco sanitatem esse consecutos. Aut enim inediam, aut copiosiorem cibum et potum, aut sitim, aut balnea, aut eorum abstinentiam, aut labores, aut quietem, aut somnum, aut vigiliam, aut eorum omnium promiscuarum usum adhibentes sanitatem consecuti sunt. Quos ex eo ipso quod utilitatem senserunt, quodnam sit quod iuvet agnoscere omnino necesse est, et si qua in re laesi sunt, tum eos laesos esse, tum quidnam sit, quod laesit. Quae enim utilitate et noxa distincta sunt, est cuiusvis cognoscere. Qui igitur aegrotavit, si eam victus rationem, per quam sanitatem adeptus est, laudare, vel vituperare noverit, ea omnia ad sanitatem pertinere comperiet. Neque vero minus quae offenderunt quam quae profuerunt artem esse comprobant. Si quidem haec quod recte adhibita fuerint, profuerunt, illa vero ob incommodum eorum usum nocuerunt. Quanquam ubi rectum et pravum suis finibus circumscribitur, quis hoc artem esse non existimet? Neque enim artis nomine istud donandum existimo, in quo neque rectum, neque pravum inest. At ubi utrumque adfuerit, quomodo hoc non opus artis erit, sed artis expers?

11. Ad haec certe si in re medica aut apud medicos curatio ex purgantibus aut sistentibus medicamentis tantum constaret, parum efficax nostra esset oratio. Nunc vero qui inter medicos ma-

[1] ὑγιανθέντας — [2] ὑγιάνθησαν· ἢ γάρ. — [3] ὑγιάνθησαν codd. — [4] καὶ ὅτε τὶ βλάψαν ἐν τῷ βλαβῆναι τὰ γάρ. — [5] οὐ πᾶς. — [6] οἷσιν ὑγιάνθη. [7] τὸ ὀρθόν. — [8] εἴη. — [9] ἀπὸ φ. — [10] ἐγένετο.

καὶ ὅτε ἐβλάβησαν — τὸ βλάψαν.] Alia codd. lectio est: *καὶ εἴ τί τ' ἐβλάβησαν καὶ τὸ βλαβῆναι καὶ ὅ τι ἦν τὸ βλάψαν.*

πᾶς ἱκανὸς γνῶναι.] Delevi negationem *οὐ*, quam cett. ante *πᾶς* insertam habent; nimirum me ita offendit, ut falsum quid proponi et omnem loci sensum perverti contendam, cum additur; sine dubio otiose invecta est.

οἷσι ὑγιάσθη ἢ ἐβλάβη.] De meo supplevi *ἢ ἐβλάβη*: nempe quia praecedit *ἢ ἐπαινέειν, ἢ ψέγειν* constat aliquid, quale dedi, excidisse. Littr. adnotat in seqq. A. habere *ὑγιάσθη, πάντα ταῦτα τῆς ἰητρικῆς· καὶ ἔστι κ. τ. λ.* E Marciano mihi annotatum est: *τι οισι ὑγιάσθη π. τ. τῆς ἰητρικῆς ἐστι καί ἐστιν οὐδ.* — E cod. A. lectione prius *ἐστι* excidisse puto. — In vulgata scriptura sequentium *τὰ μὲν γὰρ ὠφελήσαντα — ὠφέλησαν· τὰ δὲ βλ. — ἔβλαψαν*, cod. Marc. *ὠφέλησε* et *ἔβλαψε*. Idem cod. *τό τε ὀρθόν*, quod ex A. iam recepit Littr., ceteris *τε* omittentibus.

ὀρθὸν ἔνι μηδέν.] Sic A. et Marc., vulgatam e V. enotavi.

πῶς τοῦτο οὐκ ἂν τέχνης ἔργον, ἀλλ' ἀτεχνίης εἴη;] Cod. A. *οὐκ ἔτι ἂν τοῦτο ἔργον ἀτεχνίης εἴη*, item Marc., nisi quod *τοῦτο τὸ ἔ.* ex eo adnotatum video; — quam lect. recepit Littr. Equidem non video eam praestare, sed credo esse correctionem illatam ab eo, qui non rite acciperet vulgatam, quam ideo perplexam, aut sensu idoneo destitutam putaverit.

11. *ὑπὸ φαρμάκων.*] Lectio *ἐπὶ φαρμάκων* e mss. Regiis a Foësio adfertur et apud Zuing. in m. et in cod. J. Par. habetur. Lind. et Mack. eam receperunt, nec mihi prorsus contemnenda videtur.

μοῦνον ἐγίγνετο.] Vulgo *ἐγένετο*, sed imperf. *ἐγίνετο* cod. A. Littréo praebuit et in Marc. legitur.

νῦν δὲ δὴ φαίνονται.] *δή* omm. libri nonnulli, inter quos

[1] δὴ φαίνονται τῶν ἰητρῶν οἱ μάλιστα ἐπαινεόμενοι καὶ διαιτήμασι ἰώμενοι καὶ ἄλλοισί [2] γε εἴδεσι, ἃ οὐκ ἄν τις φαίη, μὴ ὅτι ἰητρὸς, ἀλλ' οὐδὲ ἰδιώτης ἀνεπιστήμων ἀκούσας, μὴ οὐ τῆς τέχνης εἶναι. Ὅκου οὖν οὐδὲν οὔτε ἐν τοῖσι ἀγαθοῖσι τῶν ἰητρῶν, οὔτε ἐν τῇ ἰητρικῇ αὐτῇ ἀχρεῖόν ἐστι, ἀλλ' ἐν τοῖσι πλείστοισι τῶν τε φυομένων καὶ τῶν ποιευμένων ἔνεστι τὰ εἴδεα τῶν θεραπειῶν καὶ τῶν φαρμάκων, οὐκ ἔστι ἔτι οὐδενὶ τῶν ἄνευ ἰητροῦ ὑγιαζομένων τὸ αὐτόματον αἰτιήσασθαι ὀρθῷ λόγῳ· τὸ μὲν γὰρ αὐτόματον οὐδὲν φαίνεται ἐὸν ἐλεγχόμενον· πᾶν γὰρ τὸ γιγνόμενον διά τι εὑρίσκοιτ' ἂν γιγνόμενον καὶ ἐν τῷ διά τι [3] τὸ αὐτόματον οὐ φαίνεται οὐσίην ἔχον οὐδεμίαν, ἀλλ' ἢ οὔνομα μοῦνον· ἡ δὲ ἰητρικὴ καὶ ἐν τοῖσι διά τι [4] καὶ ἐν τοῖσι προνοουμένοισι φαίνεταί τε καὶ φανεῖται [5] αἰεὶ οὐσίην ἔχουσα.

ιβ'. Τοῖσι μὲν οὖν τῇ τύχῃ τὴν ὑγίειαν προστιθεῖσι, τῆς δὲ τέχνης ἀφαιρέουσι, τοιαῦτ' ἄν τις λέγοι· τοὺς δ' ἐν τῇσι τῶν ἀποθνησκόντων ξυμφορῇσι τὴν τέχνην ἀφανίζοντας θαυμάζω, ὅτεῳ ἐπαιρόμενοι ἀξιοχρέῳ λόγῳ τὴν μὲν τῶν ἀποθνησκόντων [6] ἀκρασίην οὐκ αἰτίην [7] καθιστᾶσι, τὴν δὲ τῶν [8] τὴν ἰητρικὴν μελετησάντων ξύνεσιν αἰτίην· ὡς τοῖσι μὲν ἰητροῖσι ἔνεστι τὰ μὴ δέοντα ἐπιτάξαι, τοῖσι δὲ νοσέουσι οὐκ [9] ἔνεστι τὰ προσταχθέντα παραβῆναι. Καὶ μὴν πολύ γε [10] εὐλογώτερον τοὺς κάμνοντας ἀδυνατέειν τὰ προσ-

xime celebrantur et victus ratione et aliis etiam modis curationes faciunt, quae non medicus modo, sed ne plebeius quidem omnino rudis ex arte profecta esse negare audeat. Quando igitur nihil, neque in bonis medicis, neque in arte medica est inutile, sed in iis quae nascuntur aut parantur quam plurimis insunt quaedam curationum et medicamentorum species, non est certe quod quis eorum, qui citra medici operam curati sunt, ad id quod temere fit huius causam re vera referre debeat. Quod enim temere fit, nihil prorsus esse constat. Quidquid enim fit, propter aliquid fieri reperietur. Et in iis, quae propter causam aliquam fiunt, id quod temere fit nullo modo subsistere videtur, sed nomen tantum inane esse. Ars autem medica ex his esse cernitur, quae ob aliquam causam et providentia quadam sunt instituta, et ex his eam esse semper constabit.

12. Atque ad eos, qui fortunae sanitatem acceptam referunt, arti vero eam denegant, huiusmodi oratione quis uti possit. At vero qui ex morientium calamitatibus artem funditus delere conantur, miror quanam satis iusta oratione elati in morientium animi infirmitatem causam non reiiciant, sed eorum, qui medicinam exercent, prudentiam accusent, quasi medicorum sit quae non conveniant praescribere, in aegrorum autem facultate non sit, aliquid contra imperata admittere. Atqui longe magis est rationi consentaneum, aegros non posse im-

1 δή abest. — 2 τε. — 3 τὸ δὲ αὐτ. — 4 καὶ ἐν τοῖσι h. l. abest. — 5 ἔτι ut vulg. — 6 ἀκρισίην. — 7 καθιστᾶσι. — 8 τήν h. l. abest. — 9 ἔστι. — 10 ξυλώτερον, sed in m. εὐλ.

Marcianus; unus cod. νῦν μὲν φ., alter quidam νῦν δὲ δὴ φ. μέν.

ἄλλοισί γε εἴδεσι.] Libri τε, — emendavit Littréus.

ὅκου.] Sic Zuing. in m.; non video cur Ionismum non recipiam cum Lind. Mack.; ὅπου cett. Pro ἀχρεῖόν ἐστι, quod sequitur paulo post, Marc. ἄχροιόν ἐστιν.

τῶν θεραπειῶν καὶ τῶν φ.] τῶν θ. τε καὶ τῶν φ. Lind., non male, sed non constat unde.

εὑρίσκοιτ' ἂν γιγνόμενον.] Hanc codd. lectionem, quam in V. et Marc. etiam reperio, restituit Littréus pro vulg. ἀνευρίσκοιτ' ἂν γ.

τὸ αὐτόματον οὐ φαίνεται.] τὸ δὲ αὐτομ. vulg., perinde ac si novae periodi initium hoc esset. Cod. A. meliorem Littréo lect. praebuit. In ἀλλ' ἢ οὔνομα μοῦνον A. et Marc. μοῦνον omm.

ἐν τοῖσι διά τι καὶ ἐν τοῖσι προνοουμ.] Est lectio codicis A. a Littréo iam recepta pro vulgata, quam e V. enotavi. Ex eodem cod. αἰεί pro ἔτι vulgatae datum est a Littr.

12. τῆς δὲ τέχνης.] τὴν δὲ τέχνην cod. A.

ὅτεῳ.] Sic Littr. e ms. A.; ὅτῳ cett.

ἀκρασίην.] Ita de meo refeci vulgatum ἀκρησίην, quod in codd. aliis ἀκρισίην progenuit. Cod. A. ἀτυχίην et tum ἀναίτιον pro οὐκ αἰτίην.

τὴν ἰητρικὴν μελετησάντων.] τήν vulgo om., additur a Littréo e cod. A.

οὐκ ἔνεστι.] Vulgo οὐκ ἔστι; illud e cod. A. Littréus.

καὶ μὴν πολύ γε εὐλ.] Zuingeri in m. lectio est: καὶ μὴν καὶ πολύ γε εὐλογ. Sed de alia re hic monendum est: omnes legunt καὶ μὴν πολύ γε εὐλογώτερον τοῖσι κάμνουσι ἀδυνατέειν τὰ προστασσόμενα ὑπουργέειν, ἢ τοῖσι ἰητροῖσι τὰ μὴ δέοντα ἐπιτάσσειν. In quibus quidem dativi τοῖσι κάμνουσι et τοῖσι ἰητροῖσι offendunt: Graecum

τασσόμενα ὑπουργέειν, ἢ τοὺς ἰητροὺς τὰ μὴ δέοντα ἐπιτάσσειν· οἱ μὲν γὰρ ὑγιαινούσῃ τῇ γνώμῃ μεθ' ὑγιαίνοντος σώματος ἐγχειρέουσι λογισάμενοι τά τε παρεόντα τῶν τε παροιχομένων τὰ ὁμοίως διατεθέντα τοῖσι παρεοῦσι, ὥστε ποτὲ θεραπευθέντα εἰπεῖν ὅτι ἀπήλλαξαν· οἱ δὲ οὔτε ἃ κάμνουσι, οὔτε δι' ἃ κάμνουσι, οὐθ' ὅ τι ἐκ τῶν παρεόντων ἔσται, οὐθ' ὅ τι ἐκ τῶν τούτοισι ὁμοίων γίγνεται εἰδότες ἐπιτάσσονται ἀλγέοντες μὲν τῷ παρεόντι, [1] φοβεύμενοι δὲ τὸ μέλλον καὶ πλήρεες μὲν τῆς νούσου, κενεοὶ δὲ [2] σιτίων, ἐθέλοντες τὰ πρὸς τὴν νοῦσον ἡδέα μᾶλλον, ἢ τὰ πρὸς [3] τὴν ὑγίειαν προσδέχεσθαι, οὐκ ἀποθανεῖν ἐρῶντες, ἀλλὰ καρτερεῖν ἀδυνατέοντες. Οὕτω [4] δὲ διακειμένους πότερον εἰκὸς τούτους τὰ ὑπὸ τῶν ἰητρῶν ἐπιτασσόμενα [5] μὴ ποιέειν, ἢ ἄλλα ποιέειν, ἃ οὐκ ἐπετάχθησαν, ἢ τοὺς ἰητροὺς [6] τοὺς ἐκείνως διακειμένους, ὡς ὁ πρόσθεν λόγος ἡρμήνευσε, ἐπιτάσσειν τὰ μὴ δέοντα; ἆρ' οὐ πολὺ μᾶλλον τοὺς μὲν δεόντως ἐπιτάσσειν, τοὺς δὲ εἰκότως ἀδυνατέειν πείθεσθαι, μὴ πειθομένους δὲ περιπίπτειν τοῖσι θανάτοισι, ὧν οἱ μὴ ὀρθῶς λογιζόμενοι τὰς αἰτίας τοῖς οὐδὲν αἰτίοις ἀνατιθέασι, τοὺς αἰτίους ἐλευθεροῦντες;

ιγ'. Εἰσὶ δέ τινες, οἳ καὶ διὰ τοὺς μὴ ἐθέλοντας ἐγχειρέειν τοῖσι κεκρατημένοισι ὑπὸ τῶν νοσημάτων μέμφονται τὴν ἰητρικὴν, λέγοντες ὡς ταῦτα μὲν καὶ αὐτὰ [7] ἐφ' ἑαυτῶν ἂν ἐξυγιάζοιτο, ἃ ἐγχειρέουσι ἰῆσθαι, ἃ δ' ἐπικουρίης δεῖται, οὐχ ἅπτονται, δεῖν δὲ, εἴπερ ἦν ἡ τέχνη, πανθ' ὁμοίως ἰῆσθαι. Οἱ

peratis obsequi quam medicos ea, quae minimum conveniant, imperare, hi enim sana mente et corpore tum praesentia tum ex praeteritis quae cum praesentibus similiter se habent in considerationem adhibentes ad curationem adgrediuntur, adeo ut qui curatus est aliquando fateatur se illorum ope a morbo liberatum. Illi vero neque quo morbo, neque quam ob causam laborent, neque quid ex praesentibus eventurum sit, neque quid ex his, quae sunt eiusmodi, fiat, intelligentes, imperata facere iubentur, praesenti quidem morbo afflicti, eventum vero rerum metuentes et morbis quidem gravati, cibis vero vacui, ea, quae morbo grata sunt, potius eligunt quam quae ad sanitatem conferunt, non quod mori desiderent, sed quod toleranter ferre medici praecepta nequeant. Hos vero sic affectos an est vero similius quae a medicis imperantur non, aut alia quae non imperantur facere? an medicos eiusmodi, quales ante exposuimus, ea quae minime conveniant imperare? Nonne longe aequius est, eos quidem recte imperare, illos vero, ut par est, parere non posse, eamque ob causam mortem incurrere? Quorum quidem causam qui non recta ratione reputant, in eos, qui culpa vacant reiiciunt, illis absolutis, qui maxime culpae sunt obnoxii.

13. Non desunt autem, qui artem medicam reprehendunt quod nullus iis, qui a morbis sunt superati, manus admovere velit, dicentes eos quidem morbos, quos curatione aggrediuntur, posse per sese sanari, eos vero qui auxilio indigent, non attingere, oportere autem, si quidem ars sit, omnibus ex aequo curationem ad-

[1] Φοβεύμενος — πλήρης. — [2] σίτων. — [3] ὑγείην sine τήν. — [4] δέ abest. — [5] μή om. — [6] solum ἐκείνους. — [7] ἀφ' αὐτῶν.

est εὔλογόν ἐστι τοὺς κάμνοντας ἀδυνατέειν ὑπουργέειν; vereor ne scribae dativum perperam intulerint propter verbum ὑπουργέειν, quod cum dativo personae et accusativo rei, ut aiunt, componi solet. Itaque dativos illos in accusativos mutandos esse existimavi.

ὑγιαινούσῃ τῇ γνώμῃ.] Articulus abesse solet; adscripsi e cod. A.

ὅτι ἀπήλλαξαν.] ὡς ἀπηλλ. cod. A.

οὐθ' ὅ τι ἐκ τῶν.] Vulgo in his ὅ τι οὖν ἐκ, sed οὖν om. Littréus cum A., qui liber οὐδ' — οὐδ'.

ἀλγέοντες μὲν τῷ παρεόντι.] In his μὲν ἐν τῷ π. cod. A., quem sequitur Littréus, equidem ἐν recipere nolim.

ἐθέλοντες τὰ πρὸς τὴν νοῦσον ἡδέα μ.] Cod. A.: ἐθέλοντες δὲ τὰ πρὸς τὴν νοῦσον ἤδη μ.

ἀδυνατέοντες.] ἀδυνατεῦντες A.

μὴ ποιέειν.] Sic Littréus de suo, ceteris μή non legentibus; me iudice ille rem acu tetigit.

ἃ οὐκ ἐπετάχθησαν.] ἢ ἃ ἐπετ. cod. A.

13. αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν ἂν ἐξυγ.] Vulgo ὑφ' ἑαυτῶν, sed ἀφ' plures libri, ἐφ' unus; vulgo αὐτῶν, cod. A. et Littréus ἑαυτῶν. Equidem ἐφ' veram esse puto lect., ceteras inde ortas esse.

ἐπικουρίης.] Cod. A. ἐπικουρίης μεγάλης, in quo adiectivo habemus recens additamentum, idque otiosum me iudice.

μὲν οὖν ταῦτα λέγοντες εἰ ἐμέμφοντο τοῖσι ἰητροῖσι, ὅτι αὐτῶν τοιαῦτα λεγόντων οὐκ ἐπιμελοῦνται ὡς παραφρονεύντων, εἰκότως ἂν [1] ἐμέμφοντο μᾶλλον ἢ ἐκεῖνα μεμφόμενοι· εἰ γάρ τις [2] ἢ τέχνην, ἐς ἃ μὴ τέχνη, ἢ φύσιν, ἐς ἃ μὴ [3] φύσις πέφυκε, ἀξιώσειε δύνασθαι, [4] ἀγνοεῖ ἄγνοιαν ἁρμόζουσαν μανίῃ μᾶλλον ἢ ἀμαθίῃ. Ὧν γάρ ἐστι ἡμῖν τοῖσί τε τῶν φυσίων τοῖσί τε τῶν τεχνέων ὀργάνοισι ἐπικρατέειν, τούτων ἔστι ἡμῖν δημιουργοῖσι εἶναι, ἄλλων δὲ οὐκ ἔστι. Ὅταν οὖν τι πάθῃ ὤνθρωπος κακὸν, ὃ κρέσσον ἐστὶ τῶν ἐν ἰητρικῇ ὀργάνων, οὐδὲ [5] προσδοκᾶσθαι τοῦτό που δεῖ ὑπὸ ἰητρικῆς κρατηθῆναι ἄν· αὐτίκα γὰρ τῶν ἐν ἰητρικῇ καιόντων [6] τὸ πῦρ ἐσχάτως καίει, τούτου δὲ ἧσσον [7] καὶ ἄλλα πολλά· τῶν μὲν οὖν ἡσσόνων τὰ κρέσσω οὔπω δηλονότι [8] ἀνίητα· τῶν δὲ κρατίστων τὰ κρέσσω πῶς οὐ δηλονότι ἀνίητα; ἃ γὰρ πῦρ δημιουργέει, πῶς οὐ τὰ τούτῳ μὴ ἁλισκόμενα [9] δηλονότι ἄλλης δεῖται τέχνης, καὶ οὐ ταύτης, [10] ἐν ᾗ τὸ πῦρ ὄργανον; ωὑτὸς δέ μοι λόγος καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ὅσα τῇ ἰητρικῇ ξυνεργέει ὧν ἁπάντων φημὶ δεῖν ἑκάστου [11] μὴ κατατυχόντα τὸν ἰητρὸν τὴν δύναμιν αἰτιᾶσθαι τοῦ πάθεος, μὴ τὴν τέχνην. Οἱ μὲν οὖν μεμφόμενοι τοὺς τοῖσι κεκρατημένοισι μὴ ἐγχειρέοντας

movere. Qui ergo huiusmodi verbis utuntur, si medicos accusant, quod talia dicentium tanquam delirorum curam non suscipiunt, multo certe iustius ob ea, quam ob illa incusant. Si quis enim artis facultatem ad ea, quae artis non sunt, aut naturae ad ea, ad quae minime apta est, requirat, is illud non intelligit magis ad insaniam cum ignorantia coniunctam, quam ad imperitiam accedere. Quorum enim facultatem tum per naturae, tum per artium instrumenta consequimur, eorum nos opifices profiteri possumus, aliorum non item. Si quid igitur homini contigerit, quod medicinae instrumenta superat, id ne sperandum quidem est ab arte medica evinci posse. Atque ut exemplo rem ipsam doceamus, ignis eorum omnium, quae in medicina urendi facultatem habent, summe urit, eo vero minus alia pleraque. Atqui certe de leviora auxilia superantibus nondum certo patet ea sanari non posse. Sed quae fortissimis illis sunt fortiora, quomodo dubitari possit num sint insanabilia? In his enim, quae ignis efficit, an non ea, quae ab ipso superari nequeunt, satis arguunt alia opus esse arte quam ea, quae igne utitur instrumento? Eadem vero mihi dicenda sunt de his, quae medicinae subserviunt, in quibus singulis si res medico non succedit pro

[1] ἐμέμφοντο. — [2] ἤ om. — [3] φύσις om. — [4] ἀγνοεῖ μανίην ἁρμόζουσαν ἀγνοίῃ μᾶλλον. — [5] προσδοκᾶσθαι δεῖ ὑπὸ ἰητρ. — [6] τό om. — [7] καί om. — [8] κἀνίητα. — [9] δηλοῖ ὅτι. — [10] ἧς ἔνι τὸ π. — [11] μή om.

ἢ ἐκεῖνα.] ἢ κεῖνα A.; eundem Ionismum saepius in hoc libro observavi.

εἰ γάρ τις ἢ τέχνην.] ἤ Littréo praebuit cod. A.; in vulg. deest.

ἐς ἃ μὴ φύσις.] h. l. φύσις ex eodem fonte hausit Littréus.

ἀγνοεῖ ἄγνοιαν ἁρμόζουσαν μανίῃ μᾶλλον ἢ ἀμαθίῃ.] Vulgo: ἀγνοεῖ μανίην ἁρμόζουσαν ἀγνοίῃ (ἀγνοίᾳ cod. A.; „ἀνοίῃ quaedam exemplaria, inquit Foës., quae secutus est Corn.") μᾶλλον ἢ ἀμαθίῃ (ἀμαθίην unus liber). — Zuing. in marg. lectionem habet, quam cum Lind. et Littréo sequendum sum arbitratus.

ὤνθρωπος.] Recepi e cod. A.; ἄνθρ. vulgo.

ἐν ἰητρικῇ.] Vulgo ἐν τῇ ἰητρ. Littréus articulum omisit, quia codd. non ferebant; neque ego in V. reperio.

τοῦτό που.] Adscriptum est a Littréo e cod. A., ceteris non habentibus.

τὸ πῦρ.] Sic Littr. ex A.; cett. τό omm.

ἃ γὰρ πῦρ δημιουργέει, πῶς οὐ κτλ.] Admisi lectionem codicis A., in qua οὐ, quod vulgo ante δημ. infertur, omissum est. Forma negationis suspicionem movet, nam si requiratur negatio, potius μή exspectaveris. Sed illud οὐ emblema est aliorum: sermo est de iis, quae igne tractari solent in artibus, inter quae si sint, quae eo non tangantur, indicio sunt alia arte in ipsorum tractatione opus esse. Vulgo δημιουργέῃ, sed mss. pleraque, Lind., Littr.: δημιουργέει.

πῶς οὐ τὰ τούτῳ μὴ ἁλισκόμενα.] Littréus h. l. ἁλισκόμενα idem significare monens, quod ἀναλισκόμενα et reddens „ce qu'il consume" in errore est. Non sermo est de rebus, quas consumat ignis, quae comburantur, sed de rebus, quae ignis vi ita tanguntur ut in usum aliquem transformari possint. Rerum nexus id ultro docet; iam supra de ea re monui.

ἐν ᾗ τὸ πῦρ ὄργ.] Sic lego cum cod. A.; vulgatum ἧς ἔνι (ἐν ᾗ) ortum suum debuit, me iudice, dittographiae ἧς; — testatur lectio codicis J. ἧς ἐν ᾗ. Et vero fere perinde est utrum ἧς an ἐν ᾗ scribas.

καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων.] καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων plures codd.; falso tamen.

μὴ κατατυχ.] Mirum est μή h. l. in multis codd. non legi, quum tamen salvo sensu abesse non possit.

μὴ τὴν τέχνην.] ἀλλὰ μὴ τ. τ. ex uno libro in varr. lectt. adnotat Littr.

Οἱ μὲν οὖν μεμφόμενοι τοὺς τοῖσι κεκρ. μὴ ἐγχειρέον-

παρακελεύονται καὶ ὧν μὴ προσήκει ἅπτεσθαι οὐδὲν ἧσσον ἢ ὧν προσήκει· παρακελευόμενοι δὲ ταῦτα, ὑπὸ μὲν τῶν οὐνόματι ἰητρῶν θαυμάζονται, ὑπὸ δὲ τῶν καὶ τέχνῃ καταγελῶνται. Οὐ μὴν οὕτως ἀφρόνων οἱ ταύτης τῆς δημιουργίης ἔμπειροι οὔτε μωμητῶν, [1] οὔτ' ἐπαινετῶν δέονται· ἀλλὰ λελογισμένων πρὸς ὅ τι αἱ ἐργασίαι τῶν δημιουργῶν τελευτώμεναι [2] πλήρεις εἰσὶ καὶ ὅτευ ὑπολειπόμεναι ἐνδεεῖς, ἔτι τε τῶν ἐνδειῶν, ἅς τε τοῖσι δημιουργοῦσι ἀναθετέον, ἅς τε τοῖσι δημιουργεομένοισι.

animi sententia, meo quidem iudicio in morbi vehementiam, non in artem culpa reiicienda est. Qui igitur eos reprehendunt, qui victis a morbis manus non admovent, non minus adhortantur ad ea suscipienda, quae attingere fas non est, quam quae fas est. In eoque apud eos, qui nomine tenus medici sunt, admirationem sibi conciliant, ab artis vero peritis ridentur. Neque vero huius artificii periti tam imprudentes aut reprehensores, aut laudatores morantur, sed eos, qui recta ratione iudicant, quemnam ad finem deductae artificum rationes perfectae sint et qua in re deficientes imperfectae, ac praeterea earum imperfectarum actionum quaenam ad artifices, quaenam etiam ad ipsa effecta sint referendae.

ιδ'. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὰς ἄλλας τέχνας ἄλλος χρόνος μετ' ἄλλου λόγου δείξει· τὰ δὲ κατὰ τὴν ἰητρικὴν, οἷά τέ ἐστι, ὥς τε κριτέα, τὰ μὲν ὁ παρῳχημένος, τὰ δὲ ὁ παρεὼν διδάξει λόγος. Ἔστι γὰρ τοῖσι ταύτην τὴν τέχνην ἱκανῶς εἰδόσι τὰ μὲν τῶν νοσημάτων οὐκ ἐν δυσόπτῳ κείμενα καὶ οὐ πολλὰ, τὰ δὲ οὐκ ἐν εὐδήλῳ καὶ πολλά ἐστι· τὰ μὲν γὰρ πρὸς τὰ ἐντὸς τετραμμένα ἐν δυσόπτῳ, [3] τὰ δ' ἐξανθεῦντα ἐς τὴν χροιὴν, ἢ χροιῇ, ἢ οἰδήμασι ἐν εὐδήλῳ· παρέχει γὰρ ἑωυτῶν τῇ τε ὄψι τῷ τε ψαῦσαι τῆς στερεότητος καὶ τῆς ὑγρότητος αἰσθάνεσθαι, καὶ ἅ τε αὐτῶν θερμὰ, ἅ τε ψυχρὰ, ὧν τε ἑκάστου [4] ἢ παρουσίῃ, ἢ ἀπουσίῃ [5] τοιαῦτά ἐστι. Τῶν μὲν δὴ τοιούτων πάντων ἐν ἅπασι τὰς

14. Quae igitur alias artes spectant, aliud tempus aliamque orationem postulant; quae vero ad medicinam pertinent, quaenam sint et quomodo diiudicanda partim quidem superiore, partim vero praesenti oratione dicentur. Sunt enim apud eos, qui artem illam probe callent, morbi partim quidem non obscuri iique pauci, partim vero non manifesti iique multi. Qui enim ad internas corporis partes vertunt, obscuri, qui vero ad corporis superficiem erumpunt, aut tumorem faciunt, manifesti. Sui enim copiam faciunt tum visu, tum tactu, ut eorum durities et mollitudo sentiatur, et quinam calidi, quinam frigidi et quorum in singulis praesentia aut absentia tales exsistunt. Atque in eorum quidem omnium remediis non peccatur, non

[1] οὔτ' αἰνετῶν. — [2] πλήρης. — [3] τὰ δ' ἐξανευθέντα omissis superioribus a τὰ μὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐντός inde. — [4] ἤ. — [5] τοιαύτη.

τας.] Vulgo οἱ μὲν οὖν μεμφόμενοι τοῖσι τοῖς κεκρατημένοισι μὴ ἐγχειρέουσι, sed A. οἱ μ. δ. μ. τοὺς τοῖς κεκρ. μὴ ἐγχειρέοντας. Malui hoc recipere. — Littréus item recepit, sed τούς omisit, minus recte, ut mihi videtur.

ὑπὸ τῶν οὐνόματι.] τῶν τῷ ὀνομ. vulgo; sed τῷ cum A. om. Littr. et ex Aldo οὐνόματι duxit.

οὐ μὴν οὕτως ἀφρόνων.] Lectionem ἄφρονες iam Foës. e mss. duxit in adn. et ex A. adnotat Littr.

ἐπαινετῶν.] Sic Littr. e cod. A. pro vulgato αἰνετῶν.

πρὸς ὅ τι αἱ ἐνεργ.] πρὸς ὅ τι ἂν αἱ ἐν. vulgo, sed libri scripti ἄν omm., in V. etiam abest.

καὶ ὅτεο ὑπολ.] ὅ τι e cod. J. et Zuing. in m. adnotat Littr.; iam Foës. e mss. regiis eandem lect. memorat.

ἔτι τε.] τε om. A.; in Kühniana in δέ est mutatum.

14. παρῳχημένος.] Littr. e cod. A.: dedit παροιχόμενος.

τὰ — ἐν δυσόπτῳ.] Quemadmodum haec e V. abesse annotavi, ita Foës. in mss. duobus, Littr. in omnibus suis abesse viderunt.

τὰ δὲ οὐκ ἐν εὐδ.] Sic A., vulgo τὰ δ' οὐκ; praetuli illud in partitione.

τὰ δ' ἐξανθ.] Cod. A. ἔστιν δὲ τὰ μὲν ἐξανθ. ἐς τὴν χροιὴν, ἢ χροιῇ, ἢ οἰδήμασι ἐν εὐδ. — Vulgo: τὰ δ' ἐξανθεῦντα εἰς τὴν χροιὴν ἢ οἰδαίνοντα ἐν εὐδ. — Dedi textum, qualem ex utraque lectione Littr. composuit.

ἅ τε ψυχρά.] καὶ ἃ ψ. unus cod. Par.

ἢ παρουσίῃ ἢ ἀπουσίῃ τοιαῦτά ἐστι.] In his ἡ παρουσίη A., unde intelligitur, quo modo ortum sit vulgatum τοιαύτη.

τῶν μὲν δή.] δή h. l. in multis libris abest.

ἀκέσιας ἀναμαρτήτους δεῖ εἶναι, οὐχ ὡς ῥηϊδίας, ἀλλ' ὅτι ἐξεύρηνται· ἐξεύρηνταί γε μὴν οὐ τοῖσι βουληθεῖσι, ἀλλὰ τούτων τοῖσι δυνηθεῖσι· δύνανται δὲ, οἷσι τά τε τῆς παιδείης μὴ ἐκποδὼν, τά τε τῆς φύσιος μὴ ταλαίπωρα.

ιε'. Πρὸς μὲν οὖν τὰ φανερὰ τῶν νοσημάτων οὕτω δεῖ εὐπορέειν τὴν τέχνην· δεῖ γε μὴν αὐτὴν μηδὲ πρὸς τὰ [1] ἧσσον φανερὰ ἀπορέειν· ἔστι δὲ ταῦτα, ἃ πρός τε τὰ [2] ὀστέα τέτραπται καὶ τὴν νηδύν· ἔχει δὲ τὸ σῶμα οὐ μίαν, ἀλλὰ πλείους· δύο μὲν γὰρ αἱ [3] τὸν σῖτον δεχόμεναί τε καὶ ἀφιεῖσαι, ἄλλαι δὲ τούτων πλείους, ἃς ἴσασι οἷσι τούτων ἐμέλησε· ὁκόσα γὰρ τῶν μελέων ἔχει σάρκα περιφερέα, ἣν μῦν καλέουσι, πάντα νηδὺν ἔχει. Πᾶν γὰρ τὸ [4] ξύμφυτον, ἤν τε δέρματι, ἤν τε σαρκὶ καλύπτηται, κοῖλόν ἐστι, πληροῦταί τε ὑγιαῖνον μὲν πνεύματος, ἀσθενῆσαν δὲ ἰχῶρος· ἔχουσι μὲν τοίνυν οἱ βραχίονες σάρκα τοιαύτην· ἔχουσι δ' οἱ μηροὶ, ἔχουσι δ' αἱ κνῆμαι. Ἔτι δὲ καὶ ἐν [5] τοῖσι ἀσάρκοισι τοιαύτη ἔνεστι, οἵη καὶ ἐν τοῖσι εὐσάρκοισι εἶναι δέδεικται· ὅ τε γὰρ θώρηξ καλεόμενος, ἐν ᾧ τὸ ἧπαρ στεγάζεται, ὅ τε τῆς κεφαλῆς κύκλος, ἐν ᾧ ὁ ἐγκέφαλος, τό τε νῶτον πρὸς [6] ὃ ὁ πνεύμων, τούτων οὐδὲν ὅ τι οὐ καὶ αὐτὸ κενόν ἐστι, πολλῶν διαφυσίων μεστὸν, [7] ᾗσι οὐδὲν ἀπέχει πολλῶν ἀγγεῖα εἶναι τῶν μέν τι βλαπτόντων τὸν κεκτημένον, τῶν δὲ καὶ ὠφελεύντων. Ἔτι δὲ [8] καὶ πρὸς τούτοισι φλέβες πολλαὶ καὶ νεῦρα οὐκ

quod sint facilia, sed quod inventione constent. Et sane non sunt a quibusvis inventa, sed ab his, qui recta inveniendi facultate valent. Valent autem tum qui in bonis disciplinis liberaliter sunt educati, tum qui a natura non infeliciter sunt comparati.

15. Hoc igitur modo ad manifestos morbos curandos artem facultate abundare oportet; neque sane eam in minus manifestis deficere convenit. Sunt autem hi, qui ad ossa et cavitatem internam vergunt. Neque vero unam corpus habet, sed plures: duae namque sunt, quae cibum recipiunt et demittunt, aliaeque praeter has plures, quas ii norunt, quibus illa curae sunt. Quaecumque enim membra carnem in orbem circumdatam habent, quam musculum nominant, ea omnia cavitatem habent. Quicquid enim coaluit, sive pellicula, sive carne tegatur, cavum est, quod dum homo valet, spiritu quidem, dum vero aegrotat, sanie plenum est. Habent itaque brachia huiusmodi carnem, habent et femora, habent et tibiae. Quin et in partibus carnis expertibus huiusmodi caro inest, qualem in carnosis inesse diximus. Nam et thorax dictus, quo iecur concluditur, et capitis orbis, in quo cerebrum comprehenditur, ipsumque dorsum, cui annexi sunt pulmones, haec omnia prorsus sunt vacua, multis intervallis referta, quae fere vasorum naturam obtinent, cum res eas continent, quae partim quidem eum, qui eas possidet, iuvant, partim etiam laedunt. Ad haec etiam venae sunt mul-

[1] ἥσσονα. — [2] ὅσα. — [3] τὸ σ. — [4] ἀσύμφυτον. — [5] τοῖς σάρκοισι. — [6] ᾧ. — [7] οἷσι. — [8] καί om. h. l., sed infertur ante φλέβες.

μὴ ταλαίπωρα.] Littr. ex A. adnotat μὴ ἀταλ.; fuerit forte lectio ἀταλαίπωρα pro μὴ ταλαίπωρα.

15. μηδὲ πρὸς τὰ ἧσσον φανερά.] οὐδέ cod. A., qui paulo post πρὸς τὰ ὀστέα sine τε.

τὸν σῖτον.] τὸ σιτίον A. et tum δεχόμεναι αἵ τε καὶ κ.τ.λ.

ὁκόσα.] Sic scripsi ex Erot. gl. voce νηδύν. cett. ὅσα.

πᾶν γὰρ τὸ ξύμφυτον.] Rursus sequor Erot. l. l.; vulgo ἀσύμφυτον. Foës. Erotiani lectionem vitiosam esse dicit in adn., neque quisquam interpretum eam recepit; sed primum quod dein sequitur ἤν τε δέρματι, ἤν τε σαρκὶ καλύπτηται me docet πᾶν γὰρ τὸ ξύμφυτον voluisse scriptorem; tum etiam patet eum aliquid docere velle, quod non statim exspectaveris, quapropter supra iam dixit ὁκόσα τῶν μελέων ἔχει σάρκα περιφερέα, ἣν μῦν καλέουσι, πάντα νηδὺν ἔχει, et hic docere pergit πᾶν τὸ ξύμφυτον κοῖλόν ἐστι, non πᾶν τὸ ἀξύμφυτον. Quid quod τὸ ἀξύμφυτον neque πνεῦμα, neque ἰχῶρας continebit? Totus igitur ratiocinationis cursus me impellit, ut solam Erotiani lectionem admittam.

εἶναι δέδεικται.] Quod A. ante εἶναι habere ἐν scribit Littréus, eo spectare videtur, ut ἐνεῖναι altera fuerit lectio, non sane prorsus contemnenda.

ὅ τε τῆς κεφαλῆς κύκλος.] Nihil sane muto, quum nostri anatomica scientia alia esse videatur quam aliorum; sed non reticeo suspicionem mihi esse obortam fortasse τό τε τῆς κεφαλῆς κύτος auctorem nostrum voluisse, uti legitur apud Platonem in Tim. p. 45. A.

μεστόν.] μεστόν ἐστι codd. Littréi, Aldus, non cod. Voss. — Parisiensium unus καὶ πολλῶν διαφ. μεστόν.

πολλῶν ἀγγεῖα εἶναι.] Voss., libri Parr. nonnulli, Lind. Littréus sic legunt; vulgo πολλὸν ἀ. ἐ.

ἐν τῇ σαρκὶ μετέωρα, ἀλλὰ πρὸς τοῖσι ὀστέοισι προστεταμένα ξύνδεσμος ἔς τι τῶν ἄρθρων καὶ αὐτὰ τὰ ἄρθρα, ἐν οἷσι αἱ ξυμβολαὶ τῶν κινεομένων ὀστέων ἐγκυκλέονται, καὶ τούτων οὐδὲν, ὅ τι οὐχ ὕπαφρόν ἐστι καὶ ἔχον περὶ αὐτὸ θαλάμας, ἃς καταγγέλλει ἰχὼρ, ὃς ἐκ [1] διοιγομένων αὐτέων πολύς τε καὶ [2] πολλὰ λυπήσας ἐξέρχεται.

ιϛ'. Οὐ γὰρ δὴ ὀφθαλμοῖσί γε ἰδόντι τούτων τῶν εἰρημένων οὐδενὶ οὐδέν ἐστι εἰδέναι· διὸ δὴ καὶ ἄδηλα ἐμοί τε ὠνόμασται καὶ τῇ τέχνῃ κέκριται εἶναι, οὐ μὴν ὅτι ἄδηλα κεκράτηκε, ἀλλ' ᾗ δυνατὸν κεκράτηται· δυνατὸν δὲ, [3] ὅσον αἵ τε τῶν νοσεόντων φύσιες ἐς τὸ σκεφθῆναι παρέχουσι, αἵ τε τῶν ἐρευνησόντων ἐς τὴν ἔρευναν πεφύκασι. Μετὰ πλείονος μὲν γὰρ πόνου καὶ οὐ μετ' ἐλάσσονος χρόνου [4] ἢ εἰ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι ἑωρᾶτο, γιγνώσκεται· ὅσα γὰρ τὴν τῶν ὀμμάτων ὄψιν ἐκφεύγει, ταῦτα τῇ τῆς γνώμης ὄψι κεκράτηται καὶ ὅσα [5] δ' ἐν τῷ μὴ ταχὺ ὀφθῆναι οἱ νοσέοντες πάσχουσι, οὐχ οἱ θεραπεύοντες αὐτοὺς αἴτιοι, ἀλλ' ἡ φύσις, ἥ τε τοῦ νοσέοντος, ἥ τε τοῦ νοσήματος· ὁ μὲν γὰρ, ἐπεὶ οὐκ ἦν αὐτῷ ὄψι ἰδεῖν τὸ μοχθέον, οὐδ' ἀκοῇ πυθέσθαι, λογισμῷ μετῄει. Καὶ γὰρ δὴ καὶ [6] ἃ πειρῶνται οἱ τὰ ἀφανέα νοσέοντες ἀπαγγέλλειν περὶ τῶν νοσημάτων τοῖσι θεραπεύουσι, δοξάζοντες μᾶλλον ἢ εἰδότες [7] ἀπαγγέλλουσι· εἰ γὰρ ἠπίσταντο, οὐκ ἂν περιέπιπτον αὐτοῖσι· τῆς γὰρ αὐτῆς

tae et nervi, non ii quidem in carne exstantes, sed ad ossa protensi articulos colligant. Quinetiam ipsi articuli, in quibus ossium, quae moventur, connexiones volvuntur. Quorum nihil est, quod non aliquantulum spumosum sit, et circa se latibula habeat, quae sanies ipsa arguit, quae iis apertis copiosa et multis molesta effluit.

16. Neque enim sane eorum quae dicta sunt quicquam oculis intuenti conspicere licet, ideoque non manifesti morbi a me appellati sunt et ab arte esse censentur; non tamen quia non manifesta naturam nostram evincunt, sed quoad eius fieri potest, ab ea superantur. Potest autem fieri, cum et aegrorum naturae se ad investigationem exhibent et qui pervestigaturi sunt ad indagationem recte snnt a natura comparati. Neque enim sine maiore labore et longiore tempore, quam si oculis cernerentur, cognoscuntur. Quae namque oculorum aspectum effugiunt, ea mentis acie comprehenduntur. Quae vero ex eo aegris accidunt, quod non protinus statim effectus cernatur, eorum culpa non in medicos, sed tum in aegrotantis, tum in morbi naturam reiicienda est. Ille enim cum neque doloris causam oculis cernere, neque auditione cognoscere queat, ratiocinatione consequitur. Qui enim obscuro morbo laborant, quod de morbo medicis indicare conantur, id ex opinione potius quam ex certa cognitione denunciant. Neque enim si certo scirent, in ipsos inciderent, cum eius-

[1] διοιγομένων. — [2] πολλούς. — [3] ὅσαι τε. — [4] ἢ om. — [5] δέ. — [6] ἃ om. — [7] ἃ ἀπαγγ.

προστεταμένα.] προστεταγμένα alii libri.
ξύνδεσμος ἔς τι τῶν ἄρθρων.] Littréum recte h. l. ἐστι in ἔς τι mutavisse credo.
οὐδὲν ὅ τι οὐχ ὕπαφρόν ἐστι.] Haec codd. lectio est; apud Erot. ὕποφρον non nisi corruptum ὕπαφρον est, non ὑπόφορον, quod Foës. in mss. se vidisse testatur et quod Schneiderus in Lex. tueri velle videtur; ὕπαφρον in ὕποφρον abiit, fere simili modo, quo ἀκρατής in Ep. VII. in ἄκροπις. Hesychius etiam ὕπαφρον habet, neque alia hic est notio quam qua veteres pulmonis structuram v. c. cum spuma comparare solebant. Licet autem ὑποφοραί substantivum notum sit, vellem exemplis doceri ὑπόφορος eo sensu, quo Foës. et post illum Schneiderus voluerunt, esse sumendum, aut saltem sumi posse.
περὶ αὐτό.] Sic lego cum Lind.; vulgo αὐτό, cod. A. αὐτῷ.
16. γε ἰδόντι.] γ' ἰδόντι A.
διὸ δὴ καὶ ἄδηλα.] Sic mss. reg. apud Foës. et plures codd. Parr. et Lind.; vulgo δή abest.
ἀλλ' ᾗ δυνατὸν κεκρ.] Sic Littréus e cod. A. alteroque; vulgo εἰ δ.
ὅσον αἵ τε.] Lectio, quam e V. excerpsi, in adnn. iam Foës. memoravit et in multis mss. vidit Littréus.
ἢ εἰ τοῖσι.] Vulg.: μετὰ πλείονος μὲν γὰρ πόνου καὶ οὐ μετ' ἐλάσσονος χρόνου τοῖσι ὀφθαλμοῖσι ὁρᾶταί τε καὶ γινώσκεται. — In hisce χρόνου ἢ εἰ τοῖς ὀφθαλμοῖς συνεωρᾶτο, γινώσκεται legit cod. A. Lectionem, quam e V. enotavi, permulti codd. Parr. habent. Littréus codicem A. secutus est partim; cum eo consentio, ita tamen ut ἑώρατο, quod de suo dedit, non requiri putem.
καὶ ὅσα δ' ἐν κ. τ. λ.] Vulgo ὅσα δέ, sed Littr. in codd. καί ante ὅσα vidit et ipse vidi in V.; inde καὶ ὅσα δέ Littr., sed cod. A. καὶ ὅσα δ' ἐν.
ἃ πειρῶνται.] εἰ π. Aldus; quae lect. non prorsus contemnenda; eam adeo Latine expressit Foës.

ξυνέσιός ἐστι, ἥσπερ τὸ εἰδέναι τῶν νούσων τὰ αἴτια καὶ τὸ θεραπεύειν αὐτὰς ἐπίστασθαι πάσῃσι τῇσι θεραπείῃσι, αἳ κωλύουσι τὰ νοσήματα μεγαλύνεσθαι. Ὅτε οὖν οὐδὲ ἐκ τῶν ἀπαγγελλομένων ἔστι τὴν ἀναμάρτητον σαφήνειαν ἀκοῦσαι, [1] προσοπτέον τι καὶ [2] ἄλλο τῷ θεραπεύοντι· ταύτης οὖν τῆς βραδυτῆτος οὐχ ἡ τέχνη, ἀλλ' ἡ φύσις αἰτίη ἡ τῶν σωμάτων· ἡ μὲν γὰρ αἰσθανομένη ἀξιοῖ θεραπεύειν σκοποῦσα ὅπως μὴ τόλμῃ μᾶλλον ἢ γνώμῃ καὶ ῥαστώνῃ μᾶλλον ἢ βίῃ [3] θεραπεύῃ· ἡ δ' ἢν μὲν ἀρκέσῃ πρὸς τὸ ὀφθῆναι, ἐξαρκέσει καὶ πρὸς τὸ [4] ἰαθῆναι· ἢν δ' ἐν ᾧ τοῦτο ὁρᾶται κρατηθῇ διὰ τὸ βραδέως αὐτὸν ἐπὶ τὸν θεραπεύσοντα ἐλθεῖν, ἢ διὰ τὸ τοῦ νοσήματος τάχος, οἰχήσεται. Ἐξ ἴσου μὲν γὰρ ὁρμώμενον τῇ θεραπείῃ οὐκ ἔστι θᾶσσον, προλαβὸν δὲ θᾶσσον, προλαμβάνει δὲ διά τε τὴν τῶν σωμάτων [5] στεγνότητα, ἐν ᾗ οὐκ ἐν εὐόπτῳ οἰκέουσι αἱ νοῦσοι διά τε τὴν τῶν καμνόντων ὀλιγωρίην· [6] ὑπερτίθενται γάρ, [7] οὐ λαμβανόμενοι δὲ ἀλλ' εἰλημμένοι ὑπὸ τῶν νοσημάτων ἐθέλουσι θεραπεύεσθαι. Ἐπεὶ τῆς γε τέχνης τὴν δύναμιν, ὁκόταν τινὰ τῶν τὰ ἄδηλα νοσεύντων ἀναστήσῃ, θαυμάζειν ἀξιώτερον, ἢ ὁκόταν ἐγχειρήσῃ [8] τοῖς ἀδυνάτοις. Οὔκουν ἐν ἄλλῃ [9] γε δημιουργίῃ τῶν ἤδη εὑρημένων οὐδεμιῇ ἔνεστι οὐδὲν τοιοῦτον, ἀλλ' αὐτέων ὅσαι πυρὶ δημιουργεῦνται, τούτου μὴ

dem sit prudentiae tum morborum causas cognoscere, tum omnibus praesidiis, quae morbos augeri prohibent, eos curare nosse. Cum igitur ex his, quae denunciata sunt, non liceat ad aliquam certam cognitionem pervenire, alia sane qui curationem instituit inspicere debet. Huius igitur morae causa ad corporum naturam, non ad artem ipsam referenda est. Haec enim ubi morbum percepit, curationem instituendam censet, id unum spectans, ne temeritate magis quam consilio et ut facilitate potius quam vi curationem adhibere videatur. Illa vero si tamdiu morbum ferre possit, ut a medico recte perspici possit, curationem etiam admittet. Sin vero interim dum morbus cognoscitur, a morbo evicta fuerit, vel quod serius ad medicum accesserit, vel ob morbi celeritatem aeger peribit. Neque enim qui ex aequo ad curationem procedit morbus celer existimandus est, sed qui praevertit. Praevertit autem tum ob corporum densitatem, in qua non conspicui morbi delitescunt, tum etiam propter aegrotantium negligentiam, nam curationem differunt, nec dum prehenduntur, sed morbis correpti demum curationem expetunt. Quare artis facultatem admirari longe certe aequius est, si quem ex obscuro morbo laborantem restituerit quam si, quae fieri non possunt, aggressa fuerit. Neque vero in ulla quapiam arte iam inventa tale quippiam

[1] προσπταίοντι. — [2] ἄλλῳ. — [3] θεραπεύοι. — [4] ἰασθῆναι. — [5] στενότητα. — [6] ἐπιτίθενται. — [7] συλλαμβανόμενοι δὲ ὑπό. — [8] τοῖς om. — [9] γε om.

οὐδὲ ἐκ.] οὐδ' ἐκ A.

σκοποῦσα.] καὶ σκ. cod. A.

ἢ βίῃ θεραπεύῃ.] h. l. θεραπεύει prima manus in A., θεραπεύειν alii libri multi.

ἡ δ' ἤν.] ὁ δ' ἢν vulgo, sed ἡ δ' ἢν correctio est in A., a Littréo recepta. In V. litera obscurior est, sed ὁ δ' ἢν agnosco. Sequitur in A. διαρκέσει ἐς τὸ ὀ., ἐξαρκέσει καὶ ἐς τὸ ὑγιανθῆναι.

στεγνότητα.] Hanc lect. plures libri Littréo praebuerunt pro vulgato στενότητα; iam Foës. meliorem lect. in notulis adfert.

ὑπερτίθενται γάρ· οὐ λαμβανόμενοι δὲ, ἀλλ' εἰλημμένοι ὑπὸ τῶν νοσημάτων ἐθέλουσι θεραπεύεσθαι.] Locum corruptum de coniectura ita constitui. Vulgo: ἐπιτίθενται γὰρ λαμβανόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν ν. ἐθελ. θερ.; multi libri: ἐπιτίθενται, οὐ λαμβανόμενοι (συλλαμβαν. L. et cod. Voss. sine οὐ) δὲ ὑπὸ τῶν V. κ. τ. λ. Cod. autem A.: ἐπιτίθεται (alia manu ἐπιτίθενται) οὐ λαμβανόμενοι γὰρ, ἀλλ' εἰλημμένοι ὑπὸ τῶν νοσ. κ. τ. λ. — Littréus ex ἐπιτίθενται effecit ἐπεὶ ἔοικε, dein cod. A., est secutus. Iam vero recte sane monet ἐπιτίθεσθαι h. l. parum recte primum Foësium, dein alios hunc secutos, interpretatos esse *cunctari*, at miro modo in eo ἐπεὶ ἔοικε latere putans hoc substituit, quum tamen sensum aptum non praebeat. — Foës. in notula de his monet et adfert lectionem apud Zuing. in margine obviam ὑπερτίθενται, quae utrum viri coniectura sit, an cod. alicuius lectio, mihi non constat; sed quae sola admittenda est, ita ut mirer Littréum eam ne memorantem quidem et Foësium eam in notulis adscribentem, sed non videntem quam bona sit. Eam igitur recepi et lectionem dein e vulgata et codicis A. scriptura composui.

ἐπεὶ τῆς — ἀδυνάτοις.] In his cod. A. ἐπὶ τῆς τέχνης et τῶν τε ἄδηλα, et ὁπότερον μὴ ἐγχ. — Vulgo ἐγχειρίσῃ, alteram vero formam e pluribus mss. dedit Littr.

ἐν ἄλλῃ γε.] γε cod. A. praebuit Littréo; vulgo abest, ut in V.

ἤδη εἰρημένοις.] εἰρημένοις sine ἤδη A.

ὅσαι πυρὶ δ.] ὅσα e mss. adnotat Foës. E Marciano δημιοεργεῦνται excerptum est.

παρεόντος ἄεργοί [1] εἰσι, μετὰ δὲ τοῦ ἀφθῆναι ἔνεργοι. Καίτοι καὶ [2] ὅσαι ἐν τοῖσι εὐεπανορθώτοισι σώμασι [3] δημιουργεῦνται, — αἱ μὲν μετὰ ξύλων, αἱ δὲ μετὰ σκυτέων, αἱ δὲ γραφῇ, χαλκῷ τε καὶ σιδήρῳ καὶ τοῖσι τούτων ὁμοίοισι [4] σχήμασι αἱ πλεῖσται, — [5] ὄντων δὴ τῶν ἐκ τούτων καὶ μετὰ τούτων δημιουργευμένων εὐεπανορθώτων, — ὅμως οὐ τῷ τάχεϊ μᾶλλον, ἢ τῷ ὡς δεῖ δημιουργεῦνται· οὐδ' ὑπερβατῶς, ἀλλ' ἢν ἀπῇ τι τῶν ὀργάνων, [6] ἐλινύουσι, καίτοι κἀκείναις τὸ βραδὺ πρὸς τὸ [7] λυσιτελέστερον ἀξύμφορον, ἀλλ' ὅμως προτιμᾶται.

ιζ'. Ἰητρικὴ δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἐμπύων, τοῦτο δὲ τῶν τὸ ἧπαρ, ἢ τοὺς νεφροὺς, τοῦτο δὲ τῶν ξυμπάντων ἐν τῇ νηδύϊ νοσεύντων [8] ἀπεστερημένη [9] τι ἰδεῖν ὄψι, ᾗ τὰ πάντα πάντες ἱκανωτάτως [10] ὁρῶσι, ὅμως [11] ἄλλας εὐπορίας ξυνεργοὺς ἐφεῦρε· Φωνῆς τε γὰρ λαμπρότητι καὶ τρηχύτητι, καὶ πνεύματος ταχυτῆτι καὶ βραδυτῆτι, καὶ ῥευμάτων, —

inesse conspicitur, verum ex his quae igne opus suum perficiunt, si eis desit, ab omni opere feriantur, ubi vero is accensus fuerit, in opere continentur. Quin et quaecumque in facile emendabili materie opus suum exercent, ut in lignis quaedam, aliae in coriis, quaedam etiam stylo, aere, ferro atque id genus aliis quam plurimae, quamquam illa, quae ex his et per has perficiuntur, facile emendari possunt, non tamen celeritatem magis ad opificium requirunt quam ut rite minimeque perfunctorie tractentur; sed si quod instrumentum defuerit, ab opere quiescunt; et quamvis illis mora sit ad emolumentum incommoda, ea tamen pluris aestimatur.

17. At vero medicina his quidem ex pure in thorace collecto, aliis vero ex hepate et renibus, aliis etiam ex omnibus, quae ventre continentur laborantibus, cum ea intensa oculorum acie contueri nequeat, qua certe omnes omnia apertissime vident, aliarum tamen facultatum subsidia adhibuit. Ex vocis namque claritate et aspredine et spiritus celeritate ac tarditate et

[1] ἄνεργοί εἰσιν καὶ ὅσαι μετὰ τοῦ ἀφθ. ἐργοί. — [2] ὅσαι abest. — [3] sic V. — [4] σχήμασι om. — [5] τὰ δ' ἐκ τούτων καὶ μετὰ τ. — [6] ἐλινύει ἢ ἡσυχάζειν. — [7] λυσιτέλεον. — [8] ἀποστερουμένη. — [9] τῇ δεινοψίῃ τὰ π. — [10] ὁρῶσα. — [11] καὶ ἄλλας.

ἄεργοι.] Multi libri Parr. ἄνεργοι; tum multi codd. Littréi eandem lect., quam e V. enotavi, referunt, in cuius fine ἔνεργοι cod. A.

μετὰ δὲ τοῦ ἀφθῆναι.] In his legi solet μετὰ δὲ τοῦ τούτου ἀφθ.; Littréus τούτου in τοῦτο mutavit. Foës. in adn. memorat codicum Reg. et Vatic. lectionem καὶ ὅσαι μετὰ τοῦ ὀφθῆναι ἄεργοι; hinc dedi μετὰ δὲ τοῦ ἀφθῆναι, quum pronomine facile carere mihi viderer.

καίτοι καὶ ὅσαι — προτιμᾶται.] Locum de coniectura constitui; itaque vulgatam describam et quas emendationes Littréus voluerit, significabo, tandem de mea ratione dicam. En vulgatam: καὶ ὅσαι καὶ τοῖσιν εὐεπανορθώτοισι τοῖσι σώμασι δημιουργεῦνται, αἱ μὲν μετὰ ξύλων, αἱ δὲ μετὰ σκυτέων, αἱ δὲ γραφῇ, χαλκῷ τε καὶ σιδήρῳ καὶ τοῖσι τούτων ὁμοίοισι αἱ πλεῖσται. τὰ δ' ἐκ τούτων καὶ μετὰ τούτων δημιουργεύμενα καὶ εὐεπανόρθωτα, ὅμως οὐ τῷ τάχει μᾶλλον, ἢ τῷ (τῷ om. Marc.) ὡς δεῖ δημιουργεῖται, οὐδ' ὑπερβατῶς· ἀλλ' ἢν ἀπῇ τι τῶν ὀργάνων ἐλινύει. καίτοι κ. τ. λ. — Haec vitiosa esse vidit Littréus, itaque principio καί post ὅσαι de suo delevit; item cum cod. A. omisit τοῖσι ante σώμασι; tum pro τὰ δ' ἐκ τούτων in cod. A. reperit ὄντα δὲ ἐκ τουτέων, unde dedit ὄντα δὲ τὰ ἐκ τουτέων. Quodsi iam textum ita decriptum legas, videbis nexum idoneum inter singula membra periodi non esse, totamque orationem esse incongruam, qua de re pluribus dicere supersedeo; sed malo quae ad rem faciant annotare. Advertit lectio codicis A. initio periodi καὶ ὅσαι καίτοι ἐν εὐεπ., — talem enim esse e Littréi adnn. efficio; — unde elicui καίτοι καὶ ὅσαι ἐν τοῖσι εὐεπ. E cod. Marc. mihi adnotatum est: παρεόντος ἄεργοί εἰσι καὶ ὅσαι μετὰ τοῦ ὀφθῆναι ἄεργοι, καὶ τοῖσι εὐεπανορθώτοισι τοῖσι σώμασι δημιουργεῖται. Advertit lectio eiusdem codicis A., τοῖσι τούτων ὁμοίοισι σχήμασι αἱ πλ., in qua σχήμασι non esse videtur glossema, aut interpretatio aliena, sed id potius in reliquis mss. periisse opinor. Iam vero manifesto ὄντα — τὰ — δημιουργεύμενα εὐεπανόρθωτα nata sunt e gignendi casu; est enim hic locus genitivo absoluto, qualem in primo volumine item saepius in codd. in nominativum aut accusativum abiisse vidimus. Hoc autem restituto δέ post ὄντων in δή mutare malui et δημιουργεῖται et ἐλινύει in pluralia erant mutanda, ut ad ὅσαι et αἱ πλεῖσται principio periodi longius ductae, ideoque a librariis turbatae, quum eam non intelligerent, referrentur. Iam demum sensus fit planus et perspicuus.

17. τῶν τὸ ἧπαρ.] τῶν Littr. e codd., reperio etiam in V. et Marc.; vulgo abest.

τι ἰδεῖν ὄψι, ᾗ.] Est lectio codicis A., a Littréo recepta, quae in corrupta vulgata latet, quam e V. adscripsi et quae in Marc. etiam habetur. Quod Buttmannum de superlativo ἱκανωτάτως dubitare adnotat Littréus et ipse video, non multum me movet; ille propter loci corruptelam dubitat, quae iam sublata est, nec video cur auctor noster saltem ita scribere non potuisset.

ξυνεργοὺς ἐφεῦρε.] συνεργοὺς εὗρε Marc.

Φωνῆς τε γὰρ — δυναμένων.] Verba Φωνῆς — ῥευμάτων Littréus e cod. A. demum plene et recte scripta hausit; in ceteris libris, etiam in Marciano, lacunae sunt, de quibus dicere non attinet. Pro δέδονται in uno libro prave δέχονται emendatur; ὀδμῇσι debetur codici A. ὀδμῆς habenti, unde Ionismum restituit Littr.; διασταθμώμενα A. falso.

ἃ διαρρεῖν εἴωθε, ἑκάστοισι δι' ὧν ἔξοδοι δέδονται, — [1]τὰ μὲν ὀδμῇσι, τὰ δὲ χροιῇσι, τὰ δὲ λεπτότητι καὶ παχύτητι διασταθμωμένη τεκμαίρεται, ὧν τε σημεῖα ταῦτα, ἅ τε πεπονθότων, ἅ τε παθεῖν δυναμένων. Ὅταν δὲ ταῦτα μὴ μηνύωνται, μηδ' αὐτὴ ἡ φύσις ἑκοῦσα ἀφίῃ, ἀνάγκας εὕρηκε, ᾗσι ἡ φύσις ἀζημίως βιασθεῖσα μεθίησι· ἀνεθέντα δὲ δηλοῖ τοῖσι τὰ τῆς τέχνης εἰδόσι, ἃ ποιητέα. Βιάζεται δὲ τοῦτο μὲν πῦρ τὸ ξύντροφον φλέγμα διαχέειν σιτίων δριμύτητι καὶ πομάτων, ὅκως τεκμαρεῖταί τι ὀφθὲν περὶ ἐκείνων, ὧν αὐτῇ ἐν ἀμηχάνῳ τὸ ὀφθῆναι [2]ἦν· [3]τοῦτο δ' αὖ πνεῦμα [4]ὧν κατήγορον, ὁδοῖσί τε προσάντεσι καὶ δρόμοισι ἐκβιᾶται κατηγορέειν· ἱδρῶτάς τε τούτοισι τοῖσι προειρημένοισι ἄγουσα ὕδατος θερμοῦ ἀποπνοίῃσι, [5]πυρὶ ὅσα τεκμαίρεται. Ἔστι δὲ ἃ καὶ διὰ τῆς κύστιος διελθόντα ἱκανώτερα δηλῶσαι τὴν νοῦσόν ἐστι, ἢ διὰ τῆς σαρκὸς ἐξιόντα. Ἐξεύρηκε οὖν καὶ τοιαῦτα πόματα καὶ βρώματα, ἃ τῶν θερμαινόντων θερμότερα γιγνόμενα τήκει τε ἐκεῖνα καὶ διαρρεῖν ποιέει, ἃ οὐκ ἂν διερρύη μὴ τοῦτο παθόντα. Ἕτερα μὲν οὖν πρὸς ἑτέρων καὶ ἄλλα δι' ἄλλων ἐστὶ τά τε διϊόντα τά τ' ἐξαγγέλλοντα, ὥστ' οὐ θαυμάσιον αὐτῶν τάς [6]τε

destillationes, quae defluere solent per vias, quibus earum singulis exitus est concessus, partim quidem odoribus, partim coloribus, modo etiam tenuitate et crassitudine diligenti trutina ponderans tum quarum partium tum quomodo iam affectarum, tum vero ad quemnam affectum opportunarum signa sint, colligit. Ubi vero ista de se significationem non praebuerint, neque ea sponte natura dimittit, necessarias vias quasdam invenit, per quas vi impulsa citra noxiam ea emittit, demissa vero artis peritis quae porro facienda sint plane indicant. Ac partim quidem ignem in nobis connatum cibi potusque acrimonia ut pituitam diffundat cogit, ut coniectura colligat quod sibi in his visum fuerit, quae conspici nullo modo potuerunt; partim vero spiritum ipsum, tanquam morbi delatorem, itinere et cursu per acclivia facto ea prodere cogit, quae denotare natus est. Quin etiam sudores prius commemoratis ciens per aquae calidae exhalationes (cogit prodere) ea, quae igne significantur. Quaedam praeterea per vesicam prodeuntia evidentius morbum ostendunt quam quae per carnes exeunt. Huiusmodi igitur cibos et potus adinvenit, qui, cum calidis succis sint calidiores, eos et eliquant et fluxiles reddunt, qui numquam effluerent, nisi hoc illis

[1] ὧν τὰ μέν. — [2] ἦν om. — [3] τό. — [4] ὄν. — [5] πυρὶ ὅσα om., tum τεκμαίρεται. — [6] τε om.

Reliqua varietas lectionis nullius fere momenti est; sed ante τὰ μὲν ὀδμῇσι inseritur ὧν in libris, quod mihi otiose invehi, quin omnem loci membrorum nexum et sensum eius pervertere videtur, ita ut abiecerim. In ῥευμάτων, ἃ διαρρεῖν εἴωθε, ἑκάστοισι δι' ὧν ἔξοδοι δέδονται, τὰ μὲν κ. τ. λ. iungere oportet: ῥευμάτων τὰ μὲν κ. τ. λ., non ῥευμάτων ἑκάστοισι. Nam cohaerent: ἃ εἴωθε διαρρεῖν δι' ὧν ἑκάστοισι ἔξοδοι δέδονται. E male iunctis verbis puto et loci corruptiones et interpretum errores exstitisse.

Ὅταν δὲ ταῦτα μὴ μηνύωνται.] Rectissime mihi visus est Littréus μή h. l. de suo adscribere, quod etiam in Marciano deficit.

ἀζημίως.] ἀζημίως cod. A., ἀζήμιος cett.

ἀνεθέντα.] Ceteri ἀνεθεῖσα, sed passivo hic locus esse nequit, nisi ad ταῦτα participium referatur; sin ad φύσις referre velis, activo opus erit, ita ut aut ἀνεῖσα, aut ἀνεθέντα corrigendum sit, quorum hoc praetuli.

τεκμαρεῖται.] Sic Littr. e cod. uno J. idemque mihi e Marc. excerpsit Cobetus; vulgo τεκμαρῆται, A. τεκμηρεῖται, alia vero manu τεκμηρῆται.

ὧν αὐτῇ ἐν ἀμηχάνῳ τὸ ὀφθῆναι ἦν.] Est codicis A. lectio a Littréo recepta, nisi quod αὔτη in αὐτῇ mutavit. Vulgo: ὧν αὐτὴ (αὐτῇ alii libri) ἐμηχάνωτο ὀφθῆναι; in Marciano ὧν αὐτῆι ἐν μηχάνωιτο ὀφθῆναι, τότ' αὖ πνεῦμα, in qua lectione illud ᾱ superscriptum est a secunda manu.

ὧν κατήγορον.] Est verissima emendatio Littréi pro ὃν κατηγ.

ἐκβιᾶται.] ἐκβιῆται A.

ἱδρῶτας — ἄγουσα ὕδατος θερμοῦ ἀποπνοίῃσι πυρὶ ὅσα τεκμαίρεται.] Subintelligitur in fine ex antecedentibus ἐκβιᾶται κατηγορέειν, quod non perspexisse credo Littréum, quum τεκμαίρονται ante τεκμαίρεται inferret. Nimirum vulgata habet: ἱδρῶτας — ἄγουσα ὑδάτων θερμῶν ἀποπνοίῃσι τεκμαίρεται; verum cod. A. praebet: ἱδρῶτας — ἄγουσα θερμὸν (θερμοῦ?) ὕδατος ἀποπνοίῃσι πυρὶ ὅσα τεκμαίρονται Putavit iam editor Parisiensis alteram lectionem ex altera esse explendam; secus sentio et ellipsin, qualem iudicavi, his inesse puto. Minutum est, quod θερμοῦ ὕδατος prae plurali praetuli.

καὶ διὰ τῆς κύστιος.] καί om. A. Idem liber et Marc. δηλῶσαι τὴν νοῦσόν ἐστι vulgata τ. ν. δ. ἔ. ferente.

τοιαῦτα πόματα.] τὰ τ. π. A.

τάς τε ἀπιστίας.] Sic Littréus e paucioribus codd., vulgo τάς τε πίστιας, de qua lectionis varietate iam Foës. in notulis monuit, qui πιστίας praefert. Equidem cum Lit-

ἀπιστίας χρονιωτέρας γίγνεσθαι τάς τ' ἐγχειρήσιας βραδυτέρας, οὕτω δι' ἀλλοτρίων ἑρμηνειῶν πρὸς τὴν θεραπεύουσαν ξύνεσιν ἑρμηνευομένων.

ιη'. Ὅτι μὲν οὖν καὶ λόγους ἐν ἑωυτῇ εὐπόρους ἐς τὰς ἐπικουρίας ἔχει [1] ἡ ἰητρικὴ καὶ οὐκ εὐδιορθώτοισι δικαίως οὐκ ἂν ἐγχειρέοι τῇσι νούσοισι, ἢ ἐγχειρευμένας ἀναμαρτήτους ἂν παρέχοι, οἵ τε νῦν λεγόμενοι λόγοι δηλοῦσι αἵ τε τῶν εἰδότων τὴν τέχνην [2] ἐπιδείξιες, ἃς ἐκ τῶν ἔργων ἥδιον ἢ ἐκ τῶν λόγων ἐπιδεικνύουσι, οὐ τὸ λέγειν καταμελετήσαντες, ἀλλὰ τὴν πίστιν τῷ πλήθεϊ ἐξ ὧν ἂν ἴδωσι οἰκειοτέρην ἡγεύμενοι, ἢ ἐξ ὧν [3] ἂν ἀκούσωσι.

ιθ'. Ὁκόσοι [4] μὲν ἐπεχείρησαν περὶ ἰητρικῆς λέγειν, ἢ γράφειν, ὑπόθεσίν σφισι αὐτοῖσι ὑποθέμενοι τῷ λόγῳ, θερμὸν, ἢ ψυχρὸν, ἢ ὑγρὸν, ἢ ξηρὸν, [5] ἢ ἄλλο τι ὅ τι ἂν ἐθέλωσι ἐς βραχὺ ἄγοντες τὴν ἀρχὴν τῆς αἰτίης τοῖσι ἀνθρώποισι τῶν νούσων τε καὶ τοῦ θανάτου καὶ πᾶσι τὴν αὐτὴν, ἓν ἢ δύο προθέμενοι, ἐν πολλοῖσι μὲν καὶ οἷσι λέγουσι καταφανέες εἰσὶ ἁμαρτάνοντες· [6] μάλιστα δὲ ἄξιοι μέμψασθαι, [7] ὅτι ἀμφὶ τέχνης ἐούσης, ᾗ [8] χρέονταί τε πάντες ἐπὶ τοῖσι μεγίστοισι καὶ τιμῶσι μάλιστα τοὺς ἀγαθοὺς χειροτέχνας καὶ δημιουργούς. Εἰσὶ δὲ δημιουργοὶ, οἱ μὲν φλαῦροι, οἱ δὲ πολλὸν διαφέροντες· ὅπερ εἰ μὴ ἦν ἰητρικὴ ὅλως, μηδ' ἐν αὐτῇ ἔσκεπτο, μηδ' [9] εὕρητο μηδὲν, οὐκ ἂν ἦν,

accideret. Itaque alia ex aliis et alia per alia tum corpus pervadunt, tum morbum denunciant, ut proinde nemini mirum videri debeat, si ad eorum cognitionem longius tempus requiratur, eosque tardius aggrediantur, cum per aliorum expositionem ad medici curantis cognitionem narratione devenerint.

18. Quod igitur ars medica adhibendi remedii abundantem per se habeat rationum facultatem, quodque merito morbis, qui corrigi nequeunt, manus non admoveat, aut in iis aggrediendis inculpatam se exhibeat, tum praesens oratio manifesto indicat, tum viri huius artis periti ex ipsa lubentius quam verbis demonstrant, qui non tam orationis dictioni student, quam quod vulgi fidem ex his quae viderit firmiorem quam ex his quae audierit sibi comparaturos existimant.

19. Qui quidem de medicina dicere, aut scribere aggressi sunt, supposuerunt suo sermoni calidum quid, aut frigidum, aut humidum, aut siccum, aut aliud quodlibet in breve contrahentes principium causae hominibus morborum et mortis, omnibusque idem unum, aut duo etiam proposuerunt et in multis, quae dicunt, manifesto errarunt. Sunt autem maxime culpandi, quod errarunt circa artem, quae re vera exsistit, et qua omnes utuntur in rebus maximis, et in qua artifices et opifices peritos summis honoribus dignos habent. Sunt autem opifices alii quidem mali, alii vero multum praestantes; quod sane minime contingeret, si prorsus non exsisteret ars medica, nihilque in ea vel observatione vel inventione constaret, om-

[1] ἡ om. — [2] sic V. — [3] ἂν om. — [4] μέν om. — [5] ἢ ἀλλ' ὅτι ἄν. — [6] μᾶλλον. — [7] ὅτι om. — [8] χρῶνται. — [9] εὕροιτο.

tréo consentio: ἀπιστίαι hic sunt dubitationes de natura mali, quae longiores esse dicuntur, propter rationem subsidiorum investigationis. Eò tamen etiam redit sensus interpretationis Foësianae.

ἐγχειρήσιας βραδυτέρας.] Ceteri βραχυτέρας, sed quod exhibeo Zuing. in m. habet et Mackius re ipsa dedit. Littréus factum noluit; mihi solum βραδυτέρας cum universi loci sensu congruere videtur.

18. παρέχοι.] Sic cod. A., Littr. et Marcianus liber; vulgo παρέχῃ; — ἢ ἐξ ὧν ἂν iidem, vulgo ἄν absente.

19. Ὁκόσοι μὲν ἐπεχ.] Sic scripsi cum cod. A.; ceteri omnes μέν omm.

ἢ ἄλλο τι ὅ τι ἂν ἐθελ.] Vulgatam e V. enotavi, sed cod. A. ἄλλο τι ὃ ἦν ἐθ.; hinc effeci quod exhibui.

τῶν νούσων τε καὶ τοῦ θανάτου.] τῶν et τοῦ om. A.

προθέμενοι.] ὑποθέμενοι A solus. Ex eodem cod. μάλιστα Littr. dedit pro vulg. μᾶλλον et ὅτι, quod ceteri omm. — Ego de meo ἄξιον, in quo consentiunt mss., in ἄξιοι mutavi, referendum est enim ad eos, qui καταφανέες εἰσὶ ἁμαρτάνοντες.

καὶ δημιουργούς.] Hoc ex A. supplevit Littr.

μηδ' εὕρητο.] Sic legendum; vulg. εὕροιτο, unus cod. εὑρῆτο habet; sed advertit totum hoc μηδ' εὕρητο e cod. A. abesse. Credidi aliquando glossam, certe additamentum alie-

ἀλλὰ πάντες [1] *ἂν ὁμοίως αὐτῆς ἄπειροί τε καὶ ἀνεπιστήμονες ἦσαν καὶ τύχῃ ἂν πάντα τὰ τῶν καμνόντων* [2] *διῳκέετο. Νῦν δ' οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ' ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων τεχνέων πασέων οἱ δημιουργοὶ πολλὸν ἀλλήλων διαφέρουσι κατὰ χεῖρα καὶ κατὰ γνώμην, οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ ἰητρικῆς. Διὸ οὐκ ἠξίουν αὐτὴν ἔγωγε κενῆς ὑποθέσιος δεῖσθαι, ὥσπερ τὰ ἀφανέα τε καὶ ἀπορεόμενα, περὶ ὧν ἀνάγκη, ἤν τις* [3] *ἐπιχειρέῃ λέγειν, ὑποθέσει χρῆσθαι·* [4] *οἷον περὶ τῶν μετεώρων, ἢ τῶν ὑπὸ γῆν,* [5] *ἅ εἴ τις καὶ λέγοι γιγνώσκειν ὡς ἔχει, οὔτ' ἂν αὐτῷ τῷ λέγοντι, οὔτε τοῖσι ἀκούουσι δῆλα ἂν εἴη, εἴ τε ἀληθέα ἐστὶ, εἴτε μή· οὐ γὰρ ἔστι πρὸς ὅ τι χρὴ* [6] *ἐπανενέγκαντα εἰδέναι τὸ σαφές.*

nesque ex aequo inexperti et ignari essent, aegrotantiumque rebus fortuna praeesset. Verum aliter se res habet, nec secus ac in reliquis omnibus artibus opifices longe inter se tum manu tum mente praestant, sic etiam in arte medica. Quamobrem equidem ipsam vana sumptione non indigere putabam, sicuti quae obscura sunt et dubia, de quibus si quis dicere velit aliquid, necesse est eum sumptione uti. Veluti si quis de rebus sublimibus aut sub terra positis disserat, quas si quis diceret quomodo se haberent se scire, tamen neque ipsi dicenti neque audientibus constaret verumne sit, an non; neque enim datur ad quod quis referat, ut num clarum sit sciat.

κ'. *Ἰητρικῇ δὲ πάλαι πάντα ὑπάρχει, καὶ ἀρχὴ καὶ ὁδὸς εὑρημένη, καθ' ἣν καὶ τὰ εὑρημένα πολλά τε καὶ καλῶς ἔχοντα εὕρηται ἐν πολλῷ χρόνῳ καὶ τὰ λοιπὰ εὑρεθήσεται, ἤν τις ἱκανός τ' ἐὼν καὶ τὰ εὑρημένα εἰδὼς, ἐκ τούτων ὁρμώμενος ζητέῃ. Ὅστις δὲ ταῦτα ἀποβαλὼν καὶ ἀποδοκιμάσας πάντα, ἑτέρῃ ὁδῷ καὶ ἑτέρῳ σχήματι ἐπιχειρέει ζητέειν καὶ φήσει τι εὑρηκέναι ἐξηπάτηται* [7] *τε καὶ ἐξαπατᾷ· — ἀδύνατον γάρ. Δι' ἃς δὲ ἀνάγκας ἀδύνατον ἐγὼ* [8] *πειρήσομαι ἐπιδεῖξαι λέγων καὶ δεικνὺς τὴν τέχνην* [9] *ὅ τι ἐστί. Ἐκ δὲ τούτου καταφανὲς ἔσται ἀδύνατα ἐόντα ἄλλως πως εὑρίσκεσθαι. Μάλιστα δέ μοι δοκέει περὶ ταύτης δεῖν λέγοντα τῆς*

20. At vero in medicina iam pridem omnia subsistunt, in eaque principium et via inventa est, per quam praeclara multa longo temporis spatio sunt inventa et reliqua deinceps invenientur, si quis probe comparatus fuerit, at ex inventorum cognitione ad ipsorum investigationem feratur. Qui vero his omnibus reiectis ac repudiatis aliam inventionis viam aut modum aggreditur et aliquid se invenisse iactitat, is cum fallitur, tum alios fallit; neque enim illud ullo pacto fieri potest. Quas autem ob causas illud fieri nequeat, postea ostendam, ubi quid ars sit dixero, ac docuero. Ex quo etiam manifestum fiet nihil omnino alia ratione inveniri posse. Ac mihi quidem maxime videtur qui de

[1] *ὁμοίως ἄν.* — [2] *διοικεῖτο.* — [3] *ἐπιχειροίη.* — [4] *ὅ.* — [5] *εἰ λέγοι τις καὶ γινώσκων ὡς ἔχει.* — [6] *ἐπανέγκαντα.* — [7] *καὶ ἐξαπατᾶται.* — [8] *πειράσομαι.* — [9] *ὅτι ἐστίν.*

num esse; sed nostri oratio redundantior me ab ea opinione revocavit.

διῳκέετο.] Non sum certus, non *διοικέετο* codicis A. ab auctoris manu esse.

διὸ οὐκ ἠξίουν — δεῖσθαι.] Secutus sum ordinem verborum in cod. A.; vulgo *διὸ οὐκ ἠξ. ἔγ. κενῆς αὐτέην ὑποθ. δ.*

περὶ ὧν ἤν τις ἐπιχειρέῃ λέγειν.] Cod. A. *ἐπιχειρῇ τι λέγειν*, sed *τι* h. l. otiosum.

ἃ εἴ τις καὶ λέγοι γιγνώσκειν ὡς ἔχει, οὔτ' ἂν αὐτῷ τῷ λέγοντι κ. τ. λ.] Vulgata *εἰ λέγοι τις καὶ γινώσκοι ὡς ἔχει:* — cod. A. *ἃ εἴ τις λέγειν καὶ γινώσκει.* Littréus inde coniectura effecit *ἃ εἴ τις λέγοι καὶ γινώσκειν*, quod recipio voculas *λέγοι καί* transponens, quum *καί* minus apte eo loco poni putem. Vulgo *αὐτῷ* sine *τῷ*, sed plures libri, inter quos cod. A. *αὐτῷ τῷ*. Hunc cum Littréo sequor, licet sentiam vulgatam non pravam lectionem referre.

20. *καὶ φήσει τι εὑρηκέναι ἐξηπάτηταί τε καὶ ἐξαπατᾷ.*] In his *ἐξευρηκέναι* cod. A., sed puto praepositionem a seqq. verbis adhaerere. Libri *ἐξηπάτηται καὶ ἐξαπατᾶται* miro sane sensu et satis inepto; sed Calvus „fallitur fallitque et fallitur" Corn. vulgatam exprimit, Foës. „cum fallitur, tum alios fallit." — Itaque e librorum lectione quod loci sensus flagitat ne literulam quidem omittens, sed *ται* in *τε* mutans et transponens effeci.

τῆς τέχνης ὅ τι ἐστί.] Optimus cod. Par. *ὅτι*, quod Calvus, Foës. exprimunt, nec tamen auctorem voluisse credo.

ἄλλως πως εὑρίσκεσθαι.] *ἄλλως πως τουτέων εὑρ.* cod. A, quem nunc sequi non oportet.

δέ μοι.] *δ' ἐμοί* A. et mox *οὔτε γὰρ περὶ ἄλλου*, quorum hoc error scribae est.

τέχνης γνωστὰ λέγειν τοῖσι δημότῃσι. Οὐ γὰρ περὶ ἄλλου τινὸς οὔτε ζητέειν προσήκει, οὔτε λέγειν ἢ περὶ τῶν παθημάτων, ὧν αὐτοὶ οὗτοι νοσέουσί [1] τε καὶ πονέουσι. Αὐτοὺς μὲν οὖν τὰ σφέων αὐτῶν παθήματα καταμαθεῖν, ὥς τε γίγνεται καὶ παύεται καὶ δι' οἵας προφάσιας αὔξεταί τε καὶ φθίνει, [2] δημότας ἐόντας οὐ ῥηΐδιον, ὑπ' ἄλλου δ' εὑρημένα καὶ λεγόμενα εὐπετές. Οὐδὲν γὰρ ἕτερον [3] ἢ ἀναμιμνήσκεται ἕκαστος ἀκούων τῶν ἑαυτῷ ξυμβαινόντων· εἰ δέ τις τῆς τῶν ἰδιωτέων γνώμης ἀποτεύξεται καὶ μὴ διαθήσει τοὺς ἀκούοντας [4] οὕτως, τοῦ ἐόντος ἀποτεύξεται. Καὶ διὰ ταῦτα οὐδὲν δεῖται ὑποθέσιος.

κα'. Τὴν [5] γὰρ ἀρχὴν οὔτ' ἂν εὑρέθη ἡ τέχνη ἡ ἰητρική, οὔτ' ἂν ἐζητήθη, — οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἔδει, — εἰ τοῖσι κάμνουσι τῶν ἀνθρώπων τὰ αὐτὰ διαιτωμένοισί τε καὶ προσφερομένοισι, ἅπερ οἱ ὑγιαίνοντες ἐσθίουσί τε καὶ πίνουσι καὶ τἄλλα διαιτέονται, ξυνέφερε καὶ μὴ ἦν ἕτερα τούτων βελτίω. Νῦν δ' αὐτὴ ἡ ἀνάγκη ἰητρικὴν ἐποίησε ζητηθῆναί τε καὶ εὑρεθῆναι ἀνθρώποισι, [6] ὅτι τοῖσι κάμνουσι ταὐτὰ προσφερομένοισι, ἅπερ οἱ ὑγιαίνοντες, οὐ ξυνέφερε, ὡς οὐδὲ νῦν ξυμφέρει. Ἔτι δ' ἄνωθεν [7] ἔγωγε ἀξιῶ οὐδ' ἂν τὴν τῶν ὑγιαινόντων δίαιτάν τε καὶ τροφήν, ᾗ νῦν χρέονται, εὑρεθῆναι, εἰ ἐξήρκει τῷ ἀνθρώπῳ ταὐτὰ ἐσθίοντι καὶ πίνοντι βοΐ τε καὶ ἵππῳ καὶ πᾶσι ἐκτὸς ἀνθρώπου, οἷον τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα καρπούς τε καὶ ὕλην καὶ χόρτον· [8] ἀπὸ τούτων γὰρ καὶ τρέφονται καὶ αὔξονται

hac arte disserere instituit quae plebeiis nota sunt dicere debere, cum de nullo alio vel quaerere vel dicere conveniat, quam de morbis, quibus ii ipsi tentantur ac laborant. Cum igitur rudes sint, neque morbos quibus aegrotant nosse, neque quomodo oriantur aut desinant, neque ob quas causas increscant aut minuantur, iis est facile; ab alio vero inventa et exposita facile. Neque enim aliud quid fit, quam ut audiens recordetur unusquisque quid sibi ipsi acciderit. Quod si quis popularium sententiam non assequatur, neque audientes eo modo afficiat, quod vere est non assequetur. Quapropter nulla indiget sumptione.

21. Statim sane neque inventa fuisset, neque investigata ars medica, — neque enim ea opus fuisset, — si aegrotantibus inter homines eadem victus ratio, idemque cibi ac potus genus, quod sani edunt et bibunt et qua ceterum degunt, profuisset, neque alia essent his praestantiora. At nunc necessitate coacti homines artem medicam invenerunt et investigarunt, quia aegrotantibus idem cibus ac potus oblatus, qui sanis, non profuit, quemadmodum neque hodie prodest. Ad haec superioribus equidem saeculis neminem istam bene valentium victus rationem et alimentum illud, quo nunc utuntur, inventurum fuisse existimo, si idem cibus et potus homini, qui bovi et equo, et ceteris praeter hominem animantibus satis fuisset, ea nempe, quae ex terra oriuntur, fructus, herbae et foenum; nam his et nutriuntur et augentur, et sana degunt,

[1] τε καὶ π. abest. — [2] ἰδιώτας. — [3] ἤ om. — [4] οὗτος τοῦ ἐόντος ἀποτ. — [5] γὰρ om. — [6] ὅτι τοῖσι κ. V. — [7] ἀξ. ἐγ. — [8] οἱ ἀπὸ τουτέων τρέφονται καὶ αὐξ.

τε καὶ πονέουσι.] E cod. A. haec supplevit Littr.
ὥς τε γίγνεται καὶ παύεται.] Cod. A. om. τε, quod negligere nolim. Idem liber paulo post δι' ἃς προφ.
δημότας ἐόντας.] Sic A., Littr.; e V. vulgatam enotavi.
ἢ ἀναμιμν.] Hic quoque ἤ Littr. ex A. adscripsit. Idem autem liber paulo inferius οὕτως solus pro οὗτος; recepi cum Littréo.
καὶ διὰ ταῦτα οὐδὲν δεῖται ὑποθέσιος.] Ceteri καὶ διὰ ταῦτα οὖν οὐδὲν κ. τ. λ.; sed aut καί, aut οὖν abundat; puto autem duplicem fuisse lectionem, alteram, quam dedi, alteram διὰ ταῦτα οὖν οὐδὲν δ. ὑ.
21. εἰ τοῖσι κάμνουσι.] εἰ abesse solet; praebuit Littréo A.
καὶ τἄλλα διαιτέονται.] Sic A., Littr.; vulgo καὶ τἄλλα διαιτωμένοις.
καὶ μὴ ἦν ἕτ.] Sic A.; καὶ εἰ μὴ ἦν ἕτ. plures libri, sed repetito εἰ non est opus.
τούτων βελτίω.] Sic Littr. e pluribus mss. Parr.; vulgo pronomen abest.
αὐτὴ ἡ ἀνάγκη.] αὕτη ἡ ἀ. cod. A.
ζητηθῆναι.] Sic A., Littr.; vulgo ζητεῖσθαι.
ὅτι τοῖσι κάμνουσι.] τοῖσι om. Littr., num consulto, an fortuito mihi non liquet. Ad οἱ ὑγιαίν. adscribit in cod. A. οἱ abesse; at ibi servavit. Mihi aut utroque loco articulus servandus, aut utroque delendus videtur, quorum hoc si quis malit, non adversor.
δ' ἄνωθεν.] δὲ ἄν. A.
τὴν τῶν ὑγιαινόντων.] Sic vulg.: quare τήν om. Littréus, non constat.
ἀπὸ τούτων γὰρ καὶ τρέφονται καὶ ἀ.] Vulgo οἱ ἀπὸ τουτέων τε καὶ τρ. καὶ ἀ. —, in qua lectione οἱ debebit

καὶ ἄπονοι διάγουσι, οὐδὲν προσδεόμενοι ἄλλης διαίτης. Καίτοι τὴν ἀρχὴν ἔγωγε ἀξιῶ καὶ τὸν ἄνθρωπον τοιαύτῃ τροφῇ κεχρῆσθαι· τὰ δέ [1]γε νῦν διαιτήματα εὑρημένα τε καὶ τετεχνημένα ἐν πολλῷ χρόνῳ γεγενῆσθαί μοι δοκέει, ὡς ἔπασχον πολλά τε καὶ δεινὰ ὑπὸ ἰσχυρῆς τε καὶ θηριώδεος διαίτης [2]ὠμά τε καὶ ἄκρητα καὶ μεγάλας δυνάμιας ἔχοντα ἐσφερόμενοι, οἷά περ ἂν καὶ νῦν ὑπ' αὐτῶν πάσχοιεν, πόνοισί τε ἰσχυροῖσι καὶ νούσοισι περιπίπτοντες καὶ διὰ τάχεος θανάτοισι. Ἧσσον μὲν οὖν ταῦτα τότε εἰκὸς ἦν πάσχειν διὰ τὴν ξυνήθειαν, ἰσχυρῶς δὲ καὶ τότε· καὶ τοὺς μὲν πλείστους τε καὶ ἀσθενεστέρην φύσιν ἔχοντας ἀπόλλυσθαι εἰκὸς, τοὺς δὲ τούτων ὑπερέχοντας πλείω χρόνον ἀντέχειν· ὥσπερ καὶ νῦν ἐκ τῶν ἰσχυρῶν βρωμάτων οἱ [3]μὲν ῥηϊδίως ἀπαλλάσσονται, οἱ δὲ μετὰ πολλῶν πόνων τε καὶ κακῶν. Διὰ δὴ ταύτην τὴν χρείην καὶ οὗτοί μοι δοκέουσι ζητῆσαι τροφὴν ἁρμόζουσαν τῇ φύσι καὶ εὑρεῖν ταύτην, ᾗ νῦν χρώμεθα· ἐκ μὲν [4]οὖν τῶν πυρῶν βρέξαντες καὶ πτίσαντες [5]καὶ καταλέσαντες καὶ διασήσαντες καὶ [6]φορύξαντες καὶ ὀπτήσαντες ἀπετέλεσαν μὲν ἄρτον· ἐκ δέ γε τῶν κριθέων μᾶζαν ἄλλα τε συχνὰ περὶ ταύτην πρηγματευσάμενοι ἥψησάν τε καὶ ὤπτησαν καὶ ἔμιξαν καὶ ἐκέρασαν [7]τὰ ἰσχυρά τε καὶ ἄκρητα τοῖσι ἀσθενεστέροισι, πλάσσοντες

nullo alio victu indigentia. Quin equidem principio etiam hominem tali victu usum esse arbitror. At cibaria, quibus nunc utuntur, non nisi arte inventa et excogitata longo temporis intervallo in usum deducta mihi videntur, cum nimirum ex robusto et ferino victu, crudis et intemperatis et nimium valentibus cibariis sumptis, in multos et graves morbos homines inciderent, in quos etiam hoc tempore, si iisdem uterentur, incurrerent, gravibus doloribus et morbis correpti brevi vitam cum morte commutantes. Ac probabile quidem est tunc quidem minus eos ista passos esse propter consuetudinem, — licet tunc etiam valde paterentur, — et plerosque et naturam debiliorem habentes periisse est vero simile, eos vero qui viribus praestarent, diutius restitisse, non secus atque hoc tempore quidam valentiores cibos facilius ferunt, alii vero cum multis doloribus ac molestiis. Eaque sane necessitate mihi adducti illi videntur consentaneum naturae alimentum investigasse et id, quo nunc utimur, invenisse. Triticum igitur macerantes et pinsentes, et molis frangentes et cribro excutientes et subigentes et assantes panem quidem confecerunt; ex hordeo vero mazam et alia multa circa eam magna opera adhibita agentes, coxerunt et assarunt; et valentia et intemperata imbecillioribus miscuerunt et temperarunt et omnia pro hominis

[1] γε om. — [2] σώματα καί. — [3] μὲν γὰρ ῥ. — [4] οὖν abest. — [5] πάντα καταλ. — [6] φοράσαντες V. in m., sed eadem manu. — [7] τά om.

esse relativum οἵ; sed cum Littréo amplector lectionem codicis A., qui num καὶ τρέφονται omittat, nescio; omisit Littr., sed non omittendum est, etiamsi desit in A.; puto autem forte fortuito apud illum neglectum esse.

καίτοι τὴν ἀρχὴν.] τήν γε in his A., tum paulo post δοκέω pro ἀξιῶ.

τὰ δέ γε νῦν δ.] γε om. A.

εὑρημένα τε καὶ τετεχνημένα.] καί habet A. solus; cum Littréo recepi et τε de meo adscripsi.

ὡς ἔπασχον.] Ceteri ὡς γὰρ ἔπασχον, quod quam ineptum sit, nemo semel admonitus non videbit; itaque otiosum γάρ abieci. Quin ne certus quidem sum non μοι δοκέει item emblema esse alienum, sed plura de sede sua movere nolo.

ὑπὸ ἰσχυρῆς.] Sic A., vulgo ἀπό, sed mox omnes ὑπ' αὐτῶν πάσχοιεν; itaque hic quoque ὑπό recepi.

ὠμά τε.] Sic A.; in vulgata in σώματα abierat.

ἐσφερόμενοι.] Cum hoc verbo cf. ἐσβάλληται infra eodem hoc capitulo, ubi A. ἐμφέρηται, pro quo ἐσφέρηται legendum censet Littr., putans ἐσβάλληται fortasse glossam esse; quod mihi non persuadet, quum potius credam ἐμφέρηται s. ἐσφέρηται esse correctionem arbitrariam in A. illo loco. Infra autem § 29. ἐπεσενέγκατο, unde constat h. l. ἐσφερόμενοι recte constare, neque προσφερόμενοι requiri.

ἰσχυρῶς δὲ καὶ τότε.] Mihi quidem h. l. vix textus a vitiis liber esse videtur, licet sensum, ut aiunt, sanum praebeat. Conieci quidem aliquid, sed reticeo, quum nimis incertum sit; qui post me libellum edent de his locis accurate videant.

ἐκ τῶν ἰσχυρῶν.] ἀπὸ τῶν ἰσχ. A.

χρείην.] αἰτίην A.

βρέξαντες.] βρέξαντες σφᾶς A.

καὶ καταλέσαντες.] Post hoc participium Littréus e cod. A. recepit πάντα, quod mihi emblema alienum videtur, licet Foësius in Latinis id respicere videatur.

ἀπετέλεσαν μὲν ἄρτον.] μέν vulgo abest, sed latere sum arbitratus in codicis A. lectione ἀπετελέσαμεν. — Idem liber ἐκ δὲ τῶν κρ.

καὶ ἔμιξαν καὶ ἐκέρασαν.] Similiter in fine §. 31. κέκρηταί τε καὶ μέμικται, et in media §. 32. ταῦτα μὲν

πάντα πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν τε καὶ δύναμιν, ἡγεύμενοι ὅσα μὲν ἂν ἰσχυρότερα ᾖ οὗ δυνήσεται κρατέειν ἡ φύσις ἐσβάλληται, ἀπὸ τούτων αὐτῶν πόνους τε καὶ νούσους καὶ θανάτους ἔσεσθαι· ὅσων δ' ἂν δύνηται ἐπικρατέειν, ἀπὸ τούτων τροφήν τε καὶ αὔξησιν καὶ ὑγίειαν. Τῷ δ' εὑρήματι τούτῳ καὶ ζητήματι [1] τί οὖν ὄνομα δικαιότερον ἂν τις [2] θείη ἢ ἰητρικὴν; ὅτι γε εὕρηται ἐπὶ τῇ τοῦ ἀνθρώπου ὑγιείῃ τε καὶ τροφῇ καὶ σωτηρίῃ, ἄλλαγμα ἐκείνης τῆς διαίτης, ἐξ ἧς οἱ πόνοι καὶ νοῦσοι [3] καὶ θάνατοι ἐγίγνοντο.

κβ'. Εἰ δὲ μὴ τέχνη [4] αὕτη νομίζεται εἶναι, οὐκ [5] ἀπεοικός· ἧς γὰρ μηδείς ἐστι ἰδιώτης, ἀλλὰ πάντες ἐπιστήμονες διὰ τὴν χρῆσίν τε καὶ ἀνάγκην, οὐ προσήκει ταύτης οὐδένα τεχνίτην καλέεσθαι· .... ἐπεὶ τό γε εὕρημα καὶ μέγα καὶ πολλῆς σκέψιός τε καὶ τέχνης. Ἔτι γοῦν καὶ νῦν οἱ τῶν γυμνασίων τε καὶ ἀνακτησίων ἐπιμελεόμενοι αἰεί τι προσεξευρίσκουσι κατὰ τὴν

natura et viribus composuerunt, rati cibos valentiores ingestos, quam qui a natura superari possint, dolores, morbos et mortem afferre; eos vero, qui a natura superarentur, alimentum, incrementum ac sanitatem praestare. Huic autem invento quodnam convenientius quam medicinae nomen imponi queat? quandoquidem ad hominis sanitatem, nutritionem et salutem inventum est, quod in illius victus rationis vicem succederet, ex qua dolores et morbi et mors profluunt.

22. Quod si quis hanc ipsam artem esse non existimet, non absurde prorsus sentiat. Cuius enim artis propter usum et necessitatem nemo rudis est, sed omnes periti, illius artificem aliquem vocari non fas est.......... quum inventum sit magnum et multa observatione atque arte constet. Quin etiam in hodiernum usque diem qui rei gymnasticae et viribus reficiendis praesunt eadem via investigando semper aliquid

[1] τί ἂν ὄνομα δ. ἄν τις προσῆκον μᾶλλον. — [2] θεῖτο. — [3] καὶ θ. om. — [4] αὐτῇ. — [5] ἀπεικός.

μεμιγμένα καὶ κεκρημένα ἀλλήλοισι. Adpono ne putes esse sive glossema, sive dittographiam καὶ ἔμιξαν.

ἡγεύμενοι ὅσα μὲν ἂν ἰσχυρότερα ᾖ οὗ δυνήσεται κρατέειν ἡ φύσις ἐσβάλληται, ἀπὸ τούτων αὐτῶν πόνους — ἔσεσθαι.] Vulgo ἡγεύμενοι ὅσα μὲν ἰσχυρότερα ᾖ οὐ δυνήσεται κρατέειν ἡ φύσις, ἣν ἐσβάληται, ἀπὸ τούτων δ' αὐτῶν πόνους — ἔσεσθαι. — Littréus in his: ἡγεύμενοι ὅτι ὅσα ἂν ἰσχυρότερα ᾖ, οὐ κ. τ. λ. e textu Mercurialis; sed multo meliorem coniecturam suam in notis dedit: ἡγεύμενοι ὅσα μὲν ἂν ἰσχυρότερα ᾖ ἢ δυνήσεται κρατέειν ἡ φύσις, ἣν ἐσβάληται, ἀπὸ τούτων. Nimirum summam rei acu tetigit; dicam tamen qua in re aliquid mutatum cupiam: ᾖ et ἢ sibi subsequentia mirum sonant, neque ᾖ requiritur, quum solum ἢ sufficiat; ἣν aute ἐσβ. item supervacaneum; nam proxime cohaerent ὅσα ἂν ἐσβ. — Verum hocce ἐσβάληται vitiosum est, certe ἐσβάλληται esse debebit, quod malui quam cum cod. A. ἐμφέρηται scribere. E vulg. οὐ lego οὗ. Quod ad δ' ante αὐτῶν attinet, id omni modo redundat, etiam in vulg., neque τε codicis A. placet, si quid eiusmodi velles, saltem γε esse deberet, sed praestat cum Littréo otiosam particulam omittere.

τῷ δ' εὑρήματι.] τῷ δὲ εὑρ. A., qui codex plenam hanc lect. Littréo praebuit; vulgo τούτῳ καὶ ζητήματι abest.

τί οὖν ὄνομα δικαιότερον ἂν τις θείη ἢ ἰητρικήν;] Vulgo: τί ἂν οὖν ὄνομα δικαιότερον ἄν τις προσῆκον μᾶλλον θεῖτο ἢ ἰητρικήν; Littréus codicem A. est secutus legens: τί ἂν τις οὔνομα δικαιότερον ἢ προσῆκον μᾶλλον θείη ἢ ἰητρικήν; Vera autem lectio latet in vulgata, obscurata glossemate, quod ἢ addendo magis obtexit descriptor codicis A.: nempe προσῆκον μᾶλλον non est nisi interpretatio nominis δικαιότερον. Iam intelliges, quare locum eo modo, quo feci, exhibuerim.

ὅτι γε εὕρηται.] Est lectio codicis A. a Littréo recepta, vulgo γε abest.

ἐκείνης.] ἐκείνης A. κείνης vulgo.

καὶ θάνατοι.] Haec om. A. Ni fallor ἐγίνοντο de suo dedit Littréus pro vulgato γίνονται; credo imperfectum praestare.

22. εἰ δὲ μὴ τέχνη αὕτη νομ. ἐ.] αὕτη solus A., αὐτή vulgo. Idem cod. A. mox μηδεὶς ἔσται ἰδιώτης.

διὰ τὴν χρ.] ἐπεὶ διὰ τὴν χρ. A.

καὶ μέγα καὶ πολλῆς.] μέγα τε καὶ π. A.

.... ἐπεὶ κ. τ. λ.] Si quis ad rerum consecutionem in vulgato οὐ προσήκει ταύτης οὐδένα τεχνίτην καλέεσθαι· ἐπεὶ τό γε εὕρημα μέγα καὶ πολλῆς τέχνης τε καὶ σκέψιος mentem advertat, non poterit negare nexum in his esse incongruum, seu potius nullum. Verum Corn. ἐπεί reddit „atqui", Foës. „quanquam." Littr. „et cependant." — Itaque mecum quaesivi num forte in ἐπεί lateret aliquid, quale ἔστι δέ, vel aliud quid eiusdemmodi. Sed ne sic quidem apte procedit sermo, quum mirum esset non licere τεχνίτας appellare occupatos in re πολλῆς τέχνης, neque esset non ἀπεοικός, sed omnino ἀπεοικός rem πολλῆς τέχνης artem non esse reputari. Itaque potius credo lacunam esse, qua protasis perierit sententiae, cuius apodosin relictam habemus in verbis ἐπεὶ — σκέψιος. — Unde factum, ut lacunae signa ponerem.

σκέψιος τε καὶ τέχνης.] Sic A.; vulgo τέχνης τε καὶ σκέψιος.

ἀνακτησίων.] Sic vulgata: cod. A. ἀσκησίων, quod puto recentem esse correctionem scilicet male intellecti adeoque vitiosi habiti ἀνακτησίων, cuius corruptela est ἀκτησίων in aliis libris.

ἐπιμελεόμενοι.] Vulgo ἐπιμελούμενοι, sed Littr. ἐπιμελόμενοι e pluribus libris, quod ex Ionica forma ortum putavi.

αὐτὴν ὁδὸν ζητέοντες ὅ τι ἔδων τε καὶ πίνων ἐπικρατήσει τε [1] αὐτοῦ μάλιστα καὶ [2] ἰσχυρότατος αὐτὸς ἑωυτοῦ ἔσται.

κγ΄. [3] Σκεψώμεθα δὲ καὶ τὴν ὁμολογουμένως ἰητρικὴν, τὴν ἀμφὶ τοὺς κάμνοντας εὑρημένην ἣ καὶ οὔνομα καὶ τεχνίτας ἔχει, εἰ κρατέειν καὶ αὕτη τῶν αὐτῶν ἐθέλει καὶ ὁπόθεν ποτὲ ἦρκται. Ἐμοὶ μὲν γὰρ, ὅπερ ἐν ἀρχῇ εἶπον, [4] οὐδ᾽ ἂν ζητῆσαι ἰητρικὴν δοκέει οὐδεὶς, εἰ ταὐτὰ διαιτήματα τοῖσί τε κάμνουσι καὶ τοῖσι ὑγιαίνουσι ἥρμοζε. Ἔτι γοῦν καὶ νῦν ὁκόσοι ἰητρικῇ μὴ χρέονται, οἵ τε βάρβαροι καὶ τῶν Ἑλλήνων [5] οἱ ὅμοροι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅν περ [6] οἱ ὑγιαίνοντες, διαιτέονται πρὸς ἡδονὴν καὶ οὔτ᾽ ἂν ἀπόσχοιντο οὐδενὸς ὧν ἐπιθυμέουσι, [7] οὔθ᾽ ὑποστείλαιντο ἄν. Οἱ δὲ ζητήσαντές τε καὶ εὑρόντες ἰητρικὴν, τὴν αὐτὴν ἐκείνοισι διάνοιαν ἔχοντες, περὶ ὧν μοι ὁ [8] πρότερον λόγος εἴρηται, πρῶτον μὲν οὖν, οἶμαι, ὑφεῖλον τοῦ πλήθεος τῶν σιτίων αὐτῶν τούτων καὶ ἀντὶ πλεόνων [9] ὀλίγα ἐποίησαν· ἐπεὶ δὲ αὐτοῖσι τοῦτο ἔστι μὲν [10] ὅτε πρός τινας τῶν καμνόντων ἤρκεσε καὶ φανερὸν ἐγένετο ὠφελῆσαν, οὐ μέντοι πᾶσί γε, ἀλλ᾽ ἦσάν τινες οὕτως ἔχοντες, ὡς μήδ᾽ ὀλίγων σιτίων δύνασθαι ἐπικρατέειν, ἀσθενεστέρου δὲ δή τινος [11] οἱ τοιοίδε ἐδόκεον δεῖσθαι, εὗρον τὰ ῥυφήματα μίξαντες ὀλίγα τῶν ἰσχυρῶν πολλῷ τῷ ὕδατι καὶ ἀφαιρεό-

inveniunt, quo quis pro cibo et potu usus id facillime subigat et quam maxime fieri possit robustus fiat.

23. Medicinam vero, quam omnes aegrorum causa inventam esse fatentur, in considerationem adhibeamus, quae et nomen et artifices habet, num eadem sibi subiicere velit, et unde initium duxerit. Ac mea quidem opinione, quam supra dixi, nemo ad medicinam investigandam animum applicaturus fuisset, si eadem victus ratio et aegris et sanis accommodata esset. Quare etiam in hunc usque diem barbari et e Graecis his finitimi, apud quos nullus est medicinae locus, eadem victus ratione qua sani ad voluptatem utuntur, neque eo, quod expetunt, abstinent, neque sibi temperant. At vero qui medicinam perscrutando invenere, eandem quam qui a me superiore oratione dicti sunt sententiam secuti, primum quidem, ut sentio, de suis cibis copiam detraxerunt et pro multis paucos sumpserunt. Quod cum aegrotantibus quibusdam satis esset, palamque prodesse, non tamen omnibus constaret, verum essent quidam ita affecti, ut ne paucos quidem cibos conficere possent, quibus sane imbecilliore quodam cibo opus esset, sorbitiones invenerunt, valentes cibos paucos aqua diluentes eorumque vim temperatione et coctione detrahentes. Quodsi qui neque sorbitiones superare possent, iis etiam detractis potiones sub-

[1] αὐτέων. — [2] ἰσχυρότατος ἑωυτοῦ ἔ. — [3] σκεψόμεθα. — [4] οὐδ᾽ εἰ ταῦτα. — [5] οἱ ὅμοιοι. — [6] οἱ om. — [7] οὐδὲ στείλαιντο. — [8] πρότερον. — [9] ὀλίγα. — [10] μὲν sine ὅτε. — [11] ἐδόκεον οἱ τοιοῦτοι.

ἔδων.] ἐσθίων A., unde rursus apparet cod. vetustissimum non semper antiquissimas referre lectiones.

ἐπικρατήσει τε αὐτοῦ μάλιστα.] αὐτοῦ A., αὐτέων vulg.

ἰσχυρότατος αὐτὸς ἑωυτοῦ.] A. ἰσχυρότερος αὐτὸς ἑωυτοῦ; vulg. ἰσχυρότερος ἑωυτοῦ, alii libri ἰσχυρότατος ἑωυτοῦ. Itaque in lectionem codicis A. superlativum intuli.

23. σκεψώμεθα δέ.] Vulgo σκεψώμεθα γοῦν, sed in antithesi medicinae ab omnibus dictae et alterius illius, quae ars non esse putatur in superioribus, puto δέ, quod A. praebet, praeferendum esse.

ἢ καὶ οὔνομα.] Sic Littr. e cod. A. et m. Zuing.; vulgo εἰ καὶ ὁ.

εἰ κρατέειν καὶ αὕτη.] καὶ κρατεῖν καὶ αὐτή vulg.; εἰ A. et Zuing. m., unde Littréus εἰ κρατέειν καὶ αὐτή, — sed manifesto αὕτη scribendum est. Codicis A. lectio ἦρά τι pro εἰ κρατεῖν, ita comparata est, ut putem descriptorem voluisse ἦρά τι κρατεῖν καὶ αὕτη τῶν αὐτῶν ἐθέλει; — Vulgo ἐθέλοι, unus cod. indicativum Littréo praebuit. — Dein πόθεν A.

οὐδ᾽ ἂν ζητῆσαι ἰητρικὴν δοκέει οὐδείς.] In his ζητέει vulg. et cod. A.; mss. tria δοκέοι.

ὁκόσοι ἰητρικῇ μὴ χρ.] ὁκόσοι A.; ὅσοι cett.

καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ ὅμοροι.] In vulg. οἱ abest; sed cod. Voss. οἱ ὅμοιοι, unde recepi. Cod. A. καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔνιοι, in quo ἔνιοι recens correctio videtur pro ὅμοιοι, in quod ὅμοροι in multis cod. abiit.

οἱ ὑγιαίν.] Sic Littr. ex A.; vulgo οἱ om.

οὔθ᾽ ὑποστείλαιντο.] Sic A., Littr.; vulgatam e V. enotavi.

ζητήσαντές τε καὶ εὑρ.] τε om. A.; idem dein ἐκείνοισι, cett. κείνοισι. — ὁ πρότερον λ. A, ὁ πρότερος λ. cett.

πρῶτον μὲν οὖν οἶμαι.] οὖν e solo A. recepi.

ὀλίγα.] ὀλίγιστα A.

οὐ μέντοι πᾶσι γε.] οὐ μέντοι γε πᾶσι A.

ὡς μήδ᾽ ὀλίγον.] Littr. μή ex A.; non praefero.

ἀσθενεστέρου δὲ δή τινος.] δέ ex A. recepit Littr.; apud cett. abest.

οἱ τοιοίδε ἐδ.] Sic A.; vulgatam e V. enotavi.

τὰ ῥυφήματα.] Sic A.; vulgata ῥοφ. sine τά.

μενοι τὸ ἰσχυρὸν τῇ κράσι τε καὶ ἑψήσι. Ὁκόσοι δὲ μηδὲ τῶν ῥοφημάτων ἐδύναντο ἐπικρατέειν, ἀφεῖλον καὶ ταῦτα καὶ ἀφίκοντο ἐς πόματα καὶ ταῦτα τῇσί τε κρήσισι καὶ τῷ πλήθεϊ διαφυλάσσοντες ὡς μετρίως ἔχοι, μήτε πλείω τῶν δεόντων μήτε ἀκρητέστερα προσφερόμενοι, μήτ' ἐνδεέστερα.

stituerunt, observantes ut et usu et copia moderatae essent, neque iusto copiosiores, neque meraciores, neque pauciores exhiberentur.

κδ'. Εὖ δὲ [1] χρὴ τοῦτο εἰδέναι, ὅτι ἐνίοισι τὰ ῥυφήματα ἐν τῇσι νούσοισι οὐ ξυμφέρει, [2] ἀλλ' ἄντικρυς ὅταν ταῦτα προσαίρωνται παροξύνονταί σφισι οἵ τε πυρετοὶ καὶ τὰ ἀλγήματα· καὶ δῆλον τὸ προσενεχθὲν τῇ μὲν νούσῳ τροφή τε καὶ αὔξησις [3] γενόμενον, τῷ δὲ σώματι φθίσις τε καὶ ἀρρωστίη. Ὁκόσοι δ' ἂν τῶν ἀνθρώπων ἐν ταύτῃ τῇ διαθέσι ἐόντες προσενέγκωνται ξηρὸν σιτίον, ἢ μᾶζαν, ἢ ἄρτον καὶ ἢν πάνυ σμικρὸν, δεκαπλασίως ἂν μᾶλλον καὶ ἐπιφανέστερον κακωθεῖεν ἢ ῥοφέοντες, δι' οὐδὲν ἄλλο ἢ διὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ βρώματος πρὸς τὴν διάθεσιν· καὶ [4] ὅτῳ ῥυφεῖν ξυμφέρει, ἐσθίειν δ' οὔ, [5] εἰ πλείω φάγοι, πολὺ ἂν [6] μᾶλλον κακωθείη, ἢ εἰ ὀλίγα· καὶ εἰ ὀλίγα [7] δὲ, ἔτι πονήσειε ἄν. Πάντα δὴ τὰ αἴτια τοῦ πόνου ἐς τὸ αὐτὸ [8] ἀνάγεται, — τὰ ἰσχυρότατα μάλιστά [9] τε καὶ ἐπιφανέστατα λυμαίνεσθαι τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ὑγιέα ἐόντα καὶ τὸν νοσέοντα.

24. Probe autem novisse oportet sorbitiones quibusdam non prodesse in morbis, sed continuo ubi assumserint, febres ac dolores exacerbari, unde patet id, quod assumptum est, morbum quidem fovere et augere, corpus vero imminuere et imbecillius reddere. At vero qui ita affecti cibum siccum, aut mazam, aut panem quantumvis modicum assumunt, ii decuplo magis atque manifestius laeduntur quam si sorbitione utantur, neque aliam ob causam quam quod cibus viribus sit valentior quam affectus requirat. Et cui sorbere prodest, non cibis vesci, si plura comederet, multo magis laederetur quam si pauca; quin si pauca, vel sic tamen laboraret. Omnes igitur laboris causae ad idem referuntur: — valentissima et maxime et evidentissime hominem laedere cum sanum, tum aegrotantem.

[1] *χ. εἰδ. τ.* — tum *ὅτι* om. et *οἷσι* pro *ἐνίοισι.* — [2] *μάλ' ἀ. ὅταν τοῦτο ποιήσωσι.* — [3] *γιν.* — [4] *ᾧ γε ῥοφεῖν.* — [5] *εἰ γάρ.* — [6] *ἔτι κ.* — [7] *δὲ, ἔτι* om. — [8] *ἄγεται τῷ τά.* — [9] *γε.*

ἑψήσι.] *τῇ ἑψ.* A.; tum *ὅσοι* idem liber et *ἐπικρατ.*, ubi vulgo falso *ὑποκρατέειν.*

καὶ ταῦτα τῇσί τε κρήσισι.] *αὐτά* A.; *χρήσεσι* vulg.. sed *κρήσεσι* A. Littr.

ὡς μετρίως ἔχοι.] Sic A., *ἔχῃ* vulg.

24. *εὖ δὲ χρὴ — ὅτι ἐνίοισι.*] Vulgatam e V. descripsi in varr. lectt. — Littréus codicem A. secutus, qui *τοῖσι* habet, hinc *τισί* effecit; mihi in *οἷσι* vulgatae vestigium dativi *ἐνίοισι* superesse videbatur: nempe *ὅτι* excidit et postrema syllaba verbi *εἰδέναι* absorpsit primas nominis *ἐνίοισι.*

ἀλλ' ἄντικρυς.] *ἀλλὰ φανερῶς* A.; glossam esse monet Littréus ex Hesychio.

προσαίρωνται.] Est codicis A. lectio a Littréo recepta pro vulgata, quam e V. adnotavi.

σφισι.] *σφισι αὐτοῖσι* A.

καὶ δῆλον τὸ προσεν.] *καὶ δὴ τοῦτο τὸ πρ.* A., in quo *δή* truncatum *δῆλον* esse opinor cum additamento alieno *τοῦτο.* Plures libri Parr. *τῇ μὲν οὖν νούσῳ.*

γενόμενον.] A. etiam *γινόμενον*, uti V.

ὁκόσοι δ' ἄν.] *ὅσοι δέ* A. sine *ἄν.*

ξηρὸν σιτίον.] *ξ. τι σ.* tres libri.

καὶ ἢν πάνυ σμικρόν.] Sic vulg. Littréus *ἤν* om.

καὶ ὅτῳ ῥυφεῖν.] *καὶ ᾧγε ῥοφεῖν* vulgo; illud A. Littréo praebuit.

εἰ πλείω φάγοι.] Sic A., Littr.; vulg. e V. notavi.

πολὺ ἂν μᾶλλον.] Sic Littr. ex A., qui liber *πολὺ πλείω ἂν μᾶλλον.*

ἢ εἰ ὀλίγα.] Littr. ex A. invexit *ἢ ὀλίγα*, quod cett. non ferunt; consentio, modo *εἰ* addere mihi liceat.

καὶ εἰ ὀλίγα δὲ, ἔτι πονήσειε ἄν.] Littr. e vetere cod. *δέ* recepit, cui de meo *ἔτι* adscripsi, hinc aberrasse credens in vulgata, in qua pro *μᾶλλον* supra scriptum vidimus.

ἀνάγεται.] Est scriptura codicis A a Littréo recepta. Vulgatum *τῷ τὰ ἰσχυρότατα — λυμαίνεσθαι* vitiosum est, sed ortum videtur e *τὸ τὰ ἰσχ. — λυμ.*, quod si quis malit, non multum adversor.

μάλιστά τε.] Sic A., Littr.; vulgo *μ. γε.*

κε'. [1]Τί οὖν φαίνεται ἑτεροῖον διανοηθεὶς ὁ [2]καλεύμενος ἰητρὸς καὶ ὁμολογουμένως χειροτέχνης, ὃς ἐξεῦρε τὴν ἀμφὶ τοὺς κάμνοντας δίαιτάν τε καὶ τροφὴν, ἢ ἐκεῖνος ὁ ἀπ' ἀρχῆς τοῖσι πᾶσι ἀνθρώποισι [3]τὴν τροφὴν, ἣ νῦν χρεόμεθα ἐξ ἐκείνης τῆς ἀγρίης [4]τε καὶ θηριώδεος εὑρών τε καὶ παρασκευάσας διαίτης; ἐμοὶ [5]μὲν γὰρ φαίνεται ὡυτὸς τρόπος καὶ ἕν τι καὶ ὁμοῖον τὸ εὕρημα. Ὁ μὲν [6]ὅσων μὴ ἠδύνατο ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπίνη ἐπικρατέειν ὑγιαίνουσα ἐμπιπτόντων διὰ τὴν ἀγριότητά τε καὶ ἀκρησίην, — ὁ δὲ ὅσων ἡ διάθεσις, ἐν οἵῃ ἂν ἑκάστοτε ἕκαστος τύχῃ διακείμενος, μὴ [7]ἦν δυνατὸς ἐπικρατέειν, ταῦτα ἐζήτησε ἀφελεῖν. Τί δὴ [8]τοῦτ' ἐκείνου διαφέρει ἀλλ' ἢ πλέον τό γε εἶδος καὶ ὅτι ποικιλώτερον [9]καὶ πλέονος πραγματείης, ἀρχὴ δὲ ἐκείνη ἡ πρότερον γενομένη;

25. Quamnam igitur aliam habuisse mentem videtur is, qui medicus et omnium confessione artifex vocatur, cum victus rationem, qua aegri utuntur, invenit, aut qui ab initio omnibus mortalibus victum illum, quo nunc utimur, loco illius agrestis ac ferinae victus rationis adinvenit et apparavit? Mihi quidem eadem esse ratio et uno eodemque modo excogitata videtur. Hic enim ea, quae occurrerent et natura humana bene valente propter feritatem et incommoderationem superari non poterant, detrahere studuit, ille vero quae quivis quomodolibet affectus minime superare poterat. At quid inter hoc et illud est discriminis, nisi quod hoc multiplici et vario magis genere constat et plus habet negotii? initium vero fuit illa, quae prius exstitit victus ratio.

κς'. Εἰ δέ τις σκέπτοιτο [10]τὴν τῶν ὑγιαινόντων δίαιταν πρὸς τὴν τῶν καμνόντων, εὕροι ἂν οὐχ ἧσσον βλαβερὴν ἤ περ τὴν τῶν θηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων ζῴων πρὸς τὴν τῶν ὑγιαινόντων. Ἀνὴρ γὰρ κάμνων νοσήματι μήτε τῶν χαλεπῶν τε καὶ [11]ἀπόρων, μήτ' αὖ [12]τῶν παντάπασι εὐηθέων, [13]ἀλλ' ἢ αὐτῷ ἐξαμαρτάνοντι μέλλει ἐπίδηλον ἔσεσθαι, εἰ

26. Quod si quis in considerationem adhibeat sanorum victus rationem collatam cum aegrorum, illam non minus noxiam deprehendet, quam cum ferarum et ceterorum animantium victu collatam sanorum victus rationem. Si quis enim morbo laboret neque difficili et intolerabili, neque prorsus levi, huic nae manifesto peccavisse constabit, si panem vult edere aut carnem, aut

[1] τις. — [2] κελευσμένος — ὁμολογημένως. — [3] τήν abest. — [4] τε abest. — [5] μέν om. — [6] ὅσον. — [7] ἦ. — [8] τούτου ἐκεῖνο. — [9] καὶ πλέονος om. [10] τὶς ἡ τῶν καμνόντων δίαιτα. — [11] ἀφόρων. — [12] τῶν om. — [13] ἀλλ' ὅτι αὐτέων ἁμαρτ.

25. ὁμολογουμένως.] Sic A.; vulgatam e V. notavi.

ἐκεῖνος ὁ.] ἐκεῖνο ὁ A. κεῖνος ὁ vulgo.

τὴν τροφὴν, ἣ.] Articulum de meo addidi.

ἀγρίης τε καὶ θηρ.] Sic A; cett. τε omm.

ὡυτὸς τρόπος.] ὁ αὐτὸς λόγος A.; idem mox ἓν καὶ ὅμοιον et ἐδύναντο.

ἀγριότητά τε καὶ ἀκρησίην.] A θηριότητα et ἀκρασίην.

τοῦτ' ἐκείνου.] Sic A.; ἐκεῖνο τοῦτο alius liber; vulgatam e V. descripsi.

τό γε εἶδος.] Sic A., Littr.; τό τε ἑ. cett.

ἐκείνη.] ἐκείνη A. — Videmus vulgarem formam huic libro esse constantem in libello de vetere med. Ceterum ubivis fere codd. in hac vocula discrepant.

26. εἰ δέ τις σκέπτοιτο — πρὸς τὴν τῶν ὑγιαινόντων.] Vulgata ferebat: εἰ δέ τις σκέπτοιτό τις ἡ τῶν καμνόντων δίαιτα πρὸς τὴν τῶν ὑγιαινόντων, εὕροι ἂν βλαβερωτέρην, ἤπερ τὴν ἥτις τῶν καμνόντων θηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων ζῴων. — E cod. A. autem Littréus hausit: εἰ δέ τις σκέπτοιτο τὴν τῶν καμνόντων δίαιταν πρὸς τὴν τῶν ὑγιαινόντων, εὕροι ἂν οὐ βλαβερωτέραν ἢ περὶ τῶν ὑγιαινόντων πρὸς τὴν τῶν θηρίων τε καὶ πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ζῴων. Unde Littréus dedit: εἰ δέ τις σκέπτοιτο τὴν τῶν καμνόντων δίαιταν πρὸς τὴν τῶν ὑγιαινόντων, εὕροι ἂν οὐ βλαβερωτέρην ἤπερ τὴν τῶν ὑγιαινόντων πρὸς τὴν τῶν θηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων ζῴων. Verum Duebnerus admonuit Littréum, locum ita descriptum esse obscurum vide vol. II. Ed. Littréi p. I. addendorum initio voluminis. Ibi autem Littréus quid docere debuerit auctor recte exponit, sed inde patet locum ita esse perturbatum ut comparationis termini sint inversi, et ut pro οὐ βλαβερωτέρην in cod. A. lectione sit ponendum οὐχ ἧσσον βλαβερήν. Itaque ita locum descripsi, ut haec vitia tollerentur; quo facto videbis capituli initium cum exemplis sequentibus congruere.

π

χαλεπῶν τε καὶ ἀπόρων.] In his A. ἀφόρων; ceteri ἀφόρων. Dubium non est, quin in A recte corrigatur.

ἀλλ' ἢ αὐτῷ.] Hoc latet in codicis A. ἀλλ' ἢ ἀ. — Vulgatam e V. notavi.

ἐξαμαρτάνοντι.] Sic A. Littr.; ἁμαρτ. vulgo.

ἐθέλοι καταφαγεῖν ἄρτον [1] ἢ κρέας, ἢ ἄλλο τι ὧν οἱ ὑγιαίνοντες ἐσθίοντες ὠφελέονται μὴ [2] πολλὸν, ἀλλὰ πολλῷ [3] ἔλασσον ἢ ὑγιαίνων ἂν ἠδύνατο· ἄλλος τε τῶν ὑγιαινόντων, φύσιν ἔχων μήτε παντάπασι ἀσθενέα, μήτ' αὖ ἰσχυρὴν, φαγών τι ὧν βοῦς ἢ ἵππος φαγὼν ὠφελοῖτό τε καὶ [4] ἰσχύοι, ὀρόβους ἢ κριθὰς, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων μὴ πολὺ, ἀλλὰ πολλῷ μεῖον ἢ δύναιτο, [5] οὐκ ἂν ἧσσον ὁ ὑγιαίνων τοῦτο ποιήσας πονήσειέ τε καὶ κινδυνεύσειε [6] ἐκείνου τοῦ νοσέοντος, ὃς τὸν ἄρτον, ἢ τὴν μᾶζαν ἀκαίρως προσηνέγκατο. Ταῦτα [7] δὴ πάντα τεκμήρια ὅτι [8] αὕτη ἡ τέχνη πᾶσα ἡ ἰητρικὴ τῇ αὐτῇ ὁδῷ ζητεομένη εὑρίσκοιτο ἄν.

aliud quiddam eorum, quae sanos iuvant, comedat, non multum quidem, sed longe parcius quam sanus poterat. Aliusque sanus natura non omnino imbecilli, neque robusta rursus, si quid eorum, quae bovi aut equo prosunt, comedat, nempe ervum, aut hordeum, aut aliud quippiam huiusmodi, non multum quidem, sed multo minus quam ferre possit; quamvis id sanus fecerit, non minus utique gravabitur aut periclitabitur quam qui aegrotus panem aut mazam intempestive assumpsit. Ex quibus omnibus colligitur istam artem medicam omnem eadem via investigatam repertum iri.

κζ'. Καὶ [9] εἰ μὲν ἁπλῶς, ὥσπερ ὑφηγέεται, ὅσα μὲν [10] ἂν ἰσχυρότερα, ἔβλαπτε, ὅσα δ' [11] ἂν ἀσθενέστερα, ὠφέλεέ τε καὶ ἔτρεφε καὶ τὸν κάμνοντα καὶ τὸν ὑγιαίνοντα, εὐπετὲς ἂν ἦν τὸ [12] πρῆγμα· πολλὸν γὰρ τοῦ ἀσφαλέος ἂν ἔδει, περιλαμβάνοντας ἄγειν ἐπὶ τὸ ἀσθενέστατον. Νῦν δὲ οὐκ ἔλασσον ἁμάρτημα, οὐδὲ ἧσσον λυμαίνεται τὸν ἄνθρωπον, ἢν ἐλάσσονα καὶ ἐνδεέστερα τῶν ἱκανῶν προσφέρηται· τὸ γὰρ τοῦ λιμοῦ μένος [13] ἰσχυρῶς ἐνδύνεται ἐν τῇ φύσι τοῦ ἀνθρώπου καὶ γυιῶσαι [14] καὶ ἀποκτεῖναι. Πολλὰ δὲ [15] καὶ ἄλλα κακὰ ἑτεροῖα μὲν τῶν ἀπὸ πληρώσιος,

27. Quodsi re vera, quemadmodum existimant, quae quidem sunt valentiora laederent, quae vero imbecilliora tum aegros tum sanos iuvarent et nutrirent, res facili negotio conficeretur. Nam saepe tuta illa agendi ratione opus esset, — ita nempe ut aegros ad imbecillimum deduceremus. At nunc non levius peccatur, neque minus laeditur, si quis pauciora et infra modum assumat; famis enim vis fortiter penetrat in hominis naturam adeo ut eam debilitet et conficiat. Multa vero alia mala ac diversa ab iis, quae e plenitudine profluunt, sed non minus gravia ab inanitione oriuntur, quia multo

[1] κρέα sine ἤ. — [2] πολύ. — [3] ἐλάσσω. — [4] ἐσθίει. — [5] κἂν ἧσσον ὑγ. — [6] ἐκείνου. — [7] δέ. — [8] ταύτη ἡ τ. ἡ ἰητρ. — [9] εἰ μὲν ἦν. — [10] ἄν abest. — [11] ἦν. — [12] χρῆμα. — [13] δύναται ἰσχ. — [14] καὶ ἀσθενέα ποιῆσαι καὶ ἀποκτ. — [15] καί om.

εἰ ἐθέλοι.] Sic A. εἰ ἐθέλει vulgo.
ἢ κρέας.] Vulgo κρέα, sed A. καὶ κρέας; malui particulam disiunctivam dare, uti in seq. ἢ ἄλλο τι.
ὧν οἱ ὑγιαίν.] τῶν οἱ ὑγ. A.; ceteri codd. οἱ omm.
ἢ ἵππος φαγὼν ὠφελ.] φαγών h. l. om. A.; si quis eum sequi malit, non adversor.
ἰσχύοι.] Sic Littr. ex A., qui ἰσχυροῖ. Vulgata, quam e. V. enotavi, absurda est.
μεῖον.] A. ἔλασσον. Erotianum hic μεῖον legisse videri monet Littréus.
οὐκ ἂν ἧσσον.] Sic Littr. ex A. — Vulgatam e V. enotavi.
ὁ ὑγιαίνων.] Articulum e solo A. addidit Littréus. Idem liber dein ἐκείνου, ubi vulgo κείνου, et porro κινδυνεύσει (superscr. οι).
αὕτη ἡ.] Sic A., alii libri αὐτή; vulgatam e V. adposui. — Sequens πᾶσα solus cod. vetus Littréo praebuit.
27. καὶ εἰ μὲν ἁπλῶς.] Zuing. in m. hoc habet: vulgo καὶ εἰ μὲν ἦν ἁπλῶς, in quo ἦν additamentum alienum aut ex ἄν ortum.
ὅσα μὲν ἂν ἰσχ. — ὅσα δ' ἂν ἀσθ.] Utroque loco fere pro ἄν editur et in codd. legitur ἦν; equidem putavi hoc ex illo ortum esse.
καὶ τὸν κάμνοντα.] Sic scripsi ex A.; vulgo καί h. l. om. — Ex eodem libro cum Littr. πρῆγμα dedi pro χρῆμα.
ἐπὶ τὸ ἀσθενέστατον.] A. ἐπὶ τὸ ἀσθενέστερον; — vix scio quid praestet. Locum sic accipio: πολλὸν γὰρ τοῦ ἀσφαλέος τούτου ἂν ἔδει, — τοῦ περιλαμβάνοντας ἄγειν ἐπὶ τὸ ἀσθενέστατον τοὺς κάμνοντας.
οὐδὲ ἧσσον λ.] A. in m. ἢ οὐδὲ ἴσον.
τὸ γὰρ τοῦ λιμοῦ μένος ἰσχυρῶς ἐνδύνεται ἐν τῇ φύσι τοῦ ἀνθρώπου καὶ γυιῶσαι καὶ ἀποκτεῖναι.] Vulgo τὸ γὰρ τοῦ λιμοῦ μέρος ἰσχυρῶς δύναται ἐν τῇ φ. κ. τ. λ. Sed ἰσχυρῶς δύναται ἐν τῇ φύσι γυιῶσαι nihili dictio est, tum vero μένος, non μέρος verum est. Iam olim comparavi Homericum μένος ἠελίοιο et τὸ τοῦ οἴνου μένος e §. 63. libri de vict. ac. p. 323. vol. I. — Post γυιῶσαι expunxi glossema καὶ ἀσθενέα ποιῆσαι; verum γυιῶσαι, sicuti recte A., Littr. legunt, in reliquis libris, etiam in V., in ὑγιῶσαι abiit.

οὐχ ἧσσον [1] δὲ δεινὰ καὶ ἀπὸ κενώσιος, διότι πολλὸν ποικιλωτέρη τε καὶ διὰ πλέονος ἀκριβείης ἐστί. Δεῖ γὰρ μέτρου τινὸς στοχάσασθαι· μέτρον δὲ, οὐδὲ σταθμὸν, οὐδὲ ἀριθμὸν οὐδένα ἄλλον, πρὸς ὃν ἀναφέρων εἴσῃ τὸ ἀκριβὲς, οὐκ ἂν εὑροίης [2] ἀλλ' ἢ τοῦ σώματος τὴν αἴσθησιν· διὸ ἔργον [3] οὕτω καταμαθεῖν ἀκριβῶς, ὥστε σμικρὰ ἁμαρτάνειν ἔνθα ἢ ἔνθα· κἂν ἐγὼ τοῦτον τὸν ἰητρὸν ἰσχυρῶς [4] ἐπαινέσαιμι τὸν σμικρὰ ἁμαρτάνοντα. Τὸ δὲ ἀτρεκὲς ὀλιγάκις ἔστι κατιδεῖν· ἐπεὶ οἱ πολλοί γε τῶν ἰητρῶν [5] ταὐτά μοι δοκέουσι τοῖσι κακοῖσι κυβερνήτῃσι πάσχειν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ὅταν ἐν γαλήνῃ κυβερνῶντες [6] ἁμαρτάνωσι, οὐ καταφανέες εἰσί· ὅταν δὲ αὐτοὺς κατάσχῃ [7] χειμών τε μέγας καὶ ἄνεμος ἐξώστης, φανερῶς ἤδη πᾶσι ἀνθρώποισι δι' ἀγνωσίην καὶ ἁμαρτίην δῆλοί εἰσι ἀπολέσαντες τὴν ναῦν. Οὕτω δὴ καὶ οἱ κακοί τε καὶ πλεῖστοι ἰητροὶ, ὅταν μὲν θεραπεύωσι ἀνθρώπους μηδὲν δεινὸν ἔχοντας, ἐς οὓς ἄν τις καὶ τὰ μέγιστα ἁμαρτάνων οὐδὲν δεινὸν ἐργάσαιτο, — πολλὰ δὲ τὰ τοιαῦτα νοσήματα καὶ πολλόν τι πλείω τῶν δεινῶν ἀνθρώποισι ξυμβαίνει, — ἐν μὲν [8] δὴ τοῖσι τοιούτοισι ἁμαρτάνοντες οὐ καταφανέες εἰσὶ τοῖσι ἰδιώτῃσι. Ὁκόταν δ' ἐντύχωσι μεγάλῳ τε καὶ ἰσχυρῷ καὶ ἐπισφαλέϊ νοσήματι, τότε σφέων τά τε ἁμαρτήματα καὶ ἡ [9] ἀτεχνίη

magis est varia et maiorem diligentiam requirit. Modum enim quadam coniectura colligere oportet. Modum autem neque pondus, neque numerum alium ullum, ad quem referens iustum cognosces, invenias, praeter corporis sensum. Quocirca illud adeo exacte cognoscere, ut leviter in utramque partem pecces, operosa res est. Quin ego vehementer eum medicum laudaverim, qui parum peccet. At exacta certitudo raro cernitur; quippe medicorum plerique malorum navium gubernatorum mihi simillimi videntur, qui si tranquillo mari navem regunt, nemo eos peccare deprehendit; sin eos vehemens tempestas et ventus impetuosus oppresserit, iam omnibus manifesto constat eorum imperitia et culpa navem fuisse perditam. Ad hunc sane modum improbi plerique medici, dum leviter affectos curant, in quibus vel gravissimi errores commissi nihil periculi admittunt, — multi autem eiusmodi morbi et multo plures quam periculosi hominibus contingunt, — in talibus quidem si delinquant, id plebeios latet. Ubi vero in magnum et vehementem et periculosum morbum inciderint, tum eorum imperitia et errores omnibus sunt conspicui. Horum enim cuiusque vindices poenae praesto sunt, neque in longum differuntur.

[1] δὲ ἅμα δ. δεῖ ὧν πολλῷ ποικ. — [2] ἄλλο ἤ. — [3] οὕτω om. — [4] ἐπαινέοιμι. — [5] ταύτῃ. — [6] ἁμάρτωσιν. — [7] ἄνεμός τε μέγας καὶ χείμων, φανερῶς. — [8] δή om. — [9] τέχνη.

οὐχ ἧσσον δὲ δεινὰ καὶ ἀπὸ κεν.] Sic A. — Vulg. *δὲ ἅμα δεινά*, ubi tamen *ἅμα* a librariis profectum, qui saepius obtrudunt nobis voculam, vid. adn. ad lib. de morbo sacro § 1.; *καὶ ἀπό* om. vulg. — Paulo ante *μέν* om. A. post *ἑτεροῖα*, ubi ego servandam puto particulam cum Littréo.

διότι πολλὸν ποικιλωτέρη τε καὶ διὰ πλέονος ἀκριβείης ἐστί.] Vulgo *δι' ὧν*, sed A. *διότι*, quod praefero. Contra vero A. *ποικιλώτερα*, quod recepit Littréus et quod si recipias *ποικιλώτερά τε καὶ διὰ πλέονος ἀκριβείης ἐστί* subiectum sibi habet *τὰ κακά*, cum si *ποικιλωτέρη* scribis, subiectum habet *ἡ κένωσις*. Littréus illud praetulit, sed etiamsi *κένωσις ποικιλωτέρη* dici possit et *τὰ κακά* esse possint *ποικιλώτερα*, non intelligo quo modo *τὰ κακά* dicantur *διὰ πλέονος ἀκριβείης εἶναι*, sed optime intelligo *τὴν κένωσιν* dici *διὰ πλέονος ἀκριβείης εἶναι*. Itaque hac in re vulgata mihi servanda visa est.

οὐδὲ σταθμὸν, οὐδὲ ἀριθμὸν οὐδένα.] Cod. A. *οὐδὲ ἀρ. οὔτε στ.*, sine *οὐδένα*.

πρὸς ὃν ἀναφ.] Vulgo *πρὸς ὅ*, sed duo libri *ὅν*, quod praefero.

οὐκ ἂν εὑροίης.] A. *οὐδ' ἂν εὕροις*. Idem liber *ἀλλ' ἤ*, ubi vulg. e V. notavi.

κἂν ἐγώ.] *καὶ ἐ.* Merc. in m.

τὸ δὲ ἀτρεκές.] Sic A., *τὸ δ' ἀκριβές* vulgo; idem cod. mox *τὰ αὐτά* pro *ταὐτά*.

ὅταν δὲ αὐτούς.] *δ'* A.

χειμών τε μ. καὶ ἀν. ἐ.] Sic A., vulgatam e V. excerpsi. Herodotus II. 113. *καί μιν — ἐξῶσται ἄνεμοι ἐκβάλλουσι ἐς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος.*

οὕτω δή.] *οὕτω δέ* A. et dein *καὶ οἱ πλ.*, et *θεραπεύωσι*, quod cum Littr. recepi, pro vulg. *θεραπεύσωσι*.

καὶ τὰ μέγ. ἁμαρτ.] *καί* om. A. et *ἐξαμαρτάνων* habet.

τὰ τοιαῦτα ν.] *τά* om. A., tum *πολλόν τι πλείω* eiusdem libri lectio est pro vulgato *πολὺ πλέον*.

ἐν μὲν δὴ τοῖσι τ.] *δή* om. A.

δ' ἐντύχωσι.] Sic A., vulgo *δὲ τύχωσι*.

τά τε ἁμαρτ.] Sic A., vulgo *τε* abest, idem liber *ἀτεχνίη* pro inepto *τέχνη* vulgatae.

πᾶσι καταφανής ἐστι· οὐ γὰρ ἐς μακρὸν αὐτῶν [1] ἑκατέρου αἱ τιμωρίαι, ἀλλὰ διὰ τάχεος πάρεισι.

κη'. Ὅτι δὲ οὐδὲν ἐλάσσους ἀπὸ κενώσιος ἀκαίρου κακοπάθειαι γίγνονται τῷ ἀνθρώπῳ, [2] ἢ ἀπὸ πληρώσιος καταμανθάνειν καλῶς ἔχει ἐπαναφέροντας ἐπὶ τοὺς ὑγιαίνοντας. Ἔστι γὰρ οἷσι [3] αὐτῶν ξυμφέρει μονοσιτέειν καὶ τοῦτο διὰ τὸ ξυμφέρον [4] οὕτω σφισὶ αὐτοὶ ξυνετάξαντο· ἄλλοισι [5] δὲ ἀριστᾶν διὰ τὴν αὐτὴν ἀνάγκην· οὕτω γὰρ αὐτοῖσι ξυμφέρει καὶ μὴ τούτοισι, οἳ δι' ἡδονὴν, ἢ δι' ἄλλην τινὰ ξυγκυρίην ἐπετήδευσαν ὁπότερον αὐτῶν· τοῖσι μὲν γὰρ πλείστοισι τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν διαφέρει, ὁπότερον ἂν ἐπιτηδεύσωσι, εἴτε μονοσιτέειν, εἴτε ἀριστᾶν, τούτῳ τῷ ἔθεϊ [6] χρῆσθαι. Εἰσὶ δέ τινες, οἳ οὐκ ἂν δύναιντο ἔξω τοῦ ξυμφέροντος ποιέοντες ῥηϊδίως ἀπαλλάσσειν, ἀλλὰ [7] ξυμβαίνει αὐτῶν ἑκατέροισι παρ' ἡμέρην μίαν καὶ ταύτην οὐχ ὅλην μεταβάλλουσι ὑπερφυὴς κακοπάθεια. Οἳ μὲν γὰρ [8] ἂν ἀριστήσωσι μὴ ξυμφέροντος αὐτοῖσι, εὐθὺς βαρέες καὶ νωθροὶ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν γνώμην, χάσμης τε καὶ νυσταγμοῦ καὶ δίψης πλήρεις· ἢν δὲ καὶ ἐπιδειπνήσωσι, καὶ φῦσα καὶ στρόφος, καὶ ἡ κοιλίη καταρρήγνυται· καὶ πολλοῖσι ἀρχὴ νούσου αὕτη [9] μεγάλης ἐγένετο, ἢν τὰ αὐτὰ σιτία, ἃ [10] μεμαθήκασι ἅπαξ ἀναλίσκειν, [11] δὶς προσενέγκωνται καὶ μηδέν τι πλέον. Τοῦτο δὲ [12] ἢν ἀριστᾶν μεμαθηκώς τις καὶ οὕτως αὐτῷ [13] ξυμ-

28. Quod autem non minores affectus ex intempestiva vacuatione quam repletione homini contingant, ex bene valentibus probe cognoscas. Quibusdam enim eorum semel tantum cibum sumere confert, idque quod conferat sibi constituerunt; quidam etiam prandere ob eandem causam coguntur, quod iis conferat; quod non iis contingit, qui propter voluptatem, aut alium quemvis casum horum alterutrum facere student. Plerisque enim nihil refert utrumlibet secuti vel semel tantum cibum capere, vel prandere etiam assuescant. Quidam vero si quid incommode fecerint, non facile degunt, verum eorum utrisque die ne integro quidem exacto supra modum gravis oritur affectio. Si enim pransi fuerint quibus prandere non conducit, ii continuo graves totoque corpore et mente segnes evadunt cum oscitatione, somnolentia, multaque siti; quodsi insuper coenaverint etiam, et flatus et tormina excitantur et venter erumpit. Ac multis magni morbi origo fuit, si cibos, quos semel absumere consueverant, bis assumpsissent, nec quicquam amplius. Ad haec si quis prandere consuetus atque cui prandere conducat, non prandeat, protinus ubi tempus praeteriit, statim gravis impotentia exoritur, tremor et animi defectio; ad haec oculi cavi, urina calens, magis cum virore pallens et crassior redditur, os ama-

[1] ἑκάστου. — [2] ἢ καὶ ἀ. π. — [3] αὐτέων. — [4] τοῖσι αὐτοῖσι ἐτάξ. — [5] τε. — [6] χρῆσθαι. — [7] ξυμφέρει. — [8] ἤν. — [9] μεγάλη. — [10] μεμαθήκει. [11] δ. προσενέγκηται. — [12] εἰ. — [13] ξυμφέρον.

καταφανής ἐστι.] *ἐστι* om. A.
ἑκατέρου.] Sic A., Littréus; vulgo *ἑκάστου*. Quid auctor dederit mihi incertum videtur, *ἐς μακράν* Zuing. in marg.
28. *ἢ ἀπὸ πληρώσιος.*] Cum A. omisi *καί* ante *ἀπὸ πληρ.* Idem liber principio periodi *ὅτι δ' οὐδέν.*
ἔστι μὲν οἷσι αὐτῶν.] *ἡμῶν* A. in hisce.
οὕτω σφισὶ αὐτοὶ ξυνετάξαντο.] Vulgatam e V. notavi; Littréus ex A. *οὕτως αὐτοὶ συνετάξαντο*, sed in notula coniicit *σφισὶν αὐτοῖσιν*. — Equidem neutram codicum lectionem integram esse credo, sed Littréum verum vidisse, cum *σφισί* excidisse putaret; hinc quare textum ita dederim iutelligetur.
ἄλλοισι δέ.] Sic A., *ἄ. τε* vulg.
οἳ δι' ἡδονήν.] *ἢ δι' ἡδ.* A., sitne forte ortum ex *οἳ ἢ δι' ἡδ.*?
ὁπότερον ἂν ἐπιτ.] Sic V.; *πότερον* vulgo; cod. A. *ὁπότερον ἢν ἐ.*
οὐχ ὅλην.] Sic A., Littr.; in vulg. in *οὐ σχολῇ* abiit.
καὶ τὸ σῶμα. Sic A.; cett. h. l. *καί* omm.
ἢν δὲ καὶ ἐπιδ.] Sic A.; vulgo *καί* abest.
ἢν τὰ αὐτὰ σιτία, ἃ μ.] *καὶ ἢν τὰ σιτία μεμ.* A. Ad *μεμαθήκασι*, quod A. praebet, vulgatam e V. notavi.
δὶς προσενέγκωνται.] A. *ταῦτα δὶς προσενέγκωνται*, quod recipio ita ut *ταῦτα* repudiem. Vulgatam e V. adscripsi.
καὶ μηδέν τι πλέον.] Sic duo codd. Parr.; vulgo *ἔτι* pro *τι*, sed A. voculam om.
ἢν ἀρ. μεμαθηκώς.] Sic A. *εἰ ἀ. μ.* vulgo. In *καὶ οὕτως αὐτῷ ξυμφέρον* ceteri *συμφέρον*, sed A. dein *ἢν μὴ ἀρ.*, unde Littr. coniicit libri descriptorem *καὶ οὕτως αὐτῷ συμφέρον ἢν* voluisse; credo tamen potius pro *ἂν* vitiose *ἤν* eum dedisse. Parum abfui quin genitivum darem ad

φέρον, μὴ ἀριστήσῃ, ὅταν τάχιστα παρέλθῃ ἡ ὥρη, εὐθὺς ἀδυναμίη δεινὴ, τρόμος, ἀψυχίη· ἐπὶ τούτοισι [1] ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, οὖρον θερμὸν, χλωρότερον καὶ παχύτερον καὶ στόμα πικρὸν, καὶ τὰ σπλάγχνα οἱ δοκέει κρέμασθαι, σκοτοδινίη, [2] δυσοργίη, δυσθυμίη. Ταῦτα δὲ πάντα καὶ ὅταν δειπνεῖν ἐπιχειρήσῃ· ἀηδέστερος μὲν ὁ σῖτος, ἀναλίσκειν δὲ [3] οὐ δύναται ὅσα ἀριστιζόμενος πρότερον ἐδείπνει· ταῦτα δὲ αὐτὰ μετὰ στρόφου τε καὶ ψόφου καταβαίνοντα [4] ξυγκαίει τὴν κοιλίην, δυσκοιτέουσί [5] τε καὶ ἐνυπνιάζονται τεταραγμένα τε καὶ θορυβώδεα· πολλοῖσι δὲ καὶ τούτων αὕτη ἀρχὴ νούσου ἐγένετο.

rulentum evadit, viscera ei pendere videntur, tenebricosa vertigine corripitur, vehementer irascitur et moeret. Eadem vero omnia coenare volenti contingunt; cibus minus gratus est, neque cibos, quos priore coena assumpsit, qui prandere consuevit conficere potest, sed cum torminibus et strepitu descendunt et alvum exurunt, ipsi vero noctem inquietam agunt et insomniis perturbatis ac tumultuosis vexantur; quod plerisque etiam morbi initium exstitit.

κθ'. Σκέψασθαι δὲ χρὴ, διὰ τίνας προφάσιας αὐτοῖσι ταῦτα ξυνέβη· τῷ μὲν, οἶμαι, μεμαθηκότι μονοσιτέειν, ὅτι οὐκ ἀνέμεινε τὸν χρόνον τὸν ἱκανὸν μέχρις αὐτοῦ ἡ κοιλίη τῶν τῇ προτεραίῃ προσενηνεγμένων σιτίων [6] ἀπολαύσῃ τελέως καὶ ἐπικρατήσῃ καὶ λαπαχθῇ τε καὶ ἡσυχάσῃ, ἀλλ' ἐπὶ ζέουσαν τε καὶ ἐζυμωμένην καινὰ ἐπεισηνέγκατο· αἱ δὲ τοιαῦται κοιλίαι πολλῷ τε βραδύτερον πέσσουσι καὶ πλέονος δέονται ἀναπαύσιός τε καὶ ἡσυχίης. Ὁ δὲ μεμαθηκὼς ἀριστίζεσθαι, [7] διότι, ἐπειδὴ τάχιστα ἐδεήθη τροφῆς τὸ σῶμα καὶ τὰ πρότερα κατανάλωτο καὶ οὐκ εἶχε οὐδεμίαν ἀπόλαυσιν, [8] οὐκ εὐθέως αὐτῷ προσεγένετο καινὴ τροφὴ, φθίνει [9] δὴ καὶ ξυντήκεται ὑπὸ λιμοῦ. Πάντα γὰρ ἃ λέγω πάσχειν τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον λιμῷ ἀνατίθημι. Φημὶ

29. Quae quas ob causas his accidant, consideranda sunt. Nempe quod is, opinor, qui semel tantum cibum assumere consuevit, non exspectavit idoneum tempus dum venter hesternos cibos plene exhauserit, superaverit, emollitus fuerit, ac conquieverit, sed in ipsum ferventem et fermentatum recentes ingesserit. At huiusmodi ventres multo tardius concoquunt maioreque otio et quiete opus habent. Qui vero prandere consuevit, quoniam, ubi quamprimum alimento corpus indiguit, prioribus cibis consumptis nec habuit amplius, quo frueretur, non statim ipsi novum alimentum adfuit, ideoque fame imminuitur et contabescit. Quaecumque enim eiusmodi hominibus accidunt, ad famem referenda censeo. Quin etiam iis omnibus, qui duos aut tres dies sine cibo transierint, eadem

[1] ὀφθ. χλωρότεροι οὖρον παχὺ καὶ θερμὸν στόμα π. — [2] δυσοργίη δυσθυμίη. — [3] οὐ δυνατὸς ἦν ὁ ἀριστ. ἃ προτ. ἐδείπνει τὰ αὐτὰ ταῦτα μ. σ. — [4] συγκλείη. — [5] τε om. — [6] ἀπολαύσῃ. — [7] ὅτι οὐκ ἐ. — [8] οὐκ om. — [9] τε.

exemplum loci, paulo ante obvii *μὴ ξυμφέροντος αὐτοῖσι*; sed retinuit me usus, quo *δέον*, alia similia usurpantur, cf. Vig. ed. Herm. p. 329. seqq.

ἐπὶ τούτοισι ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, οὖρον θερμὸν, χλωρότερον καὶ παχύτερον καὶ στόμα π.] Vulgo: *ἐπεὶ τούτοισι οἱ ὀφθαλμοὶ χλωρότεροι, οὖρον παχὺ καὶ θερμὸν, στόμα π.*; sed A.: *ἐπὶ τούτοις ὀφθ. κοῖλοι, οὖρον χλωρότερον καὶ παχύτερον καὶ στ. π.* At certum est in his esse imitationem loci e lib. de V. A. §. 30. p. 305. vol. I. Itaque puto praestantiorem esse lectionem codicis A., sed quum in lib. de V. A. *οὐρέουσι θερμόν καὶ χλωρόν* legatur, nolui *θερμόν* vulgatae negligere, sed item assumpsi.

δυσοργίη, δυσθυμίη.] A. *δυσθυμίη, δυσεργίη*, quod recepit Littr. Equidem *δυσεργίη* nullo modo concoquo, sed falsam lect. esse puto.

ταῦτα δὲ πάντα καὶ ὅταν.] Ceteri *ταῦτα*; de meo illud dedi; tum *καί*, quod vulg. om., cum Littréo ex A. scripsi.

ἀηδέστερος μὲν ὁ σῖτος.] Haec ex A. supplevit Littréus.

ὅσα ἀριστιζόμενος πρότ.] Sic A., vulgatam e V. excerpsi.

ξυγκαίει.] Sic Littr. cum A., qui *συγκαίη*; vulgata, quam e V. notavi, inde orta est.

ἐνυπνιάζονται.] *ἐνυπνιάζουσι* A.

29. *διὰ τίνας προφάσιας.*] *διὰ τίνα αἰτίαν* A.

ἀναπαύσιος.] Vulgo *ἀνασπάσιος*. Illud ex A. aliisque mss. Littr.

διότι ἐπειδή.] Sic A.; vulgo *ὅτι οὐκ*, sed tum *οὐκ* omissum est infra ante *εὐθέως*, ubi A. id habet. Idem hic liber *τὸ σῶμα τροφῆς*.

προσεγένετο.] Sic A. *παρεγένετο* vulgo.

φθίνει δή.] Sic Littr. ex A., vulgo *δέ*. Cod. Vossianus hic cum cod. S. Foësii in *τε* consentit; et vero saepius in hoc libello animadverti utriusque libri lectt. congruere.

δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἅπαντας, οἵ τινες [1] ἂν ὑγιαίνοντες ἄσιτοι δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας γένωνται ταὐτὰ πείσεσθαι οἷά περ ἐπὶ τῶν ἀναρίστων γενομένων εἴρηκα.

λ′. Τὰς δὲ τοιαύτας φύσιας ἔγωγέ φημι [2] τὰς ταχέως τε καὶ ἰσχυρῶς τῶν ἁμαρτημάτων ἀπολαυούσας, ἀσθενεστέρας εἶναι τῶν ἑτέρων· ἐγγύτατα δὲ τοῦ ἀσθενέοντός ἐστι ὁ ἀσθενής· ἔστι δὲ ἀσθενέστερος ὁ ἀσθενέων καὶ μᾶλλον αὐτῷ προσήκει ὅ τι ἂν τοῦ καιροῦ ἀποτυγχάνῃ πονέειν. Χαλεπὸν δὲ τοιαύτης ἀκριβείης ἐούσης περὶ τὴν τέχνην [3] τυγχάνειν αἰεὶ τοῦ ἀτρεκεστάτου· πολλὰ δὲ εἴδεα κατ' ἰητρικὴν ἐς τοσαύτην ἀκρίβειαν ἥκει, περὶ ὧν εἰρήσεται. Οὐ φημὶ δὴ διὰ τοῦτο δεῖν τὴν τέχνην ὡς οὐκ ἐοῦσαν, οὐδὲ καλῶς ζητεομένην, τὴν ἀρχαίην [4] ἀποβαλέσθαι, εἰ μὴ ἔχει περὶ πάντα ἀκρίβειαν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον διὰ τὸ ἐγγύς, [5] οἶμαι, τοῦ ἀτρεκεστάτου δύνασθαι ἥκειν λογισμῷ προσίεσθαι καὶ τὰ [6] ἐκ πολλῆς ἀγνωσίης ἐξευρημένα θαυμάζειν· ὡς καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐξεύρηται καὶ οὐκ ἀπὸ τύχης.

λα′. Ἐπὶ δὲ τὸν [7] τῶν καινὸν τρόπον [8] τὴν τέχνην ἐξ ὑποθέσιος ζητεόντων λόγον ἐπανελθεῖν βούλομαι. [9] Εἰ γάρ τι ἔστι θερμόν, ἢ ψυχρόν, ἢ ξηρόν, ἢ ὑγρὸν τὸ λυμαινόμενον τὸν ἄνθρωπον καὶ δεῖ τὸν ὀρθῶς ἰητρεύοντα

accidere dico, quae de his qui minime prandent diximus.

30. Ac eiusmodi naturas, quae celeriter ac vehementer suorum delictorum incommoda percipiunt, equidem reliquis imbecilliores esse censeo. Qui vero imbecillus est, proxime ad eum, qui aegrotat accedit, estque imbecillior qui aegrotat, multoque gravius afficitur, si quid intempestive fecerit. Cum autem eiusmodi exacta diligentia in arte medica adhibenda sit, quod est certissimum semper assequi difficile est. Multa tamen in re medica tam exactam diligentiam obtinent, de quibus dicetur. Neque sane priscam artem medicam ideo quod omnium exactam diligentiam non habeat, quasi ars nulla sit, aut non recte investigata, reiiciendam censeo: verum, opinor, cum prope ad veritatem accedat ratiocinatione, multo magis eam admittere oportet et admirari, quippe quae sunt ex magna ignoratione pulchre et recte, sed non fortuito inventa.

31. At vero nunc ad eos, qui nova quadam ratione artem ex sumptione investigant, nostra revertatur oratio. Si quidem est calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum, quod hominem laedit, et eum, qui recte mederi volet,

[1] ἂν ὑγ. om. — [2] τάς om. — [3] μὴ τυγχ. — [4] ἀποβάλλεσθαι — εἰ μὴ ἔχοι. — [5] οἶμαι om. — [6] ἐκ om. — tum μὴ θαυμ. — [7] τῶν om. — [8] τῶν τήν. — et ἐξ ὑποθ. ζητ. — [9] ἤ — tum τι abest.

οἵ τινες ἂν ὑγιαίνοντες.] ὑγ. ex A. supplevit Littréus.

ταὐτὰ πείσεσθαι.] Cett. ταῦτα πείσεσθαι, parum apte.

οἷά περ ἐπὶ τῶν ἀναρ.] Sic A., οἷα περὶ τῶν ἀναρ. vulgata. Cod. A. paulo ante δύο ἡμ. ἢ τρεῖς et in fine capituli γινομένων pro aoristo.

30. τὰς ταχέως.] Articulus hic deësse solet, sed Littréo praebuit cod. A.

χαλεπὸν δὲ τοιαύτης ἀκριβείης ἐούσης περὶ τὴν τέχνην.] Erot. in voce ἀτρεκέως legit μὴ τοιαύτης, quam lect. recepit Littréus. Equidem eam falsam et e male intellecto loco ortam puto; quin parum apte congruit cum sequenti πολλὰ δὲ εἴδεα κατ' ἰητρικὴν ἐς τοσαύτην ἀκρίβειαν ἥκει.

πολλὰ δὲ εἴδεα.] π. οὖν ἐ. Erot. l. l., non male sane; sed deterius est, quod dein apud eum legitur ἐστὶν ἐς τοσαύτην ἀκριβείην, sine ἥκει.

διὰ τοῦτο δεῖν.] δεῖν διατοῦτο A. et paulo inferius ἀποβάλλεσθαι, uti V.

ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον διὰ τὸ ἐγγύς, οἶμαι, τοῦ ἀτρεκεστάτου δύνασθαι ἥκειν λογισμῷ προσίεσθαι καὶ τὰ ἐκ πολλῆς ἀγνωσίης ἐξευρημένα θαυμάζειν, ὡς καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐξεύρηται καὶ οὐκ ἀπὸ τύχης.] Vulgata πολὺ μᾶλλον διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι τοῦ ἀτρεκεστάτου ὁμοῦ δύνασθαι ἥκειν λογισμῷ ἐκ πολλῆς ἀγνωσίης θαυμάζειν τὰ ἐξευρημένα, ὡς καλῶς κ. τ. λ. In hisce pro εἶναι A. Littréo praebuit οἶμαι: cod. autem S. apud Foës. et Voss. neutrum horum habet. Idem cod. A. pro ὁμοῦ legit οὐ. Tum post λογισμῷ cod. S. Foësii Littréo, mihi vero Vossianus, praebuerunt προσίεσθαι καί. — Littréus igitur edidit: ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, διὰ τὸ ἐγγὺς οἶμαι, τοῦ ἀτρεκεστάτου ὁμοῦ δύνασθαι ἥκειν λογισμῷ, προσίεσθαι καὶ ἐκ πολλῆς ἀγνωσίης θαυμάζειν τὰ ἐξευρημένα. ὡς καλῶς κ. τ. λ. — At certum est nihili dictionem esse διὰ τὸ ἐγγὺς ὁμοῦ δύνασθαι ἥκειν; sin eiusmodi quid quale διὰ τὸ ἐγγὺς οὐ δύνασθαι ἥκειν, uti A. fert, voluisset auctor, non οὐ, puto, sed μή scripsisset. Verum sive ὁμοῦ, sive οὐ legas, haec vocula abundat; itaque reieci et verba ordine saltem aptiore disposui.

31. ἐπὶ δὲ τὸν τῶν κ. τρ.] Ceteri inverso ordine ἐπὶ τῶν τὸν κ. τρ.; unde forte in A. ζητεύντων ἐξ ὑποθ. λόγων. Sed cohaerent ἐπὶ τὸν τῶν ζητεόντων λόγον ἐπανελθεῖν, ita ut in vulgato textu sedem invicem commutare debeant articuli.

εἰ γάρ τι ἔστι θερμὸν κ. τ. λ.] Sic A.; vulgo τι abest.

βοηθεῖν τῷ [1] μὲν θερμῷ ἐπὶ τὸ ψυχρὸν, τῷ δὲ ψυχρῷ ἐπὶ τὸ θερμὸν, τῷ δὲ ξηρῷ ἐπὶ τὸ ὑγρὸν, τῷ δ' ὑγρῷ ἐπὶ τὸ ξηρὸν, ἔστω μοι ἄνθρωπος μὴ τῶν ἰσχυρῶν φύσι, ἀλλὰ τῶν ἀσθενεστέρων· οὗτος δὲ πυροὺς ἐσθιέτω, οὓς ἂν ἀπὸ τῆς ἅλω ἀνέλῃ, ὠμοὺς καὶ ἀργοὺς καὶ κρέα ὠμὰ, καὶ πινέτω ὕδωρ. [2] Ταύτῃ δὴ χρεόμενος τῇ διαίτῃ εὖ οἶδ' ὅτι πείσεται πολλὰ καὶ δεινά· καὶ γὰρ πόνους πονήσει καὶ τὸ σῶμα ἀσθενὲς ἔσται καὶ ἡ κοιλίη φθαρήσεται καὶ ζῆν πουλὺν χρόνον οὐ δυνήσεται. [3] Τί δεῖ τοιγαροῦν βοήθημα παρασκευάσασθαι ὧδ' ἔχοντι; θερμὸν, ἢ ψυχρὸν, ἢ ξηρὸν, ἢ ὑγρόν; [4] δῆλον γὰρ ὅτι τούτων τι. Εἰ γὰρ τὸ λυμαινόμενόν [5] ἐστι τούτων τὸ ἕτερον, τῷ ὑπεναντίῳ προσήκει λῦσαι, ὡς ὁ ἐκείνων λόγος ἔχει. Τὸ μὲν γὰρ βεβαιότατόν τε καὶ προφανέστατον φάρμακον ἀφελόντα τὰ διαιτήματα, οἷσι ἐχρῆτο, ἀντὶ μὲν τῶν πυρῶν ἄρτον διδόναι, ἀντὶ δὲ τῶν ὠμῶν κρεῶν ἑφθὰ, πιεῖν [6] τε ἐπὶ τούτοισι οἴνου· ταῦτα [7] μεταβάλλοντα οὐχ οἷόν τε μὴ [8] οὐχ ὑγιέα γενέσθαι, ἤν γε μὴ παντάπασι ᾖ διεφθαρμένος ὑπὸ χρόνου τε καὶ τῆς διαίτης. Τί δὴ φήσομεν; πότερον αὐτῷ ὑπὸ ψυχροῦ κακοπαθέοντι θερμὰ ταῦτα προσενέγκαντες ὠφέλησαν, ἢ τἀναντία; οἶμαι γὰρ ἔγωγε πολλὴν ἀπορίην [9] ἐρωτηθέντι παρασχεῖν· [10] ὁ γὰρ τὸν ἄρτον παρασκευάζων τῶν πυρῶν τὸ θερμὸν, ἢ τὸ ψυχρὸν, ἢ τὸ ξηρὸν, ἢ τὸ ὑγρὸν ἀφείλετο· οὗτος γὰρ [11] ὕδατι δέδευται καὶ πυρὶ καὶ πολλοῖσι ἄλλοισι εἴργασται, ὧν ἕκαστον ἰδίην δύναμιν καὶ φύσιν ἔχει

oportet calido per frigidum, frigido per calidum, sicco per humidum et humido per siccum opitulari, — exhibeatur mihi aliquis natura non admodum robusta, sed imbecilliore, qui triticum crudum et inelaboratum edat, quale ex area sustulit, et carnes crudas, et aquam bibat. Ex ista victus ratione non dubium est, quin multa et gravia sit perpessurus; nam et doloribus conflictabitur et imbecillo erit corpore et ventriculus corrumpetur, neque diu vitam trahere poterit. Quodnam igitur ita affecto praesidium comparandum? calidumne, an frigidum, an siccum, an humidum? Nam sine dubio ex his unum aliquod. Nam si quod laedit horum alterum est, contrario solvere convenit, velut ipsi fatentur. Est enim certissima et evidentissima medela, sublatis, quibus utebatur, cibis, pro tritico panem exhibere et pro crudis carnibus coctas et insuper vinum propinare. Neque fieri potest, quin hac mutatione facta convalescat, nisi diuturniore illa victus ratione prorsus fuerit corruptus. Quid ergo dicemus? Num ei a frigido male affecto calida haec exhibita profuerunt, an contraria? Equidem quid ad interrogata respondere debeat, multum dubitaturum existimo. Qui enim panem ex tritico apparat, calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum tollit; nam aqua subigitur et igne aliisque multis elaboratur, quorum singula propriam facultatem et naturam obtinent, et eorum quidem, quae natura exsistunt, quaedam amittit, aliis vero temperantur et commiscentur.

[1] μέν om. — [2] ταύτῃ δὲ χρωμ. — [3] τό. — [4] ἀπλόν (sic.) — [5] αὐτῶν γ' ἐστί. — [6] τε om. — [7] μεταβαλόντα. — [8] οὐχ om. — [9] ἡ ἐρ. — [10] ὁ τὸν ἄ. σκευάζων τὸν τῶν π. — [11] καὶ πυρὶ καὶ ὕδατι δέδοται καὶ πολλ. ἄλλ. εἰργ.

τῷ δ' ὑγρῷ.] τῷ δὲ ὑ. A.
ἔστω μοι ἄνθρ.] In his ὁ ἄνθρ. A.
ἀνέλῃ.] ἀνέλοι A.; idemque liber ἀργούς om.
ταύτῃ δὴ χρεομ.] Sic cod. S. Foësii; cett. δή omm., nisi quod Voss. δέ habet.
τί δεῖ τοιγαροῦν βοηθ.] τί δὴ χρὴ β. παρεσκευάσθαι A. Alius liber in vulgata ὧδε ante βοηθ. insertum habet.
ἢ ξηρὸν, ἢ ὑγρόν.] ἢ ὑ. ἢ ξ. A.
δῆλον.] Quod vulgo ἁπλοῦν hic legitur a Littréo glossema esse putatur. Sed plurium codd. lect. ἁπλόν docet, quomodo ortum sit: Δ in A et H in Π abiit, ita απλον exstitit, quod corrigere voluerunt ἁπλοῦν scribendo.
εἰ γὰρ τὸ λυμαινόμενόν ἐστι.] Vulgo αὐτῶν ἐστι. Littréus cum A. αὐτῶν om. et vero abesse, adesse poterat salvo sensu.
οἴνου.] Sic A., vulgo οἶνον.
μὴ οὐχ ὑγιέα.] Sic A.; ceteri οὐχ omm.
ὑπὸ ψυχροῦ κακοπαθέοντι.] In his ἀπὸ ψ. A.
ἐρωτηθέντι.] τῷ ἐρ. libri aliquot Parr.
παρασκευάζων.] Sic A.; σκευάζων vulgo.
οὗτος γὰρ ὕδατι δέδευται καὶ πυρὶ καὶ πολλοῖσι ἄλλοισι εἴργασται.] Vulgo ὃ γὰρ καὶ πυρὶ καὶ ὕδατι δίδοται καὶ πολλοῖσι εἴργασται. Sed οὗτος γάρ cod. S. Foësii et Voss., iidemque δέδοται. Plures libri πολλοῖσι ἄλλοισι; sed A.: ὃ γὰρ πυρὶ καὶ ὕδατι δέδευται καὶ ἄλλοις πολλοῖσι ἤργασται. Iam vero Littréus οὗτος γάρ recepit prin-

καὶ τὰ μὲν τῶν ὑπαρχόντων ἀποβέβληκε, τὰ δὲ ἄλλοισι κέκρηταί τε καὶ μέμικται.

λβ′. Οἶδα μὲν γὰρ καὶ τάδε δήπου, ὅτι διαφέρει ἐς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καθαρὸς ἄρτος, ἢ ξυγκόμιστος, ἢ ἀπτίστων πυρῶν, ἢ ἐπτισμένων, ἢ πολλῷ ὕδατι πεφυρημένος, ἢ ὀλίγῳ, ἢ ἰσχυρῶς πεφυρημένος, ἢ ἀφύρητος, ἢ ἔξοπτος, ἢ ἔνωμος, ἄλλα τε πρὸς τούτοισι μυρία· ὡς δ' αὔτως καὶ περὶ μάζης· καὶ αἱ δυνάμιες [1] δὲ μεγάλαι τε ἑκάστου καὶ οὐδὲν ἡ ἑτέρη τῇ ἑτέρῃ ἐοικυῖα. Ὅστις δὲ ταῦτα μὴ ἐπέσκεπται, ἢ σκεπτόμενος μὴ οἶδε, πῶς [2] ἄν τι οὗτος δύναιτο τῶν κατὰ τὸν ἄνθρωπον παθημάτων εἰδέναι; ὑπὸ γὰρ ἑνὸς ἑκάστου τούτων πάσχει τε καὶ ἑτεροιοῦται ὁ ἄνθρωπος ἢ τοῖον, ἢ τοῖον· καὶ διὰ τούτων πᾶς ὁ βίος καὶ ὑγιαίνοντι καὶ ἐκ νούσου ἀνατρεφομένῳ καὶ κάμνοντι. Οὐκ ἂν οὖν ἕτερα τούτων χρησιμώτερα, οὐδ' ἀναγκαιότερα εἴη εἰδέναι δήπου· [3] ὥστε καλῶς καὶ λογισμῷ προσήκοντι ζητήσαντες πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν εὗρον αὐτὰ οἱ πρῶτοι εὑρόντες [4] καὶ ᾠήθησαν ἀξίην τὴν τέχνην θεῷ προσθεῖναι, ὡς καὶ νομίζεται. Οὐ γὰρ τὸ ξηρὸν, οὐδὲ τὸ ὑγρὸν, οὐδὲ τὸ θερμὸν, οὐδὲ τὸ ψυχρὸν, οὐδ' ἄλλο τούτων οὐδὲν ἡγησάμενοι οὔτε λυμαίνεσθαι, οὔτε προσδεῖσθαι [5] οὐδενὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ὅ τι ἰσχυρὸν ἑκάστου καὶ ὅ τι κρέσσον τῆς φύσιος τῆς ἀνθρωπίνης, οὗ μὴ ἠδύνατο κρατέειν, τοῦτο

32. Nam et hoc sane novi plurimum referre, utaturne quis pane puro an misto, an ex tritico cortice non repurgato, an purgato, an copiosa aqua subacto, an pauca, an fortiter subacto, an omnino non subacto, an excocto, an crudiore, aliisque praeterea innumeris. Similiter quoque de maza. Quorum cuiusque magnae sunt facultates, ac nihil inter se similes. At qui haec subducta ratione non reputet, aut reputata ignoret, quonam modo is affectum ullum, quo quis detinetur, cognoscere poterit? Cum ab eorum quoque hoc vel illo modo afficiatur et immutetur, atque ex his et bene valentium omnium et ex morbo convalescentium et aegrotorum vita constet, ex quo sane efficitur ut nihil neque ad cognitionem utilius, neque magis necessarium exsistat. Ut recte convenienterque ratiocinando investigasse mihi videantur et ad hominum naturam accommodate primi ista invenisse,* artemque dignam iudicasse quae ad deum auctorem ex maiorum institutis referretur. Nam neque sicco, neque humido, neque calido, neque frigido, neque horum quoquam hominem laedi existimaverunt, neque horum aliquo ei opus esse. Sed quod in unoquoque potentius esset et supra naturam humanam adeo ut ab eo superari non posset, id laedere censuerunt et tollere conati sunt. Est autem va-

[1] δὲ μεγ. — [2] δ' ἄν. — [3] ὡς δὲ κ. — [4] καί om. — [5] οὐδενὸς τούτων.

cipio ceterumque vulgatam servavit. Mihi unice verum videtur δέδευται, sed panis aquâ δέδευται, non πυρί; itaque vocabulorum ordinem mutavi.

καὶ τὰ μὲν τῶν ὑπαρχ.] τὰ μὲν γὰρ τῶν ὑπαρχ. A., tum in seqq. ἄλλοισι κέχρηταί τε καὶ μέμικται. Nempe vulgo ἄλλοισι δὲ κέκρηται καὶ μ., quod de meo emendavi.

32. πεφυρημένος ἢ ὀλίγῳ.] Haec addita sunt ex A. a Littréo, deficiunt in vulg.

καὶ αἱ δυνάμιες δὲ μεγάλαι τε.] cod. A. in his δέ omittit.

ὅστις δὲ ταῦτα μὴ ἐπέσκεπται, ἢ σκεπτόμενος μὴ οἶδε.] Vulgo: ὅστις δὲ ταῦτα μὴ σκεπτόμενος οὐκ οἶδε, — sed A.: ὅστις δὲ ταῦτα οὐκ ἐπέσκεπται, ἢ σκεπτόμενος οὐκ οἶδε. Hinc lacunam in vulgata explevit Littr., sed me advertit μή in ea priore loco positum; nempe puto utroque loco esse dandum.

πῶς ἄν τι οὗτος κ. τ. λ.] πῶς ἂν ἔτι οὗτος δύναιτό τι τῶν κατ' ἄνθρ. cod. A. — Quod attinet ad πῶς δ' ἄν Vossiani libri, hac in re rursus cum cod. S. Foësii congruit.

οὐκ ἂν οὖν ἕτερα — εἴη εἰδέναι.] οὔκουν ἕτερα A.; tum idem liber οὐδὲ ἀναγκ. et εἴη εἰδέναι, quorum hoc recepi pro vulgato ἔῃ.

ὥστε.] Illud ὡς δέ, quod e V. notavi, in cod. A. pluribusque aliis Parr. habetur; sed plerique tum καί om. ante ᾠήθησαν, ita ut legant: ὡς δὲ καλῶς καὶ λογισμῷ προσήκοντι ζητήσαντες πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν εὗρον αὐτὰ οἱ πρῶτοι εὑρόντες, ᾠήθησαν ἀξίην τὴν τέχνην θεῷ προσθεῖναι, ὡς καὶ νομίζεται. Quod si quis malit, per me licebit. — Cod. A. ὥσπερ καὶ νομίζεται. —

οὐδ' ἄλλο τ. οὐδὲν ἡγησ.] A. οὐδὲ ἄλλο τούτων ἡγησ. οὐδὲν κ. τ. λ.

ἀλλ' ὅ τι ἰσχ. ἑκάστου.] ἀλλ' ὅ τι ἰσχ. vulgo; ἀλλὰ τὸ ἰσχ. ἑκάστου A. Littr. Hic recte vidit, si h. l. ὅ τι legas, infra ὅ τι κρέσσον esse legendum, ubi omnes τὸ κρέσσον; sed hoc ab auctoris manu esse, codicis vero A. lectionem correctionem referre certum iudico.

κρέσσον τῆς φύσιος τῆς ἀνθρωπίνης. οὗ μὴ ἠδύνατο κρατέειν.] A. in his ἀνθρωπείης, ὧ οὐκ ἠδ. κρατεῖν.

βλάπτειν ἡγήσαντο καὶ τοῦτο ἐζήτησαν ἀφελέειν. Ἰσχυρότατον δὲ ἐστὶ τοῦ μὲν γλυκέος τὸ γλυκύτατον, τοῦ δὲ πικροῦ τὸ πικρότατον, τοῦ δὲ ὀξέος τὸ ὀξύτατον, ἑκάστου δὲ πάντων τῶν ἐόντων ἡ ἀκμή· ταῦτα γὰρ ἑώρων καὶ [1] τῷ ἀνθρώπῳ ἐνεόντα καὶ λυμαινόμενα τὸν ἄνθρωπον. Ἔνι γὰρ ἐν ἀνθρώπῳ καὶ πικρὸν καὶ ἁλμυρὸν, καὶ γλυκὺ, καὶ ὀξὺ, καὶ στρυφνὸν, καὶ πλαδαρὸν, καὶ ἄλλα μυρία παντοίας δυνάμιας ἔχοντα, πλῆθός τε καὶ ἰσχύν. Ταῦτα [2] μὲν μεμιγμένα καὶ κεκρημένα ἀλλήλοισι οὔτε φανερά ἐστι, οὔτε λυπέει τὸν ἄνθρωπον· ὅταν δέ τι τούτων ἀποκριθῇ καὶ αὐτὸ [3] ἐφ᾽ ἑωυτοῦ γένηται, τότε καὶ φανερόν ἐστι καὶ λυπέει τὸν ἄνθρωπον. Τοῦτο δὲ, τῶν βρωμάτων ὅσα ἡμῖν ἀνεπιτήδειά ἐστι καὶ λυμαίνεται τὸν ἄνθρωπον ἐμπεσόντα, τούτων ἓν ἕκαστον ἢ πικρόν τι καὶ ἄκρητόν ἐστι, ἢ ἁλμυρὸν, ἢ ὀξὺ, ἢ ἄλλο τι ἄκρητόν τε καὶ ἰσχυρὸν καὶ διὰ τοῦτο ταρασσόμεθα ὑπ᾽ αὐτῶν, ὥσπερ καὶ [4] ὑπὸ τῶν ἐν τῷ σώματι ἀποκρινομένων. Πάντα δὲ ὅσα [5] ὥνθρωπος ἐσθίει ἢ πίνει, τὰ τοιαῦτα βρώματα ἥκιστα [6] τοιούτου χυμοῦ ἀκρήτου τε καὶ διαφέροντος δῆλα ἔσται μετέχοντα, οἷον ἄρτος τε καὶ μᾶζα καὶ τὰ ἑπόμενα τούτοισι, οἷσι εἴθισται ὥνθρωπος πλείστοισί τε καὶ αἰεὶ χρέεσθαι, ἔξω τῶν πρὸς ἡδονήν τε καὶ κόρον ἠρτυμένων τε καὶ ἐσκευασμένων, καὶ ἀπὸ τούτων πλείστων ἐσιόντων ἐς τὸν ἄνθρωπον ταραχή τε καὶ ἀπόκρισις τῶν ἀμφὶ τὸ σῶμα [7] δυναμίων ἥκιστα γίγνεται, ἰσχὺς δὲ καὶ αὔξησις καὶ τροφὴ μάλιστα δι᾽ οὐδὲν

lentissimum inter dulcia dulcissimum, inter amara amarissimum, inter acida acidissimum et quod in re quaque summum est. Haec enim in homine inesse eique nocere videbant. In homine namque inest et amarum et salsum et dulce et acidum et acerbum et insipidum, aliaque sexcenta, quae pro copia et viribus varias habent facultates. Et haec quidem mixtione et mutua inter se contemperatione, neque cernuntur, neque quemquam molestia afficiunt. At ubi horum quidpiam secretum fuerit, et per se exstiterit, tunc et conspicuum fit et hominem molestia afficit. Quin etiam ex cibariis quae minime nobis conveniunt, quaeque in corpus ingesta homini sunt noxia, eorum quodque aut amarum est et minime temperatum, aut salsum, aut acidum, aut alio quodam modo intemperatum et vehemens, ideoque perturbationem in corpore efficiunt, non secus ac ea, quae e corpore excernuntur. At omnia edulia, quae homo nunc edit aut bibit, ea huius intemperati et praevalentis succi minimam partem habere constat, panem dico et mazam, atque his finitima, quibus homines copiose et semper uti consuevere, praeter ea, quae ad voluptatem et satietatem condiuntur et apparantur. Ex quibus, quamvis magna copia ingerantur, turbatio et facultatum corporis secretio minime contingit, sed robur, incrementum et alimentum, idque nullam aliam ob causam, quam quod probe contemperata nihil habent intemperati, neque vehementis, sed omnia unum quid facta sunt et simplex nec validum.

[1] ἐν τῷ ἀ. — [2] μέν om. — [3] ὑφ᾽ ἑ. — [4] ὑπό om. — [5] ἄνθρωπος. — [6] τουτέου. — [7] δυναμένων.

ἀφελέειν.] ἀφαιρεῖν A.
ἰσχυρότατον δὲ ἐστί.] ἰσχυρότερον δ᾽ ἐστί A., quod tamen non praestat, quin falsam lectionem refert, modo animadvertamus sequens ταῦτα γὰρ ἑώρων καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐνεόντα κ. τ. λ.
τῶν ἐόντων ἡ ἀκμή.] τῶν ἐνεόντων ἡ ἀ. A.
τῷ ἀνθρώπῳ ἐνεόντα.] ἐν τῷ ἀ. ut V. etiam A., aliique duo Parr.
ἔνι γαρ ἐν ἀνθρ.] Sic A., alii libri 4. Vulgo ἐν om.
καὶ πικρὸν καὶ ἁλμ.] καὶ ἁ. καὶ π. A.
ἀνεπιτήδειά ἐστι.] ἀν. εἰσί A.
ἐμπεσόντα.] ἐσπεσόντα A.
τούτων ἓν ἕκαστον.] Sic A.; vulgo ἓν abest.
ἢ πικρόν τι καὶ ἄκρητόν ἐστι.] A. ἢ πικρόν ἐστι καὶ ἄκρ.
ἢ ἄλλο τι ἄκρ.] ἢ ἀλλ᾽ ὅτι ἄκρ. cod. S. apud Foës. et Voss.
ὥσπερ καὶ ὑπὸ τῶν.] ὑπό hic quoque in multis libris Parr. deest. Quod dein sequitur ἐν τῷ σώματι ἀποκρ. invectum est a Littréo ex A., aliis duobus, idemque in V. lego. Vulgo ἐκ τοῦ σώματος.
τοιούτου χυμοῦ ἀκρήτου.] Sic A., τουτέου vulgo, minus recte. Dein pro ἔσται A. ἐστίν.
ὥνθρ.] ὁ ἄνθρ. A et alter quidam et paulo post A. ἀεὶ χρῆσθαι.
ἰσχὺς δὲ καὶ αὔξ.] Vulgo τε καί, illud A. et Voss.
δι᾽ οὐδὲν ἕτερον γίγνεται.] γίγνεται in multis codd. Parr.

ἕτερον [1] γίγνεται, ἢ ὅτι εὖ [2] τε ξυγκέκρηται καὶ οὐδὲν ἔχει ἄκρητον, οὐδὲ ἰσχυρὸν, ἀλλ' ὅλον ἕν τε γέγονε καὶ ἁπλόον καὶ [3] οὐκ ἰσχυρόν.

λγ'. Ἀπορέω δ' ἔγωγε οἱ τὸν λόγον ἐκεῖνον λέγοντες καὶ ἀπάγοντες ἐκ ταύτης τῆς ὁδοῦ ἐπὶ [4] ὑπόθεσιν τὴν τέχνην, τίνα ποτὲ τρόπον θεραπεύσουσι τοὺς ἀνθρώπους, ὥσπερ [5] ὑποτίθενται. Οὐ γάρ ἐστι αὐτοῖσι, — ὡς ἐγὼ οἶμαι, — ἐξευρημένον αὐτό τι ἐφ' ἑωυτοῦ θερμὸν, ἢ ψυχρὸν, ἢ ξηρὸν, ἢ ὑγρὸν, μηδενὶ ἄλλῳ εἴδεϊ κοινωνέον, ἀλλ' οἶμαι ἔγωγε ταὐτὰ βρώματα καὶ πόματα αὐτοῖσι ὑπάρχειν, οἷσι πάντες [6] χρεόμεθα. Προστιθέασι δὲ τῷ μὲν εἶναι θερμῷ, τῷ δὲ ψυχρῷ, τῷ δὲ ξηρῷ, τῷ δὲ ὑγρῷ. Ἐπεὶ ἐκεῖνό γε ἄπορον προστάξαι τῷ κάμνοντι [7] θερμόν τι προσενέγκασθαι· εὐθὺς γὰρ ἐρωτήσει· [8] τί; ὥστε ληρεῖν ἀνάγκη, ἢ ἐς τούτων τι τῶν [9] γιγνωσκομένων καταφεύγειν. Εἰ δὲ δὴ τυγχάνει τὸ μὲν θερμὸν ἐὸν στρυφνὸν, ἄλλο δὲ θερμὸν ἐὸν πλαδαρὸν, ἄλλο δὲ θερμὸν ἄραδον ἔχον, — ἔστι γὰρ καὶ ἄλλα πολλὰ θερμὰ καὶ ἄλλας πολλὰς δυνάμιας ὑπεναντίας ἑωυτοῖσι ἔχοντα, — δεήσει δή τι αὐτῶν προσενεγκεῖν, ἢ τὸ θερμὸν καὶ [10] στρυφνὸν, ἢ τὸ θερμὸν καὶ [11] πλαδαρὸν, ἢ ἅμα τὸ ψυχρὸν

33. Neque vero mihi satis compertum est, qui hac oratione utuntur et artem medicam ab ista via ad sumptum quid abducunt, quonam tandem modo homines ex sumptione curaturi sint. Neque enim, opinor, ipsis est inventum aliquid, quod per se sit calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum, nullius alterius particeps. Verum ut sentio, iidem apud illos cibi et potus exsistunt, quibus etiam nos utimur, sed huic calidi, illi frigidi, huic sicci, illi humidi nomen apponunt. Quandoquidem id fieri nequit, ut aeger iubeatur calidum quid assumere, statim enim quaeret: quid? ita ut statim cogatur nugari, vel ad rerum cognitarum aliquam confugere. Quod si igitur sit calidum quoddam acerbum, aliud vero calidum insipidum, aliud autem calidum turbulentam in corpore motionem excitans, — sunt enim et alia calida multa, quae contrarias inter se facultates habent, — oportebit eorum aliquod offerre, aut calidum quid et acerbum, aut calidum et insipidum, aut frigidum simul et acerbum, — quippe eiusmodi quid etiam exsistit, aut frigi-

[1] γίγνεται om. — [2] τε om. — [3] οὐκ om. — [4] τὴν ὑποθ. τὴν τ. — [5] ὑποτίθεται. — [6] χρώμεθα. — [7] θερμόν τι om. — [8] τί ἐστίν. — [9] γενομένων καταφυγεῖν. — [10] τὸ στρ. — [11] τὸ πλ.

abest; in paucioribus dein τε post εὖ om.; — κέκρηται pro ξυγκεκρ.; idem autem ἔχει οὔτε ἄκρ. οὔτε ἰσχυρόν, item ἁπλοῦν.

καὶ οὐκ ἰσχυρόν.] Vulgo οὐκ abest. Lind. addidit; Littr. μή e Martini lectt. apud Foës. — Rectius habet οὐκ quam μή. — Quod Littréus καὶ ἥσυχον coniicit, mihi non arridet.

33. ἀπάγοντες.] ἄγοντες A.

θεραπεύσουσι.] θεραπεύουσι A. θεραπεύσειεν cod. S. Foës., θεραπεύσειαν Voss.

ὑποτίθενται.] Singulare ὑποτίθεται in multis Parr.

ὡς ἐγὼ οἶμαι.] Nude οἶμαι A.

ἀλλ', οἶμαι ἔγωγε, ταὐτὰ κ. τ. λ.] In his οἴομαι A. Quod autem dein ταὐτά scripsi, e cod. S. Foësii et Vossiano ταυτά habentibus profluxit; nam pessime ταῦτα edebatur. A. dein βρώμ. καὶ τὰ πόμ. αὐτοῖσι, vulgo π. καὶ βρ.

τῷ μὲν εἶναι θερμῷ.] θερμόν A.; eodemque modo reliqua, sed alia manu.

τί;] Sic A., vulgatam e V. notavi.

γιγνωσκομένων.] γινωσκ. A., Littr.; vulgatam e V. notavi.

εἰ δὲ δὴ τυγχάνει τὸ μὲν θερμὸν ἐὸν στρυφνόν.] In his τι θ. pro τὸ μὲν θ. A.; tum idem liber στρυφνόν, ceteris στριφνόν ferentibus.

ἄλλο δὲ θερμὸν ἐὸν πλαδ.] ἐόν A. praebuit Littréo, apud ceteros om.

ἄραδον ἔχον.] ἔχειν A., quod tamen frequentem quoque alias refert participii et infinitivi permutationem.

ἔστι γὰρ καὶ ἄλλα — ἔχοντα.] Sic A. Littr.; in his δέ pro γάρ Par. unus, tum ἄλλα τε θ. κ. ἄλλας δυν. vulgo.

δεήσει δή τι.] Littr. δεήσει δέ τι cum vulgata lect., quam ita sum amplexus ut δέ, quod in codd. ne reperit quidem Littréus, in δή mutarem. Libri alii praebent εἰ δεήσει, in cod. A. in m. εἰ δὲ οἷσι. — Non negligendum ratiocinationem in hoc capitulo probabiliter librariorum culpa, sed tamen certo certius esse perturbatam, nescio vero num lacunis, an alia de causa. Scilicet quomodo hanc ipsam periodum accipere oporteat scire mihi videor, sed minus intelligo quomodo infra ὡς μὲν γὰρ ἔγωγε οἶδα κ. τ. λ. cum superioribus cohaereant, quin puto fere ibi nonnulla deësse. Videat L. B. quoque.

ἢ τὸ θ. καὶ στρυφνόν.] ἢ om. in multis codd. Parr.; στρυφνόν de meo e ceterorum στριφνόν dedi. Dein A. ἢ τὸ θ.

καὶ στρυφνὸν, — ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο, — ἢ τὸ ψυχρόν [1] τε καὶ πλαδαρόν. [2] Ὡς μὲν γὰρ ἔγωγε οἶδα πᾶν τοὐναντίον ἀφ' ἑκατέρου αὐτῶν ἀποβαίνει καὶ οὐ μόνον ἐν ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν σκύτεϊ καὶ ἐν ξύλῳ καὶ ἐν ἄλλοισι πολλοῖσι ἅ ἐστι ἀνθρώπου ἀναισθητότερα· οὐ γὰρ τὸ θερμόν ἐστι τὸ τὴν μεγάλην δύναμιν ἔχον, ἀλλὰ τὸ στρυφνὸν καὶ [3] τὸ πλαδαρὸν, καὶ τἄλλα, ὅσα μοι εἴρηται καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἔξω τοῦ ἀνθρώπου [4] καὶ ἐσθιόμενα καὶ πινόμενα καὶ ἔξωθεν ἐπιχριόμενά [5] τε καὶ προσπλασσόμενα.

λδ'. Ψυχρότητα [6] δ' ἔγωγε καὶ θερμότητα πασέων ἥκιστα τῶν δυναμίων νομίζω δυναστεύειν ἐν τῷ σώματι διὰ τάσδε τὰς προφάσιας· ὃν μὲν ἂν δήπου χρόνον μεμιγμένα αὐτὰ ἑωυτοῖσι ἅμα τὸ ψυχρόν [7] τε καὶ τὸ θερμὸν ᾖ, οὐ λυπέει· κρῆσις γὰρ καὶ μετριότης τῷ μὲν ψυχρῷ γίγνεται ἀπὸ τοῦ θερμοῦ, τῷ δὲ θερμῷ ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ· ὅταν [8] δ' ἀποκριθῇ χωρὶς ἑκάτερον, τότε λυπέει. Ἐν δὲ δὴ τούτῳ τῷ καιρῷ ὅταν τὸ ψυχρὸν [9] ἐπιγένηται καί τι λυπήσῃ τὸν ἄνθρωπον, διὰ τάχεος πρῶτον δι' αὐτὸ τοῦτο πάρεστι τὸ θερμὸν αὐτόθεν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου οὐδεμιῆς βοηθείης, οὐδὲ παρασκευῆς δεόμενον· καὶ ταῦτα καὶ ἐν ὑγιαίνουσι τοῖσι ἀνθρώποισι ἀπεργάζεται καὶ ἐν κάμνουσι. Τοῦτο μὲν εἴ τις θέλοι ὑγιαίνων χειμῶνος διαψῦξαι τὸ σῶμα ἢ λουσάμενος ψυχρῷ, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ, ὅσῳ ἂν αὐτὸ ἐπιπλέον ποιήσῃ καὶ ἤν γε μὴ παντάπασι παγῇ τὸ σῶμα, ὅταν εἵματα λάβῃ καὶ ἔλθῃ ἐς τὴν σκέπην, μᾶλλον καὶ ἐπιπλέον θερμαίνεται τὸ σῶμα. Τοῦτο

dum atque insipidum. Uti ego enim novi quodvis contrarium ab horum alterutro continget, idque non solum in homine, sed etiam in corio et ligno, aliisque multis, quae sensum habent longe obtusiorem quam homo. Neque enim calidum est, quod magnam vim habet, sed acerbum et insipidum, ceteraque de quibus dixi cum in homine, tum extra hominem, in iis quae eduntur, aut bibuntur, vel foris illinuntur, vel ad corpus admoventur pro cataplasmatis.

34. Frigidum quidem et calidum inter omnes facultates minimum in corpore posse has ob causas existimo. Quamdiu enim calidum et frigidum inter se permixta fuerint, molestia neutiquam afficiunt. Contemperationem enim et commoderationem habet frigidum a calido, et calidum a frigido. At ubi alterum ab altero seiunctum fuerit, tunc offendit. Quo itaque tempore frigus innascitur et hominem affligit, primum ex eo ipso calidum indidem ex homine praesto est, sine ullo praesidio atque apparatu, idemque tum in sanis, tum in aegrotantibus efficit. Quod si quis sanus hieme sive lotione frigida, sive quovis alio modo corpus refrigerare volet, quo plus id fecerit, si plane corpus non congelarit, is ubi vestimenta sumpserit, et sub tectum se receperit, eo magis et vehementius corpore incalescet. At vero si multum calefieri, vel balneo calido, vel copioso igne cupiat, moxque cum eadem veste eodem loco, quo perfrigeratus fuerat, commorari, multo frigidior atque alias magis inhorrescere conspicie-

[1] τε om. — [2] ὥσπερ 'έγωγε. — [3] τό om. — [4] καί om. — [5] καὶ πλασσόμενα sine τε. — [6] δέ sine 'έγωγε. — [7] τε om. — [8] δὲ ἀποκριθείη. — [9] ἐγγένηται καὶ λυπ.

καὶ τὸ πλ. — Paulo post καὶ τὸ στρυφνόν A., ubi vulgo καὶ στριφνόν sine articulo.

ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο.] In his καὶ τοιοῦτόν τι A. — Dein ἢ τὸ ψ. τε καὶ πλ. scripsi de meo, reliquis καί pro ἤ habentibus, A. vero καί omittente et codice S. Foësii ἢ καὶ ψυχρόν ferente, qua in re cum Voss. consentit.

Ὡς μὲν γάρ.] ὥσπερ γάρ e solo A. adnotat Littréus, sed cf. Vossiani lectionem; ἐγώ A. pro ἔγωγε.

ἀφ' ἑκατέρου.] Sic A., Voss., ἐφ' ἑκ. vulgo.

καὶ οὐ μόνον.] καί om. A.

τὸ τὴν μ. δ. ἔχον.] τό ex A. solo Littréus.

προσπλασσόμενα.] Sic A.; ineptissime ceteri πως πλασσόμενα.

34. Ψυχρότητα — τότε λυπέει.] In his A. ἐγώ et πασῶν δυνάμεων, et αἰτίας pro προφάσιας. Dein ἢν μή et ταῦτα ἑαυτοῖς ἅμα τὸ θερμόν τε καὶ ψυχρὸν ἐνέῃ. Porro τῷ μὲν θ. γ. ἀ. τ. ψ. τ. δ. ψ. ἀ. τ. θερμοῦ καὶ τἄλλα κατὰ λόγον. Ex eodem libro δ' ἀποκριθῇ recepi pro vulgato δὲ ἀποκριθείη; quippe optativus constare nequit.

ὅταν τὸ ψ. ἐπιγένηται.] Sic A. Littr.; vulgatam e V. notavi.

μᾶλλον καὶ ἐπιπλέον.] ἔτι μ. κ. ἐπιπλεῖον A.

τοῦτο δὲ, εἰ θέλοι.] ἐθέλον A., ἐθέλει alius cod. Par.,

δὲ, εἰ θέλοι ἐκθερμανθῆναι στερεῶς ἢ λουτρῷ θερμῷ ἢ πολλῷ πυρὶ, ἐκ δὲ τούτου τὸ αὐτὸ εἷμα ἔχων ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ τὴν διατριβὴν ποιέεσθαι, ὥσπερ [1] διεψυγμένος, πολὺ φανεῖται καὶ ψυχρότερος καὶ ἄλλως φρικαλεώτερος. [2] Ἢ εἰ ῥιπιζόμενός τις ὑπὸ πνίγεος καὶ [3] παρασκευάζων αὐτὸς ἑωυτῷ ψύχος ἐκ [4] τοιούτου ἂν τρόπου διαπαύσαιτο, τοῦτο ποιέοντι δεκαπλάσιον [5] παρέσται τὸ καῦμα καὶ τὸ πνῖγος ἢ τῷ μηδὲν τοιοῦτον ποιέοντι. Τὰ δὲ δὴ καὶ [6] πουλὺ μείζω, ὅσοι ἂν διὰ χιόνος, ἢ ἄλλης ψύξιος βαδίσαντες [7] ῥιγώσωσι διαφερόντως πόδας, ἢ χεῖρας, ἢ κεφαλὴν, οἷα πάσχουσι ἐς τὴν νύκτα, ὅταν περισταλέωσί τε καὶ ἐν ἀλέῃ γένωνται, ὑπὸ καύματος καὶ κνησμοῦ· καὶ ἔστι οἷσι φλυκταῖναι ἀνίστανται· ὡς [8] ἀπὸ πυρὸς κατακεκαυμένοισι καὶ οὐ πρότερον τοῦτο πάσχουσι πρὶν ἢ θερμανθῶσι. Οὕτως ἑτοίμως ἑκάτερον αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἕτερον παραγίγνεται. Μυρία δ' ἂν καὶ ἕτερα ἔχοιμι εἰπεῖν. Τὰ δὲ κατὰ τοὺς νοσέοντας, [9] οὐχὶ οἷσι ἂν ῥῖγος γένηται, τούτοισι ὀξύτατος ὁ πυρετὸς ἐκλάμπει; καὶ οἷσι μὴ, οὐχ οὕτως ἰσχυρῶς, ἀλλὰ καὶ παυόμενος δι' ὀλίγου καὶ ἄλλως τὰ πολλὰ [10] ἀσινής; καὶ [11] ὅσον

tur. Vel qui in magno aestu ventulo per flabellum excitato, hoc modo sibi frigus conciliare parat, is decuplo maiorem ardorem et aestum sentiet quam qui eiusmodi nihil fecerit. Atque istis sunt sane multo maiora quae qui per nives, aut alia frigora itinere facto, supra modum pedibus vel manibus, vel capite perfrigerati, noctu patiuntur, cum vestibus contecti et loco calido se continentes, pruritu et ardore divexantur, quibusdam etiam pustulae velut igne ambustis attolluntur, neque id iis accidit antequam calorem sentiant. Tam facile eorum alteri alterum succedit. Quibus et sexcenta alia adiicere possem; verum quae circa aegrotos accidunt spectemus. Annon quibus rigor exoritur, iis acutissima febris instar flammae emicat? Et quibus non oritur, eos non adeo vehementer affligit et intra breve tempus quiescit, et alioqui fere innoxia, quaeque quamdiu affuerit, calore totum corpus pervadit, ea maxime in pedes desinit, in quibus rigor et frigus vehementissimum diutissime perdurarunt. Rursus ubi sudor eruperit et febris decesserit, multo vehementius perfrigescit quam si per initia non prehendisset. Ab eone igitur quid magnum aut

[1] ὁ διεψ. — [2] ἢ ῥιπιζ. — [3] παρασκευάζων. — [4] τούτου τρόπου. — [5] πάρεστι. — [6] πολλῷ. — [7] ῥιγώσει. — [8] ἀπὸ π. κατεκαυμένοισι. — [9] οὐχ. [10] εὐσινής. — [11] οἷον.

θέλει cod. S. Foësii et Voss. Dein pro στερεῶς A. alii multi Parr. et Voss. ἰσχυρῶς.

τὸ αὐτὸ εἷμα.] Sic A.; τὸ ὠυτὸ ε. cett.

ὥσπερ διεψυγμένος.] Vulgo ὥσπερ ὁ διεψ., sed Littréus cum A. omisit articulum putans de eodem homine agi, de quo in superiore periodo; consentio. — Merc. in m. ᾧ περ, quod item ferri possit; sed deterius est quod dein φαίνεται habet A. pro φανεῖται.

Ἢ εἰ ῥιπ. τις.] Vulgo ἢ ῥιπ., quod quum ferri non posse videret Littréus, εἰ ῥιπ. τις scripsit. Desidero tamen particulam, qua periodus haec cum superioribus connectatur; itaque ἢ εἰ ῥ. dedi, lenius sic emendari putans, quam si καὶ εἰ ῥ. darem, quod primum volueram. Olim cum censuram scribebam editionis Parisiensis, perperam hanc periodi partem cum superiore connectere volebam. Moneo ne quis forte miretur me sententiam mutavisse.

παρασκευάζων αὐτὸς ἑωυτῷ ψύχος.] Littr. ex A. recepit παρασκευαζόμενος, quod recentem, nec necessariam correctionem esse puto. Nempe quum αὐτὸς ἑωυτῷ addatur, medium non requiri et activum recte constare existimo.

ἐκ τοιούτου ἂν τρόπου διαπαύσαιτο, τοῦτο ποιέοντι.] In his vulg. ἐκ τούτου τοῦ τρόπου διαπαύσαι τῷ τοῦτο π. — A.: διαπαύσαιτο τοῦτο ποιέων δέκαπλ. — Idem liber dein ἔσται pro vulgato πάρεστι et πνίγος sine articulo, et μηδὲ τοιοῦτον ποιοῦντι pro μηδὲν τούτων ποιέοντι vulgatae. Certum est διαπαύσαι τῷ ortum esse vel e διαπαύσαιτο, vel e διαπαύσαιτο τῷ; nominativus enim ποιέων correctio est in A., quae parum placet. Nec praestat simplex ἔσται prae composito, ita ut e πάρεστι futurum effecerim. Reliqua in vulgata bene habent, nisi quod malui τοιοῦτον cum A. legere quam τούτων servare.

πουλὺ μείζω.] Hic rursus cod. S. Foësii cum Vossiano conspirat, cf. varr. lectt.

ὅσοι ἂν — ῥιγώσωσι.] οἱ γὰρ — ῥιγώσουσι A.; idem autem ἄλλου ψύχεος pro ἄλλης ψύξιος.

ὡς ἀπὸ πυρὸς κατακ.] ὥσπερ τοῖς ἀ. π. κατακεκαυμένοις A.; idem liber dein πρὶν θερμ. sine ἤ.

ἑκάτερον αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἕτερον παραγ.] Vulgata hic ἐπὶ θάτερα, sed A. ἐπὶ θάτερον; itaque ἐπὶ τὸ ἕτερον malui dare, nam singulare requiro, nec fero barbarum θάτερον.

καὶ ἕτερα ἔχοιμι εἰπεῖν.] In his ἄλλα pro ἕτ. A. Idem cod. paulo post νοσεῦντα, et ex eodem οὐχί pro οὐχ dedi; habet etiam ὅσοις pro οἷσι et τούτοις.

καὶ οἷσι μὴ, οὐχ οὕτως ἰσχυρῶς, ἀλλὰ καὶ παυόμενος — ἀσινής;] Vulgo καὶ οὐχ οὕτως ἰσχυρῶς ἀλλὰ κ. τ. λ.; sed in his A. οὐχί et καὶ οἷσι οὐχ Vaticana exempl. apud Foës. et Zuingerus. — Littréus forte corruptum esse textum scribit; quod quin verum sit nullus dubito. Antithesis est inter haec et superiora. Hinc dedi quod typis descriptum est, putans eum febri cum rigore opponere aliam sine rigore.

ὅσον ἂν χρ.] Sic A., vulgatam e V. notavi.

ἂν χρόνον [1] παρέῃ, διάθερμος καὶ διεξιὼν διὰ παντὸς [2] τελευτᾷ ἐς τοὺς πόδας μάλιστα, [3] οὗπερ τὸ ῥῖγος καὶ ἡ ψύξις νεηνικωτάτη καὶ ἐπὶ πλέον ἐνεχρόνισε· πάλιν δὲ ὅταν ἱδρώσῃ καὶ ἀπαλλαγῇ ὁ πυρετὸς, πολὺ μᾶλλον διεψύχθη ἢ [4] εἰ μὴ ἔλαβε τὴν ἀρχήν. Ὡῖ οὖν διὰ τάχεος οὕτω παραγίγνεται τὸ ἐναντιώτατόν τε καὶ ἀφελόμενον τὴν δύναμιν ἀπὸ ταὐτομάτου, τί ἂν ἀπὸ τούτου μέγα, [5] ἢ δεινὸν γένοιτο; ἢ τίνος δεῖ πολλῆς ἐπὶ τούτῳ βοηθείης; Εἴποι δ' ἄν τις· ἀλλ' οἱ πυρεταίνοντες τοῖσι καύσοισί τε καὶ περιπνευμονίῃσι καὶ ἄλλοισι ἰσχυροῖσι νοσήμασι οὐ ταχέως ἐκ τῆς θέρμης ἀπαλλάσσονται· οὐδὲ πάρεστι [6] ἐνταῦθα τὸ θερμὸν ἐπὶ τὸ ψυχρόν. Ἐγὼ δὲ τοῦτό μοι μέγιστον τεκμήριον ἡγεῦμαι εἶναι, ὅτι οὐ διὰ τὸ θερμὸν [7] ἁπλῶς πυρεταίνουσι οἱ ἄνθρωποι, οὐδὲ τοῦτο εἴη τὸ αἴτιον τῆς κακώσιος [8] μοῦνον, ἀλλ' ἔστι καὶ πικρὸν καὶ θερμὸν τὸ αὐτὸ καὶ θερμὸν καὶ ὀξὺ, καὶ ἁλμυρὸν καὶ θερμὸν καὶ ἄλλα μυρία καὶ πάλιν γε ψυχρὸν μετὰ δυναμίων ἑτέρων. Τὰ μὲν οὖν λυμαινόμενα ταῦτά ἐστι· ξυμπάρεστι δὲ καὶ τὸ θερμὸν ῥώμης μετέχον, ὡς ἂν τὸ ἡγεύμενον καὶ παροξυνόμενον καὶ αὐξανόμενον ἅμα ἐκείνῳ, δύναμιν [9] δ' ἔχον οὐδεμίαν πλείω τῆς προσηκούσης.

grave exspectes, aut cuiusnam magni praesidii indigeat; cui contrarium tam cito succedit, quod eius vires sponte aufert? At obiiciat aliquis febre ardente aut pulmonum inflammatione, vel aliis vehementibus morbis detentos, qui neque calore cito liberantur, neque frigori calor his succedit. Illud vero mihi magno argumento esse videtur quod neque calidum simpliciter febricitantium, neque ipsum solum affectionis causa sit, sed est et amarum et calidum idem et calidum et acidum, et salsum et calidum et innumera alia, ac rursus frigidum aliis facultatibus coniunctum. Haec sunt igitur a quibus noxa provenit, sed et calidum adiunctum est, robur habens et veluti principatum: quod incitat et una cum eo, cui coniunctum est, auget, nullam tamen peculiarem vim iusto maiorem obtinet.

λε'. Δῆλον δὲ ταῦτα ὅτι ὧδε ἔχει ἐκ τῶνδε τῶν σημείων· πρῶτον μέν ἐστι φανερώτατα ὧν πάντες ἔμπειροι πολλάκις ἤδη ἐσμέν τε

35. Manifestum autem est haec ita se habere his ex signis: primum quidem id maxime apertum est, quod omnes iam saepe experti sumus

[1] παρέῃ om. — [2] τελευτάων. — [3] οὔπερ. — [4] εἰ om. et dein τήν. — [5] ἢ om. — [6] ἐνταῦθα τὸ θ. ἐπὶ τὸ ψ. — [7] ἁπλῶς om. — [8] μοῦνον om. — [9] δέ sine ἔχον.

τελευτᾷ ἐς τοὺς πόδας.] Sic A. Littr.; vulgatam e V. adscripsi.

οὗπερ.] ᾧπερ plures libri. ὥσπερ unus.

ἐνεχρόνισε.] Sic A., ἐχρόνισε cett.; idem cod. A. πάλιν τε et ἱδρώσῃ τε καί.

διεψύχθη.] ἔψυξε vulgo, διέψυξε A.; hoc in passivum mutavi.

ἀφελόμενον.] ἀφαιρούμενον A.

τίνος δεῖ.] τί δή A. i. e. τί δεῖ, non male sane!

εἴποι δ' ἄν τις.] Littréus ex A. εἴποι ἄν τις, idemque lego in Voss.; equidem δ' interposui, ante A periisse ratus Δ. Nempe quum hoc ad seqq., non ad superiora spectet, δέ requiritur. Vulgata εἴποιεν ἄν τις.

οὐδὲ πάρεστι ἐνταῦθα τὸ θ. ἐπὶ τὸ ψ.] Cod. A. οὐδὲ π. ἐνταῦθα τὸ θ. ἢ τὸ ψ., quod recepit Littréus ἐνταῦθα ἔτι legens, mihi vero vulgato deterius videtur.

καὶ θ. καὶ ὀξύ.] καὶ ὀ. καὶ θ. A., tum omittit καὶ ἁλμ. καὶ θ. —

ἅμα ἐκείνῳ.] Sic cod. A., cett. ἅμα κείνῳ.

δύναμιν δ' ἔχον κ. τ. λ.] ἔχον apud ceteros non legitur; nisi addas, accusativus δύναμιν δὲ οὐδεμίαν πλείω τῆς προσηκούσης pendebit a μετέχον, quod iam cum genitivo ῥώμης compositum est. Itaque malui ἔχον supplere quam idem verbum in eadem periodo cum genitivo et accusativo simul construere.

35. δῆλον κ. τ. λ.] δηλαδὴ ταῦτα ὧδε ἔχει ἐπὶ τῶνδε τῶν σημείων vulgata: Littréus recepit e cod. A. δῆλα δὲ ταῦτα ὅτι ὧδε ἔχει ἐπὶ κ. τ. λ. In qua codicis A. lect. ἐκ τῶνδε τῶν σ. est legendum, quin neque in vulgata ἐπί concoquo; sed neque recte habet in A. δῆλα δὲ ταῦτα, quippe quod ortum est e δῆλον δὲ ταῦτα, quod repono.

ἤδη ἐσμέν τε καὶ γιγνόμεθα.] Vulgo γινόμεθα, sed A. ἐσόμεθα, quod recepit Littr. Idem hic valet me iudice quod

καὶ [1]γιγνόμεθα. Τοῦτο μὲν, ὅσοισι ἂν ἡμέων κόρυζα ἐγγένηται καὶ ῥεῦμα κινηθῇ διὰ τῶν ῥινῶν, τοῦτο [2]ὡς τὸ πολὺ δριμύτερον τοῦ πρότερον γενομένου τε καὶ ἰόντος ἐκ τῶν ῥινῶν καθ' ἑκάστην ἡμέρην· [3]καὶ οἰδέειν μὲν ποιέει τὴν ῥῖνα καὶ ξυγκαίει θερμήν τε καὶ διάπυρον ἐσχάτως· ἢν δὲ τὴν χεῖρα προσφέρῃς καὶ πλείω χρόνον παρῇ, καὶ ἐξελκοῦται τὸ χωρίον, ἄσαρκόν τε καὶ σκληρὸν ἐόν. Παύεται δὲ πῶς τό γε καῦμα ἐκ τῆς ῥινὸς, οὐχ ὅταν τὸ ῥεῦμα γίγνηται καὶ ἡ φλεγμονή· ἀλλ' ἐπειδὰν παχύτερόν τε καὶ ἧσσον δριμὺ ῥέῃ, πέπον τε καὶ μεμιγμένον [4]μᾶλλον τῷ πρότερον γενομένῳ, τότ' ἤδη καὶ τὸ καῦμα πέπαυται. [5]Ἀλλ' οἷσι ὑπὸ ψύχεος φανερῶς αὐτοῦ μόνου γίγνεται, μηδενὸς ἄλλου ξυμπαραγενομένου, πᾶσι ἡ αὐτὴ ἀπαλλαγὴ, — ἐκ μὲν τῆς ψύξιος διαθερμανθῆναι, ἐκ δὲ τοῦ καύματος διαψυχθῆναι καὶ ταῦτα ταχέως παραγίγνεται καὶ πέψιος οὐδεμιῆς προσδεῖται. Τὰ δ' ἄλλα πάντα, ὅσα διὰ χυμῶν δριμύτητας καὶ ἀκρησίας γίγνεται, φημὶ ἔγωγε τὸν αὐτὸν τρόπον [6]ἀποκαθίστασθαι, κρηθέντα τε καὶ πεφθέντα.

et experimur. Si quidem ubi nobis gravedo exoritur et ex naribus humor effluit, hic plerumque multo acrior est eo, qui olim oriebatur et quotidie e naribus fluxit, et nasum tumidum reddit et comburit quam maxime calidum factum et incensum. Quodsi etiam manum admoveas et diutius duraverit, locus etiam exulceratur quippe carnis expers et durus. At vero narium ardor tum sedatur, non cum fluxio fit et inflammatio adest, sed cum humor crassior et minus acris exstiterit, ac concoctus eique, qui prius aderat magis permixtus. Sed quibus ex solo frigore et nullius alterius accessione hic affectus suscitatur, his omnibus eodem modo liberatio contingit, ut ex frigore percalescant, e calore vero perfrigescant, quod quidem celeriter fit, neque ullius concoctionis indiget. Reliqua autem omnia, quae ex humorum acrimonia et intemperantia oriuntur, affirmo eodem modo sedari, commoderata et concocta.

λϛʹ. Ὅσα τ' αὖ ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τρέπεται τῶν ῥευμάτων, ὡς ἰσχυρὰς καὶ παντοίας δριμύτητας ἔχοντα, ἑλκοῖ μὲν βλέ-

36. At fluxiones in oculos irruentes ex vehementi et cuiusvis humorum acrimonia, palpebras quidem exulcerant et quibusdam genas,

[1] γινόμεθα. — [2] ὡς πολύ vulg. — [3] καί om. — [4] μ. τ. πρ. γεν. abest. — [5] ἄλλοισι δὲ ὑπό. — [6] ἀποκαθίσταταί τε κριθ.

subinde dicunt: ἐσόμεθα non est pravum, sed non necessarium; ἔμπειρος εἶναι et ἔμπειρος γίγνεσθαι differunt ita ut illud praeteritum sit, cuius hoc praesens.

τοῦτο μέν.] τοῦτο μὲν γάρ A., non male. Ex eodem libro ὡς τὸ πολύ pro vulgato ὡς π. scripsi.

καὶ οἰδέειν.] In καί h. l. omittendo rursus cod. S. Foësii et Voss. conspirant.

καὶ διάπυρον ἐσχάτως· ἢν δὲ τὴν χεῖρα — σκληρὸν ἐόν.] Zuingerus Latine expressit: καὶ διάπυρον ἐσχάτως ἢν τὴν χεῖρα προσφέρῃς· ἢν δὲ καὶ πλείω χρόνον παρῇ καὶ ἐξελκοῦται κ. τ. λ. Sed vulgata bene habet, nec constat unde Zuingerus sua hauserit.

τό γε καῦμα.] γε om. A.

καὶ ἡ φλεγμονή.] Ceteri ᾖ post φλεγμονή, quod minus aptum.

καὶ ἧσσον δριμὺ ῥέῃ.] ῥέῃ h. l. additum est a Littréo ex A.; ceteri non habent. Pro πέπον τε καὶ μ. μ. A. καὶ π. καὶ μ. μ.

τότ' ἤδη.] τὸ δὲ ἤδη A.

ἀλλ' οἷσι ὑπὸ ψύχεος.] Vulgo libri ἄλλοισι δὲ ὑπὸ ψ., sed Littréus de suo in hac lect. ἀλλ' οἷσι scripsit. Puto autem eum recte fecisse, sed tum etiam δέ abundat, quod eieci, putans demum invectum fuisse postquam ἀλλ' οἷσι abierat in ἄλλοισι.

πᾶσι ἡ αὐτὴ ἀπαλλαγὴ, —] Vulgo πᾶσι δὲ αὕτη ἡ ἀπ., in qua lect. δέ omisit Littréus plurium librorum fide. Sed A. πᾶσι δὲ ἡ αὐτὴ ἀπ., quod, modo δέ abiicias aut in δή mutes, verum esse existimo propter sequentis periodi verba τὸν αὐτὸν τρόπον ἀποκαθίστασθαι.

ἐκ δὲ τοῦ καυμ. διαψυχθ.] Hoc membrum in pluribus codd. Parr. et Voss. deëst.

Τὰ δ' ἄλλα πάντα — πεφθέντα.] Vulgo: τὰ δ' ἄλλα πάντα ὅσα διὰ χυμῶν δριμύτητας καὶ ἀκρησίας φημὶ ἔγωγε γίνεσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον ἀποκαθίστανται τε κρηθέντα καὶ πεφθέντα. Hanc lect. servavit Littr., nisi quod τε delevit. Verum ex A. hausit: τά τε ἄλλα πάντα ὅσα χυμῶν δριμύτητας καὶ ἀκρασίας φημὶ ἔγωγε γίνεσθαι. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἀποκαθίστασθαι πεφθέντα καὶ κριθέντα. In qua lect. τά τε initio vitiosum est et διά casu fortuito periisse puto. Sed neque vulgatam bene habere ordo verborum docet, qui ineptus est; nempe τε non abundat, sed de sede sua aberravit; quum autem etiam φημὶ ἔγωγε de sede sua motum esset, γίνεται in γίνεσθαι et ἀποκαθίστασθαι in ἀποκαθίστανται abiit; concinnitas inter hanc periodum et superiorem id ultro docet.

36. Ὅσα τ' αὖ.] τε A. et περί pro ἐπί; tum ὡς om. et

φαρα, κατεσθίει δὲ ἐνίων γνάθους τε καὶ τὰ ὑπὸ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι, ἐφ' ὅ τι [1] ἂν ἐπιρρυῇ, ῥήγνυσί τε καὶ διεσθίει τὸν ἀμφὶ τὴν ὄψιν χιτῶνα. Ὀδύναι δὲ καὶ καῦμα καὶ φλογμὸς ἔσχατος κατέχει μέχρι τινὸς, μέχρις ἂν τὰ ῥεύματα πεφθῇ καὶ γένηται παχύτερα καὶ [2] λήμη ἀπ' αὐτῶν ᾖ· τὸ δὲ πεφθῆναι γίγνεται ἐκ τοῦ μιχθῆναι καὶ κρηθῆναί τε ἀλλήλοισι καὶ ξυνεψηθῆναι. Τοῦτο [3] δὲ ὅσα ἐς τὴν φάρυγγα, ἀφ' ὧν βράγχοι γίγνονται, κυνάγχαι, ἐρυσιπέλατα, περιπνευμονίαι, πάντα ταῦτα τὸ μὲν πρῶτον ἁλμυρά τε καὶ ὑγρὰ καὶ δριμέα ἀφίει καὶ ἐν τοῖσι τοιούτοισι ἔρρωται τὰ νοσήματα. Ὅταν δὲ παχύτερα καὶ πεπαίτερα γένηται καὶ πάσης δριμύτητος ἀπηλλαγμένα, τότ' ἤδη καὶ οἱ πυρετοὶ λύονται καὶ τἄλλα τὰ λυπέοντα τὸν ἄνθρωπον. Δεῖ δὲ δήπου ταῦτα αἴτια ἑκάστου ἡγεῖσθαι [4] εἶναι, ὧν παρεόντων μὲν τοιοῦτον τρόπον ἀνάγκη γίγνεσθαι, μεταβαλλόντων δὲ ἐς ἄλλην κρῆσιν, παύεσθαι. [5] Ὁκόσα οὖν ἀπ' αὐτῆς τῆς θέρμης εἰλικρινέος ἢ ψύξιος γίγνεται καὶ μὴ μετέχει ἄλλης δυνάμιος μηδεμιῆς, οὕτω παύοιτ' ἂν, ὅταν μεταβάλλῃ ἐκ τοῦ ψυχροῦ ἐς τὸ θερμὸν καὶ ἐκ τοῦ θερμοῦ ἐς τὸ ψυχρόν· μεταβάλλει δὲ ὅνπερ προείρηταί μοι [6] τρόπον. [7] Ἔτι τοίνυν τἄλλα, ὅσα κακοπαθέει ὁ ἄνθρωπος, πάντα ἀπὸ δυναμίων γίγνεται. Τοῦτο μὲν γὰρ, ὅταν πικρότης τις ἀποχυθῇ, ἣν δὴ

subiectasque oculis partes, ad quas confluxerint, erodunt, tunicam etiam pupillam ambientem rumpunt et exedunt. Dolor autem et ardor summaque inflammatio tamdiu detinet, dum fluxio concocta fuerit et crassior evaserit, et concretae sordes ab iis natae sint. Concoquitur vero ubi mutua fuerit permixtio, contemperatio et cum aliis coctio. Quinetiam quae in fauces feruntur, ex quibus raucedines oriuntur, anginae, erysipelata, et pulmonum inflammationes, haec omnia primum quidem salsa, humida et acria demittunt et in his morbi confirmantur. At vero ubi crassiora et magis cocta fuerint, omnemque acrimoniam deposuerint, tum iam et febres et quae molestia afficiebant desinunt. Eas vero rei cuiusque causas existimare oportet, quae quidem cum adsunt, hoc modo provenire necesse est, et quibus in aliud temperamentum commutatis cessare. Quaecumque igitur ab ipso puro calore et frigore nulliusque alterius facultatis participe acciderint, hac ratione cessabunt, si ex frigido in calidum et ex calido in frigidum commutata fuerint. Commutantur vero ad eum, quem dixi, modum. Praeter haec quaecumque hominem male afficiunt, ea omnia ex facultatibus oriuntur. Veluti quidem si amarus humor aliquis, quem bilem flavam nuncupare solemus, effusus fuerit, quaenam anxietates, aestus et impotentiae detinent? Quibus interdum liberati, vel spontanea pur-

[1] ἂν om. — [2] λῆμαι ἀπ' αὐτέων ἴκωσι. — [3] δ'ὅσα. — [4] εἶναι om. — [5] ὁκόταν οὖν ἀπὸ αὐτέης. — [6] τρόπον εἴρηται. — [7] εἴ τι.

cum aliis pluribus ἰσχυρά habet; dein δ' ἐνίων legit, τε pone γνάθους om. et ἐπί pro ὑπό fert. Habet autem ῥήγνυσι δὲ καὶ ἐσθίει.

φλογμός.] A. φλεγμός.

καὶ λήμη ἀπ' αὐτῶν ᾖ.] Cod. S. Foësii cum Vossiano h. l. rursus congruit. Vulgata εἴη pro ᾖ; alii libri καὶ λῆμαι ἀπ' α. εἴη; — A. καὶ μὴ ἄπεπτον ᾖ. Littréus vulgatum εἴη in ἴῃ mutavit, ut subiunctivum haberet, sed quum ἀπ' αὐτῶν sit ἀπὸ τῶν ῥευμάτων, parum apte ab his λήμη ἰέναι dicetur: λήμη ἀπὸ τῶν ῥευμάτων γίγνεσθαι. aut εἶναι apte dicetur, non ἰέναι. Itaque ex A. recepi ᾖ, licet ceterum eius lectio h. l. valde corrupta sit.

καὶ κρηθῆναί τε ἀλλήλοισι καὶ ξυνεψ.] In vulgata καί ante κρηθ. abest, quod in A. adponitur, sed contra in eo τε om. Equidem utrumque recipio.

τοῦτο δέ.] Sic A., vulgo τ. δ'. — Idem cod. vetus infra καὶ συνάγχαι et ἐρυσιπέλατά τε καὶ περιπν. —

ἐν τοῖσι τοιούτοισι.] Sic A., alii codd.; vulgo ἐ. τ. τουτέοισι. In ὅταν δὲ παχυτ. A. δέ om.; tum τότε ἤδη habet et παύονται pro λύονται.

ἡγεῖσθαι εἶναι.] Sic A., cett. omm. εἶναι; fere perinde est utrum addas nec ne. Idem liber paulo post: τοιουτότροπον γενέσθαι ἀνάγκη.

ὁκόσα οὖν] Vulgatam e V. notavi: A.: ὁκόσα τε ἀπ' αὐτῆς. Cum Littréo ὁκόσα οὖν dedi, sed simul γίνηται et μετέχῃ in indicativos mutavi, quos A. habet, qui etiam παύοιτο ἄν.

ἐκ τοῦ ψ. ἐς τὸ θ. καὶ ἐκ τοῦ θ. ἐς τὸ ψ.] A. inverso ordine: ἐκ τοῦ θ. ἐς τ. ψ. καὶ ἐκ τ. ψ. ἐς τ. θ.

μεταβάλλει δὲ ὅνπερ προείρηταί μοι τρ.] Sic A.; cett.: μ. δ' ὅν μοι πρ. τρ.

ὁ ἄνθρ.] Sic 3. libri Parr., inter quos A., cett. omm. articulum. Quod A. dein ὡς πάντα habet, errori librariorum deberi puto. Paulo post idem liber γάρ addit post τοῦτο μέν, ceteris id non habentibus.

ἀποχυθῇ.] „Secernatur" reddit Zuing., volueritne, uti opi-

χολὴν ξανθὴν καλέομεν, οἷαι καὶ ἇσαι, καὶ καύματα, καὶ ἀδυναμίαι κατέχουσι· ἀπαλλασσόμενοί τε τούτου ἐνίοτε καὶ καθαιρόμενοι ἢ αὐτόματοι, ἢ ὑπὸ φαρμάκου, [1] ἢν ἐν καιρῷ τι αὐτῶν γένηται, φανερῶς καὶ τῶν πόνων [2] καὶ τῆς θέρμης ἀπαλλάσσονται· ὅσον δ' ἂν χρόνον ταῦτα μετέωρα [3] ᾖ καὶ ἄπεπτα καὶ ἄκρητα, μηχανὴ οὐδεμία οὔτε τῶν πόνων παύσασθαι, οὔτε τῶν πυρετῶν. Καὶ [4] ὅσοισι μὲν ὀξύτητες προΐστανται δριμεῖαί τε καὶ ἰώδεες, οἷαι λύσσαι καὶ δήξιες σπλάγχνων καὶ θώρηκος καὶ ἀπορίη· καὶ οὐ [5] παύεταί τι τούτων πρότερον πρὶν ἢ ἀποκαθαρθῇ τε καὶ [6] καταστορεσθῇ καὶ μιχθῇ τοῖσι ἄλλοισι. Πέσσεσθαι δὲ καὶ μεταβάλλειν καὶ λεπτύνεσθαι καὶ παχύνεσθαι ἐς χυμῶν εἶδος διὰ πολλῶν εἰδέων καὶ παντοίων, — διὸ καὶ αἱ κρίσιες καὶ οἱ ἀριθμοὶ τῶν χρόνων ἐν τοῖσι [7] τοιούτοισι μέγα δύνανται, — πάντων δὴ τούτων ἥκιστα προσήκει θερμῷ, ἢ ψυχρῷ πάσχειν· οὔτε γὰρ ἂν [8] τοῦτό γε σαπείη, οὔτε παχυνθείη. Τί δ' ἂν αὐτὸ φήσομεν εἶναι; [9] κρήσιας αὐτῶν ἄλλην καὶ ἄλλην πρὸς ἀλλήλας ἐχούσας δύναμιν· ἐπεὶ ἄλλῳ γε οὐδενὶ τὸ θερμὸν μιχθὲν παύσεται τῆς θέρμης ἢ τῷ ψυχρῷ, οὐδέ γε πάλιν τὸ ψυχρὸν ἢ τῷ θερμῷ· τὰ δ' ἄλλα πάντα τὰ περὶ τὸν ἄνθρωπον ὅσα ἂν πλέοσι μίσγηται, τοσούτῳ ἠπιώτερα καὶ βελτίονα. Πάντων δὲ ἄριστα διακεῖται [10] ὥνθρωπος, ὅταν πέσσηται

gatione, vel medicamento, si quid horum tempestive contingat, doloribus plane et calore defunguntur. At quamdiu illa sublata, incocta et minime contemperata fuerint, nulla arte neque dolores neque febres finiuntur. Et quibus quidem acuti, acres et aeruginosi humores praevalent, quinam furores ac viscerum et thoracis lancinationes, animique abiectio inde oriuntur? Neque prius horum aliquid quiescit quam expurgatus, deiectus et aliis permixtus fuerit. Multis autem variisque modis concoqui, permutari, tenuari et in humorum naturam crassescere posse, — quare in istis et iudicationes et temporum numeri magnum pondus habent, — eorum nihil calido aut frigido contingere solet, cum neque putrescere, neque incrassari possit. Quid vero hoc ipsum esse dicemus? Nempe eorum contemperationes esse aliam aliamque inter se vim habentes; quandoquidem calidum nullius alterius permixtione quam frigidi calidum esse desinet, neque contra frigidum quam calidi; at reliqua omnia, quae in homine insunt, quo pluribus permiscentur, eo mitiora et meliora evadunt. Isque tum demum optime affectus est, ubi concoquuntur et in quiete sunt, nullamque facultatem propriam ostendunt. Ac de his quidem abunde mihi dixisse videor.

[1] ἤ. — [2] καί om. — [3] εἴη. — [4] οἷσι. — [5] etiam V. παύεταί τι. — [6] καταστορεσθῇ. — [7] τουτέοισι. — [8] τοῦτό γε. — [9] κρῆσίς τε αὐτέων ἐστὶ, πλὴν πρὸς ἄλληλα ἔχουσα δ. — [10] ὁ ἄνθρ.

natur Littr., ἀποκριθῇ, non certo scio; saltem non opus est. Dein A. ἣν δὲ χ. ξ. κ. —

οἷαι καὶ ἇσαι] Sic plures codd. Parr.; vulgo καί abest.

καύματα.] Sic A., cett. καῦμα; idem liber δέ pro τε post ἀπαλλασσόμενοι.

ἣν ἐν καιρῷ τι ἀ. γεν.] A. ἢ — γίνεται i. e. εἰ — γίνεται. Quod e Voss. enotavi καί ante τῆς θέρμης abesse, etiam in multis Parr. vidit Littréus.

ὅσον δ' ἂν χρ.] Sic A., alii Parr., vulgo in his δ' αὖ. Paulo post παύεσθαι A. pro aoristo.

καὶ ὅσοισι μὲν ὀξυτ. προΐστανται.] Vulgo οἷσι, sed cod. A. sequor. Verum de meo προσίστανται mutavi in προΐστ. cf. Ep. VI. 5. 10. p. 591. Vol. I.

καὶ οὐ παύεταί τι τούτων.] καί initio de meo, τι e solo Voss. adposui, sed latet in τε, quod ex uno Par. adnotat Littr. τούτων de meo pro ceterorum τούτου scripsi. — A. paulo post καταστορεθῇ.

λεπτύνεσθαι καὶ π.] λ te καὶ π. A.; idem δι' ἄλλων pro διὰ πολλῶν, quod aliquando praetuli, nunc tamen vix scio quid praestet.

σαπείη, οὔτε παχυνθείη.] Vulgo haec verba coniunctivo efferuntur, sed A. σαπίῃ καὶ παχυνθείῃ, quod emendatum recipio.

τί δ' ἄν.] τί γάρ A.

κρήσιας — δύναμιν.] Vulgo κρῆσίς τε αὐτέων ἐστὶ, πλὴν πρὸς ἄλληλα ἔχουσα δύναμιν. — Sed A. κρήσιας αὐτῶν ἄλλην πρὸς ἄλληλα ἐχούσας δύναμιν, quod Littréus fere exhibuit. Neutrum est integrum; aliquid periisse manifesto patet, quod quomodo explere studuerim, textus descriptus ostendit.

οὐδέ γε πάλιν.] πάλιν om. A.

τὰ δ' ἄλλα πάντα τὰ περὶ τὸν ἀ.] δέ A., πάντα τά idem; in vulg. hae voculae absunt, sed nonnulli libri solum πάντα habent. — A. βελτίω.

ὤνθρ.] ὁ ἄνθρ. A. et alii Parr. uti Voss. — A. dein πέσσει τε vitiose.

καὶ ἐν ἡσυχίῃ ᾖ, μηδεμίαν δύναμιν ἰδίην [1] ἀποδεικνύμενα. Περὶ μὲν [2] οὖν τούτων ἱκανῶς μοι ἡγεῦμαι ἐπιδεδεῖχθαι.

λζ'. Λέγουσι δέ τινες καὶ ἰητροὶ καὶ σοφισταὶ ὡς οὐκ [3] ἔστι δυνατὸν ἰητρικὴν εἰδέναι, ὅστις μὴ οἶδε ὅ τί ἐστι ἄνθρωπος, ἀλλὰ τοῦτο δεῖ καταμαθεῖν τὸν μέλλοντα ὀρθῶς θεραπεύσειν τοὺς ἀνθρώπους. Τείνει δ' αὐτοῖσι ὁ λόγος ἐς φιλοσοφίην, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς, ἢ ἄλλοι, οἳ περὶ φύσιος γεγράφασι, ἔλεγον ἐξ ἀρχῆς ὅ τί ἐστι ἄνθρωπος καὶ ὅπως ἐγένετο πρῶτον καὶ [4] ὁπόθεν ξυνεπάγη. Ἐγὼ δὲ [5] τούτων μὲν ὅσα τινὶ εἴρηται σοφιστῇ ἢ ἰητρῷ, ἢ γέγραπται περὶ φύσιος, ἧσσον νομίζω τῇ ἰητρικῇ τέχνῃ προσήκειν ἢ τῇ γραφικῇ. Νομίζω δὲ [6] ὅτι περὶ φύσιος γνῶναί τι σαφὲς, οὐδαμόθεν ἄλλοθεν [7] ἔστι ἢ ἐξ ἰητρικῆς. Τοῦτο δὲ οἷόν τε καταμαθεῖν, ὅταν αὐτήν τις τὴν ἰητρικὴν ὀρθῶς πᾶσαν περιλάβῃ· μέχρι δὲ [8] τούτου, πολλοῦ μοι δοκέει δεῖν· λέγω δὲ τὴν ἱστορίην ταύτην, εἰδέναι ἄνθρωπος τί ἐστι καὶ δι' οἵας αἰτίας [9] γίγνεται καὶ τἄλλα ἀκριβέως. Ἐπεί τοί γέ μοι δοκέει ἀναγκαῖον εἶναι παντὶ ἰητρῷ περὶ φύσιος εἰδέναι καὶ πάνυ σπουδάσαι ὡς εἴσεται, εἴπερ τι μέλλει τῶν δεόντων ποιήσειν, ὅ τί τέ ἐστι ἄνθρωπος πρὸς τὰ ἐσθιό-

37. At vero medici quidam et sophistae fieri non posse dicunt, ut quis artem medicam cognoscat, nisi idem noverit, quid sit homo, sed oportere id cognoscere eum, qui recte homines sit curaturus. Tendit autem eorum oratio ad philosophiam, sicuti Empedocles, aliive, qui de natura scripserunt, a principio dixere quid sit homo et quomodo ortus sit primum et unde compositus. Equidem autem quae ab his sive sophistis, sive medicis de natura vel dicta, vel scripta sunt, non tam ad artem medicam quam ad picturam spectare existimo. At manifestam naturae cognitionem non aliunde quam ex arte medica haberi censeo; quod cognosci potest, si omnem artem medicam quis rite amplectatur; sed donec id fiat, longe abesse mihi videtur: dico autem, eam esse hanc scientiam, quid sit homo et propter quas causas fiat et reliqua exacte scire. Quandoquidem mihi cuilibet medico necessarium videtur naturam ut cognoscat, idque omni studio adhibito contendat, si modo quid recte praestare valet, ut intelligat quomodo quis ad ea, quae comeduntur, aut bibuntur, se habeat, et quomodo ad reliqua, quae aguntur, et quid

[1] *ἀποδεικνύμενον.* — [2] *οὖν* om. — [3] *ἔνι.* — [4] *ὅπως.* — [5] *τοῦτο.* — [6] *ὅτι περί.* — [7] *ἔσται.* — [8] *τουτέων πολλούς μοι δοκέει ἰδεῖν.* — [9] *γένηται.*

ἀποδεικνύμενα.] Edi solet *ἀποδεικνύμενος*, sed multi codd. *ἀποδεικνύμενον*; neque hoc placet, neque vulgatum, sed neutrum plurale, nam respicit illa *ἄλλα πάντα τὰ περὶ τὸν ἄνθρ.*

περὶ μὲν οὖν κ. τ. λ.] *περὶ οὗ ἡγοῦμαι ἐπιδ.* A. In nonnullis vero Parr. e vulgata *οὖν* abest.

37. *ὡς οὐκ ἔστι δυνατόν.*] Vulgo *ἔνι*, sed A. *εἴη*, quod aliquando verum esse credidi; sed plures libri *ἔστι*, quos sequor, quia infra sequens *δεῖ* ab eodem *ὡς* pendet, a quo *ἔστι*.

ἀλλὰ — ἐξ ἀρχῆς ὅ τί ἐστι ἄνθρ.] Haec omnia codex A. praebuit Littréo, apud ceteros omnes desunt. De meo ante *ἐξ ἀρχῆς* supplevi *ἔλεγον* nam aut hoc, aut simile quid periit, nempe *γεγράφασι* subiectum sibi habet *οἵ*; sed deëst verbum cuius subiectum sit *Ἐμπεδοκλῆς ἢ ἄλλοι*.

καὶ ὁπόθεν ξυνεπάγη.] Sic A.; cett. *κ. ὅπως ξ.*

ἐγὼ δὲ τούτων μέν.] *τοῦτο* multi codd., inter quos A., qui dein *ἢ σοφ.*

τῇ γραφικῇ.] Accipiunt omnes de arte pictoria; sed Littréus comparavit locum ex Arist. Rhetor. 3. 12.: *οἷον τά τε ἀσύνδετα καὶ τὸ πολλάκις τὸ αὐτὸ εἰπεῖν ἐν τῇ γραφικῇ ἀποδοκιμάζεται*, unde efficit *τὴν γραφικήν* esse etiam scribendi artem, quam h. l. spectari putat ab auctore nostro. Equidem non video nobis omnem loci difficultatem hac interpretatione expediri: nam etiam scribendi ars miro modo hic memoratur, maxime quum haec a medicina non aliena sit, quia etiam hanc materiem sibi sumere potest scribendi ars. Redeo ad hunc locum in prolegomenis, ubi vide.

νομίζω δὲ ὅτι — ἔστι.] Vulgo *ν. δ. ὅτι — ἔσται*, sed A. *ν. δὲ — εἶναι* sine *ὅτι*, quod Littréus dedit. Mihi non praeferendum videtur vulgatae, modo *ἔστι* in ea scribas, propter infinitivum *γνῶναι*.

πᾶσαν περιλ.] *πᾶσαν* om. A. — Hunc autem cod. cum Littréo sequor in *μέχρι δὲ τούτου πολλοῦ μοι δοκέει δεῖν* pro quo vulgo legitur, quod e Voss. excerpsi.

λέγω δὲ τὴν ἱστορίην ταύτην, εἰδέναι — ἀκριβέως.] A. hic habet *ταύτην τὴν ἱστορίην εἶναι*, quod aliquando praetuli. Falso tamen, vel adverbium *ἀκριβέως*, quod ad *εἶναι* spectare non potest, nec tamen ad aliud quid quam hoc verbum referre licet, docet *εἰδέναι* verum esse; sed distinguendum est commate post *ταύτην* ut *εἰδέναι — ἀκριβέως* sit epexegesis antecedentis *τὴν ἱστορίην ταύτην*.

ἐπεὶ τοί γέ μοι.] *ἐπὶ τούτῳ γέ μοι* A., qui dein om. *παντὶ ἰητρῷ*.

εἴπερ τι μέλλει.] *ὥσπερ τι μ.* A. — Ex eodem cod. vero dedi *ὅ τί τέ ἐστι ἄνθρ.* ceteris *τε* omittentibus; item inde *ἐσθ. τε καὶ πιν.*, ubi item *τε* abest apud ceteros. Lit-

μενά τε καὶ πινόμενα; καὶ ὅ τι πρὸς τὰ ἄλλα ἐπιτηδεύματα, καὶ ὅ τι ἀφ' ἑκάστου ἑκάστῳ ξυμβήσεται· καὶ μὴ ἁπλῶς οὕτω δοκέειν ὅτι πονηρὸν βρῶμα τυρὸς, πόνον γὰρ φέρει τῷ πληρωθέντι αὐτοῦ, ἀλλὰ τίνα τε πόνον καὶ διὰ τί καὶ τίνι τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνεόντων [1] ἀνεπιτήδειον. Ἔστι γὰρ καὶ ἄλλα πολλὰ βρώματα καὶ πόματα φύσι πονηρὰ καὶ διατίθησι τὸν ἄνθρωπον οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον. Οὕτως οὖν μοι ἔστω τῷ λόγῳ οἷον οἶνος ἄκρητος πολλὸς ποθεὶς διατίθησί πως τὸν ἄνθρωπον ἀσθενέα· καὶ ἅπαντες ἂν [2] ἰδόντες τοῦτο γνοίησαν, ὅτι αὕτη ἡ δύναμις οἴνου καὶ αὐτός ἐστι αἴτιος· καὶ οἷσί γε τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦτο μάλιστά γε δύναται, οἴδαμεν. Τοιαύτην [3] δὴ βούλομαι ἀλήθειαν καὶ περὶ τῶν ἄλλων φανῆναι. Τυρὸς γὰρ ἐπειδὴ [4] τούτῳ τῷ σημείῳ ἐχρησάμην, οὐ πάντας ἀνθρώπους [5] ὁμοίως λυμαίνεται, ἀλλ' εἰσὶν οἵ τινες αὐτοῦ πληρεύμενοι οὐδ' ὁτιοῦν βλάπτονται· ἀλλὰ καὶ [6] ἰσχὺν, οἷσι ἂν ξυμφέρῃ, θαυμασίως [7] παρέχεται· εἰσὶ δὲ, οἳ χαλεπῶς ἀπαλλάσσουσι· διαφέρουσι οὖν τούτων αἱ φύσιες· διαφέρουσι δὲ κατὰ τοῦτο, — [8] ὅπερ ἐν τῷ σώματι ἔνεστι πολέμιον τυρῷ, ὑπὸ τούτου ἐγείρεταί τε καὶ κινέεται· οἷσι γὰρ ὁ τοιοῦτος χυμὸς τυγχάνει πλέον ἐνεὼν καὶ μᾶλλον ἐνδυναστεύων ἐν τῷ σώματι, τούτους μᾶλλον [9] καὶ κακοπαθέειν εἰκός. Εἰ δὲ πάσῃ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσι ἦν κακὸς, πάντας ἂν

futurum sit ut cuique ex quaque re accidat, neque simpliciter tantum existimet caseum malum esse edulium, quod qui se eo ingurgitat dolorem sentiat, sed noscat quemnam dolorem et quas ob causas inferat et cui eorum, quae in homine insunt, eius usus minime est accommodatus. Cum enim alii plerique sint tum cibi tum potus natura pravi, non tamen eodem modo hominem afficiunt. Quod ita se habere hac ratione veluti exemplo confirmo. Vinum merum copiosius epotum hominem quadam imbecillitate afficit, idque qui vident omnes norunt eas esse vini vires et in ipsum noxiam referunt, sed et quasnam hominis partes praecipue afficiat, novimus. Quod et in reliquis ita plane constare velim. Caseus si quidem, quoniam hoc in medium protulimus, non omnibus est noxius, sed sunt nonnulli, qui ubi se eo expleverint, ne tantillum quidem offenduntur; quin iis, quibus conducat, mirum quantum vires adauget; quidam etiam non nisi moleste ab eo afficiuntur. Horum igitur naturae hac ratione inter se differunt. Quod in corpore caseo est inimicum ab eo excitatur et commovetur; nam in quibus eiusmodi humor plurimus in corpore redundat, quoque maiorem dominatum in corpore habeat, eo gravius affici hos aequum est. Quod si universae hominum naturae infestus esset, omnibus utique noceret. Quae si quis noverit, nullo modo ab eis offendatur.

[1] ἀνεπιτήδειον ἐστὶ καὶ γὰρ καί. — [2] ἰδότες. — [3] δέ. — [4] τουτέῳ σ. — [5] ὁμ. abest. — [6] τοῖς ἰσχνοῖσιν ἂν ξυμφέρῃ. — [7] παρέχεται. — [8] ὥπερ. [9] καί om.

tréus ex eo supplevit καὶ ὅ τι πρὸς τὰ ἄλλα ἐπιτηδεύματα, sed καί pone ἐπιτηδεύματα in eo omissum est. Quod ad nomen ἐπιτηδεύματα operae pretium est tenere locum e comm. Gal. in lib. περὶ διαίτης ὑγιεινῆς p. 179. Kühn.: τῷ μέντοι πρὸς τὴν δύναμιν μέτρῳ ἀεὶ τὸ σύμμετρον οἴνου τε καὶ σιτίου δώσεις, ὥσπερ γε καὶ ὕπνου καὶ γυμνασίων καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν καλουμένων ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἐπιτηδευμάτων.

καὶ μὴ ἁπλῶς — τυρός.] A. καὶ δὴ ἁπλῶς οὕτως· πονηρόν ἐστι βρῶμα τυρός πονηρὸν γὰρ παρέχει τι πλ. ὰ. — Idem dein τίνα τε τρόπον pro τ. τ. πόνον.

καὶ τίνι τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνεόντων.] Sic A.; vulg.: τίνι τῶν ἀνθρώπων ἐν., quod etiam Littr. repudiat.

ἔστι γὰρ καὶ ἄλλα.] Lectionem, quam e Voss. excerpsi, in pluribus Parr. vidit Littréus.

καὶ διατίθησι.] ἃ δ. A.; paulo post idem om. τῷ λόγῳ et πολλὸς ποθείς habet, ubi vulgo πολὺς ποθείς.

καὶ ἅπαντες ἂν ἰδόντες.] καὶ π. ἂν οἱ εἰδότες A.; porro om. ἐστι ante αἴτιος.

μάλιστά γε δύναται, οἴδαμεν.] δύναται μάλιστα οἴδ. A.

τοιαύτην δὴ βούλομαι.] τ. δὲ β. A., uti Voss. In seq. periodo ὁμοίως solus A. Littréo praebuit.

ἀλλὰ καὶ — παρέχεται.] Est lectio codicis A., qui ut omnes παρέχεται habet; vulgata corrupta est. Idem cod. in seqq. εἰσὶ δ' οἵ.

διαφέρουσι οὖν.] Sic A.; vulgo δ. δέ. Praetuli veteris membranae οὖν, quia ita saltem frequens h. l. particulae δέ usus temperatur.

ὑπὸ τούτου ἐγείρεται.] Vulgo ὑ. τοιουτέου ἐγ., sed A. καὶ ὑπὸ τούτου ἐγ. Et isto καί facile sane caremus, sed τούτου prae τοιούτου praestat.

οἷσι γὰρ ὁ τοιοῦτος χ.] γάρ mihi praebuit Voss., qui h. l. rursus cum cod. S. Foësii conspirat.

πλέον ἐνεών.] Vulgo πλέον ἐνεών, sed A. πλείων ἐών unde πλέων ἐνεών possis efficere. — Cod. vetus, perinde ac Voss., om. καί ante κακοπαθέειν.

φύσι ἦν κακός.] Sic cod. S. Foësii, non Voss. Cett. φύσι

[1] ἐλυμήνατο. Ταῦτα δὲ εἴ τις εἰδείη, οὐκ ἂν πάσχοι [2] τάδε.

λη'. Ἐν δὲ τῇσι ἀνακομιδῇσι τῇσι ἐκ τῶν νούσων, ἔτι δὲ καὶ ἐν τῇσι νούσοισι τῇσι μακρῇσι γίγνονται πολλαὶ [3] ξυνταράξιες, αἱ μὲν ἀπὸ ταὐτομάτου, αἱ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν προσενεχθέντων τῶν τυχόντων. Οἶδα δὲ τοὺς ἰητροὺς τοὺς πολλοὺς, ὥσπερ τοὺς ἰδιώτας, ἢν τύχωσι περὶ τὴν ἡμέρην ταύτην τι κεκαινουργηκότες, ὡς λουσάμενοι, ἢ περιπατήσαντες, ἢ φαγόντες τι ἑτεροῖον, — ταῦτα δὲ πάντα βελτίω προσενηνεγμένα ἢ μὴ, — [4] οὐδὲν ἧσσον τὴν αἰτίην τούτων τινὶ ἀνατιθέντας, τὸ μὲν αἴτιον ἀγνοοῦντας, τὸ δὲ ξυμφορώτατον, ἢν οὕτω [5] τύχῃ, ἀφανίσαντας. Δεῖ δὲ οὔ· ἀλλ' εἰδέναι τί λουτρὸν ἀκαίρως προσγενόμενον ἐργάσεται καὶ τί κόπος. Οὐδέποτε γὰρ ἡ αὐτὴ κακοπάθεια τούτων οὐδετέρου, οὐδέ γε ἀπὸ πληρώσιος, οὐδέ γε ἀπὸ βρώματος τοίου ἢ τοίου. Ὅστις οὖν ταῦτα μὴ εἴσεται ὡς ἕκαστα ἔχει πρὸς τὸν ἄνθρωπον, οὔτε γιγνώσκειν τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτῶν δυνήσεται, οὔτε χρέεσθαι ὀρθῶς.

38. In iis vero, qui e morbis convalescunt, ac praeterea longis morbis conflictantur, multae conturbationes fiunt, partim sponte, partim ex iis, quae sine delectu afferuntur. Plerosque autem medicos novi, qui non secus ac idiotae, si quid forte eodem die innovassent, lavando videlicet, aut deambulando, vel alienum aliquem cibum edendo, — etsi haec omnia adhibuisse quam omisisse praestiterat, — nihilominus tamen in eorum aliquod causam reiiciunt, cum quidem causam non agnoscerent et id fortasse quod maxime erat commodum prorsus ad nihilum redegerunt. Quod certe minime facere convenit, sed novisse oportet quid balnei usus intempestivi efficiat, quid item defatigatio. Neque enim ista eodem modo afficiunt, neque repletio, neque hic vel ille cibus. Qui igitur haec singula quemadmodum ad hominem se habeant, ignorat, is neque quae ab iis proveniant cognoscet, neque iis recte uti poterit.

λθ'. Δεῖν δέ μοι δοκέει καὶ ταῦτ' εἰδέναι, ὅσα τῷ ἀνθρώπῳ παθήματα ἀπὸ δυναμίων ἔρχεται καὶ ὅσα ἀπὸ σχημάτων. Λέγω δὴ τί τοῦτο; Δυνάμιας μὲν εἶναι [6] τῶν χυμῶν τὰς ἀκρότητάς τε καὶ ἰσχύς· σχήματα δὲ λέγω ὅσα ἔνεστι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Τὰ μὲν γὰρ κοῖλά τε καὶ ἐξ εὐρέος ἐς στενὸν ἐστὶ ξυνηγμένα, τὰ δὲ καὶ ἐκπεπταμένα, τὰ δὲ

39. At vero mihi etiam cognoscendae affectiones videntur, quae homini tum a facultatibus, tum a figuris proveniunt. Facultatem quidem intelligo extremas humorum qualitates et vires nosse, figuras vero, eas, quae homini insunt. Quaedam enim cava sunt et ex latitudine in angustum coacta, quaedam etiam expansa, alia solida ac rotunda, alia lata et pendentia, alia

[1] ἐλυμαίνετο. — [2] τὰ δὲ ἐν τῇσι ἀνακομιδῇσι. — [3] συμπαρατάξιες. — [4] οὐδενός. — [5] τύχωσιν. — [6] καὶ τ. χ.

ἦν κακόν. Dein ἐλυμήνατο ex A. scripsi pro vulgata, quam e V. noto.

οὐκ ἂν πάσχοι τάδε.] τάδε huc traxi; ceteri initio capituli sequentis τὰ δ' ἐν τῇσι, ubi ἐν δὲ τῇσι de meo scribo, quippe ineptum est, quod ceteri habent.

38. αἱ μὲν ἀπὸ ταὐτομ.] αἱ μὲν καὶ ἀ. τ. A., cum quo dein lego ὥσπερ τοὺς ἰδ., ubi vulgo ὡς τ. ἰ.

κεκαινουργηκότες.] καινουργεῖν idem quod νεωτεροποιεῖν v. c. Aph. I. 20.

ὡς λουσάμενοι.] ἢ λ. A. Ex eodem cod. dein dedi οὐδὲν ἧσσον, nam vulgatum οὐδενὸς ἧσσον ineptum est.

τὸ μὲν αἴτιον ἀγν.] καὶ τὸ μὲν α. ἀ. A.

ἢν οὕτως τύχῃ.] Sic A., vulgatam e Voss. notavi. Cum Littréo praefero veteris membranae lectionem, quin vix credo alteram etiam constare posse. — Cod. A. dein ἀφαιροῦντας pro vulgato ἀφανίσαντες, quod tamen in accusativum mutavit Littréus. — Voss. ἀφανήσαντας (sic).

καὶ τί κόπος.] ἢ τί κ. A.; idemque οὐδ' ἀπὸ βρ. omittens γε.

39. δοκέει καὶ ταῦτ' εἰδέναι.] δοκεῖ καὶ ταῦτα ἐ. A.

ἔρχεται.] γίνεται A. Non sum certus verum esse ἔρχεται, quum potius ἄρχεται exspectaveram, sed codicis A. lectio glossema sapit. — Idem liber dein λέγω δὲ τί τοιοῦτον, sed forte iste descriptor voluit λέγω δέ τι τοιοῦτον. — In vulgata pro δή Littr. e libris quatuor δέ dedit.

δυνάμιας μὲν εἶναι τῶν χ. τὰς ἀκρότητας.] Vulgo δύναμιν μὲν εἶναι τῶν χυμῶν εἰδέναι τὰς ἀκροτ. — Littréus codicem A. secutus εἰδέναι omisit; quod recte profecto fecit, sed simul δύναμιν in plur. num. mutari oportet; patet ultro si antecedens ἀπὸ δυναμίων conferas. A. item singularem numerum habet, sed etiam ἰσχύν legit.

τὰ μὲν γὰρ κοῖλα.] si recte Littréi varr. lectt. capio, A. haec ita legit: τὰ μὲν κοῖλα καὶ ἐξ εὐρέος εἰς στενὰ συνενηγμένα στρογγύλα τε· τὰ δὲ πλατέα δὲ καὶ ἐπικρ.

στερεά τε καὶ στρογγύλα, τὰ δὲ πλατέα καὶ ἐπικρεμαμένα, τὰ δὲ διατεταμένα, τὰ δὲ μακρὰ, τὰ δὲ πυκνὰ, [1] τὰ δὲ μανά τε καὶ τεθηλότα, τὰ δὲ σπογγοειδέα τε καὶ ἀραιά. Τοῦτο μὲν οὖν ἑλκύσαι [2] ἐφ' ἑωυτὰ καὶ ἐπισπάσασθαι ὑγρότητα ἐκ τοῦ ἄλλου σώματος, πότερον τὰ κοῖλά τε καὶ ἐκπεπταμένα, ἢ τὰ στερεά τε καὶ στρογγύλα, ἢ τὰ κοῖλά τε καὶ ἐς στενὸν ἐξ εὐρέος ξυνηγμένα, δύναιτ' ἂν μάλιστα; Οἶμαι μὲν τὰ τοιαῦτα· τὰ ἐς στενὸν ξυνηγμένα ἐκ κοίλου τε καὶ εὐρέος. Καταμανθάνειν δὲ δεῖ ταῦτα ἔξωθεν ἐκ τῶν φανερῶν. Τοῦτο μὲν γὰρ τῷ στόματι κεχηνὼς ὑγρὸν οὐδὲν [3] ἂν ἀνασπάσαις· προμυλλήνας δὲ καὶ συστείλας, πιέσας τε τὰ χείλεα, [4] ἔτι τε αὐλὸν προσθέμενος, ῥηϊδίως ἀνασπάσαις ἂν, ὅ τι [5] θέλοις. Τοῦτο δὲ αἱ σικύαι προσβαλλόμεναι ἐξ εὐρέος [6] εἰς στενώτερον ἐστενωμέναι πρὸς τοῦτο τετεχνέαται, πρὸς τὸ ἕλκειν ἀπὸ τῆς σαρκὸς καὶ ἐπισπᾶσθαι, ἄλλα τε πολλὰ τοιουτότροπα. Τῶν δ' ἔσω τοῦ ἀνθρώπου φύσις καὶ σχῆμα τοιοῦτον· κύστις τε καὶ κεφαλὴ, καὶ ὑστέρα γυναιξί· καὶ φανερῶς ταῦτα μάλιστα ἕλκει, καὶ πλήρεά ἐστι [7] ἐπάκτου ὑγρότητος αἰεί. Τὰ δὲ κοῖλα καὶ ἐκπεπταμένα ἐπιρρυεῖσαν μὲν ἂν ὑγρότητα μάλιστα δέξαιτο πάντων, ἐπισπάσαιτο δ' ἂν οὐχ ὁμοίως. Τὰ δέ γε στερεὰ καὶ στρογγύλα οὔτ' ἂν ἐπισπάσαιτο,

distenta, alia longa, alia densa, alia rara et florida, alia vero spongiosa et laxa. Videndum certe quodnam ex his humorem ex reliquo corpore ad se attrahat et pelliciat, num quae cava et expansa, an solida et rotunda, an quae cava et ex latitudine in angustum contracta sunt, id maxime efficere possint. Ac mea quidem sententia, quae ex cavo et lato in angustum contracta sunt. Ista vero ex rebus externis manifeste percipere licet. Veluti quidem si ore hiante fueris, nullum humorem attraxeris, ubi vero protensis labris constrinxeris ac compresseris praetereaque fistulam admoveris, quidquid libuerit, attraxeris. Hoc vero quod admoventur cucurbitulae ex latitudine in angustum contractae declarant, quae eum in usum fabricatae sunt, ut ex carne trahant et avellant, aliaque id genus permulta. Est autem earum, quae intra hominem sunt, partium natura et figura eiusmodi, vesicae, capitis, et uteri in mulieribus, eaeque maxime attrahere et semper attracto humore refertae conspiciuntur. Quae vero cava sunt et expansa, ea affluentem quidem humorem omnium maxime recipiunt, verum non perinde attrahunt. At solida et rotunda neque attrahunt, neque affluentem humorem recipiunt, qui certe circum elabitur, cum sedem, in qua permaneat, non habeat. Spongiosa autem et rara, velut lien, pulmo et mammae, prope ad

[1] τὰ δὲ μανά om. — [2] ἐφ' ἑωυτῷ. — [3] ἀνασπάσειες sine ἄν. — [4] καὶ ἔτι τὸ α. προθ. — [5] θέλῃς. — [6] ἠστενομέναι (sic) sine ἐς στεν. — [7] ἐπαυτοῦ.

τὰ δὲ μανά τε.] Haec in multis libris omm.; *μανά τε καί* om. cod. S. Foësii, cf. varr. lectt. e Voss.

σπογγοειδέα τε καὶ.] Sic A.; ceteri *τε* omm.

τοῦτο μὲν οὖν.] *οὖν* e solo cod. A. recipio; ceteri non habent.

ἐφ' ἑωυτά.] *ἐφ' ἑωυτοῦ* A. *ἐφ' ἑωυτό* vulgo; malui pluralem dare propter seqq.

δύναιτ' ἄν.] *δύναιτο ἄν* A.

οἶμαι μὲν τὰ τοιαῦτα· τὰ ἐς στ. κ. τ. λ.] Sic A.; vulgo *οἶμαι μέντοι τὰ τοιαῦτα ἐς στ. κ. τ. λ.*, in qua offendit *τά* post *τοιαῦτα* omissum, quo nempe omisso totum *τὰ τοιαῦτα* abundat; neque vero *μέντοι* huic loco accommodatum ut *μέν*.

ἐκ κοίλου τε καὶ εὐρέος.] In his *τε καὶ ἐξ εὐρέος* A., quod minus placet quam vulgatum.

καταμανθάνειν δὲ δεῖ ταῦτα ἐ.] Sic A.; ceteri *αὐτά* pro *ταῦτα*; ferri sane illud potest; sed hoc tamen praefero.

οὐδὲν ἂν ἀνασπάσαις.] In vulgata *ἄν* abest, quod de meo adscripsi. Neque malum est *ἀνασπάσειες*, quod sine *ἄν* habent Parr. duo et Voss. et quod latet in *ἀνασπάσειε* aliorum codd. In seqq. Littréus e libris *προμυλλ.* dedit pro vulgato *προσμυλλ.* — Pro *πιέσας τε τὰ χ.* ex A. adnotat Littréus: *π. δὲ ἀνασπάσειε τὰ χ.*

ἔτι τε αὐλὸν προσθ.] *καὶ ἔτι* multi codd., seu potius *καὶ ἔτι τε*, si rite Littréum intelligam. In fine periodi *ὅ τι ἐθέλοις* A.

αἱ σικύαι — τετεχνέαται.] In his *ἐξ εὐρέος ἐς στενώτερον ἐστενωμέναι* om. A. et dein *πρὸς τοῦτο τετεχνημέναι* habet.

ἀπὸ τῆς σ. καὶ ἐπισπᾶσθαι.] *ἐκ τῆς σ. καὶ ἐπισπάσασθαι* A.

τῶν δ' ἔσω — τοιοῦτον.] *τῶν δὲ ἔσω φύσει τοῦ ἀνθρώπου σχῆμα τοιούτων* A., ac dein *ἐπεκτεταμένα* pro *ἐκπεπταμένα*; — porro *μὲν ὑγροτ. μάλιστα δέξαιντο*.

ἐπιρρυεῖσαν.] A. h. l. *ἐπεισρυεῖσαν*, quod item latet in *ἐπεισρυῆσαν*, quod paulo ante pro eodem participio habet; non praefero vulgatae. Pro seq. *δέξαιτο*, non pauci codd. *ἐδέξατο*.

οὔτ᾽ ἂν ἐπιρρυεῖσαν δέξαιτο· περιολισθάνοι τε γὰρ ἂν καὶ οὐκ ἔχοι ἕδρην, ἐφ᾽ ἧς [1]μένοι. Τὰ δὲ σπογγοειδέα τε καὶ ἀραιὰ, οἷον σπλήν τε καὶ πνεύμων καὶ μαζοὶ, [2]προσκαθεζόμενα μάλιστα [3]ἂν ἀναπίοι· καὶ σκληρυνθείη ἂν καὶ αὐξηθείη ὑγρότητος προσγενομένης ταῦτα μάλιστα. [4]Οὐδὲ γὰρ ἂν ὥσπερ ἐν κοιλίῃ ἔνι τὸ ὑγρὸν, ἔξω τε περιέχει αὐτὸ ἡ κοιλίη καὶ ἐξαλίζοιτο ἂν καθ᾽ ἑκάστην ἡμέρην· ἀλλ᾽ ὁ σπλὴν ὅταν [5]πίῃ καὶ δέξηται αὐτὸς ἐς [6]ἑωυτὸν τὸ ὑγρὸν, τὰ κενὰ καὶ ἀραιὰ [7]ἐπληρώθη καὶ τὰ σμικρὰ πάντη καὶ ἀντὶ ἀραιοῦ τε καὶ μαλθακοῦ σκληρός τε καὶ πυκνὸς ἐγένετο καὶ [8]οὔτ᾽ ἐκπέσσει, οὔτ᾽ ἀφίησι· ταῦτα δὲ πάσχει διὰ τὴν φύσιν τοῦ σχήματος. Ὅσα δὲ φῦσάν τε καὶ ἀνειλήματα ἀπεργάζονται ἐν τῷ σώματι, προσήκει ἐν μὲν τοῖσι κοίλοισί τε καὶ [9]εὐρυχώροισι, οἷον κοιλίῃ τε καὶ θώρηκι ψόφον τε καὶ πάταγον ἐμποιέειν. Ὅτε γὰρ ἂν μὴ ἀποπληρώσῃ οὕτως ὥστε στῆναι, ἀλλ᾽ ἔχῃ μεταβολάς τε καὶ κινήσιας, ἀνάγκη ὑπ᾽ αὐτέων καὶ ψόφον, καὶ καταφανέας κινήσιας γίγνεσθαι. Ὅσα δὲ σαρκώδεά τε καὶ

mota maxime exsugunt, eaque praecipue accedente humore indurescunt et augentur. Neque enim, quemadmodum in ventriculo, humor inest, extusque eum circumdat ventriculus et quotidie evacuabitur; verum quando lien ipse in se humorem biberit et receperit, vacua spatia et rara completa sunt et cava parva ubicumque et e raro et molli durus et densus est factus, neque concoquit, neque demittit; quae quidem illi ex figurae natura accidunt. Quae vero flatus eorumque convolutiones in corpore efficiunt, ea in cavitatibus et laxioribus spatiis, velut ventre et thorace, strepitum et sonitum excitare aequum est. Cum enim non sic impleant, ut consistant, sed mutationes et motiones habeant, ab ipsis strepitum et evidentes motiones fieri necesse est. Quae vero tum carnosa, tum mollia, in iis stupores et repletiones, quales in partibus vinculo interceptis fiunt. Quod si in latum et renitens incurrat, eique aliquid resistat, quod natura neque sit adeo robustum, ut vim eius sustinere, neque ab eo male affici queat, neque ita molle et rarum, ut in se recipiat et cedat, sed tenerum, flori-

[1] μένει. — [2] προκαθεζ. — [3] ἂν om. — [4] οὐ γὰρ ἂν ἦν ἡ κοιλίη ἐν ᾗ τὸ ὑγρὸν ἔξω τε περιέχει αὐτέη ἡ κοιλίη καὶ ἐξαγίζοιταν. — [5] ἴῃ. — [6] ὁμοῦ τὸν τὸ ὑ. — [7] ἐπληρώθη abest. — [8] οὔτε. — [9] εὐρυχωρήσεσιν.

περιολισθάνοι τε γὰρ ἄν.] ἂν h. l. om A. Ex eodem libro μένοι dein recepi pro vulg. μένει; Lind. μενεῖ dederat.

σπλήν τε καὶ πν.] Sic A.; cett. τε καί om.

μάλιστα ἂν ἀναπίοι.] De meo ἂν supplevi. A. ἀναπίνοι habet. In seq. καὶ σκληρυνθείη ἂν καί — e solo A. ἂν hausi.

ταῦτα μάλιστα.] Advertit omnino unius ms. lectio ταύτῃ μ., cum qua cf. τούτοις apud Merc. in m. — Corn., Lind. ὁ πνεύμων addunt, de qua re infra dicam.

οὐδὲ γὰρ — καὶ δέξηται αὐτὸς ἐς ἑωυτὸν τὸ ὑγρόν.] Vulgo: οὐ γὰρ ἂν ἦν ἐν κοιλίῃ ἐνῇ τὸ ὑγρὸν, ἔξω τε περιέχει αὐτέη ἡ κοιλίη τὸ ὑγρὸν καὶ ἐξαγγίζοιτ᾽ ἂν καθ᾽ ἑκάστην ἡμέρην, ἀλλ᾽ ὅταν πίῃ καὶ δέξηται αὐτὸς ἐς ἑωυτὸν τὸ ὑγρόν. — Alii libri οὐ γὰρ ἂν ἦν ἐν κοιλίῃ ἐν ᾗ τὸ ὑγρὸν ἔξω τε περιέχει αὐτέη ἡ κοιλίη ἐν ᾗ τὸ ὑγρόν. — Codicis S. Foësii lectio cum Vossiano convenit. — A.: οὐδὲ γὰρ ἂν, ὥσπερ ἐν κοιλίῃ ἐνῇ τὸ ὑγρὸν ἔξω τε περιέχει αὔτη ἡ κοιλίη. — Littréus dedit: οὐ γὰρ ἂν ἐν σπληνὶ, ὥσπερ ἐν κοιλίῃ ἐν ᾗ τὸ ὑγρὸν, ἔξω τε περιέχοι αὔτη ἡ κοιλίη καὶ ἐξαλίζοιτο ἂν καθ᾽ ἑκάστην ἡμέρην· ἀλλ᾽ ὅταν πίῃ καὶ δέξηται αὐτὸς ἐς ἑωυτὸν τὸ ὑγρόν. — In vulgata τὸ ὑγρόν altero loco otiose e priore est repetitum, ἦν post ἂν non nisi vitiosa huius ipsius repetitio est; ἐν ᾗ sive ἐνῇ ex ἔνι ortum est; αὐτέη s. αὔτη ἡ κοιλίη ineptum mihi videtur et ex αὐτὸ (i. e. τὸ ὑγρὸν) ἡ κοιλίη ortum; vere ἐξαλίζοιτ᾽ ἂν Littréus scripsit pro ἐξαγγίζοιτ᾽ ἄν, quod alterius explicationem refert. Iam vero porro aliquid supplendum est, quorsum pertineant in seqq. masculina αὐτὸς ἐς ἑωυτόν et σκληρός τε καὶ πυκνός; itaque ἐν σπληνί initio posuit Littréus, ego malui ante ὅταν πίῃ inferre ὁ σπλήν. Eodem spectat illud ὁ πνεύμων a Corn. et Lind. invectum, uti supra dixi, sed quod parum apte eo loco poni videtur. Quodsi nihil de tuo explere velis et pro masculinis, quos indicavi, scribere αὐτὰ ἐς ἑωυτά et σκληρά τε καὶ πυκνά, ut haec ad τὰ σπογγοειδέα καὶ ἀραιά universa referantur, sententia item sibi constare poterit. — Calvus ita haec Latine reddidit, ut mihi non certo constet eum non de suo aliquid explevisse; sed ex eius Latinis non multum proficies.

τὰ κενὰ καὶ ἀραιὰ ἐπληρώθη καὶ τὰ σμικρὰ πάντη.] In paulo superioribus codicis Voss. lectio ἴῃ pro πίῃ, in pluribus codd. Parr. occurrit; tum solus A. αὐτὸ ἐς ἑωυτό legit, qua in re tentamen locum corrigendi agnoscit Littréus, quod non certum; sed opportune h. l. cod. vetus Littréo praebuit ἐπληρώθη. — Vulgo πάντα legitur, sed πάντῃ plura mss., inter quae A.; mihi autem recipiendum est visum. Paulo post μαλθακοῦ τε καὶ ἀραιοῦ A.

ἀπεργάζονται.] Sic A.; ἐνεργάζονται ceteri. Ex eodem libro Littr. dedit εὐρυχώροισι pro vulgata, quam e V. excerpsi.

ὅτε γὰρ ἂν κ. τ. λ.] ὅτι non pauci codd. pro ὅτε, vitiose tamen; sed A.; ὅτι γὰρ ἂν, ἢν μὴ ἀποπληρωθῇ, unde elicias: ὅ τι γὰρ ἂν μὴ ἀποπληρωθῇ οὕτως ὥστε στῆναι, ἀλλ᾽ ἔχῃ κ. τ. λ. Pro στῆναι unus cod. Par. συστῆναι.

ἀλλ᾽ ἔχῃ μεταβ.] Vulgo ἔχει; A. ἔχῃ praebuit Littréo. Idem cod. om. καί ante ψόφον.

μαλθακὰ, ἐν τοῖσι τοιούτοισι νάρκαι τε καὶ πληρώματα, [1] οἷα ἐν τοῖσι ἀποσφιγχθεῖσι γίγνεται· ὅταν δ' ἐγκύρσῃ πλατέϊ τε καὶ ἀντικειμένῳ [2] καὶ πρὸς αὐτὸ ἀντιπαίσῃ καὶ φύσι τοῦτο τύχῃ μήτε ἰσχυρὸν ἐὸν, ὥστε δύνασθαι [3] ἀνέχεσθαι τῆς βίης καὶ μηδὲν κακὸν παθεῖν, μήτε μαλθακόν τε καὶ ἀραιὸν, ὥστ' ἐκδέξασθαί τε καὶ [4] ὑπεῖξαι, ἁπαλὸν δὲ καὶ τεθηλὸς καὶ ἔναιμον καὶ πυκνὸν, οἷον ἧπαρ, διὰ μὲν τὴν πυκνότητα καὶ πλατύτητα ἀνθέστηκέ τε καὶ οὐχ ὑπείκει· φῦσα δὲ ὑπερχομένη αὔξεταί τε καὶ ἰσχυροτέρη γίγνεται καὶ ὁρμᾷ μάλιστα πρὸς τὸ ἀντιπαῖον· διὰ δὲ τὴν ἁπαλότητα καὶ [5] τὴν ἐναιμότητα οὐ δύναται ἄνευ πόνων εἶναι καὶ διὰ ταύτας τὰς προφάσιας ὀδύναι τε ὀξύταται καὶ πυκνόταται πρὸς τοῦτο τὸ χωρίον γίγνονται, ἐκπυήματά τε καὶ φύματα πλεῖστα. Γίγνεται δὲ καὶ ὑπὸ φρένας ἰσχυρῶς ἧσσον δὲ πολλόν· διάτασις μὲν γὰρ φρενῶν πλατεῖα καὶ ἀντικειμένη, [6] φύσις δὲ νευρωδεστέρη τε καὶ ἰσχυροτέρη, διὸ ἧσσον ἐπώδυνά ἐστι. Γίγνονται δὲ καὶ περὶ ταῦτα [7] καὶ πόνοι καὶ φύματα.

dum sanguine praeditum et densum, velut hepar, ob densitatem quidem et latitudinem renititur, neque cedit, flatus vero subiens increscit, robustior efficitur, et impetu in id, quod obluctatur, fertur; verum quia tenerum et sanguine praeditum, doloris expers esse non potest. Easque ob causas tum gravissimi creberrimique dolores eo in loco excitantur, tum suppurationes et tubercula quam plurima. Quae etiam circa septum transversum, sed longe minore vi contingunt. Septi enim transversi natura in latum protensa et renitens, cumque sit nervosior et robustior, ideo doloribus minus opportuna. In his autem et dolores et tubercula exoriuntur.

[1] ἃ ἐν τ. ἀποσφαγεῖσι. — [2] καί τι π. ἀ. ἀντιπέσῃ. — [3] ἀντέχεσθαι τῆς βίης. — [4] ὑποδεῖξαι. — [5] τήν om. — [6] φύσις. — [7] καί om.

ἐν τοῖσι τοιούτοισι νάρκαι.] Sic A.; *ἐν τ. τουτέοισι ν.* vulgo.

οἷα ἐν τοῖσι ἀποσφιγχθεῖσι.] *ἃ* pro *οἷα* plures codd. Parr., inter quos A. Iam vero dein vulgo *ἐν τοῖσι ἀποσφαγεῖσι*, sed A. *ἐν τῇσι ἀποσφαγίσι*, cod. S. Foësii *ἐν ταῖς ἀποσφαγεῖσι*, quod puto eodem spectare, quo lectio cod. A. Alii de his alia protulerunt: Foësius *ἀποσφαγεῖσι* intellectum vult de iis, quibus laqueo iugulum interceptum est. Vid. Oecon. in voce *ἀποσφαγή*. „Zuingerus, inquit Foësius, etiam *ἀποσχαδεῖσι* legi posse existimat. Mercurialis *ἀποσφαγῆσιν* apud Hipp. legendum putat, et *ἀποσφαγάς* intelligi vult (quemadmodum etiam accepit Calvus) glandulas, quae sunt circa iugulum ..... Gorrh. *ἀποσφαγεῖσι contusis* vertit." Mackius in notula num forte *ἀποσφίγξισι* legendum sit, quaerit. Littréus *ἀποπληγεῖσι* dedit, — Equidem prorsus dissentio a Foësio, ubi *ἀποσφάζειν* laqueo iugulum intercipere significare dicit, quod nec Littréus admisit. Non credo *ἀποπληγεῖσι* auctorem dedisse, quia in membris paralyticis apoplecticorum non semper certe, quin raro tantum *πλήρωσις* apparet, nam de hydropico tumore non est sermo, quodsi de ipsis aegrotantibus, non de partibus tactis, accipias, ne in apoplecticis ipsis quidem *πλήρωσις* semper extus manifesta est. Equidem primum, perinde ac Foësius, cogitaveram spirituum interceptiones de quibus sermo est in parte spuria libri de V. A.; itaque mecum quaerere coepi, an forte *ἀποσφαγεῖσι* ex *ἀποφραγεῖσι* aor. 2. verbi *ἀποφράττειν* ortum traxisset, quemadmodum *ἀποφράττειν* eodem sensu, quo *ἀπολαμβάνειν* apud Plat. in Timaeo legitur. Sed nihil magis aptum videtur, quam *ἀποσφίγγειν* h. l. cogitare; itaque malui *ἀποσφιγχθεῖσι* quam *ἀποσφίγξισι* cum Mackio dare.

ὅταν δ' ἐγκύρσῃ πλατέϊ.] *ἐγκυρήσῃ πλατεῖ* in hisce A.

καὶ πρὸς αὐτὸ ἀντιπαίσῃ.] *καί τι πρὸς αὐτὸ ἀντιπέσῃ* vulgata; *καὶ πρὸς ἑαυτὸ ἀντιπέσῃ* A. Puto Littréum vere ex his effecisse, quod cum eo in textu describendum curavi.

μήτε ἰσχυρὸν ἐόν.] *ἐ. μ. ἰ.* A.

ἀνέχεσθαι τῆς βίης.] Ita scripsi pro vulg. *ἀντέχεσθαι τῆς βίης*, loci sensu illud postulante. In cod. A. *ἀνέχεσθαι τὴν βίην*, non nisi correctio vulgatae est, sed quae parum arridet, quum *ἀνέχεσθαι* cum genitivo recte habeat. Si *ἀντέχειν* voluisset auctor, *ἀντέχειν τῇ βίῃ* scripsisset.

κακὸν παθεῖν.] *κακοπαθεῖν* A., quo si uti malis, per me licebit.

ἁπαλὸν δὲ καὶ τεθ.] In his *δέ* Littréo praebuit A., quum vulgo *τε* legitur.

φῦσα δὲ ὑπερχομένη.] Vulgo *ὑποδεχομένη*, sed A. *δ' ἐπιχομένη* i. e. *δ' ἐπισχομένη*. Lind. *ὑπερχομένη*; puto autem eum ita Graece reddidisse Latinum „subiens." Foësii. Sine dubio in A. habemus correctionem illius editoris libelli, qui videret *ὑποδεχομένη* consistere non posse. Sed credo *ὑπερχομένη* verum esse, vulgata fortasse nata e lectione *ὑπὸ δ' ἐρχομένη φῦσα*, certe e particula *δέ* conglutinata cum *ὑπερχομένη*.

ἐκπυήματα.] *ἐμπ.* A.

διὸ ἧσσον ἐπώδυνά ἐστι.] A. in marg. *ἐπικίνδυνα*. Pro sequente *γίνονται* plures libri *γίνεται*; tum *καί* ante *πόνοι* om. A.

μ'. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα καὶ ἔσω καὶ ἔξω τοῦ σώματος εἴδεα σχημάτων, ἃ [1] μέγα ἀλλήλων διαφέρει πρὸς τὰ παθήματα καὶ νοσέοντι καὶ ὑγιαίνοντι, οἷον κεφαλαὶ σμικραὶ, ἢ μεγάλαι, τράχηλοι λεπτοὶ, ἢ παχέες, νῶτοι μακροὶ, ἢ βραχέες, κοιλίαι μακραὶ, ἢ στρογγύλαι, θώρηκος καὶ πλευρέων πλατύτητες, ἢ στενότητες καὶ ἄλλα μυρία· ἃ δεῖ πάντα εἰδέναι ᾗ διαφέρει, ὅπως τὰ αἴτια ἑκάστων εἰδὼς, ὀρθῶς τηροίης· περὶ δὲ δυναμίων χυμῶν, αὐτῶν τε ἕκαστος ὅ τι δύναται ποιέειν τὸν ἄνθρωπον, ἐσκέφθαι, ὥσπερ καὶ πρότερον [2] εἴρηται, καὶ τὴν ξυγγένειαν ὡς ἔχουσι πρὸς [3] ἀλλήλους. Λέγω δὲ τὸ τοιοῦτον· εἰ γλυκὺς χυμὸς ἐὼν μεταβάλλοι ἐς ἄλλο εἶδος, μὴ ἀπὸ ξυγκρήσιος, ἀλλ' αὐτὸς ἐξιστάμενος, ποῖός τις ἂν πρῶτος γένοιτο, πικρὸς, ἢ ἁλμυρὸς, ἢ στρυφνὸς, [4] ἢ ὀξύς; Οἶμαι μὲν, ὀξύς. Ὁ ἄρα ὀξὺς χυμὸς [5] ἀνεπιτήδειος τῶν λοιπῶν μάλιστα ἂν εἴη, εἴπερ ὁ γλυκύς γε πάντων ἂν ἐπιτηδειότατος.

Οὕτως εἴ τις δύναιτο ζητέων ἔξωθεν ἐπιτυγχάνειν, δύναιτ' ἂν πάντων ἐκλέγεσθαι αἰεὶ τὸ βέλτιστον· βέλτιστον δέ ἐστι τὸ προσωτάτω τοῦ ἀνεπιτηδείου ἀπέχον.

40. Permultae praeterea tum intra, tum extra corpus exsistunt figurarum formae, quae pro affectuum ratione magnopere differnnt tam in aegris quam in bene valentibus; velut capita parva aut magna, cervices graciles, aut crassae, dorsa longa aut brevia, ventres longi, aut rotundi, thoracis et costarum latitudo aut angustia, atque alia sexcenta. Quorum omnium differentias novisse oportet, quo cognita cuiusque causa eas recte observare possis; de humorum autem facultatibus perspexisse, quemadmodum ante dictum est, quid eorum quisque in homine efficere possit, et quae sit eorum inter se cognationis ratio. Nempe huiusmodi quid volo: si dulcis humor in aliam formam mutetur, non per alterius contemperationem, sed ab aliis separatus, qualisnam primum futurus sit, amarus, an salsus, an acerbus, an acidus. Puto equidem acidum fore. Verum humor acidus reliquorum omnium minime idoneus erit, si quidem dulcis omnium maxime accommodatus.

Ad hunc modum si quis rerum externarum naturam assequi possit investigando, semper ex omnibus quod optimum est facile eliget. Optimum vero id est, quod longissime abest ab eo, quod humanae naturae minime est accommodatum.

[1] μεγάλα. — [2] εἰρέαται. — [3] ἀλλήλας. — [4] ἢ ὀξὺς, ἢ ἄρα ὀξὺς χ. — [5] ἀνεπιτήδειος ἢ πρόσφορος.

40. ἃ μέγα διαφέρει.] Vulgo ἃ μεγάλα δ., sed Littréus adnotat: „une correction dans 2253. a changé μεγάλα en μέγα." Imo vero iste corrector recte ita, nam Graeci μέγα διαφέρει dicunt, non μεγάλα διαφέρει.

νῶτοι μακροὶ, ἢ βραχέες.] Illud νῶτοι habent A., cod. Fevrei apud Foësium, Imp. Samb. Mackii, qui in adn. Heurnium in m. id etiam habentem citat. Apud Calvum nihil eiusmodi et apud ceteros deficit; mihi autem re vera aliquid e vulgato textu periisse videtur, itaque recepi.

θώρηκος κ. τ. λ.] Si recte Littréum capio A. h. l. legit, θώρηκες, πλευρέων πλατύτητες. στενότητες, ἄλλα μυρία· δεῖ πάντα ταῦτα ᾗ διαφέρει εἰδέναι.

τηροίης.] Φυλάσσηται A.

πρὸς ἀλλήλους.] Quinque libri Parr., ut Voss., ἀλλήλας. — — Littréus in periodo περὶ δὲ δυναμίων — πρὸς ἀλλήλους difficultates reperire sibi visus est, quas puto nullas ei futuras fuisse, si alio modo distinxisset: nam ἐσκέφθαι a δεῖ initio periodi pendet. Ille vero verbis περὶ δὲ δυν. χυμ. novum capitulum orditur. — In A. librarii culpa ὥσπερ ante καὶ πρότερον omissum est. E codice A. dedi καὶ τὴν ξυγγένειαν ὡς ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους; nempe vulgo καὶ τὰς ξυγγενείας ὡς ἔχουσι π. ἀ. Quod si τὰς ξυγγενείας velis, malim simul legere ἃς ἔχουσι, quo facto vix scio utra lectio praestet.

ἐὼν μεταβάλλοι.] A. mihi ἐών praebuit, sed dein μεταβάλλων habet, qua in re illum non sequor.

ἀλλ' αὐτός.] ἀλλὰ ἀ. A.

ποῖός τις ἂν πρῶτος γένοιτο.] Sic A., ceteri ἂν omm. — Sequens οἶμαι μὲν ὀξύς Littr. ex A. supplevit; apud ceteros deëst, nisi quod Aldus οἶμαι ὀξύς habet.

ὁ ἄρα ὀξὺς χυμὸς ἀνεπιτήδειος τῶν λοιπῶν μάλιστα ἂν εἴη, εἴπερ ὁ γλυκὺς πάντων ἐπιτηδειότατος.] Librorum lectio haec est: ὁ (A. solus sic, multi ἢ ut Voss., vulgo neque ὁ, neque ἢ) ἄρα ὀξὺς χυμὸς ἀνεπιτήδειος προσφόρων (προσφέρων alii codd., ἢ πρόσφορος cod. S. Foësii et Voss., προφέρων Ald.) ἂν τῶν λοιπῶν μάλιστα εἴη, εἴπερ ὁ γλυκύς γε (τε alii libri, τῶν A.) πάντων ἐπιτηδειότατος (ἀνεπιτηδειότατος libri sex Parr. et Voss.) — Quid factum sit, sponte docemur codicis Vossiani lectione: initio periodi ἐπιτήδειος fuit positum, non ἀνεπιτήδειος; ad illud autem adscripserunt glossam πρόσφορος, quae in textum illata est. Verum si humor acidus accommodatus maxime dictus fuit in ea lectione, cui glossa πρόσφορος adscripta fuit, haec scriptura, licet forte satis antiqua, tamen corrupta fuit; nam apud veteres dulcis humor, non acidus ad nutritionem valere reputabatur. Itaque locum eo modo, quo feci, exhibui ἂν in aliam sedem ante εἴη inferens et ἀνεπιτηδειότατος nonnullorum codicum dissecans in ἂν ἐπιτηδειότατος.

δύναιτ' ἄν.] καὶ δύναιτο ἂν A., non male.

αἰεὶ τὸ βέλτιστον.] Sic A. αἰεὶ τὸ βέλτιον vulg.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΗΣ ΝΟΥΣΟΥ.

ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΤΙΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΟΛΥ ΤΩΝ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΝΕΩΤΕΡΟΝ.

DE MORBO SACRO.

SCRIPTUM SOPHISTAE NESCIO CUIUS HIPPOCRATEIS MULTO RECENTIUS.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΗΣ ΝΟΥΣΟΥ.

α'. [1] Περὶ μὲν τῆς ἱερῆς νούσου καλεομένης ὧδε ἔχει· οὐδέν τί μοι δοκέει τῶν ἄλλων θειοτέρη εἶναι νούσων, οὐδὲ ἱερωτέρη, ἀλλὰ φύσιν μὲν ἔχειν, ἣν καὶ τὰ λοιπὰ νοσήματα, ὅθεν [2] γίγνεται. Φύσιν δὲ αὐτῇ καὶ πρόφασιν οἱ ἄνθρωποι ἐνόμισαν θεῖόν [3] τι πρῆγμα εἶναι ὑπὸ ἀπειρίης καὶ θαυμασιότητος, ὅτι οὐδὲν ἔοικε ἑτέρῃσι νούσοισι· καὶ κατὰ [4] μὲν τὴν ἀπορίην αὐτοῖσι τοῦ μὴ γιγνώσκειν τὸ θεῖον αὐτῇ διασώζεται, κατὰ δὲ τὴν εὐπορίην τοῦ τρόπου τῆς ἰήσιος, [5] ἀπόλλυται. Εἰ δὲ διὰ τὸ θαυμάσιον θεῖον νομιεῖται, πολλὰ τὰ ἱερὰ νοσήματα [6] ἔσται καὶ οὐχὶ ἕν, ὡς ἐγὼ ἀποδείξω ἕτερα οὐδὲν ἧσσον ἐόντα θαυμάσια, οὐδὲ τερατώδεα, ἃ οὐδεὶς νομίζει ἱερὰ εἶναι. Τοῦτο μὲν γὰρ οἱ πυρετοὶ οἱ ἀμφημερινοὶ καὶ οἱ τριταῖοι καὶ οἱ τεταρταῖοι οὐδὲν ἧσσόν μοι δοκέουσι ἱεροὶ εἶναι καὶ ὑπὸ θεοῦ γίγνεσθαι ταύτης τῆς νούσου, [7] ὧν οὐ θαυμασίως

DE MORBO SACRO.

1. De morbo sacro vulgo appellato sic se res habet: minime reliquis morbis divinior, nec sacratior esse mihi videtur; sed naturam, unde oritur, habere, quam etiam ceteri habent morbi. Homines vero ex imperitia et admiratione divinum quid eius naturam et causam esse censuerunt, quod nulla in re reliquorum morborum similis esset. Et per consilii inopiam, quod morbum non cognoscunt, divinitas illa ei servatur, sed per facile parabilem curationis modum, ei adimitur. Sin ideo divinus esse censeatur quod admirabilis sit, multi morbi sacri futuri sunt, non unus; quippe demonstrabo alios non minus esse admirabiles, neque minus prodigiosos, quos tamen nemo sacros esse existimat. Ac primum quidem febres quotidianae, et tertianae et quartanae nequaquam minus sacrae esse neque minus quam hic morbus a deo fieri mihi videntur, quas

[1] Eadem h. l. in V. adnotatio, quam e cod. E notat Littréus. — [2] γίνηται. — [3] τι πρῆγμα om. — [4] μέν om. — [5] ἰῶνται ἀπολύονται γὰρ ἢ καθαρμοῖσιν, ἢ ἐπαοιδῇσιν. — [6] ἔσται om. — [7] καὶ οὐ θαυμασίως ἔχωσι.

1. περὶ μὲν τῆς ἱερῆς νούσου καλεομένης ὧδε ἔχει.] In Edd. antt., multis codd. Parr. et Marciano 269. μέν abest. Ionismum νούσου cod. θ. Littréo praebuit, mihi Marc.; plerique ὧδ' ἔχει, plenum ὧδε idem cod. θ. et Marc. De adnotatione ad libelli principium, quae in Edd. vetustis, in mss. quoque pluribus, inter quae Voss. et Marc., legitur, ad prolegomena dimitto lectorem.

ἀλλὰ φύσιν μὲν ἔχειν.] Pro librorum lectione ἔχει Lind. et eum secutus Mack. fortasse e Latinis Foësii ἔχειν, quod etiam dederunt infra principio § 5ae. Comparatione facta huius loci cum verbis e libro de aëre, aq., locis p. 277. vol. I. ἐμοὶ δὲ καὶ αὐτῷ δοκεῖ — ἕκαστον δὲ ἔχει φύσιν τῶν τοιούτων καὶ οὐδὲν ἄνευ φύσιος γίγνεται, apparet nostrum eum locum imitari, sed periodus apud Hipp. alio modo se habet, quam apud hunc recentiorem auctorem. Quin si decursum principii universi §i quintae animadvertas, videbis ibi ἔχει ferri aegre posse, adeo ut cum Lind., Mackio consentiam.

νοσήματα.] Sic Marc., in cuius excerptis „et sic ubique" adnotavit Cobetus.

θεῖόν τι πρῆγμα εἶναι.] codd. θ. ι. Littréo τι πρῆγμα praebuerunt; in ceteris codd. etiam in Marciano deëst.

ἑτέρῃσι νούσοισι.] Solum ἑτέροισι sine νουσ. codd. θ. ι. Marc. Sequens μέν in Marc. legitur. In paulo inferius obvio τὸ θεῖον αὐτῇ διασώζεται pronomen omm. θ. ι. Marc.

κατὰ δὲ τὴν εὐπορίην τοῦ τρόπου τῆς ἰήσιος ἀπόλλυται, [ὅτι καθαρμοῖσί τε ἰῶνται καὶ ἐπαοιδῇσι.] Vulgatam e V. enotavi. Meliorem lectionem, quam maximam partem sequimur, Littréus e θ. et ι., in quo ἢ ἐπαοιδ., hausit; a Marc. hic deflectunt hi libri, quippe ille vulg. refert lectionem. Equidem post τῆς ἰήσιος de meo delevi ᾧ ἰῶνται, nempe
ᾧ ἰῶνται
prorsus supervacaneum est et ortum e dittographia τῆς ἰήσιος. — Sed praeterea delevi ea, quae in citatione loci in fronte huius adn. uncis inclusa dedi, quia putidam referunt adnotationem et ineptam e § 2. ductam.

τὰ ἱερὰ νοσ.] Quod codd. θ. κ. hic εἱρά legunt, manifesto corrupte scriptum ἱρά est, quin paulo post in libris istis ἱρά ipsum occurrit, et interdum recurrit. — Pro καὶ οὐχὶ ἕν codd. θ. ι. τούτου εἵνεκεν.

τοῦτο μὲν γάρ.] γάρ in θ. ι. abest.

ὧν οὐ θαυμασίως γ' ἔχουσι.] Vulgo κἂν δ. θ. ἔχωσι; al-

γ' ἔχουσι· τοῦτο δὲ ὁρέω μαινομένους ἀνθρώπους καὶ παραφρονέοντας ἀπὸ μηδεμιῆς προφάσιος ἐμφανέος καὶ πολλά τε καὶ ἄκαιρα ποιέοντας, ἔν τε τῷ ὕπνῳ οἶδα πολλοὺς οἰμώζοντας καὶ βοῶντας, τοὺς [1] δὲ πνιγομένους τοὺς δὲ καὶ ἀναΐσσοντάς τε καὶ φεύγοντας ἔξω καὶ παραφρονέοντας μέχρις ἂν [2] ἐξέγρωνται, ἔπειτα δὲ ὑγιέας ἐόντας καὶ φρονέοντας, ὥσπερ [3] καὶ πρότερον, ὠχροὺς δὲ καὶ ἀσθενέας· καὶ ταῦτα οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις, ἄλλα τε πολλά ἐστι καὶ παντοδαπὰ ὧν [4] περὶ ἑκάστου λέγειν πουλὺς ἂν εἴη λόγος.

β΄. [5] Ἐμοὶ δὲ δοκέουσι οἱ πρῶτοι τοῦτο τὸ νόσημα ἀφιερώσαντες τοιοῦτοι εἶναι ἄνθρωποι, οἷοι καὶ νῦν εἰσὶ μάγοι τε καὶ καθάρται καὶ ἀγύρται καὶ ἀλαζόνες, ὁκόσοι [6] δὴ προσποιέονται σφόδρα θεοσεβέες εἶναι καὶ πλέον τι εἰδέναι. Οὗτοι τοίνυν παραμπεχόμενοι καὶ προβαλλόμενοι τὸ θεῖον τῆς ἀμηχανίης τοῦ μὴ ἴσχειν ὅ τι προσενέγκαντες ὠφελήσουσι, ὡς μὴ κατάδηλοι ἔωσι οὐδὲν ἐπιστάμενοι, ἱερὸν ἐνόμισαν τοῦτο τὸ πάθος εἶναι, καὶ λόγους ἐπιλέξαντες ἐπιτηδείους τὴν ἴησιν κατεστήσαντο ἐς τὸ ἀσφαλές σφισι [7] αὐτοῖσι καθαρμοὺς προσφέροντες καὶ ἐπαοιδὰς, λουτρῶν τε ἀπέχεσθαι κελεύοντες καὶ ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ ἀνεπιτηδείων ἀνθρώποισι νο-

tamen minime admirantur. Deinde vero furore correptos ac desipientes multos ex nulla manifesta causa multa intempestive facere videmus; quin etiam multos in somno lugentes et vociferantes, quosdam etiam suffocatos, quosdam exsilientes et fugientes et desipientes quoad excitentur, postea vero sanitati restitutos et ut antea resipiscentes, quamvis pallidos et debiles. Idque non semel, sed saepius fieri vidimus. Quin et multa sunt et varia, quae si sigillatim enumerare vellemus, prolixa foret oratio.

2. Ac mihi certe qui primi hunc morbum ad deos retulerunt, tales fuisse videntur, quales hodie etiam sunt magi, expiatores, circulatores atque arrogantes ostentatores, qui se valde pios esse et prae vulgo sapere simulant. Hi quippe obtendentes et praetexentes divinitatem inopiae, quum nihil habeant quo administrato iuvent, ne palam fiat nihil ipsos cognitum habere, affectum hunc sacrum esse censuerunt et additis idoneis rationibus tutam sibi proposuerunt curationis viam, oblatis expiationibus et incantationibus, balneisque interdictis et multis cibis ad laborantium usum minime accommodatis. Ac marinis quidem mullo, melanuro, mugili et anguilla, qui pisces praecipue vitandi

[1] δὲ καὶ πν. — [2] ἐξεγερέωνται. — [3] τό. — [4] ἕκαστον sine περί. — [5] h. l. inscriptio: περὶ τῆς καλευμένης ἱερῆς νόσου. — [6] δέ. — [7] ἑωυτοῖσι.

terum illud e codd. ι. κ. Littr., idemque praebet mihi Marc.

ἀπὸ μηδεμιῆς προφ.] Marc. ἀπ' οὐδὲ μιῆς προφ., quam lect. in H. θ. ι. κ. vidit etiam Littr. — Idem Marc. πολλά τε καὶ ἄκαιρα, ubi vulg. π. τε ἅμα καὶ ἄ. — Littréus etiam multorum codd. fide ἅμα omisit, nec dubito quin librariis debeatur, cf. § 27. libri de vetere medicina, cett. cum adn.

τοὺς δὲ πνιγ. — μέχρις ἂν ἐξέγρωνται.] E vulgata, quam e V. enotavi, Littr. καί eiecit cum θ. κ. — Vulgo ἐξεγειρέωνται, Littr. e θ., et e ι. κ., licet ibi corrupte scribatur ἐπέγρωνται. Marc. cum Parr. tribus ἐξεγρέωνται. Itaque ἐξέγρωνται scripsi; nam ἐπέγρωνται h. l. ex illo corruptum, ἐξεγρέωνται vero falsus Ionismus est.

ἔπειτα δὲ ὑγιέας ἐ.] Vulgo ἔ. δὲ καὶ ὑ. ἐ., sed Littr. καί om. cum codd. 5., abest etiam in Voss. Marc. — In ὥσπερ καὶ πρότερον Littr. secutus est codd. sex suos, idemque Voss. et Marc. praebent. Vulgo τὸ πρότερον sine καί.

ὠχροὺς δὲ καὶ ἀσθενέας.] Vulgo pro his ἐόντας τ' αὐτοὺς ὠχρούς τε καὶ ἀσθενέας, sed quid illud ἐόντας τ' αὐτούς hic significet non capio, mihi interpolatum est visum, itaque eieci et τε post ὠχρούς in δέ mutavi.

ὧν περὶ ἑκάστου.] Sic Lind., Mack., Littr.; hic quidem e codd. septem. Idem e Marc. mihi excerptum video; e Voss. vulgatam enotavi. Pro optativo in πουλὺς ἂν εἴη λόγος e cod. κ. Littr. adnotat ἦ; e Marc. notatum est ἦι.

2. Οἱ πρῶτοι — ἀφιερώσαντες.] Ad unguem similem dictionem ex Aeliano adfert Wessel. ad Herod. II. 2. p. 215. ed. Schweigh. Moneo ut constet πρῶτοι probum esse, quum facile πρῶτον desideres. Ante seq. τοιοῦτοι quinque libri Littréi αὐτοί, idemque fert Marc. Ceterum codd. θ. ι. legunt ἱρώσαντες, quod propter Ionismum advertit; nescio tamen num a librariis an ab auctore sit.

ὁκόσοι δὴ προσποιέονται.] δή om. in κ. H. Littréi, sed in hoc restitutum est; in Marc. deëst. Codd. θ. ι. οὗτοι δὲ καὶ πρ., quod nec mihi praestare videtur.

τῆς ἀμηχανίης τοῦ μὴ ἴσχειν.] Sic Littr. e pluribus codd. idemque fert Marc.; vulgata τὸ μὴ ἴ. habet, τῷ duorum codd. apud Littr. item sine dubio vitiosum. Pro vulgata Coraës διὰ τό substituere voluit; non male sane, sed cum Littréo in librorum lectione acquiesco. Pro ἴσχειν codd. θ. ι. ferunt ἔχειν.

ἀπέχεσθαι κελεύοντες.] Solum ἀπέχοντες codd. θ. ι. — Ante μελανούρου cum Littr. et θ. ι. omitto καί. Paulo post in οὗτοι γὰρ οἱ ἰχθύες voculae duae postremae omittuntur in Marc. et in libris quibusdam Littréi.

σέουσι ἐσθίειν, θαλασσίων μὲν τρίγλης, [1] μελανούρου, κεστρέος, ἐγχέλυος, — οὗτοι γὰρ [2] οἱ ἰχθύες εἰσὶ ἐπικαιρότατοι, — κρεῶν δὲ αἰγείων καὶ [3] ἐλαφείων καὶ χοιρείων καὶ κυνός, — ταῦτα γὰρ ταρακτικώτατά ἐστι τῆς κοιλίης, — ὀρνίθων δὲ ἀλεκτρυόνος καὶ τρυγόνος [4] καὶ ὠτίδος, — ἃ νομίζεται ἰσχυρότατα εἶναι, — λαχάνων δὲ μίνθης, σκορόδου καὶ [5] κρομμύου, — δριμὺ γὰρ [6] ἀσθενέουσι οὐδὲν ξυμφέρον, — ἱμάτιον δὲ μέλαν μὴ ἔχειν, — θανατῶδες γὰρ τὸ μέλαν, — μηδὲ ἐν αἰγείῳ κατακέεσθαι δέρματι, μηδὲ φορέειν, μηδὲ [7] πόδα ἐπὶ ποδὶ ἔχειν, μηδὲ χεῖρα ἐπὶ χειρί, — ταῦτα γὰρ πάντα κωλύματα εἶναι. Ταῦτα δὲ πάντα τοῦ θείου εἵνεκεν προστιθέασι, ὡς πλέον τι εἰδότες καὶ ἄλλας προφάσιας [8] λέγοντες, ὅκως, εἰ μὲν ὑγιὴς γένοιτο, αὐτῶν ἡ δόξα εἴη καὶ ἡ δεξιότης, εἰ δ' ἀποθάνοι, ἐν ἀσφαλέϊ καθίσταιντο αὐτῶν αἱ ἀπολογίαι καὶ ἔχοιεν πρόφασιν ὡς οὐδὲν αἴτιοί εἰσι αὐτοί, ἀλλ' οἱ θεοί· οὔτε γὰρ φαγέειν, οὔτε πιέειν ἔδοσαν φάρμακον οὐδὲν, οὔτε λουτροῖσι καθήψησαν, ὥστε δοκέειν αἴτιοι εἶναι. Ἐγὼ δὲ δοκέω Λιβύων ἂν τῶν τὴν μεσόγειον οἰκεόντων οὐδένα ὑγιαίνειν, ὅτι ἐν αἰγείοισι δέρμασι [9] κατακέαται

sunt; carnibus vero caprina, cervina, suilla et canina, quippe quae maxime ventrem conturbant; e volucribus gallo, turture et otide, qui valentissimi esse censentur; ex oleribus autem mentha, allio et caepa; nihil enim quod acre est aegrotantibus utile est; vestimento etiam nigro uti prohibent, quod niger color mortem significet, — et in pelle caprina decumbere, aut eam gestare, ac ne pedem pedi, aut manum manui superimponant. Haec enim omnia curationem impedire perhibent. Quae omnia divinitatis gratia addunt, velut amplius quiddam scientes et alia in specie praetexentes, uti si convalescant aegri istud ipsorum gloriae et solertiae attribuatur, sin vero moriantur, tutam sibi proponant defensionem et occasionem nanciscantur quominus ipsi in causa, sed Dii esse videantur, cum nullum quidem medicamentum edendum aut bibendum exhibuerint, neque balneis excoxerint, ut in ipsos causa reiici possit. Ac mea quidem opinione ex iis, qui Africae mediterranea incolunt, nullus ab hoc morbo sanus evadit, quod in pellibus caprinis recumbunt et caprinis carnibus utuntur, cum ne stragulum quidem neque vestimentum, neque calceamentum aliud habeant quam caprinum;

[1] καὶ μελ. — [2] οἱ om. — [3] ἐλαφείου καὶ χοιρείων. — [4] καί om. — [5] κρομμύου. — [6] ἀσθενέοντι. — [7] ποδία. — [8] προλέγοντες. — [9] κατακείονται.

κρεῶν δὲ αἰγείων καὶ ἐλαφείων καὶ χοιρείων καὶ κυνὸς κ. τ. λ.] H., κ., Marc. κρεῶς: vulgo αἰγείου, sed αἰγείων codd. θ. ι. Quod post hanc vocem καὶ τύρου αἰγείου addunt θ. ι. κ. librariorum additamentum est. Vulgo ἐλαφείου, sed Marc., H. ἐλαφείων, quod in θ. ἐλαφίων scriptum est. Littréus recepit ἐλάφων ex ι. κ. Pro vulgato χοιρείων Littr. e θ. ι. κ. χοιρίων. Confusio in libris nata e singulari κρεῶς et plurali κρεῶν et e substantivis pro adiectivis illatis.

ταῦτα γὰρ ταρακτικώτατα.] Ceteri κρεῶν ταρακτικ. Sed κρεῶν h. l. otiose invectum est ex antecedentibus. Marcianus item τερατικώτατα, uti ι., alii multi τεραστικώτατα; vitiosae tamen lectt. sunt. — Cum hoc loco de carnibus cf. §§ 48—50. addit. ad lib. d. V. A. p. 352. vol. I.

καὶ ὠτίδος.] καί e codd. E. θ. ι. Littréus addidit; vulgo abest. Codd. θ. ι. ὀτίδος. De ὀτίς, ὠτίς Erot. p. 272. Galeni gloss. p. 536.: ὠτίς tamen solum verum, altera forma alteri scribendi rationi debetur.

ἃ νομίζεται ἰσχυρότατα εἶναι.] Sic θ. ι. Ceteri ὅτι δὲ ὅσα ν. ἰ. ἐ. — Mihi reliquis membris vicinis similibus collatis, duorum illorum codd. lectio praeferenda visa est.

κρομμύου.] Sic Marc. et 4. libri Littréi; κρομμύων cd. θ., unde dixerim lectt. σκορόδων καὶ κρομμύων etiam in libris vetustioribus fuisse. Vulgo κρομύου, quae Homerica forma, per μμ usitatissima apud recentiores. Quis definiat quid hic verum sit?

ξυμφέρον.] Vulgo ξυμφέρει; sed H. ι. Marc. συμφέρον, quod praestare opinor: notum est quam saepe infinit. et partic. confundantur, et vero in θ. legitur συμφέρειν, hinc transitus ad tertiam pers. intelligitur.

ἱμάτιον δὲ μ.] ἱ. τε μ. cod. θ. — In seqq. πόδα ἐπὶ ποδὶ μὴ ἔχειν pro μηδὲ — ἔχειν et πάντα γὰρ ταῦτα cdd. θ. ι. — Quod ad κωλύματα εἶναι attinet, intelliguntur impedimenta curationis per incantationem, expiationem.

προφάσιας λέγοντες.] Sic Littr. e θ. ι. κ. pro vulgato προφ. προλέγ., in quo librarii praepositionem nominis ad seq. participium etiam perperam retulerunt.

εἰ μὲν ὑγιὴς γένοιτο.] εἰ μ. ὑγιέες γένοιντο θ. ι., qui paulo post etiam εἰ δ' ἀποθάνοιεν.

ὡς οὐδὲν αἴτιοί εἰσι αὐτοί.] Vulgo οὐκ αἴτιοι in hisce, sed οὐδὲν α. septem codd. apud Littr. et Marc. — Equidem fortiorem negationem recipiendam duxi.

ὥστε δοκέειν αἴτιοι εἶναι] Sic L. ι. κ. apud Littr.; αἴτιον edi solet; propter antecedentia trium illorum librorum lectionem praefero.

Λιβύων ἂν τῶν τ. μ. ὀ.] Sic H., κ., Marc.; vulgo ἂν om., sed οὐδὲν ἂν pro οὐδένα habent θ. ι.; itaque puto οὐδένα ἂν esse debere et potest sane ἂν utrolibet loco poni, quin minime adversor, si post οὐδένα interponere malis quam post Λιβύων.

ὅτι ἐν αἰγείοισι δέρμασι κατακέαται κ. τ. λ.] In hac

καὶ κρέασι αἰγείοισι χρῶνται, ἐπεὶ οὐκ ἔχουσι οὔτε στρῶμα οὔτε ἱμάτιον, οὔτε ὑπόδημα, ὅ τι μὴ αἴγειόν ἐστι· οὐ γάρ ἐστι ἄλλο προβάτιον οὐδὲν ἢ αἶγες καὶ βόες. Εἰ δὲ ταῦτα προσφερόμενα καὶ ἐσθιόμενα τὴν νοῦσον [1] τίκτει τε καὶ αὔξει καὶ μὴ ἐσθιόμενα ἶῆται, οὐκ ἔστι [2] ἄρα ὁ θεὸς αἴτιος οὐδενὸς, οὐδὲ οἱ καθαρμοὶ ὠφελέουσι, ἀλλὰ τὰ ἐδέσματα τὰ [3] ἰώμενά ἐστι καὶ τὰ βλάπτοντα, τοῦ δὲ θείου ἀφανίζεται ἡ δύναμις.

neque enim alia ulla pecus est quam caprae et boves. Quodsi ista oblata et cibo sumpta morbum gignunt et augent, et cibo minime sumpta medentur, minime sane Deus auctor est, neque expiationes iuvant; sed quae eduntur medentur et nocent, numinisque vis obscuratur.

γ'. Οὕτως οὖν ἔμοιγε δοκέουσι οἵτινες τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐγχειρέουσι [4] ἶῆσθαι ταῦτα τὰ νοσήματα, οὔτε ἱερὰ νομίζειν εἶναι οὔτε θεῖα· ὅκου γὰρ ὑπὸ καθαρμῶν τοιούτων μετάστατα γίγνεται καὶ ὑπὸ θεραπείης τοιῆσδε, τί κωλύει καὶ ὑφ' ἑτέρων τεχνημάτων ὁμοίων τούτοισι [5] ἐπιγίγνεσθαι τοῖσι ἀνθρώποισι καὶ προσπίπτειν; ὥστε μηκέτι τὸ θεῖον αἴτιον εἶναι, ἀλλά τι ἀνθρώπινον. Ὅστις γὰρ οἷός τε περικαθαίρων καὶ μαγεύων ἀπάγειν τοιοῦτον πάθος, οὗτος [6] κἂν ἐπάγοι ἕτερα [7] τεχνησάμενος καὶ πάντως τούτῳ τῷ λόγῳ τὸ θεῖον ἀπόλλυται. Τοιαῦτα λέγοντες καὶ [8] μηχανεύμενοι προσποιέονται πλεόν τι εἰδέναι καὶ ἀνθρώπους ἐξαπατέουσι προστιθέμενοι τούτοισι ἁγνείας τε καὶ καθαρότητας, ὅ τε πουλὺς αὐτοῖσι τοῦ λόγου ἐς τὸ θεῖον ἀφήκει

3. Quare qui hoc modo istorum morborum curationem aggrediuntur, hos neque sacros neque divinos reputare videntur. Si enim huiusmodi expiationibus talique curatione tolluntur, quid prohibet quominus ex similibus artibus hominibus oboriantur, aut in eosdem incidant? Adeo ut non amplius divinum, sed humanum quid in causa mihi esse videatur. Quisquis enim lustrationibus et magicis artibus huiusmodi affectionem abigere valuerit, is etiam aliis artibus inducet, istaque ratione divinitatis opinio prorsus deperditur. Hac oratione et molitione multam scientiam prae se ferunt, hominesque decipiunt, lustrationes et purificationes his proponendo, multumque faciunt de divinitate et numine sermonem. Quamquam mihi quidem non de pietate, ut rentur, verum de impietate

[1] τίκτει τε om. — [2] ἄρ' ὁ θ. — [3] ἰώμενά τε καὶ βλ. — [4] ἶᾶσθαι. — [5] ἀπογίνεσθαι. — [6] καὶ ἐπάγῃ. — [7] τεχν. πάντως κἂν. — [8] μεμηχανεύμενοι.

periodo cum Littréo vulgatam sequor, nisi quod de meo κατακέαται dedi pro pravo κατακέονται et quod cum θ. ι. κ. Marc. αὐτοῖς ante ἄλλο προβάτιον inseri solitum omisi; advertit αὐτοῖς non αὐτοῖσι scriptum loco eiusmodi, ubi codd. praestantes pronomen omittunt. E Marciano mihi adnotatum est: ἐπ' αἰγείοισι δέρμασι ἢ κρέασιν ἔνεκάγε, ὡς οὐκ ἔχουσι οὔτε στρῶμα, quod boni nihil praebet quidem, sed adpono ut, si velis, conferre liceat cum similibus lectt. a Littréo excerptis.

τίκτει τε καὶ αὔξει.] τίκτει τε καί in vulg. abest. Littr. addidit e libris pluribus, quod Lind. etiam olim fecerat. In cod. Marc. item legitur.

καὶ μὴ ἐσθ. ἶῆται.] ἶᾶται θ. ι. et initio seq. periodi ἶᾶσθαι F. θ. — Talia quomodo spectanda sint philologi nos medicos docere debent.

οὐκ ἔστι ἄρα ὁ θ. ἀ. οὐδ.] In Marc. ἄρα om.: — οὐκ ἔτι ὁ θ. ἀ. ἐστιν sine οὐδενός cod. θ., ἐστιν etiam omisso cod. ι. — Paulo post οὐδ' — θ. ι. Marc. — In τὰ ἰωμ. ἐ. καὶ τὰ βλ. cum Littréo sequor codd. H. θ. ι. κ. Marc., licet in θ. ι. καταβλ. pro καὶ τὰ βλ. manifesto vitio scriptum sit; vulgatam e V. notavi. Aldus et unus cd. Par. τὰ ἰώμενά τε καὶ τὰ βλ. — Pro τοῦ δὲ θείου codd. θ. ι. habent τοῦ θεοῦ.

3. ὅκου γὰρ κ. τ. λ.] ὅπου γὰρ κ. τ. λ. E. θ. ι. κ. Marc.

ἐπιγίγνεσθαι τοῖσι ἀνθρώποισι καὶ προσπίπτειν.] Hic Littréus ex θ. ι. recepit ἐπιγίνεσθαι pro ἀπογίνεσθαι ceterorum. Mihi quoque ἐπιγ. et προσπίπτειν h. l. opponi videntur superiori μετάστατα γίγνεται, non duo illa inter se opponi ita ut ἀπογίγνεσθαι probari possit.

ὅστις γὰρ οἷός τε περικαθαίρων καὶ μαγ.] In his post περικαθαίρων dedit ἐστι Littréus e θ. ι.; — ceteri omnes, etiam Marc., omittunt, neque mihi ab auctore profectum videtur. In seqq. κἂν ἐπάγοι Littr. ex E. H. θ. ι. κ., cum quibus consentit Marc. Vulgo κἂν ἐπάγῃ. — Dietzii coniecturam ἀπάγοι, quae fortasse Foësii Latinis debetur, merito repudiavit Littréus.

καὶ πάντως τούτῳ τῷ λόγῳ τὸ θεῖον ἀπόλλυται.] Vulgo πάντως κἂν τούτῳ τῷ λ. κ. τ. λ. Littréus cum H. θ. ι. κ. om. πάντως et καὶ ἐν τούτῳ κ. τ. λ. cum iisdem scripsit, quod Marc. etiam fert. — Mihi πάντως potius omissum in libris, quam a scribis additum videtur, neque satis video quid ἐν huc faciat; itaque καὶ πάντως τούτῳ τῷ λ. κ. τ. λ. scripsi.

ὅ τε πουλὺς αὐτοῖσι τοῦ λόγου ἐς τὸ θεῖον ἀφήκει καὶ τὸ δαιμόνιον.] Vulgo ὅτε πουλὺ αὐτοῖσι κ. τ. λ., sed πουλύς Aldus, plures libri Littréi et Marc., quod editor Par.

καὶ τὸ δαιμόνιον. [1]Καίτοι ἔμοιγε οὐ περὶ εὐσεβείης δοκέουσι τοὺς λόγους ποιέεσθαι, ὡς οἴονται, ἀλλὰ περὶ δυσσεβείης μᾶλλον, καὶ ὡς [2]οἱ θεοὶ οὐκ εἰσὶ, τό τε εὐσεβὲς αὐτῶν καὶ τὸ θεῖον [3]ἀσεβὲς καὶ ἀνόσιόν ἐστι, ὡς ἐγὼ διδάξω.

δ'. Εἰ γὰρ σελήνην τε καθαιρέειν καὶ ἥλιον ἀφανίζειν [4]καὶ χειμῶνά τε καὶ εὐδίην ποιέειν καὶ ὄμβρους καὶ αὐχμοὺς [5]καὶ θάλασσαν ἄπορον καὶ γῆν ἄφορον καὶ τἄλλα τὰ [6]τοιουτότροπα πάντα ὑποδέχονται ἐπίστασθαι, εἴτε καὶ ἐκ τελετέων εἴτε καὶ ἐξ ἄλλης τινὸς γνώμης ἢ μελέτης [7]Φασὶ οἷοί τ' εἶναι, οἱ ταῦτ' ἐπιτηδεύοντες δυσσεβέειν ἔμοιγε δοκέουσί καὶ θεοὺς [8]οὔτ' εἶναι νομίζειν, οὔτ' ἐόντας ἰσχύειν οὐδὲν, οὔτ' εἴργεσθαι ἂν οὐδενὸς τῶν ἐσχάτων· ἃ ποιέοντες πῶς οὐ δεινοὶ ἄρ' αὐτοῖσί εἰσι; εἰ γὰρ ἄνθρωπος μαγεύων τε καὶ θύων σελήνην τε καθαιρήσει καὶ ἥλιον [9]ἀφανιεῖ καὶ χειμῶνα καὶ εὐδίην ποιήσει, οὐκ ἂν ἔγωγέ τι θεῖον νομίσαιμι τούτων εἶναι, ἀλλ' [10]ἀνθρώπινον, εἰ δὴ τοῦ θείου ἡ δύναμις ὑπὸ ἀνθρώπου γνώμης κρατέεται καὶ δεδούλωται. Ἴσως δὲ οὐχ οὕτως ἔχει ταῦτα, ἀλλ' ἄνθρωποι βίου δεόμενοι πολλὰ καὶ παντοῖα

potius verba facere videntur, et deos non esse profiteri, eorumque pietas et divinitas, sicuti docebo, in impietatem et nefarium scelus vertitur.

4. Si enim lunam deducere et solem obscurare et tempestatem ac serenitatem inducere et imbres ac siccitates facere et mare innavigabile et terram sterilem reddere, ceteraque id genus se scire profitentur, sive ex sacrorum mysteriis, sive ex alio quovis consilio hanc sibi potentiam vindicent, qui his rebus operam navant mihi quidem impii esse videntur, neque deos esse existimare, neque si sint quicquam posse, neque omnino a rebus maxime nefariis abstinere. Quod si faciant, cur non ipsis infesti sint? Si quis enim magicis artibus et sacrificiis lunam deducet, tempestatemque et serenitatem inducet, non equidem horum quicquam divinum, sed humanum esse censuerim, si utique divina potentia humano consilio superatur et in servitutem asseritur. Ac probabiliter haec res alio se habet modo, hominesque in victus inopia multa et varia moliuntur et tum ad reliqua omnia,

[1] καίτοι γε. — [2] οἱ om. — [3] ἀσεβὲς καί om. — [4] χειμῶνα τε εὐδ. — [5] καὶ θ. ἄφορον καὶ γῆν. — [6] τ. πάντα ἐπιδεχ. — [7] Φασὶν οἷοί τε εἶναι οἱ ταῦτα ἐπιτ. — [8] οὔτ' ἐ. — [9] ἀφανίσει. — [10] ἀνθρώπειον.

recepit ὅτε in ὅ τε verissime mutans. Dietzius ὅτι ὁ πουλὺς αὐτοῖσι ediderat, sed Littréi ratio longe praestat.

περὶ δυσσεβείης.] π. ἀσεβείης codd. θ. ι., iidemque τὸ δὲ εὐσεβές paulo post.

τό τε εὐσεβὲς αὐτῶν καὶ τὸ θεῖον ἀσ. κ. τ. λ.] Sic E. H. θ. ι. κ., Marc., nisi quod θ. ι. ἐς τὸ θεῖον pro καὶ τὸ θ., quae lectio sane advertit, sed nec mihi tamen recipienda videtur. Vulgo τό τε εὐσ. καὶ θεῖον αὐτῶν ἀσ. κ. τ. λ.

4. καθαιρέειν.] Ionismum Littréo praebuit unus cod. κ. eundem fert Marc. Paulo post καὶ χειμῶνα Littréus ex E. H. θ. ι.

καὶ θάλασσαν ἄπορον καὶ γῆν ἄφορον.] Recepi h. l. Lobeckii coniecturam ex Aglaoph. I. p. 634., nam vulgata καὶ θάλασσαν ἄφορον καὶ γῆν mihi sano sensu destitui videtur: quippe γῆν ἄφορον fieri recte dixeris, sed θάλασσαν τὴν ἀεὶ ἄφορον fieri ἄφορον absurdum.

ὑποδέχονται.] Sic Littr. e θ. ι. pro vulg. ἐπιδέχονται, quod incongruum et ortum e praep. verbi sequentis huc relata.

Φασὶ οἷοί τ' εἶναι, οἱ ταῦτ' ἐπιτ.] Littr. Φασὶν ταῦτα οἷόν τ' εἶναι γενέσθαι e θ. ι., nisi quod θ. in his ταῦτα om.; mihi vero haec lectio potius recentiorum videtur quam vulgata, quae optime congruit. Marc. in vulg. pro οἷοι fert οἷον, quod Ald. etiam habet et libri quatuor apud Littr., sed non praestat.

οὔτ' εἶναι.] Libri h. l. fluctuant inter οὔτ' et οὔτε praeterquam in οὔκε εἴργεσθαι, ubi omnes οὔτε. In οὔτε ὄντας s. οὔτ' ἐόντας ἰσχύειν illud ἐόντας sive ὄντας omm. θ. ι. κ. Marc.

οὔτ' εἴργεσθαι ἂν οὐδενὸς τῶν ἐσχάτων· ἃ ποιέοντες πῶς οὐ δεινοὶ ἄρ' αὐτοῖσι εἰσί;] Vulgo: οὔτε εἴργεσθαι ἂν οὐδενὸς τῶν ἐσχάτων ποιέοντες (ποιέοντας cod. Serv.) ἕνεκά γε πῶς οὐ δεινοὶ ἄρ' αὐτοῖσι (αὐτοῖς Marc.) εἰσί; — Varr. lectt. eo redeunt ut libri nonnulli ποιέοντας legant manifesto errore, quo εἴργεσθαι crediderunt εἴργειν valere et ποιέοντας huius εἴργεσθαι obiectum fecerunt. In cod. med. Mackii, apud Merc. in marg. habemus ὧν ante ἕνεκα, quam lect. Lind. Mack. Dietz. receperunt et in qua expletio est lacunae in vulgata. Verum in cod. Samb. Mackii et Fevr. Foësii e vulgata omittitur ἕνεκά γε et post ποιέοντες suppletur τάδε e Cornarii coniectura: itaque Littréus: οὔτε εἴργεσθαι ἂν οὐδενὸς τῶν ἐσχάτων, ὧν ποιέοντες πῶς οὐ δεινοὶ αὐτοῖσιν εἰσίν; — in quo displicet ὧν, licet attractionem, quam vocant, non ignorem. Sed mihi etiam ἕνεκά γε et ὧν ἕνεκά γε recentia emblemata videntur perinde ac τάδε. Ergo simplicissimum visum est ἃ pro ὧν Littréi dare; nam si ὧν post ῶν facile interire potuerit, non minus facile A inter N et Π perire statuere licebit, neque opus erit ut ποιέω tali modo cum genitivo construamus.

ἀφανιεῖ.] Sic Dietz., Littr. ex E. H., idemque Marc. fert; ἀφανίσει vulg.

ἀλλ' ἀνθρώπινον.] ἀλλὰ ἀ. Marc.; codd. vero θ. ι. cum post superius εἶναι, tum post ἀνθρώπινον addunt οὐδέν.

τεχνέονται καὶ ποικίλλουσι ἔς τε τἄλλα πάντα καὶ ἐς τὴν νοῦσον ταύτην, ἑκάστῳ εἴδεϊ τοῦ πάθεος θεῷ τὴν αἰτίην προστιθέντες. Οὐ γὰρ ἕν, ἀλλὰ πολλὰ ταῦτα μέμνηνται· κὴν μὲν γὰρ αἶγα μιμῶνται, κὴν βρυχῶνται, κὴν τὰ δεξιὰ σπῶνται, μητέρα θεῶν φασὶ αἰτίην εἶναι. Ἢν δὲ ὀξύτερον καὶ εὐτονώτερον φθέγγηται, ἵππῳ εἰκάζουσι καὶ φασὶ Ποσειδῶνα αἴτιον εἶναι. Ἢν δὲ καὶ τῆς κόπρου τι παρίῃ, ὃ πολλάκις [1] γίγνεται ὑπὸ τῆς νούσου βιαζομένοισι, [2] Ἐνοδίου πρόσκειται ἡ προσωνυμίη· ἢν δὲ λεπτότερον καὶ πυκνότερον, οἷον ὄρνιθες, Ἀπόλλων Νόμιος. Ἢν δὲ ἀφρὸν ἐκ τοῦ στόματος ἀφίῃ καὶ τοῖσι ποσὶ λακτίζῃ, Ἄρης τὴν αἰτίην ἔχει. Ὁκόσα δὲ δείματα νυκτὸς παρίσταται καὶ φόβοι καὶ παράνοιαι καὶ ἀναπηδήσιες ἐκ τῆς κλίνης καὶ φόβητρα καὶ φεύξιες ἔξω, Ἑκάτης φασὶ εἶναι [3] ἐπιβολὰς καὶ ἡρώων ἐφόδους. Καθαρμοῖσί [4] τε χρέονται καὶ ἐπαοιδῇσι καὶ ἀνοσιώτατόν τε καὶ ἀθεώτατον ποιέουσι, ὡς ἔμοιγε δοκέει· καθαίρουσι γὰρ [5] τοὺς ἐχομένους τῇ νούσῳ αἵματί τε καὶ τοῖσι ἄλλοισι τοῖσι τοιούτοισι ὥσπερ μίασμά τι ἔχοντας, ἢ ἀλάστορας, ἢ πεφαρμαγμένους ὑπὸ ἀνθρώπων, ἤ τι ἔργον ἀνόσιον εἰργασμένους, οὓς ἐχρῆν

tum etiam ad hunc morbum varie se habent, in unaquaque huius affectionis specie deo causam attribuentes. Neque enim unam sed plures memorant. Si quidem namque capram imitentur et rugiant, dextramque in partem convellantur, matrem deorum in causa esse asserunt. Sin acutiorem et vehementiorem vocem edat aeger, equo simile esse dicunt et ad Neptunum causam referunt. Quod si stercoris aliquid prodeat, quod morbo pressis frequenter accidit, Enodiae Hecates appellatio adhibetur; sin tenuius et crebrius deiiciat, velut aves, Apollo Nomius. Si vero spumam ex ore demittat et pedibus calcitret, Mars auctor est. Pavores vero qui noctu adsunt, timores, deliria, et terriculamenta cum aegri e cubili exsiliunt et fugiunt, Hecates insidias et heroum invasiones esse affirmant, expiationibusque et incantationibus utuntur, ac meo quidem iudicio rem sceleratissimam et maxime impiam faciunt. Morbo enim detentos expiant sanguine aliisque similibus, quasi sceleribus inquinatos ac facinorosos et sceleratos, aut quibus ab hominibus est exhibitum venenum, aut qui nefarium aliquod facinus perpetrarunt, quum potius contra facere decuerat, sacra facere nimirum et precari,

[1] τισι γίνεται. — [2] ἐνδείης οὐ. — [3] ἐπιβουλάς. — [4] δέ. — [5] τοῖσι ἐχομένοισι τῇ νόσῳ αἵμασι καὶ τοῖσι ἀλλ. τοῖσι τοιουτ. μιάσμασι.

ἔς τε τἄλλα πάντα.] *ἔς τε ἄλλα π.* H *κ.* Marc.

οὐ γὰρ ἕν. ἀλλὰ πολλὰ ταῦτα μέμνηνται.] Vulgo *οὐ γὰρ καθάπαξ ἀλλὰ πλεονάκις τ. μ.* in quibus *καθάπαξ* omm. *θ. ι.*, sed pro eo *ἕν* legunt H., *κ.*, Marcianus, quod ducit ad lectionem antiquam *οὐ — ἕν, ἀλλὰ πολλά*, nam *πολλά* non *πλεονάκις* oppositum fuerit antecedenti *ἕν*. Hinc mea emendatio intelligitur, nam manifesto vulgata lectio recentior est ea, quam exhibui et cuius vestigium in *ἕν* superest. Quin si lectionem, quam exhibui, cum vulgata compares, videbis vulgatam etiam incongruam esse. — Pro seq. *μέμνηνται* Marc. *μεμίμηνται*, quod etiam E. H. ferunt et Lind. exhibuit.

μιμῶνται]. *μιμῆται* H. *κ.* Marc. — Vulgo *βρύχωνται*, in qua voce libri inter *βρηχῶνται* (Z. Ald.) et *βρήχωνται* (G.) fluctuant. Foësius *βληχῶνται* coniecit, quod Lind. Mack. exhibent, mihi vero non placet, quum hic in verbis *κὴν αἶγα μιμῶνται* iam manifesto de voce sermo sit, et *κὴν βληχῶνται* superadditum esset *δὶς ταὐτόν* — Sed prorsus vitiosum est *βρύχωνται*, uti recte monuit Foës. in Oecon., nam *βρύκειν*, *βρύχειν* non *βρύκεσθαι*, *βρύχεσθαι* dici solet. Itaque verissime monente Foësio in Oecon. *βρυχῶνται* reponere opertet, uti Dietzius fecit, cui voci recte opponitur in membro sequenti *ἣν δὲ ὀξύτερον καὶ εὐτονώτερον φθέγγηται*, nam *βρυχᾶσθαι* non fit voce *ὀξείᾳ*.

εὐτονώτερον.] *ἐντονώτερον* H. *ι.* *κ.* Marc.

παρίῃ.] E. *θ.* *ι.* *παρείη*; — *κ.* *παρέη*, unde *παρέῃ* Littréus, quod tamen me iudice vulgata deterius. Voluit noster *παριέναι*, non *παρεῖναι*, quin hoc ineptum est.

πολλάκις γίγνεται.] *τισί* ante *γίνεται* vulg., quam e V. excerpsi, sed *τισί* omm. H. *θ.* *ι.* *κ.* Littréus, et omissum est in Marc. — *Ἐνοδίου* in seqq. depravatum est in libris pluribus, cf. varr. lectt. Littréi; in Marc. *ἐνοδείης οὐ* scribitur, ex eodem libro h. l. mihi excerptum est a Cobeto: „*ἠνταίης θεοῦ πρόσκειται*? ex Erotiano."

Ἑκάτης φασὶ εἶναι ἐπιβολάς.] Sic Littr. ex E. H. *θ.* *κ.*; vulgo *ἐπιβουλάς*, sed Marc. etiam *ἐπιβολάς*.

καὶ ἀνοσιώτατόν τε.] Sic E. *θ.* *ι.* *κ.* Marc., *γε* vulgata.

ὡς ἔμοι γε δοκέει.] Vulgo *τὸ θεῖον* post *δοκέει* legitur, sed omm. H., in quo restituitur, *θ.* *ι.* *κ.* Marc. — Mihi cum his *ἀνοσιώτατόν τε καὶ ἀθεώτατον ποιέουσι* absolute sumendum videtur, *τὸ θεῖον* vero esse emblema alienum, ne congruens quidem cum seqq.

τοῖσι ἄλλοισι τοῖσι τοιούτοισι.] Sic multi libri apud Littr. et Marc.; Littréus *τοῖσι* utroque loco omittit. Ceterum vulgata habebat *καὶ τοῖσι ἄλλοισι τοῖσι μιάσμασι ἔχοντας*, sed Littréo meliorem, quam cum eo exhibui, lectionem praebuerunt *θ.* *ι.* *κ.*, mihi Marc., nisi quod *μιάσματι* legunt, quod in *μίασμά τι* dissecandum esse recte vidit editor Par.

εἰργασμένους.] Sic Lind. Mack., Littr. e quinque libris, quibus accedit Marc.; *ἐργασμένους* vulgo.

τἀναντία τούτοισι ποιέειν, θύειν τε καὶ εὔχεσθαι καὶ ἐς τὰ ἱερὰ φέροντας ἱκετεύειν τοὺς θεούς· νῦν δὲ τούτων μὲν ποιέουσι οὐδὲν, καθαίρουσι δέ. Καὶ τὰ μὲν τῶν καθαρμῶν γῇ κρύπτουσι, τὰ δὲ ἐς θάλασσαν ἐμβάλλουσι, τὰ δὲ ἐς τὰ οὔρεα ἀποφέρουσι, ὅπη μηδεὶς ἅψεται, μηδὲ ἐπιβήσεται· τὰ δ' ἐχρῆν ἐς τὰ ἱερὰ φέροντας τῷ θεῷ ἀποδοῦναι, εἰ δὴ θεός γέ ἐστι αἴτιος. Οὐ μέντοι ἔγωγε ἀξιῶ ὑπὸ θεοῦ ἀνθρώπου σῶμα μιαίνεσθαι, τὸ [1] ἐπικηρότατον ὑπὸ τοῦ ἁγνοτάτου· ἀλλὰ κἢν τυγχάνῃ ὑπὸ ἑτέρου μεμιασμένον ἤ τι πεπονθὸς, ἐθέλοι ἂν ὑπὸ τοῦ θεοῦ καθαίρεσθαι καὶ ἁγνίζεσθαι μᾶλλον ἢ μιαίνεσθαι. Τὰ γοῦν μέγιστα τῶν ἁμαρτημάτων καὶ ἀνοσιώτατα τὸ θεῖόν ἐστι τὸ καθαῖρον καὶ ἁγνίζον καὶ [2] ἔρυμα γιγνόμενον ἡμῖν, αὐτοί τε ὅρους τοῖσι θεοῖσι τῶν ἱερῶν καὶ τῶν τεμενέων ἀποδείκνυμεν, ὡς ἂν μηδεὶς ὑπερβαίνῃ [3] ἢν μὴ ἁγνεύῃ, εἰσιόντες τε περιρραινόμεθα οὐχ ὡς μιαινόμενοι, ἀλλ' εἴ τι καὶ πρότερον ἔχομεν μύσος, τοῦτο ἀφαγνιούμενοι. Καὶ περὶ μὲν [4] τῶν καθαρμῶν οὕτω μοι δοκέει ἔχειν.

ad templa deducere et diis supplicare. Nunc vero horum quidem nihil faciunt, sed expiant. Et partim quidem expiationes in terra recondunt, partim in mare proiiciunt, partim etiam in montes deportant, ubi eas nemo attingat aut concalcet. Has autem oportuerat, si quidem deus auctor est, ad templa delatas deo reddere. Neque tamen hominis corpus a deo inquinari existimo, maxime morti subiectum a sanctissimo. Quin si forte fiat ut ab alio inquinetur, aut aliquid patiatur, a Deo potius expiabitur et purificabitur quam inquinabitur. Maxima ergo et sceleratissima peccata deus expiat et purificat, tutelaque nobis exsistit, nosque diis ipsis templorum ac delubrorum terminos constituimus, quos nemo, nisi purus transcendat et ingressi non tanquam inquinati respergimur, sed ut si quod etiam antea scelus contraximus, illud expiemus. Ac de expiationibus quidem ad hunc modum se res habere mihi videtur.

ε'. Τὸ δὲ νόσημα τοῦτο οὐδέν τί [5] μοι δοκέει θειότερον εἶναι τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ φύσιν [6] μὲν ἔχειν, ἣν καὶ τὰ ἄλλα νοσήματα, ὅθεν ἕκαστα [7] γίγνεται· φύσιν δὲ τοῦτο καὶ πρό-

5. At vero hic morbus nihil mihi reliquis divinior esse videtur, sed naturam habere quam etiam reliqui morbi, unde singuli fiunt. Origine autem et causa ab eadem hic nasci mihi vide-

[1] ὑποκηροτ. — [2] ἔρυμα γεν. — [3] εἰ μὴ ἁγνεύοι. — [4] τούτων τῶν κ. — [5] μοι om. — [6] μὲν om. — [7] γίνηται.

τἀναντία τούτοισι.] τ. τούτων θ. ι.; — paulo post ποιέουσι οὐδέν E. H. Marc.

ἅψεται μηδ' ἐπιβήσεται.] Vulgo ἅψηται μ. ἐπιβήσηται, sed illud Dietz., Littr., hic quidem e cod. H., idem autem Marc. legit. Paulo post pro θεός γε ι. ὁ θεός γε, — θ. vero ὁ θεός sine γε.

ἐπικηρότατον.] Sic Littr ex E. θ. ι., cod. med. Mackii; — sine dubio falsa est lectio vulgata ὑποκηρότατον.

ἀλλὰ κἢν τυγχάνῃ — ἢ μιαίνεσθαι.] Lectio librorum θ. ι. ducit ad scripturam: ἀλλὰ κἢν τυγχάνῃ ὑφ' ἑτέρου μεμιασμένον ἤ τι πεπονθὸς ὑπὸ τοῦ θεοῦ καθαίρεσθαι ἂν αὐτὸ καὶ ἁγνίζεσθαι μᾶλλον ἐθέλοι ἢ μιαίνεσθαι, licet θέλοι in ea omittatur a librariis et ὑπὸ τοῦ θεοῦ ad πεπονθός perperam trahatur interpunctione loci; neque tamen praestantior est ea lectio etiamsi eam vitiis purgaveris. — Advertendum est mentem ad ἐθέλοι ἄν, quippe quod aut omnino non exprimendum est, aut per *possit* exponendum est, nam valet omnino fere δύναιτ' ἄν.

καὶ ἔρυμα γιγν. ἡμῖν.] Codd. θ. ι. κ. ῥύμμα hic legunt pro ἔρυμα, quod ceteri, etiam Marc., ferunt. Littreus illud ῥύμμα recepit, sed mihi loco, quo noster reverenter loquitur de numine, ῥύμμα id ab eo dictum fuisse non videtur. Praesens γινόμενον pro aor. γενόμενον Littreus e θ. ι. κ.; fert idem Marc.

ἀποδείκνυμεν.] Vulgo ἀποδεικνύμενοι, θ. ι. δείκνυνται. Ipsa structura loci docet primam personam pluralis requiri, quam Foës. etiam Latine expressit, non participium. Sed hoc ipsum e prima persona pluralis natum esse id docet, quod ἀποδείκνυμι, non ἀποδείκνυμαι ita usurpari solet: vid. Herod. V. 89. Αἰακῷ τέμενος ἀποδέξαντες. VII. 178. οἱ Δελφοὶ τοῖσι ἀνέμοισι βωμόν τε ἀπέδεξαν ἐν Θυίῃ.

εἰσιόντες τε περιρραινόμεθα.] Littreus in his ἡμεῖς ante περιρρ. recepit e θ. ι. κ., quod mihi prorsus otiosum videtur, maxime postquam repertum est ἀποδείκνυμεν in antecedentibus.

ἀφαγνιούμενοι.] Sic Ald., Lind., Littr., codd. apud Littr. novem et Marc. Vulgo ἀπαγνιούμενοι.

5. ἀλλὰ φύσιν μὲν ἔχειν.] Lind. ἔχειν pro librorum lectione ἔχει, quae mihi h. l. parum congruere videtur, quum mox rursus pergat in infinitivis a δοκέει pendentibus.

ἣν καὶ τὰ ἄλλα νοσήματα, ὅθεν ἕκαστα γίγνεται.] Post νοσήματα legi solet καὶ πρόφασιν, quod omm. θ. ι. κ. apud Littreum, mihi vero inepte reliquis interponi videtur et e seqq. perperam huc tractum, adeo ut omittendum censeam.

φύσιν δὲ τοῦτο καὶ πρόφασιν ἀπὸ ταὐτοῦ γίγνεσθαι, ἀφ'

φασιν ἀπὸ ταὐτοῦ γίγνεσθαι ἀφ' ὅτου καὶ τὰ ἄλλα πάντα, καὶ ἰητὸν εἶναι καὶ οὐδὲν ἧσσον ἑτέρων, ὅ τι ἂν μὴ ἤδη ὑπὸ χρόνου πολλοῦ καταβεβιασμένον ἔῃ, ὥστε ἤδη [1] ἰσχυρότερον εἶναι τῶν φαρμάκων τῶν προσφερομένων. Ἄρχεται δὲ ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα νοσήματα κατὰ γένος· εἰ γὰρ [2] ἐκ φλεγματώδεος φλεγματώδης καὶ ἐκ χολώδεος χολώδης γίγνεται καὶ ἐκ φθινώδεος φθινώδης καὶ ἐκ σπληνώδεος σπληνώδης, τί κωλύει [3] ὅτῳ πατὴρ καὶ [4] μήτηρ εἴχετο νοσήματι, [5] καὶ τῶν ἐκγόνων ἔχεσθαί τινα; ὡς ὁ γόνος ἔρχεται πάντοθεν τοῦ σώματος, [6] ἀπό τε τῶν ὑγιηρῶν ὑγιηρὸς, ἀπό τε τῶν νοσερῶν νοσερός. Ἕτερον δὲ μέγα τεκμήριον ὅτι οὐδὲν θειότερόν ἐστι τῶν λοιπῶν νοσημάτων· τοῖσι γὰρ φλεγματώδεσι φύσι γίγνεται· τοῖσι δὲ χολώδεσι οὐ προσπίπτει· καίτοι εἰ θειότερόν ἐστι τῶν ἄλλων τοῖσι ἅπασι ὁμοίως ἔδει γίγνεσθαι τὴν νοῦσον ταύτην καὶ μὴ διακρίνειν μήτε χολώδεα, μήτε φλεγματώδεα.

ϛ'. Ἀλλὰ γὰρ [7] αἴτιος ὁ ἐγκέφαλος τούτου τοῦ πάθεος, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων νοσημάτων τῶν μεγίστων· ὁτέῳ δὲ τρόπῳ καὶ ἐξ οἵης [8] προφάσιος, ἐγὼ φράσω σαφέως. [9] Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ δίπλοος, ὥσπερ καὶ τοῖσι ἄλλοισι ζῴοισι ἅπασι· τὸ δὲ μέσον αὐτοῦ [10] διείργει μῆνιγξ λεπτή· [11] διὸ οὐκ αἰεὶ κατὰ [12] τωὐτὸ τῆς κεφαλῆς ἀλγέει, ἀλλ' ἐν

tur, a qua etiam reliqui omnes, nihiloque minus quam ceteri curationem recipere, nisi ex longo temporis spatio urgeat, atque adeo invalescat, ut oblata medicamenta superet. Initium autem ducit veluti alii morbi secundum cognationem: si enim ex pituitoso pituitosus et ex bilioso biliosus oritur et ex tabido tabidus, et e lienoso lienosus, quid impedit quominus eodem quo pater et mater morbo detenti fuerint, etiam posterorum aliquis corripiatur? Cum namque genitura ab omnibus corporis partibus procedat, a sanis sana, et a morbosis morbosa. Est praeterea magnum aliud argumentum, hunc morbum reliquis nihilo diviniorem esse, quod natura pituitosis oboritur, biliosis vero minime accidit. Quamquam si reliquis divinior esset, omnibus ex aequo morbum hunc accidere oporteret, neque biliosorum et pituitosorum discrimen facere.

6. Verum huius affectionis cerebrum, velut etiam ceterorum magnorum morborum in causa est. Quod quonam modo et quare contingat, aperte enarrabo. Cerebrum homini ut reliquis omnibus animantibus duplex est; cuius medium tenuis membrana dissepit. Ideo non semper eadem capitis pars dolet, sed sigillatim utraque, interdum vero totum. Quin etiam venae

[1] ἰσχυρ. εἶναι. — [2] ἐκ τοῦ φλ. — [3] ὅτου. — [4] ἡ μ. — [5] τούτῳ καί. — [6] ἦν μὲν οὖν ἀπὸ ὑγιηρῶν ὑγιηρὸς καὶ ἐν δὲ ἐκ νοσερῶν ν. ἕτερου. — [7] αὐτοῖσιν αἴτιος. — [8] προφ. γίνεται ἐ. — [9] Inscriptio: δήλωσις τοῦ πάθους τῆς ἐπιληψίας τὸ τί ἐπὶ τούτου τὸ αἴτιον. — [10] διαιρέει. — [11] διότι. — [12] τὸ αὐτό.

ὅτου καὶ τὰ ἄλλα πάντα.] In his meo periculo omisi τὸ θεῖον post ταὐτοῦ, quum abundet; praeterea iungere oporteret τοῦτο — τὸ θεῖον, quod tamen miro modo fiet intermediis vocabulis pluribus καὶ πρόφασιν ἀπὸ ταὐτοῦ. Mihi autem τὸ θεῖον eo loco non est nisi emblema alienum, τοῦτο vero spectat ad τὸ νόσημα in superioribus. In ἀπὸ ταὐτοῦ codd. θ. ι. τοῦ αὐτοῦ; in καὶ τὰ ἄλλα πάντα ceteri fere τἄλλα, sed cum Marc. illud dedi.

ὅ τι ἂν μὴ κ. τ. λ.] Vulgo ὅτι μή, sed Littr. illud e pluribus libris, ὅτι in ὅ τι vere de suo mutans. Pro ἔῃ paulo post ᾖ legunt θ. ι.

ἰσχυρότερον εἶναι.] Vulgo ἐ. ἰσχ., sed illud H. ι. θ. Marc. Voss.

καὶ τὰ ἄλλα νοσ.] Sic Marc. τἄλλα vulgo.

ὅτῳ πατὴρ καὶ μήτηρ εἴχετο νοσήματι καὶ τῶν ἐκγόνων ἔχεσθαί τινα;] Vulgo ὅτου πατὴρ καὶ μήτηρ εἴχετο τούτῳ τῷ νοσήματι καὶ τῶν ἐγγόνων ἔχεσθαί τινα; sed Littr. e θ. ι. κ. ὅτῳ πατὴρ καὶ μήτηρ εἴχετο, τούτῳ τῷ νοσήματι καὶ τῶν ἐκγόνων ἔχεσθαί τινα; E qua lectione si τούτῳ τῷ pro emblemate alieno eximas, omnia bene procedent. Quodsi e vulgata probabilem lectionem efficere lubeat, obtinebis: ὅτου πατὴρ καὶ μήτηρ εἴχετο τούτῳ τῷ νοσήματι, καὶ αὐτὸν ἔχεσθαι; Sed vera lectio latet in trium librorum illorum scriptura, modo emblema tollas.

οὐδὲν θειότερον.] Mirum est Aldum, plures codd. apud Littr., Marcianum h. l. habere θεῖον pro θειότερον.

καίτοι εἰ θειότερον.] Multi codd. et Marc. consentiunt in vitioso καὶ τοῖσι θειότερον: lapsus sane facilis.

6. ἀλλὰ γὰρ αἴτιος.] Vulgo ἀλλὰ γὰρ αὐτοῖσι αἴτιος, sed Littr. om. αὐτοῖσι cum θ. ι. κ. In ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ν. — H. θ. ι. κ. omm. καί.

τοῦ ἀνθρώπου ἐστί.] ἐστὶ τοῦ ἀνθρώπου H. X. θ. ι. κ. Marc.

διείργει μῆνιγξ λεπτή.] Vulgo διαιρέει, sed alterum illud Littréus ex θ. ι. κ.

διὸ οὐκ αἰεί.] διό e cod. θ. Littr.: vulgo διότι. Paulo post ἅπασαν Littr. ex F. H. I. θ. ι. κ., mihi idem praebet Marc. ἅπασα vulg.

μέρεϊ [1] ἑκάτερον, ὁτὲ δὲ ἅπασαν. Καὶ φλέβες [2] δ' ἐς αὐτὸν τείνουσι ἐξ ἅπαντος τοῦ σώματος πολλαὶ καὶ λεπταὶ, δύο δὲ παχεῖαι, ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ ἥπατος, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ σπληνός. Καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ ἥπατος ὧδε ἔχει· τὸ μέν τι τῆς φλεβὸς κάτω τείνει διὰ τῶν ἐπὶ δεξιὰ παρ' αὐτὸν τὸν νεφρὸν καὶ τὴν ψύην ἐς τὸ ἐντὸς τοῦ μηροῦ, καὶ καθήκει ἐς τὸν πόδα καὶ καλέεται κοίλη φλέψ· [3] ἡ δὲ ἑτέρη ἄνω τείνει διὰ [4] φρενῶν τῶν δεξιῶν καὶ τοῦ πνεύμονος· ἀπέσχισται δὲ καὶ ἐς τὴν καρδίην καὶ ἐς τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν· τὸ δὲ λοιπὸν ἄνω φέρει διὰ τῆς κληΐδος ἐς τὰ δεξιὰ τοῦ αὐχένος, ἐς αὐτὸ τὸ δέρμα, ὥστε [5] κατάδηλος εἶναι· παρὰ δὲ τὸ οὖς κρύπτεται καὶ ἐνταῦθα σχίζεται καὶ τὸ μὲν παχύτατον καὶ μέγιστον καὶ κοιλότατον ἐς τὸν ἐγκέφαλον τελευτᾷ, τὸ δὲ ἐς τὸ οὖς τὸ δεξιὸν, φλέβιον λεπτὸν, τὸ δὲ ἐς τὸν ὀφθαλμὸν τὸν δεξιὸν, τὸ δὲ ἐς τὸν μυκτῆρα. Ἀπὸ μὲν τοῦ ἥπατος οὕτως ἔχει τῶν φλεβῶν. Διατέταται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σπληνὸς φλὲψ ἐς τὰ ἀριστερὰ καὶ κάτω καὶ ἄνω, ὥσπερ [6] καὶ ἀπὸ τοῦ ἥπατος, λεπτοτέρη δὲ καὶ ἀσθενεστέρη.

ζ'. Κατὰ ταύτας δὲ τὰς φλέβας καὶ ἐσαγόμεθα τὸ πουλὺ τοῦ πνεύματος· αὗται γὰρ ἡμῖν εἰσὶ ἀναπνοαὶ τοῦ σώματος τὸν ἠέρα ἐς σφᾶς ἕλκουσαι καὶ ἐς τὸ σῶμα τὸ λοιπὸν ὀχετεύουσαι [7] κατὰ τὰ φλέβια· καὶ ἀναψύχουσι καὶ πάλιν ἀφιᾶσι. Οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ πνεῦμα στῆναι, ἀλλὰ [8] χωρέει ἄνω τε καὶ κάτω· ἢν γὰρ στῇ που καὶ ἀποληφθῇ,

multae et tenues ex universo corpore ad ipsum feruntur, duae vero crassae, una quidem a iecore, altera autem a liene. Et quae ex iecore ducitur ad hunc se habet modum: una quidem venae pars ad dexteram iuxta ipsum renem et lumbum ad internam femoris partem deorsum fertur et ad pedem pertingit vocaturque vena cava. Altera vero per dexteras septi medii partes et pulmonem sursum tendit et in cor et brachium dextrum discinditur. Reliqua autem pars per iugulum ad dexteram cervicis partem sursum tendit in ipsam cutem, ita ut conspicua fiat. Iuxta aurem autem conditur ibique scinditur et crassissima, maxima et amplissima sua parte in cerebrum desinit; altera vero sui parte, quae vena tenuis est, ad aurem dextram fertur partim, partim ad oculum dextrum, partim ad nasum. Atque hoc modo venae ab iecore se habent. A liene autem vena etiam ad sinistram deorsum et sursum contendit, non secus quam ab hepate, tenuior tamen et imbecillior.

7. Per has vero venas plurimum spiritum adducimus. Haec enim nobis spiracula sunt corporis aërem ad se attrahentia et quae in reliquum corpus deducunt per venulas et refrigerant ac dimittunt. Neque enim fieri potest ut spiritus consistat, sed sursum ac deorsum fertur. Quodsi enim alicubi sistatur et intercipiatur, ea pars, in qua consistat, impotens

[1] ἕτερον. — [2] τὸ εἰς. Tum ad h. l. in m.: ἡ πρώτη φλέψ. ὅτι δὲ δύο φλέβες παχεῖαι ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου μέχρι ἐσχάτου ποδός. — [3] in m. ἡ δευτέρα pro inscriptione. — [4] φλεβῶν. — [5] κατάδηλός ἐστιν. — [6] καί om. — [7] καὶ κατά. — [8] χωρέειν.

καὶ φλέβες δ' ἐς.] Sic Littr. cum cod. θ.; iam Dietzius δέ pro vulg. τε dederat.

ὧδε ἔχει.] Sic Dietz., cod. Marc.; vulgo ὧδ' ἔχει.

διὰ φρενῶν τῶν δ.] Vulgatam e V. notavi: Marc. διὰ φλεβῶν καὶ τοῦ πνεύμονος τῶν δ. Cum Littréo Dietzii emendationem φρενῶν pro φλεβῶν legentis sum amplexus.

τὸ δὲ λοιπόν.] καὶ τὸ λοιπόν θ. ι. κ.

ἐς αὐτὸ τὸ δέρμα.] καὶ αὐτοῦ τὸ δ. Lind. Mack. nescis unde, nec quare.

ὥστε κατάδηλος εἶναι.] Sic Littr. e θ. ι. κ.: vulgo ὥ. κ. ἐστιν.

παρὰ δὲ τὸ οὖς.] παρ' αὐτὸ δὲ τὸ οὖς θ. ι. κ., sed fortasse ortum e superiore ἐς αὐτὸ τὸ δέρμα. Iidem libri paulo post omm. φλέβιον λεπτόν.

οὕτως ἔχει τῶν φλεβῶν.] ὁ. ἔ. τὰ τῶν φλ. codd. θ. ι. κ. In ὥσπερ καὶ ἀπὸ τοῦ ἥπατος cod. θ. fert ὥσπερ καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ ἥπατος, quod non praestat.

7. ἐσαγόμεθα.] ἐπαγόμεθα L. θ. ι. κ. apud Littr. Paulo post ἡμῖν θ. ι. κ. pro vulgato ἡμέων, quod non vitiosum quidem, sed non praeplacet prae dativo.

ὀχετεύουσαι κατὰ τὰ φλ.] Littr. ὀχετεύουσι κατὰ τὰ φλ. e θ. ι. κ. Vulgo ὀχετεύουσαι καὶ κατὰ τὰ φλ., unde omisso καί participium retinui.

χωρέει.] χωρέειν ex octo libris adscribit Littr. in varr. lectt. et mihi e Marc. adnotatum est; ἀλλ' ἀναχωρέει θ. ι. κ. Dein ἄνω τε καὶ κάτω e θ. scripsi, reliquis τε non habentibus.

ἀκρατὲς γίγνεται ἐκεῖνο τὸ μέρος, καθ' ὅ τι ἂν στῇ· τεκμήριον δέ· [1]ὁκόταν γὰρ καθημένῳ ἢ κατακειμένῳ φλέβια πιεσθῇ, ὥστε τὸ πνεῦμα μὴ διεξιέναι [2]διὰ τῆς φλεβὸς, εὐθὺς νάρκη ἔχει. Περὶ μὲν τῶν φλεβῶν τῶν λοιπῶν οὕτως ἔχει.

η'. [3]Ἡ δὲ νοῦσος αὕτη γίγνεται τοῖσι μὲν φλεγματίῃσι, τοῖσι δὲ χολώδεσι οὔ. Ἄρχεται δὲ φύεσθαι ἔτι τοῦ ἐμβρύου ἔτι ἐν τῇ μήτρῃ ἐόντος· καθαίρεται γὰρ [4]καὶ ἀνθέει, ὥσπερ τὰ ἄλλα μέρεα πρὶν γενέσθαι καὶ ὁ ἐγκέφαλος. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ καθάρσει ἢν μὲν καλῶς καὶ μετρίως καθαρθῇ καὶ μήτε πλέον, μήτε ἔλασσον τοῦ δέοντος ἀπορρυῇ, οὕτως ὑγιηροτάτην τὴν κεφαλὴν ἕξει· ἢν δὲ [5]πλέον ῥυῇ ἀπὸ παντὸς τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἀπότηξις πολλὴ γένηται, νοσώδεά τε τὴν κεφαλὴν [6]ἕξει αὐξόμενος καὶ ἤχου πλέην καὶ οὔτε [7]ἥλιον οὔτε ψῦχος ἀνέξεται· ἢν δὲ ἀπὸ ἑνός τινος γένηται [8]ἢ ὀφθαλμοῦ, ἢ οὔατος, ἢ φλέψ τις συνισχνανθῇ, [9]ἐκεῖνο κακοῦται τὸ μέρος, ὁκοίως ἂν καὶ τῆς ἀποτήξιος ἔχῃ· ἢν δὲ κάθαρσις μὴ ἐπιγένηται, ἀλλὰ ξυστραφῇ τῷ ἐγκεφάλῳ, οὕτως ἀνάγκη φλεγματώδεα εἶναι. Καὶ ὁκόσοισι μὲν παιδίοισι ἐοῦσι ἐξανθέει ἕλκεα ἐς τὴν κεφαλὴν

redditur. Cui rei hoc est indicio: cum sedenti aut decumbenti venulae ita comprimuntur, ut spiritus per venam pervadere nequeat, statim torpor occupat. Ac reliquae quidem venae hoc modo se habent.

8. Hic autem morbus pituitosis accidit, biliosis vero minime; ac originis initium sumit cum adhuc fructus in utero exsistit; purgatur enim et adolescit etiam cerebrum, velut reliquae partes, prius quam in lucem edatur. Quae purgatio si recte et moderate processerit, neque plus minusve quam oporteat defluxerit, hoc modo maxime sanum caput habebit. Sin vero iusto plus defluxerit de toto cerebro et copiosa colliquatio facta fuerit, cum adoleverit, morbis obnoxium et sonitus plenum caput habebit, neque solem, neque frigus perferet. Sin vero ab una aliqua parte colliquatio facta fuerit, nimirum oculo, aut aure, aut vena aliqua gracilis reddita fuerit, sic illa male afficitur, prout sane ex colliquatione se habebit. Quodsi purgatio non acciderit, sed una cum cerebro coacta fuerit, hoc modo pituitosum factum esse necesse est. Ac quibus quidem in pueritia ulcera ad caput, ad aures et reliquam cutem

[1] *ὅταν.* — [2] *ἀπό.* — [3] In marg. *ὅτι τοῖς φλεγματικωτέροις ἡ ἱερὰ νόσος καὶ ἡ ἐπιληψία γίνεται οὐ τοῖς χολωδεστέροις.* — [4] *καί* om. — [5] *πλεῖον ἀπὸ π. τ. ἐ. γένηται ἡ ἀποτ. νοσώδεα.* — [6] *ἔχῃ.* — [7] *ἡλίου οὔτε ψύχους ἀ.* — [8] *ἢ ἀπὸ ὀ.* — [9] *ἐκεῖνος κ. οὕτως ὁκοίως.*

ἐκεῖνο τὸ μέρος, καθ' ὅ τι ἂν στῇ.] Vulgo *τὸ μέρος, ὅπου ἂν στῇ.* — Littr. adnotat: „*καθ' ὃ* pro *τὸ μέρος, ὅπου* E. H., *καθ' ὃ* pro *ὅπου* X. Q' κ. Lind. Mack. *καθ' ὅτι* θ. μ. pro *ὅπου*, Dietz. *ὅκου*." — Equidem *ὅπου* recentiorum esse puto, *καθ' ὅ τι* auctoris scripturam esse. Marc. etiam *καθὸ ἂν στῇ* sine *τι*.

τεκμήριον δέ· ὁκόταν γὰρ καθημένῳ.] *γάρ* h. l. cum libris octo om. Littr. et omisit Lind. Equidem potius excidisse quam a recentioribus illatum esse existimo. Alio ordine θ. ι. κ. *κατακειμένῳ ἢ καθημένῳ.* — In seqq. *ὥστε τὸ αἷμα* fert θ., tum *διὰ τῆς φλ.* Littr. e θ. ι. κ. pro vulgato *ἀπὸ τῆς φλ.*, quod sine dubio deterius.

περὶ μὲν τῶν φλεβῶν τῶν λοιπῶν.] In his *καί* ante *τῶν λοιπῶν* Littr. ex H. X.; idem autem praebet Marc.; ego isto *καί* facile careo. cod. θ. illud *τῶν λοιπ.* s. *καὶ τ. λ.* om.

8. *ἔτι ἐν τῇ μ. ἐ.*] *ἔτι* om. H., in quo alia manu restituitur, θ. Marc. — In seqq. *ὥσπερ τὰ ἄλλα μ.* cum X. θ. λ. Marc. dedi; ceteri in iis *τἄλλα*. Pro *πρὶν γ.* codd. θ. ι. κ. λ. legunt *πρὶν ἢ γ.*

ὑγιηροτάτην.] Sic E. H. λ. θ. ι. Marc., *ὑγιεινοτάτην* vulgo. Libri tres et Mack. pro antecedente *οὕτως* legunt *οὗτος*, non male quidem, sed neque ego praefero prae solita lect. — Pro *ἕξει*, quod cum Lind. exhibui, ceteri *ἔχει*, cui tamen praesenti non magnam fidem habendam esse, docet, puto, varietas lect. ad *ἕξει*, quod infra legitur.

ἢν δὲ πλέον ῥυῇ ἀπὸ παντὸς τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἀπότηξις πολλὴ γένηται.] Vulgo *ἢν δὲ πλείων ἀπὸ παντὸς τοῦ ἐγκεφάλου γένηται ἡ ἀπότηξις.* — Littr. locum explevit ad ductum lectionis cod. θ., sic legentis *ἢν δὲ πλέονα ῥυῇ ἀπὸ τοῦ παντὸς ἐγκ. καὶ ἀποτ. π. γ.*, ita ut *πλέονα* servaret, pro quo singulare retinere malui cum ι. κ., et ut in *ἀπὸ παντὸς τοῦ ἐγκ.* servaret ordinem verborum vulgatae, qua in re illum sequor.

νοσώδεά τε.] *τε* om. θ. — Pro *ἕξει*, codd. novem a Littréo citati *ἔχει*: videmus igitur praecedenti *ἔχει* paulo ante in vulgata obvio nos non ita obstrictos esse, ut non liceat cum Lindano futurum dare.

αὐξόμενος.] *αὐξανόμενος* θ. ι.

ἢ ὀφθαλμοῦ.] *ἢ ἀπὸ ὀφθ.* vulg.; Littréus *ἀπό* cum cod. ι. om.; — *ὠτός* ferunt dein θ. ι.

ἐκεῖνο κακοῦται τὸ μέρος, ὁκοίως ἂν κ. τ. λ.] Vulgatam e V. notavi; Littréus descripsit locum quemadmodum ipse item feci e θ. ι. κ. λ., ubi: *κεῖνο κακοῦται τὸ μέρος, ὅπως ἂν κ. τ. λ.*

ἕλκεα ἐς τὴν κεφ.] *καὶ ἐς τὴν κεφ.* θ. ι. κ. λ. Iidem dein *ὦτα* legunt, et omm. *ἄλλον* ante *χρῶτα.*

καὶ ἐς τὰ οὔατα καὶ ἐς τὸν ἄλλον χρῶτα καὶ σιαλώδεα [1] γίγνεται καὶ μυξόρροα, ταῦτα μὲν ῥήϊστα διάγει προϊούσης τῆς ἡλικίης· ἐνταῦθα γὰρ ἀφίει καὶ [2] ἐκκαθαίρεται τὸ φλέγμα, ὃ ἐχρῆν [3] ἐν τῇ μήτρῃ καθαρθῆναι· καὶ [4] τὰ οὕτω καθαρθέντα οὐκ ἐπίληπτα γίγνεται ταύτῃ τῇ νούσῳ ὡς ἐπὶ [5] τὸ πουλύ. Ὁκόσα δὲ καθαρά τέ ἐστι καὶ μήθ' ἕλκος μηδὲν, μήτε μύξα, μήτε σίελον [6] αὐτοῖς προέρχεται [7] μηδὲν, μήτε ἐν τῇσι μήτρῃσι πεποίηται τὴν κάθαρσιν, [8] τούτοισι ἐπικίνδυνόν ἐστι ἁλίσκεσθαι ὑπὸ ταύτης τῆς νούσου.

θ'. Ἢν δὲ ἐπὶ τὴν καρδίην [9] ποιήσηται ὁ κατάρροος τὴν πορείην, παλμὸς ἐπιλαμβάνει καὶ ἄσθματα καὶ τὰ στήθεα διαφθείρεται, ἔνιοι δὲ καὶ κυφοὶ γίγνονται· ὁκόταν γὰρ ἐπικατέλθῃ τὸ φλέγμα ψυχρὸν, ἐπὶ τὸν πνεύμονα καὶ τὴν καρδίην, ἀποψύχεται τὸ αἷμα· αἱ δὲ φλέβες πρὸς βίην ψυχόμεναι πρὸς τῷ πνεύμονι καὶ τῇ καρδίῃ πηδῶσι καὶ ἡ καρδίη πάλλεται, ὥστε ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ταύτης τὰ ἄσθματα ἐπιπίπτειν καὶ τὴν ὀρθόπνοιαν. Οὐ γὰρ δέχεσθαι τὸ πνεῦμα ἐθέλει, μέχρις ἂν κρατηθῇ [10] τοῦ φλέγματος τὸ ἐπιρρυὲν καὶ [11] διαθερμανθὲν διαχυθῇ ἐς τὰς φλέβας· ἔπειτα παύεται τοῦ παλμοῦ καὶ τοῦ ἄσθματος· παύεται δὲ ὅκως ἂν τοῦ πλήθεος ἔχῃ· ἢν μὲν γὰρ πλέον ἐπικαταρρυῇ σχολαίτερον, ἢν δὲ ἔλασσον, θᾶσσον· [12] καὶ

erumpunt; si salivosi mucosique exstiterint, ii procedente quidem aetate facillime degent. Tunc enim pituita, quam in utero repurgari oportuerat, emittitur et purgatur, quique sic purgati fuerint, fere hoc morbo comitiali minime corripiuntur. Qui vero puri fuerint, ut neque ulcus ullum habuerint, neque mucus aut saliva ulla prodierit, neque in utero repurgati fuerint, periculum est, ne ii hoc morbo corripiantur.

§ 9. Quodsi defluxio ad cor viam affectarit, cordis palpitatio et anhelationes prehendunt, pectus corrumpitur, quidam etiam incurvantur. Ubi enim pituita frigida ad pulmonem et cor devenerit, refrigescit sanguis venaeque per vim refrigeratae ad pulmonem et cor resiliunt, corque palpitat, unde necessario anhelatio et spiratio, quae erecta cervice trahitur, incidit. Neque enim spiritum suscipere potest, donec pituitae pars, quae influxit, superata et calefacta per venas diffusa fuerit. Deinde palpitatio et anhelatio cessat, idque prout eius copia se habuerit. Si enim magna copia defluxerit, tardius, sin pauciore, citius. Et si quidem crebriores defluxiones fuerint, frequentior morbi insultus fit, sin minus, rarior. Atque hoc modo afficiuntur, cum pulmonem et cor defluxio petierit.

[1] γίνηται. Tum vero ad huius periodi principium in margine: σήμαινε ὅτι συμφέρει τοῖς μείραξι τὸ ψωριᾶν τὴν κεφαλὴν καὶ μυξώδη εἶναι· ἐκδιώκεται γὰρ ἀπ' αὐτῶν τὸ περιττὸν τοῦ φλέγματος καὶ οὐ φόβον ἔχουσιν ἐπιληψίᾳ κρατηθῆναι ἢ λωβιᾶσαι (λωβᾶσθαι?) ὡς μᾶλλον τοὐναντίον τὰ καθαρῶς ἔχοντα, φόβον ἔχουσιν ἐμπεσεῖν τοῖς ῥηθεῖσι νοσήμασι. — [2] καθαίρεται. — [3] ἐς τὴν μήτρην. — [4] τά om. — [5] τό om. — [6] αὐτοῖς om. [7] μηδενί. — [8] τοῖσι τοιούτοισι ἐπικ. ἁλίσκ. — [9] ποιήσειται. — [10] ὑπὸ τοῦ πνεύματος τὸ ἐπιρρυέν. — [11] διαχυθῇ ἐς τὰς φλ. — [12] κἤν.

ἐκκαθαίρεται.] Sic Littr. e θ. pro vulg., quam e V. notavi. Paulo post Littr. ἐν τῇ μήτρῃ καθαρθῆναι e θ. ι. κ. λ. pro vulgato, quod hîc item e V. adposui.

καθαρθέντα — ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ.] παιδευθέντα οὐ γίνεται ἐπιλ. τῇ νούσῳ ταύτῃ ἐπὶ τὸ πολύ. θ. ι. κ. λ. Ex F. H. ἐπὶ τὸ πουλύ, Littr., quem Ionismum etiam Marc. habet.

ὁκόσα δὲ καθαρά τέ ἐστι.] Sic H. Θ. ι. κ. λ. Marc.; cett. τε omm.; μήτε ἕλκος dein θ. Marc.

τούτοισι ἐπικ.] Sic Littr. ex H. κ. θ.; etiam Marc. τούτοισι, sed addito δέ ante ἐπικ., quod idem in H. θ. ι. κ. vidit Littr., sed nec mihi recipiendum videtur. Post ἐπικ. omm. ἐστί F. G. I. J. K. Z. apud Littr.

9. καὶ ἄσθματα.] καὶ ἆσθμα θ. ι. κ. λ. Paulo post ἐπικατέλθῃ τὸ πνεῦμα ψ. libri iidem, et dein καὶ τὴν καρδίην pro ἢ ἐπὶ τὴν κ. vulgatae, ubi illorum lectionem praefero; et rursus singulare τὸ ἆσθμα iidem, in τὰ ἄσθματα ἐπιπίπτειν.

οὐ γὰρ δέχεσθαι τὸ πνεῦμα ἐθέλει.] Littreus recepit librorum θ. ι. lectionem οὐ γὰρ δέχεται τὸ πνεῦμα ὅσον ἐθέλει, quae mihi recentior emendatio videtur vulgatae, quam retineo, et in qua ἐθέλει valet δύναται, quo sensu noster idem verbum usurpavit § 4., qua de re in adnn. ibi monui; οὐκ ἐθέλει hic valet *nequit*.

μέχρις ἂν κρατηθῇ.] ἄν om. Marc. cum H. θ. ι. κ. λ., e quibus θ. ι. λ. ἄχρι pro μέχρις legunt.

τοῦ φλέγματος τὸ ἐπιρρυέν.] ὑπὸ τοῦ φλ. vulgata, sed ὑπό omm. θ. ι. Pro ὑπὸ τοῦ φλέγματος Lind. ὑπὸ τοῦ πνεύματος cum uno cod. Mack. ὑπὸ τοῦ αἵματος item cum libro uno; Dietzius item locum vitiosum esse vidit, quem vere ex illis emendavit Littreus.

ὅκως ἂν τοῦ πλ. ἔχῃ.] ὅκως ἂν καὶ τοῦ πλ. ἔ. cod. θ.

καὶ ἢν μὲν πυκνότεροι ἔωσι οἱ κατάρροοι.] μέν omm. θ. ι. κ. λ.; κατάρροι vulgo, sed Ionismum e tribus libris dedit Littr., mihi etiam Marc. praebuit.

ἢν μὲν πυκνότεροι ἔωσι οἱ κατάρροοι, πυκνότερα ἐπίληπτος γίγνεται, ἢν δὲ μὴ, ἀραιότερα. Ταῦτα μὲν οὖν πάσχει, ἢν ἐπὶ τὸν πνεύμονα καὶ τὴν καρδίην ἴῃ· ἢν δὲ ἐς τὴν κοιλίην, διάρροιαι λαμβάνουσι.

ι'. [1] Ἢν δὲ τούτων μὲν τῶν ὁδῶν ἀποκλεισθῇ, ἐς δὲ τὰς φλέβας, ἃς προείρηκα, τὸν κατάρροον ποιήσηται, ἄφωνός τε γίγνεται καὶ πνίγεται [2] καὶ ἀφρὸς ἐκ τοῦ στόματος ἐκρέει καὶ οἱ ὀδόντες ξυνηρείκασι καὶ αἱ χεῖρες ξυσπῶνται καὶ τὰ ὄμματα διαστρέφονται καὶ οὐδὲν φρονέουσι, ἐνίοισι δὲ καὶ ὑποχωρέει ἡ κόπρος κάτω· καὶ ταῦτα γίγνεται ὁτὲ μὲν [3] ἐς τὰ ἀριστερὰ, ὁτὲ δὲ ἐς τὰ δεξιὰ, ὁτὲ δὲ ἐς ἀμφότερα. [4] Ὅκως δὲ τούτων [5] ἕκαστον πάσχει ἐγὼ φράσω· ἄφωνος μέν ἐστι ὁκόταν [6] ἐξαίφνης τὸ φλέγμα ἐπικατελθὸν ἐς τὰς φλέβας ἀποκλείσῃ τὸν ἠέρα καὶ μὴ παραδέχηται μήτε ἐς τὸν ἐγκέφαλον, μήτε ἐς τὰς φλέβας τὰς κοίλας μήτε ἐς τὰς κοιλίας, ἀλλ' ἐπιλάβῃ τὴν ἀναπνοήν· [7] ὅταν γὰρ [8] λάβῃ ὥνθρωπος κατὰ τὸ στόμα καὶ τοὺς μυκτῆρας τὸ πνεῦμα, πρῶτον μὲν ἐς τὸν ἐγκέφαλον ἔρχεται, ἔπειτα δὲ ἐς τὴν κοιλίην τὸ πλεῖστον μέρος, τὸ δὲ ἐπὶ τὸν πνεύμονα, τὸ δὲ ἐπὶ τὰς φλέβας· ἐκ τούτων δὲ

Quod si ad ventrem feratur, alvi profluvia corripiunt.

10. Sin vero his quidem viis excludatur, sed ad commemoratas venas defluxionem fecerit, tum voce deficitur tum suffocatur, spumaque ore effluit et dentes inter se cohaerent, manus contrahuntur et oculi pervertuntur ac nihil intelligunt, nonnullis etiam stercus per inferiora deiicitur. Atque haec quidem interdum sinistra, interdum dextra, quandoque etiam utraque parte accidunt. Quanam autem ratione in singulis afficiatur enarrabo: vox quidem deficit, cum pituita derepente ad venas deveniens aërem intercludit, neque hunc recipit neque in cerebrum, neque ad venas cavas, neque ad ventriculos, sed spiritum interclusit. Cum enim spiritum ore et naribus homo accipiat, primum quidem cerebrum petit, deinde magna ex parte in ventrem fertur, pars quidem ad pulmonem, pars etiam ad venas, unde ad reliquas partes dispergitur. Quique ad ventriculum fertur, hunc refrigerat, nihilque aliud confert; qui vero ad pulmonem et venas pervenit aër confert in ven-

[1] ἢ ἢν μὲν τούτων τῶν ὁδ. — [2] καὶ οἱ ὀδ. συνηρ. καὶ ἀ. ἐκ τοῦ στ. ἐκρ. — [3] ἐπ' ἀριστ. — [4] In marg. τὰ πάθη ἅτινα πάσχει ὁ ἐπιληπτικός. — [5] ἕκαστα. — [6] ἐξαίφνης om. — [7] ὅτι τὸ πνεῦμα ὅπερ διὰ τῶν μυκτήρων λαμβάνομεν πρῶτα εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἀνέρχεται, εἶτα εἰς τὴν κοιλίαν καὶ εἰς τὸν πνεύμονα. — [8] ἐπιλάβῃ.

ἢν δὲ μὴ, ἀραιότερα.] Haec verba omm. F. G. H. I. J. K. Z. θ. ι. κ. λ., cod. med. Mackii, Aldus, cod. Marcianus.

10. ξυνηρείκασι.] συνηρείκασι θ. λ. Mack. Littr.; vulgo συνήρκασι inepte.

ἐνίοισι δὲ καὶ ὑποχ.] δέ om. vulg., e multis libris adposuit Littr. — Paulo post ἡ κόπρος omm. θ. ι. κ. λ.; non ausim affirmare auctorem non adscripsisse, licet ellipsis in hoc verbo non sit insueta.

ὁτὲ μὲν ἐς τὰ ἀρ.] In his ἐνιότε θ. ι. Vulgo ἐπ' ἀρ., sed alterum illud Littr. ex H. X. Q'. θ. ι. idemque in Marc. legitur.

ἐξαίφνης.] Voculam omm. libri quinque Littréi: pro seq. φλέγμα legunt πνεῦμα plures libri; pro ἐς τὰς φλ. θ. κ. λ. ἐπὶ τ. φ. Etiam Marc. ἠέρα legit; μήτε ἐς τὰς κοιλίας omm. θ. ι. Difficile est de ista lectione iudicium, nam locus totus perobscurus est maximeque dubius, quia quaenam sint αἱ κοιλίαι, de quibus loquitur tum h. l., tum infra in verbis ἐς τὰς κοιλίας ἐσιών, nescis; tum quia non satis apertum quae sint αἱ φλέβες αἱ κοῖλαι, de quibus loquitur. Et ut ab his ordiamur § 6ª memoratur una κοίλη φλέψ., nisi id quod sequitur ἡ δὲ ἑτέρη ἄνω τείνει etiam subiectum habeat κοίλη φλέψ, cogitatione, ut aiunt, ex antecedente repetendum, quod tamen vix fieri posse videtur. Itaque fere quaeras, num loco nostro αἱ κοῖλαι φλέβες valeat idem, quod alias αἱ φλέβες αἱ αἱματίτιδες, et de venis maioribus sit intelligendum, sicuti §. 6. memoratur τὸ μὲν παχύτατον καὶ μέγιστον καὶ κοιλότατον venae dextrae. Sed quemadmodum haec incerta sunt, ita etiam incertum quid per τὰς κοιλίας innuat. Infra in verbis καὶ ὅσον μὲν ἐς τὴν κοιλίην ἔρχεται et ἐς τὰς κοιλίας ἐσιών manifesto est antithesis inter τὴν κοιλίην et τὰς κοιλίας, nihilque impedit, quominus τὴν κοιλίην de ventriculo s. de ventre accipiamus; sed αἱ κοιλίαι si ad nexum cum vicino ἐς τὸν ἐγκέφαλον utroque loco mentem advertas, non possunt esse in cerebro. Suntne igitur αἱ κοιλίαι τῆς καρδίης? At primum hoc adponere oportuisset nostrum; tum vero si id ita accipias, aër in cor et cerebrum penetrans diceretur τὴν φρόνησιν καὶ τὴν κίνησιν τοῖσι μέλεσι παρέχειν, quod pugnare videtur cum iis, quae de corde φρονήσιος experte habet § 20ª. et de qua re in prolegomenis monebo. Vultne igitur cava quaedam ubivis per partes dispersa? Fateor mihi hic aquam haerere, quod num fiat propter perplexas notiones scriptoris, an propter scriptionis vitia, non satis discerno.

ὅταν γὰρ λάβῃ.] Sic Littr. e θ. ι. pro vulgato ὅ. γ. ἐπιλάβῃ. Cum Dietzio ὥνθρ. dedi pro codd. lect. ἄνθρ.

σκίδναται ἐς τὰ λοιπὰ μέρεα. Καὶ ὅσον μὲν ἐς τὴν κοιλίην [1] ἔρχεται, τοῦτο μὲν τὴν κοιλίην διαψύχει καὶ ἄλλο τι οὐδὲν ξυμβάλλεται· [2] ὁ δ' ἐς τὸν πνεύμονά τε καὶ τὰς φλέβας ἀὴρ ξυμβάλλεται ἐς τὰς κοιλίας ἐσιὼν καὶ ἐς τὸν ἐγκέφαλον καὶ οὕτω [3] τὴν φρόνησιν καὶ τὴν κίνησιν τοῖσι μέλεσι παρέχει, ὥστε ἐπειδὰν ἀποκλεισθῶσι αἱ φλέβες τοῦ ἠέρος ὑπὸ τοῦ φλέγματος καὶ μὴ παραδέχωνται, ἄφωνον καθιστᾶσι καὶ ἄφρονα τὸν ἄνθρωπον. Αἱ δὲ χεῖρες ἀκρατέες γίγνονται καὶ σπῶνται τοῦ αἵματος [4] ἀτρεμίσαντος καὶ μὴ διαχεομένου ὥσπερ εἰώθει. Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ διαστρέφονται τῶν φλεβίων ἀποκλειομένων τοῦ ἠέρος καὶ σφυζόντων. Ἀφρὸς δὲ ἐκ τοῦ στόματος προέρχεται ἐκ τοῦ πνεύμονος· ὅταν γὰρ τὸ πνεῦμα μὴ ἐσίῃ ἐς αὐτὸν, ἀφρέει καὶ ἀναβλύει ὥσπερ ἀποθνήσκων. Ἡ δὲ κόπρος ὑπέρχεται ὑπὸ βίης πνιγομένου· πνίγεται δὲ τοῦ ἥπατος καὶ τῆς κοιλίης ἄνω πρὸς τὰς φρένας προσπεπτωκότων καὶ τοῦ [5] στόματος τῆς γαστρὸς ἀπειλημμένου· προσπίπτει δὲ ὁκόταν τὸ πνεῦμα μὴ ἐσίῃ ἐς [6] τὸ στόμα ὅσον εἰώθει. Λακτίζει δὲ τοῖσι ποσὶ, ὁκόταν ὁ ἀὴρ ἀποκλεισθῇ ἐν τοῖσι μέλεσι καὶ μὴ οἷός τε ἔῃ διεκδῦναι ἔξω ὑπὸ τοῦ φλέγματος· ἀΐσσων [7] δὲ διὰ τοῦ αἵματος ἄνω καὶ κάτω σπασμὸν ἐμποιέει καὶ ὀδύνην, διὸ λακτίζει. Ταῦτα δὲ πάσχει πάντα ὁκόταν τὸ φλέγμα ψυχρὸν παραρρυῇ ἐς τὸ αἷμα θερμὸν ἐόν· ἀποψύχει γὰρ καὶ ἵστησι τὸ αἷμα· κἢν μὲν

triculos et cerebrum penetrans atque ita intelligentiam et motum membris praebet; quare ubi pituita a venis aërem excluserit, eumque minime admiserint, voce defectum et minime intelligentem hominem faciunt. Manus autem ad motionem impotentes redduntur et contrahuntur sanguine conquiescente, neque ut consuevit diffuso. Oculi pervertuntur cum venae aëre excluduntur et pulsant. Spuma autem ex pulmone per os prodit; cum enim spiritus in ipsum minime subit, velut moriens spumescit et ebullit. Stercus vero submittitur, dum violenter suffocatur; quod fit cum hepar et ventriculus ad septum transversum irrumpit et os ventris occluditur. Irrumpit vero cum spiritus non quantus solebat in os ingreditur. Pedibus autem calcitrat, cum aër in membris interclusus foras prae pituita emergere non valet, sursum vero et deorsum impetu delatus convulsionem et dolorem facit; ideo calcitrat. Atque haec quidem omnia patitur, cum pituita frigida in sanguinem calidum defluit; sanguinem enim refrigerat et sistit. Et si quidem fluxio copiosa et crassa fuerit, statim necat; sanguinem enim frigore superat et congelat. Sin vero paucior exstiterit, in praesentia quidem superat et respirationem intercipit; deinde temporis spatio cum per venas dispersa et copioso sanguini ac calido permixta fuerit, si hoc modo superetur, venae aërem suscipiunt et aeger ad intelligentiam redit.

[1] ἔρχεται — κοιλίην om. — [2] τοῦτο δ' ἐς τὸν πν. ὁ δὲ ἐς τὰς φλ. — [3] τὴν κιν. καὶ τὴν φρ. — [4] ἀτρεμήσαντος. — [5] στόματος deletum et στομάχου eadem manu pro eo scriptum. In marg. ὅρα ὅλον τὸ χωρίον, quod tamen ad correctionem illam num spectet, nescio. — [6] τὰς φλέβας. — [7] δέ om.

σκίδναται ἐς τὰ λ. μ.] In his ἐπί codd. θ. ι. κ. Post μέρεα ceteri habent κατὰ τὰς φλέβας, quod ineptum emblema delevi.

καὶ ὅσον μὲν ἐς τὴν κοιλίην ἔρχεται, τοῦτο μὲν τὴν κοιλίην διαψύχει.] Sic Littr. e cod. θ.; vulgo καὶ ὅσον ἐς μὲν (μὲν ἐς multi libri) τὴν κοιλίην διαψύχει. Videntur librarii a priore κοιλίην ad alterum transsiliisse.

ὁ δ' ἐς τὸν πνεύμονα τε καὶ τὰς φλέβας.] Sic Littr. e θ. ι. κ. λ., nisi quod tres hi τοῦτο δ' initio legunt: vulgo ὁ δὲ ἐς τὰς φλέβας. Dietz. τοῦτο δ' ἐς τὸν πνεύμονα e Cornarii lectione τοῦτο δὲ τὸ ἐς τὸν πλ. — Paulo inferius καὶ ἐς τὸν ἐγκέφαλον ἔρχεται θ. ι. κ., quod nec Littréus recepit, neque ego recipiendum existimo.

καὶ μὴ διαχεομένου.] διαδεχομένου alii libri et Marc. — Paulo post καὶ οἱ ὀφθ. δὲ διαστρ. θ. ι. κ. λ. Dein σφυζόντων Littr. e θ. ι. κ. idemque habet Marc. pro vulgato σφύζονται pro quo σφίγγονται coniecerat Foës. et exhibuerat Lind.

ἐς τὸ στόμα.] ἐς τὸ σῶμα θ. κ.

ἀποκλεισθῇ ἐν τοῖσι μέλεσι.] Plures libri apud Littr. et Marc. h. l. σκέλεσι pro μέλεσι, quod cum Littréo falsum existimo.

ἀΐσσων δὲ διά.] δέ supplevit Littr. e θ. ι. κ. idemque Mackius dederat; vulgo abest.

ὁκόταν τὸ φλ. ψ.] ὅποι ἂν τὸ φλ. παραρρυῇ ψυχρόν. θ. ι.; iidem paulo post καὶ ἢν μὲν πολὺ ᾖ τὸ ῥεῦμα καὶ παχύ.

τὸ ῥεῦμα πουλὺ ἔῃ καὶ παχὺ, αὐτίκα ἀποκτείνει· κρατέει γὰρ τοῦ αἵματος τῷ ψύχεϊ καὶ πήγνυσι. ἢν δὲ ἔλασσον ἔῃ, τὸ μὲν παραυτίκα κρατέει ἀπόφραξαν τὴν ἀναπνοήν· ἔπειτα τῷ χρόνῳ, ὁκόταν σκεδασθῇ κατὰ τὰς φλέβας καὶ μιγῇ τῷ αἵματι πολλῷ ἐόντι καὶ θερμῷ, ἢν κρατηθῇ οὕτως, ἐδέξαντο τὸν ἠέρα αἱ φλέβες καὶ ἐφρόνησε.

ια'. Καὶ ὁκόσα μὲν [1] παιδία σμικρὰ κατάληπτα γίγνεται τῇ νούσῳ ταύτῃ τὰ πολλὰ ἀποθνήσκει, ἢν πουλὺ τὸ [2] ῥεῦμα ἐπιγένηται καὶ νότιον ἔῃ· τὰ γὰρ φλέβια λεπτὰ ἐόντα οὐ δύναται παραδέχεσθαι τὸ [3] φλέγμα ὑπὸ πάχεος καὶ πλήθεος, [4] ἀλλ' ἀποψύχεται καὶ πήγνυται τὸ αἷμα καὶ οὕτως ἀποθνήσκει. Ἢν δὲ ὀλίγον ἔῃ καὶ ἐς ἀμφοτέρας τὰς φλέβας τὸν κατάρροον ποιήσηται, ἢ ἐς [5] τὰς ἐπὶ θάτερα, περιγίγνεται ἐπίσημα ἐόντα· ἢ γὰρ στόμα [6] παρασπᾶται ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ αὐχὴν, ἢ χεὶρ, ὁκόθεν [7] ἂν τὸ φλέβιον πληρωθὲν τοῦ φλέγματος κρατηθῇ καὶ ἀπισχνανθῇ. Τούτῳ οὖν τῷ φλεβίῳ ἀνάγκη ἀσθενέστερον εἶναι καὶ ἐνδεέστερον τοῦτο τοῦ σώματος τὸ βλαβέν· ἐς δὲ τὸν πλείονα χρόνον ὠφελέει [8] ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ· οὐ γὰρ ἔτι ἐπίληπτον γίγνεται, ἢν ἅπαξ ἐπισημανθῇ, διὰ τόδι· ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ταύτης αἱ φλέβες αἱ λοιπαὶ κακοῦνται καὶ μέρος τι ξυνισχναίνονται, ὡς τὸν μὲν ἠέρα δέχεσθαι, τοῦ δὲ φλέγματος τὸν κατάρροον μηκέτι ὁμοίως παραρρέειν· ἀσθενέστερα μέντοι τὰ μέλεα εἰκὸς εἶναι

11. Qui aetate parvula hoc morbo corripiuntur, plerumque intereunt, si copiosa et austrina fluxio accidat. Venae namque quum tenues exsistant, pituitam crassam et copiosam recipere nequeunt, sed refrigeratur et condensatur sanguis et hoc modo pereunt. Quodsi pauca fuerit et in utrasque aut alterius partis venas defluxionem fecerit, superstites evadunt nota ex morbo impressa relicta. Aut enim os detorquetur, aut oculus, aut cervix, aut manus, quacumque parte venula pituita repleta superata et extenuata fuerit. Hanc igitur venulam debiliorem esse; istamque corporis partem laesam viribus deficere necesse est; at vero in longius tempus plerumque iuvat; neque enim si semel notam ex morbo impressam habuerit, amplius morbo corripitur hac de causa. Venae reliquae necessario male afficiuntur, simulque quadam ex parte graciles efficiuntur, ita ut aërem quidem suscipiant et pituitae defluxio non amplius similiter affluat, venis tamen male affectis membra simili modo debilia esse par est. Quibus autem borealis et valde etiam

[1] παιδία om. — [2] πνεῦμα. — [3] πνεῦμα. — [4] ἀλλά. — [5] τά. — [6] παρασπᾶται. — [7] αὐτὸ τὸ φ. — [8] ὡς om.

τῷ ψύχεϊ.] τῷ ψυχρῷ θ. ι. Paulo inferius ἀναπνοίην e pluribus libris adnotat Littr. et e Marc. mihi annotatum est, et ex eodem σκεδασθῇ, quod Dietz. Littr. iam dederunt, hic autem in multis codd. vidit.

καὶ ἐφρόνησε.] Ita de meo scripsi pro plurali ἐφρόνησαν, quia in superioribus de aegro uno loquitur et ne coniungas cum αἱ φλέβες, quam rem in causa fuisse credo cur librarii hic plurale incauti invexerint.

11. ἢν πουλὺ τὸ ῥεῦμα ἐπιγ. καὶ νότιον ἔῃ.] Pro ῥεῦμα libri nonnulli πνεῦμα, unus φλέγμα. H. θ. Marc. omm. ἔῃ., pro quo ἐστί multi libri scripti et Aldus. Dein θ. ι. κ. ὑποδέχεσθαι pro παραδ.

ἢν δὲ ὀλίγον ἔῃ καὶ κ. τ. λ.] Sic permulti libri apud Littr. et Marcianus; vulgo ἐόν pro ἔῃ καί. In seqq. ἢ ἐς τὰς ἐπὶ θάτερα plures codd. Littréi et Marc. τά. — Pro seq. παρασπᾶται Littréus e θ. κ. dedit παρέσπασται, quod non praefero. Vulgo ἀπισχνωθῇ, sed ea est lect. varietas, ut alii ἐπισχνανθῇ legant, quod rursus corrigitur; e Marc. mihi excerptum est: „καὶ ἀπισχνωνθηι m. s. in m. suppl. Leg. ἀπισχνανθῇ." Utrumque fortasse in nostro ferri potest ἀπισχνόω et ἀπισχναίνω.

ἐς δὲ τὸν πλείονα χρ.] πλείω E. θ. λ. μ. Marc.; Ionismum ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ etiam Marc. habet.

ὡς τὸν μὲν ἠέρα δέχεσθαι κ. τ. λ.] ὥστε τὸν μ. ἠ cod. θ. Dein pro vulgato τὸν δὲ τοῦ φλεγμ. καταρρ. μηκέτι Marc. τοῦ δὲ φλεγμ. κ., uti H. Littréi, τοῦ δὲ φλεγμ. τὸν καταρρ. μηκέτι codd. θ. ι., quos sequor. Paulo post ἐπικαταρρέειν Littr. e θ. μ. pro vulgata, quam retineo, quum paulo post eodem verbo utatur noster et κατάρροον ἐπικαταρρέειν minus apte dicatur quam παραρρέειν, tum vero composita cum παρά nostro non sunt rara, παρίῃ iam occucurrit. Opportune ὁμοίως post μέντοι cum pluribus libris om. Littréus. Ionismum κακωθεισέων Marc. etiam praebet.

τῶν φλεβῶν κακωθεισέων. [1]Ὁκόσοισι δ' ἂν βόρειόν τε καὶ πάνυ ὀλίγον παραρρυῇ καὶ ἐς τὰ δεξιὰ, ἀσήμως περιγίγνονται· κίνδυνος δὲ ξυστραφῆναι καὶ ξυναυξηθῆναι, ἢν μὴ θεραπευθῶσι τοῖσι ἐπιτηδείοισι. [2]Τοῖσι μὲν οὖν παιδίοισι οὕτω γίγνεται, ἢ ὅτι τούτων ἐγγυτάτω.

ιβ'. Τοὺς δὲ πρεσβυτέρους οὐκ ἀποκτείνει, ὁκόταν ἐπιγένηται, οὐδὲ διαστρέφει· αἵ τε γὰρ φλέβες εἰσὶ κοῖλαι καὶ αἵματος μεσταὶ θερμοῦ, [3]διὸ οὐ δύναται ἐπικρατῆσαι τὸ φλέγμα, οὐδ' ἀποψῦξαι τὸ αἷμα ὥστε καὶ πῆξαι, ἀλλ' αὐτὸ κρατέεται καὶ καταμίγνυται τῷ αἵματι ταχέως· καὶ οὕτω παραδέχονται αἱ φλέβες τὸν ἠέρα καὶ τὸ φρόνημα ἐγγίγνεται τά τε σημήϊα τὰ προειρημένα ἧσσον ἐπιλαμβάνει διὰ τὴν ἰσχύν. [4]Τοῖσι δὲ πρεσβυτάτοισι ὁκόταν [5]ἐπιγένηται τοῦτο τὸ νόσημα, διὰ τοῦτο ἀποκτείνει ἢ παράπληκτον ποιέει, ὅτι αἱ φλέβες κεκένωνται καὶ τὸ αἷμα ὀλίγον τέ ἐστι καὶ λεπτὸν καὶ ὑδαρές. Ἢν μὲν οὖν πουλὺ καταρρυῇ καὶ χειμῶνος [6]ἔῃ καιρὸς, ἀποκτείνει· ἀπέφραξε γὰρ τὰς ἀναπνοὰς καὶ ἀπέπηξε τὸ αἷμα, ἢν ἐπ' ἀμφότερα ὁ κατάρροος γένηται· ἢν δὲ ἐπὶ θάτερα μοῦνον, παράπληκτον ποιέει· οὐ γὰρ δύναται τὸ αἷμα ἐπικρατῆσαι τοῦ φλέγματος λεπτὸν ἐὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ὀλίγον, ἀλλ' αὐτὸ κρατηθὲν ἐπάγη, ὥστε ἀκρατέα εἶναι ἐκεῖνα καθ' ἃ τὸ αἷμα διεφθάρη.

ιγ'. Ἐς δὲ τὰ δεξιὰ μᾶλλον καταρρέει ἢ ἐς τὰ ἀριστερὰ, ὅτι αἱ φλέβες ἐνταῦθα ἐπικοιλότεραί εἰσι καὶ πλέονες ἢ ἐν τοῖσι ἀρι-

pauca pituita et in dextram partem affluxerit, ii citra notam ex morbo relictam supersunt, periculum tamen est ne cogatur et augeatur una cum illis, nisi accommodata curatio adhibeatur. Pueris igitur ista, aut his proxima accidunt.

12. Grandiores vero natu, cum supervenerit, neque interficit, neque contorquet. Nam et venae amplum habent cavum et sanguine calido refertae sunt, quapropter pituita superare non potest sanguinem, neque refrigeratum cogere, sed ipsa superatur et celeriter sanguini permiscetur; qua ratione venae aërem suscipiunt, et intelligentia oritur et propter virium robur signa prius commemorata minus prehendunt. Valde senes autem cum supervenerit hic morbus, ideo interficit aut parte aliqua resolutos reddit, quod venae iam vacuae redditae paucum sanguinem tenuem et aquosum continent. Si quidem igitur copiosa fluxio fuerit et hiems instet, interficit. Spiracula enim intercipit et sanguinem congelat, si in utramque partem defluxio fiat, sin vero in alteram partem tantum, parte quadam sideratum reddit. Neque enim sanguis tenuis cum sit, frigidus et paucus, pituitam superare potest, sed superatus ipse congelatur, ut proinde partes illae in quibus corruptus sanguis fuerit, ad motiones impotentes evadant.

13. In partem autem dextram magis quam in sinistram defluxio fit, quia venae ibi ampliores sunt et plures quam in sinistra parte; nam

[1] τελείοισί τε. — [2] in marg. τοῖς παιδίοις τοῖς μέσοις adnotatur. — [3] διότι οὐδὲ δ. — [4] in marg. τοῖς γηραιοῖς. — [5] solum γένηται. — [6] ᾖ.

ὁκόσοισι δ' ἂν βόρειον.] ὁκόσοισι δ' ἂν τελείοισί τε καὶ πάνυ ὀλίγον vulgata. Alterum illud Littr. e θ. μ., qui οἷσι δ' ἂν βόρειόν τε κ. τ. λ. — Est sane haec restitutio eiusmodi ut sine codd. non facile reperta fuisset.

12. ἀποκτείνει.] Aldina et quatuor codd. apud Littr. ἀποκτένει i. e. ἀποκτενεῖ.

διὸ οὐ δύναται ἐπικρατῆσαι.] Libri hic praebent has lectt.: vulgata διότι οὐδὲ δ. ἐ. Ald., multi codd. Parr., Marc. ὅτι οὐ δ. ἐ. cod. θ. ἃ οὐ δ. ἐ., cod. μ., si recte accipio Littréi adn., ἃ οὐδὲ δ. ἐ. — Editor Par. recepit ἃ οὐδὲ δ. ἐ., quod displicet, quia ἃ non habet, quorsum referatur; mihi pro vulgato διότι requiri videtur διό cum negatione οὐ.

ἐγγίγνεται τά τε σημήϊα.] γίνεται vulg., sed θ. ἐγγίνεται, μ. ἐγγίνεται. Codd. iidem σημεῖα legunt h. l. et paulo post τόδε τὸ ν. pro τοῦτο τὸ ν.

ἢν μὲν οὖν πουλὺ καταρρυῇ.] πουλύ Marc. Ionice. Paulo post in χειμῶνος ἔῃ καιρός postremas voces ἔῃ καιρός omm. θ., μ., Marc.; oratio sane sibi constat sive adscribas, sive non, sed vix credo insiticias esse.

ἀπέφραξε γὰρ τὰς ἀναπνοάς.] ἀπέφραξε θ. ι. ἀπέπνιξε vulg. Dubitare sane possis, quid verum sit, sed ἀπέπνιξε videtur a librariis datum esse propter sequens ἀναπνοάς.

ἐκεῖνα.] κεῖνα θ. μ.

13. ἐνταῦθα ἐπικοιλότεραί εἰσι.] In hisce ἐνταῦθα supplevi de meo, quippe aut hoc, aut simile quid aliud periit; vulgo εἰσὶ κοιλότεραι; exhibui vero codd. θ. μ. scripturam.

στεροῖσι· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἥπατος τείνουσι καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ σπληνός. Ἐπικαταρρέει δὲ καὶ [1] ἀποτήκεται τοῖσι μὲν παιδίοισι μάλιστα, οἷσι ἂν διαθερμανθῇ ἡ κεφαλὴ ἤν τε ὑπὸ ἡλίου, ἤν τε ὑπὸ πυρὸς, καὶ ἐξαπίνης φρίξῃ ὁ ἐγκέφαλος· τότε γὰρ ἀποκρίνεται τὸ φλέγμα. Ἀποτήκεται μὲν γὰρ ἐκ τῆς θέρμης καὶ διαχύσιος τοῦ ἐγκεφάλου· ἀποκρίνεται δὲ ὑπὸ τῆς ψύξιός τε καὶ ξυστάσιος καὶ οὕτως ἐπικαταρρέει. Τοῖσι μὲν οὖν αὕτη ἡ πρόφασις γίγνεται, τοῖσι δὲ καὶ ἐπειδὰν ἐξαπίνης μετὰ βόρεια πνεύματα νότος μεταλάβῃ ξυνεστηκότα τὸν ἐγκέφαλον καὶ εὐσθενέοντα ἔλυσε καὶ ἐχάλασε ἐξαίφνης, ὥστε πλημμυρεῖν τὸ φλέγμα, καὶ οὕτω τὸν κατάρροον ποιέεται. Ἐπικαταρρέει δὲ καὶ ἐξ ἀδήλου φόβου γιγνομένου, ἢν [2] δείσῃ μὲν βοήσαντός τινος, ἢ καὶ μεταξὺ κλαίων μὴ οἷός τε ἔῃ τὸ πνεῦμα ταχέως ἀναλαβεῖν, οἷα γίγνεται παιδίοισι πολλάκις· [3] ὅ τι δ' ἂν τούτων αὐτῷ γένηται, εὐθὺς ἔφριξε τὸ σῶμα καὶ ἄφωνος γενόμενος τὸ πνεῦμα οὐχ εἵλκυσε, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἠρέμησε καὶ ὁ ἐγκέφαλος ξυνέστη καὶ τὸ αἷμα ἔστη καὶ οὕτως ἀπεκρίθη καὶ ἐπικατερρύη τὸ φλέγμα. Τοῖσι μὲν παιδίοισι αὗται αἱ προφάσιες τῆς ἐπιληψιός εἰσι

de iecore proveniunt, non de liene. Pueris autem maxime defluxio fit et eliquatur, quibus sive ex sole, sive ex igne caput concaluerit, ac dein derepente cerebrum inhorruerit, tunc enim pituita excernitur. Colliquescit enim calore et cerebri diffusione, frigore autem et concretione excernitur et sic defluxio fit. Haec igitur quibusdam causa est, quibusdam etiam cum post aquilonares ventos auster cerebrum accipiat concretum, ac validum subito solverit et laxaverit, ita ut pituita exundet et sic defluxionem faciat. Insuper etiam defluit e causa incognita, metu aliquo oborto, si vociferante aliquo terreatur, aut etiam cum plorat; si spiritum quidem cito recipere nequeat, qualia frequenter pueris accidunt. Ex quibus sane totum corpus inhorrescit, vox aegrum deficit et spiritum non attrahit, sed spiritus conquiescit et cerebrum concrescit et sanguis sistitur, sicque pituita excernitur et defluit. Ac pueris quidem hae per initia comitialis morbi causae sunt. Grandioribus autem natu hiems maxime est infensa; cum enim ad multum ignem caput et cerebrum concaluerit, dein ex frigore rigore correptus fuerit et ex frigore ad locum tepidum accesserit et iuxta ignem sederit, hoc idem etiam pa-

[1] ἐπικαταρρέει δὲ καὶ ἐξ ἀδήλου omissis intermediis versibus. — [2] δείσῃ μὲν ἢ β. — [3] ὅ τι ἂν ἀπὸ τούτων αὐτῶν γ.

ἀπὸ γὰρ τοῦ ἥπατος τείνουσι καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ σπληνός.] In his cum Dietzio οὐκ recepi de coniectura praeeunte Grimmio. Lectio cod. θ. ὅτι ἀπὸ τοῦ ἥπατος (αἵματος μ. in eadem lect.) et scriptura καὶ pro καί in θ. sunt vitiosae: Littréus inde coniecit: ὅτι ἀπὸ τοῦ ἥπατος αἱ δὲ ἀπὸ τοῦ σπληνός, sed basis, qua nititur coniectura, i. e. lectio codd. θ. μ., falsa est, nam ὅτι ibi ortum videtur e repetitione superioris in verbis ὅτι αἱ φλέβες κ. τ. λ. — Littréus intactum quidem reliquit locum in textu, sed ita difficultas non tollitur, neque enim τείνουσι ad alind subiectum referri potest quam ad αἱ φλέβες, quae eo loco non sunt omnes in corpore venae, sed αἱ ἐνταῦθα s. αἱ ἐς τὰ δεξιά.

οἷσι ἂν διαθερμανθῇ — καὶ ἐξαπίνης φρίξῃ.] Hic locus optime restitutus est a Littréo delendo e vulgato οἷσι δ' ἂν particulam δ', sive δέ et eximendo ἥν τε ante ἐξαπίνης. Ne verbulo quidem opus est, ut sentias veram esse emendationem.

τότε γὰρ ἀποκρίνεται τὸ φλέγμα.] καὶ τότε ἀποκρί τὸ φλέγμα vulg., etiam Marc., τότε γὰρ ἀ. Littr. cum θ. μ.

ἐκ τῆς θέρμης.] ἀπὸ τῆς θερμασίης θ. μ. — In seqq. ὑπὸ τῆς ψύξιος pro ἀπὸ τῆς ψ. scripsi cum θ. μ., nam ἀπό manifesto vitiosum est.

τοῖσι μὲν οὖν αὕτη ἡ πρ. γ.] De meo οὖν supplevi, quam particulam abesse aegre ferebam, quia ad ante dicta haec referuntur. In καὶ ἐπειδὰν θ. μ. ordinem invertunt ἐ. κ. legentes.

νότος μεταλάβῃ ξυνεστηκότα τὸν ἐγκ.] Rectissime sane Littr. h. l. recepit μεταλάβῃ ex θ. μ. pro ceterorum μεταβάλῃ, sed parum recte post μεταλάβῃ commate distinxit; est enim ξυνεστηκότα τὸν ἐγκ. obiectum transitivi μεταλάβῃ.

εὐσθενέοντα.] Vulgo ἀσθενέοντα; Littréus illud dedit e correctione in cod. H. Paulo post ἐξαίφνης omm. θ. μ.

πλημμυρεῖν.] πλημμύρειν Marc., vulgo πλημμυρεῖν, cuius formam Ionicam dedit Dietz.

ἢν δείσῃ μὲν βοήσαντός τινος, ἢ καὶ μεταξὺ κλαίων μὴ οἷός τε ἔῃ τὸ πνεῦμα τ. ἀναλ.] Vulgo δείσῃ μὲν ἢ βοησ. τ., pro quo tamen plures libri recte δείσῃ μέν, uti legit etiam Marc., sed codd. θ. μ. habent καὶ ἢν δείσῃ βοησ. Dedit Littr. ἢν δείσῃ βοησ.; mihi vero sine dubio ἢ ante βοησ. in vulg. abundare videtur, sed non video causam, cur μέν abiiciam. In ἢ καὶ μ. κλ. omittunt καί H. θ. μ. Marc.

ὅ τι δ' ἂν τούτων αὐτῷ γένηται.] Sic Littr. e θ. μ. Vulgo δ' abest et αὐτῶν legitur et γίνεται, pro quo alii libri γίνηται. Paulo inferius ἠρέμασε codd. θ. μ. et pro ἔστη iidem libri ἐστάθη.

αἱ προφ. τῆς ἐπιλ.] τῆς ἐπιληψίης θ. μ., e quibus dein ὁ ante χειμών supplevit Littr.

τὴν ἀρχήν. Τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι [1]ὁ χειμὼν πολεμιώτατός ἐστι· ὅταν γὰρ παρὰ πυρὶ πολλῷ διαθερμανθῇ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν ἐγκέφαλον, ἔπειτα δ' ἐν ψύχεϊ γένηται καὶ ῥιγώσῃ [2]ἢ καὶ ἐκ ψύχεος εἰς ἀλέην ἔλθῃ καὶ παρὰ πυρὶ καθίσῃ, [3]τωὐτὸ τοῦτο πάσχει καὶ οὕτως ἐπίληπτος γίγνεται κατὰ τὰ προειρημένα. Κίνδυνος δὲ πολὺς καὶ ἦρος παθέειν [4]τωὐτὸ τοῦτο, ἢν ἡλιωθῇ ἡ κεφαλή· τοῦ δὲ θέρεος ἥκιστα, οὐ γὰρ γίγνονται μεταβολαὶ ἐξαπιναῖοι. Ὁκόταν δὲ εἴκοσι ἔτεα παρέλθῃ, οὐκ ἔτι ἡ νοῦσος αὕτη ἐπιλαμβάνει, ἢν μὴ ἐκ παιδίου ξύντροφος ἔῃ, ἀλλ' ἢ ὀλίγους ἢ οὐδένα· αἱ γὰρ φλέβες μεσταί εἰσι αἵματος, καὶ ὁ ἐγκέφαλος ξυνέστηκε καὶ ἐστὶ [5]στριφνὸς, ὥστε οὐκ ἐπικαταρρέει ἐπὶ τὰς φλέβας· ἢν δ' ἐπικαταρρυῇ, τοῦ αἵματος οὐκ ἐπικρατέει πολλοῦ ἐόντος καὶ θερμοῦ.

titur. Atque hoc morbo, velut ante est commemoratum, ad hunc modum corripitur. Multum vero periclitatur ne idem per ver patiatur, si caput ad solem exponatur, per aestatem vero minime, cum tunc repentinae mutationes non fiant. Cum vero vigesimum annum praeterierit, non amplius prehendit hic morbus, aut certe paucos, aut nullum, nisi pueritiae fuerit familiaris: venae enim sanguine refertae sunt et cerebrum compactum est et rigidum, ita ut non defluat in venas; quodsi defluxerit, sanguinem copiosum et calidum minime superat.

ιδ'. Ωἷ δὲ ἀπὸ παιδίου ξυνηύξηται καὶ [6]ξυντέτροφε, ἐν τῇσι μεταβολῇσι τῶν πνευμάτων τοῦτο πάσχει καὶ ἐπίληπτος ὡς τὰ πολλὰ γίγνεται καὶ μάλιστα ἐν τοῖσι νοτίοισι· ἥ τε ἀπάλλαξις χαλεπὴ γίγνεται· ὁ γὰρ ἐγκέφαλος ὑγρότερος γέγονε τῆς φύσιος καὶ πλημμυρεῖ ὑπὸ τοῦ φλέγματος, ὥστε τοὺς μὲν καταρρόους πυκνοτέρους γίγνεσθαι, ἐκκριθῆναι δὲ μηκέτι οἷόν τε εἶναι τὸ φλέγμα, μηδὲ ἀναξηρανθῆναι τὸν ἐγκέφαλον, ἀλλὰ [7]διαβεβρέχθαι καὶ εἶναι ὑγρόν.

14. In quo vero una a puero increvit et adolevit, is per ventorum mutationem id patitur et plerumque hoc morbo corripitur praecipueque australi temporis conditione; et difficulter ab eo liberatur. Cerebrum enim humidius quam pro natura exsistit, et pituita exundat, ita ut crebriores defluxiones accidant, neque amplius fieri possit ut pituita excernatur, neque ut cerebrum resiccetur, sed irriguum et humidum esse necesse est. Id ipsum autem ex ovibus hoc modo correptis quis cognoscere queat,

[1] ὁ om. — [2] ἢ om. — [3] τὸ αὐτό. — [4] τὸ αὐτό. — In marg. ad h. l. adnotatio: καὶ κατὰ τὸ ἔαρ ἐὰν ἡλιασθῇ ἡ κεφαλὴ, πολλὰ πάσχει ἡ ἐπιληψία. [5] στρυφνός. — [6] συνέτροφεν. — [7] διαβρέχεσθαι.

ἢ καὶ ἐκ ψύχεος.] ἢ h. l. Littréo praebuit cod. θ. solus.

καὶ παρὰ πυρὶ καθίσῃ.] καθίσῃ F., ubi alia manu rest., θ. ι. κ. Marc. — Porro τωὐτὸ τοῦτο H. κ.; vulgo καὶ αὐτὸ τοῦτο, sed τὸ αὐτὸ τοῦτο multi libri Parr. et Marc.

παθέειν τωὐτὸ τοῦτο.] τωὐτό Marc. θ. Dietz. Littr. τὸ αὐτό vulg.

μεσταί εἰσι αἵματος.] αἵματος μεσταὶ πολλοῦ εἰσίν cod. θ.; αἵματος μεσταί εἰσι πολλοῦ cod. μ.

στριφνός.] Vulgo στρυφνός, sed στριφνός H. J. K. Marc. στιφρός θ. μ. Pro subsequente ἐπὶ τὰς φλ. codd. θ. μ. legunt ἐς τὰς φλ. ταύτας.

πολλοῦ ἐόντος καὶ θερμοῦ.] Vulgo π. κ. θ. ἐ. — Pro paulo superiore ἐπικρατέει ferunt κατακρατέει H. ι. κ. Marc.

14. Ωἷ δὲ ἀπὸ παιδίου — καὶ μάλιστα ἐν νοτίοισι.] Locum e Littréi editione describam cum varr. lectt.: ᾧ δὲ ἀπὸ παιδίου συνηύξηται καὶ συντέτροφεν (συνέτροφεν vulg. συντέθραπται θ. ι.), ἔθος πεποίηται (sic multi libri Parr. et Marc., πεποίηκεν vulg.) ἐν τῇσι μεταβολῇσι τῶν πνευμάτων τοῦτο πάσχειν καὶ ἐπίληπτον ὡς τὰ πολλὰ γίνεσθαι (γίνεσθαι ὡς τὰ π. H. Marc. sed γίνεται ὡς τὰ π. cod. θ. et γίνεται pro γίνεσθαι etiam γ.) καὶ μάλιστα ἐν (ἐν omm. Marc. et H., in quo alia m. rest.) τοῖσι νοτίοισι. Hunc locum perplexum esse, nemo semel admonitus negabit; videamus quid offendat. Primo quidem illud ἔθος πεποίηται s. πεποίηκεν nihil est nisi glossema ad συντέτροφεν adscriptum, quod reiiciendum est; quod ad lectionem συντέθραπται otiosa correctio est ab homine qui nesciret τέτροφα intransitive sumi. Tum vero πάσχειν et γίνεσθαι orta sunt e πάσχει et γίνεται, quorum hoc in codd. θ. ι. salvum evasit e corruptione; nempe apodosis periodi incipit verbis ἐν τῇσι μεταβ. τῶν πν. τοῦτο πάσχει. — Iam intelliges quo iure et quo modo locum refecerim.

γέγονε.] Sic Littr. e θ. ι., γίνεται vulgo. In seq. οἷόν τε εἶναι Marc. om. εἶναι, item H., ubi rest. alia m., et in

Γνοίη δ' ἂν τις τόδε μάλιστα τοῖσι προβάτοισι [1]τοῖσι καταλήπτοισι γιγνομένοισι ὑπὸ τῆς νούσου ταύτης καὶ μάλιστα [2]τῇσι αἰξί· αὗται γὰρ [3]πυκνότατα λαμβάνονται· ἢν γὰρ διακόψῃς τὴν κεφαλὴν εὑρήσεις τὸν ἐγκέφαλον ὑγρὸν ἐόντα [4]καὶ ὕδρωπος περίπλεων καὶ κακὸν ὄζοντα καὶ ἐν τούτῳ δηλονότι γνώσῃ ὅτι οὐχ ὁ θεὸς τὸ σῶμα λυμαίνεται, ἀλλ' ἡ νοῦσος. Οὕτω [5]δ' ἔχει καὶ τῷ ἀνθρώπῳ· ὅπη ἂν χρόνος ἐγγένηται τῇ νούσῳ, οὐκ ἔτι ἰησιμὸς γίγνεται· διεσθίεται γὰρ [6]ὁ ἐγκέφαλος ὑπὸ τοῦ φλέγματος καὶ τήκεται, τὸ δ' ἀποτηκόμενον ὕδωρ γίγνεται καὶ περιέχει τὸν ἐγκέφαλον ἐκτὸς καὶ περικλύζει· καὶ διὰ τοῦτο πυκνότερον ἐπίληπτοι γίγνονται [7]καὶ ῥᾷον. Διὸ δὴ πουλυχρόνιος ἡ νοῦσος, ὅτι τὸ ἐπιρρέον λεπτόν ἐστι ὑπὸ πολυπληθείης· καὶ εὐθὺς κρατέεται ὑπὸ τοῦ αἵματος καὶ διαθερμαίνεται.

ιε'. [8]Ὁκόσοι δὲ ἤδη ἐθάδες εἰσὶ τῇ νούσῳ, προγιγνώσκουσι ὁκόταν μέλλωσι ληφθήσεσθαι καὶ φεύγουσι ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ἢν μὲν ἐγγὺς αὐτῶν ὁ οἶκος ἔῃ, οἴκαδε, ἢν δὲ μή, ἐς τὸ ἐρημότατον, ὅπη μέλλουσι ὄψεσθαι αὐτὸν ἐλάχιστοι πεσόντα, εὐθύς τε ἐγκαλύπτεται· τοῦτο δὲ ποιέει ὑπ' αἰσχύνης τοῦ πάθεος καὶ οὐχ ὑπὸ φόβου, [9]ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσι, τοῦ δαιμονίου. [10]Τὰ δὲ παιδάρια τὸ μὲν πρῶτον πίπτουσι ὅπη ἂν τύχωσι ὑπὸ ἀηθείης· ὅταν δὲ [11]πλεονάκις κατάληπτα γένωνται,

ac praesertim capris, quae frequentissime hoc morbo prehenduntur. Nam harum caput si secueris, cerebrum humidum et aqua redundans et male olens deprehendes, ex quo certe cognosces morbum, non deum corpus infestare. Sic etiam in homine res se habet; ubi inveteraverit morbus, amplius curari non potest; cerebrum enim a pituita corroditur et colliquescit; quod autem colliquatum est in aquam vertitur, foris cerebrum ambit et circumcirca alluit, ideoque frequentius et facilius hoc morbo corripiuntur. Diuturnus vero ob id morbus est, quoniam quod affluit prae copia tenue est, et statim a sanguine superatur et incalescit.

15. Quibus vero morbus iam in consuetudinem venit, ii se correptum iri praesentiunt, et hominum conspectum fugiunt, domumque, si prope sit, se conferunt, sin minus in solitudinem, quo quam paucissimi eos cadentes videant statimque se contegunt. Quod faciunt propter affectionis verecundiam, non, ut plerique existimant, propter numinis metum. At vero pueruli primum quidem propter insuetam novitatem, quocumque loco sors obtigerit, concidunt. Cum autem saepius prehensi fuerint,

[1] τοῖσι om. — [2] τοῖσι, tum ad h. l. in marg. ὅτι αἱ αἶγες ὑγρὸν τὸν ἐγκέφαλον καὶ δσμώδη φέρουσι. — [3] πυκνότεραι. — [4] ἱδρῶτος περίπλεον sine καί antecedente. — [5] δέ. — [6] ὁ om. — [7] καί om. — [8] In marg. περὶ ἐθάδων ἐπιληψίαι. — [9] ὡς om. — [10] In marg. περὶ παιδίων ὁμοίως. — [11] πολλάκις.

κ. deëst. Dein διαβεβρέχθαι Littr. e θ. ι. pro vulgata, quam e V. enotavi.

ἢν γὰρ διακόψῃς τὴν κεφαλὴν, εὑρήσεις τὸν ἐγκ.] In his γάρ initio de meo adscripsi, particula causalis hoc loco requiritur. Ceterum pro his verbis codd. θ. μ. legunt ἢν διακόψας ὁρᾷς τὴν κεφαλήν. Dein ὕδρωπος περιπλέων Littr. e θ. μ., vulgo ἱδρῶτος περιπλέων, sed in hac lect. περιπλέον H., Marc.

γνώσῃ.] γνώσει ex H. adn. Littr.; Marc. γνώσει (η superscr.).

ὅπη ἂν χρόνος ἐγγένηται τῇ νούσῳ.] Sic θ. μ. apud Littr., nisi quod ὅποι legunt, quod ex ὅπη ortum esse opinor. Hanc autem lect. praefero prae vulgata ὁκόταν γὰρ ὁ (ὁ omm. E. H. K. Voss. Marc.) χρόνος γένηται (ἐγγένηται E. Marc.) τῇ ν. — Numquam sane scripsit auctor ὁκόταν γὰρ ὁ χρόνος γένηται τῇ ν., sed ne ὁκόταν γὰρ χρόνος ἐγγένηται τῇ νούσῳ quidem praefero prae altero, licet ferri posse concedam.

τὸ δ' ἀποτηκόμενον.] Sic θ., δέ in his cett.

ὅτι τὸ ἐπιρρέον.] ὅτι τὸ περιρρέον codd. θ. μ.; iidem et Voss. πολυπληθείης, vulgo πολυπληθίης.

15. ὁκόταν μέλλωσι ληφθήσεσθαι.] Sic θ. μ., nisi quod ὅταν habent; sed maioris momenti est ληφθήσεσθαι pro vulgato λήψεσθαι. Nimirum λήψεσθαι passive sumere h. l. non licet, neque enim unquam fit, quod novi; verum neque dicitur ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει τὴν νοῦσον, sed ἡ νοῦσος λαμβάνει τὸν ἄνθρωπον; itaque puto lectionem codd. θ. μ. correctionem referre, quae admittenda sit.

ἢν μὲν ἐγγὺς αὐτῶν ὁ οἶκος ἔῃ.] ἢν μὲν ἐγγὺς ᾖ αὐτῷ τὰ οἰκία, οἴκαδέ codd. θ. μ. — Dein εἰ δὲ μή H., in quo ἢν rest. al. m., θ. μ. Marc. — Paulo post μέλλουσιν αὐτὸν ἐλάχιστοι ὄψεσθαι πεσόντα codd. θ. Marc. — Porro ante τοῦ δαιμονίου codd. θ. μ. καί habent.

ὅπη ἂν τύχωσι.] codd. θ. μ. legunt ὅπη ἂν τύχῃ. Cum cod. Serv. apud Foës. lego ἀηθείης pro vulgato ἀηθίης.

πλεονάκις.] πολλάκις, quod e V. enotavi, Littr. e θ. ad-

ἐπειδὰν προαίσθωνται, φεύγουσι παρὰ τὰς μητέρας ἢ παρὰ ἄλλον, ὅντινα ἂν μάλιστα γιγνώσκουσι, ὑπὸ δέους καὶ φόβου τῆς πάθης· τὸ γὰρ αἰσχύνεσθαι οὔπω γιγνώσκουσι.

ιϛʹ. [1] Ἐν δὲ τῇσι μεταβολῇσι τῶν πνευμάτων διὰ τάδε φημὶ ἐπιλήπτους γίγνεσθαι καὶ μάλιστα τοῖσι νοτίοισι, ἔπειτα [2] τοῖσι βορείοισι, ἔπειτα [3] τοῖσι λοιποῖσι πνεύμασι· ταῦτα δέ ἐστι ὅσα τῶν πνευμάτων ἰσχυρότατά ἐστι καὶ ἀλλήλοισι ἐναντιώτατα κατὰ τὴν στάσιν καὶ κατὰ [4] τὴν δύναμιν. [5] Ὁ μὲν γὰρ βορέης ξυνίστησι τὸν ἠέρα [6] καὶ τὸ θολερόν τε καὶ νεφῶδες ἐκκρίνει καὶ [7] λαμπρόν τε καὶ διαφανέα ποιέει· κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τἄλλα [8] πάντα, ἐκ τῆς θαλάσσης ἀρξάμενος καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων· ἐκκρίνει γὰρ ἐξ ἁπάντων τὴν νοτίδα καὶ τὸ δνοφερὸν καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, διὸ καὶ ὑγιεινότατός ἐστι τῶν ἀνέμων. [9] Ὁ δὲ νότος τἀναντία [10] τούτῳ ἐργάζεται· πρῶτον μὲν γὰρ ἄρχεται τὸν ἠέρα ξυνεστεῶτα κατατήκειν καὶ διαχέειν, καθότι καὶ οὐκ εὐθὺς πνέει μέγας, ἀλλὰ [11] λαγαρίζει πρῶτον, ὅτι οὐ δύναται ἐπικρατῆσαι τοῦ ἠέρος αὐτίκα τοῦ πρόσθεν πυκνοῦ

ubi praesenserint, ad matres, aut etiam quemvis maxime sibi notum propter affectionis timorem ac metum confugiunt. Neque enim verecundiam adhuc sentiunt.

16. In ventorum autem mutationibus has ob causas morbo corripi censeo, ac praecipue austrinis tempestatibus, deinde etiam borealibus, postea vero reliquis etiam flantibus ventis; illi vero e ventis sunt valentissimi et inter se tum situ, tum viribus maxime adversi. Aquilo si quidem aërem cogit, turbulentum ac nebulosum secernit, limpidum et lucidum reddit. Ad eundem autem modum etiam reliqua omnia, initio facto a mari et aquis ceteris. Ex omnibus enim atque ex ipsis hominibus expurgat humiditatem et caliginem, ideoque ventorum est saluberrimus aquilo. Huic autem contraria auster efficit. Primum si quidem concretum aëra liquare et diffundere incipit, ex quo etiam non confestim vehemens est, sed primo leviter spirat, cum aërem prius densum et coactum statim superare non possit, quem tamen temporis spatio dissolvit. Idem autem ipsum per terram efficit, per mare, per flumina, per fontes

[1] Inscriptio: κατὰ ποῖον τρόπον ἐν ταῖς τῶν πνευμάτων μεταβολαῖς γίνεται ἡ ἐπιληψία. — [2] καὶ τοῖσι. — [3] καὶ τοῖσι. — [4] τήν om. — [5] In marg. περὶ τοῦ βορέου. — [6] καὶ τὸ νεφ. solum. — [7] λαμπρότερον καί sine ποιέει. — [8] πάντα τὰ ἐκ. — [9] Inscriptio περὶ νότου. — [10] τούτων. [11] λαγανίζει.

notat: γένωνται Littr. e θ. μ. pro vulgato γίνωνται. De meo κατάληπτα pro librorum κατάληπτοι scripsi.

ὅν τινα ἂν μάλιστα.] ὃν ἂν μάλιστα codd. θ. μ.; hinc post ὅντινα invexi ἄν, quod apud ceteros abest.

τὸ γὰρ αἰσχύνεσθαι οὔπω γιγν.] Post αἰσχύνεσθαι libri plerique habent παῖδες ὄντες; quod omm. H. θ. μ. Marcianus; recens additamentum esse probabile existimo, quippe non necessarium et sine formis Ionicis descriptum.

16. ἔπειτα τοῖσι βορείοισι, ἔπειτα τοῖσι λοιποῖσι πν.] Sic Littr. cum aliquot libris, eandemque lect. habet Marc.; vulgatam e V. notavi.

ταῦτα δέ ἐστι ὅσα τῶν πνευμάτων.] ταῦτα γὰρ τῶν λοιπῶν πνευμάτων legunt θ. μ.

νεφῶδες.] νοτῶδες codd. θ. μ. — Vulgo λαμπρότερον καὶ δ., sed Littr. ex E. H. θ. ι. κ. λαμπρόν τε καὶ δ., quod Marc. etiam fert. In διαφανέα habemus Littréi codd. multorum lect., quam recepit, et quam Marcianum item habere video, pro vulgato διαφανές.

κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τἄλλα πάντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἀρξάμενος καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων.] Marc. fert καὶ τὰ ἄλλα πάντα, sed neque hic τά habet post πάντα, quod vulg. fert, sed Littr. iam omisit cum E. F. G. H. Z. θ. μ. Aldina. Est autem hoc maioris momenti; nam τά post πάντα manifesto errore invectum est, quum una ἀρξάμενα scriberent errore pessimo; pro ἀρξάμενα enim manifesto legendum est ἀρξάμενος. Ellipsin explebis: κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τ' ἄλλα πάντα λαμπρά τε καὶ διαφανέα ποιέει ἐκ τῆς θαλάσσης ἀρξάμενος καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων. — Confer quae mox de austro dicentur πρῶτον μὲν γὰρ ἄρχεται κ. τ. λ. Descriptor cod. med. apud Mack. sensit h. l. aquam haerere in vulgata, quippe pro ἀρξάμενα ibi ἐξαρμένα legitur, quae minus probabilis emendatio, sed tamen indicio est eum corruptelam adesse re ipsa vidisse.

καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων.] — καὶ γὰρ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀνθρ. codd. θ. μ., non male; paulo post iidem ὑγιηρότατος.

τἀναντία.] τὰ ἐναντία Marc. — Codd. θ. μ. omm. γάρ in πρῶτον μὲν γὰρ ἄρχεται. Pro vulgato τήκειν cod. θ. habet κατατήκειν, quod praefero, fortasse in aliis libris post συνεστηκότα pro συνεστεῶτα sensim praepositio periit.

λαγαρίζει.] Littréus γαληνίζει e θ. μ. pro vulgato λαγανίζει, quod e Voss. adscripsi. Vide autem Foësium in Oecon. in λαγαρίζειν, tum vide Hesychium in λαγαρίττεται, quod μετριεύεται exponit. Ceterum advertit λαγαρός, unde λαγαρίζειν, occurrere in libro de Corde, inter quem et nostrum libellum esse nexum aliquem in prolegomenis videbimus. Iam vero primum λαγαρίζεται ex Hesychii λαγαρίττεται hic scribere erat animus; sed rem reputans non video verbum, quale λαγαρίζειν, non esse posse intransitivum. Quod autem attinet ad γαληνίζει, est aut glossa, aut correctio minus probabilis, licet enim sensum satis laudabilem

τε ἐόντος καὶ ξυνεστηκότος, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ διαλύει· τὸ δ᾽ αὐτὸ τοῦτο καὶ τὴν γῆν ἐργάζεται καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς κρήνας καὶ [1] τὰ φρέατα καὶ ὅσα φύεται καὶ ἐν οἷσι ὑγρὸν ἔνεστι· — ἔστι δὲ ἐν παντὶ, ἐν μὲν τῷ πλέον, ἐν δὲ τῷ ἔλασσον· — ἅπαντα [2] δὲ ταῦτα αἰσθάνεται τοῦ πνεύματος τούτου καὶ ἔκ τε λαμπρῶν [3] δνοφερώδεα γίγνεται, ἔκ τε ψυχρῶν θερμὰ καὶ ἐκ ξηρῶν νοτώδεα· ὁκόσα τε ἐν οἰκήμασι κεράμια [4] ἢ κατὰ γῆς ἐστι μεστὰ οἴνου, ἢ ἄλλου τινὸς ὑγροῦ, πάντα ταῦτα αἰσθάνεται τοῦ νότου καὶ διαλλάσσει τὴν μορφὴν ἐς ἕτερον εἶδος· τόν τε ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τἄλλα ἄστρα πουλὺ ἀμβλυωπότερα καθίστησι τῆς φύσιος. Ὅτε οὖν καὶ τούτων οὕτω μεγάλων ἐόντων καὶ ἰσχυρῶν τοσοῦτον ἐπικρατέει, καὶ τὸ σῶμα ποιέει αἰσθάνεσθαι καὶ μεταβάλλειν ἐκ τῶν ἀνέμων τούτων ἐν τῇσι [5] μεταλλαγῇσι ἀνάγκη καὶ τοῖσι μὲν νοτίοισι λύεσθαί τε καὶ φλυδᾶν τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὰς φλέβας χαλαρωτέρας εἶναι, τοῖσι δὲ βορείοισι ξυνίστασθαι τὸ [6] ὑγιηρότατον τοῦ ἐγκεφάλου, τὸ δὲ νοσερώτατον καὶ ὑγρότατον ἐκκρίνεσθαι καὶ περικλύζειν ἔξωθεν, καὶ οὕτω τοὺς καταρρόους ἐπιγίγνεσθαι ἐν τῇσι μεταβολῇσι τούτων τῶν πνευμάτων. Οὕτως ἡ νοῦσος αὕτη γίγνεταί τε καὶ θάλλει ἀπὸ τῶν προσιόντων τε καὶ ἀπιόντων καὶ οὐδέν

et puteos et ea, quae ex terra nascuntur, ac in quibus humidum inest. Id autem in re quavis, modo plus, modo minus inest. Haec vero omnia istius venti vim sentiunt et ex lucidis caliginosa, ex frigidis calida, ex siccis humida redduntur. Quaeque in domibus aut sub terra vasa fictilia sunt vino aut alio quovis liquore plena, ea omnia austrum sentiunt, formamque aliam in speciem transmutant. Solem etiam et lunam et reliqua sidera longe quam sunt natura hebetiora facit. Cum igitur in haec tam magna et valida tantum possit, etiam corpus sensu afficit et in horum ventorum permutationibus transmutari et ab austris quidem cerebrum dissolvi et humescere venasque magis elaxari necesse est, ab aquilonibus autem quod in cerebro maxime sanum est cogi, quod vero maxime morbosum est et humidum secerni et foris circumcirca alluere, eaque ratione defluxiones in horum ventorum mutationibus fieri. Sic morbus hic oritur et pullulat cum ab his quae accedunt, tum ab his quae decedunt, nihiloque eius curatio aut cognitio reliquis est difficilior, neque magis quam ceteri divinus est.

[1] τά om. — [2] γὰρ αἰσθ. — [3] δνοφερέα. — [4] ἢ om. — [5] μεταβολῇσι. — [6] ὑγρότερον.

primum referre videatur, iure tamen dubitaveris num γαληνίζειν de vento recte dicatur, — de mari quin recte usurpetur nemo dubitaverit.

καὶ ἐν οἷσι ὑγρὸν ἔνεστι.] καὶ ἐν οἷς τι ὑγρόν ἐστιν codd. θ. μ.; iidemque ἔστι δ᾽ (δέ cod. μ.) ἐν παντὶ, ἐν τῷ μὲν πλέον, ἐν τῷ δ᾽ (δέ cod. μ.) ἔλασσον.

ἅπαντα δὲ ταῦτα]. γάρ pro δέ cod. Sev. apud Foës. et Lind. cf. lect. Vossiani.

ἔκ τε ψυχρῶν.] καὶ ἐκ ψ. E. H. θ. μ. apud Littr.; idem fert Marc. — Dein ὅσα δ᾽ ἐν οἰκήμασι codd. θ. μ. — In ἢ κατὰ γῆς Littréus dedit lect. codd. θ. ι. κ., cum vulgo ἢ absit. — Porro μεστὰ οἴνου cod. F. et Mack. Littr., eandem lect. praebet Marc. pro vulg. μετά.

τόν τε ἥλιον καὶ τἄλλα ἄστρα.] Sic θ. μ. ceteri τὸν δὲ ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα. Pro ἰσχυρῶν in seqq. iidem libri ἰσχυροτέρων. — Quod autem e Voss. pro μεταλλαγῇσι adnotavi μεταβολῇσι, idem Lind. dedit et e multis codd. adfert Littr., quum tamen brevi antecedat μεταβάλλειν, sane non praestat.

ὅτε οὖν — πνευμάτων.] In hac periodo καί ante τοῖσι μὲν νοτίοισι de meo in textum intuli. Nimirum vulgo nomine ἀνάγκη apodosis inchoari censetur, sed si deleto καί, quod de coniectura intuli, solito modo periodum descriptam tibi fingas, videbis orationem adeo impeditam esse, ut ne a nostro quidem incerto auctore talem exspectare liceat. Sin apodosin verbis καὶ τὸ σῶμα incipias, omnia facile procedunt.

τοῖσι μὲν νοτίοισι.] h. l. νηπίοισι F. G. I. J. Z. apud Littr. pro νοτίοισι. — Dein pro χαλαρωτέρας εἶναι codd. θ. μ. χαλαρ. γίνεσθαι.

τὸ ὑγιηρότατον — νοσερώτατον — ὑγρότατον.] Praeter vocabulorum transpositiones varr. lectt. comparativos olim in nonnullis libris fuisse docent pro his superlativis. Codd. θ. μ.: τὸ δὲ νοσηλότατον.

ἐν τῇσι μ. τούτων τῶν πνευμάτων.] Sic H. θ. μ. Marc.; ἐν τ. μ. τῶν πν. τούτων vulgata.

οὕτως ἡ νοῦσος αὕτη.] οὕτως αὕτη ἡ ν. θ. μ., e quibus τε post γίνεται recepi, quod soli ferunt.

ἐστι ἀπορωτέρη τῶν ἄλλων οὔτε ἴησθαι, οὔτε γνῶναι, οὔτε θειοτέρη [1] ἢ αἱ ἄλλαι.

ιζʹ. Εἰδέναι δὲ χρὴ [2] τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἐξ οὐδενὸς ἡμῖν αἱ ἡδοναὶ γίγνονται καὶ αἱ εὐφροσύναι καὶ γέλωτες καὶ παιδιαὶ ἢ ἐντεῦθεν, ὅθεν καὶ λῦπαι καὶ ἀνίαι καὶ δυσφροσύναι καὶ κλαυθμοί. Καὶ τούτῳ φρονεῦμεν μάλιστα καὶ νοεῦμεν καὶ βλέπομεν καὶ ἀκούομεν καὶ διαγιγνώσκομεν τά τε αἰσχρὰ καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ ἡδέα καὶ ἀηδέα, τὰ μὲν νόμῳ διακρίνοντες, τὰ δὲ τῷ ξυμφέροντι αἰσθανόμενοι, τῷ δὲ [3] καὶ τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἀηδίας τοῖσι καιροῖσι διαγιγνώσκοντες καὶ οὐ ταὐτὰ ἀρέσκει ἡμῖν. Τῷ δὲ αὐτῷ τούτῳ καὶ μαινόμεθα καὶ παραφρονέομεν καὶ δείματα καὶ φόβοι παρίστανται ἡμῖν τὰ μὲν νύκτωρ τὰ δὲ καὶ μεθ' ἡμέρην, καὶ ἐνύπνια καὶ πλάνοι ἄκαιροι καὶ φροντίδες οὐχ ἱκνεύμεναι καὶ ἀγνωσίη τῶν [4] καθεστεώτων καὶ [5] ἀήθεια καὶ ἀπειρίη. Καὶ ταῦτα πάσχομεν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου πάντα, ὅταν οὗτος μὴ ὑγιαίνῃ ἀλλ' ἢ θερμότερος τῆς φύσιος γένηται, ἢ ψυχρότερος, ἢ ὑγρότερος, ἢ ξηρότερος, ἤ τι ἄλλο πεπόνθῃ πάθος παρὰ τὴν φύσιν, ὃ μὴ [6] ἐώθει. Καὶ μαινόμεθα μὲν ὑπὸ ὑγρότητος· ὁκόταν γὰρ [7] ὑγρότερος τῆς φύσιος ἔῃ, ἀνάγκη κινέεσθαι, κινευμένου [8] δὲ μήτε τὴν ὄψιν ἀτρεμίζειν, μήτε τὴν ἀκοήν, ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλο ὁρᾷν καὶ ἀκούειν τήν τε γλῶσσαν τοιαῦτα διαλέγεσθαι, οἷα ἂν βλέπῃ τε καὶ ἀκούῃ ἑκάστοτε· ὁκόσον [9] δ' ἂν ἀτρε-

17. Ac nosse homines convenit, non aliunde nobis voluptates, laetitias, risus et iocos quam hinc contingere, unde item dolores, molestiae, tristitiae et eiulatus. Hacque parte praecipue sapimus et intelligimus et videmus et audimus et dignoscimus turpia et honesta, malaque et bona, itemque quae iucunda sunt et iniucunda partim quidem consuetudine discernentes, partim vero utilitate, quam percipimus. Hac etiam parte voluptates et molestias temporibus dignoscimus, neque eadem nobis placent. Eadem ipsa parte et insanimus et deliramus terroresque et metus partim quidem noctu, partim etiam interdiu, nos circumstant, insomniaque et errores intempestivi et curae non convenientes indeque rerum praesentium ignoratio, desuetudo et imperitia nobis provenit. Atque haec omnia ex cerebro nobis accidunt, cum minime sanum, sed natura calidius exstiterit, aut frigidius, aut humidius, aut siccius, aut aliam quamdam praeter naturam et consuetudinem affectionem senserit. Ac insania quidem nobis ob humiditatem contingit. Cum enim natura humidius fuerit, agitari necesse est, atque ubi movetur, neque visionem, neque auditionem conquiescere, sed aliud interdum cernere et audire necesse est, linguamque eadem quae singulis momentis videt et audit effari. Quoque tempore cerebrum conquiescit, eo etiam homo sapit.

[1] ἢ ὡς αἱ ἄ. — [2] τοὺς om. tum in marg. περὶ ὀνειράτων. — [3] καί om. — [4] καθεστεώτων. — [5] ἀηθίη. — [6] εἰώθει. — [7] ὑγρότης μᾶλλον τῆς φ. — [8] δὲ τοῦ πάθεος μήτε. — [9] δὲ ἀτρεμίσῃ.

οὐδὲ θειοτέρη.] Sic θ. μ. Littr., οὔτε θ. vulg. Porro vulg. ἢ ὡς αἱ ἄλλαι, sed ὡς om. Littr. cum H., in quo rest. alia m., θ. μ.; et vero in Marciano quoque deëst.

17. εἰδέναι δὲ χρὴ τοὺς ἀνθρώπους.] τούς e θ. μ. adscripsit Littr.; abesse solet.

καὶ αἱ εὐφρόσυναι.] αἱ h. l. omm. θ. μ.; in Marc. omissum quidem primum est, sed ab eadem manu rest. — Praeterea θ. μ. inferunt ἡμῖν post ἡδοναί.

ἢ ἐντεῦθεν ὅθεν καί.] Sic θ. μ.; ceteri ὅθεν omm. et vero salvo sensu abesse et adesse potest, sed probabilius mihi videtur excidisse apud reliquos, quam hic a recentioribus invectum esse. Opposita superioribus ista particula non male ab his seiunguntur. — Pro ἀνίαι θ. μ. μανίαι.

καὶ διαγιγνώσκομεν.] Vulgo γινώσκομεν sed διαγινώσκομεν θ. Marc. — Paulo ante θ. μ. φρονέομεν et Marc. νοέομεν.

τῷ δὲ καὶ τὰς ἡδονάς.] καί h. l. θ. μ. Littr., quos secutus sum. Et sub finem periodi οὐ τὰ αὐτά sine antecedente καί libri iidem.

τῷ δὲ αὐτῷ τ.] τῷ δ' αὐτῷ τ. cod. θ. In verbis τὰ δὲ καὶ μεθ' ἡμέρην secutus sum H. θ. μ. Marc., cett. καί omm. — Pro ἐνύπνια dein cod. θ. ἀγρυπνίαι.

ἀλλ' ἢ θερμότερον.] ἀλλὰ θερμ. sine ἤ codd. θ. μ.

κινευμένου δέ.] Quod ad vulgatam, quam e V. enotavi, ex eo omitt. τοῦ πάθεος post δέ codd. θ. μ.; Dietz. ea vocabula uncis inclusit, Littreus omisit. Sunt omnino emblema alienum.

ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλα.] ἀλλὰ ἄλλοτε ἄλλα θ. μ. — Dein pro τήν τε γλῶσσαν Dietz. τὴν δὲ γλ., quod deterius vulgato videtur.

ἀτρεμίσῃ.] Sic septem codd. apud Littr. et Marc.; ἀτρεμήσῃ cett.; paulo ante ἀτρεμίζειν legitur.

μίσῃ ὁ ἐγκέφαλος χρόνον, τοσοῦτον καὶ φρονέει ὁ ἄνθρωπος.

ιη'. Γίγνεται δὲ ἡ [1] διαφθορὴ τοῦ ἐγκεφάλου ὑπὸ φλέγματος καὶ χολῆς· γνώσῃ δὲ ἑκάτερα ὧδε· οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ φλέγματος μαινόμενοι ἥσυχοί τέ εἰσι καὶ οὐ βοῶσι, [2] οὐδὲ θορυβέουσι, οἱ δὲ ὑπὸ χολῆς κεκράκται τε καὶ κακοῦργοι καὶ οὐκ ἀτρεμαῖοι, [3] ἀλλ' αἰεί τι ἄκαιρον δρῶντες. Ἢν μὲν οὖν ξυνεχέως μαίνωνται, αὗται αἱ προφάσιές εἰσι· [4] ἢν δὲ δείματα καὶ φόβοι παριστῶνται, ὑπὸ μεταστάσιος τοῦ ἐγκεφάλου· μεθίσταται δὲ θερμαινόμενος, θερμαίνεται δὲ ὑπὸ τῆς χολῆς, ὁκόταν ὁρμήσῃ ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον κατὰ τὰς φλέβας τὰς αἱματίτιδας ἐκ τοῦ σώματος· καὶ ὁ φόβος παρέστηκε μέχρις ἀπέλθῃ πάλιν [5] ἐπὶ τὰς φλέβας καὶ τὸ σῶμα· ἔπειτα πέπαυται. Ἀνιᾶται δὲ καὶ ἀσᾶται παρὰ καιρὸν ψυχομένου τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ξυνισταμένου παρὰ τὸ ἔθος· τοῦτο δὲ ὑπὸ φλέγματος πάσχει· ὑπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ πάθεος ἐπιλήθεται. Καὶ νύκτωρ δὲ βοᾷ [6] καὶ κέκραγε, ὁκόταν ἐξαπίνης ὁ ἐγκέφαλος [7] ἀναθερμαίνηται· τοῦτο δὲ πάσχουσι οἱ χολώδεες, οἱ φλεγματώδεες δὲ [8] οὐ· διαθερμαίνεται δὲ ἐπὴν τὸ αἷμα ἐπέλθῃ πουλὺ ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον, καὶ ἐπιζέσῃ. Ἔρχεται δὲ κατὰ τὰς φλέβας πουλὺ τὰς προειρημένας, ὁκόταν

18. At cerebri corruptio ex pituita et bile oritur, utrumque autem hoc modo dignosces: qui ex pituita quidem insaniunt, quieti sunt, neque vociferantur, neque tumultuantur, qui vero ex bile, clamosi et maligni et minime quieti, sed semper aliquid intempestivum faciunt. Ex his igitur causis continuo insaniunt. Quodsi terrores et metus adsunt, ex cerebri mutatione oriuntur, quod fit, dum bile cerebrum incalescit, ubi per venas sanguinem deferentes in cerebrum ex corpore impetu delata fuerit. Metus autem adest, donec rursus in venas et corpus redierit; deinde sedatur. Intempestive autem tristatur et angitur, dum cerebrum perfrigescit et praeter consuetudinem cogitur, quod ex pituita fit; propter ipsum vero morbum obliviscitur. At ubi cerebrum derepente percalescit, nocte clamat et vociferatur, idque biliosis accidit, minime vero pituitosis; percalescit autem postquam copiosus sanguis cerebrum invaserit, in eoque ebullierit. Is autem multus subit per venas praedictas, cum forte accidit, ut quis horrendum insomnium videat et in metu sit, non secus certe ac si vigilaret, tunc magis facies exardescit cum rubore et oculi rubescunt, cum timuerit mensque aliquod

[1] φθορή. — [2] οὐδὲ θ. om. — [3] καὶ εἴ τι ἄκ. — [4] εἰ. — [5] κατά. — [6] καὶ κεκρ. om. — [7] διαθερμ. tum h. l. καὶ κεκρ. inseritur. — [8] οὐ διαθερμαίνονται. Ἐπὴν δὲ τὸ ἀ. tum ad h. l. in marg.: γινώσκειν δὲ δεῖ ὅτι ὅταν πολὺ τὸ αἷμα ἐπέλθῃ παρὰ τὸν ἐγκέφαλον κατὰ τὰς φλέβας ὁρᾷ ἐνύπνια ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀλόγιστα (ἀλογιστεῖ?).

18. *γίγνεται δὲ ἡ διαφθ.*] Pro δὲ ἡ codd. θ. μ. habent δή, quod tamen e δ' ἡ natum videtur. Pro γνώσῃ H. θ. μ. Marc. γνώσει. In seq. εἰ μὲν γάρ cod. θ. om. γάρ: — τοῦ ante φλεγμ. omm. K. θ. μ. Dein septem libri apud Littr. et Marc. καὶ οὐ βοῆται (βοηταί Marc.) οὐδὲ θορυβ., quod Lind. dedit. Ego κεκράκται τε καὶ κ. e θ. μ. scripsi, vulgo τε deficiente. Marc. οὐδὲ ἀτρεμ. — Dein αἰεί τε ἄκ. vulg. καὶ αἰεί τι E., idemque latet in Marciani, multorum Parr., Aldi lectione καὶ εἴ τι ἄκ.; Littr. cum θ. ἀλλ' αἰεί τι, quod Lind. item dedit et Dietz., nisi quod hic ἀλλά plene scripsit. In codicis κ. ἀλλ' αἰεὶ καὶ εἴτι habemus dittographiam ἀλλ' αἰεί τι (καὶ written above).

ἢν μὲν οὖν ξυνεχέως μαίνωνται — πέπαυται.] εἰ — μαίνονται alia nonnullorum codd. lectio est. Dein vulgo αὗται αὐτοῖς αἱ προφάσιές εἰσιν, sed αὐτοῖς omisi cum H., ubi rest. al. m., θ. μ. Marc.; in aliis libris εἰσί om. Ad ὑπὸ μεταστάσιος τοῦ ἐγκ. Dietz. subiunxit γίγνεται, sed ellipsis cogitatione explenda verbo παρίσταντι. Dedi καὶ ὁ φόβος cum θ. μ., qui μέχρι dein legunt. Pro ἐπὶ τὰς φλέβας καὶ τὸ σῶμα codd. θ. μ. ἐς τὰς φλέβας, octo vero alii κατὰ τὰς φλ., uti Voss. — Hinc efficias lectionem fuisse κατὰ τὰς φλέβας ἐς s. ἐπὶ τὸ σῶμα.

ἀνιᾶται δὲ καὶ ἀσᾶται.] ἀνεῖται decem libri apud Littr., in quorum duorum altero corrigitur ἀνιᾶται, in altero supra versum ἀνεῖται scriptum est; quod Lind. exhibet. In Marciano ἀν.....ται, corrigitur post scalptrum ἀνῆται, καὶ ἀσᾶται. Pro ὑπ' αὐτοῦ codd. θ. μ. ἐπ' αὐτοῦ; δέ om. Lind.; ante ἐπιλήθεται vulgata habet καί, quod in H. om.; sed alia m. rest.; equidem abundare et e seqq. huc devenisse opinor. Aeger ἐπιλήθεται τοῦ ἀνιᾶσθαι καὶ ἀσᾶσθαι, quorum initio periodi mentio fit.

καὶ νύκτωρ δὲ βοᾷ — καὶ ἐπιζέσῃ.] Vulgo ἐκ νυκτῶρ δὲ β., sed ἐκ νύκτωρ H., in quo vulg. alia m. rest., κ., Marc., καὶ νύκτωρ E. P'. Q'. Lind., Mack., quos sequor, nisi quod δέ cum Lind. omittere nolim. In οἱ φλεγματώδεες δὲ οὔ· διαθερμαίνεται δὲ ἐπὴν κ. τ. λ. cum Littr. sequor codd. θ. μ., nisi quod καί ante ἐπήν ex eorum lect. delevi; vulgatam e V. notavi. In seqq. ἐπὶ τὸν ἐγκ. πολύ, codd. θ. μ. et πιέζῃ pro ἐπιζέσῃ X.

τυγχάνῃ [1]ὤνθρωπος ὁρέων ἐνύπνιον φοβερὸν καὶ ἐν τῷ φόβῳ ἔῃ· ὥσπερ οὖν [2]καὶ ἐγρηγορότι τότε μάλιστα τὸ πρόσωπον φλογιᾷ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐρεύθονται, ὁκόταν φοβῆται καὶ ἡ γνώμη ἐπινοέῃ τι κακὸν ἐργάσασθαι, οὕτω καὶ ἐν τῷ ὕπνῳ πάσχει· ὁκόταν δὲ ἐξέγρηται καὶ καταφρονήσῃ καὶ τὸ αἷμα πάλιν ἀποσκεδασθῇ ἐς τὰς φλέβας πέπαυται.

malum perpetrare cogitat, idemque etiam per somnum ei accidit. Ac ubi experrectus fuerit et ad se redierit, et sanguis rursus in venas dispersus fuerit, cessat.

ιθ'. [3]Κατὰ ταῦτα νομίζω τὸν ἐγκέφαλον δύναμιν πλείστην ἔχειν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· οὗτος γὰρ [4]ἡμῖν ἐστι τῶν ἀπὸ τοῦ ἠέρος γιγνομένων ἑρμηνεύς, ἢν ὑγιαίνων τυγχάνῃ· τὴν δὲ φρόνησιν αὐτῷ ὁ ἀὴρ παρέχεται. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ καὶ τὰ οὔατα καὶ ἡ γλῶσσα καὶ αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες [5]οἷα ἂν ὁ ἐγκέφαλος γιγνώσκῃ, τοιαῦτα [6]ὑπηρετοῦσι· γίγνεται [7]γὰρ παντὶ τῷ σώματι τῆς φρονήσιος, ὡς ἂν μετέχῃ τοῦ ἠέρος. [8]Ἐς δὲ τὴν ξύνεσιν ὁ ἐγκέφαλός ἐστι ὁ διαγγέλλων· ὁκόταν γὰρ σπάσῃ τὸ πνεῦμα [9]ὤνθρωπος ἐς ἑωυτόν, ἐς τὸν ἐγκέφαλον πρῶτον ἀφικνέεται καὶ οὕτως ἐς τὸ λοιπὸν σῶμα σκίδναται ὁ ἀήρ, καταλιπὼν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἑωυτοῦ τὴν ἀκμὴν καὶ ὅ τι ἂν ἔῃ φρόνιμόν τε καὶ γνώμην ἔχον· εἰ γὰρ ἐς τὸ σῶμα πρῶτον ἀφικνέετο καὶ ὕστερον ἐς τὸν ἐγκέφαλον, ἐν τῇσι σαρξὶ καὶ ἐν τῇσι φλεψὶ καταλελοιπὼς τὴν διάγνωσιν ἐς τὸν ἐγκέφαλον ἂν [10]ἤει θερμὸς [11]ἐὼν καὶ οὐχὶ ἀκραιφνής, ἀλλ' ἐπιμεμιγμένος τῇ ἰκμάδι τῇ [12]ἀπό τε τῶν σαρκῶν καὶ τοῦ αἵματος, ὥστε μηκέτι εἶναι ἀκριβής.

19. In haec ipsa plurimam vim hominis cerebrum habere existimo. Hoc enim si sanum esse contigerit, nobis quae ab aëre sunt indicat; prudentiam vero aër ei subministrat. Oculi autem, aures, lingua, manus et pedes, quae cerebrum probaverit administrant. Quantum enim aëre communicarit, tantum universo corpori prudentiae accedit. Intelligentiae autem cerebrum internuntius est. Cum enim quis ad se spiritum attraxerit, primo in cerebrum defertur, itaque in reliquum corpus aër dispergitur, in cerebro suo relicto vigore et quidquid habuit prudentiae et mentis. Quodsi primum ad corpus deveniret, posteaque ad cerebrum, relicto in carnibus et venis iudicio, in cerebrum calidus et minime sincerus, sed carnium et sanguinis humori permixtus subiret, perindeque neque amplius exacte purus esset.

[1] ὁρέων ὁ ἄνθρ. — [2] εἰ ἐγρηγόρει τότε μᾶλλον. — [3] In marg.: ἡ φρόνησις τῷ ἐγκεφάλῳ ἐκ τοῦ ἀέρος λέγεται γίνεσθαι. — [4] ἡμῖν om. — [5] οἷα ὁ ἐγκ. γινώσκει. — [6] ὑπηρετοῦσι. — [7] δέ. — [8] In marg. ἡ δὲ σύνεσις ἀπὸ μόνου τοῦ ἐγκεφάλου adnotatur. — [9] ὁ ἄνθρ. — [10] ἴῃ. — [11] ἔτι ἐών. In marg. inscriptio περὶ τοῦ φρονεῖν. — [12] ἀπό τε τῶν σ.

ὤνθρ. ὁρέων ἐνύπνιον.] Sic Littr. e θ., vulgatam e V. notavi; ὁ ἄ. ἐνύπνιον ὁρέων Marc., et H. X. θ. μ., nisi quod hi duo ὁρῶν legunt. Pro καὶ ἐν τῷ φόβῳ ἔῃ codd. θ. μ.: καὶ ἐν πόνῳ ᾖ. Lectionem καὶ ἐγρηγορότι pro vulg. καὶ εἰ ἐγρηγόρει Littr. e θ. μ. dedit, et ex iisdem dein μάλιστα pro vulg. μᾶλλον. Porro ἐπινοέῃ Littr. e θ. pro ἐπινοεῖ.

ὁκόταν δὲ ἐξέγρηται.] Ceteri ἐπέγρηται, sed supra in hoc libello fluctuationem inter utrumque compositum animadverti, ita ut hic quoque ἐξέγρηται reponam. Vulgo dein ἐς τὰς φλέβας τὰς προειρημένας, sed H., ubi rest. alia m., θ. μ. Marc. omm. τὰς προειρ., quod hic otiosum videtur.

19. πλείστην ἔχειν.] ἔ. πλ. H. X. θ. μ. Marc. Dein αὐτῷ ante ὁ ἀήρ om. θ.

καὶ τὰ οὔατα]. καὶ τὰ ὦτα θ. μ. iidemque paulo post πρήσσουσι pro ὑπηρετοῦσι; recepit Littr., mihi Ionica forma non persuadet certum esse πρήσσουσι auctorem scripsisse, itaque de vulgata non deflecto. Post τῆς φρονήσιος adiiciunt τε H. X. θ. μ. Marc.

ὤνθρωπος.] Sic Littr. e θ., vulgatam e V. notavi.

ἀφικνέεται.] ἀπικνέεται H. Marc. — Pro καταλιπών E. H. P'. Q'. θ. ι. κ. Marc. Lind. καταλελοιπώς, quod infra legitur. Tum Marc. ἀπικνέετο etiam.

ἂν ἤει.] ἂν εἴη vulg. ἀνήει H. κ. Marc. ἤει θ. μ. ἂν ἴοι est coniectura Dietzii a Littréo recepta, sed otiosa, quum ἂν ἤει rectissime scribatur. Ante θερμός vulgata ἔτι, quod omm. H. θ. μ. Littr. Pro οὐχί θ. μ.: οὐκ, — dein ἀλλὰ ἐπιμεμ. Marc. — Tandem ἀπό τε τῶν σ. dedi ex H. I. θ. μ. Marc. Voss.; vulgo τε abest.

κ'. [1] Διό φημι τὸν ἐγκέφαλον εἶναι τὸν ἑρμηνεύοντα τὴν ξύνεσιν. Αἱ δὲ φρένες ἄλλως οὔνομα ἔχουσι τῇ τύχῃ κεκτημένον καὶ τῷ νόμῳ, τῷ δ' ἐόντι [2] οὔκ, οὐδὲ τῇ φύσι, οὐδὲ οἶδα ἔγωγε τίνα δύναμιν ἔχουσι αἱ φρένες ὥστε φρονέειν [3] τε καὶ νοέειν, πλὴν εἴ τι [4] ὤνθρωπος ὑπερχαρείη ἐξ ἀδοκήτου ἢ ἀνιηθείη, πηδῶσι καὶ ἅλσιν παρέχουσι ὑπὸ λεπτότητος καὶ ὅτι ἀνατέτανται μάλιστα ἐν τῷ σώματι, καὶ κοιλίην [5] οὐκ ἔχουσι ἐς ἥντινα δέξωνται ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν προσπῖπτον, ἀλλ' ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων τεθορύβηνται διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσιος· ἐπεὶ αἰσθάνονταί γε οὐδενὸς πρότερον τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων, ἀλλὰ μάτην τοῦτο τὸ οὔνομα ἔχουσι καὶ τὴν αἰτίην, ὥσπερ τὰ πρὸς τῇ καρδίῃ ὦτα καλέεται οὐδὲν ἐς τὴν ἀκοὴν ξυμβαλλόμενα. [6] Λέγουσι δέ τινες ὡς φρονέομεν τῇ καρδίῃ καὶ τὸ ἀνιώμενον τοῦτό ἐστι καὶ [7] τὸ φροντίζον· τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ σπᾶται μὲν ὥσπερ αἱ φρένες καὶ μᾶλλον διὰ [8] ταύτας τὰς αἰτίας· ἐξ ἅπαντος γὰρ τοῦ σώματος φλέβες ἐς αὐτὴν [9] ξυντείνουσι καὶ ξυγκλείσασα ἔχει ὥστε αἰσθάνεσθαι, ἤν τις

20. Quocirca cerebrum intelligentiae indicem et nuncium esse censeo. At septum transversum, φρένες Graecis dictum, temere ac fortuito sortitum nomen videtur et ex instituto, non re vera, neque a natura. Neque sane video quamnam vim ad prudentiam et intelligentiam septum transversum habeat, praeterquam si quis ex insperato nimio gaudio aut tristitia affectus fuerit, salit et resilit prae tenuitate et quod in corpore vehementer distenditur, neque ventriculum habet in quem bonum vel malum accedens recipiat, sed ab eorum utroque propter nativam imbecillitatem perturbatur. Si quidem nihilo citius quam cetera, quae sunt in corpore, sentit, sed frustra hoc nomen et causa ei tribuitur, non secus ac quae cordi annexae sunt, aures appellatae, cum nihil ad auditionem conferant. Quidam autem nos corde sapere dicunt, quodque ipsum tristitiam et curam sentit. Verum non ita res se habet, sed contrahitur quidem velut septum transversum, quin magis etiam hac de causa. Ex toto corpore ad ipsum venae tendunt, quas concludit et continet, ut sentiat cum quis doleat, aut contenti-

[1] διότι. In marg. vero: οὐ συμβάλλουσιν ὡς λέγεται αἱ φρένες εἰς τὸ νοεῖν καὶ φρονεῖν, πλὴν παρέχουσι ἀπὸ λεπτότητος ἐπειδὰν ὑπάρχῃ ὁ ἄνθρωπος κροτεῖν καὶ πηδᾶν καὶ ἅλλεσθαι. ὡσαύτως τἀναντία ἐν τῷ ὑπέρλυπον (ἐπίλυπον) γενέσθαι. — [2] οὔκ om. — [3] τε om. — [4] ὁ ἄνθ. — [5] οὐν. — [6] h. l. adn.: ἀποδεικνύει ὁ σοφὸς, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς καρδίης ἐστὶ τὸ φρονεῖν, ἀλλὰ φλέβες ἐπιχορηγοῦσιν αὐτῇ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου αἴσθησιν. — [7] τό om. — [8] τὰς αὐτάς. — [9] τείνουσι καὶ συγκλείσας ἰ.

20. Διό]. Sic Littr. cum cod. θ., διότι vulgo. In seq. οὔνομα idem liber Ionismum praebuit Littréo. In τῷ δ' ἐόντι οὔκ, οὐδὲ τῇ φ. Marc. τῷ δέοντι οὐδὲ τῇ φ. sine οὔκ, quam lect. in multis libris vidit Littr. — Codd. θ. ι. μ. legunt τὸ δέον οὐ τῇ φ., unde τὸ δ' ἐὸν οὐ τῇ φ. elicit Littr.; cod. κ. fert τῷ δέοντι οὐ τῇ φύσει. — Vulgatam lect. tamen cum Littréo retineo, in qua τύχῃ opponitur τῷ ἐόντι et τῷ νόμῳ opponitur τῇ φύσι. In cod. Serv. apud Foës. e cod. Cordaei lectio fuit μόνῳ τῷ δέοντι οὐδὲ τῇ φ., quam ideo memoro, ne quis ineptam correctionem imprudens probet. cf. §. 7. libri de arte cum adnn. In paulo post sequente φρονέειν τε καὶ νοέειν postremum hunc Ionismum Littr. duxit e codd. θ. μ., in quibus νοέειν τε καὶ φρ. ordine inverso.

πλὴν εἴ τι ὤνθρ. ὑπερχαρείη κ. τ. λ.] ἤν τι codd. θ. μ. iidemque ὤνθρ. pro vulg. ὁ ἄ. In verbo ὑπερχ. optativum, qui servatus erat in verbo seq., restituit Dietz., vulgata ὑπερχαρῇ ferente, quod cohaeret cum fluctuatione inter εἰ et ἤν.

καὶ ἅλσιν παρέχουσι.] Sic Littr. e libris septem et dudum Lind. Mack. pro vulgato καὶ ἄσην π.

καὶ κοιλίην οὐκ ἔχουσι ἐς ἥντινα δέξωνται ἢ ἀγαθὸν, ἢ κακὸν προσπῖπτον.] A vulg. ita deflexi, ut ἐς pro πρός scriberem cum θ. μ. et ut pro ἥν darem ἥντινα cum multis codd. apud Littr. et Marciano. Dedi autem ἐς, quia non πρός, sed ἐς τὴν κοιλίην δέχεσθαι rite dicitur, et πρός e seq. προσπῖπτον huc devenisse videtur. Marc. κοιλίην οὐκ ἔχουσι εἰς ἥντινα χρὴ δέξασθαι, qualis lectio apud Littr. ex aliis memoratur, sed χρὴ δέξασθαι parum placet, neque prae vulgato praefero δέξονται, quod Littr. cum Edd. antt. et Dietzio dedit; cf. v. c. Thucyd. VII. 25. initio cap. πρέσβεις ἄγουσα οἵπερ τὰ σφέτερα φράσωσι: vides coniunctivum recte habere. — Lind. om. ἢ ante ἀγαθόν. In seqq. Marc. plene ἀλλὰ ὑπὸ ἀμφ. τούτων. De meo, ut soleo, ἀσθένειαν scripsi pro ἀσθενίην, ἀσθενείην librorum.

τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων.] ἐόντων, H., ubi rest. vulg. alia m., θ. μ. Marc., Littr.; non video simplex praestare prae composito, quod infra iterum legitur. In ὥσπερ τὰ πρὸς τῇ καρδίῃ ὦτα καλέεται omisi ἅπερ ante ὦτα cum H., ubi rest., θ. μ. Marc.

καὶ τὸ φροντίζον.] τό omm. sex libri apud Littr. et Voss. Dein διὰ ταύτας τὰς α. Littr. e θ. μ., vulgata τὰς αὐτάς perperam legente.

ἐξ ἅπαντος γὰρ τοῦ σ.] γάρ omm. θ. μ.

καὶ ξυγκλείσασα ἔχει.] Vulg. συγκλείσεις, septem codd. Littréi et Marc. συγκλείσας, — unus συγκλείσασα, θ. μ. ξυγκλείσασα, quod cum Littréo recipio. Dein ξύντασις e Voss. scripsi pro simplici τάσις, quod cum θ. μ. Littréus dedit, et vero quod exhibui latet etiam in vulgato σύστασις.

πόνος ἢ [1] ξύντασις γίγνηται [2] τῷ ἀνθρώπῳ· ἀνάγκη γὰρ καὶ ἀνιώμενον Φρίσσειν τε τὸ σῶμα καὶ ξυντείνεσθαι καὶ [3] ὑπερχαίροντα τὸ αὐτὸ τοῦτο πάσχειν· διὸ ἡ καρδίη αἰσθάνεταί [4] τε μάλιστα καὶ αἱ Φρένες. Τῆς μέντοι Φρονήσιος οὐδετέρῳ μέτεστι, ἀλλὰ πάντων τούτων ὁ ἐγκέφαλος [5] αἴτιός ἐστι· ὥσπερ οὖν καὶ τῆς Φρονήσιος καὶ τοῦ ἠέρος πρῶτος αἰσθάνεται τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων, οὕτω καὶ ἤν τις μεταβολὴ ἰσχυροτέρη γένηται ἐν τῷ [6] ἠέρι ὑπὸ τῶν ὡρέων καὶ αὐτὸς ἑωυτοῦ διάφορος γίγνηται, ὁ ἐγκέφαλος πρῶτος αἰσθάνεται· [7] διὸ καὶ τὰ νοσήματα ἐς αὐτὸν ἐμπίπτειν Φημὶ ὀξύτατα καὶ μέγιστα καὶ θανατωδέστατα καὶ δυσκριτώτατα τοῖσι ἀπείροισι.

onem patiatur. Cum enim molestiam quis sentit corpus inhorrescere et distendi necesse est, idemque fieri si quis summo gaudio afficiatur. Quam ob rem cor praecipue et septum transversum sentiunt, neutrum tamen prudentiae ius habet, sed horum omnium cerebrum auctor est. Quemadmodum igitur ex omnibus quae in corpore insunt cerebrum primum intelligentiam et aërem percipit, ita si quae vehementior mutatio per anni tempora in aëre accidat, et hic ipse a se diversus fiat, cerebrum primum sentit. Quapropter etiam morbos maxime in ipsum incidere affirmo graves et maximos et praecipue letales et qui apud inexpertos difficillimum habent iudicium.

κα'. [8] Αὕτη δὲ ἡ νοῦσος ἡ ἱερὴ καλεομένη ἐκ τῶν αὐτῶν προφασίων γίγνεται ἀφ' ὧν καὶ αἱ λοιπαὶ, ἀπὸ τῶν προσιόντων καὶ ἀπιόντων [9] καὶ ψύχεος, καὶ ἡλίου, καὶ πνευμάτων μεταβαλλομένων τε καὶ οὐδέποτε ἀτρεμιζόντων. Ταῦτα δ' ἐστὶ θεῖα, ὥστε [10] μὴ δεῖν διακρίνοντα τὸ νόσημα θειότερον τῶν λοιπῶν νοσημάτων νομίζειν, ἀλλὰ πάντα θεῖα καὶ ἀνθρώπινα πάντα· [11] Φύσιν δὲ ἔχει ἕκαστον καὶ δύναμιν ἐΦ' ἑωυτοῦ καὶ οὐδὲν ἄπορόν ἐστι οὐδὲ ἀμήχανον· ἀκεστά τε τὰ πλεῖστά [12] ἐστι τοῖσι αὐτοῖσι τούτοισι ἀΦ' ὅτων καὶ

21. Hic vero morbus, qui sacer appellatur, ex iisdem causis ex quibus etiam reliqui originem trahit, ex his nempe quae accedunt et decedunt, velut frigore, sole, ventis, quae perpetuo mutantur neque unquam in quiete sunt. Atque haec divina sunt, ut nihil opus sit existimare hunc morbum reliquis divinitate praestare, sed omnes divini omnesque humani reputandi. Naturam autem et vim unusquisque per se habet, neque quisquam remedium aut auxilium respuit, et plerique ab iisdem, unde oriantur, sanantur. Alterum enim alteri ali-

[1] σύντασις. — [2] τῷ om. — [3] ὑπερχαῖρον τὸ ἀ. — [4] τε om. — [5] αἴτιος — αἰσθάνεται om. — [6] ἠέρι. ὁ γὰρ ἐγκέφαλος διὰ τοῦτο πρ. ἀ. — [7] διότι. [8] inscr. περὶ τῆς ἱερᾶς νόσου τῆς λωβῆς. — [9] οἷον ψύξεως. — [10] μηδὲν διακρίνοντα. — Ad h. l. in marg.: ἰατρὲ παράγγελμα τοῦτο προσδέχου καὶ μανθάνων μάνθανε τὰς ὥρας ἔτους. — [11] φ. δὲ ἔχει καὶ δυν. ἕκαστον ἐν ἑαυτῷ. — [12] ἐστι τοῖσι om.

ἀνάγκη γὰρ καὶ ἀνιώμενον.] δέ pro γάρ H. P'. θ. Marc., Lind. Mack.; — Φρίσσειν τε τὸ σ. cum μ. scripsi, ceteris τε non habentibus. Διό de meo dedi pro vulg. διότι, pro quo ὅτι θ. μ. — In iisdem libris ἃ καὶ Φρένες pro καὶ αἱ Φρ.

καὶ τοῦ ἠέρος.] h. l. καί omm. H., ubi rest. a. m., θ. μ. Marc., Littr. Equidem ante τῆς Φρον. minus καί desideraverim quam h. l.

ἰσχυροτέρη.] Sic E. H. K. L. Marc. Lind. Mack. Littr. ἰσχυρότερον vulg.

καὶ αὐτὸς ἑωυτοῦ διάφορος γίγνεται, ὁ ἐγκ. πρ. α.] Vulgo καὶ αὐτὸς ἑωυτοῦ διάφορος γίνεται ἐν τῷ ἠέρι. ὁ γὰρ ἐγκ. πρ. α. — θ. H. omm. γάρ, quos cum Littréo sequor. Ceterum pro ἐν τῷ ἠέρι Littr. ὁ ἠήρ dedit, quod quin subiectum sit, quorsum γίνεται referendum sit, nullus dubito, sed hoc non expressit auctor, sed subintellexit, nam ἐν τῷ ἠέρι h. l. vitiose e superioribus repetitum fuit et delendum est, neque ullo alio modo quam litura sanandum.

διὸ καὶ τὰ ν.] διότι vulg., διὰ τοῦτο cod. μ. Marc.; διό Littr. e θ. μ. Porro θανατωδέστερα E. A.

21. ἐκ τῶν αὐτῶν προφ.] ἀπὸ τῶν α. πρ. E. H. P.' Q.' θ. μ. Marcianus, Lind., Mack. — In seqq. καὶ ψύχεος Littr. e θ. μ.; vulgo ψύξιος, quod Marc. etiam fert.

καὶ ἡλίου καὶ πνευμάτων.] Sic H. θ. μ. Marc.; vulgo καί utroque loco abest. Dein οὐδέποτε scripsi cum H. J. θ. μ., Marciano, vulgata μηδέποτε ferente.

ὥστε μὴ δεῖν διακρίνοντα τὸ νόσημα θειότερον τῶν ἄλλων νοσημάτων νομίζειν.] In vulg. ὥστε μηδέν offendit structura, qua ὥστε ponitur cum infinitivo imperativi vice fungente; et exempla sane quibus ita cum imperativo ponitur reperies apud Vig. Ed. Herm. p. 558. in adn., sed exempla huius voculae cum infinit. pro imperat. iunctae mihi non succurrunt; itaque μὴ δεῖν scripsi. — Ad huius loci lectionem quod attinet, paulo ante ταύτη δ' ἐστὶ θεῖα codd. θ. μ. et tum ἢ ἀποκρίνοντα θ. et solum ἀποκρίνοντα sine ἢ cod. μ. Atque ἀποκρίνοντα utrum scribas, an διακρίνοντα non multum differet; reliquae illae lectt. vitiosae videntur. — Pro νομίζειν codd. θ. μ. νομίσαι, iidemque πάντ' ἀνθρώπινα.

ἐΦ' ἑωυτοῦ.] Sic Littr. e θ. μ. pro vulgato ἐν ἑωυτῷ. In seqq. τὸ δὲ κάκωσις L. H. Z. κ., Marc., Ald. τότε δὲ

γίγνεται· ἕτερον γὰρ ἑτέρῳ τροφή ἐστι, [1]τῷ δὲ κάκωσις. Τοῦτο οὖν δεῖ τὸν ἰητρὸν ἐπίστασθαι, [2]καὶ τὸν καιρὸν διαγιγνώσκειν ἑκάστου ὡς ἂν τῷ μὲν ἀποδῷ τὴν τροφὴν καὶ αὐξήσῃ, τῷ δὲ ἀφαιρήσῃ καὶ κακώσῃ. Χρὴ δὲ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ νούσῳ καὶ [3]ἐν τῇσι ἄλλῃσι ἁπάσῃσι μὴ αὔξειν τὰ νοσήματα, ἀλλὰ σπεύδειν τρύχειν [4]προσφέροντα τῇ νούσῳ τὸ πολεμιώτατον ἑκάστῃ [5]καὶ μὴ τὸ φίλον καὶ ξύνηθες· ὑπὸ μὲν γὰρ τῆς ξυνηθείης θάλλει τε καὶ αὔξεται, ὑπὸ δὲ τοῦ πολεμίου φθίνει τε καὶ ἀμαυροῦται. Ὅστις δὲ [6]ἐπίσταται ἐν ἀνθρώποισι τὴν τοιαύτην μεταβολὴν ἐμποιέειν καὶ [7]δύναται ὑγρὸν καὶ ξηρὸν ποιέειν καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ὑπὸ διαίτης τὸν ἄνθρωπον, οὗτος καὶ ταύτην τὴν νοῦσον ἰῷτο ἄν, εἰ τοὺς καιροὺς [8]διαγιγνώσκοι τῶν ξυμφερόντων ἄνευ καθαρμῶν καὶ μαγευμάτων καὶ πάσης ἄλλης [9]βαναυσίης τοιαύτης.

mentum est, alteri vero pernicies. Hoc igitur medicum nosse oportet et cuiusque rei occasionem discernere, ut huic quidem alimentum praebeat et id ipsum increscere faciat, alteri vero detrahat idque deleat. Oportet autem tum in hoc morbo, tum in reliquis omnibus non augere morbos, sed properanter profligare, id quod cuique morbo est maxime adversum, non amicum aut familiare exhibendo. Ab eo enim quod est consuetum viget et augetur, ab eo vero quod est inimicum extenuatur et retunditur. Quisquis autem eiusmodi mutationem in hominibus efficere noverit, et per victus rationem hominem humidum et siccum, calidum item et frigidum reddere potuerit, is sane hunc morbum citra expiationes et magicas artes citraque omnem sordidam huiusmodi et illiberalem professionem, si eorum, quae conferunt, opportunitatem dignoscat, curare poterit.

[1] τό. — [2] καὶ τ. κ. διαγινώσκειν ἑκάστου ὡς ἂν τὸ μέν ἀποδῷ τῇ τροφῇ καὶ αὐξήσει τὸ δὲ ἀφαιρήσῃ καὶ μειώσῃ. — [3] ἐν om. — [4] προσφέροντας. [5] καί om. — [6] ad h. l. in marg. χρεία φρονίμου καὶ πεπιρασμένου (sic) ἰητροῦ. — [7] δ. καὶ ψ. καὶ ὑ. ποιέειν καὶ ὑ. καὶ ξ. — [8] διαγινώσκει. — [9] τ. β.

κάκωσις cod. ι. τῷ δὲ καὶ κ. cod. μ.; — τότε δὲ καὶ κ. cod. θ.

τοῦτο μὲν — κακώσῃ.] Describam varr. lectt.: vulgo: τοῦτο οὖν δεῖ τὸν ἰητρὸν ἐπίστασθαι καὶ τὸν καιρὸν διαγινώσκειν ἑκάστου, ὡς ἂν τὸ μὲν ἀποδώσει τροφῇ καὶ αὐξήσει, τὸ δὲ ἀφαιρέσει καὶ μειώσει. In qua lect. καί post ἐπίστασθαι om. Ald., sex codd, Littréi. Tum ἀποδῷ τῇ τροφῇ legit cod. Serv. Foësii, Lind. ἀφαιρήσῃ καὶ μειώσῃ duo libri, nisi quod unus eorum ἀφαιρέσῃ. — At codd. E. H. ἐπίστασθαι ὅκως τὸν καιρὸν διαγινώσκων ἑκάστου ὡς ἂν (ὡς ἂν in H. om., sed rest. a. m.) τὸ μὲν ἀποδώσει τροφῇ καὶ αὐξήσει τὸ δὲ ἀφαιρήσει καὶ μειώσει. Cum horum lectione maxime convenit Marciani, in qua ὡς ἂν om. et τροφήν, accusativo scribitur. — Codd. θ. μ. habent ἐπίστασθαι ὅπως τὸν καιρὸν διαγινώσκων ἑκάστου τῷ μὲν ἀποδώσει τὴν τροφὴν καὶ αὐξήσει, τῷ δὲ ἀφαιρήσει καὶ κακώσει. Postremam hanc lect. dedit Littréus. — Equidem num principium sententiae e vulg. lect. describas, an e codd. E. H. Marciani lectione, non multum differre arbitror; τὸ μὲν — τὸ δέ vulgatae sine dubio vitiosum est, nescio an forte e ποτὲ μὲν — ποτὲ δέ ortum. In fine κακώσῃ pro μειώσει praefero propter praecedens τῷ δὲ κάκωσις in superiore periodo: tandem ad ὡς ἄν, quod servavi verba subiunctivo accommodanda erant.

Χρὴ δέ.] χρὴ γάρ codd. θ. μ. In καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι codd. I. K. Z. omm. ἐν, uti Voss.

ἀλλὰ σπεύδειν τρύχειν.] σπεύδειν omm. H., in quo restituitur, θ., Marc.

καὶ μὴ τὸ φίλον καὶ ξύνηθες.] καί ante μή Lind., Mack., Littr.; hic e libris sex; vulgo abest. Sed in Marc. E. H., ubi rest. a. m., θ. μ. deëst τὸ φίλον καί.

θάλλει τε καὶ αὔξεται.] Sic θ. μ., cett. τε omm.; ex iisdem φθίνει τε καὶ ἀμ. dedi, ubi item τε apud reliquos deëst.

ὅστις δὲ ἐπίσταται ἐν ἀνθρώποισι τὴν τοιαύτην μεταβολὴν ἐμποιέειν καὶ δύναται κ. τ. λ.] In his ἐμποιέειν de meo adscripsi, nam eiusmodi quid deësse videtur; nempe τὴν τοιαύτην μεταβολήν non potest esse obiectum verbi ἐπίστασθαι salvo sensu sano, neque a seq. ποιέειν pendere valet in vulgato verborum ordine. Credo autem quae in aliis mss. omittuntur, in iis deleta esse, quia ineptam orationem verborum resectione sanare voluerunt. Ita τὴν τοιαύτην μεταβολὴν καί omm. H., in quo rest. a. m., θ.; tum τὸν ἄνθρωπον omm. θ. μ. — Marc. solum habet: ὅστις δὲ ἐπίσταται ἐν ἀνθρώποισι ὑγρὸν καὶ ξηρὸν ποιέειν ὑπὸ διαίτης, οὗτος καὶ ταύτην κ. τ. λ.

διαγιγνώσκοι.] διαγινώσκοι Littr. cum E. H. θ., idem habet Marc., διαγιγνώσκοι cod. μ., vulgo διαγινώσκει.

μαγευμάτων.] μαγίης θ. μ. Dein καὶ πάσης ἄλλης βαν. τ. omm. θ. μ. — Marc. habet καὶ πάσης τῆς τοιαύτης βαναυσίης.

ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.
ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ.

ΔΟΚΕΙ ΔΕ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΠΛΕΙΟΝΑ ΕΝΟΣ ΤΙΝΟΣ.

ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟΥ ΠΛΗΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΛΕΒΩΝ Ο ΠΟΛΥΒΟΥ ΕΣΤΙ.

DE NATURA HOMINIS.
DE VICTU SALUBRI.

VIDENTUR ESSE PLURA FRAGMENTA UNIUS CUIUSDAM OPERIS.

ANTIQUIORIS EO EXCEPTO QUOD DE VENIS AGIT ET POLYBI LOCUM REFERT.

ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

α΄. Ὅστις μὲν εἴωθε ἀκούειν λεγόντων ἀμφὶ τῆς φύσιος τῆς ἀνθρωπίνης προσωτέρω ἢ ὁκόσον αὐτῆς ἐς ἰητρικὴν [1] ἀφήκει, τούτῳ μὲν οὐκ ἐπιτήδειος ὅδε ὁ λόγος ἀκούειν· οὔτε γὰρ τὸ πάμπαν ἠέρα λέγω τὸν ἄνθρωπον εἶναι, οὔτε πῦρ, οὔτε ὕδωρ, οὔτε γῆν, [2] οὔτ' ἄλλο οὐδὲν, ὅ τι μὴ φανερόν ἐστι [3] ἐνεὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· ἀλλὰ τοῖσι βουλομένοισι ταῦτα λέγειν παρίημι. Δοκέουσι δέ μοι οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκειν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες· γνώμῃ μὲν γὰρ τῇ αὐτῇ πάντες χρέονται, λέγουσι δὲ [4] οὐ τὰ αὐτά· ἀλλὰ τῆς μὲν γνώμης τὸν ἐπίλογον τὸν αὐτὸν ποιέονται. Φασὶ γὰρ ἕν τι εἶναι ὅ τι ἔστι καὶ [5] τοῦτο εἶναι τὸ ἕν τε καὶ τὸ πᾶν, κατὰ δὲ τὰ οὐνόματα οὐχ ὁμολογέουσι· λέγει δ' αὐτῶν ὁ μέν τις φάσκων ἠέρα τοῦτο [6] εἶναι, ὁ δὲ πῦρ, ὁ δὲ ὕδωρ, ὁ δὲ γῆν, καὶ ἐπιλέγει ἕκαστος τῷ ἑωυτοῦ λόγῳ μαρτύριά τε καὶ τεκμήρια, ἅ γέ ἐστι οὐδέν. [7] Ὅτε γὰρ τῇ μὲν αὐτῇ γνώμῃ πάντες χρέονται, λέγουσι δ' οὐ τὰ αὐτὰ, δῆλον

DE NATURA HOMINIS.

1. Qui de natura humana supra quam ad medicam facultatem attinet disserentes audire consuerit, huic certe minime est accommodata haec oratio. Neque enim in totum aërem hominem esse dixerim, neque ignem, neque aquam, neque terram, neque aliud quidquam, quod non appareat in homine inesse. Verum iis, qui haec volent dicere, permitto. Nec vero qui talia affirmant, recte mihi sentire videntur; si quidem cum eadem omnes sentiant, eadem tamen non dicunt, sed sententiae suae eandem ratiocinationem adferunt. Aiunt enim unum quid esse quodcumque est et id ipsum tum unum esse, tum universum; nominibus vero minime consentiunt, quandoquidem alius id esse aërem asserit, alius ignem, ille aquam, alius terram; tum unusquisque suam orationem testimoniis et indiciis confirmat, quae nullius sunt momenti. Cum enim eadem omnes sentiunt, nec tamen eadem dicunt, apparet eos illa neque intelligere. Idque, si quis eorum contentionibus interfuerit,

[1] ἀφίκει. — [2] οὔτε. — [3] ἓν ἐόν. — [4] οὐ ταὐτά. — [5] τοῦτ' εἶναι τὸ ἕν τε. — [6] εἶναι τὸ ἕν τε καὶ τὸ πᾶν ὁ δέ. — [7] Ὅτι μὲν γὰρ τῇ α. γν. προσχρέονται sine πάντες.

1. *Ὅστις μὲν εἴωθε.*] Cod. A. ὅστις μὲν οὖν εἴωθε, quae lectio supponit ea, quae proponuntur, ad antecedens aliquid referri. Iam vero licet hic libellus et sequens ex operis nescio cuius fragmentis videantur compositi, potius tamen h. l. exordium libelli haberi videtur quam continuatio, ita ut causam non videam, cur cum cod. A. legam οὖν, quod nec Littréus recepit.

ἀφήκει.] Vulgo ἀφίκει, in qua lect. tamen latet quod cum Gal., cod. A. exhibui: Littréus cum H. γ. ἐφήκει, quod latet in Zuingeri lect., quam Mack. dedit, ἐφίκει. Non video causam cur ἐφήκει prae ἀφήκει praeferam.

οὔτε γὰρ τὸ πάμπαν — οὔτε γῆν.] De Artemidori Capitonis et Sabini lectt. arbitrariis vide Gal. in comm. p. 22. 25.

οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ὅ τι μὴ φανερόν ἐστι ἐνεὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.] οὔτε codd. A. C. et Mack. At maioris momenti est ΕΝΕΟΝ, quod quum ἐνεόν et ἓν ἐόν legi posse iam Gal. monuerit, quaeritur num cum eo posterior ratio, quam p. 20. et 31. comm. probat, praeferenda sit, sicuti vulgata eam refert, an vero cum cod. A., Littréo, ἐνεόν scribendum sit. Ac mihi quidem cum editore Par. hoc dandum est visum. Nam auctor noster non ex aëre, cett. coniunctis, neque ex horum aliquo solo hominem constare ponit, sed ex humoribus, ita ut putandus sit h. l. affirmare ista prima rerum elementa, aërem, cett. volo, non φανερὰ ἐνεῖναι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

δοκέουσι δέ μοι.] A. μέντοι pro ceterorum δέ; illud recepit Littr. Paulo post ταῦτα idem cod. pro τὰ τοιαῦτα. In οὐ τὰ αὐτά sequor Gal., H. γ., vulgata οὐ ταὐτά ferente.

φασὶ γάρ.] Littr. φασί τε γάρ cod. A. In seqq. τοῦτο εἶναι pro τοῦτ' εἶναι cum ms. A. exhibui. Gal. τό ante ἕν τε καί om. vulgata τὸ ἕν τε καὶ τὸ πᾶν ferente. Dein vulgo φάσκων ἠέρα τοῦτο εἶναι τὸ ἕν τε καὶ τὸ πᾶν, unde τὸ ἕν τε καὶ τὸ πᾶν pro emblemate alieno eieci. In ἅ γέ ἐστι codd. A. C. omm. γε.

ὅτε γὰρ τῇ μὲν α. γν.] Sic Littr. pro ὅτι μὲν γὰρ τῇ α. γν. vulgatae; nempe cod. A. ὁπότε δὲ γνώμῃ τῇ αὐτῇ.

ὅτι [1] οὐδὲ γιγνώσκουσι αὐτά. Γνοίη δ᾽ ἂν [2] τῷδέ τις μάλιστα παραγενόμενος αὐτοῖσι ἀντιλέγουσι· πρὸς γὰρ ἀλλήλους ἀντιλέγοντες [3] οἱ αὐτοὶ ἄνδρες τῶν αὐτῶν ἐναντίον ἀκροατέων οὐδέποτε [4] τρὶς ἐφεξῆς [5] ὁ αὐτὸς περιγίγνεται ἐν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ ποτὲ μὲν οὗτος ἐπικρατέει, ποτὲ δὲ οὗτος, ποτὲ δὲ ᾧ ἂν τύχῃ μάλιστα ἡ γλῶσσα ῥυεῖσα πρὸς τὸν ὄχλον. [6] Καίτοι δίκαιόν ἐστι [7] τὸν ἐπαγγειλάμενόν τι ὀρθῶς γιγνώσκειν ἀμφὶ τῶν πρηγμάτων παρέχειν αἰεὶ ἐπικρατέοντα τὸν λόγον τὸν ἑωυτοῦ, εἴπερ ἐόντα γιγνώσκει καὶ ὀρθῶς ἀποφαίνεται. Ἀλλ᾽ ἔμοιγε δοκέουσι οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι σφᾶς αὐτοὺς καταβάλλειν ἐν τοῖσι ὀνόμασι τῶν λόγων αὐτῶν ὑπὸ ἀξυνεσίης, τὸν δὲ Μελίσσου [8] λόγον ἐπανορθοῦν. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἀρκέει μοι τὰ εἰρημένα.

vel maxime cognoverit ex eo, quod cum iidem inter se contendant coram iisdem auditoribus, numquam in disputando idem ter ordine superior exsistit, sed modo hic vincit, modo ille, interdumque is, cui potissimum volubilis lingua et ad popularem auram accommodata contigerit. Quanquam par est eum, qui recte aliquid se de rebus sentire profitetur, semper in disputatione superiorem se praestare, si quidem quae vera sunt existimat eaque recte pronunciat. Sed illi quidem, ut mihi videtur, suis ipsorum quibus in disserendo utuntur verbis se ipsi prae imprudentia oppugnant, Melissi vero sententiam restituunt. Ac de his quidem hactenus.

β′. Τῶν δὲ ἰητρῶν οἱ μέν τινες λέγουσι, ὡς ὤνθρωπος αἷμα [9] μοῦνόν ἐστι, οἱ δ᾽ αὐτῶν χολήν φασι εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ἔνιοι δέ τινες φλέγμα· ἐπίλογον δὲ ποιεῦνται καὶ οὗτοι πάντες τὸν αὐτόν· ἓν γάρ τι εἶναί [10] φασι, ὅ τι ἕκαστος αὐτῶν βούλεται ὀνομάσας, καὶ

2. At vero ex medicis hi quidem hominem sanguinem solum, alii bilem, quidam etiam pituitam esse affirmant. Atque ii omnes eandem afferunt ratiocinationem. Unum enim esse quid affirmant, quod eorum quisque appellare velit, atque id unum cum sit a calido et fri-

[1] οὐδέ om. — [2] τὸ δέ τις. — [3] οἱ ἄνθρωποι sine αὐτοί. — [4] τρεῖς. — [5] ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος π. ἐν τῷ αὐτῷ λ. — [6] καὶ τὸ δικ. — [7] τὸν φάντα ὀρθῶς. [8] λόγον ὀρθοῦν. — [9] οὐ μ. — [10] φασὶ τὸν ἄνθρωπον ὅτι ἕκαστος ἠθέλησεν ὀνομάσας αὐτέων καὶ τοῦτο.

Vere editor Par.: „il faut lire ὅτε ou ὁπότε." — Dein πάντες omm. libri 6. Littréi, qui χρέονται e Gal. edidit pro vulg. προσχρέονται. In fine periodi αὐτά om. A.

Γνοίη δ᾽ ἂν τῷδέ τις.] Sic vulg.; Littr. γνοίη δ᾽ ἄν τις τόδε secutus Gal. et cod. A., in quo alia manu ita scriptum, et alios tres. Equidem de vulg. non discedo, licet alteram lect. ferri item posse non ignorem; illud γάρ, quod sequitur, frequentissime in eiusmodi appositione, ut aiunt, usurpatur, quare credo potissimum vulgatam esse lect. antiquiorem.

ἄνδρες.] ἄνθρωποι codd. multi apud Littr. Paulo post vulgo ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος, sed Littréus cum A. om. ἄνθρ.

περιγίγνεται ἐν τῷ λόγῳ.] π. ἐν τῷ αὐτῷ λ. vulgo, sed Littr. cum Gal., A., αὐτῷ om. In ποτὲ μὲν — ποτὲ δὲ — ποτὲ δέ, unus liber locis singulis ὁτέ et Lind., Mack.; τότε vero cod. A.

ἡ γλῶσσα ῥυεῖσα πρὸς τὸν ὄχλον.] In hisce Littr. ex A. ἐπιρρυεῖσα, sed huic composito hic locus non est; simplex hic congruum, uti in similibus dictionibus ὅλος ἐρρύη πρὸς αὐτόν et ἐπὶ τὸ ῥᾳότερον ῥυῆναι, quae apud Plutarch. v. c. leguntur.

καίτοι δίκαιόν ἐστι τὸν ἐπαγγειλάμενόν τι ὀρθῶς γιγνώσκειν.] Vulgo καί τοι δίκαιόν ἐστι τὸν φάντα ὀρθῶς γινώσκειν, sed φήσαντα codd. A. B. Lind. Verum „post γινώσκειν, inquit Littr., addunt ἐπαγγελλόμενόν τι E. K. J. δ. ε., Zuing. in marg. (ἐπαγγειλάμενον P.; sine τι Q.′). Certum est si φάντα, aut φήσαντα scripseris, illud additamentum in P.′ Q.′ otiosum esse. At est alia lectio pro φάντα aut φήσαντα, eaque praestantior, quare eam recepi.

ἀποφαίνεται.] Simili modo hoc medium occurrit apud Plat. Polit. IX. 580. B. ὥσπερ ὁ διὰ πάντων κριτὴς ἀποφαίνεται — καὶ σὺ οὕτω — κρῖναι.

σφᾶς αὐτοὺς καταβάλλειν.] αὐτοὶ σφᾶς αὐτούς κ. Gal.; αὐτοὶ ἑωυτοὺς κ. cod. A., quem sequitur Littréus.

ἐπανορθοῦν.] Sic Gal., vulgo ὀρθοῦν. Non negligo Gal. in comm. p. 29. dicere τὸν δὲ Μελίσσου λόγον ὀρθοῦσιν, sed id mihi non certo indicio est, non ἐπανορθοῦν legisse Pergamenum in textu: quin hoc quum *instaurare* significet, optime congruere putavi et prae simplici ὀρθοῦν praestare. De Melisso vide prolegomena.

2. ὤνθρωπος.] Ita Littr. e C.; vulgo ὁ ἄνθρ., codd. A. et ε. articulum omnı.

χολήν φασι εἶναι τὸν ἄνθρωπον.] Gal. libro I. de elem. (vol. I. p. 439. Kühn.) οἱ μέν τινες λέγουσι ὡς ὁ ἄνθρωπος αἷμα μόνον ἐστὶ, οἱ δὲ αὐτῶν χολὴν, ἔνιοι δὲ φλέγμα, quo modo locum descripsit Baumhauer, quum φασὶ εἶναι τὸν ἄνθρωπον interpolatum esse putaret; quod neque mihi persuadet; vetat quominus ei fidem habeam accusativus χολήν. — Pro ἔνιοι dein cod. C. ἕτεροι. Pro ποιεῦνται paulo post ποιέονται A.

καὶ οὗτοι πάντες.] Sic recte Galeni Ed. Bas., non Kühn., et cod. A., unde Littr. exhibuit; vulgo καὶ αὐτοὶ πάντες.

ὅ τι ἕκαστος αὐτῶν βούλεται ὀνομάσας.] Sic Littr.

τοῦτο ἓν ἐὸν μεταλλάσσειν τὴν ἰδέην καὶ τὴν δύναμιν, ἀναγκαζόμενον ὑπό τε τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, καὶ γίγνεσθαι καὶ γλυκὺ καὶ πικρὸν καὶ λευκὸν καὶ μέλαν [1] καὶ παντοῖον· ἐμοὶ δὲ οὐδὲ ταῦτα δοκέει ὧδε ἔχειν. Οἱ μὲν οὖν πλεῖστοι τοιαῦτά τινα [2] ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων ἀποφαίνονται. Ἐγὼ δέ φημι, εἰ ἓν ἦν ὥνθρωπος, οὐδέποτ' ἂν ἤλγεε οὐδὲ γὰρ ἂν ἦν [3] ὑφ' ὅτου ἀλγήσειε [4] ἓν ἐών· εἰ δ' οὖν καὶ ἀλγήσειε, ἀνάγκη καὶ τὸ ἰώμενον ἓν εἶναι· νυνὶ δὲ πολλά· πολλὰ γάρ [5] ἐστι ἐν τῷ σώματι [6] ἐνεόντα, ἃ, ὁκόταν [7] ὑπ' ἀλλήλων παρὰ φύσιν θερμαίνηταί τε καὶ ψύχηται, καὶ ξηραίνηταί τε καὶ ὑγραίνηται, νούσους τίκτει· ὥστε πολλαὶ μὲν ἰδέαι τῶν νοσημάτων, πολλὴ δὲ καὶ [8] ἡ ἴησις αὐτῶν ἐστί. Ἀξιῶ δ' ἔγωγε τὸν φάσκοντα αἷμα εἶναι μοῦνον τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄλλο μηδὲν, δεικνύναι [9] αὐτὸ μὴ μεταλλάσσειν τὴν ἰδέην μηδὲ γίγνεσθαι παντοῖον, ἀλλ' ἢ ὥρην τινὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἢ τῆς ἡλικίης [10] τῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ᾗ αἷμα ἐνεὸν φαίνεται μοῦνον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· εἰκὸς γὰρ εἶναι μίαν [11] γέ τινα ὥρην, [12] ἐν ᾗ φαίνεται [13] αὐτὸ ἐφ' ἑωυτοῦ ἐνεόν· τὰ αὐτὰ δὲ λέγω καὶ περὶ τοῦ φάσκοντος [14] φλέγμα μοῦνον εἶναι τὸν ἄνθρωπον καὶ περὶ τοῦ χολὴν φάσκοντος. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἀποδείξω

gido coactum formam ac facultatem mutare dulceque et amarum et album et nigrum fieri, vel multiplex. At haec aliter se habere mihi videntur. Plurimi igitur talia quaedam aut his proxima pronunciant. Ego autem sic sentio, quodsi homo unum esset, neutiquam doleret; neque enim esset, cum unum exsistat, a quo doleat. Quodsi etiam doleat, necesse est et quod medetur unum esse. At nunc plura habentur, si quidem multa insunt in corpore, quae cum mutuo inter se praeter naturam calescunt et refrigerantur, siccanturque et humectantur, morbos pariunt. Ex quo multae quidem sunt morborum formae et multiplex quoque eorum curatio exsistit. At mea quidem sententia is qui dicit sanguinem solum esse hominem, neque quidquam aliud, ostendere deberet hunc neque formam mutare, neque multiplex fieri, sed tempestatem aliquam anni, vel aetatem hominis, in qua sanguinem solum in homine inesse appareat. Consentaneum enim rationi videtur, ut unum aliquod tempus sit, quo illum per se unum in eo exsistere constet. Eademque censeo de eo etiam, qui pituitam, et de eo, qui bilem esse asseverat. Nam ego quaecumque hominem esse dixero, ea et pro solita lege et pro rerum natura tam in iuvene quam sene,

[1] καὶ πᾶν τοιόν τι ἄλλο. — [2] καὶ ἔτι ἐγγ. — [3] ὑπό του. — [4] ἓν — ἀλγήσειε om. — [5] εἰσι. — [6] ἐόντα. — [7] ἀπ'. — [8] ἡ om. — [9] αὐτὸν μὴ μεταλλάσσοντα. — [10] τῆς om. — [11] γε om. — [12] ἐν om. — [13] αὐτῷ ἐν ἑωυτῷ ἓν ἐόν. — [14] χολὴν εἶναι καὶ περὶ τοῦ φ. φλέγμα εἶναι.

cod. A.; vulgo: ὅ τι ἕκαστος ἠθέλησε ὀνομάσας αὐτέων. — In sequenti ἓν ἐὸν μεταλλ. cod. A. om. ἓν ἐόν.

καὶ γλυκύ.] Copulam hic om. A. idemque liber et C. omm. τι ἄλλο post παντοῖον in vulgato παντοῖόν τι ἄλλο, quod minus recte habet et ortum puto e vera lect. παντοῖον confusa cum falsa alia πᾶν τι ἄλλο.

ἐμοὶ δὲ οὐδὲ κ. τ. λ.] Cod. A. ἐμοὶ δὲ οὐδέν τι δοκ. ταῦτα οὕτως ἔχειν.

ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων.] Vulgo καὶ ἔτι ἐγγύτατα τούτων, in qua lect. ἔτι om. A.: sed manifesto in καὶ ἔτι latet ἢ ὅτι, nam est formula, qualis ἢ ταῦτα ἢ τοιαῦτ' ἄλλα apud Platonem.

εἰ ἓν ἦν ὥνθρ.] Sic A., ὁ ἄνθρ. ceteri.

ἀνάγκη καὶ τὸ ἰώμενον.] Quatuor libri hic δὲ καί, indicio, quam tuto δέ liceat delere ubi, sit licet in libris omnibus, otiose legatur.

ἐν τῷ σώματι ἐνεόντα.] Sic Littr. e Gal. et A., ἐόντα vulgo. — Brevi post in καὶ ξηραίν. copulam om. Gal.

αἷμα κ. τ. λ.] Vulgo αἷμα εἶναι μόνον τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄλλο μηδὲν, δεικνύναι αὐτὸν μὴ μεταλλάσσοντα τὴν ἰδέην, μηδὲ γίνεσθαι παντοῖον. Sed αἷμα μόνον εἶναι τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄλλο μηδὲν εἶναι δεικνύειν αὐτὸν μήτε ἀλλάσσοντα τὴν ἰδέην, μήτε γίνεσθαι π. cod. A.; μή ante ἀλλάσσ. om. cod. unus Littréi eademque res apud Foës. memoratur. Equidem in his sensum sanum non inesse contendo: primum αὐτόν absurdum est, neque enim sermo est de homine, qui fiat παντοῖος, sed de humore, de sanguine; itaque αὐτό repono simulque μεταλλάσσοντα in μεταλλάσσειν muto; nam aut quod dedi requirit sermonis cursus, aut δεικνύναι αὐτὸ μὴ μεταλλάσσον τὴν ἰδέην γίγνεσθαι παντοῖον, quod si malis, per me eo uti licebit. — Lectio dein nonnullorum librorum ἄλλην ὥρην apud Zuing., Littréum, notata nullius est pretii.

ἡλικίης τῆς τοῦ ἀ.] τῆς ex A. addidit Littr.

μίαν γέ τινα.] Sic Gal.; vulgo γε abest.

αὐτὸ ἐφ' ἑωυτοῦ.] Ita vulgatum ἐν ἑαυτῷ correxit Baumhauer, Littr. contulit § 4. verba ὁκόταν τι τούτων χωρισθῇ καὶ ἐφ' ἑωυτοῦ στῇ. Vulgata orta est e lectione αὐτὸ ἐν αὐτῷ, sed quae non praestat prae correctione illa.

φλέγμα μοῦνον.] Sic A.; Littr.; cett. μοῦνον omm.

τοῦ χολὴν φάσκοντος.] εἶναι e solo A. addidit Littr. post φάσκοντος.

ἃ ἂν φήσω τὸν ἄνθρωπον εἶναι [1] καὶ κατὰ νόμον καὶ κατὰ φύσιν, [2] ἀεὶ τὰ αὐτὰ ἐόντα ὁμοίως καὶ νέου ἐόντος καὶ γέροντος καὶ τῆς ὥρης ψυχρῆς ἐούσης καὶ θερμῆς, καὶ τεκμήρια παρέξω καὶ ἀνάγκας ἀποφανῶ, δι' ἃς ἕκαστον αὔξεταί [3] τε καὶ φθίνει ἐν τῷ σώματι.

γ'. Πρῶτον μὲν οὖν ἀνάγκη τὴν γένεσιν γίγνεσθαι μὴ ἀφ' ἑνός· πῶς γὰρ ἂν ἕν γ' ἐόν τι γεννήσειε, εἰ μή [4] τινι μιχθείη; [5] ἔπειτα δέ, ἐὰν μὴ ὁμόφυλα ἐόντα μίσγηται καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντα δύναμιν, γέννα οὐδ' ἂν οὕτω ἡμῖν ξυντελέοιτο. Καὶ πάλιν εἰ μὴ τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ καὶ τὸ ξηρὸν τῷ ὑγρῷ μετρίως πρὸς ἄλληλα ἕξει καὶ ἴσως, ἀλλὰ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου πουλὺ προέξει καὶ τὸ ἰσχυρότερον τοῦ ἀσθενεστέρου, ἡ γένεσις οὐκ ἂν γένοιτο. Ὥστε πῶς εἰκὸς ἀπὸ ἑνός τι γεννηθῆναι, ὅτε γε οὐδ' ἀπὸ τῶν πλειόνων γεννᾶται, ἢν μὴ τύχῃ καλῶς ἔχοντα τῆς κρήσιος τῆς πρὸς ἄλληλα; Ἀνάγκη τοίνυν τῆς φύσιος τοιαύτης ὑπαρχούσης καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων καὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου, μὴ ἓν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἕκαστον τῶν ξυμβαλλομένων ἐς τὴν γένεσιν ἔχειν τινὰ δύναμιν ἐν τῷ σώματι, οἵηνπερ [6] ξυνεβάλετο. Καὶ πάλιν γε ἀνάγκη ἀποχωρέειν ἐς τὴν ἑωυτοῦ φύσιν ἕκαστον, τελευτῶντος τοῦ ἀνθρώπου,

tum tempore tam calido quam frigido semper similia inesse demonstrabo. Tum indicia etiam proferam et causas aperiam, ex quibus necessario unumquodque in corpore auctionem et imminutionem accipit.

3. Primum quidem igitur generationem non ab uno fieri necesse est. Quonam enim pacto unum cum est aliquid generabit, nisi cum aliquo misceatur. Deinde vero, nisi eiusdem generis sint, quae miscentur, eandemque facultatem obtineant, neque ita nobis generatio efficeretur. Ac rursus nisi calidum cum frigido et siccum cum humido moderate et aequabiliter inter se respondeant, sed alterum altero et valentius imbecilliore longe excellat, nulla generatio futura est. Quocirca quomodo rationi consentaneum fuerit ut quid ab uno generetur, cum ne a pluribus quidem generetur, nisi probe mutua inter se temperie conveniant? Cum igitur eiusmodi sit natura cum reliquorum omnium tum hominis, non unum esse hominem necesse est, sed eorum unumquodque, quae ad generationem conferunt, talem quandam in corpore vim, qualem contulit, obtinere. Rursusque cum homo interit, singula in suam naturam secedere necesse est, humidum nempe

[1] καὶ om., tum τὸν ν. et τὴν φ. — [2] εἰ ταῦτα ἐόντα ὅμοια. — [3] τε om. — [4] τι. — [5] ἔπειτα δὲ ἂν μὴ ὁμοφ. — [6] ξυνεβάλλετο.

καὶ κατὰ νόμον καὶ κατὰ φύσιν.] Prius καί omm. Ald. et libri 4. Parr. — Vulgo τὸν νόμον et τὴν φύσιν, sed Lind. articulos omisit, fortasse quia apud Foës. vol. II. p. 1312. ex Aristotele locus citatur, in quo sine articulo dictio illa reperitur, cuiusmodi quid e Plat. citat Baumh. p. 89. cf. § 5. infra initio.

3. πρῶτον μὲν οὖν ἄν.] οὖν non pauci codd. Dein τὴν γένεσιν αὐτέου Gal., Lind., Mack. codd. quatuor Littréi: eademque lectio iam a Foësio memorata est.

πῶς γὰρ ἂν ἕν γ' ἐόν τι γ.] ἄν in vulg. abest, sed e multis libris exhibuit Littr.

εἰ μή τινι μιχθείη.] τι Ald., septem codd. Littréi, cf. lect. V.

ἔπειτα δέ, ἐὰν μὴ ὁμόφυλα ἐόντα μίσγηται καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντα δύναμιν, γέννα οὐδ' ἂν οὕτω ἡμῖν ξυντελέοιτο.] Vulgo: ἔπειτα οὐδέ, ἂν μὴ ὁμόφυλα ἐόντα μίσγηται καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντα δύναμιν γεννᾷ, οὐδ' ἂν ταῦτα (τὰ αὐτὰ Gal.) ἡμῖν ξυντελέοιτο. Cod. A. initio εἴ που δ' ἐάν, tum om. ταῦτα sive τὰ αὐτά ante ξυντελέοιτο. Gal. in comm. de loci obscuritate queritur; Littréus eum id non facturum fuisse perhibet, si sub finem loci ταῦτα, non τὰ αὐτά legisset. Edidit autem hic: ἔπειτα οὐδ' ἐὰν μὴ ὁμόφυλα ἐόντα μίσγηται καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντα δύναμιν γεννᾷ, οὐδ' ἂν ταῦτα ἡμῖν ξυντελέοιτο. Equidem Galenum recte de loco iudicavisse arbitror, recte etiam codicis A. descriptorem vidisse ταῦτα non recte scribi; sed praeterea duplex οὐδέ offendit. quorum prius ego cum cod. V. omisi; possis iam ἄν, possis ἐάν scribere, — ego hoc cum Littréo dedi. Sed quid γεννᾷ? Credo in eo γέννα latere; pro ταῦτα credidi οὕτω esse legendum; ita demum scripta periodus recte sibi constat.

καὶ πάλιν εἰ μή.] Cod. B. Par. pro his εἰ γὰρ μή, quae lectio falsa correctio esse videtur. Porro vulgo θάτερον, θατέρου, sed ego codd. A. B. sequor.

ὅτε γε οὐδ' ἀπὸ τῶν πλειόνων γεννᾶται.] ὅπου γε Gal. codd. E. Q.', Zuing. in m., Lind., Mack. — Cod. A. om. γε.

καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων.] πάντων h. l. A.

ἔχειν τινὰ δύναμιν — οἵηνπερ ξ.] Vulgo τινά, sed Littr. cum A. τήν, quod saltem non praestat. Vulgo dein ξυνεβάλλετο, sed cum Littréo Galenum sum secutus.

ἀποχωρέειν.] ἀναχωρέειν A., sed, quum πάλιν antecedat, non praefero.

τελευτῶντος τοῦ ἀνθρώπου.] Vulgo τοῦ om.; sed Gal. A. C. Littr. τελευτῶντος τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου. Equidem τοῦ σώματος librariis deberi puto.

τό τε ὑγρὸν [1] πρὸς τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρὸν πρὸς τὸ ξηρὸν καὶ τὸ θερμὸν πρὸς τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν πρὸς τὸ ψυχρόν. Τοιαύτη δὲ καὶ τῶν ζῴων ἐστὶ ἡ φύσις καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων· γίγνεταί [2] τε ὁμοίως πάντα καὶ τελευτᾷ ὁμοίως πάντα· ξυνίσταταί [3] τε γὰρ αὐτῶν ἡ φύσις ἀπὸ τούτων τῶν προειρημένων πάντων καὶ [4] τελευτῶν κατὰ τὰ εἰρημένα [5] ἐς τωὐτὸ, ὅθεν περ ξυνέστη ἕκαστον, ἐνταῦθα οὖν καὶ ἀπεχώρησε.

ad humidum, siccum ad siccum, calidum ad calidum, frigidum ad frigidum. Talis autem tum animantium, tum reliquarum omnium rerum est natura; oriunturque similiter omnia ac similiter occidunt. Eorum enim natura ex praedictis omnibus componitur, ac tandem, ut praedictum est, unumquodque eorum abire solet ad idem illud, unde fuit compositum.

δ΄. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἐν ἑωυτῷ αἷμα καὶ φλέγμα καὶ χολὴν [6] ξανθήν τε καὶ μέλαιναν καὶ ταῦτά ἐστι αὐτῷ ἡ φύσις [7] τοῦ σώματος καὶ διὰ ταῦτα ἀλγέει καὶ ὑγιαίνει. Ὑγιαίνει μὲν οὖν μάλιστα, [8] ὁκόταν μετρίως ἔχῃ ταῦτα τῆς πρὸς ἄλληλα κρήσιός τε καὶ δυνάμιος καὶ τοῦ πλήθεος, καὶ μάλιστα [9] μεμιγμένα ᾖ· ἀλγέει δὲ ὁκόταν τι τούτων ἔλασσον ἢ πλέον ᾖ, ἢ χωρισθῇ ἐν τῷ σώματι καὶ μὴ κεκρημένον ᾖ τοῖσι ξύμπασι. Ἀνάγκη γὰρ, ὁκόταν τι τούτων χωρισθῇ καὶ ἐφ᾽ ἑωυτοῦ [10] στῇ, οὐ μόνον τοῦτο τὸ χωρίον, ἔνθεν ἐξέστη, ἐπίνοσον γίγνεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸ, ἔνθα ἂν στῇ καὶ ἐπιχυθῇ, ὑπερπιμπλάμενον ὀδύνην τε καὶ [11] πόνον παρέχειν. Καὶ γὰρ ὁκόταν τι τούτων ἔξω τοῦ σώματος ἐκρυῇ πλέον τοῦ ἐπιπολάζοντος, ὀδύνην παρέχει ἡ κένωσις. [12] Ἤν τ᾽ αὖ πάλιν ποιήσηται ἔσω τήν τε κένωσιν καὶ τὴν μετά-

4. Hominis autem corpus in se sanguinem et pituitam et bilem flavam et nigram continet, ex quibus corporis ipsius natura constat; et per haec dolet et sanum est. Sanum quidem vel maxime, cum haec moderatam inter se tum facultate tum copia temperationem habuerint, et maxime sint permixta. Dolet autem, ubi horum quidquam vel minus, vel copiosius fuerit, aut in corpore separatum, nec reliquis omnibus contemperatum. Cum enim horum aliquid secesserit et per se constiterit, necesse est non solum locum, ex quo excessit, morbo tentari, sed eum etiam, in quo constitit et in quem nimia copia affluxerit, dolore et labore vexari. Nam si quid horum amplius quam redundantia requirat extra corpus effluat, evacuatio ipsa dolorem exhibet. Sin contra intro vacuationem et transitionem et ab aliis secretionem fecerit, duplicem sane dolorem, velut

[1] προσχωρῆσαι ἐς τὸ ὑ. — [2] τε om. — [3] τε om. — [4] τελευτᾷ cdd. — [5] εἰς τὸ ἑωυτό. — [6] διττὴν. ἤγουν ξ. τε καὶ μ. — [7] τοῦ σώματος om. — [8] ὅταν. — [9] ἣν μεμ. sine ᾖ. — [10] μὴ στῇ ἔνθέν τε ἐξέστηκεν οὐ μ. τ. τ. χ. νοσερὸν γίνεται. — [11] πόνους. — [12] κἢν ταῦτα πάλιν ποιησ.

πρὸς τὸ ὑγρόν.] Lectionem, quam e V. notavi, e multis libris citat Littr. et Lind., Mack. receperunt. Si quid eiusmodi velis, dandum erit τό τε ὑγρὸν χωρῆσαι πρὸς τὸ ὑγρὸν κ. τ. λ., quo si uti malis, per me licebit.

καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων.] Sic Gal. et tres libri apud Littr.; vulgo in his πάντων.

ξυνίσταταί τε γάρ.] τε e solo A. interposuit Littr.

καὶ τελευτῶν κατὰ τὰ εἰρ. ἐς τωὐτό κ. τ. λ.] In his ἐς τωὐτό de suo Baumh., quod dein in cod. C. reperit Littr, vulgo εἰς τὸ ἑωυτό, A. ἐς τὸ αὐτό. — Verum omnes τελευτᾷ, quomodo si scribas, periodus impedita est. Credo autem τελευτᾷ a librariis esse invectum, quod non videbant iungendum esse, ἐς τωὐτὸ ἀπεχώρησε, neque enim puto te offensurum οὖν eo loco positum in tali modo composita sententia.

4. καὶ χολὴν ξ. τε καὶ μ.] Vulgatam e V. notavi; locum cum Littréo ita descripsi, qui ἤγουν in s. om. vidit et διττὴν ἤγουν abesse in A. C. et apud Gal. de plac. Hipp. et Pl. VIII. 4. — Dein pro vulg. ταῦτ᾽ ἐστι Gal., Mack. A. ταῦτά ἐστι. Seq. αὐτῷ in nonnullis exempl. apud Foës. om. — Ut in V., ita in quibusdam Parr. τοῦ σώμ. abest. — Cod. A. δι᾽ αὐτὰ ἀλγέει.

ὁκόταν μετρίως ἔχῃ ταῦτα.] ὅταν multi codd.; ταῦτα om. B. χρήσιος non est Galeni lectio, sed error typogr.; in Gal. Bas. recte κρήσιος. — Post κρήσιος intuli τε cum Lind., Baumh.

καὶ μάλιστα μεμ. ᾖ.] καὶ ἣν μ. μεμ. ᾖ vulg., Littr. ἣν om. cum A., in quo ει al. m. restituitur. Gal. μέν pro ἣν in cit., nec tamen hoc legit, nam p. 61. comm. (Kühn,) citat vulgatam. In fine ᾖ in J. omittitur, ut in V.

τοῖσι ξύμπασι.] τοῖσι πᾶσι A.

ἀλλὰ καὶ τὸ, ἔνθα ἂν στῇ καὶ ἐπιχυθῇ.] De meo τό adieci. Vulgo στῇ καί abest; Gal. id fert, sed ἄν om.; Cod. A. locum habet, qualem descripsi. Credo voculas additas potius e vulg. excidisse, quam apud alios additas esse ab aliena manu.

ὑπερπιμπλάμενον.] Gal. ὑπερεκπιμπλ. et in cit. ὑπερεμπιμπλ.; credo omnino ὑπερεμπιπλάμενον eum voluisse, quo si uti malis, non adversabor.

καὶ γὰρ ὁκόταν.] Sic Gal., unus cod. Littréi, ὅταν cett.

ἥν τ᾽ αὖ πάλιν ποιήσηται ἔσω τήν τε κένωσιν καὶ τὴν μεταστ.] Vulgo ἣν ταῦτα πάλιν, sed cum V. in hac lect.

στασιν καὶ τὴν ἀπόκρισιν ἀπὸ τῶν ἄλλων, πολλὴ αὐτῷ ἀνάγκη διπλῆν τὴν ὀδύνην παρέχειν κατὰ τὰ εἰρημένα, ἔνθεν τε ἐξέστη καὶ ἔνθα ὑπερέβαλε.

ε'. Εἶπον δὴ, ἃ ἂν φήσω τὸν ἄνθρωπον εἶναι, ἀποφανεῖν αἰεὶ ταὐτὰ ἐόντα καὶ κατὰ νόμον καὶ κατὰ φύσιν· φημὶ δὲ εἶναι αἷμα καὶ φλέγμα καὶ χολὴν ξανθήν τε καὶ μέλαιναν. Καὶ τούτων πρῶτον μὲν κατὰ [1]νόμον τὰ οὐνόματα διωρίσθαι φημὶ καὶ οὐδενὶ αὐτῶν [2]τωὐτὸ οὔνομα εἶναι, ἔπειτα κατὰ φύσιν τὰς ἰδέας κεχωρίσθαι καὶ οὔτε τὸ φλέγμα οὐδὲν ἐοικέναι τῷ αἵματι, οὔτε τὸ αἷμα τῇ χολῇ, οὔτε τὴν χολὴν τῷ φλέγματι. Πῶς γὰρ ἂν ἐοικότα εἴη ταῦτα ἀλλήλοισι, ὧν οὔτε τὰ χρώματα ὁμοῖα [3]φαίνεται προσορώμενα, οὔτε τῇ χειρὶ ψαύοντι ὁμοῖα δοκέει εἶναι; οὔτε γὰρ θερμὰ ὁμοίως ἐστὶ, οὔτε ψυχρὰ, οὔτε ξηρὰ, οὔτε ὑγρά. Ἀνάγκη τοίνυν, ὅτε τοσοῦτον διήλλακται ἀλλήλων τὴν ἰδέην τε καὶ τὴν δύναμιν, μὴ ἓν αὐτὰ εἶναι, εἴπερ μὴ πῦρ τε καὶ ὕδωρ [4]ἕν τε καὶ ταὐτόν ἐστι. Γνοίης δ' ἂν τοῖσδε, ὅτι οὐχ ἓν ταῦτα πάντα ἐστὶ, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν ἔχει δύναμίν τε καὶ φύσιν τὴν ἑωυτοῦ· ἢν γάρ τινι διδῷς ἀνθρώπῳ φάρμακον ὅ τι φλέγμα ἄγει, ἐμέεταί σοι φλέγμα, καὶ ἢν διδῷς φάρμακον ὅ τι χολὴν ἄγει, ἐμέεταί σοι χολήν. Κατὰ [5]ταὐτὰ δὲ καὶ [6]χολὴν

dictum est, ut concitet necesse est et unde excessit, et ubi redundat.

5. At sane dixi quaecumque hominem esse affirmavero, ea me semper eadem esse et pro instituto et pro natura demonstraturum; assero autem sanguinem esse et pituitam et bilem tum flavam tum nigram. Atque horum quidem primum nomina instituto distincta esse assevero nullique ipsorum idem esse nomen inditum; deinde natura formas discrepare, neque pituitam ullo modo similem esse sanguini, neque bili sanguinem, neque pituitae bilem. Quaenam enim eorum inter se similitudo esse possit, quae neque colore ad visum, neque ad manum illi qui attingit similia esse videntur, cum neque consimiliter calida, nec frigida, nec sicca, neque humida exsistant! Itaque cum tantum inter se tum forma, tum facultate differant, ea non unum esse necesse est, si quidem neque ignis et aqua idem sunt. Ex his autem tibi constabit, quod haec omnia unum non sint, sed suam quodque ipsorum facultatem et naturam obtineat. Si nempe alicui medicamentum exhibueris quod pituitam educat, pituitam tibi vomitione reddet, et si medicamentum, quod bilem ducat, exhibeas, bilem tibi evomet. Eadem quoque ratione bile atra purgatur, si

[1] τὸν νόμον. — [2] τὸ αὐτό. — [3] φαίνονται. — [4] ἕν τε om. — [5] ταῦτα. — [6] χολὴν μέλαιναν καθαίρει.

κήν fuit scriptum. Gal.: ἥν τ' αὖθις ἔσω π. Lind. ἥν τ' αὖ ταῦτα π. sed cum Littréo cod. A. sequor. Advertit Gal. in cit. κίνησιν habere, quod tamen non legit, quum comm. scriberet. Cum multis Parr. τήν τε scripsi; vulgo τε om. Pro ὑπερέβαλε in fine loci C. ὑπερβάλλει.

5. εἶπον δὴ — μέλαιναν.] A. εἰπὼν δέ, itemque Gal. l. l. de plac. Hipp. et Pl. 5: — Pro αἰεὶ ταῦτα ἐόντα vulgatae e Zuing. m. Littréus αἰεὶ ταὐτὰ ἐόντα: nempe noster h. l. respicit § 2. in fine. — In φημὶ δέ secutus sum cod. A. et Gal. l. l. et cod. C., qui δ' habent pro vulgato δή. Ac δή quidem congrueret cum lect. εἰπὼν δέ initio loci, sed si locum ita descriptum tibi fingas et persequaris, vides neque illic εἰπὼν δέ, neque hic φημὶ δή convenire cum universae periodi sensu, quippe ante iam dixit, quod nunc repetit de hominis elementis.

καὶ τούτων — φλέγματι.] καί om. Gal. l. l.; τὸν νόμον vulgo, sed articulum omm. Gal. et septem libri Littréi, Lind., Mack.: καί ante τὰ οὐνόματα addunt cod. B. Lind., Mack. Τωὐτό C., Gal. pro vulg. τὸ αὐτό, cod. B. καί hic etiam habet ante κατὰ φύσιν. Porro ἔοικε τῷ αἵματι οὔτε τῷ αἵματι χολῇ, οὔτε τὴν χολὴν τῷ φλ. A.; postrema tamen arguunt lectionem soli librariorum socordiae deberi.

πῶς γὰρ ἂν — ὑγρά.] Pro ψαύοντι codd. quinque apud Littr. ψαυόμενα; Gal. l. l. ψαυούσῃ. Neutrum prae vulgata praestat.

ἀνάγκη — ταὐτόν ἐστι.] In his ὅτε e multis codd. et Gal. Littréus pro vulgato ὅτι; — illud ἕν τε, quod in vulg., ut in V. abest, Littr. e Gal. recepit, quod Mack. item fecerat.

Γνοίης — χολήν.] In his ἀλλὰ ἔχει δύναμίν τε καὶ φύσιν τὴν αὐτὴν ἕκαστον cod. B., αὐτῶν om. A.; — εἰ γάρ τι διδοίης idem cod.; — ἀπεμέεταί σοι φλ. Gal. et B., nisi quod hic contracte ἀπεμεῖται. — In fine χολή scripsit Littr. e 5. codd. et e Gal., ut ait; sed in Basil. Ed. Gal. χολήν lego, quod hic solum recte habet, nam ἐμέεται futurum est et transitivum.

κατὰ ταὐτὰ — αἷμα.] Vulgo χολὴν μέλαιναν καθαίρει, — cod. A. χολὴ μέλαινα καθαίρεται, quod. Littr. recepit. Neutra lectio tamen recte habet et scriptum fuit quod dedi, sed librarii non videntes χολὴν καθαίρεται hic poni, sicuti Herod. I. 43. ὁ καθαρθεὶς τὸν φόνον dicit, e

μέλαιναν καθαίρεται, ἣν διδῷς φάρμακον ὅ τι χολὴν μέλαιναν ἄγει· καὶ ἢν τρώσῃς [1] αὐτῷ τοῦ σώματος μέρος τι ὥστε [2] ἕλκος γενέσθαι, ῥυήσεται αὐτῷ αἷμα. Καὶ ταῦτα ποιήσει σοι πάντα πᾶσαν ἡμέρην καὶ νύκτα καὶ χειμῶνος καὶ θέρεος, μέχρις ἂν δυνατὸς ᾖ τὸ πνεῦμα ἕλκειν ἐς ἑωυτὸν καὶ πάλιν [3] μεθιέναι, δυνατὸς δὲ ἔσται ἔστ' ἄν τινος τούτων στερηθῇ τῶν ξυγγεγονότων. Ξυγγέγονε δὲ ταῦτα τὰ εἰρημένα· πῶς γὰρ οὐ ξυγγέγονε; Πρῶτον μὲν γὰρ [4] φανερός ἐστι ὤνθρωπος ἔχων ἐν ἑωυτῷ ταῦτα πάντα αἰεὶ ἕως ἂν ζῇ, ἔπειτα [5] δὲ γέγονε ἐξ ἀνθρώπου ταῦτα πάντα ἔχοντος, [6] τέθραπταί τε ἐν ἀνθρώπῳ ταῦτα πάντα ἔχοντι, ὁκόσα ἔγωγε νῦν φημί τε καὶ ἀποδείκνυμι.

ϛ'. Οἱ δὲ λέγοντες ὡς ἕν ἐστι [7] ὤνθρωπος, δοκέουσί μοι ταύτῃ τῇ γνώμῃ κεχρῆσθαι· ὁρέοντες τοὺς πίνοντας τὰ φάρμακα καὶ ἀπολλυμένους ἐν τῇσι [8] ὑπερκαθάρσισι, τοὺς μὲν χολὴν ἐμέοντας, τοὺς [9] δέ τινας φλέγμα, τοῦτο ἕκαστος αὐτῶν [10] ἐνόμισε εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ὅ τι καθαιρόμενον εἶδον αὐτὸν ἀποθανόντα· καὶ οἱ τὸ αἷμα φάντες εἶναι τὸν ἄνθρωπον τῇ αὐτῇ γνώμῃ χρέονται· ὁρέοντες ἀποσφαζομένους τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸ αἷμα ῥέον ἐκ τοῦ σώματος, τοῦτο νομίζουσι εἶναι τὴν ψυχὴν [11] τῷ ἀνθρώπῳ· καὶ μαρτυρίοισι τούτοισι πάντες χρέονται ἐν τοῖσι λόγοισι. [12] Καίτοι τὸ μὲν πρῶτον ἐν τῇσι ὑπερκαθάρσισι [13] οὐδείς πω ἀπέθανε χολὴν

medicamentum praebeas, quod bilem atram agat. Ac si aliqua corporis parte vulnus illi infligas, sanguis ei effluet. Atque haec omnia tibi usu venient semper, tam interdiu quam noctu et hieme quam aestate, quoad spiritum ad se trahere vicissimque reddere valebit. Valebit autem donec aliquo ex his, quae illi sunt connata, privatus fuerit. Sunt autem quae diximus connata. Qua enim ratione connata non sint? Cum primum quidem haec omnia homo, quoad vita fruitur, semper in se manifesto contineat, deinde ex homine natus sit haec omnia obtinente et in homine nutritus sit, ista omnia, quae nunc quidem assevero et demonstro, habente.

6. Qui vero unum esse hominem asserunt, ii mihi in hanc opinionem venisse videntur, quod ex iis, qui epotis medicamentis per nimias purgationes interiissent, hos quidem bilem, illos pituitam evomere conspicati, horum unumquodque hominem esse existimarunt, in cuius purgatione eum morientem viderunt. Eadem etiam ratione nituntur qui sanguinem esse hominem asseverant, cum iugulatis hominibus manantem ex corpore sanguinem conspicati eum hominis animum esse existimant, et hisce argumentis omnes inter disserendum utuntur. Quamquam primum quidem in immodicis purgationibus sola evacuata bile nullus umquam mortuus est. Verum epoto medicamento, quod bilem ducat,

[1] αὐτῷ. — [2] τραῦμα. — [3] μεθίεται ἢ δυν. ἔσται. — [4] φανερόν ἐστι ὁ ἄνθρ. — [5] δέ om. — [6] ἔπειτα τέθραπται ἐν ἀ. — [7] ἄνθρ. — [8] καθάρσεσι. — [9] δέ abest. — [10] ἐνόμισαν. — [11] ἐν τῷ ἀ. — [12] καὶ πρότερον μὲν ἐν. — [13] οὐχεῖς πω.

passivo effecerunt καθαίρει. Vicina docent καθαίρεται ad ipsum hominem esse referendum. — Inter vulgatum αὐτῷ τοῦ σώματος μέρος τι et αὐτοῦ τοῦ σ. μ. τι., quod ex A. B. E. recepit Littr., non multum interest, nec tamen dubium quin dativus potius quam genitivus pronominis sit ab auctoris manu. — Tandem ἕλκος opportune praebuit Littréo A. pro vulgato τραῦμα.

καὶ ταῦτα — ξυγγεγονότων.] ἡμέρην τε καὶ νύκτα Gal., Mack., Baumh., cum Littréo τε h. l. omittere praestat. Item Gal. τε καὶ θέρεος, quod Baumh. quoque recepit. — Permulti codd., μεθίεται οἱ δυνατὸς ἔσται, sed. A. in ea lectione ἢ pro οἱ, uti Voss.

πρῶτον μὲν γὰρ — ἀποδείκνυμι.] γάρ recepi e Galeni lect. πρῶτον μὲν γὰρ φανερῶς; vulg. γάρ non habet et φανερόν legit, sed φανερός A. B. Mack., Baumh., Littr.; — ὤνθρ. ex A. C. Littr. pro vulg. ὁ ἄνθρ.; — pro αἰεί A. B. ἰδεῖν, in quo ἴδια latere putat Littr.; fortasse ἰδεῖν ex ipso αἰεί natum confusis A et Δ. — In ἔπειτα δέ Littr. δέ dedit, e Gal. A. C.; — vulg. dein ἔπειτα τέθραπται ἐν ἀνθρώπῳ, ταῦτα π. ἔχοντι, — sed cum Littr. cod. A. sequor.

6. οἱ δὲ λέγοντες — ἐν τοῖσι λόγοισι.] In his ὤνθρ. Littr. ex A. C.; dein A. δοκεῦσι et χρῆσθαι pro κεχρ. A. C.; — τοὺς πίνοντας ἀνθρώπους τὰ φ. A., τά ante φ. om. C.; — τοῦτο δὲ ἕκαστον αὐτῶν A.; idemque liber ὅτι καὶ καθαιρόμενον, ac dein τοιαύτῃ γνώμῃ χρῶνται ὁρῶντες. Quo loco ὁρέοντες γὰρ ἀποσφ. Lind., Mack., τῷ ἀνθρ. A. Littr. ἐν τῷ ἄνθρ. cett., cf. Voss. lectt.; — τούτοισι χρῶνται A. omisso πάντες.

καίτοι — καθαρόν.] Vulg. καὶ πρῶτον μέν; cum Littréo sequor cod. A.; Vossiani lectionem multi Parr. habent; — χολὴν μοῦνον A. C. μόνον vulg., μούνην Gal., ἐμέειν pro vulg. ἐμέσει multi libri et Gal.; alii dudum receperunt. Dedi

μοῦνον καθαρθείς· ἀλλ' ὁκόταν τις πίῃ φάρμακον ὅ τι χολὴν ἄγει, πρῶτον μὲν χολὴν [1]ἐμέει, ἔπειτα [2]δὲ καὶ φλέγμα· ἔπειτα δὲ ἐπὶ [3]τούτοισι ἐμέουσι χολὴν μέλαιναν ἀναγκαζόμενοι, τελευτῶντες δὲ αἷμα ἐμέουσι καθαρόν. [4]Τὰ αὐτὰ δὲ πάσχουσι καὶ ὑπὸ τῶν φαρμάκων τῶν τὸ φλέγμα ἀγόντων· πρῶτον μὲν γὰρ φλέγμα ἐμέουσι, ἔπειτα χολὴν ξανθήν, ἔπειτα μέλαιναν, τελευτῶντες δὲ αἷμα καθαρόν· καὶ ἐν τῷδε ἀποθνήσκουσι. Τὸ γὰρ φάρμακον, ὁκόταν ἐσέλθῃ ἐς τὸ σῶμα, πρῶτον μὲν ἄγει ὃ ἂν αὐτῷ κατὰ φύσιν μάλιστα ᾖ τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἕλκει τε καὶ καθαίρει, [5]ὥσπερ τὰ φυόμενά τε καὶ σπειρόμενα, ὁκόταν ἐς τὴν γῆν ἔλθῃ, ἕλκει ἕκαστον τὸ κατὰ φύσιν [6]αὐτῷ ἐνεὸν ἐν τῇ γῇ· ἔνι δὲ καὶ ὀξὺ καὶ πικρὸν καὶ γλυκὺ καὶ ἁλμυρὸν καὶ παντοῖον· πρῶτον μὲν οὖν πλεῖστον τούτου εἵλκυσε ἐς ἑωυτό, ὅ τι ἂν ᾖ [7]αὐτῷ κατὰ φύσιν [8]μάλιστα, ἔπειτα δὲ ἕλκει καὶ τὰ ἄλλα. Τοιοῦτον δέ τι καὶ τὰ φάρμακα ποιέει ἐν τῷ σώματι· ὁκόσα γὰρ τὴν χολὴν ἄγει, πρῶτον [9]μὲν ἀκρητεστάτην ἐκάθηρε [10]τὴν χολήν, ἔπειτα δὲ μεμιγμένην· καὶ πάλιν τὰ τοῦ φλέγματος φάρμακα πρῶτον μὲν ἀκρητέστατον τὸ φλέγμα ἄγει, ἔπειτα δὲ μεμιγμένον· καὶ τοῖσι ἀποσφαζομένοισι πρῶτον μὲν τὸ αἷμα ῥέει θερμότατόν τε καὶ ἐρυθρότατον, ἔπειτα δὲ ῥέει φλεγματωδέστερον καὶ χολωδέστερον.

ζ'. Αὔξεται δ' ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ μὲν φλέγμα [11]τοῦ χειμῶνος· τοῦτο γὰρ τῷ χειμῶνι

primum sane quis bilem vomitione refundet, mox etiam pituitam; dein vero per vim bilem atram, sub mortem vero sanguinem etiam purum evomunt. Idem quoque accidit ex medicamentis pituitam ducentibus. Primum enim pituitam evomunt, mox bilem flavam, deinde atram, sub exitum vero purum sanguinem, sub eoque moriuntur. Etenim cum medicamentum corpus subierit, primum quidem quodcumque illi ex omnibus, quae in corpore insunt, secundum naturam maxime familiare fuerit, educit, deinde vero reliqua etiam trahit et purgat, non aliter quam quae e terra oriuntur et in eam conseruntur, ubi terram subierint, eorum quodque trahit, quod suae naturae accommodatum in terra inest; — est autem et acidum et amarum et dulce et salsum et cuiusque modi; — inprimis igitur ex ea plurimum, quod sane naturae accommodatum fuerit, ad se allicit, tum etiam reliqua attrahit. Tale quiddam etiam medicamenta in corpore faciunt. Quae enim bilem educunt, primum meracissimam quidem bilem purgant, deinde mixtam. Itemque quae pituitam expellunt medicamenta, primum quidem eam meracissimam educunt, post etiam mixtam. Et in iugulatis primum quidem sanguis tum calidissimus, tum maxime ruber, mox vero magis pituitosus magisque biliosus profluit.

7. Per hiemem vero augetur in homine pituita, cum ea ex omnibus, quae in corpore

[1] ἐμέει. — [2] δέ om. — [3] τῇ χολῇ ἐμ. — [4] ταῦτα. — [5] ὥσπερ τά. — [6] ἑωυτῷ. — [7] ἑωυτῷ. — [8] μάλιστα om. — [9] μέν om. — [10] τήν om. — [11] τοῦ om.

ἔπειτα δὲ καὶ φλ. cum Gal. A. C. H. γ. ε. — Littr. ἔπειτα δὲ ἐπὶ τούτοισι ex A., vulgatam e V. enotavi. Scripsi τελευτῶντες δὲ αἷμα ἐμ. κ. cum A. B., vulgata in his καί ante αἷμα fert, quo facile caremus.

τὰ αὐτὰ — ἀποθνήσκουσι.] ταὐτά plures libri, ταῦτα A. C.; καί ante ὑπὸ τῶν φ. omm. Ald., codd. quatuor Littréi; γάρ ante φλ. om. A. ἔπειτα δὲ χ. ξ. et ἔπειτα δὲ χ. μ. idem liber.

ὥσπερ τὰ φυόμ.] Vulgatam servo: Littr. ex A. ὡς γὰρ τὰ φ. scripsit novam periodum hic incipiens et post καθαίρει puncto distinguens. Sed illa lectio codicis A. parum probanda correctio mihi visa est. Idem cod. vero recte αὐτῷ dein praebet pro vulg., quam e V. notavi; ἑωυτοῦ Gal. B. K. γ. et H. ε. supra lin.

πρῶτον μὲν οὖν.] Post οὖν A. fert καί. Idem dein rursus αὐτῷ Littréo praebuit pro vulg., quam e V. notavi; — μάλιστα a Littr. ex multis codd. et Gal. adscriptum in vulg. om.

ὁκόσα γὰρ τὴν χολὴν ἄγει.] ὅσα χ. ἄγει A.; ὁκόσα γὰρ τὴν χ. ἄγει Gal.; ὁκόσα ἂν χ. ἄγῃ vulg.

πρῶτον μὲν.] μέν om. vulg., sed A. Gal., Baumh., Littr. habent. In ἐκάθηρε τὴν χολήν articulus e Gal., Mack. adscriptus est a Littr.

καὶ πάλιν τὰ τοῦ φλ.] πάλιν omm. A. C. — Contra καὶ πάλιν τοῖσι ἀποσφ. Gal., Mack. Ceterum non nego priore illo loco aliquantum mirum sonare τὰ τοῦ φλέγματος φάρμακα, pro quo fere τὰ τοῦ φλέγματος ἀγωγά exspectaveram, sed vide libro de morbis I. § 8. φάρμακον δόντες ἄνω (et κάτω) χολῆς καὶ φλέγματος.

7. αὔξεται — γάρ ἐστι.] δ' cum A. scripsi, cett. δέ. —

κατὰ φύσιν [1] ἐστὶ μάλιστα τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων· ψυχρότατον γάρ ἐστι. Τεκμήριον δὲ [2] τούτου, ὅτι τὸ [3] μὲν φλέγμα ψυχρότατον, εἰ θέλοις ψαῦσαι φλέγματος καὶ χολῆς καὶ αἵματος, τὸ φλέγμα εὑρήσεις ψυχρότατον ἐόν· καίτοι γλισχρότατόν ἐστι καὶ βίῃ μάλιστα ἄγεται μετὰ χολὴν μέλαιναν· ὁκόσα δὲ βίῃ ἔρχεται, θερμότερα γίγνεται, ἀναγκαζόμενα ὑπὸ τῆς βίης· ἀλλ' ὅμως καὶ πρὸς πάντα [4] ταῦτα ψυχρότατον ἐὸν τὸ φλέγμα φαίνεται ὑπὸ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ. Ὅτι δὲ ὁ χειμὼν πληροῖ τὸ σῶμα φλέγματος, γνοίης ἂν τοῖσδε· οἱ ἄνθρωποι πτύουσί τε καὶ ἀπομύσσονται φλεγματωδέστατον τοῦ χειμῶνος καὶ τὰ [5] οἰδήματα αὐτοῖσι λευκὰ γίγνεται μάλιστα ταύτην τὴν ὥρην καὶ τὰ ἄλλα νοσήματα [6] τὰ φλεγματώδεα. Τοῦ δὲ ἦρος τὸ φλέγμα [7] ἔτι μένει ἰσχυρὸν ἐν τῷ σώματι καὶ τὸ αἷμα αὔξεται· τά τε γὰρ ψύχεα ἐξανίει καὶ τὰ ὕδατα ἐπιγίγνεται, τὸ δὲ αἷμα κατὰ ταῦτα αὔξεται ὑπό τε τῶν ὄμβρων καὶ τῶν θερμημεριῶν· [8] κατὰ φύσιν γὰρ αὐτῷ ταῦτά ἐστι μάλιστα τοῦ ἐνιαυτοῦ· ὑγρόν τε γάρ ἐστι καὶ θερμόν. Γνοίης δ' ἂν τοῖσδε· οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἦρος καὶ τοῦ θέρεος μάλιστα ὑπό τε τῶν δυσεντεριῶν ἁλίσκονται καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ αὐτοῖσι καὶ θερμότατοί εἰσι καὶ ἐρυθρότατοι· τοῦ δὲ θέρεος τό τε αἷμα ἰσχύει ἔτι καὶ ἡ χολὴ ἀείρεται ἐν τῷ σώματι καὶ παρατείνει ἐς τὸ φθινόπωρον· ἐν δὲ τῷ φθινοπώρῳ τὸ μὲν αἷμα ὀλίγον γίγνεται, ἐναντίον γὰρ αὐτοῦ τὸ φθινόπωρον τῇ φύσι ἐστί· ἡ δὲ χολὴ τὴν θερείην κατέχει

insunt ad hiemis naturam maxime accedat, quod sit frigidissima. Indicio autem pituitam esse frigidissimam hoc est: quodsi pituitam et bilem et sanguinem attingere velis, pituitam frigidissimam esse comperies. Quae quamvis est lentissima, nec nisi summa vi post atram bilem educitur, et quae per vim veniunt compulsa per violentiam calidiora redduntur, nihilominus tamen prae his omnibus suapte natura frigidissima esse conspicitur. Quod autem hieme corpus pituita repleatur, hinc constat, quod per hiemem homines maxime pituitosa tum exspuunt, tum emungunt, hocque anni tempore praecipue tumores laxi et albi, *οἰδήματα* dicti, et reliqui morbi, qui pituitosi sunt, oriuntur. At vere adhuc quidem in corpore viget pituita, sed sanguis increscit, quod et frigora remittunt et imbres succedunt; tuncque sanguis augetur tum ex imbribus, tum ex dierum calore. Eorum enim naturae id anni tempus, cum sit calidum et humidum, maxime respondet. Quod hinc cognoscas, quod homines verno aestivoque tempore potissimum intestinorum difficultatibus corripiantur, iisque sanguis ex naribus profluat et sint maxime calidi et rubicundi. Aestate vero sanguis adhuc viget et bilis in corpore attollitur et in auctumnum protenditur. At per auctumnum modicus quidam sanguis gignitur, quod illius naturae auctumnus adversetur. Bilis autem aestate et auctumno in corpore obtinet. Quod his indiciis cognoscas, cum hac tempestate homines sua sponte bilem evomant et per medicamentorum

[1] ἐστί om. — [2] τούτων. — [3] μὲν om. — [4] ταῦτα om. — [5] οἰδήματα λευκότατα γιν. — [6] τά om. — [7] ἔστι μὲν ἰσχυρότατον ἐν. — [8] καὶ κ. φ. γ. αὐτέων.

μέν om. A. — τοῦ ante χειμ. Gal. A. C. Mack., Littr., cett. omm. Ante μάλιστα habent ἐστί B. Mack., Baumh., Littr., vulgo om.; — γάρ sub finem loci omm. septem codd. apud Littr. — Lind. in fine om. ἐστι.

τεκμήριον — ἑωυτοῦ.] τεκμήρια δὲ τούτων vulg. τεκμήριον δὲ τούτου Gal. τεκμήριον δὲ τούτων A. Cum hoc cod. θέλοις pro ἐθέλεις scripsi; idem dein om. καὶ αἵματος et μετὰ δὲ χ. μ. habet. Pro ἔρχεται Gal. ἄγεται; recepit Baumh.

ὅτι — φλεγματώδεα.] τε om. A. ἐκμύσσονται Gal. Pro φλεγματωδέστατον comparativum habent quatuor codd. Littréi; — τοῦ μὲν χειμ. A.; αὐτοῖσι ex quinque libris et Gal. dedit Littr. et ante illum Lind., Mack., vulgatam e V. enotavi; — λευκὰ — γίνονται A. — κατὰ ταύτην τὴν ὥρην Gal.; τὰ ἄλλα cum C., Galeno scripsi, τἄλλα vulgo. De meo adieci τά ante φλεγματώδεα.

τοῦ δὲ ἦρος — θερμόν.] In ἔτι μένει ἰσχ. cum Littréo recepi Galeni lect.; vulgatam e V. notavi, ἔτι μὲν ἰσχ. τὸ φλ. ἐστίν A., qui κατὰ ταῦτα om., καὶ ὑπὸ τῶν θ. A. C.; — καὶ κατὰ φ., quod e V. noto, in pluribus codd. vidit Littr.

γνοίης δ' ἂν — τὸ φθινόπωρον.] Gal. τὸ αἷμα ῥεῖ, quod recipit Littr.; ἐρυθρότατοι e Gal. dedi pro vulgato ἐρυθροί — Gal. ἐναντίον γὰρ αὐτέῳ; — τὴν θερείην C. E. τὴν θερίην vulg. τοῦ θέρεος A.

τὸ σῶμα καὶ τὸ φθινόπωρον. Γνοίης δ' ἂν τοῖσδε· οἱ ἄνθρωποι αὐτόματοι ταύτην τὴν ὥρην χολὴν ἐμέουσι, καὶ ἐν τῇσι φαρμακοποσίῃσι [1]χολωδέστατα καθαίρονται, δῆλον δὲ καὶ τοῖσι πυρετοῖσι καὶ τοῖσι χρώμασι τῶν ἀνθρώπων. Τὸ δὲ φλέγμα τῆς θερείης ἀσθενέστατόν ἐστι αὐτὸ ἑωυτοῦ· ἐναντίη γὰρ αὐτοῦ τῇ φύσι ἐστὶ ἡ ὥρη, ξηρή τε γὰρ ἐστὶ καὶ θερμή. Τὸ δὲ αἷμα τοῦ φθινοπώρου ἐλάχιστον γίγνεται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ξηρόν τε γάρ ἐστι τὸ φθινόπωρον καὶ ψύχειν ἤδη ἄρχεται τὸν ἄνθρωπον· ἡ δὲ μελαίνη χολὴ τοῦ φθινοπώρου πλείστη τε καὶ ἰσχυροτάτη ἐστί. Ὁκόταν δὲ ὁ χειμὼν καταλαμβάνῃ, ἥ τε χολὴ ψυχομένη ὀλίγη γίγνεται, καὶ τὸ φλέγμα αὔξεται πάλιν [2]ὑπό τε τῶν ὑετῶν τοῦ πλήθεος καὶ [3]τῶν νυκτῶν τοῦ μήκεος. Ἔχει μὲν οὖν ταῦτα πάντα αἰεὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ δὲ τῆς περιϊσταμένης ὥρης ποτὲ μὲν πλείω γίγνεται [4]αὐτὰ ἑωυτῶν, ποτὲ δὲ ἐλάσσω, [5]ἕκαστον κατὰ μέρος τε καὶ κατὰ φύσιν. [6]Ὡς γὰρ ὁ ἐνιαυτὸς μετέχει μὲν πᾶς πάντων καὶ τῶν θερμῶν καὶ τῶν ψυχρῶν καὶ τῶν ξηρῶν καὶ τῶν ὑγρῶν, οὐ γὰρ ἂν μείνειε οὐδὲν οὐδένα χρόνον ἄνευ πάντων τῶν ἐνεόντων ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ, ἀλλ' εἰ ἕν τί [7]γε ἐκλίποι, πάντ' ἂν ἀφανισθείη· [8]ὑπὸ γὰρ τῆς αὐτῆς ἀνάγκης πάντα ξυνέστηκέ τε καὶ τρέφεται ὑπ' ἀλλήλων· οὕτω δὲ καὶ εἴ τι ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκλίποι τούτων τῶν ξυγγεγονότων, οὐκ ἂν δύναιτο ζῆν ὤνθρωπος. Ἰσχύει δ' ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ποτὲ

potiones biliosa repurgentur. Idem quoque ex febribus et hominum coloribus patet. At pituita aestate maxime imbecillis est, quod ea tempestas ob siccitatem et caliditatem eius naturae adversetur. Per auctumnum vero sanguis paucissimus in homine gignitur, si quidem siccus est auctumnus et hominem iam refrigerare incipit. Bilis autem atra auctumno tum plurima tum vehementissima est. At ineunte hieme bilis perfrigerata pauca gignitur et pituita rursus augetur tum ob pluviarum copiam, tum noctium longitudinem. Haec igitur omnia perpetuo hominis corpus obtinet, sed pro mutati temporis anni ratione singula tum pro parte, tum pro natura modo inter se augentur, modo etiam imminuuntur. Ut enim annus omnis omnium quidem et calidorum et frigidorum et siccorum et humidorum est particeps, neque enim quidquam ne minimo quidem tempore sine omnibus, quae in mundo exsistunt, perduraverit, verum si unum quodpiam deficiat, omnia aboleantur, cum ex eadem necessitate consistant omnia et alantur invicem, — ita si quid ex his, quae in homine sunt connata, defecerit, is utique vivere nequeat. In anno autem modo hiems maxime viget, modo ver, nunc etiam aestas, nunc auctumnus; sic quoque in homine modo quidem pituita invalescit, modo sanguis, interdum etiam bilis, primum quidem flava, mox quoque atra appellata. Cuius rei evidentissimum est argumentum, quod si eidem homini idem medica-

[1] χολωδέστερα. — [2] ἀπό. — [3] ὑπὸ τοῦ μήκεος τῶν ν. — [4] σφῶν αὐτὰ ἑωυτέων. — [5] ἕκαστα. — [6] ὥσπερ ὁ ἐ. — [7] γε om. — [8] ἀπό.

γνοίης δ' ἂν — ἀνθρώπων.] χολωδέστατα in his Littr. ex A. C. χολωδέστερα vulgo; — καὶ ἐν τοῖσι πυρ. libri sex apud Littr.

τὸ δὲ φλέγμα — θερμή.] δέ om. Gal.; τῆς θερείης rursus C. E., τῆς θερίης vulg.; τοῦ θέρεος A. ἀσθενέστερον Gal., sex libri Littréi, Lind., Mack.; — ξηρή τε ἐοῦσα καὶ θ. A.

τὸ δὲ αἷμα — ἰσχυροτάτη ἐστι.] τὸ δ' α. Gal., Mack.; — ξηρότερόν τε γάρ ἐστι B., item Lind., Mack. sine τε. Sine dubio huic comparativo tribuerunt eam vim, qua minorem aliquem gradum indicat; quod num noster voluerit mihi non constat.

ὁκόταν — τοῦ μήκεος.] ἥ γε χολή novem codd. apud Littr., ὑπό τε τῶν ὑετῶν A. C.; vulgatam e V. notavi; καὶ ὑπὸ τῶν νυκτῶν dein Gal.

ἔχει — κατὰ φύσιν.] ἀΐδια pro αἰεί Gal, cod. A., ὥρης περιϊσταμένης A. C., Gal. exponit in comm. μεθισταμένης; — τότε μὲν — τότε δέ A; — σφῶν, quod e V. notavi, ante αὐτά om. A. solus, quem cum Littréo sequor. In κατὰ μέρος τε καὶ κ. φ. Gal., A. sequor cum Baumh., cett. omm. τε.

ὡς γὰρ — ὤνθρ.] ὥσπερ γάρ Gal., sine γάρ vulg., ὡς γάρ. A. B. L. Littr. οὐδὲ γὰρ ἄν C. Gal.; τούτων ante οὐδέν omisi cum A., supervacaneum esse docet alter comparationis terminus infra οὐκ ἂν δύναιτο ζῆν ὤνθρ. Ante ἐκλίποι ex A. γε addidit Littr. In ἐκ τοῦ ἀνθρ. A. praepositionem om. — Littr. ex A. C. ὤνθρ., vulgo ὁ. ἄ.

ἰσχύει δὲ — καλευμένη.] δ' C. Mack., δέ vulgo. Pro ποτέ Gal. singulis locis seqq. ποτέ. — Cod. B. om. μάλιστα; e cod. C. Littr. ἦρ dedit pro vulg. ἔαρ.

μὲν ὁ χειμὼν μάλιστα, τοτὲ δὲ τὸ [1] ἦρ, τοτὲ δὲ τὸ θέρος, τοτὲ δὲ τὸ φθινόπωρον· οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τοτὲ μὲν τὸ φλέγμα ἰσχύει, τοτὲ δὲ τὸ αἷμα, τοτὲ δὲ ἡ χολή, πρῶτον μὲν ἡ ξανθή, ἔπειτα δὲ ἡ μέλαινα [2] καλευμένη. Μαρτύριον δὲ [3] σαφέστατον, εἰ θέλοις τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ δοῦναι τὸ αὐτὸ φάρμακον τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ, [4] ἐμέεταί σοι τοῦ μὲν χειμῶνος [5] φλεγματωδέστατα, τοῦ δὲ ἦρος ὑγρότατα, τοῦ δὲ θέρεος χολωδέστατα, τοῦ δὲ φθινοπώρου μελάντατα.

mentum quater in anno exhibere voles, hieme quidem maxime pituitosa tibi evomet, vere autem valde humida, aestate admodum biliosa et auctumno nigerrima.

η'. [6] Ὀφείλει οὖν τούτων ὧδε ἐχόντων, ὁκόσα μὲν τῶν νοσημάτων [7] χειμῶνος αὔξεται, θέρεος λήγειν, ὁκόσα δὲ θέρεος αὔξεται, χειμῶνος λήγειν, ὁκόσα [8] μὴ αὐτῶν [9] ἐν περιόδῳ ἡμερέων ἀπαλλάσσεται· τὴν δὲ περίοδον αὖτις φράσω τὴν τῶν ἡμερέων. Ὁκόσα δὲ ἦρος γίγνεται νοσήματα προσδέχεσθαι χρὴ φθινοπώρου τὴν [9] ἀπάλλαξιν ἔσεσθαι αὐτῶν· ὁκόσα δὲ φθινοπωρινὰ νοσήματα, τούτων τοῦ ἦρος ἀνάγκη τὴν ἀπάλλαξιν γενέσθαι· ὅ τι δ' ἂν τὰς ὥρας ταύτας ὑπερβάλλῃ νόσημα, εἰδέναι χρὴ ἐνιαύσιον ἐσόμενον. Καὶ τὸν ἰητρὸν οὕτω χρὴ ἰᾶσθαι [10] τὰ νοσήματα ὡς ἑκάστου τούτων ἰσχύοντος ἐν τῷ σώματι κατὰ τὴν ὥρην τὴν [11] αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐοῦσαν [12] μάλιστα.

8. Cum igitur haec ita se habeant, oportet morbos, qui hieme augentur, aestate desinere et eos, qui aestate increscunt, hieme cessare, nisi intra certum dierum circuitum solvantur; de quo circuitu alias nobis dicendum est. Morborum vero qui vere oriuntur liberatio ad auctumnum exspectanda est et auctumnalium morborum discessum vere fieri necesse est. Quod si quis haec anni tempora morbus superaverit, hunc annuum fore sciendum est. Atque ita medicum morbis mederi convenit, adhibita horum cuiusque consideratione, quod in corpore praevalet pro anni temporis ratione, quod suae naturae maxime accommodatum exsistit.

—

θ'. Εἰδέναι δὲ χρὴ καὶ τάδε πρὸς ἐκείνοισι· ὁκόσα πλησμονὴ τίκτει νοσήματα, κένωσις [13] ἰᾶται, ὁκόσα δὲ ἀπὸ κενώσιος [14] γίγνεται,

9. Insuper haec quoque nosse oportet, quod morbos, quos repletio parit, sanat evacuatio et qui ex evacuatione oriuntur, repletione curan-

[1] ἔαρ. — [2] καλεομένη. — [3] σαφέστερον. — [4] ἐμεῖται. — [5] φλεγματωδέστερα. — [6] ὠφείλει. — [7] τοῦ χ. — [8] δέ. — [9] ἀπαλλαγὴν ὁκόσα. — [10] πρὸς τὰ νοσ. — [11] ἑωυτοῦ· — [12] μάλιστα δὲ χρὴ εἰδ. — [13] ἴηται. — [14] γίνηται νοσήματα.

μαρτύριον — μελάντατα.] Superlat. σαφέστατον pro vulgata, quam e V. noto, Gal., libri sex, aut septem, si velis Littréi, tum Lind., Baumb., Littr.; — θέλοις A. C. ἐθέλεις vulg.; — ἐμεῖται A. γ.; — φλεγματωδέστερα — ὑγρότερα — χολωδέστερα — μελάντερα Lind., multi libri Littréi; sed plures primum tantum comparativum habent, neque omnes eosdem.

8. ὀφείλει — ἡμερέων.] Alios principio periodi legisse φιλεῖ monet Gal. p. 100. comm. (Kühn.); — γοῦν cod. B. οὕτως ἐχ. libri tres Littréi et Gal.; θέρεος φθίνειν A.; — δὲ μή sex codd. Littréi, cf. Voss. lect.; — αὐτῶν om. A., qui dein αὖτις, vulgo αὖθις.

ὁκόσα δὲ ἦρος — ἐσόμενον.] ἀπάλλαξιν sine articulo A. B. ε. Lind.; — χρή om. C.; — τὴν ἀπάλλαξιν ἔσεσθαι αὐτῶν est lect. codicis A. a Littréo recepta; τὴν ἀπαλλαγὴν ἔσεσθαι τῆς νούσου C.; vulgatam e V. notavi. — A. dein ὅσα et φθιν. τὰ νοσήμ.; — ὑπερβάλλοι cod. unus. Ego de meo expunxi e vulgato ὡς ἐνιαύσιον αὐτὸ ἐσόμενον voculas otiosas ὡς et αὐτό.

καὶ τὸν ἰητρὸν — μάλιστα.] Illud ἰᾶσθαι πρὸς τὰ νοσ., quod e V. noto, in multis codd. reperit Littr.; — αὐτῷ A. praebuit Littréo pro vulg. ἑωυτῷ, aliis mss. et Gal. ἑωυτοῦ habentibus; — ἐοῦσαν A. Gal. — Denique lect. μάλιστα δὲ χρὴ εἰδέναι καί, quam e V. noto, in novem codd. vidit Littréus.

9. εἰδέναι δὲ χρὴ — ἰᾶται.] Vulgo ὅτι ὁκόσα, sed cum cod. A. ὅτι omisi, tum ex eodem libro in hac periodo ἰᾶται scripsi pro ceterorum ἴηται singulis locis deinceps, quia de Ionismo dubito. Item huius cod. auctoritate eieci νοσήματα ante πλησμονὴ ἰᾶται; — Gal.: ὁκόσα δὲ ὑπερτέρη ἀργίη νοσήματα τίκτει, ταλαιπωρίη ἴηται, item A., nisi quod hic ταῦτα ταλαιπωρίη ἰᾶται habet; quinque libri Littréi:

πλησμονὴ ἰᾶται, ὁκόσα δὲ ἀπὸ ταλαιπωρίης γίγνεται, ἀναπαῦσις ἰᾶται, ὁκόσα δ' ὑπ' ἀργίης τίκτεται, ταλαιπωρίη ἰᾶται. Τὸ δὲ ξύμπαν γνῶναι δεῖ τὸν ἰητρὸν ἐναντίον ἵστασθαι τοῖσι καθεστεῶσι καὶ νοσήμασι καὶ εἴδεσι καὶ ὥρῃσι καὶ ἡλικίῃσι καὶ τὰ ξυντεταμένα λύειν καὶ τὰ λελυμένα ξυντείνειν· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὸ κάμνον ἀναπαύοιτο, ἥ τε ἴησις τοῦτό μοι δοκέει εἶναι.

tur, et qui ex immoderato labore fiunt, eos quies sanat, quique ex otio gignuntur, immoderato labore tolluntur. Omninoque medicum sua prudentia obviam ire convenit morbis instantibus et naturis et anni temporibus et aetatibus, contentaque solvere et soluta intendere.

—

ι'. [1]Αἱ δὲ νοῦσοι γίγνονται, αἱ μὲν ἀπὸ [2]τῶν διαιτημάτων, αἱ δὲ ἀπὸ τοῦ πνεύματος, ὃ ἐσαγόμενοι ζῶμεν. Τὴν δὲ διάγνωσιν χρὴ [3]ἑκατέρων ὧδε ποιέεσθαι· ὁκόταν μὲν ὑπὸ νοσήματος ἑνὸς πολλοὶ ἄνθρωποι ἁλίσκωνται κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τὴν αἰτίην χρὴ ἀνατιθέναι τούτῳ ὅ τι κοινότατόν ἐστι καὶ μάλιστα αὐτῷ πάντες χρεόμεθα· ἔστι δὲ τοῦτο ὃ ἀναπνέομεν. Φανερὸν γὰρ [4]δὴ ὅτι τά [5]γε διαιτήματα ἑκάστου ἡμέων οὐκ αἴτιά ἐστι, ὅτε ἅπτεται πάντων ἡ νοῦσος ἑξῆς καὶ τῶν νεωτέρων καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν ὁμοίως καὶ τῶν θωρησσομένων καὶ τῶν ὑδροποτεόντων καὶ τῶν μᾶζαν ἐσθιόντων καὶ τῶν [6]ἀρτοσιτεόντων, καὶ τῶν πολλὰ ταλαιπωρεόντων καὶ τῶν ὀλίγα· οὐκ ἂν οὖν τά γε διαιτήματα αἴτια εἴη, ὁκόταν διαιτεύμενοι πάντα τρόπον οἱ ἄνθρωποι ἁλίσκωνται ὑπὸ τῆς αὐτῆς νούσου. Ὁκόταν δ' αἱ νοῦσοι γίγνωνται παντοδαπαὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, δῆλον ὅτι τὰ διαιτήματά ἐστι αἴτια ἕκαστα ἑκάστοισι καὶ τὴν θεραπείην χρὴ ποι-

10. Morbi vero partim ex vivendi ratione, partim etiam ex spiritu, quem vivendo trahimus, proveniunt. At utrumque genus hac ratione discernas. Ubi complures uno morbo eadem tempestate vexantur, in id, quod maxime commune est, quoque omnes utimur, potissimum reiicienda causa est. Id autem est, quod inspirando trahimus. Quod enim vivendi cuiusque nostrum ratio in causa non sit, iam liquido constat, cum morbus omnes continenter attingat, et iuvenes et senes et mulieres et viros, perindeque temulentos et abstemios, tam eos qui maza quam qui pane victitant et eos qui multis quam qui paucis exercitationibus utuntur. Non igitur victus rationi assignanda causa est, cum cuiusque generis victu utentes eodem morbo corripiuntur. Cum vero eodem tempore cuiusque modi morbi oriuntur, sua procul dubio cuique vivendi ratio in causa est, adhibendaque curatio adversus morbi causam instando, quemadmodum alias etiam a nobis dictum est, et victus rationem immutando.

[1] In marg. ὅρα πῶς καὶ πόθεν αἱ νοῦσοι γίνονται. — [2] τῶν om. — [3] ἑκατέρων. — [4] ἤδη. — [5] γε om. — [6] ἄρτῳ σιτεόντων.

ὁκόσα δὲ ἡ ἀργίη νοσήματα τίκτει. — C. ὁκόσα δὲ ὑπ' ἀργίης νοσήματα τίκτεται. Parum fidei habeo addito ὑπερτέρη in Galeni et cod. A. lect. —, ceterum puto fere seligere licere quod lubeat.

τὸ δὲ ξύμπαν — εἶναι.] καθεστηκόσι Gal., A., Mack.; καί ante νοσήμασι om. A., qui ἰδέῃσι habet. E Galeni in comm. (p. 116.) observatione scripsi ξυντεταμένα pro ceterorum ξυντείνοντα, quod quominus probem me impedit seq. ξυντείνειν, nam licet ξυντείνοντα intransitive dici possit, mirum sit tamen eo loco id ita usurpari, et statim post rursus transitivo sensu poni.

αἱ δὲ νοῦσοι — ζῶμεν.] αἱ μὲν ν. quatuor codd. apud Littr. — Articulum ante διαιτημάτων omm. Gal., novem codd. Littréi, cf. lectt. V. —; αἱ δ' ἀπό Gal.

10. τὴν δὲ διάγνωσιν — ἀναπνέομεν.] ἑκατέρου e solo A. recepit Littr.; non video hoc praestare prae plurali ceterorum omnium. Gal. ὅ τι ἂν κοινότ.; recepit Mack. Vulgo χρεώμεθα, A. χρωμ., unus Par. K. χρεόμεθα.

Φανερὸν — νούσου.] δή Gal. A. C., ἤδη vulg., notum autem ἤδη eodem sensu, quo δή, usurpari, illud recepit Littr.; τά γε διαιτ. Littr. e Gal., cett. omm. γε; — cod. A. ὅτι γε ἅπτεται; — Gal., A. ὁμοίως δὲ καί; recepit Mack. — Vulgata: ἄρτον σιτεόντων, alii libri ἄρτῳ σιτεόντων, in quo latet lectio in aliis servata ἀρτοσιτεόντων, quam unice veram esse docet supra obvium ὑδροποτεόντων: Littr. ex A. ἄρτον σιτευμένων, quae tamen otiosa correctio est. Dein ὀλίγα καμνόντων unus cod. B. et Lind.; qui emblema hoc recipere non debuerat. A. τὰ διαιτ.; πάντα τρόπον Gal., πάντας τρόπους vulg.

ὁκόταν — μεταβολῇ.] δ' αἱ ν. Gal., δὲ αἱ ν. vulg.; —

ἐέσθαι ἐναντιούμενον τῇ προφάσι τῆς νούσου, ὥσπερ μοι πέφρασται καὶ ἑτέρωθι, καὶ τῇ τῶν διαιτημάτων μεταβολῇ. Δῆλον γὰρ ὅτι οἷσί γε [1] χρέεσθαι εἴωθε ὥνθρωπος διαιτήμασι, οὐκ ἐπιτήδειά οἵ ἐστι ἢ πάντα, ἢ τὰ πλείω, ἢ ἕν [2] γέ τι αὐτῶν· ἃ δεῖ καταμαθόντα μεταβάλλειν καὶ σκεψάμενον τοῦ ἀνθρώπου τὴν φύσιν τήν τε ἡλικίην καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν ὥρην τοῦ ἔτεος καὶ τῆς νούσου τὸν τρόπον τὴν θεραπείην ποιέεσθαι, ποτὲ μὲν ἀφαιρέοντα, ποτὲ δὲ προστιθέντα, ὥσπερ μοι καὶ πάλαι εἴρηται, πρὸς [3] ἕκαστα τῶν ἡλικιέων καὶ τῶν ὡρέων [4] καὶ τῶν εἰδέων καὶ τῶν νούσων ἔν τε τῇσι φαρμακείῃσι προστρέπεσθαι καὶ ἐν τοῖσι διαιτήμασι. Ὁκόταν δὲ νοσήματος ἑνὸς ἐπιδημίη καθεστήκῃ, δῆλον ὅτι οὐ τὰ διαιτήματα αἴτιά ἐστι, ἀλλ' ὃ ἀναπνέομεν, τοῦτο αἴτιόν ἐστι, καὶ δῆλον ὅτι τοῦτο νοσερήν τινα ἀπόκρισιν ἔχον [5] ἀνιᾷ. Τοῦτον [6] οὖν χρὴ τὸν χρόνον τὰς παραινέσιας ποιέεσθαι τοῖσι ἀνθρώποισι τοιάσδε· τὰ μὲν διαιτήματα μὴ μεταβάλλειν, [7] ὅτι γε οὐκ αἴτιά ἐστι τῆς νούσου, τὸ δὲ σῶμα ὁρᾷν, ὅκως ἔσται ὡς ἀογκότατον καὶ ἀσθενέστατον, τῶν [8] τε σιτίων ἀφαιρέοντα καὶ τῶν ποτῶν, οἷσι εἰώθει χρέεσθαι, κατ' ὀλίγον, — ἢν γὰρ μεταβάλλῃ ταχέως τὴν δίαιταν, κίνδυνος καὶ ἀπὸ τῆς μεταβολῆς νεώτερόν τι [9] γενέσθαι ἐν τῷ σώματι, — ἀλλὰ χρὴ τοῖσι μὲν διαιτήμασι οὕτω χρέεσθαι, ὅτε γε [10] φαίνεται μηδὲν ἀδικέοντα τὸν ἄνθρωπον· —

Quandoquidem constat victus genus, quo quis utitur, aut ex toto, aut magna ex parte, aut in eorum aliquo minime ei esse accommodatum. Quo cognito immutare et adhibita in considerationem cuiusque natura, aetate, forma, anni tempore et morbi genere ad curationem aggredi oportet, nunc quidem detrahendo, nunc vero addendo, ita ut, quemadmodum iamdudum a me dictum est, ad singulas aetates et anni tempora et naturas et morbos contrariam tum medicamentorum tum victus rationem adhibeas. At vero ubi morbus aliquis populariter grassatus fuerit, constat non victus rationem in causa esse, sed quod spirando ducimus, ac manifestum est ipsum hoc morbosa quadam secretione contracta laedere. Eo igitur tempore his exhortationibus homines sunt admonendi, ut ne victus quidem rationem immutent, cum morbi causa minime exsistat; provideant vero ut corpus quam minime intumescat sitque attenuatissimum, tum cibos, tum potus, quibus uti consueverunt, sensim demendo. Si quis enim subito victus rationem immutet, ne quid in corpore ex immutatione innovetur, periculum est. Sed solita victus ratio servanda est, ubi nihil quidem laedere videtur, atque insuper ut aëris quam minimum in os influat, isque ut maxime peregrinus sit providendum, tum regionum loca, in quibus morbus consistit, quoad eius fieri poterit, permutando, tum corpora extenuando. Ita enim minime multum ac

1 χρῆσθαι ε. ὁ ἀνθ. — 2 γε om. — 3 ἑκάστας. — 4 καὶ ἰδέων. — 5 ἂν εἴη. — 6 οὖν om. — 7 ὅτε. — 8 σιτίων τε. — 9 γίνεσθαι. — 10 φαίνονται.

κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους C. καὶ ἐκ τῶν διαιτημάτων μεταβάλλειν vulg., quod autem cum Littr. dedi, multorum codd. et Galeni lectio est.

δῆλον γὰρ — διαιτήμασι.] δ. γὰρ δὴ ὅτι Gal., Mack.; χρέεσθαι Gal., Littr., χρῆσθαι ceteri; ὥνθρ. ex A. C. Littr., ὁ ἄ. vulgo; — ἕν τι sine γε libri octo Littréi; — χρὴ καταμανθάνοντα Gal.; καὶ τὴν θεραπ. duo codd.; πρὸς ἕκαστα A. B. Lind., Littr., vulgatam e V. notavi; — εἰδέων Littr. ex A. K. ε. ἰδεῶν vulg. — τῇ φαρμακείῃ Gal., A.; — προστρέπεσθαι A., προτρέπεσθαι vulgo; — ἐν τῇσι διαίτῃσι B., ἐν τῇ διαίτῃ A.

ὁκόταν — ἀνιᾷ.] ἑνός τινος cod. ε.; καταστῇ B. Lind.; τοῦτ' αἴτιον Gal. — Postremum verbum periodi in libris scribitur ἂν εἴη, quod offendit Littréum, qui ἀνίει reponit. Vere iudicavit ἂν εἴη vitiosum esse, sed quorsum ἀνίει aër, de quo hic sermo est? Totum ἀνίει incongruum est et alia est corruptelae ratio; illud ANEIH confusis I et EI ortum debet et ANIHI olim scriptum fuit, itaque quum Ionismo ἀνιῇ non satis fidei habeam ἀνιᾷ scripsi. Idem vitium olim sustuli in Aretaeo, ubi vide Addenda et corrig.

τοῦτον οὖν χρὴ — οἱ ἄνθρωποι.] οὖν e Gal. recepit Littr., vulgo abest; — ὅτε cum Voss. multi Parr.; — ὁρῆν Gal. εὐογκότατον non pauci codd., dein εὐσθενέστατον Lind. de suo, uti videtur; falso tamen credidit locum vitio laborare; Brentius in Calvi ed. reddidit: „prospiciant ut corpus sit quam solidissimum et attenuatissimum." Recte, me iudice, nam re vera ἀσθενής h. l. valet λεπτός, modo conferas infra obvium λεπτύνοντα. Dein εἴωθε χρῆσθαι A.; — μεταβάλῃ vulg.; praesens vero Gal. plures codd. Parr., Mack., Littr.; — γενέσθαι A. Gal., Littr., γίνεσθαι vulg.; — χρῆσθαι A. Gal.; — ὅτε φαίνεται A. C. Gal., ὅτε γε φαίνονται vulg.; iidem illi οὐδέν. Porro ἐς τὸ σῶμα A., Gal., τὸν στόμαχον Lind.; ξηροτάτη Lind.; ἔσται om. A.; μεταβάλλοντα Gal., cod. Serv. Foes., C. Littr. μεταβα-

τοῦ δὲ πνεύματος ὅκως [1] ἡ ῥύσις ὡς ἐλαχίστη ἐς τὸ στόμα ἐσίῃ καὶ ὡς ξενωτάτη ἔσται, προμηθέεσθαι, τῶν τε χωρίων τοὺς τόπους μεταβάλλοντα ἐς δύναμιν, ἐν οἷσι ἂν ἡ νοῦσος καθεστήκῃ, καὶ τὰ σώματα λεπτύνοντα· οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα πολλοῦ τε καὶ πυκνοῦ τοῦ πνεύματος χρήζοιεν οἱ ἄνθρωποι.

frequentem spiritum homines ex necessitate attrahent.

—

ια΄. Ὁκόσα δὲ τῶν νοσημάτων γίγνεται ἀπὸ τοῦ σώματος τῶν μελέων τοῦ ἰσχυροτάτου, ταῦτα δεινότατά ἐστι· [2] καὶ γὰρ ἢν αὐτοῦ μένῃ, ἔνθα ἂν ἄρξηται, ἀνάγκη τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν μελέων πονεομένου, ἅπαν τὸ σῶμα ὀχλέεσθαι· καὶ [3] ἢν ἐπί τι τῶν ἀσθενεστέρων [4] ἀφίκηται ἀπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου, χαλεπαὶ αἱ ἀπολύσιες γίγνονται. Ὁκόσα δ' ἂν ἀπὸ τῶν ἀσθενεστέρων ἐπὶ τὰ [5] ἰσχυρότερα ἔλθῃ, εὐλυτώτερά ἐστι· [6] ὑπὸ γὰρ τῆς ἰσχύος [7] ἀποκληΐζεται ῥηϊδίως τὰ ἐπιρρέοντα.

11. Morbi autem a validissima corporis parte orti gravissimi exsistunt. Etenim si unde originem sumpserunt, isthic perstiterint, cum pars validissima laboret, corpus universum molestia affici necesse est. Quod si ad imbecilliorem aliquam ex validissima devenerint, difficiles habent absolutiones. Quicumque vero ab imbecillioribus ad valentiores veniunt facilius solvuntur, quod quae adfluunt facile per robur partium excluduntur.

—

ιβ΄. [Αἱ παχύταται δὲ τῶν φλεβῶν ὧδε πεφύκασι· τέσσαρα ζεύγεά ἐστι ἐν τῷ σώματι καὶ ἓν [8] μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ὄπισθεν διὰ τοῦ αὐχένος ἔξωθεν παρὰ τὴν ῥάχιν ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν ἐπὶ τὰ ἰσχία ἀφικνέεται καὶ ἐς τὰ σκέλεα, ἔπειτα διὰ τῶν κνημέων [9] ἐπὶ τῶν σφυρῶν [10] τὰ ἔξω καὶ ἐς τοὺς πόδας. δι-

12. [At venae crassissimae hunc natura ortum sortitae sunt. Quatuor earum sunt paria in corpore, quorum primum ex capite retro per cervicem parte exteriore iuxta utraque spinae latera in coxendices et crura pervadit, deinde per tibias ad exteriorem malleolorum partem et pedes pervenit. In dorsi igitur et coxendi-

[1] ἐλαχίστη ἡ ῥεῦσις ἐς τὸ στ. ἐσίοι. — [2] ἄρ ἢν αὐτοῦ μὲν μ. — [3] ἢν om. — [4] τι ἀφικ. — [5] ἰσχυρότατα ἔλθοι. — [6] ἀπό. — [7] ἀπαλλάσσεται. — [8] μενὸν. — [9] καί. — [10] ἐς τὰ ἐ.

λόντα vulg., μεταβάλλοντας A. τοῦ πνεύματος cum A. scripsi, cett. τοῦ omm.

11. ἀπὸ τοῦ σώμ.] ἀπ' αὐτοῦ τοῦ σ. A., qui dein ταῦτα δὲ δεινότ. Porro ἢν αὐτοῦ μὲν μένῃ novem codd. Littréi; — ἔνθ' ἂν A. et πονευμένου πᾶν. Dein ὀχλέεσθαι recepi cum Mack. e Gal., ubi vulgo πονέεσθαι.

καὶ ἢν κ. τ. λ.] κἂν vulg. καὶ ἢν Gal., A., Mack., Littr. κἢν C.; — ἐπὶ τῶν ἀσθενεστέρων τι Gal., A., ἐπὶ τὰ ἀσθενέστερα B.; τι ante ἀφίκηται etiam adscribunt Ald., novem codd. Littréi; — ἰσχυροτάτου Gal., A.

ὁκόσα — ἐπιρρέοντα.] ἰσχυρότατα codd. tres; ἀπὸ γὰρ τῆς ἰσχ. cod. Serv. Foësii. — Tandem ἀποκληΐζεται cum cod. A. scripsi, ubi vulgo ἀπαλλάσσεται, sed Gal. in textu ἀποκλείζεται, quod non uno modo scribi monet in comm. p. 129., qui locus prave scriptus: διό, legimus, καὶ διαφόρως ἔγραψαν οἱ ἐξηγηταὶ τὴν τοῦ ἀποκλείζεται ἐξήγησιν· ἔνιοι μὲν ἀποκλείζεται γράψαντες, ἔνιοι δὲ ἀποκλείεται, τινὲς δὲ ἀποπαγιώσεται τὴν τρίτην συλλαβὴν τοῦ ἀποπαγιώσεται ῥήματος διὰ τοῦ ω προενεγκάμενοι, τινὲς δὲ διὰ τοῦ η καὶ σ, καθάπερ ὁ Διοσκουρίδης. ἀπὸ τοῦ παγήσεσθαί! φασιν ἀντὶ τοῦ ἀποκρούεσθαι εἰρῆσθαι τοῦτο τὸ ῥῆμα. ἀλλ' εἴπερ ἀπὸ τῶν ἀσθενεστέρων μορίων ἐπί τι τῶν ἰσχυροτέρων ἀφικνούμενος ὁ λυπῶν χυμὸς ἀποκρουσθείη, πάλιν ὑπ' αὐτοῦ πλέον οὐδὲν οὕτω γε τῷ κάμνοντι γένοιτο. βέλτιον οὖν γράφειν τὴν λέξιν ὧδέ πως. ἀπὸ (imo ὑπὸ) γὰρ τῆς ἰσχύος ἀναλώσεται τὰ ἐπιρρέοντα, τουτέστιν ἀναλωθήσεται πεττόμενά τε καὶ διαφορούμενα. Littréus pro ἀποπαγιώσεται legendum putat ἀναλώσεται, quod congruit cum iis, quae Gal. habet de tertia syllaba per ω scripta; pro παγήσεται legendum putat ἀποπαλήσεται. Ego meliora non video. Nolim tamen cum Littréo ἀναλώσεται recipere, quia hoc minus quam ἀποκλείζεται, aut ἀποπαλήσεται cum loci totius ratione congruere puto et Galeno tantum praeplacuerit propter suam theoriam, quam in fine loci laudati nobis exponit. Duo illa verba literarum confusione alterum ex altero nasci potuerunt, non ἀναλώσεται; quod item facit ut hoc minus arrideat. Vulgata unde nata sit e Galeni verbis non apparet. Itaque confugio ad Ionicam formam verbi in textu Galenico obvii, quam cod. A. suppeditat. Puto autem hac lectione significari τὰ ἐπιρρέοντα ἀποκληΐζεσθαι, ita ut in parte eiusmodi robustiore haerere nequeant. Ceterum et Galeni locum et verbum, de quo agit, futurorum editorum curis commendatum cupio.

ἥκει. Δεῖ οὖν τὰς φλεβοτομίας τὰς ἐπὶ τῶν ἀλγημάτων τῶν ἐν τῷ νώτῳ καὶ τοῖσι ἰσχίοισι ἀπὸ τῶν ἰγνύων ποιέεσθαι καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν ἔξωθεν. Αἱ δ' ἕτεραι φλέβες [1]ἐκ τῆς κεφαλῆς παρὰ τὰ οὔατα διὰ τοῦ αὐχένος ἔσωθεν παρὰ τὴν ῥάχιν ἑκατέρωθεν φέρουσι παρὰ τὰς [2]ψύας ἐς τοὺς ὄρχιας καὶ ἐς τοὺς μηροὺς καὶ διὰ τῶν ἰγνύων ἐκ τοῦ ἔσωθεν μέρεος, ἔπειτα διὰ τῶν κνημέων ἐπὶ τῶν σφυρῶν [3]τὰ ἔσωθεν καὶ ἐς τοὺς πόδας. Δεῖ οὖν τὰς φλεβοτομίας πρὸς τὰς ὀδύνας ποιέεσθαι τὰς ἀπὸ τῶν [4]ψυῶν καὶ τῶν ὀρχίων [5]ἀπὸ τῶν ἰγνύων καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν ἔσωθεν. Αἱ δὲ τρίται φλέβες ἐκ τῶν κροτάφων διὰ τοῦ αὐχένος ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας ἔπειτα ξυμφέρονται ἐς τὸν πνεύμονα καὶ ἀφικνέονται ἡ μὲν ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐς τὰ ἀριστερὰ, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐς τὰ δεξιά· καὶ ἡ μὲν δεξιὴ ἀφικνέεται [6]ἐκ τοῦ πνεύμονος ὑπὸ τὸν μαζὸν καὶ ἐς τὸν σπλῆνα καὶ ἐς τὸν νεφρόν· ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐς τὰ δεξιὰ ἐκ τοῦ πνεύμονος ὑπὸ τὸν μαζὸν καὶ ἐς τὸ ἧπαρ καὶ ἐς τὸν νεφρόν· τελευτῶσι δὲ ἐς τὸν ἀρχὸν αὗται ἑκάτεραι. Αἱ δὲ τέταρται ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν

cum doloribus ex poplitibus et malleolorum parte externa venae sectiones fieri debent. Alterae autem venae ex capite exortae iuxta aures per cervicem intro secundum spinam utraque ex parte iuxta lumbos ad testes et femora et per poplites interiore ex parte indeque per tibias ad malleolorum partes internas et ad pedes deferuntur. Proinde in lumborum et testium doloribus sanguis ex poplitibus et malleolorum interioribus partibus mittendus est. Tertium par venarum ex temporibus per cervicem subter scapulas, inde ad pulmonem utrinque congreditur et haec quidem ex dextris ad sinistra, illa vero a sinistris ad dextra pervenit. Et dextra quidem ex pulmone mammam subiens et ad lienem et ad renem tendit. Quae vero a sinistris ad dextra procedit, ex pulmone mammam subiens et iecur et renem petit. Utraque postremo in rectum intestinum desinit. Quartum par ex anteriore capitis parte et oculis cervicem et claviculas subit, indeque per superiora in brachiorum flexus tendit, posteaque per cubitus ad primas manuum iuncturas et digitos, rursusque a digitis per palmas manuum et cubitos ad superiora, ad flexuras, et per in-

[1] ἔχουσιν ἐκ. — [2] ψόας. — [3] τά om. — [4] ψοῶν. — [5] καὶ τῶν ἰγν. — [6] ἐκ τοῦ πνευμ. om.

12. *αἱ παχύταται — διήκει.*] *δέ* omm. A. C., difficile de eiusmodi re iudicium, quum nescias, e quo nexu cum aliis relictum sit hoc fragmentum; — *αἱ μὲν αὐτῶν* cod. H. in m. *ἓν μὲν δὴ ἀ.* Gal. In vulgato *ἐπὶ τὴν ῥάχιν — παρὰ τὰ ἰσχία* praepositiones sedem invicem commutare iussi, collato loco ex Arist. Hist. an. III. 2. (p. 91. Schneid.), unus cod. A. saltem *παρὰ τὴν ῥάχιν* habet.; *ἀπικνέεται* C.; *ἐπὶ τῶν σφυρῶν* cum Littr. ex A. dedi, *ἕως τῶν σφ.* Gal., Mack., vulgatam e V. notavi. Pro *διήκει* A. *ἀφίκη*, i. e. *ἀφήκει*.

δεῖ οὖν — ἔξωθεν.] *τάς* ante *ἐπὶ τῶν ἀλγ.* om. A., tum *καὶ ἐν τοῖσι ἰσχ.* habet.

αἱ δ' ἕτεραι — ἐς τοὺς πόδας.] *αἱ δὲ δεύτεραι* codd. Serv. et Fevr. Foësii, Lind. Post *φλέβες* vulg. *ἔχουσι*, uti e V. notavi; Gal. *ἔχουσαι τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς κεφ.*, — cod. A. *φλέβες ἀπὸ τῆς κεφ.* Cum Littréo hunc sequor, emblema alienum recte a libri descriptore deletum existimans; utrum ceterum, *ἐκ* an *ἀπό* scribas, non multum differt. — Cod. A. *ὦτα.* — Post *αὐχένος* ceteri *αἱ σφαγίτιδες καλεόμεναι*, quod emblema alienum eieci, quemadmodum etiam apud Arist. l. l. *αἱ καλοῦνται σφαγίτιδες* deletum vellem. In toto hoc fragmento non occurrunt nomina propria venarum, nisi *αἱ παχέαι* eo referre velis; itaque lector aliquis in hoc pari, certe eo loco, de quo hic sermo est, iugulares agnovit; idque adnotavit. Pro *ἔσωθεν παρὰ τὴν ῥ.* cod. Serv. *ἔξωθεν*, sed post *ἔσωθεν* ferunt *ἀπὸ τῆς κοίλης* Gal., unus Par.; — *ἐπὶ τὴν ῥάχιν* cod. Serv., Littr. *φέρουσι* e codd. revocavit, *φέρουσαι* Gal., sed *φέρονται* vulg., — Mack. *καὶ ἐς τοὺς ὀρχ.*, cod. A. om. *ἐς* ante *τοὺς μηρούς*. Vulgo *παρὰ τὰ σφυρὰ εἴσωθεν καὶ ἐς τοὺς πόδας*, in qua lect. *τά* ante *εἴσωθεν* e Gal. A. ε. recipit Littr. Verum A. J. *ἐπί* pro *παρά* ferunt, quod sine dubio scriptum fuit; sed *τὰ σφυρὰ τὰ εἴσωθεν* ineptum est, et vestigium obfert veteris *τῶν σφυρῶν τὰ εἴσωθεν*, quod praefero prae vulg. *τὰ σφυρὰ ἔσωθεν*, quod infra usurpatur, ubi locus venae secandae definitur. Ne temere *ἐπί* pro *παρά* scribere videar, dicam *παρά* in hoc capite esse *iuxta*, itaque haec praep. minus quam *ἐπί* congruit cum seq. *καὶ ἐς τοὺς πόδας*. Gal. *εἴσωθεν μέρεος*, in quo *μέρεος* emblema est alienum. — Unus cod. ε. habet *ἔξωθεν*. — Cod. A. om. *ἐς* ante *πόδας*.

δεῖ οὖν τὰς φλ. — ἔσωθεν.] In his *ἐπὶ τῶν ψυῶν* Lind. de suo, uti videtur, *ἐπί* scribens, cuius rei non apparet causa idonea.

αἱ δὲ τρίται — αὗται ἑκάτεραι.] *ἐπὶ τὰς ὠμοπλ.* septem libri apud Littr., *ὠμοπλάτους* C.; — *ἐπὶ τὸν π.* Gal. et *ἐκ τῶν δεξ.* et *ἡ δὲ ἐκ τῶν ἀρ. ἐπὶ τὰ δ.* — Porro *ἀφικνέεται καὶ ἐκ τοῦ πν.* Gal. et *ἐπὶ τὸν μ.* et *ἐκ τῶν ἀρ. ἐπὶ τὰ δ.*

αἱ δὲ τέταρται — ἀμφότεραι.] *αἱ δὲ τέτ. φλέβες* vulg., sed cum Gal., mss., Ald. *φλέβες* om. Littr.: *ὑπὲρ τὸν αὐχένα* cod. ε. vitio manifesto; vulg. *ὑπὸ τὸν αὐχένα* bene habet, Littréus *δέ* post *ἔπειτα* ex aliquot libris

ὀφθαλμῶν ὑπὸ τὸν αὐχένα καὶ τὰς κληῖδας, ἔπειτα ὑπὲρ τῶν βραχιόνων ἄνωθεν ἐς τὰς ξυγκαμπὰς, ἔπειτα [1] δὲ διὰ τῶν πήχεων [2] ἐπὶ τοὺς καρποὺς καὶ τοὺς δακτύλους· ἔπειτα ἀπὸ τῶν δακτύλων πάλιν διὰ τῶν [3] στηθέων τῶν χειρῶν καὶ τῶν πήχεων ἄνω ἐς τὰς ξυγκαμπὰς, καὶ διὰ τῶν βραχιόνων τοῦ κάτωθεν μέρεος ἐς τὰς μασχάλας καὶ ἀπὸ τῶν πλευρέων ἄνωθεν ἡ μὲν ἐς τὸν σπλῆνα ἀφικνέεται, ἡ δὲ ἐς τὸ ἧπαρ· ἔπειτα ὑπὲρ τῆς γαστρὸς ἐς τὸ αἰδοῖον τελευτῶσι ἀμφότεραι. Καὶ αἱ μὲν [4] παχέαι τῶν φλεβῶν ὧδε ἔχουσι. Εἰσὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς κοιλίης φλέβες ἀνὰ τὸ σῶμα πάμπολλαί τε καὶ παντοῖαι δι' ὧν ἡ τροφὴ τῷ σώματι ἔρχεται. Φέρουσι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν παχεῶν φλεβῶν ἐς τὴν κοιλίην καὶ ἐς τὸ ἄλλο σῶμα καὶ ἀπὸ τῶν ἔξω καὶ ἀπὸ τῶν εἴσω καὶ ἐς ἀλλήλας διαδιδόασι αἵ τε εἴσωθεν ἔξω καὶ αἱ ἔξωθεν εἴσω. Τὰς οὖν φλεβοτομίας δεῖ ποιέεσθαι κατὰ τούτους τοὺς λόγους· ἐπιτηδεύειν δὲ χρὴ τὰς τομὰς ὡς προσωτάτω τάμνειν ἀπὸ τῶν χωρίων, ἔνθα ἂν αἱ ὀδύναι μεμαθήκωσι γίγνεσθαι καὶ τὸ αἷμα ξυλλέγεσθαι· οὕτω γὰρ [5] ἂν ἥ τε μεταβολὴ ἥκιστα μεγάλη γίγνοιτο ἐξαπίνης καὶ τὸ ἔθος [6] μεταστήσαις ἂν, ὥστε μηκέτι ἐς τὸ αὐτὸ χωρίον ξυλλέγεσθαι.]

feriorem brachiorum partem ad axillas et per summas costas haec quidem ad lienem, altera vero ad iecur devenit, postea supra ventrem in pudendum utraque desinit. Atque ea est venarum crassarum natura. Exsistunt autem e ventriculo quoque permultae et variae venae, per quas in corpus alimentum transmittitur. Tendunt etiam ex crassis venis tam externis quam internis ad ventriculum et reliquum corpus aliae et inter se communicant internae cum externis, vicissimque externae cum internis. Has igitur mittendi sanguinis rationes servandae sunt, studendumque est ut quam longissime a locis, in quibus dolores fieri et sanguis colligi consuevit, venarum sectiones fiant. Hac namque ratione cum minime magna derepente mutatio continget, tum etiam consuetudinem tollendo effeceris, ut ne amplius eodem colligatur.]

—

ιγ'. Ὁκόσοι πῦον πολλὸν πτύουσι ἄτερ πυρετοῦ [7] ἐόντες καὶ ὁκόσοισι ὑπὸ τὸ οὖρον πῦον ὑφίσταται πολλὸν ἄτερ ὀδύνης [8] ἐοῦσι

13. Qui pus copiosum citra febrem exspuunt, quibusque absque dolore pus multum in urina subsidet, et qui alvi deiectiones, velut in diffi-

[1] δέ om. — [2] καὶ ἐπί. — [3] πύχέων (sic) ἄνωθεν ἐς τὰς ξυγκ. — [4] παχύταται. — [5] ἄν om. — [6] μεταστήσαι. — [7] ἐόντος. — [8] ἐούσης.

adscripsit et e Gal.; ego non feci, quia paulo post ἔπειτα δέ legitur. Dein ἀπὸ τῶν βρ. Cod. Serv. Foës., ἐπὶ τῶν βρ. codd. A. ε. — In ἔπειτα δέ cod. A. h. l. om. δέ, est autem δέ ex hoc libro supra receptum a Littréo. Vulg. διὰ τῶν πήχεων καὶ τῶν χειρῶν ἄνωθεν καὶ ἐπὶ τοὺς καρπούς legit, sed notata vocabula omm. Gal., plures codd., Ald., Littréus; in postremo καί addendo fluctuatio est in codd., sed dubium non est quin tollendum sit; — ἐς τοὺς καρπούς A. Vulgata deinde διὰ τῶν πήχεων καὶ τῶν χειρῶν, sed cod. A. διὰ τῶν στηθέων καὶ τῶν πήχεων, tum vero καί ante τῶν χειρῶν omm. libri octo apud Littr., qui locum refecit τῶν στηθέων recipiens, καί omittens, et χειρῶν in debitam sedem transferens. Ἄνω est lect. cod. A. a Littr. recepta pro vulg. ἄνωθεν. Gal. porro διὰ βραχιόνων sine articulo. Cod. A. ἐκ τῶν πλ., item cod. Serv.; — ἔπειτα δὲ ὑπὲρ τ. γ. A.

καὶ αἱ μὲν παχέαι.] Sic A., παχύταται vulgo, unus liber παχύτεραι. — Cod. A. lectio consentit cum iis, quae habentur in libro de natura ossium.

εἰσὶ δὲ καὶ — ἔρχεται.] εἰσὶ δὲ καὶ αἱ vulg., sed αἱ om. Littr. cum Gal., codd. pluribus, Lind.; — κοίλης Gal.; — πολλαί τε A.; — ante δι' ὧν omisi καί cum C.; δι' ὧν τῷ σ. τροφαὶ ἔρχονται Gal. — In vulg. ἐν τῷ σ., sed ἐν cum multis libris om. Littr.

φέρουσι — εἴσω.] καὶ ἀπό Gal., codd. tres, Lind., Littr.; vulgo καί abest; διδόασι vulg., διαδίδουσι A., hinc Littr. dedit, quod item recepi. Foës. in Latinis φέρουσι, διαδιδόασι transitiva habet eorumque obiectum τὴν τροφήν; credo intransitiva esse.

τὰς οὖν φλεβοτ. — ξυλλέγεσθαι.] χρή pro δεῖ A.; cod. C. neutrum habet. Ionicum τάμνειν e libris 5. Littréus; — τωὐτὸ χ. A.

13. ἄτερ ὀδύνης ἐοῦσι.] Sic Gal. A. C. Mack., vulgo ἐούσης.

καὶ ὁκόσοισι τὰ ὑποχωρήματα αἱματώδεα ὥσπερ ἐν τῇσι δυσεντερίῃσι [1] καὶ χρόνιά ἐστι ἐοῦσι πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων καὶ γεραιτέροισι, τούτοισι πᾶσι ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τὰ νοσήματα γίγνεται· ἀνάγκη γὰρ τούτους ταλαιπώρους τε γενέσθαι καὶ φιλοπόνους τῷ σώματι καὶ ἐργάτας νεηνίσκους ἐόντας, ἔπειτα δὲ ἐξανεθέντας τῶν πόνων σαρκωθῆναι μαλθακῇ σαρκὶ καὶ πουλὺ διαφερούσῃ τῆς προτέρης καὶ πολλὸν διακεκριμένον ἔχειν τὸ σῶμα τό τε προϋπάρχον καὶ τὸ ἐπιτραφὲν, ὥστε μὴ ὁμονοεῖν. Ὁκόταν οὖν νόσημά τι καταλάβῃ τοὺς οὕτω διακειμένους, τὸ μὲν παραχρῆμα διαφεύγουσι, ὕστερον δὲ μετὰ τὴν νοῦσον χρόνῳ τήκεται τὸ σῶμα καὶ [2] διαρρέει διὰ τῶν φλεβῶν, ᾗ ἂν εὐρυχωρίης μάλιστα τύχῃ, ἰχωροειδές· ἢν μὲν οὖν ὁρμήσῃ ἐς τὴν κοιλίην τὴν κάτω, σχεδόν [3] τι οἷόν περ ἐν τῷ σώματι [4] ἂν ἐνέῃ, τοιοῦτον καὶ τὸ διαχώρημα γίγνεται· ἅτε γὰρ τῆς ὁδοῦ κατάντεος [5] ἐούσης, οὐχ ἵσταται πολλὸν χρόνον ἐν τῷ ἐντέρῳ. Ὁκόσοισι δ' ἂν ἐς τὸ στῆθος ἐσρυῇ, ὑπόπυοι γίγνονται· ἅτε γὰρ τῆς καθάρσιος ἀνάντεος ἐούσης [6] ἢν χρόνον ἐναυλιζόμενον πουλὺν ἐν τῷ στήθεϊ [7] καταστῇ, σήπεται καὶ γίγνεται πυοειδές. Ὁκόσοισι δ' ἂν ἐς τὴν κύστιν ἐξερεύγηται, ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ χωρίου [8] τούτου καὶ θερμὸν καὶ λευκὸν γίγνεται καὶ διακρίνεται· καὶ τὸ μὲν ἀραιότατον ἐφίσταται ἄνω, τὸ δὲ παχύτατον κάτω, ὃ δὴ πῦον καλέεται. Γίγνονται δὲ καὶ οἱ λίθοι τοῖσι παιδίοισι διὰ τὴν θερμότητα τοῦ χωρίου [9] τε τούτου καὶ

cultatibus intestinorum, cruentas habent et diuturnas aetate annorum quinque et triginta et grandiore, iis omnibus ex eadem causa morbi oriuntur. Hos namque immodicis corporis exercitationibus et laboribus addictos et cum iuvenes essent operas exercuisse necesse est. Deinde dimissis laboribus molli carne et multum a superiore differente expletos, tam longe inter se dissidentem corporis habitum habere, ut pristinus cum eo, qui postea accrevit, nulla in re consentiat. Qui igitur ita affecti sunt, si quando in morbum incidunt, confestim quidem evadunt, sed post a morbo temporis successu corpus liquatur et per venas, qua latissimae esse solent, saniei quiddam non dissimile diffluit. Si quidem igitur ad inferiorem alvum impetu deferatur, quale quid fere in corpore inest, inde etiam per deiectionem decedit; neque enim cum via declivis sit, diutius in intestinis subsistit. At quibus in pectus influit, suppurati fiunt, nam si, quum purgationis via acclivis sit, diu in pectore collectum consistat, putrescit et puri fit simile. Quibus vero in vesicam effunditur, ex huius loci calore, incalescit et albescit et secernitur, quodque rarissimum exsistit supra innatat, crassissimum vero, quod sane pus appellatur, subsidet. In pueris quoque ob loci huius et totius corporis calorem gignuntur calculi, quod viris ob corporis frigus minime usu venit. Illud enim probe nosse convenit, hominem prima aetate in omni vita esse calidissimum, postrema vero frigidissimum. Si quidem quod augescit corpus et ad

[1] καὶ χρόνια νέοισιν ἐοῦσι. — [2] ῥέει. — [3] τι om. — [4] ἐνείῃ sine ἄν. — [5] ἐούσης — ἀναντέος om. — [6] καὶ χρ. — [7] κατασήπεται. — [8] τοῦτο. — [9] τε om.

καὶ χρόνιά ἐστι ἐοῦσι.] Sic A. Littr.; in vulg., quam e V. notavi, νέοισι non est nisi repetitio participii, ἃ vero ante νέοισι, quod in multis om., unde ortum sit, vix satis capio. — Dein καὶ γεραιτέροισι δέ codd. quatuor Littréi. — Gal. porro ἀπὸ ταὐτομάτου τὰ νοσ. γ.

ἀνάγκη γὰρ — ὁμονοεῖν.] Pro τε γενέσθαι A. γεγενῆσθαι; — cod. B. Lind., Mack. καὶ σαρκωθῆναι; — in fine ὁμολογεῖν Gal., Lind., Mack., ὁμολογέειν A.

ὁκόταν οὖν — ἐντέρῳ.] οὖν om. A.; τότε μὲν παραχρ. Gal., Mack.; διαρρέει e solo C. Littr., vulg. e V. noto; εὐρυχωρίης Littr. ex A., vulgo εὐρυχωρίῃ; οὖν ante ὁρμήσῃ, unus E. om.; οἷόν τι Gal., Mack. Littr., τι abest vulgo, sed cod. A. post περ inserit; — ἐνέῃ Gal. sine praevio ἄν, vulg. ἐνείῃ; cum Littréo ἂν dedi et coniunctivum; τοιοῦτο Gal.; γὰρ dein om. H., pro ἵσταται C. ἴσχεται; B. πολλοῦ χρόνου ἐν τῷ ἥτρῳ.

ὁκόσοισι δ' ἂν — πυοειδές.] οἷσι et τὰ στήθεα A. et ὑπόπυον γίνεται. Dein γὰρ Lind., Mack., Littr.; hic ex A. B., vulgo abest. Iam vero legi solet καὶ χρόνον ἐναυλιζόμενον πουλὺν ἐν τῷ στήθει κατασήπεται καὶ γ. π., sed A. καταστῇ σήπεται, quod ad verum ducit, nempe pro καὶ χρ. legendum ἢν χρόνον et καταστῇ omnino recipiendum est.

ὁκόσοισι δ' ἂν — καλέεται.] ἀπὸ τῆς θ. Lind., vulgo τοῦ χωρίου τοῦτο, sed Gal. τουτέου τοῦ χ., unde τούτου dedi, quod H. fert in m.; C. λέγεται.

γίγνονται — σώματα.] τε Gal., Mack., Littr.; vulgo om.

τοῦ ὅλου σώματος, τοῖσι δὲ ἀνδράσι οὐ γίγνονται λίθοι διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ σώματος. Εὖ γὰρ χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων θερμότατός ἐστι αὐτὸς ἑωυτοῦ, τῇ δ' ὑστάτῃ ψυχρότατος· ἀνάγκη γὰρ αὐξανόμενον καὶ χωρέον τὸ σῶμα πρὸς [1]βίην θερμὸν εἶναι· ὁκόταν δ' ἄρχηται μαραίνεσθαι τὸ σῶμα καταρρέον πρὸς εὐπέτειαν, [2]ψυχρότερον γίγνεται· [3]καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὁκόσον [4]τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων πλεῖστον αὔξεται [5]ὤνθρωπος, τοσοῦτον θερμότερος γίγνεται· καὶ τῇ ὑστάτῃ τῶν ἡμερέων, [6]ὁκόσον πλεῖστον καταμαραίνεται, τοσοῦτον ἀνάγκη ψυχρότερον εἶναι. Ὑγιέες δὲ γίγνονται αὐτόματοι οἱ οὕτω διακείμενοι πλεῖστοι μὲν ἐν τῇ ὥρῃ, [7]ᾗ ἂν ἄρξωνται τήκεσθαι, πεντεκαιτεσσαρακονθήμεροι· ὁκόσοι δ' ἂν τὴν ὥρην ταύτην ὑπερβάλωσι, ἐνιαυτῷ αὐτόματοι ὑγιέες γίγνονται, ἤν μή τι ἄλλο κακουργῆται [8]ὤνθρωπος.

robur tendit, calidum esse necesse est, et ubi marcescere et ad exitum praecipitare coeperit, frigidius evadit. Atque hac ratione, quo magis his primis diebus homo increscit, eo calidior evadit, et quanto magis ultimis diebus marcescit, tanto frigidiorem esse necesse est. Qui autem ita affecti sunt, sua sponte sanescunt, plerique quidem quo anni tempore colliquescere coeperint, quinto et quadragesimo die. Qui vero hoc anni tempus superaverint, anno convalescunt sponte, nisi quid aliud hominem male habeat.

ιδ'. Ὁκόσα τῶν νοσημάτων ἐξ ὀλίγου γίγνεται καὶ ὁκόσων αἱ προφάσιες εὔγνωστοι, ταῦτα δὲ ἀσφαλέστατά ἐστι [9]προδιαγορεύεσθαι· τὴν δὲ ἴησιν χρὴ ποιέεσθαι αὐτῶν ἐναντιούμενον τῇ προφάσι τῆς νούσου· οὕτω γὰρ ἂν λύοιτο [10]τὸ τὴν νοῦσον παρασχὸν τῷ σώματι.

14. Qui morbi ex parvo temporis intervallo oriuntur et quorum causae cognitu sunt faciles, ii securissime praedicentur. Quorum curationem sic instituere oportet, ut morbi causae occurramus; ita enim quod morbum in corpore excitavit facile dissolvitur.

ιε'. Ὁκόσοισι ψαμμοειδέα ὑφίσταται ἢ πῶροι ἐν τοῖσι οὔροισι, τούτοισι τὴν ἀρχὴν φύ-

15. Quibus in urina arenulae vel lapilli subsident, iis per initia in crassa vena tubercula

[1] βίον. — [2] ψυχρότατον. — [3] καί om. — [4] τὴν πρώτην. — [5] ὁ ἄ. — [6] ὅσον. — [7] ἣν ἄρξ. — [8] ὁ ἄ. — [9] διαγορεύεσθαι. — [1] τό om.

εὖ γὰρ χρὴ εἰδέναι — εἶναι.] ὅτι om. A., qui θερμότερος dein et ὅταν δὲ ἄρξηται θερμαίνεσθαι. Ante κατά vulgo καί abest, Littr. ex A., Gal. addidit cum Mack. — Vulgo τουτέων τῶν ἡμ. τὴν πρώτην; Littr. id, quod item exhibui, dedit ex A., eademque scriptura in plurium aliorum librorum lectione latet; τῇ προτέρῃ τῶν ἡμ. Gal., Mack.: ὤνθρ. C., ὁ ἄ. vulgo; τοσοῦτο Gal. tum h. l., tum paulo post; — θερμότατος γίν. A. ὁκόσον Gal., Littr.; ψυχρότατον rursus superlativo A.

ὑγιέες — ὤνθρωπος.] ᾗ ἂν ἄρξ. Littréus e libris quinque, vulgo ἣν ἄρξ. — Cod. A. dein β καὶ τε μ ἡμερέων. Gal. πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμερέων sed in comm.: τινὲς δέ, inquit, οὐ πέντε καὶ τεσσαράκοντα γράφουσι, ἀλλα τεσσεράκοντα (sic). Cod. A. οἷσι δ' ἂν τὴν ὥ. τε ὑπερβάλλοι; codd. duo et Lind. ὑπερβάλωσι. Libri tres ἐν ἐνιαυτῷ. Gal.; Mack. τι ἐς ἄλλο; A. ἕτερον pro ἄλλο. — C. ὤνθρ. vulgo ὁ ἄ.

14. ὁκόσα — σώματι.] ὁκόσα δὲ τῶν ν. Gal., Mack, γίγνονται ἐξ ὀλ. iidem. Vulgo προσαγορεύεσθαι, quod recte in A. προαγορ. scribitur, neque fefellit interpretes, sed multi libri διαγορεύεσθαι; itaque utraque praep. assumpta scripsi προδιαγορεύεσθαι. Pro αὐτέων vulgatae Littr. scripsit αὐτόν cum cod. A.: at genitivus requiritur, αὐτόν vitiosum est. — Iam vero de re moneo, quam saepius observavi: Littr. in varr. lectt. scribit: „ἐναγκούμενον (sic) Gal.;" at si consulas edit. Basil. patet Gal. legisse ἐναντιούμενον, sed male lectis literis Editionis Basil. id, quod Littr. Galeni scripturam esse putavit, inde effecerunt Chartierius eumque secutus Kühnius. — Cod. A. οὕτω γὰρ λύοι τὸ τὴν ν. παρέχον τῷ σώματι. Itaque ἐν ante τῷ σ. omisi.

15. ὁκόσοισι — ἐς τὴν κύστιν.] οἷσι δὲ ψ. A.; ψαμμοειδές Gal. ad Ep. VI. 1. 5. πόροι ἐν τῷ οὔρῳ A. ἢ φυμ. E.; — ἐγένοντο Gal., Mack.; — πρὸς τῇ φλεβί vulgo, sed ἐν τῇ φλ., ut γ., octo libri Littrei, quod recepi, quia

ματα ἐγένετο [1] ἐν τῇ φλεβὶ τῇ παχείῃ καὶ διεπύησε, ἔπειτα δὲ ἅτε οὐ ταχέως ῥαγέντων τῶν φυμάτων, πῶροι ξυνεστράφησαν ἐκ τοῦ πύου, οἵτινες ἔξω θλίβονται διὰ τῆς φλεβὸς ξὺν τῷ οὔρῳ [2] ἐς τὴν κύστιν. Ὁκόσοισι δὲ [3] μοῦνον αἱματώδεα τὰ οὐρήματα, τούτοισι αἱ φλέβες πεπονήκασι· ὁκόσοισι δὲ ἐν τῷ οὐρήματι παχέϊ ἐόντι σαρκία σμικρὰ τριχοειδέα [4] ἐξέρχεται, [5] ταῦτα ἀπὸ τῶν νεφρῶν εἰδέναι χρὴ ἰόντα καὶ ἀπὸ ἀρθριτικῶν· ὁκόσοισι δὲ καθαρὸν τὸ οὖρον ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, ὁκοῖον δὲ πίτυρα [6] ἐμφέρεται ἐν τῷ οὐρήματι, τούτων ἡ κύστις ψωριᾷ.

enata sunt et suppurarunt; deinde cum ea tubercula haud ita cito rumpantur, lapilli ex pure coalescunt, qui per venam cum urina in vesicam foras extruduntur. At quibus urinae solum cruentae sunt, iis in venis vitium est. Quibus vero in urina crassa prodeunt minutae carunculae capillamentorum speciem referentes, eos a renibus et articulari morbo laborantibus prodire nosse convenit. Sed quibus urina pura est et alias atque alias furfuracea quaedam urinae innatant, iis vesica scabie laborat.

ις'. Οἱ πλεῖστοι τῶν πυρετῶν γίγνονται ἀπὸ χολῆς· εἴδεα δὲ σφέων [7] ἐστὶ τέσσαρα, χωρὶς τῶν ἐν τῇσι ὀδύνῃσι γιγνομένων τῇσι ἀποκεκριμένῃσι· οὐνόματα δ' αὐτοῖσί ἐστι ξύνοχος, ἀμφημερινὸς, τριταῖος, τεταρταῖος. Ὁ μὲν οὖν ξύνοχος καλεόμενος γίγνεται ἀπὸ πλείστης χολῆς καὶ ἀκρητεστάτης καὶ τὰς κρίσιας ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ ποιέεται· τὸ γὰρ σῶμα οὐ διαψυχόμενον οὐδένα χρόνον ξυντήκεται ταχέως, ἅτε ὑπὸ πολλοῦ τοῦ θερμοῦ θερμαινόμενον. Ὁ δὲ ἀμφημερινὸς μετὰ τὸν ξύνοχον ἀπὸ πλείστης χολῆς γίγνεται καὶ ἀπαλλάσσεται τάχιστα τῶν ἄλλων, μακρότερος δ' ἐστὶ τοῦ ξυνόχου, ὁκόσῳ ἀπὸ ἐλάσσονος γίγνεται χολῆς καὶ ὅτι ἔχει ἀνάπαυσιν τὸ σῶμα, ἐν δὲ τῷ ξυνόχῳ οὐκ ἀναπαύεται οὐδένα χρόνον. Ὁ δὲ τριταῖος μακρότερός ἐστι τοῦ ἀμφημερινοῦ καὶ ἀπὸ χολῆς ἐλάσσονος γίγνεται· ὁκόσῳ δὲ πλεί-

16. Febres magna ex parte a bile oriuntur, quarum genera sunt quatuor, praeter eas, quae dolores per se constantes comitantur. Earum autem nomina sunt: continens, quotidiana, tertiana et quartana. Quae continens appellatur ex copiosissima et meracissima bile provenit et perquam brevi iudicatur. Corpus namque vehementi calore incalescens, neque unquam refrigescens celeriter colliquescit. Quotidiana secundum continentem ex plurima bile ortum habet et prae aliis citissime dimittit hominem, et continente eo longior est, quo ex pauciore bile provenit, quodque in ea corpus requietem habet, quod in continente nullo unquam tempore quiescit. Tertiana vero quotidiana longior et a pauciore bile fit, quoque diutius in ea quam in quotidiana corpus quiescit, eo diuturnior haec febris est quam quotidiana. At quartanae in reliquis eandem rationem obtinent,

[1] ἐν. — [2] καί — [3] μοῦνον om. — [4] ἐξέρχεται. — [5] ταῦτα δέ. — [6] ἐπιφαίνεται ἐπὶ τῷ οὐρ. — [7] εἰσί.

melius congruit cum ἔξω θλίβονται διὰ τῆς φλεβὸς infra. Gal. om. ἅτε l. l.; αὐτέων γε pro ἅτε H. in m., ἅτε αὐτέων οὐ cod. Fevr., Lind., Mack. Vulgo ἐκραγέντων, sed Gal. l. l. ῥαγέντων, quod praestare puto.

ὁκόσοισι — ψωριᾷ.] οἷσι δὲ μοῦνον αἱμ. τὰ οὐρημ. A.; sed ὁκόσοισι δὲ αἱμ. μὲν τὰ οὐρ. vulg. — τούτοισι δὲ αἱ φλ. A. C., οἷσι δ' ἂν ἐν A.; συνεξέρχεται Gal., codd. sex Littréi et hic ipse, συνέρχεται vulg., ἐξέρχεται cod. Fevr., quod praefero. Cf. Aph. 76. IV., ubi item malim aut τῷ οὔρῳ — ξυνεξέρχονται sine ἐν, aut ἐν τῷ οὔρῳ ἐξέρχεται. De meo ἰόντα scripsi pro ἐόντα ceterorum. Gal., Lind., Mack., ἀπὸ τῶν ἀρθρ. — Cod. A.: ἄλλοτε δὲ καὶ ἄλλοτε οἷον πίτυρα ἐπιφαίνεται. — Vulgata in lect., quam exhibui ἐπιφέρεται, sed permulti codd., Lind., Mack.: ἐπιφαίνεται, ut A. V.; ἐκφέρεται Gal., sed praefero Foësii ἐμφέρεται. Dein ἐπὶ τῷ οὐρ. novem codd. apud Littr., Lind.; — τουτέων δέ A.

16. οἱ πλεῖστοι — τεταρταῖοι.] οἱ δὲ πλεῖστοι Lind. et ἀπὸ τῆς χ. Pro σφέων Gal. αὐτέων; — ἐστι cum Littr. e C. scripsi, vulgatam e V. notans; — τῶν σύν τισι ὀδυν. A.; — ἀποκεκρυμμένῃσι C. Lind., Corn. Latine „occultis"; οὐνόματα δ' αὐτέων Gal., Mack.; καὶ ἀμφ. καὶ τριτ. καὶ τετ. A. C. Gal., Mack.

ὁ μὲν οὖν ξύνοχος — θερμαιν.] In hisce καλεόμ. om. A. μακρότερος δ' ἐστί.] Sic A. vulgo δέ ἐστί.

ὁκόσῳ ἀπὸ ἐλάσσ.] Gal.: ὅτι ἀπ' ἐλάσσονός τε γίγνεται χολῆς καὶ ὅτι ἀνάπαυσιν ἔχει τὸ σῶμα.

ὁ δὲ τριταῖος — ἀμφημερινοῦ ἐστι.] ἢ ἐν τῷ ἀμφ. Littr.

ονα χρόνον ἐν τῷ τριταίῳ ἢ [1] ἐν τῷ ἀμφημερινῷ τὸ σῶμα διαναπαύεται, τοσούτῳ χρονιώτερος οὗτος ὁ πυρετὸς τοῦ ἀμφημερινοῦ ἐστι. Οἱ δὲ τεταρταῖοι τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, χρονιώτεροι δὲ τῶν τριταίων εἰσὶ, ὁκόσῳ ἔλασσόν τι μέρος μετέχουσι χολῆς τῆς τὴν θερμασίην παρεχούσης, τοῦ τε διαψύχεσθαι τὸ σῶμα πλέον μετέχουσι· προσγίγνεται δ' αὐτοῖσι ἀπὸ μελαίνης χολῆς τὸ περισσὸν τοῦτο καὶ δυσαπάλλακτον· μέλαινα γὰρ χολὴ τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων χυμῶν γλισχρότατον καὶ τὰς ἕδρας [2] χρονιωτάτας ποιέεται. Γνώσῃ [3] δὲ τῷδε, ὅτι οἱ τεταρταῖοι πυρετοὶ μετέχουσι τοῦ μελαγχολικοῦ· φθινοπώρου γὰρ μάλιστα ὤνθρωποι ἁλίσκονται ὑπὸ τῶν τεταρταίων καὶ ἐν τῇ ἡλικίῃ [4] τῇ ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσι ἐτέων ἕως τῶν πέντε καὶ τεσσαράκοντα, ὅτι [5] καὶ ἡ ἡλικίη αὕτη ὑπὸ μελαίνης χολῆς κατέχεται μάλιστα πασέων τῶν ἡλικιῶν, ἥ τε φθινοπωρινὴ ὥρη μάλιστα πασέων τῶν ὡρέων ἐπιτηδειοτάτη. Ὁκόσοι δ' ἂν [6] ἁλῶσι ἔξω τῆς ὥρης ταύτης καὶ τῆς ἡλικίης ὑπὸ τεταρταίου, εὖ χρὴ εἰδέναι μὴ χρόνιον ἐσόμενον τὸν πυρετὸν, ἢν [7] μὴ ἄλλο τι κακουργῆται [8] ὤνθρωπος.

sed tertianis tanto longiores sunt quanto minus bilis calorem exhibentis obtinent, tum quia in his corpus liberalius refrigeratur; iis autem ab atra bile is cumulus accedit, ut non nisi aegre depelli possint; bilis enim atra eorum omnium, quae in corpore insunt, cum sit glutinosissima, maxime diuturnas stationes facit. Quod autem quartanae humoris melancholici sunt participes, ex eo cognosces quod auctumno praecipue homines quartanis corripiuntur et ea aetate, quae est ab anno vigesimo quinto ad quadragesimum quintum, tum etiam quod haec aetas inter alias omnes atrae bili potissimum est obnoxia, ut et inter anni tempora auctumnus maxime accommodatus. Si qui vero extra hoc anni tempus et eam aetatem quartana correpti fuerint, pro comperto habeas hanc febrem, nisi quid aliud hominem male habeat, minime diuturnam fore.

[1] ἐν om. — [2] χρονιωτέρας. — [3] δὲ ἐν τῷδε. — [4] τῇ om. — [5] καί om. — [6] ἁλλῶσιν. — [7] μή om. — [8] ὁ ἄ.

cum Gal., mss. quinque, Mack., ἐν omm. cett. h. l. — Solum ἀναπαύεται Gal., A. C., Mack. — In fine A.: τοσούτῳ χρονιώτερος γίνεται οὗτος ὁ πυρετὸς τοῦ ἀμφ. ἐστιν.

οἱ δὲ τεταρταῖοι — ποιέεται.] αὐτόν om. A.; — vulgo χρονιώτεροι δὲ μάλα, sed μάλα omisi cum A. C. Ald. —; ὁκόσον ἔλασσον μετέχουσι μέρος τῆς χ. Gal., ὅσῳ ἐλάσσω μετέχουσι μέρος τῆς χ. A.; — τῆς ante τὴν θερμασίην om. A.; τοῦ δὲ διαψυχ. Gal., libri octo apud Littr., Mack.: δ' αὐτοῖσι A. δὲ αὐτέοισι vulg. — Pro ἐνεόντων quatuor libri ἐόντων; — uti V. χρονιωτέρας multi codd., Lind., Littr. — Vulgo πεποίηται, sed Littr. e libris revocavit ποιέεται. Gal., quem Mack. secutus est, ποιέει.

γνώσῃ δὲ — ἐπιτηδειοτάτη.] — Vulgo γνώσῃ δὲ ἐν τῷδε, sed ἐν omm. A. C., quorum ille τόδε. — E multis codd. φθινοπώρου Littr., φθινοπώρῳ vulg.; — τε γάρ C.; — A. vero γάρ om.; ὤνθρωποι C. οἱ ἄ. cett.; τῇ ἀπὸ πέντε Littr. cum Gal., A., τῇ om. vulg. Pro ἕως τῶν Gal. A. C. ἐς τά.; — β. pro πέντε A.; ἡ δὲ ἡλικίη αὕτη Gal. A. C. pro ὅτι καὶ ἡ ἡλ. αὕτη; A. C. Gal. om. ἐπιτηδειοτάτη.

ὁκόσοι — ὤνθρ.] τε τεταρτ. vulg., τοῦ τετ. Gal., plerique libri et τε et τοῦ omm. τι ἄλλο A. Gal. ὤνθρ. A. C., ὁ ἄνθρ. vulgo.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ.

α΄. Τοὺς ἰδιώτας ὧδε χρὴ διαιτᾶσθαι· τοῦ μὲν χειμῶνος ἐσθίειν ὡς πλεῖστα, πίνειν δὲ ὡς ἐλάχιστα, εἶναι δὲ τὸ πόμα [1] οἶνον ὡς ἀκρητέστατον, τὰ δὲ σιτία ἄρτον καὶ τὰ ὄψα ὀπτὰ πάντα, λαχάνοισι δὲ ὡς ἐλαχίστοισι [2] χρέεσθαι ταύτην τὴν ὥρην· οὕτω γὰρ ἂν [3] μάλιστα τὸ σῶμα θερμόν τε εἴη καὶ ξηρόν. Ὁκόταν δὲ τὸ ἔαρ [4] ἐπιστῇ, τό τε πόμα χρὴ πλέον πίνειν, οἶνον ὑδαρέστερον καὶ κατ' ὀλίγον, καὶ τοῖσι σιτίοισι μαλακωτέροισι [5] χρέεσθαι καὶ ἐλάσσοσι, καὶ τὸν ἄρτον ἀφαιρέοντα μάζαν προστιθέναι καὶ τὰ ὄψα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀφαιρέειν καὶ ἐκ τῶν ὀπτῶν πάντα ἑφθὰ ποιέεσθαι καὶ λαχάνοισι [6] ἤδη χρέεσθαι ὀλίγοισι, ὅκως ἐς τὴν θερείην καταστήσεται ὥνθρωπος τοῖσί τε σιτίοισι πᾶσι μαλακωτέροισι χρεόμενος καὶ τοῖσι ὄψοισι [7] ἑφθοῖσι καὶ λαχάνοισι ἑφθοῖσι καὶ ὠμοῖσι· ὡσαύτως καὶ τοῖσι πόμασι [8] ὡς ὑδαρεστάτοισι καὶ πλείστοισι, ἀλλ' ὅκως μὴ μεγάλη ἡ μεταβολὴ ἔσται κατὰ μικρὸν μὴ ἐξαπίνης χρεομένῳ. Τοῦ δὲ θέρεος τῇ τε μάζῃ μαλακῇ τρέφεσθαι καὶ τῷ ποτῷ ὑδαρεῖ καὶ πολλῷ

DE SALUBRI VICTUS RATIONE.

1. Hac victus ratione privati homines uti debent, ut hieme quidem quam plurimum edant, bibant quam minimum. Potus sit vinum quam meracissimum, cibus panis, opsonia assa omnia. Oleribus autem quam paucissimis hac tempestate utendum. Hac enim ratione potissimum corpus tum calidum, tum siccum fuerit. At vero cum ver instat plus bibere oportet, vinum dilutum, idque paulatim, cibisque mollioribus et paucioribus utendum, panis subtrahendus, et maza offerenda, eademque ratione opsonia detrahenda et assa omnia cum elixis commutanda. Oleribus etiam paucis iam utendum, ut ad aestatem homo deveniat, tum molliores omnes cibos, tum opsonia cocta sumendo et olera cocta et cruda, similiterque potus plurimos et quam dilutissimos, idque sensim, ut ne magna mutatio derepente utenti contingat. Aestate autem tum molli maza, tum potu copioso et diluto opsoniisque omnibus elixis nutriri oportet; oportet enim his uti aestatis tempore, ut corpus molle sit ac frigidum, si quidem haec tempestas calida est et sicca et corpora aestu-

[1] ὡς ἀκρητέστερον sine οἶνον. — [2] χρῆσθαι. — [3] μάλιστα om. — [4] ἐπισταίη. — [5] χρῆσθαι. — [6] δεῖ. — [7] ὡς ἔφην — sine ἑφθ. — [8] ὡς ἔφην sine ὑδαρ.

1. τοὺς ἰδιώτας — καὶ ξηρόν.] πίνειν δὲ ὡς ἐλ. Gal. δ' ὡς in his vulg.: εἰδέναι δὲ χρὴ τὸ πόμα A., εἶναι δὲ χρή Gal., libri quatuor Parr., εἶναι δὲ χρὴ τὸ μὲν π. Lind., Mack.; τὰ δὲ ὄψα pro καὶ τὰ ὄψα B.'; χρέεσθαι e Gal. iam alii dederunt. Vulgo κατὰ ταύτην τὴν ὥρην, sed praepositionem omm. Gal., A. C. B.' Mack.; μάλιστα omm. etiam quatuor libri Littréi, in quorum uno, H., restit. al. m. Cum Gal. et Mack. scripsi θερμόν τε εἴη καὶ ξ.; ceteri ξ. τε εἴη καὶ θ., etiam V.

ὁκόταν δὲ — χρεομένῳ.] Pro ἐπιστῇ Littr. ἐπιλαμβάνῃ partim cum A., qui ὑπολαμβάνῃ; vulgatam e V. notavi; — τό τε πόμα χρή scripsi cum Gal. A. C., vulgo τότε χρὴ πόμα. Pro πίνειν οἶνον ὑδαρέστερον C. ποιέειν καὶ ὑδαρέστερον, A. vero: ποιέεσθαι καὶ ὑδαρέστατον. Similem lect. memorat Foës.: πλέον ποιέεσθαι καὶ ὑδαρέστερον. — Lind., Mack., καὶ οἶνον; — καὶ ὕδαρ. Gal.; — μαλθακωτέροισι libri 5. Littréi et Gal.; — χρέεσθαι om. A.; τῶν ἄρτων ἀφαιρ. A. — ἔκ τε τῶν ὀπτ. Gal. — Pro ἤδη χρῆσθαι, multi libri διαχρῆσθαι et διαχρέεσθαι Ald.; simplex χρῆσθαι pro χρέεσθαι A. Omisi τοῦ ἦρος post χρέεσθαι et ante ὀλίγοισι cum libris octo Littréi et Voss.; puto διαχρέεσθαι τοῦ ἦρος unam aliquam lectionem esse, alteram ἤδη χρέεσθαι. Cod. C. θερείην, multi θερ. ὥρην, B. θερινὴν καταντήσεται. Codd. A. C. ὥνθρ., vulgo ὁ ἄ. — Cum Gal. scripsi σιτίοισι πᾶσι μαλακωτέροισι, vulgo πᾶσι abest, sed A. μαλθακοῖσι πᾶσι χρωμ. — A. om. τοῖσι ante ὄψοισι. — Illam Vossiani lect. ὡς ἔφην e multis codd. adnotat Littr.; — ὡσαύτως om. A. C. Iam vero ὡς ἔφην ὑδαρεστ. libri 5. apud Littr., Lind., Mack.; libri 3., uti Voss., ὡς ἔφην pro ὑδαρεστ.; — ἀλλ' ὅκως Lind., Littr. cum libris 3., vulgo καὶ ὅκως. — Cod. A. καὶ μὴ μεγάλη ἡ μεταβολὴ ἔσται ἐξαπίνης χρωμένῳ.

τοῦ δὲ θέρεος — ἀλέξασθαι.] μαλθακῇ A. τρέφεσθαι omm. A. C.; πόματι A.; δεῖ γάρ est lectio codd. A. C. a

καὶ τοῖσι ὄψοισι πᾶσι ἑφθοῖσι· [1] δεῖ γὰρ χρέεσθαι τούτοισι, ὁκόταν θέρος ᾖ, ὅκως ψυχρὸν [2] γένηται τὸ σῶμα καὶ μαλακόν· καὶ γὰρ ἡ ὥρη θερμή τε καὶ ξηρὴ καὶ ποιέει τὰ σώματα καυματώδεα καὶ αὐχμηρά· δεῖ οὖν τοῖσι ἐπιτηδεύμασι τούτοισι ἀλέξασθαι. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον, ὥσπερ ἐκ [3] τοῦ χειμῶνος [4] ἐς τὸ ἦρ, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ ἦρος ἐς τὸ θέρος καταστήσεται, τῶν μὲν σιτίων ἀφαιρέων, τῷ δὲ ποτῷ προστιθείς· καὶ οὕτω τὰ [5] ἐναντία ποιέοντα καταστῆσαι ἐκ τοῦ θέρεος ἐς τὸν χειμῶνα. Ἐν δὲ τῷ φθινοπώρῳ πάλιν τὰ μὲν σιτία πλέω ποιεύμενον καὶ ξηρότερα καὶ τὰ ὄψα κατὰ λόγον, τὰ δὲ ποτὰ ἐλάσσω τε καὶ ἀκρητέστερα, ὅκως ὅ τε χειμὼν ἀγαθὸς ἔσται [6] καὶ ὥνθρωπος διαχρήσεται τοῖσί [7] τε πόμασι ἀκρητεστέροισι καὶ ὀλίγοισι [8] καὶ τοῖσι σιτίοισι ὡς πλείστοισί τε καὶ ξηροτάτοισι· οὕτω γὰρ ἂν καὶ ὑγιαίνοι μάλιστα καὶ ῥιγῴη ἥκιστα· ἡ γὰρ ὥρη ψυχρή τε καὶ ὑγρή.

β'. Τοῖσι δὲ εἴδεσι τοῖσι σαρκώδεσι καὶ [9] μαλθακοῖσι καὶ ἐρυθροῖσι ξυμφέρει [10] δὴ τὸν πλείονα χρόνον τοῦ ἐνιαυτοῦ ξηροτέροισι [11] τοῖσι διαιτήμασι χρέεσθαι· ὑγρὴ γὰρ ἡ φύσις τῶν εἰδέων τούτων. Τοὺς δὲ [12] στριφνοὺς καὶ προσεσταλμένους καὶ πυρροὺς καὶ [13] μέλανας τῇ ὑγροτέρῃ διαίτῃ χρὴ τὸ πλεῖον τοῦ χρόνου ἐνδιαιτᾶσθαι· [14] τὰ γὰρ σώματα τὰ τοιαῦτα ὑπάρχει ξηρὰ ἐόντα. Καὶ τοῖσι νέ-

osa et squalida reddit. Hac igitur instituta victus ratione iis succurrendum est. Eadem vero ratione, quemadmodum ex hieme ad ver, sic etiam ex vere ad aestatem deveniendum, cibos quidem demendo, potum vero augendo, ad eumque modum contraria adhibendo ex aestate ad hiemem perveniendum. Auctumno contra cibi quidem maiore copia et sicciores exhibendi, et opsonia ad eundem modum, potus etiam pauciores et meraciores, ut homo commodam degat hiemem, et potibus utatur meracioribus et paucis, cibisque quam plurimis et siccissimis. Ita enim cum vel maxime valebit, tum minime frigus sentiet, cum haec anni tempestas sit frigida et humida.

2. At corporis habitus carnosos, molles, et rubros maiorem anni partem sicciore victus ratione uti convenit, quod eorum natura sit humida. Duri vero, graciles, fulvi et nigri humidiore victus ratione toto fere tempore uti debent, cum eorum corpora sicca exsistant. Iunioribus corporibus mollior et humidior victus ratio utilis est. Haec enim aetas sicca est et eorum compacta sunt corpora. Senes vero sic-

[1] καὶ οὕτω δεῖ χρ. τ. — [2] εἴη. — [3] τοῦ om. — [4] εἰς τὸ ἦρος. — [5] ἐνιαύσια. — [6] εἰ pro καὶ ὥνθρ. — [7] τε om. — [8] καί om. — [9] μαλακοῖσι. — [10] δε. — [11] τοῖσι om. — [12] στριφνούς. — [13] μέλανας ἀνέρας. — [14] τὰ γὰρ τοιαῦτα σωμ. ξηρὰ εἰσὶν ἐόντα.

Littréo recepta pro vulgata, quam e V. notavi. — A. δεῖ γὰρ χρῆσθαι τούτοις ὅταν θ. ἢ ὅκως τὸ σ. ψ. καὶ μ. γένηται; e qua lectione recepi γένηται, ubi vulgo ᾖ, Voss. ἔοι habet; tum omisi τό ante θέρος. — Dein ἡ γὰρ ὥρη sine καί cod. A.; παρέχεται τὰ σ. A. C.

κατὰ δὲ — χειμῶνα.] τοῦ ante χειμῶνος omm. 8. libri Littréi; ὥσπερ ἕως τὸ ἔαρ ἐκ τ. χ. οὕτως ἐς τὸ θέρος καταστῆσαι A.; σίτων idem liber; οὕτω δέ pro καὶ οὕτω C.; οὕτω δὲ καί A. Lectionem ἐνιαύσια e Voss. notatam multi ferunt Parr. et Gal.

ἐν δὲ τῷ φθινοπ. — ὑγρή.] πάλιν om. C. ποιεόμενον Gal.; κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον Gal., Mack.; ἐλάσσω καί A.; — οὕτω δὲ χ. Lind. pro ὅκως ὅ τε χ. — Pro καὶ ὥνθρ. aliquot Parr. et Lind. εἰ ὥνθρ., unus, ut V., εἰ sine ὥνθρ.; — ubi A. C. ὥνθρ. vulg. ὁ ἄ.; A. ἀκρητεστάτοισι. Ante ψυχρή vulgo λίαν, sed hoc omm. A. C. Hunc locum vitio laborare nemo negabit, qui attenta mente eum perlustraverit: perinepta dictio ὅκως ὅ τε χειμὼν ἀγαθὸς ἔσται statim suspicionem movet; praeterea nexus idoneus non est inter priorem partem periodi et alteram. Fere exspectaveram ὅκως ἐς τὸν χειμῶνα καταστήσεται ὥνθρωπος, ἤδη χρῆσθαι κ. τ. λ. Videas L. B., num meliora tibi suppeditent!

2. τοῖσι δὲ εἴδεσι — τούτων.] μαλακοῖσι A. — Plures libri et Gal. πλείω ante μαλθακοῖσι, sive μαλακοῖσι. Cod. A. πλεῖστον χρ., idemque liber ξηροτέροισι τοῖσι διαιτ., ceteris τοῖσι omittentibus.

τοὺς δὲ — ἐόντα.] Vulgo στρυφνούς pessime; C. στριφνούς, cod. B. τοὺς μὲν οὖν στεριφούς, Erot. στεριφνούς. Qua forma usus sit noster, quis definiet? sed στρυφνούς absurdum est, itaque dedi id, cum quo facile commutari possit. Quatuor apud Littr. libri καὶ ἰσχνοὺς καὶ μέλανας, sed otiosum additamentum est καὶ ἰσχνούς. Dein χρῆσθαι τὸν πλείω χρ. omisso ἐνδιαιτᾶσθαι cod. A., τὸν πλείω διαιτ. χρ. Gal., Mack.; ταῦτα pro τοιαῦτα A. C., ξηρά εἰσιν ἐόντα codd. quatuor.

καὶ τοῖσι νέοισι — πέπηγε.] μαλθακωτέροισι A. C.,

οισι τῶν σωμάτων ξυμφέρει μαλακωτέροισί τε καὶ ὑγροτέροισι χρέεσθαι τοῖσι διαιτήμασι· ἡ γὰρ ἡλικίη ξηρὴ καὶ τὰ σώματα πέπηγε. Τοὺς δὲ πρεσβυτέρους τῷ ξηροτέρῳ χρὴ τρόπῳ τὸ πλέον τοῦ χρόνου διάγειν· τὰ γὰρ σώματα ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίῃ ὑγρὰ καὶ μαλθακὰ καὶ ψυχρά. Δεῖ οὖν πρὸς τὴν ἡλικίην καὶ τὴν ὥρην καὶ τὸ [1] ἔθος καὶ τὴν χώρην καὶ τὰ [2] εἴδεα τὰ διαιτήματα ποιέεσθαι ἐναντιούμενον τοῖσι καθισταμένοισι καὶ θάλπεσι καὶ χειμῶσι· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ὑγιαίνοιεν.

ciore victus modo plurimam temporis partem degere oportet, quod ea aetate corpora sint humida, mollia et frigida. Quare pro aetate, anni tempore, consuetudine, regione, loco, corporum habitu, victus ratio sic est ineunda, ut instantibus et caloribus et frigoribus nos opponamus. Nam ita demum optima valetudo consequetur.

γ'. Καὶ ὁδοιπορέειν τοῦ μὲν χειμῶνος [3] ταχέως χρή, τοῦ δὲ θέρεος ἡσυχῇ, ἢν μὴ διὰ καύματος ὁδοιπορέῃ· δεῖ δὲ καὶ τοὺς [4] μὲν σαρκώδεας θᾶσσον ὁδοιπορέειν, τοὺς δὲ ἰσχνοὺς ἡσυχέστερον. Λουτροῖσι δὲ χρὴ πολλοῖσι [5] χρέεσθαι τοῦ θέρεος, τοῦ δὲ χειμῶνος ἐλάσσοσι, χρὴ δὲ τοὺς στριφνοὺς μᾶλλον λούεσθαι τῶν σαρκωδέων. Ἠμφιέσθαι δὲ χρὴ τοῦ [6] μὲν χειμῶνος [7] καθαρὰ ἱμάτια, τοῦ δὲ θέρεος ἐλαιοπινέα.

3. Quin etiam per hiemem quidem celeriter et per aestatem leniter iter faciendum, nisi per solis ardorem via sit facienda. Corpulentos autem celerius, graciles vero levius iter facere convenit. Balneis etiam multis per aestatem et per hiemem paucis utendum. Duris vero quam corpulentis lavari magis expedit. Et hieme quidem vestes puras induere convenit, aestate vero oleo imbutas.

δ'. Τοὺς δὲ παχέας χρή, ὅσοι βούλονται λεπτοὶ γενέσθαι, τὰς ταλαιπωρίας ἁπάσας νήστιας [8] ἐόντας ποιέεσθαι καὶ τοῖσι σιτίοισι ἐπιχειρέειν ἔτι ἀσθμαίνοντας ἐκ τοῦ κόπου καὶ μὴ ἀνεψυγμένους καὶ προπεπωκότας οἶνον κεκρημένον [9] καὶ μὴ σφόδρα ψυχρὸν καὶ τὰ ὄψα σκευάζειν σησάμοισι ἢ ἡδύσμασι καὶ τοῖσι ἄλλοισι τοῖσι τοιουτοτρόποισι· καὶ πίονα δ' ἔστω· οὕτω γὰρ ἂν ἀπὸ ἐλαχίστων

4. Ac qui crassi cupiunt tenues fieri, ieiuni omnes exercitationes subire et adhuc ex labore anhelantes, necdum refrigerati cibos aggredi debent, priusque bibere vinum dilutum nec admodum frigidum. Opsonia quoque ex sesamis aut viridibus et siccis condimentis aliisque id genus apparata assumere; sint praeterea etiam pinguia, ita enim quam paucissimis impleantur. Quin et semel cibus capiendus et balneo absti-

[1] ἔτος. — [2] ἤθεα. — [3] ταχύτερον sine χρή. — [4] μέν om. — [5] χρῆσθαι. — [6] μέν om. — [7] καὶ καθ. — [8] ἐόντας om. — [9] μὴ πάνυ ψ. sine antecedente καί.

quorum ille τε om. Post πέπηγε addunt ἔτι sex libri apud Littr., Lind., Mack.

δεῖ οὖν — ὑγιαίνοιεν.] καὶ τὸ ἔθος καὶ τὴν χώρην om. A.; non vero fortuita est omissio, sed consulto facta, quia in superioribus mentio quidem facta est τῆς ἡλικίης καὶ τῆς ὥρης καὶ τῶν εἰδέων hominum, non eorum ἔθους et χώρης. Nec tamen affirmo haec h. l. memorare non potuisse auctorem, licet supra de iis sileat, itaque nihil muto. — Multi codd. Parr. ἔτος, quod Ald. fert, τηρεῖσθαι τὰ διαιτήματα B.; ὑγιαίνειαν A.

3. καὶ ὁδοιπορέειν — ἡσυχέστερον.] Illud ταχύτερον, quod e V. notavi, in multis Littréi libris occurrit, sed in uno tantum sine χρή adscripto. — Cod. Fevr. Foësii ἡσυχῶς; — ἡσυχῇ ἔχειν Gal., Mack. — A., δι' ἡλίου pro διὰ καύματος. Ante τοὺς μέν om. καί C., Mack.; — μέν C. Gal., Mack., Littr., vulg. om.; — ἡσυχαίτερον A.

λουτροῖσι — σαρκωδέων.] χρέεσθαι Gal. χρῆσθαι vulg.; καὶ τοῦ θέρεος J.; στρυφνούς vulg. στριφνούς H. K., ἰσχνούς C. Mack., τοὺς στιφροὺς χρή sine δέ A.; λοῦειν C.

ἠμφιέσθαι — ἐλαιοπινέα.] ἠμφῆσθαι A. sine δέ; — μέν praebuerunt Littréo libri 5. et Mack. dederat, vulg. om. In fine periodi apud Ald. in multis Parr. item in Voss. adscribitur: τοὺς δὲ στρυφνοὺς (K. στριφνοὺς) τοὐναντίον, quod recepit Mack.

4. τοὺς δὲ παχέας — μάλιστ' ἂν εἴη.] δέ ante παχέας et καί ante ὅσοι om. A., quem hac in re sequor; tum γίνεσθαι habet. Dein ἐόντας a Mack., Littr. e Gal. additum est, vulgo om. — A. C. omm. ἔτι ante ἀσθμ.; ἐκ τοῦ κόπου omm. iidem et Gal.; καί ante πάνυ ψ. om. A.; alii libri ferunt lect., quam e V. notavi; alii καί habent, sed μή omm.; unus πλέονα pro πίονα, Gal., A. καὶ πίονα δέ, C., Mack. πίονα δ' ἔστω; vulgo δέ abest. Post ἔστω omisi τὰ προσαγόμενα ὄψα cum A. C., quorum ille om. ἄν, quod sequitur. — Porro ἀπό γε ἐλ. πεμμάτων ἐνεπίπλαιντο Gal., Mack.; alii libri ἐμπίπλαιντο, A. ἐμπιπλαῖντο et Littr., vulgo ἐμπίμπλαιντο. — Dein ἀλλά om. A., idem-

ἐμπίπλαιντο· ἀλλὰ καὶ μονοσιτέειν καὶ ἀλουτέειν καὶ σκληροκοιτέειν καὶ γυμνὸν περιπατέειν ὅσον οἷόν τε μάλιστ' [1] ἂν εἴη. Ὁκόσοι δὲ βούλονται λεπτοὶ ἐόντες παχέες [2] γενέσθαι, τά τε ἄλλα ποιέειν τὰ ἐναντία κείνοισι καὶ [3] νήστιας μηδεμίαν ταλαιπωρίην ποιέεσθαι.

ε'. Τοῖσι δὲ ἐμέτοισι χρὴ καὶ τοῖσι κατακλύσμασι τοῖσι τῆς κοιλίης [4] ὧδε χρέεσθαι· ἓξ μῆνας τοὺς χειμερινοὺς ἐμέειν· οὗτος [5] γὰρ ὁ χρόνος φλεγματωδέστερος τοῦ θερινοῦ καὶ [6] τὰ νοσήματα γίγνεται περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ περὶ τὸ χωρίον τὸ ὑπὲρ τῶν φρενῶν· ὅταν δὲ ᾖ θάλπος, τοῖσι κατακλύσμασι χρέεσθαι, ἡ γὰρ ὥρη καυματώδης καὶ τὸ σῶμα χολωδέστερόν ἐστι καὶ [7] βαρύτητες ἐν τῇ ὀσφύϊ καὶ [8] ἐν τοῖσι γούνασι καὶ θέρμαι γίγνονται καὶ ἐν τῇ γαστρὶ [9] στρόφοι· δεῖ οὖν τὸ σῶμα ψύχειν καὶ τὰ μετεωριζόμενα κάτω [10] ὑπάγειν ἐκ τῶν χωρίων τούτων. Ἔστω δὲ τὰ κατακλύσματα τοῖσι μὲν παχυτέροισι καὶ ὑγροτέροισι ἁλμυρώτερα καὶ λεπτότερα, τοῖσι δὲ ξηροτέροισι καὶ προσεσταλμένοισι καὶ ἀσθενεστέροισι λιπαρώτερα καὶ παχύτερα· ἔστι δὲ τῶν κατακλυσμάτων τὰ λιπαρὰ καὶ παχέα [11] τὰ ἀπὸ τῶν γαλάκτων καὶ ἀπὸ [12] ἐρεβίνθων ὕδωρ ἑφθὸν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων· τὰ δὲ λεπτὰ καὶ ἁλμυρά, [13] ἅλμη καὶ θάλασσα καὶ τὰ τοιαῦτα. Τοὺς δὲ ἐμέτους ὧδε χρὴ ποιέεσθαι· ὅσοι μὲν τῶν ἀνθρώπων παχέες εἰσὶ καὶ μὴ ἰσχνοί, νήστιες

nendum, duriter cubandum et nuda deambulatione, quoad eius fieri possit, utendum. Qui vero attenuato cum sint corpore, crassiores effici volunt, tum his contraria facere, tum ieiuni nullam exercitationem subire debent.

5. Vomitionibus autem et infusis alvum eluentibus utendum hunc in modum. Sex hibernis mensibus vomitus ciendus, quod tempus hoc aestivo plus pituitae gignat et morbi circum caput et regionem eam, quae est supra septum transversum, excitantur. At ubi aestas viguerit, infusis utendum. Haec enim anni tempestas aestuosa est et corpus bile magis abundat; gravitates etiam lumbos et genua infestant, calores oboriuntur et venter torminibus torquetur. Corpus igitur refrigerandum et quae sursum attolluntur, deorsum ex istis locis deducenda. At corpulentis et humidioribus infusa quidem salsa magis ac tenuia, siccioribus vero, gracilibus et imbecillioribus pinguiora et crassiora conveniunt. Sunt autem infusa pinguia et crassa, quae ex lacte parantur, et cicerum decoctum ceterorumque id genus. Tenuia vero et salsa, muria, aqua marina et quae sunt huiusmodi. Vomitiones autem hunc in modum faciendae. Obesi ac minime tenues ieiuni vomant a cursu aut celeri deambulatione circa meridiem; hyssopi hemina dimidia in aquae congio contriti potu exhibeatur, affuso aceto et

[1] ἂν om. — [2] γίνεσθαι. — [3] νῆστιν μηδαμῶς. — [4] ὧδε χρὴ ποιέεσθαι sine antecedente χρή. — [5] γάρ om. — [6] τά om. — [7] βαρυτ. γίνονται et infra etiam γίν. — [8] ἐν om. — [9] στρόφοι γίνονται. — [10] ὑπάρχειν. — [11] ὅσα pro τά. — [12] τῶν τῆς τερεβίνθου τῶν ἑφθῶν ὑδάτων καὶ τῶν ἄλλ. [13] κράμβη.

que σκληροσιτέειν fert; — συχνὸν pro γυμνὸν C.; — μάλιστα ἢ vulg., μάλιστα εἴη Gal., μάλιστ' ἂν εἴη A.

ὁκόσοι δὲ — ποιέεσθαι.] γενέσθαι A. γίν. vulg.; παχύτεροι γενέσθαι Gal.; τὰ δὲ ἄλλα alii libri; τὰ ἐναντία C. τἀναντία vulg.; — Gal., unus cod. Littréi, Mack. ἐκείνοισι; — οἷσι ἔφην omisi cum A. C. ante καὶ νήστιας. — Νῆστιν, ut Voss., Gal., multi Parr.; μηδαμῶς pauci Parr.; νηστείην μηδ. καὶ ταλ. π. A. ἢ ταλαιπ. E.

5. τοῖσι δὲ — ἐκ τῶν χ. τούτων.] Octo libri Littréi ferunt lect., quam e V. notavi ad initium §. — A. ante τῆς κ. om. τοῖσι; tum χρῆσθαι habet. Iidem illi octo Parr. καὶ γὰρ οὗτος; — φλεγματωδέστατος C., ἢ περὶ τὸ χ. idem, sed A. om. περί. Vulgo π. τὸ χ. τοῦτο, sed Littr. cum septem libris τοῦτο om.; — C. θάλπεα. — τὸ θ. Gal., Mack. τὰ θάλπεα A.; χρῆσθαι idem; καὶ αἱ βαρυτ. Gal.. A., Mack.; ἐν τοῖσι γ. Gal., A., Mack., Littr. — τοῖς γ. sine ἐν vulg. — Cod. A. om. καὶ ἐν τῇ γ. στρ. — Articulum ante κοιλίῃ vulg. om., addidit Littr. e Gal., libris octo, Ald.; γίνονται post στρ. omisit Littr. cum nonnullis codd.; ἀπὸ τῶν χ. τούτων Gal., A.

ἔστω — καὶ τὰ τοιαῦτα.] κλύσματα E.; καὶ παχύτερα om. A.; τά ante λιπαρά omm. A., C., Gal., Mack.; ὅσα pro τά, quod e V. enotavi, novem Littréi codd. ferunt et Lind., Mack., alteramque illam lect. pro ἀπὸ ἐρεβ. e V. notatam octo libri Littréi; — ἑφθέα Gal.; τῶν ante τοιούτων adscripsi e Gal., A., C., Mack.; tum λεπτὰ δέ sine τά A.. C. — Lectio κράμβη item in multis libris Littréi legitur; κράμβην καὶ θάλασσαν τὰ τοιαῦτα C. καὶ τὰ τοιαῦτα om. A.

τοὺς δὲ — δ' ἐπὶ θᾶσσον.] καὶ μέσης ἡμέρης A.; τῆς ante ἡμέρης in vulg. lectione omittit C. — Illud ἔστω δέ, ut in V., om. in libris octo Littréi; τετριμμένης Littr. ex A., vulgatum e V. notavi; — χοῖ libri septem Littr. et Voss.; — καὶ τοῦτο omm. libri nonnulli, τοῦτο A., idem-

ἐμεόντων δραμόντες ἢ ὁδοιπορήσαντες διὰ τάχεος [1] κατὰ μέσον τῆς ἡμέρης· [2] ἔστω δὲ ἡμικοτύλιον ὑσσώπου [3] τετριμμένης ἐν ὕδατος χοέϊ καὶ τοῦτο ἐκπιέτω, ὄξος παραχέων καὶ ἅλας παραβάλλων, ὅκως ἂν μέλλῃ ἥδιστον ἔσεσθαι· πινέτω δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχέστερον, ἔπειτα δ' ἐπὶ θᾶσσον. Οἱ δὲ [4] λεπτότεροι καὶ ἀσθενέστεροι ἀπὸ σιτίων ποιεέσθωσαν τὸν ἔμετον τρόπον τοιόνδε· λουσάμενος θερμῷ προπιέτω ἀκρήτου κοτύλην, ἔπειτα σιτία παντοδαπὰ ἐσθιέτω καὶ μὴ πινέτω ἐπὶ [5] τῷ σιτίῳ μηδ' ἀπὸ τοῦ [6] σιτίου, ἀλλ' ἐπισχέτω ὅσον δέκα στάδια διελθεῖν, ἔπειτα δὲ ξυμμίξας οἴνους τρεῖς πίνειν διδόναι αὐστηρὸν [7] καὶ γλυκὺν καὶ ὀξὺν, [8] πρῶτον μὲν ἀκρητέστερόν [9] τε καὶ κατ' ὀλίγον καὶ διὰ πολλοῦ χρόνου, ἔπειτα δὲ [10] ὑδαρέστερόν τε καὶ θᾶσσον καὶ κατὰ πολλόν. Ὅστις δὲ εἴωθε τοῦ μηνὸς δὶς ἐξεμέειν, [11] ἄμεινον ἐφεξῆς ποιέεσθαι τοὺς ἐμέτους ἐν δυσὶ ἡμέρῃσι μᾶλλον, ἢ διὰ πεντεκαίδεκα· οἱ δὲ πᾶν τοὐναντίον ποιέουσι. Ὁκόσοισι δὲ [12] ἐπιτήδειον ἀνεμέειν τὰ σιτία, ἢ ὁκόσοισι αἱ κοιλίαι οὐκ εὐδιέξοδοι, τούτοισι πᾶσι ξυμφέρει πολλάκις τῆς ἡμέρης ἐσθίειν καὶ παντοδαποῖσι βρώμασι [13] χρέεσθαι καὶ ὄψοισι [14] πάντα τρόπον ἐσκευασμένοισι [15] καὶ οἴνους πίνειν δισσοὺς, ἢ τρισσούς· ὁκόσοι δὲ [16] μὴ ἀνεμέουσι τὰ σιτία ἢ καὶ κοιλίας ἔχουσι ὑγρὰς, τούτοισι πᾶσι τοὐναντίον τούτου [17] τοῦ τρόπου ξυμφέρει ποιέειν.

addito sale, quo fiat iucundissima. Ac primum quidem sensim, deinde vero celerius ebibatur. Graciliores autem et imbecilliores a cibis vomitum cieant hunc in modum. Post balneum calidum praebibant vini meri heminam, mox cibos cuiusvis generis assumant, neque inter cibos, aut post eos bibant, sed se contineant quanto tempore quis decem stadia percurrat. Deinde illis triplex vinum in potum permiscebis, austerum, dulce et acidum, primum quidem meracius sensim et ex magno intervallo, deinde vero dilutius, celerius et affatim. At vero qui singulis mensibus bis vomere consuerit, hunc praestat duobus ex ordine diebus vomitum ciere quam decimo quarto die. Sed alii plane contrarium faciunt. Qui autem ad cibos vomitione reiiciendos sunt accommodati, quibusque alvi non facile prodeunt, iis omnibus crebro die cibum sumere et omnis generis cibariis uti conducit ac opsoniis varie apparatis vinumque duorum aut trium generum bibere. Qui vero cibos vomitione non reiiciunt, et alvos habent humidas, iis omnibus ex usu est ut huic contrariam ineant vitae rationem.

[1] κατὰ δὲ μ. — [2] ἔστω δέ om. — [3] τετριμμένου. — [4] λεπτοί. — [5] τῷ om. — [6] σίτου. — [7] καί om. — [8] πρῶτα. — [9] γε κατ' ὀλ. — [10] ὑδαρ. καὶ πολλόν. — [11] ἄμ. ἔξει δεῖ δὴ ἐφεξῆς. — [12] ἀνεπιτ. ἀπεμέειν τὸ σ. — [13] χρῆσθαι. — [14] πάντα τρόπον. — [15] οἴνους τε sine καί. — [16] μή om. [17] τοῦ τρόπου om.

que παραβαλών; — ἥδιστον γίνεται pro μέλλῃ ἡδ. ἐ. novem codd. Littréi; τὸ πρῶτον A.; ἡσυχαίτερον A., C.

οἱ δὲ λεπτότεροι — κατὰ πολλόν.] λεπτοί, uti V., novem codd. Littréi; ἀσθενέστατοι C.; ἀπὸ σιτίων Gal., A., ε., Mack., Littr., σίτων vulg.; τρόπῳ τοιῷδε Gal., Mack. — Porro λουσάμενοι cetera plur. num. Gal., P.', Mack., — προσπινέτω C.; μηδὲ ἀπὸ τοῦ σ. Gal., E., Mack.; — σίτου sex libri Littréi; — ἀλλὰ ἐπισχ. Gal., Mack. — Pro δέκα Gal., H., Mack. τέσσαρα; nonnulli codd. Foësii δεκατέσσαρα. Dein διδότω A., καί ante γλυκύν Gal., A., C., Mack., Littr.; vulgo om.; πρῶτα, ut V., sex codd. Littréi; — τε ante καὶ θᾶσσον ex A., C. recepit Littr., vulgo abest. Cod. A. καὶ θᾶσσον om., θᾶσσον καὶ κατά omm. alii quatuor, — κατά omm. duo.

ὅστις δὲ — ποιέουσι.] ἄμεινον ἕξει ἐφεξῆς septem libri Littréi.

ὁκόσοισι δὲ — ποιέειν.] ἀνεπιτήδειον Gal., septem codd. Littréi, Ald., Mack.; ἂν ἐπιτηδ. libri duo; — ὁκόσοι μὲν ἀνεπιτ. codd. nonnulli apud Foës. Equidem de significatione verborum ὁκόσοισι δὲ ἐπιτήδειον τὰ σιτία nonnihil dubito: respondet his verbis in seqq. ὁκόσοι δὲ μὴ ἀνεμέουσι τὰ σιτία, itaque opinor illud ἐπιτήδειον significare *quod ex more est, id cui assueverunt*. Itaque fere reddere vellem *quibus vero facile accidit, ut cibos evomant, cett.*; δέ omm. A., C., μέν Gal. pro δέ. — Gal. ἀπεμέειν cum septem codd. Littréi, Aldo; — εὐδιέξοδοί εἰσι Gal., aliquot mss. Littréi, Lind., Mack.; χρῆσθαι A.; πάντας τρόπους vulg., πάντα τρόπον multa mss. — Littr. καὶ οἴνους cum A., C., καὶ οἴνους τε Gal., Mack., — οἴνους τε vulg.; ἢ τρισσούς Gal., Mack., καὶ τρ. vulg.; — μή ante ἀνεμέουσι omm. septem libri Littréi, Ald., Lind., Mack.; — ἔχουσι ὑγιέας codd. aliquot Foësii; — τούτοισι δὲ πᾶσι A.

ϛ′. Τὰ δὲ παιδία χρὴ τὰ νήπια βρέχειν [1] ἐν θερμῷ τῷ ὕδατι ἐπὶ πουλὺν χρόνον καὶ πίνειν διδόναι ὑδαρέα τὸν οἶνον καὶ μὴ ψυχρὸν παντάπασι· τοῦτον δὲ διδόναι, ὃς ἥκιστα τὴν γαστέρα [2] μετεωριεῖ καὶ φῦσαν παρέξει· ταῦτα δὲ ποιέειν, ὅκως οἵ τε σπασμοὶ ἧσσον ἐπιλάβωσι καὶ μείζονα γένηται καὶ ἰσχυρότερα καὶ εὐχροώτερα. Τὰς δὲ γυναῖκας [3] χρὴ διαιτᾶσθαι τῷ ξηροτέρῳ τῶν τρόπων· καὶ γὰρ τὰ σιτία τὰ ξηρὰ ἐπιτηδειότερα [4] πρὸς τὴν μαλθακότητα τῶν σαρκῶν καὶ τὰ ἀκρητέστερα πόματα ἀμείνω πρὸς τὰς ὑστέρας καὶ τὰς [5] κυοτροφίας.

6. At pueri infantes per multum tempus aqua calida lavandi sunt, vinumque iis aquosum in potu exhibendum, nec prorsus frigidum, idque offerendum quod minime ventrem afficiat et flatum creet. Quae facienda sunt, quo minus convulsionibus tententur, magisque adolescant et robustiores et coloratiores evadant. Mulieres autem victus ratione sicciore victitare oportet. Nam et sicciores cibi ad carnium mollitudinem magis sunt accommodati, et meraciores potus ad uterum et foetus nutritionem magis valent.

ζ′. Τοὺς γυμναζομένους χρὴ τοῦ χειμῶνος καὶ τρέχειν καὶ παλαίειν, τοῦ δὲ θέρεος παλαίειν μὲν ὀλίγα, τρέχειν δὲ μή, περιπατέειν δὲ πολλὰ [6] κατὰ ψῦχος. Ὁκόσοι κοπιῶσι ἐκ τῶν δρόμων, τούτους παλαίειν χρή· ὁκόσοι δὲ παλαίοντες κοπιῶσι, τούτους χρὴ τρέχειν· οὕτω γὰρ ἂν ἐκ ταλαιπωριέων κοπιῶν τι τοῦ σώματος διαθερμαίνοιτο καὶ [7] ξυνιστῷτο καὶ διαναπαύοιτο μάλιστα. Ὁκόσους γυμναζομένους διάρροιαι λαμβάνουσι καὶ τὰ ὑποχωρήματα σιτώδεα καὶ ἄπεπτα, τούτοισι τῶν τε γυμνασίων ἀφαιρέειν μὴ ἐλάσσω τοῦ τρίτου μέρεος καὶ τῶν σιτίων τοῖσι ἡμίσεσι χρέεσθαι· δῆλον γὰρ [8] δὴ ὅτι ἡ κοιλίη ξυνθάλπεσθαι οὐ δύναται, ὥστε πέσσειν τὸ πλῆ-

7. Qui exercentur per hiemem, eos currere et luctari convenit et aestate parum quidem luctari, currere vero minime, sed multum in frigore ambulare. Qui cursibus defatigantur, ii luctari debent, qui vero lucta defatigantur, iis currendum est: ita enim a laboribus defatigata corporis pars aliqua maxime calefiat, componatur et maxime quiescat. Qui cum exercentur alvi profluviis corripiuntur et alvi excrementa cibos referentia et incocta demittunt, ii de exercitationibus tertiam partem ut minimum et de cibis dimidium subtrahant. Constat enim ventriculum non calefieri posse, ita ut ciborum copiam concoquat. Cibus esto panis quam maxime tostus in vino intritus, et potus quam

[1] ἐν τῷ θ. ὕδ. — [2] μετεωρέειν. — [3] ὧδε χρὴ δ. — [4] εἰς. — [5] σκιατροφίας. — [6] καταψύχως. — [7] συνιστοῖτο. — [8] δή om.

6. τὰ δὲ παιδία — εὐχροώτερα.] τὰ παιδία A. sine δέ. Vulgo ἐν τῷ θερμῷ ὕδατι inepte, itaque descriptor cod. A. τῷ omisit, sed melius tamen transposueris articulum, quod faciendum esse vel loci vicini docent. — Gal., A. ἐπί omm. — Dein ὑδαρέστατον τὸν οἶνον διδόναι Gal., Mack.; ὑδαρέστατον sine articulo K. Porro τοῦτον διδόναι δὲ, ὅς E. — Cod. A. μετεωρείη, sed μετεωρέει vulg., μετεωρέειν καὶ φυσᾶν sex libri Littréi, παρέξοι alia m. A. — Illud μετεωρέειν et φυσᾶν correctionis specimina referre vere monet Littr., qui vere etiam e cod. A. lectione futurum effecit, quod cum eo exhibeo. Ἐπιλαμβάνωσι Gal., Mack, ἐπιλαμβάνουσι A.; γένηται C. E. γίνηται vulg. — Edi solet καὶ εὐχροώτερα solum, sed nonnulli libri pro eo habent καὶ ἰσχυρότερα, duo, K., ε., utramque lect. coniunctam habent, quibus obsequor.

τὰς δὲ γυναῖκας — κυοτροφίας.] τὰς γυν. rursus A. sine δέ. E vulg., quam e V. noto, ὧδε omisit Littr. cum A. Lind.; — τῷ ξ. τρόπῳ Gal., Mack. — Pro πρός etiam septem libri Littréi εἰς ferunt. Cod. A. μαλακότητα. Vulgo τῶν γυναικείων σαρκῶν, sed A., C., omm. γυναικείων, quibus obsequor. — Lind. in fine κουροτροφίας, de suo, uti videtur.

7. τοὺς γυμναζομένους — κατὰ ψῦχος.] Ante χειμῶνος articulum om. Gal.; τοῦ χειμ. μὲν καί Mack.; — τοῦ θέρεος Gal.; — τάχος pro ψῦχος tres codd.

ὁκόσοι — μάλιστα.] ὁκόσοι δὲ (δ') ἂν παλαίοντες Gal., A., C., Mack. — Dein vero editur: οὕτω γὰρ ἂν (ὁ interponit Gal.) ταλαιπωρέων τῷ κοπιῶντι τοῦ σώματος διαθερμαίνοιτο κ. τ. λ., quod sensu cassum est; quomodo corrigendum censeam e textu descripto patet. — Vulgo συνιστοῖτο, sed ξυνιστῷτο Littr. e codd. duobus; illud καὶ ξύνιστ. om. A.

ὁκόσους — ἐπικρατοίη.] μάλιστα addit A. ante γυμναζ., Gal. post γυμναζ., libri sex Littréi post ἄπεπτα. Cod. A. τε τῶν ,tum dein χρῆσθαι. — In δῆλον γὰρ δή omm. δή P.′, Lind.. Mack., — διότι sine δή A. — Ceteri omnes ξυνθάλπειν — πέσσεσθαι, sed verba terminationes permutasse docet sequens οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ξυνθάλποιτο ἡ κοιλίη καὶ τῶν ἐσιόντων ἐπικρατοίη; — itaque rem restitui. Dein τῶν ἐσιόντων s. εἰσιόντων σιτίων Gal. A.; alii codd. quatuor Mack., sed ἐσιόντων et σιτίων dittographiam referunt; infra illud occurrit. Ante ἐξοπτότατος omm. ὡς libri sex Littréi; ἐντετριμμένος Gal. — Articulum ante ποτά om. vulgo, ex A. C. adiecit Littr., τὰ πόματα Gal., Mack.;

θος τῶν σιτίων· ἔστω δὲ τούτοισι τὰ σιτία ἄρτος ὡς ἐξοπτότατος, ἐν οἴνῳ ἐντεθρυμμένος, καὶ [1]τὰ ποτὰ ὡς ἐλάχιστα καὶ [2]ἀκρητέστατα καὶ περιπάτοισι [3]μὴ χρεέσθωσαν ἀπὸ τοῦ σιτίου· μονοσιτέειν δὲ χρὴ ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ξυνθάλποιτο ἡ κοιλίη καὶ τῶν ἐσιόντων ἐπικρατοίη. Γίγνεται δὲ ὁ τρόπος οὗτος τῆς διαρροίης τῶν σωμάτων τοῖσι πυκνοσάρκοισι μάλιστα, ὁκόταν ἀναγκάζηται [4]ὥνθρωπος κρεηφαγέειν τῆς φύσιος ὑπαρχούσης τοιαύτης· αἱ γὰρ φλέβες πυκνωθεῖσαι οὐκ ἀντιλαμβάνονται τῶν σιτίων τῶν ἐσιόντων· ἔστι δὲ αὕτη μὲν ὀξέα ἡ φύσις καὶ τρέπεται ἐφ' ἑκάτερα καὶ ἀκμάζει ὀλίγον χρόνον ἡ εὐεξίη ἐν τοῖσι τοιουτοτρόποισι τῶν σωμάτων. Τὰ δὲ ἀραιότερα τῶν εἰδέων καὶ δασύτερα καὶ τὴν [5]ἀναγκοφαγίην δέχεται καὶ τὰς ταλαιπωρίας μᾶλλον ὑπομένει καὶ χρονιώτεραι γίγνονται αὐτοῖσι αἱ εὐεξίαι. Καὶ ὁκόσοι τὰ σιτία ἀνερεύγονται τῇ ὑστεραίῃ καὶ τὰ ὑποχόνδρια μετεωρίζεται αὐτοῖσι ὡς ἀπέπτων τῶν σιτίων ἐόντων, τούτοισι καθεύδειν μὲν πλείονα χρόνον ξυμφέρει, [6]τῇ δὲ ἄλλῃ ταλαιπωρίῃ ἀναγκάζειν χρὴ αὐτῶν τὰ σώματα, καὶ τὸν οἶνον ἀκρητέστερον πινόντων καὶ πλείω, καὶ τοῖσι σιτίοισι ἐλάσσοσι χρέεσθαι ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον· δῆλον γὰρ [7]δὴ ὅτι ἡ κοιλίη ὑπὸ ἀσθενείης καὶ ψυχρότητος οὐ δύναται τὸ πλῆθος τῶν σιτίων καταπέσσειν. Ὁκόσους δὲ δίψαι λαμβάνουσι, τούτοισι τῶν τε σιτίων καὶ τῶν ταλαιπωριέων

paucissimi et meracissimi, neque deambulationibus a cibo utantur. Sub hoc vero tempus semel duntaxat cibum sumere eos convenit. Sic enim vel maxime concalefiat ventriculus et ingestos cibos superaverit. Hoc autem alvi profluvii genus corporum habitus densiore carne praeditos potissimum exercet, quando ita comparatus quis ad carnium esum compellitur. Venae siquidem condensatae cibos ingestos non recipiunt. Et haec quidem natura est lubrica et ad utramque partem vertitur et in eiusmodi naturis parvo tempore viget bona corporis habitudo. At rariores et hirsuti magis corporis habitus illum ex iussu carnium esum admittunt laboresque magis sustinent, diutiusque in bona corporis habitudine perseverant. Et qui postridie cibos eructant et quibus praecordia, nimirum cibis non concoctis, attolluntur, iis longior somnus confert. Quin etiam ad alios corporis labores cogi debent, vinumque meracius et copiosius bibere et sub id tempus paucioribus uti cibariis. Constat enim ventriculum sane prae imbecillitate et frigore ciborum multitudinem concoquere non posse. At quos sitis occupat, iis cibi et labores subtrahendi et vinum tum aquosum tum quam maxime frigidum propinandum. Quibus vero viscerum dolores aut ab exercitatione aut ex alio quodam labore suboriuntur, his quiescere et cibis abstinere confert. Potu autem utantur, qui quam paucissima copia plurimam urinam ducat, ut

[1] τά om. — [2] ἀκρατέστερα. — [3] μή om. — [4] ὁ ἄνθρ. — [5] ἀναγκοφαγίην. — [6] τῇ. — [7] δή om.

εὐκρητέστατα καὶ ἐλαχ. A. sine ὡς, nonnulli codd. comparativum ferunt, ut V.; δὲ μὴ χρ. tres libri, μή omm. quinque; — χρήσθωσαν A., qui ὑπό om. ante τοῦτον τὸν χρ. — Idem cod. ἐπικραταῖοι i. e. ἐπικρατέοι.

γίγνεται δὲ ὁ. τρ. — τῶν σωμάτων.] μάλιστα τοῖσι πυκνοσ. Gal.; ὥνθρ. Littr. ex A. C., ὁ ἄ. vulgo; — οὐκ ante ἀντιλαμβ. om. C.; — ἔστι μὲν αὕτη ὀξεῖα K. — Ὀξεῖα φύσις interpretatur Gal.: ἡ ταχέως ποιουμένη τὰς μεταβολάς. — Cod. C. ἀκμάζει γάρ, sine καί.

τὰ δὲ ἀραιότερα — αἱ εὐεξίαι.] Vulgo τὴν κρεηφαγίην, sed novem libri Littréi et Voss. praebent quod exhibui et quod veram lect. referre puto propter supra obvium ὁκόταν ἀναγκάζηται ὥνθρ. κρεηφαγέειν. — ἀδδηφαγίην fert H. ἀδηφ. καὶ ἀναγκοφ. P.', codd. nonnulli Foësii; ὑπομένει omm. A. C.

καὶ ὁκόσοι — καταπέσσειν.] πλείω χρ. A. — Pro πινόντων quinque libri Littréi πίνειν, item Lind. Mack.; — ἐλάσσω χρῆσθαι A.; δῆλον γὰρ δή Littr. cum Gal., A.; δή vulgo om.

ὁκόσοις — ψυχρότατον.] — ὁκόσοις A. — τῶν ante ταλαιπωριέων om. vulg., Littr. adiecit e Gal., libris multis. Pro πινόντων rursus πίνειν libri multi, Lind., Mack. ὡς ὅτι ψ. Gal., πάνυ pro ὅτι unus G.

ὁκόσοισι — οἱ πυρετοί.] οἷσι A.; ἐκ τῶν σπλ. vulg., sed Littr. ἐκ om. cum A.; — γυμνασίων pro ceterorum γυμνασίης ex A. dedi, hoc non nisi terminationum confusioni debetur. Gal. ὁδοιπορίης pro ταλαιπωρίης. Littr. πόματι cum Gal. A.; πόμασι vulg.; χρῆσθαι A.; idem simplex ἐλθόν, sed ἐσιόν multi alii. Pro πεφυκυῖαι duo codd. apud Littr. πεπονηκυῖαι, alii pauci utrumque. — Gal. πληρώμενοι, recepit Mack. Lectionem, quam in fine e V. notavi, multi codd. Littréi ferunt, Lind., Mack. dederunt.

Apud ceteros porro ad calcem huius capituli subiiciuntur

ἀφαιρέειν, καὶ τὸν οἶνον [1] πινόντων ὑδαρέα τε καὶ ὅτι ψυχρότατον. Ὁκόσοισι δὲ ὀδύναι γίγνονται [2] τῶν σπλάγχνων ἢ ἐκ γυμνασίων, ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς ταλαιπωρίης, τούτοισι ξυμφέρει ἀναπαύεσθαι ἀσίτοισι, [3] πόματι δὲ χρέεσθαι ὅ τι ἐλάχιστον ἐς τὸ σῶμα [4] ἐσελθὸν, πλεῖστον οὖρον διάξει, ὅπως αἱ φλέβες αἱ διὰ τῶν σπλάγχνων πεφυκυῖαι μὴ κατατείνωνται πληρούμεναι· ἐκ γὰρ [5] τῶν τοιούτων τά τε φύματα [6] γίγνονται καὶ οἱ πυρετοί.

ne venae visceribus insitae copia distendantur. Ex his enim casibus tubercula et febres nascuntur.

[1] πίνειν. — [2] ἐκ τῶν σπλ. — [3] πόμασι. — [4] ἰσιόν. — [5] τουτέων τά τε. — [6] φύονται καὶ οἱ πυρετοὶ γίνονται.

fragmenta alia duo, quorum prius habetur libro II. de morbis p. 18. 20. Littréo, — alterum principium est libri περὶ παθῶν. Et hoc quidem, quum verbotenus ibi legatur verbis ἄνδρα χρὴ — ὠφελέεσθαι, non repetam. Prius illud, quum in paucis deflectat, in hac adn. describo: en fragmentum!

Ὁκόσοισι δὲ νοῦσοι (οἷσιν αἱ ν. A., δέ om. C.; αἱ νοῦσοι Gal.) ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου γίνονται, νάρκη πρῶτον ἴσχει τὴν κεφαλὴν καὶ οὐρέει θαμινὰ καὶ τἄλλα πάσχει ὁκόσα (περ addit Gal.) ἐπὶ στραγγουρίῃ· οὗτος ἐφ' ἡμέρας ἐννέα τοῦτο πάσχει καὶ ἢν μὲν ῥαγῇ κατὰ τὰς ῥῖνας ἢ κατὰ τὰ ὦτα ὕδωρ ἢ (καὶ A.) βλέννα, ἀπαλλάσσεται τῆς νούσου καὶ τῆς στραγγουρίης παύεται· οὐρέει δὲ (καί interponit Gal.) πουλὺ καὶ λευκὸν, ἔστ' ἂν εἴκοσι ἡμέρας παρέλθῃ· καὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἡ ὀδύνη ἐκλείπει τῷ ἀνθρώπῳ (τῷ ἀνθρ. omm. codd. quatuor) ἐσορέοντι δὲ (καὶ ἐσορέοντι nonnulli codd.) βλάπτεται (κλέπτεται Gal., alii libri; βλάπτεται ex A. Littr. pro vulg. βλέπεται) οἱ ἡ αὐγή.

Ceterum de his in prolegomenis dicam.

ΠΕΡΙ ΥΓΡΩΝ ΧΡΗΣΙΟΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΣΤΙ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΙΝΟΣ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΤΩΝ ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΩΝ ΠΟΛΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ.

DE LIQUIDORUM USU.

FRAGMENTA SUNT LIBRI ALICUIUS ARGUMENTI MEDICI HIPPOCRATEIS MULTO RECENTIORIS.

ΠΕΡΙ ΤΓΡΩΝ ΧΡΗΣΙΟΣ.

α′. Ὕδωρ ποτὸν, ἁλμυρόν.

Ποτὸν μὲν κατ' ἰητρεῖον κράτιστον· καὶ γὰρ σιδηρίοισι καὶ χαλκείοισι κράτιστον καὶ φαρμάκοισι τοῖσι πλείστοισι κοινότατον.

Ἐς δὲ χρῶτα γνῶναι δεῖ, ὅτι ἢ τέγξι, ἢ ψύξι, ἢ θερμάνσι, ἄλλῳ δὲ οὐδενὶ ὠφελέει, ἢ βλάπτει ποτόν.

Ὅπου ὀλίγου ποτοῦ σπόγγῳ χρήσεις ἄριστον ὀφθαλμοῖσι αὐτὸ τὸ δέρμα ἐφήλκωται.

Θερμοῦ αἰονῆσι πυρίη τοῦ σώματος ἅπαντος ἢ μέρεος, δέρματος σκληροῦ μάλθαξις, ξυντεταμένου χάλασις, νεύρων ξυστελλομέ-

DE LIQUIDORUM USU.

1. Aqua ad potum accommodata; aqua salsa.

Potui quidem apta ad officinam medicam optima: ad ferramenta enim et aeramenta optima et plerisque medicaminibus valde communis.

Nosse autem convenit aquam potui idoneam corporis superficiei admotam irrigatione, vel refrigeratione vel calefactione, nullaque re alia prodesse, vel nocere.

Locus corruptus.

Calidae adspersione corpus totum, vel pars eius fovetur; cutis dura emollitur, tensa relaxatur; nervi contracti remittuntur; e carnibus

1. *ὕδωρ ποτὸν, ἁλμυρόν.*] Ceteri post *ἁλμυρόν* subiungunt *θάλασσα*. Referunt autem haec vocabula inscriptionem; at in seqq. primum de aqua potui idonea sermo est, dein § 3. de marina, neque praeter has alia aquae salsae species memoratur. Itaque aut *ἁλμυρόν*, aut *θάλασσα* abundat: malui equidem hoc omittere, quum fortasse e seqq. hic adpositum sit a lectore, qui e seqq. intellexerit aquam marinam esse salsam illam, quae memoratur.

ποτὸν — κοινότατον.] In hac periodo ante *κοινότατον* ceteri habent *παλαιομένοισι*, pro quo Lind. *παλαιουμένοισι*, quod Littr. e cod. A. item exhibuit. Sine dubio posterius hoc est emendatio alterius in cod. illo; sed quae quid sibi velit, non intelligis. Foës., Corn.: *inveterata* reddunt, Littréus *conservés;* at primum *παλαιουμένοισι* non significat *conservés*; tum vero quaeris quae sint medicamina inveterata s. antiquata, quibus, exclusis ceteris, *ποτόν* sit *κοινότατον*. Merae ineptiae! nomen abundat. Unde ortum sit explicare non possum, sed inepte inferri et omni modo otiosum esse est longe certissimum; itaque reieci. Cogitavi olim fieri potuisse ut *παλαιομένοισι* sit ortum e *παλαίουσι*, quemadmodum activa cum passivis et contra saepe commutata sunt in his libris medicis, et ut *παλαίουσι* adscriptum fuerit ad verba *ἐς δὲ χρῶτα*, quae sequuntur; non quidem ab auctore sententiae adscriptum fuerit, sed forsitan a lectore.

ἐς δὲ χρῶτα — ποτόν.] Ceteri in his *ὅτι τοῦτο ἢ τέγξι*; sed quum simul *ποτόν* in fine habeant, constat aut *τοῦτο* aut *ποτόν* abundare. Credo autem pronomen invectum esse a librario priusquam viderat in fine *ποτὸν* addi, quare eiicio. In *θερμάνσι* variat lectio: vulgo *θερμάνσει*, sed veteres edd. *θερμαίνει*, itemque cod. E. Parisinus; verum A. *θέρμῃ*, quod recepit Littréus. Et iterum habemus in hoc cod. correctionem, quae tamen non praestat prae altera vulgatae: nam e ΘΕΡΜΑΝCΙ facile ΘΕΡΜΑΙΝЄΙ oriri potuit, non e ΘΕΡΜΗΙ; itaque primum illud dedi, quum insuper ad amussim congruat cum *ψύξι*. — Ad *ἄλλῳ* Zuing. in marg. adscribit *ἄλλως*.

ὅπου ὀλίγου ποτοῦ — ἐφήλκωται.] Primum dicam hanc periodum in vulgata lectione cum principio sequentis coniungi ita ut *αὐτὸ τὸ δέρμα ἐφήλκωται θερμοῦ αἰονήσει* scribatur. Sed Littréus cod. A. secutus dedit in fine huius et principio sequentis periodi, *Θερμῷ, αἰόνησις, πυρίη τοῦ σ. κ. τ. λ.* et cum eodem cod. interpunxit post *ἐφήλκωται*. Nempe recte vidit hic sermonem non esse de cutis adustione per aquam calidam. Iam vero pro codd. lectione *χρήσεις* Zuing. in m. habet sive lectionem sine coniecturam, quod veri similius, *χρήσῃ*; — Littréus vero e *χρήσεις* effecit *χρῆσις* et [*εἰ*] intulit de suo ante *αὐτό*. Verum iam quaero quis sensus insit hisce: *ὅπου ὀλίγου ποτοῦ, σπόγγῳ χρῆσις, ἄριστον ὀφθαλμοῖσι, εἰ αὐτὸ τὸ δέρμα ἐφήλκωται?* Imo vero nullus omnino! Utrum *ὀλίγω* (sic) apud Lind. sit calami an typothetae lapsus, nihil refert, neque enim boni quidquam nos docet. — Equidem locum intactum reliqui, quia non nisi incertis coniecturis sensum laudabilem ex eo extorqueas. Forte lacunae in causa sunt, cur non intelligi possit: ego saltem *ὅπου ὀλίγου ποτοῦ δεῖ, σπόγγῳ χρήσῃ* principio exspectaveram. Tum *τοῦτο ἄριστον ὀφθαλμοῖσι καὶ τῷ χρωτὶ, ἢν αὐτὸ τὸ δέρμα ἐφήλκωται*. Sed, uti dixi, sunt merae hariolationes loco ceteroquin desperato.

θερμοῦ αἰονῆσι — ἀνασκεδάσαι.] In his *συστελλομένων πάρεσις*, quod vulg. non habet, quum tamen Lind. *πάρεσις* solum dedit, e codd. E. L. Q.′ adscripsit Littréus. Idem e codd. E. Q.′ adiecit *πλαδαρῶν*, quod item deëst apud cett. Lind. de coniectura *σαρκῶν* [*ἀραίωσις, χυμῶν*] *ἐκχύμωσις*. Dein vulgata *προσκλήσει*, A. *προκλήσῃ*, al. m. *πρόκλησις*; —

νων πάρεσις, σαρκῶν πλαδαρῶν ἐκχύμωσις, ἱδρῶτος ἄφοδος· ὑγρῆναι προκλῆσι οἷον ῥῖνας, κύστιν· φύσιας σαρκῶσαι, ἁπαλῦναι, τῆξαι, μινυθίσαι, χροιὴν ἀνακαλέσαι, χροιὴν ἀνασκεδάσαι.

Ὑπνικὸν κατὰ κεφαλῆς καὶ ἄλλως σπασμῶν, τετάνων παρηγορικόν· ὀδύνας κωφοῖ ὠτὸς, ὀφθαλμῶν καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Τὰ ψυχρὰ θερμῆναι, πλὴν τοῖσι αἱμορραγεῦσι, ἢ μέλλουσι ...... κατήγμασι, ἐκπτώμασι, τοῖσι ἄλλοισι, οἷσι ἂν ὀθόνια ἰητρὸς .... καρηβαρίῃ.

Τὸ μέτριον ἑκάστῳ, μὴ πρόσω, οἴδαμεν βασανίζειν οἷον τὸ θερμὸν τῷ χρωτὶ, ἐξ ὑπερβολῆς ἐφ' ἑκάτερα, ὡς ἀμφοῖν μὴ ἁμαρτάνῃ, σημαινόμενος ταῖς βλάβαις, ἢ οὐκ ὠφελείαις, οἷον χλιαροῦ· δεῖ γὰρ τῇσι

humore redundantibus hic evacuatur; sudor profunditur. Hac adspersione adiges partes ut humectentur, velut nares, vesicam; naturas hominum carne augebis, emollies, liquefacies, imminues; ruborem revocabis, eumque dissipabis.

Capiti affusa somnum inducit, ac praeterea spasmos, tetanos solvit; dolores sopit aurium, oculorum, ceterorum huius generis.

Frigida calefacere oportet praeterquam in iis, qui sanguinem fundunt, aut mox profundent.

Cetera corrupta sunt.

De loco corrupto cf. adn.

προσκλύσει K.' Zuing. in textu. Littreus προσκλύσαι, affirmans hac coniectura omnem loci difficultatem planam fieri. Pro vulg. φύσας Zuing. in m., Lind. φύσιας. — Tandem μινυθῆσαι cod. A. Ald. — His varr. lectt. collectis locum rursus perlustrabimus: Profecto codicis A. lect. θερμῷ, αἰόνησις, πυρίη κ. τ. λ., quam Littr. exhibuit, non praestat prae vulgato dativo θερμοῦ αἰονήσει; nam θερμοῦ αἰονήσι γίγνεται πυρίη κ. τ. λ., — quippe γίγνεται subintelligitur, — bene habet. Itaque iam potest quodammodo sibi constare locus usque ad ἄφοδος. Animadvertamus tamen miram dictionem esse νεύρων συστελλομένων πάρεσις, — mirum videri medicum σαρκῶν πλαδαρῶν ἐκχύμωσιν obtinere velle θερμοῦ αἰονήσι; — infra § 6. dici ἱδρώτων ἔξοδος, non ἄφοδος. Quodsi noster putaverit carnium πλαδαρῶν ἐκχύμωσιν obtineri per sudorem τὴν αἰόνησιν excipientem, fere ἱδρῶτος ἀφόδῳ, vel ἐξόδῳ exspectaveris. Sed nihil de sede movebo; nescis fere quid eiusmodi scriptor tali loco dicere, aut non dicere potuerit. Quin in seqq. προκλῆσι, neque quidquam a κλύζω ductum, verum sit, nullus dubito. Apud Aretaeum illud προκλῆσι frequens, sic p. 173. nostrae Ed. ὑγρῆναι τὴν ῥῖνα προκλῆσι ὀσμαῖς δριμείαις κ. τ. λ. — Itaque iungendum videtur θερμοῦ αἰονήσι ὑγρῆναι προκλῆσι, quod fortasse intelligendum de materie pituitosa e naribus defluente, si quis τῆς αἰονήσιος tempore cum spiritu aquam attraxerit in nares; tum de urina missa, quum in ipsa perfusione multa aqua per cutem absorpta sit. Quin φύσας falsam lect. referat, non facile dubitabis; sive ad seq. σαρκῶσαι, sive ad antecedens ὑγρῆναι προκλῆσι referre velis, ridicula exsistit sententia; itaque φύσιας lego et ad σαρκῶσαι refero. — Iam, puto, locum pro verbis in tali libro et a tali auctore scriptis aliquantulum intelligimus et tamen lectio loci parum certa mihi videtur.

ὑπνικὸν — ὀφθαλμῶν.] Vulgo ὑπνικὸν καὶ κατὰ κεφαλῆς καὶ ἄλλων; parum apte: nam ὑπνικὸν τὸ θερμόν esse κατὰ κεφαλῆς καταχεόμενον ex veterum opinione largiemur, sed καὶ κατὰ ἄλλων μερέων καταχεόμενον non concedemus. Scripturae vitium inest: καί abundat et pro ἄλλων legendum est ἄλλως. Ita demum probabilis sensus emergit. Lind. dein [καὶ] τετάνων, quo opus non est. Post ὀφθαλμῶν vulgata fert ὅσα τοιαῦτα: Littr. ex E. L. Q.' adnotat καὶ ὅσα τοιαῦτα (addunt hic τά L. Q.') ψυχρὰ ἐόντα θερμῆναι δὲ οἷον πίσσα ἐν ἕλκεσι. Ac de πίσσα ἐν ἕλκεσι mox videbimus; nunc dicam καὶ ὅσα τοιαῦτα me servare, sed non magnam fidem illi habere; in vulg. copula excidit. Cum huius loci parte de convulsione, tetano cf. Aph. V. 22.

τὰ ψυχρὰ — καρηβαρίῃ.] Post θερμῆναι sequitur apud ceteros οἷον πίσσα (φύσας Zuing. in m., Lind.; φύσκας Mack.) ἐν (sic A., cett. ἐν omm.) ἕλκεσι. Sed ex his omnibus sensus emergit nullus, manifestoque totum emblema alienum. cuius vulgata veram lect. referre videtur, reiiciendum est; exemplum est alienum a loci sensu, sed a lectore nihil intelligente adscriptum, qualia exempla in Ep. VI. aliis libris sexcenta notavimus. Dein αἱμορραγεῦσι est cod. A. lect. a Littréo recepta pro vulgato αἱμορραγέϊσιν. — Verum licet iam locum emblemate liberaverimus et in textum αἱμορραγεῦσι, uti vere Littr. scripsit ex A., receperimus, nondum tamen intelligitur. Lacunae insunt: κατήγμασι cum proxime antecedentibus coniungere non oportet, sed lacuna est eo loco, quam significavi; itemque lacuna est post ἰητρός, ubi ἐπιτίθῃ excidisse credo. Prior loci pars est Aph. 19ⁱ V. alia scriptura. In κατήγμασι habemus reliquias, ni fallor, verborum ex Aph. 22. eiusdem sectionis πλεῖστον δὲ διαφέρει (τὸ θερμὸν) ὀστέων κατήγμασι; in καρηβαρίῃ puto reliquias esse verborum eodem aph. antecedentium τῶν δὲ ἐν κεφαλῇ καρηβαρίην λύει (τὸ θερμόν). Mihi veri simile videtur recentiorem aliquem interposuisse ἐκπτώμασι, τοῖσι ἄλλοισι, οἷσι ἂν ὀθόνια ἰητρὸς [ἐπιτίθῃ]; itaque exstitit locus plane sano sensu vacuus, quem pro desperato sibi relinquo.

τὸ μέτριον — βλάπτοντος.] Primum rursus colligemus varr. lect., dein quid e loco corrupto elicere liceat videbimus, Cod. A. οἶδα μέν legit, quod cum seq. σημαινόμενος melius quadrat, nec nisi correctio est in illo libro. Pro ὡς Zuing. in m. ὅς. — Edd. antt., A., E., Zuing. ἁμαρτάνει. Lind. χρέεσθαι scripsit. — En omnem varietatem lectionis. quae parvi est pretii! Aut ego fallor aut hoc loco habemus idem quod in Ep. VI. reliquis epid. spuriis, IIº IVº maxime, tam saepe observavimus, ut taederet enucleare corruptelam, i. e. sententiam probe constantem, cum alienis additamentis mixtam. Statim μὴ πρόσω non pertinet ad hunc locum, tum οἷον τὸ θερμὸν τῷ χρωτί exemplum est. Iam vero probabilis acquiritur sententia princeps: τὸ μέτριον ἑκάστῳ οἴδαμεν βασανίζειν ἐξ ὑπερβολῆς ἐφ' ἑκάτερα, σημαινόμε-

βλάβῃσι ἢ τῇσι ὠφελείῃσι, κἢν ὦσι, χρῆσθαι μέχρι τοῦ ὠφελέοντος, ἢ μέχρι τοῦ βλάπτοντος.

Τέγξις μὲν οὖν, ἀσθενές· ψύξις δὲ καὶ θάλψις, ἰσχυρὸν, ὡς ἐξ ἡλίου· τὸ δὲ ψυχρὸν, θερμὸν ἐὸν, ὡς ποτὸν ἀσθενέοντι.

Ἀλλὰ τὸ μὲν θερμὸν μὴ πρόσω καίειν, κρίνει δ' αὐτὸς, πλὴν τοῖσι ἀφώνοισι, ἢ παραπληγικοῖσι, ἢ ναρκωμένοισι, ἢ οἷα ἐπὶ τρώμασι κατεψυγμένοισι ἢ ὑπερωδυνέουσι, τούτοισι δὲ ἀναίσθητα· λάθοις γὰρ ἂν κατακαύσας· καὶ τὰ ἐκπτώματα δὲ τὰ βαθέα καὶ τὰ μεγάλα· ἤδη καὶ πόδες ἀπέπεσον καταψυχθέντες ἐκ καταχύσιος θερμοῦ· ἀλλὰ τούτοισι ὁ τοῦ καταχέοντος χρὼς κριτής· καὶ ψυχροῦ δὲ ὡσαύτως.

Τούτων δ' αὐτῶν τὸ ὀλίγον ἑκατέρου ἀσθενές· τὸ δὲ πολὺ, ἰσχυρόν· ἀλλὰ μὴ ἐᾶν, μέχρι γένηται οὗ ἕνεκα ποιέεται· τὸ ἔσχατον προπαύειν πρὶν γενέσθαι· τούτων δὲ ἑκάτερον βλάπτει.

Βλάπτει δὲ ταῦτα τὸ θερμὸν πλέον χρεομένοισι· σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμορραγίας, λιποθυμίας· ταῦτα ἐς θάνατον. Τὸ δὲ ψυχρὸν σπασμοὺς, τετάνους, μελασμοὺς, ῥίγεα πυρετώδεα.

Αἱ μὲν μετριότητες ἐκ τούτων. Τὰ δ'

Locus corruptus.

De loco corrupto cf. adn.

Horum autem ipsorum utriusque quod paucum est, est debile, quod vero multum, validum. Sed non est cessandum, priusquam id acciderit, cuius causa fiat. Extremum vero priusquam fiat, curandum est ut cesset. Utrumque vero horum nocet.

Calidae autem usus copiosior haec parit incommoda: crurum effeminationem, nervorum impotentiam, mentis torporem, sanguinis profusiones, animi deliquia, quorum haec quidem ad mortem usque. Frigida vero convulsiones, distentiones, nigrores, rigores febriles affert.

Ac moderatus eorum usus hinc cognoscitur.

νοι ταῖς βλάβαις ἢ οὐκ ὠφελείαις. Ad hanc periodum reliqua partim exemplorum, partim commentarii loco sunt adscripta, nec nisi merae nugae et ineptiae sunt maximam partem: illud exemplum οἷον τὸ θερμὸν τῷ χρωτί partim est aptum, partim non, quum solum nimium, non minus iusto ostendat; — ὡς ἀμφοῖν μὴ ἁμαρτάνῃ otiosum est et ineptum. Exemplum οἷον χλιαροῦ parum est aptum, licet perspicias quid voluerit qui adiecit. Postremum membrum mihi sano sensu prorsus vacuum videtur: volo verba δεῖ γὰρ — βλάπτοντος.

τέγξις — ἀσθενέοντι.] Pro ἀσθενέοντι K.' ἀσθενές τι, quam correctionem imitatum se esse scribit Littréus ita ut ἀσθενέον τι daret, quemadmodum hoc re ipsa in textu describendum curavit. — Ego non video Cornarii illi correctioni Littréi conamen praestare. Sed tota periodus solum ineptias refert. — Non nisi hariolationes proferri possunt: in verbis ὡς ἐξ ἡλίου agnosco emblema alienum, exemplum inepte adlatum referens, sed etiamsi demas, quae quaeso est antithesis inter τέγξιν et ψύξιν καὶ θάλψιν? si postrema legas τὸ δὲ ψυχρὸν, ἢ θερμὸν ἐὸν ὡς ποτὸν, ἀσθενές, habebis aliquid quod cum loci colore congruit quodammodo.

ἀλλὰ τὸ μὲν θερμὸν — ὡσαύτως.] In his verbis pro καταχέοντος falso, uti vere affirmat Littréus, in K.' corrigitur καταχεομένου. — Ceterum nihil suppeditat lectionis varietas. Equidem, ne longus sim, omittens, quae emblemata aliena esse videntur et corrigens quae vitiosa esse existimo, locum describam quemadmodum legendum coniicio:

Ἀλλὰ τὸ μὲν θερμὸν μὴ πρόσω, ὡς καίειν· κρινεῖ δ' αὐτὸς, πλὴν τῶν ἀφώνων, ἢ παραπληγικῶν, ἢ νεναρκωμένων· λάθοις γὰρ ἂν κατακαύσας· ἀλλὰ τούτοισι ὁ τοῦ καταχέοντος χρὼς κριτής· καὶ ψυχροῦ δὲ ὡσαύτως.

Τούτων δ' αὐτῶν — βλάπτει.] Vulgo in his ἀλλὰ μὴν ἐᾶν; at μή Zuing., quod procul dubio verum. Sub finem periodi vulgo ἑκατέρων, est etiam lectio ἑκατέρου, sed ἑκάτερον Zuing., Mack., Littréus. — Fortasse melius τούτων γὰρ ἑκάτερον βλάπτει legeris.

Βλάπτει δὲ ταῦτα — πυρετώδεα.] Sunt Aph. V. 16. 17. Littréus adnotat: „Ante χρ. addit ἢ πλεονάκις punctis subter notatum A." — Aphorismi lectio est, in quo πλεονάκις pro πλέον scriptum est. Verba ταῦτα ἐς θάνατον veram referunt huius additamenti lectionem, quod ex Aphorismo sustuli. Non dubito, quin huius libelli scriptor Aphorismorum locos in suum opusculum transtulerit, non contra factum sit. Sed hac de re in prolegomenis dicetur.

αἱ μὲν μετριότητες — φαίνονται.] Haec rursus non recte

ἄλλα βλάπτει καὶ ὠφελέει τὰ εἰρημένα ἡδονῇσι καὶ εὐφορίῃσι καὶ ἀχθηδόσι καὶ δυσφορίῃσι, αἳ καθ' ἓν ἕκαστον αὐτῶν ὁμολογοῦσαι φαίνονται.

β'. Ὑγιέες σῶμα τὸ μὲν ἐν σκέπῃ εἰθισμένον ὅτι ἄηθες, ὅ τι προσωτάτω τοῦ οἰκείου θάλπεος, ἐγγύτατα δὲ τοῦ ἀλλοτρίου ψύχεος, διὰ ταῦτ' ἄρα τῷ θερμῷ ἥδεται καὶ φέρειν δύναται.

Ἐγκέφαλος καὶ ὅσα ἀπὸ τούτου ψυχρῷ μὲν ἄχθεται, θερμῷ δ' ἥδεται, καὶ ἦν ἄρα ᾖ ψυχρότερον ἢ στερεώτερον φύσι. Καὶ πρόσω τοῦ οἰκείου θάλπεος καὶ πλεῖστα αὐτῶν διὰ τοῦτο ὀστέοισι, ὀδοῦσι, νεύροισι τὸ ψυχρὸν πολέμιον, τὸ δὲ θερμὸν φίλιον, ὅτι ἀπὸ τούτων σπασμοί, τέτανοι, ῥίγεα πυρετώδεα, ἃ τὸ μὲν ψυχρὸν ποιέει, τὸ δὲ θερμὸν παύει.

Διὰ τοῦτο καὶ γονῇ ἀπὸ τοῦ θερμοῦ ἡδοναὶ καὶ προκλήσιες, ἀπὸ δὲ τοῦ ψυχροῦ ἀλγηδόνες καὶ ἀποτρέψιες· διὰ τοῦτο ὀσφὺς, στῆθος, νῶτον, ὑποχόνδρια μᾶλλον ψυχρῷ ἄχθεται, θερμῷ δ' ἥδεται καὶ φέρειν δύναται· διὰ τοῦτ' ἄρα ὀσφὺς, νῶτον, στῆθος, ὑποχόνδρια τὰ ἐναντία πέπονθε, ὅτι ἐναντιαῖα:

Ceterum res praedictas nocere et iuvare constat ex voluptate et tolerandi facilitate et molestia et tolerandi difficultate, quae singula pro cuiusque confessione sibi respondere videntur.

2. *Locus vitiosus.*

Locus corruptus.

Locus corruptus.

intelliguntur: *αἱ μὲν μετριότητες ἐκ τούτων* aenigma est; quae sunt ista *ταῦτα* e quibus *αἱ μετριότητες*? Deestne aliquid post *μετριότητες*? Estne Aph. sine nexu interiectus? Debemusne referre primam partem huius periodi ad eam, quam ex antepenultima et superiore i. e. e periodo Ἀλλὰ — *ὡσαύτως* et Τούτων *δ' αὐτῶν* — *βλάπτει* effeci in notulis, ita ut intelligendum sit *αἱ μὲν μετριότητες ἐκ τούτων κριτέαι*? — Reliqua saltem intelligi possunt! — Verum si iam respicias totum hoc capitulum primum, quid aliud habemus quam sententias aut omnino non, aut vix cohaerentes? Est opusculum eiusmodi, ut vix dignum sit, in quo recensendo bonas horas teras, sed officio fungendum est, itaque pergimus!

2. *Ὑγιέες σῶμα — δύναται.*] Pro vulgato *ὑγιέες* est lect. Basil., Zuing. *ὑγιέος*, sed in utraque interpungi solet post hoc adiectivum, ita ut non sine iure suo *ὑγιὲς σῶμα* dederit Littréus. In vulgata *ὅ τι προσωτάτω*, pro quo *ὅτι προσωτάτω* Littréus. — Locum vitiosum esse certum est: aut principio de toto corpore *ἐν σκέπῃ* degere solito loqui voluit noster, aut de parte corporis sani. Illud si voluerit locus lacunas fortasse habet; sed propter verba *ὅτι προσωτάτω — ἀλλοτρίου ψύχεος* veri simile est eum de parte loqui voluisse. Verum *ὅτι ἄηθες* ita extra omnem nexum cum vicinis ponitur, ut librariorum errore aliquo intrusum videatur. Sermo autem est de partibus internis, quae in *σκέπῃ* sint, ita ut minime congruat quod dicuntur a corporis proprio calore remotissimae esse, proximae contra alieno i. e. externo frigori. At probabile est adverbia *προσωτάτω* et *ἐγγύτατα* inter se locum commutasse; itaque voluit fortasse noster:

Ὑγιέος τοῦ σώματος τὸ μὲν ἐν σκέπῃ εἰθισμένον ὅτι ἐγγύτατα τοῦ οἰκείου θάλπεος, προσωτάτω δὲ τοῦ ἀλλοτρίου ψύχεος τῷ θερμῷ ἥδεται καὶ φέρειν δύναται.

Ἐγκέφαλος — *θερμὸν παύει.*] *καὶ ὅσα ἀπὸ τοιούτων* cod. A., *καὶ — αὐτῶν* om. Mackius. *πρόσω τοῦ* est correctio Zuingeri vulgati *πρὸς ὅτου*. Quae Mack. omisit, omisit ad imitationem Cornarii et Foësii in Latinis. Mihi etiam *καὶ πρόσω τοῦ οἰκείου θάλπεος* e superioribus huc devenisse videtur, quod cum factum esset, *καὶ πλεῖστα αὐτῶν* adscriptum esse a librario nihil intelligente. Nullius pretii est codicis A. lect. *ἧκε τοῦ* pro *οἰκείου*. In seqq. *ἀπὸ τούτου* vulg. *ἀπὸ τούτων* Littr. ex A. Ne longus sim, vellem legere:

Ἐγκέφαλος καὶ ὅσα ἀπὸ τούτου ψυχρῷ μὲν ἄχθεται, θερμῷ δ' ἥδεται· καὶ ἦν τι ᾖ ψυχρότερον, ἢ στερεώτερον φύσι. Διὰ τοῦτο ὀστέοισι, ὀδοῦσι, νεύροισι τὸ μὲν ψυχρὸν πολέμιον, τὸ δὲ θερμὸν φίλιον· ἀπὸ τούτων σπασμοί, τέτανοι, ῥίγεα πυρετώδεα, ἃ τὸ μὲν ψυχρὸν ποιέει, τὸ δὲ θερμὸν παύει.

Conf. Aphh. 17. 18. V.

Διὰ τοῦτο — *ὠφελέει.*] *γονῇ* in vulg. abest, sed ex A. adscripsit Littr. — Pro *ἀπὸ τοῦ θερμοῦ* A. *τὸ θερμόν*, sed alia m. illud restituitur. Sitne *προσκλίσιες* apud Zuing. in m. correctio, an libri alicuius lectio, nescio, neque curo, quum nullius sit pretii; — *διὰ τοῦτο ὀσφύος, στήθους, νώτου, ὑποχονδρίου* A. Idem *ἄλλοστε* pro *ἄχθεται*, sed illud in m. al. m. Pro *τούτῳ τῷ χ.* A. *τοῦτο τῷ χ.*, sed alia m. *τούτῳ* reponitur. Idem A. *χρωμένοισι τὸ θερμὸν κ. τ. λ.* sed alia m. vulgatum *τῷ θερμῷ* reponitur. Hunc locum pessime descriptum esse, ultro constat. In membro

διὰ τοῦτ' ἄρα τούτῳ τῷ χωρίῳ ἀσῶδες ἐνταῦθα χρωμένοισι τὸ θερμὸν, τὸ δὲ ψυχρὸν παύει· διὰ τοῦτ' ἄρα ποτῷ ψυχρῷ ἥδεται, διὰ τοῦτ' ἄρα βρώμασι τοῖσι θερμοῖσι ἥδεται. Διὰ τοῦτ' ἄρα καὶ κατὰ ἄκρων ἐν λιποθυμίαις τὸ ψυχρὸν καταχεόμενον ὠφελέει.

Ὅτι δὲ τὰ ὄπισθεν τῶν ἔμπροσθεν τὸ θερμὸν μᾶλλον ἀνέχεται, τὰ εἰρημένα αἴτια· ὅτι δὲ καὶ τὰ ψυχρὰ, ὀρθῶς· τά τε γὰρ ἄκρα ἔμπροσθεν καὶ οὐκ ἐν σκέπῃ εἰθισμένα, ὥσπερ τὸ ἔνδον τοῦ ἔξω.

Locus sensu cassus.

Μνηστέον δὲ καὶ ὅτι ἑκάτερον ἐφ' ἑκατέρου τοῦ σώματος κρέσσον τοῦ δέρματος τοῦ ἔξω, ὅτι ξυνεχές τε ἑωυτῷ καὶ νεύρῳ ἐναίμῳ· διὰ τὸ ἔξω τοῦ οἰκείου θερμοῦ ἐν τῷ ἔξω ψυχρῷ εἶναι ἐπ' ἀμφοῖν πυκνὰ κρατέεται καὶ ἑκατέρων πυκνὰ δεῖται, πυκνὰ δὲ μᾶλλον θερμοῦ ἐς ἡδονήν.

Verba sensu vacua.

Πάσχει δὲ καὶ ἄκρα τοιοῦτο, ὥστε ταχέως ἐνακούειν πολλῶν· βραδέως δὲ πρῶτον ἐπαείρεται καὶ φλεβῶν δῆλον, αἳ πρότερον καὶ ὕστερον· οὕτως πάντα φαίνεται, ὅκου

Locus corruptus.

διὰ τοῦτο ὀσφὺς — καὶ φέρειν δύναται habemus principium sequentis membri, cui adhaeret pars sententiae antecedentis ψυχρῷ μὲν ἄχθεται, θερμῷ δ' ἥδεται, ita ut totum hoc membrum litura sanandum existimem. In τὸ δὲ ψυχρὸν παύει habemus aliquid, quod e fine superioris periodi nescio quo modo natum est et in sententiam per se ineptam etiam magis inepte appulit. In διὰ τοῦτ' ἄρα βρώμασι τοῖσι θερμοῖσι ἥδεται vereor ne rursus habeamus emblema alienum, quod nescio quis proxime antecedentibus opponere voluerit contra auctoris mentem.

Neque vero frequenter repetito διὰ τοῦτο fidem tribuo; quin si haec periodus cum superiore olim cohaeserit vel statim primum illud διὰ τοῦτο alienum emblema esse debet. Sunt sane hariolationes neque aliud quidquam maioris pretii, quas proferre licet. Voluerit fortasse noster:

Καὶ γονῇ ἀπὸ τοῦ θερμοῦ ἡδοναὶ καὶ προκλήσιες, ἀπὸ δὲ τοῦ ψυχροῦ ἀλγηδόνες καὶ ἀποτρέψιες. Ὀσφὺς δὲ, στῆθος, νῶτον, ὑποχόνδρια τὰ ἐναντία πέπονθε, ὅτι ἐναντιαῖα .... τούτῳ τῷ χωρίῳ ἀσῶδες τὸ θερμὸν, ποτῷ δὲ ψυχρῷ ἥδεται· καὶ κατ' ἄκρων ἐν λιποθυμίαις τὸ ψυχρὸν καταχεόμενον ὠφελέει.

Cum Littréo τούτῳ τῷ χωρίῳ ad ventriculum refero propter infra obvia Τὰ δ' ἕλκεα κ. τ. λ., ubi cf. adn., in qua emendationem proposui.

Ὅτι δὲ τὰ ὄπισθεν — τοῦ ἔξω.] Lindanus: ὅτι δὲ καὶ τὰ ψυχρὰ ὀρθῶς (ἀνέχεται] τά τε ἄκρεα [καὶ τὰ] ἔμπροσθεν καὶ [τὰ] οὐκ ἐν σκέπῃ εἰθισμένα, ὥσπερ τὸ ἔνδον τοῦ ἔξω. Fortasse tutius est totum locum pro desperato dimittere; si quid tentem, hoc propono:

Ὅτι δὲ τὰ ὄπισθεν τῶν ἔμπροσθεν μᾶλλον ἀνέχεται τὸ θερμὸν, ὥσπερ τὸ ἔνδον τοῦ ἔξω, τὰ εἰρημένα αἴτια.

Difficile tamen ideo maxime loci vel sensum tantum assequi, quia nexum cum vicinis, qui fuerit, ignoras; quod moneo, ne videar id non sentire cum tale quid propono.

Μνηστέον — ἡδονήν.] Pro κρέσσον A. κρέσσων. sed alterum al. m.; — τοῦ δέρματος τὸ ἔξω Zuing. τοῦ δ. τοῦ εἴσω Lind., quem sequitur Mack. — Zuing., distinxit ante δέρματος. — Mack. ἀναίμῳ, Littr. citat Erotiani glossam νεύρου ἐναίμου, ἀντὶ τοῦ τῆς φλεβός. Lectio ἐν τῷ ἔξω ψυχρῷ ex A. L. Zuing. m. invexit Littr., vulg. ψυχρά, quod in A. al. m. reponitur. Iam Mack. et Lind. ψυχρῷ receperant. — Locus vitiosus est, sed leniore quam superiores medela ad probabilem lectionem revocari posse videtur. Vellem:

Μνηστέον δὲ καὶ ὅτι ἑκάτερον ἐφ' ἑκατέρου τοῦ σώματος κρέσσον. Τὸ δέρμα τὸ ἔξω ὅτι ξυνεχές τε ἑωυτῷ καὶ νευρῶδες καὶ ἔναιμον διὰ τὸ ἔξω τοῦ οἰκείου θερμοῦ καὶ ἐν τῷ ἔξω ψυχρῷ εἶναι ὑπ' ἀμφοῖν πυκνὰ κρατέεται καὶ ἑκατέρου πυκνὰ δεῖται· πυκνὰ δὲ μᾶλλον θερμοῦ ἐς ἡδονήν.

Illud ὅτι συνεχές τε ἑωυτῷ καὶ νεύρῳ ἐναίμῳ primum quidem non intelligitur, tum vero a loci sensu alienum est. Erotiani explicationem flocci pendeo; quid illud νεύρῳ ἐναίμῳ sibi velit, non assequor, licet videam Foësium id in Oecon. recepisse sub finem eorum, quae ad νεῦρον adscripsit. Equidem non dubito quin hic corruptela lateat, nervi exsangues sunt apud antiquos, itaque νεῦρον ἔναιμον absurdum quid est; Erotiano permittemus explicationem, quam adscripsit, nec tamen ea utemur; certum est parum prudenter e libro, qualis hic est, talem dictionem in Lexicon Hippocraticum recipi. Scriptum fuerit ὅτι συνεχές τε ἑωυτῷ καὶ νευρῶδες καὶ ἔναιμον, in quibus συνεχὲς ἑωυτῷ dici puto de cutis expansione supra partes subiacentes sine interruptione aliqua.

Πάσχει δὲ — τῶν χειρῶν τὰ εἴσω.] Si recte Littréum intelligam βραδέως τὸ δὲ πρῶτον legit A. In καὶ τὸ ἀπὸ τούτων articulum omm. E., P.' — Locus maxime in fine pessime se habet; principium lego:

Πάσχει δὲ καὶ ἄκρα τοῦτο, ὥστε ταχέως ἐνακούειν

τε ψύχεται ἄκρα, ὅκου τε θερμαίνεται, ἐν κενεαγγικοῖσι, ἐν λιποθυμικοῖσι καὶ κατὰ λόγον· εἰκότως ἄρα Φλέβας καὶ τὰ ἀπὸ τούτων ἕπεται καὶ θερμαίνει πρῶτον τὸ θερμὸν, οἷον τῶν χειρῶν τὰ εἴσω.

Τὰ δ' ἕλκεα θερμῷ ἥδεται ὁμολογουμένως, ὅτι ἐν σκέπῃ εἴθισται, εἰκότως ἄρα τῷ ἑτέρῳ ἄχθεται. Εἰκότως ἄρα καὶ αὗται αἱ Φλέβες, ὅτι ἐν θερμῷ εἰσι. Εἰκότως ἄρα καὶ αὐτὸς ὁ θώρηξ, καὶ αὐτὴ ἡ κοιλίη κρατουμένη ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ μάλιστα ἀγανακτεῖ καὶ θανατοῖ, ὅτι μάλιστα ἀήθεα· ἀλλὰ πλεῖστον ἀπέχει τοῦ παθεῖν. τούτου γὰρ ἐγγύτατα τοῦτο τὸ δεῖσθαι· εἰκότως ἄρα ποτῷ ψυχρῷ ἥδεται· οὕτω ὁμολογέει ταῦτα πάντα.

Locus corruptus.

Ὅτι δὲ μάλιστα πάντα τὰ ἀποσύρματα καὶ τὰ ἐπικαύματα ἐπιπολῆς οὐ μάλιστα εἰθισμένα ἐν σκέπῃ, μάλιστα ἐν ψυχρῷ ἀγανακτεῖ· εἰκότως· τάχιστα γὰρ κρατέεται καὶ τὰ βαθύτατα εἰ κρατοῖτο, μάλιστ' ἂν ἄχθοιτο· ἔπειτα καὶ τῆς Φύσιος τῆς νεκρώδους μετέχει.

Locus corruptus.

Ὅτι ὑπογάστριον ἥδεσθαι δοκέει θερμῷ, σκεπτέον τὸ χωρίον καὶ μετέχει· καὶ ἄκρα καὶ κύστις καὶ γονὴ, καὶ ἄλλος γόνος ὁ γυμνός· ἔστι τε Φύσι ψυχρότερος ἢ ὥς τις οἴεται· ἄνω γὰρ οὐ κάτω θερμὸν ἀΐσσει· διὰ ταῦτα ἥδεται.

Locus corruptus.

πολλῶν· βραδέως δὲ τὸ πρῶτον ἐπαείρεται, καὶ ἐκ Φλεβῶν δῆλον ἃ πρότερον καὶ ὕστερον.

De reliquis nihil profero, quippe nescio qua ratione ex iis aliquid, quod intelligi possit, extricem.

Τὰ δ' ἕλκεα — ταῦτα πάντα.] καὶ αὗται αἱ Φλ. vulgo, cum Littréo αὗται scripsi; — ὅτι μάλιστα ἀηθέας A.; καὶ πλεῖστον ἀπέχει Lind. — Dein vulgatam servavi in τοῦ παθεῖν. τούτου γὰρ ἐγγύτατα τοῦτο τὸ δεῖσθαι. — Littréus e Foësii Latinis dedit τοῦ παθεῖν τοῦτο· ἐγγύτατα γὰρ τοῦτο τὸ δεῖσθαι, quod non recipio, quia neque hoc sensum probabilem refert, saltem non postrema horum vocabulorum. Zuing. in marg. habet ἀλλὰ πλεῖστον ἀπέχει τοῦ οἰκείου· τούτου γὰρ ἐγγύτατα ποιοῖτο ἂν δεσθαι (sic) κ. τ. λ. — Tandem οὕτως ex E. Littr., οὕτω ceteri. — Primum dicam me multiplici illi εἰκότως ἄρα nullam fidem tribuere; tum vero principio sensum aliquem e nonnullis elici posse, e postremis non posse: locus partim interpolationibus refertus, partim lacunosus videtur. Rursus affirmo potius praestare intacta haec pro desperatis sibi relinquere; si urgeas, vellem forsitan:

Τὰ δ' ἕλκεα θερμῷ ἥδεται, ὅτι ἐν σκέπῃ εἴθισται, τῷ δ' ἑτέρῳ ἄχθεται· — καὶ αἱ Φλέβες, ὅτι ἐν θερμῷ εἰσι, καὶ ὁ θώρηξ. Καὶ ἡ κοιλίη κρατουμένη ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ μάλιστα ἀγανακτεῖ καὶ θανατοῖ, ὅτι μάλιστα ἀήθες· ἀλλὰ πλεῖστον ἀπέχει τοῦ παθεῖν τοῦτο· ἐγγύτατα γὰρ .... δεῖσθαι, ποτῷ ψυχρῷ ἥδεται· οὕτω ὁμολογέει ταῦτα πάντα.

In lacuna aliquid perierit quale ἐγγύτατα γὰρ τοῦ ἔνδον θερμοῦ, ὥστε διὰ τὸ ἀναψύξιος δεῖσθαι ποτῷ ψυχρῷ ἥδεται.

Ὅτι δὲ μάλιστα — μετέχει.] Lectionis varietas iu hac periodo nulla; principium vero sane vitiosum et interpolatum. Si quid velis, hoc fere proposuerim:

Μάλιστα δὲ πάντα τὰ ἀποσύρματα καὶ τὰ ἐπικαύματα ἐπιπολῆς, οὐκ εἰθισμένα ἐν σκέπῃ, ὅμως τῷ ψυχρῷ ἀγανακτεῖ· τάχιστα γὰρ κρατέεται, καὶ τὰ βαθύτατα εἰ κρατοῖτο, μάλιστ' ἂν ἄχθοιτο· ἔπειτα καὶ τῆς Φύσιος τῆς νεκρώδους μετέχει.

Ὅτι ὑπογάστριον — διὰ ταῦτα ἥδεται.] Pro σκεπτέον Zuing. in m. σκέπεται; pro μετέχει K.' μετέπειτα, quod Mack. recepit; Lind. μετέχει [σκέπης]; Littr. in versione expressit μετέχει τῆς νευρώδους Φύσιος Zuingero praeeunte. Ad ἄκρεα apud Zuing. in m. ἔντερα, ad seq. ἄλλος ibid. ἄλλως, quod Lind. recepit. Ad ὁ γόνος γυμνός Littréus: „Weigel, inquit, dans le suppl. du Dict. de Schneider, demande si γόνος ὁ γυμνός doit être traduit par *le penis dont le gland est à decouvert*. Je pense que cela signifie en général les parties genitales qui sont à decouvert." De eadem re iam monuit Foës. in Oecon. in voce γόνος sub finem

Ὅτι μετὰ τὸ θερμὸν ψύχεται τὸ σῶμα διαχυθὲν μᾶλλον, μετὰ δὲ τὸ ψυχρὸν ἀναθερμαίνεται μᾶλλον ξυσταλέν· οἷον καὶ τὰ ὕδατα ψυκτέα, θερμαντέα διὰ λεπτότητα· ὅτι μετὰ τὸ θερμὸν σκληρύνεται μᾶλλον ἐπιξηρανθὲν, οἷον ὀφθαλμοὶ μετὰ τὸ ψυχρόν· τὸ μὲν γὰρ ὅμοιον τῷ περιέχοντι, τὸ δὲ οὔ.

γ'. Θάλασσα δὲ τοῖσι κνησμώδεσι καὶ δακνώδεσι καὶ λούειν καὶ πυριῆν θερμῇ, τοῖσι μὲν ἀήθεσι ὑπολιπαίνοντα· πρὸς ἕλκεα δὲ πυρίκαυστα καὶ ἀποσύρματα καὶ ὅσα τοιαῦτα πολέμιον, ἐπιτήδειον δὲ τοῖσι καθαροῖσι· ἀγαθὸν καὶ ἰσχναίνειν εὖ, ὡς τὰ τῶν ἁλιέων ἕλκεα· ταῦτα γὰρ οὐδ᾽ ἐκπυεῖ, ἢν μὴ ψαύῃ· καὶ πρὸς ὑποδεσμίδας· καὶ τὰ νεμόμενα παύει καὶ ἵστησι, ὡς ἅλες καὶ ἁλμυρίδες καὶ νίτρον· πάντα δὲ ταῦτα σμικρῷ μὲν χρωμένῳ ἐρεθιστικὰ, προσνικῶντι δὲ ἀγαθά· βέλτιον δὲ θερμὴ πρὸς τὰ πλεῖστα.

3. Aqua marina utilis est iis, qui pruritum sentiunt, et ab acribus humoribus mordentur, ut calida laventur et foveantur; insuetis autem ita ut antea aliquantum pinguedine inungantur. Ulceribus autem ex ambustione et abrasione et reliquis huiusmodi adversatur, puris vero est accommodata. Valet etiam ad probe extenuandum, velut ulcera piscatorum, nam haec ne suppurant quidem, nisi ea attingat. Item ad prima fracturarum subligamina. Quin etiam depascentia ulcera sedat ac sistit, non secus ac sal, salsugo et nitrum. Haec autem parciore usu adhibita irritant, liberaliore vero, ita ut superiora evadant, prosunt. Praestat autem ad plurima calida.

δ'. Ὄξος δὲ χρωτὶ μὲν καὶ ἄρθροισι παραπλήσιον θαλάσσῃ καὶ δυνατώτερον κατα-

4. Acetum cuti et articulis admotum eandem habet cum aqua marina facultatem, potentiorem

eorum, quae isti nomini adscribuntur. Talia risum movent, quum apertum sit ὁ γόνος γυμνός esse vitiosum, quippe ΓΟΝΟϹ ortum est e ΤΟΝΟϹ i. e. νεῦρον cf. Ep. II. p. 497. vol. I. De nervo nudato hic sermo est, non de ἀπεψωλημένοις. — Pro ἔστι τε φύσει, Lind. ἐστὶ τῇ φ. — Ad ἢ ὥς τις οἴεται Zuing. in m. ἢ ὅστις σκέπεται. — Pro ἀΐσσει A. αἴωσι. Tum monet Littr. de interpunctione vulgatae, in qua puncto distinguitur post ἀΐσσει et tum ἥδεται, ὅτι κ. τ. λ. sequitur. — Est hic locus pessime mulcatus a librariis. Longe certissimum est καὶ ἄλλως τόνος γυμνός esse legendum, sed quomodo hoc cum vicinis coniungam non video, nam in postremis, ἄνω γὰρ οὐ κάτω ἀΐσσει, manifesta indicia habemus partes inferiores respici in superioribus, quod de τόνῳ universe dici nequit; puto vocabula esse, quae plurium aliorum instar in hoc libro de sede sua aberraverint. Si quid ex his extricare liceat, huc fere redibit:

Τὸ ὑπογάστριον ἥδεσθαι δοκέει θερμῷ καὶ τὰ ἄκρα καὶ ἡ κύστις καὶ γονή· ἔστι δὲ ταῦτα ψυχρότερα ἢ ὥς τις οἴεται· ἄνω γὰρ, οὐ κάτω, τὸ θερμὸν ἀΐσσει.

Reliqua tuto reiicere licebit, me saltem iudice.

Ὅτι μετὰ τὸ θερμὸν — τὸ δὲ οὔ.] In his διαχυθέν Trilleri est coniectura a Littréo recepta pro vulg. διαψυχθέν. Sed locus universus male habet, idque me iudice cum propter interpolationem, tum propter lacunam: nimirum exempla, quae vocula οἷον indicantur, inepta sunt emblemata; tum vero μετὰ τὸ ψυχρόν respondens proxime antecedenti μετὰ τὸ θερμὸν σκληρύνεται μᾶλλον truncatum est; neque vero habet τὸ μὲν γὰρ ὅμοιον τῷ περιέχοντι, τὸ δὲ οὔ, quorsum referatur. — Ὅτι autem initio, ut multis locis vicinis, ab aliena manu est. Vellem fere:

Μετὰ τὸ θερμὸν τὸ σῶμα ψύχεται μᾶλλον διαχυθέν μετὰ δὲ τὸ ψυχρὸν ἀναθερμαίνεται μᾶλλον συσταλέν. Μετὰ τὸ θερμὸν σκληρύνεται μᾶλλον ἐπιξηρανθέν· μετὰ δὲ τὸ ψυχρὸν .... τὸ μὲν γὰρ ὅμοιον τῷ περιέχοντι, τὸ δὲ οὔ.

3. Θάλασσα δὲ — πρὸς τὰ πλεῖστα.] In his τοῖσι μέν[τοι] ἀήθεσι Lind.; idem pro vulgato ὑπολιπαίνονται dedit ὑπολυμαίνονται, K. λυμαίνεται, unde suam duxisse videtur lect. Lind.; aut fortasse e Foësii coniectura, quam mox describam; — Zuing. tentat ὑπόλυπόν τι; Foës. coniicit ἀπολυμαίνεται. Recte sane vidit Littr. ὑπολιπαίνειν hic requiri conferens verba e § 6. πρὸς τὰ δριμέα λίπος προσηνές, κ. τ. λ. — Porro πυρίκαυστα Zuing.; — ἰσχναίνει A., sed ut aliis locis vulgatum ἰσχναίνειν al. m. reponitur. Pro ὑποδεσμίδας Cornarium sibi videri ὕπουλα legisse monet Littr. quum „canaliculosa ulcera" reddat. Cod. A. porro προσνικῶντι δὲ ἀγαθόν. Lind. βέλτ. δὲ θερμὴ πρὸς τὰ πλ.; ubi vulg. θέρμη. — Equidem in vulgata ὑπολιπαίνονται e participio ὑπολιπαίνοντα ortum esse puto; tum praetuli formam πυρίκαυστα cum Zuing. prae vulg. πυρίκαυτα. — Foës. pro ψαύῃ in Latinis exprimit ψαύῃς, quod primum item conieceram, sed ψαύῃ bene habet, subiectum cogitatione explendum est ἡ θάλασσα. Denique recte vidit Lind., θερμή sub finem loci esse legendum pro vulgato θέρμη, nam hic rursus loquitur de aqua marina, quam calidam plerumque prodesse scribit. — Ad principium subintelliges Θάλασσα δὲ τοῖσι κνησμώδεσι καὶ δακνώδεσι ἐπιτηδείη καὶ λούειν κ. τ. λ

4. Ὄξος δὲ χρωτὶ — μετὰ χρόνον.] — οὐ μέλασμα in his A., sed reponitur al. m. οὖ. Pro κλύσις vulgo καῦ-

χέειν καὶ πυριῆν καὶ ἕλκεσι τοῖσι νεοτρώτοισι, θρόμβοισι, οὗ μέλασμα αἰδοίων, κλύσις οὐάτων ἢ καὶ ὀδόντων· θερμῷ δὲ ταῦτα, τά τε ἄλλα καὶ τῇ ὥρῃ ξυντεκμαίρεσθαι· ἐκ τήξεως ἅλες· καὶ πρὸς ἄλλα δὲ ὅσα λειχῆσι, λέπρῃσι, ἀλφοῖσι, ξυντείνει παχυνθὲν ἐν ἡλίῳ θερμῷ, μάλιστα δὲ ὄνυξι λεπροῖσι, κρατέει γὰρ μετὰ χρόνον.

Μυρμηκίας ἀπαλύνει καὶ τοὺς ἐν ὠσὶ ἰᾶται ῥύπους, μαλάσσει δὲ καὶ χρῶτα, πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ .... εἰ μὴ ὀδμῇ ἔβλαπτε καὶ μάλιστα γυναῖκας· ἐδύνατο δ' ἂν καὶ ποδάγρῃ, εἰ μὴ ὁ χρὼς ἐτιτρώσκετο.

Ταὐτὰ καὶ τρὺξ ὄξους ποιέει.

ε'. Οἶνος δὲ γλυκὺς ὅσα χρόνια τρώματα ξυνεχέως χρωμένῳ αὔταρκες ἀτὰρ καὶ ἐς φαρμακοποσίην.

Αὐστηρὸς δὲ ὁ λευκὸς καὶ μέλας οἶνος ψυχρὸς ἐπὶ τὰ ἕλκεα ἐνδέχεται· ψυχρὸς διὰ τὴν θέρμην.

Εἴρια δὲ, ὅσα μὲν ψύξιος εἵνεκα ἢ καταχεῖται ἢ ἐνίεται ἢ ἐμβάπτεται, ὡς ὕδωρ ψυχρότατον· ὅσα δὲ στύψιος, ὁ μέλας οἶνος καὶ εἴρια καταρρῆναι, οἷον καὶ φύλλα τευτλίων ἢ ὀθόνια βάπτεται ἐπὶ τὰ πλεῖστα· ὅσα δ' ἔνι στύψιος, οἷον κισσοῦ φύλλα, ὁ λευκὸς καὶ ὅσα στρυφνότερα ἢ ψαθυρώτερα, οἷον κίστος τε

tamen perfusione et fotu obtinet. Valet etiam ad ulcera recens vulneratis et ad sanguinis grumos et ubi nigredines sunt in pudendis; ....

Reliqua corrupta et incertae lectionis sunt.

Verrucas formicarias emollit, aurium sordibus medetur, cutem etiam mollem reddit. Multis quoque aliis modis valeret, nisi odore, praecipueque mulieribus noceret. Valeret etiam ad pedum dolorem, nisi cutem vulneraret.

Eadem aceti faex praestat.

5. *Locus corruptus.*

At austerum vinum tum album, tum nigrum, frigidum ad ulcera adhiberi potest; frigidum autem propter calorem.

Locus corruptus est.

σις, sed Zuing. in m., K.', Lind. κλύσις. Ad ἐκ τήξεως ἅλες, quae vulgata est lectio, nisi quod Lind. Ionice τήξιος scripsit, Zuing. in m. ἐκτήκει ὡς ἅλες. Iam vero repetenda est eius notula, quam Littr. item descripsit: „Corn. legit cum Turnebo ἐκτήξει ὡς ἅλες. Sed tautologiam committeret, cum paulo ante παραπλήσιον θαλάσσῃ statuerit." E Latinis Foësii efficit Littréus hunc ἐκ τήξεως ἁλός voluisse; ipse Littréus multum sibi placere dicit Turnebi emendationem, sed raro cum aliqua veri specie tales locos i. e. tam breves et tam negligenter descriptos corrigi. — Mihi hoc loco mirum videtur neminem monere de καὶ πρὸς ἄλλα δὲ ὅσα, nam certum est ἐκτήκει ὡς ἅλες esse legendum, sed vellem scire quid sibi velit πρὸς ἄλλα δὲ ὅσα cum sequentibus dativis λειχῆσι, λέπρῃσι, ἀλφοῖσι. Ego hic nihil intelligens locum intactum reliqui. In seqq. Lind. omisit συντείνει; ad παχυνθέν Zuing. in marg. ἐπιχυθέν. παλυνθέν. K. καταχυθέν. — Pro κρατέει in A. κραταίοῖ i. e. κρατέοι. — Mihi legendum videtur θερμῷ δὲ ταῦτα, τὰ δὲ ἄλλα καὶ τὴν ὥρην ξυντεκμαίρεσθαι. Iam vero sentio quidem coniungi probabiliter debere καὶ πρὸς ἄλλα δὲ συντείνει παχυνθὲν ἐν ἡλίῳ, sed tamen medicamentum dici συντείνειν πρός τι non memini me alicubi videre. — Brevi posteriorem loci partem extricare non valeo.

μυρμηκίας — ποιέει.] — Pro ἰᾶται ex A. ἐώσει notat Littr.; A. ποιέει, al. m. ποιέειν, quae vulg. est lectio; — sed ταῦτα cett., ubi de meo ταὐτά dedi. — Post ἄλλῃ lacunam notavi, quia πολλαχῇ τε καὶ ἄλλῃ ὠφελέοι ἄν, εἰ μὴ κ. τ. λ. exspectas. Pro ἐδύνατο δ' ἂν καὶ ποδαγρίῃ (scripsi ποδάγρῃ) vellem solitam formulam ἐδύνατο δ' ἂν καὶ πρὸς ποδάγρην, numquam dativum in hac formula positum vidi, nec vero congruit.

5. *Οἶνος δὲ γλυκὺς — φαρμακοποσίην.*] In his varietas lectionis nulla. Legendum saltem videtur οἶνος δὲ γλυκὺς ἐς ὅσα χρόνια ἕλκεα (nisi malis ἐς ἕλκεα, ὅσα χρ.) αὔταρκες· ἀτὰρ καὶ ἐς φαρμακοποσίην...... Nempe videtur in fine aliquid deficere, neque enim quisquam perhibuerit τὸν οἶνον τὸν γλυκύν esse αὐτάρκεα ἐς φαρμακοποσίην, quin ipsa haec dictio incongrua est, me iudice, omni modo. Neque vero certum ἕλκεα χρόνια auctorem voluisse, sed sine dubio τρώματα χρόνια absurdum est. Fieri possit ut principium etiam lacunis sit depravatum. Quin de seqq., licet Latina adposuerim, item incertum me esse fateor.

Εἴρια δὲ — οἷον ἄλητον ἐφθόν.] Ὄρια in his est lect. cod. A. a Littréo recepta, pro qua vulgatum εἴρια reponitur in illo libro; εἴρια δέ uncis inclusit Zuing.; Mack. om.; — εἰρίοις E. Q.'; ego vulgatam servavi, quia non intelligo locum, nec quid praestet scio. Pro ψύξιος Mack. ψύχεος. In ὅσα δὲ στύψιος habemus lect. Zuing. in m., K.', Lind., Mack., Littréi, Foësii in Latinis, pro vulg. ψύξιος. — Dein εἰρίοις καταρρ. E. P. Cod. P. post καταρρῆναι addit δύνα-

καὶ βάτος, ῥοῦς σκυτοδεψική, ἐλελίσφακος καὶ ὅσα μαλθάσσειν δεῖ, οἷον ἄλητον ἑφθόν.

ς'. Τὸ ψυχρὸν ὠφελέει τὰ ἐρυθρὰ, οἷα ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἐκθύει ὑποπλάτεα τοῖσι τοὺς σπλῆνας ὀγκηροὺς ἂν ἴσχουσι, εὐσάρκοισι δὲ καὶ ἁπαλοσάρκοισι, ὑπέρυθρα δὲ μέλασι· καὶ οἷα στρογγύλα ἐόντα, — αἰθόλικας λέγουσι, — ἐν αὐτῇσι τῇσι θερμολουσίῃσι ἀνίσταται γενόμενα, καὶ γυναιξὶ ἐκ γυναικείων ἀναδρομῆς ὑπὸ χρῶτα, καὶ ὑπὸ ἐρεθισμοῦ δέρματος ἱματίων τρηχέων ἀήθεϊ φορῆσι, καὶ ἐξ ἱδρώτων ἐξόδου, ἢ ἐκ ψύχεος ἐξαίφνης πρὸς πῦρ ἐλθόντι, ἢ λουτρὰ θερμά· ταῦτα δ' ἦν ὕστερον ποιήσῃ, ἔτι οὐδαμῶς ἐκθύει. Ἐπεὶ ὁκόσα γε ἐκ ψύχεος γίγνεται, ἢ ὁκόσα τρηχύνεται κεγχρώδεα, εἶτ' ἑφελκοῦται, τὸ μὲν ψυχρὸν βλάπτει, τὸ δὲ θερμὸν ὠφελέει.

Ἃ δὲ ἄμφω ὠφελέει, τὰ ἐν ἄρθροισι οἰδήματα καὶ ἄνευ ἕλκεος ποδαγρικὰ, καὶ σπάσματα πλεῖστα, ταῦτα ψυχρὸν πολλὸν καταχεόμενον ῥηΐζει, ἰσχναίνει καὶ ὀδύνην ναρκοῖ· νάρκη δὲ μετρίη ὀδύνης λυτικόν· καὶ τὸ θερμὸν ἰσχναίνει καὶ μαλθάσσει.

6. Frigida pustulis rubicundis prodest, quales latiusculae alia atque alia parte erumpunt iis, qui lienes tumidos habent, sed bono sunt corporis habitu et molli carne; et quales in nigro colore corporis insignibus subrubrae sunt. Et quales rotundae, *αἰθόλικες* dictae, in calidis lavacris excitatae oriuntur et mulieribus ex menstruorum sub cutem recursu, et e cutis irritatione ex insolita asperorum vestimentorum gestatione, et ob sudoris exitum, et cum quis ex frigore derepente ad ignem aut calida lavacra accesserit. Sin posterius haec fecerit, neutiquam amplius erumpunt. Quandoquidem quae ex frigore oriuntur, aut adinstar milii exasperantur, dein exulcerantur, iis quidem nocet frigida, calida vero prodest.

Locus corruptus.

ται, idem οἷον φύλλοις τευτλίων ἢ ὀθονίοις. — In seqq. ὅσα δ' ἔνι vulg. est lectio, ὅσα δ' ἔτι Zuing., Mack., ὅσα δέ τι Littr., — ego vulgatam non tango, quia nihil intelligo; — κίσσου φύλλα τοῦ λευκοῦ E., al. m. in m., L. Q.' Lind., Mack. Ad ψαθυρώτερα Zuing. in m. ψαφαρώτερα; inde κίστος recepit Littr. pro vulg. κισσός.

Equidem ex toto hoc loco boni nihil elicio, eumque pro desperato dimitto.

6. Τὸ ψυχρὸν — τὸ δὲ θερμὸν ὠφελέει.] Pro τοῖσι τοὺς σπλῆνας ὀγκηροὺς ἂν ἴσχουσι, εὐσάρκοισι δὲ καὶ ἁπαλοσάρκοισι, ὑπέρυθρα δὲ μέλασι vulgata habet οἷα οἱ τοὺς σπλ. ὁλκηροὺς ἀνίσχουσιν. εὐσάρκοισι δὲ καὶ ἁπαλοσ. ὑπέρυθρα, μέλασι δὲ καὶ οἷαι κ. τ. λ. — Iam vero in his pro ὁλκηρούς praebent ὀγκηρούς A. Ald. et ediderunt Lind., Mack., Littr.; — hic autem videns vitio haec laborare scripsit: οἷα οἱ τοὺς σπ. ὀγκηροὺς [ἔχοντες] ἀνίσχουσιν, εὐσάρκοισί τε καὶ ἁπαλοσ., ὑπέρυθρα δὲ μέλασι κ. τ. λ. In quibus tamen remanet ineptum illud οἷα οἱ, quod e superiore οἷα ἄλλα natum est oscitantia librariorum, quum manifesto auctor τοῖσι scripserit; tum remanet omni modo ineptum ἀνίσχουσιν, quod nemo intelligit. Dein vero si mecum τοῖσι recipias et ἀνίσχουσι disseces, non opus est ut δὲ καί in τε καί mutes; sed μέλασι δέ cum Littréo omnino in δὲ μέλασι mutandum. Iam vero vulgata pergit legere: καὶ οἷαι στρογγύλαι ἐοῦσαι, θοληκὰς λέγουσι καὶ ἐν αὐτῇσι τῇσι θερμολουσίῃσι ἀνίσταται γενόμενα, in quibus θολίκας A., δοθιῆνας Zuing. in m. de coniectura, sed recte Lind. αἰθόλικας e gloss. Erotiani et Galeni, unde Mack. etiam αἰθόλικας et Littréus. — Foësius autem in Oecon. legere vult idem quod item conieceram καὶ οἷα στρογγύλα ἐόντα; quod si tamen malis καὶ οἷαι στρογγύλαι ἐοῦσαι, — αἰθόλικας λέγουσι, — καὶ ἐν αὐτῇσι τῇσι θερμολουσίῃσι ἀνίστανται γενόμεναι κ. τ. λ., nihil obstare videtur. Malui tamen καί ante ἐν αὐτῇσι eximere, quum otiosum sit, licet defendi posse sentiam. In seqq. vix attinet monere ἀναδρομῆς a Lind., Mack. e Foësii emendatione datum esse pro vulg. ἀναδρομή, et ἐρεθισμοῦ pro librorum ἐρεθισμόν e Zuingeri m. dari coeptum esse. Dein ceteri ἢ ἱματίων, sed ἢ delevi, quum pessime invectum sit a librario non vidente ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος fieri ista ἱματίων τρηχέων φορῆσι ἀήθεϊ. — De meo τρηχέων scripsi pro τρηχείων, quod errori librariorum debetur; ridiculum enim est e scripto, quale hoc, eiusmodi neutrum scilicet ducere velle. Pro ἐλθόντι Littréus adnotat ἐλθούσαις ex E. L. P.' Q.' — Ταῦτα ἦν vulgo; ταῦτα γὰρ ἦν P.' Mack.; mihi etiam aliquid deficere videbatur, itaque post A. periisse Δ ratus scripsi ταῦτα δ' ἦν κ. τ. λ. — Pro ἔτι cod. A. ὅτι; — vulg. ἐπεὶ ὅσα, sed Ald., Bas., Zuing., codd. A. E. ὁκόσα; pro κεγχρώδεα Ald. A. κερχνώδεα.

Ἃ δὲ ἄμφω — καὶ μαλθάσσει.] οἰδήματα [καὶ ἀλγήματα] ἄνευ ἕλκεος [καὶ] ποδ. ex Aph. 25. V. K.' Lind., Mack. — Vulgata καὶ σώματα πλεῖστα habet, quod tamen dudum emendarunt ex Aph.; — τούτων τὰ πλεῖστα pro πλεῖστα τοῦτο Lind.; ῥηΐζει a Lind. ex Aph. datum est, itemque a Littréo pro vulg. ἱδρῶσιν. In λυτικόν habemus vulgatam lectionem, sed ληκτικόν cod. A. habet. — Ego de loco nostro sic sentio: ἃ δὲ ἄμφω ὠφελέει principio numquam aliquis intellexit, neque intelliget, nam a loco prorsus alienum est, a nescio quo intrusum, sensu vacuum. Similiter postrema καὶ τὸ θερμὸν ἰσχναίνει καὶ μαλθάσσει alienum

Τοῖσι δὲ ποδαγρικοῖσι, παρέσισι, τετάνοισι, σπασμοῖσι, τὰ τοιαῦτα· ξυντάσιες, τρόμοι, παραπληγίαι, τὰ τοιαῦτα· χαλάσιες, νάρκαι, ἀναυδίαι, τὰ τοιαῦτα· κάτωθεν ἀπολήμψιες, Φυλάσσεσθαι δὲ ἐν τῇ ψυχρᾷ χρήσι, ψυχροῖσι χρεόμενος μᾶλλον ἢ τἀναντία.

Locus corruptus.

Τὰ δὲ ἐς τὰ ἄρθρα ἐσκληρυσμένα ἢ ὑπὸ Φλεγμονῆς κοτε γενομένης, ἢ ἀγκύλης; προὔργου ἰάσασθαι, ἐς ἀσκίον θερμὸν ἐγχέοντα τὴν χεῖρα ἐναποδήσαντα.

At articulis induratis aut ob inflammationem quandoque obortam, aut ob contractionem ante omnia mederi convenit calida in utriculum infusa et manu in alligatum immissa.

Καὶ ὄμματα, δακρύου παρηγορικὸν καταλείΦοντα πρὸς τὰ δριμέα λίπος προσηνὲς ὥστε μὴ ἅπτεσθαι τὸ ἁλμῶδες καὶ τοῖσι βοθρίοισι διάνιψις καὶ πλήρωσις ἐς Φύσιν ἄγουσα.

Locus prave scriptus.

Ὀφθαλμοῖσι θερμὸν, ὀδύνῃσι, ἐμπυήσισι, δακρύων δακνωδέων, ξηροῖσι ἅπασι.

Vocabula sensu cassa sunt.

Τὸ ψυχρὸν ἀνωδύνοισι, ἐξερύθροισι τοῖσι δὲ εἰθισμένοισι ξυστροΦὰς κατὰ Φλέβας ποιέειν, οἷα χοιραδώδεα, κατὰ θώρηκα καὶ ἄλλα σκληρά· ἀρχῷ δὲ καὶ ὑστέρῃσι οὐ πάνυ ἐνδέχεται αἷμα ἐν ψύχεϊ οὐρέουσι.

Locus corruptus est.

Ἕλκεσι τὸ μὲν ψυχρὸν δακνῶδες, δέρμα περισκληρύνει, ὀδυνώδεα ἀνεκπύητα ποιέει, πελιαίνει, μελαίνει, ῥίγεα πυρετώδεα ποιέει, σπασμοὺς, τετάνους.

Ulceribus frigida quidem mordax est, cutem obdurat, tumorum dolentium suppurationem impedit, livorem et nigredinem inducit, rigores febriles facit et convulsiones et distentiones.

est ab antecedentibus. In intermediis habemus male scriptam vulgatam lectionem Aphorismi 25. V., quem quomodo legendum putem dixi in vol. I. p. 431. seq.

Τοῖσι δὲ ποδ. — ἢ τἀναντία.] Vulgata in his *χαλῶσι*, *ἢ χωλώσιες*, pro quo solum *χαλάσιες* recte reposuit Littr. — Ad *ἀπολήμψιες* Zuing. in m. *ἀπολήψιες*. — Lege *ἐν τῇ ψυχρῶν χρήσι*; ceterum locum sensu vacuum pro desperato sibi relinquo.

Τὰ δὲ ἐς τὰ ἄρθρα — τὴν χεῖρα ἐναποδήσαντα.] A vulgata his in rebus deflexi: *κοτε* scripsi pro *ὁκότε*, Littréo *ποτε* scribente. Tum cum Lindano, Mack. *προὔργου* scripsi plene pro vulgato *προὔργ'*: Littréus e *προὔργ' ἰάσασθαι* effecit *προὐργιαίτατα*, quum *ἰάσασθαι* otiosum iudicaret, sed mihi non persuadet; periodus, qualem dedit, claudicat. Vulg. *θερμὰ ἐγχέοντας*, sed *θερμὸν ἐγχ.* K.' *θέρμους* A.; ac *θερμά* quidem vulgatae constare nequit, *θέρμους* vero absurdum, unice verum est Cornarii *θερμόν*, quod recepi simulque singul. numero *ἐγχέοντα* dedi. In fine ex *ἐναποδῆσαι* effeci de meo participium *ἐναποδήσαντα*.

Καὶ ὄμματα — ἄγουσα.] In his *καταλείποντα* A., *διάνηψις* vulg., quod in cod. A. et a Zuing., Littréo correctum est, tandem *ἄγουσαν* A. — Ex his non multum proficimus, ut loco corrupto medeamur. Credo plura alia vitia inesse et lacunam: merae sunt hariolationes, quas profero, sed vellem eiusmodi quid:

Καὶ δακρύων παρηγορικὸν τὰ ὄμματα καταλείΦοντα πρὸς τὰ δριμέα λιπαῖ προσηνέϊ, ὥστε μὴ ἅπτεσθαι τὸ ἁλμῶδες .... καὶ τοῖσι βοθρίοισι διάνιψις καὶ πλήρωσις ἐς Φύσιν ἄγουσα.

ὀΦθαλμοῖσι — ἅπασι.] Ex his boni nihil excoquo.

τὸ ψυχρὸν — οὐρέουσι.] In his *ἀνωδύνουσιν* vulg., *ἀνωδύνοισιν* dedit Littr. e Zuingeri m.; — *τοῖσι τε εἰθισμ.* Zuing. in m., Lind.: *ἀνθρώποισι ἀνωδύνουσι, ἐξερύθροισι, τοῖσι τε εἰθισμ.* dedit Mack. Pro *ποιέειν* Littréus *ποιέον*, sed potius credo in infinitivo latere *ποιέει*; — *χοιραδώδεα* probabilis est emendatio corrupti per codd. vulgati *ἀχυρώδεα*, pro quo *ἀχωρώδεα* Zuing. in m.; *οὐθ' αἷμα* K.' Mack., *οὐδὲ αἷμα* Lind. — Littréus contulit Ep. VI. 3. 6. (p. 576 vol. I), — Fortasse locus sic constituendus:

Τὸ ψυχρὸν ἀνώδυνον ἐξερύθροισι· τοῖσι δὲ μὴ εἰθισμένοισι ξυστροΦὰς κατὰ τὰς Φλέβας ποιέει ....; ἀρχῷ δὲ καὶ ὑστέρῃσι οὐ πάνυ ἐνδέχεται· αἷμα δ' ἐν ψύχεϊ οὐρέουσι.

Quod post *ξυστροΦάς* non recipiendum puto *οἷα χοιραδώδεα*, licet recte emendari hac ratione vulgatam dixerim, huius rei causa est, quod exemplum videtur a lectore adpositum et quod dubito, num cum auctoris verborum mente congruat. Omisi vero *κατὰ θώρηκα καὶ ἄλλα σκληρά*, quia video quidem nullum esse negotium *σκληράς* scribere et ad *συστροΦάς* referre, sed quia simul video corruptum esse locum, e quo ego saltem nihil quod probabile videatur elicio. Num cum *ἀρχῷ* et *ὑστέρῃσι* etiam enumerata fuerit vesica, fere dubito propter postrema, licet sentiam non necessario fieri debuisse.

ἕλκεσι — τετάνους.] Post *πυρετώδεα* abest vulgo *ποιέει*, sed in K.' adscribitur; et vero sententia sine adscripto

Ἔστι δὲ ὅκου ἐπὶ τετάνῳ ἄνευ ἕλκεος νέῳ, εὐσάρκῳ, θέρεος μέσου ψυχροῦ πολλοῦ κατάχυσις θέρμης ἐπανάκλησιν ποιέει· θέρμη δὲ ταῦτα ῥύεται. [τὰ δὲ ἐν κεφαλῇ καὶ καρηβαρίας.]

Τὸ θερμὸν ἐκπυητικὸν, [οὐκ ἐπὶ παντὶ ἕλκεϊ, μέγιστον σημεῖον ἐς ἀσφάλειαν,] δέρμα μαλθάσσει, ἰσχναίνει, ἀνώδυνον, ῥιγέων, σπασμῶν, τετάνων παρηγορικόν· τῶν δ' ἐν κεφαλῇ καρηβαρίαν λύει. πλεῖστον δὲ διαφέρει ὀστέων κατήγμασι μᾶλλον δὲ τοῖσι ἐψιλωμένοισι· τούτων δὲ μάλιστα τοῖσι ἐν κεφαλῇ τρώμασι [ἑκουσίοισι καὶ ἀκουσίοισι] καὶ ὅσα ὑπὸ ψύχεος ἢ θνήσκει ἢ ἑλκοῦται, ἔτι ἑλκώμασι [ἑκουσίοισί τε καὶ ἀκουσίοισι], ἀποσύρμασι, ἕρπησι ἐσθιομένοισι, μελαινομένοισι ἐν νούσοισι, ἀκοῇ, ἕδρῃ, ὑστέρῃ· τούτοισι πᾶσι τὸ θερμὸν φίλιον καὶ κρῖνον, τὸ δὲ ψυχρὸν πολέμιον καὶ κτεῖνον. [πλὴν ὁκόσα αἱμορραγέειν ἐλπίς.]

ζ'. Οὕτω κατάχυσις ὑγρῶν, ἐπίχρισις ἀλειπτῶν, ἐπίθεσις φύλλων ἢ ὀθονίων, κατάπλασις ὁκόσα ἢ ψύξις ἢ θέρμη ὠφελέει ἢ βλάπτει.

Interdum quoque in distentione absque ulcere, aetate iuvenili, corporis habitu carnoso, aestate media, frigidae larga profusio calorem revocat. Calore autem haec solvitur.

Calida suppurationem movet, cutem emollit, attenuat, dolorem solvit, rigores, convulsiones, distentiones mitigat; e capitis affectionibus gravitatem eius tollit; plurimum autem ossium fracturis confert, praecipue vere denudatis, omnium maxime capitis vulneribus et iis, quae ex frigore aut emoriuntur, aut exulcerantur; insuper ulceribus et quibus cutis abrasa est, herpetibus exedentibus, denigricatis partibus in morbis, auri, ano, utero. His omnibus calida grata est et ad iudicationem confert, frigida vero adversa est et interimit.

7. *Locus corruptus.*

verbo hoc claudicat, ita ut receperim. Sed locus constat ex Aph. 20. V. et ex 17. V., ubi vide.

ἔστι δὲ ὅκου — καρηβαρίας.] *κατάχυσις γίνεται καὶ θέρμης* L. Q.' Mack.; *ποιέει* om. A., sed al. m. reponitur; *ῥύεται* A., E., Zuing. m., Littr., *ῥέεται* vulgo. — Quae in loci fine uncis intercepi e seq. periodo librariorum incuria huc appulerunt. Est Aph. 21. V., ubi vide. Foës. in Latinis item omisit postrema.

τὸ θερμὸν — αἱμορραγέειν ἐλπίς.] De meo vulgatum *τὸ δ' ἐν κεφαλῇ καὶ καρηβαρίαν λύει* emendavi, sed delectatus sum emendatione Cornarii in K.', quam Lind. et Mack. receperunt, legentes *τὴν δ' ἐν τῇ κεφαλῇ καρηβαρίην λύει*! Crediderinte Corn., alii illi *καρηβαρίην* etiam loco alio praeter caput sentiri posse? — *τούτων δὲ μάλιστα τοῖσι ἐν κ. τρ.* Lind.; quem sequor, cum vulg. in his *τῶν* pro *τοῖσι* pessime legat. — Sed hic et Mack. dein *τοῖσι* (*τῶν* servavit Mack.) *ἐν τῇ κεφ. ἕλκεα ἔχουσι* omittentes *ἑκουσίοισι καὶ ἀκουσίοισι*, nempe contulerunt Aph. 22. V. Littréus dicit sibi contra videri ac Zuingero; hic nempe infra tantum tulit *ἑκουσίοισί τε καὶ ἀκουσίοισι*, non hoc loco, Littréus vero putat *τρώματα ἑκούσια* esse, quae chirurgus in operando affligat. Non credo; mihi utroque loco ab aliena manu intrusa ea verba videntur, ita ut abiicienda censeam. Pro *ἔτι ἑλκώμασι* A. Ald. *ἐπί*. — Vulgo *ἑλκώμασι δ' ἑκ.*; A. *τ'*, E. *θ'*, Littréus inutilem esse ratus particulam delevit. — Ante *ἀποσύρμασι* in vulg. *οἷσι*, quod eiecit Littr. verissime animadvertens, non esse nisi repetitionem duarum syllabarum postremarum antecedentis *ἀκουσίοισι*. Vulgo *ἀποσύρματα*; dativum Littr. ex A. dedit. — Dein vulgo *μελαινομένοισιν ἢ ἐν νούσοισιν*; *ἢ ἐν ἀκοῇ, ἢ ἐν ἕδρῃ, ἢ ὑστέρῃ*. Foës. omnino Latine expressit *ἢ ἐν οὔλοισι* pro *ἢ ἐν νούσοισι*. Littréus non factum se malle dicit, cum quo consentio et textum descripsi, ut ille fecit collato Aphorismo 22. V. — Lind. *τὸ [μὲν] θ. φ.*, ex Aph., uti videtur. — Denique A. *αἱμορραγίης*. — Iam vero certum est nos hic paulo diversam lectionem loci habere ab ea, quam Aph. 22. V. fert. Uncis intercepi, quae nimium absurda videbantur; quae contra medicus antiquus proferre potuisse videbatur reliqui. Ceterum de loco hoc dixi ad Aph. illum vol. I. p. 430. seq.

7. *Οὕτω — βλάπτει.*] *καταχύσησιν* (*καταχύσεσιν* Zuing., Lind., Mack., *καταχύσισιν* Ionice Ald.) *ὑγρῶν*, *ἐπιχρίσησιν* (*ἐπιχρίσεσιν* et *ἐπιχρίσισιν* iidem, qui supra; *ἐπίχρησας* A.) *ἀλείπτων* (*ἀλειπτῶν* Zuing., Lind.) *ἐπιθέσησι* (*ἐπιθέσεσι* et *ἐπιθέσισι* iidem, qui supra; — *ἐπίθισις* A.) *φύλλων ἢ ὀθονίων καταπλάσεις* (*καταπλάσεσιν* Zuing., Lind., Mack., *καταπλάσεις*, al. m. *κατάπλασις* A.) *ὁκόσα κ. τ. λ.* vulgata. — Locum descripsi, quemadmodum fecit Littréus; sed neque e vulgata lect., neque ex hac sensum probabilem excoquo.

ΠΕΡΙ ΦΥΣΩΝ.

ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΤΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ ΩΙ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΣΙ ΤΑΣ ΦΥΣΑΣ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ ΑΙΤΙΑΣ ΕΙΝΑΙ.

DE FLATIBUS.

SOPHISTAE NESCIO CUIUS SERMO EST, QUO FLATUS MORBORUM CAUSAS ESSE DEMONSTRAT.

ΠΕΡΙ ΦΥΣΩΝ.

α'. Εἰσί τινες τῶν τεχνέων, αἳ τοῖσι μὲν κεκτημένοισί εἰσι ἐπίπονοι, τοῖσι δὲ χρεομένοισι [1] ὀνήϊσται, καὶ τοῖσι μὲν ἰδιώτῃσι ξυνὸν ἀγαθὸν, τοῖσι δὲ μεταχειριζομένοισι [2] σφᾶς λυπηραί. Τῶν [3] δὲ δὴ τοιούτων ἐστὶ τεχνέων καὶ ἣν οἱ Ἕλληνες καλέουσι ἰητρικήν· ὁ μὲν γὰρ ἰητρὸς [4] ὁρῇ τὰ δεινὰ, θιγγάνει τε ἀηδέων καὶ ἐπ' ἀλλοτρίῃσι ξυμφορῇσι ἰδίας καρποῦται λύπας· οἱ δὲ νοσέοντες ἀπαλλάσσονται τῶν μεγίστων κακῶν διὰ τὴν τέχνην, νούσων, πόνων, λύπης, θανάτου· πᾶσι γὰρ τούτοισι ἄντικρυς ἡ ἰητρικὴ εὑρίσκεται ἀκεστορίς. Ταύτης δὲ τῆς τέχνης τὰ μὲν φλαῦρα χαλεπὸν γνῶναι, τὰ δὲ σπουδαῖα ῥηΐδιον· καὶ τὰ μὲν φλαῦρα τοῖσι ἰητροῖσι μούνοισι ἔστι εἰδέναι καὶ οὐ τοῖσι ἰδιώτῃσι· οὐ γὰρ σώματος ἀλλὰ γνώμης [5] ἐστὶ ἔργα. Ὁκόσα μὲν [6] γὰρ χειρουργῆσαι δεῖ, χρὴ ξυνεθισθῆναι· τὸ γὰρ ἔθος τῇσι χερσὶ κάλλιστον

DE FLATIBUS.

1. Artes quaedam sua quidem cognitione quibusdam multum laboris exhibent, usu vero nonnullis utiles exsistunt et vulgo quidem commune bonum conferunt, his autem, qui eas tractant, plenae sunt molestiae. Ex quarum artium numero est quam Graeci medicinam appellant. Medicus enim non nisi quae periculo sunt proxima intuetur et quae sunt ingrata contrectat, atque ex aliorum calamitatibus sibi dolorem conciliat. Aegrotantes vero artis opera maximis malis, morbis, laboribus, dolore, et morte vindicantur. His enim omnibus medicina manifestam medelam adhibere deprehenditur. Huius autem artis vilia nosse difficile, seria vero facile. Ac vilia quidem ipsis medicis, vulgo autem minime sunt cognita, cum mentis quidem, non corporis opera exsistant. Quaecumque quidem manuum tractationem postulant, ea in usum traducere oportet. Est enim

[1] ὀνήϊστοι (sic). — [2] ἐπὶ σφᾶς. — [3] δὲ δὴ τοιουτέων. — [4] ὁρέει τὰ δ. — [5] ἔργα εἰσίν. — [6] γάρ om. —, tum χειρουργεῖσθαι.

1. Εἰσί τινες — λυπηραί.] In his vulgo editur ὀνήϊστοι, sed ὀνήϊσται Lind. itemque Littréus e codd. quatuor. Marcianus praebet ὀνήϊστοι. Quod autem attinet ad accentum in Aretaeo ὀνηϊστός editur, sed apud Diog. Laërt. IX. 1. bis lego ὀνήϊστος, tum vero adiectivum esse videtur trium terminationum. — In verbis τοῖσι δὲ μεταχειριζομένοισι σφᾶς. Lind., Mack. ediderunt ἐπὶ σφᾶς, quae multorum apud Littréum codd. et Vossiani est lectio, non probanda tamen; Marc. ἐπί non fert.

Τῶν δὲ δὴ τοιούτων.] Littréus h. l. cum A. H. J. om. δέ, quod ceteri habent. Non video cur abiiciam: infra ἓν δὲ δή τι ex ipso A. adeo scripsit Littréus.

καὶ ἣν οἱ Ἑλλ.] καί h. l. om. A. Sed operae pretium est h. l. ostendere illum codicem hic illic recentiorem in hoc libro referre textus recensionem: in principio eius habet κεκτημένοις, χρεομένοις, — pro ὀνήϊσται fert ὠφέλιμοι, — pro ἰδιώτῃσι ξυνὸν fert δημότῃσι κοινόν, habet porro μεταχειριζομένοις; similia autem plura deinceps hic illic animadvertuntur, unde liquet codicem illum vetustum re ipsa recentem libri editionem locis pluribus offerre.

ὁρῇ τὰ δεινὰ — ἰδίας καρποῦται λύπας.] Vulgo ὁρέει, sed ὁρῇ Littréus ex A. et citatione loci apud Luc. bis accusat. et Euseb. Hist. eccles. X. 4. — Editor Par. ex A. et Luc. item dedit ὁρῇ τε δεινά, et ἐπ' ἀλλοτρίῃσί τε ξυμφορῇσι pro vulgata, quam servavi. Licet Littréi lectio mihi etiam e Marc. sit excerpta, nolui repudiare vulgatam, quia fortasse ad Luciani locum illorum codd. lectiones mutatae sunt.

ἀπαλλάσσονται κ. τ. λ.] Hic legunt ἀπαλλάσσονται (ἀποτρέπονται A.) διὰ τὴν τέχνην τῶν μεγίστων κακῶν Marc. A.

τούτοισι ἄντικρυς ἡ ἰητρικὴ εὑρίσκεται ἀκεστορίς.] Articulum ἡ e Marciano solo dedi, sed in isto libro εὑρισκ. ἀκεστορίς omittitur; in A. τούτοις ἀνθέστηκε ἰητρική legitur.

μούνοισι ἔστι εἰδέναι.] Haec vocabula in vulg., etiam in Voss., Marc. absunt et in plurimis mss. deficiunt. Zuing. ea in m. habet, tum A. H. Foës. in not., nisi quod hic εὖ pro ἔστι legit. Littréus hoc membrum in textum intulit. Paulo post τοῖσι δημότῃσι A. — Ex eodem libro et Marciano cum Littréo ἐστὶ ἔργα scripsi pro vulgato, quod e V. notavi.

ὁκόσα μὲν γάρ.] Locum citat Gal. de anatom. administr. p. 188. vs. 42. Ed. Basil., unde ὁκόσα pro ὅσα recepi. Littréus ex A. γάρ adscripsit, quod in Marc. etiam additur, in ceteris deëst. Cod. A. dein χειρουργῆσαι χρὴ, ξυνεθισθῆναι δεῖ. Lind. e Gal. l. l. συνεθισθῆναι χρὴ πάρος.

διδασκαλεῖον [1]γίγνεται· περὶ δὲ τῶν ἀφανεστάτων καὶ χαλεπωτάτων νοσημάτων δόξῃ μᾶλλον ἢ τέχνῃ κρίνεται· διαφέρει δ' ἐν αὐτοῖσι πλεῖστον ἡ πεῖρα τῆς ἀπειρίης. Ἓν [2]δὲ δή τι τῶν τοιούτων ἐστὶ τόδε, τί ποτε τὸ αἴτιόν ἐστι τῶν νούσων καὶ [3]τίς ἀρχὴ καὶ πηγὴ γίγνεται τῶν ἐν τῷ σώματι κακῶν; εἰ γάρ τις εἰδείη τὴν αἰτίην τοῦ νοσήματος, οἷός τ' ἂν εἴη προσφέρειν τὰ ξυμφέροντα τῷ σώματι, ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπιστάμενος [4]τῷ νοσήματι. Αὕτη γὰρ [5]ἡ ἰητρικὴ μάλιστα κατὰ φύσιν ἐστί· αὐτίκα γὰρ λιμὸς νοῦσός ἐστι· ὅ τι γὰρ ἂν λυπέῃ τὸν ἄνθρωπον, τοῦτο καλέεται νοῦσος· τί οὖν λιμοῦ φάρμακον; [6]ὅ τι παύει λιμόν· τοῦτο δ' ἐστὶ βρῶσις· [7]τούτῳ ἄρα ἐκεῖνο ἰητέον. Αὖτις αὖ δίψαν ἔπαυσε πόσις· πάλιν αὖ πλησμονὴν ἰῆται κένωσις, κένωσιν δὲ πλησμονή· πόνον δὲ ἀπονίη, ἀπονίην δὲ πόνος. Ἑνὶ δὲ ξυντόμῳ λόγῳ, τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶ ἰήματα· ἰητρικὴ γάρ ἐστι πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις, ἀφαίρεσις μὲν τῶν ὑπερβαλλόντων, πρόσθεσις δὲ τῶν [8]ἐλλειπόντων· ὁ δὲ κάλλιστα τοῦτο ποιέων ἄριστος ἰητρός. ὁ δὲ τούτου πλεῖστον ἀπηλλαγμένος πλεῖστον ἀπήλλακται καὶ τῆς τέχνης. [9]Ταῦτα μὲν οὖν ἐν παρέργῳ τοῦ λόγου τοῦ μέλλοντος εἰρήσεσθαι.

β'. Τῶν δὲ δὴ νούσων ἁπασέων [10]ὁ μὲν τρόπος ὁ αὐτὸς, ὁ δὲ τόπος διαφέρει· δοκέει

manibus usus optimum gymnasium. At obscurissimos et maxime difficiles morbos opinio magis quam ars iudicat, etsi in his plurimum imperitiae peritia praestat. In quibus sane hoc praecipuum est, quaenam sit morborum causa et ex quo principio ac veluti fonte corporis vitia oriantur. Qui enim morbi causam cognoverit, is utique quae corpori prosunt afferre poterit, ea cognoscens ex iis, quae morbo adversa sunt. Haec enim medicina maxime secundum naturam est. Ne longe abeam, fames morbus est. Quicquid enim homini molestiam adfert morbus appellatur. Quodnam igitur famis est remedium? hoc certe quod famem sedat. Id autem cibus facit, illius ergo hic medela est. Rursus quoque sitim potio sedat. Plenitudinem itidem evacuatio sanat, evacuationem vero plenitudo, laborem otium et otium labor. Atque ut uno verbo dicam, contrariorum contraria sunt remedia. Medicina enim additio est et subtractio. Et eorum quidem, quae exuberant, subtractio, eorum vero, quae deficiunt, additio. Qui vero illud optime facit, is optimus medicus existimandus est, quique plurimum abest ab eo praestando, is plurimum in arte medica deficere censetur. Atque haec quidem obiter praeter instituti sermonis rationem dicta sunto.

2. Morborum autem omnium cum idem modus sit, locus tamen diversus est. Morbi igitur

[1] γίγνεται om. — [2] δέ om. — [3] τί ἐν ἀρχῇ καὶ πηγή. — [4] τὰ νοσήματα. — [5] ἡ om. — [6] ὅ, τι. — [7] ἐκείνῳ τοῦτο ἰητέον. — [8] ἐλλιπόντων. — [9] τὰ μὲν οὖν. — [10] τρόπος ὁ α. δοκέει, omissis ceteris.

διδασκαλεῖον γίγνεται.] Vulgo διδασκαλεῖον, quod Marc. etiam fert, non Voss., qui διδασκάλιον, quod e codicum vi invexit Littréus et tamen mihi vulgato deterius videtur. Lind. διδασκαλικόν; e Cornarii vero Latinis fere efficias eum διδάσκαλος legisse. Littr. ex A. γίνεται adiecit, quod ceteri non habent.

ἢ τέχνῃ κρίνεται.] Marc. ἡ τ. κρ., quod tamen vitiosum. Paulo post vulgo πείρη, A. πείρα, de meo πεῖρα dedi.

ἓν δὲ δή τι.] Sic Littr. ex A. solo; vulgo δέ om. — Dein ἐστὶ καὶ τόδε K.

προσφέρειν τὰ ξυμφ.] τὰ ξ. πρ. cod. A. — Dein τῶν ἐν τῷ σώματι vulg., sed τῶν ἐν codd. non habere scribit Littr. et Marc., Voss. omittunt.

ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπιστάμενος τῷ νοσήματι.] Haec om. A. — In vulgata postrema sic se habent: τὰ νοσήματα. Quod cum sano sensu destitui videret Littréus, probabili omnino coniectura τὰ βοηθήματα scripsit. Equidem item recepissem, nisi Marc. mihi praebuisset τῷ νοσήματι, quod veram lect. refert.

ὅ τι παύει λιμόν.] Littréus cum A. ὃ π. λ., quod Marc. item praebet. Nescio tamen, quare de vulgata decedam. — Quod dein e V. notavi ἐκείνῳ τοῦτο ἰητέον e Parisiensibus aliquot adnotat Littr. — Marcianus ἐκεῖνο τοῦτο γὰρ ἰητέον. — Paulo post αὖτις αὖ A. Marc., αὖθις αὖ vulg. — Dein A. inverso ordine ἀφαίρεσις καὶ πρόσθεσις.

ἑνὶ δὲ ξυντ.] Sic Marc.; συντ. vulgo.

ἐλλειπόντων.] ἐλλιπόντων cum V. multi Parr. — Cod. A. paulo ante πλεοναζόντων pro ὑπερβαλλόντων. Idem τοῦτ' ἄριστα, quod Littr. recepit, pro ceterorum κάλλιστα τοῦτο. Idem cod. A. ὁ δὲ τούτου πλεῖστον ἀπολειφθεὶς, πλεῖστον ἀπελείφθη τῆς τέχνης.

Ταῦτα μὲν οὖν.] τὰ μὲν οὖν vulgo; ταῦτα μὲν οὖν A. J.; ταῦτα μὲν οὖν μοι Zuing. in m. et cod. H. Par. Mihi saltem aut ταῦτα, aut τάδε initio periodi dandum videtur. — Cett. εἴρηται, de meo εἰρήσεσθαι scripsi, ut cum μέλλοντος coniungerem.

2. δοκέει — τῶν τόπων.] δοκέει μὲν οὖν μοι sex codd. apud Littr.; — δοκέει μὲν οὖν οὐδὲν ἐοικέναι τὰ νοσήματα

[1] μὲν οὖν τὰ νοσήματα οὐδὲν ἀλλήλοισι ἐοικέναι διὰ τὴν ἀλλοιότητα καὶ ἀνομοιότητα τῶν τόπων. Ἔστι δὲ μία [2] ἁπασέων τῶν νούσων [3] ἡ ἰδέη καὶ αἰτίη ἡ αὐτή· τίς δ' ἐστὶ αὕτη διὰ τοῦ μέλλοντος λόγου φράσαι πειρήσομαι.

γ'. Τὰ γὰρ σώματα τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἀπὸ τρισσέων τροφῶν [4] τρέφεται· ἔστι δὲ τῇσι τροφῇσι ταύτῃσι [5] τάδε τὰ οὐνόματα, σῖτα, ποτά, [6] πνεῦμα. Πνεῦμα δὲ τὸ μὲν ἐν τῷ σώματι φῦσα καλέεται, τὸ δὲ ἔξω τοῦ σώματος ἀήρ. Οὗτος δὲ μέγιστός ἐστι ἐν ἅπασι τῶν [7] ξυμπάντων δυνάστης· ἄξιον δὲ αὐτοῦ θεήσασθαι τὴν δύναμιν. Ἄνεμος γάρ ἐστι ἠέρος ῥεῦμα καὶ χεῦμα· ὅταν οὖν πολὺς ἀὴρ ἰσχυρὸν τὸ ῥεῦμα ποιήσῃ, τά τε δένδρεα ἀνασπαστὰ [8] πρόρριζα γίγνεται διὰ τὴν βίην τοῦ πνεύματος, τό τε πέλαγος κυμαίνεται, ὁλκάδες τε ἄπειροι τῷ μεγέθεϊ ἐς ὕψος διαρρίπτονται. Τοιαύτην μὲν [9] οὖν ἐν τούτοισι ἔχει δύναμιν· ἀλλὰ μὴν ἐστί γε τῇ μὲν ὄψι ἀφανής, τῷ δὲ λογισμῷ φανερός· τί γὰρ ἄνευ τούτου γένοιτ' ἄν; [10] ἢ τίνος οὗτος ἄπεστι; ἢ τίνι οὐ ξυμπάρεστι; ἅπαν γὰρ τὸ μεταξὺ γῆς [11] τε καὶ οὐρανοῦ πνεύματος [12] ξύμπλεών ἐστι. Τοῦτο καὶ χειμῶνος καὶ θέρεος αἴτιον, ἐν μὲν τῷ χειμῶνι πυκνὸν καὶ ψυχρὸν γιγνόμενον, ἐν δὲ τῷ θέ-

ob locorum varietatem et dissimilitudinem nihil inter se habere simile videntur. Est tamen una omnium morborum forma et causa eadem, quam procedente oratione quaenam sit declarare conabor.

3. Hominum enim et reliquorum animantium corpora triplici alimento nutriuntur, cuius haec sunt nomina: cibus, potus, spiritus. Ac spiritus quidem, qui corpori inest, flatus nominatur, qui vero extra corpus, aër. Qui cum in omnia plurimum habeat facultatis, illius vim inspicere operae pretium videtur. Ventus enim est aëris fluxio et effusio. Cum igitur copiosus aër vehementem fluxionem fecerit, tum et arbores vi spiritus e terra radicitus evelluntur, mare aestu fluctuat et immensae naves onerariae in altum huc illuc iactantur. Hanc igitur vim in ista obtinet. Qui etsi oculis minime cernitur, ratione tamen conspicuus est. Quid enim sine hoc fit tandem? aut a quonam hic abest, aut cui non praesens est? Quod enim coelum et terram inter iacet, id omne spiritu plenum est, isque hiemis et aestatis causa exsistit, per hiemem quidem condensatus et frigidus, per aestatem vero levis et tranquillus. Quin etiam solis, lunae et astrorum viam spiritus dirigit. Igni enim spiritus nutrimentum praebet, eoque pri-

[1] μὲν οὖν μοι τὰ ν. ἄλλα ἄλλοισι ἐοικ. — [2] ἁπασέων om. — [3] καὶ ἰδέη. — [4] τρέφονται. — [5] ταῦτα ὀν. — [6] πνεύματα· πνεύματα δὲ τὰ μὲν ἐν τοῖσι σώμασι φῦσαι καλέονται, τὰ δὲ ἔξω τῶν σωμάτων ἀ. — [7] συμπτωμάτων. — [8] πρόρριζα om. — [9] οὖν om. — [10] ἢ om. — [11] τέ om. — [12] συμπνέων.

ἀλλήλοισι διὰ τὴν ἀλλοιότητα τῶν τόπων Marc. — Etiam Ald., A. omm. καὶ ἀνομοιότητα. — In Marciano manu prima in m. ἐν ἄλλοις δοκέει μὲν οὖν μοι τὰ νοσήματα ἄλλοις ἐοικέναι διὰ τὴν ἀνομοιότητα.

ἔστι δὲ — ἡ αὐτή.] Vulgo ἔστι δὲ μία τῶν νουσέων ἁπασῶν καὶ ἰδέη καὶ αἰτίη ἡ αὐτή. Cod. A.: ἐ. δὲ μία πασέων νούσων καὶ ἰδέη καὶ αἰτίη omisso ἡ αὐτή. — Littréus: ἔστι δὲ μία ἁπασέων νούσων καὶ ἰδέη καὶ αἰτίη ἡ αὐτή. Equidem τῶν vulgatae servo, de meo ἡ ἰδέη pro καὶ ἰδέη scribo.

τίς δ' ἐστὶ αὕτη.] Haec vulgata est lectio; Littréus A. secutus: ταύτην δὲ ἥ τις ἐστὶ διὰ κ. τ. λ.

3. τὰ γὰρ σώματα — πνεῦμα.] τῶν ἀνθρ. Marc. sine τε. — A. τὰ σώματα τὰ τῶν ἄλλων ζώων καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων sine γάρ. — Pro ἀπὸ τρισσέων A. ὑπὸ τρισσέων. unde ὑπὸ recepit Littr.; mihi deterius vulgata videtur. Cum Littréo τρέφεται ex A. dedi, τρέφονται cett. — Vulgata: ἔστι δὲ τῇσι τροφῇσι ταύτῃσι ταῦτα τὰ ὀνόμ., Marc.: ἔστι δὲ τῇσι τροφῇσι τάδε ὀνόμ. A. τῇσι δὲ τροφῇσι τάδε οὐνόματά ἐστιν. Hinc Littr. in vulgatam intulit Ionicum οὐνόματα, ego vero τάδε pro ταῦτα dedi inde euphoniae gratia. A. in postremis σιτία, et πνεῦμα sing. num. pro vulg. πνεύματα. Foës. ad haec verba iam citavit Cic. de nat. Deor. II. 54. „Nam cum tribus rebus animantium vita teneatur, cibo, potione, spiritu" cett.

πνεῦμα δὲ — ἀήρ.] In his, ut in πνεῦμα in fine superioris periodi secutus sum A.; vulgatam e V. notavi.

οὗτος — δύναμιν.] In vulgata συμπάντων abierat in συμπτωμάτων. — Cod. A.: οὗτος δὲ μέγιστος ἐν τοῖσι πᾶσι τῶν πάντων δυναστής ἐστιν, quod recepit Littr., cui idem liber θεήσασθαι praebuit et mihi Marcianus pro vulgato θεάσασθαι. Cum nostri μέγιστος δυναστής cf. δυναστεύειν Aph. 5. III.

ἄνεμος — διαρρίπτονται.] In his ὅταν μὲν οὖν K.; ἰσχυρὸν ῥεῦμα A., quae minus bona lectio quam vulg.; idem liber dein ἀπείρατοι μεγέθει. Porro A. om. ἐς ὕψος et fert διαρριπτεῦνται, quod receptum est a Littréo, sed mihi fidem non facit.

τοιαύτην μὲν οὖν — ξύμπλεών ἐστι.] οὖν omm. codd. 4. Littréi et Marc.; — γένοιτ' ἂν A., γένοιτο ἂν cett., — ἄνευ τουτέου γενοίατο ἂν Marc.; τε post γῆς omm. D., H., J., Marc. — σύμπλεον vulg., ξύμπλεον Marc., σύμπλεων

ρεῖ πρηῢ καὶ γαληνόν. Ἀλλὰ μὴν ἡλίου [1] τε καὶ σελήνης καὶ [2] ἄστρων ὁδὸς διὰ τοῦ πνεύματός ἐστι· τῷ γὰρ πυρὶ τὸ πνεῦμα τροφή· τοῦ δὲ πνεύματος τὸ πῦρ στερηθὲν οὐκ ἂν δύναιτο [3] ζῆν· ὥστε καὶ τὸν τοῦ ἡλίου δρόμον ἀέναον ἐόντα ὁ ἀὴρ ἀέναος καὶ λεπτὸς ἐὼν [4] παρέχεται. [5] Ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ τὸ πέλαγος μετέχει πνεύματος, φανερόν· οὐ γὰρ ἄν ποτε τὰ πλωτὰ ζῶα [6] ζῆν ἐδύνατο μὴ μετέχοντα πνεύματος· μετέχοιεν δὲ πῶς ἄν, ἀλλ' ἢ διὰ τοῦ ὕδατος, κἀκ τοῦ ὕδατος ἕλκοντα τὸν ἠέρα; καὶ μὴν ἥ τε γῆ τούτου βάθρον, οὗτός τε τῆς γῆς ὄχημα, κενεόν τε οὐδέν ἐστι τούτου.

vatus ignis vivere non potest. Atque adeo perennem solis cursum aër perennis ipse et tenuis praebet. Quin et in mari spiritum esse, manifestum est. Neque enim natantia animantia sine spiritu vivere possent. Quonam autem alio pacto cum illo communionem habeant, si non per aquam et ex aqua spiritum attraherent? Ac terra quidem huius fundamentum est, hicque terrae vehiculum, neque quicquam spiritu est vacuum.

δ'. Διότι μὲν [7] οὖν ἐν τοῖσι ἄλλοισι ὁ ἀὴρ ἔρρωται, εἴρηται· τοῖσι δ' αὖ θνητοῖσι οὗτος αἴτιος τοῦ τε βίου καὶ τῶν νούσων τοῖσι νοσέουσι· τοσαύτη δὲ τυγχάνει πᾶσι [8] ἡ χρείη τοῖσι σώμασι τοῦ πνεύματος ἐοῦσα, ὥστε τῶν μὲν ἄλλων ἁπάντων ἀποσχόμενος [9] ὥνθρωπος καὶ σιτίων καὶ ποτῶν δύναιτ' ἂν ἡμέρας δύο καὶ τρεῖς καὶ πλέονας διάγειν· [10] εἰ δέ τις ἀπολάβοι τὰς τοῦ πνεύματος ἐς τὸ σῶμα διεξόδους, ἐν βραχεῖ μέρεϊ ἡμέρης ἀπόλοιτ' ἄν, ὡς μεγίστης [11] τῆς χρείης ἐούσης τῷ σώματι τοῦ πνεύματος. Ἔτι τοίνυν τὰ μὲν ἄλλα πάντα διαλείπουσι [12] οἱ ἄνθρωποι πρήσσοντες, — ὁ γὰρ βίος μεταβολέων [13] πλέως ἐστὶ, — τοῦτο δὲ μοῦνον ἀεὶ διατελέουσι

4. Atque haec quidem causa, cur in ceteris aër tantum possit, dicta est. Mortalibus autem hic tum vitae, tum morborum aegrotis causa est. Tantaque corporibus omnibus spiritus inest necessitas, ut si quidem aliis omnibus et cibis et potionibus quis abstineat, duos tamen et tres vel plures dies possit vitam ducere. At si quis spiritus in corpus vias intercipiat, vel exigua diei parte homini pereundum sit. Adeo necessarius est usus spiritus in corpore. Ad haec quoque cum ab omnibus aliis actionibus homines quiescant, quod mutationibus innumeris vita sit exposita, ab hac tamen sola actione nunquam desistunt animantia, quin aut spiritum adducant, aut reddant.

[1] τε om. — [2] ἀστέρων. — [3] ζώειν. — [4] τὸ εἶναι παρέχεται. — [5] hic vulg. refert. cf. adn. — [6] ζώειν ἠδύνατο. — [7] οὖν ἐν abest. — [8] ἡ om. — [9] ὁ ἄ. — [10] ἢν δέ τις ἐπιλαμβάνῃ. — [11] τῆς om. — [12] οἱ om. — [13] πλέος.

D. — Littr. dedit ἔμπλεον ex A., in quo al. m. ἔμπλεων, et ex H. — Non dubito, quin ξύμπλεων verum sit.

πρηῢ.] Sic Littr. ex A.; πραῢ vulg. πρᾶον H.

ἀλλὰ μὴν ἡλίου — παρέχεται.] τε post ἡλίου A. H. praebuerunt Littréo, cett. omm. Dein τὸ πνεῦμα τροφή ἐστι solus H. Porro τοῦ δὲ πνεύματος στερηθέν sine τὸ πῦρ Marc.; cod. vero A.: πῦρ δὲ ἠέρος στερ. — Littr. ζῆν ex A. pro vulg. ζώειν; — idem cum eodem libro om. ἐόντα, quod tamen re ipsa datum ab auctore respondens sequenti ἐών. Cod. A. om. ἀέναος καί. — Vulgo ἐὼν τὸ εἶναι παρέχεται, sed τὸ εἶναι omm. A. Marc., Littr. Fueritne lectio aliqua τῷ .. δρόμῳ ἀεννάῳ ἐόντι .... τὸ εἶναι παρέχεται?

ἀλλὰ μὴν ὅτι — τούτου.] ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τοῦ πελάγους ὅτι μέθεξιν ἔχει τοῦ πνεύματος παντί που δῆλον vulg. Cum Littréo exhibui codicis A. lectionem, quam Marc. etiam habet. Hîc rursus ζῆν ex A. Littr. pro ζώειν cett. πῶς ἂν ἄλλως, ἀλλ' ἢ διὰ τοῦ ὕδατος vulgo; de coniectura omisi otiosum ἄλλως, sin malis μετέχοιεν δὲ πῶς ἂν ἄλλως ἢ διὰ τοῦ ὕδατος, non multum adversor, sed § 12. τί οὖν ἐστι τὸ πληρῶσαν ἀλλ' ἢ πνεῦμα; — κἀκ τοῦ ὕδατος etiam Marc., V. — Dein καὶ τῇ μήνῃ ἐπὶ τουτέου τὸ βάθριον οὗτος γε vulg., sed καὶ μὴν ἥ τε γῆ ἠέρος βάθρον H.; καὶ μὴν ἥ τε γῆ τουτέου βάθρον lectio est apud Zuing. in m., Foës. in adn., Lind., Littréum, quae sola vera. Marc.: τὸν ἀέρα καὶ μήνῃ τ' ἐπὶ τουτέωι βάθρον οὗτός γε. — In his postremis solus A. Littréo οὗτός τε praebuit.

4. διότι μὲν οὖν ἐν τοῖσι ἄλλοισι.] οὖν ἐν e solo A. supplevit Littr., sed iste liber τοῖς ὁδοῖσι habet, pro τοῖσι ἄλλοισι. In seqq. τε ante βίου omm. A., Marc., quorum hic νουθεσίων pro νούσων.

πᾶσι ἡ χρείη.] ἡ ex A. addidit Littr., legit autem iste cd. τυγχάνῃ ἡ χροίη πᾶσι τοῖς σ. — Paulo post ὥνθρ. ex A. Littr., ὁ ἄ. cett., idem ille codex dein καὶ δύο.

εἰ δέ τις ἀπολάβοι.] Sic A., Littr.: εἰ δέ τις ἐπιλάβοι Marc. ἢν δέ τις ἐπιλάβοι vulg.; — ἐξόδους A.; ἀπόλοιτο ἂν vulg. ἀπόλοιτ' ἂν A., Marc.

μεγίστης τῆς χρείης.] τῆς ex A. adscripsit Littr.

διαλ. οἱ ἄνθρ.] οἱ ex A. D. Littr., cett. omm. Pro πλέως

ἅπαντα τὰ θνητὰ ζῷα πρήσσοντα, τοτὲ μὲν ἐμπνέοντα, τοτὲ δὲ ἐκπνέοντα.

ε΄. Ὅτι μὲν οὖν μεγάλη κοινωνίη ἅπασι τοῖσι ζώοισι τοῦ ἠέρος ἐστὶ, εἴρηται· μετὰ τοῦτο τοίνυν εὐθέως ῥητέον, ὅτι οὐκ ἄλλοθέν [1] ποθεν εἰκός ἐστι γίγνεσθαι τὰς ἀρρωστίας μάλιστα, ἢ ἐντεῦθεν, ὅταν τοῦτο ἢ πλέον, ἢ ἔλασσον, ἢ καὶ ἀθροώτερον, [2] ἢ μεμιασμένον νοσεροῖσι μιάσμασι, ἐς τὸ σῶμα ἐσέλθῃ. Περὶ μὲν οὖν [3] ὅλου τοῦ πρήγματος ἀρκέει μοι ταῦτα· μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς αὐτὰ τὰ ἔργα τῷ λόγῳ πορευθεὶς, ἐπιδείξω τὰ νοσήματα τούτου ἀπόγονά τε καὶ ἔκγονα πάντα ἐόντα.

5. Quod igitur omnibus animantibus cum aëre maxima intercedit communio dictum est. Huic quoque orationi subiiciendum morbos unquam vix aliunde quam ab aëre oriri posse, cum is aut copiosior, aut parcior, aut etiam plenior, aut morbidis inquinamentis infectus in corpus subierit. De tota re igitur haec mihi sufficere videntur. Deinceps autem ad opera ipsa oratione progressus, morbos omnes istius sobolem esse et ab hoc oriundos demonstrabo.

ς΄. Πρῶτον δὲ ἀπὸ τοῦ κοινοτάτου νοσήματος ἄρξομαι, πυρετοῦ· τοῦτο γὰρ τὸ νόσημα πᾶσι ἐφεδρεύει τοῖσι ἄλλοισι νοσήμασι, μάλιστα δὲ φλεγμονῇ· δηλοῖ δὲ τὰ γιγνόμενα προσκόμματα· ἅμα γὰρ τῇ φλεγμονῇ εὐθὺς βουβὼν καὶ πυρετὸς ἕπεται. Ἔστι δὲ δισσὰ [4] ἔθνεα πυρετῶν, ὡς ταύτῃ διελθεῖν· ὁ μὲν κοινὸς ἅπασι καλεόμενος λοιμός· ὁ δὲ διὰ πονηρὴν δίαιταν [5] ἰδίῃ τοῖσι πονηρῶς διαιτεομένοισι γενόμενος· ἀμφοτέρων δὲ τούτων αἴτιος ὁ ἀήρ. Ὁ μὲν οὖν κοινὸς πυρετὸς διὰ τοῦτο τοιοῦτός ἐστι, ὅτι [6] τὸ πνεῦμα τωὐτὸ πάντες ἕλκουσι, [7] ὁμοίου δὲ ὁμοίῳ τοῦ πνεύματος τῷ σώματι μιχθέντος, ὅμοιοι καὶ οἱ πυρετοὶ γίγνονται. Ἀλλ' ἴσως φήσει τις· διὰ τί οὖν οὐχ ἅπασι τοῖσι ζώοισι, ἀλλ' ἔθνεΐ τινι αὐτῶν ἐπιπίπτουσι αἱ τοιαῦται νοῦσοι; Διότι,

6. Ac primum a febre maxime communi morbo exordium ducam, quae omnium aliorum morborum, praecipue vero inflammationis comes est. Quod indicant ex pedum offensionibus exortae noxiae; mox enim cum inflammatione inguinum tumor et febris consequitur. Febrium autem duo sunt genera, ut id quoque hic attingam, unum quidem omnibus commune pestis appellatur, alterum vero ob privatam cuiusque malam victus rationem accidens. Horum autem utriusque aër auctor exsistit. Communis igitur febris ideo communiter omnes invadit, quod eundem omnes spiritum attrahunt et simili corpori spiritu simili permixto similes oriuntur febres. At fortasse obiiciat quispiam, cur igitur non omnibus animantibus, sed alicui ipsorum generi eiusmodi morbi accidunt? Cuius rei

[1] πόθεν abest. — [2] καὶ μεμιησμένον. — [3] ὅλου om. — [4] ἔθνεα. — [5] ἰδίην et mox διαιτεομ. — [6] τὸ πν. τωὐτό. — [7] ὁμοίω.

H. Zuing. in m. ἀνάπλεως. — Cod. A. om. ἐστί, quod sequitur. — Cod. H. ποτὲ. — ποτέ, supra lin.; — cod. A. ἐνπνέοντα — ἀναπνέοντα.

5. εὐθέως ῥητέον.] εὐθέως om. A., tum ὡς οὐκ habet. Paulo post πόθεν om. in multis libris Littréi et Marc., V.

μάλιστα ἢ ἐντ.] μάλιστα om. A.; dein ἢ ante πλέον omm. A. H. K.; — ἢ ἀθροώτ. A., tum in hoc et in H. γένηται post ἀθροώτ. Vulgo καὶ μεμιησμ., sed ἢ μεμιασμ. A. Littr.; ἢ καὶ μεμ. J, Mack.; — νοσηροῖσι A.

περὶ — ἐόντας.] ὅλου τουτέου τοῦ πρ. H. P., codd. Foësii; ὅλου in multis libris, item in Marc., abest; — ἀρκέει Littr. ex A., ἀρκεῖ cett.; τῷ αὐτῷ λόγῳ A. —; idem ἀπόγονά τε καί om.

6. μάλιστα δὲ φλεγμ. — πυρετὸς ἕπεται.] Haec om. A., quod utrum consulto sit factum nec ne nescio; sed locus νοθείας notas mihi non habere videtur.

δισσὰ ἔθνεα πυρετῶν.] — εἴδεα h. l. pro ἔθνεα P.', Q.', Lind., Mack., Littr. — Infra in hac § bis recurrit ἔθνεα de animalium speciebus, nec video cur statuendum sit, auctorem hic illud vocabulum usurpare non potuisse, praesertim cum optimi libri id tueantur et A. manifesto multa recentiora invecta ferat.

καλεόμενος.] ὁ καλ. A.; ex eodem cod. dein ἰδίῃ Littr. pro vulgato ἰδίην. In fine huius periodi idem liber ὁ ἀὴρ αἴτιος.

ὁ μὲν οὖν κοινὸς — γίγνονται.] πολύ A. pro οὖν. Idem cod. δὴ αὐτός pro τοιοῦτος. — Etiam Marc. ἕλκουσιν pro vulgato ἕλκωσιν. — Porro vulg. ὁμοίῳ δὲ ὁμοίως, sed A. ὁμοίου δὲ ὁμοίως quod recepit Littr. Mihi vero praestare visum est quod cum Lind., Mack. e lectt. Foësii dedi.

ἀλλ' ἴσως — νοῦσοι.] In his φήσῃ τις, τί οὖν κ. τ. λ. A., qui dein οὐ πᾶσι τοῖσι ζ. — Pro ἔθνεΐ τινι A. ἐνίοις; Marc. ἀλλεονεΐτινι., quod e vulg. natum. Vulgo ἐμπεριπίπτουσι, H., Foësii mssi περιπίπτουσι, A. ἐπιπίπτουσι, quod cum Littréo amplector.

Διότι — ἀξύμφορα.] ὅτι διαφ. φαίνῃ ἂν καὶ σῶμα σ.

φαίην ἄν, διαφέρει σῶμα σώματος καὶ φύσις φύσιος καὶ τροφὴ τροφῆς· οὐ γὰρ πᾶσι τοῖσι ἔθνεσι τῶν ζῴων ταὐτὰ οὔτ' ἀνάρμοστα, οὔτ' εὐάρμοστά ἐστι, ἀλλ' ἕτερα ἑτέροισι [1] ξύμφορα καὶ ἕτερα ἑτέροισι ἀξύμφορα. [2] Ὁκόταν μὲν οὖν ὁ ἀὴρ τοιούτοισι πλησθῇ μιάσμασι, ἃ τῇ ἀνθρωπείῃ φύσι πολέμιά ἐστι, ὤνθρωποι τότε νοσέουσι· ὅταν δὲ ἑτέρῳ τινὶ ἔθνεϊ ζῴων [3] ἀνάρμοστος ὁ ἠὴρ γένηται, κεῖνα τότε νοσέουσι.

ζʹ. Αἳ μὲν οὖν δημόσιαί εἰσι τῶν νούσων, [4] εἴρηται, καὶ ὅτε καὶ ὅκως, καὶ οἷσι, καὶ [5] ἀπ' ὅτευ γίγνονται· τὸν δὲ διὰ πονηρὴν δίαιταν γιγνόμενον πυρετὸν διέξειμί σοι. Πονηρὴ δέ ἐστι ἡ τοιήδε δίαιτα· τοῦτο [6] μὲν ὅταν τις πλέονας τροφὰς, ἢ ὑγρὰς ἢ ξηρὰς, διδῷ τῷ σώματι ἢ τὸ σῶμα δύναται φέρειν καὶ πόνον μηδένα τῷ πλήθεϊ τῶν τροφῶν ἀντιτιθῇ· τοῦτο δὲ ὅταν ποικίλας καὶ ἀνομοίους ἀλλήλησι ἐσπέμπῃ τροφάς· τὰ γὰρ ἀνόμοια στασιάζει καὶ τὰ μὲν θᾶσσον, τὰ δὲ σχολαίτερον πέσσεται. Μετὰ δὲ πολλῶν σιτίων ἀνάγκη καὶ πολλὸν πνεῦμα ἐσιέναι· μετὰ πάντων γὰρ τῶν ἐσθιομένων τε καὶ πινομένων [7] ἔσεισι πνεῦμα ἐς τὸ σῶμα ἢ πλέον, ἢ ἔλασσον. Φανερὸν δὲ τοῦτο τῷδέ ἐστι· ἐρευγμοὶ γὰρ γίγνονται μετὰ τὰ σίτια καὶ τὰ ποτὰ τοῖσι πλείστοισι· ἀνατρέχει γὰρ ὁ κατακλεισθεὶς ἀὴρ, ὁκόταν ἀναρρήξῃ τὰς πομφόλυγας, ἐν ᾗσι κρύπτεται. Ὅταν οὖν τὸ

causam esse dixerim, quod corpus a corpore, natura a natura, et alimentum ab alimento differt. Neque enim cuivis animantium generi eadem sunt commoda, aut incommoda, sed alia aliis conveniunt et alia aliis nocent. Cum igitur aër inquinamentis eiusmodi, quae hominum naturae adversantur, plenus fuerit, tum homines aegrotant. Quando vero alii cuidam animantium generi aër incommodus fuerit, tum ista animantia morbo corripiuntur.

7. Quinam igitur populares sint morbi et quando et quanam ratione et quibus et unde oriantur, dictum est; febrem autem, quae ex prava victus ratione oritur, tibi deinceps exponam. Est autem eiusmodi prava victus ratio: primum quidem cum quis copiosiores cibos aut liquidos aut siccos corpori exhibeat quam ipsum ferre possit, neque labore aliquo ciborum copiam compenset; deinde cum varios et dissimiles inter se cibos immittat. Dissimilia enim seditionem excitant et alia citius, alia tardius concoquuntur. At cum multis cibis multum etiam spiritum ingeri necesse est. Nam cum omnibus his, quae eduntur, aut bibuntur, spiritus aut copiosior, aut parcior subit. Atque id inde manifestum est, quod eructationes plerisque post assumptos cibos et potus accidunt, nimirum cum inclusus aër recurrat, ubi bullas, in quibus latet, perfregit. Quando igitur corpus cibis expletum fuerit, spiritus quoque fit plenum,

[1] ξύμφορα. — [2] ὁκόταν μὲν οὖν ὁ ἀὴρ τουτέοισι πλησθῇ μιάσματος, ὃ τῇ ἀ. φ. πολέμιόν ἐ. — [3] ὁ ἀὴρ ἀνάρμοστος ᾖ τὸ νούσημα κεῖνα νοσέουσι. — [4] εἴρηνται καὶ ὅτι καὶ ὅπως. — [5] ἀφ' οὗ. — [6] μὲν οὖν. — [7] εἴσεισι,

καὶ ἠὴρ ἠέρος, καὶ φύσις A.; — οὔτ' εὐάρμ., οὔτ' ἀνάρμ. idem cod.; — καὶ ἕτερα ἑτέροις ἀξύμφ. ex A. adiecit Littr.; cett. omm.

ὁκόταν — νοσέουσι.] Pro πλησθῇ Littr. ex A. invexit χρωσθῇ; nolui facere, quia de aëre inquinato hoc verbum minus apte poni mihi videbatur, nec fidem habeo multis innovationibus in cod. illo vetere. At in verbis ὅταν — νοσέουσι cum Littr. A. sequor, nisi quod hic κοινῇ pro κεῖνα legit. Vulgatam e V. notavi. Marc.: ὁ ἦρ ἀνάρμοστον ᾖ, τὸ νόσημα κεῖνοι νοσέουσι.

7. αἵ μὲν οὖν — διέξειμί σοι.] Pro εἰσί vulgo οὖσαι, sed multi libri Parr. Littréo εἰσί praebuerunt, idemque in V. lego, Marcianus vulgatam refert. — Cod. A. αἱ μὲν νῦν δημοσίαι τῶν νούσων εἴρηνται. Et εἴρηται quidem datum est a Littréo e J., cett. minus recte εἴρηνται, quia librarii non viderunt αἳ initio periodi esse relativum. Dein καὶ ὅτε Zuingeri in m. lectio est a Littréo recepta pro vulg. καὶ ὅ τι. Littréus pro ἀφ' οὗ recepit ex A. ἀπὸ τεῦ, sed noster hoc saltem loco relativum usurpaverit, itaque ἀπ' ὅτευ dare praestat. Seqq. idem cod. A. sic legit: τὸν δ' ἤδη διὰ πονηρίην δίαιταν γ. π. διέξειμι, sine addito pron. σοι.

πονηρὴ δὲ — πέσσεται.] τοῦτο μὲν ὅταν est lectio codicis A., cett. vulgatam ferunt, quam e V. notavi. Cum Littréo οὖν abundare in vulg. credidi. — Cod. A. om. ἢ ante ὑγράς. Vulgo δίδωσι, A, διδοῖ, Littr. διδῷ. — Vulg. ἀντιτίθησι, Littr. ex A. coniunctivo dedit; — δ' ὅταν A.

μετὰ δὲ — ἢ ἔλασσον.] δή tres Parr. et Marc., καί ante πολλόν om. Marc., qui item fert ἐσιέναι. Ex A. τε καὶ πιν. recepi, cett. τε omm.; dein εἴσεισι vulg., pro quo ἔσεισι de meo scripsi; A. fert ἀπέρχεται, quod Littr. recepit, sed mihi coniectura recens visa est haec lectio et minus probabilis, quum potius ἐσέρχεται quam ἀπέρχεται congruat.

φανερὸν δὲ τοῦτο — κρύπτεται.] A. φανερὸν δ' ἐστὶν τῷδε. Marc. φανερὸν δὲ τότε· τῷδε ἐστίν. A. ἐρυγαί, quod recepit Littr.; τά ante ποτά omm. Ald. multi Parr., Marc.

ὅταν οὖν τὸ σῶμα — φρίσσει.] Vulgo ὅτε, sed ὅταν e

σῶμα σιτίων πλησθῇ, καὶ πνεύματος ἐπίπλεων γίγνεται τῶν σιτίων χρονιζομένων· χρονίζεται δὲ τὰ σιτία διὰ πλῆθος οὐ δυνάμενα διελθεῖν· ἐμφραχθείσης δὲ τῆς κάτω κοιλίης, ἐς ὅλον τὸ σῶμα διέδραμον αἱ φῦσαι· προσπεσοῦσαι δὲ [1] πρὸς τὰ ἐναιμότατα τοῦ σώματος ἔψυξαν· τούτων δὲ τῶν τόπων ψυχθέντων, ὅκου αἱ πηγαὶ καὶ αἱ ῥίζαι τοῦ αἵματός εἰσι, διὰ παντὸς τοῦ σώματος ἡ φρίκη διῆλθε· ἅπαντος δὲ τοῦ αἵματος ψυχθέντος, ἅπαν τὸ σῶμα φρίσσει.

diutius immorantibus cibis. Immorantur autem cibi, cum prae copia pervadere nequeunt. Obstructo vero inferiore ventre in universum corpus flatus percurrunt et ad sanguine refertas corporis partes illapsi eas refrigerant. At refrigeratis his locis, in quibus fontes et radices sanguinis continentur, per universum corpus horror penetrat. Universo autem sanguine perfrigerato totum quoque corpus horror occupat.

η′. Διὰ τοῦτο μὲν οὖν αἱ φρῖκαι γίγνονται πρὸ τῶν πυρετῶν· ὅκως δ᾽ ἂν ὁρμήσωσι αἱ φῦσαι πλήθεϊ καὶ ψυχρότητι, τοιοῦτον γίγνεται καὶ τὸ [2] ῥῖγος, ἀπὸ μὲν πλεόνων καὶ ψυχροτέρων ἰσχυρότερον, ἀπὸ δὲ ἐλασσόνων καὶ ἧσσόν τι ψυχρῶν ἀνισχυρότερον. Ἐν δὲ τῇσι φρίκῃσι καὶ οἱ τρόμοι τοῦ σώματος κατὰ τόνδε γίγνονται τὸν τρόπον· τὸ αἷμα φοβεόμενον τὴν παροῦσαν φρίκην ξυντρέχει καὶ [3] διέξεισι κατὰ παντὸς τοῦ σώματος ἐς τὰ [4] θερμότατα· καθαλλομένου δὲ τοῦ αἵματος ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων τοῦ σώματος [5] τὰ σπλάγχνα τρομέουσι καὶ αἱ σάρκες· τὰ μὲν γὰρ τοῦ σώματος γίγνεται πολύαιμα, τὰ δὲ ἄναιμα· τὰ μὲν οὖν ἄναιμα διὰ τὴν ψύξιν οὐκ ἀτρεμέουσι, ἀλλὰ πάλλονται· τὸ γὰρ θερμὸν ἐξ αὐτῶν ἐκλέλοιπε· τὰ δὲ πο-

8. Hanc quidem igitur ob causam horrores ante febres oriuntur, et quo maiore copia et frigore flatus irruperint, talis quoque rigor consequitur, a pluribus quidem et frigidioribus vehementior, a paucioribus vero minusque frigidis minus quoque vehemens. Cum horroribus autem corporis quoque tremores ad hunc modum fiunt. Sanguis praesentem horrorem metuens concurrit ac per latum corpus undecumque petit partes maxime calidas. Deficiente autem ab extremis partibus sanguine et viscera et carnes contremiscunt. Aliae enim corporis partes copioso sanguine refertae, aliae exsangues exsistunt. Atque exsangues quidem ob frigus minime conquiescunt, sed concutiuntur, quod eas calor destituerit. Quae vero sanguine replentur ob sanguinis copiam contremiscunt et inflam-

[1] πρός om. — [2] φρῖκος. — [3] διέξεισι. — [4] θερμότατα αὗται μὲν οὖν αἱ ἄλλαι. — [5] ἐς τὰ σπλ. τρέμουσι καὶ αἱ σ.

codd. se revocare scribit Littr., idemque mihi praebent Marc., V. — Iam vero vulgo καὶ πνεύματος πλησμονὴ ἐπὶ πλεῖον γίγνεται. — Cod. A. ὅταν οὖν τὸ σῶμα πληρωθὲν τροφῆς πλησθῇ καὶ πνεύματος ἐπιπλέον, τῶν σιτίων κ. τ. λ. Marc. vulgatam sequitur, nisi quod πλησμονή omittit, sed in excerptis ad ἐπιπλεῖον adpositam video lectionem ἐπίπλ^{ω}εον, quae num coniectura Cobeti sit, an lectio in marg. libri, non satis distinguo, neque vero multum id curo, quum tam certa sit emendatio, ut vel lapis eam arripiat. — In διὰ πλῆθος vulgatam habemus, Littr. ex A. διὰ τὸ πλῆθος dedit. — Zuing. in m. Cod. H. οὐ δυναμένου τοῦ πνεύματος διεξελθεῖν, quae prava lectio est. Ante τὰ ἐναιμότατα in vulg. πρός deficit, sed A. H. praebuerunt Littréo. Iam Lind., Mack. praepositionem e Zuing. lect. in m. dederant. — ὅπου αἱ ῥίζαι καὶ αἱ πηγαί A. Nolo reticere me potius exspectavisse διὰ παντὸς τοῦ σώματος ἡ ψύξις διῆλθε, quam ἡ φρίκη διῆλθε.

8. διὰ τοῦτο μὲν — ἀνισχυρότερον.] Vulgo μὲν οὖν πρῶτον, sed A., Marc. πρῶτον omm., quos sequor. Articulum ante ῥῖγος e codd. revocavit Littr., in vulg. perierat. Pro ῥῖγος in septem Parr. φρῖκος legit Littr.; in Marc. habetur τοιοῦτον γίνεται τὸ φρῖκος, sed in m. pr. m. γρ. καὶ τὸ ῥῖγος. Fateor me non satis certo scire, quid praestet. — A. om. τε post ἧσσον. In fine periodi vulgo ἧσσον ἰσχυρόν, sed ἀνισχ. Lind. iam dederat et in multis libris vidit Littr. et Voss. cod. fert, non Marc.

ἐν δὲ τῇσι φρ. — ἀτρεμίζειν.] Pro vulgato κατὰ τόνδε γ. τὸν τρόπον A. διὰ τόδε γίνονται. Marc. οἱ τρόμοι τοῦ σώματος τόδε γίνονται· τὸ αἷμα γὰρ φοβ., itaque in hoc libro διά excidit. Possis sane uti lectione horum mss. — φοβεύμενον A. ξυντρέχει etiam Marc. pro συντρ. Vulgo διέξεισι κατὰ κ. τ. λ., sed A. διαΐσσει διά, quod recepit Littr. Sine dubio rursus habemus in A. arbitrariam correctionem, sed quae mihi non videtur praestare vulgatae lectioni. Post θερμότατα cum cod. A. suppressi vocabula in vulgata obvia, quae e V. notavi. Marc. αὗται μὲν οὖν ἄλλαι legit. Littréus Struvium citat et αὗται μὲν οὖν αἱ ἄλαι dedit; quod interpretatur; „telles sont ses courses vagabondes." Uti dixi verba sensu cassa cum cod. A. reiicio. Ex A. L. ἐς τὰ σπλ. adnotat Littr., et Lind., Mack. dederunt; τρέμουσι dein Parr. sex et Marc. — Cod. A. om. αἱ σάρκες, quod non casu factum puto, licet non affirmem recte omitti. — A. Marc. ἀλλὰ σφάλλονται; — A. solus διὰ τὸ πλῆθος τοῦ

λύαιμα διὰ τὸ πλῆθος τοῦ αἵματος τρέμουσι καὶ φλεγμονὰς ἐμποιέει, οὐ γὰρ δύναται πολλὸν γενόμενον ἀτρεμίζειν. Χασμῶνται δὲ πρὸ τῶν πυρετῶν, ὅτε πολὺς ὁ ἀὴρ ἀθροισθεὶς, ἀθρόως [1] ἄνω διεξιὼν ἐξεμόχλευσε καὶ διέστησε τὸ στόμα· ταύτῃ γὰρ οὐ διέξοδός ἐστι· ὡς γὰρ ἀπὸ τῶν λεβήτων ἀτμὸς ἀνέρχεται πολὺς ἑψομένου τοῦ ὕδατος, οὕτω καὶ [2] τοῦ σώματος θερμαινομένου δίεισι διὰ τοῦ στόματος ὁ ἀὴρ ξυνεστραμμένος καὶ βίῃ φερόμενος· ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει χασμῶνται ξυνεχῶς. Τά τε ἄρθρα [3] διαλύεται πρὸ τῶν πυρετῶν· χλιαινόμενα γὰρ τὰ νεῦρα [4] διΐσταται. Ὁκόταν δὲ [5] ξυναλισθῇ ἀθροισθὲν τὸ πλεῖστον τοῦ αἵματος, διαθερμαίνεται πάλιν ὁ ἀὴρ ὁ ψύξας τὸ αἷμα, κρατηθεὶς ὑπὸ τῆς θερμότητος· διάπυρος δὲ καὶ μύδρος γενόμενος ὅλῳ τῷ σώματι [6] τὴν θερμασίην [7] ἐνειργάσατο. Ξύνεργον δὲ αὐτῷ τὸ αἷμά ἐστι· τήκεται γὰρ πυρούμενον καὶ γίγνεται πνεῦμα ἐξ αὐτοῦ· τοῦ δὲ πνεύματος προσπίπτοντος πρὸς τοὺς πόρους τοῦ σώματος, οἱ ἱδρῶτες γίγνονται· τὸ [8] γὰρ πνεῦμα ξυνιστάμενον ἐς ὕδωρ [9] τρέπεται καὶ διὰ τῶν πόρων διεξελθὸν ἔξω περαιοῦται τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἀπὸ τῶν ἑψομένων ὑδάτων ὁ ἀτμὸς ἐπανιὼν, ἢν ἔχῃ στερέωμα πρὸς ὅ τι χρὴ προσπίπτειν, παχύνεται καὶ πυκνοῦται καὶ σταγόνες [10] ἀποπίπτουσι ἀπὸ τῶν σωμάτων, οἷσι ἂν ὁ ἀτ-

mationes excitant. Neque enim fieri potest, ut sanguinis copia conquiescat. Oscitationes autem febrem praecedunt, cum magna copia coacervatus aër fuerit, confertimque ad superiora erumpens tanquam machinatione aliqua os diducit, quod hac ei facillimus exitus pateat. Quemadmodum enim ab aqua in lebetibus ebulliente vapor copiosus evehitur, sic corpore concalefacto aër coacervatus et vi quadam delatus per os erumpit; quod quum ita se habeat continenter oscitant. Articuli quoque ante febres exsolvuntur; calefacti enim nervi relaxantur. Coacto autem cumulatim plurimo sanguine aër ipse, qui sanguinem refrigeravit, a calore superatur, rursus incalescit incensusque ac velut igneus exsistens in toto corpore calorem excitat, ad id etiam subserviente ipso sanguine. Quod enim incensum est liquatur, ex eoque spiritus oritur, quo ad corporis meatus irrumpente sudores fiunt. Coactus enim spiritus in aquam abit et per meatus subiens ad eundem modum foras erumpit, quo a ferventibus aquis sublatus vapor, si ad solidum quoddam impingat, incrassescit et condensatur, guttaeque ab his corporibus, in quae vapor impegit, decidunt. Capitis autem dolores una cum febre hanc ob causam oriuntur. Sanguinis in capite viis angustia accidit, cum venae aëre replentur, quae repletae ac distentae capiti dolorem afferunt. Sanguis enim

[1] ἄνωθεν. — [2] τοῦ om. — [3] διαλύονται. — [4] διΐστανται. — [5] συναυλισθῇ. — [6] τήν om. — [7] ἠργάσατο. — [8] δέ. — [9] ἔρχεται. — [10] ἐμπιπτ.

αἵματος οὐ τρέμουσι. — Ad ἀτρεμίζειν noto Marc. ἀτρεμέειν ferre, sed in m. habere γρ. καὶ ἀτρεμίζειν; idque a m. pr.; inversa ratione res se habet in Par. H., qui ἀτρεμέειν in m.

χασμῶνται — χασμῶνται ξυνεχῶς.] Pro ὅτε A. ὅτι, tria mss. ὅταν. Iam vero vulgo ἢ ὁ ἀήρ, sed cum Littréo cod. A. sequor. Vulgo ἀθρόον, sed A., Marc. ἀθρόως sine τε, quod in vulg. additur. Ex A. ἄνω pre ἄνωθεν dedit Littr., idemque mihi e Marc. est enotatum. — Alia librorum lect. est ἀνεμόχλευσε. — A. ὥσπερ γάρ. — Littr. τοῦ σ. θερμ. e codd. 3., vulgo τοῦ om. — Pro δίεισι A. διέσι, al. m. διέσει. — Quod ad membrum ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει χασμῶνται ξυνεχῶς attinet, istas voces huc revocavi e fine § 13ae, quorsum nescio quo casu in libris omnibus mss. et editis delapsae erant et extra omnem cum vicinis nexum legebantur.

τά τε ἄρθρα — διΐσταται.] Vulgo καὶ τά τε ἄ., sed καί om. A., Littr. — Vulgo διΐστανται, sed διΐσταται A., B., Littr., Marc.

ὁκόταν δὲ ξυναλ. — ἐνειργάσατο.] ἔστ' ἂν δὲ δὴ ξ. A. ὁκόταν δὲ δὴ σ. Marc., H. — ἀθροισθέν om. A., quod rursus non fortuito, neque tamen recte factum. Idem liber ἀναθερμ., quod Littr. recepit; ὑπὸ τῆς θέρμης idem; — ἀμυδρός A. Marc. Vulgo ἐν ὅλῳ τῷ σ., sed cum A., Littr. ἐν omisi, quod puto ortum, quia simplex εἰργάσατο, ut multi Parr. habent, vel ἐργάζεται, ut Marc., in exemplaribus vetustis fuerat scriptum.

ξύνεργον — προσπίπτῃ.] Pro πυρούμ. A. χλιαινόμ. — Idem ἐξ αὐτοῦ πν. — Noto Marcianum H. L. γίγνεται et γίγνονται habere, ne videar in his libris etiam γίγνεσθαι et γιγνώσκειν scribens nihil libris tribuere. Τὸ γὰρ πν. est lectio cod. A. a Littréo recepta pro vulg. τὸ δὲ πν. Pro ἐς ὕδωρ τρέπεται vulgo ἐς ὕδ. ἔρχεται, sed A. ἐς ὕδ. χεῖται, quod recepit Littréus; — sine dubio χεῖται est emendatio vitiosi ἔρχεται, quod e seq. διεξελθόν nescio quo modo profluxit: sed χεῖται parum apte hic ponitur; nihil nisi τρέπεται hic quadrat. Pro ἀπὸ τῶν σωμάτων cod. A. ἀπὸ τῶν πωμάτων, quod cum Littréo recipere nolui propter praecedens ἢν ἔχῃ στερέωμα πρὸς ὅ τι χρὴ προσπίπτειν, quod de re quavis ponitur, non de operculis solis.

μὸς προσπίπτῃ. Πόνοι δὲ τῆς κεφαλῆς ἅμα τῷ πυρετῷ γίγνονται διὰ τόδε· στενοχωρίη τῇσι διεξόδοισι ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ αἵματος γίγνεται· [1]πέπληνται γὰρ αἱ φλέβες ἠέρος, πλησθεῖσαι δὲ καὶ πρησθεῖσαι τὸν πόνον ἐμποιέουσι [2]τῇ κεφαλῇ· βίῃ γὰρ τὸ αἷμα βιαζόμενον διὰ στενῆς ὁδοῦ θερμὸν ἐὸν οὐ δύναται περαιοῦσθαι ταχέως, πολλὰ γὰρ ἐμποδών ἐστι αὐτῷ κωλύματα καὶ [3]ἐμφράγματα· διὸ δὴ καὶ οἱ σφυγμοὶ γίγνονται ἀμφὶ τοὺς κροτάφους.

vi pulsus cum calidus exsistat, per angustam viam transire celeriter nequit, quod eum multa remorantur, quae impediunt et obstruunt. Eamque sane ob causam pulsationes circa tempora fiunt.

θ'. Οἱ μὲν οὖν πυρετοὶ διὰ τοῦτο γίγνονται καὶ [4]τὰ μετὰ τῶν πυρετῶν ἀλγήματα καὶ νοσήματα· τῶν δὲ ἄλλων ἀρρωστημάτων, ὁκόσοι μὲν ἂν εἰλεοὶ εἶεν, ἢ [5]ἀνειλήματα, ἢ ἕτερα ἀποστηρίγματα, φύσας εἶναι αἴτια ἅπασι ἡγέομαι φανερὸν εἶναι· πάντων γὰρ τῶν τοιούτων μία ἰητρική, τοῦ πνεύματος ἡ διόδευσις· τοῦτο γὰρ ὁκόταν προσπέσῃ πρὸς τόπους ἁπαλοὺς καὶ ἀήθεας καὶ ἀθίκτους, ὥσπερ τόξευμα ἐγκείμενον [6]διαδύνει διὰ τῆς σαρκός· προσπίπτει [7]δὲ ποτὲ μὲν πρὸς τὰ ὑποχόνδρια, ποτὲ δὲ πρὸς τὰς λαπάρας, ποτὲ δὲ ἐς ἀμφότερα· διὸ δὴ καὶ θερμαίνοντες ἔξωθεν πυριήμασι πειρῶνται μαλ-

9. Febres igitur hanc ob causam oriuntur et cum febribus dolores et morbi. Aliarum autem aegritudinum, quales sunt volvuli, aut intestinorum convolutiones, aut alii obfirmati et inhaerentes morbi, a flatibus causam dependere cuivis esse manifestum existimo. Horum enim omnium una est medela, spiritus traiectio. Hic enim, ubi ad loca tenera, inassueta, nec prius attacta incubuit, ad instar spiculi infixi carnes subit et interdum quidem ad praecordia, interdum etiam ad laterum inanitates, quandoque vero ad utramque partem irrumpit. Quam ob causam sane etiam foris adhibitis calidis fomentis locum lenire conantur. Rarefactus enim per

[1] *πεπλήρωται γὰρ ἠέρος πλησθεῖσαι δέ.* — [2] *ἐν τῇ κ.* — [3] *ἐφάρματα.* — [4] *τά* om. — [5] *εἰλήματα ἢ στρόφοι.* — [6] *διαδύνον.* — [7] *δέ* om.

πόνοι δὲ — κροτάφους.] *πόνοι δὲ κεφαλῆς* A. Marc.; *πέπληνται* A. Littr., Marc.; *πεπλήρωνται* vulgo. In Marc. in marg. m. pr. *γρ. καὶ πληρῶνται.* — Sed *αἱ φλέβες* ex A. recepit Littr., in Marc. solum *αἱ* legitur; apud Zuing. vero et Foës. iam memoratur lectio *ἠέρος αἱ φλ.*, quam in H. reperit Littr. — Vulgo *ἐν τῇ κεφ.*; malui *ἐν* omittere propter *ἐμποιέουσι.* — A. *περὶ τοὺς κροτάφους.*

9. *διὰ τοῦτο γίγνονται.*] Vulgo inseritur *ὡς ἔφην* ante *γίγνονται.* Verum Littr. cum A. omisit *ὡς ἔφην* et vero in Marc. etiam deëst.

ὁκόσοι μὲν ἂν εἰλεοὶ εἶεν, ἢ ἀνειλήματα.] In his *ὁκόσοισι* H., sed A. *οἱ μὲν εἰλεοὶ ἢ ἀνηλήμματα*, unde Littr. *ἀνειλήματα* dedit pro vulgato *εἰλήματα ἢ στρόφοι*, nempe *ἢ στρόφοι* om. in A. et Littréo, aliis visum est esse glossema in *εἰλήματα.* — A. om. *ἕτερα* ante *ἀποστηρίγματα.* — E Marciano haec excerpta accepi: *ὁκόσοισι μὲν ἂν εἴλεοι ηεν αν ειλήματα ἢ στρόφοι ἑτεροῖα ἀποστηρίγματα φύσεων ἐνὸν ἅπασιν ἡγέομαι φανερὸν εἶναι* (m. pr. in m. *ἐν ἄλλοις* *ὅσοι μὲν εἰλεῖοι τ' ἂν ηλίματα* [μ superscr.] *ἢ στρόφοι ἢ ἕτερα ἀποστηρίγματα φύσεων ἐστιν αἴτια*).

φύσας εἶναι αἴτια.] *ὅτι φύσεων ἐστὶ πᾶσιν ἡγεῦμαι φανερὸν εἶναι* A.

πάντων γὰρ τῶν τοιούτων μία ἰητρικὴ τοῦ πνεύματος ἡ διόδευσις.] Haec est Marciani lectio: — in vulg. pro *μία ἰητρική* legis solum *αἰτίη.* Cod. vero A. habet *πάντων γὰρ τῶν τοιούτων ἰητρικὴ τοῦ πνεύματος ἀπάρυσαι.* Idem cod. porro *ἀπαθέας καὶ ἀήθεας* sine *καὶ ἀθίκτους.* Ad *ἀθίκτους* Marc. in m. *γρ. καὶ εὐθίκτους.* — Cum Littréo ex A. *διαδύνει* scripsi pro vulg. *διάδυνον.* Ad diversitatem lectionis *τῶν τοιούτων μία ἰητρική* et *τῶν τοιούτων αἰτίη* redeo, ut de ea moneam, quae tenenda videntur. Nimirum utrum pro vero sit habendum pendet a modo, quo accipiendum censeas *τοῦ πνεύματος ἡ διόδευσις.* Potest nempe accipi de solita spiritus per corpus traiectione, quam sumat auctor, quemadmodum sumitur a Platone in Timaeo p. 84. D.; quomodo si explices *τὴν διόδευσιν τοῦ πνεύματος*, puto *αἰτίη* esse servandum. Sed qui olim *ἰητρική* aut *μία ἰητρική* scripserunt, intellexerunt *τὴν διόδευσιν τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνειληθέντος καὶ ἀποστηριχθέντος*, atque id omnino intelligendum est si Marciani, aut codicis A. lectionem, sicuti ipse feci, sequaris.

προσπίπτει δέ.] h. l. *δέ* ex A. recepit Littr., vulgo abest. In *ποτὲ μὲν — ποτὲ δὲ* A. singulis locis *τοτέ* pro *ποτέ.* Unus J. *ἄλλοτε δ' αὖ ἐς ἀμφ.* —

θερμαίνοντες ἔξωθεν.] *τοῖς ἔξωθεν* A. Pro *πειρῶνται* A. *πυρέονται*, al. m. *πειρέονται*, quod recepit Littr.; in Marc. truncatum est verbum, nam *πειρῶν μαλθάσσειν* legitur. — Equidem cum A. *μαλθάσσειν τὸν τόπον* pro *μ. τὸν πόνον* scripsi. — Iam vero dein vulgo *διὰ τοῦ σώματος*; sed ego huc revocavi illud *τοῦ χρωτός*, quod in vulgata ante *πυριήματος* infertur et a Littréo cum A. omissum est. Sponte patet

θάσσειν τὸν τόπον· ἀραιούμενον γὰρ ὑπὸ τῆς θερμασίης [1] τοῦ πυριήματος διέρχεται τὸ πνεῦμα διὰ τοῦ χρωτὸς, ὥστε παῦλάν τινα γενέσθαι τῶν πόνων.

ι'. Ἴσως δ' ἄν τις εἴποι· πῶς οὖν τὰ ῥεύματα γίγνεται διὰ τὰς φύσας; ἢ τίνα τρόπον τῶν αἱμορραγιῶν τῶν περὶ τὰ στέρνα τοῦτο αἴτιόν ἐστι; οἶμαι δὲ καὶ ταῦτα δηλώσειν διὰ [2] τωὐτὸ γιγνόμενα. Ὅταν αἱ περὶ τὴν κεφαλὴν φλέβες γεμισθῶσι ἠέρος, πρῶτον μὲν ἡ κεφαλὴ βαρύνεται τῶν φυσέων ἐγκειμένων· ἔπειτα [3] ἐνειλεῖται τὸ πνεῦμα καὶ τὸ αἷμα, οὐ διαχέειν δυναμένων διὰ τὴν στενότητα τῶν ὁδῶν· τὸ δὲ λεπτότατον τοῦ αἵματος διὰ τῶν φλεβῶν ἐκθλίβεται· τοῦτο δὴ τὸ ὑγρὸν ὅταν ἀθροισθῇ πουλὺ, ῥεῖ δι' ἄλλων πόρων· [4] ὅπῃ δ' ἂν ἀθρόον ἀφίκηται τοῦ σώματος, ἐνταῦθα ξυνίσταται ἡ νοῦσος· [5] ἢν μὲν οὖν ἐπὶ τὴν ὄψιν ἔλθῃ, ταύτῃ ὁ πόνος· ἢν δὲ ἐς τὰς ἀκοὰς, ἐνταῦθα ἡ νοῦσος· ἢν δὲ ἐς τὰς ῥῖνας, κόρυζα γίγνεται· ἢν δὲ ἐς τὰ στέρνα, βράγχος καλέεται. Τὸ γὰρ φλέγμα δριμέσι χυμοῖσι μεμιγμένον, ὅπῃ ἂν προσπέσῃ ἐς ἀήθεας τόπους, ἑλκοῖ· [6] τῇ δὲ φάρυγγι ἁπαλῇ ἐούσῃ [7] ῥεῦμα προσπῖπτον [8] τρηχύτητα ἐργάζεται· τὸ γὰρ πνεῦμα τὸ ἀναπνεόμενον διὰ τῆς φάρυγγος [9] ἐς τὰ στέρνα βαδίζει καὶ πάλιν ἐξέρχεται διὰ τῆς

fomenti calorem spiritus per cutem exit, ac proinde dolorem quies quaedam consequitur.

10. Ac fortasse dixerit quispiam, quanam ergo ratione fluxiones a flatibus fiunt? aut quonam modo sanguinis eruptionum circa pectus causa exsistunt? Haec autem eadem de causa fieri me declaraturum esse existimo. Cum capitis venae aëre repletae fuerint, primum quidem caput urgentibus flatibus gravatur; dein spiritus et sanguis intus coacervantur, viis eos diffundere nequeuntibus propter angustiam suam; id vero quod in sanguine est tenuissimum per venas foras eliditur. Qui humor ubi copia maiore coacervatus fuerit, per alios meatus effluit, cumque confertim ad aliquam corporis partem pervenerit, ibi morbus contrahitur. Ubi igitur ad oculos venerit, ii laborant; sin ad aures, ibi morbus est; sin ad nares, gravedo exoritur; sin ad pectus, raucedo appellatur. Pituita namque acribus humoribus permixta, ubi in loca minime assueta irruperit, ea exulcerat. Cum vero ad fauces, quippe quae tenerae sunt, etiam fluxio ingruit, eas exasperat. Spiritus enim in respiratione attractus per fauces ad pectus fertur ac rursus per eandem viam effertur. Quodsi igitur defluxio obviam fiat spiritui

[1] τοῦ χρωτὸς τοῦ πυριήματος. — [2] ταῦτα. — [3] εἰλεῖ τὸ πνεῦμα διὰ τὴν στενότ. — [4] ὅκου. — [5] ἐπὴν μὲν οὖν ἐπὶ τὴν ὄ. ταύτης ὁ πόνος διέλθῃ, ἢν μὲν ἐς τὰς, ἐνταῦθ' ἡ νοῦσος. — [6] τῇ φ. sine δέ. — [7] καὶ γὰρ ῥεῦμα. — [8] παχύτατον ἐργάζεται — [9] καὶ τὰ στ.

τοῦ χρωτός hinc aberravisse, fuisse videtur dittographia διὰ τοῦ σώματος.

10. Ἴσως δ' ἂν — γιγνόμενα.] δ' om. A.; — idem πῶς οὖν καὶ τὰ ῥ.; idemque διὰ τωὐτό, ubi vulg. διὰ ταὐτά.

Ὅταν αἱ — βράγχος καλέεται.] — In his ἔπειτα εἰλεῖται τὸ αἷμα, οὐ διαχέειν δυναμένων διὰ τὴν στενότ. Littréus ex A. pro vulgata ἔπειτα ἐνειλεῖται τὸ πνεῦμα κατὰ τὸ αἷμα διὰ τὴν στενότ. τῶν ὁδῶν. In hac loci scriptura ἐνειλεῖ F. H. in m., ἐνειλεῖν Marc., ἐνειλοῦνται I. J., tum καὶ τὸ αἷμα pro κατὰ τὸ α. H., Zuing. in m., quod praetuli. — Quod autem Littréus adnotat: „dans le texte de A., qui est le meilleur, il faut avec δυναμένων sousentendre φυσέων," hac in re dissentio: primum malui vulgatam ex A. supplere, quam ex toto A. sequi, sed certum est ad δυναμένων supplendum esse τῶν ὁδῶν, non τῶν φυσέων. — In sequenti τὸ δὲ λεπτότατον A. om. δέ. — Vulgo πουλύ post ἀθροισθῇ abest, sed A. H. Zuing. in m. eo loco πολύ ferunt, itaque Ionice scriptum recepi. In ὅπῃ habemus cod. A. scripturam pro vulg., quam e V. notavi, Littr. ὅποι dedit. — A. Littr. ἢν μὲν οὖν, ubi vulg. ἐπὴν μὲν οὖν. — Pro vulg. ταύτης ex A. ταύτῃ dedi; — ἢν μὲν ἐς τὰς ἀκ. multi codd. Parr. — Vulgo ἐνταῦθ' ἡ ν., sed plenum ἐνταῦθα ex A. Marc. recepi. — In Marc. κόρυζα, sine γίγνεται.

τὸ γὰρ φλέγμα — τὰς φλέβας.] μιγνύμενον A. — ὅπῃ ex A. K. scripsi, ὅποι vulg. — τῇ φ. multi Parr. et Marc., δέ omisso. — Vulg. καὶ τὸ (multi libri γάρ pro τό) ῥεῦμα προσπῖπτον τραχύτητα ἐργάζεται, sed cum Littréo praeterquam in postremis exhibeo cod. A. lectionem, cum qua Marc. consentit, nisi quod τρηχύτητα ἐργάζεται habet, non τρηχύτητας ἐμποιέει, quod ex A. dedit Littréus, sed in quibus non vidi cur lectionem codicis A. solius praeferrem, quum liber his quoque locis coniecturis scateat. — Articulum ante ἀναπνεόμενον omm. codd. aliquot; verum ἀναπνεόμ. de coniectura scripsi pro vulg. διαπνεόμ., quod e vicinis διά originem duxit. — Pro βαδίζει A. πορεύεται. — Pro ἐξέρχεται H. διεξέρχ. et A. ἔξεισι. — Dein ὅταν οὖν ἀπαντήσῃ τὸ ῥεῦμα τῷ πνεύματι κάτωθεν ἰὸν κάτω ἰόντι A. — Sed vulg.: ὅταν δὲ ξυμβάλλῃ (ξυμβάλῃ Marc.) τῷ πνεύματι τὸ ῥεῦμα κάτωθεν τῷ ἀνιόντι (κατιόντι

ὁδοῦ ταύτης· [1]ὅταν οὖν ξυμβάλλῃ τῷ πνεύματι τὸ ῥεῦμα τῷ κάτωθεν ἀνιόντι, βὴξ καὶ δύσπνοια ἐπιγίγνεται καὶ ἀναρρίπτεται ἄνω τὸ φλέγμα· τούτων δὲ τοιούτων ἐόντων, ἡ φάρυγξ ἑλκοῦται καὶ τρηχύνεται καὶ θερμαίνεται καὶ ἕλκει τὸ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑγρὸν θερμὴ ἐοῦσα· ἡ δὲ κεφαλὴ πάλιν παρὰ τοῦ ἄλλου σώματος λαμβάνουσα ταύτῃ [2]δίδωσι· ὁκόταν οὖν ἐθισθῇ τὸ ῥεῦμα [3]ταύτῃ ῥέειν καὶ [4]χαραδρωθέωσι οἱ πόροι, διαδίδωσι ἤδη καὶ ἐς τὰ στέρνα, δριμὺ δὲ ἐὸν τὸ φλέγμα προσπῖπτόν [5]τε τῇ σαρκὶ ἑλκοῖ καὶ ἀναρρηγνύει τὰς φλέβας. Ὁκόταν δ' ἐκχυθῇ τὸ αἷμα ἐς ἀλλότριον τόπον, χρονιζόμενον καὶ σηπόμενον γίγνεται πῦον· οὔτε γὰρ ἄνω δύναται ἀνελθεῖν, οὔτε κάτω ὑπελθεῖν· ἄνω γὰρ οὐκ εὔπορος ἡ πορείη προσάντης τις οὖσα ὑγρῷ [6]χρήματι· κάτω δὲ κωλύει ὁ φραγμὸς ὁ τῶν φρενῶν. [7]Διὰ τί δὲ δήποτε τὸ ῥεῦμα ἀναρρήγνυται τὸ μὲν αὐτόματον, τὸ δὲ διὰ πόνους; αὐτόματον μὲν οὖν ὅταν αὐτόματος ὁ ἀὴρ [8]ἐσελθὼν ἐς τὰς φλέβας στενοχωρίην ποιήσῃ τῇσι τοῦ αἵματος διεξόδοισι· τότε γὰρ πιεζόμενον τὸ αἷμα πουλὺ γενόμενον ἀναρρηγνύει τοὺς πόρους, ᾗ ἂν μάλιστα βρίσῃ· [9]ὁκόσοι δὲ διὰ πόνων πλῆθος ἡμορράγησαν, καὶ τούτοισι οἱ πόνοι πνεύματος [10]ἐνέπλησαν τὰς φλέβας· ἀνάγκη γὰρ τὸν πονέοντα τόπον κατέχειν τὸ πνεῦμα· [11]τὰ δὲ ἄλλα τοῖσι εἰρημένοισι ὁμοῖα γίγνεται.

ab imis locis adscendenti, tussis et respirandi difficultas supervenit et pituita superne reiicitur. Quibus ita se habentibus fauces exulcerantur, exasperantur et incenduntur, calefactae vero humorem ex capite attrahunt, caput autem rursus a reliquo corpore assumens iis transmittit. Cum igitur fluxio eo fluere consueverit, meatusque velut in torrentis alveum excavati fuerint, ad pectus quoque transmittit. Acris autem exsistens pituita et in carnem irrumpens venas exulcerat et refringit. Sanguis vero in alienum locum effusus mora computrescens in pus vertitur, neque enim sursum conscendere, neque infra subire potest. Neque enim humidae naturae facilis est sursum via, cum acclivis exsistat; infra autem subire septum transversum vetat. Quare vero interdum fluxio perrumpit partim sponte, partim ob dolores? Sponte quidem cum aër ultro venas subiens sanguinis vias angustiores reddit. Tum enim compressus sanguis sua copia, qua maxime impressionem fecerit, meatus perrumpit. Qui vero propter dolores multos sanguinem profundunt, his etiam dolores spiritu repleverunt venas; affectum enim locum spiritum continere necesse est. Reliqua vero iis, quae dicta sunt, similia accidunt.

[1] ὅταν δὲ ξυμβάλλῃ τῷ πνεύματι τὸ ῥεῦμα κάτωθεν τῷ ἀνιόντι βὴξ ἐπιγ. — [2] δίδωσιν. — [3] οὕτως. — [4] χαράδρα θέωσιν οἱ πόνοι διαδίδωσι καί. — [5] δέ. — [6] πρήγματι. — [7] διότι δή ποτε τὸ ῥ. τὸ ἄνευ πνεύματος ἀναρρ. — [8] εἰσελθών. — [9] ὁκόταν δὲ πλῆθος. — [10] ἐνεμπλ. — [11] τἄλλα.

Marc.) βὴξ (καὶ δύσπνοια addunt Marc, H. Zuing. m.) ἐπιγ. — Littréus proxime A. secutus inde dedit: ὅταν οὖν ἀπαντήσῃ τῷ ῥεύματι τὸ πνεῦμα κάτωθεν ἰὸν κάτω ἰόντι βὴξ ἐπιγ. — Equidem proxime vulg. sum secutus et καὶ δύσπνοια recepi, quod potius omissum in aliis libris, quam in aliis otiose invectum puto. — Dein καὶ ἀναρρίπτει ἐς τὰ ἄνω τὸ φλ. A., ἀναχρέμπτεται Zuing. in m., H. — In seqq. H. φάρυγξ masculinum facit et θερμὸς ἐών legit: — ἡ δὲ κεφ. sine πάλιν A. Marc. — τῇ φάρυγγι διδοῖ A. ταύτῃ δίδωσι vulg., inde Littr. dedit ταύτῃ διδοῖ, ego vulg. servo; — ὁκόταν οὖν A. Marc. ὁκ. γοῦν vulg.; — ταύτῃ ῥέειν A. Littr., οὕτως ῥ. vulg.; — διαδιδοῖ ἤδη A. διαδίδωσι δή vulg.; Foës. interpretatur, quasi διαδίδουσι legisset et πόροι subiectum esset; ego ἡ κεφαλή subiectum esse opinor. — Post δριμύ A. om. δέ, Marc. δριμὺ δ' ἐόν; — A. δέ ante τῇ σαρκί. idem. om. articulum ante φλέβας.

ὁκόταν δ' ἐκχυθῇ — ὁ τῶν φρενῶν.] ἐς ἀλλ. τόπον om. A.; οὔτε γὰρ ἄνω ex A. Marc. scripsi, καὶ οὔτε ἄνω vulg. Dein ἄνω μὲν γὰρ A., τις οὖσα omm. A. Marc., χρήματι A. pro vulg. πρήγματι, cui nomini πορεύεσθαι subiungunt A., Marc., H. in m., Zuing. in m. — Cum A. omisi καὶ ἑτέρῳ παντὶ βάρος ἔχοντι post χρήματι: puto consulto omissum esse in A. et recte, quum emblema sit alienum. Idem liber ὁ φρ. τῶν φρ., unde ὁ ante φραγμός dedi.

διὰ τί δὲ δήποτε — διεξόδοισι.] Vulgo διότι, sed διὰ τί Littr. ex A. Zuing. m. — Idem ex A. δέ adiecit. Dein ante ἀναρρήγνυται cum Littréo codicis A. fide omitto verba τὸ ἄνευ πνεύματος ἀναρρηγνύμενον, quae cett. eo loco habent, sed re vera emblema referunt alienum, quod ad αὐτόματον explicandi gratia adpositum fuerit. De meo ἐσελθών scripsi pro vulg. εἰσελθών, A. Littr. ἐλθών, quod non praestat prae composito. Articulum τῇσι ante τοῦ αἵμ. om. A.

τότε γὰρ — ὁμοῖα γίγνεται.] πιεζεύμενον ex A. Littr., eandem formam fert Marc. — Vulgo ᾗ ἂν ὡς τὰ μάλιστα βρίσῃ, sed cum Marc., A. ὡς τά omisi. In ὅσοι δὲ διὰ πόνων πλῆθος ἡμορρ. habemus lectionem codicis A. a Littréo

ια'. Τὰ δὲ ῥήγματα [1] πάντα γίγνεται διὰ τάδε· ὁκόταν ὑπὸ βίης διαστέωσι αἱ σάρκες ἀπ' ἀλλήλων, ἐς δὲ τὴν διάστασιν [2] ὑποδράμῃ πνεῦμα, τοῦτο τὸν πόνον παρέχει.

ιβ'. Ἢν δὲ διὰ τῶν σαρκῶν αἱ φῦσαι διεξιοῦσαι τοὺς πόρους τοῦ σώματος ἀραιοὺς ποιήσωσι, [3] ἕπεται τῇσι φύσῃσι ὑγρασίη, ᾗ τὴν ὁδὸν ὁ ἀὴρ [4] ὑπειργάσατο· διαβρόχου δὲ γενομένου τοῦ σώματος ὑπεκτήκονται μὲν αἱ σάρκες, οἰδήματα δ' ἐς τὰς κνήμας καταβαίνει· καὶ λέγεται τὸ τοιοῦτον νόσημα ὕδρωψ. Μέγιστον δὲ σημεῖον, ὅτι φῦσαι τοῦ νοσήματός εἰσι αἴτιαι, τόδε ἐστί· ἤδη τινὲς ὀλεθρίως ἔχοντες [5] ἐκαύθησαν καὶ ἐκενώθησαν τοῦ ὕδατος· καὶ παραυτίκα μὲν τὸ ἐξιὸν ἐκ τῆς κοιλίης ὕδωρ πολὺ φαίνεται, χρονιζόμενον δὲ ἔλασσον γίγνεται. [6] Διὰ τί οὖν γίγνεται, καὶ τοῦτο δῆλον· ὅτι παραυτίκα μὲν τὸ ὕδωρ ἠέρος πλῆρές ἐστι· ὁ δὲ ἀὴρ ὄγκον παρέχεται μέγαν· ἀπιόντος δὲ τοῦ πνεύματος, ὑπολείπεται τὸ ὕδωρ αὐτό· διὸ δὴ φαίνεται μὲν μικρὸν ἐόν, ἔστι δὲ ἴσον. Ἄλλο δὲ αὖ τόδε σημεῖον· κενωθείσης γὰρ παντελῶς τῆς κοιλίης, [7] οὐ τρεῖς ἡμέραι ἂν διέλθωσι καὶ πάλιν πλήρης γίγνεται. Τί οὖν ἐστι τὸ [8] πληρῶσαν, ἀλλ' ἢ πνεῦμα; τί γὰρ ἂν οὕτως ἄλλο ταχέως ἐξεπλήρωσε; οὐ γὰρ

11. At vero ruptiones omnes has ob causas fiunt, cum vi quadam a se invicem carnes discedunt ac divelluntur et in ipsam discessionem spiritus dolorem inferens subierit.

12. Quod si flatus per carnes perrumpentes corporis meatus rarefecerint, eos humor consequitur, cui viam aër sensim paravit. Corpore autem madore perfuso carnes quidem colliquescunt, tumores ad tibias descendunt, et morbus hic hydrops dicitur. Quod autem huius morbi causa ad flatum referri debeat, id maximo est argumento, quod iam perniciose affecti quidam ustione aqua liberati sunt; ac statim quidem ex ventre exiens aqua multa apparet, paulum autem immorata imminuitur. Cuius rei igitur causa manifesta est, quod quae quidem statim erumpit aqua aëre plena est eoque valde intumescit; cum autem spiritus decesserit, eadem plane aqua relinquitur, quae quidem sane exigua apparet, cum tamen aequalis sit. Alterum rursus indicium hoc est: venter nempe plane evacuatus intra tridui spatium rursus impletur. Quidnam igitur aliud quam spiritus impleat? quidve aliud tam cito implere possit? Neque enim tanta potus copia in os ingesta est; neque vero amplius carnes exsistunt, quae colliquescant; supersunt enim ossa et nervi et fibrae,

[1] πάντα om. — [2] ὑποδραμμών (sic). — [3] ἕπεται δέ τῇσι. — [4] ἀπηργάσατο. — [5] ἐκλύσθησαν. — [6] διότι δὴ γίν. — [7] οὐ τρεῖς ἡμέραι διέλθωσιν καὶ πάλιν πλήρης γίνεται. — [8] πληρωθεῖσαν

receptam pro vulgata ὁκόταν δὲ πλῆθος ἠμορράγησαν; ego ex ὁκόταν scripsi ὁκόσοι. — Cod. A. οἱ πόροι pro οἱ πόνοι. — Ex eodem cod. Littr. τὰ δ' ἄλλα pro vulg. τἄλλα. — Marc. in fine loci γίγν., cett. γίν.

11. τὰ δὲ ῥήγμ. — παρέχει.] πάντα ex Ald. et codd. revocavit Littr.: in V. deest, in Marciano adponitur; — διὰ τόδε A.; — διαστῶσιν αἱ φλέβες A.; — ἀλληλέων Marc.; — τοῦτον τὸν πόνον Ald., Zuing., aliquot libri Parr.

12. ἢν δὲ — ὕδρωψ.] ἀραιοὺς ποιέωσιν A. — Idem ἐν pro ἕπεται. Post ἕπεται legi solet δέ, quod reieci. Pro ᾗς τὴν ὁδὸν vulgatae A. τοῖσι τὴν ὁδ., H. Marc. ἥ τις τὴν ὁδ. — L., Lind., Mack. ᾗ τὴν ὁδόν. Hos sequor. Vulgo ἀπηργάσ. Marc. ὑπειργάσ., A. ὑπηργάσ., quos sequor. D. Littr. ἀπειργάσατο. In διαβρόχου δὲ γεν., Lind. om. δέ. In fine A. καλέεται δὲ τὸ νόσημα τὸ τοιοῦτον ὕδρωψ et tum in m. ὁ ἀνὰ σάρκα· περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἐν ἄλλοις γεγράψεται.

μέγιστον — ἔλασσον γίγνεται.] τόδ' ἐστιν A. — ἐκλύθησαν vulg. ἐκλύσθησαν (A. al. m. ἢ ἠντλήθησαν· ἐν ἄλλῳ ἐκαύθησαν καὶ πανταχοῦ δὲ τὸ καὶ ἐκενώθησαν) multi Parr. et Marc. — Cum Littréo vulgatam ex ἐκαύθησαν ortam putavi. Dein παραυτίκα μὲν οὖν τό vulgo; sed οὖν omm. Ald., Marc., quinque codd. Littréi, itaque hic reiecit, quod item feci, sed simul καί ante παραυτίκα adscripsi. — Pro ἐξιόν A. ἐξελθόν. In fine γίγνεται tres codd. apud Littr. et Marc.; γίνεται vulg.

διὰ τί οὖν γίγνεται — ἔστιν δὲ ἴσον.] διὰ τί οὖν γ. Littr. e codd., ubi vulgo διὰ τί δὴ γ.; sed non omnes tamen libros scriptos h. l. οὖν habere docet Voss.; e Marc. οὖν mihi excerptum est. — A. hic fert δῆλον οὖν ὅτι παραυτίκα κ. τ. λ. — Idem cd. παρέχει μέγα et ἔλασσον pro μικρὸν ἐόν.

ἄλλο δὲ αὖ τόδε — γίγνεται.] Pro αὖ vulgo αὐτῶν, sed αὐτέων Littr. ex A.; — ἀλλ' ὃ δι' ἑαυτῶν τόδε σ. Marc. Equidem pronomen sive αὐτῶν sive ἑαυτῶν otiosum esse opinor et ex αὖ ortum esse. — In Marc. παντελῶς τῆς om. — Tum οὐδ' ἐν (οὐδὲ Marc.) τρισὶν ἡμέρῃσι (εἶθ' interponit Marc.) ὕστερον πάλιν πλήρεις γίνονται (πλήρης γίνεται Marc.) A. Marc., quam lect. recepit Littr. Equidem eam non praestare credo vulgatae, in qua solum ἄν addidi ante διέλθωσι de meo.

τί οὖν ἐστὶ — γεγενῆσθαι.] Vulgo τί οὖν ἄρα, sed ἄρα omm. A., Marc.: ἀλλ' ἢ τὸ πνεῦμα vulgo, sed articulum om. Littr., codd. sex fide. Idem ex A. ποτόν γε, quod latet

δήπου ποτόν γε τοσοῦτον ἐσῆλθε ἐς τὸ [1]στόμα· καὶ μὴν οὐδὲ σάρκες ὑπάρχουσι [2]ἔτι αἱ ἀποτακησόμεναι· λείπεται γὰρ ὀστέα καὶ νεῦρα καὶ ἶνες, ἀφ' ὧν οὐδενὸς οὐδεμία δύναιτ' ἂν αὔξησις ὕδατος γεγενῆσθαι. Τὸ μὲν οὖν αἴτιον τοῦ ὕδρωπος ἤδη εἴρηται.

ex quibus nulla quidem tanta aquae copia augeri potest. Causa igitur hydropis quae sit, iam dictum est.

ιγ'. Καὶ αἱ ἀποπληξίαι δὲ γίγνονται διὰ τὰς φύσας· ὅταν γὰρ αὗται ψυχραὶ ἐοῦσαι καὶ πολλαὶ διαδύνωσι ἐς [3]τὰς σάρκας καὶ ἐμφυσήσωσι, ἀναίσθητα ταῦτα γίγνεται τοῦ σώματος. Ἢν μὲν οὖν πολλαὶ [4]φῦσαι ἐν ὅλῳ τῷ σώματι διατρέχωσι, ὅλος [5]ὥνθρωπος ἀπόπληκτος γίγνεται· ἢν δὲ ἐν μέρεϊ τινι, τοῦτο τὸ μέρος· καὶ ἢν [6]μὲν ἀπέλθωσι αὗται, παύεται ἡ νοῦσος· ἢν δὲ παραμείνωσι, [7]παραμένει.

13. At vero et siderationes corporis, apoplexiae dictae, ex flatibus oriuntur; nimirum quando hi frigidi et multi carnes subierint et inflarint, hae corporis partes stupidae redduntur. Quod si igitur multi flatus totum corpus permeant, totus homo attonitus redditur, sin vero partem aliquam, pars illa. Atque ubi quidem flatus illi discesserint, morbus cessat, ubi vero permanserint, permanet et morbus.

ιδ'. Δοκέει δέ μοι καὶ τὴν ἱερὴν καλεομένην νοῦσον τοῦτο εἶναι τὸ παρεχόμενον· οἷσι δὲ λόγοισι ἔμπροσθεν ἐμαυτὸν ἔπεισα, τούτοισι αὐτοῖσι καὶ τοὺς ἀκούοντας πείσειν πειράσομαι. Ἡγεῦμαι δὲ μηδὲν εἶναι μᾶλλον τῶν ἐν τῷ σώματι ξυμβαλλόμενον ἐς [8]φρόνησιν, ἢ τὸ αἷμα· τοῦτο δ' ὅταν [9]μὲν ἐν τῷ καθεστεῶτι μένῃ, μένει καὶ ἡ φρόνησις· ἐξαλλάσσοντος δὲ τοῦ αἵματος μεταπίπτει καὶ

14. Ac mea quidem opinione hi etiam morbum sacrum vulgo dictum producere videntur. Quibus autem rationibus olim adductus sum, iisdem eos, qui audire volent, persuadere conabor. In animum autem induco, ex iis quae in corpore insunt nihil magis ad intelligentiam conferre quam sanguinem. Is enim si stabilis persistit, prudentia etiam constat. Permutato vero sanguine simul etiam intelligentia concidit.

[1] στόμα καὶ ἐς τὸ σῶμα. — [2] αἴτιαι. — [3] ἐς τὰς σ. ἀναίσθ. γὰρ τ. γ. — [4] φῦσαι om. — [5] ὁ ἄ. — [6] μὲν οὖν. — [7] παραμένει. ὅτε δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει χασμῶνται συνεχῶς. — [8] φρόνησιν ἂν ᾖ. — [9] μέν om. tum καθεστηκότι σχήματι.

etiam in Marciani ποτόν τε, — vulgo ποτὸν ἴσως. Vulgo ἐς τὸ σῶμα, sed Marc. ἐς τὸ στόμα addens γρ. καὶ ἐς τὸ σῶμα, hinc Vossiani lectio intelligitur, quam in multis mss. vidit Littr. et e qua item liquet lectionem principem olim fuisse ἐς τὸ στόμα — Vulgo αἰτίας ἀποτακησόμεναι, sed A. ἔτι αἱ τηξόμεναι, quod Littr. exhibet. Equidem vulgatam emendavi. Cod. H: λείπεται γὰρ ἔστι. — A. ῥινός pro ἶνες. Etiam Marc. γεγενῆσθαι, sed A. εἶναι. In fine τὸ μὲν οὖν ὕδρ. εἴρηται τὸ αἴτιον sine ἤδη A. Marc.; — καὶ τὸ αἴτιον τοῦ ὕδρ. οὕτω γίνεται, ὡς καὶ ἀποπληξίαι γίνονται διὰ τὰς φύσας X.

13. καὶ αἱ ἀποπληξίαι δὲ γίγν. — τοῦ σώματος.] Vulgo αἱ δὲ ἀποπληξίαι γίγνονται καὶ αὐταὶ διὰ τὰς φύσας· ὅταν γὰρ αἱ φῦσαι ψυχραὶ οὖσαι καὶ πολλαί... Sed A., Marc. omm. καὶ αὐταί, quod etiam incongruum; dein vero ὅταν γὰρ αὗται ψυχραὶ ἐοῦσαι καὶ πολύ... Marc. ὁπότε γὰρ αὐταὶ διαδ. A. — Constat e lectionum comparatione vitia scripturae irrepsisse. Itaque principio καὶ αἱ ἀποπλ. δὲ γίγν. de meo scripsi; καὶ αὐταί cum A. Marc. omisi, et in seqq. secutus sum Marcianum, nisi quod πολλαί servavi pro πολύ. — In sequentibus deinceps vulgo διαδύνωσι καὶ ἐμφυσήσωσι ἐς τὰς σάρκας, ἀναίσθητα γὰρ ταῦτα γίνεται τοῦ σ.; sed in his ἐς omm. A., Littr., γάρ omm. A., D., X., Littr. Et γάρ quin abundet, nullus dubito; de ἐς alio modo sentio. Ineptum sane ἐμφυσήσωσι ἐς τὰς σάρκας, sed contra aptissime dices ἐνδύνωσι ἐς τὰς σάρκας, itaque apparet vocabula sedem inter se commutasse et eo, quo dedi, ordine esse describenda.

ἢν μὲν οὖν πολλαὶ — παραμένει.] ἢν μὲν οὖν ἐν τῷ σ. πολ. φ. διατρέχουσιν A. — Idem liber ὥνθρ. pro vulg. ὁ ἄ. — Idem om. ἐν ante μέρεϊ τινι. — Vulgo καὶ ἢν μὲν οὖν ἀπέλθ. sed οὖν om. A., Littr.; — παραμείνωσι A., παραμένωσι vulg. — Iam vero h. l. post παραμένει leguntur vulgo ea, quae e Voss. enotavi; at omittuntur ista in A., nempe recte vidit libri descriptor illa huius loci non esse; referenda autem erant ad § 8., ubi de iis monui.

14. δοκέει δέ μοι — πειράσομαι.] δή A. et ἱρήν, sed huic Ionismo fidem non habet h. l. Littréus, quia in illo libro hic solum occurrit; cett. omnes ἔμπροσθεν ante ἐμαυτόν non habent, sed infra ἡγέομαι δὲ ἔμπροσθεν μηδὲν εἶναι κ. τ. λ. legunt; me iudice illud ἔμπροσθεν eo, quo legi solet, loco est incongruum, itaque circumspexi num forte de suo loco aberravisset et credidi huc esse revocandum, τοῖς αὐτοῖσι τούτοισι A.; πείθειν A. H. Marc.

ἡγεῦμαι — καὶ ἡ φρόνησις.] ἡγέομαι δὲ ἔμπροσθεν μηδέν vulg., ἡγεῦμαι A. Littr. in hisce; — οὐδὲν ἔμπρ. οὐδενὶ εἶναι A., ἔμπρ. οὐδὲν εἶναι Marc. ἐς φρόνησιν ἂν ᾖ vulg., sed Littr. cum A. om. ἄν., — Marc. ἐς φρόνησιν ἦν τὸ α. habet; — τοῦτο δ' ὅταν μέν A., vulgo δέ plene et μέν om.; — ἐν τῷ καθεστ. est lectio cod. A. a Littréo recepta

[1]ἡ φρόνησις. Ὅτι δὲ ταῦθ' ὧδ' ἔχει, πολλὰ τὰ μαρτυρέοντα· [2]πρῶτον μὲν ὅπερ ἅπασι ζῴοισι κοινόν ἐστι, ὁ ὕπνος, οὗτος μαρτυρέει τοῖσι εἰρημένοισι· ὅταν γὰρ ἐπέλθῃ τῷ σώματι, τὸ αἷμα ψύχεται, φύσι γὰρ πέφυκε ὁ ὕπνος ψύχειν· [3]ψυχθέντι δὲ τῷ αἵματι νωθρότεραι γίγνονται αἱ διέξοδοι· δῆλον δέ· ῥέπει γὰρ τὰ σώματα καὶ βαρύνεται, — πάντα γὰρ τὰ βαρέα πέφυκε ἐς βυθὸν φέρεσθαι, — καὶ τὰ ὄμματα [4]ξυγκλείεται καὶ ἡ φρόνησις ἀλλοιοῦται, δόξαι δὲ ἕτεραί τινες ἐνδιατρίβουσι, ἃ δὴ ἐνύπνια καλέονται. Πάλιν ἐν τῇσι μέθῃσι, πλέονος ἐξαίφνης γενομένου τοῦ αἵματος, μεταπίπτουσι αἱ ψυχαὶ καὶ τὰ ἐν τῇσι ψυχῇσι φρονήματα καὶ γίγνονται τῶν μὲν [5]παρεόντων κακῶν ἐπιλήσμονες, τῶν δὲ μελλόντων ἀγαθῶν εὐέλπιδες. Ἔχοιμι δ' ἂν πολλὰ τοιαῦτα εἰπεῖν, ἐν οἷσι αἱ τοῦ αἵματος ἐξαλλαγαὶ τὴν φρόνησιν [6]ἐξαλλάσσουσι. Ἢν μὲν οὖν παντελῶς ἅπαν ἀναταραχθῇ τὸ αἷμα, παντελῶς ἡ φρόνησις ἐξαπόλλυται· τὰ γὰρ [7]μαθήματα καὶ τὰ ἀναγνωρίσματα ἐθίσματά ἐστι· ὅταν [8]δ' ἐκ τοῦ εἰωθότος ἔθεος μεταστέωμεν, [9]ἀναιρέεται ἡμῖν ἡ φρόνησις. Φημὶ δὲ τὴν ἱερὴν νοῦσον ὧδε γίγνεσθαι· ὅταν πουλὺ πνεῦμα κατὰ πᾶν τὸ σῶμα παντὶ τῷ αἵματι μιχθῇ, πολλὰ ἐμφράγματα γίγνεται πολλαχῇ ἀνὰ τὰς φλέβας· ἐπειδὰν οὖν ἐς τὰς παχείας καὶ πολυαίμους τῶν φλεβῶν πουλὺς ἀὴρ βρίσῃ, βρίσας δὲ μένῃ, κωλύεται τὸ

Cuius rei multa sunt testimonia. Ac primum quidem somnus, qui animantibus omnibus communis est, quae dicta sunt confirmat. Is enim cum corpus corripuerit, sanguis refrigeratur, cum suapte natura somnus refrigerare soleat; perfrigerato autem sanguini tardiores pertransitus contingunt. Id vero inde fit manifestum, quod corpora sua gravitate inclinentur, cum gravia omnia ad imum ferri natura soleant, oculi clauduntur et intelligentia permutatur, opiniones etiam alienae diutius immorantur, quae sane insomnia appellantur. Rursus vero per ebrietatem aucto repente sanguine, animi functiones eiusque intellectus concidit, et malorum instantium obliti futurorum bonorum optimam spem concipiunt. Multa etiam eiusmodi commemorare possem, in quibus sanguinis permutationes intelligentiam immutant. Perturbato igitur in totum sanguine, prorsus quoque intelligentia deperit; quae enim didicimus et agnoscimus inter consuetudines numerantur; cum vero a solita consuetudine discedimus, intelligentia nobis adimitur. At sacrum morbum ad hunc modum fieri censeo: cum multus spiritus per totum corpus universo sanguini permiscetur, obstructiones multae multis modis circa venas accidunt. Cum igitur in crassiores et sanguine abundantes venas copiosus aër prorupit progressusque immoratur, sanguinis pertransitus prohibetur, atque hic quidem sistitur, ibi vero tardius permeat, alibi autem citius. Ex qua

[1] τὸ φρόνημα. — [2] πρῶτα. — [3] ψυχθέντος δὲ τοῦ αἵμ. — [4] καὶ εται. — [5] ὄντων. — [6] ἐξαλλάσσουσι om. — [7] παθήματα καὶ ἀναγ. — [8] δὲ τοῦ. [9] ἀναιρέεται.

pro vulg., quam e V. notavi; — pro ἐξαλλ. A. ἑτεροιουμένου. Dein ἐξαλλάσσει δὲ τὸ φρ. J.: — ἡ φρόνησις ex A. H. Littr. pro vulg. τὸ φρόνημα.

ὅτι δὲ ταῦθ' ὧδ' ἔχει — καλέονται.] In his ὧδε ἔχει Marc., ταῦτα οὕτως ἔχει A. ζωίοισι κοινὸς ἐ. Marc. — Vulgo τῷ σώματι ὁ ὕπνος, τότε τὸ αἷμα, sed multi libri pro ὁ ὕπνος in his τὸ νόσημα, etiam V., Marc.; at A. om. ὁ ὕπνος τότε, quem sequor; — τήκεται pro ψύχεται J. — Marc. haec sic legit: ἐπέλθηι τῶι σώματι νόσημα τότε τὸ αἷμα ψύχεται φύσει γὰρ ψύχεται. φύσει γὰρ πέφυκεν ὁ ὕπνος ψύχειν. — Littr. ψυχθέντι δὲ τῷ αἵμ. ex A., vulgatam e V. notavi; — ῥέπει τὰ σ. A., si recte Littréum intelligam; — ἐς βυσσὸν idem; — συγκλείεται A. H. καίεται vulg. κέεται Marc., κλείεται vel συγκλ. Zuing. in m.; — δόξαι δὲ ἕτεραί τινες Marc., δόξαι δέ τινες ἕτεραι vulg.: δὲ ἑταιραί τινες A. et αἳ δή.

πάλιν — ἀγαθῶν.] φρονήματα γίνονται sine καί intermedio Marc., Parr. quinque; — παρεόντων A., Littr., ὄντων cett.; — ἀγαθῶν εὐέλπ. A., εὐέλπ. ἀγ. cett.

ἔχοιμι — ἐξαλλάσσουσι.] ἐν ante οἷσι om. A.

ἢν μὲν — ἡ φρόνησις.] ἅπαν — παντελῶς in A. deëst. Vulgo παθήματα, sed Zuing. in m. A. H. Littr., Marc. μαθήματα. — Articulum ante γνωρίσμ. in nonnullis codd. om. — Porro ὅταν οὖν ἐκ τοῦ εἰωθ. A. ὅταν δὲ τοῦ εἰωθ. vulg., ὅταν δ' ἐκ τοῦ εἰωθ. Marc., quem sequor. Idem etiam μεταστέωμεν, quod iam e Parr. dedit Littr., μεταστῶμεν A. — Vulgo ἀνχίρεται, D. ἀναιρεῖται, Voss. ἀναιρέεται, quem sequor; — solus A. ἀπόλλυται, quod Littréus recepit.

φημὶ δὲ — ἐμίηνε.] πνεῦμα πολύ A.; — ἐμφρ. γίνεται A. Littr., ἐμφρ. γίνονται vulg.; — κατὰ τὰς φλ. A.; — πολυαίμους φλέβας idem; πουλὺς ἀ. βρ. Marc., πολὺς ἀ. βρ. cett. ἐνέστηκε ex Aldo, codd. Littréus, idemque mihi

αἷμα διεξιέναι· τῇ μὲν οὖν [1] ἐνέστηκε, τῇ δὲ νωθρῶς [2] διεξέρχεται, τῇ δὲ θᾶσσον· ἀνομοίης δὲ τῆς πορείης τῷ αἵματι διὰ τοῦ σώματος γενομένης, παντοῖαι [3] αἱ ἀνομοιότητες· πᾶν γὰρ τὸ σῶμα πανταχόθεν ἕλκεται καὶ [4] τετίνακται τὰ μέρη τοῦ σώματος [5] ὑπηρετοῦντα τῷ θορύβῳ καὶ ταράχῳ τοῦ αἵματος, [6] διαστροφαί τε παντοῖαι παντοίως γίγνονται· κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀναίσθητοι πάντων εἰσὶ, κωφοί τε τῶν λεγομένων καὶ τυφλοὶ τῶν γιγνομένων, ἀνάλγητοί τε πρὸς τοὺς πόνους [7] οὕτω γὰρ ὁ ἀὴρ ταραχθεὶς ἀνετάραξε [8] τὸ αἷμα καὶ ἐμίηνε. Καὶ ἀφροὶ διὰ τοῦ στόματος ἀνατρέχουσι· διὰ γὰρ τῶν σφαγιτίδων φλεβῶν διαδύνων ὁ ἀὴρ, [9] ἀνέρχεται μὲν αὐτὸς, ἀνάγει δὲ [10] μεθ' ἑωυτοῦ τὸ λεπτότατον τοῦ αἵματος· τὸ δὲ ὑγρὸν [11] τῷ ἠέρι μιγνύμενον λευκοῦται· διὰ λεπτῶν γὰρ ὑμένων καθαρὸς ἐὼν ὁ ἀὴρ διαφαίνεται· διὸ δὴ λευκοὶ φαίνονται πάντες οἱ ἀφροί. Πότε μὲν οὖν παύονται τῆς νούσου καὶ τοῦ παρεόντος χειμῶνος οἱ ὑπὸ [12] τούτου τοῦ νοσήματος ἁλισκόμενοι ἐγὼ φράσω. Ὁκόταν γυμνασθὲν ὑπὸ τῶν πόνων τὸ σῶμα θερμανθῇ, θερμαίνεται καὶ τὸ αἷμα· τὸ δὲ αἷμα θερμανθὲν ἐξεθέρμηνε τὰς φύσας· αὗται δὲ [13] διαθερμανθεῖσαι διαλύονται καὶ διαλύουσι τὴν ξύστασιν τοῦ αἵματος, αἱ μὲν [14] ξυνεξελθοῦσαι μετὰ τοῦ πνεύματος, αἱ δὲ μετὰ τοῦ φλέγματος· ἀποζέσαντος δὲ τοῦ ἀφροῦ καὶ καταστάντος τοῦ αἵματος, καὶ γαλήνης ἐν τῷ σώματι γενομένης, πέπαυται τὸ νόσημα.

per corpus pervadentis sanguinis inaequalitate variae inaequalitates oriuntur. Totum enim corpus undique contrahitur et corporis partes conquassantur obsecutae tumultui et conturbationi sanguinis, variae etiam undique corporis perversiones oriuntur. Sub id vero tempus nihil omnino sentiunt, neque quae dicuntur audiunt, neque quae fiunt vident, neque ullos dolores sentiunt. Ad hunc enim modum conturbatus aër simul quoque sanguinem perturbavit et infecit. Quin etiam spuma per os sursum recurrit. Per iugulares enim venas aër subiens ipse quidem adscendit secumque id quod in sanguine est tenuissimum subvehit; humor vero cum aëre commixtus albescit; aër enim purus per teneras membranas pellucet, eamque sane ob causam spumae omnes albae conspiciuntur. Quando igitur qui hoc morbo corripiuntur et ipso et praesenti tempestate liberentur, ego enarrabo. Cum laboribus exercitatum corpus incaluerit, incalescit etiam sanguis, qui calefactus flatus quoque calefacit. Ii vero calefacti dissolvuntur et sanguinem coactum simul dissolvunt, partimque cum spiritu, partim cum pituita foras prodeunt. At ubi deferbuit spuma et sanguis conquievit, tranquillitasque in corpore oborta est, morbus cessat.

[1] ἕστηκε. — [2] ἐξέρχ. — [3] αἱ om. — [4] τετάρακται. — [5] ὑπηρετοῦντος. — [6] ὑπὸ δὲ τῆς διαστροφῆς τοῦ αἵματος αἱ διαστρ. τοῦ σώματος παντοίως γίνονται. — [7] οὕτω γάρ. — [8] καὶ τὸ αἷμα. — [9] ἔρχεται. — [10] μετὰ τοῦ. — [11] τὸ περιμισγ. — [12] τούτου om. — [13] θερμανθεῖσαι. — [14] οὖν ἐξελθ.

Marc. praebet, ἕστηκε vulg. — Simplex ἔρχεται Parr. septem; — τῆς πορείης τῷ αἵματι A. Littr., τῆς π. τοῦ αἵμ. cett.; — παντοῖαι αἱ ἀνομ. A. Littr., cett. αἱ omm. — Littréus τετίνακται ex A., vulgatam e V. notavi; — διαστροφαὶ — γίγνονται est lectio codicis A. a Littr. recepta, vulgatam e V. notavi. — Pro καὶ τυφλοί ex A. τυφλοί τε adnotat Littr., καὶ τυφλοί τε Marc. — Littréus οὕτως ὁ ἀήρ ex A., vulgatam e V. descripsi; — ἀνετάραξε τὸ αἷμα A., D., Littr., Marc., vulgatam e V. excerpsi.

καὶ ἀφροὶ — οἱ ἀφροί.] ἀφροὶ δέ A. sine praemisso καί; post ἀνατρέχουσι insertum habent ceteri εἰκότως, quod abiiciendum videbatur; neque enim alius originis est quam εἰκότως illud saepe recurrens in § 2. libelli de humidorum usu, de quo in adn. et prolegomenis dixi. — σφαγιτ. om. A., quod an consulto sit factum, dubito, σφαγιδίων Ald., Mark. — ἀνέρχεται A. διέρχεται H., vulgatam e V. adscripsi. Littréus τῷ ἠέρι μιγν. ex A., τὸ περιμισχόμενον Marc., vulgatam e V. notavi. — A., H., in m. λευκαίνεται, ille παντελῶς οἱ ἀφροί.

πότε μὲν οὖν — φράσω.] μέν omm. A. Marc.; — παύσονται A.; — ὑπὸ τούτου τοῦ ν. A., Littr.; τούτου omm. cett.

ὁκόταν γυμνασθὲν — πέπαυται τὸ νόσημα.] τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν π. D., E. —; dein τὸ σῶμα θερμήνῃ τὸ αἷμα, τὸ δὲ διαθερμανθὲν ἐθέρμηνε τὰς φύσας A.; — διαθερμανθεῖσαι A., H. al. m., Zuing. in m., θερμανθεῖσαι vulg. Pro διαλύονται A. διαφέρονται; — συνεξελθοῦσαι A. H., vulgatam e. V. excerpsi.

ιε'. Φαίνονται τοίνυν αἱ φῦσαι διὰ πάντων [1]τῶν νοσημάτων μάλιστα πολυπραγμονοῦσαι· τὰ δ' ἄλλα πάντα ξυναίτια καὶ μεταίτια· τὸ δὲ αἴτιον τῶν νούσων ἐὸν τοῦτο ἐπιδέδεικταί μοι. Ὑπεσχόμην δὲ τὸ αἴτιον τῶν νοσημάτων φράσαι, ἐπέδειξα δὲ τὸ πνεῦμα καὶ ἐν τοῖσι ἄλλοισι πρήγμασι δυναστεῦον καὶ ἐν τοῖσι [2]σώμασι τῶν ζῴων· ἤγαγον δὲ τὸν λόγον ἐπὶ [3]τὰ γνώριμα τῶν ἀρρωστημάτων, ἐν οἷσι ἀληθὴς ἡ ὑπόθεσις ἐφάνη· [4]εἰ γὰρ περὶ πάντων τῶν ἀρρωστημάτων λέγοιμι, μακρότερος μὲν ὁ λόγος [5]γένοιτ' ἄν, ἀτρεκέστερος δὲ [6]οὐδαμῶς, οὐδὲ πιστότερος.

15. Videntur igitur flatus in omnibus morbis plurimum valere, reliqua vero adiuvantis causae vel consequentis rationem habere: haec vero esse morborum causa nobis est demonstrata. Pollicitus autem eram me de morborum causa esse expositurum. Spiritum vero cum in aliis rebus, tum vel maxime in animantium corporibus plurimum posse demonstravi. Orationem vero ad notos morbos perduxi, in quibus hoc argumentum verum esse apparuit. Quodsi enim omnes aegritudines oratione persequi velim, prolixior sane foret oratio, nec tamen plus veritatis aut fidei habitura.

[1] τούτων πολυτροπώτεροι αἰτίαι οὖσαι· τὰ δ' ἄλλα π. — [2] σώμασι om. — [3] τὸ γνώρισμα καὶ τῶν νοσημάτων καὶ τῶν ἀρρωστ. — [4] ἀμφὶ δὴ τῶν ἀρρωστ. εἰ λέγ. — [5] γένοιτο ἄν. — [6] οὐδὲν ἧττον.

15. Φαίνονται τοίνυν — ἐπιδέδεικταί μοι.] In Φαίνονται — τὰ δ' ἄλλα habemus codicis A. lectionem etiam a Littréo receptam, nisi quod οὖν vulgatae servavit, ubi τοίνυν cum A. Marciano scripsi. Vulgatam ceterum e V. excerpsi. — Cod. A. om. καὶ μεταίτια; mihi in nostri oratione eiusmodi quid non reiiciendum videtur. Idem cod. A. τοῦτο δὴ τὸ αἴτιον τῶν νούσων ἐπιδέδεικταί μοι.

ὑπεσχόμην — πιστότερος.] τῶν νούσων τὸ αἴτιον φράσειν A. Post φράσαι H. in m. et Zuing. ἀπασέων. — Cod. A. τοῖς ὅλοις πρήγμ.; idem ἐπὶ τὰ γνώριμα τῶν ἀρρωστ., vulgatam e V. adposui. — Articulum ante ὑπόθεσις etiam Marc. praebet. A. ὑπόσχεσις — In εἰ γὰρ — λέγοιμι cum Littréo A. sequor; vulgatam e V. notavi. Ex A. etiam cum Littréo descripsi postremum membrum, nisi quod γένοιτ' ἄν e Marc. dedi, ubi ἂν γένοιτο A. γένοιτο ἂν vulg. — Lind. in vulgata pro ἧσσον scripserat μᾶλλον.

ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

ΣΥΓΚΕΙΤΑΙ ΕΚ ΤΡΙΩΝ ΜΕΡΩΝ, ΩΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΚΑΙ ΝΕΩΤΑΤΟΝ ΛΟΓΟΣ ΕΣΤΙ ΣΟΦΙΣΤΟΥ, ΤΑ Δ' ΑΛΛΑ ΙΑΤΡΟΥ ΚΝΙΔΙΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ.

DE MORBIS LIBER PRIMUS.

CONSTAT TRIBUS PARTIBUS, QUARUM PRIMA EAQUE RECENTISSIMA SOPHISTAE SERMO EST, RELIQUAE MEDICI CNIDII SCRIPTUM ET FRAGMENTA REFERUNT.

ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

α'. Ὃς ἂν περὶ ἰήσιος ἐθέλῃ ἐρωτᾷν τε ὀρθῶς καὶ ἐρωτώμενος ἀποκρίνεσθαι καὶ ἀντιλέγειν ὀρθῶς, ἐνθυμέεσθαι χρὴ τάδε· πρῶτον μὲν ἀφ' ὧν αἱ νοῦσοι γίγνονται πᾶσαι τοῖσι ἀνθρώποισι· ἔπειτα δὲ [1] ὁκόσα ἀνάγκας ἔχει τῶν νοσημάτων, [2] ὥστε, ὅταν γένηται, εἶναι ἢ μακρὰ, ἢ βραχέα, ἢ θανάσιμα, ἢ μὴ θανάσιμα, ἢ ἔμπηρόν τι τοῦ σώματος γενέσθαι, ἢ μὴ ἔμπηρον· καὶ ὁκόσα, ἐπὴν γένηται, ἐνδοιαστὰ [3] εἰ κακὰ ἀπ' αὐτῶν ἀποβήσεται, ἢ ἀγαθά· καὶ ἀφ' ὁκοίων νοσημάτων [4] ἐς ὁκοῖα μεταπίπτει· καὶ ὁκόσα ἐπιτυχίῃ ποιέουσι οἱ ἰητροὶ θεραπεύοντες τοὺς ἀσθενέοντας· καὶ ὁκόσα ἀγαθὰ ἢ κακὰ οἱ νοσέοντες ἐν τῇσι νούσοισι πάσχουσι· καὶ ὁκόσα εἰκασίῃ ἢ λέγεται, ἢ ποιέεται ὑπὸ τοῦ ἰητροῦ πρὸς τὸν νοσέοντα, ἢ [5] ὑπὸ τοῦ νοσέοντος πρὸς τὸν ἰητρόν· καὶ ὁκόσα ἀκριβῶς ποιέεται ἐν τῇ τέχνῃ καὶ λέγεται καὶ ἅ τε ὀρθὰ ἐν αὐτῇ καὶ [6] ἃ μὴ ὀρθά· καὶ ὅ τι αὐτῆς ἀρχὴ, ἢ τελευτὴ, ἢ μέσον, [7] ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ὅ τι καὶ ὀρθῶς ἀποδεδειγμένον ἐστὶ ἐν αὐτῇ εἶναι, ἢ μὴ εἶναι· καὶ τὰ σμικρὰ καὶ τὰ μεγάλα

DE MORBIS

LIBER PRIMUS.

1. Qui de morborum curatione tum scite interrogare, tum ad quaesita respondere volet et commode obiecta refutare, haec secum reputare convenit. Primum quidem e quibus morbi omnes hominibus oriantur. Deinde vero qui morbi necessarias causas habeant, cur, cum accidunt, sint longi, aut breves, aut letales, aut minime letales, aut pars aliqua corporis mutila reddatur, vel non. Et qui, ubi exorti sunt, eventa habeant dubia aut mala, aut bona, et ex quibus in quosnam transitiones fiant, quaeque medicis in aegrorum curatione prospere succedant et quae aegrotantibus in morbis bona aut mala eveniant. Et quae coniectura aut dicantur, aut fiant a medico erga aegrum, aut ab aegro erga medicum; et quae exacte in arte fiant et dicantur, et quae in ea sint recta, et quae non recta; et quodnam eius principium, vel finis, vel medium, vel aliud quid ex his, quod etiam recte in ea esse aut non esse demonstratur; et parva ac magna et multa ac pauca; et quodnam in ea sit unum, et quodnam omnia. Et quae effici posse constat cogi-

[1] ὁπόσας ἔχῃ ἀνάγκας. — [2] ὡς. — [3] ἤ. — [4] ἐφ' ὁκοῖα νοσήματα μεταπ. — [5] ἀπό. — [6] ἅ τε μὴ ὀ. — [7] ἢ ἄλλο τι ἀποδ. τῶν τοιούτων ὅ τι καὶ ὀρθῶς ἐν αὐτῷ εἶναι καὶ μὴ ἤ.

1. ὃς ἂν — ἢ μὴ ἔμπηρον.] ἰήσιος ἐθέλει Marc.; ἐρωτώμενος ὑποκρίνεσθαι Marc., et ἐρωτώμενος pro vulgato ἐρωτῶντι ex E., θ. adnotat Littr., ego recepi, quia Galenus etiam locum ita scriptum excitat, vid. prolegomena. — γίνονται τοῖσιν ἀνθρώποισι πᾶσαι θ., Marc.; ὥστε Littr. e cod. θ., ὡς vulg.; θανάσιμα post μή omm. duo libri apud Littréum.

καὶ ὁκόσα ἐπὴν γένηται — πάσχουσι.] Cum Littréo εἰ κακά scripsi, ἢ κ. vulg., de meo ἀποβήσεται reposui pro vulgato ἀποβαίνει. Articulum ante ἰητροί omm. Ald., tres codd. Littréi.

καὶ ὁκόσα εἰκασίῃ — ἢ μὴ εἶναι.] εἰκασίῃ pro vulg. ἀκαιρίῃ Littr. e libr. quinque, idem lego in Voss., in quo omissione hic locus deturpatus, et in Marc.; — Littr. ὑπὸ τοῦ νοσ. e cod. θ. cum Mack., ubi vulgo ἀπό. — Marc.: καὶ ἅ τε ὀρθὰ ἐν αὐτῇ καὶ μὴ ὀρθά. — E cod. θ. ἡ ἀρχή adnotat Littr., quod forsitan ex ἢ ἀρχή ortum: — Vulgo: ἢ ἄλλο τι ἀποδεδειγμένον τῶν τοιούτων ὅ τι καὶ ὀρθῶς ἐστὶν ἐν αὐτῇ εἶναι, sed in debitum locum ἀποδεδειγμ. retulit Littréus.

καὶ τὰ σμικρὰ — καὶ ἔσι οὐδὲν ἔοικε.] Vulgo in his καὶ ὅ τι ἅπαν ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἕν, καὶ πάντα καὶ ὅ τι ἕν. —

καὶ τὰ πολλὰ καὶ τὰ ὀλίγα· καὶ [1] ὅ τι ἐστὶ ἐν αὐτῇ ἓν, καὶ ὅ τι πάντα· καὶ τὰ ἀνυστὰ νοῆσαί τε καὶ εἰπεῖν καὶ, εἰ [2] δέοι, καὶ ποιῆσαι, καὶ τὰ μὴ ἀνυστὰ μήτε νοῆσαι, μήτε εἰπεῖν, μήτε ποιῆσαι, καὶ ὅ τι εὐχειρίη ἐν [3] αὐτῇ, καὶ ὅ τι ἀχειρίη· καὶ ὅ τι καιρὸς καὶ ὅ τι ἀκαιρίη· καὶ τῶν τεχνέων τῶν ἄλλων ᾗσι τε ἔοικε, καὶ ᾗσι οὐδὲν ἔοικε· καὶ τοῦ σώματος ὅ τι [4] θερμὸν ἢ ψυχρὸν, ἢ ξηρὸν, ἢ ὑγρόν· καὶ ὅ τι ἰσχυρὸν ἢ ἀσθενὲς, ἢ πυκνὸν, ἢ ἀραιόν· καὶ ὁκόσα τῶν πολλῶν ὀλίγα γίγνεται, ἢ ἐπὶ τὸ κάκιον, ἢ ἐπὶ τὸ ἄμεινον· καὶ ὅ τι καλῶς, ἢ αἰσχρῶς, ἢ βραδέως, ἢ ταχέως, ἢ ὀρθῶς, ἢ μὴ ὀρθῶς, καὶ ὅ τι κακὸν γενόμενον ἀγαθὸν ποιέει, καὶ ὅ τι κακὸν ἐπὶ κακῷ ἀνάγκη γενέσθαι. Ταῦτα ἐνθυμηθέντα διαφυλάσσειν δεῖ ἐν τοῖσι λόγοισι· καὶ ὅ τι ἂν δή τις τούτων ἁμαρτάνῃ ἢ λέγων, ἢ ἐρωτῶν, ἢ ἀποκρινόμενος, καὶ ἢν πολλὰ ἐόντα ὀλίγα φῇ εἶναι, ἢ μεγάλα ἐόντα σμικρὰ καὶ ἢν ἀδύνατα ἐόντα δυνατὰ φῇ εἶναι, ἢ ὅ τι ἂν ἄλλο ἁμαρτάνῃ λέγων, [5] ταύτῃ φυλάσσοντα χρὴ ἐπιτίθεσθαι ἐν τῇ ἀντιλογίῃ.

β'. Αἱ μὲν οὖν νοῦσοι γίγνονται ἅπασαι

tare et dicere, et ubi facto opus fuerit, etiam facere et quae perfici non possunt, neque cogitare, nec dicere, nec facere. Et quid in ea promptitudinem habeat, aut non habeat et quid opportunum et inopportunum; quibusque aliis artibus similis sit et quibus minime similis. Et quodnam in corpore calidum aut frigidum, aut siccum, aut humidum; et quodnam robustum, aut debile, aut densum, aut rarum. Et quae ex multis pauca fiant, aut in peius, aut melius vertant; et quid honeste vel turpiter, vel tarde, vel cito, vel recte, vel minime recte fiat. Et quodnam malum factum boni quid efficiat, et quodnam malum malo necessario supervenire debeat. Quae animo secum reputantem in disputatione observare oportet et in quo quis dicendo aut interrogando, aut respondendo peccaverit, et si quae multa sunt, pauca esse dicat, aut quae magna sunt, parva, aut quae fieri non possunt, fieri posse affirmet, vel in quacumque alia re dicendo peccaverit, id observare oportet et contraria oratione insectari.

2. Morbi igitur omnes oriuntur partim ex

[1] ὅτι ἅπαν ἐστὶν ἐν αὐτῷ ἓν καὶ πάντα καὶ ὅτι ἕν. καὶ τὸ ἀν. — [2] δέοι μήτε νοῆσαι, μήτε ποιῆσαι, μήτε εἰπεῖν καὶ ὅτι εὐχ. — [3] αὐτῇ καὶ ὅ ἀχ. — [4] θ. ἢ ξ., ἢ ψ. ἢ ὁ. — [5] ταῦτα.

Marc. καὶ τὰ πολλὰ καὶ τὰ ὀλίγα. ὅτι ἅπαν ἐστὶν ἐν αὐτῆι ἓν καὶ πάντα καὶ ὅτι ἕν. καὶ τὰ ἀνυστὰ κ. τ. λ. — Littréus recte animadvertens in his sensum idoneum non inesse e vulgata effecit: καὶ ὅτι ἅπαν ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἓν καὶ ὅτι ἓν πάντα. „L'opposition, inquit, qui règne entre ces membres de phrase me parait justifier ma correction." At me iudice ne est quidem iusta antithesis inter ὅτι ἅπαν ἐστὶ ἓν et ὅτι ἓν πάντα; tum vero cum antecedente καὶ τὰ πολλὰ καὶ τὰ ὀλίγα id, quod Littréus dedit, vix satis congruere videtur. Itaque aliam rationem inii credens voces abundare in vulgata, ita ut scriberem καὶ ὅ τι ἐστὶ ἐν αὐτῇ ἓν καὶ ὅ τι πάντα. Nam cum toto decursu orationis h. l. minus quadrat ὅτι quam ὅ τι vulgatae; et vero in loci scriptura, quam dedi, puto aptius antecedere illud καὶ τὰ πολλὰ καὶ τὰ ὀλίγα, quam si Littréi lectionem recipias. Non nego rem non facile ad certam demonstrationem deduci posse, sed tamen quamquam de isto ἓν καὶ τὰ πάντα sermo sit apud philosophos veteres, non credo tale quid nunc spectare sophistam nostrum. In verbis καὶ τὰ ἀνυστὰ — μήτε νοῆσαι habemus Littréi lectionem e cod. θ. ductam: nempe haec adnotat: „εἰπεῖν καὶ εἰ δέῃ (δέει G., I., J., Z.; δέοι E., K.) (ἰδεῖν θ. ἰδέειν H. pro εἰ δ.) (hic addit καὶ ποιῆσαι καὶ τὰ μὴ ἄνυστα sic θ.) μήτε νοῆσαι, μήτε (μήτ' θ.) εἰπεῖν (hic addit μήτε ἰδεῖν θ.) μήτε ποιῆσαι vulg. — Il faut garder δέοι, mais du reste le ms. θ. fournit une excellente restitution." E cod. Marc. h. l. mihi excerptum est καὶ ειδεειν μήτε ποιῆσαι μήτε εἰπεῖν μήτε νοῆσαι καὶ ὅτι εὐχειρίη, unde nihil proficimus. — Etiam Marc. καὶ ᾗσι οὐδὲν ἔοικε.

καὶ τοῦ σώματος — ἀνάγκη γενέσθαι.] In his ἢ θερμὸν cod. θ. — Eundem ordinem vocabulorum, quem e V. notavi, ex E., K. notat Littréus. Cod. θ. habet ἢ ἰσχυρὸν, ut supra ἢ θερμόν. Totum membrum καὶ ὅ τι κακὸν γενόμενον ἀγαθὸν ποιέει in vulgata deëst, nempe Littréus in solo cod. θ. legit: καὶ ὅ τι κακὸν ἐπὶ κακῷ γενόμενον ἀγαθὸν ποιέει, quod ita scriptum in textum intulit, quum in vulg. deficeret. Mihi sic visum est: librarius sequens κακὸν ἐπὶ κακῷ huc traxit, quo facto parum congrua sententia nata est, quae emendari poterit ἐπὶ κακῷ omittendo. Sic demum apparet parallelismus inter hoc membrum et seq. καὶ ὅ τι κακὸν ἐπὶ κακῷ ἀνάγκη γενέσθαι, in quo γενέσθαι a Littréo e cod. θ. est datum pro vulg. γίνεσθαι.

Ταῦτα — ἐν τῇ ἀντιλογίῃ.] ταῦτ' ἐνθυμ. cod. θ.; idem simplex φυλάσσειν. — Porro ὅ τι ἂν δέ τις Littréus e libris tribus, idem autem in Marc. et V. legitur; vulgo in his δὴ pro δέ; equidem lectionem a Littréo receptam antiquam esse non credo; sed antiquam lectionem latere in vulgata, quae orta est ex καὶ ὅ τι ἂν δή τις, itaque καί de meo adscripsi. — Dein ὑποκρινομένου θ., Marc. — Vulgata καὶ ἢν πουλλὰ ἐόντα σμικρά tantum habet, suppleverunt Mack., Littr. intermedia inter prius ἐόντα et σμικρά e cod. Vienn.; — φυλάσσοντα δεῖ θ.; — ἐν τῇ ἀντιλογίῃ etiam Marc.

2. αἱ μὲν — ὑπερθερμαίνοντος.] γίνονται ἡμῖν ἅπασαι

τῶν μὲν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων ἀπό τε χολῆς καὶ φλέγματος, τῶν δὲ ἔξωθεν ἀπὸ πόνων καὶ τρωμάτων [1] καὶ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ὑπερθερμαίνοντος καὶ τοῦ ψυχροῦ [2] ὑπερψύχοντος καὶ τοῦ ξηροῦ [3] ὑπερξηραίνοντος καὶ τοῦ ὑγροῦ [4] ὑπερυγραίνοντος. Καὶ ἡ μὲν χολὴ καὶ τὸ φλέγμα γιγνομένοισί τε ξυγγίγνεται [5] καὶ ἔνι αἰεὶ ἐν τῷ σώματι ἢ πλέον ἢ ἔλασσον· τὰς δὲ νούσους [6] παρέχει, τὰς μὲν ἀπὸ σιτίων καὶ ποτῶν, τὰς δὲ ἀπὸ τοῦ θερμοῦ [7] ὑπερθερμαίνοντος καὶ ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ [8] ὑπερψύχοντος.

γ'. Ἀνάγκη δὲ τὰ τοιάδε ἔχει ὥστε γίγνεσθαι, ὁκόταν [9] γίγνηται· ἐν μὲν τοῖσι τρώμασι νεῦρα τὰ παχέα [10] τιτρωσκομένους χωλοῦσθαι καὶ τῶν μυῶν τὰς κεφαλὰς [11] καὶ μάλιστα τῶν ἐν τοῖσι μηροῖσι· ἀποθνήσκειν δὲ, ἤν τις ἐγκέφαλον τρωθῇ, ἢ ῥαχίτην μυελὸν, ἢ κοιλίην, ἢ ἧπαρ, ἢ φρένας, ἢ κύστιν, ἢ φλέβα αἱμόρροον, ἢ καρδίην· μὴ ἀποθνήσκειν δὲ τιτρωσκόμενον ἐν οἷσι ταῦτα τῶν μελέων μὴ ἐνείη, ἀλλὰ τούτων προσωτάτω ἐστί. Τῶν δὲ νοσημάτων τὰ τοιάδε ἔχει ἀνάγκας ὥστε ὑπ' αὐτῶν ἀπόλλυσθαι, ὅταν γένωνται· φθίσις, ὕδρωψ ὑποσαρκίδιος [12] καὶ γυναῖκα ὁκόταν ἔμβρυον ἔχουσαν περιπνευμονίη, ἢ καῦσος λάβῃ, ἢ πλευρῖτις, ἢ φρενῖτις, ἢ ἐρυσίπελας ἐν τῇσι ὑστέρῃσι γένηται. Ἐνδοιαστὰ δὲ [13] τὰ τοιάδε ἀπολλύναι τε καὶ μή· περιπνευμονίη, καῦσος, φρενῖτις, πλευρῖτις, κυνάγχη, σταφυλὴ, ἡπατῖτις, [14] σπληνῖτις, νεφρῖτις, δυσεντερίη, γυναικὶ

his, quae in corpore insunt, a bile et pituita; partim vero ex his, quae forinsecus obveniunt, a laboribus et vulneribus et a calido supra modum calefaciente et a frigido supra modum refrigerante et a sicco supra modum resiccante et ab humido plus aequo humectante. Ac bilis quidem et pituita una cum nobis nascuntur, et semper modo plus, modo minus in corpore insunt; morbos autem praebent partim ex cibis et potibus, partim a calido iusto plus calefaciente et a frigido supra modum refrigerante.

3. Haec autem cum fiunt ex necessitate accidunt: — in vulneribus quidem, si crassi nervi et musculorum capita, in femoribus praesertim, vulnus acceperint, claudicatio; — mors, si quis vulneratum habet cerebrum, aut spinalem medullam, aut ventriculum, aut iecur, aut septum transversum, aut vesicam, aut venam aliquam multum sanguinem effundentem, aut cor. Ex vulnere autem minime mori accidit, si his partibus vulnus acceptum non fuerit, sed ab his quam longissime absit. At hi morbi ex necessitate cum adsunt, mortem afferunt: tabes, aqua subter cutem, mulierem utero gerentem, si pulmonis inflammatio aut febris ardens prehenderit, aut morbus lateralis, aut phrenitis, aut si erysipelas in utero oriatur. Hi vero morbi dubium habent vitae exitum: pulmonis inflammatio, febris ardens, phrenitis, lateris dolor, angina, uva, iecoris et lienis affectus, renum morbus, intestinorum difficultas, in muliere sanguinis fluor.

[1] ἀλλὰ καὶ τοῦ θ. καὶ ὑπερθ. — [2] καὶ ὑπερψ. — [3] καὶ ὑπερξ. — [4] καὶ ὑπερυγρ. — [5] καὶ ἔστιν. — [6] παρέχεται. — [7] καὶ ὑπερθερμ. — [8] καὶ ὑπερψ. — [9] γένηται. — [10] τιτρωσκομένῃ ἀνάγκη χ. — [11] καί om. — [12] δὲ καί. — [13] τὰ τοιαῦτα. — [14] σπληνῖτις om.

cod. θ. — In καὶ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ὑπερθ. lectionem habemus Lindani, Mackii, Littréi e cod. θ. datam et quam Marc. fert pro vulg., quam e V. excerpsi. Simili modo καί ante ὑπερψύχ., ὑπερξηρ., et ὑπερυγρ. iidem omm. et in Marciano omittitur.

καὶ ἡ μὲν χολὴ — ὑπερψύχοντος.] καὶ ἔνι αἰεὶ ἐν est lectio cod. θ. a Littréo recepta pro vulg., quam e V. notavi, et Marc. habet. Idem ille liber παρέχει praebuit Littréo pro vulg. παρέχεται; quid hic praestet non discerno, Marc. vulgatum habet. — ἀπὸ θερμοῦ τοῦ et ἀπὸ ψυχροῦ τοῦ cod. G. apud Littréum, — unde ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ dedi pro ὑπὸ τοῦ ψ. vulgatae lectionis.

3. ἀνάγκη δὲ — προσωτάτω ἐστί.] Pro ὁκόταν cod. θ. ὅ τι ἂν; — γένηται cod. Serv. Foësii. — Vulgo ἀνάγκη χωλοῦσθαι, sed Littr. cum θ. om. ἀνάγκη. — Ante μάλιστα Littr. ex E. H. θ. adscripsit καί, quod Marc. etiam habet. Littr. ἀποθνήσκειν e θ. pro vulg. ἀποθνήσκει. — Idem cod. θ. ἢ κοιλίην, ἢ ἧπαρ, reliquorum nullo ἢ κοιλίην ferente, sed legitur Aph. 18. VI., itaque recipiendum esse putavi. — Ἀλλά ante τούτων προσωτάτω omm. Ald., codicum vis apud Littr.; in Marc. habetur; in V., ut in cod. Serv., scribitur ἀλλ' ἅ.

τῶν δὲ νοσ. — ὑστέρῃσι γένηται.] Ad ὅταν γένωνται e cod. θ. adnotat Littréus ὅτ' ἂν ἐπιγένηται ὕδρωπι φθίσις καὶ γυναῖκα. — Lind. [καὶ] ὕδρωψ.

ἐνδοιαστὰ — ῥόος αἱματώδης.] τὰ τοιάδε Mack., Littr., hic e libris tribus pro vulg., quam e V. notavi. — πλευρ. φρεν. cod. θ. — σπληνῖτις, ἡπατῖτις E. H. Marc. Pro

ῥόος αἱματώδης. Τὰ δὲ τοιάδε οὐ θανάσιμα, ἤν μή τι αὐτοῖσι προσγένηται· κέδματα, μελαγχολίη, ποδάγρη, ἰσχιὰς, τεινεσμὸς, τεταρταῖος, τριταῖος, στραγγουρίη, ὀφθαλμίη, λέπρη, λειχὴν, ἀρθρῖτις. Ἔμπηροι δὲ ἀπὸ τῶνδε γίγνονται· ἀπόπληκτοι μὲν χεῖρας καὶ πόδας, καὶ φωνῆς ἀκρατέες καὶ παραπλῆγες ὑπὸ μελαίνης χολῆς, χωλοὶ δὲ ὑπὸ ἰσχιάδων, ὄμματα δὲ πηροῦνται καὶ ἀκοὴν ὑπὸ φλέγματος καταστηρίξαντος. Μακρὰ δὲ τάδε ἀνάγκη εἶναι, φθίσιν, δυσεντερίην, ποδάγρην, κέδματα, φλέγμα [1] λευκὸν, ἰσχιάδα, στραγγουρίην, γεραιτέροισι δὲ νεφρῖτιν, γυναιξὶ δὲ ῥόον αἱματώδη, αἱμορροΐδας, σύριγγας. Καῦσος [2] δὲ, φρενῖτις, περιπνευμονίη, κυνάγχη, σταφυλὴ, πλευρῖτις, ταχέως κρίνει. Μεταπίπτει δὲ τάδε· πλευρῖτις ἐς καῦσον [3] καὶ φρενῖτις ἐς περιπνευμονίην· ἐκ δὲ περιπνευμονίης καῦσος οὐκ ἂν γένοιτο· ἐς δυσεντερίην τεινεσμός· ἐκ δὲ δυσεντερίης λειεντερίη· ἐκ δὲ λειεντερίης ὕδρωψ· [4] καὶ ἐκ λευκοῦ φλέγματος ὕδρωψ· ἐκ περιπνευμονίης δὲ καὶ πλευρίτιδος ἐμπύημα.

Isti vero minime letales, nisi quid ipsis accedat: diuturnae in articulos fluxiones, κέδματα Graece, melancholia, podagra, coxendicum affectus, crebra et inanis desidendi voluntas, quartana, tertiana, stranguria, lippitudo, lepra, impetigo, morbus articularis. Ab his autem parte aliqua corporis mutilantur: manuum quidem et pedum resolutione tentantur, vocis impotentia tenentur et leviter resolvuntur ab atra bile; — claudi ex morbo coxendicum evadunt; — oculis et auditione privantur pituita illuc incumbente. Longos autem hos esse necesse est: tabem, intestinorum difficultatem, podagram, diuturnas in articulos fluxiones, κέδματα dictas, pituitam albam, morbum coxarium, stranguriam: senibus vero renum dolorem, mulieribus fluorem sanguineum, haemorrhoïdes, fistulas. Febris vero ardens, phrenitis, pulmonum inflammatio, angina, uva, lateris dolor cito ad iudicationem perveniunt. Hi autem in alios transeunt, morbus lateralis in febrem ardentem et phrenitis in pulmonum inflammationem, ex pulmonis autem inflammatione febris ardens non fiet. Tenesmus in intestinorum difficultatem transit, quam consequitur levitas intestinorum. Ex intestinorum levitate et pituita alba in aquam intercutem transitus fit; ex pulmonis vero inflammatione et morbo laterali in thoracis suppurationem.

[1] λεπτόν. — [2] δέ om. — [3] καί om. — [4] καὶ ἐκ — ὕδρωψ om.

γυναικί duo codd. apud Littr. γυναιξί. — Lind. καὶ γυναικί habet.

τὰ δὲ τοιάδε — ἀρθρῖτις.] τούτοισι προσγίνονται Marc., θ., E., in quo al. m. vulg. restituitur.

ἔμπηροι δὲ — καταστηρίξαντος.] In vulgato ἔμπηροι δὲ πολλάκις ἀπὸ τῶνδε γίνονται πολλοί cum πολλάκις, tum πολλοί om. cod. Marc.; Littréus πολλάκις in H. omitti, sed alia m. restitui scribit, πολλοί vero deësse in θ. et H., in quorum hoc rursus restituitur. Mihi Marciani lectio vera est visa, πολλάκις et πολλοί esse emblemata aliena, quibus quis prudentius sententiam enunciare voluerit. — Dein καὶ χεῖρας καὶ πόδας θ. — πηροῦνται omm. Marc., θ., H., in quo alia m. rest.

μακρὰ δὲ — σύριγγας.] μακρὰ τὰ τοιάδε E. in m., Lind.; — φθόην cod. θ. — Idem γυναικί pro γυναιξί, quod autem nominativo hic effert aliquot nomina nullius momenti est.

καῦσος δὲ — κρίνει.] δέ Mack., Littr. e θ.; vulgo abest.

μεταπίπτει ——— ἐμπύημα.] Describam primum locum, quemadmodum ex librorum lectione eum constitueris: μεταπίπτει δὲ τάδε· ἐκ πλευρίτιδος ἐς καῦσον, καὶ ἐκ φρενίτιδος ἐς περιπνευμονίην· ἐκ δὲ περιπνευμονίης καῦσος οὐκ ἂν γένοιτο· ἐς δυσεντερίην τεινεσμός· ἐκ δὲ δυσεντερίης λειεντερίη· ἐκ δὲ λειεντερίης ἐς ὕδρωπα· καὶ ἐκ λευκοῦ φλέγματος ἐς ὕδρωπα, ἐκ περιπνευμονίης δὲ καὶ πλευρίτιδος ἐς ἔμπυον. — Lectionis varietas haec est: ἐκ δὲ περιπλευμονίης Marc.; τηνεσμὸς ἐς δυσεντερίην E. H. Marc.; — ἐκ δὲ δυσεντ. Lind., tres codd. apud Littr., Marc., pro vulg. ἀπὸ δὲ δυσεντ. — Ante ἐκ περιπν. in θ. om. καί. — E. H. Marc. ἐκ περιπλευμονίης δέ habent pro vulg. καὶ ἐκ περιπ.; illud recepi. — Verum h. l. pro ἐς δυσεντερίην — φλέγματος ἐς ὕδρωπα Littr. e θ. adnotat lectionem τηνεσμὸς ἐκ λιεντερίης· ἐκ δὲ λιεντερίης ἐς ὕδρωπα· καὶ σπληνὸς οἴδημα ἐς ὕδρωπα, quam lect. Mack. hoc modo citat: τεινεσμὸς ἐκ λιεντερίης, ἐκ δὲ λιεντερίης ἐς ὕδρωπα καὶ ἐκ λευκοῦ φλέγματος ἐς ὕδρωπα καὶ σπληνὸς οἴδημα ἐς ὕδρωπα. Praeterea in cod. H. post ὕδρωπα in marg. alia m. καὶ σπλὴν οἰδίσκεται. Ex his nihil recepit Littréus, neque ego recipio, mihi καὶ σπληνὸς οἴδημα ἐς ὕδρωπα in cod. θ. lectione, qualem Littr. tradidit, emblema alienum esse videtur. Tandem ex vulg. καὶ ἐκ περιπν. cod. θ. om. καί,

δ'. Ταῦτα δ' ἐπὶ κακοῖσι ἀνάγκη κακὰ γίγνεσθαι· ῥῖγος ἢν [1] λάβῃ, πῦρ ἐπιλαμβάνειν· καὶ νεῦρον ἢν διακοπῇ, [2] σπασμὸν, καὶ μήτε ξυμφῦναι διακοπὲν [3] ἐπιφλεγμῆναί τε ἰσχυρῶς· καὶ ἢν ὁ ἐγκέφαλος σεισθῇ τε καὶ πονέσῃ πληγέντος, ἄφωνον παραχρῆμα γενέσθαι ἀνάγκη καὶ μήτε ὁρᾶν, μήτε ἀκούειν· ἢν δὲ τρωθῇ, πυρετόν τε [4] ἐπιγενέσθαι καὶ χολῆς ἔμετον καὶ ἀπόπληκτόν τι τοῦ σώματος γενέσθαι καὶ ἀπολέσθαι· ἐπίπλοον δὲ ἢν ἐκπέσῃ, ἀνάγκη ἀποσαπῆναι, καὶ ἢν αἷμα ἐκ τρώματος ἢ φλεβὸς ῥυῇ ἐς τὴν ἄνω κοιλίην, ἀνάγκη πῦον γενέσθαι.

ε'. Καιροὶ δὲ, τὸ μὲν καθάπαξ εἰπεῖν, πολλοί τέ εἰσι [5] ἐπὶ τῇ τέχνῃ καὶ παντοῖοι, ὥσπερ καὶ τὰ νοσήματα καὶ τὰ παθήματα καὶ τούτων [6] αἱ θεραπεῖαι. Εἰσὶ δὲ ὀξύτατοι μὲν, ὅσοισι ἢ ἐκψυχοῦσι δεῖ τι ὠφελῆσαι, ἢ οὐρῆσαι, ἢ ἀποπατῆσαι μὴ δυναμένοισι, ἢ πνιγομένοισι, ἢ γυναῖκα τίκτουσαν, ἢ ἐκτιτρωσκομένην ἀπαλλάξαι, ἢ ὅσα τοιαῦτά ἐστι. Καὶ οὗτοι μὲν [7] οἱ καιροὶ ὀξέες καὶ οὐκ ἀρκέει ὀλίγῳ ὕστερον· ἀπόλλυνται γὰρ οἱ πολλοὶ ὀλίγῳ ὕστερον. Ὁ μέντοι καιρός [8] ἐστι, ἐπὴν πάθῃ τι τούτων [9] ὤνθρωπος, — ὅ τι ἂν τινα πρὸ τοῦ τὴν ψυχὴν [10] μεθιέναι

4. Haec vero mala malis supervenire necesse est: si rigor corripuerit, calorem igneum succedere et nervo praeciso convulsionem, discissumque nervum minime coalescere et vehementer inflammari. Et si cerebrum tum concussum fuerit, tum ex plaga doluerit, aegrum illico voce deficere, neque videre, neque audire; sin vulneratum fuerit, febrim et bilis vomitionem succedere corporisque partem aliquam resolutam fieri aegrumque perire. Omentum vero si procidat ut putrefiat necesse est et si sanguis ex vulnere, aut vena in superiorem ventrem fluxerit, id in pus verti necesse est.

5. Opportunitates autem, ut semel dicam, multae sunt in arte et variae, velut et morbi et affectiones eorumque curationes. Ac celerrimae quidem sunt, quibus aut animo deficientibus opitulari licet, aut qui neque urinam, neque stercus reddere possunt, aut qui suffocantur, aut mulierem parientem aut abortum facientem liberare, aut quae sunt eiusmodi. Ac hae quidem opportunitates sunt celeres; neque confert paulo post, cum plerique paulo post moriantur. Opportunitas autem, cum tale quid homini accidit, haec est, — quodcumque aliquem iuverit, antequam animum emittat, id in

[1] λαμβάνει — tum πῦρ ἐπιλ. om. — [2] σπασμὸν ποιεῖ. — [3] φλεγμῆναι. — [4] γενέσθαι. — [5] ἐπί. — [6] αἱ om. — [7] οἱ καιροί om. — [8] ἐστι om. — [9] ὁ ἄ. — [10] μεθιέναι λαβὼν ὠφελιθῇ τοῦτο ἐπὰν ἐν κ. λάβῃ ὠφελεῖται.

et E. H. legunt ἐκ περιπλευμ. δέ, quos sequor. Sed operae pretium est parum aptam dictionem notare ἐκ περιπν. δὲ καὶ πλευρίτιδος ἐς ἔμπυον; nempe ἔμπυος aeger est, itaque ἐμπύημα congruit, non ἔμπυον. Quin si respicias iam ab initio inde, i. e. a verbis μεταπίπτει δὲ τάδε, structuram sequentium in textu descripto e libris, qualem adnotationis principio dedi, vides consecutionem membrorum ineptam esse: itaque eam mutavi, nam oratio in reliquis partibus capituli non est tam prava, ut non librariis tribuenda videatur huius loci structurae perturbatio.

4. ταῦτα δὲ — μήτε ἀκούειν.] Cett. τὰ δὲ ἐπί, de meo ταῦτα δ' ἐπὶ scripsi; ἐπιλαβεῖν Littr. e θ. pro vulg. ἐπιλαμβάνει. Vulgo σπασμὸν ποιεῖ, sed ποιεῖ om. Littr. cum H., in quo al. m. restituitur, omittit etiam Marc. — Cod. θ. om. σπασμὸν ποιεῖ καί; idem om. διακοπέν et Littréo praebuit ἐπιφλεγμ. pro vulg., quam e V. notavi. Lind.: φλεγμῆναι δὲ ἰσχ. fortasse de suo. Articulum ante ἐγκεφ. om. θ. et σεισθῇ καὶ πονήσῃ habet. Cod. idem θ. ἀνάγκη γενέσθαι habet et ὁρῆν, quod Littr. dedit.

ἢν δὲ τρωθῇ — πῦον γενέσθαι.] πυρετὸν ἐπιγ. cod. θ.; — καί ante ἀποπλ. om. E.; — ἐπίπλοον ἢν ἐκπ. θ., Marc., H., sed in hoc δέ rest. al. m. — Pro καὶ ἢν cod. θ. κἢν; — in cod. E. θ. πῦον, item in H. al. m., — vulgo πῦος, quae forma saepius in codd. in hoc libro de morbis recurrit; sed ego fidem ei denego: non credo πῦος, cuius genitivus πύεος esse deberet, nam neutrius generis sit oportet, usurpatum fuisse: primo enim plerisque locis forma πῦον in hoc scripto reperitur, tum alios casus praeter accusativum πῦος frustra quaero; saltem locis exceptis ubi manifesto lectio falsa est; uti vulgatum πρὸς τοῦ πύους § 15. sub fiuem, ubi πρὸς τὸ πῦον e cod. θ. reposuit Littr. —; itaque librariorum solito errore quodam terminationes ον et ος confusae sunt. Tandem moneo me et ante ἀποσαπῆναι et ante πῦον delevisse τοῦτο, quod emblema alienum est.

5. καιροὶ δὲ — αἱ θεραπεῖαι.] ἐν τῇ τέχνῃ Mack., Littr. e cod. θ., sed ἐπὶ τῇ τ. vulgatae antiquam lect. refert. Docet Hesod. Op. et dies vs. 692:

μέτρα φυλάσσεσθαι· καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Articulum ante θεραπεῖαι Mack., Littr. e θ.. etiam H. ab al. m. adscriptum habet.

εἰσὶ δὲ — τοιαῦτά ἐστι.] De meo tum h. l. tum § 18. ἐκψυχοῦσι scripsi, ἐκψύχουσι etiam Marc., Voss.; vulgo τιτρωσκομένην — τρωσκομένην cod. θ. — de meo ἐκτιτρωσκομένην dedi, sicuti § 8., ἐξέτρωσε τὸ ἔμβρυον legitur.

καὶ οὗτοι — ὕστερον.] οἱ καιροί Mack.. Littr. e θ.; vulgo om. — Lind. solum οὗτοι μὲν ὀξέες. — Cod. Corn. apud Mack. ἀρκέσει, item Marcianus.

ὁ μέντοι καιρὸς — ὠφέλησε.] Quod e V. abesse ἐστι

ὠφελήσῃ, τοῦτο ἐν καιρῷ ὠφέλησε. Ἔστι μὲν οὖν σχεδόν τι οὗτος ὁ καιρὸς καὶ ἐν τοῖσι ἄλλοισι νοσήμασι· αἰεὶ γὰρ ἐν ᾧ ἄν τις ὠφελήσῃ [1] ἐν καιρῷ ὠφέλησε. Ὁκόσα δὲ τῶν νοσημάτων ἢ τρωμάτων μὴ ἐς θάνατον φέρει, ἀλλὰ καιριά ἐστι, καὶ ὀδύναι τε γίγνονται ἐν αὐτοῖσι καὶ οἷά τέ ἐστι, ἤν τις ὀρθῶς θεραπεύῃ, παύσασθαι, τούτοισι [2] ἀρκέουσι γιγνόμεναι [3] αἱ ὠφέλειαι ἀπὸ τοῦ ἰητροῦ ὅταν γένωνται· καὶ γὰρ καὶ μὴ παρεόντος τοῦ ἰητροῦ ἐπαύσατο ἄν. Ἕτερα δὲ νοσήματά ἐστι, οἷσι καιρός ἐστι θεραπεύεσθαι [4] τὸ πρωῒ τῆς ἡμέρης, διαφέρει δὲ οὐδὲν ἢ πάνυ πρωῒ, ἢ ὀλίγῳ ὕστερον· ἕτερα δὲ νοσήματά ἐστι, οἷσι καιρὸς θεραπευθῆναι ἅπαξ τῆς ἡμέρης, καὶ ὁπηνίκα γε οὐδὲν διαφέρει· ἕτερα δὲ διὰ [5] τρίτης, ἢ τετάρτης ἡμέρης· καὶ ἕτερα ἅπαξ τοῦ μηνός· καὶ ἕτερά γε διὰ τριῶν μηνῶν, καὶ τοῦ τρίτου ἢ ἱσταμένου ἢ φθίνοντος οὐδὲν διαφέρει· τοιοῦτοι [6] οἱ καιροί εἰσι [7] ἐνίοισι καὶ ἀκρίβειαν οὐκ ἔχουσι ἄλλην ἢ [8] ταύτην. Ἀκαιρίη δέ ἐστι τὰ τοιάδε· ὅσα μὲν πρωῒ δεῖ θεραπεύεσθαι, ἢν μεσημβρίῃ θεραπεύηται, [9] ἀκαίρως θεραπεύεται· ἀκαίρως δὲ ταύτῃ, [10] ἐπεὶ ὅσα τάχα ῥοπὴν ἴσχει ἐς

tempore iuvit. Est igitur haec fere opportunitas etiam in aliis morbis; semper enim quocumque tempore quis auxilium attulerit, opportune illud attulit. Qui vero morbi aut vulnera minime mortem afferunt, sed periculo sunt obnoxia et dolores habent, possunt tamen si quis recte curaverit, sedari; his autem sufficiunt auxilia a medico adlata quando adferuntur; etenim non praesente medico etiam sanantur. Sunt autem alii morbi, qui opportune matutino diei tempore curantur, nihilque refert an summo mane, an paulo posterius. Alii vero morbi semel die opportune curantur, neque refert quando id fiat; quidam etiam tertio quoque, aut quarto die; quidam etiam semel mense et alii quidem tertio quoque mense, neque refert an tertio ineunte aut desinente id fiat. Tales nonnullis sunt opportunitates, neque aliam quamdam requirunt exquisitam diligentiam, nisi hanc. Temporis autem inopportunitatem habent alia: quae mane curanda sunt, si meridie curentur, intempestive curantur; intempestive autem hac de causa fiunt, quia quae cito in peius vertuntur propter intempestivam curationem sive meridie, sive vespere, sive noctu curentur, intempestive

[1] ἐν κ. ὠφελ. om. — [2] οὐκ ἀρκ. — [3] αἱ om. — et mox τοῦ bis. — [4] τῷ. — [5] τριτ. ἡμ. ἢ τετ. — [6] δὲ οἱ κ. — [7] ἐν οἷσι. — [8] τήνδε. — [9] ἀκ. θεραπ. om. — [10] ἐπὶ ῥώμην ἴσχει.

notavi, idem in pluribus codd. vidit Littr.; τι ex L. θ. Littr., mihi idem V. praebet. ὤνθρ. Littr. e θ. pro vulg. ὁ. ἄ. — Littr. ὅτι ἄν τις e cod. θ., idemque in V. lego; vulgo ἅ τι ἤν τις; — equidem de meo τινα dedi; nempe si τις serves, constare non potest utroque loco infra ὠφελήσῃ et ὠφέλησε, saltem ita nascitur periodus parum congrua. Ego μεθιέναι vulgatae servo, Littr. e θ. dedit μεθεῖναι. Dein ὠφελήσῃ edd. antt., mss. pleraque, etiam Marc., ὠφεληθῇ vulg. — Quod autem λαβὼν ὠφεληθῇ e Q.′ adnotat Littréus, cf. Vossiani lect.; — τοὔθ' ἅπαν Littr. e θ., τοῦτο πᾶν K., vulgatam e V. notavi; equidem illud ἅπαν omisi, nam ex ἐπάν vulgatae natum videtur, ipsum autem ἐπάν non est nisi otiosa repetitio eiusdem ἐπήν s. ἐπάν. quod paulo ante occurrit. — λάβῃ post ἐν καιρῷ, quod vulg. habet, om. Littr. cum multis codd., neque Marc. habet; — in fine periodi ὠφέλησε Littr. e θ. pro vulg. ὠφελεῖται, quod etiam Marc. fert. — Si mss. lectt. reputes, videntur duae fuisse lectt., altera, quam exhibui, altera ὅ τι ἄν τις πρὸ τοῦ τὴν ψυχὴν μεθιέναι ὠφεληθῇ, τοῦτο ἐν καιρῷ ὠφελεῖτο. Vix discerno, quid praestet.

ἔστι μὲν οὖν — ἐν καιρῷ ὠφέλησε.] Pro ἐν ᾧ ἄν τις cod. θ. ὅταν τις. Ald. et multi libri apud Littr. ἐν ᾧ εἴ τις.

ὁκόσα δὲ — ἐπαύσατο ἄν.] καὶ ὀδύναι τε γίγνονται scripsi de meo, ceteris solum ὀδύναι τε γίνονται habentibus. Pro τε γίνονται cod. θ. δ' ἐνγίνονται. — Littr. καὶ οἷά τέ ἐστι dedit ex E., H., θ., idemque V. et Marc. habent, pro vulg. ἀλλ' οἷά τέ ἐστι. — Vulgo θεραπεύσῃ, sed H. θ. Marc. θεραπεύῃ, — cod. E. Littréi εἰ — θεραπεύει. — Cod. θ. παύεσθαι. — Libri δὲ οὐκ ἀρκέουσι, negationem iure delevit Littr., equidem δέ etiam reieci, quo iam facile caremus h. l. Articulum ante ὠφέλειαι cod. H. Littréo praebuit et fert Marc. — E θ. scripsi γένωνται pro vulgato praesente et καὶ γὰρ καὶ μή, ubi vulgo alterum καί abest. Articulus ante ἰητροῦ abesse solet, sed Mack., Littr. e θ. adposuerunt; fert etiam Marc.

ἕτερα δὲ νοσήματα — ἄλλην ἢ ταύτην.] ἕτερα δ' ἐστι νοσ. θ.; — τῷ πρωῒ E., H., Marc., δουθὲν ἢ πρωΐ e θ. adnotat Littr. — Pro ὁπηνίκα γε Lind. ὁπ. δέ. cod. θ. ὁπ. δ'. — Marc. γε fert. Lectionem Vossiani τριτ. ἡμ. ἢ τετ. e θ. adn. Littr. — Dein καὶ ἕτερά γε ἅπαξ θ., Mack., sed tum paulo post γε omm.; ἢ καὶ ἕτερα διὰ τριῶν E.; τοῦ δὲ τρίτου Lind., ἢ ἱσταμ. dedi ex E. H. Marc., cett ἤ omm. h. l.; — τοιοῦτοι δὲ οἱ κ. vulgo, sed δέ cum θ. om. Littr.; ἐνίοισι θ., Littr. pro vulg., quam e V. notavi. Vulgo ἀκριβίην, multi libri et Littr. ἀκριβείην, quod Marc. etiam fert; de meo mutavi; tandem ἢ τήνδε cod. Serv. apud Foës.

ἀκαιρίη δὲ — θεραπεύεται.] — ἀκ. δὲ τὰ τ. cod. θ. Post θεραπεύηται Mack. Littr., quos sequor, e θ. receperunt ἀκαίρως θεραπεύεται. Ceterum h. l. insignem corruptelam h. l. sustulit feliciter Littréus vocabula transponendo, nam

τὸ κάκιον διὰ τὴν [1] μὴ ἐν καιρῷ θεραπείην, ἤν τε μεσημβρίης, ἤν τε ὀψὲ, ἤν τε τῆς νυκτὸς θεραπεύηται, ἀκαίρως θεραπεύεται· καὶ ἢν τοῦ ἦρος δέῃ θεραπευθῆναι, [2] θεραπεύηται δὲ χειμῶνος, ἢ τοῦ μὲν χειμῶνος δέῃ, τοῦ θέρεος δὲ θεραπεύηται· ἢ ὅ τι ἤδη [3] δεῖ θεραπεύεσθαι, τοῦτο [4] ἀναβάλληται, ἢ ὅ τι ἀναβάλλεσθαι δεῖ, τοῦτ' ἤδη θεραπεύηται· τὰ τοιαῦτα ἀκαίρως θεραπεύεται.

curantur. Item si quae vere curari debent, hieme curentur, et quae hieme curanda sunt, aestate curentur; aut si quid statim curari oporteat, id differatur, vel differri debeat et statim curetur. Talia extra tempus opportunum curantur.

ς'. Ὀρθῶς δὲ ἐν αὐτῇ καὶ οὐκ ὀρθῶς τὰ τοιάδε· οὐκ ὀρθῶς μὲν τήν τε νοῦσον [5] ἑτέρην ἐοῦσαν ἑτέρην φάναι εἶναι, καὶ μεγάλην ἐοῦσαν σμικρὴν [6] φάναι εἶναι, καὶ σμικρὴν ἐοῦσαν μεγάλην, καὶ περιεσόμενον μὴ φάναι περιέσεσθαι, καὶ μέλλοντα ἀπολεῖσθαι μὴ φάναι ἀπολεῖσθαι, καὶ ἔμπυον ἐόντα μὴ γιγνώσκειν, μηδὲ νούσου μεγάλης τρεφομένης ἐν τῷ σώματι γιγνώσκειν, καὶ φαρμάκου δεόμενον ὁκοίου του δεῖ μὴ γιγνώσκειν· καὶ τὰ δυνατὰ μὴ [7] ἐξιᾶσθαι καὶ τὰ ἀδύνατα φάναι [8] ἐξιήσεσθαι. Ταῦτα μὲν οὖν ἐστι κατὰ γνώμην οὐκ ὀρθῶς· κατὰ δὲ χειρουργίην τάδε· πῦον ἐν ἕλκεϊ ἐνεὸν ἢ ἐν φύματι μὴ γιγνώσκειν καὶ τὰ κατήγματα καὶ τὰ ἐκπτώματα μὴ γιγνώσκειν, καὶ μηλῶντα [9] κατὰ κεφαλὴν μὴ γιγνώσκειν, εἰ τὸ ὀστέον κατέηγε, μηδ' ἐς κύστιν αὐλίσκον καθιέντα δύνασθαι καθιέναι, μηδὲ λίθου ἐν κύστι ἐνεόντος γιγνώσκειν, μηδ' ἔμπυον ἐόντα διασείοντα γιγνώσκειν καὶ τάμνοντα ἢ καίοντα ἐλλείπειν ἢ τοῦ βάθεος, ἢ τοῦ μήκεος· ἢ [10] καίειν τε καὶ τάμνειν ἃ

6. In arte autem ista recte vel non recte fiunt: si cum alius morbus exsistat, alium esse dicas, si cum magnus sit parvum, et si cum parvus sit, magnum pronuncies, et eum qui superstes futurus est superstitem non futurum affirmare, neque eum, qui periturus est, periturum dicere, et eum, qui suppuratus est, non cognoscere, neque nosse si magnus in corpore morbus fiat, et si quis medicamine indigeat, nescire quo illi opus sit, et quae sanari possunt, non sanare, et quae non possunt sanatu-rum te esse affirmare. Atque haec quidem non recte mentis consilio fiunt. Ista vero malam habent manuum tractationem, pus, quod in ulcere aut tuberculo inest, non cognoscere, ossa fracta et quae suis sedibus excesserunt, non nosse, capitis os specillo admoto fractumne sit, non nosse, neque fistulam in vesicam immittentem id perficere posse, neque calculum in vesica neque pus thorace collectum ex concussione nosse, et urendo aut secando fundum aut latitudinem non attingere, et urere aut secare

[1] οὐκ ἐν κ. θ. ὅσα δὲ ἐς τάχα. ἤντε μεσημβρίης. — [2] θεραπεύοιτο et δέοι. — [3] δεῖ om. — [4] δὲ ἀναβάλληται. — [5] ἑτέρην οὖσαν, ἑτέρην φανέειν καὶ μεγ. — [6] φανέειν καὶ σμ. — [7] ἐξιῆσθαι. — [8] ἐξιήσεσθαι. — [9] κατά om. — [10] τέμνειν τε καὶ καίειν.

vulg. fert: ἀκαίρως δὲ ταύτῃ ἐπεὶ ῥοπὴν ἴσχει ἐς τὸ κάκιον διὰ τὴν μὴ ἐν καιρῷ θεραπείην· ὅσα δὲ ἐς τάχα ἢν δὲ μεσημβρίης, quod sensu cassum. — Porro ἤν τ' ὀψὲ τῆς νυκτός cod. θ.; — tum δέῃ, θεραπεύηται et iterum δέῃ e cod. θ. Littr., ubi vulg. optativum habet. Idem liber τοῦ δὲ θέρεος. — Vulg. τοῦτο δὲ ἀναβ., sed Littr. cum θ. δέ om.; tandem τοῦτο ἤδη E. H.

6. ὀρθῶς — ἐξιήσεσθαι.] φάναι εἶναι, quod e θ. dederunt Mack., Littr. in ceteris libris in φανέειν abiit, tum h. l., tum paulo post. Ionismum σμικρήν etiam Marc. habet. Vulgata: καὶ φαρμάκου δεόμενον ἢ πότου τοῦ δεῖ μὴ γινώσκειν. In hac lect. θ. om. ἤ. —, tum ποίου pro πότου ferunt Ald., codd. 5. Littréi; τοιούτου habet K., ὁκοίου H. al. m., tum in eo seq. τοῦ al. m. obliteratum est: Lind. οὗ pro τοῦ. Cod. θ. ὁποίου του δει (sic) legit. E Marc. excerptum lego: ἢ πύου τοῦ δεῖ μὴ γινώσκειν. — Littréus dedit καὶ φαρμάκου δεόμενον ὁκοιουοῦν δὴ μὴ γιν. — Mihi in Marciani lectione latere videtur ὁποίου του δεῖ, quod θ. re ipsa fert et in quo του est pro τινός. — Hanc lect. veram esse puto, sed tuto e correctione in H. ὁκοίου dare licebit — Cod. θ. ἐξιᾶσθαι. Ante φάναι ἐξιήσ. quatuor mss. Littréi μή, unus H. μέν; pro futuro vero ἐξιῆσθαι libri septem. In Voss. μηδὲ νούσου — μὴ γιγνώσκειν omissum est.

ταῦτα μὲν οὖν — ἃ οὐ χρή.] ἐστι E. H. θ., Littr. Marcianus, vulgo εἰσί, quod V. etiam fert. — Ionice χειρουργίην etiam Marc. — Praepositionem ante ἕλκει omm. θ. H., sed in hoc al. m. rest. — Cod. θ. habet ἐπεπτωκότα i. e. ἐκπεπτ. — Littréus κατά ante κεφ. e solo cod. θ. — Idem liber ἐνεόντος ἐν κ. — Marc. etiam ἐλλείπειν pro vulg. ἐκλ. — Unus J. ἢ τέμνειν τε καὶ καίειν.

οὐ χρή. Καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ὀρθῶς· ὀρθῶς δὲ, τά τε νοσήματα γιγνώσκειν ἅ τέ ἐστι καὶ ἀφ' ὅτων, καὶ τὰ μακρὰ αὐτῶν καὶ τὰ βραχέα, καὶ τὰ θανάσιμα καὶ τὰ μὴ θανάσιμα, καὶ τὰ μεταπίπτοντα, καὶ τὰ αὐξανόμενα καὶ τὰ μαραινόμενα, καὶ τὰ μεγάλα καὶ τὰ σμικρὰ, καὶ θεραπεύοντα τὰ μὲν ἀνυστὰ ἐκθεραπεύειν, τὰ δὲ μὴ ἀνυστὰ εἰδέναι, [1]διότι οὐκ ἀνυστὰ, καὶ θεραπεύοντα τοὺς τὰ τοιαῦτα ἔχοντας ὠφελέειν ἀπὸ τῆς θεραπείης ἐς τὸ ἀνυστόν. Τὰ δὲ προσφερόμενα τοῖσι νοσέουσι ὧδε χρὴ φυλάσσειν τά τε ὀρθῶς καὶ τὰ μὴ ὀρθῶς· ἤν τις ἃ δεῖ ξηραίνειν, ὑγραίνῃ, ἢ ἃ δεῖ ὑγραίνειν ξηραίνῃ, ἢ εἰ παχύνειν δέοι, μὴ προσφέρῃ ἀφ' ὧν δεῖ παχύνειν, ἢ ἃ δεῖ λεπτύνειν, μὴ λεπτύνῃ, ἢ ψύχειν μὴ [2]ψύχῃ, ἢ θερμαίνειν μὴ θερμαίνῃ, ἢ σήπειν μὴ σήπῃ, καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τούτοισι.

quae non oportet. Et haec quidem non recte fiunt, ista autem recte: si quis morbos quinam sint et ex quibus oriantur cognoscat et quinam ex his longi, quinam breves et qui letales, et qui minime letales, qui in alios transeant, qui increscant, quinam emarcescant, qui magni, qui parvi, et inter curandum eos curare, qui curari possunt, eos vero, qui curari non possunt, novisse quare curari nequeant et cum eos curas, qui talibus morbis affecti sint, eos curatione adiuvare quoad eius fieri potest. At quae aegrotantibus offeruntur, ea sic observare oportet rectene an non recte fiant: si quis quae siccari oportet, humectet, vel quae humectare oportet siccet, aut si incrassare oporteat, non exhibeat ea quibus incrassare oportet, aut quae attenuanda non attenuet, aut refrigeranda non refrigeret, aut calefacienda non calefaciat, aut putrefacienda non putrefaciat et reliqua secundum eandem rationem atque haec.

ζ'. Τὰ δὲ τοιάδε ἀνθρώποισι ἀπὸ [3]ταυτομάτου ἐν τῇσι νούσοισι [4]γίγνεται καὶ ἀγαθὰ καὶ κακά· πυρέσσοντι μὲν καὶ χολῶντι ἐν καιρῷ σκεδασθεῖσα ἔξω ἡ χολὴ, ἀγαθόν· πρὸς ἕν δέ τι τοῦ σώματος προσπεσοῦσα, κακόν. Κοιλίη ταραχθεῖσα ὑπὸ πλειρίτιδος ἐχομένῳ [5]ἢ περιπνευμονίης, ἢ ἐμπύῳ ἐόντι, κακόν· πυρέσσοντι δὲ ἢ τρῶμα τετρωμένῳ κοιλίη ἀποξηρανθεῖσα, κακόν· ὑφύδρῳ καὶ σπληνώδεϊ [6]καὶ ὑπὸ λευκοῦ φλέγματος ἐχο-

7. Haec autem in morbis tum bona tum mala sua sponte hominibus eveniunt. Febricitanti quidem et bilioso, si bilis suo tempore extra dispersa fuerit, bono est; sin in unam aliquam corporis partem incumbat, malo est. In morbo laterali, aut pulmonis inflammatione detento aut suppuratum thoracem habente alvus perturbata malo est. Febricitanti vero aut accepto vulnere alvus resiccata malum denunciat. Subaquoso et lienoso albaque pituita detento

[1] ὅτι. — [2] ψύχων. — [3] τοῦ αὐτομ. — [4] γίνονται τά τε κακὰ καὶ τὰ ἀγ. — [5] ἢ περιπν. om. — [6] καί om.

καὶ ταῦτα μὲν — ἐς τὸ ἀνυστόν.] ἀφ' ὧν H. al. m.; ἀφ' ὧν ἐστι cod. θ. — Simplex θεραπεύειν pro ἐκθεραπ. quatuor libri Littréi. Pro διότι etiam cod. Serv. Foësii ὅτι. — H., Marcianus: θεραπηΐης.

τὰ δὲ προσφερόμενα — τὸν αὐτὸν λόγον τούτοισι.] ἢ — ξηραίνῃ Mack., Littr. e θ., cett. omm. — Vulgo ἢ παχύνειν δέῃ, sed θ. ἢ ἃ. π. δέῃ; — hoc exhibuit Littr.; nisi quod δέοι ex E. scripsit, quod mihi V. praebet. Sane vero illud ἃ in cod. θ. coniectura librarii invectum videtur et malo εἰ cum optat. scribere quam ἃ sive cum opt. sive cum subiunctivo; quippe melius εἰ quadrat cum seqq. — Codd. ψύχων, cum Littr. infinitivum dedi. Pro θερμαίνειν, σήπειν codd. θερμαίνων, σήπων habere adnotat Littr.; equidem in V. utroque loco infinitivum lego.

7. τὰ δὲ τοιάδε — προσπεσοῦσα κακόν.] ἀπὸ τοῦ αὐτομ. H. θ. Marc., ut Voss.; — γίνεται καὶ ἀγ. καὶ κακά Littr. cum θ., vulgatam e V. notavi, sed in hac ipsa γίνεται ferunt H., J., Marc. — Cod. θ. om. ἐν καιρῷ. — Iam vero in libris mss. et editis inter ἀγαθόν et πρὸς ἓν δέ τι intermedia sunt haec: ὑπὸ τὸ δέρμα (hic δέ habet vulg., sed omisit Littr. cum θ.) κεχυμένη καὶ ἐσκεδασμένη καὶ (nempe καί h. l. e cod. θ. Littr., sed vulgo abest) εὐπετεστέρη (sic θ. Mack., Littr. εὐπετεστέρα vulg.) ἔχειν τε (τε om. Voss.) τῷ ἔχοντι καὶ τῷ ἰωμένῳ ἴῆσθαι (ἴᾶσθαι θ.) κεχυμένη δὲ καὶ ἐσκεδασμένη. Primum dicam postrema κεχυμένη δὲ καὶ ἐσκεδασμένη vitiose e superioribus esse repetita, nec quidquam cum seqq. commune habere, nec cum superioribus. Reliqua vero non sunt, nisi scholion ad σκεδασθεῖσα ἔξω ἡ χολὴ, ἀγαθόν. Nimirum adposuit aliquis: ὑπὸ τὸ δέρμα κεχυμένη καὶ ἐσκεδασμένη εὐπετεστέρα ἔχειν τε τῷ ἔχοντι καὶ τῷ ἰωμένῳ ἴᾶσθαι. Itaque hoc scholio deleto ἓν δέ τι scripsi, ceteris δέ non habentibus. Nunc demum parallelismus inter utrumque loci membrum elucet.

κοιλίη ταραχθεῖσα — ἀγαθόν.) Pro τετρωμένῳ H. al. m. ἐσχηκότι, seq. κοιλίη om. θ. — Lind. ὑφύδρῳ δὲ καὶ σπλ. — E., H. Q.' Marc., Mack., Littr. καὶ ὑπὸ λ. φλ., vulgo καί abest; Lind. [ἢ] suppleverat.

μένῳ ταραχθεῖσα ἡ κοιλίη ἰσχυρῶς, ἀγαθόν. Ἐρυσίπελας ἢν ἔξω κατακεχυμένον ἔσω[1] τράπηται, κακόν· ἢν δ' ἔσω κατακεχυμένον ἔξω τράπηται, ἀγαθόν. Διαρροίῃ δὲ ἐχομένῳ ἰσχυρῇ ἔμετος γενόμενος, ἀγαθόν. Γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ τὰ καταμήνια [2]ῥαγῆναι, ἀγαθόν· ὑπὸ ῥόου δὲ πιεζομένῃ ἐς τὰς ῥῖνας, ἢ ἐς τὸ στόμα μεταπεσεῖν τὸν ῥόον, ἀγαθόν. Γυναικὶ ὑπὸ σπασμοῦ [3]ἐχομένῃ ἐκ τόκου πυρετὸν ἐπιγενέσθαι, ἀγαθόν· καὶ τετάνου ἔχοντος καὶ σπασμοῦ, πῦρ ἐπιγενέσθαι, ἀγαθόν. Τὰ τοιαῦτα δι' οὐδεμίαν οὔτε ἀμαθίην, οὔτε σοφίην ἰητρῶν γίγνεταί τε καὶ οὐ γίγνεται, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου καὶ ἐπιτυχίῃ, [4]καὶ γενόμενά τε ὠφελέει, ἢ βλάπτει, καὶ οὐ γενόμενα ὠφελέει, ἢ βλάπτει κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον.

alvus vehementer perturbata bono est. Si erysipelas foras diffusum intro vertatur, malum, si vero intus effusum foras vertatur, bonum. Vehementi alvi profluvio detento succedens vomitus bono est. Mulieri sanguinem vomenti profluvium menstruum erumpere, bonum. Ei autem, quae fluore muliebri urgetur, ad nares aut os fluorem transire bono est. Mulieri ex partu convulsione detentae si febris succedat bono est; et distentio aut convulsio si detineat febrem supervenire bonum. Haec eiusmodi ex nulla medicorum inscitia, neque scientia fiunt, sed cum sponte et bona fortuna accidunt iuvant aut nocent, et cum non fiunt eadem ratione iuvant, aut nocent.

η'. Ἐπιτυχίῃ δὲ τὰ τοιάδε οἱ ἰητροὶ ποιέουσι ἐν τῇ θεραπείῃ ἀγαθά· ἄνω φάρμακον δόντες καθαίρουσι καὶ ἄνω καὶ κάτω καλῶς· καὶ [5]γυναικὶ φάρμακον δόντες κάτω χολῆς ἢ φλέγματος, ἐπιμήνια οὐ γενόμενα κατέρρηξαν· καὶ σπλῆνα ἔμπυον ἔχοντι κάτω φάρμακον δόντες, ὥστε χολὴν καὶ φλέγμα καθῆραι, πῦον κάτω ἐκάθηραν [6]ἐκ τοῦ σπληνὸς καὶ ἀπήλλαξαν τῆς νούσου· καὶ λιθιῶντι φάρμακον δόντες, τὸν λίθον ἐς τὸν οὐρητῆρα προέωσαν ὑπὸ βίης τοῦ φαρμάκου, ὥστε ἐξουρηθῆναι· καὶ πῦον ἔχοντι ἐν τῇ ἄνω κοιλίῃ

8. Haec autem medicis inter curandum bene feliciterque succedunt: si medicamento per superiora purgante exhibito, purgatio per superiora et inferiora recte procedat. Et mulieri si medicamento exhibito, quod bilem aut pituitam deorsum educat, menses retardati erumpant. Et si cui lienem suppuratum habenti medicamento exhibito, quod bilem et pituitam educat, pus ex liene per inferiora expurgarunt et morbo liberarunt. Sique calculum habenti exhibito medicamento purgante calculum in meatum urinarium medicamenti vi protruserunt,

[1] τράπηται ἀγαθόν omissis intermediis, ita ut pergat γυναικί. — [2] ῥαγῆσαι. — [3] πιεζομένῃ. — [4] καί om., et tum καὶ βλάπτει κατὰ τὸν ἀ. λ. omissis ceteris. — [5] γυναιξί. — [6] ἀπό.

ἢν δ' ἔσω κατακεχ. ἔξω τραπ. ἀγ.] Cod. θ. fert: ἔσω δὲ κατακεχ. ἔξω τραπῆναι ἀγ.

γυναικὶ αἷμα — τὸν ῥόον, ἀγαθόν.] In his αιμευση cod. θ. — Pro πιεζομένῃ Lind. h. l. ἐχομένῃ, non infra, ubi vide.

γυναικὶ ὑπὸ σπ. — ἐπιγενέσθαι ἀγαθόν.] In his vulgo ὑπὸ σπ. πιεζομένη, uti e V. notavi, sed ἐχομένῃ E., H., P., θ. Marc., Littr.

τὰ τοιαῦτα — τὸν αὐτὸν λόγον.] Cett. τὰ γὰρ τοιαῦτα, sed cum θ. omisi γάρ. Idem καὶ ἀπὸ ἐπιτυχίης pro vulgato καὶ ἐπιτυχίης, J. καὶ ἀπὸ τύχης; mihi ἐπιτυχίῃ scriptum fuisse videtur, quod in genitivum mutaverint librarii propter antecedentia; nisi malis forte ὑπὸ ἐπιτυχίης. Copulam ante γενόμενα e θ. adscripsit Littréus, cett. omm. —; Littréus ἢ βλάπτει priore loco e cod. θ., vulgo καὶ βλ. — Verba καὶ οὐ γενόμενα ὠφελέει ἢ βλάπτει Littréus supplevit e θ., vulgo absunt.

8. ἐπιτυχίῃ — τοῦ ἐμέτου.] Ad φάρμακον κάτω χολῆς ἢ φλέγματος, cuiusmodi formula infra in hoc capitulo recurrit, cf. adnn. ad extremam § 6., libri de nat. hominis; — πῦον E. θ. Mack., πύος vulgo; — ἐκ τοῦ σπληνός E., H., Q.' θ. Marc., Littr., vulgatam e V. notavi; — προέωσαν E. „emendatum al. m." inquit Littr., H. θ., vulgo προσέωσαν; equidem illud prae vulg. praefero. Porro ἐξ οὖν ἤμεσε e θ. Marc. scripsi, cett. ἐξ οὖν omm.: ἔμεσε E. cf. lectt. V., ἐξήμεσε H. al. m.; — ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου θ.; — ὑγιέα ἐπ. τοῦ ἐμ. H. θ. Marc. Littr., ita tamen ut H. Marc. ὑγιᾶ habeant, cod. θ. vero ὑγιαία, unde Ionismum effecit Littr.; vulgatam e V. notavi. — Sed redeo ad illud ἐξ οὖν ἤμεσε, quod h. l. ferunt cod. θ. et Marc.; nimirum haec tmesis cum interposito οὖν saepius recurrit in cod. θ., ter in Marciano, e libris ceteris evanuit, sed duo loci sunt ubi vestigia istius lectionis in vulgata deprehenduntur. En loci, ubi occurrit: in hac § 8va ἐξ οὖν ἤμεσε θ. Marc.; § 14. δι' οὖν ἐφθάρησαν solus θ., § 15. et § 18. δι' οὖν ἐφθάρη cod. θ. et Marc., superest autem huius scripturae vestigium in vulgato δι' οὗ ἐφθάρη. § 20. μετ' οὖν ἔστη cod. θ. et Marc., rursus vestigium illius lectionis agnosco in vulg. μετανέστη, nam compositio cum ἀνά in hoc verbo non congruit eo loco:

ἐν φύματι οὐκ εἰδότες ὅτι ἔχει δόντες ἄνω φάρμακον ὅ τι φλέγμα καθαίρει, ἐξ οὖν [1]ἤμεσε τὸ πῦον καὶ ἐγένετο ὑγιής· καὶ ἐκ φαρμάκου ὑπερκαθαιρόμενον ἄνω θεραπεύοντες, καταρραγείσης τῆς κοιλίης ἀπὸ ταυτομάτου, [2]ὑγιέα ἐποίησαν τοῦ ἐμέτου. Κακὰ δὲ [3]τάδε ἀπεργάζονται [4]ὑπὸ ἀτυχίης· φάρμακον δόντες ἄνω χολῆς, ἢ φλέγματος, φλέβα ἐν τοῖσι στήθεσι ἔρρηξαν ὑπὸ τοῦ ἐμέτου οὐδὲν ἔχοντος πρόσθεν ἄλγημα ἐν τῷ στήθεϊ φανερὸν, καὶ ἐγένετο νοῦσος· καὶ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἄνω φάρμακον δόντες, κάτω ῥαγεῖσα ἡ κοιλίη ἐξέτρωσε τὸ ἔμβρυον· καὶ ἔμπυον θεραπεύοντι ἡ κοιλίη ῥυεῖσα διαφθείρει· καὶ ὀφθαλμοὺς θεραπεύοντι καὶ ὑπαλείψαντι ὀδύναι ἐνέπεσον ὀξύτεραι, κἢν [5]οὕτως τύχῃ, ῥήγνυνται οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀμαυροῦνται καὶ αἰτιῶνται τὸν ἰητρὸν, ὅτι ὑπήλειψε· καὶ λεχοῖ ἐπὶ γαστρὸς ὀδύνῃ, ἢν [6]δῷ τι ὁ ἰητρὸς καὶ κακῶς σχῇ, ἢ καὶ [7]ἀπόληται, ὁ ἰητρὸς αἴτιος. Σχεδὸν δὲ [8]ὅσα ἀνάγκας ἔχει ὥστε γίγνεσθαι ἐν τοῖσι νοσήμασι καὶ [9]τρώμασι, κακὰ ἐπὶ κακοῖσι, τὸν ἰητρὸν αἰτιῶνται τούτων [10]γενομένων, καὶ τὴν ἀνάγκην τὴν ἀναγκάζουσαν γίγνεσθαι οὐ γιγνώσκουσι. Καὶ ἢν ἐπὶ πυρέσσοντι ἢ τρῶμα ἔχοντι ἐσελθὼν καὶ προσενέγκας τὸ πρῶτον μὴ ὠφελήσῃ, ἀλλὰ τῇ ὑστεραίῃ κάκιον ἔχῃ,

ita ut cum urina exeat. Et si ei, qui pus in superiore ventre ex tuberculo collectum habet, id ipsum ignorantes medicamentum, quod pituitam sursum educat, exhibuerint, isque pus vomitione reiecerit, sanusque evaserit. Et cum curando eum, qui ex medicamento per superiora purgante supra modum purgetur, alvo sponte erumpente a vomitu sanum reddunt. At mala haec adversa fortuna perpetrant medici, si exhibito medicamine, quod bilem aut pituitam sursum educat, venam in pectore prae vomitione ruperint, cum nullus antea ibi manifestus dolor exsisteret, et morbus contrahatur. Si mulieri utero gerenti exhibito medicamento sursum purgante, alvus affatim deorsum erumpens foetum abortione eiecit. Sique dum oculos curat et ungit, vehementiores dolores incidunt, ac forte fortuito oculi rumpuntur et obscurantur, idque medico crimini dant, qui oculos subleverit. Et si puerperae in ventris dolore quid medicus exhibuerit, et male habeat, aut etiam pereat, medicus in culpa esse dicitur. Ac fere in morbis et vulneribus ubi mala malis ex causis necessariis succedunt, cum illa acciderint in medicum causam conferunt, neque illa ex necessitate fieri agnoscunt. Et si ad febricitantem, aut vulneratum ingressus sit et oblatum quam primum remedium non iuvet, sed

[1] ἔμεσε. — [2] τοῦ ἐμ. ὑγιᾶ ἐπ. — [3] τάδε om. — [4] ἀπό. — [5] οὕτω. — [6] δοίη. — [7] ἀπόλλυται. — [8] ὅσας. — [9] τρώμασι κακὰ ἐπὶ κακοῖσι τὸν ἰητρὸν κ. τ. λ. — [10] γινομένων.

§ 21. 22. δι᾽ οὖν ἔφθειρε cod. θ. solus et § 30. δι᾽ οὖν ἐκίνησε solus cod. θ. Littréus hanc tmesin non recepit, equidem puto eam evanuisse et igitur restituendam esse; docent me loci ubi in vulgata vestigia veteris scripturae supersunt. Ceterum in prolegomenis de eadem re aliquid dicam, locis singulis iam indicatis videndum erit, quid congruat, quid non. — Est autem eadem illa tmesis cum interposito οὖν frequens apud Herodotum. Ubi ἀν᾽ ὧν ἐφάνη III. 82.; ἀπ᾽ ὧν ἔβαψε II. 47.; ἀπ᾽ ὧν ἔδωκαν II. 87. 38., et sic passim.

κακὰ δὲ τάδε — ὁ ἰητρὸς αἴτιος.] ἔρρηξαν ἀπὸ τοῦ ἐμ. E. P. Q.' Pro καὶ ἐγ. νοῦσος J. καὶ ἐγ. οὕτως. L. καταρραγεῖσα ἡ κ. — Cod. θ. ἐξέτρωται ἔμβρ. — Articulum ante κοιλίη ῥυεῖσα om. θ. —; idem cod. καὶ ἤν et ῥήγνυται τε ὁ ὀφθαλμός; — H. ἀμαυροῦται, sed ῥοῦν al. m. — In lect. καὶ λεχοῖ γαστρὸς ὀδύνης, quam alii et Marc. ferunt, puto ἐούσης excidisse. — Vulgo δοίη, cod. θ. δοι, Littr. δῷ. — In καὶ ἢν κακῶς σχῇ, uti legunt E., P.', Marc., vulgo ἤν abest; — καὶ κακῶς ἔχῃ θ. Copulam ante ἀπόληται om. θ.; ἀπόληται vero H. θ. Marc., Littr. pro vulg., quam e Voss. enotavi.

σχεδὸν δὲ — οὐ γιγνώσκουσι.] τούτων γενομένων scripsi cum I., in quo ipso vulgatum γινομένων reponitur al. m. — Vulgo τὴν τὰ τοιαῦτα ἀναγκάζουσαν, sed E. P.' omm. τὰ τοιαῦτα, quos sequor.

καὶ ἢν — ὥστε γίγνεσθαι.] ἐπὶ πυρέσσοντα, ἢ τρῶμα ἔχοντα θ. Mack.; — ἢι δ᾽ ὠφελ. E. H. θ. Mack. — Vulgo τοῦτο δὲ οὐχ ὁμ. ἐπαινέουσι, in quo pro δέ Lind. δή scripsit; Littréus δέ servandum putat. mihi vero e superiore δέ vitiose repetitum videtur, ita ut omittam. Pro ὁμαλῶς θ. ὁμοίως. Littr. dein χρεών cum θ., χρήν vulg., χρῆναι Lind., χρῆν Mack., χρή Ald., septem Parr., Marc.; τὰ δ᾽ ἕλκεα θ. φλεγμαίνειν θ. Mack., Littr., vulgatam e V. notavi. — Verum haec et seqq. e vulgata primum describam, dein varr. lectt. praecipuas in altera librorum lectione cum hac ipsa adponam, et quid mutaverim dicam. — Vulgo igitur: τὰ δὲ ἕλκεα φλεγμαίνει καὶ ἐν τῇσι νούσοισι ἔστιν ὀδύνας ἅσι χρὴ γίνεσθαι αὐτοῖσι, οὐδὲ τὰ τοιάδε ὥστε μὴ γίνεσθαι νεῦρον διακοπὲν οὐ συμφύει, οὐδὲ κύστις, οὐδὲ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, οὐδὲ φλὲψ αἱμόρρους, οὐδὲ γνάθου τὸ λεπτὸν, οὐδὲ τὸ ἐπὶ τοῦ αἰδοίου δέρμα. Haec vulgata igitur lectio est ; in cod. θ. in verbis τὰ δὲ ἕλκεα — ὥστε

τὸν ἰητρὸν αἰτιῶνται· ἢν δὲ ὠφελήσῃ, τοῦτο [1] οὐχ ὁμαλῶς ἐπαινέουσι· [2] χρεὼν γὰρ πεπονθέναι αὐτὸν δοκέουσι· τὰ δὲ ἕλκεα [3] φλεγμαίνειν καὶ ἐν τῇσι νούσοισι ἔστι [4] ᾗσι ὀδύνας γίγνεσθαι, οὐ δοκέουσι χρεὼν εἶναι· οὐδὲ τὰ τοιάδε· νεῦρον, ἢν διακοπῇ μὴ ξυμφῦναι, μηδὲ κύστιν, μηδὲ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, μηδὲ φλέβα αἱμόρροον, μηδὲ γνάθου τὸ λεπτὸν, μηδὲ τὸ ἐπὶ τοῦ αἰδοίου δέρμα.

θ'. Ἀρχὴ δὲ ἰήσιος ἀποδεδειγμένη μὲν οὐκ ἔστι, ἥτις ὀρθῶς ἀρχή ἐστι ἀποδεδειγμένη πάσης τῆς τέχνης, οὐδὲ δεύτερον οὐδὲν, οὐδὲ μέσον, οὐδὲ τελευτή· ἀλλὰ ἀρχόμεθά τε αὐτῆς ἄλλο τε λέγοντες, ἄλλο τε ἐργαζόμενοι καὶ τελευτῶμεν ὡσαύτως· καὶ οὔτε λέγοντες ἀρχόμεθα ἐκ τῶν αὐτῶν λόγων, οὐδ' ἢν περὶ τῶν αὐτῶν λέγωμεν, οὐδὲ ἐς τοὺς αὐτοὺς τελευτῶμεν· καὶ ἐργαζόμενοι κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον οὔτε ἀρχόμεθα ἐκ τῶν αὐτῶν ἔργων, οὔτε τελευτῶμεν ἐς τὰ αὐτά.

ι'. Εὐχειρίη δέ ἐστι τὰ τοιάδε· ὅταν τις [5] τάμνῃ ἢ καίῃ, μήτε νεῦρον [6] τάμνειν ἢ καίειν, μήτε φλέβα· καὶ ἢν ἔμπυον καίῃ, [7] ἐπιτυγχάνειν τοῦ πύου, καὶ τάμνοντα δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον· καὶ [8] τὰ κατήγματα ξυντιθέναι ὀρθῶς· καὶ ὅ τι ἂν τοῦ σώματος ἐκπέσῃ ἐκ τῆς φύσιος, ὀρθῶς ἐς τὴν φύσιν τοῦτο [9] ἀπῶσαι· λαβών τε ἃ δεῖ ἰσχυρῶς, καὶ [10] λαβόντα πιέζειν καὶ ὅσα ἀτρέμα λαβεῖν, καὶ λαβόντα μὴ πιέζειν· καὶ ἐπιδέοντα

postridie aeger peius habeat, in medicum culpam reiiciunt. Quod si prosit, id tamen non perinde laudant, cum id ei contingere oportere existimant. Vulnera vero inflammari et in morbis quibusdam dolores fieri, ex necessitate non opinantur: neque talia: nervum, si praecisus fuerit, non coalescere, neque vesicam, neque intestinum aliquod tenue, neque venam sanguinem fundentem, neque tenuem genae partem, neque praeputium.

9. Principium autem medicationis nullum est demonstratum, quod rite demonstratum sit universae artis principium esse, nec secundum aliquod, nec medium, nec finis: sed eius initium facimus aliud quid dicentes et aliud quid facientes, similique modo finem facimus. Nec verba facientes ab iisdem sermonibus initium facimus, ne tunc quidem cum de iisdem rebus loquimur, neque in iisdem desinimus et in opere ipso eodem modo versamur, neque ab iisdem operibus incipimus, neque in iisdem cessamus.

10. Apta vero manuum tractatio in his est: si quis secet aut urat, neque nervum secare aut urere, neque venam et si purulentum curat ad pus devenire, et in secando eadem ratione. Fracturas rite componere, et quaecumque corporis pars e naturali loco exciderit, eam recte in suum locum compellere. Quae vehementer prehendere oportet, prehensa premere et quae leviter prehendenda sunt, prehensa non premere. Quae deliganda sunt e recto habitu non

[1] δὲ οὐχ. — [2] χρῆν. — [3] φλεγμαίνει. — [4] ἧσι post δδ. — et tum χρὴ γιν. — [5] τάμνοι ἢ καίοι. — [6] τάμῃ ἢ καύσῃ. — [7] ἐπιτυγχάνῃ. — [8] τά om. [9] ἀπώσαιεν. — [10] λαμβάνοντα μὴ π. omissis intermediis.

μὴ γίνεσθαι, et in θ. E. H. Marciano in seqq. ad δέρμα usque habemus aliam lect., quae sic ibi describitur: τὰ δὲ ἕλκεα φλεγμαίνειν καὶ ἐν τῇσι νούσοισι ἔστιν ᾗσιν ὀδύνας γίνεσθαι, ταῦτα δὲ οὐ δοκέουσι χρεὼν εἶναι γίνεσθαι αὐτοῖσιν οὐδὲ τὰ τοιάδε ὥστε γίνεσθαι· νεῦρον ἢν διακοπῇ μὴ συμφῦναι μηδὲ κύστιν, μηδὲ ἔντερον (μὴ δ' ἔντερα θ.) ἢν ᾗ (ἢν μὴ E. H. Marc.) τῶν λεπτῶν μηδὲ φλέβα αἱμόρροον μηδὲ γνάθου τὸ λεπτὸν μηδὲ τὸ ἐπὶ τοῦ αἰδοίου δέρμα. — Hanc lectionem fere dedit Littréus, nisi quod pro ἢν διακοπῇ vulgatum διακοπέν servavit. Verum in utraque lectione, in vulgata et ea, quam Littréus fere sequitur, non concoquo ταῦτα δὲ οὐ δοκέουσι χρεὼν εἶναι γίνεσθαι αὐτοῖσι, οὐδὲ τὰ τοιάδε ὥστε γίνεσθαι et in vulgata his respondentia, quae vel peius corrupta sunt. E textu descripto quid reiiciendum putaverim patebit. In ceteris ex utraque lect. recepi, quod praestare videbatur. In fine loci fortasse μηδὲ ἀκροποσθίην fuit scriptum, cuius nominis glossa, extrusa voce primaria, iam in textu supersit.

9. ἀρχὴ δὲ ἰήσιος — ἐς τὰ αὐτά.] ἀποδεδειγμένη ante πάσης e solo θ. recepi, cett. non habent. Scripsi ἄλλο τε cum E. J.; vulgatum ἄλλοτε non quadrat. — Littr. περὶ τῶν αὐτῶν ex Aldo et mss. quinque; vulgo περί abest. Etiam Marc. ἐς τοὺς αὐτούς, ubi εἰς vulg. — In fine loci θ. fert ταῦτα, i. e. ταὐτά.

10. εὐχειρίη — ἐκ περισσοῦ.] Cod. θ. ὅταν τις τάμνῃ, ἢ καῇ (sic) μήτε νεῦρον τάμῃ μήτε φλέβα, vulgatam e V. notavi, nisi quod vulgo τάμνῃ, ubi Voss., 3 codd. Littréi τάμῃ, quod in ea lect. praestat. Iam vero pro vulg. ἐπιτυγχάνῃ cod. θ. τυγχάνειν, itaque Littr. infinitivi praesente descripsit vulgatum τάμνῃ ἢ καύσῃ, quem sequor. Cod. θ. om. δέ ante τοῦ αὐτοῦ λόγου. Articulum ante κατηγμ. e θ. Mack., Littr.; cett. omn. — Pro ἐκπέσῃ simplex πέσῃ

στρεβλὰ μὴ ποιέειν ἐξ εὐθέων, μηδὲ πιέζειν ἃ μὴ δεῖ· καὶ ψαύοντα ὅτου ἂν ψαύῃ, μὴ ὀδύνην παρέχειν ἐκ περισσοῦ. Ταῦτα μὲν οὖν ἐστι εὐχειρίη· τὸ δὲ τοῖσι δακτύλοισι εὐσχημόνως λαμβάνειν, ἢ καλῶς, ἢ μὴ καλῶς, ἢ μακροῖσι, ἢ βραχέσι, ἢ καλῶς ἐπιδεῖν καὶ ἐπιδέσιας παντοίας, οὐ πρὸς τῇ τέχνῃ κρίνεται εὐχειρίης πέρι, ἀλλὰ χωρίς.

detorquere et quidquid attingat, in contactu nullum supervacaneum dolorem exhibere. Haec igitur ad aptam manuum tractationem pertinent. At digitis decenter aut non decenter, aut longis aut brevibus aliquid apprehendere, aut probe deligare et cuiusque modi deligaturas facere non in arte ad promptam manuum tractationem pertinere iudicandum, sed separatim tractandum.

ΠΕΡΙ ΕΜΠΤΩΝ.

ια΄. Ὁκόσοι ἔμπυοι γίγνονται τὸν πνεύμονα, ἢ τὴν ἄνω, ἢ τὴν κάτω κοιλίην, ἢ φύματα ἴσχουσι εἴτε ἐν τῇ ἄνω κοιλίῃ, εἴτε ἐν τῇ κάτω, ἢ ἐν τῷ πνεύμονι, ἢ ἕλκεα ἔνδοθεν, ἢ αἷμα ἐμέουσι ἢ πτύουσι, ἢ ἄλγημά τι ἔχουσι [1] εἴτε ἐν τοῖσι στήθεσι, [2] εἴτε ἐν τῷ νώτῳ, ταῦτα πάντα [3] ἴσχουσι τῶν μὲν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος, τῶν δὲ ἔξωθεν ἀπὸ τοῦ ἠέρος ἐπιμιγνυμένου τῷ ξυμφύτῳ θερμῷ, ἀτὰρ καὶ ἀπὸ πόνων καὶ [4] τρωμάτων.

ιβ΄. [5] Καὶ ὁκόσοι μὲν τὸν πνεύμονα ἔμπυοι γίγνονται, ἀπὸ τῶνδε γίγνονται· ἢν περιπνευμονίῃ ληφθεὶς μὴ καθαρθῇ ἐν τῇσι κυρίῃσι ἡμέρῃσι ἀλλ' ὑπολειφθῇ ἐν τῷ πνεύμονι πτύαλόν τε καὶ φλέγμα, ἔμπυος γίγνεται· καὶ [6] ἢν μὲν αὐτίκα θεραπευθῇ, διαφεύγει ὡς τὰ πολλά· ἢν δὲ ἀμεληθῇ, [7] διαφθείρεται· διαφθείρεται δὲ ὧδε· τοῦ φλέγματος ἐν τῷ πνεύμονι ἐνισταμένου τε καὶ

DE SUPPURATIS.

11. Qui pulmone aut superiore aut inferiore ventre pus colligunt, aut tubercula sive in superiore sive inferiore ventre aut pulmone habent, aut ulceribus interioribus laborant, aut sanguinem vomitione aut sputo reiiciunt, aut dolore aliquo sive in pectore, sive in dorso conflictantur, haec omnia illis accidunt ex his quidem, quae corpori insunt, a bile et pituita, ex his vero, quae corpus extra afficiunt, ab aëre insito calori commixto, quin etiam a laboribus et vulneribus.

12. Atque ab his quidem causis pus in pulmone colligitur. Si pulmonis inflammatione detentus diebus, qui talia decernere creduntur, non purgetur, sed sputum et pituita in pulmone remaneat, suppuratus fit. Qui si confestim curetur, plerumque evadit, sin neglectus fuerit, perit, perit autem hac ratione: pituita in pulmone collectâ et putrefactâ ulceratur pulmo et pus colligit, neque amplius intro ad

[1] ἢ. — [2] ἢ. — [3] ἴσχουσι. — [4] τρωυμ. — [5] καὶ — γίγνονται abest, sed legitur inscriptio πῶς ὑπὸ τῆς περιπλευμονίης ἀποθνήσκει ὁ ἄνθρωπος. — [6] εἰ. [7] ἐν τῷ πνεύμονι διαφθείρεται ἐνισταμένου κ. τ. λ.

θ. Dein ἀπώσαιεν· λαβεῖν τε ἃ vulg.; ἀπωσαι ἐμβάλλειν δὲ α cod. θ. —; καὶ λαβόντα πιέζειν Littr., ubi λαμβάνοντα δὲ π. vulg., illud δέ vulgatae fortasse e δεῖ ortum; — ἃ καὶ ὅσα ἀτρέμα Ald.. multi codd. Parr., Marc. — Tum λαβεῖν τε δεῖ vulg.; sed τε δεῖ om. H., ubi rest. al. m., Littréus; puto γε δεῖ fuisse, potest autem recipi, maxime si supra pro δέ legas δεῖ, ubi hoc ex illo ortum videri dixi, potest omitti, sententia salva. Vulgo ὅπου, E. H. θ. Marc. ὅτου.

ταῦτα μὲν οὖν — χωρίς.] οὖν om. θ.; — idem πρὸς τῆς τέχνης κρ.; — H. εὐχερίης.

11. ὁκόσος — τρωμάτων.] ἕλκεα εἴσω θ., — ἴσχουσιν E. I.; — εἴτε (εἴτ' θ. Marc.) ἐν τοῖσι στήθεσι εἴτ' E. H, θ. Marc., vulgo ἢ pro εἴτε. — Iam vero e θ. recepit Littr. ἐν τοῖσι ὄπισθεν ἐν τῷ νώτῳ, ceteris ἐν τοῖσι ὄπ. non habentibus. Equidem non recipio, quia manifesta dittographia est in illo cod. — Porro simplex ἐόντων θ. Quod autem idem τοῦ — ἀπό omittit, manifesto librarii σφάλμα est.

12. καὶ ὁκόσα — καὶ ἀποθνήσκει.] πῦον pro πτύαλον θ. ἢν μὲν αὐτίκα L. sine καί praemisso; ὡς τὰ πολλά etiam Marc. In ἢν δὲ ἀμελ.. — ἐνισταμένου cum Littréo exhibeo lect. cod. θ., nisi quod hic δαμεληθῇ habet pro δὲ ἀμ. vulgatae, reliquam lect. vulgatam e V. notavi. Littr. οὔτε ἔτι et οὔτ' ἔτι e θ., vulgatam e V. notavi. Vulgo δυσπνοιεῖ, etiam Voss., Marc., sed Littr. δυσπνοεῖ ex E. K. θ., cum quo consentio, licet viderim qui δυσπνοιεῖ Ionismum esse

σηπομένου, ἑλκοῦταί [1] τε ὁ πνεύμων καὶ διάπυος γίγνεται καὶ [2] οὔτε ἔτι ἔσω ἕλκει ἐς ἑωυτὸν ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου τῆς τροφῆς, [3] οὔτ' ἔτι ἀποκαθαίρεται ἀπ' αὐτοῦ ἄνω οὐδὲν, ἀλλὰ πνιγεταί [4] τε καὶ δυσπνοεῖ ἀεὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ ῥέγχει ἀναπνέων καὶ ἀναπνέει αὐτόθεν ἄνωθεν ἐκ τῶν στηθέων, τέλος δὲ ἀποφράσσεται πάντα ὑπὸ τοῦ πτύσματος καὶ ἀποθνήσκει.

ιγ'. [5] Γίγνεται δ' ἔμπυος καὶ ἢν ἐκ τῆς κεφαλῆς φλέγμα οἱ καταρρυῇ ἐς τὸν πνεύμονα· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς τὰ πολλὰ λανθάνει καταρρέον καὶ βῆχά τε παρέχει λεπτὴν καὶ τὸ σίαλον [6] πυκνότερον ὀλίγῳ τοῦ ἐωθότος [7] καὶ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε θέρμη λεπτή· ὁκόταν δὲ ὁ χρόνος προΐῃ, τρηχύνεταί τε ὁ πνεύμων καὶ ἑλκοῦται ἔνδοθεν ὑπὸ τοῦ φλέγματος ἐνισταμένου καὶ [8] ἐνσηπομένου καὶ βάρος [9] τε παρέχει τοῖσι στήθεσι καὶ ὀδύνην ὀξέαν καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν, θέρμαι τε ὀξύτεραι ἐμπίπτουσι ἐς τὸ σῶμα· καὶ ὁ πνεύμων [10] ὑπὸ τῆς θερμασίης ἄγει ἐς ἑωυτὸν [11] ἐκ παντὸς τοῦ σώματος φλέγμα καὶ μάλιστα ἐκ τῆς κεφαλῆς· ἡ δὲ κεφαλὴ θερμαινομένη ἐκ τοῦ σώματος· καὶ τοῦτο σηπόμενον πτύει ὑπόπαχυ· ὅσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος προΐῃ εἰλικρινέστερον πτύει πῦον· καὶ οἱ πυρετοὶ ὀξύτεροι γίγνονται καὶ ἡ βὴξ πυκνοτέρη τε καὶ ἰσχυροτέρη, καὶ ἡ ἀσιτίη μᾶλλον διακναίει· καὶ τέλος ἡ κοιλίη ἡ κάτω

se attrahit quod operae pretium sit alimenti, neque amplius ab eo quidquam sursum educitur, sed cum suffocatur, tum semper maiore spirandi difficultate premitur et inter respirandum stertit, indeque superiore pectore respirat, tandem vero obturatis a sputo meatibus omnibus perit.

13. Fit quoque suppuratus, si ipsi pituita ex capite in pulmonem defluxerit, ac primum quidem ut plurimum latenter defluit tenuemque tussim exhibet sputumque paulo frequentius solito exsistit et subinde calor adest tenuis. Progressu vero temporis tum pulmo exasperatur, tum intus a pituita inhaerescente et in eo putrescente exulceratur, pondusque in pectore et dolorem acutum ante et retro exhibet, et corpus vehementer incalescit et pulmo prae calore ad se pituitam ex toto corpore praecipueque ex capite attrahit, caput vero calefactum e corpore, eamque putrescentem, subcrassam exspuit. Quanto vero longius tempus processerit tanto magis sincerum pus exspuit et febres acutiores fiunt, tussisque crebrior et vehementior et inedia magis vexat et ad extremum inferior alvus conturbatur; turbatur autem a pituita, pituita vero e capite descendit. Hic cum eo pervenerit perit; perit vero quemadmodum in superioribus dictum est, ubi pulmo

[1] τε om. — [2] οὐκέτι. — [3] οὔτε τι. — [4] τε om. — [5] γίνεται δὲ καὶ ἔμπ. ἤν. — [6] πυκνότερον. — [7] καὶ ἄλλοτε θέρμη. — [8] σηπομένου. — [9] τε om. [10] ἀπό. — [11] ἐκ παντὸς σ.

affirment. Vid. infra adn. in principium § 14. Idem θ. legit καί pro ἀεί, ubi Lind. αἰεί, fortasse de suo; idem cod. ῥέγχει et ἀναπνεῖ. De meo ἀποφράσσεται πάντα scripsi, ceteris πάντα non habentibus, sed nisi adscribas ἀποφράσσεται subiecto caret. Adscripsi autem ad similit. loci § 32. infra τέλος δὲ ἀποφράσσεται πάντα καὶ ἀποθνήσκει.

13. γίγνεται — σηπόμενον πτύει ὑπόπαχυ.] Vulgo γίνεται δὲ καὶ ἔμπ. καὶ ἤν, in qua lect. multi codd. apud Littr. et Lind. omm. alterum καί, ut Voss.; cum Littréo cod. θ. sequor. Idem liber ἀπὸ τῆς κεφ. — Dein vulgo καὶ τὸ σίαλον πικρότερον ὀλίγῳ τοῦ ἐωθότος, sed cod. θ. σίελον μικρότερον, unde σίελον recepit Littr.; at L. πυκνότερον, quod latet etiam in V. lect. et h. l. voluit auctor, saltem πικρότερον τοῦ ἐωθότος manifesto falsum est, quum τὸ σίαλον non soleat esse amarum. Porro vulgo καὶ ἄλλοτε θέρμη λεπτή omnes, quod item manifesto falsum, sed solita in Cnidiorum libris formula ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε hic scripta fuit, quam revocavi. — Marc. ὁκόταν δὲ χρόνος πρ. —; θ. ἑλκοῦται ἔσωθεν —: Littr. ἐνσηπομ. e θ., vulgatam e V. notavi —; βάρος τέ cod. θ., Littr., cett. τε omm. ἐν τοῖσι στήθεσι idem liber. Tum ex eo καὶ ἔμπρ. καὶ ὄπισθεν scripsi, vulgo πρόσω καὶ ὀπίσω sine priore καί, sed vel sic tamen E. H. Marc. ὄπισθεν, licet πρόσω servent. Vulgo καὶ πλεύμων ἀπὸ τῆς θερμ., articulum Littréo praebuerunt multa mss., mihi Marc., ὑπό vero Mack., Littr. e θ. — Vulgo ἐκ παντὸς σώματος, ut V., sed ἐκ τοῦ σώματος θ., Mack.; Littr.; praestat utramque lect. coniungere. Cod. θ. τὸ σηπόμενον πτύει ὑπόπαχυ.

ὅσῳ δ' ἂν ὁ χρ. — τῆς κάτω.] Vulgo εἰλικρινές et πυκνὴ καὶ (τε καί θ. Mark.) ἰσχυρὴ καὶ ἡ ἀσιτίη διακναίει. De meo e positivis comparativos effeci et μᾶλλον adposui: nimirum ὅσῳ δ' ἂν principio sententiae requirit comparationem, cuius reliquias habemus in ὀξύτεροι superstites, tum vero in eiusmodi locis saepe brevitatis studium describentium fecit ut

ταράσσεται, ταράσσεται δὲ ὑπὸ τοῦ φλέγματος· τὸ δὲ φλέγμα [1] ἐκ τῆς κεφαλῆς καταβαίνει· οὗτος ὅταν ἐς τοῦτο ἀφίκηται, ἀπόλλυται· ἀπόλλυται δὲ ᾗ εἴρηται ἐν τοῖσι ἔμπροσθεν, διαπύου τοῦ πνεύμονος καὶ σαπροῦ [2] γενομένου, ἢ τῆς γαστρὸς ῥυείσης τῆς κάτω.

ιδ'. Γίγνεται δὲ καὶ ἀπὸ τῶνδε ἔμπυος ὁ πνεύμων, — ὁκόταν τι τῶν ἐν αὐτῷ φλεβίων ῥαγῇ· ῥήγνυται δὲ ὑπὸ πόνων, καὶ ὅταν ῥαγῇ, αἱμορροεῖ τὸ φλέβιον· κἢν μὲν παχύτερον ἔῃ, μᾶλλον, ἢν δὲ λεπτότερον, ἧσσον· καὶ τὸ μὲν παραυτίκα τοῦ αἵματος πτύει· τὸ δὲ, ἢν [3] μὴ στεγνωθῇ ἡ φλὲψ, ἐκχεῖταί τε ἐς τὸν πνεύμονα καὶ σήπεται ἐν αὐτῷ, καὶ ὅταν σαπῇ, πῦον [4] πτύει· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, [5] ἄλλοτε πῦον εἰλικρινὲς, ἄλλοτε πῦον ὕφαιμον, ἄλλοτε δὲ αἷμα· καὶ ἢν μᾶλλον πληρωθῇ τὸ φλέβιον, ἀπεμεῖ τὸ πλήρωμα ἀπὸ ἑωυτοῦ ἀλὲς τοῦ αἵματος, τό τε πῦον πτύεται παχὺ ὑπὸ τοῦ προσγιγνομένου καὶ ἐνσηπομένου φλέγματος. Οὗτος ἢν καταληφθῇ ἀρχομένου τοῦ νοσήματος πρὶν ἢ τὴν φλέβα αἱμορροεῖν καὶ χαλᾶν ἰσχυρῶς καὶ πρὶν ἢ λεπτυνθῆναί τε καὶ κλινοπετέα γενέσθαι καὶ τὴν κεφαλὴν ἄρξασθαι φθίνειν καὶ τὸ ἄλλο σῶμα τήκεσθαι, ἐξάντης γίγνεται· ἢν δ' ἀμεληθῇ καὶ ταῦτα καταλάβῃ, ὥστε παθέειν ἢ πάντα, ἢ τὰ πλεῖστα, ἀπόλλυται· ἀπόλλυται δὲ ἢ ὑπὸ τῶν αὐτῶν,

purulentus et putridus exstiterit aut venter inferior fluxerit.

14. Ex his quoque pulmo purulentus exsistit, cum e parvis, quae in eo insunt, venulis aliqua rupta fuerit; — rumpitur autem a laboribus et cum rupta fuerit sanguinem fundit, quod quidem maiore copia fundit, cum crassior sit, minore cum tenuior. Ac partem quidem sanguinis statim exspuit, pars vero, nisi vena adstricta fuerit, effunditur in pulmonem et putrescit in eo et cum putruerit, pus exspuit. Procedente vero tempore interdum pus sincerum, interdum subcruentum, quandoque etiam sanguinem et si venula copia magna redundarit, ipsum copiosum sanguinem confertim a se vomitione reiicit pusque crassum ab accedente pituita intus putrefacta exspuitur. Hic si per morbi initia antequam vena sanguinem effundere et vehementer laxari coeperit, curatione praeoccupetur et prius quam extenuetur ac lecto decumbat et prius quam caput corrumpi reliquumque corpus tabescere incipiat, incolumis evadit. Quodsi neglectus fuerit istaque prehenderint, ita ut his omnibus aut plerisque affectus sit, perit; perit autem ex iis, quae

[1] ἀπό. — [2] γινομ. — [3] μέν. — [4] ποιεῖ. — [5] ἄλλοτε — ὕφαιμον om.

positivos pro comparativis, superlativis ponerent, sicuti in verbis et nominibus prae taedio simplicia pro compositis ponebant. — Dein ἐκ τῆς κεφ. E. H. Q.' θ. Marc., Lind., Mack., vulgatam e V. notavi. — Cod. θ. solus ἀπόλλυται· ἀπόλλυται δὲ ἡ (sic) καθάπερ, — quod quid sibi velit intelligis, scilicet coaluerunt vulgata ἀπόλλυται, καθάπερ εἴρηται ἐν τοῖσι ἔμπροσθεν cum alia lect. ἀπόλλυται· ἀπόλλυται δὲ ᾗ εἴρηται ἐν τοῖσι ἔμπροσθεν. Equidem puto hanc esse vetustiorem, licet fatear in vulgata sententiam probe sibi constare.

14. γίγνεται — φλέγματος.] δ' ὑπό θ. — αἱμορροεῖ E. H. J. Marc.. Mack., Littr., αἱμορροιεῖ vulgo, vide quae § 12. de δυσπνοιεῖ dixi, uterque librarii error ad unguem similis alteri; αἱμορραγῇ θ.; — καὶ ἢν μέν idem; — ᾗ idem; — στενωθῇ J. L.; — χεῖται τε θ., cett. τε omm.; de meo ἐκχεῖται dedi, quod hic congruum est; tam saepe simplicia pro compositis ponuntur librariorum socordia, ut hoc mihi licere arbitrer, πῦον πτύει θ. Littr., vulgatam e V. notavi. Porro ἄλλοτε τὸ αἷμα vulgo, ἄλλοτε δὲ ἁ. edd. antt., sex codd. Littréi, Voss., ἄλλοτε τε ἁ. Marc., ἄλλοτε αἷμα Littr. cum θ., quod Lind. item dedit, sed hic [πτύει] addit. Dein ἀπὸ ἑωυτοῦ E. H. Marc. ἀφ' ἑ. cett.; ἅλες vulg., ἅλις H.

οὗτος — ἐμευμένου.] καὶ χαλᾶν vulg., Littr. e cod. θ. dedit ἢ χ., quod non praefero, quia illud χαλᾶν hic memoratur, tanquam causa fluxus sanguinis. Dein καὶ πρὶν ἢ λεπτ. τε καὶ κλινοπετῆ γεν. θ., vulgo πρίν τε λεπτ. καὶ κλινοπετέα γεν.; cod. θ. sum secutus, sed Ionismum e vulg. servavi; — ἄρχεσθαι θ. minus bene. Vulgo ἐξάντης τῆς τοιῆσδε νούσου γίνεται, sed e cod. Marc. mihi excerptum

εται m. sec.

est τηκεσθαι ἐξάντης γινεσθαι. ἢν δ' —, itaque emblema alienum τῆς τοιῆσδε νούσου eieci: nimirum nude positum ἐξάντης γίνεται saepius in libb. de morbis recurrit; cf. Oecon., Foësii. Cod. θ. porro ἢν δὲ ἀμ. —; quinque codd. Littréi ἀπόλλυται δέ sine οὗτος, quod apud cett. sequitur, pro-

ἃ εἴρηκα ἔμπροσθεν, ἢ ὑπὸ ἐμέτου αἵματος πολλοῦ πολλάκις ἐμευμένου. Ἢν δὲ τὸ φλέβιον παντάπασι μὲν [1] μὴ διαρραγῇ, σπάδων δ' ἐν αὐτῷ ἐγγένηται, παραυτίκα μὲν, ὅταν γένηται, ὀδύνην τινὰ παρέχει λεπτὴν καὶ βῆχα ξηρήν· ἢν δὲ χρονίσῃ τε καὶ ἀμεληθῇ, διαδιδοῖ [2] αἷμα, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγον καὶ ὑπόμελαν, ἔπειτα δὲ [3] ἐπὶ πλέον τε καὶ εἰλικρινέστερον, εἶτα πῦον καὶ [4] πάσχει ὅσαπερ ἐν τοῖσι ἔμπροσθεν εἴρηται· ξυμφέρει δὲ τοῖσι τοιούτοισι, ἢν καταρχὰς λάβῃς, τοῦ αἵματος ἀφιέναι ἀπὸ τῶν χειρῶν [6] καὶ δίαιτα, ὑφ' ἧς [7] ἔσται ὡς ξηρότατός τε καὶ ἀναιμότατος. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, τοῦτον καὶ τὰ ἐν τῷ πλευρῷ φλέβια πάσχει, ὅσα ἔσω ἀκρόπλοά [8] ἐστι· ὁκόταν οὖν πονήσῃ, κιρσοειδέα τε γίγνεται καὶ μετέωρα εἴσω· καὶ ἢν μὲν ἀμεληθῇ, τάδε πάσχει· ἐκρήγνυται καὶ πτύουσί τε ἀπὸ σφέων αἷμα καὶ ἐνίοτε καὶ ἐμέουσι καὶ ἔμπυοι γίγνονται καὶ ὡς τὰ πολλὰ δι' οὖν ἐφθάρησαν· ἢν δὲ θεραπευθῶσι ἀρχομένου τοῦ νοσήματος, αὖθις κατὰ χώρην ἱζάνουσι [9] πρὸς τὸ πλευρὸν τὰ φλέβια καὶ γίγνεται ταπεινά. Καὶ ὁ μὲν πνεύμων ἀπὸ τούτων ἔμπυος γίγνεται

ante dixi; aut ex vomitu, copioso sanguine vomitione reiecto. At si venula quidem non omnino rupta fuerit, sed distentio, *σπάδων* Graece, in ea facta sit, dolorem quemdam tenuem et tussim siccam exhibet. Sin diutius traxerit et neglecta fuerit, primum quidem paucum et subatrum sanguinem transmittit, dein sensim copiosiorem et sinceriorem, deinde pus et patitur quae in superioribus dicta sunt. His confert, si circa exordia curandos susceperis, sanguinem detrahere de brachiis et victus ratio, ex qua siccissimus et maxime exsanguis evadat. Ad hunc vero eundem modum etiam venis in latere, quae intus in summo innatant, accidit. Cum igitur ex labore varicum modo introrsum elevatae fuerint, si quidem neglectae fuerint, haec perpetiuntur et sponte sanguis erumpit ac exspuitur eumque interdum vomitione reiiciunt et suppurati fiunt ac plerumque pereunt. Quod si inter initia morbi curationem adhibeant, rursus venulae suo loco ad latus subsidunt et humiles fiunt. Et pulmo quidem ab his suppuratus redditur et ab ipso talia perpetiuntur, sicque moriuntur.

[1] μή om. — [2] αἵματος μὲν πρ. — [3] εἰς πλεῦν καὶ εἰλικρινέστατον. — [4] πάσχει τε. — [5] In margine λείπει. — [6] καὶ δ. om. — [7] ἐστίν. — [8] εἰσίν. — [9] εἰς.

nomen in Voss. etiam omittitur et vero facile eo h. l. caremus. Sequens ἤ om. cod. θ.; ἀπό pro seq. ὑπό quatuor codd. Littréi, Lind., Mack; — ἀπὸ ἐμέτου H. Lind.; — πολλοῦ καὶ πολλάκις cod. θ. Mack., Littr., malo vulgatam sequi, Marc. etiam πολλοῦ πολλάκις, sed hic ἐμεομένου, ut E.

ἢν δὲ τὸ φλέβιον — καὶ ἀναιμότατος.] Vulgo: σπάδων δ' ἐν αὐτῷ ἐγγένηται, γίνεται δὲ μάλιστα οἷον (οἷα quinque codd. Littréi et Voss.) κιρσός· ὃ καὶ (καὶ om. θ.) παραυτίκα μὲν κ. τ. λ. Quodsi iam locum ita scriptum legas, offendes in ὃ καί, quippe quod structuram misere impedit. Nec mirum, nam illud γίγνεται δὲ μάλιστα οἷον κιρσός non est, nisi scholion in margine olim ad σπάδων adscriptum et rem rite illustrans, quod postquam in textum irrepserat, ὃ καί adposuerunt librarii ut sententiam explerent. Haec autem tum demum facilem suum habet decursum, cum totum emblema alienum, i. e. et scholion et voculas obtrusas ὃ καί, ex ea deles. — Cod. θ. pro τινά habet τε. Dein idem liber, Mack., Littr. αἷμα τὸ μέν, — vulgatam e V. notavi: — εἰλικρινέστερον E. H. θ. Mark., Littr. pro superlativo vulgatae; Mack. ἔπειτα δὲ καὶ ἐπιπλέον τε καὶ εἰλικρινέστερον. — Cod. θ. Mack., omm. εἶτα πῦον. — Vulgo καὶ πάσχει τε ὅσα, in quibus τε de suo delevit Littr.; nec vero mihi placet, sed item abiiciendum videtur. — Iam vero vulg. ἢν καταρχὰς λάβῃς θεραπεύειν ὥστε αἵ τε φλέβες ἐξιέμεναι ἐκ τῶν χειρῶν, — sed ἢν καταρχὰς λάβῃς ὥστε θεραπεύειν φλέβες ἐξιεμέναι ἐκ τῶν χειρῶν cod. θ.; quam lect. recepit Littr., nisi quod ἐξιέμεναι vulgatae servavit; — E. L. Q.′ τέμνεσθαι vulgatae addunt post χειρῶν. Littréus iam adposuit Foësii coniecturam θεραπεύειν ὥστε τὰς φλέβας ἐξιέναι τῶν χειρῶν, quae me iudice sensu idoneo prorsus caret. Marc. vulgatam sequitur. In Voss. in marg. ad ἐξιέμεναι adscribitur λείπει! fuerit hoc λείπει τι. — E Latinis Calvi. Cornarii, Foësii nihil disco, quod rem expediat; in cod. θ. et in E. L. Q.′ habemus irrita molimina correctionis. Equidem locum descripsi ad imitationem eius, qui habetur § 73. libri de morbis II., ubi ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ αἵματος ἀφιέναι.

τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον — ταπεινά.] ἀκρόπλοά ἐστι E. H. Q.′ θ. Marc., Littr., vulgatam e V. notavi; — πονέσῃ E. Littr.; μετέωρα ἔνδον θ. Littr., non sum certus id praestare vulgatae; credo esse otiosam correctionem in cod. illo; — ἐκρήγνυταί τε καί vulg., τε omm. θ. Littr.; διουν ἐφθάρησαν cod. θ., διεφθάρησαν cett. —; — πάλιν καταχωρην προσπίπτει τε πρὸς τὸ πλ. idem cod., vulgo εἰς τὸ πλ., sed in vulgata, quam retinui cum Littr., πρὸς τὸ πλ. E. H. Q.′ Marc., Lind., Mack., Littr.

καὶ ὁ μὲν — οὕτως.] — καὶ τὰ ἀπ' αὐτοῦ libri omnes; — τά de suo om. Littr., quem sequor. πάσχουσι τοιαῦτα cod. θ.; — οὕτως Littr. cum G. I. J., οὕτω cett.

[1] *καὶ ἀπ' αὐτοῦ πάσχουσί τε τὰ τοιαῦτα καὶ τελευτῶσι οὕτως.*

ιε'. Τὴν δ' *ἄνω κοιλίην ἔμπυοι γίγνονται πολλαχῶς· καὶ γὰρ ὅταν φλέγμα ῥυῇ ἐκ* [2] *τῆς κεφαλῆς* [3] *ἁλὲς ἐς τὴν ἄνω κοιλίην, σήπεταί τε καὶ γίγνεται* [4] *πῦον· σήπεται δ' ἐπὶ τῶν φρενῶν κεχυμένον· σήπεται δὲ ἐν ἡμέρῃσι μάλιστα* [5] *δυοῖν καὶ εἴκοσι· τοῦτο οὖν διασείεται καὶ ἐγκλυδάζεται* [6] *πρὸς τὰ πλευρὰ προσπῖπτον· οὗτος ἢν καυθῇ, ἢ τμηθῇ, πρὶν χρονίσαι τὸ* [7] *πῦον, ὑγιὴς γίγνεται ὡς τὰ πολλά.* [8] *Γίγνονται δὲ τὴν ἄνω κοιλίην ἔμπυοι καὶ ἐκ πλευρίτιδος, ὁκόταν ἰσχυρὴ γένηται καὶ ἐν τῇσι* [9] *κυρίῃσι ἡμέρῃσι μήτε σαπῇ, μήτε πτυσθῇ, ἀλλ' ἑλκωθῇ τὸ πλευρὸν ὑπὸ τοῦ προσπεπηγότος φλέγματός τε καὶ χολῆς· καὶ ὁκόταν ἕλκος γένηται, ἀναδιδοῖ ἀπὸ ἑωυτοῦ* [10] *πῦον καὶ ἐκ τῶν πλησίον χωρίων ὑπὸ θερμασίης ἄγει ἐφ' ἑωυτὸ φλέγμα· καὶ τοῦτο ὁκόταν σαπῇ, πτύεται* [11] *πῦον· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ τῶν φλεβίων διαδιδοῖ ἐς τὸ ἕλκος αἷμα καὶ γίγνεται σηπόμενον* [12] *πῦον· οὗτος ἢν μὲν παραχρῆμα ὑποληφθῇ, ὑγιὴς γίγνεται ὡς τὰ πολλά· ἢν δὲ ἀμεληθῇ, διαφθείρεται.* Γίγνονται *δὲ ἔμπυοι καὶ ἢν φλέγμα ἐκ τῆς κεφαλῆς ῥυὲν πρὸς τὸ πλευρὸν προσπαγῇ καὶ σαπῇ· τότε γὰρ τὸ πλευρὸν ὡς τὰ πολλὰ καίεται καὶ πάσχει ὅσα περ ἐκ πλευρίτιδος ὅταν ἔμπυος γένηται.* Γίγνονται *δὲ καὶ ὁκόταν*

15. At vero multis modis superiore ventre pus colligunt. Nam cum pituita multa e capite confertim in superiorem ventrem confluxerit, putrescit et pus evadit; putrescit autem supra septum transversum effusum. Putrescit autem maxime diebus duobus et viginti. Hoc igitur ad latera illabens commoratur et intus fluctuat. Hic si antequam pus diutius permaneat, uratur aut secetur, plerumque sanus evadit. Ex morbo quoque laterali superiore ventre purulenti fiunt, cum vehemens fuerit, neque diebus iudicare solitis computruerit, neque sputo reiectus fuerit, sed adhaerescente ad latus pituita et bile ipsum ulceratum fuerit, cumque ulcus factum fuerit, ex se pus effundit et de vicinis locis prae calore pituitam ad se adducit, quae ubi computruit, pus exspuitur. Interdum vero etiam e venulis sanguis ad ulcus transfunditur, qui putrefactus in pus vertitur. Hic si confertim curandus suscipiatur, plerumque sanus evadit, sin negligatur, perit. Purulenti quoque fiunt, si pituita a capite in latus defluat, illicque adhaerescens putrescat; tum enim plerumque latus ipsum incenditur eademque patitur, quae qui ex morbo laterali purulentus evadit. Fiunt etiam cum ex immoderato labore aut exercitatione, aut quavis alia ratione parte anteriore aut posteriore ruptio ita facta

[1] καὶ τὰ ἀπ' ἀ. — [2] τε. — [3] ἄλες ἀθρόον. — [4] πύος. — [5] μιῇ καὶ εἰκοστῇ. — [6] ἐς. — [7] πύος. — [8] γίνεται δὲ κατὰ τὴν ἄνω κ. ἔμπυος. — [9] κρισίμῃσι. — [10] πύος. — [11] πύος. — [12] πύος. οὗτος εἰ μέν.

15. *τὴν δὲ ἄνω κοιλίην — ὡς τὰ πολλά.*] *τὴν δ' ἄνω* θ. *δέ* vulg. — *ἐκ τῆς κεφ.* θ. Mack., Littr., vulg. e V. notavi. Post *ἁλές* vulgo *ἀθρόον*; sed glossam omm. 5 libri Littréi, hic ipse, Marc. — *πῦον* e θ. a Littréo hic saepius datum, non amplius noto. Verba *σήπεται — κεχ.* om. vulg., Mack., Littr. e θ. addiderunt, ubi tamen *φλεβῶν*, videtur Mackii correctioni deberi *φρενῶν*. Tum *σήπεται δ' ἐν δυοῖν καὶ εἴκοσι* cod. θ. Littr., nisi quod hic *δέ* e vulg. scripsit; vulgatam e V. notavi; — *τοῦτ' οὖν* E, H. θ. Mack.; — vulgo *ἐγκλυδ. τὸ πῦον*; equidem *τὸ π.* abieci; — *πρὸς τὰ πλ.* θ. Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — *πρὶν ἢ χρον.* θ.

γίγνονται δὲ τὴν ἄνω — διαφθείρεται.] *γίνεται*, ut V., quatuor codd. Littréi; — *κατὰ τὴν ἄνω κ.* vulg. Sed *κατά* omm. H. θ. Marc., Mack., Littr.; — *κρισίμῃσι* pro *κυρίῃσι* e pluribus codd. adnotat Littr., cf. lectt. V.; — *προσπεπτωκότος* Littr. e θ. pro vulgato *προσπεπηγότος*, quod mihi tamen non deterius videtur, licet codicis θ. lect. ferri posse non negem; — *φλέγματός τε καὶ χ.* plures Parr. θ. Marc., Mack., Littr., vulgo *τε* abest. Dein *ἀναδίδοται ἄποτε αὐτὸ ἑωυτου ποτόν* cod. θ.; — *ἢν δὲ διαμεληθῇ* E. H., fortasse ortum ex *ἢν δὲ δὴ ἀμ.*

γίγνονται — γένηται.] *ἔκ τε κεφ.* vulg.; *ἐκ τῆς κ.* Lind. e Foësii varr. lectt., ut videtur; e θ. Mack., Littr.; — *σαπῇ πρὸς τὸ πλευρὸν ὡς* cod. θ.; — *τότε πλευρόν* Ald., Marc., quam lect. e plurimis codd. adnotat Littr.; — ad *ὅσαπερ* Littr. adnotat E. omittere *περ*, — mihi e Marc. *ἅσσαπερ* Cobetus excerpsit; — *γίνηται* cod. θ., *γένηται* vulg.

γίγνονται δὲ καὶ ὁκόταν — τὸν ἄνθρωπον.] *ὅτ' ἂν ὑπὸ ταλαιπωρίης ἐν γυμνασίοις ἢ ἐν αλλω τω ῥαγη* cod. θ. — In *ἀλλ' ἐν τῇ σαρκί* periodi decursus minus facilis est., credidi aliquando *ἀλλ' ἢν ἐν τῇ σαρκί* scriptum fuisse, sed credo auctorem ita scribere potuisse ut locus legitur et dubito, num *ἢν* inserens structuram faciliorem redderem. Cod. θ. *ὑποπέλιος* fert. — Dein autem libri: *καὶ παραυτίκα μὲν*

ὑπὸ ταλαιπωρίης, ἢ ἐκ γυμνασίης, ἢ ἄλλως πως ῥαγῇ ἢ ἔμπροσθεν ἢ ὄπισθεν, ῥαγῇ δὲ ὥστε μὴ παραυτίκα πτύσαι αἷμα, ἀλλ' ἐν τῇ σαρκὶ σπάδων γένηται καὶ ἡ σὰρξ σπασθεῖσα εἰρύσῃ ἰκμάδα ὀλίγην καὶ γένηται ὑποπέλιδνος· καὶ παραυτίκα [1] μὲν οὐκ αἰσθάνεται ὁ παθὼν ὑπὸ ῥώμης καὶ εὐεξίης, εἰ δὲ καὶ αἰσθάνεται, οὐδὲν πρῆγμα [2] ἡγήσεται. Οὗτος ὁκόταν καταλάβῃ ἑωυτὸν ὑπὸ πυρετῶν ληφθέντα λεπτυνθῆναι, ἡ σὰρξ ἡ τετρωμένη [3] ὑποξηραίνεταί τε καὶ ὑποθερμαίνεται καὶ ἕλκει ἰκμάδα ἐς [4] ἑωυτὴν ἀπὸ τῶν [5] πλησίον καὶ φλεβῶν καὶ σαρκῶν· ὅταν δὲ εἰρύσῃ οἰδίσκεταί τε καὶ φλεγμαίνει καὶ ὀδύνην παρέχει λεπτὴν καὶ βῆχα ἀραιήν τε καὶ ξηρὴν τὸ πρῶτον, ἔπειτα ἐπὶ μᾶλλον ἕλκει τε ἐς [6] ἑωυτὴν καὶ ὀδύνην παρέχει ἰσχυροτέρην καὶ βῆχα πυκνοτέρην· καὶ πτύει τὸ μὲν πρῶτον ὑπόπυον, ἐνίοτε δὲ ὑποπέλιδνον καὶ ὕφαιμον· ὅσῳ [7] δ' ἂν ὁ χρόνος προΐῃ, ἕλκει τε μᾶλλον ἐς [8] ἑωυτὴν καὶ σήπει· καὶ αὐτῆς τῆς σαρκὸς, ὅσον πελιδνὸν ἐγένετο τὴν ἀρχὴν, τοῦτο πᾶν [9] ἕλκος γίγνεται καὶ ὀδύνην παρέχει ὀξεῖαν [10] καὶ πυρετὸν καὶ βῆχα πολλήν τε καὶ πυκνὴν, καὶ τὸ πτύσμα εἰλικρινὲς πτύει [11] πῦον· ἢν δὲ χρονίσῃ τὸ πῦον ἐν τῇ κοιλίῃ, διαθερμαίνεται ὑπ' αὐτοῦ τὸ σῶμα πᾶν, μάλιστα δὲ τὰ ἐγγυτάτω, θερμαινομένου δὲ

fuerit, ut non confestim sanguis exspuatur, sed ut vulsum in carne fiat, quae divulsa exiguum humorem attrahat et sublivida evadat. Quod quidem qui ita affectus est prae robore aut bono corporis habitu non statim sentit, aut si sentit, pro nihilo reputat. Hic cum perceperit se febribus detineri et extenuari, caro vulnerata aliquantulum resiccatur et incalescit et ex vicinis tum venis tum carnibus humorem ad se trahit, cumque attraxerit intumescit et inflammatur doloremque tenuem inducit et tussim raram et siccam primum, dein sensim magis ad se attrahit vehementioremque dolorem et tussim crebriorem infert, et primum quidem aliquantum purulentum exspuit, interdum vero sublividum et subcruentum. Quoque plus temporis intercesserit, eo magis ad se trahit et putrefacit, et quidquid in carne circa initia lividum erat id omne vertitur in ulcus doloremque excitat acutum et febrem et tussim tum multam, tum crebram et pus sincerum per sputum reiicit. Quodsi pus in ventre diu traxerit, ab eo totum corpus praecipueque partes maxime vicinae incalescunt, incalescente autem corpore humidum maxime colliquescit. Et partim quidem a superioribus partibus in superiorem ventrem praecipue confluit et in pus vertitur ad id quod iam intus est accedens. Partim

[1] μέν om. — [2] ἡγήσεται. — [3] ξηραίνηται. — [4] αὐτήν. — [5] πλησίων. — [6] αὐτήν. — [7] δὲ ὁ χ. — [8] ἑαυτήν. — [9] πύρυ γίνεται. — [10] καὶ — πυκνήν om. — [11] πύος· ἐν τῇ κοιλίῃ omissis intermediis.

μὴ αἰσθάνηται ὁ παθὼν ὑπὸ ῥώμης καὶ εὐεξίης, εἰ δὲ καὶ αἰσθάνεται (ἢν δὲ καὶ αἰσθάνηται Marc., ἢν δὲ καὶ αἴσθηται cod. θ., Littr) μηδὲν πρῆγμα ἡγήσεται (ἡγήσηται cod. θ. Littr.) οὗτος (οὕτως iidem) ὅταν καταλάβῃ ὥστε αὐτὸν ὑπὸ πυρετῶν ληφθέντα (hoc participium eiecit Littr. de coniectura) λεπτυνθῆναι. ἢ ποσίων, ἢ λαγνείης, ἢ ἄλλου του, ἡ σὰρξ κ. τ. λ. — Primum vero turbatio est in vulg., tum in cod. θ. non habemus nisi correctionis tentamina, quae parum arrident, ita ut aliam viam ineundam censeam. Nimirum οὗτος, si alios locos conferas, antiqua lectio est, non οὕτως; sed inde sequitur in ἡγήσεται finem esse prioris periodi, in οὗτος principium alterius; porro sequitur in καὶ παραυτίκα μὲν μὴ αἰσθάνηται esse principium novae periodi, seu novi membri periodi, cuius rei vestigium apparet in vulgato ἡγήσεται. Quid igitur accidit? — novum hoc periodi membrum descripserunt, quasi penderet a superiore ὁκόταν, itaque emendavi ita ut οὐκ αἰσθάνεται de meo scriberem et ut pro μηδέν in vulg. lect. οὐδέν reponerem, quippe ea, quae mutavi ex illo, quem notavi, librariorum errore nata sunt. Sed principium alterius periodi οὗτος ὅταν καταλάβῃ, ὥστε αὐτὸν ὑπὸ πυρετῶν ληφθέντα λεπτυνθῆναι ἢ ποσίων, ἢ λαγνείης, ἢ ἄλλου του, ἡ σὰρξ κ. τ. λ. sine dubio vitiis laborat; nam primo οὗτος non potest esse nisi aeger ipse, itaque vitiosum est αὐτόν, — tum vero ὥστε ineptum et otiosum est, — denique ἢ ποσίων — ἢ ἄλλου του inepte cum superioribus cohaeret, quia supplere e superioribus debebis ληφθέντα ὑπὸ ποσίων, quod absurdum. Ut ab hoc ordiar, apparet e loci universi decursu et argumentatione scriptoris illud ἢ ποσίων, ἢ λ., ἢ ἄλλου του esse emblema alienum, nam hic non est sermo nisi de corporis extenuatione, quae sequela morbi sit, non de ea, quae ex erroribus in vitae regimine oriatur. Praeterea incongruus nexus horum verborum cum reliquis id item ostendit, licet nisi alterum illud argumentum gravius te retineret, facile ea cum vicinis coniunxeris ἢ ἐκ ποσίων, ἢ λαγνείης, ἢ ἄλλου του scribendo. Verum auctor h. l. ληφθέντα ὑπὸ πυρετῶν memorat tanquam symptoma externum, cuius ortus rationem et causam in seqq. exponit. Sed pergimus: ὥστε eiiciendum est et pro αὐτόν dandum est ἑωυτόν, quod num forte ortui istius ὥστε ansam praebuerit, nescio. Ita quidem sententia salva et locus ad sensum probabilem restitutus videtur. — In seqq.: ξηραίνεται E. J. P.′; — ἀπὸ τῶν πλησίων Marc., — ὅταν δὲ

τοῦ σώματος ἐκτήκεται τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ μὲν ἀπὸ τῶν ἄνω ἐς τὴν ἄνω κοιλίην μάλιστα ξυρρεῖ καὶ γίγνεται πῦον πρὸς τῷ ἐνεόντι, τὸ δὲ [1] καὶ ἐς τὴν κάτω κοιλίην ῥεῖ καὶ ἐνίοτε ταράσσεται ἡ κοιλίη ὑπ' αὐτοῦ καὶ δι' οὖν ἔφθειρε τὸν ἄνθρωπον. Τὰ γὰρ ἐσιόντα τῶν σιτίων διαχωρέει ἄπεπτα καὶ τροφὴ ἀπ' αὐτῶν οὐ γίγνεται τῷ σώματι· καὶ ἡ τοῦ πτύσματος ἄνω κάθαρσις οὐχ ὁμαλῶς γίγνεται, ἅτε διατεθερμασμένης τῆς κοιλίης καὶ ἀγούσης πάντα κάτω ἐφ' [2] ἑωυτήν· καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ πτύσματος πνίγεταί [3] τε καὶ ῥέγχει οὐ καθαιρόμενος, ὑπὸ δὲ τῆς γαστρὸς ῥεούσης ἐξασθενέει καὶ ὡς τὰ πολλὰ διαφθείρεται. Μάλιστα δὲ ἐν τῇσι τοιαύτῃσι [4] τῶν νούσων τὸ ῥεῦμα τοῦτο ἡ κεφαλὴ παρέχει, ἅτε κοίλη τε ἐοῦσα καὶ ἄνω ὑπερκειμένη· ὁκόταν [5] γὰρ διαθερμανθῇ ὑπὸ τῆς κοιλίης, ἕλκει ἐς ἑωυτὴν ἐκ τοῦ σώματος τὸ λεπτότατον τοῦ φλέγματος· ὅταν δὲ ἁλισθῇ ἐν αὐτῇ, ἀποδιδοῖ πάλιν ἁλές τε καὶ παχύ, [6] καὶ ὥσπερ εἴρηται, τὸ μὲν αὐτοῦ ἐς τὴν ἄνω κοιλίην καταρρεῖ, τὸ δὲ ἐς τὴν κάτω· ὁκόταν οὖν ἄρξηται ἥ [7] τε κεφαλὴ ῥεῖν καὶ τὸ ἄλλο σῶμα τήκεσθαι, οὐκ ἔτι ὁμαλῶς οὐδὲ καυθέντες περιγίγνονται· κρατέει γὰρ πρὸς μὲν [8] τὸ πῦον τὰ ἐπιρρέοντα κακὰ καὶ τὰ ἀπορρέοντα, αἱ δὲ σάρκες τήκονται μᾶλλον ὑπὸ τῶν κακῶν, ἢ τρέφονται ὑπὸ τῶν ἐσιόντων.

vero ad inferiorem ventrem defluit, ab eoque interdum alvus turbatur et hominem perimit. Cibi enim ingesti crudi per alvum secedunt nullumque corpori ab his alimentum accedit, neque sputum aequabiliter per superiora expurgatur, cum nimirum incalescens alvus deorsum omnia ad se deducat, et a sputo quidem suffocatur et non repurgatus stertit, ab alvo autem fluente debilis evadit et plerumque perit. In huiusmodi autem morbis maxime caput hanc fluxionem excitat, nimirum cum cavum exsistat et superiore parte locatum. Cum enim a ventre concalefactum fuerit, tenuissimam pituitam a corpore ad se trahit, quam in se coacervatam rursus confertam et crassam reddit et, velut dictum est, partim in superiorem ventrem, partim vero in inferiorem defluit. Ubi igitur caput fluere corpusque reliquum colliquescere coepit, non amplius ut olim ne ustione quidem superstites evadunt. Supra quam pus enim superiora evadunt mala adfluentia et defluentia, carnes vero magis a malis colliquescunt, quam ab ingestis cibis nutriantur.

ιϛ'. Οὗτοι ὁκόσοι τοιουτότροπα νοσήματα

16. Qui morbis huiusmodi detinentur, ex his

[1] καί om. — [2] ἑαυτήν. — [3] τέ om. — [4] τῶν νούσων om. — [5] δέ. — [6] καί om. — [7] τε om. — [8] τοῦ πύος.

ἀειρύσῃ θ. —: ultro patet ortum esse e dittographia εἰρύσῃ ἀρύσῃ. Iam vero ἕλκειν et εἰρύειν saepius leguntur in hoc libro, ita ut nihil mutem, quamquam saepius suspicatus sum tum h. l. tum aliis ἀρύειν in εἰρύειν latere, quum ει et α in libris saepe confundantur. — Porro ἰσχυρήν cod. θ. pro ἰσχυροτέρην, idem καὶ ὑποπέλιον καὶ ὕφαιμον. Vulgo τοῦτο πύος (alii libri et Marc. πᾶν) γίνεται, sed cod. θ. Mack., Littr. τοῦτο πᾶν ἕλκος γίνεται. Tum καὶ δδ. παρέχει ἰσχυρήν cod. θ. pro ὀξεῖαν. — Vulgo διαθερμαίνεται ὑπ' αὐτοῦ. sed ὑπ' om. Littr. cum θ., mihi servandum videtur. Sed in μάλιστα ἐκτήκεται τὸ ὑγρόν vulgatae lubens sequor θ. et Littréum μάλιστα omittentes, quod e vicinis hic otiose invectum. — Deinceps τὸ δὲ ἐς τὴν κάτω κοιλίην ῥεῖ aliquot libri sine καί. — Tandem cod. θ. solus διουν ἔφθειρε; cett. διέφθειρε.

τὰ γὰρ ἐσιόντα — διαφθείρεται.] διαχωρέει ἄσηπτα cod. θ.; — οὐκ ὁμαλῶς γίνεται idem, οὐκ ὁμαλὴ γ. vulgo; — ῥέγκει cod. θ.: — τὰ πολλά plures Parr. et Marc.

μάλιστα δὲ — ἐσιόντων.] δ' ἐν θ.; τῶν νούσων omm. quinque libri Littréi, ut Voss. — Marc.: ἅτε κοίλη τε καὶ ἄνω ἐοῦσα ἐπικειμένη, etiam Littr. τε καί et ἐπικειμένη e codd. suis adnotat, equidem τε recepi; — ordo verborum in vulg. bene habet; — et ὑπερκειμ. et ἐπικ. ferri potest, nec tamen hoc prae altero praefero. — Dein τῆς ἄνω κοιλίης sine praemisso ὑπό cod. θ. — ἁλές τε καὶ παχύ cum E. H. θ. Marc., Mack. scripsi, cett. τε omm. — Porro καὶ παχύ, ὥσπερ εἴρηται καὶ αὐτοῦ τὸ μὲν ἐς τὴν ἄνω κοιλίην καταρρεῖ vulg., sed cum Littr. cod. θ. sequor; — τὸ δ' ἐς τὴν κάτω θ. Idem ὅτ' ἂν sine οὖν et ex eodem τε ante κεφαλή receptum est a Littréo. Pro ὁμαλῶς θ. ὁμοίως. Vulg. πρὸς μὲν τοῦ πύους, sed θ. Littr. τὸ πῦον in hisce; — ἢ τὰ ἀπορρ. vulg., καὶ τὰ ἀπορρ. Voss., duo codd. apud Littr., ἢ καὶ τὰ ἀπορρ. duo alii, ἢ τά om. Ald., ἢ ante τρεφ. om. θ. Iam vero in postremis de meo pro ceterorum τηκόμεναι et τρεφόμεναι scripsi tertiam personam pluralis.

16. οὗτοι ὁκόσοι — πάσχουσι.] δι' ὀλίγου pro vulg. δι'

ἴσχουσι καὶ ἀπὸ τούτων, ἔνιοι μὲν δι' ὀλίγου ἀπόλλυνται, ἔνιοι δὲ πουλὺν χρόνον ἕλκουσι· διαφέρει γὰρ καὶ σῶμα σώματος καὶ ἡλικίη ἡλικίης, καὶ πάθημα παθήματος· [1] καὶ οἱ μὲν ταλαιπωρότεροί εἰσι ἐν τῇσι νούσοισι, οἱ δὲ παντάπασι ταλαιπωρέειν ἀδύνατοι. Οὔκουν ἔστι τὸ [2] ἀκριβὲς εἰδέναι καὶ τυχεῖν ἐς πάντα τοῦ χρόνου ἐν ᾧ ἀπόλλυνται, οὔτε εἰ πολλὸς, οὔτ' εἰ ὀλίγος· [3] οὐδὲ γὰρ οὗτος ὁ χρόνος ἀκριβὴς, ὃν ἔνιοι λέγουσι [4] ὡς τὰ πολλὰ, οὐδ' ἐν αὐτῷ τούτῳ [5] ἐκπυέει· διαφέρει γὰρ καὶ ἔτος ἔτεος καὶ ὥρη ὥρης, [6] ἐν ᾗ ἂν νοσέωσι· ἀλλ' ἤν τις θέλῃ περὶ αὐτῶν ὀρθῶς γιγνώσκειν καὶ λέγειν, [7] γνώσεται ὧδε, πᾶσαν ὥρην καὶ ἀπολλυμένους καὶ [8] περιγιγνομένους καὶ πάσχοντας ἅπερ ἂν πάσχωσι.

quidem intra breve tempus pereunt, quidam etiam diutius trahunt; differt enim corpus a corpore et aetas ab aetate et affectio ab affectione. Quidam etiam morbos facilius tolerant, quidam vero omnino tolerare nequeunt. Itaque fieri nequit ut accurate scias et definias ab omni parte tempus quando periturus sit, sive id longum sit, sive breve. Neque enim hoc tempus, quod nonnulli fere dicunt, accurate definitum est, neque in eo ipso suppuratus fit. Differt enim et annus ab anno et tempus anni ab anni tempore, quo aegrotent; verum qui volet recte de his decernere ac praedicare, sic iudicabit, quovis anni tempore et perire et superesse et quae patiuntur evenire.

ιζ'. Τὴν δὲ κάτω κοιλίην ἔμπυοι γίγνονται μάλιστα μὲν, ὅταν φλέγμα ἢ χολὴ ξυστῇ ἁλὲς [9] μεσηγὺ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ δέρματος· γίγνονται δὲ καὶ ἀπὸ σπασμάτων, καὶ ὅταν φλέβιον σπασθὲν ῥαγῇ, τὸ αἷμα ἐκχυθὲν σήπεται τε καὶ [10] ἐκπυέει· ἢν δὲ [11] ἡ σὰρξ σπασθῇ ἢ [12] φλασθῇ, ἕλκει ἐκ τῶν [13] παρ' ἑωυτῇ φλεβίων αἷμα καὶ τοῦτο σήπεται τε καὶ [14] ἐκπυέει. Τούτοισι ἢν μὲν ἔξω ἀποσημήνῃ καὶ [15] τὸ πῦον ἐξέλθῃ, ὑγιέες γίγνονται· ἢν δὲ ἐκραγῇ αὐτόματον ἔσω, ἀπόλλυνται.

17. At vero inferiore ventre suppurati evadunt, praecipue quidem cum pituita et bilis inter carnem et cutim affatim collecta fuerit; sicut etiam ex vulsis, cumque vena divulsa rupta fuerit, sanguis effusus putrescit et in pus vertitur. Quodsi caro divulsa aut contusa fuerit, sanguinem ex venis, quae sunt in eius ambitu, attrahit, isque putrescit et pus evadit. His si quidem de se foras significationem praebuerit, et pus exierit, sani evadunt; sin sponte intus erumpat, pereunt. Effusum autem pus

[1] καὶ ὥρη ὥρης ἐν ᾗ ἂν νοσέωσι καὶ οἱ μὲν κ. τ. λ. — [2] ἀκριβὲς τοῦ χρόνου ἐν ᾧ omissis intermediis. — [3] οὔτε. — [4] ὡς τὰ πολλά om. — [5] ἐκπύει. [6] ἐν ᾗ ἂν νοσ. om., cf. adnn. — [7] καὶ γνώσεται. — [8] περιγενομένους. — [9] μέση γὰρ τῆς σ. — [10] ἐμπύει. — [11] ἡ om. — [12] θλασθῇ. — [13] παρά. [14] ἐμπύει. — [15] πύος sine articulo.

ὀλίγον plures codd. Littréi, qui recepit, et Marc.; — διαφέρει γὰρ καὶ σῶμα σ. H. θ. Marc., cett. h. l. καί omm., καὶ ἡλ. om. θ. — Quae post παθήματος in vulg. leguntur e V. adnotavi; omisit haec h. l. Littr. et postremam eorum partem infra intulit post ὥρη ὥρης, ubi in vulg. ea abesse solere adnotavi. Locum recte a Littr. ita descriptum esse opinor. Dein vulgo: οὔκουν ἐστὶ τὸ ἀκριβὲς τοῦ χρόνου ἐν ᾧ ἀπόλλυνται, οὔτε εἰ πολλὸν, οὔτ' εἰ ὀλίγον. Sed θ. fert: οὐκ οὖν ἔστι τὸ ἀκριβὲς εἰδέναι καὶ τυχεῖν εἰ πάντα τοῦ χρόνου ἐν ὁπόσῳ ἀπόλλυται κ. τ. λ., quam lect. ita recepit Littr., ut ex εἰ πάντα efficeret εἰπάντα: „le participe, εἰπάντα, inquit, est particulierement Ionien." Sit licet, at non latet in εἰ πάντα, sed hoc ortum est ex εἰς πάντα, quare ἐς πάντα dedi. — Porro οὔτ' εἰ πολλόν E. H. θ.; sed de meo dedi πολλός et ὀλίγος, quia non video unde pendere possit accusativus; iam accipio οὔτε εἰ πολλὸς ἔσται, οὔτε εἰ ὀλίγος. — οὐδὲ γάρ Littr. e θ., οὔτε γάρ vulg.; — ὡς τὰ πολλά, ut V., omm. plures Parr. — Vulgata: οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο ἐκπύει, — cod. θ.: οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο ἐκποιέει, quod recepit Littr.; sed ἐκποιέει prorsus incongruum h. l. ortum est ex ἐκπυέει, unde facilis fit correctio οὐδ' ἐν αὐτῷ τούτῳ ἐκπυέει; — nunc demum quid sibi velit αὐτὸ τοῦτο intelligis. — Cod. θ. ἤν τις ἐθέλῃ; — καὶ γνώσεται, ut V., aliquot Parr.; — περιγινομένου θ. Marc., vulgatum e V. notavi; — ἃ ἂν πάσχωσι E. H. θ., Marc.

17. τὴν δὲ κάτω κοιλίην — καὶ ἐκπυέει.] συνστῆι αλης ἐν τῷ μέσῳ τῆς τε cod. θ. — Lectionem V. pro μεσηγύ e cod. G. adn. Littr. — De meo pro codd. et edd. omnium lectione σπασμῶν reposui σπασμάτων; sermo hic est de vulsis, non de convulsionibus. Iam vero § 22. vulgata quidem fert σπασμοί τε γίγνονται ἰσχυροὶ καὶ ῥήγματα, sed ibi item σπάσματα γίγνονται ἰσχυρά reponendum est: scilicet σπασμόν pro *convulsione* reperis supra § 4. et τὰ σπάσματα i. e. *vulsa* bis leges infra § 20., itaque h. l. et § 22. librarii lectionem pravam intulerunt. Ald. ὅταν καί. — Cod. θ. σήπεται τε, cett. τε omm.; — ἐκπύει H. al. m. rest. vulg., Marc.; Littr. ἐκπύει tum h. l., tum paulo post pro vulg. ἐμπύει, sed θ. ἐκποιέει. unde ἐκπυέει reposui, ἐκπύειν forma proba non est. Ut V., θλασθῇ quatuor Parr.; — ἕλκει τε ἐκ vulg., sed θ., Littr. omm. τε; — παρά, ut V., cod. I. — τε καί H. J. K. θ., vulgo τε abest.

τούτοισι — ἀπόλλυνται.] τὸ πῦον θ. Mack.; — ἢν δ' ἐκραγῇ E. H.; — δὲ κρατῇ ἔσω αὐτόματον θ.

Κεχυμένον δὲ [1] πῦον ἐν τῇ κάτω κοιλίῃ, ὥσπερ ἐν τῇ ἄνω εἴρηται ἐγγίγνεσθαι, οὐκ ἂν δύναιτο ἐγγενέσθαι, ἀλλ' ὥσπερ μοι εἴρηται, ἐν χιτῶνί τε καὶ ἐν φύμασι ἐγγίγνεται· καὶ ἢν μὲν ἔνδον ἀποσημήνῃ, δυσπετὲς γνῶναι· οὐδὲ γὰρ διασείσαντα ἔστι εἰδέναι· γιγνώσκεται δὲ μάλιστα τῇ ὀδύνῃ ἔνθα [2] ἂν ἔῃ, καὶ ἢν καταπλάσῃς γῇ κεραμίτιδι, ἢ ἄλλῳ τῳ τοιούτῳ, [3] ἀποξηραίνεται δι' ὀλίγου.

ιη'. Ἐρυσίπελας [4] δ' ἐν τῷ πνεύμονι γίγνεται, ὅταν ὑπερξηρανθῇ ὁ πνεύμων· ὑπερξηραίνεται δὲ καὶ ὑπὸ καύματος καὶ ὑπὸ πυρετῶν, καὶ ὑπὸ ταλαιπωρίης καὶ ἀκρασίης· καὶ ὁκόταν ὑπερξηρανθῇ, ἕλκει [5] τὸ αἷμα ἐφ' ἑωυτὸν, μάλιστα μὲν καὶ πλεῖστον ἐκ τῶν μεγάλων φλεβῶν· αὗται γὰρ αὐτῷ [6] ἐγγυτάτω εἰσὶ, καὶ ἐπικεῖνται ἐπ' αὐτῷ· ἕλκει δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν [7] πλησίον· ἕλκει δὲ τὸ λεπτότατον καὶ ἀσθενέστατον. Ὁκόταν [8] δ' εἰρύσῃ, πυρετὸς ἀπ' αὐτοῦ γίγνεται ὀξὺς καὶ βὴξ ξηρὴ, καὶ πληθώρη ἐν τοῖσι στήθεσι καὶ ὀδύνη ὀξεῖα ἐν τοῖσι ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ῥάχιν, ἅτε τῶν φλεβῶν τῶν μεγάλων διαθερμαινομένων· καὶ ἐμέουσι ἄλλοτε μὲν ὕφαιμον, ἄλλοτε δὲ πελιδνόν· ἐμέουσι δὲ καὶ φλέγμα καὶ χολήν· καὶ [9] ἐκψυχοῦσι πυκινά· ἐκψυχοῦσι δὲ διὰ τοῦ αἵματος τὴν μετάστασιν ἐξαπίνης γενομένην· καὶ μάλιστα διασημαίνει τοῦτο, ὅταν ἐπὶ τοῦ πνεύμονος ἐπιγένηται ἐρυσίπελας, καὶ τοῦ πυρετοῦ ἔῃ ξυνεχὴς λῆψις. Τούτῳ ἢν μὲν δύο ἢ τριῶν ἢ τεσσέρων τὸ πλεῖστον ἡμερέων διαχυθῇ καὶ μεταστῇ [10] τὸ ἔνδον ἐς τὸ ἔξω, ὑγιὴς

inferiore ventre generari haudquaquam poterit, velut in superiore ventre fieri dictum est, sed in tunica et tuberculis innascitur, velut a me dictum est. Et si quidem internas de se notas praebuerit, non facile deprehenditur, cum nec concutiendo cognoscere liceat. Ex dolore tamen praecipue ubi fuerit, dignoscitur, et si argillam, aut aliud quid eiuscemodi illeveris, brevi resiccatur.

18. At vero erysipelas in pulmone gignitur, cum supra modum is resiccatus fuerit, quod vel ab ardore, vel febribus, vel nimio labore vel intemperie accidit. Qui cum maxime resiccatus fuerit, sanguinem in sese trahit, eumque praecipue ex magnis venis, quae ei maxime vicinae sunt ipsique superincumbunt. Trahit autem etiam ex aliis vicinis, attrahit autem tenuem maxime et debilem. Cum autem traxerit, febris acuta oritur et tussis sicca, plenitudo in pectore, dolor vehemens in anterioribus et posterioribus partibus, praecipue vero ad spinam, cum nimirum magnae venae incalescant, et interdum quidem subcruentum, interdum vero lividum vomunt, pituitam vero et bilem etiam vomunt, crebroque animo linquuntur, quod ob repentinam sanguinis transmutationem accidit. Idque praecipue obortum esse in pulmone erysipelas indicat, sique febris assidua prehenderit. Huic si quidem duobus, aut tribus, aut quatuor ad summum diebus diffusum fuerit, et quod intus est foras transierit, plerumque sanus evadit. Sin neque diffusum, neque transmutatum fuerit, intus putrescit et suppuratus evadit ac brevi perit, cum nimirum totus

[1] πύος. — [2] ἂν om. — [3] ἀποξηραίνει δι' ὀλίγους. — [4] δέ. — [5] τοῦ αἵματος πλεῖστον ἐφ' ἑ. — [6] ἐγγύταται. — [7] πλησίων. — [8] δ' ἐρύσῃ. — [9] ἐκψυχοῦσι. — [10] τὸ ἔνδον — καὶ μεταστῇ om.

κεχυμένου δὲ — δι' ὀλίγου.] *πῦον* θ.; — *ὥσπερ εἴρηται* sine *μοι* idem; — *ἔσω ἀποσημ.* idem; — *οὐδὲ γάρ* L., θ., Mack., Littr., *οὔτε γάρ* vulg. — *γνῶναι* pro *εἰδέναι* cod. θ. —; *τῇ τε ὀδ.* idem; *ἔνθα ἂν* θ. Littr., vulgo *ἂν* om.; — *γῇ κεραμ.* monente Foësio in Oecon., quem Mack. etiam sequitur, dedi pro vulg. *τῇ κερ.* — De meo *ἀποξηραίνεται* dedi pro librorum lect. *ἀποξηραίνει.* — Subiectum esse videtur medicamentum illitum; licet sentiam codicum defensores vitium hic non agnituros esse, activa tamen et passiva vel maxime confunduntur in his libris medicorum in verbis, qualia *ψύχειν*, *θερμαίνειν*, *ξηραίνειν.*

18. *ἐρυσίπελας — καὶ ἀσθενέστατον.*] *δ' ἐν* E. θ. *ὅτ' ἂν ὑπερξ.* cod. θ.; — *ἕλκει τὸ αἷμα* idem et Littr., vulg. e V. notavi; — *τῶν πλησίων* θ. Marc.

ὁκόταν δ' εἰρύσῃ — ἐξαπίνης γενομένην.] Vulgo *δὲ ῥύσῃ*, i. e. *δ' ἐρύσῃ*; sed Littr. ex E. *δ' εἰρύσῃ*, cod. θ. *ὅτ' ἂν δειρύνῃ*. Idem hic *τε καὶ ὄπισθεν*, cett. *τε* omm.; — *ἄλλοτε — ἄλλοτε* sine additis *μέν — δέ* cod. θ.; — *πυκινά* E. H. θ. Marc., *πυκνά* vulg.; *γενομένην* H. Littr.; vulgo *γιν.*

καὶ μάλιστα — λῆψις.] Pro *ἔῃ συνεχὴς λ.* cod. θ. *ἡ σ. λ.*

τούτῳ — διέφθειρε.] *ἢν μέν* E. H. θ., *εἰ μέν* vulg.; — *τεσσάρων* E. H. θ. Marc. *τεσσέρων* θ. *τεττάρων* vulg.; *ἐς*

γίγνεται ὡς τὰ πολλά· ἢν δὲ μὴ διαχυθῇ καὶ μεταστῇ, ἐνσήπεταί τε καὶ ἔμπυος γίγνεται καὶ ἀπόλλυται· ἀπόλλυται δὲ δι' ὀλίγου, ἅτε τοῦ πνεύμονος διαπύου ἐόντος ὅλου καὶ σαπροῦ· ἢν δὲ ἔξω κατακεχυμένον ἔσω τράπηται καὶ [1] λάβῃ τοῦ πνεύμονος, [2] τοῦτον οὐδεμία ἐλπὶς περιγενέσθαι· ὅταν γὰρ [3] προαπεξηρασμένος ὁ πνεύμων εἰρύσῃ ἐς ἑωυτὸν, οὐκ ἂν ἔτι μετασταίη, ἀλλὰ παραχρῆμα ὑπὸ τοῦ καύματος καὶ τῆς ξηρασίης οὐκ ἔτι δέχεται οὐδὲν, οὔτε ἄνω ἀναδιδοῖ οὐδὲν, ἀλλὰ δι' οὖν ἔφθειρε.

pulmo purulentus ac putridus exsistat. Quodsi extra diffusum intro vertatur, pulmonemque prehendat, hunc superesse posse nulla spes est. Cum enim antea resiccatus pulmo ad sese traxerit, non amplius transmittit, sed confestim prae ardore ac siccitate neque quidquam amplius suscipit aut sursum distribuit, sed corrumpit.

ιθ'. Φῦμα δὲ γίγνεται ἐν τῷ πνεύμονι ὧδε· ὁκόταν φλέγμα ἢ χολὴ ξυστραφῇ, σήπεται καὶ, ἕως μὲν ἂν ἔτι ὠμότερον ἔῃ, ὀδύνην τε παρέχει λεπτὴν καὶ βῆχα [4] ξηρήν· ὁκόταν δὲ πεπαίνηται, ὀδύνη τ' ἐγγίγνεται καὶ πρόσθεν καὶ ὄπισθεν ὀξέα καὶ θέρμαι λαμβάνουσι καὶ βὴξ ἰσχυρή· καὶ ἢν μὲν ὅτι τάχιστα πεπανθῇ καὶ ῥαγῇ τε καὶ ἄνω τράπηται τὸ πῦον καὶ ἀναπτυσθῇ πᾶν καὶ [5] ἡ κοιλίη, ἐν ᾗ [6] τὸ πῦον ἔνι, προσπέσῃ τε καὶ ἀποξηρανθῇ, ὑγιὴς γίγνεται παντελῶς· ἢν δὲ ῥαγῇ μὲν ὅτι τάχιστα καὶ [7] πεπανθῇ καὶ ἀνακαθαίρηται, ἀποξηρανθῆναι δὲ παντάπασι μὴ δύνηται, ἀλλ' αὐτὸ ἀφ' ἑωυτοῦ τὸ φῦμα [8] ἀναδιδῷ τὸ πῦον, ὀλέθριον τοῦτο καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τε καὶ τοῦ ἄλλου σώματος φλέγμα καταρρέον ἐς τὸ φῦμα σήπεταί τε καὶ πῦον γίγνεται καὶ πτύεται καὶ δι' οὖν ἐφθάρη. Διαφθείρεται δὲ ὑπὸ γαστρὸς ῥυείσης, ἢ ἀφ' ὧν περ καὶ ἐπὶ τῶν πρόσθεν εἴρηται·

19. Pulmonis vero tuberculum ad hunc modum oritur. Cum pituita aut bilis collecta fuerit, putrescit et quamdiu quidem etiam crudum fuerit, tum dolorem tenuem, tum tussim siccam exhibet. Ubi vero maturuerit anteriore et posteriore parte gravis dolor oritur, calores invadunt, et tussis vehemens. Et si quidem pus quam citissime maturuerit, eruperit, sursum vergat, et totum exspuatur et cavum in quo pus erat considat et resiccetur, prorsus sanus evadit. Si vero quam citissime ruptum fuerit, maturuerit, ac repurgatum fuerit, neque tamen penitus resiccari possit, sed ipsum tuberculum ex se pus effundat, perniciosum id est et ex capite reliquoque corpore pituita ad tuberculum defluens putrescit, in pus vertitur ac exspuitur; itaque corruptus perit. Perit autem ex ventris profluvio vel ex his, quae antea dicta sunt, ipsoque confabulante et omnia aeque ut prius intelligente resiccatur et refrigeratur, omnesque

[1] λάβηται. — [2] τούτῳ οὐδεμίη θ. — [3] προαπεξηραμένος. — [4] ξηρόν. — [5] ἡ om. — [6] τὸ πῦον προσπέσῃ. — [7] πεπανθῆναι δὲ παντάπασι omissis intermediis. — [8] ἀναδιδοῖ.

τό sine ἔξω θ.; — διαπύου θ. Littr. ἐμπ. vulg.; ἢν δ' ἔξω E. H. θ.; — ἔσω H. I. K. θ. Littr. εἴσω vulg.; — λάβῃ θ. Littr., καταλάβηται E.', P.', Q.', vulg. e V. notavi: — τοῦτον E. H. θ. Mack., Littr., τούτου vulg.; — προαπεξηρασμένος E. H. θ. Littr., Marc., vulgatam e V. notavi; — οὔτε pro οὐκέτι cod. θ.; idemque rursus δι' ουν ἔφθειρε, ubi vulg. διέφθειρε.

19. Φῦμα — δι' οὖν ἐφθάρη.] ὅτ' ἂν φλέγμα cod. θ.; — ἢ idem; — ὀδύνη τε γιν. E. H. Marc., cett. τε omm.; sed τ' ἐνγίνεται cod. θ., quem sequor; — ὀξέη θ., ὀξείη vulg.; — ῥαγῇ vulg., ῥάγηται θ., in quo latet quod dedi; — ἡ κοιλίη H. θ. Mack., Littr., Marc.; vulgo articulus abest. Cod. θ. ἔνη, unde Littr. ἔνι, quod cett. omm.; — προσπέσῃ τε pro vulg. προσπέσηται Lind., Mack., item Littr. e libris pluribus, mihi etiam Marc. praebet. De meo collatis aliis locis in hoc capitulo ἀποξηρανθῇ scripsi pro vulg. ἀναξ. — Ante hoc verbum τὸ πῦον interponitur in G. I. J. K. Cod. θ. ante τάχιστα om. ὅτι; idem καθαίρηται et ἀναδίδω, ubi vulg. e V. notavi; — idem om. ante πῦον articulum. Illud ὀλέθριον τοῦτο in pluribus codd., inter quos θ., abesse scribit Littr., apud Ald. item abest. Porro ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τε καί E. H. θ. Mack., Littr.; in his δὲ καί vulg. Denique πτύηται διοῦν ἐφθάρη cod. θ., ubi vulg. δι' οὗ; Marc.: πτύεται, δι' οὖν ἐφθάρη; de meo καί praemisi.

διαφθείρεται δὲ — προσεπιγιγνομένων.] ἢ ἀφ' ὧνπερ e θ. scripsi, cett. omm. ἤ. — Pro καὶ ἐπὶ τῶν πρ. cod. θ. solum τὸ πρόσθεν. Idem δὲ αὐτεῦ, τε αὐτοῦ cett.; — idem ἀφρονέοντος et ὧ καί pro ὡς καί, plures vero Parr. omm,

λεσχηνευομένου δὲ αὐτοῦ καὶ φρονέοντος πάντα χρήματα ὁμαλῶς ὡς καὶ ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ, ἀποξηραίνεταί τε καὶ ἀποψύχεται καὶ ξυμμύει τὰ φλέβια τὰ ἐν τῷ σώματι πάντα, ἅτε τοῦ αἵματος ἐξ αὐτῶν ἐκκεκαυμένου ὑπὸ πυρετοῦ, ἐνιότε δὲ ὑπὸ χρόνου τε πλήθεος καὶ μεγέθεος τῆς νούσου καὶ τῶν ἐνεόντων κακῶν, καὶ τῶν προσεπιγιγνομένων. Ἢν δὲ μὴ δύνηται πολλοῦ χρόνου ῥαγῆναι, μήτε ἀπὸ ταυτομάτου, μήτε ὑπὸ φαρμάκων, τήκεται ὁ ἀσθενέων ὑπὸ [1]τε ὀδυνέων ἰσχυρέων καὶ ἀσιτίης καὶ βηχὸς καὶ πυρετῶν καὶ ὡς τὰ πολλὰ διαφθείρεται. Ἢν δὲ ἤδη ἐκλελεπτυσμένῳ καὶ κλινοπετέϊ ἐόντι ῥαγῇ τὸ πῦον, οὐδ' οὕτω μάλα ἀναφέρουσι, ἀλλὰ διαφθείρονται τρόπῳ [2]τῷ αὐτῷ. Ἢν δὲ ῥαγῇ [3]μὲν ὅτι τάχιστα καὶ πεπανθῇ, πεπανθὲν δὲ ἐκχυθῇ ἐπὶ τὰς φρένας τὸ πολλὸν αὐτοῦ, τὸ παραυτίκα μὲν δοκέει [4]ῥάων εἶναι· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ἢν μὲν ἀναπτύσῃ πᾶν, καὶ ἡ κοιλίη, ἐν ᾗ τὸ [5]πῦον ἔνι, προσπέσῃ τε καὶ ἀποξηρανθῇ, ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ ὅ τε χρόνος πλείων γένηται καὶ αὐτὸς ἀσθενέστερος καὶ ἀναπτύσαι μὴ δύνηται, ἀλλὰ καυθῇ ἢ τμηθῇ καὶ τὸ [6]πῦον ἐξέλθῃ, παραυτίκα μὲν καὶ οὕτω δοκέει δή τι [7]ῥάων γεγονέναι, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου [8]διαφθείρεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν, ὑφ' ὧν περ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ εἴρηται.

corporis venae contrahuntur, cum nimirum ipsarum sanguis a febre exustus sit, interdum vero tum ex temporis longitudine et morbi magnitudine, tum etiam ex instantibus et supervenientibus malis. Quodsi neque sponte, neque a medicamentis multo tempore rumpi possit, dolorum vehementia, inedia, tussi ac febribus qui laborat consumitur ac plerumque perit. Si vero extenuato et lecto decumbenti pus eruperit, neque sic admodum sustinent, sed eodem modo perimuntur. Quodsi quam citissime ruptum quidem et maturatum fuerit, magnaque sui parte ad septum transversum effundatur, confestim quidem levius habere videtur, progressu tamen temporis, si quidem totum per sputum reiiciat, et cavum in quo pus fuerat, considat ac resiccetur, sanus evadit. Verum si tum tempus longius, tum ipse debilior fuerit, neque exspuere possit, sed per ustionem aut sectionem pus exeat, confestim quidem hoc sane etiam modo levius habere videtur, progressu tamen temporis ab iisdem, quae in priore dicta sunt, perimitur.

κ'. Ἐν δὲ τῷ πλευρῷ γίγνεται μὲν φύματα καὶ ἀπὸ φλέγματος καὶ ἀπὸ χολῆς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῖσι ἐν τῷ πνεύμονι· γίγνεται δὲ καὶ ἀπὸ [9]πόνων, ὁκόταν τι τῶν φλεβίων σπασθὲν ῥαγῇ, ἢ σπασθῇ μὲν, ῥαγῇ δὲ μὴ παντελῶς, ἀλλὰ σπάδων ἐν αὐτῷ γένηται· ἢν μὲν οὖν ῥαγῇ, παραυτίκα τὸ

20. In latere autem tubercula quidem oriuntur tum a pituita, tum a bile, non aliter quam in pulmone. Ex laboribus quoque oriuntur cum vena aliqua vulsa rupta fuerit, aut vulsa quidem, sed non surrupta penitus, sed ita ut vulsum in ea factum fuerit. Si quidem igitur rupta fuerit, confestim sanguis ex vena effusus

[1] δέ. — [2] τοιῷδε. — [3] μέν om. — [4] ῥᾷον — [5] πύος sine ἔνι. — [6] πύος. — [7] ῥᾷον — [8] διαφθείρηται. — [9] τῶν πόνων.

ὡς. Ante ξυμμύει omm. καί libri 5. Littréi, Ald., Lind. — ἅτε τοῦ σώματος ἐκκεκαυμένου ὑπὸ πυρετῶν θ.; — idem om. χρόνου — πολλοῦ in seq. periodo.

ἢν δὲ μὴ δύνηται — διαφθείρεται] ἐκ ταυτομ. Marc., ἐκ τοῦ αὐτομ. E. H. θ.. ἀπὸ ταυτομ. vulgo; — ὑπό τε ὀδ. θ.. cett. τε omm.; — ἰσχυρέων quatuor Parr. Marc., — ἰσχυρῶν vulg.

ἢν δὲ ἤδη — τῷ αὐτῷ.] ἐκλελεπτυσμένῳ E. H. J. θ. Mack. λελεπτυσμένῳ Marc.; — οὕτως E. G. H. J. Marc.; — τῷ αὐτῷ cod. θ. Littréus, τοιούτῳ E. Marc.; vulgatam e V. notavi.

ἢν δὲ ῥαγῇ — εἴρηται.] μὲν δοκέει E. A. θ. Littr., δοκ. μέν vulg.; ῥᾷον quatuor libri Littréi; et Marc. ἀποξηρανθῇ e Marc. scripsi, ἀναξ. cett.; — μὴ δύνηται Mack., Littr. e θ., hic etiam ex E. H., praebet etiam Marc. pro vulg δύναται; — δοκέει δή τι cod. θ. δή τι δοκ. cett.; — ῥᾴων εἶναι H. θ. Marc.

20. ἐν δὲ τῷ πλευρῷ — πῦον γίγνεται.] ἀπὸ πόνων H.

αἷμα τὸ ἐκχυθὲν ἐκ τοῦ φλεβίου σήπεταί τε καὶ [1]ἐκπυέει· ἢν δὲ σπάδων ἐν τῷ φλεβίῳ γένηται, [2]τοῦτο κατ' ἀρχὰς μὲν ὀδύνην [3]τε παρέχει καὶ σφύζει, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου διαδιδοῖ ἡ φλὲψ τοῦ αἵματος ἐς τὴν σάρκα, καὶ τοῦτο σηπόμενον ἐν τῇ σαρκὶ [4]πῦον γίγνεται. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ ἡ σὰρξ, ἢν μὲν μᾶλλον πονέσῃ, πλέον τε τοῦ αἵματος ἕλκει ἐς ἑωυτὴν ἐκ τῶν ἐγγυτάτω φλεβίων καὶ παραχρῆμα [5]ἐκπυέει· ἢν δὲ ἧσσον πονέσῃ, σχολαίτερον [6]καὶ ἕλκει καὶ [7]ἐκπυέει. Ἐνίοισι δὲ ὁκόταν ἀσθενέα γένηται τὰ σπάσματα ἐν τῇσι σαρξὶ, ἢ ἐν τῇσι φλεψὶ, οὐκ ἐκπυΐσκεται, ἀλλὰ γίγνεται ἀλγήματα πολυχρόνια, ἃ καλέουσι ῥήγματα. Καὶ ὁκόσα μὲν ἐν τῇ σαρκὶ γίγνεται, ὧδε γίγνεται· ὁκόταν ἡ σὰρξ πονέσῃ τι, ἢ σπασθεῖσα, ἢ πληγεῖσα, ἢ ἄλλο τι παθοῦσα, γίγνεται, ὥσπερ εἴρηται, [8]πελιδνὴ, πελιδνὴ δὲ οὐκ εἰλικρινέϊ αἵματι, ἀλλὰ λεπτῷ τε καὶ ὑδαρέϊ, καὶ τούτῳ ὀλίγῳ, ὅταν δὲ ὑπερξηρανθῇ μᾶλλον τοῦ εἰωθότος, διαθερμαίνεταί τε καὶ ὀδύνην παρέχει καὶ ἕλκει ἐς ἑωυτὴν ἀπὸ τῶν φλεβίων καὶ σαρκῶν τῶν πλησίον τὸ ὑγρόν· καὶ ὁκόταν ὑπερυγρανθῇ καὶ τοῦτο αὐτὸ τὸ ὑγρὸν διαθερμανθῇ ὑπ' αὐτῆς τῆς σαρκὸς, σκίδναται ἀνὰ τὸ σῶμα πᾶν, οἷόν περ [9]εἰρυσθῇ καὶ μᾶλλον δή τι σκίδναται ἐς τὰς φλέβας, ἢ ἐς τὰς σάρκας· ἕλκουσι γὰρ αἱ φλέβες μᾶλλον τῶν σαρκῶν, ἕλκουσι δὲ καὶ αἱ σάρκες. Ὁκόταν δὲ ἐς πολλὸν ὑγρὸν, τὸ ἐν τῷ σώματι, ὀλίγον τὸ

putrescit et in pus vertitur. Quodsi vulsio in vena facta sit, haec quidem per exordia dolorem excitat et pulsat, progressu vero temporis sanguinem ad carnem transmittit, qui in carne putrescens in pus vertitur. Ad eandem vero rationem etiam caro, si quidem plus laborarit, plurimum ad se sanguinem ex maxime vicinis venis attrahit et confestim in pus vertit; si vero minus laborarit, tardius et trahit et pus efficit. Quibusdam autem cum imbecilla in carnibus ac venis vulsa facta fuerint, non suppurant, sed diuturni fiunt dolores, quos ruptiones vocant. Et quae quidem in carne fiunt, ad hunc modum fiunt, cum caro aut vulsa aut ex plaga aut alio quodam modo affecta dolorem aliquem habuerit, livida, velut dictum est, exsistit non sincero sanguine, sed tenui et aquoso eoque exiguo. Ubi vero plus solito resiccata fuerit, tum incalescit, tum dolorem exhibet et ad se ex venis et carnibus propinquis humorem trahit, ac ubi supra modum humectata fuerit eaque humiditas a carne incaluerit, per totum corpus, qualis attracta est, dispergitur et magis sane in venas quam in carnes spargitur, cum hae magis quam carnes trahant, quamquam etiam carnes trahunt. Cum vero ad copiosam corporis humiditatem exigua a carne attracta fuerit, obscura et doloris expers evadit et pro morbosa temporis tractu sanescit. Quodsi caro tum magis incaluerit, tum copiosam humiditatem traxerit, dolorem exhibet et ad quamcumque corporis partem ab ipsa cum impetu de-

[1] ἐκπύει. — [2] τοῦτο om. — [3] τε om. — [4] πύος. — [5] ἐκπύει. — [6] τε καί. — [7] ἐκπύει. — [8] πελιδνὴ οὐκ ἐν εἰλικρινεῖ αἵμ. — [9] εἰρύσθαι.

θ. Marc., Littr., vulg. e V. notavi; — ῥαγῇ ἢ σπασθῇ μὲν ῥαγῇ δὲ μή — θ. Littr., — ῥαγῇ μὴ ῥαγῇ δέ vulg.; ἐκπυέει ei θ. Littr.; — τοῦτο δὲ κατ' ἀρχάς E. H. θ. Marc., τοῦτο, ut V., omn. quinque Parr.; — ὀδύνας παρέχει θ.; — πῦον idem.

κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον — ἐκπυέει.] πλέον τε τοῦ αἵμ. vulg., τε omm. L. θ. Littr.; φλεβίων θ., φλεβῶν vulg.; — ἐκπυέει bis θ. Littr.; — ἢν δησσον cod. θ.; — σχολαίτερον τε καὶ ἕλκει vulg.. τε omm. E. H. θ. Marc., Littr.

ἐνίοισι δὲ — ῥήγματα.] ἐνίοισι δ' ὅταν γένωνται τὰ σπ. ἢ ἐν τῇ σ. cod. θ.; — ἃ καὶ καλέουσι ῥ. cod. θ., Littr., vulgo ἃ abest, equidem relativum recipio, sed καί omitto, quum prorsus otiosum videatur.

καὶ ὁκόσα — καὶ αἱ σάρκες.] ὅτ' ἂν δὲ ἡ σὰρξ cod. θ.: — πονήσῃ idem; — ὥσπερ εἴρηται E. H. θ. Marc., ὥσπερ προεῖπον cett.; — πελιδνὴ δέ cod. θ., vulg. om.; — δ' ὑπερξηρ. E. H.; — ἀπὸ τῶν πλησίων καὶ φλεβῶν καὶ σαρκῶν θ., Littr.; ego vulg. praefero. Cod. θ. ὅταν ὑπερυγρ.: — idem διαθερμ. recte, ubi ceteri omnes ὑπερθερμ.. in quo praepositio e superiore composito descripta est errore foedo librariorum. Verba σκίδναται — δή τι om. cod. θ.; — εἰρύσθαι, ut V., duo Littréi codd.

ὁκόταν δὲ ἐς πολλὸν — διὰ τῶν φλεβίων.] ὅτ' ἂν cod. θ.; δ' E. H. θ.; — ἔλθῃ cod. θ. Littr., vulg. e V. notavi; — ἄδηλόν τε cod. θ., cett. τε omm.; — ὀδύνην ὀξέην θ., ὀξείην vulg.; — ἑωυτοῖσι τὸ ῥ. cod. θ., quae lectio mihi cum totius loci colore melius quadrare videtur quam vulg. αὐτοῖσι τὸ ῥ.; — μεθιστάναι vulg., sed μεθεστάναι H. I. K. θ. Littr., Marc.. Iam vero post μεθεστάναι sequitur apud Littréum τὸ δέ οὐκ ἀνυστόν· ἕλκος γὰρ μεταστῆναι οὐκ ἀνυστόν·

ἀπὸ τῆς σαρκὸς [1] ἔλθῃ, ἄδηλόν τε γίγνεται καὶ ἀνώδυνον καὶ ἀντὶ νενοσηκότος γίγνεται ὑγιὲς τῷ χρόνῳ· ἢν δὲ διαθερμανθῇ τε μᾶλλον ἡ σὰρξ καὶ εἰρύσῃ πλέον τὸ ὑγρὸν, ὀδύνην παρέχει καὶ ὅπῃ ἂν τοῦ σώματος ἀπ' αὐτῆς ὁρμήσῃ καὶ καταστηρίξῃ, ὀδύνην παρέχει ὀξέαν καὶ δοκέουσι ἔνιοι ἑωυτοῖσι τὸ ῥῆγμα μεθεστάναι. Ὅταν δὲ διαθερμανθῇ τε καὶ παχυνθῇ καὶ γένηται πλέον, [2] ὀδύνην παρέχει, ἔστ' ἂν ὁμοῖον γένηται τῷ ἄλλῳ ὑγρῷ κατὰ λεπτότητα καὶ ψυχρότητα. Ὁκόσα δὲ ἐν τοῖσι φλεβίοισι [3] γίγνεται, αὐτὸ μὲν τὸ φλέβιον, ὅκοσον ἔσπασται, κατὰ χώρην μένει, — σπᾶται [4] δὲ ὑπὸ τόνου καὶ βίης, καὶ γίγνεται οἷον κιρσός, — καὶ διαθερμαίνεταί τε καὶ ἕλκει [5] ἐς ἑωυτὸ νοτίδα τινὰ ὑγρήν· ἡ δὲ νοτίς ἐστι ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος. Καὶ ὁκόταν μιχθῇ τό τε αἷμα καὶ τὸ ὑγρὸν τὸ ἀπὸ τῆς σαρκὸς, παχύνεταί τε τὸ αἷμα πολλαπλασίως αὐτὸ ἑωυτοῦ ταύτῃ, ᾗ ἂν ἡ φλὲψ [6] τυγχάνῃ ἐσπασμένη, καὶ νοσωδέστερον γίγνεται καὶ στασιμώτερόν τε [7] καὶ ἐπιπλέον· καὶ ὁκόταν πλέον γένηται, μετ' οὖν ἔστη τὸ πλήρωμα, ᾗ ἂν τύχῃ καὶ ὀδύνην παρέχει ὀξέαν, ὥστε ἐνίοισι δοκέειν τὸ ῥῆγμα ἑωυτοῖσι [8] μεθεστάναι· καὶ ἢν τύχῃ ὥστε ἐς [9] τὸν ὦμον μεταστῆναι, βάρος τε τῇ χειρὶ παρέχει καὶ νάρκην καὶ νωθρίην· καὶ ἢν μὲν ἐς [10] τὴν φλέβα σκιμ-

lata fuerit ac incubuerit, dolorem gravem excitat et sunt quibus videatur locum mutasse ruptum. Cum vero incaluerit et crassior copiosiorque evaserit, dolorem exhibet, donec reliquo humori tenuitate et frigiditate similis exstiterit. Quod autem ad ea attinet quae in venis fiunt, ipsa quidem venula quantum convellitur loco manet, — vellitur autem contentione et vi, similisque fit varici, — et incalescit et ad se vaporem quemdam humidum attrahit, qui ex bile et pituita provenit. Cumque sanguis et humiditas de carne permixta fuerint, multum incrassescit sanguis et qua parte vena convellitur morbosior evadit et stabilior et sensim copiosior. Cumque copiosior exstiterit, plenitudo in alium locum transfertur quemlibet, et dolorem ibi gravem adfert, ita ut quibusdam ruptum locum mutasse videatur. Quodsi forte ad humerum transierit, gravitatem in manu et stuporem ac torporem inducit et quum in venam incubuerit, quae ad humerum et dorsum tendit, confestim plerumque dolor sedatur. Fiunt etiam vulsa ex laboribus, ex casibus, ex plaga et si quis onus iusto maius tollat et ex cursibus ac lucta et id genus omnibus.

[1] ἑλκυσθῇ. — [2] καὶ ὀδ. — [3] γίνηται. — [4] δέ om. — [5] εἰς ἑωυτόν. — [6] τυγχάνει. — [7] ἐπιπλέον. — [8] μεθιστάναι. — [9] τὸν νῶμον μεθιστάναι. — [10] τὴν om., tum φλέβα σκιφθῇ.

ἐγγυτάτω δὲ ἕλκεός ἐστιν ὁκόσα τοιαῦτα· ἀλλὰ τὸ ἀπὸ τῆς σαρκὸς ὑγρὸν ἀΐσσει διὰ τῶν φλεβίων. Littréus pleniorem horum verborum lect. e cod. θ. dedit, nam in vulg. ἕλκος γὰρ μ. οὐκ ἄνυστόν omittitur. — Equidem hic agnovi adnotationem recentiorem, postquam similem et ab eodem, ut puto, adnotatore profectam eieceram e § 4ª libri II. de morbis principio, ubi vid. adnn. — In illa adn. porro cod. θ. ἐγγ. δ' ἕλκεός ἐστιν ὅσα τοιαῦτα· ἀλλὰ τό, unde vulgatam emendavit Littr., tum φλεβῶν in fine idem liber. Certum autem est haec recentiori manui deberi et e textu expellenda esse. — Ad verba, quorsum haec adnotatio spectabat, cf. Aph. VI. 22. cum comm. Galeni et videbis confirmatam aphorismi lectionem, neque ibi ἀλγήματα legi oportere videbis.

Ὅταν δὲ διαθερμανθῇ — καὶ φλέγματος.] ὅτ' ἂν cod. θ., qui dein τε om.; vulgatum καί ante ὀδύνης cum θ. om. Littr.; — ὁμ. γεν. E. H. θ. Marc., γεν. ὁμ. cett.; — Ὅσα δ' ἂν cod. θ.; — ἐν τοῖσι φλεβίοισι ὁκόταν σπασθῇ γιν., Ald. E. H., ἐν τ. φλ. καὶ ὅτ' ἂν σπ. γιν. cod. θ.; paulo post idem illud ὁκόταν σπασθῇ in edd. et mss. abundat. Nempe post μένει meo marte delevi ὅταν δὲ σπασθῇ, — porro καὶ γίγνεται οἷον κιρσός de meo scripsi, ceteris καί ibi non habentibus. Feci autem quum pro vulgato διαθερμαίνεται δὲ καὶ ἕλκει in Marc. et E. διαθερμαίνεταί τε καὶ ἕλκει scribatur, in quo reliquias agnosco antiquae lectionis, quam eo modo, quem dixi, restituisse mihi videor. Cod. θ. τινά om.

καὶ ὁκόταν — ὡς τὰ πολλά.] ὅτ' ἂν cod. θ., τε τὸ αἷμα idem; — καὶ τὸ ἀπὸ τῆς σ. ὑγρὸν idem; — παχύνεταί τε dedi cum E. H. I. K. θ. Marc., cett. τε omm. — Vulgo καὶ πολλαπλ., cod. θ. Littr. καί omm. — Dein στασιμώτερόν τε ἐπιπλέον vulgata, sed στασιμ. τε καὶ ἐπιπλέον Marc., quem sequor στ. τε καὶ πλέον θ. Littr., quod autem nonnulli libri τι pro τε hic ferunt, nauci non est. Mihi γίγνεται — ἐπιπλέον i. e. *sensim augetur* veram lect. referre videtur. Cod. θ. ὅτ' ἄν. — Vulgo μετανέστη, sed vera lect. est in codice θ. μετουν ἐστι et Marciani μετουνέστη, quemadmodum eam descripsi. Ὀξέην θ. Littr. ὀξείην vulg.;

φθῇ, ἢ ἐς τὸν ὦμόν τε καὶ τὸν [1]νῶτον τείνει, παύεται ἡ ὀδύνη παραχρῆμα ὡς τὰ πολλά. Γίγνεται δὲ [2]τὰ σπάσματα καὶ ἀπὸ πόνων καὶ πτωμάτων καὶ ἀπὸ πληγῆς καὶ ἤν τις ἄχθος μέζον αἴρηται καὶ ἀπὸ δρόμων καὶ πάλης καὶ τῶν τοιούτων πάντων.

κα'. Ὁκόσοι δὲ ἀπὸ τρωμάτων ἔμπυοι γίγνονται, [3]ἢν ὑπὸ δόρατος, ἢ ἐγχειριδίου, ἢ τοξεύματος [4]ἐσωτέρω τρωθῶσι, [5]ἕως μὲν ἂν ἔχῃ τὸ ἕλκος ἔξω ἀναπνοὴν ἀνὰ τὸ ἀρχαῖον τρῶμα, ταύτῃ τε τὸ ψυχρὸν [6]ἐπάγεται ἐφ' ἑωυτὸ, καὶ τὸ θερμὸν ἀφ' ἑωυτοῦ [7]ἀφίησι καὶ ἀποκαθαίρεται εὐκόλως τὸ [8]πῦον καὶ ἤν δή τι ἄλλο. Καὶ ἢν μὲν ὑγιασθῇ τὸ [9]τε ἔσω καὶ τὸ ἔξω ὁμοῦ, ὑγιὴς γίγνεται παντελῶς· ἢν δὲ τὸ μὲν ἔξω ὑγιασθῇ, τὸ δὲ ἔσω μὴ ὑγιασθῇ, ἔμπυος γίγνεται· καὶ ἢν ὑγιασθῇ μὲν ὁμοῦ καὶ τὸ ἔσω καὶ τὸ ἔξω, ἡ δὲ οὐλὴ ἔσω ἀσθενής τε γένηται καὶ τρηχεῖα καὶ πελιδνὴ, ἀνελκοῦται ἐνίοτε καὶ ὧδε ἔμπυος γίγνεται· ἀνελκοῦται δὲ καὶ ἤν τι πονήσῃ πλέον καὶ ἢν λεπτυνθῇ καὶ ἢν φλέγμα ἢ χολὴ πρὸς τῇ οὐλῇ προσπαγῇ [10]καὶ ἢν νούσῳ ἑτέρῃ ληφθεὶς λεπτυνθῇ. Ὅταν δὲ γένηται ἕλκος, ἤν τε οὕτως, ἤν τε προξυμφυῇ τὸ ἔξω [11]τοῦ ἔσω, ὀδύνην τε παρέχει ὀξέαν καὶ βῆχα καὶ πυρετόν· καὶ τήν τε ψύξιν [12]ἐπάγεται αὐτὸ ἑωυτῷ τὸ ἕλκος διὰ τὸ πλέον τε καὶ θερμότερον εἶναι· καὶ αὐτὸ ἀφ' ἑωυτοῦ ἀποπνεῖ τὸ θερμὸν καὶ τὸ πῦον ἀποκαθαίρεται καὶ προσιητρεύεταί τε

21. Qui autem ex vulneribus purulenti fiunt, si aut hasta aut pugione aut iaculo profundius vulnus acceperint, quamdiu quidem ulcus per antiquum vulnus foris aërem attrahit, ea parte frigidum ad se inducit et calidum á se emittit et pus ac si quid aliud facile expurgatur. Et siquidem tum interna parte, tum externa simul sanescat, penitus sanus evadit; sin autem externa quidem parte sanescat, interna vero minime, purulentus fit. Et si simul quidem tum interna tum externa parte sanescat, cicatrix autem intus debilis, aspera et livida exsistat, quandoque iterum exulceratur, eoque modo purulentus evadit. Iterum vero etiam exulceratur, si quid plus iusto laborarit et extenuatus fuerit, pituitaque et bilis ad cicatricem affigatur et si morbo alio detentus extenuatus fuerit. Cum autem ulcus exstiterit aut hoc modo, vel si pars externa prius quam interna coalescat, dolorem vehementem et tussim et febrem affert, ipsumque ulcus cum plenum ac iusto calidius sit sibi ipsi refrigerationem inducit et a se caliditatem exhalat, pusque expurgatur longiore tempore et curatur tardiusque sanescit, quandoque vero minime sa-

[1] νότον. — [2] σπάσμα. — [3] ἢ. — [4] ἔσω. — [5] τέος. — [6] ἐπάγηται. — [7] ταύτῃ ἀφίησι. — [8] πύος καὶ δι' ἤν τι ἄλλο. — [9] τὲ εἴσω. — [10] καί om. [11] τῷ. — [12] ἐπάγηται.

vulg. ἢν τύχῃ, sed ἂν τύχῃ E. H. J. K. Marc. — Littr. μεταστῆναι ex E. H. θ., idem praebet Marc., μεθιστάναι vulg. — ἐν τῇ χειρί vulgo, sed cod. θ. fert βάρος τε τῇ χ. sine ἐν. — Vulgo ἢ ἐς τὸν ὦμόν τε καὶ τὸν νῶτον τείνῃ, sed H. J. θ. τείνει, unde egregie locum emendavit Littr. ἢ — τείνει scribendo.

γίγνεται δὲ — πάντων.] τὰ σπάσματα θ. Mack., Littr., vulgo τά abest. Cod. θ. αἴρῃ, itaque quaesiveris fere num αἴρηται ex αἴρῃ τε sit ortum propter frequentem in h. lib. syllabarum ται et τε permutationem; sed αἴρηται bene habet.

21. ὀκόσοι — ἢν δή τι ἄλλο.] ὅσοι θ.; ἢν ὑπό idem, Littr., vulg. e V. notavi: — ἐσωτέρω cod. θ. Littr., vulg. ut V.; — ἕως θ. Mack., Littr., τέως vulg.; — ἂν pro vulg. ἢν quinque Parr., θ., Marc., Mack., Littr.; — ἔξω τὸ ἕλκος E. H. θ. Marc.; — ἐφ' ἑωυτοῦ Ald., duo Parr. — Pro εὐκόλως θ. et Marc. ταύτῃ. In καὶ ἢν δή τι ἄλλο cum Littréo dedi scripturam cod. θ. pro vulg., quam e V. notavi, καὶ δὴ ἤν τι ἄλλο cod. Corn. Mackii, hic ipse, Lind.

καὶ ἢν μὲν ὑγιασθῇ — ληφθεὶς λεπτυνθῇ.] Cett. ὑγιανθῇ tum initio periodi, tum paulo post; ego vero ὑγιασθῇ de meo scripsi locis singulis, τοτενδόν cod. θ. unde τό τ' ἔνδον Littr., paulo post τὸ δ' ἔσω cod. θ., ac dein ὁμοῦ τὸ ἔνδον idem sine καί praemisso; — τρηχείη cett,; — ὧδε om. θ.; πονήσῃ τι idem; τι πονέσῃ vulg.

ὅταν δὲ γένηται — εἴρηται.] οὕτω Parr. tres: — πρὸς συμφυῇ θ.; — πλέον τε καὶ θερμότερον θ.. Lind., Mack., Littr., καί om. vulg. — Littréus: „peut-être, inquit, faudrait il lire διὰ τὸ πλέον τὸ θερμὸν εἶναι." Dissentio, nihil mutandum, rectissime vero ipse interpretatur: „parce qu'elle (l'ulcération) est pleine et trop chaude." — Porro ἀποκαθαίρεται διαπλείονος καὶ προσανιητουντε καὶ σχολέτερον ὑγιάζεται πολλῷ cod. θ., unde ὑγιάζεται pro vulgato vi-

διὰ πλείονος καὶ σχολαίτερον ὑγιάζεται· ἐνίοτε δὲ οὐδ᾽ ὑγιάζεται· ἡ γὰρ σὰρξ τό τε ἕλκος ὑπὸ τοῦ καύματος τοῦ ἐν τῷ σώματι ἕψεταί τε καὶ ὑπερυγραίνεται, ὥστε μὴ δύνασθαι μήτε ξηρανθῆναι, μήτε σαρκοφυῆσαι, μήτε ὑγιασθῆναι· ἀλλ᾽ ὁκόταν ὁ χρόνος προΐῃ, τελευτᾷ πάσχων τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ ἐν τῇ πρόσθεν εἴρηται. Ἢν δὲ τύχῃ ὥστε τρωθῆναί τι τῶν φλεβίων τῶν παχυτέρων, καὶ ἔσω ῥυῇ τὸ αἷμα καὶ [1] σαπῇ, πύον γίγνεται· καὶ ἢν μὲν τοῦτο [2] τὸ πύον πτυσθῇ πᾶν καὶ ἡ φλὲψ ἡ τετρωμένη στεγνωθῇ καὶ τὸ ἕλκος ὑγιασθῇ καὶ τὸ ἔσω καὶ τὸ ἔξω, ὑγιὴς γίγνεται [3] παντελῶς· ἢν δὲ μὴ δύνηται μήτε τὸ ἕλκος [4] ξυμφυῆναι, μήτε ἡ φλὲψ [5] στεγνωθῆναι, ἀλλ᾽ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε [6] ἀναδιδῷ αἷμα καὶ [7] ἢ παραυτίκα ἐμέηται [8] ἢ πτύηται, ἢ καὶ σήπηται καὶ πύον πτύηται, διαφθείρεται ὡς τὰ πολλὰ, ἢ παραυτίκα ἐμέων αἷμα, ἢ ὕστερον χρόνῳ, ὑφ᾽ ὧν καὶ ἐν τῇ πρόσθεν εἴρηται διαφθειρόμενος. Πολλάκις δὲ ὅσοι τι τῶν φλεβίων ἔσω τιτρώσκονται ἢ ὑπὸ τρωμάτων, ἢ ὑπὸ πόνων, ἢ ὑπὸ γυμνασίων, ἢ ὑπ᾽ ἄλλου του, ὁκόταν ξυμφυῇ καὶ δοκέῃ ὑγιὲς εἶναι τὸ φλέβιον, [9] ἀναρρήγνυται ὕστερον χρόνῳ· ἀναρρήγνυται δὲ ὑπὸ τῶν αὐτῶν, ὑφ᾽ ὧνπερ καὶ [10] πρόσθεν· ὁκόταν δὲ ἀναρραγῇ, αἱμορροέει καὶ παραυτίκα ἀπόλλυνται ἐμέοντες αἷμα πολλόν τε καὶ πολλάκις, ἢ ἄλλοτε [11] μὲν καὶ ἄλλοτε

nescit. Caro enim ulcusque ab ardore corporis coquitur et supra modum humectatur ut neque resiccari, neque carnem producere, neque sanescere queat. Sed temporis tractu perit eodemmodo atque ante dictum est affectus. Quodsi forte fortuna acciderit ut ex crassioribus venis aliqua vulneretur sanguisque intro fluat et putrescat, in pus vertitur. Ac si quidem totum hoc pus exspuatur et vena vulnerata constringatur, ulcusque intus et foris sanescat, prorsus convalescit. Quodsi neque ulcus coalescere possit, neque vena constringi, sed subinde sanguinem reddat, isque aut statim vomatur aut exspuatur, aut putrescat et pus spuatur, plerumque perit, aut statim sanguinem vomens, aut postea temporis tractu, interemptus iisdem, de quibus antea dictum est. At saepe quibus vena aliqua aut ex vulneribus, aut ex laboribus, aut exercitationibus, aut alia re quavis sauciatur, cum coaluerit et sana esse videbitur, iterum temporis tractu perrumpitur idque ex iisdem causis a quibus supra affecta erat. Cum vero rursus rupta sit, sanguinem fundit ac statim pereunt sanguinem multum saepe fundentes, vel interdum sanguinem recentem vomunt, pus vero quotitie educentes multum ac crassum pereunt tali modo, aut simili atque in aliis morbis dictum est.

[1] σαπῇ ἔμπυον γιν. — [2] τό om. — [3] ἐς τὸ παντελές. — [4] συμφυῆναι τὸ ἔνδον. — [5] στεγνωθῇ ἡ τετρωμένη ἀλλ᾽ κ. τ. λ. — [6] ἀναδιδοῖ. — [7] ἦν. [8] καί. — [9] ἀναρρ. ὕστ. χρ. om. — [10] πρόσθεν πάσχει. — [11] μέν τε.

tioso ὑγιαίνεται scripsi; — καὶ προσιητρεύηται διὰ πλείονός τε καὶ σχολαίτερον Marc.; — οὐδὲ ὑγιαίνεται E., οὐδ᾽ ὑγιαίνεται vulg., sed ὑγιάζεται θ. Marc., Lind.; — ἡ γὰρ σὰρξ ἡ τοῦ ἕλκεος cod. θ., quem sequitur Littr., equidem credo nos in vulgata et antiquiorem et meliorem lect. habere, maxime si seqq. conferam. Porro ἕψεταί τε καὶ E. H. θ. Marc., Mack., cett. τε omm.; — ὑγιασθῆναι H. Marc., ὑγιανθῆναι cett.; — ὅτ᾽ ἂν χρόνος sine ὁ cod. θ.; — vulgo πάσχων τὰ τοιαῦτα, sed H. Marc. π. τὰ αὐτά, cod. θ.: π. ταῦτα i. e. π. ταὐτά.

ἢν δὲ τύχῃ — διαφθειρόμενος.] ἐνσαπῇ e θ. recepit Littr., dubito num antiqua lectio sit, si quid eiusmodi darem, vellem ἔνδον σαπῇ. — ἔμπυον γιν. vulgo, ἔμπυος cod. θ. Mack., Littr., sed est prava correctio vulgatae in cod. θ., nam in ἔμπυον latet πῦον, quod restituo. Idem θ. κἂν μὲν τοῦτο. Dein μήτε τὸ ἕλκος συμφυῆναι τὸ ἔνδον, μήτε ἡ φλὲψ στεγνωθῇ ἡ τετρωμένη ἀλλ᾽ ἄλλοτε καὶ ἄ. vulgata. In his στεγνωθῆναι Lind. et ἡ τετρ. apud Ald. et in codd. nonnullis om. — Cod. θ. fert συμφυῆναι μήτε ἡ φλὲψ στεγνωθῆναι, ἀλλὰ ἄλλοτε, quod exhibuit Littr., nisi quod ἀλλ᾽ ἄλλοτε servavit. Etiam Marc. ἡ τετρ. om. et στεγνωθῇ legit. — Porro ἀναδιδῷ Littréus; — καὶ ἢ — ἢ est codicis θ. lectio a Littréo recepta, vulgatam e V. notavi; — καί ante πῦον πτύηται om. K. — ἢ ὕστερον χρόνῳ dedi, ut in seq. periodo, pro ἢ ὑστέρῳ χρόνῳ ceterorum de coniectura.

πολλάκις δὲ — εἴρηται.] δ᾽ ὅσοι cod. θ.; — ὑπὸ τρ. ἢ ὑπό τινων πόνων, ἢ γ., ἢ ὑπ᾽ ἄ. του vulg., ἢ ὑπὸ τρ., ἢ π., ἢ κατὰ γυμνασίην cod. θ. — Ego secutus sum Marcianum, nisi quod ἢ ὑπὸ τρ. e θ. scripsi, quippe Marc. ibi ἢ non fert. — Cum Marc. consentiunt nonnulli Parr.; — ὑπὸ ἄλλου του E. H. Dein ὅτ᾽ ἂν cod. θ., ὕστερον idem et Littr. ἑτέρῳ vulg.; — πρόσθεν πάσχει (πάσχειν multi codd.) vulgata, sed cum θ. Littréo πάσχειν omitto. Porro ὅτ᾽ ἂν δ᾽ ἀναρρ. θ., — αἱμορροέει idem, Mack., Littr., vulgo con-

αἷμα ἐμέουσι πρόσφατον, πῦον δὲ πτύοντες ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην πολλόν τε καὶ παχὺ, δι' οὖν ἐφθάρησαν τρόπῳ τοιούτῳ, ἢ παραπλησίῳ, ὡς καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι νούσοισι εἴρηται.

κβ'. Τοῖσι δὲ ταῦτα τὰ νοσήματα ἴσχουσι καὶ ὅσα τοιαῦτα, διαφέρει ἐς τὸ εὐπετεστέρως τε ἀπαλλάσσειν καὶ δυσπετεστέρως ἀνήρ τε γυναικὸς [1] καὶ νεώτερος γεραιτέρου καὶ γυνὴ νεωτέρη [2] παλαιοτέρης καὶ πρὸς τούτοισι ἡ ὥρη τοῦ ἔτεος, ἐν ᾗ ἂν νοσέωσι καὶ ἢν ἐξ ἑτέρης νούσου νοσέωσι, ἢ μὴ ἐξ ἑτέρης· διαφέρει δὲ καὶ [3] πάθημα παθήματος μέζον τε καὶ ἔλασσον καὶ χρὼς χρωτὸς καὶ θεραπηΐη θεραπηΐης. Τούτων δὲ οὕτω διαφερόντων, ἀνάγκη διαφέρειν καὶ τὸν χρόνον καὶ τοῖσι μὲν [4] πλέω γίγνεσθαι, τοῖσι δὲ ἐλάσσω καὶ ἀπόλλυσθαι ἢ μὴ, καὶ τοῖσι μὲν παραμόνιμά τε [5] εἶναι καὶ μέζω, τοῖσι δὲ ἐλάσσω [6] τε καὶ ὀλιγοχρόνια, τοῖσι δὲ παραμένειν ἐς τὸ γῆρας τὰ νοσήματα καὶ ξυναποθνήσκειν, τοὺς δὲ ἀπόλλυσθαι δι' ὀλίγου ὑπ' αὐτῶν. Καὶ ὁκόσοι μὲν νεώτεροι πάσχουσί [7] τι τούτων, ὅσα εἴρηται ἀπὸ πόνων παθήματα γίγνεσθαι, πάσχουσι πλέω τε καὶ ἰσχυρότερα καὶ ἀλγέουσι οὗτοι μᾶλλον τῶν ἄλλων καὶ παραυτίκα ἔκδηλα αὐτοῖσι, ὥστε ἢ [8] πτύσαι αἷμα ἢ ἐμέσαι, τὰ δὲ καὶ γενόμενα [9] λανθάνει αὐτοὺς ὑπὸ εὐεξίης τοῦ σώματος· οἱ δὲ γεραίτεροι πάσχουσι μὲν ὀλιγάκις, καὶ ὅταν πάθωσι, [10] ἀσθενέα πάσχουσι, ἅτε ἀσθενέστεροι ἐόντες καὶ ἐπαΐουσι μᾶλλον τῶν παθημάτων. Γίγνεται οὖν τὴν ἀρχὴν τὸ παράπαν ἧσσον τῷ γεραιτέρῳ ἢ τῷ

22. At vero in his, qui eiusmodi aut similibus morbis detinentur, multum ad faciliorem aut difficiliorem a morbo liberationem interest virne sit an mulier, et iuvenis, an senex, et mulier iuvencula an vetula. Insuper quoque quo anni tempore et num ex alio morbo aegrotent, nec ne. Differt etiam affectus ab affectu, maior a minore, et corpus a corpore et curatio a curatione. Quae cum ita se habeant, tempus etiam differre necesse est et alios quidem longiore tempore, alios vero breviore perire aut non et aliis quidem mala perdurare et maiora esse, aliis vero minora et brevioris temporis, alios quoque ad senectutem usque comitari et cum illis mori, alios vero ab ipsis intra breve tempus interire. Et quibus quidem iunioribus quae ex laboribus affectiones fieri dictae sunt, accidunt, ii magis et vehementius afficiuntur, plusque ceteris dolent et confestim iis manifestae fiunt, ita ut sanguinem sive sputo sive vomitione reiiciant, aliae quoque, ortae licet, eos latent propter bonum corporis habitum. Seniores vero raro quidem et leviter afficiuntur, cum debiliores sunt, et magis animadvertunt, et curam maiorem affectionum habent. Seniori igitur statim minus accidunt quam iuniori, cumque fiunt, seniori quidem debiliores, iuniori vero vehementiores exsistunt. Et iuniori quidem ob corporis intentas vires et siccitatem

[1] καί om. — [2] καὶ παλαιωτέρη (sic) καὶ νούσου νουσήσωσι ἢ μή omissis ceteris. — [3] πάθημά τι. — [4] πλέον. — [5] εἶναι om. — [6] τε om. — [7] τε om. [8] πτῦσαι ἢ ἐκμέσαι αἷμα. — [9] λανθάνειν. — [10] ἀσθενέα.

tracte; ἄλλοτε μέν τε vulg., sed θ. Mack., Littr. τε omm.; — πᾶσαν quinque Parr., θ. Marc., vitiose vulgo πάσην; — δι' οὖν ἐφθάρησαν cod. θ., διεφθάρησαν cett.

22. τοῖσι δὲ ταῦτα — θεραπηΐη θεραπηΐης.] ἴσχουσι θ. ἔχουσι cett.; — ἀνὴρ τε γὰρ γυν. vulg., sed γάρ omm. multi Parr., θ., Mack., Littr., Marc., Voss.; — καὶ νεωτ. cod. θ. Littr., cett. καί omm. — Pro παλαιοτέρης multi Parr., θ. Marc. καὶ παλαιοτέρη. — Vulgo ἥ τε ὥρη, sed τε omm. θ. Littr.; — νούσου νοσέωσι θ. Littr. ν. νοσήσωσι alii et Marc.; — ἢν τε μὴ ἐξ ἑτ. cod. θ.; καί ante παθ. omm. E. H. πάθημά τε vulg. π. τι, ut V., Parr. tres; — formam θεραπηΐη pro vulg. θεραπείη in utroque casu ex E. H. Marc. dedi.

τούτων δὲ δι' ὀλίγου ὑπ' αὐτῶν.] δ' αὔτω H. θ.; τοῖσι δὲ ἐλάσσω τε (δέ Kuhn.) vulg., τε omm. tres Parr., θ., Marc., Littr.; — δ' εἶναι et δ' ἐλάσσω cod. θ.; — συναποθνήσκει et ἀπ' αὐτῶν idem.

καὶ ὁκόσοι — τῶν παθημάτων.] ὅσοι θ.; — τι τούτων cod. θ., Mack., Littr., vulg. τι om.; τε πλέω G.; οὗτοι omm. θ., Mack., Littr., mihi h. l. potius in θ. omissum quam in ceteros aliena manu invectum videtur; — E. πλέον post μᾶλλον, dittographia est; — ἔνδηλα H. θ. Marc.; — ἢ αἷμα vulg., αἷμα ἢ cod. θ., Mack., Littr., καί ante γενόμενα om. θ.; γινομ. cett., de meo aoristum dedi; — ἀσθενέα Ald., multi Parr., θ., Marc., ἀσθενέστερα vulg.; ἐπαΐουσι θ., Lind., Mack., Littr., ἐπανίουσι vulg.; ἐπιμέλονται θ. Mack. — In seq. periodo cod. θ. ὅτ' ἄν, ut solet.

νεωτέρῳ· καὶ ὁκόταν γένηται, τῷ μὲν γεραιτέρῳ ἀσθενέστερα γίγνεται, τῷ δὲ νεωτέρῳ ἰσχυρότερα. Καὶ τῷ μὲν νεωτέρῳ, ἅτε τοῦ σώματος τόνον τε ἔχοντος καὶ ξηρασίην καὶ τὴν σάρκα πυκινήν τε καὶ ἰσχυρὴν καὶ πρὸς τοῖσι ὀστέοισι προσκαθημένην καὶ περὶ αὐτὴν τοῦ δέρματος περιτεταμένου, ὁκόταν τι [1]πονήσῃ πλέον τοῦ εἰωθότος, μᾶλλον καὶ ἐξαίφνης σπάσματα γίγνονται ἰσχυρὰ καὶ ῥήγματα πολλά τε καὶ παντοῖα τῶν φλεβῶν καὶ τῶν σαρκῶν καὶ τούτων τὰ μὲν παραυτίκα ἔκδηλα [2]γίγνεται, τὰ δ' [3]ὕστερον χρόνῳ ἀναφαίνεται. Τοῖσι δὲ γεραιτέροισι τόνος ἰσχυρὸς οὐκ ἔνι, αἵ τε σάρκες περὶ τὰ ὀστέα περιρρέουσι καὶ τὸ δέρμα περὶ τὰς σάρκας, καὶ αὐτὴ ἡ σὰρξ ἀραιή τε καὶ ἀσθενής· καὶ οὔτε τι ἂν [4]πάθοι τοιοῦτον ὁμοίως [5]ὡς καὶ ὁ νεώτερος καὶ ἤν τι πάθῃ, πάσχει ἀσθενέα τε καὶ παραυτίκα οἱ ἔκδηλα γίγνεται. Τοσούτῳ μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν παθημάτων δυσχερέστερον ἀπαλλάσσουσι οἱ νεώτεροι τῶν γεραιτέρων. Ὁκόταν δὲ ἡ νοῦσος ἐμφανὴς γένηται καὶ ἢ [6]πῦον, ἢ αἷμα [7]πτύσωσι ἢ ἀμφότερα, ὅσοι μὲν νεώτεροί εἰσι, ἅτε τοῦ σώματος εὐτόνου τε ἐόντος καὶ πυκινοῦ, οὐ δύνανται ἀποκαθαίρεσθαι ὁμαλῶς ἀπὸ [8]τῶν ἑλκέων τῶν ἐν τῇ ἄνω κοιλίῃ τὸ πῦον· ὅ τε γὰρ πνεύμων οὐ κάρτα ἕλκει ἐς τὰς ἀρτηρίας πυκνότερος ἐών, αἵ τε ἀρτηρίαι λεπταὶ καὶ στεγναὶ ἐοῦσαι οὐκ [9]ἐκδέχονται τὸ πῦον, εἰ μὴ ὀλίγον τε καὶ ὀλιγάκις, ὥστε ἀνάγκη τὸ [10]πῦον ἐν τῷ θώρηκί τε καὶ ἐπὶ τῶν ἑλκέων ἀθροίζεσθαί τε καὶ παχύνεσθαι. Τῷ δ' ἀφη-

carnemque densam et validam ad ossa adhaerescentem et cutem ei undique obtentam, si plus solito laborarit, vehementes vulsiones magis et derepente accidunt multaeque et variae venarum et carnium ruptiones. Atque horum pars quidem statim manifesta fiunt, pars vero postea temporis tractu apparent. Senioribus vero valida corporis firmitas non inest, carnesque circum ossa diffluunt cutisque carnes ambiens et ipsa rara est ac debilis, neque senior eiusmodi quid perinde ac iunior patitur, sed levius afficitur, statimque id ei manifestum fit. Adeo quidem per affectionum exordia difficilius iuniores quam seniores liberantur. At vero quibus morbus conspicuus redditur, quique pus aut sanguinem, aut utrumque exspuunt, si quidem iuniores fuerint, cum nimirum firmum et densum corpus habeant, non aequaliter ab ulceribus, quae pus in superiore ventre habent, repurgari possunt. Neque enim pulmo, cum densior exsistat, admodum ad*) arterias trahit, arteriaeque tenues et angustae pus, nisi paucum et rarum non excipiunt, ut proinde pus in thorace et ulceribus colligi et crassescere necesse sit. Ei vero, qui iam florentem aetatem exegit, pulmo rarior et magis cavus est, arteriaeque ampliores, adeo ut pus in ventre et ulceribus diutius non immoretur et quidquid insuper acciderit, id totum a pulmone in arterias sursum attrahi, confestimque exspui necesse est. In iuniore igitur, cum affectiones sint vehementiores et purgatio pro sputi ratione non procedat, febres acutiores et crebriores

[1] τι πονήσῃ. — [2] γίνονται. — [3] ὑστέρῳ. — [4] πάθῃ. — [5] ὦ. — [6] πύος. — [7] πτύωσι. — [8] τῶν om. — [9] εἰσδέχ. — [10] πύος.

καὶ τῷ μὲν — ἀναφαίνεται.] μέν om. θ.; — τόνον σχόντος idem; — πυκινήν pro vulg. πυκνήν scripsi cum H. J. K. θ. Marc.; — ὅτ' ἂν cod. θ.; πονέσῃ Littr., πονήσῃ vulg.; — Ad σπάσματα, quod de meo dedi pro vulgato σπασμοί; cf. adn. ad § 17.; — ἔκδηλα γίνεται Marc., ἐνδ. γινεται θ., ἐκδ. γίνονται vulg.; — ὕστερον θ. Littr.; — ὑστέρῳ vulg.

τοῖσι δὲ γεραιτέροισι — ἔκδηλα γίγνεται.] χρόνος τε ἰσχυρὸς οὐκ ἔνι καὶ αἱ σ. cod. θ., τόνος τις E. H. Marc.; πάθῃ, ut V., quatuor Parr.; — item ὦ, ut V., aliquot Parr.; — ἀσθενέα τε καὶ παραυτίκα ἔκδηλα sine οἱ et γίνεται cod. θ., quem Littr. sequitur; equidem voculas potius brevitatis causa omissas quam in vulgata emblema alienum esse credo. Marc. etiam vulg. lect. fert, nisi quod οἱ ἔνδηλα habet.

ὁκόταν δὲ — παχύνεσθαι.] ὅτ' ἂν δ' ἡ ν. cod. θ; — πῦον θ. Mack.; — πτύσωσι θ. Mack., Littr.; vulg. e V. notavi; — ἐόντος H. θ. Mack., Littr., Marc.; — πυκινοῦ dedi e θ., πυκνοῦ cett.; — τῶν ὧν ἐν τῇ ἄνω vulg., ὧν omm. θ. Mack., Littr.; — λ. καὶ στεγναὶ ἐοῦσαι E. Marc. λ. ἐοῦσαι καὶ στεναί θ.; εἰσδέχονται vulg. ἐνδέχ. cod. θ. Littr., sed in istius libri lect. latet ἐκδέχονται, quod exhibeo; — πῦον θ. Mack.; — θώρηκι Ionice etiam Marc.

τῷ δ' ἀφηλ. κ. — ἐκπτύεσθαι.] δ' ἀφηλ. E. H. Marc.,

*) Bronchos ita appellat auctor,

λικεστέρῳ ὅ τε πνεύμων ἀραιότερος καὶ κοιλότερος καὶ αἱ ἀρτηρίαι εὐρύτεραι, ὥστε μὴ ἐγχρονίζειν τὸ [1]πῦον ἐν τῇ κοιλίῃ καὶ ἐπὶ τῶν ἑλκέων, καὶ ὅ τι ἂν ἐπιγένηται, τοῦτο πᾶν ἀνάγκη ἀνασπᾶσθαι ἄνω ὑπὸ τοῦ πνεύμονος ἐς τὰς ἀρτηρίας καὶ [2]παραχρῆμα ἐκπτύεσθαι. Τῷ μὲν οὖν νεωτέρῳ, ἅτε τῶν παθημάτων ἰσχυροτέρων ἐόντων καὶ τῆς καθάρσιος οὐ γιγνομένης κατὰ λόγον τοῦ [3]πτύσματος, οἵ τε πυρετοὶ ὀξύτεροι καὶ πυκνότεροι γίγνονται, καὶ ὀδύναι ἐμπίπτουσι ὀξέαι αὐτοῦ τε τοῦ παθήματος καὶ τοῦ ἄλλου σώματος, ἅτε τῶν φλεβίων ἐντόνων τε ἐόντων καὶ ἐναίμων· ὅταν δὲ ταῦτα διαθερμανθῇ ὑφ' ἑωυτῶν, ὀδύναι διαΐσσουσι ἄλλοτε ἄλλῃ τοῦ σώματος καὶ οὗτοι μὲν διαφθείρονται [4]ὡς τὰ πολλὰ δι' ὀλίγου. Τοῖσι δὲ γεραιτέροισι, ἅτε τῶν παθημάτων ἀσθενεστέρων ἐόντων καὶ τοῦ πτύσματος ἀπ' αὐτῶν καθαιρομένου, οἵ τε πυρετοὶ λεπτότεροι καὶ ὀλίγοι γίγνονται καὶ ὀδύναι ἔνεισι μέν, ἔνεισι δὲ λεπταὶ καὶ παντάπασι μὲν τῶν παθημάτων τῶν τοιούτων οὐκ ἀπαλλάσσονται οὐδὲ οἱ γεραίτεροι, ἀλλ' ἔχοντες αὐτὰ πουλὺν χρόνον καταφθείρονται, καὶ ἄλλοτε πῦον πτύουσι, ἄλλοτε [5]δὲ αἷμα, ἄλλοτε δὲ [6]οὐδέτερον, τέλος δὲ ξυναποθνήσκει αὐτοῖσι· ἀποθνήσκουσι δὲ [7]μάλιστα οὕτως, ὅταν τι αὐτοὺς νόσημα τούτῳ, ᾧ ἂν ἔχωσι, παραπλήσιον καταλάβῃ, ὥστε ἔχειν καὶ τοῦτο καὶ ὃ ἂν ἔχωσι νόσημα ἰσχυρότερον [8]γίγνεσθαι· καὶ ὡς τὰ πολλὰ δι' οὖν ἔφθειρε. Ταῦτα δέ ἐστι τὰ μάλιστα ἐξεργαζόμενα τῶν νοσημάτων πλευρῖτίς τε καὶ περιπνευμονίη.

oriuntur, doloresque graves tum ipsius affectus, tum reliqui corporis incidunt, cum nimirum venae contentae sint et sanguine refertae. Ubi vero hae incaluerint ex ipsis, dolores alias ad aliam corporis partem pervadunt et hi quidem plerumque intra breve tempus pereunt. Senioribus vero cum debiliores sint affectiones, si ab his sputum repurgetur, tum febres leniores paucaeque oriuntur, tum dolores adsunt quidem, sed exiles. Et ab huiusmodi quidem affectionibus ne senes quidem prorsus liberantur, sed multo tempore morbum trahentes consumuntur, interdumque pus spuunt, interdum sanguinem, quandoque vero neutrum, tandem etiam una cum his moriuntur. Sic autem maxime moriuntur, cum aliquis morbus huic, quem habent, similis eos prehenderit, ita ut et hoc detineantur et is quem prius habuerint, vehementior exsistat, qui igitur plerumque eos perimit. At morbi, qui haec potissimum efficiunt, sunt morbus lateralis et pulmonum inflammatio.

[1] πύος. — [2] παραυτίκα. — [3] πνεύματος. — [4] ἐς. — [5] δέ om. — [6] οὐδέτερα. — [7] μάλ. om. — [8] γίνεται.

δέ plene cett. — Articulum ante ἀρτηρίαι omm. E. Marc.; — τοῦτο πᾶν ἀν. E. H. Marc., θ. πάλιν pro πᾶν in eodem verborum ordine, vulgo τοῦτο ἀν. πᾶν.

τῷ μὲν οὖν νεωτ. — δι' ὀλίγου.] ὀξέαι θ., — E. εὐτόνων; — ἐφ' ἑωυτῶν cod. θ.

τοῖσι δὲ γεραιτέροισι — καὶ περιπνευμονίη.] ὀλιγάκις θ. Littr., non video causam cur de vulg. decedam; — οὐδ' οἱ γεραιτ. cod. θ.; — καταφθείρονται πολὺν (πουλὺν θ.) χρόνον E. H. θ. Marc.; — ἀλλὰ ἔχ. E. H. θ.; ἄλλοτε δὲ αἷμα θ., vulg. e V. notavi; — συναποθνήσκει τούτοισι cod. θ.; — μάλιστα E. H. θ. Marc., Littr., cett. omm.; οὕτω K.; τούτων. ᾧ ἂν ἔχ. cod. θ. Dein ἰσχυρότερον γίγνεται vulg., γίνεται E. H. I. K. θ: — Littreus autem γίγνεσθαι dedit de suo; verum cum vidisse opinor. Vulgo διαφθείρονται, Marc. δι ἔφθειρε, quod in H. etiam legitur, sed ibi al. m. vulg. rest.; — equidem codicis θ. lectionem dedi. Ταῦτα δ' θ.; — μάλιστα τά idem; — τε om. E.

κγ'. Πυρετὸς δὲ ἀπὸ τῶνδε γίγνεται· ὁκόταν χολὴ ἢ φλέγμα θερμανθῇ, θερμαίνεται πᾶν τὸ ἄλλο σῶμα ὑπὸ τούτων καὶ καλέεται τοῦτο πυρετός· θερμαίνεται δὲ ἡ χολὴ καὶ τὸ φλέγμα ἔνδοθεν μὲν ὑπὸ σιτίων καὶ ποτῶν, [1] ἀφ' ὧν περ καὶ τρέφεται καὶ αὔξεται, ἔξωθεν δὲ ὑπὸ πόνων καὶ τρωμάτων καὶ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ὑπερθερμαίνοντος καὶ [2] ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ὑπερψύχοντος· θερμαίνεται δὲ καὶ ὑπὸ ὄψιος καὶ ἀκοῆς, ἐλάχιστα δὲ ὑπὸ τούτων.

23. Ex his autem febris gignitur. Cum bilis aut pituita incaluerit, ab his totum corpus calescit et hoc appellatur febris. Calescit autem bilis et pituita intra quidem a cibis et potibus, ex quibus et nutritur et increscit, extra vero a laboribus et vulneribus et a calido supra modum calefaciente et a frigido plus aequo refrigerante. Incalescit etiam a visu, et auditu, ab his autem minimum.

κδ'. Τὸ δὲ ῥῖγος ἐν τῇσι νούσοισι γίγνεται μὲν καὶ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἀνέμων καὶ ὕδατος, καὶ αἰθρίης καὶ ἑτέρων τοιούτων, γίγνεται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἐσιόντων σιτίων καὶ ποτῶν· μάλιστα δὲ καὶ ἰσχυρότερον γίγνεται, ὅταν χολὴ καὶ φλέγμα [3] ξυμμιχθῇ ἐς τωὐτὸ τῷ αἵματι, ἢ τὸ ἕτερον, ἢ [4] ἀμφότερον· μᾶλλον δὲ ἢν τὸ φλέγμα μοῦνον ξυμμιχθῇ· ψυχρότατον γὰρ φύσι τὸ φλέγμα, θερμότατον δὲ τὸ αἷμα, [5] ψυχρότερον δέ τι καὶ ἡ χολὴ τοῦ αἵματος. Ὁκόταν οὖν ταῦτα ξυμμιχθῇ, ἢ ἀμφότερα, ἢ τὸ ἕτερον ἐς τὸ αἷμα, πήγνυσι τὸ αἷμα, οὐ παντάπασι δὲ, οὐδὲ γὰρ ἂν δύναιτο ζῆν [6] ὤνθρωπος, εἰ τὸ αἷμα πυκνότερόν τε καὶ ψυχρότερον γένοιτο πολλαπλασίως αὐτὸ [7] ἑωυτοῦ. Ψυχομένου οὖν τοῦ αἵματος, ἀνάγκη ψύχεσθαι καὶ τὸ ἄλλο σῶμα πᾶν καὶ καλέεται ῥῖγος, ὁκόταν τοῦτο τοιοῦτον γένηται· κῆν μὲν ἰσχυρῶς γένηται,

24. At vero rigor in morbis fit quidem etiam ab externis, ventis, aqua et aëre sereno et aliis id genus. Fit quoque ab ingestis cibariis et potibus. Praecipue autem et vehementior fit cum bilis et pituita, aut ex his alterum, aut utrumque sanguini permixtum fuerit. Magis tamen si sola pituita permixta fuerit. Pituita enim natura frigidissima est, sanguis vero calidissimus, bilis autem sanguine frigidior. Ubi igitur haec una cum sanguine permista fuerint, aut utraque, aut eorum alterum, sanguinem cogunt, non penitus tamen. Nam ne vivere quidem homo possit, si sanguis multo densior et frigidior solito evaderet. Ubi igitur sanguis refrigeratur, etiam reliquum corpus totum refrigerari necesse est, quod cum accidit rigor vocatur; et si vehementius fiat, rigor (vocatur) vehemens et tremor. Sanguine enim et in se coeunte et condensato dum venae contrahun-

[1] ἀφ' ὧν τρέφ. — [2] ὑπὸ τοῦ om. — [3] μιχθῇ ἐπὶ τῷ αὐτῷ αἵματι. — [4] ἀμφότερα. — [5] ψυχρότερα. — [6] ὁ ἄ. — [7] ἑαυτοῦ.

23. *πυρετοὶ — ἀπὸ τούτων.*] *ὅτ' ἂν* cod. θ.; [*καὶ*] *τὸ ἄλλο π. σ.* Lind., idem verborum ordo, sed sine *καί*, in vulgata; dedi equidem lect. codicis θ.; *πυρετὸς τοῦτο* E. H. θ. Marc. Pro *φλέγμα ἔνδοθεν* cod. θ. fert *σῶμα ἔσωθεν*. Vulgo *ἀφ' ὧν καὶ τρέφεται*, sed E. H. θ. Marc., *ἀφ' ὧν περ τρεφ.*, equidem et *καί* vulgatae et *περ* recipio. K. *ἀπὸ τῶν τρωμ.* omissis cett. Dein *καὶ ὑπό τε τοῦ θερμοῦ* cod. θ., — Mack. om. *ὑπό*; — quinque Parr. omm. *ὑπὸ τοῦ* ante *ψυχροῦ*, ubi θ. Mack. solum *ὑπό* omm.; — *καί* ante *ἀπὸ ὄψ.* om. G.; — *καὶ ἀπὸ ἀκοῆς* K. θ.; — *δ' ἀπὸ τούτων* cod. θ. Ego in hac periodo saepius de meo *ὑπό*, ubi codd. *ἀπό*.

24. *τὸ δὲ ῥῖγος — τοῦ αἵματος.*] *ῥῖγος τῇσι* cod. θ. sine *ἐν*; — *μάλιστα δ' ἰσχ.* cod. θ., unde *καί* e vulg. eiecerunt Mack., Littr., mihi sine dubio servandum videtur; — *χολὴ ἢ φλ. συμμ.* cod. θ., simplex *μιχθῇ*, ut V., tres Parr.; — *ἐς τωὐτὸ τῷ αἷμ.* Littr. e libris, Lind., Mack, idem fert Marc., vulgatam e V. notavi; — *ἀμφότερον* cod. θ., vulg. ut V.; — *μᾶλλον δ' ἢν* cod. θ.; — *μοῦνον* omm. E. H. θ.; Marc.; — *ψυχρότατον γὰρ τοῦ ἀνθρώπου φλέγμα, θερμότατον δὲ αἷμα, ψυχρότερον δὲ καὶ χολὴ τοῦ αἵματος* Marc., similem lect. e θ., aliis adnotat Littréus.

ὁκόταν οὖν — αὐτὸ ἑωυτοῦ.] Vulgo *ὅταν*, sed *ὁκόταν* H. Marc.; *συμπήγνυσι* e θ. solo Littr.; nolo recipere, vulgata praestat, me iudice, *σύν* e superiore composito huc tractum videtur a librariis; — *οὐ γὰρ ἂν δ.* E. θ. Littr., rursus vulgatam praefero; — *ὤνθρ.* e θ. Littr., vulgatam e V. notavi; — *τε* post *πυκνότερον* om. E.

ψυχομένου οὖν — τὸ ἀσθενέστατον.] *ψυχομένου δὲ τοῦ αἵμ.* E. H. θ. Marc., quid praestet, *δέ* an *οὖν*, vix scio; — dein θ. *καλέεται τοῦ τοιοῦτο γένηται· ἢν μὲν ἰσχυρῶς γίνεται· ῥῖγος τε ἰσχυρὸν καὶ τετραμος*, — vulgata *καλέεται* (*καλέουσι* L.) *ῥῖγος ὁκόταν τοῦτο τὸ* (*τό* omm. Ald., plures Parr.) *τοιοῦτον γένηται κῆν* (*ἢν* Ald., Parr. plures) *μὲν ἰσχυρὸν γένηται ῥῖγος ἰσχυρότερός ἐστι* (*ἐστι* om. H., sed rest. al. m.) *καὶ ὁ* (*ὁ* om. H.) *τρόμος*; — ex his Littr. dedit quod illum secutus exhibui; — Marc.: *γένηται, ἢν*

[1] ῥῖγος τε ἰσχυρὸν καὶ τρόμος, αἱ γὰρ φλέβες ξυσπώμεναι καὶ ξυνιόντος καὶ [2] πηγνυμένου τοῦ αἵματος, [3] ξυσπῶσί τε τὸ σῶμα καὶ τρέμειν ποιέουσι· ἢν δέ τι ἧσσον ἡ ξύνοδος γένηται τοῦ αἵματος τοῦτο δὴ [4] καλέεται ῥῖγος· φρίκη [5] δὲ τὸ ἀσθενέστατον. Ὅτι δὲ μετὰ τὸ ῥῖγος ἀνάγκη πυρετὸν ἐπιλαβεῖν ἢ πλέω, ἢ ἐλάσσω, ὧδε ἔχει· ὁκόταν τὸ αἷμα διαθερμαίνηταί τε καὶ [6] ἀποβιᾶται καὶ ἀπίῃ πάλιν ἐς τὴν ἑωυτοῦ φύσιν, ξυνδιαθερμαίνεται καὶ τοῦ φλέγματος καὶ τῆς χολῆς τὸ ἐν τῷ αἵματι ξυμμεμιγμένον, καὶ γίγνεται τὸ αἷμα θερμότερον αὐτὸ ἑωυτοῦ πολλαπλασίως· τούτων οὖν διατεθερμασμένων, ἀνάγκη πυρετὸν ἐπιγενέσθαι ὑπὸ τῆς ὑπερθερμασίης τοῦ αἵματος μετὰ τὸ ῥῖγος.

tur, corpus contrahunt et tremorem excitant. Quod si minus in se coeat sanguis, hoc modo rigor appellatur; horror autem quod est debilissimum. At vero quod post rigorem necessario maior aut minor febris prehendit, sic res se habet. Cum sanguis per vim incaluerit, rursusque in suam naturam abierit, quod pituitae et bilis sanguini permixtum est, simul incalescit, sanguisque solito multo calidior evadit. His igitur percalefactis post rigorem sanguinis supra modum calefactioni febrem supervenire necesse est.

κε'. Ἱδρὼς δὲ γίγνεται διὰ τόδε· [7] ὁκόσοισι ἂν κρίνωνται αἱ νοῦσοι ἐν τῇσι κυρίῃσι τῶν ἡμερέων καὶ τὸ πῦρ μεθίῃ, ἐκτήκεται ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ [8] σώματι φλέγματος καὶ τῆς χολῆς τὸ λεπτότατον καὶ ἀποκρίνεται καὶ χωρέει τὸ μὲν ἔξω τοῦ σώματος· τὸ δὲ καὶ αὐτοῦ ἔνδον ἐν τῷ σώματι ὑπολείπεται· τὸ δὲ [9] ὑπὸ θερμασίης λεπτυνόμενον ἀτμὸς γίγνεται καὶ ξὺν τῷ πνεύματι μισγόμενον ἔξω χωρέει. Ἔστι μὲν οὖν ταῦτα τοιαῦτα καὶ ἀπὸ τούτων ὁ ἱδρώς. Διότι δὲ ὁτὲ μὲν θερμὸς, ὁτὲ δὲ ψυχρός· [10] ὁ μὲν θερμὸς ἀπὸ διατεθερμασμένου τε τοῦ κακοῦ καὶ ἐκκεκαυμένου καὶ λελεπτυσμένου καὶ ἀσθενέος καὶ

25. Sudor vero illam ob causam suboritur. Quibus morbi diebus ad iudicationem praecipuis iudicantur et febris cessat, his de pituita et bile in corpore praesentibus eliquatur pars tenuissima et secernitur, partimque foras prodit, partim vero intus in corpore remanet; quod autem a calore attenuatum est in vaporem vertitur et cum spiritu mistum foras prodit. Haec igitur sunt eiusmodi et ex his sudor oritur. Ratio vero cur interdum quidem calidus, interdum vero frigidus sit, haec est. Calidus certe ex percalefacto malo et ex usto attenuatoque ac debili neque admodum multo secernitur, eumque ex corpore calidiorem excerni

[1] ῥῖγος ἰσχυρότερος ἐστὶ καὶ ὁ τρόμος. — [2] πνιγομένου. — [3] σπῶσι. — [4] καλέουσι. — [5] δὲ λέγεται τό. — [6] ἀποβιῆσαι ἀπίῃ. — [7] ὁκόσαι ἂν νοῦσοι κρ. — [8] αἵματι. — [9] ὑπό om. — [10] θερμὸς μὲν ἀπό.

μὲν ἰσχυρῶς γένηται, ῥῖγος ἰσχυρότερον καὶ τρόμος· αἱ γὰρ φλέβες κ. τ. λ. Est ut vides paene ipsum illud, quod Littréus dedit. — Pro καὶ συνιόντος — πηγνυμένου cod. θ.: καὶ ἐπεωυτας ἰουσαι πηγνυμένου τε. — Simplex σπῶσι, ut V., quinque Parr. — Pro δέ τι cod. θ. fert δὲ ἐπί; — porro γένηται τοῦ αἵμ. E. H. θ. Marc., τοῦ αἵματος γένηται vulgo; — Lind. τοῦτο δή; — vulgo φρίκη δὲ λέγεται τὸ ἀ., sed λέγεται om. Littr. cum H., ubi rest. al. m., θ., item om. Marc.

ὅτι δὲ — μετὰ τὸ ῥῖγος.] οὕτως pro ὧδε cod. θ.; — ὅτ' ἂν idem; — ἀποβίηται vulg. ἀποβιᾶται θ., Littr.; — καί ante ἀπίῃ omm. quinque Parr.; — διαθερμαίνεται pro συνδιαθ. cod. θ.; — ὑπὸ τῆς ὑπὲρ θερμασίης cod. θ., vulgo solum θερμασίης; — μετὰ τὸ ῥῖγος idem et Marc., Littr., vulgo τό om.

25. Ἱδρὼς — ἔξω χωρέει.] ἱδροῦν pro ἱδρώς cod. θ.; οἷσιν ἂν κρίνωνται αἱ νοῦσοι cod. θ., vulgatam e V. notavi; — ὁκόσαι ἂν κρίνωνται αἱ νοῦσοι Marc.; — Littr. dedit οἷσιν ἂν νοῦσοι κρίν. Sed E. ὁκόσοις initio et Mack. ὁκόσοισι, hos in hac vocula sum secutus; μεθίει vulgo, μεθίῃ quinque Parr., θ. Marc., Voss., Littréus. — Littr. e cod. θ. σώματι, vulgatam e V. adscripsi; — dein αἵματος cod. θ. pro σώματος. Vulgata τὸ δὲ ἔνδον καὶ αὐτοῦ ἐν τῷ σ., sed ἔνδον omm. H., in quo rest. al. m., θ., Marc.; mihi ἔνδον non delendum, sed alio loco collocandum est visum; — vulgatae structura impedita est, unde correctio in mss. illis, at male emendatur, nam ἔξω τοῦ σώματος et ἔνδον ἐν τῷ σ. sibi respondent, — Pro πνεύματι cod. θ. αἵματι, idemque ἐκχωρέει, sed an hoc nude habeat, an vero ἔξω ἐκχ. legat non constat.

Ἔστι μὲν οὖν — ἐκχωρέει.] Vulgo ἀπογεννᾶται ὁ ἱδρώς, sed H., in quo rest. al. m., θ., Marc. omm. ἀπογενν., quod puto emblema recens esse. Iam vero vulgo: διότι δὲ ὁτὲ μὲν θερμὸς, ὁτὲ δὲ ψυχρός ἐστιν οὕτως θερμὸς μὲν ἀπὸ δ., in qua lect. ἐστιν οὕτως omm. H., ubi rest., Marc. et θ.,

οὐ λίην [1] πολλοῦ ἀποκρίνεται καὶ ἀνάγκη θερμότερον αὐτὸν ἐκκρίνεσθαι ἐκ τοῦ σώματος· ὁ δὲ ψυχρὸς ἀπὸ πλέονος τοῦ κακοῦ ἀποκρινόμενος τοῦ τε ὑπολειπομένου καὶ ἔτι ἰσχύοντος, καὶ οὔπω ξυσσεσηπότος, οὐδὲ λελεπτυσμένου, οὐδὲ ἐκκεκαυμένου, ψυχρότερος καὶ παχύτερος καὶ κακωδέστερος ἐκχωρέει. Δῆλον δὲ [2] τῷδε τοῦτο· οἱ ψυχρῷ ἱδρῶτι [3] ἱδρῶντες μακρὰς νούσους νοσέουσι ὡς ἐπιτοπουλὺ, [4] ἔτι ἰσχύοντος τοῦ κακοῦ τοῦ ἐν τῷ σώματι ὑπολειπομένου· οἱ δὲ θερμῷ ἱδρῶτι [5] ἱδρῶντες ταχύτερον ἀπαλλάσσονται τῶν νοσημάτων.

κς'. Πλευρῖτις δὲ καὶ περιπνευμονίη γίγνονται ὧδε· ἡ μὲν πλευρῖτις, — ὁκόταν πόσιες ἀλέες τε καὶ ἰσχυραὶ κάρτα λάβωσι, [6] διαθερμαίνεται τὸ σῶμα ἅπαν ὑπὸ τοῦ οἴνου καὶ ὑγραίνεται, μάλιστα δὲ ἥ τε χολὴ καὶ τὸ φλέγμα διαθερμαίνεταί τε καὶ ὑγραίνεται· [7] καὶ δὴ τούτων κεκινημένων τε καὶ [8] διυγρασμένων [9] ξυγκυρήσει ὥστε ῥιγῶσαι μεθύοντα [10] ἢ νήφοντα, καὶ τὸ πλευρὸν, ἅτε ἐὸν ψιλὸν φύσι σαρκὸς μάλιστα [11] τοῦ σώματος καὶ οὐκ ἐόντος αὐτῷ ἔσωθεν τοῦ ἀντιστηρίζοντος οὐδενὸς, ἀλλὰ κοιλίης, αἰσθάνεται μάλιστα τοῦ ῥίγεος· καὶ ὁκόταν ῥιγώσῃ τε καὶ ψυχθῇ, ξυνέλκεταί τε καὶ ξυσπᾶται ἥ τε σὰρξ ἡ ἐπὶ τῷ πλευρῷ καὶ τὰ φλέβια· καὶ [12] ὅσον ἐν αὐτῇ τῇ σαρκὶ ἔνι χολῆς καὶ φλέγματος ἢ ἐν τοῖσι ἐν αὐτῇ φλεβίοισι, τοῦτο πολλὸν ἢ πᾶν ἀποκρίνεται ἔσω ξυνω-

necesse est; frigidus autem ex malo copiosiore secretus ex eoque quod remanet etiam invalescente, necdum putrefacto, neque attenuato, neque exusto, frigidior, crassior et graveolentior prodit. Quod inde manifestum fit. Qui frigidum sudorem emittunt plerumque longis morbis conflictantur, etiam vigente malo, quod in corpore remanet. Qui vero calidum sudorem emittunt, celerius morbis defunguntur.

26. At vero morbus lateralis et pulmonum inflammatio ad hunc modum oriuntur. Lateris quidem morbus sic: cum cumulatae et validae potiones occuparint, ex vino totum corpus incalescit et humectatur, potissimum vero bilis et pituita; quibus quidem agitatis et humectatis accidet ut sive temulentem sive sobrium rigor corripiat, ac latus, quum ex reliquo corpore natura maxime carne nudatum sit, neque quidquam intus habeat quod renitatur, sed cavum quoddam, maxime rigorem sentit; cumque rigorem et perfrigerationem senserit, tum caro, quae est in latere, tum venulae contrahuntur et convelluntur et quidquid in ipsa carne aut in eius venulis bilis et pituitae inest, id magna ex parte aut totum intro ad calidum propulsum carne extra condensata secernitur et ad latus impingitur doloremque vehementem excitat, et

[1] πολλὰ ἀποκρίνηται. — [2] τοῦτο ἐν τῷδε. — [3] ἱδροῦντες. — [4] ἐπισχύοντος. — [5] ἱδροῦντες. — [6] διαθερμαίνονται. — [7] καὶ δὴ τούτων. — [8] ὑγρασμ. — [9] ὁκόταν συγκυρήσῃ. — [10] ἤν τε νηφ. — [11] τοῦ σώμ. om. — [12] ὅσον τε.

qui legit: ὅτι δὲ ὁ μὲν θερμὸς, ὁ δὲ ψυχρός· ὁ μὲν θερμός. Hinc Littr. pro vulg. θερμὸς μέν, recepit ὁ μὲν θερμός, quod respondet infra obvio ὁ δὲ ψυχρός. — Equidem sine dubio ἐστιν οὕτως reiiciendum censeo, ut supra ἀπογεννᾶται, nam rursus emblema alienum hîc habemus. In ceteris mihi perinde est, utrum vulgatam, quam iam detractis quae dixi retinui, an cod. θ. lectionem sequaris. — Dein θ.: τεθερμασμένου, — tum τε omm. E. θ. Littr. — πολλοῦ ἀποκρ. E. H. K. θ. Marc., Mack., Littr., πολλῷ vulg. — Pro ὁ δὲ ψ. Lind. ψυχρὸς δέ, profecto ut responderet vulgato superiori θερμὸς μέν. — Tum ἀποκεκριμένος θ., ἐκκρινόμενος E. P.'; — συσσεσηπότος tres Parr., θ., Marc., σεσηπότος vulg.

Δῆλον δὲ τῷδε τοῦτο — νοσημάτων.] δ. δὲ τῷδε τ. cod. θ., Marc., vulgatam e V. notavi, in qua ἐν inepte a librariis, ut fit, illatum est. Ἱδρῶντες θ. Littr., vulg. ut V. — ἔτι ἰσχύοντος e cod. θ. Littr. pro vulg., quam e V. adposui.

26. πλευρῖτις — καὶ χολήν.] πλευρῖτις καὶ π. E. I. θ. Marc., — ὅτ' ἂν cod. θ.; vulgo διαθερμαίνεται γάρ, sed γάρ omm. E. H. θ. Marc.; — πᾶν cod. θ.; — ἀπὸ τοῦ οἴνου Ald., unus Par.; — pro καὶ δή nonnulli codd. etiam Marc., et Mack., Littr. ὁκόταν οὖν; — διυγρασμένων ex E. H, Littr., vulg. ut V.; tum pro vulgato συγκυρήσει E. H. Marc. συγκυρήσῃ, cod. θ. ξυγκυρήσῃ; — porro ἢ νήφοντα Littr. ex E. θ. pro vulgato, quod e V. notavi. — Iam vero libri ἅτε ἐὸν τὸ πλευρὸν ψιλὸν φύσι κ. τ. λ. sine καί, quod tam parum aptam structuram refert, si nexum cum vicinis spectes, ut de meo mutaverim. Dein κοίλου pro κοιλίης nonnulli codd., Lind., Mack.; — καὶ ὅτ' ἂν ῥιγώσῃ καὶ ψ. cod. θ. sine τε, omittit autem eandem voculam item post ξυνέλκεται, uti ille habet pro συνελκ. ceterorum. Idem σπᾶται pro συσπᾶται. Tum ὅσον τε ἐν αὐτῇ vulg., τε omm. θ., Littr.; — ταύτῃ τῇ σαρκί cod. θ.; — ἢ φλέγμα-

θεόμενον [1] πρὸς τὸ θερμὸν, πυκνουμένης τῆς σαρκὸς ἔξωθεν καὶ προσπήγνυται [2] πρὸς τῷ πλευρῷ καὶ ὀδύνην παρέχει ἰσχυρὴν καὶ διαθερμαίνεται καὶ ὑπὸ τῆς θερμότητος ἄγει ἐφ' ἑωυτὸ [3] ἀπὸ τῶν πλησίον καὶ φλεβῶν καὶ σαρκῶν φλέγμα τε καὶ χολήν. Γίγνεται μὲν [4] οὖν τούτῳ τῷ τρόπῳ. Ὁκόταν δὲ τὰ πρὸς [5] τῷ πλευρῷ προσπαγέντα σαπῇ καὶ πτυσθῇ, ὑγιέες γίγνονται· ἢν δὲ τό τε ἀρχαῖον πολλὸν προσπαγῇ πρὸς [6] τῷ πλευρῷ καὶ ἄλλο προσεπιγένηται, αὐτίκα ἀπόλλυνται οὐ δυνάμενοι ἀναπτύσαι ὑπὸ πλήθεος τοῦ σιάλου, ἢ ἔμπυοι γίγνονται· καὶ οἱ μὲν ἀπόλλυνται, οἱ δὲ διαφεύγουσι· διάδηλοι δὲ ἐν τῇσι ἑπτὰ ἡμέρῃσι, ἢ ἐννέα, ἢ ἕνδεκα, ἢ τεσσερεσκαίδεκα. Ὀδύνην [7] δὲ παρέχει ἐς τὸν ὦμον καὶ ἐς τὴν κληῗδα καὶ ἐς τὴν μασχάλην διὰ τόδε· ἡ φλὲψ ἡ σπληνῖτις καλεομένη τείνει ἀπὸ τοῦ σπληνὸς ἐς τὸ πλευρὸν, ἐκ δὲ τοῦ πλευροῦ ἐς τὸν ὦμον καὶ ἐς τὴν χεῖρα τὴν ἀριστερήν· ἡ δὲ ἠπατῖτις ἐς τὰ δεξιὰ ὡσαύτως· καὶ ὁκόταν ταύτης τὸ ἐπὶ τοῦ πλευροῦ ξυνειρυσθῇ ὑπὸ τοῦ ῥίγεος, καὶ φρίξῃ τὸ αἷμα τὸ ἐν αὐτῇ, ἔς τε τὴν μασχάλην καὶ τὴν κληῗδα καὶ τὸν ὦμον ξυνέρχεταί τε καὶ σπᾷ καὶ ὀδύνην παρέχει. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὰ περὶ τὸν νῶτον χωρία διαθερμαίνεται ὑπὸ τοῦ προσπεπηγότος πρὸς τῷ πλευρῷ φλέγματός τε καὶ χολῆς·

incalescit propterque calorem ad se ex proximis venis et carnibus pituitam et bilem trahit. Fit igitur hoc modo. Cum vero quae ad latus impacta sunt putruerint et per sputum reddita fuerint, convalescunt. Quodsi et statim principio multum ad latus impingatur et aliud insuper accesserit, statim moriuntur, cum salivae copiam exspuere nequeant, aut purulenti evadunt. Et alii quidem intereunt, alii sunt superstites; quod patet septem, aut novem, aut undecim, aut quatuordecim diebus. Dolorem vero ad humerum et iugulum hanc ob causam excitat. Vena, quae splenitis nominatur, a liene ad latus fertur, ex latere vero ad humerum et ad manum sinistram. Hepatica autem in dextra parte ad eundem modum. Cumque eius pars, quae in latere est, a rigore contracta fuerit sanguisque, quia in ea continetur, inhorruerit, alam et iugulum humerumque petit et convellit et dolore afficit. Eadem quoque ratione loca, quae circa dorsum sunt, incalescunt ab impactis lateri pituita et bile. Etiam lateris locis inferioribus quandoque dolorem exhibent et plerumque si ad inferiores partes convertantur, per venulas ad vesicam transmittuntur copiosaque et biliosa urina redditur, huiusque morbi causam et principium rigorem esse existimant.

[1] πρὸς τὸ θ. om. — [2] ἐν. — [3] καὶ ἀπό. — [4] οὖν om. — [5] τὸ πλευρόν. — [6] τὸ πλευρόν. — [7] τε.

τος E. θ.; — τούτου τὸ πολλόν θ. Littr., sed mihi otiosa correctio esse videtur vulgatae recte se habentis; — συνωθεόμενον om. Littr. cum θ. solo, non est tamen emblema recens; — καὶ ὀδύνην τε παρέχει θ.; ὑπὸ τῆς θερμ. E. H. θ., vulgo διὰ τῆς θερμ. — Porro ἐφ' ἑωυτὸ ἀπὸ τῶν cod. θ. Littr., vulgatam e V. notavi; — in his ἀπό τε τῶν Lind. de suo, ut videtur, Mack.; — πλησίων cod. θ.; — καὶ φλ. Littréus e libris, uti videtur; vulg. καί om. — Redeo ad principium capituli: variae librorum eo loco lectt. ortae sunt inde, quod librarii non perspexerunt ἡ μὲν πλευρῖτις esse aposiopesin pro ἡ μὲν πλ. ὧδε γίγνεται, quod si teneas, videbis probabile esse vulgatam referre vestigia antiquae loci scripturae. In ea tamen γάρ ponitur, quod recte in codd. laudatis omittitur, in quibus contra ὁκόταν οὖν pro καὶ δή recens lectio est. Iam intelliges, cur locum, quemadmodum eum descripsi, refecerim.

ὁκόταν δὲ — ἢ τεσσαρεσκαίδεκα.] ὅτ' ἂν cod. θ.; — πρὸς τῷ πλευρῷ bis ex E. H. θ. Littréus pro vulg., quam e V. notavi; etiam Marc. dativum fert. Vulg. διαδηλοῖ δὲ ταῦτα, sed διάδηλοι δὲ ταῦτα E. H. Marc. — Littr. adnotat: „Mack. dit que θ. a διάδηλα, ma collation n'indique rien." Equidem sic censeo: διαδηλοῖ δὲ ταῦτα ineptum est, neque enim constat ad quodnam subiectum verbum referri debeat; codicum lectt. satis indicant διάδηλοι esse veram lect.. quod si verum est, ταῦτα emblema est alienum et διάδηλοι ad aegros spectat. Sin ταῦτα servare velis, quod tamen non recte facies, saltem διάδηλα δὲ ταῦτα est scribendum. — Cod. θ. τεσσερεσκαίδεκα, quem Ionismum in hoc libro solo item supra vidimus.

Ὀδύνην δὲ — ὀδύνην παρέχει.] ὀδ. δέ E. H. θ. Marc. Littr., vulg. τε, ut V.; — τὴν ῥάχιν pro τὴν χεῖρα cod. θ.; — ἡ δ' ἡπατ. E.; — καὶ ὅτ' ἂν ταύτης cod. θ., τὸ αἷμα ἐν αὐτῇ idem; — ξυνερχ. cod. θ., συνέρχ. cett., noto quia video saepius in hoc codice ξύν legi, ubi cett. σύν.

κατὰ δὲ — χολῆς.] προσπεπηγότος ὑγροῦ vulgo, sed ὑγροῦ om. θ.; — cuius rei ratio in aprico est: nam quum post πλευρῷ legatur φλέγματος τε καὶ χολῆς, certum est, aut ὑγροῦ, quod in θ. deficit, aut φλέγματός τε καὶ χ. esse reiiciendum, itaque ὑγροῦ omisi. — Pro πλευρῷ cod. θ. πλεύμονι.

παρέχει δὲ ὀδύνην ἐνίοτε καὶ τοῖσι τοῦ πλευροῦ κάτωθεν χωρίοισι· πολλάκις δὲ ἢν ἐς τὰ κάτω τράπηται, διαδιδοῖ ἐς τὴν κύστιν διὰ τῶν φλεβίων, καὶ οὐρέει πολλόν τε καὶ χολῶδες· νομίζουσι δὲ ταύτης τῆς νούσου τὸ ῥῖγος αἴτιον εἶναι καὶ ἀρχήν.

κζ'. Ἡ δὲ περιπνευμονίη, — ὁκόταν κεκινημένου τε καὶ ὑγραινομένου τοῦ φλέγματος καὶ τῆς χολῆς [1] ἑλκύσῃ ὁ πνεύμων ὑπὸ θερμασίης ἐφ' ἑωυτὸν ἀπὸ τῶν πλησίον χωρίων πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι ἐν [2] αὑτῷ, διαθερμαίνει τε πᾶν τὸ σῶμα καὶ ὀδύνην παρέχει, μάλιστα δὲ τῷ τε νώτῳ καὶ τῇσι πλευρῇσι καὶ τοῖσι ὤμοισι καὶ τῇ ῥάχι, ἅτε ἀπὸ τούτων ἕλκων ἐς ἑωυτὸν τὴν ἰκμάδα τὴν πλείστην, καὶ [3] ὑπερξηραίνων τε ταῦτα καὶ ὑπερθερμαίνων· ὁκόταν δὲ εἰρύσῃ ἐς ἑωυτὸν καὶ ἕδρην λάβῃ ἥ τε χολὴ καὶ τὸ φλέγμα [4] ἐν τῷ πνεύμονι, σήπεταί τε καὶ [5] ἐκπυέει καὶ ἢν μὲν ἐν τῇσι κυρίῃσι τῶν ἡμερέων σαπέντα πτυσθῇ, περιγίγνονται· ἢν δὲ τά τε ἐπελθόντα τὴν ἀρχὴν δέχηται, καὶ προσεπιγίγνηται ἕτερα καὶ μήτε πτύων, μήτε σήπων κρατέῃ ὑπὸ πλήθεος τῶν ἐπιγιγνομένων, [6] ἀπογίγνονται ὡς τὰ πολλά· ἢν δὲ πρὸς τὰς ἡμέρας διαγένωνται τὰς δύο καὶ εἴκοσι καὶ τὸ πῦρ μεθῇ καὶ ἐν ταύτῃσι μὴ ἐκπτυσθῇ, ἔμπυοι γίγνονται, γίγνονται δὲ μάλιστα ἐκ τούτων, οἷσι ἰσχυρόταται ἥ τε πλευρῖτις καὶ ἡ περιπνευμονίη.

27. Pulmonis vero inflammatio ita fit: cum commotam et humectatam pituitam et bilem propter calorem ex vicinis locis ad se traxerit pulmo super ea, quae iam in ipso exsistunt, totum corpus calefacit doloremque praecipue dorso, lateribus, humeris ac spinae exhibet, cum nimirum ab his plurimum ad se humorem attrahat, et has partes supra modum resiccet et calefaciat. Cum vero ad se traxerit, et tum bilis tum pituita sedem in pulmone fixerit, putrescit et in pus vertitur. Et si quidem diebus ad iudicationem plurimum conferentibus putrefacta per sputum reddita fuerint, salvi evadunt aegrotantes. Sin susceperit quae statim obvenerunt et alia praeterea accesserint, eaque neque sputatione, neque putrefactione superare possit propter copiam supervenientium, plerumque e vita decedunt. Quodsi ad duos et viginti dies perveniant et febris dimittat, neque in his per sputum repurgati fuerint, purulenti evadunt. Evadunt autem ex his praecipue ii, quibus vehementissimus morbus lateralis aut pulmonum inflammatio accidit.

κη'. Γίγνεται δὲ καὶ πλευρῖτις ἄπτυστος

28. Fit autem etiam morbus lateralis et pul-

[1] ἢν ἑλκ. — [2] ἑωυτῷ codd. — [3] ὑπερξηραίνονται ταῦτα καὶ ὑπερθερμαίνονται. — [4] ἐς τὸν πνεύμονα. — [5] ἐμπυοῦται. — [6] ἀποθνήσκουσι.

παρέχει δὲ — ἀρχήν.] δ' ὀδύνην cod. θ.; κάτωθε idem. Iam vero πολλάκις δὲ ἢν ἐς τὰ κάτω τράπηται ὀδύνην vulgata, sed ὀδύνῃ cod. θ., unde ὀδύνη dedit Littr., cuiusmodi quid si velis certe ἡ ὀδύνη h. l. aptius ponetur; sed otiosum est illud ὀδύνην codicum, subiectum verbi τράπηται necessario est τὸ φλέγμα τε καὶ χολή. Tandem καὶ ἀρχὴν δέ cod. θ.

27. ἡ δὲ περιπν. — καὶ ἡ περιπν.] Vulgo ἡ δὲ περιπν. γίνεται, sed γίνεται omm. H., in quo rest. al. m., θ., Marc., quos sequor, vide adn. ad § 26. — Tum ὅτ' ἂν cod. θ. — κεκιν. τε καὶ ὑγρ. E. H. Marc., cett. τε omm.; Mack., Littr. e Corn. θερμαινομένου pro ὑγραινομένου, sed cf. § 26. καὶ δὴ τούτων κεκινημένων τε καὶ διυγρασμένων et videbis plane erroneam esse correctionem; — ἢν ἑλκύσῃ, ut V., plures libri apud Littr.; vulgo διαθερμαίνει μέν, sed pro μέν ferunt τε H., ubi μέν rest. al. m., Marc.; cod. vero θ. voculam prorsus om. Dein ὑπερξηραίνων τε ταῦτα καὶ ὑπερυγραίνων Littr. pro vulg., quam e V. notavi, nempe θ. ei praebuit ὑπερξηραίνωνται et ὑπερθερμαίνων. Porro cod. θ.: ὅτ' ἂν δ' εἰρύσῃ et ἐν τῷ πνεύμονι E. H. Q.', item θ. et Marc., nisi quod hi πλεύμονι. Ex cod. V. σήπεταί τε καὶ dedi, cett. τε omm.; — tum de meo ἐκπυέει scripsi, ad exemplum loci § 17. haud procul ab initio, τὸ αἷμα ἐκχυθὲν σήπεταί τε καὶ ἐκπυέει, nimirum vulg. fert ἐμπυοῦται, H. Marc., ἐκπυοῦται, cod. θ. vero πύεται, sed vix ἐκπυοῦσθαι, minime ἐκπύεσθαι proba forma est, verum ἐκπυέω, ἐκπυέομαι. — Vulg. περιγίνεται, sed περιγίνονται E. H. Marc.: — cod. θ. fert ὑγιὴς γίνεται. — Tum ἀπογίνονται E. H. θ. Marc., Littr., ἀποθνήσκουσι vulg.; — διαγένωνται E. H. Littr. διαγίνονται vulg.; — πάντες ἔμπυοι γίνονται H. θ. Marc., πᾶν ἔμπ. γίν. E.; quid πάντες, aut πᾶν sibi velit h. l. non video.

28. γίγνεται δὲ — πλευρῖτις ἄπτυστος.] Vulgo γιν. δὲ καὶ ἄπτ. περιπλ. καὶ πλευρ., dedi verba eo ordine, quo leguntur in E. H. θ. Marc.; — ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ ξηρ.

καὶ περιπνευμονίη, ἄμφω ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ὑπὸ ξηρασίης· ξηραίνει δὲ καὶ τὰ θερμὰ, ὅταν ὑπερθερμαίνῃ, καὶ τὰ ψυχρὰ, ὅταν ὑπερψύχῃ· πήγνυται δὲ τὸ πλευρὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ τῷ πλευρῷ φλέβια καὶ ξυσπᾶται, καὶ ὁκόσον ἐν αὐτῷ ἔνι φλέγματος καὶ χολῆς, τοῦτο ὑπὸ τῆς θερμασίης [1] ἐνέσκληκέ τε καὶ ὀδύνην παρέχει καὶ ὑπὸ τῆς ὀδύνης πυρετόν· τούτου ξυμφέρει τὴν φλέβα ἀποσχάσαι τὴν ἐν τῇ χειρὶ, τὴν σπληνῖτιν καλεομένην, ἢ τὴν ἡπατῖτιν, καθ' [2] ὁπότερον ἂν ἔῃ τὸ νόσημα· καὶ οὕτως ἡ ὀδύνη μαλακωτέρη γίγνεται τοῦ πλευροῦ τε καὶ τῶν ἄλλων· ἡ γὰρ φλὲψ, ὅσον ἔνι ἐν αὐτῇ χολῆς καὶ φλέγματος, αὐτοῦ τοῦ αἵματος νενοσηκότος, [3] μετὰ τούτου μεθίει τὸ πουλὺ ἔξω· τὸ δὲ ἐκ τῆς σαρκὸς ὑπό τε [4] φαρμάκων καὶ ποτῶν διαχέεται καὶ ὑπὸ χλιασμάτων προστιθεμένων ἔξωθεν, ὥστε τὴν νοῦσον σκίδνασθαι ἀνὰ πᾶν τὸ σῶμα· καλέεται δὲ αὕτη πλευρῖτις ἄπτυστος. Ἡ δὲ περιπνευμονίη, ὁκόταν ὁ πνεύμων ὑπερξηρανθῇ αὐτός· [5] καὶ ὁκόσον ἐν αὐτῷ ἔνι χολῆς, ἢ φλέγματος, οὔτε [6] σήπει ὁμαλῶς, οὔτε τὸ σίαλον ἀναδιδοῖ· ὅσον τε ἐν αὐτῷ ἐστι ἰκμάδος ἢ ἀπὸ ποτοῦ, ἢ ἀπὸ ῥοφήματος, ἢ ἀπὸ τῶν πλησίον χωρίων, τοῦτο πᾶν [7] ἐκκαίει ὑπὸ τῆς ὑπερξηρασίης τε καὶ θερμασίης. Τούτῳ ξυμφέρει πόματα πίνειν, ὑφ' ὧν ὑγραίνεται ὁ πνεύμων καὶ πτύσεται· ἢν γὰρ μὴ πτυσθῇ, σκληρότερός [8] τε γίγνεται ὁ πνεύμων καὶ ξυναυαίνεται καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀπόλλυσι.

κθ'. Καῦσος δὲ λαμβάνει [9] μὲν μᾶλλον

monis inflammatio sine sputis, uterque ab eadem causa, a siccitate. Siccant vero calida etiam; ubi supra modum calefaciunt, et frigida quoque, si supra modum refrigerant. Figitur autem latus et quae in eo insunt venulae et contrahitur et quidquid pituitae et bilis in eo inest a calore induratum dolorem inducit et propter dolorem febrem. Huic confert venam pertundere in brachio splenitidem appellatam aut iecorariam, ad utrum morbus vergit; sicque lateris et aliarum partium dolor levatur. Vena enim quidquid in ea, ipso sanguine aegrotante, inest bilis ac pituitae cum eo maximam partem extrorsum demittit. Pars vero ex carne per medicamenta et potiones diffunditur et per calefactoria extra admota adeo ut morbus per totum corpus spargatur. Vocatur autem hic morbus lateralis sine sputis, pulmonis vero inflammatio, quando hic ipse supra modum resiccatur, et quidquid in eo inest bilis vel pituitae neque putrefacit aequabiliter, neque sputum reddit; et quidquid in eo inest humoris, sive a potu, sive a sorbitione, sive a locis vicinis, id omne exurit a siccitate et calore supra modum. Huic confert potiones bibere, ex quibus pulmo humectatur et exspuit; nisi enim exspuat, pulmo durior fit et arescit et hominem interimit.

29. At vero febris ardens fere biliosos pre-

[1] ἐνεσκλήκεται. — [2] ὁποτέρην ἂν εἴη. — [3] μετὰ τούτων μεθίει τὸ πολὺ ἔξω. — [4] φαρμάκων διαχέηται καὶ ὑπὸ χλ. — [5] καὶ ὁκόταν ἐν αὐτῷ ἐνόντι χ. — [6] σηπῃ. — [7] ἐκκαίῃ. — [8] τε om. — [9] μέν om.

cod. θ.; ὑπερθερμανθῇ et ὑπερψυχθῇ idem cod.; — πήγνυται δή, I. J. θ. Marc.; — ξυσπᾶσαι θ., συσπ. vulg.; — φλέγματος ἢ χολῆς Ald. E. H. θ. Marc. — Tum cod. θ. ὑπὸ τῆς ξηρασίης ἐνεσκλήκεται, unde Littréus ξηρασίης pro θερμασίης dedit. Equidem non vidi causam cur reciperem e libro, in quo plura manus recentioris vestigia apparere iam vidimus, et qui correctiones sane bonas interdum obfert, sed nonnumquam etiam pravas et otiosas, ad quas hanc pertinere opinor. Vulgo ἂν εἴη, cod. θ. ἂν ἦ, Littr. ἂν ἔῃ. Articulum ante νοσ. e θ. Littréus; — χολῆς ἢ φλεγμ. E. H. θ. Marc.; — [καὶ] αὐτοῦ τοῦ αἵματος. Lind., Mack.; — μετὰ τούτου θ. Littr., μ. τούτων vulg.; — μεθιησι cod. θ.; — τὸ πολύ E. H. Marc.; — φαρμάκων ποτῶν θ., Marc., sine καί; — δέ ante αὕτη om H., sed rest. al. m.; — καλέεται δ' αὕτη ἡ νοῦσος πλ. ἄπτ. cod. θ.

ἡ δὲ περιπν. — ἀπόλλυσι.] ὅτ' ἂν cod. θ., sed καὶ ὁκόταν Lind., qui huc transtulit καί. quod in vulg. ante αὐτός legitur, quo loco mihi etiam abundare videtur, sed nolim ideo ante ὁκόταν inferre. — Porro θ.: καὶ ὅσον ἐν αὐτῷ ἔνι χολῆς, item Mack., Littr., quos sequor, nisi quod ὁκόσον scribo ex ὁκόταν vulgatae, quam e V. excerpsi, et in qua pro ἐνόντι ferunt ἔνι E, H. I. J. K. Marc.; — σίελον θ. Littr.; — ἢ ἀπὸ τοῦ ποτοῦ, ἢ ἀπὸ τοῦ ῥυφήματος cod. θ. Dein καὶ πτύσκεται vulg., sed Ald. H. I. J. K. θ. Marc., Voss., Littr., πτύσεται. Tandem σκληρὸς δὲ γίνεται cod. θ.

29. καῦσος δέ λαμβάνει — τῆς θερμότητος.] μέν om.

τοὺς χολώδεας, λαμβάνει δὲ καὶ τοὺς φλεγματίας, λαμβάνει δὲ ὧδε· ὁκόταν χολὴ κινηθῇ ἀνὰ τὸ σῶμα καὶ ξυγκυρήσῃ ὥστε τὰς φλέβας καὶ τὸ αἷμα εἰρύσαι τῆς χολῆς, — εἰρύσει δὲ τὸ πλεῖστον ἔκ τε τῶν σαρκῶν καὶ τῆς κοιλίης τὸ πρόσθεν ἐνεὸν, [1] ἅτε τῇ φύσι θερμότατον ἐὸν τῶν ἐν τῷ σώματι, — τὸ αἷμα, [2] ὁκόταν διαθερμανθῇ ἐκ τῶν σαρκῶν καὶ τῆς κοιλίης πρὸς τῷ ἐνεόντι [3] μᾶλλον ἔτι ὑπὸ τῆς χολῆς, διαθερμαίνει καὶ τὸ ἄλλο σῶμα πᾶν· καὶ [4] τὰ μὲν ἔνδον ὑπὸ τῆς πολλῆς ἰκμάδος οὐ δύναται ἀποξηραίνεσθαι παντάπασι· ἢν δὲ ἀποξηρανθῇ, ἀποθνήσκει [5] ὥνθρωπος· τὰ δὲ ἐν τοῖσι ἀκρωτηρίοισι τοῦ σώματος, ἅτε ξηρὰ ἐόντα φύσι, ἀποξηραίνεταί [6] τε καὶ ἐκκαίεται ἐξ αὐτῶν τὸ ὑγρὸν τὸ πλεῖστον καὶ εἰ [7] θέλοις ψαύειν, ψυχρά τε αὐτὰ εὑρήσεις καὶ ξηρά· [8] καὶ διὰ τοῦτο ὁκόσοι ὑπὸ καύσου ἁλίσκονται, τὰ μὲν [9] ἔνδον καίονται ὑπὸ τοῦ πυρὸς, τὰ δὲ ἔξω ψυχροί εἰσι, ἥ τε γλῶσσα καὶ [10] ἡ φάρυγξ τρηχύνεταί [11] τε καὶ αὐαίνεται ὑπὸ [12] τοῦ πνεύματός τε τοῦ ἔνδον καὶ τῆς θερμότητος. Ὅσον δ' ἂν ἐν τῇ κοιλίῃ καὶ ἐν τῇ κύστι ἐγγένηται χολῆς τὸ μὲν ἐν τῇ κοιλίῃ ἐνίοτε μὲν διαταράσσεται κάτω, τὰ δὲ πολλὰ [13] ἐμέεται ἐν τῇσι πρώτῃσι ἡμέρῃσι ἢ τέσσερσι, ἢ πέντε· ἐμέεται δὲ διὰ τόδε· ὁκόταν ἡ ἄνω κοιλίη ὑπερθερμανθῇ, ἕλκει ἐφ' ἑωυτὴν, καὶ γίγνεται ἔμετος· διὰ τοῦτο δ' αὐτὸ καὶ ἐς περιπνευμονίην [14] ἐκ καύσου τε καὶ ἐκ πλευρίτιδος μάλιστα μεθίσταται τὰ νοσήματα· ὁκόταν

hendit, corripit etiam pituitosos, idque hoc modo. Ubi bilis toto corpore commota fuerit et forte evenerit ut venae et sanguis bilis copiam trahant, — trahet autem maximam partem e carnibus et ventriculo id quod ante iam inerat, quum natura calidissimus sit omnium quae in corpore insunt, — sanguis, cum e carnibus et ventriculo magis etiam supra id quod ei inest caloris calefactus sit, reliquum corpus totum etiam calefacit; et internae partes quidem propter multum suum humorem exsiccari nequeunt ex toto, quod si vero resiccarentur, homo moreretur; sed quae sunt in corporis extremis quum sint sicca natura sua, resiccantur et ex iis maior pars humoris exuritur et si ea attingere velles, frigida invenies et sicca; quare illi, qui a febre ardente corripiuntur, internis partibus uruntur ab igne, externis vero sunt frigidi, et lingua et fauces exasperantur et exsiccantur ab interno spiritu et calore. Quod vero attinet ad bilem, quae in ventriculo et vesica inest, bilis, quae in ventriculo est, interdum deorsum deturbatur, plerumque vero evomitur intra dies primos quatuor aut quinque; evomitur autem hac de causa: quando venter superior supra modum est calefactus eam ad se trahit et vomitus oritur: et propter id ipsum morbi etiam ad pulmonis inflammationem et febrem ardentem praecipue transmutantur e morbo laterali. Quum enim venter supra modum calefactus fuerit, ad se trahit et recipit pulmo et nascitur peripneumonia et plerumque

[1] ἅτε καὶ τῇ φ. — [2] ὁκόταν γοῦν ἔτι δ. καί τοι τῶν σαρκῶν καὶ τῆς κοιλίης. — [3] ἔτι μᾶλλον. — [4] τὰ μὲν ἀπὸ τῆς πολλῆς ἰκμ. — [5] ὁ ἄ. — [6] τε om. — [7] θέλεις. — [8] καί om. — [9] εἴσω. — [10] ὁ φ. — [11] τε om. — [12] τοῦ εἴσω πνεύματος τῆς θερμοτ. ὅσον δ' ἂν κ. τ. λ. — [13] ἐν τῇσι πρ. ἡμ. ἐμέεται ἢ ἐν πέντε. — [14] ἑκάστου τε καὶ ἐκ πλευρ.

θ.; δ' ὧδε· ὅτ' ἂν idem et κατὰ τὸ σ.; — idem rursus ξυγκυρ., ubi vulg. συγκ. — De meo εἰρύσει δέ scripsi, pro vulg. εἰρύσαι δέ, nempe parenthesis. qualem lineolis indicavi, saepius in hoc libro de morbis recurrit, scripsi ἔκ τε τῶν σ. ex θ., cett. τε omm. — Vulgo τὸ δὲ πρόσθεν, sed θ. Mack., Littr. omm. δέ. — cod. θ. Littr. ἅτε τῇ φύσι, vulgatam e V. notavi; de meo τῶν ἐν τῷ σώματι dedi ceteris τῶν omittentibus. Iidem ὁκόταν διαθερμανθῇ, vulgo γοῦν, sed E. H. Marc. οὖν ferunt, post ὁκόταν. — Parr. quinque et Marc. ἔτι μᾶλλον, sed θ. om. has voculas. Littr. καὶ τὰ μὲν ἔνδον ex θ., vulgo ἔνδον abest; tum ex eodem libro articulum ante πολλῆς omisit, quod non facio, quia non otiosus est, licet desit in E. quoque et in Marc. Dein ἢν δ' ἀποξηρ. cod. θ., et idem et Littr. ὤνθρ. pro ὁ ἄ. — Porro τὰ δ' ἐν τοῖσι E. H. θ. Marc.; — ἐθέλοις θ. Littr., quatuor Parr.; — vulgo εὑρήσεις αὐτά, sed αὐτὰ εὑρ. E. H. I. K. Marc., Voss.; καὶ διὰ τοῦτο E. H. Q.' θ. Littr., καί omm. cett. καὶ τὰ μὲν εἴσω H. solus, — pro vulgato εἴσω cod. θ. Littr. ἔνδον; — τὸ δ' ἔξω E. θ.; — ἡ φάρυγξ E. θ. Marc., Littr., ὁ φ. vulg.; — ξηραίνεται cod. θ. pro αὐαίνεται. — Tandem ὑπὸ πνεύματός τε τοῦ εἴσω καί Marc., ὑπὸ τοῦ εἴσω πνεύματος καί vulg.; — cum Littréo exhibeo codicis θ. lect., in quam e Marciano τε intuli.

ὅσον δ' ἂν — περιγίγνονται.] ἢ ἐν τῇ κύστι E. H. θ.; — τὸ ἐν τῇ κ. E., sed μέν al. m. rest.: — ἢ τέσσαρσι (τέσσερσι θ.) ἢ π. E. H. θ. Marc. ἢ ἐν τ. ἢ ἐν π. vulg.; — ὅτ' ἂν ἡ

γὰρ ἡ [1] ἄνω κοιλίη ὑπερθερμανθῇ, ἕλκει ἐφ' ἑωυτὴν καὶ ὑποδέχεται ὁ πνεύμων καὶ γίγνεται περιπνευμονίη, καὶ ὡς τὰ πολλὰ ἀπόλλυνται, ἅτε ἀσθενέες ἤδη ἐόντες καὶ ἑτέρης νούσου καινῆς ἐπιγεννηθείσης, οὐ δυνάμενοι τὰς ἡμέρας διατελέειν, ἄχρις οὗ τὸ σίαλον πεπανθῇ ἐν τῷ πνεύμονι, ἀλλ' ὡς τὰ πολλὰ ἀπόλλυνται ὑπὸ ἀσθενείης· ἔνιοι δὲ περιγίγνονται. [2] Ὅσον δ' ἐς τὴν κύστιν ξυρρεῖ χολῆς, οὐρέεται παχύ· παχὺ δὲ ὑπὸ φλέγματος [3] καὶ χολῆς διαχωρέει, ὅταν διαχωρέῃ, ὑπὸ τοῦ ξυγκεκαῦσθαι ἐν τῇ κοιλίῃ τὰ ἐνεόντα.

pereunt, quum iam debiles sint et novus morbus alius insuper oriatur, quum non possint dies transigere, donec sputum in pulmone sit coctum, sed plerumque prae debilitate pereunt; nonnulli vero salvi evadunt. Quantum vero ad vesicam confluit de bile, urina crassa redditur; crassa vero per inferiora secedunt, si quando secedant, propter pituitam et bilem, quum ea, quae in ventre insint, comburantur.

λ'. Φρενῖτις δὲ ὧδε ἔχει· τὸ αἷμα [4] τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πλεῖστον ξυμβάλλεται μέρος ἐς ξύνεσιν· ἔνιοι δὲ λέγουσι τὸ πᾶν· ὁκόταν οὖν χολὴ κινηθεῖσα ἐς τὰς φλέβας καὶ ἐς τὸ αἷμα [5] ἐσέλθῃ, δι' οὖν ἐκίνησε καὶ διώρρωσε τὸ αἷμα ἐκ τῆς ἐωθυίης ξυστάσιος τε καὶ κινήσιος καὶ διεθέρμηνε· διαθερμανθὲν δὲ διαθερμαίνει καὶ τὸ ἄλλο σῶμα πᾶν καὶ [6] παρανοέει τε ὥνθρωπος καὶ οὐκ ἐν ἑωυτῷ ἐστι ὑπό τε πλήθεος τοῦ πυρετοῦ καὶ τοῦ αἵματος τῆς διορρώσιός τε καὶ κινήσιος γενομένης οὐ τῆς [7] ἐωθυίης. Προσεοίκασι [8] δὲ μάλιστα οἱ ὑπὸ φρενίτιδος ἐχόμενοι τοῖσι μελαγχολῶσι κατὰ τὴν παράνοιαν· οἵ τε γὰρ μελαγχολώδεες, ὁκόταν φθαρῇ τὸ αἷμα ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος, τὴν νοῦσον ἴσχουσι καὶ παράνοοι γίγνονται, ἔνιοι δὲ καὶ μαίνονται· καὶ ἐν τῇ φρενίτιδι ὡσαύτως· το-

30. Phrenitis autem ad hunc se habet modum: sanguis qui in homine exsistit magnam partem ad prudentiam confert, ut quidam vero dicunt, tota ex eo pendet. Ubi igitur bilis commota venas et sanguinem subierit, ex solita compage sanguinem dimovit et e motu solito eumque diluit et percalefecit. Qui percalefactus totum etiam reliquum corpus calefacit et homini mens alienatur, neque apud se est propter febris copiam et sanguinis non consuetam dilutionem et agitationem. Qui vero phrenitide detinentur, quod attinet ad mentis alienationem his qui atra bile laborant sunt similes. Atra enim bile vexati cum a bile et pituita sanguis corruptus fuerit, morbo corripiuntur et mente alienantur, quidam etiam insaniunt; quod in phrenitide item accidit. Eo minor autem tum insania, tum mentis alienatio fit, quo bilis sit bile debilior.

[1] ἄνω κ. — [2] ὁκόσοισι δὲ ἐς τὴν κ. συρρεῖ τι χολῆς. — [3] χολῶδες sine καί. — [4] τὸ ἐν om. — [5] ἐπέλθῃ. — [6] παρανοεῖται ὁ ἄ. — [7] εἰωθυίης. — [8] δέ om.

ἄνω cod. θ.; — καὶ πλευρ. sine ἐκ Littr. ex θ.; — ὅτ' ἂν γάρ idem liber; — ἐόντες ἤδη ἀσθενέες E. H. θ. Marc.; — ἐπιγενηθείσης H. Marc. θ.; — ἄχρι οὗ cod. θ.; — ἀπὸ ἀσθ. duo Parr.

ὅσον δὲ — τὰ ἐνεόντα.] Ὅσον δ' ἐς cod. θ., Littr., nisi quod e vulg.; quam e V. notavi, δέ servavit; e vulgata τι omm. H. Marc., Littr. Dein cod. θ. παχὺ δ' ὑπὸ φλέγματος καὶ χολῆς διαχωρέει· ὅτ' ἂν διαχωρέῃ ὑπὸ τοῦ ξυνκεκαῦσθαι; — vulg. παχὺ δὲ ὑπὸ φλέγματος χολῶδες δὲ διαχωρέῃ ὑπὸ τοῦ συγκεκαῦσθαι. Cum Littréo cod. θ. sum secutus.

30. Φρενῖτις — ἐωθυίης.] οὕτως ἔχει cod. θ.; ἐς ξύνεσιν de meo scripsi, vulgo συνέσιος. Equidem solenne esse novi ξυμβάλλεσθαι εἴς τι, hinc locum emendavi. Cod. θ. ὅτ' ἂν οὖν; idem διουν ἐκίνησε, cett. διεκίνησε. Libri omnes διούρησε et brevi post διουρήσιος; — Littréus διώρρωσε et διορρώσιος de suo; provocat autem ad Gal. Gloss. II. in διορρώσιος et ad suppl. ad Lex. Schneid. in διουρέω, ubi vide, et Thes. Steph. Ed. Par. in voce. Vide adnn. ad § 4. libri de morbis II. — Littréus porro ἐωθυίης e θ. dedit, εἰωθυίης vulg. — Idem ille cod. στάσιος et διαθερμαίνει δέ sine διαθερμανθέν. Littr. e θ. παρανοέει, in quo cod. τε om., quod in vulgata latet et e quatuor mss. adnotatur apud Littr.: item e θ. ὥνθρ. Littr., ubi vulgo ὁ ἄ. — Cod. θ. ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ τοῦ πλ. καὶ τοῦ αἵμ., quod non video vulgatae praestare. — De διορρώσιος e Gal. gloss. a Littréo scripto supra iam dixi; — γενομένης Littr. ex E. θ., idem fert Marc. pro vulg. γιν.; in fine loci rursus ἐωθυίης Littr. e θ.

προσεοίκασι — ἀσθενεστέρη ἐστί.] προσεοίκασι μάλιστα, ut V., Parr. quinque; — μάλιστα omm. E., ubi rest. al. m., H.; — vulgo ὑπὸ τῆς φρενίτιδος, sed cum K. solo omisi τῆς; — μελαγχολώδεσι cod. θ., ὅτ' ἂν idem; — παράνοοι E. H. θ. Marc., Littr., παράνοιοι vulg. — Vulgo

σούτῳ δὲ ἧσσον ἡ μανίη τε καὶ ἡ παραφρόνησις γίγνεται, ὅσῳ περ ἡ χολὴ [1] *τῆς χολῆς ἀσθενεστέρη ἐστί.*

λα'. Ὕφαιμον δὲ καὶ πελιδνὸν ἐν τῇ πλευρίτιδι καὶ περιπνευμονίῃ διὰ τόδε πτύουσι· καταρχὰς μὲν ὡς τὸ πουλὺ οὐδέτερα πτύουσι, οὔτε πελιδνὸν, οὔτε ὕφαιμον· εἰδέναι δὲ χρὴ ἰσχυρὴν ἐοῦσαν τὴν νοῦσον, [2] *ὁκόταν τὸ σίαλον ὑπόπαχυ ἄρξωνται πτύειν* [3] *καὶ καθαίρεσθαι μάλιστα τότε· πτύεται δὲ ἀπὸ διατάσιος τῶν φλεβῶν, τῆς μὲν πλευρίτιδος ἐκ τῶν* [4] *ἐν τῷ πλευρῷ, τῆς δὲ περιπνευμονίης ἐκ τῶν ἐν τῷ πνεύμονι. Ἢν δὲ ῥηγματίης ἔῃ ὁ τὴν νοῦσον ἔχων καὶ σαβακὸς, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρης αἷμα καὶ* [5] *ὕφαιμον καὶ πελιδνὸν ξὺν σιάλῳ πτύει· τὸ δὲ πελιδνὸν ἀπὸ τοῦ αἵματος γίγνεται, ἢν ὀλίγον ξυμμίσγηται ἐς πουλὺ σίαλον καὶ μὴ παραυτίκα πτύηται, ἀλλ' ἐμμένῃ ἡμισαπὲς ἐὸν καὶ ἐκτεθηλυσμένον ἐν τῷ σώματι.*

31. At in morbo laterali et pulmonum inflammatione hanc ob causam subcruentum et lividum sputum reddunt. Per exordia quidem plerumque neutrum, neque lividum, neque subcruentum exspuunt. Novisse autem oportet morbum vehementem esse, ubi sputum aliquantum crassum spuere coeperit et eo tempore morbi maxime purgari; exspuitur autem ex venarum distentione, in morbo laterali quidem ex his, quae sunt in latere, in pulmonis vero inflammatione ex his, quae sunt in pulmone. Quodsi vero ruptis laboret aeger et purulentus sit, statim primo die sanguinem et subcruentam materiem et lividam cum saliva reddit. Lividum autem a sanguine evadit, si exigui sanguinis cum multa saliva commixtio fiat, neque confestim spuatur, sed aliquamdiu intus maneat semiputrefactum et extenuatum.

λβ'. Ἀποθνήσκουσι δὲ ἀπὸ μὲν τῆς πλευρίτιδος, ὁκόταν πολλὸν μὲν τὴν ἀρχὴν τῷ πλευρῷ προσπαγῇ φλέγμα τε καὶ χολὴ, πολλόν τε προσεπιρρυῇ καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου σώματος, καὶ μήτε πτύων κρατέῃ ὑπὸ πλήθεος, μήτε σήπων, πιμπλῶνται δὲ αἱ ἀρτηρίαι ὑπὸ τῶν ἐνεόντων, φλέγματός τε καὶ πύου· [6] *τότε δὲ ῥέγχει καὶ ἀναπνεῖ πυκνόν τε καὶ αὐτόθεν ἄνωθεν, τέλος δὲ ἀποφράσ-*

32. Ex morbo autem laterali intereunt, cum statim copiosa quidem pituita et bilis ad latus impacta fuerit, multaque ex reliquo corpore praeterea affluxerit, quam neque spuendo propter copiam neque putrefaciendo superare possit, arteriae vero impleantur ab his, quae intus sunt, pituita et pure; — tunc quidem stertit et crebro respirat et dein superiore pectore, tandem vero omnia occluduntur et interit. Ad

[1] τοῦ φλέγματος. — [2] ὀκόταν δὲ τὸ σ. — [3] καθαίρονται μάλ. — [4] ἐν τῷ om. — [5] ὕφαιμον πύος. — [6] τοῦτο δὲ ῥ.

οὕτω δὲ ἧσσον, sed dedi correctionem pulcram in Corn. libro obviam. Littr. *ἡ χολὴ τῆς χολῆς* e θ., mihi idem e Marciano excerptum est; K. *τοῦ αἵματος* pro *τῆς χολῆς*, vulgatam vero e V. notavi.

31. *ὕφαιμον δὲ — μάλιστα τότε.*] *ἔν τε τῇ πλ. καὶ ἐν τῇ περιπλ.* cod. θ.; — vulgo *τὸ πτύαλον διὰ τόδε πτύουσι*, sed K., in quo rest. al. m., θ., Marc., omm. *τὸ πτύαλον*, quod emblema alienum refert, me iudice. Porro *ὡς τὸ πολύ* Marc.; — *οὐδέτερα* cod. θ. Littr., *οὐθέτ.* vulg.; — *ἰσχ. ἐοῦσαν τὴν ν.* cod. θ., *τὴν ν. ἰ. ἐ.* vulg.; — *ὅτ' ἂν τὸ σ.* cod. θ., hinc Littr. *δέ* om. e vulg., quam e V. adscripsi; — *καθαίρεσθαι* Ald., Littr. e multis libris; praebet idem Marc. pro vulg., quam e V. notavi.

πτύεται δὲ — ἐν τῷ σώματι.] Littréus verbis *πτύεται δέ* novam orditur periodum, ego infra verbis *ἢν δὲ κ. τ. λ.* — Quodsi hic *πτύεται γάρ* scriptum esset in libris, fere praeferrem, licet nihil mutem. Tum *ὑπὸ διατ.* cod. Fevr. apud Foës., Lind., Mack.; — *διαστάσιος* mss. nonnulla, Lind., Mack. Cod. θ. *ἐκ* om.; — *ἐν τῷ πλ.* de meo scripsi, vulgo articulus abest; *τῷ* ante *πλεύμονι* om. E. Post *τῷ πνεύμονι* legi solet *καὶ θερμασίην ἐπάγει ἐφ' ἑωυτήν*, cuiusmodi formulam supra in hoc libro semel iterumque offendimus, sed hic otiose infertur, ita ut eam pro emblemate alieno eiecerim. Littréus loquitur de huius loci vitiis, et *ἐφ' ἑωυτό* in verbis deletis vult legere; mihi mutata paululum interpunctione et exemptis, quae dixi, locus restitui videtur. — Dein *ῥωγματίης ἢ* cod. θ.; — *καὶ αἷμα ὕφαιμον* idem, *ὕφαιμον πυος* (E. *πύον*) vulg., ut V., sed *πῦον* omm. H., ubi rest. al. m., θ., Marc., Littr.; *συμμίσγηται ἐς πολὺ σίαλον* Marc.; — *ἀλλ'* tres Parr., θ., Marc., *ἀλλά* vulg.; — cod. θ. *ἐμμένῃ* om., sunt qui simplex verbum ferunt; — quemadmodum *τεθηλυσμ.* cod. θ.

32. *ἀποθνήσκουσι — ἀπόλλυνται.*] Articulum ante *πλευριτ.* omm. θ. Mack.; — *ὅτ' ἂν* cod. θ.; — *πολλόν τε* K. J. θ. Littr., *π. δέ* vulg.; — *πλήθεος τούτων* cod. θ., Littr., cett. omm. *τούτων*, quod mihi recens emblema in illo libro

σεται πάντα καὶ ἀποθνήσκει. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τοῦτον καὶ ἐκ περιπνευμονίης ἀπόλλυνται.

λγ'. Ὅσοι δὲ ὑπὸ καύσου ἀποθνήσκουσι, πάντες ὑπὸ ξηρασίης ἀποθνήσκουσι· ἀποξηραίνεται [1] δὲ πρῶτον μὲν αὐτῶν τὰ [2] ἀκρωτήρια, ἐπεὶ τάδε τὰ ἐπιξηρότερα· ὁκόταν δὲ ἐκκαυθῇ καὶ ἀποξηρανθῇ παντάπασι τὸ ὑγρὸν ἐκ τοῦ σώματος, τὸ μὲν αἷμα πήγνυταί τε παντελῶς καὶ ψύχεται τό τ' ἄλλο σῶμα ἀποξηραίνεται καὶ [3] οὕτως ἀποθνήσκουσι.

λδ'. Ὑπὸ δὲ τῆς φρενίτιδος ἀπόλλυνται ὧδε· παραφρονέουσι ἐν τῇ νούσῳ διὰ παντὸς, ἅτε τοῦ αἵματος ἐφθαρμένου τε καὶ [4] κεκινημένου οὐ τὴν ἐωθυῖαν κίνησιν· καὶ ἅτε παραφρονέοντες [5] οὐδέν τι τῶν προσφερομένων δέχονται, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου· ὅταν δὲ προΐῃ ὁ χρόνος, μαραίνονταί τε καὶ μινύθουσι ὑπό τε τοῦ πυρετοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ μηδὲν ἐσιέναι ἐς τὸ σῶμα καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἐν τοῖσι ἀκρωτηρίοισι μινύθει τε καὶ ψύχεται, ἔπειτα δὲ τὰ ἐπ' ἐγγυτάτω. Καὶ ψύχεός [6] γε καὶ πυρὸς καὶ πόνων ἀρχὴν ταύτην [7] ἔχει· ὅταν τὸ [8] αἷμα τὸ ἐν τῇσι φλεψὶ ὑπὸ τοῦ φλέγματος ψυχθῇ, μεταπίπτει τε καὶ ξυσπᾶται ἀλὲς ἄλλοτε ἄλλῃ καὶ τρέμει, τέλος δὲ ψύχεταί τε πάντα καὶ ἀποθνήσκουσι.

eundem etiam modum hunc ex pulmonis inflammatione pereunt.

33. At vero qui ex febre ardente intereunt, omnes ex siccitate intereunt; resiccantur vero primum quidem extremae eorum partes, quum hae sint sicciores. Cum autem penitus corporis humor exustus et resiccatus fuerit, sanguis quidem prorsus concrescit et perfrigescit, reliquum vero corpus resiccatur, eoque modo intereunt.

34. Ex phrenitide vero ita pereunt. In hoc morbo perpetuo delirio urgentur, cum nimirum sanguis corruptus et extra solitam agitationem motus sit, cumque desipiant nihil quidquam effatu dignum eorum, quae offeruntur, suscipiunt. Procedente vero tempore marcescunt et consumuntur tum a febre, tum quod nihil in corpus ingeritur. Ac primum quidem extremae partes imminuuntur et perfrigerantur, deinde etiam proximae. Ac frigoris et febris et dolorum hoc habet principium. Cum autem sanguis, qui in venis inest, a pituita refrigeratus sit, confestim in aliam atque aliam partem transit, et contrahitur, et tremit, ad extremum etiam refrigerantur omnia et aegri moriuntur.

[1] γάρ. — [2] ἀκρωτήρια, πόδες τε καὶ χεῖρες. — [3] οὕτως om. — [4] ἐκκεκινημένου τὴν εἰωθ. — [5] οὐδέν τι. — [6] δὲ. — [7] ἴσχει. — [8] αἷμα τὸ ἐν.

esse videtur; — φλέγματος καὶ π. idem cod.; τότε idem cod. Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; ad αὐτόθεν ἄνωθεν cf. § 12. sub finem, ubi eadem formula. — ἀποφράσσεταί τε π. cod. θ.; — τοῦτον omm. K. θ.

33. Ὅσοι δὲ — ἀποθνήσκουσι.] δέ ante πρῶτον om. vulg., addidit Littr. ex E θ., qui δ' αὐτῶν μὲν πρῶτον; — K. τε, L. γάρ ferunt. Post ἀκρωτήρια quae cett. habent et quae a me e Voss. excerpta sunt, pro glossemate expuli. Vulgo ἔπειτα δὲ τὰ ἐπιξηρότερα, quod emendavi, quum § 29. τὰ δὲ ἐν τοῖσι ἀκρωτηρίοισι τοῦ σώματος, ἅτε ξηρὰ ἐόντα φύσει legamus; non negligo in seq. § legi ἔπειτα δὲ τὰ ἐπ' ἐγγυτάτω, sed hoc non obstat emendationi, quam intuli. Cod. θ. ὅτ' ἂν δ' ἐκκαυθῇ; — idem τε καὶ ἀποξ., — idem τό τ' ἄλλο σῶμα, quod praefero pro vulg. τὸ δὲ ἄ. σ.; — καὶ θνήσκει pro καὶ οὕτως ἀποθνήσκει vulgatae quinque codd. Littréi; equidem de meo ἀποθνήσκουσι scripsi.

34. ὑπὸ δὲ τῆς φρενιτ. — ἐπ' ἐγγυτάτω.] ἀπόλλυται cod. θ. Littr., ἀπόλλυται vulg.; οὕτω pro ὧδε cod. θ.; κεκινημ. θ. Littr., vulgatam e V. notavi; οὐ e cod. θ. Littr., cett. omm. negationem; ἐωθυῖαν ex eodem libro Littr., εἰωθ. vulg.; — οὔτε τι τῶν προσφ. vulg., οὐκέτι τῶν προσφ. θ. Littr., ego Vossianum sequor; — ὅ τι καὶ ἄξ. λ. ex θ. scripsi, cett. καί omm.; — ὅταν τε H. θ.; — τε post μαραίνονται om. θ.; — ἐσιέναι ἐς τὸ σῶμα H., ubi vulg. rest. al. m., θ., Marc., quae lectio antiqua est, τρέφεσθαι vulgatae, recentior. Cod. H.: μινύθει τε [καὶ ξηραίνεται al. m.) καὶ ψύχεται (πάντα al. m.)

καὶ — ἀποθνήσκουσι.] ψύχεός γε E. H. Littr., ψύχεος δέ vulg.; τὸ αἷμα τὸ ἐν τῇσι φλ. vulg. recte, quare alterum τό cum θ. omittant Mack., Littr, non capio; — ξυνσπᾶται θ. sine praemisso τε καί, — συσπ. vulg.; — ψύχεταί τε e Marc. dedi, cett. τε non habent. In fine vulgo ἀποθνήσκει, sed hic quoque plur. dedi, ut ad aegros referrem, superiora enim ad sanguinem spectant.

ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΙΑΤΡΟΥ ΤΙΝΟΣ ΚΝΙΔΙΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

DE MORBIS LIBER SECUNDUS.

CNIDII NESCIO CUIUS MEDICI SCRIPTUM.

ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

α'. . . . .
. . . . οὐρέεται πολλὸν, ὅταν ὑπερθερμανθῇ ἡ κεφαλή· τήκεται γὰρ ἐν αὐτῇ τὸ φλέγμα, τηκόμενον δὲ χωρέει τὸ μὲν ἐς τὰς ῥῖνας, τὸ δὲ ἐς τὸ στόμα, τὸ δὲ διὰ τῶν φλεβῶν, αἳ ἄγουσι ἐς τὸ αἰδοῖον· ὅταν δὲ ἐς τὸ αἰδοῖον ἀπίκηται, οὐρέει καὶ πάσχει οἷά περ ὑπὸ στραγγουρίης. [1]Ἀμβλυώσσουσι δὲ, ὅταν ἐς τὰ ἐν τοῖσι ὀφθαλμοῖσι φλέβια ἐσέλθῃ φλέγμα· ὑδαρεστέρη τε γὰρ γίγνεται ἡ ὄψις καὶ θολερωτέρη καὶ τὸ λαμπρὸν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ οὐχ ὁμοίως λαμπρόν ἐστι, οὐδὲ καταφαίνεται ἐν αὐτῷ, ἐὰν ἐθέλῃ ὁρᾶν, ὁμοίως ὡς καὶ ὅτε λαμπρὸς καὶ καθαρὸς ἦν. Οὗτος ἐν τεσσεράκοντα ἡμέρῃσι μάλιστα ὑγιάζεται. Ἢν δὲ χρόνῳ ὕστερον πολλῷ ὑποστρέψῃ ἡ νοῦσος, τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς παχύνεται, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα αἴρεται καὶ παχύνεται καὶ εὐχροέει. [2]Τούτῳ τὸ φλέγμα ἐς τὰς σάρκας τρέπεται καὶ ὑπὸ τούτου δοκέει παχὺς εἶναι· αἱ γὰρ σάρκες, ἅτε διάβροχοι [3]ἐοῦσαι καὶ ἠρμέναι καὶ ἀραιότεραι, ἕλκουσι ἐκ τῶν φλεβῶν αἷμα καὶ διὰ τοῦτο δοκέουσι εὔχροοι εἶναι.

β'. Ἑτέρη νοῦσος. Ἡ κεφαλὴ ἑλκέων [4]καταπίμπλαται καὶ τὸ σῶμα οἰδέει καὶ ἡ

DE MORBIS.

LIBER SECUNDUS.

1. . . . .
. . . . copiosa urina redditur, cum caput supra modum percalefactum fuerit; si quidem in eo liquatur pituita, quae liquata partim quidem ad nares, partim ad os, partim etiam per venas, quae ad pudendum tendunt, secedit; quo cum pervenerit, urinam reddit et velut urinae stillicidio afficitur. Cum vero oculorum venas pituita subierit, oculorum caligine vexantur. Visus enim aquosior et turbidior evadit, neque oculorum splendor similiter splendidus est, neque si quis cernere velit, comparet velut cum lucidus et purus erat. Hic quadraginta diebus potissimum sanus evadit. Quodsi longo post tempore morbus redeat, cutis capitis incrassescit et corpus reliquum tumidum, crassius et bene coloratum redditur. Huic pituita ad carnes vertitur, ideoque aeger crassior esse videtur. Carnes enim cum perfusae tumidiores et rariores exstiterint, ex venis sanguinem trahunt, ac propterea bene colorati videntur.

2. Alius morbus. Caput ulceribus completur, corpus intumescit et colore est auriginoso et

[1] ἀμβλυώττουσι. — [2] τοῦτο τὸ φλ. — [3] οὖσαι. — [4] καταπίπλαται.

1. . . . . οὐρέεται — στραγγουρίης.] Principium huius libri deficit; deficit principium etiam huius capituli; itaque lacunam notavi. Ionicum ἀπίκηται praebuit H.; in quo ἀφ. al. m., et Marc.

ἀμβλυώσσουσι — ἦν.] ἀμβλυώσσουσι H. Littr., Marc., vulg. e V. notavi; — ὑδαρεστέρη γάρ K. θ.; ἂν ἐθέλῃ E. H. θ. Marc.

τεσσεράκοντα.] Sic Marc.; τεσσαρ. vulg.

τούτῳ — εἶναι.] τούτῳ Mack., Littr. ex cod. θ. pro vulg., quam e V. notavi; — ἐς τὰς σάρκας E. H. Littr., Marc., vulgo εἰς τὰς σ.

2. ἑτέρη νοῦσος — ῥεῖ.] οἰδαίνει J.; ἰκτεριώδης H.; — ἐκθύει H., ubi al. m. φ., et Marc.; vulgatum ἐκφύει consistere nequit, ferrem ἐκφύεται, sed duorum illorum codd. lectio antiqua est; — ἐκ τῶν ὤτων Mack., Littr. ex θ. vulg. e V. notavi.

χροιὴ ἰκτερώδης καὶ ἄλλοτε ἄλλῃ τοῦ σώματος ἕλκεα [1] ἐκθύει καὶ πυρετὸς λαμβάνει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ [2] ἐκ τῶν ὤτων ὕδωρ ῥεῖ. Τούτῳ ὅταν ἐν τῇ κεφαλῇ φλέγμα ὑπόχολον [3] ἐντραφῇ τὰ μὲν ἕλκεα γίγνεται, ὅταν τὸ βρέγμα διάβροχον γένηται τῷ φλέγματι καὶ τῇ χολῇ, καὶ ἀραιὸν ἔῃ καὶ ἁλὲς τὸ φλέγμα καὶ ἡ χολή· ἵσταται γὰρ τοῦτο [4] καὶ σήπεται καὶ ἑλκοῦται· ἐς δὲ τὰ ὦτα λεπτυνόμενον τὸ φλέγμα διαδιδοῖ. Ἐν δὲ τῷ ἄλλῳ σώματι τά τε ἕλκεα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῖσι ἐν τῇ κεφαλῇ γίγνεται, ξυσσηπομένου τοῦ φλέγματος καὶ τῆς χολῆς ᾗ ἂν τύχῃ [5] ἁλισθέντα· ταύτῃ γὰρ ἡ σὰρξ σήπεται καὶ ἑλκοῦται καὶ προσκατασήπει τὸ ἐσελθὸν τοῦ φλέγματός τε καὶ τῆς χολῆς καὶ γίγνεται πῦον.

alia atque alia corporis parte ulcera erumpunt et febris subinde corripit et ex auribus aqua effluit. Cum in huius capite pituita aliquantum biliosa innutrita fuerit, ulcera quidem oriuntur; ubi sinciput pituita et bile madefactum fuerit, pituitaque et bilis rara confertaque exstiterit; haec enim concrescit, putrescit et exulceratur; extenuata vero pituita ad aures transmittitur. In reliquo autem corpore ad eandem rationem, qua in capite, ulcera oriuntur quacumque in parte pituita et bilis coacervatae fuerint et computrescant; ea enim parte caro putrescit et ulceratur praetereaque pituitae et bilis quod eo venerit putrefacit, quod pus fit.

γ′. Ἑτέρη νοῦσος. Περιωδυνίη τὴν κεφαλὴν ἴσχει καὶ ἐμέει χολὴν καὶ δυσουρέει καὶ παραφρονέει. Οὗτος περιωδυνέει μὲν ὑπὸ τῆς [6] ὑπερθερμασίης τῆς κεφαλῆς, παραφρονέει δὲ ὅταν τὸ αἷμα τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ ὑπὸ χολῆς ἢ φλέγματος ὑπερθερμανθῇ καὶ κινηθῇ μᾶλλον τοῦ εἰωθότος· ἐμέει δὲ χολήν, ἅτε κεκινημένης τῆς χολῆς τῆς ἐν τῷ σώματι, καὶ ἡ κεφαλὴ ὑπὸ τῆς ὑπερθερμασίης ἕλκει ἐφ᾽ ἑωυτήν, καὶ τὸ μὲν παχύτατον ἐμέει, τὸ δὲ λεπτότατον ἕλκει ἐς ἑωυτήν· οὐρέει δὲ [7] καὶ ἐν ταύτῃ ὑπὸ τῶν αὐτῶν, ὡς καὶ ἐν τῇ πρόσθεν εἴρηται.

3. Alius morbus. Toto capite dolor obtinet et bilem vomitione reiicit, et delirat. Huic quidem totum caput dolet, quod supra modum calefactum sit, mente autem alienatur, cum sanguis, qui est in capite a bile et pituita supra modum calefactus fuerit et praeter consuetudinem agitetur; bilem vero vomit, quum bilis quae in corpore inest sit agitata; et caput propter calorem iusto maiorem eam ad se trahit; et crassissimam quidem partem vomit, tenuissimam vero ad se trahit. Urinam autem reddit in hoc morbo ex iisdem causis, velut in superiore dictum est.

δ′. Ἑτέρη νοῦσος. Ἢν τὰ περὶ τὸν ἐγκέφαλον φλέβια [8] ὑπεραιμώσῃ, ὀδύνη κατὰ πᾶ-

4. Alius morbus. Si venulae, quae sunt circa cerebrum, sanguine nimio plenae sunt, dolor

[1] ἐκφύσει. — [2] ἐκ τοῦ νώτου. — [3] ἐκτραφῇ. — [4] καὶ ἑλκ. καὶ σηπ. — [5] ἁλισθέντα. — [6] θερμασίης. — [7] καί om. — [8] ὑπερεμήσαι.

τούτῳ — διαδιδοῖ.] *ἁλές* scribo pro vulg. *ἅλες*, uti saepius feci in libro primo; Littr. provocat ad Galeni glossam *ἅλες· τὸ ἁλμυρὸν φλέγμα κ. τ. λ.*. sed huic glossae omnem fidem denego; *ἁλές* scribendum esse vel infra obvium *ἁλισθέντα* docet.

ἐν δὲ τῷ ἄλλῳ — πῦον.] Vulgo *σηπομένου*, sed *συσσηπομένου* edd. antt., libri Littréi plures et hic ipse, Marc., Voss., *σεσηπότος* Lind. Iam vero vulgo *σηπομένου τοῦ αἵματος καὶ τῆς χ.*, sed *αἵματος* errore librariorum exstitit, nam quivis videbit *φλέγματος* scripsisse auctorem, quod igitur repono. — Lind. *ἁλισθέντος*, sed bene habet codd. lectio. Ante *προσκατασ.* Lind., Mack., Littr., *καί* addiderunt, quod Ald. et multi Parr. ferunt. Tandem *φλέγματός τε* e Marc. scripsi, habentibus etiam E. J. K. Lind., Mack.

3. *ἑτέρη — εἴρηται.*] *ἄλλη ν.* H.; *μέν* post *περιωδυνέει* omm. H., ubi rest. al. m., Marc.; *ἅτε κεκινημένης αὐτῆς ἐν τῷ σ.* vulg., sed H. Q.′ θ. Marc. pro *αὐτῆς* ferunt *τῆς χολῆς*, unde facile emergit antiqua lectio *τῆς χολῆς τῆς*, quam reposui. — Cod. θ. solus *ὑπὸ τῆς ὑπερθερμ.*, cett. *ὑπὸ τῆς θερμ.*; — *ἕλκει* post *λεπτότατον* omm. E., in quo rest. post *ἑωυτήν*, H. L. θ. Marc. — *καί* ante *ἐν ταύτῃ* omm. Parr. quinque, Lind. — Quod noster dicit *ὡς καὶ ἐν τῇ πρόσθεν εἴρηται* ad § 1. referendum videtur.

4. *ἑτέρη νοῦσος — ἐπαρθῇ.*] *ἢν τὰ περὶ τὸν ἐγκ. φλ.* de meo dedi, ceteris *τά* non habentibus. — De meo dein scripsi *ὑπεραιμώσῃ* pro ceterorum *ὑπερεμήσῃ*, qua de re pluribus dicendum est. Notum est *ὑπεραίμωσις* e Polluce I. 209. et e Xenoph. de equit. *τὸ στόμα ὑπερεμοῦν*, ubi iam emendate editur *τὸ σῶμα ὑπεραιμοῦν*. Quaestio hic solum moveri possit, utrum *ὑπεραι-*

σαν τὴν κεφαλὴν ἐγγίγνεται καὶ τὰ ὦτα ἠχέει, καὶ ἀκούει οὐδέν· καὶ ἠχέει μὲν ἅτε τῶν φλεβίων σφυζόντων καὶ παλλομένων, — τηνικαῦτα γὰρ ἦχος ἔνεστι ἐν τῇ κεφαλῇ, — βαρυηκοεῖ δὲ τὸ μέν τι καὶ ὑπὸ τοῦ ἔσωθεν ψόφου καὶ ἤχου, τὸ δὲ ὅταν ὁ ἐγκέφαλος καὶ τὰ φλέβια τὰ περὶ αὐτὸν ἐπαρθῇ. [1]Ὑπὸ γὰρ τῆς ὑπερθερμασίης ἐμπίπλησι τὸ κατὰ τὸ οὖς κενεὸν ὁ ἐγκέφαλος ἑωυτοῦ καὶ ἅτε οὐκ ἐνεόντος τοῦ ἠέρος ἰσοπληθέος, ὡς καὶ ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ, οὐδὲ τὸν ἦχον ἴσον παρέχοντος, οὐκ ἐνσημαίνει οἱ τὰ λεγόμενα ὁμαλῶς καὶ ἀπὸ τούτου βαρυηκοέει. Οὗτος ἢν μὲν ῥαγῇ αὐτῷ ἐς τὰς ῥῖνας ἢ ἐς τὸ στόμα ὕδωρ καὶ φλέγμα, ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ μὴ ῥαγῇ, ἑβδομαῖος μάλιστα ἀποθνήσκει. [2]Ἢν δὲ αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ [3]ὑπεραιμώσωσι φλέβες, [4]ὑπεραιμόουσι δὲ ὑπὸ τῶν αὐτῶν, ἃ καὶ ἐν τῷ πρόσθεν εἴρηται· σημήϊον δὲ ὅτι τοιούτῳ τρόπῳ [4]ὑπεραιμόουσι τόδε· ὅταν τις ἢ χεῖρα τοῦτο πάσχουσαν ἐπιτάμῃ, ἢ κεφαλήν, ἢ ἄλλο τι τοῦ σώματος, τὸ αἷμα μέλαν ῥέει καὶ θολερὸν καὶ νοσῶδες· — ὅταν δὲ [5]ὑπεραιμώσωσι ὑπὸ τῶν αὐτῶν, ἴσχει ὀδύνη καὶ σκοτοδινίη καὶ [6]βάρος τὴν κεφαλήν· ὀδύνη μὲν ὑπὸ

toto capite oboritur, auresque sonitum percipiunt et nihil audiunt; ac sonitum quidem percipiunt, cum venae pulsent ac palpitent; tunc enim sonitus in capite percipitur; graviter vero audiunt, partim quidem etiam propter internum strepitum et sonitum, partim vero etiam ubi cerebrum et ipsum ambientes venulae attolluntur. Nam propter nimium calorem vacuam circa aurem partem cerebrum ex se implet, et cum nimirum par aëris copia non insit, velut antea, neque aequalem sonitum exhibeat, ea, quae dicuntur, non aequaliter de se significationem praebent, indeque gravis auditus oboritur. Hic, si quidem ei ad nares aut ad os aqua et pituita erumpat, sanus evadit; sin minus septimo fere die moritur. Quodsi venae, quae sunt in capite, sanguine abundarint, — abundant autem ex iisdem, quae antea dicta sunt, — quodque hoc modo fiat, eius rei hoc est indicium: ubi quis aut manum, aut caput, aut aliam corporis partem ita affectam secuerit, sanguis ater ac turbidus et morbosus effluit; — cum autem ex iisdem causis sanguine abundent, caput dolet, tenebricosa vertigo, et gravitas occupat. Dolor quidem ex sanguinis nimio calore;

[1] ὑπέρ. — [2] ἢν δὲ ἐν. — [3] ὑπερεμέσουσι. — [4] ὑπερεμέουσι. — [5] ὑπερεμέσωσι. — [6] βάρος ἔχει.

μέω, an ὑπεραιμόω a nostro sit usurpatum, sed § 30. libri primi vidimus διορρόω in διουρέω abiisse, itaque simile quid h. l. factum puto; librarii dederunt formam, quam probam esse putarunt, pro vera, quam ignorarunt. Sicuti igitur ibi διορρόω recepi, hîc recipio ὑπεραιμόω. — Sed operae pretium est videre quam editores h. l. nihil omnino intellexerint, nam post ὑπεραιμώσῃ sequebantur haec in textu: τὸ μὲν οὔνομα οὐκ ὀρθὸν τῇ νούσῳ, οὐ γὰρ ἀνυστὸν ὑπερεμῆσαι οὐδὲν τῶν φλεβίων, οὔτε τῶν ἐλασσόνων, οὔτε τῶν μειζόνων· ὀνομαίνουσι δὲ καὶ φασὶν ὑπερέμετον· εἰ δ᾽ ὡς μάλιστα ὑπερεμήσει, νοῦσος ὑπ᾽ αὐτοῦ οὐκ ἔοικεν ἂν γίνεσθαι· ἀπ᾽ ἀγαθοῦ γὰρ κακὸν οὐχ οἷόν τε γενέσθαι, οὐδ᾽ ἀγαθὸν πλέον τοῦ δέοντος οἷόν τε γενέσθαι, ἀλλ᾽ ὑπερεμέειν δοκέει. ὅταν ἐς τὰς φλέβας χολὴ ἢ φλέγμα ἐσέλθῃ· μετεωρίζονταί τε γὰρ αἱ φλέβες καὶ σφύζουσι. Vides esse adnotationem marginalem ad corruptam lect. ὑπερεμήσῃ, pro qua ne videt quidem ὑπερεμέσῃ esse legendum, si ita ut ille eam accipias, et ubi falsa etiam insuper docet. Haec adnotatio ope particulae καί post σφύζουσι cum sequenti ὀδύνη γίνεται utcumque coniuncta fuit a librariis. Verum adnotatio illa debetur eidem, cui ea, quam e § 20. libri primi delevi, et qui item partem priorem libri primi consarcinavit, quod statim docet ἀνυστόν in utraque adn. obvium et usurpatum ab illo in parte priore libri primi, v. c. statim § 1. in verbis τὰ ἀνυστὰ νοῆσαι. — Sophisticam autem suam mentem et h. l. prodit et in parte priore libri primi; — longe certissimum est alium hominem hic et illic non esse, sed eundem. Nescio num quis forte ὑπερεμεῖν h. l. defendere vellet verbis καὶ ἢν μᾶλλον πληρωθῇ τὸ φλέβιον, ἀπεμεῖ τὸ πλήρωμα ἀπὸ ἑωυτοῦ τοῦ αἵματος κ. τ. λ. e § 14. libri primi; sed huic dixerim ἀπεμεῖ non habere subiectum τὸ φλέβιον, sed aegrotantem, quod videbit, si totum locum diligenter persequatur. — Sed pergo ad reliqua in hac periodo observanda: βαρυηκοεῖ recte scriptum praebuit Littréo H., mihi Marc.; — καὶ ὑπὸ τοῦ ἔσωθεν ψόφου ex E. H. Marc. dedi, cett. καί omm.

ὑπὸ γὰρ — βαρυηκοέει.] τὰ γὰρ τῆς cod. θ.; κενεόν alii et Marc.; — βαρυηκοέει Littr. e θ., βαρυηκοεῖ H., Marc.

οὗτος — ἀποθνήσκει.] ἢν μὲν ῥαγῇ αὐτό H. Marc.; — εἰ δὲ μή E. H.

ἢν δὲ αἱ — νοσῶδες.] αἱ ἐν τῇ H. θ. Littr., Marc., vulgo αἱ om.; ὑπερεμέσωσι vulg., ὑπερεμέωσι Marc., dein ὑπερεμέουσι omnes altero loco; — δ᾽ ὅτι E. H. Post νοσῶδες vulg. fert: καίτοι οὐδὲ αἷμα δίκαιον εἰπεῖν κατ᾽ οὔνομα, ἀλλ᾽ ἐρυθρὸν καὶ εἰλικρινὲς ῥεῖν, quae verba in Marc., aliis sic scribuntur: καίτοι οὐ δίκαιον κατὰ τὸ οὔνομα ἀλλ᾽ ἐρυθρὸν καὶ εἰλικρινὲς ῥεῖν, quo modo Littr. illa edidit, nisi quod κατ᾽ οὔνομα servavit. Lind. in horum fine ῥέον dedit. Equidem agnosco eundem adnotatorem, de quo iam dixi, qui adposuerit: καίτοι οὐ δίκαιον αἷμα εἰπεῖν κατ᾽ οὔνομα, ἀλλὰ τὸ ἐρυθρὸν καὶ εἰλικρινὲς ῥέον. Itaque scholion repudio.

ὅταν δὲ — ἢ εἴωθε.] ὅταν δὲ ὑπερεμέσωσι vulg., sed δ᾽

τῆς [1] ὑπερθερμασίης τοῦ αἵματος, σκοτοδινίη δὲ ὅταν ἁλὲς ἐπὶ τὸ πρόσωπον χωρήσῃ τὸ αἷμα, βάρος δὲ ἅτε τοῦ αἵματος πλέονος ἐόντος ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ θολερωτέρου καὶ νοσωδεστέρου ἢ [2] εἴωθε.

ε'. [3] Σφακελισμὸς ἐγκεφάλου. Ἢν σφακελίσῃ ὁ ἐγκέφαλος, ὀδύνη ἔχει ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐς τὴν ῥάχιν καὶ ἐπὶ τὴν καρδίην φοιτᾷ καὶ ἀψυχίη καὶ ἱδρὼς, καὶ ἄϋπνος τελέθει, καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ, πολλάκις δὲ καὶ ἐμέει αἷμα. Σφακελίζει δὲ ὁ ἐγκέφαλος, ὁκόταν ἢ ὑπερθερμανθῇ ἢ ὑπερψυχθῇ, ἢ χολώδης ἢ φλεγματώδης γένηται μᾶλλον τοῦ εἰωθότος· ὅταν δέ τι τούτων πάθῃ, ὑπερθερμαίνει καὶ τὸν νωτιαῖον μυελὸν καὶ διαθερμαινόμενος καὶ οὗτος ὀδύνην τῇ ῥάχι παρέχει. Ἀψυχέει δὲ ὅταν προσίστηται πρὸς τὴν καρδίην φλέγμα, ἢ χολή· προσίστασθαι δὲ ἀνάγκη κεκινημένων καὶ ὑγρασμένων. Ἱδρὼς δὲ ὑπὸ πόνου. Τὸ αἷμα δὲ ἐμέει ὅταν αἱ φλέβες [4] αἱ μὲν ἐν τῇ κεφαλῇ ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου θερμανθῶσι, αἱ δὲ παρὰ τὴν ῥάχιν ὑπὸ τῆς ῥάχιος, ἡ δὲ ῥάχις ὑπὸ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ὁ δὲ νωτιαῖος μυελὸς ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου, ὅθεν περ πέφυκε· ὅταν οὖν θερμανθῶσι αἱ φλέβες καὶ τὸ αἷμα τὸ [5] ἐν αὐτῇσι ζέσῃ, διαδιδοῦσι αἱ μὲν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐς τὰς ῥῖνας, αἱ δ' ἀπὸ τῆς ῥάχιος αἱμορρόοι ἐς τὸ στόμα. Οὗτος τριταῖος ἀπόλλυται ἢ πεμπταῖος, ὡς τὰ πολλά.

tenebricosa vero vertigo cum sanguis conferta copia ad faciem processerit; gravitas autem nimirum cum sanguis turbidior et morbosior et maiore quam consuevit copia in capite insit.

5. Cerebri sideratio. Si cerebrum sideratio occupaverit, dolor ex capite ad spinam occupat et ad cor permeat, animo linquitur, sudor adest et insomnia, ex naribus sanguis effluit et saepe sanguis vomitione refunditur. Sideratur autem cerebrum, cum aut supra modum calefactum, aut refrigeratum fuerit, aut plus solito biliosum aut pituitosum exstiterit; ubi sane horum aliquid acciderit, spinalem medullam supra modum calefacit, quae etiam incalescens spinae dolorem exhibet. Animi autem deliquium adest, ubi pituita et bilis ad cor impegerit, quod his agitatis et humectatis fieri necesse est. Sudor vero ex dolore oritur. Sanguinem autem vomitione refundit cum capitis quidem venae a cerebro calefactae fuerint, quae vero ad spinam sunt a spina, spina autem a spinali medulla et spinalis medulla a cerebro, unde originem ducit. Cum igitur venae incaluerint et sanguis in his efferbuerit, venae quidem capitis ad nares transmittunt, quae vero ad spinam sunt sanguinem fundentes ad os. Hic tertio aut quinto die plerumque moritur.

[1] θερμασίης. — [2] ἔσωθεν. — [3] ἑτέρη νοῦσος σφ. εγκ. — [4] αἱ om. — [5] ἐν αὐτῇ συζέσῃ.

E. H. Marc.; hic autem ὑπερεμέωσι. Lind. pro δέ dedit γοῦν; — ὑπὸ τῶν αὐτῶν Littr. e θ., ἀπὸ τ. α. vulg.; — σκοτοδινίη etiam Marc.; — καὶ βάρος ἔχει vulg., sed ἔχει omm. H. θ. Marc., Littr.; — ἅλες cett.; — ὅταν τοῦ αἵματος H. θ.; — πλέονος e θ. Littr.; — θολωδεστέρου E. H. P.' Marc., χολωδεστέρου Q.', χολερωτέρου θ. Mack. — Vulgo ἢ ἔσωθεν, sed ἢ εἴωθεν Littr. de Coraïs verissima emendatione.

5. σφακελισμὸς — αἷμα.] ἐς de meo interposui; — καρδίην Ionice ex E. H. θ. Littr.; — καί ante ἀψυχίη Littr. ex θ.; cett. omm.; — ἐμέει αἷμα E. H. Marc., ἀ. ἐ. cett.

σφακελίζει — παρέχει.] σφακελίζει Littr. e pluribus Parr. et θ., idem praebuit Marc. V., σφακελίζεται vulgo; — γάρ pro δέ E. H.; — τρόπῳ τοιῷδε post ἐγκέφαλος omm. H. θ. Marc., quos sequor: In ὑπερθερμαίνει κ. τ. λ. sequor vulg. lect.; Littréus dedit lect. ὑπερθερμαίνεται καὶ τὸν ν. μ. διαθερμαίνει καὶ οὗτος κ. τ. λ. quam ille in E. H. θ. reperit et quam Marc. fert, sed quae deterior est.

ἀψυχέει — ὑγρασμένων.] δ' ὅταν E. H., δ' ἀνάγκη iidem.

ἱδρὼς δὲ ὑπὸ πόνου.] Vulgata γίνεται fert post δέ, sed omm. H. θ., Marc.

τὸ αἷμα — στόμα.] τὸ δὲ α. E.; — αἱ μέν Littr. e multis codd. idem fert Marc., vulgo αἱ om.; ἐν μέν plures Parr.; vulgo ὁ δὲ μυελός, sed ὁ δὲ νωτιαῖος cod. θ., cum Mackio utrumque recepi. E. ὅθεν προσπέφυκεν male. Scripsi τὸ αἷμα τό cum K.; ἐν αὐτῇσι ζέσῃ Mack., Littr. e θ., vulg. e V. notavi. Post ῥῖνας Mack. e Corn. cod. καὶ ἐς τὸ στόμα. Nempe quum dein vulg. ferat αἱ δ' ἀπὸ τῆς ῥάχιος αἱμορρόοι ἐς τὸ σῶμα, viderunt Corn. et Mack. explicari quidem haemorrhagiam narium, sed non vomitum sanguinis, quem explicare velle se profitetur. Equidem putavi in σῶμα vulgatae latere στόμα, quo reposito vomitus explicatur, non si σῶμα serves. Verum sive mecum hac in re consentias, sive non, certe mecum mirabere periodi initio non legi τὸ αἷμα δ' ἐκ τῶν ῥινῶν ῥέει καὶ ἐμέει, nec tamen ibi aliquid mutare ausim, quum tam negligenter scribere noster potuisse videatur.

ς'. Ἑτέρη νοῦσος. Ἐξαπίνης ὀδύνη λαμβάνει τὴν κεφαλὴν [1]καὶ παραχρῆμα ἄφωνος γίγνεται καὶ ἀκρατὴς ἑωυτοῦ. Οὗτος ἀποθνήσκει ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι, ἢν μή μιν πῦρ ἐπιλάβῃ· [2]ἢν δ' ἐπιλάβῃ, ὑγιὴς γίγνεται. Πάσχει δὲ ταῦτα, ὅταν αὐτῷ μέλαινα χολὴ ἐν τῇ κεφαλῇ κινηθεῖσα ῥυῇ καὶ μάλιστα καθ' ὃ τὰ πλεῖστά ἐστι φλέβια, — ἐν τῷ τραχήλῳ φημὶ καὶ τοῖσι στήθεσι, — ἔπειτα καὶ τῇ ἑξῆς ἀπόπληκτος γίγνεται καὶ ἀκρατὴς, ἅτε τοῦ αἵματος ἐψυγμένου. Καὶ ἢν κρατήσῃ ὥστε τὸ αἷμα διαθερμανθῆναι, ἤν τε ὑπὸ τῶν προσφερομένων, ἤν τε ὑφ' ἑωυτοῦ, μετεωρίζεταί τε καὶ διαχέεται καὶ κινέεται καὶ τὴν [3]πνοιὴν ἐσάγεταί τε καὶ ἀφρέει καὶ χωρίζεται τῆς χολῆς καὶ ὑγιὴς γίγνεται. Ἢν δὲ μὴ κρατήσῃ, ψύχεται [4]ἐπὶ μᾶλλον· καὶ ὅταν παντάπασι ψυχθῇ καὶ [5]ἐκλίπῃ ἐξ αὐτοῦ τὸ θερμὸν, πήγνυται καὶ κινηθῆναι οὐ δύναται, [6]ἀλλ' ἀποθνήσκει. Ἢν δ' ἐκ [7]θωρήξιος ταῦτα πάθῃ, [8]πάσχει τε ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ ἀπόλλυται ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ διαφεύγει ὑπὸ τῶν αὐτῶν.

6. Alius morbus. Dolor derepente caput prehendit, statimque vox deficit et sui impotens evadit. Hic intra septem dies, nisi eum febris corripuerit, interit; sin corripuerit, convalescit. Haec autem affectio accidit cum ei bilis atra in capite agitata fluxerit, praecipueque in partem, in qua plurimae sunt venae, in cervicem nempe et pectus; deinde postridie resolutione corporis tentatur et fit ad motum impotens, sanguine nimirum perfrigerato. Quodsi superior evadat, adeo ut sanguis incalescat, sive ab his, quae offeruntur, sive ex sese, attollitur, diffunditur ac movetur spirationemque inducit et spumescit, a bile separatur et convalescit. Sin minime superet, sensim magis refrigeratur, cumque omnino refrigeratus fuerit, eumque calor defecerit, concrescit, neque moveri potest, sed moritur. Quodsi ex ebrietate sic afficiatur, patitur ex iisdem causis et perit ex iisdem et servatur ex iisdem.

ζ'. Τερηδών. Ὅταν τερηδὼν γένηται ἐν τῷ ὀστέῳ, ὀδύνη λαμβάνει ἐκ τοῦ ὀστέου, χρόνῳ δὲ ἀφίσταται τὸ δέρμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ. Πάσχει δὲ ταῦτα ᾧτινι ἐν τῇ διπλόῃ τοῦ ὀστέου ὑπογενόμενον

7. Caries in capitis osse. Cum vero ossis caries facta fuerit, dolor ex osse invadit; spatio vero temporis cutis a capite modo hac, modo illa parte discedit. Ita autem afficitur, cui in duplicata ossis lamina pituita suborta intus re-

[1] καί om. — [2] εἰ γὰρ ἐπιλάβοι ὑγιαίνει. — [3] πνοήν. — [4] ἐπί om. — [5] ἐκλείπῃ. — [6] ἀλλ' ἀποθν. — [7] θωριξίων. — [8] καὶ γὰρ πάσχει ὑπὸ τῶν αὐτέων καὶ ἀπόλλυται. ὅταν τερηδὼν κ. τ. λ.

6. ἑτέρη νοῦσος — ὑγιὴς γίγνεται.] ἄλλη v. H., ἄλλη sine νοῦσος cod. θ.; — εἰ γὰρ ἐπιλάβῃ vulg., sed ἤν Littr. ex E. θ., sed hic liber ἢν δὲ ἐπιλ.; — ἢν γὰρ ἐπιλ. om. in H., sed al. m. rest., in Marc. item om., sed m. rec. addidit: ἢν δέ μιν πῦρ ἐπιλάβῃ. Vulg. ὑγιαίνει, sed meliorem lect. Littréo multi libri praebuerunt, mihi Marc.

πάσχει — ἐψυγμένου.] καθὸ τὰ πλεῖστα ἐν τῷ τραχήλῳ ἐστὶ φλέβια καὶ τοῖσι στήθεσι ἔπειτα δὲ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀποπλ. γιν. καὶ ἀκρατὴς ἅτε κ. τ. λ.. Marc. et fere item E. H. θ., nisi quod τοῖσι e θ. non adnotatur, nec δέ, neque ex E. ἄλλῃ. — Ceterum multum vereor ut haec periodus sit integra, sed non video quid pro remedio esse possit.

καὶ ἢν κρατήσῃ — ὑγιὴς γίγν.] διαθερμανθῆναι pro simplice verbo de meo dedi ad exemplum loci e § 8. καὶ ἢν μὲν τὸ αἷμα καὶ τὸ ἄλλο σῶμα κρατήσῃ, ὥστε διαθερμανθῆναι. — ἤν τε ἐφ' ἑωυτοῦ E. H., nisi quod hic τε om.; — μετεωρίζεται καί cod. θ., πνοιήν E. θ. Mack., Littr., Marc., vulg. e V. notavi; — ἐπάγεται cod. Samb., χωρίζεταί τε cod. θ., Mack.

ἢν δὲ μὴ — ἀποθνήσκει.] ἐπὶ μᾶλλον etiam Marc., e vulg. ἐπί exciderat; ἐκλίπῃ Littr. e K. θ., vulg. ἐκλείπει, E. I. idem quod V. ferunt. — ἀλλ' ἀποθν. etiam Marc. ἀλλὰ ἀ. vulg.

ἢν δ' ἐκ θωρ. — τῶν αὐτῶν.] ἢν δ' ἐκ θωρηξίων Marc. et plur. θωρηξίων multi ferunt Parr., δ' pro vulg. δέ ex aliis non adnotatur. Vulgata καὶ γὰρ πάσχει, sed καὶ γάρ omm. H., in quo rest. al. m., θ., Marc., Littr.; πάσχει τε cum E. H. Marc. scripsi, vulgo τε om. — Post ἀπόλλυται vulg. desinit, sed ὑπὸ τῶν αὐτῶν a Littréo est additum ex H. θ., in Marc. in marg. m. rec. καὶ ἀπόλλυται ὑπὸ τῶν αὐτῶν adscripsit. Membrum καὶ διαφεύγει ὑπὸ τῶν αὐτῶν e solo cod. θ. a Littréo suppletum est.

7. τερηδὼν — ἄλλῃ.] In multis codd. inscriptio τερηδών om., ut in V., περὶ τερηδόνος E.

οὗτος — ἀπ' αὐτοῦ.) Vulg. fert: οὗτος δὲ ταῦτα πάσχει, ᾧτινι ἐν τῇ διπλόῃ τοῦ ὀστέου, ὅταν φλέγμα ἐπιγινόμενον ἀποξηρανθῇ· ταύτῃ γὰρ ἀραιὸν γίνεται καὶ ἐκλείπει ἐξ αὐτέου ἡ ἰκμὰς πᾶσα καὶ ἅτε ξηροῦ ἐόντος ἀφίσταται τὸ δέρμα ἀπ' αὐτοῦ. — Littr. dedit: οὗτος δὲ ταῦτα

φλέγμα ἐναποξηρανθῇ· ταύτῃ γὰρ ἀραιὸν γίγνεται καὶ ἐκλείπει ἐξ αὐτοῦ ἡ ἰκμὰς πᾶσα καὶ ἅτε ξηροῦ ἐόντος ἀφίσταται τὸ δέρμα ἀπ' αὐτοῦ. Αὕτη ἡ νοῦσος οὐ θανάσιμός ἐστι.

η'. [1]Ἑτέρη νοῦσος. Ἢν βλητὸς γένηται, ἀλγέει τῆς κεφαλῆς τὸ πρόσθεν καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι οὐχ ὁμαλῶς ὁρᾷ καὶ κωμαίνει καὶ αἱ φλέβες σφύζουσι καὶ πυρετὸς ἴσχει βληχρὸς καὶ τοῦ σώματος [2]ἀκρασίη. Οὗτος ταῦτα πάσχει, ὅταν αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ φλέβες θερμανθῶσι, θερμανθεῖσαι δὲ εἰρύσωσι φλέγμα ἐς ἑωυτάς. Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῆς νούσου ἐκ τούτου γίγνεται· τὸ δ' ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς διὰ τόδε ἀλγέει, ὅτι αἱ φλέβες ταύτῃ εἰσὶ αἱ παχύταται καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐς τὸ πρόσω μᾶλλον κεῖται τῆς κεφαλῆς ἢ ἐς τοὔπισθεν· καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι διὰ τοῦτο οὐχ ὁρᾷ προκειμένου τοῦ ἐγκεφάλου καὶ φλεγμαίνοντος. Τὸ δὲ σῶμα διὰ τόδε ἀκρασίαι [3]ἴσχουσι· αἱ φλέβες ἐπὴν ἐς ἑωυτὰς εἰρύσωσι φλέγμα, ἀνάγκη ὑπὸ ψυχρότητος τοῦ φλέγματος τὸ αἷμα ἑστάναι μᾶλλον ἢ ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ καὶ ἐψῦχθαι· μὴ κινεομένου δὲ τοῦ αἵματος, οὐχ οἷόν τε μὴ οὐχὶ καὶ τὸ σῶμα ἀτρεμίζειν καὶ κεκωφῶσθαι. Καὶ ἢν μὲν τὸ αἷμα καὶ τὸ ἄλλο σῶμα κρατήσῃ ὥστε διαθερμανθῆναι, διαφεύγει· ἢν δὲ τὸ φλέγμα κρατήσῃ, ἐπιψύχεται μᾶλλον τὸ αἷμα καὶ πήγνυται· καὶ ἢν ἐς τοῦτο ἐπιδιδῷ ψυχόμενον καὶ πηγνύμενον, πήγνυται [4]παντελῶς καὶ ἐκψύχεται [5]ὤνθρωπος καὶ ἀποθνήσκει.

siccata fuerit; hac enim parte rarescit et omnis ab eo humor deficit, cumque siccum exsistat, cutis ab eo discedit. Hic morbus minime letalis est.

8. Alius morbus. Si derepente velut sidere ictus concidat, anteriore capitis parte dolor invadit, neque oculis perinde atque ante videt, et sopore detinetur, venae saliunt et febris lenta detinet et corporis ad motum impotentia. Hic ita afficitur, ubi capitis venae calefactae pituitam ad se attraxerunt. Morbi igitur principium inde oritur; eam vero ab causam anteriorem capitis partem dolor occupat, quod in ea venae sunt crassissimae et cerebrum anteriore magis capitis parte quam posteriore positum habet; propterea que oculis non videt, illuc procumbente cerebro atque inflammato. Ad motionem vero impotentiae ideo corpus detinent: ubi venae pituitam ad se traxerint, pituitae frigore sanguis magis quam antea sistatur et refrigeretur necesse est; at non moto sanguine fieri non potest, quin corpus quiescat et stupore teneatur. Et si quidem sanguis reliquumque corpus superarit adeo ut calescat, aeger evadit; sin pituita superaverit, sanguis sensim magis refrigeratur et concrescit; et si refrigeratio et concretio magis increscant, sanguis prorsus congelatur ac refrigeratus homo perit.

[1] τὶ ἐστὶ βλητὸς ὁ ἀπόπληκτος et in marg.: ἐλέγοντο δὲ βλητοὶ, ὅσοι ἀπὸ ὀξέων νοσημάτων αἰφνιδίως ἐτελεύτων. — [2] ἀκρησίη. — [3] ἴχουσι. [4] πάντα. — [5] ὁ ἄνθρ.

πάσχει, ὅταν ἐν τῇ διπλόῃ τοῦ ὀστέου ὑπογενόμενον φλ. ἐναποξηρανθῇ· ταύτῃ γὰρ κ. τ. λ. Secutus est maxime E. H. θ., idemque fere praebet Marc., nisi quod hic cum H. om. δέ post οὗτος. Haec lectio minus arridet, quum οὗτος non habeat in superioribus, quorsum referatur; itaque credidi vulgatum ᾧτινι viam sternere ad lect., quam exhibui. — Sed Marc. H. θ. omm. γάρ post ταύτῃ, tum sunt E. H. Q.' θ. Mack., qui minus recte ὑπ' αὐτοῦ ferunt.

αὕτη ἡ ν. οὐ θανάσιμός ἐστι.] Negationem οὐ om. θ. solus.

8. ἑτέρη νοῦσος — ἐς ἑωυτάς.] καὶ θερμανθεῖσαι εἰρύσωσι vulgata; cum Lind., Mack, recepi lect.. quam E. H. θ. Marc. ferunt.

ἡ μὲν οὖν — φλεγμαίνοντος.] τὸ δ' ἔμπρ. E. H., cett. plene δέ; — ἐν ταύτῃ vulgo, ἐν omm. H. θ. Littr., Marc.; — εἰς (ἐς Marc.) τὸ πρόσθεν θ. Marc., ἔμπροσθεν E. Lind.

τὸ δὲ σῶμα — κεκωφῶσθαι.] ἀκρατίαι Mack.; — ἔχουσι H. I. J.; — εἰρύσωσι ex H. Marc. dedi, ἐρύσ. cett.; — vulgo μᾶλλον νῦν, sed νῦν omisi cum E. H. θ. Marc.; — Ionismum κινευμένου solus θ. praebuit Littréo; — μὴ οὐ E. H. θ. Marc.; — Galeni glossa κεκωμῶσθαι, quam hinc ductam esse dudum viderunt, corruptam lect. refert, quam tamen Gal. fortasse vidit.

καὶ ἢν — ἀποθνήσκει.] — ἢν μέν sine καί Parr. quinque; ἐπιδιδῷ Littr. pro vulg. ἐπιδιδοῖ; — πάντη pro παντελῶς cod. Serv. Foësii, Lind.; — ἐκψύχ. E. J. K. θ. Littr., Marc., ἐμψ. vulg.; — ὤνθρ. E. H. Littr., Marc.

θ'. [1]Κυνάγχη. Κυνάγχη δὲ γίγνεται, ὅταν ἐν τῇ κεφαλῇ φλέγμα κινηθὲν ῥυῇ ἀλὲς κάτω καὶ στῇ ἐν τῇσι σιαγόσι καὶ περὶ τὸν τράχηλον [2]καὶ ἄλλοτε ὑπ' αὐτὴν τὴν γλῶσσαν, ἄλλοτε ὑπὲρ τῶν στηθέων ὀλίγον. Οὗτος οὔτε [3]τὸ σίαλον δύναται καταπίνειν, ἀναπνεῖ τε βιαίως καὶ ῥέγχει καὶ ἔστιν ὅτε καὶ πυρετὸς αὐτὸν ἴσχει. Τὸ μὲν οὖν νόσημα ἀπὸ τούτου γίγνεται.

ι'. [4]Σταφυλή. Σταφυλὴ δὲ γίγνεται ὅταν ἐς τὸν γαργαρεῶνα καταβῇ φλέγμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς· καὶ κατακρήμναται καὶ γίγνεται ἐρυθρός· ἢν δὲ πλείων χρόνος γένηται, μελαίνεται· μελαίνεται δὲ ὧδε· ἐπὶ φλεβὸς πέφυκε ὁ γαργαρεὼν [5]παχέης καὶ ἐπὴν φλεγμήνῃ, θερμαίνεται [6]καὶ ὑπὸ τῆς θερμασίης [7]ἕλκει καὶ ἐκ τῆς φλεβὸς τοῦ αἵματος καὶ μελαίνεται ὑπ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἢν μὴ ὀργῶντα τάμῃς, παραχρῆμα ἀποσπαρθάζουσι· ἡ γὰρ φλὲψ [8]διαθερμαίνεται καὶ ὑπὸ τῆς θερμασίης ἐμπιπλεῖ τὰ περὶ τὸν γαργαρεῶνα αἵματος καὶ δι' ὀλίγου ἀποπνίγονται.

ια'. Ἀντιάδες. Ἀντιάδες δὲ καὶ ὑπογλωσσίδες καὶ οὖλα καὶ γλῶσσα καὶ ὅσα τοιαῦτα ταύτῃ πεφυκότα, ταῦτα πάντα νοσέει ὑπὸ τοῦ φλέγματος· τὸ δὲ φλέγμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταβαίνει· ἡ δὲ κεφαλὴ ἐκ τοῦ σώματος ἕλκει· ἕλκει δὲ ὅταν διαθερμανθῇ· διαθερμαίνεται δὲ καὶ ὑπὸ σιτίων καὶ ὑπὸ ποσίων, καὶ ἡλίου καὶ ψύχεος, καὶ πόνων

9. Angina. Oritur autem angina, cum pituita in capite agitata, deorsum confertim fluxerit et in maxillis ac circa cervicem constiterit, et interdum sub ipsa lingua, interdum paulo supra pectus. Hic salivam deglutire non potest, nec nisi per vim spiritum attrahit ac stertit, interdumque eum febris detinet. Ea igitur est morbi origo.

10. Uva. Fit autem uva, cum ad gurgulionem ex capite pituita delata fuerit; isque pendulus evadit et rubicundus; tractu vero temporis nigrescit. Nigrescit autem hoc modo: gurgulio adnatus est venae crassae et ubi inflammatus est, incalescit et propter calorem etiam e vena sanguinem attrahit, ex quo nigrescit. Quare, nisi turgentem seces, confestim sese vibrando spiritum et animum efflant aegri; vena enim calescit et prae calore loca circa gurgulionem sanguine implet, intraque breve tempus suffocantur.

11. Tonsillae. Tonsillae autem et partes sub lingua et gingivae, quaeque id genus hoc loco adesse solent, eae partes omnes a pituita afficiuntur; pituita autem a capite defertur, caput vero, ubi calefactum fuerit, ex corpore trahit; incalescit autem et a cibis et a potionibus, et sole et frigore et laboribus et igne. Cum autem calefactum sit, ad se attrahit te-

[1] περὶ κυνάγχης. — [2] καὶ ἄλλοτε — ὀλίγον om. h. l., sed in fine post γίγνεται adscribitur. — [3] τό om. — [4] περὶ σταφυλῆς. — [5] καὶ παχείης. — [6] καί om. — [7] καὶ ἕλκει ἐκ τ. φ. — [8] διαθερμαίνει.

9. σταφυλὴ — γίγνεται.] Eandem inscriptionem, quam e V. excerpsi, e pluribus Parr. adnotat Littr. — In cod. C. verba περὶ κυν. — ὀλίγον inseruntur § 12. haud procul ab initio post θερμανθεῖσα. — Codd. E. L. ἅλις; K. ὑπὲρ τὸν τραχ. — Verba καὶ ἄλλοτε — ὀλίγον, in quibus καί om. Littr. cum Parr. 6. et θ. et in quibus γλῶσσαν scripsit pro vulg. γλῶτταν e libris 4., apud ceteros leguntur in fine capituli post γίγνεται, uti in V. Articulum ante σίαλον omm. etiam Parr. 3., uti V.; — ἀναπνεῖ δέ τε β. vulgo, sed δέ omisi cum E. H. I. J. K. Marc.; Mack. contra τε om.

10. σταφυλή — ὑπ' αὐτοῦ.] Eadem inscr., quae in V., in Parr. pluribus: — ἐκ τῆς κ. H. Marc., ἀπὸ τ. κ. cett.; — καί ante κατακρ. cum multis codd. Parr. et θ. omm. Lind., Littr.; — κατακρίμναται H. Marc., cf. Aristoph. nub. vs. 375.; ἐγγίνεται ἐρυθρός cod. θ.; — πέφυκε cum E. H. L. θ. Marc. dedi pro vulg. ἐστίν. Plures libri καὶ παχείης, Lind. καὶ παχέεις, Mack. καὶ παχύς; nempe hi supra cum vulgata una voce ἐπιφλεβὸς legunt et ad γαργαρεών referunt, sed Littr. ἐπὶ φλεβὸς cum antiquis edd., idemque e Marc. excerptum video et in V. lego, itaque cum Littréo καί omitto. Cod. K. φλεγμαίνῃ.

διὰ τοῦτο — ἀποπνίγονται.] τάμνῃς E. θ. Marc. — Littr. adnotat probabile esse Hesychium ἀποσπαράσσουσι legisse, quippe quam vocem eisdem verbis explicet, quibus Gal. ἀποσπαρθάζουσι, vid. interpretes ad Hesych. et Foës. in Oecon. — Vulgo διαθερμαίνει, multi Parr. et Ald. θερμαίνει, sed passivum requiritur. Littr. ex H. recepit vitiosum δι' ὅλου pro vulgata vera scriptura δι' ὀλίγου.

11. Ἀντιάδες — σῶμα.] περὶ ἀντιάδων non pauci Parr.; — περὶ ἀντιάδος V., ἀπὸ τοῦ φλ. vulg., ἀπὸ φλ. H. J. Marc., Littr., ὑπὸ φλ. E. θ.; — διαθερμαίνεται δὲ καί scripsi cum E. H. θ. Marc., vulgo καί om.; — in ὑπὸ σιτίων — πυρός dedi codicis θ. lect.; in vulg. abest καὶ ὑπὸ ποσίων et καὶ ψύχεος, quorum hoc tamen ferunt etiam plures Parr., Marc.,

καὶ πυρός· ὅταν δὲ διαθερμανθῇ, ἕλκει τὸ λεπτότατον ἐς ἑωυτὴν ἐκ τοῦ σώματος· ὅταν δὲ εἰρύσῃ, καταβαίνει πάλιν ἐς τὸ σῶμα.

ιβ'. Νοῦσοι αἱ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς γιγνόμεναι. [1]Ὅταν πλήρης γένηται ἡ κεφαλὴ καὶ τύχῃ ὑπό τινος τούτων [2]διαθερμανθεῖσα, νάρκη [3]ἴσχει τὴν κεφαλὴν καὶ οὐρέει θαμινὰ καὶ τὰ ἄλλα πάσχει ἅπερ ὑπὸ στραγγουρίης· [4]οὗτος ἡμέρας ἐννέα ταῦτα πάσχει καὶ ἢν μὲν ῥαγῇ κατὰ τὰς ῥῖνας ἢ κατὰ τὰ ὦτα ὕδωρ καὶ βλέννα, ἀπαλλάσσεται τῆς νούσου καὶ παύεται τῆς στραγγουρίης, οὐρέει δὲ ἀπόνως καὶ πουλὺ καὶ λευκὸν ἐς τὰς εἴκοσι ἡμέρας καὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἡ ὀδύνη ἐκλείπει καὶ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἐσορῶντι κλέπτεται οἱ ἡ αὐγὴ καὶ δοκέει τὸ ἥμισυ τῶν προσώπων ὁρᾶν. Οὗτος τεσσερακοσταῖος ὑγιὴς παντελῶς γίγνεται· ἐνίοτε δὲ ὑπ' οὖν ἔστρεψε ἡ νοῦσος ἑβδόμῳ ἔτεϊ ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ· καὶ τὸ δέρμα οἱ παχύνεται τὸ τῆς κεφαλῆς καὶ ψαυόμενον ὑπείκει καὶ ἀπ' ὀλίγων σιτίων ἁπαλὸς καὶ εὔχρους φαίνεται καὶ ἀκούει [5]οὐκ ὀξέα. Ὅταν οὕτως ἔχοντι ἐπιτύχῃς ἀρχομένῳ τῆς νούσου, πρόσθεν [6]ἢ ῥαγῆναι κατὰ τὰς ῥῖνας τὸ ὕδωρ καὶ [7]κατὰ τὰ ὦτα, καὶ ἔχῃ αὐτὸν ἡ περιωδυνίη, ἀποξυρήσαντα χρὴ [8]αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν περιδέοντα περὶ τὸ μέτωπον τὸν ἀσκὸν τὸν σκύτινον, ὕδατος ἐμπιπλάντα ὡς ἂν ἀνέχηται θερμοτάτου, ἐᾶν αὐτὸν χλιαίνεσθαι καὶ ἐπὴν ἀποψυχθῇ, ἕτερον [9]ἐγχέειν· ἢν δὲ ἀσθενέῃ, παύεσθαι καὶ διαλιπὼν αὖτις ποιέειν ταῦτα ἔστ' ἂν χαλάσῃ ἡ περιωδυνίη· καὶ ἢν ἡ κοι-

nuissimam partem ex corpore, quum vero attraxerit eam, pituita rursus ad corpus descendit.

12. Morbi ex capite orti. Cum caput repletur et ex horum aliquo incaluerit, torpor caput detinet et crebro urinam reddit, aliisque afficitur, quae ex stranguria accidere solent, eaque novem diebus patitur; et si quidem per nares aut aures aqua, vel mucus erumpat, a morbo vindicatur, stranguria cessat, urinamque multam et albam ad viginti dies citra laborem reddit, capitis dolor desinit, et intuenti splendor ex oculis ipsi clam subducitur et dimidiatas rerum facies sibi cernere videtur. Hic intra quadragesimum diem prorsus convalescit; quandoque tamen morbus septimo aut decimo quarto anno revertitur, et capitis cutis ei crassescit et tactui cedit, ac ex paucis cibariis mollis beneque coloratus apparet, neque acute audit. Cum sic habentem per morbi initia offenderis, antequam per nares et aures aqua erumpat eumque intensus dolor detineat, deraso capite circum frontem scorteo utriculo, aqua quam ferre possit calidissima pleno alligato ipsum calefieri sinito, ubique refrixerit nova impleto. Quodsi debilis evadat, cessato et intermissione facta rursus eadem repetito, quoad vehemens dolor remittat. Si vero alvus non subducatur, eum subluito et propinatis urinam ducentibus, aquam mulsam, aquosam superbibendam exhibeto et quam maxime foveto, succumque ptisanae tenuem sorbeat. Quodsi venter non subducatur, mercurialem aqua coctam terito, succum per-

[1] ὅταν δὲ πλ. — [2] διαθερμανθῆναι. — [3] ἔχει. — [4] ὁ αὐτός. — [5] οὐκ om. — [6] ἢ καὶ ῥ. — [7] κατά om. — [8] αὐτόν. — [9] ἔχειν.

Ald.; — Lind. om. in vulg. καὶ πόνων. Vulgo καταβαίνει καὶ πάλιν ἐς τὸ σ., sed haec om. θ.; equidem καί omisi, quum abundaret. — Postrema ὅταν δὲ διαθ. — πάλιν ἐς τὸ σῶμα Latine non expressit Foës., quod num consulto fecerit, nec ne, non liquet.

12. Νοῦσοι — ὁρᾶν.] Inscriptio huius capituli in nonnullis libris ante νάρκη infertur, tum perinepte in quibusdam κεφαλέων legitur: Marc. v. c. διαθερμανθεῖσα νοῦσοι ἀπὸ τῶν κεφαλέων νάρκη. Iam vero vulgo διαθερμανθῆναι, sed participium, ut Marc., H. θ. Littr. — Dedi θαμινά ex E. H. θ. Marc. pro συχνά cett. — Cod. θ., Littr. οὗτος, vulg. e V. notavi; — ἢ τὰ ὦτα E., sed κατά in eo rest. al. m.; — βλέννα recte scriptum est in E. et dederunt Mack., Littr., alii corrupte πλέννα, ut Marc., alii βλαῖννα, ut vulg.; — ἀπαλλάσσεται dedi cum Mack. pro vulg. ἀπαλλάττεται; — E. H. Marc. οὐρέει δέ, cett. δ. τε; — vulgo καὶ ἡ ἐκ τῆς κεφ. ὀδ., secutus sum E. H. Marc.; ἐσορῶντι om. K.

οὗτος — οὐκ ὀξέα.] τεσσερακοσταῖος e Marc. dedi, τεσσαρ. cett.; παντάπασι ὑγιὴς γίνεται E. H. Marc.; — ὑπ' οὖν ἔστρεψε e Marc. scripsi, vulgo πολλοῖς ὑπανέστρεψε, sed vel πολλοῖς docet pravam lect. esse, quum post ἐνίοισι ineptum sit. Vulg. τὸ τῆς κεφ., sed τό omm. E. H. J. θ. Marc., Littr.; — ἀπὸ ὀλίγων K.; — εὔχρως θ. Marc., ἄχροος Ald. Q'.; — γίνεται pro φαίνεται E.; — οὐκ, ut V., omm. F. G. I. J. K.

ὅταν — λεπτόν.] καὶ ἔχῃ αὐτόν Littr. e codd. pluribus, κ. ἔχει ἃ vulg.; — αὐτοῦ τὴν κεφ. E. Q.' θ. Lind., Mack., Littr., vulg. e V. notavi; — ἐμπιπλάντα H. θ. Marc. ἐμ-

λίῃ μὴ ὑποχωρέῃ, ὑποκλύσαι αὐτὸν καὶ πιπίσκοντα τῶν οὐρητικῶν μελίκρητα διδόναι ἐπιπίνειν ὑδαρέα· καὶ θαλπέσθω ὡς μάλιστα· ῥυμφανέτω δὲ τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης λεπτόν. Ἢν δὲ ἡ γαστὴρ μὴ ὑποχωρέῃ, λινόζωστιν ἑψήσας ἐν ὕδατι, [1] τρίβων, διηθέων τὸν χυλὸν, [2] ξυμμίσγειν ἴσον τοῦ ἀπὸ τῆς πτισάνης χυλοῦ καὶ [3] τοῦ ἀπὸ τῆς λινοζώστιος καὶ μέλι ὀλίγον [4] παραμίσγειν ἐς τὸν χυλόν· τοῦτον ῥυμφάνειν τρὶς τῆς ἡμέρης καὶ ἐπιπίνειν οἶνον μελιχρὸν, ὑδαρέα, λευκὸν, ὀλίγον ἐπὶ τῷ [5] ῥυφήματι. Ἐπὴν δὲ οἱ ῥαγῇ κατὰ τὰς ῥῖνας τὰ βλεννώδεα καὶ οὐρέῃ παχὺ καὶ τῆς ὀδύνης ἀπηλλαγμένος ἔῃ τῆς κεφαλῆς τῷ ἀσκῷ μηκέτι χρήσθω, ἀλλὰ λουόμενος πολλῷ [6] καὶ θερμῷ πινέτω [7] τὰ διουρητικὰ καὶ μελίκρητα ὑδαρέα· καὶ τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας κέγχρον λειχέτω καὶ κολοκύντην ἐσθιέτω ἢ σεῦτλα τρεῖς ἡμέρας· ἔπειτα σιτίοισι χρήσθω ὡς [8] μαλθακωτάτοισι καὶ διαχωρητικωτάτοισι, προστιθεὶς ὀλίγον ἀεὶ τῶν σιτίων. Ἐπὴν δὲ τεσσεράκοντα ἡμέραι διέλθωσι, καθίσταται γὰρ μάλιστα ἡ νοῦσος ἐν τοσούτῳ χρόνῳ, καθήρας αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν πρότερον [9] οἱ φάρμακον δοὺς κάτω κάθηρον· [10] ἔπειτα ἢν ὥρη ἔῃ τοῦ ἔτεος, ὀρρὸν μεταπῖσαι ἑπτὰ ἡμέρας· ἢν δὲ ἀσθενήσῃ, ἐλάσσονας· ἢν δὲ ὑποστρέψῃ ἡ νοῦσος, πυριάσας αὐτὸν ὅλον, ἐς αὔριον [11] δοῦναι ἐλλέβορον πίνειν· κἄπειτα διαλείπειν ὅσον ἂν σοι δοκέῃ χρόνον καὶ τότε τὴν κεφαλὴν καθήρας, κατωτερικὸν δοὺς φάρμακον, καῦσον τὴν κεφαλὴν ἐσχάρας ὀκτὼ, δύο μὲν παρὰ τὰ ὦτα, [12] δύο δ' ἐν τοῖσι κροτάφοισι,

colato, eiusque parem portionem cum ptisanae succo permisceto et pauco melle succo admixto hunc ter die sorbeat, vinumque mulsum, aquosum modicum post sorbitionem propinato. At postquam ei per nares mucosa eruperint, et urinam crassam reddiderit, doloreque capitis liberatus fuerit, utre ne amplius utatur, sed multa calida lotus urinam moventia et aquam mulsam aquosam bibat. Et primis quidem diebus milium lingat et cucurbitam aut betas tribus diebus edat, deinde cibis quam mollissimis et alvum maxime subducentibus utatur, exiguo semper cibo addito. Diebus vero quadraginta elapsis, tanto enim tempore morbus praecipue circumscribitur, ubi ipsius caput repurgaveris, primum medicamentum deorsum purgans exhibebis, deinde, si anni tempus permiserit, serum septem diebus propinabis, aut si debilis exsistat, paucioribus. Quodsi revertatur morbus, toti corpori fomento adhibito, postridie veratrum potui exhibeto, deinde quantum videbitur intermissione facta, tuncque ad caput repurgandum exhibito medicamento deorsum purgante, caput octo crustis inurito, duabus quidem ad aures, duabus in temporibus, duabus vero ad posteriorem capitis partem hinc atque hinc ad cervicis initium, duabus in naribus iuxta oculorum angulos. Venas autem iuxta aures quoad pulsare cessent urito, ferramentis vero, quae cuneolos faciant, eas transversas perurito. Atque haec ubi feceris sanitas continget.

1 τρίβων om. — 2 συσμίγειν ἴσως. — 3 τῷ. — 4 παρασυσμίγειν. — 5 ῥυφίματι. — 6 καὶ θ. — 7 τά om. — 8 μαλακοῖσι καὶ μαλθακωτάτοισι προστ. 9 ἤ. — 10 ἔπειτα ante ὀρρόν infertur. — 11 δίδου. — 12 δύο δ' ἐν τοῖσι κροτ. om.

πιπλῶντα vulg.; — ἐγχέειν Mack., Littr., ex θ., vulgatam e V. notavi; — αὖτις H. Marc., αὖθις vulg.; ῥυμφανέτω Aldus, multi Parr., Marc. ῥοφανέτω vulg.

ἢν δὲ ἡ γαστὴρ — ῥυφήματι.] ἢν δὲ οἱ ἡ γ. cod. θ.; — ἴσου Ald., quinque Parr., θ., Marc.; — ῥυμφάνειν E. H. Marc., ῥοφάνειν vulg., ῥυφάνειν Ald. F. G. I., ῥυφαίνειν J., ῥοφᾶν H. — Galenum μελίχρουν legisse putat Littr. propter locum glossarii in voce μελιηδέα, ubi vide; — ῥυφήματι Ald., quinque Parr., Marc., ῥοφ. vulgata.

ἐπὴν δὲ οἱ ῥαγῇ — τῶν σιτίων.] Copulam ante οὐρέῃ omm. I. J. K. et tum vulgo οὐρέει habent, οὐρέῃ cod. θ., Lind., Mack., Littr.; — ἔῃ e multis Parr. et θ. Littr., iam Mack. e θ. dederat idem pro vulg. ἐκ; — καὶ θερμῷ E. H. I. J. K., Marc., Mack., vulgo καί om.; — οὐρητικά E. H., κολοκύνθην iidem; — σεῦτλα de meo scripsi pro vulg. τεῦτλα. Lectionem Vossiani ad μαλθακ. adnotatam etiam in pluribus Parr. vidit Littr., itemque Marciani διαφορητικωτάτοισι pro διαχωρ.

ἐπὴν δὲ — ἐγγίγνεται.] τεσσερακ. e Marc. dedi, τεσσαρακ. cett., sed δὲ αἱ τεσσαρακ. cod. θ.; — ἐξέλθωσι pro διέλθ. H. θ. Marc. Ad ἔπειτα notavi e V. vulgatam lect., loci emendatio Lindano debetur, quem sequitur Littr. Vulgo

δύο δὲ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐν τῇ κοτίδι, δύο ἐν τῇ ῥινὶ παρὰ τοὺς κανθούς· τὰς φλέβας καίειν δὲ τὰς μὲν παρὰ τὰ ὦτα, ἔστ' ἂν [1] παύσωνται σφύζουσαι· τοῖσι δὲ σιδηρίοισι σφηνίσκους ποιησάμενος διακαίειν πλαγίας τὰς φλέβας. Ταῦτα ποιήσαντι ὑγίεια ἐγγίγνεται.

ιγ'. Ἄλλη νοῦσος. Ἑλκέων καταπίμπλαται τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ σκέλεα οἰδίσκεται ὥσπερ ἀπὸ [2] ὕδατος καὶ ἐν τῇσι κνήμῃσι ἐμπλάσσεται καὶ ἢν πιέσῃς ἡ χροιὴ ἰκτερώδης καὶ [3] ἐκθύει ἕλκεα ἄλλοτε ἄλλῃ, μάλιστα δὲ περὶ τὰς κνήμας καὶ φαίνεται πονηρὰ προσιδέειν, ἀποφλεγμήναντα δὲ ταχέως ὑγιέα γίγνονται καὶ πυρετὸς ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε λαμβάνει· ἡ δὲ κεφαλὴ ἀεὶ θερμὴ γίγνεται καὶ ἐκ τῶν ὤτων ὕδωρ ῥέει. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, φάρμακόν οἱ δοῦναι, ὑφ' οὗ φλέγμα καὶ [4] χολὴ καθαρεῖται ἄνω· ἢν μὲν ψῦχος ἔῃ, [5] προπυριήσας καὶ λούσας θερμῷ· ἔπειτα διαλιπὼν ἡμέρας τρεῖς τὴν κεφαλὴν καθῆραι, μετὰ δὲ κάτω φάρμακον πῖσαι· ἢν δὲ ὥρη ἔῃ, καὶ ὀρρὸν μεταπιέτω· εἰ δὲ μή, γάλα ὄνου· μετὰ δὲ τὰς καθάρσιας σιτίοισι ὡς ἐλαχίστοισι χρήσθω καὶ διαχωρητικωτάτοισι, καὶ ἀλουτεέτω. Ἢν δὲ ἡ κεφαλὴ [6] ἑλκῶται, τρύγα κατακαίων οἰνηρήν, σμῆγμα ποιέων, ξύμμισγε τῆς βαλάνου [7] τὸ ἔκλεμμα λεῖον τρίβων, νίτρον ξυμμίσγων ἴσον, ἀποσμήξας τούτοισι, λούσθω πολλῷ θερμῷ. Χριέσθω δὲ τὴν κεφαλὴν δαφνίδας τρίψας καὶ κηκίδας καὶ σμύρναν καὶ λιβανωτὸν καὶ ἀργύρου ἄν-

13. Alius morbus. Ulceribus circa caput repletur et crura intumescunt, velut ex hydrope et in tibias tumor infarcitur, ac si premas color est auriginosus, ulceraque alias alia corporis parte, praecipueque in tibiis pullulant et maligna adspectu apparent, deposita vero inflammatione celeriter sanantur, febrisque subinde corripit, caput perpetuo calet et ex auribus aqua effluit. Cum sic habet, medicamentum ei exhibeto, quod pituitam et bilem sursum purget, si quidem frigus fuerit, ubi prius foveris et calida laveris. Deinde trium dierum intermissione facta caput purgato, posteaque medicamentum deorsum purgans bibendum dato, et si anni tempus opportunum fuerit, serum deinceps propinato, sin minus, lac asininum; post purgationem autem cibis quam paucissimis maximeque alvum subducentibus utatur, neque lavet. Quodsi caput ulceretur, smegmate ex vini faece usta parato, glandis putamen leviter tritum admisceto, nitri pari portione admixta, quibus defrictus multa calida lavetur. Caput autem inungatur baccis lauri tritis, gallis, myrrha, thure, argenti flore, adipe suillo et oleo laurino, quibus commixtis illinito. Post haec

[1] παύσονται. — [2] ὑδροποσίης. — [3] ἐκφύει. — [4] χολὴν καθαιρεῖται. — [5] προπυριάσας. — [6] ἥλκωται. — [7] τὸ ἔκλεγμα.

ἢν καὶ ὤσθεν., sed δέ pro καί edd. antt. et libri multi, unde Littr. revocavit; — ἢν δ' ὑποστρ. E. H.; — δοῦναι Littr. ex E. H. Q.' θ., idem fert Marc., vulg. e V. notavi; — ὀπόσεν E. H. θ. Marc. — In δύο δ' ἐν τοῖσι κροτάφ. cum Littréo cod. θ. sequor, vulgatam e V. notavi. De meo ὑγίεια scripsi pro vulg. ὑγιείη.

13. ἄλλη νοῦσος — ὕδωρ ῥέει.] ἑτέρη ν. cod. θ.; — vulgo ὑδροποσίης, sed E., in quo vulg. rest. al. m., H. θ. Marc. ὕδατος, quod recepi cum Littr., cf. § 15. initio ὕδωρ eodem sensu; ὑδροποσίης ex ὕδρωπος natum esse videtur; — πιέσῃς Littr. e pluribus codd., idem fert Marc. pro vulg. πέσῃς; — ἐκθύει cod. H., in quo vulg., quam e V. notavi, al. m. rest., et Marc.; — περί om. H., sed rest. al. m., ἐς pro περί cod. θ. — καὶ ἀποφλ. δέ cod. E.

ὅταν — ἀλουτεέτω.] ἔχῃ Littr. e libris tribus, idem fert Marc., ἔχει vulg.; — χολήν G. H. I. J. K., καθαιρεῖται vulg., καθαρεῖται Lind., Littr.; est hoc futurum huic scriptori perfamiliare. — ψύχη Marc.; — προπυριήσας cod. θ. Littr., προπυριάσας vulg.; copulam ante λούσας om. H., ubi rest. al. m., θ. Marc.; διαλιπών cum Mack. scripsi pro vulg. διαλείπων; — cod. K. ἢν δὲ μή.

ἢν δὲ ἡ κεφ. — θερμῷ.] ἢν δ' ἡ E. H.; — ἑλκῶται Marc. ἥλκωται vulg., ἕλκωται edd. antt. E. I. J. K.: ποιέων e pluribus codd. Littr., Marc. eundem Ionismum fert, ποιῶν vulg.; — τοῦ βαλάνου vulg., sed τῆς β. Ald., Parr. quinque, Mack., Littr.; — νίτρον E. J., λίτρον vulg.; πολλῷ omm. K., in quo rest., Marc.

χριέσθω — θερμολουτεέτω.] κηκῖδας E. κηκίδας Marc., Littr., κικίδας vulg.; ἀργύρου cod. θ. Mack., ἀργυρίου cett.; ἄλειφαρ E. Lind., Mack., δάφνινον Ald., Parr. multi,

θος καὶ ὕειον ἄλειφα καὶ δάφνινον ἔλαιον· ταῦτα μίξας χρίειν. Τὸν δὲ μετὰ ταῦτα χρόνον ἐμέτοισι χρήσθω τρὶς τοῦ μηνὸς καὶ γυμναζέσθω καὶ θερμολουτεέτω. Ἢν δέ σοι τάδε ποιέοντι ἐκ μὲν τοῦ ἄλλου σώματος ἡ νοῦσος ἐξεληλύθῃ, ἐν δὲ τῇ κεφαλῇ ἔτι ἕλκεά οἱ [1] γίγνηται, καθήρας τὴν κεφαλὴν αὖτις, φάρμακον κάτω μεταπῖσαι· ἔπειτα ξυρήσας τὴν κεφαλὴν, καταταμέειν τομὰς ἀραιὰς, καὶ ἐπὴν ἀπορρυῇ τὸ αἷμα, ἀνατρῖψαι· ἔπειτα εἴρια πινοέντα οἴνῳ ῥαίνων ἐπιδεῖν καὶ ἐπὴν ἀπολύσῃς, περισπογγίζειν καὶ μὴ βρέχειν· ἔπειτα κυπάρισσον [2] ἐπιπάσσειν ἐλαίῳ ὑποχρίων· τοῖσι δὲ εἰρίοισι ἐπιδέσμοισι χρήσθω, ἔστ' ἂν ὑγιὴς γένηται.

ιδ'. Ἄλλη νοῦσος. Περιωδυνίη λαμβάνει τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπὴν κινήσῃ τις ἧσσον, ἐμέει χολήν· ἐνίοτε δὲ καὶ δυσουρέει καὶ παραφρονέει· ἐπὴν δ' ἑβδομαῖος γένηται, ἐνίοτε ἀποθνήσκει· ἢν δὲ ταύτην ἐκφύγῃ, [3] ἐναταῖος ἢ ἑνδεκαταῖος, [4] ἢν μή οἱ ῥαγῇ κατὰ τὰς ῥῖνας, ἢ κατὰ τὰ [5] ὦτα. Ἢν δὲ ῥαγῇ, ὑπεκφυγγάνει· ῥεῖ δὲ ὑπόχολον ὕδωρ, ἔπειτα τῷ χρόνῳ πύον γίγνεται ἐκσαπέν. Ὅταν οὖν [6] οὕτως ἔχῃ, ἕως μὲν ἂν ἡ περιωδυνίη ἔχῃ κατ' ἀρχὰς, πρὶν ῥαγῆναι ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν ὤτων, σπόγγους ἐν ὕδατι θερμῷ βρέχων, ἆσσον προστιθέναι πρὸς τὴν κεφαλήν· ἢν δὲ μὴ [7] τούτοισι χαλᾷ, τῷ ἀσκῷ χρῆσθαι [8] τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἐπὶ τῆς προτέρης· πινέτω [9] δὲ μελίκρητα ὑδαρέα· ἢν δὲ [10] μηδ' ἀπὸ τοῦ μελικρήτου, τὸ ἀπὸ τῶν κρίμνων ὕδωρ πινέτω· ῥυμφανέτω δὲ τὸν χυλὸν

autem vomitionibus ter in mense utatur, exerceat se et calida lavetur. Quodsi cum haec feceris, morbus quidem ex reliquo corpore discesserit, in capite autem adhuc ipsi ulcera oriantur, rursus capite purgato, medicamentum deorsum purgans postea propinato, deinde caput derasum raris incisuris incidito, cumque sanguis effluxerit, confricato, mox lanas succidas vino madidas obvolvito, cumque solveris, spongia detergito, nec madefacito. Deinde insparso cyparissi pulvere, oleo sublinito; laneis autem vinculis, quoad sanus evadat, utatur.

14. Alius morbus. Caput dolor vehemens prehendit et ubi quis eum vel paululum moveat, bilem vomit, interdum vero difficulter urinam reddit et mente alienatur, cumque ad septimum diem pervenerit, quandoque moritur. Quod si hunc effugerit, etiam nono aut undecimo die, nisi ei per nares vel aures fluxio acciderit; sin eruperit, evadit: effluit autem aqua aliquantum biliosa, deinde tractu temporis putredine in pus vertitur. Cum igitur ita se habuerit, quoad quidem dolor vehemens detinuerit, per initia, antequam ex naribus et auribus erumpat, spongias calida madefactas capiti propius admoveto. Si vero his minime remittat, utre eo modo, quo in superiore morbo, utitor. Aquam mulsam aquosam bibat, sin neque post mulsam, aquam, in qua farina hordei crassior macerata fuerit; ptisanae vero

[1] γίνεται. — [2] ἐπιπάττειν. — [3] καὶ ἐννατ. — [4] ἢ ἢν μή. — [5] ὦτα καὶ οὕτω θνήσκει· ἤν. — [6] οὕτω. — [7] τοιούτοισι. — [8] τῷ τρόπῳ, ὥσπερ. — [9] δὲ καὶ μ. — [10] μή.

δάφνιον vulg.; — τὸν δ' ἔπειτα χρ. E. H. θ. Marc.; χρῆσθαι solus G.

ἢν δέ σοι — γένηται.] τοι Lind.. ἔτι omm. E., in quo rest. al. m.; H. θ. Marc.; γίνεται G. K.; καθήρας edd. antt., Parr. quatuor, Lind., Mack., καθάρας vulg.; αὖτις Marc.; ἐπιπάσσειν E. H. Marc., Mack., Littr., vulg. per ττ scriptum fert; — τοῖσι δ' εἰρ. E. H.

14. ἄλλη ν. — τὰ ὦτα.] ἑτέρη ν. cod. θ. — Mackii cod. Corn. κινήσηται, sed nec mihi emendatione opus esse videtur. Vulg. ἧττον: cum Mack., Littr., dedi ἧσσον, sed hic subiunxit [ἢ πλέον], quod sensum flagitare putat; at res secus habet, comparativus eiusmodi omnino significat *vel parum tantum*. Pro ἐπήν G. I. J. ἐπεί; — ante ἀποθν. fert καί cod. θ.; — ἢν δὲ τ. ἐκφ. scripsi cum E. H. θ. Marc. pro vulg. ἢν δὲ τὴν ἑβδόμην διέλθῃ, nempe illam lect. antiquiorem esse puto; non est dictio nostro usitata ἡμέρην τινὰ διϊέναι; — ἐναταῖος H. Marc.; ἐνναт. E. θ. Hi omnes omm. καί ante numerale, quod vulg. fert; cum Littréo eos sequor. Post ἑνδεκ., uti V., L. Lind. ἤ, sed I. γένηται, non ἤ, addit. Ex L. Littréus eadem post ὦτα adnotat, quae e V. excerpsi.

ἢν δὲ ῥαγῇ — ἐκσαπέν.] δ' ὑποχ. E.; — γίνεται ἐπὴν σαπῇ E. H. θ. Marc.

ὅταν οὖν — οἶνον ὑδαρέα.] οὖν omm. E. H. θ. Marc.; — τούτοισι χαλᾷ cum E. H. Marc. scripsi, vulg. e V. notavi; — τὸν αὐτὸν τρ., ὅνπερ cum Littr. ex θ. Marc. dedi τῷ αὐτῷ τρόπῳ, ᾧπερ vulg.; — ὑδαρέα ὀλίγον cod. θ. solus; —

τῆς πτισάνης καὶ ἐπιπινέτω λευκὸν οἶνον ὑδαρέα. Ἐπὴν δὲ ῥαγῇ κατὰ τὰ ὦτα καὶ ὁ πυρετὸς ἀνῇ καὶ ἡ ὀδύνη, σιτίοισι χρήσθω διαχωρητικοῖσι ἀρξάμενος ἐξ ὀλίγων, προστιθεὶς αἰεὶ, καὶ λούσθω θερμῷ κατὰ κεφαλῆς καὶ τὰ ὦτα διακλύζειν ὕδατι καθαρῷ καὶ ἐντιθέτω σπόγγια μέλιτι ἐμβάπτων. Ἢν [1] δέ σοι μὴ ξηραίνηται οὕτως, ἀλλὰ χρόνιον γένηται τὸ ῥεῦμα, διακλύσας ἐμβάλλειν ἀργύρου ἄνθος, σανδαράχην, ψιμύθιον, ἴσον ἑκάστου, λεῖα τρίβων καὶ ἐμπιπλεὶς τὸ οὖς σάσσειν, καὶ, ἢν παραρρέῃ, ἐπεμβάλλειν τοῦ φαρμάκου· ἐπὴν δὲ ξηρὸν γένηται τὸ οὖς ἐκκαθήρας [2] ἐκκλύσαι τὸ φάρμακον· ἔπειτα, — κωφὸν γὰρ γίγνεται τὸ πρῶτον ἀποξηρανθὲν, — πυριᾷν [3] αὐτῷ βληχρῇσι πυρίῃσι τὰ ὦτα· καταστήσεται γὰρ οὕτω [4] χρόνῳ. Ἀποθνήσκουσι δὲ καὶ ἢν ἐς τὸ οὖς περιωδυνίης [5] γενομένης μὴ ῥαγῇ ἐν τῇσι ἑπτὰ ἡμέρῃσι. [6] Τοῦτον λούειν πολλῷ θερμῷ καὶ σπόγγους ἐν ὕδατι θερμῷ βρέχων, ἐκμάσσων, χλιαροὺς προστιθέναι πρὸς τὸ οὖς. Ἢν δὲ μηδ' οὕτω ῥηγνύηται, πυριᾷν αὐτῷ τὸ οὖς· [7] ῥυφήμασι δὲ καὶ πόμασι τοῖσι αὐτοῖσι χρῆσθαι, οἷσί περ ἐπὶ τοῖσι πρόσθεν.

succum sorbeat et vinum album aquosum superbibat. Ubi autem per aures eruperit, febrisque et dolor remiserit, cibis utatur alvum subducentibus a paucis initio ducto, semper aliquid addendo; ac caput calida lavet et aures aqua limpida proluat, spongiamque melle imbutam imponat. Quodsi ne sic quidem resiccetur, verum diuturna fluxio evadat, post colluvionem factam argenti florem, sandaracham, cerussam, singula pari portione tenuiter trita immittito, et his aures impleto ac refercito, et si quid superfluat, aliquid de medicamento superiniicito. Cum vero auris resiccata fuerit, ubi expurgaveris medicamentum, abluito, deinde cum primum auris resiccata obsurdescat, lenibus fomentis aures foveto; sic enim temporis tractu malum conquiescet. Moriuntur quoque si vehemens dolor aurem occupet, neque intra septem dies eruperit. Hunc calida multa lavato et spongias aqua calida maceratas, tepidas, expressas ad aurem apponito. Quodsi ne sic quidem rumpatur, ei fomentum ad aurem admoveto; sorbitionibus autem et potionibus iisdem, quibus in superioribus, utitor.

ιε'. Ἑτέρη νοῦσος· Ἢν ὕδωρ ἐπὶ τῷ ἐγκεφάλῳ γένηται, ὀδύνη ὀξεῖα ἴσχει διὰ τοῦ βρέγματος καὶ τῶν κροτάφων ἄλλοτε ἄλλῃ καὶ ῥῖγος καὶ [8] πυρετὸς ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ τὰς χώρας τῶν ὀφθαλμῶν ἀλγέει, καὶ ἀμβλυώσσει καὶ ἡ κόρη σχίζεται καὶ δοκέει ἐκ τοῦ ἑνὸς δύο ὁρᾶν καὶ ἢν ἀναστῇ, σκοτοδινίη μιν λαμβάνει καὶ τὸν ἄνεμον οὐκ

15. Alius morbus. Aqua si in cerebro suborta fuerit, dolor acutus sinciput et tempora alio tempore alia ex parte pervadit, subindeque rigor ac febris detinent, oculorum regiones dolor occupat, iique caligant, et pupilla scinditur et ex uno duo cernere sibi videtur et si surrexerit, ipsum tenebricosa vertigo prehendit, neque ventum, neque solem sustinet, aures tinniunt, au-

[1] δέ τι. — [2] ἐκλῦσαι. — [3] αὐτόν. — [4] μόλις καὶ ἐν χρ. — [5] γινομένη. — [6] ἢ τοῦτον λ. θ. π. — [7] ῥυφήμασι. — [8] πυρετός τε.

μηδ' ex E. H. θ. Littr., vulg. e V. notavi; — ῥυμφανέτω multi Parr., Marc., Ald. ῥοφ. vulg.

ἐπὴν δὲ ῥαγῇ — ἐμβάπτων.] καὶ ὁ πυρετός, quod alii et Littr. e libris pluribus dederunt, etiam Marc. fert; e vulg. ὁ excidit; — αἰεί Mack., Littr. e θ., ἀεί vulg.; — κατὰ τῆς κεφ. Lind., Mack.; — σπογγιάν Littr., σπογγίαν vulg., σπόγγια, quod huic loco adaptatum, Ald. E. H. I. J. K. Marc.

ἢν δέ σοι — χρόνῳ.] δέ τοι vulgo, δέ τι E. J., uti V.; — γίνηται I., γίνεται E. J. K. — Pro λεῖα τρίβων, cod. θ., quem imprudens sequitur Mack., διατρίβων; — copulam ante ἐμπιπλεὶς de meo interposui; — ἐκκλύσαι cum J. K. Littr., vulgatam e V. notavi; — πυριᾷν αὐτῷ E. θ. Lind., Littr., π. αὐτόν vulg., sed E. πυριῆσαι βλ. — Cod. θ. οἱ τῷ χρ. pro οὕτω χρ.; quae vulgata hic habet, et e V. notavi, omisi cum Littr. fide codd. H., ubi rest. al. m., θ. Marc.

ἀποθν. — ἡμέρῃσι.] In περιωδυνίης γενομένης genitivum de meo dedi. ceteris nominativum habentibus; — γενομένη Littr. ex E., γινομένη cett.

τοῦτον — οὖς.] ἢ τοῦτον vulg., sed alii et Littr. cum θ. omittunt ἤ; — θερμῷ πολλῷ quinque Parr., Marc.; — καὶ ἐκμάσσων Lind., Mack.

ἢν δὲ — πρόσθεν.] μηδέ vulg., sequor E. H. Marc.; — ῥηγνύηται E. H. Marc., Littr., ῥήγνυται vulg.; ῥοφήμασι vulg., sed aliorum lectt. ῥυμφήμασι, ῥύμμασι, quarum hanc etiam Marc. habet, faciunt ut ῥυφήμασι scribam. In Marc. ῥύμμασι m. pr. etiam in m.; „quod facere solet, inquit Cobetus, ubi occurrit vocabulum insolens."

15. ἑτέρη νοῦσος — ψαυόμενος.] ἄλλη ν. I. J.; — ἂν

ἀνέχεται οὐδὲ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ὦτα τέτριγε καὶ τῷ ψόφῳ ἄχθεται ἀκούων καὶ ἐμέει σίαλα καὶ λάπην, ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ σιτία, καὶ τὸ δέρμα λεπτύνεται τῆς κεφαλῆς καὶ ἥδεται ψαυόμενος. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, πρῶτον μὲν δοῦναί οἱ [1] πιέειν φάρμακον ἄνω, ὅ τι φλέγμα ἄξει καὶ μετὰ τοῦτο τὴν κεφαλὴν καθῆραι· ἔπειτα διαλιπὼν φάρμακον πῖσαι κάτω· ἔπειτα σιτίοισι ἀνακομίζειν [2] αὐτὸν ὡς ὑποχωρητικωτάτοισι, ὀλίγα ἀεὶ προστιθείς· ἐπὴν δὲ κατεσθίῃ ἤδη τὰ σιτία ἀρκοῦντα, ἐμέτοισι χρήσθω νῆστις, τῷ [3] φακίῳ ξυμμίσγων μέλι καὶ ὄξος, λάχανα προτρώγων, καὶ [4] τῇ ἡμέρῃ ταύτῃ, [5] ᾗ ἂν ἐμέσῃ, πρῶτον μὲν κυκεῶνα πινέτω λεπτόν· ἔπειτα ἐς ἑσπέρην σιτίοισι ὀλίγοισι χρήσθω καὶ ἀλουτεέτω καὶ περιπατείτω ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ ὄρθρου, φυλασσόμενος [6] τὸν ἄνεμον καὶ τὸν ἥλιον καὶ πρὸς πῦρ μὴ προσίτω. Καὶ ἢν μέν σοι ταῦτα ποιήσαντι ὑγιὴς γένηται· εἰ δὲ μή, προκαθήρας αὐτὸν [7] ἄνω πρῶτον μὲν ἐλλεβόρῳ, ἔπειτα [8] ἐς τὰς ῥῖνας ἐγχέαι φάρμακον καὶ διαλιπὼν ὀλίγον χρόνον κάτω καθῆραι· ἔπειτα [9] ἀνακομίσας σιτίοισι, εἶτα ταμὼν τὴν κεφαλὴν κατὰ τὸ βρέγμα [10] τρυπῆσαι πρὸς τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἰῆσθαι ὡς πρίσμα.

ditumque strepitum aegre fert salivamque et pituitam vomitione refundit, quandoque vero etiam cibos, capitis cutis extenuatur et contactu gaudet. Cum ita se habet, primum quidem medicamentum sursum purgans, quod pituitam educat, exhibeto, post haec caput purgato, deinde intermissione facta medicamentum deorsum purgans propinato; mox eum cibis quam maxime alvum subducentibus reficito, sensim semper adiiciendo. Ubi vero iam satis ciborum comederit, ieiunus vomitionibus utatur, lenticulae melle et aceto admixto, olera comedens, eoque die, quo vomuerit, primum quidem cyceonem liquidum bibat, deinde sub vesperam paucis cibis utatur neque lavet, post cibos deambulet et mane, ventum et solem devitans, neque ad ignem accedat. Quodsi cum haec feceris, sanus evadat, sat est; sin minus, ubi eum primum sursum quidem veratro purgaveris, dein etiam in nares medicamentum infundito et parvo tempore intermisso deorsum purgato. Deinde postquam cibis eum refeceris, demum secto iuxta sinciput capite, ad cerebrum usque perforato et velut sectionem per terebram curato.

ιϛʹ. Ἄλλη νοῦσος. [11] Ῥῖγος καὶ πυρετὸς καὶ ὀδύνη διὰ τῆς κεφαλῆς, μάλιστα [12] δὲ ἐς τὸ οὖς καὶ ἐς τοὺς κροτάφους καὶ ἐς τὸ βρέγμα καὶ τὰς χώρας τῶν ὀφθαλμῶν· καὶ αἱ ὀφρύες

16. Alius morbus. Rigor et febris vexat et dolor capitis, praecipue vero ad aurem et tempora et sinciput ot oculorum regiones, et supercilia velut pondus incumbere videntur et

[1] ποιέειν. — [2] αὐτῷ. — [3] φακείῳ. — [4] ἐν τῇ. — [5] ᾗ om. — [6] τὸν ἥλ. καὶ τὸν ἄν. — [7] τοῦ ἦρος pro ἄνω. — [8] καὶ εἰς τὰς ῥ. — [9] ἀνακομίσαι. — [10] τρυπῆσαί τε. — [11] ῥ. ὀδ. καὶ π. διὰ τ. κ. — [12] δὲ καὶ ἐς.

ὕδωρ ῥ. E.; — ὀξείη cett.; — καὶ ῥῖγος — καὶ ἄλλοτε om. K.; — ἀκούων om. θ.; — σίαλα E., in quo vulg. σίελον rest., H. J. K. Marc.

ὅταν — προσίτω.] οἱ πιέειν φ. δοῦναι E. H. θ. Marc.; — ὅ τι ἄνω Lind., Mack.; — διαλείπων vulg. διαλειπὼν (sic) Marc., itaque aor. dedi; — τὰ σίτια ἤδη E.; — φακίῳ Littr., vulg. e V. notavi; — ᾗ ἂν ἡμέρῃ Lind., cod. θ., Mack., Littr., vulgo ᾗ om.; — πιέτω H., ubi vulg. rest., et Marc.; — καὶ περιπατείτω om. θ.; — προσίτω de meo scripsi, προσιέτω cett., etiam Marc.

καὶ ἢν μέν σοι — πρίσμα.] Vulgo τοιαῦτα, sed E. ταῦτα, cod. vero θ. fert τοι ταῦτα, in quo latet quod exhibui. Littr. de suo προκαθήρας αὐτὸν ἄνω comparans locum supra obvium; rem acu tetigit, vulgatam e V. notavi. — Vulgo ἔπειτα καὶ ἐς τὰς ῥ., sed E. H. Marc. Littr. omm. καί; — ἀνακομίσαι L., ut V.; — καταταμών vulg., sed E. F. H. I. J. K. θ. Marc. ταμών, quamquam in E. compositum vulgatum rest.

16. ἄλλη νοῦσος — ὀδύνης.] ἑτέρη ν. K. Vulgo ῥῖγος ὀδύνη (καὶ ὀδ. E. Q.′ & Marc., Lind., Mack., Littr.) καὶ πυρετοὶ (πυρετός J. Voss., Marc.) διὰ τῆς κεφαλῆς; tum μάλιστα δὲ καί, ut V., L. Lind., et omnes ἀλγέει post ὀφθαλμῶν. Ordo verborum in libris turbatus est; miraris editores non vidisse πυρετοὶ διὰ τῆς κεφαλῆς nihil esse, ὀδύνη διὰ τῆς κεφαλῆς recte dici. Itaque ordinem pristinum restitui, πυρετός sing. num. e libris, quos dixi, scribens. Sed ordinis perturbatio emblema progenuit alienum ἀλγέει, quod abieci. — Porro cod. E βάρος ἔχειν. — Iam vero vulgo: καὶ ἤν τίς μιν κινήσῃ, οὐρήσει (οὐρήσῃ Ald. H. Marc.) (tum εἰ addunt multi Parr. θ. Marc.) καὶ οὐρέει (οὐρήσει θ. οὐρέοι Ald. H. Marc.) πουλὺ (πολύ I. J. Marc.) καὶ ῥηϊδίως καὶ τοὺς ὀδόντας ναρκᾷ καὶ αἱμωδίῃ ἔχει, κ. τ. λ. — Littr. οὐρήσει καὶ οὐρέει non ferens dedit ἐμέσει καὶ ἐμέει: „il est, inquit, impossible de lire οὐρέειν, quand il est question ensuite des dents et de leur agacement." Concedo, sed tamen loci vitia non sustulit: primo futurum verbi ἐμέω est ἐμοῦ-

δοκέουσί οἱ ἐπικέεσθαι· καὶ τὴν κεφαλὴν βάρος ἔχει· καὶ ἤν τίς μιν κινήσῃ, [1]ἐμέει· καὶ τοὺς ὀδόντας ναρκᾷ καὶ αἱμωδιᾷ· καὶ οὐρέει πουλὺ καὶ ῥηϊδίως· καὶ αἱ φλέβες αἴρονται καὶ σφύζουσι [2]αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ οὐκ ἀνέχεται ἠρεμέων, ἀλλ' ἀλύει καὶ ἀλλοφρονέει ὑπὸ τῆς ὀδύνης. Τούτῳ ἢν μὲν κατὰ τὰς ῥῖνας ἢ κατὰ τὰ ὦτα ῥαγῇ, ὕδωρ ῥεῖ ὑπόπυον· καὶ [3]ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ μή, ἀποθνήσκει ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι ὡς τὰ πολλά. Αὕτη ἡ νοῦσος γίγνεται μάλιστα ἐκ λιπυρίης, ἐπὴν ἀπαλλαγῇ τοῦ πυρὸς ἀκάθαρτος ἐών, ἢ σιτίων [4]ἐμπλήσηται ἢ θωρήξηται ἢ ἐν ἡλίῳ κάμῃ. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, πρῶτον μὲν [5]ἀφιέναι ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ αἵματος ὁπόθεν ἄν σοι δοκέῃ· ἐπὴν δὲ [6]ἀφῇς, τὴν κεφαλὴν ξυρήσας, ψύγματά οἱ προσφέρειν, καὶ ἢν μὴ ὑποχωρέῃ ἡ γαστήρ, ὑποκλύσαι· πίνειν δὲ διδόναι τὸν ἀπὸ τῆς πτισάνης χυλὸν ψυχρὸν καὶ ἐπιπίνειν ὕδωρ· ἢν δέ οἱ πρὸς τὰ ψύγματα μὴ χαλᾷ, μεταβαλὼν τῷ ἀσκῷ χρῆσθαι καὶ θερμαίνειν. Ἐπὴν δὲ παύσηται ἡ ὀδύνη, σιτίοισι χρήσθω [7]διαχωρητικοῖσι καὶ μὴ ἐμπιπλάσθω· ἐπὴν δὲ γένηται εἰκοσταῖος πεπαυμένος τῆς ὀδύνης, πυριήσας αὐτοῦ τὴν κεφαλήν, πρὸς τὰς ῥῖνας φάρμακον προστίθει καὶ διαλιπὼν ἡμέρας τρεῖς φάρμακον πῖσαι κάτω.

ιζʹ. Ἑτέρη νοῦσος. Ἢν [8]ὑπεραιμώσαντα

caput gravatur, ac si quis eum agitet, vomit et dentes torpor ac stupor detinet et urinam copiose et facile reddit; et venae, quae in capite sunt, attolluntur et pulsant; — quietem ferre nequit, sed anxietudine premitur et prae dolore mente alienatur. Huic si quidem per nares aut aures eruperit, aqua effluit aliquantum purulenta et convalescit; sin minus, intra septem dies ut plurimum moritur. Hic morbus praecipue ex febre lipyria ortum habet, cum nondum purgatus febre liberatur, aut inebriatus fuerit, aut in sole se exercuerit. Cum sic se habuerit, primum quidem sanguinem ex capite quacumque parte visum fuerit, demito eoque detracto raso capite ei refrigerantia admoveto et si venter non subducatur, per infusum subluendus; potui autem ptisanae succus frigidus exhibendus et aqua superbibenda. Quodsi ad refrigerantia ei non remittat morbus, mutatione facta utre utitor et calefacito. Ubi vero dolor sedatus fuerit, cibis alvum subducentibus utatur, neque impleatur; cum autem sedato dolore ad vigesimum diem pervenerit, fomento capiti adhibito, medicamentum ad nares admoveto et intermissione trium dierum facta medicamentum deorsum purgans propinato.

17. Alius morbus. Si venulae sanguinem

[1] οὐρήσει ἢ. καὶ οὐρέει πολύ. — [2] αἱ ἐν om. — [3] γίν. ὑγ. — [4] ἐμπλησθήσηται, ἢ θορίξηται. — [5] ἀφεῖναι. — [6] ἄφεις. — [7] διαφορητικοῖσι. — [8] ὑπερεμήσαντα.

μαι, non ἐμέσω, licet aor. sit ἤμεσα, — tum vero πουλὺ καὶ ῥηϊδίως omnino ad οὐρέειν spectat, non ad ἐμέειν, nam quum in superioribus capitulis saepe sermo fuerit de stranguria, nunc narrat aegros in hoc morbo urinam multam facile reddere. Hinc emergit lectio: καὶ ἤν τίς μιν κινήσῃ, ἐμέει καὶ οὐρέει πουλὺ καὶ ῥηϊδίως, quae tamen nondum ab omni parte probanda, quod iam apparebit. Nimirum librariis debetur καὶ αἱμωδίη ἔχει; — auctor scripsit καὶ αἱμωδιᾷ, scribae vero credentes αἱμωδιᾷ esse subst. id Ionice scilicet protulerunt et ἔχει addiderunt; res tibi constabit, ubi Foësii Oecon. inspexeris, nam αἱμωδιᾶν nostro usitatum est, νάρκη καὶ αἱμωδίη ἔχει fortasse scribere potuisset, sed non quod libri ferunt. Sed recte animadvertit Littréus illud ναρκᾷ καὶ αἱμωδιᾷ proxime cohaerere cum vomitu, unde liquet membra transponenda esse, quemadmodum feci, quod item patet e locis in Oecon. a Foësio excerptis. — Iam tandem haec sana et salva sunt. In sequentibus αἱ ἐν, quod vulgo abest, e θ. suppleverunt Mack., Littr.; — ἀλλὰ ἀλύει E. H.

τούτῳ — ὡς τὰ πολλά.] De meo h. l. ὕδωρ scripsi pro vulgato ὕδρωψ; cf. § 14. initio; — tum εἰ δὲ μή I. θ. Mack.

αὕτη — κάμῃ.] λειπυρίης E. Lind.; dein vulg. ἐπὴν ἀπαλλαγεὶς τοῦ πυρὸς ἀκάθαρτος ἐὼν ἢ σιτίων ἐμπλησθήσεται, ἢ θωρήξεται, ἢ ἐν ἡ. κ. In quibus Ald., E. H. θ. Marc. ἀπαλλαγῇ, cod. θ. fert ἐμπίπληται, unde Littr. ἐμπιπλῆται dedit, ἐμπλήσηται legit Marc.; — θωρήσσηται H., in quo al. m. θωρήξηται, θ. Marc., Littr., in aliis θωρήξηται abiit in θωρίξηται, θορίξηται cett. — Iam vero dubium non est, quin ἀπαλλαγῇ sit vera scriptura, non ἀπαλλαγείς, tum certum est aoristos hic fuisse positos, docet enim κάμῃ in quo omnes consentiunt, quin futura orta

σηται

sunt, ut puto, e dittographia ἐμπλησθῇ. Iam patet, quare locum ita descripserim.

ὅταν οὕτως ἔχῃ — θερμαίνειν.] ἀφιέναι Littr. e θ., vulgatam e V. notavi; — πίνειν δὲ διδόναι τὸ ἀπὸ τῶν κριμνῶν ὕδωρ, ῥομφάνειν δὲ διδόναι τὸν ἀπὸ τῆς πτισάνης χυλὸν ψυχρόν κ. τ. λ. cod. θ.; — μεταβάλλων G.

ἐπὴν — κάτω.] διαφορητικοῖσι aliquot Parr.; — vulgo πεπαυμένης, sed πεπαυμένος H. I. K. Marc., quod praefero.

ἑτέρη ν. — ἑκταῖος.] ὑπερεμήσαντα cett.; — cf. adnn.

τὰ φλέβια τὰ [1] ἔναιμα τὰ περὶ τὸν ἐγκέφαλον θερμήνῃ τὸν ἐγκέφαλον, πυρετὸς ἴσχει ἰσχυρὸς καὶ ὀδύνη ἐς τοὺς κροτάφους καὶ τὸ βρέγμα καὶ ἐς τοὔπισθεν τῆς κεφαλῆς καὶ τὰ ὦτα ἠχέει καὶ πνεύματος ἐμπίπλαται καὶ ἀκούει οὐδὲν καὶ ἀλύει καὶ ῥιπτάζει αὐτὸς ἑωυτὸν ὑπὸ τῆς ὀδύνης· οὗτος ἀποθνήσκει πεμπταῖος ἢ ἑκταῖος. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, θερμαίνειν αὐτοῦ τὴν κεφαλήν· ἢν γὰρ ῥαγῇ διὰ τῶν ὤτων ἢ διὰ τῶν ῥινῶν ὕδωρ, ἐκφυγγάνει· ἢν [2] δ' ἐκφύγῃ τὰς ἡμέρας τὰς ἕξ, [3] διαιτᾶν ὥσπερ τὴν προτέρην.

ιη'. Ἑτέρη νοῦσος. Ἢν [4] ὑπεραιμώσωσι αἱ φλέβες [5] αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ, ὀδύνη ἔχει [6] βαρέα τὴν κεφαλὴν πᾶσαν καὶ ἐς τὸν τράχηλον, καὶ μεταβάλλει ἄλλοτε ἄλλῃ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπειδὰν ἀναστῇ, σκοτοδινίη μιν ἴσχει, πυρετὸς δ' οὐ λαμβάνει. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, ξυρήσας τὴν κεφαλὴν, ἢν μὴ τοῖσι χλιάσμασι ὑπακούῃ, σχίσαι τὸ μέτωπον, ᾗ ἀπολήγει τὸ δασύ· ἐπὴν δὲ τάμῃς, διαστείλας τὸ δέρμα, ὅταν ἀπορρυῇ τὸ αἷμα, ἁλσὶ λεπτοῖσι διαπάσαι· ἐπὴν δέ σοι τὸ αἷμα ἀπορρυῇ, ξυνθεὶς τὴν τομὴν, κρόκῃ διπλῇ [7] κατειλίξαι πᾶσαν· ἔπειτα περιχρίσας τῇ κηροπίσσῳ σπληνίσκον ὑποθεὶς κάτω ἐπὶ τῷ ἕλκεϊ, εἴριον πινόεν [8] ἐπιθεὶς, καταδῆσαι, καὶ μὴ λῦσαι ἄχρις ἑπτὰ ἡμερέων, ἢν μὴ ὀδύνη ἔχῃ· ἢν δ' ἔχῃ, ἀπολύσασθαι. Διδόναι δὲ, ἔστ' ἂν ὑγιὴς γένηται,

vehentes, quae circa cerebrum sunt, sanguine nimis repletae cerebrum calefecerint, febris vehemens detinet et dolor ad tempora, sinciput, et posteriorem capitis partem, aures tinniunt, et flatis implentur, nihilque audit et anxietate vexatur et prae dolore se ipse incontinenter iactat. Hic quinto, aut sexto die moritur. Cum sic se habeat, caput calefacito; nam si per aures, aut nares aqua proruperit, evadit; quodsi sextum diem superaverit, eandem victus rationem, quam in priore morbo instituito.

18. Alius morbus. Si venae in capite sanguine nimis repletae sunt, gravis dolor totum caput detinet et versus cervicem pertingit, et alio tempore in aliam capitis partem transmittit, et postquam surrexerit, eum tenebricosa vertigo occupat, sed febris non prehendit. Cum sic habuerit, deraso capite, nisi calefactoriis cessarit; frontem, qua capillus desinit, scindito, sectam cutim deducito, ubi sanguis defluxerit, tenuissimo sale conspergito. Postea vero quam sanguis defluxerit, totam sectionem duplici filo involutam componito, deinde splenium cera et pice illitum ulceri inferiore parte imponito, lana succida apposita deligato et sinito ad dies septem, nisi dolor detineat, aut si detineat, solvito. Aquam autem, in qua farina hordei crassior macerata fuerit, quoad convaluerit, ei bibendam exhibeto, ptisanae vero

[1] αἵματα. — [2] δὲ φύγῃ. — [3] διαιτᾶν αὐτόν ὥσπερ τ. πρ. — [4] ὑπεραιμήσωσι. — [5] ἐς τὴν κ. — [6] βραχέη. — [7] κατειλίξας. — [8] ἐπιτιθεὶς.

ad § 4.; — ἔναιμα Lind., Mack., Littr. e libris scriptis, idemque fert Marc.; vulg. e V. notavi.

ὅταν — προτέρην.] ἢ διὰ τῶν ῥ. scripsi cum E. H. Marc., vulgo διά om. h. l.; — οὗτος ἐκφυγγ. vulg., οὕτως ἐκφυγγ. H. θ. Marc., Mack., Littr., sed solum ἐκφ. F. G. I. J. Voss., quos sequor.; — vulgo ἐκφ. τὸν ὄλεθρον, sed E. H. Marc. τὸν ὄλ. omm.; — ἢν δὲ φύγῃ vulg., sed ἢν δ' ἐκφ. E. H. Q.' θ. Marc., Lind., Mack., Littr.; — διαιτᾶν αὐτὸν vulg., sed αὐτόν om. Littr., cum H., in quo al. m. rest., θ., Marciano.

18. ἑτέρη νοῦσος. — λαμβάνει.] ἄλλη ν. E., in multis Parr. om. inscriptio; — ἐς τὴν κεφ. vulg., sed multi Parr., Littr., Marc. ἐν τῇ κεφ., de meo αἱ ἐν τῇ κ. scripsi. Pro vulgato βραχέη Lind. de coniectura, uti videtur, et Mack. eum secutus βαρέη. Mihi probabilis emendatio visa est, nam licet in hoc morbo febris abesse dicatur, at remedia non sunt eiusmodi, ut ad levem dolorem praescribi videantur. Vulg. ἄλλοτε ἄλλα. quod dudum e mss. est emendatum; etiam in Marc., Voss. ἄλλῃ legitur; — δ' οὐ λαμβ. E. H., plene δέ cett.

ὅταν — ἀπολύσασθαι.] ὅταν οὖν vulg., sed οὖν omm. H. I. J. K. θ. Marc.; — ἔξη ξυρήσας αὐτοῦ τὴν κ. cod. θ.; — ὑπακούει vulg., ὑπακούῃ H. I. Marc. Littr.; — σχίσαι ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸ μέτωπον vulgo, ego ἀπὸ τῆς κεφ. delevi; — κατείλιξαι (κατελίξαι in m. m. pr.) πᾶσαν τὴν τομὴν, ἔπειτα Marc.; — e cod. θ. κατέλιξε adn. Littr. et τὴν τομήν ex E. θ. pro αὐτήν, quod vulg. fert post πᾶσαν, solum τομήν ex H., sed cod. Fevr., Foësii, quem Lind. sequitur, αὐτὴν τὴν τομήν fert; ego horum nullum admitto. — σπληνίσκον ὑποθείς de meo dedi, ἐπιθείς cett.: credo autem h. l. ὑποθείς opponi sequenti ἐπιθείς, — πινόεν ἐπιθεὶς καὶ ἀναδῆσαι καὶ μὴ ἐπιλῦσαι ἐπ' ἑπτά cod. θ., — etiam Marc. πινόεν ἐπιθείς pro vulg. π. ἐπιτιθείς, illos sequor: — ἄχρις omm. H., in quo rest. al. m., et Marc.; — ἡμερέων etiam Marc.; — ἢν δ' ἔχῃ E. H., δέ plene cett.

διδόναι — ὕδωρ.] δέ post διδόναι omm. H., in quo rest., Marc.; — κρήμνου Ald. Parr. 4.; κρημνοῦ Marc.; — ῥυμφάνειν Ald., Parr. sex., Marc., ῥοφάνειν vulg.

πίνειν μὲν τὸ ἀπὸ τοῦ κρίμνου, ῥυμφάνειν δὲ τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης καὶ ἐπιπίνειν ὕδωρ.

ιθ΄. Ἑτέρη νοῦσος. Ἢν δὲ χολᾷ ὁ ἐγκέφαλος, πυρετὸς ἴσχει βληχρὸς καὶ ῥῖγος καὶ ὀδύνη διὰ τῆς κεφαλῆς πάσης, μάλιστα δὲ ἐς τοὺς κροτάφους καὶ ἐς τὸ βρέγμα καὶ ἐς τὰς χώρας τῶν ὀφθαλμῶν καὶ αἱ ὀφρύες ἐπικρέμασθαι δοκέουσι καὶ ἐς τὰ ὦτα ὀδύνη [1] ἐσφοιτᾷ καὶ ἐνίοτε καὶ κατὰ τὰς ῥῖνας χολὴ ῥεῖ καὶ ἀμβλυώσσουσι τοῖσι ὀφθαλμοῖσι καὶ τοῖσι μὲν πλείστοισι ἐς τὸ ἥμισυ τῆς κεφαλῆς ἡ ὀδύνη ἐσφοιτᾷ· γίγνεται δὲ καὶ ἐν πάσῃ τῇ κεφαλῇ. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, ψύγματά οἱ προστιθέναι πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπὴν ἥ τε ὀδύνη καὶ τὸ ῥεῦμα παύηται, σελίνου χυλὸν ἐς τὰς ῥῖνας ἐνστάζειν καὶ [2] ἀλουτεέτω ἕως ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, καὶ ῥυμφανέτω κέγχρον λεπτὸν, μέλι ὀλίγον παραχέων, καὶ πινέτω ὕδωρ· ἢν δὲ μὴ ὑποχωρέῃ, κράμβας τρωγέτω καὶ τὸν χυλὸν ῥυμφανέτω· εἰ δὲ μὴ, τῆς ἀκτῆς τῶν φύλλων τὸν αὐτὸν τρόπον· καὶ ἐπήν σοι δοκέῃ καιρὸς εἶναι, σιτία οἱ προσφέρειν ὡς ὑποχωρητικώτατα· καὶ ἢν ἀπηλλαγμένου τοῦ ῥεύματος καὶ τῆς ὀδύνης, ὑπὲρ τῆς [3] ὀφρύος αὐτῷ βάρος [4] ἐγγένηται ἡ μύξη παχέα καὶ σαπρὴ, πυριήσας αὐτὸν ὄξεϊ καὶ ὕδατι καὶ ὀριγάνῳ, ἔπειτα θερμῷ λούσας προσθεῖναι τὸ ἄνθος τοῦ χαλκοῦ καὶ τὴν σμύρναν πρὸς τὰς ῥῖνας. Ταῦτα ποιήσαντί σοι ὡς τὰ πολλὰ [5] ὑγιὴς γίγνεται· ἡ δὲ νοῦσος οὐ θανατώδης.

succum sorbendum, aquam etiam superbibendam.

19. Alius morbus. Si cerebrum bilis vexet, febris lenis et rigor detinet, dolorque toto capite, praecipue vero ad tempora, sinciput et oculorum regiones, supercilia suspensa videntur et ad aures dolor pervadit, quandoque etiam per nares bilis effluit, oculi caligant, et plerisque ad dimidiam capitis partem dolor pervenit, quin toto etiam capite oritur. Cum ita se habuerit, refrigerantia ei ad caput admoveto et ubi dolor et fluxio quieverit, apii succum in nares instillato, neque lavet quamdiu dolor detinet et milium tenue pauco melle affuso sorbeat et aquam bibat. Quod si alvus non subducatur, brassicas edat et succum sorbeat; sin minus, foliorum sambuci succum ad eundem modum; cumque tempestivum tibi videbitur, cibos quam maxime alvum subducentes ei porrigito. Ac si propulsata fluxione et dolore ad supercilia iuxta nasum pondus quoddam incumbere ei videatur, aut mucus crassus et putridus oriatur, fomento ex aceto, aqua et origano adhibito, mox calida loto, aeris florem et myrrham ad nares admoveto. Haec ubi feceris, plerumque sanus evadet; morbus autem minime est letalis.

[1] ἐς φυτᾷ καὶ ἐνίοτε. — [2] μὴ λουέτω. — [3] ὀσφύος. — [4] τι γένηται κατὰ τὸν μυξωτῆρα ἢν μύξα παχείη ἢ καὶ σ. — [5] ὑγιῆ δείξεις.

19. *ἑτέρη ν. — ἐν πάσῃ τῇ κεφ.*] *ἑ. ν.* om. θ.; — *μάλιστα δὲ τοὺς κρ.* cod. θ.; — simplex *φοιτᾷ* idem; *καί* ante *ἐνίοτε* omm. E. H. Marc., Mack., Littr. — Omnes *ἀμβλυώσσουσι τοῖσι ὀφθαλμοῖσι*, cod. θ. *ἀμβλυώσσει*, Ald. *τοῖσιν οἱ ὀφθ.*; olim *τοῖσι ὀφθ.* pro emblemate alieno salutabam, licet ferendum sentirem *ὁρῶν τοῖσι ὀφθαλμοῖσι*, quod supra occurrere vidimus; at secus sentire coepi collatis locis aliis. In *ἡ ὀδύνη* post *κεφαλῆς* articulum *ἡ* omm. H., in quo al. m. rest., Marc.; — simplex dein *φοιτᾷ* E. H. Q.′ Lind., Marc. *ὅταν — τὰς ῥῖνας.*] *ἥ τε* omm. E. H. Marc., solum *τε* om. θ.; — *ἀλουτεέτω* Lind. e P′. Q′.; Littr. insuper ex E. H. θ., idem fert Marc., vulgatam e V. notavi. Cod H. *ὡς*, sed al. m. *ἕως*. — *ῥυμφ. κέγχρ.* Ald., sex Parr., Marc., *ῥοφ. κ.* vulg.; — *τρωγέτω* E. H. θ. Marc., Lind., Mack., *ἐσθιέτω* cett.; — *τὸν χ. ῥυμφ.* Ald. quinque Parr., Marc., *τ. χ. ῥοφ.* cett.; — *εἰ δὲ μή* E. H. Marc. *ἢν δὲ μή* vulg.; *ἀκτῆς*, quod dudum restitutum est et in Marc. item legitur et in V., in vulg. in *αὐτῆς* abierat.; — *προσφέρειν οἱ* vulg., *οἱ πρ.* E. H. θ. Marc.; — vitiose *ὀσφύος* pro *ὀφρύος*, uti V., Parr. sex. In *βάρος ἐγγένηται ἡ μύξα παχεῖα καὶ σαπρή* cum Littr. sequor θ., nisi quod in eo *ἐγγίνηται* et *παχέη* scribitur; Marc. in vulg., quam e V. notavi, *βάρος ἐγγένηται* habet, quem aor. Littr. e vulg. servavit. Vulgo *λούσας θερμῷ ὕδατι*, sed E. H. Marc. *θερμῷ λ. ὕδατι*, unde *ὕδατι* expello.

ταῦτα ποιήσαντι — θανατώδης.] Vulgo *ταῦτα ποιήσας ὑγιῆ δείξεις*, I. J. K., ut V., *δείξῃς*, sed *ὑγιὴς γίνεται* E. H. Q′. θ. Lind. Mack. Littr., item Marc., quod recepi, sed tum praestat *ποιήσαντι*, quin fortasse melius *ποιήσαντί σοι*, ut aliis locis, scribere; nam *ποιήσας* ad *δείξεις* refertur, nec bene congruit cum *γίνεται*.

κ'. Ἑτέρη νοῦσος. Ἢν σφακελίσῃ ὁ ἐγκέφαλος, ὀδύνη [1]λάζεται ἐκ τῆς κοτίδος ἐς τὴν ῥάχιν καὶ ἐπὶ τὴν καρδίην καταφοιτᾷ ψῦχος καὶ ἱδρὼς ἐξαπίνης καὶ ἄπνοος τελέθει καὶ διὰ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ· πολλοὶ δὲ καὶ ἐμέουσι. Οὗτος ἐν τρισὶ ἡμέρῃσι ἀποθνήσκει· ἢν δὲ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ὑπερφύγῃ, οὐχ ὑπερφεύγουσι δὲ οἱ πολλοί, ἢν οὖν τὸ αἷμα ἐμέῃ ἢ ἐκ τῶν ῥινῶν ῥέῃ, μήτε λούειν αὐτὸν θερμῷ, μήτε χλιάσματα προσφέρειν, πίνειν δὲ διδόναι [2]ὄξος λευκὸν ὑδαρὲς κιρνὰς καὶ ἢν ἀσθενέῃ, τῆς πτισάνης ῥυμφάνειν. Ἢν δὲ πλέον σοι δοκέῃ τοῦ δικαίου ἐμέειν τὸ αἷμα ἢ ἐκ τῶν ῥινῶν οἱ ῥέειν, ἀπὸ μὲν τοῦ ἐμέτου πινέτω ἄλητον σητάνιον ἐπὶ ὕδωρ ἐπιπάσσων· ἢν δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν ῥέῃ, ἀποδείτω τὰς φλέβας τὰς ἐν τοῖσι βραχίοσι καὶ τὰς ἐν τοῖσι κροτάφοισι, [3]σπλῆνα ὑποθείς. Ἢν δὲ τούτων οἱ μηδέτερον ἔῃ, ἀλγέῃ δὲ τὴν κοτίδα καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὴν ῥάχιν καὶ ἐπὶ τὴν καρδίην ἴῃ τὸ ψῦχος, χλιαίνειν [4]τοῖσι ὀρόβοισι τὰ στέρνα καὶ [5]τὸ νῶτον καὶ τὴν κοτίδα καὶ τὸν τράχηλον. Ταῦτα ποιέων μάλιστ' ἂν [6]ὠφελέοις· ἐκφεύγουσι δὲ ὀλίγοι.

20. Alius morbus. Si sideratum cerebrum fuerit, dolor ex occipitio ad spinam tendit et cor frigus permeat et spiratione destituitur et per nares sanguis fluit, plerique etiam vomunt. Hic intra tres dies moritur; quodsi septimum diem superaverit, — plerique vero minime superant, — et si sanguinem vomat, aut ex naribus effluat, neque eum calida lavato, neque calefactoria admoveto, sed acetum album aqua multa temperatum potui exhibeto et si debilis fuerit, ptisanam sorbendam dato. Quodsi plus aequo sanguinem tibi vomitione refundere aut ei ex naribus effluere videatur, a vomitu quidem farinam setaniam aquae inspersam bibat; sin e naribus fluat, brachiorum et temporum venas spleniis suppositis deligato. At si horum neutrum affuerit, occipitium autem et cervicem et spinam dolor vexet et ad cor frigus procedat, ervo pectus, dorsum, occipitium et cervicem calefacito. Haec cum feceris, maxime iuveris; pauci vero evadunt.

κα'. Ἑτέρη νοῦσος. Ἐξαπίνης ὑγιαίνοντα ὀδύνη ἔλαβε τὴν κεφαλὴν καὶ παραχρῆμα ἄφωνος γίγνεται καὶ ῥέγχει καὶ τὸ στόμα κέχηνε, καὶ ἤν τις αὐτὸν [7]καλέῃ ἢ κινήσῃ, στενάζει μοῦνον, ξυνίει δ' οὐδὲν καὶ οὐρέει

21. Alius morbus. Derepente sanum capitis dolor prehendit, confestimque vox eum deficit, stertit et os apertum est, et si quis eum vocet, aut agitet, solum ingemiscit, nihil intelligit, urinam copiosam reddit, eamque se reddere

[1] λάζηται. — [2] ὄξον λευκὸν ὑδαρέα κιρνῶν. — [3] σπλῆνας ὑποτιθείς. — [4] ἐν τοῖσι. — [5] τὸν ν. — [6] ὠφελέοι. — [7] καλέει.

20. ἑτ. ν. — ἐμέουσι.] ἑτ. ν. om. H.; — ἂν σφ. E.; — ἢν δὲ (H. δέ al. m.) Q'. Lind., Mack. — In eiusmodi rebus minutis difficile est iudicium, quid antiquius sit, quid recentius, praecipue quum capitulorum inscriptiones omnes recentiores esse pateat, qua de re in prolegomm. dicam; — ἐξαπίνης καινὸς τελέθει vulg.; — Littréus e cod. θ. emendavit.

οὗτος — ῥυμφάνειν.] οὐχ ὑπεκφεύγουσι cod. θ.; — οὗτος ἢν μὲν τό E. K. P'. θ. Marc., Lind.; ante οὖν Q'. addit μέν. Vulgata fert ὄξος, non οἶνον, et κιρνῶν; iam vero κιρνάς ex θ. Littr. et Marc. item κιρνάς; sed et Marc. et reliqui omnes praeter θ. ὑδαρέα, cod. θ. vero ὑδαρές, quod Mack., Littr. ex eo receperunt. Sine dubio efficias ex ὑδαρέα non ὄξος, sed οἶνον scriptum fuisse, quin primum ita scribere decreveram; at retinuit me frequens mentio aceti albi in his Cnidiorum libris et locus ex § 63. huius libri, ubi vide. — Porro κἢν ἀσθ. cod. θ.; — ῥυμφ. Ald., Parr. quinque, Marc., ῥοφ. vulg.

ἢν δὲ — ὑποθείς.] πλείονος vulg., πλέονος E. Marc., πλεῖον Lind., Mack., Littr.; — οἱ ῥέειν cum L. Lind. scripsi pro ῥέῃ. Littr. adnotat in H. ἀπὸ μέν omitti, sed al. m. restitui, e Marc. excerpsit Cobetus οἱ ῥέῃι τοῦ μὲν ἐμέτου; σητάνιον E. H. σιτάνιον cett.; — καί ante ἀποδείτω vulg., sed omm. Lind., Mack.; consentio.

ἢν δὲ τούτων — τράχηλον.] ἀλγέῃ etiam Marc. recte; ἐν ante τοῖσι, quod vulg. fert, omm. θ. Mack., Marc.; sine dubio, ut sexcentis locis aliis, ἐν librariis debetur.

ταῦτα — ὀλίγοι.] μάλιστ' E. H. Marc., μάλιστα cett.; ὠφελέοις ex θ. Littr., vulg. e V. notavi, — ἐκφεύγουσι τὴν τοιαύτην νοῦσον vulg., sed τ. τ. ν. omm. H., in quo rest. al. m., θ., Marc., quos sequor.

21. ἑτέρη νοῦσος — οὐρέων.] ἄλλη ν. E. H. I. J. Marc.; καλέσῃ Littr. e K. solo; non video causam cur de vulg. decedam; — ξυνίει h. l. per ξ E. H. θ. Marc.; — δ' H. θ. Marc., δέ vulg.; ἐπαΐει Lind., Mack.; — Littr. ex E. θ.. — e Marc. mihi non adnotatum est, adeo ut vulgatam ἐπάγει ibi legi putem.

πουλὺ καὶ οὐκ [1]ἐπαΐει οὐρέων. Οὗτος ἢν [2]μιν μὴ πυρετὸς λάβῃ, ἐν τῇσι ἑπτὰ ἡμέρῃσι ἀποθνήσκει· ἢν δὲ λάβῃ, ὡς τὰ πολλὰ ὑγιὴς γίγνεται· ἡ δὲ [3]νοῦσος πρεσβυτέροισι μᾶλλον γίγνεται ἢ νεωτέροισι. Τοῦτον, ὅταν οὕτως ἔχῃ, λούειν χρὴ πολλῷ [4]καὶ θερμῷ καὶ θάλπειν ὡς μάλιστα καὶ ἐνστάζειν μελίκρητον [5]χλιερὸν ἐς τὸ στόμα. Ἢν δ' ἔμφρων γένηται καὶ ἐκφύγῃ τὴν νοῦσον, ἀνακομίσας αὐτὸν σιτίοισι, ἐπήν σοι δοκέῃ ἰσχύειν, ἐς τὰς ῥῖνας ἐνθεὶς αὐτῷ φάρμακον καὶ [6]διαλιπὼν ὀλίγας ἡμέρας κατωτερικὸν δὸς πιεῖν· ἢν γὰρ μὴ [7]καθήρῃς, [8]δεῖμα αὖτις τὴν νοῦσον ὑποστρέψαι· ἐκφυγγάνουσι δὲ οὐ μάλα ἐκ τῆς πρώτης.

κβ'. Ἑτέρη νοῦσος. Ἢν δ' ἐκ θωρήξιος ἄφωνος γένηται, ἢν μὲν αὐτίκα καὶ παραχρῆμα λάβῃ μιν πυρετὸς, ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ μὴ λάβῃ, τριταῖος ἀποθνήσκει. Ἢν δὲ [9]οὕτως ἔχοντι ἐπιτύχῃς, λούειν πολλῷ [10]καὶ θερμῷ καὶ πρὸς τὴν κεφαλὴν σπόγγους ἐν ὕδατι βάπτων θερμῷ προστιθέναι [11]καὶ ἐς τὰς ῥῖνας κρόμμυα ἀπολέπων ἐντιθέναι. Οὗτος ἢν μὲν ἀνατείνας τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ φθεγξάμενος παρ' ἑωυτῷ γένηται καὶ μὴ φλυηρῇ, τὴν μὲν ἡμέρην ταύτην κεῖται κωμαίνων, τῇ δ' ὑστεραίῃ ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δ' ἀνιστάμενος χολὴν ἐμέῃ, μαίνεται καὶ ἀποθνήσκει μάλιστα ἐν πέντε ἡμέρῃσι, ἢν μὴ κατακοιμηθῇ. Τοῦτον οὖν [12]χρὴ τάδε ποιέειν· λούειν πολλῷ [13]καὶ θερμῷ, ἔστ' ἂν

non percipit. Hic nisi eum febris corripiat, intra septem dies moritur; sin corripuerit, plerumque sanus evadit. Morbus autem senioribus magis accidit quam iunioribus. Hic cum sic habeat, multa calida lavandus est et quam maxime fovendus, eique aqua multa tepida in os instillanda. Quodsi ad se redeat et morbum effugiat, cum eum cibis refeceris, et vires valere videbuntur, immisso in nares medicamento paucisque intermissis diebus medicamentum deorsum purgans propinato. Nisi enim purgaveris, metus est ne rursus morbus revertatur. Fere autem ex priore minime evadunt.

22. Alius morbus. At si quis ex temulentia voce deficiat, si quidem iam confestim eum febris corripiat, convalescit, sin minus, intra tertium diem moritur. Cum ita habentem offenderis, multa calida lavato et spongias calida imbutas ad caput admoveto et in nares cepas detracto cortice immittito. Hic quidem si apertis oculis et voce recuperata ad se redeat neque nugas loquatur, eo die sopore detentus iacet, postero vero convalescit; sin surgens bilem vomat, in insaniam agitur, fereque diebus quinque nisi dormiat, moritur. Hunc igitur haec facere oportet, multa calida lavare, donec ad se redeat, deinde copioso oleo illitum, in mollibus stratis vestimentis contectum recumbere, neque apud eum lucernam ardere, neque aliquem lo-

[1] ἐπάγει. — [2] μιν om. — [3] τοιαύτη ν. — [4] καί om. — [5] χλιαίνων. — [6] διαλείπων. — [7] καθάρῃς. — [8] δεῖμα μὴ αὖθις. — [9] μὴ οὕτως. — [10] καὶ abest. — [11] καὶ — ἐντιθέναι om. — [12] χρή om. — [13] καί om.

οὗτος ἢν — νεωτέροισι.] Vulg. om. μιν. quod e θ. dedit Littr. — E Marc. mihi adnotatum est: „οὗτος ἤν μιν πυ- μή m. rec. ρετὸς λάβῃ ὡς τὰ πολλὰ ὑγιὴς γίνεται; in marg. ἐν τῇσι ἑπτὰ ἡμέρῃσι ἀποθνήσκει. ἢν δὲ λάβῃ add. m. recentior." — Aldus et duo Parr. ἢν δὲ μὴ λάβῃ legunt. Illud τοιαύτη ante νοῦσος, quod vulg. fert, cum E. H. θ. om. Littr. et om. Marc.; — μᾶλλον ex H. J. θ. Littr. pro vulg. μάλιστα, etiam Marc. μᾶλλον.

τοῦτον — στόμα.] πολλῷ θερμῷ K. θ. Vulgo χλιαίνων, sed χλιαρόν L. θ. Lind., Mack., Littr.; — mihi in χλιαίνων Ionicum χλιερόν latere visum est.

ἢν δ' — ἐκ τῆς πρώτης.] ἢν δ' ἔμφρ. E. H., ἢν δὲ ἔμφρ. cett.; — ἐκφεύγῃ F. θ.; — ἐπήν Lind., Littr., quorum hic pluribus Parr. dedit pro vulg. ἐπάν, — item Marc. ἐπήν. Praesens διαλείπων E. H. I. J. K.; — δός om. H., in quo rest., et Marc.; — φάρμακον πιεῖν solus θ., unde Mack., Littr. recipiunt, nolo facere quum nomen φάρμακον brevi ante legatur. Legunt κίνδυνος αὖτις E. H. Marc.; vulgo δεῖμα αὖθις et quod e V. notavi F. G. I. K. ferunt.

22. ἑτέρη νοῦσος — ἀποθνήσκει.] ἑτέρη ν. om. θ.; — ἂν δ' ἐκ E., unde δ' pro vulgato δέ scripsi; — αὐτίκα δή vulg., sed δή omm. E. H. θ. Marc.

ἢν δὲ οὕτως — ἐντιθέναι.] ἢν δὲ μὴ οὕτως ἔχ. vulgo, Foës. voluit ἢν δὲ μὲν ὁ. ἐ., sed praestat μή delere, quod e superiore ἢν δὲ μή huc devenit; — L., Lind. οὖν pro μή. Plurimi Parr. et Marc. κρόμυα.

οὗτος — κατακοιμηθῇ.] φλυηρῇ ex θ. Littr. φλυαρῇ vulgo; — κοιμηθῇ E.

τοῦτον — γίγνεται.] χρή omm. F. G. H., uti V.; — πολλῷ θερμῷ cod. θ.; ἐς ante ἑωυτόν omm. E. H. Marc.; ἔπειτ' I. J. K. Marc.; — καὶ ἢν κοιμηθῇ vulg., sed pro

αὐτὸς ἐς ἑωυτὸν παρῇ· ἔπειτα ἀλείψας ἀλείφατι πολλῷ κατακλῖναι ἐς στρώματα μαλθακῶς καὶ ἐπιβάλλειν ἱμάτια καὶ μήτε λύχνον καίειν παρ' αὐτῷ, μήτε φθέγγεσθαι· ὡς γὰρ ἐπιτοπολὺ ἐκ τοῦ λουτροῦ κατακοιμᾶται καὶ, ἢν τοῦτο ποιήσῃ, ὑγιὴς γίγνεται. Ἐπὴν δὲ παρ' ἑωυτῷ [1] γένηται, τὰς πρώτας ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας τῶν σιτίων ἐρύκειν αὐτὸν, διδόναι δὲ κέγχρον λεπτὸν ῥυμφάνειν ἢ πτισάνης χυλὸν καὶ οἶνον μελιτοειδέα πίνειν· ἔπειτα σιτίοισι χρῆσθαι ὡς [2] μαλθακωτάτοισι καὶ ὀλίγοισι τὸ πρῶτον.

qui. A balneo enim fere somno corripitur, quod si fiat, sanus evadit. At postquam ad se redierit, tribus quatuorve primis diebus a cibis abstineat, milium vero liquidum, aut ptisanae succum sorbendum et vinum mellitum bibendum exhibeto; deinde cibis quam mollissimis primumque paucis utatur.

κγ'. [3] Σφάκελος ἐγκεφάλου. Ἢν σφάκελος λάβῃ, ἡ ὀδύνη ἴσχει μάλιστα ἐκ τοῦ πρόσθεν τῆς [4] κεφαλῆς κατὰ σμικρὸν καὶ ἀνοιδέει καὶ πελιδνὸν γίγνεται καὶ πυρετὸς καὶ ῥῖγος καταλαμβάνει. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, [5] ταμόντα χρὴ, ᾗ ἂν ἐξοιδέῃ, καὶ διακαθήραντα, τὸ ὀστέον ξῦσαι ἔστ' ἂν ἀπίκῃ πρὸς τὴν διπλοΐδα· ἔπειτα ἰῆσθαι ὡς κάτηγμα.

23. Cerebri sideratio. Cum sideratio corripit, dolor sensim ex anteriore capitis parte fere detinet et intumescit, livescit, febrisque ac rigor prehendit. Quo modo si habuerit, qua parte tumescit, secare oportet et os perpurgatum radere, donec ad duplicatam laminam perveneris, deinde non secus ac fracturam curare.

κδ'. [6] Τερηδών. Ὅταν τερηδὼν γένηται ἐν τῷ ὀστέῳ, ὀδύνη λαμβάνει ἀπὸ τούτου τὸ ὀστέον· τῷ δὲ χρόνῳ λεπτὸν γίγνεται καὶ ἀναφυσᾶται, καὶ γίγνεται [7] ἐν αὐτῷ κάτηγμα, καὶ ἢν [8] οὕτω ἀνατάμῃς, εὑρήσεις ἄναιμον τὸ ὀστέον καὶ τρηχὺ καὶ πυρρὸν, ἐνίοισι δὲ καὶ

24. Caries. Cum caries in osse oborta fuerit, ex ea os dolor corripit, successu vero temporis tenue evadit, inflatur, in eoque fractura accidit. Quodsi tunc secueris, os exsangue, asperum et fulvum reperies, quibusdam vero etiam ad cerebrum usque corrosum. Cum ita habentem

[1] γίνεται τὰς πρώτας ἡμέρας τρεῖς ἢ τέτταρας διδόναι κέγχρον λεπτὸν ῥυμφάνειν ἢ πτ. χ. — [2] μαλθακοῖσι καὶ ὀλ. sine τὸ πρῶτον. — [3] ἑτέρη νοῦσος, ἢν κ. τ. λ. — [4] κεφαλῆς ἐκ τοῦ κατὰ μικρόν. — [5] τὰ μεῖν χρή. — [6] τερηδὼν λέγεται ὁ σκώληξ ὁ ξυλοτρώκτης οἰκῶν ἐν τῷ ξυλῷ. — [7] ἐπ' αὐτῷ. — [8] τοῦτο.

κοιμηθῇ E. H., in quibus vulg. rest., L. θ., Marc., τοῦτο ποιήσῃ..

ἐπὴν δὲ — πρῶτον.] παρ' ἑωυτοῦ H., in quo vulgatum παρ' ἑωυτόν restituitur al. m., et Marc.; ego cod. θ. sequor; τὰς πρώτας ἡμ. τρεῖς ἢ τεττ. διδόναι κέγχρον λεπτὸν ῥοφάνειν ἢ πτ. χ. vulg.; Littr. ex θ. dat τὰς πρ. ἡμέρας τῶν σιτίων ἐρύκειν αὐτὸν ἡμέρας τρεῖς ἢ τεσσ., διδόναι δὲ κέγχρον λεπτὸν ῥοφάνειν, ἢ πτ. χ. — Patet sane e vulg. excidisse τῶν σ. ἐρύκειν α. ἡμέρας, sed tamen lectio, qualem θ. fert, non est a manu scriptoris, itaque paululum eam mutavi ad ductum vulgatae, ut oratio facile procederet. Iam vero τέσσαρας E. H. θ. Marc., ῥυμφάνειν multi Parr., Marc. V.; e Marc. vero mihi excerptum est διδόναι λεπτόν sine δέ aut κέγχρον, quorum illud soli H. θ. ferunt; — μελιτοήδεα E. H. K. Marc. μελιηδέα cod. θ. — Superlat. μαλθακωτάτοισι H. θ. Mack., Littr. pro vulg. positivo; — τὸ πρῶτον omm. etiam F. G. J.

23. σφακ. ἐγκ. — καταλαμβάνει.] ἑτέρη νοῦσος· σφακελισμὸς ἐγκεφάλου est inscr. in K.; — ἑτέρη νοῦσος· ἐὰν σφακελίσῃ ὁ ἐγκ. est inscr. in F. G. I. J. Vulgatam ἐκ τοῦ κατὰ μικρόν, uti V. fert, emendavit Littr. ex Ald. E. H., qui ἐκ τοῦ omm., uti Marc.; et ex H. θ., qui item ut Marc. σμικρόν ferunt. Sed illud ἐκ τοῦ sine dubio in vulgata de sede sua aberraverat et olim ad πρόσθεν pertinuit, ita ut fuerit etiam lectio ἡ ὀδύνη ἴσχει ἐκ τοῦ πρόσθεν τῆς κεφ., quam prae vulgata ἡ ὀδύνη ἴσχει τὸ πρόσθεν praefero.

ὅταν — κάτηγμα.] ταμνόντα pro vulg. ταμεῖν H., ubi al. m. inf. rest., θ. Littr. Marc. Pro vulgato ἵν ferunt ἢν E. H. θ. Marc., ᾗ ἂν Lind., Mack., quos sequor, quia vulgata ἐξοιδέῃ subiunctivo; — ἐξοιδέει I. K. L., quod recepit Littr. Sequens καί omm. E. et Marc., ubi a rec. m. rest., ἔστ' ἂν E. H. θ. Marc. pro vulg. ἕως ἄν. Vulgo ἀφίκηται; sed ἀπίκηται H., in quo φ al. m., Marc.; equidem secundam personam requiro, quare ἀπίκῃ dedi; — ἔπειτα E. H. Q'. Lind., Mack., item Marc., εἶτα vulgo.

24. τερηδών — ἐγκέφαλον.] περὶ τερηδόνος G. H. K. cum scholio, quod e V. excerpsi; — ἑτέρη νοῦσος E pro inscriptione; — ἀπὸ τούτου τοῦ ὀστέου E. H. I. J. K. L. Marc., quam lect. receperunt Lind., Littr.; est autem sine dubio nata e male intellecto loco et falsissima; — τὸ δὲ χρ. vulg., τῷ δὲ χρ. L. θ. Littr.; — τὸ δέρμα λεπτὸν γίνεται cod. θ.; ἐν αὐτῷ E. H. θ. Marc., Littr., vulgatam e V. notavi, οὕτω ἀνατ. E. H. Littr., vulgatam e V. notavi; — ἄναιμον est coniectura Littréi pro vulg. ἀνατεῖνον, quam ille in textum recepit, et quam ipse lubens amplector; contulit

διαβεβρωμένον πρὸς τὸν ἐγκέφαλον. Ὅταν οὕτως ἔχοντι ἐπιτύχῃς, ἢν μὲν ἔῃ πέρην διαβεβρωμένον, ἐᾶν ἄριστον καὶ ἰῆσθαι ὡς τάχιστα τὸ ἕλκος· ἢν δὲ διαβεβρωμένον μὲν μὴ ἔῃ, τρηχὺ δὲ, ξύσας ἐς τὴν διπλοΐδα, ἰῆσθαι ὥσπερ τὸ πρόσθεν.

offenderis, si quidem ultra corrosum fuerit, sinere optimum et quam citissime ulcus curare. Sin vero corrosione non fuerit perforatum, sed asperum, derasum ad duplicatam usque laminam sicuti praecedens curato.

κε΄. Ἑτέρη νοῦσος. [1]Ἢν βλητὸς γένηται, ἀλγέει τὸ πρόσθεν τῆς κεφαλῆς καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι οὐ δύναται ὁρᾶν, ἀλλὰ κῶμά μιν ἔχει [2]καὶ αἱ φλέβες αἱ ἐν τοῖσι κροτάφοισι σφύζουσι καὶ πυρετὸς βληχρὸς [3]ἔχει καὶ τοῦ σώματος [4]παντὸς ἀκρασίη καὶ μινύθει. Ὅταν οὕτως [5]ἔχῃ, καὶ λούειν αὐτὸν θερμῷ πολλῷ καὶ χλιάσματα πρὸς τὴν κεφαλὴν προστιθέναι· ἐκ δὲ τῆς πυρίης ἐγχεῖν ἐς τὰς ῥῖνας σμύρναν καὶ ἄνθος χαλκοῦ, ῥυμφάνειν δὲ διδόναι τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης καὶ πίνειν ὕδωρ. Καὶ ἢν μὲν ταῦτα ποιέοντι ῥᾴων γένηται, εἰ δὲ μὴ, — ταύτῃ γὰρ μόνη ἐλπὶς, — σχίσαι αὐτοῦ τὸ βρέγμα καὶ ἐπὴν ἀπορρυῇ τὸ αἷμα, ξυνθεὶς τὰ χείλεα ἰῆσθαι καὶ καταδῆσαι· [6]ἢν δὲ μὴ σχίσῃς, ἀποθνήσκει ὀκτωκαιδεκαταῖος, ἢ εἰκοσταῖος ὡς τὰ πολλά.

25. Alius morbus. Si fiat sideratus, dolet anteriore parte capitis oculisque videre non potest, sed sopor ipsum detinet et temporum venae pulsant et levis febris totiusque corporis ad motum impotentia detinet, et contabescit. Cum sic se habeat, tum eum multa calida lavato, tum ad caput calefactoria admoveto; a fomento vero myrrham et aeris florem in nares infundito; ptisanae succum sorbendum et aquam bibendam dato. Et si quidem cum haec feceris melius habeat, sat est; sin minus, — haec enim unica spes est, — ei sinciput dividito, cumque sanguis effluxerit, labra vulneris componito, curato et deligato. Sin non diviseris, decimo-octavo, aut vigesimo die fere moritur.

κϛ΄. [7]Κυνάγχη. Πυρετὸς λαμβάνει καὶ ῥῖγος, καὶ ὀδύνη τὴν κεφαλὴν, καὶ τὰ σιαγόνια οἰδίσκεται, καὶ τὸ πτύαλον χαλεπῶς καταπίνει, ἀποπτύει δὲ καὶ τὰ σίαλα σκληρὰ

26. Angina. Febris et rigor corripit, caput dolet, maxillae intumescunt, aegre sputum deglutit, salivam duram et sensim exspuit et in imis faucibus stertit. Quodsi apprehensa lingua

[1] In marg. ἐὰν βλητὸς γένηται ὁ ἐγκέφαλος. τὸ δὲ βλητὸς ὃ δηλοῖ προσεγράφη. — [2] καὶ ἢν καὶ αἱ φλ. ἐν τ. κρ. σφύζωσι. — [3] ἔχῃ. — [4] ἀκρησίη sine παντός. — [5] ἔχει καὶ λούειν. — [6] ἢν δὲ μὴ — πολλά om. — [7] περὶ κυνάγχης.

Littr. ἔξαιμον e lib. de cap. vuln. p. 389. vol. I. mihi. Copulam ante τρηχύ om. K.; — καί ante διαβεβρ. om. θ.

ὅταν — τὸν πρόσθεν.] ἐᾶν ἄριστον vulgata est lect., αἱρεῖν ἄριστον cod. θ. Mack., Littr., sine dubio contra mentem scriptoris. Vulgo τετρωμένον, J. τρωμένον, K. βεβρωμένον: sine dubio vulgata vitiosa est, requiritur aliquid quod fere τετρημένον significat, itaque putavi διαβεβρωμένον scriptum fuisse, quod librarii oscitantia praecedente δέ in simplex βεβρωμένον, dein in τετρωμένον abierit. H. P′. Q′. Marc. ἐς τὴν διπλοΐδα, quam lect. antiquam esse credo, recentiorem contra vulgatam μέχρι τῆς διπλοΐδος. — De meo τὸ πρ. scripsi pro vulg. τὴν πρόσθεν.

25. ἑτέρη νοῦσος — μινύθει.] ἑτ. ν. om. H. θ., ἄλλη ν. E.; καὶ ἀλγέει vulg., sed καί omm. F. G. J. Littr., καὶ ἀλγέῃ E. H. Marc., nempe librarii in hac lect. tum haec, tum seqq. verba ab ἤν pendere putantes, nec videntes ἀλγέει esse apodosios initium, subiunctivo ea protulerunt et μή pro οὐ scripserunt falso. Vulg. καὶ ἢν αἱ φλ., sed ἤν omm. H., in quo rest., θ., Marc., Mack., Littr.; Vossiani lect. ex I adnotat Littr.; — αἱ ante ἐν de meo adposui; — vulgo σφύζωσι propter causam, quam supra dixi, Littr. recte σφύζουσι; — ἀκρασίη recte E. H. Marc. pro inepto vulgato ἀκρησίη.

ὅταν οὕτως ἔχῃ — ὕδωρ.] Pro καὶ λούειν ferunt καίειν Ald. E. F. G. H. I. J. K. Marc.; recepit Littr., sed falsa lectio est; eadem confusio verborum καίειν et λούειν saepius recurrit. Cod. H. χλιάσματι, voluitne librarius χλίασμά τι? — ἐγχεῖν om. Littr. cum Ald. E. G. H. I. J. K. θ. Marc., equidem verbum e textu excidisse in libris illis credo; ῥυμφάνειν Ald., Parr. sex., Marc., ῥοφάνειν vulg.; διδόναι de meo supplevi.

καὶ ἢν — ὡς τὰ πολλά.] ῥᾷον, J. θ. Mack.; ἤν pro ἐπήν cod. θ.; ἰῆσθαι Littr. e quatuor Parr. et cum Mackio ex θ., idemque fert Marc., vulg. ἰῆσαι. In cod. Serv. Foësii eadem deficiunt, quae in V.; — ἢ εἰκοστ. omm. E., ubi al. m. rest., et H.

26. κυνάγχη — πνίγεται.] Eadem inscr., quae in V. habetur, adnotatur a Littréo e multis Parr.; — καὶ ἀποπτύει τὰ σ. σ. cod. θ., Mack., Marc.; — καὶ ἀποπτύει δὲ καὶ τὰ σ. σ. H.; — καὶ κατ᾽ ὀλίγον L. θ. Lind., Mack., Littr., κατ᾽ ὀλίγα sine καί vulg.; — ἐν τῇ φ. Littr., vulgo ἐν τῷ φ.; — H., in quo rest., et Marc. omm. articulum ante φ.

καὶ κατ' ὀλίγον, καὶ ἐν [1] τῇ φάρυγγι κάτω ῥέγχει· καὶ ἢν καταλαβὼν τὴν γλῶσσαν σκέπτῃ, ὁ μὲν γαργαρεὼν οὐ μέγας, ἀλλὰ λαπαρός· ἡ δὲ φάρυγξ ἔσωθεν σιάλου γλίσχρου ἔμπλεως καὶ οὐ δύναται [2] ἐκχρέμπτεσθαι καὶ οὐκ ἀνέχεται [3] κείμενος, ἀλλ' ἢν κατακέηται, πνίγεται. Τούτῳ ἢν οὕτως [4] ἔχοντι ἐπιτύχῃς, ποιέειν τάδε· πρῶτον μὲν σικύας [5] προσβάλλειν πρὸς τὸν σπόνδυλον τὸν ἐν τῷ τραχήλῳ τὸν πρῶτον, [6] ἔπειτα παραξυρήσας τῇ κεφαλῇ [7] παρὰ τὸ οὖς ἔνθεν καὶ ἔνθεν· καὶ ἐπὴν ἀποσκίμψῃς τὴν σικύην, ἐᾶν προσκέεσθαι ὡς πλεῖστον χρόνον· ἔπειτα πυριᾷν αὐτὸν ὄξεϊ καὶ νίτρῳ καὶ ὀριγάνῳ καὶ καρδάμου σπέρματι, τρίψας λεῖα, κεράσας τὸ ὄξος ἰσόχοον ὕδατι καὶ ἄλειφα ὀλίγον ἐπιστάξας, διεῖναι τούτῳ· ἔπειτα ἐς χυτρίδα ἐγχέας, ἐπιθεὶς ἐπίθημα, καὶ κατασκεπάσας, τρυπήσας τὸ ἐπίθημα κάλαμον ἐνθεῖναι κοῖλον· ἔπειτα ἐπιθεὶς ἐπ' ἄνθρακας, [8] ἀναζέσαι καὶ ἐπὴν διὰ [9] τοῦ καλάμου ἡ ἀτμὶς ἀνίῃ, περιχάσκων ἑλκέτω ἔσω τὴν ἀτμίδα, φυλασσόμενος μὴ κατακαύσῃ τὴν φάρυγγα· καὶ ἔξωθεν δὲ σπόγγους βάπτων ἐς ὕδωρ θερμὸν προστιθέσθω πρὸς τὰς γνάθους καὶ τὰ σιαγόνια. Ἀναγαργάριστον δ' αὐτῷ ποιέειν ὀρίγανον [10] καὶ πήγανον καὶ θύμβραν καὶ σέλινον καὶ μίνθην καὶ νίτρον ὀλίγον, [11] μελίκρητον κεράσας ὑδαρὲς, ὄξος ὀλίγον ἐπιστά-

consideraveris, gurgulionem quidem non magnum, sed mollem videbis. Fauces interiores saliva viscida implentur, neque exscreare potest, neque decubitum sustinet, sed si decumbat, suffocatur. Cum sic affectum offenderis, haec facito. Inprimis quidem cucurbitulas ad primam cervicis vertebram admoveto, deinde capiti ante raso ad aurem utraque ex parte apponito, et ubi scarificaveris cucurbitulam quam plurimo tempore adhaerere sinito. Deinde suffitum illi ex aceto, nitro, origano et nasturtii semine parato; quae leviter trita pari aquae mensura ad acetum permixta et pauco oleo instillato, macerato, postea in ollam infusa operculo imposito et contecto, perforato operculo immitte arundinem cavam; mox prunis imposita fervefacito et ubi per arundinis fistulam sursum vapor ascenderit, eum aperto ore intro trahat, ea cautione adhibita ne fauces adurat. Exteriore vero parte etiam spongias aqua calida imbutas ad genas et maxillas apponat. Oris autem collutionem ei facito ex origano, ruta, satureia, apio, mentha et pauco nitro; aqua mulsa aquosa admixta, paucum acetum instillato. Foliis laevigatis ac tritis nitroque in ea macerato tepida os colluat. Si vero saliva retinetur, laevigato myrti surculo et summa eius parte tenella inflexa molli lana obvoluta, conspectis faucibus salivam expurgato et si venter non subeat, glan-

[1] τῷ. — [2] ἐγχρεμπτ. — [3] κεῖσθαι. — [4] ἐπὶ τύχης ἔχοντα. — [5] προσβαλέειν. — [6] ἔπειτα παραξ. — [7] καὶ παρά. — [8] ζέσαι. — [9] τοῦ αὐλοῦ τοῦ καλάμου. — [10] καὶ πήγανον om. — [11] μελίκρητόν τε.

ὁ γαργ. sine μέν E., ubi rest. al. m., H. K. θ. Marc.; — ἔσω E. H.; ἀνέχεται κείμενος etiam Marc. pro vulg., quam e V. notavi.

τούτῳ — καὶ τὰ σιαγόνια.] Ceteri τοῦτον ἢν οὕτως ἐπιτύχῃς ἔχοντα, — de meo casum verbo debitum restitui; προσβαλέειν sex Parr. et Marc. — Littréus ex ἔπειτα de suo effecit ἐπὶ τὰ καὶ ἐπὶ τά, quo non opus est, sed quod vulgo ἐν τῇ κεφ. legitur, vitiosum est, quum ἐν abundet; K' προξυρήσας, sed non est vitium in vulgato παραξ. — Verba sic intelligo: ἔπειτα παραξυρήσας (τοὺς τόπους τοὺς παρὰ τὰ ὦτα) τῇ κεφαλῇ (προσβάλλειν σικύας) παρὰ τὸ οὖς ἔνθεν καὶ ἔνθεν, quin ἔνθεν καὶ ἔνθεν etiam ad superius πρὸς τὸν σπόνδυλον referri possit, ita ut ne opus quidem sit emendatione Littréi, quae insuper ideo quoque parum probabilis, quia ἔπειτα non est otiosum, sed necessarium post πρῶτον μέν. — Vulgatum καί ante παρά omm. H., in quo rest. al. m., θ. Marc., Mack., Littr. Copulam ante ἐπήν omm. H., in quo rest. al. m., Marc.*— De vulgato ἀποσφίγξῃς vide Foës. in adn. ad h. l. et in Oecon. voce ἀποσκήψεις. Scilicet legendum putat ἀποσκίμψῃς; Littréo nihil movendum videtur; Lind. de suo ἀποσχάσῃς, reliquae lectt. pravae sunt: equidem cum Foësio consentio et ἀποσκίμψῃς, aut ἀποσκήψῃς scriptum fuisse arbitror; — νίτρῳ E. K. λίτρῳ vulg.; καὶ καρδ. σπ. καὶ ὀριγ. cod. θ.; — ἄλειφαρ E. Lind., Mack. Pro vulg. διεῖναι τοῦτο etiam Marc. δ. τούτῳ; — χυτρίδια vulg., χυτρίδιον θ. Mack., Littr., in vulg. latet lectio Marciani χυτρίδα, quam recepi; — καὶ κατασκεπάσας τρυπήσας τὸ ἐπίθημα ex θ. supplevit Littr., vulgo abest. Simplex ζέσαι, ut V., quatuor Parr.; — e vulg. καὶ τοῦ αὐλοῦ τοῦ κ., omm. τοῦ αὐλοῦ H., in quo rest. al. m., θ. Marc., Littr.; — ἡ ἀτμὶς ἀνείη vulg., ἡ ἀ. ἔῃ H. Marc., ἀνίῃ alii libri et Littr. — Vulgo ἔξωθεν δέ sine καί, sed καὶ ἔξωθεν sine δέ E. H. θ. Marc., equidem et καί et δέ recepi. προστίθεσθαι E., al. m. vulg. rest.

ἀναγαργάριστον — ἐπιπινέτω.] δ' αὐτῷ E. H. δὲ ἀ. vulg.; — καὶ πήγανον ex θ. Mack., Littr., cett. omm.; — νίτρον E. K. λίτρον vulg., tum h. l. tum paulo post; — μελίκρητόν τε vulg., τε omm. E. H. Marc., Littr. Quae vulg. fert post τὰ φύλλα et e V. notata sunt, omm. H. θ.

ξαι· λεῖα τρίψας [1] τὰ φύλλα καὶ τὸ νίτρον, [2] τούτῳ διεὶς, χλιήνας ἀναγαργαριζέτω· ἢν δὲ τὸ σίαλον ἴσχηται, μύρτου λαβὼν [3] ῥάβδον, λείην ποιήσας καὶ τὸ ἄκρον αὐτῆς ἐπικάμψας τὸ ἁπαλὸν, κατειλίξας [4] αὐτὸ εἰρίῳ μαλθακῷ, καθορῶν ἐς τὴν φάρυγγα, τὸ σίαλον ἐκκαθαίρειν· καὶ ἢν ἡ γαστὴρ μὴ ὑποχωρέῃ, βάλανον προστιθέναι ἢ ὑποκλύζειν· ῥυμφανέτω δὲ τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης καὶ ὕδωρ ἐπιπινέτω. [5] Ἢν δὲ τὸ οἴδημα ἐκθύῃ καὶ οἰδίσκηται πρὸς τὰ στήθεα καὶ ἐρυθρὸν ἔῃ καὶ καίηται, ἐλπίδες πλέονες σωτηρίης· ποιέειν δὲ οἱ τάδε· ἐπὴν ἔξω τράπηται τὸ φλέγμα, σεῦτλα ἐμβάπτων ἐς ὕδωρ ψυχρὸν προστιθέναι· ἀναγαργαριζέτω δὲ χλιαροῖσι καὶ ἀλουτεέτω. Τοῦτο ποιέων μάλιστ' ἂν ἐκφυγγάνοι. Ἡ δὲ νοῦσος θανατώδης καὶ ἐκφυγγάνουσι [6] ὀλίγοι.

κζʹ. Ἑτέρη κυνάγχη. Πυρετὸς, καὶ ὀδύνη λαμβάνει τὴν κεφαλὴν, καὶ ἡ φάρυγξ φλεγμαίνει καὶ τὰ σιηγόνια καὶ τὸ σίαλον καταπίνειν οὐ δύναται, πτύει δὲ παχὺ καὶ πολλὸν καὶ φθέγγεται χαλεπῶς. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, πρῶτον [7] μὲν σικύην [8] προσβάλλειν τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ τῷ πρόσθεν· ἔπειτα προσίσχειν σπόγγον βρέχων ἐν ὕδατι θερμῷ πρὸς τὸν τράχηλον [9] καὶ τὰ σιηγόνια· ἀναγαργαρίζειν δὲ διδόναι τὸ ἀπὸ τῶν φύλλων εἰληθερές· πίνειν δὲ διδόναι μελίκρητον ὑδαρές· ῥυμφάνειν δὲ ἀναγκάζειν τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης. Ἢν δέ οἱ ταῦτα ποιέοντι [10] τὸ σίαλον μὴ ἐξίῃ, πυριᾶν τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ ἐν τῇ πρόσθεν. Ἢν δέ οἱ ἐς τὰ στή-

dem adhibeto aut infuso subluito. Ptisanae autem succum sorbeat et aquam insuper bibat. Quodsi ei tumor rubicundus enascatur et ad pectus intumescat et ardeat, salutis maior spes est. Haec autem ei facienda sunt: ubi foras inflammatio vertitur, betas frigida imbutas admoveto, tepidis autem os colluat et ne lavet. Quibus factis fere evadet. Morbus autem letalis est et pauci evadunt.

27. Alia angina. Febris et caput dolor prehendit, fauces et maxillae inflammantur, neque salivam devorare potest, sed crassam et copiosam exspuit et aegre loquitur. Cum sic habuerit, primum quidem eo quo supra memorato modo cucurbitulam admoveto, deinde spongiam calida madidam cervici et maxillis apponito; ad os colluendum exhibeto herbarum odorarum et condimentis usurpatarum infusum in solis luce paratum decoctum, potui vero dato aquam mulsam aquosam et ptisanae succum sorbere cogito. Quodsi, ubi haec feceris, saliva non exeat, suffitum eodem modo velut in superiore (specie anginae) parato. Sin illi ad pectus aut ad cervicem inflammatio vertatur, betas aut

[1] τὰ φύλλα τῶν προειρημένων βοτάνων. — [2] τοῦτο. — [3] κλάδον λείην καί. — [4] αὐτό om. — [5] εἰ δὲ τὸ δ. ἐκφύει. — [6] ὀλίγιστοι. — [7] μέν om. — [8] προσβαλέειν. — [9] καί om. — [10] τὸ σίαλον om.

Marc., Littr.; — τούτῳ διείς cod. θ. Lind., Mack.; — ῥάβδον E. H., in quibus κλάδον rest., Marc., Lind., Mack., Littr., ποιήσας omm. 4. Parr., Lind. — Marc.: λείην ποιήσας αὐτὴν ἐπικάμψας τὸ ἄκρον τὸ ἁπαλὸν τῆς ῥάβδου κατειλίξας εἰρίῳ μαλθακῷ, quam lect. ex E. H. θ. adn. Littr.; inde ἐν ante εἰρίῳ abieci e vulgata; — ῥυμφάνειν rursus Ald., sex Parr., Marc., ῥοφ. vulg.

ἢν δέ οἱ — ὀλίγοι.] ἢν H. Marc., εἰ vulg.; — ἐκθύῃ H., ubi alia m. φ, Marc., ἐκφύῃ vulg.; — οἰδίσκηται etiam Marc.; — σεῦτλα de meo dedi pro vulg. τεῦτλα; — προστιθέτω cod θ.; — μάλιστ' ἂν E. H. θ. Marc., μάλιστα ἂν vulg.; ἐκφυγγάνοι pro vulg. subiunctivo multi alii et Marc.; — ὀλίγοι E. H. θ. Marc., Littr. pro vulg., quam e V. notavi.

27. ἑτ. κυν. — χαλεπῶς.] σιηγόνια recepi ex E. H. Marc. σιαγόνια cett.

ὅταν δὲ — τῆς πτισάνης.] μέν om. K., ut V.; — προσβαλέειν Parr. sex et Marc.; — τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ ἄνωθεν εἴπομεν vulg., equidem dedi lect. codd. E. H. θ. Marc.; — σιηγ. Littr. ex θ.; — τὸ ἀπὸ τῶν φ. — διδόναι suppletum est a Littr. ex θ., ubi τὸ δέον τῶν φ., quod emendavit e similibus § 30. obviis; etiam in Marc. ista deficiunt; — ῥυμφ. Ald., Parr. sex, Marc., ῥοφ. vulg.

ἢν δὲ — πρόσθεν.] τὰ τοιαῦτα vulg., ταῦτα H. I. J. K. θ. Marc., Littr.; — τὸ σίαλον ante ταῦτα E. θ. Marc.; ἔῃ pro ἐξίῃ H. Marc.

ἢν δέ οἱ ἐς τὰ στ. — ἐκφεύγουσι.] κολοκύντη F. G.,

θεα τράπηται ἢ ἐς τὸν τράχηλον τὸ φλέγμα, σεῦτλα ἢ [1] κολοκύντας καταταμὼν, ἐμβαλὼν [2] ἐς ὕδωρ χλιαρὸν ἐπιτιθέσθω καὶ πινέτω ψυχρὸν, ὅκως τὸ σίαλον εὐπετέστερον ἀποχρέμπτηται· ὅταν δ' ἐξοιδήσῃ ἐς τὰ στήθεα, οἱ πλέονες ἐκφεύγουσι. Ἢν δὲ τῆς φάρυγγος καθεστηκυίης καὶ τῶν οἰδημάτων, στραφῇ ἐς τὸν πνεύμονα ἡ νοῦσος, πυρετὸς εὐθὺς ἐπ' οὖν ἔλαβε καὶ ὀδύνη τοῦ πλευροῦ καὶ ὡς ἐπιτοπολὺ ἀπέθανε, ἐπὴν τοῦτο γένηται· [3] ἢν δ' ὑπερφύγῃ ἡμέρας πέντε, ἔμπυος γίγνεται, ἢν μή μιν βὴξ [4] ἐπιλάβῃ αὐτίκα· ἢν δ' ἐπιλάβῃ, ἀποχρεμψάμενος καὶ ἀποκαθαρθεὶς ὑγιὴς γίγνεται. Τούτῳ ἔστ' ἂν [5] μὲν ἡ ὀδύνη τὸ πλευρὸν ἔχῃ, χλιαίνειν τὸ πλευρὸν καὶ προσφέρειν [6] ὅσαπερ εἰ περιπνευμονίῃ ἔχοιτο· ἢν δ' ὑπερφύγῃ τὰς πέντε ἡμέρας καὶ ὁ πυρετὸς ἀνῇ, ἡ δὲ βὴξ ἔχῃ, τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας ῥυφήμασι [7] διαχρῆσθαι· ἐπὴν δὲ τῶν σιτίων ἄρξηται, ὡς λιπαρώτατα καὶ ἁλυκώτατα ἐσθίειν· ἢν δέ οἱ ἡ βὴξ μὴ ἔῃ, ἀλλὰ γιγνώσκῃς ἔμπυον γενόμενον, δειπνήσας, ἐπὴν μέλλῃ καθεύδειν, σκόροδα ὠμὰ τρωγέτω ὡς πλεῖστα καὶ [8] ἐπιπινέτω οἶνον οἰνώδεα ἀκρητέστερον· καὶ ἢν μὲν οὕτως οἱ ῥαγῇ [9] τὸ πῦον· ἢν δὲ μὴ, τῇ ὑστεραίῃ λούσας θερμῷ θυμιάσαι, καὶ ἢν ῥαγῇ, ἰῆσθαι ὥσπερ ἔμπυον.

κη'. Ἑτέρη κυνάγχη. Φλεγμαίνει τοὔπισθεν τῆς γλώσσης καὶ τὸ [10] κλῇθρον τὸ [11] ὑπὲρ

cucurbitas concisas in aquam calidam coniectas adponito et frigidam bibat, ut sputum facilius exscreetur; cum vero tumor in pectore extuberat, plures evadunt. At si faucibus et tumoribus sedatis ad pulmonem morbus versus fuerit, confestim febris et lateris dolor insuper corripit, quod ubi acciderit, plerumque moritur. Sin autem dies quinque effugerit, purulentus evadit, nisi ipsum confestim tussis corripuerit, quae si corripuerit, exscreato et repurgato sputo convalescit. Huic, quamdiu lateris dolor detinet, latus calefaciendum et offerenda, quae offerres si pulmonis inflammatione laboraret. Quodsi dies quinque superarit et febris remiserit, tussis vero detineat, primis quidem diebus sorbitionibus utatur. Cum vero cibos sumere occoeperit, quam pinguissimos et maxime salsos edat. At si tussis non adsit, verum purulentum fieri cognoscas, ubi coenaverit, cumque dormire volet, allia quam plurima cruda edat et vinum generosum meracius superbibat. Quodsi sic quidem ei pus eruperit, bene habet, sin minus, postridie, ubi calida laveris, suffitum exhibeto et si eruperit, velut purulentum curato.

28. Alia angina. Linguae pars posterior inflammatione tentatur et operculum quod supra

[1] κολοκύντην. — [2] ἐς ὕδωρ χλιαρὸν ἐπιρρυμφανέτω καὶ π. ψ. — [3] ἢν δὲ — ἔμπ. γίν. om. — [4] ἐπιλάβῃ αὐτίκα, ἢν δὲ ὑπολάβῃ ὑποχρ. κ. τ. λ. [5] μέν om. — [6] ὅσα τῇ περιπνευμονίῃ· ἢν δὲ κ. τ. λ. — [7] δεῖ χρῆσθαι. — [8] πινέτω. — [9] τὸ πῦον — ῥαγῇ om. — [10] κλεῖθρον. — [11] ὑπό.

Cf. lect. V.; — (ἐμβαλὼν Marc.) ἐς ὕδωρ χλιαρὸν ἐπιροφανέτω (ἐπιρυμφ. Ald., Parr. sex, Marc.) καὶ πινέτω ψυχρόν vulg., ἐμβάπτων ἐς ὕδωρ ἐπιρριπτέτω καὶ πινέτω K.' — Littréus: ἐς ὕδωρ ψυχρόν de suo scripsit et ἐπιτιθέσθω pro ἐπιροφανέτω conferens postrema capituli antecedentis. Equidem ἐπιτιθέσθω vere eum reponere arbitror, sed vulgatum χλιαρόν tangere non audeo propter seqq. ὅταν δὲ ἐξοιδήσῃ κ. τ. λ., quippe si ab eiusmodi re salutem exspectaverit, vix frigidum epithema commendaverit. Littr. ὅκως ex θ., ὅπως cett.; εὐπετέστατα E. θ. Marc.; — δ' ἐξοιδ. E. H. δὲ ἐ. cett.; — οἱ πλεῦνες E. H. (sine οἱ), Marc.

ἢν δὲ τῆς φ. — ὑγιὴς γίγνεται.] τρεφθῇ E. H., in quo al. m. στραφῇ, Q.' θ. Marc., Lind., Mack.; — εὐθύς omm. H., ubi rest. al. m., Marc.; — ἐπανέλαβε cett., ἐπουνέλαβε Marc.; ἐπήν E. H. Marc., Littr., ἐπάν vulg.; — omittuntur eadem, quae in V., in Parr. quinque; — δ' ἐπιλ. E., δὲ ἐπιλ. H. a correctoris m., P.' θ., — vulgatam e V. notavi; ἀποχρ. de meo dedi pro vulgato, quod e V. adscripsi.

τούτῳ — ἔμπυον.] τούτῳ de meo scripsi, τοῦτον cett.; — μέν E. H. Marc., Littr., cett. omm.; ὅσα τῇ περιπλευμονίῃ vulg., sed ὅσαπερ εἰ sine τῇ cod. θ. Littr., nempe περ εἰ ante περι periit, articulus insiticius est in vulg.; — ἔχοιτο H. θ. Marc., Littr., vulgo abest; — ἢν δ' ὑπερφ. E. H. Marc. δέ plene cett.; — ῥοφήματα vulg. ῥυφ. Marc. Pro διαχρῆσθαι Vossiani lect. fert etiam L., recepit eam Lind.; — ἢν δὲ οἱ ἡ βήξ est lectio cod. θ. pro vulg. ἢν δέ τοι βήξ. Recte δειπνήσας Littr. pro vulgato accusativo. Vulgo ἐσθιέτω ὠμά, sed recepi lect. codd. E. H. Marc.; simplex πινέτω, ut V., quinque Parr.; — καί ante ἢν μέν omm. H., ubi rest., θ. Marc.

28. ἑτέρη κυν. — οἱ ῥέει.] κλῇθρον Gal. in Gloss. θ. Marc., Mack., Littr., vulgata ut V.; — ὑπὸ τῷ βρόγχῳ vulgo, ὑπὸ τὸν βρόγχον F. L. Lind., Littr. — Repudiat hic Weigelii in suppl. ad Lex. Schneid. in voce κλεῖθρον coniecturam, quam

τὸν βρόγχον καὶ οὐ δύναται καταπίνειν τὸ σίαλον, οὐδ' ἄλλο οὐδέν· ἢν δ' ἀναγκασθῇ, διὰ τῶν ῥινῶν οἱ ῥέει. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, τρίψας μίνθην χλωρὴν καὶ σέλινον καὶ ὀρίγανον καὶ νίτρον καὶ τῆς ῥόου τῆς ἐρυθρῆς, μέλιτι διεὶς, παχὺ ποιέων, ἐγχρίειν τὴν γλῶσσαν ἔσωθεν, [1]ᾗ ἂν οἰδέῃ· ἔπειτα ἀναζέσας σῦκα, [2]ἀποχέας τὸ ὕδωρ, τρίψας τῆς ῥόου, ὀλίγην διεῖναι τῷ συκίῳ τούτῳ καὶ ἀναγαργαρίζειν, ἐὰν δύνηται· ἢν δὲ μὴ, διακλύζεσθαι· πίνειν δὲ διδόναι τὸ ἀπὸ τῶν κρίμνων ὕδωρ· ἔξωθεν δὲ τὸν αὐχένα καὶ τὰ σιηγόνια καταπλάσσειν ἀλήτῳ ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἕψοντα χλιαρῷ καὶ ἄρτους προστιθέναι θερμούς. Ἀποπυΐσκεται γὰρ ὡς τὰ πολλὰ ἐν τῷ [3]κλήθρῳ καὶ ἢν μὲν ῥαγῇ αὐτόματον, ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ μὴ ῥηγνύηται, ψηλαφήσας τῷ δακτύλῳ ἢν μαλθακὸν ἔῃ, σιδήριον ὀξὺ προσδησάμενος πρὸς τὸν δάκτυλον τρῆσαι. Ταῦτα ποιήσαντι [4]ὑγιέες γίγνονται· ἡ δὲ νοῦσος αὕτη ἥκιστά ἐστι θανατώδης.

κθ'. Σταφυλή. Ἢν σταφυλὴ ἐν τῇ φάρυγγι γένηται, ἐμπίπλαται ἄκρος ὁ γαργαρεὼν ὕδατος καὶ γίγνεται στρογγύλος τὸ ἄκρον καὶ διαφανὴς καὶ ἐπιλαμβάνει τὴν πνοιὴν, καὶ ἢν φλεγμήνῃ τὰ σιαγόνια ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἀποπνίγεται· ἢν δὲ αὐτὸ ἐφ' ἑωυτοῦ γένηται, τούτων μὴ [5]φλεγμηνάντων, ἧσσον ἀποθνήσκει. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, λαβὼν τῷ δακτύλῳ τὸν γαργαρεῶνα, ἄνω ἐς τὴν

bronchum est, neque salivam, neque aliud quidquam devorare potest, sed si cogatur, ei per nares effluit. Cum sic habuerit, mentham viridem, apium, origanum, nitrum et rhois rubri portionem terito, melle subigito, iisque crassioribus redditis linguam interiore parte qua intumescit illinito. Deinde ficus aqua decoquito, rhois triti parvam portionem hoc ficuum decocto macerato, eoque si possit pro gargarismate utatur, sin minus, os eo colluat. Aquam vero, in qua crassiores farinae hordeaceae partes maceratae fuerint, potui exhibeto. Exteriore autem parte collo et maxillis cataplasma ex farina calida in vino et oleo imponito et panes calidos admoveto. Ut plurimum enim suppuratio fit in operculo, quae si sponte eruperit sanus evadit, sin minus, ubi digito immisso contrectaveris an molle sit, acuto ferramento ad digitum alligato perforato. Quo facto convalescunt; morbus autem minimum letalis est.

29. Uva. Si uva in faucibus oriatur, summus gurgulio aqua impletur, eiusque extrema pars rotunda et pellucida redditur, respirationemque intercipit. Quodsi maxillae utraque ex parte inflammatione tentatae fuerint, strangulatur. Sin vero citra harum inflammationem haec affectio per se oriatur, minus perit. Cum sic habuerit, gurgulionem digito apprehensum et sursum ad palatum adpressum extrema parte

[1] οὗ. — [2] καὶ ἀποξέσας ἐς ὕδωρ τρίψας — [3] κλαίθρῳ. — [4] πολλοὶ ὑγιαίνουσι. — [5] φλεγμενόντων.

recepi, quum ὑπό vel cum accus. ineptum sit; — οὐδ' ἄλλ' οὐδέν H.; pro οἱ ῥέει Ald. Parr. multi, θ. Marc. οἰδέει.

ὅταν — θερμούς.] νίτρον E. K.; — ἐσχρίειν cod. θ. Mack. ἐγχέειν F. G.; — οὗ ἂν οἰδ. vulg., οὗ omm. H. Marc., ᾗ ἂν οἰδέῃ cod. θ. Mack., Littr. Post σῦκα vulgo καὶ (καί omm. H., ubi rest. al. m., θ., Marc., Mack. Littr.) ἀποζέσας (ἀποξέσας Marc. ἀποχέας cod. θ., Mack.. Littr.) ἐς (ἐς omm. E. H., ubi rest., θ. Marc., Mack., Littr.) ὕδωρ. — Hinc Littréi lectionis, quam sequor, origo patet. — Lind. διεῖναι pro vulg. διῆναι; — ἐὰν δύνηται ἀναγ. sine καί E. H. P.' θ. Marc.; σιηγόνια E. H. Marc., Littr., σιαγ. vulg.; — ἔχοντας F. G.

ἀποπυΐσκεται — θανατώδης.] κλήθρῳ θ. Mack., Littr., κληΐθρωι Marc., vulg. e V. notavi; — ῥηγνύηται E. H. θ. Marc., Littr., ῥήγνυται vulg.; — μαλακόν Marc. θ.; ᾖ E. H. θ.: — πρὸς δάκτ. Ald. E. G. K. Marc.; — τρῆσαι vulgo, τύψαι cod. θ., τρύψαι al. m. τύψαι H., τρίψαι Marc.; itaque fuit lectio τρῆσαι et altera τύψαι, cuius corruptas formas cernimus in codd.; — mihi quoque illa antiquior esse videtur. Post τρῆσαι addunt τοῖς πλείστοισι E. θ. Marc.; — in ὑγιέες γίνονται habemus lect. ex H. θ. a Littréo receptam, quam Marc. item fert; — ἐστι om. H., in quo rest. al. m., Marc.

29. σταφυλὴ — ἀποθνήσκει.] ἢν σταφυλίς vulg., ἢν σταφυλή E. H., in quo vulg. al. m. rest., J. L. θ. Marc., Voss., Lind., Mack., Littr.; — γένηται ἐν τῇ φ. E. H. θ.; — φλεγμαίνῃ vulgo; φλεγμήνῃ E. H. I. K. Marc., Lind.; — σιηγόνια Mack. de suo, uti videtur; — ἐφ' ἑωυτοῦ pro vulg. ὑφ' ἑ. Parr. quatuor, θ. Marc., Lind., Mack., Littr.; — φλεγμηνάντων e pluribus libris Littr., licet in duobus, sicuti in Marc., φλεγμηνόντων scribatur, φλεγμαινόντων vulg.

ὅταν — λούεσθαι.] ἄνω omm. F. G.; — ἀποπιάσας. ut V., Parr. quinque; — ἀποτεμνέειν vulg., unde liquet διαταμέειν, quod θ. fert et a Mack., Littr. receptum est, olim scriptum fuisse, διατεμέειν Marc.; — τῷ ἀπὸ τ. φ. Lind. — Pro φύλλων fortasse φυλλίων, aut φυλλείων legendum pu-

ὑπερῴην [1] ἀποπιέσας, [2] διαταμέειν ἄκρον· ἔπειτα διδόναι ἀναγαργαρίζειν τὸ ἀπὸ τῶν φύλλων· λείχειν δὲ ἄλητον ψυχρὸν καὶ ὕδωρ ἐπιπίνειν καὶ μὴ λούεσθαι.

λ'. [3] Ἀντιάδες. Ἢν ἀντιάδες γένωνται, ξυνοιδέει ὑπὸ τὴν γνάθον ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ ψαυόμενον σκληρόν ἐστι ἔξωθεν καὶ ὁ γαργαρεὼν ὅλος φλεγμαίνει. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, καθεὶς τὸν δάκτυλον διωθέειν τὰς ἀντιάδας, πρὸς δὲ τὸν γαργαρεῶνα προσχρίειν ἄνθος χαλκοῦ ξηρὸν καὶ ἀναγαργαρίζειν [4] τῷ ἀπὸ τῶν φύλλων εἰληθερέϊ· ἔξωθέν τε καταπλάσσειν, ᾗ ἂν ἀποιδέῃ, ὠμήλυσιν, ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἑψῶν, χλιαρήν. Ἐπὴν δέ σοι δοκέωσι τὰ φύματα μαλακὰ εἶναι, ἔσωθεν ἀφασσόμενα ὑποτύψαι μαχαιρίῳ· ἔνια δὲ καὶ αὐτόματα καθίσταται.

λα'. [5] Ὑπογλωσσίς. Ἢν ὑπογλωσσὶς γένηται, ἡ γλῶσσα οἰδίσκεται καὶ τὸ ὑποκάτω καὶ τὸ ἔξω ψαυόμενον σκληρόν ἐστι καὶ τὸ σίαλον καταπίνειν οὐ δύναται. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, σπόγγον ἐς ὕδωρ θερμὸν ἐμβάπτων προστιθέναι καὶ τὴν ὠμήλυσιν ἕψων ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ καταπλάσσειν ἔξω, ᾗ ἂν ἀποιδέῃ· ἀναγαργαριζέτω δὲ τῷ συκίῳ, καὶ μὴ λούεσθαι· ἐπὴν δὲ διάπυον γένηται, τάμνειν· ἐνίοτε δὲ αὐτόματον ἐκρήγνυται καὶ καθίσταται οὐ τμηθέν· ἐπὴν δ' ἔξω ἀποπυήσῃ, διακαῦσαι.

λβ'. [6] Φλέγμα ξυστὰν ἐς τὴν ὑπερῴην. Ἢν δὲ φλέγμα ξυστῇ ἐς τὴν ὑπερῴην ἀποιδέει καὶ ἐμπυΐσκεται. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, καίειν τὸ φῦμα· [7] ἐπὴν δ' ἐξίῃ τὸ πῦον κλύζειν τὸ λοιπὸν, πρῶτον μὲν νίτρῳ καὶ ὕδατι

praecidito. Deinde herbarum hortensium odorarum et condimentis usurpatarum decoctum pro gargarismate dato et farinam frigidam delingendam aquamque superbibendam, neque lavet.

30. Tonsillae. Si tonsillae oriantur, sub maxillis ex utraque parte tumor fit, qui ad contactum durus est, et totus gurgulio inflammatione vexatur. Cum sic habuerit, immisso digito tonsillas protrudito, ad gurgulionem vero aeris florem siccum illinito et herbarum hortensium odoratarum decoctum insolatum pro gargarismate exhibeto et extra, qua parte tumor est, hordeaceam farinam in vino et oleo coctam in cataplasmate tepidam admoveto. Ubi vero tubercula mollia esse videbuntur, intus contrectata scalpello pertundito. Quaedam tamen etiam sua sponte sedantur.

31. Hypoglossis. Si hypoglossis nascatur, lingua intumescit, parsque sub ipsa et externa ad contactum dura est et salivam devorare non potest. Cum sic habuerit, spongiam calida madefactam apponito et farinam hordeaceam vino et oleo incoctam parte exteriore, qua intumescit, in cataplasmate admoveto, ficuum decoctum pro gargarismate dato, nec lavato. Ubi vero purulentum fuerit, secato. Quandoque autem sua sponte erumpit et citra sectionem considit. Cum vero parte externa suppuraverit, inurito.

32. Pituita in palato consistens. Si vero pituita in palato constiterit, intumescit et suppurat. Cum sic habuerit, tuberculum urito; ubi pus exierit, reliquum eluito, primum quidem nitro et aqua tepida, deinde vino. Postquam

[1] ἀποπιάσας — [2] διατεμνέειν. — [3] περὶ ἀντιάδων. — [4] τό. — [5] ἐὰν ὑπο γλωττῆς γίνεται. — [6] εἰ φλέγμα συστῇ εἰς τὴν ὑπερώην. — [7] ἐπὴν — οἴνῳ deëst.

tat Littr. collato Gal. Gl. in φύλλα et φύλλια. Fieri possit, ut olim alius aliud quid scripserit.

30. ἀντιάδες — φλεγμαίνει.] ἀντ. om. θ.; — eandem inscr., quam V. fert, multi Parr. habent.

ὅταν — χλιαρήν.] τῷ ἀπὸ τ. φ. E. H. θ. Marc., Littr. τὸ ἀπό vulg., sed tamen εἰλιθέρει; — ἔξωθεν δέ Lind.; — ὠμῇ λύσει quinque Parr.; — ἑψῆν Ald. ἕψειν F. G. ἐψωεῖ (sic) Voss.

ἐπὴν — καθίσταται.] ἀφασσωμ. vulg., sed E. H. K. θ. Marc. ἀφασσόμενα, quod recte dederant Lind., Mack.; — E. καθίστανται.

31. ὑπογλ. — δύναται.] ὑπ. om. H. θ.; — eadem inscr., quam V., ferunt Parr. quatuor; περὶ ὑπογλ. K.

ὅταν — διακαῦσαι.] ὠμὴν λύσιν H.; — αὐτόματα E.; — ῥήγνυται cod. θ.; δ' ἔξω E. H. δὲ ἐ. cett.

32. φλέγμα — ξυστὰν — ἐμπυΐσκεται.] φῦμα ξυστάν Lind.; — φλέγμα — ὑπερῴην omm. H. θ.; — eadem inscr.; quae in V., in E. I. K., nisi quod ἤν, ἐάν pro εἰ ferunt. Lind.: ἢν δὲ φῦμα ξυστῇ.

ὅταν — ὑγιὴς γένηται.] δ' ἐξίῃ E. H. δέ plene cett.; — νίτρῳ E. K.; — δ' ἐκκλ. cod. θ., δέ plene cett., nisi quod δέ om. G.; ἐκκλύσῃς cum θ. scripsi, ἐκκλύσῃ vulgo; —

χλιαρῷ, ἔπειτα οἴνῳ, ἐπὴν δ' ἐκκλύσῃς, σταφίδα τρίψας λευκὴν, ἐξελὼν τὸ γίγαρτον, ἐντιθέναι ἐς τὸ καῦμα· ἐπὴν δ' ἐκρυῇ, οἴνῳ ἀκρήτῳ χλιαρῷ διακλυζέσθω καὶ ἐπὴν μέλλῃ ἐσθίειν [1] τι ἢ ῥυμφάνειν, σπόγγιον ἐντιθέναι· ταῦτα ποιέειν ἔστ' ἂν ὑγιὴς γένηται.

λγ'. [2] Πώλυπος. Ἢν [3] πώλυπος γένηται ἐν τῇ ῥινὶ, ἐκ μέσου τοῦ χόνδρου κατακρέμαται οἷον γαργαρεὼν καὶ ἐπὴν ὤσῃ τὴν πνοιὴν, [4] προέρχεται ἔξω καὶ ἐστὶ μαλθακὸς, καὶ ἐπὴν ἀναπνεύσῃ, οἴχεται ὀπίσω καὶ φθέγγεται σομφὸν, καὶ ἐπὴν καθεύδῃ, ῥέγχει. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, σπόγγιον καταταμὼν στρογγύλον, ποιήσας οἷον σπεῖραν κατειλίξαι λίνῳ αἰγυπτίῳ καὶ ποιῆσαι σκληρόν· εἶναι δὲ δεῖ μέγεθος ὥστε ἐσαρτίζειν ἐς τὸν μυκτῆρα καὶ δῆσαι τὸ σπόγγιον λίνῳ [5] τετραχόθι· μῆκος δ' ἔστω ὅσον πυγονιαῖον ἕκαστον· ἔπειτα ποιήσας αὐτῶν μίαν ἀρχὴν, [6] ῥάβδον λαβὼν κασσιτερίνην λεπτὴν ἐκ τοῦ ἑτέρου κύαρ ἔχουσαν διείρειν ἐς τὸ στόμα τὴν ῥάβδον ἐπὶ τὸ ὀξὺ καὶ ἐπὴν λάβῃς, διέρσας διὰ τοῦ κύαρος [7] τὸ λίνον, ἕλκειν ἔστ' ἂν λάβῃς τὴν ἀρχήν· ἔπειτα χηλὴν ὑποθεὶς ὑπὸ τὸν γαργαρεῶνα ἀντερείδων ἕλκειν ἔστ' ἂν ἐξειρύσῃς τὸν πώλυπον. Ἐπὴν δ' ἐκσπάσῃς καὶ παύσηται τὸ αἷμα ῥέον, περιθεὶς περὶ [8] τὴν μήλην ξηρὸν ὀθόνιον μοτῶσαι καὶ τὸ λοιπὸν ἀναζέσαι τοῦ ἄνθεος ἐν μέλιτι καὶ χρίων τὸν μοτὸν [9] ἐντιθέναι ἐς τὴν ῥῖνα· καὶ ἐπὴν ἤδη τὸ ἕλκος ἀλθαίνηται, μόλιβδον-

elueris, uvam albam passam exemptis acinis tritam usturae loco imponito, cumque effluxerit, vino meraco tepido colluat et ubi quid edere aut sorbere volet, spongiam immittito, istaque donec convalescat facito.

33. Polypus. Si polypus oriatur in naso ex media cartilagine velut gurgulio dependet et ubi spiritum expellit, foras mollis progreditur, ubi vero attrahit, regreditur, vocem obscuram et inter dormiendum stertorem facit. Cum sic habuerit, spongiam rotundam concisam et in orbem velut spiram contortam lino Aegyptio convolvito et duram reddito. Sit autem ea magnitudine, quae naribus sit adaptata. Spongiam quadruplici lineo filo, quod cubitali sit longitudine unumquodque, deligato. Deinde ea in unum principium coacta sumptaque tenui virga stannea, quae altera parte acus foramen habeat, virgam acuta sui parte in os transmittito et transmisso per foramen lineo filo eam apprehensam trahito, donec filorum principium prehendas. Deinde specillo ad ungulae similitudinem bisulco, gurgulioni subdito, obnixe trahito, donec polypum eduxeris. Cumque extraxeris et sanguis fluere desierit, siccum linamentum specillo obvolutum immittito et de cetero, aeris flore cum melle fervefacto, linamentum illitum in nares imponito. Ulcere iam percurato, plumbum ita efformatum ut ad ulcus pertingat, melle illitum, donec convalescat, apponito.

[1] τι om. — [2] ἐὰν εἰς τὴν ῥῖναν πόλυπος γίνεται. — [3] πόλυπος. — [4] προσέρχ. — [5] τετράχοθεν. — [6] λ. ῥ. — [7] τὸν λ. — [8] τήν om. — [9] προστιθέναι.

ἀσταφίδα E. H. θ. Marc., Lind.; — δ' ἐκρυῇ E. H., δέ plene cett.; — διακλυζέσθω E. H. θ. Marc., διακλυζέτω vulgo; — ἐσθίειν E. H. I. J. K. Marc., τι ἐσθ. vulg.; — ῥυμφ. Ald., Parr. sex. Marc., ῥοφ. vulgo.

33. Πώλυπος — ῥέγχει.] πωλ. omm. H. θ.; eadem inscr., quam V. fert, est in Parr. quinque, sed recte scripta ἐὰν εἰς τὴν ῥῖνα πωλ. γένηται; — περὶ πόλυπος ἐν ῥινί K. — Vulgo τῶν χόνδρων, sed sing. num. ferunt E. H. I. Q.' θ. Marc., Lind., eumque dandum esse docent §§ seqq.; — κρεμᾶται L. κάτω κρεμᾶται Lind.; — προσέρχεται cett., de meo emendavi; — ἐστι μαλθακόν cett., ego masculinum dedi, K. utrumque vocabulum om.

Ὅταν — πώλυπον.] Vulgo καὶ ποιήσας, sed copulam omisi cum H., in quo rest. al. m., et θ.; — σπεῖραν E. H. J. K. σπείραν vulg.; — κατελίξαι cod. θ. Mack.; εἶναι δὲ δεῖ de meo scripsi, cett. δεῖ omm., quo hic locus carere non posse videtur. — ὥστ' E. H. ὥστε cett.; — ἐπαρτίζειν L. θ. Mack., Littr., equidem vulg. longe praefero; — δῆσαι τὸν σπόγγον K.; — δ' ἔστιν E. H., δέ plene cett.; — πυγωνιαῖον E. θ. Mack.; — λάβῃς θ. Mack. λάβῃ cett. — Ad κύαρ in H. idem schol. in marg., quod in Marc. a prima m.: κύαρ τὸ τῆς ῥαφίδος τρῆμα καὶ τὸ τῆς κώπης τοῦ μύλου (τῆς μήλης?); — Vulgo τὸν λίνον, sed τὸ λ. H., ubi al. m. τόν, Marc., Littr.; τὸ λίνον om. θ., qui aliis locis αὐτὸν, τοῦτον opportune omittit, et qui fortasse hic veram lect. refert, servavi tamen lectoris gratia vulgatam, quum διείρειν primum de specillo, tum de filis ponatur, — ἔστ' ἂν λάβῃ vulg.; — ἔστ' ἂν ἐξειρύσῃς etiam Marc., e vulg. ἄν exciderat, sed dudum restitutum est.

ἐπὴν — γένηται.] ἐπὴν δὲ αὐτὸν ἐκσπ. vulgo, δ' E. H., αὐτόν omm. E. H., in quo rest. post ἐκσπ., θ. Marc., Mack.; — ἐντιθέναι E. H. θ. Marc., Mack., Littr., προστιθ. vulg.; — μόλυβδον E. I. Marc.; σοι de meo scripsi pro cett. τοι, haec saepius in his libris confunduntur. — καθίκῃ vulg. καθίκει

ποιησάμενος ὥς σοι [1] καθήκη πρὸς τὸ ἕλκος, μέλιτι χρίων προστιθέναι ἔστ' ἂν ὑγιὴς γένηται.

λδ'. Ἕτερος [2] πώλυπος. Ἐμπίπλαται ἡ ῥὶς κρέασι καὶ ψαυόμενον τὸ κρέας σκληρὸν φαίνεται καὶ διαπνεῖν οὐ δύναται διὰ τῆς ῥινός. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, ἐνθέντα χρὴ σύριγγα καῦσαι σιδηρίοισι ἢ τρισὶ ἢ τέσσαρσι· ἐπὴν δὲ καύσῃς, ἐμβάλλειν τοῦ ἐλλεβόρου τοῦ μέλανος τρίψας καὶ ἐπὴν ἐκσαπῇ καὶ ἐκπέσῃ τὸ κρέας, μοτοὺς τοὺς λινέους χρίων τῷ μέλιτι ξὺν τῷ ἄνθεϊ ἐστιθέναι· ἐπὴν δ' ἀλθαίνηται, τοὺς μολίβδους χρίων τῷ μέλιτι ἐστίθει, ἔστ' ἂν ὑγιὴς γένηται.

34. Alius polypus. Nasus carne impletur, quae ad contactum dura apparet, neque per nares respirare potest. Cum sic habuerit, immissa fistula ferramentis tribus aut quatuor inurere oportet. Post ustionem veratrum nigrum tritum iniicito et ubi caro computruerit et exciderit, penicillum lineum melle cum aeris flore illitum imponito. Cumque ulcus percuratum fuerit, plumbeas laminas melle illitas indito, donec convaluerit.

λε'. Ἕτερος πώλυπος. Ἔσωθεν ἐκ τοῦ χόνδρου προέχει κρέας στρογγύλον· ψαυόμενον δὲ μαλθακόν ἐστι. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, χορδὴν λαβὼν νευρίνην, βρόχον αὐτῇ σμικρὸν ποιήσας, κατειλίξαι λίνῳ λεπτῷ, ἔπειτα τὴν ἀρχὴν τὴν ἑτέρην διεῖναι διὰ τοῦ βρόχου, μέζονα ποιήσας τὸν βρόχον· ἔπειτα τὴν ἀρχὴν διεῖραι διὰ τῆς ῥάβδου τῆς κασσιτερίνης· ἔπειτα ἐνθεὶς τὸν βρόχον ἐς τὴν ῥῖνα, τῇ μήλῃ τῇ ἐντετμημένῃ περιτείνας περὶ τὸν πώλυπον τὸν βρόχον, ἐπὴν περικέηται, διείρειν τὴν ῥάβδον ἐς τὸ στόμα καὶ λαβὼν ἕλκειν τὸν αὐτὸν τρόπον, τῆς χηλῆς ὑπερειδούσης· ἐπὴν δ' ἐξελκύσῃς, ἰῆσθαι ὥσπερ τὸν πρόσθεν.

35. Alius polypus. Interiore ex parte caro rotunda ex cartilagine prominet, ad contactum vero mollis est. Cum sic habuerit, nerveo fune accepto parvum laqueum facito, tenui lino convolvito, deinde alterum initium per laqueum transmittito, maiore laqueo facto, mox initium per virgam stanneam traiicito. Postea immissum in nares laqueum per specillum incisum circum polypum extendito, quo obducto, virgam per os traiicito eamque correptam trahito, specillo instar ungulae bisulco ad eundem modum sub gurgulione obfirmato. Ubi vero extraxeris, velut superiorem curato.

λϛ'. Ἕτερος πώλυπος. Ἔσωθεν παρὰ τὸν χόνδρον ἀπό τι σκληρὸν φύεται καὶ δοκέει μὲν εἶναι κρέας· ἢν δὲ ψαύσῃς αὐτοῦ, ψοφέει οἷον λίθος. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, σχίσαντα

36. Alius polypus. Interiore ex parte circa cartilaginem durum quid enascitur, quod caro esse videtur, si vero attigeris, sonat veluti lapillus. Cum ita habuerit, nasum per scalpellum

[1] καθίκη. — [2] πόλυπος et sic semper, non amplius noto.

G., καθίκοι E.; — τοῦτον (τοῦτο H.) μέλιτι χρίων vulg., sed cum θ. pronomen omisi.

34. ἕτερος πώλ. — ῥινός.] πούλ. E. L.; σκληρὸν γίνεται H., in quo φαίν. al. m., θ.

Ὅταν οὕτως — ὑγιὴς γένηται.] τρίψας λεῖον solus θ.; λιναίους omnes excepto Littr., qui emendavit ex Lob. ad Phryn. p. 147.; — χρίων τῷ μέλιτι καὶ τῷ ἄνθει ἐστιθέναι E. H. Marc., χρίων τῷ μέλιτι ἐπιτίθει σὺν τῷ ἄνθει vulg.; equidem illam lect. recipio ξύν pro καί e vulgata scribens; — δ' E. H. Marc., δέ vulg.; τὸν μόλιβδον L., τοὺς μολύβδους E. H. I. J.; — ἐντίθει J.; — ἄχρις ἂν vulg. ἔστ' ἂν E. H. θ. Marc.

35. ἕτερος πώλ. — ἐστι.] πούλ. E. πρόσχει J.

ὅταν — τὸν πρόσθεν.] αὐτῆς cod. θ. pro αὐτῇ; — μέζονα e quinque Parr., Littr. et idem fert Marc.; — pro διεῖραι L. P.' Lind. διεῖναι; — κασσιτ. etiam Marc., per ττ. vulg. — In περὶ τὸν π. τὸν βρ. dedi ordinem verborum ex E. Marc., τὸν βρ. περὶ τὸν π. vulgo; — περικέηται, διείρειν etiam Marc.; — τὴν ῥάβδον om. θ.; — τῆς μήλης de suo, uti videtur, Lind.; — δ' E. H. θ. Marc.

36. ἕτερος — λίθος.] πούλ. E., πόλ. alii; miror vulgatum παρὰ τὸν χόνδρον ἀπό τευ σκληρὸν φύεται et integrum esse haud equidem credo; itaque dedi παρὰ τὸν χόνδρον ἀπό τι σκληρὸν φύεται, ita ut ἀπὸ — φύεται tmesis esset, licet huius figurae exempla alia quam in quibus οὖν interponitur et de quibus dixi, non reperiantur. Videant alii num meliora habeant! — καί om. H., in quo rest., θ.; — οἷα Parr. sex.

ὅταν — μολίβδῳ.] πάλιν omm. H., in quo al. m. rest.,

τὴν ῥῖνα σμίλῃ ἐκκαθῆραι, ἔπειτα ἐπικαῦσαι· τοῦτο δὲ ποιήσας, ξυρράψαι πάλιν τὴν ῥῖνα καὶ ἰῆσθαι τὸ ἕλκος τῷ χρίσματι ἐναλείφων ῥάκος ἐντιθεὶς, καὶ ἐπὴν περισαπῇ, ἐγχρίειν τὸ ἄνθος τὸ ἐν τῷ μέλιτι· ἀλθήσκειν δὲ τῷ μολίβδῳ.

λζ'. [1] Ἄλλος. Φύεται ἐκ πλαγίου τοῦ χόνδρου ἐν ἄκρῳ οἷον καρκίνια· πάντα δὲ ταῦτα καίειν χρή· ὅταν δὲ καύσῃς, ἐπιπάσαι τοῦ ἐλλεβόρου· ἐπὴν δὲ σαπῇ, καθαίρειν τῷ ἄνθεϊ [2] τῷ ξὺν τῷ μέλιτι· ἀλθήσκειν δὲ τῷ μολίβδῳ.

λη'. Ἴκτερος. Ἡ χροιὴ μέλαινα γίγνεται [3] καὶ τὸ πρόσωπον, μάλιστα δὲ τὰ ἐσκιασμένα καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ χλωροὶ καὶ ἡ γλῶσσα κάτωθεν καὶ αἱ φλέβες αἱ ὑπὸ τῇ γλώσσῃ παχεῖαι καὶ μέλαιναι καὶ ἄπυρος γίγνεται καὶ οὐρέει παχὺ χολῶδες. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, πρῶτον μὲν τὰς φλέβας τὰς ὑπὸ τῇ γλώσσῃ ἀποσχᾶν, ἔπειτα λούοντα πολλῷ [4] καὶ θερμῷ, διδόναι πίνειν νῆστι τοῦ ἀσφοδέλου τὰς ῥίζας, [5] ἀποκαθαίρων, ἕψων ἐν οἴνῳ ὅσον πέντε ῥίζας καὶ σέλινα ξυμμίξας ὅσον [6] χεῖρα πλήρεα τῶν φύλλων· ἐπιχεῖν δὲ οἴνου γλυκέος τρία [7] ἡμικοτύλια αἰγιναῖα καὶ λείπειν ἡμικοτύλιον· τοῦτο κιρνὰς [8] ἐν τῷ λουτρῷ διδόναι πίνειν· ἐπὴν δὲ οὐρήσῃ, σιτίοισι χρήσθω διαχωρητικοῖσι καὶ μετὰ τὸ σιτίον ἐρεβίνθους λευκοὺς τρωγέτω καὶ πινέτω [9] οἶνον λευκὸν, [10] πολὺν, ὑδαρέα καὶ σέλινα τρωγέτω ἐπὶ τῷ

divisum expurgato, mox inurito, quo facto rursus nasum consuito et penicillo unguine illito imposito ulcus curato, atque ubi circum putruerit, aeris florem cum melle illinito, plumbea vero lamina immissa percurato.

37. Alius. In cartilaginis summa parte ex obliquo velut cancri parvi exoriuntur, quos omnes inurere oportet; inustis veratrum adspergito. Ubi vero putruerint, aeris flore cum melle exterito, plumbea vero lamina percurato.

38. Morbus regius. Corporis superficies nigricat et facies, praecipue vero partes in umbra latentes, oculi ex virore pallescunt, lingua inferiore parte venaeque sub lingua crassae sunt et nigrae, febre caret et urinam crassam biliosamque reddit. Cum sic habuerit, primum quidem venas sub lingua pertundito, dein dum multa calida lavas, asphodeli radices fere quinque repurgatas et vino incoctas, apii foliis admixtis, quantum manus capere possit, ieiuno bibendas exhibeto; vini autem dulcis tres dimidias heminas Aeginenses affusas ad dimidiam heminam coquito, quam aqua mistam in balneo bibendam dato. Postquam vero urinam reddiderit, cibis alvum subducentibus utatur, post cibum cicer album edat, vinum album, copiosum, aquosum bibat, apium et porrum in cibo comedat. Haec septem diebus faciat et si qui-

[1] ἕτερος πόλυπος. — [2] τῷ om. — [3] καί. — [4] καί om. — [5] ἀποκαθ. — ῥίζας om. — [6] χειροπληθέα. — [7] ἡμισῦ κοτύλια. — [8] κἀκ τῶν. — [9] ὑδαρέα ο. λ. — [10] πολὺν ὑδ. om.

θ. Marc., Mack.; *μέλιτι* K.' pro *χρίσματι*; *ἐντιθέναι* vulgo, *ἐντιθείς* de meo; — *ἀλθήσκειν* de meo, *ἀλθίσκειν* cett.; — *μολύβδῳ* vulg., *μολίβδῳ* edd. antt. E. G. I. K. Lind., Mack.

37. *ἄλλος — μολίβδῳ.*] *ἕτερος* cod. θ., *ἄλλος πούλυπος* E., *ἕτερος πόλυπος* J. K.; — *πάντα ταῦτα* sine *δέ* E. H. Marc.; — *ἐμπάσαι* H. Q.' Marc., Lind.; — *τῷ* ante *ξύν* e vulg. exciderat, ex E. H. θ. revocavit Littr., mihi praebet Marc.; — *ἀλθήσκειν* de meo, *ἀλθίσκειν* cett.; — articulum ante *μολίβδῳ* om. E., *μολύβδῳ* H. J.

38. *ἴκτερος — χολῶδες.*] *ἴκτ.* om. H.; *ἴκτερος μέλας* K.' Pro *καὶ τὸ πρ.* L. Lind., Mack., Littr., *κατὰ τὸ πρόσωπον*, quae falsa lectio est: nimirum *χροιή* non significat *colorem*, sed *corporis superficiem*, quo sensu § 52. *καὶ ἡ χροιὴ μέλαινα καὶ ὑποιδαλέη*, neque enim color *tumidus* dici potest. Licet fere *χροιή color* reddi soleat et eam interpretationem fere retinuerim, satis iam constat codicum *καί* bene habere.

ὅταν οὕτως ἔχῃ — καὶ πράσα.] *πολλῷ τῷ* θ. vulg., alii libri *τῷ* omm., alii et Marc. *καί* pro *τῷ*, quos cum Littr. sequor. — Eadem, quae in V., omm. in Parr. quinque. Recte Littr. *ὅσον πέντε* pro ceterorum *ἴσον πέντε*. Porro *συμμίξαι* H. I. J. Marc. — Lind., quem Mack. sequitur, recepit Vossiani *χειροπληθέα*, quod quum e nullo ms. a Littréo notetur, neque e Marc. excerptum sit, puto indicio esse iterum Lindanum eo codice usum esse. Dein vulgata, *τοῦτο κιρνὰς κἀκ τῶν αὐτῶν διδόναι πίνειν* sensu prorsus nullo, sed Marc.: *τοῦτο κιρνὰς ἔκτον αὐτῶι διδόναι πίνειν*, quod item sensu cassum. Marciani lect. ex aliis libris recepit Littr. et Calvus Latine expressit, Foës. vulgatam Latine retulit, Corn. illud *ἔκτον* s. *κἀκ τῶν* in Latinis omissit. Observandum tandem *κιρνᾶς* ferre edd. antt., E. J. H. — Equidem in ΑΥΤΩΙ latere puto ΛΟΥΤΡΩΙ: nempe quum supra dixerit *λούοντα πολλῷ καὶ θερμῷ διδόναι πίνειν*, nunc descripta potione eamque parandi ratione dicit *τοῦτο κιρνὰς*

σιτίῳ καὶ πράσα. Ποιεέτω δὲ ταῦτα ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἢν μέν σοι δοκέῃ ἐν ταύτῃσι ἡ χροιὴ κεκαθάρθαι ἐπιεικῶς· ἢν δὲ μὴ, καὶ ἑτέρας τρεῖς ταὐτὰ ποιεέτω μετὰ δὲ, ἐπισχὼν μίαν, ἢ δύο ἡμέρας, πρόσθες Φάρμακον πρὸς τὰς ῥῖνας· μετὰ δὲ [1]Φάρμακον πῖσον κάτω, ὑφ' οὗ χολὴν καθαρεῖται, καὶ [2]ἢν μὴ σπληνώδης ἔῃ, ὄνου γάλα, ἢ ὀῤῥὸν μετάπισον. Ταῦτα ποιέων [3]ὑγιὴς γίγνεται.

λθ'. Ἕτερος ἴκτερος. Πυρετὸς λαμβάνει βληχρὸς καὶ [4]τὴν κεφαλὴν βάρος ἔχει, καὶ οἱ πυρετοὶ ἐπαύσαντο οὖν ἐνίοισι· αὐτὸς δὲ γίγνεται χλωρὸς, οἵ τε ὀφθαλμοὶ μάλιστα, καὶ ἀσθένεια καὶ ἀκρασίη τοῦ σώματος, καὶ οὐρέει παχὺ καὶ χλωρόν. Τοῦτον θερμῷ λούειν, καὶ διδόναι πίνειν διουρητικά· ἐπὴν δέ σοι δοκέῃ καθαρώτερος εἶναι καὶ ἡ χροιὴ βελτίων γένηται, πρόσθες Φάρμακον πρὸς τὰς ῥῖνας καὶ μετάπισον κάτω· σιτίοισι δὲ ὡς μαλθακωτάτοισι χρήσθω· οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν, γλυκὺν, ὑδαρέα. Ταῦτα ποιέων ὑγιὴς [5]γίγνεται.

μ'. [6]Πυρετοὶ ἀπὸ χολῆς. Ἢν χολᾷ ὁ ἄνθρωπος, πυρετὸς αὐτὸν λαμβάνει καθ' ἡμέρην καὶ ἀφίει, ἔχει δὲ μάλιστα τὸ μέσον τῆς ἡμέρης καὶ τὸ στόμα πικρὸν καὶ [7]ὁκόταν ἄσιτος ᾖ, λυπέει αὐτόν· ἐπὴν δὲ Φάγῃ, πνίγεται καὶ ὑπ' ὀλίγων [8]τινῶν ἐμπίπλαται καὶ βδελύσσεται καὶ ἐμεσίαι μιν λαμβάνουσι καὶ ἐς τὴν ὀσφὺν βάρος ἐμπίπτει καὶ ἐς τὰ σκέλεα καὶ ὑπνώσσει. Τούτου, ἢν μὲν μετὰ τὸ πῦρ ἐξιδρῷ καὶ οἱ ψυχρὸς καὶ πουλὺς ᾖ,

dem in his cutis moderate tibi purgata esse videatur, sat est, sin minus, aliis tribus idem faciat. Postea vero unius aut alterius diei mora interiecta, medicamentum ad nares admoveto, deinde medicamentum deorsum purgans, ex quo bile purgabitur, propinato; et si non lienosus fuerit, lac asininum aut serum postea bibendum dato. Haec faciens, sanus evadet.

39. Alius morbus regius. Febris levis prehendit, caput gravitas detinet, et nonnullis vel cessat febris, ipse vero ex virore pallidus evadit, praecipueque oculi, debilitas adest et corporis ad motionem impotentia et urinam crassam ac cum virore pallidam reddit. Hunc calida lavato et quae urinam ducunt ei bibenda exhibeto. Ubi vero purior esse et color tibi melior videbitur, medicamento naribus admoto etiam medicamentum deorsum purgans postea bibendum dato. Cibis autem quam mollissimis utatur, vinum album, dulce, aquosum bibat; quibus factis sanus fiet.

40. Febres ex bile. Si quis bile vexetur, febris eum quotidie prehendit et dimittit, potissimum vero medio die detinet, et os amarum est et, cum sine cibo est, eum offendit; ubi vero cibos sumpserit, strangulatur et paucis impletur, eosque aversatur et vomituritione tentatur, ad lumbos et crura gravitas decumbit et in somnum proclivis est. Huic si post febrem frigido et copioso sudore exsudarit, neque febre liberatur, diuturnus morbus evadit; sin

[1] Φαρμ. om. — [2] εἰ μὲν σπ. — [3] ὑγιῆ ποιέεις. — [4] τὴν κεφ. om. — [5] γίνηται. — [6] περὶ τῶν ἀπὸ χολῆς γινομένων πυρετῶν. — [7] ὅταν. — [8] τινων σιτίων.

ἐν τῷ λουτρῷ διδόναι πίνειν, vulgata vero orta est e lectione τοῦτο κιρνᾶν κἂν τῷ λουτρῷ διδόναι πίνειν. — Vulgo χρῆσθαι, sed H. θ. Marc., Mack. χρήσθω.

ποιεέτω — ὑγιὴς γίγνεται.] ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι vulg., cum Littréo sequor lect. librorum quinque, quam Lind., Mack., item receperant: — μέν οἱ E. H. I. J. K. θ. Lind., Mack., Littr.; — εἰ δὲ μή E.; — καί omm. H., ubi rest. al. m., K. θ. Marc., Mack.; — περὶ τὰς ῥῖνας K.; — πῖσαι cod. θ.; — καθαρεῖται H. Marc., Littr., καθαιρεῖται vulg.; — μὲν σπληγ. vulg., μὴ σπλ. codd. a Foës. memorati, θ., Mack., Littr.; — ὑγιὴς γίνεται E. H. Q.' θ. Marc., Lind., Mack., Littr., vulgatam e V. notavi.

39. ἕτερος ἴκτ. — χλωρόν.] ἄλλος ἴ. E., ἕτ. ἴκτ. om. H.; — ἔχει omm. H., in quo rest. al. m., Marc. Post ἐπαύσαντο Ald., septem Parr., Marc. οὖν, quod omnino excidit apud reliquos, ut aliis locis in his libris. Vulgo ἀσθενέει, sed alii et Marc. ἀσθενείη. Solus K. recte ἀκρασίη, vulg. ἀκρησίη.

τοῦτον — γίγνεται.] θερμὸν λ. E.; — διουρητικόν K.; — γένηται om. H., in quo rest. al. m., θ. Marc.; — σιτίοισι χρήσθω sine δέ cod. θ., σ. δὲ χρῆσθαι cett.

40. πυρετοὶ — ὑπνώσσει.] H. θ. omm. inscriptionem, in aliis eadem est, quae in V.; — καί ante ὅταν om. E.; — ἐπὴν δὲ καὶ Φάγῃ cod. θ.; — ὑπ' E. H. Marc., ὑπό cett.; — τινῶν σιτίων vulg., sed σιτ. omm. H., in quo rest. al. m., θ. Marc., Littr. Post ὑπνώσσει fert πολλά vulg., sed omm. H., in quo rest. al. m., Marc.

τούτου — κρίνεται.] τοῦτον vulg., τούτου cod. θ.,

καὶ τοῦ πυρετοῦ μὴ ἀπαλλάσσηται, ἡ νοῦσος χρονίη γίγνεται· [1] ἢν δὲ μὴ ἱδρῷ, θᾶσσον κρίνεται. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, ἐπὴν γένηται ἑναταῖος, φάρμακον δοῦναι· ἢν γὰρ αὐτίκα ἀρχομένου τοῦ πυρετοῦ διδῷς, ἐπὴν καθαρθῇ, ἐπ' οὖν ἔλαβε ὁ πυρετὸς καὶ αὖτις φαρμάκου δεῖται. Ἐπὴν δὲ τὸ μὲν στόμα μὴ πονέῃ, ἐς δὲ τὴν νειαίρην γαστέρα στρόφος ἐμπίπτῃ, φάρμακον πῖσαι κάτω καὶ μεταπῖσαι γάλα ὄνου ἢ ὀρρὸν ἢ τῶν χυλῶν τινά· ἢν δ' ἀσθενὴς ἔῃ, ὑποκλύσαι. Πρὸ δὲ τοῦ φαρμάκου τῆς πόσιος, [2] ἢν πυρεταίνῃ, ἕωθεν μὲν διδόναι μελίκρητον ὑδαρές· τὴν δὲ ἄλλην ἡμέρην, ἐπὴν ὁ πυρετὸς ἔχῃ, ὕδωρ ὁπόσον ἂν θέλῃ διδόναι πίνειν ψυχρόν· ἐπὴν δὲ ἀνῇ ὁ πυρετός, ῥυφᾶν διδόναι πτισάνης χυλόν, ἢ κέγχρον λεπτὸν καὶ ἐπιπίνειν οἶνον λευκόν, οἰνώδεα, ὑδαρέα. Ἢν δ' [3] ἔμπυρος ἔῃ καὶ μὴ [4] ἀνίῃ μήτε τῆς νυκτός, μήτε τῆς ἡμέρης, ψαυόμενος δὲ ἢν τὰ μὲν [5] ἄνω θερμά, ἡ κοιλίη δὲ καὶ οἱ πόδες [6] ψυχροὶ καὶ ἡ γλῶσσα τρηχεῖα, τούτῳ μὴ δὸς φάρμακον, ἀλλ' ὑποκλύζειν μαλθακῷ κλύσματι καὶ διδόναι ῥυμφάνειν τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης ψυχρὸν δὶς τῆς ἡμέρης καὶ ἐπιπίνειν οἶνον ὑδαρέα, τὸν δ' ἄλλον χρόνον πίνειν ὕδωρ ὡς ψυχρότατον. Οὗτος ἢν μὲν ἑβδομαῖος ἐξιδρώσῃ καὶ τὸ πῦρ αὐτὸν μεθῇ· ἢν δὲ μή, τεσσαρεσκαιδεκαταῖος ἀποθνήσκει ὡς τὰ πολλά.

μα'. Ἄλλος πυρετός. Ἔξωθεν ἀφασσόμενος ἐστὶ βληχρὸς, ἔσωθεν δὲ καίεται καὶ

minime exsudarit, citius iudicatur. Cum sic se habeat, ubi nonum diem attigerit, medicamentum purgans exhibeto; si enim statim per febris exordia exhibueris, postquam purgatus fuerit, febris repetit, rursusque medicamento indiget. Cum vero os minime laboret, sed ad imum ventrem tormina decumbant, medicamentum deorsum purgans propinato, posteaque lac asininum aut serum aut succum aliquem bibendum dato; sin debilis sit, alvum infuso subluito. At vero ante medicamenti purgantis potionem si quis febre vexetur, mane quidem aquam mulsam aquosam exhibeto, alio vero die, quum febris detineat, frigidam quantam volet bibendam dato. Cum vero febris remiserit, ptisanae succum aut milium liquidum sorbendum, et vinum album, generosum, aquosum superbibendum dato. Quodsi febre detineatur, neque de nocte, neque de die remiserit, et ad contactum superiores quidem partes calidas habeat, venter autem et pedes frigidi sint, et lingua aspera, huic medicamentum purgans minime exhibeto, sed molli infuso alvum subluito, et ptisanae succum bis die frigidum sorbendum dato, posteaque vinum aquosum propinato, reliquo vero tempore aquam quam frigidissimam bibendam. Hic si quidem septimo die exsudarit, et febris eum dimiserit, bene habet, sin minus, plerumque decimo quarto die moritur.

41. Alia febris. Exteriore parte ad contactum febris levis est, intus vero ardet, lingua

[1] ἢν δὲ μὴ — γένηται om. — [2] ὃς ἂν π. — [3] ἐμπυρετος. — [4] ἀνῇ. — [5] ἄνωθεν. — [6] εἰσὶ ψυχροί.

τούτῳ Lind.; — ἢν μὲν μετά E. H. Marc., μέν omm. cett.

ὅταν οὕτως — δεῖται.] ἐνατ. H. Marc., ἐννατ. vulg.; — δοῦναι H. θ. Marc., διδόναι cett.; — διδοῖς vulg., διδῷς Littr.; — ἐπανέλαβε πυρετός vulg.; ἐπουνέλαβε πυρετός Marc., cuius lect. ita recepi, ut articulum ante πυρετός adderem; — αὖτις H. Marc.

ἐπὴν δὲ — ὑποκλύσαι.] ἐπὴν δὲ τὸ μὲν στόμα πικρὸν ᾖ cod. θ.; puto correctionem esse non necessariam. Articulum ante νειαιρὴν γ. addidit Littr. e cdd. quatuor, fert etiam Marc.; — ᾖ pro ἔῃ E. H., iidemque supra πονῇ.

πρὸ δὲ — ὑδαρέα.] τοῦ ante φ. e vulg. excidit, Lind., Mack., Littr., adscripserunt et hic quidem e mss. sex, fert etiam Marc.; — πόσιος ἢν πυρεταίνῃ est emendatio verissima vulgatae, quae Littréo debetur; — ἕωθεν διδόναι K. sine μέν; — ἐπὴν ὁ π. ἔχῃ ex E. H. θ. Marc. scripsi, nisi quod solum H. θ. ἔχῃ ferunt, vulgo ἐφ' ἣν ὁ π. ἔχει, eandem lect., quam recepi, sequuntur Lind., Mack.; — ὕδωρ ὅσ. ἂν θ. om. cod. θ.; — ῥυφᾶν Ald., Parr. quatuor, Marc., ῥοφᾶν cett.; — ὀσμώδεα pro οἰνώδεα Chartierium e Corn. legere adn. Littréus, correctio est otiosa.

ἢν δ' ἔμπ. — ψυχρότατον.] δ' E. δέ vulgo; — ἐμπύρετος; ut V., multi Parr.; — ᾖ E. H.; — ἀνίῃ Littr. ex E. H. θ., idemque fert Marc., vulg. e V. notavi; — τὰ μὲν ἄνω E. H. Q.' Lind., Littr., μὲν τὰ ἄνωθεν vulg.; ἔχῃ θερμά vulg., sed ἔχῃ om. H., ubi rest. al. m., Marc., Littr.; — καὶ ἡ κοιλίη H. Marc.; — δὲ καί omm. K. Marc.; — εἰσί ante ψυχροί vulgatae (cf. lect. V.) omm. H., ubi rest., Marc.; — δός scripsi pro vulg. δῷς; — ῥυμφ. Ald., Parr. sex, Marc., ῥοφ. vulg.; — τὸν δ' ἄλλον E. H.; δέ plene cett.; — πίνειν post χρόνον omm. H., ubi rest., θ. Marc.

41. ἄλλος π. — καὶ χολῶδες.] ἕτερος K., in θ. inscr. om.; — ἐστί om. Marc.; ἡ γλ. αὐτοῦ τρηχεῖα vulgo, sed αὐτοῦ omm. H., in quo rest. al. m., Marc.; — καὶ διὰ τοῦ

ἡ γλῶσσα τρηχεῖα καὶ πνεῖ διὰ τῶν ῥινῶν καὶ διὰ τοῦ στόματος θερμόν· ὅταν δὲ πεμπταῖος γένηται, τὰ ὑποχόνδρια σκληρὰ καὶ ὀδύνη ἔνεστι καὶ ἡ χροιὴ οἷον ὑπὸ ἰκτέρου ἐχομένου φαίνεται καὶ οὐρέει παχὺ καὶ χολῶδες. Τοῦτον ἢν μὲν ἑβδομαῖον ὄντα ῥῖγος λάβῃ καὶ πυρετὸς ἰσχυρὸς καὶ ἐξιδρώσῃ· ἢν δὲ μή, ἀποθνήσκει ἑβδομαῖος ἢ ἐναταῖος· λαμβάνει δὲ μάλιστα, ἢν μὲν τὸ ἔτος αὐχμηρὸν γένηται. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, λούειν θερμῷ ἑκάστης ἡμέρης καὶ πίνειν διδόναι μελίκρητον ὑδαρὲς πολλὸν, καὶ ῥυμφάνειν τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης ψυχρὸν δὶς τῆς ἡμέρης[1] ἐπὶ δὲ τῷ ῥυφήματι πίνειν οἶνον ὑδαρέα λευκὸν, ὀλίγον· ἢν δ' ἡ γαστὴρ μὴ ὑποχωρέῃ, ὑποκλύσαι ἢ βάλανον προσθεῖναι· σιτίον δὲ μὴ προσφέρειν, ἔστ' ἂν ὁ πυρετὸς ἀνῇ· [2]ἐπὴν δὲ παύσηται, φάρμακον πῖσαι κάτω· ὑποστρέφει γάρ ἐστι ὅτε ἡ νοῦσος, [3]ἢν ἀκάθαρτος διαφέρηται. Ἡ νοῦσος [4]λαμβάνει, ἢν ὑπερχολήσῃ τὸ [5]σῶμα.

μβ'. [6]Πυρετὸς τριταῖος. Ἢν τριταῖος πυρετὸς ἔχῃ, ἢν μὲν μὴ παρεὶς τρεῖς λήψιας τῇ τετάρτῃ λάβῃ, φάρμακον πῖσαι κάτω· ἢν δέ σοι δοκέῃ φαρμάκου μὴ δεῖσθαι, τρίψας τοῦ πενταφύλλου τῶν ῥιζῶν ὅσον ὀξύβαφον ἐν ὕδατι, [7]δοῦναι πιεῖν. Ἢν δὲ [8]μηδὲ τούτῳ παύηται, λούσας αὐτὸν πολλῷ θερμῷ, πῖσαι τὸ τρίφυλλον καὶ ὀπὸν σιλφίου ἐν οἴνῳ ἰσοκρήτῳ καὶ κατακλίνας ἐπιβαλέειν ἱμάτια πολλὰ ἕως ἂν ἱδρώσῃ· ἐπὴν δ' ἐξιδρώσῃ, ἢν διψῇ, δοῦναι πιεῖν ἄλφιτον [9]καὶ ὕδωρ· ἐς

est aspera, naribus et ore calidum exspirat. Ubi vero dies quintus fuerit, praecordia dura sunt, dolentia, et color qualis in ictero detento apparet, urinamque crassam ac biliosam excernit. Hunc si quidem septimo die rigor et vehemens febris prehenderit ac exsudarit, bene habet, sin minus, septimo aut nono die moritur. Corripit autem maxime morbus, si anni tempus squalidum fuerit. Cum sic habuerit, quotidie calida lavato, aquam mulsam aquosam, copiosam propinato et succum ptisanae frigidum bis die sorbendum dato et post sorbitionem vinum aquosum, album, modicum bibendum. Quodsi alvus minime subeat, per infusum subluito aut glandem apponito. Cibum, quoad febris remiserit, ne exhibeto, ubi vero cessaverit, medicamentum deorsum purgans bibendum dato. Quandoque enim revertitur, si impurgatus permanserit. Hic morbus prehendit, si corpus bile redundet.

42. Febris tertiana. Si tertiana febris detineat, si quidem post tres accessiones quarta prehendat, medicamentum deorsum purgans propinato. Quodsi medicamento minime indigere tibi videatur, pentaphylli radices acetabuli quantitate in aqua tritas bibendas dato. Si vero ne sic quidem sedetur, ubi multa calida laverit, trifolium et laseris succum cum vino pari aqua admixta propinato reclinatumque multis vestimentis donec exsudet contegito. Post sudorem si sitiat, polentam ex aqua bibendam

[1] ἐπὶ δὲ τῷ ῥυφήματι πίνειν διδόναι. — [2] ἐπάν. — [3] ἢν γὰρ ἀκαθ. — [4] πάλιν λαμβ. — [5] αἷμα. — [6] π. τρ. om. — [7] πίνειν δοῦναι. — [8] μηδ' ἐν τούτῳ μὴ π. — [9] καί om.

στ. Parr. quinque et Marc., διά vulgo h. l. om.; — ἔνεστι sex Parr. et Marc., Mack., Littr., ἐστί vulg.; — καί ante χολ. om. θ., θολῶδες in cod. Serv. Foësii otiosa coniectura est.

τοῦτον — γένηται.] εἰ δὲ μή E. H. Marc.; — ἐνατ. G. Marc., ἐννατ. cett. — omnes ἢν μὴ τὸ ἔτος αὐχμ., sed mirum sane, si negationem hic posuisset auctor, itaque μή in μέν mutavi de meo. Item de meo omisi αὕτη ἡ νοῦσος post γένηται.

ὅταν οὕτως — διαφέρηται.] ῥυμφ. Ald., Parr. sex, Marc., ῥοφ. vulg.; — ῥυφήματι Ald., Parr. sex, Marc., ῥοφ. vulg.; δ' ἡ E. H., δὲ ἡ cett.; ἔστ' ἂν E. H. Marc., ἕως ἂν vulg.; — ἐπήν E. H. Q.' θ. Marc., Lind., Mack., Littr., ἐπάν vulg.

ἡ νοῦσος — τὸ σῶμα.] Ad hunc locum in nonnullis libris inscr. ἕτερος, aut ἕτερος πυρετός, aut ἄλλος πυρετός. — Vulgo ἡ ν. αὕτη πάλιν λαμβάνει, sed αὕτη omm. H., ubi rest. al. m., θ. Marc., πάλιν omm. E. H., ubi rest. al. m., Marc., Lind., Mack., Littr. — Hic e θ. dedit σῶμα, ceteri αἷμα; vix scio quid praestet.

42. π. τρ. — πιεῖν.] Vulgo inscr. deëst, ἕτερος πυρετός cod. θ. Mack., ἄλλος π. Lind., de meo π. τριτ. scripsi. Vulgo ἢν μὲν οὖν, sed οὖν omm. E., in quo rest. al. m., H. θ. Marc.; — μή omm. E. H.

ἢν δὲ — χρήσθω.] μηδὲ ἐν τούτῳ vulg., sed ἐν omm. H. θ. Marc.: — ὁποῦ K.; — ἰσοκρατέει vulg., pro quo ἰσοκρατέϊ Littr., adnotans Schneiderum ἰσοκρατέϊ coniecisse. Quemadmodum saepius apud Hipp. ἀκρατής pro ἄκρητος scriptum est, ita h. l. ἰσοκρατής pro ἰσόκρατος s. ἰσόκρητος scriptum fuit. — Littr. πολλά revocavit ex Aldo, E.

ἑσπέρην δὲ κέγχρον ἑψήσας λεπτὸν, ῥυφησάτω καὶ οἶνον ἐπιπιέτω· ἕως δ' ἂν διαλίπῃ, [1] σιτίοισι ὡς μαλθακωτάτοισι χρήσθω.

μγ'. [2] Πυρετὸς τεταρταῖος. Τεταρταῖος πυρετὸς ὅταν ἔχῃ, [3] ἢν μὲν ἐξ ἄλλης νούσου λάβῃ ἀκάθαρτον, φάρμακον πῖσαι κάτω· ἔπειτα τὴν κεφαλὴν καθῆραι, ἔπειτα φάρμακον πῖσαι κάτω· ἢν δὲ μὴ ταῦτα ποιήσαντι παύηται, διαλιπὼν δύο λήψιας μετὰ τὴν κάτω κάθαρσιν, λούσας αὐτὸν πολλῷ θερμῷ, πῖσον τοῦ καρποῦ τοῦ ὑοσκυάμου ὅσον κέγχρον καὶ μανδραγόρου ἴσον καὶ ὀποῦ τρεῖς κυάμους καὶ τριφύλλου ἴσον ἐν οἴνῳ ἀκρήτῳ πιέειν. Ἢν δ' ἐρρωμένος καὶ ὑγιαίνειν δοκέων ἐκ κόπου ἢ ἐξ ὁδοιπορίης πυρετήνας καταστῇ αὐτῷ ἐς τεταρταῖον, πυριήσας αὐτὸν, σκόροδα διδόναι ἐς μέλι βάπτων· ἔπειτα ἐπιπινέτω φάκιον, μέλι καὶ ὄξος μίξας· ἐπὴν [4] δ' ἐμπλησθῇ, ἐμεσάτω· ἔπειτα λουσάμενος [5] θερμῷ, ἐπὴν ψυχθῇ, πιέτω κυκεῶνα ἐφ' ὕδατι· ἐς ἑσπέρην δὲ σιτίοισι μαλθακοῖσι καὶ μὴ πολλοῖσι διαχρήσθω· τῇ δ' ἑτέρῃ λήψι λούσας θερμῷ καὶ πολλῷ, ἱμάτια ἐπιβαλὼν ἕως ἂν ἐξιδρώσῃ, πῖσαι παραχρῆμα λευκοῦ ἐλλεβόρου τῶν ῥιζέων ὅσον τριῶν δακτύλων μῆκος καὶ τοῦ τριφύλλου ὅσον δραχμὴν μέγεθος καὶ ὀποῦ δύο κυάμους ἐν οἴνῳ ἀκρήτῳ· καὶ ἢν ἐμεσίαι μιν ἔχωσι, ἐμεσάτω· ἢν δὲ μὴ, ὁμοίως, μετὰ [6] δὲ τὸ τὴν κεφαλὴν καθῆραι· σιτίοισι δὲ χρήσθω ὡς [7] μαλθακωτάτοισι· ὅταν δὲ ἡ λῆψις μιν ἔχῃ, μὴ νῆστις ἐὼν τὸ φάρμακον πινέτω.

dato, vesperi vero milium tenue, coctum sorbeat, vinumque superbibat. Cibis vero quam mollissimis utatur, donec dimittat.

43. Febris quartana. Cum febris quartana detinet, si quidem ex alio morbo non purgatum corripiat, medicamentum deorsum purgans propinato, deinde caput purgato, postea medicamentum deorsum purgans dato. Quodsi nec his factis cessat, interpositis duabus post purgationem per inferiora accessionibus, post multae calidae balneum, semen hyoscyami milii magnitudine, mandragoram pari portione, laseris succum trium fabarum quantitate, et trifolii parem modum ex vino meraco bibendum exhibeto. Si vero robustus esse et bene sibi valere videatur, et ex lassitudine atque itinere febris in eo contracta ad quartanam perducta sit, post fomenta adhibita allium melle maceratum ipsi exhibeto, deinde lentis cremorem melle et aceto admixto superbibat. Ubi vero cibo expletus fuerit, vomat et post calidae balneum, postquam refrixerit, cyceonem ex aqua bibat, vespere vero cibis mollibus, neque multis utatur. Secunda autem accessione calida multa loto et vestimentis contecto, quoad exsudet, confestim veratri albi radicum trium digitorum longitudinem, trifolii drachmae quantitatem, succi laseris duarum fabarum pondus ex vino meraco propinato. Quod si vomituritio eum detineat, vomat, sin minus, eodem modo, sed post capitis purgationem. Cibis vero quam mollissimis utatur. Cum autem ipsum accessio invaserit, ne ieiunus medicamentum bibat.

[1] καὶ σιτ. — [2] περὶ τεταρταίου. — [3] ἢν εἰ μέν. — [4] δὲ πλησθῇ. — [5] θερμῷ καὶ πολλῷ ἱμάτια omissis intermediis. — [6] δέ om. — [7] μαλθακωτάτοισι καὶ δριμυτάτοισι.

H. θ., etiam Mack. e θ. dederat et mihi praebet Marc.; — ἕως ἂν ἱδρ. cod. Serv., Foës., Lind., ms. Voss., cett. ἂν omm.; — δ' ἐξιδρ. E. H. J., δέ plene cett.; — ἢν διψῇ om. θ.; — ἐς ante ἑσπέρην omm. Ald., Parr. 5.; — δὲ καὶ κεγχρ. vulg., sed καί omm. Parr. 4., θ., Marc., Lind., Mack., Littr.; — ῥυφησάτω Ald. Parr. 5. Marc., ῥυμφησάτω E., ῥοφ. vulg.; — ἐπιπιέτω H. θ. Marc. ἐπιπινέτω vulg.; — καὶ σιτίοις vulg., sed καί omm. E. H. θ. Marc., Mack., Littr., σιτίοισι E. I. J. K. θ. Marc., Mack., Littr.; — διαλείπῃ cett.

43. πυρετὸς τετ. — πιέειν.] H. θ. omm. inscriptionem, περὶ τεταρταίου πυρετοῦ E., eadem atque in V. inscr. in J.; — ἔπειτα — κάτω om. E., sed rest. al. m., ita ut καθῆραι scribatur; — διαλιπών e Marc. dedi, διαλείπων cett.; — λοῦσαι Ald. et duo Parr.; — τοῦ ante ὑοσκ. om. H.

ἢν δ' — πινέτω.] δ' E. H. δέ cett.; — σκόροδα διδόναι E. H. P.' Q.' Marc.. Mack., Lind., σ. δίδου vulg., σ. δοῦναι cod. θ.; δ' ἐμπλησθῇ E. H. θ. Marc., Mack., Littr., δὲ πλησθῇ cett.; — ἐν ὕδατι J.; — ἐς ἑσπέρην E. H. Q.' θ. Marc., Mack., ἑσπέρης cett.; δ' ἑτέρῃ E. H. δὲ ἑ. vulg. — Vulgo θερμῷ πολλῷ, sed πολλῷ om. H., ubi al. m. rest. καὶ πολλῷ, quod ipsum ferunt Ald. G. I. K., πολλῷ καὶ θερμῷ J., — Marc. θερμῷ καὶ ἱμάτια, itaque πολλῷ in eo periit, sed καί tamen scriptum fuit, quod repono; ἂν post ἕως de meo; — ὅσον τριῶν — τριφύλλου om. E., sed rest. al. m., δραχμῆς E. K. P.' Q.' θ. Lind.; Mack.; — μετὰ δέ E. H. θ. Marc., δέ om vulg.; — τὸ καθ. τὴν κεφ. vulg.,

μδʹ. Πλευρῖτις ὅταν λάβῃ, πυρετὸς καὶ ῥῖγος ἔχει, καὶ ὀδύνη διὰ τῆς ῥάχιος ἐς τὸ στῆθος, καὶ ὀρθόπνοια, καὶ βὴξ, καὶ τὸ σίαλον [1] λεπτὸν καὶ ὑπόχολον, καὶ ἀποβήσσεται οὐ ῥηϊδίως, καὶ διὰ τῶν βουβώνων ὀδύνη καὶ οὐρέει αἱματῶδες. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, ἢν μὲν τὸ πῦρ ἀνῇ [2] ἑβδομαίῳ ἐόντι, ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ μὴ ἀνῇ, ἀφικνέεται ἡ νοῦσος ἐς τὰς ἕνδεκα ἡμέρας ἢ τεσσαρεσκαίδεκα· οἱ μὲν οὖν πολλοὶ ἐν ταύτῃσι ἀπόλλυνται· ἢν δὲ ὑπερβάλῃ τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην, ἐκφυγγάνει. Ὅταν οὕτως [3] ἡ ὀδύνη ἔχῃ, χλιάσματα προστιθέναι, πινέτω [4] δὲ μέλι ἀναζέσας, ἐπιχέας ὄξος ἴσον τῷ μέλιτι, ἔπειτα ὁπόσον ἂν γένηται μέτρον τοῦ ἑφθοῦ μέλιτος καὶ τοῦ ὄξους, ἐπιχέας ὕδατος ἑνὸς [5] δέοντα εἴκοσι, τοῦτο διδόναι πίνειν κατ' ὀλίγον πυκινὰ, καὶ μεταπίνειν ὕδωρ, ὄξος [6] ὀλίγον παραχέων· ῥυφεέτω δὲ καὶ κέγχρου χυλὸν, μέλι ὀλίγον παραστάζων, ψυχρὸν, ὅσον τεταρτημόριον κοτύλης ἐφ' ἑκατέρῳ σιτίῳ καὶ πινέτω οἶνον λευκὸν, οἰνώδεα, ὑδαρέα, ὀλίγον· ὁ δὲ οἶνος ἔστω ὡς μαλθακώτατος ὀδμὴν μὴ ἔχων. Ὅταν δὲ ὁ πυρετὸς ἀφῇ, ἡμέρας μὲν δύο τὸν κέγχρον ῥυφεέτω δὶς τῆς ἡμέρης καὶ [7] σεῦτλα ἡδύτατα ἐσθιέτω· ἔπειτα σκύλακα ἢ ὀρνίθιον κάθεφθον ποιήσας, τοῦ ζωμοῦ ῥυφεέτω καὶ τῶν κρεῶν φαγέτω ὀλίγα· τὸν δὲ λοιπὸν χρόνον μάλιστα ὅσον ὑπὸ τῆς νούσου εἴχετο ἀριστιζέσθω μὲν τὸν κέγχρον, ἐς ἑσπέρην δὲ σιτίοισι ὡς ἐλαχίστοισι χρήσθω [8] καὶ μαλθακωτάτοισι.

44. Lateris morbus. Lateris morbus ubi prehendit, febris et rigor detinet, dolor per spinam ad pectus pervadit, erectae cervicis spiratio et tussis vexat, sputum tenue aliquantum biliosum non facile tussi reiicit, et per inguina dolor pervadit, et urinam cruentam reddit. Cum sic habuerit, si quidem febris septimo die remiserit, convalescit. Quodsi non remiserit, morbus ad undecimum aut decimum quartum diem pervenit; plerique igitur his diebus intereunt. Si vero decimumquartum diem superet, evadit. Cum hoc modo dolor detinet, fomenta calida admoveto. Mel autem decoctum pari affusa aceti mensura, deinde ad mellis cocti et aceti mensuram aquae undeviginti affusis sensim et crebro bibendum dato, posteaque pauco affuso aceto aquam bibito. Milii succum pauco melle instillato frigido, quantum heminae quadrantem, post singulos cibos sorbeat et vinum album generosum, aquosum bibat. Vinum autem sit quam mitissimum et minime odoratum. Cum vero febris dimiserit, duobus quidem diebus milium bis die sorbeat, et betas suavissime apparatas comedat. Postea catuli aut aviculae decoctae ius sorbeat et paucas carnes edat. Denique vero, fere quamdiu morbo tentabitur, milium in prandio assumat, vesperi autem cibariis quam paucissimis et mollissimis utatur.

[1] λευκόν. — [2] ἑβδομ. — ἀνῇ om. — [3] ἔχῃ ἡ ὀδ. — [4] δὲ καὶ μ. ἀναζ. αὐτὸ καὶ ἐπιχ. — [5] δέοντα τῶν εἴκοσι. — [6] παραχ. ὀλ. — [7] τεῦτλα. — [8] καί om.

dedi verba eo ordine, quo in E. H. leguntur et in θ. Marc., nisi quod in his τό om.; σιτίοισι δὴ χρ. E. Mack. — Vulgatum καὶ δριμυτ., quod e V. notavi, om. Ald. F. G. Littr.; — ἐών om. θ., Mack.

44. πλευρῖτις — αἱματῶδες.] In alio lib. inscr. om., in alio πλευρῖτις νοῦσος, in aliis περὶ πλευρίτιδος scribitur; — καὶ βὴξ καὶ ὀρθοπν.. J.; λεπτόν Littréus de suo pro ceterorum λευκόν, puto eum verum vidisse; — οὐρέει etiam Marc.

ὅταν οὕτως — ἐκφυγγάνει.] ἑβδομαίῳ ἐόντι de meo pro ἑβδομαῖον ἐόντα s. ὄντα, ut vulg. fert, Ionismus enim in solo H. habetur; ἢ τὰς τεσσαρ. vulgo, sed τάς ibi omm. E. Marc.; ἢν δὲ ὑπερβάλῃ etiam Marc. V., Littr. aor. dedit ex I. K., vulg. ὑπερβάλλῃ.

ὅταν — ἔχων.] ἔχῃ ἡ ὀδ. etiam J.; vulg.: πινέτω δὲ καὶ μέλι ἀναζέσας αὐτὸ καὶ ἐπιχέας ὄξος ἴσον τῷ μέτρῳ τοῦ μέλιτος; — in his δὲ μέλι H., in quo καί rest., et Marc.; μέλι μέτρωι ἀναζ. Marc., αὐτὸ καί omm. H. Marc., μέτρῳ τοῦ omisi cum H., in quo al. m. rest., et Marc. — Vulgo ἑνὸς δέοντος τῶν εἴκοσι, sed δέοντα E. L. Marc., Lind., τῶν vero omm. H., ubi al. m. rest., Marc. —; πυκινά Marc. πυκνά cett.; — μεταπίνειν de meo scripsi pro μεταμίσγειν, quod h. l. incongruum, vide varr. lectt. ad § 46., ubi fluctuatio inter utrumque verbum omnino apparet; — πινέτω δὲ οἶνον θ. Mack.; ὀδύνην pro ὀδμήν Lind., nec tamen constat unde, nec quare.

ὅταν — μαλθακ.] σεῦτλα de meo pro τεῦτλα cett. Vulgo ἔπειτα μετὰ ταῦτα, sed μ. τ, omm. K. Lind., mihi aut solum ἔπειτα, aut καὶ μ. τ., aut μ. τ. δέ legendum videtur, vulgatam ex dittographia ortam esse puto. — Littr. ὀρνίθιον ex L. θ., item Lind., Mack., ὄρνιθα vulg.; —

με'. Ἑτέρη πλευρῖτις. Πυρετὸς ἔχει καὶ βὴξ καὶ ῥῖγος, καὶ ὀδύνη ἐς τὸ πλευρὸν καὶ ἐς τὴν κληῖδα ἐνίοτε, καὶ τὸ σίαλον πτύει ὑπόχολον καὶ ὕφαιμον, ὅταν τύχῃ ῥηγματίας ὤν. Τούτῳ ᾗ ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ μάλιστα, προστιθέναι χλιάσματα καὶ λούειν θερμῷ ἢν μὴ ὁ πυρετὸς [1] πουλὺς ἔχῃ· ἢν δὲ μὴ, [2] μή· πίνειν δὲ διδόναι κηρίον ἐν ὕδατι ἀποβρέχων, ἄρτι ὑπόγλυκυ ποιέων καὶ μεταπίνειν ὕδωρ, ῥυμφάνειν δὲ τὸν χυλὸν τοῦ κέγχρου δὶς τῆς ἡμέρης καὶ ἐπιπινέτω οἶνον λευκὸν ὑδαρέα καὶ ἢν ὑπερφύγῃ τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας, ὑγιὴς γίγνεται.

μϛ'. Ἄλλη πλευρῖτις. Πυρετὸς ἴσχει καὶ βρυγμὸς καὶ βὴξ ξηρὴ, καὶ ἐκβήσσεται χλωρὰ, ἔστι δ' ὅτε πελιδνὰ, καὶ τὸ πλευρὸν ὀδύνη λαμβάνει καὶ τὸ μετάφρενον ὑπέρυθρον γίγνεται, χλιαίνεται δὲ [3] τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ στήθεα, ποτὲ δὲ τὴν κοιλίην καὶ τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλεα, καὶ ἀνακαθήμενος μᾶλλον βήσσει καὶ ἡ γαστὴρ ταράσσεται καὶ τὸ ἀποπάτημα χλωρὸν καὶ κάκοδμον. Οὗτος ἐν εἴκοσι ἡμέρῃσι ἀποθνήσκει· ἢν δὲ ταύτας ἐκφύγῃ, ὑγιὴς γίγνεται. [4] Τούτῳ ἔστ' ἂν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι παρέλθωσι, διδόναι πίνειν τὸ ἀπὸ τοῦ κρίμνου καὶ μεταπίνειν οἶνον λευκὸν, [5] οἰνώδεα, ὑδαρέα· ῥυφέειν δὲ τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης ψυχρὸν δὶς τῆς ἡμέρης· ἀντὶ δὲ τοῦ μέλιτος ὑπὸ τὸν χυλὸν ὑπομίσγειν ῥοιῆς χυλὸν οἰνώδεος, ὅταν ἤδη ὁ χυλὸς ἑφθὸς ᾖ, καὶ λούειν μὴ πολλῷ·

45. Alius lateralis morbus. Febris et tussis detinet et rigor et lateris dolor, quandoque etiam ad iugulum, sputum exspuit aliquantum biliosum et subcruentum, si intus ruptio acciderit. Huic qua parte maxime dolor detinet, fomenta calida admoveto et nisi multa febris vexet, calida lavato; sin minus, minime. In potu vero aquam favi recentis maceratione subdulcem redditam exhibeto, et postea aquam bibat. Milii autem succum bis die sorbeat et vinum album aquosum superbibat; quodsi quatuordecim dies superaverit, sanus evadit.

46. Alius morbus lateralis. Febris detinet, dentium stridor et tussis sicca vexat, cum virore pallida, quandoque livida tussi reiiciuntur, dolor lateris prehendit et dorsum subrubrum evadit, caput et pectus calet, interdumque etiam venter, pedes et crura. Erectus sedens tussi magis vexatur, alvus turbatur et alvi egestio ex virore pallida est et graveolens. Hic intra dies viginti perit, quos si effugerit, convalescit. Huic donec quatuordecim dies praeterierint, farinae hordeaceae crassioris maceratae aquam bibendam dato et superbibendum vinum album, generosum, aquosum; ptisanae succum frigidum bis die sorbendum dato. Cumque iam succus decoctus fuerit, mellis loco mali punici vinosi succum ei admisceto; neque calida multa lavato. Ubi vero dies quatuordecim praeterierint, postea milium in prandio assumat, vesperi autem avi-

[1] αὐτὸν πολύς. — [2] μή om. — [3] καὶ τὰ στήθ. καὶ τὴν κεφ. — [4] τοῦτον. — [5] οἰνώδεα om.

καθεπτόν Ald., Parr. 5., Marc., ῥυφεέτω Ald., Parr. 5. Marc., ῥυμφ. E. P.', ῥοφ. vulg.; εἴχετο vulg. ἔχοιτο E. Q.' Mack., Littr., ἔχηται cod. θ.; — ἀρισταζέσθω vulg., ἀρισταζέτω E. P'. Q'. ἀρισταέτω Lind., ἀριστιζέσθω θ. Mack., Littr.; μέν om. K., κέγχρον, ἑσπέρῃ δέ J.; καί. ut V., omm. Parr. 5.

45. ἑτέρη πλ. — γίγνεται.] σίελον J., Littr.; ᾗ ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ scripsi de meo, ceteri ᾗ ἂν ὀδύνη ἔχῃ; — ἢν μὴ πυρετὸς αὐτὸν πολὺς ἔχῃ vulg., sed ὁ πυρ. G. J. θ. Marc., Mack., Littr.: — αὐτόν omm. H., ubi rest. al. m., θ., Mack., Littr.; πουλύς E. θ. Lind., Mack., Littr. ἔχοι H.; μεταπίνειν de meo dedi, μεταμίσγειν cett. cf. adnn. ad § 44. et varr. lectt. ad § 46.; — ῥυμφ. Ald., Parr. sex Marc., ῥοφ. vulgo; — τάς ante τεσσαρεσκαιδ. omm. H., in quo rest. al. m., et θ.

46. ἄλλη πλ. — γίγνεται.] ἑτέρα K.; καὶ πελιδνά vulg., sed καί omm. H., in quo rest. al. m., θ. Marc. τότε δέ H. P.' θ. Marc., τοτὲ δέ E.; πάνυ χλωρόν vulg., sed πάνυ omisi cum H., in quo rest. al. m., θ. Marc.; ἡμέρῃσι etiam Marc.

τούτῳ — ἐκφυγγάνουσι.] τοῦτον vulg., τούτῳ Ald. θ. Lind., Mack., Littr.; pro μεταπίνειν H. θ. Marc. μεταμίσγειν, quod antequam videram, iam conieceram supra § 44. 45. μεταπίνειν pro μεταμίσγειν esse legendum; sed haec lectionis varietus in praestantibus licet codd. me impulit, ut supra confidenter μεταπίνειν inferrem; — ῥυφέειν Ald., Parr. 4., Marc., ῥοφ. vulg., ῥυμφ. E., ῥυμφαίνειν J.; — ὑπομίσγειν ex θ. recepi, ceteri simplex μίσγειν. Vulg. χυλὸν οἰνώδεα, sed χ. οἰνώδεος H. K. θ. Marc., Littr.; — ἀριστιζέτω Lind., qui τοῖσι κρέασι om. ὀρνιθείοισι dedi pro ὀρνιθίοισι vulgatae de meo.; — ὀλίγοισι post ὀρνιθ. I. J. K., uti V.; καὶ τοῖσι σιτ. vulg., sed τοῖσι omm. θ., Littr.; — sequens ὀλίγοισι, ut V., omm. F. G. I. K., — τὴν δὲ τοιαύτην ν. vulg., sed τοιαύτην omisi cum H., in quo al. m. rest., θ. Marc.

ἐπὴν δὲ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι παρέλθωσι, ἔπειτα ἀριστιζέσθω τὸν κέγχρον, ἐς ἑσπέρην δὲ τοῖσι κρέασι τοῖσι [1]ὀρνιθείοισι καὶ τῷ ζωμῷ καὶ [2]σιτίοισι ὀλίγοισι χρήσθω. Τὴν δὲ νοῦσον ὀλίγοι ἐκφυγγάνουσι.

μζ'. Περιπνευμονίη. Πυρετὸς ἴσχει ἡμέρας τεσσαρεσκαίδεκα τὸ ἐλάχιστον· τὸ δὲ μακρότατον δύο δεούσας εἴκοσι καὶ βήσσει ταύτας τὰς ἡμέρας ἰσχυρῶς καὶ ἀποχρέμπτεται τὸ μὲν πρῶτον σίαλον παχὺ καὶ καθαρὸν ἑβδόμῃ [3]καὶ ὀγδόῃ, ἐπὴν ὁ πυρετὸς λάβῃ, ἐνάτῃ δὲ καὶ δεκάτῃ ὑπόγλυκυ καὶ πυῶδες, ἔστ' ἂν αἱ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι παρέλθωσι· καὶ ἢν μὲν [4]τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρῃ ξηρανθῇ ὁ πνεύμων καὶ ἐκβήξῃ, ὑγιάζεται· ἢν δὲ μή, δύο δεούσαις εἴκοσι προσέχειν· καὶ ἢν μὲν ἐν ταύτῃσι παύσηται τοῦ βήγματος, ἐκφεύγει· ἢν δὲ μὴ παύηται, εἴρεσθαι, εἰ γλυκύτερον [5]τὸ σίαλον, καὶ ἢν φῇ, ἡ νοῦσος ἐνιαυσίη γίγνεται· ὁ γὰρ πνεύμων ἔμπυος γίγνεται. Τούτῳ χρὴ τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας οἶνον διδόναι γλυκύν, λευκόν, ὑδαρέα, κατ' ὀλίγον πίνειν πυκινά· ῥυμφάνειν δὲ τῆς πτισάνης τὸν χυλὸν διδόναι, μέλι παραμίσγων τρὶς τῆς ἡμέρης, ἔστ' ἂν αἱ ὀκτωκαίδεκα ἡμέραι παρέλθωσι καὶ ὁ πυρετὸς παύσηται. [6]Κινδυνεύει δὲ μάλιστα ἐν τῇσι ἑπτὰ [7]ἢ ἐν τῇσι τεσσαρεσκαίδεκα· [8]ἐπὴν δὲ τὰς ὀκτωκαίδεκα ἡμέρας ὑπερβάλῃ, οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει, ἀλλὰ πτύει πῦον καὶ τὰ στήθεα πονέει καὶ βήσσει. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, πιπίσκειν νῆστιν τὸ ξὺν τῷ ἐλελισφάκῳ καὶ ῥυμφάνειν ἔτνος, στέαρ ξυμμίσγων πλέον,

culárum carnibus cum iure et paucis cibis utatur. Ex hoc autem morbo pauci evadunt.

47. Pulmonis inflammatio. Febris minimum quatuordecim dies detinet, summum autem duodeviginti, quibus diebus vehementer tussit et reiicitur primum quidem crassum sputum et purum septimo et octavo die, postquam febris prehenderit; nono vero et decimo subdulce et purulentum, donec quatuordecim dies praeterierint. Quodsi decimo quidem quinto die pulmo resiccatus fuerit, et tussiendo quae inerant reiecerit, convalescit. Sin minus, ad duodeviginti mentem adverte; quibus quidem si tussis et sputorum reiectio cessaverit, evadit. At si non cesset, roga, num sputum sit dulcius; quod si affirmaverit, morbus annuus evadit, cum pulmo pus intro colligat. Huic primis quidem diebus vinum dulce, album, aquosum paulatim crebro bibendum exhibeto. Ptisanae vero succum melle admixto ter die sorbendum, quoad dies decem et octo praeterierint et febris cessaverit. Periculum autem praecipue intra dies septem aut quatuordecim incurrit; cum vero octodecim dies superaverit, non amplius moritur, sed pus exspuit, pectus dolet et per tussim reiicit. Cum sic habuerit, remedium cum salvia paratum ieiuno propinato et sorbeat (lentis) fresum multo adipe admixto, si aestus non fuerit; qui si sit, ne sorbeat, sed cibis utatur salsis ac pinguibus et marinis potius quam carnibus. Quodsi tibi

[1] ὀρνιθίοισι ὀλίγοισι. — [2] τοῖσι σιτίοισι sine ὀλίγοισι. — [3] καὶ ὀγδόῃ om. — [4] ἐν τῇ πέντε καὶ δεκάτῃ ἡμέρῃ. — [5] αὐτῷ δοκέει τὸ σ. — [6] κινδυνεύει. — [7] καί. — [8] ἐπὴν δὲ τὰς ὀκτωκ. om.

47. περιπν. — γίγνεται.] περὶ περιπνευμονίης (περιπλ. H.) G. H. I. K., Voss. περὶ πνευμονίης; — ἐπὴν δὲ ὁ π. vulgo, ἐπὴν δ' ὁ π. E. H., Littréus: „il faut, inquit, ou supprimer δέ, ou le prendre pour δή;" equidem transposui δέ post ἐνάτῃ, quorsum referendum est; — ἐνάτῃ H. K. Marc., ἐνν. cett.; ἐν τῇ πεντεκαιδ. ἡμ. vulgo, de meo ἐν omisi, abundat, — πνεύμων E. G. H. J. K., πλ. vulg. Advertit βῆγμα fere pro βήξ positum, quod congruit cum πνίγμα, de quo monui p. CXIX. prolegg. vol. I., Galeni glossa βρῆγμα adfertur a Foës. in Oecon. in βῆγμα una cum βρήσσει, sed ἐκβράσσεται habetur § 1. de int. aff. idemque apud Herod. occurrit; mihi Galeni vocabula nauci non esse videntur. Vulgo εἴρεσθαι αὐτόν. sed pron. omm. H., in quo rest. al. m., θ. Marc.; αὐτόν h. l. pariter est emblema alienum atque αὐτῷ δοκέει (vid. lectt. V.) quod vulgata fert et in iisdem libris om. et a Littréo reiectum est; — ἐνιαυσιαίη E. P.' Q.'.; — πνεύμων E. G. J. K.

τούτῳ — παύσηται.] πυκνά E. Lind.; — ῥυμφ. Ald. Parr. 6., Marc., ῥοφ. vulg.

κινδυνεύει — βήσσει.] ὑπερβάλῃ Littr. e Parr. 5., idem fert Marc., ὑπερβάλλῃ vulg.

ὅταν — χοιρείων.] νῆστιν post ἐλελισφ. H. Marc.; — Lind. πιπίσκειν νῆστιν οἶνον ξὺν τῷ ἐλείῳ φάκῳ, partim e Corn., qui „ieiunus cum salvia vini illam potionem bibat." — partim e Foës., qui in notula: „τὸ σὺν τῷ φακῷ, inquit, legendum existimo." Foës. se quid Cornarii Latina sibi velint vix perspicere dicit, sed mihi non satis liquet eius τὸ

ἢν μὴ θάλπος ᾖ· ἢν δ' ᾖ, μὴ [1] ῥυμφανέτω, ἀλλὰ σιτίοισι χρήσθω ἁλυκοῖσι καὶ λιπαροῖσι καὶ τοῖσι θαλασσίοισι μᾶλλον ἢ κρέασι· καὶ ἢν [2] μή σοι δοκέῃ καθαίρεσθαι κατὰ λόγον, ἐγχεῖν καὶ πυριᾶν· [3] ἢν μὲν παχὺ ᾖ τὸ πῦον, πυριᾶν· ἢν δὲ λεπτὸν, ἐγχεῖν· καὶ τῶν σιτίων ἔχεσθαι ὡς μάλιστα καὶ τῶν δριμέων ἀπέχεσθαι καὶ κρεῶν [4] βοείων καὶ οἰείων καὶ χοιρείων. [5] Ὅταν ἐκ περιπνευμονίης ἔμπυος γένηται, πυρετὸς ἴσχει καὶ βὴξ ξηρὴ καὶ δύσπνοια, καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι, καὶ οἱ ὄνυχες ἕλκονται τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν. Τοῦτον, ἐπὴν δεκαταῖος γένηται, ἀφ' ἧς ἂν ἄρξηται ἔμπυος γίγνεσθαι, λούσας πολλῷ θερμῷ τρίψας ἄρου ῥίζαν, ὅσον ἀστράγαλον μέγεθος καὶ ἁλὸς χόνδρον καὶ μέλι καὶ ὕδωρ, καὶ ἄλειφα ὀλίγον, ἐξειρύσας τὴν γλῶσσαν ἐγχέαι χλιαρόν· ἔπειτα κινῆσαι τὸν ὦμον, καὶ ἢν μέν σοι ὑπὸ τούτου τὸ πῦον ῥαγῇ· — εἰ δὲ μὴ, [6] σίδια δριμέα ἐκχυμώσας καὶ κυκλάμινον ὅσον ὀξύβαφον τῶν σμικρῶν [7] ἑκατέρου ἔστω, ἔπειτα ὀπὸν σιλφίου τρίψας ὅσον κύαμον, διεῖναι καὶ ξυμμῖξαι γάλακτος ὅσον ὀξύβαφον αἴγειον [8] ἢ ὄνειον, τοῦτο χλιαρὸν ἐγχεῖν· ἢν δ' ὑπὸ τούτου μὴ ῥαγῇ, ῥαφάνου φλοιὸν [9] καὶ ἄνθος χαλκοῦ ὅσον τρεῖς κυάμους τρίψας λεῖον, διπλάσιον δ' ἔστω τῆς ῥαφάνου, ἐλαίῳ διεῖναι, ὅσον τεταρτημορίῳ κοτύλης· τοῦτο ἐγχεῖν χλιαρὸν, καὶ ἢν ῥαγῇ τὸ πῦον, σιτίοισι ὡς ἁλμυρωτάτοισι καὶ λιπαρωτάτοισι χρήσθω, καὶ ἢν μὴ ἴῃ τὸ πῦον,

non rite purgari videatur, infuso, ac fomento utitor; si quidem pus crassius fuerit, foveto, sin tenue, infundito. Et cibis quam maxime adhaereat, verum acribus, carnibus bubulis, ovillis et suillis abstineat. Cum ex pulmonis inflammatione purulentus factus sit, febris vexat, tussis sicca, spirandi difficultas, pedes intumescunt et manuum ac pedum ungues contrahuntur. Huic decimo die, ex quo purulentus fieri coeptus est, multa calida loto, ari radicem astragali magnitudine, salis granum et mel ex aqua et pauco oleo, extracta lingua tepidum infundito, deinde humerum concutito. Quodsi ex eo quidem pus erumpat, sat est; — sin minus, malorum punicorum acrium et cyclaminis succum expressum, utriusque acetabulum parvum sumito, deinde laseris succum tritum fabae magnitudine, lactis caprini aut asinini acetabulo dilutum et commixtum tepidum infundito. Si vero ob id non erumpat, raphani corticem et aeris florem trium fabarum magnitudine laeviter tritum, olei heminae mensura subactum, tepidum infundito; sit autem copia raphani duplex. Quodsi pus erumpat, cibis quam salsissimis et maxime pinguibus utatur; sin pus minime prodierit, paulatim ad os suffitum adhibeto ex sii succo, vino Andrio, lacte bubulo, aut caprino, pari cuiusque admixta mensura, ita ut trium heminarum modum faciant; deinde furni testas ignitas immittito, et hoc per fistulam trahat ea cautione adhibita,

[1] ῥοφανέτω om. — [2] μή om. — [3] ἢν — πυριᾶν om. — [4] βοείων καί om. — [5] Inscr. ἄλλη περιπνευμονία. — [6] σιτία. — [7] μικρῶν μερῶν ἑκατέρου ἔστω. — [8] καί. — [9] καί om.

σὺν τῷ φακῷ admitti posse. Cum Littréo, qui de eadem re monet, mihi nihil innovandum videtur; vide infra πινέτω δὲ νῆστις — ἐλελίσφακον, πήγανον, θύμβραν, ὀρίγανον, ἴσον ἐν οἴνῳ ἀκρήτῳ, unde Cornarii Latina intelligis et patet nihil tentandum esse. — Iidem ῥυμφ., qui supra, ῥοφ. vulg.; — ῥυμφανέτω Ald. E. H. Marc., ῥυφ. Parr. 4. et cod. Serv. ῥοφ. vulg.; — καὶ ἢν μή σοι δοκέῃ Mack., Littr. e θ., μή om. vulg.; — ἢν — πυριᾶν, ut V., omm. Parr. 5.; — τῶν ante σιτίων om. J. Pro οἰείων H., ubi οἰ al. m., J. K. Marc. ὑείων.

ὅταν ἐκ — ποδῶν.] Cod. Serv. eandem h. l. inscriptionem habet ac V., E. ἔμπυος ἀπὸ περιπνευμονίης. In ipso textu ἐκ περιπν. E. G. K. ἐκ περιπλ. vulgo.

τοῦτον — κατακαίηται.] Vulgo: τοῦτον ὅταν οὕτως ἔχῃ, ἐπὴν κ. τ. λ., sed ὅτ. οὕτ. ἔ. omm. H., in quo al. m. rest., Marc. Videntur omnino librarii solitam formulam nescio quo errore invexisse, ita ut libros illos sequar. Ἐφ' ἧς cod. θ., ἀφῆσ. Marc. — Lind. [καὶ] ante τρίψας, nam quod τρέψας apud eum legitur, error typ. esse videtur. Vulgo μέλι ὀλίγον, sed ὀλ. om. Littr. cum libris sex, om. etiam Marc.; — ἄλειφαρ E. θ. Lind.; — γλῶσσαν etiam Marc. — Pro vulg. καὶ ἢν μὲν ὑπὸ Ald. Parr. aliquot, Marc. ἢν μέντοι sine καί, unde elicio καὶ ἢν μέν σοι; Voss. κἢν μὲν ὑ. Quemadmodum h. l. μέν σοι in μέν τοι abiit, ita aliis locis σοι ταῦτα in τοιαῦτα abiisse iam supra vidimus. Ceteri εἰ δε μὴ. ἕτερον ποιῆσαι, σ. κ. τ. λ., sed illud ἕτερον ποιῆσαι tuto pro emblemate alieno repudiare licet. Pro vulg. σιτία Mack., Littr. σίδια ex θ.; — ὅσον om. E. — Ionice σμικρῶν Mack., Littr. e θ., — Vossiani lect., quam e cod. Serv. notat Foës., recepit Lind.; — ἑκατέρων vulg. ἑκατέρου Ald., Parr. multi, θ., Marc., Mack., Littr.; — ἢν δ' ὑπό E. H. δὲ ὑ. cett.; — τούτω., al. m. ου, H., τούτω etiam Marc., τούτων cod. θ.,

κατ' ὀλίγον πυριᾶν κατὰ τὸ στόμα σίου χυλῷ, οἴνῳ ἀνδρίῳ, γάλακτι βοείῳ ἢ αἰγείῳ, ἴσον ἑκάστου ξυμμίξας· ἔστω δὲ ὅσον τρεῖς κοτύλαι· ἔπειτα ἐμβάλλειν ἰπνοῦ ὄστρακα διαφήνας· τοῦτο ἑλκέτω διὰ τοῦ αὐλοῦ φυλασσόμενος ὅκως μὴ κατακαίηται. Ἐπὴν δὲ καθαρώτερον πτύῃ, ἐγχεῖν αὐτῷ κνίδης σπέρμα, λιβανωτὸν, ὀρίγανον, ἐν οἴνῳ λευκῷ καὶ μέλιτι καὶ ἐλαίῳ ὀλίγῳ, ἐγχεῖν δὲ διὰ [1] τρίτης ἡμέρης· μετὰ δὲ βούτυρον, ῥητίνην ἐν μέλιτι διατήκων· καὶ σιτίοισι μηκέτι χρήσθω ἁλμυροῖσι μηδὲ λιπαροῖσι· πινέτω δὲ νῆστις τὰς ἐν μέσῳ ἡμέρας τῶν ἐγχύτων ἐλελίσφακον, πήγανον, θύμβραν, ὀρίγανον ἴσον ἐν οἴνῳ ἀκρήτῳ, ὅσον ὀξύβαφον ξυμπάντων ἐπιπάσσων. Ἢν δὲ μὴ ῥαγῇ ὑπὸ τῶν ἐγχύτων, — πολλάκις γὰρ ἐκρήγνυται ἐς τὴν κοιλίην καὶ [2] αὐτίκα δοκέει ῥάων εἶναι, ὅσον ἐκ στενοῦ ἐς εὐρυχωρίην ἔλθῃ. [3] Ὀκόταν ὁ χρόνος πλείων γένηται, [4] ὅ τε πυρετὸς ἰσχυρότερος καὶ ἡ βὴξ ἐπιλαμβάνει καὶ τὸ πλευρὸν ὀδυνᾶται καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ὑγιὲς οὐκ ἀνέχεται κατακείμενος, ἐπὶ δὲ τὸ [5] ἀλγέον, καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι καὶ τὰ [6] κύλα τῶν ὀμμάτων. Τοῦτον, ὅταν ἡμέρη πέμπτη καὶ δεκάτη γένηται ἀπὸ τῆς ἐκρήξιος, λούσας πολλῷ θερμῷ, καθίσας ἐπὶ ἐφέδρου, ὅ τι μὴ ὑποκινήσει, ἕτερος μὲν τὰς χεῖρας ἐχέτω, σὺ δὲ τῶν ὤμων σείων, ἀκροάζεσθαι [7] ἐς

ut ne aduratur. Ubi vero purius sputum fuerit, urticae semen, thus, origanum, ex vino albo, melle et pauco oleo tertio quoque die infundito, postea vero butyrum, resinam in melle liquefactam, neque amplius cibis salsis et pinguibus utatur. Diebus autem inter infusa intermediis ieiunus bibat salviam, rutam, satureiam, origanum pari portione ex vino meraco, acetabuli omnium mensura adspersa. Quodsi ab infusis non prorumpat, nil mirandum, saepe enim in ventrem erumpit, confestimque melius habere videtur, cum ex angusto in ampliorem locum venerit. Cum longius tempus progressum fuerit, febris vehemens et tussis prehendit, latus dolet, neque in sanam partem decubitum ferre potest, sed in dolentem, pedes et oculi partes infra palpebras tument. Post decimum quintum ab eruptione diem huic multa calida loto et in sella stabili collocato alter manus detineat, tu vero prehensis humeris eum agita et auscultato quo in latere strepat; quo loco ipso secare oportet, sed optandum ut in sinistro sectionem facere debeas, ibi enim minus letale. At si prae crassitudine et copia nullum tibi strepitum edat, quod interdum accidit, secare oportet latus, quod prae altero tumeat et doleat, quam infima parte pone ipsum tumorem potius quam ante, ut facilior puri exitus sit. Primum autem inter costas cutem

[1] τῆς τρίτης. — [2] αὐτίκα om. — [3] Inscr. rubris literis ἄλλη νοῦσος, porro nigris ὅταν ἐκ στενοῦ ἐς εὐρυχωρίην, tum demum ὁπόταν ὁ χρ. — [4] ὅ τε — καὶ τό om. — [5] ἀλγέον μέρος. — [6] κοῖλα. — [7] ἕως ὁπότερον ἂν τῶν πλευρέων τὸ πάθος ψοφέῃ.

quod in illa lect. latet. Porro δ' ἔστω E. H. δὲ ἔ. cett.; — ὅσον τεταρτημορίῳ vulgo, θ. vero ὅσον τεταρτήμορον, unde Littr. ὅσον τεταρτημόριον, sed vulg. recte habet. Codd. F. G. omm. καὶ λιπ.; — χρῆσθαι vulg., χρήσθω Parr. 4. cod. Serv. θ. Voss. — Omnes οἴνῳ τορνίῳ, de quo dubitat Littr. num bene habeat et pro quo οἴνῳ ἀνδρίῳ ex Erot. legi posse monet; mihi omnino ita scribendum est visum, Erot. id citat ex Hipp., nec tamen hodie apud eum legitur, τορνίῳ vero nihil est et potuit saltem ex ἀνδρίῳ oriri. Cod. θ.; ἴσον δὲ ἑκάστου, item E. H., nisi quod δ' habent. Ad διαφήνας cf. Oecon. Foësii in διαφανής. — Littr. ὅκως ex E. J. K., ὅπως vulg.

ἐπὴν δὲ — ἐπιπάσσων.] κνίκης vulg., κνίμης Voss. Sed κνίδης cod. Serv. Foës., hic ipse in adn., cod. θ., Mack, Littr.; — ὀλίγῳ om. θ.; — μηκέτι χρῆσθαι cett., de meo χρήσθω scripsi propter seq. πινέτω; — νῆστις om. Lind.; — τῷ ἐγχύτῳ cod. θ.; — μετὰ πάντων ἐπιπάσσων vulg., μετά om. H., sed rest. al. m., cod. θ. σύν pro μετά, Marcianus una voce συμπάντων; quod veram lect. referre docet locus e § 64. ὅσον σκαφίδα σμικρὴν ξυμπάντων, ubi vide.

ἢν δὲ μὴ ῥαγῇ — ἔλθῃ.] Post ἐγχύτων Mack., Littr., e cod. θ. inserunt οὐδὲν θαυμαστόν, Lind. οὐ θαῦμα, fortasse de suo. Falluntur, frequens est apud hunc scriptorem ellipsis, qua εὖ s. καλῶς ἔχει reticetur, quidni hic potuit subintelligere, quod in θ. recte quidem expletum, sed non ab auctore datum est? Cf. Bos. ellips. ling. Gr. p. 400. 402. Ed. LB. 1750. — Uti V., αὐτίκα omm. F. G. J. K.; — ῥᾷον H. Voss.

ὀκόταν — ὀμμάτων] Titulum vulg., quem e V. adnotavi, omm. H. θ. Littr.; — ὅταν cod. θ., ὁπόταν E. I. J. K.; — ἰσχυρότερος cod. θ., Littr., ἰσχυρός vulg.; — ἀνακειμ. cod. θ.; — μέρος, quod vulg. fert post ἀλγέον, cf. lect. V., omm. H., in quo rest. al. m., θ. Marc., Littr.; — ἀλγέουσι pro οἰδέουσι duo Parr.; — κύλα scripsi de meo pro ceterorum κοῖλα, cf. prol. ad vol. I. p. CXIX.; — ὀφθαλμῶν E. H. θ. Marc.

Τοῦτον — θανατῶδες.] τὸν ὦμον σείων vulg., sed τῶν ὤμων E. H. J. Voss., Marc., Littr.; ἕως ὁπότερον Lind. cum

ὁκότερον ἂν τῶν πλευρῶν ψοφέει· κατ' αὐτὸν οὖν τὸν τόπον, — βούλεσθαι δ' ἐς τὸ ἀριστερὸν ταμέειν, — ἧσσον γὰρ θανατῶδες. Ἢν δέ σοι ὑπὸ τοῦ πάχεος καὶ τοῦ πλήθεος μὴ [1] ψοφέῃ, — ποιέει γὰρ τοῦτο ἐνίοτε, — ὁκότερον ἂν ἀποιδέῃ τῶν πλευρῶν καὶ ὀδυνᾶται μᾶλλον, τοῦτο τάμνειν ὡς κατωτάτω ὄπισθεν τοῦ οἰδήματος μᾶλλον ἢ ἔμπροσθεν, ὅκως σοι ἡ ἔξοδος τῷ πύῳ εὔροος ᾖ· τάμνειν δὲ μεταξὺ τῶν πλευρέων στηθοειδέϊ μαχαιρίδι πρῶτον τὸ δέρμα, ἔπειτα ὀξυβελέϊ, ἀποδήσας ῥάκεϊ, τὸ ἄκρον τῆς μαχαιρίδος λιπὼν ὅσον τὸν ὄνυχα τοῦ δακτύλου τοῦ μεγάλου καθεῖναι ἔσω· ἔπειτα ἀφεὶς τὸ πῦον ὅσον ἂν σοι δοκέῃ, μοτοῦν ὠμολίνῳ μοτῷ, λίνον ἐκδήσας· ἀφεῖναι δὲ τὸ πῦον [2] ἅπαξ τῆς ἡμέρης· ἐπὴν δὲ γένηται δεκαταῖος, ἀφεὶς ἅπαν τὸ πῦον ὀθονίῳ μοτοῦν· ἔπειτα ἐγχεῖν οἶνον καὶ ἔλαιον χλιαίνων αὐλίσκῳ, ὡς μήτε ὁ πνεύμων ἐξαπίνης [3] ἐωθὼς βρέχεσθαι τῷ πύῳ ἀποξηρανθῇ· ἐξιέναι δὲ τὸ ἔγχυμα τὸ μὲν ἑωθινὸν ἐς ἑσπέρην, τὸ [4] δ' ἑσπερινὸν ἕωθεν· ἐπὴν δὲ τὸ πῦον λεπτὸν οἷον ὕδωρ ᾖ, καὶ γλίσχρον τῷ δακτύλῳ ψαυόμενον καὶ ὀλίγον, ἐντιθέναι μοτὸν κασσιτέρινον κοῖλον· ἐπὴν δὲ παντάπασι ξηρανθῇ ἡ κοιλίη, ἀποτάμνων τοῦ μοτοῦ κατὰ μικρὸν [5] ξυμφύειν τὸ ἕλκος, ἔστ' ἂν ἐξέλῃς τὸν μοτόν. Σημήϊον δὲ ἢν μέλλῃ ἐκφεύξεσθαι, — ἢν μὲν τὸ πῦον ᾖ λευκὸν καὶ καθαρὸν καὶ ἶνες αἵματος ἐνέωσι, ὡς τὰ πολλὰ ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ οἷον λεκιθοειδὲς ἀπορρυῇ τῇ πρώτῃ ἢ τῇ

specillo lato excisorio secato, deinde specillo acuto panniculo deligato, cuius extremam partem unguis pollicis magnitudine relictam intro adigito. Postea, ubi quantum puris videbitur emiseris, vulnus penicillo ex lino crudo, cui filum alligaris, obducito, quotidie pus semel emittito. Post decimum vero diem, ubi totum pus emiseris, penicillum ex linteo indito, deinde vinum et oleum tepida per fistulam infundito, ne pulmo pure madescere consuetus derepente resiccetur. Infusum autem matutinum sub vesperam, at vespertinum mane educito. Ubi vero pus tenue velut aqua aut ad digiti contactum glutinosum et paucum fuerit, stanneum penicillum cavum indito. Cum vero prorsus cavum resiccatum fuerit, paulatim resecato penicillo, donec ipsum eximas, vulnus ut coalescat cura. Indicio autem est evasurum aegrum: — si quidem pus album et purum fuerit, fibraeque sanguinis insint, ut plurimum convalescit; at si primo die ovi luteo simile, aut postero die crassum defluat, aliquantum ex virore pallidum et graveolens, ubi pus effluxerit, moriuntur.

[1] ψοφέῃ ὥστε καταμαθεῖν αὐτό. — [2] ἅπαξ — πῦον om. — [3] εἰωθώς. — [4] δὲ ἑσπέρην. — [5] συμφύει.

cod. Serv., Foës. et Voss.; — τῶν πλευρῶν dedi pro vulg. τῶν πλευρέων, quod facere nolens Littr. τῶν πλ. om.; — τὸ πάθος, quod vulg. fert, vid. lectt. V., omm. E., ubi rest. al. m., H. Marc., Littr.; — ψοφέει J., ψοφέει Marc., ψοφέῃ vulg., solus indic. h. l. congruit, me iudice; — δ' ἐς H. Marc., δὲ ἐς cett. Illud κατ' αὐτὸν οὖν τὸν τόπον, quod in vulg. post ἀριστερόν legitur, omm. H., ubi rest. al. m., θ., Marc., quos sequitur Littr.; mihi ista verba de sede sua aberravisse visa sunt. Voluit noster: κατ' αὐτὸν οὖν τὸν τόπον, ἵνα ψοφέει, τμητέον, βούλεσθαι δὲ μᾶλλον ἐς τὸ ἀριστερὸν ταμέειν, ἧσσον γὰρ θανατῶδες. Putat minus periculosam esse sectionem lateris sinistri, quum in dextro hepar sit.

ἢν δέ σοι — τὸν μοτόν.] ἢν δέ τοι Lind. — Illud ὥστε καταμαθεῖν αὐτά vulgatae, quod e V. notavi, omm. H., ubi al. m. rest., θ. Marc., Littr. — Lind.: καὶ μὴ ψοφέῃ, ὥστε καταμαθεῖν αὐτὸ [χρὴ εἰδέναι, μή τι ἔχῃ οἴδημα ἐν ἑτέρῳ τῷ πλευρῷ] ποιέει κ. τ. λ. — Vulg. ἀποιδέῃ τῶν πλευρέων, de meo πλευρῶν scripsi, Littr. τῶν πλ. eiecit minus caute sane; — τοῦτο τάμειν (sic) F. G. J.; — ὅπως Ald., Parr. multi, θ. Marc.; — τῷ πύῳ H., ubi al. m. vulgatum τοῦ πύου, θ. Marc.; — τάμειν rursus Parr. 4.; — τὸ πρῶτον δέρμα cett., ego transposui articulum; — ὀξυβελέϊ Marc. quoque. Vulgo ἑκάστης ἡμέρης ἅπαξ, sed ἅπαξ τῆς ἡμέρης E. H. θ. Marc., quam lect. altera antiquiorem esse puto; — ὡς μήτε ὁ πνεύμων Parr. sex, πλεύμων cett.; — εἰωθώς vulg. ἐωθός H., ἐωθῶς cod. θ. Mack., ἐωθώς Littr. Ceteri τὸ μὲν ἕωθεν, sed de meo ἑωθινὸν scripsi, nam vulgo etiam τὸ δὲ ἐς ἑσπέρην, pro quo τὸ δ' ἑσπερινὸν E. H. θ. Marc., Littr. —; — ἀποτάμνειν τοῦ μοτοῦ H.

σημήϊον δὲ — τὸ πῦον.] εἰ δὲ οἷον E.; — ἀπορρυεῖ παχύ Ald.

ὑστεραίῃ ἀπορρυῇ παχὺ, ὑπόχλωρον, ὄζον, ἀποθνήσκουσι, ἐπειδὰν ἐκρυῇ τὸ πῦον.

μη'. Ἄλλη νοῦσος. Ὅταν πνευμᾷ, [1] τὸ σίαλον παχὺ, ὑπόχλωρον, γλυκὺ βήσσεται, καὶ βρυγμὸς, καὶ ὀδύνη ἐς τὸ στέρνον καὶ ἐς τὸ μετάφρενον καὶ συρίζει ἐν τῇ φάρυγγι λεπτὸν καὶ ἡ φάρυγξ ξηρὴ γίγνεται καὶ οἱ κύκλοι ἐρυθροὶ καὶ [2] ἡ φωνὴ βαρέα καὶ οἱ πόδες οἰδίσκονται καὶ οἱ ὄνυχες ἕλκονται καὶ καταλεπτύνονται τὰ ἄνω καὶ μινύθει καὶ μυσάσσεται τὸ σίαλον, ἐπὴν ἀποχρεμψάμενος ἔχῃ ἐν τῷ στόματι, καὶ βήσσει τοὺς ὄρθρους καὶ μεσονύκτιον μάλιστα· βήσσει δὲ [3] καὶ τὸν ἄλλον χρόνον· καὶ λαμβάνει μᾶλλον γυναῖκα νεωτέρην ἢ πρεσβυτέρην. Τούτῳ ἢν μὲν αἱ τρίχες ἤδη ἐκ τῆς κεφαλῆς ῥέωσι καὶ ψιλῶται ἤδη ἡ κεφαλὴ ὡς ἐκ νούσου καὶ πτύοντι ἐπ' ἄνθρακας βαρὺ ὄζῃ τὸ σίαλον, φάναι αὐτὸν ἀποθανεῖσθαι ἐντὸς ὀλίγου χρόνου, τὸ δὲ κτεῖνον ἔσεσθαι διάρροιαν· ἐπὴν γὰρ ἤδη τὸ πῦον τὸ περὶ τὴν καρδίην σήπηται, τοῦτο ὄζει κνίσης ἐπὶ τοῖσι ἄνθραξι καὶ ξυνθερμαινόμενος ὁ ἐγκέφαλος ῥεῖ ἅλμην, ἣ κινεῖ τὴν κοιλίην· σημήϊον δὲ τούτου, ῥέουσι ἐκ τῆς κεφαλῆς αἱ τρίχες. Τοῦτον μὴ ἰᾶσθαι ὅταν οὕτως ἔχῃ· ἢν δὲ καταρχὰς ἐπιτύχῃς τῇ νούσῳ, φάκιον δὸς πιεῖν· εἶτα διαλιπὼν μίαν ἡμέρην ἐλλέβορον δοῦναι κεκρημένον ὅκως τὴν κάτω κοιλίην μὴ κινήσει καὶ ἐπὴν ἐς τὸ στόμα τῆς νυκτὸς [4] αὐτῷ φοιτᾷ ἅλμη, πρὸς τὰς ῥῖνας αὐτῷ προστίθει φάρμακα πυκνότερα· ἢν δὲ μὴ [5] ῥέῃ, προστίθει μὲν, διὰ πλέονος δὲ χρόνου καὶ τοῦ μηνὸς ἅπαξ προπιπίσκων ἐλλέβορον, ὅσον τοῖσι [6] δύο δακτύλοισι ἆραι, ἐν οἴνῳ γλυκέϊ

48. Alius morbus. Cum quis ex pulmonis vitio tabescat, sputum crassum aliquantulum ex virore pallescens et dulce per tussim reiicitur, dentium stridor est, dolor pectus et dorsum occupat, tenuis sibilus in faucibus editur, eaeque siccescunt, genae rubent, vox gravis est, pedes intumescunt, ungues recurvantur, partes superiores extenuantur et imminuuntur, sputum ore contentum exscreaturus detestatur, matutino tempore et media nocte maxime tussis vexat, itemque alio tempore, hicque morbus iuvenculam mulierem potius quam vetulam prehendit. Si quidem iam capilli ex capite huic defluant, caputque velut ex morbo nudetur, et supra prunas exspuenti sputum graviter oleat, hunc intra breve tempus periturum asserito et alvi profluvio interemtum iri. Ubi enim iam pus circa cor computruit, id prunis impositum nidorem exhalat et una incalescens cerebrum salsuginem emittit, quae alvum ciet, cuius rei iudicium est, quod capilli ex capite defluunt. Hunc cum ita habeat ne curato. At si per initia morbus tibi obtigerit, lenticulae cremorem propinato, deinde intermisso uno die veratrum ita temperatum, ut ne inferiorem alvum cieat, exhibeto. Cumque noctu ad os salsugo deveniat, crebriora ei medicamenta ad nares admoveto. Sed si non fluat, apponito quidem, sed ex maiore intervallo et semel in mense, veratro, quantum duobus digitis tolli potest, ex vino dulci temperato ante epoto; lenticulae vero decoctum confestim inde bibendum dato. Medicamenta autem purgan-

[1] τούτου τὸ σ. — [2] βαρέη ἡ φ. — [3] καί om. — [4] φ. αὐτῷ ἅλμη. — [5] ῥαγῇ. — [6] δύο.

48. ἄλλη ν. — πρεσβυτέρην.] ἑτέρα sine νοῦσος vulg., ἄλλη ν. E. Littr.; — in V. inscr. deëst. Vulgo πλευμᾷ, L. θ. Mack. πλευμοῖ, quod habetur in gl. Gal., τὸ πνευμῶδες Aret., itaque quemadmodum πνεύμων, ita πνευμᾷ scribo. — Vulg. τούτου τὸ σ., sed τούτου omm. H., ubi al. m. rest., θ. Marc., Littr.; — γλυκύ omm. F. G. J.; — ἡ φ. σκληρὴ γ. cod. θ.; — τὰ κύλα ἐρυθρά cod. θ. Foës. not., Lind., Mack., Littr., κοῖλα vulg.; de meo οἱ κύκλοι ἐρυθροί scripsi, cf. § 50., κύλα et κύκλοι saepius confunduntur; — ἡ φ. βαρέη E. H., vulg. e V. notavi; — μυσάσσεται etiam Marc.; — ἐπὴν καὶ ἀποχρ. P.'; — μεσονύκτιον K. Littr., μεσονυκτίου vulg.

τούτῳ — αἱ τρίχες.] ὄζον Ald. F. G. J.; — ἣ κινεῖ I. atque id voluit Foës., dederunt Lind., Mack., Littr., ἢ κ. vulg.; — De meo dedi αἱ τρίχες, cett. αἱ omm.

τοῦτον — κατωτερικόν.] τῇ νούσῳ etiam Marc.; — κινήσῃ cett. omnes, de meo κινήσει scripsi; — ἐς τὸ σῶμα E., ubi al. m. στόμα, F. G. I. K. Ald.; — φ. αὐτῷ, ut V., E. I. J. K.; — ἢν δὲ μὴ ῥέῃ etiam Marc., ῥαγῇ, ut V., cod. Serv., Foës.; — προπιπίσκων de meo dedi pro προσπιπίσκοντα; nexus verborum et rerum illud sibi poscit; — δυσί Littr. e θ., Parr. 5. et Marc., Voss. δύο δακτ., vulgo δακτ. δύο; — κεκρημένῳ Ald., Parr. 5.; — δ' αὐτίκα cod.

κεκρημένον· Φάκιον δ' αὐτίκα [1] δοῦναι ἐπιπίνειν· Φάρμακα δὲ ὡς ἐλάχιστα πινέτω, ἢν [2] μὴ οἱ πυρετοὶ ὀξύτεροι ἐπιλαμβάνωσι, — τὴν ῥίζαν τὴν λευκὴν καὶ τοῦ ἐλλεβόρου λείχειν ἐν μέλιτι [3] δίδου· οὕτω γὰρ ἥκιστα τὴν κοιλίην κινήσει· ἢν δὲ στρόφος ἐγγένηται ἐν τῇ κάτω κοιλίῃ, πρῶτον μὲν κλύσαι [4] κείνῳ ἐς ὃ ὁ κόκκος ξυμμίσγεται· ἢν δὲ μηδ' οὕτω παύηται, γάλακτι ὀνείῳ ἑφθῷ κάθηρον· Φάρμακον δὲ μὴ δίδου κατωτερικόν. Ἢν δὲ πρὸ τοῦ Φακίου προπίνων τὸν ἐλλέβορον χολὴν ἐμέῃ, αὐτῷ τῷ Φακίῳ ἐμεέτω. Σιτίοισι δὲ χρήσθω, ἢν [5] μὴ οἱ πυρετοὶ ὀξέες ἔχωσι, κρέασι μηλείοισι ἑφθοῖσι καὶ ὀρνιθείοισι καὶ κολοκύνθῃ καὶ [6] σεύτλοισι· ζωμὸν δὲ μὴ ῥυφεέτω, μηδὲ βάπτεσθαι· ἰχθύσι δὲ χρήσθω σκορπίοισι καὶ σελάχεσι ἑφθοῖσι· θερμὸν δὲ [7] μηδὲν ἐσθιέτω· μηδὲ λουέσθω ἢν ὁ πυρετὸς ἔχῃ πολύς· μηδὲ λαχάνοισι δριμέσι χρήσθω, ὅτι μὴ θύμβρῃ ἢ ὀριγάνῳ· οἶνον δὲ λευκὸν πινέτω. Ἢν δ' ἄπυρος ᾖ, θέρμαι δὲ λαμβάνωσι ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, ἐσθιέτω ἰχθῦς ὡς ἀρίστους καὶ [8] πιοτάτους, καὶ λιπαρὰ καὶ γλυκέα καὶ ἁλμυρὰ ὡς μάλιστα, καὶ περιπάτοισι χρήσθω μήτε ἐν ἀνέμῳ, μήτε ἐν ἡλίῳ, καὶ ἐμεέτω ἀπὸ τῶν σιτίων, ὅταν σοι δοκέῃ καιρὸς εἶναι, καὶ λοῦσθαι χλιαρῷ πλὴν τῆς κεφαλῆς· σιτίων δὲ ἄρτος ἀμείνων, ὅσοι μὴ μαζοφάγοι εἰσί· τούτοισι δὲ ἀμφότερα ξυμμίσγειν.

tia, nisi eum febres acutiores prehendant, quam paucissima bibat: dracunculi radicem et veratrum ex melle delingendas dato, sic enim minime alvum movebit. Quodsi tormina in alvo inferiore suboriantur, eam primum quidem ex infuso, in quod coccus cnidius commiscetur, subluito. Quodsi neque sic sedentur, lacte asinino cocto purgato, medicamentum autem deorsum purgans ne exhibeto. Si vero ante lenticulam epoto veratro bilem vomat, ipso lentis decocto sumpto vomat. Cibis autem utatur, nisi quidem febres acutae detinent, carnibus ovillis coctis et volucrium, cucurbita et betis. Iusculum ne sorbeat, neque ad intinctus utatur. Piscibus autem utatur scorpiis et mollibus aut cartilageneis coctis, neque calidum quidquam comedat, neque lavet, si multa febris detineat, neque oleribus acribus utatur, excepta satureia, aut origano; vinum album bibat. At si febris sit expers, calores autem subinde corripiant, pisces quam optimos et pinguissimos edat, et pinguia et dulcia et quam maxime salsa. Deambulationibus utatur, neque in vento, neque in sole, et post cibos cum tempestivum tibi videbitur, vomat, tepidaque lavet, capite excepto. Ex cibariis panis melior iis, qui maza non victitant, his vero utraque commisceto.

μθ'. [9] Ἑτέρη νοῦσος, ἥ τις καλέεται Φθόη. Βὴξ ἔχει καὶ τὸ πτύσμα πολλὸν καὶ ὑγρὸν, καὶ ἐνίοτε ῥηϊδίως ἀναβήσσεται, καὶ τὸ πῦον

49. Alius morbus, qui tabes vocatur. Tussis vexat et sputum copiosum est et liquidum, interdumque facile educitur pusque grandini est

[1] διδοὺς θ. — [2] μὴ αὐτῷ οἱ π. — [3] δὲ οὔ. — [4] ἐκεῖν (sic). — [5] μέν. — [6] τευτλ. — [7] μὴ δὲ ἐσθ. — [8] πιωτάτους. — [9] ἄλλη νοῦσος φθόης.

θ., δὲ ἀ. cett.; — Littr. dein ἢν μὲν οἱ πυρετοὶ κ. τ. λ. de suo negationem in affirmationem mutans; ego nihil tango: § 50. τὴν δὲ κάτω κοιλίην μὴ κινέειν, ἢν μὴ οἱ πυρετοὶ λαμβάνωσι ἰσχυροί· ἢν δὲ μὴ λαμβάνωσι, γάλακτι ὄνου ὑποκαθαίρειν. Vidi quidem Littréum h. l. cum uno cod. μή ante λαμβάνωσι eiicere, sed id si fiat, loci sensus pessundatur; est autem monitum in morbo non absimili cum hoc loco nostro congruens, itaque nihil muto; etiam § 40. in febribus a bile purgans adversus febrem ipsam commendari constat. — αὐτῷ vulgatae, cf. lect. V., omm. E θ. Marc., Littr.; — δίδου est lect. cod. θ. a Littr. recepta pro vulg. δὲ οὔ; — ἐγγίνηται E.; — κείνῳ Ald., Parr. 5., Marc., Littr., ἐκείνῳ vulg.

ἢν δὲ — ἐμεέτω.] Pro vulg. Φαρμακίου cod. θ., Mack. Φακίου, quod admitti non posse monet Littr., equidem Φακίου solum h. l. congruere opinor, eadem nomina permutata vide § 55. ubi ἐμεέτω τοῖσι Φακίοισι, sed Φαρμακίοισι G. K. cod. Serv. et Vaticani Foësii.

σιτίοισι δὲ — πινέτω.] ἢν μὴ οἱ π. cod. θ. Corn., Mack., Littr., μέν pro μή vulg.; — ὀρνιθείοισι E. J.; — κολοκύντῃ Ald. E. I. J. K. Marc.; — σεῦτλα de meo, vulg. e V. notavi; — ῥυφεέτω Ald., Parr. 4., Marc., Voss., ῥοφ. vulg., ῥυμφεέτω B.

ἢν δ' — ξυμμίσγειν.] ἢν δ' ἄπ. E., δέ plene vulg.; — πιοτάτους etiam Marc.; — ὅταν οἱ δοκέῃ vulg., de meo σοι scripsi, ut ad medicum referatur.

49. ἑτέρη νοῦσος — ἀσθενής.] ἄλλη Φθόη cod. θ.; — alii libri eandem quam V. ferunt inscriptionem, nisi quod Φθόη, non Φθόης habent, licet genit. etiam habeat cod. Serv.,

οἷον χάλαζα καὶ διατριβόμενον τοῖσι δακτύλοισι σκληρὸν καὶ κάκοδμον γίγνεται· ἡ δὲ φωνὴ καθαρὴ καὶ ἀνώδυνος καὶ οἱ πυρετοὶ οὐ λαμβάνουσι, θέρμη δ' ἐνίοτε, ἄλλως τε καὶ ἀσθενής. Τοῦτον χρὴ ἐλλέβορον πιπίσκειν καὶ φάκιον καὶ εὐωχέειν ὡς μάλιστα, ἀπεχόμενον τῶν δριμέων καὶ κρεῶν βοείων καὶ χοιρείων καὶ οἰείων, καὶ γυμνάζεσθαι ὀλίγα καὶ περιπατέειν, καὶ ἀπὸ σιτίων ἐμέτοισι χρῆσθαι, καὶ λαγνείης ἀπέχεσθαι. Αὕτη ἡ νοῦσος γίγνεται ἑπτὰ ἔτεα ἢ ἐννέα· οὗτος ἢν ἐξ ἀρχῆς θεραπευθῇ, ὑγιὴς γίγνεται.

ν'. Ἄλλη νοῦσος. Ἢν ἀφθήσῃ ἡ σύριγξ τοῦ πνεύμονος, πυρετὸς ἴσχει βληχρὸς καὶ ὀδύνη μέσον τὸ στῆθος καὶ τοῦ σώματος κνησμὸς καὶ ἡ φωνὴ βραγχώδης καὶ τὸ σίαλον ὑγρὸν καὶ λεπτὸν πτύει, ἐνίοτε δὲ παχὺ καὶ οἷον πτισάνης χυλόν· καὶ ἐν τῷ στόματι ὀδμή οἱ ἐγγίγνεται βαρέα, οἷον ἀπὸ ἰχθύων ὠμῶν· καὶ ἄλλοτε [1]καὶ ἄλλοτε ἐν τῷ σιάλῳ ἐμφαίνεται σκληρά, οἷον μύκης ἀφ' ἕλκεος καὶ τὰ ἄνω λεπτύνεται, μάλιστα δὲ ἅπας· καὶ οἱ κύκλοι τοῦ προσώπου ἐρυθριῶσι καὶ οἱ ὄνυχες τῷ χρόνῳ ἕλκονται καὶ ξηροὶ καὶ χλωροὶ γίγνονται. Τελευτᾷ δὲ αὐτίκα, ἢν μὴ θεραπευθῇ, [2]αἷμα πτύων καὶ πῦον· ἔπειτα καὶ πυρετοὶ ἰσχυροὶ ἐπιγενόμενοι κατ' οὖν ἔκτειναν· ἢν δὲ θεραπευθῇ, ἐκφυγγάνει ἐκ ταύτης τῆς φθίσιος. Θεραπεύειν δὲ χρή, φάκια πιπίσκοντα ἐμέειν· ἢν δέ σοι καιρὸς δοκέῃ εἶναι, ἐλλέβορον πίνειν, ἢν μὲν δυνατὸς ἔῃ [3]ὥνθρωπος αὐτόθεν· ἢν δὲ μή, παραμίσγειν τῷ φακίῳ ἥμισυ πόσιος, διαλείπων πέμπτῃ ἢ ἕκτῃ πόσι· τὴν δὲ κάτω κοιλίην μὴ κινέειν φαρμάκῳ, ἢν μὴ οἱ πυρετοὶ λαμβάνωσι ἰσχυροί· ἢν [4]δὲ μὴ λαμ-

simile et digitis tritum durum et graveolens exsistit. Vox clara et sine dolore emittitur, neque febres corripiunt, sed quandoque calor, isque inprimis debilis. Huic veratrum et lentis decoctum propinato et quam plurimis cibis satiato, dum ab acribus, carnibus bubulis, suillis et ovillis abstineat. Exercitationibus paucis et deambulationibus utatur, post illas vomitiones adhibeat, venere abstineat. Morbus hic septem aut novem annis durat, quodsi huic per initia curationem adhibeas, sanus evadit.

50. Alius morbus. Si pulmonis fistula aphtha laborarit, febris lenis detinet, medio pectore dolor vexat et totius corporis pruritus, vox raucescit, sputum liquidum ac tenue exspuit, interdum etiam crassum ac velut ptisanae succum. In eius ore gravis odor, qualis ex piscibus crudis, suboritur, subindeque in sputo dura quaedam velut fungi frustula ex ulcere apparent, superiora atque adeo totus homo extenuatur, malae rubent, ungues temporis successu contrahuntur, aridi et ex virore pallescentes fiunt. Confestim autem perit sanguinem et pus per sputum reiiciendo, nisi cavetur; postea etiam vehementer supervenientes febres ipsum interficiunt. At si curatus fuerit, ex hac tabe evadit. Curare autem oportet ut epoto lenticulae decocto vomat. Quodsi tempestivum tibi videatur, veratrum per se, si quidem per hominis vires liceat, propinato; sin minus, dimidium potionis ad lenticulae decoctum admisceto, ita ut quinta aut sexta potione desinas. Ventrem autem inferiorem, nisi febres vehementer prehenderint, medicamento purgante ne agitato; quodsi non prehenderint, lacte asinino per in-

[1] Alterum καὶ ἄλλοτε om. — [2] αἷμα — ἔκτειναν om. — [3] ὁ ἄνθρ. — [4] δὲ μὴ λ.

Foësii. Vulgo ἀναβήσσεται καὶ τὸ πῦον οἷον χάλαζα; ἀναβήσσεται οἷον χάλαζα τὸ πῦον est lect. codd. E. Marc.; — καὶ σκληρόν J.; — δ' ἐνίοτε E., δὲ ἐν. vulg.

τοῦτον χρὴ — ἀπέχεσθαι.] καὶ ἀπεχομ. P.' θ.; — τῶν ante δριμ. om. Marc.; — pro οἰείων K. Marc. ὑείων et cod. θ. ὑιων.

50. ἄλλη νοῦσος. ἢν — γίγνονται.] ἄλλη ν. adscripsi ex E. Q.' θ. Mack, vulgo om.; — πνεύμονος G. J. K., πλ. vulg.; — ἰσχυρός pro βληχρός cod. θ.; — βαρέη E. Marc., βαρείη vulg.; — ἐφ' ἕλκεος E., non male; — καὶ χλ. καὶ ξηροί J.

τελευτᾷ — φθίσιος.] Eadem, quae in V., h. l. omm. in Parr. 5.; — αὐτὸν ἔκτειναν vulg., κατ' οὖν ἔκτ. E., in quo alia m. αὐτόν rest., et Marc. sine αὐτόν, quam lect. recepit Littr.; — πλεῖστοι ἐκφυγγάνουσι pro ἐκφυγγάνει solo E. Q.' θ. Marc.

θεραπεύειν — ὑποκαθαίρειν.] δοκ. καιρός K.; — ἔῃ pro ἔῃ E. H. θ. Marc.; — ὥνθρ. iidem et Littr. pro vulg. ὁ ἄ.; —

βάνωσι γάλακτι ὄνου ὑποκαθαίρειν. Ἢν δὲ ἀσθενέστερος ᾖ ἢ ὥστε πίνειν, ὑποκλύσαι· ἧσσον δὲ κεφαλήν· καὶ ἢν μὲν τὸ σίαλον ἐς τὸ στόμα ἴῃ πολλὸν καὶ ἁλμυρὸν, πρὸς τὰς ῥῖνας προσθεῖναι ὅ τι [1]χολὴν μὴ ἄξει· ἢν δὲ μὴ ἴῃ τὸ ῥεῦμα ἐς τὸ στόμα, μὴ προστιθέναι πρὸς τὴν κεφαλήν· ἐπὴν δὲ τὸ σίαλον δυσῶδες ᾖ, τὰς μεταξὺ τῶν Φακίων ἐγχεῖν ἐς τὸν πνεύμονα Φάρμακον· μίαν δὲ διαλιπὼν ἐπὴν ἔχῃς ἡμέρην, θυμιᾶν. Σιτίοισι δὲ χρῆσθαι κρέασι μηλείοισι καὶ ὀρνιθείοισι καὶ ἰχθύσι σελάχεσι καὶ σκορπίοισι ἑΦθοῖσι· διὰ τετάρτης ἡμέρης τάριχον ἐσθιέτω ὡς ἄριστον καὶ πιότατον καὶ ἀριστάτω μὲν μᾶζαν, δειπνείτω δὲ ξυμμίσγων καὶ ἄρτον· καὶ μήτε ῥυμΦανέτω μηδὲν, μήτε κυκεῶνα πινέτω, ἢν ἐσθίειν δυνατὸς ᾖ· τὰ δ' ὀψὰ ἡδύνειν [2]σησάμῳ ἀντὶ τοῦ τυροῦ καὶ κοριάνῳ καὶ ἀνήθῳ· σιλΦίῳ δὲ μὴ χρῆσθαι μηδὲ λαχάνῳ δριμέϊ, ὅ τι μὴ ὀριγάνῳ ἢ θύμῳ ἢ πηγάνῳ. Περιπάτοισι δὲ χρήσθω καὶ πρὸ τοῦ σιτίου καὶ μετὰ τὸ σιτίον, Φυλασσόμενος τὸν ἄνεμον καὶ τὸν ἥλιον· θωρηξίων ἀπεχέσθω καὶ ἀΦροδισίων· λούσθω δὲ χλιαρῷ, πλὴν τῆς κεφαλῆς, ταύτην δὲ ὡς διὰ πλείστου χρόνου.

να'. [3]Φθίσις νωτιάς. Ἡ νωτιὰς Φθίσις ἀπὸ τοῦ μυελοῦ γίγνεται· λαμβάνει δὲ μάλιστα νεογάμους καὶ ΦιλολάγνουςΦ· γίγνονται δὲ ἄπυροι καὶ ἐσθίειν ἀγαθοὶ καὶ τήκονται· καὶ ἢν ἐρωτᾷς αὐτὸν, Φήσει [4]οἱ ἄνωθεν ἀπὸ τῆς κεΦαλῆς κατὰ τὴν ῥάχιν κατέρχεσθαι δοκεῖν οἷον μύρμηκας καὶ ἐπὴν οὐρέῃ, [5]ἢ ἀποπατέῃ, προέρχεται οἱ θορὸς πουλὺς καὶ ὑγρὸς καὶ γενεὴ οὐκ ἐγγίγνεται, καὶ ὀνειρώσσει, κἂν

feriora purgato. Si vero adeo debilis est, ut bibere nequeat, per infusum subluito, caput autem ne agitato. Quodsi sputum quidem copiosum et salsum ad os defluat, naribus quod bilem minime ducat apponito. Si vero fluxio ad os non vergat, capiti nihil adhibeto. Cum autem sputum graveolens fuerit, intermediis inter lenticulae decoctum diebus medicamentum in pulmones per infusum immittito, intermisso vero uno die suffito. Cibis utatur, carnibus ovillis et volucrium, piscibus mollibus et cartilagineis et scorpiis coctis. Quarto quoque die salsamentum quam optimum et maxime pingue comedat; in prandio quidem maza utatur, in coena vero huic panem admisceat, neque quidquam sorbeat, neque cyceonem bibat, si comedere possit. Opsonia sesamo pro caseo condita et coriandro et anetho comedat. Lasere ne utatur, neque ullo olere acri praeterquam origano, aut thymo aut ruta. Deambulationibus autem ante et post cibum utatur, vitato vento et sole, a crapula et venere abstineat, tepida lavet capite excepto, quod quam rarissime quidem lavet.

51. Tabes dorsalis. Tabes dorsalis e medulla spinali oritur, praecipue vero recens sponsos et libidinosos corripit. Febris sunt expertes, bene comedunt et tabescunt. Quodsi ita affectum perconteris, asseret sibi videri e superioribus partibus a capite velut formicas iuxta spinam descendere, cumque urinam aut stercus reddit, semen genitale copiosum et liquidum ei prodit, neque generatio fit et inter dormiendum, cum

[1] χολὴν ἄξει. — [2] καὶ ἐσθίειν σησάμῳ ἀντὶ τ. — [3] νωτ. Φθ. — [4] οἱ om. sed αὐτῷ post ἄνωθεν. — [5] καί.

αὐτόθεν iidem codd. et Littr. pro αὐτόθι vulg.; — ἐν πέμπτῃ, ἢ ἐν ἕκτῃ πόσι cett.; ego utrumque ἐν abieci; — ἢν δὲ μὴ λαμβ., γάλακτι κ. τ. λ. vulg., μή cum J. om. Littr. ἢν δὲ ἀσθ. — θυμιᾶν.] ἀσθενὴς ᾖ cod. θ. Littr., latet autem idem in vulg. ἀσθενήσῃ, sed non recte se habet ἢν δὲ ἀσθενὴς ᾖ ὥστε πίνειν, itaque emendavi ad exemplum loci e § 66. ἢν δὲ ἀσθενέστερος ᾖ ἢ ὥστε γυμνάζεσθαι; — κεΦαλή F. G. J.; — ἢν δὲ μὴ ᾖ τὸ ῥ. Ald., Parr. 6.; πνεύμονα E. G. H. J. K. Voss., πλ. cett.; — ἐπ ἢν ἔχῃ Marc. σιτίοισι — πηγάνῳ.] χρήσθω Lind. et cod. Serv., Foës., idem Imp. Samb. Mackii; — ὀρνιθείοισι E. J.: — τάριχος E.; — πιότατον etiam Marc.; — ταύτῃ συμμίσγων vulg., sed ταύτῃ omm. H., ubi rest. al. m., Marc., equidem interpretandi causa a recentiore illatum puto; — ῥυμΦ. Ald., Parr. sex, Marc., ῥοΦ. vulg.; — καὶ ἐσθίειν σισάμῳ vulg., sed καὶ ἐσθίειν omm. H., in quo rest. al. m., Marc., Littr., σησάμῳ alii et Marc.; — πυροῦ omnes excepto Littr., qui vere emendavit τυροῦ; — κοριάννῳ H. J. K. Marc.; — σιλΦίῳ δὲ μηδὲν χρῆσθαι cett., de meo μὴ χρ. scripsi; — vulgo μηδέ τινι ἄλλῳ, sed τινι ἄλλῳ omm. H., in quo rest. al. m., et Marc.
51. Φθίσις νωτιάς — ἠχέει.] H. om. inscr.; ἡ omm. E. H.; — καί omm. Parr. 4.; — ἄπυροι etiam Marc.; — ἂν ἐρωτᾷς Lind.; οἱ omm. Parr. 5., alii αὐτῷ, uti V., iique partim οἱ omittentes, partim non; — E. ὁδοιπορέειν δοκεῖ,

ξυγκοιμηθῇ γυναικὶ, κἂν μή· καὶ ὅταν ὁδοιπορήσῃ ἢ δράμῃ, ἄλλως τε καὶ πρὸς αἶπος, ἆσθμά μιν καὶ ἀσθένεια [1] λαμβάνει καὶ τῆς κεφαλῆς βάρος, καὶ τὰ ὦτα ἠχέει. Τοῦτον [2] χρόνῳ ὅταν ἐπιλάβωσι πυρετοὶ ἰσχυροὶ, [3] ἀπ' οὖν ὤλετο ὑπὸ λιπυρίου. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, ἢν ἐξ ἀρχῆς μεταχειρίσῃ, πυριήσας αὐτὸν ὅλον, φάρμακον δοῦναι πίνειν ἄνω καὶ μετὰ τοῦτο τὴν κεφαλὴν καθῆραι, μετὰ δὲ πῖσαι κάτω· ἐγχειρέειν δὲ βούλεσθαι μάλιστα τοῦ ἦρος καὶ μεταπῖσαι ὀῤῥὸν, ἢ γάλα ὄνειον· βόειον δὲ γάλα διδόναι πιέειν τεσσεράκοντα ἡμέρας· ἐς ἑσπέρην δὲ ἕως ἂν γαλακτοποτέῃ, χόνδρον διδόναι ῥυφεῖν· [4] σιτίων δὲ ἀπεχέσθω. Ἐπὴν δὲ παύσηται γαλακτοποτέων, σιτίοισι διακομίζειν αὐτὸν μαλθακοῖσι ἐξ ὀλίγου ἀρχόμενος καὶ [5] παχύνειν ὡς μάλιστα, καὶ ἐνιαυτοῦ θωρηξίων ἀπεχέσθω καὶ ἀφροδισίων καὶ ταλαιπωριέων, ὅ τι μὴ περιπάτοισι, φυλασσόμενος τὰ ψύχεα καὶ τὸν ἥλιον· λούσθω δὲ χλιαρῷ.

νβ'. [6] Πνεύμονος νοῦσος. Τὸ σίαλον παχὺ καὶ λιγνυῶδες βήσσεται, καὶ ἡ χροιὴ μέλαινα καὶ ὑποιδαλέη, καὶ ὀδύναι [7] λεπταὶ ὑπὸ τὸ στῆθος καὶ ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας, καὶ δυσελκέες γίγνονται. Ἧσσον δ' ἐπικίνδυνος τοῦ ἑτέρου οὗτος καὶ ἐκφυγγάνουσι πλέονες. Τοῦτον χρὴ ἐλλέβορον πιπίσκειν καὶ αὐτὸν καὶ τοῖσι φακίοισι μίσγοντα καὶ ἐγχέειν ἐς τὸν πνεύμονα, καὶ θυμιᾷν, καὶ εὐωχέειν ἀπεχόμενον κρεῶν βοείων καὶ οἰείων καὶ χοι-

uxore dormiat, nec ne, veneris ludibria patitur. Cumque alias, tum praecipue cum per locum arduum iter fecerit, aut cucurrerit, anhelosus et imbecillus evadit, caput gravatur et aures sonant. Hic temporis progressu vehementibus febribus correptus perit ex lipyria febre. Cum ita habuerit, si per exordia curandum susceperis, fomento toti corpori admoto medicamentum per superiora purgans bibendum exhibeto. Posteaque caput purgato, deinde vero deorsum purgans propinato. Ad curationem autem praecipue vernali tempore aggredi velis, posteaque serum aut lac asininum propinato. Lac vero bubulum per quadraginta dies bibendum exhibeto. Vesperi, quamdiu lac bibet, alicam sorbendam dato, a cibis autem abstineat. Cum vero a lactis potu cessaverit, mollibus cibis a paucis initio ducto eum reficito et quam maxime incrassato. Per annum crapula, venere et immoderatis exercitationibus abstineat, praeterquam deambulationibus, in quibus frigora et solem vitet; tepida autem lavato.

52. Pulmonis morbus. Sputum crassum et atra fuligine tinctum per tussim reiicitur, corporis superficies nigra est, aliquantum tumida, dolores leves sub pectore et scapulis detinent et ulcera his aegre sanescunt. Hic morbus superiore minus periculosus, pluresque evadunt. Huic veratrum per se aut lentis decocto admixtum propinare oportet, in pulmonem autem infusa immittere et suffitibus uti et liberaliter cibum sumere dum carnibus bubulis, ovillis et

[1] λαμβάνει. — [2] ἐν τῷ χρ. — [3] ἀπ' οὗ ὤετο (sic). — [4] καὶ σιτ. ἀπεχ. — [5] παχῦναι. — [6] πλεύμονος sine νοῦσος. — [7] πολλαί.

H. Marc. solum ὁδοιπ., sed in H. δοκεῖν rest. al. m.; — ὁ θορὸς J.; — ὀνειριάει E. H. Marc.; ὀνειμάσσει G. Q.', ὀνειριάσει alii Parr. 4.; — καὶ ἢν pro κἂν utroque loco E. H. Marc.; — ἔπος vulg., αἶπος Foës. in adn. Mack., Littr., idemque expresserunt interpretes Latine; — λαμβ. vulg., ἐπιλαμβ. E. P.' Q.' Marc.

τοῦτον — ἀπεχέσθω.] ἐν τῷ ante χρόνῳ vulgatae omm. H., ubi rest. al. m., Marc., Littr.; — ἀπ' οὖν ὤλετο Ald. Parr. 7., Marc., Littr., ἀπώλετο vulg.; — λειπυρίου E.; — πυριήσας E. G. K. Littr. pro πυριάσας; — τεσσερακ. Marc., τεσσαρακ. cett.; — ἐς ante ἑσπ. omm. Ald., Parr. 3.; — ῥυφεῖν Ald., Parr. 6, Marc., ῥοφ. vulg.

ἐπὴν — χλιαρῷ.] παχῦναι Parr. plures et Marc.

52. πνεύμονος νοῦσος. — γίγνονται.] περὶ πλεύμονος E. F. G.; πνεύμονος πάθος K., — idem quod V. codd. I. θ.; — λιγνυῶδες etiam Marc.; — pro δυσελκέες Lind. δυσειδέες, Calvus: „difficulterque spirant," quod iam Foës. in adn. adfert putans eum δύσπνοοι legisse. Primum dicam mirum sane sonare h. l. δυσελκέες, et vix intelligi; sed me cum Littréo nihil tangere, quia res aleae plena est h. l. aliquid de sede sua movere. Lindani coniectura, nam de suo δυσειδέες scripsisse videtur, non facilius intelligitur quam vulgata. Calvi Latina optime intelliguntur, sed non sum certus eum non vulgatam ita reddidisse cogitantem ἕλκειν τὸ πνεῦμα; — falso quidem interpretatus esset δυσελκής, sed non sum certus eum δύσπνοοι sive reperisse in libris, sive coniecisse.

ἧσσον δ' ἐπικίνδ. — εἰρημένοισι.] δ' omm. Parr. 4.; — ἐν τοῖσι φακίοισι Parr. duo pro καὶ τ. φ.; — ἐς etiam Marc.; — πνεύμονα Parr. 4. et V.; — ὑείων pro οἰείων H.;

ρείων καὶ λαχάνων δριμέων, ὅ τι μὴ ὀριγάνῳ, ἢ θύμβρῃ· καὶ περιπάτοισι χρήσθω· ἐξ ἠοῦς [1]δὲ πρὸς αἶπος ὁδοιπορέειν νῆστιν· ἔπειτα πίνειν τῶν φύλλων ἐπ' οἴνῳ ἐπιπάσαντα κεκρημμένῳ· τὸ δὲ λοιπὸν σιτίοισι [2]χρήσθω τοῖσι εἰρημένοισι.

νγ'. [3]Ἀρτηρίη τρωθεῖσα. Ἢν τρωθῇ ἡ ἀρτηρίη, βὴξ ἔχει καὶ αἷμα βήσσεται καὶ λανθάνει ἡ φάρυγξ πιμπλαμένη τοῦ αἵματος καὶ ἐκβάλλει θρόμβους, καὶ ὀδύνη γίγνεται ἐκ τοῦ στήθεος ἐς τὸ μετάφρενον ὀξέα, καὶ τὸ σίαλον γλίσχρον καὶ πουλὺ, καὶ ἡ φάρυγξ ξηρὴ, καὶ πυρετὸς καὶ ῥῖγος ἐπιλαμβάνει, καὶ κέρχεται ἡ φάρυγξ οἷον ὑπὸ λιπαροῦ, καὶ ἔς τε μὲν πεντεκαίδεκα ἡμέρας [4]τοιαῦτα πάσχει· μετὰ δὲ πῦον πτύει καὶ οἷα ἕλκεος [5]κρότωνα, καὶ αὖτις βὴξ, καὶ ἐρράγη οὖν τὸ αἷμα, καὶ μετὰ τὸ πῦον παχύτερον πτύει, καὶ ὁ πυρετὸς ἰσχυρότερος γίγνεται, καὶ τελευτᾷ ἐς πνεύμονα καὶ καλέεται ῥηγματίας πνεύμονος. Ἢν δὲ μετὰ τὸ πρῶτον αἷμα μὴ πτύσῃ πῦον, παυσάμενον χρὴ ταλαιπωρίης καὶ γυμνασίων ἐπ' ὄχημα [6]μὴ ἀναβαίνειν, σιτίων ἀπεχόμενον ἁλμυρῶν καὶ λιπαρῶν καὶ πιόνων καὶ λαχάνων δριμέων· καὶ ἐπὴν αὐτὸς ἑωυτοῦ δοκέῃ ἄριστα τοῦ σώματος ἔχειν, καῦσαι τὰ στήθεα καὶ τὸ μετάφρενον ἐν μοίρῃ ἑκάτερον· καὶ ἐπὴν τὰ ἕλκεα ὑγιὴς γένηται, ἐνιαυτὸν ἀπεχέσθω θωρηξίων,

suillis abstineat et oleribus acribus, praeterquam origano et satureia. Deambulationibus utatur et malutino tempore ieiunus ad arduum locum iter faciat. Deinde folia hortensia condimentis usurpata vino temperato inspersa bibat; ceterum cibis commemoratis utatur.

53. Arteria vulnerata. Si arteria vulnerata fuerit, tussis detinet, sanguis tussi exspuitur, fauces latenter sanguine implentur, sanguinis grumos reiicit, dolor acutus ex pectore ad dorsum permeat, sputum glutinosum est et copiosum, fauces siccae, febris et rigor corripit, fauces creperum et stridulum sonum edunt velut ex pingui aliquo et ad dies quindecim hoc modo afficitur. Postea vero pus exspuit, ac veluti ulceris impuram materiem, ac rursus tussis et sane sanguis erumpit, posteaque pus crassum exspuit, febris vehementior evadit et in pulmonem desinit, vocaturque is cui ex pulmone velut ex rupto abscessu pus erumpit, ῥηγματίας. Quodsi post primum sanguinem pus non exspuat, a vehementi labore et exercitatione quiescens in vehiculum ne conscendat, abstinens a salsis, unguinosis, pinguibus et acribus oleribus. Cumque corpus optime habere videbitur, pectus et dorsum vicissim utrumque inurito. Ulceribus curatis per annum ebrietate abstineat, non impleatur supra modum, neque manibus vehementer laboret, neque vehiculum

[1] δέ om. et post ἠοῦς commate distinguitur. — [2] χρῆσθαι. — [3] ἐὰν ἡ ἀρτηρία τρωθῇ. — [4] τοιαῦτα πάσχει. — [5] κρότωνες. — [6] μή om.

in quo οἱ al. m., et Marc., καὶ χοιρείων καὶ ὑείων J.; — πρὸς ἑσπέραν ὁδοιπ. cod. E., πρὸς ἑσπέρην Lind. e cod. Fevr., idem fert Imp. Samb.; — ἐπιπάσαντα e Marc., ἐπιπάσσαντα Edd. antt., Parr. tres, ἐπιπάσσοντα vulg.; — σιτίοισι χρῆσθαι, ut V., cod. Serv. Foësii.

53. Ἀρτ. τρωθ. — πνεύμονος.] H. θ. non habent inscr.; — in Parr. 4. fere ut in V. ἢν ἀρτηρίη τρ.; — ὀξείη vulg.; ὀξέη E. H. Marc.; — πουλύ Edd. antt., libri Parr. tres, Littr., πολύ vulg.; — κέρχεται Marc., Voss., multi codd. Littréi. — Iam vero κρότωνα de meo dedi, κρότωνες vulg. κρότωνας cod. θ., editores alii et Littr., κρότονες J., — Gal. in Gl.: κρότωνας) τὰ ἐν τῷ πνεύμονι χονδρώδη βρόγχια ἐν τῷ πρώτῳ περὶ νούσων. Quid autem iam secundum Galenum, quem omnes sequuntur, significat μετὰ δὲ πῦον πτύει καὶ οἷα ἕλκεος κρότωνας? Equidem rem non intelligo. Nescio quid sint ἕλκεος κρότωνες cum quibus comparari possit id quod educit aeger: multumque vereor ne Galenus parum acute aliquid finxerit, quod non senserit constare non posse. Noster id, quod educitur, comparat cum aliqua re, quae in ulcere quovis adesse possit; at non sunt in quovis ulcere χονδρώδη βρόγχια! Neque Foësius, neque quisquam, quod sciam, interpretum inspexit Pollucem, ubi IV. 190. Νοσήματα ἔξωθεν ἐπιφαινόμενα τοῖς σώμασι. φλεγμονὴ...... ἀκάθαρτον ἕλκος. ἐσχάρα, ἐφελκὶς, διεφθορὸς ἕλκος. καλεῖται δὲ καὶ κρότων. μελιτηρὰ ὑγρασία. ἐλαιώδης, ὅταν ἕλκος ᾖ περὶ τὰ νεῦρα. καλεῖται δὲ καὶ ῥεῦμα ὕδωρ, ὅ ἐστιν ὑδατώδης ἰχώρ, ὅταν ἤδη τὰ ἕλκη καθαίρηται κ.τ.λ. Equidem interpretes de interpunctione dubia monere video, sed puto tamen iungendum esse καλεῖται δὲ καὶ κρότων μελιτηρὰ ὑγρασία, ἐλαιώδης, ὅταν ἕλκος ᾖ περὶ τὰ νεῦρα. — Itaque Galenum cum suis cartilaginosis particulis iam valere iubemus, et intelligis L. B. quare κρότωνα scripserim et *materiem impuram ex ulcere* verterim. — Porro αὖτις E. H. Marc. — ἡ βήξ E.; — ἐρράγη οἱ τὸ αἷμα Lind.; — πνεύμονα E. H. K. Voss. et mox πνεύμονος iidem.

ἢν δὲ μετὰ — σῶμα.] καὶ ἐπ' ὄχ. vulg., sed καί iure suppressit Littr.; — μὴ ἀναβ. Mack., Littr. e θ., cett. μή omm.; — καὶ ἁλμ. vulgo, sed E. H. Marc., Mack., Littr. omm. καί. Unus cod. J. τοῦ στόματος ἔχειν; — pro καὶ τὸ μετάφρ. Ald. G. I. Marc. κατὰ τὸ μ.; — E. H. L. μηδ' ἐπ', cett. μηδὲ ἐπ'.

καὶ μὴ ὑπερπίμπλασθαι, μηδὲ τῇσι χερσὶ ταλαιπωρέειν, μηδ' ἐπ' ὄχημα ἀναβαίνειν, ἀλλὰ παχύνειν αὐτὸν ὡς μάλιστα τὸ σῶμα.

νδ'. [1]Ἄορτρα τοῦ πνεύμονος σπασθέντα. Ἐπὴν [2]ἄορτρον σπασθῇ τοῦ πνεύμονος, τὸ πτύσμα [3]λευκὸν λεπτὸν πτύει, ἐνίοτε δὲ αἱματῶδες, ἀφρονέει τε καὶ πυρετὸς ἴσχει καὶ ὀδύνη τὸ στῆθος καὶ τὸ μετάφρενον καὶ τὸ πλευρόν, καὶ ἢν στραφῇ, βήσσει τε καὶ πτάρνυται. Τούτῳ ᾗ ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ χλιάσματα προστιθέναι καὶ διδόναι προρυμφάνειν κενταύριον καὶ δαῦκον καὶ ἐλελισφάκου φύλλα τρίβων καὶ μέλι καὶ ὄξος ἐπιχέων, καὶ ὕδωρ διδόναι καταρυμφάνειν· καὶ πτισάνης χυλὸν [4]προρυμφανέτω καὶ ἐπιπινέτω οἶνον ὑδαρέα. Ἐπὴν δὲ τῆς ὀδύνης παύσηται, ἐλελίσφακον κόψας καὶ σήσας καὶ ὑπερικὸν καὶ ἐρύσιμον λεῖα καὶ ἄλφιτον, ἴσον ἑκάστου, ταῦτ' ἐπιβαλὼν ἐπὶ οἶνον κεκρημένον, διδόναι πίνειν νήστι· καὶ ἢν μὴ νῆστις ᾖ, διδόναι ῥυμφάνειν ἔτνος ἄναλπον· ἢν δὲ θάλπος ᾖ, σιτίοισι διαχρῆσθαι ὡς μαλθακωτάτοισι, [5]ἀνάλτοισι καὶ ἀκνίσοισι, ἐπὴν ἤδη ἐπιεικέως ἔχῃ τὸ σῶμα καὶ τὸ στῆθος καὶ τὸ νῶτον. [6]Ἢν δὲ ἀμφότερα σπασθῶσι, βὴξ ἴσχει καὶ τὸ σίαλον πτύεται παχὺ λευκόν, καὶ ὀδύνη ὀξέα ἴσχει ἐς τὸ στῆθος καὶ ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας καὶ τὸ πλευρόν, καὶ καῦμα ἔχει καὶ καταπίμπλαται φῴδων, καὶ ξυσμὴ ἔχει καὶ οὐκ ἀνέχεται οὔτε καθήμενος, οὔτε κείμενος, οὔτε ἑστηκώς, ἀλλὰ [7]δυσθανατέει. Οὗτος τεταρταῖος μάλιστα ἀποθνήσκει· ἢν δὲ ταύτας ὑπερφύγῃ, ἐλπίδες μὲν οὐ πολλαί· κινδυ-

conscendat, sed quam maxime crassum corpus reddatur.

54. Pulmonis utrimque dependentes fibrae convulsae. Si ex pulmone dependens fibra convellatur, sputum candidum tenue interdumque cruentum exspuit, delirio et febre tenetur, dolor pectus, dorsum et latus occupat, et si se convertat, tussi et sternutatione corripitur. Huic qua parte dolor detinet calefactoria admoveto, centaurium, daucum, salviae folia trita, melle et aceto affuso ex aqua ante sorbenda dato. Ptisanae etiam succum ante sorbeat et vinum aquosum superbibat. Cum vero dolor quieverit, salviam tusam et cribratam, hypericum, et erysimum laevigata cum polenta pari singula portione vino temperato admixta ieiuno bibenda exhibe. At si ieiunus non fuerit, leguminis fresi decoctum salis expers sorbendum dato. Si vero aestus fuerit, cibis quam mollissimis, insulsis et minime nidorosis utatur, cum iam moderate corpus et pectus et dorsum se habuerit. Quodsi utrimque dependentes pulmonis fibrae vellicentur, tussis detinet, sputum crassum et album exspuitur, dolor vehemens ad pectus sub scapulis et ad latus occupat, ardor detinet et pustulis velut ex igne rubentibus completur, pruritus vexat, neque sedere, neque iacere, neque stare sustinet, sed cum morte conflictatur. Hic quarto fere die perit, quem si effugerit, ne sic quidem spes multa superest, cum et septimo die periculum subeat, quem si superaverit, convalescit. Hunc cum ita habuerit,

[1] ἐὰν ἄρθρα σπασθῇ τοῦ πνεύμονος. — [2] ἄρθρα. — [3] λευκὸν — sine λεπτόν. — [4] προσρυμφ. — [5] ἀναλτ. καὶ ἀκν. om. — [6] h. l. inscr. τὰ ἐκ τοῦ πλευροῦ γενόμενα οἰδήματα οἱ δὲ λέγουσιν ἐς φλύκτους εἶναι. — [7] δυσθανατέει.

54. ἄορτρα — πτάρνυται.] Inscriptionem omm. H. θ., sed E. F. G. I. J. eandem inscriptionem habent ac V. — Vulg. ἄρθρα, cod. Serv. Foësii et Mack. ἄορθρα, Lind. ἄορτρα. Cf. Foësii Oecon. et suppl. Lex Schneid., quod Littr. excitat. — Vulg. ἄρθρα, Lind. ἄορτρα, Littréum secutus ἄορτρον scripsi; — πνεύμ. E. J. K. Pro vulgato λευκόν Ald. F. G. λεπτόν, quod recepit Littr.; conferens infra obvium τὸ πτύσμα πτύεται παχὺ, λευκόν, utrumque recepi; — αἱματῶδεα Parr. sex, θ. Marc.; — τε omm. H. θ Marc., Mack.; βήσσεται vulg., sed ortum est e βήσσει τε propter seq. πτάρνυται.

τούτῳ — ὑδαρέα.] τούτῳ de meo dedi, τοῦτον cett.; de meo ᾗ ἂν ἡ ὀδύνη etiam scripsi, ceteris ᾗ ἂν ὀδύνη legentibus; — de compositis προρυμφ., καταρυμφ. moneo me has formas ex optimis Parr. et Marc. dedisse; vulgo προροφ., καταροφ., Littréus eas cum Mack. per duplex ῥῥ scripsit, cuius rei exemplum in mss. J. K. uno loco tantum. Copulam ante μέλι om. θ.

ἐπὴν — νῶτον.] λεῖον H., ubi vulg. rest. al. m., et Marc.; — ἐπιβάλλων I.; — ἐπ' οἶνον E.; διδόναι δέ vulg., διδόναι δή Lind.; equidem redundans δέ abieci; — ῥυμφ. etiam Marc.; τὸν νῶτον vulg., τὸ ν. E.

ἢν δὲ ἀμφ. — δυσθανατέει.] πτύεται cod. Serv., θ., Lind., Mack., Littr. pro vulg. βλέπεται, quod Marc. etiam fert; — καὶ λευκόν vulg., sed καί om. Littr. cum Parr. 5. et θ., et deëst in Marc.; — ὀξείη vulg., ὀξέη E. H. Marc.; — καί

νεύει δὲ καὶ ἐν τῇσι ἑπτά· ἢν δὲ καὶ ταύτας διαφύγῃ, ὑγιάζεται. Τοῦτον, ὅταν οὕτως ἔχῃ, [1] λούειν πολλῷ θερμῷ δὶς τῆς ἡμέρης, καὶ ὅταν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, χλιάσματα προστιθέναι καὶ διδόναι πίνειν [2] μέλι καὶ ὄξος, ῥυμφάνειν δὲ χυλὸν πτισάνης καὶ ἐπιπίνειν οἶνον λευκὸν οἰνώδεα. Ἢν δὲ πρὸς τὸ λουτρὸν καὶ τὰ χλιάσματα πονέῃ καὶ μὴ ἀνέχηται, προσφέρειν αὐτῷ ῥάκια ἡμιτυβίου [3] καὶ βάπτων ἐς ὕδωρ ἐπὶ τὰ στήθεα [4] ἐπιτιθέναι καὶ ἐπὶ τὸ νῶτον, καὶ πίνειν διδόναι κηρίον ἐν ὕδατι ἀποβρέχων ὡς ψυχρότατον καὶ τὸν χυλὸν ψυχρὸν καὶ ὕδωρ ἐπιπίνειν καὶ κεῖσθαι πρὸς τὸ ψῦχος. Ταῦτα ποιέειν· ἡ δὲ νοῦσος θανατώδης.

bis die calida multa lavato, cumque dolor detinet, calefactoria admoveto et mel cum aceto propinato, succumque ptisanae sorbendum dato et vinum album generosum superbibendum. Quod si balneo et tepefactoriis vexetur, neque ea ferat, detriti linei panniculi aqua intincti ei sunt admovendi et ad pectus et dorsum adhibendi, favumque ex aqua maceratum frigidissimum propinato et ptisanae succum frigidum aquamque superbibendam dato. Loco frigido decumbere iubeto. Ista quidem facito, verum morbus letalis est.

νε'. [5] Ἐρυσίπελας ἐν πνεύμονι. Ἢν ἐρυσίπελας ἐν πνεύμονι γένηται, βὴξ ἔχει καὶ τὸ σίαλον ἀποπτύει πουλὺ καὶ ὑγρὸν, οἷον ἀπὸ [6] βράγχου, ἔστι δὲ οὐχ αἱματῶδες, καὶ ὀδύνη ἴσχει τὸ μετάφρενον καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὰς λαπάρας, καὶ τὰ σπλάγχνα μύζει καὶ ἐμέει λάπην οἷον ὄξος, καὶ τοὺς ὀδόντας αἱμωδιᾷ, καὶ πυρετὸς καὶ ῥῖγος καὶ δίψα λαμβάνει, καὶ ὅταν τι φάγῃ ἐπὶ τοῖσι σπλάγχνοισι μύζει, καὶ ἐρεύγεται ὀξὺ καὶ ἡ κοιλίη [7] τρύζει καὶ ναρκᾷ τὸ σῶμα, καὶ ὅταν ἐμέσῃ, [8] δοκέει ῥάων εἶναι· ὅταν δὲ μὴ ἐμέσῃ ἀπιούσης τῆς ἡμέρης, στρόφος καὶ ὀδύνη [9] ἐγγίγνεται ἐν τῇ γαστρὶ καὶ ἀπόπατος ὑγρὸς γενόμενος διεχώρησε. Ἡ δὲ νοῦσος μάλιστα γίγνεται ἐκ θωρηξίων καὶ ἐκ κρεηφαγιέων καὶ ἐξ ὕδατος μεταβολῆς· ἴσχει [10] δὲ καὶ ἄλλως. Τοῦτον φάρμακον πιπίσκειν κάτω

55. Erysipelas in pulmone. Si oriatur in pulmone erysipelas, tussis detinet et sputum multum ac liquidum exspuit, velut in raucedine, quod cruentum non est, dolor dorsum et inanes ac molles laterum partes occupat, viscera strepitum edunt, pituitam acidam vomit, dentes obstupescunt, febris, rigor ac sitis corripit, cum quid comederit, in visceribus strepitus editur, acidum eructat, venter stridet et corpus torpescit. Cum vomuerit, melius habere videtur, ubi vero minime vomuerit, decedente die tormina et dolor in ventre suboriuntur et liquidum stercus dimittitur. Hic morbus maxime ex crapula, carnium esu et aquae mutatione accidit atque aliis etiam de causis detinet. Huic medicamentum deorsum purgans propinato posteaque lac asininum bibat, nisi lienosus fuerit natura. Quod si sit, ne succis

[1] λούειν — ἔχῃ om. — [2] μέλι — ἐπιπίνειν om. — [3] καί om. — [4] καὶ τὸν νῶτον ἐπιτιθ. καὶ π. δ. — [5] ἐὰν ἐρυσίπελας ἐν πνεύμονι. — [6] βρόγχου. [7] τρύζει. — [8] δοκέῃ. — [9] γίνεται. — [10] δέ om.

ante καῦμα omm. H., in quo rest. al. m., θ., Mack.; — Φωιδῶν Marc. — Vulg. δυσθενέει, et sic etiam Marc., sed δυσθανατέει, ut V., E. G. H. L. P.′ Q.′, licet in E. G. vulg. restituatur; — δυσθυμέει cod. θ. Lind., Mack. Dedi id, quod unice probo.

Τοῦτον — οἰνώδεα.] καὶ διδόναι πίνειν vulg.; — καὶ π. δ. H., καὶ πίνειν δὲ διδ. E. Marc.; — ὄξος καὶ ῥυφ. χυλόν P.′ Mack.; ὄξος ῥοφάνειν (ῥυμφ. et alii et Marc.) καὶ χυλόν vulg.; cum Littréo Lindani lect. sequor.

ἢν δὲ — θανατώδης.] ψυχρὰ ῥάκκεα cod θ.; qui solus ψυχρά fert; — ῥάκεα H. I. J.; — ἡμιτυμβίου E.; — καί ante βάπτων omm. E. H. I. θ. Marc.; — καὶ τὸν νῶτον ἐπιτιθ. vulg.; — ἐπιτ. καὶ ἐπὶ τὸν ν. E. H. θ., in qua lect. Marc. ἐπί om. ante τὸν ν.

55. ἐρυσίπελας — διεχώρησε.] Inscr. omm. H. θ.; alii quatuor eandem ferunt, quam V., cui γένηται addit E. — πολύ H. J. Marc.; — βρόγχου vulg., βράγχου Littr. e § 6. de intt. aff.; καὶ οἷον ὄξος vulgo, de meo καί suppressi; — τρύζει Ald., Parr. 6., Marc., τρίζει vulg.; — ναρκᾷ τὸ σ. E. H. Marc., τὸ σ. ν. vulgo; — καὶ ὁ ἀπόπ. cod. θ.; — γενόμενος Littr. ex E. H. θ., γιν. vulg.

ἡ δὲ νοῦσος — ἄλλως.] τῶν θωρ. vulg., τῶν omm. E. H. θ. Marc., Littr., κρεηφαγιέων E. H. I. J. K. Marc., Littr., κρεηφαγίων cod. θ., κρεοφαγιέων vulg.; — μεταβολήν J., δέ om. G. J. K.

τοῦτον — σιτίων.] ἢν δὲ ᾖ sine σπληνώδης, ut V., Parr. 5.

καὶ μεταπιπίσκειν γάλα ὄνου, ἢν μὴ σπληνώδης ἦ φύσι· ἢν δὲ [1] σπληνώδης ἦ, μὴ καθαίρειν μήτε χυλοῖσι μήτε γάλακτι, μήτε ὀρρῷ, ἀλλ' ὅ τι ὀλίγον [2] ἐσελθὸν πολὺ [3] ἐξάξει· ὑποκλύζειν δὲ καὶ βαλάνους προστιθέναι, ἢν μὴ ἡ κοιλίη ὑποχωρέῃ, καὶ ψυχρολουτέειν καὶ γυμνάζεσθαι, ὅταν οἱ πυρετοὶ ἀνῶσι καὶ δοκέῃ ἐπιεικέως ἔχειν τοῦ σώματος· καὶ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ μετοπώρου ἔμετον ἐμποιέειν· σκορόδων δὲ κεφαλὰς [4] τρεῖς καὶ ὀριγάνου δραχμίδα, ὅσην [5] τρισὶ δακτύλοισι περιλαβεῖν, ἕψειν ἐπιχέαντα δύο κοτύλας οἴνου γλυκέος καὶ κοτύλην ὄξεος ὡς ὀξυτάτου καὶ μέλιτος ὅσον τεταρτημόριον, ἕψειν δ' ἔστ' ἂν ἡ τρίτη μοῖρα λειφθῇ· κἄπειτα γυμνάσας τὸν ἄνθρωπον καὶ λούσας ὕδατι χλιαρῷ πῖσαι θερμὸν καὶ πιπίσκειν φάκιον, μέλι καὶ ὄξος ξυμμίσγων, ἔστ' ἂν ἐμπλησθῇ· ἔπειτα ἐμεέτω καὶ τὴν ἡμέρην ταύτην πιὼν ἄλφιτον καὶ ὕδωρ ἐκνηστευέτω· ἐς ἑσπέρην δὲ [6] σεῦτλα φαγέτω καὶ μάζης σμικρὸν καὶ πινέτω οἶνον ὑδαρέα· ἀνὰ δὲ τὸν ἄλλον χρόνον ἐμεέτω τοῖσι [7] φακίοισι καὶ ἀπὸ σιτίων. Καὶ ἢν ἀφίστηται ἡ ὀδύνη ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας, σικύην προσβάλλειν καὶ τὰς φλέβας ἀποτύψαι τὰς ἐν τῇσι χερσί· σιτίοισι δὲ χρῆσθαι ἀνάλτοισι καὶ μὴ λιπαροῖσι μηδὲ πίοσι· δριμέα δὲ καὶ ὀξέα ἐσθιέτω καὶ ψυχρὰ πάντα, καὶ περιπάτοισι χρήσθω. Ταῦτα ποιέων ἄριστα ἂν διαιτῷτο καὶ διὰ πλείστου χρόνου ἡ νοῦσος γίγνοιτο· ἔστι δὲ οὐ θανατώδης, ἀλλ' ἀπογηράσκοντας ἀπολείπει. Εἰ δὲ βούλοιο νεώτερον ἐόντα θᾶσσον ἀπαλλάξαι τῆς νούσου, καθήρας αὐτὸν καῦσον [8] τά τε στήθεα καὶ τὸ μετάφρενον.

neque lacte, neque sero purgato, sed eo quod parca copia sumptum plurimum foras educat; ubi alvus non subducitur, eam per infusum subluito, aut glandes supponito; frigidae balneo et exercitatione utendum, ubi febres remiserint et corpus moderate habere videbitur. Vere et auctumno vomitus excitandus. Alliorum capita tria et origani pugillum, quantum tribus digitis comprehenditur, vini dulcis duabus heminis affusis et aceti quam acerrimi hemina una, mellisque quarta parte, coquito donec tertia pars remaneat. Deinde post exercitationes et tepidae balneum homini calidum bibendum exhibeto, lenticulaeque decoctum, melle et aceto admixto dum expleatur propinato, deinde vomat, eoque die polenta ex aqua epota ieiunus permaneat. Sub vesperum vero betas et mazae parum comedat et vinum aquosum bibat. Reliquo tempore ex lenticulae decocto post cibos vomat. Quodsi ad scapulas dolor secesserit, cucurbitulam affigito et manuum venas pertundito. Cibis utatur non salsis, neque unguinosis, neque pinguibus, vescatur acribus et acidis, frigidisque omnibus et deambulationibus utatur. Quae cum fecerit, optimam victus rationem sequetur, morbusque in multum tempus protrahetur. Neque vero letalis est, sed consenescentes deserit. Sed si iuvenem aliquem citius a morbo liberare voles, post purgationem ei pectus et dorsum inurito.

[1] σπλ. om. — [2] ἐπελθόν. — [3] ἄξει. — [4] τρεῖς om. — [5] τοῖσι. — [6] τεῦτλα. — [7] φαρμακίοισι. — [8] τε sine τά.

cod. Serv.; — ἐσελθόν etiam Marc.; — ἄξει Parr: tres; — ἡ κοιλίη ὑπάγῃ cod. θ.; — iam vero omnes ἢν μὴ ἡ κοιλίη, ὑποχωρέῃ ἐν πάσῃσι τῇσι νούσοισι καὶ ψυχρολουτέειν ἐν ταύτῃ τῇ νούσῳ καὶ γ. —; — sed equidem subnotata illa pro emblematis alienis delevi; — item paulo ante ceteri ὑποκλύζειν δὲ τὰς κοιλίας, ubi item duo vocabula postrema eieci; — ἔμετον ἐμποιέειν est vulg. lectio, ἔμ. οἱ ποιέειν cod. θ., ἔμ. ποιέειν Littr. sine οἱ. — Numerum τρεῖς e θ. Mack., Littr., vulgo om.; — δραχμίδα etiam Marc., δραγμίδα Parr. 3., Edd. antt.; — τρισί Mack., Littr. e θ., τοῖς vulg.; — δὲ ἕως ἂν vulg., δ' ἔστ' ἂν P.' θ. Mack.; — γυμνάσας alii et Littr. e codd. pro vulg. γυμνώσας; — πλησθῇ K.; — τεῦτλον vulg., τεῦτλα Parr. 5. et θ.; — σμικρόν E. H. Marc., Littr., μικρόν vulg.; — φαρμακίοισι plures alii, ut V.

καὶ ἢν — μετάφρ.] προσβάλλειν alii et Littr. e codd., προβ. vulg.; — ἄριστ' E., Marc.; — γένοιτο K.; — εἰ δὲ βούλει K.; — ἐόντα etiam Marc., ὄντα E. H., ἐόντας edd. antt.; — θᾶσσον E. H. Marc., Littr., per ττ vulg.; — καῦσαι E. H. I. K. θ. Marc., Mack.; — τε omm. H., ubi rest. al. m., Marc., cf. lect. Voss. — τὸ μετάφρ. Parr. 5. θ. Mack., Littr., τὰ μετάφρενα vulg.

νς'. Νωτιάς. Ῥῖγος καὶ πυρετὸς καὶ βὴξ καὶ δύσπνοια λαμβάνει καὶ τὸ σίαλον πτύει χλωρὸν, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὕφαιμον καὶ πονέει μάλιστα τὸ μετάφρενον καὶ τοὺς βουβῶνας, καὶ ἡμέρῃ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ οὐρέει αἱματῶδες, καὶ ἀποθνήσκει ἑβδομαῖος· ἐπὴν δὲ τὰς τεσσαρασκαίδεκα ἐκφύγῃ, ὑγιὴς γίγνεται· ἐκφυγγάνει [1]δ' οὐ μάλα. Τούτῳ διδόναι μελίκρητον ἀναζέσας ἐν καινῇ χύτρῃ, ψύχων, σελίνου φλοιὸν ἀποτέγγων ἢ μαράθρου· [2]τοῦτο διδόναι πίνειν καὶ πτισάνης χυλὸν δὶς τῆς ἡμέρης καὶ ἐπιπίνειν οἶνον λευκὸν ὑδαρέα· [3]ᾗ δ' ἂν ἡ ὀδύνη προσίστηται, χλιαίνειν καὶ λούειν θερμῷ, ἢν μὴ ὁ πυρετὸς πουλὺς ἔχῃ· ἐπὴν δὲ αἱ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι παρέλθωσι ἀριστίζεσθαι μὲν τὸν κέγχρον, ἐς ἑσπέρην δὲ κρέα σκυλακίου ἢ [4]ὀρνίθεια ἑφθὰ ἐσθίειν καὶ τοῦ ζωμοῦ ῥυμφάνειν· σιτίοισι δὲ [5]ὡς ἐλαχίστοισι χρῆσθαι τὰς πρώτας ἡμέρας.

νζ'. [6]Φῦμα ἐν τῷ πνεύμονι. Ἐπὴν φῦμα φυῇ ἐν τῷ πνεύμονι, βὴξ ἔχει καὶ ὀρθόπνοια καὶ ὀδύνη ἐς τὸ στῆθος ὀξέα καὶ ἐς τὰ πλευρὰ, καὶ ἕως μὲν τῶν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμερῶν πάσχει· τοῖσι γὰρ πλείστοισι τοσαύτας ἡμέρας μάλιστα φλεγμαίνει· καὶ τὴν κεφαλὴν δὲ ἀλγέει καὶ τὰ βλέφαρα καὶ ὁρᾷν οὐ δύναται, καὶ τὸ σῶμα ὑπόπυρρον γίγνεται καὶ [7]φῴδων ἐμπίπλαται. Τοῦτον λούειν πολλῷ θερμῷ καὶ μελίκρητον διδόναι πίνειν ὑδαρὲς καὶ τῆς πτισάνης τὸν χυλὸν ῥυμφάνειν καὶ οἶνον ὑδαρέα ἐπιπίνειν· ἢν δ' ἡ ὀδύνη πιέζῃ, χλιαίνειν· ἐπὴν δὲ παύσηται,

56. Dorsalis morbus. Rigor, febris, tussis, et spirandi difficultas prehendit et sputum cum virore pallidum, interdumque aliquid cruentum exspuit, dolor dorsum praecipue et inguina vexat, tertio aut quarto die urinam cruentam reddit et septimo die moritur; ubi vero decimum quartum effugerit, convalescit, quem fere non effugit. Huic aquam mulsam in olla nova decoctam et refrigeratam, in qua apii aut foeniculi cortex maceratus fuerit, bibendam exhibeto et ptisanae succum bis die, vinumque album aquosum superbibendum. Qua vero dolor instat tepefactoria adhibeto et nisi multa febris detinet, calida lavato. Ubi vero quatuordecim dies praeterierint, milium in prandio quidem sumat, sub vesperam autem carnes catulinas aut volucrium coctas edat et de iusculo sorbeat, sed cibis quam paucissimis primis diebus utatur.

57. Pulmonis tuberculum. Si in pulmone tuberculum exortum fuerit, tussis detinet, spirandique difficultas, quae non nisi erecta cervice obitur, dolor acutus pectus et latera occupat et ad decimum quidem quartum diem ita afficitur; plerisque enim totidem dies inflammatur; sed et caput et palpebras dolor vexat, videre nequit, corpus subfulvum evadit et pustulis velut ex igne rubentibus completur. Hunc calida multa lavato, aquam mulsam aquosam propinato et ptisanae succum sorbendum vinumque aquosum superbibendum dato, et si dolor premat, tepefactoria admoveto; ubi vero

δ' οὖν. — [2] τούτῳ. — [3] ᾗ τε ἂν ὀδ. — [4] ὄρνιθος. — [5] ὡς om. — [6] ἐὰν φύματα εἰς τὸν πνεύμονα γένηται. — [7] φλεβῶν.

56. νωτιὰς — δ' οὐ μάλα.] περὶ νωτιάδος F. G.; — καί ante ὕφαιμον omm. H., in quo rest. al. m., Marc.; — ὑπερφύγῃ E. H. θ. Marc., Foës. e mss. adfert ὑποφύγῃ; sitne hoc forte errore aliquo pro illo descriptum? nam in codd. nostris nulla lectio eiusmodi habetur; — δὲ οὐ μάλα E.

τούτῳ — ἡμέρας.] μαράθου H. J. Marc.; μαλάθρου E.; — τοῦτο διδόναι H., Littr.; τούτῳ vulg.; — ᾗ ἂν ὀδ. vulg.; Mack., Littr. e cod. θ. interposuerunt δ', — ᾗ τε ἂν ὀδ. cod. Serv.; de meo articulum ante ὀδύνη adscripsi; πουλύς J. Voss.; — σκυλακείου vulg. σκυλακίου E. θ. Lind., Mack., Littr.; — ὀρνίθια J., ὄρνιθος cod. Serv., θ., Lind., Mack.; — ῥυμφ. Ald., Parr. 6., Marc., ῥοφ. vulg.

57. φῦμα — ἐμπίπλαται.] Inscr. omm. H. θ., quatuor Parr. eandem ferunt inscr., quam V., nisi quod ἐς τὸν πλ. habent. Vulg. φύῃ, sed φυῇ Marc., Littr., ᾗ cod. θ. Mack.; — ὀξέη vulg. ὀξείη J.; — καὶ ἔστε μὲν τεσσαρεσκαίδ. ἡμέρας cod. θ., τῶν e vulg. om. E.; — φλεγμαίνει τὸ πάθος τοῦ φύματος vulg., sed H. θ. solum φλ. τὸ φῦμα, licet in H. vulg. restituatur; mihi sic videtur: τὸ πάθος τοῦ φύματος emblema alienum est, quod in cod. θ. paulum accommodatum est ad solitam nostri orationem, sed tamen abiiciendum censui. Littr. διαλγέει ex E. P.' Q.' pro δὲ ἀλγέει, quod Marc. etiam fert et unice verum est. Vulg. φλεβῶν, sed φωδῶν θ., Foës. in adn., Mack., φῴδων Lind., φῴδων Littr.

τοῦτον — χρῆσθαι.] ῥυμφ. Ald., Parr. 6., Marc.; — δ' ἡ E. H., δὲ ἡ cett.

σιτίοισι ὡς μαλθακωτάτοισι χρῆσθαι. Ἢν δ' ἀπηλλαγμένον τῆς νούσου δύσπνοια λαμβάνῃ, ἐπὴν πρὸς ὀρθὸν χωρίον ἴῃ ἢ σπεύσῃ τι ἄλλως, φάρμακον διδόναι, ὑφ' οὗ ἡ κοιλίη ἡ κάτω μὴ [1] κινήσεται· καὶ ἢν ἅμα τῷ ἐμέσματι πῦον ἕπηται, ἢν μὲν τὸ πῦον ᾖ λευκὸν καὶ ἶνες ἐν αὐτῷ ὕφαιμοι ἔωσι, ἐκφυγγάνει· ἢν δὲ πελιδνὸν καὶ χλωρὸν καὶ κάκοδμον, ἀποθνήσκει. Καθαίρονται δ' ἐν τεσσεράκοντα ἡμέρῃσι, ἀφ' ἧς [2] ἂν ῥαγῇ, πολλοῖσι δὲ καὶ ἐνιαυσίη γίγνεται ἡ νοῦσος· ποιέειν δὲ χρὴ τοῦτον ἅπερ τὸν ἔμπυον. Ἢν δὲ μὴ ῥαγῇ, — ἐνίοισι γὰρ τῷ χρόνῳ ἀφίσταται ἐς τὸ πλευρὸν καὶ ἐξοιδίσκεται, — τοῦτον χρὴ, ἢν τοιοῦτο γένηται, τάμνειν, ἢ καίειν.

νη'. [3] Πνεύμων πλησθείς. Ἢν πλησθῇ ὁ πνεύμων, βὴξ ἴσχει καὶ ὀρθόπνοια καὶ ἆσθμα, καὶ τὴν γλῶσσαν ἐκβάλλει καὶ ὀδύνη ὀξέα ἴσχει ἐς τὸ στῆθος καὶ κατὰ τὰς ὠμοπλάτας, καὶ καταπίμπλαται φῴδων, καὶ ξυσμὸς ἔχει καὶ οὐκ ἀνέχεται οὔτε καθήμενος οὔτ' ἀνακείμενος, οὔθ' ἑστηκὼς, ἀλλὰ δυσθανατέει. Οὗτος τεταρταῖος μάλιστα ἀποθνήσκει· ἢν δὲ [4] καὶ ταύτας ὑπερφύγῃ, ἐλπίδες [5] μὲν οὐ πολλαί· κινδυνεύει δὲ [6] καὶ ἐν τῇσι ἑπτά· ἢν δὲ ταύτας [7] ὑπερφύγῃ, ὑγιάζεται. Τοῦτον ὅταν οὕτως ἔχῃ, λούειν [8] πολλῷ καὶ θερμῷ δὶς τῆς ἡμέρης, καὶ ὅταν ὀδύνη ἔχῃ, χλιάσματα προστιθέναι, καὶ [9] πίνειν διδόναι μέλι καὶ ὄξος ἑφθὸν, καὶ ῥυμφάνειν χυλὸν πτισάνης καὶ ἐπιπίνειν οἶνον· ἢν δὲ πρὸς τὸ λουτρὸν

quieverit, cibis quam mollissimis utatur. Quodsi morbo liberatum, dum ad locum acclivem pergit vel alioqui festinanter aliquid agit, difficultas spirandi invadat, medicamentum purgans, ex quo alvus inferior minime moveatur, exhibeto. Et si una cum vomitu pus album et in quo fibrae sanguinis insint subsequatur, evadit, si vero lividum, cum virore pallidum et graveolens, perit. Repurgantur autem in quadraginta diebus, ex quo ruptio facta est, multis etiam annuus fit morbus. Huic eadem quae suppurato facito. Quodsi non eruperit, cum quibusdam procedente tempore ad latus abscessum faciat et intumescat, ubi hoc acciderit, hunc secato aut inurito.

58. Pulmo repletus. Si pulmo repleatur, tussis, difficultas spirandi, quae fit erecta cervice et anhelatio detinet, linguam exserit, dolor acutus pectus et scapulas vexat, pustulis velut ex igne rubentibus impletur et pruritus occupat; neque sedere neque recumbere, neque stare potest, sed cum morte conflictatur. Hic quarto fere die moritur, quem si superaverit, ne tum quidem spes magna; sed septimo etiam die periculum subit, quem si effugerit, convalescit. Hunc, cum sic habeat, calida multa bis die lavato, cumque dolor detinuerit, tepefactoria admoveto, mel cum aceto coctum bibendum et ptisanae succum sorbendum vinumque superbibendum praebeto. Quod si balneo et tepefactoriis vexetur, neque ea ferat, refrigerantia ei

[1] κινέεται. — [2] ἂν om. — [3] ἐὰν ὁ πνεύμων πλησθῇ. — [4] καί om. — [5] ὡς τὰ πολλά. — [6] πολλάκις καί. — [7] ὑπεκφύγῃ. — [8] θερμῷ πολλῷ. — [9] ἐπιπίνειν.

ἢν δ' — ἀποθνήσκει.] δ' iidem, qui supra; — τι vulg., sed πη cod. θ. Mack., Littr., equidem πη otiosam correctionem esse puto, nam quidni recte σπεύδειν τι h. l. dicat? μέντοι τὸ πῦον Mack., cett. μέν.

καθαίρονται — καίειν.] δ' ἐν E. H., δὲ ἐν vulg.; — τεσσερακ. Marc., τεσσαρακ. cett.; — ὡς τὸ πλ. cett., ἐς de meo; — τοιοῦτον J.; — καῦσαι E. H. P.' Q.' θ. Marc.

58. πνεύμων πλησθεὶς — δυσθανατέει.] Inscriptionem omm. E. H. θ.; eandem quam V. ferunt Parr. 5., nisi quod πλεύμων habent. Post ἐκβάλλει vulgo καὶ πίμπλαται φωδῶν καὶ ξυσμὸς ἔχει καὶ ὀδύνη ὀξείη ἴσχει ἐς τὸ στῆθος καὶ κατὰ τὰς ὠμοπλάτας καὶ οὐκ ἀνέχ. — Sed alia est horum lectio, nempe καὶ πίμπλαται (πίμπραται cod. θ.) καὶ ὀδύνη ὀξέη ἴσχει ἐς τὸ στῆθος καὶ ὑπὸ (κατά Marc.; et E. al. m.) τὰς ὠμοπλάτας καὶ καταπίμπλαται φωδῶν (φώδων E., φωιδῶν Marc.) καὶ ξυσμὸς (ψυγμός cod. θ.) ἔχει καὶ οὐκ ἀνέχ. E. H. θ. Marc.; — hinc quidem aptiorem rerum ordinem deducere, quam fieri solebat, mihi videor; — οὔτε plene utroque loco E., posteriore H.; δυσθενεῖ vulg., δυσθυμεῖ Lind., Mack., dedi δυσθανατέει, de quo cf. § 54. notam antepenultimam.

οὗτος — ὑγιάζεται.] ἢν δὲ καὶ αὐτάς E. H., unde καί, quod vulgo abest, Littr.; — ἐλπίδες μὲν οὐ πολλαί Littr. e § 54., vulgatam e V. notavi; — κινδυνεύει δὲ καί H., ubi vulg. πολλάκις rest. al. m. (cf. lect. V.) θ. Marc.; — ἢν δὲ καὶ ταύτας ὑπερφ., ὑγιάζ. Marc., ubi cett. καί omm., sed ὑπερεκφύγῃ Littr., ὑπερφύγῃ vulg., ὑπεκφύγῃ cod. Serv., ut V.; mihi quidem ὑπερεκφύγῃ lectio esse videtur e dittographia postremarum orta; — ὑγιὴς γίνεται Lind.

τοῦτον — θανατώδης.] λούειν — ἔχῃ om.; — πολλῷ καί om. θ., καί om. cod. Serv., Lind., cf. lect. V.; — πίνειν H. Marc., Littr., vulgatam e V. notavi; — ῥυμφ. Ald.

καὶ τὰ χλιάσματα πονέῃ καὶ μὴ ἀνέχηται, προσφέρειν αὐτῷ [1] ψύγματα καὶ πίνειν διδόναι κηρίον ἐν ὕδατι ἀποβρέχων, ὡς ψυχρότατον, καὶ κεῖσθαι πρὸς τὸ ψῦχος· ταῦτα ποιέειν· ἡ δὲ νοῦσος χαλεπὴ καὶ θανατώδης.

νθ'. [2] Ὁ πνεύμων προσπεσὼν πρὸς τὸ πλευρόν. Ἢν ὁ πνεύμων πρὸς τὸ πλευρὸν προσπέσῃ, βὴξ ἴσχει καὶ ὀρθόπνοια καὶ σίαλον βήσσεται λευκὸν, καὶ ὀδύνη τὸ στῆθος καὶ τὸ μετάφρενον ἴσχει, καὶ ὠθέει προσκείμενος καὶ δοκέει τι ἐγκέεσθαι βαρὺ ἐν τοῖσι στήθεσι, καὶ κεντέουσι ὀδύναι ὀξεῖαι, καὶ [3] τρύζει οἷον μάσθλης, καὶ τὴν πνοιὴν ἐπέχει· καὶ ἐπὶ μὲν τὸ πονέον ἀνέχεται κατακείμενος, ἐπὶ δὲ τὸ ὑγιὲς οὔ, ἀλλὰ δοκέει τι αὐτῷ οἷον ἐκκρέμασθαι βαρὺ ἐκ τοῦ πλευροῦ, καὶ διαπνέειν δοκέει διὰ τοῦ στήθεος. Τοῦτον λούειν [4] θερμῷ πολλῷ δὶς τῆς ἡμέρης καὶ μελίκρητον πιπίσκειν καὶ ἐκ τοῦ λουτροῦ οἶνον λευκὸν κεραννὺς καὶ μέλι ὀλίγον καὶ δαύκου καρπὸν τρίψας καὶ τῆς κενταυρίης, διεὶς τούτοισι, διδόναι χλιαρὸν καταρυμφάνειν, καὶ προστιθέναι πρὸς τὸ πλευρὸν ἐς ἀσκίον ἢ ἐς βοείην κύστιν ὕδωρ χλιαρὸν ἐγχέων καὶ ταινίῃ ξυνδεῖν τὰ στήθεα καὶ κεῖσθαι ἐπὶ τὸ ὑγιὲς, καὶ τὸν χυλὸν διδόναι τῆς πτισάνης χλιαρὸν καὶ ἐπιπίνειν οἶνον ὑδαρέα. Ἢν δ' ἐκ τρώματος τοῦτο γένηται ἢ τμηθέντι ἐμπύῳ, — γίγνεται γὰρ τοῦτο, — κύστιν πρὸς σύριγγα προσδήσας, ἐμπιπλάναι τῆς φύσης καὶ εἰσιέναι ἔσω, [5] καὶ μοτὸν στερεὸν κασσιτέρινον ἐντιθέναι καὶ ἀπωθέειν πρόσω. Οὕτω διαιτῶν τυγχάνοις ἂν μάλιστα.

ξ'. [6] Τοῦ πλευροῦ φῦμα. Ἐπὴν [7] ἐν πλευρῷ

apponito et favum aqua maceratum quam maxime frigidum bibendum dato et loco frigido decumbat istoque modo curato. Morbus autem aegre curatur et letalis est.

59. Pulmo in latus procumbens. Si pulmo in latus incubuerit, tussis et erectae cervicis spiratio detinet, sputum album cum tussi exspuitur, dolor pectus et dorsum occupat; pulmo lateri adhaerescens id propellit et pondus quoddam lateri incumbere videtur, dolorque acutus pungit, velut corium stridet et respirationem retinet; in latus quidem affectum decubitum sustinet, in sanum vero minime, verum ei pondus quoddam ex latere dependere et per pectus transspirare videtur. Hunc calida multa bis die lavato et aquam mulsam propinato. A balneo vinum album pauco admixto melle, in quo dauci et centaureae tritum semen maduerit, bis tepidum sorbendum dato, ad latus aquam tepidam in utriculum aut vesicam bubulam infusam admoveto et fascia pectus alligato, ac in latus sanum decumbere iubeto, ptisanae succum tepidum et vinum aquosum superbibendum dato. Quodsi ex vulnere illud accidat, aut cum quis purulentus factus fuerit, — id enim accidere solet, — vesicam fistulae alligatam et flatu impletam huic intro immittito et penicillum stanneum solidum indito et penitissime intrudito. Hac curatione instituta sanationem maxime obtinebis.

60. Lateris tuberculum. Ubi tuberculum in

[1] ψύγμα πίνειν. — [2] ἐὰν ὁ πν. προσπέσῃ πρὸς τὸ πλευρόν. — [3] τρίζει τὸ αἷμα οἷον μάσθλης. — [4] πολλῷ θερμῷ. — [5] ἐς. — [6] ἐὰν ἐν τῷ πλευρῷ φῦμα γένηται. — [7] ἐν om.

Parr. 6. Marc., ῥοφ. vulg.; — ψύγματα θ. Littr. ψύγμα vulg.

59. ὁ πνεύμων — στήθεος.] H. θ. non habent inscriptionem; quatuor Parr. eandem ferunt, quam V., nisi quod ἐς pro πρός habent; duo alii huic inscriptioni praemittunt περὶ τοῦ. — Pro ἢν cod. E. ἂν; — τρύζει E., τρίζει vulg.; — vulgata καὶ τρίζει (τρύζει) τὸ αἷμα (δέρμα cod. θ.) οἷον μάσθλης. Littr. apud Gal. in gl. legens μάσθλης· δέρμα pro μάσθλης θέρμης, putat τὸ αἷμα ortum esse e τὸ δέρμα in cod. θ., adeoque glossam esse, quam exemit; consentio. — E. H. θ. Marc. Littr. ἐκ τοῦ πλ., vulg. ἀπὸ τοῦ πλ.

τοῦτον — ὑδαρέα.] Pro πιπίσκειν E. ἐπιπίνειν; — καταροφάνειν vulg., quod Littr. per duplex ρρ scripsit; Ald. Parr. 4. Marc. καταρυμφάνειν, quod rursus duo Parr. per duplex ρρ efferunt. — ἀσκεῖον vulg., sed E. H. Marc. ἀσκίον; — simplex πίνειν J. pro ἐπιπ.; — ὑδ. οἶνον H.

ἢν δ' — μάλιστα.] δ' E. H.; — τοῦτο e Voss. et cod. Serv. dedi pro τούτου ceterorum, quae sine dubio falsa lectio. Cod. Marc. ἐμπιμλάναι. Illud ἐκ pro καί, quod e V. notavi, e pluribus Parr. a Littréo adnotatur. In fine capituli aut aliquid deest, v. c. τῆς ὑγιείης, aut re ipsa τυγχάνειν absolute ponitur, quod tamen non certo affirmo.

60. τοῦ πλευροῦ — οἰδέουσι.] H. θ. omm. inscr.; sex Parr. eandem, quam V., habent. Vulgo ἐπὴν (ἐν addunt E. H. θ. Marc., Lind., Mack., Littr.) πλευρῷ φῦμα γένηται (γέν. omm. H., in quo rest. al. m., Marc., φύῃ cod. θ.),

φῦμα γένηται, [1] βὴξ ἴσχει σκληρὴ καὶ ὀδύνη [2] καὶ πυρετὸς, καὶ ἐγκεῖται βαρὺ ἐν τῷ πλευρῷ, καὶ ὀδύνη ὀξέα ἐς τὸ αὐτὸ ἀεὶ χωρίον λαμβάνει, καὶ δίψα ἰσχυρὴ καὶ ἀπερεύγεται τὸ πόμα θερμὸν, καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἀλγέον οὐκ ἀνέχεται κατακείμενος, ἐπὶ δὲ τὸ ὑγιές· ἀλλ' ἐπὴν κατακλίνῃ, δοκέει οἷόν περ λίθος ἐκκρέμασθαι καὶ ἐξοιδέει καὶ ἐξερεύθει, καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι. Τοῦτον τάμνειν ἢ καίειν· ἔπειτα ἀφιέναι τὸ πῦον, ἔστ' ἂν γένηται δεκαταῖος καὶ μοτοῦν ὠμολίνῳ· ἐπὴν δὲ γένηται δεκαταῖος, ἐξιεὶς τὸ πῦον πᾶν, ἐσιέναι οἶνον καὶ ἔλαιον χλιήνας, ὡς μὴ ἐξαπίνης ἀποξηρανθῇ καὶ μοτοῦν ὀθονίῳ· ἐξιεὶς δὲ τὸ ἐγκεχυμένον, ἐγχέειν ἕτερον· ποιέειν δὲ ταῦτα πέντε ἡμέρας· ἐπὴν δὲ τὸ πῦον λευκὸν ἀπορρέῃ, οἷον πτισάνης χυλὸς, καὶ ὀλίγον, [3] καὶ κολλῶδες τῇ χειρὶ ψαυόμενον ᾖ, κασσιτέρινον μοτὸν ἐντιθέναι, καὶ ἐπὴν παντάπασι ξηρανθῇ, ἀποτάμνων τοῦ μοτοῦ ὀλίγον ἀεὶ ξυμφύειν τὸ ἕλκος πρὸς τὸν μοτόν.

ξα'. [4] Ὕδερος πνεύμονος. Ἢν ὕδερος ἐν τῷ πνεύμονι γένηται, πυρετὸς καὶ βὴξ ἴσχει καὶ ἀναπνέει ἀθρόον, καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι, καὶ οἱ ὄνυχες ἕλκονται πάντες καὶ πάσχει οἷάπερ ἔμπυος γενόμενος, βληχρότερον δὲ καὶ πολυχρονιώτερον· καὶ ἢν ἐγχέῃς ἢ πυριᾷς ἢ θυμιᾷς, οὐχ ὁμαρτέει πῦον· καὶ ἢν πολλὸν χρόνον προσέχων τὸ οὖς ἀκουάζῃ πρὸς τὰ πλευρὰ, [5] ζέει ἔσωθεν οἷον ὄξος. Καὶ ἕως μέν τινος ταῦτα πάσχει· ἔπειτα δὲ

latere subortum est, tussis dura detinet et dolor et febris; et pondus in latus incumbit, dolorque acutus eundem locum semper occupat; sitis vehemens vexat et calidum potum reiicit, decubitum in latus affectum non sustinet, sed in sanum. Verum ubi decumbit, velut saxum illi suspensum esse videtur, intumescit ac rubet, pedesque in tumorem sublati sunt. Hunc secato aut inurito, deinde pus ad decimum usque diem emittito et penicillum ex lino crudo imponito. Post decimum diem, ubi totum pus exierit, vinum et oleum, ne derepente siccescat, tepida iniicito et linamento ex linteolo obducito. Ubi quod infuderis emissum fuerit, aliud infundito istaque per dies quinque facito. Cum autem pus album velut ptisanae cremor, paucum, et ad manus contactum viscidum defluxerit, penicillum stanneum immittito. Atque ubi prorsus resiccatus fuerit, paulatim resecto penicillo, ulcus ad linamentum semper ut coalescat curato.

61. Aquae copia in pulmone collecta. Si aquae copia in pulmone collecta fuerit, febris et tussis vexat, confertim respirat, pedes intumescunt, ungues omnes contrahuntur, velut suppuratus afficitur, verum remissius ac diutius. Quodsi infusum, aut fomentum, aut suffitum adhibeas, pus non sequitur; ac si diutius aure ad latera admota auscultaveris, intra velut acetum fervet et aliquantisper ita afficitur, postea in ventrem erumpit, confestimque sanus et

[1] ἢ βήξ. — [2] καὶ — ὀδύνη om. — [3] καὶ κολλ. om., sed ἐν τῇ χ. scribitur. — [4] ἢν ὕδερος ἐν τῷ πνεύμονι γένηται. ἢν δὲ ὕδ. — [5] ὄζει ἔξωθεν.

ἢ (ἢ H. J., ἢ omm. Lind., Mack., Littr.) βὴξ ἴσχει (ἔχῃ E. Marc.) vulg.; unde Littr. ἐπὴν ἐν πλ. φ. ᾖ, — equidem γένηται excidisse puto in codd. illis; docet inscr. Vossiani et codd. consentientium, ἢ vero otiose additum est. Cod. H. βαρύ om., sed rest. al. m.; — ὀξείη vulg., ὀξέη E. H. I. J. Marc.; — αὐτό om. J.; — λαμβ. χ. K.; — ἀπερεύγεται etiam Marc.; — ἐξερύθη vulg. ἐξερύθει I. H. Marc., Lind. ἐξερεύθει E. Littr.

τοῦτον — τὸν μοτόν.] χλιήνας etiam Marc.; — ξηρανθῇ cod. θ.; ἐκκεχ. vulg., ἐγκεχ. E. H. P'. Mack., Littr.; — λευκόν pro vulgato λεπτόν E. P'. Q'. Mack.; est autem unice verum; docet seq. κολλῶδες, quod cum λεπτόν pugnat. — Vulgo καὶ ὀλίγον ἐν τῇ χειρὶ ψαυόμενον ᾖ κασσ. Foës. in adn. ἐν abiicit et pro ὀλίγον se γλίσχρον, quod P'. habet, legere malle dicit, sed cod. θ. καὶ κολλῶδες addit, quod cum Littréo recepi. Pro vulg. ἢ dudum alii et Littr. e libris ᾖ. Vulgo ἀποτάμνων τε τοῦ μ., sed cum Voss. τε omisi.

61. ὕδερος πνεύμονος — ὀξύς.] H. θ. omm. inscr.; in sex Parr. eadem, quae in V., nisi quod ἐάν et πλεύμονι legunt. Cod. E.: ἄν; — δέ vulgatae, cf. lect. V., omm. E. H. θ. Littr.; — πνευμ. Parr. 5. et V., πλ. vulg.; — ἢ θυμ., ἢ πυρ. cod. θ. Post οὐχ ὁμαρτέει πῦον omnes legunt τούτῳ ἂν γνοίης ὅτι οὐ πῦον ἀλλὰ ὕδωρ ἐστί, quae verba referunt adnotationem marginalem, quam igitur e textu delevi. Plane similem huic delebimus infra § 63.; — τούτῳ ἂν γν. etiam Marc.; — ζέει est Cornarii emendatio corrupti ὄζει, quam Foës. in adn. adfert, Littréus recepit; ὤζει Lind., ὄψει K.; ἔξωθεν, ut V. cod. Servini.

καὶ — τομῆς.] Vulg. πρὸς τὴν κ., sed ἐς E. H. K'. Q'. Marc., Mack.; — ἐμπίμπραται Marc., ἐμπίπλαται K.; —

ῥήγνυται ἐς τὴν κοιλίην· καὶ αὐτίκα μὲν δοκέει ὑγιὴς εἶναι καὶ τῆς νούσου ἀπηλλάχθαι, τῷ δὲ χρόνῳ ἡ κοιλίη ἐμπίπραται καὶ τά τε αὐτὰ κεῖνα πάσχει καὶ μᾶλλον· ἔνιοι δὲ καὶ οἰδίσκονται τὴν γαστέρα καὶ τὴν ὄσχην καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ ἔνιοι δοκέουσι εἶναι ἀπὸ τῆς κοιλίης τῆς κάτω ὁρῶντες τὴν γαστέρα μεγάλην καὶ τοὺς πόδας οἰδέοντας· οἰδίσκεται [1] δὲ ταῦτα, ἢν [2] ὑπερβάλῃς τὸν καιρὸν τῆς τομῆς. Τοῦτον χρὴ, ἢν μὲν ἀποιδήσῃ ἔξω, ταμόντα διὰ τῶν πλευρέων ἰῆσθαι· ἢν δὲ μὴ ἀποιδέῃ, λούσαντα πολλῷ θερμῷ, καθίσαι ὥσπερ τοὺς ἐμπύους, καὶ ὅπῃ ἂν ψοφέῃ, ταύτῃ τάμνειν· βούλεσθαι δὲ ὡς κατωτάτω, ὅκως [3] σοι εὔροον ἔῃ. Ἐπὴν δὲ τάμῃς, μοτοῦν ὠμολίνῳ, [4] παχὺν καὶ ἔπακρον [5] ποιήσας τὸν μοτὸν καὶ ἀφιέναι τοῦ ὕδατος φειδόμενος ὡς ἐλάχιστα. Καὶ ἢν μέν σοι τῷ μοτῷ πῦον περιγένηται πεμπταίῳ ἐόντι [6] ἢ ἑκταίῳ, ὡς τὰ πολλὰ ἐκφυγγάνει· ἢν δὲ μὴ περιγένηται, ἐπὴν [7] ἐξεράσῃς τὸ ὕδωρ, δίψα ἐπιλαμβάνει καὶ βὴξ, καὶ ἀποθνήσκει.

morbo liberatus esse videtur. Procedente autem tempore venter inflatur eademque illa et maiora patitur. Quibusdam etiam venter et scrotum et facies intumescit. Et nonnulli istud ab inferiore alvo provenire existimant, cum ventrem magnum et pedes intumescere videant. Quae certe intumescunt, si sectionis tempus praeterieris. Hunc quidem si exteriore parte intumescit, inter costas sectione facta curare oportet. Sin vero minime intumescit, post multae calidae balneum velut purulentos in sella collocato et qua parte strepitum edet, ea secato, votumque est, quo tibi facile effluat, ut quam infimo loco id fiat. Post sectionem autem linamentum ex lino crudo crassum et praeacutum imponito et quam paucissimam aquam emittito. Et si quidem quinto aut sexto die linamentum pure obductum fuerit, plerumque evadit, sin vero minime obductum fuerit, postquam aquam eduxeris, sitis corripit et tussis, ac perit.

ξβ'. [8] Στῆθος ἢ μετάφρενον ῥαγέν. Ἢν τὸ στῆθος ἢ τὸ μετάφρενον ῥαγῇ, ὀδύναι ἴσχουσι τὸ στῆθος καὶ τὸ μετάφρενον διαμπερὲς καὶ θέρμη ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐπιλαμβάνει καὶ τὸ σίαλον ὕφαιμον βήσσεται, τὸ δ' οἷον θρὶξ διατρέχει διὰ τοῦ σιάλου αἱματώδης· μάλιστα δὲ ταῦτα πάσχει, ἢν τῇσι χερσί τι [9] πονήσῃ ἢ [10] ἐφ' ἅμαξαν ἐπιβῇ ἢ ἐφ' ἵππον. Τοῦτον καίειν καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν μοίρῃ ἴσῃ ἑκάτερον καὶ οὕτως ὑγιὴς γίγνεται· ἐπισχεῖν δὲ [11] τῶν πόνων ἐνιαυτὸν καὶ παχῦναι ἐκ τῆς καύσιος.

62. Pectoris et dorsi ruptio. Si pectus aut dorsum ruptum fuerit, dolores pectus et dorsum per totum detinent, calor subinde invadit et sputum subcruentum tussi reiicit, per quod velut capillus cruentus intercurrit. Eaque maxime accidunt, si manibus laborarit, aut in currum, aut equum conscenderit. Hunc anteriore et posteriore parte inurito aequali utrimque, sicque convalescit. Per annum a laboribus compescito et ab inustione incrassato.

[1] γάρ. — [2] ὑπερβάλλῃς. — [3] τι. — [4] παχύ. — [5] ποιήσασθαι. — [6] ἢ ἑκτ. om. — [7] ἐξεράσῃς. — [8] ἄλλη νοῦσος. — [9] πονέσῃ. — [10] ἐπ' ἅμαξαν. — [11] τὸν πόνον.

οἰδίσκονται J.; — δέ E. H. Marc. Littr., γάρ vulg.; — ὑπερβάλῃς K. Lind., Littr., vulg. e V. notavi.

τοῦτον — εὔροον ἔῃ.] ταύτῃ τέμνειν E.; — σοι pro τοι, seu τι, ut cod. Serv. et V., de meo dedi.

ἐπὴν — ἐλάχιστα.] παχεῖ K.; — παχὺν [δὲ] καὶ Lind.; — ποιήσας E. H. Marc. Littr., vulgatam e V. notavi; — τοῦ αἵματος φειδ. K'. θ. Mack.

καὶ ἢν μὲν — ἀποθνήσκει.] Cett. ἐν τῷ μοτῷ, quo factum puto ut in H. corrigeretur τόπῳ, licet vulg. al. m. restituatur; sed ἐν abundat idque eieci; — ἢ ἑκταίῳ e solo θ. suppleverunt Mack., Littr.; — ἐξαρύσῃς Lind., δ' ἐξαρύσῃς Mack., δὲ ξηράσῃς cod. θ.

62. στῆθος — ἵππον.] In quinque Parr. et θ. inscr. om.; ῥῆγμα στήθεος ἢ μεταφρένου K.; ἐὰν τὸ στ. ἢ τὸ μ. ῥαγῇ E.; cod. Serv., ut V., ἄλλη ν. — Porro καὶ τὸ μετάφρ. cod. θ., ἐπ' ἅμαξαν Edd. antt., Parr. 5., Marc.; —

τοῦτον — καύσιος.] ἐξόπισθεν E. H. θ. Littr., ὄπισθεν vulg.; — μοιρήσῃ vulg., μοιρήσηι Marc., μήρη ἴσῃ Voss., μοίρῃ ἴσῃ θ., quod Mack., Littr. dederunt; — τῶν πόνων E. H. θ. Marc., Mack., Littr., vulgatam e V. notavi.

ξγ'. [1]Πυρετὸς καυσώδης. Πυρετὸς ἴσχει καὶ δίψα ἰσχυρὴ, καὶ ἡ γλῶσσα τρηχεῖα καὶ μέλαινα καὶ χλωρὴ καὶ ξηρὴ [2]ἢ ἐξέρυθρος ἰσχυρῶς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ χλωροὶ, καὶ ἀποπατέει ἐρυθρὸν καὶ χλωρὸν, καὶ οὐρέει [3]τοιοῦτο, καὶ πτύει πολλόν· πολλάκις δὲ καὶ μεθίσταται [4]ἐς περιπνευμονίην καὶ παρακόπτει. Οὗτος ἢν μὲν γένηται περιπνευμονικὸς [5]καὶ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας ὑπερφύγῃ, ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ γένηται καὶ ἐν ὀκτωκαίδεκα ἡμέρῃσι [6]μὴ καθαίρηται, ἔμπυος γίγνεται. Τοῦτον χρὴ πίνειν τὸ ἀπὸ τοῦ κρίμνου, καὶ μεταπίνειν [7]ὄξος ὡς εὐωδέστατον λευκὸν καὶ ῥυμφάνειν τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης δὶς τῆς ἡμέρης, ἢν δὲ ἀσθενὴς ᾖ, τρὶς, καὶ ἐπιπίνειν οἶνον οἰνώδεα, λευκὸν, ὑδαρέα καὶ λούειν ὡς ἐλάχιστα· ἢν δ' ἔμπυος γένηται, διαιτᾶν ὡς ἔμπυον.

63. Febris ardens. Febris et sitis vehemens detinet, lingua est aspera, nigra, ex virore pallida, sicca aut valde rubra, oculi ex virore pallescunt, alvi excrementum deiicit rubrum et ex virore pallidum, talemque urinam reddit et multum spuit. Saepe etiam ad pulmonis inflammationem transmutatur et delirat. Hic siquidem pulmonis inflammatione laborarit et decimum quartum diem superet, convalescit; sin ad peripneumoniam res deveniat, neque intra octodecim dies purgetur, suppuratus fit. Hunc aquam, in qua farinae hordeaceae crassiora frustula macerata fuerint, bibere oportet, posteaque acetum album quam odoratissimum bibere et ptisanae succum bis die sorbere, ter vero si debilis sit, et vinum generosum album dilutum superbibere et quam minimum lavare. Si vero purulentus fiat, huic purulenti curationem instituito.

ξδ'. [8]Πυρετὸς λυγγώδης. Πυρετὸς ἴσχει σπερχνὸς καὶ ῥῖγος καὶ βὴξ καὶ λὺγξ, καὶ βήσσει ἅμα τῷ σιάλῳ θρόμβους αἵματος, καὶ ἑβδομαῖος ἀποθνήσκει· ἢν δὲ δέκα ἡμέρας ὑπερφύγῃ, ῥάων γίγνεται· εἰκοστῇ δὲ ἡμέρῃ ἐμπυΐσκεται καὶ βήσσει τὰς πρώτας ἡμέρας πῦον ὀλίγον, ἔπειτα ἐπιπλέον· καθαίρεται δὲ ἐν τεσσεράκοντα ἡμέρῃσι. Τοῦτον τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας πιπίσκειν τὸ ὄξος καὶ τὸ μέλι ἑφθὸν, καὶ μεταμίσγειν ὄξος καὶ ὕδωρ, ὑδαρὲς ποιέων· ῥυμφάνειν δὲ χυλὸν

64. Febris singultuosa. Febris vehemens detinet, rigor, tussis et vomitus, sanguinis grumos cum tussi reiicit ac septimo die moritur; quodsi decimum diem superaverit, melius habet. Vigesimo autem die suppuratus evadit, primisque diebus pus paucum cum tussi reiicit, deinde copiosius, et intra quadragesimum diem expurgatur. Huic primis quidem diebus acetum cum melle coctum propinato, postea commixto aceto et aqua, quo aquosiorem potionem reddas. Ptisanae succum pauco admixto melle

[1] Solum καυσώδης. — [2] ἤ. — [3] τοιοῦτον. — [4] ὡς π. — [5] καί. — [6] μή. — [7] ὄξος. — [8] Solum λυγγ.

63. πυρετὸς καυσ. — παρακόπτει.] I. J. K. θ. eandem inscr., quam V. habent; H. non habet inscr.; καυσ. πυρ. E.; περὶ πυρετοῦ καυσώδους duo alii Parr.; — καὶ ἐξέρυθρος vulgo; ἢ ἐξερ., ut V., H. θ. Lind., Mack. τοιοῦτον Parr. 4. θ., ut V.; — vulgo ὡς ἐπὶ περιπλευμ., solum ὡς Ald., Parr. aliquot, ut V.; cum Mackio codicem θ. hic sequor; — περιπν. K. — Post παρακόπτει ceteri τούτῳ ἂν γνοίης ὅτι περιπλευμονίη γίνεται, quae referunt adnotationem marginalem, cuiusmodi alteram supra § 61. sustuli, ubi vide.

οὗτος — ἔμπυον.] ἢ τεσσαρεσκαίδ. cod. θ., Littr. pro vulgato καὶ τεσσ.; — ἐκφύγῃ J., ὑπεκφύγῃ K. — Sequentia apud Littr. sic leguntur: ἢν δὲ γένηται ἐν ιη' ἡμέρῃσι, ἢν μὲν ἀκάθαρτος γενόμενος ἔμπυος γένηται, τοῦτον κ. τ. λ. In his ἢν μέν pro vulgato ἢν μή Mack., Littr. e cod. θ.; Littr. pro ἔμπυος γένηται coniecit πῦον πτύηται conferens § 47. — Equidem hunc locum οὗτος — ἔμπυος γένηται corruptum esse video, certam medelam non video; requiritur aliquid quale ἢν δ' ἐν ὀκτωκαίδεκα ἡμέρῃσι μὴ καθαίρηται, ἔμπυος γίγνεται. Τοῦτον κ. τ. λ., nam postremum γένηται in illis verbis indicativum esse debere et pronomine τοῦτον novam periodum esse incipiendam certum est: possis ceterum ἀκάθαρτος servare, si scribas ὀκτωκαίδεκα δ' ἡμέρας ἀκάθαρτος γενόμενος ἔμπυος γίγνεται. Si velis ἢν δὲ γένηται servare, possis dare ἢν δὲ γένηται καὶ ἐν ιη' ἡμέρῃσι μὴ καθαίρηται, ἐμπ. γ. De aceto albo, cf. § 20. cum adnn. Iidem, qui aliis locis ῥυμφ., quod non amplius noto; — ἀσθενήσῃ cod. θ. Pro οἰνώδεα λευκὸν ὑδαρέα E. εὐώδεα, lect. illa tamen rest. al. m.; — ὡς ἐλαχίστῳ cod. θ.; — ἢν δ' ἔμπ. E. H., δέ plene vulg.

64. πυρετὸς λυγγώδης — ἡμέρῃσι.] Inscriptio, quam e V. notavi, in I. J. K. habetur etiam, in H. nulla; — E. λ. π., duo alii περὶ πυρετοῦ λυγγώδους; — δ' ἡμέρῃ E. H.; — τεσσεράκ. e solo Marc. scripsi.

τοῦτον — ἐλάχιστα.] ποιέων H. J. Mack., Littr., πιέων vulg., ποιῶν K.; — ῥοφάνειν μὲν χυλὸν vulg., sed δέ codd. multi Parr., θ., Lind., Mack., Littr.; — μέν pro μέλι (cf. lect, V.) e nonnullis Parr. adn, Littr.; — ἢν δ' εἰκοστ. E.

πτισάνης [1] μέλι ὀλίγον παραμίσγων καὶ οἶνον ἐπιπίνειν λευκὸν οἰνώδεα· ἐπὴν δὲ δέκα ἡμέραι παρέλθωσι, ἢν τὸ πῦρ παύσηται καὶ τὸ πτύαλον καθαρὸν ᾖ, τὴν πτισάνην ὅλην ῥυμφανέτω ἢ τὸν κέγχρον· ἢν δ' εἰκοσταῖος τὸ πῦον πτύσῃ, πινέτω, κόψας καὶ σήσας τὸν ἐλελίσφακον καὶ πήγανον καὶ θύμβρην καὶ ὀρίγανον καὶ ὑπερικὸν, ἴσον ἑκάστου ξυμμίσγων, ὅσον σκαφίδα σμικρὴν ξυμπάντων καὶ ἀλφίτων τὸ αὐτὸ ἐπ' οἴνῳ γλυκέϊ κεκρημένῳ, νήστι πίνειν διδόναι· καὶ ῥυμφανέτω ἢν χειμὼν ᾖ ἢ μετόπωρον ἢ ἔαρ· ἢν δὲ θέρος ᾖ, μή· ἀλλ' ἀμυγδάλια τρίβων καὶ σικύου σπέρμα πεφωσμένον καὶ σήσαμον, ἴσον ἑκάστου, τὸ ξύμπαν δὲ ὅσον σκαφίδα, ἐπιχέας ὕδατος ὅσον κοτύλην αἰγιναίαν, ἄλητον ἐπιπάσσων καὶ κηρίον, τοῦτο ῥυμφανέτω μετὰ τὸ πόμα· σιτίοισι δὲ χρήσθω λιπαροῖσι καὶ ἁλμυροῖσι καὶ θαλασσίοισι μᾶλλον ἢ κρέασι· καὶ λούσθω δὲ θερμῷ, τὴν κεφαλὴν δὲ ὡς ἐλάχιστα. Ταῦτα ποιέων ἀπαλλάσσεται τῆς νούσου.

ξε'. [2] Νοῦσος ἡ καλεομένη λήθαργος. Βὴξ ἴσχει καὶ τὸ σίαλον πτύει πουλὺ καὶ ὑγρὸν καὶ φλυηρέει καὶ ὅταν παύσηται φλυηρέων, εὕδει καὶ ἀποπατέει κάκοδμον. Τοῦτον πιπίσκειν τὸ ἀπὸ τοῦ κρίμνου καὶ μεταπιπίσκειν οἶνον [3] λευκὸν οἰνώδεα καὶ ῥυμφάνειν τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης, ξυμμίσγειν δὲ σίδης χυλόν· καὶ οἶνον ἐπιπίνειν [4] οἰνώδεα λευκὸν, καὶ μὴ λούειν. Οὗτος ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι ἀποθνήσκει· ἢν δὲ ταύτας ὑπερφύγῃ, ὑγιὴς γίγνεται.

ξς'. [5] Ἑτέρη νοῦσος, ἡ λεγομένη αὐαντή. Οὐκ ἀνέχεται ἄσιτος, οὐδὲ βεβρωκὼς, ἀλλ' ὅταν μὲν ἄσιτος ᾖ, τὰ σπλάγχνα μύζει

sorbeat et vinum album generosum superbibat. Ubi vero decem dies praeterierint, si febris cesset sputumque purum fuerit, ptisanam integram aut milium sorbeat. Si vero vigesimo die pus exspuat, salviam, rutam, satureiam, origanum et hypericum, singula aequis portionibus admixta, tusa et cribrata, omnium quantum conchae parvae testa capit bibat, et cum pari polentae modo ex vino dulci temperato ieiuno bibenda dato. Sorbitionibus etiam utatur, si hiems aut auctumnus aut ver fuerit, aestate vero minime. Verum amygdalas tritas, cucumeris semen torrefactum, sesamum aequis portionibus, in totum vero quantum conchae testa capit, aqua heminae Aeginensis mensura affusa, adspersa farina et favo, post potionem sorbeat. Cibis autem utatur pinguibus et salsis, et piscibus marinis potius quam carnibus. Calida lavet, caput vero minime. Quae si feceris, morbo liberatur.

65. Morbus, qui lethargus appellatur. Tussis detinet et sputum copiosum et liquidum exspuit et delirat, cumque delirium quieverit, dormit et alvi excrementum male olens deiicit. Huic aquam in qua farina hordeacea crassior macerata fuerit propinato, posteaque vinum album generosum bibendum exhibeto, ptisanae succum etiam mali punici succo admixto sorbeat, vinumque album generosum superbibat neque lavet. Hic intra dies septem moritur, quos si effugerit, sanus evadit.

66. Alius morbus, Graece *αὐαντή*, i. e. resiccatorius, dictus. Non inediam, non cibum sumptum ferre potest, sed ieiuno quidem vi-

[1] μὴν ὀλ. παραμ. καὶ μέλι καὶ οἶνον θ. — [2] Solum λήθαργος. — [3] οἰν. λευκόν. — [4] λ. οἰν. — [5] ἑνοῦσος κ. τ. λ.

H., δέ plene cett.; — *συμμίσγειν* quinque Parr.; — *ἐπ' οἴνῳ* E. H., *ἐπὶ ὀ.* vulg.; — *διδόναι* de meo adscripsi; *πεφωγμένον* cod. θ. et Marc., in quo tamen *πεφωσμένον* postea scriptum. Τό ante *ξύμπαν* de meo dedi. Vulgo *λούσθω δὲ θερμῷ τὴν κεφ. ὡς ἐλάχιστα*, quod mirum sonat, sed *καὶ λούσθω* sine δέ E. H. θ. et *τὴν δὲ κεφ.* solus θ.; itaque hunc codicem cum Mackio sequor; nisi quod prius δέ item servo. Corn. et Foës. eam codicis θ. lectionem Latine expresserunt

65. *νοῦσον — κάκοδμον.*] Quinque Parr. et θ. eandem habent capituli inscriptionem, quam V.

τοῦτον — ὑγιὴς γίγνεται.] In epithetis *λευκὸν οἰν.* et dein *οἰν. λ.*, idem ordo, qui in V., in E. H. I. J. K. — Post. *ξυμμίσγειν* I. K. *τε* pro *δέ*.

66. *ἑτέρη νοῦσος — ἀσθενὴς γίγνεται.*] Inscriptionem om. H., *ἑτέρη* omm. I. K., *νόσος ἡ λεγ. ἀβαντή* E. J. — Porro *καὶ χολήν* om. K.; — *σίαλον* fere exspectas pro *σίαλα* librorum; plurale *σίαλα* tamen saepius legitur. — *ἐρυγμαί*

καὶ καρδιώσσει καὶ ἐμέει ἄλλοτε ἀλλοῖα καὶ χολὴν καὶ σίαλα καὶ λάπην καὶ δριμὺ, καὶ ἐπὴν ἐμέσῃ, ῥάων δοκέει εἶναι ἐπ' ὀλίγον· ἐπὴν δὲ φάγῃ, ἐρύγματά οἱ γίγνεται, καὶ φλογιᾷ, καὶ ἀποπατήσειν αἰεὶ οἴεται πουλύ· ἐπὴν δὲ καθίζηται, φῦσα ὑποχωρέει· καὶ τὴν κεφαλὴν ὀδύνη ἔχει καὶ τὸ σῶμα πᾶν ὥσπερ ῥαφὶς κεντέειν δοκέει ἄλλοτε ἄλλῃ καὶ τὰ σκέλεα βαρέα καὶ ἀσθενέα· καὶ μινύθει καὶ ἀσθενὴς γίγνεται. Τοῦτον φάρμακον πιπίσκειν πρῶτον μὲν κάτω, ἔπειτα δὲ ἄνω, καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρειν· καὶ σιτίων ἀπέχεσθαι γλυκέων καὶ ἐλαιηρῶν καὶ πιόνων καὶ θωρηξίων· ἐμέειν δὲ τοῖσι χυλοῖσι καὶ ἀπὸ σιτίων, καὶ τὴν ὥρην ὄνου γάλα ἢ ὀῤῥὸν πιπίσκων, φάρμακον προσπῖσαι, ὁκοτέρου [1] ἂν σοι δοκέῃ μᾶλλον δεῖσθαι, καὶ ψυχρολουτέειν τὸ θέρος καὶ τὸ ἔαρ, τὸ φθινόπωρον δὲ καὶ τὸν χειμῶνα ἀλείμματι χρῆσθαι, καὶ περιπατέειν, καὶ γυμνάζεσθαι ὀλίγα· ἢν δ' ἀσθενέστερος ᾖ [2] ἢ ὥστε γυμνάζεσθαι, ὁδοιπορίῃ χρῆσθαι· καὶ σιτίοισι ψυχροῖσι καὶ διαχωρητικοῖσι χρήσθω· καὶ ἢν ἡ γαστὴρ μὴ ὑποχωρέῃ, ὑποκλύζειν κλύσματι μαλθακῷ. Ἡ δὲ νοῦσος χρονίη καὶ ἀπογηράσκοντας, ἢν μέλλῃ, [3] ἀπολείπει· ἢν δὲ μὴ, ξυναποθνήσκει.

ξζ'. [4] Πυρετὸς ὁ φονώδης λεγόμενος. Πυρετὸς ἴσχει καὶ ῥῖγος καὶ αἱ ὀφρύες ἐπικρέμασθαι δοκέουσι καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγέει καὶ ἐμέει σίαλον θερμὸν καὶ χολὴν πολλήν· [5] καὶ ἐνίοτε καὶ κάτω ὑποχωρέει· καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αἱ χῶραι οὐ χωρέουσι, καὶ ὀδύνη ἐς τὸν αὐχένα καὶ ἐς τοὺς βουβῶνας ἴσχει· καὶ [6] δυσθανατέει καὶ φλυηρέει. Οὗτος ἑβδομαῖος ἢ καὶ πρότερον ἀποθνήσκει· ἢν δὲ ταύτας

scera rugitum edunt et ventriculi os mordetur, et alio tempore alia vomit, bilem, salivam, pituitam et acre, postque vomitionem aliquantisper melius habere videtur. Ubi autem cibum sumpsit, ructus ei fiunt et cum rubore incenditur, semper se copiosum alvi recrementum deiecturum existimat, cum vero desederit, flatus infra demittitur; caput dolore vexatur, totum corpus huc et illuc velut acu pungi videtur, crura gravantur, debilitantur, et tabescit debilisque evadit. Huic medicamentum primum quidem per inferiora purgans, deinde vero per superiora, propinato et caput purgato. Cibis abstineat dulcibus, oleosis et pinguibus et crapula. Succis post cibum vomitum cieto et, si anni tempus ferat, post exhibitum lac aut serum asininum medicamentum, utro tibi magis opus esse videatur, insuper propinato. Frigidae balneo aestate et vere utatur, auctumno vero et hieme unguento et deambulatione exercitatioque modica. Quodsi debilior sit quam ut exerceri queat, iter conficiat, cibis frigidis et alvum deiicientibus utatur et si venter non infra subeat, molli infuso subluito. Hic morbus diuturnus est, nec nisi consenescentes deserit, alioqui ad mortem usque comitatur.

67. Febris mortifera dicta. Febris et rigor detinet, supercilia suspensa esse videntur, caput dolor vexat, salivam calidam et bilem copiosam vomitione reiicit, interdumque per inferiora demittit, oculorum loca eos capere nequeunt, dolor cervicem et inguina occupat, cum morte conflictatur et delirat. Hic intra septem dies, aut etiam prius moritur, quos si superaverit, plerumque convalescit, morbus autem letalis

[1] σοι δοκέει sine ἄν. — [2] ἢ om. — [3] ἀπολείπειν. — [4] solum φονώδης πυρετός. — [5] καί om. — [6] δυσθετεῖ.

τε καὶ φλογίαι cod. θ.; — οἱ γίνεται omm. E., in quo rest. al. m., sex alii Parr., Marc.; — αἰεί etiam Marc.; — δοκέει etiam Marc.; — καὶ ἀσθ. γ. καὶ μινύθει E.

τοῦτον — μαλθακῷ.] ἐμέειν τοῖσι H. sine δέ; — προσπῖσαι, al. m. προπ. H.; contra προπ., al. m. προσπ. E.; — ὁκοτέρου σοι δοκέῃ vulg., ἄν e θ. supplevit Littr., δοκέει sine ἄν E. I. J. K., ut V. — καὶ ψυχρολ. τὸ θ., ut V., cod. Serv., Mack., in vulg. et καί abest et δέ post ψυχρολ., quod Littr. dedit ex θ. sine καί. — E. H. ἢν δ' ἀσθ., vulg. δέ plene, — ᾖ de suo supplevit Littr.; ἀπολείπει θ. Lind., Mack., Littr., ἀπολείπειν vulg.

πυρετὸς — φλυηρέει.] Eadem inscr., quae in V., in Parr. 4., solum φονώδης H. θ.; — ἐπικρέμμασθαι H. Marc.; — καί ante ἐμέει om. Lind.; καί ante ἐνίοτε de meo addidi; — ἐς ante τοὺς βουβῶνας omm. E. H.; — δυσθενεῖ vulgo, sed δυσθετεῖ E. H. I. K., cod. Serv., Voss., Marc., itaque in hoc agnosco vestigium antiquae lect. δυσθανατέει, quam repono, cf. supra § 54. 58.; — φλυαρέει I. J. K. et in H. ita corrigitur.

οὗτος — θανατώδης.] ἢ πρότερον E. H. sine καί; — ὡς ante τὰ πολλά omm. Ald. et permulti codd. Parr.; ἐκφυγγάνει pro vulgato ὑγιαίνει scripsi cum Lind. ex E. H. P.' Q.' Marc., ὑπεκφυγγάνει cod. θ.

ὑπερφύγῃ, ὡς τὰ πολλὰ [1]ἐκφυγγάνει· ἡ δὲ νοῦσος θανατώδης. Τούτῳ ψύγματα χρὴ προσίσχειν πρὸς τὰ σπλάγχνα καὶ πρὸς τὴν κεφαλὴν, καὶ πίνειν διδόναι [2]ἐρείξαντα τὰς κάχρυς ξὺν τοῖσι ἀχύροισι [3]καὶ ἀποβρέχοντα καὶ ἀπηθέοντα τὸ ὕδωρ μελίκρητον ποιέοντα ὑδαρὲς διδόναι· [4]σιτίον δὲ μὴ προσφέρειν μηδὲ ῥύφημα ἑπτὰ ἡμερέων, ἢν μὴ ἀσθενής σοι δοκέῃ εἶναι· ἢν δὲ ᾖ, χυλὸν πτισάνης ψυχρὸν καὶ λεπτὸν ὀλίγον διδόναι δὶς τῆς ἡμέρης καὶ ἐπιπίνειν ὕδωρ· ἐπὴν δὲ ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι καὶ τὸ πῦρ μεθῇ, κέγχρον λείχειν· ἐς ἑσπέρην δὲ [5]κολοκύνθην ἢ σεῦτλα διδόναι ὀλίγα καὶ οἶνον λευκὸν ὑδαρέα ἐπιπίνειν, ἔστ' ἂν γένηται ἐναταῖος· ἔπειτα σιτίῳ ὡς ἐλαχίστῳ [6]διαχρήσθω, ἀριστιζόμενος κέγχρον· λουτρῷ δὲ, ἔστ' ἂν μὲν ἡ ὀδύνη ἔχῃ καὶ ὁ πυρετὸς, μὴ χρήσθω· ἐπὴν δὲ παύσηται, λούσθω πολλῷ· ἢν δὲ ἡ γαστὴρ μὴ ὑποχωρέῃ, ὑποκλύζειν κλύσματι μαλθακῷ ἢ βαλάνους προστιθέναι. Ἐπὴν δ' ἰσχύσῃ, προσθεὶς πρὸς τὰς ῥῖνας φάρμακον μαλθακὸν, τὴν κοιλίην κάτω κάθηρον· ἔπειτα γάλα ὄνου μετάπισον.

est. Huic refrigerantia ad viscera et caput admovere oportet, et hordea torrefacta una cum paleis confracta bibenda exhibere et ex aqua, in qua macerata fuerint, excolata mulsam conficere eamque dilutam propinare. Cibus autem neque sorbitio ante septimum diem offerenda, nisi ubi debilis videatur. Quodsi sit, ptisanae succus frigidus et liquidus paucus bis die exhibendus et aqua superbibenda. At ubi septimum diem praeterierit, et febris dimiserit, milium delingendum. Sub vesperum cucurbita aut betae paucae exhibendae, vinumque album aquosum superbibendum, quoad nonum attingat diem. Deinde quam minimo cibo utatur, milio in prandio sumpto. Balneo, quamdiu dolor et febris detinet, ne utatur. Ubi vero quieverit, multa lavet. Quodsi venter non demittat, eum molli infuso subluito, aut glandes subdito. At ubi vires valuerint, molli medicamento ad nares admoto alvum per inferiora purgato, deinde lac asininum propinato.

ξη'. Πελίη νοῦσος. Πυρετὸς [7]ἴσχει καὶ βρυγμὸς ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγέει, καὶ τὰ σπλάγχνα ὀδύνη ἔχει, καὶ ἐμέει χολὴν, καὶ ὅταν [8]ἡ ὀδύνη ἔχῃ, οὐ δύναται ἐνορᾷν, ἀλλὰ βαρύνεται· καὶ ἡ γαστὴρ σκληρὴ γίγνεται καὶ ἡ χροιὴ πελιδνὴ καὶ τὰ χείλεα καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ λευκὰ

68. Lividus morbus. Febris detinet et interdum dentium stridor, et caput dolet et viscera dolor occupat, et bilem evomit, cumque dolor detinet, intueri nequit, sed gravatur, venter induréscit, color lividus redditur, labra et oculorum candida livescunt et oculi prominent velut strangulato, interdum etiam colorem

[1] ὑγιαίνει. — [2] ἐριύξαντας κάγχρυς. — [3] τὰ φύλλα ἀποβρ. — [4] σιτίων. — [5] κολοκύντην. — [6] χρήσθω. — [7] ἴσχει ξηρὸς καὶ φρὶξ ἄλλοτε κ. ἄ. καὶ τὴν κεφ. — [8] ἡ om.

τούτῳ — προστιθέναι.] ἐρρήξαντα vulg., ἐρρύξαντας G. Ald.; H. I. uti V., ἐρύξαντας E., ἐρυίξαντας K., ἐρίξαντας Marc., ἐρίξαντα cod. θ.; dudum perspexerunt in his ἐρείξαντα latere. Articulum ante κάχρυς omm. Ald., Parr. 4.; κάγχρυς cod. Serv., Voss., sic κέγχρους uti in F. G. ortum est; σύν ante τοῖσι ἀχύροισι om. Ald., ἐπί pro σύν Lind. — Vulgo καὶ ἀποβρέχοντα, Littr. καί sustulit; — illud τὰ φύλλα pro καί, cf. lect. V., e multis Parr. adnotat Littréus et Marc. habet; — καὶ ἀπηθέαντα vulg., sed ἀπηθέοντα sine καί multi codd. et Littr. cum edd. antt. — Vulgo ἐν τούτῳ μελίκρ. et dein ὑδαρὲς τοῦτο διδόναι; equidem subnotata illa pro emblematis alienis repudio; — μελίκρητα F. G.; ἄχρις, ἢν μὴ κ. τ. λ. edi solet, sed ἄχρις om. in H., licet restituatur; ego facile eo careo; — τοι pro σοι Mack. — Porro ἢν δ' (δέ Q.' θ.) ἀσθενὴς ᾖ E. H, K. Q.' θ. — In καὶ ἐπιπίνειν ὕδωρ copulam omm. Ald., Parr. 5.; — ἐπὴν δὲ αἱ ἑπτὰ ἡμ. Parr. 5., Ald.; — μεθῇ omm. E. P., κολοκύντην, ut V., edd. antt., Parr. 6., Lind.; — ὀλίγα διδόναι cod. θ.; — ἐναταῖος H. K., vulg. per duplex νν; — διαχρήσθω E. H. P.' Q.' θ. Mack., Littr.; vulgatam e V. notavi; — ἔστ' ἂν μὲν ἡ ὀδ. scripsi e Marc., cett. omm. μέν; cod. θ. fert λούσθω μὴ πολλῷ.

ἐπὴν — μετάπισον.] δ' E. H., δέ vulg.; — ἰσχύῃ J.

68. πελίη νοῦσος — ὑποχλ. γίγν.] H. inscr. om.; πελίη solum θ. In seqq. vulgatam e V. descripsi, locum autem emendavi e sententiarum Cnidiarum verbis apud Gal. XVII[a] p. 888., ubi πελιὰς πυρετὸς ἴσχει καὶ βρυγμὸς ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ τὴν κεφ. ἀλγέει. Porro ὀδύνην Parr. 4.; — καὶ ἐμ. χολ. om. θ.; — ἀνορᾷν vulg., ἐνορᾷν Ald., Parr. duo, cod. Serv., sent. Cnid., Littr.; — γαστὴρ ξηρή Sent. Cn., unde fortasse πυρετὸς ξηρός in vulg. loci principio natum, nisi in ξηρός lateat ἰσχυρός.

πελιδνὰ καὶ ἐξορᾷ ὡς ἀγχόμενος· ἐνίοτε καὶ τὴν χροιὴν μεταβάλλει καὶ ἐκ πελιδνοῦ ὑπόχλωρος γίγνεται. Τοῦτον φάρμακον πιπίσκειν καὶ ἄνω καὶ κάτω, καὶ ὑποκλύζειν καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀποκαθαίρειν, καὶ θερμῷ ὡς ἥκιστα λούειν, [1]ἀλλ' ἐπὴν λούηται, εἱληθερεῖν καὶ ὀῤῥὸν τὴν ὥρην καὶ γάλα ὄνου πιπίσκειν καὶ σιτίοισι ὡς μαλθακωτάτοισι χρῆσθαι καὶ ψυχροῖσι, ἀπεχόμενον τῶν δριμέων καὶ [2]τῶν ἁλμυρῶν· λιπαρωτέροισι δὲ καὶ γλυκυτέροισι καὶ πιοτέροισι χρήσθω. Ἡ δὲ νοῦσος ὡς τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

mutat et ex livido cum virore aliquo pallescit. Huic medicamentum cum supra tum deorsum purgans propinato, alvum subluito et ex capite purgato. Calida quam minimum lavet, verum ubi laverit, insoletur, serum et lac asininum, si anni tempus ferat, bibat; cibis quam mollissimis et frigidis utatur; acribus et salsis abstineat, unguinosa vero et dulcia pinguiaque assumat. Hic autem morbus aegrum plerumque ad mortem usque comitatur.

ξθ'. [3]Νοῦσος ἐρυγματώδης. Ὀδύνη λάζεται ὀξέα καὶ πονέει ἰσχυρῶς καὶ ῥιπτάζει αὐτὸς ἑωυτὸν, καὶ βοᾷ, καὶ ἐρεύγεται θαμινὰ, καὶ [4]ἐπὴν ἀπερύγῃ, δοκέει ῥάων [5]εἶναι· πολλάκις δὲ καὶ χολὴν ἀπεμέει ὀλίγην ὅσον βρόχθον· καὶ ὀδύνη λαμβάνει ἀπὸ τῶν σπλάγχνων ἐς τὴν νειαίρην γαστέρα καὶ τὴν λαπάρην, καὶ ἐπὴν τοῦτο γένηται, ῥάων δοκέει εἶναι καὶ ἡ γαστὴρ φυσᾶται καὶ σκληρὴ γίγνεται καὶ ψοφέει, καὶ ἡ φῦσα οὐ διαχωρέει, οὐδὲ ὁ ἀπόπατος. Τοῦτον ἐπὴν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, λούειν πολλῷ θερμῷ, καὶ χλιάσματα προστιθέναι· ὅταν δ' ἐν τῇ γαστρὶ ἡ ὀδύνη ᾖ καὶ ἡ φῦσα, ὑποκλύζειν, καὶ [6]τῆς λινοζώστιος ἕψων τὸν χυλὸν ξυμμίσγειν τῆς πτισάνης τῷ χυλῷ, καὶ ἐπιπίνειν οἶνον γλυκὺν ὑδαρέα· σιτίον δὲ μὴ προσφέρειν ἔστ' ἂν ἡ ὀδύνη χαλάσῃ· πινέτω δὲ ἓξ ἡμέρας, ἐκ νυκτὸς στέμφυλα βρέχων γλυκέα, τὸ ὕδωρ τὸ ἀπὸ τούτων· ἢν δὲ μὴ [7]ἔχῃς στέμφυλα, μέλι καὶ ὄξος ἑφθόν· ἐπὴν δὲ τῆς ὀδύνης [8]ἀποκινήσῃ, φαρμάκῳ κάτω τὴν κοιλίην καθαίρειν· σιτίοισι δὲ χρήσθω μαλθακοῖσι καὶ ὑποχωρητικοῖσι καὶ

69. Morbus ructus ciens. Dolor acutus prehendit vehementerque laborat, se ipsum huc illuc reiicit, vociferatur, frequenter eructat, ac ubi eructaverit, melius habere videtur. Plerumque vero paucam bilem vomitione reiicit, quantum poculi parvi mensura, dolor ex visceribus ad imum ventrem et laterum mollitudinem pertingit, cumque id acciderit, melius habere videtur, venter inflatur et indurescit, sonitum edit, neque flatus, neque stercus demittitur. Hunc si dolor detinet, calida multa lavato et tepefactoria admoveto. Cum vero in ventre dolor et flatus exstiterit, per infusum subluito et mercurialis succum coctum ad ptisanae succum admisceto et vinum dulce aquosum superbibendum dato. Cibum, quoad dolor remiserit, ne porrigito, aquam autem ex vinaceis dulcibus per noctem maceratis sex diebus bibat. Quodsi vinacea non habeas, mel cum aceto coctum bibat. At cum dolore vacuus fuerit, medicamento alvum per inferiora purgato. Cibis utatur mollibus et alvum subducentibus et marinis potius quam carnibus. Car-

[1] ἀλλὰ καὶ I. — [2] τῶν om. — [3] Solum ἐρυγμ. — [4] ἂν ἀπερ. — [5] εἶναι καὶ ἡ γαστήρ· πολλ. — [6] καὶ τῆς πτισ. τῷ χ. omissis intermediis. — [7] ἔχῃ. — [8] ἀποκινήσῃ.

τοῦτον — χρήσθω.] Copulam ante ὑποκλ. omm. E. P.' Q.' θ. Mack.; — ἀλλ' ἐπήν cod. θ., Mack., ἀλλὰ ἐπήν E. H., vulgatam e V. notavi; — ἐλιθερεῖν H., εἰλιθερεῖν E. K., εἰλειθερεῖν θ. Mack.; — ὥρην etiam Marc.; — καὶ ἁλμ., ut V., Parr. quatuor.

ἡ δὲ νοῦσος — ξυναποθνήσκει.] δέ omm. E. H.; — vulgo ξυναποθνήσκει τῷ κάμνοντι, sed τῷ κάμνοντι omm. E. H. θ. Marc.

69. νοῦσος ἐρυγμ. — ὁ ἀπόπατος.] Eadem inser., quae in V., in Parr. 4. et θ., ἐρ. ν. K.; — ὀξείη vulg., ὀξέη Ald., alii libri plures, Lind., Littr.; — ἐὰν ἀπερύγῃ E. H. Marc.; ἂν tres Parr., ut V., ἢν vulg., ἐπήν cod. θ. Littr. Articulum ante ἀπόπατος om. H., in quo rest. al. m., J.

Τοῦτον — ἀπέρχεσθαι.] ἐπὴν ἡ ὀδ. ἔ. est codicis V lectio, ἢν ὀδ. ἔ. vulg.; — δ' ἐν E. H., δέ plene cett.; ξυμμίσγειν vulg., συμμ. E. H. I. J. K. Ceteri ἔχῃ στεμφ., sed ἔχῃς dedit auctor, σ periit propter σ vocabuli sequentis. Pro ἀποκινήσῃ Foës. malle se dicit ἀποκενώσηται, quod Mack. recepit, Littr. recte repudiat vulgatam integram esse monens. Non latuit Foësium Suidae locus, ubi ἀποκινεῖν

θαλασσίοισι μᾶλλον ἢ κρέασι, κρέασι δὲ ὀρνιθείοισι καὶ μηλείοισι ἑφθοῖσι, καὶ σεῦτλα καὶ κολοκύνθην ἐσθιέτω, τῶν δ' ἄλλων ἀπέχεσθαι. Ἡ δὲ νοῦσος ὅταν μὲν νέον λάβῃ, χρόνῳ ἐξέρχεται· ἢν δὲ πρεσβύτερον, ξυναποθνήσκει.

ο'. [1] Νοῦσος φλεγματώδης. Λάζεται μὲν καὶ ἄνδρα, μᾶλλον δὲ γυναῖκα· καὶ παχεῖα μέν ἐστι καὶ εὔχρως, ὁδοιπορέουσα δὲ ἀσθενέει, μάλιστα δὲ ἐπὴν πρὸς αἶπος ἴῃ· καὶ πυρετὸς λεπτὸς λαμβάνει [2] καὶ ἐνίοτε καὶ πνῖγμα· καὶ ἀπεμέει [3] μὲν ὅταν ἄσιτος ᾖ, χολὴν, καὶ σίαλα πολλὰ, πολλάκις δὲ καὶ ὅταν φάγῃ, τοῦ δὲ σιτίου οὐδέν· καὶ ὅταν πονήσῃ, ὀδυνᾶται ἄλλοτε ἄλλῃ τὸ στῆθος καὶ τὸ μετάφρενον, καὶ καταπίμπλαται [4] πομφῶν ὡς ὑπὸ κνίδης. Τοῦτον φάρμακον πιπίσκειν καὶ ὀρρὸν καὶ γάλα ὄνου πινέτω· ἢν δὲ ὀρροποτέῃ, *προπῖσαι φάρμακον κάτω ὡς πλείστας ἡμέρας· καὶ ἢν ἀπολήγῃ τῆς ὀρροποτίης, μεταπιέτω γάλα ὄνειον· ἐπὴν δὲ πίνῃ, σιτίων μὲν ἀπεχέσθω· οἶνον δὲ πινέτω ὡς ἥδιστον, ἐπὴν παύσηται καθαιρόμενος· ἐπὴν δὲ ἀπολήξῃ τῆς πόσιος, [5] ἀριστιζέσθω μὲν κέγχρον, [6] ἐς ἑσπέρην δὲ σιτίῳ ὡς μαλθακωτάτῳ χρήσθω καὶ ἐλαχίστῳ· ἀπεχέσθω δὲ πιόνων καὶ γλυκέων καὶ ἐλαιηρῶν· καὶ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, μάλιστα τοῦ χειμῶνος, ἀπεμεέτω τῷ φακίῳ, λάχανα προτρώγων· καὶ θερμῷ ὡς ἥκιστα λούσθω, ἀλλὰ εἱληθερεέτω. [7] Ἡ δὲ νοῦσος ξυναποθνήσκει.

οα'. Φλέγμα λευκόν. Οἰδέει ἅπαν τὸ σῶμα λευκῷ οἰδήματι καὶ ἡ γαστὴρ παχέα

nibus autem avicularum et ovium coctis, betas etiam et cucurbitam assumat, reliquis vero abstineat. Hic autem morbus si iuvenem invaserit, progressu temporis decedit, senem vero ad mortem comitatur.

70. Morbus pituitosus. Virum quidem etiam, mulierem tamen magis invadit et haec quidem crassa est et bene colorata, iter autem faciens imbecilla est, praesertim vero ubi ad arduum aut acclivem locum contendit. Febris tenuis interdumque suffocatio prehendit et ieiuna quidem bilem salivamque copiosam vomitione reiicit et plerumque ubi cibum sumpsit, cibi tamen nihil. Cum laborarit, dolor modo pectus, modo dorsum occupat et tumidis ac rubicundis cutis eminentiis, velut ab urtica inustis, completur. Huic medicamentum purgans propinato, serum et lac asininum bibat. Quodsi serum bibat, multis ante diebus medicamentum per inferiora purgans bibendum exhibeto, cumque serum bibere desierit, lac asininum postea bibat et ubi biberit, cibis quidem abstineat, vinum autem quam suavissimum bibat, ubi purgare desierit. Cum vero a potione cessaverit, milium in prandio sumat, sub vesperum autem cibo quam mollissimo et paucissimo utatur et pinguibus, dulcibus et oleosis abstineat, subindeque, praesertim hieme, ubi olera ante comederit, ex lenticulae decocto vomat, calida quam minimum lavet, sed ad solem calefiat. Hic vero morbus ad mortem usque comitatur.

71. Pituita alba. Totum corpus albo tumore intumescit, venter ad contactum crassus est,

[1] Νοῦσος om. — [2] καί om. — [3] μέν om. — [4] πολφῶν. — [5] ἀριστιζέτω. — [6] ἐς om. — [7] ἡ — ξυναποθνήσκει om.

exponit, cuius partem in Oecon. citat. En integrum: ἀποκινεῖν. τὸ ἀπέρχεσθαι καὶ ἀποτρέχειν, λέγεται καὶ ἐπὶ πλοίων καταγομένων καὶ ὁρμιζομένων ἀποκινεῖν ταῖς κώπαις. Porro διαχωρητικοῖσι cod. θ.; — κολοκύντην edd. antt., Parr. sex, Lind. De meo ἐσθιέτω dedi.

70. γ. φλεγμ. — κνίδης.] νοῦσος, ut V., omm. Parr. 5., θ.; — τὸν ἄνδρα pro καὶ ἄνδρα E., unus K. ἄνδρα sine καί. E. θ. αἶπος recte scriptum ferunt, ἔπος vulg.; — ἀπεμέειν cod. θ., sed hic om. μέν, quod item omm. H. I. J. K., ut V.; — χολὴν πολλήν cod. θ., χολὴν, πολλάκις δὲ καὶ ὅταν φάγῃ, σίαλα πολλά Lind., qua innovatione nec mihi opus esse videtur, Copulam ante ὅταν πονήσῃ omm. Parr. 3.; — ὀδυνᾶται καὶ ἄλλοτε vulgo, sed καί omm. libri quatuor. Etiam Marc. πολφῶν; Littr. monet nullum librum scriptum πομφῶν ferre, at πομφοί Gal. in Gl., reputa πόμφολυξ.

τοῦτον — εἱληθερεέτω.] ὀρόν H., ὀροποτέῃ idem et Marc., iidemque ὀροποτίης, in H. tamen duplex ρρ singulis locis restituitur; — ἔστ' ἂν παύσηται K.; — ἐπὴν ἀπολ. H., sed δέ, rest. al. m.; — ἀριστιζέτω vulg., ἀριστιζέσθω E. H. θ. Marc., Littr.; — ἐς ante ἑσπέρην e solo θ. Littr.; — ἀλλὰ καὶ εἱληθ. vulg., sed καί omm. H. θ. Marc., Littr.; εἰλιθερείτω E. H. Marc.

ἡ — ξυναποθν.] haec om. cod. Serv., ut V.

71. φλ. λ, — ἴσχει.] φλ. λ. om. K.; — ὅτε μὲν ὅτε

ψαυομένη καὶ οἱ πόδες καὶ οἱ μηροὶ οἰδέουσι καὶ αἱ κνῆμαι καὶ ἡ ὄσχη, καὶ ἀναπνεῖ ἀθρόον, καὶ τὸ πρόσωπον ἐνερευθὲς, καὶ τὸ στόμα ξηρὸν, καὶ δίψα ἴσχει, καὶ ἐπὴν φάγῃ, τὸ πνεῦμα πυκνὸν ἐπιπίπτει· οὗτος τῆς αὐτῆς ἡμέρης [1]τοτὲ μὲν ῥάων γίγνεται, τοτὲ δὲ κάκιον ἴσχει. Τούτῳ ἢν μὲν ἡ γαστὴρ ταραχθῇ αὐτομάτη ἀρχομένης τῆς νούσου, ἐγγυτάτω ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ μὴ ταραχθῇ, φάρμακον διδόναι κάτω, ὑφ' οὗ ὕδωρ καθαρεῖται, καὶ θερμῷ μὴ λούειν καὶ πρὸς τὴν αἰθρίην κομίζειν καὶ τὴν ὄσχην ἀποτύπτειν ἐπὴν πίμπρηται· σιτίοισι δὲ χρήσθω ἄρτῳ καθαρῷ ψυχρῷ καὶ [2]σεύτλοισι[3] καὶ ἰχθύσι, σκορπίοισι ἑφθοῖσι [4]καὶ σελάχεσι, καὶ κρέασι τετριμμένοισι μηλείοισι ἑφθοῖσι, τῷ δὲ ζωμῷ ὡς ἐλαχίστῳ· καὶ ψυχρὰ πάντα καὶ μὴ [5]γλυκέα, μηδὲ λιπαρὰ, ἀλλὰ τετριμμένα καὶ ὀξέα καὶ δριμέα, πλὴν σκορόδου, ἢ κρομμύου, ἢ πράσου· ὀρίγανον δὲ καὶ θύμβρην πολλὴν ἐσθίειν καὶ οἶνον ἐπιπίνειν οἰνώδεα καὶ ὁδοιπορέειν πρὸ τοῦ σιτίου. Ἢν δ' ὑπὸ τῶν φαρμάκων οἰδίσκηται, κλύζειν καὶ τῷ σιτίῳ πιέζειν καὶ περιπάτοισι καὶ ἀλουσίῃ· φάρμακα δὲ ὡς ἐλάχιστα δοῦναι, ἄνω δὲ μηδ' ἔμπροσθεν ἢ τὰ οἰδήματα κατέλθῃ ἐς τὸ κάτω· ἢν δὲ ἰσχνοῦ ἤδη ἐόντος πνίγμα ἐν τοῖσι στήθεσι ἐγγίγνηται, ἐλλέβορον δὸς πιέειν καὶ τὴν κεφαλὴν καθῆραι, κἄπειτα κάτω πῖσαι. Ἡ δὲ νοῦσος μάλιστα διακρίνει ἐν οὐδενί.

pedes, coxae, tibiae et scrotum intumescunt, respiratio coacervata est, vultus rubicundus est, os aridum et sitis detinet, cumque comedit, spiratio crebra incidit. Hic eodem die interdum quidem melius, interdum vero peius habet. Huic si venter per morbi initia sua quidem sponte conturbatus fuerit, sanitati est proximus; sin non turbetur, medicamentum, ex quo deorsum aqua purgetur, exhibeto; calida ne lavet, aëri exponito, et scrotum, ubi inflatum fuerit, pertundito. In cibo pane puro frigido utatur et betis, piscibusque scorpiis coctis et mollibus ac cartilagineis piscibus et carnibus agninis tritis, iure autem quam modico. Frigida omnia sumat, nec dulcia, neque pinguia, sed contrita et acida et acria, allio excepto, cepa et porro. Origanum autem et satureiam copiosam edat, vinumque aquosum superbibat et ante cibum iter faciat. At si a medicamento intumescat, infuso per clysterem utitor, cibo premito, deambulationibus et illuvie; medicamenta autem purgantia quam paucissima exhibeto, minime vero sursum purgans, priusquam tumores ad inferiora descenderint. Si vero extenuato iam exsistente in pectore suffocatio oboriatur, veratrum bibendum dato, caput purgato, deinde medicamentum deorsum purgans propinato. Hic vero morbus nullum fere deserit.

οβ'. [6]Φροντίς. Δοκέει ἐν τοῖσι σπλάγχνοισι εἶναι [7]οἷον ἄκανθα καὶ κεντέειν, καὶ ἄση αὐτὸν λάζεται, καὶ τὸ φῶς φεύγει, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸ σκότος φιλέει, καὶ

72. Cura. Viscera velut spinarum aculeis pungi videntur, anxietudo ipsum invadit, lucem et homines refugit, tenebras amat, metus corripit, septum transversum exteriore parte intu-

[1] τὸ μὲν — τὸ δέ. — [2] τεύτλοις. — [3] καὶ ἰχθύσι. καὶ σκ. — [4] καὶ — ἑφθοῖσι om. — [5] ἀλυκέα. — [6] Φρ. νοῦσος χαλεπή. δοκ. — [7] οἵη.

δέ E. H. K. Q.' Lind., sed idem, quod V., F. G. I. J.; — ῥᾷον H., fueritne lectio, in qua γίνεται defuerit?

τούτῳ — πρὸ τοῦ σιτίου.] τούτω Parr. 4., H., cod. Serv., Lind., Mack., Littr., τούτων vulg.; καθαρεῖται E. H. I. Marc., Littr., καθαιρεῖται vulg.; — ἀποτέμνειν ἐπὴν πίμπληται K., sunt vero otiosae et pravae correctiones; — σιτίοισι δὲ χρῆσθαι H. J. K.; — τεύτλοις, ut V., L. Q.' Lind., Mack., τεύτλοισι E. H. K. θ., τεύτλῳ vulg.; — ἰχθύσι σκορπ. vulg., cf. lect. V., sed ἰχθύσι omm. E. H. K. θ. Lind., Littr. Quae in V. deësse notavi, e solo θ. supplevit Littr.; — μή ante γλυκέα om. θ., in G. I. J. eadem lect., quae in V., pro γλ.; — τετρυμμένα E. H. Marc.; — κρομμύου E. Mack., per simplex μ vulg.

ἢν δ' — πῖσαι.] τοῦ φ. vulg., τῶν φ. H. K. Q.' θ. Lind., Mack., Littr.: — οἰδίσκηται Littr. e Parr. quatuor, οἰδίσκεται vulg.; — ἀλουσίῃσι cod. θ.; — vulg. κατέλθοι, subiunctivum dedit Littr. ex 3. Parr.; — ἤδη omm. E. K.

72. Φροντὶς — τοῦ ἦρος.] Inscriptionem vulg. e V. adposui; ex ea νοῦσος χαλεπή omm. H., ubi rest. al. m., θ., κακή fert E. Facile intelligis quid factum sit, nescio quis librarius aerumnis et curis oppressus, φροντίς legens et describens, νοῦσος χαλεπή! queribundus adiecit. — οἷον E. H.

Φόβος [1]λάζυται, καὶ αἱ Φρένες οἰδέουσι ἐκτὸς, καὶ ἀλγέει ψαυόμενος, καὶ Φοβεῖται καὶ δείματα ὁρῇ καὶ ὀνείρατα Φοβερὰ καὶ τοὺς τεθνηκότας ἐνίοτε· καὶ ἡ νοῦσος τοὺς πλείστους λαμβάνει τοῦ ἦρος. Τοῦτον πιπίσκειν ἐλλέβορον καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρειν, καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν τῆς κεφαλῆς κάτω πῖσαι Φάρμακον, καὶ μετὰ ταῦτα πίνειν γάλα ὄνου· σιτίοισι δὲ χρῆσθαι ὡς ἐλαχίστοισι, ἢν μὴ ἀσθενὴς ᾖ, καὶ ψυχροῖσι καὶ διαχωρητικοῖσι [2]καὶ μὴ δριμέσι, μηδ' ἁλμυροῖσι, μηδὲ λιπαροῖσι, μηδὲ γλυκέσι· μηδὲ [3]θερμῷ λούσθω, μηδὲ οἶνον πινέτω, ἀλλὰ μάλιστα μὲν ὕδωρ· εἰ δὲ μὴ, οἶνον ὑδαρέα· μηδὲ γυμναζέσθω, μηδὲ περιπατείτω. Ταῦτα ποιέων ἀπαλλάσσεται τῆς νούσου χρόνῳ· ἢν δὲ μὴ ἐπιμελήσῃ, ξυναποθνήσκει.

ογ'. Μέλαινα νοῦσος. [4]Μέλαν ἐμέει οἷον τρύγα, τοτὲ δὲ αἱματῶδες, τοτὲ δὲ [5]οἷον οἶνον τὸν δεύτερον, τοτὲ δὲ οἷον πολύπου θολὸν, τοτὲ δὲ δριμὺ οἷον ὄξος, τοτὲ δὲ σίαλον καὶ λάπην, τοτὲ δὲ χολὴν χλωρήν· καὶ [6]ὅταν μὲν τὸ μέλαν καὶ αἱματῶδες ἐμέῃ, δοκέει οἷον Φόνου ὄζειν, καὶ ἡ Φάρυγξ καὶ τὸ στόμα καίεται ὑπὸ τοῦ ἐμέσματος, καὶ τοὺς ὀδόντας αἱμωδιᾷ, καὶ τὸ ἔμεσμα τὴν γῆν αἴρει, καὶ ἐπὴν ἀπεμέσῃ, δοκέει ῥᾴων εἶναι ἐπ' ὀλίγον· καὶ [7]οὐκ ἀνέχεται οὔτ' ἄσιτος ὢν οὔτε πλέον βεβρωκὼς, ἀλλ' ὁκόταν μὲν ἄσιτος ᾖ, τὰ σπλάγχνα μύζει καὶ τὰ σίαλα ὀξέα· ὅταν δέ τι Φάγῃ, βάρος ἐπὶ τοῖσι σπλάγχνοισι καὶ τὸ στῆθος καὶ τὸ μετάΦρενον δοκέει οἷον γραΦείοισι κεντεῖσθαι

mescit, ad contactum dolet, expavescit, in somnis terriculamenta et formidanda cernit, quandoque et mortuos. Morbus hic plurimos vere prehendit. Veratrum huic propinato et caput purgato, post capitis purgationem medicamentum per inferiora purgans bibendum exhibeto et postea lac asininum. Cibis quam paucissimis, nisi infirmis fuerit viribus, utatur et frigidis ac alvum subducentibus, non acribus, non salsis, non pinguibus, neque dulcibus. Calida ne lavet, neque vinum bibat, sed aquam quidem maxime, alioqui vinum dilutum, neque se exercitet, neque deambulet. Quae cum feceris, temporis successu morbo liberabitur; at nisi diligentem curam adhibueris, ad mortem usque comitatur.

73. Morbus niger. Nigram materiem vomit tanquam faecem vini, interdum sanguinolentam, interdum velut vinum secundarium, quandoque etiam velut polypi atramentum, quandoque acidum tanquam acetum, nonnumquam vero salivam et pituitam tenuem, nonnumquam bilem ex viridi pallidam. Et cum nigrum quidem et cruentum vomuerit, caedem olere videtur, fauces et os ex vomitu incenduntur, dentes obstupescunt et quod vomitione reiectum est terram attollit, cumque vomuerit, paulo melius habere videtur, neque sine cibo esse, neque copiosiorem cibum ingestum ferre potest. Verum cum ieiunus fuerit, viscera strepitum edunt et saliva acescit; ubi vero cibum sumpsit, pondus in visceribus percipitur, pectus et

[1] λάζηται. — [2] καί om. — [3] θερμολούσθω. — [4] μέλαιναν. — [5] οἷον om. — [6] καὶ τὸ ὅταν. — [7] οὐκ ἄχθηται.

K. θ. Mack., Littr., vulg. e V. notavi; — καὶ Φόβος λάζυται H., al. m. ϛ, Marc., Littr., vulg. λάζεται. Ceteri καὶ ἐνίοτε τοὺς πλείστους, sed ἐνίοτε errore librariorum e superiore repetitum est, quod iam vidit Littr., licet delere noluerit; — λαμβ. τοὺς πλ. E.

τοῦτον — περιπατείτω.] Copulam ante ψυχρ. et ante διαχωρητ. om. θ.; — ante μὴ δριμ. eam om. G., ut V.; — θερμῷ λούσθω cod. θ., Mack., Littr., λούσθω θερμῷ E. H. K. Q.', vulgatum e V. notavi, Lind. θερμολουτεέτω de suo, uti videtur, quemadmodum etiam περιπατεέτω.

73. μέλαινα νοῦσος — καὶ μινύθει.] In inscr. omm. νοῦσος H., ubi al. m. rest., θ. E. Galeni glossa a Littréo etiam citata efficias hunc quoque μέλαινα, non μελ. ν. legisse, sed locus glossarii tamen non recte scriptus est. Operae pretium est conferre § 68., ubi πελίη νοῦσος, sed ubi locus sentt. Cnidiarum solum πελίας habet. Itaque ibi nude πελίας, hic nude μέλαινα antiquitus scriptum fuisse non est veri absimile. — Dein μέλαν ἐμέει H. Marc., Littr., in H. vulg. rest., quam e V. notavi. Vulgo ὅτε μὲν αἱματ.. dedi lect. Marciani, e qua etiam singulis deinceps locis τοτέ pro vulg. ὅτέ scripsi. — Ad θολόν cf. Oecon. Foësii in ὀλόν et ὀλερόν. — τὸ μέλαν καὶ τὸ αἱματ. E. H. I. J. K., cod. Serv., Marc., Voss., Lind., vulgo καί om., equidem καί servandum, τό repudiandum censeo; — ἀνέχεται θ. Lind., Mack., Littr., ἄχθεται vulg.; — ὢν post ἄσιτος omm. E. H. K. θ. Marc., dein οὐθ' ὁπόταν πλέον βεβρώκῃ Marc.; in qua lect. ὁκόταν P.' θ., βεβρωκὼς ᾖ al. m. E., licet prima m. βεβρώκῃ, ut Marc., et βεβρωκὼς ἔῃ P.' Q.' —

καὶ τὰ πλευρὰ ἔχει ὀδύνη καὶ πυρετὸς βληχρὸς καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγέει, καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι οὐχ ὁρᾷ, καὶ τὰ σκέλεα βαρέα, καὶ ἡ χροιὴ μέλαινα καὶ μινύθει. Τοῦτον φάρμακον πιπίσκειν θαμὰ καὶ ὀρρὸν καὶ γάλα τὴν ὥρην, καὶ σιτίων ἀπέχειν γλυκέων καὶ ἐλαιηρῶν καὶ πιόνων, καὶ χρῆσθαι ὡς ψυχροτάτοισι καὶ ὑποχωρητικωτάτοισι, καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρειν, καὶ μετὰ τὰς φαρμακοποσίας τὰς ἄνω ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ αἵματος ἀφιέναι, ἢν μὴ ἀσθενὴς ᾖ· ἢν δ' ἡ κοιλίη μὴ ὑποχωρέῃ, ὑποκλύζειν μαλθακῷ κλύσματι καὶ θωρηξίων ἀπέχεσθαι καὶ λαγνείης· ἢν δὲ λαγνεύῃ, νῆστις πυριᾶσθαι· καὶ τοῦ ἡλίου ἀπέχεσθαι μηδὲ γυμνάζεσθαι πολλὰ, μηδὲ περιπατέειν, μηδὲ θερμολουτέειν, μηδὲ δριμέα ἐσθίειν μηδὲ ἁλυκά. Ταῦτα ποιέειν καὶ ἅμα τῇ ἡλικίῃ ἀποφεύγει καὶ ἡ νοῦσος [1]καὶ καταγηράσκει ξὺν τῷ σώματι· [2]ἢν δὲ μὴ μελεδανθῇ, ξυναποθνήσκει.

dorsum tanquam stilis pungi videntur, latera dolor detinet, febris levis est, caput dolet, oculis non videt, crura gravantur, color nigricat et tabescit. Huic medicamentum purgans crebro propinato et serum et lac, si anni tempus ferat, et cibis abstineat dulcibus, oleosis et pinguibus, utaturque quam maxime frigidis et alvum subducentibus; caput purgato et post potiones medicamentorum per superiora purgantium, nisi debilis fuerit, sanguinem ex brachiis detrahito. Quodsi alvus non deiiciat, molli infuso subluito. Crapula et venere abstineat, sed si venere utatur, ieiunus foveatur, et sole abstineat neque multum exerceatur, neque deambulet, calida ne lavet, acria ne edat, neque salsa. Haec facere oportet et cum aetate, si feceris, morbus fugit et cum corpore consenescit, sin non curetur, ad mortem usque comitatur.

οδ'. Ἄλλη μέλαινα νοῦσος. Ὑπόπυρρος καὶ ἰσχνὸς καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπόχλωρος γίγνεται, καὶ λεπτόδερμος καὶ ἀσθενὴς τελέθει· ὅσῳ δ' ἂν χρόνος πλείων ᾖ, μᾶλλον πονέει· καὶ ἐμέει πᾶσαν ὥρην οἷον σταλαγμὸν ὀλίγον κατὰ δύο βρόχθους καὶ τὸ σιτίον θαμινὰ, καὶ ξὺν τῷ σιτίῳ χολὴν καὶ φλέγμα, καὶ μετὰ τὴν ἔμεσιν ἀλγέει τὸ σῶμα πᾶν, ἔστι δ' ὅτε καὶ πρὶν ἐμέσαι· καὶ φρῖκαι λεπταὶ, καὶ πυρετὸς ἴσχει, καὶ πρὸς τὰ γλυκέα καὶ ἐλαιώδεα μάλιστα ἐμέει. Τοῦτον καθαίρειν χρὴ φαρμάκοισι [3]καὶ ἄνω καὶ κάτω, καὶ μεταπιπίσκειν γάλα ὄνου, καὶ σιτίοισι χρῆσθαι ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ψυχροῖσι, [4]ἰχθύσι

74. Alius niger morbus. Subfulvo colore, gracilis et oculis ex virore pallescentibus evadit, tenui est cute et debilis, et quo diutius morbus affligit, eo magis laborat et quovis tempore velut stillam modicam vomit ad duo parva pocula cibumque frequenter et cum cibo bilem et pituitam. Post vomitum totum corpus dolet, interdumque etiam prius quam vomat, horrores leves et febris detinet, sumptisque dulcibus et oleosis praecipue vomit. Hunc medicamentis per superiora et inferiora purgato, posteaque lac asininum bibendum exhibeto. Cibis utatur quam mollissimis et frigidis piscibusque littoralibus et cartilagineis, betis, cucurbitis et car-

[1] εἰ καὶ καταγ. — [2] ἢν δὲ μελανθῇ συναποθν. — [3] καὶ ἄνω καὶ κάτω — [4] καὶ ἰχθ.

Vulg. γραφείοισι, sed ῥαφείοισι F. G., γραφίοισι cod. θ., Littr. ῥαφίοισι. Non video causam cur vulgatam, quam Marc. etiam fert, repudiem. — Marc. etiam recte κεντεῖσθαι, K. ἔχει ὀδύνην.

τοῦτον — ἁλυκά.] ὀρόν, al. m. per ρρ, H.; — ἀσθενήσῃ cod. θ.; — ἢν δ' E. H. K., δέ plene vulg.

ταῦτα — ξυναποθν.] ποιέων θ., non Marc., qui ποιέειν; — ἅμα sine praecedente καί H. θ., in illo tamen καί rest., et Marcianus; — νοῦσος εἰ καὶ κ. vulg. sed εἰ solum Ald. om., εἰ καί non habent H. θ., sed in illo rest. al. m.; — ἐν τῷ σώματι cod. θ.; — ἢν δὲ μελανθῇ vulg., sed ἢν δὲ μὴ μελανθῇ H. Marc., quod recipiens Littréus μελεδανθῇ correxit; recte, ut opinor.

74. Ἄλλη μελ. ν. — ἐμέει.] ἄλλη μέλαινα H., in quo νοῦσος rest. al. m., et θ.; ὑπόπυρος vulg., sed correxit dudum Foës.; cod. θ. veram lect. re ipsa fert, quam dederunt Mack., Littr. — Ceteri ὅσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος πλείων, ἡ νοῦσος μᾶλλον πονέει, equidem otiosum ἡ νοῦσος abieci. — Cod. J. καὶ σιτίον; — ἐλαιώδεα Ionice pro ἐλαιώδη quinque Parr., Littr.

τούτῳ — ξυγκαταγηράσκει δέ.] καὶ κάτω καὶ ἄνω vulg. prius καί om. θ.; dedi verborum ordinem quem V. fert, — καὶ ἰχθύσιν vulg., sed καί om. Littr. cum Ald., Parr. 7., θ.; — κολοκύντῃσι vulg., sed κολοκύντῃ H.: τετρυμμέ-

ἀκταίοισι καὶ σελάχεσι, καὶ σεύτλοισι καὶ κολοκύντῃ, καὶ κρέασι [1]τετριμμένοισι· οἶνον δὲ πίνειν λευκὸν οἰνώδεα ὑδαρέστερον· ταλαιπωρίῃ δὲ περιπάτοισι χρῆσθαι καὶ μὴ θερμολουτέειν καὶ τοῦ ἡλίου ἀπέχεσθαι. Ταῦτα ποιέειν, ἡ δὲ νοῦσος θανατώδης μὲν οὔ, ξυγκαταγηράσκει δέ.

οε'. Σφακελώδης. Τὰ μὲν ἄλλα τὰ αὐτὰ πάσχει, ἐμέει δὲ θρόμβους πεπηγότας χολῆς, καὶ κάτω ὁμοίως, ἐπὴν τὰ σιτία ἀποπατήσῃ. Δρᾶν δὲ χρὴ τὰ αὐτὰ ἅπερ ἐπὶ τῆς προτέρης καὶ ὑποκλύζειν.

nibus contritis. Vinum album, generosum, paulo dilutius bibat. Exercitationis loco deambulationibus utatur, neque calida lavet, ac sole abstineat. Quibus factis letalis quidem morbus non est, sed ad senium usque comitatur.

75. Morbus siderationem faciens. In reliquis quidem eadem patitur, verum bilis grumos concretos vomit, eodemque modo per inferiora deiicit, ubi ciborum recrementa excreverit. Eadem autem, quae in superiore morbo, facienda sunt et alvus per infusum subluenda.

[1] τετρυμμένοισι.

νοισι ed. Bas., E. H. — Vulgo ἐν περιπάτοισι, cum H. omisi ἐν., licet in eo libro restituatur.

75. Σφακ. κ. τ. λ.] τὰ μὲν ἄλλα F. H. I. θ. cod. Serv. et Voss., τὰ ἄλλα μέν vulg.; — καὶ κάτω ὁμοιοῦται Marc; — ἐπὶ τῆς προτέρης ἐλέχθη vulgo; cum H., in quo rest. al. m., θ. et Marc. omitto ἐλέχθη.

ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΝΙΔΙΟΥ ΜΕΝ ΙΑΤΡΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΤΟ ΔΕ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΣΤΙΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΦΑΡΜΑΚΙΤΙΔΟΣ ΤΙΝΟΣ.

DE MORBIS LIBER TERTIUS.

SCRIPTUM EST MEDICI CNIDII, SED CAPUT POSTREMUM REFERT PARTEM FORMULARII MEDICI.

ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ

ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

α'. Περὶ μὲν [1] οὖν πυρετῶν ἁπάντων μοι εἴρηται· ἀμφὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐρέω ἤδη.

[2] Οἴδημα ἐγκεφάλου. Ὁκόταν ὁ ἐγκέφαλος οἰδήσῃ ὑπὸ φλεγμασίης, ὀδύνη ἴσχει ἅπασαν τὴν κεφαλὴν, μάλιστα δὲ [3] ὅπῃ σταίη ἡ φλεγμασίη· ἵσταται δὲ ἐν τῷ κροτάφῳ· [4] καὶ τά τε οὔατα ἠχῆς πλήρεα γίγνεται καὶ [5] ἀμβλὺ ἀκούει καὶ [6] αἱ φλέβες τέτανται καὶ σφύζουσι, πυρετός τε καὶ ῥῖγος ἐνίοτε ἐπιλαμβάνει ἥ τε ὀδύνη ἐκλείπει οὐδέποτε, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ἀνίησι, ποτὲ δὲ μᾶλλον πιέζει καὶ βοᾷ τε καὶ [7] ἀναΐσσει ὑπὸ τῆς ὀδύνης καὶ ὁκόταν ἀναστῇ, αὖθις σπεύδει ἐπὶ τὴν κλίνην καταπεσεῖν, καὶ ῥιπτάζει ἑωυτόν. Οὗτος ἔστι μὲν θανατώδης, ὁκόσων δὲ ἡμερέων ἀποθανεῖται, οὐκ ἔχει κρίσιν· ἄλλοι γὰρ ἄλλως ἀπόλλυνται· ὡς μέντοι ἐπιτοπολὺ ἐν τῇσι ἑπτὰ ἡμέρῃσι τελευτῶσι· εἴκοσι δὲ καὶ μίαν διαφυγόντες ὑγιέες γίγνονται. Χρὴ δὲ ὁκόταν περιωδυνέῃ, ψύχειν τὴν κεφαλὴν μάλιστα μὲν ξύραντα, καὶ ἐς κύστιν ἢ ἐς ἔντερα ἐγχέαντα τῶν ψυκτικῶν τι, οἷον χυλὸν στρύχνου καὶ γῆν κεραμίτιδα,

DE MORBIS

LIBER TERTIUS.

1. Ac de febribus quidem omnibus cum a me dictum sit, de reliquis iam dicam.

Cerebri tumor. Cum cerebrum ex inflammatione intumuerit, dolor totum caput potissimumque qua parte inflammatio contrahitur detinet; contrahitur autem in auribus et aures sono implentur, auditio hebescit, venae intenduntur ac pulsant, febris et rigor interdum invadit, neque unquam dolor dimittit, sed quandoque quidem remittit, quandoque etiam magis urget, et prae dolore vociferatur sursumque prosilit, cumque surrexerit, confestim rursus ad lectum delabitur seque disiicit. Hic quidem letaliter affligitur, quot vero diebus intereat, iudicari non potest; alii enim alio tempore pereunt, plerumque autem intra septem dies moriuntur, primum autem et vigesimum ubi effugerint, convalescunt. Cum vero dolor vehemens detinuerit, caput potissimum quidem derasum refrigerare oportet, et ex his, quae refrigerant, aliquid in vesicam aut intestina infusum, velut solani succum et cretam figulinam modo quidem admovere, modo etiam prius quam intepescat,

[1] οὖν om. — [2] οἰδ. ἐγκ. om. — [3] ὅπη — ἵσταται δέ om. — [4] καὶ τά τε δ. — [5] ἀμλύει ἡ ἀκοή. — [6] αἱ om. — [7] ἀΐσσει.

1. περὶ — ἤδη.] μὲν οὖν om. cod. Serv., Foësii, μέν om. E., in quo rest. al. m.; — νῦν pro οὖν G. J. Marc., μοι εἴρηται E. H. K. Marc. εἴρ. μοι vulg.

οἴδημα — ἑωυτόν.] Inscriptionem omm. quinque Parr., ut V., περὶ οἰδήσαντος ἐγκεφάλου E., περὶ οἰδήσεως ἐγκεφάλου J. — Ὁπόταν Ald., Parr. 5. Voss.; ἐπὴν ὁ ἐγκ. cod. θ. — Eadem, quae in V., omittuntur in cod. Serv. Foësii; — ἵσταται δὲ εἰς τοὺς κροτάφους P.' θ. — καὶ τά τε οὔατα vulg., sed tres Parr., θ., Marc., Litt. omm. καί, cod. θ. fert τὰ δ' οὔατα; — πλήρη G. I. J., πλέα E. H. K. P.' Q.' Marc., Lind.; — ἀμβλὺ ἀκούει ab aliis ex aliis libris receptum est et a Littréo, fertque idem Marc. pro vulg., quam e V. notavi. Articulum ante φλέβες e θ. addidit Littr.; — πιέζει μᾶλλον E. H.; — καὶ βοᾷ τε scripsi ex E. H. K., ceteris καί omittentibus; — ἐς τὴν κλίνην E. H. K. θ. Marc.

οὗτος — γίγνονται.] ἄλλοι δὲ ἄλλως E., sed al. m. γάρ, quod ipsum unus K. om.; εἴκοσι δὲ μίαν cod. θ.; — γίνονται om. H., sed rest. al. m.

χρὴ δὲ — λύειν] Advertit ξύραντα, quum potius ξυρήσαντα exspectaveram, sed ξύρομαι, ἐξυράμην nota sunt, itaque nihil tango; — ἢ ἐς κύστιν ἢ vulg., quod om. θ., sed non abundat, verum prius illud ἢ in καί mutandum erat, nam ad caput detonsum adhibita cupit illa ψυκτικά; — ψυκτικῶν sine τι cod. idem; — χλιαρὸν εἶναι E., sed vulg.

τὸ μὲν προστιθέναι, τὸ δὲ ἀφαιρέειν, πρὶν ἢ χλιαρὸν γένηται καὶ τοῦ αἵματος ἀφαιρέειν καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρειν σελίνου χυλοῖσι μιγνύντα εὐώδεα· ἀοινέειν δὲ τὸ πάμπαν, ῥοφεῖν δὲ πτισάνης χυλὸν [1]ψυχρὸν καὶ τὴν κάτω κοιλίην λύειν.

β'. [2]Πλήρωμα ὀδυνῶδες ἐγκεφάλου. Ὁκόταν δὲ περιωδυνέῃ ἡ κεφαλὴ ὑπὸ πληρώσιος τοῦ ἐγκεφάλου, ἀκαθαρσίην σημαίνει, καὶ τὴν κεφαλὴν ὅλην περιωδυνίαι ἴσχουσι καὶ παραφρονέει καὶ ἀποθνήσκει ἑβδομαῖος, καὶ οὐκ ἂν [3]ἐκφύγοι, εἰ μὴ ῥαγείη τὸ ὑγρὸν ἑβδομαίῳ κατὰ τὰ οὔατα· οὕτω [4]δὲ ἥ τε ὀδύνη παύεται καὶ ἔμφρων γίγνεται· ῥεῖ δὲ πολλὸν καὶ ἄνοδμον. Τούτου μάλιστα μὲν μὴ θεραπεύειν τὰ οὔατα, πρὶν [5]ἂν ἐρρωγὸς ἴδῃς τὸ πῦον· ἢν δὲ βούλῃ καθῆραι τὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω κοιλίην, λῦσον χωρὶς ἑκατέρην· ἔπειτα πυριᾶν μὲν τὴν κεφαλὴν ὡς μάλιστα ὅλην τε καὶ διὰ τῶν οὐάτων καὶ διὰ τῶν ῥινῶν, ῥοφεῖν δὲ πτισάνης χυλὸν καὶ ἀοινέειν τὸ πάμπαν. Ἐπὴν δὲ ῥαγῇ τὸ πῦον, ἐπίσχειν ἔστ' ἂν ἡ πολλὴ τῆς ῥύσιος παύσηται· ἔπειτα κλύζειν τὰ οὔατα οἴνῳ γλυκέϊ ἢ γάλακτι γυναικείῳ, ἢ ἐλαίῳ παλαιῷ, χλιαροῖσι δὲ κλύζειν· καὶ πυριᾶν τὴν κεφαλὴν θαμινὰ [6]μαλθακῇσι πυρίῃσι καὶ εὐόδμοισι, [7]ἵνα θᾶσσον καθαρεῖται ὁ ἐγκέφαλος. Οὗτος [8]τὰ μὲν πρῶτα οὐκ ἀΐει. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἥ τε ῥύσις ἥσσων ἐστὶ καὶ ἡ ἀκοὴ ἅμα τῇ ῥύσι παντελῶς παυομένῃ παραγίγνεται καὶ ὁμοιοῦται μάλιστα ἑωυτῷ. Φυλάσσεσθαι

auferre. Quin et sanguinem detrahere convenit et caput purgare odoratis ad apii succos admixtis. Vino in totum abstineat, ptisanae succum frigidum sorbeat et inferiorem alvum solvat.

2. Cerebri plenitudo dolorem inferens. Cum vero caput ex cerebri plenitudine vehementer doluerit, vitiosorum humorum illuviem indicat; totum caput vehementes dolores occupant, delirat et intra septimum diem moritur, neque evadit, nisi humor ad aures septimo die erumpat. Sic enim tum dolor sedatur, tum ad mentem redit. Copiosus autem et sine odore effluit. Huius aures ne prius quidem quam pus erupisse videris curato. Quod si superiorem et inferiorem ventrem purgare voles, seorsum utrumque solvito. Deinde inprimis capiti universo et per aures et nares fomentum admoveto. Ptisanae succum sorbeat et vino in totum abstineat. Ubi vero pus eruperit, quoad fluxionis copia quieverit, subsistito. Postea vino dulci aut lacte muliebri, aut oleo vetere iisque tepidis aures colluito. Caput crebro mollibus fomentis et odoratis, quo cerebrum citius purgetur, foveto. Hic primis quidem diebus non audit, procedente vero tempore tum fluxio minuitur, tum, simul ac prorsus quiescit, auditus redit et sibi ipse maxime similis redditur. Vitare autem oportet solem, ventos, ignem, fumum ac res odoras aliaque id genus et quiete ac molli victus ratione uti. Ven-

[1] ψυχρόν om. — [2] πληρ. — ἐγκεφ. om. — [3] ἐκφύγῃ, ἢν μή. — [4] τε. — [5] ἀνερρωγός. — [6] ἐν μαλθ. — [7] ὡς. — [8] μὲν τά γε πρ.

restituitur. — Num verba σελίνου χυλοῖσι μιγνύντα εὐώδεα recte habeant, dubito; quare σελίνου χυλοῖσι, quum paulo ante χυλὸν στρύχνου sing. num.? tum vero ipsum apium ad τὰ εὐώδεα refertur? Nolo suspicionem reticere, licet nihil tangam; — ῥομφεῖν Ald., Parr. 3.; — ψυχρόν e solo θ. addidit Littréus.

2. πλήρωμα — ἄνοδμον.] Inscriptionem, ut V., omm. Parr. 4., θ., περὶ περιωδυνίας κεφαλῆς libri alii et Lind., nisi quod περιωδυνίης scripsit. — Cod. H. περιωδυνίαι ἴσχουσαι, sed σι al. m. — Post ἴσχουσι cod. θ. addit καὶ παρακοπαί. Etiam Marc. ἐκφύγοι, sed ἐκφύγῃ Edd. antt. G. I. J. K. Lind., Mack., Littr.; εἰ μή Littr. ex E. K. θ.; vulg. e V. notavi; — ῥαγεῖ cod. θ. et πῦον pro ὑγρόν; — τε, ut V., edd. antt., Parr. 5., θ.; — ἥ τε ὀδύνη I. Lind., τε omm. cett.; — ἄνοδμον de meo, ἄνοσμον cett., vid. infra εὐόδμοισι.

τούτου — τὸ πάμπαν.] — μάλιστα E. H. K. θ. Marc., Littr., μᾶλλον vulg.; — τὰ οὔατα om. θ., qui si τούτου initio periodi legit, omissio est fortuita. Uti V. ἀνερρωγός duo Parr.; τήν ante κάτω omm. G. J.; — πυριᾶν sine μέν F. I. J. K. θ. Littr.; ὅλην δέ vulg., sed τε Edd. antt., Parr. 6., Mack., Littr.; — ῥομφεῖν Ald. G.

ἐπὴν — ὁ ἐγκέφαλος.] ἐν μαλθ. vulg., sed ἐν omm. Ald., H., θ., Littr.; ὡς θᾶσσον καθαιρῆται vulg., καθαιρεῖται Edd. antt. E. G. J., καθαρεῖται Lind., quod latet in vulg., ἵνα θᾶσσον καθαίρηται cod. θ., Mack., Littr.

οὗτος — ἑωυτῷ.] principio cum Mack., Littr. dedi lect., quam praebent E. H. K. Q.' θ. Marc., vulgatam e V. notavi; — οὐκ ἐσακούει E. H. K. Marc., οὐδὲν ἀκούει cod. θ.; — ἥσσων E. K. Lind., Littr., ἧσσον ὅτε ἡ ῥύσις Lind.; — ἥσσων E. K. Lind., Littr., ἧσσον vulg.; — ὁμοιοῦταί τε μ. sine καί E. H. K. θ., γε Lind.

Φυλάσσεσθαι — ἡ κάτω.] Φυλασσ. etiam Marc.; καὶ αὐτά, ut V., Ald., Parr. 7.; θ.; — χρώμενος Parr. 5.; — καί

δὲ χρὴ [1]ἡλίους, ἀνέμους, πῦρ, καπνὸν, δριμέων ὀδμὰς [2]καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ ἡσυχάζειν διαίτῃ μαλθακῇ [3]χρώμενον καὶ ὑπὸ [4]κενεαγγειῶν εὔλυτος ἔστω ἡ κοιλίη ἡ κάτω.

ter inferior ex vasorum inanitione lubricus esse debet.

γ'. [5]Βλητοί. Οἱ δὲ βλητοὶ λεγόμενοι εἶναι· — ὁκόταν ὁ ἐγκέφαλος πλησθῇ πολλῆς ἀκαθαρσίης, ὀδύνην παρέχει τὸ πρόσθεν τῆς κεφαλῆς πρῶτον καὶ ἀναβλέπειν οὐ δύνανται, οἱ μὲν ἀμφοῖν τοῖν ὀφθαλμοῖν, οἱ δὲ θατέρῳ, καὶ κῶμά μιν ἔχει, καὶ ἔκφρονές εἰσι, καὶ οἱ κρόταφοι πηδῶσι, καὶ πυρετὸς λεπτὸς ἴσχει, καὶ τοῦ σώματος ἀκρασίη. Οὗτος ἀποθνήσκει τριταῖος ἢ πεμπταῖος· ἐς δὲ τὰς ἑπτὰ οὐκ [6]ἀφικνέεται· ἢν δ' ἄρα ἀφίκηται, ἐξάντης γίγνεται. Τοῦτον [7]ἢν βούλῃ θεραπεύειν, πυριᾶν τὴν κεφαλὴν καὶ ταμὼν ἀνάπνευσιν ποιέειν· [8]ἢν δὲ ὀδύνη ἐστηριγμένη ᾖ, καὶ πταρμοὺς ἐμποιέειν χρὴ καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρειν κούφοισι καὶ εὐώδεσι, καὶ τὴν κάτω κοιλίην καθαίρειν, ἀοινέειν δὲ τὸ πάμπαν, πτισάνης δὲ χυλῷ χρῆσθαι.

3. Sidere icti. Illis, qui sidere icti esse dicuntur, cum multa vitiosorum humorum illuvie cerebrum oppletum fuerit, inprimis capitis pars anterior dolorem exhibet et aliqui quidem ambobus oculis, aliqui vero altero intueri nequeunt; sopor ipsos detinet, mente alienantur, tempora saliunt, febris levis et corporis ad motum impotentia occupat. Hic intra tertium aut quintum diem moritur, neque ad septimum pervenit, sed si pervenerit, incolumis sane evadit. Huic si curationem adhibere voles, capiti fomentum admoveto et ut transpiret sectionem facito. Sed si dolor inhaereat, etiam sternutationes movere oportet et caput levibus et odoratis ventremque inferiorem purgare, vino in totum abstinere et ptisanae succo uti.

δ'. [9]Σφακελισμὸς ἐγκεφάλου. Ἢν δὲ σφακελίσῃ ὁ ἐγκέφαλος, ὀδύνη ἴσχει τὴν κεφαλὴν καὶ διὰ τοῦ τραχήλου φοιτᾷ ἐς τὴν ῥάχιν, καὶ αὐτὸν ἐπιλαμβάνει ἀνηκουσίη, καὶ ψῦχος ἐπέρχεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ [10]ἰδίει ὅλος, καὶ ἐξαίφνης ἄφωνος γίγνεται, καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ, καὶ πελιδνὸς γίγνεται. Τοῦτον ἢν μὲν ἡ νοῦσος χαλαρῶς λάβῃ, τοῦ αἵματος ἀπελθόντος, ῥαΐζει· ἢν δὲ σφόδρα [11]εἰλημμένος ᾖ, ἀποθνήσκει τάχα. Τούτῳ πταρμούς τε ἐμποιέειν διὰ τῶν εὐω-

4. Cerebri sideratio. Quodsi cerebrum sideratum fuerit, caput dolor occupat et per cervicem ad spinam pervadit, ipse nihil audit, frigus in caput irruit, totus sudat, ac derepente voce defectus videtur, ex naribus sanguis fluit et lividus evadit. Hunc si morbus leviter corripuerit, cum sanguis abierit melius habet; si vero vehementer correptus fuerit, cito moritur. Huic sternutationes per odorata movendae et alvus utraque per vices purganda, odoratorum leves odores naribus admovendi, sorbitioque

[1] ἡλίου. — [2] καὶ αὐτά. — [3] χρώμενος. — [4] κεναγκέων. — [5] περὶ βλητῶν. — [6] ἀπικνέεται· ἢν δ' ἄρα. — [7] εἰ. — [8] ἢν δὲ ὀδύνην ἔχῃ καὶ πταρμοὺς κ. τ. λ. — [9] ἢν σφακελίσῃ ὁ ἐγκέφαλος. — [10] οἰδέει. — [11] εἰλημμένος ἢ θνήσκει. τούτῳ κ. τ. λ.

ante ὑπό om. H., sed rest. al. m.; — ὑπὸ κενεαγγειῶν corrupte in libris et Edd. scribitur, recte scriptum est a Littr.; latetne in κενεαγγέων fortasse κενεαγγιέων?

3. βλητοί — ἀκρασίη.] Cod. θ. om. inscriptionem; eadem vero, quae in V., est in Parr. 7. — Cod. θ. om. εἶναι et ἀμφοτέροισι τοῖσι ὀφθαλμοῖσι habet, et ἀλλὰ κῶμα μιν ἔχει legit, et ἄφρονες; — ἴσχει ex E. scripsi, ἔχει cett.

οὗτος — γίγνεται.] ἀπικνέεται, ut V., cod. Serv. apud Foës.; — ἢν δὲ ἄρα vulg., sed E. H. K., ut V., id quod dedi, εἰ δ' ἄρα Ald., Parr. 3.

Τοῦτον — χρῆσθαι.] Vulgo ἢν δὲ ὀδύνη ἔχῃ, Vossiani lect. item in cod. Serv.; cum Littréo recepi codicis θ. lect.; — χρή om. θ.; — χρῆσθαι χυλῷ E. H. K.

4. σφακ. — γίγνεται.] H. θ. omm. inscriptionem; eadem vero, quae in V., habetur in Parr. 6.; — ἢν σφακελ. sine δέ E.; — ἔχει τὴν κεφ. cod. θ.; — ἰδίει est lectio cod. θ. a Littr. recepta pro vulg. οἰδέει, collata § 5. lib. II. de morbis, unde puto emendationem suam hausisse libri illius descriptorem; — ἄφωνος γίνεται E. H. K. ἄ. δείκνυται cett.

τοῦτον — τάχα.] cod. θ. ἀπειλημένος ᾖ, ἀποθνήσκει, vulgatam e V. notavi; Littr. ex θ. dedit ἀπειλημμένος, equidem vulgatam in hoc participio antiquam lect. referre puto, propter antecedens ἢν — χαλαρῶς λάβῃ, — certum puto ἀπειλημμένος esse alienum ab h. l., codicis θ. descriptorem omnino ἀπειλημένος voluisse. Quod ad τάχα attinet, omm. Parr. 4., ut V.; ταχέως E. H. K. Q.' Lind., Mack.

τούτῳ — τὸ πάμπαν.] ἐν μέρει ἢ ἑκατέρην vulg., sed

δέων καὶ τὰς κοιλίας ἄμφω καθαίρειν [1] ἐν μέρεϊ ἑκατέρην, καὶ τῶν εὐωδέων κούφας δὲ ὀδμὰς ἐχόντων τῇσι ῥισὶ ἀείρειν, καὶ ῥόφημα λεπτόν τε καὶ χλιαρὸν διδόναι· ἀοινέειν δὲ τὸ πάμπαν.

ε'. [2] Λήθαργοι. Οἱ δὲ λήθαργοι, — κατάστασις μὲν ἡ αὐτὴ τοῦ κακοῦ τῇ περιπνευμονίῃ, χαλεπωτέρη δὲ καὶ οὐ πάμπαν ἀπήλλακται ὑγρῆς περιπνευμονίης· βραδυτέρη δὲ πουλὺ ἡ νοῦσος. Πάσχει δὲ τάδε· βὴξ καὶ κῶμά μιν ἔχει καὶ τὸ σίαλον ὑγρὸν καὶ πολὺ ἀνάγει, καὶ ἀδυνατέει σφόδρα καὶ ὁκόταν μέλλῃ ἀποθανεῖσθαι κάτω ὑποχωρέει ἐπὶ πολὺ καὶ ὑγρόν. Τούτῳ ἐλπὶς μὲν πάνυ βραχέα περιγενέσθαι· ὅμως δὲ πτύειν τε ποιέειν ὡς πλεῖστον καὶ θερμαίνειν καὶ ἀοινέειν· ἢν δὲ ἐκφύγῃ, ἔμπυος γίγνεται.

ϛ'. [3] Καυσώδης. Ἡ δὲ καυσώδης λεγομένη, — δίψα τε ἔχει πολλὴ καὶ ἡ γλῶσσα πέφρικε, τὸ δὲ χρῶμα αὐτῆς τὸν μὲν πρῶτον χρόνον οἷόν περ εἴωθε, ξηρὴ δὲ σφόδρα· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου σκληρύνεται καὶ τρηχύνεται καὶ παχύνεται καὶ ἐπιμελαίνεται. Ἢν [4] μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ ταῦτα πάθῃ, θάσσους αἱ κρίσιες γίγνονται· ἢν δὲ ὕστερον, χρονιώτεραι· τῆς δὲ ἀφέσιος ταὐτὰ πάντα ἡ γλῶσσα σημαίνει, ἅπερ ἐν τῇ περιπνευμονίῃ· καὶ τὰ οὖρα, χολώδεα μὲν ἢ αἱματώδεα ἐόντα, ἐπίπονα· ξανθὰ δὲ, ἀπονώτερα· καὶ τὸ πτύσμα ὑπὸ θερμασίης καὶ ξηρασίης ξυγκεκαυμένον καὶ

tenuis et tepida exhibenda, in totum vero vino abstinendum.

5. Lethargi. Lethargi quidem morbi constitutio eadem, quae et inflammationis pulmonis, gravior tamen, neque omnino liber est ab humida peripneumonia, sed longe tardior morbus est, in quo haec aegro accidunt. Tussis et sopor eum detinet, sputum humidum et copiosum reiicit, infirmis admodum est viribus et morti proximus copiosum et liquidum per inferiora demittit, et huic quidem admodum exigua vitae spes est. Efficiendum tamen ut plurimum spuat et calefiat vinoque abstineat. Quodsi evaserit, purulentus efficitur.

6. Febris ardens. In febre ardente dicta sitis multa detinet, lingua inhorrescit, eiusque color primo quidem tempore qualis esse consuerit, valde tamen sicca est, procedente vero tempore induratur, exasperatur, crassescit et tandem nigrescit. Quae igitur si initio accidunt, celeriores iudicationes fiunt, sin posterius, diuturniores. Remissionis autem eadem in lingua signa sunt, quae in pulmonis inflammatione et urinae biliosae quidem aut sanguineae dolorem intensum, flavae vero remissiorem iudicant, sputumque prae calore et siccitate exustum est et crassum. Frequenter vero in

[1] ἐν μέρει ἢ ἑκατ. — [2] περὶ ληθάργων. — [3] περὶ καυσώδους. — [4] μὲν γάρ.

Mack. ἐν μοίρῃ ἑκάτερον, Littréus e vulg. ἢ om.; hunc sequor; — καὶ τῶν εὐωδέων cum uno cod. θ. om. Littr., mihi non videtur referre emblema alienum; — ῥόμφημα Ald. G.; — τε καί om. cod. θ.; — διδόναι de meo adscripsi, nam nisi verbum suppleas ῥόφημα obiectum erit verbi ἀείρειν, quod fieri non potest, putavi ΔΙΔΟΝΑΙ ante ΑΟΙΝΕΕΙΝ periisse.

5. λήθαργοι — ἡ νοῦσος.] Inscr. om. θ., eandem quam V. ferunt Parr. 5.; — οἱ δὲ ληθαργικοί cod. θ.; pro κατάστασις quod de meo dedi, libri solum στάσις, infra § 15. idem restitui et in iis, quae reieci ἡ κατάστασις τῆς νούσου ξηρή legebatur, ubi cod. θ. ἡ στάσις κ. τ. λ. Vides re vera ista permutari; librarii propter tarditatem suam praepositiones compositorum consulto omittebant. — Χαλαρωτέρη cod. θ.; est autem correctio descriptoris, sed quae minus congruit cum infra obviis in capitulo, licet ad proximum βραδυτέρη δὲ πουλὺ ἡ νοῦσος respiciat. Lind. distinxit post ἀπήλλακται et dein ὑγρῆς γὰρ περιπλευμονίης βραδυτέρη πουλὺ ἡ νοῦσος habet. — Cod. θ. δ' ἡ νοῦσος πολλόν.

πάσχει — γίγνεται.] καὶ κῶμά μιν om. θ. Pro κάτω E. πολύ: — ἐπί om. K.; — βραχεῖα vulg., βραχέη G. Littr.

6. καυσώδης — ἐπιμελαίνεται.] Inscriptionem omm. θ. H., in quo rest. al. m.; — eadem inscr., quae in V., habetur in Parr. 6. — Post λεγομένη Lind. addit πυρετὸς τὸν ἄνθρωπον σφοδρός. Una res certa est, librarium h. l. peccavisse: nam cum sermo sit de febre ardente, eum errorem commisit ut νοῦσος καυσώδης dici solere putaret. Inscriptio esse deberet πυρετὸς καυσώδης, s. πυρετοὶ καυσώδεες. Fortasse dein scriptum fuit: Οἱ δὲ καυσώδεες λεγόμενοι, — πυρετός τε σφοδρὸς ἔχει καὶ δίψα πολλὴ καὶ κ. τ. λ. — Sed de his inscriptionibus in prolegomenis plura; — καὶ παχύνεται, ἔπειτα μελαίνεται. θ.

ἢν μὲν οὖν — ἀποθνήσκει.] οὖν ex E. H. scripsi, cett. omm.; id, quod V. fert, etiam e cod. Serv. adnotatur; καὶ ἢν μὲν ἐν Lind.; — θάσσους ἐκκρίσιες cod. θ.; — ταῦτα πάντα vulg., de meo correxi; — χλωρὰ μὲν ἢ αἱματ. cod. θ.; — ἀπυρώτερα Parr. 3.; — ὑπερθερμ. pro ὑπὸ θερμ. H. J.; —

παχύ ἐστι· πολλάκις δὲ καὶ ἐς τὴν περιπνευμονίην [1] μεθίσταται, καὶ ἢν μεταστῇ, τάχα ἀποθνήσκει. Τοῦτον ὧδε χρὴ θεραπεύειν· λούειν θερμῷ δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρης πλὴν τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐν τῇσι κρίσισι οὐ χρὴ λούειν, καὶ τὰς μὲν πρώτας τῶν ἡμερέων ὑποκαθαίρειν καὶ ὑδροποτέειν· καὶ γὰρ ἔμετον ἄγει τὸ ὕδωρ ὡς ἐπιτοπουλύ· τὰς δὲ ὑστέρας μετὰ τὴν κάθαρσιν ὑγραίνειν καὶ ῥοφήμασι χρῆσθαι καὶ οἴνοισι γλυκέσι. Ἢν δὲ μὴ ἐξ ἀρχῆς παραλάβῃς, ἀλλὰ ἤδη τῶν ἐν τῇ γλώσσῃ σημηΐων ἐνεόντων, ἐᾶν χρὴ ἕως ἂν αἱ κρίσιες παρέλθωσι [2] καὶ τὰ τῆς γλώσσης σημήϊα ἠπιώτερα γένηται, καὶ μήτε φάρμακον δῷς μήτε κλύσῃς ἐς κάθαρσιν, πρὶν αἱ κρίσιες παρέλθωσι.

pulmonis inflammationem transit atque ubi transierit, celeriter perit. Huic curationem eiusmodi adhibere oportet: bis aut ter die capite excepto calida lavato; in iudicationibus autem lavandum non est. Ac primis quidem diebus per inferiora purgandum et aqua potui exhibenda: aqua enim ut plurimum vomitum inducere solet. Postremis a purgatione diebus humectandum, sorbitionibus vinisque dulcibus utendum. At si per initia curandum non susceperis, sed signis iam in lingua exsistentibus, sinere oportet, dum iudicationes praeterierint linguaeque signa mitiora evaserint, et neque medicamentum, neque per clysterem infusum, prius quam iudicationes praeterierint, exhibueris.

ζ'. [3] Ὁ πνεύμων οἰδέων ὑπὸ τῆς θερμασίης. Ὁκόταν ὁ πνεύμων οἰδήσῃ ὑπὸ [4] θερμασίης πλησθεὶς, βὴξ ἴσχει ἰσχυρὴ καὶ σκληρὴ καὶ ὀρθόπνοια καὶ ἀναπνέει ἀθρόον, καὶ ἀσθμαίνει πυκνὸν, καὶ ἰδίει, καὶ τοὺς μυκτῆρας ἀναπετάννυσι ὥσπερ ἵππος ἐκ δρόμου, καὶ τὴν γλῶσσαν θαμινὰ ἐκβάλλει, καὶ τὰ στήθεα αὐτῷ ἀείδειν δοκέει καὶ βάρος ἐνεῖναί τι, ὃ χωρέειν οὐ δύναται τὰ στήθεα, ἀλλὰ διαρρήγνυται, — καὶ ἀδυνατέει· ἥ τε ὀδύνη ὀξέα ἴσχει [5] καὶ τό τε νῶτον καὶ τὰ στήθεα καὶ τὰς πλευρὰς ὡς βελόναι κεντέουσι καὶ καίεται ταῦτα ὡς πρὸς πῦρ καθήμενος καὶ ἐρυθήματα ἐκθύει ἐς τὸ στῆθος καὶ τὸ νῶτον, ὡς [6] φλογοειδέα, καὶ δηγμὸς ἰσχυρὸς ἐμπί-

7. Pulmonis tumor ex calore. Cum pulmo ob calorem repletus intumuerit, vehemens duraque tussis detinet, spiritus erecta cervice trahitur, confertim respirat, crebra anhelatione vexatur, sudore diffluit, nares expandit, non secus ac equus post cursum, et linguam crebro exserit, pectus ei sonum edere videtur et gravitas inesse, quam pectus capere nequit, sed disrumpitur, ad obeundas actiones est impotens, dolor acutus occupat, dorsum, pectus et latera velut acus pungunt, eaque ardent non secus ac si ad ignem sedeat, in pectore et dorso rubores tanquam ex flamma excitantur et vehemens morsus invadit, et anxius est ut neque stare, neque sedere, neque decumbere queat, sed

[1] καθίσταται. — [2] καὶ — παρέλθωσι om. — [3] ὁκόταν ὁ πνεύμων οἰδήσῃ. — Ὁκόταν κ. τ. λ. — [4] θέρμης. — [5] καὶ τόν τε ν. — [6] φλεβοειδέα.

συγκαιόμενον K.; — copulam ante παχύ om. θ., possit sane abesse salvo sensu; — πολλάκις τὲ καί Lind., fortasse errore typ.; — καθίσταται, ut V., cod. Serv.

τοῦτον — γλυκέσι.] Vulgo τοῦτον δὲ ὧδε; cum E. H. K. δέ omisi. Cett. τῆς ἡμέρης ἑκάστης; otiosum ἑκάστης cum Voss. omisi. Cod. θ.: καὶ ἔμετον ἄγει; — ξυμφήμασι G. Ald.

ἢν δὲ μὴ — παρέλθωσι.] ἐόντων pro ἐνεόντων E. H. K. θ. Marc.; eadem, quae in V., omittuntur in F. G. I. J.; δοῖς pro δῷς cod. θ.: — μήτε κλύσις vulg., sed edd. antt. E. H. Mack., Littr. κλύσῃς; cod. K. μηθ' ἑλκύσῃς. Lectio πλὴν αἱ κρ., quam Ald. Bas. habent et quam e θ. adponit Littr., vitium est manifestum.

7. ὁ πνεύμων — ἀποθνήσκει.] Cod. θ. om. inscr., eadem vero, quae in V., legitur in F. G. H., sed in hoc al. m.; scribunt tamen πλεύμων, — E.: ὅταν ὁ πνεύμων οἰδήσῃ ὑπερθερμασίης πλησθείς, cod. Serv., Foës., ὅταν ὁ πλεύμων οἰδέῃ ὑπὸ θέρμης, unde Lind. θέρμης in vulgatam inscr. intulisse videtur. — Porro ὁκόταν δὲ ὁ E. H. K.; πλησθῇ ὑπὸ θερμασίης καὶ οἰδήσῃ iidem; πρισθῇ ὑπὸ φλεγμασίης καὶ οἰδήσῃ cod. θ., voluit autem πρησθῇ libri descriptor; — dein θέρμης Lind., fortasse e Voss.; — ἰσχυρὴ καί omm. E. H. K.; καὶ σκληρή om. θ.; — ἀναπνέει ex θ. Littr., ἀναπνεῖ vulg.; — καὶ πυκνὸν ἀσθμαίνει E. H. K.; οἰδέει vulg., δίει E. H. I. J. K., ἰδίει cod. θ. Littr.; — ὡς ἵππος δραμών cod. θ. — Dein ἐνεῖναι διὸ χωρέειν edd. antt., E. F. G. I. K. θ. Marc., Lind., Mack., Littr.; equidem solum vulgatum τι ὃ recte intelligo, non διό; omnia illa καὶ τὰ στήθεα — διαρρήγνυται referuntur ad sensum illum in aegrotante, quo thorax illi videtur pondus aliquod continere, quod capere non possit, sed quo disrumpi videatur; — sequens καὶ ἀδυνατέει rursus refertur ad symptt. obiectiva, uti hodie loquimur; — ἤδε δὲ. cod. θ.; — ὀξείη vulg., ὀξέη K.; — Littr. καὶ τὸ νῶτον, quia cod. θ. e vulg. τε om.; equidem τὸ νῶτον omnino

32*

πτει καὶ [1] ἀπορέει, [2] ὥστε οὔτε ἑστάναι οὔτε καθῆσθαι [2] οὔτε κατακεῖσθαι οἷός τέ ἐστι, ἀλύων δὲ βληστρίζει ἑωυτὸν καὶ δοκέει ἤδη ἀποθανεῖσθαι· ἀποθνήσκει δὲ μάλιστα τεταρταῖος, ἢ ἑβδομαῖος· ἢν δὲ ταύτας διαφύγῃ, οὐ μάλα ἀποθνήσκει. Τοῦτον ἢν θεραπεύῃς, τὴν κάτω κοιλίην ὡς τάχιστα καθῆραι κλύσματι καλῶς, καὶ ἀπὸ τῶν ἀγκώνων καὶ τῆς ῥινὸς καὶ τῆς γλώσσης καὶ παντόθεν τοῦ σώματος αἷμα ἀφιέναι, καὶ πόματα διδόναι ψυκτικὰ καὶ ῥυφήματα τὰ αὐτὰ δυνάμενα, καὶ τῶν οὐρητικῶν μὴ θερμαινόντων δὲ πολλάκις διδόναι· καὶ πρὸς μὲν τὰς ὀδύνας αὐτὰς, ὁκόταν καταιγίζωσι, χλιάσματα κοῦφα καὶ ὑγρὰ χρὴ προσφέροντα χλιαίνειν καὶ ὑγραίνειν τὸν τόπον, οὗ ἂν [3] ᾖ ἡ ὀδύνη, πρὸς δὲ τὰ ἄλλα ψυκτήρια [4] προσίσχειν τὰ μὲν ἀφαιρέοντα τὰ δὲ προστιθέντα καὶ ὅκου ἂν κατακαίηται [5] ψῦχος ποιέειν, ἀοινέειν δὲ τὸ πάμπαν.

η'. [6] Κεφαλῆς ὀδύνη. Ὁκόταν δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀρξαμένη [7] ὀδύνη ὀξέα ἄφωνον ποιήσῃ παραχρῆμα, οὗτος ἀποθνήσκει ἑβδομαῖος. Ἧσσον δὲ οἱ ἐκ τῆς μέθης τοιοῦτόν τι παθόντες ἀποθνήσκουσι· ἢν γὰρ ῥήξωσι φωνὴν αὐθημερὸν ἢ τῇ ὑστεραίῃ, ἢ τῇ τρίτῃ, ὑγιέες γίγνονται· ποιέουσι δ' ἐκ τῆς μέθης

aestuans se ipse iactat et iamiam mori videtur. Quarto autem aut septimo die moritur, quos si effugerit, vix perit. Hunc si curandum susceperis, alvum inferiorem quam citissime per infusum probe purgare oportet, misso sanguine ex cubitis, nare, lingua et ex quavis corporis parte, et potiones refrigerantes sorbitionesque eiusdem facultatis exhibere. Ex urinam moventibus saepe etiam danda, quae non calefaciant. Et ad dolores quidem ipsos, ubi vehementer irruerint, tepefacientibus levibus et humidis adhibitis locum, ubicumque dolor fuerit, calefacere et humectare oportet. Reliquis vero partibus admotis refrigerantibus ea quidem modo auferre, modo vero apponere et quacumque parte ardere videbitur, frigus inducere et in totum vino abstinere.

8. Capitis dolor. Ubi ex dolore acuto, qui ex capite initium duxit, vox derepente defecerit, ita affectus septimo die moritur. Minus vero quibus tale quid ex ebrietate accidit, moriuntur; eodem enim die aut postero, aut tertio, si vox eruperit, convalescunt. Quod post ebrietatem interdum fit, reliqui vero pereunt.

[1] ἀπορίῃ. — [2] οὔτε κατακεῖσθαι om. — [3] ᾖ om. — [4] προΐσχειν. — [5] ψῦχος ποιέειν om. — [6] κεφ. ὀδ. om. — [7] ἡ ὀδ.

scribo, sed non reiicio τε, quod hic perapte ponitur. — Cod. θ. καὶ καίεται τὰ ὦτα ὡς πρὸς πυρὶ καθιζόμενος κ. τ. λ.; — vulg. ἐκφύει, cod. θ. Marc., ἐκφλύει; equidem in vulgata ἐκθύει latere opinor. — Dein καὶ τὸν νῶτον vulg.. καὶ τὸν ὦτον καὶ ὡς φολιδοειδές cod. θ.; καὶ ἀπορέει Littr. ex E. pro vulg., quam e V. notavi, ἀπορέῃ P.'; — ὥστε οὔτε κατακεῖσθαι, οὔθ' ἵστασθαι, οὔτε καθίζεσθαι cod. θ.; — cod. E., om. οὔτε κατακεῖσθαι, ut V. — Vulgo ἀλλ' ὧδε ἀπορέων βληστρίζει ἑωυτόν, cod. θ. ἀλλ' ἀπορέει ἀλύων ῥιπτάζει τε ἑωυτόν. In vulgata otiosum est ὧδε, in cod. θ. habemus correctionem vulgatae; sed haec ipsa ita est orta ut ἀλύων δέ abierit in ἀλλ' ὧδε. et ut simul glossa ἀπορέων ad ἀλύων adscripta in textum irrepserit. — Dein διαφεύγῃ E., ἐκφύγῃ cod. θ.; — Littr. ἀποθν. ex θ., vulgo θνήσκει.

τοῦτον — πάμπαν.] χρὴ τὴν κάτω κ. vulg., sed χρή omm. H. θ. Marc.; κλύσμασι vulg., sed κλύσματι Ald. F. G. H. θ. Mack. — Pro καλῶς ferunt εὖ E. H. θ. Marc.; γλώσσης etiam Marc.; τοῦ σώματος omm. H., in quo rest. al. m., θ.; — θερμαινομένων E. pro θερμαινόντων; — καὶ ἐς μὲν τὰς ὀδ. Lind.; — ὑγρὰ χρὴ προσίσχειν τὸ δὲ τὰ ἄλλα cod. θ., omissis intermediis. Tum ἡ ὀδύνη ᾖ E. H. K.; προσίσχειν Littr. e θ. pro vitiosa vulgata, quam e V. notavi; — τὸ μὲν — τὸ δέ cod. θ.; καὶ ἢν κατακ. idem; — κατακέηται vulg., sed alii e libris dudum emendarunt.

8. κεφ. ὀδ. — ἑβδομαῖος.] κεφ. ὀδ. omm. H., in quo al. m. ὅταν τῆς κεφαλῆς ὀδύνη ἄρξηται, I. J. θ., ὅταν ἀπὸ τῆς κεφ. ἡ ὀδύνη ἄρξηται K., ἢν ἀπὸ κεφαλῆς ἀρξαμένη ἡ ὀδ. in marg. E. — Dein ἡ ὀδύνη vulg., sed ἡ om. Littr. cum Parr. 5. — Post παραχρῆμα vulgo: ἄλλως τε καὶ ἐκ μέθης ὅταν γένηται, οὗτος κ. τ. λ., in quibus ὅταν γένηται omm. H., ubi rest. al. m., θ. Marc., Littr., sed ultro patet totum illud ἄλλως — γένηται esse abiiciendum; sensum loci pessumdat.

ἧσσον — ἀπόλλυνται.] Vulgo ἧσσον δὴ οἱ ἐκ μέθης τοιοῦτόν τι παθόντες καὶ ἄφωνοι μείναντες θνήσκουσι (ἀποθνήσκουσι K. Littr.), sed pro his θ. fert ἧσσον δὲ τοῖσιν ἐκ τῆς μέθης θανάσιμα et Marc. ἧσσον δὲ οἱ ἐκ τῆς μέθης θανάσιμοι. Itaque abieci e vulg. καὶ ἄφωνοι μείναντες, et cum Littréo ἀποθνήσκουσι recepi; quae omisi rursus pervertunt loci sensum, cf. de morbis II. 22. — Cod. θ. ἢ τῇ ὑστεραίῃ om., idem τριταῖοι pro τῇ τρίτῃ. Pro γίγνονται H. θ. εἰσί, sed in illo vulg. reponitur al. m.; — δὲ οἱ ἐκ τῆς μ. vulg., sed οἱ omm. cod. Serv., θ., Voss., Mack., Littr.; — οἱ δ' ἕτεροι est lectio codicis θ. a Littr. recepta pro vulg., quam e V. notavi.

ἔνιοι τοῦτο, [1] οἱ δ' ἕτεροι ἀπόλλυνται. Τούτοισι πταρμούς [2] τε ἐμποιέειν ἰσχυρούς καὶ ὑποκλύσαι ὅ τι χολὴν [3] ἄξει σφόδρα καὶ ἢν ἐπαίσθηται, ὀπὸν θαψίης δοῦναι ἐν πολλῷ τῷ ὑγρῷ καὶ θερμῷ, ἵνα ὡς τάχιστα ἀπεμέσῃ· ἔπειτα [4] ἀσιτέειν καὶ ἀοινέειν ἑπτὰ ἡμέρας· ἀφαιρέειν δὲ καὶ ἀπὸ τῆς γλώσσης αἷμα, ἢν δύνῃ λαβεῖν [5] φλέβα.

θ'. [6] Φρενίτιδες. Φρενίτιδες δὲ γίγνονται καὶ ἐξ ἑτέρων νούσων. Πάσχουσι δὲ τάδε· τὰς φρένας ἀλγέουσι, ὥστε μὴ ἐᾶσαι ἂν ἅψασθαι, καὶ πῦρ [7] ἔχει, καὶ ἔκφρονές εἰσι, καὶ ἀτενὲς βλέπουσι, καὶ τἄλλα παραπλήσια ποιέουσι τοῖσι ἐν τῇ περιπνευμονίῃ. Τοῦτον χλιαίνειν δεῖ χλιάσμασι ὑγροῖσι καὶ πόμασι πλὴν οἴνου καὶ, ἢν μὲν οἷός τε ᾖ, ἀποκαθαίρειν ἄνω· εἰ δὲ μή, τὴν κάτω κοιλίην παρασκευάζειν ὅκως ὑποχωρέῃ· ὑγραίνειν δὲ πόμασι· ἀγαθὸν γάρ. Ἡ δὲ νοῦσος θανατώδης· ἀποθνήσκουσι [8] δὲ τριταῖοι ἢ πεμπταῖοι [9] ἢ ἑβδομαῖοι· ἢν δὲ ἠπίως ληφθῇ, κρίνει ὡς περιπνευμονίη.

ι'. Κυνάγχη. Ὑπὸ δὲ τῆς κυνάγχης καλεομένης πνίγεται [10] ὥνθρωπος καὶ ἐν τῇ φάρυγγι μᾶλλον οἱ δοκέει ἐνέχεσθαι καὶ οὔτε τὸ σίαλον κατασπᾷ, οὔτε ἄλλο οὐδὲν καὶ τὼ ὀφθαλμὼ πονέετόν τε καὶ ἐξέχετον ὡς ἀπαγχομένοισι καὶ [11] ἐσβλέπει ἀτενὲς, καὶ ἐπιστρέφειν οὐχ οἷός τέ [12] ἐστι, καὶ λύζει καὶ

His vehementes sternutationes promoveto et infuso, quod vehementer bilem educat, illum subluito. Quodsi sensum recuperavit, thapsiae succum ex multa calida dilutum, uti quam citissime revomat, exhibeto. Dein septem diebus cibis et vino abstineat; praeterea etiam a lingua sanguinem detrahere oportet, si venam apprehendere detur.

9. Phrenitides. Phrenitides etiam ex aliis morbis oriuntur. In his septum transversum adeo dolet, ut ne contingere quidem sinant; febris detinet, mente alienantur, immotis oculis aspiciunt aliaque similia efficiunt his qui pulmonis inflammatione laborant. Hunc tepefacientibus humidis calefacere oportet et potionibus praeterquam vino et quoad quidem fieri poterit, per superiora purgare; sin minus, alvus inferior ut deiiciat praeparanda, et potionibus humectanda, quod conducit. Hic autem morbus letalis est, cum tertio die, aut quinto, aut septimo moriantur; sin mitior fuerit, velut pulmonis inflammatio decernit.

10. Angina. Ex angina dicta homo suffocatur et fauces aegro magis occupari videntur et neque salivam, neque aliud quicquam deorsum trahit, oculi affecti sunt, ac velut iis, qui strangulantur, prominent et contente intuetur, neque eos convertere potest, crebro se iactat et exsilit, facies et fauces incenduntur et etiam

[1] καὶ οὐδέτεροι ἀπολλ. — [2] τε om. — [3] ἄξῃ. — [4] ἐπισχναίνειν. — [5] αἷμα. — [6] περὶ φρενιτίδων. — [7] ἥκει. — [8] γάρ. — [9] ἢ ἑβδ. om. — [10] ὁ ἄνθρ. — [11] βλέπει. — [12] ἔχει.

τούτοισι — φλέβα.] ὃ χολὴν cod. θ., ἄξει H. K. θ. Marc., sed ὅ τι ἂν — ἄξῃ vulg.; iam vero H. θ. Marc. ἂν omm., sed in H. rest. al. m. — Vulgo ἐπισχναίνειν (ἀπισχναίνειν E. H. I. K. Q.' θ. Mack., Littr.) καὶ ἀοινέειν, sed pro καὶ ἀοινέειν ferunt καὶ ἀσιτέειν cod. Serv. et Voss., ἀσινέειν J., itaque credidi antiquam lectionem loci esse, quam exhibui; — γλώσσης Parr. 5. Mack., Littr., per ττ vulg.; — αἷμα, ut Voss., cod. Serv.; [τὴν] φλέβα Lind.

9. Φρενίτ. — νούσων.] — Inscr. om. in H. θ., in Parr. vero quinque eadem, quae in V.; — Φρενῖτις δὲ γίνεται μὲν ἐξ cod. θ., in qua lect. καί pro μέν Mack.; — ἑτέρης νούσου E. H. K. θ. Marc., Mack. — Et vero si quis malit singulari numero ista describere, non adversabor.

πάσχουσι — περιπνευμονίῃ.] πῦρ ἔχει ex θ. Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — ἀτενέες vulg., sed emendarunt alii et Littr. e cod. E.; — τὰ ἄλλα E. H.; — ἐν τῇσι περιπλευμονίῃσι E. H. K. Mack.; post περιπν. cett. ὁκόταν οἱ ἐν τῇ περιπνευμονίῃ ἔκφρονες ἔωσι, quae non sunt nisi nescio cuius scholion, ita ut recipere noluerim.

τοῦτον — γάρ.] δεῖ omm. H., ubi rest. al. m., θ., Marc.; — κἢν Mack.; post ἀποκαθαίρειν ἄνω omnes: βηχί τε καὶ πτύσι ἀνάγειν χρὴ, ὥσπερ ἐν τῇ περιπνευμονίῃ, quae nihil sunt nisi scholion ad ἀποκαθαίρειν ἄνω, ita ut reiecerim; — πόμασι e Foësii Latinis Lind., πόματι vulg.

ἡ δὲ — ὡς περιπν.] δέ E. H. K. Mack., Littr.; γάρ, ut V., vulg.; — ἢ ἑβδ., ut V., omm. Parr. quatuor; — κρινέει cod. θ.; — περιπν. E. K.

10. κυνάγχη — παρακυνάγχην.] Inscr. om. θ., νοῦσος ἡ καλεομένη κυνάγχη F. Q.'; — ἀπὸ δὲ τῆς κ. E.; — λεγομένης τε sine πνίγεται cod. θ.; — ὥνθρ. Littr. ex θ., vulgo ὁ ἄ., sine articulo ἄνθρ. H., in quo al. m. rest., Marc.; — οἱ μᾶλλον E. H. K.; — ἀνέχεσθαι H. K., sed in illo εν reponitur; — καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ πονέουσί τε καὶ ἐξέχουσιν ὡς ἀγχομένοισι cod. θ.; — καὶ βλέπει αὐτοῖσιν ἀτενές vulg., et in hac lect. ἐσβλέπει H. Marc., ἐκβλέπει cod. θ. Littr.; sed ἐσβλέπει dandum est, si compositum alterutrum recipias, et sive compositum, sive simplex verbum recipias, delendum est αὐτοῖσι, quod emblema refert alienum. —

ἀναΐσσει θαμινά, καὶ τὸ πρόσωπον καὶ ἡ φάρυγξ πίμπραται, ἀτὰρ καὶ ὁ τράχηλος· τοῖσι δὲ ὁρέουσι οὐδὲν κακὸν ἔχειν δοκέει· καὶ ὁρᾷ καὶ ἀκούει ἀμβλύτερον, καὶ ὑπὸ τοῦ πνιγμοῦ οὐκ ἔννοός ἐστι, οὔτε ἤν τι λέγῃ, οὔτε ἤν τι ἀκούῃ ἢ ποιέῃ, ἀλλὰ κεχηνὼς κέεται σιαλοχοέων· οὗτος ἀποθνήσκει πεμπταῖος ἢ ἑβδομαῖος ἢ ἐναταῖος. Ὅταν δὲ τούτων ἀπῇ τι τῶν σημηΐων, χαλαρωτέρην δηλοῖ τὴν νοῦσον καὶ καλέουσι αὐτὴν παρακυνάγχην. [1]Τοῦτον φλεβοτομέειν χρή, μάλιστα μὲν [2]ὑπὸ τὸν τιτθόν· ξυνακολουθέει γὰρ ταύτῃ ἐκ τοῦ πνεύμονος θερμὸν πνεῦμα· χρὴ δὲ καὶ τὰ κάτω καθαίρειν φαρμάκῳ ἢ κλύσματι καὶ τοὺς αὐλίσκους παρῶσαι ἐς τὴν φάρυγγα κατὰ τὰς γνάθους, ὡς ἕλκηται τὸ πνεῦμα ἐς τὸν πνεύμονα, καὶ ποιέειν ὡς τάχιστα [3]πτύειν καὶ ἰσχναίνειν τὸν πνεύμονα· [4]καὶ ὑποθυμιᾶν δεῖ ὕσσωπον κιλίκιον καὶ θεῖον καὶ ἄσφαλτον καὶ ἕλκειν διὰ τῶν ῥινῶν, ὡς [5]ἐξίῃ φλέγμα καὶ τὴν φάρυγγα καὶ τὴν γλῶσσαν ἀνατρίβειν τοῖσι φλέγμα ἄγουσι καὶ τὰς φλέβας τὰς ὑπὸ τῇ γλώσσῃ τάμνειν, ἀφιέναι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἀγκώνων, ἢν ἰσχύῃ· ἀοινέειν δὲ καὶ ῥοφεῖν πτισάνης χυλὸν λεπτόν· ἐπειδὰν δὲ ἀφῇ ἡ νοῦσος καὶ σιτίων γεύηται, ἐλατηρίῳ νέῳ καθῆραι, ἵνα μὴ ἑτέρῳ κακῷ περιπέσῃ.

ια'. Ἴκτερος. Ἴκτερος τοιόσδε ἐστὶ ὁ ὀξύς

collum. Conspicientibus vero nihil mali habere videtur et visus et auditus hebescit, nihilque prae suffocatione intelligit, neque quid dicat, aut audiat, aut faciat, sed iacet ore hiante salivam effundens. Hic quinto aut septimo, aut nono die moritur. Cum vero ex his signis aliquod abfuerit, leviorem morbum indicat, quem παρακυνάγχην vocant. Huic vena, praesertim quidem sub mamma secanda est; hac enim spiritus de pulmone calidus simul sequitur. Quin et per medicamentum aut infusum deorsum purgare oportet, fistulaeque in fauces ad maxillas intrudendae, quo spiritus in pulmonem trahatur, efficiendumque ut quam citissime spuat, pulmoque extenuandus. Suffitus quoque ex hyssopo Cilicio, sulphure et bitumine parandus et per fistulas attrahendus perque nares, uti pituita exeat. Fauces et lingua his, quae pituitam ducant, infricanda, venaeque sub lingua secandae. Sanguis vero etiam ex cubitis mittendus, si vires valeant, vino abstinendum et ptisanae succus liquidus sorbendus. Postquam autem morbus dimiserit, cibosque gustaverit, elaterio recenti ne in aliud malum incidat, purgandum.

11. Morbus regius. Morbus regius acutus

[1] h. l. inscr. παρακυνάγχη. — [2] παρά. — [3] πτῦσαι. — [4] καὶ ὑποθ. δὴ ὕσσ. — [5] ἐξέλθῃ.

Vulgo καὶ ἐπιστρέφειν οὐχ οἷός τέ ἐστιν αὐτούς, sed καὶ στρέφειν σφέας οὐχ οἷός τε sine ἐστιν αὐτούς cod. θ. Et in hoc quidem libro correctio est arbitraria; vulgata vero laborat emblemate αὐτούς, quod si eximas, omnia recte se habent. Ἔχει, ut V., pro ἐστι Parr. duo, ἔχειν vero E. et H. al. m. supra lineam. — Porro καὶ ἀλύζει K.' cf. adn. Foësii et Oecon.; — ἀτάρ om. θ. — Pro vulg. ὁρέουσι, cod. G. οὐρέουσι, E. H. K. Marc. ὁρέωσι, — sed cod. θ. pro τοῖσι δὲ — δοκέει legit ὑπὸ δὲ τοῖσιν οὔασιν οὐδὲν κακὸν ἔχειν δοκέει, quod Littr. recepit, sed rursus refert emendationem arbitrariam vulgatae, quam non admitti posse credo. Sed sine dubio mirum sonat in vulgata τοῖσι δὲ ὁρέουσι οὐδὲν κακὸν ἔχειν δοκέει, quum in superioribus de faciei, pharyngis, cervicis inflatione sermo sit; sed fortasse ὁρέουσι ad rerum imperitos spectat; — id saltem certum, vulgatam, licet obscuri quid habeat, non referre indicia corruptelae. — Vulgo σιαλοχέων; emendavit Littr. ex Lobeckio ad Phryn. p. 572., cod. θ. hoc participium om. — Vulgo τοιάδε ποιέων (Lind. πονέων scripsit) οὗτος ἀποθν., sed illud τοιάδε ποιέων inepta est interpolatio, quam litura sanare oportet. — Dein ἐναταῖος H. K. Marc., per duo νν vulgo. — Ad ὅταν vulgo inscr. παρακυνάγχη, quam omm. G. K. θ. Littr.; — σημηΐων E. H. K. Marc., Littr., σημείων vulg.; — αὐτήν omm. H., in quo rest. al. m., et θ.

τοῦτον — περιπέσῃ.] μάλιστα μέν H. I. J. θ. Mack., vulg. δέ pro μέν; — παρά, ut V., cod. Serv., Foësii; — articulum ante τιτθόν om. θ.; — καὶ ὑποθυμιᾶν δὴ ὕσσ. vulg., sed δέ H. I. J. K. Marc., Lind., δεῖ E., sed al. m. δή; cod. θ. om. voculam. Littréus hunc librum sequitur, equidem malui codicis E. δεῖ recipere; — ὕσωπον H. J. Marc. — Rursus cod. Serv. ἐξέλῃ, ut V.; sitne hoc ex ἐξέλθῃ natum? — Etiam Marc. γλῶσσαν. Cod. θ. Littr. τοῖσι τὸ φλ. ἀγ., quod prae vulgata praestare non credo. — Vulgo ἀφιέναι δὲ αἷμα καὶ ἀπό (καὶ ἐκ E. K.), sed αἷμα om. H., in quo rest. al. m., et θ. Puto αἷμα h. l. post φλέβας τάμνειν et eo loco, quo in sententia ponitur, esse emblema alienum; — ῥοφῆν Edd. antt., G. — λεπτόν om. θ., ἀνῇ fert idem et περικαθῆραι, quod non intelligis; sitne ex ὑποκαθῆραι ortum?

11. ἴκτερος — γίγνεται.] Vulgo νοῦσος ἴκτερος, sed

τε καὶ διὰ τάχεος ἀποκτείνων· ἡ χροιὴ ὅλη σιδιοειδὴς σφόδρα ἐστὶ ἢ χλωροτέρη, οἵη οἱ σαῦροι οἱ χλωροί· παρόμοιος δὲ καὶ ὁ χρὼς καὶ τῷ οὔρῳ ὑφίσταται οἷον ὀρόβιον πυρρόν· καὶ πυρετὸς καὶ φρίκη βληχρὴ ἴσχει· ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ ἱμάτιον οὐκ ἀνέχεται ἔχων, ἀλλὰ δάκνεται καὶ ξύεται καὶ ἄσιτος ἐὼν τὰ ἑωθινὰ τὰ σπλάγχνα ἀμύσσεται ὡς ἐπιτοπουλὺ καὶ ὁκόταν ἐγείρῃ τις αὐτὸν ἢ προσδιαλέγηται, οὐκ ἀνέχεται. Οὗτος [1]ὡς ἐπιτοπολὺ ἀποθνήσκει ἐντὸς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμερέων· ταύτας δὲ διαφυγὼν ὑγιὴς γίγνεται. Χρὴ δὲ θερμολουτέειν τε καὶ πίνειν μελίκρητον ξὺν καρύων θασίων λεπισθέντων καὶ ἀψινθίου κόμης ἴσον, ἀνίσου σεσησμένου ἥμισυ, πίνειν ὁλκῆς τριώβολον [2]νῆστιν καὶ πάλιν ἐς κοίτην τὸ μελίκρητον τοῦτο καὶ οἶνον παλαιὸν λεπτὸν καὶ ῥοφήματα· ἀσιτέειν δὲ μή.

ιβ′. [3]Τέτανος. Οἱ τέτανοι [4]ὅταν ἐπιλάβωσι, αἱ γενύες πεπήγασι ὡς ξύλα καὶ τὸ στόμα διοίγειν οὐ δύνανται, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ δακρύουσί τε καὶ ἰλλαίνονται καὶ τὸ μετάφρενον πέπηγε καὶ τὰ σκέλεα [5]οὐ δύνανται ξυνάγειν ὁμοίως οὐδὲ τὼ χεῖρε, καὶ τὸ πρόσωπον ἐρεύθει, καὶ σφόδρα ὀδυνᾶται, καὶ ὁκόταν ἀποθνήσκειν μέλλῃ [6]ἀνεμέει διὰ τῶν ῥινῶν καὶ τὸ πόμα καὶ τὸ ῥύφημα καὶ τὸ φλέγμα. Οὗτος τριταῖος, ἢ πεμπταῖος, ἢ ἑβδομαῖος, ἢ τεσσαρεσκαιδεκαταῖος ἀπόλλυται· ταύτας δὲ διαφυγὼν ὑγιὴς γίγνεται. Τούτῳ διδόναι πέπερι καὶ ἐλλέβορον μέλανα καὶ ζωμὸν ὀρνιθείων πίονα θερμὸν καὶ πταρ-

et cito necans huiusmodi est: color totus malicorium maxime refert, vel potius e viridi pallescens, quales lacerti virides, simileque fere corpus est, in urina quod subsidet velut ervum fulvum est, et febris et horror levis detinet. Quandoque etiam vestes ferre non sustinet, sed ab iis mordetur et pungitur. Ieiuno mane viscera plerumque lacerantur et si quis eum excitet, aut alloquatur, non patitur. Hic fere intra dies quatuordecim moritur, quos si effugerit, convalescit. Calida lavare oportet et aquam mulsam bibere cum nucibus Thasiis decorticatis et absinthii coma pari portione et anisi cribrati dimidio, ita ut triobolum ex his ieiunus bibat rursusque, cum cubile petit, hanc aquam mulsam vinumque vetus tenue assumat et sorbitionibus utatur, neque cibis abstineat.

12. Corporis distentio *τέτανος* dicta. Cum invadunt corporis distentiones, maxillae velut ligna configuntur, os aperire nequeunt, oculi illacrymantur, ac pervertuntur, dorsum rigidum est, crura neque manus similiter adducere possunt, facies rubescit et vehementer dolet, cumque morti est proximus, potionem, sorbitionem et pituitam per nares reiicit. Hic tertio, aut quinto, aut septimo, aut decimoquarto die perit, quos si effugerit convalescit. Huic piper et veratrum nigrum ex iure gallinaceo pingui et calido dato, sternutamentaque vehementia et multa excitato et fotus adhibeto. Ubi vero non fovebitur, tepefactoria humida et pinguia

[1] ὡς om. — [2] νῆστις. — [3] περὶ τετάνων. — [4] ἦν. — [5] οὐ δύνανται καὶ συνάγειν. — [6] ἀνοιδέει.

νοῦσος omisi cum Parr. 4. et Voss.; cod. θ. om. inscr. — ἴκτερος δ' ὅτοιος δ' ἐστιν ὀξὺς cod. θ.; — ἐστίν om J., ὁ omm. E. H. K. Lind., Mack.; τε ex E. H. K. recepi. Ante ὅλη Lind. δέ, de suo, uti videtur. Dein ἔστι (δέ interponit Lind.) χλ. οἵη (οἷοι Mack., ἢ H. K. Marc., ἢ E.) οἱ (οἱ om. K.) vulgata; equidem Littréi lectionem amplexus sum.; — ὅμοιος cod. θ. Pro ὁ χρώς Ald., Parr. duo ὠχρός.. Dein καὶ ἐν τῷ οὔρῳ ὑφιστ. cod. Serv., non Voss., Lind., Mack., ἀφίσταται E.; — ἴσχει cod. θ., ἔχει vulg. Pro vulgato ἐγείρῃ E. P.′ ἀναστήσῃ; H. Marc. ἀναστῇ, sed in illo al. m. vulg., ἀνιστῇ rectius θ. Etiam Marc. ἡμερέων.

χρὴ δὲ — μή.] τε καί E. Marc., Mack., τε omm. cett.; — σὺν — τοῦτο om. θ. miro modo absolute ponitur σύν, sed nolim affirmare id non ab auctore factum esse in eiusmodi remedii descriptione quum fortasse scribi potuerit

καὶ πίνειν μελίκρητον ξὺν
καρύων θασίων λεπισθέντων
ἀψινθίου κόμης ἴσον
ἀνίσου σεσησμένου ἥμισυ
πίνειν κ. τ. λ.

Nempe tum ξύν refertur ad totam formulam.

12. τέτανος — γίγνεται.] E. τέτανοι, — in θ. nulla inscr., in Serv. cod. eadem, quae in V.; — οἱ δὲ τέτανοι cod. θ.; alii libri h. l. ἦν, alii ὅταν; — αἱ γένυες etiam Marc.; — ξύλιναι cod. θ.; — καὶ τὸ στ. διαίρειν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύοντες ἅμα ἰλλαίνονται cod. θ.; — δύναται G. I. J.; ὁμοίως δὲ τὼ χ. J.; — τὰς χεῖρας cod. θ.; — ἐρεύθει καί om. θ.; — ἀνοιδέει, ut V., Parr. 4.; — καὶ πόμα cod. θ.; — ῥόφημα Ald., Parr. 6., ξυφ. vulg.

τούτῳ — πολλάκις.] Vulgo τούτῳ διδόναι καταπότια

μοὺς ἰσχυροὺς καὶ πολλοὺς ἐμποιέειν καὶ πυριᾶν· ὁκόταν δὲ μὴ πυριῆται, τὰ χλιάσματα προστιθέναι ὑγρὰ καὶ λιπαρὰ ἐν κύστισι καὶ ἀσκίοισι πανταχόθεν, μάλιστα δὲ πρὸς τὰ [1]ὀδυνώδεα, καὶ ἀλείφειν θερμῷ καὶ πολλῷ καὶ πολλάκις.

in vesicis et utriculis undique praesertimque ad dolentes partes admoveto et calido oleo copioso crebroque inungito.

ιγ'. [2]Ὀπισθότονος. Ὅταν δὲ ὀπισθότονος ἴσχῃ, τὰ μὲν ἄλλα ὡς ἐπιτοπουλὺ τὰ αὐτὰ, σπᾶται δὲ ἐς τοὔπισθεν καὶ βοᾷ ἐνίοτε, καὶ ὀδύναι ἴσχουσι ἰσχυραὶ, καὶ ξυνάγειν οὐκ ἐᾷ τὰ σκέλεα οὐδὲ τὰς χεῖρας ἐκτεῖναι· ξυγκεκαμμένοι γὰρ οἱ [3]ἀγκῶνες· καὶ τοὺς δακτύλους πὺξ ἔχει, καὶ τὸν μέγαν δάκτυλον τοῖσι ἄλλοισι κατέχει ὡς ἐπιτοπουλὺ, καὶ φλυηρέει ἐνίοτε καὶ οὐ δύναται ἑωυτὸν κατέχειν, ἀλλ' ἀναΐσσει ἐνίοτε ὅταν ἡ ὀδύνη ἔχῃ· ὅταν δὲ ἀνῇ ἡ ὀδύνη, ἡσυχίην ἔχει· ἐνίοτε δὲ καὶ ἄφωνοι γίγνονται ἅμα ἁλισκόμενοι ἢ μανικοί τε καὶ μελαγχολικοί. Οὗτοι τριταῖοι [4]ἀποθνήσκουσι τῆς φωνῆς λυθείσης καὶ ἀνεμέουσι διὰ τῶν ῥινῶν· τὰς τεσσαρεσκαίδεκα δὲ φυγόντες ὑγιέες γίγνονται. Θεραπεύειν δὲ ὡς τὸν ἄνω. Ἢν δὲ βούλῃ, καὶ ὧδε ποιέειν· ὕδωρ ὡς πλεῖστον ψυχρὸν καταχέας ἔπειτα ἱμάτια λεπτὰ καὶ καθαρὰ καὶ θερμὰ ἐπιβάλλειν, πῦρ δὲ τότε μὴ προσφέρειν. Οὕτω χρὴ ποιέειν καὶ τοὺς τετάνους καὶ τοὺς ὀπισθοτόνους.

13. Distentio in posteriora. Cum distentio in posteriora detinet, in reliquo fere eadem sunt; verum in posteriora convellitur interdumque vociferatur; vehementes dolores occupant, neque crura adducere, neque manus extendere sinit. Inflexi enim sunt cubiti, digitos in pugnum contractos habet et pollicem ut plurimum aliis digitis continet et quandoque delirat, neque se continere potest, sed cum dolor detinet, interdum sursum prosilit, ubi vero dolor remiserit, quietem agit. Interdum vero simul ac morbo corripiuntur, vox eos deficit, aut insania et atra bile tentantur. Hi voce soluta tertio die moriuntur et per nares reiiciunt; sin quatuordecim dies superaverint, convalescunt. Ut superiorem curato, et si voles ita facito: post affusam frigidam plurimam vestimenta tenuia, pura et calida superiniicito, tuncque ignem ne adhibeto. Hoc modo tetani et opisthotoni curandi.

ιδ'. [5]Εἰλεοί. Εἰλεοὶ δὲ γίγνονται τῆς μὲν ἄνω κοιλίης θερμαινομένης, τῆς δὲ κάτω ψυ-

14. Volvuli. Oriuntur quidem volvuli ex incalescente ventre superiore, inferiore vero re-

[1] ὀδυνώμενα. — [2] περὶ ὀπισθοτόνου. — [3] ἀγκῶνες τείνονται. — [4] θνήσκουσι. — [5] περὶ εἰλεῶν.

πέπερι κ. τ. λ.; καταπότια in nonnullis libris in κατάπομα abiit, quod dederunt Lind., Mack.; equidem vocem otiosam pro emblemate alieno reieci; — καὶ πολλὰ ἐμποιέειν E. K.; — ὑγρὰ προστιθ. E.; — μάλιστα πρὸς sine δέ cod. θ.; — ὀδυνώδεα E. H. K. Q.' θ. Lind., Littr., vulgatam e V. notavi.

13. ὀπισθότονος — μελαγχολικοί.] Inscr. om. θ., cod. Serv. eandem quam V. habet. Dein ὀπισθότονος τὰ μὲν ἄλλα ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ κ. τ. λ. cod. Marc.; ὁ ὀπισθ. τὰ μὲν ἄλλα cod. θ.; — ἴσχῃ om. H., sed rest. al. m.; — ὡσαύτως pro τὰ αὐτά cod. θ.: — post ξυνάγειν cett. ἐνίοτε, quod delevi, utpote e superioribus male repetitum; — οἱ ἀγκῶνες τείνονται G. I. J. K., cod. Serv., Voss., γίνονται cett.; equidem τείνονται puto esse correctionem recentem emblematis alieni γίνονται, quod repudio. Verba καὶ βοᾷ, quae ante καὶ φλυηρέει ἐνίοτε legi solent, cum F. G. H. om. Littr. Ὅτε δὲ ἀνίησι ἡ ὀδ. cod. θ.; — οἱ μανικοί K.; — ἢ pro καί cod. θ.

οὗτοι — γίγνονται.] ἀποθν. Littr. e θ., vulgo θνήσκουσι. Post ῥινῶν vulgo: εἰ δὲ φθάσουσι φυγεῖν τὰς ιδ', ὑγιέες γίνονται, sed καὶ οὗτοι τὰς ιδ' φυγόντες ὑ. γ. E. H. K. Q.' Marc., ῥινῶν καὶ ὠτῶν τὰς δὲ τέσσαρες καίδεκα διαφυγὼν ὑγιής cod. θ. Mihi prorsus inepta videtur vulgata, neque fero aliorum illorum codd. καὶ οὗτοι, quum οὗτοι tam brevi intervallo praecedat; itaque partim de meo locum refeci.

ἢν δὲ βούλῃ — ὀπισθοτόνους.] ἐπὶ τὰ ἱμάτια θερμὰ καὶ καθαρὰ καὶ πολλὰ καὶ λεπτὰ ἐπιβάλλειν cod. θ.; — τότε om. idem. Tum οὕτω pro vulg. οὕτως Littr. ex E.; — ὧδε καὶ τοὺς τετάνους καὶ τοὺς ὀπισθοτόνους ποιέειν (H., ubi vulg. rest. al. m.) (Cod. θ. τετανικοὺς, ὀπισθοτονικοὺς) — ποιέειν post ὀπισθοτόνους E. Ad postremam hanc methodum curandi cf. Aph. V. 21.

14. εἰλεοί — λαμβάνουσι.] Inscr. om θ.; eadem, quae in V., in E. K.; — δέ om. H., sed rest. al. m.; — τὴν ἄνω κοιλίην θερμ. καὶ τὴν κάτω cod. θ.; — καὶ ξ. ὑπὸ τ. φλ. om. idem; — ceteri omnes ἐμέειν, quod vitiosum esse docet seq. τελευτῶν δέ, itaque ἐμέει reposui; — πρῶτα

χομένης· ξυναυαίνεται γὰρ τὸ ἔντερον καὶ ξυμπιλέεται ὑπὸ τῆς φλεγμασίης, ὥστε μήτε τὸ πνεῦμα μήτε τὰς τροφὰς διεξιέναι, ἀλλὰ τὴν γαστέρα σκληρὴν εἶναι· καὶ [1] ἐμέει ἐνίοτε, πρῶτον μὲν φλεγματώδεα, ἔπειτα δὲ χολώδεα, τελευτῶν δὲ κόπρον· καὶ δίψα ἔχει καὶ [2] ὀδύνη μάλιστα μὲν περὶ τὰ ὑποχόνδρια, ἀλγέει δὲ καὶ πᾶσαν τὴν γαστέρα, καὶ πεφύσηται, καὶ λύζει, καὶ πυρετοὶ ἐπιλαμβάνουσι. [3] Γίγνεται δὲ μάλιστα μετοπώρου· ἀποθνήσκει δὲ μάλιστα ἑβδομαῖος. Τούτους ὧδε χρὴ θεραπεύειν· καθῆραι τὴν ἄνω κοιλίην ὡς τάχιστα καὶ αἷμα ἀφαιρέειν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς [4] καὶ τῶν ἀγκώνων, ἵνα παύσηται ἡ ἄνω κοιλίη θερμαινομένη, καὶ ψύχειν τὰ ἄνω τῶν φρενῶν πλὴν τῆς καρδίης· τὰ δὲ κάτω θερμαίνειν ἐν σκάφῃ ὕδατος θερμοῦ καθίζων τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀλείφων αἰεὶ, καὶ χλιάσματα ὑγρὰ προστιθέναι· καὶ βάλανον μέλιτος μόνου ποιέων [5] ὡς δεκαδάκτυλον, ἐξ ἄκρου χολὴν ταύρου ἐς τὸ πρόσθεν ἐπιπλάσσων προσθὲς καὶ δὶς καὶ τρὶς, [6] ἕως πάντα τὰ ξυγκεκαυμένα περὶ τὸν ἀρχὸν ἐξαγάγῃς τῆς κόπρου. Κὴν μὲν οὕτως ὑπακούῃ, κλύζειν ἐπὶ τούτοισι, ἢν δὲ μὴ, φῦσαν λαβὼν χαλκευτικὴν ἐσιέναι [7] καὶ φυσᾶν ἐς τὴν κοιλίην, ἵνα διαστήσῃς τήν τε κοιλίην καὶ τὴν τοῦ ἐντέρου ξύστασιν· εἶτα πάλιν ἐξελὼν τὴν φῦσαν [8] κλύσαι εὐθύς· ἑτοῖμον δ' ἔστω τὸ κλύσμα τῶν μὴ πάνυ θερμαντικῶν, ἀλλὰ τῶν διαλυόντων τὰς κόπρους καὶ τηκόντων· εἶτα βύσας τὴν ἕδρην σπόγγῳ, καθήσθω ἐν ὕδατι θερμῷ κατέχων τὸ κλύσμα

frigerato. Resiccatur enim intestinum et constipatur ex inflammatione ita ut neque flatum, neque alimentum transmittat, sed venter sit durus; ac vomit primum quidem pituitosa, deinde vero biliosa, tandem etiam stercus; sitis et dolor maximeque circa praecordia detinet, totus etiam venter dolet et inflatur, sese iactat, febres invadunt. Accidit morbus praesertim auctumno; moriuntur vero fere septimo die. His ea curatio instituenda est: venter superior quam citissime purgandus, sanguis ex capite et cubitis detrahendus, ut alvus superior calere desinat, partes supra septum transversum excepto corde refrigerandae. Inferiores autem partes homine in aquae calidae solio collocato et oleo semper illito calefaciendae et calefacientia humida admovenda. Ac collyrium ex solo melle decem digitorum longitudinis summa parte anteriore felle taurino illitum bis aut ter subiiciendum, ut exusta omnia circa rectum intestinum stercora educas. Quod si sic successerit, postea infusum per clysterem iniiciendum, sin minus, folle fabrili indito in ventrem flatus immittendus, ut tum ventrem, tum intestinum contractum distendas. Deinde extracto folle statim infusum per clysterem iniiciendum; sit autem paratum ex his, quae non admodum calefaciant, sed stercora dissolvant et colliquefaciant. Deinde intrusa in anum spongia in aqua calida desideat, infusum per clysterem continens, quod si receperit rursusque dimiserit, convalescit. Prius autem mel optimum delingat vinumque vernaculum bibat. At si re-

[1] ἐμέειν. — [2] ὀδύνην μάλιστα. — [3] γίνονται δὲ μάλιστα ἑβδομαῖοι omissis intermediis. — [4] καί om. — [5] ὡς δὲ δάκτυλον. — [6] ὡς. — [7] καὶ φυσᾶν. — [8] κλύσαι. εὐθὺς δὲ ἑτ.

Parr. 4.; — ἔπειτα χολ. sine δέ J. θ.; — καὶ δίψαν ἔχει καὶ ὀδύνην vulg., sed E. θ. Littr. ὀδύνη et θ. Littr. ἔχει repetitum post ὀδ.; equidem ὀδύνη veram lect. referre puto, idque recepi simul δίψα pro δίψαν scribens; alterum ἔχει in cod. θ. profecto non est a manu scriptoris; — πρὸς τὰ ὑποχ. H., in quo περί rest. al. m., θ., Marc.; — ὅλην pro πᾶσαν cod. θ., qui om. καὶ πεφ. καὶ λύζει.

γίγνεται δὲ — ἑβδομαῖος.] Haec est lect. cod. θ., a Littréo recepta; vulgatam e V. notavi.

τούτου — τῆς κόπρου.] τοῦτον ὧδε θερ. cod. θ.; — vulgo καθᾶραι, Marc. κάθαιρε, recte Mack. καθῆραι dederat, quod omnino latet in vulg. Porro θερμαίνουσα cod. θ.; — σκάφῃ etiam Marc.; — τὸν ἄνθρ. omm. H., in quo rest. al. m., θ. Marc.; — ἀλείφειν cod. θ. et ex eodem αἰεί Littr.; — μόνου Mack., Littr. ex θ., μόνου vulg.; — ποιέειν Lind.; — δέκα δακτύλων cod. θ., Mack.; eadem lect., quae in V., in Parr. 4.; — ὡς τὸ πρόσθεν cod. θ.; — προσπλάσσων idem; — ἕως K. θ. Mack., Littr., ὡς vulg.; — ἐξάγῃς H.

κὴν μὲν οὕτως — γίγνεται.] εἰ δὲ μή E. H. K. θ.; — λαβών abesse solet, sed ferunt Ald., Parr. 7., cod. θ., unde revocavit Littr.; — καί ante φυσᾶν om. θ., itaque Littr. omittit et φῦσαν pro φυσᾶν de suo dat; parum laudo hanc rationem; verbum φυσᾶν omnino ab auctore datum est, minime nomen φῦσαν. — Porro σύσταλσις Ald., G. al. m., Marc.; — ἐκφέρων pro ἐξελών cod. θ.; — εὐθύς· ἕτοιμον δ' ἔστω cod. θ., Littr., vulgatam e V. notavi; — πολύ pro

καὶ ἢν δέξηται τὸ κλύσμα καὶ πάλιν μεθῇ, ὑγιὴς γίγνεται. Ἐν δὲ τῷ πρόσθεν χρόνῳ μέλι τε ὡς κάλλιστον λειχέτω καὶ οἶνον αὐτίτην πινέτω. Ἢν δὲ τοῦ εἰλεοῦ ἀφέντος πυρετὸς ἐπιλάβῃ, ἀνέλπιστος· ἴσως γὰρ καὶ ἡ κάτω κοιλίη λυθεῖσα [1]ξυναποκτείνειε ἄν.

ιε'. Περιμνευμονίη. Ἡ δὲ περιπνευμονίη τοιάδε ποιέει· πυρετός τε ὀξὺς ἴσχει καὶ τὸ πνεῦμα [2]πυκινὸν καὶ θερμὸν ἀναπνέει, καὶ ἀπορίη, καὶ ἀδυναμίη, καὶ ῥιπτασμὸς, καὶ ὀδύνη ὑπὸ τὴν ὠμοπλάτην καὶ εἰς τὴν κληῗδα καὶ ἐς τὸν τιτθὸν, καὶ βάρος ἐν τοῖσι στήθεσι, ἐνίοτε δὲ καὶ [3]παραφρονεῖ. Ἔστι δ' οἷσι ἀνώδυνός ἐστι, ἕως ἂν ἄρξωνται βήσσειν· πολυχρονιωτέρη δὲ καὶ χαλεπωτέρη κείνης. Τὸ δὲ σίαλον λεπτὸν καὶ ἀφρῶδες πτύει τὸ πρῶτον. Ἡ δὲ γλῶσσα ξανθή· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου μελαίνεται· ἢν μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ μελαίνηται, θάσσους αἱ ἀπαλλαγαί· ἢν δὲ ὕστερον, σχολαίτεραι· τελευτῶσι δὲ καὶ ῥήγνυται ἡ γλῶσσα, καὶ ἢν προσθῇς τὸν δάκτυλον, ἔχεται. Ταῦτα δὲ πάσχει ἡμέρας τεσσαρεσκαίδεκα τοὐλάχιστον, τὸ πλεῖστον δὲ εἴκοσι καὶ μίαν, καὶ βήσσει τοῦτον τὸν χρόνον σφόδρα καὶ καθαίρεται ἅμα τῇ βηχὶ τὸ μὲν πρῶτον πολὺ καὶ ἀφρῶδες σίαλον, ἑβδόμῃ δὲ καὶ ὀγδόῃ, ὁκόταν ὁ πυρετὸς

misso volvulo febris eum prehendat, desperatus est; fortassis enim etiam soluta alvus inferior eum interficiet.

15. Pulmonis inflammatio. In pulmonis inflammatione haec fiunt: febris acuta detinet, respiratio crebra est et calida, anxietudo, impotentia, corporis iactatio, dolor sub scapulis, ad iugulum et mammam et in pectore gravitas, interdum etiam delirat. Nonnullis vero donec tussire coeperint, sine dolore est, sed illa diuturnior est et gravior. Primis diebus sputum tenue, spumosum exspuit, lingua flavescit, procedente vero tempore nigrescit. Si igitur circa initia nigrescat, celeriores sunt liberationes, sin postea, tardiores; ad extremum autem lingua dehiscit et, si digitum admoveas, adhaerescit. Haec autem accidunt diebus minimum quatuordecim, ad summum vero uno et viginti. Quo tempore vehementer tussit, simulque cum tussi primum quidem copiosum et spumosum sputum exspuit, septimo vero et octavo die, cum febris in vigore fuerit, humidaque pulmonis inflammatio exstiterit, crassius procedit, alioqui minime. Nono et decimo ali-

[1] ἀποκτείνειε. — [2] πυκινὸν καὶ πυκνὸν ἀναπνέει. — [3] παραφρονεῖ.

πάνυ cod. θ.; — vulgo μὴ πάνυ τῶν θερμαντικῶν, quod ferri nequit; aut τῶν μὴ πάνυ θερμ. dandum est, aut μὴ τῶν πάνυ θερμ., sed illud praefero; — ἀλλὰ διαλ. E. H. K., καὶ διαλ. cod. θ.

ἐν — πινέτω.] τέως καλλ. Ald. G. Marc.; — αὐγίτην vulgo, etiam Marc., αὐτίτην Littr. ex θ., cf. Oecon. Foësii in voce. Post πινέτω vulgo ἔγχωρον, at εὔζωρον Mack., Littr., e cod. θ. Sed εὔζωρον in cod. θ. arbitraria correctio est; pro vulgato ἔγχωρον legendum esse ἐγχώριον vere monet Foës. in Oecon., sed quamquam ita hoc nomen scribendum est, non est tamen recipiendum, quum sit glossema in αὐτίτην, quod ipsum ἐπιχώριον exponit Pollux; quin fieri posset ut h. l. olim non ἐγχώριον sed ἐπιχώριον scriptum fuerit. — Glossam saltem esse certo coustat.

ἢν δὲ — ἄν.] αὐτὸν ἐπιλάβῃ vulg., cum θ. pronomen omisi; — καί ante ἡ κάτω κ. om. cod. θ.; — συναποκτείνειε E. H. K. θ. Marc., e V. notavi vulgatam.

15. περιπνευμονίη — κείνης.] Inscr. om. θ., περὶ πλευμονίης E. F.; — ἰσχυρός pro ὀξύς cod. θ.; — ἔχει vulg.; ἴσχει E. θ.; — πυκινόν Ald. E. K. θ. Marc.; — πυκνόν vulg., vitiosa lect. Vossiani etiam in Parr. 4. habetur; — ἐνίοτε δέ om. θ.; παραφροσύνη vulg., sed παραφρονεῖ permulti codd. apud Littr.; — ἔστι δὲ οἷσι E. K.; — ἄν om. θ., ἢ pro ἄν Edd. antt., Parr. 4., Lind.

τὸ δὲ σίαλον — ἔχεται.] λευκόν pro λεπτόν E. H. K. P.' Q.' θ. Lind., Mack.; — καὶ ἡ γλῶσσα cod. θ.; — μελαίνοιτο Ald., Parr. 5., μελεδαίνοιτο J.; — fortasse εἰ — μελαίνοιτο fuit altera lectio olim; — ἀπαλλάξιες cod. θ., κρίσιες libri nonnulli apud Foës. in adn.; δ' ὕστ. E. K.; — pro ἔχεται cod. θ. fert θράσσεται. — Post ἔχεται cett.: τὴν δὲ ἀπάλλαξιν τῆς νούσου σημαίνει ἡ γλῶσσα, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ πλευρίτιδι ὁμοίως, sed cod. J. om. καὶ ἢν προσθῇς usque ad γλῶσσα in hisce, quae citavi; est autem omissio fortuita. In citatis ἢν δέ pro τὴν δέ G. I. Voss., σημαίνῃ G.; — ὁμοίως δὲ ταῦτα J. — Equidem adnotationem marginalem agnoscens in his eieci; sequens periodus continuo cohaeret cum signorum enumeratione in superioribus; ipsa orationis forma etiam alienum emblema arguit.

ταῦτα — πυῶδες] ταῦτα καί Lind.; ἢ ὑγρὴ εἴη ἡ περιπλ. vulgo, cod. θ. om. εἴη, vulg. dein ἴῃ παχυτ., itaque Littr. ἢν ὑγρὴ ἡ περιπλ. ἔῃ; — ταχύτερον libri multi; — εἰ δὲ μὴ, οὔ E. H. K. Marc.; — δέ post ἐνάτῃ om. E.; — μέχρι καὶ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ Ald., G.; — τῆς omm. ante τεσσ. J. K.; — τεσσαρων καίδεκα cod. θ. — Post πυῶδες legi solet ὧν καὶ (καί omm. θ. Littr.) ὑγραί εἰσι αἵ τε φύσιες καὶ (αἱ cod. θ. Littr. inserunt) διαθέσιες τοῦ σώματος·

ἐνακμάζῃ, ἢν ὑγρὴ ἔῃ ἡ περιπνευμονίη, παχύτερον· ἢν δὲ μὴ, οὔ· ἐνάτῃ δὲ καὶ δεκάτῃ ὑπόχλωρον καὶ ὕφαιμον, δωδεκάτῃ δὲ μέχρι τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης πουλὺ καὶ πυῶδες. Ἢν μὲν οὖν τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ ξηρανθῇ καὶ μηκέτι ἀποβήσσῃ πυῶδες, ὑγιής ἐστι· ἢν δὲ μὴ, πρόσεχε [1] πρὸς τὰς εἴκοσι δυοῖν δεούσας καὶ τὰς εἴκοσι καὶ μίαν τὸν νόον καὶ ἢν μὲν [2] ἐνταῦθα παύσηται τοῦ πτύσματος· ἢν δὲ μὴ, ἔρου αὐτὸν, εἰ γλυκύτερον τὸ σίαλον, καὶ ἢν [3] μὲν φῇ, ἴσθι ὅτι ὁ πνεύμων αὐτῷ ἔμπυός ἐστι καὶ ἡ νοῦσος καθίσταται ἐνιαυσίη, ἢν μὴ ἐν τῇσι τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι σπεύδων ἀναγάγῃ τὸ πῦον· ἢν δὲ φῇ ἀηδὲς εἶναι τὸ σίαλον, θανατώδης ἡ κατάστασις τῆς νούσου. Ἀλλ' ἐν τῇσι πρώτῃσι ἡμέρῃσι μάλιστα διαδηλοῖ· ἢν γὰρ ἐκπτύσῃ τὸ σαπὲν καὶ τὸ πυωθὲν ἐν ἡμέρῃσι δύο καὶ εἴκοσι καὶ μὴ ἑλκωθῇ, ἐκφεύγει, ἢν δὲ μὴ, οὔ. Θεραπεύειν δὲ ὧδε τὴν περιπνευμονίην· οὐ μέντοι ἐξαμαρτήσῃ καὶ πλευρῖτιν καὶ φρενῖτιν οὕτω μεταχειριζόμενος· τὴν κεφαλὴν ἄρχου κουφίζων, ἵνα μηδὲν ἐπιρρέῃ ἐς τὸ στῆθος· τὰ δὲ ῥοφήματα τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας [4] ἔστω γλυκύτερα, οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὸ ξυγκαθήμενον καὶ τὸ ξυνεστηκὸς ἀποπλύνοις καὶ κινέοις· τεταρταίοισι δὲ καὶ

quantum cum virore pallescens et subcruentum. Duodecimo ad decimum quartum usque copiosum et purulentum. Si quidem igitur ad decimum quartum diem resiccatus fuerit, neque purulentum amplius tussi reiecerit, sanus est. Sin minus, decimum octavum et primum ac vigesimum diem animadverte. Et si quidem tunc sputatio cessaverit, bene res se habet. Sin minus, an dulcius sputum fuerit, interroga. Quod si affirmaverit, pulmonem purulentum esse scito morbumque annuum fore, nisi intra dies quadraginta pus sursum eduxerit. At si ingratum sputum esse dixerit, letalis est morbi conditio. Verum primis potissimum diebus notas obferunt (futuri eventus). Nam si putridum et purulentum sputum duobus et viginti diebus reiecerit, neque exulceratus fuerit, evadit; alioqui vero minime. — Atque hunc in modum pulmonis inflammationem curare oportet: neque vero peccaveris si morbum lateralem et phrenitidem hoc modo curare adgrediaris. Primum quidem caput levius reddito, ne quid in pectus defluat. Primis quidem diebus sorbitiones dulciores esse debent, sic enim maxime quod in se consedit et coiït dilueris et agitaveris. Quarto, quinto et sexto die ne amplius dulces sint, sed pingues,

[1] εἰς. — [2] ἐνταῦθα om., tum παύσηται ἐκφεύγει τοῦ πτύσματος. — [3] μέν om. — [4] ἤτω.

αὐτὰρ (ἀτὰρ alii, voculam vero om. θ.) καὶ ἡ νοῦσος ἰσχυρή· ὧν δὲ ἥ τε φύσις καὶ ἡ κατάστασις τῆς νούσου ξηρὴ (ἡ στάσις τῆς νούσου οὐ ξηρή cod. θ.)), ἧσσον οὗτοι. — Est rursus interpretatio recens inepte in textum invecta et decursum orationis interrumpens, ipsa etiam inepte descripta, modo antithesin incongruam advertas.

ἢν μὲν οὖν — νούσου.] τῇ ante τετάρτῃ omm. E. H.; — ἢν μὲν οὖν πέμπτῃ καὶ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα θ., Littr., nisi quod hic τῇ πέμπτῃ scripsit, sed correctio recens est et arbitraria in cod. θ.; — εἰ δὲ μὴ, πρόσεχε E. H. Marc.; — ἐς τὰς εἴκοσι vulg., πρός Littr. E. θ.; — δεούσας etiam Marc.; — vulgo καὶ ἢν μὲν ἐνταῦθα παύσηται, ἐκφεύγει τοῦ πτύσματος, in quibus ἐνταῦθα, uti V. omm. Parr. 3.; Littréus ἐκφεύγει reiecit putans in marg. aposiopesin, in his libris de morbis satis frequentem, fuisse expletam additamentumque alieno loco invectum, et vero aut hoc factum est, aut verba ordine turbata sunt; illud tamen potius cum Littréo factum esse puto; — εἰ δὲ μὴ, ἔρου E. H. K. Marc.; — καὶ ἢν φῇ vulg., μέν interposuit ex θ. Littr.; — ἴσθι ὅτι omm. H., in quo rest. al. m., θ.; — ἀγάγῃ cod. θ.; — cett. ἡ στάσις τῆς νούσου, sed nemo semel admonitus non videt ἡ κατάστασις τῆς νούσου scriptum fuisse.

ἀλλ' ἐν τῇσι πρώτῃσι ἡμέρῃσι. — οὔ.] πρώτῃσι ἢ δευτέρῃσι cod. θ.; — διάδηλοι codd., διαδηλοῖ Littr., mihi quoque διαδηλοῖ praestare visum est; alio loco καὶ ἡ νοῦσος διαδηλοῦται legimus. Tum ἐκπτυσθῇ cod. θ.; — εἰ δὲ μὴ, οὔ. H. K. Marc. — Post μὴ, οὔ sequitur in libris: αὕτη ἡ περιπλευμονίη οὐδὲν ἀπολείπει τῶν ἐν τῷ πλεύμονι ἐόντων κακῶν (τῶν ἐν περιπλευμονίῃ κακῶν θ. Littr.) ἢν οὖν τι τούτων ἀπῇ τῶν κακῶν, εἰδέναι χρὴ ὅσα τε (χρὴ δέουσαν cod. θ., χρὴ τοσοῦδε δέουσαν de suo Littr.) τῷ κάμνοντι ἔχειν καὶ τῷ ἰητρῷ μεταχειρίζεσθαι· ἢν δὲ ὀλίγα ἔχῃ τούτων τῶν σημείων (σημηΐων E. Littr.) μὴ ἐξαπατάτω. ἐπεὶ (ὡς Q. Littr.) οὐ (οὐκ ὀλέθριος E. al. m.) περιπλευμονίη ἐστὶ, ἔστι γὰρ (ἀλλά τις E.) μαλθακή. — Hanc quoque ineptam adnotationem marginalem sine ulla dubitatione reiicio.

θεραπεύειν — διδόναι.] θεραπεύειν δὲ χρὴ τὴν περιπλευμονίην οὕτως vulg., equidem dedi lect. librorum E. H. K. θ. Marc.; ἐξαμαρτήσῃ etiam Marc.; — καὶ φρ. καὶ πλ. E. H. K. Vulgo ἄρχου τὸ πρῶτον κουφίζειν τὴν κεφ., ἵνα μηδὲν ἐπιρρυῇ πρὸς τὸ στῆθος. Iam vero ad ἄρχου cod. Serv. et Voss. inscriptionem ferunt θεραπεία; sed τὴν κεφ. ἄρχου κουφίζειν (sine τὸ πρῶτον, sed al. m. solum πρῶτον H.) H. Marc., τὴν κεφ. ἄρχου κουφίζειν πρῶτον E. K., τὴν κεφ. ἄρχου κουφίζων cod. θ., unde Littr. in vulgatam cete-

πεμπταίοισι καὶ ἑκταίοισι μηκέτι γλυκύτερα, ἀλλὰ λιπαρά, ἐς γὰρ τὸ τὴν ἄνω πτύσιν ἀποχρέμπτεσθαι ξυμφέρει· ἢν δὲ μὴ δύνηται κατὰ λόγον πτύειν, τῶν ἀναγόντων φαρμάκων διδόναι. Τὰς δὲ κοιλίας ἐν μὲν τῇσι πρώτῃσι ἡμέρῃσι τέσσαρσι ἢ πέντε ὑποχωρέειν χρὴ καὶ ὀλίγῳ μᾶλλον, ἵνα οἵ τε πυρετοὶ ἀμβλύτεροι ἔωσι καὶ τὰ ἀλγήματα κουφότερα, ὁκόταν δὲ κεκενωμένος ᾖ καὶ ἀσθενὴς τὸ σῶμα, τὴν κάτω κοιλίην διὰ τρίτης ὑποκινέειν, ἵνα τό τε [1]σῶμα μὴ ἀδύνατον ᾖ καὶ τὰ ἄνω χώρια [2]ἄνικμα· ἢν γὰρ κάτω [3]τὸ ὑγρὸν πολλὸν ὑποχωρέῃ ἀπὸ τῆς πέμπτης ἡμέρης, θάνατον ποιέει· κάτω γὰρ τοῦ ὑγροῦ ὑποχωρέοντος, τὰ ἄνω ξηραίνεται καὶ ἡ κάθαρσις τοῦ πτύσματος οὐ χωρέει ἄνω. Δεῖ οὖν καὶ τὴν κάτω κοιλίην μήτε ἑστάναι λίην, ἵνα μὴ ὀξέες ἔωσι οἱ πυρετοί, μήτε λίην ὑποχωρέειν, [4]ἵνα τὸ σίαλον ἀνιέναι δύνηται καὶ ἰσχύῃ ὁ κάμνων. Φάρμακα δὲ τῆς ἀναγωγῆς ἑκταίοισι καὶ ἑβδομαίοισι καὶ ἐναταίοισι καὶ ἔτι περαιτέρω ἐοῦσι τῆς νούσου μᾶλλον δίδου· τὸ δὲ φάρμακον ἔστω ἐλλέβορος λευκός, θαψίη, ἐλατήριον νέον, ἴσον ἑκάστου. Ἢν δὲ τὸ σίαλον μὴ καθαίρηται εὖ καὶ τὸ πνεῦμα πυκνὸν ᾖ καὶ τὰ τῆς καθάρσιος μὴ ἐπικρατέῃ, προειπεῖν ὅτι ἀνέλπιστός ἐστι τοῦ ζῆν, ἢν μὴ δύνηται τῇ καθάρσι ὑπουργέειν. Ποιέειν δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ περιπνευμονίῃ, ἤν σοι τὰ τῆς κοιλίης τῆς κάτω καλῶς ὑπουργέῃ. Ποιέειν δὲ καὶ ἄλλως ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρης ἀρξάμενος· δίδου ἄρου τοῦ μεγάλου χηραμίδα, δαύκου

cum ita ad sputum per superiora exscreandum conferant. Quodsi iuxta rationem spuere nequeat, medicamenta, quae sursum educant exhibenda. Primis quidem quatuor aut quinque diebus, paulo magis alvum subducere oportet, quo febres retundantur, et dolores leniantur. Cum vero vacuatus corpusque debile fuerit, tertio quoque die alvus subagitanda, ut ne corpus debile et loca superiora humoris sint expertia. Nam si multus humor per inferiora secedat, post quintum diem mortem adfert. Secedente enim per inferiora humore, superiora siccescunt, neque sputum per superiora repurgatur. Inferiorem igitur alvum neque nimis sisti oportet, ne febres increscant, neque nimis demitti, quo sputum sursum emitti possit, et aeger viribus valeat. Ubi autem sextum et septimum ac nonum diem affuerint, iamque ulterius progresso morbo, medicamenta, quae sursum educant, potius exhibeto. Taleque sit medicamentum: veratrum album, thapsia, elaterium recens, cuiusque par portio. Quodsi sputum probe non repurgetur, et spiratio crebra fuerit, neque purgatio superet, desperatam esse salutem praedicito, nisi ad purgationem sufficere possit. Facienda vero etiam quae in pulmonis inflammatione fieri debent, si alvus inferior probe officium suum praestet. Aliter autem primis diebus curatio facienda. Dracunculi magni concham maiorem exhibeto, dauci et urticae unam, sinapis et rutae quantum tribus digitis capere possis et laseris succum fabae quantitate. Quae aceto dulci et aqua

[1] σῶμα δυνατὸν ᾖ. — [2] ἄνικμα. — [3] τό om. — [4] ἵνα μὴ τὸ σ.

rum descriptionem loci κουφίζων pro infinitivo; equidem cod. θ. sequor. Vulgo πρὸς τὸ στῆθος, sed ἐς E. H. K. θ. Marc.; — τὰς δὲ πρώτας ἡμέρας τὰ ῥοφήματα γλυκύτερα ἔστω (ἤτω Parr. 4.) vulg. Equidem secutus sum E. H. K. θ. Marc,, nisi quod hi ἔστω omm.; — κινοίης cod. θ. Mack. In ἐς γὰρ τὸ τὴν κ. τ. λ. de meo τό adscripsi, tum ἀποχρεμπτ. dedi pro ceterorum ὑποχρεμπτ.; — ἐκ τῶν ἀναγ. cod. θ., Lind., Mack., φάρμακον G.′ Q.′ θ. Lind., Mack.

τὰς δὲ κοιλίας — ἄνω.] τὴν κοιλίην κάτω διὰ τρίτης ὑποκ. E.; — σῶμα δυνατὸν ᾖ vulg., cum Littréo cod. θ. lect. sum amplexus, qui tamen ᾖ, quod in ᾖ ille mutavit; — ἄνικμα vulg., ἔνυγρα cod. θ., Littr.; haec lectio correctio est arbitraria, μή refertur etiam ad ἄνικμα; — Littr. κάτω τὸ ὑγρόν ex θ., articulus vulgo abest; — καὶ ἄνω Mack. pro τὰ ἄνω; — cod. θ. ἡ κάθαρσις ἡ τοῦ πτύσματος.

δεῖ οὖν — κάμνων.] τὴν ἄνω κ. cod. θ.; — λίην om. idem; — ἵνα μὴ τὸ σῶμα F. G. J.

φάρμακα — ἴσον ἑκάστου.] ἑκταίοισι καὶ ὀγδοαίοισι καὶ ἔτι cod. θ.; — μᾶλλον om. idem.

ἢν δὲ — ὑπουργέειν.] καὶ τὰ τῆς καθάρσιος μὴ ἐπικρ. K.′. vulgatâ τά omittente, quae emendatio rursus ostendit auctorem non fuisse imperitum dictionis Graecae, quin Foesius Latine id ipsum expressit et confidenter recepi; — τοῦ ante ζῆν omm. E. H. K. Marc.

ποιέειν — ὑπουργέῃ.] ἐν τῇ πλευμονίῃ E.

ποιέειν — χλιαρόν.] τοῦ ante μεγάλου omm. H. θ.; — κόγχην χηραμίδα cett.; tum h. l. glossam delevi, tum infra delebo, cf. Oecon., Foës., ubi multi illi loci, ubi solum χη-

καὶ ἀκαλήφης μίαν, καὶ νάπυος καὶ πηγάνου ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι λαβεῖν, καὶ ὀπὸν σιλφίου ὅσον κύαμον· ταῦτα ἐν [1] ὀξυγλυκεῖ καὶ ὕδατι κεράσας καὶ διηθήσας, δίδου νήστι χλιαρόν. Ἐπειδὰν δὲ ἄρχηται καθαρὸν ἐκπτύειν, ἄρου χηραμίδα καὶ σήσαμον καὶ ἀμύγδαλα καθήρας ἐν [2] ὀξυγλυκεῖ κεκρημένῳ πίνειν· ἢν δὲ μᾶλλον βούλῃ ἄγειν, καππάριος τῆς ῥίζης φλοιὸν μιγνύναι τούτοισι.

temperata et excolata ieiuno tepida potui praebeto. Postquam autem purum sputum esse coeperit, dracunculi concham maiorem et sesamum, amygdalas purgatas, ex aceto dulci aqua diluto propinato. Quodsi magis educere voles, radicis capparis corticem his admisceto.

ιϛ'. Πλευρῖτις. Ὁκόταν δὲ πλευρῖτις λάβῃ, τάδε πάσχει· ὀδύνη τὴν πλευρὴν καὶ πυρετὸς καὶ φρίκη ἴσχει, καὶ ἀναπνέει πυκινὸν, καὶ ὀρθόπνοια ἔχει, καὶ ἀναβήσσει ὑπόχολον οἷον ἀπὸ σιδίου, ἢν μὴ ῥήγματα ἔχῃ· ἢν δ' ἔχῃ, καὶ αἷμα ἀπὸ τῶν [3] ῥηγμάτων· ἐν δὲ τῇ αἱματώδεϊ, ὕφαιμον. Ἔστι δὲ ἡ μὲν χολώδης ἠπιωτέρη, ἢν μὴ ῥήγματα ἔχῃ ὁ κάμνων· εἰ δὲ μὴ, ἐπιπονωτέρη μὲν, θανατωδεστέρη δὲ οὔ· ἡ δὲ αἱματώδης ἰσχυρὴ καὶ ἐπίπονος καὶ θανατώδης· ὁκόταν οὖν προσῇ καὶ λὺγξ καὶ αἵματος θρόμβους ἀποβήσσῃ ἅμα τῷ σιάλῳ μέλανας, οὗτος ἀποθνήσκει ἑβδομαῖος· δέκα δὲ ἡμέρας διαφυγὼν τὴν μὲν πλευρῖτιν ὑγιὴς γίγνεται, εἰκοστῇ δὲ ἐμπυΐσκεται καὶ ἀποβήσσει πῦον, τελευτῶν δὲ καὶ ἀπεμέει καὶ πάνυ εὐθεράπευτος οὐ γίγνεται. [4] Εἰσὶ δὲ καὶ ξηραὶ πλευρίτιδες, χαλεπαὶ δὲ αὗται· αἱ δὲ κρίσιες ὁμοῖαι τῇσι ἄλλῃσι· ὑγρασίης [5] δὲ πλέονος δέονται τῶν ἄλλων [6] ἐν τῷ ποτῷ. Αἱ δὲ χολώδεες καὶ

16. Morbus lateralis. Cum morbus lateralis corripit, haec accidunt: dolor latus occupat, febris et horror detinet, crebra exspiratio, spiritus non nisi erecta cervice trahitur, subbiliosa materies mali punici putamen colore referens reiicitur, nisi quid intus ruptum fuerit; quod si sit, etiam sanguis post ruptiones, in cruenta vero morbi specie subcruentam exspuit. Et biliosus quidem mitior est, nisi aegro ruptum quid intus fuerit, alioqui gravior quidem, sed non adeo letalis. Cruentus autem vehemens et gravis et letalis. Cum igitur etiam singultus adest simulque cum sputo sanguinis grumos nigros reiicit, septimo die hic moritur; sed si decimum diem superaverit, a morbo quidem laterali convalescit, sed vigesimo suppuratur et pus per tussim reiicit, tandem vero evomit, neque adeo facile curatur. Sunt autem sicci etiam morbi laterales, qui molesti sunt; iudicationes aliis similes sunt, sed copiosiore in potu humectatione quam alii opus habent. Bi-

[1] ὄξει καί κ. τ. λ. — [2] ὄξει γλυκεῖ. — [3] ῥηγμάτων· ἔστι δὲ αἱματώδης· ἐν δὲ τῇ κ. τ. λ. — [4] inscr. ξηραὶ πλευρίτιδες. — [5] δέ om. — [6] τῶν ἐν τῷ.

ραμίς legitur, satis docent h. l. et § seq. glossam irrepsisse. Cum θ. Littr. καὶ δαύκου scripsit, ego facere nolui; — μίαν E. K. recte; — ὀξεῖ γλυκεῖ vulg., Littr. restituit, cf. Oecon. Foësii.

ἐπειδὰν — τούτοισι.] ἄρξηται cod. Serv.; — rursus ὀξεῖ γλυκεῖ vulg.; — κεκηρωμένῳ E., ubi vulg. rest. al. m., cod. Serv. Lind., ἐπικηρωμένῳ P.′ Q.′

16. πλευρῖτις — ὕφαιμον.] πλ. νοῦσος F. G.; — περὶ πλευρίτιδος E.; inscr. om. θ. — Porro ἀναπνέει Littr. ex θ., ἀναπνεῖ vulg.; — πυκινόν Ald., Parr. 5., θ., Marc.; πυκνόν vulg.; — ὑπόχολον E. H. K. θ. ὑπόχολα vulg.; — οἷον om. θ.; — ῥήγματι i. e. ῥῆγμά τι J.; — δ' E. H. K., δέ vulg.; — καί om. J.; — quod in vulg. post ῥηγμάτων legitur, ἔστι δὲ καὶ αἱματώδης, cf. lect. V., codicis θ. fide reiecit Littréus.

ἔστι δὲ — οὐ γίγνεται.] ἢν δὲ μή E.; θανατώδης δὲ οὔ K.; — ἰσχυρή om. θ.; — ὁκόταν ex. E. J. Littr., ὁπόταν vulg.; — προσῇ καὶ λὺγξ ἅμα cett., eieci ἅμα, quod paulo post recte ponitur, non hic; — αἵματα ex G. J. adn. Littr., ita ut αἵματα θρόμβους ibi legi videatur; — ἐκπυΐσκεται vulg.; — ἐμπ. H. I. K. cod. Serv., θ. Littr.; — καί ante ἀπεμέει ex H. Littr.; — vulgo solum δέ, cod. θ. καί sine δέ, Littr. codicem H. secutus dedit quod exhibui; — καὶ οὐ πάνυ θεράπευτος γίνεται cod. θ.

εἰσὶ δὲ — ποτῷ.] Inscr., uti in V., in pluribus mss., in H. θ. nulla; — δέ post εἰσί om. θ.; — vulgo ἄπτυστοι legitur post πλευρίτιδες; — delevi, quum sit glossa ad ξηραί spectans; — δέ post χαλεπαί omm. E. H. K.; — ὑγρασίῃσι πλ. vulg.; ὑγρασίης K. L. θ. Lind., Mack., Littr., δέ θ. Lind., Mack., Littr.; — τῶν ἐν τῷ π., uti V., codd. F. G. J.

αἱ δὲ χολ. — γίγνονται.] ἐνατ. H. K., per duplex $\overline{\nu\nu}$ cett.; — δεκαταῖαι pro ἐνδεκ. cod. θ.

αἱματώδεες κρίνουσι ἐναταῖαι καὶ ἑνδεκαταῖαι, καὶ οὗτοι ὑγιέες μᾶλλον γίγνονται. Ἢν δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν μαλθακαί τινες ἔχωσι ὀδύναι, ἀπὸ τῆς πέμπτης δὲ καὶ ἕκτης ὀξέαι, [1]αὗται τελευτῶσι μέχρι δυοκαιδεκάτης καὶ οὐ μάλα [2]ἀποθνήσκουσι· κίνδυνος δὲ μάλιστα [3]μὲν μέχρις ἑβδόμης, ἀτὰρ καὶ ἐς τὴν [4]δυοκαιδεκάτην, μετὰ δὲ ταύτας [5]ὑγιέες γίγνονται. Αἱ δὲ ἐξ ἀρχῆς μὲν μαλθακαί, ἀπὸ δὲ τῆς ἑβδόμης καὶ ὀγδόης ὀξεῖαι, πρὸς τὰς τεσσαρεσκαίδεκα κρίνουσί τε καὶ [6]ὑγιάζονται. Ἡ δ' ἐς [7]τὸ νῶτον πλευρῖτις τοσόνδε διαφέρει τῶν ἄλλων· τὸ νῶτον ὀδυνᾶται ὡς ἐκ πληγῆς, καὶ στένει, καὶ ἀναπνεῖ ἀθρόον· εὐθὺς δὲ πτύει ὀλίγα καὶ κοπιᾷ τὸ σῶμα· τρίτῃ [8]δ' ἢ τετάρτῃ οὐρέει ἰχῶρα ὕφαιμον· ἀποθνήσκει δὲ μάλιστα πεμπταῖος, εἰ δὲ μή, ἑβδομαῖος· ταύτας δὲ διαφυγὼν ζώει, καὶ ἡ νοῦσος ἠπίη καὶ ἧσσον θανατώδης· φυλάσσειν δὲ μέχρι τῶν τεσσαρεσκαίδεκα· μετὰ δὲ ταύτας ὑγιὴς γίγνεται. [9]Ἐνίοισι δὲ τῶν πλευριτικῶν τὸ μὲν σίαλον καθαρόν, ἡ δ' οὔρησις αἱματώδης, οἷον τὸ ἀπὸ κρεῶν ὀπτῶν ἰχωρῶδες. ὀδύναι δὲ ὀξεῖαι διὰ τῆς ῥάχιος ἐς τὸ στῆθος καὶ ἐς τὸν βουβῶνα τείνουσι· οὗτος τὴν ἑβδόμην διαφυγὼν ὑγιὴς γίγνεται. Ὁκόταν δὲ τούτων τῶν πλευριτικῶν τινι προσγένηται [10]τὸ νῶτον ἐρυθριᾶν καὶ τοὺς ὤμους θερμαίνεσθαι καὶ ἀνακαθίζοντα βαρύνεσθαι, καὶ ἡ γαστὴρ ἐκταράσσηται χλωρῷ καὶ δυσώδεϊ σφόδρα, οὗτος διὰ τὴν ὑποχώρησιν τῆς γαστρὸς εἰ-

liosi autem et sanguinei nono et undecimo die decernunt, iique magis sanescunt. Quodsi per initia quidem leves dolores detinuerint, post quintum vero et sextum diem acuti, ii ad duodecimum usque protrahuntur neque valde moriuntur; periclitantur autem maxime ad septimum, sed etiam ad duodecimum, post quos convalescunt. Qui vero ab initio quidem leves sunt, post septimum autem et octavum ingravescunt, ad decimum quartum decernunt et sanescunt. Lateralis autem in dorso morbus his in rebus a reliquis differt; dorsum velut ex plaga dolor occupat, ingemiscit, confertim respirat, confestim pauca exspuit et corpus lassitudine vexatur. Tertio vero aut quarto die urinam velut subcruentam saniem reddit, fereque quinto die moritur, sin minus, septimo, quos si effugerit, vivit ac morbus mitis est minusque letalis, observandus tamen ad decimum quartum, post quem sanescit. Quibusdam autem morbo laterali laborantibus purum sputum exspuitur, sed urina cruenta redditur, qualis ex carnibus assatis defluens humor saniosus, dolores vero acuti per spinam ad pectus et inguina perveniumt. Hic si septimum diem effugerit, sanus redditur. Cum vero alicui horum morbo laterali laborantium dorsum insuper rubescere acciderit, et humeros incalescere, dumque desidet pondere gravari, si venter perturbatur ex virore pallida et graveolentia admodum demittens, hic ex ventris de-

1 αὗται δὲ τελ. — 2 ἐκφεύγουσι. — 3 μέν om. — 4 δυωκαιδ. — 5 ὑγιαίνονται. — 6 ὑγιαίνονται. — 7 τὸν νῶτον item paulo post. — 8 δ' om. — 9 ἐνίη δὲ καὶ τῶν πλ. — 10 τὸν ν., quod non amplius noto.

ἢν δὲ — ὑγιέες γίγνονται.] τινες omm. H., in quo rest. al. m., θ.; — ὀξέαι Littr. ex θ., ὀξεῖαι vulg.; — δέ post αὗται vulg., cf. lectt. V., sed δέ cum θ. om. Littr.; — δυοδεκάτης H., sed al. m. vulg., δυωκαιδ. E. I., δωδεκάτης cod. θ.; ἀποθνήσκουσι est lectio cod. θ. a Littréo recepta, vulgatam e V. notavi; — μάλιστα μέν Littr. ex θ., μέν om. vulg.; — δυωκαιδ. E. I., δωδεκ. cod. θ. — Ceteri ὑγιαίνονται, de meo emendavi; infra patebit saepius librarios alterum alteri substituisse.

αἱ δὲ — ὑγιάζονται.] Cett. ὑγιαίνονται, de meo illud dedi.

ἡ δ' ἐς τὸ νῶτον — ὑγιὴς γίγνεται.] πλευρῖτις ἐν νώτῳ h. l. inscriptio est in pluribus mss. δ' ἐς E. H. K., δὲ ἐς vulg.; — τὸν ν. vulg., τὸ ν. Littr.; — δ' ἢ τετ. cod. θ. Mack., Littr., δ' om. vulg.; — εἰ δὲ μή, ἑβδ. scripsi cum θ. Mack., εἰ δὲ μή γε ἑβδ. vulg.; — ζώει etiam Marc.; — ζῇ μὲν, καί cod. θ.; — φυλάσσειν δὲ χρή vulg., sed χρή omm. E. F. H. Marc., Voss.; — τῶν ante τεσσαρεσκ. omm. H. Marc.; — μετὰ δὲ ταῦτα ceteri; — ὑγιής sine γίνεται H., ubi rest. al. m., Marc.

ἐνίοισι δὲ — ὑγιὴς γίγνεται.] ἐνίη Ald., Parr. 7., ἐνίαις δὲ τῶν πλευριτίδων cod. θ.; — δ' οὔρησις E. H. K., δὲ ὁ. vulg.; — ἰχωρῶδες vulg., ἰχῶρες θ., de meo τό adscripsi ubi vulgo οἷον ἀπὸ κ. τ. λ. legitur, ita demum neutrum illud recte constare potest. — ὑγιαίνει vulg., sed H. ὑγιής, al. vero m. αινει, Marc. item ὑγιής. Itaque ὑγιὴς γίγνεται quae lect. antiqua fuisse videtur, hic pellucet; nam etiamsi ὑγιαίνονται, quod supra reieci, deterius sit hocce, ὑγιαίνει tamen h. l. non est congruum.

ὁκόταν δὲ — ὑγιὴς γίγνεται.] τῶν πλευριτικῶν Lind., τῶν πλευριτίδων ceteri; — τὸν ν. vulg., τὸν ὦτον cod. θ.; — ἐκταράσσεται vulg., ἐκταράσσηται E., Littr., Marc.; — τῆς γαστρός om. H., in quo rest. al. m., θ. Vulgo ὑγιαίνει, sed H. Marc. ὑγιής, itaque ut supra emendavi.

κοστῇ καὶ μὴ ἀποθνήσκει· ταύτας δὲ διαφυγὼν [1] ὑγιὴς γίγνεται. Οἷσι δὲ αἱ πτύσιες εὐθὺς παντοδαπαί εἰσι καὶ τὰ ἀλγήματα πάνυ ὀξέα, οὗτοι τριταῖοι θνήσκουσι, ταύτας δὲ διαφυγόντες [3] ὑγιέες γίγνονται· ὁ μὴ γενόμενος δὲ ὑγιὴς τῇ ἑβδόμῃ ἢ τῇ ἐνάτῃ ἢ τῇ [4] ἐνδεκάτῃ ἄρχεται ἐμπυΐσκεσθαι· κρέσσον δὲ ἐμπυῆσαι· ἧσσον γὰρ θανατῶδες, [5] ἐπίπονον δέ. Πρὸς δὲ τοῖσι σημηΐοισι τοῖσι εἰρημένοισι ἐν ἑκάστῃ τῶν πλευριτίδων καὶ τάδε χρὴ σκοπέεσθαι· πομφόλυγος γὰρ ὑποπελίδνου γιγνομένης ἐπὶ [6] τῆς γλώσσης, ποῖα σιδηρίου βαφέντος εἰς ἔλαιον, [7] εἰ μὲν ἐν ἀρχῇ γένοιτο τρηχεῖα, χαλεπωτέρη ἡ ἀπάλλαξις τῆς νούσου καὶ ἀνάγκη αἷμα ἀποβῆξαι ἐν τῇσι ἡμέρῃσι, ἐν ᾗσι δεῖ· εἰ δὲ καὶ προκεχωρηκυίης τῆς νούσου γένοιτο, αἱ μὲν κρίσιες ἐς τὴν τετάρτην καὶ δεκάτην ἡμέρην, ἀνάγκη δὲ πτύσαι αἷμα. Ἔχει δὲ [8] ὧδε περὶ τῆς ἀπαλλάξιος· εἰ μὲν τριταίῳ ἄρχοιτο πεπαίνεσθαι καὶ πτύεσθαι, θάσσους αἱ ἀπαλλάξιες· εἰ δὲ ὕστερον πεπαίνοιτο, ὕστερον καὶ αἱ κρίσιες γίγνονται, ὡς ἐν τοῖσι τῆς κεφαλῆς σημηΐοισι. Τὰ δὲ ἀλγήματα τὰ ἐν ἁπάσῃσι [9] τῇσι πλευρίτισι ὡς ἐπιτοπουλὺ κουφίζει μεθ' ἡμέρην μᾶλλον ἢ νύκτωρ. Θεραπεύειν δὲ χρὴ τὰς πλευρίτιδας ὧδε· τὰ μὲν πολλὰ ὡς τὴν φρενῖτιν καὶ τὴν περιπνευμονίην, πλὴν λουτροῖσι χρῆσθαι θερμοῖσι καὶ οἴνοισι γλυκέσι. Ἢν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ ἢ τῇ ἐπιούσῃ λάβῃς τῆς λήψιος, ἢν μὲν ὑπεληλύθῃ ἡ κόπρος καθαρὴ ἢ ἀτρέμα χο-

iectione primo et vigesimo die moritur, quem si effugerit, convalescit. At quibus confestim exspuitiones cuiusvis sunt generis et dolores admodum acuti, ii tertio die moriuntur, quem si effugerint, convalescunt. Qui vero septimo aut nono aut undecimo die sanus non fuerit, pus intus colligere incipit. Praestat autem suppurari, minus enim letale est, quamvis laboriosum sit. At praeter commemorata signa in unoquoque morbo laterali haec quoque spectare oportet. Bulla enim aliquantum livescente in lingua suborta, qualis ferro candente in oleum intincto fieri assolet, si quidem per initia aspera fuit, difficilior fit morbi liberatio et diebus quibus oportet, sanguinem tussi reiicere necesse est. Quodsi progresso etiam morbo id accidat, iudicationes quidem ad decimum quartum diem procedent, sed sanguinem exspuere necesse est. De morbi autem liberatione sic se res habet: si tertio quidem die maturari et exspui coeperit, celeriores sunt liberationes. Si vero posterius maturescat, posterius etiam iudicationes fiunt, quemadmodum in signis capitis. In omnibus autem lateris morbis dolores fere interdiu potius quam noctu leviores esse solent. Curandi autem sunt morbi laterales hunc in modum: plerumque velut phrenitis et pulmonis inflammatio, praeterquam quod balneis calidis et vino dulci utendum. Si quidem igitur primo aut postero ab accessione die aegrum susceperis, si stercus quidem subiit purum aut leviter biliosum et paucum, ex infuso thapsiae alvus

[1] ὑγιαίνει. — [2] εἰσί. — [3] ὑγιαίνουσι. — [4] δεκάτῃ. — [5] κἂν ἐπίπονον ᾖ. — [6] τῆς om. — [7] ἢν — γίνοιτο. — [8] οὕτως. — [9] τῇσι om.

οἷσι δὲ — ἐπίπονον δέ.] πτύσιες Ionice ex θ. Littr.; — φεύγουσι pro θνήσκουσι cod. θ.; — ταύτας δὲ διαφυγὼν, ὑγιὴς cod. θ., vulgo ὑγιαίνουσι, sed ὑγιέες E. H. Q'. Marc.; itaque ut supra γίγνονται adieci, quod faciendum esse docet sequens ὁ μὴ γενόμενος δὲ ὑγιής; in hisce ὁ om. θ., μὴ δὲ γεν. H., ὁ δὲ μὴ γεν. Lind.; — ἐνάτῃ H. K., per νν vulgo; — τῇ ante ἐνδ. om. θ., δεκάτῃ vulg., ἐνδεκ. cod. Serv., Foës. in adn., Lind., θ., Mack., Littr.; — κρέσσον Ionice etiam Marc.; — ἧσσον γὰρ θανατ. ἐπιπ. δέ lectio est in E. H. K. P'. Q'. θ. Marc., quam cum Littr. sequor, vulgatam e V. notavi; — ἐμπυῆσαι, κἂν ἐπίπονον ᾖ, ἧσσον γὰρ θανατ. Lind.

πρὸς δὲ τοῖσι — αἷμα.] δέ om. θ.; — σημηΐοισι et γλῶσσαν etiam Marc. nempe post σκοπέεσθαι libri ferunt τὴν γλῶσσαν, sed statim intelligis aut τάδε, aut τὴν γλῶσσαν esse eximendum, quum σκοπέεσθαι duo obiecta habere non possit, itaque credidi τὴν γλῶσσαν additamentum alienum esse; — πομφ. — ἔλαιον om. θ.; — εἰ δὲ προκεχ. sine καί cod. θ.

ἔχει δὲ — σημηΐοισι.] ὧδε E. H. K. θ. Marc., Littr., vulg. e. V. notavi; — θάσσους E. Mack., Littr., per ττ vulg.; δ' ὕστερον E.; — πεπαίνοι τὸ ὕστερον cod. θ.; — τῆς ante κεφ. om. J.

τὰ δὲ ἀλγ. — νύκτωρ.] πολλόν pro ὡσεπιτοπουλύ cod. θ.

θεραπεύειν — γλυκέσι.] ὧδε H. θ. Marc., vulgatum οὕτως in H. rest. al. m.; — ἐς τὴν πλευρῖτιν pro ὡς τὴν φρεν. cod. θ.; — πλευρῖτιν pro φρεν. E. Q'. Lind.; — καὶ τὴν περιπν. Parr. 4.; — λουτροῖσί τε cod. θ.

ἢν μὲν οὖν — ὑποκλύσαι.] ἐπιλήψιος vulg., λήψιος cod. θ.; — ἐπεληλύθῃ Ald., Parr. 6.; — ἡ ante κόπρος om. E.; — κινηθεῖσα ἢ λυθεῖσα cod. θ.; — τῇ δ' ὕστ. E. H. K., δέ plene vulg.

λώδης καὶ ὀλίγη, ὑποκλύσαι θαψίῃ· ἢν δὲ κινηθεῖσα ἡ κοιλίη τὴν μὲν νύκτα χαλάσῃ, τῇ δ' ὑστεραίῃ ὀδύνη καὶ στρόφος ἔχῃ, πάλιν ὑποκλύσαι. Ἢν δὲ ὁ κάμνων χολώδης ᾖ τῇ φύσι καὶ ληφθῇ τῇ νούσῳ ἀκάθαρτος ἐών, πρὶν ἀναπτύεσθαι τὸ σίαλον χολῶδες καὶ τῷ φαρμάκῳ καθῆραι χολὴν εὖ· [1]ἐκπτύουσι δὲ ἤδη χολώδεα μὴ δίδου τὸ φάρμακον· ἢν γὰρ δῷς, τὸ πτύσμα οὐ δυνήσεται ἄνω ἀνιέναι, ἀλλ' ἑβδομαῖος ἢ ἐναταῖος ἀποπνιγήσεται· [2]ἢν δὲ πρὸς τῇσι ἐν τῇσι πλευρῇσι ὀδύνῃσι καὶ τὰ ὑποχόνδρια ἀλγέῃ, ὑποκλύσαι τε καὶ πιέειν δοῦναι νῆστι ἀριστολοχίαν καὶ ὕσσωπον καὶ κύμινον καὶ σίλφιον καὶ μήκωνα λευκὴν καὶ ἄνθος χαλκοῦ καὶ μέλι καὶ ὄξος καὶ ὕδωρ. Πρὸς μὲν τὰ φάρμακα οὕτω δεῖ ποιέεσθαι τὰς θεραπείας τὰς πρώτας· τὰ δ' ἄλλα ὧδε ἔχει· λούειν πολλῷ θερμῷ πρὸς δύναμιν τὴν τοῦ κάμνοντος, πλὴν [3]τῆς κεφαλῆς καὶ ὁκόταν αἱ κρίσιες ὦσι, τὰ ὀδυνώμενα χλιαίνειν ὑγρῇσι πυρίῃσι ὑπαλείφων ἐλαίῳ. Ὁκόταν δὲ καταιγίζωσι αἱ νοῦσοι, ἡσυχάζειν καὶ τὸν κάμνοντα καὶ τὸν ἰητρὸν τῇσι [4]θεραπείῃσι, ὅκως μὴ κατεργάσηταί τι κακόν· πτισάνης δὲ χυλὸν [5]κάτεφθον διδόναι ὀλίγῳ παχύτερον, μελίχρον ποιέων. Μετὰ δὲ τὰ λουτρὰ καὶ οἶνον γλυκὺν ὑδαρέα προπίνειν, [6]μὴ ψυχρόν, ὀλίγον ἐκ βομβυλίου οὐκ εὐρυστόμου· καὶ ὁκόταν βῆχες ἐπίωσι, ἐπιπίνειν καὶ χρέμπτεσθαι ὡς μάλιστα καὶ τῷ ποτῷ ὑγραίνειν, ἵνα ὁ πνεύμων ὑγρότερος ἐὼν ῥᾷον καὶ θᾶσσον ἀποδιδῷ τὸ πτύσμα καὶ ἡ βὴξ ἧσσον πονέῃ· καὶ

subluenda. Quodsi alvus emota noctu quidem demittat, postero vero die dolore et torminibus detineatur, rursus subluenda. Si vero aeger natura biliosus fuerit, et minime purgatus morbo correptus sit, prius quam biliosum sputum exspuat, medicamento etiam bilem probe purgato. Iam vero biliosa exspuentibus medicamentum ne exhibueris. Si enim exhibueris, sputum per superiora prodire minime poterit, sed septimo aut nono die strangulabitur, at si ad laterum dolores etiam praecordiorum dolor accesserit, alvum subluere oportet et ieiuno potui exhibere aristolochiam, hyssopum, cuminum, laserpitium, peplum album, aeris florem et mel ex aceto et aqua. Quod ad medicamenta quidem purgantia attinet, primis diebus ad hunc modum procedere curatio debet. Reliqua vero sic se habent: calida multa virium aegri habita ratione, praeterquam caput, lavato, cumque iudicationes procedent, partes dolentes humidis fomentis tepefacito et oleo subluito. Ubi vero cum impetu morbi inruunt, tum aegrum tum medicum a curationibus quiescere oportet, ut ne quid mali adferat. Ptisanae autem succus coctus exhibendus, paulo crassior redditus admixto melle. Post balnea vinum dulce dilutum potui exhibendum, minime frigidum, paucum ex angustiore poculo. Cumque tusses invaserint, superbibendum et quam maxime exscreandum et potu humectandum, ut pulmo humidior redditus facilius ac citius sputum reiiciat et tussis minus vexet. Et mali punici dulcis, aut vinosi succum cum lacte caprino pauco et

[1] ἐκπτύοντι. — [2] ἢν μᾶλλον καὶ τὰ ὑποχ. ἀλγέῃ. — ἢν δὲ πρὸς ταύτῃσι ὀδύνῃσι καὶ τὰ ὑποχόνδρια ἀλγέῃ, ὑπόκλυσαι δεῖ. — [3] τῆς om. — [4] θερμαίνῃσιν. — [5] κάτεφθον. — [6] μὴ ψυχρὸν — ἐπιπίνειν om.

ἢν δὲ ὁ κάμνων — καὶ ὕδωρ.] πτύοντι δὲ ἤδη cod. θ.; — μὴ δῷς J., δοῖς cod. θ.; — ἐναταῖος H., vulgo per $\overline{\nu\nu}$; — ad ἢν δὲ πρὸς τῇσι cf. lect. V., quae cum vulg. convenit, et e qua codicis θ. fide omisit Littr. ea, quae inscriptionem referrent. Sed excerpam varr. lectt.: ἢν (ἐάν E. H. K. Marc.) μᾶλλον (μ. omm. H., ubi rest. al. m., Marc.) καὶ τὰ ὑποχ. ἀλγέῃ. Haec igitur in θ. non leguntur. Verba ἢν δε πρὸς — ἀλγέῃ om. E., sed rest. al. m.; — ταύτῃσι τῇσι (τῆς G. J., τοῖς I.) pro τῇσι ἐν τῇσι πλ. F. G. I. J. L.; — πρὸς τῇ (sic) ἐν τῇσι πλ. ὀδύνῃσι, al. m. πρὸς ταύτῃσι τῇσι ὀδ. K., ταῦτα pro τά H.; — ὑποκλύσαι τε E. H. K., ὑποκλ. δεῖ vulg.; — νήστει δοῦναι cod. θ.; — ὕσωπον H. I. J.

πρὸς μὲν τὰ φάρμακα — ἐλαίῳ.] πρὸς τὴν δυν. τοῦ καμν. vulg.; secutus sum E. H. K.; — τῆς omm. E. H. J. K., ut V.; — ὁπόταν E. H. K.

ὁκόταν — μελιχροποιέων.] ἐξεργάσηται cod. θ.; — κάθεφθον H. K. Lind., Mack., Littr., non video cur vulgatum κάτεφθον non sit bene Ionicum; — μελιχροποιέων vulg., μέλιχρον ποιέων cod. θ.

μετὰ δὲ — πλείων.] γλυκὺν καὶ ὑδ. vulg., καί omm. F. G. J. Littr.; — ὀλίγον δὲ ἐκ Lind.; — οὐκ εὐρυστ. legunt dudum, licet in mss. negatio omissa sit; — ὁκόταν ex H. K. Littr., ὁκόσον E.; — ἐπίασιν E., sed al. m. ἐπίωσι, K'. Mack., ἐπιᾶσιν Q'., Lind.; — τῷ πρώτῳ ὑγρ. J.; — πνεύμων h. l. Parr. 5.; — ῥηιδίως καὶ θᾶσσον ἀποδίδοι cod. θ.; — ἶσον pro ἧσσον H.; — ἢ ante οἰνώδεος

ῥοιῆς δὲ γλυκείης ἢ οἰνώδεος χυλὸν, γάλακτι αἰγείῳ ὀλίγῳ καὶ μέλιτι μιγνὺς, κατὰ σμικρὸν πολλάκις δίδου νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέρην· καὶ ὕπνον [1] δ' ὡς μάλιστα διακωλύειν, ἵνα κάθαρσις γένηται [2] θάσσων τε καὶ πλείων. Μετὰ δὲ τὰς κρίσιας ἀνακομίζειν σιτίοισι κούφοισι καὶ ἡσυχάζειν καὶ φυλάσσεσθαι περισσῶς ἡλίους, ἀνέμους, πλησμονὰς, ὀξέα, ἁλυκὰ, λιπαρὰ, καπνὸν, φύσας τὰς ἐν τῇ κοιλίῃ, πόνους, λαγνείας· ἢν γὰρ ὑποτροπιάσῃ, ἀποθνήσκει. Ἐν δὲ τῇσι πτύσισι, ἢν ὀδύνη τε ἔχῃ καὶ μὴ δύνηται ἀποπτύειν, νήστι δίδου ἄνθος χαλκοῦ ὅσον κοτινάδα καὶ ὀποῦ σιλφίου [3] τὸ ἥμισυ καὶ τριφύλλου καρποῦ ὀλίγον ἐν μέλιτι λείχειν· ἢ πεπέρεος κόκκους πέντε καὶ ὀποῦ σιλφίου ὅσον κύαμον, καὶ μέλι καὶ ὄξος καὶ ὕδωρ πίνειν χλιαρὸν νήστι δίδου· τοῦτο καὶ τὰς ὀδύνας παύει. Ἢν δὲ μὴ δύνηται πτύειν κατὰ λόγον, ἀλλ' ἐνίσχηται [4] αὐτῷ καὶ ῥέγχῃ ἐν τοῖσι στήθεσι, ἄρου τοῦ μεγάλου ῥίζης χηραμίδα καὶ ἔλαιον ξὺν μέλιτι μίξαι, ἐπιρροφεῖν δὲ ὄξος κεκρημένον. Ἄλλο ἰσχυρόν· ἄνθος χαλκοῦ ὅσον κύαμον καὶ [5] νίτρον ὀπτὸν διπλάσιον καὶ ὕσσωπον ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι λαβεῖν, μέλιτι μίξας, καὶ ὕδωρ καὶ ἔλαιον μικρὸν ἐπιστάξας, χλιάνας δὲ χηραμίδι ἐγχέειν ἵνα μὴ ἀποπνιγῇ. Καὶ ἐν περιπνευμονίῃ, ἢν μὴ καθαίρηται, τοῦτο δεῖ ποιέειν. Ἢν δὲ μήτε ῥέγχῃ, μήτε πτύῃ ὡς δεῖ, καππάριος καρποῦ ὅσον τοῖσι τρισὶ δα-

melle mixtum noctu et interdiu sensim ac saepe exhibeto, somnumque quam maxime prohibeto, quo celerior ac copiosior purgatio contingat. Post iudicationes autem vires levibus cibis reficiendae et quiescendum praecipueque vitandi soles, venti, plenitudines, acida, salsa, pinguia, fumus, ventris flatus, labor, venus. Si enim reverterit morbus, aeger moritur. Inter spuendum vero si dolor detineat, neque exspuere possit, ieiuno aeris florem baccae oleastri magnitudine, succi laseris eius dimidium, seminis trifolii parum ex melle delingenda exhibeto. Aut piperis grana quinque et succi laseris fabae quantitatem, mel, acetum et aquam ieiuno tepida propinato; hoc etiam dolores sedat. Quodsi pro ratione spuere nequeat, sed ipsi sputum retineatur, et in pectore stertorem edat, radicis dracunculi magni concham maiorem et oleum cum melle admisceto et acetum aqua temperatum insuper sorbendum dato. — Aliud vehemens: — Aeris florem fabae quantitate, nitrum assatum dupla portione, hyssopi quantum tribus digitis capitur, melle admixto et aqua et olei pauxillo instillatis per concham tepefacta infundito, ne stranguletur. Quod etiam in pulmonis inflammatione, si non purgetur, faciendum. Si vero neque stertat, neque, ut convenit, spuat, capparis semen, quantum tribus digitis capitur, piper, nitri modicum cum melle, aceto et aqua admixta tepidum sorbendum dato. Postridie vero hys-

[1] δ' om. — [2] θᾶσσόν τε καὶ πλεῖον. — [3] τούτου τὸ ἥμ. — [4] ἐν αὐτῷ. — [5] νίτρον διπλάσιον.

Parr. 5., cod. Serv., θ., Marc., Lind., Littr., ἢ om. vulg.; σμικρόν e θ. Mack., Littr.; vulgo μικρόν; — δ' ὡς H. K. θ. Littr., δ' om. vulg.; — θάσσων τε καὶ πλείων E. H. K. Marc., Littr., vulgatam e V. adscripsi.

Μετὰ δὲ — ἀποθνήσκει.] Ante μετά legi solet τὴν δὲ (δ' H. K.) αἱματώδεα πλευρῖτιν θεραπεύειν χρὴ οὕτως (θεραπεύειν ὧδε H. K. Q'. Marc.); quare omiserim, dicam ubi varr. lectt. reliqui loci percucurrero. Μετὰ τὰς κρ. sine δέ cod. θ. Mack., μετὰ δὴ τὰς κρ. Lind., — καπνόν om. K.; — ἢν γὰρ ὑποτροπιάσῃ. ἀποθνήσκει H. θ., Marc., sed in H. rest. al. m. vulg., quae sic se habet: ἢν γὰρ ἡ νοῦσος ὑποτρ., θάνατος ἕψεται. Mihi redeundum hinc est ad omissa illa: recte sensit Lind. aliquid vitii loco adhaerere: si verba, quae eieci, spectent ad curationem supra traditam, omnino τὴν μὲν οὖν exspectas, sin alia pleuritidis curatio post ὧδε descripta fuit, inter ὧδε et μετὰ δὲ τὰς κρίσιας, insignis esse deberet lacuna. Sed auctor supra dixit θεραπεύειν δὲ χρὴ τὰς πλευρίτιδας ὧδε, pergit dein curationem praescribere ad pleuritidem summatim, non curationes singularum specierum. Itaque in verbis, quae delevi, habemus inopportunam adnotationem marginalem.

ἐν δὲ τῇσι πτύσισι — παύει.] σιλφίου τὸ ἥμισυ scripsi, vulgatam e V. notavi; — et τούτου et τό omm. H. θ. Littr., sed utrumque in H. rest. al. m.; — πεπέρεως Parr. 5. Mack.

ἢν δὲ μὴ — κεκρημένον.] ἐν ante αὐτῷ, cf. lect. V., codicis θ. fide om. Littr.; — ῥέγχει K., μίξας idem; — ἐπιρροφῆν edd. antt., G.

ἄλλο ἰσχ. — ποιέειν.] ἄλλο ἰσχυρόν om. K.'; — λίτρον cod. θ.; — ὀπτόν omm. L. θ.; — ὕσωπον H. I. J.; — ἐν ante χηραμ. om. Lind.; — δεῖ omm. H., P.', θ., sed in H. rest. al. m.; — ἐγχέειν pro ποιέειν E., H., K. P.', θ.

ἢν δὲ — καθαίρεσθαι.] λίτρον sine ὀλίγον cod. θ.; — ὕσσωπον ex θ. supplevit Littr., vulgo om.

κτύλοισι λαβεῖν καὶ πέπερι καὶ νίτρον ὀλίγον, καὶ μέλι καὶ ὄξος καὶ ὕδωρ μίξας τοῦτο χλιαρὸν ἐπιρροφεῖν· τὴν δὲ ἄλλην ἡμέρην [1]ὕσσωπον ἐν ὄξεϊ καὶ μέλιτι καὶ ὕδατι ἀναζέσας ἐπιρροφεῖν. Τοῦτο καὶ τοῖσι ῥέγχουσι διδόναι καὶ μὴ δυναμένοισι καθαίρεσθαι. Εἰ δ' ἰσχυρότερον βούλοιο ποιέειν, ὑσσώπου καὶ νάπυος καὶ καρδάμου [2]χηραμίδα τρίψας ἐν μέλιτι καὶ ὕδατι, καὶ ἀναζέσας, καὶ διηθήσας, ἐπιρροφεῖν χλιαρὸν δίδου. Οὕτω τούτων τῶν νοσημάτων θεραπευθέντων ὑγιέες [3]γίγνονται, ἤν μή τι τοῦ πτύσματος ὑπολειφθὲν ἐν τῷ πνεύμονι πῦον γένηται, ὑφ' οὗ βήσσουσι ξηρὰ βηχία καὶ πῦρ καὶ φρίκη ἴσχει καὶ ὀρθόπνοια, καὶ πυκινὸν καὶ ἀθρόον ἀναπνεῖ καὶ ἡ φωνὴ βαρυτέρη ὀλίγῳ, καὶ [4]εὔχροια ξὺν τῇ θέρμῃ τὸ πρόσωπον ἴσχει· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου μᾶλλον καὶ ἡ νοῦσος σάφα δηλοῦται. Τοῦτον εἰ ἐντὸς τῶν δέκα ἡμερέων λάβοις, θερμήναντα χρὴ διαίτῃ καὶ λουτρῷ θερμῷ ἐγχέαι ἐς τὸν πνεύμονα ὅ τι πῦον ἄξει, καὶ τοῖσι ἄλλοισι χρῆσθαι [5]τοῖσι τὸ πῦον ἄγουσι καὶ διαιτᾶν ὡς ἔμπυον, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποξηραίνειν, ἵνα μὴ ἐπιρρέῃ. Ἢν δὲ τῷ ἐγχύτῳ μὴ [6]σήπηται καὶ ἀνάγηται τὸ πῦον, ῥήγνυται αὐτῷ ἐκ τοῦ πνεύμονος ἐς τὸν θώρηκα καὶ μετὰ τὴν ῥῆξιν δοκέει ὑγιὴς εἶναι, ὅτι ἐκ στενοχωρίης ἐς [7]τὴν εὐρυχωρίην ἦλθε τὸ πῦον, καὶ τὸ πνεῦμα, ὃ ἀναπνέομεν, ἕδρην ἔσχε ἐν τῷ πνεύμονι· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου τὰ στήθεα πύου πληροῦται καὶ [8]αἱ βῆχες καὶ οἱ πυρετοὶ καὶ τἄλλα ἀλγήματα πάντα μᾶλλον πιέζει καὶ ἡ νοῦ-

sopum ex aceto melle et aqua fervefactum sorbendum, quod etiam stertentibus et simul expurgari nequeuntibus exhibendum. At si valentius reddere velis, hyssopi, sinapis et nasturtii quantum concha maior capere potest, ex melle et aqua tritum fervefactum et colatum, tepidum sorbendum praebeto. Ad hunc modum curati hi morbi sanantur, nisi sputi aliquid in pulmone relicti in pus vertatur, ex quo tussis sicca excitatur, febris et horror detinet, spiritus erecta cervice trahitur, frequenti et conferta respiratione aeger affligitur, vox paulo gravior redditur et rubor cum calore vultum occupat. Procedente vero tempore etiam magis aperte hic morbus declaratur. Hunc si intra decimum diem curandum susceperis, postquam victus ratione et balneo calido calefeceris, per infusum pus e pulmone educito et aliis, quae pus ducant, utitor, eamque victus rationem, quae suppurato debetur, instituito, et caput, ne quid adfluat, resiccato. At si per infusum neque putrescat, neque educatur pus, ex pulmone in thoracem illi erumpit, postque ruptionem sanus esse videtur, quod pus ex angusto in ampliorem locum concesserit, et spiritus quem attrahimus in pulmone sedem habeat. Procedente vero tempore pure pectus impletur, tusses et febres ceterique dolores omnes magis urgent, morbusque manifestus evadit. Hunc quindecim post eruptionem diebus sinere convenit, pus uti rursus maturescat, cum nimirum in ampliorem locum pus veniens tum refrixerit, tum adducto ad se eo, quod in thorace erat, humido,

[1] ὕσσωπον om. — [2] κόγχην ἢ χηρ. — [3] γίνονται. — [4] χροιή. — [5] τοῖς πῦον ἄγ. — [6] σήπηται καὶ om. — [7] τήν om. — [8] αἱ om.

εἰ δ' ἰσχυρότερον — δίδου.] δ' E., H., K., δέ vulg.; — βούλοι τὸ ποιέειν cod. θ.; — κόγχην ἢ χηραμίδα vulgo, sed ἤ omm. Lind., Mack.; scriptum fuit χηραμίδα et adposita in marg. glossa ἢ κόγχην, quam ordine turbatam glossam eiicio; — δίδου χλιαρόν E.

οὕτω — δηλοῦται.] οὕτω ταῦτα τὰ νοσήματα θεραπευθέντα ὑγιέα γίνονται vulgo, ὑγιέα γίνεται H. K. Marc., Littr.; sed quomodo νοσήματα ipsa fiant ὑγιέα non intelligo, nec credo quemquam ita scripsisse, itaque locum emendare studui; — πνεύμονι h. l. Parr. 5.; — πῦον θ., Mack. πῦος cett.; — καὶ ὀρθόπνοια ἔχει vulgo, de meo h. l. ἔχει abieci, quum ἴσχει brevi ante ponatur; — πυκινόν cod. θ., πυκνόν vulg.; — εὐχροίη cod. θ., Mack., Littr., vulg. e V. notavi; — μᾶλλον ἡ νοῦσος sine καί J.; — σαφῆς cod. θ.

τοῦτον — ἐπιρρέῃ.] ἡμερέων λάβοις etiam Marc.; — διαιτᾶν ὧδε ὡς ἔμπυον vulgo, sed ὧδε omm. E. I. Q.' θ., Mack., Littr.; contra om. ὡς J.

ἢν δὲ τῷ — διαδηλοῦται.] ἢν δ' ἐν τῷ E. H. K. Q.' θ., Mack., Littr.; sed quid sibi velit ἐν non capis; — σήπηται καί ex θ. suppleverunt Mack., Littr.; — αὐτῷ Littr. ex H., αὐτό vulg.; — τήν ante ῥῆξιν omm. Parr. 3.; — ὧ ἀναπνέομεν E. H. θ.; — πύους H. I. J.; — πληροῦται etiam Marc. pro vulg. πληροῦνται. Articulum ante βῆχες et πυρετοί adscripsit Littr.; — τὰ ἄλλα H. K.; — μᾶλλον πάντα Ald., G.; — πιέζει αὐτόν vulg., sed cum θ. pronomen omisi.

σος διαδηλοῦται. Τοῦτον μετὰ τὴν ἔκρηξιν ἐᾶσαι [1] ἡμέρας πεντεκαίδεκα, ὅκως πάλιν πεπανθῇ τὸ πῦον· ἅτε γὰρ ἐς εὐρυχωρίην ἐλθὸν ἀνέψυξέ τε καὶ τὸ ὕπαρχον ὑγρὸν ἐν τῷ θώρηκι προσηγάγετο πρὸς ἑωυτὸ, ὥστε αὐτὸ ἡμισαπὲς εἶναι. Ἢν μὲν οὖν αὐτόματον ἄρξηται πτύεσθαι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, — [2] ἢν δὲ μὴ, ἢ Φαρμάκοισι τιμωρέειν ἢ ποτοῖσι, ἐν δὲ τῇσι τελευταίῃσι ἡμέρῃσι τῶν ἡμερέων τῶν πεντεκαίδεκα σπεύδειν ἀνιστάναι πρὶν μᾶλλον τρύχεσθαι τὸ σῶμα, Φυλάσσων τὴν κεφαλὴν καθαρὴν τῶν ἐπιρροῶν εἵνεκεν. Ἢν δὲ μὴ πτύηται, [3] ἀποσημήνῃ δ' ἐς τὰς πλευρὰς, ταμέειν ἢ καῦσαι. Ἢν δὲ μήτε πτύηται μήτε [4] ἀποσημήνῃ ἐς τὰς πλευρὰς, λούσας πολλῷ [5] καὶ θερμῷ νῆστιν καὶ ἄποτον, καθίσας ἐπὶ ἕδρης ἀκινήτου, ἕτερος [6] μὲν τῶν ὤμων ἀναλαβέτω, αὐτὸς δὲ σεῖε τὸ οὖς παραβάλλων πρὸς τὰς πλευρὰς, ἵν' εἰδῇς ὁκοτέρωθεν ἀποσημαίνει· βούλου δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ ἀριστερά· θανατωδέστερον [7] γὰρ καίειν καὶ τάμνειν πρὸς τὰ δεξιά· ὁκόσῳ [8] γὰρ ἰσχυρότερά ἐστι τὰ δεξιὰ, τόσῳ καὶ τὰ νοσήματα αὐτοῖσι ἰσχυρότερα γίγνεται. Ἢν δὲ ὑπὸ πάχεος τὸ ὑγρὸν μὴ κλυδάζηται, μηδὲ ψόφος ᾖ ἐν τῷ στήθεϊ, πυκινὸν δὲ ἕλκῃ τὸ πνεῦμα καὶ οἱ πόδες [9] ἐποιδέωσι καὶ βηχίον τι προσῇ, μὴ ἐξαπατάτω, ἀλλ' εὖ ἴσθι πλήρη ἐόντα τὸν θώρηκα πύου· ἐς οὖν ἐρετριάδα [10] γῆν ὑγρὴν καὶ λείην τετριμμένην

ipsum semiputridum esse necesse sit. Per hoc tempus igitur si sponte spuere incipiat, bene habet; sin minus, aut medicamentis aut potionibus succurrendum, ultimis vero quindecim dierum ad virium corporis refectionem, antequam magis attritum sit, insurge, caput ut purum sit propter affluxionem curando. Si vero non spuatur, sed ad latera sui significationem exhibeat, secato aut inurito. Sin neque spuatur, neque de se in costis significationem praebeat, post copiosae calidae balneum ieiunum et minime potum in sella firma collocato, cumque alter eum ex humeris apprehenderit, tu eum concutito aurem costis admovens, ut noscas quanam ex parte sui significationem praebeat. Votum autem est ut id ad sinistra potius fiat, quod inustio aut sectio in dextris mortem magis adfert. Quo enim dextra valentiora sint, eo ipsis vehementiores morbi accidere solent. Quodsi propter crassitudinem humor non fluctuet, neque strepitus edatur in pectore, crebrum autem spiritum trahat et pedes intumescant et tussicula quaedam vexet, ne decipiaris videto, sed scito thoracem pure plenum esse. Linteo igitur tenui in rubricam liquidam subtiliter contritam intincto, thoracem in orbem obtegito, quaque parte primum resiccatum fuerit, ea sectionem aut ustionem facere oportet, ut quam proxime ad septum transversum accedas, ea tamen adhibita cautione ne ipsum attingas.

[1] δὲ ἡμ. — [2] ἢν μὴ Φ. — [3] ἀποσημαίνεται δέ. — [4] ἀποσημαίνηται πρὸς τὰς κ. τ. λ. — [5] καί om. — [6] δέ. — [7] γὰρ πρὸς τὰ δεξιὰ καίειν ἢ τάμνειν. — [8] γὰρ αὐτῷ — [9] οἰδέωσι. — [10] τήν.

τοῦτον — εἶναι.] ἐᾶσαι δὲ καὶ (i. e. δέκα) πέντε ἡμέρας cod. θ.; — ἐᾶσαι δεῖ ἡμέρας πεντεκαίδ. vulg., δεκάπεντε ἡμέρας E. H. K.; — ἐλθὸν τὸ πῦον (τὸ πῦον omm. F. G. I. J. θ.) ἀνέψυχε (ἀνέψυξε E. H. Q.′ θ., Lind., Mack., Littr.) τε vulg.; — ὥστε καὶ αὐτό K.

ἢν μὲν οὖν — εἵνεκεν.] Post χρόνῳ cod. Serv. λείπει; verum est vulgatam non recte habere, sed non verum est aliquid deësse; — ἢν μὴ (ἢν δὲ μὴ Lind., Mack.) Φαρμάκοισι τιμωρέειν ἢ ποτοῖσι vulg., sed χρόνῳ ἢ Φαρμ., ἢ ποτ. θ., unde Littr. locum constituit ita ut e cod. θ. ἢ pro ἢν μή scriberet et τιμωρέειν servaret; equidem cum Foësio in Latinis et Lind., Mackio ἢν δὲ μή praestare et in vulgata latere arbitror. Dein ἐν τῇσι vulg., sed ἐν δὲ τῇσι Lind. eumque secutus Littr.; — σπεύδων δ' ἀναστῆναι Mack., vulgo σπεύδων ἀναστῆναι, de meo ἀνιστάναι repono; εἵνεκα vulg., εἵνεκεν θ., Mack., Littr.

ἢν δὲ μὴ πτύηται — καῦσαι.] Ante ἀποσημήνῃ nonnulli Parr. μήτε, — vulg. ἀποσημαίνηται, sed cod. θ. Littr. ἀποσημήνῃ; — δ' ἐς cod. θ. πρός pro ἐς I.

ἢν δὲ μήτε — γίγνεται.] ἀποσημήνῃ rursus θ., vulg. e V. descripsi; — λοῦσαι cod. θ.; — πολλῷ θερμῷ H.; — καὶ νῆστιν cod. θ.; — ἕτερος μέν E. H. K. θ. Marc., Littr., ἕτερος δέ vulg.; — σειέτω K.; — τοῦτον, τὸ οὖς π., vulgo; sed τοῦτον omm. H., in quo rest. al. m., θ. Marc.; — πρὸς τὰς πλ. etiam Marc.; τὰς ἀριστεράς multi codd. et Lind.; — καίειν καὶ τάμνειν πρὸς τὰ δεξιά E. H. K. Littr., ἐς τὰς δεξιάς cod. θ., vulgatam e V. notavi; — γὰρ αὐτά vulg., sed αὐτά omm. θ., Littr.; — ἐν αὐτοῖσι vulgo, sed ἐν om. θ.; — δείκνυται vulgo, sed γίνεται E. H. K. θ., quod longe praestat me iudice.

ἢν δὲ ὑπὸ πάχεος — Φρενῶν.] εἰ Ald. G. J.; — πύον pro ὑγρόν cod. θ., unde πῦον Mack.; — μηδὲ ψοφέῃ ἐν cod. θ.; — πυκινόν idem, πυκνόν vulg.; — ἐποιδέωσι E. H. K. θ., Littr., vulg. e V. notavi; — ἐς τὴν (γῆν pro τήν E., οὖν pro eodem θ., hoc autem latet in συνερετρίδα in F. G. I. J. K. Marc., ἐρετριάδα θ., Lind., Mack., Littr.) γῆν

καὶ χλιαρὴν [1] ἐμβάψας ὀθόνιον λεπτὸν, περικάλυψον κύκλῳ τὸν θώρηκα καὶ ὅκου ἂν πρῶτον ξηραίνηται, ταύτῃ χρὴ τάμνειν ἢ καίειν ὡς ἐγγυτάτω τῶν φρενῶν, φυλασσόμενος αὐτῶν τῶν φρενῶν. Ἢν δὲ [2] βούλῃ ἀλείφων τῇ ἐρετριάδι, σκόπει ὁμοίως ὡς ἐν τῷ ὀθονίῳ· πολλοὶ δὲ ἅμα ἀλειφόντων, ἵνα μὴ τὰ πρῶτα ἀλειφόμενα ἀποξηραίνηται. Μετὰ δὲ τὴν τομὴν ἢ τὴν καῦσιν τῷ μοτῷ τῷ ἐκ τοῦ ὠμολίνου χρῶ καὶ [3] ἐξίει κατ' ὀλίγον τὸ πῦον. Ὁκόταν δὲ μέλλῃς τάμνειν ἢ καίειν, ὑποσημαίνου [4] τωὐτὸ σχῆμα ἔχοντα, ὅπερ [5] ἂν μέλλῃς ἔχοντα καίειν ἢ τάμνειν, ἵνα μὴ ἐξαπατήσῃ ἀνωτέρω γενόμενον ἢ κατωτέρω τὸ δέρμα ἐν τῇ μεταβολῇ τοῦ σχήματος· καὶ τὰς βῆχας φυλάσσειν ἐκ τῆς διαίτης, ὅκως μὴ [6] ἀντισπάσουσι πάλιν ἐς τὸν πνεύμονα τὸ πῦον, κακὸν γὰρ, [7] ἀλλ' ἐὰν μετὰ τὴν τομὴν ὡς τάχιστα ἀποξηραίνεσθαι· ἐπειδὰν δὲ δωδεκαταῖος ᾖ, ἅπαν ἀφιέναι τὸ λοιπὸν πῦον καὶ ἀπὸ τοῦ ὀθονίου [8] μοτοῦν, καὶ ἀφιέναι δὶς τῆς ἡμέρης τὸ πῦον καὶ τὴν ἄνω κοιλίην ἐκ τῆς διαίτης ὡς μάλιστα ξηραίνειν. [9] Ὧδε χρὴ καὶ τὰς ἐκ τῶν τρωμάτων [9] καὶ ἐκ περιπνευμονίης καὶ ἐκ καταρρόων μεγάλων ἐκπυήσιας καὶ προσπεσόντος τοῦ πνεύμονος τῇσι πλευρῇσι σκοπεῖν καὶ θεραπεύειν.

Quodsi voles, ubi rubricam illeveris, eadem ratione qua in linteo adposito rem spectato; multi autem simul illinant, ne partes, quae primum illinuntur, resiccentur. Post sectionem vero aut ustionem penicillo ex lino crudo utere et paulatim pus emittito. Cum vero secare aut inurere voles, notam imprime eandem figuram habenti, qualem habentem secaturus es aut usturus, ne cutis sursum aut deorsum vergens dum figuram immutat decipiat. Tusses quoque in victus ratione vitandae, ne rursus in pulmonem, — quod malum est, — pus revellant, sed sinendum ut post sectionem quam citissime resiccetur. Posteaquam vero duodecimum attigerit diem, pus reliquum totum emittito et penicillo ex linteo apposito bis die pus educito, superioremque ventrem victus ratione quam maxime resiccato. Ad hunc modum suppurationes, quae tum ex vulneribus tum ex pulmonis inflammatione et ex magnis defluxionibus et incumbente in latera pulmone accidunt, spectare et curare oportet.

ιζ'. Ψυκτήρια δὲ τάδε δίδου ἐπὶ τοῖσι καύ-

17. Has autem potiones refrigerantes febre

[1] ἐπιβ. — [2] βούλει. — [3] ἐξίῃ. — [4] τὸ αὐτὸ σχήματα. — [5] ἂν ὁκόταν μέλλῃς τάμνειν ἢ κ. — [6] ἀντισπάσωσι. — [7] ἀλλ' ἐὰν κατὰ τὴν τομὴν ὡς τάχιστα ὑποξ. — [8] μοτοῦ. — [9] καὶ τὰς ἐκ τῆς περιπλ.

(τήν E. F. G. H. J. K. θ., γοῦν Lind.) ὑγρήν vulg.; — λίην vulg., emendavit Littr.

ἢν δὲ βούλῃ — πῦον.] ἐρετρίδι E.; — ἢ τὴν κλύσιν cod. θ. solita permutatione in libris scriptis; — τῷ ἐκ E. H. K. P.' θ., Marc., Littr., τῷ h. l. om. vulg.; — ἐξίει E. H. K. Marc., Mack., Littr., ἐξίῃ vulg.

ὁκόταν δὲ — ξηραίνειν.] καίειν ἢ τάμνειν H. K.; — τωὐτό Littr. ex H., idemque fert Marc. τὸ αὐτό vulg., — in ὅπερ ἂν — καίειν ἢ τάμνειν cum Littréo dedi lect. codd. H. et θ. et Marciani; nisi quod in H. ὁκόταν ad ὅπερ ἂν additur et quod θ. in fine τάμνειν ἢ καίειν legit; — ἀντισπάσουσι θ. Littr.; ἀντισπάσωσι vulg.; — ἐς τὸν πνεύμονα om. θ.; — ἀλλ' ἐὰν κατὰ τὴν τομὴν ὡς τάχιστα ὑποξηραίνεσθαι vulg.; credidi μετὰ τὴν τομήν praestare, quum κατὰ τὴν τομήν vix intelligi posse videatur; tum pro ὑποξ. e cod. J.' ἀποξ. scripsi. — In cod. θ. ἐὰν κατὰ τὴν τομήν vulgatae omittitur, itaque Littr. dedit: ἀλλ' ὡς τάχιστα ὑποξηραίνεσθαι, sed hoc vitiosum est, reddit quidem: „il faut au contraire dessécher au plus vîte," sed hoc ut Graeca significare possint ὑποξηραίνειν, aut ἀποξηραίνειν est legendum; itaque in cod. θ. aut omissio est fortuita, aut correctio prava. — Porro δεκαταῖος K.'; — ἢ κεκαυμένος cod. θ.; — τὸ λοιπὸν ὑπόπυον idem; — μοτοῦ vulg., sed μοτοῦν K. θ. Mack., Littr.; — articulum ante διαίτης om. J., — ὡς ante μάλιστα om. θ.

ὧδε χρὴ — θεραπεύειν.] τὰς et τῆς ante περιπν.. — cf. lect. V., — e vulg. omm. θ. Littr.; — καὶ [ἐκ] προσπ. Lind.

17. ψυκτήρια — δύνανται] Ante ψ. Lind. [ψυκτήρια πόματα ἐν καύσοις] pro inscriptione. Vulg. οὔρησιν ἐμ-

σοισι πίνειν, ὁκόταν βούλῃ· πολλὰ δὲ ἀπεργάζεται· τὰ μὲν γὰρ οὔρησιν [1] ποιέει, τὰ δὲ διαχώρησιν, τὰ δὲ ἄμφω, τὰ δὲ οὐδέτερα, ἀλλὰ ψύχει μοῦνον ὡς ἄγγος ὕδατος ζέον, ἥν τις ἐπιχέῃ ψυχρὸν ὕδωρ ἢ ψυχρῷ αὐτὸ τὸ ἄγγος πνεύματι [2] προσαγάγῃ· δίδου δὲ ἄλλα ἄλλοισι· οὔτε γὰρ [3] τὰ γλυκέα πᾶσι ξυμφέρει, οὔτε τὰ στρυφνὰ, οὔτε πάντες τὰ αὐτὰ πίνειν δύνανται. — [4] Τοῦτο μὲν, [5] κηρίων ξηρῶν ὅσον δύο κοτύλας βρέχων ὕδατι καὶ ἀνατρίβων [6] γευέσθω, ἕως ἂν ὑπόγλυκυ γένηται, εἶτα διηθήσας, σέλινα ἐμβαλὼν, δίδου πίνειν. — Τοῦτο δὲ, λίνου [7] καρποῦ ὀξύβαφον, ὕδατος κοτύλας δέκα ἐπιχέας, ἕψειν [8] ἐν καινῇ χύτρῃ ἐπὶ ἀνθράκων ἄζεστον, ἵνα [9] ἀναπνέῃ, ἕως ἂν ὁ χυλὸς ἁπτομένῳ λιπαρὸς γένηται. — Τοῦτο δὲ, μελικρήτου ὑδάρεος καθεψήσας τὸ ἥμισυ λείπειν· ἔπειτα σέλινα [10] ἐπιβαλὼν, τοῦτο ψυχρὸν κατ' ὀλίγον δίδου. — Τοῦτο δὲ, κριθέων ἀχιλληΐδων κοτύλην αὐήνας, ἄρας τὸν ἀθέρα καὶ πλύνας εὖ, ἐπιχέας ὕδατος χοέα, [11] ἕψε καὶ τὸ ἥμισυ [12] ἀπολιπὼν, ψύχων δίδου πίνειν. — Τοῦτο δὲ, [13] Αἰθιοπικοῦ κυμίνου κοτύλης δέκατον μέρος, ἐπιχέας τρία ἡμιχόεα, ἕψε, πηλῷ τριχώδεϊ καταλείψας, ἄζεστον, ἕως τρίτον μέρος λίπῃς καὶ ψύχων δίδου τοῦτο πρὸς πάντα καῦσον καὶ πυρετόν. — Τοῦτο δὲ, ὕδωρ οὐράνιον αὐτὸ καθ' αὑτό. — Τοῦτο δὲ, πτισάνης [14] κοτύλῃ χοέα ὕδατος ἐπιχέας, λείπειν τὸ ἥμισυ ἕψων· ἔπειτα διηθήσας, σέλινα ἐπι-

ardente laborantibus cum voles, exhibeto, quae multarum sunt virium; aliae si quidem mictionem provocant, aliae alvi subductionem, aliae utrumque, aliae neutrum, sed tantum refrigerant non secus ac si quis in vas aquae ferventis frigidam infundat, vel vento frigido vas ipsum exponat. Alia vero aliis exhibeto; neque enim omnibus dulcia conferunt, neque acerba, neque eadem omnes bibere possunt. — Favorum siccorum heminas duas aqua maceratas et contritas dum aqua gustu subdulcis reddatur, deinde excolatas iniecto apio bibendas dato. — Seminis lini acetabulum aquae decem heminis affusis, in olla nova prunis imposita digere citra ebullitionem ut evaporet, donec succus tactui pinguis evadat. — Aquam mulsam aquosam ad dimidias decoquito, deinde apium iniicito; — hoc frigidum paulatim exhibeto. — Hordei achillei heminam resiccatam et dempto quod acutum est et bene lotam aquae congio affuso ad dimidias coquito ac refrigeratum potui exhibeto. — Cumini Aethiopici heminae decimam partem tribus aquae semicongiis affusis decoquito, luto piloso olla oblita ad tertias digere citra coctionem et refrigeratum hoc ad omnem febrem ardentem aliamque exhibeto. — Aqua etiam coelestis per se sola. — Ptisanae heminam, aquae congio affuso, ad dimidias coquito, deinde colatum iniecto apio frigidum potui dato. — Vina etiam alba ex uvis passis aquosa exhiberi possunt. — Uvarum passarum faeces

[1] ἐμποιέει. — [2] προσαγάγοι. — [3] τά om. — [4] Inscr. πόματα ἁρμόζοντα δίδοσθαι τοῖς ἐν καύσοις πυρετοῖς ἄδιψα. — [5] ξηρίον ξηρόν. — [6] γενέσθω. [7] καρπόν. — [8] ἐν om. — [9] πνέῃ. — [10] ἐπιβάλλων. — [11] ἕψει. — [12] ἐπιλείπων. — [13] αἰθιοπικὸν κύμινον. — [14] κοτύλη, i. e. κοτύλῃ.

ποιέειν, — sed ὁ. ποιέει ex E. H. K. Littr.; — ὡς ἄγγους cod. θ.; — ζέων edd. antt., G.; — ἢ — ἄλλοισι om. E., sed rest. al. m., ita ut προσαγάγοι scribatur, quod etiam edd. antt., G. I. J., Lind., Mack., ferunt: — ἅπασι cod. θ.; — ταῦτα (i. e. ταὐτά) idem. — Vulgo οὔτε τὰ αὐτὰ πίνειν δύνανται, de meo πάντες interposui.

τοῦτο μὲν — πίνειν.] Ad τοῦτο μέν plures inscrr. leguntur in libris pluribus, partim diversae ab ea, quam e Voss. excerpsi, partim convenientes. In marg. G. ᾱ, Mack. in textu α'. et ita singulis formulis numerus praefigitur, quod non amplius noto; — τούτῳ J. Lind.; — κηρίον ξηρόν Lind. et nonnulli codd.; — ἐμβάλλων H.

τοῦτο δὲ — γένηται.] τούτῳ rursus J., Lind., ac sic deinceps, quod non amplius noto; — ἁπτομένῳ ὁ χυλός K.

τοῦτο δὲ — δίδου.] ὕδατος G.; — ἐμβάλλων cod. θ., ἐπιβαλών E., Littr.; vulgatam e V. notavi.

τοῦτο δὲ — πίνειν.] Cett. κριθὰς ἀχιλληΐδας; de meo genitivum dedi in plena hac formulae descriptione; — ἀθέρα E. cod. Serv., Lind., Mack., Littr., αἰθέρα vulg.; — ἕψει vulgo vitiose, ἕψε recte E. H. θ.; — ἐπιλείπων Parr. 4., λίπων cod. θ. — ἀπολείπων vulg., de meo aoristum dedi.

τοῦτο δὲ, Αἰθιοπ. — πυρετός.] αἰθιοπικὸν κύμινον Parr. 5.; — καταλείπων pro καταλείψας E. H. P.'; — λείπῃ vulg., λίπῃς cod. θ.; — καὶ λοιπὸν πυρετόν vulg., sed cum θ. omitto λοιπόν.

τοῦτο δὲ, ὕδωρ οὐράνιον — αὐτό.] ὄμβριον cod. θ., Mack.; — αὐτό om. H.

τοῦτο δὲ πτισ. — δίδου.] Vulgo κοτύλη, in quo dativus latet, quem exhibeo, κοτύλην E. Littr.; — εἶτα cod. θ.; — διηθήσας om. idem; — ἐμβαλών cod. θ., ἐπιβάλλων H.; — vulgo δ. ψ., sed E. H. θ. ψ. δ.

βαλὼν, ψυχρὸν δίδου. — Τοῦτο δὲ, οἱ [1] σταφίδιοι λευκοὶ οἶνοι [2] ὑδαρέες. — Τοῦτο δὲ, τρύγες στεμφυλίτιδες σταφιδευταῖαι, ὑδαρέες. — Τοῦτο δὲ, ἀστάφιδος λευκῆς ἄνευ γιγάρτων κοτύλην καὶ πενταφύλλου ῥιζέων χεῖρα πλέην [3] φλάσας, εἴκοσι κοτύλας ὕδατος ἐπιχέας, ἀφεψήσας καὶ τὸ ἥμισυ λιπὼν, ψυχρὸν δίδου κατ' ὀλίγον. — Τοῦτο δὲ, κρίμνων κριθέων ἁδρῶν [4] ἡμιχοίνικον, ὕδατος χοέα ἐπιχέας, ὁκόταν ἤδη ἀνοιδέῃ τὰ κρίμνα, τρίβειν τῇσι χερσὶ ἕως ἂν λευκὸν τὸ ὕδωρ γένηται καὶ ἀδιάντου δραχμίδα ἐμβαλὼν, ἀπαιθριάσας δίδου. — Τοῦτο δὲ, ᾠῶν τὸ λευκὸν τριῶν ἢ τεσσέρων κατακυκῶν ἐν ὕδατος [5] χοέϊ πινέτω· [6] τοῦτο δὲ ψύχει σφόδρα καὶ τὴν κοιλίην ὑπάγει· [7] ἢν δὲ δοκέῃ μᾶλλον ὑπάγειν, τὴν λινόζωστιν προσκατακύκα. — Τοῦτο δὲ, ἡμιχοίνικον καχρύων εὖ ἀποπλύνας, ἐν ὕδατος [8] χοέϊ ζέσας δὶς ἢ τρὶς, ψυχρὸν δίδου. — Τοῦτο δὲ, πτισάνης χυλὸν [9] κάθεφθον λεπτὸν καὶ οἶνον γλυκὺν δίδου· τοῦτο οὖρον ἄγει. — Τοῦτο δὲ, σικύου πέπονος ἄνευ τοῦ δέρματος πάλης ἐφ' ὕδατι· τοῦτο οὐρέεται καὶ ψύχει καὶ τὴν δίψαν παύει. — Τοῦτο δὲ, ὀρόβους ἐν ὕδατι προεψήσας, εἶτα χύτρην καινὴν ἐν χύτρῃ μείζονι θεὶς πλέῃ ὕδατος, ἐπιχέας ἕτερον ὕδωρ τοῖσι ὀρόβοισι, ἕψε ὀλίγον χρόνον, εἶτα ἀποχέας τὸ τρίτον [10] μέρος, ἐπειδὰν κάθεφθοι ἔωσι οἱ ὄροβοι, ψύξας δίδου κατὰ κύαθον,

vinaceae expressae dilutae ad idem valent. — Uvae passae albae exemptis vinaceis heminam, radicum pentaphylli manipulum contusum affusis aquae heminis viginti ad dimidias decoquito, frigidum paulatim exhibeto. — Farinae hordei pleni crassiores partes ad choenicem dimidiam, affuso aquae congio, cum crassiores farinae partes iam intumuerint, manibus terito, quoad aqua alba reddita fuerit, et adianti pugillo iniecto, nocturno sereno expositum praebeto. — Trium aut quatuor ovorum candidum in aquae congio subactum bibat. Hoc autem admodum refrigerat et alvum subducit; quam si magis subducere videatur, mercurialem insuper admisce. — Hordei torrefacti probe loti choenicem dimidiam in aquae congio bis aut ter fervefactam frigidam exhibeto. — Ptisanae cremorem coctum tenuem et vinum dulce exhibeto; — hoc urinam movet. — Cucumeris maturi sine cortice pollinem ex aqua propinato; — hoc urinam movet et refrigerat et sitim sedat. — Ervum in aqua ante decoctum, deinde ollae novae in maiore olla aqua plena impositum, alia ervo affusa aqua parum coquito, postea effusam tertiam partem, ubi ervum coctum fuerit, refrigeratum praebeto per cyathos, insperso cucumeris polline; — hoc indubitanter sitim sedat. — Vinum Thasium vetus, aquae quinque et viginti partibus ad unam vini partem admixtis, exhibeto. — Trifolium, cucumeris pol-

[1] σταφίδιοι. — [2] ὑδαρέες. Τοῦτο δὲ τρύγες στεμφυλλίτιδες σταφεδευτέαι ὑδαρέες. Τοῦτο δὲ ἀστ. — [3] θλάσας. — [4] ἡμιχοίνικα. — [5] χοΐ. — [6] τοῦτο γὰρ ψ. — [7] καὶ τὸν νοσέοντα προσκατακυκᾷ. — [8] χοΐ. — [9] κάτοπτον λευκὸν καὶ δ. — [10] μέρος om.

τοῦτο — ὑδαρέες.] ἀσταφίδιοι sine articulo Lind.

τοῦτο δὲ, τρύγες — ὑδαρέες.] σταφιδευτέαι E. H. I. J. K.

τοῦτο δὲ — κατ' ὀλίγον.] ἄσταφις vulgo, sed cum Lind. genitivum de coniectura scripsi, itemque κοτύλης pro nominativo in mss. et edd. fore omnibus; — χεῖρα πλέην cod. θ. Littr. χειροπληθῆ vulg.; — θλάσας aliquot Parr.; — καί om. H., sed rest. al. m.; — λείπων cett., de meo aor. dedi; — ψ. δ. E. H. cod. θ., δ. ψ. vulg.

τοῦτο δὲ, κρίμνων — ἀπαιθριάσας δίδου.] ἁδρῶν om. θ.; — ἡμιχοίνικα vulg., cum Littr. cod. θ. sequor; — ὅταν ἤδη οἰδέῃ cod. θ.; — ἐμβάλλων H.

τοῦτο δὲ, ᾠῶν — προσκατακύκα.] τεσσάρων E. H., Littr., vulgo per ττ, sed cod. θ. fert τεσσέρων; — τοῦτο δὲ ψύχει vulg., δέ om. Littr. cum θ.; — καὶ τὴν κοιλίην ὑπάγειν τὸν νοσέοντα προσκυκᾷ vulg., — καὶ τὴν κοιλίην ὑπάγει, ἢν δὲ δοκέῃ μᾶλλον ὑπάγειν τὸν νοσέοντα προσκατακυκᾷ cod. θ., in qua lectione cum magna veri specie, Littr. pro τὸν νοσέοντα scripsit τὴν λινόζωστιν et imperativum προσκατακύκα.

τοῦτο δὲ πτισάνης — ἄγει.] λευκόν vulg., sed λεπτόν codd. plures, idque dudum dederunt editores; τοῦτο οὐκ ἄγει vulgo, τοῦτο δ' οὐκ ἄγει cod. θ.; τοῦτο οὖρον ἄγει cod. Serv., Lind. — Ego de hoc loco nihil affirmo: possit vulgatum λευκόν, pro quo λεπτόν reponi solet, non ad πτισάνης χυλόν pertinere, sed ad οἶνον, ita ut πτισάνης χυλὸν λεπτὸν καὶ λευκὸν οἶνον γλυκὺν δίδου antiquior lectio fuerit, alia sine λεπτόν post χυλόν, — sed nihil certi hic apparet. Est etiam mirum τοῦτο οὐκ ἄγει sine significatione alvi, urinae, aliusve excretionis; — hinc in cod. Serv. emendatio, quam amplexus sum.

τοῦτο δὲ, σικύου — παύει.] καί omm. F. G. J.

τοῦτο δὲ, ὀρόβους — δίψαν παύει.] χύτρην per η ex θ. Mack., Littr.; — ἕτερον — ἀποχέας om. J. — Post τῆς τοῦ σικύου πάλης legi solet τὴν (τήν om. H., sed rest. al. m., καί pro τήν cod. θ.; — τῆς τῶν ὀρόβων, cod. V.) ἐκ τῶν ὀρόβων πάλην. Haec sanum sensum non habent, postrema non

ἐπιπάσσων [1]τῆς τοῦ σικύου πάλης· τοῦτο [2]δὲ βεβαίως δίψαν παύει. — Τοῦτο δὲ, Θάσιον οἶνον παλαιὸν, πέντε καὶ εἴκοσι .... ὕδατος καὶ ἕνα οἴνου δίδου. — Τοῦτο δὲ, τρίφυλλον τὸ σικυῶδες ἐν ὕδατι καὶ κρίμνα κριθέων [3]βρέχων δίδου. — Τοῦτο δὲ, σέλινα, ὅσον τρὶς τῇ χειρὶ περιλαβεῖν καὶ γλήχους δραχμίδας δύο ἕψων ἐν ὄξους κοτύλῃσι δέκα [4]ἕως ἂν τρίτον μέρος λίπῃς· τοῦτο μέλιτι καὶ ὕδατι κεραννὺς ὑδαρὲς πινέτω, ἀδιάντου δραχμίδα [5]ἐμβαλών· τοῦτο οὖρον ἄγει καὶ τὴν κοιλίην λύει. — Τοῦτο δὲ, μῆλα εὐώδεα γλυκέα [6]φλάσας καὶ ἐν ὕδατι ἀποβρέξας, δίδου πίνειν τὸ ὕδωρ. — Τοῦτο δὲ, μῆλα κυδώνια ὡσαύτως, [7]οἷσι ἂν ἡ κοιλίη λελυμένη ᾖ ἐπὶ πυρετῷ καυσώδεϊ· [8]Ἰκτέρου δὲ ἐπιλαβόντος, ἀσταφίδος λευκῆς ἄνευ γιγάρτων καὶ ἐρεβίνθων λευκῶν, ἡμικοτύλιον ἀμφοτέρων, καὶ κριθέων ἀχιλληΐδων ἴσον καὶ κνίκου ἴσον, ὕδατος κοτύλας δέκα καὶ σέλινα καὶ μίνθην καὶ κορίανον, ὀλίγον [9]ἑκάστου ἀνατρίβειν, ἕως ἂν ἠρέμα γλυκανθῇ καὶ ἀδιάντου δραχμίδα ὕστερον ἐμβαλὼν, αἰθριάσας δίδου. — Καὶ τὰ τούτοισι ὁμοῖα μιμέεσθαι· πάντα δὲ τῷ πυρέσσοντι [10]ᾐθριασμένα δίδου, πλὴν οἷσι αἱ κοιλίαι μᾶλλον τοῦ δέοντος ῥέουσι. — Τοῦτο δὲ, γλήχους δραχμίδας τρεῖς, σελίνου διπλάσιον, ἐν οἴνῳ κεκρημένῳ ἕψων δίδου· τοῦτο [11]καὶ οὐρέεται καὶ διὰ τῆς κοιλίης χολὴν ἄγει.

linem, ex aqua in qua crassiores hordeaceae farinae partes maduerint, praebeto. — Apii manipulos tres, pulegii pugillos duos in aceti heminis decem ad tertias decoquito; — hoc melle et aqua admixta aquosum bibat, adianti pugillo iniecto, quod urinam movet et alvum solvit. — Malis odoratis dulcibus contusis, aqua maceratis aquam potui exhibeto. — Mala cydonia eodem modo, iis quibus alvus in febre ardente soluta fuerit; at si morbus regius invaserit, uvae passae albae detractis vinaceis, cicerum alborum, utrorumque heminam dimidiam, hordei Achillei tantumdem, cnici tantumdem, aquae heminae decem, apium, mentham, coriandrum, cuiusque parum simul terito, quoad aqua leviter dulcescat, postremo adianti pugillo iniecto, nocturno sereno expositum exhibeto. — His etiam similia imitari poteris; omnia autem nocturno sereno exposita febricitanti exhibeto, his exceptis, quibus alvus plus aequo est fluida. — Pulegii pugillos tres, apii duplum, vino aqua temperato decoquito et propinato; — hoc urinam movet bilemque per alvum educit.

[1] τῆς τῶν. — [2] γάρ. — [3] βραχέων. — [4] ὡς τρίτον. — [5] ἐμβάλλων· τοῦτο γὰρ ὃ. ἄ. — [6] θλάσας. — [7] ἂν ἡ κ. postremae duae formulae ordine inverso i. e. prior post alteram descriptae sunt in V. — [8] Inscr. περὶ ἰκτέρου. — [9] ἑκατέρου. — [10] αἰθριασμένα. — [11] δέ.

τὴν τῶν ὀρόβων πάλην. sunt nisi dittographia superiorum: τῆς τοῦ σικύου πάλης. — Itaque abundantia recipere nolui.

τοῦτο δὲ, Θάσιον — δίδου.] Lacunae signa posui, quia mensurae significatio deëst; — quum masculino genere ἕνα ferant libri, supponis facile κυάθους periïsse.

τοῦτο δὲ, σέλινα — λύει.] γλήχωνος cod. θ. Mack.; — δραγμίδας Parr. 3., haec nominis scriptio per γ saepius in paucioribus libris recurrit, sed eam non amplius noto; — ὡς vulg., ἕως E. Mack., Littr.; — τοῦτο δὲ μέλιτι cod. θ.; — ἐμβάλλων vulg., Littr. aoristum dedit ex θ.; — γάρ pro δέ cod. Serv.

τοῦτο δὲ μῆλα εὐώδεα — ὕδωρ.] θλάσας G. I. J. K.

τοῦτο δὲ, μῆλα κυδώνια — δίδου.] οἷσιν ἂν ἡ κ. E. H., ἂν κ., ut V., I. J. K., ἣν ἡ κ. vulg.; — ἐπὶ πυρετῷ κ. E. H. θ., ἐν π. κ. vulg. — Ad ἰκτέρου δέ Lind. recepit inscriptionem, quam e V. enotavi, sed vel minore puncto tantum hic distinguendum est, quum sermo sit de ictero in ipso καύσῳ oborto. — Pro ἀμφοτέρων ferunt ἑκατέρου plures libri, δ᾽ ἑκατέρων cod. θ.; — καί ante κριθέων om. E.; — καί ante μίνθης omm. E. H. Q.′ θ.; — καί ante κορίανον E. H. θ. omm.; — ἑκατέρου pro ἑκάστου Parr. 4.; — ἀτρέμα pro ἠρέμα cod. θ., Mack. — Foës. Latine expressit λευκανθῇ, non γλυκανθῇ; — ἐμβαλών cod. θ.; — αἰθριήσας cett.

καὶ τὰ — ῥέουσιν.] Ceteri τοῦτο δὲ καὶ τά, sed illud τοῦτο δέ h. l. tam inepte infertur, ut reiiciam; — αἰθριασμένα edd. antt., non pauca mss.; — πλὴν οἷσιν ἂν — ῥέωσιν E. H.

τοῦτο δὲ γλήχους — ἄγει.] γλήχωνος cod. θ., Mack.; — ἐν Ald., Parr. 5. θ. Littr., ἐν om. vulg.; — τοῦτο δὲ οὐρεῖται vulg., sed καί pro δέ E. H. θ. Littr.; — ἕλκει G. I. J.

ΠΕΡΙ ΠΑΘΩΝ.

ΙΑΤΡΟΥ ΚΝΙΔΙΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΙΔΙΩΤΑΣ.

DE AFFECTIONIBUS.

MEDICI CNIDII SCRIPTUM ARTIS EXPERTIBUS DESTINATUM.

ΠΕΡΙ ΠΑΘΩΝ.

α'. Ἄνδρα χρὴ, ὅστις ἐστὶ ξυνετὸς, λογισάμενον ὅτι τοῖσι ἀνθρώποισι πλείστου ἄξιόν ἐστι [1] ἡ ὑγίεια, ἐπίστασθαι ἀπὸ τῆς ἑωυτοῦ γνώμης ἐν τῇσι νούσοισι ὠφελέεσθαι· ἐπίστασθαι δὲ τὰ [2] ὑπὸ τῶν ἰητρῶν καὶ λεγόμενα καὶ προσφερόμενα πρὸς τὸ σῶμα τὸ ἑωυτοῦ καὶ διαγιγνώσκειν· ἐπίστασθαι δὲ τούτων ἕκαστα, ὅσον εἰκὸς ἰδιώτην. Ταῦτ' οὖν [3] ἐπίσταιτο ἄν τις μάλιστα εἰδὼς καὶ ἐπιτηδεύων τάδε· τὰ νοσήματα τοῖσι ἀνθρώποισι γίγνεται ἅπαντα ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος· ἡ δὲ χολὴ καὶ τὸ φλέγμα τὰς νούσους παρέχει, ὅταν ἐν τῷ σώματι ἢ ὑπερξηραίνηται, [4] ἢ ὑπερυγραίνηται, ἢ ὑπερθερμαίνηται, ἢ ὑπερψύχηται. Πάσχει δὲ ταῦτα τὸ φλέγμα καὶ ἡ χολὴ καὶ [5] ὑπὸ σιτίων καὶ ποτῶν, καὶ [6] ὑπὸ πόνων καὶ τρωμάτων, καὶ [7] ὑπὸ ὀσμῆς καὶ ἀκοῆς καὶ ὄψιος καὶ λαγνείης, καὶ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ [8] τε καὶ ψυχροῦ· πάσχει δὲ, ὅταν τούτων ἕκαστα τῶν εἰρημένων [9] ἢ μὴ ἐν τῷ δέοντι προσφέρηται τῷ σώματι, ἢ μὴ τὰ εἰωθότα, ἢ πλείω τε καὶ ἰσχυρότερα, ἢ ἐλάσσω τε καὶ ἀσθενέστερα. Τὰ μὲν οὖν νοσήματα γίγνεται τοῖσι ἀνθρώποισι ἅπαντα

DE AFFECTIONIBUS.

1. Quicumque intelligentia valet, is bene subducta secum ratione reputare debet quam homini plurimi aestimanda sit sanitas, et nosse quanam ratione in morbis sui consilii fructum capere possit. Nosse etiam debet quae et a medicis dicuntur et suo corpori apponuntur, eaque diiudicare, eorumque singula, prout cuivis ex populo datur, cognoscenda. Haec igitur praecipue is perspiciet, qui in istis cognoscendis studium et operam collocarit. Morbi omnes hominibus ex bile et pituita oriuntur. Bilis autem et pituita morbos excitant, cum in corpore supra modum vel resiccantur vel humectantur, vel incalescunt, vel refrigerantur. Haec vero pituitae et bili accidunt ex cibis et potibus, laboribus, vulneribus, odoratu, auditu, visu, rebus venereis, calore et frigore. Accidunt autem cum ex dictis quaeque vel non conveniente tempore corpori admoventur, aut non pro consuetudine aut copiosiora et valentiora, aut pauciora et imbecilliora. Ac ex his quidem morbi omnes hominibus oriuntur. Ad haec autem privatum nosse convenit, quae quemvis ex populo cognoscere consentaneum

[1] ἡ om. — [2] ἀπό. — [3] ἐπίστατο. — [4] ἢ ὑπερυγρ. om. — [5] ἀπὸ σ. καὶ ἀπὸ π. — [6] ὑπὸ π. καὶ ἀπὸ τρ. — [7] ὑπό om. — [8] καὶ ἀπὸ ψ. sine τε. — [9] εἰ μὴ ἐν τῷ δ. τῷ σ. προσφ.

1. *περὶ παθῶν.*] In V. sequuntur verba *τοῦτο δὲ ὁ Γαληνὸς τοῦ Πολύβου λέγει*, quibus in F. G. *εἶναι* additum vidit Littr.

ἄνδρα — ἰδιώτην.] Articulum ante *ὑγιείη*, quae librorum est lectio, ex θ. adscripserunt Mack., Littr., quorum hic etiam in H. alia manu adpositum vidit; — *ὑπὸ τῶν ἰητρῶν* Littr. ex θ. et H., in quo al. m. *ὑπό* pro vulg., quam e V. notavi; — *ἐς ὅσον εἰκὸς ἰδ.* cod. θ. Littr., *ἐς* om. vulg., utraque lectio constare potest, itaque de vulgata non deflecto. Sed non nego in hac periodo mirum mihi sonare *καὶ διαγιγνώσκειν*, quod mihi lacunae suspicionem movet, ita ut fortasse scriptum fuisse opiner *κρίνειν τε καὶ διαγιγνώσκειν*. Videant alii quoque!

ταῦτ' οὖν — ὑπερψύχηται.] *ἐπίσταιτο* E. H. Mack., Kühn., Littr., vulgatam e V. notavi; — *ἠπίστατο* Lind., fortasse de suo. Articulum ante *νοσήματα* de meo adscripsi, vide infra *τὰ μὲν οὖν — ἀπὸ τούτων*, articulus abesse nequit; — *τὰ δὲ νοσήματα* cod. θ.; — *ἅπαντα γίνεται* E. H. θ.; — *ἀπὸ χολῆς* Lind., quem sequor, *ὑπὸ χολῆς* cett.

πάσχει — τούτων.] *ἀπό* ante *ποτῶν* et *τρωμ.* vulg., sed omm. praepositionem E. H. θ. Lind., Mack., Littr., contra ante *ὀσμῆς* vulg. om., sed addunt Mack., Littr. e cod. θ.; —

ἀπὸ τούτων. Δεῖ δὲ πρὸς ταῦτα τὸν ἰδιώτην ἐπίστασθαι, ὁκόσα εἰκος ἰδιώτην· ὅσα δὲ τοὺς χειροτέχνας εἰκὸς ἐπίστασθαι καὶ προσφέρειν καὶ διαχειρίζειν, περὶ τούτων καὶ τῶν λεγομένων καὶ [1]τῶν ποιευμένων οἷόν τε εἶναι γνώμῃ τινὶ ξυμβάλλεσθαι. Ἤδη οὖν ὁπόθεν ἕκαστα δεῖ ἐπίστασθαι, ἐγὼ φράσω.

est; ea vero quae artis peritos aequum est scire et admovere et tractare, de his iisque quae dicuntur et aguntur cum intelligentia quadam coniecturam facere posse debet. Iam igitur unde horum quodque nosse oporteat, dicam.

β'. [2]Ἢν ἐς τὴν κεφαλὴν ὀδύναι ἐμπέσωσι, τούτου τὴν κεφαλὴν ξυμφέρει διαθερμαίνειν λούοντα πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ πταρμὸν ποιέοντα φλέγμα καὶ μύξαν [3]ὑπεξάγειν· καὶ ἢν μὲν πρὸς ταῦτα ἀπαλλάσσηται τῆς ὀδύνης· — ἢν δὲ μὴ ἀπαλλάσσηται, καθῆραι τὴν κεφαλὴν φλέγμα, διαιτᾶν δὲ ῥυφήματι καὶ ποτῷ ὕδατι· οἶνον δὲ μὴ προσφέρειν, ἔστ' ἂν ἡ περιωδυνίη παύσηται· τὸν γὰρ οἶνον [4]ὅταν θερμὴ ἐοῦσα ἡ κεφαλὴ σπάσῃ, ἡ περιωδυνίη ἰσχυροτέρη γίγνεται· τὰ δὲ ἀλγήματα ἐσπίπτει ὑπὸ [5]τοῦ φλέγματος, ὅταν ἐν τῇ κεφαλῇ κινηθὲν ἀθροισθῇ. Ἢν δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ὀδύνη καὶ σκοτοδινίη ἐμπίπτῃ ἐς τὴν κεφαλήν, ὠφελέει μὲν καὶ ταὐτὰ προσφερόμενα· ὠφελέει δὲ καὶ ἢν αἷμα ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τῶν μυκτήρων, ἢ ἀπὸ τῆς φλεβὸς τῆς ἐν τῷ μετώπῳ· ἢν δὲ πουλυχρόνιον καὶ ἰσχυρὸν τὸ νόσημα ἐν τῇ κεφαλῇ γένηται καὶ μὴ ἀπαλλάσσηται καθαρθείσης τῆς κεφαλῆς, ἢ σχάσαι δεῖ τούτου τὴν κεφαλήν, ἢ τὰς φλέβας κύκλῳ ἀποκαῦσαι· τῶν γὰρ λοιπῶν [6]ἀπὸ τούτων μοῦνον ἐλπὶς ὑγιέα γενέσθαι.

2. Cum capitis dolores acciderint, caput multae calidae lotione calefacere confert, et sternutamento excitato pituitam et mucum educere. Ex quibus si dolor solvatur, haec satis sunt. Sin minus, caput pituita repurgandum et sorbitione in victus ratione utendum et in potu aqua. Vinum autem minime offerendum, quoad dolor sedetur. Vehementior enim dolor evadit, ubi caput calidum vinum attraxerit. Dolores autem ex pituita ingruunt, ubi mota et in capite coacervata fuerit. Quodsi subinde dolor et tenebricosa vertigo in caput incidat, eadem quidem admota prosunt. Iuvat etiam sanguis ex naribus aut ex vena frontis detractus. At si diuturnus et vehemens capitis morbus evaserit, neque capite purgato tollatur, caput pertundere, aut venas circum adurere convenit. Haec enim unica sanitatis spes relicta est.

[1] τῶν om. — [2] h. l. inscriptio θεραπεία τῆς κεφαλῆς γενομένης ἐν αὐτῇ ὀδύνης. — [3] ὑπάγειν· ἢν μὲν κ. τ. λ. — [4] ὁκόταν. — [5] τοῦ om. — [6] ὑπὸ τούτων μούνων.

τοῦ θερμοῦ τε καὶ ψυχροῦ E. H. θ., Mack., Littr., τοῦ θερμοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ψ. vulg. — Ego vero singulis locis ὑπό scripsi, ubi edi solet ἀπό: — unus liber tamen ὑπό relictum fert uno loco, vid. lectt. Voss.

δεῖ δὲ — ξυμβάλλεσθαι.] γινώσκειν om H., vulgo nempe εἰκὸς γινώσκειν ἰδιώτην; — mihi illud γινώσκειν emblema alienum esse videtur, licet in H. al. m. restituatur: initio huius capituli similis dictio obvia. Unus G. διαχειρίζεσθαι; — περὶ δὲ τούτων vulgo, ego otiosum δέ sustuli, a librariis enim invectum videtur; — καί ante τῶν λεγομένων Parr. 5., θ., Lind., Mack., Littr.; e vulgata abest. Ante γνώμῃ τινί vulgo τὸν ἰδιώτην, sed e superiore loco otiose repetitum nomen reiicio.

ἤδη — φράσω.] Vulgo τούτων ὁπόθεν, sed τούτων om. θ., contra idem liber τὸν ἰδιώτην fert ante ἐπίστασθαι, quod recepit Littr.; ego utrumque otiosum habeo.

2. ἢν ἐς τὴν κεφ. — γίγνεται.] ἂν ἐς τὴν κ. E.; — πολλῷ θερμῷ Littr. e K. solo; — ποιεῦντα cod. θ.; — καὶ μύξας cett., de meo sing. num. repono, vide Aph. 59. VI. 45. V.; — ὑπεξάγειν Littr. ex K., ubi alia manu id scribitur, et θ.; — ἢν μέν sine antecedente καί Parr. 7., uti V. Post τῆς ὀδύνης libri ἀρκεῖ ταῦτα, sed his scriptoribus familiaris est aposiopesis quam h. l. et paulo post § 4. recentior manus explevit. Equidem emblema alienum non ferendum puto; — σπάσῃ etiam V. pro vulg. σπάσει.

τὰ δὲ ἀλγήματα — γενέσθαι.] ἐσπίπτει ἀπό F.; — articulum ante φλέγματος omm. Parr. 5. θ., Lind., hic fortasse cum cod. V.; — ἐμπίπτῃ etiam Voss.; — ταὐτὰ προσφ. de meo scripsi, ταῦτα προσφ. vulg.; — κἢν αἷμα cod. θ.; — γένηται de meo dedi, γίνηται cett.; — τὸ γὰρ λοιπὸν [καὶ] ἀπὸ τ. Lind.; — μόνων E. H. θ., μούνων J., uti V.

γ'. Τοὺς δὲ νοσέοντας χρὴ σκοπεῖν [1] εὐθὺς ἀρχομένους ἐν τῇ καταστάσι τῶν νοσημάτων, ὅτου ἂν δέωνται, καὶ οἵους [2] τ' ἐόντας φαρμακεῦσαι καὶ ἄλλο ὅπερ ἄν τις ἐθέλῃ προσενέγκαι· ἢν δὲ, τὴν ἀρχὴν παρεὶς, τελευτώσης τῆς νούσου προσφέρῃς· ἀπειρηκότι ἤδη τῷ σώματι δεδιὼς ἔτι ἰσχύοντι προσενέγκαι, κίνδυνος ἁμαρτάνειν μᾶλλον ἢ ἐπιτυγχάνειν.

δ'. Ἢν ἐς τὰ ὦτα ὀδύνη ἐμπέσῃ, λούειν ξυμφέρει πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ [3] πυριᾶν τὰ ὦτα· καὶ ἢν μὲν [4] πρὸς ταῦτα περιΐστηται τὸ φλέγμα λεπτυνόμενον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ ἡ ὀδύνη ἀπολείπῃ· — ἢν δὲ μὴ, τῶν λοιπῶν ἄριστον φάρμακον [5] πῖσαι ἄνω, ὅ τι φλέγμα καθαίρει, ἢ τὴν κεφαλὴν καθῆραι φλέγμα· τὸ δὲ ἄλγημα [6] τοῦτο καὶ γίγνεται, ὅταν ἔσωθεν πρὸς τὴν ἀκοὴν φλέγμα ἐκ τῆς κεφαλῆς προσπέσῃ. Ἢν δὲ τὰ παρὰ τὴν φάρυγγα φλεγμήνῃ, ἀναγαργαρίζειν χρή· ἢν δὲ τὰ οὖλα ἤ τι τῶν ὑπὸ τῇ γλώσσῃ φλεγμαίνῃ, διαμασητοῖσι χρῆσθαι. Ἢν δὲ ἡ σταφυλὴ κατακρεμασθῇ καὶ πνίγῃ, — ἔνιοι δὲ τοῦτο καλέουσι γαργαρεῶνα, — παραχρῆμα μὲν τοῖσι ἀναγαργαλίκτοισι χρῆσθαι, σκευάζων ὡς γέγραπται ἐν τοῖσι φαρμάκοισι· ἢν δὲ πρὸς ταῦτα μὴ ἰσχνὴ γένηται, ὄπισθεν ξυρήσαντα τὴν κεφαλὴν, σικύας

3. Statim autem per initia in morborum constitutione respicere oportet, qua re indigeant aegrotantes, eosque dum ferre valent purgare, et quidvis aliud iis offerre. Sin praetermisso principio, sub morbi finem, praebeas, corpore iam confecto, cum veritus es adhuc viribus valenti offerre, periculum est ne potius frustreris quam aliquid assequaris.

4. Si dolor ad aures incidat, multa calida lavare et aures fovere confert; et si quidem ab his pituita extenuata a capite deducatur, dolorque desinat, haec satis sunt. Sin minus, prae ceteris optimum fuerit medicamentum, quod sursum pituitam purgat, propinare, aut ex capite pituitam expurgare. Hic vero dolor etiam suboritur, ubi intrinsecus ad meatum auditorium pituita ex capite illapsa fuerit. At si fauces inflammatione tententur, oris collutionibus utendum. Si vero gingivae aut pars quaedam sub lingua inflammatione detineatur, iis, quae manducantur, utendum. Si uva suspensa fuerit, et suffocationem faciat, — curculionem nonnulli vocant, — confestim quidem gargarismis apparatis, — velut in medicamentis scriptum est, utendum. Quodsi ex his gracilis non evadat, occipitio deraso cucurbitulae duae admovendae et sanguis plurimus detrahendus,

[1] εἰ εὐθὺς κ. τ. λ. — [2] τε ὄντας. — [3] πυριῆν, — [4] πρὸς ταῦτα om. — [5] πεῖσαις. — [6] καὶ τοῦτο.

3. τοὺς δὲ νοσέοντας — ἐπιτυγχάνειν.] Lind. [δὲ] χρή, — equidem de meo item δέ dedi, sed alio loco; — εἰ εὐθύς, ut V., Parr. 4., Ald.; — τ' ἐόντας effeci ex τε ὄντας ceterorum; — φαρμακευθῆναι vulgo, καὶ φαρμακευθῆναι cod. θ., de meo activum dedi; — ὅ τι ἄν τις H., ubi alia m. ὅ περ, et cod. θ.; — ἐθέλῃ H., θέλῃ vulg. — Sequentium lectio in libris haec est: ἢν δὲ τὴν ἀρχὴν παρεὶς (παρῇς E.) τελευτώσης τῆς νούσου προσφέρῃς (προσφ. om. E., sed al. m. προσφέρεις) ἐν ἀπειρηκότι ἤδη τῷ σώματι δεδιὼς (δέδιεν Ald., Parr. 6., δέδειεν H.) ἰσχυρόν H. (ἰσχύοντι E., sed al. m. vulg., F. G. H. I. J. K., Ald.) (σώματι δὲ διενισχύοντι cod. θ.)... — Littr. in his ἐν ἀπειρηκότι ἤδη τῷ σώματι εἰ δεῖ ἕν ἰσχυρόν τι προσενέγκαι, κινδ. κ. τ. λ., sed hoc ferri nequit; quum iam ante legatur ἢν δὲ προσφέρῃς, inepte iterum εἰ δεῖ ἕν ἰσχυρόν τι προσενέγκαι infertur. — Cod. Voss. habet: ἢν δὲ τὴν ἀρχὴν παρεὶς τελευτώσης τῆς νόσου προσφέρῃς ἐν ἀπειρηκότι ἤδη τῷ σώματι, κίνδυνος κ. τ. λ. — Equidem ἐν ante ἀπειρηκότι utpote otiosum reieci; illud δέδιεν mihi ortum esse visum est ex δεδιὼς ἔτι, tum veram lect. agnovi in ἰσχύοντι manuscriptorum et Aldi.

4. ἢν ἐς τὰ ὦτα — προσπέσῃ.] πολλῷ θερμῷ cum solo H. Littr.; — πυριᾶν cod. θ. sine καί, cett. καὶ πυριῆν; — plura mss. πρὸς ταῦτα omm.; — post ἀπολείπῃ vulgo ἀρκέει (cod. θ. ἀρκεῖ) ταῦτα, de quo emblemate alieno ad § 2. initium iam dixi; — εἰ δὲ μή, E. H. θ.; — φαρμάκων vulg., sed plures libri scripti et editi φάρμακον; — ὅτι ἄνω Lind.; — φλέγμα ἄγει cod. θ.; — καθῆραι ᾧ καθαίρεται τὸ τῆς κεφαλῆς φλέγμα vulg., sed cum cod. θ. omisi ᾧ καθαίρεται τὸ τῆς κεφαλῆς; — καὶ [διὰ] τοῦτο Lind.; — ἀπὸ τῆς κεφ. cod. θ.

ἢν δὲ — γίγνεται.] ἢν φλεγμήνει τὰ περὶ τὴν φ. E.; — φλεγμαίνῃ cod. θ.; — ἀναγαργαλίκτοισι aut ἀναγαργαρίστοισι χρῆσθαι E. H. θ.; — ἢ τῶν ὑπὸ τῇ γλώσσῃ τι E. H. θ., nisi quod θ. fert τὴν γλῶσσαν. Ceterum post χρή legi solet γίγνεται δὲ καὶ ταῦτα ἀπὸ φλέγματος et dein iterum post χρῆσθαι legitur vulgo: ἀπὸ φλέγματος δὲ καὶ ταῦτα γίγνεται. Ego utrumque emblema alienum reiicio.

ἢν δὲ πρὸς ταῦτα — καταρρυῇ.] ἰσχνὴ μὴ γίνεται cod. θ.; — ἢν δὲ μηδὲ τούτοισι Bas., Parr. 5., Littr., vulg. e V. notavi; — ἐξιέναι pro vulgato ἐξαγαγεῖν dedi ex E. H. Q.'

προσβάλλειν δύο καὶ τοῦ αἵματος ἀφαιρέειν ὡς πλεῖστον, καὶ ἀνασπάσαι ὀπίσω τὸ ῥεῦμα τοῦ φλέγματος· ἢν δὲ [1] μηδὲ τούτοισι καθίστηται, σχάσαντα μαχαιρίῳ τὸ ὕδωρ ἐξιέναι, σχάζειν δὲ, ὅταν τὸ ἄκρον ὑπέρυθρον [2] γένηται· ἢν δὲ μὴ τοιοῦτον γενόμενον τμηθῇ, φλεγμαίνειν ἐθέλει καὶ ἔστι [3] ὅτε ἐξαπίνης ἔπνιξε· γίγνεται δὲ καὶ τοῦτο ὑπὸ φλέγματος, ὅταν ἐκ τῆς κεφαλῆς θαλφθείσης ἀθρόον καταρρυῇ. Ὅσα δὲ περὶ ὀδόντας γίγνεται ἀλγήματα, ἢν μὲν βεβρωμένος ᾖ καὶ κινέηται, ἐξαιρέειν· ἢν δὲ μὴ βέβρωται, μηδὲ κινέηται, ὀδύνην [4] δὲ παρέχῃ, καύσαντα ἀποξηρῆναι· ὠφελέει δὲ καὶ τὰ διαμασήματα· αἱ δὲ ὀδύναι γίγνονται, ὅταν φλέγμα ὑπέλθῃ ὑπὸ τὰς ῥίζας τῶν ὀδόντων· ἐσθίονται δὲ καὶ βιβρώσκονται οἱ μὲν [5] ὑπὸ φλέγματος, οἱ δὲ [6] ὑπὸ σιτίων, ἢν φύσι ἀσθενέες ἔωσι καὶ κοιλίην ἔχοντες καὶ πεπηγότες ἐν τοῖσι οὔλοισι κακῶς.

pituitaeque cursus in posteriora revellendus. Si vero neque his subsidat, scalpello ut aqua emittatur, pertundito. Quod faciendum ubi summa eius pars subrubra exstiterit. Ac nisi tunc secetur, inflammari consuevit, interdumque derepente suffocat. Hoc vero etiam ex pituita accidit, ubi calefacto capite ex eo confertim defluxerit. In dentium autem doloribus, si quidem dens erosus fuerit et mobilis, eximendus. Quodsi neque erosus fuerit, neque moveatur, sed dolorem inferat, ustione resiccandus. Prosunt etiam quae commanducantur. Dolores vero oriuntur, ubi pituita in dentium radices sese insinuarit. Exeduntur autem et eroduntur partim quidem a pituita, partim vero a cibis, si natura debiles fuerint, et cavum habeant et in gingivis male infixi sint.

ε'. Ἢν δὲ ἐν τῇ ῥινὶ [7] πώλυπος ἐγγένηται, οἷον πρῆσμα γίγνεταί τε καὶ ἀπογκέει ἐκ τοῦ μυκτῆρος ἐς τὸ πλάγιον· ἐξαιρέεται δὲ βρόχῳ διελκόμενος ἐς τὸ στόμα ἐκ τῆς ῥινός· οἱ δὲ καὶ φαρμάκοισι ἐκσήπονται· φύεται δὲ ὑπὸ φλέγματος.

5. Si polypus in nare innascatur, velut quoddam flatu distentum oritur et ex obliquo tumidum prominet ex nare. Eximitur autem laqueo ad os pertractus. Quidam etiam medicamentis tabefiunt. Ex pituita autem gignitur.

Ταῦτα μὲν ὅσα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς [8] γίγνεται νοσήματα, πλὴν ὀφθαλμῶν· ταῦτα δὲ χωρὶς γεγράψεται.

Atque hi quidem morbi a capite nascuntur praeter oculorum morbos, de quibus seorsim scribetur.

ϛ'. Περὶ δὲ τῶν κατὰ κοιλίην νοσημάτων ἐνθυμέεσθαι χρὴ τάδε· πλευρῖτις, περιπνευμονίη, καῦσος, φρενῖτις· αὗται καλέονται

6. At vero in ventris morbis haec in considerationem adhibenda. Morbus lateralis, pulmonum inflammatio, febris ardens et phrenitis,

[1] μή. — [2] γίνηται. — [3] ὅταν. — [4] δέ om. — [5] ἀπό. — [6] ἀπὸ σ. — [7] πολύπονος ἐγγένηται οἷον πρῆγμα πνέεταί τε καὶ ἀπογκέει εἰ ἐκ τοῦ. — [8] φύονται νουσήματα.

θ.; — δ' ὅταν cod. θ.; — ὑπέρυθρον γένηται ex E. H. θ.; Littréus, ὑπερ. γίν. vulg.; — τοιοῦτον sine γενόμενον H. θ.; — ἐθέλει Parr. 6. et θ., Littr., θέλει vulg.; — ἐξάπινον vulg., ἄπνοον H., sed adscribitur ἐξαίφνης, cod. θ. ἄπνουν, de meo ἐξαπίνης scripsi; — γίνεται δὲ τοῦτο cod. θ.; — ἀπὸ φλέγμ. Lind.

ὅσα δὲ — κακῶς.] ἢ μηδὲ κιν. G. I. K., ἢ μὴ κιν. E. H. θ.; — καὶ βιβρώσκονται omm. H. θ.; — ὑπὸ φλεγμ. et ὑπὸ σ. τ. E. H. Q.' θ., Littr., ἀπό locis singulis vulg.; — σίτων cod. θ.

5. ἢν δὲ — φλέγματος.] ἐν om. E.; — πώλυπος cod. θ', Lind., πόλυπος vulg.; γένηται ex θ. Littr.; — vulgo οἷον πρῆγμα πνέεταί τε καὶ ἀπογκέει, — Foësius coniicit Galenum h. l. πρῆσμα legisse, cf. Oecon. et Gl. Galeni; πνίγεται cod. θ. pro πνέεται, Foës. vero in notulis τείνεται coniicit, monens Calvum πήγνυται legisse sibi videri. Mihi quid Calvus legerit, non constat. Cum Foësio πρῆσμα hic legam e Gal., sed in vulgato πνέεται non τείνεται latere videtur, sed γίνεται. — Nunc, puto, τε constare potest, quod Littr. reiecit, opinatus e superiore ται repetitum esse; ceterum vulgatam servavit, sed Gallice haec reddidit, quasi omisso οἷον legisset: πρῆγμα ἀναπνέειν. In seqq. διὰ τῆς ῥινός cod. J.; — ἀπὸ φλέγματος Lind.

ταῦτα — γεγράψεται.] γίγνεται de meo dedi: φύεται H. θ. Littr., vulgo φύονται, ut V.; — sed hoc verbum e superiore φύεται originem traxit, auctor γίγνεται scripsit; — πλὴν ὀφθαλμίας K.; — χωρίς E. H. θ., ἰδίως vulg., illud dedi, quum noster alio loco eadem formula utatur.

6. περὶ δὲ τῶν — μάλιστα.] καλεῦνται cod. θ.; — καί ante γίνονται, quod codd. ferunt, om. K.; — μέν ut

ὀξεῖαι καὶ γίγνονται [1] μὲν μάλιστα καὶ ἰσχυρόταται τοῦ χειμῶνος, γίγνονται δὲ καὶ τοῦ θέρεος, ἧσσον δὲ καὶ μαλακώτεραι· ἢν δὲ παρατυγχάνῃς, ταῦτα ἂν καὶ ποιέων καὶ ξυμβουλεύων τυγχάνοις μάλιστα.

ζ'. Πλευρῖτις. Πυρετὸς ἴσχει καὶ τοῦ πλευροῦ ὀδύνη καὶ ὀρθόπνοια καὶ βὴξ· καὶ τὸ σίελον κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπόχολον πτύει, ἐπειδὰν δὲ πεμπταῖος [2] γένηται ἢ ἑκταῖος, καὶ ὑπόπυον. Τούτῳ τοῦ μὲν πλευροῦ τῆς ὀδύνης διδόναι, ὅ τι [3] ἀποστήσει ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τό τε φλέγμα καὶ τὴν χολήν· ἡ γὰρ ὀδύνη οὕτως ἂν εἴη μαλακωτάτη· τὴν δὲ κοιλίην θεραπεύειν [4] ὑπάγοντα καὶ ψύχοντα κλύσματι, οὕτω γὰρ τῇ νούσῳ τῇ ξυμπάσῃ ξυμφορώτατον· προσφέρειν δὲ ποτόν τε καὶ ῥόφημα καὶ τὰ πόματα διδόναι ὀξύτερα, ὡς τὸ [5] σίαλον ἀνακαθαίρηται ἀπὸ τοῦ πλευροῦ· ὅταν δὲ καθαίρεσθαι ἄρξηται τὸ πῦον, θερμαίνοντα ξυμφέρει [6] τὸ πλευρὸν ἔξωθεν πεπαίνειν τὰ πρὸς τὸ πλευρόν· πρόσθεν δὲ οὐ ξυμφέρει· ξηραίνεται γάρ. Γίγνεται δὲ ἡ νοῦσος αὕτη μάλιστα μὲν ἐκ [7] ποσίων, ἢ ὅταν τις ὑγράζοντος τοῦ σώματος, ἢ μεθύων, ἢ νήφων ῥιγώσῃ· γίγνεται δὲ καὶ ἄλλως. Κρίνεται δὲ ἡ νοῦσος, ἡ μὲν βραχυτάτη ἑβδόμῃ, ἡ δὲ μακροτάτη τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ· καὶ ἢν [8] μὲν ταύτῃ πτυσθῇ καὶ καθαρθῇ τὸ πῦον ἀπὸ τοῦ πλευροῦ, [9] ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ μὴ πτυσθῇ, ἔμπυος γίγνεται καὶ ἡ νοῦσος μακρή.

η'. Κρίνεσθαι δ' ἔστι ἐν τῇσι νούσοισι, ὅταν αὔξωνται αἱ νοῦσοι, ἢ μαραίνωνται, ἢ μεταπίπτωσι ἐς ἕτερον νόσημα, ἢ τελευτῶσι.

θ'. Περιπνευμονίη. Πυρετὸς ἴσχει καὶ βὴξ,

acuti vocantur et maxime quidem et vehementissimi hieme accidunt. Oriuntur quoque aestate, sed minus et leviores. Quodsi forte his intersis, ubi haec feceris et in consilium adhibueris, praecipue voti compos fies.

7. Morbus lateralis est cum febris detinet, lateris dolor, spiratio difficilis, quae non nisi erecta cervice trahitur et tussis; sputum per initia quidem aliquantum biliosum exspuit, ubi vero quintum aut sextum diem attigerit, etiam aliquantum purulentum. Huic in lateris dolore quod pituitam et bilem a latere inhibeat, exhibeto, dolor enim sic levissimus erit. Ventrem vero ita curare oportet ut clystere subducas et refrigeres, hoc enim omni morbo convenientissimum exsistit. Exhibendus etiam potus et sorbitio et potiones acidiores propinandae, ut sputum de latere per superiora educatur. Ubi vero pus repurgari coeptum sit, quae latus calefaciunt conferunt et exteriore parte lateri admovenda quae maturent. Prius autem adhibere non confert, quod resiccetur. Oritur autem hic morbus ex potationibus praecipue, aut cum quis humecto corpore vel temulentus vel sobrius rigore correptus fuerit; fit et aliis ex causis. Iudicium autem subit hic morbus, cum brevissime quidem, septimo die, cum longissime vero, decimo quarto. Quo quidem si pus ex latere repurgatum et per sputum reiectum fuerit, sanus evadit. Sin minime exspuatur, purulentus fit et morbus longius protrahitur.

8. Iudicari autem morbi dicuntur, cum increscunt, aut exolescunt aut in alium transeunt, aut desinunt.

9. In pulmonis inflammatione febris detinet

[1] μέν om. — [2] ἐγγένηται καὶ ἑκταῖος. — [3] ἀποστήσει — χολήν· ἡ abest. — [4] ὑπάγοντα καὶ ψύχοντα κλύσματι. — [5] sic V. — [6] τό om. — [7] πόσιος. — [8] μὲν ἐς τ. — [9] ὑγιὴς γίνεται.

V. omni. Parr. 5.; — τάδ' ἂν E. H. θ., τυγχάνοις Littr. e Parr. 5. et θ., idemque habet V., τυγχάνῃς vulg.

7. πλευρῖτις — ὑπόπυον.] σίελον ex θ. Littr.; — καὶ ἑκταῖος Parr. 4., cf. lectt. Voss.

τούτῳ — γάρ.] κοιλίην ὑπάγειν θεραπεύοντα καὶ ψύχοντα κλύσματι cod. θ., equidem dedi lect. cod. Voss. et Parr. 4.; vulgo ὑπάγοντι καὶ ψύχοντι κλύσματι; — ξυμφορώτατα ceteri, de meo sing. numerum dedi; porro πώματα διδόναι δὲ ὀξύτερον cod. θ.; — σίελον rursus θ.; — τὰ πρὸς τῷ πλευρῷ E. H. θ.

γίγνεται — ἄλλως.] ποσίων E. H. Q.' θ., Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — ἢ ante ὅταν de meo adscripsi, ut sensus loci constet, ἢ aut καί h. l. interponendum est, praefero vero particulam disiunctivam. In vulgata scriptura non intelligo, quomodo quis ἐκ ποσίων νήφειν dicatur.

κρίνεται — μακρή.] κἢν μὲν ἐν ταύτῃ cod. θ.

8. κρίνεσθαι — τελευτῶσι.] δ' E. H., δέ vulg.

9. περιπνευμονίη — ὑπόπυον.] τῇ ἕκτῃ vulgo, articulum om. H., in quo rest. al. m., θ. Littr.

καὶ ἀποχρέμπτεται τὸ μὲν πρῶτον φλέγμα παχὺ καὶ καθαρόν, ἕκτῃ [1] δὲ καὶ ἑβδόμῃ ὑπόχολον καὶ ὑποπέλιον, ὀγδόῃ δὲ καὶ ἐνάτῃ ὑπόπυον. Τούτῳ ἢν μὲν ὀδύνη [2] ἐγγένηται ἢ τοῦ νώτου ἢ [3] τῶν πλευρέων, διδόναι ὅπερ ἐν τῇ πλευρίτιδι τοῦ πλευροῦ τῆς ὀδύνης ἐν τῇ φαρμακίτιδι γέγραπται· ποτοῖσι δὲ καὶ ῥυφήμασι καὶ τῆς κοιλίης ἐς ὑποχώρησιν καὶ ψύξιν κατὰ ταὐτὰ θεραπεύειν τῇ πλευρίτιδι· ὅκως δὲ τὸ σίαλον ἐκ τοῦ πνεύμονος [4] ἀνακαθαρεῖται καὶ τὸ πύον, διδόναι φάρμακα ποτά, οἷσι ὁ πνεύμων ὑγραίνεται καὶ καθαίρεται τὸ πύον ἄνω. Ἡ δὲ νοῦσος αὕτη γίγνεται, ὅταν ἐκ τῆς κεφαλῆς [5] φλέγμα ἀθρόον ῥυῇ ἐς τὸν πνεύμονα· ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐκ πλευρίτιδος [6] μεθίσταται ἐς περιπνευμονίην καὶ καῦσον· κρίνεται δ' ἐν ἡμέρῃσι ἡ μὲν βραχυτάτη [7] ἐν τεσσερεσκαίδεκα, ἡ δὲ μακροτάτη ἐν δυοῖν [8] δεούσαις εἴκοσι· διαφεύγουσι δὲ ὀλίγοι· γίγνονται δὲ καὶ ἔμπυοι ἐκ ταύτης τῆς νούσου, ἢν μὴ ἐν τῇσι κυρίῃσι ὁ πνεύμων καθαρθῇ.

ι'. Φρενῖτις ὅταν λάβῃ, πυρετὸς ἴσχει βληχρὸς [9] τὸ πρῶτον καὶ ὀδύνη πρὸς τὰ ὑποχόνδρια, μᾶλλον δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ ἐς τὸ ἧπαρ· ὅταν δὲ τεταρταῖος γένηται, καὶ πεμπταῖος, ὅ τε πυρετὸς ἰσχυρότερος γίγνεται καὶ αἱ ὀδύναι, καὶ τὸ χρῶμα ὑπόχολον γίγνεται καὶ τοῦ νοῦ παρακοπή. Τούτῳ τῆς μὲν ὀδύνης ἅπερ ἐν τῇ πλευρίτιδι διδόναι, καὶ χλιαίνειν, ἵν' [10] ἡ ὀδύνη ἔχει, [11] τὴν κοιλίην δὲ θεραπεύειν καὶ τἄλλα ποιέειν τὰ αὐτά,

et tussis, et primum quidem pituitam crassam et puram exscreat, sexto vero ac septimo die aliquantulum biliosum et sublividum, octavo autem et nono pure permixtum. Huic si dorsi aut laterum dolor oboriatur, exhibeto quod in morbo laterali ad lateris dolorem facere in medicamentorum tractatione scriptum est. Potibus autem et sorbitionibus, alvi etiam subductione et refrigeratione, iisdem, quibus in morbo laterali curatio facienda est. Ut autem sputum et pus ex pulmonibus sursum educatur, exhibenda sunt in potu medicamenta, quibus pulmo humectatur et pus per superiora repurgatur. Hic autem morbus oritur cum pituita ex capite confertim ad pulmones defluxerit. Interdum vero ex morbo laterali in pulmonis inflammationem et febrem ardentem transitus fit. Iudicatur autem brevissime quidem decimo quarto die, longissime vero duodevigesimo. Pauci effugiunt; fiunt vero etiam suppurati ex hoc morbo, nisi pulmo intra iudicatorios dies repurgatus fuerit.

10. Ubi phrenitis occupat, primum levis febris detinet et dolor circa praecordia, magis autem dextera ad hepar. Cum autem quartum, aut quintum diem attigerit, tum febris vehementior, tum dolores maiores fiunt, colorque aliquantum biliosus redditur et mens offenditur. Huic ad dolorem eadem, quae in morbo laterali, exhibeto et qua parte dolor detinet tepefacientia admoveto. Alvus vero curanda eademque reliqua excepto potu facienda. Potu quovis

[1] δέ om. — [2] ἐγγίνηται. — [3] τοῦ. — [4] ἀνακαθᾶραι καὶ τὸ πῦον ἄνω omissis intermediis. — [5] πνεῦμα. — [6] μεθίσται. — [7] ἐς. — [8] δὲ οὔσαις. [9] τὸ πρῶτον ἧπαρ omissis intermediis. — [10] ἡ om. — [11] καὶ τήν.

τούτῳ — ἄνω.] ἐγγίνηται Parr. 6., Littr., ἐγγίνεται vulg., cum Mackio aor. dedi; — copula ante ῥυφήμασι in K. deest; — τὴν ὑποχώρησιν cett., malui omittere articulum; — ὑποχωρήσι καὶ ψύξι e θ excerpit Littr.; — καὶ ταῦτα E. P.', καὶ κατὰ ταὐτά Q.'; — ἀνακαθαίρηται cod. θ., vulg. e V. notavi, ἀνακαθαρεῖται Littr.; — ὑγιαίνεται ὁ πν. K., ὁ πλ. καθαίρεται καὶ ὑγρ. τὸ πῦον ἄνω cod. θ.

ἡ δὲ νοῦσος — καθαρθῇ.] μεθίσταται Littr. ex E. H. K. θ.. vulg. e V. notavi; — καὶ καῦσον vulg., καὶ ἐκ καύσου Littr. ex E. H. θ., cum quo quominus sequerer hos libros, prohibuit sophistae locus ex parte priore libri de morbis I. in extrema § 3., ubi vide. Scripsi δ' ἐν cum H., δὲ ἐν cett.; ἐν ante τεσσερεσκαιδ. om. Lind., τεσσερεσκαιδ. scripsi e θ., τεσσαρεσκαιδ. cett., nisi quod E. τέσσαρσι καὶ δέκα habet; — cod. θ. δεούσαιν, quod Littréus recepit, δεούσαις vulg.; — ταύτην ὀλίγοι vulg.; pronomen omisi cum Parr. 3. et Voss.; ἔμπυοι καί cod. θ.

10. Φρενῖτις — παρακοπή.] μᾶλλον δ' ἐς τὰ δεξιά E. H., δὲ ἐς Q.' Lind.; — πρὸς τὸ ἧπαρ E. Q.' θ. Lind.; — παρακόπτει cod. θ.

τούτῳ — γίγνεται.] ἣν ὀδ. E. H. θ.; — ἔχῃ vulg., ἔχει Littr.; — τοῖσιν αὐτοῖσιν pro τὰ αὐτά E., ubi ποιέειν post αὐτοῖσι, Q.' θ. Lind.; — ἐθέλῃ H., sed al. m. vulg. reponitur; — θελήσει cod. θ.; — πλὴν οἴνου infertur post χρῆσθαι in E. H. θ.; — ἢ ante ὄξος om. cod. θ.; — καὶ ὕδωρ om. K.; — διδόναι om. H., E. vero habet δίδου post ἐθέλῃς; — post διδόναι, uti V., ἢ ὕδωρ J, K. θ. Tum

πλὴν τοῦ ποτοῦ· ποτῷ δὲ χρῆσθαι τῶν ἄλλων ὅτῳ ἂν ἐθέλῃς, πλὴν οἴνου, ἢ ὄξος καὶ μέλι καὶ ὕδωρ [1]διδόναι· οἶνος δὲ οὐ ξυμφέρει τοῦ νοῦ παρακόπτοντος, [2]οὔτε ἐν ταύτῃ τῇ νούσῳ, οὔτε ἐν τῇσι ἄλλῃσι· λούειν δὲ πολλῷ καὶ θερμῷ [3]κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐν ταύτῃ τῇ νούσῳ ξυμφέρει· μαλασσομένου γὰρ τοῦ σώματος καὶ ἱδρὼς μᾶλλον γίγνεται καὶ ἡ κοιλίη καὶ τὸ οὖρον διαχωρέει καὶ αὐτὸς [4]ἑωυτοῦ ἐγκρατέστερος γίγνεται. Ἡ δὲ νοῦσος γίγνεται [5]ὑπὸ χολῆς, ὅταν κινηθεῖσα πρὸς τὰ σπλάγχνα [6]καὶ τὰς φρένας προσίζῃ· κρίνεται δὲ ἡ μὲν βραχυτάτη ἑβδομαίη, ἡ δὲ μακροτάτη ἑνδεκαταίη· διαφεύγουσι δὲ καὶ ταύτην ὀλίγοι· μεθίσταται δὲ καὶ αὕτη ἐς περιπνευμονίην, καὶ ἢν μεταστῇ, ὀλίγοι διαφεύγουσι.

alio praeterquam vino utendum, aut acetum et mel et aqua exhibenda. Vinum autem mente offensa neque in hoc morbo, neque in quibusvis aliis confert. In hoc autem morbo caput multa calida lavare confert. Molliore enim reddito corpore, sudor magis oritur alvusque et urina excernitur, ipseque moderatior evadit. Hic morbus oritur ex bile commota, ubi ad viscera et septum transversum resederit. Iudicatur autem ut brevissime septimo, ut longissime vero undecimo. Hunc etiam morbum pauci effugiunt, et hic quoque in pulmonis inflammationem transit, ac, ubi transierit, pauci evadunt.

ια'. Καῦσος δὲ ὅταν ἔχῃ, πυρετὸς ἴσχει καὶ δίψα ἰσχυρή· καὶ ἡ γλῶσσα τρηχέα καὶ μέλαινα γίγνεται ὑπὸ θερμότητος τοῦ πνεύματος καὶ τὸ χρῶμα ὑπόχολον γίγνεται καὶ τὰ [7]ὑπιόντα χολώδεα, καὶ τὰ μὲν ἔξω ψυχρὸς γίγνεται, τὰ δ' ἔσω λίην θερμός. Τούτῳ ξυμφέρει ψύγματα προσφέρειν καὶ πρὸς τὴν κοιλίην καὶ ἔξωθεν πρὸς τὸ σῶμα, [8]φυλασσόμενον μὴ φρίξῃ· καὶ τά τε πόματα καὶ τὰ ῥυφήματα διδόναι πυκνὰ καὶ κατ' ὀλίγον ὡς ψυχρότατα, τὴν δὲ κοιλίην θεραπεύειν, [9]κἢν μὲν μὴ ὑποχωρέῃ τὰ ἐνεόντα, κλύσαι· ψύχειν [10]δὲ κλύσμασι ὡς ψυχροτάτοισι ἢ ὁσήμεραι ἢ διὰ τρίτης. Ἡ δὲ νοῦσος αὕτη γίγνεται ὑπὸ χολῆς, ὅταν κινηθεῖσα ἐντὸς τοῦ σώματος καταστηρίξῃ· φιλέει δὲ καὶ ἐς

11. In febre ardente febris et sitis vehemens detinet, lingua aspera et nigra propter respirationem calidam, color aliquantum biliosus fit et biliosa alvi recrementa. In aegro partes exteriores frigidae sunt, interiores vero admodum calent. Huic refrigerantia et alvo et exteriore corporis parte admovere convenit, ea cautione adhibita ut ne inhorrescat. Potiones quoque et sorbitiones crebrae et paulatim quam frigidissimae exhibendae. Alvus vero curanda et si quidem contenta non subeant subluenda et per infusa quam frigidissima vel quotidie, vel tertio quoque die refrigeranda. Hic morbus oritur ex bile commota, ubi in aliquam interiorem corporis partem incubuerit. Consuevit etiam in pulmonis inflammationem transire. Iudicatur

[1] διδόναι ἢ ὕδωρ· οἶνον δὲ κ. τ. λ. — [2] οὔτε ἐν ταύτῃ τῶν πυρετῶν, οὔτε ἐν ἑτέρισι ἄλλῃσι. — [3] καὶ κατά. — [4] αὐτοῦ. — [5] ἀπό. — [6] καὶ τὰ ἑβδομαία omissis intermediis. — [7] πτύα. — [8] φυλασσόμενος. — [9] καὶ ἢν μὲν ὑποχ. — [10] τέ.

οἶνον Parr. 4.; — παρακοπέντος vulg., Littr. παρακόπτοντος ex H., sed al. m., et cod. θ.; — οὔτ' — οὔτ' idem; — ἐν αὐτῇ τῇ Parr. 3., Q.', Lind.; lectionem, quam e V. excerpsi, in quibusdam Parr. vidit Littr.; — καὶ κατὰ τὴν κεφ. vulg., καί om. Littr. cum E. H. Q.' θ., qui κατὰ τῆς κεφαλῆς, nisi quod θ. non legit τῆς; hos sequor. — Parr. 6. θ., uti V., αὐτοῦ, vulg. ἑαυτοῦ, de meo Ionice scripsi.

ἡ δὲ νοῦσος — διαφεύγουσι.] ἡ δὲ νοῦσος κρίνεται vulg., sed h. l. ἡ δὲ νοῦσος omm. H. θ. Littr., qui e θ. dedit κρίνεται δέ; — ταχυτάτη E.; — ἑβδόμη cod. θ.; ἑνδεκάτη E. θ.; δεκαταίη K.; — καὶ αὐτή cod. θ.; — διέφυγον idem.

11. καῦσος δὲ — θερμός.] δέ om. K.; τρηχέη I. J. K. θ., Littr., τρηχείη vulg.; — dein vulgo τοῦ πνεύματος ὑπό γε θερμότητος, sed E. H. K. Lind., Mack., legunt id, quod recepi; — ὑπιόντα E., in quo al. m. vulg. rest., θ. Lind., Mack., Littr., ὑπεόντα Q.'; — πτύαλα vulg., πτύα, ut V., F. I. J. Vulgo λίαν, alii libri λίην ante θερμός, sed λίαν om. Littr. cum H. θ., ut opinor.

τούτῳ — τρίτης.] φυλασσόμενον cod. θ. Littr., φυλασσόμενος vulg.; — τὰ πώματα cod. θ. sine τε; — copulam ante κατ' ὀλίγον om. θ.; — pro κἢν ferunt ἢν H. θ.; — δὲ κλύσμασι ex E. H. θ. Littréus, vulg. e V. notavi.

ἡ δὲ νοῦσος — πολλοί.] ἢ δεκάτῃ omm. θ., Mack., Littr.: — ἐν τεσσαρεσκαιδεκάτῃ e Parr. 4. etiam adnotat Littr., itaque fuit quoque lectio ἐν τεσσαρεσκαίδεκα, cuius

περιπνευμονίην μεθίστασθαι· κρίνεται δὲ ἡ μὲν βραχυτάτη ἐνάτῃ, ἢ δεκάτῃ, ἡ δὲ μακροτάτη [1]τεσσαρεσκαιδεκάτῃ· καὶ ἢν μὲν μεταστῇ ἐς περιπνευμονίην, ὀλίγοι διαφεύγουσι· ἢν δὲ μὴ μεταστῇ, διαφεύγουσι πολλοί.

Αὗται μὲν οὖν ὀξεῖαι καλέονται καὶ δεῖ ταύτας οὕτω θεραπεύειν.

ιβ'. Ὁκόσοι δὲ ἄλλοι τοῦ χειμῶνος πυρετοὶ γίγνονται, εἴτ' ἐξ οἴνου, εἴτ' ἐκ κόπου, εἴτ' ἐξ ἄλλου τινὸς, φυλάσσεσθαι χρή· [2]μεθίστανται γὰρ ἐνίοτε ἐς τὰς ὀξείας νούσους. Ἡ δὲ μετάστασις αὐτῶν τοιαύτη γίγνεται· [3]ὅταν, τῶν δύο κεκινημένων, τοῦ φλέγματός τε καὶ τῆς χολῆς, μὴ τὰ ξυμφέροντα προσφέρηται τῷ σώματι, ξυστρεφόμενα αὐτὰ πρὸς ἑωυτὰ τό [4]τε φλέγμα καὶ ἡ χολὴ προσπίπτει τοῦ σώματος [5]ᾗ ἂν τύχῃ καὶ γίγνεται ἢ πλευρῖτις, ἢ φρενῖτις, ἢ περιπνευμονίη· φυλάσσεσθαι οὖν χρὴ τοὺς [6]πυρετοὺς τοὺς ἐν τῷ χειμῶνι· ἡ δὲ φυλακὴ [7]ἔστω ἡσυχίη καὶ ἰσχνασίη καὶ τῆς κοιλίης κένωσις· ῥυφήμασι δὲ καὶ πόμασι διάγειν, ἕως ἂν ὁ πυρετὸς μειωθῇ.

ιγ'. Τῶν νούσων σχεδόν τι μάλιστα αἱ ὀξεῖαι καὶ ἀποκτείνουσι καὶ ἐπιπονώταταί εἰσι καὶ δεῖ πρὸς αὐτὰς φυλακῆς τε πλείστης καὶ θεραπείης ἀκριβεστάτης καὶ ἀπὸ τοῦ θεραπεύοντος κακὸν [8]μὲν μηδὲν προσγίγνεσθαι, ἀλλ' ἀρκέειν τὰ ἀπ' αὐτῶν τῶν νοσημάτων ὑπάρχοντα, [9]ἀγαθὸν δὲ ὅ τι ἂν οἷός τε ᾖ· καὶ ἢν μὲν ὀρθῶς θεραπεύοντος τοῦ ἰητροῦ, ὑπὸ μεγέθεος τῆς νούσου κρατέηται ὁ κάμνων, οὐχὶ τοῦ ἰητροῦ [10]αὕτη ἡ ἁμαρτίη ἐστί· ἢν δὲ μὴ θεραπεύοντος ὀρθῶς, μηδὲ γιγνώσκοντος, ὑπὸ τῆς νούσου κρατέηται, τοῦ ἰητροῦ.

autem ut brevissime quidem nono aut decimo die, ut longissime vero decimo quarto. Et si quidem ad pulmonis inflammationem devenerit, pauci effugiunt, sin non transierit, multi evadunt.

Atque hi quidem acuti morbi vocantur, quos hoc modo curare convenit.

12. Quae febres aliae hieme sive ex vino, sive ex lassitudine, sive ex alia quavis re oriuntur, diligenter observandae sunt. Interdum enim in acutos transeunt morbos, earumque transitio fit huiusmodi. Agitatis duobus humoribus, bile ac pituita, ubi quae minime conveniunt corpori admoventur, ipsi in sese collecti in eam corporis partem, quamcumque fors obtulerit, incidunt, fitque aut morbus lateralis, aut phrenitis, aut pulmonis inflammatio. Febres igitur hieme exortas diligenti cura observare oportet. Sit autem prudens illa cura, ut quies, gracilitas et ventris evacuatio adhibeatur. In sorbitionibus autem et potionibus perdurandum, donec imminuta fuerit.

13. Ex omnibus fere morbis acuti praecipue et interficiunt et maximos labores excitant, iique plurima observatione et accuratissima curatione indigent. Neque ab eo, qui curat, malum aliquod inferri debet, sed satis sint quae a morbis nascuntur ipsis, et contra bonum quodcumque praestare possit adferat. Quodsi, cum probe curet medicus, morbi magnitudine superetur aeger, haec medici culpa non est. Sin, cum non recte curet, neque morbum cognoscat, a morbo superetur, medici culpa est.

[1] ἐν τεσσαρεσκαιδεκάτῃ. — [2] μεθίσταται. — [3] ὅταν δὲ δύο κ. — [4] τε om. — [5] ὅπου ἂν τ. — [6] πυρετοὺς ἐν χ. — [7] αὐτῶν ἔστω. — [8] μέν om. — [9] ἀγαθήν. — [10] καὶ αὕτη.

illud vestigium est; — μεταστῇ Mack. e cod. θ., Littr. ex eodem et pluribus Parr., idem mihi V. praebet, καταστῇ vulg.

12. ὁκόσοι — νούσους.] Articulum ante χειμῶνος om. H., sed rest. al. m.; — εἴτ' locis singulis E. H., εἴτε vulgo; — ἐξ om. θ.; — μεθίσταται, ut V., Parr. 6. θ.

ἡ δὲ μετάστασις — μειωθῇ.] τῶν ante δύο omm. E. H. Q.' Lind., sed cod. θ. om. τῶν δύο; — articulum ante φλέγματος et χολῆς omm. E. H. θ.; — τε om. K.; — προσφέρῃ cod. θ.; — ᾗ ἂν τ. iam Lind., dein e pluribus codd. Littr. pro vulg. ὅπου. Articulum ante χειμῶνι H. θ. Mack., Littr., — vulgo abest; — αὐτῶν ἔστω vulg., ut V., αὐτῶν omm. H., ubi rest. al. m., et θ.

13. ἀγαθὸν δὲ — ἰητροῦ.] οἷός τε ἐὰν ᾖ cod. θ.; — in οὐχὶ — ἐστι Littr. dedit lectionem codicis θ.; in codd. E. H. K. καί ante τοῦ ἰητροῦ legitur in eadem ceterum lectione, — vulgo: οὐχὶ καὶ αὕτη ἡ ἁμαρτία τοῦ ἰητροῦ

ιδ'. Τοῦ δὲ θέρεος τάδε [1] γίγνεται· πυρετὸς ἴσχει ἰσχυρὸς καὶ δίψα καὶ ἐμέουσι ἔνιοι χολήν· ἐνίοισι δὲ καὶ κάτω διαχωρέει· τούτοισι δὲ πίνειν διδόναι καὶ [2] ῥυφᾶν, ὅ τι ἄν σοι δοκέῃ ἐπιτήδειον εἶναι· [3] ἢν δὲ προσίστηται πρὸς τὴν καρδίην χολὴ ἢ φλέγμα, ἐπιπίνοντες ὕδωρ ψυχρὸν, ἢ μελίκρητον [4] ἐμούντων· ἢν δὲ ἡ γαστὴρ μὴ ὑποχωρέῃ, κλύσματι χρῆσθαι, ἢ βαλάνῳ. Ἡ δὲ νοῦσος γίγνεται ἀπὸ χολῆς· ἀπαλλάσσονται δὲ μάλιστα ἑβδομαῖοι, [5] ἢ ἐναταῖοι. Ἢν δὲ τοῦ πυρετοῦ ἔχοντος μὴ καθαίρωνται μήτε κάτω, μήτε ἄνω, πόνος δὲ ἐνῇ καθ' ἅπαν τὸ σῶμα, ὅταν ᾖ τριταῖος ἢ τεταρταῖος, φαρμάκῳ ὑποκαθῆραι ἐλαφρῷ κάτω, ἢ πόματι· ποιέειν δὲ ῥύφημα ἀπὸ κέγχρου ἢ ἀλήτου καὶ πόμασι τοῖσι [6] αὐτοῖσι θεραπεύειν· πάσχουσι δὲ καὶ ταῦτα ὑπὸ χολῆς. Ἢν δὲ τὰ μὲν ἔξω μὴ πυρώδης ᾖ σφόδρα, τὰ δ' ἔσω, καὶ ἡ γλῶσσα τρηχέα καὶ μέλαινα [7] γένηται, καὶ οἱ πόδες καὶ αἱ χεῖρες ἄκραι ψυχραὶ, τούτῳ φάρμακον μὲν μὴ διδόναι, θεραπεύειν δὲ προσφέρων ψύγματα καὶ πρὸς τὴν κοιλίην καὶ πρὸς τὸ ἄλλο σῶμα. Καλέεται δὲ καυσώδης ὁ πυρετὸς οὗτος· κρίνεται δὲ μάλιστα ἑνδεκαταῖος καὶ τεσσαρεσκαιδεκαταῖος. Ἢν δὲ τὸ πῦρ λαμβάνῃ καὶ μεθίῃ, τοῦ δὲ σώματος αὐτὸν βάρος ἔχῃ, [8] τοῦτον, ἕως μὲν ἂν τὸ πῦρ ἔχῃ, ῥυφήμασι καὶ πόμασι θεραπεύειν· ὅταν δὲ μὴ ἔχῃ, διδόναι καὶ σιτία· καθῆραι δ' ὡς τάχιστα φαρμάκῳ, ἤν τε ἄνω δοκέῃ σοι δεῖσθαι, ἤν τε κάτω.

ιε'. Ἢν δὲ πυρετὸς μὲν μὴ ἔχῃ, τὸ δὲ στόμα πικρὸν ἔῃ καὶ τὸ σῶμα βαρύνηται

14. Aestate haec accidunt; febris vehemens et sitis detinet, quidam bilem vomitione reiiciunt, quibusdam etiam per inferiora secedit. Quibus quodcumque conveniens esse tibi videbitur potui, vel sorbendum exhibeto. Quodsi bilis vel pituita circa cor urgeat, aqua frigida aut mulsa epota vomendum et si venter infra non subeat, infuso vel glande utendum. Morbus hic ex bile oritur. Liberantur autem fere septimo vel nono die. Quodsi, cum febris detinet, neque per inferiora, neque per superiora purgantur, totumque corpus laboret, tertio vel quarto die levi medicamento vel potione per inferiora purgandum parandaeque sorbitiones ex milio et farina, iisdemque potionibus utendum. Haec vero etiam ex bile accidunt. — Si quidem partes exteriores non admodum igneae videantur, sed interiores, linguaque aspera et nigra facta sit et pedes summaeque manus frigidae sint, huic ne medicamentum quidem exhibueris, sed curationem per refrigerantia et ventri et toti corpori adhibita facito. Haec febris ardens nominatur, iudicaturque fere die undecimo et decimoquarto. Quodsi febris prehenderit et dimiserit, corporis autem gravitas detinuerit, hunc quidem quamdiu febris tenuerit sorbitionibus ac potionibus curato. Cum vero minime detinuerit, etiam cibos exhibeto et quam citissime medicamentum purgans exhibeto, sive sursum, sive deorsum tibi eo opus esse videatur.

15. Sin febris quidem non detineat, os tamen amarum habeat, corporis gravitas adsit, cibum-

[1] γίνονται. — [2] sic V. — [3] ἢν δὲ μὴ πρ. — [4] ἐμέειν. — [5] ἢ ἐνατ. om. — [6] αὐτοῖσι om. — [7] γίνεται. — [8] τούτων.

ἐστίν. — Porro ἐὰν δέ cod. θ.; — μηδὲ γινώσκοντος vulg., ἢ μὴ γιν. Littr. e solo θ.

14. τοῦ δὲ θέρεος — ἢ βαλάνῳ.] τάδε γίνονται vulg., — Littr. γίνεται ex P.' θ.; — ῥυφεῖν vulg., ῥυφῆν Ald., ῥοφῆν Bas., ῥυφᾶν, ut V., Parr. 6.; — καὶ ῥοφεῖν post εἶναι ferunt H. θ.; — καὶ μελικρ. F.; — ἐμούντων Littr. ex θ., vulgatam e V. notavi; — βαλανίῳ θ. In sequenti periodo de meo ἀπό dedi, cett. ὑπό.

ἢν δὲ τοῦ πυρετοῦ — χολῆς.] μήτε ἄνω μήτε κάτω E. H.; — ἢ τριτ. vulg., ᾖ τριτ. H. K. θ., Mack., Littr.; — ἀπὸ δὲ κέγχρου ποιέειν ἢ τοῦ ἀλ. ῥυφ. E. H. θ.

ἢν δὲ — σῶμα.] γίνεται vulg., γίνεται E. H. θ. Littr.; — de meo aoristum dedi.

καλέεται — τεσσαρεσκαιδεκαταῖος.] καλέεται δὲ ὁ πυρ. καυσώδης οὗτος vulg., cum Lind., Littréo dedi quod Parr. 6. ferunt et Voss., καλεῖται δὲ καυσώδης ὁ δὲ πυρ. οὗτος κριν. cod. θ. — Vulgo δεκαταῖος καὶ τεσσαρεσκαιδ., in qua lect. Corn., Foës. legendum censuerunt ἑνδεκαταῖος. — Littr. ex H. θ. δεκαταῖος καὶ ἑνδεκαταῖος καὶ τεσσαρεσκαιδ.; equidem cum Corn., Foësio consentio.

ἢν δὲ — κάτω.] αὐτὸν βάρος E. θ.; — βάρος αὐτόν vulg.; — δ' ὡς E. H. δὲ ὡς vulg.: — σοι δοκέῃ cod. θ.

15. ἢν δὲ — καταστηρίξῃ.] μέν om. H.; — πικρὸν ἔχῃ cett., ἔῃ de meo; — βαρύνειται καὶ ἀσιτίῃ cod. θ.

καὶ ἀσιτέῃ, φάρμακον διδόναι· πάσχει δὲ ταῦτα ὑπὸ χολῆς, ὅταν ἐς τὰς φλέβας καὶ τὰ ἄρθρα καταστηρίξῃ. Ὁκόσαι δὲ ἄλλαι ὀδύναι ἐν τῷ θέρει κατὰ [1] τὴν κοιλίην γίγνονται, ὁκόσαι μὲν πρὸς τὰ ὑποχόνδρια καὶ τὴν καρδίην, μελίκρητον ὑδαρὲς ποιέων, ὅσον τρεῖς κοτύλας, ὄξος παραχέας, δὸς πιεῖν χλιερόν· καὶ ἐπισχὼν ὀλίγον χρόνον ξυνθαλφθεὶς πυρὶ καὶ ἱματίοισι, ἐμείτω· ἢν δὲ ἀπεμέσαντι αὖτις προσιστῆται καὶ πνίγῃ, αὖτις ἔμετον ποιείσθω· ἢ λούσας αὐτὸν πολλῷ καὶ θερμῷ ὑποκλύσαι καὶ χλιάσματα προστιθέναι, ἐὰν [2] ἡ ὀδύνη ἔχῃ· πάσχουσι δὲ ταῦτα μάλιστα ὑπὸ τοῦ φλέγματος, ὅταν κινηθὲν προσπέσῃ πρὸς τὴν καρδίην· διδόναι δὲ τοῖσι τὰ τοιαῦτα [3] ἀλγήματα ἀλγέουσι καὶ τῶν φαρμάκων ἃ γέγραπται [4] τῆς ὀδύνης παύοντα ἐν τῇ φαρμακίτιδι. Ἢν δὲ μεθιστῆται ἡ ὀδύνη ἄλλοτε ἄλλῃ τῆς κοιλίης καὶ ἀπύρετος ᾖ, λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ, καὶ πίνειν διδόναι τῆς ὀδύνης [5] εἵνεκα, ἅπερ ἐν τῇ πλευρίτιδι γέγραπται, ἢ τῶν ἄλλων ὅ τι ἂν σοι δοκέῃ· ἢν δὲ μὴ ἀπαλλάσσηται τῆς ὀδύνης, ὑποκαθῆραι φαρμάκῳ κάτω, σιτίων δ' ἀπέχεσθαι, ἕως ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ· τὰ δὲ τοιαῦτα ἀλγήματα ὅσα οὕτως πλανᾶται, ὑπὸ χολῆς γίγνεται. Ὅσαι δὲ κάτωθεν τοῦ ὀμφαλοῦ ὀδύναι γίγνονται, ὑποκλύσαι μαλακῷ κλύσματι· ἢν δὲ μὴ παύωνται, φάρμακον δοῦναι κάτω.

ιϛʹ. Ὁκόσαι δ' ὀδύναι ἐξαπίνης γίγνονται ἐν τῷ σώματι ἄνευ πυρετοῦ, ξυμφέρει λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ χλιαίνειν· τὸ γὰρ φλέγμα καὶ ἡ χολὴ ξυνεστηκότα μὲν [6] ἰσχυ-

que minime admittat, medicamentum exhibeto. Haec autem ex bile accidunt, cum ad venas et articulos decubuerit. Ac ad dolores, quicumque alii per aestatem oriuntur, qui quidem ad praecordia et cor feruntur, aquam mulsam aquosam aceti tribus affusis heminis, tepidam propinato et ubi modico tempore eam continuerit, et igne et vestibus contectus incaluerit, vomat. Quodsi a vomitu rursus urgeant, et strangulent, rursus vomitum cieto aut multa calida loto alvum subluito et tepefactoria quamdiu dolor detinuerit admoveto. Haec autem praecipue ex pituita oriuntur, cum commota ad cor irruperit. His vero qui huiusmodi doloribus conflictantur, etiam ea medicamenta exhibenda, quae ad huiusmodi sedandum in medicamentorum tractatione scripta sunt. At si dolor subinde ad aliam ventris partem citra febrem transierit, multa calida lavandum et ad dolorem ea potui exhibenda, quae in morbo laterali scripta sunt, aut aliud quodcumque tibi visum fuerit. Quodsi dolore non liberetur, medicamento per inferiora purgandum, cibis vero quoad dolor tenuerit abstineat. Huiusmodi autem dolores, qui ita vagantur, ex bile oriuntur. In doloribus vero qui infra umbilicum contingunt, alvus molli infuso est subluenda, qui si non sedentur, medicamentum deorsum purgans exhibendum.

16. Qui vero dolores derepente citra febrem corpori accidunt, in his multa calida lavare et tepefactoriis uti confert. Pituita enim et bilis coacta quidem valida sane sunt et quacumque

[1] τήν om. — [2] ἡ om. — [3] ἀλγήματα om. — [4] παύοντα τὴν τοιαύτην νοῦσον ἐν τῇ φαρμ. — [5] ἕνεκα. — [6] ἰσχυρά γε ἐστὶ κρατέῃ καθ' ὁποῖον τοῦ σ. στῇ.

ὁκόσαι — φαρμακίτιδι.] τὴν κοιλίην E. H., sed hic al. m. τήν, quod in vulg. om.; — καὶ ξυνθαλφθείς Ald., Parr. 4., θ., καί om. vulg.; — ἐπεμέσαντι E. H., hic al. m., et P.′; — αὖτις — αὖτις H. θ., αὖθις utroque loco vulg.; — πνίγηται cod. θ.; — ἐὰν ὀδύνη ἔχῃ idem; — ὑπὸ φλέγματος Parr. 5., θ.; — τά ante τοιαῦτα omm. E. H.; — καί ante τῶν φαρμ. omm. iidem; — φαρμακίων Parr. 4.; — τῆς ὀδύνης παύοντα cod. θ., τὴν τοιαύτην ὀδύνην παύοντα E., et H. sine τοιαύτην, nisi quod rest. al. m.; — παύοντα τὴν τοιαύτην νοῦσον vulg., παύοντα τῆς τοιαύτης νούσου Ald.

ἢν δὲ — γίγνεται.] καὶ ἀπυρ. ᾖ om. H., in quo rest. al. m., et θ.; — sed post θερμῷ H. ἢν ᾖ ἄπ., obliteratum alia m., et θ., qui tamen ἄπυρος; — ἕνεκα, ut V., Parr. 4.; — ἅπερ H., ὅπερ E. Q.′ θ., ἃ vulg.; — σίτων cod. θ.; — δ' ἀπεχ. E. H., δέ plene vulg.; — ὅσα οὕτως om. H., οὕτως om. θ.; — καὶ ὑπὸ χολῆς H.

ὅσαι δέ — πάλιν.] κάτω H., sed al. m. κάτωθεν; — παύωνται cum Mack. dedi pro vulg. παύηται.

16. ὁκόσαι δ' ὀδ. — σώματος.] ὁπόσαι δ' E. H., unde δ' pro δέ recepi; — καὶ χλιαίνειν om. K.; — ἰσχυρά γέ ἐστι vulg. et δέ pro γε Ald. Q.′, δή I. J. K., sed γε omm.

ρά ἐστι καὶ κρατέει καθ' ὁκοῖον ἂν τοῦ σώματος στῇ καὶ πόνον τε καὶ ὀδύνην ἰσχυρὴν παρέχει, διακεχυμένα δὲ ἀσθενέστερά ἐστι καθ' ὅ ἂν εὔδηλα ᾖ τοῦ σώματος.

ιζ'. Τὰ δὲ νοσήματα, ὅσα τοῦ θέρεος [1]γίγνεται, εἴωθε γίγνεσθαι οὕτως· ὅταν τὸ σῶμα ὑπὸ τοῦ ἡλίου θαλφθῇ, ὑγραίνεται· ὑγραινόμενον δὲ νοσέει, ἢ πᾶν, ἢ [2]ἐς ὅ τι ἂν καταστηρίξῃ τὸ φλέγμα καὶ ἡ χολή. Ἢν μὲν οὖν τις αὐτὰ ἀρχόμενα θεραπεύῃ, οὔτε μακρὰ γίγνεται, οὔτ' ἐπικίνδυνα· ἢν δὲ μὴ θεραπεύῃ, [3]ἢ κακῶς θεραπεύῃ, [4]φιλέει καὶ μακρότερα γίγνεσθαι, πολλάκις δὲ καὶ κτείνει.

ιη'. Καὶ τριταῖοι δὲ καὶ τεταρταῖοι πυρετοὶ ἐκ τῶν αὐτῶν γίγνεσθαι πεφύκασι. Αὕτη ἡ κατάστασις τῶν νοσημάτων μάλιστα μὲν τοῦ θέρεος γίγνεται, ἐνίοισι δὲ καὶ τοῦ χειμῶνος. Τριταῖος δὲ πυρετὸς ὅταν ἔχῃ, ἢν μέν σοι δοκέῃ ἀκάθαρτος εἶναι, τῇ τετάρτῃ φάρμακον δοῦναι· ἢν δὲ μή σοι δοκέῃ φαρμάκου δεῖσθαι, διδόναι φάρμακα ποτά, οἷσι ἢ μεταστήσεται ὁ πυρετὸς ἢ ἀπολείψει, διδόναι δὲ ὥσπερ γέγραπται ἐν τοῖσι φαρμάκοισι· καὶ ἐν τῇ μὲν λήψι ῥυφήμασι καὶ ποτῷ διαιτᾶν, ταῖς δὲ διὰ μέσου, σιτίοισι διαχωρητικοῖσι. Λαμβάνει δ' ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ οὐκ ἐπὶ πλεῖστον· ἢν δὲ μὴ θεραπεύηται, ἐθέλει μεθίστασθαι ἐς τεταρταῖον καὶ γίγνεσθαι πουλυχρόνιος. Ἢν δὲ τεταρταῖος λαμβάνῃ, ἢν μὲν ἀκάθαρτος ᾖ, καθαίρειν πρῶτον μὲν τὴν κεφαλήν· καὶ [5]διαλιπὼν τρεῖς ἢ τέσσερας ἡμέρας, φάρμακον διδόναι ἄνω κατ' αὐτὴν τὴν λῆψιν· διαλιπὼν δὲ κάτω δοῦναι ἕτερον ἐν αὐτῇ τῇ λήψι· ἢν δὲ πρὸς

corporis parte constiterint, ibi vim obtinent, vehementemque tum laborem, tum dolorem excitant. Diffusa vero quacumque corporis parte se prodant imbecilliora sunt.

17. At vero morbi, qui per aestatem accidunt, sic oriri solent. Ubi corpus ex sole incaluerit, humectatur, humectatum vero aegrotat vel totum, vel ea parte, in quam pituita et bilis decubuerint. Eos igitur si quis per initia curaverit, neque longi, neque periculosi redduntur. Sin non cures, aut male cures, et longiores esse consueverunt et plerumque interficiunt.

18. Quin etiam ex his tertianae et quartanae oriri solent. Haec morborum constitutio potissimum quidem per aestatem, interdum autem per hiemem accidit. Cum febris tertiana detinuerit, si quidem non purgatus esse tibi videatur, quarto die medicamentum purgans exhibeto. At si medicamento opus esse tibi non videatur, in potu ea medicamenta danda sunt, quibus febris aut transmutetur, aut desinat, quemadmodum in medicamentis scriptum est. Et in accessione quidem sorbitione et potu nutriendum, intermediis autem diebus cibis alvum subducentibus. Quae ut plurimum non ita saepe prehendit, nisi vero curetur, in quartanam transire et diuturna esse solet. Si autem quartana prehenderit, si quidem non purgatus fuerit, primum quidem caput purgandum et tribus, aut quatuor interiectis diebus sub ipsam accessionem medicamentum sursum purgans exhibendum, rursus aliquo intervallo interiecto aliud medicamentum deorsum purgans in ipsa

[1] γίνονται. — [2] ἐς ὃ μέρος καταστ. — [3] ἢ κακῶς θερ. om. — [4] φιλέει μακρότερα γίνεσθαι πεφύκασιν omissis intermediis. — [5] διαλείπων.

E. H. θ. Littr.; — ἀσθενέστερά τε ἐστι cod. θ.; ἔνδηλον ᾖ idem.

17. τὰ δὲ νοσ. — κτείνει.] γίνονται vulg., γίνεται E. H. θ. Littr.; — ὅ τι ἂν E. H. θ. Littr., ὃ μέρος ἂν vulg., ὅ τι μέρος ἂν P.′ Q.′ Lind., Mack.; ἂν omm. G. I. J. K.; — οὔτ' ἐπικινδ. E. H., οὔτε vulg.; — ἢν δὲ μὴ θεραπευθῇ H., additur al. m. θεραπεύῃ ἢ κακῶς, — ἢν δεη (i. e. δὲ ἢ) μὴ θεραπευθῇ cod. θ., θεραπευθῇ E. H. Q.′ θ.; — καὶ ἔστιν ὅτε καὶ κτείνει cod. θ.

18. καὶ τριταῖοι — χειμῶνος.] καί principio om. E., μέν pro δέ K.; — τῶν αὐτῶν Littr. ex H. θ., τῶν τοιούτων vulg.; — γίνεται· γίνεται δὲ ἐν τοῖσι καὶ τοῦ χ. cod. θ.

τριταῖοι δὲ — διαχωρητικοῖσι.] τετάρτῃ sine τῇ E.; — διδόναι δὲ φαρμ. H.; — ἢ ante μεταστήσεται omm. θ. Littr.; — δ' ὥσπερ cod. θ.; — ἐν τῇσι φαρμακίῃσι Parr. nonnulli; — καὶ ἐν τῇ λ. dedi ex H., in quo ἐν al. m. additur, vulgo ἐν abest.

λαμβάνει δ' ὡς — πουλυχρόνιος.] καὶ λαμβάνει δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ cod. θ.; — καὶ γίνεται πουλυχρ. (πολυχρ. H.) E. H. θ.

ἢν δὲ τεταρταῖος — γέγραπται.] δέ om. θ.; — διαλειπών idem, unde Littr. aor. dedit, vulgo διαλείπων; — τέσσερας cod. θ., vulgo per $\overline{\alpha}$ et $\overline{\tau\tau}$, sed E. H. Littr. τέσσαρας. Porro δοῦναι ἄνω E. H. θ.; — nonnulli codd. omm.

ταῦτα μὴ παύηται, διαλιπὼν πάλιν, λούσας πολλῷ καὶ θερμῷ, δοῦναι τῶν [1] φαρμάκων ἃ γέγραπται· ποτοῖσι δὲ καὶ ῥυφήμασι καὶ τῇ ἄλλῃ διαίτῃ χρῆσθαι, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ τριταίου· λαμβάνει δὲ οὗτος ὁ πυρετὸς τοὺς μὲν πλείστους πουλὺν χρόνον, τοὺς δὲ καὶ ὀλίγον· καὶ γίγνεται μὲν [2] ὅ τε τριταῖος καὶ ὁ τεταρταῖος ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος· διότι δὲ τριταῖος καὶ τεταρταῖος, ἑτέρωθί μοι γέγραπται. Δύναμιν δ' ἔχει [3] τούτων τῶν πυρετῶν τὰ φάρμακα πινόμενα, ὥστε τὸ σῶμα κατὰ χώρην εἶναι ἐν τῇ ἐωθυίῃ θερμότητί τε καὶ ψυχρότητι καὶ μήτε θερμαίνεσθαι παρὰ φύσιν μήτε ψύχεσθαι· διδόναι δὲ ὡς ἐν τῇ φαρμακίτιδι γέγραπται.

ιθ'. Φλέγμα λευκὸν ὅταν ἔχῃ, τὸ σῶμα οἰδέει πᾶν [4] λευκῷ οἰδήματι καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρης [5] ποτὲ μὲν δοκέει [6] ῥάων εἶναι, ποτὲ δὲ φλαυρότερος καὶ τὸ οἴδημα ἄλλοτε ἄλλῃ τοῦ σώματος μέζον τε καὶ ἔλασσον γίγνεται· τούτῳ φάρμακα διδόναι κάτω, ὑφ' ὧν ὕδωρ [7] ἢ φλέγμα καθαίρεται· διαιτᾶν δὲ σιτίοισι καὶ ποτοῖσι καὶ πόνοισι, ὑφ' ὧν ὡς ξηρότατος ἔσται καὶ ἰσχνότατος. Ἡ δὲ νοῦσος αὕτη γίγνεται ἀπὸ φλέγματος, ὅταν τις ἐκ πυρετῶν πολυχρονίων φλεγματώδης ὢν ἀκάθαρτος γένηται, τρέπηταί τε τὸ φλέγμα αὐτοῦ ἀνὰ τὰς σάρκας· καὶ λευκότερον μὲν οὐδὲν τοῦτο τοῦ ἄλλου [8] φλέγματος, ὁ δὲ χρὼς φαίνεται λευκότερος· τὸ γὰρ αἷμα ὑπὸ πλήθους τοῦ φλέγματος ὑδαρέστερον γίγνεται καὶ οὐκ ἔνι ὁμοίως ἐν αὐτῷ τὸ [9] εὔχροον καὶ διὰ τοῦτο λευκότεροι τε φαίνονται καὶ

accessione dandum. Quodsi per haec non sedetur, rursus intermissis aliquot diebus multa calida loto medicamenta, quae scripta sunt, exhibenda. Potionibus autem et sorbitionibus, reliquaque victus ratione, velut in tertiana, utendum. Haec autem febris plurimos quidem longo tempore invadit, quosdam vero etiam pauco et oritur quidem tum tertiana, tum quartana ex bile et pituita; quam vero ob caussam tertiana et quartana fiat, alibi a me scriptum est. Harum autem febrium epota medicamenta hanc habent facultatem, ut corpus in consueto calore et frigore suo loco consistat, neque praeter naturam incalescat, neque refrigeretur. Exhibenda vero quemadmodum in medicamentorum tractatione scriptum est.

19. Cum pituita alba detinet, totum corpus tumore albo intumescit, eodemque die alio tempore melius alio deterius habere videtur, tumorque alias alia corporis parte et maior et minor est. Huic medicamenta deorsum purgantia exhibenda, quibus aqua aut pituita purgatur. In victus autem ratione utendum cibis et potibus ac laboribus, ex quibus siccissimus et maxime gracilis evadat. Morbus hic ex pituita oritur, cum quis ex diuturnis febribus pituita abundaverit, et minime purgatus fuerit, et in eius carnes pituita vertatur. Quae quamquam reliqua pituita nihilo sit albidior, cutis tamen color candidior apparet. Sanguis enim pituitae copia aquosior redditur, neque aeque in eo bonus color inest, proptereaque candidiores apparent, morbusque pituita alba vocatur. Si igitur per morbi initia curatio adhibita fue-

[1] φαρμακίων. — [2] ὅ τε τριτ. καὶ τετ. — [3] τῶν πυρ. τὰ φαρμ. τούτων, ὥστε πινόμενα. — [4] λευκόν. — [5] τὸ μὲν — τὸ δέ. — [6] ῥᾷον. — [7] καὶ φ. [8] ἢ φλέγματος. — [9] αὔθροον.

ἄνω; — cod. θ. ἄνω ἐν αὐτῇ τῇ λ. omissis intermediis, — δὲ ἕτερον κάτω αὐτῇ H., in quo δοῦναι ἐν om., sed rest. al. m.; — μὴ πρὸς τοῦτο παύηται cod. θ.; — πάλιν om. H., in quo rest. al. m., et θ.; — φαρμακίων, ut V., Parr. 2.; — ποτήμασι vulg., ποτοῖσι codd. nonnulli, Lind., Mack.; vulgata ortum debet vicino ῥυφήμασι. — Dein ὁ τεταρτ. E. H. J. θ., Lind. (ὅ τε Mack.), vulgo ὁ abest, ut in V. In vulgato διότι δὲ ὁ τριτ. articulum omm. H., ubi rest. al. m., θ. Mack., in ὁ τεταρταῖος omittunt libri multi; me iudice articulus h. l. ferri prorsus nequit.

δύναμιν — γέγραπται.] δ' E. H., δέ vulg.; — ἔχει δέ cod. θ.; — δύναμιν δὲ ἔχει τῶν πυρετῶν τὰ φ. τούτων ὥστε πινόμενα vulg., cum Littréo dedi ordinem verborum; qualis in E. H. θ.; — τὸ σῶμα om. H.; — τὰ σώματα καταχωρεῖν cod. θ.; — ἐωθυίῃ cod. θ. Littr., εἰωθυίῃ vulg.; — τε om. cod. θ.

19. Φλέγμα λευκὸν — ἰσχυρότατος.] Φλ. [δὲ] λ. Lind.; — ποτὲ μὲν — ποτὲ δέ cod. θ., Lind., Mack., Littr., τὸ μὲν — τὸ δέ vulg.; — φαυλότερος E. H.; — φάρμακον cod. θ.; — ὡς ante ξηροτ. omm. E. H. Mack.

ἡ δὲ νοῦσος — λευκόν.] ἢ φλέγματος vulg., Littr., quem sequor, om. ἢ; — negationem ante ἔνι om. E.; — ἐν αὐτῷ ὁμοίως τὸ εὔχρουν cod. θ.

καλέεται ἡ νοῦσος Φλέγμα λευκόν. Ἢν μὲν οὖν θεραπευθῇ ἀρχομένης τῆς νούσου, ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ μή, ἐς ὕδρωπα μεθίσταται ἡ νοῦσος καὶ διέφθειρε τὸν ἄνθρωπον.

κ'. Ὁκόσοι δὲ σπλῆνα ἔχουσι μέγαν, ὁκόσοι μέν εἰσι [1]χολώδεες, κακόχροοί τε γίγνονται καὶ κακελκέες καὶ δυσώδεες ἐκ τοῦ στόματος καὶ λεπτοί· καὶ ὁ σπλὴν σκληρὸς καὶ αἰεὶ παραπλήσιος τὸ μέγεθος· καὶ τὰ σιτία οὐ διαχωρέει· ὁκόσοι δὲ Φλεγματίαι, ταῦτά τε ἧσσον [2]πάσχουσι καὶ ὁ σπλὴν ἄλλοτε μέζων γίγνεται, ἄλλοτε δὲ ἐλάσσων. Τούτοισι [3]δὲ ξυμφέρει, ἢν μὲν ἀκάθαρτοι φαίνωνται, καθαίρειν καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ ἄλλο σῶμα· ἢν δὲ μὴ δέωνται Φαρμακείης, διαιτᾶν ὁκόσοι μὲν Φλεγματώδεες ξηραίνοντα τὸ σῶμα καὶ ἰσχναίνοντα σιτίοισι καὶ ποτοῖσι καὶ ἐμέτοισι καὶ γυμνασίοισι ὡς πλείστοισι καὶ περιπάτοισι· καὶ τοῦ ἦρος ἐλλεβόρῳ καθαίρειν ἄνω· ὁκόσοι δὲ χολώδεες, ξυμφέρει διυγραίνοντα τῇ διαίτῃ ὑπάγειν τὴν κοιλίην καὶ τὴν κύστιν καὶ τὴν φλέβα τὴν σπληνῖτιν ἀφιέναι πυκνά· καὶ τοῖσι διουρητικοῖσι Φαρμάκοισι χρῆσθαι, ἃ γέγραπται [4]τὸν σπλῆνα μαλθάσσοντα, καὶ καθαίρειν ἔτεος ὥρῃ καὶ τοῦτον χολήν. Ἔνιοι δὲ τῶν σπληνιώντων ὑπὸ μὲν τῶν Φαρμάκων πίνοντες οὐκ ὠφελέονται, οὐδ' ὑπὸ τῆς ἄλλης θεραπείης, οὐδ' ἰσχνότερος οὐδὲν γίγνεται αὐτῶν ὁ σπλήν, ἀλλὰ κρατέεται τὰ προσφερόμενα ὑπὸ τοῦ μεγέθεος τῆς νούσου· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐνίοισι μὲν ἐς ὕδρωπα

rit, convalescit; sin minus, in aquam inter cutem morbus transit et hominem perimit.

20. Qui vero magnum habent lienem, qui quidem biliosi sunt male colorati evadunt, prava ulcera contrahunt, os graviter olet, graciles sunt, lien durus est, semperque aequalis magnitudinis, neque ciborum reliquiae per alvum demittuntur. Qui vero pituitosi sunt, haec minus patiuntur, lienque illis alias maior, alias minor redditur. His confert si quidem minime purgati videantur, caput et reliquum corpus purgare. Quodsi purgatione non indigeant, victus ea ratio instituenda, quae pituitosis quidem corpus exsiccet et extenuet, cibis, potionibus et vomitionibus et exercitationibus quam plurimis ac deambulationibus. Quin etiam vere per veratrum sursum purgandum. Biliosis vero confert per victus rationem humectantem alvum et vesicam subducere et venam splenicam crebro laxare, medicamentisque urinam cientibus, quae mollire lienem scripta sunt, et pro anni tempore bilem purgare. Ex lienosis autem nonnulli medicamentis epotis minime iuvantur et ex reliqua curatione nihilo gracilior quidem lien redditur, sed quae admoventur a morbi magnitudine superantur. Progressu vero temporis quibusdam quidem morbus ad aquam inter cutem devenit et contabescunt, quibusdam vero purulentus fit et ustione consanescunt, quibusdam etiam durior et magnus ad senectu-

[1] χολώδεες ἐκ τοῦ στόματος omissis intermediis. — [2] παράσχουσι. — [3] δέ om. — [4] μαλάσσειν.

ἢν — ἄνθρωπον.] ἢν δὲ μὴ θεραπευθῇ cod. θ.

20. ὁκόσοι δὲ — ἐλάσσων.] ὁκόσοι μέν E., ὅσοι μέν vulg., — ὅσοι μ. εἰσι χ. om. cod. θ.; — κακόχροοι E. H. θ., Littr., κακόχροιοι vulg.; — καχελκέες vulgata, edd. antiquiores et mss. Littréi κακελκέες, in Voss. vocabulum periit in omissione librarii; Littr. κακελκέες revocavit, quod sane bene Ionicum et eiusdem indolis ac κάτεφθοι; — λευκοί pro λεπτοί J.; — [ἢ] ἧσσον Lind., quem sequitur Mack.; — volueritne Lind. ταὐτὰ ἢ ἧσσον? — μέζων Mack., Littr., e mss., μείζων vulg.

τούτοισι — χολήν.] δέ ante ξυμφέρειν e solo θ. Littréus dedit; — καί ante τὴν κεφ. om. θ.; — ὁκόσοι μὲν Φλεγματώδεες E. Q.' Lind. (ὁπόσοι H., ὅσοι cod. θ. Mack.), τοῖσι μὲν Φλεγματώδεσι vulg., quae mihi recentiorem lect. referre videtur; — ξηραίνονται et ἰσχναίνονται e θ. excerpsit Littr.; — ἀφῆναι cod. θ.; — πυκινά Lind.; — vulgo μαλθάσσειν τὸν σπλ., sed μαλάσσειν, ut V., Parr. 4.; equidem dedi lect. codicum E. H. θ., quam item Mack. receperat ex θ.; — καὶ τοῦτον χ. E., καὶ τοῦτο χ. vulg.

ἔνιοι δὲ — μέγας.] σπληνώντων cod. θ.; — οὐδὲ ἰσχν. οὐδὲν γίγνεται αὐτῶν ὁ σπ. Littr. e Parr. 4. et θ., nisi quod hic ὁ σπλὴν αὐτῶν habet, — pro his vero vulgata οὐδὲν ἰσχν. γίνεται αὐτῶν ὁ σπλήν, — Ald. ἰσχνότερος οὐδὲ γίνεται αὐτῶν ὁ σπλήν. Sola vera lectio est, quam Littr. e libris suis dedit. Dein K. legit ἐς ὕδρ. μὲν περιϊστ. ἡ νοῦσος ἐνίοισι. — Vulgo καὶ διεφθάρησαν, sed cod. θ. καὶ δι' οὗ ἐφθάρησαν, — est autem solita illa in libris de morbis τμῆσις, de qua monui; — δ' ἐκπυΐσκεται E. H. K. θ. Q.' Lind., Mack., Littr., — vulgatam e V. notavi; — σκληρός vulg., σκληρότερος E. H. et sine τε Q.' Lind.,

περιΐσταται ἡ νοῦσος καὶ δι' οὖν ἐφθάρησαν· ἐνίοισι [1] δ' ἐκπυΐσκεται καὶ καυθέντες ὑγιέες γίγνονται· ἐνίοισι δὲ [2] καὶ ξυγκαταγηράσκει σκληρότερος τ' ἐὼν καὶ μέγας. Τὸ δὲ νόσημα γίγνεται, ὅταν ἐκ πυρετῶν καὶ κακοθεραπείης χολὴ ἢ φλέγμα ἢ καὶ ἀμφότερα ἐς τὸν σπλῆνα καταστηρίξῃ, καὶ πολυχρόνιον μέν ἐστι τὸ πάθος, θανατῶδες [3] δὲ οὔ. Τῶν δὲ φαρμάκων ὅσα δίδοται τοῦ σπληνὸς τὰ μὲν διὰ τῆς κύστιος καθαίρει καὶ ποιέει λαπαρώτερον, τὰ δὲ καθαίρει μὲν οὔτε διὰ τῆς κύστιος οὐδὲν ὅ τι καὶ [4] φανερὸν οὔτ' ἄλλῃ οὐδαμῇ, λαπάσσει δὲ τὸν σπλῆνα.

κα'. Εἰλεὸς ὅταν λάβῃ, ἡ γαστὴρ σκληρὴ γίγνεται καὶ διαχωρέει οὐδέν· καὶ ὀδύνη [5] κατὰ πᾶσαν τὴν κοιλίην ἔχει καὶ πυρετὸς καὶ δίψα· ἐνίοτε δὲ ὑπὸ πόνου [6] καὶ ἐμέει χολήν. Τοῦτον χρὴ διυγραίνειν καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν [7] καὶ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ πίνειν ὅσα τήν τε κοιλίην κινέει καὶ τὸ οὖρον ὑπάγει καὶ ὑποκλύζειν, ἢν δέχηται· ἢν δὲ μὴ δέχηται τὸ κλύσμα, αὐλίσκον προσδήσας πρὸς ποδεῶνα ἀσκίου, φυσήσας, ἐνιέναι τὴν [8] φῦσαν πολλήν· καὶ ἐπειδὰν ἀρθῇ τὸ ἔντερον ὑπὸ τῆς [9] φύσης καὶ ἡ γαστήρ, ἐξελὼν τὸν αὐλίσκον, ἐνιέναι παραχρῆμα κλύσμα· καὶ ἢν δέξηται, [10] ὑποχωρήσει καὶ ὑγιὴς ἔσται· ἢν δὲ μηδ' [11] οὕτω δέξηται τὸ κλύσμα, ἀποθνήσκει μάλιστα ἑβδομαῖος. Ἡ δὲ νοῦσος ὧδε γίγνεται· ὅταν τῆς κόπρου ξυγκαυθῇ ἀθρόον ἐν τῷ ἐντέρῳ, περὶ τοῦτο περιΐσταται φλέγμα καὶ τὸ ἔντερον, ἅτε τούτων [12] ἀθρόων ἐνε-

tem usque perseverat. Oritur autem morbus, ubi ex febribus et vitiosa curatione bilis aut pituita aut utraque ad lienem decubuerint. Et diuturnus quidem affectus est, minime tamen letalis. Ex medicamentis autem quae ad lienem exhibentur, alia quidem per vesicam purgant et molliorem efficiunt, alia vero purgant quidem, neque tamen per vesicam quidquam quod evidens sit, neque per aliam uspiam partem, lienem tamen emolliunt.

21. Cum volvulus corripuerit, venter durus redditur nihilque infra demittit, dolorque totum ventrem detinet et febris et sitis. Quandoque etiam prae dolore bilem vomitione reiicit. Hunc et intus et extra humectare oportet et multa calida lavare, et bibere quae alvum moveant urinamque deducant et per infusum subluere, si admittat. Quodsi clysterem recuset, fistula ad propendulum utriculi petiolum adalligata et inflata, multus flatus immittendus, intestinoque et ventre per flatum distento, detracta fistula confestim clyster iniiciendus. Quem si admiserit, alvum demittet et convalescet; — sin ne sic quidem clysterem receperit, septimo fere die moritur. Oritur autem hic morbus ubi copiose coacervatum stercus in intestino pituita circumambiente combustum fuerit, intestinumque, his nimirum confertim induratis, intumuerit, nullumque ex his medicamentis

[1] δὲ καὶ πυΐσκεται. — [2] καί om. — [3] δέ om. — [4] φανερώτερον. — [5] κάτω. — [6] ἐμέει καὶ χολήν. — [7] λούειν τε sine καί. — [8] φύσιν. — [9] φύσιος. [10] καὶ ὑποχωρήσει, ὑγιὴς ἔσται. — [11] μὴ οὕτως. — [12] ἀθρόον.

Mack. — Vulgatum τε ὤν natum est ex τ' ἐών, Littr. τε ἐών cum θ., ut opinor.

τὸ δὲ νόσημα — οὔ.] ὅταν omm. E. H., sed in H. legitur ἢν ante χολή, unde quomodo haec lectio se habeat, intelligitur; — καί ante ἀμφότερα omm. Ald., Parr. 5., θ.; Mack. — καταστηρίζῃ cod. θ.; τὸ πάθος om. idem; — δ' οὔ E. H.

τῶν δὲ φαρμάκων — σπλῆνα.] Littr., Aldum et codices δέ omittere scribit; equidem in Vossiano δέ lego, sed ibi omittitur ante οὔ in fine superioris periodi; — καὶ διὰ τῆς κύστιος vulgo, sed καί omm. E. H. Voss., Lind., Mack.; — φανερόν e θ., Mack., Littr.; vulgatam e V. notavi.

εἰλεὸς — χολήν.] κάτω. ut V., vulg., κατά H. a correctore, et Lind,, Littr.; — πῦρ Lind.; — καὶ ἐμέει cod. θ., Littr.; vulgatam e V. notavi.

τοῦτον — ἑβδομαῖος.] καὶ ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν E. H. θ.; iidem καὶ λούειν, quod Mack., Littr. receperunt; vulgatam e V. notavi; — πολλῷ θερμῷ K.; — πρὸς τὸν ποδεῶνα Lind., Mack.; articulus sane minime requiritur, sed ad ποδεῶνα ἀσκίου cf. Herodotum II. 121. ibique Wesselingium; — καὶ ἢν γαστήρ cod. θ.; — ἐσιέναι idem; — καὶ ἢν δέξηται δὲ ὑποχωρήσει ὑγιὴς ἔσται al. m. H.: — si in Vossiani lectione ὑποχωρήσῃ legas, habet aliquam veri speciem, nec tamen aliud quid quam vulgatam voluit auctor me iudice. — μηδ' οὕτω E. H. θ. Mack., Littr.. μὴ δ. vulg.; — ἑβδ. μάλιστα cod. θ.

ἡ δὲ νοῦσος — ἐπικίνδυνον.] ἡ δὲ τοιαύτη νοῦσος vulg., sed τοιαύτη omm. H., θ.; de meo ὧδε dedi; — μάλιστα

σκληκότων, περιοιδέει· καὶ οὔτε τῶν ἄνωθεν πινομένων φάρμακον [1]δέχεται, ἀλλ' ἀνεμέει, οὔτε τῶν κάτωθεν προσφερομένων κλυσμάτων [2]δέχεται· ἔστι δὲ τὸ νόσημα ὀξὺ καὶ ἐπικίνδυνον.

κβ'. Ὕδερος δὲ γίγνεται τὰ μὲν πλεῖστα, ὅταν τις ἐκ νούσου μακρῆς ἀκάθαρτος διαφέρηται πολὺν χρόνον· φθείρονται γὰρ αἱ σάρκες καὶ τήκονται καὶ γίγνονται ὕδωρ· γίγνεται δὲ ὕδρωψ καὶ ἀπὸ τοῦ σπληνός, ὅταν νοσήσῃ καὶ ἀπὸ τοῦ ἥπατος καὶ ἀπὸ [3]λευκοῦ φλέγματος καὶ ἀπὸ δυσεντερίης καὶ λειεντερίης. Καὶ ἢν μὲν ἐξ ἀκαθαρσίης [4]γένηται ὕδρωψ, ἡ μὲν γαστὴρ ὕδατος πίμπλαται, οἵ τε πόδες καὶ αἱ κνῆμαι ἐπαίρονται, οἱ δὲ ὦμοι καὶ αἱ κληῗδες καὶ τὰ στήθεα καὶ οἱ μηροὶ τήκονται. Τοῦτον ἢν ἀρχόμενον λάβῃς [5]πρὸ τοῦ ὑπέρυδρον γενέσθαι, φάρμακα πιπίσκειν κάτω, ὑφ' ὧν ὕδωρ ἢ φλέγμα καθαίρεται, χολὴν δὲ [6]μὴ κινέειν, σιτίοισι δὲ καὶ ποτοῖσι καὶ πόνοισι καὶ περιπάτοισι διαιτᾶν, ὑφ' ὧν ἰσχνὸς καὶ ξηρὸς ἔσται καὶ αἱ σάρκες ὡς ἰσχυρόταται· ἡ δὲ νοῦσος θανατώδης, ἄλλως τε καὶ ἢν φθῇ ἡ γαστὴρ μεστωθεῖσα ὕδατος. Ὅταν δὲ ἀπὸ σπληνὸς ἢ ἥπατος, ἢ λευκοῦ φλέγματος, ἢ δυσεντερίης ἐς ὕδρωπα μεταστῇ, θεραπεύειν μὲν τοῖσι αὐτοῖσι ξυμφέρει· διαφεύγουσι δὲ οὐ μάλα· τῶν γὰρ νοσημάτων ὅ τι ἂν ἕτερον [7]ἐφ' ἑτέρῳ γένηται, ὡς τὰ πολλὰ ἀποκτείνει· ὅταν γὰρ ἀσθενέῃ τῷ σώματι ἐόντι ὑπὸ τῆς [8]παρούσης νούσου [9]ἑτέρη νοῦσος ἐπιγένηται, προαπόλλυται ὑπὸ ἀσθενείης, πρὶν ἢ τὴν ἑτέρην νοῦσον τὴν ὕστερον γενομένην τελευτῆσαι. Τὸ δὲ ὕδωρ γίγνεται οὕτως· ἐπειδὰν αἱ σάρκες ὑπὸ φλέγματος καὶ χρό-

quae super bibuntur recipit, sed vomitione reiicit, neque admota per inferiora infusa recipit. Est autem morbus acutus et periculi plenus.

22. Aqua inter cutem plerumque quidem oritur, ubi quis ex morbo longo non purgatus diu vitam traduxerit. Carnes namque corrumpuntur et colliquantur, in aquamque vertuntur. Fit etiam hydrops ex liene, ubi aegrotarit, et ex hepate, et ex alba pituita et intestinorum difficultate et laevitate. Et si quidem hydrops ex vitiosorum humorum purgationis defectu nascatur, venter aqua impletur, pedes et tibiae attolluntur, humeri, iugulum, pectus et coxae contabescunt. Hunc si inter initia in manus sumpseris, prius quam aqua supra modum suffusus fuerit, medicamenta propinanda, quibus aqua et pituita per inferiora purgetur; bilis vero minime movenda. Victus ratio instituenda in cibis et potibus, laboribus et deambulationibus, ex quibus gracilis et siccus reddatur, carnes vero quam validissimae. Hic vero morbus tum alias letalis est, tum vero praecipue cum venter aqua plenus esse coeperit. At cum ex liene aut hepate, aut alba pituita, aut intestinorum difficultate in aquam inter cutem transierit, per eadem quidem curare confert, neque tamen admodum evadunt. In morbis enim ubi alter alteri succedit, is plerumque interficit. Corpus enim ex praesente morbo imbecillum redditum, si alter morbus accesserit, ex imbecillitate prius perit quam alter qui posterior accessit morbus finiatur. Aqua autem sic gignitur. Postquam carnes pituita, tempore, morbo et vitiosorum humorum purgationis defectu ma-

[1] δέχηται. — [2] δέχηται. — [3] τοῦ λ. φλ. — [4] γίνεται. — [5] πρός. — [6] μή om. — [7] ἐφ' ἑτέρῳ. — [8] ἑτέρης. — [9] ἡ ἑτέρη.

γίνεται E.; — συγκαυθείσης al. m. ad ξυγκαυθῇ in H.; — [καὶ] περί Lind.; — ἀθρόον pro ἀθρόων E., ut V.; — φάρμακον vulg., etiam V., φαρμάκων E. θ. Mack., Littr.; — ἀλλ' cod. θ. Lind., ἀλλά vulg.; — ἀπεμεῖ cod. θ.; — ὀξύτερον al. m. H.

22. ὕδερος — τήκονται.] δέ omm. Parr. 3.; — ἀπὸ τοῦ λ. φλ., ut V., Mack.; — οἱ δὲ πόδες cett.

τοῦτον — ὕδατος.] πρὶν ὑπερ. γεν. E. H. Q.' θ.; — κάτω omm. E. et H., in quo rest. al. m.; — μὴ κινέειν E. H. θ., Lind., Mack., Littr., negatio deest in vulg.; — ὡς ante ἰσχυρότ. om. θ.; — κἢν φθῇ idem.

ὅταν — τελευτῆσαι.] δ' οὐ μάλα E. H.; — ἐόντι de meo, cett. ὄντι, sed ἐ periit post ῑ vocabuli antecedentis; — ἑτέρης pro παρούσης, ut V., Parr. 4.; — ἀπόλλυται E. P.'; ἀπὸ ἀσθ. cod. θ.; — πρίν sine ἤ idem et H., in quo rest. al. m.; — ἑτέρην omm. E. θ., abesse sane potest salvo sensu.

τὸ δὲ — γίγνεται.] δέ ex Ald., Parr. 4., θ. revocavit

νου καὶ νούσου καὶ ἀκαθαρσίης καὶ κακοθεραπείης καὶ πυρετῶν διαφθαρῶσι, τήκονται καὶ γίγνονται [1]ὕδωρ· καὶ ἡ μὲν κοιλίη οὐ διαδιδοῖ τὸ ὕδωρ ἐς ἑωυτὴν, κύκλῳ δὲ περὶ [2]αὐτὴν γίγνεται. [3]Ἢν μὲν οὖν ὑπὸ τῶν φαρμάκων καὶ τῆς ἄλλης διαίτης ὠφελέηται, καὶ ἡ γαστὴρ λαπάσσηται αὐτοῦ, — [4]ἢν δὲ μὴ, ταμὼν ἀφεῖναι τοῦ ὕδατος· τάμνεται δὲ ἢ παρὰ τὸν ὀμφαλὸν, ἢ ὄπισθεν κατὰ τὴν λαγόνα· διαφεύγουσι δὲ καὶ ἐντεῦθεν ὀλίγοι.

laque curatione et febribus corruptae fuerint colliquescunt et in aquam vertuntur, neque in se quidem venter aquam transfundit, sed in eius ambitu gignitur. Si igitur ex medicamentis aut reliqua victus ratione auxilium sentiat, eiusque venter emolliatur, satis est; — sin minus, sectione facta aquam educito. Fit autem sectio vel iuxta umbilicum, vel retro iuxta ilia. Inde vero pauci etiam evadunt.

κγ'. Δυσεντερίη ὅταν ἔχῃ, ὀδύνη ἔχει κατὰ πᾶσαν τὴν κοιλίην, καὶ στρόφος καὶ διαχωρέει χολήν τε καὶ φλέγμα καὶ αἷμα ξυγκεκαυμένον. Τούτου καθήρας τὴν κεφαλὴν φάρμακον πῖσαι, ἄνω ὅ τι φλέγμα καθαίρει, καὶ τὴν κοιλίην γάλακτι ἑφθῷ διανίψας τὸ ἄλλο σῶμα θεραπεύειν· κὴν μὲν ἄπυρος ᾖ, τὴν μὲν κοιλίην λιπαροῖσι καὶ πίοσι καὶ γλυκέσι καὶ ὑγροῖσι ὑπάγειν αἰεὶ, καὶ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ τὰ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ, ἢν [5]ὀδύνη ἔχῃ· τὰ δὲ πόματα καὶ τὰ ῥοφήματα καὶ τὰ σιτία προσφέρειν κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ φαρμακίτιδι. Ἡ δὲ νοῦσος γίγνεται, ἐπειδὰν χολὴ καὶ φλέγμα καταστηρίξῃ [6]ἐς τὰς φλέβας καὶ τὴν κοιλίην· καὶ νοσέει μὲν τὸ αἷμα καὶ διαχωρέει ἐφθαρμένον, νοσέει δὲ καὶ τὸ ἔντερον καὶ ξύεται καὶ ἑλκοῦται. Γίγνεται δὲ αὕτη ἡ νοῦσος καὶ μακρὴ καὶ πολύπονος καὶ θανατώδης· κὴν μὲν ἔτι τοῦ σώματος ἰσχύοντος θεραπεύηται, ἐλπὶς διαφυγεῖν· ἢν δὲ ἤδη ἐκτετηκότος καὶ τῆς κοιλίης παντάπασι ἡλκωμένης, ζωῆς οὐδεμία ἐλπίς.

23. Cum intestinorum difficultas detinuerit, dolor totum ventrem occupat et tormina, bilem pituitamque et sanguinem adustum per alvum demittit. Huius purgato capite, medicamentum quod supra pituitam purget propinato et alvo lacte cocto abluta reliquum corpus curato. Et si quidem febris expers fuerit, alvum unguinosis, pinguibus, dulcibus ac liquidis semper subducito et si dolor detinet, partes sub umbilico calida multa lavato, potiones, sorbitiones et cibos, prout in medicamentorum tractatione scriptum est, adhibeto. Oritur hic morbus postquam bilis et pituita in venas et alvum decubuerit. Ac male quidem sanguis afficitur et corruptus per inferiora emittitur, ac male quoque intestinum afficitur et raditur et exulceratur. Fit autem hic morbus et longus et laboriosus et letalis et si quidem valido adhuc corpore curatio adhibeatur, hunc effugere posse spes est; sin vero iam colliquefacto ventreque penitus exulcerato, vitae nulla spes est.

[1] ὕδωρ ἐς ἑωυτήν omissis intermediis. — [2] αὐτῷ (sic). — [3] καὶ ἢν μὲν οὖν. — [4] ἤ. — [5] ὀδύνην. — [6] ἐς δὲ τὰς φλ.

Littr., δή vulg.; — διαδιδοῖ E. H. I. J. K. θ. Littr., μεταδιδοῖ vulg.; — articulum ante ὕδωρ ex E. K. Littr.; — γίνεται δὲ κύκλῳ περὶ αὐτήν E.

ἢν μὲν οὖν — ὀλίγοι.] καὶ ἤν, ut V., vulg.; sed καί omm. E. H. θ. Mack., Littr.; — λαπάσσηται Lind., Mack., Kühn.; λαπάσσεται vulg.; Foës. in Latinis item exprimit λαπάσσηται cum aposiopesi; — εἰ δὲ μή E. H. θ.; — ταμν. ex θ. Mack., Littr.; τέμν. vulg.

23. Δυσεντερίη — ξυγκεκαυμένον.] χολή, al. m. ἦν, H.; — διαχωρέειν h. l., ut ὑποχωρέειν in Prognost., est transitivum.

τούτου — φαρμακίτιδι.] φαρμάκων Ald.; — κὴν μέν cod. θ., καὶ ἤν vulg.; — τὴν κοιλίην μέν E.; — μέν om. J.; — αἰεί om. θ.; — omnes libri αἰεὶ τὰ ἐνεόντα, sed non est oratio Graeca ὑπάγειν τὴν κοιλίην αἰεὶ τὰ ἐνεόντα, saltem in nexu verborum, qualis hoc loco; — unde enim duplex obiectum verbi ὑπάγειν? — itaque τὰ ἐνεόντα abieci. Possis etiam ἐκ τῆς μὲν κοιλίης λιπαροῖσι .... ὑπάγειν αἰεὶ τὰ ἐνεόντα scribere, cf. § 30.; — λούειν θερμῷ cod. θ.; — articulum ante ῥοφήματα omm. E. θ.

ἡ δὲ νοῦσος — ἑλκοῦται.] ἐς δὲ τάς, ut V., I. K.; — καὶ νοσέει μέν de meo dedi, ceteri καί omm.; — καί ante τὸ ἔντερον omm. H. θ.

γίγνεται — ἐλπίς.] δ' αὕτη cod. θ.; — κὴν idem; καὶ ἤν cett; — ζωῆς omm. H., ubi rest. al. m., θ.

κδ'. Λειεντερίη· τὰ σιτία διαχωρέει ἄσηπτα, ὑγρά· ὀδύνη δὲ οὐκ ἔνι· λεπτύνεται [1]δὲ τὸ σῶμα· τοῦτον θεραπεύειν τοῖσι αὐτοῖσι, οἷσι ὑπὸ δυσεντερίης ἐχομένους. Ἡ δὲ νοῦσος γίγνεται, ὅταν ἐκ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ἄνω κοιλίης κατάρροος γένηται τοῦ φλέγματος ἐς τὴν κάτω κοιλίην· ὅταν δὲ τοῦτο [2]ᾖ, τὰ σιτία ὑπ' αὐτοῦ ψύχεται καὶ ὑγραίνεται καὶ ἡ ἄφοδος αὐτῶν ἀσήπτων ταχεῖα γίγνεται καὶ τὸ σῶμα τήκεται, ἅμα μὲν οὐ πεσσομένων τῶν σιτίων ἐν τῇ κοιλίῃ χρόνον ἱκανόν, ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς κοιλίης θερμῆς ἐούσης παρὰ φύσιν [3]θερμαινομένων.

κε'. Διάρροια δὲ μακρὴ ὅταν ἔχῃ, διαχωρέει [4]πρῶτον μὲν τὰ ἐσιόντα ὑγρά, ἔπειτα δὲ φλέγμα· καὶ ἐσθίει μὲν ἐπιεικῶς, ὑπὸ δὲ τῆς πολλῆς διαχωρήσιος ἀσθενὴς καὶ λεπτὸς γίγνεται. Τοῦτον ἄνω ἀποξηραίνειν ἐλλέβορον πιπίσκων καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρων φλέγμα, διανίψαι δὲ καὶ τὴν κοιλίην γάλακτι ἑφθῷ, ἔπειτα τἆλλα σιτίοισι καὶ ποτοῖσι θεραπεύειν, ὑφ' ὧν ξηρανεῖται ἥ [5]τε κοιλίη καὶ τὸ σῶμα πᾶν· ἡ δὲ νοῦσος ἀπὸ τῶν αὐτῶν γίγνεται, ἀφ' ὧν καὶ ἡ λειεντερίη.

Αὗται αἱ νοῦσοι, — ἥ τε δυσεντερίη καὶ [6]ἡ λειεντερίη καὶ ἡ διάρροια, — παραπλήσιαί εἰσι καὶ δεῖ αὐτὰς οὕτως ἰῆσθαι· τὸν μὲν κατάρροον ἀπολαμβάνειν τὸν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ἄνω κοιλίης, ἢ ἀποτρέπειν· τοῦ γὰρ νοσήματος ἡ φύσις ἐντεῦθεν γίγνεται καὶ οὐδεὶς οὐδέν σου μέμψεται τὴν διάνοιαν· σχεδὸν δὲ καὶ τἆλλα νοσήματα ὧδε δεῖ σκοπεῖν, ὁκόθεν ἑκάστῳ ἡ φύσις γίγνεται· καὶ οὕτω σκοπῶν καὶ λαμβάνων τὴν ἀρχὴν τῶν νοσημάτων [7]ἥκιστ' ἂν ἁμαρτάνοις.

24. Intestinorum levitas: cibi demittuntur minime putrefacti, liquidi, dolor non adest, corpus autem extenuatur. Hunc iisdem quibus intestinorum difficultate detentos curato. Hic vero morbus accidit cum ex capite et superiore ventre in inferiorem pituitae defluxus factus fuerit. Quod cum accidit, cibi ab eo refrigerantur et humectantur, eorumque non putrefactorum velox fit per alvum demissio et corpus colliquescit, cum partim quidem cibi non sufficienti tempore in ventriculo coquantur, partim vero a ventriculo calido praeter naturam incalescant.

25. Cum longum alvi profluvium detinet, primum quidem quae ingeruntur liquida per alvum secedunt, deinde pituita. Et moderate quidem comedit, verum ex copiosa alvi egestione debilis et gracilis redditur. Hunc veratro in potu exhibito et capite pituita purgato, supra resiccato, lacte cocto alvum eluito, deinde reliquam curationem per cibos et potiones, quibus alvus et totum corpus exsiccetur, adhibeto. Morbus ex iisdem ex quibus intestinorum levitas oritur.

Hi morbi, — intestinorum difficultas, levitas, alvi profluvium, — inter se sunt similes, eosque sic curare convenit, ut defluxionem quidem a capite et superiore ventre intercipias et avertas, cum morbi ortus inde sit; neque quisquam aliqua in re tuam sententiam coarguet. Ac fere in reliquis morbis cuiusque ortum, unde sit, eodem modo in considerationem adhibere oportet. Quod cum feceris, morborumque principium deprehenderis, minime aberraveris.

[1] δὲ καὶ τὸ σῶμα, τοῦτον δὲ θ. ἐν τοῖσιν αὐτοῖσι τοῖς ὑπὸ δ. ἐχομένοις. — [2] ᾖ om. — [3] θερμαινόμενον. — [4] πρῶτα. — [5] τε abest. — [6] ἡ om. — [7] ἥκιστα ἄν.

24. λειεντερίη — ἐχομένους.] λεπτύνονται E. H. θ.; — e vulgato δὲ καὶ τὸ σῶμα. (cf. lectt. V.) omm. καί H. θ. Littr.; — τούτους H. al. m.; — οἷον pro τοῦτον Q.'; — e vulg. ἐν τοῖσι (cf. lectt. V.) ἐν omm. E. H. θ. Mack., Littr.; τοῖσι om. cod. θ.; — οἷσι τοὺς ὑπὸ δ. ἐχομένους Parr. 4. Q.' Lind., Littr.; — οἷον ὑ. δ. ἐχομένους Mack.; vulgatam e V. notavi.

25. διάρροια — γίγνεται.] ἡ ante μακρή om. cod. θ., quem sequor, vulgo διαρρ. δὲ ἡ μ.; — πρῶτα, ut V., Parr. 3.; — δέ post ἔπειτα e solo θ. recepi; — πολλῆς omm. H., in quo rest. al. m., θ.

τοῦτον — λειεντερίη.] τούτου τὰ (τό cod. θ.) ἄνω ἀποξ. E. H. θ.; — καὶ τὴν κοιλίην διανίψαι E. H. θ. Mack.; — ἔπειτα τά τε ἄλλα σ. καὶ πότοισι cod. θ.; — ἥ τε κοιλίη cod. θ. Mack., Littr., vulgo τε abest; — ὑφ' ὧν E. H. P.'

αὗται αἱ νοῦσοι — ἁμαρτάνοις.] αὗται αἱ ν. om. θ.; — ἥ τε λειεντ. καὶ ἡ δυσεντ. E., καὶ ἡ δυσεντ. sine καὶ ἡ λειεντ. cod. θ.; — καὶ διάρροια om. H., in quo rest. al. m.. θ.; — καὶ ἡ διάρροια de meo, cett. ἡ omm. — Advertit codicis θ. descriptorem omittere αὗται αἱ νοῦσοι, nam si

κϛ'. Τεινεσμὸς ὅταν λάβῃ, διαχωρέει αἷμα [1] μέλαν καὶ μύξα καὶ πόνος ἐν τῇ κάτω κοιλίῃ γίγνεται, καὶ μάλιστα ὅταν ἐς ἄφοδον ἵζῃ· τούτου ξυμφέρει τὴν κοιλίην διυγραίνειν καὶ λιπαίνειν καὶ [2] ἀλεαίνειν καὶ ὑπάγειν τὰ ἐνεόντα καὶ λούειν θερμῷ πλὴν τῆς κεφαλῆς. Φιλέει δὲ ἡ νοῦσος αὕτη τὰ σιτία πλείω τελέειν· οἱ γὰρ στρόφοι κενουμένης τῆς κοιλίης ὑπὸ τοῦ αἵματος διεξιόντος καὶ τῆς μύξης καὶ [3] προσπιπτόντων πρὸς τὸ ἔντερον γίγνονται· ἐνεόντων δὲ τῶν σιτίων, ἧσσον δῆξιν παρέχει τῷ ἐντέρῳ. Καὶ γίγνεται μὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν, ὧν καὶ ἡ δυσεντερίη, ἀσθενεστέρη [4] δὲ καὶ ὀλιγοχρονίη καὶ οὐ θανατώδης.

26. Cum crebra et inanis desidendi voluntas prehenderit, sanguis et mucus per alvum secedunt, dolorque in inferiore ventre oritur, idque praecipue ubi sedet ut alvum exoneret. Huic alvum madefacere, pinguem reddere ac calefacere convenit; quae intus sunt subducere et calida excepto capite lavare. Hic morbus plures cibos insumere consuevit. Vacuato enim ventre a sanguine et muco transeunte, dum ad intestinum illabuntur, tormina fiunt. Intus autem exsistentibus cibis minorem morsum intestina exhibent. Ac ex iisdem quidem, ex quibus etiam intestinorum difficultas accidit, at imbecillior tamen et brevis, minimeque letalis.

κζ'. Ὅταν δὲ ἐξ οἴνου ἢ [5] εὐωχίης χολέρη λάβῃ [6] ἢ διάρροια, [7] τῇ μὲν διαρροίῃ ξυμφέρει διανηστεύειν, καὶ ἢν δίψος ἔχῃ, οἶνον διδόναι γλυκὺν, ἢ στέμφυλα γλυκέα, ἐς ἑσπέρην δὲ διδόναι ταῦτα, ἃ καὶ τοῖσι ὑπὸ φαρμάκου κεκαθαρμένοισι· ἢν δὲ μὴ παύηται, ἐθέλῃς δὲ παῦσαι, ἔμετον ἀπὸ σιτίων ἢ φακίου ποιῆσαι· καὶ παραχρῆμα [8] ἀνέσπασται ἄνω ἡ κάτω ἄφοδος· καὶ ἢν διακλύσῃς χυλῷ φακῶν ἢ ἐρεβίνθων, καὶ οὕτω πεπαύσεται. Τῇ δὲ χολέρῃ ξυμφέρει, ἢν μὲν ὀδύνη ἔχῃ, διδόναι ἃ γέγραπται ἐν τοῖσι φαρμάκοισι παύοντα τῆς ὀδύνης, τὴν δὲ κοιλίην θεραπεύειν τήν τε ἄνω καὶ τὴν κάτω, διυγραίνοντα πόμασι καὶ μαλάσσοντα τὸ σῶμα λουτροῖσι θερμοῖσι, πλὴν τῆς κεφαλῆς· καὶ ὅ τε ἔμετος οὕτως εὐπετέστερος γίγνεται,

27. Cum ex vino aut comessatione cholera prehenderit aut alvi profluvium, ad alvi quidem profluvium ieiunium confert, et si sitis detineat, vinum dulce exhibendum aut uvarum dulcium retrimenta. Sub vesperam autem eadem danda, quae a medicamento purgatis dantur. Quodsi non sedetur, sedare autem velis, vomitum post cibum aut lenticulae decoctum excitato, confestimque per inferiora secessus sursum revellitur, sique lentium aut cicerum cremore elueris, sic quoque sedabitur. Ad choleram autem confert, si quidem dolor detinet, ea dare quae in medicamentorum tractatione a dolore liberare scripta sunt. Venter autem tum superior, tum inferior, potionibus madefacientibus curandus, corpusque excepto capite balneis calidis emolliendum; quin etiam vomitus facilior fit, si

[1] μέλαν om. — [2] λεαίνειν. — [3] προπιπτ. — [4] δέ om. — [5] ὑπὸ εὐωχίας. — [6] καί. — [7] τὴν μὲν διάρροιαν. — [8] ἀνασπᾶται.

quid hic forte sit insiticium, est potius ἥ τε δυσεντερίη καὶ ἡ λειεντερίη καὶ ἡ διάρροια, quam id quod in θ. omissum est. — Porro παραπλήσιοι E., H. al. m., θ.; — ἰᾶσθαι E. θ.; — τὸν κατάρροον H. θ., sed in H. μέν rest. al. m.; — ἐντεῦθε cod. θ.; — οὕτως idem; — ἥκιστα plene, ut V., Parr. 4.

26. τεινεσμὸς — κεφαλῆς.] μέλαν ex H., in quo al. m. additur, et ex θ., Mack., Littr., vulgata om.; — μύξαν Parr. 3.; — ἐνγίνεται cod. θ.; — ἵζῃ Parr. 7., θ., Voss., Littr., ἵξῃ vulg.; — τούτου Parr. 5. θ. Littr., τοῦτον vulg.; — ἀλεαίνειν Ald., Parr. 3., θ. Mack., Littr.; — vulgatam e V. notavi.

φιλέει — ἐντέρῳ.] Pro τελέειν cod. θ. ποιέειν, sed huius libri descriptor hic nihil intellexit, vid. Oecon. Foësii in τελέειν, ubi loci plures ex h. l. colligit et e Galeno interpretatus est Foës.; — Gal. τελέειν. non male ἀναλίσκειν interpretatur. — Cum Lind., Mack., ἐνεόντων dedi, ἐνόντων codd.; — ἧσσον e θ. Mack., Littr., per ττ vulg.

27. ὅταν — πεπαύσεται.] ὑπ' εὐωχίης vulg., ὑπὸ εὐωχ. H. K., Littr. cum θ. om. praepositionem; — τὴν μὲν διαρρ., ut V., Parr. 3.; — διδόναι οἶνον γλ. καὶ στ. cod. θ.; — ἐς ante ἑσπέρην omm. Parr. 2.; — παυσῆται E. H. P.'; — θέλεις E. H.; — ἀπὸ σίτου E., σίτων H. K., unde σιτίων dedi pro vulgato σιτίου; — ἀνέσπασται ex θ. Littr., vulg. e V. notavi; — οὕτω cod. θ. Littr., οὕτως vulg.; — πεπαύσεται Parr. 5., P.' Littr., που παύσεται vulg.

τῇ δὲ χ. — φαρμακοποτέοντι.] παύονται cod. ρ.; — τῆς ὀδύνης idem et H., sed in hoc vulgatum τὴν ὀδύνην rest. al. m.: — τήν τε κοιλίην cod. ρ., omisso sequenti τε; — ὑγραίνοντα idem; — καὶ ὅ τε ἔμετος omnes; —

[1]ἢν ἐσίῃ τι ὑγρὸν καὶ τὰ προσεστηκότα ἄνω ἀπεμέεται καὶ ἡ κάτω ὑποχώρησις μᾶλλον διαχωρέει· ἢν δὲ [2]κενὸς ᾖ, ἐμέεται βιαίως καὶ ὑποχωρέει βιαιότερον· ἐς ἑσπέρην δὲ διδόναι καὶ τούτῳ, ὅσαπερ τῷ φαρμακοποτέοντι. Γίγνεται δὲ ταῦτα τὰ ἀλγήματα, ὅσα ἐκ ποσίων γίγνεται ἢ ἐξ εὐωχίης, ὅταν τὰ σιτία καὶ τὰ ποτὰ πλέω τοῦ εἰωθότος ἐς τὴν κοιλίην ἐσέλθῃ καὶ τὰ ἔξωθεν εἰωθότα [3]ὑπερθερμαίνειν τὸ σῶμα κινέῃ χολὴν καὶ φλέγμα.

quid humidi ingestum fuerit et restitantia sursum revomuntur et per inferiora recessus magis prodit. Sin vacuus fuerit, cum vi evomuntur et violentius secedunt. Sub vesperam autem etiam ei exhibeto, quae ei qui medicamento purgante usus est exhiberi solent. Dolores vero, qui ex vini potione aut comessatione fiunt, oriuntur cum cibi et potus solito copiosiores in ventriculum subierint, quaeque foris corpus supra modum calefacere solent, bilem et pituitam agitent.

κη'. Στραγγουρίης τρόποι μὲν πολλοὶ καὶ παντοῖοι· ξυμφέρει δὲ ἔξωθεν μὲν τὸ σῶμα μαλάσσειν λουτροῖσι θερμοῖσι, ἔσωθεν δὲ διυγραίνειν τὴν μὲν κοιλίην σιτίοισι ὑφ' ὧν εὔροος ἔσται, τὴν δὲ κύστιν ποτοῖσι ὑφ' ὧν τὸ οὖρον ὡς πλεῖστον δίεισι· διδόναι δὲ καὶ τῶν διουρητικῶν φαρμάκων, ἃ γέγραπται ἐν τῇ φαρμακίτιδι παύοντα [4]τῆς ὀδύνης. Ἡ δὲ νοῦσος ὑπὸ τοῦ φλέγματος γίγνεται· καὶ ὅταν μὲν ἡ κύστις ξηρανθῇ, ἢ ψυχθῇ, ἢ κενωθῇ, ὀδύνην παρέχει· ὅταν δὲ ὑγρή τε καὶ πλήρης ᾖ καὶ κεχυμένη, ἧσσον· ἡ δὲ νοῦσος τοῖσι μὲν [5]παλαιοτέροισι μακροτέρη γίγνεται, τοῖσι δὲ νεωτέροισι βραχυτέρη, θανατώδης δὲ οὐδετέροισι.

28. Stranguriae multi quidem et varii sunt modi. Confert vero foris quidem corpus balneis calidis emollire, intus vero madefacere, alvum quidem cibis, quibus fluida reddatur, vesicam vero potionibus a quibus urinae plurimum profluat. E medicamentis autem urinam cientibus ea danda sunt, quae in medicamentorum tractatione dolorem sedare scripta sunt. Morbus vero ex pituita oritur. Et cum quidem vesica resiccata aut refrigerata aut vacuata fuerit, dolorem exhibet, cum vero humida et plena aut etiam distenta sit, minus. Hic autem morbus senioribus quidem longior fit, iunioribus vero brevior, neutris tamen letalis.

κθ'. Ἰσχιὰς δὲ ὅταν γένηται, ὀδύνη λαμβάνει ἐς τὴν πρόσφυσιν τοῦ ἰσχίου καὶ [6]ἐς ἄκρον τὸ πυγαῖον καὶ ἐς τὸν γλουτόν· τέλος δὲ καὶ διὰ παντὸς τοῦ σκέλεος πλανᾶται ἡ ὀδύνη. Τούτῳ ξυμφέρει, ὅταν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, [7]μαλάσσειν καθ' ὁκοῖον ἂν τυγχάνῃ τοῦ σκέλεος στηρίζουσα ἡ ὀδύνη, [8]λουτροῖσι καὶ

29. In coxendicum morbo dolor coxae connexionem invadit et extremas nates et protuberantem in summa femoris parte carnem, quae γλουτός dicitur. Ad extremum vero per totum etiam crus dolor deerrat. Huic confert cum dolor detinet, balneis calidis et fomentis emollire ad quamcumque cruris partem dolor forte

[1] καὶ ἢν ἐσίῃ. — [2] κενώσῃ. — [3] ὑπερθερμαίνει. — [4] τὴν ὀδύνην. — [5] παλαιτέροισι. — [6] ἐς om. — [7] μαλάσσει. — [8] ἐν λ.

Ferunt autem εὐπρεπέστερον libri pauci, quod recepisse Lind., Mack., est quod mireris, vellem scilicet scire quid sibi voluerint cum suo ἐμέτῳ εὐπρεπεστέρῳ! — καὶ ἢν ἐσίῃ vulg., ut V., sed καί om. cum θ. Littr.; — κενώσῃ vulg., κενώσῃς emendarunt Corn., Foës., κενόσῃ cod. θ., unde Littr. κενὸς ᾖ, vere me iudice, idemque Latine expressit Foës. — Articulum ante φαρμακοποτέοντι om. H., sed rest. al. m., φαρμακοποτῇ cod. θ.

γίγνεται δὲ — φλέγμα.] δὲ καὶ ταῦτα vulg., sed καί omm. Parr. 6. θ. Voss., Littr.; — καὶ ὅταν E. Q.'; — πλέω H., πλείω cod. θ., πλέον vulg.; — ὑπερθερμαίνοντα cod. θ.

28. στραγγουρίης — ὀδύνης.] Copulam ante παντοῖοι om. θ., — δ' E. H. θ.; — μέν om. J.; — διαχεῖται vulg. δίεισι E. H., sed al. m. vulg., P.', Q.', θ.; — equidem διαχεῖται quomodo hic scribi possit non video, aliud quid esset ἐκχεῖται; — sitne illud fortasse ex διέρχεται ortum, nescio, sed δίεισι sane praefero; — διαπαύοντα cod. θ.

ἡ δὲ νοῦσος — οὐδετέροισι.] Articulum ante φλέγμ. om. K.; — ἢ κεν. ἢ ψ. E.; — δ' ὑγρή E. H. K.; — ὑγρή τέ ἐστι (ἐστι omm. H. K. θ.) καὶ πλ. ᾖ (ᾖ Ald. E. H. K. θ.) καὶ (καί omm. E. G. K.) κεχ. (ἐκκεχ. pro καὶ κεχ. F.) vulg.; — hinc Littr. dedit textum, qualem descripsi; — παλαιτέρ., ut V., Parr. 2.

29. ἰσχιὰς — ὀδύνη.] δέ om. I.; — ἐς ante ἄκρον, ut V., omm. Parr. 2.; — ἐς ante τὸν γλουτόν omm. E. Mack.

τούτῳ — φαρμάκοισι.] τοῦτον θεραπεύειν λουτροῖσι κ. τ. λ. cod. θ.; — ἐν λουτροῖσι vulg., sed ἐν omm. E. H. K. P.'

χλιάσμασι καὶ πυρίῃσι καὶ τὴν κοιλίην ὑπάγειν· ὅταν δὲ λωφήσῃ ἡ ὀδύνη, φάρμακον δοῦναι κάτω· καὶ μετὰ ταῦτα πιεῖν [1] γάλα ὄνου ἑφθόν· διδόναι δὲ τῆς ὀδύνης ἃ γέγραπται ἐν τοῖσι φαρμάκοισι. Ἡ δὲ νοῦσος γίγνεται, ἐπειδὰν χολὴ καὶ φλέγμα ἐς τὴν αἱμόρροον φλέβα καταστηρίξῃ, ἢ ἐξ ἑτέρης νούσου, ἢ καὶ ἄλλως, ὁκόσον ἂν τοῦ αἵματος ὑπὸ φλέγματος καὶ χολῆς νοσήσῃ ξυνεστηκός· τοῦτο γὰρ πλανᾶται ἀνὰ τὸ σκέλος διὰ τῆς φλεβὸς τῆς αἱμορρόου καὶ ὅκου ἂν στῇ, [2] ἡ ὀδύνη κατὰ τοῦτο ἔνδηλος [3] μάλιστα γίγνεται· ἡ δὲ νοῦσος μακρὴ γίγνεται καὶ ἐπίπονος, θανατώδης δὲ οὔ· ἢν δ' ἐς ἕν τι χωρίον καταστηρίξῃ ἡ ὀδύνη καὶ στῇ καὶ τοῖσι φαρμάκοισι μὴ ἐξελαύνηται, καῦσαι καθ' ὁκοῖον ἂν τόπον τυγχάνῃ ἐοῦσα ἡ ὀδύνη, καίειν δὲ τῷ ὠμολίνῳ.

decubuerit, alvumque subducere, cumque levatus dolor fuerit, medicamentum infra purgans exhibere et post haec lac asininum coctum potare. Ad dolorem autem danda, quae scripta sunt in medicamentorum tractatione. Oritur hic morbus ubi bilis et pituita ad venam sanguine manantem decubuerit, aut ex alio morbo, aut etiam alias, quaecumque sanguinis pars, quae a bile et pituita coacta et male affecta fuerit. Illud enim toto crure per venam sanguine manantem vagatur et ubicumque constiterit, ibi etiam dolor maxime manifestus accidit. Morbus autem longus est et molestus, non tamen latalis. Quodsi in uno aliquo loco firmiter constiterit dolor, neque medicamentis expellatur, quocumque loco dolor forte exstiterit, ope lini crudi inurito.

λ'. [4] Ἀρθρῖτις ὅταν ἔχῃ, πῦρ λαμβάνει, [5] λαμβάνει δὲ καὶ νοῦσος ὀξεῖα τὰ ἄρθρα τοῦ σώματος καὶ ἐς ἄλλο τε καὶ ἄλλο τῶν ἄρθρων ὀξύτεραί τε καὶ μαλακώτεραι καταστηρίζουσι αἱ ὀδύναι. Τούτῳ ξυμφέρει προσφέρειν, ᾗ ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, ψύγματα καὶ ἐκ τῆς κοιλίης ὑπάγειν τὰ ἐνεόντα κλύσμασι ἢ βαλάνῳ καὶ ῥυφᾶν διδόναι καὶ πιεῖν ὅ τι ἂν δοκέῃ σοι ξυνοῖσον· ὅταν δὲ ἡ ὀδύνη [6] ἀνῇ, φάρμακον κάτω πῖσαι καὶ μετὰ τοῦτο πίνειν ὀρρὸν ἑφθὸν ἢ ὄνου γάλα. Ἡ δὲ νοῦσος γίγνεται ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος, ὅταν κινηθέντα ἐς τὰ ἄρθρα καταστηρίξῃ· καὶ

30. Cum arthritis prehenderit, febris invadit et articulos corporis insuper morbus acutus, et ad alium atque alium etiam articulum vehementiores et leviores dolores decumbunt. Huic qua parte dolor detinet, refrigerantia admovere confert et quae in ventre sunt per infusa et glandem subducere et quidquid tibi profuturum videbitur, sorbendum et bibendum exhibere. Cum vero dolor remiserit, medicamentum deorsum purgans propinato et post hoc serum coctum aut lac asininum potui exhibeto. Morbus vero ex bile et pituita oritur, cum agitata ad articulos decubuerint. Et brevis quidem et acu-

[1] ὄνου γάλα. — [2] κατὰ τοῦτο ἡ ὀδ. — [3] γίνηται μάλιστα καὶ ἐπίπονος omissis intermediis. — [4] ἀρθρῖτις νοῦσος. — [5] λαμβάνει δὲ καὶ ὀξείη καὶ ἐς ἄλλο τε στηρίζουσι αἱ οδ. — [6] ἐνῇ.

Mack., et vero sine dubio abundat; — πυρίῃ cod. ρ.; — ὄνου γάλα idem, ut V.; — ἐν cod. θ. Mack., vulgo παρά ante τοῖσι φαρμ.

ἡ δὲ νοῦσος — ὠμολίνῳ.] ἢ καὶ ἄλλως cum cod. θ. scripsi, καί omm. cett.; — καὶ τῆς χολῆς E. K. Q.' θ. Lind., Mack.; — ξυνεστηκότος E. H. Q.' Lind.: — κατὰ τοῦτο καὶ ἡ ὀδύνη ἔνδ. γίν. μάλιστα καὶ ἐπίπονος vulg., ἡ ὀδύνη κατὰ τοῦτο ἔνδ. μάλ. γίνεται, ἡ δὲ νοῦσος μακρὴ γίνεται καὶ ἐπίπονος cod. θ., unde textum consentienter cum Littréo descripsi; — ἢν H. K. θ.; εἰ vulg.; — δέ vulg., δ' E. H. K. — ἔν τινι J.; — κλυσαι cod. θ. frequenti permutatione; — τόπον E. K. Q.' Lind., Mack., Littr., cett. nomen omm.

30. ἀρθρῖτις — αἱ ὀδύναι.] ἀρθρῖτις νοῦσος cett., equidem νοῦσος de sede sua aberravisse puto, ἀρθρῖτις per se est nomen morbi notissimi: nempe vulgo ἀρθρῖτις νοῦσος ὅταν ἔχῃ, λαμβάνει πῦρ καὶ ὀδύνη τὰ ἄρθρα τοῦ σώματος, λαμβάνει δὲ καὶ ὀξείη, καὶ ἐς κ. τ. λ. — Unde Littr.: ἀρθρῖτις νοῦσος ὅταν ἔχῃ, λαμβάνει πῦρ, καὶ ὀδύνη τὰ ἄρθρα τοῦ σώματος λαμβάνει ὀξείη, καὶ ἐς κ. τ. λ. — Ego quam rationem inierim ex textu descripto patet. Tum ἄλλοτε ἄλλο E. H. K. Ald.; — ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε F. I.' J., — αἱ (αἱ F.) τῶν ἄλλων pro τῶν ἄρθρων Parr. 4.; — στηρίζουσι J.

τούτῳ — γάλα.] ὅταν ἡ ὀδ. ἔχῃ cod. θ.; — κλυσμοῖσι H. K.; — κλυσμῷ cod. θ; — ῥυφεῖν cod. θ., ῥυφᾶν Ald. Parr. 6. Voss., ῥοφᾶν vulg.; — ἐπιδιδόναι E. K. Q.' Lind.; — ἀνῇ E. Q.' θ. Lind., Mack., Littr., ἐνῇ vulg.; — πιεῖν cod. θ.; — ἢ ὄνου E. Q.' θ. Lind., Mack., Littr., καὶ ὄνου vulg.

ἡ δὲ νοῦσος — γίγνεσθαι.] καί ante ὀλιγοχρ. om. I. J.; — δ' οὔ E. H. K.; — ἢ γέρουσι γίγνεσθαι cod. θ., — γίνεσθαι ἢ παλαιοτέροισι E. I. K., παλαιτέροισι alii Parr. 3.; —

ὀλιγοχρονίη μὲν γίγνεται καὶ ὀξεῖα, θανατώδης δὲ οὔ· νεωτέροισι δὲ [1] εἴωθε μᾶλλον ἢ γεραιτέροισι γίγνεσθαι.

tus evadit, sed minime letalis, iunioribusque magis quam senioribus accidere solet.

λα'. Ποδάγρη [2] δὲ βιαιότατον μὲν τῶν τοιούτων ἁπάντων, ὁκόσα περὶ τὰ ἄρθρα, καὶ πολυχρονιώτατον καὶ [3] δυσαπαλλακτότατον· καὶ γίγνεται μὲν ἡ νοῦσος αὕτη, τοῦ αἵματος ἐφθαρμένου τοῦ ἐν τοῖσι φλεβίοισι ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος· ὅσῳ δ' ἐν λεπτοτάτοισί [4] τε φλεβίοισι καὶ ἐν ἀνάγκῃ πεφυκόσι πλείστῃ τοῦ σώματος [5] καὶ ἐν νεύροισί τε καὶ ὀστέοισι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, [6] τοσούτῳ παραμονιμώτατόν τέ ἐστι τὸ νόσημα καὶ δυσαπαλλακτότατον. Ξυμφέρει δὲ καὶ ταύτῃ τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ τῇ ἀρθρίτιδι· καὶ μακρὴ μὲν καὶ αὕτη ἡ νοῦσος καὶ [7] ἐπίπονος, θανατώδης δὲ οὔ. Ἢν δ' ἐν τοῖσι δακτύλοισι τοῖσι μεγάλοισι ἡ ὀδύνη ἐγκαταλείπηται, καῦσαι τὰς [8] φλέβας τοῦ δακτύλου ὑπὲρ τοῦ κονδύλου ὀλίγον, καίειν δὲ ὠμολίνῳ.

31. Pedum dolor his omnibus, quae circa articulos accidunt, violentissimus quidem exsistit et maxime diuturnus, quique aegerrime solvitur; atque oritur quidem hic morbus a sanguine in venis a bile et pituita corrupto. Qui quo magis tenues venulas corporique plurimum necessarias nervosque et ossa multa ac densa subierit, eo sane tum stabilior morbus est, tum aegerrime profligatur. Huic eadem, quae articulari morbo, conferunt, et longus quidem hic morbus est et gravis, minime tamen letalis. Quodsi in digitis magnis dolor remaneat, venas in digito paulum supra articuli nodum inurito; ustio autem per linum crudum fiat.

λβ'. [9] Ἴκτερον δὲ ὧδε χρὴ θεραπεύειν· ἔξωθεν μὲν τὸ σῶμα [10] μαλθάσσειν λουτροῖσι θερμοῖσι, τὴν δὲ κοιλίην διυγραίνειν καὶ τὴν κύστιν καὶ τῶν διουρητικῶν διδόναι, ἃ προγέγραπται· ἢν δὲ ἰσχυρὸς ᾖ, καθήρας τὴν κεφαλὴν, [11] φάρμακον πῖσαι κάτω, ὅ τι χολὴν καθαίρει, ἔπειτα δὲ τοῖσι διουρητικοῖσι χρῆσθαι· ἡ δὲ νοῦσος γίγνεται, ὅταν χολὴ κινηθεῖσα ὑπὸ τὸ δέρμα τράπηται.

32. Morbus autem regius hunc in modum curandus est. Corpus quidem balneis calidis foris emolliendum, alvus vero et vesica madefacienda et ex urinam cientibus danda quae ante scripta sunt. Quod si vehemens fuerit, capite purgato medicamentum quoddam, quod bilem per inferiora purget, propinato, postea vero urinam ducentibus utendum. Hic autem morbus oritur, cum bilis commota ad cutem se converterit.

λγ'. Ταῦτα δ' ἐπιστάμενος ἀνὴρ ἰδιώτης

33. Haec autem si quis ex plebe noverit,

[1] εἴωθε γίνεσθαι μᾶλλον, ἢ παλαιτέροισι. — [2] δέ om., tum βιαιότερον. — [3] δυσαπάλλακτον. — [4] ἢ φλεβίοισι τοσούτῳ καὶ ἐν ἄν. — [5] καὶ ὅσῳ ἐν ν. — [6] τοσούτῳ δὲ καὶ παραμονικώτατόν ἐστι τὸ ν. — [7] ἐπίμονος. — [8] φλέβας om. — [9] τὸν δὲ ἰκτ. ὧδε. — [10] μαλάσσειν. — [11] φαρμ. τι π. κάτω, ὅ κ. τ. λ.

ἢ γερ. om H., sed al. m. rest. ἢ παλαιοτέροισι post γίνεσθαι, uti scribi solet.

31. ποδάγρη — δυσαπαλλακτότατον.] δέ initio ex θ., Mack., Littr., cett. omm.; — βιαιότατον E. H. Q.' θ., Lind., Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — ὅσαπερ cod. θ. pro ὁκόσα; — καὶ γίγνεται de meo dedi, καὶ ἔστι cett., quod h. l. incongruum; — δ' ἐν E. H. θ., δὲ ἐν vulg.; — τε, ubi vulg. ἢ et Voss.; item Littr. dedit e cod. θ.; — post φλεβίοισι addunt τοσούτῳ E. H., al. man., I. J. K. P.' Q.'; addit ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος ὅσω δὲ ἐν λεπτοτάτοισι ἢ φλεβίοισι τοσούτῳ G.; — πεφύκασι E. G. I. J. K. Q.'; — νευροῖσι τε καὶ ὀ. E. H., cett. τε omm.; — δέ ante παραμον., quod vulg. fert, omittunt E. J. P.', δὴ scripserunt Lind., Mack.; — παραμονίκωτ., ut V., cod. J.; — τε dein omm. Parr. 4.

ξυμφέρει — ὠμολίνῳ.] δ' οὐ H. K.; — δ' ἐν E. H. K.; vulg. δέ sine ἐν, equidem illam lect. praefero; — τοῖσι δακτύλοισι τοῖσι μεγάλοισι ex θ., Mack., Littr., cett. omm. τοῖσι μεγάλοισι. Licet οἱ δάκτυλοι οἱ μεγάλοι hic maxime spectentur, iudicium difficile mihi videtur sitne τοῖσι μεγάλοισι emblema alienum, nec ne; — ἡ ὀδ. om. H.

32. ἴκτερον δὲ — τράπηται.] τὸν δὲ ἴκτ. vulg., Littréum secutus dedi lectionem codd. E. H. K. θ.; — γέγραπται, al. m. προ, cod. H.; — καθαίρειν J.; — in φαρμ. πῖσαι — καθαίρει cum Littréo dedi lect. codicum E. H. K. θ., vulgatam e V. notavi; — δέ ante τοῖσι διουρητ. om. θ.

33. ταῦτα δ' — γίγνεσθαι.] δ' E., δέ vulg., sed voculam omm. H. θ.; — καὶ γὰρ νοσ. om. θ., νοσήματα om. H.

οὐκ ἂν ὁμοίως ἐμπίπτοι ἐς ἀνήκεστα νοσήματα· καὶ γὰρ νοσήματα εἴωθε ἀπὸ σμικρῶν προφασίων μεγάλα καὶ πολυχρόνια γίγνεσθαι. Καὶ ὅσα μὲν σιτίων ἢ ποτῶν ἐχόμενά ἐστι [1] ἢ ῥοφημάτων ἢ φαρμάκων, ὅσα ὀδύνης εἵκενα δίδοται, ἀκίνδυνά ἐστι ἅπαντα προσφέρειν [2] ἀεί, ἐὰν κατὰ τὰ γεγραμμένα προσφέρῃς· ὅσα δὲ καθαίρει τῶν φαρμάκων χολὴν ἢ φλέγμα, [3] τούτοισι οἱ κίνδυνοι γίγνονται καὶ αἱ αἰτίαι τοῖσι θεραπεύουσι· φυλάσσεσθαι οὖν χρὴ [4] ταῦτα μάλιστα. Ταῦτα μὲν ὅσα κατὰ [5] κοιλίην γίγνεται νοσήματα πλὴν περὶ ἐμπύων καὶ [6] τῶν φθινόντων καὶ τῶν γυναικείων, ταῦτα γὰρ χωρὶς γεγράψεται.

haud similiter in incurabiles morbos incidet. Solent enim morbi ex parvis causis magni et diuturni fieri. Et quae quidem ad cibos aut potiones spectant, vel sorbitiones, vel medicamenta, quae doloris gratia exhibentur, ea semper sine periculo admoventur, si ut scripta sunt admoveas. Quae vero medicamenta bilem aut pituitam purgant, in iis periculum oritur, et culpa in eos, qui curant, confertur. Haec igitur maxima cura adhibita sunt administranda. Ac hi quidem morbi sunt, qui circa ventrem oriuntur, praeter puris in pectore collectionem et tabem et morbos mulierum; de his enim separatim scribetur.

λδ'. Φύματα δὲ ὅσα φύεται, πάντα ὑπὸ φλέγματος ἢ αἵματος φύεται· ὅταν δὲ ὑπὸ τρώματος ἢ πτώματος ἀθροισθῇ, ξυμφέρει δὴ τούτων, τὰ μὲν καταπλάσσοντα καὶ φάρμακα πιπίσκοντα διαχεῖν, τὰ δὲ καταπλάσσοντα πεπαίνειν· καὶ διαχέει μὲν [7] τῶν καταπλασμάτων ὅσα θερμὰ ἐόντα ὑγραίνει καὶ μὴ σπᾷ ἐς ἑωυτά· πεπαίνει δὲ ὅσα θερμαίνοντα ξυνάγει· ὅταν δέ τι τμηθῇ ἢ αὐτόματον ῥαγῇ, φαρμάκῳ ἀνακαθαίρειν τὸ ὑγρόν· ὅταν δὲ πυορροοῦντα παύσηται, ὡς ἕλκος [8] ἰῆσθαι.

34. Tubercula quae oriuntur omnia ex pituita aut sanguine nascuntur. Cum vero ex vulnere aut casu collecta fuerint, haec sane confert partim quidem cataplasmatis et medicamentis epotis discutere, partim vero cataplasmatis impositis maturare. Ex cataplasmatis autem discutiunt quaecumque calida humectant, neque ad se trahunt. Maturant autem quae calefaciendo cogunt. Ubi vero quid sectum aut sponte ruptum fuerit, medicamento humorem repurgato, cum autem pus effluere desierit, velut ulcus curato.

λε'. Λέπρη καὶ κνησμὸς καὶ ψώρη καὶ λειχῆνες καὶ ἀλφὸς καὶ ἀλώπεκες ὑπὸ φλέγματος γίγνονται· ἔστι δὲ τὰ τοιαῦτα αἶσχος μᾶλλον ἢ νοσήματα· κηρίον καὶ χοιράδες καὶ φύγεθλα καὶ δοθιῆνες καὶ ἄνθραξ ὑπὸ φλέγματος φύεται.

35. Lepra, prurigo, scabies, impetigines, vitiligo et alopeciae ex pituita oriuntur. Sunt autem ista foeditas potius quam morbi. Favus, strumae, phygetla, furunculi et carbunculus ex pituita nascuntur.

λϛ'. Τούτοισι τοῖσι φαρμάκοισι [9] ἀποκαθαί-

36. In purgatione facienda his medicamentis

[1] ἢ — ἐστι om. — [2] ἀὺς ἐὰσ. — [3] ἐν τούτοισι. — [4] τά. — [5] τὴν κοιλίην. — [6] τῶν om. — [7] ὅσα τῶν καταπλ. — [8] ἰᾶσθαι. — [9] ἀποκαθαίρηται.

καὶ ὅσα — μάλιστα.] σίτων cod. θ.; — σχόμενα idem; — [καὶ] ὅσα Lind.; — ἕνεκα cod. θ.; — ἀεὶ προσφέρειν H. K., ἃ δεῖ προσφ. cod. θ. sine καί, — ταῦτα μάλιστα Littr. ex θ., τὰ μάλ. vulg., sed τά om. H.

ταῦτα μὲν — γεγράψεται.] [καὶ] ταῦτα μέν Lind., Mack.; — γάρ vulg., δέ cod. θ. Littr., non video cur hoc prae illo praestet.

34. Φύματα — ἰῆσθαι.] δέ initio ex E. solo recepi; — φ. πάντα ὅσα φύεται cod. θ.; — εἰ (ἢ H.) γὰρ ὑπὸ φλέγματος ὅταν ὑπὸ τρωμ. E. H. θ.; — Corn. Latine: „Tubercula, quae innascuntur, omnia a pituita aut sanguine nascuntur, quum sane a vulnere aut casu fuerint collecta." Cf. Foësii notulam: — ξυμφέρει δέ E. H. K. θ.; — ἐόντα ex θ. Littr., ὄντα vulg.; — pro καὶ μή cod. J. δὲ κἢν; — δέ τι vulg., τι omm. E. H. K. θ. Littr.; — ἢ φ. ἀνακαθ. τὸ πῦον cod. θ.; — ἰᾶσθαι E. H. I. J. θ.

35. λέπρη — φύεται.] ἀλώπεκις al. m. H.; — γίνεται pro vulgato γίνονται E. H. P.'; — ταῦτα τοιαῦτα E. H. K.; — ἔστι δὲ ταῦτα ἀείκεα cod. θ.; — φύγετρα idem et ἄνθρακες.

36. τούτοισι — ὕδωρ.] τά post διδόναι omm. H., in quo rest. al. m., θ.; — post φλεγματώδεες voculam omm. E. H. K. θ.; — μελαγχολῶσι E. H. K. θ. Mack., Littr.; — μελαγχολοῦσι vulg.; — τά post μελαγχ. omm. H. θ.

ροντα ὧδε χρῆσθαι· ὅσοι μὲν χολώδεές εἰσι, διδόναι [1]τὰ ὑφ' ὧν χολὴ καθαίρεται· ὅσοι δὲ φλεγματώδεες, τὰ ὑφ' ὧν [2]φλέγμα· ὅσοι δὲ μελαγχολῶσι, τὰ ὑφ' ὧν μέλαινα χολή· τοῖσι δὲ ὑδρωπιῶσι τὰ ὑφ' ὧν ὕδωρ. Ὅσα δὲ δίδοται φάρμακα ποτὰ καὶ μὴ καθαίρει μήτε χολὴν, μήτε φλέγμα, ὅταν ἐς τὸ σῶμα ἐσέλθῃ, τὴν δύναμιν παρέχεσθαι δεῖ ἢ ψύχοντα, ἢ θερμαίνοντα, ἢ ξηραίνοντα, ἢ ὑγραίνοντα, [3]ἢ ξυνάγοντα, ἢ διαχέοντα· ὅσα δὲ ὕπνον ποιέει, [4]ἀτρεμίην δεῖ τῷ αἵματι παρέχειν.

λζ'. Ὅταν δὲ ἐπὶ νοσέοντα ἀφίκῃ, ἐπανερωτᾶν χρὴ ἃ πάσχει καὶ ἐξ ὅτου καὶ ποσταῖος καὶ τὴν κοιλίην εἰ διαχωρέει καὶ δίαιταν [5]ἥντινα διαιτᾶται, καὶ ἐνθυμέεσθαι [6]πρῶτον μὲν τὸ νόσημα πότερον ἀπὸ χολῆς ἢ φλέγματος γεγένηται ἢ ἀμφοτέρων, καὶ τοῦτο εὖ εἰδέναι ὅτι ἀνάγκην ἔχει ὥστε ὑπὸ τούτων τοῦ ἑτέρου ἢ ἀμφοτέρων γίγνεσθαι, ἔπειτα πότερον ξηρασίης ἢ ὑγρασίης χρήζει, ἢ τὰ μὲν τοῦ σώματος ξηρασίης, τὰ δὲ ὑγρασίης· ἔπειτα τὴν νοῦσον, εἴτε ἄνω δεῖ θεραπεύειν, εἴτε κάτω, εἴτε διὰ τῆς κύστιος, καὶ εἴτε αὔξεται ἡ νοῦσος, εἴτε μαραίνεται, εἴτε λύεται, εἴτε μεταπίπτει ἐς ἑτέρην νοῦσον.

λη'. Τοὺς τρωματίας λιμοκτονέειν καὶ ἐκ τῆς κοιλίης ὑπάγειν τὰ ἐνεόντα, ἢ ὑποκλύζοντα, ἢ φάρμακον κάτω διδόντα καὶ πίνειν ὕδωρ [7]καὶ ὄξος καὶ ῥυφεῖν. Τὰ φλεγμαίνοντα ψύχειν καταπλάσμασι· τὰ δὲ τοιαῦτα καταπλάσματα εἶναι ἢ σεῦτλα ἑφθὰ ἐν ὕδατι, ἢ σέλινον, ἢ ἐλαίης φύλλα, [8]ἢ ἀκτῆς

ad hunc modum utendum est. Biliosis quidem ea exhibeto, quibus bilis repurgetur, pituitosis vero a quibus pituita, melancholicis autem a quibus bilis atra, hydropicis vero ex quibus aqua. Quae medicamenta potu exhibentur, neque bilem, neque pituitam purgant, cum corpus subierint vim suam exhibeant oportet aut refrigerando, aut calefaciendo, aut siccando, aut humectando, aut cogendo, aut diffundendo. Quae vero somnum conciliant, ea sanguini quietem praebere oportet.

37. Cum vero ad aegrotum perveneris, quaenam patiatur et quanam ex causa interrogandum et ex quot iam diebus, an etiam venter demittat, ac quanam victus ratione utatur. Inprimisque in considerationem adhibendum num morbus ex bile aut pituita, an ab utrisque ortus sit. Probeque nosse convenit, quod ex horum altero aut utrisque originem ut habeat, necesse est. Deinde num siccitate vel humectatione indigeat, vel aliae quidem corporis partes siccitate, aliae vero humectatione. Postea an morbus per superiora, an per inferiora curandus sit, vel per vesicam, et num morbus increscat aut imminuatur, num solvatur, vel in alium transeat.

38. Eos, qui vulnera acceperunt, fame conficito et quae insunt ex alvo vel per infusum, vel per medicamentum deorsum purgans exhibitum subducito, aquam cum aceto potui dato et sorbitionem exhibeto. Quae inflammationem sentiunt per cataplasmata refrigeranda. Sint autem haec cataplasmata aut betae aqua coctae aut

[1] τά om. — [2] τὸ φλ. — [3] ἢ ξυναγ. om. — [4] ἀτρεμείνην. — [5] ἣν διαιτ. — [6] πρῶτον. — [7] ἢ ὄξος, ἢ ῥυφεῖν. — [8] ἢ συκῆς φ.

ὅσα δὲ — φάρμακον.] καθαίρειν vulg., καθαίρει K.' θ. Mack., Littr.; — ἀτρεμείην cod. θ. Mack.; — τῷ σώματι e solo θ. Mackius, Littr.: ego vulgatam servo, nam sine dubio est correctio arbitraria in cod. θ. De coniectura delevi αὐτά post δύναμιν et τὸ φάρμακον post παρέχειν.

37. ὅταν — νοῦσον.] ἐπανέρεσθαι χρή cod. θ., fortasse e prognostico p. 129. mihi; — ἥν pro ἥν τινα G.; — πρῶτον μέν H. P.' θ. Voss., πρῶτα μέν vulg.; — ἀμφοτέρων de meo dedi, ἀμφότερα cett.; — ἀνάγκη ὥστε sine ἔχει cod. θ. secundum Mackium, sed Littréus in sua collatione id non occurrere scribit; — ὑγρ. ἢ ξηρ. χρίζει cod. θ.; — εἴτε τελευτᾷ idem pro εἴτε λύεται.

38. τοὺς τρωματίας — ῥυφεῖν.] διδόναι E. P.' Q.' pro διδόντα; — ὕδωρ καὶ ὄξος Littr. de suo, ἤ pro καί vulg.; — καὶ ῥυφεῖν cod. θ., ἢ ῥοφεῖν vulg., sed Ald. Parr. 6. θ. Voss. per υ. Post ῥυφ. ferunt ὕδωρ E. P. Q. θ.

τὰ φλεγμαίνοντα — καταπλάσαι.] τοιαῦτα omm. E. H. P'. Q'. θ.; — ceteri τεῦτλα per τ; — σέλινα K. Post ἐλαίης φύλλα vulgo καὶ συκῆς φύλλα, quod om. cod. J.; contra cod. θ. fert ἢ ἀκτῆς φ., quod in vulg. deest. Littr. cum θ. utrumque recepit, equidem puto dittographiam in his inesse et solum ἢ ἀκτῆς φύλλα servandum, cf. Gal. vol. XII. p. 133. Post βάτου vulgo ἢ βαλάνου, sed cum H. θ. om. Littréus, quem sequor. Post ἑφθοῖσι E. H. K. θ. Littr.

φύλλα, [1] ἢ βάτου, ἢ ῥοιῆς γλυκείης· — ἐφθοῖσι [2] μὲν τούτοισι χρῆσθαι, ὠμοῖσι δὲ ῥάμνου φύλλοισι, ἢ ἄγνου, ἢ ἐλελισφάκου, ἢ τιθυμάλου, ἢ γλήχωνα χλωρὴν, ἢ πράσα, ἢ σέλινον, ἢ κορίανον, ἢ [3] ἰσάτιδος φύλλα· ἢν δὲ μηδὲν [4] τούτων ἔχῃς, μήτε ἄλλο τι μηδὲν κατάπλασμα, ἄλφιτον φυρήσας ὕδατι ἢ οἴνῳ κατάπλασαι. Τοσοῦτον δὲ χρόνον τὰ καταπλάσματα τάδ' ὠφελέει, ὁκόσον [5] ἂν ψυχρότερα [6] ᾖ ἢ τὸ ἕλκος· ὅταν δὲ ᾖ θερμότερα ἢ ὁμοίως θερμὰ, βλάπτει. Τὰ λιπαρὰ πρὸς τὰ φλεγμαίνοντα οὐ ξυμφέρει, οὐδὲ πρὸς τὰ ἀκάθαρτα, οὐδὲ πρὸς τὰ σηπόμενα· ἀλλὰ πρὸς [7] μὲν τὰ φλεγμαίνοντα ξυμφέρει τὰ ψυχρὰ, πρὸς δὲ τὰ ἀκάθαρτα καὶ τὰ σηπόμενα τὰ δριμέα καὶ ὅσα δῆξίν τινα παρεχόμενα καθαίρει· ὅταν δὲ σαρκοφυῆσαι βούλῃ, τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ θερμὰ μᾶλλον ξυμφέρει, πρὸς ταῦτα γὰρ ἡ σὰρξ θάλλει.

apium, aut oleae folia, aut sambuci folia, aut rubi, aut mali punici dulcis, quibus coctis utendum est. Crudis vero rhamni foliis, vel viticis, vel salviae, vel tithymali, vel polygonum viride, vel porrum, vel apium, vel coriandrum, vel isatidis folia admoveto. Sin horum nihil habeas, neque ullum aliud cataplasma, polentam aqua aut vino subactam ex cataplasmate imponito. Tamdiu autem cataplasmata haec iuvant, quamdiu ulcere frigidiora fuerint, calidiora vero aut aeque calida nocent. Pinguia inflammatis minime conferunt, neque sordidis, neque putrescentibus. Verum ad inflammata frigida conferunt, ad sordida vero et putrescentia, acria et quae morsum quemdam excitando purgant. Cum vero carnem generare voles, pinguia et calida magis conferunt. Ab his enim caro succrescit.

λθ'. Ὁκόσοισι ἄνθρωποι σιτίοισι ἢ ποτοῖσι ὑγιαίνοντες ἐς δίαιταν χρῶνται, ἐκ τούτων χρὴ τοῖς παρεοῦσι χρῆσθαι πρὸς τοὺς νοσέοντας σκευάζοντα καὶ θερμὰ καὶ ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ καὶ ξηρά· ἐκ μὲν ψυχρῶν θερμὰ, [8] ἐκ δὲ θερμῶν μὴ θερμὰ καὶ ξηρὰ ἐκ μὴ ξηρῶν καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἀπορέειν δὲ οὐ χρὴ, οὐδὲ τοῖσι παρεοῦσι μὲν μὴ δύνασθαι, τὰ ἀπόντα δὲ ζητεῦντα μηδὲν ὠφελέειν τὸν κάμνοντα οἷόν τε εἶναι· εὑρήσεις δὲ, ἢν ὀρθῶς σκοπέῃς ἔξω τούτων, οἷσι πρὸς τὸν νοσέοντα χρῶνται, ὀλίγα.

39. Quibus cibis aut potionibus per sanitatem homines in victus ratione utuntur, his praesentibus ad calorem, frigus, humiditatem et siccitatem temperatis erga aegros uti oportet: ex frigidis quidem calidis et calidis ex minime calidis, et siccis ex non siccis et reliquis ad eundem modum. Neque dubitare oportet, nec praesentibus iuvare non posse, sed absentia quaerentem nullam opem aegroto praestare posse; pauca vero, si rite spectes praeter haec reperies, quibus circa aegrotantem utantur.

μ'. Ῥυφήματα δ' ἐν τῇσι νούσοισι ἁπάσῃσι

40. Sorbitiones autem in omnibus morbis

[1] ἢ βάτου, ἢ βαλάνου, ἢ ῥ. — [2] δέ. — [3] ἰσάτιος. — [4] ἀπὸ τούτων ἔχῃς μηδὲ ἄ. — [5] ἂν χρόνον. — [6] ᾖ τὰ ἕλκη. — [7] μέν om. — [8] καὶ θερμὰ ἐκ θερμὴ μὴ θερμῶν.

μέν, vulg. δέ fert. Post ῥάμνου cod. θ. ῥαφάνου, idemque γλήχω; — ἰσάτιος vulg. ἰσάτεος K., de meo ἰσάτιδος exhibeo; — ἀπὸ τούτων ἔχῃς vulg., sed cum H. θ. ἀπό om. Littr. — μήτε ἄλλο cod. θ. sine τι, unde Littr. μήτε pro vulg. μηδέ.

τοσοῦτον δὲ — βλάπτει.] καὶ τὸν τοιοῦτον pro τοσοῦτον cod. J.; — τὰ καταπλ. sine τάδ' E. H. K. θ., vulgo καταπλ. τάδ' sine τά, ego utrumque et τά et τάδ' recipio; — ἐφ' ὅσον χρόνον cod. θ., ὁκόσον ἂν χρόνον Ald. E. G. H.

τὰ λιπαρὰ — θάλλει.] οὐ ξυμφ. πρὸς τὰ φλ. E.; — μέν omm. F. G. I. J.; — ξυμφέρει τά omm. H. θ.; — τά ante σηπομ. om. θ.; τά ante δριμ. omm. H. θ.; — τινα omm. iidem; — ὅταν γάρ E.; — βούληται cod. θ., sed omittit τά post βούλῃ, itaque lectionis origo aperta.

39. ὁκόσοισι — τρόπον.] ὁπόσοι H. K., ὁκόσοι E.; — τῶν παρεόντων ceteri, de meo dativum dedi; — καὶ θερμὰ καὶ ψ. E. I. Voss. καὶ ψ. καὶ θ. cod. θ., vulgo καί ante θερμά om; — ἐκ δὲ θερμῶν μὴ θερμά E. K. et H. al. m., Littr.; — καὶ θερμὰ ἐκ μὴ θερμῶν vulg., καὶ θερμὰ μὴ ἐκ μὴ θερμῶν cod. θ., καὶ ξηρὰ ἐκ μὴ ξηρῶν om. H., sed rest. al. m.

ἀπορέειν — ὀλίγα.] οὐ omm. E. H., in quo rest. al. m., J.; — ζητοῦντα cod. θ.; — ἃ μηδὲν ὠφελέειν H., sed ἃ alia m., Voss. vero non habet ἃ, sed legit ὠφελέει, unde fortasse orta illa correctio; — εἶναι χρή cod. θ.; — σκοπήσῃς idem; — τοῖσι πρὸς τὸν νοσ. idem.

40. ῥυφ. — ἑφθά.] ῥυφ. τάδε ἐν τῇσι νούσοισι πάσῃσι cod.

διδόναι ἢ πτισάνην, ἢ κέγχρον, ἢ ἄλητον, ἢ χόνδρον· τούτων ὁκόσα μὲν δίδως ἐς διαχώρησιν, λεπτὰ διδόναι καὶ διεφθότερα καὶ γλυκύτερα ἢ ἁλυκώτερα ἢ θερμότερα· ὁκόσα δὲ ἐς ἰσχὺν ἢ ἀνακομιδὴν, παχύτερα [1] καὶ λιπαρώτερα καὶ μετρίως ἑφθά. Ποτοῖσι δὲ χρῆσθαι, ἢν μὲν ὑπάγειν ἐθέλῃς τὴν κοιλίην καὶ τὴν κύστιν, γλυκὺν οἶνον ἢ μελίκρητον· ἢν δὲ στύφειν, αὐστηρὸν, λευκὸν, λεπτὸν, ὑδαρέα· ἢν δὲ ἐς ἰσχὺν, αὐστηρὸν, μέλανα· ὁκόσοι δὲ τὸν οἶνον πίνουσι ἀνηλεῶς, τούτοισι διδόναι ἃ γέγραπται ἐν τῇ Φαρμακίτιδι ποτὰ σκευαζόμενα.

exhibendae aut ptisana, aut milium, aut farina, aut alica. Ex his, quae ad alvi deiectionem exhibueris, tenuia et cocta magis dulcioraque dato quam salsiora, aut calidiora. Quae vero ad robur et virium refectionem, crassiora, pinguiora et moderate cocta. Potionibus autem utendum, si quidem alvum et vesicam subducere velis, vino dulci, aut aqua mulsa, sin vero adstringere, austero, albo, tenui, aquoso, sin roborare, austero nigro. Qui vinum cum cruciatu bibunt, iis potiones praeparatae et in medicamentorum tractatione scriptae exhibendae.

μα'. Τοῖσι φαρμακοποτέουσι διδόναι μετὰ τὴν κάθαρσιν, τοῖσι μὲν πυρέσσουσι, ἢ φακὸν ἢ κέγχρον [2] λεπτὸν, ἢ πτισάνης χυλόν· διδόναι δὲ πτισάνην μὲν καὶ κέγχρον ὡς κοῦφα ἐόντα, χόνδρον δὲ ὡς [3] ἰσχυρότερον τούτων καὶ ἄλητον ὡς ἰσχυρότατον πάντων· φακὸν δὲ εὐώδεα σκευάσαι καὶ ὀλίγον δεύτερον διδόναι, ὡς καὶ κοῦφον ὂν ῥόφημα καὶ εὐκάρδιον ἄνω· παραμίσγειν [4] δὲ ἢ ἅλας ἢ μέλι καὶ κύμινον καὶ ἔλαιον τῷ φακῷ, ἢ χλόης γλήχωνος καὶ [5] ὄξους ὀλίγον· τοῖσι δὲ ἀπύροισι ἄρτου καθαροῦ τὸ ἔσωθεν ἐνθρύψας ἐν ζωμῷ, ἢ μᾶζαν καὶ τέμαχος ἑφθὸν, ἢ κρέας οἰὸς ὡς νεωτάτης, ἢ ὄρνιθος, ἢ σκύλακος ἑφθὸν, καὶ σεῦτλον ἢ κολοκύντην, ἢ βλῆτον· καὶ μετὰ τὸ σιτίον πίνειν οἶνον [6] εὐώδεα παλαιὸν, λευκὸν, ὑδαρέα.

41. His qui medicamentum biberunt, post purgationem exhibeto febricitantibus quidem aut lenticulam, aut milium tenue, aut ptisanae cremorem. Ptisana autem danda quidem et milium, quippe quae levia sunt; alica vero, quae sit valentior, et farina, quasi quae omnium sit valentissima. Lenticula autem odorata paranda et pauca secundo loco exhibenda, cum levis sit sorbitio, et ori ventriculi superiore parte grata. Admisceatur autem aut sal aut mel aut cuminum et oleum, aut pulegii herbae et aceti parum. Febre vero vacuis panis puri medullam in iusculo comminutam dato, aut mazam, aut piscis cocti et sale conditi frustulum, aut oviculae tenerrimae carnem, vel gallinae vel catuli coctam, et betam, aut cucurbitam, aut blitum, et post cibum vinum generosum vetus, album dilutum propinato.

[1] καί om. — [2] λεπτὸν — κέγχρον om. — [3] ἰσχυρόντατον πάντων καὶ ἄλητον ὡς ἰσχυρότατον τούτων. — [4] δὲ — φακῷ om. — [5] ὄξος. — [6] οἰνώδεα.

θ.; — δ' E. H. K. δέ vulg.; — ἤ singulis locis deinceps om. cod. θ., usque ad χόνδρον; — δίδως om. idem; — καί ante λιπαρώτερα E. H. K. θ., Lind., Mack., καί om. vulg.

ποτοῖσι — σκευαζόμενα.] ἐθέλοις cod. θ.; — λεπτὸν, λευκόν idem; — ἢν δὲ ἐς ἰσχύν idem et Littr., ἢν δὲ ἰσχύειν vulg. — Advertit ὁκόσοι δὲ (nempe δέ cum Voss. lego), τὸν οἶνον πίνουσι ἀνηλεῶς: — nimirum πίνειν ἀνηλεῶς aliud non esse potest quam *cum cruciatu* i. e. *difficulter bibere*. Alii alio modo reddunt: Corn. „bibunt citra affectionem erga ipsum." Foës. „timide bibunt." Littr. „qui ne boivent pas volontiers le vin." — Cornarius putavit significari eos, qui vinum bibentes nullum ex potione effectum sentiunt, quod scriptorem voluisse non credo. Foësius in adnotatione Hesychium excitat, quem hunc locum in voce ἀνηλεῶς exponere putat.

41. τοῖσι — ὑδαρέα.] λεπτόν om. cod. θ.; — χόνδρον δὲ ὡς ἰσχυρότατον πάντων καὶ ἄλ. ὡς ἰσχυρότερον (ἰσχυρότατον G. H. eadem m., ἰσχυρότερον, cod. θ.) τούτων codd. lect. est; καὶ ἄλητον ὡς ἰσχυρότερον τούτων, χόνδρον δὲ ὡς ἰσχυρότατον πάντων. Lind.; Littréus locum emendavit, quemadmodum ex eius ed. eum descripsi. — Porro φακὸν δὲ ὡς εὐώδεα cod. θ.; — κοῦφον sine ὂν idem; — τῷ δὲ φακῷ παραμίσγειν (παραμ. om. H., sed rest. al. m.) ἤ vulg.; — τῷ φακῷ ἤ cod. θ. Littr.; — γλήχωνος χλόην E. χλόης H.; — ὄξους Littr. ὄξος codd.; — ἐνθρύψας e codd. revocavit Littr.; ἐντρίψας vulg.; — τεμάχιον P.' Mack.. Post ἢ σκύλακος ἑφθόν enumerari cibos eiusmodi, ut potius febricitantibus quam τοῖσι ἀπύροισι destinati videantur, non fugit Foësium. qui in Latinis „et febricitantibus" eo loco interponit. Mihi solum ἢ τεῦτλον in καὶ σεῦτλον mutandum videtur, collato principio § 43: nempe cum carnibus coniunctim edere praecipit σεῦτλον, ἢ κολοκύντην, ἢ βλῆτον; — τεῦτλα cod. θ., de meo per σ scripsi; — ἢ μετὰ τὸ σ. cod. θ.; — εὐώδεα E., al. m. οἰνώδεα, Q.' θ. Littr., vulgo

μβ'. Οἷσι λούεσθαι μὴ ξυμφέρει, ἀλείφειν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ θερμῷ καὶ ἐκμάσσειν διὰ τρίτης.

42. Quibus lavari non confert, eos vino et oleo calido inungito et tertio quoque die detergito.

μγ'. Ὅταν κοιλίην ὑγραίνειν ἀπὸ σιτίων ἀσθενέοντος ἐθέλῃς, διδόναι μᾶζαν καὶ ὄψα, θαλασσίων μὲν τεμάχεα ἑφθὰ ἐν ὑποτρίμματι, κρέα δὲ οἰὸς ὡς νεωτάτης ἢ ἐρίφου, ἢ σκύλακος, ἢ ὄρνιθος ἑφθὰ, καὶ σεῦτλα ἢ [1] βλῆτον ἢ λάπαθον ἢ κολοκύντην, [2] ἣν ὥρῃ ᾖ· λάχανα δὲ, σέλινον καὶ ἄνηθον καὶ ὤκιμον· καὶ τὸν οἶνον μελιχρὸν, παλαιὸν, λευκὸν, ὑδαρέα. Ὅταν δὲ ξηραίνῃς τὸ σῶμα, διδόναι ἄρτον, καὶ ὄψα ὀπτὰ καὶ ξηρὰ καὶ θερμότερα ταῦτα πάντα καὶ κρεῶν τὰ μέλεα, ὅσα σαρκώδεα, ἰχθύων τοὺς πετραίους, λάχανα, πήγανον ἢ θύμον, ἢ ὀρίγανον, τὸν δὲ οἶνον μέλανα αὐστηρόν· σκευάζειν δὲ τὰ ὄψα ἁλσὶ καὶ κυμίνῳ καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀρτύμασι ὡς ἐλαχίστοισι χρῆσθαι. Ὅταν δ' ἀνακομίσαι ἐκ νούσου ἐθέλῃς, διδόναι [3] τὰ μὲν ἄλλα ταὐτὰ, ἃ καὶ ὅταν διυγραίνῃς τὴν κοιλίην, τὰ δὲ κρέα ἀντὶ τῶν γαλαθηνῶν ἰσχυρότερα, καὶ ἀντὶ τῶν κυνείων ὀρνίθεια καὶ λαγῷα καὶ τούτων ἔνια ὀπτὰ καὶ τῶν κρεῶν καὶ τῶν ἰχθύων καὶ ἐσκευασμένα ὡς ἄριστα. Ὁκόσοισι τῶν νοσημάτων ξηρασίη ξυμφέρει, [4] μονοσιτίη ξυμφέρει καὶ τὰ σιτία καὶ τὰ ποτὰ ἐλάσσω τελέειν [5] ἢ ὥστε πλήρη εἶναι καὶ ταῦτα ἐκπονέειν καὶ περιπατεῖν καὶ κοιμᾶσθαι ὡς ἐλάχιστα. Ὁκόσοισι δ' αὖ ὑγρασίη ξυμφέρει, μὴ ἀσιτέειν καὶ τοῦ σιτίου καὶ τοῦ ποτοῦ μὴ ἐνδεᾶ εἶναι, μηδὲ πονέειν καὶ κοιμᾶσθαι ὁκόσα ἂν ἐθέλῃ.

43. Cum laborantis alvum cibis humectare voles, mazam et opsonia exhibeto, marinorum quidem piscium frustula cocta ex intrito, ovis quam tenerrimae carnes aut hoedi, aut catelli, aut volucris coctas et betam, vel blitum, vel rumicem, vel cucurbitam, si anni tempus tulerit. Olera vero apium et mentham et ocimum et vinum mellitum, vetus, album, aquosum. Cum autem corpus exsiccare voles, panem exhibeto et opsonia assa et sicca, eaque omnia calidiora et carnium partes carnosas, pisces saxatiles, olera, rutam, aut thymum, aut origanum. Vinum autem nigrum austerum. Opsonia vero sale et cumino condito, reliquis vero condimentis quam minimum utitor. At cum ex morbo vires reficere voles, alia quidem eadem quae dum alvum humectas exhibeto; sed lactantium loco carnes validiores et catulinarum loco volucrium et leporinas et ex his assas quasdam tum carnes tum pisces et quam optime conditos. Quibus morbis siccitas confert, semel die cibum capere conducit, et cibos ac potus pauciores quam ut repleantur insumere, eosque laboribus et deambulatione conficere et quam minimum dormire. At quibus humiditas confert, inedia non est ferenda, neque cibo aut potu indigere debent, neque laborare et dormire quantum volent.

μδ'. Ὁκόσων ἐπιθυμέουσι οἱ κάμνοντες ἢ

44. Quoscumque cibos aut opsonia aut poti-

[1] βλῆτα ἢ λάπαθα. — [2] ἢ ὥρῃ ᾖ. — [3] τά om. — [4] μονοσ. ξυμφ. om. — [5] ἤ om.

οἰνώδεα. Vulgo ὡς ὑδαρέα, Lind. ὑδαρέστατον dedit, sed ὡς omm. E. H. K. θ. Littr.

42. οἷσι — τρίτης.] ὅσοις cod. θ.

43. Ὅταν — ὑδαρέα.] τεμάχια vulg., τεμάχη cod. θ., τεμάχεα H. Littr., in H. tamen χια al. m.; — ἢ τεῦτλα cod. θ., καὶ τεῦτλα cett.; — ἣν ἡ ὥρη ᾖ E. H. K. Littr., ἡ om. vulg., quam sequi malo. Ante σέλινα (nempe de meo h. l. sing. num. σέλινον, ἄνηθον, ὤκιμον scripsi) cod. θ. σοι ειν ε, unde σοι εἶναι vere elicit Littr., nec tamen recipit, quod neque ego facio; — μελίχροον H.

ὅταν δὲ — χρῆσθαι.] καί ante κρεῶν omm. H. θ.; — μέλανα δ' αὐστηρόν E. Q.' θ. Lind.; — χρέεσθαι Lind.

ὅταν δ' ἀνακ. — ἄριστα.] δ' E. θ., δέ vulg.; — νούσου E. Lind., Littr., νόσου vulg.; — θελης cod. θ.; — τὰ αὐτά E. H. K. θ., ἅ om. H., sed rest. al. m.; — λαγεῖα vulgo, de meo dedi formam, quae infra etiam occurrit et probata antiqua est; — copulam ante ἐσκευασμένα om. θ.

ὁκόσοισι — ἐλάχιστα.] ὁκ. [δὲ] τῶν Lind.; — μονοσ. ξυμφ., uti V., omm. Parr. 4.; — ἤ ante ὥστε, uti V., omm. Parr. 6.

ὁκόσοισι — ἐθέλῃ.] ὅσοις cod. θ.; — δὲ αὖ E. H. K. θ.; ξυμφ. om. θ.; — ὅσ' ἂν ἐθέλῃ idem.

44. ὁκόσων — ἔσεσθαι.] ὅσων cod. θ.; — τι ex eodem libro Littr., cett. omm.; — βάρος H., sed al. m. vulg. rest.

σιτίων [1] ἢ ὄψων ἢ ποτῶν, ὑπαρχέτω ταῦτα, ἢν μὴ [2] τι μέλλῃ τῷ σώματι βλάβος ἔσεσθαι. Ὁκόταν ἢ σιτίων ἢ ποτῶν προστιθέναι ἄρξῃ ἢ ἀφαιρέειν, κατ' ὀλίγον χρὴ καὶ τὰς προσθέσιας ποιέεσθαι καὶ τὰς ἀφαιρέσιας. Ὁκόσοι σιτία ἱκανὰ οἷοί τέ εἰσι τελέειν, ῥοφήματα μὴ διδόναι· ἀποκλείει γὰρ τοῦ σιτίου· ὁκόσοι δὲ μὴ οἷοί τε, τούτοισι διδόναι. Ἐὰν δέ τι διδόναι θέλῃς ἀνακομιδῆς ἕνεκα, διδόναι χόνδρον ἢ πτισάνην πυρίνην· ταῦτα γὰρ τῶν ῥυφημάτων [3] τὰ ἰσχυρότερα· διδόναι δὲ μετὰ δεῖπνον.

ones aegrotantes expetunt, ea suppetant, si nullum corpori nocumentum sit adfuturum. Cum cibos aut potiones addere vel detrahere coeperis, paulatim et additiones et detractiones faciendae. Qui sufficientes cibos conficere queunt, iis sorbitiones ne exhibueris, cibum enim prohibent, iis vero, qui non possunt, dato. Si quid dare voles virium reficiendarum gratia, alicam vel ptisanam triticeam exhibeto. Hae namque sorbitiones valentiores sunt; post coenam autem exhibendae.

με'. Τὰ φάρμακα ὅσα ποτὰ καὶ ὅσα πρὸς τὰ τρώματα προσφέρεται, μανθάνειν χρή· ἄξιον γὰρ ἅπαντος· οὐ γὰρ ἀπὸ γνώμης ταῦτα εὑρίσκουσι οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ τύχης, οὐδέ τι οἱ χειροτέχναι μᾶλλον [4] ἢ οἱ ἰδιῶται· ὅσα δ' ἐν τῇ τέχνῃ τῇ ἰητρικῇ γνώμῃ μανθάνεται καὶ εὑρίσκεται ἢ περὶ σιτίων ἢ περὶ φαρμάκων, παρὰ τῶν οἵων [5] τε διαγιγνώσκειν τὰ ἐν τῇ τέχνῃ μανθάνειν χρή, ἥν τι θέλῃς μανθάνειν.

45. Quae potu exhibentur medicamenta et ad vulnera adhibentur, ea perdiscenda idque plurimi aestimandum. Neque enim haec homines ex consilio, sed potius ex fortuna inveniunt, neque artifices magis quam plebeii. Quae vero in arte medica intelligentia discuntur et inveniuntur, vel circa cibos, vel medicamenta, ab iis, qui nosse possunt quae in arte sunt, perdiscenda, si quid perdiscere voles.

μς'. Μετὰ τὰ ῥυφήματα διδόναι τὸ σιτίον τοῖσι ἀσθενέουσι· [6] ἐπιπίνειν δὲ οἶνον εὐώδεα· πρὸ δὲ τῶν σιτίων καὶ ποτῶν ἢ ῥοφημάτων, ὅ τι ἂν σοι δοκέῃ· τοῖσι δ' ἀσθενέουσι ἐσορῶν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν προσφέρειν καὶ τὸ σιτίον καὶ τὸ ποτόν· μάλιστα γὰρ ἂν οὕτως ὠφελέοις.

46. Imbecillis post sorbitiones cibum exhibeto et vinum odorum superbibendum dato. Ante cibos et potiones, quodcumque tandem tibi videbitur. At cibus et potus imbecillis offerendus, ita ut ad corpus et animum attendas. Sic enim plurimum iuveris.

μζ'. Τῶν σιτίων ἣν δύναμιν ἕκαστα ἔχει, τεκμαίρεσθαι χρὴ ἀπὸ τῶν φανερὴν τὴν δύναμιν [7] παρεχομένων, ὁκόσα ἢ φῦσαν ἢ δῆξιν

47. Quam ciborum quisque facultatem habeat, ex his qui manifestam facultatem possident, coniicere oportet; qui vel flatum, vel

[1] ἢ om. — [2] τι om. — [3] τὰ ἰσχυρότερα. — [4] ἢ om. — [5] τε om. — [6] ἐπιπίνειν — ἀσθενέουσι om. — [7] παρεχομένων.

ὁκόταν — ἀφαιρέσιας.] ὅτ' ἂν cod. θ.
ὁκόσοι — διδόναι.] ὅσοι cod. θ., etiam paulo post; — σίτου idem; — τε omm. F. G. J.
ἐὰν — δεῖπνον.] ἢν cod. θ. Littr., — ἐὰν δέ τι δ. om. H., sed rest. al. m.; — cett. κομιδῆς, sed ἀνακομιδῇ § 40., ἀνακομίσαι § 43., itaque ἀνακομιδῆς dedi; — ἐθέλῃς E. θ.; — εἵνεκα H. K.; — τὰ ἰσχυρότερα vulg., alii libri τὰ ἰσχυρότατα, sed τά omm. H. θ. Littr.; — καὶ διδόναι H. θ. sine δέ.
45. τὰ φ. — μανθάνειν.] μανθάνειν ἄξιον παρὰ παντός cod. θ., Mack.; — οὐδ' ὅτι οἱ cod. θ.; — δ' ἐν H. K., δὲ ἐν vulg.; — μανθάνεται καί omm. H., ubi rest. al. m., θ., Littr.., — ego non video caussam cur emblema alienum esse putem. Tum ἢ περ (sic) σίτων ἢ φαρμάκων ἢ παρα τῶν οιων ται cod. θ.; — σιτίων ἢ φαρμάκων H.; — τε omm. Parr. 4.; — διαγιγνώσκειν H., διαγιν. vulg.
46. μετὰ τὰ ῥ. — ὠφελέοις.] τὸν σῖτον τοῖσι ἀσθενεστέροισι cod. θ.; — ἐπιπίνειν — ἀσθενέοντι, uti V., om. J.; — εὐώδεα ex θ. Littr., οἰνώδεα vulg.; — ἢ ῥοφημάτων vulg., apud Littr. etiam lectio καὶ ῥοφ. adnotatur; — ῥοφήματα καὶ μετὰ ταῦτα vulg., sed μετὰ ταῦτα omm. H. θ. Littr., in H. rest. al. m.; — δοκέῃ τοῖσι ἀσθενέουσι vulg., de meo mutavi; — ἐσορῆν cod. J.; — copulam ante τὸ σιτίον om. K.; — ὠφελέοις Littr. e Coraïs emendatione, ὠφελέῃς vulg. — ὠφελέονται sine ἂν cod. θ., etiam H. ὠφελέονται al. m., nec deleto ἄν.
47. τῶν σίτων — ἀμυδρότερα.] καὶ τῶν σ. cod. θ.; — pro ἃ δύναμιν Mack., ἣν δύναμιν, quod non recepit Littr.; — mihi Mackius vere emendare est visus, ita ut eum sequerer; — cod. θ. Littr. ἐχόντων pro vulg. παρεχομένων, sed correctio est arbitraria in cod. Vienn., nam § 36. supra τὴν δύναμιν παρέχεσθαι δεῖ, ita ut appareat dictionem nostro esse usitatam; — affinis est locutio ἀσθενέας τὰς ὠφελείας

ἢ πλησμονὴν ἢ ἐρευγμὸν παρέχει ἢ στρόφον, ἢ διαχωρέει, ἢ μὴ διαχωρέει, καὶ φανερά [1] ἐστι ὅτι ταῦτα ἐργάζεται καὶ ἀπὸ τούτων χρὴ [2] τὰ ἄλλα σκοπεῖν· ἔχει γὰρ ἕκαστα τῶν ἐδεσμάτων διότι καὶ ὠφελέει καὶ βλάπτει· ἀλλὰ [3] τὰ μὲν φανερώτερά ἐστι ἐργαζόμενα ἃ ἐργάζεται, τὰ δὲ ἀμυδρότερα. Τὰ σιτία καὶ τὰ ὄψα [4] σκευάζειν καὶ διδόναι τοῖσι ἀσθενέουσι ὑφ' ὧν μήτε φῦσα ἔσται, μήτε ὀξυρεγμίη, μήτε στρόφος, μήτε λίην διαχωρέει, μήτε [5] λίην ξηραίνεται· ταῦτα δὲ γίγνεται ὧδε· ὅσα μὲν ἡ κοιλίη κρατέει καὶ τὸ σῶμα αὐτὰ ἀναδέχεται, ταῦτα μὲν οὔτε φῦσαν [6] παρέχεται οὔτε στρόφον· ἢν δὲ μὴ ἡ κοιλίη κρατέῃ, ἀπὸ τούτων καὶ φῦσα καὶ στρόφος καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα γίγνεται. Κουφότατα τῶν σιτίων καὶ τῶν ὄψων καὶ τῶν ποτῶν, ὅσα μέτρια ἐσιόντα ἐς τὸ σῶμα ἢ ὀλίγῳ [7] πλέω τῶν μετρίων, μήτε πλήρωσιν παρέχει, μήτε στρόφον, μήτε φῦσαν, μήτε ἄλλο τῶν τοιούτων μηδὲν καὶ πέσσεταί τε τάχιστα καὶ πεσσόμενα διαχωρέει καὶ ἀνὰ πᾶσάν [8] τε ἡμέρην ἐσιόντα ἐς τὴν κοιλίην ἀλυπότατά ἐστι καὶ ὅταν διὰ παλαιοῦ ἐσέλθῃ. Βαρέα δὲ ὅσα μέτρια τελεύμενα ἢ ἐλάσσω τοῦ μετρίου, πλήρωσιν καὶ πόνον παρέχει, [9] καὶ μὴ τελέειν . . . . . . μηδὲ οἷόν τε ἐσθίειν αὐτὰ [10] μηδὲ πίνειν, ἀλλὰ πόνον παρέχει· διὰ χρόνου δὲ ἂν τις αὐτὰ ἢ πίνῃ ἢ ἐσθίῃ, καὶ οὕτω πόνον παρέχει, καὶ

morsum, vel plenitudinem, vel ructum excitant, vel tormina, vel per alvum demittuntur, vel non demittuntur, cumque haec manifesto efficiant, ex his etiam reliquos considerare oportet. Singula enim edulia quae iuvent et noceant habent; sed alia quidem quae efficiunt apertissime efficiunt, alia vero obscurius. Imbecillis cibaria et opsonia conficito et exhibeto, ex quibus neque flatus sit, neque ructus acidus, neque tormina, et quae neque admodum per alvum demittantur, neque admodum exsiccentur. Haec autem ad hunc modum accidunt. Quae quidem ventriculus superat, quaeque corpus recipit, ea neque flatum, neque tormina excitant. At si ventriculus non superet, ab his et flatus et tormina ceteraque id genus accidunt. Ex cibis, opsoniis et potibus levissimi sunt qui modice aut paulo supra modum in corpus ingesti neque plenitudinem, neque tormina neque horum quidquam excitant et celerrime concoquuntur et concocti per alvum demittuntur et qui cum quotidie ventrem subierint nullam molestiam exhibent, cumque ex longo tempore ingesti sunt. Graves vero, qui modice aut infra modum sumpti plenitudinem et dolorem exhibent, neque conficere . . . . neque fieri potest ut eos comedant aut bibant, sed dolorem inferunt; quin si ex longis temporis intervallis quis eos aut bibat, aut comedat, vel sic dolorem excitant, neque pro ratione per

[1] ἐστί om. — [2] τά τε ἄλλα. — [3] τἄλλα τὰ μὲν φανερώτατα. — [4] σκευάσαι. — [5] λίην om. — [6] παρέχεσθαι. — [7] πλέον. — [8] τήν. — [9] καὶ μήτε λέειν, μήτε οἷόντε. — [10] μήτε.

παρέχει, § 61.; — ὅσα cod. θ.; — ἢ μὴ διαχ. om. E. H., in quo rest. al. m., K.'; — ἐστί post φανερά Littr. ex θ. solo; — καί ante ἀπὸ τούτων om. θ.; — τά τε ἄλλα vulg., sed τε om. H., ubi rest. al. m., θ., Littr.; — τὰ ἕκαστα e solo θ. Littr., praefero vulgatam; — καί ante ὠφελέει om. E. — illud τἄλλα post ἄλλα (cf. lect. V.), quod vulgata fert, cum θ. om. Littr.; — φανερώτερα ex θ. Littr., vulgo superlativus datur.

τὰ σιτία — γίνεται.] σῖτα cod. θ.; — σκύτος pro στρόφος idem; — τὰ ἄλλα E.

κουφότατα — ἐσέλθῃ.] κοῦφα cod. θ.; — ἐς τὴν κοιλίην ἐς τὸ σῶμα H.. ἐς τὴν κοιλίην pro ἐς τὸ σῶμα, sed hoc in marg., F.; Foës. e libris Vaticanis item ἐς τὴν κοιλίην adfert in adn.; — τε ante τάχιστα om. cod. θ.; — πᾶσαν τε τὴν ἡμέρην vulg., τήν om. Littr. cum cod. θ; — ἀλυπότατα ἔσται idem.

βαρέα — κατὰ λόγον.] τῶν μετρίων cett. omnes; — de meo τοῦ μετρίου scripsi. Vulgata καὶ μὴ τελέειν μηδὲ οἷόν τε sine lacunae signis; vitium latere probe perspexit Littr., qui pro καὶ μὴ τελέειν substituit καθ' ἡμέρην δὲ sperans se ita loci sensum saltem, non tamen ipsa verba restituere. — Mihi καὶ μὴ τελέειν integrum videtur, sed credo lacunam esse inter τελέειν et μηδέ. Profecto καθ' ἡμέρην δέ non latet in καὶ μὴ τελέειν. Lacunam ita explere ut alius id alia ratione probabiliter facere non possit mihi non contingit, fortasse eiusmodi quid scribi potuit: Βαρέα δὲ ὁκόσα μέτρια τελεύμενα ἢ ἐλάσσω τοῦ μετρίου πλήρωσιν καὶ πόνον παρέχει καὶ μὴ τελέειν αὐτὰ ἱκανὰ δύνανται· καὶ καθ' ἡμέρην δὲ μηδὲ οἷόν τε ἐσθίειν αὐτὰ μηδὲ πίνειν, ἀλλὰ πόνον παρέχει· διὰ χρόνου δὲ ἂν τις αὐτὰ ἢ πίνῃ ἢ ἐσθίῃ, καὶ οὕτω πόνον παρέχει καὶ οὐ διαχωρέει κατὰ λόγον. — In seqq. μήτε πίνειν I.; — διὰ χρόνου — παρέχει omm. F. I.; — ἂν τις cod. θ.; Mack., Kühn., Littr., αὖθις vulg.; — πίνῃ ἢ ἐσθίῃ cod. θ.; — πίνει ἢ ἐσθίει vulg.; —

οὐ διαχωρέει [1]κατὰ λόγον. Ἐς ὑγίειαν δ' ἄριστα, ὅσα ὀλίγιστα ἐσιόντα αὐτάρκεά ἐστι καὶ λιμοῦ καὶ δίψης ἄκος εἶναι καὶ πλεῖστον χρόνον τὸ σῶμα αὐτὰ δέχεται, καὶ διαχωρέει κατὰ λόγον. Ἐς ἰσχὺν δὲ ἄριστα, ὅσα σάρκα φύει πλείστην καὶ πυκνοτάτην καὶ τὸ αἷμα παχύνει καὶ διαχωρέει κατὰ λόγον τῶν ἐσιόντων καὶ τὸ σῶμα πλεῖστον χρόνον ἀναδέχεται. [2]Τὰ λιπαρὰ καὶ πίονα καὶ τὰ τυρώδεα καὶ τὰ μελιτώδεα καὶ σησαμόεντα ὀξυρεγμίην μάλιστα παρέχει καὶ χολέρην καὶ στρόφον καὶ φῦσαν καὶ πλησμονήν· [3]ποιέει δὲ τοῦτο αὐτὸ καὶ ὅταν πλείω τις φάγῃ ἢ πίῃ ἢ ὅσα οἵη τε πέψαι ἡ κοιλίη. Τοῖσι ἀσθενέουσι ἢν μὲν κατὰ λόγον τῆς νούσου καὶ τοῦ σώματος διδῷς ἃ [4]ἂν διδῷς, ἀπαναλίσκει τὸ σῶμα καὶ οὔτε ἐνδεές ἐστι, οὔτε πλῆρες· ἢν δὲ ἁμαρτάνῃς τοῦ καιροῦ [5]ἢ ἐπὶ τὰ, ἢ ἐπὶ τὰ, βλάβος ἐπ' ἀμφότερα. Ὅσα τῶν σιτίων ἢ τῶν ὄψων ἢ τῶν ποτῶν τὸ σῶμα ἀναδέχεται μάλιστα, ἀπὸ τούτων οὔτε στρόφος γίγνεται, οὔτε φῦσα, οὔτε ὀξυρεγμίη· ὅταν γὰρ ἐς τὴν κοιλίην ἐσέλθῃ, ἀπ' αὐτῶν σπᾷ τὸ σῶμα τὸ ἑωυτῷ ἐπιτήδειον ἐὸν καὶ ἀσθενέστερον ἤδη τὸ λοιπὸν ἀνάγκη εἶναι, ὥστε στρόφον, ἢ φῦσαν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἐν τῇ κοιλίῃ μὴ ποιῆσαι.

μη'. Τῶν οἴνων καὶ οἱ γλυκέες [6]καὶ οἱ αὐστηροὶ καὶ οἱ μελιχροὶ παλαιοὶ τὴν κοιλίην [7]ὑπάγουσι μάλιστα καὶ διουρέονται καὶ τρέφουσι καὶ οὔτε φῦσαν παρέχουσι, οὔτε στρόφον, οὔτε πλησμονήν.

alvum secedunt. Ad sanitatem optimi sunt qui paucissimi ingesti, satis sunt ut fami et siti medelam afferant et longo tempore in corpus recepti etiam pro ratione per alvum secedunt. Ad robur autem comparandum optimi qui plurimam et densissimam carnem gignunt, sanguinem crassiorem reddunt et pro ingestorum ratione per alvum secedunt, plurimoque tempore in corpore continentur. Pinguia atque unguinosa, et caseosa, et melle ac sesamo condita ructum acidum fere cient et bilis sursum ac deorsum refusionem et tormina et flatum ac repletionem. Idem etiam evenit cum quis plura comederit aut biberit quam ventriculus concoquere queat. Imbecillis quaecumque pro morbi et corporis ratione dederis, ea corpus absumit, et neque indigum est, neque plenum; sin in temporis occasione in alterutram partem aberraveris, ad utrumque noxa consequitur. Cibi, opsonia, aut potus, quos corpus recipit, ex iis fere neque tormina, neque flatus, neque ructus acidus fit. Ubi enim ventrem subierint, ex iis corpus quod sibi accommodatum est trahit et quod relictum est iam imbecillius esse necesse est, ita ut tormina aut flatum, aut aliud quid eiusmodi in ventre excitare non possit.

48. Vina dulcia et austera et mellita vetera ventrem subducunt maxime et urinam movent et nutriunt et neque flatum, neque tormina, neque plenitudinem excitant.

[1] ἀνὰ λόγον. — [2] τὰ λίεντα ὀξυρεμίην ὡς μάλιστα omissis intermediis. — [3] ποιέειν. — [4] ἂν om. — [5] ἢ ἔπειτα βλάβης ἐπαμφ. — [6] καὶ οἱ αὐστηροὶ om. — [7] ὑπάγουσι μάλιστά τε δ.

πίνειν ἢ ἐσθίειν E. K. Tandem vulgo ἀνὰ λόγον, cod. θ. ἀνάλογον; sed κατά pro ἀνά H. al. m. supra lineam, Q.', Lind., quos sequor, idque faciendum esse vicina docent.

ἐς ὑγίειαν — κατὰ λόγον.] δ' ἄριστα scripsi ex E. H. K., δέ cod. θ., δέ om. vulg.; — ὀλίγα J. θ.; δίψους H. θ.; — καταλίγον cod. θ. pro κατὰ λόγον.

ἐς ἰσχὺν — ἀναδέχεται.] φύει om. θ.; — πυκνότατα J.; — αὐτὰ δέχεται K.'

τὰ λιπαρὰ — ἡ κοιλίη.] Vulgo τὰ πίονα, sed τά om. θ., qui etiam τυρώδη sine articulo; — vulgo dein καὶ μελιτώδεα καὶ τὰ σησαμ., sed malui τά ante μελιτώδεα inferre: nempe τὰ λιπαρὰ καὶ πίονα unum genus sunt, me iudice, τὰ τυρώδεα alterum, τὰ μελιτώδεα καὶ σησαμόεντα tertium. De postremo genere cf. Gal. VI. p. 547: ἐσθίουσι δὲ αὐτὸ (τὸ τῶν σησάμων σπέρμα) μόνον μὲν οὐ πάνυ τι, σὺν μέλιτι δὲ ἀπέφθῳ τὰς καλουμένας ὑπὸ τῶν πολλῶν σησαμίδας ἀναπλάττοντες. — Porro ὡς μάλιστα vulg., sed ὡς omm. E. H. K. θ.; — τοῦτο τὸ αὐτό H. θ.; — τις πλείω cod. θ.; — καταφάγῃ idem; — οἷα τε vulg., οἵη τε cod. θ., Littr.

τοῖσι — ἀμφότερα.] ὑπαναλίσκει ταῦτα τὸ σῶμα vulg., sed ταῦτα omm. H. θ.; — ἀπαναλ. de meo; — καιροῦ ἢ ἔπειτα est lect. vulgata, Littr. recepit Coraïs emendationem, quae mihi quoque certa videtur.

ὅσα — ποιῆσαι.] τῶν ὄψ. ἢ τῶν σίτ. cod. θ.; — τὰ ἀπ' αὐτοῦ idem, vulgo τά abest, ἀπ' αὐτῶν K.' Mack; — vulgatum αὐτῷ om. H. sed rest. al. m.; — ἐπιτήδειον vulg., sed ἐπιτήδειον ὂν E. H. K. Q.' Lind., unde ἐπιτ. ἐόν dedi.

48. τῶν οἴνων — πλησμονήν.] τῶν οἴνων οἱ γλ. καὶ αὐστ. καὶ μέλιχροι (sic) καὶ παλαιοί cod. θ.; — μάλιστα

μθ'. Κρεῶν τὰ δίεφθα καὶ τὰ ἔξοπτα ἀσθενέα μὲν πρὸς τὴν ἰσχὺν ἀμφότερα, ἐς δὲ τὴν διαχώρησιν τὰ μὲν δίεφθα ἐπιτήδεια, τὰ δὲ ὀπτὰ στασιμώτερα· τὰ δὲ [1] μετρίως ἔχοντα καὶ ἑψήσιος καὶ ὀπτήσιος μετρίως καὶ ἐς τὴν ἰσχὺν ἔχει καὶ ἐς τὴν διαχώρησιν, τὰ δὲ ἐνωμότερα πρὸς [2] μὲν τὴν ἰσχὺν ἐπιτήδεια, πρὸς δὲ τὴν διαχώρησιν οὔ.

49. Carnes excoctae et valde assatae imbecilles quidem utraeque ad robur firmandum. Ad alvi secessum excoctae quidem accommodatae, assae vero tardiores. Quae autem modice coctae sunt et assatae, eae et ad robur et ad alvi secessum moderate se habent. Crudiores vero ad robur quidem accommodatae, ad secessum vero minime.

ν'. Τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν [3] ἃ προσφορώτατα τῷ σώματι καὶ μάλιστα αὐτάρκεα καὶ ἐς τροφὴν καὶ ἐς ὑγίειαν, ἀπὸ τούτων αὐτῶν, ὅταν τις αὐτοῖσι μὴ ἐν καιρῷ χρῆται ἢ πλέοσι τοῦ καιροῦ, αἵ τε νοῦσοι καὶ ἐκ νούσων οἱ θάνατοι γίγνονται· τὰ δ' ἄλλα σιτία καὶ ποτά, ὅσα μὴ τοιαύτην δύναμιν ἔχει, σμικρὸν μέν [4] τι ὠφελέει, ἤν τις καὶ τὰ πάντα αὐτοῖσι ἐν καιρῷ χρέηται, σμικρὰ δὲ καὶ βλάπτει, ἐπ' ἀμφότερα δέ ἐστι ἀσθενέα, ὥστε ἀγαθόν τι [5] ποιῆσαι καὶ ὥστε κακόν· ἔστι δὲ τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν ἃ [6] ταύτην τὴν δύναμιν ἔχει τάδε, ἄρτος, μᾶζα, κρέα, ἰχθύες, οἶνος, τούτων μέντοι τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἧσσον.

50. Ex cibis ac potibus, qui corpori maxime conveniunt et maxime sufficiunt et ad nutritionem et ad sanitatem, ex his ipsis cum quis non opportune aut iusto pluribus utitur, tum morbi, tum ex morbis mors accidit. Reliqui autem cibi ac potus qui eiusmodi facultatem non habent, parum quidem iuvant, etiamsi quis his opportune utatur, parum vero etiam nocent, imbecilli autem in utramque partem sunt tum ut boni tum ut mali aliquid efficiant. Cibi vero et potus, qui hanc vim habent, sunt panis, maza, carnes, pisces, vinum et ex his quidem alii magis, alii minus.

να'. Ὀκόσοι ξηρὴν δίαιταν διαιτῶνται, τούτοισι μὴ ξὺν τῷ σιτίῳ τὸ ποτὸν διδόναι, ἀλλὰ μετὰ τὸ σιτίον, διαλιπὼν πουλὺν χρόνον· καὶ οὕτω μὲν ξηρὴ ἡ ἰκμὰς ἀπὸ ξηρῶν τῶν σιτίων γενομένη [7] τὸ σῶμα ξηραίνει· ἢν δὲ ἅμα τῷ σιτίῳ πίνῃ, νοτερωτέρη ἡ τροφὴ ἐοῦσα ὑγρότερον τὸ σῶμα ποιέει. Ἄρτος ὁ θερμὸς καὶ τὰ κρέα τὰ θερμὰ αὐτὰ ἐφ' ἑωυτῶν ἐσθιόμενα ξηραίνει· [8] ἢν δὲ ἢ ξὺν ὑγρῷ διδῷς ἢ ἐπιπίνειν παραχρῆμα ἐπὶ τῷ σιτίῳ, οὐ ξηραίνει.

51. Qui siccam victus rationem instituunt, his cum cibo potum ne exhibeto, sed longo post cibum intervallo. Et ad hunc quidem modum cum siccus humor ex siccis cibis provenerit, is corpus siccat. Sin una cum cibo bibat, alimentum quum sit humidius corpus humidius reddit. Panis calidus et carnes calidae, si per se edantur, siccant. Quodsi aut cum liquore aut confestim a cibo insuper potum exhibueris, non siccant.

[1] μετρίως — ὀπτήσιος om. — [2] μόνην. — [3] τά. — [4] τοι. — [5] ἐκποιῆσαι. — [6] καὶ τὴν δ. ταύτην ἔ. — [7] τῷ σιτίῳ. — [8] ἢν — ξηραίνει om.

τε διουρ. vulg., μάλιστα καὶ διουρ. E. H. K. θ. Littr., quem sequor. Cod. θ. οὐ διουρέονται.

49. κρεῶν — οὔ.] Articulum ante ἔξοπτα om. θ.; — ἀσθενέστερα idem. Pro οὔ in fine loci E. H. K. Q.' οὐκ ἐπιτήδεια. — Cod. θ. bis h. l. ἐπιτήδια, quod debetur solitae permutationi inter ει et ι, non Ionismo ἐπιτήδεα.

50. τῶν σιτίων — ἧσσον.] ἃ Littr. ex F. G. H. J., τά vulg.; — καὶ ἀπὸ τούτων vulg., sed καί omm. F. G. J. θ. Littr.; — τούτων τῶν αὐτῶν cod. θ.; — ἐν τῷ καιρῷ E. H. K. θ. Littr., ego vulgatam servo; paulo post in eodem hoc capitulo ἐν καιρῷ, quae solita Graeca formula, non altera; — ἐκ τῶν νούσων E. H. Q.' θ. Lind., Mack., Littr., rursus equidem vulgatam praefero; — τὰ δὲ ἄλλα E. H. K. θ.; — μέν τι Parr. 4. θ. Littr., vulg. e V. notavi; — εἴ τις E.; — καὶ πάντα Littr. affirmans codd. τά non habere, licet ferat vulgata, at ego in V. lego et addendum esse contendo; — χρέηται cod. θ. Littr., χρῆται vulg.; — ὥστε καὶ ἀγαθόν τι ποιῆσαι καὶ ὥστε καὶ κακόν cod. θ.; — ὥστε ante κακόν om. H.; — καὶ ποτῶν cod. θ.; — τὴν δ. ἔχει ταύτην vulg., dedi ordinem verborum, qualis in E. H. K. θ.; — [καὶ] τούτων Lind.

51. Ὀκόσοι — ποιέει.] ὅσοι cod. θ.; — σίτω idem; — ξηρῶν τῶν σ. E. H. K. Q.' θ. Lind., Mack., Littr., τῶν om. vulg.; pro τὸ σῶμα vulgo id, quod e V. notavi, sed quod a Cornario inde emendarunt; — ἐοῦσα E. H. K. Q.' θ., γινομένη vulg.

ἄρτος — ξηραίνει.] ἢν δὲ ἢ ξὺν ὑγρῷ latere in lect. cod. θ. ἢν δεηι ξὺν ὑγρῷ, vulgata solum δέ ferente, recte vidit Littréus; equidem recipiendum putavi.

νβ'. Ἄρτος καθαρὸς ἐς ἰσχὺν καὶ κομιδὴν [1] ξυμφορώτερος ἢ ἀνέρεικτος, καὶ πρόσφατος ἢ ἕωλος, καὶ τῶν ἀλεύρων προσφάτων ἢ [2] παλαιοτέρων. Τὰ ἄλφιτα [3] ἀβρόχων τῶν κριθέων περίχυδα ἐπτισμένων ἰσχυρότερα ἢ βεβρεγμένων, καὶ πρόσφατα ἢ παλαιότερα, καὶ ἡ μᾶζα προπεφυρημένη ἰσχυροτέρη ἢ μὴ προπεφυρημένη. Ὁ οἶνος διαχεόμενος καὶ ἀποψυχόμενος καὶ διηθεόμενος λεπτότερος γίγνεται καὶ ἀσθενέστερος. Τὰ κρέα τὰ μὲν ἑφθὰ, ἢν μὲν δίεφθα ποιήσῃς, ἀσθενέστερα καὶ ἐλαφρότερα, τὰ δὲ ὀπτὰ, ἢν ἔξοπτα γένωνται, καὶ [4] τὰ παλαιὰ ἐξ ὄξους ἢ ἁλῶν, ἀσθενέστερα καὶ ἐλαφρότερα τῶν προσφάτων. Τὰ ἀσθενέα τῶν σιτίων καὶ τὰ κοῦφα τὴν μὲν κοιλίην οὐ [5] λυπέει, οὐδὲ τὸ σῶμα, [6] διότι οὐκ ἀνοιδέει θερμαινόμενα οὐδὲ πληροῖ, ἀλλὰ πέσσεται ταχὺ καὶ πεσσόμενα διαχωρέει· ἡ δὲ ἰκμὰς ἀπ' αὐτῶν τῷ σώματι ἀσθενὴς γίγνεται καὶ οὔτε [7] αὔξην, οὔτε ἰσχὺν [8] ἀξίην λόγου παρέχει. Τὰ δὲ ἰσχυρὰ τῶν σιτίων ἀνοιδέει τε ὅταν ἐς τὴν κοιλίην ἐσέλθῃ καὶ πλήρωσιν παρέχει καὶ πέσσεται μὲν [9] σχολαίτερον καὶ διαχωρέει· ἡ δὲ ἰκμὰς ἀπ' αὐτῶν [10] ἰσχυρὴ καὶ ἀκήρατος προσγενομένη ἰσχύν τε παρέχει τῷ σώματι πολλὴν καὶ αὔξην. Κρεῶν κουφότατα ἐς τὸ σῶμα κύνεια καὶ ὀρνίθεια καὶ [11] λαγῷα ἑφθα· βαρέα

52. Panis purus ad robur et virium refectionem magis confert quam qui non est in corniculo perpurgatus, et recens quam hesternus, et ex farina recenti quam ex vetustiore. Polenta ex hordeo non macerato aqua tamen circumfusa decorticato valentior est quam ex macerato, et recens quam vetustior, et maza longe ante subacta validior est quam non longe ante subacta. Vinum diffusum et refrigeratum ac percolatum tenuius redditur et imbecillius. Carnes coctae, percoctae si sint, imbecilliores sunt et leviores; assae vero si exassatae fuerint, et veteres sale et aceto conditae, recentibus imbecilliores sunt et leviores. Imbecilles cibi et leves neque ventriculum quidem neque corpus molestia afficiunt, quia calefacti non intumescunt, neque implent, sed cito emolliuntur et cocti per alvum secedunt. Humor autem ab ipsis corpori debilis provenit, neque incrementum neque vires effatu dignas exhibet. Valentiores autem cibi cum ventriculum subierint, tum intumescunt, tum plenitudinem excitant et tardius quidem concoquuntur et per alvum secedunt; humor autem ab ipsis valentior et incorruptus proveniens robur multum corpori et incrementum praebet. Carnes corpori levissimae catulinae, volucrium et leporinae coctae, graves vero bubulae, et porcinae; moderatis-

[1] συμφορώτατος. — [2] παλαιοτάτων. — [3] τῶν κριθέων ἀποβρέχων. — [4] τά om. — [5] λιπαίνει. — [6] διότι om. — [7] αὐξάνει. — [8] ἄξιον. — [9] σχολαιότερον. — [10] ἰσχυροτέρη. — [11] λαγῶα ἑφθά.

52. ὁ ἄρτος — παλαιοτέρων.] Ὁ ἄρτος ὁ καθαρῶν τῶν ἀλεύρων ἐς ἰσχὺν καὶ κομ. ξυμφ. ἢ ὁ ἀνερ. Littr. Articulum ante ἄρτος ex E. I. H. θ. dedit Littr.; — articulum ante καθαρῶν om. cod. θ., tum vero καθαρός vulg., sed καθαρῶν cod. θ. Littr. — Ferunt ξυμφορώτατος permulti libri; — ὁ ante ἀνέρεικτος omm. H. θ., sed in H. rest. al. m. — Iam vero καθαρός mihi vera lectio videtur, τῶν ἀλεύρων esse emblema alienum; docet enim sequens ἀνέρεικτος, — hinc mea loci scriptura intelligetur; — ἢ προσφάτων cod. θ.; — παλαιοτέρων plures codd., Lind., Mack.. Littr., vulgo superlativus.

τὰ ἄλφιτα — προπεφυρημένη.] ἀποβρέχων τῶν κριθέων E. H. K., vulg. e V. notavi; Corn. ἀβρόχων correxit, Littr. maluit ἀβρέκτων scribere; mihi vulg. ex ἀβρόχων orta esse videtur, ita ut hoc recipiam; — παλαιοτέρων sine praemisso ἤ cod. θ. Mack.; — ἡ μᾶζα ἡ E. H. K., sed in H. alterum ἡ ab al. m.; — προπεφυρμένη E. utroque loco, sed vulg. rest. al. m.

ὁ οἶνος — ἀσθενέστερος.] ἢ ἀποψυχ. cod. θ.; — διηθεόμενος Ionice ex θ. Littr.; — γίνεται post ἀσθενέστερος E. H. K. θ.

τὰ κρέα — προσφάτων.] κουφότερα E. H. K. Q.' θ. pro ἐλαφρ. itemque paulo post; — τὰ δ' αὐτά cod. θ.; — γένωνται omm. H., ubi rest. al. m., θ., Littr.; non credo insiticium esse.

τὰ ἀσθενέα — παρέχει.] τὰ δὲ ἀσθενῆ cod. θ.; — πέσσεται idem et Littr., λαπάσσεται vulg., K. supra lineam κατεργάζεται. Apertum est, quomodo λαπάσσεται sit natum; — αὔξην cod. θ. Littr., αὐξάνει vulg.

τὰ δὲ ἰσχυρὰ — αὔξην.] σχολαιότερον pauci codd.; — καὶ οὐ διαχωρέει vulg., οὐ omm. E., ubi rest. al. m., H. I. J. K. θ. Littr., mihi quoque οὐ reiiciendum, σχολαίτερον vero tum ad πέσσεται, tum ad διαχωρέει spectare videtur; — ἰσχυρή E. H. K. Q.' θ., Lind., Mack., Littr., ἰσχυροτέρη vulg.; — προσγινομένη vulg., de meo aor. dedi, simplex γιν. E. P.'; — πολλήν om. H., sed rest. al. m.

κρεῶν — ἀσθενέα.] τά ante ἑφθά cod. θ. Littr., vulgo omittitur; — ἑφθά vulgo, sed δίεφθα E. H. θ. Littr.; non credo τὰ δίεφθα esse veram lect., nempe paulo post καὶ ἑφθὰ καὶ ὀπτά. Articulum ante χοίρεια om. H., sed rest. al. m.; — μετριώτατα H. θ. Mack., Littr., δέ subiungunt θ. Lind., Mack.; sed πρὸς δὲ τὴν φῦσαν vulg.. ubi δέ omm.

δὲ τὰ βόεια καὶ τὰ χοίρεια· [1] μετριώτατα δὲ πρὸς τὴν φύσιν καὶ ἑφθὰ καὶ ὀπτὰ [2] καὶ ὑγιαίνουσι καὶ ἀσθενέουσι τὰ μήλεια· τὰ [3] δὲ ὕεια ἐς εὐεξίην μὲν καὶ ἰσχὺν πονέουσι καὶ γυμναζομένοισι ἀγαθὰ, ἀσθενέουσι δὲ καὶ ἰδιώτῃσι ἰσχυρότερα· καὶ τὰ θήρεια τῶν ἡμέρων κουφότερά ἐστι, διότι καρπὸν οὐχ ὁμοῖον ἐσθίει· διαφέρει δὲ τὰ κρέα τῶν κτηνέων καὶ ὁκόσα καρπὸν ἐσθίει καὶ ὁκόσα μὴ ἐσθίει· καὶ ὁ καρπὸς οὐ [4] τωὐτὸ ἅπασι ποιέει, ἀλλὰ [5] τὸ μὲν πυκνήν τε τὴν σάρκα τοῦ ἱερείου παρέχει καὶ ἰσχυρὴν, τὸ δὲ ἀραιήν τε καὶ ὑγρὴν καὶ ἀσθενέα. Ὡς μὲν τὸ ξύμπαν εἰρῆσθαι, ἰχθύες κοῦφον ἔδεσμα καὶ ἑφθοὶ καὶ ὀπτοὶ, καὶ αὐτοὶ ἐφ' ἑωυτῶν καὶ μεθ' ἑτέρων σιτίων· αὐτοὶ δὲ ἑωυτῶν διαφέρουσι ὧδε· [6] οἱ μὲν λιμναῖοι καὶ πίονες καὶ [7] ποτάμιοι βαρύτεροι, οἱ δὲ [8] ἀκταῖοι καὶ θαλάσσιοι κουφότεροι, καὶ [9] ἑφθοὶ ὀπτῶν κουφότεροι. [10] Τούτων τὰ μὲν ἰσχυρὰ διδόναι, [11] ὅταν ἀνακομίσαι τινὰ βούλῃ, τὰ δὲ κουφὰ, ὅταν ἰσχνὸν δέῃ καὶ λεπτὸν ποιῆσαι.

sime vero ad hominis naturam se habent tum coctae tum assae ovillae cum bene valentibus tum imbecillis. Suillae vero et ad bonam quidem corporis habitudinem et robur laborantibus et exercitatis bene conveniunt, imbecillis vero et privatis valentiores. Et ferinae cicuratis leviores sunt, quoniam non similes fructus edunt. Pecorum autem carnes differunt et eorum, quae fruges edunt, et eorum, quae non edunt. Neque fruges idem in omnibus faciunt, sed partim densam et robustam victimae carnem reddunt, partim tum raram tum humidam et imbecillem. Ut omnia comprehendam, pisces et cocti et assati, quique per se et cum ceteris cibis sumpti, leve sunt edulium. Ipsi vero inter se sic differunt: lacustres quidem et pingues, et fluviatiles graviores sunt; littorales vero et marini leviores et cocti assatis leviores. Ex his cibis cum aliquem reficere voles, valentes dato, leves vero, cum gracilem et tenuem reddere opus erit.

νγ'. Τὸ λουτρὸν τὸ θερμὸν, τὸ μὲν μέτριον μαλάσσει τὸ σῶμα καὶ αὔξει· τὸ δὲ πλεῖον τοῦ καιροῦ τὰ μὲν ξηρὰ τοῦ σώματος διυγραίνει, τὰ δὲ ὑγρὰ ἀποξηραίνει καὶ τὰ μὲν ξηρὰ ὑγραινόμενα ἀσθένειαν καὶ λιποθυμίην παρέχει, τὰ δὲ ὑγρὰ ξηραινόμενα ξηρασίην καὶ δίψος.

53. Balneum calidum moderatum quidem corpus emollit et auget, quod vero tempestivum modum excedit, siccas quidem corporis partes madefacit, humidas autem resiccat. Et siccae quidem humectatae imbecillitatem et animi deliquium inducunt, humidae vero exsiccatae siccitatem et sitim.

νδ'. Λαχάνων δὲ τὰ σκόροδα καὶ ἑφθὰ καὶ ὀπτὰ καὶ διουρητικὰ καὶ ὑποχωρητικὰ, καὶ πρὸς τὰ γυναικεῖα ξύμφορα. Κρόμμυα ἐς τὰ οὖρα ἐπιτήδεια, ὁ γὰρ ὀπὸς δριμύτητά

54. Ex oleribus allia cocta et assata et urinam promovent et per alvum secedunt et ad menstrua conferunt. Cepae ad urinam accommodatae, succus enim acrimoniam quamdam

[1] μετριώτερα πρὸς δὲ τὴν φ. — [2] καί om. — [3] δέ om. — [4] τὸ αὐτό. — [5] τό. — [6] καὶ οἱ μέν. — [7] οἱ ποτ. — [8] ἀκτέοι θαλάσσιοι. — [9] δίεφθοι. — [10] ἀπὸ τούτων. — [11] ὅταν — κουφά om.

H. θ. Lind., Mack., Littr., φύσιν E. θ. Littr. — Ante ὑγιαίνουσι Littr. καί e solo θ.; — ὑγιαίνουσι [δέ] Lind.; — δέ ante ὕεια omm. Parr. 3.; — εἰς καὶ εὐεξίην vulg., sed καί omm. Parr. 5. θ., Lind., Mack., Littr.; — ἐς vero dant E. H. θ., Lind., Littr.; — μέν om. K., καὶ ἐς ἰσχύν idem; — τὰ δὲ θήρεα sine καί K.; — διαφέρει δὲ καὶ τὰ κρ. H. K. Q.' Mack.; — τωὐτό E. H. P.' Q.' Littr.; — τὸ μὲν — τὸ δέ vulg., ὁ μὲν — ὁ δέ cod. θ., quem sequitur Littr.; sed non est sermo de diversis καρποῦ speciebus, verum τὸ μὲν — τὸ δέ *partim* — *partim* significat adeoque recte ponitur.

ὡς — κουφότεροι.] δ' E. H. K. Mack.; — αὐταὶ δὲ ἐφ' ἑωυτῶν vulg., αὐτοὶ ἑωυτῶν Parr. 5. θ., Mack., Littr.; — ὧδε omm. H. θ. Mack.; — καὶ οἱ ποτάμιοι vulg.; οἱ omm. θ. Littr.; — ἀκταῖοι θαλάσσιοι vulg., sed θαλ. omm. H. θ. Littr., ego copulam interposui de meo; — ἑφθοί cod. θ. Littr., δίεφθοι vulg.

τούτων — ποιῆσαι.] ἀπὸ τούτων vulg., ἀπό omm. E. H. K. θ. Littr.; — ἢ λεπτόν H. K. θ.

53. τὸ λουτρὸν — καὶ δίψος] λειποθ. vulg., λιποθυμίην cod. θ.

54. λαχάνων — ξύμφορα.] λαχάνων δὲ τὰ ἀπὸ σκορόδων G.; — δὲ τά om. θ. in nostra lect.; — λαχάνων δὲ τὰ μὲν σκ. alia rursus est lectio.

κρόμμυα — προσφέρειν.] κρόμυα G. I. Ald.; δριμύτατα G. Ald., cf. lect. V.

τινα παρέχει, ὥστε διαχωρέειν· τούτοισι [1] ὧδε χρῆσθαι, ἀλλὰ τοῖσι ἀσθενέουσι μὴ προσφέρειν. Σέλινα καὶ ἑφθὰ καὶ ὠμὰ διουρητικὰ, [2] καὶ μᾶλλον τὰ ἕλεια τῶν ἡμέρων, ἃ καὶ πλέονα ἔχει δύναμιν. Κορίανον εὐκάρδιον καὶ διαχωρητικὸν καὶ ἑφθὸν καὶ ὠμόν. Ὤκιμον καὶ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν καὶ εὐκάρδιον. Πράσα τὰ μὲν ἑφθὰ διουρητικὰ καὶ διαχωρητικὰ, τὰ δὲ ὠμὰ καυματώδεα καὶ φλεγματώδεα. Ῥοιὴ κομιστικὸν καὶ φλεγματῶδες καὶ ξὺν μὲν τῷ πυρῆνι στάσιμον, ἄνευ δὲ τοῦ πυρῆνος διαχωρητικόν.

νε'. Τὰ θερμὰ τῶν σιτίων ξηρὰ μὲν ἵστησι, τὸ γὰρ ὑγρὸν τὸ ἐν τῇ κοιλίῃ ἀναξηραίνει, ὑγρὰ [3] δ' ἐόντα διυγραίνοντα τῇ θερμότητι ὑπάγει· τὰ στρυφνὰ ξηραίνει καὶ ξυνάγει τὸ σῶμα, εἰσὶ δὲ καὶ στάσιμα· τὰ ὀξέα λεπτύνει δῆξιν ἐμποιέοντα· τὰ ἁλμυρὰ διαχωρέει καὶ διουρέεται· τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ πίονα καὶ τὰ γλυκέα ὑγρασίην [4] μὲν καὶ φλέγμα παρέχει, κομιστικὰ δέ· κολοκύντη καὶ σεῦτλα καὶ βλῆτα καὶ λάπαθα [5] τῇ ὑγρότητι διαχωρητικά· κράμβη δ' ἔχει τινὰ δριμύτητα ἐς τὸ διαχωρέειν, καὶ ἅμα εὔχυμος· τυρὸς καὶ σήσαμα καὶ σταφὶς, κομιστικὰ καὶ φλεγματώδεα· [6] γλυκεῖς οἶνοι καὶ μελιειδέες καὶ κομιστικοὶ καὶ διουρητικοὶ καὶ φλεγματώδεες· οἱ δὲ αὐστηροὶ ἐς ἰσχὺν καὶ ξηρασίην ἐπιτήδειοι· διουρητικοὶ δὲ [7] καὶ τῶν αὐστηρῶν οἱ παλαιοὶ, ὅσοι λευκοί τε καὶ λε-

excitat, adeo ut per alvum demittatur; quibus sic utitor, ut ne tamen imbecillis exhibeas. Apium et coctum et crudum urinam ciet; ac palustre magis quam sativum, quod etiam facultatem habet maiorem. Coriandrum tum coctum tum crudum ori ventriculi gratum est et alvum movet. Ocimum humidum et frigidum est, orique ventriculi gratum. Porra cocta quidem urinam et alvum movent, cruda vero incendium et inflammationem excitant. Malum punicum vires reficit et pituitosum est et cum nucleo quidem alvum firmat, citra nucleum vero movet.

55. Cibi calidi sicci quidem sistunt, quod enim in ventre est humidum resiccant, humidi vero calore suo madefacientes subducunt. Acerba corpus siccant et cogunt vimque sistendi habent. Acida extenuant et morsum faciunt. Salsa alvum et urinam cient. Pinguia et unguinosa ac dulcia humiditatem quidem ac pituitam excitant, sed vires reficiunt. Cucurbita, beta, blitum et rumex humiditate alvum deiiciunt. Brassica vero acrimoniam quandam habet, qua alvum movet, simulque boni succi est. Caseus et sesama et uva passa vires reficiunt et pituitosa sunt. Vina dulcia et mellis colorem referentia et vires reficiunt et urinas cient et pituitosa sunt. Austera vero ad robur et siccitatem accommodata. Urinam vero movent etiam ex austeris vetusta, quae sunt alba et tenuia. Oleum et quae oleosa vires reficiunt et pituitosa sunt.

[1] χρῆσθαι ὧδε. — [2] καὶ μᾶλλον τὰ ἕλεια τῶν ἡμέρων αἳ καὶ πλέονα ἔχει δύναμιν. — [3] δὲ τὰ ὄντα. — [4] μέν om. — [5] καὶ τῇ. — [6] γλυκὺς οἶνος καὶ μελιειδὴς ἄμφω καὶ κομ. — [7] αὐστηροὶ παλαιοὶ ὅσοι λευκοί τε καὶ λεπτοὶ τυγχάνουσι.

σέλινα — δύναμιν.] καί ante ἑφθά omm. E. H. K. θ., qui dein τῶν σελίνων, ubi vulg. μᾶλλον; — dein ἃ καὶ πλέονα vulg., sed ἃ καί om. cod. θ., quem Littr. hic secutus est; — equidem non credo de vulgata esse decedendum, cod. θ. recentiores lectt. refert. Porro πλέω E. H. K.

κορίανον — ὠμόν.] Haec om. J.; — καὶ εὐκάρδιον E. H. K. θ.

ὤκιμον — εὐκάρδιον.] εὔκαρπον cod. θ. pro εὐκάρδιον.

πράσα — φλεγματώδεα.] καὶ διουρητικά cod. θ., οὐρητικά E. H. K.; — τὰ ὠμὰ δέ vulg.; — τὰ δὲ ὠμά E. H. K. Littr.

ῥοιὴ — διαχωρητικόν.] ἄνευ δὲ πυρῆνος E. H.

τὰ θερμὰ — λεπτοὶ τυγχάνουσι.] δ' ἐόντα effeci ex δὲ ὄντα; uti V., δὲ τὰ ὄντα Parr. 3.; — τὰ δὲ στρυφνά cod. θ.; ὑπάγει τὸ σῶμα idem; — εἰσὶ δέ om. idem; — λάπαθον cod. K.; — καὶ τῇ ὑγρότητι E. Ed. Bas., Mack., Kühn.; — διαχωρητικά ἐστι K. θ.; — δ' ἔχει E. H. K., δέ plene vulg.; — pro εὔχυμος cod. θ. ἔγχυλον: — ἀσταφίς E. H. K.; — γλυκεῖς οἶνοι κ. τ. λ. est lect. codicis θ., a Littréo recepta, vulgatam e V. notavi; in hac vulgata H. μελιηδής, E. K. Lind., Mack., μελιηδύς; — tum ἄμφω e vulg. omm. H., ubi rest. al. m., et θ.; — οὐρητικοὶ καὶ φλεγματώδεις cod. θ.; — dein οὐρητ. δὲ καὶ (καί omm. G. J.) αὐστηροὶ παλαιοὶ, ὅσοι λευκοί τε καὶ λεπτοὶ τυγχάνουσι vulg.; — οὐρητ. (διουρητικοὶ P.') δὲ καὶ τῶν αὐστηρῶν παλαιοὶ, ὅσοι λεπτοί τε καὶ λευκοὶ τυγχάνουσι Q.' Lind., Mack.; — οὐρ. (διουρητικοὶ E.) δὲ καὶ τῶν αὐστηρῶν, ὅσοι λεπτοί τε καὶ παλαιοὶ καὶ λευκοί' E. H., ubi al. m. τυγχάνουσι additur, H. θ. — Littréus postremam lect. recepit; equidem lectionem ex his composui, qua quid voluerim textus ipse descriptus docet.

πτοὶ τυγχάνουσι. Ἔλαιον [1] καὶ ὅσα ἐλαιώδη, κομιστικὰ καὶ φλεγματώδεα.

νϛʹ. Λαχάνων τῶν ἑφθῶν διαχωρέει, ὅσα φύσι ὑγρότατά [2] ἐστι, ἢ δριμύτητα ἢ θερμότητα ἔχει· διδόναι δὲ [3] ταῦτα ξύμφορόν ἐστι ἐς ἄφοδον καὶ χλιερώτερα καὶ τακερώτερα.

56. Ex oleribus coctis per alvum secedunt quae natura sunt humidissima, aut acorem aut calorem quemdam habent; prodest autem ad alvum movendam tepidiora dare et coctione maxime emollita.

νζʹ. Σίκυος πέπων καὶ διουρητικὸν καὶ διαχωρητικὸν καὶ κοῦφον· ὁ δὲ ἕτερος πέπων ψύξιν τε παρέχει καὶ δίψαν παύει· τροφὴ δὲ ἀπὸ οὐδετέρου [4] αὐτῶν γίγνεται, εἰ μὴ λεπτή τις, ἀλλ' οὐδὲ φλαῦρον ἀπ' οὐδετέρου οὐδὲν, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου.

57. Cucumis pepo et urinam et alvum movet ac levis est. Alter autem pepo refrigerationem inducit et sitim sedat. Ab horum neutro nutritio nisi tenuis quaedam procedit; sed neque malum aliquod effatu dignum ab horum alterutro.

νηʹ. Τὸ μέλι ξὺν μὲν ἑτέροισι ἐσθιόμενον καὶ τρέφει καὶ εὔχροιαν παρέχει, αὐτὸ δὲ ἐφ' ἑωυτοῦ λεπτύνει μᾶλλον ἢ κομίζει, καὶ γὰρ διουρέεται καὶ διακαθαίρεται μᾶλλον τοῦ μετρίου.

58. Mel cum aliis sumptum et nutrit et bonum colorem efficit, per se autem magis attenuat quam vires reficit. Nam et per urinas fertur et supra modum expurgatur.

νθʹ. Τὰ [5] διαχωρητικὰ ἐν τῇ κοιλίῃ θερμαίνεταί τε ταχὺ καὶ θερμαινόμενα μαραίνεται καὶ τήκεται καὶ τὴν διαχώρησιν διὰ τοῦτο ταχεῖαν παρέχει· ὅσα δὲ στάσιμα τῶν σιτίων, καὶ θερμαίνεται [6] βραδέως, καὶ θερμαινόμενα ξηραίνεται καὶ ξυνίσταται, καὶ διὰ τοῦτο περίσκληρα γενόμενα οὐ διαχωρέει. Τὰ διαχωρητικὰ ἔγχυλά τε ἐστὶ καὶ φύσι θερμὰ, τὰ δὲ οὐ διαχωρητικὰ, ξηρὰ καὶ ψυχρά.

59. Quae alvum movent in ventre cito calefiunt et calefacta marcescunt et contabescunt ideoque celerem habent per alvum deiectionem. Cibi ventrem morantes et tarde calefiunt et calefacta siccantur et consistunt, ideoque circumcirca obdurati per alvum minime secedunt. Quae per alvum secedunt, succi plena sunt et natura calida; quae per alvum non secedunt, sicca et frigida.

ξʹ. Ὁ σῖτος καὶ ὁ οἶνος διαφέρουσι μὲν

60. Frumentum et vinum suapte natura tum

[1] καὶ ἐλαιώδη κομ. — [2] ἢ δριμύτατά ἐστι ἢ θερμότατα ἔχει. — [3] ταῦτα ξύμφορά ἐστιν ἐς ἄμφοδον χλιαρώτερα καὶ τὰ — σίκυος. — [4] τούτων. — [5] τὰ διουρητικὰ θερμαινόμενα ἐν τῇ κοιλίῃ θερμαίνεταί τε ταχὺ καὶ μαραίνεται. — [6] καὶ ταχέως θερμαινόμενα συνίσταται.

ἔλαιον — φλεγματώδεα.] καὶ ὅσα τοιαῦτα E. H., sed hic al. m. supra lineam ἤτοι ἐλαιώδη, et cod. θ., Littr.; — ἐλαιώδη vulg.

56. λαχάνων — τακερώτερα.) In his ὑγρ. ἢ δριμύτατά ἐστιν vulg.; sed Littr. ex K. θ. emendavit et Lind. ante illum. — Dein vulgo: διδόναι δὲ ταῦτα ξύμφορά ἐστι ἐς ἄφοδον χλιαρ. (καὶ χλιερ. cod. θ.) καὶ τακερ. — Lind. dedit διδόναι δὲ ταῦτα χλιαρώτερα καὶ τακερώτερα· [οὕτω γὰρ] ξύμφορά ἐστιν ἐς ἄφοδον, quod e Cornarii Foësiique Latinis exhibere videtur: Littr. abiecit ξύμφορά ἐστιν ἐς ἄφοδον. — Mihi unum tantum vitium facile tollendum in vulg. inesse videtur: ξύμφορα pro ξύμφορον errore librariorum exstitit, tum e θ. recepi καί ante χλιερ.

57. σίκυος — λόγου.] σικυος τι σιτων καὶ διουρητικὸς καὶ διαχωρητικὸς καὶ κοῦφος cod. θ.; — δ' ἕτερος E. H. K. θ., πέπων omm. E. H. θ.; — ψ. τινὰ παρέχει vulg., sed τε pro τινά E. H. K. θ. Voss.; — δίψος H. θ. Dein οὐδετέρου (οὐδετέρων E.) τούτων (αὐτῶν E. H. K. θ) γίνεται vulg.; — descripsi textum consentienter cum Littréo; — ἀλλ' omm. E. H. θ. — Pro οὐδέν in vulgato οὐδὲν ἄξιον λόγου Ald. Parr. 4. οὐδέ, — E. P.' ὅ τι οὐδὲ καί; — ὅ τι καί H., al. m. οὐδέν; — οὐδὲν ὅ τι καί cod. θ., quod recepi.

58. τὸ μέλι — τοῦ μετρίου.] ἑωυτοῦ e pluribus mss. Littr. pro vitioso vulgato ἑωυτῷ.

59. τὰ διαχωρητ. κ. τ. λ.] τὰ διουρητικὰ (διαχωρητικὰ cod. θ.) θερμαινόμενα ἐν τῇ κ. θερμαίνεταί τε ταχὺ καὶ θερμαινόμενα (θερμαινόμενα om. E., ubi rest. al. m., F. G. I. J. K. Lind.) μαραίνεται codd. est scriptura; locum consentienter cum Littréo descripsi, nisi quod hic τε post θερμαίνεται abiecit. Dein καὶ θερμαίνεται (θερμαίνεται τε cod. θ.) βραδέως καὶ θερμαινόμενα H. θ.; — καὶ θερμαίνεται καὶ ταχέως θερμαινόμενα vulg.; — consentienter cum Littréo textum descripsi; — ξηραίνεται καί omm. 4. Parr.; — ἔγχυλά τε cod. θ., cett. τε omm. — Cett. τὰ δὲ οὐρητικά, sed in toto capitulo de urinam moventibus non est sermo, sed de facile per alvum secedentibus; illud autem ortum est ex τὰ δὲ οὐ διαχωρητικά, quod repono; — ψυχρὰ καὶ ξηρά cod. θ.

60. ὁ σῖτος κ. τ. λ.] καὶ πάλιν σκιός cod. θ.; — ξυμ-

καὶ αὐτοὶ ἑωυτῶν φύσι ἐς ἰσχὺν καὶ ἀσθένειαν καὶ κουφότητα καὶ βαρύτητα· διαφέρει δὲ καὶ χώρη χώρης ἐξ ὁκοίης ἂν ᾖ, καὶ εὔυδρος ἐοῦσα καὶ ἄνυδρος, καὶ εὐήλιος καὶ πολύσκιος, καὶ ἀγαθὴ καὶ φλαύρη, ὥστε ἅπαντα ταῦτα ξυμβάλλεσθαι ἐς τὸ ἰσχυρότερά τε ἕκαστα τῶν σιτίων εἶναι καὶ ἀσθενέστερα.

ξα΄. Ὁκόσοι ὑγιαίνοντες ἀρτοφαγέειν εἰώθασι, διδόναι τούτοισι καὶ ἐν τῇσι νούσοισι. Ὅταν ἡ σιτία ἢ ποτὰ πλέω τοῦ εἰωθότος τις λάβῃ, [1] ἢ μὴ τὰ εἰωθότα τελέσῃ, ἀπεμέσαι παραχρῆμα ἄριστον. Ὀπώρη καὶ ἀκρόδρυα διὰ τόδε μετὰ τὸ σιτίον ἀλυπότερά ἐστι καὶ ὑγιαίνοντι καὶ ἀσθενέοντι, ὅτι βεβρωκότος μὲν [2] ὀλίγην ἀπ᾽ αὐτῶν ἰκμάδα σπᾷ τὸ σῶμα· ἢν δὲ νῆστις ἐσθίῃ, πλείω. Ὅσα τῶν σιτίων ἢ φῦσαν, ἢ καῦμα, ἢ δῆξιν παρέχει, ἢ πλησμονὴν ἢ στρόφον, οἶνος ἐπιπινόμενος ἄκρητος ἀπαλλάσσει τῶν τοιούτων· τὸ γὰρ σῶμα διαθερμαινόμενον ὑπὸ τοῦ οἴνου ἀπαλλάσσει τὰ ἐνεόντα τῇ θερμότητι. Ἀπὸ τῶν σιτίων τε καὶ τῶν ποτῶν τῶν ὁμοίων ἐνίοτε μὲν διαταράσσεται ἡ κοιλίη, ἐνίοτε δὲ ἵσταται, ἐνιότε δὲ [3] κατὰ λόγον διαχωρέει· διότι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, — πρῶτον μὲν ἡ κοιλίη ὅταν ὑγροτέρη ἐοῦσα καὶ ὅταν ξηροτέρη ὑποδέχηται τὸ σιτίον, διαφθείρει· ἔπειτα ὅταν μεταβολὴ γένηται εἴτε ἐκ ψύχεος ἐς θάλπος, εἴτε ἐκ θάλπεος ἐς ψῦχος, διαφθείρει· ὥστε ἀνάγκη τὴν κοιλίην ἀπὸ τῶν σιτίων τῶν αὐτῶν καὶ ποτῶν δι᾽ αὐτὰ ταῦτα καὶ μαλακωτέρην γίγνεσθαι καὶ σκληροτέρην.

robore et imbecillitate, tum levitate et gravitate inter se differunt. Differt etiam locus a loco, ex quo illa proveniunt, aquisne irrigetur, an aquis careat, et soline probe sit expositus an multum opacus, et bonus an malus, ita ut haec omnia ad singulorum ciborum tum robur, tum imbecillitatem conferant.

61. Qui sanitatis tempore panem edere consueverunt, his etiam per morbos dandus est. Cum quis cibos, aut potiones plures solito sumpserit, aut solitos non confecerit, statim vomitione reiicere optimum. Fructus auctumnales et arborei ideo post cibum cum bene valenti, tum debili minus molestiae exhibent, quod eius quidem, qui cibum sumpsit, corpus minus humoris ab iis attrahit; sin ieiunus comederit, plus. Cibi, qui aut flatum, aut ardorem aut morsum aut repletionem excitant aut tormina, ab his liberat vinum merum superbibitum; corpus enim vino calefactum calore demittit ea, quae intus sunt. A cibis et potionibus similibus interdum quidem alvus perturbatur, interdum vero sistitur, interdum etiam pro ratione deiicit: — quod hac de causa ita se habet: primum si venter iusto humidior cum sit et cum iusto siccior cibum accepit, hunc corrumpit; deinde cum mutatio facta sit sive ex frigore ad calorem, sive ex calore ad frigus, eum corrumpit, adeo ut alvum ab iisdem cibis propter haec ipsa molliorem et duriorem fieri necesse sit. Ex cibis et potibus et opsoniis, pane excepto et maza et carnibus et piscibus et vino

[1] ἢν μή. — [2] ὀλίγην om. — [3] καὶ κατὰ λ.

βάλλεται cett., de meo infinitivum dedi; — *ἰσχυρότερα* (*ἰσχυρότατα* cod. θ.) *τε* (*τε* omm. E. H. K. θ.) codd. lectt. sunt; — *ἕκαστα* post *εἶναι* infert cod. θ.

61. *ὁκόσοι — νούσοισι.*] *ὅσοι* cod. θ.; — *εἰώθεσαν* vulg., perf. ex H. K. θ. Mack., Littr.; — ceteri *ταῦτα διδόναι*, equidem *ταῦτα* pro emblemate alieno abieci.

ὅταν — ἄριστον.] *σιτα ἢ πότα πλέω* cod. θ.; — *τις λάβῃ* omm. Ald. Parr. 7., sed in E. *λάβῃ τις* rest. al. m., θ.; *ἢν μή* vulg. emendavit Littréus.

Ὀπώρη — πλείω.] *ἀλυπότερα* solus θ., *λυπηρότερα* ceteri, mihi emendatio in θ. obvia necessaria videtur; — *μόνον* pro *μέν* P.'; — *ὀλίγην* e solo θ. Littr.; cett. omm.; — *ἰκμάδα* E. H. θ. Littr, *ἰκμάδας* vulg.; — *νῆστίς ἐστι* E. sine *ἐσθίῃ*.

ὅσα — θερμότητι.] *παρέχει* post *στρόφον* E. H. K.; — *ὁ οἶνος* E. K., *ὁ οἶνος ὁ ἐπιπ. ὁ ἄκρ.* cod. θ.; — *ἀπαλλάσσεται* cett., sed θ. fert *ἀπαλλάσσει τε τὰ ἐνεόντα*, mihi vulgatum *ἀπαλλάσσεται* ex *ἀπαλλάσσει τά* ortum videtur.

ἀπὸ τῶν σιτίων — σκληροτέρη.] *τε καί* cod. θ., cett. *τε* omm.; — *καὶ τῶν ὁμοίων* libri, sed *καί* iure reiecit Littr.; — *δέ* pro *μέν* cod. θ.; *καὶ κατὰ λ.* vulg., sed *καί* omm. E. H. θ. Littr.; — *οὕτως ταῦτα* E. H.; — *πρότερον* Ald. F. G.; — *ξηρότερον* F. G.; — *ὑποδέξηται* E. H. K. — Ante *διαφθείρει* de suo [*οὐ*] Littréus, sed fallitur: negatio pessumdat loci sensum; — *καὶ διαφθ.* E. θ.; *εἴτ᾽ ἐκ ψύξεως, εἴτ᾽ ἐκ θάλπιος* (sic) *ἐς ψῦχος* cod. θ.; — *ἀπό* cod. θ. Mack., Littr., *ὑπό* vulg.; — *τῶν αὐτῶν* omm. Ald. Parr. 3., in

Τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν καὶ τῶν ὄψων, πλὴν ἄρτου καὶ μάζης καὶ κρεῶν καὶ ἰχθύων καὶ οἴνου καὶ ὕδατος, τἄλλα πάντα λεπτὰς μὲν καὶ ἀσθενέας [1] τὰς ὠφελείας παρέχει ἐς τὴν αὔξησιν καὶ ἐς τὴν ἰσχὺν καὶ ἐς τὴν ὑγίειαν· [2] καὶ λεπτὰ δὲ καὶ ἀσθενέα καὶ τὰ κακὰ ἀπ' αὐτῶν γίγνεται. Ὁκόσους τῶν νοσεόντων μὴ ξυνεχέως οἱ πυρετοὶ ἔχουσι, ἀλλὰ διαλείποντες λαμβάνουσι, τούτοισι τὰ σιτία διδόναι μετὰ τὴν λῆψιν, τεκμαιρόμενος [3] ὅπως μὴ ἔτι νεοβρῶτι ὁ πυρετὸς [4] ἐπιπεσεῖται, ἀλλ' ἤδη πεπεμμένων τῶν σιτίων. Οἶνος καὶ μέλι κάλλιστα κέκριται ἀνθρώποισι, εἰ πρὸς [5] τὴν φύσιν καὶ ὑγιαίνουσι καὶ ἀσθενέουσι ξὺν καιρῷ καὶ μετριότητι προσφέροιντο· καὶ ἀγαθὰ μὲν αὐτὰ ἐφ' ἑωυτῶν, ἀγαθὰ δὲ καὶ ξυμμισγόμενα, τά τε ἄλλα ὅσα γε καὶ ἀξίην λόγου ὠφελείην [6] ἔχει. Ὅσα ὑγιαίνουσι ξύμφορα, ταῦτα καὶ νοσέουσι προσφερόμενα ἰσχυρότερά ἐστι καὶ δεῖ αὐτῶν ἀφαιρέοντα τὴν ἀκμὴν διδόναι, ἢ οὐ φέρει αὐτὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ βλάπτει μᾶλλον ἢ ὠφελέει.

et aqua, reliqua omnia ad incrementum et robur et ad sanitatem parva et imbecilla auxilia conferunt; parva etiam et imbecilla ab his mala accidunt. Quoscumque febres non continenter detinent, sed intermittentes invadunt, his post accessionem cibi exhibendi, coniectura facta, ne quando a recenti cibo, sed iam concoctis cibis febris ingruat. Vinum et mel optima hominibus censentur, si pro natura et sanis et debilibus tempestive et moderate exhibeantur; ac bona quidem sunt cum per se, tum aliis admixta, itemque reliqua, quae effatu dignam utilitatem habent. Quae sanis conferunt, ea aegrotis etiam exhibita valentiora sunt, eaque vi ipsorum detracta exhibenda, quod nisi fiat, corpus ea non fert, sed magis nocent quam iuvant.

[1] καὶ τὰς ὠφ. — [2] καί om. — [3] μή πως ἐπὶ νεοβρ. — [4] ἐπιπέσηται. — [5] τήν om. — [6] παρέχει. — Ad finem libri legis: τέλος περὶ τῶν ἔξω παθῶν. Scilicet quum sequi soleat in mss. liber περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, hunc nostrum illi opponere voluerunt et περὶ τῶν ἔξω παθῶν nominaverunt librarii, sed falso.

quorum uno H. rest. al. m.; — τῶν αὐτῶν σιτίων cod. θ.; — διὰ ταῦτα K.

τῶν σιτίων — γίγνεται.] σίτων cod. θ.; articulum ante ὄψων om. J.; — μέν omm. Parr. 3.; — καὶ τὰς ὠφελείας vulg., sed recte καί abiecit Littr.; — καὶ ἐς τὴν αὔξησιν Lind.; — καὶ τὴν ἰσχύν cod. θ.

ὁκόσους — σιτίων.] ὅσους cod. θ.; — ὅπως μή E. H. K. P.′ Q.′ Lind., Mack., Littr.; — ὡς μή cod. θ.; — μή πως vulg.; — ἔτι θ. Littr., ἐπί vulg.; — ἐπιπέσειται (sic) θ., unde Littr. ἐπιπεσεῖται, vulg. e V. notavi, eaque latet in lect. ms. θ.; ἐπιφαίνηται Parr. 3. Q.′ Lind.; — ἀλλά E. H. K. θ.

οἶνος — ἔχει.] — κέκρηται E. H. θ. Voss.; Littr. recepit pro vulg. κέκριται, sed nullo modo ferri potest, modo ad ἣν πρὸς τὴν φύσιν ξὺν καιρῷ καὶ μετριότητα προσφέροιντο attendas; — ἐν ἀνθρ. vulg., ἐν cum multis mss. om. Littr.; — εἰ de meo scripsi, vulgatum ἥν omm. E. H. θ., ἢ pro ἥν P.′ Q.′; — τήν ante φύσιν ex E. H. K. Q.′ adscripsit Littr.; — προσφερόμενα H., sed al. m. προσφέροιντο, et θ.; — καί ante ξυμμισγ. om. cod. θ.; — τὰ δ' ἄλλα idem; — καὶ ὅσα vulg., καί omm. H. θ. Littr.; — ὅσα τε cod θ.; ἔχει F. G. H. θ. Littr., παρέχει vulg.

ὅσα — ὠφελέει.] καί ante νοσέουσι om. θ.; — ἐν τῇσι νούσοισι est alia bona librorum lect. pro νοσέουσι; — καὶ προσφ. J.; — δι' vulg.; δεῖ cod. θ. Voss., Lind., Mack., Littr.; — ἢν οὐ φέρῃ E.; — post ἀλλά H. ἢ al. m.; — βλάπτει μᾶλλον E. H. K. θ.., μᾶλλον βλάπτει vulg.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΠΑΘΩΝ.

ΣΥΓΓΕΓΡΑΠΤΑΙ ΥΠ' ΙΑΤΡΟΥ ΚΝΙΔΙΟΥ.

DE INTERNIS AFFECTIONIBUS.

LIBER A MEDICO CNIDIO CONSCRIPTUS EST.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΠΑΘΩΝ.

α'. Ἢν ἡ τοῦ πνεύμονος ἀρτηρίη ἑλκωθῇ, ἤ τι ῥαγῇ τῶν φλεβίων τῶν λεπτῶν, τῶν [1]κατακρεμαμένων ἐς τὸν πνεύμονα, ἢ τῶν συρίγγων τῶν διὰ τοῦ πνεύμονος τεταμένων, [2]καὶ ξυρραγέωσι ἐς ἀλλήλας καὶ αἵματος πλησθῶσι, — διασπῶνται δὲ καὶ καταρρήγνυνται διὰ τάσδε τὰς αἰτίας μάλιστα, διὰ ταλαιπωρίην, διὰ [3]δρόμους, διὰ πτώματα, διὰ πληγὰς, δι' ἐμέτους βιαίους [4]γιγνομένους, διὰ πυρετοὺς, — τάδε οὖν [5]πάσχει· τὸ μὲν πρῶτον βὴξ ἴσχει ξηρή· ἔπειτα ὀλίγῳ ὕστερον ἀποπτύει τὸ σίαλον ὕφαιμον, τοτὲ δὲ καθαρόν. Οὗτος ἢν μὲν ἐν τάχεϊ παύσηται τῆς νούσου· — ἢν δὲ μὴ, προϊόντος τοῦ χρόνου τὸ αἷμα πλεῖον χωρέει, ἐνίοτε μὲν καθαρὸν, — ἔστι δ' ὅτε καὶ ὑπόσαπρον· πολλάκις δὲ καὶ ἡ φάρυγξ λανθάνει αἵματος πιμπλαμένη· ἔπειτα θρόμβους αἵματος ἐκβράσσει κατ' ὀλίγον καὶ θαμινά· ἐνίοτε δὲ καὶ ὀδμὴ βαρεῖα ἀπ' αὐτῶν γίγνεται καὶ ἡ φάρυγξ ἔστι ὅτε τινὸς ἄχνης πίμπλαται, καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνει κατ' ἀρχὰς μὲν τῆς νούσου σφόδρα, προϊούσης δὲ βληχρότερον [6]καὶ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐπιλαμβάνει, καὶ ὀδύνη ἐνίοτε ἔγκειται ἐν τοῖσι

DE INTERNIS AFFECTIONIBUS.

1. Pulmonis arteria si exulcerata, aut quaedam ex venulis tenuibus, quae in pulmonem dependent, rupta fuerit, aut fistulae per pulmonem distentae et inter se confringantur et sanguine compleantur, — divelluntur et perrumpuntur autem his de causis praecipue, vehementi exercitatione, cursu, casu, per plagas, per violentos vomitus et febres, — haec quidem patitur: tussis primum sicca detinet, deinde vero non multo post sputum subcruentum, interdum vero purum exspuit. Quodsi morbus huic statim desinat, bene res se habet; sin minus, procedente tempore copiosior sanguis, interdum quidem purus, quandoque etiam aliquantum putridus procedit; plerumque vero fauces etiam latenter sanguine complentur, deinde sanguinis grumos paulatim et frequenter eiiciunt. Quandoque vero etiam ab his gravis odor oritur et fauces interdum tenui quadam lanugine implentur. Et rigor ac febris circa quidem morbi initia vehemens, eo vero progresso levior prehendit, subindeque corripit. Dolor etiam quandoque in pectore, dorso et lateribus urget et cum sanguinem spuere desierit, sputum copiosum liquidum, interdum

[1] κατεκρεμμαμένων. — [2] καί om. — [3] δρόμον διὰ πτῶμα. — [4] γινομ. — [5] πάσχουσι. — [6] καὶ ἄλλοτε — πτύων om.

1. ἢν ἡ τοῦ — καθαρόν.] ἂν pro ἢν E.; — copula ante συρραγέωσι in Aldina, Parr. 7., omittitur. Dein vulgo διασπῶνται τε καὶ καταρρήγνυνται, — Ald. solum τε; — de meo δὲ καί scripsi, loci sensu et membrorum periodi consecutione, quae interpunctione laborat apud cett., id requirente; — δρόμους E. H. Littr., δρόμον vulg.; — βιαίους γινομένους vulgo, β. γιγν. H. K.; — πάσχουσι e Parr. 4. et P.' Q.' adnotat Littr.

οὗτος — γλίσχρον.] οὕτως vulg.; — οὗτος Parr. 5., Littr., qui hanc lect. recipiens restituit aposiopesin in his Cnidiorum libris frequentem. — Ceteri θρόμβους αἵματος ἐκβράσσεται, unde Foës. in Oecon. scribit ἐκβράσσομαι h. l. transitivum esse; idem tamen citat e lib. II. de morbis mull. § 113. initio, καὶ ῥόον ἐρυθρὸν ἐκβράσσει, quare h. l. ἐκβράσσει de meo scripsi pro codd. lect. ἐκβράσσεται, — paulo post in hoc ipso capitulo ἐπιλάβηται et ἐπιλάβῃ in libris fluctuant, apud Herod. VII. 188. 190. ἐκβράσσεσθαι sine ulla controversia est passivum; est etiam passivum apud Foës. in Oecon. loco e libello de glandulis; — itaque certum est ἐκβράσσει hic esse reponendum. — Copulam ante θαμινά om. Littr. cum H., in quo rest. al. m.; — eadem auctoritate omisit δέ post ἐνίοτε; — τινός om. H., sed rest. al. m.

στήθεσι καὶ ἐν τῷ μεταφρένῳ καὶ ἐν τῇσι πλευρῇσι καὶ ὁκόταν τὸ αἷμα παύσηται πτύων, σίαλον πολλὸν ἀποπτύει ὑγρὸν, ἐνίοτε δὲ καὶ γλίσχρον. Ταῦτα μὲν [1] οὖν οὕτω πάσχει μέχρις ἂν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι παρέλθωσι· μετὰ δὲ ταύτας, ἢν μὴ παύσηται τὸ νόσημα, λεπίδας ἀπὸ τῆς ἀρτηρίης [2] ἀποβήσσων ἀποσπᾷ, οἵας περ ἀπὸ φλυκταινίδων, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτει ἐς τὰ στήθεα καὶ ἐς τὸ μετάφρενον καὶ ἐς τὸ πλευρὸν, καὶ τῶν ὑποχονδρίων ὡς ἕλκος ψαυόμενος ἀλγέει. Τούτῳ ξυμφέρει ἡσυχίην ὡς μάλιστα τῷ σώματι ἔχειν, ἕως ἂν οὕτως ἔχῃ· [3] ἢν γάρ τι πονήσῃ, ὅ τε πόνος ὀξύτερος καὶ ἡ βὴξ μᾶλλον ἢ τὸ πρότερον πιέζει, καὶ τὸ ῥῖγος καὶ ὁ πυρετὸς μᾶλλον ἴσχει καὶ ἢν πταρῇ, ἡ ὀδύνη ὀξεῖα [4] προσέβαλε· ἀλγέει δὲ καὶ ἐν εὐνῇ, ὁκόταν περιστρέφηται. Τούτῳ χρὴ προσφέρειν σιτία μὲν τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ τῷ ἐμπύῳ, ταῦτα δὲ οὐ πολλά· τῶν δὲ ὄψων τούτοισι χρέεσθαι, ἰχθύσι μὲν ῥίνης ἢ φάγρου ἢ γαλεοῦ τοῦ μεγάλου τοῦ [5] γλαυκοῦ, ἢ τῶν ἄλλων τῶν [6] τοιούτων, — πᾶσι δὲ ῥόῳ καὶ ὀριγάνῳ ἠρτυμένοισι· κρέας δ' ἐσθιέτω ἀλέκτορος ὀπτὸν ἄναλτον, ἢ αἰγὸς ἑφθὸν καὶ οἴνῳ αὐστηρῷ ὡς παλαιοτάτῳ καὶ ἡδίστῳ μέλανι χρεέσθω, περιπάτοισι δὲ μετρίοισι, πυρετοῦ μὴ ἔχοντος· ἢν δὲ πυρετὸς ἔχῃ, ῥυφήματι [7] ἀλεύρῳ, ἢ κέγχρῳ χρεέσθω· ἢν δὲ σιτία προσφέρηται, ὀλίγα προσφερέσθω καὶ ὄψα τὰ διαχωρητικά. [8] Κἢν μὲν φαρ-

etiam viscidum exspuit. Atque hoc quidem modo igitur afficitur, donec dies quatuordecim praeterierint; post quos, nisi morbus sedetur, squamulas, quales ex pustulis, ab arteria revulsas tussiendo reiicit et dolor in pectus, dorsum et latus irruit praecordiaque ad contactum tanquam ab ulcere dolent. Huic quam maxime quies corporis conducit, quamdiu sic se habet; si quid enim laborarit, tum dolor vehementior, tum tussis magis quam antea urget, rigorque ac febris magis detinet, cumque sternutaverit, dolor acutus adoritur, doletque etiam in lecto cum circumvertitur. Huic cibos quidem eosdem, quos suppurato, sed hos non multos offerre oportet; opsoniis vero his utatur: piscibus quidem squatina aut phagro aut mustelo magno caesio, similibus aliis, — omnibus rhoë et origano conditis; galli autem carnem assam sine sale edat aut caprae coctam, vinoque utatur austero, quam vetustissimo et suavissimo nigro; — deambulationibus vero moderatis febre non praesente; sin detineat, sorbitione utatur e farina aut milio; si vero cibi exhibeantur, pauci porrigantur et opsonia per alvum secedentia. Sed si medicamento tibi utendum esse videatur, cum grano Cnidio aut tithymalide parato per inferiora eum purgato et post purgationem farinae coctae pinguis acetabula duo sorbenda dato. Deinde quam maxime vires reficito, quo minimum gracilis evadat. Gracilem enim esse ad hunc morbum minime con-

[1] οὖν om. — [2] ἀποβήσσων om. — [3] ἢ γὰρ πον. — [4] προσέβαλλει. — [5] λευκοῦ. — [6] ὁμοίων. — [7] ἀλεύρου ἢ κέγχρου. — [8] κἢν φαρμάκωσι (sic) δοκέῃ χρέεσθαι.

ταῦτα μὲν οὖν — ἀλγέει.] οὖν, ut V., omm. Parr. duo; — παρέλθωσι H. P.′ Q.′ Lind., Mack., παρέλθοιεν cett., equidem coniunctivum recipio et de meo μέχρις ἂν scribo pro nudo μέχρι librorum mss.; — ἐπὶ τὰ στήθεα aliquot Parr., unus ἐπὶ τὸ πλευρόν.

τούτῳ — περιστρέφηται.] Cett. τούτῳ ξυμφέρει ἡσυχίην μάλιστα τῷ νοσήματι ἔχειν, ἔσω ἢν οὕτως ἔχῃ, in quibus Lind. ἢν οὕτως ἔχῃ omisit; — equidem τῷ νοσήματι ex τῷ σώματι ortum esse opinor, ἔσω ἢν vero natum esse ex ἕως ἂν, — sensu vacuum est illud ἔσω. — Ex E. P.′ Q.′ recepi ἴσχει pro ἔχει cett.; — προσέβαλεν vulgo, προσέβαλλεν alii libri, et E. H. ἐπέπεσε, quamquam in H. προσέβαλλεν alia manu.

τούτῳ — διαχωρητικά.] καὶ ἐν τῷ ἐμπύῳ E. solus, quod noto, quia h. l. in uno libro factum est, quod in omnibus locis plurimis, scilicet praepositiones ἀπό et ἐν non raro invectae sunt otiose a librariis, — ipsos locos deinceps emendabimus. — Cod. θ. ἰχθυδιων; — τοῦ λευκοῦ vulgo, τοῦ γλαυκοῦ cod. θ. Mack., Littr.; — τῶν ὁμοίων vulg., τῶν τοιούτων E. H. K. θ. Lind., Littr.; — πᾶσιν ἐν ῥόῳ vulgo, πᾶσι δὲ ἐν ῥόῳ E. H. al. m., K.′ Q.″ Lind. — Ecce ἐν otiose adscriptum a librariis; δέ vero recipio. Lind. [καὶ] ἄναλτον; — pro αἰγός E. K. Q.′ θ. Lind., Mack., αἴγειον. Dein παλαιτάτῳ, uti Voss., Parr. 2.; — δέ ante μετρίοισι omm. H. θ.; post μεγάλοισι legunt χρεέσθω H. K. χρήσθω cod. θ.; — πλὴν ταῦτα πυρετοῦ μὴ ἔχοντος vulgo, sed πλήν om. H., πλὴν ταῦτα om. θ., quem sequor; — ῥυφήματι G. Voss., ῥοφ. vulg.; — ἀλεύρου — κέγχρου vulg., dativum ex E. H. dedit Littr.; — χρέεσθαι E. H. K.

κἢν μὲν — εἶναι.] μέν ex θ. Mack., Littr., omm. cett.: — δοκέῃ σοι cod. θ.; — δέεσθαι ex H. K. θ., qui δεῖσθαι, Littréus pro vulgato χρέεσθαι; — tum ὑποκάθαιρε cod. θ.; —

μάκου σοι δοκέῃ δέεσθαι, ὑποκαθῆραι αὐτὸν τῷ Κνιδίῳ κόκκῳ ἢ τῇ τιθυμαλίδι καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν ἀλεύρου ἑφθοῦ δοῦναι [1] δύο τρυβλία ἐκροφέειν λιπαροῦ· εἶτα ἀνακομίζειν ὡς μάλιστα, [2] ὅκως ἂν ἥκιστα λεπτὸς ᾖ· πρὸς γὰρ [3] ταύτην τὴν νοῦσον οὐ ξυμφέρει λεπτὸν εἶναι. Καὶ περιπάτους ὀλίγους τὸ πρῶτον ποιέεσθαι, ὡς ἂν μὴ κόπος [4] ἐπιλάβῃ· πυριῆν δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ [5] ἣ ἂν πυριηθῇ ἡμέρῃ, ἄσιτος ἔστω [6] πλὴν ἀλεύρου ἑφθοῦ, οὗπερ τρυβλίον ἐκροφεέτω, ὕδωρ δὲ πινέτω· τῇ δ' [7] ὑστεραίῃ ἔλασσον ἢ ὡς ἐμεμαθήκει φαγέτω, καὶ πινέτω οἶνον μέλανα ἡδὺν, αὐστηρὸν, ὀλίγον· τὸ δὲ λοιπὸν δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρης τὰ σιτία διδόναι, [8] μέχρις ἂν καταστήσῃς τὴν κοιλίην, διδοὺς κατ' ὀλίγον· ἐκ γὰρ τῶν πυρετῶν καὶ τῆς ἀσιτίης, ἢν μὲν τὸ στόμα ζητέῃ, ἡ δὲ κοιλίη οὐκ ἐθέλῃ δέξασθαι, ἀθρόον δεξαμένη [9] φλεγμαίνει. Ἀλλὰ κατ' ὀλίγον διδόναι χρή· ἢν γὰρ ἀθρόον δῷς καὶ ὀλίγα πονήσῃ τοῖσι περιπάτοισι, οὐ διαψύχεται ἡ κοιλίη, ἅτε ἀτρέμα ξυνεστηκότων τῶν βρωτῶν· ἐνταῦθα δὲ καὶ πυρετὸς φιλέει ἐπιγενέσθαι καὶ τοῦ μὲν χειμῶνος ἧσσον, τοῦ δὲ θέρεος κίνδυνος [10] μᾶλλον ἐξαμαρτεῖν. Τοῦτον ἀνακομίζειν δεῖ ὡς μάλιστα, ὅκως ἂν ὡς παχύτατος ᾖ· καὶ [11] τοῖσι περιπάτοισι μετρίοισι χρεέσθω, καὶ παλαιέτω ἧσσον ἑωυτοῦ, καὶ πονεέτω ὀλίγα τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ πλείω, πολλὰ δὲ μηδέποτε. Ταῦτα ἢν ποιέῃ, ὑγιὴς ἔσται τάχιστα· ἢν δὲ λεπτὸς γίγνηται διὰ τὴν τα-

fert. Deambulationes quoque paucae primum faciendae, ne lassitudo invadat. Fomentum autem subinde adhibendum, quaque die exhibebitur, sine cibo permaneat, nisi quod farinae coctae acetabulum sorbeat, aquam vero bibat. Postero vero die minus quam pro consuetudine comedat, vinumque nigrum, suave, austerum, paucum bibat; de reliquo bis aut ter die cibos ei exhibeto, donec ventriculum ad pristinum habitum revocaris, parca copia exhibens; per febres enim et inediam si quidem os expetit, ventriculus vero recipere nolit, si confertim recipiat, inflammatur. Verum paulatim exhibere oportet. Quodsi confertim dederis, parumque laborarit deambulando, ventriculus minime perfrigeratur, densatis nimirum sensim cibariis; ac tunc quidem febris accedere solet et per hiemem quidem minus, per aestatem vero magis delinquitur. Huic quam maxime vires reficere convenit, ut maxime crassus evadat et deambulationibus modicis utatur, minusque luctetur quam solebat. Primum parum laboret, dein paulo plus, numquam vero multum. Quae si fecerit, citissime convalescet. Quodsi ex vehementi labore gracilis evadat, quietem agat et liberali victu utatur. Hic ubi convaluerit, contra ventum ne celeriter currat, neque in equum, neque currum conscendat; vitet autem clamorem et iracundiam; periculum enim est ne redeat morbus, verum haec omnia vitanda sunt. At si cibum refugiat, orobum tostum cortice repurgato, deinde tribus diebus aqua

[1] τρυβλίον sine δύο ἐκροφεῖν. — [2] ὅκως ἂν ἥκιστα μάλιστα λεπτὸς ᾖ. — [3] τὴν τοιαύτην. — [4] ἐπιλάβηται. — [5] ᾗ πυριηθῆναι ἡμέρῃ. — [6] πλὴν — πινέτω om. — [7] ὑστέρῃ. — [8] οὕτω δὲ δίδου τούτων κατ' ὀλίγον. — [9] φλεγμαίνει ἢν δὲ ἀθρόον δῷς κ. τ. λ. — [10] μᾶλλον om. — [11] τοῖσι om.

δύο τρυβλία θ. Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — cf. § 6. ubi item post κάθαρσιν memorantur δύο τρυβλία; — ἐκροφέειν E. H. K. Littr., ἐκροφεῖν vulg., ἐκρυφεῖν G. Ald.; — ὅκως ἥκιστα sine ἂν Littréus cum θ.; — τὴν τοιαύτην νοῦσον vulg., sed τοιαύτην om. H., in quo rest., Littréus. — Mihi in vulgata ταύτην τὴν νοῦσον latere videtur.

καὶ περιπάτους — φλεγμαίνει.] ποιείσθω cod. θ.; — ὡς ἂν μή idem; — cett. ἂν omm.; — ἐπιλάβῃ E. H. K. θ. Littr.; e V. vulgatam notavi; — ᾗ ἂν ex cod. θ. Littr., vulgo ἂν om.; — ἐκρυφεέτω G. Ald.: — καὶ πιέτω Edd. antt., Parr. 4.; — δὶς ἢ om. θ. — In verbis τὰ σιτία — κατ' ὀλίγον cum Littréo sequor cod. H., nisi quod διδόναι τούτῳ habet, ubi pronomen eieci, et quod e θ. μέχρις ἂν pro solo μέχρι scripsi; vulgatam e V. notavi, nisi quod haec τούτῳ, non τούτων; — ζητέῃ Ionice ex H. Littr.; — δέχεσθαι cod. θ.; — ἀθρόον δὲ δέξηται E. H., ἢν δὲ ἀθρόον δέχηται cod. θ.; — φλεγμανεῖ idem.

ἀλλὰ — ἐξαμαρτεῖν.] ἀλλὰ — χρή omm. F. G. I. J.; — ἢν δέ vulg., ἢν γάρ cod. θ. Mack.; Littr.; — τῶν βρωμάτων cod. θ., Mack.; — ἐνταῦθα δὲ καί E. H. K. Q.' θ. Mack., διὸ καί vulg.; — ἐπιγενέσθαι E. H., vulgo praesens; — ἧσσον λυπέει cod. θ. Mack.; — μᾶλλον ex θ. Mack., Littr., e vulg. abest.

τοῦτον — μηδέποτε.] δεῖ ὡς om. H., sed rest. al. m., articulum ante περιπατ. E. H. Mack., Littr., ferunt, cett. omm.; — μηδέποτε de meo, ceteri οὐδέποτε.

ταῦτα — ἐχέτω.] γένηται E. H. K. θ. Mack.; articulum

λαιπωρίην, ἀνιέτω καὶ εὐωχεέσθω ἡσυχίην ἔχων. Οὗτος μήτε πρὸς ἄνεμον δράμῃ ὑγιὴς ἐὼν ὀξέως, μήτε ἐφ' ἵππον, μήτε ἐπὶ ζεῦγος [1] ἀναβῇ· φυλασσέσθω δὲ καὶ βοὴν καὶ ὀξυθυμίην· κίνδυνος γὰρ τὴν νοῦσον πάλιν ἀναλαβεῖν, ἀλλὰ φυλάσσεσθαι χρὴ τούτων ἁπάντων. Ἢν δὲ τοῦ σίτου ἀποκλεισθῇ, ὀρόβους φώσας τὰ κελύφεα ἀποκαθῆραι, εἶτα βρέξας [2] ἐν ὕδατι τρεῖς ἡμέρας, ἐφ' ἑκάστην μὲν ἡμέρην ἀποχέειν τὸ ὕδωρ καὶ ἄλλο ἐπεγχέειν, ἔπειτα τῇ τετάρτῃ ἡμέρῃ [3] ἀπηθῆσαι καὶ ξηρῆναι, εἶτα ἀλέσας λεπτότατα διασῆσαι, καὶ λίνου καρπὸν φώσας, κόψαι λεῖον, [4] καὶ σήσαμον καὶ ἄλφιτα ἄναλτα καθαρὰ λεπτά· — καὶ τῶν μὲν ὀρόβων καὶ ἀλφίτων ἴσον ἑκατέρου ἔστω, τοῦ δὲ σησάμου τρίτον μέρος, τοῦ δὲ λίνου ἥμισυ μιῆς μερίδος· — ταῦτα ἐν γάλακτι αἰγείῳ ἑψήσας ὡς ὑγρότατα ῥοφέειν. Μετὰ δὲ ταῦτα διδόναι αὐτῷ ἐς ἄριστον [5] σιτία καθαρὰ καὶ ὄψα [6] τῶν ἰσχυροτέρων· οἶνον δὲ τὸν αὐτὸν πινέτω. Διδόναι δὲ καὶ τῶν ῥιζέων τῶν τῆς κενταυρίης ἐπ' οἶνον ἐπιξύων· διδόναι δὲ καὶ τῆς τοῦ δρακοντίου καὶ τῆς τοῦ βηχίου ἐν μέλιτι ξύων λείχειν. [7] Κῆν τὸ ἕψημα τὸ ἐν τῷ γάλακτι μὴ φάσκῃ δυνατὸς εἶναι ῥοφέειν, γάλα βόειον ὡς πλεῖστον πινέτω τρίτον μέρος τοῦ μελικρήτου προσμίσγων. Καὶ οὕτω τάχιστα ὑγιὴς ἔσται, ἡ δὲ νοῦσος θεραπηΐης δέεται πολλῆς, χα-

maceratum, quotidie alia affusa, aquam diffundito. Postea quarto die excolatum et resiccatum, mox tenuissime molitum per incerniculum cribrato; et lini semen sesamumque tostum laevissime tundito, polentamque insulsam puram tenuem admisceto, — sit autem orobi et polentae utriusque aequalis portio, sesami vero tertia pars et lini partis unius dimidium. Quae caprino lacte cocta quam liquidissime sorbeat. Post haec autem in prandium cibos puros et ex opsoniis valentiora ei exhibeto et vinum idem bibat. Tum etiam centaurii radices vino intritas exhibeto, itemque dracontii, et tussilaginis radices derasas cum melle delingendas. At si quod in lacte decoctum est se sorbere posse neget, lac bubulum quam plurimum aquae mulsae tertia parte admixta bibat, sicque citissime convalescet; morbus autem, cum sit difficilis, multa curatione indiget. Cum autem quis curatus et sanus factus fuerit, nisi sui curam habuerit plerisque revertens morbus interitus causam attulit. Qui si quidem hac curatione sanatus fuit, satis est; — sin minus, ubi eum lacte crassiorem reddideris, in pectore et dorso inurito. Si enim ustio bene successerit, morbum evadendi spes est.

[1] ἀναβῆναι. — [2] ἐν om. — [3] ἀπηθῆσαι καί om. — [4] καὶ σήσαμον om. — [5] σιτά. — [6] ἀπὸ τῶν ἰσχ. — [7] καὶ τὸ ἔ.

ante ταλαιπ. addunt E. F. G. H. θ. Mack.; — vulgo ἀνιέτω καὶ ἡσυχίην ἐχέτω, ego cod. θ. sequor.

οὗτος — ἁπάντων.] φυλάσσεσθαι — ὀξυθυμίην om. θ.; — ταύτην pro πάλιν E.

ἢν δὲ τοῦ σίτου — ῥοφέειν.] φώξας cod. θ. semper; — τὰ κέλυφα cett., probam formam de meo restituo; — βρέξας αὐτούς cett., de coniectura omitto otiosum pronomen; — ἐφ' ἑκάστην δὲ ἡμ. cett., de meo μέν dedi; — καὶ ἀφηθέειν pro ἀποχέειν cod. θ.; — ἐπιχέειν H. pro ἐπεγχέειν; — τῇ ante τετάρτῃ om. θ.; — ἀπηθήσας E. K. P. sine sequente καί, — at ἀφηθῆσαι cod. θ., ἀπηθῆσαι καί omm. Parr. 4.: — διασῆσαι λεπτότατα cod. θ.; — καὶ σησ. φώσας κόψας λεῖον vulg., sed κόψαι λεῖον om. h. l. θ.; — itaque tum hoc tum antecedens φώσας reieci, utpote e superiore otiose repetita; — ἴσον ἑκατέρου cod. θ., Littr., ἴσον ἑκατέρων vulg.; — γάλακτι e codd. revocavit Littr., exciderat e vulg.; — ὑγρότατον H., sed al. m. vulg.; — ῥυφέειν G. Ald.

μετὰ δὲ ταῦτα — πινέτω.] σιτία θ. Mack., Littr.; — σῖτα vulg.; — ἀπὸ τῶν ἰσχυροτ. vulg., sed ἀπό om. H., ubi rest. al. m. Littr., vide quae de ἐν et ἀπό ad initium huius capituli dixi; — πίνειν cod. θ.

διδόναι — λείχειν.] Vulgata: διδόναι δὲ [αὐτῷ] καὶ τῶν ῥιζέων τῶν [πρὸς ταῦτα τὰ ῥήγματα] τῆς κενταυρίης ἐπ' οἶνον ἐπιξύων· διδόναι δὲ καὶ τοῦ δρακοντίου [ἐπ' οἶνον ἐπιξύων]· διδόναι δὲ καὶ τῆς τοῦ βηχίου ἐν μέλιτι [καὶ τὸ δρακόντιον] ξύων λείχειν. Quae uncis inclusi mihi e membrorum loci confusione partim, partim ex interpolatione nata esse videntur. Cod. θ. fert in fine καὶ τῆς βηχὸς ἕνεκα ἐν μέλιτι τὸ δρακόντιον ξύων λείχειν, quam lect. recepit Littr. Plures libri alii in vulg. lect. βηχός pro βηχίου, sed his fidem non habeo, librarii τὸ βήχιον plantam ignorantes βῆχα spectari crediderunt. In vulgata pro ῥήγματα Foës. coniicit βήγματα, frustra „ἁρμόζει, inquit Diosc., ἡ ῥίζα ῥήγμασι."

κῆν — χαλεπὴ γάρ.] φάσκῃ μὴ δυν. cod. θ.; — ῥοφεῖν idem, ῥυφέειν Ald.; τὸ τρίτον μέρος τοῦ μελικρήτου παρασμίσγων cod. θ. Mack., τοῦ omm. E. H. K. In seq. periodo θεραπηΐης e Parr. 5. Littr., θεραπείης vulg.

λεπτὴ γάρ. Ἢν [1] δὲ θεραπευθεὶς ὑγιής τε γενόμενος μὴ ἐν φυλακῇ ἔχῃ ἑωυτὸν, τοῖσι πολλοῖσι ὑποτροπιάσασα ἡ νοῦσος αἰτίη ἀπωλείης ἐγένετο. Οὗτος ἢν μὲν ὑπὸ ταύτης τῆς θεραπηΐης ἰηθῇ, — ἢν δὲ μὴ, παχύνας αὐτὸν γάλακτι, καῦσαι τά τε στήθεα καὶ τὸ μετάφρενον· ἢν γὰρ τύχῃς καύσας, ἐλπὶς ἐκφυγέειν [2] τὴν νοῦσον.

β'. Ἢν δὲ ἀρτηρίη σπασθῇ ἤ τις τῶν φλεβῶν τῶν τεινουσῶν ἐς τὸν πνεύμονα, τάδε πάσχει· κατ' ἀρχὰς μὲν τῆς νούσου βὴξ ἴσχει ὀξεῖα καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς, καὶ τὸ σίαλον ἀποπτύει πουλύ τε καὶ λευκὸν καὶ ἀφρῶδες, ἄλλοτε δὲ ὕφαιμον καὶ ὀδύνη τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν τράχηλον ἴσχει. Αὕτη ἡ νοῦσος ἰσχυροτέρη τῆς πρόσθεν καὶ μέχρι μὲν δέκα ἡμερέων τῶν πρώτων τοιαῦτα πάσχει· ἔπειτα οἱ πολλοὶ τῇ ἑνδεκάτῃ πύα ἀποπτύουσι παχέα βιαίως· ἡμέρῃ δὲ [3] τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καθαρώτερα ἀποπτύει, ἢν φύξιμος ᾖ, καὶ [4] τῇ ὀδύνῃ ἧσσον πονέει καὶ ἐν τάχεϊ ὑγιὴς γίγνεται. Ἢν δὲ μέλλῃ πουλυχρόνιος ἡ νοῦσος ἔσεσθαι, τά τε πύα πολλῷ πλείονα ἀποπτύει, καὶ ὁ ἄλλος πόνος ἐν τῷ σώματι πολλῷ ἔνι πλείων· αἱ δὲ θέρμαι [5] βληχρότεραι ἔχουσι ἢ τὸ πρίν. Τοῦτον ἢν λάβῃς κατ' ἀρχὰς, ὑποκαθῆραι κάτω ὀπῷ σκαμμωνίης, ἢν [6] ἀπύρετος ᾖ· μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν προσφερέσθω ταὐτὰ ἃ καὶ ὁ πρόσθεν καὶ τἆλλα προσφερέσθω τὰ αὐτὰ, ἡσυχίην ἔχων ὡς μάλιστα τῷ σώματι καὶ μαλθακῶς κοιμάσθω· ταῦτα μὲν κατ' ἀρχὰς ποιεέτω μέχρι τῶν δέκα ἡμερέων. Ἢν δ'

2. At vero si arteria, aut vena aliqua ex his, quae ad pulmonem tendunt, divellatur, haec accidunt. Per morbi quidem exordia; tussis acuta, rigor et febris detinet et sputum tum copiosum, tum album ac spumosum interdumque subcruentum exspuit dolorque caput et cervicem occupat. Hic morbus priore est vehementior; ac decem quidem primis diebus haec ei accidunt. Deinde plerique undecimo die pus crassum per vim exspuunt; die vero decimo quarto puriora exspuit, si ex eo aeger evasurus est, et dolor minus affligit brevique sanus evadit. Quodsi diuturnus morbus futurus est, et multo plus puris exspuit et reliquus dolor in corpore longe maior est et calores quam antea leviores detinent. Hunc si per initia curandum susceperis, scammoniae succo, si febre careat, per inferiora aliquantulum purgato. Post purgationem vero eadem, quae antea dicta sunt, exhibeantur et reliqua etiam eadem offerantur quieto quam maxime corpore, et molliter dormiat. Et haec quidem decem primis diebus faciat. Quodsi purulentus exstiterit, eadem etiam quae superior faciat. Sin vero sanus evaserit, his cibis et potibus abstineat, acidis,

1 δέ τις θερ. — 2 τῆς νούσου. — 3 τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ om. — 4 τὴν ὀδύνην ἧσσον πονέῃ ἐν ταχ. — 5 βληχρότερον. — 6 ἀπύρεκτος.

ἢν δὲ — ἐγένετο.] δέ ex Ald., Parr. 7., θ. Littr., γάρ vulg.; — θεραπευθῇ E. K., μὴ θεραπεύηται cod. θ.; — τε Ald., multi Parr., et θ. omm.; — ἢν μὴ ἐν φυλακῇ E., καὶ ἢν ἐν φυλακῇ cod. θ.: — ἡ νοῦσος ἀπώλεσε E. H. K. θ.

οὗτος — νούσου.] θεραπηΐης e 5. Parr. Littr., τε omm. E. K. Post ἰηθῇ, vulgo ἅλις; voculam, qua recentior manus explevit aposiopesin in his libris familiarem, reiicio.

2. ἢν δὲ ἀρτηρίη — ἴσχειν.] ἤ τις apud Ald. et in Parr. 6. om.; — ἤ τις τῶν ἐς τὸν πλεύμονα τεινουσῶν φλεβῶν P.' Lind.; — τῶν ante τεινουσῶν ex Ald., Parr. 7., revocavit Littr.

αὕτη ἡ νοῦσος — γίγνεται.] ἑνδεκάτῃ τῇ ἡμέρῃ cod. θ. Mack.; — πύα plurali num. saepius in hoc libro recurrit, sitne a scriptore re vera datum vix scio, αἵματα legitur in Coacis, cf. adn. ad 123., itaque nihil tango. Dein τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ cod. θ. Mack., Littr., τεσσαρεσκαιδεκάτῃ Corn., Lind.; nempe de suo expleverunt, quod in vulg. deëst, idemque fecit descriptor codicis θ.

ἢν δὲ μέλλῃ — ἢ τὸ πρίν.] πλεῖον E. H., sed in hac al. m. πλείονα. Lectio βληχρότερον in E. F. G. habetur, et in H. al. m., βληχροτέρων P.' θ.

τοῦτον — ἡμερέων.] ὑποκάθαιρε cod. θ. Mack.; ἢν ἀπύρετος ᾖ om. cod. θ.; ἀπύρεκτος, ut V., Parr. 4. De meo h. l. ὁ πρόσθεν, uti bis infra, cett. ὁ omm. Pro τὰ αὐτά cod. θ. Mack. ταὐτά; dedi autem verborum ordinem ex E., vulgo τἄλλα τὰ αὐτὰ προσφ.

ἢν δ' ἔμπυος — πρόσθεν.] δ' H. K., δέ vulgo; — ὁ ἔμπροσθεν cod. θ.; — σίτων H. K.; — μέν ex θ. Littr., vulgo

[1]ἔμπυος γένηται, τὰ αὐτὰ ἃ καὶ ὁ πρόσθεν ποιεέτω· ἢν δὲ ὑγιὴς γένηται, τῶνδε χρὴ ἀπέχεσθαι, σιτίων [2]μὲν καὶ ποτῶν ὀξέων καὶ δριμέων καὶ ἀλυκῶν καὶ λιπαρῶν· ταλαιπωρίης δὲ ἀπέχεσθαι καὶ τῶν αὐτῶν, ὧν καὶ ὁ πρόσθεν. Ταῦτα ἢν ποιέῃ, τάχιστα τῆς νούσου ἀπαλλαγήσεται· ἢν δέ τι [3]τούτων μὴ ποιήσῃ, κινδυνεύσει πάλιν ὑποτροπιάσαι καὶ ἡ νοῦσος κάκιον ἔχει· καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ πλευμορρωγέες ἐόντες διατελέουσι, ἕως ἂν ἀποθάνωσι. Τοῦτον ἢν μὴ παραχρῆμα τις ἰήσηται, ὑποτροπιασάσης τῆς νούσου, οὐκ ἂν μετὰ ταῦτα ἔχοις ὠφελῆσαι, [4]ἢν μὴ τάδε ποιήσῃς· γάλακτι βοείῳ παχύνας, καῦσαι τὰ στήθεα καὶ τὸ μετάφρενον· ἢν γὰρ τύχῃς καύσας, [5]ἡ αὐτὴ ἂν ὠφελείῃ γένοιτο. Ἡ δὲ νοῦσος ἀπὸ τῶν αὐτέων ἁμαρτάδων γίγνεται, ὧν καὶ ἡ πρόσθεν.

acribus, salsis et pinguibus. Labore etiam vehementiore et iisdem, quibus prior, abstineat. Quae si fecerit, citissime hoc morbo liberabitur. Sin vero eorum aliquid non fecerit, periculum est, ne morbus revertatur et peius detineat. Plerique enim rupto pulmone ad mortem usque perseverant. Hunc nisi quis confestim curet, postea ubi morbus reversionem fecerit, non erit, quo iuvare possis, nisi haec feceris. Lacte bubulo crassiorem redditum in pectore et dorso inurito. Si enim ustio prospere succedat, eadem utilitas (atque ex cita curatione) profluet. Hic autem morbus ex iisdem erratis, ex quibus etiam prior oritur.

γʹ. Πνευμονὶς δὲ γίγνεται ἀπὸ τῶνδε μάλιστα· ὁκόταν ὁ πνεύμων αἷμα ἑλκύσας ἐφ' ἑωυτὸν ἢ φλέγμα ἁλμυρὸν μὴ [6]ἀφῇ πάλιν, ἀλλ' αὐτοῦ ξυστραφῇ καὶ ξυμπαγῇ, ὑπὸ τούτων φύματα φιλέει γίγνεσθαι ἐν [7]τῷ πνεύμονι καὶ ἐμπυοῦσθαι. [8]Οὗτος τάδε πάσχει κατ' ἀρχὰς καὶ διὰ παντὸς τοῦ νοσήματος· βὴξ ὀξεῖα ἴσχει καὶ ξηρὴ καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς καὶ ὀδύνη ἐν τοῖσι στήθεσι καὶ ἐν τῷ μεταφρένῳ ἔγκειται, ἐνίοτε δὲ [9]καὶ ἐν τῷ πλευρῷ καὶ ὀρθόπνοια σφοδρὴ ἐμπίπτει. Οὗτος μέχρι μὲν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμερέων τοιαῦτα πάσχων διατελέει, πολλάκις δὲ καὶ πλείονας, ἔπειτα ῥήγνυται πῦα καὶ ἀποπτύει πολλόν· πολλάκις δὲ καὶ οἷον

3. Pulmonis inflammatio ex his fere fit. Cum ad sese pulmo sanguinem aut pituitam salsam traxerit, neque rursus dimiserit, sed ibi collecta et coacta fuerit, ex his tubercula in pulmone gigni solent et pus intro colligi. Hic haec patitur: per initia et totum morbum tussis acuta et rigor et febris detinet, dolor in pectore et dorso interdumque in latere urget, vehemensque erectae cervicis spiratio incidit. Hic ad decimum quartum usque diem in his perseverat, plerumque etiam pluribus diebus. Deinde pus foras erumpit, multumque exspuit; saepe vero velut arachnearum tunicas exspuit, crebro etiam subcruentum. Et si quidem pulmo cito repurgetur et gracilis reddatur, periculum

[1] ἔμπυρος. — [2] μέν om. — [3] ἀπὸ τουτέων οὐ π. κινδυνεύσει. — [4] εἰ — ποιήσεις. — [5] ὠφελήσεις solum. — [6] ἀπῇ. — [7] τῷ om. — [8] οὕτως. — [9] καί om.

om.; — ἀλυκῶν ex E. H. K. recepi, ἀλικῶν edi solet; — ταλαιπωρίης δὲ, ἀπέχεσθαι τῶν αὐτῶν ὧν καὶ ὁ πρόσθεν dedit Littr. partim e vulg., quam servavi, partim e P. θ.', ubi ταλαιπωριῶν δὲ χρὴ ἀπέχεσθαι τῶν αὐτῶν; sed tum haec, tum Littréi lectio deterior est vulgata, quae unice vera h. l.; nam respicitur locus § superioris οὗτος μήτε — ἀπάντων, ubi non solum ταλαιπωρίαι memorantur, sed etiam res, quae sane non sunt ταλαιπωρίαι.

ταῦτα ἢν ποιέῃ — ἀποθάνωσι.] ἀπὸ τούτων, ut V., multi codd.; — μή e codd. pluribus Littr. pro vulg. οὐ; — ferunt ὑποτροπιάσας F. G. Ald.

τοῦτον — γένοιτο.] εἰ — ποιήσεις e Parr. nonnullis adn. Littr., cf. lect. V.; — ἡ αὐτὴ ἂν ὠφ. γένοιτο e multis mss. Littr. pro vulgato ὠφελήσεις.

ἡ δὲ νοῦσος — πρόσθεν.] ἁμαρτιῶν γίνεται ὥσπερ καὶ ἡ πρόσθεν cod. θ.

3. πνευμονὶς — ἐμπυοῦσθαι.] ἀπῇ vulg., ἀφῇ cod. θ. Mack., Littr.; — ἀπὸ τούτων cod. θ.; vulgo τῷ ante πνεύμονι abest, ferunt θ. Lind., Mack., Littr.

οὗτος — ἐμπίπτει.] καὶ διὰ παντός om. θ.; — ξηρὴ ἴσχει vulgo, ἴσχει καὶ ξηρή cod. θ.; καί ante ἐν τῷ πλ., uti V., omm. Parr. 3.; — ἐπιπίπτει cod. θ.

οὗτος — ὕφαιμον.] μέχρι om. E.; — πλείονας ἢ δεκατέσσαρας ἡμέρας vulg.; sed ἢ δεκατ. ἡμ. cum Parr. 4. omisit Littréus, abesse sane potest; — ῥήγνυται E. H. K. Littr., ῥήγνυνται vulg.; — πολλάκις δὲ ἀποπτύει

ἀραχνίων χιτῶνας ἀποπτύει, πολλάκις δὲ καὶ ὕφαιμον. Κῆν μὲν ἀποκαθαρθῇ καὶ ἀπισχνανθῇ ἐν τάχεϊ ὁ πνεύμων, [1]ἐλπὶς ἐκφυγέειν· ἢν δὲ μὴ, προσέχει καὶ ἐνιαυτὸν ἴσχει ἡ νοῦσος καὶ μεταβάλλει ἄλλοτε ἀλλοῖα πάσχων. Τούτῳ χρὴ κατ' ἀρχὰς μὲν πρὶν ἢ τὰ πῦα ῥαγῆναι, προσφέρειν [2]τάδε· ὁκόταν ἀνῇ ὁ πυρετὸς, λούειν πολλῷ [3]καὶ θερμῷ καὶ ῥυφήμασι πολλοῖσι χρεέσθω· πτισάνης χυλῷ [4]καθέφθῳ μέλι παραχέας, ὁκόταν ἑφθὸν ᾖ, [5]ῥοφεέτω καὶ οἶνον πινέτω γλυκὺν λευκὸν, ἢ μελίκρητον ἑφθόν. Ὁκόταν δ' ἄρξηται πῦα ἀποπτύειν, πινέτω τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ ὁ πρόσθεν ἔμπυος, καὶ σιτίοισι καὶ ποτοῖσι καὶ ὄψοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρεέσθω, ἀπεχόμενος ὀξέων καὶ δριμέων καὶ ἁλυκῶν καὶ λιπαρῶν καὶ λαγνείης καὶ θωρηξίων, ἢν μὴ τῇ νούσῳ πρόσφορον ᾖ· ἐς χρῶμα δὲ ὁρέων μελετᾶν, ὁκοίων δή τινων δοκέει σοι δεῖσθαι· τὰ δ' ἄλλα τὰ αὐτὰ ποιεέτω· πινέτω δὲ καὶ γάλα βοὸς καὶ αἰγὸς τὴν ὥρην· πρόσθεν δὲ ὑποκαθηράσθω γάλακτι ὀνείῳ ἑφθῷ· πινέτω δὲ καὶ τὸ ἵππειον γάλα σεσησμένον ἑκάστης ἡμέρης ἕωθεν τρικότυλον κύλικα, ἢν ᾖ δυνατός. [6]Ἢν μὲν οὖν οὕτω μελετώμενος [7]ῥηΐσῃ, καὶ μὴ ῥαγῇ τὰ πῦα ἐς τὰ στήθεα, αὐτὸς ἑωυτὸν θεραπευέτω ἡσυχίην ἔχων τῷ σώματι ὡς μάλιστα καὶ [8]τὰ ξύμφορα προσφέρων ἑωυτῷ. Ἢν δὲ ῥαγῇ τὰ πῦα ἐς τὰ στήθεα, ὅπῃ ἂν σοι δοκέῃ ἀποσημαίνειν [9]μάλιστα, ταύτῃ ταμὼν ἢ καύσας ἀφιέναι τοῦ πύου ὀλίγον τὸ πρῶτον· τὰ δ' ἄλλα ποιέειν

evadit. Sin minus, perseverat hic morbus et per annum detinet et quandoque in varias affectiones transit. Huic per initia antequam pus foras erumpat haec admovere oportet: cum febris remiserit multa calida lavet, et sorbitionibus multis utatur; ptisanae cremorem coctum melle affuso et cocto sorbeat, vinum dulce album aut aquam mulsam coctam bibat. Ubi vero pus exspuere coeperit, eadem quae prior purulentus bibat, iisdemque cibis, potibus et opsoniis utatur, acidis abstinens, acribus, salsis, pinguibus, venere et crapula; nisi cum morbo commodum fuerit. Inspecto autem corporis habitu externo, quorum indigere tibi videatur curam habeto; reliqua vero eadem faciat. Lac bubulum et caprinum, si anni tempestas ferat, bibat, prius tamen lacte asinino cocto aliquantulum purgetur. Bibat autem quotidie etiam mane lactis equini excolati poculum trium heminarum mensura, si possit. Si igitur ad hunc modum curatus melius habuerit, neque pus in pectus erumpat, ipse corpore quam maxime quietem agendo et quae sibi commoda sunt admovendo sui curam habeat. Si vero ad pectus pus eruperit, qua parte de se tibi significationem praebere videbitur, illic praecipue sectione aut ustione facta pus primum paucum educito; reliqua eadem facito, quae in priore suppurato scripta sunt.

[1] ἐκφυγέειν τὸν ὄλεθρον ἐλπίς. ἢν δὲ μὴ προσέχῃ ἐνιαυτὸν ἴσχῃ ἡ νοῦσος καὶ μεταβ. — [2] τόδε. — [3] καί om. — [4] καὶ καθέφθω. — [5] ῥοφήτω. — [6] καὶ ἢν μὲν οὕτω sine οὖν. — [7] ῥηΐσῃ ἅλις καὶ ἢν μὴ ῥ.— [8] τά om. — [9] ἐκεῖσε μάλιστα ταμών.

καὶ οἷον ἀρ. χιτ. vulg.; dedi ordinem verborum, qui in H. K.

κῆν μὲν — πάσχωσι.] καὶ ἢν Lind.; — ἀπισχνανθῇ E. K. P.', ἀπισχνωθῇ vulg.; — ἐκφυγέει τὸν ὄλεθρον vulg., ἐλπὶς ἐκφυγεῖν sine τὸν ὄλεθρον cod. θ., quem Littr. sequitur; — ἢν δὲ μὴ προσέχῃ, ἐνιαυτὸν ἴσχει ἡ νοῦσος vulg., quam lect. emendavit Foës., cuius correctionem cum Lind. in textu descripsi: Littr. cum cod. θ. scripsit: ἢν δὲ προσέχῃ, ἡ νοῦσος ἐπ' ἐνιαυτὸν παρατείνει καὶ μεταβ., est autem arbitraria correctio vulgatae in isto codice.

τούτῳ — ἑφθόν.] καί ante θερμῷ e solo θ. recepi; — ῥυφήμασι Ald., E. G. H. K., ῥοφ. vulg.; — χρέεσθαι cett., χρεέσθω de meo; — ῥοφείτω vulg., ῥοφήτω, ῥυφεέτω, ῥοφεέτω alii.

ὁκόταν — δυνατός.] δέ vulgo, δ' dedi e cod. θ., ubi δ' ἅπαξ ἄρξ., quod Mack., Littr., receperunt; — ἐς χρῆμα cod. θ.; — ὑποκάθαιρε γάλακτι ὀν. ἑ. cod. θ.; — σεσεισμένον vulg., σεσησμένον H. K. θ. Foës., Mack., Littr.; — ἢν ᾖ δυνατός omm. θ. Lind., Mack.

ἢν μὲν οὖν — ἑωυτῷ.] καὶ ἢν μὲν οὕτω, uti V., Parr. 4.; — ῥηΐσῃ καὶ μὴ ῥαγῇ cod. θ., vulgatam e V. notavi; — αὐτὸς ἐφ' ἑωυτοῦ θεραπευέσθω cod. θ.; — τά ante ξύμφορα, ut V., omm. Parr. 3.

ἢν δὲ ῥαγῇ — γέγραπται.] ἀποσημαίνειν ἐκεῖσε (ἐκεῖσε om. H., sed rest. al. m.) μάλιστα (ταύτῃ addunt E. H. K. θ.) ταμών, vulgata; — descripsi locum consentienter cum Littréo. Porro τὰ δὲ ἄλλα E. H. K.; — ἐμπύου γενομένου γεγράφαται vulgata, sed γενομένου γεγρ. om. θ.; — solum γεγρ. om. H.; equidem de meo γέγραπται dedi.

τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ ἐπὶ τοῦ πρόσθεν ἐμπύου γενομένου [1]γέγραπται.

δ'. Ἢν ἐν πνεύμονι κιρσὸς ἐγγένηται, βὴξ ξηρὴ ἐπιλαμβάνει καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς [2]κατ' ἀρχὰς μὲν τῆς νούσου πάνυ σφόδρα· ἔχει δὲ καὶ ὀρθόπνοια, καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ [3]ὀδύνη ἐνέστηκε, καὶ αἱ ὀφρύες δοκέουσι ἐπικρέμασθαι, καὶ οἴδημα κατέρχεται ἐς τὸ πρόσωπον καὶ ἐς τὰ στήθεα καὶ ἐς τοὺς πόδας· πολλάκις δὲ καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν ἐρείδει καὶ ὑπὸ τῆς ὀδύνης, ὅταν ὁ πόνος ἔχῃ, οὐ δύναται ἀνορῇν· [4]τὸ δὲ σῶμα ὕπωχρον καὶ αἱ φλέβες δι' αὐτοῦ [5]διατείνουσι ἢ φλόγεαι, ἢ μέλαιναι. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ καὶ ὁ πόνος μάλιστα πιέζῃ, [6]πρῶτον μὲν αἷμα ἀφαιρέειν· ἔπειτα λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ ὁκόταν δίψα ἔχῃ, πίνειν διδόναι κυκεῶνα ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ ὡς ἡδίστῳ ἴσον ἴσῳ κέρασας· ψυχρὸν δὲ χρὴ μάλιστα πίνειν· ῥοφήμασι δὲ χρεέσθω πτισάνης χυλῷ κατέφθῳ, μέλι παραχέας. [7]Ταῦτα χρὴ προσφέρειν ἐν τῇσι πρώτῃσι τῶν ἡμερέων τῇσι τεσσαρεσκαίδεκα. Ἢν δὲ ἐπὶ πλεῖον ἡ νοῦσος ἔχῃ, ὅ τε πόνος πλείων ᾖ ἐν τῷ σώματι καὶ ἀδυναμίη ἐνῇ, οὕτως ἔχοντι ταῦτα προσφέρειν, ἃ καὶ τῷ πυορροοῦντι τὸν πνεύμονα, ὁκόταν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέραι παρέλθωσι. Αὕτη ἡ νοῦσος γίγνεται ἀπὸ ταλαιπωρίης καὶ χολῆς μελαίνης.

4. Si varix in pulmone gignatur, per morbi quidem exordia tussis sicca, rigor, febris vehemens admodum invadit, erectae cervicis spiratio detinet. In capite dolor inest et supercilia dependere videntur, tumorque ad faciem, pectus et pedes descendit, saepe vero in capite fixus est, cumque dolor detinet prae dolore oculos attollere non potest. Corpus est subpallidum et venae per ipsum feruntur aut flammeae aut nigrae. Huic quidem cum sic habeat et dolor maxime urgeat, primum quidem sanguinem detrahito, dein multa et calida lavato et cum sitis detinet, cyceonem ex vino nigro austero quam suavissimo aequali aqua temperatum potui exhibeto, quem maxime frigidum bibere oportet. Ptisanae cremore cocto, melle affuso, pro sorbitionibus utatur. Haec primis quatuordecim diebus offerenda sunt. Quodsi diutius morbus detineat, dolorque maior in corpore et virium impotentia adsit, huic sane sic habenti ea exhibeto, quae ei qui pulmonem purulentum habet, cum quatuordecim dies praeterierint. Oritur hic morbus ex vehementiore labore et bile atra.

ε'. Ὁκόταν τὰ κοῖλα φλέβια τὰ διέχοντα ἐν τῷ πνεύμονι πλησθῇ αἵματος, ἢ

5. Cum venae cavae, quae in pulmonem pertingunt, sanguine aut bile atra refertae fuerint,

[1] γεγράφαται. — [2] καὶ κατ' ἀ. — [3] ὀδύνη om. — [4] τό τε σ. — [5] τείνουσι. — [6] πρῶτον — χυλῷ κατέφθω om. — [7] τούτῳ χρὴ προσφ. ἐν τῇσι τῶν ἡμ. τεσσαρεσκαιδ. ἢν δέ.

4. ἢν ἐν πν. — ἢ μέλαιναι.] Pro inscriptione G.: ἐὰν ἐν πνεύμονι κιρσὸς ἐγγένηται et K.: περὶ κιρσοῦ ἐν πνεύμονι. — Porro σφόδρα om. θ.; — in vulg. ὀδύνη abest, Lind. καὶ [ὀδύνη] ἐν τῇ κεφ. ἐνεστ., Littr. cum θ. Mackio καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ ἡ ὀδύνη ἐνεστ.; hinc ὀδύνη sine articulo dedi; — οἰδήματα e solo H., idque al. m., adnotat Littr.; — πολλάκις δὲ ἐς cod. J.; ἐπί pro ἐς E. H. Q.'; τό τε vulg., sed E. θ. Mack., Littr., τὸ δέ. Ad ὕπωχρος, uti legunt mss. excepto θ., H. in marg. a m. prima γεγρ. καὶ ὑποχόνδριον; — tum δι' omm. θ. Mack.; — διατείνουσι ex cod. θ. Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — φλόγιαι vulgo, φλογιαί Lind., Mack., e Foësii notula; Gal. exponit φλεγεαί per ἐρυθραί in gloss.; dedi poëtis usitatum et notissimum φλόγεαι. Cf. Oecon. Foësii in voce φλογιαί.

τοῦτον — παραχέας.] Eadem lacuna, quae in V., in Parr. 4.; — μίξας cod. θ. pro κεράσας; — χρέεσθαι vulgo; de meo δὲ χρεέσθω dedi; — κατέφθῳ Ald., καθέφθῳ vulg.; — μέλι χρηστόν vulg., cum cod. θ. omisi χρηστόν.

τοῦτο — τεσσαρεσκαίδεκα.] τῇσι ante πρώτῃσι om. θ. Mack; — τῇσι ante τεσσαρεσκαίδ. om. H., sed al. m. τοῖς, quod item ferunt E. G. I. J. K.

ἢν δὲ — παρέλθωσι.] πλείων sine ᾖ H. θ.; — pro ᾖ reponitur ἐστιν in H., idemque ferunt mss. aliquot Parr.; — καὶ ἡ ἀδυναμίη sine ἐνῇ cod. θ., ita ut in ἡ latere videatur ᾖ; — τούτῳ δὴ οὕτως ἔχοντι, et δέ pro δή, codicum cett. sunt; quin H. θ. particulam omm.; equidem totum illud τούτῳ δὲ s. δή pro emblemate alieno reiicio; — πυοῦντι vulgo, πυορροοῦντι e codd. Lind., Littr.

αὕτη ἡ νοῦσος — μελαίνης.] cod. θ., quem Mack. sequitur, fert: αὕτη ἡ νοῦσος μάλιστα γίνεται ἀπὸ ταλαιπωρίης καὶ αἵματος καὶ χολῆς μελαίνης.

5. ὁκόταν — πνεύμονι.] ἐπηλειμμένα G. ἐπηλημμένα Ald,

χολῆς μελαίνης, ξυρρήξῃ τε τὰ φλέβια ἐς ἄλληλα, ἅτε ἐν στενοῖσι ἐόντα καὶ ἐπειλημμένα καὶ ἔξοδον οὐκ ἔχοντα, ὀδύνην παρέχει καὶ φῦσαν ἐν τῷ πνεύμονι. Αὕτη ἡ νοῦσος χαλεπὴ καὶ θεραπηΐης δεομένη πολλῆς· εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἐθέλει ἐκλιπεῖν τὸν κάμνοντα καὶ τοῖσι πολλοῖσι ξυναποθνήσκει.

ϛ'. Ἢν φλεγμονὴ ἐν πνεύμονι γένηται, — γίγνεται δὲ μάλιστα ἀπὸ οἰνοφλυγίης καὶ γαστριμαργίης ἰχθύων, κεφάλων καὶ ἐγχελύων· ταῦτα γὰρ τὴν πιμελὴν πολεμιωτάτην ἔχει πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου· ἤδη δὲ τὸ νόσημα ἐγένετο ἀπὸ φλέγματος, ὁκόταν μιγὲν τῷ αἵματι ἐπιρρυῇ ἐπὶ τὸν πνεύμονα· προσπίπτει δὲ καὶ ἐκ κρεηφαγίης καὶ ἐξ ὕδατος μεταβολῆς· — τάδε οὖν πάσχει. Βήσσει ἰσχυρῶς καὶ τὸ σίαλον ἀποπτύει ὑγρὸν καὶ πολλὸν, πολλάκις δὲ καὶ παχὺ καὶ λευκὸν, οἷον ἀπὸ βράγχου· καὶ ὀδύνη πιέζει ὀξεῖα ἐς τὰ στήθεα καὶ τὸ μετάφρενον καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὰ πλευρὰ, καὶ ἐρεύγεται ὀξὺ, καὶ ἐκ τῶν στηθέων καὶ πνεύμονος οἷον γαστὴρ [1] θρυλίζει, καὶ ἐμέει λάπην ὀξεῖαν καὶ τὸ ἔμεσμα, ἣν ἐκχέῃς χαμαὶ, ξύει τὴν γῆν ὥσπερ ὄξος ἐπιχέοντι, καὶ τοὺς ὀδόντας αἱμωδιᾷ καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς καὶ δίψα ἔχει ἰσχυρὴ καὶ ἤν τι θέλῃ λιπαρὸν φαγέειν, μύζει πρὸς τὰ σπλάγχνα καὶ ἔμετον ἄγει καὶ τὸ σῶμα ἅπαν νάρκη ἔχει· ὁκόταν δὲ ἀπεμέσῃ, ἐπ' ὀλίγον δοκέει ῥάων εἶναι· ἔπειτα ἐπειδὰν τῆς ἡμέρης [2] ὀψιαίτερον γένηται,

[1] τρυαλλίζει. — [2] ὀψίτερον.

ac venulae quippe in angustiis interceptae et exitum non habentes inter se confringuntur, dolorem et flatum in pulmone excitant. Hic morbus cum sit difficilis, multa curatione indiget, alioqui aegrum non relinquere solet, sed plerosque ad mortem usque comitatur.

6. Si inflammatio in pulmone oriatur, — oritur autem praecipue ex vinolentia et piscium, capitonum et anguillarum ingluvie, qui pinguedinem hominis naturae maxime infensam habent; — iam vero ortum habuit hic morbus ex pituita, cum sanguine permixta ad pulmonem affluxerit; — incidit etiam ex carnis esu et aquae mutatione; — haec quidem igitur ei accidunt: Vehementer tussit et sputum liquidum et copiosum exspuit, plerumque etiam crassum et album velut ex raucedine. Dolor acutus vexat in pectore, dorso, laterum inanitatibus et costis, acidum eructat et ex pectore ac pulmonibus velut ex ventre aliquid murmurat, pituitam acidam vomit, sique quod vomitione reiectum est in terram effundas, eam tamquam infusum acetum radit et dentes stupescunt. Rigor, febris et sitis vehemens detinet, et si quid pingue comedere velit, in visceribus strepitus editur, vomitus cietur et totum corpus torpor occupat; ubi vero evomuerit, paulo melius habere videtur, deinde sub vesperam diei venter strepit, contorquetur et murmur edit. Huic cum sic habuerit, curationem illam adhi-

αὕτη ἡ νοῦσος — ξυναποθνήσκει.] θεραπηΐης ex E. Littr., θεραπείης vulg.; — δέεται E. H. K.; — ἀλλ' ὡς H., al. m., et K. — Omnes libri καὶ ὡς τὰ πολλὰ ἐν τοῖσι πολλοῖσι ξυναποθνήσκει, sed dittographia est; aut ὡς τὰ πολλά, aut τοῖσι πολλοῖσι omisso ἐν est dandum, non utrumque; equidem τοῖσι πολλοῖσι servavi collata extrema § 11., ubi vide.

6. ἢν φλεγμονὴ — πάσχει.] G. pro inscriptione ἢν φλεγμονὴ ἐν πνεύμονι γένηται, K. περὶ φλεγμονῆς πνεύμονος. Cod. θ.: περὶ τοῦ γινομένου ἐρυσιπέλατος ἐν τῷ πνεύμονι καὶ πόθεν γένηται. In ipso capituli introitu ἢν δ' ἐρυσίπελας ἐν τῷ πνεύμονι γεν. cod. θ.; — cett. omnes τῷ omm. et vulg. referunt; — τῶν ἀνθρώπων E., H. al. m., K.; — καὶ ἀπὸ φλέγμ. cod. θ. Lind., Mack.; — κρεηφαγίης E. H. K. Littr. κρεοφ. vulgo, unde κρεωφαγίης Lind., Mack.

βήσσει — βορβορύζει.] τρυλλίζει vulg.; τριλλίζει G. J., τρύζει cod. θ. Mack., sed in codicis V. lect. latet θρυαλίζει, quemadmodum probabiliter vulgata θρυλίζει scribenda est; recepi emendatam lect. conferens hymnum in Merc. vs. 485.; scriptura codicis θ. arbitrariam correctionem referre videtur. Dein χαμάζε solus θ., unde receperunt Mack., Littr.; est autem otiosa correctio vulgati χαμαί in illo ms., quippe χαμαί h. l. recte se habere vel Homerica exempla docent. Advertit ξύειν τὴν γῆν de liquore acido, in lib. de morbis II. αἴρει τὴν γῆν in re simili. Cf. lib. de morbis mull. I. § 9., ubi eadem dictio recurrit, quae hoc loco. Credidi primum ξύει e ζέει originem traxisse et his verbis commutatis accusativum natum fuisse, ita ut ζέει ἡ γῆ scriptum olim fuisse existimarem. Collatis tamen duobus locis similibus aliter sentire coepi et vulgatam esse servandam opinatus sum. In seqq. ἐπιχέαντι idem cd.; ὀψίτερον vulg., ὀψέτερον E., ὀψαίτερον P.' Q.' Lind., Mack., de meo scripsi ὀψιαίτερον.

βρέμει ἡ κοιλίη καὶ στρέφει καὶ βορβορύζει. Τοῦτον ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, ὧδε μελετᾶν· μίξας μέλι καὶ γάλα καὶ ὄξος καὶ ὕδωρ, ἐγχέας ἐς χυτρίδα, χλιαίνειν καὶ ὀριγάνου [1] κλωνίοισι τῆς κεφαλοειδέος ταράσσειν· ἐπειδὰν δὲ χλιαρὸν ᾖ, δοῦναι πιεῖν, [2] ἢ λαβόμενος τῆς γλώσσης ἐγχέειν ἡσυχῇ διὰ σύριγγος· εἶτα κελεύειν ξυνειληθέντα ἡσυχίην ἔχειν· ἔπειτα ἢν ἔμετος ἐπέλθῃ, ἐμεέτω προθύμως· ἢν δὲ μὴ ἐπέλθῃ, [3] καταμασσευόμενος πτέρῳ ἐμεέτω καὶ ἤν τι φλέγματος ἐμέσῃ, ἐπὶ πέντε ἡμέρας τὸ αὐτὸ ποιεέτω· ῥᾴων γὰρ ἔσται οὕτω ποιῶν. Πινέτω δὲ τοῦτο γυμνασάμενος, ἢν οἷός τε ᾖ, καὶ λουσάμενος πολλῷ [4] καὶ θερμῷ· ἢν δὲ μή, ἀλλὰ λουσάμενος. Ὁκόταν δὲ αἱ πέντε ἡμέραι παρέλθωσι, πρῴιος νῆστις πινέτω ἐν μελικρήτῳ [5] ἢ οἰνομέλιτι ὀποῦ σιλφίου ὁκόσον ὄροβον καὶ σκόροδον τρωγέτω καὶ ῥαφανῖδας νῆστις καὶ ἄκρητον οἶνον ἐπιρρυμφανέτω μέλανα ἢ λευκὸν αὐστηρόν· πινέτω δὲ καὶ ἐπὶ [6] σίτῳ καὶ μετὰ [7] τὸ σῖτον· σιτίοισι δὲ ξηροῖσι καὶ κρέασι κυνείοισι χρεέσθω ἑφθοῖσι, [8] ἢν τὸ ῥῖγος καὶ ὁ πυρετὸς μὴ ἐπιλαμβάνῃ. Οὗτος ἢν [9] μὲν ἀπὸ τοῦ τοιοῦδε ἐγχύματος καθαίρηταί τι· — ἢν [10] δὲ μή, ἄνω αὐτὸν καθαίρειν ἐλλεβόρῳ· μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν ἀλεύρου ἑφθοῦ διδόναι δύο τρυβλία ἐκροφέειν μέλι παρεγχέας· οἶνον δὲ τὸν αὐτὸν πινέτω ὑδαρέα. Ἢν δὲ μὴ κατ' ἀρχὰς [11] παραγένῃ τῇ νούσῳ, παχύνας αὐτὸν γάλακτι καῦσαι τὰ στήθεα

beto: mel, lac, acetum et aquam simul mixta et in ollam infusa tepefacito et origani capitati surculis agitato, tepefactum bibendum dato, aut apprehensa lingua sensim per fistulam infundito, deinde vestibus convolutum quietem agere iubeto. Postea si ei vomitus incidat, prompte vomat; sin non incidat, ex levi per pennam attrectatione vomat, et si quid pituitae vomuerit, idem per dies quinque facito. Sic enim melius habebit. Hoc autem post exercitationem si possit, bibat, et post calidae multae balneum; sin minus, saltem post balneum. Ubi vero dies quinque praeterierint, mane ieiunus ex aqua mulsa aut mulso laseris succum orobi quantitate bibat, et allium ac radiculas ieiunus edat et vinum merum nigrum aut album austerum insuper sorbeat. Bibat autem cum cibo et post cibum. Cibis autem siccis et carnibus catulinis coctis utatur, si rigor et febris non prehenderit. Hic si ex eiusmodi in os infuso aliquantulum purgetur, sat est; sin minus, eum sursum per veratrum purgato. Post purgationem vero farinae coctae melle affuso duo acetabula sorbenda dato et vinum idem aquosum bibat. Quodsi per initia morbi curationi non adfueris, ubi eum lacte crassiorem reddideris, in pectore et dorso inurito, sic enim praecipue morbo liberari poterit. At nisi ustus fuerit, permanet neque fere deserit, sed ad senium usque perseverat, plerumque vero ad mortem usque comitatur, nisi primis quadraginta diebus

[1] κλονίοισι. — [2] ἢ om. — [3] καταματτευόμενος. — [4] καί om. — [5] ἤ om. — [6] σῖτον. — [7] τὸν σ. — [8] ἄν. — [9] μέν om. — [10] δέ om. — [11] παραγένηται.

τοῦτον — ποιῶν.] Vulgo: τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ καὶ δοκέῃ καιρὸς εἶναι, προσαίρειν ὧδε μελέτην, in qua lectione τοῦτον προσαίρειν μελέτην nihili dictio est; sed cod. E. μελᾶν, al. m. μελετᾶν fert, et vero in vulg. μελέτην latet omnino μελετῆν, ut interpungendum sit: τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ καὶ δοκέῃ καιρὸς εἶναι προσαίρειν, ὧδε μελετῆν. Verum in cod. θ. omittuntur verba καὶ δοκέῃ καιρὸς εἶναι προσαίρειν, quae re vera otiosa et inepta h. l.; nam προσαίρειν de cibo ac potu offerendo usurpatur, non de vomitorio administrando; — itaque cod. θ. sequor. — Dein ταῦτα ἐγχέας ἐς χυτρίδα vulgo, sed otiosum ταῦτα reieci. — Porro ἔπειτα ὁκόταν χλιαρὸν ᾖ, cod. θ. Mack.; — ἐκπιεῖν H. K.; — συνειλισθέντα vulg., συνειληθέντα E. H. K. θ. Mack., Littr. — vulgo ἔπειτα ἢν ἔμετος ἐπέλθῃ αὐτῷ ἐμέειν προθύμως· ἢν δὲ μὴ κ. τ. λ., in quibus ἐπίῃ prima m. in H. pro ἐπέλθῃ; — tum ἐμείτω cod. θ.; vide similem formulam infra § 27. — καταματτεύεσθαι cod. θ., Mack., καταματτευόμενος vulg., de meo per σσ scripsi; — οὕτω ποιῶν omm. H. θ., sed in illo rest. al. m.

πινέτω — λουσάμενος.] πολλῷ καὶ θερμῷ E. H. K., καί vulgo om.: — εἰ δὲ μή E. H.

ὁκόταν — ἐπιλαμβάνῃ.] ἤ ante οἰνομέλιτι in Ald., Parr. 7. om.; — ὀποῦ vulg., ὀπὸν Ald., Parr. 6., Littr.; — ἐπιρροφανέτω vulg., ἐπιρρυμφανέτω Ald., Parr. aliquot, Voss.; — ὀνείοισι ἢ κυνείοισι cod. θ., Mack., Littr., equidem unius cod. θ. fide non recipio ὀνείοισι ἤ.

οὗτος — ὑδαρέα.] μέν ex θ., Mack., Littr., vulgo om.; — τοιοῦδε om. H., sed rest. al. m.; — εἰ δὲ μή H. K.; — καθῆραι ἐλλεβ. E. H. K. P.′ Q.′ Lindanus, Mack.; — παραχέας vulg., παρεγχέας E. P.′ Q.′ Lind., Mack.

ἢν δὲ μὴ — ἀπαλλαγείη.] εἰ δὲ μή E. H. K.; — παραγένῃ cod. θ. Mack., Littr., παραγένηται vulg.; a τὰ στήθεα inde in θ. insignis lacuna.

καὶ τὸ μετάφρενον· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τῆς νούσου ἀπαλλαγείη. Ἢν δὲ μὴ καυθῇ, ξυμπαραμένει καὶ οὐ μάλα ἐκλείπει, ἀλλ' ἕως [1] γήραος προσέχει· πολλάκις δὲ καὶ ξυναποθνήσκει, ἢν μὴ ἐν τῇσι πρώτῃσι ἡμέρῃσι τεσσαράκοντα ἀποθάνῃ· ἀλλὰ χρεία πολλῆς ὅτι μάλιστα μελεδώνης καὶ ὀῤῥὸν καὶ γάλα τὴν ὥρην πινέτω βοὸς καὶ αἰγὸς καὶ [2] ὄνειον καὶ ἵππειον· οὕτω γὰρ ἂν ῥήϊστα διάγοι· ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή.

ζ'. [3] Ἐὰν ὁ πνεύμων ὑπὸ ἐρυσιπέλατος οἰδήσῃ, — τόδε τὸ οἴδημα μάλιστα ἀπὸ αἵματος γίγνεται, ὅταν ἐς ἑωυτὸν ὁ πνεύμων ἑλκύσῃ καὶ ἔχῃ ἀναλαβών· τὸ δὲ νόσημα θέρεος [4] ὥρῃ μάλιστα γίγνεται, — τάδε οὖν ἀπ' αὐτοῦ πάσχει. Βὴξ ἐμπίπτει ξηρὴ καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς καὶ ὀρθόπνοια· καὶ ὁ πόνος ἰσχυρὸς ἐν τοῖσι στήθεσι· καὶ τὰς ῥῖνας ἀνοίγει ὡς ἵππος δραμών· καὶ τὴν γλῶσσαν [5] ἐξίσχει ὡς κύων θέρεος ὑπὸ τοῦ πνεύματος [6] τοῦ ἐν τῷ καύματι καιόμενος καὶ οἴδημα τὰ στήθεα κατέχει, καὶ φθέγγεται βραχέως, καὶ [7] ἐρύθημα ἐν τῇ ὄψι καὶ κνησμὸς ἐν τῷ σώματι, καὶ ὑπὸ τοῦ πόνου κατακέεσθαι οὐ δύναται, ἀλλ' αὐτὸς ἑωυτὸν ῥίπτει ἀλύων. Οὗτος θνήσκει ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι [8] μάλιστα· ἢν δὲ ταύτας ἐκφύγῃ, οὐ μάλα θνήσκει.

intereat. Verum quam maxima diligentia opus est, et serum ac lac bubulum, caprinum, asininum et equinum, si tempus ferat, bibat. Sic enim facillime vitam degere poterit. Hic autem morbus difficilis est.

7. Si pulmo ex erysipelate in tumorem sublatus fuerit, — qui tumor potissimum ex sanguine oritur, cum pulmo attractum ad se receperit ac continuerit; — hic autem morbus potissimum aestatis tempore accidit, — haec quidem ex eo patitur: Tussis sicca accedit, rigor, febris, et erectae cervicis spiratio, dolor est vehemens in pectore, nares non aliter quam equus ex cursu aperit, linguamque ut canis aestate respirationis ardore incensus exserit, tumor pectus occupat, vox vix editur, rubor in facie, pruritus in corpore; prae dolore decubitum ferre non potest, sed prae anxietudine ipse se disiicit. Hic fere intra septem dies moritur, quos si effugerit, vix perit. Hunc, cum sic se habet, principio his remediis curare oportet: Corpus refrigerandum est betis in

[1] γήρους παρέχει. — [2] ὀνείου καὶ ἱππείου. — [3] ἢν πνεύμων ἐκ ῥυσιπέλατος (sic) οἰδήσῃ τοῦτο το οἴδ. — [4] ἐν ὥρῃ. — [5] ἐξαίρει. — [6] τοῦ om. — [7] ἐρύθημα ἐν τῇ ὄψει καὶ κνησμὸν φέρει τῷ σώματι. — [8] πλὴν καταρχὰς ὁκόταν ὧδε ἔχῃ ἰῆσθαι ἐν τούτοισι ψύχειν κ. τ. λ.

ἢν δὲ μὴ — χαλεπή.] προσέχει H., sed συμπαραμένει al. m. rest.; — ἕως γήρους vulgo, in H. ἐς τὸ γῆρας, sed vulg. rest., de meo γήραος scripsi; — μελεδαίνης Ald. F. G. J.; — ὄνειον καὶ ἵππειον de meo, vulgatam e V. notavi.

7. ἐὰν ὁ πν. — πάσχει.] ἐάν vulgo; Lind., Littr. praetulerunt ἤν, quod nonnulli codd. ferunt; articulum ante πνεύμων cum Lind., Mack., adscripsi; — ἐκ pro ὑπό, ut V., unus J., ὑπό tamen de meo dedi pro ἀπό ceterorum; — τοῦτο τό, ut V., Parr. nonnulli; — τὸ [μὲν] οἴδ. sine τόδε Lind., τόδε τό om. Q.'; — postremae hae lectt. ortae sunt, quum alio modo interpungendum existimarent; equidem verba τόδε τὸ οἴδημα — γίγνεται per parenthesin illata puto, structura simul in apodosi aliquantum de primum instituta deflectente; — hinc mea interpunctio intelligitur; — ἀπὸ τοῦ αἵματος E.; — ceteri ἑλκύσῃ αἷμα, sed αἷμα h. l. repeti non debet, emblema alienum est.

βὴξ — ἀλύων.] ξηρὴ ἐμπ. E. H. K.: — πιτναί (sic) H. pro vulgato ἀνοίγει, quod al. m. reponitur. In illo πιτναί latet, ut opinor, ἀναπιτνᾷ, sicuti libro III. de morbis § 7. ἀναπετάννυσι legitur. Fieri possit, ut in illa lect. codicis H. habeamus vestigia veteris lectionis, quam glossa ἀνοίγει expulerit. Nemo tamen volet praesens πιτνᾷ inferre. Pro vulgato ἐξαίρει cod. E., in H. prima manus, P.' Q.' ἐξίσχει, quod recepi cum Littréo conferens Odyss. XII. v. 94.; Lindani ἐξερύει incongruum est. Porro καὶ οἴδ. τὰ στ. κατέχει, vulgo καὶ οἴδ. κατέχει τὰ στ.; — pro βραχέως E. βραδέως; — ἐν τῇ ὄψει in solo H. om., sed alia m. rest., omisit vero ea auctoritate Littr., equidem puto omissionem in H. esse fortuitam: ἐν τῇ ὄψι h. l. pro ἐν τῷ προσώπῳ ponitur; — ἐν ante τῷ σώματι omm. Parr. 3. Voss., Littr. Vulgo κνησμὸν ἐν τῷ σώματι φέρει, in quo ineptum est φέρει, quod pro emblemate alieno eieci κνησμός nominativo scribens.

οὗτος — προστιθέναι.] θνήσκει vulgo post ἡμέρῃσι infertur, sed E. H. K. ferunt eo loco, ubi iam descripsi. In μάλιστα — ἔχῃ habemus plurium librorum lectionem a Littréo receptam pro vulgata, quam e V. notavi; equidem tamen καταρχάς e vulg. retinui cum Lind., Mack., quod Littr. reiecit; — ἰῆσθαι ἐν τούτοισι cett., de meo otiosum ἐν abieci. Lind. ἐν τούτοισι [δέ], non videns praepositionem redundare. Vulgo σεῦτλα post βρέχων infertur, ego eo loco descripsi, uti in H. legitur, quamquam hic cum ceteris βάπτων legit, nam βρέχων solus V. praebuit, quem puto hic veram lect. referre, quum βάπτων infra recte ad pannos illos referatur, minus apte hic ad betas. Ceterum excerpo

Τοῦτον καταρχὰς, ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, ἰῆσθαι τούτοισι· ψύχειν μὲν τὸ σῶμα σεῦτλα ἐν ὕδατι ψυχρῷ [1] βρέχων καὶ τῷ σώματι ἐπιτιθεὶς, μάλιστα πρὸς πόνον νέον, — ἢ [2] ῥάκεα βάπτων ἐν ὕδατι ψυχρῷ καὶ ἐκθλίβων προστιθέναι. [3] Κῆν μὲν οὕτω ῥηΐσῃ· — [4] ἢν δὲ μὴ, κεραμικῇ γῇ ψυχρῇ καταπλάσσειν καὶ ἐν τῇ αἰθρίῃ κοιμάσθω. Οὕτω γὰρ ἂν μελετώμενος πολλάκις ἂν διεκφύγοι τὰς ἑπτὰ ἡμέρας. Ὁκόταν δὲ αἱ ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι καὶ ἡ ὀδύνη προσέχῃ, χρίειν ἐλαίῳ τὸ πονέον μέρος καὶ χλιάσματα μάλιστα προστιθέναι τὰ αὐτὰ, ἃ [5] καὶ τῇ πλευρίτιδι, καὶ πῖσαι αὐτὸν ἐς ὑποκάθαρσιν τῷ τοῦ πεπλίου καὶ τῆς μηκωνίδος καὶ τοῦ κόκκου τοῦ Κνιδίου καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν φακῆς τρυβλίον δοῦναι ῥοφῆσαι, πινέτω δὲ ὕδωρ. Τῇ δὲ ὑστεραίῃ λοῦσαι αὐτὸν πολλῷ καὶ θερμῷ πλὴν τῆς κεφαλῆς· ἔπειτα πῖσαι ὀρίγανον ἐν [6] μελικρήτῳ ἀποβρέξας· ποτοῖσι δὲ ὡς θερμοτάτοισι χρεέσθω· σιτία δὲ προσφερέσθω ταὐτὰ, ἃ καὶ ὁ ὑπὸ τῆς πλευρίτιδος ἑαλωκὼς, ἢν μὴ πυρετὸς προσίσχῃ. Αὕτη ἡ νοῦσος χαλεπὴ καὶ παῦροι ἐκφυγγάνουσι.

aqua frigida maceratis et corpori admotis praesertim ad dolorem recens ortum, aut linteas aqua frigida intinctas et expressas admoveto. Et si quidem sic melius habuerit, satis est; — sin minus, terram figulinam frigidam ex cataplasmate imponito et sub dio dormiat. Hoc enim modo curatus crebro septimum diem evadet; cum vero septem dies praeterierint, et perseveraverit dolor, dolentem partem oleo linito, eademque praecipue tepefactoria, quae in morbo laterali, adhibeto et potionem ei ex peplio et grano Cnidio ad purgationem propinato; a purgatione lenticulae acetabulum sorbendum dato et aquam bibat. Postero vero die ipsum multa calida capite excepto lavato, deinde origanum aqua mulsa maceratum propinato, potionibusque quam calidissimis utatur. Cibi autem, qui morbo laterali correpto, exhibeantur, nisi febris detineat. Hic morbus gravis est et ex quo pauci evadunt.

η'. Ἢν τὸ στῆθος καὶ τὸ μετάφρενον ἀναρραγῇ, — ἀναρρήγνυται δὲ μάλιστα ὑπὸ ταλαιπωρίης, — τάδε [7] οὖν πάσχει. Βὴξ ἴσχει ὀξεῖα καὶ τὸ σίαλον ἐνίοτε ἀποπτύει ὕφαιμον καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνει τὰ πολλὰ καὶ ἐν τῷ στήθεϊ καὶ ἐν τῷ μεταφρένῳ ὀδύνη ὀξεῖα ἔνεστι καὶ ἐν τῷ πλευρῷ δοκέει οἷον λίθος ἐγκέεσθαι καὶ κεντέεται ὑπὸ τῆς ὀδύνης διαμπερὲς, ὡς [8] εἰ βελόνῃ τις κεν-

8. Si pectus et dorsum dirupta fuerint, — dirumpuntur autem potissimum ex vehementi labore, — haec patitur: Tussis acuta detinet, interdum subcruentum sputum exspuit, crebro rigor et febris invadit, in pectore et dorso dolor est acutus, lateri lapis incumbere videtur et a dolore usque stimulatur, non secus ac si quis acu pungat. Hunc cum sic habuerit, confestim lacte pinguem redditum in pectore et

[1] βρέχων. — [2] ῥάκια — [3] ἢν. — [4] εἰ. — [5] καί om. — [6] μελικρήτῳ. — [7] οὖν om. — [8] ἢ β.

ad locum parum firmam traditionem habentem varr. lectt. has: τεῦτλα προστίθεται μάλιστα πρὸς πόνον νέον τῷ σώματι P. Q.'; — προστιθέναι μάλιστα pro καὶ τῷ σ. ἐπιτ. μάλιστα E. H. K. Post νέον fert μάλιστα H., sed mutatum al. m. in τῷ σώματι, post νέον addunt τῷ σώματι E. H. K.; — ἐν ὕδατι ψυχρῷ iidem, ἐν ψ. ὕ. vulgo.

κῆν μὲν — ἡμέρας.] εἰ δὲ μή, ut V., Parr. 4.; οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα E. H.; — μελεδώμενος vulgata, μελετώμενος Littr. cum Ald. et Parr. 6.; — πολλάκις omm. H. K.; — ἐκφύγῃ Lind., Mack., pro simplice verbo, quod codd. ferunt, nec mihi placet, adeo ut διεκφύγοι de meo dederim.

ὁκόταν δὲ — ὕδωρ.] χρίειν (χρίων ἐν Ald. Parr. 6.) ἐλαίῳ τὸ π. μ. ἔσω (εἴσω Mack. ἔσο E., H. al. m., I. J. K.) vulg., unde Littr. χρίων ἐν ἐλαίῳ τὸ πονέον μέρος ἔσο; et sane aut χρίειν, aut χρίων — ἔσο dandum est, quum ἔσω absurdum sit: mira tamen dictio χρίων ἔσο, et quum dein vulgata quidem προστίθει ferat, sed E. H. K. προστιθέναι legant, malui infinitivos dare. Porro καί ante τῇ πλευρίτ. omm. F. G. J.; — καὶ τῷδε πῖσαι αὐτόν H.

τῇ δὲ ὑστεραίῃ — ἐκφυγγάνουσι.] τὰ αὐτὰ ταῦτα vulg., unde cum Lind. solum ταὐτά dedi.

8. ἢν τὸ στῆθος — πάσχει.] καὶ τάδε πάσχει vulgo; — τάδε οὖν πάσχει Littr. e libris pluribus.

βὴξ — κεντοίη.] Copulam ante στήθεϊ om. E.; — κεντέεσθαι Ald. Parr. 6. — Omnes διαμπερέως, sed hoc loco saltem probabile διαμπερέως ex διαμπερὲς ὡς esse natum, particula repetita. Operae pretium est rem notare, quia Lexicographi hodierni διαμπερέως ex Hipp. adferunt.

τσίῃ. Τοῦτον, ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, παραχρῆμα γάλακτι πιήνας καῦσαι τὰ στήθεα καὶ τὸ μετάφρενον καὶ οὕτω τάχιστα ὑγιὴς ἔσται. Τὸ δὲ λοιπὸν ἡσυχάζων τῷ σώματι μάλιστα διαιτᾶσθαι· ἢν γάρ τι πονήσῃ, ἢ ἐπὶ ἅμαξαν ἀναβὰς ἢ ἐφ' ἵππον, ἢ τοῖσι ὤμοισι ταλαιπωρήσῃ, κινδυνεύει πάλιν ὑποτροπιάσαι ἡ νοῦσος, καὶ ἢν γένηται, κίνδυνος διαφθαρῆναι· τὸ γὰρ νόσημα ὑποστραφὲν μᾶλλον πιέζει ἢ καταρχάς. Ἢν δὲ μὴ καυθῇ, τοῖσι αὐτοῖσι ἰῆσθαι, οἷσι καὶ τὸν ἔμπυον, ῥοφήμασι καὶ ποτοῖσι καὶ σιτίοισι· τὸ δὲ ξύμπαν ἡσυχίην ἔχοντα εὐωχέειν τοῖσι ἐπιτηδείοισι· ἢν γὰρ οὕτω μελετηθῇ, τάχιστα ὑγιὴς ἔσται· ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή.

θ'. Ἢν ἐν πλευρῷ φῦμα φύηται καὶ [1] ἔμπυος γένηται, τάδε πάσχει· ῥῖγος ἴσχει καὶ πυρετὸς καὶ βὴξ ξηρὴ πολλὰς ἡμέρας, καὶ ἀλγέει τὸ πλευρὸν καὶ ἐς τὸν τιτθὸν καὶ ἐς τὴν κληῖδα, καὶ ἐς τὰς ὠμοπλάτας ὀδύνη ἴσχει ἀΐσσουσα. Οὗτος ὅταν οὕτως ἔχῃ, ἐν μὲν τῇσι πρώτῃσι ἡμέρῃσι [2] ἕνδεκα ῥυφήμασι χρεέσθω, πτισάνης χυλῷ καθέφθῳ μέλι παραχέων, ὁκόταν ἐφθὸν τὸ ῥύφημα ᾖ· οἴνῳ δὲ χρεέσθω λευκῷ, γλυκεῖ ἢ αὐστηρῷ [3] καὶ ὑδαρεῖ καὶ ῥυμφάνοντα πλεονάκις τοῦ οἴνου ἐκπτύειν κελεύειν, καὶ τοῦ ὕπνου κωλύειν, ἔστ' ἂν αἱ ἕνδεκα ἡμέραι παρέλθωσι, μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας σιτίοισι ὀλίγοισι ὡς μάλιστα χρεέσθω, κρέασι σκυλακείοισι ἢ ἀλεκτρυονείοισι θερμοῖσι· διεξεζωμεῦσθαι δὲ χρὴ καλῶς καὶ τὸν ζωμὸν ῥυμφανέτω καὶ τοῖσι ῥυφήμασι πρόσθεν χρεέσθω τοῦ σιτίου καὶ μὴ διψήτω, ἕως ἂν ἔμπυον γένηται τὸ

dorso inurito et sic citissime sanus erit; in reliquo vero quieto maxime corpore vivat. Si quid enim laborarit aut in currum, aut in equum adscenderit, aut humeros fatigarit, periculum erit, ne rursus morbus revertatur; quod si accidat, periculum est ne corrumpatur. Morbus enim reversionem faciens magis quam ab initio urget. At si ustus non fuerit, iisdem sorbitionibus, potibus et cibis, quibus purulentum curato. Summatim vero quietem agentem accommodatis cibis enutrias. Sic enim curatus citissime convalescet. Morbus autem gravis est.

9. Si in latere tuberculum oriatur et purulentus evadat aeger, haec patitur. Rigor febris et tussis multos dies detinet, latus dolet dolorque ad mammam, iugulum et scapulas impetu fertur. Hic cum sic habuerit, primis undecim diebus sorbitionibus utatur, ptisanae cremore percocto, affuso melle ubi sorbitio cocta fuerit. Vino vero utatur albo, dulci, aut austero et aquoso et crebro vinum sorbentem exspuere iubeto, somnumque donec undecim dies praeterierint prohibeto. Post quos dies cibis quam maxime paucis utatur, carnibus catulinis aut gallinaceis calidis; iusculum autem probe ex iis parandum idque sorbendum est. Sorbitionibus ante cibum utatur, neque sitiat, quoad latus suppuratum evaserit. Suppuratur autem fere diebus quadraginta aut paulo ante; hac ex re autem scies quando latus fiat suppuratum; neque enim pus exspuitur, neque reiicitur vomi-

[1] ἔμπυον. — [2] δέκα. — [3] καί om.

τὸ δὲ λοιπὸν — καταρχάς.] ἢ τοῖσι ὤμοισι ἐν ἄχθεϊ αὐτὸς ταλαιπωρήσῃ Littr.; — e vulgata αὐτός abest, sed codd. 4. Littréo praebuerunt; at in cod. H. ἐν ἄχθεϊ om., licet αὐτός habeat; mihi autem ἐν ἄχθεϊ αὐτός pro emblemate alieno reiiciendum est visum. Vulg. ἢν γένηται, sed ἢν ὑποτροπιάσῃ E. H. K. P.' Q.'; — ὑποστραφέν om. in H., sed rest. al. m.

ἢν δὲ μὴ — χαλεπή.] τοῖσι αὐτοῖσι αὐτὸν ἰῆσθαι vulg., sed αὐτόν om. prima m. in H.; — καὶ ποτήμασι vulgo, sed manifesto e terminatione superioris ῥοφήμασι natum est, plures enim cod. ποτοῖσι, itaque cum Lind., Mack., ποτοῖσι dedi pro ποτήμασι.

9. ἢν ἐν — ἀΐσσουσα.] καὶ ἔμπ. γεν. om. Lind.; — ἔμπυον, ut V., Parr. 3. P.' Mack.; — ἴσχει post πυρετός E. H. K.

οὗτος — πλευρόν.] ἕνδεκα e codd. 4. Littr., vulg. e V. notavi; — ῥυφήμασι Ald. G. H. ῥοφ. cett.; — ῥύφημα G. Ald., ῥόφημα cett.; — ἢ ὑδαρεῖ vulg., καὶ ὑδ. Corn., Mack., Littr.; — ῥυμφάνοντα Ald. Parr. 3. Voss., ῥοφάνοντα vulg., ῥυφάνοντα E.; — διαζωμεῦσθαι vulg., διαζωμεύεσθαι K., ἐζωμεῦσθαι E. Littr., ἐκδιαζωμεῦσθαι Q.' Lind., Mack., ἐκζωμεύεσθαι P.; ex his effeci διεξεζωμεῦσθαι; — ῥυμφανέτω Ald. Parr. 6. ῥοφ. vulg.; — ῥυφήματα Ald. G., ῥοφ. vulg.

πλευρόν. Πυΐσκεται δὲ μάλιστα ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι, ἢ ὀλίγῳ πρόσθεν· τούτῳ δὲ γνώσῃ, ὁκόταν ἔμπυον γένηται τὸ πλευρὸν, πῦον γὰρ οὐκ ἀποπτύεται, οὐδ' ἀνεμέεται. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, ὅκου ἂν ἀποσημήνῃ τὸ οἴδημα, τάμνειν ἢ καίειν· ἔπειτα ἀφιέναι τὸ πῦον [1] κατ' ὀλίγον καὶ ἐπειδὰν ἀπαρύσῃς, μοτὸν καθιέναι ὠμολίνου καὶ αὖτις τῇ ὑστεραίῃ ἐξελὼν, ἀπαρύσαι κατ' ὀλίγον τοῦ πύου· ἔπειτα μοτῶσαι καὶ αὖτις τῇ τρίτῃ καὶ τῇσι ἄλλῃσι ἡμέρῃσι δὶς τῆς ἡμέρης ἀπαρύειν ἕως ἂν ξηρανθῇ. Διδόναι δὲ καὶ τὰ σιτία καὶ τὰ ὄψα, ὁκόταν προσίηται καὶ πινέτω ὀλίγον, μὴ πολλὸν, ἥν τε οἶνον, ἥν τε καὶ ὕδωρ· τρωγέτω δὲ καὶ τῆς ὀριγάνου τῆς ἁπαλῆς ὡς πλεῖστον, ἐς μέλι ἀποβάπτων· ἢν δὲ μὴ ἁπαλὴν [2] ἔχῃς, ἀλλ' αὔην, λεπτὴν ποιήσας, ἐς τὸ [3] μέλι μίξας λείην διδόναι ὡς πλείστην, [4] καὶ λούειν, μὴ ῥιγούτω δὲ τοῖσι λουτροῖσι, καὶ μαλθακῶς κοιμάσθω. Οὕτω ταύτην τὴν νοῦσον θεραπεύων, τάχιστ' ἂν ὑγιέα ποιήσαις· ὁκόταν δὲ ὑγιὴς γένηται, [5] φυλασσέσθω τὸ ψῦχος, τὸ θάλπος, [6] τὸν ἥλιον καὶ τοῖσι περιπάτοισι ὀλίγοισι χρεέσθω μετὰ τὸ σῖτον, ὅκως ἂν μὴ κόπος λάβῃ τὸ σῶμα· ταῦτα ποιέων ὑγιὴς ἔσται. Τούτων τῶν νούσων ἅστινας ἂν καύσῃς, ἐπὶ τὰ καύματα πράσα τρίψας πολλὰ καταπλάσσειν εὐθὺς μετὰ τὴν καῦσιν καὶ καταλιμπάνειν μίαν ἡμέρην.

tione. Hunc cum sic habuerit, quo loco tumor de se significationem praebet, secato, aut inurito; deinde pus paulatim emittito et postquam exhauseris, linamentum ex lino crudo imponito; quo postridie rursus educto pus sensim exhaurito, mox linamento indito, rursus tertio die, ceterisque diebus bis die donec exsiccatum fuerit, extrahito. Et cibos et opsonia cum expetit exhibeto; parumque, non multum bibat, sive vinum sit, sive etiam aqua. Origanum vero tenellum quam plurimum melle intinctum edat. Quodsi tenellum non habeas, sed siccum, tritum melle admisto quam plurimum exhibeto. Lavet etiam, sed ne rigeat ex balneo et molliter dormiat. Hunc morbum si sic curaveris, citissime sanaveris. Cum vero sanus evaserit, frigus, calorem et solem vitet et modicis deambulationibus utatur post cibum, ut ne corpus lassitudine teneatur. Quae cum feceris, convalescet. Ex his morbis quibus ustionem adhibueris, statim post ustionem porrum multum tritum loco inusto ex cataplasmate imponito et diem unum sinito.

ι'. [7] Τρεῖς δέ εἰσι φθίσιες. Πρώτη. Αὕτη μὲν γίγνεται ἀπὸ φλέγματος, ἐπὴν ἡ κεφαλὴ φλέγματος πλησθεῖσα νοσήσῃ καὶ θέρμη ἐγγένηται, ξυσσήπεται τὸ φλέγμα τὸ

10. Tabis tres sunt species. Prima: Haec quidem ex pituita oritur, cum caput pituita plenum morbo affectum fuerit et calor intus subortus, in capite pituita computrescit, ut

[1] κατὰ ὀλ., item paulo post. — [2] ἔχῃ. — [3] μέλι τε μ — [4] καὶ μηδὲ ῥιγούτω καὶ τοῖσι λουτροῖσι λούειν. — [5] φυλάσσεσθαι. — [6] τοῦ ἡλίου. —
[7] In marg. φθίσιες τρεῖς, sed τρεῖς — πρώτη abest.

πυΐσκεται —ἀνεμέεται.] τοῦτο vulg., τούτῳ K. Littr.; — οὐ πτύεται E. P.′ Q.′

τοῦτον — ξηρανθῇ.] ἀποσημαίνει E.; — τὸ οἴδ. om. H., sed rest. al. m.; αὖτις ex E. H. bis dedi, αὖθις cett.; — πύους vulg., πύου alii et Littr. e codd. 3.

διδόναι δὲ — κοιμᾶσθαι.] καὶ οἶνον Q.′; — ἥν τε καὶ ὕδωρ E. P.′, cett. καί omm.; — ἔχῃ vulgo, ἔχῃς de meo dedi collatis aliis in hoc libro locis et sensu id flagitante; — ἐς τὸ μέλι τε μίξας vulg., τε omm. E. H. K. Littr.; — ἔς τε τὸ μ. Lind., Mack. Porro καὶ μηδὲ (μή manus prima in H.) ῥιγούτω καὶ τοῖσι λουτροῖσι λούειν vulg. καὶ τοῖσι λουτροῖσι λούειν μηδὲ ῥιγούτω Lind., quod probat et recipit Littr. — Lindanus locum perturbatum non restituit, spero meam rationem probatum iri.

οὕτω — ἔσται.] τάχιστ' E. H. K., τάχιστα vulg.; — καὶ τὸ θάλπος τοῦ ἡλίου et τὸ θάλπος τοῦ ἡλίου aliae sunt codd. lectt.; — ταῦτα ἢν ποιέῃ nonnulli codd. et Lind.

τούτων — ἡμέρην.] ἐᾶν pro καταλιμπάνειν E. H. P.′ Q.′

10. τρεῖς — σαπροῦ.] περὶ φθίσιος pro inscriptione ex F. G. adnotat Littr.; — φθίσιες τρεῖς pro τρεῖς δέ εἰσι φθ. ferunt Parr. 5.; — τρεῖς γάρ εἰσι φθ. F. G.; — πρώτη in multis codd. om.; — [ἡ] πρώτη μὲν γίν. ἀπὸ Lind.; —

ἐν τῇ κεφαλῇ, ἅτε οὐ δυνάμενον κινέεσθαι, ὥστε ὑποχωρῆσαι· ἔπειτα ὁκόταν παχυνθῇ, καὶ ξυσσαπῇ, καὶ ὑπερπλησθῇ τὰ φλέβια, ῥεῦμα ἐπὶ τὸν πνεύμονα ἐγένετο καὶ ὁ πνεύμων ὁκόταν ἀναλάβῃ, νοσέει παραχρῆμα, ἅτε δακνόμενος ὑπὸ τοῦ φλέγματος, ἁλυκοῦ ἐόντος καὶ σαπροῦ. Τάδε οὖν πάσχει· πυρετὸς ἄρχεται βληχρὸς ἐπιλαμβάνειν καὶ ῥῖγος καὶ πονέει τὰ στήθεα καὶ τὸ μετάφρενον· ἐνίοτε δὲ καὶ βὴξ πιέζει ὀξεῖα καὶ ἀποπτύει τὸ σίαλον πουλὺ καὶ ὑγρὸν καὶ ἁλμυρόν. Ταῦτα μὲν καταρχὰς τῆς νούσου πάσχει· προϊούσης δὲ τό τε γυῖον λεπτύνεται, πλὴν τῶν σκελέων· ταῦτα δὲ οἰδέει καὶ οἱ πόδες· καὶ οἱ ὄνυχες ἕλκονται· ἐκ δὲ τῶν ὤμων λεπτὸς καὶ ἀσθενής· [1] ἡ φάρυγξ ὡς χνόου πίμπλαται καὶ συρίζει ὡς διὰ καλάμου καὶ διψῇ ἰσχυρῶς διὰ παντὸς τοῦ νοσήματος καὶ ἀκρασίῃ πολλὴ τὸ σῶμα ἔχει. Οὗτος ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, ἐνιαυτῷ φθειρόμενος φαύλως θνήσκει. Μελετᾶν δὲ χρὴ ὡς μάλιστα καὶ ἀνακομίζειν· πρῶτον μὲν πῖσαι ἐλλέβορον, κάτω δὲ ὑποκαθῆραι ἐπιθύμῳ ἢ πεπλίῳ, ἢ τῷ κόκκῳ τῷ Κνιδίῳ, ἢ τῇ τιθυμαλίδι· ταῦτα χρὴ τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ δοῦναι, ἄνω δὶς, κάτω δίς. Διδόναι δὲ καὶ ὄνειον γάλα ἑφθὸν ἐς ὑποκάθαρσιν, ἢ βόειον, ἢ αἴγειον· πινέτω δὲ καὶ ὠμὸν τὸ βόειον γάλα, τρίτον μέρος μελικρήτου ξυμμίσγων, πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ξυμπαραμίσγων καὶ [2] τὸ ὀρίγανον· τὴν δὲ κεφαλὴν πρόσθεν καθαίρειν, πρὸς τὰς ῥῖνας προστιθεὶς φάρμακον. Σιτία δὲ καὶ ὄψα διδόναι μήτε λιπαρὰ, μήτε κνισώδεα, μήτε λίην δριμέα. Τεκμαιρόμενος δὲ πρὸς τὸ νόσημα ταῦτα ποιέειν καὶ περιπάτοισι χρέεσθαι

quae moveri nequeat, ut descendat. Deinde cum crassiores venulae redditae fuerint, computrefactae et supra modum impletae, fluxio in pulmonem fit, quam ubi pulmo susceperit, confestim morbo afficitur, cum a pituita salsa et putrida mordeatur. Haec igitur patitur. Febris lenta initio invadit et rigor et pectoris ac dorsi dolor; interdum vero vehemens tussis urget et sputum copiosum, liquidum et salsum exspuit. Et haec quidem per morbi exordia accidunt, in progressu vero totum corpus extenuatur, exceptis cruribus. Haec autem et pedes intumescunt unguesque contrahuntur, ab humeris extenuatur et debilitatur. Fauces sono implentur et velut per arundinem sibilum edunt, sitis vehemens per totum morbum vexat, multaque movendi impotentia corpus occupat. Hic ubi ad hunc habuerit modum, intra annum mala tabe perit. Quam maxima autem cura adhibenda est, ut vires reficiantur. Primum quidem veratrum propinandum et per inferiora purgandum epithymo aut peplio aut grano Cnidio, aut tithymalide. Eaque quater in anno exhibenda sunt, bis sursum, bis deorsum. Lac etiam bubulum crudum aquae mulsae tertia admixta parte bibat per dies quadraginta quinque, una etiam admixto origano. Eius autem caput admoto ad nares medicamento prius purgato. Cibaria et opsonia neque pinguia neque nidorulenta, neque valde acria exhibeto. Haec autem morbi consideratione adhibita facienda et deambulationibus ciborum ratione habita utendum, adhibita cautione ne frigeat. Per hiemem vero iuxta ignem domi vitam transigat. Vinum bibat austerum, nigrum quam vetustissimum et suavissimum, sed modicum. Quodsi

[1] ὁ φάρυγξ ὡς χν. π. — [2] τὴν ὀριγ.

ἐπὴν γάρ P.′ Lind., Mack.; — τό ante ἐν τῇ κεφ. de meo dedi; — καὶ ὁκόταν ὁ πν. ἀναλ. E. H.; — ἁλυκοῦ edd. antt. Parr. 6., ἁλικοῦ vulg.

τάδε οὖν — ἁλμυρόν.] ἐνίοτε δὲ καὶ βὴξ π. Littr. cum Ald., Mack., Parr. 7.. καί e vulg. excidit.

ταῦτα — ἔχει.] De γυῖον in hoc libro saepius *totum corpus* significante cf. Foës. in Oecon., ubi loci collecti sunt. De meo ἡ φάρυγξ scripsi, vulgo ὁ φάρυγξ; — ὡς om. H., sed rest. al. m.; — διψεῖ K.

μελετᾶν — δίς.] δ᾽ ὑποκαθ. E. H.; — ἢ τῷ πεπλ. E. H. Q.′ — articulum ante κόκκῳ om. Lind., ante τιθυμ. om. K.

διδόναι — φάρμακον.] πινέτω καὶ ὠμόν E.; — προσμίσγων E. H. P.′ Q.′; — παραμίσγων pro ξυμπαραμ. E. H.; — τὸν ὀρίγ. P.′, τὴν ὀρίγ. Parr. 5.; — τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ ceteri; ego pronomen otiosum abiicio.

τεκμαιρόμενος δὲ — ποιεέσθω.] πρός de meo interpono; — πάντα pro ταῦτα m. prima in H., sed aliâ reponitur vulg.; — ποιέειν δεῖ vulgo; ποιέειν χρή codd. 4. Lind., Mack., — φυλασσόμενος de coniectura mea infero; — ῥιγῴη ceteri, subiunctivum de meo dedi; — ποιεέσθαι K.

πρὸς τὰ σιτία τεκμαιρόμενος, φυλασσόμενος μὴ ῥιγᾷ· τοῦ δὲ χειμῶνος παρὰ πυρὶ τὴν οἴκησιν ποιεέσθω. Οἶνον δὲ πινέτω, αὐστηρὸν, μέλανα, ὡς παλαιότατον καὶ ἥδιστον, ὀλίγον δέ. Κῆν δοκέῃ σοι πρὸ τοῦ φαρμάκου πυριῆσαι, καὶ οὕτω [1]διδόναι τὸ φάρμακον· ἢν δὲ μὴ βούλῃ δοῦναι πυριήσας, ἔμετον ἐκ τῶν σιτίων καταναγκάσαι ποιήσασθαι, ὡς τὸ πρόσθεν γέγραπται. Τούτῳ ἢν ξυμφέρωσι, περιπάτοισι χρεέσθω· ἢν δὲ μὴ ξυμφέρωσι, ἡσυχαζέτω ὡς μάλιστα τῷ σώματι. [2]Οὗτος οὕτω μελετώμενος ῥήϊστ' ἂν διάγοι· ἡ δὲ νοῦσος θανασίμη καὶ παῦροι [3]διαφυγγάνουσι.

tibi videatur, ante medicamentum fomentum admoveto et ad hunc modum medicamentum exhibeto; sin exhibere nolis, post adhibitum fomentum vomitum ex cibis, velut ante scriptum est, promoveto. Deambulationibus si conferant, utatur; sin non conferant, corpus quam maxime quiescat. Hic ad hunc modum curatus facillime deget; morbus autem letalis est, ab eoque pauci evadunt.

ια'. Φθίσις δευτέρη. Γίγνεται μὲν ἀπὸ ταλαιπωρίης· τὰ αὐτὰ δὲ πάσχει, ὡς ἐπιτοπλεῖστον, ἃ καὶ ὁ πρόσθεν· ἡ δὲ νοῦσος [4]διαπαύεται μᾶλλον τῆς προτέρης [5]καὶ τοῦ θέρεος ἀνίησι. Τὸ δὲ σίαλον ἀποπτύει, παχύτερον μὲν τοῦ ἐν τῇ πρόσθεν καὶ βὴξ πιέζει μάλιστα τοὺς [6]γηραιοὺς καὶ ὁ πόνος ἰσχυρότερος ἐν τοῖσι στήθεσι καὶ δοκέει οἷόν περ λίθος ἐν αὐτοῖσι ἐγκέεσθαι· πονέει δὲ καὶ τὸ μετάφρενον· καὶ ἡ χροιὴ [7]δίυγρός ἐστι καὶ ἤν τι πονήσῃ, φυσᾷ καὶ ἆσθμα ἴσχει. Οὗτος ἐκ ταύτης τῆς νούσου ἐν τρισὶ ἔτεσι μάλιστα θνήσκει. Μελετᾶν δὲ χρὴ τοῖσι αὐτοῖσι, οἷσι καὶ τὸν πρόσθεν. Αὕτη ἡ νοῦσος προσέχει τοῖσι πολλοῖσι μέχρι τριῶν ἐτέων, ἀλλ' ἀποθνήσκουσι· ἡ γὰρ νοῦσος χαλεπή.

11. Tabes altera. Oritur quidem ex vehementi labore. Eadem ut plurimum, quae prior, patitur. Hic vero morbus priore magis intermittit et per aestatem remittit. Sputum crassius quidem quam in priore aeger exspuit et tussis sicca praesertim urget et dolor in pectore vehementior, cique velut lapis incumbere videtur. Dolor etiam dorsum occupat, corporisque superficies nimio humore permadescit et, si quid laborarit, efflat et anhelatio detinet. Hic ex hoc morbo in tribus fere annis moritur. Iisdem vero, quibus etiam priorem, curato. Hic morbus multis ad tres annos perseverat, verum moriuntur; est enim morbus gravis.

[1] δοῦναι. — [2] οὕτως οὕτω. — [3] διαφυγγάνουσι· γίνεται δὲ ἀπὸ ταλαιπ. in marg. inscriptio: β'. ἄλλη φθίσις. — [4] διαπαύει αὕτη μᾶλλον. — [5] καί om. — [6] ὀρόους (sic). — [7] δίυγρος.

κῆν δοκέῃ — γέγραπται.] βούλει K.; βούλῃ τὸ φάρμακον E.; — οὕτω δὲ ἔμετον ἀπὸ τῶν σ. E. H.; — καταναγκ. om. H. et prima m. in E.

τούτῳ — σώματι.] ἡσυχίην χρὴ ἔχειν pro ἡσυχαζέτω E. H. P.' Q.' Lind.

οὗτος — διαφυγγάνουσι.] μελεδαινόμενος P.' Mack.; — ῥήϊστ' E. H., ῥήϊστα vulg.; — διάγοι ἐν τῷ νοσήματι vulgo, sed ἐν τῷ νοσ. glossa est; — tum ταύτην διαφυγγ. vulgo, sed ταύτην om. prima m. in H.

11. Φθίσις δευτέρη — ἀνίησι.] ἄλλη φθίσις, uti V., et ἑτέρη φθ. sunt inscriptiones e libris mss. a Littréo notatae; — γίνεται μέν ex E. H. K. Littr., γίνεται δέ vulg. — Ceteri διαπαύει αὕτη, sed διαπαύει constare nequit, licet cap. seq. πυρετὸς διαπαύων codd. ferant; — quemadmodum hoc loco διαπαυόμενος repono, ita illo nostro e verbo et pronomine διαπαύεται efficio.

τὸ δὲ σ. — ἴσχει.] παχύτερον μὲν τῆς (τῇ Ald. I. J.) πρόσθεν codd. et edd.; — de meo dedi, quod loci sensus eiusque cum seqq. nexus requirit. Illud ὀρόους, quod e V. excerpsi, in Aldina et Parr. 7. item habetur; latetne in eo ὡραίους? — λίθον multi Parr., Ald., Mack., οἷον περὶ λίθον Voss.. sitne inde ille accusativus mss. illorum explicandus? Pro δίυγρος, quae mss. est lectio, Littr. e Gal. Gl. δίυδρος ad Foësium provocans; sed hic alium locum respexit infra § 26., ubi vide, obvium, ad quem glossam Galeni refert; vid. Oecon. in δίυγρος et δίυδρος; neque in Foësii notulis ad nostra verba quidquam adscriptum est; — equidem nihil tango: χροιή perinde ac χρῶμα subinde corporis superficiem potius quam colorem significat. — Ceteri δίυγρος αὐτέου; — equidem otiosum pronomen repudio. Vulgo φύσῃ καὶ ἆσθμα ἴσχει, sed φύσει E. G. H. I. J. K.; mihi in φύσει latere videtur φυσᾷ et in φύσῃ verbum φυσῇ; hinc mea emendatio loci.

αὕτη ἡ νοῦσος — χαλεπή.] Pro μέχρι E. H. πλήν, sed

ιβʹ. [1]Φθίσις τρίτη. Ὑπὸ ταύτης τάδε πάσχει· ὁ μυελὸς αὐτοῦ ὁ νωτιαῖος αἵματός τε [2]καὶ χολῆς μεστὸς γίγνεται. Φθίνει [3]δὲ ὁμοίως καὶ ἀπὸ τῶν κοίλων φλεβῶν· αὗται δὲ φλέγματος ὑδρωποειδέος ἐμπίπλανται καὶ χολῆς. Πάσχει δὲ τὰ αὐτὰ, ἀφ' ὁκοτέρων ἂν φθίνῃ, καὶ ὁ ἄνθρωπος εὐθὺς μέλας γίγνεται καὶ ὑποιδαλέος καὶ τὰ ὑπώπια [4]ὠχρὰ καὶ αἱ φλέβες αἱ ἐν τῷ σώματι ὠχραὶ διατέτανται, ἔνιαι δὲ σφόδρα ἐρυθραί· μάλιστα δὲ δῆλαι αἱ ὑπὸ τῇσι μασχάλῃσι· καὶ ἀποπτύει ὠχρὰ καὶ ὅταν αὐτῷ ἐπίῃ, πνίγεται καὶ βῆξαι οὐ δύναται ἐνίοτε βουλόμενος· ἐνίοτε [5]δὲ ὑπὸ τοῦ πνίγματος καὶ τῆς προθυμίης τοῦ βήσσειν ἀθρόον ἤμεσε χολὴν, ποτὲ δὲ λάπην, πολλάκις δὲ καὶ τὰ σιτία, ὅταν φάγῃ· καὶ ὁκόταν ἀπεμέσῃ, δοκέει κουφότερος εἶναι· εἶτ' αὖθις ὀλίγον χρόνον διαλιπὼν ἐν τοῖσι αὐτοῖσι πόνοισι κέεται. Οὗτος καὶ φθέγγεται ὀξύτερον ἢ ὑγιαίνων καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς διαπαυόμενος ἐπιλαμβάνει ἱδρώδης. Τοῦτον, ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, βρωτοῖσι καὶ ῥυφήμασι καὶ ποτοῖσι καὶ φαρμάκοισι καὶ τοῖσι ἄλλοισι πᾶσι μελετᾶν, ὥσπερ τοὺς πρόσθεν. Ἡ δὲ νοῦσος ἔχει μάλιστα ἐννέα ἔτεα, ἔπειτα διαφέρει φθειρόμενος· παῦροι δὲ φυγγάνουσι ἐξ αὐτῆς· χαλεπὴ γάρ. Ἢν δὲ βούλῃ, ὧδε ἰῆσθαι· πρῶτα μὲν [6]πυριῆσαι, καὶ ὁκόταν πυριηθῇ, τῇ ὑστεραίῃ δοῦναι αὐτῷ πιεῖν μελικρήτου ἡμίχουν καὶ ὄξος παραχέαι ὀλίγον· τοῦτο δὲ κέλευε ἀμυστὶ ἐκπιεῖν· ἔπειτα τῶν ἱματίων ἀμφιέσαι αὐτὸν

12. Tabes tertia. Ex hac haec patitur. Eius spinalis medulla sanguine et bile repletur. Tabescit autem eodem modo a venis cavis, quae pituita aquae speciem referente et bile implentur. Eadem autem patitur ex quibuscumque tabes contingat. Homo confestim niger et subtumidus evadit, partes sub oculis pallidae sunt, venaeque per corpus distentae pallidae, quaedam vero valde rubrae sunt; praesertim tamen manifestae apparent sub axillis; pallidum exspuit, cumque ei ingruit, suffocatur, interdumque cum tussire vult non potest, interdum vero ex strangulatu et tussiendi cupiditate copiosam bilem evomit, quandoque etiam pituitam, plerumque vero etiam cibos, cum comederit. Cumque vomuerit, levior videtur, deinde rursus pauco interiecto tempore, iisdem affligitur doloribus. Hic acutius quam cum sanus esset, loquitur, rigor et febris cum intermissione et sudore invadit. Hunc cum ad hunc modum habuerit, cibis, sorbitionibus, potionibus, medicamentis, ceterisque omnibus, quibus priores curato. Hic autem morbus fere annos novem perdurat, deinde contabescens degit, pauci vero ex eo evadunt, cum sit gravis morbus. Quodsi voles, eum hunc in modum curato: primum quidem fomentum adhibeto, eoque adhibito, postridie aquae mulsae semicongium, pauco aceto affuso, potui exhibeto, idque uno haustu bibere iubeto. Deinde multis eum stragulis diutissime convolvito. Quodsi non perferat, sed vomere velit, evomat. Si vero post aliquod

[1] ἑτέρη φθίσις. — [2] καὶ χολῆς om. — [3] τε. — [4] ὑπώπια ὠχρά. — [5] δέ om. — [6] πυριῆσθαι.

in H. μέχρι al. m. rest.; — τῶν τριῶν E.; — ἡ δὲ νοῦσος Ald. F. G.

12. φθίσις τρίτη — γίγνεται.] ἑτέρη φθ. et ἄλλη φθ. inscriptiones notantur e mss. a Littr.; — ἀπὸ ταύτης G. J. Ald.; — δὲ τάδε E. K. In codd. omnibus καὶ χολῆς deëst, suppleverunt dudum interpretes.

πάσχει — κέεται.] πάσχουσι vulg., de meo πάσχει, dedi; — καὶ τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπώπια ὠχρά mss., cum Lind. probante etiam Littréo ὑπὸ τοὺς ὀφθ. abieci; — fieri tamen possit, ut ne ὑπώπια quidem sit ab auctoris manu, sed ut καὶ τὰ κύλα τῶν ὀφθαλμῶν scriptum fuerit; — διαπέφανται Lind.; — ποτὲ δὲ λάπην H., ὅτε δὲ λ. Ald. F. G.; αὖτις E. H., per θ ceteri.

οὗτος — ἱδρώδης.] διαπαυόμενος de meo dedi pro διαπαύων ceterorum.

τοῦτον — πρόσθεν.] ῥυφημ. Ald., Parr. 6., ῥοφ. cett.; — ὥσπερ τῶν πρόσθεν prima m. in H.

ἡ δὲ νοῦσος — γάρ.] Vulgo: ἡ δε νοῦσος διαφέρει μάλιστα ἐννέα ἔτεα, ubi ἔχει dedi de meo, quum manifesto διαφέρει h. l. a librariis sit datum propter sequens διαφέρει φθειρόμενος. — In fine loci ceteri χαλεπὴ γὰρ ἡ νοῦσος, ubi otiosum ἡ νοῦσος repudiavi.

ἢν δε βούλῃ — ταύτην τὴν ἡμέρην.] ὧδε om. K.; — ἰῆσθαι αὐτόν ceteri, abieci pronomen; — πρῶτον H. et μέν. non nisi ab al. m.; — ὁκόταν δὲ πυριηθῇ H.; — δοῦναι χρὴ πιεῖν αὐτῷ E. H.; — μελικρήτου ex E. Littr., μελίκρητον vulg.; — ὄξος παραχέας E.; — τοῦτο δὲ — ἐκπιεῖν fere lectio est codd. E. H. pro vulg. καὶ κέλευε ἀπνευστὶ τοῦτο πιεῖν. Olim h. l. aliam fuisse lect. ἀμυστί, quae in Gal. Gl. servata est, docuit Foës. in Oecon. voce ἀπνευστί.

πολλὰ καὶ ὡς πλεῖστον χρόνον· ἢν δὲ μὴ ἀνέχηται, ἀλλ' ἐξεμέσαι βούληται, ἐξεμεέτω· ἢν δὲ μὴ [1] ἔμετος ἔχῃ χρόνου ἤδη [2] ἐγγενομένου, ἐπιπιὼν ὕδατος χλιεροῦ μεγάλην κύλικα ἐμεέτω [3] καταμασσόμενος πτερῷ· ὁκόταν δὲ ἀπεμέσῃ ὥστε καλῶς ἔχειν, ἡσυχίην ἐχέτω ταύτην τὴν ἡμέρην. Ὁκόταν δὲ [4] ὥρῃ δείπνου ᾖ, δειπνεέτω μᾶζαν ὀλίγην καὶ ὄψον ἐχέτω τάριχος καὶ πράσα, ταῦτα δὲ ἐσθιέτω ὡς πλεῖστα, οἶνον δὲ πινέτω γλυκύν. Τὸν δὲ λοιπὸν χρόνον, λουέσθω πᾶσαν ἡμέρην ἅμα ἕωθεν θερμῷ [5] καὶ πολλῷ καὶ μετὰ τὸ λουτρὸν φυλάσσειν χρὴ, ὡς μὴ ῥιγώσῃ, ἀλλὰ κατακλιθεὶς εὑδέτω [6] ὡς πλεῖστον χρόνον. Ὁκόταν δὲ ἀναστῇ εὕδων, περιελθέτω σταδίους εἴκοσι τὸ βραχύτατον ταύτῃ τῇ ἡμέρῃ· τῇσι δὲ ἄλλῃσι ἡμέρῃσι πέντε σταδίους ἄλλους ὑπερβάλλων βαδιζέτω, ἑκάστης ἡμέρης προστιθεὶς, ἄχρις ἂν ἀφίκηται ἐς τοὺς ἑκατὸν σταδίους. Τὴν δὲ κοιλίην ὑποκαθαίρειν δεῖ ἑκάστης ἡμέρης χυλοῖσι σεύτλων καὶ κράμβης· χωρὶς ἑκάτερα ἑψήσας ἀπηθῆσαι χοέα ἑκατέρου· εἶτα ξυμμίξας ἐς τωὐτὸ ἅμα [7] ξυνέψειν στέαρ ὄϊος τὸ ἀπὸ τῶν νεφρῶν τεταρτημόριον μνᾶς ἀμφοτέροισι διελών· ὁκόταν δὲ μέλλῃ [8] πιεῖσθαι, πρὸς μὲν τῆς κράμβης τὸν χυλὸν ἅλας [9] παραβάλλειν, πρὸς δὲ [10] τὸν τῶν σεύτλων μέλι παραχέειν. [11] ἐξὸν δὲ χωρὶς ἑκάτερον πίνειν, ἢ μέλι [12] παρεγχέας παρὰ τὴν ἑτέρην κύλικα πίνειν, παρὰ δὲ τὴν ἑτέρην ἅλας· ἐκπιεῖν δὲ

tempus vomitus non detineat, aquae tepidae magno calice insuper ebibito ex levi per pennam attrectatione vomat. A vomitu cum bene habuerit, per hunc diem quiescat. Coenae tempore mazam paucam in coena sumat, salsamento et porro pro opsonio utatur, quae quam plurima edat vinumque dulce bibat. Reliquo vero tempore toto die statim prima luce multa calida lavet et post balneum frigus vitet, verum decumbens diutissime dormiat. Expergefactus a somno eo die viginti stadia ut minimum obambulet. Reliquis autem diebus alia quinque adiecta stadia ambulet, quotidie addens, donec ad centum stadia pervenerit. Alvum autem quotidie aliquantum purgare oportet betae et brassicae succis utrisque separatim coctis, ita ut utriusque congio percolato admisceas adipis ovilli qui circa renes est librae quadrantem partitum inter utrumque, et quem cum singulis una coquas. Ubi autem bibere volet, ad brassicae quidem succum sal adiicias, ad betae vero succum mel affundas. Licet autem separatim utrumque bibere, aut melle ad alterum poculum affuso bibere, ad alterum vero sale iniecto; totum autem succum ebibere oportet et haec quidem triginta diebus facere. Mense autem secundo panem edat et carnes suillas pingues coctas, aliud vero nihil. Vinum album austerum bibat et ante coenam non minus quam triginta stadia deambulet, post coenam vero decem, neque frigeat, verum vestibus cooperia-

[1] ἔμετον. — [2] γενομένου. — [3] καταματτόμενος. — [4] δείπνου ὥρῃ. — [5] καί om. — [6] ὡς om. — [7] συνεψεῖν τὰ ὀστέα οἱ, τὸ ἀπὸ τῶν ν. — [8] ποιεῖσθαι. — [9] παραβαλεῖν. — [10] τόν om. — tum τῶν τευτλίων. — [11] ἣν δέ. — [12] παραχέας.

Observat Littr. cum copia non exigua liquoris bibendi ἀμυστί melius quam ἀπνευστί congruere; non credo, sed quia ἀπνευστί glossa est, ἀμυστί in lectionem codicum E. H. introduxi. Porro ἀμφιέσαι αὐτὸν πολλόν Ald. G.; — ἐγγενομένου ex solo H. Littr., vulgatam e V. notavi; — χλιεροῦ Ionice E. H. Littr.; — καταματτεόμενος H., equidem vulgatam lect. per σσ descripsi.

ὁκόταν δὲ ὥρῃ — γλυκύν.] δείπνου ὥρῃ ut V., Parr. 5.; Lind. om. δείπνου ᾖ.

τὸν δὲ λοιπὸν — χρόνον.] λουέσθω τε πᾶσαν E. H.; — θερμῷ πλείστῳ prima m. in H.

ὁκόταν δὲ — σταδίους.] ὑπερβαλλών H., ὑπερβαλών E.; — ἕως ἂν ἀφικ. codd. nonnulli Lind., Mack.

τὴν δὲ κοιλίην — χυλόν.] Ceteri omnes ἐκ τῆς ἡμέρης, quod mihi ex ἑκάστης ἡμέρης ortum est visum, ita ut hoc reponerem; dein enim ταῦτα μὴν ποιέειν χρὴ λ' ἡμέρας. Ceteri καὶ ἀπὸ κράμβης, sed ἀπό otiose a librariis est invectum, paulo post τῆς κράμβης τὸν χυλόν. — Vulgo solum ἅμα συνεψεῖν, sed pro ἅμα E. H. ἐς τωὐτό; — utrumque recepi. Iam vero vulg. συνεψεῖν τὸ στέαρ (τὰ ὀστέα οἱ pro τὸ στέαρ Ald., Parr. 5., δὲ οἱ ὀστέα H., δὲ οἱ στέαρ E., τὸ στέαρ ὄϊος codd. Vatt. Foësii, — Mack. διός, — τὸ στέαρ ὄϊον Lind.) τὸ (τό om. Lind.) ἀπὸ κ. τ. λ. vulg.; hinc Littréus: . . . . χοέα ἑκατέρου· εἶτα ξυμμίξας ἅμα συνεψεῖν· τὸ δὲ ὄϊος στέαρ τὸ ἀπὸ τῶν νεφρῶν τεταρτημόριον μνᾶς ἐν ἀμφοτέροισιν ἑψεῖν διελών κ. τ. λ. affirmans δέ necessario requiri, itaque τὸ δὲ ὄϊος στέαρ se legere. De his nihil dicam, nisi locum ita descriptum intelligi recte non posse; quid de eo sentiam, textus, quem dedi, ostendit. Porro ἅλα παραβαλεῖν H. K. Pro ἐξόν Ald., Parr. 7. ἤν. — Porro παραχέας prima m. in H.; — κοίλικα καὶ πίνειν idem.

χρὴ πάντα τὸν χυλόν. Ταῦτα μὲν ποιέειν χρὴ τριήκοντα ἡμέρας· τῷ δὲ δευτέρῳ μηνὶ ἐσθιέτω ἄρτον καὶ κρέα πίονα ὑὸς ἑφθὰ, ἄλλο δὲ μηδέν· οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν, αὐστηρὸν, καὶ ὁδὸν ὁδοιπορεέτω μὴ ἐλάσσω σταδίων τριήκοντα πρὸ τοῦ δείπνου, μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον δέκα, καὶ μὴ ῥιγούτω, ἀλλ' ἐσκεπάσθω. Ταῦτα ἢν ποιέῃ, [1] ῥήϊον οἴσει τὴν νοῦσον. Τῷ δὲ τρίτῳ μηνὶ κυκεῶνα ἄνθινον πινέτω· [2] σελίνου ῥίζας καὶ ἄνηθον καὶ πήγανον καὶ μίνθην καὶ κορίανον καὶ μήκωνας ἁπαλὰς καὶ [3] ὤκιμον καὶ φακὸν καὶ ῥοιῆς γλυκέης καὶ οἰνώδεος χυλόν· εἶναι δὲ χρὴ τὰς γλυκείας διπλασίας· εἶναι δὲ χρὴ τοῦ χυλοῦ ξυναμφοτέρων ἡμικοτύλιον καὶ οἴνου μέλανος ἡδέος αὐστηροῦ ἡμικοτύλιον καὶ ὕδατος κοτύλης ἥμισυ· ἔπειτα ἄνθεα τρίψας λεῖα διῆναι τούτῳ τῷ [4] ξυγκεκρημένῳ καὶ ἐγχέαι ἐς κυλίκα, ἔπειτα ἐπιβαλεῖν ἄλευρα ὀρόβων, ὁκόσον ὀξύβαφον καὶ ἄλφιτον ἴσον, καὶ τυροῦ παλαιοῦ αἰγείου ξέσας τὸ ἴσον τοῖσι ὀρόβοισι· ταῦτα ξυγκυκήσας ἐκπιέτω· ἔπειτα διαλιπὼν ὀλίγον χρόνον ἀριστάτω ἄρτον καὶ ὄψον ἐχέτω τέμαχος νάρκης ἢ ῥίνης ἢ γαλεοῦ ἢ βατίδος, καὶ κρέα ὑὸς ἐσθιέτω ἑφθὰ καὶ παχυνέτω ἑωυτὸν ἡσυχίην ἄγων ὡς μάλιστα, καὶ πυριῆν διὰ δεκάτης ἡμέρης ἑωυτὸν ἡσυχῇ. Τῷ δὲ τετάρτῳ μηνὶ πυριῆν διὰ [5] πέμπτης ἡμέρης ἀτρέμα καὶ ἐσθιέτω ὄψον ὡς πλεῖστον· ὄψῳ δὲ χρεέσθω [6] τυρῷ καὶ κρέασι ὀλίγοισι ὄϊος ἑφθοῖσι. Ὁδοιπορεέτω δὲ καὶ σταδίους, ὡς πρόσθεν εἴρηται, ἀρξάμενος δὲ τοῦ τετάρτου μηνὸς τῇ πρώτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ δέκα σταδίων βαδιζέτω καὶ καθ' ἑκάστην προστι-

tur. Quae si fecerit, facilius morbum feret. At tertio mense cyceonem florulentum bibat, apii radices, anethum, rutam, mentham, coriandrum, papaver tenerum, ocimum, lentem et mali punici dulcis ac vinosi succum. Sit autem dulcium duplum et utriusque succi simul heminae dimidium, ac vini nigri suavis, austeri heminae dimidium, aquae etiam hemina dimidia. Deinde flores leviter tritos hoc permixto diluito et in calicem infundito, postea iniecto farinae acetabulo et polenta aequali mensura caseique caprini veteris rasi pari orobis portione, haec simul commixta ebibat. Postea pauco tempore interiecto panem in prandio sumat et pro opsonio torpedinis frustulum, aut squatinae aut galei aut raiae. Et carnes suillas coctas edat et se ipse pinguefaciat, quam maxime quietem agendo, ac decimo quoque die sibi ipse placide fomentum adhibeat. Quarto autem mense quinto quoque die leviter foveatur et quam plurimum opsonium edat. Pro opsonio utatur caseo et paucis carnibus ovillis coctis. Stadia, velut ante dictum est, deambulet; primo vero quarti mensis die decem stadia ambulet, additione quotidie facta, donec ad stadia octoginta perveniat. Et per diem octoginta obambulet: ante coenam triginta, post coenam viginti, mane vero trigiuta. Reliquo tempore maza et pane victitet, utraque comedens; et pro opsonio habeat pisces cartilaginei generis et carnes omnes praeter bubulam et porcinam edat. Piscibus his abstineat: mugilo, anguilla et melanuro. Torpedinem autem edat, squatinam, raiam, galeum, pastinacam et ranas, prae-

[1] ῥᾴδιον. — [2] σέλινα. — [3] ὤκιμα. — [4] κεκρημένῳ. — [5] δεκάτης. — [6] πυροῖσι.

ταῦτα μὲν — ἐσκεπάσθω.] ἐσθιέτω ἄρτον Ald., G.; — καὶ αὐστηρόν E., in H. καί alia m.

ταῦτα — νοῦσον.] ῥηΐδιον F. K., cf. lect. V., ῥᾷον E., ῥῆον H.

τῷ δὲ τρίτῳ — ἡσυχῇ.] ἀνθινήν vulg., ἀνθίνην Lind., ἀνθινόν Mack.; — γλυκέης e K. Littr. γλυκείης vulg.; — τῆς γλυκείης διπλάσιον Lind., tum om. sequens εἶναι δὲ χρή; — vulg.: καὶ τοῦ χυλοῦ ξυναμφ., sed καί om. Littr. cum prima m. in H.; συγκεκρημένῳ ex E. H. P.' Littr., κεκρημ. vulg.; — ξέσαι al. m. H.; — ἀριστάτω ἄρτου Ald. F. G.; — ἢ κρέα K.; — οἰός pro ὑός prima m. in H.; — ἡσυχίην ἔχων J.; — ἐς ἑωυτὸν ἡσυχῇ vulg., sed Marc. om. ἐς, quem sequor. In seq. periodo τυρῷ de meo scripsi, putans τυροῖσι plur. num. ortum esse e seq. κρέασι.

ὁδοιπορεέτω — τριήκοντα.] ὁδ. δὲ σταδίους sine καί E. H.; — οὗτος ὡς E. P.'; οὗτος τῷ τετάρτῳ μηνὶ ἀρξ. sine δέ H., τετάρτῳ μηνὶ ἀρξάμενος sine δέ E.; — προστιθέσθω G. Ald.; — ἕως ἂν Lind.; — ὀγδοήκοντα αὐτῷ E. H.; — στάδ. γέν. E.; — καὶ περιπ. τῆς ἡμέρης vulg., cum Littréo cod. E. sequor; — πρὸ τοῦ δείπνου τριήκοντα e textu in codd. evanuit, sed dudum suppletum est a Corn. inde; — ὄρθρου δέ E. H., vulgo δέ om. Apud Calvum tum h. l. tum paulo post alii numeri: „mane quinquaginta, post coenam triginta.” Sitne coniectura, an codicis lectio, nescio.

θέτω μέχρις ἂν [1] αὐτῷ ὀγδοήκοντα γένωνται στάδιοι· [2] περιπατεέτω δὲ τῆς ἡμέρης ὀγδοήκοντα σταδίους, [3] πρὸ τοῦ δείπνου τριήκοντα, [4] μετὰ τὸ δεῖπνον εἴκοσι, ὄρθρου δὲ τριήκοντα. Τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ χρόνου διαιτάσθω μᾶζαν καὶ ἄρτον ἐσθίων ἀμφότερα καὶ ὄψον ἐχέτω σελάχια καὶ κρέα δὲ πάντα ἐσθιέτω πλὴν βοείων καὶ χοιρείων· ἰχθύων δὲ τῶνδε ἀπεχέσθω, [5] κεστρέος καὶ ἐγχέλυος καὶ μελανούρου· ἐσθιέτω [6] δὲ νάρκην καὶ ῥίνην καὶ βατίδα καὶ γαλεὸν καὶ [7] τρυγόνα καὶ βατράχους, τῶν δὲ ἄλλων μηδέν· ἢν δὲ δοκέῃ ἀσινέα εἶναι καὶ κυκεῶνα, καὶ ἐπειδὰν θέλῃ [8] καθευδῆσαι, πινέτω οἴνου μέλανος, ἡδέος, παλαιοῦ, δικότυλον κύλικα καὶ μεθ' ἡμέρην τῷ αὐτῷ οἴνῳ χρεέσθω ἐπὶ σιτίῳ· καὶ ὁδοιπορεέτω τῆς ἡμέρης ἑκατὸν πεντήκοντα σταδίους, [9] πρὸ τοῦ δείπνου ἐννενήκοντα, μετὰ τὸ δεῖπνον εἴκοσι, ὄρθρου δὲ τεσσαράκοντα. Οὗτος οὕτω θεραπευόμενος γίγνεται ἐν ἐνιαυτῷ ὑγιής.

terea nullos. Quodsi haec tibi innoxia videantur, cyceonem etiam bibat, posteaque cum dormiturus est, vini nigri, suavis et veteris duarum heminarum calicem, et per diem eodem vino in cibo utatur. Quotidie centum quinquaginta stadiorum iter conficiat, ante coenam nonaginta, post coenam viginti, mane quadraginta. Hic sic curatus per annum convalescit.

ιγ'. Αὐαίνεται ὁ μυελὸς ὁ κατὰ τὴν ῥάχιν μάλιστα, ὁκόταν τὰ φλέβια ἀποφραχθῇ τὰ [10] ἐς τὸν μυελὸν τείνοντα καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου [11] ἔφοδος. Διὰ κάκωσιν δὲ τοῦ σώματος τάδε πάσχει καὶ νοσέει· αὐαίνεται δὲ μάλιστα καὶ ἀπὸ λαγνείης· — τάδε οὖν πάσχει. Ὀδύνη ὀξέα ἐμπίπτει ἐς τὴν κεφαλὴν καὶ ἐς τὸν τράχηλον καὶ ἐς τὴν ὀσφὺν καὶ ἐς τοὺς μύας τῆς ὀσφύος καὶ ἐς τὰ ἄρθρα τῶν σκελέων, ὥστε ἐνίοτε οὐ δύναται ξυγκάμπτειν· καὶ [12] ἡ κόπρος οὐ διαχωρέει, ἀλλ' ἵσταται, καὶ δυσουρέει. Οὗτος κατ'

13. Medulla spinalis potissimum resiccatur, cum venulae, quae ad eam tendunt, obstructae fuerint, quique a cerebro est aditus. Ob corporis autem vitium ita afficitur et aegrotat; resiccatur vero maxime etiam ex actu venereo. Haec igitur patitur aeger: Dolor acutus in caput irruit, in cervicem, in lumbos, et lumborum musculos crurumque articulos, ita ut flectere nequeat, stercus per alvum non demittitur, sed sistitur et urinam non nisi aegre reddit. Hic per morbi quidem exordia quietiorem vitam degit, quanto autem longius tempus morbo

[1] αὐτοῦ. — [2] καὶ περιπ. τῆς ἡμ. — [3] πρὸ — τριήκοντα om. — [4] μετὰ δὲ τὸ δ. — [5] κεστρέως. — [6] δὲ καὶ ν. — [7] τρυσην. — [8] καθευδήσειν. — [9] πρὸ — ἐννενήκοντα om. — [10] ἐντὸς μ. — [11] ἔφοδις. — [12] ὁ.

τὸ δὲ λοιπὸν — σιτίῳ.] διαιτᾶσθαι prima m. in H.; — ὄψων J.; — καί ante κρέα δέ omm. Lind., Mack.; — τῶν δὲ λοιπῶν μηδένα E. H.; — καί ante ἐπειδάν de meo dedi; ἐπειδὰν [δὲ] μέλλῃ Lind., μέλλῃ E. H. P.′ Q.′; — καθευδήσειν E. H.′ J.′; — πινέτω ἀπὸ οἴνου μελ. cett., de meo sine ἀπό scripsi; — ἐπὶ τῷ σιτίῳ K. Mack.

καὶ ὁδοιπορεέτω — ὑγιής.] πρὸ τοῦ δ. ἐννεν. a Corn. inde suppleverunt, quum in codd. desit. Articulum ante δεῖπνον omm. Ald. Parr. 7.: „mane centum, post coenam quinquaginta" Calvus; — ἐν ante ἐνιαυτῷ om. K.; — γίγνεται ὑγιὴς μάλιστα ἐνιαυτῷ οὕτω θεραπευόμενος E. H.

13. Αὐαίνεται — ἔφοδος.] E nonnullis libris Littr. adnotat inscriptionem: ἢν μυελὸς ὁ κατὰ τὴν ῥάχιν αὐαίνηται: notatur vero etiam ex H., in quo dein prima manus αὐαίνεται δὲ μάλιστα ὁκόταν — omissis ceteris, quae ab al. m. post μάλιστα restituuntur; — δὲ μάλιστα ὁ κατὰ τὴν ῥ. μ. E. — Ego de meo ὁ ante μυελός adscripsi.

διὰ κάκωσιν — πάσχει.] αὐαίνεται δὲ μάλιστα ex E. dedi; cett. δέ omm.

ὀδύνη ὀξέα — δυσουρέει.] ὀξέη prima m. in H., ὀξείη vulg.; — αὐτῷ ἐς τὴν κεφ. vulgo, αὐτοῦ K.; — equidem pronomen otiosum abieci; — ἐς ante τὴν ὀσφύν omm. Parr. 3.; δύνανται E. H. — Ceteri καὶ δυσουρέεται, sed scriptum fuit δυσουρέει et terminatio passiva verbi ἵσταται ad δυσουρέει relata fuit a librariis.

οὗτος — παραφύεται.] ἡσυχέστερον vulg. est lectio, alii

ἀρχὰς μὲν τῆς νούσου ἡσυχέστερον διάγει· ὁκόσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος τῇ νούσῳ ἀπομηκύνηται, πονέει ἅπαντα μᾶλλον καὶ τὰ σκέλεα οἰδέει ὡς ἀπὸ ὑδέρου καὶ ἕλκεα [1] ἐκφλυνδάνει ἀπὸ τῆς ὀσφύος καὶ τὰ μὲν ἄλλα [2] ὑγιάζεται, τὰ δὲ ἄλλα [3] παραφύεται. Τούτῳ, ὅταν οὕτως ἔχῃ, [4] πυριήσας τὴν κεφαλήν, τῷ ἱππόφεω ὀπῷ ἢ τῷ Κνιδίῳ κόκκῳ [5] καθῆραι πρῶτον τὸ σῶμα εὖ μάλα· τῆς δ' ἑσπέρης μετὰ τὴν κάθαρσιν πτισάνης δύο τρυβλία ῥοφεέτω μέλι παραχέας· οἶνον δὲ λευκὸν πινέτω μαλθακόν. Τῇ δ' ὑστεραίῃ ὀνείου γάλακτος διδόναι ἑφθοῦ, μέλι παραχέας, [6] ὀκτὼ κοτύλας ἐκπιεῖν· ἢν δὲ μὴ ὄνειον ἔχῃς, βοείου ἢ [7] αἰγείου ἑφθοῦ τρία ἡμιχόεα, παραχέας μέλι· καὶ τὴν ὥρην γαλακτοποτεέτω [8] ὀρρὸν καὶ γάλα πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Σιτίοισι δὲ καὶ ὄψοισι χρεέσθω ὡς διαχωρητικωτάτοισι· οἶνον δὲ πινέτω λευκόν, μαλθακόν, [9] Μενδαῖον. Ὁκόταν δὲ παχύτατος ᾖ, καῦσαι ἐς τὴν ὀσφὺν ἑκατέρωθεν τῶν σπονδύλων τέσσαρας ἐσχάρας, καὶ ἐς τὸ μετάφρενον δεκάπεντε ἑκατέρωθεν καὶ ἐς τὸν αὐχένα δύο μεταξὺ τῶν τενόντων· ἢν γὰρ τύχῃς καύσας, ὑγιέα ποιήσεις· ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή.

accesserit, tanto maior omnia dolor occupat, et crura velut ab aqua intercute intumescunt, ulcera ex lumbis erumpunt et alia quidem sanescunt, alia vero proveniunt. Huic ita se habenti caput foveto, dein hippophaës succo aut grano Cnidio primum probe corpus purgato. Vesperi vero post purgationem ptisanae duo acetabula melle affuso sorbeat, vinum album, molle bibat. Postridie lactis asinini decocti, melle affuso, heminas octo ei ebibendas porrigito. Quodsi asininum desit, bubuli aut caprini decocti tres semicongias affuso melle. Et si anni tempus ferat, seri et lactis potu utatur per quinque ac quadraginta dies. Cibis et opsoniis, quam maxime alvum subducentibus utatur; vinum bibat album, molle, Mendaeum. Cum autem crassissimus evaserit, ad eius lumbos ex utraque vertebrarum parte quatuor crustas inurito, et ad dorsum utraque ex parte quindecim, et in cervice inter magnos nervos duas. Si enim ustio probe tibi cesserit, sanum reddes. Est autem morbus gravis.

ιδ'. [10] Αἱ τέσσαρες νοῦσοι αἱ ἀπὸ τῶν νεφρῶν γενόμεναι. Ἀπὸ τῆς πρώτης τάδε πάσχει· ὀδύνη ὀξεῖα ἐμπίπτει ἐς τὸν νεφρὸν καὶ ἐς τὴν ὀσφὺν [11] καὶ ἐς τὸν κενεῶνα καὶ

14. Quatuor morbi, qui ex renibus nascuntur. In primo sic aeger affligitur: dolor acutus in renem, lumbos et laterum inanitatem et testem a latere renis ingruit, frequenter urinam reddit,

[1] ἐκφυνδάνει. — [2] ὑγιαίνεται. — [3] φύεται. — [4] καθῆραι. — [5] πυριήσας. — [6] ὀκτὼ κοτ. ἐκπ. om. — [7] βόειον ἢ αἴγειον ἑφθόν. — [8] ἐν ὀροβίῳ καὶ γάλακτι. — [9] Μενδήσιον. — [10] pro inscriptione in marg. ἀπὸ τῶν νεφρῶν αἵδε νοῦσοι γίνονται τέσσαρες. — Tum sequitur ἀπὸ τῆς πρ. κ. τ. λ. [11] καὶ ἐς τὸν κενεῶνα om.

non pauci ἡσυχαίτερον, quod Littr. recepit; — καὶ τὰ σκέλεά τε E. H.; — καὶ ἕλκεα δὲ ἐκφ. E., ἐκφυνδάνει multi libri scripti; — ἐκ τῆς ὀσφύος E. H.; — φύεται vulg.; — παραγίνεται prima m. in H., — παραφύεται E. P.' Q.', Lind., Mack., Littr.

τούτῳ — μαλθακόν.] In hac periodo πυριήσας et καθῆραι locum invicem in libris mss. permutarant; Littr. ad pristinum ordinem revocavit; — equidem initio periodi τοῦτον in dativum mutavi. quod nisi facias τὸ σῶμα delendum erit infra; — τῆς δ' ἑσπ. K. δέ plene cett.; — ῥυφεέτω Ald. G.

τῇ δ' ὑστερ. — ἡμέρας.] δ' E. H., δέ cett., διδόναι αὐτῷ cett., omisi pronomen. Eadem quae in V., omm. in Parr. 5. — ἔχῃς omm. F. G.; — βοείου ἢ αἰγείου ἑφθοῦ H., Lind., Littr., vulgo βόειον ἢ αἴγειον ἑφθόν. Tum omnes γαλακτοποτεέτω ἐν ὀροβίῳ καὶ γάλακτι. in quibus tamen pro ὀροβίῳ dudum legerunt ὀρρῷ Calv., Corn.; sed quid quaeso sibi vult ridicula dictio γαλακτοποτέειν ἐν ὀρρῷ καὶ γάλακτι? Librarii otiose ἐν invexerunt, itaque locum ad exemplum similium aliorum in Cnidiorum libris emendavi.

σιτίοισι — Μενδαῖον.] Ceteri Μενδήσιον, sed non est dubium, quin ut aliis locis in hoc libro Μενδαῖον fuerit scriptum. — Cf. Steph. Byz., Athenaeum lib. I. locis pluribus.

ὁκόταν δὲ — χαλεπή.] παχύτατα F. G.; — καῦσαι αὐτοῦ ἐς τὴν ὀσφύν vulgo, reieci otiosum αὐτοῦ; — σφονδύλων K.; — καὶ ὑγιέα ποιήσεις Ald., Parr. 6.

14. Αἱ τέσσαρες — γενόμεναι.] Eandem inscriptionem, quam e V. excerpsi, e Parr. nonnullis adnotat Littr.; — tum in E. additur τίνες νοῦσοι ἀπὸ νεφρῶν γίνονται.

ἀπὸ τῆς πρώτης — τρίβει.] ἐμπ. ὀξ. E.; — καὶ ἐς τὸν κενεῶνα ex E. H. Littréus. cett. omm.; — προσέρχεται codd. non pauci; — αὖτις ex E. H. recepi, per θ cett.

[1] ἐς τὸν ὄρχιν τὸν κατὰ τὸν νεφρὸν καὶ οὐρέει πυκινὰ καὶ [2] στύφει κατ' ὀλίγον τὸ οὖρον, καὶ ἅμα τῷ οὔρῳ προέρχεται ψάμμος καὶ ὁκόταν ἐξίῃ διὰ τῆς οὐρήθρης [3] ἡ ψάμμος, ὀδύνην παρέχει ἰσχυρὴν ἐν τῇ οὐρήθρῃ· ὁκόταν δὲ διεξουρήσῃ, ἡ ὀδύνη ἀνίησι· ἔπειτα αὖτις ἐν τοῖσι αὐτοῖσι ἄλγεσι κέεται· ὁκόταν δὲ οὐρέῃ, καὶ τὸν καυλὸν ὑπὸ τῆς ὀδύνης τρίβει. Πολλοὶ δὲ τῶν ἰητρῶν οἱ μὴ ξυνιέντες τὴν νοῦσον, ὁκόταν ἴδωσι τὴν ψάμμον, δοκέουσι λιθιᾷν τὴν κύστιν, — καὶ ταύτην μὲν οὔ, τὸν δὲ νεφρὸν λιθιᾷ. Αὕτη ἡ νοῦσος γίγνεται ἀπὸ φλέγματος· ὁκόταν ὁ νεφρὸς ἐς ἑωυτὸν ἀναλαβὼν φλέγμα μὴ ἀφίῃ πάλιν, ἀλλ' αὐτοῦ ξυμπωρωθῇ, [4] τοῦτο γίγνεται λίθοι λεπτοὶ οἷον ψάμμος. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, τῷ ὀπῷ τῆς σκαμμωνίης ἢ αὐτῇ τῇ ῥίζῃ, [5] πυριήσας πρόσθεν ἅπαν τὸ σῶμα, ὑποκαθῆραι· τῇ δ' ὑστεραίῃ ἐρεβίνθων λευκῶν χυλῷ ὑποκαθῆραι δύο χοεῦσι, [6] ἅλας δὲ παρεμβαλὼν διδόναι πίνειν· μετὰ δὲ ταῦτα ποτοῖσι καὶ βρωτοῖσι καὶ λουτροῖσι [7] μελετᾶν, διδοὺς τὰ αὐτά, [8] ἃ τῷ στραγγουριῶντι [9] δίδοται φάρμακα. Ὁκόταν δὲ ἡ ὀδύνη [10] πιέζῃ, λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ χλιάσματα προστιθέναι [11] ὅπῃ πονέει μάλιστα. Ὁκόταν δὲ ἀποιδήσῃ καὶ ἐξαρθῇ, ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τάμνειν κατὰ τὸν νεφρὸν καὶ ἐξελὼν τὴν ψάμμον διουρητικοῖσι ἰῆσθαι· ἢν μὲν γὰρ τμηθῇ, ἐλπὶς ἐκφυγέειν· ἢν δὲ μή, ἡ νοῦσος τῷ ἀνθρώπῳ ξυναποθνήσκει.

quae paulatim supprimitur, simulque cum ea arena egreditur et cum per urinae fistulam arena exit, vehementem in ea dolorem exhibet. Ubi vero cum urina exiit, remittit, deinde rursus iisdem vexatur doloribus. Cum autem urinam reddit colem prae dolore confricat. Plerique vero medici cum morbum non noscant, si arenam videant, vesicam calculo laborare existimant. Haec autem minime, sed ren calculo laborat. Hic morbus ex pituita oritur: cum nempe ren in se susceptam pituitam non dimittit rursus, sed illic indurescit, haec fit calculi parvi velut arena. Huic cum sic habuerit, scammoniae succo aut radice ipsa totum corpus, prius tamen adhibito fomento, per inferiora purgato. Postridie vero ex cicerum alborum decocto, sale iniecto, ad duos congios potui exhibito, aliquantum purgato. Post haec potionibus, eduliis et balneis curato, iisdem datis medicamentis, quae in stranguria administrantur. Cum dolor urget, multa calida lavato et qua parte praecipue dolor est, tepefactoria admoveto. Ubi vero intumuerit et extuberarit, sub hoc tempus iuxta renem secato et extracta arena, medicamentis urinam cientibus curato. Si enim sectus fuerit, evadendi spes est, alioqui morbus hominem ad mortem usque comitatur.

ιε'. [12] Δευτέρη νοῦσος νεφρῶν. Αἱ μὲν ὀδύναι ἰσχυρῶς πιέζουσι ὡς ἐν τῇ πρόσθεν. Γίγνεται δὲ τὸ νόσημα ἀπὸ ταλαιπωρίης,

15. Alter morbus renum. Dolores quidem vehementes velut in priore urgent. Oritur autem morbus cum ex vehementiore labore ve-

[1] ἐς om. — [2] στίφει. — [3] ὁ. — [4] ἢ τούτῳ γίνονται λ. λ. — [5] πυριῆσαι πρόσθεν δὲ ἅπαν. — [6] ἅλα. — [7] μελέτην. — [8] ἃ om. — [9] δίδου αὐτῷ. [10] πιέσῃ. — [11] ὅποι. — [12] ἄλλη νοῦσος νεφροῦ.

πολλοὶ — λιθιᾷ.] λιθιῆν et λιθιῇ edi solet et codd. longe plurimi ferunt, λιθιᾷ tamen E. H., itaque etiam λιθιᾷν scripsi.

τοῦτον — φάρμακα.] πυριῆσαι πρόσθεν δὲ ἅπαν τὸ σ. ὑποκ. vulg., sed K.' πυριήσας non πυριάσης habere suspicatus emendavit Littr., illud recipiens et δέ abiiciens. Porro τῇ δ' ὑστ. E. H. K., δέ plene cett., τῷ ἀπὸ ἐρεβίνθων λευκῶν χυλῷ vulg., sed τῷ omm. E. H., ego vero etiam ἀπό reiicio, quum ut plurimis aliis locis in hoc libro librariis debeatur. Denique ἅλα, ut V., Parr. 4.

ὁκόταν δὲ ἀποιδήσῃ — ξυναποθνήσκει.] ἐξελὼν τὸ πῦον τὴν ψάμμον διουρητικοῖσι ἰῆσθαι omnes, quod accipiunt quasi pus per incisionem factam eximendum esset, arena vero diureticis esset curanda. Mihi non persuadent: τὸ πῦον τὴν ψάμμον est dittographia, e qua τὸ πῦον abiicio. Porro ἐκφυγέειν E. H. Littr., ἐκφυγεῖν vulg.

15. δευτέρη ν. νεφρῶν.] ἄλλη ν. νεφροῦ, ἑτέρη ν. νεφρου, ἑτέρη νεφροῦ sunt inscriptiones a Littréo e libris excerptae.

αἱ μὲν ὀδ. — πρόσθεν] αἱ μὲν οὖν K.

γίγνεται — ἐμπλησθῇ.] ἔπειτα ἢν ὁ ν. pauci libri et Mack.; — πλησθῇ Ald., Parr. 7.

ὁκόταν ῥαγῇ τὰ φλέβια [1] τὰ ἐς τὸν νεφρὸν τείνοντα, ἔπειτα ὁ νεφρὸς αἵματος ἐμπλησθῇ. Οὗτος ὁκόταν ταῦτα πάθῃ, ἐξουρέει ἅμα τῷ οὔρῳ αἷμα κατ' ἀρχὰς τοῦ νοσήματος, ἔπειτα πύον προϊόντος τοῦ χρόνου. Οὗτος ἢν ἡσυχίην ἔχῃ τῷ σώματι, τάχιστα ὑγιὴς ἔσται· ἢν γάρ τι πονήσῃ, αἱ ὀδύναι πολλῷ μᾶλλον ἕξουσι. Ὁκόταν γοῦν ἔμπυος ᾖ ὁ νεφρὸς, ἀποιδέει παρὰ τὴν ῥάχιν· τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, τάμνειν κατὰ τὸ ἀποιδέον, μάλιστα μὲν βαθεῖαν τομὴν κατὰ τὸν νεφρόν· [2] κἢν μὲν τύχῃς ταμὼν, παραχρῆμα ὑγιέα [3] ποιήσεις· ἢν δ' ἁμάρτῃς, κίνδυνος ἕλκος ἔμμοτον γενέσθαι. Ἢν δὲ ξυμφυῇ τὸ ἕλκος, ἐκπυοῦται εἴσωθεν ἡ κοιλίη ἡ τοῦ νεφροῦ· κἢν μὲν ῥαγῇ ἔσωθεν καὶ χωρήσῃ κατὰ [4] τὸν ἀρχὸν τὰ πύα, ἐλπὶς ἐκφυγέειν· ἢν δὲ ψαύσῃ τοῦ ἑτέρου νεφροῦ, κινδυνεύσει καταφθαρῆναι. Μελετᾶν δὲ φαρμάκοισι καὶ τοῖσι αὐτοῖσι πᾶσι, οἷσι καὶ τὸν πρόσθεν, καὶ τὴν δίαιταν τὴν αὐτὴν ἐχέτω· αὕτη δὲ ἡ νοῦσος χαλεπὴ καὶ πολλοὶ ἐκ ταύτης τῆς νούσου ἐς φθίσιν νεφρῖτιδα κατέστησαν.

nulae, quae ad renem ferantur, ruptae fuerint, deinde ren sanguine repleatur. Hic cum haec patitur, per initia morbi sanguinem una cum urina reddit, deinde pus progressu temporis. Hic si corpore quieverit, citissime convalescit. Si enim quodammodo laboret, dolores multo magis detinebunt. Ubi igitur ren purulentus fuerit, ad spinam intumescit. Hunc, cum ita habuerit, qua parte tumor est, altissima quidem sectione ad renem secato. Quodsi quidem sectione assecutus fueris, confestim sanum reddes; at si aberraveris, periculum est ne ulcus ea quae fit per linamenta curatione indigeat. Si vero ulcus coaluerit, renis venter intro suppuratur. Et si quidem pus intro rumpatur et ad intestinum rectum devehatur, evadendi spes est. Quodsi alterum renem attingat, periculum est ne pereat. Medicamentis autem et iisdem omnibus, quibus priorem curato, eandemque victus rationem teneat. Hic autem morbus molestus est, ex eoque plures ad renum tabem deveniunt.

ιϛ'. [5] Τρίτη νοῦσος νεφρῶν. Τὸ μὲν οὖρον προέρχεται οἷον [6] κρεῶν βοείων ὀπτῶν χυλός. Γίγνεται δὲ τὸ νόσημα ἀπὸ χολῆς μελαίνης, ὁκόταν χολὴ ἐς τὰ φλέβια ξυρρῇ τὰ τείνοντα ἐς τὸν νεφρὸν, καὶ ὁκόταν στῇ, ἑλκοῖ τὰ φλέβια καὶ τὸν νεφρόν· ὑπὸ οὖν τῆς ἑλκώσιος τοιοῦτον ὑποχωρέει ἅμα τῷ οὔρῳ. Αἱ δὲ ὀδύναι ἔχουσι ἐν τῇ ὀσφύϊ καὶ ἐν τῇ κύστι καὶ ἐν τῷ περιναίῳ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ νεφρῷ ἐπ' ὀλίγον χρόνον· ἔπειτα ἀνῆκε ὁ πόνος καὶ αὖτις ἐπέλαβε ὀξὺς δι' ὀλίγου· καὶ ἐς τὸ λεπτὸν τῆς γαστρὸς ἔστι ὅτε

16. Tertius morbus renum. Urina bubularum carnium assatarum succo similis redditur. Oritur autem morbus ex atra bile, quae cum ad venulas, quae ad renem feruntur, confluxerit, cumque constiterit, eas renemque exulcerat. Ex ulcere igitur tale quid cum urina prodit. Dolores autem in lumbis, vesica, interfoemineo et in rene ipso pauco tempore detinent; deinde remittit dolor, rursusque ex brevi intervallo acutus invadit et in tenuem ventris partem nonnumquam incidit. Huic cum ita habuerit, ventrem epithymo aut scammoniae radice per infe-

[1] τά om. — [2] ἤν. — [3] ποιήσας. — [4] τὴν ἀρχήν. — [5] ἄλλη ν. νεφροῦ. — [6] ἀπὸ κρεῶν.

ὁκόταν γοῦν — γενέσθαι.] οὖν E. H.; — παρά Parr. 5., codd. Vatt. Foësii, Lind., Littr., περί vulg.; — δ' ἁμαρτ. E., δέ plene cett.

ἢν δὲ — καταφθαρῆναι.] ἐκπυοῦται vulg., ἐμπυοῦται e codd. 5. Littr., mihi quum εἴσωθεν addatur ἐκπυοῦται antiqua lectio videtur. Ceteri ἡ ἀπὸ τοῦ νεφροῦ, et rursus otiosam praepositionem abiicio; — κινδυνεύσῃ vulg., κινδυνεύσει e libris 5. Littr., κινδυνεύει prima m. in H.

μελετᾶν — κατέστησαν.] μ. δὲ χρὴ φ. τοῖσι αὐτοῖσι cod. θ. sine καί; — τοῖσι ἄλλοισι τοῖσι αὐτοῖσι π. E. H.; — ὡς pro οἷσι cod. θ.; — αὕτη ἡ νοῦσος prima m. in H.

16. τρίτη — νεφρῶν.] Eandem inscriptionem, quam e V. excerpsi, e libris nonnullis Parr. Littréus adfert; unus H. ἄλλη νεφροῦ manu prima.

τὸ μὲν οὖρον — χυλός.] οἷος ἀπὸ κρεῶν codd.; otiosum ἀπό abieci.

γίνεται — τῷ οὔρῳ.] τὰ ἐς τὸν ν. τείνοντα E.

αἱ δὲ ὀδ. — ἐμπίπτει.] περινέῳ vulg.; περιναίῳ Parr. plures.

ὀδύνη ἐμπίπτει. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, ὑποκαθῆραι τὴν κοιλίην ἐπιθύμῳ ἢ τῇ σκαμμωνίης ῥίζῃ· πίνειν δὲ διδόναι τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ τῷ στραγγουριῶντι, καὶ ὁκόταν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ, χλιάσματα προστιθέντα πρὸς τὸ πονέον μάλιστα, καὶ ῥυφήματι χρεέσθω [1] ἀλεύρῳ ἑφθῷ, μέλι παραχέας, καὶ τῇ ἄλλῃ διαίτῃ χρεέσθω ὡς διαχωρητικωτάτῃ καὶ οἶνον πινέτω λευκὸν Μενδαῖον μελίχρουν, ἢ ἄλλον λευκὸν τὸν ἥδιστον καλῶς κεκρημένον, [2] καὶ τὴν ὥρην ὀρροποτεέτω καὶ γαλακτοποτεέτω, ἐς κάθαρσιν μὲν τὸν ὀρρὸν, τὴν δὲ γαλακτοποσίην ποιεέσθω ἐν ὥρῃ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Ταῦτ' ἢν οὕτω ποιέῃς, ἐπὶ τὸ κρέσσον διαθήσεις· αὕτη δ' ἡ νοῦσος οὐ μάλα ἐκλείπει.

riora purgato; eadem vero quae stranguria laboranti potui exhibeto cumque dolor detinuerit, tepefactoriis potissimum loco dolenti admotis, copiosa calida lavato et pro sorbitione farinam coctam affuso melle sumat, reliquaque victus ratione quam maxime alvum subducente utatur, vinumque bibat album Mendaeum melle permixtum, aut aliud album suavissimum probe permixtum; ac si anni tempus ferat, serum et lac bibat, serum quidem ad purgationem, lactis autem potione utatur quinque et quadraginta diebus, si anni tempus ferat. Quae si feceris, in meliorem partem rem vertes; hic morbus vero non facile dimittit.

ιζ'. [3] Τετάρτη νοῦσος νεφρῶν. Τὸ μὲν νόσημα γίγνεται ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος, ἐν καιρῷ δὲ τοῦ θέρεος μάλιστα· γίγνεται δὲ καὶ ἀπὸ λαγνείης. Οὗτος τάδε πάσχει· ὀδύναι πιέζουσι ἐς τὴν λαπάρην καὶ ἐς τὸν κενεῶνα καὶ ἐς τὴν ὀσφὺν καὶ ἐς τοὺς μύας τῆς ὀσφύος καὶ πάσχει ὁκοῖα γυνὴ ὠδίνουσα καὶ οὐκ ἀνέχεται ἐπὶ τοῦ ὑγιέος [4] κατακείμενος, ἀλλ' ἄγαν πονέει, καὶ τοῦ κενεῶνος δοκέει κατακρέμασθαι ὡς ἀπορρησσόμενα· ἐπὶ δὲ τὰ πρηνέα ἢν κατακέηται, οὐκ ἀλγέει· οἱ δὲ πόδες καὶ αἱ κνῆμαι αὐτοῦ ἀεὶ ψυχρά· τὸ δὲ οὖρον μόλις προέρχεται ὑπὸ τῆς φλεγμασίης καὶ παχύτητος τοῦ οὔρου· κἢν μὲν ἐάσῃς αὐτὸ ὀλίγον χρόνον, καταθεὶς ἕως ἂν

17. Quartus renum morbus. Ex bile et pituita aestatis potissimum tempore oritur morbus, quin etiam ex venere. Hic haec patitur: Dolores eum ad lateris mollitudinem et inanitatem urgent et ad lumbos lumborumque musculos, neque secus afficitur quam mulier partus doloribus conflictata, neque decubitum in sanam partem ferre potest, sed valde laborat et ex lateris inanitate quaedam velut abrupta suspensa esse videntur. At si pronus iaceat, non dolet; eius pedes et tibiae semper frigent. Urina autem ob pituitae copiam et crassitudinem vix egreditur. Quodsi quidem depositam quoad resederit pauco tempore siveris, quod subsidet crassum, velut farinam, videbis. Ac

[1] ἀλεύρῳ — χρεέσθω om. — [2] ante καί leguntur verba αὕτη ἡ νοῦσος οὐ μάλα ἐκλείπει, quae ad finem capituli cum δ' interposito retuli. — [3] ἄλλη ν. νεφροῦ. — [4] κατακεῖσθαι.

τοῦτον — ἡμέρας.] ἢ τῆς σκαμμωνίης ῥίζῃ vulgo, ἢ τῇ σκαμμωνίῃ ῥίζῃ Ald. F. G. H. m. prima, θ.; — equidem opinor reduplicato σ̄ in τησκαμμωνίης scribi coeptum esse τῆς σκαμμωνίης; — πίνειν δὲ διδόναι cum V. scripsi, cett. δέ omm.; — λούειν καὶ πολλῷ καὶ χλιάσματα προστιθέναι cod. θ.; — ῥυφ. Ald. G., ῥοφ. cett.; — παραχέων cod. θ.; — διαίτῃ χρέεσθαι E. — In verbis a me ad finem § relatis, cf. lectt. V., pro οὐ μάλα cod. θ. μάλιστα; — ἐς κάθαρσιν μὲν τῷ ὀρρῷ ceteri; de coniectura emendavi; ex antecedentibus repeto ὀρροποτεέτω τὸν ὀρρόν; — E. H.: ἐν ὥρῃ ποιεέσθω.

ταῦτ' ἢν — ἐκλείπει.] ῥήϊστα διέξει prima m. in H.. alia: καὶ ἐπὶ τὸ κρέσσον διαθήσεις τὴν ν.; — cod. E. fert ῥήϊστα διεκφύγοι τὴν ν., διαφεύξει duo alii. Equidem huc relatis verbis, de quibus in lect. V. monui, delevi τὴν νοῦσον post διαθήσεις, ad quod verbum aut τὴν νοῦσον; aut τὸν νοσέοντα subintelligo; feci autem euphoniae causa.

17. τετάρτη νοῦσος νεφρῶν. Littréus eandem inscriptionem, quam e V. excerpsi, e libris adfert, tum e cod. θ.: ἄλλη νεφροῦ.

τὸ μὲν νόσημα — λαγνείης.] τὸ — φλέγματος om. in cod. θ., tum τοῦ δὲ θέρεος legit. Equidem meo marte ἡ νοῦσος delevi post λαγνείης, licet omnes ferant.

οὗτος — ἔσται.] πιέζουσιν αὐτόν cett., pronomen otiosum eieci; — κατακείμενος prima m. in H., θ., Littr.; vulg. e V. notavi; — ἃ γὰρ πονέει pro ἀλλ' ἄγαν πονέει cod. θ., fueritne lectio aliqua ἀλλὰ γὰρ πονέει? Copulam ante τοῦ κενεῶνος om. θ.: — ἀπορησσ. vulg., per duplex ῥρ E. K. Mack.; — ἔπειτα πονέει ἐπὶ δὲ τὰ πρ. E. H. ἀεὶ ψυχραὶ αὐτοῦ iidem, alii tres sine mutato ordine verborum item ψυχραί; — μόγις cod. θ.; — φλεγμασίης vulg., θερμασίης Littr. ex θ., licet θερμασίης constare posse videatur, non tamen est, nisi arbitraria correctio in θ., eaque non

καταστῇ, ὄψει τὸ ὑφεστηκὸς [1]παχὺ, οἷόνπερ ἄλευρον· κὴν μὲν χολὴ ἐπικρατέῃ, ὑπόπυρρον αὐτὸ ὄψει· ἢν δὲ ἀπὸ φλέγματος ᾖ τὸ νόσημα, λευκὸν καὶ παχὺ ἔσται. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐς ἐνιαυτὸν ἢ ὀλίγῳ πλέονα ἢ ὀλίγῳ ἐλάσσονα χρόνον τοιαῦτα πάσχων διατελέει· ἢν δ᾽ ἀπομηκύνηται ἡ νοῦσος, πονέει τε μᾶλλον καὶ ἐμπυοῦται καὶ ὁκόταν ἔμπυος γενόμενος ἀποιδέῃ, ὅκου ἂν μάλιστα ἀποιδέῃ τάμνειν ἐς τὸν νεφρὸν καὶ ἀφιέναι [2]τὸ πῦον· καὶ ἢν μὲν τύχῃς ταμὼν, παραχρῆμα ὑγιέα ποιήσεις. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, τοῖσι αὐτοῖσι [3]πᾶσι θεραπεύειν, οἷσι [4]καὶ τὸν πρόσθεν· καὶ κατ᾽ ἀρχὰς τῆς νούσου δεῖ τε καθῆραι καὶ πρὸ τῆς ὑποκαθάρσιος πυριῆσαι· καὶ τοῖσι λουτροῖσι [5]μὴ πυκινὰ λούειν, ἀλειφέσθω δὲ καὶ θαλπέσθω μᾶλλον, μηδὲ ῥιγούτω καὶ τοῦ ἡλίου ἀπεχέσθω καὶ μὴ λαγνευέτω. [6]Ταῦτα ἢν ποιέῃ καὶ μὴ τάχιστα ὑγιαίνῃ, οὐ καινόν· ἡ νοῦσος γὰρ ὡς χαλεπή. Ἢν δὲ βούλῃ ἄνευ φαρμάκων ἰῆσθαι, χρὴ παχὺν ποιῆσαι ἀπὸ διαίτης [7]ἤν τε ταύτην τὴν νοῦσον κάμνοντα, ἤν τε τῶν προτέρων τινὰ, τὰ σιτία διελὼν ἃ ἐμεμαθήκει ἐσθίειν, ἐς δέκα μερίδας· ἔπειτα μίαν ἀφελὼν μερίδα τὰ λοιπὰ καταφαγέτω, ὄψον δὲ ἐχέτω κρέας ὄϊος [8]τετριμμένον καὶ περιπατεέτω δέκα σταδίους ταύτης τῆς ἡμέρης· τῇ δ᾽ ὑστεραίῃ καὶ τῇ τρίτῃ μέχρι τῶν

siquidem bilis superaverit, ipsum subfulvum videbis; sin ex pituita morbus fuerit, album et crassum erit. Ac primum quidem in annum aut paulo longius aut brevius tempus talia perseverant. Quodsi producatur morbus, tum magis laborat et purulentus evadit; cumque purulentus exstiterit et intumuerit, qua praecipue parte intumuerit, ad renem secato et pus emittito. Et si quidem sectio prospere cesserit, confestim sanum reddes. Hunc cum sic habuerit, iisdem omnibus quibus superiorem curato. Et per morbi exordia purgare oportet et ante alvi subductionem fomentum adhibere et non crebro lavare, sed inungatur et caleat potius, neque frigeat, a soleque et veneris usu abstineat. Quae cum feceris si non citissime sanescat, nihil novi accidit, cum morbus sit admodum gravis. At si absque medicamentis curare velis, per victus rationem crassiorem reddere oportet, sive hoc morbo, sive aliquo ex prioribus laboret, ita ut cibos, quos comedere consuerit, in decem partes dividas, deinde parte una subtracta reliquas comedat. Pro opsonio carnem ovillam contritam habeat et eo die decem stadia obambulet. Postero autem die et tertio parte una dempta minus edat et unoquoque die stadia decem plus ambulet. Cum vero ad ultimam cibi partem pervenerit, et ad centum stadia, unam solum partem edat eoque

[1] πᾶν. — [2] τὰ πῦα. — [3] πάθεσι. — [4] καὶ τὸ πρόσθεν. — [5] μή om. — [6] ταῦτα. — [7] εἴτε — εἴτε. — [8] τετρυμένον.

necessaria; — ὄψῃ Ald. F. G.; πᾶν παχύ cod. θ. et Vatt. Foësii, πᾶν pro παχύ, ut V., Ald., Parr. 5.; — ἐστί pro ἔσται E.

καὶ τὸ μὲν — ποιήσεις.] ἢ ὀλίγῳ πλείω χρόνον cod. θ., omissis intermediis; — ἢν ὧδε χρόνος πλείων τῇ νούσῳ καὶ ἀπομηκύνηται prima m. in H.; alia m. vulg. rest.; — ἢν δὲ ὁ χρόνος πλείων τῇ νούσῳ ἀπομηκύνηται cod. θ. ἢν δ᾽ ἐπιμ. cod. E., cett. δέ plene; — ἀπομηκύνηται e cod. θ. scripsi pro vulg. ἐπιμηκύνηται collato loco e §. seq., ubi vide; — τε om. θ.; — ἐκπυοῦται idem; — καὶ ὁκόταν ἔμπυος ᾖ, ἀποιδέει καὶ ὅπου idem; — γενόμενος om. prima m. in H.; — ἀφιέναι τὸ πῦον de meo scripsi; licet aliis locis, ubi de sputorum eductione sermo est, fortasse ferendum sit plurale τὰ πῦα, at saltem h. l. τὸ πῦον scriptum fuit.

τοῦτον — λαγνευέτω.] τοῦτον om. prima m. in H.; — πᾶσι cod. θ., Lind., Mack., Littr., vulg. e V. notavi; — κατὰ τὸ πρόσθεν omnes praeter Voss., unde emendavi; — δεῖ τε καθῆραι καί om. prima m. in H. et cod. θ., δεῖναι fert E., δεῖ δέ Mack.; — μὴ πυκινά H., Littr.; in vulg. negatio om.; — λούειν vulg., λουέσθω E. H. Littr.; — καὶ θαλπέσθω om. prima m. in H. et cod. θ., Littréus; sed haec verba non sunt emblema alienum in vulg., ita ut hanc sequar; — μηδὲ λαγνευέτω E. P.′; — καὶ μὴ δὲ λαγν. Ald. Parr. 5.

ταῦτα — χαλεπή.] ταῦτα ἢν ποιέῃ τάχιστα ὑγιὴς ἔσται· ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή cod. θ.; γὰρ ὡς om. H., sed γάρ rest. al. m. — Mira est lectionis diversitas, eo magis autem advertit, quia illud οὐ καινόν ipsum novum est in his Cnidiorum libris, in quibus me non legere memini.

ἢν δὲ βούλῃ — αὐστηρόν.] βούλῃ E. θ. Littr., βούληται est altera librorum lectio a nonnullis recepta; — ὑγιᾶ ποιῆσαι cod. θ.; — χρή om. prima m. in H. et θ.: — ποιῆσαι post παχύν om. θ.; — ἀπὸ τῆς διαίτης H.; κάμνῃ cod. θ.; — ἤν τε τῶν προτ. τινά om. idem; — τὰ γοῦν σιτία Lind., Mack.; iam vero vulgo εἴγουν δέκα μερίδας, in qua lect. iam Lind. ἤγουν om., quod a prima m. in H. item omittitur; tum cod. θ. totum illud ἤγουν δέκα μερίδας om.; — equidem pro incongruo ἤγουν scripsi ἐς, quod loci sensus postulat; sitne ἤγουν ex ἐς γοῦν ortum, videant alii. Pro

δέκα ἡμερέων [1] ὑποβαίνων μερίδα ἐλάσσω ἐσθιέτω καὶ περιπατεέτω δέκα σταδίους [2] αἰεὶ πλείω ἑκάστης ἡμέρης· ὁκόταν δ' ἐς τὴν ἐσχάτην μερίδα ἀφίκηται τοῦ σιτίου καὶ ἐς τοὺς ἑκατὸν σταδίους, [3] ἐσθιέτω τὴν μίαν μοῦνον μερίδα καὶ ταύτης τῆς ἡμέρης περιπατησάτω τοὺς ἑκατὸν [4] σταδίους, πρὸ τοῦ δείπνου τεσσαράκοντα, μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον εἴκοσι, ὄρθρου δὲ τεσσαράκοντα· οἶνον δὲ πινέτω Μενδαῖον, λευκὸν, αὐστηρόν. Ταῦτα δὲ ποιεέτω τρεῖς ἡμέρας· ἔπειτα τὸν λοιπὸν χρόνον ὑποβαίνων τῶν περιπάτων, [5] τῶν σιτίων πλείω ἐσθιέτω τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ [6] ἀφήρει, οὕτω δὴ προστιθείς· τῶν δὲ περιπάτων ἀφαιρείτω μέχρι τῶν δέκα ἡμερέων· ἔπειτα ἡσυχίην ἐχέτω ὡς μάλιστα καὶ εὐωχεέσθω σιτία τε καθαρὰ καὶ ὄψα ὡς πιότατα, καὶ τὰ γλυκέα πάντα ξύμφορα· λαχάνων δὲ ἀπεχέσθω καὶ ὀξέων πάντων καὶ τῶν δριμέων καὶ ὁκόσα φῦσαν παρέχει· λουέσθω δὲ πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ μὴ ῥιγούτω. Ταῦτ' ἢν ποιέῃ, τάχιστα ὑγιὴς ἔσται.

die centum stadia deambulet: ante coenam quadraginta, post coenam viginti, mane quadraginta. Vinum Mendaeum album austerum bibat, istaque per dies tres faciat. Reliquo deinde tempore subductis deambulationibus plures cibos comedat, additione eodem modo, quo detraxeris, facta. Deambulationem vero ad decimum usque diem subducat, deinde quam maxime quiescat, cibisque puris vescatur et quam maxime pinguibus opsoniis; dulcia etiam omnia conferunt. Oleribus autem et acidis omnibus abstineat, acribusque et iis quae flatum excitant. Calida quoque multa lavet et frigus vitet. Quae cum fecerit, citissime sanus evadet.

ιη'. [7] Ἀπὸ δὲ νεφρίτιδος [8] ἐπιλαμβάνει ἥδε ἡ νοῦσος, ἡ μεγάλη τῶν φλεβῶν τῶν κοίλων, αἳ τείνουσι ἀπὸ τῆς κεφαλῆς παρὰ τὰς σφαγὰς διὰ τῆς ῥάχιος ἐς τὸ σφυρὸν τὸ ἐκτὸς τοῦ ποδὸς καὶ ἐς τὸ μεταξὺ τοῦ μεγάλου δακτύλου. Τὸ δὲ νόσημα γίγνεται

18. Ex renum morbo invadit hicce, qui magnus est morbus venarum cavarum, quae a capite iuxta iugulum per spinam ad talum exteriorem et intermedium pollicis locum feruntur. Oritur autem hic morbus ex pituita quidem et bile, cum ad venas confluxerint. Venae

[1] προστιθείς. — [2] ἢ πλείω. — [3] βαδιζέτω καὶ ἐσθιέτω. — [4] σταδίους — τεσσαράκοντα om. — [5] καὶ τῶν. — [6] ἀφήρες. — [7] In marg. inscriptio: νοῦσος γινομένη ἀπὸ νεφρίτιδος. — [8] ἥδε ἡ ν. ἐπιλ. μεγ.

vulgato ὑός cod. θ. ὕιος, H. δϊός al. m.; puto hanc esse antiquam lect., non ὑός. — Vulgo τετριμμένον, alii codd. τετρυμμένον; — περιπλησάτω cod. θ. Pro ταύτης τῆς ἡμέρης idem: αἰεὶ πλείω ἑκάστης τῆς ἡμέρης, quod recepit Mack.; — τῇ δ' ὑστ. E. H., δέ plene vulg.; — δώδεκα ἡμερέων Ald. Parr. 3.; ὑποβαίνων E. H. P.' Q.' Lind., Littr., προστιθείς, ut V.. vulg.; — σταδίους ἢ πλείω vulg., σταδίους αἰεὶ ἢ πλείω E., σταδίους ἢ πλείω προστιθείς K.'; — δ' ἐς cod. θ., δὲ ἐς cett.; — δεκάτην pro ἐσχάτην idem cod., tum om. τοῦ σιτίου; — ἑκατὸν σταδίους βαδιζέτω καὶ ἐσθιέτω τήν vulg., sed βαδιζέτω καί om. θ. Littr., καὶ ἐσθιέτω om. prima m. in H.; — μοῦνον μερίδα pro vulgato μερίδα μούνην prima m. in H., μόνην μερίδα cod. θ. — In τοὺς ἑκατὸν σταδίους, omm. τούς E. H.; σταδίους omm. Parr. 4.; — πρὸ τοῦ δ. τεσσαράκ. vulgo abest, ferunt cod. θ., Mack., Littr., addendum vidit Foës. in adn.; — μετὰ μὲν τὸ δ. Lind.; de Calvo taceo, qui hos numeros, ut supra, de suo mutavit; — μὲν παλαιόν pro Μενδαῖον cod. θ.; male Lind. Μενδήσιον.

ταῦτα δὲ — ῥιγούτω.] δέ principio periodi om. E.; — τρεῖς ἡμέρας prima m. in H., Littr., τρεῖς μῆνας vulg.; — καὶ τῶν σιτ. vulg., καί omm. Lind., Littr.; — τὸν δ' αὐτόν Lind.; — οὕτω δὲ προστιθείς vulg., sed δή edd. antt. et Parr. 4. et Littr.; — προστιθέτω E. H. Q.' θ. Mack., οὕτω δὲ καὶ προστ. Lind.; — τὸν δὲ περίπατον vulg.; sed E. H. θ., Mack., Littr., genit. plur.: — ὄψα ὡς πλεῖστα ἔχων cod. θ., post πιότατα E. ἐχέτω fert; — ξύμφορα αὐτῷ vulg., sed pronomen omm. H. θ.; — ἀπεχέσθω vulg. post πάντων infertur, sed E. H. θ. habent eo loco, quo iam descripsi. Post παρέχει H. fert πάντων, cod. θ. ἁπάντων; — vulgo λουέσθω τε, sed καὶ λουέσθω E. H. θ., nisi quod hic λούσθω fert; λουέσθω δέ Lind., quem sequor.

18. ἀπὸ δὲ — δακτύλου.] E pluribus Parr. adnotatur a Littréo eadem inscriptio, quam e V. excerpsi; — ἐκ pro ἀπό E. θ. et prima m. in H.; — δέ om. H. θ.; — τῆς νεφριτ. H. θ. ἥδε ἡ νοῦσος ἐπιλ. Parr. 4., vulgo ἐπιλαμβάνει ἥδε ἡ νοῦσος μεγάλη, in qua lect. ἡ μεγάλη Parr. 4. θ. Lind., Mack., quod mihi item dandum videtur; — καί ἐστι μεγάλη cod. θ.; — ἐκ τῆς κεφ. E. θ., prima m. in H.; — ἐκ pro ἐκτός, ut V., cod. E.

τὸ δὲ νόσημα — νοσοῦσι.] γίνεται μέν (δέ cod. θ.) τὸ νοσ. ἀπό H. θ.; — ἐς ταύτας cod. θ.

μὲν ἀπὸ φλέγματος καὶ χολῆς, ὁκόταν ἐς τὰς φλέβας ξυρρυῇ· αἱ δὲ φλέβες αὗται αἵματός εἰσι πλήρεες· ἢν οὖν τι παρέλθῃ ἀλλοῖον ἐς αὐτάς, νοσοῦσι. Τάδε οὖν πάσχει· ἢν ἐπὶ τὰ δεξιὰ νοσέῃ, ἄρχεται [1] τὴν ὀδύνην παρέχουσα ἐκ τῆς κοτυλίδος τοῦ ἰσχίου κατ' ἀρχάς· ὁκόσῳ [2] δ' ἂν πλείων χρόνος προΐῃ, καὶ ἀπομηκύνηται, ἥ τε ὀδύνη ὀξυτέρη [3] καὶ κατέρχεται κατωτέρω, καὶ ὁκόταν ἐς τὸ σφυρὸν ἀφίκηται τὸ [4] ἐκτὸς τοῦ ποδὸς καὶ τὸ μεταξὺ τοῦ μεγάλου δακτύλου, ἐς τὴν ῥάχιν πάλιν ἀνέρχεται καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν καὶ ὁκόταν [5] ἐν τῇ κεφαλῇ στῇ τὸ ἄλγος, πιέζει ἰσχυρῶς καὶ δοκέει ὁ ἄνθρωπος διαρρήγνυσθαι τὴν κεφαλὴν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ φλέγματος πίμπλανται καὶ τὸ πᾶν σῶμα. Τοῦτον, ὅταν οὕτως ἔχῃ, ἐλατήριον πῖσαι ἢ θαψίης ῥίζαν, ἢ ἐλλέβορον, ἢ ὀπὸν σκαμμωνίης· μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν [6] ταὐτὰ προσφέρειν, ἃ καὶ τοῖσι πρόσθεν. Ἢν δὲ μὴ ὑπὸ ταύτης τῆς θεραπείης παύηται, γάλακτι παχύνας καῦσαι κατὰ τὴν ὠμοπλάτην τὴν δεξιὴν τέσσαρας ἐσχάρας, καὶ ἐς τὴν [7] κοτυλίδα τοῦ ἰσχίου τοῦ δεξιοῦ τρεῖς, καὶ ὑπὸ τὸν γλουτὸν δύο, καὶ [8] ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μηροῦ δύο, καὶ ὑπὲρ τοῦ γούνατος μίαν, καὶ ὑπὲρ τοῦ σφυροῦ μίαν. Οὗτος ἢν οὕτω καυθῇ, οὐκ ἀφίησι οὔτε ἄνω οὔτε κάτω τὴν νοῦσον διαχωρέειν. Ἢν δέ κου ἡ ὀδύνη [9] φθῇ ῥαγεῖσα, ἢν μὲν στηρίξῃ ἐς τὸ σκέλος πρὶν ἢ καυθῆναι, χωλὸς ἔσται· ἢν δὲ ἐς τὴν κεφαλήν, κωφὸς ἢ

autem cum sanguine refertae sint, si quid alieni ad eas pervenerit, male afficiuntur. Sic igitur afficitur: si dextra parte morbus est, per exordia ex coxendicis acetabulo dolorem exhibere incipit. Quo autem longius tempus processerit, et morbus productus fuerit, eo gravior dolor ac descendit magis ad inferiora, cumque ad malleolum pedis externum et pollicis intermedium pervenerit, rursus ad spinam et caput adscendit, et cum in capite constiterit dolor, vehementer urget sibique caput disrumpi videtur, et oculi, totumque corpus pituita replentur. Huic cum ita habuerit, medicamentum ex cucumeris agrestis succo paratum, aut thapsiae radicem aut veratrum aut scammonii succum propinato; post purgationem vero eadem, quae superioribus offerto. Quodsi hac curatione non sedetur, ubi lacte crassiorem reddideris, ad scapulam dextram quatuor crustis inurito, ad coxendicis dextrae acetabulum tribus, inferiores nates duabus et medium femur duabus, genu superius una et malleolum superiore parte una. Cum sic ustus fuerit, neque sursum, neque deorsum morbum progredi dimittit. Quodsi aliquam in partem dolor affatim et cum impetu irrumpat, si quidem prius quam ustus fuerit, in crus decumbat, claudus erit, si in caput, surdus aut coecus, sin ad vesicam, simul cum urina aliquid sanguinis quadraginta fere diebus progreditur. Sed si ad vesicam cum impetu irruperit, eadem medicamenta, quae in urinae

[1] ἡ ὀδύνη παρέχουσα. — [2] δὲ πλείων ὁ χρ. — [3] καί om. — [4] ἐκ τοῦ ποδός. — [5] ἐς αὐτὴν στῇ τὸ ἕλκος. — [6] ταῦτα. — [7] κοτυληδόνα. — [8] ἐν μὲν τῷ. — [9] ἐφθῇ.

τάδε — σῶμα.] ἐκ τῆς κοτυληδόνος cett., sed nullo modo ferendum est κοτυληδών pro κοτύλη sive κοτυλίς, longe diversae res sunt, cf. Oecon. Foësii in κοτυληδών. Pro τοῦ ἰσχίου cod. θ. fert ἐς τὸ ἰσχίον, est autem erronea correctiuncula descriptoris; — καὶ κατέρχεται ex E. H. θ. Littréus, cett. καί omm.; — τὰ σφυρά E. et H. alia m.; — καὶ τὸ μετ. τοῦ μεγ. δ. omm. prima m. in H. et cod. θ.; — ἄρχεται πάλιν ἐς τὴν κεφαλὴν ἔρχεσθαι vulg.; — ἐς τὴν ῥάχιν ἄρχεται πάλιν (πάλιν ἀνέρχεται cod. θ.) καὶ ἐς τὴν κεφ. ἔρχεσθαι H., sed cod. θ. sine ἔρχεσθαι. In vulgata ἄρχεται et ἔρχεσθαι nata sunt, quum ἄρχομαι et ἔρχομαι, et infinitivus et tertia pers. praesentis confunderentur; tum e vulg. excidit ἐς τὴν ῥάχιν; itaque lectio codicis θ. sine dubio recipienda. Porro καὶ ὁκόταν ἐς αὐτὴν τὸ ἕλκος στῇ vulg., καὶ ὁκόταν ἐν τῇ κεφ. στῇ τὸ ἕλκος E. H. Q.' (ἄλγος cod. θ. Mack., Littr). — Tum ὁ ἄνθρωπος omm, prima m. in H. et cod. θ.; — διαρρήσσεσθαι prima m. in H., διαρήσσειν cod. θ.; — πίμπλανται E. H. Q.' θ. Lind., πληροῦνται cett.; — καὶ τὸ πᾶν σ. om. cod. θ.

τοῦτον — πρόσθεν.] ὁκόταν cod. θ., ὅταν cett.; — ἐλλέβορον E. H. θ. Mack.. ἐλλεβόρου vulg., ὀποῦ F. G.

ἢν δὲ μὴ — μίαν.] κάτω τὴν ὠμοπλ. vulg., quod constare nequit, puto solitam esse permutationem adverbii cum praep. κατά; — cod. θ. παρά fert, itaque descriptor sensit vulgatae vitium subesse; — κοτυληδόνα vulg., κοτυλίδα cod. θ., Lind., Mack.. Littr.; — ἐν μέσῳ τοῦ μηροῦ prima m. in H.; καὶ ὑπὲρ τοῦ σφ. μίαν om. θ.

οὗτος — διαχωρέειν.] οὐ παρήσει τὴν ν. δ. cod. θ.

ἢν δέ κου — ἡμέρας.] ἐφθῇ et ὀφθῇ sunt codd. lectt. pro φθῇ, quod Littr. vere reposuit; — πρὶν καυθῆναι prima m. in H. et θ., καυθῇ E.; — πρὶν ἢ καυθῆναι ἐς τὸ σκέλος H. θ.; — καὶ προχωρέει vulg., καί abiecit Lind. eumque

τυφλός· ἢν δὲ ἐς τὴν κύστιν, [1] προχωρέει ἅμα τῷ οὔρῳ αἵματος μάλιστα τεσσαράκοντα ἡμέρας. Ἀλλὰ χρὴ, ἢν ἐς τὴν κύστιν ῥαγῇ, διδόναι τὰ αὐτὰ φάρμακα, ἃ καὶ τῷ στραγγουριῶντι· καὶ [2] ἤν κου ἄλλῃ ἡ ὀδύνη στῇ, καῦσαι· καίειν δὲ χρὴ τὰ μὲν σαρκώδεα σιδηρίοισι, τὰ δὲ ὀστώδεα καὶ νευρώδεα μύκησι. Πλὴν τάδε τούτων πρότερον χρὴ ποιῆσαι· ἢν κατ' ἀρχὰς τῇ νούσῳ παραγένῃ, πίνειν χρὴ διδόναι οἶνον λευκὸν Μενδαῖον ὀλίγῳ ὑδαρέστερον ὡς πλεῖστον [3] μεθ' ἡμέρην, καὶ μεθυσκέσθω ἄχρις ἂν αἱμορραγήσῃ κατὰ τὰς ῥῖνας· ὁκόταν δὲ ἄρξηται, [4] ἐᾶν ῥυῆναι ἡμέρας τὸ ἐλάχιστον δέκα καὶ τρεῖς· ὅταν δὲ αὗται αἱ ἡμέραι διέλθωσι, μηκέτι μεθυσκέσθω, μηδ' ὅταν ἄρξηται ἅπαξ ῥεῖν· πινέτω μέντοι ὀλίγῳ πλείονα τὸν οἶνον ἐπὶ σιτίῳ, ὅκως ἂν ῥέῃ τὸ αἷμα. Ἤδη δέ τισι παυσαμένου τοῦ αἵματος, ἐρράγη ἐς τὴν κύστιν καὶ ἐχώρησε αἷμα καὶ πῦον· ἢν οὖν ῥαγῇ, διδόναι τὰ αὐτὰ φάρμακα ἃ καὶ τῷ στραγγουριῶντι, καὶ τοῦ αὐτοῦ οἴνου διδόναι πλέον πιεῖν. Οὗτος οὕτω μελετώμενος καὶ τὰ σιτία προσφερόμενος διαχωρητικὰ καὶ τὰ ὄψα, τάχιστα ὑγιὴς ἔσται· ἡ [5] δὲ νοῦσος χαλεπή.

stillicidio, exhibenda sunt et si qua in parte alia dolor constiterit, ustio facienda. Urendae vero sunt carnosae quidem partes ferramentis, osseae vero et nervosae fungis. Ante tamen haec facienda sunt: si morbi initio accesseris, vinum Mendaeum album paulo dilutius quam plurimum per diem bibendum dato; et inebrietur, quoad sanguis ex naribus plurimus erumpat. Cum vero fluere coeperit, minimum tredecim dies fluere sinito; ubi vero hi praeterierunt, non amplius inebrietur, neque ubi semel fluere coeperit. In cibo tamen paulo plus vini bibat, ut sanguis fluat. Iam vero quibusdam sedato sanguine ad vesicam cum impetu irrupit et sanguis cum pure prodiit. Si igitur cum impetu irruperit, eadem medicamenta, quae stranguria laboranti exhibeto et de eodem vino plus propinato. Hic si hoc modo curetur, cibosque per alvum subeuntes et opsonia assumat, citissime sanus evadet. Morbus autem gravis est.

ιθ'. [6] Ἄλλη ἀπὸ τῆς ἀριστερῆς φλεβός. Τὰ μὲν ἄλλα πλῆθος τὰ αὐτὰ πάσχει, ἃ καὶ ὁ πρόσθεν, ἐς δὲ τὸν σπλῆνα ὀδύνη [7] ἐνστηρίζει ὀξεῖα εὐθὺς [8] καταρχὰς τοῦ νοσήματος· καὶ ἢν μὲν ξυνίῃς παραχρῆμα πρὶν

19. Alius morbus a vena sinistra. In reliquis eadem ut plurimum, quae etiam prior patitur, sed in lienem confestim per morbi exordia dolor acutus incumbit. Quodsi statim intellexeris, priusquam morbus in lienem irruerit, lienis

[1] καὶ προχωρέειν. — [2] ἤν που ἡ ὀδύνη ὀλισθῇ. — [3] καὶ μεθ' ἡμ. — [4] ῥέειν sine ἐᾶν et tum τὸ ἐλαχ. ἡμέρας ῥέει δέκα καὶ τρεῖς. — [5] δέ om. — [6] ἄλλη δὲ ἀπό. — [7] στηρίζει. — [8] καὶ καταρχάς.

secutus Littr.; — ἅμα τῷ οὔρῳ καὶ αἵματος τεσσ. ἡμέρησι cod. θ.

ἀλλὰ χρὴ — μύκησι.] καὶ ἤν που ἡ ὀδύνη ἀλισθῇ vulg., ὀλισθῇ Lind.; — Mack., Littr. cum cod. θ.: καὶ ἤν κου ἄλλῃ ἡ ὀδύνη στῇ, quod mutato verborum ordine latet in vulg.

πλὴν — αἷμα.] πλήν om. prima m. in H.; τούτων πρότερον Parr. 5., πρ. τούτων vulgo. — Vulgata: εἰς μὲν τὸ ποτὸν χρὴ διδόναι οἶνον λευκὸν Μενδ., sed E. H. θ. οἶνον λευκὸν χρὴ (χρή om. θ.) μενδαῖον διδόναι πίνειν ὀλίγῳ, e qua scriptura πίνειν et ὀλίγῳ in vulgatam introduxi. καὶ μεθυσκέσθω om. θ., tum ὡς pro ἄχρις fert; — ὁκόταν δὲ ἄρξηται ῥέειν τὸ ἐλάχιστον ἡμέρας ῥέει δέκα καὶ τρεῖς; — cum Littréo dedi lectionem cod. θ., nisi quod hic τρεῖς καὶ δέκα. Porro ὅταν δὲ αὗται αἱ ἡμ. γένωνται prima m. in H., — διαγένωνται cod. θ.; — μηδ' E. H., μηδέ vulg.; — ὁκόταν H., ὅταν vulg.; — ἐπὶ τῷ σιτίῳ K.

ἤδη δὲ — πιεῖν.] ἤδη δὲ παυσθέντος τοῦ αἵματος ἐρράγη τισὶν ἐς τὴν κύστιν cod. θ.; — πῦα cett., de meo πῦον repono; — ἢν οὖν E. H. K., ἢν γοῦν vulg.; — καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ οἴνου omnes; librariis suum ἀπό reddemus; — pro πλέον ferunt πολλόν E. H.

οὗτος — χαλεπή.] σιτία sine τά prima m. in H.; — ὑγιὴς γίνεται E. H., γένοιτο cod. θ.

19. ἄλλη — φλεβός.] ἄλλη δέ, ut V., prima m. in H. I. θ., ἄλλη νοῦσος alius apud Littr.; — φλεβός om. θ.; — χειρός pro φλεβός codd. 4.

τὰ μὲν ἄλλα — ἔσται.] [διὰ] πλήθους Lind.; — στηρίζει vulg., ἐνστ. cod. θ., Littr., στηρ. ὀδ. E.; — καὶ καταρχάς vulg., καί omm. E. H. Littr.; — ἀλλ' ἢ (ἢ, ut V., Parr. 5., ἴῃ Marc.) ἐς (ἁλίσκει pro ἀλλ' ἢ ἐς Lind.) τὸν πνεύμονα (τοῦτον addit Lind.) μύκησι καῦσαι vulg., — cum Littréo cod. θ. sequor; — ἡ ὀδ. cum θ. Littréus, vulgo arti-

καταστηρίξῃ [1] ἐς τὸν σπλῆνα, μύκησι καῦσαι ὀκτὼ ἐσχάρας, τὰς κεφαλὰς ἀπολαβὼν τοῦ σπληνὸς, ὡς τάχιστα· καὶ ὅκου ἂν ἄλλῃ [2] ἡ ὀδύνη καταστηρίξῃ, καῦσαι καὶ οὕτω παραχρῆμα ὑγιὴς ἔσται. Ἢν δὲ μὴ καυθῇ, ὑγιὴς δὲ γένηται ἀπὸ ταὐτομάτου, τοῖσι πολλοῖσι μετὰ δυοκαίδεκα ἔτη ἡ νοῦσος αὖτις ὑπετροπίασε καὶ ἢν λάβηται τοῦ σπληνὸς, τοῖσι πολλοῖσι ὕδερον ἐποίησε. Ἀλλὰ χρὴ παραχρῆμα θεραπεύειν ὡς τὴν πρόσθεν καὶ ἢν δοκέῃ, καῦσαι ὥσπερ δὴ καὶ τὸν πρότερον, ἢν [3] ἡ ὀδύνη καθεστήκῃ ἐν τοῖσι αὐτοῖσι ἄρθροισι· ἢν δὲ μὴ [4] οὕτω μελετηθῇ, τὸ λοιπὸν τηκόμενος θνήσκει· ἡ γὰρ νοῦσος χαλεπή.

κ'. [5] Περὶ δὲ τοῦ φλέγματος τὰς αὐτὰς γνώμας ἔχω, ἃς καὶ περὶ χολῆς, καὶ φημὶ τὰς ἰδέας αὐτοῦ πολλὰς εἶναι. Καὶ τὸ μὲν ἐπιδήμιόν ἐστι, τὸ νεώτατον, οὗ καὶ ἡ ἴησις ῥάστη· ἐμέτους γὰρ δεῖ ποιέεσθαι μετὰ τὸ σιτίον, ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς [6] προαριστῶντα καὶ ἡσυχάζοντα, ἢν εἰώθῃ τὰς πρόσθεν ἡμέρας μονοσιτέειν καὶ ταλαιπωρέειν· ἢν δὲ μὴ, [7] τῇ αὐτῇ διαίτῃ χρεέσθω· [8] πρῶτον δὲ λουέσθω πολλῷ καὶ θερμῷ, ὁκόταν μέλλῃ ἔμετον ποιέεσθαι· καὶ μᾶζάν τε ἐσθιέτω ψαιστὴν καὶ ἄρτον ἔξοπτον ἕωλον· ἕλκοι γὰρ ἂν μᾶλλον ταῦτα τὸ φλέγμα· ὄψοισι δὲ χρεέσθω καὶ λαχάνοισι δριμέσι, καὶ τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ γλυκέα καὶ [9] τὰ ὀξέα, ταῦτα πάντα ἐπιτήδεια ξυμμεμιγμένα προσφέρεσθαι· καὶ πᾶσι

capite apprehenso, quam citissime crustis octo inurito et quocumque alio dolor decubuerit, urito, sicque confestim sanescet. Sin non ustus fuerit, sponte autem sanus evadat, plerisque post duodecimum annum rursus morbus revertitur, et si lienem occuparit, multis aquam intercutem facit. Sed confestim velut priorem curare et si videatur sane etiam similiter ut priorem inurere oportet, si dolor in iisdem articulis constiterit. At nisi hunc in modum curatus fuerit, de cetero contabescens perit, cum morbus gravis sit.

20. De pituita autem idem, quod de bile sentio eiusque multas esse formas assero. Et partim quidem vulgaris est, eaque recentissima, cuius etiam facilis est curatio. Vomitus enim post cibum duobus aut tribus diebus inducere oportet, anteaque prandere et quiescere, si prioribus diebus semel cibum sumere et vehementibus laboribus uti consueverit. Alioqui eadem victus ratione utatur. Primum vero, cum vomitum inducere volet, multa et calida lavet et mazam melle et oleo subactam et panem exassatum hesternum edat. Haec enim magis pituitam trahent. Opsoniis autem et oleribus acribus utatur; pinguia, dulcia et acida, omnia permixta commode porrigi possunt et oleribus omnibus viridibus utatur; in cibo vinum dulce

[1] ἀλλ' ἢ ἐς τὸν πνεύμονα. — [2] ἡ om. — [3] ἡ om. — [4] οὕτω om. — [5] περὶ τῶν τοῦ φλέγματος εἰδέων. Inscriptio. — [6] προαριστ. — [7] τοιαύτῃ. [8] πρῶτον λουέσθω πολλῷ κ. θ. — [9] τά om.

culus om.; — ξυνίῃ cett., de meo ξυνίῃς dedi; — καταστηρίζῃ E. H., στηρίξῃ cod. θ.

ἢν δὲ μὴ — ἐποίησε.] εἰ H.; τοῦ αὐτομ. E. H.; — δυοδεκάτῳ ἔτει E. H., δωδεκάτῳ cod. θ., δυοκαιδεκάτῳ P.', Q.', Lind.; — αὖτις E. H., per θ. cett.; — ὑπετρ. καὶ ἢν λάβ. om. Aldina.

ἀλλὰ χρὴ — χαλεπή.] ὅπως περ H.; — δὴ καί om. pr. m. in H. et cod. θ.; — τὸν ἕτερον cod. θ.; — φθειρόμενος E., prima m. in H., P.' Q.' θ., Lind., Mack.

20. περὶ δὲ — εἶναι.] Eadem inscr., quam V. fert, e pluribus mss. adn. Littr.; — δέ om. E.; — καὶ φημὶ τὰς om. θ. Littr., solum καί omm. Parr. 3., αὐτοῦ item om. θ.; ἰδέας αὐτοῦ φημί sine τάς E., ἰδέας φημὶ πολλὰς εἶναι prima m. in H.

καὶ τὸ μὲν — ἐξεμέεται.] τὸ δὲ νεώτατον vulgo, ego δέ omitto; — cod. θ. καὶ ἐπιδήμιον μέν ἐστι τὸ νεώτατον ἑωυτοῦ καὶ ἡ ἴ. ῥ., quod recepit Littr. Mihi cod. θ. in hisce arbitrarias correctiones referre videtur, quas recipere non oportet; χρή pro δεῖ E. H.; — μετὰ σῖτον prima m. in H.; — vulgo προσαριστ., sed προαριστ. K., uti V., quae antiqua lectio esse videtur; — εἰ δὲ μή E. H.; — τῇ αὐτῇ iidem et Littr. pro vulg., quam e V. notavi; — πρῶτον λουέσθω vulg., sed prima m. in H. et θ. omm. πρῶτον, quod reiicit etiam Littr., tum λουέσθω δέ cod. θ., quod item dedit Littr.; — equidem πρῶτον s. πρῶτα, uti E. legit, non reiiciendum opinor; — λούσθω habent H. I. K.; — καὶ μᾶζάν τε (τ' cod. θ.) ἐσθιέτω E. H. θ., καὶ ἐσθ. μ. sine τε vulg.; — ἕλκει vulg., ἕλκοι Littr. e mss.; — ταῦτα om. prima m. in H.; — καὶ τὰ ὀ. καὶ τὰ γλ. K., vulgo τά ante ὀξέα om.; — προσφερέσθω Lind., προσφέρεσθαι cett.; — πᾶσι χλ. τοῖσι λαχ. E. H.; τοῖσι λαχ. τοῖσι χλ. vulg. sine πᾶσι; — πλακοῦντας E., πλακοῦντα prima m. in H., θ.,

χλωροῖσι τοῖσι λαχάνοισι χρεέσθω καὶ πινέτω ἐπὶ τῷ σιτίῳ ὀλίγον πυκινὰ οἶνον γλυκὺν καὶ πλακοῦντος ἐπιφαγέτω ἐπὶ τελευτῆς καὶ μέλι καὶ σῦκα, καὶ ὁκόταν δειπνήσῃ, πινέτω λάβρως τὰς κύλικας καὶ ὁκόταν ἤδη πλήρης ᾖ, κατακοιμηθήτω ὀλίγον, εἶτα ἐπεγερθεὶς ἐμεέτω πιὼν οἴνου μεγάλην κύλικα καὶ [1] χλιερῷ ὕδατι κεκρημένην· ἕλκει γὰρ μᾶλλον τὸ φλέγμα ἐκ τῶν σαρκῶν [2] καὶ τῶν φλεβῶν καὶ ξηραίνει μᾶλλον τὸ σῶμα· ἐξεμεέτω δὲ ἕως ἂν τὰ σῦκα ἐξεμέσῃ, ὕστατα γὰρ ταῦτα ἐξεμέεται. Ταῦτα μὲν [3] τῇδε· τῇ δ' ὑστεραίῃ ἐν ἡσυχίῃ ἐχέτω ἑωυτὸν μέχρι δείπνου καὶ δειπνεέτω ἄρτον αὐτοπυρίτην· τὸ δὲ ὄψον ἔστω [4] τῶν ἰσχυροτέρων· οἶνον δὲ πινέτω μέλανα αὐστηρόν. Αὕτη μὲν οὖν [5] τοῦ ἐπιδημίου φλέγματος ἡ ἴησις. Ἢν δὲ δυνατὸς ἐὼν ἐσθίειν καὶ πίνειν [6] ἥδηται τοῖσι σιτίοισι, εἶτα τὰ σκέλεα βαρύνοιτο καὶ ἡ χροιὴ μετηλλαγμένη ᾖ, τούτῳ φάναι ἐν τῇ κοιλίῃ φλέγμα τὸ λυπέον εἶναι. Ἀλλὰ χρὴ ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, μέλιτι καὶ οἴνῳ γλυκέϊ καὶ ἐλαίῳ νίτρον [7] ὁκόσον ὄϊος ἀστράγαλον παραμίξας κλύζειν· ταῦτα γὰρ τῇ φύσι τοῦ ἀνθρώπου εὐμενέστατα ἐς τὸν κλυσμόν· μέτρον δὲ χρὴ ἑκάστου εἶναι, τοῦ μὲν οἴνου κοτύλην, ἡμικοτύλιον δὲ ἐλαίου, καὶ μέλιτος ἴσον. Ἢν δὲ μὴ κλύζειν βούλῃ, δίυγρον χρὴ τὸν ἄνθρωπον ποιῆσαι, πυριήσαντα [8] ὑγρῇ τῇ πυρίῃ· τάχα γὰρ ἂν καὶ οὕτως ὑποκενωθείη ἡ κόπρος· ὑπὸ γὰρ τῆς [9] ὑπερξηρασίης τῶν σιτίων ταῦτα πάσχει· ἢν μὲν οὖν τις ἐσθίῃ τὰ σιτία λίην ἔγχυλα, οὐκ ἂν ἴσως

paucum crebro bibat, in fine placentam, mel et ficus comedat, cumque coenaverit, pocula large ebibat, cumque iam oppletus fuerit, paulum dormiat, deinde ubi experrectus fuerit, vini aqua tepida temperati magno epoto poculo vomat. Magis enim pituitam e carnibus et venis attrahet, corpusque magis exsiccat. Vomat autem, quoad ficus evomuerit, quae postremo evomuntur. Haec quidem eo die facienda. Postero vero die quietem agat ad coenam usque et panem ex furfure a pura farina non separata coenet, pro opsonio valentiora sumat, vinum vero nigrum, austerum bibat. Haec igitur popularis pituitae medela est. Quodsi comedere et bibere potest cibisque delectatur, deinde crurum gravitatem sentiat, et color mutatus fuerit, pituitam quae hunc vexat in ventriculo esse dicendum. Verum cum sic habuerit, melle, vino dulci et oleo, nitroque ovilis tali magnitudine permixtis, ventrem per infusum subluere oportet. Haec enim ad alvi infusum pro hominis natura mitissima sunt. Cuiusque autem modum esse oportet, vini quidem heminam, olei dimidiam et mellis tantumdem. At si alvi infusum nolis, humido fomento admoto, perhumectum hominem reddere oportet. Hac enim fortassis ratione stercus subduci poterit, cum haec ex ciborum resiccatione ei accidant. Si quis igitur cibos valde succulentos edat, ab his fortasse non ita vehementer afficiatur et si quandoque afficiatur, parva curatione indigeat. Hac usus curatione citissime hunc sanum reddideris.

[1] ἐν χλ. — [2] καὶ τὸν χυμὸν καὶ ξ. μ. — [3] τῇδε om. — [4] ἀπὸ τῶν. — [5] τοῦ om. — [6] καὶ ἥσεται. — [7] ὁκόσον κλείει ὄϊος ἀστράγαλος, tum κλύζειν om. — [8] ἐν ὑγρῇ. — [9] ξηρασίης.

Mack.; — λάβρως E. H., λαύρως vulg.; — ἤδη om. E.; — ἔπειτα cod. θ.; — ἐν χλιερῷ ὕδατι e libris pluribus Littr. cum Lind., Mack., sed ἐν librariis debetur, ut multis aliis locis in hoc libro; — χλιερῷ prima m. in H., Littr., — per α vulgo; — καὶ τῶν φλεβῶν solus E., quem cum Littr. sequor, vulgatam e V. excerpsi; — ξηραίνοι I. J., ξηραίνοιτο cod. θ., ξηραίνοιτο ἂν τό E. H.; — ταῦτα ante σῦκα om. θ., τὰ σῦκα pro ταῦτα H.

ταῦτα μὲν — αὐστηρόν.] [καὶ] ταῦτα μ. Lind., μὲν τῇδε om. θ.; — δ' E. H., δέ plene cett.; — ἐν ἡσυχίῃ ἐχέτω cod. θ., συνεχέτω cett.; — δειπνεέτω δέ sine καί E. H. Q.'; — ὄψον δὲ ἐχέτω sine τό E. H. P.' Q.' θ., Lind., Mack.; — ἀπὸ τῶν ἰσχ. vulg., sed ἀπό omm. E. H. et re vera otiosum est et a librariis profectum.

ἢν δὲ — εἶναι.] καὶ ἥδεται vulgo; — emendavit Littréus; — κἂν ἡ χρ. vulgo, καὶ ἡ χρ. cod. θ., Mack., Littr.

ἀλλὰ χρὴ — ἴσον.] Ante μέλιτι ferunt, ζεῖν E. P.', καὶ ζεῖν H.; — καὶ νίτρου vulg., καί abiecit Littr.; — ὁκόσον om. E. — Illud κλείει (κλύει E., κλύζει al. m.), quod e V. notavi, eodem loco habet Ald. et e 6. Parr. a Littr. adnotatur; — ἀστράγαλον E. Littr., ἀστράγαλος vulg.; — κλύζειν omm. Ald., Parr. 7.; εὐμενέστατα τῶν ἀνθρώπων H. I., εὐμ. τοῦ ἀνθρώπου E. J. K.

ἢν δὲ μὴ — δέοιτο.] ποιῆσαι τὸν ἄνθρωπον E.; ἐν ὑγρῇ τῇ πυρίῃ (πυριήσει cod θ.) vulgo; otiosum ἐν eieci; — τοῦτο πάσχει H.' Q.', Lind., Mack.; — εἰ μὲν οὖν ἐσθίοι E. H.; —

πάσχοι ταῦτα οὕτω σφόδρα· [1] εἰ δὲ καὶ πάσχοι ποτὲ, ὀλίγης ἂν ἰήσιος δέοιτο. Τοῦτον οὕτως ἰώμενος τάχιστ᾽ ἂν ὑγιέα ποιήσαις.

κα΄. Ἢν δὲ [2] τύχῃ παλαιότερον ἐὸν τὸ φλέγμα, — λευκὸν δὲ καλέεται τοῦτο τὸ φλέγμα, — [3] πάσχει τάδε· βαρύνει τὸν ἄνθρωπον μᾶλλον καὶ ἰδέην ἀλλοίην ἔχει τοῦ ἐπιδημίου καὶ ὠχροτέρην καὶ οἰδέει οἰδήματι πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον ἐρεύθει καὶ τὸ στόμα ξηρὸν καὶ δίψα ἐπέχει καὶ ὁκόταν φάγῃ, τὸ πνεῦμα πυκινὸν ἐπιπίπτει αὐτῷ· οὗτος τῆς αὐτῆς ἡμέρης ποτὲ μὲν γίγνεται ῥᾴων, ποτὲ δὲ πονέει ἐξαπίνης καὶ δοκέει ἀποθανέεσθαι. Τούτῳ ἢν μὲν ἡ γαστὴρ αὐτομάτως ταραχθῇ, ἐγγυτάτω ὑγιὴς ἔσται· ἢν δὲ μὴ ταραχθῇ αὐτομάτη ἡ κοιλίη, καθαίρειν [4] δεῖ διδόντα τοῦ κνεώρου ἢ τοῦ [5] ἱπποφόεω ἢ τοῦ Κνιδίου κόκκου ἢ τῆς Μαγνησίης λίθου καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν φακῆς δοῦναι τρυβλίον ῥοφέειν ἓν ἢ δύο, ξυνεψέσθω δὲ τῇ φακῇ σκόροδα, — καὶ σεύτλου λιπαροῦ ἀνηδύντου, ἀλφίτων ἐπιπάσσοντα, δοῦναι τρυβλίον· πινέτω δ᾽ οἶνον μέλανα αὐστηρόν τε καὶ ἰσχυρόν. Τῇ δὲ ὑστεραίῃ [6] βαδιζέτω σταδίους εἴκοσι τὸ ἑωθινόν· ἐλθὼν δὲ φαγέτω ἄρτον μικρὸν ἔξοπτον καὶ ὄψον ἐχέτω σκόροδα ἑφθά· καὶ πινέτω τοῦ αὐτοῦ οἴνου ὀλίγον ἀκρητέστερον· εἶτα βαδιζέτω

21. At si vetustior pituita acciderit, — vocatur autem haec pituita *alba*, — haec patitur. Hominem magis gravat speciemque a vulgari diversam et pallidiorem habet, corpus universum laxo tumore intumescit, facies rubet, os resiccatur, sitis detinet et cum comederit crebra ei spiratio accidit. Hic eodem die interdum quidem melius habet, interdum vero derepente laborat et mori videtur. Huic si venter quidem sua sponte commotus fuerit, sanitati erit proximus; sin alvus sponte turbata non fuerit, cneoro dato, vel hippophae, vel grano Cnidio vel Magnesio lapide, purgare oportet et post purgationem lenticulae acetabulum unum sorbendum, vel duo. Cum lenticula autem allium concoquatur. Betae etiam pinguis non conditae acetabulum, polenta superspersa dandum. Vinum autem bibat nigrum austerum et valens. Postero vero die mane stadia viginti obambulet; ubi autem redierit, panem exassatum parvum comedat et pro opsonio allium coctum habeat, vinique eiusdem meracioris parum bibat, deinde stadia triginta ambulet, cumque tempestivum fuerit, quantum prandere consueverat, coenet, pro opsonio potissimum quidem pedes suillos

[1] ἢν δὲ καὶ πάσχῃ. — [2] τύχῃς. — [3] πάσχει οὖν τάδε. — [4] χρή. — [5] ἱπποφέως. — [6] περιπατείτω.

τά ante σιτία om. θ.; — λίην om. E.; — λίην ἔγχυλά ἐστιν H., λ. ἐγχ. πάνυ E., si recte capiam Littréi adn.; οὐδ᾽ ἂν ἴσως Ald., G.; ἴσως om. prima m. in H.

τοῦτον — ποιήσαις.] τάχιστ᾽ E. H., τάχιστα cett.

21. ἢν δὲ τύχῃ — ἀποθανεῖσθαι.] παλαιότερον φλέγμα cod. Voss., περὶ παλαιοτέρου φλ. cod. G. pro inscriptione. Porro παλαίτερον Q.'; — τό ante φλέγμα H. al. m., Q.', Littr., vulgo om.; — λευκὸν δὲ — φλέγμα om. θ.; — πάσχει οὖν τάδε, ut V., Parr. 5. — Vulgo καὶ ἰδέην ἀλλοίην ἔχειν τοῦ ἐπιδημίου δοκεῖται ὠχροτέρην καὶ οἰδέει οἰδήματι πᾶν τὸ σῶμα. In his δοκεῖται om. prima m. in H., et cod. θ. et pro ὠχροτέρην cod. θ. fert ὠχρότερος δέ ἐστι, quod recepit Littr., et καὶ οἰδέει διὰ παντὸς τὸ σῶμα, quod non recepit. Certum est δοκεῖται esse vitiosum et natum e δοκεῖ καί, sed illo δοκεῖ, quod prima m. in H. et cod. θ. omm., est supervacaneum, neque enim alius *esse videtur* aegris adspectus, sed *re ipsa est* alius; δοκεῖ est emblema alienum, quo intruso superius ἔχει in ἔχειν abiit; in cod. θ. vero habemus correctionem arbitrariam. Porro δίψα ἔχει E.; — πυκινόν Parr. aliquot, πυκνόν vulg.

τούτῳ — ἰσχυρόν.] αὐτομάτω Ald., αὐτομάτη cod. θ.; — ὑγιὴς προβαίνει aliquot mss.; — ἢν οὖν μὴ ταραχθῇ E. H. Q.' θ.; — χρή, ut V., Parr. 4., Q.', Lind.; — δ᾽ ἐν τῇ φακῇ E. H., δέ plene vulg., sed ἐν abundat et librariis reddendum est. Porro καὶ τεύτλου λιπαροῦ ἀνηδύντου τρυβλίον (τρ. omm. E. H. K.) ἐπ᾽ (ἔτι K.') ἀλφίτων (ἀλφίτου Parr. 3.) περιπάσσοντα (περιπάσαντα et πάσσοντα alia mss.) (addunt δοῦναι, aut δοῦναι τρυβλίον alii libri) πινέτω κ. τ. λ. — Littréus: „il faut supprimer ἐπ᾽," inquit; at mihi duplex fuisse videtur lectio: altera ἐπὶ ἀλφίτων πάσσοντα nempe, tmesi pro ἐπιπάσσοντα ἀλφίτων, altera ἀλφίτων περιπάσσοντα; — iam vero ἐπιπάσσοντα dedi, quum sit multo magis ad rem accommodatum et infra recurrat, — quin fortasse tmesin, quam indicavi, recipere oportuit. Tandem δ᾽ οἶνον E. H. δέ plene vulg.; — τε καί om. prima m. in H.

τῇ δὲ ὑστεραίῃ — πλέον.] περιπατείτω vulg., βαδιζέτω Q.' Lind., Littr., περιπατησάτω cod. θ. Mack.; — σκόροδα ὀπτά E. H. θ.; — τριηκ. στ., ut V., Parr. 3.; — ἢ δείπνου, δειπνήτω ὁκόσον περ καὶ ἠριστήκει ἀριστῆν cod. θ.; — εἴθιστο om. pr. m. in H.; — πόδας ὑός etiam θ., ut V., συός vulg. nempe attracto σ superioris πόδας; — κεφαλάς vulg., κεφαλῆς F. G., κεφάλαια prima m. in H., κεφαλήν al. m. et Q.' et Lind.; — τετριμμένοισι vulg., τετρυμμένοισι, ut V., Parr. 4.; — δρακοντίῳ vulg., δράκοντι cod. θ. Mack.,

[1] σταδίους τριήκοντα, καὶ ὁκόταν ὥρη ᾖ, δειπνεέτω ὁκόσον περ καὶ εἴθιστο ἀριστᾶν, ὄψον δὲ ἐχέτω μάλιστα μὲν πόδας ὑὸς καὶ κεφαλήν· εἰ δὲ μή, ἀλεκτρυόνος κρέασι ἢ ὑὸς [2] τετριμμένοισι χρεέσθω, ἰχθύων δὲ σκορπίῳ ἢ [3] δράκοντι ἢ κόκκυγι ἢ καλλιωνύμῳ ἢ κωβιῷ ἢ τῶν ἄλλων ἰχθύων ὁκόσοι τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχουσι· λαχάνων δὲ σκορόδοισι χρεέσθω μόνοισι [4] καὶ ἄλλῳ μηδενί· ταῦτα δὲ ὡς πλεῖστα καὶ ὠμὰ τρωγέτω καὶ ὀπτά τε καὶ ἑφθὰ ἐσθιέτω αἰεὶ πλείω ἑκάστης ἡμέρης καὶ ταλαιπωρεέτω πρὸς τὰ σιτία [5] τεκμαιρόμενος καὶ ἐξ ὀλίγου πλέον. Τοῦτο τὸ νόσημα μάλιστα γίγνεται θέρεος ὥρῃ ἀπὸ ὑδροποσίης ἔτι δὲ καὶ ὕπνων πολλῶν· κρίνεται δὲ ἐν τριήκοντα ἡμέρῃσι, εἰ θανάσιμον, ἢ οὔ. Ταῦτα μὲν ποιεέτω ὁκόταν αἱ τριήκοντα ἡμέραι παρέλθωσι. Ἐν δὲ τῇσι πρώτῃσι τῶν ἡμερέων ῥοφήμασι διαχρεέσθω φακῇ ἑφθῇ [6] ἐπωκεστέρῃ τῷ ὄξεϊ, καὶ πτισάνῃ ὀξείῃ· πινέτω δὲ χλιαρὸν μελίκρητον, [7] ἀλφίτων ἐπιπάσσων ὀλίγον, [8] ἵνα ἀνωργασμένον τὸ σῶμα ᾖ πρὸς τὴν φαρμακοποσίην καὶ εὑδέτω ὑπαίθριος ταύτας τὰς ἡμέρας· καὶ ἤν σοι δοκέῃ τοῦ αἵματος ἀφελέειν ἀπὸ τῆς ὀσφύος, σικύην προσβαλεῖν καὶ τὰς ἐν τῇ ὄσχῃ φλέβας σχάσαι τὰς παχυτάτας. [9] Οὗτος οὕτω θεραπευόμενος τάχιστα ὑγιὴς ἔσται.

κβ'. [10] Περιΐσταται ἀπὸ φλέγματος μάλιστα ἐς ὕδερον τρόπῳ τοιῷδε· ἡ πιμελὴ ξυντήκεται καὶ γίγνεται ὑπὸ τοῦ καύματος τοῦ

et caput habeat, sin minus gallinaceis carnibus aut suillis tritis utatur. Piscibus vero scorpio aut dracone aut cuculo, aut callionymo aut gobio, aut aliis piscibus, qui similem vim habeant. Ex oleribus alliis solis utatur, neque ullo alio. His autem tum quam plurimis crudis vescatur, tum cocta et assa in dies semper additione facta edat et pro ciborum ratione ex parvo intervallo plus laboret. Hic morbus potissimum per aestatem oritur ex aquae potu, tum etiam ex multo somno. Iudicatur autem triginta diebus letalisne sit, nec ne. Quibus transactis haec quidem faciat. Primis autem diebus sorbitionibus utatur, lenticula cocta aceto permixto acidiore reddita et ptisana acida. Bibat vero aquam mulsam tepidam, modica polenta inspersa, quo sane corpus emollitum sit ad medicamentorum potionem et per hosce dies sub dio dormiat. Quodsi visum fuerit sanguinem e lumbis detrahere, cucurbitulam admoveto et venas in scroto crassissimas pertundito. Hic ad hunc modum curatus citissime sanus evadet.

22. Ex pituita ad aquam intercutem hoc modo devenitur; colliquatur pinguedo et ex pituitae ardore aqua fit. An vero quis sanari

[1] τριηκ. σταδ. — [2] τετρυμμένοισι. — [3] δρακοντίῳ sine ἢ κόκκυγι. — [4] καὶ ἄλλω τῶν λ. μ. — [5] τεκμαιρομένου. — [6] ἐπιεικεστέρη. — [7] ἀλφίτων. [8] ἵνα γοῦν ἀντὶ τοῦ εἰθισμένου ὠργισμένον τῷ σῶμα ᾖ. — [9] οὗτος οὕτω. — [10] πῶς ἀπὸ φλέγματος εἰς ὕδερον. Inscriptio capituli tum περιΐσταται.

Littr.; — τὴν αὐτὴν δυν. E. H. θ., τὴν ἴσην δυν. vulg., ἴσην om. V.; — λαχάνοισι δὲ χρεέσθω σκορόδοισι μόνοισι καὶ τῶν ἄλλων λαχάνων μηδενί Littr.; in his vulg. μόνοις et ἄλλων τῶν, — sed cod. θ. λαχάνων pro λαχάνοισι, tum μόνοισι post δέ E. et H. al. m.; σκορ. χρ. E. H.; καὶ ἄλλω λαχάνω μηδενί iidem; tum θ. fert χρήσθω post μηδενί. — E casuum confusione et otiosa nominis λαχάνων repetitione in mss. et edd. emergit lectio, quam exhibeo. — Vulgo ταῦτα δὲ ὡς πλεῖστα τρωγέτω καὶ ὠμὰ καὶ ὀπτὰ καὶ ἑφθά, sed καὶ ὠμὰ ἑφθά τε καὶ ὀπτὰ ἐσθιέτω αἰεί E. H., tum post ἑφθά addit καὶ ἐσθιέτω cod. θ. Iam vero manifesto iubet τρώγειν τὰ ὠμά et ἐσθίειν ἑφθά τε καὶ ὀπτά, — unde liquet vulgatam mancam esse et ex aliis codd. restituendam. In fine loci καὶ ὀλίγῳ πλεῖον E., πλείω prima m. in H.

τοῦτο — ἢ οὔ.] γίνεται μάλιστα cod. θ.; — ἔτι δέ om. idem; — ὕπνου πολλοῦ E., ὕπνου sine πολλοῦ prima m. in H. et θ.: — ἢν θαν. E. H.

ἐν δὲ τῇσι πρώτῃσι — παχυτάτας.] Illud ἐπωκεστέρη, de quo cf. Foës. in Oecon., Lobeck ad. Phryn. p. 539. in multis mss., ut in V., in ἐπιεικεστέρη abiit. Porro ἀλφίτων vulg., ἄλφιτα H. θ. Mack., Littr., ὀλίγα omnes; — equidem e vulg. elicio ἀλφίτων — ὀλίγον. Porro ἵνα γοῦν (γε Lind., ἄν H. γοῦν omm. P.' Q.' θ.). ὠργισμένον (ἀνωργισμένον P.' Q.') vulg.; — de ἀνωργασμένον vid. Foës. in Oecon., qui id dudum legendum esse apud Gal. monuit. — Tandem σχᾶν prima m. in H.

22. περιΐσταται — ὕδωρ.] Eandem inscriptionem, quam e V. notavi, ex G. J. adn. Littr.; — ἀπὸ φλ. περιΐστ. E. H.; — τρόπῳ τοιῷδε om. pr. m. in H.; — pro eo vero fert καί cod. θ.; — ὕδωρ inferunt post γίνεται E. H. θ.; — ὑπὸ καύμ. pr. m. in H.

ἐν τῷ φλέγματι ἐόντος ὕδωρ. Γνώσῃ δὲ τούτῳ ὅστις δυνατός ἐστι [1]ἰηθῆναι καὶ ὅστις μή· [2]ἕως ἄν τινι ἐπὶ τῷ ἤτρῳ ἐπῇ ἡ πιμελὴ, δυνατὸς ἰηθῆναί ἐστι· γνώσῃ δὲ τούτοισι μάλιστα, εἰ ἔπεστι πιμελὴ ἐπὶ τῷ ἤτρῳ ἢ οὔ· ἢν μὲν πυρετοὶ ἐπιγένωνται καὶ μὴ δύνηται [3]ἀνίστασθαι καὶ ὁ ὀμφαλὸς ἔξω ἐξίσχῃ πεφυσημένος, φάναι μηκέτι ἐπεῖναι πιμελὴν καὶ μὴ ἰήσιμον εἶναι· [4]ἢν δὲ πυρετὸς μὴ ἐπιγένηται καὶ δυνατὸς ᾖ ἀνίστασθαι, καὶ ὁ ὀμφαλὸς μὴ ἐξίσχῃ, φάναι ἐπεῖναι πιμελὴν καὶ ἰήσιμον εἶναι. Τούτῳ ξυμφέρει τὴν κοιλίην ξηραίνειν, διδόντα [5]ἄρτον μὲν αὐτοπυρίτην ἕωλον, μὴ θερμὸν, ὄψον δὲ [6]λαγωοῦ κρέας καὶ κυνὸς τελείου καὶ ὄϊος καὶ ὑὸς [7]ὀπτὰ καὶ ἀλεκτρυόνος ὀπτὰ θερμὰ καὶ πουλύποδας ἐσθιέτω ἕψων ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ· οἶνον δὲ πινέτω μέλανα ὡς παχύτατον καὶ στρυφνότατον· ἰχθύων δὲ χρεέσθω κωβιῷ, δράκοντι, καλλιωνύμῳ, κόκκυγι, σκορπίῳ, καὶ ἄλλοισι τοῖσι τοιούτοισι, πᾶσι ἑφθοῖσι, ἑώλοισι καὶ ψυχροῖσι· ὡς ξηρότατοι γὰρ οὕτω μάλιστά εἰσι, καὶ ἐς τὸν ζωμὸν μὴ ἐμβαπτέσθω καὶ ἄναλτοι ἔστωσαν οἱ ἰχθύες· λαχάνων δὲ χρεέσθω ῥαφανίσι καὶ σελίνοισι· [8]ἑψέτω δὲ φακὴν τῷ ὄξεϊ ἐπωκεστέρην καὶ ἐσθιέτω, καὶ περιπατεέτω καθ' ἡμέρην καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ ὄρθρου, καὶ [9]ὄψιος εὑδέτω καὶ πρώϊος ἐξεγειρέσθω. [10]Κῆν μὲν

possit, nec ne, hinc cognosces. Quamdiu quis in imo ventre pinguedinem habet, curari potest. Pinguedo autem in imo ventre insit, nec ne, his potissimum dignosces: si quidem febres accesserint et erectus stare nequeat, et umbilicus inflatus foris promineat, pinguedinem non amplius inesse dicito, eumque sanari non posse: sin febris non accesserit, et stare valeat, neque umbilicus promineat, pinguedinem inesse dicito eumque sanari posse. Huic ventrem siccare confert, pane quidem exhibito ex furfure a pura farina non separato, hesterno, non calido, opsonio vero, leporis carne, canis et ovis ac suis assata et galli assata et calida. Polypos etiam vino nigro austero incoctas edat. Vinum bibat nigrum quam crassissimum et acerbissimum. Piscibus utatur gobio, dracone, callionymo, cuculo, scorpio, aliisque id genus coctis omnibus, hesternis et frigidis; ita enim fere quam siccissimi sunt. Nullo iure ad intinctum utatur et insulsi sint pisces. Oleribus utatur radiculis et apio. Lenticulam coctam multo aceto temperatam edat, singulis diebus et a coena et mane deambulet, vesperi dormiat et mane exsurgat. Ac si quidem ex his in integrum restituatur, satis est; sin minus, ei cneori aut hippophaës succum, aut granum Cnidium propinato et post purgationem duo lenticulae acetabula insuper sorbeat et parvum panem come-

[1] ἰῆσθαι. — [2] ἕως γὰρ ἄν τις ἐπὶ τῷ ἤτρῳ ἔχῃ πιμελὴν ἀδύνατος ἐστὶν ἰηθῆναι. — [3] ἀνίστασθαι. — [4] ἢν δὲ — εἶναι om. — [5] μὲν ἄρτον. — [6] λαγωοῦ. — [7] ὡς ὀπτά. — [8] ὀπτήτω. — [9] ὀψὲ — πρωΐ. — [10] καὶ ἤν.

γνώσῃ — ἰησιμὸν εἶναι.] τούτῳ E. θ. Mack., Littr., τοῦτο vulg.; — ἰηθῆναι cod. θ. Littr., ἰῆσθαι vulg.; — ἕως γὰρ ἄν τις ἐπὶ τῷ ἤτρῳ ἔχῃ πιμελὴν ἀδύνατον ἐστιν ἰηθῆναι γνῶσις (γνώσῃ E. H.) δὲ τούτοισι (τοῖσι pr. m. in H.) μάλιστα vulg., — ἕως ἄν τινι ἐπὶ τῷ ἤτρῳ ἐπῇ ἡ πιμελὴ, δυνατὸς ἰηθῆναί ἐστι· γνώσῃ δὲ τοῖσι μάλιστα cod. θ. Mack.; — hanc lect. fere exhibui consentienter cum Littréo. Porro ἢν μὴ πυρετοὶ cod. θ.; — δύνηται E. H. Lind., Mack., Littr., δύναται vulg.; — καὶ μὴ ἰήσιμον εἶναι Littr., vere de suo μή adponens. — Tum ἢν δὲ πυρετὸς μὴ ἐπιγένηται καὶ ἀδύνατος (δυνατὸς Corn., Mack.) ᾖ ἀνίστασθαι καὶ ὁ ὀμφαλὸς μὴ ἐξέχῃ (ἐξίσχῃ K. Corn.) φάναι ἐπεῖναι πιμελὴν καὶ (μή inserunt E., H. al. m., K.) ἰήσιμον εἶναι. Ald. E. H. K. Corn., Mack. Exciderant haec e vulg.; revocavit Littr.

τούτῳ — ἐξεγειρέσθω.] ξηραίνειν (καί interponit K.) διδόναι (διδόντα cod. θ.) μὲν (μέν omm. K. θ.) ἄρτον (ἄρτον μέν E. H.) (μέλανα inserit cod. θ.) αὐτοπυρίτην δίωλον (ἕωλον emendarunt Corn., Foës. cett.) θερμὸν (θερμὸν μὴ ἕωλον cod. θ. Mack.) ὄψον δὲ λαγωοῦ (ὄνου θ. Mack.) κρέας vulg., unde Littr. scripsit: ξηραίνειν διδόντα ἄρτον μὲν αὐτοπυρίτην θερμὸν μὴ ἕωλον, ὄψον δὲ ὄνου κρέας. Sed primum, quum infra de piscibus dicatur πᾶσι ἑώλοισι καὶ ψυχροῖσι, hic de pane lego ἕωλον μὴ θερμόν; in cod. θ. transpositio est arbitraria, e vulg. μή excidit, quippe si recentem panem indicare voluisset, solum θερμόν suffecisset, nec μὴ ἕωλον addidisset; tum vero nolo ex θ. solo ὄνου κρέας recipere, has carnes asininas hippophagis hodiernis relinquam! — καὶ ὑὸς ὡς ὀπτά vulg., ubi illud ὡς abundat; si *valde assata* significare voluisset, ἔξοπτα dedisset; καὶ ὑὸς καὶ ὄϊος ὡς πιότατα cod. θ.; — ὀπτὰ καὶ θερμά Parr. 3.; — ὡς ante ξηρότατοι omm. E. H. θ.; — οὗτοι μάλιστα vulgo, de meo οὕτω μ. lego; — ῥαφάνοισι vulgo, ῥαφίσι cod. θ., emendavit Littr.; — ὀπτήτω δὲ φακήν vulg., ὀψάσθω cod. θ., ἑψήσθω E. H. K., quod recepit Littr., sed ἑψέτω scribere praestat; — δὲ καὶ φακήν E. H. θ.; καὶ ἐσθιέτω omm. iidem; — ὀψέ E., πρωΐ vulg., sed πρώϊος cod. θ.; — aut ὀψὲ — πρωΐ —, aut ὄψιος — πρώϊος —, quod Littr. dedit, scribendum est.

κῆν μὲν — γένηται.] Post καθίστηται vulgo ἅλις, sed

ὑπὸ τούτων [1]καθίστηται, — ἢν δὲ μὴ, πῖσαι [2]αὐτὸν κνέωρον ἢ [3]ἱππόφεω ὀπὸν, ἢ Κνίδιον κόκκον καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν φακῆς δύο τρυβλία ἐπιρροφεέτω καὶ ἄρτον μικρὸν καταφαγέτω· οἶνον δὲ πινέτω μέλανα, στρυφνὸν, ὀλίγον· πινέτω δὲ φάρμακον δὶς τῆς ἡμέρης, ἕως ἂν λαπαρὸς γένηται. Ἢν δὲ τὸ οἴδημα καθεστήκῃ ἐν τῇ ὄσχῃ καὶ τοῖσι μηροῖσι καὶ τῇσι κνήμῃσι, κατασχᾶν χρὴ ὀξυτάτῳ μαχαιρίῳ πολλὰ πυκνά. Ταῦτα ἢν ποιέῃς, ταχὺ ὑγιέα ποιήσεις.

κγʹ. [4]Ὕδερος. Ὁ δὲ ὕδερος ἀπὸ τῶνδε γίγνεται· ὁκόταν θέρεος ὥρῃ διψήσας ὕδωρ πουλὺ [5]πίῃ ἐπισπάδην· ἐπείπερ ἐκ τοῦδε γίγνεσθαι φιλέει μάλιστα· [6]ὁ γὰρ πνεύμων πλησθεὶς ἀφίησι αὖτις ἐς τὰ στήθεα καὶ ὁκόταν ἐν τοῖσι στήθεσι γένηται, καῦμα παρέχει σφόδρα, ὥστε τήκειν τὴν πιμελὴν τὴν ἐπὶ τῇσι ἀρτηρίῃσι ἐνεοῦσαν καὶ ἢν ἅπαξ ἄρξηται τήκεσθαι τὸ στέαρ, πουλὺ πλέον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὸν ὕδερον [7]ἐνεποίησε. Γίγνεται δὲ καὶ ἢν φύματα ἐν τῷ πνεύμονι ἐμφυῇ καὶ πλησθῇ ὕδατος καὶ ῥαγῇ ἐς τὰ στήθεα· ὡς δὲ γίγνεται καὶ ἀπὸ φυμάτων ὕδερος, τόδε μοι μαρτύριον καὶ ἐν βοῒ καὶ ἐν κυνὶ καὶ ἐν ὑΐ· μάλιστα γὰρ τῶν τετραπόδων τούτοισι γίγνεται φύματα ἐν τῷ πνεύμονι, ἅπερ [8]ἔχει ὕδωρ· διαταμὼν [9]δ' ἂν γνοίῃς τάχιστα, ῥεύσεται γὰρ ὕδωρ· δοκέει δὲ καὶ ἐν ἀνθρώπῳ [10]ἐγγίγνεσθαι τοιαῦτα πολλῷ μᾶλλον ἢ ἐν προβάτοισι, ὁκόσῳ καὶ τῇ διαίτῃ ἐπινούσῳ χρεόμεθα μᾶλλον· ἐγένοντο

dat. Vinum autem bibat nigrum, acerbum, paucum. Medicamentum autem bis die, donec emollitus sit, bibat. Quodsi in scroto et femoribus ac tibiis tumor laxus exortus fuerit, peracuto scalpello multis et crebris vulnusculis pertundito. Quae ubi feceris, cito sanum reddes.

23. Aqua inter cutem. Aqua inter cutem ex his oritur: ubi aestatis tempore siti pressus largo haustu aquam biberit; quandoquidem inde fere gignitur: pulmo enim repletus rursus in pectus dimittit, cumque in pectore exstiterit, vehementem ardorem excitat, ita ut pinguedinem, quae in arteriis est, liquefaciat, quae si semel liquefieri coepta sit, brevi multo magis aquam intercutem efficit. Gignitur etiam, ubi iis tubercula in pulmone exorta fuerint et aqua repleta in pectus eruperint. Aquam autem inter cutem etiam ex tuberculis oriri, mihi argumento sunt boves, oves et sues. In his enim fere quadrupedibus pulmonis tubercula oriuntur, quae aquam continent. Sectione autem facta citissime cognoveris, cum aqua effluet. Talia autem multo magis etiam in homine quam pecoribus fieri videntur, quanto morbosa magis etiam victus ratione utimur. Plerique vero exortis tuberculis purulenti etiam exstiterunt. Haec igitur per morbi initia fiunt: tussis sicca et

[1] καθίστηται; ἄλις· ἢν δὲ μή. — [2] αὐτοῦ. — [3] ἱπποφέως τους ὀπούς. — [4] περὶ ὑδέρου. — [5] πίῃς ἐπείπερ ἐκ. — [6] καὶ ὁ πν. ἐμπλησθῇ. — [7] ἐποίησε. — [8] ἔχουσιν. — [9] γὰρ γνοίῃς. — [10] γίνεσθαι.

cum θ. omitto; est solita aposiopesis, quam hic illic expleverunt librarii; — πῖσαι αὐτῷ Parr. 3.; — τους ὀπούς vulg., τοὺς ὀπους αὐτέων Parr. 4., ὀπόν E. H. K. Q.′ θ. Littr., τὸν ὀπόν cod. θ. Lind., Mack.; — ἐπιρρυφεέτω Ald., G.; ἐπιροφεέτω H.

ἢν δὲ — πυκνά.] ὀξεῖ τῷ μαχαιρίῳ Ald., Parr. 7.; — ὀξέῃ τῇ μαχαίρῃ cod. θ.

23. ὕδερος.] πῶς γίνεται ὕδωρ F. G., περὶ ὑδέρου Parr. 4., in cod. θ. inscriptio nulla.

ὁ δὲ ὕδερος — ἐνεποίησε.] Vulg.: πουλὺ πίῃς ἐπείπερ ἐκ τοῦδε γίνεσθαι φιλέει μάλιστα καὶ ὁ πνεύμων (ὁ γὰρ πλ. E.) ἐκπλησθῇ (ἐμπλησθῇ F. G. I. K., πλησθείς E.), ἀφίησι, — cod. vero θ. sic: πουλὺ πίῃ (πίῃς H.) ἐπιστάδην (δι' ἣν pro ἐπιστ. pr. m. in H., ἐπείπερ al. m., ἐκ τουτέων (τοιοῦδε K.) γίνεσθαι φιλέει μάλιστα· ὁ γὰρ πλεύμων πλησθεὶς ἀφίησι (ἀπίησι prima m. in H.) — Ex his textum composuit Littr., qualem eum secutus item dedi, una re excepta: ille ἐπείπερ omisit, sed me iudice altera lectio hic ex altera supplenda est; ἐπισπάδην non abiit in ἐπείπερ, sed in una lectione alterum, in altera alterum vocabulum interiit. Porro αὖτις H., per θ. cett.; — τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τ. ἀρτ. ἐπεόν cod. θ.; — πολλῷ πλέον idem, πουλὺ πλείω E. H.; ἐνεποίησεν cod. θ.. ἐποίησεν vulg.

γίγνεται δὲ καὶ — ἐγγενομένων.] τῶν δὲ τετραπ. vulg., sed τῶν τετραπ. Ald., Parr. 5., Littr.; — ἐν τούτοισι vulg., sed θ. Mack. omm. ἐν; — ἃ pro ἅπερ H. pr. m. et θ.; — ἔχει E. H. Q.′ θ. Mack., Littr., ἔχουσιν vulg.; — γὰρ γνοίης vulg., δ' ἂν γν. E. H. Q.′, δὲ ἂν γν. cod. θ.; —

δὲ πολλοὶ καὶ ἔμπυοι φυμάτων ἐγγενομένων. Τάδε οὖν κατ' ἀρχὰς τῷ νοσήματι ἐπιγίγνεται, βὴξ ξηρή, καὶ ἡ φάρυγξ δοκέει κέρχνειν, καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἐπιγίγνεται καὶ ὀρθόπνοια καὶ ὁ χρὼς ὑποιδαλέος, καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι καὶ οἱ ὄνυχες ἕλκονται καὶ ἕως [1] μὲν ἐν τῇ ἄνω κοιλίῃ ὁ ὕδερος [2] ἐνῇ, ὁ πόνος ὀξύς· [3] ὁκόταν δὲ ἐς τὴν κάτω κοιλίην ἔλθῃ, δοκέει ῥάων εἶναι· ἔπειτα πάσχει προϊόντος τοῦ χρόνου [4] οἷά περ πρόσθεν πιμπλαμένης τῆς κοιλίης. Ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀποιδέει πρὸς τὸ πλευρὸν καὶ δηλοῖ ᾗ χρὴ τάμνειν· ἢν δὲ μὴ ἀποδηλοῖ, λούσας πολλῷ καὶ θερμῷ, τῶν ὤμων λαβόμενος σεῖσον· [5] εἶτ' ἀκροᾶσθαι ἐν ὁκοτέρῳ ἂν τῶν πλευρῶν μᾶλλον κλυδάζεται· ξυνεὶς δὲ τάμνειν τὴν πλευρὴν τὴν τρίτην ἀπὸ τῆς νεάτης μέχρι τοῦ ὀστέου· εἶτα τρυπῆσαι πέρην τρυπάνῳ [6] τρωγλοδυτηρίῳ καὶ ὁκόταν τρυπηθῇ, ἀφεῖναι τοῦ ὕδατος ὀλίγον καὶ ὁκόταν ἀφῇς, μοτῶσαι ὠμολίνῳ καὶ ἄνωθεν ἐπιθεῖναι σπόγγον μαλθακόν· εἶτα καταδῆσαι ὅκως μὴ ἐκπέσῃ ὁ μοτός· ἀφιέναι δὲ χρὴ δυοκαίδεκα ἡμέρας τὸν ὕδρωπα ἅπαξ τῆς ἡμέρης· μετὰ δὲ τὰς δυοκαίδεκα ἡμέρας τῇ τρισκαιδεκάτῃ ἅπαν ἀφιέναι τὸ ὕδωρ καὶ τὸν λοιπὸν χρόνον, [7] ἢν ὑπογένηται ὕδατός τι, ἀφιέναι, καὶ τὴν κοιλίην [8] τοῖσι σιτίοισι ἀποξηραίνειν. Τάδε δὲ [9] δεῖ μετὰ τὴν τμῆσιν διδόναι· σκευάσας ὀποῦ σιλφίου [10] δραχμῆς σταθμὸν καὶ ἀριστολοχίης κνῆσαι ὁκόσον ἀστράγαλον ἐλάφου, καὶ φακῶν καὶ ὀρόβων πεφρυγμένων ἄλφιτα

fauces stridulam quandam asperitatem habere videntur, rigor et febris erectaeque cervicis respiratio oritur, corpus et pedes intumescunt, ungues contrahuntur, et quamdiu quidem in superiore ventre aqua intercus exstiterit, acutus dolor detinet, cum vero ad inferiorem ventrem devenerit, melius habere videtur. Deinde progrediente tempore, impleto ventre eadem, quae prius, patitur. Interdum vero etiam ad latus intumescit et qua parte secandum sit indicat. Quodsi non indicet, multa calida lotum, humeris comprehensum concutito, deinde quonam latere magis fluctuet auscultato. Quod cum intellexeris, tertiam ab ultima costam ad os usque secato, deinde terebra acuta ulterius perforato, cumque perforata fuerit, paucam aquam educito. Qua educta penicillum ex lino crudo in vulnus immittito et mollem spongiam superapponito, deinde ne penicillus decidat, deligato. Per duodecim autem dies semel die aqua educenda, post duodecimum vero diem decimo tertio tota aqua educenda et de cetero, si suscitetur, aqua emittenda, venterque cibis siccis resiccandus. Haec autem post sectionem exhibenda: succum laseris drachmae pondere apparatum et aristolochiae tali cervini magnitudine frustulum derasum et lentium ervique torrefactorum polentam, utriusque purgatae choenicis dimidium, haec melle et aceto subigito. Deinde sexaginta pastillis formatis, unum tritum quotidie vini nigri austeri quam suavissimi heminae dimidio maceratum, mox ieiuno

[1] μὲν ἢ ἐν. — [2] ἐστίν. — [3] ἐπειδὰν δέ. — [4] οἷα πρόσθεν. — [5] εἶτα pleno. — [6] τρυγλητηρίῳ. — [7] ἢ ὑπὸ τείνῃ τι ὕδατος ἀφιέναι. — [8] ἐν τοῖσι σιτ. ἀποξηραίνει. — [9] χρή. — [10] δραχμήν.

γίνεσθαι vulg., ἐγγίνεσθαι cod. θ. Littr., ὁκόσῳ δὲ καί E. et H. al. m.

τάδε οὖν — κοιλίης.] ὁ φαρ. cett., de meo ἡ φ. scripsi; — ἐπιοιδαλέος Ald., Parr. 3., ἐποιδαλέος vulgo, ὑποιδ. de meo; — ἐποιδέουσι cod. θ.; — καὶ ἕως μὲν ἢ ἐν τῇ ἄνω κ. ὁ ὕδ., ἐστὶν (ἐνῇ pro ἐστίν Parr. 7., θ.) ὁ π. ὀξύς· ἐπειδὰν (ὁκόταν E. H. Q.' θ. Lind.) δὲ (δ' cod. θ.) ἐς τὴν κ. τ. λ. vulg. — Ex quibus textum consentienter cum Littréo descripsi. Porro: ἔπειτα ταῦτα πάσχει et ὁ πρόσθεν cod. θ.

ἔστι δ' ὅτε — ἀποξηραίνειν.] καὶ ἀποιδέειν vulg., sed καί om. pr. m. in H. et Littréus; — ἢν δὲ ἀποιδήσῃ cod. θ. pro ἢν δὲ μὴ ἀποδηλοῖ — ἐν ὁκοτέρῳ vulg., ὁκοτέρῃ E. H. Littr.; — πλευρέων cett.: — κλύζηται vulgo, κλυδάζεται cod. θ., pro quo cum Littréo subiunctivum dare non oportet. Τρωγλοδυτηρίῳ cum Lind. dedi ex Foësii emendatione vulgatae, quam e V. notavi; Galeni περητηρίῳ, quod cod. θ. et Littr. hunc secutus habent, non est antiqua lectio, sed haec latet in vulg., quam feliciter emendavit Foësius, quem vid. in Oecon.; — Galeni lectio glossa est. Porro τὸ ὕδωρ ὀλίγον cod. θ. et τὸ ὕδωρ pro τὸν ὕδρωπα idem; — ἢν ὑποτείνηται ὕδατος ἀφιέναι vulg.; cum Mack., Littréo codicis θ. lectionem, quae in vulg. latet, exhibui; — ἐν τοῖσι σιτίοισι ξηραίνειν Parr. 6., Littr., pessime!; — τὴν κοιλίην post ἀποξηραίνειν inferunt E. H. θ.

τάδε — πιεῖν.] τὰ δέ sine seq. δέ cod. θ., τάδε sine δέ Parr. 4.; — δεῖ om. θ., χρή Parr. 4. et Lind.; — διδόναι ante μετά E.; — δραχμήν, ut V., nonnulli codd. apud Littr.; — ἐλάφειον H., P.', Q.', Mack.; — συμφυρῆσαι

καθήρας ὁκόσον ἡμιχοίνικον ἑκατέρων, ξυμφυρῆσαι μέλιτι καὶ ὄξεϊ· εἶτα πλάσαι κόλλικας ἑξήκοντα καὶ ἑκάστης ἡμέρης τρίβων ἕνα διεῖναι οἴνου μέλανος ἡμικοτυλίῳ, αὐστηροῦ ὡς ἡδίστου· εἶτα διδόναι νήστι πιεῖν. Τὴν δὲ ἄλλην δίαιταν καὶ ταλαιπωρίην τὴν αὐτὴν [1] κελεύειν διαιτᾶσθαι, ἣν καὶ τὸν πρόσθεν χρόνον, καὶ ἣν οἰδήσῃ τὰ αἰδοῖα καὶ τοὺς μηρούς, θαρσέων κατασχᾶν. Τοῦτον ἢν οὕτω μελετᾷς, τάχιστα ὑγιὴς ἔσται.

κδ'. [2] Ὕδερος ἀπὸ τοῦ ἥπατος. Ὁ ἀπὸ τοῦ ἥπατος ὕδερος γίγνεται ὁκόταν ἐς τὸ ἧπαρ φλέγμα ἐπιγένηται καὶ ἀναλάβῃ καὶ [3] διυγρανθῇ· εὐθὺς οὖν καῦμα παρέχει καὶ φῦσαν ἐμποιέει, ἔπειτα δὲ χρόνῳ ὕδατος πίμπλαται· κἄπειτα δηγμὸς ἐς τὸ σῶμα ἐμπίπτει καὶ οἴδημα ἐν τῇσι κνήμῃσι καὶ ἐν τοῖσι ποσὶ ἔνεστι καὶ τὸ ἧπαρ σκληρὸν καὶ οἰδέει καὶ αἱ κληῖδες λεπτύνονται. Τούτῳ, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, κατ' ἀρχὰς τοῦ νοσήματος διδόναι, ἢν ἀλγέῃ τὸ ἧπαρ, ὀρίγανον τρίβων, ὀπόν τε σιλφίου ὁκόσον ὄροβον διεὶς οἴνου λευκοῦ ἡμικοτυλίῳ πίνειν καὶ γάλα αἰγὸς, τρίτον μέρος μελικρήτου παραμίσγων, τετρακότυλον κύλικα· σιτίων δὲ ἀπεχέσθω τὰς πρώτας ἡμέρας δέκα· αὗται γὰρ κρίνουσι [4] εἰ θανάσιμον ἢ οὔ· ῥυμφανέτω δὲ πτισάνης χυλὸν κάτεφθον, μέλι παραχέων· οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν Μενδαῖον ἢ ἄλλον τινὰ ἥδιστον ὑδαρέα. Ὁκόταν δὲ αἱ δέκα ἡμέραι παρέλθωσι σιτία προσφερέσθω καθαρὰ καὶ ὄψον ἐχέτω ἀλεκτρυόνος κρέα ὀπτὰ,

potui exhibeto. Reliquam vero victus rationem et exercitationem eandem, quam prius, habere iubeto. Et si pudenda ac femora intumuerint, audacter specillo pertundito. Hunc si eo modo curaveris, citissime sanum reddes.

24. Aqua intercus ab hepate. Aqua intercus ab hepate oritur cum ad hepar pituita accesserit, eamque exceperit et humectum redditum fuerit. Confestim igitur ardorem huic praebet et flatum excitat; deinde vero procedente tempore aqua impletur, posteaque corporis morsus accidit, in tibiis et pedibus tumor est laxus, hepar durum redditur atque intumescit et claviculae extenuantur. Huic cum ita habuerit, per morbi exordia, dolente hepate, origanum tritum cum laseris succo, ervi quantitate in vini albi hemina maceratum, bibendum dato et lactis caprini poculum quatuor heminarum, tertia aquae mulsae admixta parte. Primis autem decem diebus cibis abstineat. Hi namque morbus letalis sit, nec ne diiudicant. Ptisanae succum melle affuso coctum sorbeat. Vinum vero album Mendaeum, aut aliud suavissimum aquosum bibat. Ubi autem dies decem praeterierint, cibos puros assumat et pro opsonio galli carnes assas calidas habeat. Catulinis etiam coctis utatur; piscibus vero, galeo et

[1] κελεύει. — [2] ἐκ τοῦ ἥπατος ὕδερος. — Ὁ ἀπὸ τοῦ ἡπ. ὕδ. γίν. — [3] ὑγρανθῇ. — [4] τὸ νόσημα εἰ.

ταῦτα vulg., abieci otiosum ταῦτα; — εἶτα ταῦτα συμφυρῆσαι E. H. P.′ Q.′ θ.; — τούτων τρίβων ἕνα ἑκάστης ἡμέρης E. H. θ., καθ' ἑκάστην ἡμέρην Lind. in vulg. lectione, e qua ego καθ' abieci ante ἑκάστης ἡμέρης; — ἐν οἴνου cod. θ. Lind.; — ἡμικοτυλ. μέλανος cod. θ.; — πίνειν νήστει idem.

τὴν δὲ ἄλλην — κατασχᾶν.] διαιτῆσθαι H. Littr., διαιτεῖσθαι Edd. antt., Parr. 6.; — θαρσέως vulg., θαρσέων Parr. 4. θ.

τοῦτον — ποιήσεις.] ὑγιὴς ἔσται non pauci Parr., P.′, Q.′

24. ὕδερος ἀπὸ τοῦ ἥπατος.] cod. θ. haec non habet, sed F. G. ἐὰν ἐκ τοῦ ἧπ. ὕδ. γένηται; — E. H. I. K. eadem, quae V., habent.

ὁ ἀπὸ τοῦ ἥπατος — λεπτύνονται.] ὁ omm. F. G. ὁ [δὲ] ἀπό Lind.; — ὁ δὲ ὕδ. ἀπὸ τοῦ ἧπ. E. H.; — ἀναλάβῃ τὸ ἧπαρ cett., ego otiosum τὸ ἧπαρ deleo; — διυγρανθῇ K. Littr., ὑγρανθῇ vulg.; — καῦμα τούτῳ παρέχει vulg., sed τούτῳ cum E. H. θ. omitto. Post παρέχει addunt τὸ ἧπαρ E. H. P.′ Q.′; — ἐμπίμπλαται cod. θ.; — ἔπειτα χρόνῳ pr. m. in H. sine δέ. — Lind. σκληρὸν [γίνεται].

τούτῳ — ὑδαρέα.] τε post ὀπόν omm. pr. m. in H., Littr.; — ἐν οἴνου λευκοῦ cett., otiosum ἐν abieci; — ὄρ. διδόναι διεὶς πίνειν ἐν οἴνῳ ἡμ. λευκῷ H.; — κρίνοντι τὸ νόσημα vulg., sed τὸ νοσ. omm. pr. m. in H. θ. Littr.; — ἢν θανασ. H.; — ῥοφανέτω vulg., ξυμφ. Parr. 6.; — κατέφθον H. κάθεφθον vulg.; — μενδήσιον rursus Lind.; — τινά Mack. pro vulg. τόν — Mackius recte emendavit.

ὁκόταν δὲ — πινέτω.] ἑφθὰ καὶ ὀπτά pro ὀπτὰ θερμά cod. θ.; — ἰχθύσι K., ἰχθύϊ vulgo; — ἑφθοῖσι pro ὀπτοῖσι cod. θ.

θερμά· ἐχέτω δὲ καὶ σκύλακος ἑφθά· ἰχθῦσι δὲ γαλεῷ καὶ νάρκῃ χρεέσθω ὀπτοῖσι· οἶνον δὲ τὸν αὐτὸν πινέτω. Κῆν μὲν ἀπὸ τούτων [1] παύσηται· — ἢν δὲ μή, [2] ὁκόταν αὐτὸς ἑωυτοῦ παχύτατος ἔῃ καὶ τὸ ἧπαρ μέγιστον, καῦσαι μύκησι· οὕτω γὰρ ἂν τάχιστα ὑγιέα ποιήσαις· καῦσαι δὲ [3] χρὴ ἐσχάρας ὀκτώ. Ἢν δὲ ὁ ὕδερος ἐγγένηται καὶ ῥαγῇ ἐς τὴν κοιλίην, τοῖσι αὐτοῖσι ἰῆσθαι οἷσι καὶ τὰ πρόσθεν φαρμάκοισι καὶ ποτοῖσι καὶ βρωτοῖσι καὶ ταλαιπωρίῃσι· οἶνον δὲ πινέτω μέλανα αὐστηρόν. Ἢν δέ σοι δοκέῃ [4] που ἀφίστασθαι τοῦ ἥπατος, καῦσαι ὅκου [5] ἂν φανῇ σιδηρίῳ καὶ ἀφιέναι τοῦ ὕδατος κατ' ὀλίγον καὶ ἰῆσθαι ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πρόσθεν. Ἢν δὲ μὴ ὑπὸ τούτου ὑγιὴς γένηται, φθειρόμενος θνήσκει χρόνῳ· ἡ γὰρ νοῦσος χαλεπὴ καὶ παῦροι διαφυγγάνουσι.

torpedine assatis, vinum autem idem bibat. Ac siquidem ex his sedetur, satis est; sin minus, ubi quam crassissimus evaserit, et hepar maximum, fungis inurito; sic enim citissime sanum reddideris; octo autem crustis inurere oportet. At si aqua intercus oriatur et in ventrem erumpat, iisdem medicamentis et potibus et cibis et exercitationibus, quibus priores, curato; vinum vero austerum nigrum bibat. Quod si ab hepate decedere tibi videatur, ubi apparuerit, ferramento inurito et aquam paulatim educito velutque reliquos priores curato. Si vero ex his non convalescat, tandem consumptus perit. Morbus enim gravis est et ex quo pauci evadunt.

κε'. Ὕδερος ἀπὸ τοῦ σπληνός. Ὁ δὲ ὕδερος ὁ ἀπὸ τοῦ σπληνὸς [6] γίγνεται ἀπὸ τῆσδε τῆς προφάσιος μάλιστα· ὁκόταν ὀπώρῃ ᾖ καὶ φάγῃ πολλὴν, σύκων χλωρῶν καὶ μήλων· πολλοὶ δὲ ἤδη καὶ ἀπὸ [7] βοτρύων πολλῶν καὶ πολλοῦ γλεύκους τὴν νοῦσον ἔλαβον. Ἢν [8] μὲν οὖν μέλλῃ ἐς τὸ νόσημα ἐμπεσεῖσθαι, παραχρῆμα ἐν τοῖσι πόνοισί ἐστι· ὀδύναι τε γὰρ ὀξεῖαι ἐν τῷ σπληνὶ καθεστᾶσι, μεταπίπτουσι δὲ καὶ ἐς τὸν ὦμον καὶ ἐς τὴν κληῖδα καὶ ἐς τὸν τιτθὸν καὶ ἐς τὸν λαγόνα καὶ πυρετοὶ ἴσχουσι ἰσχυροί, καὶ μικρόν τι κῆν φάγῃ, ἡ γαστὴρ πίμπλαται καὶ ὁ σπλὴν

25. Aqua intercus ex liene. Aqua vero intercus ex liene ex hac potissimum causa oritur; cum fructus horni sint et quis multos ficus virides et poma comederit; multi vero quoque ex multo uvarum esu et musto copioso in morbum inciderunt. Siquidem ergo in morbum collapsurus est, confestim doloribus conflictatur. Acuti enim dolores in liene consistunt et ad humerum, iugulum, mammam, ilia transeunt et febres vehementes detinent, venterque, etiamsi parum tantum comederit, impletur, lien attollitur et dolorem praebet. Hic morbus si inveteraverit, reliquo quidem tempore minus

[1] παύσηται, ἄλις· ἢν δὲ μή. — [2] ἐπὴν γοῦν αὐτός. — [3] χρή om. — [4] που om. — [5] ἄν om. — [6] γίνεται τρόπον τοιόνδε καὶ ἀπὸ τῆς τοιαύτης προφάσιος μ. ὁκόταν φάγῃ συκῶν χλωρῶν καὶ μήλων ὀπώρην πολλήν. — [7] τῆς τρυφῆς βοτρύων. — [8] μέν om.

κῆν μὲν — ὀκτώ.] Post παύσηται vulgo ἄλις, quod cum θ. omitto; — ἐπεὶ (ἐπὴν K.) γοῦν (ὁκόταν pro ἐπεὶ γοῦν cod. θ.) αὐτός vulg.; — cum Littréo cod. θ. sequor; — χρή omm. Parr. 3.; — ὀκτὼ ἐσχ. H.

ἢν δὲ ὁ ὕδ. — αὐστηρόν.] καὶ τὸν πρόσθεν cod. θ.

ἢν δέ σοι — πρόσθεν.] ὅκου φανῇ vulg., ἄν de suo supplevit Littr.; — ὡς (τό cod. θ. interponit.) πρόσθεν καὶ τἄλλα (τὰ ἄλλα cod. θ.) ἰῆσθαι τὸν αὐτὸν τρόπον pro καὶ ἰῆσθαι — πρόσθεν (H. al. m. καὶ — πρόσθεν) cod. θ.

ἢν δὲ μὴ — διαφυγγάνουσι.] ταύτην διαφυγγ. vulgo, sed prima m. in H., et cod. θ. omm. ταύτην.

25. ὕδερος σπληνός.] περὶ ὑδέρου τοῦ ἀπὸ τοῦ σπληνός G.; inscriptio nulla in θ.

ὁ δὲ ὕδερος — ἔλαβον.] E vulg., quam e V. notavi, omm. τρόπον τοιόνδε καί E. H. P.′ θ. Littr.; — tum ὁκόταν ὀπώρῃ ᾖ καὶ αὐτὸς (αὐτῆς cod. θ. Mack.) φάγῃ πολλὴν (πολλήν omm. E. P.′ Q.′ Lind.) σύκων χλωρῶν καὶ μήλων cod. θ., Mack., Littr. (addunt ὀπώρην πολλήν E., H. al. m., P.′ Q.′ Lind.). — Cum Littréo cod. θ. lectionem sum secutus, delevi tamen αὐτός, quod editor Parisiensis habet, ante φάγῃ; — ἤδη om. K.; — ἀπὸ τροφῆς βοτρύων vulg., sed ἀπὸ τροφῆς omm. E. H. θ., solum τροφῆς om. Lind., quem sequor; — βότρυας (βότρυς cod. θ.) πολλοὺς καταφαγόντες καὶ γλεῦκος πιόντες τήν E. H. P.′ Q.′ θ.

ἢν μὲν οὖν — παρέχει.] κῆν vulg., ἢν Littr. e mss.; — μέν omm. Parr. 3. P.′ Q.′ θ.; — γάρ om. Lind.; — καθεστᾶσι vulg., καθιστᾶσι Littr. parum recte! — ἰσχυροὶ ἔχουσι E. H.; — καὶ ἢν (κῆν cod. θ.) φάγῃ τι E. H. θ. Littr, quod mihi non praestare videtur prae vulg.

ἀείρεται καὶ ὀδύνην παρέχει. Τοῦτο ἢν χρονίσῃ τὸ νόσημα, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἧσσον πονέει· ὁκόταν δὲ ὀπώρη ᾖ καὶ φάγῃ [1] αὐτῆς, τότε πονέει μάλιστα. Τοῦτον, ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, κατ' ἀρχὰς μελετᾶν ἄνω μὲν ἐλλέβορον [2] διδοὺς, κάτω δὲ κνέωρον ἢ ἱππόφεω ὀπὸν ἢ Κνίδιον κόκκον· [3] διδόναι δὲ καὶ γάλα ὄνειον, ὀκτὼ κοτύλας, μέλι παραχέων. Κὴν μὲν ἀπὸ τούτων [4] καθίστηται· — ἢν δὲ μὴ, ὁκόταν μέγιστος ᾖ ὁ σπλὴν καὶ οἰδέῃ μάλιστα, καῦσαι μύκησι τὰς κεφαλὰς ἀπολαβὼν, ἢ σιδηρίοισι, μετὰ φυλακῆς πολλῆς καὶ τηρήσιος, ὅκως μὴ πέρην διακαύσῃς. Ταῦτα μὲν κατ' ἀρχὰς ποιέειν τοῦ νοσήματος, καὶ δίαιταν τήνδε προσφερέσθω, πυρετοῦ μὴ ἔχοντος· ἄρτῳ μὲν χρεέσθω πυρίνῳ ὀπτῷ ἢ τῶν σκληρῶν πυρῶν διπυρίτῃ· ὄψον δ' ἐχέτω τάριχος Γαδειρικὸν ἢ σαπέρδην καὶ κρέας [5] τετριμμένον ὄϊος καὶ τὰ ὀξέα καὶ τὰ ἁλμυρὰ πάντα ἐσθιέτω, καὶ πινέτω οἶνον αὐστηρὸν Κῷον ὡς μελάντατον· τῶν δὲ γλυκέων ἀπεχέσθω· ἢν δ' ἐξανίστηται καὶ [6] δυνατὸς ᾖ, παλαιέτω ἀπ' ἄκρων τῶν ὤμων, καὶ ταλαιπωρεέτω περιόδοισι πολλῇσι δι' ἡμέρης, καὶ εὐωχεέσθω ἅπερ [7] εἴρηται μάλιστα. Ἢν δὲ ὕδερος [8] ἐπιγένηται, ἰῆσθαι κατὰ ταὐτὰ καὶ τοῖσι αὐτοῖσι οἷσι καὶ τοὺς πρόσθεν.

dolet, cum vero pomorum tempus aderit eaque comederit, maxime dolet. Hunc ita habentem per exordia quidem curato, veratro supra exhibito, infra vero cneoro, hippophaës succo aut grano Cnidio et lacte asinino ad heminas octo, melle affuso. Quod si quidem ex his restituatur, satis est; sin minus, ubi lien magnus fuerit, et maxime intumuerit capitibus apprehensis fungis inurito aut ferramentis, multa cautione et observatione adhibita, ne ulterius peruras. Haec quidem per morbi exordia facito, et hanc victus rationem exhibeto: si febris non detineat, pane quidem utatur triticeo tosto aut ex duro tritico, secundo ignem experto. Pro opsonio salsamentum Gaditanum aut saperdam habeat et carnem ovillam tritam, acida et salsa omnia comedat, vinumque austerum Coum quam nigerrimum bibat, dulcibus vero abstineat. Quod si exsurgat, validusque sit, summis humeris luctetur et laboris gratia multos ambitus in die laborando conficiat, ac ea, qua dicta sunt, fere in cibo consumat. Quod si aqua intercus supervenerit, per eadem et iisdem, quibus etiam priores, curato.

κϛ'. Καθολικὸς ὕδερος. Ὁ δὲ ὕδερος ἀπὸ τῶνδε γίγνεται· θέρεος ὥρῃ, ἢν ὁδοιπορέων ὁδὸν μακρὴν ἐπιτύχῃ ὀμβρίῳ ὕδατι καὶ στασίμῳ καὶ αὐτοῦ πίῃ ἐπισπάδην πολλὸν [9] καὶ

26. Hydrops universalis. Ex his vero aqua intercus oritur: si quis per aestatem ex longo viae itinere in aquam pluviam et statariam inciderit, eamque avide copiosam biberit et

[1] ταύτας ἀντὶ τῆς πρόσθεν μᾶλλον πονέει. — [2] δοῦναι. — [3] διδόναι δέ om. — [4] καθίστηται, ἅλις. — [5] τετρυμμένον ὄϊς. — [6] δύνηται. — [7] εἴρηκα sine μάλιστα. Ad h. l. inscriptio καθολικὸς ὕδερος. — [8] γένηται. — [9] ἢν οὖν αἱ.

τοῦτο — μάλιστα.] τούτῳ Parr. 3. Littr. τοῦτο vulg., οὗτος Lind., Mack.: — οὐ πονέει cod. θ.; — tum φάγῃ ταύτην (ταύτην omm. E. H.) ἀντὶ τοῦ πρόσθεν μᾶλλον (μάλιστα P.' Q.' Lind.) πονέει (πονέει μάλιστα E. H.) vulg.; — αὐτῆς τότε πονέει μάλιστα cod. θ.

τοῦτον — παραχέων.] τοῦτον Parr. 5. P.' θ. Mack., Littr., τούτῳ vulg.; — μελετῆν E. H. Littr., Lind., Mack.; — καὶ ἄνω cod. θ. Mack.; — δοῦναι vulg., διδοὺς E. H. Q.' Lind., Littr.; — διδόναι δέ E. H. θ. Littr., vulgata om. —

κὴν — διακαύσῃς.] καὶ ἢν K.; — post καθίστηται cett. ἅλις, nolo recipere; — τὰς κεφαλὰς πολλάς cod. θ. Mack. Pro μετὰ φυλ. πολλ. καὶ τηρ. prima m. in H. et θ. solum φυλασσόμενος.

ταῦτα — μάλιστα.] μέν E. H., δέ cett.; — τήνδε τὴν δίαιταν vulg., δ. τήνδε Parr. 5. θ. Littr.; — χρέεσθαι pr. m. in H.; — pro πυρίνῳ K. J.: κυρίνω, κιρρινω, unde fortasse Calvus κριθίνῳ legerit; — ὀπτῷ — διπυρίτῃ om. cod. θ.; — τετριμμένον vulgo, τετρυμμένον Parr. 4.; — τἄλλα ἁλμυρά cod. θ.; — ἢν δ' E. H. P.' θ., δέ plene cett.; — δυνατὸς ᾖ pro vulgato δύνηται Lind., Mack. et Littr. e mss. pluribus; — ἀπ' ἄκρων pro vulg. ἐπ' ἄκρων cod. θ. Littr.; — προείρηται Q.' Lind., εἴρηκα F. G.; — μάλιστα ex E. H. Q.' θ. Littréus, cett. omm.

ἢν δὲ ὕδερος — πρόσθεν.] δ' cod. θ. Mack.; — ἐπιγένηται iidem et Littr., vulg. e V. notavi; — οἷς καί vulg., καθάπερ E. H. θ. Lind., Mack., Littr. — Lind. hanc periodum ἢν δὲ [καθολικὸς] ὕδ. scribens ad seq. capitulum retulit.

26. καθολ. ὕδ.] Sic Parr. 4. Q.' Lind., Mack., Littr.; vulg. om.

ὁ δὲ ὕδ. — μηδαμῇ.] ἢν ἐπιτύχῃ cod. θ.; — αὐτοῦ πίῃ E. H.; πίῃ αὐτοῦ vulg.; — καὶ αἱ σάρκες cod. θ. Littr., vulg. e V. notavi; — καὶ ἐν ἑωυτῇσι ἴσχωσι cod. θ.

αἱ σάρκες ἀναπίωσι καὶ ἐνίσχωσι ἐν ἑωυτῇσι τὸ ὕδωρ, ὑποχώρησις δὲ μὴ γένηται μηδαμῇ. Τάδε [1] οὖν πάσχει· ἢν μὲν ᾖ ἐν τῇ σαρκὶ, καῦμα παρέχει ἔν τε τῇ κοιλίῃ καὶ ἐν τῷ σώματι, ὥστε τὸ στέαρ τὸ [2] ἐπεὸν τῇ κοιλίῃ τήκεσθαι. Οὗτος ἕως μὲν ἂν βαδίζῃ, οὐδὲν δοκέει κακὸν ἔχειν· ὁκόταν δὲ παύσηται βαδίζων καὶ ὁ ἥλιος δύνῃ, παραχρῆμα τὸν πόνον ἔχει πουλύν. Προϊούσης δὲ τῆς νούσου λεπτύνεται σφόδρα· ἢν δὲ καὶ ἀσιτίη ἐπιγένηται, πολλῷ πλέον λεπτύνεται· ἢν δὲ τὰ σιτία [3] μὲν ἐσθίειν μὴ δύνηται, ταλαιπωρέειν δὲ ἀδυνάτως ἔχῃ, καὶ [4] ἐπὶ πλέον σίνεται. Τοῖσι πολλοῖσι οἴδημα καθίσταται ἐς ὅλον τὸ σῶμα, — καὶ τῷ μὲν λεπτῷ ἡ χροιὴ πελίη γίγνεται, — καὶ ἡ γαστὴρ μεγάλη καὶ δίψα ἔχει ἰσχυρή· [5] τὰ γὰρ σπλάγχνα ξηραίνεται ὑπὸ τῆς θερμασίης· τοῦ δὲ χρόνου προϊόντος, [6] οὗτος μὲν πρόθυμος ἐσθίειν ἐστὶ ὅπερ ἄν τις διδῷ, καὶ πίνειν, καὶ ἀλγέει οὐδέν· ἢν δὲ τὸ οἴδημα κατέχῃ, ἡ χροιὴ αὐτῷ γίγνεται ὠχρὴ καὶ διὰ τοῦ σώματος φλέβες μέλαιναι διατέτανται πυκιναί· θυμαίνει δὲ καὶ λυπέεται ἐπὶ παντὶ, οὐδενὸς νεωτέρου ἐόντος· ἡ δὲ γαστὴρ δίϋδρος καὶ μεγάλη ὥσπερ λαμπτὴρ καὶ τοῦ χρόνου προϊόντος τὰ σιτία οὐ προσίεται, ἀλλὰ δοκέει αὐτῷ ὄζειν σικύου ἀγρίου ὑπὸ τῆς βδελυρίης. Τούτῳ, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, διδόναι τοῦ κνεώρου ἢ τοῦ ἱπ-

carnes aquam combibant et in se contineant, nusquam autem secedat. Itaque haec patitur: siquidem in carne fuerit, ardorem ventri et corpori exhibet, proindeque pingue, quod in ventre est, colliquescit. Hic quoad iter fecerit, nihil mali habere videtur, cum autem ab itinere cessarit solque occiderit, confestim multum laborat. Progresso vero morbo admodum extenuatur, sique cibi etiam fastidium accedit, multo magis extenuatur; quodsi cibos edere non possit, neque laborem peragere valeat, sensim magis laeditur. Plerisque laxus tumor toto corpore excitatur et extenuato quidem color lividus exsistit et venter magnus, sitis vehemens detinet; viscera enim prae calore exsiccantur. Temporis vero progressu ad edendum et bibendum quidem promptus est, quidquid quis exhibuerit, nihilque dolet. Quod si tumor laxus detineat, ei color pallidus exsistit, venaeque nigrae crebrae per corpus diffunduntur. Ex re quavis irascitur et tristitia afficitur, quamvis novi nihil acciderit; venter nimio humore perhumescit, intumescit, ac pellucet, velut laterna, praecedenteque tempore cibos non expetit, sed ei videntur cucumeris agrestis odorem prae se ferre prae fastidio. Huic cum sic habuerit, cneorum, aut hippophaës succum, aut granum Cnidium exhibeto. Haec vero medicamenta sic exhibere oportet: cneorum quidem sexto die, hippophaës vero suc-

[1] οὖν om. — [2] ἔτι ἂν ἐν τῇ κ. — [3] μέν om. — [4] ἔτι. — [5] καὶ τὰ σπλ. — [6] ἐς μὲν τὸ ἐσθίην προθύμως ἔῃ καὶ ἐσθίῃ ὅπερ ἄν τις διδῷς καὶ πίνει καὶ ἀ. δ.

τάδε οὖν πάσχει — τήκεσθαι.] οὖν E. H. θ., om. vulg.; — ἐπεόν F. G. Littr., ἐπιὸν vulg.; — τήκεσθαι Parr. 4. Lind., τήκεται vulg.

οὗτος — πουλύν.] μὲν τέως E. H.; — τέως μέν vulgo, de meo ἕως scripsi; — ἂν Littr., ἤν cett.; — εὐθὺς παραχρῆμα cod. θ., Mack.; — παρέχει vulg., ἔχει E., H. al. m., P.′

προϊούσης — σίνεται.] καὶ πολλῷ πλέον cod. θ.; — πολλῷ πλέον (πλέον H. al. m.) μᾶλλον E. H.; ἢν δὲ τὰ σ. μὲν ἐσθίῃ cod. θ.; — μέν pro μή I. J., codd. Vatt. Foësii, μή omm. E. pr. m., H. K. K.′ Lind., Mack.; — ἀδ. ἔχῃ vulg., ἀδυνατὸς ᾖ E. H. K. θ.: ἔτι πλέον K. Lind.

τοῖσι — βδελυρίης.] τοῖσι δὲ πολλοῖσι Lind., Mack.; — post πολλοῖσι fert τοιουτέων vulg., τουτέων H., sed τουτέων καί om. cod. θ., quem sequor; — πελιδνή idem; — καὶ τὰ σπλ. αὐτοῦ vulg., sed τὰ γὰρ σπλ. αὐτοῦ E. H. K. θ. Mack., Littr., — equidem αὐτοῦ abiicio; — ξηραίνεται ὑπὸ τῆς θέρμης vulg., sed θ. θερμαίνεται ὑπὸ τῆς θερμασίης, unde θερμασίης recepi. — Iam vero οὗτος (αὐτός cod. θ.) μὲν πρόθυμος ἐσθίειν ἐστὶν (ἐστὶν ἐσθ. cod. θ.) ὁκόταν (ὁκόσα cod. θ.) τις διδώῃ E. (H. διδοῖ, al. m. διδῷ) K., vulgatam vero ex Voss. excerpsi, nisi quod ἐσθίειν et ἐσθίει habet; — καὶ πίνειν E. H. Littr., καὶ πίνει vulg.; — γίνεται τουτέῳ ὠχρή vulg.; — αὐτέου γιν. ὠχρή cod. θ.; — αὐτῷ, αὐτέῳ in vulg. H. E. K.; unde dativum in lect. cod. θ. intuli; — διατέτανται μέλαιναι πυκναί vulg., dedi codicis θ. lect.; — δίυγρος E., δίϊδρος I., Calvus, δίϊδρως J., μεγάλη καὶ δίαιθρος Lind., vide supra adnn. ad § 11.; — λαπτήρ vulg., sed λαμπτήρ E.. Gal., Gloss., Littr.; — δοκέει αὐτῷ E. H. K. θ. Mack., δοκέει αὐτά vulg.; — ante ὄζειν interponunt τὰ σιτία E. H.

τούτῳ — τοῦ πρόσθεν.] τὸν ὀπὸν δι' ὀγδόης ἢν τὸν Κυ. κ. E.; — οὕτω διδόναι vulg., ὧδε δ. Parr. 5. et Voss.; — τὸ κνέωρον vulg., τὸν κ. E. Littr.; — τὸν δὲ τοῦ — ὀγδόης

πόφεω τὸν ὀπὸν, ἢ τὸν Κνίδιον κόκκον· ταῦτα δὲ τὰ φάρμακα ὧδε διδόναι χρή· [1] τὸν μὲν κνέωρον δι' ἕκτης ἡμέρης, τὸν δὲ τοῦ ἱππόφεω [2] ὀπὸν δι' ὀγδόης, τὸν δὲ Κνίδιον [3] κόκκον διὰ δεκάτης ἡμέρης· διδόναι δὲ [4] χρὴ ταῦτα, ἕως ἂν ἐκκαθαρθῇ καὶ λαπαρὸς γένηται· τὰς δὲ μεταξὺ [5] τῶν ἡμερέων εὐωχέειν τοῖσι αὐτοῖσι, οἷσι καὶ τὸν πρόσθεν. Μάλιστα δὲ τοῦ ὕδατος τοῦ αὐτοῦ πίνειν διδόναι, ὑπ' ὅτευ καὶ τὸ νόσημα ἔλαβε, ὡς πλεῖστον, ὅκως ἀναταράξῃ αὐτοῦ τὴν κοιλίην καὶ [6] ὑποχωρήσῃ σφόδρα· οὕτω γὰρ μάλιστα ὑγιέα ποιήσεις. Ἢν δέ σοι δοκέῃ, καὶ κλύζειν θαμινά· [7] τοῦ κνεώρου τρίψας ἥμισυ [8] πόσιος μέλιτος παραμίξας τρίτον μέρος κοτύλης [9] καὶ σευτλίου τέσσαρας κοτύλας, διεῖναι, εἶθ' οὕτω κλύζειν· καὶ ὀνείου γάλακτος ἑφθοῦ τῇ ὑστεραίῃ [10] δοῦναι, ὀκτὼ κοτύλας, μέλι παραχέων ἢ ἅλας παραβαλὼν, πίνειν· καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν τοῖσι αὐτοῖσι χρεέσθω οἷσι καὶ ὁ πρόσθεν· καὶ τὰς μεταξὺ τῶν ἡμερέων σιτίοισι καὶ ποτοῖσι τοῖσι αὐτοῖσι χρεέσθω καὶ τοῖσι περιπάτοισι ὁμοίως. [11] Οὗτος οὕτω θεραπευόμενος ἐν τάχεϊ τῆς νούσου ἀπαλλαγήσεται τρίμηνος ἢ ἑξάμηνος· ἢν δὲ ἀμέλειά τις γένηται καὶ μὴ παραχρῆμα μελετηθῇ, ἐν ταχεῖ ἀποθνήσκει. Καὶ τὸν καταλεπτυνόμενον δὲ τοῖσι αὐτοῖσι ἰῆσθαι· προϋγρῆναι δὲ χρὴ πρότερον αὐτοῦ τὸ σῶμα πυριήσαντα, ὅκως ἂν μᾶλλον [12] τῷ φαρμάκῳ ὑπακούῃ. Ἀλλὰ χρὴ παραχρῆμα μελετᾶν· ἢν δὲ μὴ, τοῖσι πολλοῖσι ξυγγηράσκει ἡ νοῦσος. Κλύζειν δὲ

cum octavo et granum Cnidium decimo. Eaque dare oportet, quoad expurgetur et exinanitus sit; intermediis vero diebus eadem, quae prior, in cibo sumat. Potissimum vero eius aquae, ex qua in morbum incidit, quam plurimam propinato, ut eius ventrem commoveat, et multum dimittat; sic enim praecipue sanum reddes. Quodsi tibi visum fuerit, crebro alvum infuso subluito: cneorum tritum ad dimidiam heminam, mellis tertia heminae parte admixta, betae succo quatuor heminis diluto, deinde sic infuso subluito. Et lactis asinini cocti postero die affuso melle octo heminas exhibeto, aut addito sale propinato. Ac post purgationem iisdem, quibus etiam prior, utatur et diebus intermediis cibis et potionibus iisdem utatur, eodemque modo deambulationibus. Sic curatus brevi hoc morbo liberabitur intra tertium, aut sextum mensem; sin negligentia aliqua adfuerit, neque confestim curatus fuerit, cito moritur. Etiam extenuatum eodem modo curare oportet; prius autem eius corpus fomentis adhibitis praehumectare oportet, ut magis remedio obediat. Verum confestim curatio adhibenda, alioqui plerisque ad senectutem morbus deducitur. In quocunque vero voles ex his morbis eiusmodi infuso alvum subluere oportet. Ad heminas duas vini albi et mellis et olei singulorum heminam dimidiam adde nitri Aegyptii torrefacti quadrantem et succi foliorum cucumeris agrestis tusorum et expressorum heminam. His omnibus mixtis in ollulam infusis et torrefactis, sic per infusum subluito.

[1] τό. — [2] ὀπὸν ὀγδόης sine δι'. — [3] κόκκον διδόναι διά. — [4] τὰ αὐτὰ χρή. — [5] τῶν om. — [6] ὑποχωρήσῃ. — [7] χρὴ τοῦ. — [8] τε ποιήσας. — [9] τευτλίου τέταρτον κοτύλης εἶθ' οὕτω. — [10] διδόναι. — [11] οὗτος om. — [12] τῶν φαρμάκων.

om, pr. m. in E.; — post κόκκον inferunt διδόαμεν I. J.; — διδόναι δὲ χρὴ ταῦτα cod. θ. Littr., vulg. e V. notavi; — καθαρθῇ K.; — τοὺς πρόσθεν cod. θ.

ἢν δὲ — ὁμοίως.] καὶ ante κλύζειν om. θ.; — illud χρή, quod e V. notavi, in 6. Parr. et θ. vidit Littr.; — Lind. χρὴ δὲ τοῦ, etiam Mack, χρή recepit; — ἥμισύ τε ποιήσας vulg.; ex θ. emendate scripsit Littr.; — κοτύλης διεῖναι (διεῖναι omm. Parr. 3. et θ.) καὶ (μετά pro καί K.', καί om. θ.) τευτλίου (σευτλιόυ cod. θ., — χυλοῦ addit K.') τέταρτον κοτύλης (τέσσαρας κοτύλῃσι cod. θ., τέσσαρας κοτύλας K.) (addit διεῖναι cod. θ.) — καὶ οἱ πρόσθεν cod. θ.; — τοῖσι ante περιπάτοισι om. G.; — ὁμοίως om. K.

οὗτος — ἀποθνήσκει.] οὗτος E. H. K. Q.' θ. Lind., Mack., Littr.; in vulg. om.; — τάχιστα pro ἐν ταχεῖ E. H. K., ἐν omm. Parr. 3.; — τῆς — ἀποθνήσκει καί in θ. om.; est tamen omissio fortuita.

καὶ τὸν — ὑπακούῃ.] δὲ τοῖσι cod. θ.; — χρῆσθαι (Lind. χρέεσθαι) πρὸς ἴησιν vulg., sed pro his ἰῆσθαι E. H. K. Vulgata inepte descripta est. Tum τῷ φαρμάκῳ cod. θ. Mack., Littr., vulg. e V. notavi; — ὑπακούσῃ cod. θ., ὑπακούειν Ald., Parr. 4.

ἀλλὰ χρὴ — νοῦσος.] εἰ δὲ μή E. H. K.

κλύζειν — κλύζειν.] ὁκοτέρῃ vulg., de meo ἐν adscripsi, ὁκοτέρην E. H. Littr.; — καὶ ἐλαίου ἡμικ., ut V., omm. Parr. 4.; — νίτρου τεταρτημ. αἰγ. ὀπτοῦ vulg., sed ὀπτοῦ interpretes dudum emendarunt et fert cod. θ.; — καί ante

χρὴ καὶ τοισίδε ἐν ὁκοτέρῃ ἂν βούλῃ τῶν νούσων· οἴνου λευκοῦ δύο κοτύλας λαβὼν καὶ μέλιτος ἡμικοτύλιον [1] καὶ ἐλαίου ἡμικοτύλιον, νίτρου τεταρτημόριον Αἰγυπτίου ὀπτοῦ, σικύου ἀγρίου τῶν φύλλων κόψας καὶ ἐκπιέσας τοῦ χυλοῦ κοτύλην, ταῦτα μίξας πάντα ἔς τι χυτρίδιον ἐγχέαι, [2] κἄπειτα ζέσας οὕτω κλύζειν.

κζ΄. Ἡπατῖτις. Ἥδε [3] ἡ νοῦσος γίγνεται ἀπὸ χολῆς μελαίνης, ὁκόταν ἐπιρρυῇ ἐς τὸ ἧπαρ. προσπίπτει δὲ μάλιστα μετοπώρου ἐν τῇσι μεταβολῇσι τοῦ ἐνιαυτοῦ. Τάδε οὖν πάσχει· ἐς τὸ ἧπαρ ὀδύνη ὀξεῖα ἐμπίπτει καὶ ὑπὸ τὰς νεάτας πλευρὰς καὶ ἐς τὸν ὦμον καὶ ἐς τὴν κληῖδα καὶ ὑπὸ τὸν τιτθὸν, καὶ πνὶξ ἔχει ἰσχυρὴ, καὶ ἐνίοτε ἀπεμέει πελιδνὴν χολὴν, καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς τὰς πρώτας ἡμέρας [4] σφοδρὸς, ἔπειτα μέντοι βληχρότερος, ἔχει, καὶ ψαυόμενος ἀλγέει τὸ ἧπαρ, καὶ ἡ χροιὴ ὑποπέλιδνος, καὶ τὰ σιτία, ἃ πρόσθεν ἐβεβρώκει, πνίγει αὐτὸν καὶ προσπίπτοντα καίει καὶ στρέφει τὴν κοιλίην. Ταῦτα μὲν πάσχει κατ' ἀρχάς· τῆς δὲ νούσου προϊούσης οἵ τε πυρετοὶ ἀφιᾶσι καὶ ἀπ' ὀλίγων σιτίων πίμπλαται, καὶ ἐν τῷ ἥπατι ἡ ὀδύνη μούνη λείπεται καὶ αὕτη ποτὲ μὲν ἰσχυρὴ, ποτὲ δὲ [5] ἥσσων, ἐνίοτε δὲ ὀξεῖα λαμβάνει καὶ πολλάκις ἐξαπίνης ἀφῆκε τὴν ψυχήν. Τούτῳ ξυμφέρει, ὁκόταν μὲν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, τά τε ἄλλα καὶ μὴν καὶ τὰ χλιάσματα προστιθέναι ταῦτὰ, ἃ

27. Morbus hepaticus. Hic morbus oritur ex atra bile, cum ad hepar confluxerit. Ingruit autem potissimum auctumno in anni mutationibus. Hoc igitur modo afficitur aeger: dolor gravis ad hepar irruit et ad postremas costas, ad humerum, ad iugulum et ad mammam vehemensque strangulatus detinet. Interdum etiam bilem lividam vomitione reiicit, rigor et febris primis diebus vehemens, dein vero levior tenet, ad contactum hepar dolet, color est sublividus eumque cibi, quos antea comederat, strangulant et in ventrem irruentes incendunt et tormina excitant. Haec quidem per initia patitur. At procedente morbo tum febres dimittunt, tum a paucis cibis impletur. In hepate vero solus dolor remanet; isque interdum quidem vehemens, interdum vero minor. Interdum vero acutus dolor prehendit frequenterque derepente animo linquitur. Huic conferunt, cum dolor detinet, tum alia tum ea etiam tepefactoria, quae in lateris dolore adhibentur. Ubi vero dolor remiserit, multa calida loto aquam mulsam et vinum album

[1] καὶ ἐλαίου ἡμικοτ. om. — [2] καὶ ἐπιζήσας. — [3] ἡ om. — [4] σφοδρὸς ἔπειτα μέντοι om. Voss. tum βληχρότερα. — [5] ἥσσω διαπαύουσα.

ἐκπιέσας omm. E. H. K.; — ἐγχέαι ἐς χυτρ. H. θ., ἐγχυτρίδιον E.; — καὶ ἐπιζέσας vulg., cum Littréo dedi lect. codicis θ.

27. ἡπατῖτις] νοῦσος ἡπατῖτις vulgo, sed νοῦσος omm. E. H. I. K. θ.

ἥδε ἡ ν. — ἐνιαυτοῦ.] ἡ δὲ ν. vulgo, ἡ δὲ ἡ ν. E. H. al. m., I., unde ἥδε ἡ ν. scripsi; — ὡς ἐπιρρ. cod. θ.; — ἐπὶ τὸ ἧπαρ. pr. m. in H., θ.; — φθινοπώρου cod. θ.; — καὶ ἐν τῇσι μ. idem.

τάδε οὖν — κοιλίην.] ἐμπίπτει αὐτῷ vulgo, pronomen omisi cum F. G.; — καὶ ἐς τὸν τιτθόν cod. θ.; — voces σφόδρα (de meo enim σφοδρός scripsi) ἔπειτα μέντοι, quae abesse solent, ex cod. θ. supplevit Littr.; pro his σφόδρα ἐπιταμεῖν H., i. e. σφόδρα ἔπειτα μήν; — porro ἀλγέει κατὰ τὸ ἧπαρ cod. θ.; — ὑποπέλιδνος (ὑποπέλιος cod. θ.) αὐτέου vulg.; abieci pronomen otiosum; — πρότερον K., πρῶτον J. pro πρόσθεν; — πνίγει αὐτὸν προσπίπτοντα καὶ καίει Littr. cum E. K. P.′ θ., sed mihi vulgata potior videtur, quam retinui.

ταῦτα μὲν — τὴν ψυχήν.] κατ' ἀρχὰς τῆς νούσου, προϊούσης δὲ τῆς νούσου cod. θ.; — ἀπ' vulg., ἐπ' Ald., Parr. 3. Littr.; praefero vulgatam; — ἐν δὲ τῷ ἥπατι vulg., καὶ ἐν τῷ ἥπατι sine δέ E. H. K. P.′ Q.′ Lind., Mack., καὶ ἐν τῷ ἥπατι καὶ ἡ ὀδ. H.; — μοῦνον pr. m. in H. et K.; — καὶ αὐτή cett., de meo emendavi; — ποτὲ δὲ ἥσσων (sic ex J. P.′ cum Mackio, ἥσσω vulg.) διαπαύουσα Littréus, sed primum διαπαύουσα saltem διαπαυομένη esse deberet, tum ἡ esset praemittendum; verum διαπαύεσθαι ne congruit quidem cum iis, quae de dolore relicto dicuntur; itaque totum διαπαύουσα abiicere malui quam in ἡ διαπαυομένη mutare. Porro ὀξείη τε λαμβ. pr. m. in H., ἐπιλαμβ. cod. θ.; — τὴν ψ. ἀφῆκε E. H. K.

τούτῳ — ἑαλωκότι.] τά τε ἄλλα καὶ μὴν καὶ τά om. cod. θ., καὶ μήν om. pr. m. in K. adnotante Littréo; — ἐν

καὶ ἐν τῇ πλευρίτιδι· ὁκόταν δὲ ἀνῇ ὁ πόνος, λούειν αὐτὸν πολλῷ καὶ θερμῷ, μελίκρητόν τε διδόναι πίνειν [1]καὶ οἶνον λευκὸν γλυκὺν ἢ αὐστηρὸν, ὁκότερος ἂν ξυμφέρῃ, καὶ ῥοφήματα ταὐτὰ, ἃ καὶ τῷ ὑπὸ πλευρίτιδος ἑαλωκότι. Ὑπὲρ δὲ τῆς ὀδύνης τάδε χρὴ διδόναι πίνειν· ἀλεκτορίδος ᾠοῦ ἑφθοῦ τὸ [2]ὠχρὸν τρίψας, παραχέας [3]στρύχνου χυλοῦ ἡμικοτύλιον καὶ μελίκρητον ὕδατι πεποιημένον, ἥμισυ ἡμικοτύλιον, — τούτοισι διεὶς διδόναι πίνειν καὶ παύσεις τὴν ὀδύνην· διδόναι δ᾽ ἑκάστης ἡμέρης, ἕως ἂν ἡ ὀδύνη παύσηται· πινέτω δὲ καὶ σιλφίου ὀπὸν ὁκόσον ὄροβον καὶ ὀρίγανον τρίβων διεῖναι οἴνῳ λευκῷ καὶ οὕτω πίνειν νῆστις· ἐπιπινέτω δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ πλευρίτιδι διδόμενα φάρμακα, εἵνεκα τῆς ὀδύνης· πινέτω δὲ καὶ γάλα αἰγὸς, τρίτον μέρος [4]μέλιτος παραμίσγων, τοῦ δὲ γάλακτος ἔστωσαν τέσσαρες κοτύλαι· τοῦτο ἕωθεν πινέτω ὁκόταν τἆλλα μὴ [5]πίνῃ. Σιτίων δὲ ἀπεχέσθω, ἕως ἂν κριθῇ ἡ νοῦσος· κρίνεται δὲ μάλιστα ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι, ἐν ταύτῃσι γὰρ ἀποδηλοῖ εἰ θανάσιμος ἢ οὔ. Ἢν δὲ καὶ πνίγμα προσίστηται, τάδε χρὴ διδόναι, ὅκως ἂν ἀπεμέσῃ· μέλι καὶ ὕδωρ καὶ ὄξος καὶ ἅλας, ταῦτα μίξας ἐγχέαι ἐς [6]χυτρίδιον καινόν· εἶτα χλιαίνειν καὶ ταράσσειν ὀριγάνου κλωνίοισι τῆς κεφαλοειδέος ξὺν τῷ καρπῷ· ὁκόταν δὲ χλιανθῇ, ἐκπιεῖν δοῦναι χλιερόν· εἶτα [7]περιβαλὼν ἱμάτια ἐᾶν περιστείλας [8]ἕως ἂν ἱδρώσῃ μάλιστα καὶ ὁκόταν ἔμετος αὐτὸν ἔχῃ, ἐμεέτω προθύμως καταμασσευόμενος πτερῷ· ἢν δὲ μὴ δύνηται ἐμέσαι, ἐπιπιὼν μελικρήτου χλιεροῦ κύλικα δικότυλον, οὕτως ἐμεέτω· καὶ ἤν τι ἀπεμέσῃ

dulce aut austerum, quodcumque conducere videbitur, propinato, easdemque sorbitiones, quas lateris dolore correpto. Ad dolorem autem haec potui exhibenda: ovi gallinacei cocti vitellum tritum, tum succi solani heminae dimidium melle affuso, tum aquae mulsae semiheminae dimidium, haec aqua commixta et subacta potui exhibeto, et dolorem sedabis; quotidie autem exhibenda, quoad sedatus fuerit dolor. Laseris etiam succum orobi quantitate et origanum tritum vino albo dilutum, eo modo ieiunus bibat. Medicamenta vero etiam, quae in lateris morbo ad dolorem exhibentur, insuper bibat. Lac quoque caprinum ad quatuor heminas tertia mellis parte admixta bibat. Hoc mane bibat, cum alia non biberit. Cibis vero abstineat, quoad morbus iudicatus fuerit, quod fere intra dies septem fieri solet. In his enim letalis sit, nec ne, aperte ostendit. Quodsi etiam strangulatus urgeat, haec uti revomat exhibere oportet: mel, aquam, acetum et sales; quae permixta in ollulam novam affusa, postea tepefacta et origani capitati ramulis cum semine agitata, tepida ebibenda dato. Deinde vestibus obvolutum donec maxime exsudet sinito, cumque vomitus prehenderit, levi ex penna attrectatione alacriter vomat. At si vomere nequeat, aquae mulsae tepidae duarum heminarum poculo insuper epoto, ad hunc modum vomat. Et si bilem aliquam aut pituitam vomitione reiecerit, rursus idem post horas quatuor faciendum, proficit namque. Post morbi autem iudicationem paucis cibis, iis vero puris exhibitis curato. Et si quidem panem edere consueverit, panem calidum et quam maxime

[1] καὶ οἶνον — διδόναι πίνειν om. — [2] ὑγρόν. — [3] τε στρυχν. — [4] μὲν ὕδατος παραμ. — [5] πίνειν. — [6] χυτρίδα καινήν. — [7] περιλαβών. — [8] δὲ ὡς ἂν ἱδρώσῃ μάλ.

ante τῇ πλευρίτιδι de meo; — καὶ μελίκρητον δίδου E. H. K. θ.; ἢ cum prima manu in H. omisit Littréus; — ὁκότερον ceteri, ἢ ὁκότερον cod. θ.

ὑπὲρ δὲ τῆς ὀδύνης — πίνῃ.] τῆς δὲ ὀδύνης ἕνεκα cod. θ.; — τὸ ὠχρόν E. H. θ. Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — παραχέας (παραχέαι cod. θ., Mack.) τε (τε omm. H. K.′ θ.) vulg. est lectio, e qua τε cum Littr. omisi; — ἐν ὕδατι πεποιημένον vulg., otiosum ἐν abieci; — τούτοισι δὲ διείς E. H. K.; — καὶ παύσει vulgo, sed sequor cod. θ.; — δ᾽ ἑκάστης cod. θ. δὲ καὶ ἑκάστης cett.; — ὁκόσον ὄβολον cod. θ.; — νῆστιν idem; — διδ. φαρμ. εἵνεκα om. pr. m. in H., διδόμενα τῆς ὀδύνης φάρμακα cod. θ.; — γάλα αἴγειον idem liber et Mack.; — μέν pro μέλιτος Ald., Parr. 4.

σιτίων — ἢ οὔ.] Vulgo ταύτῃσι γὰρ δηλοῦται, sed δηλοῖ prima m. in H. — Cum Mackio codicem θ. sequor; — ἢ θανασ. E. H. K.

ἢν δὲ καὶ — ὠφελήσει γάρ.] καὶ ὄξος καὶ ἅλας cod. θ. Mack., vulgo utrumque καί abest; — χλιερόν Ionice Littr. ex H., qui χλιαιρόν; — ἐπιβαλών cod. θ.; — ἕως ἂν ἱδρώσῃ vulg., sed Littréus sequitur cod. θ. qui ὅκως ἂν ἱδροῖ; —

χολῆς ἢ φλέγματος, αὖτις τὸ αὐτὸ χρὴ [1]ποιέειν ἐπὶ τέσσαρας ὥρας· ὠφελήσει γάρ. Μετὰ δὲ τῆς νούσου τὴν κρίσιν [2]μελετᾶν σιτία ὀλίγα διδοὺς, ταῦτα δὲ καθαρά· κἢν μὲν ἄρτον φιλέῃ ἐσθίειν, ἄρτον θερμὸν ὡς μάλιστα καθαρὸν ἐσθιέτω· ἢν δὲ μᾶζαν, ἄτριπτον ἐσθιέτω, πρότερον προφυρήσας· ὄψον δὲ ἐχέτω κρέα σκυλακίου ἐφθὰ ἢ πελειάδος ἢ [3]ἀλεκτορίδος νεοσσοῦ, χρεέσθω δὲ ἐφθοῖσι πᾶσι· ἰχθύων δὲ γαλεῷ, νάρκῃ, τρυγόνι καὶ βατίσι τῇσι μικρῇσι, πᾶσι ἐφθοῖσι· λουέσθω δὲ καὶ ἡμέρης ἑκάστης καὶ τὸ ψῦχος φυλασσέσθω καὶ περιπατεέτω ὀλίγα, [4]ἕως ἂν ἐν ἀσφαλείῃ ἔῃ. Ταῦτα [5]δὲ ἢν μὴ φυλάσσηται, ὑποτροπιάσει πάλιν ἡ νοῦσος· καὶ γὰρ χαλεπή ἐστι καὶ χρονίη.

purum edat; sin mazam, eam quae non trita est comedat, antea tamen subactam. Pro opsonio carnes catelli coctas habeat, aut columbi aut pulli gallinacei, iisque omnibus coctis utatur. Piscibus vero galeo, torpedine, pastinaca et parvulis batidibus, coctis his omnibus. Lavet singulis diebus, frigus vitet et parum obambulet, quoad in tuto sit. Quae nisi observentur, morbus redibit; est enim et gravis et diuturnus.

κη΄. Ἄλλη ἡπατῖτις. Αἱ μὲν ὀδύναι πιέζουσι κατὰ τὰ αὐτὰ ἐς τὸ ἧπαρ, ἡ δὲ χροιὴ διαφέρει τῆς πρόσθεν, σιδιοειδὴς γάρ ἐστι. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ θέρεος μάλιστα ἐμπίπτει· γίγνεται δὲ ἀπὸ [6]κρεηφαγίης βοείων κρεῶν καὶ ἐξ οἰνοφλυγίης· ταῦτα γὰρ πάντα [7]πολεμιώτατα ταύτην τὴν ὥρην τῷ ἥπατι καὶ χολὴν μάλιστα προσίστησι πρὸς τὸ ἧπαρ. Τάδε οὖν πάσχει· ὀδύναι ὀξεῖαι ἐπιπίπτουσι καὶ οὐκ ἐκλείπουσι οὐδεμίαν ὥρην, ἀλλ' αἰεὶ μᾶλλον πιέζουσι· ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐμέει χολὴν ὠχρὴν καὶ ὁκόταν ἐμέσῃ, ἐπ' ὀλίγον δοκέει [8]ῥάων εἶναι· ἢν δὲ μὴ ἀπεμέσῃ, ἐς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ χολὴ καθίσταται καὶ ὠχροὶ γίγνονται σφόδρα [9]καὶ οἱ πόδες οἰδέ-

28. Alius hepaticus morbus. Dolores quidem eodem modo ad hepar urgent, sed color a priore differt, cum malicorium referat. Oritur autem praecipue aestatis tempore; fit autem ex carnis bubulae esu et nimio vini potu. Haec enim omnia isto anni tempore iecori sunt infestissima et bilem maxime ad hepar propellunt. Sic igitur afficitur: dolores acuti ingruunt, neque hora ulla deserunt, sed semper magis urgent. Interdum etiam bilem pallidam vomit et ubi vomuerit meliuscule habere videtur. Quodsi vomitione non reiecerit, bilis ad oculos decumbit et admodum pallidi fiunt pedesque intumescunt. Atque haec interdum quidem valde, interdum vero minus affligunt. Ubi autem dies

[1] πιέειν. — [2] μελετῆν. — [3] ἀλεκτρυόνος. — [4] τέως. — [5] δέ. — [6] κρεοφαγίης. — [7] τὴν τοιαύτην ἔτους ὥρην πολεμιώτατα. — [8] ῥᾷον. — [9] καὶ οἱ πόδες — σφόδρα om.

καὶ ὁκόταν μὲν ἐμ. E., ἔχῃ αὐτόν E. H. K.; — τῷ πτερῷ cod. θ.; — ἢν δὲ μὴ ἔμετος ἔχῃ cod. θ.; — χλιεροῦ dedi ex χλιηροῦ librorum E. H. K.; — ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας G.

μετὰ δὲ — ἐν ἀσφαλείῃ ἔῃ.] μελετῆν cett.; — σιτία ὀλίγα διδοὺς ταῦτα δὲ καὶ καθαρά Ald. E. H., etiam θ. sed sine καί; — in vulgata ταῦτα δέ, om.; — καθαρόν om. pr. m. in H. et θ.; — μάζην cett.; — κρέα omm. Parr. 5.; — χρεέσθω δέ vulgo om., cum cod. θ. Lind., Mack., exhibeo; — τρυγόνι δέ E. H. K., καὶ λουέσθω sine δὲ καί iidem; — ἑκάστης ἡμ. H.; — ἕως cum θ. scripsi, τέως cett.; — post ἀσφαλείῃ Lind. de suo ᾖ; hunc sequor, sed ἔῃ scribo simul ἂν post ἕως de meo inferens.

ταῦτα δὲ — χρονίη.] Vulgo ταῦτα δὴ ἢν φυλάσσηται, sed δή om. pr. m. in H., in quo al. m. δέ, quod E. et Voss. etiam ferunt; equidem vero μή interposui, quum universae periodi sensus id requirat, qui ceteroqtuin ridiculus; — iam vero οὐκ (alii libri et Voss. οὐχ) ὑποτροπιάσαι τὴν νοῦσον δέος πάλιν· καὶ γὰρ ἡ τοιαύτη νοῦσος χαλεπή ἐστι καὶ χρονίη, — sed E. K. θ. οὐχ ὑποτροπιάσει ἡ νοῦσος· ἡ γὰρ νοῦσος χαλεπή ἐστι (E. om. ἐστι) καὶ χρονίη. Ex his textum dedi ita ut sanum sensum referret et interpolatione liberaretur.

28. ἄλλη ἡπατῖτις — ἐστι.] ἄλλη ἥπατος cod. θ.; — κατὰ τὸ ἧπαρ idem; — ἡ δὲ χρ. de meo, καὶ ἡ χρ. cett.

ἐν δὲ τῷ καιρῷ — πρὸς τὸ ἧπαρ.] τοῦ δ' ἔτεος ἦρος μάλιστα ἡ νοῦσος ἐμπίπτει cod. θ.; — in vulgata ceterum legunt ἡ νοῦσος ἐμπ. E. H. K. Q.' Lind., Mack.; — γίνεται δὲ μάλιστα ἐκ E. H. K. Q.'; — κρεηφ. Littr. e Parr. 4., κρεωφ. alii; — πάντα τὴν τοιαύτην τοῦ ἔτεος ὥρην πολ. τῷ ἡπ. vulgo, πάντα πολ. ταύτην τὴν ὥρην τῷ ἥπατι E. H. K. θ.'; — καὶ χολὴ μάλιστα προσίσταται cod. θ.

τὰ δὲ οὖν — οἰδέουσι.] οὐδεμ. ὥρην om. pr. m. in H.; —

ουσι. Ταῦτα πάσχει ποτὲ μὲν σφόδρα, ποτὲ δὲ ἧσσον· ὁκόταν δὲ αἱ ἡμέραι παρέλθωσι ἐν ᾗσι κρίνεται τὸ νόσημα, ὅ τε πόνος [1]ἐλάσσων ἔχῃ, ἀναμάρτητον διαιτᾶσθαι χρὴ τοιαύτῃ διαίτῃ, ᾗ καὶ ὁ πρόσθεν· ἢν γὰρ μεθυσθῇ παρὰ καιρὸν, ἢ λαγνεύσῃ, ἢ ἄλλο τι ποιήσῃ μὴ ἐπιτήδειον, τὸ ἧπαρ παραχρῆμα γίγνεται σκληρὸν καὶ οἰδέει καὶ σφύζει ὑπὸ τῆς ὀδύνης καὶ ἤν τι σπεύσῃ, πονέει ἐξαπίνης τὸ ἧπαρ καὶ τὸ σῶμα ἅπαν. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ καὶ αἱ πρῶται ἡμέραι παρέλθωσι, πυριῆσαι, εἶτα ὑποκαθῆραι τῷ σκαμμωνίῳ· ἢν δὲ ἡ κοιλίη ξυγκεκαυμένη ᾖ, κλύσαι τοῖσι αὐτοῖσι, οἷσι καὶ τοὺς πρόσθεν, ὅ τι ἄξει καλῶς· καὶ μετὰ τὸν κλυσμὸν ὀνείῳ γάλακτι ἑφθῷ ὑποκαθῆραι, ὀκτὼ κοτύλῃσι, μέλι δὲ παραχέων [2]διδόναι πίνειν· διδόναι δὲ καὶ τὸ αἴγειον γάλα, τρίτον μέρος μελικρήτου παραμίσγων τὸ ἑωθινὸν, τετρακότυλον κύλικα· διδόναι δὲ καὶ ἑφθοῦ τοῦ αἰγείου δύο κοτύλας, τρίτον μελικρήτου παραμίσγων, ἢ αὐτὸ μοῦνον τὸ μέλι παραχέων· διδόναι δὲ καὶ τὸ [3]ἵππειον γάλα τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ ὀνείῳ. Κῆν μὲν ὑπὸ τούτων μελετωμένη ἡ νοῦσος [4]ἐξέλθῃ· — ἢν δὲ μὴ, τάμνειν τοῦ δεξιοῦ ἀγκῶνος τὴν εἴσω φλέβα καὶ ἀφιέναι τοῦ αἵματος· ἢν δέ σοι μὴ δοκέῃ ὀνείῳ γάλακτι ὑποκαθῆραι, [5]βοείου γάλακτος ὠμοῦ διδόναι δύο κοτύλας, τρίτον μελικρήτου παραμίσγων, ἑκάστης ἡμέρης ἐπὶ ἡμέρας δέκα· εἶτα ἄλλας [6]δέκα, ἕκτον μέρος τοῦ μελικρήτου παραχέων, πίνειν διδόναι· τὸ δὲ γάλα αὐτὸ τὸ λοιπὸν διδόναι, ἕως ἂν ἀναπιανθῇ, δύο κοτύλας. Ἢν δὲ μηδ' οὕτω παύηται, καῦ-

praeterierint, quibus morbus decernit, et dolor minus urgeat, eum sine aberratione eadem victus ratione uti oportet, qua prius memoratus utebatur. Nam si intempestive inebriatus fuerit, aut rebus venereis fuerit usus, quidve aliud minime commodum fecerit, confestim hepar durum evadit, intumescit et ex dolore pulsat. Ac si quid studio peregerit, derepente hepar totumque corpus dolet. Huic cum sic habuerit, primique dies praeterierint, fomentum admoveto, deinde scammonio aliquantulum purgato. Quodsi venter incensus fuerit, alvi infusum, quod probe ducat, ex iisdem quae prius exhibeto. Post alvi infusum lacte asinino cocto aliquantulum purgato, eiusque heminas octo melle affuso propinato. Lactis etiam caprini poculum quatuor heminarum mensura mulsae triente commixto mane exhibeto. Lactis quoque caprini cocti heminas duas dato, aquae mulsae tertia parte admixta, aut solo melle affuso. Lac etiam equinum eodem quo asininum modo exhibeto. Quodsi hac curatione morbus cesserit, satis est: — sin minus, internam dextri cubiti venam secato et sanguinem emittito. Si vero lacte asinino tibi purgandus non videatur, lactis bubuli crudi heminas duas, tertia mellis parte admixta, singulis diebus ad dies decem exhibeto, deinde aliis decem diebus aquae mulsae sextante affuso potui exhibeto. De reliquo vero lac ipsum ad duas heminas, donec pinguior evadat, exhibendum. At si ne sic quidem sedetur, cum hepar plurimum intumuerit, maximeque prominuerit, inurere oportet: per buxeos autem fusos oleo ferventi intinctos ustionem facito,

[1] ἐλάττονος (ἐλαττόνως?) ἔχῃ, ἢν ἀναμάρτητος ᾖ διαιτ. — [2] διδόναι πίνειν — μέλι παραχέων om. — [3] ἵππου. — [4] ἐξέλθῃ, ἅλις. — [5] ἢ βοείῳ καὶ γάλακτος ὠμοῦ. — [6] δώδεκα.

μᾶλλον ἐμπίπτουσιν cod. θ.; — καὶ οἱ πόδες — σφόδρα ut V. omm. Parr. 4.

ταῦτα — ἅπαν.] ὁκόταν αἱ ἡμ. sine δέ E.; — ἐλάσσων cod. θ. Littr., ἐλαττόνως vulg.; — ἀναμάρτητον ex θ. Littr., vulgatam e V. notavi; — ᾗ καὶ ὁ πρόσθεν de meo dedi; ὁ apud cett. deëst; — σκληρὸν αὐτέῳ vulg., αὐτοῦ cod. θ., equidem pron. repudio.

τοῦτον — ὀνείῳ.] ὁκόταν αἱ πρῶται ἡμ. θ.; — τῇ σκαμμωνίῃ idem: — κλύσας τοῖσι αὐτοῖσι E. H. K. θ. Mack., κλ. ἐν τοῖσιν ἃ cett.; — τὸ αἴγειον sine γάλα pr. m. in H. et cod. θ. — ἢ αὐτὸ μοῦνον μέλι παραχέων (τὸ μέλι de meo) om. θ.; — τὸν ὡυτὸν τρόπον E. H. K. Q.'

κῆν — κοτύλας.] μὲν ἡ νοῦσος H., ἐξέλθῃ, ἅλις cett., ἅλις reiicio; εἰ δὲ μή E. H. K.; — βοείῳ καὶ γάλακτος vulg., emendarunt dudum interpretes e mss.; — ἐφ' ἡμέρας cod. θ.; — δώδεκα vulg., δέκα prima m. in H. θ. Littr.; — ἕκτον μέρος om. θ.; — παραμίσγων idem; — τὸ δὲ λοιπὸν αὐτὸ τὸ γάλα ἕως ἂν πιανθῇ cod. θ.

ἢν δὲ — ἀποθνήσκει.] μηδ' E. H. K., μηδέ vulg.; — τὸ ἧπαρ ᾖ prima m. in H. et cod. θ.; — καῦσαι δὲ ἐν πυξ. vulg.. — om. haec pr. m. in E. et H.; sed in E. rest. sine ἐν, quod omnino librariis debetur; — δ' ἕως E. H.; — κα-

σαι χρή, ὁκόταν μέγιστον τὸ ἧπαρ γένηται καὶ ἐξεστήκῃ μάλιστα· καῦσαι δὲ πυξίνοισι ἀτράκτοισι βάπτων ἐς ἔλαιον ζέον, προστιθέναι δὲ ἕως ἄν σοι δοκέῃ καλῶς ἔχειν· ἢ μύκησι ὀκτὼ ἐσχάρας καῦσαι· ἢν γὰρ τύχῃς καύσας, ὑγιέα ποιήσεις ἢ τὸν λοιπὸν χρόνον ῥᾷον διάξει· ἢν δὲ μὴ τύχῃς, καυθεὶς, ὑπὸ τῶν [1] ἄλλων ὑγιὴς μὴ γενόμενος, φθειρόμενος ἀποθνήσκει.

eosque, donec sufficere videatur tibi, admoveto. Aut per fungos octo crustas inurito. Si enim ustio successerit, sanum reddes, aut deinceps facilius deget; — sin ustio minime succedat, post ustionem, nisi per alia remedia convalescat, consumptus perit.

κθ'. [2] Ἡπατῖτις ἄλλη. Τὰ μὲν ἄλλα πλῆθος τὰ αὐτὰ πάσχει τοῖσι πρόσθεν· ἡ δὲ χροιὴ μέλαινα· τὸ δὲ ἧπαρ τῆς χολῆς τε καὶ φλέγματος καὶ αἵματος πλησθὲν, ὡς λογιζόμεθα, διαρρήγνυται καὶ ὁκόταν [3] διαρραγῇ, τάχιστα μαίνεται καὶ ἀγανακτεῖ καὶ διαλέγεται ἀξύνετα καὶ ὑλακτέει ὡς κύων καὶ οἱ ὄνυχες φοινίκεοί εἰσι καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι οὐ δύναται [4] ὁρᾶν καὶ [5] αἱ τρίχες αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ ὀρθαὶ ἵστανται καὶ πυρετὸς ὀξὺς ἐπιλαμβάνει. Τούτῳ χρὴ προσφέρειν τὰ αὐτὰ ἃ καὶ τοῖσι πρόσθεν· οἱ δὲ πολλοὶ ἀποθνήσκουσι ἐν τῇσι ἕνδεκα ἡμέρῃσι· παῦροι δὲ διαφυγγάνουσι.

29. Morbus alius hepaticus. Cetera ut plurimum eadem quidem, quae prioribus, accidunt, color vero nigricat. Iecur vero, quum bile et pituita ac sanguine repleatur, ut coniicimus, disrumpitur et simul ac disruptum fuerit, insanit et indignatur et imprudenter loquitur, more canis latrat, ungues puniceo sunt colore, oculis cernere non potest, pili capitis erecti manent et febris acuta invadit. Huic eadem, quae prioribus, admovere oportet, plerique vero intra undecim dies moriuntur, paucique evadunt.

λ'. [6] Σπληνὸς νοῦσος πρώτη. Γίγνεται διὰ θερμασίην τοῦ ἡλίου χολῆς κινηθείσης, ὁκόταν ἑλκύσῃ ἐφ' ἑωυτὸν χολὴν ὁ σπλήν. Τάδε οὖν πάσχει· πυρετὸς ὀξὺς ἐπιγίγνεται κατ' ἀρχάς· προϊούσης δὲ τῆς νούσου ἀφίησι, πλὴν κατ' αὐτὸν τὸν σπλῆνα· ταύτῃ δὲ αἰεὶ θέρμη ἔχει· καὶ ὀδύνη ἄλλοτε [7] καὶ ἄλλοτε ἐμπίπτει ὀξεῖα καὶ ἐς τὴν λαπάρην καὶ ἐς τὴν κοιλίην· τὰ δὲ σιτία κατ' ἀρχὰς [8] προσίεται

30. Lienis morbus primus. Gignitur ob bilem solis calore commotam, cum eam ad se lien traxerit. Hunc igitur in modum affligitur: febris acuta per initia succedit, progresso vero morbo dimittit, ipso liene excepto; ibi enim semper calor detinet, dolorque acutus subinde in lateris mollitudinem et in ventrem incidit. Cibos autem per exordia expetit quidem, non autem admodum demittit. Procedente vero

[1] ἄλλων λοιπῶν. — [2] ἄλλη ἡπατῖτις. — [3] διαρρηχθῇ. — [4] ὁρῆν. — [5] αἱ om. — [6] σπληνὸς τῆς πρώτης. — [7] καὶ ἄλλοτε om. — [8] προίεται.

λῶς ἔχειν καὶ κέκαυται vulgo, κέκαυθαι cod. Serv., Foësii, Lind., κεκαῦσθαι Mack. —; equidem illud καὶ κεκαῦσθαι sustuli, neque enim est nisi dittographia ἢ κεκαῦσθαι pro ἔχειν; — ἢ ante μύκησι om. pr. m. in H.: — ἢ τὸν λοιπὸν χρ. de meo, καὶ τὸν λοιπόν cett.; — τὸν λοιπὸν τοῦ χρόνου cod. θ.; — ῥᾴων Parr. 4. Ceterum τύχῃ καυθείς vulgo et ἄλλων λοιπὸν ὑγιής. De meo emendavi.

29. ἡπατῖτις ἄλλη.] ἄλλη ἡπατῖτις et ἄλλη ἥπατος inscriptiones sunt a Littréo e libris aliis prolatae.

τὰ μὲν ἄλλα — ἐπιλαμβάνει.] τοῖσι πρόσθεν cod: θ., Voss., Mack., Littr., τῇσι vulg.; — ὡς λογιζόμ. ante ἡ χολή infertur in E. H. K.; — διαρραγῇ E. P.' Q.' θ. Lind., Mack., διαρρῇ H., διαρρηχθῇ vulg.; iam vero ceteri τοῦ δὲ ἥπατος ἡ χολὴ φλέγματος καὶ αἵματος πλησθεῖσα, ὡς λογ., διαρρήγνυται κ. τ. λ., quod eo modo quo descripsi emendare studui; nam quid sit τὴν χολὴν διαρρήγνυσθαι non capio! emendationem insuper defendam iis, quae de liene leguntur cap. 32. Porro εἰσὶν αὐτοῦ E. θ. Mack.; — ὁρᾶν E., ὁρῆν vulg., ἀνορᾶν cod. θ.; καὶ τρίχες αἱ ἐν τῇ κεφ. vulgo, in quibus αἱ om. pr. m. in H.; equidem alterum αἱ de meo adscripsi.

τούτῳ — διαφυγγάνουσι.] παῦροι δ' ἐκφυγγάνουσι cod. θ.

30. σπληνὸς νοῦσος πρώτη.] Eadem inscriptio, quae in V., in Parr. 4. et cod. θ., in E. περὶ σπληνὸς τῆς πρώτης.

γίγνεται — σπλήν.] γίγνεται (δέ interponit Voss.) ἡ τοιαύτη νοῦσος διὰ θερμ. vulgo, sed cum prima m. in H. et cod. θ. omitto ἡ τοιαύτη νοῦσος.

τάδε οὖν πάσχει — γίγνεται.] ταύτῃ γὰρ αἰεί Lind. fortasse de suo; — προσίεται cod. θ., Lind., Mack., Littr.; vulgatam e V. notavi; — articulum ante κληῖδες om. pr. m.

μὲν, διαχωρέει δὲ οὐ μάλα, προϊούσης δὲ τῆς νούσου ἥ τε χροιὴ ὠχρὴ γίγνεται καὶ ὀδύνη ἰσχυρὴ ἐμπίπτει καὶ αἱ κληῗδες λεπτύνονται καὶ τὰ σιτία οὐχ ὁμαλῶς [1] προσίεται ὥσπερ κατ' ἀρχὰς καὶ [2] ἀπ' ὀλίγου πίμπλαται· ὁ δὲ σπλὴν [3] ἄλλοτε μέγας τῆς αὐτῆς ἡμέρης, [4] ἄλλοτε δ' ἐλάσσων γίγνεται. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, πῖσαι ἐλλέβορον, [5] κάτω δ' ὑποκαθῆραι τῷ Κνιδίῳ κόκκῳ· ἐς ἑσπέρην δὲ μετὰ τὴν κάθαρσιν φακῆς τρυβλίον δοῦναι ῥοφέειν ὀξυτέρης καὶ σευτλίων τρυβλίον λιπαρῶν, ἄλφιτα παραπάσας· τῇ δ' ὑστεραίῃ καὶ τῇ τρίτῃ ἄρτον μικρὸν δοῦναι· ὄψῳ δὲ φακῇ χρεέσθω καὶ ὑὸς κρέατι ἐν τῇ φακῇ [6] τετριμμένῳ· οἶνον δὲ πινέτω αὐστηρὸν μέλανα, ἀκρητέστερον κατ' ὀλίγον καὶ ἡσυχίην ἐχέτω ταύτας τὰς ἡμέρας, πλὴν ἔνδον ὀλίγα περιπατεέτω [7] ἐν σκιῇ. Τὸν δὲ λοιπὸν χρόνον τάδε χρὴ προσφέρεσθαι· σιτίον μὲν ἄρτον αὐτοπυρίτην, ὄψον δὲ ἐχέτω κρέας κυνὸς μέζονος ἢ αἰγὸς ἢ ὄϊος [8] τετριμμένον καὶ τάριχος Γαδειρικὸν ἢ σαπέρδην καὶ τὰ ὀξέα καὶ τὰ ἁλμυρὰ πάντα προσφερέσθω καὶ τὰ στρυφνά· πινέτω δὲ οἶνον Κῷον ὑπόστρυφνον ὡς μελάντατον· τῶν δὲ γλυκέων καὶ λιπαρῶν ἀπεχέσθω καὶ κνισωδέων καὶ σίλφιον μὴ προσφερέσθω, μηδὲ σκόροδα, μηδὲ κρέας χοίρειον, μηδὲ κεστρέα [9] μηδὲ ταρίχηρον μηδὲ νεαρὸν, μήτε ἔγχελυν, μήτε λάχανον μηδὲν ἑφθὸν ἄνευ ὄξεος· τρωξίμων δὲ ῥαφανῖδι χρεέσθω καὶ σελίνῳ, ἐς ὄξος βάπτων καὶ οἴνῳ ἄλφιτα φυρῶν ἐσθιέτω καὶ τοῦ οἴνου ῥοφεέτω ἀκρήτου· ἢν δὲ βούληται, καὶ τὸν ἄρτον ἐς τὸν οἶνον ἐνθρυπτόμενος ἐσθιέτω θερμόν· διδόναι δὲ καὶ ἰχθύων σκορπίον, δρά-

morbo color pallidus evadit, dolor vehemens ingruit, et iugula extenuantur, neque cibum velut per initia facile admittit et pauco impletur. Lien autem eodem die mox magnus, mox minor evadit. Cum sic habuerit, huic veratrum propinato, deorsum vero grano Cnidio purgato. Post purgationem vero vesperi lenticulae acidioris acetabulum sorbendum exhibeto et betarum pinguium acetabulum polenta inspersa. Postero vero et tertio die parvum panem exhibeto, pro opsonio lenticula utatur et carne suilla trita cum lenticula cocta. Vinum austerum nigrum, meracius paulatim bibat et per hosce dies quietem agat, nisi quod intus in umbra paulum obambulet. Reliquo vero tempore haec exhibere oportet: in cibo quidem panem ex furfure a pura farina non separato; pro opsonio carnem canis maiusculi, aut caprae aut oviculae tritam habeat et salsamentum Gaditanum, aut saperdam, acidaque et salsa omnia acerbaque exhibeantur. Vinum Coum subadstringens quam nigerrimum bibat; dulcibus, pinguibus et nidorosis abstineat. Laser minime exhibeatur, neque allium, neque caro porcina, neque mugil, neque sale conditus, neque recens, neque anguilla, neque olus coctum ullum sine aceto. Ex his, quae cruda eduntur, radicula et apio aceto intinctis utatur, polentam edat vino subactam et vinum meracum sorbeat. Quodsi lubeat, panem etiam in vino comminutum calidum comedat. Ex piscibus vero scorpium, draconem, cuculum, gobium, callionymum, eosque coctos et frigidos exhibeto. Danda etiam singulis diebus quae lienem extenuare valent, asphodeli semen, visci folia, aut foenum

[1] προΐενται. — [2] ἀπὸ ὀλ. — [3] ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. — [4] κἄλλοτε ἐλάσσων. — [5] κάτω ὑποκαθῆραι τε. — [6] ἑφθῷ τετριμμένον. — [7] ἐν τῇ σκιῇ. — [8] τετρυμένον. — [9] μηδὲ τενέαρον, μηδὲ τάριχος μήτε ἐγχ.

in H.; — ὁμοίως προΐεται vulg., ὁμαλῶς προσίεται cod. θ. Mack., Gal., Gl.; — ἀπ' E. H., ἀπό vulg.; — ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε μέγας vulg., sed ἄλλοτε καί omm. E. H. K. θ. Littr., at μέγας ἄλλοτε cod. θ. Mack.; — καὶ ἄλλοτε ἐλάσσων vulg., καί omm. E. H. K.

τοῦτον — σκιῇ.] κάτω ὑποκαθῆραί τε vulg., καὶ τῷ δ' ὑποκαθῆραι cod. θ. Mack., unde Littréus quod eum secutus dedi. Martinus apud Foës. voluit ἄνω ὑποκαθῆραί τε; — τρυβλίον δοῦναι E. H. K., δ. τρ. cett.; — ῥοφέειν om. cod. θ.; — λαπαρῶν cod. θ. Mack.; — περιπάσας cod. θ.; — τετριμμένον vulg. τετρυμμ. alii libri; — nempe κρέατι — τετριμμένῳ de meo dativo descripsi, cett. κρέας — τετρ.; — ἐν τῇ σκιῇ vulg., τῇ omm. E. H. K. P.' Q.' θ. Lind., Mack., Littr.

τὸν δὲ λοιπὸν — διδόναι.] οἰὸς ἢ ὑός cod. θ.; — τετριμμ. vulg.; τετρυμμ. alii codd.; — μηδὲ κρέας ὕειον cod. θ.; — μηδὲ κεστρέα — νεαρόν est lect. codicis θ. a Littréo recepta, vulgatam e V. notavi; — μηδέν E. H. K. Littr., μηδέ vulg.; — ἑφθόν omm. K. θ.; — ὄξεος Ionice ex E. H. K. Littr.; — καὶ ἐν οἴνῳ cod. θ.; — ἐσθίειν pr. m. in H.; — διδόναι in fine periodi omm. H. θ. Mack.

κοντα, κόκκυγα, κωβιὸν, καλλιώνυμον, τούτους ἑφθοὺς καὶ ψυχροὺς διδόναι. Διδόναι δὲ καὶ ἃ μέλλει τὸν σπλῆνα λεπτύνειν ἑκάστης ἡμέρης, ἀσφοδέλου τοῦ καρποῦ, ἢ ἰξοῦ τὰ φύλλα, ἢ [1] αἰγόκερας, ἢ ἄγνου καρπὸν, ἢ πήγανον, ἢ [2] ἡδύοσμον· τούτων τρίβων ὅ τι ἂν βούλῃ διδόναι [3] ἐν οἴνου κοτύλῃ αὐστηροῦ νῆστι. Ἢν δὲ δυνατὸς ᾖ, ἀναγκάζειν αὐτὸν πρίειν ξύλα τριήκοντα ἡμέρας καὶ ἀπ' ἄκρων τῶν ὤμων παλαιέτω καὶ περιπατεέτω δι' ἡμέρης καὶ ὄψιος εὑδέτω, πρώϊος δὲ ἐγειρέσθω καὶ εὐωχεέσθω ἃ προείρηται. Ἢν δὲ μὴ ὑπὸ τούτων ῥηΐσῃ, καῦσαι τὸν σπλῆνα μύκησι δέκα ἐσχάρας μεγάλας, ὁκόταν μέγιστος ᾖ καὶ ἐξηρμένος μάλιστα· ἢν γὰρ τύχῃς καύσας ὡς δεῖ, ὑγιέα ποιήσεις ἐν τάχεϊ. Ἡ δὲ νοῦσος δέεται θεραπηΐης· χαλεπὴ γὰρ καὶ χρόνιος, ἢν μὴ παραχρῆμα μελετηθῇ.

Graecum, aut viticis semen, aut mentham; ex quibus quod voles tritum ex vino austero ieiuno exhibeto. Quodsi validus fuerit, triginta diebus ut ligna secet cogito. Summis humeris lucta se exerceat, interdiu obambulet, vesperi dormiat, mane vero surgat et quae dicta sunt in cibo sumat. At si ne his quidem meliuscule habeat, lienem per fungos, cum maxime tumidus et sublatus fuerit, decem crustis magnis inurito. Si enim ustio, ut decet, successerit, brevi sanum reddes. Indiget autem morbus curatione; gravis enim est et diuturnus, nisi confestim curatio adhibita fuerit.

λα'. [4] Ἄλλη νοῦσος σπληνός. Γίγνεται μὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν, ἀφ' ὧν καὶ ἡ πρόσθεν· πάσχει οὖν τάδε· ἡ γαστὴρ φυσᾶται, μετὰ δὲ καὶ ὁ σπλὴν οἰδέει καὶ σκληρός ἐστι, καὶ ὀδύναι ὀξεῖαι ἐμπίπτουσι ἐς τὸν σπλῆνα· ἡ δὲ χροιὴ τρέπεται καὶ ὁρᾶται μέλας, ἔπωχρος, σιδιοειδὴς καὶ ἐκ τοῦ ὠτὸς κακὸν ὄζει [5] καὶ τὰ οὖλα ἀφίσταται ἀπὸ τῶν ὀδόντων καὶ κακὸν ὄζει καὶ ἐκ τῶν κνημέων ἕλκεα [6] ἐκρήγνυται, ὁκοῖάπερ ἐπινυκτίδες, τὰ δὲ γυῖα λεπτύνεται καὶ ἡ κόπρος οὐχ ὑποχωρέει. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, μελετᾶν τοῖσι αὐτοῖσι φαρμάκοισι [7] καὶ ἐδέσμασι καὶ ποτῷ καὶ ταλαιπωρίῃσι καὶ τοῖσι ἄλλοισι

31. Alius lienis morbus. Oritur quidem ex iisdem, ex quibus etiam prior: hoc igitur modo afficitur: Venter inflatur, postea vero lien intumescit, durus est, eique dolores acuti accidunt, color autem immutatur et niger cernitur, pallidus et qui malicorium referat et ex aure gravis odor exhalat et gingivae a dentibus abscedunt et male olent et in tibiis ulcera qualia pustulae nocturnae erumpunt, membra extenuantur, neque stercus per alvum demittitur. Hunc sic habentem iisdem medicamentis ac eduliis et potu, exercitationeque ac reliquis omnibus curato, cumque stercus non demitta-

[1] αἰγὸς κέρας. — [2] ἡδυόσμου. — [3] ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ νήστει. — [4] ἄλλη σπληνός. — [5] καὶ τὰ οὖλα κακὸν ὄζει καὶ ἀπὸ τῶν ὀδόντων ἀφίσταται. — [6] ἐκρήγνυνται. — [7] καὶ ἐδέσμασι — ἄλλοισι πᾶσι om.

διδόναι δὲ — νῆστι] ἰσχναίνειν cod. θ.; — κισσοῦ pro ἰξοῦ idem; — αἰγόκερας cod. θ., Gal. Gl., Mack., Littr.; vulg. e V. notavi; — διδυμαίου ῥίζην Littr. e solo θ., ἡδύοσμον sine ῥίζην pr. m. in E., vulg. e V. notavi; — mihi codicis E. lectio vera, codicis θ. perabsurda videtur; — ἐν οἴνου κοτ. αὐστηροῦ E. H. K. P.' Q.' θ. Lind., Mack., Littr., vulgatam e V. notavi.

ἢν δὲ δυνατὸς ᾖ — προείρηται.] καὶ πρώϊος δέ K.; — εὐωχεέσθω τὰ προειρημένα cod. θ.

ἢν δὲ μὴ — ἐν τάχεϊ.] δέ omm. H. K.; ante καὶ ἐξηρμένος delevi ὁ σπλήν de coniectura; — μεγάλας om. θ.: — ὡς δεῖ om. idem; πλὴν οὐκ ἐν τάχει vulg., sed πλὴν οὐκ omm. idem et Mack. — Res aleae plena est in his iudicium ferre, sed πλὴν οὐκ saepius interpolatum vidi; ἐν τάχει vero hic potest esse cito, pro morbi indole scilicet, itaque puto Mackium non imprudenter codicem θ. esse secutum.

31. ἄλλη νοῦσος σπληνός.] νοῦσος omm. Parr. 4. et θ.

γίγνεται — ὑποχωρέει.] ἀφ' om. pr. m. in H.; — πάσχει οὖν ὑπὸ τούτου τοῦ νοσήματος τάδε vulgo, sed de coniectura ὑπὸ τούτου τοῦ νοσήματος omitto; πάσχει δὲ ὑπό cod. θ. Mack.; ἀπό pr. m. in H., K.; — μεγάλη σπλήν cod. θ. pro μετὰ δὲ σπλήν; — γίνεται E. H. K. pro καὶ ὁρᾶται; — in καὶ τὰ οὖλα — ὄζει cum Littréo sequor cod. θ., vulgatam e V. notavi, nisi quod in hac καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ὀδ.; — cod. θ.: οὐ διαχωρέει.

τοῦτον — κλύζειν.] μελετῆν cett.; — ὑποκλύζειν dedi ex E., H. pr. m., K. P.' Q.' θ. Lind., Mack., simplex κλύζειν cett.; — ἐν τούτοισι vulgo, ineptum ἐν abieci; — ἀπὸ τεύτλων cett., interpolatum ἀπὸ librariis reddidi.

πᾶσι· καὶ ὑποκλύζειν, ὁκόταν μὴ θέλῃ ἡ κόπρος διαχωρέειν [1]τούτοισι· μέλιτος ἡμικοτύλιον καὶ νίτρου Αἰγυπτίου ὁκόσον ἀστράγαλον ὄϊος· ταῦτα τρίψας [2]διεῖναι σεύτλων ἑφθῶν ὕδατι, τέσσαρσι κοτύλῃσι· εἶτα οὕτω κλύζειν. Ἢν δὲ μὴ ὑπὸ τούτων ἡ νοῦσος καθίστηται, καῦσαι αὐτοῦ τὸν σπλῆνα ὡς τὸν πρόσθεν, καὶ ἢν τύχῃς καύσας, ὑγιέα ποιήσεις.

λβ'. [3]Ἄλλη νόσος σπληνός. Γίγνεται μὲν τοῦ ἔτεος ἔαρος ὥρῃ μάλιστα, ἀπὸ δὲ αἵματος· ὁκόταν γὰρ ἐμπλησθῇ ὁ σπλὴν αἵματος, [4]ἐκρήγνυται ἐς τὴν κοιλίην καὶ ὀδύναι ὀξεῖαι ἐς τὸν σπλῆνα ἐμπίπτουσι καὶ ἐς τὸν τιτθὸν καὶ ἐς τὴν κληῖδα καὶ ἐς τὸν ὦμον καὶ ὑπὸ τὴν ὠμοπλάτην. Ἡ δὲ χροιὴ τοῦ γυίου μολιβδοειδὴς καὶ ἀμυχὰς ἐν τῇσι κνήμῃσι λαμβάνει καὶ ἕλκεα μεγάλα γίγνεται ἐξ αὐτέων καὶ τὰ κάτω ὑποχωρέοντα ἅμα [5]τῇ κόπρῳ αἱματώδεα καὶ ἰώδεα [6]ὑπέρχεται, ἡ δὲ γαστὴρ σκληρὴ καὶ ὁ σπλὴν καθάπερ λίθος ἐστί. Αὕτη τῶν πρόσθεν θανατωδεστέρη καὶ ἐξ αὐτῆς παῦροι διαφυγγάνουσι. Τοῦτον, ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, τοῖσι αὐτοῖσι θεράπευε οἷσι καὶ τὸν πρόσθεν, πλὴν ἄνω φάρμακον μὴ δῷς· κάτω δὲ τοῦ κόκκου τοῦ Κνιδίου δοῦναι· τῇ [7]δ' ὑστεραίῃ [8]ὀνείου ἢ ἱππείου γάλακτος ἑφθοῦ ὀκτὼ κοτύλας, μέλι παραχέων· εἰ δὲ μή, βοείῳ ἢ αἰγείῳ ἑφθῷ, δύο χοεῦσι, μέλι [9]παραχέων παρὰ τὴν ἑτέρην κύλικα, ἐναλλὰξ δὲ πίνειν χρή· ἐς ἑσπέρην δὲ διδόναι μετὰ τὴν κάθαρσιν [10]ταὐτὰ ἃ καὶ τῷ πρόσθεν

tur, his alvum subluito: mellis heminae dimidium et nitri Aegyptii ovilli tali quantitatem ex betarum coctarum decocto ad quatuor heminas terito et diluito, deinde hoc infuso subluito. Quodsi his morbus non sedetur, eius lienem velut in priore inurito et si ustio successerit, sanum reddes.

32. Alius lienis morbus. Oritur in anno quidem veris tempore praecipue, fit autem ex sanguine. Cum enim sanguine lien refertus fuerit, in ventrem erumpit et in lienem dolores acuti, in mammam, iugulum, humerum et sub scapulam irruunt. Totius corporis color est plumbeus, leves cutis lacerationes in tibiis habet, ex quibus magna ulcera oriuntur. Quae cum stercore per inferiora secedunt, cruenta sunt et aeruginosa, venter autem durus est et lien instar lapidis. Hic morbus superioribus magis letalis est ex eoque pauci evadunt. Hunc ita se habentem iisdem, quibus priorem curato, nisi quod medicamentum sursum purgans minime dederis. Deorsum vero cocco Cnidio purgato. Postero vero die lactis equini cocti heminas octo melle affuso exhibeto. Sin minus lacti bubulo aut asinino cocto ad duos congios mel alteri poculo affundere et alternatim bibere oportet. Sub vesperum vero post purgationem eadem quae priori exhibeto, postque medicamentum, si visum fuerit, sanguinem ex interiore sinistri cubiti vena detrahito. Per reliquos

[1] ἐν τούτοισι. — [2] διδόναι. — [3] ἄλλη σπληνός. — [4] ῥήγνυται. — [5] τῷ πρώτῳ. — [6] καὶ ὑπέρχεται ἡ γαστὴρ σκληρή. — [7] δ' om. — [8] καὶ ἱππείου sine ὀνείου. — [9] παραμίσγων. — [10] ταὐτά om.

ἢν δὲ μὴ — ποιήσεις.] καῦσαι αὐτὸν τὸν σπλῆνα cod. θ.

32. ἄλλη νοῦσος σπληνός.] Haec om. E., νοῦσος, ut V., omm. Parr. 4. et θ.

γίγνεται — ὠμοπλάτην.] θέρεος ὥρῃ cod. θ.; — ἡ δὲ νοῦσος γίνεται ἀπὸ αἵματος E. H. K. θ.; — γάρ omm. iidem; — ὁ σπλὴν ἐμπλησθῇ μάλιστα αἵματος E. H. K., et θ. sine μάλιστα; — ὑπὸ ὠμοπλάτην prima m. in H.

ἡ δὲ χροιὴ — λίθος ἐστί.] ἡ δὲ χροιὴ τούτου μολιβδ. cod. θ.; — μολυβδοειδής H.; — ἅμα τῷ πρώτῳ (τῷ κόπρῳ Merc. in marg., unde rectius Lind. et Littr. τῇ κόπρῳ, cod. θ. τὸ πρωΐ, quae minus bona est emendatio in illo libro) αἱματώδεα καὶ ἰώδεα (οἰνώδεα cod. θ.) καὶ (καί om. θ) ὑπέρχεται ἡ γαστὴρ (ὑπέρχεται ἡ δὲ γαστήρ cod. θ.) σκληρή vulg.; textum inde consentienter cum Littréo descripsi; — καθά vulg., unde cum Lind., Mack., καθάπερ dedi, ὥσπερ E. H. K.

αὕτη — διαφυγγάνουσι.] Ceteri οὗτος — θανατωδέστερος — αὐτέου (αὐτοῦ E. H. K.); de meo haec feminina feci subintelligens νοῦσος, nam quid ad masculina illa subaudire oporteat, non liquet.

τοῦτον — φλεβός.] οὕτως cod. θ.; — τοῖσι αὐτέοισιν οἷσι καὶ τοὺς πρόσθεν ἰῆσθαι cod. θ., unde in vulg. πρόσθεν pro ἔμπροσθεν scripsi; — πλὴν ἄνω φ. μηδαμῶς sine μὴ δῷς J.; — τοῦ κνιδίου κόκκου cod. θ.; — τῇ ὑστεραίῃ καὶ (καὶ τῇ ὑστ. Lind.) ἱππείου γάλακτος vulg., τῆς δ' ὑστεραίης ὀνείου ἢ ἱππείου γάλακτος cod. θ.; — ἑφθοῦ δοῦναι H., δοῦναι ἑφθοῦ cod. θ.; — παραχέας E.; — μέλι παραχέων παρὰ τὴν κ. τ. λ. cod. θ., Mack., Littr. παραχέων

μετὰ τὸ φάρμακον· καὶ ἢν δοκέῃ, τοῦ αἵματος ἀφελεῖν ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος τοῦ ἀριστεροῦ τῆς εἴσω φλεβός. Τὰς δὲ λοιπὰς τῶν ἡμερέων διδόναι νήστι ἑκάστης ἡμέρης βοείου γάλακτος τέσσαρας κοτύλας, τρίτον μέρος ἅλμης παραμίσγων· σιτίοισι δὲ καὶ ποτοῖσι καὶ τοῖσι ἄλλοισι τοῖσι αὐτοῖσι θεραπεύειν, οἷσι καὶ [1]τοὺς πρόσθεν, ἀπέχεσθαι δὲ λαγνείης καὶ οἰνοφλυγίης καὶ τοῦτον καὶ τοὺς πρόσθεν· καὶ ἤν σοι δοκέῃ, καῦσαι, ὁκόταν παχύτατος καὶ μέγιστος ὁ σπλὴν γένηται· καὶ ἢν τύχῃς καύσας, ὑγιέα ποιήσεις· ἢν δὲ μὴ ὑπὸ ταύτης τῆς ἰήσιος ὑγιὴς γένηται, φθειρόμενος χρόνῳ θνήσκει· ἡ γὰρ νοῦσος χαλεπή.

λγ'. Ἄλλη [2]νοῦσος σπληνός. Προσπίπτει καὶ αὕτη ἡ νοῦσος ἔαρος μάλιστα, ὁκόταν φλέγμα ἀναλάβῃ ὁ σπλὴν ἐς ἑωυτὸν, καὶ μέγας παραχρῆμα [3]γίγνεται καὶ σκληρός· εἶτ' αὖτις καθίσταται· καὶ ὁκόταν μὲν [4]ἐξηρμένος ᾖ, [5]ὀδύναι ὀξεῖαι ἐμπίπτουσι· ὁκόταν δὲ λαπαρὸς ᾖ, ἀνώδυνός ἐστι· καὶ ὁκόταν χρόνος γένηται τῇ νούσῳ, ἀμαυροτέρη δοκέει καὶ ἐπανίσταται, καὶ ταχέως καθίσταται. Οὗτος, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, κατ' ἀρχὰς τοῦ νοσήματος τὰ σιτία οὐ δύναται προσίεσθαι καὶ ταχέως καταλεπτύνεται καὶ ἀκρασίη ἔχει τὸ σῶμα πολλή. Τὸ δὲ νόσημα ἢν μὴ παραχρῆμα θεραπευθῇ, ἢ αὐτόματον καταστῇ, διαλιπὸν πέντε μῆνας ἢ ἓξ αὖτις ἐπανίσταται· διαλιμπάνει δὲ μάλιστα τὸν χειμῶνα. Τοῦτον κατ' ἀρχὰς ἢν λάβῃς, καῦσον δέκα ἐσχάρας ἐς τὸν σπλῆνα καὶ παρ-

[1] τόν. — [2] νοῦσος om. — [3] γένηται. — [4] ἐξηρημένος. — [5] ὀδύναι — ᾖ om.

autem dies ieiuno singulis diebus lactis bubuli quatuor heminas, tertia muriae parte admixta exhibeto. Cibis, potibus et reliquis aliis iisdem quibus priorem curato. Hic velut superiores venere et vinolentia abstineat. Quodsi tibi visum fuerit, cum crassissimus et maximus lien exstiterit, inurito. Et si ustio successerit ex voto, sanum reddes. Sin sub hac curatione non convalescat, tandem contabescens perit; morbus enim gravis est.

33. Alius lienis morbus. Hic quoque morbus vere potissimum accidit, cum lien in se pituitam exceperit, confestimque tumidus et durus exsistit, deinde rursus subsidit. Et cum quidem sublatus fuerit, dolores acuti ingruunt, ubi vero mollis fuerit, sine dolore est. Cumque morbus inveteraverit, obscurior esse videtur et assurgit, celeriterque reprimitur. Hic cum sic habuerit, per morbi exordia cibos assumere non potest, cito extenuatur magnaque impotentia corpus affligitur. Morbus vero nisi confestim curatus aut sua sponte sedatus fuerit, quinque aut sex intermissis mensibus rursus assurgit, per hiemem autem praecipue intermittit. Hunc si per exordia in manus sumpseris, decem crustis ad lienem inurito, statimque sanum reddes. Quodsi non usseris, iisdem medicamentis et eduliis et potibus ac laboribus, quibus superiores curato.

om. vulg., παραμίσγων Lind., sine dubio e cod. Voss., quo eum usum esse iam in primo vol. significavi; — χρή om. θ.; — ἐς ἑσπέρην διδόναι pr. m. in H., ἐς δὲ τὴν ἑσπ. vulg., itaque ἐς ἑσπέρην δὲ διδόναι auctorem dedisse coniicio; — ἀφαιρεῖν ἀπὸ τοῦ ἀγκ. E., H. al. m., K.

τὰς δὲ λοιπὰς — χαλεπή.] τοὺς πρόσθεν H. K. θ. Littr., τὸν πρ. vulg.; — καὶ καῦσαι vulg., καί omisi cum E. H. K. Lind.; — ὁκόταν παχύτατος ᾖ καὶ μέγιστος ὁ σπλήν sine γένηται pr. m. in H., θ.; — ὁκόταν παχύτατος ᾖ καὶ γένηται μεγ. ὁ σπλήν E., γένηται ὁ σπλήν K.; — κἢν τύχῃς E. H. K.; — post τύχῃς vulgo τοῦ καιροῦ, cod. θ. κατὰ καιρόν, sed si alios locos similes in hoc libro conferas apparet τοῦ καιροῦ esse emblema alienum et in θ. haberi eius emendationem aliquam. Vulgo λίην ἐστὶ χαλεπή, sed λίην om. θ., λίην ἐστί om. pr. m. in H.; rursus collatis locis similibus patet λίην ἐστί esse emblema recens.

33. ἄλλη νοῦσος σπληνός.] νοῦσος, ut V., omm. Parr. 5. et θ.

προσπίπτει — καθίσταται.] προσπ. δὲ ἡ ν. καὶ αὐτὴ E. H. K., — καὶ αὕτη om. cod. θ.; — μάλιστα ἦρος cod. θ., unde Littr. ἦρος pro vulgato ἔαρος. Ante μέγας omm. καὶ E. H. K. Littr.; — γίνεται H. Littr. pro vulg. γένηται; — αὖτις per τ ex E. H.; — ὁκόταν I. Mack., ὁπόταν E. H. K., ὅταν vulg.; — χρόνος ἐγγένηται H. K. θ., Littr., — γένηται vulg.; — δοκέει om. pr. m. in H., sed ἡ νοῦσος post δοκέει, quod ab altera manu est.

οὗτος — πολλή.] Cett. ἀκρασίην — πολλήν, de meo nominativum dedi; — πολλὴν τὸ σῶμα E. H. K.

τὸ δὲ νόσημα — χειμῶνα.] κατασταθῇ cod. θ.; — αὖτις eadem auctoritate, qua supra.

τοῦτον — ποιήσαις.] παρ' in vulgato παρ' εὐθύ om. pr. m. in H.; — ποιήσαις de meo, ποιήσῃς cett.

εὐθὺ ὑγιέα ποιήσεις· ἢν δὲ μὴ καύσῃς, τοῖσι αὐτοῖσι φαρμάκοισι ἰῆσθαι, οἷσι καὶ τοὺς πρόσθεν, καὶ ἐδέσμασι καὶ ποτοῖσι καὶ ταλαιπωρίῃσι· οὕτω γὰρ ἂν τάχιστα ὑγιέα ποιήσαις. Τούτου δὲ ἡ χροιὴ γίγνεται ἔκλευκος, ἄρτι ὕπωχρος, [1] ἄρτι αὐχμηρή.

Sic enim celerrime sanum reddideris. Huius autem color exalbidus, alias subpallidus, alias squalidus exsistit.

λδ'. Ἄλλη [2] νοῦσος σπληνός. Γίγνεται μὲν μετοπώρου μάλιστα ἀπὸ χολῆς μελαίνης· γίγνεται δὲ ἀπὸ λαχανοφαγίης τρωξίμων πολλῶν καὶ ὑδροποσίης. Πάσχει οὖν τάδε· ὁκόταν τὸ νόσημα λάβῃ, ἀλγέει τὸν σπλῆνα σφόδρα, καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνει, καὶ ἀσιτίη ἔχει, τό τε γυῖον ξυμπίπτει ταχέως· ὁ δὲ σπλὴν μέγας μὲν πάνυ οὐ γίγνεται, σκληρὸς δὲ, καὶ [3] προσπίπτει πρὸς τὰ σπλάγχνα καὶ μύζει προσκείμενος. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, τοῖσι αὐτοῖσι ἰῆσθαι καὶ φαρμάκοισι καὶ βρωτοῖσι [4] καὶ ποτοῖσι καὶ ταλαιπωρίῃσι, οἷσι ἂν καὶ τοὺς πρόσθεν, καὶ ἤν σοι παρέξῃ, καῦσαι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ τοὺς ἄλλους. Αὕτη ἡ νοῦσος τοῖσι πολλοῖσι, ἢν παραχρῆμα μελετηθῇ, ἐν τάχεϊ ἐξέρχεται.

34. Alius lienis morbus. Oritur quidem potissimum ex atra bile auctumno; fit autem ex multo olerum esu, quae cruda comeduntur, et aquae potione. Ad hunc igitur modum afficitur: ubi morbus prehenderit, lien valde dolet, rigor et febris invadit, cibi fastidium detinet, totumque corpus celeriter concidit. Lien autem magnus admodum non evadit, sed durus et ad viscera incumbit, adiacensque strepitum edit. Hunc ita habentem iisdem tum medicamentis, tum cibis, tum potionibus, tum laboribus, quibus etiam superiores, curato. Ac si se dederit, eum quo alios modo inurito. Hic morbus in plerisque, si confestim curatio adhibita fuerit, cito decedit.

λε'. [5] Ἴκτεροι τέσσαρες. Ὁ μὲν τοῦ θέρεος μάλιστα ἐπιλαμβάνει, χολῆς κινηθείσης· ἵσταται οὖν ἡ χολὴ ὑπὸ τῷ δέρματι καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ, ὥστ' εὐθὺς ἀλλοχροέειν τὸ σῶμα καὶ γίγνεσθαι ὠχρὸν ὁκοῖόν περ σίδιον· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὠχροὶ, καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ ὑπὸ τὰς τρίχας οἷον [6] φλοῦς ὕπεστι, καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνει, καὶ οὐρέει ὠχρὸν τὸ οὖρον καὶ ὑφίσταται ὑπ' αὐτῷ παχὺ ὕπωχρον, καὶ τὸ ἕωθεν, ἕως ἂν νῆστις ᾖ, πρὸς τὴν καρδίην καὶ τὰ σπλάγχνα μύ-

35. Morbi regii quatuor. Primus quidem praecipue per aestatem corripit, bile commota. Bilis igitur sub cute et in capite coit, ita ut statim corporis color mutetur, pallidumque non secus ac malicorium evadat; — oculi pallidi sunt, et sub pilis capitis velut cortex subest, rigor et febris prehendit, urinam reddit pallidam, in eaque crassum subpallidum subsidet, mane quamdiu ieiunus fuerit ad cor et viscera strepitus editur et si quis eum alloquatur aut interroget, aegre fert et tristatur, neque audire

[1] καὶ αὐχμ. — [2] νοῦσος om. — [3] παραπίπτει παρὰ τὰ σπ. — [4] καὶ ποτοῖσι om. — [5] Ἴκτερος δ' (sic). — [6] φλοῦς.

τούτου — αὐχμηρή.] καὶ αὐχμ. vulg., sed ἄρτι αὐχμ. cod. θ. Mack., Littr.

34. ἄλλη νοῦσος σπληνός.] νοῦσος, ut V., omm. Parr. 5. et θ.

γίγνεται μὲν — ὑδροποσίης.] μέν solus θ. praebet; — ὑπὸ χολῆς μελαίνης E. H. K.

πάσχει — προσκείμενος.] ἀσιτίη ἔχει αὐτόν cett., equidem otiosum pronomen abire iussi; — παραπίπτει παρά vulgo, sed cod. θ. sum secutus recte locum restituentem; — μυζέει ceteri, cum Lindano μύζει scripsi.

τοῦτον — ἄλλους.] ἰῆσθαι οἷσι καί H.; — καὶ πότοισι E. H. K. θ. Mack., Littr., vulgo om.; — ὡς τοὺς πρόσθεν cod. θ.; — παράσχῃ pr. m. in H., K. θ.

35. ὁ μὲν — ὑγιὴς γίγνεται.] ὁ δὲ μέν cod. θ., unde Littr. ὅδε μέν, quod ferri sane potest, nec tamen video vulgatae praestare; — ἵσταται δὲ ἡ χ. cod. θ.; — εὐθέως idem; — ἀλλοχροέειν K., quod praestat prae ἀλλοχροέει, sed cum recipis, etiam γίγνεσθαι pro γίνεται dare oportet; — ἀλλοτροπέει cod. θ. — Vulgo φλούς, E. φλοῦς, θ. Mack., Littr., χνοῦς. Prudenter hic versari oportet; morbum intelligere, quem describit, non est facile; in cod. vero θ. multae sunt correctiones temerariae; itaque h. l. de vulgata decedere aleae plenum iudico. Pro ὕπωχρον Ald. F. G. J. ὕπυθρον, unde ὑπέρυθρον efficias. Porro ἔστ' ἂν E. et pr. m. in H.; — καὶ πρὸς τὰ σπλάγχνα E. H. θ. Mack.; — μυζέει E. H. K.; αὐτὸν προσφ.

ζει, καὶ ὁκόταν τις [1] αὐτὸν προσφθέγξηται ἢ ἐρωτήσῃ, ἀσᾶται καὶ λυπέεται καὶ οὐκ ἀνέχεται ἀκροώμενος· ὁ δὲ ἀπόπατος [2] προϊὼν ὠχρόλευκος καὶ κάκοδμος. Οὗτος, ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, θνήσκει μάλιστα ἐν τῇσι τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι· ἢν δὲ ταύτας διαφύγῃ, [3] ὑγιὴς γίγνεται. Μελετᾷν δὲ αὐτὸν χρὴ ὧδε· ὁκόταν ὁ πυρετὸς ἀνῇ, λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ, πίνειν [4] τε διδόναι μελίκρητον· καὶ ῥοφήμασι διαχρεέσθω πτισάνης χυλῷ, μέλι παραχέων, καὶ μὴ [5] ξυνέψειν τὸ μέλι, ἕως ἂν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέραι παρέλθωσι· αὗται γὰρ κρίνουσι εἰ θανάσιμον, ἢ οὔ. Μετὰ δὲ ταῦτα λούειν δὶς τῆς ἡμέρης καὶ εὐωχέειν τὸ πρῶτον ὀλίγοισι, ἅσσα ἂν μάλιστα προσίηται, ἔπειτα μέντοι πλείω διδόναι· πινέτω δὲ οἶνον λευκὸν ὡς πλεῖστον δι' ἡμέρης· καὶ ἢν σοι δοκέῃ προϊόντος τοῦ χρόνου ὠχρὸς εἶναι καὶ ἀσθενὴς, ἔμετον κελεύειν ποιέεσθαι ἀπὸ τῶν σιτίων, ὡς ἐν τῇσι νούσοισι τῇσι ἄνω. Καὶ ἢν μὲν ἀπὸ τούτων παύσηται, —· [6] ἢν δὲ μὴ, ἐλλέβορον πῖσαι, μετὰ δὲ [7] τὴν κάθαρσιν ἐς ἑσπέρην φαγέτω μᾶζαν [8] μαλθακὴν, ἢ ἄρτου τὸ ἐντός· ὄψον δὲ ἐσθιέτω νεοσσὸν ἀλεκτορίδος δίεφθον [9] εὖ ἐξεζωμευμένον κρομμύῳ καὶ κοριάνῳ καὶ τυρῷ καὶ ἁλὶ καὶ σησάμῳ καὶ σταφίδι λευκῇ· οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν, αὐστηρὸν, ὡς παλαιότατον· τὴν δὲ κάτω κοιλίην ὑποκαθῆραι· τῇ δὲ ὑστεραίῃ χυλῷ ἐρεβίνθων λευκῶν, — μέλι δὲ χρὴ τῷ [10] χυλῷ παραχέαι, — χρεέσθω καὶ ἐκπιέτω δύο κο-

sustinet. Stercus autem, quod procedit, ex pallido albicat et graviter olet. Hic cum ita habuerit, fere intra dies quatuordecim perit, quossi effugerit, convalescit. Eum autem ad hunc modum curare oportet: Ubi febris remiserit, multa calida loto aquam mulsam propinato et sorbitionibus utatur, ptisanae cremore melle affuso. Mel autem ne coquito, quoad quatuordecim dies praeterierint. Hi enim letalisne sit nec ne decernunt. Postea etiam bis die lavato et in cibo exhibeto primum pauca quaecumque maxime expetat, deinde tamen plura porrigito. Vinum autem album quam plurimum die bibat, et si procedente tempore pallidus ac imbecillus tibi videatur, a cibis vomitum fieri, velut in superioribus morbis, iubeto. Quodsi quidem his sedetur, satis est; sin minus, veratrum propinato; post purgationem vero vesperi mazam mollem aut panis medullam comedat. Pro opsonio pullum edat gallinaceum percoctum cum caepa, coriandro, caseo, sale, sesamo et uva passa alba probe elixum. Vinum autem album, austerum, quam vetustissimum bibat. Alvum autem inferiorem purgato, posteroque die cicerum alborum cremore, — mel vero affundere oportet cremori, — utatur, succique heminas duas ebibat. Tertio vero die singulis diebus aquam horum decoctam bibere incipiat: foeniculi radices tenues, quantum tribus digitis prehendere licet, in duos aquae congios iniectas coquito; coquito vero donec dimidium remaneat. Et cice-

[1] αὐτῷ προσφθ. — [2] πρωϊὸν. — [3] ὑγιαίνεται. — [4] δέ. — [5] συνεψεῖς. — [6] εἰ δ' οὖν ἐλλεβ. π. — [7] τὴν τοιαύτην κάθαρσιν ἑσπέρης. — [8] μαλθακήν. — [9] εὐζωμευμένον. — [10] χυμῷ.

H. Littr., αὐτῷ vulg. — Dein ἀσσᾶται iam recte Mackius, nisi quod per unum σ̄ scribi solet, pro vulgato ἄσσει τε, in quo ᾱ in ε̄ῑ abiit et ᾱῑ in ε̄; — ἀσῇ vero, in ἄσση, ἄση aliorum mss. latens, Dorica scilicet forma est, quae librariis debetur. — Tum ὠχρός cod. θ.: — τῇσι ante τεσσαρεσκαιδ. omm. E. H.; — φύγῃ E. H.; — ὑγιαίνεται vulgo, unde primum ὑγιάζεται legebam, quia haec saepius confusa novi; sed videns cod. H. ὑγιὴς γίνεται habere hoc recepi.

μελετᾷν — ἢ οὔ.] μελετῆν vulg., μελετᾷν I. J.; — μελετῆν αὐτὸν τόνδε χρὴ τὸν τρόπον cod. θ.; — χρὴ αὐτόν Parr. 4.; — πίνειν δέ, ut V., Parr. 5., θ.; — καὶ μέλι παραχ. E. H. K.

μετὰ δὲ ταῦτα — ἄνω.] ἔπειτα πλείω μέντοι (μέντοι πλείω E. H. I. K., μέντοι καὶ πλείω cod. θ.) sunt varr. lectt.; sicuti Littréus textum descripsi; — πινέτω δὲ καί cod. θ. Quid Martini ἀσινής pro ἀσθενής sibi velit, non capio. Porro ἔμετον αὐτὸν κελεύειν cod. θ.; — ἐν τῇσι νούσοισι τῇσιν ἄνω ἔχει cod. θ., si recte Littréum intelligam; ὡς ἐν τῇσιν ἄνω νούσοισιν ἔχει vulg. Equidem ἔχει, quod nusquam hoc modo usurpatum vidi in his libris et quo facile caremus, pro emblemate alieno abieci.

καὶ ἢν μὴ — χυλοῦ.] ὑπὸ ταυτέων παύηται cod. θ.; — post παύσηται cett. ἅλις, quod abieci; — εἰ δ' οὖν pro ἢν δὲ μή Parr. 4.; — τὴν τοιαύτην κάθαρσιν vulg., τοιαύτην vero omm. prima m. in H., cod. θ., Littr.; — ἑσπέρην vulg., ἑσπέρης cod. θ., ἐς ἑσπ. E. H. K. Littr.; — ὄψον δ' ἐχέτω cod. θ.; εὐζωμευμένον vulg., in qua εὖ. ζωμεύμενον latere putat Schneid., — Littr. cum pr. m. in E. et cum H. J. ἐζωμευμένον dedit; § 9. supra habuimus διεξεζωμεῦσθαι καλῶς, itaque εὖ ἐξεζωμευμένον dedi; — χυλῷ (χυμῷ I. K.) ἀπ' ἐρεβίνθων vulgo, ubi otiosum ἀπ' abieci; — τῷ χυμῷ παραχέαι I. J. K.; — vulgo τούτῳ δὲ χρεέσθω καὶ ἐκπιέτω

τύλας [1]τοῦ χυλοῦ. Τῇ δὲ τρίτῃ ἀρξάμενος, [2]ἑκάστης ἡμέρης πινέτω [3]τὸ ὕδωρ τῶνδε ἑψήσας· μαράθρου ῥίζας λεπτὰς πλῆθος ὁκόσον τρισὶ δακτύλοισι περιλαβεῖν [4]ἐμβάλλειν καὶ ἕψειν ἐν δύο χοεῦσι ὕδατος, ἕψειν δὲ ἕως ἂν λειφθῇ τὸ ἥμισυ· [5]ἕψειν δὲ καὶ ἐρεβίνθων λευκῶν χοίνικα ἐν δυσὶ χοεῦσι, [6]καὶ τούτου δὲ λειπέσθω τὸ ἥμισυ· ταῦτα ὁκόταν λειφθῇ, διηθήσας, ἐξαιθριάσαι καὶ ἀμφότερα μίξας, τούτῳ τῷ ὕδατι τὸν οἶνον κρήσας πινέτω καὶ αὐτὸ τὸ ὕδωρ μοῦνον, ἢν βούληται, πινέτω ὡς πλεῖστον καὶ ἄλλο ὕδωρ μὴ πινέτω. Ἢν δὲ τοῦτο τὸ ποτὸν μὴ προσίηται, τόδε σκευάσας διδόναι· ἰσχάδων λευκῶν χοίνικα ἑψήσας ἐν δυσὶ χοεῦσι διηθῆσαι καὶ ἐξαιθριάσαι· ἔπειτα τὸ ὕδωρ πινέτω, ἤν τε ψιλὸν αὐτὸ βούληται, ἤν τε ξὺν τῷ οἴνῳ [7]κιρνάς· πινέτω δὲ μὴ ἀθρόον πουλὺ, ἀλλὰ κατὰ φορὰν ἡμικοτύλιον, ὅκως μὴ διάρροια ἐπιγένηται καὶ διαλιπὼν χρόνον ὀλίγον πινέτω. Ἀγαθὰ δὲ καὶ τάδε διδόναι πίνειν νῆστι ἑκάστης ἡμέρης· τρίβοντα λεῖα καὶ διέντα κοτύλῃ οἴνου παλαιοῦ λευκοῦ, σελίνου καρπὸν, σικύου σπέρμα, μαράθρου καρπὸν, Αἰθιοπικὸν κύμινον, ἀδίαντον, κορίανον τὴν ποίην, ἀσταφίδας λευκάς· ταῦτα πίνων κἀκεῖνα ὠφεληθήσεται καὶ τάχιστα ὑγιὴς γενήσεται.

rum alborum choenicem in duobus aquae congiis; huius autem item dimidium relinquatur. Cum haec remanserunt, colata sub dio exponito et ambobus permixtis vinum hac aqua dilutum bibat et aquam ipsam si volet, quam plurimam, neque aliam bibat. Quodsi potum istum aversetur, hunc para et exhibe: Caricarum albarum choenicem duobus aquae congiis decoctum colato et coelo sereno noctu exponito. Dein aquam hanc solam, si velit, aut vino mixtam bibat, eamque non affatim multam, sed dimidiae heminae copia, ut ne alvi profluvium superveniat, paucoque interposito tempore bibat. Conferunt et haec quotidie ieiuno potui exhibita, trita et vini albi veteris hemina diluta: apii semen, cucumeris semen, foeniculi semen, cuminum Aethiopicum, adiantum, coriandrum herba, uvae passae albae. Haec et illa si biberit, iuvabitur, celerrimeque sanus evadet.

λς'. Ἄλλος ἴκτερος. Οὗτος ἐπιλαμβάνει μὲν χειμῶνος ἐκ μέθης καὶ ῥίγεος· ἄρχεται δὲ τὸ πρῶτον ῥῖγος [8]ἐπιλαμβάνειν, ἔπειτα

36. Alius morbus regius. Hic ex temulentia et rigore hiemis tempore invadit. Primum autem invadere incipit rigor, deinde etiam febris

[1] τοῦ τοιούτου χυμοῦ. — [2] ἐφ' ἑκ. ἡμέρης. — [3] τόδε τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῶνδε. — [4] ἐμβάλλειν καὶ ἕψειν. — [5] ἕψειν δέ om. — [6] καὶ τούτου δὲ λ. — [7] κιρνάς om. — [8] ἐπιλαμβάνειν om.

κ. τ. λ., sed τούτῳ δὲ χρεέσθω καί omm. prima m. in E. et H. K., ego solum τούτῳ δέ reiicio; — καὶ ἐκπιέτω δὲ δύο E. H. K. Q.' θ.; — χοέας pro κοτύλας cod. θ.; — τοῦ τοιούτου χυλοῦ vulg.; τοιούτου omm. E. H. K. θ. Littr.

τῇ δὲ τρίτῃ — μὴ πινέτω.] ἀφ' (ἐφ' H. Lind., Mack.) ἑκάστης ἡμέρης vulg., praepositionem omm. E. H. K. θ. Littr.; τόδε τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῶνδε vulg., ἀπό abieci meo marte, τόδε τό om. θ., solum τόδε om. pr. m. in H.; — μόρων ῥίζας cod. θ. Post περιλαβεῖν vulgo τὴν δραγμίδα (δραχμίδα G. H. I.); equidem otiosum emblema abieci; — tum ἐμβάλλειν καὶ ἑψεῖν vulg., sed ἐμβάλλειν καί cum solo cod. H. omisit Littréus; — ἐν τρισὶ χοεῦσι cod. θ., δυσί Lind.; — ἕψειν δέ ex θ. Littr., vulgo abest; — καὶ τούτου δὲ πιέτω τὸ ἥμισυ vulgo, sed λειπέτω ex θ. Littréus; — malui λειπέσθω scribere et δέ servare. Cod. θ. om. καί ante ἀμφότερα. Porro καὶ τὸν οἶνον vulg., sed recte Littr. καί omittit; — κιρνὰς πινέτω cod. θ.; — ψιλόν pro μοῦνον E. H. K. θ.; — πινέτω δὲ ὡς πλεῖστον H.

ἢν δὲ τοῦτο — πινέτω.] αὐτῷ σκευάσας E. H. K. θ.; — οὕτω διδόναι vulg., sed οὕτω om. θ., σκευάσας οὕτως καὶ διδόναι E. H.; ἔπειτα τὸ ὕδωρ τοῦτο πινέτω vulg., τοῦτο cum Q.' omisi; — αὐτοῦ βούληται pr. m. in H.; — εἴ τε σὺν τῷ ὀ. J., τῷ om. K., κιρνάς omm. F. G. I.; μὴ πολὺ μηδὲ ἀθρόον cod. θ.; — αὐτῷ ἐπιγένηται vulg., cum θ. pronomen omisi.

ἀγαθὰ δὲ — γενήσεται.] διδόναι καὶ τάδε E.; — κοτύλην ceteri; — ἀσταφίδα λευκήν E. H. K. Q.' Lind., καὶ ἐκεῖνα E. H. K.; ὠφεληθήσεται καί omm. E. H. K. P.' Q.' θ.; — ἔσται pro γενήσεται E. H. Q.' Lind., Mack.

36. οὗτος — δέρματι.] μέν adscripsi cum E. H. P.' Q.' Lind.; — ἐν om. cod. θ. in χειμῶνος ἐν ὥρῃ vulgatae; ὥρην fert H. sine ἐν; equidem otiosum ἐν ὥρῃ, collato principio superioris capituli, omisi; — ἄρχεται δὲ πρῶτον μὲν τὸ ῥῖγος ἐπιλαμβάνειν, εἶτα ὁ πυρετὸς κατέχει cod. θ.; — Lind.:

καὶ πυρετὸς κατέχει· τὸ δὲ ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ σώματι πήγνυται ἐν τῷ δέρματι. [1]Τούτοισι δὲ δῆλον ὅτι οὕτως ἔχει· πελιδνόν ἐστι τὸ σῶμα καὶ ὑπόσκληρον καὶ αἱ φλέβες διὰ τοῦ σώματος τέτανται ὠχραί· μέζονες δὲ καὶ παχύτεραι ἢ πρόσθέν εἰσι· τέτανται δὲ ὑπομελάντεραι καὶ ἄλλαι φλέβες καὶ ἢν τάμνῃ τίς τινα αὐτέων, ῥεύσεται τὸ αἷμα ὠχρὸν, ἐάν περ ὠχραὶ ἔωσι αἱ φλέβες· ἢν δὲ μέλαιναι ἔωσι, μέλαν τὸ αἷμα ῥεύσεται. Καὶ τὸ ἱμάτιον πρὸς [2]τῷ χρώματι προσκείμενον οὐκ ἀνέχεται ὑπὸ τοῦ κνησμοῦ. Οὗτος πρόθυμός ἐστι πορεύεσθαι καὶ φοιτᾶν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀσθενείης τὰ σκέλεα ὑποφέρεται; καὶ [3]διψῇ σφόδρα. Αὕτη ἡ νοῦσος οὔπω ἧσσον τῆς προτέρης θανασίμη· προέρχεται δὲ πλείω χρόνον, [4]ἢν μὴ ἐν τῇσι ἑπτὰ ἡμέρῃσι ὑγιὴς γένηται· ἢν δὲ ἡ νοῦσος ἀπομηκύνηται καὶ γένηται ὄγδοος ἢ ἔνατος, ξυμπίπτει ἐς [5]κλίνην, καὶ ἡ ἀλγηδὼν πιέζει μᾶλλον καὶ ἀνίστασθαι οὐ δύναται καὶ οἱ πολλοὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ παραχρῆμα διαφθείρονται. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, κατ' ἀρχὰς μὲν ἢν [6]παραγένῃ, ὁκόταν ἤδη αἱ ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι, ἐλλέβορον πῖσαι, τὴν δὲ κάτω κοιλίην χυλῷ ὑποκαθῆραι, ὡς τῷ πρόσθεν; καὶ τἄλλα τὰ αὐτὰ διδόναι φάρμακα. Διδόναι δὲ καὶ

detinet et corporis humor in cute concrescit. Ex his autem rem se ita habere manifestum est: corpus lividum est et aliquantulum durum et venae, quae per corpus distenduntur, sunt pallidae, maiores et crassiores quam antea, quaedam etiam subnigrae subtenduntur. Ex his si aliquam quis secet, sanguis defluet pallidus, si pallidae sint venae, sin nigrae, niger defluet. Hic vestem cuti adiacentem prae pruritu ferre non potest, et ad eundum et ambulandum promptus est, sed prae imbecillitate eius crura labascunt et magna siti premitur. Hic morbus superiore non minus letalis est, in longius vero tempus protrahitur, nisi mox primis diebus sanescat. Quodsi morbus ad octavum aut nonum diem extendatur, in lectulo decumbere cogitur et dolor magis urget, neque exsurgere potest et plerique intra hoc tempus confestim pereunt. Huic ita habenti, si ad eum initio morbi accesseris, ubi iam septem dies praeterierint, veratrum propinato. Inferiorem vero alvum per succum, velut superiori, aliquantulum purgato, aliaque eadem medicamenta exhibeto. Cantharidas etiam sine alis et pedibus tritas quatuor et ex vini albi hemina dimidia dilutas exhibeto; iam vero etiam pauco melle affuso, mox ita propinato, idque bis aut ter in

[1] ἐν τοῖσι. — [2] τὸ χρώματι (sic). — [3] διψῇ. — [4] εἰ μὴ ἐν τοῖσι πρώτῃσι ἡμέρῃσι ἀποθάνοι ἔπειτα ὑγιὴς γένηται. — [5] νοῦσον. — [6] παραγένῃ.

πάσχει δὲ τάδε· τὸ πρῶτον ῥῖγος ἐπιλαμβάνει, non male, nec tamen constat unde, πρῶτον E. H. K.; — ἐπιλαμβάνειν omm. Parr. 4.; καί ante πυρετός omm. E. H. K.; — κατέχει om. pr. m. in E. et H. — Dein: τὸ (τό om. cod. θ.) ὑπὸ τῷ δέρματι πήγνυται (recentior m. in H. πήγνυται ἐν τῷ δέρματι) ἅμα τῷ σώματι H. (αἵματι cod. θ.) — post δέρματι E. ἅμα τῷ σώματι.

τούτοισι δὲ — ῥεύσεται.] ἐν τοῖσι vulg., sed ἐν omm. Ald., Parr. 3., θ. Littr.; equidem τούτοισι dedi, quia articulum pro pronomine ponere non est ex more huius scriptoris; — δείκνυται vulgo, ἀποδηλοῖ cod. θ., δηλοῖ E. Q.′ Lind., hinc δῆλον effeci. Porro ὡς οὕτως cod. θ.; — αὐτοῦ τὸ σῶμα cett., otiosum pronomen abieci; — καὶ εἰσὶ μέζονες ἢ πρόσθεν καὶ παχύτεραι E. H. K. καὶ μείζονες ἢ πρόσθεν καὶ παχύτεραι cod. θ.; — τέτανταί τε vulgo, τέτανται δέ E. K. θ.; — τάμῃ E. H. Mack.; — αὐτῶν vulgo, αὐτέων cum Lind. scripsi; — ῥεύσει ἐξελεύσεται vulg., ῥεύσεται solum E. Littr., F. G. item ῥεύσεται, sed superscribitur ἐξελεύσεται; — ἐάν περ vulg., ἢν περ Q.′, Lind., ἢν solum E. H. K. P.′ Littr., quod non video cur vulgatae praestet.

καὶ τὸ ἱμ. — κνησμοῦ.] σώματι E. θ. Lind., Mack., Littr., sed vulgatum χρώματι sine dubio antiqua est lectio; χρωτί P.′

οὗτος — σφόδρα.] ἐστί om. pr. m. in H. et θ.; — πρὸς τὸ πορεύεσθαι cett., sed cum θ. πρὸς τό omisi; — πορεύεσθαι καί om. pr. m. in H. et cod. θ.; quorum hic περιφοιτᾶν; — ἀλλά plene H. K.; — αὐτοῦ τὰ σκέλεα cett., otiosum pronomen abegi e textu.

αὕτη ἡ νοῦσος — διαφθείρονται.] οὔπω omm. E. H. P.′ Q.′ θ. Lind., Mack.; — ἢν μὴ (εἰ μή H., ἢν γὰρ μή Lind.) ἐν τῇσι πρώτῃσι ἡμέρῃσι (ἀποθάνοι h. l. inserit Lind.) ἔπειτα ὑγιὴς γένηται (γίνεται Lind.) vulg.; — cum Littréo codicem θ. sum secutus, in cuius lectionem Mack. ἐν τῇσι ἑπτὰ πρώτῃσι introduxit. Porro ἔνατος ed. Bas. H. K., per νν cett.; — συμπίπτει εἰς νοῦσον vulg., sed εἰς κλίνην cod. θ. Mack., Littr.; — καὶ ἡ νοῦσος καὶ ἡ ἀλγηδὼν πιέζει μ. vulg., sed καὶ ἡ νοῦσος cum E. omisi, est enim dittographia; — διαφθείρονται ex θ. dedi, vulgo φθείρονται.

τοῦτον — φάρμακα.] κατ' ἀρχὰς μὲν τῆς νούσου (τῇ νούσῳ cod. θ.) ἢν παραγένηται (παραγένῃ Parr. 4. θ., Voss.) vulg.; — otiosum τῆς νούσου, quod emblema alienum in θ. corrigitur, abieci; — tum certo certius παραγένῃ est antiqua lectio; — ἤδη om. prima m. in H., θ.; — ὡς ἐν τῇ πρόσθεν cod. θ. Mack., ὡς ἐν τῷ πρόσθεν vulg., in qua ἐν abundat, quod delevi.

διδόναι — ἡμέρης.] ἄνευ τῶν πτερῶν καὶ τῆς κεφαλῆς

κανθαρίδας, ἄνευ πτερῶν καὶ κεφαλῆς, τέσσαρας τρίβων καὶ διεὶς οἴνῳ λευκῷ — ἡμικοτυλίῳ, — ἤδη δὲ καὶ μέλι παραχέαι ὀλίγον, εἶτα οὕτω διδόναι πιεῖν· τοῦτο πινέτω δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρης. Προϊούσης δὲ τῆς νούσου λουτροῖσι καὶ πυριήμασι θεραπεύειν· ἐσθιέτω δὲ ἅσσα ἂν [1] προσίηται· οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν, αὐστηρὸν καὶ τἄλλα τὰ αὐτὰ προσφερέσθω ἃ καὶ τῷ πρόσθεν. Αὕτη ἡ νοῦσος χρονίη καὶ χαλεπὴ, ἢν μὴ κατ' ἀρχὰς καλῶς μελετηθῇ.

λζ'. Ἄλλος ἴκτερος. Ἐπιδήμιος οὗτος καλέεται, δίοτι πᾶσαν ὥρην ἐπιλαμβάνει· γίγνεται δὲ ἀπὸ πλησμονῆς μάλιστα καὶ μέθης, ἐπειδὰν ῥιγώσῃ. Εὐθέως οὖν τὸ σῶμα [2] ἀλλοχροέει καὶ γίγνεται ὠχρὸν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ σφόδρα ὠχροὶ καὶ ὑπὸ τὰς τρίχας καὶ ὑπὸ τοὺς ὄνυχας ἡ νοῦσος ὑπέρχεται καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς βληχρὸς ἔχει καὶ ἀσθενέει τὸ σῶμα καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ ὀδύνη ἔχει καὶ οὐρέει ὠχρὸν καὶ παχύ. Οὗτος ὁ ἴκτερος ἧσσον θανατώδης τῶν πρόσθεν καὶ θεραπεύεται μελετώμενος ἐν τάχεϊ. Τούτῳ, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, σχάσαι τὰς ἀγκῶνας καὶ ἀφαιρέειν τοῦ αἵματος, ἔπειτα πυριήσας πῖσαι ἐλατήριον· κάτω δὲ αὖτις ὑποκαθῆραι τῇ τρίτῃ ὀνείῳ γάλακτι. Τὰ δὲ ἄλλα ῥοφήματά τε καὶ πόματα [3] καὶ ἐδέσματα τὰ αὐτὰ διδόναι ἃ καὶ τῷ πρόσθεν, καὶ καθαίρειν

die bibat. Procedente autem morbo balneis et fomentis curato. Quaecumque expetit, edat, vinum album austerum bibat, reliquaque eadem accipiat quae in priore. Hic morbus, nisi proba curatio per initia adhibita fuerit, diuturnus est et molestus.

37. Alius morbus regius. Hic popularis appellatur, quod omni tempore prehendit. Ex repletione autem et temulentia praecipue oritur, cum rigore correptus fuerit. Confestim igitur corporis color mutatur et pallidum evadit et oculi admodum pallidi, sub capillos et ungues progreditur morbus; rigor et febris levis detinet, corpus debilitatur, caput dolor occupat, pallidamque et crassam urinam reddit. Hic morbus regius superioribus minus letalis est et diligentia adhibita brevi curatur. Huic cum sic habuerit, cubiti venas pertundito et sanguinem detrahito, deinde fomento admoto veratrum propinato. Tertio vero die asinino lacte rursus deorsum aliquantum purgato. Reliquas autem sorbitiones potus et cibos eosdem, quos priori exhibeto, eius caput crebro purgato . . . . multaque calida eum lavato . . . . .

[1] προσίνεται (sic). — [2] ἀλλοιοτρόπέει. — [3] καὶ ἐδέσματα om.

cod. θ.; — copulam ante διείς omm. E. K.; — τοῦτο [δὲ] πινέτω Lind.

προϊούσης — πρόσθεν.] ἅσσα προσίεται vulg.; secutus sum cod. θ.; sunt alii pauci, qui προσίηται ferunt sine ἄν; — προσφέρειν pr. m. in H., cod. θ.; — τῷ πρόσθεν cod. θ. Mack., τῇ πρόσθεν vulg.

αὕτη — μελετηθῇ.] κατ' ἀρχὰς μή cod. θ.; — καλῶς om. pr. m. in H. et cod. θ.

37. ἐπιδήμιος — ῥιγώσῃ.] οὗτος om. cod. θ.; — copulam ante ἐπειδάν omm. E. H. K., quos sequor.

εὐθέως — καὶ παχύ.] εὐθύς cod. θ.; — ἄλλοις τροπέει i. e. ἀλλοιοτροπέει K.; — ὑπό ante ὄνυχας om. K.; — ἐπέρχεται Ald., Parr. 4., προέρχεται cod. θ.; — καὶ ἀσθενείῃ τὸ σῶμα cod. θ.; — ὀδύνην J.; — καὶ οὐρέει ὠχρὸν καὶ παχύ om. θ.

οὗτος — ἐν τάχεϊ.] ἐξέρχεται pr. m. in H., et cod. θ. pro θεραπεύεται.

τούτῳ — γάλακτι.] τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, σχάσαι αὐτοῦ τὰς ἀγκῶνας cett. De meo τούτῳ scripsi, αὐτοῦ omisi.

τὰ δὲ ἄλλα — ἔσται.] τε omm. E. H. K.; — ἃ om. prima m. in H.; — χαλαρίου librorum est lectio, pro qua χαραδρίου dederunt Lind., Mack., Littréus ex Opsopoei apud Foësium epistola, de qua hic loquitur in adn. ad h. l.; — χλιαροῦ Calvus legisse videtur; — χυλαρίου E., Corn.; — χαραδρίου cod. Serv. apud Foësium etiam et cod. θ.; — sitne igitur Opsopoei lectio e mss. desumpta? Porro καί ante ξύων om. K. Ante τὴν σάρκα cod. θ. habet χυωνίου χαραδρίου, in quo Mack. latere putans καὶ ξύων τοῦ χαραδρίου τὴν σάρκα, id ipsum exhibuit. Sed in χυωνίου non latet ξύων τοῦ, sed inest χ errore librarii χαραδρίου descripturi natum, in υωνιου vero latet οἰωνοῦ eiusve deminutivum potius οἰωνίου. Itaque Mackii lectionem illam nihili facio. In seqq. πίνειν om. pr. m. in H., sed recentior ponit πιεῖν. Denique τἄλλα E.; — et ἐν τάχεϊ omm. F. G. I. J. — Itaque varr. lectt. collegimus, superest ut quid ipsi de loco sentiamus, exponatur. Eum autem corruptum esse certum est, quare asterisco eum notavi. Interpretes nimis avide Opsopoei coniecturam s. lectionem χαραδριοῦ arripuerunt. Notissimam de hac ave narratiunculam ex Aeliano (XVII. 13.) describam:

αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν θαμινὰ * καὶ ἀπὸ χαλαρίου πίνειν καὶ λούειν αὐτὸν πολλῷ καὶ θερμῷ [1] καὶ ξύων τὴν σάρκα ἐν οἴνῳ λευκῷ διδόναι πίνειν καὶ ἐς τὰ ἄλλα πάντα τοῖσι αὐτοῖσι χρεέσθω καὶ [2] ἐν τάχεϊ ὑγιὴς ἔσται.

. . . . et ad reliqua omnia iisdem utatur, et brevi convalescet.

λη'. Ἄλλος ἴκτερος. Γίγνεται μὲν ἀπὸ φλέγματος, ἐπὶ δὲ χειμῶνος μάλιστα ἐπιλαμβάνει καὶ ἡ χροιὴ λευκὴ καὶ τὰ στήθεα [3] πλήρεα γίγνεται φλέγματος καὶ [4] ἀποπτύει τὸ σίαλον [5] πουλὺ καὶ ὁκόταν ἀποχρέμπτηται, λυγμὸς αὐτῷ γίγνεται καὶ οὐρέει λευκὸν καὶ παχὺ καὶ ὑφίσταται ὁκοῖον ἄλευρον. Οὗτος ὁ ἴκτερος οὐκ ἔστι θανατώδης καὶ ἐν τάχεϊ [6] ὑγιάζεται. Τοῦτον, [7] ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, πῖσαι Κνίδιον κόκκον καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν πτισάνης χυλὸν, μέλι παραχέας, δοῦναι ἐκροφέειν, τέσσαρας κοτύλας· τὴν δὲ ἄνω κοιλίην [8] ἔμετον ποιεύμενος καθαρὴν παρεχέτω ὡς ἐν τοῖσι πρόσθεν· οὕτω γὰρ ἂν ῥήϊστα τὸ φλέγμα ἀπαγάγοι τοῦ πνεύμονος καὶ τῶν ἀρτηριῶν· καὶ ἀναγαργαρισμὸν σκευάζειν αὐτῷ θαμινά. Οὗτος ἐνίοτε καὶ πυρεταίνει βληχρῷ πυρετῷ καὶ φρίκη λεπτὴ ἐπιγίγνεται. Καὶ τἄλλα μελετᾶν [9] τοῖσι αὐτοῖσι οἷσι καὶ τοὺς πρόσθεν ἰκτέρους, καὶ φαρμάκοισι καὶ πυρίῃσι καὶ λουτροῖσι καὶ ἐδέσμασι καὶ πο-

38. Alius morbus regius. Oritur quidem ex pituita, praecipueque per hiemem prehendit, et color albus et pectus pituita plenum est et salivam multam exspuit, cumque exscreat ei singultus accidit et urinam albam et crassam reddit, in qua velut farina subsidet. Hic morbus regius minime est letalis, brevique sanescit. Huic ita habenti granum Cnidium propinato, et post purgationem succi ptisanae quatuor heminas affuso melle sorbendas exhibeto. Ventrem vero superiorem vomendo expurget, ut in praecedentibus morbis. Sic enim facillime pituitam ex pulmone et arteriis deduxerit. Quin et oris collutionem ei frequenter apparato. Hic aliquando leviter febricitat eique levis horror accidit. In reliquo iisdem, quibus superiores morbos regios tum medicamentis, tum fomentis, tum balneis, eduliis, potibus ac sorbitionibus curato. Ita enim citissime sanum reddes.

[1] καὶ abest. — [2] ἐν τάχεϊ om. — [3] πλήρη sine γίγνεται. — [4] πτύει. — [5] πουλὺ om. — [6] ὑγιαίνεται. — [7] ὅταν. — [8] ἐμετοποιεύμενος κάθαρσιν παρεχ. — [9] τοῖσι αὐτοῖσι om.

χαραδριοῦ δέ, inquit, ἦν ἄρα δῶρον τοῦτο, ὃ οὐ μὰ Δία ἀτιμάζειν ἄξιον. Ἣν γοῦν ὑπαναπλησθεὶς τὸ σῶμα ἰκτέρου τις, εἶτά οἱ δριμὺ ἐνορῶν, ὁ δὲ ἀντιβλέπει καὶ μάλα γε ἀτρέπτως, ὥσπερ οὖν ἀντιθυμούμενος, καὶ ἡ τοιάδε ἀνάβλεψις ἰᾶται τοῦ προειρημένου πάθους τὸν ἄνθρωπον. — Ecce! de hac fabula hic nihil. Ubi Opsopoeus λούειν αὐτὸν πολλῷ καὶ θερμῷ, uti narrat Foësius, de ave scilicet illa, eiusve carne dici putat, non animadvertit illam esse solitam formulam in his libris de balneo aegris administrando. Equidem solam Cornarii emendationem probo e χαλαρίου efficientis χυλαρίου, deminutivum nominis χυλοῦ: dubito tamen num χυλαρίου ab auctore sit datum, credo potius hoc esse a librario aliquo pro solito χυλοῦ inferente deminutivum. Utrum porro ἀπό sit a librario an ab auctore non rite discernere valeo, quum lacunae sint hoc loco. Fortasse scriptum fuit καὶ καθαίρειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν θαμινὰ καὶ ἀπὸ τῆς καθάρσιος χυλοῦ πίνειν διδόναι. Potuit etiam scribi: καὶ καθαίρειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν θαμινὰ καὶ χυλοῦ πίνειν διδοναι. Porro sine dubio lacuna est ante καὶ ξύων τὴν σάρκα ἐν οἴνῳ λευκῷ διδόναι πίνειν, neque enim in antecedentibus dicitur unde σάρξ haec desumenda sit; cogitarunt avem scilicet χαραδριόν, sed illa fabula hic non respicitur; — puto potius fructus alicuius, fortasse κολοκύνθης σάρκα auctorem velle. Itaque vide num forte locus ad hunc modum sit describendus:

καὶ καθαίρειν τὴν κεφαλὴν θαμινὰ καὶ ἀπὸ ....
χυλοῦ πίνειν ..... καὶ λούειν αὐτόν πολλῷ καὶ θερμῷ ...
.... καὶ ξύων τὴν σάρκα ἐν οἴνῳ λευκῷ διδόναι πίνειν καὶ ἐς τὰ ἄλλα πάντα τοῖσι αὐτοῖσι χρεέσθω, καὶ ἐν τάχεϊ ὑγιὴς ἔσται.

38. ἄλλος ἴκτ. — ἄλευρον.] ἄλλος ἴκτ. om. H.; — τῆς δὲ ὥρης χειμῶνος E. H. K., sine ἐπὶ δέ; — ceteri αὐτέου cum ante λευκή, tum ante πλήρεα, ego utroque loco delevi; — γίνονται E. —; πτύει vulg., ἀποπτύει θ. Mack., Littr.; — πουλύ iidem, ceteri non; — ἀποχρέμψηται cod. θ. Mack.; — ἐμπίπτει pro γίγνεται cod. θ.; — καὶ ὑπ' αὐτῷ ὑφίσταται vulg., equidem ὑπ' αὐτῷ interpolatori reddam, qui nescio quot pronominibus otiosis nos h. l. beare voluit; — ἐπ' αὐτῷ ἐφίσταται cod. θ.

οὗτος — ὑγιάζεται.] ἥκιστα θανάσιμος sine οὐκ ἔστι E. H. K. θ.; — ὑγιαίνεται cett., ὑγιάζεται de meo.

τοῦτον — θαμινά.] τὴν ἄνω κ. J. sine δέ; — ἔμετον ποιεύμενος E., — ἐμετοποιεύμενος cett.; — καθαρήν cod. θ. Littr., κάθαρσιν vulg.; — ἐν τοῖσι πρ. cod. θ.; — ἀνάγει ἀπὸ τοῦ idem; — καὶ ἀναγαργ. δὲ αὐτῷ σκευάζειν idem.

καὶ τἄλλα — ποιήσειας.] τὰ ἄλλα E. H. K.; — μελετῆν vulgo, μελετεῖν K., unde μελετᾶν dedi; — τοῖσι αὐτοῖσι ad exemplum locorum similium in hoc libro recepi

τοῖσι καὶ ῥοφήμασι· οὕτω γὰρ ἂν τάχιστα ὑγιέα [1] ποιήσειας.

λθ΄. [2] Νόσημα, ὅπερ καλεῖται τῦφος. Τῦφος μὲν τοῦτο τὸ νόσημα καλέεται· ἐπιλαμβάνει δὲ θέρεος ὥρῃ, ὁκόταν ὁ κύων ἐπιτέλλῃ, χολῆς κινηθείσης ἀνὰ τὸ σῶμα. Εὐθέως οὖν πυρετοὶ ἔχουσι ἰσχυροὶ καὶ καῦμα ὀξὺ καὶ [3] ὑπὸ τοῦ βάρεος ἀσθένεια καὶ ἀκράτεια τῶν σκελέων καὶ τῶν χειρῶν μάλιστα γίγνεται· καὶ ἡ γαστὴρ ταράσσεται καὶ τὰ ὑποχωρέοντα δυσώδεα καὶ στρόφος ἰσχυρὸς ἐπιγίγνεται. Ταῦτά τε πάσχει καὶ ἤν τις ἀναστῆσαι θέλῃ αὐτὸν, οὐ δύναται [4] ὀρθοῦσθαι, οὐδὲ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι ἀνορᾷν δύναται ὑπὸ τοῦ καύματος καὶ ἤν τις αὐτὸν ἐρωτᾷ, ὑπὸ τοῦ πόνου [5] ἀκούων οὐ δύναται [6] ἀποκρίνασθαι. Ὁκόταν δὲ μέλλῃ ἀποθνήσκειν, ὀξύτερά τε ὁρᾷ καὶ φθέγγεται θαρσαλέως καὶ πιέειν καὶ φαγέειν αἰτέει, καὶ ἢν δῷ τις [7] καὶ φάγῃ, ἐν τάχεϊ [8] ἀφῆκε τὴν ψυχὴν, ἢν [9] μὴ ἐξεμέσῃ. Τούτῳ ἡ νοῦσος κρίνεται ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι, ἢ δεκατέσσαρσι· πολλοὶ δὲ διατρέχουσι καὶ ἐς τὰς εἰκοσιτέσσαρας· [10] ἢν γοῦν ταύτας διέλθῃ, ὑγιὴς ἔσται· καὶ γὰρ ἐν ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι δηλοῦται εἰ θανάσιμος ἢ οὔ. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, ὧδ' ἰῆσθαι· ἐν τῇσι πρώτῃσι τῶν ἡμερέων λουτροῦ μὲν

39. Morbus typhus nomine. Typhus quidem appellatur hic morbus, invaditque aestatis tempore, cum canis sidus oritur, bile per corpus agitata. Statim igitur febres vehementes corripiunt et gravis ardor et cum gravitate imbecillitas et impotentia crurum ac praecipue manuum oritur et venter perturbatur et quae ex eo demittuntur graviter olent, vehementiaque tormina accedunt. Hoc modo afficitur et si quis eum erigere velit, rectus stare nequit, neque oculis suspicere prae ardore. Et si quis eum interroget, audiens licet, prae dolore respondere non potest. Ubi vero periturus est, tum acutius cernit, tum audacter loquitur et potum ac cibum postulat, quem si quis exhibuerit, brevi etiam, nisi evomuerit, animo linquitur. Huic morbus septimo, aut decimoquarto die iudicatur. Multi vero etiam ad vigesimum quartum percurrunt. Hos igitur si praeterierit, convalescet, his enim diebus letalisne sit necne declaratur. Hunc ita habentem ad hunc modum curato: primis diebus balneo quidem abstineat, vino autem et oleo tepido in cubili illinito; cibis abstineat, sorbitiones autem tenues, frigidas exhibeto. Vinum, si conferat,

[1] ποιήσεις. — [2] νόσημα τῖφος. — [3] ἀπό. — [4] ὀρθοῦσθαι. — [5] ἀκούων om. — [6] ἀποκρίνεσθαι. — [7] καταφαγεῖν ἐν τ — [8] μεθῇ καὶ τὴν ψ. — [9] μή om.
[10] εἰ — διέλθοι.

ex E. H. K. θ.; — τοὺς πρώτους ἰκτ. cod. θ.; γάρ omm. Parr. 4.; — — ὡς μάλιστα vulg., ἂν μάλιστα edd. antt. Parr. 7., Voss., Littr.; — τάχιστα pro μάλιστα cod. θ.; — ποιήσεις vulg., ποιήσῃς E., ποιήσαις J., cum Littréo codicis θ. scripturam exhibeo.

39. νόσημα — τῦφος.] Pro inscriptione θ. solum ὁ τῖφος. — ὅπερ καλεῖται, uti V., omm. Parr. 5.

τῦφος μὲν — τὸ σῶμα.] τόδε τὸ νόσημα τῖφος καλέεται Parr. 2.; — τοῦτο omm. Ald. et Parr. 4.; — τὸ νόσημα ἐπιλαμβάνει θέρεος ὥρῃ cod. θ.: ἐν ὥρῃ vulgo, sed ἐν omisi cum pr. m. in H.; — κατὰ τὸ σῶμα cod. θ.

εὐθέως — ἐπιγίγνεται.] αὐτὸν πυρετοὶ ἔχουσιν vulg., sed αὐτόν omm. pr. m. in H. et cod. θ.; — ὑπὸ τοῦ βάρεος cod. θ., Littr., ἀπὸ τ. β. vulg.; — ἀκρατίη pr. m. in E., et K., ἀκρασίη vulgo, ex illis ἀκράτεια dedi; — καὶ τῶν χειρῶν· ἄχρεια γὰρ μάλιστα γίνεται οἱ vulg., καὶ ἐκ τῶν χειρῶν ἄχρειος γίνεται μάλιστα cod. θ., Littr. — In cod. θ. vero habemus correctionem loci interpolatione corrupti, nam si ἄχρεια γάρ e vulg. eximas, omnia recte procedunt.

ταῦτα δὲ — ἀποκρίνασθαι.] τε om. J.; — ἀναστῆσαι θέλῃ αὐτόν om. θ., ἀναστῇ pr. m. in H.; — ἀνορῆν vulg., ὁρῆν J.; — ἐρωτῇ E. K.; ἐρωτᾷ H. cod. θ.; — ἀκούων e solo θ. Littr. Dubito nonnihil de καύματος, pro quo fere κώματος desideres; quod si vere desiderem, ἀκούων vix tantum quadret.

ὁκόταν δὲ μέλλῃ — ἐξεμέσῃ.] ἀποθανεῖσθαι cod. θ.; — ὀξύ γε ὁρᾷ idem, unde ὁρᾷ recepi pro vulgato ὁρῇ; — in καὶ δῷ τις — τὴν ψυχήν cum Littréo codicem θ. sequor, nisi quod hic δοῖ; vulgatam e V. excerpsi. — In vulg. pro καὶ τὴν ψ. Lind. καταλιπὼν τὴν ψ. — Porro εἰ μή E. H., ἀπεμέσῃ cod. θ. Mack.

τούτῳ — ἢ οὔ.] ἡ νοῦσος αὕτη cett., cum cod. θ. αὕτη omitto; — ἢ τεσσαρεσκαίδεκα cod. θ. Mack.; — διαφεύγουσι iidem pro διατρέχουσι; — τέσσαρας καὶ εἴκοσι iidem; — εἰ — διέλθοι I. J; — οὖν E. H. θ.; — ἐκφύγῃ cod. θ. Mack., διαφύγῃ pr. m. in H. pro διέλθῃ. Pro καὶ γὰρ ἐν Lind. ex Q.′ et E. H. habent ἐν δέ, sed ἐν γάρ cod. θ. Mack.; διαδηλοῖ E., pr. m. in H., P.′ Q.′ θ. Lind., Mack.; — ἢν θανάσιμος E. ἢ θαν. pr. m. in H.

τούτου — ψύγματα.] ὧδ' ἰῆσθαι E. H., ὧδε plene cett.; — χλιήνας E. H., χλιαίνων vulg.; — ἀπέχειν pr. m. in H., ἀπέχεσθαι vulg.; — ῥυφήματα pr. m. in H., ῥυφ. cett.; — καὶ ψυχρά vulg., sed καί omm. Ald., Parr. 5., codd. Vatt., Foësii, Littr.; — ἀποψύχων pro ψυχρά H.; — πινέτω δὲ οἶνον E. H.; — ἢν ξυμφέρῃ αὐτῷ vulg., pronomen omisi

ἀπέχεσθαι, ἀλείφειν δὲ οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ χλιήνας ἐς κοίτην καὶ σιτίων ἀπέχεσθαι· ῥυφήματα δὲ λεπτὰ [1]ψυχρὰ διδόναι· οἶνον δὲ πινέτω μέλανα, αὐστηρὸν, ἢν ξυμφέρῃ· ἢν δὲ μὴ, λευκὸν, αὐστηρὸν, [2]ὑδαρέστερον· ἢν δὲ δίψα ἰσχυρὴ πιέζῃ, τοῦ [3]ὕδατος ἀθρόον διδοὺς πίνειν, κέλευε ἐξεμέειν, δὶς ἢ τρὶς [4]ἐφεξῆς ποιήσας, καὶ ὁκόταν τὸ καῦμα ἔχῃ, ῥάκεα βάπτων [5]ἐν ὕδατι ψυχρῷ προστιθέναι, ᾗ ἂν μάλιστα φῇ καίεσθαι· ἢν δὲ φρίκη ἔχῃ τὸ σῶμα, ἀνιέναι τὰ ψύγματα. Οὗτος ὁκόταν μάλιστα πονέῃ, ὑπὸ [6]τῆς ὀδύνης ἐξαίφνης [7]κινδυνεύσει ἀφεῖναι τὴν ψυχήν· ἀλλὰ διδόναι χρὴ τῆς ὀδύνης τὰ φάρμακα τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ τῷ ὑπὸ τῆς πλευρίτιδος ἐχομένῳ. Ὁκόταν δ' ἐξαναστῇ, ἀνακομίζειν σιτίῳ καὶ ποτῷ καὶ λουτροῖσι ὡς τάχιστα· ἡ γὰρ νοῦσος χαλεπὴ καὶ παῦροι διαφεύγουσι.

μ'. Ἄλλος τῦφος. Ἐπιλαμβάνει μὲν τὸ νόσημα πᾶσαν ὥρην· γίγνεται δὲ δι' ὑγρασίην τοῦ σώματος, ὁκόταν τὰ σιτία ὑγρὰ ἐόντα καὶ τὸ ποτὸν πουλὺ αἱ σάρκες ἀναπίωσι καὶ πλαδαραὶ [8]γένωνται· ἀπὸ τούτων τὸ νόσημα γίγνεται μάλιστα. Ἄρχεται οὖν ὁ πυρετὸς τριταῖος ἢ τεταρταῖος κατ' ἀρχὰς γιγνόμενος καὶ πόνος ἰσχυρὸς ἐν τῇ κεφαλῇ ἐνίσταται, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν τῷ σώματι διαλείπων· καὶ ἐμέει σίαλον καὶ ἐρεύγεται πυκινὰ, καὶ ἀλγέει τὰς χώρας τῶν

nigrum, austerum bibat; sin minus, album, aquosum, austerum. Quod si vehemens sitis ex ardore urgeat, ubi confertim potum multum exhibueris, vomere iubeto, quod bis aut ter facito. Cumque ardor tenuerit, lintea frigida intincta, qua praecipue parte ardere dixerit, admoveto. At si horror corpus detinuerit, refrigerantia remittito. Hic cum laboraverit, maxime periclitabitur ne ex huiusmodi dolore derepente animum emittat. Verum ad dolorem eadem medicamenta, quae morbo laterali detento, exhibenda sunt. Cum vero surrexerit, cibis, potu et balneis quam citissime vires reficiendae. Morbus enim gravis est paucique evadunt.

40. Alius typhus. Morbus quidem omni tempore invadit, ex corporis autem humiditate oritur, cum cibos humidos et copiosum potum carnes exsorbuerint et flaccidae exstiterint. Per exordia igitur febris tertiana, aut quartana exoriri incipit, et dolor vehemens capiti advenit et interdum intermittens in corpore; et salivam evomit, crebro ructat et oculorum regiones dolent et vultus exalbescit et ad pedes tumor laxus defertur. Interdum vero etiam totum corpus intumescit et ad pectus et dor-

[1] καὶ ψυχρά. — [2] ὑδαρέα. — [3] καύματος. — [4] ἐφεξῆς deëst. — [5] ἐν om. — [6] τῆς τοιαύτης. — [7] κινδυνεύσει καταλιπὼν τὴν ψ. — [8] γίνονται.

cum pr. m. in H. et cod. θ.; — ἀλλὰ λευκόν H.; — λευκὸν, ὑδαρὸν (ὑδαρέα melius alii libri) αὐστηρόν vulg., λευκὸν, αὐστηρὸν, ὑδαρέστερον (ὑδαρέα E.) F. G. I. J. θ. Littr.; — τοῦ ὕδατος cod. θ. Littr., vulgatam e V. notavi. Porro διδοὺς πιεῖν cod. θ.; — ταῦτα δὶς ἢ τρίς vulgo, sed ταῦτα omisi cum G. I. J. Voss.; — ἐφεξῆς ex E. H. θ. Littr., vulgo abest; — ποιῆσαι E. H. θ.; — ῥάκια Lind., Mack.; — pro ᾗ ἂν Ald., Parr. 6. ἦν; — ἢν δὲ φρίσσῃ E. H., ἢν δὲ φρίξῃ cod. θ.

οὗτος — ἐχομένῳ.] ὁκόταν πονῇ μάλιστα ἀπὸ τῆς τοιαύτης (τοιαυτ. om. H.) ὀδύνης vulg.; — ὁκόταν μάλιστα πονέῃ ὑπὸ τῆς ὀδύνης cod. θ.; — vulgo αἴφνης, quod omm. pr. m. in H. et θ.; ἐξαίφνης de meo dedi, vocabulorum truncatorum exempla in mss. abundant. Tum κινδυνεύσει καταλιπὼν (ἀπιέναι E. Q.', ἀφιέναι P.') τὴν ψυχήν vulgo, — κινδυνεύσει τότε (τότε oblit. al. m. in H.) ἀπιέναι (ἀφεῖναι cod. θ. καταλιπεῖν al. m. H.) τὴν ψ. H. θ.; equidem consentienter cum Littréo textum descripsi, nisi quod cum secunda m. in H. τότε delevi. — Tum ἀλλὰ διδόναι χρὴ αὐτῷ vulg.; χρή omm. prima m. in H. et θ., αὐτῷ meo marte abieci; — μετὰ σπουδῆς τὰ αὐτά cett., sed μετὰ σπουδῆς omitto cum pr. m. in H. et θ.; — τῷ omm. Ald. G.

ὁκόταν δὲ — διαφεύγουσι.] δ' E. H. δέ cett.; — διαφυγγάνουσι E. P.' Q.' Lind.; — ἐκφυγγάνουσιν cod. θ.; — φυγγάνουσιν H., sed al. m. διαφυγγάνουσιν.

40. ἐπιλαμβάνει — μάλιστα.] γένωνται cum secunda m. in H. et cum E. scripsi, γίνωνται vulg.; — μάλιστα γίνεται H.

ἄρχεται — φάρυγξ.] ἐν τῇ κεφ. ἐνέστηκε H. primâ m. et θ.; — καὶ διαλείπει pro διαλείπων cod. θ.; — σίαλα idem; — ἀφιεῖ pr. m. in H.; ad ἀφύει, quod quum ab ἀφύη ducatur, ἀφυεῖ scribendum existimo, cf. Foës. in Oecon. in ἀφυώδες χρῶμα et Hesych. in ἀφύει cum interprett, Porro ἀποιδέει vulg., sed ἐποιδέει prima m. in H.; — ἐς ante τὸ μεταφρ. om. E.; — ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ ὀδύνη τρέχει cod. H.; — ἐς τὸ μετάφρενον ἡ ὀδύνη ἔχει, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ γαστήρ cod. θ.; — ἔχει E. et pr. m. in θ. — Pro ἐξορᾷ vulgo ἐξορίσαι, in quo ἐξορᾶται, aut ἐξορῆται latere putat Foës., quorum hoc recepit Lind.; — ἐσορᾷ vero cum θ.

ὀφθαλμῶν καὶ τὸ πρόσωπον ἀφυεῖ, καὶ ἐς τοὺς πόδας οἴδημα κατέρχεται· ἐνίοτε δὲ καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἐποιδέει, καὶ ἐς τὰ στήθεα καὶ ἐς τὸ μετάφρενον [1] ἐνίοτε ἡ ὀδύνη τρέχει, καὶ ἡ γαστὴρ τετάρακται, καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι [2] ἐξορᾷ ἰσχυρῶς, καὶ τὸ σίαλον ἀποπτύει πολλὸν καὶ ἀφρῶδες καὶ ἐν τῇ φάρυγγι δοκέει ἐνέχεσθαι καὶ [3] κέρχνει· πολλάκις δὲ καὶ φλεγμαίνει [4] ἡ φάρυγξ. Τοῦτον ὁκόταν [5] οὕτως ὁ πόνος πιέζῃ, ἔστι ὅτε καὶ ὀρθόπνοια ἰσχυρὴ ἐμπίπτει καὶ πολλάκις ἐξαπίνης ὑπὸ τοῦ πόνου τὴν ψυχὴν ἀφῆκε . . . . ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι ἢ ἐν δεκατέσσαρσι· πολλοὶ δὲ διαφέρουσι ἐς τὰς εἰκοσιτέσσαρας. Πολλάκις δὲ καὶ ἐξαπίνης ἡ νοῦσος ἀνῆκε καὶ δοκέει ὑγιὴς εἶναι· ἀλλὰ φυλάσσεσθαι χρή, ἄχρις ἂν αἱ τέσσαρες καὶ εἴκοσι ἡμέραι παρέλθωσι· ἢν δὲ ταύτας διαφύγῃ, οὐ μάλα θνήσκει. Τούτῳ ὁκόταν [6] ὧδε ἔχῃ, ἐν τῇσι πρώτῃσι τῶν ἡμερέων ῥόφημα διδόναι ἄλητον κάθεφθον, μέλι λεπτὸν παραχέων· πίνειν δὲ διδόναι μέλανα οἶνον κατ' ὀλίγον, ὅκως ἂν βούληται κεκρημένον· σιτία δὲ μὴ προσφέρειν, πρὶν ἂν αἱ . . . . . ἡμέραι παρέλθωσι· πουλύποδας δὲ ἐν οἴνῳ ἑφθοὺς διδόναι ἐσθίειν καὶ τὸν ζωμὸν

sum aliquando dolor excurrit, venter conturbatur, et oculi vehementer prominent, sputum copiosum et spumosum exspuit, quod ad fauces adhaerescere videtur eaeque asperae sunt; — plerumque vero etiam fauces inflammantur. Cum hunc dolor adeo urget, fit interdum ut vehemens erectae cervicis spiratio incidat et frequenter ob dolorem animo linquitur . . . . intra dies septem, vel quatuordecim; multi vero etiam ad vigesimum quartum diem perdurant. Saepe quoque derepente morbus dimittit et sanus videtur; verum diligenter observare oportet, quoad quatuor et viginti dies praeterierint; hos vero si effugerit, vix moritur. Huic ita habenti primis diebus pro sorbitione farina decocta tenui melle affuso exhibenda est. Vinum vero nigrum paulatim potui dandum, ut voluerit temperatum. At cibos priusquam . . . . . dies praeterierint, ne porrigito, sed polypos ex vino coctos edendos dato et ius sorbendum, radiculaeque multae comedendae. Et nasturtii semen tostum, molitum et tenuiter cribratum, deinde vino nigro acerbo iniectum bibat, polentamque tenuem paucam mane bibendam dato. Balneo autem abstineat, donec . . . . dies praeterierint, sed vino et oleo tepefactis cubitum

[1] ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ ὀδ. — [2] ἐξορίσαι ἰσχυρῶς. — [3] κέρχει. — [4] ὁ φ. — [5] οὕτως ἔχῃ καὶ οὗτος ὁ πόνος πιέζῃ καὶ ὀρθόπνοια ἰσχυρὴ πιέζει, ἔστιν ὅτε καὶ πολλ. — [6] οὕτως.

Mackio, Littréus. In illa vulgata lectione latet dittographia
σ η
εξοραι, sed ἐξορᾷ vera est lectio, sicuti in fragmento notissimo sententiarum Cnidiarum καὶ ἐξορᾷ ὡς ἀγχόμενος. — Dein δοκέει τι ἐνέχεσθαι καὶ κέρχνειν αὐτήν, τοῦτο ὁκόταν οὕτως ἔχῃ ὁ πόνος πιέζῃ cod. θ.; — κέρχει, uti V., Parr. nonnulli; — J. λάρυγξ. Verum ego aegre fero κέρχνει αὐτόν vulgatae, et κέρχνει αὐτήν codicis θ.; in illa αὐτόν ad aegrum refertur, vel ad masculinum ὁ φάρυγξ; descriptor codicis θ. sine dubio emendare locum putans αὐτήν scripsit, ut ad solitum genus nominis φάρυγξ pronomen referret; sed pronomine opus non est; etiamsi κέρχνειν transitive poneres; otiosum pronomen, ut sexcenties in hoc libro a librariis invectum, — sed κέρχνειν a nostro intransitive sumitur § 23. καὶ ἡ φάρυγξ δοκέει κέρχνειν, itaque interpolator hic ἐπ' αὐτοφώρῳ deprehenditur. Quin dubito num κέρχνειν, quod nonnulli volunt, transitive sumi possit.

τοῦτον — εἰκοσιτέσσαρας.]. E vulgata, quam e V. notavi, quamquam οὗτος pro οὕτως legitur in V., quod docet rursus Lindanum codicem Vossianum adhibuisse, omittunt ἔχει καὶ οὕτως s. οὗτος codices E. H., quos cum Littréo sequor. In iis, quae sequuntur post πιέζῃ, vulgata habet καὶ ὀρθόπνοια ἰσχυρὴ ἐμπίπτει (πιέζει, ut V., Parr. 4.), sed ἔστι δ' ὅτε καὶ ὀρθόπνοια ἰσχυρὴ ἐμπίπτει E. H. (ἐπιπίπτει P.' θ.), unde textum consentienter cum Littréo descripsi; nempe in vulgata ἔστιν ὅτε post ὀρθόπνοια ἰσχυρὴ πιέζει infertur, ita ut de sede sua ibi aberraverit, nam eo loco omm. alii libri. Verum si iam mentem advertas ad πολλάκις ἐξαπίνης ὑπὸ τοῦ πόνου τὴν ψυχὴν ἀφῆκε ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι κ. τ. λ., ineptam vides rerum consecutionem, scilicet ἐξαίφνης τὴν ψυχὴν ἀφιέναι ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι! — Sed sine dubio lacuna est, in qua nonnulla de universi morbi decursu monere coeperat auctor; itaque eam significavi. Tandem καὶ ἕως τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἡμερέων vulg., in qua in V. pro numero spatium vacuum relictum. Idem in hoc codice saepius his locis factum est et indicio est codicem antiquiorem, unde Voss. descriptus est, fuisse lectu difficilem hîc illîc.

πολλάκις — θνήσκει.] ἀφῆκε cod. θ.; — φυλάσσειν E. et pr. m. in H.; — ἕως αν E. Q.' θ. Lind.; — αἱ om. θ.; — ἢν δέ de meo, ἢν γάρ cett.; — περιφύγῃ prima m. in H.

τούτῳ — καὶ ὄξει.] τοῦτον Parr. 5.; — vulgo χρὴ ῥόφημα διδόναι, cum prima m. in H. χρή omitto; — ῥοφήματα vulg., ῥόφημα cod. θ.: — ἄλευρον idem; — ἄλητον — διδόναι om. pr. m. in L.; — [καὶ] ὅκως ἂν Lind.; — προσφέρεσθαι cod. θ.; — ῥυμφάνειν Ald., Parr. 5., ῥοφάνειν vulg. In ἔπειτα — στρυφνόν cum Mack., Littr. secutus sum cod. θ.; vulgatam e V. excerpsi. — Post λουτρῷ

ῥυμφάνειν καὶ ῥαφανῖδας τρωγέτω πολλάς· καὶ καρδάμου καρπὸν φώσας, ἀλέσαι καὶ σῆσαι λεπτά· [1]ἔπειτα ἐπ' οἶνον ἐπιβαλὼν μέλανα στρυφνὸν καὶ ἄλφιτα λεπτὰ ὀλίγα διδόναι πίνειν ἕωθεν, λουτροῦ δὲ ἀπεχέσθω, μέχρις ἂν αἱ . . . . ἡμέραι παρέλθωσι· οἴνῳ δὲ καὶ ἐλαίῳ χλιήνας ἀλείφειν ἐς κοίτην καὶ ἐκμάσσειν· καὶ γλυκυσίδης καρποῦ δέκα κόκκους ἕψων ἐν οἴνῳ μέλανι διδόναι πίνειν· καὶ γογγυλίδας ἑφθούς [2]ποιέων ῥυμφανέτω τοῦ [3]χυλοῦ, ἀρτύσας τυρῷ ἀνάλτῳ καὶ μήκωνι καὶ ἁλὶ καὶ ἐλαίῳ καὶ σιλφίῳ καὶ ὄξεϊ. Ἢν δὲ καὶ φάρμακον βούλῃ πῖσαι, τοῦ Κνιδίου κόκκου πῖσαι, καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν ἀλεύρου ἑφθοῦ καὶ λιπαροῦ δοῦναι δύο τρυβλία ἐκροφέειν· οἶνον δὲ πινέτω τὸν αὐτόν. [4]Τούτων τῶν φαρμάκων καὶ ῥυφημάτων καὶ ποτῶν ὅ τι ἂν διδῷς [5]ὀνήσει, ἤν τε κατὰ ἓν, ἤν τε κατὰ πλείω προσφέρῃς, καὶ οὕτω τάχιστα ὑγιέα ποιήσεις· ἡ δὲ νοῦσος χαλεπὴ καὶ παῦροι διαφυγγάνουσι.

μα'. Ἄλλος τῦφος. Γίγνεται μὲν διὰ τόδε· ὁκόταν ἡ χολὴ σαπεῖσα μιγῇ τῷ αἵματι ἀνὰ τὰς φλέβας, καὶ στῇ τὸ αἷμα, οἴδημα ἀνίσταται μάλιστα μὲν ἐν τοῖσι ἄρθροισι· καταστηρίζει δὲ ἐνίοτε καὶ ἐς τὸ ἄλλο σῶμα καὶ ὀδύνας παρέχει ὀξείας· καὶ οἱ πολλοὶ ἐκ [8]ταύτης τῆς νούσου χωλοὶ γίγνονται, ὁκόταν ἀποληφθεῖσα ἐν τοῖσι ἄρθροισι ἡ [9]χολὴ πωρωθῇ· ἡ δὲ ὀδύνη διαλείπουσα ἐπιλαμβάνει καὶ διὰ τριῶν ἡμερέων καὶ διὰ τεσσάρων. Τοῦτον ὁκόταν ὧδε ἔχῃ,

ituro in cubili illine et absterge. Ac paeoniae seminis grana decem ex vino nigro decocta potui exhibeto et raporum probe decoctorum iusculum sorbeat, caseo insulso conditum, papavere, sale, oleo, lasere, et aceto. Quodsi etiam medicamentum propinare voles, granum Cnidium propinato et post purgationem farinae coctae et pinguis duo acetabula sorbenda dato, idemque vinum bibat. Haec medicamenta, sorbitiones et potiones quascumque dederis, sive singula per se, sive plura simul exhibueris, proderunt, sicque citissime sanum reddideris. Morbus autem gravis est, paucique evadunt.

41. Alius typhus. Gignitur quidem hanc ob causam, cum bilis putrefacta cum sanguine per venas permixta fuerit, et sanguis coierit, tumor maxime in articulis exsurgit; interdum vero etiam in totum corpus decumbit, doloresque acutos exhibet. Ac plerique ex hoc morbo claudi evadunt, ubi bilis in articulis retenta in totum obduruerit, dolor vero intermittens tertio et quarto quoque die invadit. Hunc ita habentem ad hunc modum curato; dolore in corpore obtinente, tepefactoria ex oleo illito admovere

[1] εἶτα πινέτω οἶνον μέλανα ἐπιβαλὼν στρυφνόν. — [2] πιέων. — [3] χυμοῦ. — [4] καὶ τῶν φαρμ. — [5] ὀνήσειεν. — [6] τὰ ἄρθρα ὁκόταν τὸ αἷμα στῇ, ἐνίσταται δὲ μάλιστα. — [7] καταστηρίζεται δὲ ἐνίοτε sine καί ante καταστ. — [8] τῆς τοιαύτης. — [9] pro χολή spatium vacuum.

om. δέ pr. m. in H.; — αἱ ἡμέραι παρέλθωσι vulgo bis in hac §; lacunam notavi utroque loco, quia numerus dierum periisse videbatur; — ῥυμφανέτω Parr. 5., ῥοφ. vulg.; — τοῦ χυλοῦ om. θ.

ἢν δὲ — αὐτόν.] δέ om. pr. m. in H.; — ἢν δὲ βούλῃ πῖσαι φαρμ. E. H.; sequens πῖσαι E. P.' omm.; — τρία τρυβλία H.

τούτων — διαφυγγάνουσι.] καὶ τῶν vulg., τούτω τῶν cod. θ. Mack, unde τούτων τῶν Littr.; — ὀνήσεις E. H. P.' θ. Littr., ὀνήσειεν vulg., — ἤν τε καὶ πλείω cod. θ.; — οὕτω om. pr. m. in H. et θ.; — ἐκφυγγάνουσι cod. θ.

41. ἄλλος — διὰ τεσσάρων.] τ. ἄλλος H., unus Par. I. om. inscriptionem; — γίνεται μὲν καὶ οὗτος cett., sed cum pr. m. in H. καὶ οὗτος omitto; — φλέβας καὶ τὰ ἄρθρα, ὁκόταν τὸ αἷμα στῇ, ἐνίσταται δὲ μάλιστα (μὲν μάλιστα alii) ἐν τοῖσιν ἄρθροισι καταστηρίζεται (καταστηρίξει pr. m. in H.) δὲ ἐνίοτε καὶ εἰς vulg.; — φλέβας καὶ τὰ ἄρθρα καὶ ὁκόταν στῇ. οἴδημα ἐνίσταται μάλιστα μὲν ἐν τοῖσι ἄρθροισι καὶ καταστηρίζει, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐς cod. θ. — Textum partim e cod. θ., partim e vulg. descripsi; resecui autem quae abundare videbantur et ex errore librariorum originem duxisse, quod facere neglexerunt alii. Ceteri τὸ ἄλλο πᾶν σῶμα; cum prima m. in H. et cum θ. omisi πᾶν; — τὸ ἄλλο πᾶν τὸ σῶμα E.; — ταύτης τῆς νούσου E. H. θ., vulgatam e V. notavi.

τοῦτον — τρωγέτω.] οὕτως om. pr. m. in H.; — ὁκόταν μὲν ἡ ὀδύνη ἔχῃ ἐν τῷ σ. prima m. in H. θ. Littr., vulgatam e V. notavi; — χλιάσματα χρὴ ποιέειν καὶ

μελετᾶν οὕτως· [1]ὁκόταν μὲν ἡ ὀδύνη ἔχῃ ἐν τῷ σώματι, χλιάσματα προστιθέναι, ἐλαίῳ ὑπαλείψας· ὁκόταν δὲ ἀνῇ, δοῦναι αὐτῷ ἐλλέβορον πυριήσας πρόσθεν ἅπαν τὸ σῶμα· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ὀρρὸν αἰγὸς ἑψήσας, δοῦναι πιεῖν δύο χοέας, παρὰ τὸν ἕτερον χοέα μέλι παραχέας, παρὰ δὲ τὸν ἕτερον ἅλας παραβαλών· εἶτα κύλικα παρὰ κύλικα παραλλάσσων πινέτω ἕως ἂν ἐκπίῃ ἅπαν· ἐς ἑσπέρην δὲ μετὰ τὴν κάθαρσιν φακῆς τρυβλίον ῥοφεέτω καὶ σεύτλων τρυβλίον λιπαρῶν ἄλφιτα παραπάσας ἐκπιέτω, καὶ νεοσσοῦ ἀλεκτορίδος κρέας ἢ πελειάδος ἢ τρυγόνος ἢ ὄϊος ἢ ὑὸς [2]πίονος τρωγέτω. Τὸν δὲ ἐλλέβορον δι' ἕκτης ἡμέρης διδόναι καὶ ἤν κου τῶν ἄρθρων ἀποιδίσκηται καὶ μὴ θέλῃ ἀφίστασθαι, σικύην προσβαλὼν ἀφαιρέειν τοῦ αἵματος, κατακεντῶν ἀκίδι τριγώνῳ, [3]ἢν ἐν τοῖσι γούνασι ἐνῇ τὸ οἴδημα, τῶν δὲ ἄλλων ἄρθρων μηδὲν κεντριώσῃς. Τὰς δὲ μεταξὺ τῶν ἡμερέων σιτίον προσφερέσθω ἄρτον μὲν ὡς ὀπτότατον, μᾶζαν δὲ ψαιστὴν ὡς μάλιστα· [4]ὄψον δ' ἐχέτω μάλιστα μὲν ὄρνιθα ὀπτὴν ἄναλτον· εἰ δὲ μή, καὶ [5]ἑφθὴν, ἐζωμευμένην, ἄνευ τυροῦ καὶ σησάμου καὶ ἁλός· ἰχθύσι δὲ χρεέσθω τοῖσι σαρκωδεστάτοισι, ὀπτοῖσι δὲ τὸν [6]αὐτὸν τρόπον τοῖσι κρέασι, [7]ἢ ἕψων δι' ὀριγάνου παστὰ, ἐλαίῳ ὑποχρίσας· οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν, ἢν ξυμφέρῃ· [8]εἰ δὲ μή, μέλανα· καὶ περιόδοισι ταλαιπωρεέτω δι' ἡμέρης καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ ὄρθριος, ὀρρὸν δὲ καὶ γάλα τὴν ὥρην πινέτω αἰεί· ἢν δέ σοι δοκέῃ

oportet. Ubi autem remiserit, veratrum exhibeto, fotu prius universo corpori adhibito. Postero autem die serum lactis caprini decoctum ad duos congios potui exhibeto, ad alterum congium melle affuso, ad alterum vero sale iniecto, deinde vicissim alternatis poculis totum ebibat. Sub vesperum vero post purgationem lenticulae acetabulum sorbeat et betarum pinguium acetabulum polenta aspersa bibat. Pulli gallinacei carnem, vel columbae, vel turturis, vel oviculae, vel suis pinguis edat. Veratrum autem sexto quoque die exhibeto, et sicubi in articulis tumor exoritur, nec discedit, admota cucurbitula sanguinem detrahito, compunctis acu triangulari genibus, si in his tumor exstiterit; — nullo tamen alio articulo compuncto. Intermediis autem diebus cibum sumat, panem quidem maxime assatum, mazam autem quam maxime melle et oleo subactam. Pro opsonio autem potissimum quidem habeat avem assatam insulsam; sin minus etiam coctam cum iure sine caseo et sesamo et sale. At piscibus utatur maxime carnosis, assis tamen ad eundem modum quo carnes, aut coctis origano conspersis et oleo subunctis. Vinum, si conferat, album bibat, quodsi non conferat, nigrum et obambulationibus de die, post coenam et mane se exerceat. Serum autem et lac, cum tempus feret, semper bibat. Quodsi tibi visum fuerit, etiam asininum lac decoctum exhibeto. Et si sanus evaserit, eum a frigore et aestu tutum praestare oportet, neque cibis ad-

[1] τῆς ὀδύνης ἐπικρατεούσης. — [2] πῖον. — [3] καὶ ἐν τοῖσι γούνασι ἐν οἷς τὸ οἴδ. — [4] ὄψα δὲ ἐχέτω ὡς μάλιστα μὲν ὀπτὰ ὀρνίθια δὲ ἄναλτα. — [5] ἑφθὰ ἐζωμευμένα. — [6] ἴσον. — [7] ἢ om. — [8] ἢν δ' οὐ συμφέρῃ μελ.

προστιθ. vulgo, sed χρὴ ποιέειν καὶ omisi cum pr. m. in H. et θ.; — τῇ δ' ὑστ. E. H.; — δοῦναι πίνειν H.; — παρὰ [μέν] Lind.; — παρὰ τὸν ἕτερον χοέα cod. θ.; — ἐναλλάσσων idem; — ῥυφεέτω E. H.; — τεύτλων λιπ. sine τρυβλίον cod. θ.; — ἐκφαγέτω pro ἐκπιέτω idem; — κρέας om. pr. m. in E.; — πῖον vulgo, πίονος cod. θ. Mack., Littr.; — τρωγέτω om. prima m. in H.

τὸν δὲ ἐλλέβορον — κεντριώσῃς.] κατακεντῶν ἀκίδι τριγώνῳ ἐς τὰ γούνατα καὶ ἐν τοῖσι γούνασι ἐν οἷς τὸ οἴδημα vulg.; in his ἢ ἐν τοῖσι γούνασι E. H., γυίοισι pro γούνασι Lind.; — ἐν ᾗ τὸ οἴδημα I. J.; — unde Littréus κατακεντῶν ἀκίδι τριγώνῳ ἐς τὰ γούνατα, ἢν ἐν τοῖσι γούνασι ἐνῇ τὸ οἴδημα, — non male sane, sed ἐς τὰ γούνατα tuto abiicere licet.

τὰς δὲ μεταξὺ — ἀφεψήσας.] σιτίον edd. antt., codd. Parr. 5., Lind., Littr.; σιτίων vulg.; — in ὄψον δ' ἐχέτω — ἐζωμευμένην dedi lect. codicis θ. a Littréo item receptam; vulgatam e V. notavi; in ea vero ὡς om. E., δέ om. H., et καί ante ἐζωμευμένα fert Lind.; — πλήν omm. prima m. in H. et θ., Lind. ἄνευ om., in vulgato πλὴν ἄνευ; — τὸν αὐτὸν τρόπον E. H. Q.' θ. Lind., Littr., vulgatam e V. notavi; — ἢ ἕψων E. H., Littr., vulg. ἢ om.; — ἕψων αὐτά cod. θ. Lind., Mack.; δι' om. pr. m. in H.; — παστοῦ cod. θ.; — καὶ ἐλαίῳ idem et Lind., Mack.; — ἐλαίῳ αὐτὰ ὑποχρίσας vulg., sed αὐτά om. pr. m. in H. et θ. Lind., Mack.; — εἰ δὲ μή E. H. Q.' θ. Mack., Littr., vulgatam e V. notavi, Lind. in vulgata εἰ scripsit; — vulgo ἐν περιόδοισι, cum E. H. otiosum ἐν omitto; — καὶ ὄνειον διδόναι ἀφεψ. cod. θ.

καὶ ὄνειον γάλα διδόναι ἀφεψήσας. Καὶ ἢν ὑγιὴς γένηται, ἐν φυλακῇ αὐτὸν ἔχειν τοῦ ψύχεος καὶ τοῦ πνίγεος καὶ τῶν σιτίων μὴ λίην ἐμπιπλάσθω· κίνδυνος γὰρ αὖτις ὑποτροπιάσαι τὴν νοῦσον. Ταύτης τῆς νούσου οὕτω θεραπευομένης ἐν ἓξ μησὶ ὑγιὴς γίγνεται· [1]οὗτοι γὰρ κρίνουσι, εἰ θανάσιμος ἢ οὔ· ἡ γὰρ νοῦσος, ἢν καὶ παραχρῆμα θεραπεύηται, χαλεπὴ καὶ τοῖσι πλείστοισι ξυναποθνήσκει.

μβ'. Ἄλλος τῦφος. Γίγνεται μὲν τὸ νόσημα ὁκόταν τις πλησθῇ παντοίης ὀπώρης· [2]τοῖσι δὲ καὶ φαγοῦσι πλακοῦντος καὶ σησάμης καὶ τῶν ἄλλων μελιτωθέντων ἀπλήστως. Τὸ γὰρ μέλι τὸ ἑφθὸν καυματῶδές ἐστι καὶ προσπλάσσεται τῇ κοιλίῃ· ἔπειτα ὁκόταν καταψηθῇ ἐν τῇ κοιλίῃ [3]ἀναζέει τε καὶ ἐξαπίνης ἡ γαστὴρ ἀείρεται καὶ πίμπραται καὶ δοκέει διαρρήσσεσθαι, καὶ ἐξαπίνης διάρροια [4]ἐπεγένετο καὶ ὁκόταν ἅπαξ ἄρξηται χωρέειν, πολλὰς ἡμέρας καθαίρεται καὶ πολλοὶ μετὰ ταύτην τὴν κάθαρσιν ὑγιέες ἐγένοντο. Ὁκόταν οὖν παύσηται αὐτόματος καθαιρόμενος, φακῶν χυμοῦ ἀναγκάσαι αὐτὸν ἐκπιεῖν τρία [5]ἡμίχοα ἅλας παραβαλών· μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν τοῦ χυμοῦ ἐς ἑσπέρην φακῆς τρυβλίον ῥοφεέτω ψυχρῆς ἀνάλτου, σίλφιον δὲ [6]ἐπιξύσθω πουλὺ καὶ σεύτλου τρυβλίον ἀνηδύντου λιπαροῦ ἄλφιτα παραπάσσων [7]φαγέτω· οἶνον δὲ πινέτω μέλανα αὐστηρὸν κατ'

modum repleatur. Periculum enim est ne rursus morbus revertatur. Hoc morbo ita curato aeger intra sex menses convalescit; hi enim decernunt, num letalis sit nec ne. Morbus enim, etiamsi statim curetur, gravis est et plerosque ad mortem usque comitatur.

42. Alius typhus. Oritur quidem hic morbus cum quis se omnis generis fructibus horaeis expleverit; aliis etiam ex inexplebili placentarum ex sesamo aliorumque ex melle dulciariorum esu. Mel enim coctum in ventriculo ardorem excitat, atque affigitur, dein ubi in ventriculo coctum fuerit, effervescit venterque derepente attollitur, inflatur et disrumpi videtur alvique profluvium derepente oritur, cumque semel fluere coeperit, per multos dies purgatur multique ab hac purgatione sani evadunt. Cum igitur sponte purgatio cessaverit, lentium cremoris, addito sale, tres semicongios ut ebibat cogito. Post succi autem purgationem sub vesperum lenticulae frigidae insulsae acetabulum multo lasere incocto sorbeat, et betae non conditae pinguis, polenta aspersa, acetabulum. Vinum nigrum austerum bibat paulatim. Reliquo autem tempore eadem faciat, et cibos assumat; panem exassatum et mazam quam maxime

[1] ἐν γὰρ τοσούτων μηνῶν τῷ διαστήματι κρίνεται ἤν τε θαν., ἤν τε μή. — [2] τοῖσι δὲ πλείστοισι. — [3] ἀναζέεται καί. — [4] ἐξεγένετο. — [5] ἡμιχόεα ἅλας παραβάλλων. — [6] ἐπεξέσθω. — [7] φαγέτω om.

καὶ ἢν — τὴν νοῦσον.] αὐτὸν εἶναι vulg.; αὐτὸν ἔχειν prima m. in H. et cod. θ. — πιμπλάσθω cod. θ.; — αὖτις per τ̅ ex E. H. scripsi.

ταύτης — ξυναποθνήσκει.] Vulgo αὕτη τοιγαροῦν (γοῦν sec. m. in E., γάρ Voss., τοιγαροῦν omm. pr. m. in E. H. θ.) ἡ νοῦσος οὕτω θεραπευομένη ἐν ἓξ μησὶ ὑγιὴς γίνεται. Equidem aegre fero ἡ νοῦσος ὑγιὴς γίνεται et loco eiusmodi, ubi varr. lectt. ultro docent librarios suo marte omnia miscuisse; restitui quantum potui id, quod ex usu est scriptori nostro. In οὗτοι — ἢ οὔ secutus sum codicem θ., quem etiam Littr. maximam partem sequitur; vulgatam e V. notavi; — πλὴν ἡ νοῦσος vulgo, sed ἡ γὰρ ν. E. H. θ., quod recepi simul ἢν καὶ παραχρ. θεραπεύηται, quod vulgo post οὔ legitur, inferens post ipsum illud ἡ γὰρ νοῦσος.

42. γίγνεται μὲν — ὀπώρης.] Vulgo γίνεται μὲν τὸ νόσημα ἐν ὀπώρης, sed ἐν omm. E. H. θ., — καιρῷ omm. pr. m. in H. et θ.; — τις om. pr. m. in H. Equidem totum illud ἐν ὀπώρης καιρῷ pro emblemate alieno eieci.

τοῖσι — ἀπλήστως.] Littréus τοῖσι δὲ πολλοῖσι καὶ ἀπὸ τῶνδε ἐγένετο τὸ νόσημα, φαγόντες πλακοῦντος κ. τ. λ., sed πολλοῖσι δέ H., τοῖσι τολλοῖσι δέ E. θ., — ἡ τοιάδε νοῦσος vulgo, Lind. hic rursus Vossianum sequitur, ἡ τοιαύτη νοῦσος legens, Littr. sequitur E. H. Q.' θ.; — φάγουσι πλακοῦντα καὶ σησάμην cod. θ., unde φάγουσι recepit Mack.; — ἀπλήστως om. pr. m. in H. equidem πολλοῖσι. At ἀπὸ τῶνδε ἐγένετο τὸ νόσημα pro interpolatis abiicio, φαγόντες in dativum mutato.

τὸ γὰρ — ἐγένοντο.] προσπλ. ἐπὶ τὴν κοιλίην cod. θ.; — καθεψηθῇ E. Littr.; — ἀναζέεται vulgo, in quo latet quod exhibui; — διαχέεται cod. θ., cuius descriptorem ita emendare voluisse vulgatam opinor; — διαρραγέσθαι cod. θ.; — ἔπειτα δὲ ἐξαπίνης vulg., — καὶ ἔπειτα sine δέ prima m. in H., solum καί cod. θ., quem sequor; — ἐξεγένετο Parr. 4., ut V.; — καὶ μετὰ ταύτην H.

ὁκόταν — κατ' ὀλίγον.] πιεῖν E.; — ἐπιξύσθω θ. Littr., ἐπιξεέσθω Lind., vulgatam e V. notavi; — παραπάσαι cod. θ.; — φαγέτω idem et Littréus, vulg. om.

ὀλίγον. Τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ χρόνου τὰ αὐτά τε ποιεέτω καὶ σῖτα προσφερέσθω, ἄρτον ἔξοπτον, μᾶζάν τε ψαιστὴν ὡς μάλιστα· τὰς δὲ πρώτας τῶν ἡμερέων ἄλευρον Φαγέτω κάτεφθον ἀποψύχων καὶ μέλι παραχέων· οἶνον δὲ πινέτω μέλανα αὐστηρὸν, ἕως ἂν καταστῇ ἡ νοῦσος, ταῦτα προσφερέσθω. Τῷ δὲ ὑπὸ τῆς ὀπώρης ληφθέντι τῇ νούσῳ Φῦσαν παρέχει καὶ στρόφον καὶ ὀδύνην καὶ τὰ σιτία οὐκ ἐθέλει διαχωρέειν καὶ ἡ γαστὴρ μεγάλη καὶ σκληρὴ, καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἔχει. [1]Τούτῳ ἢν μὲν αὐτομάτη ταραχθῇ ἡ κοιλίη, ἐν εἴκοσι ἡμέρησι τὸ ἐλάχιστον καθαίρεται καὶ ὁκόταν παύσηται καθαιρόμενος, ὑγιὴς παραχρῆμα ἔσται· [2]ἢν δὲ μὴ αὐτομάτη ταραχθῇ, καθαίρειν αὐτὸν τῷ τοῦ ἱππόΦεω ὀπῷ ἢ τῷ Κνιδίῳ κόκκῳ· ἐς ἑσπέρην δὲ ταὐτὰ διδόναι ἃ καὶ τῷ αὐτομάτῳ καθαιρομένῳ· τῇ δ' ὑστεραίῃ, ἢν μὲν πυρετὸς ἔχῃ, ἡσυχίην ἐχέτω, διδόναι δὲ αὐτῷ πίνειν τοῦ αὐτοῦ οἴνου [3]ὡς ἐν ψυχροτάτῳ ὕδατι· ἢν δὲ μὴ ἔχῃ πυρετὸς, διαιτάσθω δίαιταν μὴ ὑγρὴν, ἀλλ' ἰσχυροτέρην καὶ περιπατεέτω πρὸς τὰ σιτία τεκμαιρόμενος. Ὑπὸ τούτου τοῦ νοσήματος πολλοῖσι ἤδη ὕδερος ἐπεγένετο καὶ ἢν δοκέῃ σοι κλύζειν, τοῖσι αὐτοῖσι [4]κλύσον οἷσι καὶ τὸν ὑδεριῶντα. Ἢν δὲ βούλῃ τοισίδε κλύζειν· ἐν μελικρήτου κοτύλῃ [5]ποίην θαψίης ἑψῆσαι, εἶτα οὕτως [6]κλύσαι. Οὗτος οὕτω θεραπευόμενος τάχιστα ὑγιὴς ἔσται.

melle et oleo subactam. Primis autem diebus farinam coctam et melle affuso refrigeratam comedat. Vinum bibat nigrum, austerum et quoad sanatus fuerit morbus haec assumat. Qui vero propter fructuum horaeorum esum morbo correptus est, huic flatum exhibet, tormina ac dolorem, neque cibaria demittere solet, venterque ei magnus et durus est et rigor febrisque detinet. Huic si quidem venter commotus fuerit, viginti ut minimum diebus purgatur, cumque purgatio cessaverit, confestim sanus evadit. Sin non sponte turbatus fuerit, eum hippophaes succo aut grano Cnidio purgato. Sub vesperum autem eadem quae sponte purgato exhibeto. Postridie vero si febris detineat, quietem agat, eique vinum idem cum aqua gelidissima bibendum dato. Quodsi febris minime detineat, victus ratione utatur non humida, sed valentiore ciborumque habita ratione deambulet. Ex hoc morbo plerisque tandem aqua intercus contracta est. Et si visum fuerit, alvum per infusum subluere, iisdem quibus in aqua intercute alvum subluito. Quodsi voles, ex hisce infusum parato: thapsiae herbam in aquae mulsae hemina coquito, deinde sic per infusum immittito. Hic hoc modo curatus citissime sanus evadet.

μγ'. Ἄλλος τῦφος. Γίγνεται μὲν τὸ νόσημα, ὁκόταν τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ σώματι [7]ξυμπαγῇ καὶ ἀναξηρανθῇ μᾶλλον τοῦ και-

43. Alius typhus. Gignitur quidem hic morbus, cum corporis humor coactus et plus aequo resiccatus fuerit. Cum igitur hoc morbo deten-

[1] τούτων μέν. — [2] ἢν δὲ μὴ καθαρθῇ, καθαίρειν αὐτόν omissis intermediis. — [3] ὡς ἐν ψ. — [4] κλύζειν. — [5] πανθαψίης. — [6] ἐγχύσαι. — [7] σαπῇ.

τὸ δὲ λοιπὸν — προσφερέσθω.] τὸν δὲ λοιπὸν χρόνον ταῦτά τε ποιεέτω καὶ σιτία cod. θ.; — τὰ αὐτά τε Parr. 4., uti Voss., unde τε in vulgatam introduxi; — καί ante μέλι παραχέων om. prima m. in H.; — αὐστηρόν pr. m. in E. P.' Q.' Lind., Mack., στρυφνόν vulg., στμφυόν alii libri duo; — [καὶ] ἕως ἂν Lind.

τῷ δὲ — ἔχει.] ὁ δὲ — ληφθείς vulg.; — de meo dativo descripsi; — σκληρὴ αὐτοῦ (αὐτῷ Lind., Mack.) ἐστίν vulg., sed αὐτοῦ ἐστι, uti V., omm. Parr. 4., quos sequor.

τούτῳ — τεκμαιρόμενος.] ἐστίν pro ἔσται cod. θ.; — ἢν δὲ μὴ αὐτομ. ταρ. est codicis θ. lectio a Littréo recepta pro vulgata, quam e V. notavi; — τοῦ ἱπποφ. cod. θ. Mack., Littr., ceteri articulum omm. h. l.; ἃ cod. θ., Mack., Littr., cett. omn.; — ὡς ἐν ψυχροτάτῳ ὕδατι codd. omnes; — ἀλλὰ ἰσχυρ. H.

ὑπὸ — ὑδεριῶντα.] ὑπὸ [δέ] Lind.; ἐξεγένετο vulgo, quod quum cum ἐπεγένετο supra eodem hoc capitulo alternare vidi, de meo hoc dedi; simplex ἐγένετο pr. m. in H.; — κλύσον om. θ.

ἢν δὲ βούλῃ — ἔσται.] ἢν — κλύζειν om. prima m. in E.; — vulgo ἐγξύσαι, Corn. ἑψῆσαι. Vulgo ἐγκλύσαι, quod vitiosum est et ex ἐγξύσαι natum, quippe κλύσαι scriptum fuit, quod revocavi.

43. ἄλλος τῦφος — καιροῦ.] σαπῇ, ut V., vulg.; — συνπαγῇ cod. θ. Littr.; — res aleae plena hic quid verum sit discernere; — credidi tamen codicis θ. lectionem, sive cor-

ῥοῦ. Γίγνεται οὖν τὴν ἰδέην, ὁκόταν τῷ νοσήματι ἔχηται, δίυγρος, ὕπωχρος, διαφανής, [1] κύστι πλήρεϊ ἐοικὼς οὔρου, πλὴν οὐκ οἰδέει, ἀλλὰ λεπτὸς καὶ σκελιφρός ἐστι καὶ ἀσθενής· μάλιστα δὲ τοῦ σώματος λεπτύνεται τὰς κληῖδας καὶ τὸ πρόσωπον ἰσχυρῶς κάτισχνος καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἔγκοιλοι σφόδρα. Ταῦτα μὲν ὑπὸ τοῦ νοσήματος πάσχει· ἢν δὲ ἡ χροιὴ τοῦ σώματος μέλαινα ᾖ, τάδε αἰτιά ἐστι· ἐς τὰ φλέβια καὶ ὑπὸ τὸ δέρμα, ὁκόταν χολὴ μέλαινα ὑπέλθῃ καὶ ἐπὶ τούτοισι ὁκόταν θέρμη ἐπιγένηται, ἀνάγκη ὑπὸ οὖν τοῦ θερμοῦ ξυγκαίεσθαί τε καὶ ἀναξηραίνεσθαι τὰ φλέβια, ὥστε τὸ αἷμα [2] μὴ χωρέειν κατὰ τὰ φλέβια. Τάδε οὖν πάσχει οὗτος· λεπτὸς γίγνεται καὶ κάτισχνος ἰσχυρῶς, καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι ἀραιὰ [3] σκαρδαμύσσει, καὶ τὰς μυίας ἀπὸ τοῦ ἱματίου θηρεύει, καὶ [4] βόρος τῶν σιτίων [5] μᾶλλόν ἐστι ἢ ὑγιαίνων, καὶ λύχνου ἀπεσβεσμένου τῇ ὀδμῇ ἥδεται, καὶ ἐξονειρώσσει θαμινά· πολλάκις δὲ καὶ βαδίζοντι αὐτῷ προέρχεται ἡ γονή. Τούτῳ, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, καθαίρειν τὴν κοιλίην τὴν μὲν ἄνω ἐλλεβόρῳ· τὴν δὲ κάτω ὀπῷ σκαμμωνίης· μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν τὰ αὐτὰ διδόναι ἃ καὶ τοῖσι ἄλλοισι καὶ ὀῤῥὸν καὶ γάλα βοὸς ἢ αἰγὸς διδόναι τὴν ὥρην· διδόναι δὲ καὶ ὄνειον [6] γάλα ἀφέψων ἐς ὑποκάθαρσιν. Οὗτος οὕτω μελετώμενος μάλιστα ἐν δυσὶ ἔτεσι ὑγιὴς γίγνεται· σιτία δὲ ἃ βούλεται προσφερέσθω· εὐωχεέσθω δὲ ὡς

tus fuerit, habitu est perhumecto, subpallido, pellucido et vesicae urinae plenae similis videtur, sed non intumescit, verum tenuis est, aridus ac debilis. In corpore autem praecipue claviculae extenuantur et vultus vehementer gracilis est oculique admodum cavi. Et haec quidem ex hoc morbo accidunt. Quodsi corporis color niger exstiterit, haec rei causa est: cum in venas et sub cutem bilis atra subierit, cumque his calor supervenerit, venulas a calore exuri et resiccari necesse est, ac proinde sanguis per venulas procedere nequit. Sic igitur afficitur: tenuis et vehementer gracilis evadit, oculis raro nictatur et muscas in stragulis sectatur, cibi avidior est quam sanus, lychni exstincti odore gaudet, frequenter in somnis seminis profluvium patitur et plerumque inter eundum ei genitura profunditur. Huic cum sic habuerit, ventrem quidem superiorem veratro purgato, inferiorem vero scammonii succo. At post purgationem eadem quae ceteris dato et serum lacque bubulum aut caprinum, si anni tempus fuerit, exhibeto. Lac etiam asininum decoctum, ut aliquantulum purgetur, dato. Ad hunc modum curatus intra biennium fere sanus evadit. Cibos, quos velit, accipiat, quam plurimum comedat et pro ciborum ratione obambulet. Hic morbus viginti annis maiorem prehendit, cumque prehenderit, nisi per exordia curatio adhibita fuerit, non deserit, quin viginti anni praeterierint, sed perseverat, deinde non-

[1] κύστι ἔοικεν οὔρου. — [2] ἐκχωρέειν sine μή. — [3] καρδαμύσσει. — [4] βάρος. — [5] μᾶλλον om. — [6] γάλα ἀφεψῶν.

rectio sit librarii, sive antiqua lectio sit, praeferendam esse. Itaque ξυμπαγῇ scripsi.

γίγνεται — σφόδρα.] γίγνεται οὖν τὴν ἰδεήν E., εἰδεήν vulg.; — πλήρει cod. θ., quod e vulg. excidisse videtur; Littréus illinc revocavit; — ἐοικώς idem cod., vulgatam e V. notavi; — οὐκ οἰδέει δέ cod. θ. pro vulgato πλὴν οὐκ οἰδέει; — ἔκκοιλοι vulg., ἔκκυλοι J., rectissime Mackius inde ἔγκοιλοι.

ταῦτα μὲν — φλέβια.] ἡ δέ pro ἢν δὲ ἡ Ald., Parr. aliquot, codd. Vatt. Foësii; — ἔστι δ' ὅτε ἡ χροιὴ τοῦ σώματος μελ, ᾖ, τάδε δὲ τὰ αἴτια cod. θ.; — ὑπὸ τὸ δέρμα cod. θ. Mack., ἐς τὸ δ. vulg.; — ὁκόταν δέ Parr. 5.; — ὑπὸ οὖν τοῦ θερμοῦ scripsi cum Ald., G. H. J., cett. οὖν omittunt, nec tamen est insuetum his scriptoribus; — τε om. pr. m. in H.; — ὁκόταν τὸ αἷμα μὴ χωρέῃ cod. θ., ὥστε τὸ αἷμα ἐκχωρέειν vulgo; consentienter cum Littréo textum descripsi.

τάδε οὖν — ἡ γονή.] πρὸς ἐκείνοις post οὗτος solus cod. θ. unde Littr. recepit; mihi additamentum recens esse visum est; — καὶ κάτισχνος om. θ.; — καρδαμύσσει, ut V., plures Parr.; — βόρος cod. θ. Mack., Littr., βάρος vulg.; — μᾶλλον θ. Mack., Littr.; — omittunt ceteri, nisi quod Lind. ante ἤ intulit; — ὀδμῇ H. solus, per σ̄ cett.; — ἐξονειρ. Parr. 5., Littr.; ἐξωνειρώσσει vulg.; — ἐξέρχεται vulg., sed προέρχεται cod. θ., idemque latet in προσέρχεται a manu prima in cod. H.

τούτῳ — ὑποκάθαρσιν.] τοῦτον vulgo, de meo dativum dedi; — καθαίρειν τὴν κοιλίην τῷ μέλανι ἐλλεβόρῳ τὴν ἄνω δηλονότι vulgo; — equidem codicem θ. sequor; sine dubio illud τὴν ἄνω δηλονότι, quod prima m. in H. item omittit, recentiorum est librariorum. — Littréus cum cod. θ. ἀφέψων omisit, quod non credo reiiciendum esse.

μάλιστα καὶ περιπατεέτω πρὸς τὰ σιτία τεκμαιρόμενος. Αὕτη ἡ νοῦσος λαμβάνει πρεσβύτερον εἰκοσαετέος· ὁκόταν δὲ λάβῃ, ἢν μὴ κατ' ἀρχὰς τοῦ νοσήματος μελετηθῇ, οὐκ ἐκλείπει, [1] πρὶν ἂν εἴκοσι ἔτεα παρέλθῃ, ἀλλὰ προσίσχει· ἔπειτα ἐνίοισι μελετωμένοισι ἐξέρχεται· ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή.

nullis, dum curatio adhibetur, decedit. Gravis autem morbus est.

μδ'. [2] Εἰλεοί. Εἰλεοὶ δὲ τάδε τὰ νοσήματα καλέεται· γίγνεται δὲ ἀπὸ τῶνδε μάλιστα· ἢν τοῦ χειμῶνος θερμῇ [3] τῇ διαίτῃ καὶ [4] ὑγρῇ χρέηται καὶ μήτε περιόδοισι ταλαιπωρέῃ πρὸς τὰ σιτία τεκμαιρόμενος, πιμπλάμενος δὲ εὕδῃ ἀεὶ, εἶτα ἐξαπίνης ἀναγκασθῇ βαδίσαι μακρὴν ὁδὸν, ψύχεος ἐόντος, εἶτα ῥιγώσῃ ὑπὸ τὰ ὀστέα. Τάδε οὖν πάσχει· φῦσα ἐγγίγνεται ἐν τῷ σώματι παντὶ καὶ ἡ χροιὴ γίγνεται [5] μολιβδοειδὴς καὶ ῥιγοῖ αἰεὶ, ὥστε οἱ θερμὸν καταχυθὲν [6] μὴ δοκέειν θερμὸν εἶναι. Τὸ δὲ σῶμα λουομένου αὐτοῦ λεπίζεται [7] ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, μάλιστα δὲ ἡ ὄσχη· [8] καὶ ἢν τῷ δακτύλῳ τοῦ σώματός [9] κου ὑποπιέζῃς, ἐνθλάσεις καὶ σημανέεταί σοι ὥσπερ ἐν σταιτί· μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι ποσὶ ἐνθλᾶται. Τὰ δὲ σκέλεα βαρέα αὐτοῦ καὶ ἢν περιφοιτέῃ, τρέμει, καὶ ἢν πρὸς αἶπος βαδίζῃ, πνευστιᾷ σφόδρα, καὶ αἱ ὠλέναι δοκέουσι ἀποκρέμασθαι καὶ δίψα ἔχει τὰς νύκτας, τὰ δὲ σιτία ὠμὰ διαχωρέει, ἅσσ' ἂν καταφάγῃ. Τούτῳ, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, πυριήσας αὐτὸν [10] τοῦ κνεώρου διδόναι [11] πίνειν ἢ τοῦ [12] ἱππόφεω ἢ τοῦ

44. Tenuioris intestini morbi, aut volvuli. Volvuli appellantur hi morbi, ex hisque praecipue oriuntur, si quis calida et humida victus ratione per hiemem utatur, neque ciborum ratione habita ambulationibus se exerceat, verum expletus perpetuo dormiat, deinde derepente longum iter per frigus conficere cogatur, postea sub ossibus rigor corripiat. Sic igitur afficitur: flatus universo corpori oboritur, color plumbum refert, et perpetuo riget, adeo ut calida ei affusa minime calida sentiatur. Corpus autem dum lavatur a calida desquamatur, praesertim vero scrotum, sique digito corporis partem aliquam comprimas, desidere facies et tibi vestigium apparebit, non secus ac in farina aqua subacta. Maxime autem in pedibus desidet. Eius autem crura gravantur et si deambulet, tremunt, sique per acclivem locum iter faciat, crebro admodum spirat, ulnae suspensae esse videntur, sitis per noctem detinet, cibosque quoscumque comedit, crudos per alvum demittit. Huic ita habenti, cum ei fomentum admoveris, cneorum, aut hippophaën, aut granum

[1] εἰ μὴ εἴκοσιν ἔτεα. — [2] περὶ εἰλέων νόσων. — [3] τῇ om. — [4] ψυχρῇ. — [5] μολιβδ. — [6] οὐδὲ κέεται θερμόν. — [7] ἀπό. — [8] καὶ ἦν. — [9] κου om. [10] τοῦ om. — [11] πιεῖν. — [12] ἱπποφέως ὅπου.

αὕτη — χαλεπή.] οὐ λαμβάνει πρεσβ. cod. θ. Mack.; — τοῦ νοσήματος τούτου cod. θ.; — πρὶν ἂν cod. θ. Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — προσίσχει cod. θ. Mack., προσέχει vulg.; — μελετωμένῃ cod. θ.

44. εἰλεοί.] cod. θ., Mack. omm. inscriptionem; — περὶ εἰλεῶν E.; eandem inscr. ac V. ferunt Parr. 3.

εἰλεοὶ δὲ — εἶναι.] δέ omm. E. H.; — ἡ χροιὴ αὐτέου cett.; abiicio otiosum pronomen; μολυβδοειδής H. I.; — οἱ om. θ.; — θερμοῦ καταχεομένου idem; — οὐ δοκέεται vulg., οὐ δοκέει E. H. θ. Littr.; — de meo μὴ δοκέειν dedi.

τὸ δὲ σῶμα — ἐνθλᾶται.] λουόμενον ceteri, de meo ad αὐτοῦ retuli participium: — ὑπό E. H. θ. Mack., Littr., ἀπό, ut V., vulg.; — καὶ ἢν e solo V. dedi, cett. καί omm.; — κου ex θ. dedit Littr., cett. omm.; — σημανέεται Littr. e vulg. σημαινέεται.

τὰ δὲ σκέλεα — καταφάγῃ.] περιφοιτέῃ E. H. Littr., περιφοιτήσῃ vulg.; — προσβαδίζει H. Post ἀποκρέμασθαι in cod. θ. inseritur καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγέει καὶ αἱ ὀφρύες δοκέουσι ἀποκρέμασθαι, quod recepit Littréus; nemo negabit frequenter librarios eiusmodi membra periodorum eodem vocabulo terminata omittere, sed dubito num id h. l. factum sit; — referunt illa verba Cnidiis familiarem formulam, ubi morbos capitis pectorisque describunt, cf. § 4. supra; nusquam antea legi αἱ ὠλέναι δοκέουσι ἀποκρέμασθαι; itaque puto lectorem aliquem formulam usitatiorem et in qua idem verbum occurreret, ad minus familiarem adscripsisse in margine illustrandi causa, ita ut hac ratione in codicis θ. textum irrepserit; quum dubitem num ad hunc morbum pertineant, nolui unius codicis θ. fide ista in textum recipere. Dein ἅσσα καταφάγῃ vulg., ἅσσ' ἂν φάγῃ cod. θ., unde cum Littr. ἂν in vulgatam introduxi.

τούτῳ — εἵνεκα.] τοῦ ante κνεώρου e solo θ. Littr.; — ὅπου post ἱπποφ., quod vulg. habet, cum θ. om. Littr.; — τῇ δ' ὑστ. E. H., δέ plene cett.; — δοῦναι, ut V., E. H. J.; — παραβαλών E. H. I., παραβάλλων vulg.; — ἑφθοὺς ἐν οἴνῳ μέλανι ἡψημένους cod. θ. Mack.; — κοτύλην φα-

Κνιδίου κόκκου· μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν ταῦτα διδόναι, ἃ [1]καὶ τοῖσι πρόσθεν· τῇ δ' ὑστεραίῃ ὀνείου γάλακτος ἑφθοῦ χοέα [2]διδόναι δὶς ἐκπιεῖν ἅλας παραβαλών· ἐς ἑσπέρην δὲ δειπνεέτω ἄρτον· ὄψον δὲ ἐχέτω ὄϊος κρέα ἑφθὰ καὶ πουλύποδας ἑφθοὺς ἐν οἴνῳ μέλανι, καὶ τὸν ζωμὸν ῥυμφανέτω· καὶ φακὴν ἐχέτω ὧδε ἐσκευασμένην· κοτύλην φακοῦ ἑψήσας τρῖψαι λείην, ἔπειτα ἄλευρον παραμῖξαι καὶ σίλφιον ἐπιξέσαι καὶ ἅλας ἐμβαλεῖν καὶ ὄξος ἐπιχέαι καὶ σκόροδα [3]ξυνέψειν· ἔπειτα ὕδωρ ἐπιχέας ζέσαι δὶς ἢ τρὶς καὶ τορυνᾶν [4]ἅμα· ἔπειτα ἀφελὼν [5]ἐψύχθω· ἔστω δὲ μὴ λίην παχεῖα· ἐμβεβλήσθω δὲ καὶ [6]ἡ γλήχων ἑψομένῃ τῆς εὐωδίης εἵνεκα. Τὰς δὲ μεταξὺ τῶν ἡμερέων ἐμέτους ποιεέσθω δι' ἕκτης ἡμέρης· πυριῆσθαι δὲ χρὴ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε πρὸ τοῦ ἐμέτου καὶ τῆς φαρμακοποσίης· καὶ διὰ τρίτης ἡμέρης λουέσθω, [7]ἢν ξυμφέρῃ· εἰ δὲ μή, ἀλειφέσθω καὶ περιπατεέτω, ἢν δυνατὸς ᾖ, πρὸς τὰ σιτία τεκμαιρόμενος· καὶ ἀκτῆς φύλλα καὶ κονύζης τῆς αἰεὶ ἁπαλῆς ἕψων διδόναι ἐσθίειν. Οὕτω γὰρ μελετώμενος ῥήϊστ' ἂν διάγοι καὶ ἡ νοῦσος ἐκλείποι ἂν ἐνιαυσιαίη· πολλοῖσι δὲ ἤδη ὑγιέσι [8]γενομένοισι διὰ δύο ἐτέων ἡ νοῦσος ὑπετροπίασε· ἀλλὰ χρή, ἢν ὑποτροπιάσῃ, τὴν αὐτὴν ἴησιν ἰῆσθαι. Ἢν δὲ τρίτον ὑποτροπιάσῃ, οἴδημα μὲν οὐκ ἐπιγίγνεται, λεπτὸς δὲ γίγνεται καὶ κάτισχνος· ἄρχεται δὲ λεπτύνεσθαι ἀπὸ τοῦ προσώπου καὶ τὴν χροιὴν ἔκλευκος γίγνεται μᾶλλον ἢ τὸ πρόσθεν. Τούτῳ ὕδερος ἐνίοτε ἐγένετο ἐν τῇ κοιλίῃ· ἢν οὖν ἐγγένηται, τάμνειν μὲν οὐ χρή· ἀποθανέεται γάρ· θεραπεύειν δὲ τοῖσι αὐτοῖσι, οἷσι καὶ τὸν ἀπὸ σπληνὸς ὑδεριῶντα. Τοῦτον

Cnidium propinato. Post purgationem autem eadem, quae superioribus dato. At postridie lactis asinini cocti congium sale iniecto bis ebibendum dato. Sub vesperum panem in coena sumat, pro opsonio habeat oviculae carnes coctas et polypos coctos ex vino nigro, iusculumque sorbeat. Et lenticulam ad hunc modum apparatam habeat: lentis heminae coctae probe tritae, postea farinam commisceto et laser derasum et sal iniicito, acetum infundito, et ad haec allia simul coquito, deinde aqua affusa bis aut ter fervefacta simul ipsa rudicula agitato, postea detracta refrigerato. Sit autem non valde crassa, cuique boni odoris gratia pulegium, dum coquitur, iniectum sit. Interiectis autem diebus sexto quoque die vomitum excitet, subinde tamen ante vomitum et medicamenti potionem fomentum admovere oportet. Tertio quoque die, si conferat, balneum exhibeatur, sin minus, inungatur, et, si possit, pro ciborum ratione deambulationibus utatur et sambuci folia, conyzaeque semper tenellae decocta, edenda dato. Hac enim curatione facillime deget, morbusque post annum deseret. Multis vero iam sanatis post biennium morbus reversus est, verum si redeat, eadem ratione curare oportet. Quod si tertio revertatur, tumor quidem non accedit, tenuis vero et gracilis evadit, et facies extenuari incipit, colorque exalbido magis quam prius exsistit. Huic interdum aqua intercus in ventre suboritur. Si igitur exortus fuerit, eum minime quidem secare oportet, moritur enim, sed iisdem remediis curare, quibus ex liene aqua intercute laborantem. Hunc maxime quidem ut per initia cures tibi videndum est, sicque celeriter sanum

[1] καί om. — [2] δοῦναι. — [3] πρὸς τούτοις συνεψήσας. — [4] ἅμα αὐτοῖς. — [5] ἐψήσθω. — [6] ἡ om. — [7] ἢν γὰρ συμφ. — [8] γιγομ.

κῶν cod. θ.; — τρίψας idem; λίην vulg., λείην sec. manus in H., θ. Littr.; — σίλφιον ξήσας ἅλας ἐμβ. cod. θ.; — πρὸς τούτοις συνεψεῖν vulg., sed πρὸς τούτοις omm. prima m. in H., θ.; — συνεψεῖν χρή E. H. Q.' Lind., Mack.; — ἐπὶ ταῦτα ὕδωρ pro ἔπειτα ὕδωρ cod. θ.; — ἅμα αὐτοῖς, al. m. σὺν τοῖς αὐτοῖς cod. E.; — ἐψύχθω K.' θ. Lind., Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — ἑψημένη Mack.

τὰς δὲ — ἐσθίειν.] ποιεέτω E.; — διδόναι πίνειν cod. θ.

οὕτω — ἰῆσθαι.] οὕτω γὰρ ἂν μελετ. vulgo, cum cod. θ. ἂν h. l. omisi; tum ῥᾷστα vulgo, sed ῥᾷϊστ' ἂν cod. θ.; — πάλιν ἡ νοῦσος ὑπετρ. cod. θ.

ἢν δὲ — πρόσθεν.] οὐκ ἐγγίνεται cod. θ. Mack.

τούτῳ — ὑδεριῶντα.] ἐνίοτε om. E.; — ἐνίοτε ὕδερος ἐγγίνεται cod. θ.; — τάμνειν αὐτὸν vulg., sed pronomen omisi cum pr. m. in H.; — recepi contra μέν ex θ., qui particulam fert pro pronomine; — ἀπὸ τοῦ σπληνός H.

τοῦτον — γάρ.] βούλεσθαι μελετῆν vulgo; ἢν μή pro μελετᾶν, ut V., Ald. Parr. 5.; Littréus recepit codicis θ.

μάλιστα μὲν κατ' ἀρχὰς [1] βούλεσθαι μελετᾶν καὶ οὕτω ταχέως ὑγιέα ποιήσεις· ἡ δὲ νοῦσος δέεται μελέτης πολλῆς· χαλεπὴ γάρ.

reddes. Morbus autem cum gravis sit, multa cautione indiget.

με'. Ἄλλος εἰλεός. Οὗτος ἐπιλαμβάνει μάλιστα μὲν θέρεος ὥρῃ ἐν ἑλώδεσι χωρίοισι, μᾶλλον δὲ ἀπὸ ὑδροποσίης· πολλοὶ δὲ [2] ἤδη καὶ πρὸς τὸν ἥλιον εἰληθέντες ξυνεσχέθησαν, τὴν κεφαλὴν ἀλγήσαντες. Τὰ δ' ἄλλα παραπλήσια τοῖσι πρόσθεν πάσχουσι, πλὴν τῆς χροιῆς, καὶ γὰρ [3] ὠχρὸς γίγνεται οἷόν περ [4] σίδιον, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἔστι ὅτε ἰκτέρου πίμπλανται. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, θεραπεύειν τοῖσι αὐτοῖσι, οἷσι καὶ τὸν πρόσθεν· διδόναι δὲ ἐρεβίνθων λευκῶν ὕδωρ ἕψων πίνειν, — καὶ ἐν τῷ οἴνῳ κιρνὰς διδόναι· καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρειν τῷ τετραγώνῳ. Οὗτος ἧσσον τοῦ προτέρου θανατώδης· [5] καλέεται δὲ εἰλεὸς ἰκτερώδης.

45. Alius volvulus. Hic aestatis tempore praecipue invadit in palustribus locis, ex aquae autem potione magis; multi vero etiam ad solem volutati cum capitis dolore morbo detenti sunt. In reliquis eodem modo afficitur ac superiores, excepto colore, nam pallidus exsistit ut malicorium et oculi interdum auriginoso colore implentur. Hunc cum sic habuerit, iisdem, quibus superiorem, curare oportet. Cicerum etiam alborum decoctum potui exhibendum, et vino permixtum dandum eiusque caput medicamento tetragono purgandum. Hic superiore minus letalis et volvulus auriginosus appellatur.

μϛ'. Ἄλλος εἰλεός. Τὰ μὲν ἄλλα πάσχει πλῆθος τὰ αὐτὰ τοῖσι πρόσθεν, — ἄρχεται δὲ μετοπώρου γίγνεσθαι [6] τὸ νόσημα, — τάδε δὲ προσγίγνεται· ἐκ τοῦ στόματος κακὸν ὄζει [7] καὶ ἀπὸ τῶν ὀδόντων [8] τὰ οὖλα ἀφί-

46. Alius volvulus. Cetera quidem plerumque eadem quae prioribus accidunt, — incipit autem oriri per auctumnum, — haec vero insuper fiunt: ex ore malus odor exspirat, et a dentibus gingivae abscedunt et e naribus san-

[1] βούλεσθαι ἣν μὴ καὶ οὕτως. — [2] ἤδη τῷ τοιούτῳ συνεσχέθησαν καὶ ὑπὸ τὸν ἥλ. εἰληθ. τὴν κεφ. ἀλγήσαντες. — [3] ὠχρή. — [4] σίδηρον. — [5] καλ. δὲ εἰλ. ἰκτ. post inscriptionem ἄλλος εἰλεός capituli sequentis. — [6] τό om. — [7] καί om. — [8] καὶ τά.

lectionem λαβὼν ἰῆσθαι pro μελετᾶν, quod ferri sane potest, sed cur vulgatae praeferam, non video; — ταχὺ γὰρ ὑγ. ποιήσεις cod. θ., καὶ οὕτω ταχέως γάρ H., si recte Littréum intelligam; — πολλῆς omm. E. H.

45. ἄλλος εἰλεός.] ἄλλος εἰλεὸς ἰκτερώδης. vulgo, sed ἰκτερώδης omisi cum prima manu in H.

οὗτος — ἀλγήσαντες.] Illud οὗτος, quod principio posui, inferri solet post χωρίοισι, ubi θ. om. solus, sed hic legit μάλιστα δ' ἐπιλαμβάνει ἀφ' ὑδροποσίης; — μὲν μάλιστα prima m. in H.; — ὥρην vulg., ὥρῃ cod. θ. Mack. Ante ἀπό cod. H. ὑπολαμβάνει. Iam vero: πολλοὶ δὲ ἤδη τῷ τοιούτῳ συνεσχέθησαν καὶ ὑπὸ τὸν ἥλιον εἰληθέντες vulg., sed in his pro καὶ ὑπὸ τὸν ἥλιον εἰληθέντες Lind. habet καὶ εἰληθερήσαντες. Puto autem Lindani correctionem minime esse necessariam. — Verum E. H. P.' Q.' θ. πολλοὶ δὲ ἤδη καὶ πρὸς τὸν ἥλιον εἰληθέντες (εὐνασθέντες cod. θ.) τὸ τοιοῦτον (τοιοῦτον omm. prima m. in H. et θ.) νόσημα ἔλαβον, quod Littréus recepit τοιοῦτον omittens. Equidem tamen non dubito, quin συνεσχέθησαν sit antiquior, τὸ νόσημα ἔλαβον contra recentior lectio. Antiqua dictio est ληφθῆναι ὑπὸ νούσου, non λαμβάνειν νοῦσον. — Lind. dein καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγήσαντες.

τὰ δ' ἄλλα — πίμπλανται.] ἀλλά vulgo, τὰ δ' ἄλλα cum θ. scripsi; illud enim manifesto vitiosum est; — τῷ πρόσθεν cod. θ.; — οὗτος γάρ pro καὶ γάρ E. H. P.' Q.', καὶ γὰρ οὗτος Mack.; — οἷόν περ cod. θ. οἷον cett.

τοῦτον — ἰκτερώδης.] θεραπεύειν χρή vulgo, sed χρή omm. pr. m. in H. et θ.; — διδόναι τὸ ἀπ' ἐρεβίνθων λευκῶν ὕδωρ ἕψων πίνειν vulg., unde τὸ ἀπ' reieci; — διδόναι δὲ καὶ ἀπ' ἐρεβίνθων λ. ἑψῶν τὸ ὕδωρ πίνειν θ. Mack.; — δέ post διδόναι etiam E. H. Q.' Lind., Littr.; — ἑψῶν τὸ ὕδωρ E. H.; — κιρνάς pr. m. in H. θ. Mack., διακιρνᾶν cett.; — καὶ διδόναι vulg., sed καί eo loco omm. E. H. θ. Mack.; — τὴν κεφαλὴν αὐτέου ceteri, pronomen abiicio; — τῷ τετραγώνῳ libri omnes; Foësius adscripsit Galeni Glossam, quam confer; — Mackius coniecit τῇ τετραγωνίᾳ, aut τῷ τετραγωνίῳ; nempe τετραγωνία memoratur apud Theophr. hist. pl. II. 4. 2. et 6.: „huius enim fructus, inquit Mack., tres quatuorve devorati non solum alvum, sed etiam vomitum movent," quod unde hauserit, nescio; apud Theophr. de hac re nihil., is autem solus arborem memorat; tum de nomine hodierno non constat certo inter eruditos. In mediis his dubiis de vulgata non decedo.

46. ἄλλος εἰλεός.] εἰλεός solum I. J.; — εἰλεὸς αἱματίτης vulg.; ἄλλος εἰλεός E. H., Voss., quos sequor, quia tum in hoc capitulo, tum in superiore nomen morbi in fine demum memoratur.

τὰ μὲν ἄλλα — νόσημα.] ταὐτά manus pr. in H.

τάδε δὲ — ῥέει.] τὰ δέ pr. m. in H.; — δέ om. Mack. Iam vero vulgo τάδε δὲ ἐν τῷ νουσήματι προσγίνεται, unde otiosum ἐν τῷ νουσήματι expuli, pro quo E. ἐν τῷ σώματι; nempe librarius coacervationem nominis νόσημα non tulit. Dein ἀπὸ τῶν ὀδόντων καὶ τά, vulg., sed καὶ ἀπὸ τῶν ὀδόντων τά est lectio codicis θ., quam Mack. et Littr. sequuntur.

σταται καὶ ἀπὸ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥέει. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ τῶν σκελέων ἕλκεα ἐκφλυνδάνει καὶ τὰ μὲν [1] ὑγιάζεται, τὰ δὲ ἄλλα προσγίγνεται καὶ ἡ χροιὴ μέλαινα καὶ λεπτόδερμος· περιφοιτᾶν δὲ καὶ ταλαιπωρέειν [2] οὐ πρόθυμος. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, τοῖσι αὐτοῖσι ἰῆσθαι, οἷσι καὶ τοὺς πρόσθεν καὶ κλύζειν τοισίδε· σικύου τοῦ ἀγρίου πέντε φύλλα [3] τρῖψαι λεῖα καὶ παραμῖξαι μέλιτος ἡμικοτύλιον καὶ ἁλῶν δραξάμενος τῇ μιῇ χειρὶ καὶ ἐλαίου ἡμικοτύλιον καὶ σεύτλων ἑφθῶν τοῦ χυλοῦ τέσσαρας κοτύλας· διδόναι δὲ ἐς ὑποκάθαρσιν ὀνείου γάλακτος ἑφθοῦ κοτύλας ὀκτὼ μέλι παραχέων· πινέτω δὲ καὶ βόειον τὴν ὥρην τεσσαράκοντα πέντε ἡμέρας· πινέτω δὲ καὶ τὸ ἕωθεν τοῦ βοείου γάλακτος δύο κοτύλας, τρίτον μελικρήτου [4] παραμίσγων τὰς μεταξὺ τῶν ἡμερέων. Αὕτη ἡ νοῦσος δέεται πολλῆς ἰήσιος· εἰ δὲ μή, οὐκ ἐξέρχεται, ἀλλὰ ξυναποθνήσκει· καλέεται δὲ εἰλεὸς αἱματίτης.

guis fluit. Interdum vero etiam ex cruribus ulcera erumpunt et haec quidem sanescunt, alia vero exoriuntur; color niger est, cutis tenuis, ad deambulationem et exercitationem minime alacriter se habet. Hunc ita habentem iisdem quibus superiores curato et ex his alvum subluito: cucumeris agrestis foliis quinque tenuiter tritis mellis heminam dimidiam ammisceto et salis pugillum, itemque olei heminam dimidiam et betarum coctarum succi heminas quatuor. Dein etiam ad purgationem per inferiora lactis asinini cocti heminas octo melle affuso et lac bubulum, si tempus ferat, quadraginta quinque diebus bibat. Mane quoque diebus intermediis lactis bubuli heminas duas bibat, tertiâ aquae mulsae parte admixta. Hic morbus multa curatione indiget, alioqui non decedit, sed hominem ad mortem usque comitatur. Vocatur autem volvulus sanguineus.

μζ΄. Τὰ παχέα καλούμενα νοσήματα. Ἐκ δὲ τῶν παχέων καλουμένων νοσημάτων τάδε μάλιστα γίγνεται· ὁκόταν φλέγμα καὶ χολὴ μιχθῇ κατὰ τὸ σῶμα, [5] ξυρρέει ἐς τὴν κοιλίην καὶ ὁκόταν ἁλισθῇ ἐν τῇ κοιλίῃ, ἀείρεται [6] καὶ ἄνω τε καὶ κάτω ἀνατρέχει ὥσπερ κῦμα καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνει, καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ [7] ἡ ὀδύνη καθέστηκε, καὶ ὁκόταν πρὸς τὰ σπλάγχνα ἡ ὀδύνη καταστῇ, πνίγα παρέχει· καὶ ἐνίοτε μὲν ἐμέει λάπην ὀξεῖαν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἁλμυρήν, καὶ ὁκόταν ἀπεμέσῃ, πικρὸν τὸ στόμα δοκέει αὐτῷ εἶναι.

47. Morbi, qui crassi vocantur. Ex crassis morbis nuncupatis hi praecipue oriuntur. Cum pituita et bilis in corpore mixta fuerit, in ventrem confluit et cum ibi coacervata fuerit, attollitur, sursumque ac deorsum velut unda discurrit, rigor et febris prehendit, dolor ad caput decumbit, cumque ad viscera pervenerit, strangulatum adfert. Atque interdum quidem pituitam acidam, quandoque etiam salsam vomit, cumque vomitione reiecerit, os ei amarum videtur. Per latera vero rubores diffunduntur, pituita namque in ventre exsistente, sanguis

[1] ὑγιαίνεται codd. — [2] οὐ om. — [3] τρίψας. — [4] παραμίσγοντας δὲ μεταξύ. — [5] ῥέει. — [6] καί om. — [7] ἡ om.

ἐνίοτε δὲ — πρόθυμος.] ἐκφυνδάνει nonnulli libri et Lind.; — παραγίνεται cod. θ.; — οὐ cod. θ. Lind., Mack., Littr., vulg. om.

τοῦτον — ἡμερέων.] τρίψας λεῖα J. ut V.; — Littréus ad δραξάμενος citat Plat. Lysin p. 209. E.; video Stallbaumium ad Plat. citare Eustathium δράττεσθαι exponentem ἀπρὶξ ἔχεσθαι. — Dein καὶ ἀπὸ τεύτλων ἑφθῶν τοῦ χυλοῦ ceteri, de meo praepositionem abieci et σεύτλων, per σ̄, ut aliis locis scribo. — Tum μέλι παραχέας pr. m. in H.; — πινέτω — ἡμέρας om. J.; — πινέτω καὶ βόειον Parr. duo; — πέντε e θ. solo edidi; — παραμίσγοντας καὶ μεταξὺ τῶν ἡμ. vulg., alii libri eandem lect. ac V. ferunt; ex Littréi verissima emendatione descripsi.

αὕτη ἡ — αἱματίτης.] Vulgo συναποθνήσκει τῷ ἀνθρώπῳ, sed τῷ ἀνθρώπῳ omm. E. H. P.' θ.

47. τὰ παχέα — δοκέει αὐτῷ εἶναι.] τὰ — νοσημάτων om. pr. m. in H.; — παχέα δὲ τάδε τὰ νουσήματα καλέεται· τάδε δὲ ἀπὸ τῶνδε μάλιστα γίνεται cod. θ.; — post τάδε ferunt ἀπὸ τῶνδε E. H.; — συρρέει cod. θ., Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — καὶ ἄνω τε H., cett. καί non habent; — ἀνέρχεται supra lin. in H. pr. m.; — πνίγα edd. antt., Parr. 7., πνίγει (sic) Voss. πνίγμα vulg.; — καὶ ἐνίοτε E. H., καὶ εὐθύς cod. θ.; — vulgo δέ post ἐνίοτε, sed μέν praebuit E. et pr. m. in H., cod. θ. vero neutrum habet; — καὶ λάπην G. I. J.; — sequens δὲ καί om. pr. m. in H. et θ.; — καί ante ἁλμυρήν om. E. et Gal. ad Ep. II. comm. 3., p. 430, Kühn.

Ἐν δὲ τῇσι πλευρῇσι [1] ἐρυθήματα καταχεῖται· ἅτε γὰρ τοῦ φλέγματος ἐν τῇ κοιλίῃ ἐνεόντος, τὸ αἷμα ὑπὸ θερμασίης ἁλισθὲν προσέπεσε πρὸς τὰ πλευρὰ καὶ ἐρυθήματα [2] ἐκχεῖται ἐν τῇσι πλευρῇσι καὶ δηγμὸς καὶ θερμασίη ἔχει μάλιστα τὰς πλευράς· καὶ τὸ μετάφρενον αὐτοῦ ἔγκυρτον γίγνεται· καὶ ὁκόταν πονέῃ μάλιστα, οὐκ ἀνέχεται ψαυόμενος τοῦ σώματος, ἀλγέει γὰρ ὁκοῖόν περ ἕλκος· καὶ [3] αἱ σάρκες πάλλονται ὑπὸ τῆς ἀλγηδόνος καὶ οἱ ὄρχιες ἕλκονται καὶ ἐς τὴν καθέδρην καὶ ἐς τὴν κύστιν θέρμη τις καὶ ὀδύνη ἐμπίπτει καὶ οὐρέει παχὺ ὁκοῖόν περ οἱ ὑδρωπιώδεες καὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς αἱ τρίχες [4] ἐκρέουσι καὶ τὰ σκέλεα καὶ οἱ πόδες αἰεὶ ψυχροὶ καὶ ἡ ὀδύνη πιέζει μάλιστα τὰς πλευρὰς καὶ τὸ μετάφρενον καὶ τὸν τράχηλον· πρὸς δὲ τῷ δέρματι δοκέει [5] οἷ τι προσέρπειν. Ἡ δὲ ὀδύνη [6] ὁτὲ μὲν πιέζει, ὁτὲ δ' ἀνίησι· προϊούσης δὲ τῆς νούσου ξυνεχέστερον πιέζει καὶ τῆς κεφαλῆς τὸ δέρμα παχὺ καὶ ἐρυθρὸν γίγνεται. Οὗτος μέχρι μὲν ἓξ ἐτέων τοιαῦτα πάσχων διατελέει· ἔπειτα ἱδρώς τε πουλὺς καταχέεται καὶ [7] κάκοδμος· πολλάκις δὲ καὶ ὀνειρώσσει, τὸ δὲ λάγνευμα [8] ὕφαιμον προέρχεται ὑποπέλιδνον. Τοῦτο τὸ νόσημα γίγνεται διὰ θερμασίην τοῦ ἡλίου καὶ ὑδροποσίην. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, τοῦ κνεώρου διδοὺς ὑποκα-

calore coacervatur, ad latera fertur et in iis rubores excitantur, eaque calor et morsus maxime vexat, dorsumque incurvatur. Cumque maxime doleat, corporis contactum non sustinet; dolet enim tanquam ulceratum, carnes prae dolore palpitant, testes attrahuntur et ad sedem ac vesicam calor quidam et dolor irrumpit, crassamque urinam, qualem aqua intercute laborantes, reddit, capilli ex capite defluunt, pedes semper frigidi sunt, dolor maxime ad latera, dorsum et cervicem urget, eisque ad cutem aliquid adrepere videtur. Dolor autem interdum quidem urget, interdum vero remittit; procedente vero morbo assidue magis urget, cutisque capitis crassa et rubra fit. Hic ad sex annos quidem hoc modo affectus perdurat, deinde sudor copiosus et graveolens effunditur; crebro vero per somnum veneris ludibriis agitatur, semenque genitale subcruentum prodit et sublividum. Hic morbus ex solis calore et aquae potione oritur. Hunc ubi sic habuerit, cneoro exhibito per inferiora aliquantulum purgato, aut grano Cnidio aut hippophaës succo. Lactis etiam asinini cocti octo heminas melle affuso potui dato. Postero vero die post purgationem eadem, quae aliis porrigito. Primis autem diebus eadem quae aqua intercute detentus in cibo accipiat, et si validus fuerit, obambulationibus se exerceat. Sin in-

[1] ἐρυθήματι κατέχεται. — [2] παρέχει. — [3] αἱ om. — [4] ῥέουσι καὶ οἱ πόδες omissis intermediis. — [5] οἷόν τι. — [6] ποτὲ — ποτέ. — [7] κάκοδμος γίνεται· πολλ. δὲ. — [8] τοῦδε ὑφ. προσερχ.

ἐν δὲ τῇσι πλευρῇσι — προσέρπειν.] *ἐρυθήματα* (*ἐρυθήματι* Parr. 5., Q.' Voss.) *κατέχεται* vulgo, sed *καταχεῖται* cod. θ. Littr.; — *ἐόντος* vulg., *ἐντός* mss. nonnulla, sed *ἐνόντος* cod. θ., quod Ionice exhibui; — *πρός* Q.' θ. Lind., *ἐς* cett.; — *τὰς πλευράς* cod. θ.; — *ἐκχεῖται καί* pr. m. in H. pro vulgato *παρέχει*, unde cum Littréo solum *ἐκχεῖται* recepi; — *καὶ δηγμός* solus θ. habet; nolui repudiare, quum potius omissum in vulgata quam in θ. a recenti manu intrusum videretur; — *ψαυομένου* cod. θ.; — *ὅκως περ ἕλκος* H., *ὥσπερ ἕλκος* cod. θ.; — *οἱ* ante *ὄρχιες* omm. pr. m. in H. et θ.; — *ἑλκοῦνται* cod. θ.; — *θέρμη καὶ ὀδύνη* idem; — *ὕδρωπες* vulgo, *ὕδρωπος* Parr. 3., *ὕδρωπα* pr. m. in H. et θ., Littr.; iam vero *ὕδρωπα* sine dubio vitiosum est, *ὕδρωπες* e codicum lectionibus maxime arrideat, sed quum non morbus, sed morbo aegrotantes memorari debeant, scripsi *οἱ ὑδρωπιώδεες* de meo; hi enim profundunt urinam crassam; — *ἐκρέουσι* cod. θ., Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — *καὶ τὰ σκέλεα* E. H. P.' Q.' Lind., Mack., Littr., vulgo abest; — *τί οἱ* E. H., *οἷόν τι* J. θ., ut V.

ἡ δὲ ὀδύνη — γίγνεται.] *ἡ δὲ νοῦσος* omnes, de meo *ὀδύνη* dedi; *νοῦσος* enim incongruum; — *τοτὲ — τοτέ* — I. J., *ποτὲ — ποτέ* — E. H. P.' Q.' Lind., Mack.; — *δ'* E. H., *δέ* cett.; — *προϊοῦσα δ' ἡ νοῦσος* cod. θ. Mack.; — *γίνεται* iidem, *ἐστίν* vulg.

οὗτος — ὑποπέλιδνον.] *καὶ διατελέει* H.; — *κάκοδμος γίνεται* vulg., sed pr. m. in H. et θ. omm. *γίνεται*; est autem dittographia *ἱδρὼς καταχέεται* et *ἱδρὼς γίνεται*. Porro: *πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ* (*ἐν* cod. θ.) *τῷ ὕπνῳ* (*ὀνειρώσσει* interponit al. m. in H.) *τὸ δέ* (*δὲ* om. θ.) *λάγνευμα* H. θ.; — *πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ τῷ ὕπνῳ ὀνειρώττει· τὸ δὲ λάγνευμα* E. Q.' — *τούτου*, alii *τοῦδε ὕφαιμον*; cum pr. m. in H. θ. Littréo illud *τούτου* s. *τοῦδε* omisi; — [*καὶ*] *ὑποπελ.* Lind.

τοῦτο — ὑδροποσίην.] Hanc periodum om. θ.

τοῦτον — αὐστηροτάτῳ.] *τοῦτον τοιγαροῦν* cett., cum E. H. P.' Q.' *τοιγαροῦν* omisi; — *δίδου καὶ γάλα* pr. m. in H., sed in H. ante *ὀκτώ* habetur *πίνειν*. Porro *τῇ δ' ὑστ.*

θαίρειν ἢ τοῦ Κνιδίου κόκκου ἢ τοῦ ἱππόφεω· δίδου δὲ πίνειν καὶ γάλα ὄνειον ἑψήσας, ὀκτὼ κοτύλας, μέλι παραχέων· τῇ δ' ὑστεραίῃ μετὰ τὴν κάθαρσιν τὰ αὐτὰ προσφέρειν, ἃ καὶ τοῖσι ἄλλοισι· τὰς δὲ πρώτας ἡμέρας εὐωχεέσθω [1]τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ ὅστις ὑπὸ ὑδέρου ἑάλω· καὶ πονεέτω περιόδοισι, ἢν δυνατὸς ᾖ, ἢν δὲ ἀδύνατος ᾖ ὑπὸ τῶν πυρετῶν καὶ ἐσθίειν μὴ δύνηται τὰ σιτία, χρεέσθω ῥυφήματι φακῇ· ποτῷ δὲ οἴνῳ μέλανι ὡς αὐστηροτάτῳ. Αὕτη ἡ νοῦσος ἐπιλαμβάνει μάλιστα μετοπώρου καὶ ὀπώρης ἐούσης. Οὗτος ἢν μὴ ἰηθῇ ἐν τοῖσι ἓξ ἔτεσι, [2]προσίσχει ἡ νοῦσος καὶ ἄχρι τῶν δέκα ἐνιαυτῶν· πολλοῖσι δὲ καὶ ξυναποθνήσκει, ἢν μὴ παραχρῆμα μελετηθῇ.

μη'. Ἄλλο παχύ. [3]Γίγνεται μὲν ἀπὸ χολῆς, ὁκόταν ἐπὶ τὸ ἧπαρ ἐπιρρυῇ καὶ κατὰ τὴν [4]κεφαλὴν καταστῇ. Τάδε οὖν πάσχει· τὸ ἧπαρ οἰδέει καὶ ἀναπτύσσεται πρὸς τὰς φρένας ὑπὸ τοῦ οἰδήματος καὶ εὐθὺς ἐς τὴν [5]κεφαλὴν ὀδύνη ἐμπίπτει, μάλιστα δὲ ἐς τοὺς κροτάφους· καὶ τοῖσι ὠσὶ οὐκ ὀξὺ ἀκούει, πολλάκις δὲ καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι οὐχ ὁρᾷ· καὶ φρίκη καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνει. Ταῦτα μὲν καταρχὰς τοῦ νοσήματος γίγνεται, — [6]γίγνεται δὲ διαλιμπάνοντα, [7]ὁτὲ μὲν σφόδρα, ὁτὲ δὲ ἧσσον· ὁκόσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος τῇ νούσῳ προΐῃ, ὅ τε πόνος πλείων ἐν τῷ σώματι καὶ αἱ κόραι σκίδνανται τῶν ὀφθαλμῶν καὶ σκιαυγέει, κἢν προσφέρῃς τὸν δάκτυλον πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς, οὐκ αἰσθήσεται διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν· τούτῳ δ' ἂν γνοίης ὅτι οὐχ ὁρᾷ, ὅτι οὐ σκαρδα-

validus propter febres fuerit, neque cibos comedere possit, lenticulae sorbitione utatur et in potu vino nigro quam maxime austero. Hic morbus auctumno praecipue et auctumnalium fructuum tempore invadit. Hic nisi intra sex annos curatus fuerit, morbus detinere pergit vel ad decimum annum, plerosque vero, nisi confestim curatio adhibita fuerit, ad mortem usque comitatur.

48. Alius morbus crassus. Oritur quidem a bile, cum ad hepar affluxerit et in capite sedem habuerit. Sic igitur afficitur: iecur intumescit et propter tumorem ad septum transversum expanditur, statimque dolor ad caput, praecipue vero ad tempora ingruit, neque auribus acute audit, saepe vero oculis non videt horrorque et febris invadit. Haec quidem per morbi initia accidunt et interdum valde quidem, interdum vero minus, intermittentia; quantoque longius morbus processerit, tanto magis corpus dolet, oculorum pupillae dissipantur et coecutit, sique digitum ad oculos admoveris, non percipit, quod non videat. Inde autem cognosces quod non videat, quod admoto digito non nictatur. Et floccos ex veste stragula, si quos videat, detrahit, pediculos esse ratus. Cumque ad septum transversum hepar magis explicatum

[1] τὰ αὐτά om. — [2] ἢν δὲ μὴ προσέχει καὶ ἄχρι. — [3] τὰ δὲ τοιάδε παχέα τῶν νουσημάτων γίνεται ἀπὸ κ. τ. λ. — [4] κύστιν. — [5] κύστιν, sed in marg. κεφαλήν. — [6] γίγνεται δέ om. — [7] τοτὲ — τοτέ.

E. H., δέ plene cett.; — τὰς δὲ — τὰ αὐτά om. θ.; — ὃς ὑπὸ τοῦ ὑδέρου ἑάλω· πονείτω καὶ περιόδοισι cod. θ.; — ῥυφημ. Ald., Parr. 5., ῥοφ. vulg.; — ὡς ante αὐστηροτ. om. θ.

οὗτος — μελετηθῇ.] οὗτος ἢν μὲν ἰηθῇ ἐν τοῖς (τοῖσιν E. et sec. m. in H.) ἔτεσιν· εἰ δὲ μὴ προσέχει καὶ (προσέχειν sine καί E.) ἄχρι vulg.; — cum Mack., Littréo cod. θ. sum secutus; — ἐνιαυτῶν om. pr. m. in H.; — ἐτέων δέκα cod. θ. Mack. pro τῶν δέκα ἐνιαυτῶν.

48. ἄλλο παχύ. — καταστῇ.] Principium hoc dedit Littr. e cod. θ.; παχέα (hoc omm. Parr. 7. Lind., Mack.) (addunt alii ἄλλο παχύ, aut ἄλλο νούσημα παχύ.) τὰ δὲ τοιάδε (τοιάδε om. pr. m. in H.) (τοιάδε παχέα habent alii) τῶν νουσημάτων γίνεται ἀπὸ χολῆς. vulg. — Alii etiam in postremis his aliud quid, summatim parvi momenti. Porro ὁκόταν χολὴ ἐπί vulgo, sed χολή omisi cum pr. m. in H. et θ.; — ἐς τὴν κεφ. E. H. K. P.' Q.' θ. Lind., Mack.

ταῦτα μὲν — δακτύλου.] αὐτῷ γίνεται vulgo, nolui pronomen omittere; — καταρχὰς αὐτοῦ τοῦ νουσήματος γίνεται cod. θ.; — idem dein γίνεται δέ praebuit Littréo, quod ceteri omm., unde factum ut Lind. δέ post διαλιμπ. inferret; — ποτὲ — ποτέ — Lind., τοτὲ — τοτέ — alii; — ἐν τῷ σώματι [γίνεται] Lind.; — κἢν E. H. J. Voss., καὶ ἢν vulg.; — ὁρᾶν cum E. scripsi, ὁρῆν cett.; —

μύσσει προσφερομένου τοῦ δακτύλου. Καὶ τὰς κροκίδας ἀφαιρέει τοῦ ἱματίου, ἣν περ ἴδῃ, δοκέων φθεῖρας εἶναι. Καὶ ὁκόταν τὸ ἧπαρ μᾶλλον ἀναπτυγῇ πρὸς τὰς φρένας, παραφρονέει· καὶ προφαίνεσθαί οἱ δοκέει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἑρπετὰ καὶ [1] ἄλλα παντοδαπὰ θηρία καὶ ὁπλῖται μαχόμενοι, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτοῖς δοκέει μάχεσθαι καὶ τοιαῦτα λέγει ὡς ὁρέων μάχας καὶ πολέμους καὶ ἐπέρχεται καὶ ἀπειλέει, ἢν μή τις αὐτὸν ἐᾷ ἐξιέναι· κἢν ἀναστῇ, οὐ δύναται ἀείρειν τὰ σκέλεα, ἀλλὰ καταπίπτει· καὶ οἱ πόδες αἰεὶ ψυχροί· καὶ ὁκόταν καθεύδῃ, ἀναΐσσει ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ φοβέεται ὁκόταν ἐνύπνια ἴδῃ φοβερά. Τῷδε δὲ γιγνώσκομεν, ὅτι ἀπὸ ἐνυπνίων ἀΐσσει [2] καὶ φοβέεται· ὁκόταν ἔννοος γένηται, ἀφηγεῖται τὰ ἐνύπνια, ὁκοῖα καὶ τῷ σώματι ἐποίεέ τε καὶ τῇ γλώσσῃ ἔλεγε. Ταῦτα μὲν οὕτω πάσχει. Ἔστι δ' ὅτε καὶ κέεται ἄφωνος ὅλην τὴν ἡμέρην καὶ τὴν νύκτα ἀναπνέων πολλὸν τὸ πνεῦμα καὶ ἀθρόον. Ὁκόταν δὲ παύσηται παραφρονέων, εὐθὺς ἔννοος γίγνεται καὶ ἤν ἐρωτᾷ τις αὐτὸν, [3] ὀρθῶς ἀποκρίνεται καὶ γιγνώσκει πάντα τὰ λεγόμενα· εἶτ' αὖτις ὀλίγῳ χρόνῳ ὕστερον ἐν τοῖσι αὐτοῖσι ἄλγεσι κεῖται. Αὕτη ἡ νοῦσος προσπίπτει μάλιστα ἐν ἀλλοδημίῃ καὶ ἤν κου ἐρήμην ὁδὸν βαδίζῃ καὶ φόβος αὐτὸν λάβῃ ἐκ φάσματος, λαμβάνει δὲ καὶ ἄλλως. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, πῖσαι τοῦ μέλανος ἐλλεβόρου πέντε ὀβολοὺς στήσας, διδόναι δὲ ἐν οἴνῳ γλυκέϊ, ἢ κλύζειν αὐτὸν [4] τούτοισι· νίτρου Αἰγυπτίου ὁκόσον ἀστρά-

fuerit, delirat, eique ante oculos reptilia et cuiusvis generis variae ferae apparere videntur, et homines armati, inter quos sibi videtur pugnare et tanquam pugnas et bella geri videat, eiusmodi loquitur, et irruit et, nisi quis eum exire sinat, minatur; sique surrexerit, crura attollere non potest, sed concidit; — pedesque semper sunt frigidi et cum dormit per somnum exsilit et terretur cum insomnia horrenda viderit. Eum autem in somniis exsilire et terreri ex eo cognoscimus, quod ad mentem cum redierit, insomnia enarrat, quaeque in corpore gessit et quae lingua locutus est. Haec quidem ad hunc modum patitur. Interdum vero per totum diem ac noctem voce defectus iacet cum multa et conferta respiratione. Cum delirium quievit, statim ad mentem redit et si quis eum roget, recte respondet et omnia, quae dicuntur, intelligit, deinde rursus paulo post in iisdem doloribus decumbit. Hic morbus potissimum per peregrinationem attigit et sicubi deserta loca peragrans ex viso spectro terrore correptus fuerit. Quin et alias etiam prehendit. Cum sic habuerit, veratri nigri pondus obolorum quinque ex vino dulci propinato, aut ei ex his infusum iniicito: nitri Aegyptii tali ovilli quantitatem leviter terito et mellis quam optimi decocti heminam dimidiam in pila admisceto et olei tantundem cum betarum de cocto ad quatuor heminas per noctem coelo sereno expositas. Quodsi voles, pro betae decocto lac asininum coctum admisceto, eaque permixta, febris detineat necne, per infusum

[1] ἀλλοῖα. — [2] καί om. h. l., sed ante ὁκόταν infertur, tum pergitur καὶ ὁκόταν ἔννοος omissis intermediis. — [3] εὐθύς. — [4] ἐν τούτοισι.

τοῦτο e. J. pro τούτῳ; — καὶ γάρ pro ὅτι οὐχ H.; — ὁρῇ cett.

καὶ τὰς — εἶναι.] αὐτὰς εἶναι cett., sed αὐτάς omm. pr. m. in H., θ., Mack.; — ἐπεῖναι E., sec. m. in H.

καὶ ὁκόταν — φοβερά.] Simplex φαίνεσθαι E. H.; — ἄλλα Parr. 3. P., Q.', θ. Lind., Mack., Littr.; — vulgatam e V. notavi; — μάχας καὶ πολέμους om. pr. m. in H. et θ.; — ἐῇ ceteri; — κἢν ἀναστῇ E. H. K. Littr., κἂν ἀναστῇ vulg.; — simplex πίπτει pr. m. in H. et θ.; — οἱ δὲ πόδες sine καί cod. θ.; — ἐκ τοῦ ὕπνου pr. m. in H., ἀπὸ τοῦ ὕπνου cett.

τῷδε — ἔλεγε.] τάδε pro τῷδε codd. aliquot Parr., δέ om. pr. m. in θ.; — καὶ φοβέεται E. H. K. K.' Littr., ὅτι φοβ. Lind., φοβερά pro φοβέεται cod. θ.; — καὶ ὁκόταν vulg., sed καί om. Littr. cum Ald., Parr. 7., K.'; — καὶ ἀφηγεῖται Ald. J. G., ἀφηγεῖται γάρ K.'; — ἀφηγεῖται τοιαῦτα δρᾶν, ὁκοῖα K.', puto emendationem esse otiosam, ἐποίεέ τε καί cod. θ., ἐποίει καί vulg.

ἔστι δ' ὅτε — ἀθρόον.] ἀθρόον πολλὸν τὸ πνεῦμα E. H. — Ego de meo καί ante ἀθρόον adscripsi.

ὁκόταν δὲ — κεῖται.] εὐθὺς παραχρῆμα vulg., sed εὐθύς om. E., παραχρῆμα om. K.' Lind.; cum his consentio; — εὐθὺς ἀποκρίνεται vulg., sed ὀρθῶς ἀποκρ. K.' θ. Mack.; — αὖτις per τ E. H.; — ὀλίγον ὕστερον cod. θ., ὕστερον ὀλίγῳ χρόνῳ cett., de meo vocabula transposui.

αὕτη ἡ νοῦσος — ἄλλως.] ἀποδημίῃ K.', Lind., Mack.; — καὶ ὁ φόβος vulg., καί omm. Ald., Parr. 3., ὁ omm. E. H., Voss.; — ἐκ φάσματος om. pr. m. in H.

τοῦτον — μή.] ἐν τούτοισι, ut V., vulg., τοῖσι δέ sine ἐν pr. m. in H., τοῖς δε cod. θ.; itaque ἐν omisi, — si τοισίδε malis, non adversor; — τρίψας λεῖον καὶ παραμί-

γαλον ὄϊος, τοῦτο τρῖψαι λεῖον καὶ [1] παραμῖξαι μέλιτος ὡς καλλίστου ἡμικοτύλιον ἑψήσας ἐν θυείῃ καὶ ἡμικοτύλιον ἐλαίου καὶ σεύτλων ἑφθῶν ὕδατος τέσσαρας κοτύλας ἐξαιθριάσας· ἢν δὲ βούλῃ, ἀντὶ σεύτλου ὄνειον γάλα ἑψήσας παραμῖξαι· ταῦτα μίξας κλύζειν ἤν τε πυρετὸς ἔχῃ, ἤν τε μή. Ῥυφήμασι δὲ χρεέσθω πτισάνῃ καθέφθῳ, μέλι παραχέων· πινέτω δὲ [2] μέλι καὶ ὕδωρ καὶ ὄξος ξυγκεράσας, ἕως ἂν κριθῇ ἡ νοῦσος· κρίνεται δ' ἐν δεκατέσσαρσι ἡμέρῃσι τὸ μακρότατον, εἰ θανάσιμος ἢ οὔ. Πολλοῖσι δὲ [3] ἤδη πεπαυμένη ἡ νοῦσος πάλιν ὑπετροπίασε· ἢν οὖν ὑποτροπιάσῃ, κίνδυνος αὐτὸν διαφθαρῆναι· κρίνεται [4] δὲ ἡ νοῦσος ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι, [5] εἰ θανάσιμος ἢ οὔ· ἢν δὲ ταύτας ἐκφύγῃ, οὐ μάλα θνήσκει· ἀλλὰ τοῖσι πολλοῖσι μελεδαινομένη ἐξέρχεται. Ὁκόταν δὲ παύσηται ἡ νοῦσος, διαίτῃ χρεέσθω, ἡσύχως προσάγων ὅκως ἂν ἡ κοιλίη προσδέξηται καὶ μὴ ξυγκαυθῇ, μήτε διάρροια ἐπιγένηται· ἀμφότερα γὰρ δοκέει κινδυνώδεα εἶναι· καὶ λουέσθω ἑκάστης ἡμέρης καὶ περιπατεέτω μετὰ τὰ σιτία ὀλίγον· ἐσθῆτα δὲ ἐνείσθω κούφην καὶ μαλθακήν· καὶ γαλακτοποτεέτω τὴν ὥρην καὶ ὀρροποτεέτω πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Ταῦτα ἢν ποιέῃ, τάχιστα ὑγιὴς ἔσται· ἡ δὲ νοῦσος χαλεπὴ καὶ δέεται μελέτης πολλῆς.

μθ'. Ἄλλο παχύ. Γίγνεται [6] μὲν ἀπὸ φλέγματος σαπέντος· τῷδε δὲ δῆλον [7] γί-

immittito. Pro sorbitionibus ptisana decocta melle affuso utatur; bibat vero mel et aquam et acetum simul permixta, quoad morbus iudicatus fuerit. Iudicatur autem quatuordecim ad summum diebus, letalisne sit, nec ne. Multis vero, ubi iam quieverit hic morbus, rursus revertitur; quod ubi acciderit, periculum est, ne aeger pereat. Iudicatur autem morbus septem diebus, letalis sit, nec ne; quos si effugerit, fere non moritur; sed in multis curatus decedit. Cum vero morbus cessaverit, ea victus ratione utendum, ut sensim adiicias ita ut venter suscipiat, neque exuratur, neque alvi profluvium oriatur. Utrumque enim cum periculo coniunctum videtur. Balneo autem quotidie utatur et post cibos moderate obambulet, vestem levem ac mollem induat, lac et serum, si anni tempus ferat, per dies quinque et quadraginta bibat. Quae cum fecerit, citissime sanus evadet. Morbus autem difficilis est, multaque cura indiget.

49. Alius crassus morbus. Oritur quidem a pituita putrefacta: inde vero patet esse putri-

[1] παραμίξας. — [2] καὶ μέλι. — [3] ἤδη om. — [4] δέ om. — [5] ἢ — ᾗ i. e. εἰ — ᾗ. — [6] μέν om. — [7] ὅθεν γίνεται.

ξας E. P.'; — ὡς κάλλιστα cod. θ.; cett. ὡς omm.; — δὲ ἑψήσας vulg., δέ omm. E. K., sec. m. in H., Lind., Mack., Littr.; — ταῦτα τρίψας cod. θ.

ῥυφήμασι — οὔ.] ῥυφ. Ald., Parr. 6., ῥοφ. vulg.; — δὲ καὶ μέλι vulg., καί omm. E. H. Littr.; — συγκεράσαι J.; — ἅμα, ἕως ἂν vulg., sed ἅμα omm. pr. m. in H. et θ.; — δὲ ἐν vulg., δ' ἐν et deinceps τεσσαράκοντα cod. θ.; — ἥν τε θανάσιμον, ἥν τε οὔ vulg., sed εἰ praebet θ., θανάσιμος E. K. θ., ᾗ pro ἥν τε ferunt Parr. 5.

πολλοῖσι — ἐξέρχεται.] ἡ τοιαύτη νοῦσος πεπαυμένη vulg., equidem τοιαύτη abegi et vocabula transposui; — ἤδη τοῦ νοσήματος πεπαυμένου πάλιν ἡ νοῦσος ὑπέτρ. E. H. K. P.' Q.'; — ἢν θαν. ἢ οὔ vulg., sed εἰ J. θ. Mack., ᾗ, ut V., E. H. K.

ὁκόταν — ἡμέρας.] μελέτῃ χρ. καλῇ Ald. G., διαίτῃ χρ. καλῇ vulg., καλῇ om. pr. m. in H., quem sequor, καλῇ insiticium est et profectum ab eo, qui non intelligeret seqq. ad nudum διαίτῃ adscribi per epexegesin; — ὁκόσα ἂν vulgo, ὅκως ἂν cod. θ. Lind., Mack.; certum est ὁκόσα ἂν non congruere cum καὶ μὴ ξυγκαυθῇ. — Tum ἐπιγένηται K., praesens cett.; — καὶ λουέσθω sine δέ m. pr. in H.; — λουέσθω δέ vulg.; — ὀλίγα cett., de meo ὀλίγον scripsi; — καὶ ἐσθῆτα sine δέ E. K. P.' θ., καὶ ἐσθῆτα (ἐγκεῖσθαι al. m. pro καί) κούφην ἐχέτω (ἐχέτω obliteratum al. m.) καὶ μαλθ. H.; — γαλακτοπιέτω vulgo, dudum viderunt γαλακτοποτεέτω legendum esse, quod multi codd. re ipsa ferunt; — τὴν ὥρην om. pr. m. in H. et θ. Mack.; — καὶ ὀρροπ. om. pr. m. in H.

49. ἄλλο παχύ — φαγόντος.] ἕτερον π. vulgo, ἄλλο π. Parr. 5., θ., Mack., Littr.; — dein γίνεται δέ vulg., sed Parr. 4. δέ omm., alii tres Q.' θ. Lind., Mack., Littr., μέν habent; — ἀπὸ τοῦ φλεγμ. E.; — φλέγματος χολῆς e solo G. notatur; — τό pro τῷδε Ald., Parr. 6.; — δῆλον, ὅθεν γίν. vulg., sed ὅθεν omm. pr. m. in H., cod. θ.; —

γνεται, ὅτι σαπρόν ἐστι, [1]ἐρεύγεται γὰρ ἔχον τὴν ὀδμὴν [2]ὁκοῖόνπερ ῥαφανῖδας φαγόντος. Ἄρχεται δὲ γίγνεσθαι τὸ νόσημα ἐκ τῶν σκελέων, εἶτ' ἀπὸ τούτων ἄνεισι ἐς τὴν κοιλίην καὶ ὁκόταν ἐν τῇ κοιλίῃ στῇ, αὖτις ἀνατρέχει πρὸς τὰ σπλάγχνα, καὶ ὁκόταν ἐπὶ τούτοισι στῇ, μύζει πρὸς τοῖσι σπλάγχνοισι καὶ ἅμα λάπην ἐμῶν ὀξεῖαν ὑπόσαπρον οὐκ ἀνέχεται καὶ ὁκόταν ἀπεμέσῃ ἀπορίη ἔχει αὐτόν· ἐνίοτε [3]δὲ καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν ἐξαπίνης ὀδύνη στηρίζει ὀξεῖα· καὶ τοῖσι ὠσὶ [4]ὀξέως ἀκούειν οὐ δύναται, οὐδὲ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι ὁρᾷν ὑπὸ τοῦ βάρεος· ἱδρώς τε πολλὸς καταχέεται κάκοδμος, ἣν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, καταχέεται δὲ μάλιστα τῆς νυκτὸς καὶ λωφᾷν ποιέει, ἡ δὲ χροιὴ ἰκτερώδης [6]γίγνεται. Αὕτη ἡ νοῦσος τῆς [7]προτέρης ἧσσον θανατώδης. Τούτῳ ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, καθαίρειν τὴν κοιλίην κάτω μὲν τῷ ἱππόφεῳ, ἄνω δὲ τῷ ἐλλεβόρῳ καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρειν [8]τῷ τετραγώνῳ· καὶ ὁκόταν ὑπὸ τοῦ ἐλλεβόρου κεκαθαρμένος ᾖ, τῇ ὑστεραίῃ [9]ὀνείῳ γάλακτι ἑφθῷ ὑποκαθαίρειν, τῇ δὲ τρίτῃ αἰ-

dam, quod materies eructatur odorem referens quasi quis radiculas ederit. Oriri autem incipit morbus ex cruribus, dein ab his adscendit ad ventrem et cum in ventre constiterit, rursus ad viscera sursum fertur, ubi cum constiterit, strepitus ad viscera editur simulque mucum acidum subputridum revomens aegre fert eum vomitum, qui cum cessaverit, anxietas eum vexat; interdum vero etiam in caput derepente acutus dolor decumbit, ut neque acute audire, neque prae gravitate videre queat; sudor etiam multus graveolens effunditur, cum dolor detinet, effunditur autem praecipue noctu et leviorem eum reddit; color vero fit auriginosus. Hic morbus priore minus letalis est. Huic ita se habenti ventrem inferiorem per hippophaën purgato, superiorem vero per veratrum, caputque tetragono purgato, cumque per veratrum purgatus fuerit, postridie lacte asinino cocto aliquantum purgato. Tertio autem die et quarto et quinto caprino cocto. At reliquis viginti diebus lac bubulum crudum sive etiam caprinum, tertia aquae mulsae parte admixta, ad congium potus

[1] καὶ ἐρεύγεται ἀπὸ τοῦ τοιοῦδε. — [2] ὁκοῖόν τις ῥαφανῖδας φαγών. — [3] δέ om. — [4] ὀξέως om. — [5] καὶ μάλισθ' ὅταν ὀδύνη ἔχῃ καὶ ποιεῖν λωφᾷν τῆς νούσου ἡ δὲ χρ. — [6] δείκνυται. — [7] πρώτας in marg. πρωτέρης. — [8] ἐν τῷ. — [9] ἐν ὀνείῳ.

ἐρεύγεται ἀπὸ τοῦ τοιοῦδε ἔχον τὴν ὀσμὴν, ὁκοῖόν τις ῥαφανῖδας φαγών vulg.; — iam vero in his ἐρεύγεται γάρ habent E. Q.' Littr.; — ἀπ' αὐτοῦ habent E. H. θ. Littr., mihi vero insiticium est visum, ita ut abiicerem, ὀδμήν habet θ.; — ὁκοῖόν περ ῥαφ. φαγόντος E. H. K. θ. Littr., nisi quod θ. solum οἷον habet.

ἄρχεται — γίγνεται.] ἄρχεται δὲ γίνεσθαι τὸ τοιοῦτον νόσημα ἀπὸ τῶν σκελέων vulg., sed τὸ δὲ (sec. m. in H. τοιοῦτον addit) νόσημα ἄρχεται ἀπὸ (ἐκ pr. m. in H.) τῶν σκελέων γίνεσθαι (γινόμενον cod. θ.) E. H. K. θ. Itaque τοιοῦτον abegi e vulgata et ἐκ recepi pro ἀπό: probabile tamen mihi videtur auctorem dedisse ἄρχεται δ' ἐκ τῶν σκελέων, nec quidquam aliud. Porro εἶτ' ἀνέρχεται ἐκ τῶν σκελέων pr. m. in H. et θ.; — pro στῇ cod. θ. εἴη; — αὖτις per τ̄ E. H.; — ἀνέρχεται pro ἀνατρέχει E. — Iam vero edunt: καὶ ὁκόταν ἐπὶ τούτοισι στῇ, μύζει καὶ ἔμετον ἄγει ἅμα καὶ λάπην (ἅμα λάπην ἐμῶν vulg.) ὀξείην, ὑπόσαπρον καὶ ὁκόταν ἀπεμέσῃ, οὐκ ἔχει ἑωυτόν· ἔπειτα ἀπορίη πρὸς τοῖσι σπλάγχνοισι. — In his pr. m. in H. πρὸς τοῖς σπλάγχνοις pro ἐπὶ τούτοισι; — καί post ἅμα a Littréo datum est cum Ald. et H. Iam plura me non intelligere fateor: primum οὐκ ἔχει ἑωυτόν! quid hoc? nemo intelligit! — Tum quid est ἀπορίη πρὸς τοῖσι σπλάγχνοισι? neque hoc capio. Sed etiam ἔμετον ἄγει καὶ λάπην ineptum est in Littréi lectione, quin in vulgata etiam ἔμετον ἄγει tum per se ineptum est, tum nexu suo cum vicinis. Quis ἔμετον ἄγει? τὸ νόσημα? — Nihil horum! Illud πρὸς τοῖσι σπλάγχνοισι, quod prima m. in H. alio loco, quem indicavi, infert, de sede sua aberravit; pertinet autem ad μύζει πρὸς τοῖσι σπλάγχνοισι, quae dictio alio loco etiam occurrit, cf. § 6. supra et Foës. Oecon.; — ἔμετον ἄγει emblema alienum est; — οὐκ ἔχει ἑωυτόν nihil est sed in οὐκ et partim in ἔχει latet οὐκ ἀνέχεται; et in ἔπειτα ἀπορίη cum superiore ἔχει ἑωυτόν latet nihil nisi ἀπορίη ἔχει αὐτόν. Iam puto satis indicavi, quomodo locum, quemadmodum feci, ut spero, emendaverim. Sed nondum turbarum finem attigimus: in sequentibus ἱδρώς τε πουλὺς καταχεῖται καὶ κάκοδμος· μάλιστα μὲν ἢν ὀδύνη ἔχῃ, καταχεῖταί τε, καὶ ὁκόταν ἡ ὀδύνη λωφᾷ, καὶ τῆς νυκτὸς μάλιστα· ἡ δὲ χροιή cod. θ.; — ἱδρώς τε πολλὸς καταχέεται κάκοδμος, μάλιστα μὲν ἢν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, καταχέεται δὲ καὶ ἢν ἡ ὀδύνη ᾖ καὶ λωφᾷ (al. m. καὶ ποιεῖ λωφᾷν) τῆς νούσου μάλιστα· ἡ (δέ al. m.) χροιή H.; — ἱδρώς τε πολλὸς καταχέεται κάκοδμος, καὶ (καί omm. E. K.) μάλισθ' ὅταν (μάλιστα μὲν ἢν E. H. Q.') ἡ ὀδύνη ἔχῃ καὶ ποιεῖ λωφᾷν τῆς νούσου· ἡ δέ χροιή vulg. — Littréus proxime secutus est lectionem codicis H., sed in ea καὶ λωφᾷ, καὶ τῆς νυκτὸς μάλιστα· ἡ δὲ χροιή scripsit. — Denique vulgo ἡ δὲ χροιὴ αὐτοῦ ἰκτεριώδης δείκνυται, in quibus αὐτοῦ meo marte delevi, γίνεται vero scripsi cum E. H. K. P.' Q.' Lind., Mack.

αὕτη — θανατώδης] ἧσσον μικρῷ vulgo, μικρῷ omm. E. H. K. θ.

τούτῳ — ῥιγώσῃ.] τούτῳ de meo dedi, τοῦτον ceteri; — τὴν κεφ. καθαιρέτω τετραγώνῳ cod. θ.; — γάλακτι ἑφθῷ E. H. K., ἑ. γ. cett.; — ὡσαύτως δὴ καὶ τῇ τετ. vulgo,

γείῳ ἑφθῷ καὶ τῇ τετάρτῃ καὶ τῇ πέμπτῃ· εἴκοσι δὲ ἄλλας ἡμέρας διδόναι ὠμὸν [1] γάλα βόειον, ἢ καὶ αἴγειον, τρίτον μέρος μελικρήτου παραμίσγων, πινέτω δὲ τοῦ γάλακτος χοέα· μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν τὰ αὐτὰ προσφέρειν, ἃ καὶ τοῖσι ὑπὸ ὑδέρου κατεχομένοισι· τὸν δὲ λοιπὸν χρόνον, ὁκόταν τὸ γάλα πίνῃ, δειπνεέτω ἄρτον ἔξοπτον, ὄψον δὲ ἐχέτω [2] ἰχθύας μὲν σκορπίον ἢ καλλιώνυμον, ἢ κόκκυγα, ἢ ῥίνης τέμαχος ἑφθὸν ἀρτύμασι, [3] κρέα δὲ ὄϊος ἢ ἀλεκτρυόνος νεοσσούς· ταῦτα ἑφθά· οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν, ἢν ξυμφέρῃ, ἢν δὲ μὴ, μέλανα αὐστηρόν· εἶτα περιπατεέτω μετὰ τὸ δεῖπνον, ὅκως ἂν μὴ ῥιγώσῃ. Τούτῳ ἢν μὲν [4] οὖν ξυμφέρῃ, τὰ σιτία διδόναι, [5] ἃ εἴρηται· ἢν δὲ μὴ ξυμφέρῃ, ῥυφήματα διδόναι πτισάνης ἢ κέγχρου. Ταύτῃ τῇ νούσῳ ἢν τριήκοντα ἡμέρας παρέλθῃ, ὁ νοσέων [6] ὑγιάζεται· αὗται γὰρ κρίνουσι, εἰ θανάσιμος, ἢ οὔ· ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή.

vice exhibeto. Post purgationem vero eadem, quae aquae intercute detentis, porrigito. Reliquo autem tempore, cum lac bibit, in coena panem exassatum sumat, pro opsonio vero habeat e piscibus quidem scorpium, aut callionymum, aut cuculum, aut squatinae frustum cum condimentis coctum, ex carnibus vero ovillas, aut pulli gallinacei easque coctas. Vinum bibat album, si conferat, sin contra, nigrum, austerum, deinde obambulet, post coenam, ut ne frigeat. Huic igitur praedictos cibos, si conferant, exhibeto, sin minus, sorbitiones ex ptisana et milio. In hoc morbo si triginta dies praeterierint, aeger sanus evadit. Hi enim letalisne sit nec ne, decernunt. Est autem morbus difficilis.

ν'. [7] Ἄλλο παχύ. Γίγνεται τὸ νόσημα ὑπὸ φλέγματος λευκοῦ· ξυνίσταται δὲ ἐν τῇ κοιλίῃ, ὁκόταν [8] πουλυχρόνιοι κατάσχωσι τὸ σῶμα πυρετοί. Ἄρχεται δὲ τὸ νόσημα ἐκ τοῦ προσώπου [9] γενόμενον καὶ οἴδημα ἐν αὐτῷ ἐγγίγνεται, εἶτα κατέρχεται ἐς τὴν κοιλίην καὶ ὁκόταν στῇ ἐν αὐτῇ, ἀείρει [10] μεγάλην τὴν γαστέρα καὶ τὸ σῶμα κοπιᾷ ὡς ὑπὸ ταλαιπωρίης καὶ [11] ἐν τῇ κοιλίῃ βάρος ἴσχει καὶ πόνος ἰσχυρός· καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι.

50. Alius crassus morbus. Oritur morbus ex pituita alba; in ventre vero colligitur, ubi febres diuturnae corpus occuparint. Hic morbus initium sumit a facie, in qua tumor oritur, qui dein ad ventrem defertur, in quo cum constiterit, ventrem in magnitudinem attollit, corpusque velut ab exercitatione lassitudine laborat et in ventre ponderis sensus et dolor vehemens inest et pedes intumescunt. Si forte pluvia in terram cadat, pulveris odorem non sustinet. Si

[1] γάλα om. — [2] ἐν ἰχθύσι. — [3] ἐν κρέασι. — [4] οὖν om. — [5] ἃ εἴρηται, ἢν δὲ μή. — [6] ὑγιαίνεται. — [7] ἄλλη ὁμοίη. — [8] οἱ πολυχρ. — [9] γίνεσθαι. [10] μεγάλα. — [11] ἐς τὴν κοιλίην βάρος ἐνῇ.

sed ὡσαύτως δή omisi cum pr. m. in H. Porro ἄλλας δὲ εἴκοσι sine ἡμέρας E. H., pr. m. in K., ἄλλας εἴκοσιν ὠμὸν βόϊον ἢ αἴγειον γάλα διδόναι cod. θ., ὠμὸν γάλα διδόναι E. H. K.; γάλα omm. Parr. 3.; vulgo εἴτε καὶ αἴγειον, sed E. H. K. Lind. ἢ αἰγ., ego ἢ καὶ αἰγ. praefero; — παραχέων cod. θ. pro παραμίσγων; — μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν τὴν κάτω τῶν φαρμάκων omnes; Littréus provocat ad locum § 51, de quo postea, sed mihi τὴν κάτω τῶν φαρμάκων insiticium videtur: ne Graecum quidem est ἡ τῶν φαρμάκων κάθαρσις pro ἡ κάθαρσις ἡ διὰ τῶν φαρμάκων; — porro ἃ καὶ ὃς ὑπὸ τοῦ ὑδέρου ἔχεται prima m. in H.; — vulgo ἐν ἰχθύσι μέν, quod. om. pr. m. in H., et pro quo ἰχθύας μέν de meo dedi; — ἑφθὸν ἐν ἀρτύμασι, cett., ἐν delevi; — κρέα δὲ cod. θ., ἐν κρέασι δέ vulgo; librarii his locis ubivis inopportunum suum ἐν nobis obtrudunt; — ἄλλον μέλανα αὐστηρόν E. H. K.; μετὰ τὸ φαγεῖν vulgo, μετὰ τὸ δεῖπνον H. K.

τούτῳ — κέγχρον.] εἰ E., μέν om. pr. m. in H., οὖν om. K.; — ἃ εἴρηται omm. E. H. P'. θ. Mack., Littr.; — ἢν δὲ μὴ ξυμφέρῃ τὰ σιτία E. K.; — ῥόφημα διδόναι πτισάνην cod. θ.

ταύτῃ — χαλεπή.] ἡμέραι παρέλθωσι, ὑγιαίνεται ὁ ἄνθρωπος E. H. K. θ., nisi quod hic ὤνθρ.; — de meo ὑγιάζεται pro ὑγιαίνεται ceterorum dedi; — ἢν θαν. vulg., sed ἤ pr. m. in H., unde εἰ effeci; μή vulg., οὐ E. H. K.

50. ἄλλο παχύ.] ἄλλη ὁμοίη et ἄλλο ὁμοῖον sunt inscriptiones in paucis quibusdam mss.

γίγνεται — πυρετοί.] γίνεται [μὲν] τὸ ν. Lind.; — ἀπὸ φλ. λ. E.; — πυρετοὶ κατασχ. τὸ σ. E. H. K.

ἄρχεται — οἰδέουσι.] γίνεσθαι vulgo, γινόμενον Littr. cum E., pr. m. in H., K. P.' Q.' θ.; — καὶ οἴδημα ἐν αὐτῷ ἐπιγίνεται (ἐγγίνεται cod. θ.) libri nonnulli pro vulgato καὶ οἰδέει τὸ πρόσωπον, quod veram lectionem non referre docet sequens κατέρχεται, quod omnino ad οἴδημα spectat; — ἐν τῇ κοιλίῃ στῇ prima m. in H. et θ.; — μεγάλην Ald., Parr. 5., θ. Mack., Littr., μεγάλη vulg.; —

Καὶ ἢν χυθῇ ὑετὸς ἐπὶ τῆς γῆς, τῆς κονίης οὐκ ἀνέχεται ὀδμώμενος· ἢν δὲ ἑστηκὼς τύχῃ ἐν τῷ ὑετῷ καὶ ὀδμηθῇ τῆς γῆς, ἐξαπίνης πίπτει. Αὕτη ἡ νοῦσος καὶ διαπαυομένη τῆς προτέρης πλείονα χρόνον ἐπιλαμβάνει καὶ χρονιωτέρη ἀπαλλάσσεται. Μελετᾶν δὲ χρὴ [1] τοῖσι αὐτοῖσι, οἷσι καὶ τὸν ὑδεριῶντα, πυρίῃσι καὶ φαρμάκοισι καὶ ἐδέσμασι καὶ ταλαιπωρίῃσι. Αὕτη ἡ νοῦσος προσίσχει μάλιστα ἓξ ἔτεα, εἶτα ἐξέρχεται μελετωμένη καλῶς χρόνῳ, ἢν μὴ καταρχὰς ἰηθῇ. Ἡ γὰρ νοῦσος χαλεπὴ καὶ δέεται μελέτης πολλῆς.

vero in pluvia forte fortuna constiterit, et terrae odorem senserit, derepente concidit. Hic morbus cum intermittit, diutius tamen priore occupat, tum tardius solvitur. Eum autem iisdem, quibus hydrope laborantem curare oportet, fomentis, medicamentis, cibariis, exercitationibus vehementibus. Hic morbus per sex annos plerumque detinet, deinde rite curatus cum tempore decedit, nisi statim initio sanetur. Morbus enim gravis est et multam curam postulat.

να'. Περὶ ἰσχιάδος. Ἰσχιὰς δὲ ἀπὸ τῶνδε γίγνεται μάλιστα τοῖσι πολλοῖσι, ἢν εἱληθῇ ἐν τῷ ἡλίῳ πουλὺν χρόνον καὶ τὰ ἰσχία διαθερμανθῇ καὶ τὸ ὑγρὸν ἀναξηρανθῇ [2] ὑπὸ τοῦ καύματος τὸ ἐνεὸν ἐν τοῖσι ἄρθροισι. Ὡς δὲ ἀναξηραίνεται [3] καὶ πήγνυται, [4] τόδε μοι τεκμήριον· ὁ γὰρ νοσέων στρέφεσθαι ἢ κινέειν τὰ ἄρθρα οὐ δύναται ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖσι ἀλγηδόνος καὶ τοῦ ξυμπεπηγέναι· ἀλγέει δὲ μάλιστα τὴν ὀσφὺν καὶ τοὺς σπονδύλους τοὺς ἐκ πλαγίου τῶν ἰσχίων καὶ τὰ γούνατα· ἵσταται δὲ ἡ ὀδύνη ἐν τοῖσι βουβῶσι πλεῖστον χρόνον ἅμα καὶ τοῖσι ἰσχίοισι ὀξεῖα καὶ καυματώδης· κὴν τις αὐτὸν [5] ἀνιστῇ ἢ μετακινέῃ, ὑπὸ τῆς ἀλγηδόνος [6] οἰμώζει ὁκόσον ἂν μέγιστον δύνηται· ἐνίοτε δὲ καὶ σπασμὸς ἐπιγίγνεται καὶ ῥῖγος καὶ πυρετός. Γίγνεται

51. De coxario morbo. Coxendicum autem morbus his ex causis plerisque praecipue oritur: si quis per multum tempus in sole versatus fuerit et coxendices incaluerint humorque, qui in articulis inest, ab aestu resiccatus fuerit. Quod autem resiccetur ac concrescat, id mihi indicio est: aeger scilicet se convertere aut articulos prae dolore, qui in iis est, movere non potest, et quia constricti sunt. Dolor est ad lumbos praecipue et ad vertebras, quae ex obliquo coxendicum sitae sunt, et genua. In inguinibus autem simulque coxendicibus dolor acutus et aestuosus diu insistit et si quis eum erigat aut transmoveat, prae dolere quantum potest gemit. Interdum vero etiam convulsio et rigor et febris supervenit. Oritur autem etiam a bile, oritur vero etiam a pituita et a sanguine, et ab his

[1] ἐν τοῖσι αὐτέοισι. — [2] ἀπό. — [3] καί om. — [4] τόδε δέ μοι. — [5] ἀναστῇ. — [6] οἰμώσει.

καὶ ἐν τῇ κοιλίῃ βάρος ἐνῇ καί vulg., cum Mackio, Littréo codicis θ. lectionem dedi.

καὶ ἢν χυθῇ — πίπτει.] καὶ ἐπὴν ὕσῃ ἐπὶ τῆς γῆς E. H. K.; — καὶ τῆς κονίης H.; οὐκ ἀνέχ. ὀδμωμ. E. H. K., ὀδμ. οὐκ ἀνέχ. vulg.; — ὀδμὴ τῆς γῆς pr. m. in H.

αὕτη ἡ νοῦσος — ἀπαλλάσσεται.] διαπαύουσα ceteri, καὶ διαπαύουσα E. H. K. P.' Q.' θ. Lind., Mack., unde καί recepi, διαπαυομένη de meo scribens.

μελετᾶν — ταλαιπωρίῃσι.] μελετῆν E. H. K. θ. Mack., Littr.; — ταύτην ἐν τοῖσι αὐτοῖσι vulgo, sed ταύτην ἐν om. pr, m. in H., θ.; — οἵοισι vulgo, οἷσι Ald. F. G. I.; — ἤγουν πυρίῃσι vulg., sed ἤγουν om. pr. m. in H.

αὕτη ἡ νοῦσος — ἰηθῇ.] ἐπικρατέει μάλιστα vulgo, μαλ. ἐπικρ. E. H., μαλ. προέχει m. pr. in H.; προσίσχει μάλιστα cod. θ.; — καλῶς ἐν χρόνῳ vulg., sed καλῶς om. pr. m. in H.; — ἢν γε καὶ μή vulg., γε καί omm. E. H. K. θ.

ἡ γὰρ — πολλῆς.] ἡ γὰρ ν. pr. m. in H., cod. θ., αὕτη ἡ ν. vulgo; — μελέτης δεῖται E. H. K.

51. περὶ ἰσχιάδος.] περὶ ἰσχιάδων E.; — inscriptionem om. θ.

ἰσχιὰς — ἄρθροισι.] ἀπὸ τῶνδε τῶν ἀφορμῶν vulgo, sed τῶν ἀφορμῶν omm. pr. m. in H. et cod. θ.; — εἱληθῇ est Coraïs emendatio a Littréo recepta pro inepta codd. lectione ἔλθῃ; — τῷ om. K.; ἀπὸ τοῦ καύματος m. pr. in H. J., θ.

ὡς δὲ — πυρετός.] Copulam ante πήγνυται omm. edd. antt., Parr. 4., τε καί Lind.; τόδε δέ (δή Lind.) μοι vulg., δέ omm. E. H. θ. Mack., Littr.; — καί pro ἢ E. H.; — ὑπὸ τῆς ἀλγ. τῶν ἄρθρων H. θ. Mack.; — καὶ τοῦ ξυμπεπηγέναι τοὺς δακτύλους vulgo, sed σπονδύλους K. θ. Mack., Littr., — mihi τοὺς δακτύλους emblema alienum esse videtur, τοὺς σπονδύλους vero correctio inepta inepti additamenti; itaque illud τοὺς δακτύλους s. τοὺς σπονδύλους repudiandum censui; — δακτύλους vulg., σπονδ. K. θ. Mack.; — altero loco γεγρ. καὶ σφονδ. H. in marg. pr. m.; — πλαγίων vulg., τοῦ πλαγίου θ. Mack., antiqua lectio fuit πλαγίου sine τοῦ; — ἅμα καὶ ἐν τοῖσι Mack.; — ἀνιστῇ E. H. Q.' θ. Lind., Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — μέγα κινέῃ cod. θ. Mack.

γίγνεται — βληχρός.] γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ χολῆς καὶ

[1]δὲ καὶ ἀπὸ χολῆς· γίγνεται δὲ καὶ ἀπὸ φλέγματος καὶ ἀπὸ αἵματος, καὶ ὀδύναι παραπλήσιοι ἀπὸ πάντων τούτων καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἐνίοτε ἐπιλαμβάνει βληχρός. Ἀλλὰ χρὴ ὧδε μελετᾶν τὸν ἀπὸ τοῦ ἡλίου νοσέοντα· [2]ὑγραίνειν τὸ σῶμα [3]τῇσι πυρίῃσι καὶ ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν καὶ [4]τῶν ἄλλων τῶν διδομένων, διδόναι [5]δὲ χλιαρὰ καὶ ὑγρά· ταῦτα δὲ πάντα ἑφθά· σίτῳ [6]δὲ χρεέσθω μάζῃ μαλθακῇ ἀτρίπτῳ· οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν ὑδαρέα· καὶ τῷ σώματι ἡσυχίην ἐχέτω· ἢν [7]δὲ καὶ δυνατὸς ᾖ ἀνίστασθαι, [8]ὀλίγα περιπατεέτω ἑκάστης ἡμέρης· καὶ λουέσθω μὴ πολλῷ καὶ μὴ ῥιγούτω. Καὶ ὁκόταν σοι δοκέῃ καλῶς ἔχειν καὶ ὑγρὸς εἶναι [9]τὸ σῶμα, πυριῆσαι σφόδρα βληχρῇ τῇ πυρίῃ· μᾶλλον γὰρ ἀνήσει καὶ [10]ἀνυγρανεῖ τὸ ξυμπεπηγὸς ἐκ τῶν ἄρθρων· εἶτα τῇ ὑστεραίῃ πῖσαι τοῦ Κνιδίου κόκκου. Ἢν δὲ μὴ ὠφελήσῃ, κλύσαι τοισίδε χρὴ αὐτόν· τρίβειν κυμίνου ἡμικοτύλιον, σικύην ἄτμητον τῶν μικρῶν καὶ στρογγύλων ξυγκόψας ἐν τῷ ὅλμῳ καὶ σήσας ὡς λεπτότατον νίτρου ἐρυθροῦ Αἰγυπτίου τεταρτημόριον μνᾶς, ὀπτήσας, τρίψας τε λεῖον, ταῦτα μίξας ἐμβάλλειν ἐς χυτρίδα καὶ ἐγχέαι ἐλαίου κοτύλην, μέλιτος ἡμικοτύλιον, οἴνου λευκοῦ [11]γλυκέος κοτύλην καὶ σευτλίου χυλοῦ [12]δύο κοτύλας· ταῦτα ἕψειν ἕως ἂν σοι δοκέῃ καλῶς ἔχειν τοῦ πάχεος· εἶτα διηθήσας δι' ὀθονίου, παραμῖξαι αὐτοῖσι μέλιτος Ἀττικοῦ κοτύλην, ἢν μὴ βούλῃ ξυνέ-

omnibus dolores similes et rigor et febris levis interdum prehendit. Sed eum, qui propter solem aegrotat, hoc modo curare oportet: corpus humectare fomentis oportet et per cibos et potus aliaque, quae offeruntur; danda autem sunt tepida et humida, eaque omnia cocta praebenda sunt. Cibo autem utendum maza molli non trita. Vinum vero bibat album aquosum et corpore quietem agat. Quodsi etiam surgere possit, quotidie parum deambulet; lavetque aqua non multa, neque rigeat. Cumque tibi probe habere corpusque humectum esse videbitur, levi adhibito fomento multum foveto; magis enim relaxabit et quod in articulis compactum est perhumectabit; postero vero die granum Cnidium propinato. Quodsi non iuverit, hoc per infusum immittere oportet: cape cumini triti heminam dimidiam, colocynthida non dissectam, parvam et rotundam, in pila contusam et tenuissime tritam et nitri Aegyptii rubri, tosti et levigati minae quadrantem: haec mista in ollam immittito et olei heminam affundito, mellis heminam dimidiam, vini albi dulcis heminam, et succi betae heminas duas. Haec quoad probam crassitudinem habere tibi videantur, coquito. Dein his per linteum excolatis, mellis Attici heminam ammisceto, nisi mel simul coquere velis. Quodsi Atticum desit, mellis optimi cocti heminam in pila ammisceto. Si vero infusum crassius fuerit, de eodem vino habita crassitudinis ratione affundito, eoque in-

[1] δὲ καὶ ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος γίνονται δὲ καὶ ἀπὸ αἵματος ὀδύναι παραπλ. ὡς ὑπὸ πάντων τῶν νουσημ. — [2] ὑγιαίνει. — [3] τῇ πυριήσει. — [4] τῶν om. — [5] δέ om. — [6] δὲ καὶ μάζῃ χρ. — [7] δέ om., tum καὶ ἀδύνατος. — [8] πλὴν ὀλίγα. — [9] τῷ σώματι. — [10] ἀνυγραίνει. — [11] γλυκέος om. — [12] δύο κοτ. om.

φλέγματος· γίνεται (γίνονται J.) δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος ὀδύνη παραπλήσιος (ὀδύναι παραπλήσιοι, ut V., aliquot Parr.) ὡς ὑπὸ πάντων τῶν νουσημάτων vulg.; — cum Littréo in his codicem θ. sequor, nisi quod hic ἀπὸ πάντων τούτων τῶν νοσημάτων fert, unde ego ineptum emblema τῶν νοσήματων expuli; — tum principio loci θ. fert γίνεται δὲ τὸ νόσημα ἀπὸ χολῆς, ubi vulg. lect. dedi.

ἀλλὰ χρὴ — πολλῷ.] νοσέοντα E. H. K. P.' Q.' θ., ταύτην (pron. omm. I., Voss.) τὴν νοῦσον λαβόντα vulg.; — ὑγραίνειν αὐτοῦ τὸ σ. cett., αὐτοῦ repudiavi; — καὶ τῶν ποτῶν E. H. Voss., καὶ ἀπὸ τῶν π. vulg., ἀπὸ τῶν om. pr. m. in H., a sec. τῶν reponitur; — τῶν ante ἄλλων om. I., ἀπὸ τῶν ἄλλων H. K.; — διδόναι δέ E. H. K., δέ om. vulg.; — σίτῳ δὲ καὶ (καί om. pr. m. in H., Littr.) μάζῃ χρεέσθω vulg.; — σίτῳ δὲ χρήσθω μάζῃ cod. θ.; — ἢν καὶ ἀδύνατος vulg.; ἢν δὲ καὶ ἀδυν. E., sed δυνατός cod. θ. Mack., Littr.; — πλὴν ὀλίγα vulg., πλήν om. θ.; — ἑκάστης ἡμ. idem post καί, nempe in vulgata, quae καὶ μὴ ῥιγούτω καὶ λουέσθω μὴ πολλῷ, quae inverso ordine fuerunt data ab auctore; sermo est de rigore post balneum vitando, quod saepe in his libris monetur.

καὶ ὁκόταν — κόκκου.] τὸ σ. cod. θ. Mack., Littr., τῷ σώματι vulg.; — ἀνυγραίνει vulg., ἀνυγρανεῖ Littr. de suo.

ἢν δὲ μὴ — κλύζειν.] τοῖσι δέ H., unde τοισίδε dedi, τούτων cett.; — τούτοισι δὲ χρή E. K.; — συγκόψαι J.; — τρίψας λεῖον E. H. K., sine τε; — ταῦτα μίξας cod. θ., Mack., cett. μίξας omm.; — μέλιτος — κοτύλην om. pr. m. in E.; — γλυκέος cod. θ. Mack., Littr., vulgo om.; — κοτύλην om. Lind.; — copulam ante σευτλίου omm. pr. m. in H. et θ., sed hic σεύτλου; — δύο (τρεῖς Lind.) κοτύλας

ψειν τὸ μέλι· ἢν δὲ μὴ ἔχῃς Ἀττικὸν, κοτύλην τοῦ καλλίστου παραμίξας ἑψῆσαι ἐν θυείῃ· ἢν δὲ τὸ κλύσμα παχύτερον ᾖ, παραχέας οἴνου τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸ πάχος τεκμαιρόμενος, [1] τούτῳ κλύζειν. Εἶτα [2] ἐὰν χρὴ μέχρι τριῶν ἡμερέων καθαίρεσθαι· ἢν δὲ πλείονας ἡμέρας καθαίρηται, τοῦ βοείου ἢ τοῦ αἰγείου γάλακτος τρεῖς κοτύλας δοῦναι ἐκπιεῖν· εἶτα σεῦτλα λιπαρὰ, περίπαστα ἀρτύμασι ἄναλτα δοῦναι [3] ἐσθίειν. Ἐκ ταύτης οὖν τῆς νούσου πολλοὶ [4] ἤδη χωλοὶ ἐγένοντο. Ἢν δὲ ἀπὸ χολῆς ἡ νοῦσος γένηται, πῖσαι αὐτὸν ἐλλέβορον κάτω ἢ ὀπὸν σκαμμωνίης· μετὰ δὲ [5] τὴν κάθαρσιν πτισάνης [6] χυλοῦ μέλι παραχέων δύο τρυβλία δοῦναι ἐκροφέειν· τῇ δ' ὑστεραίῃ ἢ τῇ τρίτῃ πυριήσας γάλακτι ὀνείῳ ἑφθῷ ὑποκαθῆραι· ἐς ἑσπέρην δὲ σεύτλων ἑφθῶν λιπαρῶν δύο τρυβλία ἐκφαγέτω ἄλφιτα παραπάσας· οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν, ὑδαρέα, γλυκὺν καὶ νῦν καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν. Ἢν δὲ ἀπὸ φλέγματος νοσέῃ, πῖσαι αὐτὸν τοῦ Κνιδίου κόκκου ἢ τοῦ ἱππόφεω πυριήσας, μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν τὰ αὐτὰ χρὴ προσφέρειν καὶ ῥυφήματα καὶ ποτὰ καὶ γαλακτοποσίην· τὰς δὲ μεταξὺ τῶν ἡμερέων διαίτῃ χρεέσθω ὡς κουφοτάτῃ. Κἢν μὲν ὑπὸ τούτων ὠφελῆται, —· ἢν δὲ μὴ, καῦσαι αὐτὸν, τὰ μὲν ὀστώδεα μύκησι, τὰ δὲ σαρκώδεα σιδηρίοισι, πολλὰς ἐσχάρας καὶ βαθείας. Ἢν δ' ὑφ' αἵματος νοσέῃ, πυριῆσαι,

fuso alvum subluito. Deinde sinito, ut tres dies usque purgetur. Quodsi pluribus diebus purgetur, lactis bubuli aut caprini heminas tres ebibendas dato, postea betas pingues condimentis conspersas, insulsas comedendas praebeto. Ex hoc igitur morbo multi claudi evadunt. At vero si ex bile morbus hic originem sumpserit, veratrum aut scammonii succum deorsum purgans ei propinato. Post purgationem vero succi ptisanae, melle affuso, acetabula duo sorbenda exhibeto. Postero autem aut tertio die, admoto fomento, lacte asinino cocto aliquantulum purgato. Sub vesperum betarum coctarum pinguium polenta aspersa acetabula duo comedat. Vinum autem album, aquosum, dulce et nunc et post purgationem bibat. Si vero ex pituita aegrotet, ei granum Cnidium, aut hippophaën post admotum fomentum propinato. Post purgationem autem easdem sorbitiones et potus et lactis potionem adhibere oportet. Interiectis vero diebus quam levissima victus ratione utatur. Et si quidem ab his iuvetur, sat est; sin minus, ei multas et altas crustas in osseis quidem partibus per fungos, in carnosis vero per ferramenta inurito. Quodsi ex sanguine aegrotarit, post adhibitum fomentum et cucurbitulam admoveto et venas in poplite secato. Si vero tibi etiam videatur, granum quoque Cnidium ei propinato, quam siccissima autem victus rati-

[1] ἐν τούτῳ. — [2] εἰ χρή. — [3] ἐκπιεῖν. — [4] ἤδη om. — [5] τὴν τοιαύτην καθ. — [6] χυλοῦ om.

θ. Lind., Mack., Litt., vulgo om.; — ἑψῆν vulg. ἑψεῖν E. H. I. J. K.; — δ' ἑψῆσαι H.; — παραχέαι vulg., παραχέας H.; — ἐν τούτῳ vulg., ἐν omm. E. H. K. θ.

εἶτα — ἐσθίειν.] Vulgo ἐὴν, H. ἐάν, ἢ Parr. 4.; — ἐὰν χρή om. E.; — καθαίρεσθαι χρή H., καθαίρεσθαι ἢν χρή E.; — ἡμέρας om. Lind.; — ἐν τοῦ βοείου cod. θ.; — ἢ τοῦ αἰγ ἢ τοῦ βοείου E.; — τοῦ ante αἰγείου om. Lind.; — σεῦτλα Parr. 5., per τ̄ vulgo; — ἐν ἀρτύμασι ἄναλτα vulg., sed ἐν ἀρτύμασι om. pr. m. in H.; — ego ἐν abieci; — ἄναλτα post ἐσθίειν in E. H. K.

ἐκ ταύτης — ἐγένοντο.] οὖν omm. E. H. K. θ.; ἤδη iidem praebuerunt Littréo, om. vulg.

ἢν δὲ — κάθαρσιν.] τὴν τοιαύτην κάθαρσιν vulg., τοιαύτην omm. E. H. θ. Littr.; — χυλόν vulgo, sed omm. E. H. I. J. θ.; — περιχέων H.; — δ' ὑστ. E. H. K., δέ plene cett.; — τεύτλου λιπαροῦ vulg., τεῦτλα λιπαρά E., σεύτλων ἑφθῶν λιπαρῶν cod. θ.; — ἐμφαγέτω vulg., ἐκφαγέτω pr. m. in H. et cod. θ., ἐκροφέειν alii libri; — καὶ μετὰ τὴν τοῦ φαρμάκου κάθαρσιν vulgo; — καὶ μετὰ τοῦ φαρμάκου τὴν δόσιν cod. θ. Equidem delevi τοῦ φαρμάκου, quemadmodum supra § 49. τὴν κάτω τῶν φαρμάκων delevi; — sunt haec a lectoribus, aut ab alios docentibus et recentioribus profecta; ἡ κάθαρσις hic est purgatio illa per veratrum aut scammonii succum, eam a leni alvi ductione per lac asininum coctum distinguere volens aliquis adposuit τοῦ φαρμάκου, sed ἡ κάθαρσις τῶν φαρμάκων, aut τοῦ φαρμάκου non Graecum esse eo sensu iam supra monui, quin id ipsum offendit descriptorem codicis θ., qui ideo textum immutavit.

ἢν δὲ ἀπὸ φλ. — κουφοτάτῃ.] νοσήσῃ cod. θ.; — [πρῶτον] πυριήσας Lind.

κἢν — βαθείας.] κἢν E. H. K., καὶ ἢν cett.; — ὑπὸ τουτέων cod. θ.; — post ὠφελένηται cod. θ. ἅλις. Vides me non immerito idem ἅλις pro emblemate alieno saepius reiecisse.

ἢν δ' ὑφ' — πλεῖστα.] δ' E., δέ cett.; — πυριήσας σικύην cod. θ.; — σοι om. pr. m. in H.; — μή ante πινέτω

καὶ σικύην προσβάλλειν καὶ φλεβοτομέειν τὰς ἐν τῇσι ἰγνύῃσι φλέβας· ἢν δέ σοι δοκέῃ, καὶ τοῦ Κνιδίου κόκκου πῖσαι αὐτόν· διαίτῃ δὲ χρεέσθω ὡς ξηροτάτῃ· οἶνον δὲ μᾶλλον μὲν [1] μὴ πινέτω· ἢν δὲ ἄρα καὶ πίνῃ, ὡς ἐλάχιστον [2] καὶ ὑδαρέστατον· — καὶ περιπατέειν ὀλίγα κέλευε· ἢν δὲ δυνατὸς ᾖ, ὡς πλεῖστα. Ξυμφέρει δὲ καὶ τῷ [3] ἀπὸ τοῦ φλέγματος νοσέοντι τὰ αὐτὰ ποιέειν. Ἢν δὲ μὴ δύνηται ἵστασθαι, ἐν τῇ κλίνῃ χρὴ περιφέρειν ὡς πυκνότατα, ἀφ' οὗ ἂν νοσέῃ, καὶ ἅπαντα ποιέειν, ὅκως ἂν ἐντὸς μὴ [4] ξυμφυῇ ὁ χόνδρος· ἢν δὲ ξυμφυῇ καὶ τὰ ἄρθρα ξυμπαγῇ, πᾶσα ἀνάγκη χωλὸν γενέσθαι τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ἢν βούλῃ [5] κλύσαι τὸν ἀπὸ τοῦ αἵματος νοσέοντα, ὥστε αἷμα ἀπάγειν καὶ φλέγμα ἀπὸ τῶν ἰσχίων, τοισίδε δεῖ κλύζειν· ἁλὸς δραχμίδα τρίψας [6] παραμῖξαι ἐλαίου κοτύλην καὶ [7] κριθέων ἑφθῶν δύο κοτύλας, εἶτα οὕτω κλύζειν. Οὕτω μελετῶν τάχιστα ὑγιέα ποιήσεις· ἡ δὲ νοῦσος χαλεπὴ καὶ χρονίη.

νβ'. Τέτανοι τρεῖς. Ἢν μὲν ἐπὶ [8] τρώματι τέτανος γένηται, πάσχει τάδε· αἱ γένυες πήγνυνται καὶ τὸ στόμα διαίρειν οὐ δύναται καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ δακρύουσι καὶ ἕλκονται, καὶ τὸ μετάφρενον πέπηγε καὶ τὰ σκέλεα οὐ δύναται ξυγκάμπτειν οὐδὲ τὰς χεῖρας, οὐδὲ τὴν ῥάχιν· ὁκόταν δὲ θανατώδης ᾖ, τὸ ποτὸν καὶ τὰ βρώματα, ἃ πρότερον [9] ἐβεβρώκει, ἀνὰ τὰς ῥῖνας ἀνέρχεται ἐνίοτε. Τοῦτον, ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, πυριᾶν δεῖ καὶ ἀλείψαντα λιπαρῶς πρὸς τὸ πῦρ ἕκαθεν θάλπειν

one utatur. Vinum quidem potius ne bibat; sin bibat, quam minimum et quam maxime aquosum, — et modicum deambulare iubeto, sin possit, quam plurimum. Ex pituita etiam aegrotanti eadem facere confert. Quodsi stare nequeat, eum creberrime in lecto circumferre oportet, quacumque ex causa aegrotet, et omnia facere, ut ne intus cartilago coalescat. Sin vero coaluerit, et articuli concreti fuerint, omnino hominem claudicare necesse est. Et si ei, qui ex sanguine aegrotat, velis per infusum alvum subducere, ut pituitam et sanguinem a coxendicibus deducas, ex his infusum parare oportet: salis pugillum tritum ad olei heminam ammisceto et hordei decocti heminas duas, dein eiusmodi infusum immittito. Hac curatione citissime sanum reddideris. Morbus autem difficilis et diutissimus est.

52. Nervorum distentiones tres. Siquidem ex vulnere corporis nervorum distentio accidat, sic afficitur. Maxillae constringuntur, os diducere nequit, oculi lacrimantur et contrahuntur, dorsum rigidum est, neque crura, neque manus neque spinam inflectere potest. Cum vero letalis fuerit, potus et cibi, quos ante devoraverat, interdum per nares sursum feruntur. Huic cum sic habuerit, fomenta admovere oportet et pingui inunctum eminus ad ignem calefacere, et tepefactoria inuncto corpore adhibere. Et ab-

[1] μή om. — [2] καί om. — [3] ἀπό. — [4] ξυμφέρει. — [5] καῦσαι. — [6] παραμίξας. — [7] ἀπὸ κριθέων. — [8] τῷ τρώματι. — [9] ἐβέβρωκεν.

omm. Parr. 4., ἢν ἄρα sine δέ pr. m. in H.; — πίνῃ pro vulgato πίνειν θέλῃ pr. m. in H. θ.; — copulam ante ὑδαρ. om. pr. m. in H.; — ὑδαρέστερον vulg., ὑδαρέστατον J. θ. Mack., Littr.; — δίδου om. pr. m. in H. et cod. θ., vulgata fert ante περιπατέειν; — ὀλίγα omm. iidem; κελεύειν iidem; — ἢν δυνατὸς ᾖ cod. θ.; — ὡς πλεῖστα E. H. θ., cett. ὡς omm.

ἢν δὲ μὴ — ἄνθρωπον.] περιστρέφειν cod. θ. Mack.; — καὶ ἅπαντα ὁμοίως vulgo, καθ' ἅπάντα ὁμοίως K.' Est autem in K.' correctio vulgatae, sed minus ea probanda, καὶ ἅπαντα ὁμοίως, ὅκως ἂν ἐντὸς μὴ ξυμφυῇ ὁ χόνδρος sensu sano destituitur, sed pro ὁμοίως nihil aliud, nisi ποιέειν scribi potuit ab auctore; — verba ὁ χόνδρος ἢν δὲ ξυμφυῇ om. pr. m. in H., qui cod. ἐστι fert post ἀνάγκη.

καὶ ἢν βούλῃ — τοῦτον.] χρὴ κλύζειν E. H. K.; — δραγμίδα I. K.; — ἀπὸ κριθέων ἑφθῶν vulg., sed ἀπό abieci; — ὀπτῶν pro ἑφθῶν cod. θ.; — οὕτω κλύζειν τοῦτον vulg., sed οὕτω omm. E. H. K., τοῦτον vero om. θ.

οὕτω — χρονίη.] ἡ δὲ νοῦσος χαλεπὴ λίην ἐστὶ καὶ χρονίη vulg., sed ἡ δὲ νοῦσος χρονίη cod. θ., omissis intermediis; — λίην ἐστί om. pr. m. in H., quam sequor.

52. τέτανοι τρεῖς.] περὶ τετάνων οἵτινές εἰσι τρεῖς F. G.; περὶ τετάνου K.

ἢν μὲν — ἐνίοτε.] ἂν E., fuitne ἐάν scriptum et spatium vacuum relictum, ut 'Εάν expleretur? — τέτανος om. pr. m. in H. et θ.; — οὐ δύνανται H. P.'; — βέβρωκεν vulg., ἐβέβρωκεν, ut V., edd. antt., Parr. 3., Lind., ἐβεβρώκει cod. θ. Mack.

τοῦτον — τὸ σῶμα.] δεῖ om. pr. m. in H.

καὶ χλιάσματα προστιθέναι ὑπαλείψας τὸ σῶμα. Καὶ ἀψίνθιον ἢ φύλλα δάφνης ἢ τοῦ ὑοσκυάμου τὸν καρπὸν τρίψας καὶ λιβανωτὸν, εἶτα οἴνῳ λευκῷ διεὶς ἐγχέαι ἐς χυτρίδα καινήν· εἶτα ἐπιχέαι ἔλαιον ἴσον τῷ οἴνῳ καὶ θερμήνας ἀλεῖψαι πολλῷ θερμῷ τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλήν· ἔπειτα κατακλίνας [1] ἐμβάπτειν τὸν ἄνθρωπον τὴν ῥάχιν ποιῆσαι καὶ ἀμφιέσαι ἱμάτια [2] μαλθακὰ καθαρὰ, ἕως ἂν ἐξιδρώσῃ σφόδρα· καὶ μελίκρητον δὲ χλιερὸν διδόναι, ἢν μὲν [3] δύνηται, κατὰ στόμα, ἢν δὲ μὴ, ἐγχέειν κατὰ τὰς ῥῖνας· διδόναι δὲ καὶ οἶνον λευκὸν [4] πίνειν ὡς ἥδιστον καὶ πλεῖστον. Ταῦτα χρὴ ποιέειν ἑκάστης ἡμέρης, ἕως ἂν ὑγιὴς γένηται· ἡ δὲ νοῦσος χαλεπὴ καὶ δέεται μελέτης παραχρῆμα.

sinthium, aut lauri folia, aut hyoscyami semen tritum et thus, deinde vino albo macerata, in ollam novam infundito, postea olei quantum vini affundito, quibus calefactis multum calidis corpus et caput ungito. Porro reclina et fac ut homo spinam dorsi iis immergat et vestimenta mollia pura induat, donec valde exsudet. Aquam praeterea mulsam tepidam, si eam quidem bibere possit, per os exhibeto, sin non possit, per nares infundito. Vinum quoque album quam suavissimum et copiosissimum potui dato. Quae quotidie facienda sunt, donec sanus evadat. Morbus autem difficilis est et confestim curatione indiget.

νγ'. [5] Ὀπισθότονος. Ὁ δὲ ὀπισθότονος, — τὰ μὲν ἄλλα πάσχει πλῆθος τὰ αὐτά. Γίγνεται δὲ ὁκόταν τοὺς ἐν τῷ αὐχένι τένοντας τοὺς ὄπισθεν νοσήσῃ· νοσέει δὲ ἢ ὑπὸ κυνάγχης ἢ ὑπὸ σταφυλῆς ἢ ὑπὸ τῶν ἀμφιβραγχίων ἐμπύων γενομένων· [6] ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, πυρετῶν γενομένων, σπασμὸς ἐπιγίγνεται· ἤδη δὲ καὶ ὑπὸ τρωμάτων. Οὗτος ἕλκεται ἐς τοὔπισθεν καὶ ὑπὸ τῆς ὀδύνης τὸ μετάφρενον πέπηγε καὶ τὰ

53. Distentio in posteriora. In opisthotono in reliquis eodem ut plurimum modo afficitur aeger, oritur autem cum circa posteriores cervicis tendones aut ex angina, aut uva, aut locis ad tonsillas purulentus affectus fuerit. Interdum etiam a capite, cum febres ortae sint, convulsio supervenit; tandem etiam a vulneribus. Hic in posteriora trahitur et prae dolore dorsum rigidum fit et pectus prominet et lamentatur et tam fortiter convellitur, ut aegre qui-

[1] ἐμβάτῃ ἄνω τὴν σάρκα ποιήσαντα καὶ ἀμφιέσας. — [2] λευκὰ, μαλθ., καθ., ὅπως ἄν. — [3] δύνηται τοῦ (i. e. τοῦτο) πιεῖν κατὰ στ. — [4] πίνειν om. — [5] περὶ ὀπισθοτόνου. — [6] ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τραυμάτων omissis ceteris.

καὶ ἀψίνθιον — καὶ πλεῖστον.] ἐπιχέας E.; — ἀλεῖψαι τὸ σῶμα θερμῷ καὶ τὴν κεφαλήν cod. θ.; — dein: ἔπειτα κατακλίνας ἐμβάτῃ (ἐμβάντη H.) ἄνω τὴν σάρκα ποιήσαντα vulg.; — ἔπειτα κατακλίνας ἐμβάτην (ἐμβάτῃ Mack.) ἄνω τὴν ῥάχιν ποιήσαντα Lind., in qua lect. τὴν ῥάχιν est coniectura Mercurialis a Foësio in adn. laudata, qui ipse vult: ἔπειτα κατακλίνας ἐμβάλην ἀνὰ τὴν σάρκα ποιήσαντα, quod nemo intelligit; — εἶτα κατακλίνας ἐμβάπτειν τὴν σάρκα ποιῆσαι cod. θ., quem sequitur Littréus affirmans ita scriptum locum sanum et salvum esse. De interpretibus Latinis taceo, nisi quod lepidum est Mackium habere „postea in solio reclinatum, *sursum* spina conversa!" — Is nae locum intellexit, scilicet! — Redimus ad vulgatam, ad codicis θ. lectionem, ad Mercurialis coniecturam. — Rectissime ex ἐμβάτῃ effecit ἐμβάπτειν descriptor codicis θ., recte idem ποιῆσαι pro ποιήσαντα scripsit, quod in vulgata falsum esse, vel sequens καί docet; quod Lind. omisit et minime congruit cum participio, sed quadrat cum infinitivo. Optime τὴν σάρκα in τὴν ῥάχιν mutavit Merc. — Sed nemo ἄνω expedivit —: latet vero in eo compendium ἄνω̄, aut ἄνθρωπον. Itaque iam legamus ἔπειτα ἐμβάπτειν τὸν ἄνθρωπον τὴν ῥάχιν ποιῆσαι! Hoc intelligimus demum. — Dein ἱμάτια λευκά, μαλθ. vulg., sed λευκά om. Littr. cum Parr. 6., θ., Vatic. codd. Foësii; Lind. pro eo λεπτά dedit, μαλθακά om. K.; — καὶ μελίκρητον χλιαρὸν δοῦναι cod. θ., μελίκρητον δὲ χλ. vulg., sed δέ om. pr. m. in H., ego utrumque et καί et δέ recepi; — χλιερόν per ε Littr. e Parr. 4.; — ἢν μὲν δύνηται τοῦτο πιεῖν κατὰ στόμα vulg., sed τοῦτο πιεῖν omm. pr. m. in H., θ., Littr.; — ἢν δὲ μὴ δύνηται vulg., sed εἰ fert θ., δύνηται vero omm. H. K. Q.' θ. Lind.; — κατὰ τὰς ῥῖνας ἐγχέειν cod. θ.; — δὲ καὶ οἶνον Parr. 6., Q.', θ., Voss., καί om. vulg.; — ὡς ἥδιστον πίνειν E. K.

53. ὀπισθότονος.] Inscriptionem om. θ.

ὁ δὲ ὀπισθότονος — τρωμάτων.] νοσέει δέ om. J.; — ἐμπύων γινομένων E. H. K.; — πυρετῶν ἐπιγενομένων vulgo, de meo simplex γενομένων dedi; — ἐνίοτε — ἐπιγενομένων s. γενομένων om. J.; — εἰ ante σπασμός infert Littr. ex E. H., cett. εἰ omm. et vero mihi recens emblema videtur, iungendum vero esse ἀπὸ τῆς κεφαλῆς σπασμὸς ἐπιγίγνεται; — τρωμάτων E. H. Q.' θ. Lind., Mack., Littr., — per αῡ vulgata.

οὗτος — ἐκπίπτειν.] ὑπὸ τῆς ὀδύνης τὸ μετάφρενον καὶ τὰ στήθεα ἔχεται codd., Foësio adnotante in libello περὶ κρισίμων locum alio modo scribi, Lind. inde hausit τὸ μετάφρενον πέπηγε καὶ τὰ στήθεα οἰμώζει, non videns et lacunam, quae in vulg. est, hic expleri et contra alia deficere, quae vulgata habet; — τὸ μετάφρενον πέπηγε καὶ

στήθεα ἐξέχει καὶ οἰμώζει [1] καὶ οὕτω σπᾶται σφόδρα, ὥστε μόλις [2] μιν κατέχουσι οἱ παρεόντες, ὡς μὴ ἐκ τῆς κλίνης ἐκπίπτειν. Οὗτος πολλάκις μὲν τῆς ἡμέρης πονέει, πολλάκις δὲ κουφότερον διάγει. Τούτῳ οὕτως ἔχοντι ταὐτὰ χρὴ προσφέρειν, ἃ καὶ τῷ πρόσθεν. Ἡ δὲ νοῦσος προσίσχει τὸ μακρότατον ἄχρι τεσσαράκοντα ἡμερέων· ἢν δὲ ταύτας διαφύγῃ, [3] ὑγιὴς γίγνεται.

νδ'. [4] Ἄλλος τέτανος. [5] Ὅδε ὁ τέτανος ἧσσον θανατώδης ἢ οἱ πρόσθεν, γίγνεται δὲ ἀπὸ τῶν αὐτῶν· πολλοὺς δὲ καὶ πεσόντας ἐς τὰ ὄπισθεν ἔλαβε τὸ νόσημα. Πάσχει οὖν τάδε· σπᾶται ὅλον τὸ σῶμα· ἐνίοτε δὲ καὶ ὄκῃ ἂν τύχῃ τοῦ σώματος σπᾶται καὶ περιφοιτᾷ μὲν τὸ πρῶτον· ἔπειτα τοῦ χρόνου προϊόντος ἐς τὴν κλίνην πίπτει καὶ αὖτις ἀνῆκε ὁ πόνος καὶ ὁ σπασμός· καὶ ἀναστὰς ἂν ἴσως περιέλθοι ὀλίγας ἡμέρας, ἔπειτα αὖτις ἐν τοῖσι αὐτοῖσι ἄλγεσι κεῖται. Ταῦτα πάσχει καὶ μεταβάλλει συχνὸν χρόνον· καὶ ἤν τι φάγῃ, οὐ διαχωρέει κάτω, ἢν μὴ μόλις καὶ ταῦτα ξυγκεκαυμένα, ἀλλ' ἐν τοῖσι στήθεσι [6] ἔχεται τὸ σιτίον καὶ πνίγα παρέχει. Τοῦτον τοῖσι αὐτοῖσι θεραπεύων, οἷσι καὶ τοὺς πρόσθεν, τάχιστα ὑγιέα ποιήσεις· κλύζειν δὲ πτισάνῃ ἑφθῇ [7] λεπτῇ καὶ μέλιτι.

dem qui adsint eum continere possint, quin ex cubili excidat. Hic frequenter quidem die dolore afficitur, frequenter etiam levius habet. Cum sic habuerit, ei eadem quae priori sunt exhibenda. Hic morbus vero ut longissime ad dies quadraginta detinet, quos si aeger effugerit, convalescit.

54. Alia distentio. Haec distentio minus quam priores letalis est, ab iisdem autem oritur; plerique vero ex casu in posteriora in morbum inciderunt. Sic igitur afficitur aeger: corpus totum convellitur, interdum vero quacumque corporis parte forte accidat, ea convellitur. Et primum quidem circumobambulat, deinde successu temporis in lectum decidit, rursusque dolor et convulsio remittit, cumque surrexerit, si forte paucos dies huc et illuc oberrarit, postea rursus iisdem conflictatur doloribus. Atque haec ei accidunt, crebroque mutantur. Si quid comederit, id non nisi aegre et exustum per inferiora secedit, sed ad pectus haeret cibus et suffocationem facit. Hunc si eodem quo priores modo curaveris, citissime sanum reddideris. Infusum autem ex ptisanae coctae cremore cum melle in alvum iniicito.

[1] *οὗτος σπᾶται.* — [2] *μέν.* — [3] *ὑγιαίνεται.* — [4] *ἄλλος τετ.* om. — [5] *ὁ δὲ τετ.* — [6] *ἔρχεται.* — [7] *τῇ λεπτῇ.*

τὰ στήθεα ἐξέχεται καὶ οἰμώζει Martinus, quem Mack. sequitur; equidem cum eo in reliquis item consentiens solum *ἐξέχει* praefero prae *ἐξέχεται*; — observo tamen *πέπηγε* me dare fide libelli *περὶ κρισίμων*, sed probabile mihi videri scriptorem aliud quid dedisse, aut addidisse v. c. *πέπηγε ἔγκοιλον γενόμενον*; — in vulgata *ἔχεται καί* omm. Ald., Parr. 7. θ.; — dein *οὗτος σπᾶται σφόδρα* vulg., *καὶ οὕτω σπᾶται σφοδρῶς* cod. θ., cum Littréo consentienter descripsi haec; — *μόγις* cod. θ.; — *μέν* vulg., *μῖν* I., *μίν* J., *αὐτόν* cod. θ., hinc *μιν κατέχουσιν* cum Littréo scripsi.

τούτῳ — πρόσθεν.] *οὕτως ἔχοντι* m. pr. in H. et θ.; — *ταῦτα* vulg., *ταὐτά* cod. θ. Littr.; — *χρή* om. pr. m. in H. et θ.

ἡ δὲ νοῦσος — γίγνεται.] *ἄχρι τεσσαράκοντα ἡμερέων* vulg., *τεσσαράκοντα ἡμέρας* alii libri pauciores, cod. θ.: *προσίσχει ἡμέρας τεσσαράκοντα τὸ μακρότατον.* In fine *ὑγιαίνεται* libri omnes, sed Lind., nescio unde, *ὑγιὴς γίνεται*, quod saltem praestat prae vulgato.

54. *ἄλλος τέτανος.*] Inscriptionem om. θ.; — *ἄλλος* om. E., *περὶ τετάνου* fert H.

ὅδε ὁ τετ. — νόσημα.] *ὁ δὲ ὁ τετ.* cod. θ., *ὁ δὲ τετ.* vulg.; — *ὁ πρόσθεν* cod. θ. Ceteri *πολλοὶ δὲ καὶ πεσόντες ἐς τὰ ὄπισθεν ἔλαβον τὸ νόσημα.* De meo mutavi.

πάσχει οὖν — κεῖται.] *σπᾶται ὁμοίως πᾶν τὸ σῶμα* cod. θ.; — *ὅπῃ* vulg., *ἢ ὄκῃ τύχῃ* E. H.; — *περιφοιτῇ* E. H. θ. Littr.; — *αὖτις* per τ̄ E. H., etiam infra; *ἀναστὰς ἄν* de suo Littr., *ἤν* cett.; — *εἴσω* E., sec. m. in H. pro *ἴσως*, quod om. pr. m. in H. θ.; — *περιέλθοι* Littr. de suo pro subiunctivo ceterorum.

ταῦτα — παρέχει.] *εἴ τι* E. H. K.; — *ἔρχεται τὸ σῖτον* vulg., sed *σιτίον* cod. θ. Mack., Littr., *ἔχει* vero pro *ἔρχεται* cod. θ., sed rectius Littr. de suo *ἔχεται*.

τοῦτον — μέλιτι.] *θεραπεύειν* sec. m. in H., nempe hoc congruit cum *καὶ τάχιστα*, quod idem cod. habet et praeter eum Parr. 4. ferunt; — *καὶ κλύζειν* E. H. Vulgo *κλύζειν δὲ ἐν πτισ.*, sed *δὲ ἐν* omm. E. H. θ. Mack., equidem ineptum *ἐν* repudio; — *τῇ λεπτῇ* vulg., sed *τῇ* omm. θ. Mack., Littr.; *λοιπή* pro *λεπτή* E., sec. m. in H.; — *μέλι* E. H.

ΠΕΡΙ ΤΟΠΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΟΝ.

ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΤΙΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΣΤΙΝ.

DE LOCIS IN HOMINE.

SOPHISTAE NESCIO CUIUS SCRIPTUM EST.

ΠΕΡΙ ΤΟΠΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΟΝ.

α'. Ἐμοὶ δοκέει ἀρχὴ μὲν οὖν οὐδεμία εἶναι τοῦ σώματος, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως ἀρχὴ καὶ πάντα τελευτή· κύκλου γὰρ γραφέντος ἀρχὴ οὐχ εὑρέθη· καὶ τὰ νοσήματα ἀπὸ παντὸς ὁμοίως τοῦ σώματος· τὸ μὲν ξηρότερον πεφυκὸς νόσοις λάζεσθαι καὶ μᾶλλον πονέειν, τὸ δὲ ὑγρὸν ἧσσον· τὸ μὲν γὰρ ἐν τῷ ξηρῷ νόσημα πήγνυταί τε καὶ οὐ διαπαύεται, τὸ δ' ἐν τῷ ὑγρῷ διαρρεῖ καὶ τοῦ σώματος ἄλλοτε ἄλλο μάλιστα ἔχει, καὶ αἰεὶ μεταλλάσσον ἀνάπαυσιν ποιέει καὶ θᾶσσον παύεται, ὥστε οὐ πεπηγός. Τοῦ δὲ σώματος τὰ μέλεα ἕκαστα τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ, ὁκόταν ἔνθα ἢ ἔνθα ὁρμήσῃ, νοῦσον παραυτίκα ποιέει· ἡ κοιλίη τῇ κεφαλῇ, καὶ ἡ κεφαλὴ τῇσί τε σαρξὶ καὶ τῇ κοιλίῃ, καὶ τἄλλα πάντα κατὰ λόγον. Ἡ γὰρ κοιλίη ὁκόταν ὑπεκχώρησιν μὴ ποιέηται τὴν μετρίην, ἃ ἂν ἐσίῃ ἐς αὐτὴν ἄρδει τῇ ὑγρότητι τὸ σῶμα τῇ ἀπὸ τῶν σιτίων τῶν προσφερομένων· αὕτη

DE LOCIS IN HOMINE.

1. Nullum mea quidem opinione corporis est principium, sed omnes partes ex aequo et principium et finis esse videntur. Descripto namque circulo principium non invenitur. Et morbi quoque similiter ab universo corpore oriuntur; quod siccum est morbis obnoxium esse, magisque dolere solet; humidum vero minus. Morbus enim, qui in parte sicca est, fixus est, neque interquiescit. Qui vero in humida, diffluit et alias aliam praecipue corporis partem occupat et semper commutando interquiescit et citius finitur, quippe non fixus. Unaquaeque vero corporis pars altera alteri cum in unam alteramve partem tenderit, statim morbum facit, venter capiti et caput carnibus ac ventri, et reliquae omnes eadem ratione. Nisi enim venter moderate subducatur, quae in eum ingerantur corpus irrigant humore ciborum ingestorum. Iste autem humor a ventre exclusus magna copia ad caput fertur; quo cum pervenerit a capitis vasis mi-

1. ἐμοὶ — πεπηγός.] οὖν om. cod. C.; — ἡ ἀρχὴ οὐχ εὑρ. A. — Ad verba κύκλου γὰρ γραφέντος cf. locum e lib. de ossium nat. p. 513. Ed. Kühn.: κύκλου γὰρ γεγενημένου ἀρχὴ οὐχ εὑρέθη. — Ceteri καὶ τῶν νοσημάτων (μελέων Lind. de suo, uti opinor) ἀπὸ παντὸς ὁμοίως τοῦ σώματος, quod sensu cassum, neque enim apparet unde pendeat genitivus; puto librarios incuria sua nominativum in genitivum mutavisse perperam vocabula connectentes. — Porro ἀπὸ παντός C., Littr.; — ἐπὶ παντός vulg., ἐπὶ πάντα Zuing.; — νόσοις λάζεσθαι vulgata est lectio, sed νόσους λάζεσθαι edd. antt. A. C. E. Zuing., Mack., Littr.; — mihi λάζεσθαι hic passivum esse videtur, non transitivum; itaque vulgatam retineo: λάζω in Anecdotis Bekkeri p. 1095. Achaeis tribuitur. Dein τὸ δ' ὑγρόν A. Lind.; — πήγνυται καί A. sine τε; — καὶ οὐ διαπαύει vulgo, negationem om. C.; et negatio sine dubio est servanda, sed διαπαύει transitivum non congruit, itaque de meo διαπαύεται dedi; — ἄλλοτε Littr. ex A., qui ἄλλο τέ; — vulgo ἄλλοτ'; — idem αἰεί ex eodem libro; — ὥστε advertit Littréum et me item dudum adverterat in hoc libello frequenter pro ἅτε usurpatum.

Τοῦ δὲ σώματος — λόγον.] τῇσί τε σαρξί vulg., τε omm. edd. antt. A. C. E., Zuing., Littr.; — καὶ τἄλλα πάντα A., ἅπαντα vulg.; — verum vulgata καὶ τἄλλα ἅπαντα οὕτω κατὰ λόγον ὥσπερ ἡ κοιλίη τῇ κεφαλῇ καὶ ἡ κεφαλὴ τῇσί τε (τε omm. C. Littr.) σαρξὶ καὶ τῇ κοιλίῃ. Equidem non credo, licet nostrum scriptorem magni non faciam, eum re vera omnia ista scripsisse, resecui igitur quae nescio cuius scioli emblemata aliena videbantur.

ἡ γὰρ κοιλίη — ἰῷτο.] Vulgo ἡ γὰρ κοιλίη ὁκόταν ὑπεκχώρησιν μὴ ποιέῃ, sed τὰ φάρμακα διαχώρησιν ποιέει et ἡ κοιλίη διαχώρησιν ποιέεται, quod me movit ut ποιέηται de meo scriberem; talia enim sexcenties a librariis confunduntur. — Dein καὶ ἐσίῃ ἐς αὐτήν vulgo, καὶ ἐσίῃ τὸ σιτίον ἐς αὐτήν cod. Corn., Lind., Mack. Vulgata constare nequit, altera lectio correctio est Cornarii, sed puto melius pro καί vulgatae legi ἃ ἄν, quod igitur recepi. — Porro ἄρδειν cod. A.; — αὕτη A. Littr., αὐτή vulg.; —

δὲ ἡ ὑγρότης ἀπὸ τῆς κοιλίης ἀποφρασσομένη ἐς τὴν κεφαλὴν ὡδοιπόρησε ἀθρόη· καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν ἐπὴν ἀφίκηται, οὐ χωρευμένη ὑπὸ τῶν τευχέων τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ, ῥεῖ ᾗ ἂν τύχῃ καὶ πέριξ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐς τὸν ἐγκέφαλον· καὶ ἡ μὲν ἐν τῷ ὀστέῳ ἐνδέδυκε, ἡ δὲ περὶ τὸν ἐγκέφαλον διὰ λεπτοῦ τοῦ ὀστέου ....." καὶ ἢν μὲν ἐς τὴν κοιλίην πάλιν ἀφίκηται, τῇ κοιλίῃ νοῦσον ἐποίησε· ἢν δ' ἄλλῃ πη τύχῃ, ἄλλῃ νοῦσον ποιέει καὶ τἄλλα οὕτως, ὥσπερ τοῦτο, τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ νοῦσον ποιέει· καὶ κάλλιστον οὕτως εὐτρεπίζειν τὰ νοσεῦντα διὰ τῶν τὰς νούσους ποιεύντων· οὕτω γὰρ ἂν κάλλιστα τὴν ἀρχὴν τοῦ νοσεῦντός τις ἰῷτο. Τὸ δὲ σῶμα αὐτὸ ἑωυτῷ τωὐτόν ἐστι, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν ξυγκεῖται ὁμοίως τ' οὖν ἐχόντων καὶ τὰ σμικρὰ αὐτοῦ καὶ τὰ μεγάλα, καὶ τὰ κάτω καὶ τὰ ἄνω· καὶ εἴ τις βούλεται τοῦ σώματος ἀπολαβὼν μέρος κακῶς ποιέειν τὸ σμικρότατον, πᾶν τὸ σῶμα αἰσθήσεται τὴν πεῖσιν, ὁκοίη ἄν τις ᾖ, διὰ τόδε ὅτι τοῦ σώματος τὸ σμικρότατον πάντα ἔχει, ὅσα περ καὶ τὸ μέγιστον· τοῦτο δ' ὁποῖον ἄν τι πάθῃ ἐπαναφέρει πρὸς τὴν ὁμοεθνίην ἕκαστον πρὸς τὴν ἑωυτοῦ, ἤν τε κακὸν, ἤν τε ἀγαθὸν ᾖ· καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἀλγέει καὶ ἥδεται ὑπὸ ἔθνεος τοῦ σμικροτάτου τὸ σῶμα, ὅτι ἐν τῷ σμικροτάτῳ πάντ' ἔνι τὰ μέρεα καὶ ταῦτα ἐπαναφέρουσι ἐς τὰ σφῶν αὐτῶν ἕκαστα καὶ διαγγέλλουσι πάντα.

nime contentus quocumque possit effluit et in capitis ambitum et in cerebrum; et partim quidem os subit, partim vero circum cerebrum per os tenue ...... Quod si ad ventrem rursus pervenerit, ventri morbum inducit; sin in aliam partem inciderit, alio loco morbum facit. Ad eundem etiam modum reliquae partes altera alteri morbum inducunt. Hacque ratione optimum fuerit aegrotantes partes per eas, quae morbos faciunt, ad curationem accommodare. Sic enim quam optime quis principium eius, quod aegrotat, sanaverit. Corpus autem ipsum sibi ipsi idem est, et ex iisdem adeoque ad eundem modum se habentibus constant tum parvae eius partes, tum magnae, tum inferiores, tum superiores. Ac si vel minima corporis pars malo aliquo afficiatur, eam affectionem, qualiscumque tandem fuerit, totum corpus sentiet, quod minima corporis pars eadem omnia habet, quae et maxima. Haec autem quidquid tandem pertulerit, ad cognationem et gentilitatem refert, quaeque ad suam, sive bonum, sive malum id fuerit. Ac propterea corpus ob minimae partis cognationem, dolorem aut voluptatem percipit, quod in minima partes omnes insunt, eaeque ad ea, quae sui sunt generis, singula referunt et omnia denunciant.

β'. Φύσις δὲ τοῦ σώματος, ἀρχὴ τοῦ ἐν ἰητρικῇ λόγου· πρῶτον διατέτρηται ᾗ ἐσακούομεν· τὰ μὲν γὰρ περὶ τὰ ὦτα πέριξ κενεὰ

2. At vero corporis natura principium in artis medicae speculatione obtinet; primumque qua parte audimus perforatum est. Vacua enim

ἐμφρασσομένη cod. Corn., sed correctio deterior vulgata est; — περί pro πέριξ C. — Post ἐγκέφαλον delevi verba διὰ λεπτοῦ τοῦ ὀστέου, quae h. l. otiose inferebantur; sed ubi eam formulam servavi post ὀστέου notavi lacunam, quippe ἐκχεῖται, vel eiusmodi quid, ibi periisse videtur; — ἄλλην νοῦσον ποιέει C., ἄλλα ν. π. A.; — ἕτερον sine τό idem: — τὰ νοσεύμενα (νοσεόμενα A.) vulgo et paulo post τοῦ νοσευμένου (νοσεομένου A.), sed νοσέειν non νοσεῖσθαι Graecum est, itaque credidi formas activam et passivam fuisse confusas uti saepe alias.

τὸ δὲ σῶμα — πάντα.] δ' οὐκ A., δὲ οὐκ vulg.; — οὖν Zuing. in marg. pro δέ, ut putat Littréus, sed facile fieri possit, ut ὁμοίως οὖν ἐχόντων velit: nempe Corn. item in Latinis negationem omittit. Quodsi ὁμοίως ἔχειν hic referatur ad externam formam partium, potuit scriptor vulgatam dare; sin respexerit ista τὰ αὐτά, i. e. elementa, e quibus partes componuntur, ita scribere non potuit et ὁμοίως τ' οὖν ἐχόντων dedisse censendus est. Hoc autem eum cogitavisse mihi maxime probabile videtur. — Dein ἔχοντος vulg., ἐχόντων A. Lind.. Littr,; πάντη ἔχει E.; — ceteri τὸ σμικρότατον post πάθῃ, quod, quippe scholion referens, abegi e textu; — πρὸς ἑωυτοῦ E. sine τήν; — καί ante ἀλγέει om. A.; — πάντ' ἔνια τὰ μέρεα idem; — διαγγέλλουσι vulg., ἐξαγγέλλουσι A. C. E., Littr.; mihi vero vulgatae non praestare videtur. Littr. ad h. l. citat Plat. de Republ. lib, V. cap. 10. sub fin. 462. D., ubi vide.

2. Φύσις — περιτεταμένην.] [καὶ] πρῶτον [μὲν τὸ σῶμα] διατέτρηται explevit Lind.; — τοῦτο διαφραδέως vulgo,

οὐκ ἐσακούει ἄλλο ἢ ψόφον καὶ ἰαχήν· ὅ τι δ' ἂν διὰ τῆς μήνιγγος ἐς τὸν ἐγκέφαλον ἐσέλθῃ, διαφραδέως ἀκούεται ταύτῃ· καὶ αὕτη μόνη τρῆσις διὰ τῆς μήνιγγός ἐστι τῆς περὶ τὸν ἐγκέφαλον περιτεταμένης. Κατὰ δὲ τὰς ῥῖνας τρῆμα μὲν οὐκ ἔνεστι, σομφὸν δὲ, οἷον σπυγγία· καὶ διὰ τοῦτο πλέονος ἀκούει ἢ ὀσφραίνεται· κατὰ πολὺ γὰρ σκίδναται ἡ ὀδμὴ τῆς ὀσφρήσιος. Καὶ ἐς τοὺς ὀφθαλμοὺς φλέβια λεπτὰ ἐς τὴν ὄψιν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου διὰ τῆς μήνιγγος τῆς περιεχούσης φέρονται· ταῦτα δὲ τὰ φλέβια τὴν ὄψιν τρέφουσι τῷ ὑγρῷ τῷ καθαρωτάτῳ τῷ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου, ἐς ὃ καὶ ἐμφαίνεται ἐν τοῖσι ὀφθαλμοῖσι· ταῦτα δὲ τὰ φλέβια καὶ ἀποσβεννύασι, τὰς ὄψεις ὅταν ξηρανθῶσι. Μήνιγγες δὲ τρεῖς εἰσι αἳ τοὺς ὀφθαλμοὺς φυλάσσουσαι, ἡ μὲν ἐπάνω παχυτέρη, ἡ δὲ διὰ μέσου λεπτοτέρη, ἡ δὲ τρίτη λεπτὴ ἣ τὸ ὑγρὸν φυλάσσουσα· τούτων ἡ μὲν ἐπάνω καὶ παχυτέρη, νοῦσος, ἢν κωφωθῇ· ἡ δὲ διὰ μέσου ἐπικίνδυνος, καὶ ὅταν ῥαγῇ ἐξίσχει οἷον κύστις· ἡ δὲ τρίτη ἡ λεπτοτάτη πάμπαν ἐπικίνδυνος, ἡ τὸ ὑγρὸν φυλάσσουσα. Μήνιγγες δὲ δύο εἰσὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ μὲν ἐπάνω παχυτέρη, ἡ δὲ λεπτὴ τοῦ ἐγκεφάλου ἁπτομένη, ἣ οὐκ ἔτι ξυμφύεται ἐπὴν τρωθῇ.

γ'. Φλέβες δὲ περαίνουσι μὲν ἐς τὴν κορυφὴν διὰ τῆς σαρκὸς ἔχουσαι πρὸς τὸ ὀστέον, φέρονται δὲ διὰ τῆς σαρκὸς, δύο μὲν ἐκ τῆς κορυφῆς κατ' ἰθὺ, ᾗ αἱ ὀφρύες ξυγκλείονται,

circa aures loca nil aliud praeter strepitum et clamorem audiunt. Quidquid vero per membranam ad cerebrum pervenerit, plane hac parte auditur, hoc autem unicum foramen per membranam circumvolventem penetrat. Ad nares autem foramen quidem non tendit, sed laxum quiddam velut spongia, eamque ob causam per longius intervallum audit quam olfacit; longe enim ab olfactu odor dispergitur. Ad oculos etiam venulae tenues ad visionem ex cerebro per ambientem membranam tendunt. Hae vero venulae humore purissimo de cerebro visionem alunt, in quo etiam rerum species in oculis apparent. Eaedem quoque, ubi resiccatae fuerint, visionem exstinguunt. Membranae vero tres sunt oculos ipsos custodientes; superna quidem crassior, media vero tenuior, et tertia tenuis, quae humorem conservat. Ex his superior quidem et crassissima, si laesa fuerit, morbum facit. Media vero periculi plena est, et ubi rupta fuerit, velut vesica prominet. Tertia tenuissima omnino periculosa, quae humorem conservat. Cerebri autem membranae duae sunt, superna quidem una crassior, altera, quae cerebrum contingit, tenuis, quae ubi vulnerata fuerit non amplius coalescit.

3. Venae autem ad verticem quidem per carnem permeant et ossi cohaerescunt. Et vero a vertice duae quidem recta per carnem feruntur, qua parte supercilia clauduntur et ad oculorum

cum cod. C. vero reieci τοῦτο; — καὶ αὕτη μόνη τρῆσις scripsi de meo, ceteris αὕτη omittentibus; — τῆς ante περὶ τὸν ἐγκ. ferunt Ald. A. C. Zuing., Littr., vulgo abest.

καὶ ἐς τοὺς ὀφθ. — ξηρανθῶσι.] In ἐς ὃ ἐμφαίνεται K.', Mack. omm. ἐς; — ἔσω pro ἐς ὃ fert A.; — recte Cornarii emendationem in K.' expressam reiecit Littréus collato loco e § 3. καὶ οὐκ ἐμφαίνεται ἐς αὐτό. Illud ἐμφαίνεται utroque loco impersonale est.

μήνιγγες — φυλάσσουσα.] παχυτέρη A., Littr., παχυτάτη vulg.; — ἐπικίνδυνος αὕτη, καὶ ὅταν ῥαγῇ vulgo, equidem otiosum αὕτη repudiavi; Lind. καὶ αὕτη ὅταν dedit, K.' et Mack. Cornarium secutus: καὶ αὕτη καὶ ὅταν κ. τ. λ.

μήνιγγες — τρωθῇ.] ἡ μὲν ἐπάνω παχυτέρη omm. A. C. secundum Littréum, equidem ex Aldina abesse video; — tum ἡ λεπτὴ καί pro ἡ δὲ λεπτὴ τοῦ ἐγκεφάλου ἁπτομένη A. et sine καί Ald., cod. C. — Tandem vulgo οὐκ ἔτι ἡ αὐτὴ ἐπὴν τρωθῇ; sed Calvus „quae si vulnerentur non coalescunt, nec eaedem permanent." — Puto eum dedisse, quod unusquisque exspectat et insuper lectionem codicum, quibus utebatur. Corn. vulgatam expressit Latine. Foës. „neque ubi vulnerata fuerit, coalescit;" in notulis vero nihil monet. Equidem ἡ αὐτή eiusdem farinae esse puto, cuius αὕτη, quod paulo ante reieci, et periisse ξυμφύεται, quod pro eo reposui, simul ἣ post ἁπτομένη inferens de meo. — Littréus vulgatam servat et falso eam reddit „et qui ne redevient plus la même quand elle a été lésée." — Ceterum non dubito, quin in hac § plura insint a librariis male mulcata.

3. Φλέβες δὲ — τοῖσι φλεβίοισι.] Pro ἔχουσαι K.' ἔρχουσαι; — volueritne Corn. ἐρχόμεναι? at vulgata non est tentanda. Articulum ante ὀφρύες om. E.; — μία δ' ἀπὸ Ald. A., C.; — αἰεί· μοῦναι utrumque Ionice A. Littr.; — ἀποτρ. ἐξ αὐτῶν τὸ φλέγμα A. — Verum ceteri omnes ἀποσυμβουλεύει, de quo verbo nemo monet aut dubitat;

καὶ τελευτῶσι ἐς τοὺς κανθοὺς τῶν ὀφθαλμῶν, μία δὲ ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐς τὴν ῥῖνα φέρεται καὶ σχίζεται ἐς τὸν χόνδρον τῆς ῥινὸς ἑκάτερον· ἄλλαι δύο φλέβες παρὰ τοὺς κροτάφους φέρονται ἐν μέσῳ τῶν κροτάφων καὶ τῶν ὤτων, αἳ πιέζουσι τὰς ὄψεις καὶ σφύζουσι αἰεί· μοῦναι γὰρ αὗται οὐκ ἄρδουσι τῶν φλεβῶν, ἀλλ' ἀποτρέπεται ἐξ αὐτῶν τὸ αἷμα· τὸ δ' ἀποτρεπόμενον ξυμβολέει τῷ ἐπιρρέοντι· καὶ τὸ μὲν ἀποτρεπόμενον βουλόμενον ἄνω χωρέειν, τὸ δ' ἄνωθεν ἐπιρρέον βουλόμενον κάτω χωρέειν, ἐνταῦθα ὠθεύμενά τε καὶ ἀναχεόμενα πρὸς ἄλληλα καὶ κυκλούμενα, σφύγμον παρέχει τοῖσι φλεβίοισι. Ἡ δὲ ὄψις τῷ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ὑγρῷ τρέφεται· ὅταν δέ τι τοῦ ἀπὸ τῶν φλεβῶν λάβῃ, τῇ ῥύσι ταράσσεται καὶ οὐκ ἐμφαίνεται ἐς αὐτὸ καὶ προκινέεσθαι δοκέει αὐτῷ τοτὲ μὲν οἷον εἴδωλον ὀρνίθων, τοτὲ δὲ οἷον φακοὶ μέλανες, καὶ τἄλλα οὐδὲν ἀτρεκέως δύναται ὁρᾶν. Ἄλλαι δὲ δύο φλέβες ἐν μέσῳ τῶν τε ὤτων καὶ τῶν ἄλλων φλεβῶν, αἳ φέρονται ἐς τὰ ὦτα καὶ πιέζουσι τὰ ἄνω καὶ ἄλλαι δύο φλέβες ἐκ τῆς ξυγκλείσιος τοῦ ὀστέου ἐς τὰς ἀκοὰς φέρονται. Αἱ δὲ κάτω τοῦ σώματος τετραμμέναι δύο μὲν φλέβες παρὰ τοὺς τένοντας τοῦ τραχήλου φέρονται καὶ παρὰ τοὺς σπονδύλους καὶ τελευτῶσι ἐς τοὺς νεφρούς· αὗται δὲ καὶ ἐς τοὺς ὄρχιας περαίνουσι καὶ ὅταν αὗται πονήσωσι, αἷμα οὐρέει ὤνθρωπος. Ἄλλαι μὲν δύο φλέβες ἀπὸ τῆς κορυφῆς

angulos desinunt. Una autem de vertice ad nares fertur et in utramque narium cartilaginem scinditur. Aliae duae venae iuxta tempora feruntur inter tempora et aures, quae oculos premunt semperque pulsant. Ex venis enim hae solae non irrigant partes sanguine, sed avertitur ab ipsis sanguis. Qui vero avertitur occurrit ei, qui adfluit, et qui avertitur sursum adscendere cupiens, et qui defluit infra procedere cupiens, ibi inter se propulsi et diffusi et in orbem circumacti pulsationem venulis praebent. Cum autem visio ex cerebri humore nutriatur, si quid humoris a venis acceperit, fluxione turbatur, neque in eo apparent rerum species, sed obversari videntur homini interdum quidem velut avicularum imagines, interdum vero ut lentes nigrae, nihilque de cetero exacte cernere potest. Aliae autem duae venae per medium aurium et reliquarum venarum ad aures tendunt iisque incumbunt; et aliae duae venae ex ossis coniunctione ad aures feruntur. Ex his autem quae ad inferiorem corporis partem convertuntur, duae quidem venae iuxta cervicis tendines et iuxta vertebras feruntur, atque in renes desinunt eaedemque etiam ad testes permeant, cumque hae male affectae fuerint, homo cruentum lotium reddit. Aliae quidem duae venae ex vertice ad humeros tendunt et eae sane *humerales* appellantur, aliae vero duae ex vertice iuxta aures per anteriorem cervicis partem utrinque in *cavam* appellatam venam deferuntur. At vero vena cava velut

quodsi tamen rem recte reputes, vides sano sensu destitui. Sed apud Hesychium legis ἀποσυμβολᾶν· συναντᾶν; ubi interpretes dimittunt ad schol. Aristoph. av. 722.: σύμβολον ὄρνιν] καὶ γὰρ ταῦτα συμβόλους ἐποίουν τὰ πρῶτα συναντῶντα καὶ ἐξ ἀπαντήσεώς τι προσημαίνοντα. Papius in Lex., item Steph., quem sequitur, in Thes. dubitant de ἀποσυμβολᾶν apud Hesychium, qui utrum ἀποσυμβολᾶν ex h. l. duxerit, an aliunde, nescio; sed certum est συναντᾶν optime quadrare. Iam vero credo συμβολέει dedisse auctorem et isti verbo adhaerere praepositionem ἀπό propter antecedens ἀποτρεπόμενον, ita ut ξυμβολέει scribendum censeam. — Ceterum ἀποσυμβ. — ἀποτρεπόμενον om. A.; — ἀποχωρέειν vulg., sed ἄνω χωρέειν cod. Serv. Foësii, Zuing. in m., quam emendationem cum Lind., Mackio amplector; — ὠθούμενα A; — κυκλεύμενα E.

ἡ δὲ ὄψις — ὁρᾶν.] τῶν — ὑγρῶν A. vitiose pro τῷ — ὑγρῷ; — idem καὶ οὐκ ἐκφαίνεται εἰς αὐτό, K. om. ἐς; — δοκέει ἐν αὐτῷ ceteri, sed ἐν librariis debetur, quippe αὐτῷ ad aegrum, non ad τὸ ὑγρόν spectare docet sequens οὐ δύναται ὁρᾶν; — τότε μὲν — τότε δέ Ald., A., qui δ', E. Zuing., τὸ μὲν — τὸ δέ C., — τἄλλον idem. — Ceteri omnes οὐδὲν ἀτρεκέως κατ' ἀληθείην δύναται ὁρᾶν, sed κατ' ἀληθείην glossema est ad ἀτρεκέως adscriptum, quod eiicio; quin infra solum idem κατ' ἀληθείην reperis loco eiusmodi ut glossa vocem principem extrusisse videatur; § 13. sub finem.

ἄλλαι δὲ — φέρονται.] δέ de meo interposui ante δύο periisse opinatus; item dedi de meo καί ante sequens ἄλλαι δύο. Mihi a librariis tales particulae omissae videntur, non neglectae a scriptore. Porro συνκλήσεως A., — συγκλίσεως E., συγκλίσεος C.

αἱ δὲ κάτω — ὤνθρωπος.] φέρονται καί K. Mack., sine δέ, φ. δὲ καί vulg.; — σφονδ. A.; — καὶ τοὺς ὄρχιας παραίνουσιν A.; — πονέσωσι vulgo, sed per η cod. A., Zuing., Lind.; — ὤνθρ. A. Littr., ἄνθρ. vulg.

ἄλλαι μὲν δύο φλέβες — φέρονται.] ἄλλαι — καλέονται

φέρονται ἐς τοὺς ὤμους, καὶ δὴ καὶ ὠμιαῖαι καλέονται· ἄλλαι δὲ δύο φλέβες ἀπὸ τῆς κορυφῆς παρὰ τὰ ὦτα ἐν τοῖσι ἔμπροσθεν τοῦ τραχήλου ἑκατέρωθεν ἐς τὴν κοίλην φλέβα καλεομένην φέρονται. Ἡ δὲ κοίλη φλὲψ περαίνει μὲν ὡς ὁ οἰσοφάγος, πέφυκε δὲ μεταξὺ τοῦ τε βρόγχου καὶ τοῦ οἰσοφάγου· φέρεται δὲ διὰ τῶν φρενῶν καὶ διὰ τῆς καρδίης καὶ μεταξὺ τῶν φρενῶν καὶ σχίζεται ἐς τοὺς βουβῶνας καὶ ἐς τοὺς μηροὺς ἐντὸς καὶ τὰς διάσφαγας ἐν τοῖσι μηροῖσι ποιέεται καὶ ἐς τὰς κνήμας φέρεται ἐντὸς παρὰ τὰ σφυρὰ καὶ ἐς τοὺς μεγάλους δακτύλους τελευτᾷ. Ἐκ δὲ τῆς κοίλης φλὲψ ἀποπέφυκε ἐς τὴν χεῖρα τὴν ἀριστερήν· φέρεται δ' ὑποκάτω τοῦ σπληνὸς ἐς τὴν λαπάρην τὴν ἀριστερήν, ὅθεν ὁ σπλὴν ἀποπέφυκε διὰ τοῦ ἐπιπλόου καὶ τὴν ἀποτελεύτησιν ἔχει ἐς τὸν κίθαρον· ἀποπέφυκε δὲ κατὰ τὰς φρένας καὶ ξυμβάλλει τῇ ὠμιαίῃ κάτω τοῦ ἄρθρου τοῦ ἀγκῶνος καὶ τοῦ σπληνὸς τάμνεται αὕτη· καὶ ἄλλη ἐς τὴν δεξιὴν τὸν αὐτὸν τρόπον ἀποπέφυκε ἀπὸ τῆς κοίλης. Κοινωνέουσι δὲ πᾶσαι αἱ φλέβες καὶ διαρρέουσι ἐς ἑωυτάς· αἱ μὲν γὰρ σφίσι ἑωυταῖς ξυμβάλλουσι, αἱ δὲ διὰ τῶν φλεβίων τῶν διατεταμένων ἀπὸ τῶν φλεβῶν, αἳ τρέφουσι τὰς σάρκας, ταύτῃ διαρρέουσι πρὸς ἑωυτάς.

gula quidem producitur, mediaque inter guttur et gulam exsistens per septum transversum fertur et per cor et inter septum. Ad inguina autem et femora interiore parte scinditur et disparationes in cruribus facit et ad tibiarum partem iuxta malleolos fertur, et in magnos digitos desinit. Ex vena autem cava propago in manum sinistram deducitur et subter lienem fertur ad sinistri lateris inanitatem, unde lien per omentum emergit et ad thoracem desinit. Exoritur autem iuxta septum transversum et cum humerali committitur infra cubiti articulum, ipsaque lienis gratia secatur. Alia etiam ad dextram manum eodem modo a cava propaginem emittit. Hae autem omnes venae inter se communicant et mutuo confluunt. Aliae si quidem sibi invicem committuntur, aliae vero per venulas, quae a venis distenduntur et carnes nutriunt, ea parte inter se confluunt.

δ'. Καὶ ἀπὸ τῶν φλεβῶν ὅ τι ἂν νόσημα γένηται, ῥᾷόν ἐστι ἢ ἀπὸ τῶν νεύρων· διαρρεῖ γὰρ ξὺν τῷ ὑγρῷ τῷ ἐνεόντι ἐν τῇσι φλεψὶ καὶ οὐκ ἀτρεμίζει· καὶ ἡ φύσις τῇσι φλεψὶ ἐν ὑγρῷ ἐστι ἐν τῇσι σαρξί. Τὰ δὲ νεῦρα ξηρά τέ ἐστι καὶ ἀκοίλια καὶ πρὸς τῷ ὀστέῳ πεφύκασι καὶ τρέφονται μὲν τὸ πλεῖ-

4. Quicumque autem a venis morbus oritur, levior est quam qui a nervis. Diffluit enim una cum humore in venis contento, neque quiescit, venarumque natura est in re humida, in carnibus. Nervi vero cum sicci sunt, tum cavis carent et ossi adhaerescunt maximamque partem ab osse nutriuntur, nutriuntur tamen etiam

om. A.; — in ἄλλαι μὲν δύο φλ. — ἄλλαι δὲ δύο φλ. de meo μέν et δέ interposui.

ἡ δὲ κοίλη φλὲψ — τελευτῶσι.] τοῦ βρόγχου sine τε C.; — διασφαγάς vulgo, διάσφαγας puto voluisse scriptorem; — ἐν τοῖς παρὰ τὰ σφυρά idem. Post σφυρά legitur apud ceteros omnes αὗται καὶ ἄκαρπον ποιέουσι τὸν ἄνθρωπον, ὅταν ἀποτμηθῶσι, cum quibus cf. locum e lib. de aëre aq. locis vol. I. p. 277. et § 2. libri de nat. pueri. — Mihi ista ab auctoris manu profecto esse non videntur, sed alienam referre adnotationem; nexus cum vicinis nullus est, quare ea repudiavi. — Vulgo αἳ καὶ ἐς τοὺς μεγ. δ. τελευτῶσι, sed mihi otiosum relativum repudiandum est visum et τελευτᾷ pro τελευτῶσι reponendum.

ἔκ τε τῆς κοίλης — ἀπὸ τῆς κοίλης.] Vulgo ἐκ δὲ τῆς κοίλης φλεβός, sed de meo φλέψ reposui, ut ἀποπέφυκε subiectum sibi haberet; — φέρεται δ' ὑποκάτω — ἀριστερήν om. A.; — τὴν ἀποτ. ἔχει idem, τὴν ἀ. ἴσχει vulg.; — ἀγκῶνος pro σπληνός A. vitiose; — τάμνεται A. Littr., τέμν. vulg.; — ἀπὸ τῆς κοιλίης vulg., sed κοίλης dudum emendarunt interpretes.

κοινωνέουσι — ἑωυτάς.] αἱ δ' ἀπὸ τῶν φλεβίων τῶν ἀποτεταμένων ἀπὸ τῶν φλεβῶν A.

4. τὰ δὲ νεῦρα — λαμβάνει.] καὶ τρέφονται μὲν τὸ πλεῖστον de meo scripsi, ceteri δέ pro μέν, sed manifesto

στον ἀπὸ τοῦ ὀστέου, τρέφονται δὲ καὶ ἀπὸ τῆς σαρκὸς, καὶ τὴν χροιὴν καὶ τὴν ἰσχὺν μεταξὺ τοῦ ὀστέου καὶ τῆς σαρκὸς πεφύκασι καὶ ὑγρότερα μέν εἰσι τοῦ ὀστέου καὶ σαρκοειδέστερα, ξηρότερα δ' εἰσὶ ἢ αἱ σάρκες καὶ ὀστοειδέστερα· νόσημα δ' ὅ τι ἂν ἐς αὐτὰ ἔλθῃ, ῥώννυταί τε καὶ ἀτρεμίζει ἐν τῷ αὐτῷ καὶ χαλεπόν ἐστι ἐξάγειν· μάλιστα δ' ἐσέρχονται τέτανοί τε καὶ ἄλλα, ἀφ' ὧν τρόμος τὸ σῶμα λαμβάνει.

a carnibus, coloremque et robur inter os et carnem medium natura sortiti sunt et humidiorem quidem carnosioremque quam os, sicciorem vero et ad os magis accedentem quam carnes naturam obtinent. Quicumque autem morbus ad eos accesserit, eodem loco firmatur et consistit, nec nisi aegre expellitur. Praecipue vero eos appetunt distentiones, aliique morbi, ex quibus tremor corpus prehendit.

ε'. Τὰ δὲ νεῦρα πιέζουσι τὰ ἄρθρα, παρατεταμένα τέ ἐστι παρ' ὅλον τὸ σῶμα· ἰσχύουσι δὲ μάλιστα ἐκείνοισι τοῦ σώματος καὶ αἰεὶ παχύτατά ἐστι, ἐν οἷσι τοῦ σώματος αἱ σάρκες ἐλάχισταί εἰσι. Καὶ τὸ μὲν σῶμα πᾶν ἔμπλεων νεύρων· περὶ δὲ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλὴν οὐκ ἔστι νεῦρα, ἀλλὰ ἶνες παρόμοιαι νεύροις μεταξὺ τοῦ τε ὀστέου καὶ τῆς σαρκὸς λεπτότεραι καὶ στερεώτεραι, — αἱ δὲ εὐρυκοίλιοι.

5. Nervi autem articulos constringunt per totum corpus distenti; viribus autem maxime valent homines per has partes corporis, et semper crassissimi sunt in iis corporis locis, ubi carnes maxime exiguae. Ac corpus quidem totum nervis plenum est; circa faciem vero et caput non sunt nervi, sed fibrae nervis similes inter os et carnes, partim tenuiores et solidiores, partim ventre amplo.

ϛ'. Αἱ κεφαλαὶ ῥαφὰς ἔχουσι αἱ μὲν τρεῖς, αἱ δὲ τέσσαρας· αἱ μὲν τέσσαρας ἔχουσαι κατὰ τὰ ὦτα ἑκατέρωθεν ῥαφὴν, ἄλλην ἔμπροσθεν, ἄλλην ἐξόπισθεν τῆς κεφαλῆς, — οὕτω μὲν ἡ τὰς τέσσαρας ἔχουσα· ἡ δὲ τὰς τρεῖς, κατὰ τὰ ὦτα ἑκατέρωθεν καὶ ἔμπροσθεν· ὥσπερ δὲ ἡ τὰς τέσσαρας ἔχουσα, οὐ διαπέφυκε οὐδὲ ταύτῃ ῥαφή· ὑγιεινότεροι δ' εἰσὶ τὴν κεφαλὴν οἱ τὰς πλέονας ῥαφὰς ἔχοντες. Ἐν τῇσι ὀφρύσι διπλόον τὸ ὀστέον καὶ ἡ ξύγκλεισις τῶν γενύων ἔν τε τῷ γε-

6. *Plura in hoc capite partim certo certius corrupta, partim tam dubiae lectionis sunt, ut nondum interpretari malim, quam Graeca non legentibus incerta pro certis obtrudere.*

librarii permutarunt has voculas; — ξηρότερα δέ εἰσιν C.; — δ' ὅτι ἐς αὐτὰ ἔλθῃ A. sine ἄν; — δὲ ἐξέρχονται A. C. — Post λαμβάνει omnes καὶ τρέμειν ποιέει, — abiicio otiosum emblema.

5. τὰ δὲ νεῦρα — ἐλάχισταί εἰσι.] ἐστι vulg., εἰσι A. Littr.; — ἰσχύουσι δὲ μάλιστα ἐν ἐκείνοισι τοῦ σώματος cett., sed ἐν hîc otiose invectum est a librariis et ἰσχύουσι non ad τὰ νεῦρα referendum, sed ad homines; — αἰεί A. Mack., Littr.

καὶ τὸ μὲν σῶμα — εὐρυκοίλιοι.] ἔμπλεων Ald., C., ἔμπλεον vulg.; — ἀλλ' ἶνες A.; — παρόμοιαι νεύρων C., fortasse pro παρομ. νεύρῳ; — αἱ δὲ νευροκοίλιοι vulgo, quod om. Lind., sed Struvius emendavit εὐρυκοίλιοι legens. Littréus νευροκοίλιοι non tangendum arbitratur, quia nescit quae fibrae εὐρυκοίλιοι ex Struvii lectione spectentur. Ego prorsus cum Struvio consentio: sunt fortasse ductus glandularum salivalium, qui respiciuntur, quod ipse videt Littréus. Sed praeterea, in νευροκοίλιοι nullus sanus sensus inest; contra εὐρυκοίλιοι optime opponitur utrique superiori epitheto in bipartito genere fibrarum. Itaque confidenter Struvii emendationem recipere licet.

6. αἱ κεφαλαὶ — ἔχοντες.] Ad principium huius capituli A. C. in marg. habent ἄρθρα pro inscriptione. Vulgo ἑκατέρωθεν ῥαφὴ, ἄλλη ἔμπροσθεν, ἄλλη ἐξόπ.; Lind. ἑκατέρωθέν [ἐστι] ῥαφή κ. τ. λ. Nempe hic sensit structuram loci in vulgata misere impeditam esse et ἐστι supplendo eam expedire voluit; — equidem malui nominativos in accusativos mutare, ut e superioribus ἔχουσι subintelligi possit. — Cod. C. ἐξοπίσθη μὲν τῆς; — idem οὕτως; — tum ὦτά [ἐστιν] ἑκατ. Lind sine κατά; — porro ὥσπερ δὲ καὶ τὰς τεσσ. ἔχ. C.; — δὲ εἰσί A.; — πλείονας idem.

ἐν τῇσι ὀφρύσι — κεφαλῇ.] διῆλθον vulgo, δίπλοον A. Littr., facile intelligis quomodo δίπλοον in vulgatam abire potuerit; — γενύῳ A.; — ἐν τῇ κεφ. idem. Haec periodus prorsus incertum me reddit ac dubium; nescio an inter τὸ ὀστεόν et καὶ ἡ ξύγκλεισις lacuna sit, an vero incongrua structura noster καὶ ἡ ξύγκλεισις κ. τ. λ. adposuerit, ut significaret ibi quoque os duplex esse. Quin hoc si voluerit, quomodo accipiendum sit, vix perspicis.

νείῳ μέσῳ καὶ ἄνω πρὸς τῇ κεφαλῇ. Σπονδύλους οἱ μὲν πλέονας, οἱ δὲ ἐλάσσονας ἔχουσι· καὶ οἱ μὲν πλέονας ἔχοντες, δυοῖν δεόντοιν εἴκοσι, ὧν οἱ μὲν ἄνω πρὸς τῇ κεφαλῇ, οἱ δὲ κάτω πρὸς τῇ ἕδρῃ. Πλευραὶ ἑπτά· . . . . τὰ μὲν ὄπισθεν τοῦ σώματος πρὸς τοὺς σπονδύλους, τὰ δ' ἔμπροσθεν ἐν τῷ στέρνῳ πρὸς ἑωυτάς. Κληῖδες ἄρθρα ἔχουσι, τὰ μὲν ἐν μέσῳ τοῦ στέρνου κατὰ τὸν βρόγχον, — [κατὰ ταῦτα ἤρθρωνται]· τὰ δὲ πρὸς τοὺς ὤμους κεκλιμένα πρὸς τὰς πλάτας, αἳ ἐπὶ τοῖς ὤμοις αἰεὶ πεφύκασι. Αἱ δὲ πλάται πρὸς τὰ γυῖα ἤρθρωνται, ἐπιβάλλουσαι ἐπὶ τὸ ὀστέον τὸ ἐν τῷ γυίῳ. Παρὰ δὲ τὸ ὀστέον περόναι δύο παρήκουσι, ἡ μὲν ἔνδοθεν, ἡ δὲ ἐκτὸς, αἳ πρὸς τὰς πλάτας τῷ ὀστέῳ προσπεφυκυῖαι ἤρθρωνται. Κάτω δ' ἐν τῷ ἀγκῶνι [κάτω] μὲν περόνῃ ἤρθρωνται κατὰ τὸ πεφυκὸς κοιλανῶδες, ἄνω δὲ σμικρῷ τῆς περόνης ἐς τὸν ἀγκῶνα τό τε ὀστέον καὶ ἡ περόνη ἐς τὸ αὐτὸ ξυμβάλλοντα ἄρθρον ἐν τῷ κυβίτῳ ποιέουσι. Παρὰ δὲ τὸν πῆχυν περόναι παρήκουσι λεπταὶ πάνυ τέσσαρες, αἱ μὲν δύο ἄνω, αἱ δὲ δύο κάτω· καὶ πρὸς μὲν τὸν ἀγκῶνα δύο περόναι [πεφυκυῖαι] ἄνω ἐκ τοῦ ὀστέου πε-

σπονδύλους — ἕδρῃ.] σφονδ. A. et sic ubique; — οἱ δ' ἐλάσσονας A.; — pro οἱ μὲν πλέονας ἔχοντες Lind., Mack., interpretes praeter Littr. οἱ μὲν ἐλάσσονας ἔχοντες, quod quare voluerint perspicuum est, quum plures quam octodecim vertebras homo habeat. Sed cum Littréo nihil tango, quum nesciam num librarium an auctorem corrigam, qui quam imperfectam habuerit anatomes scientiam plura in hac § obvia ultro docent. Vulgo δυοῖν δεόντοιν εἴκοσί εἰσι, sed ego otiosum εἰσί abieci. Cod. A. δυοῖν δὲ ὄντας εἴκοσιν ἔχουσι σὺν τοῖς δ' ἐσχάταις (sic) εἴκοσίν εἰσιν. Neque haec nos certiores reddunt de nostri vertebras et costas dein computandi ratione; — ὁ μὲν — ὁ δὲ C., ὁ δέ saltem Ald.; — pro κεφαλῇ Ald. A. C. ἕδρῃ τῆς κεφαλῆς.

πλευρὰς — ἑωυτάς.] In vulgata lacunae signa nulla; pro inscriptione A. ad h. l. ἄρθρα τῶν πλευρέων, C. solum ἄρθρα; — τὰ δὲ ἔμπρ. C.; — ἑωυτόν idem pro ἑωυτῶν. Quodsi iam ceterorum lectionem sine lacunae signis tibi proponas, vide quam inepte sibi subsequantur πλευραὶ ἑπτά· τὰ μὲν ὄπισθεν κ. τ. λ. Sed manifesto aliquid periit, quod ad costarum cum vertebris articulationes et cum sterno iuncturas spectaverit: fortasse ἄρθρα δ' αὐτῇσι, ἄρθρα δ' ἐστί, — ἄρθρα δ' ἔχουσι, vel aliud quid eiusmodi excidit, cf. adn. seq. Lacunam notandam esse certum est. — Unde noster numerum *septem* costarum duxerit, et num auctori an librariorum vitio debeatur, nemo facile dicat.

κληῖδες — πεφύκασι.] ἃ ἐπὶ τοῖς ὤμοις Lind., Mack.; — ἄρθροις pro ὤμοις A.; — αἰεί ex E. Littr.; — ἀεί vulg., αἰεί om. A. — Haec periodus item corruptam refert scripturam: possis fortasse hinc ad lacunam in superiore periodo transferre ἄρθρα δ' ἔχουσι, tum otiosa plura delere, ex αἰεὶ πεφύκ. efficere διαπεφύκ., atque adeo uno tenore legere: κληῖδες τὰ μὲν ἐν μέσῳ τοῦ στέρνου κατὰ τὸν βρόγχον ἤρθρωνται, τὰ δὲ κεκλιμέναι πρὸς τὰς πλάτας ἐπὶ τοῖσι ὤμοισι διαπεφύκασι. — Locum a librariis male habitum esse certum iudico; de emendatione alii mecum videant!

αἱ δὲ πλάται — γυίῳ.] Ante ἐπιβάλλουσαι cod. C. et Zuing. in m. τὰ δὲ πρὸς τοὺς ὤμους habent.

παρὰ δὲ τὸ ὀστέον — ἤρθρωνται.] De voce περόνη vide Foës. in Oecon.; — ἡ δ' ἐκτός A.; — αἳ om. idem; — αἱ [μὲν] πρὸς Lind., αἱ Mack.; — τά πλάτα cod. C.; — tum ἤρθρωνται κάτω· αἱ δ' (δέ C.) ἐν τῷ vulg. — Cum Littréo codicis A. lectionem in postremis dedi; sed fateor haec quoque adeo obscura mihi esse, ut plane nesciam, quae lectio praestet. Nempe meras tenebras ob oculos mihi obversari opinor h. l. itemque sequenti.

κάτω δ' ἐν τῷ ἀγκῶνι — ποιέουσι.] περόνῃ ἤρθρωται A.; — κάτω πεφυκυῖαι (πεφυκυῖα A.) vulg., κατὰ τὸ πεφυκ. κοιλαν. cod. C., Zuing. in m., Mack., Littr.; — ἄνω δὲ σμικρῷ om. C.; — ἐς ταὐτό A.

παρὰ δὲ τὸν πῆχυν — ἐντός.] παρὰ τὸν πῆχυν δέ A.; — δύο ἄνω· αἱ δέ om. C.; — πεφύκασιν idem pro πεφυκυῖαι, sed sequens πεφύκασι abest; — ὀστέῳ πεφυκότι idem; — τὴν κυβ. Lind. — Locum perobscurum esse profitetur Littréus, neque vero mihi intelligi posse videtur. Editor vero

φύκασι, — αὗται ξὺν τῷ ὀστέῳ πεφυκυῖαι παρὰ τὸ τοῦ ὀστέου ἄρθρον ἤρθρωνται ἐς τὸ κύβιτον· αἱ δὲ κάτω κείμεναι καὶ ἐντὸς κεκλιμέναι, αὗται ἀμφότεραι ξυμβάλλουσαι πρὸς τὴν περόνην τὴν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ γυίου φερομένην, ἐντὸς τοῦ γυίου ἤρθρωνται καὶ * περόνην καλευμένην ποιέουσι αὗται ἑωυτῇσι ξυμβάλλουσαι ἐν τῷ κυβίτῳ ἐντός. Κάτω δὲ πρὸς τὴν χεῖρα τὸ ὀστέον ἄρθρον ἔχει· αἱ δὲ περόναι ταύτῃ ἁπαλαὶ ἐοῦσαι, αἱ μὲν δύο οὐκ ἐξήκουσι ἐς τὸ ἄρθρον, ἡ δ' ἄνω καὶ ἡ κάτω ξὺν τῷ ὀστέῳ ἤρθρωνται πρὸς τὴν χεῖρα. Αἱ δὲ χεῖρες ἄρθρα ἔχουσι πολλά· ὁκόσα γὰρ ὀστέα πρὸς ἑωυτὰ ξυμβάλλουσι, πάντα ἄρθρα ποιέουσι. Δάκτυλοι ἄρθρα ἔχουσι ἕκαστος τρία, ἓν μὲν ὑπὸ τῷ ὄνυχι ἐν μέσῳ τοῦ τε ὄνυχος καὶ τοῦ κονδύλου, ἄλλο ἐν τῷ κονδύλῳ, ᾗ καὶ ξυγκάμπτουσι τοὺς δακτύλους, ἄλλο τρίτον, ᾗ ὁ δάκτυλος ἀπὸ τῆς χειρὸς ἀποπέφυκε. Ἐν δὲ τοῖσι ἰσχίοισι ἄρθρα δύο εἰσὶ αἱ κοτύλαι καλεύμεναι, καὶ οἱ μηροὶ ἐς ταῦτα ἐνήρθρωνται· παρὰ δὲ τοὺς μηροὺς περόναι δύο παρήκουσι, ἡ μὲν ἐντὸς, ἡ δ' ἐκτός· καὶ ἐς τὸ ἄρθρον οὐδετέρη ἐξήκει οὐδετέρωθεν, ἀλλὰ πρὸς τῷ ὀστέῳ προσπεφύκασι. Ὁ δὲ μηρὸς ἄνωθεν μὲν, ᾗ ἐς τὴν κοτύλην ἐμβάλλει, δίκραιός ἐστι τοιῇδε δικραιότητι· ἐπὶ μὲν τοῦ ἐντὸς κεκλιμένου τῶν δικραίων ἐπὶ τοῦ ἄκρου ἐπιπέφυκε στρογγύλον καὶ λεῖον, ὃ καὶ ἐς τὴν κοτύλην

Parisiensis eum integrum esse putat, qua de re non solum dubito, sed potius certus sum corruptum esse. Sine dubio corruptum est καὶ περόνην καλευμένην ποιέουσι: nempe aliud nomen quam περόνην scriptum fuit, librarii vero nomini deperdito illud περόνην, quod sensu cassum est, substituerunt, uti facere talia solent. Nescio tamen quid scriptum fuerit, quum de tota descriptione nihil certi mihi constet.

κάτω δὲ — τὴν χεῖρα.] ἔχῃ A.; — ἁπαλῇ ἐούσῃ C., quam lect. Littréus recepit; mihi vero deterior vulgata videtur; nam ταύτῃ manifesto est adverbium, descriptor vero codicis C. nomen et participium perperam ad adverbii terminationem de suo accommodavit. Sed praeterea neque haec periodus quidquam de re descripta docet, quod intelligas. Quae quaeso est oppositio inter αἱ μὲν δύο et ἡ δ' ἄνω καὶ ἡ κάτω, quum in antecedentibus sermo sit de quatuor et dicantur αἱ μὲν δύο ἄνω, αἱ δὲ δύο κάτω? — Loci sunt, quos nemo intelligit, nec quisquam unquam intelliget.

αἱ δὲ χεῖρες — ποιέουσι.] ὅσα vulgo, sed ὁκόσα ex Erot. scripsi; — πρὸς ἑωυτάς cod. C., duplicata litera σ̄ principii verbi sequentis. Erot. in voce ἄρθρα locum ad hunc modum citat; αἱ δὲ χεῖρες ἄρθρα ἔχουσι πολλά· ὁκόσα γὰρ ὀστέοισι (lege ὀστέα) ξυμβάλλουσι, πάντα ἄρθρα ποιέουσι· possis etiam pro ὀστέοισι legere ὀστέα ὀστέοισι. — Advertit autem πρὸς ἑωυτά i. e. πρὸς ἄλληλα abesse, neque certo liquet non esse emblema alienum. Patet saltem ex Erotiani et vulgatae textus differentia iam antiquo tempore librum a librariis deturpatum esse.

δάκτυλοι — ἀποπέφυκε.] ἔχουσι πολλά vulgo, sed πολλά om. A.; — ἄλλο δὲ ἐν Lind., Mack.; — συγκάμπτουσι A.

ἐν δὲ τοῖσι ἰσχ. — προσπεφύκασι.] οὐδ' ἑτέρωθεν scribi solet; malui una voce dare. Post προσπεφύκασι ceteri addunt πρὸς τῷ μηρῷ, sed adnotatio aut dittographia saltem est pertinens ad πρὸς τῷ ὀστέῳ, itaque emblema alienum sustuli.

ὁ δὲ μηρὸς — καλέεται.] δίκρανος cod. Serv., Foësii, fortasse ex Erot., quem confer in voce δίκρανα, quae ipsa e δίκραια nata videtur. Tum πέφυκεν pro ἐπιπεφ. K.'; — ὃς καὶ ἐς τὴν κ. C.; — τὸ ante ἐκτός omm. Lind., Mack. E postrema parte huius periodi patet quam manca fuerit huius scriptoris anatomes scientia. Illud δίκραιον in femore

ἐμβάλλει, τὸ δ' ἕτερον τὸ ἔλασσον τῶν δικραίων τὸ ἐκτὸς μᾶλλον ἔξω ἐξέχει καὶ φαίνεται ἐν τῷ πυγαίῳ κάτω καὶ ἰσχίον καλέεται. Καὶ πρὸς δὲ τὸ γόνυ τὸ ὀστέον τοῦ μηροῦ τοιόνδ' ἐστι· τῷ δὲ δικραίῳ τούτῳ ἡ κνήμη καλεομένη οἷον ἐν γιγγλύμῳ ἐνήρμοσται· ἄνωθεν δὲ τοῦ ἐνηρμοσμένου ἡ μύλη ἐπίκειται, ἣ ἀποκωλύει ἐς τὸ ἄρθρον ἀναπεπταμένον ἐσβῆναι τὴν ὑγρότητα τὴν ἀπὸ τῆς σαρκός. Παρὰ δὲ τὴν κνήμην περόναι δύο παρήκουσι, αἳ κάτωθεν μὲν πρὸς τοῦ ποδὸς ἐς τὰ σφυρὰ τελευτῶσι, ἄνωθεν δὲ πρὸς τοῦ γόνατος οὐκ ἐξήκουσι πρὸς τὸ ἄρθρον. Πρὸς δὲ τὸν πόδα ἡ κνήμη κατὰ τὰ σφυρὰ ἄρθρον ἔχει καὶ ἄλλο κατώτερον τῶν σφυρῶν· καὶ ἐν τοῖσι ποσὶ ἄρθρα πολλὰ, ὥσπερ καὶ ἐν τῇσι χερσί· ὅσα γὰρ ὀστέα, τοσαῦτα καὶ ἄρθρα, καὶ ἐν τοῖσι δακτύλοισι τῶν ποδῶν τὸν ἀριθμὸν ἴσα κατὰ τὰ αὐτά. Ἄρθρα δὲ πολλὰ ἐν τῷ σώματι σμικρὰ, οὐχ ὁμοίως πᾶσι, ἀλλὰ ἄλλα ἄλλοις· ταῦτα δὲ τὰ γεγραμμένα πᾶσι ὁμοίως εἰσὶ, καὶ φλέβες αἱ γεγραμμέναι πᾶσι ὁμοίως εἰσὶ, ἄλλα τε φλέβιά εἰσι ἄλλοις, ἀλλ' οὐκ ἄξια λόγου.

ζ'. Μύξα πᾶσι ἔνεστι φύσι καὶ ὅταν αὕτη καθαρὴ ᾖ, ὑγιαίνουσι τὰ ἄρθρα καὶ διὰ τοῦτο καὶ εὐκίνητά ἐστι, ὥστε ὀλισθάνοντα πρὸς ἑωυτά. Πόνος δὲ καὶ ὀδύνη γίγνεται, ὅταν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ὑγρασίῃ ἐπιρρυῇ πονήσασί

7. Mucus omnibus a natura inest et cum purus fuerit, bene valent articuli, ideoque facile etiam moventur, cum sint inter se lubrici. Oboritur autem labor et dolor, ubi malum aliquod passis affluit humor a carne. Ac pri-

intelligitur; sed mira ratio est, qua alteram partem τοῦ δικραίου caput femoris, alteram τὸ ἰσχίον facit. Primo intuitu dixeris eum trochanterem velle, at quum dicat φαίνεται ἐν τῷ πυγαίῳ κάτω, re vera os ischii partem femoris facit.

καὶ πρὸς δὲ τὸ γόνυ — σαρκός.] Edi solet πρὸς δὲ τὸ γόνυ τὸ ὀστέον τοῦ μηροῦ τοιόνδ' ἐστι δίκραιον· τῷ δὲ κ. τ. λ. Sed τοιόνδε ἐστί cod. C. Quodsi haec legas exspectas descriptionem in sequentibus illius τοιόνδε, quae tamen non habetur. Itaque primum putavi lacunam hic esse; postea perspexi τοιόνδε referri ad superioris periodi initium ὁ δὲ μηρὸς ἄνωθεν μὲν — δίκραιός ἐστι; ita ut δίκραιον loco nostro expletum sit ab annotatore aliquo; sed tum haec iungi debent cum antecedentibus, ita ut καί de meo initio posuerim, post postremam syllabam verbi καλέεται copulam periisse existimans. In seqq. dein edi solet τῷ δὲ δικραίῳ τούτῳ τὸ ὀστέον, ἡ κνήμη καλεομένη οἷον ἐν γιγγλύμῳ ἐνήρμοσται, in quibus cod. A. τοῦτο, ita ut iungat τοῦτο τὸ ὀστέον; pessime sane, nam τὸ ὀστέον emblema alienum est ad ἡ κνήμη adscriptum, quod repudiandum est. Dein ἀναπεπταμένων vulgo, ἀναπεπταμένον Ald. C., Zuing., Lind., Mack. ἀναπεπτάμενον A., quem Littréus sequi non debuerat.

παρὰ δὲ τὴν κνήμην — ἄρθρον.] πρὸς τοὺς πόδας ἐς τὰ σφυρά A., unde ἐς in vulgatam introduxit Littr.; — γούνατος A.; — οὐδ' (οὐδέ Mack) ἐξήκουσι Lind., Mack.

πρὸς δὲ — τὰ αὐτά.] ἐν ταῖς χερσί C.; — ὅσα γὰρ τὰ ὀστέα vulgo, Littr. τό delevit, contra cod. C. etiam καὶ τὰ ἄρθρα; — optio lectori tuto permittitur; — τὰ αὐτά A. Littr., ταῦτα vulg.

ἄρθρα δὲ — λόγου.] καὶ φλέβες — ὁμοίως εἰσί e cod. A. hausit Littr., in vulg. haec absunt.

7. μύξα — πρὸς ἑωυτά.] περὶ πόνων τῶν ἐν τοῖς ἄρθροισιν A. pro inscriptione; — ἔνεστι A., ἐστι vulg.; — μύξαι πᾶσί εἰσι φυσικαὶ, ὅταν C.; — καθαρθῇ A. pro καθαρὴ ᾖ; — καὶ διὰ τοῦτο καί A. C., cett. alterum καί omm.; — ὀλισθαίνοντα vulgo, sed alii libri recte ὀλισθάνοντα.

πόνος δὲ — ἧσσον.] ῥυῇ πονησάσης τι· πρῶτον A., quod recepit Littr., ῥυῇ πονησάσῃ· τὸ πρῶτον vulg. Utrumque sensu cassum est, sed in πονησάσῃ τό vulgatae latet πονήσασί τι, i. e. πονήσασι τοῖσι ἄρθροισι; tum vero pro simplice ῥυῇ repono ἐπιρρυῇ, unde dativus pendeat; id enim scriptum fuisse docet sequens ἐπιρρυηκυῖα. — Ante πρῶτον μέν de meo copulam adposui. Dein μὲν γάρ H.', sed si quid hic mutatum cupiam, malim καὶ πρῶτον μέν, praestat

τι· καὶ πρῶτον μὲν πήγνυται τὸ ἄρθρον, οὐ γὰρ ὀλισθηρὴ ἡ ὑγρότης ἡ ἐπερρυηκυῖα ἀπὸ τῆς σαρκός· ἔπειτα, ὥστε πολλὴ λίην γενομένη καὶ οὐκ ἀρδομένη ἐκ τῆς σαρκὸς αἰεὶ, ξηραίνεται καὶ ὥστε πολλὴ ἐοῦσα καὶ οὐ χωρεῦντος τοῦ ἄρθρου ἐκρεῖ, κακῶς τε πεπηγυῖα μετεωρίζει τὰ νεῦρα, οἷσι τὸ ἄρθρον ξυνδέδεται καὶ ἄδετα ποιέει καὶ διαλελυμένα καὶ διὰ τοῦτο χωλοὶ γίγνονται, καὶ ὅταν μὲν τοῦτο μᾶλλον γένηται, μᾶλλον, ὅταν δὲ ἧσσον, ἧσσον.

η'. Ἐς δὲ τὴν κοιλίην καὶ τὰ ἐσθιόμενα καὶ τὰ πινόμενα χωρέουσι, ἐκ δὲ τῆς κοιλίης ἶνες ἐς τὴν κύστιν, ἣ διηθεῖ τὸ ὑγρὸν, τεταμέναι εἰσί.

θ'. Ῥόοι δὲ γίγνονται καὶ διαψυχομένης τῆς σαρκὸς λίην καὶ διαθερμαινομένης καὶ ὑπερφλεγμαινούσης. Ῥόοι δὲ διὰ μὲν τὸ ψῦχος γίγνονται· ὅταν ἡ σὰρξ ἡ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ αἱ φλέβες τεταμέναι ἔωσι, αὗται, φριξάσης τῆς σαρκὸς καὶ ἐς σμικρὸν ἀφικνουμένης καὶ ἐκφλιψάσης, ἐκθλίβουσι τὴν ὑγρότητα καὶ αἱ σάρκες ἅμα ἀντεκθλίβουσι ἐς σμικρὸν ἀφικνεύμεναι καὶ αἱ τρίχες ἄνω ὀρθαὶ γίγνονται, ὥστε πάντοθεν ἰσχυρῶς πιεζόμεναι· ἐντεῦθεν ὅ τι ἂν ἐκφλιβῇ, ῥεῖ ᾗ ἂν τύχῃ. Ῥεῖ δὲ καὶ διὰ τὴν θερμότητα, ὅταν αἱ σάρκες ἀραιαὶ γενόμεναι διόδους ποιήσωσι καὶ τὸ ὑγρὸν θερμανθὲν λεπτότερον γένηται· πᾶν γὰρ τὸ ὑγρὸν θερμαινόμενον λεπτότερον γίγνεται καὶ ἐς πᾶν τὸ ὑπεῖκον ῥεῖ· μάλιστα

mum quidem rigidus fit articulus; neque enim lubricus est qui ex carne affluxit humor. Dein, quum copia admodum creverit neque assiduo irrigetur a carne, siccatur et quia multus sit, neque articulus eum capiat, effunditur maleque concrescens nervos, quibus articulus connectitur, attollit, elaxat et dissolvit. Quapropter claudi fiunt, idque magis cum id magis accidit, cum vero minus, minus.

8. At vero quae eduntur et bibuntur in ventrem feruntur, et ex ventre ad vesicam, quae urinam percolat, fibrae tendunt.

9. Fluxiones autem fiunt et perfrigerata valde carne et valde calefacta et supra modum inflammata. Propter frigus quidem fluxiones fiunt; cum capitis caro et venae distentae fuerint, hae, carne propter horrorem in angustum coacta et eas premente, exprimunt humorem et carnes simul sua vice exprimunt in angustum redactae et capilli velut undique vehementer compressi eriguntur. Hinc quodcumque expressum fuerit quocumque sors tulerit, fluit. Quin et ob calorem fluit, cum carnes rarefactae transitus praebuerint humorque calefactus tenuior evaserit. Quidquid enim humidum calfactum fuerit, tenuius evadit et in quamcumque partem cedentem influit. Maxime vero, cum ea supra modum inflammata fuerit, hac de causa

tamen, opinor, nihil movere. Lind. πρῶτον μὲν [ὅτι], quod prorsus displicet. Porro ἡ ἐπιρρυήκοι A.; — ὅτι dein pro ὥστε Lind., de suo uti videtur, sed sine dubio nostri usum negligens. Tum πολλὴ λίην γενομένη A., Littr., τενομένη C., νεμομένη vulg.; mihi uti Littréo A. veram lect. referre videtur, neque enim perspicio quid νεμομένη huc faciat, licet de pure effuso νέμεσθαι usurpari videre me meminerim. In seqq. ἐκρεῖ Ald. A. C. Littr., ἐκχεῖ vulgo, pro quo Corn. in K.' non male ἐκχεῖται, quem sequitur Lindanus; — μετεωρίζοι C.; — καὶ ἄδετα δὲ ποιέει C.; — λελυμένα A.; — ὅταν δ' ἧσσον Ald. A. C. Zuing.

8. ἐς δὲ τὴν — εἰσίν.] τά ante πινόμενα om. C.; — ἣ διηθεῖ A., quem cum Littréo sequor, ᾗ διηθεῖ vulg., δέδιηθει cod. C. Plane firmatur codicis A. lectio verbis ex § 2. libri I. de mm. mull.: οὔτε ἡ κύστις διηθήσει τὸ οὖρον. Si ᾗ scribatur, necessario διηθεῖται legendum est, sed cod. A. sequi oportet.

9. ῥόοι — ὑπερφλεγμαινούσης.] Littréus ὑποφλεγμαινούσης dedit ex A., sed vulgata non est tentanda, idem ὑπερφλεγμαίνειν brevi post recurrit.

ῥόοι — ᾗ ἂν τύχῃ.] Post γίγνονται A. et codd. nonnulli Foësii ferunt ὁπόταν τόδε γένηται, quod recepit Littréus; me iudice otiosum additamentum tuto sibi relinques. Dein αὗται γάρ K.' Lind., Mack., qui Cornarium sequi non debuerant. Vulgo ἐκφλιψάσης, sed per θ A. Zuing., Lind., Mack., — ceteri αἱ σάρκες ἅμα αὗται, reieci otiosum pronomen. Tum ἅμα ἰσχυρῶς ceteri, ubi etiam ἅμα e superioribus, ut opinor, perperam invectum reiicio. Tandem ἐκφλιβῇ vulgo, ἐκθλίβῃ C. Lind., Mack.

ῥεῖ δὲ καὶ — ὑπὸ ἰσχνότητος.] γινόμεναι vulg., de meo aor. dedi; — διόδους ποιῶσι A., quod cum vulgato γινόμεναι quidem congruit, sed non cum re descripta; — πᾶν ἐς τὸ ὑπεῖκον A. Littr., ἐς om. vulg.; equidem ἐς πᾶν de meo scripsi; — λίην μέν e C. scripsi, qui αἳ ἦν μέν; vulgata μέν om.; — aoristum γενόμεναι ex A. dedi, γινομ. vulg. — Post χωρέειν, ῥεῖ ceteri ferunt τὸ ὑγρὸν τὸ μὴ δυνάμενον

δ' ὅταν λίην ὑπερφλεγμήνῃ, διὰ τόδε ῥεῖ· αἱ σάρκες λίην μὲν ἔμπλεαι γενόμεναι ὅ τι ἂν μὴ δύνωνται χωρέειν, ῥεῖ· ῥεῖ δὲ ᾗ ἂν τύχῃ· ἐπὴν δὲ ἅπαξ εὔροοι αἱ ῥοαὶ γένωνται, ῥεῖ ἐς τὸ χωρίον ᾗ ἂν τύχῃ, ἔστ' ἂν ξυμπιεχθῶσι αἱ δίοδοι τοῦ ῥόου δι' ἰσχνότητα, ὅταν τὸ σῶμα ξηρανθῇ· ὥστε γὰρ τὸ σῶμα κοινωνέον αὐτὸ ἑωυτῷ διαλαμβάνει, καὶ ἄγει καθ' ὅ τι ἂν ὑγρὸν ἐπιτύχῃ ἐς ἑωυτὸ τὸ ξηρόν· ἄγειν δὲ οὐ χαλεπὸν αὐτό ἐστι, ὥστε τοῦ σώματος κενοῦ τε ἐόντος καὶ οὐ ξυνοιδέοντος ὑπὸ ἰσχνότητος. Ὅταν δὲ τὰ κάτω ξηρὰ γένωνται, τὰ δ' ἄνω ὑγρὰ, — μᾶλλον δὲ τὰ ἄνω ὑγρά ἐστι τεύχεα, αἱ γὰρ φλέβες ἄνω πλέονές εἰσι ἢ κάτω καὶ αἱ σάρκες ἐλάσσονος ὑγρότητος δεόμεναι αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ, — ἄγει δὴ τὸ ξηρὸν τοῦ σώματος τὸ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑγρόν· καὶ ἅμα καὶ δίοδοί εἰσι τῷ ἄγοντι μᾶλλον ἢ τῷ ἀγομένῳ· καὶ γὰρ αὗται κερδαίνουσι ὥστε ξηραὶ ἐοῦσαι καὶ ἅμα καὶ τὰ ὑγρὰ πέφυκε κάτω χωρέειν, καὶ ἢν βραχέα τις ἀνάγκη γένηται.

ι'. Ῥόοι δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἑπτά· ὁ μὲν κατὰ τὰς ῥῖνας, ὁ δὲ κατὰ τὰ ὦτα, ὁ δὲ κατὰ τοὺς ὀφθαλμούς· οὗτοι οἱ ῥόοι καταφανέες ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῖσι ὀφθαλμοῖσι. Ἐπὴν δ' ἐς τὸν κίθαρον ῥυῇ ὑπὸ ψύχους, χολὴ γίγνεται, μᾶλλον δὲ ῥεῖ ἐς τὸν κίθαρον ὑπὸ ψύχους διὰ τόδε, ὅτι εὔροον γίγνεται ἐς τὸν βρόγχον, ὥστε οὐ ξυγκεκαλυμμένον· ὑπὸ δὲ τοῦ ψύχους καὶ κόπος ἔχει διὰ τοῦτο τοὺς ὑπὸ τῆς χολῆς ἐχομένους, ὅτι αἱ σάρκες, ὅταν χειμίῃ ᾖ, οὐκ ἀτρεμίζουσι, ἀλλὰ σείονται, καὶ σειόμεναι μοχθέουσι καὶ κοπιῶσι, ὥστε σειόμεναι, ὥσπερ ἐν τῇσι ὁδοιπορίῃσι· καὶ ἔμπυοι γίγνονται, ὅταν

fluit: carnibus quidem valde repletis, quodcumque capere non possunt, fluit. Fluit autem, quocumque datum fuerit. Cum vero semel fluxiones facilem fluxum obtinuerint, fluit in locum quemlibet, donec pertransitus fluxionis compressi fuerint propter angustiam, cum corpus resiccatum fuerit. Quippe corpus sibi ipsi communicans accipit et ubicumque humor se obtulerit id quod siccum est eum ad se adducit. Neque eum adducere difficile est, quum corpus sit vacuum, neque tumeat, propter gracilitatem. Cum autem inferiores partes siccae evaserint, superiores vero humidae, — superiora enim vasa magis humida sunt, cum plures venae sint parte superiore quam inferiore et capitis carnes minore indigeant humore, — tum sane sicca corporis pars humorem ex capite ducit, simulque meatus ei quae ducit magis patent quam ei a qua ducitur. Cum enim ipsae siccae exsistant, ex eo sibi quaestum parant, simulque humores natura deorsum ferri solent, vel si vis modica in eos agat.

10. At vero fluxiones ex capite septem sunt: alia in nares, alia in aures, alia in oculos; quae ex capite fluxiones oculis sunt conspicuae. Ubi vero in thoracem ob frigus defluxerit, bilis fit. Potius vero ad thoracem fluxio fit hac de causa, quod facilis defluxus sit ad asperam arteriam, cum non sit contecta. Eos vero, qui a frigore bile vexantur, lassitudo eam ob causam detinet, quod carnes, cum frigus sit, minime quiescunt, sed concutiuntur, concussaeque molestia et lassitudine tentantur, non secus atque ex itinere concussae. Quin etiam cum in thoracem fluxio decubuerit, suppurati et tabidi fiunt. Cum vero in medullam fluxio

χωρέεσθαι, quod non est nisi putida scioli adnotatio, nam ea, quae antecedunt, id ipsum abunde significant. Dein ἐπὴν — τύχῃ om. C. Libri scripti ῥοῖαι et ῥοιαί, de meo ῥοαί repono; — ἐς τὸ χωρίον E., Zuing. in m., καὶ τὸ χ. vulg., καὶ ἐς τὸ χ. K., Lind., Mack.; — αἱ ὁδοί A., sed vulgata praestat; — ἰσχνότητα [τὴν γενομένην] Lind., qui locum recte quidem cepit, nec tamen eum explere de suo debuerat; ὅταν δὲ τό K.' minus recte; — καὶ ἀλγεῖ A., male; — articulus ante ξηρόν vulgo abest, addunt Ald. A. C. E. Zuing., Littr. Pro ὥστε dein libros aliquot ὥς γε habere monet Foës.

ὅταν δὲ τὰ κάτω — γένηται.] δ' om. C.; — ἐλάσσονος cum Mack. scripsi, ἐλάττονες vulg., ἐλάττονος A. C. Lind., Littr.; — διόδοισι pro δίοδοί εἰσι A.; — ἢ τῷ ἀγομένῳ rectissime intellexit Foësius, sed vide quam ineptus scriptor sit, qui id ponit pro ἢ τούτῳ, ὅθεν ἄγεται! — βραχείη vulg., βραχέη C.

10. ῥόοι — ὀφθαλμοῖσι.] οὗτοι οἱ ῥόοι καταφρενέες A.; Lind. [δέ] inserit post οὗτοι.

ἐπὴν δ' — φθισιῶντες.] δὲ ἐς C.; — μάλιστα pro μᾶλλον A.; — γίγνεται C., γίν. vulg.; — ὡς δή pro ὥστε Lind. de suo, uti videtur; — οὐδέ vulgo, sed οὐ prima m.

ἐς τὸν κίθαρον ῥέῃ καὶ φθισιῶντες. Ὅταν δ' ἐς τὸν μύελον ῥόος γένηται, φθίσις ἀλλοία γίγνεται. Ὅταν δ' ὄπισθεν ἐς τοὺς σπονδύλους καὶ ἐς τὰς σάρκας ῥυῇ, ὕδρωψ γίγνεται καὶ τῷδ' ἔστι γιγνώσκειν, ξηρὰ τὰ ἔμπροσθεν, ἡ κεφαλὴ καὶ αἱ ῥῖνες καὶ οἱ ὀφθαλμοί· καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι ἀμβλυώσσει καὶ χλωροὶ γίγνονται καὶ τὸ ἄλλο σῶμα καὶ οὐκ ἀποπτύει οὐδὲν, οὐδ' ἢν πουλὺ ῥέῃ· ὅδε γὰρ ὁ ῥόος διὰ τῆς σαρκὸς μέσης ῥέων τῆς ὄπισθεν καὶ τῆς ἔμπροσθεν ἀπεστραμμένος, ξηρὰ τὰ ἔμπροσθεν ποιέει, τὴν δ' ὄπισθεν ἄρδει σάρκα καὶ τὴν ἐντὸς μᾶλλον πρὸς τὴν κοιλίην ἢ τὴν ἐκτὸς πρὸς τὴν ῥινόν· διὰ τοῦτο δὲ ἐκτὸς μᾶλλον ἢ ἐντὸς στερεὸν τὸ σῶμα καὶ στενωτέρας διατρήσιας ἔχει· ὥστε δὲ λεπταὶ ἐοῦσαι ξυμπιλέονται καὶ ἀκέουσι αὐταὶ σφίσι, καὶ ῥόος οὐ δύναται ταύτῃ ἰέναι οὐδείς· αἱ δ' εὐρύτεραί τέ εἰσι αἱ ἐντὸς καὶ λεπτότερα τὰ μεταξὺ ἔχουσαι. Ὁ δὲ ῥόος, ὥστε ἀφ' ὑψηλοτέρων καὶ λεπτὰ τὰ ἀντικωλύοντα ἔχων, ῥεῖ καὶ πίμπλησι ὑγρότητος τὰς σάρκας· καὶ ἀπὸ τῶν σιτίων ἐς τὸ αὐτὸ χωρέουσα ἡ ὑγρότης διέφθαρται· διεφθαρμένη δ' αὐτὴ ὑπὸ τῆς ξυμμίξιος καὶ τὸ ῥέον ξὺν αὐτῇ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, τρέφουσι τὸ σῶμα· λίην δὲ πολλῷ ὑγρῷ αἱ σάρκες τρεφόμεναι καὶ νοσηλῷ θάλλουσί τε λίην καὶ ὕδρωπος ἔμπλεαί εἰσι. Ἢν δ' ὀλί-

facta fuerit, tabes alius generis oritur. Quod si vero in vertebras et carnes defluxerit, aqua inter cutem suboritur. Hoc vero signo dignoscas licet: anteriores partes siccae sunt, caput, nares, oculi; et oculis caligo obversatur et una cum reliquo corpore ex virore pallescunt, neque quidquam aeger exspuit, ne si multum quidem defluat. Fluxio enim per mediam carnem posteriore parte delapsa et ab anteriore aversa, anteriores partes siccas reddit, carnemque in posteriore irrigat, eamque magis, quae ad interiora est ad ventrem, quam quae ad exteriora ad cutem. Fit autem hoc hac de causa, corpus exteriore parte magis quam interiore solidum exsistit et foramina habet angustiora; quae cum tenuiora sint, constipantur, ipsaque sibi medentur, nullaque hac parte fluxio fieri potest; intra autem cum latiora sunt tum intermedia habent tenuiora. Fluxio vero cum ex altioribus delabatur et tenuia contra se obiecta habeat, defluit et carnes humore replet. Quin et humor, qui e cibis eodem defertur, corrumpitur, ipseque ex commixtione corruptus et qui cum eo ex capite defluit, corpus nutriunt. Carnes vero plurimo humore nutritae eoque morboso et turgent et aqua inter cutem replentur. Quodsi parum fluxerit, coxarium morbum et *κέδματα* facit, si fluere cessaverit. Nam cum exiguum sit quod affluit et undiquaque a potentioribus

in A.; — vulgo *εὐχυμίη ᾖ*, sed *χειμίη ᾖ* prima m. in A., Gal. gl., Littr., *χολῇ ᾖ* Mack.; — *ἔχῃ μῆνι* C., — *ἔχει μὴν ᾖ* Vatt. mss. Foësii; — tum *ὥσπερ* om. C.

ὅταν — γίγνεται.] *ὅταν δὲ ἐς* Mack., *δ'* om. C.; — vulgo *φθίσις ἄλλη*, sed Corn., Foës., quem confer in Oecon., Mack., Littr. e Galeni glossis *ἀλαΐα* legunt, quod quin Gal. legerit, nullus dubito. Sed iam primum quaero sitne *ἀλάϊος* idem quod *ἀλαιός*, aut pro eo admittendum? Ego saltem e tam corrupto libro eiusmodi *ἅπαξ λεγόμενον* in thesaurum linguae Graecae inferre aleae plenum iudico. — Sed praeterea quid significabit *φθίσις ἀλαΐα*? tabem, quae non appareat? tabem coecam? mirae res, mira nomina! Sed ne nugemur. In libro de victu acutorum libri fluctuant inter *ἑτεροῖος* et *ἕτερος*, hoc vero loco fluctuant inter *ἀλλοῖος* et *ἄλλος*! Nempe *ἀλαΐα* ex *ἀλλοία* natum est, quod confidenter repono. — Si forte quaeras num noster *ἀλλοῖος* usurpaverit cf. § 42. *καὶ ἀλλοίας κακίας*. Si quaeras quomodo *ἀλαΐα* ex *ἀλλοία* natum sit, puto hoc modo ut primum pro ΑΛΛΟΙΑ iotacismo scriptum fuerit ΑΛΛΙΑ et ut ita ΑΛΑΙΑ sit natum.

ὅταν δ' ὄπισθεν — ἔχουσαι.] *ὅταν δὲ ὀπ.* A. C.; — *γιγνώσκειν* vulg., *γινώσκειν* A. C.; — *ἢν ξηρὰ τὸ ἔμπρ. ᾖ, ἡ κεφ.* vulgo, sed *ἢν* omm. Ald. C. E. Zuing., cod. vero A. tum *ἢν*, tum *ᾖ* om.; hunc cum Littr. sequor. Ceteri *γίνεται ἀμβλυώσσειν* (*ἀμβλύωσιν*, al. m. *ἀμβλύωσις* A.) prorsus ridicule, nempe *γίνεται* emblema alienum et eiiciendum est, tum *ἀμβλυώσσει* legere oportet, quod abunde docet sequens *ἀποπτύει*, ubi A. solus *ἀποπτύειν*. Ad *καὶ τὸ ἄλλο σῶμα* ex antecedentibus subintelligitur *χλωρὸν γίγνεται*, nam superius *χλωροὶ γίγνονται* ad oculos spectat. Porro *ξηρὰ τὰ [μὲν] ἔμπρ. ποιέει* Lind., Mack.; — *ᾖ* ante *ἐκτός* om. C.; — equidem de meo ante *ἐκτός* interposui *τήν*. Cod. C. *στενοωτέρας*, in quo fortasse vestigium Ionici *στεινοτέρας*. Sed ex hoc comparativo natum opinor *στερεώτερον*, quod ceteri brevi ante legunt et pro quo de meo *στερεόν* reposui. — Dein *ὥστε δή* K.', quae otiosa correctiuncula Cornarii. Tum *αὗται σφίσι ἑωυταῖς* vulgo, in quo *αὐταὶ σφίσι* latere constat.

ὁ δὲ ῥόος — εἰσίν.] *τῶν σίτων ὡς τὸ αὐτό* prima m. in A.; — *τρέφει* A., Littr., *τρέφουσι* vulgo, mihi codicis A. lectio otiosam correctionem referre videtur; — *τὰ σώματα* alia manu A.; — *τε λίην* e solo A. Littréus, tum vulgo *θάλλουσαι* scribitur, sed alia m. *καί* ante *ὕδρωπος*, itaque emergit antiqua scriptura quam exhibui.

ἢν δ' ὀλίγον — ποιέεται.] *καί* ante *ὑπὸ παντός* A. Littr., ceteri omm.; — *ὑπὸ παντὸς κρέσσονος ἐόντος* om. C.; —

γον ῥεύσῃ, ἰσχιάδα καὶ κέδματα ἐποίησε, ἐπὴν ῥέον παύσηται· ὥστε γὰρ ὀλίγον ἐρρυηκὸς καὶ πάντοθεν ὠθεύμενον καὶ ὑπὸ παντὸς κρέσσονος ἐόντος, ὥστε ὀλίγον ἐὸν καὶ οὐκ ἔχον ἐπιρροὴν ὥστε πάντοθεν ὠθεύμενον, ἐς τὰ ἄρθρα ἀποφυγὴν ποιέεται. Γίγνεται δὲ κέδματα καὶ ἰσχιάδες καὶ ἀπὸ τοιούτων νοσημάτων ὑγιῶν γιγνομένων, ὅταν τὸ μὲν νόσημα ποιέον ὑγιὲς γένηται, καταλειφθῇ δέ τι ἐν τῇ σαρκὶ καὶ μὴ ᾖ αὐτῷ ἔξοδος, μήτ' αὖ ἔσω μήτε ἐς τὸ δέρμα φῦμα ποιήσῃ ἐξιὸν, φεύγει ἐς τὸ ὑπεῖκον, καὶ ἢ κέδματα ἢ ἰσχιάδα ἐποίησε.

partibus depulsum, quum undique propellatur, ad articulos confugit. Κέδματα autem et coxendicum morbi, iis, qui ab eiusmodi morbis convaluerunt, accidunt, quando quod morbum facit, sanum evaserit, in carne vero quid remanserit, cui cum neque intro denuo exitus detur, neque id in cute tuberculum faciat egressum, se recipit ad id, quod cedere potest, et aut κέδματα, aut coxendicum morbum parit.

ια'. Ἢν δὲ ξυνοιδήσωσι αἱ ῥῖνες καὶ φλέγματος ἔμπλεαι ἔωσι ξυμπεπηγότος, τοῦτο χρὴ τὸ φλέγμα τὸ ξυμπεπηγὸς λεπτύνειν ἢ πυρίησι, ἢ φαρμάκῳ, καὶ μὴ ἀποτρέπειν· ἢν γὰρ ἀποτρεφθὲν ἄλλῃ πῃ ῥεύσῃ, πάντῃ τὸ ῥέον μέζονα νόσον ποιέει.

11. Quodsi nares intumuerint et pituita eaque concreta repleantur, ea ubi concreverit, aut fomentis, aut medicamentis extenuanda, minimeque avertenda est. Etenim si aversa alio feratur, omnino fluxio maiorem morbum facit.

ιβ'. Ὁκόταν δ' ἐς τὰ ὦτα ῥέῃ, τὸ πρῶτον ὀδύνην παρέχει, βίῃ γὰρ χωρέει· πόνον δὲ παρέχει, ἔστ' ἂν ἀποσυριγγωθῇ· ἐπὴν δὲ μάθῃ ῥεῖν, οὐκέτι πόνον ποιέει. Τῷ δ' ὑπὸ τῆς ὀδύνης ἐχομένῳ φάρμακον θερμὸν φύσι χλιαρὸν ποιήσαντα, διέντα νετώπῳ, ἐγχεῖν καὶ ὄπισθεν σικύην προσβάλλειν, ἢν τὸ ἀριστερὸν ἀλγέῃ, ἐς τὸ δεξιὸν, καὶ ἢν τὸ δεξιὸν, ἐς τὸ σκαιόν· μὴ κατακρούειν δὲ, ἀλλ' ὡς ἂν ἕλκῃ μοῦνον· ἢν δὲ μὴ πρὸς ταῦτα παύηται, ψύχοντα ἐγχεῖν φύσι ψυχρὰ καὶ φάρμακον πῖσαι ὅ τι ἂν κάτω ὑποχώρησιν ποιέῃ, ἄνω δὲ μὴ, ὥστε οὐδὲν ἀρήγει ἐμέειν, καὶ τἄλλα ψύχειν. Καὶ αἰεὶ δὲ ἐκ τοῦ

12. Cum vero ad aures fluxerit, primum dolorem exhibet, vi enim fertur. Dolorem autem exhibet, quoad fistula contracta fuerit; ubi vero fluere consueverit, non amplius infestat. At vero ei, quem dolor detinet, medicamentum natura calidum tepefactum et netopo subactum infundendum et retro cucurbitula admovenda, ad dextram, si sinistra auris doluerit, ad sinistram vero, si dextra. Nec vero scalpello cutis pertundenda, sed ut trahat tantum. Quodsi per haec dolor minime sedetur, ea, quae natura frigerant, frigida infundito et medicamentum quod infra deiectionem moveat propinato, supra autem minime, quippe vomitio nihil

ὥστε ὀλίγον — ὠθεύμενον ex A. supplevit Littr., legitur tamen in cod. illo καὶ ὥστε πάντοθεν, ubi praeeunte Littréo καί reiicio.

γίγνεται — ἐποίησε.] γιγνομένων cett., γινομ. A.; — τὸ ποιέον vulg., sed pr. m. in A. et Littr. τό omm.; — καταληφθῇ vulg., cum Littréo dedi lectionem codicis C.; — ἡ ἔξοδος ceteri, cum C. articulum omitto; — μήτ' αὖ ἔσω, μητ' ἔξω, ἀλλ' ἐς vulgo, sed ἔξω ἀλλ' om. pr. m. in A., Littr. Cum Littréo hanc lectionem praestare opinor. Post τὸ ὑπεῖκον, ceteri ἐς τὰ ἄρθρα, quod scholion est e superioribus deductum; itaque eieci. Cod. C. ποιήσει.

11. ἢν δὲ — ποιέει.] συμπεπηγότος τούτου, χρὴ κ. τ. λ. vulgo, sed cum Littréo meliorem lectionem codicis A. sequor; — ἄλλῃ πορεύσει vulg. (πορεύσηται Mack.), λάβῃ πηρεύσει C., ἄλλῃ πῃ ῥεύσῃ A., quod cum Littréo amplector; — πάντῃ Ald. C. E. Mack., Littr., παντί vulg.; — ῥέον A. Littr., ῥέεθρον vulg. — ποιέει E., ποιέῃ C.

12. ὁκόταν — ποιέει.] τὸ πρῶτον γὰρ βίῃ χωρέει pro τὸ — χωρέει prima m. in A., C., quae lectio optime constabit, si δέ post πόνον deleas et post χωρέει commate distinguas; — ἀποπαρρητωθῇ C. pro ἀποσυριγγωθῇ; — μάθοι A.

τῷ — ψύχειν.] τῷ [δ'] Lind., Mack., ceteri δ' omm.; — θερμαῖνον A.; — νετώπῳ C. Littr., μετώπῳ vulg.; — προσβάλλειν A. Littr., ἐμβ. vulg.; — καὶ ἢν τὸ δεξιόν om. A. Quod ad σκαιόν attinet, noto hunc primum adhuc esse locum, ubi σκαιός, non ἀριστερός in his libris medicis legatur. Vulgo ὥσπερ (ἐπείπερ K.') οὐδ' ἀρήγει ἐμέειν, sed neque quid ὥσπερ, quod Corn. tentavit, neque quid οὐδέ hic sibi velint, intelligo, itaque ex nostri usu ὥστε dedi et οὐδέν scripsi de meo.

καὶ αἰεὶ — ἄλλο τι.] ἔχον ἐς τὸ ὑπεναντίον vulg. absurde, ἔρχον K.', ἐλθεῖν vel ἔχειν cod. Serv. apud Foës.,

ὑγιὲς μὴ ποιέοντος τρόπου μεταλλάσσειν· καὶ ἢν μὲν κάκιον ποιέῃ, ἐλθεῖν ἐς τὸ ὑπεναντίον· ἢν δὲ ῥέπῃ ἐς τὸ ὑγιὲς, τὸ πάμπαν μὴ ἀφελεῖν τι τῶν προσφερομένων, μηδ' ἀποζυγῆσαι, μηδὲ προσθεῖναι ἄλλο τι. Ἢν δὲ σεσυριγγωμένον ἤδη ᾖ καὶ πεπυωμένος ῥέῃ ἰχὼρ πουλὺς καὶ κακὸν ὄζων, ὧδε ποιέειν· σπογγιὰν δεύων ξηραίνοντί τινι φαρμάκῳ πρὸς τὴν ἀκοὴν ὡς πελαστάτω προσθεῖναι, καὶ πρὸς τὰς ῥῖνας καθαρτήριον, ὅπως τὸ ἐς τὰ ὦτα ῥέον πρόσθεν ἐς τὰς ῥῖνας ἀποτρέπηται καὶ μὴ ἐς τὴν κεφαλὴν πάλιν ἀποχωρέῃ, νοσηλὸν ἐόν.

ιγ'. Ὅταν δ' ἐς ὀφθαλμοὺς ῥεῦμα ἴῃ, φλεγμαίνουσι οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ οἰδέουσι· τοῦτον χρὴ τῷ φαρμάκῳ ἢ τῷ ὑγρῷ ἢ τῷ ξηρῷ ἐμπάστῳ ἰᾶσθαι· ἢν δ' εὐθέως φλεγμήνωσι, μὴ ἔγχριε μηδὲν, ἀλλ' ἢ κλύσαι κάτω τῷ ἰσχυροτάτῳ, ἢ ἄλλῳ τινὶ ἀπισχνῆναι ὑποχωρητικῷ φαρμάκῳ, φυλασσόμενος μὴ ἔμετον ποιήσῃς· ἢν δὲ οἷον λίθοι ὑποτρέχωσι, φάρμακον ἐγχρίειν ὅ τι πλεῖστον ἄγειν δάκρυον μέλλει καὶ τὸ ἄλλο σῶμα ὑγραίνοντα καὶ φλεγμαίνειν ποιέοντα, ὡς ὑγρότεροι οἱ ὀφθαλμοὶ γένωνται καὶ ἐκκεκλυσμένοι, ὡς τὸ δάκρυον ξυμπεπηγὸς ὑποτρέχειν ποιέῃς. Ὅταν δ' ἐς τοὺς ὀφθαλμοὺς κατὰ σμικρὸν ῥέῃ, καὶ κνιπότητα παρέχῃ, τοῦτον ἐγχρίειν μαλθακῷ δεῖ, ὅ τι μέλλει ξηραίνειν ἅμα καὶ δάκρυον ὀλίγον ἄγειν καὶ πρὸς τὰς ῥῖνας

confert, et in reliquis refrigerantibus utendum. Semperque modus, qui sanitatem non inducit permutandus est. Quod si gravius quidem malum reddiderit, contrariam viam inibis. Sin vero ad sanitatem vergat, nihil omnino ex his, quae adhibentur, auferendum, neque aliud quidquam seiungendum, aut apponendum. At ubi iam contracta fistula fuerit, multaque sanies purulenta et graveolens effluxerit, ita faciendum; spongiam siccante aliquo medicamento imbutam, quam proxime ad meatum auditorium adhibeto et medicamentum purgans ad nares admoveto, ut quod prius ad aures defluebat, ad nares devertatur, neque id cum morbosum sit ad caput redeat.

13. At vero cum ad oculos fluxio decubuerit, oculi inflammatione et tumore vexantur. Sic affectus medicamento aut liquido, aut sicco asperso curandus est. Quod si subito inflammationem concipiant, nihil omnino illinito, sed vel fortissimo aliquo medicamento infra sublue, vel alio quopiam alvum subducito et attenuato cautione adhibita ne vomitum provoces. Quodsi velut lapilli decurrant, medicamentum quod plurimam lacrimam cieat illinito et reliquum corpus humectum et tumidum reddito, quo oculi humidiores evadant et colluantur, ut concretam lacrimam decurrere facias. Cum autem paulatim in oculos fluxerit pruritumque exhibuerit, sic affectum molli medicamento, quod siccare simulque modicam lacrimam ciere possit, illinito, naribusque medicamentum admo-

unde ἔχειν Lind., sed ἐλθεῖν praestat, nisi ἔρχεσθαι noster fortasse dederit. Vulgo ἀποζευγῆσαι, sed malui ἀποζυγῆσαι scribere, simplex ζυγέω saltem notum est; — τι om. A.

ἢν δὲ — νοσηλὸν ἐόν.] σεσυριγγ. A., cod. Serv., Lind., Mack., Littr., ἐσυριγγ. vulg.; — πεπυωμένον Lind., Mack., — ὀζόμενος, τοῦτο ὧδε ποιέειν vulg., ὀζόμενος, τοῦτο [δὲ] ὧδε ποιέειν Lind.; τούτω C.; sed ὄζω non ὄζομαι Graecum est, nec satis apud me valet auctoritas textus huius libelli, ut ea fretus ὄζομαι admittendum censeam; tum vero τοῦτο emblema est alienum, quod reiicio. Dein σπόγγια Ald. A. C.; — τινι om. C. Post φαρμάκῳ vulg., ξηρῷ, quod uncis intersepsit Littr., ego abegi. Tum ὥστε πελαστ. A. — Porro τοῦ ἐς (πρός A.) τὰ ὦτα ῥέοντος πρόσθεν ceteri, sed genitivo hic locus non est, ta ut emendaverim. A. ἀποτρέπηται, ceteri φέρηται.

13. ὅταν δ' ἐς ὀφθ. — ποιέῃς.] τῷ φαρμ. A.; ceteri τῷ h. l. omm., recipio vero, quia sequentes articuli indicant eum de certo medicamento e formulario quodam loqui; nisi id sumas, omnes articuli delendi sunt. — Porro τὸ ξηρόν A.; — ἐν παστῷ ceteri, manifesto vitio tamen, quod sustuli; — ἢν δὲ εὐθ. C., nempe εὐθέως A. C. K.', αὐτέως vulg., αὐτίκα L., ἀρτίως Lind.; — ἀλλ' ἢ καῦσαι κατωτάτω ἰσχυροτάτῳ vulg., in quibus κάτω τὸ ἰσχ. pr. m. in A., ἀλλ' ἢ κλύσαι κάτω παστῷ ἰσχυροτάτῳ Mack. ex Askew.; — ego consentienter cum Littréo textum descripsi; — δακρύον ἄγειν A.; — καὶ τὸ σ. τὸ ἄλλο idem; — ἐκκεκλεισμένοι idem; — ποιέει idem.

ὅταν δ' ἐς — ἀποτρέπηται.] δὲ ἐς C.; ad κνιπότητα cf. Thes. Stephani in ind., Oecon. Foësii; — μαλθακῷ δεῖ dedi e ceterorum μαλθακώδει, cui omnem fidem denego; — ξηρ. μέλλει A.; — ἅμα om. idem; — προσφέρειν — ἔστω τό om. C.; — γνώμῃ τῇ αὐτῇ A., solum τῷ αὐτῷ vulg.; Littréus codicis A. lect. recepit, mihi et arbitraria et otiosa correctio vulgatae lectionis esse videtur, cf. adnn. ad § 33.; —

φάρμακον προσφέρειν ἢ ἑκάστης ἡμέρης, ἢ διὰ τρίτης, τῷ αὐτῷ χρώμενον· ἔστω δὲ φάρμακον, ὅ τι μὴ πλεῖον ἢ ἐμβάφιον ἀπάγειν μέλλει κατὰ τὰς ῥῖνας, ἀπάγειν δὲ κατὰ σμικρόν· τὸ δὲ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποξηραίνειν, ὡς ὅ τι ἂν τὸ τῶν ὀφθαλμῶν φάρμακον ἀποξηρήνῃ καὶ ἀποφράξῃ, κατὰ τὰς ῥῖνας ἀποτράπηται. Τὰ δὲ φάρμακα τὰ τῆς κεφαλῆς καθαρτήρια, ἃ μὲν ἰσχυρά ἐστι, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἄγουσι ὅλης· ἄσσα δὲ ἀσθενέα, ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ αὐτόθεν ἀπὸ τῶν πέλας τῆς ῥινός. Ἢν δ' ἀπὸ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ ὀστέου, μύξης ὑποστάσης μεταξὺ τοῦ ὀστέου καὶ τῆς σαρκὸς, ῥεῦμα ἐς τοὺς ὀφθαλμοὺς γένηται, τῷδε δῆλόν ἐστι, ὅτι ἐντεῦθεν ῥεῖ· τὸ δέρμα τὸ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ φλιβόμενον ὑπείκει καὶ ἕλκεα ἐς τὴν κεφαλὴν ἐκθύουσι καὶ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύουσι καὶ οὐχ ἑλκοῦνται τὰ βλέφαρα, οὐδὲ δάκνει, οὐδ' ἀμβλυώσσειν ποιέει, ἀλλ' ὀξὺ ὁρῶν γίγνεται· τὸ γὰρ ῥεῦμα οὐχ ἁλμυρόν ἐστι, ὡς οὐκ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλὰ μυξῶδες μᾶλλον. Τοῦτον ὧδε χρὴ ἰᾶσθαι· φαρμάκῳ καθαίρειν χρὴ τὴν κεφαλὴν μὴ ἰσχυρῷ καὶ τὸ σῶμα ἰσχναίνειν καὶ σιτίοισι καὶ φαρμάκοισι κάτω ὑπάγοντα, ἕως ἂν ἀποξηρανθῇ ἰσχναινομένου τοῦ σώματος, ἢ ἐκτρεφθῇ τῷ κατὰ τὰς ῥῖνας προστιθεμένῳ φαρμάκῳ· πρὸς δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐδὲν δεῖ φάρμακον προσφέρειν. Ἢν δὲ μηδ' οὕτως ὑγιὴς γίγνηται, τὴν κεφαλὴν κατατάμνειν ἔστ' ἂν πρὸς τὸ ὀστέον ἵῃς, μὴ μετεώρους δὲ μηδ' ἐπικαρσίους τὰς τομὰς ποιέειν· τάμνειν δὲ ἄχρις ἂν τοῦ ὀστέου θίγῃς·

veto aut singulis diebus, aut tertio quoque die eodem utens. Sit autem medicamentum, quod non amplius quam acetabulum per nares educat, idque paulatim. Quod ad oculos vero attinet, eos siccare oportet, ut quodcumque medicamentum ad oculos siccaverit et obturarit, per nares deducatur. At medicamenta caput purgantia, quae quidem sunt valentia, a toto capite deducunt, quae vero imbecillia ab oculis et inde a vicinis naso partibus. Quodsi muco inter os et carnem subsistente, ex carne et osse in oculos fluxio decumbat, hinc cognosces, quod his ex locis defluat; quod in capite comprimitur cedit et ulcera in capite erumpunt et materiem suam plorant ita ut ad oculos defluat, palpebrae non exulcerantur, neque mordet fluxio, neque oculorum aciem hebetat, sed acute cernit aeger; si quidem fluxio minime salsa est, cum de cerebro non procedat, verum mucosa magis. Sic affectus hac ratione curandus est: caput medicamento non valenti purgandum et corpus tum cibis tum medicamentis infra subducentibus attenuandum, donec attenuato corpore fluxus resiccetur, aut per medicamentum naribus admotum divertatur; ad ipsos oculos medicamentum nullum admovere oportet. Quodsi ne sic quidem convalescat, caput ad os usque secandum, non sublimibus, neque transversis secturis, sed ad os ipsum pertingentibus et crebris quidem, quo collectus humor citius per ulcera effluat simulque crebrae secturae efficiant, ut caro ad os extendatur. Sic aegrum sanare oportet; verum hic morbi exitus huic

ceteri χρώμενος, dedi accusativum propter δεῖ, quod in μαλθακώδει latebat; — τοῖόν τε vulg., τοιόνδε Ald. A. E., τοιόνδ' Mack. ante ἔστω; equidem τοιόνδε reieci et τό ante φάρμακον in δέ mutavi, sic solitam formulam medicis restituere mihi visus. Dein τό ante τῶν ὀφθ. om. A.; — ἢ καὶ ἀποφρ. idem; — καὶ κατὰ τὰς ῥ. vulg., sed καί om. A.

τὰ δὲ φάρμ. — τῆς ῥινός.] ἃ μὲν αὐτῶν ceteri; de meo otiosum αὐτῶν delevi.

ἢν δ' ἀπὸ — μᾶλλον.] Articulum ante σαρκός om. Lind.; — γένηται A. Littr., ἐγγένηται vulg.; — τόδε δῆλον A.; — τὸ δέρμα A. C. Littr., τὸ ῥεῦμα vulg., καὶ τὸ ῥεῦμα aliquot exempll. Foësii, τὸ [δὲ] ῥεῦμα Lind.; — θλιβόμενον C., φλιβόμενον cett.; — καὶ ὑπείκει vulg., sed A. Littr. omm. καί; — ἕλκεται pro ἕλκεα L.; — ἐκφύουσι idem pessime! — καὶ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύουσι ceteri de lacrimis accipiunt, sed δακρύουσι τὰ ἕλκεα κατὰ τοὺς ὀφθαλμούς i. e. materiem ulcera plorant in oculos defluentem. Tum δάκνει, al. m. δάκνειν A.

τοῦτον — προσφέρειν.] ὡς ἀποξ. vulg.; — ἕως ἀποξ. A. K.', equidem ἕως ἂν ἀποξ. inde dedi; ἄν de meo addens; — ἀποτρεφθῇ Zuing. in m., Lind., Mack.; — τὸ κατὰ τὰς ῥῖνας προστιθέμενον sine φαρμ. A.; — πρὸς τοὺς ὀφθ. δὲ οὐδέν idem.

ἢν δὲ μήδ' — ὀστέον.] ἢν δὲ δή A. Littr., equidem vulgatam sequor; — ὑγιές vulgo, ὑγιής A. Lind., Mack., Littr.; — μὴ μετ. om. C., μὴ [δὲ] μετ. Lind., ego δέ post μετεώρους de meo intuli; — ποιέειν om. A.; — τάμνειν δὲ ἄχρι τούτου, ἄχρις ἂν τοῦ ὀστέου θίγῃς ceteri, ego otiosum ἄχρι τούτου, quod fortasse e dittographia ἄχρι τοῦ ὀστέου ortum est, abegi. Porro ἅμα δ' αἱ τομαί C., αἱ om. A.; — τῇσι σαρξί idem. Pro πρόστασιν Foës. in Oecon. coniecit πρόσθιξιν, unde Mackius suam notulam duxit. Non credo quid-

τάμνειν δὲ πυκνά, ὡς ἂν τὸ ξυνεστηκὸς ἐξέλθῃ θᾶσσον διὰ τῶν ἑλκέων ἀπορρέον, ἅμα δὲ αἱ τομαὶ πυκναὶ ἐοῦσαι πρόστασιν ποιέωσι τῇ σαρκὶ πρὸς τὸ ὀστέον. Οὕτως ἰᾶσθαι δεῖ· τούτῳ δὲ τοιάδε ἡ ἀποτελεύτησις γίγνεται, ἣν μή τις εὐτρεπίσῃ· οὐκ ἐκκέκλυσται, ὥστ' ἐκκεκλυσμένον ὀξὺ ὁρᾷν ποιέειν, τῷ δ' αἰεὶ ἐφισταμένῳ μαρμαρυγώδης μᾶλλον γίγνεται καὶ τὸ ὀξὺ ὁρᾷν τοῦ ἀνθρώπου ἀποσβέννυται. Ἢν δ' ἐς τὴν ὄψιν ἐς τὸ ὑγρὸν τὸ καθαρὸν αἱματῶδές τι ἐσέλθῃ, τούτῳ ἡ ὄψις ἔνδον φαίνεται τοῦ ὀφθαλμοῦ οὐ στρογγύλη ἐοῦσα διὰ τόδε· ἐν ᾧ ἂν τὸ αἱματῶδες ἐνῇ, ἐς τοῦτο οὐκ ἐμφαίνεται, καὶ τούτῳ δὴ ἐλλείπει περιφερὴς εἶναι, καὶ προκινέεσθαι αὐτῷ δοκέει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν . . . . . . καὶ οὐδὲν κατ' ἀλήθειαν ὁρᾷ. Τούτου χρὴ τὰς φλέβας ἀποκαίειν τὰς πιεζούσας τὰς ὄψιας, αἳ σφύζουσι αἰεὶ καὶ μεταξὺ τοῦ τε ὠτὸς καὶ τοῦ κροτάφου πεφύκασι· καὶ ἐπειδὰν ταύτας ἀποφράξῃς, πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς φάρμακα, ὅσα ὑγραίνει, πρόσφερε καὶ δάκρυον ἄπαγε ὡς πλεῖστον, ὅπως τὸ ξυνεστηκὸς ἐν τοῖσι ὀφθαλμοῖσι ἐκκλυσθῇ τὸ τὴν νοῦσον παρέχον. Ἢν δὲ ὁ ὀφθαλμὸς ῥαγῇ, μαλθακοῖσι φαρμάκοισι χρῆσθαι καὶ στρυφνοῖσι, ὡς στυφόμενον τὸ ἕλκος ἐς σμικρὸν ξυνίῃ καὶ ἡ οὐλὴ λεπτὴ ᾖ. Ὅταν δ' ἄργεμον ἐπῇ, δακρύειν τῷ ὀφθαλμῷ ἀρήγει.

accidit, nisi haec commode praeparata fuerint; non est elotus oculus ita ut elotus acute cernere possit, sed propter materiem semper incumbentem splendores potius apparent, hominisque acies exstinguitur. Quodsi vero in aciei oculi humorem purum sanguinolentum quid influat, huic oculi acies intus non orbicularis apparet, hac de causa: ea parte qua sanguinolentum illud inest, rerum species non cernuntur eaque parte deficit aliquid quod impedit quo minus orbem efficiat, et moveri ei videntur ante oculos . . . . . nec quidquam re vera, ut est, cernit. Huic venas adurito, quae videndi aciem premunt, quaeque semper pulsant et inter aurem et tempora a natura sitae sunt, easque ubi occluseris, medicamenta, quae humectant, oculis adhibeto, lacrimamque quam plurimam educito, uti quod in oculis consistit et morbum facit colluatur. Quodsi rumpatur oculus, mollibus et acerbis medicamentis utendum, ut constrictum ulcus in angustum redigatur cicatrixque tenuis fiat. Cum vero albugo adfuerit, lacrimari prodest oculo.

ιδ'. Ὁπόταν δὲ ἐς τὸν κίθαρον ῥέῃ καὶ

14. At cum in thoracem fluxio decubuerit

quam mutandum esse; sed *πρόστασιν* a *προστείνω* duci docet me iudice sequens *πρὸς τὸ ὀστέον*, itaque *πρόσθιξις* id non male interpretatur.

οὕτως — ἀποσβέννυται.] *δεῖ εἰ* vulg., sed *εἰ* omm. A. Littr.; — *δέ* post *τούτῳ* de meo inserui; — *ἢν* (*δέ* addit K.') *μὴ τοῦτο εὐτρεπῆ εἴη* (*καί* interponit K.') *οὐκ* vulg.; cum Littréo codicis A. lectionem dedi, nisi quod hic *ἢ οὐκ* legit; — *ὥστ' ἐκκλυσομένην* vulg., *ὥστε κλυζομένη* A., *ἐκκλυσόμενον* C., unde Littr. *ἐκκλυσόμενον*, sed K.' Lind., Mack., *ἐκκεκλυσμένον*. quod amplector; — *αἰεὶ τῷ ἐφιστ.* vulg., sed *ἀλλά* pro *αἰεί* Zuing. in marg., equidem de meo *τῷ δ' αἰεὶ ἐφιστ.* dare malui; — *τὸ ὀξὺ ὁρῶν* vulg., sed K.', Mack. *ὁρᾷν* in his recte.

ἢν δ' ἐς — ὁρᾷ.] *ἐς τὸ ὑγρὸν καθαρόν* vulg., sed *ἐς* om. A. et *τῷ καθαρῷ* legit, unde ego articulum ante *καθαρόν* addidi, qui requiritur. Post *τι ἐσέλθῃ* repetitur apud ceteros *τὸ ὑγρόν*, quod delevi, emblema alienum esse ratus; — *ἔνδον ἐμφαίνεται* vulgo, de meo *φαίνεται* repono; librarii e seqq. hic quoque *ἐμφαίν.* dederunt, ubi simplex requiritur; compositum dein proprium suum sibi habet locum; — *οὐ στρογγύλον ἐόν* ceteri, de meo vero genus debitum restitui.

Tum *ἐν — εἶναι* om. Lind.; — ceteri *τοῦτο οὐκ ἐμφαίνεται* pessime, *ἐμφαίνεται* h. l. idem illud impersonale est, de quo ad § 2. monui, et quod § 3. recurrit; itaque *ἐς τοῦτο* scriptum fuit. Copulam ante *τούτῳ δή* de meo inserui, pro *τούτῳ* C. *τούτου* sine meo *καί*; — *ἐλλείπει τὸ φαινόμενον περιφερὲς εἶναι* ceteri, sed *τὸ φαινόμενον* est emblema alienum et *περιφερής* fuit scriptum; nempe *ἡ ὄψις*. *pupilla ἐλλείπει περιφερὴς εἶναι*; — *καὶ προκινέεσθαι δ' αὐτῷ* A. Post *ὀφθαλμῶν* notavi lacunam, neque enim omiserit scriptor significationem eius, quod ante oculos moveri videretur. Ad *κατ' ἀλήθειαν* cf. *ἀτρεκέως* § 3. cum adnn.

τούτου — παρέχον.] *ὄψιας* A. Littr., *ὄψεις* vulg.

ἢν δὲ ὁ — ᾖ.] *δὲ ὁ* A. Littr., *δ'* sine *ὁ* vulg.

ὅταν — ἀρήγει.] Locum fere consentienter cum Mackio, Littréo, descripsi. Vulgo: *ὅταν δ' ἄρ' ἐπήγεμον δακρύειν*, A.: *ὅταν δ' ἄργεμον ἐπιδακρύειν*, E. *ὅταν δ' ἄρ' ἐπιγέμων πύον δακρύειν*, L. *ὅταν δ' ἄρ' ἔτι γέμει δακρύειν*, Zuing. *ὅταν ἄρ' ἐπιγέμῃ, δακρύειν*, Lind.: *ὅταν δ' ἐπάργεμος ᾖ, δακρύειν*. — Denique *αὐτῷ* pro *τῷ ὀφθ.* E.

14. *ὁπόταν — ἐναταίῳ.*] *δ' εἰς* A.; — *πρὸς τὴν ἐς τὴν*

χολὴ ᾖ, τῷδε δῆλόν ἐστι· ὀδύνη ἔχει ἐς τὴν λαπάρην καὶ ἐς τὴν κληῗδα τὴν πρὸς τὴν λαπάρην καὶ πυρετὸς, καὶ ἡ γλῶσσα τὰ ἄνω χλωρὴ γίγνεται, καὶ ἀποχρέμπτεται ξυμπεπηγότα· ταύτης τῆς νούσου ἑβδομαίῳ ὁ κίνδυνός ἐστι ἢ ἐναταίῳ. Ὁκόταν δ' ἀμφότερα τὰ πλευρὰ ἀλγέῃ, τὰ δ' ἄλλα ὁμοῖα ᾖ τῇ ἑτέρῃ, αὕτη μὲν περιπνευμονίη ἐστι, ἡ δ' ἑτέρη πλευρῖτις. Αὗται δὲ γίγνονται διὰ τόδε· ὅταν ἐς τὸν πνεύμονα ῥεύσῃ ἐκ τῆς κεφαλῆς διὰ τοῦ βρόγχου καὶ τῶν ἀορτέων, ὁ πνεύμων ἅτε ψαφαρὸς ἐὼν καὶ ξηρὸς φύσι, ἕλκει ἐφ' ἑωυτὸν τὸ ὑγρὸν ὅ τι ἂν δύνηται· καὶ ἐπὴν εἰρύσῃ, μέζων γίγνεται, καὶ ὅταν μὲν ἐς ὅλον ῥεύσῃ, μέζων ὁ λοβὸς γενόμενος ἀμφοτέρων ἔψαυσε τῶν πλευρέων καὶ περιπνευμονίην ἐποίησε· ὅταν δὲ τῆς ἑτέρης μοῦνον, πλευρῖτιν. Ἡ δὲ περιπνευμονίη πολὺ ἐπικινδυνοτέρη ἐστὶ καὶ αἱ ὀδύναι πολὺ ἰσχυρότεραί εἰσι αἱ ἐς τὰς λαπάρας καὶ ἐς τὰς κληῗδας καὶ ἡ γλῶσσα πολὺ ὠχροτέρη καὶ τὴν φάρυγγα ἀλγέει ὑπὸ τοῦ ῥεύματος καὶ κόπος ἔχει ἰσχυρὸς καὶ πνεῦμα ἑκταῖον ἢ ἑβδομαῖον λάζεται. Τοῦτον ἢν μὴ ἑβδομαῖον ὁ πυρετὸς ἀφῇ, ἀποθνήσκει ἢ ἐμπυΐσκεται, ἢ ἀμφότερον· ἢν δ' ἐναταῖον δύο ἡμέρας διαλιπὼν λάζηται, ὡς τὰ πολλὰ καὶ οὗτος ἢ ἀποθνήσκει, ἢ ἔμπυος διαφεύγει· ἢν δὲ δωδεκαταῖον, ἔμπυος γίγνεται· ἢν δὲ τεσσαρεσκαιδεκαταῖον, ὑγιὴς γίγνεται. Καὶ ἔμπυοι ὅσοι ὑπὸ περιπνευμονίης ἢ πλευρίτιδος γίγνονται, οὐκ ἀποθνήσκουσι, ἀλλ' ὑγιέες γίγνονται· ὡς τὰ πολλὰ δ' ἔμπυοι γίγνονται, ὅταν ῥεῦμα ἐς τὸ αὐτὸ ὥσπερ ἐπὶ τῇσι χολῇσι γένηται· ἀλλὰ τῇσι μὲν χολῇσι πολὺ ἀπορρεῖ καὶ

bilisque fuerit, hinc manifestum est: dolor lateris mollitudinem prehendit et claviculam, quae ei ex regione respondet, febris adest linguaque superiore parte ex viridi pallescit et concreta exscreantur. In hoc morbo periculum septimo aut nono die instat. Ubi vero utraque latera doluerint, reliquaque similiter ut in priore se habuerint, haec quidem pulmonis inflammatio est, illa vero pleuritis. Hae vero eam ob causam oriuntur: cum de capite per asperam arteriam et aortas in pulmonem fluxio incubuerit, is nimirum cum sua natura rarus et siccus exsistat, quidquid humoris potest in se attrahit, et ubi attraxerit maior redditur et si quidem in totum fluxerit, fibrae maiores redditae utrumque latus attingunt, pulmonisque inflammationem faciunt, cum vero alterum tantum, lateralis fit morbus. Pulmonis autem inflammatio longe periculi plenior est et dolores ad laterum mollitudinem et claviculam multo vehementiores habet, linguaque longe est pallidior, fauces ex fluxione dolor occupat, vehemens lassitudo detinet et spirandi difficultas sexto aut septimo die prehendit. Hunc nisi febris septimo die dimiserit, moritur, aut suppuratus fit, aut utrumque accidit. Quodsi nono die duobus interpositis diebus corripiat, hic etiam ut plurimum aut moritur, aut suppuratus evadit. Si vero duodecimo die, suppuratus fit; sin decimo quarto, convalescit. Et qui ex pulmonis inflammatione aut morbo laterali pus intro colligunt, minime moriuntur, sed convalescunt. Purulenti vero ut plurimum fiunt, cum fluxio ad eundem locum, velut in bilis fluxionibus decubuerit, sed in bilis quidem fluxionibus multum defluit

λαπ. vulgo, in quo πρός omm. A. C. Lind., Mack., Littr., sed sine dubio dittographia est, e qua πρός servandum, et τὴν πρὸς τήν cum Lindano legendum.

ὁκόταν δ' — πλευρῖτις.] δ' de meo dedi; iam Lind. [δέ]; ante A periit Δ; — τὰ δ' ἄλλα ὁμοῖα ᾖ om. C.; — αὕτη ἡ pro αὕτη μέν A.; — πέριπν. C. per λ̄ vulgo.

αὗται — πλευρῖτιν.] Ad vulgatum ἀρτηριῶν Zuing. in marg. ἀορτρῶν, L. item ἀορτάων, vel ἀορτέων, postremum hoc K.' Lind., Mack., Littréus nihil mutat, sed ad Gal. Gl. et ad Erot. provocat: — fieri sane possit, ut glossa pristinam vocem expulerit, quin id eo probabilius existimandum, quia saepius recurrit ἀορτέων in hoc libello; itaque hoc item h. l. dare malui. Porro εἰρύσῃ C. εἰρύσει A., εἰσρύσῃ vulg.; cum Littréo C. sequor; — πλευρῖτις ᾖ, ἡ περιπν. vulg.; πλευρίτην ἢ περιπλευμονίην A. -

ἡ δὲ περιπν. — λάζεται.] δέ de meo adscripsi.

τοῦτον — γίγνεται.] ἀποθνήσκει καὶ (ἢ Mack. pro καί) ἀποπνίγεται vulg., Littréus ἢ ἀποπυΐσκεται de coniectura; recte, me iudice, nisi quod ἐμπυΐσκεται praefero; — ἢ ante sequens ἀποθν. om. A.; δωδεκαταῖος idem; — τε δ καὶ ι ταῖος A., cuiusmodi exempla scripturae numerorum in hoc codice plura in Coacis praenn., cf. adn. p. 78. vol. I.

καὶ ἔμπυοι — πνεύμονα.] καὶ οὐκ ἀποθν. C.; — ῥεύσαντα pro ἀπορρεῦσαν A.; — ἐλάσσω ἀποχρέμπτωνται idem.

ἀπορρεῦσαν παύεται· τοῖσι δ᾽ ἐμπύοισι ἔλασσόν τε ῥεῖ καὶ οὐ παύεται καὶ ἔμπυοι γίγνονται, ὅταν ἔλασσον ἀποχρέμπτωνται ἢ ἐπιρρεῖ ἐς τὸν πνεύμονα. Τοῦτο γὰρ τὸ ἐν τῷ πνεύμονι ξυνιστάμενόν τε καὶ ἐπιρρέον, πῦον γίγνεται· τὸ δὲ πῦον ξυνιστάμενον ἐν τῷ πνεύμονι καὶ ἐν τῷ κιθάρῳ ἑλκοῖ καὶ σήπει· καὶ ἐπὴν ἑλκωθῇ, ἀπὸ τοῦ ἡλκωμένου ἐπιρρεῖ καὶ ἐπαναχρεμπτομένου ἅμα μὲν ἡ κεφαλὴ μᾶλλον ῥεῖ σειομένη, ἅμα δ᾽ ἐκ τοῦ ἡλκωμένου ἐν τῷ κιθάρῳ καὶ τῷ πνεύμονι μᾶλλον ῥεῖ καὶ τὰ ἕλκεα κινεύμενα ἐπαναρρήγνυται, ὥστε καὶ εἰ παύσαιτο τὸ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέον, τὸ ἀπ᾽ αὐτῶν τῶν ἑλκέων ἱκανὸν ἔσται νοῦσον παρασχεῖν. Γίγνεται δὲ καὶ ἀπὸ ἕλκους ἔμπυος καὶ ῥάων αὕτη ἡ νοῦσος· γίγνεται δὲ καὶ ἐκτὸς τοῦ πνεύμονος μάλιστα μὲν ἀπὸ ῥήγματος καὶ ὅταν ἡ σὰρξ φλασθῇ· κατὰ τοῦτο γὰρ πῦον ξυνίσταται καὶ ξυνιστάμενον, εἴ τις σείοι τὸ σῶμα, κλυδάζεται καὶ ψόφον παρέχει καὶ καίονται ταύτῃ. Φθίσις δὲ γίγνεται, ὅταν ἐς τὸ αὐτὸ, ὥσπερ τῷ ἐμπύῳ, ὁ ῥόος γένηται διὰ τοῦ βρόγχου καὶ τῶν ἀορτέων, αἳ ξυνέχουσι τὸν πνεύμονα καὶ τὸν βρόγχον, ἐς δὲ τὸν πνεύμονα ῥέῃ θαμινὰ κατ᾽ ὀλίγον καὶ ὑγρότητα ἐν τῷ πνεύμονι μὴ ποιέῃ πολλήν· ξηραινόμενον γὰρ τὸ ἐπιρρέον ἐν τῷ βρόγχῳ πεπηγὸς, ὥστε οὐκ ἐκκλυζόμενον, ἀλλὰ κατ᾽ ὀλίγον ἐπιρρέον καὶ ἐνεχόμενον, βῆχα ποιέει· ἔν τε τῇσι ἀορτῇσι ἐνεχόμενον τὸ ῥέον, ὥστε στενὰς τὰς διατρήσιας ἐχουσῶν τῶν ἀορτέων, στενοχωρίην τῷ πνεύματι παρέχει καὶ τοῦτο ποιέει πνεῦμα ἔχειν· ὥστε γὰρ αἰεὶ λειπόμενον αἰεὶ ἐπιθυμέει ἀναπνεῖν καὶ ἐν τῷ πνεύμονι, ὥστε οὐκ ἰσχυρῶς ὑγρῷ ἐόντι, ξυσμὸς

et ubi defluxit, sedatur, purulentis vero tum minus defluit, tum minime sedatur. Purulenti etiam fiunt, cum minus exscreant quam ad pulmonem defluat. Quod enim in pulmone colligitur et in eum defluit, in pus vertitur; pus autem in pulmone et thorace collectum ulcerat et putrefacit. Et ubi ulcus exsiccatum fuerit, ab ulcerata parte defluit; et cum exscreatur simul caput concutitur et magis fluit, simulque ex ulcerato loco in thorace et pulmone magis fluit et ulcera mota denuo rumpuntur, ita ut, si vel fluxio ex capite cessarit, id quod ab ipsis ulceribus fluit, sufficiat ut morbum faciat. Fit etiam ab ulcere purulentus et levior hic morbus est. Fit vero etiam extra pulmonem, potissimum quidem ex rupto et ubi caro contusa fuerit, circa quam pus colligitur, collectumque, si quis corpus concutiat, fluctuat et strepitum facit et eo quidem loco inuruntur. At vero tabes fit, cum ad eundem locum, velut in purulento fluxio fertur per guttur et bronchos, qui pulmonem et guttur coniungunt, et in pulmonem sensim assidue defluit, nec copiosum in pulmone humorem facit. Dum enim resiccatur quod defluit in gutture concrescens, nimirum cum non eluitur, sed sensim influit ac detinetur, tussim inducit et in aortis dictis detentum quod influit, cum hac angusta foramina habeant, angustiam spiritui exhibet, quod facit ut difficulter spiret. Quippe quum semper aliquid deficiat de plena respiratione semper spirare cupit; et in pulmone, cum non admodum humidus sit, pruritus exoritur. Cum vero multum ex capite defluxerit, pruritus in pulmone non oritur; multum enim ad eum adfluit. Et ex tabibus his etiam suppurati fiunt,

τοῦτο γὰρ — παρασχεῖν.] εἱλκωμένου A. C.; — καὶ ἐπαναχρεμπτομένου ἅμα μέν vulg., sed in his A. ἀναχρεμπτομένου, quod verum videri possit, nisi ἐπαναχρέμπτεσθαι nostro esset perfamiliare. Dein δ᾽ ἐκ τοῦ Ald., δὲ ἐκ τοῦ cett.; — εἱλκομένου A., ἑλκομένου C.; — τὰ ἕλκεα ἔς τι κινέμενα (sic) ἐπαναρήγνυται A.; — τό ante ἀπὸ τῆς κεφ. om. A. et ἢ ῥέον dein legit; — idem om. τό ante ἀπ᾽ αὐτῶν.

γίγνεται — ταύτῃ.] εἰ in εἴ τις om. C.; — σείοι Littr., σείῃ vulg.; — καίονται A. C. Lind., Mack., Littr., καίνονται vulg. — Ceteri ταῦτα, in quo latet ταύτῃ.

Φθίσις — Φθισιῶντες.] ἀορτρέων A., in quo tamen ρ obliteratur, Zuing. in marg.; mihi haec scriptura prae vulgata non videtur praestare, cf. Coacam 400.; — ῥέει vulg.; ῥέῃ A., μὴ ποιέει vulgo, οὐ ποιέει alii; facile perspicis alios haec tanquam per se constantia descripsisse, alios tanquam ab ὅταν pendentia; illos autem in errore fuisse credo. Dein ἐνισχόμενον Lind.. nescis unde, ἐπιχεόμενον vero C. Zuing. in marg.; — ἀορτρῇσι rursus A., Zuing. in marg., ἀορτῆρσι mss. quaedam Foësii: — στενὰς τὰς δ. A., cett. τάς omm.; — sed omnes ἐχούσας τὰς ἀορτράς, pro quo de meo genitivum dedi, nam manifesto casus confusi sunt; — καὶ τοῦτο ποιέει

ἐγγίγνεται· ὅταν δὲ πολὺ ἀπορρυῇ τῆς κεφαλῆς, οὔτ' ἐν τῷ πνεύμονι ξυσμὸς γίγνεται· πολὺ γὰρ αὐτῷ τὸ ἐπιρρέον ἐστὶ καὶ ἔμπυοι ἐκ τῶν φθισίων τούτων γίγνονται, ὅταν ὑγρότερον τὸ σῶμα γένηται· καὶ ὅταν ξηρότερον γένηται ἐκ τῶν ἐμπύων φθισιῶντες. Ἔμπυοι δὲ τῷδε δῆλοι γίγνονται· τὴν λαπάρην ἀρχομένων πόνος ἔχει· ἐπὴν δὲ πῦον ἤδη ξυνεστήκῃ, ὅ τε πόνος ὁμοίως ἔχει, βήξ τε γίγνεται καὶ ἐπαναχρέμπτεται πῦον καὶ πνεῦμα ἔχει. Ἢν δὲ μήπω ἐρρώγῃ, ἐν τῇ λαπάρῃ σείεται καὶ ψοφέει οἷον ἐν ἀσκῷ· ἢν δὲ τούτων μηδὲν προσημήνῃ, ἔμπυος δὲ ᾖ, τοισίδε χρὴ τεκμαίρεσθαι· πνεῦμα πουλὺ ἔχει, φθέγγεταί τε ὑποβραγχότερον καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι καὶ τὰ γούνατα, μᾶλλον δὲ τὰ κατὰ τὴν λαπάρην, ἐν ᾗ τὸ πῦον ἔνεστι καὶ ὁ κίθαρος ξυγκεκαμμένος ἐστὶ καὶ λυσιγυΐα γίγνεται καὶ ἱδρὼς περιχεῖται ὅλον τὸ σῶμα καὶ τοτὲ μὲν δοκέει θερμὸς αὐτὸς ἑωυτῷ εἶναι, ποτὲ δὲ ψυχρός· καὶ οἱ ὄνυχες περιτεταμένοι εἰσὶ καὶ ἡ κοιλίη θερμὴ γίγνεται· τούτοισι χρὴ γιγνώσκειν τοὺς ἐμπύους.

ιε'. Ὅταν δ' ὄπισθεν ῥεύσῃ ἐς τὴν ῥάχιν, φθίσις γίγνεται τούτῳ τοιάδε· τὴν ὀσφὺν ἀλγέει καὶ τὰ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς κενὰ δοκέουσι αὐτῷ εἶναι.

ις'. Τάδε δ' ἐστὶ ἐπικίνδυνα· ἴκτερος ἢν ἐπιγένηται τοῖσι ὀφθαλμοῖσι, καὶ ἐν τοῖσι ὄνυξι πελιδνὰ ὅταν γένωνται, καὶ τὸ σῶμα ὅταν ἔχῃ ἕλκεα καὶ τὰ περὶ τὰ ἕλκεα πελιδνὰ ᾖ, καὶ ὁ ἱδρὼς ὁκόταν μὴ καθ' ὅλον τὸ σῶμα ἐκθύῃ, ἀλλὰ καθ' ἓν μέρος τοῦ σώματος, καὶ ὅταν τοῦ πυρετοῦ ἔτι ὄντος

cum corpus humidius fiat, et quando siccius, e suppuratis fiunt tabidi. Suppurati vero hoc signo cognoscuntur: principio lateris mollitudinem dolor detinet; cum vero tandem pus collectum est, dolor similiter detinet et tussis oritur et pus exscreatur et difficultas spirandi urget. Quodsi vero nondum pus eruperit, in lateris mollitudine concussum, velut in utre strepitum edit. At si horum nihil de se significationem praebeat, sed suppuratus sit, ex his signis coniecturam facies. Magna spirandi difficultas adest, subraucum loquitur, pedes et genua intumescunt, magis vero lateris mollitudo, in qua pus inest; thorax incurvatur et membrorum solutio oritur, sudore etiam totum corpus perfunditur; interdum quidem sibi calidus, interdum etiam frigidus videtur; ungues circumtenduntur et venter incalescit. Atque ex his suppurati dignoscendi sunt.

15. Cum vero posteriore ex parte fluxio in spinam decubuerit, huic tabes eiusmodi suboritur: lumbos dolor occupat et anteriores capitis partes ipsi vacuae videntur.

16. Haec vero periculosa signa sunt: si oculis morbus regius superveniat, et si maculae lividae in unguibus fiant, et si corpus ulcera occupent, loci circa ulcera sint lividi, et sudor si non per totum corpus erumpat, sed in una aliqua corporis parte, et cum febre adhuc aegrum detinente e viridi pallidum exscreetur, aut si e

K.', Zuing. in m., Mack.; — αἰεὶ λειβόμενον A., ἀναλιπόμενον (ἀναλειπόμενον C.) sine αἰεί vulg.; — ὅταν — γίγνεται om. A.; — τὸ νόσημα γενόμενον A. pro τὸ σῶμα γένηται.

ἔμπυοι δὲ — ἔχει.] Cum Lind. δέ de coniectura adscivi; — C. δέ pro τῷδε; — ἀρχομένῳ A.; — ἐπεί C.; — ἤδη ante ξύνεστι solus A.; — ἔχει A. Mack., Littr., ἔχῃ vulg.; — ἔχει pro γίγνεται A.

ἢν δὲ μήπω — ἐμπύους.] ἐρράγῃ L.; — ψοφοῖ A.; — προσείῃ vulg., προσπείνῃ Ald., προσῇ μείνῃ C.; — προσημήνῃ A. Littr.; — vulgo κατὰ τὴν λαπ. A., καὶ τὰ τὴν λαπ., de meo vulgatae τά praemisi, quod nisi facias οἰδέουσι ad personas refertur, quod propter antecedentia ineptum; — ἔνεστι A. Littr., ἐστί vulg.; — συγκεκαμμένος A.

16. τάδε δ' ἐστὶ — ἐπικίνδυνα.] Vulgo χολὴ (χολῇ A. K.' Mack., Littr.) δὲ τάδ' ἐστι ἐπικ. — Quid factum sit in aprico est: χολή fuit inscr. marginalis, quae in A. in χολῇ est mutata et δὲ τάδε pro τάδε δέ scribi coeptum est, adnotatione illa marginali in textum translata. — Itaque antiquam lect. revocavi. — Cod. A. plene τάδε in vulgata lectione et titulum habet περὶ ἰκτέρου; — vulgo ἐν τοῖσι ὀφθ., cum C. ἐν omisi; — ἔστ' ἂν ἔχει ἕλκεα idem cod., sed omnes ἐς τὸ σῶμα. equidem otiosum ἐς omittere malui; — ἐνεόντος sine ἐντός vulgata, ἐόντος ἐντός A. Littr. — Vulgo τοῦτο δεῖ, A. γίνεται pro δεῖ, sed Zuing. in marg. τούτῳ δεῖ, K.' Lind. οὕτω δεῖ: me iudice τοῦτο ex τούτῳ natum est et δέ ante δεῖ interiit, itaque haec restitui. Utrum ὅταν ἐνῇ καὶ ὅταν μὴ ἐνῇ librariorum sit, an scriptoris

ἐπαναχρέμπτηται χλωρὸν, ἢ ἐόντος ἐντὸς ἐν τῷ πνεύμονι ἔτι τοῦ χλωροῦ ἡ ἐπανάχρεμψις παύσηται· τούτῳ δὲ δεῖ γιγνώσκειν ὅταν ἐνῇ καὶ ὅταν μὴ ἐνῇ· ὅταν ἐνῇ, ἐμψοφεῖ ἐν τῇ φάρυγγι ἀναπνέοντος· καὶ πνεῦμα ἐπικίνδυνον, καὶ λύγξ, καὶ ὁ πυρετὸς ἀπιὼν, ἀποχρέμματος ἔτι ἐν τῷ πνεύμονι ἐνεόντος, καὶ ἡ κοιλίη ἀσθενέος ἤδη ἐόντος ὑποχωρέουσα· ταῦτα πλευρίτιδος καὶ περιπνευμονίης τὰ ἐπικίνδυνα.

ιζ'. Πλευρῖτιν ὧδε χρὴ ἰᾶσθαι· τὸν πυρετὸν μὴ παύειν ἑπτὰ ἡμερέων, πότῳ δὲ χρήσθω ἢ ὀξυμελικρήτῳ, ἢ ὄξεϊ καὶ ὕδατι· ταῦτα δὲ χρὴ προσφέρειν ὡς πλεῖστα, ὡς ἐπίτεγξις γίγνηται καὶ γενομένη ἐπανάχρεμψιν ποιέῃ· καὶ τὴν ὀδύνην παύειν θερμαντηρίοισι φαρμάκοισι καὶ καταρροφεῖν διδόναι ὅ τι ἐπανάχρεμψιν ποιήσει καὶ λουτροῖσι χρῆσθαι τεταρταίοισι· τῇ δὲ πέμπτῃ καὶ τῇ ἕκτῃ χρίειν ἐλαίῳ· τῇ δὲ ἑβδόμῃ λούειν, ἢν μὴ ὁ πυρετὸς μέλλῃ ἀφιέναι, ὡς ὑπὸ τοῦ λουτροῦ ὁ ἱδρὼς ἐγγένηται· καὶ ἔτι τῇ πέμπτῃ καὶ τῇ ἕκτῃ ἰσχυροτάτοισι χρῆσθαι τοῖσι ἐπαναχρεμπτηρίοισι φαρμάκοισι, ὡς τὴν ἑβδόμην ὅτι ῥήϊστα ἡμέρην ἀγάγῃ· ἢν δὲ μηδὲ τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρῃ παύσηται, τῇ ἐνάτῃ παύσεται, ἢν μή τι ἄλλο τῶν ἐπικινδύνων γένηται· ἐπὴν δὲ ὁ πυρετὸς ἀφῇ, ῥοφήματα ὡς ἀσθενέστατα ποιέων προσφέρειν· ἢν δὲ ἰνηθμὸς ἐγγένηται, ἢν μὲν ἔτι νεαροῦ τοῦ νοσήματος ἐόντος, τῶν ποτῶν ἀφαιρέειν· ἢν δὲ τοῦ πυρετοῦ ἀπιόντος, πυρίνοισι τοῖσι ῥοφήμασι χρῶ. Καὶ τὴν περιπνευμονίην τὸν αὐτὸν τρόπον ἰῶ.

viridi pallida materie adhuc in pulmone praesente exscreatio cesset. Hoc autem signo cognoscere oportet utrum insit, necne: cum insit, strepitum in larynge edit inter spirandum. Et periculosa difficultas spirandi, et singultus, et febris cessatio, cum sputum quod exscreetur adhuc in pulmone insit, et ventris fluxus aegro iam debili. Haec pleuritidis et pulmonum inflammationis signa sunt periculosa.

17. Lateris morbi haec instituenda curatio est. Febrem per septem dies ne sedato, potione vero aut aceto mulso aut aceto et aqua utendum eaque quam plurima offerenda, ut quae inde contingat madefactio exscreationem faciat. Dolor medicamentis calefactoriis sedandus et in sorbitione exhibendum quicquid exscreationem movere possit. Balneis etiam quarto die utendum, quinto autem et sexto oleo illinendum. Septimo lavandum, nisi febris iamiam dimissura sit, uti ex balneo sudor oboriatur. Quinto insuper et sexto validissimis utendum exscreationem promoventibus medicamentis, ut quam facillime septimum transigat diem. Quodsi neque septimo die desierit, nono desinet, nisi aliud quid signum periculosum accidat. At ubi febris demiserit, sorbitiones quam debilissimae offerantur. Si vero vacuatio oboriatur morbo adhuc recente, potum subducito; sin febris decesserit, triticeis sorbitionibus utitor. Eodemque modo pulmonis inflammationem curato.

non definio, sed exspectas potius εἰ ἔνεστι ἢ μή, fortasse sequens ὅταν ἐνῇ in causa est, cur librarii nobis ita locum dederint. Verbis καὶ πνεῦμα ἐπικ. pergit in pravorum signorum enumeratione. Vulgo ὁ πυρετὸς ἀπιών, sed A. ὁ π. ἔτι ὤν, quod Littréus dedit, sed mihi otiosa correctio in illo libro esse videtur. Denique ἐνεόντος A., simplex ἐόντος vulg. — Articulum ante ἐπικίνδυνα de meo adscripsi.

17. πλευρῖτιν — χρῶ.] πῶς δεῖ ἰᾶσθαι πλευρῖτιν A. pro inscriptione; πότῳ χρῆσθαι sine δέ idem; — ὀξηρῷ μελικρ. pro ὀξυμ. idem; — γένηται vulgo, de meo praesens dedi, sed A. om. γένηται, καί; — γενομένη C. γινομένη cett.; — ποιέῃ — ἐπανάχρεμψιν om. E.; — articulum ante ἕκτῃ om. A.; — δ' ἑβδόμῃ idem; ὁ ante πυρετός om. idem; — παύεται pro παύσεται A.; — δ' ὁ πυρετός A. C.; — ῥυφήματα semper Ald. C. — Iam vero codices et edd. pleraeque ἔτι νεαροῦ τοῦ σώματος, pro quo Littr. de coniectura ἔτι θερμοῦ τοῦ σώματος, non male quod ad sensum, sed νεαροῦ non est natum e θερμοῦ, sed integrum est; verum σώματος et νοσήματος saepius in aliis libris, quin etiam in hoc scripto in codicibus permutantur. Itaque lego ἔτι νεαροῦ τοῦ νοσήματος, quippe primo morbi tempore febrim adesse ipsius huius capituli initio docet ipse. Dein τοῦ πυρετοῦ ἀφίκοντος vulgo, ἀφείκοτος pr. m. in C., Littréus, ἀφέντος L., ἀφιέντος K.' Lind.. Mack. — Et ἀφεικάτος sane incongruum, quum sit transitivum, neque ἀφίκοντος inde ortum, sed ex ἀπιόντος, quemadmodum ἀπιών sub finem § antecedentis legitur.

ιη'. Τοῖσι ἐμπύοισι δὲ καθαίρειν τὴν κεφαλὴν μὴ ἰσχυροῖσι φαρμάκοισι, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ἀποτρέπειν ἐς τὰς ῥῖνας καὶ ἅμα διαχωρητικοῖσι σιτίοισι χρῆσθαι· καὶ ἐπὴν ἡ ἀρχὴ τοῦ νοσήματος μηκέτι ᾖ, ἀλλ' ἐκτρέπηται ὁ ῥόος, ὡς ἐπανάχρεμψιν ποιέεσθαι, καὶ βῆχα ποιέειν καὶ ἐγχύτοισι φαρμάκοισι χρῆσθαι καὶ σιτίοισι ἅμα· ὁπόταν δὲ δέῃ ἀπόχρεμψιν ποιέεσθαι καὶ πλέοσι σιτίοισι καὶ ἁλυκοῖσι χρῆσθαι καὶ λιπαροῖσι καὶ οἴνῳ αὐστηρῷ καὶ βῆχα ποιέειν ὅταν ὧδε ἔχῃ.

18. Suppuratis vero caput minime validis medicamentis purgandum, sed sensim ad nares avertendum, cibisque ventrem subducentibus simul utendum. Et ubi morbi principium non amplius fuerit, sed fluxus divertitur, ita ut exscreatio fiat, etiam tussis excitanda et tum medicamentis quae infunduntur, tum cibis utendum. Cum autem exscreare debet, pluribus etiam cibis tum salsis tum pinguibus vinoque austero utendum et cum hoc modo se habuerit, tussis excitanda.

ιθ'. Καὶ τοὺς ὑπὸ τῆς φθίσιος τὸν αὐτὸν τρόπον τἄλλα, πλὴν τὰ σιτία μὴ πολλὰ ἅμα καὶ τὰ ὄψα μὴ πλέονα ἢ τὰ σιτία καὶ τῷ οἴνῳ ὑδαρέϊ χρῶ ἐπὶ τῷ σιτίῳ, ὡς μὴ θερμαίνῃ καὶ τῷ σώματι ἀσθενέϊ ἐόντι θερμότητα παρέχῃ καὶ ἅμα ἀμφότερα θερμαίνωσι ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ θερμωλῇ ποιέωσι ῥεῦμα πουλύ.

19. *De loco corrupto cf. adn.*

κ'. Ὁπόταν δὲ διὰ τοῦ οἰσοφάγου ἐς τὴν κοιλίην ῥεύσῃ, ἴνησις γίγνεται κάτω, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄνω· τούτῳ ἢν μὲν ὀδύνη ἐνῇ ἐν τῇ γαστρὶ, ὑπεξάγειν πρῶτον φαρμάκῳ ἢ χυλῷ, ἔπειτα φαρμάκῳ ἰσχητηρίῳ χρῆσθαι, τοῖσι δὲ σιτίοισι διαχωρητικοῖσι ἕως ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ· ἐπὴν δὲ παύσηται ἡ ὀδύνη καὶ τοῖσι σιτίοισι ἰσχητηρίοισι χρῆσθαι· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὴν πολλὰς ἡμέρας ἴνησις ἔχῃ, ἰᾶσθαι, ἢν δὲ ἀσθενὴς ᾖ, καὶ μὴ δύνη-

20. Ubi vero per gulam in ventrem fluxio decubuerit, infra evacuatio interdumque supra fit. Huic quidem si dolor in ventre adfuerit, is primum medicamento aut succo subducendus, deinde medicamento alvum sistente utendum, cibis vero alvum subducentibus quamdiu dolor detinuerit. At ubi dolor sedatus fuerit, etiam cibis alvum sistentibus utendum. Ad eundem vero modum, etiam ubi per multos dies evacuatio detinuerit, curato. Quodsi im-

18. *τοῖσι ἐμπύοισι — ἔχῃ.*] *τοὺς ἐμπύους* cett., de meo dativum dedi; — [*δὲ*] *καθαίρειν* Lind., quem sequor *δέ* de meo interponens. Pro *ᾖ* C. *ἴῃ*, fortasse pro *ἔῃ*. Ceteri non legunt *ὡς* ante *ἐπανάχρεμψιν ποιέεσθαι* et hanc dictionem intelligunt, quasi idem esset ac *ἐπανάχρεμψιν ποιέειν*, valet autem *ἐπανάχρεμψιν ποιέεσθαι* idem quod *ἐπαναχρέμπτεσθαι*. Itaque *ὡς* post *ῥόος* periisse opinatus adscripsi; — in fine *ὧδε* om. A.

19. *καὶ τοὺς — ῥεῦμα πουλύ.*] *ἢ τὰ σῖτα* A.; — Littréus cum cod. A. verba *ῥεῦμα πουλύ* ad sequens capitulum retulit et *θερμωλὴν ποιέουσι* cum isto cod. legit. Sed ita locus corruptus etiam magis corrumpitur. Possis adduci ut cum A. consentias, quia in vulgata *ὁκόταν δὲ διὰ τοῦ οἰσοφάγου — ῥεύσῃ* nude legitur, sed si principium § 21 conferas, videbis ibi *ῥεῦσαν* simili modo poni, atque illic *ῥεύσῃ*: sed praeterea lectio codicis A., uti dixi, vel peius se habet quod ad sensum, quem refert, quam vulgata, quod senties, ubi locum ita descriptum legas. Lectio codicis A. est correctio arbitraria, improbanda. Sed vulgata quoque lectio pessime habita est a librariis: insunt lacunae, interpolatio: post *φθίσιος* desideras *ἐχομένους* vel eiusmodi quid; post *τἄλλα* desideras *ἰᾶσθαι*, *θεραπεύειν*, vel eiusmodi quid; — tum post *τὰ σιτία* excidisse videtur *προσφέρειν*. Pro *χρῶ* potius *χρῆσθαι* scriptum fuisse credas. In postremis *ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ* interpolatum est, nam *ἅμα* idem iam significavit paulo ante. Iam vero apertus quidem extremi capituli sensus est, nam praecipit vino aquoso *ἐπὶ τῷ σιτίῳ* utendum esse ne in corpore debili calor oriatur, et ne cibus et vinum per calorem, quem excitent, multam fluxionem progignant; — sed quibus verbis id significaverit auctor, haud ita certo constat: nempe in iis etiam interpolationes animadvertis, sed minus certo eae indicari poterunt. Fortasse scriptum fuit: *καὶ οἴνῳ ὑδαρέϊ χρῆσθαι ἐπὶ τῷ σιτίῳ, ἵνα μὴ τῷ σώματι ἀσθενέϊ ἐόντι θερμότητα παρέχῃ καὶ ἅμα ἀμφότερα τῇ θερμωλῇ ποιέωσι ῥεῦμα πουλύ.*

20. *ὁπόταν δὲ — τινί.*] *δέ* de meo ante *διά* adscripsi; — *νῆσις* vulgo, *ἴμησις* A., *ἴνησις* Mack., Littr. — *ἐνῇ* om. A.; — *ὑπεξαγάγειν* (sic) idem; — *ἰσχυτέρῳ* vulg., *ἰσχητηρίῳ* A. C. Littr.; *ἰσχυτηρίῳ* Ald., Zuing. in marg., Lind., Mack.; cf. Erot. in *φαρμάκῳ ἰσχητηρίῳ*, nec tamen hic valet eius explicatio *ἀντὶ τῷ ἰσχαίμῳ*, quum spectetur remedium alvum sistens. Littr.: „Toutefois la leçon ici de Alde (*ἰσχυτηρίῳ*) et plus bas de vulg. (*ἰσχυτηρίοισι*), est bonne aussi: *substances fortifiantes*." Imo vero bonam esse

ται προσφέρεσθαι ὑπὸ ἀσθενείης, κλύζειν πρῶτον μὲν χρὴ χυλῷ πτισάνης, ἔπειτα ἐπὴν τούτῳ καθήρῃς, τῶν στυφόντων τινί.

becillus fuerit, et prae imbecillitate illi offerri nequeant, primum quidem per infusum succo ptisanae alvus eluenda, deinde, ubi per hunc purgaris, adstringente aliquo utendum.

κα΄. Ὁπόταν δ᾽ ἐς τὴν σάρκα ὄπισθεν παρὰ τοὺς σπονδύλους ῥεῦσαν ὕδρωπα ποιήσῃ, ὧδε χρὴ ἰᾶσθαι· καίειν τὴν σάρκα τὴν ἐν τῷ τραχήλῳ μεταξὺ τῶν φλεβῶν ἐσχάρας τρεῖς καὶ ἐπὴν καύσῃς ξυνάγειν καὶ ποιέειν ὡς ἰσχνοτάτας οὐλάς· καὶ ἐπὴν ἀποφράξῃς, πρὸς τὰς ῥῖνας φάρμακον πρόσφερε ὡς ἐκτρέπηται, καὶ ἄλλο ἀσθενὲς αὖτις καὶ αὖτις, ἕως ἂν ἀποτρεφθῇ· καὶ τὰ μὲν ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς θέρμαινε, τὰ δ᾽ ὄπισθεν ψῦχε· καὶ ἐπήν σοι ἐκτεθερμασμένος ᾖ τὰ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς, σιτία ἐσθίειν τὰ φλεγματωδέστατα καὶ ἥκιστα διαχωρητικά, ὡς ὅτι μάλιστα διευρυνθῶσι αἱ ῥοαὶ αἱ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς· ἔπειτα δ᾽ ἐπὴν ἀποφράξῃς καὶ ἀποτρέψῃς τὴν ἐπίρρυσιν, ἤν τι πρὶν ἢ εὐτρεπίζειν τὸ ῥεῦμα ἐς τὸ σῶμα ἔλθῃ, ὧδε χρὴ ἰᾶσθαι· ἢν μὲν μᾶλλον πρὸς τὸ δέρμα ἐκκεχωρηκὸς ᾖ, τὰ ἔξωθεν πυριῶντα· ἢν δ᾽ ἔνδον πρὸς τὴν κοιλίην, ἔξωθεν δὲ μὴ δῆλον ᾖ, φάρμακον πιπίσκοντα· ἢν δ᾽ ἐπ᾽ ἀμφότερα, ἀμφοτέρων ἀφαιρέειν· ἐπιτηδεύειν δὲ χρὴ ἐγγυτάτην τὴν ἔξοδον ποιέειν, ἤν τε κάτω ἤν τε ἄνω, ἤν τε ἄλλῃ ὅπῃ τοῦ σώματος ἔξοδοί εἰσι.

21. Cum autem in carnem posteriore parte iuxta vertebras illapsa fluxio aquam intercutem excitarit, hunc in modum curato. Cervicis carnem, quae in medio est venarum, tribus crustis inurito, inustam constringito et quam tenuissimas cicatrices facito. Et ubi viam intercluseris, medicamentum ad nares admoveto, ut eo divertatur, imbecillumque aliud semel iterumque, donec aversum sit. Atque anteriores quidem capitis partes calefacito, posteriores vero refrigerato. Et postquam partibus capitis anterioribus excalfactus tibi videbitur, cibos edat, qui corpus maxime tumefaciunt et minime ventrem subducunt, quo fluxionis meatus anteriore capitis parte quam maxime dilatentur. Posteaquam vero viam intercluseris et id quod affluit averteris, si quid prius quam fluxionem ad curationem accommodaris ad corpus pervenerit, hoc modo curare oportet. Si quidem ad cutem magis processerit, externis partibus fomentum adhibendo, si vero intro ad ventrem neque foris conspicuum sit, medicamentum propinando, sin utramque in partem, utrimque detrahendo. Diligentia autem adhibenda est ut quam proximum exitum facias, sive supra, sive infra, sive alia quavis corporis parte exitus detur.

κβ΄. Ὁκόταν δ᾽ ἰσχιὰς ἀπὸ ῥόου γένηται, σικύην χρὴ προσβάλλειν καὶ ἕλκειν ἔξω καὶ μὴ κατακρούειν καὶ ἔνδοθεν θερμαντήρια φάρμακα πιπίσκοντα διαθερμαίνειν, ὅπως ἔξοδος ᾖ καὶ ἔξω ἐς τὸ δέρμα ὑπὸ τῆς ἑλκύσιος τῆς σικύης, καὶ ἐντὸς πρὸς τὴν κοιλίην ὑπὸ τῆς

22. Cum coxendicum morbus ex fluxione oritur, cucurbitula admota foras attrahere oportet, neque cutem scalpello pertundere et calefacientia propinando intus calefacere, ut exitus pateat tum extra ad cutem a tractione cucurbiculae, tum intra ad ventrem per calorem. Ubi namque fluxionis via

lectionem pernego, ἰσχυτήριος non est nisi prave scriptum ἰσχητήριος his locis. Dein τοῖσί τε σιτίοισι Lind., Mack., minus recte; — ἰσχητηρίοισι A. C. Littr., ἰσχυτηρίοισι vulg.; — Ἴνησις in vulg. ἡ νῆσις scribitur, ἡ Ἴησις A., ἡ νῆστις C., in marg. vero νῆσις. Post τινί A. C.: ὕστερον ἐπὴν τοῦτο κλύσῃς, Zuing. in m. τούτῳ κλυσθῇ.

21. ὁπόταν — εἰσιν.] ὁπόταν A., ὁπότε cett.; — ῥεῦσαν A. Littr., ῥεύσαντας vulg.; — ῥεύσῃ καί Lind., Mack.; non liquet unde. Tum φάρμακον πρόσφερε ὡς ἀποτρέπηται καὶ ἀσθενὲς αὖθις (αὖτις C.) ἕως ἂν ἀποτρεφθῇ vulg., — ἄλλο αὖθις, vel ἀσθενὲς ὕστερον Zuing. in marg., καὶ ἀσθενὲς ἀλλ᾽ εἰσαῦθις K.', καὶ ἀσθενὲς αὖθις ἄλλο ἕως Chart., Mack., καὶ ἀσθενὲς αὖτις καὶ αὖτις, ἕως A. Littr. Equidem textum consentienter cum Littréo ex A. descripsi, nisi quod ἄλλο ante ἀσθενές adscivi e lectt. descriptis. Porro σιτία [δὲ] ἐσθ. Lind., Mack.; — ῥοαί A. ῥοιαί cett.; — ἔπειτα ἐπήν A.; — ἀποστρέψῃς idem; πρὶν εὐτρεπ. idem; — ἔνδοθεν idem. De meo τήν post ἐγγυτάτην apposui.

22. ὁκόταν — ἰῶ.] δέ K.', Mack., Lind., itaque hi de Cornarii coniectura δέ; malui δ᾽ scribere. Dein C. θερμανσίης. Ceteri ἐς τὰ ἄρθρα ῥέει ἐς τὸ ὑπεῖκον, in quibus ἐς τὰ ἄρθρα rursus scholion est ad τὸ ὑπεῖκον adscriptum, quale

θερμασίης· ὁκόταν γὰρ ἀποφραχθῇ καὶ μὴ ἔχῃ ὅπῃ ὁδοιπορέῃ, ὁδοιπορέουσα ῥέει ἐς τὸ ὑπεῖκον καὶ ἰσχιάδα ποιέει, ἢ ὄπισθεν φθίσιν· τούτῳ τὴν κεφαλὴν καθαρτέον ἀσθενέϊ φαρμάκῳ, ἕως ἂν ἀποτρεφθῇ ὁ ῥόος καὶ τῇ διαίτῃ ὥσπερ ἔμπροσθεν χρῶ, φάρμακον δὲ πῖσον ἐλατήριον καὶ κάτω γάλακτι κλύσον, τὰ δ' ἄλλα πυρίῃσι ἰῶ.

κγ'. Ἐπὴν ὁ σπλὴν ὑπὸ πυρετοῦ μέγας γένηται, — γίγνεται δὲ ὅταν τὸ σῶμα λεπτυνθῇ, — τοῖσι γὰρ αὐτοῖσι ὅ τε σπλὴν θάλλει καὶ τὸ σῶμα φθίνει· ὅταν δὲ τὸ σῶμα λεπτὸν ᾖ καὶ ὁ σπλὴν θάλλῃ καὶ τὸ ἐπίπλοον ἅμα τῷ σώματι λεπτυνθῇ, ἡ πιμελὴ ἡ ἐν τῷ ἐπιπλόῳ ἐκτήκεται· ἐπὴν δὲ ταῦτά τε κενὰ πιμελῆς γένηται καὶ ἀπὸ τοῦ σπληνὸς θάλλοντος ἀπορρέῃ ἐς τὸ ἐπίπλοον, ὥστε ἐγγύτατα ἐὸν καὶ τεύχεα ἔχον καὶ ταῦτα κενεὰ, ἐσδέχεται· καὶ ἐπὴν τὸ νόσημα ἅπαξ ἐν τῷ σώματι γένηται, ἐς τὸ νοσέον τρέπεται, ἤν μή τις εὐτρεπίζῃ, ὡς καὶ τὸ εὐτρεπιζόμενον ἐπικίνδυνον. Τοῦτον ὧδε ἰᾶσθαι· φάρμακα πιπίσκειν, ὑφ' ὧν ὕδωρ καθαρεῖται, καὶ σιτία τὰ φλεγματωδέστατα διδόναι· ἢν δὲ μηδ' οὕτω ῥάων γένηται, καίειν ὡς λεπτότατα καὶ ὡς ἐπιπολαιότατα, ὅπως τὸ ὕδωρ ἴσχειν δύνῃ, πέριξ τοῦ ὀμφαλοῦ κύκλῳ καὶ ἐς τὸν ὀμφαλὸν μή, καὶ ἀφιέναι ἑκάστης ἡμέρης.

[Τῶν νοσημάτων ὅ τι ἂν ἐπικινδυνότατόν

interclusa fuerit, neque habuerit, quo procedat, via facta fluit ad id quod cedit et coxendicum morbum inducit, aut postea tabem. Sic affecto caput medicamento imbecillo purgandum, donec alio avertatur fluxio, et victus ratione velut antea utendum, medicamentum autem potui exhibeto deorsum purgans et alvum inferiorem lacte infuso subluito; cetera fomentis curato.

23. Cum lien ex febre tumidus exstiterit, — fit autem hoc, quando corpus extenuatur; iisdem enim cum lien tumet tum corpus tabescit, — cum autem corpus sit tenue, et lien tumeat et omentum una cum corpore tabescat, pinguedo in omento eliquatur; quum vero haec pars pinguedine vacua facta sit et a liene tumente fluxio fiat in omentum, id ipsum, quum sit proximum et vasa habeat eaque vacua, eam excipit; atque ubi semel in corpore morbus exortus fuerit, in id quod morbosum est vertitur, nisi quis recte curet, quin etiamsi bene tractetur, periculo non vacat. Hunc sic curato: medicamenta, per quae aqua purgetur potui exhibenda et cibi maxime tumefacientes offerendi. Quodsi ne sic quidem levius habeat, quam tenuissimis et levissimis crustis, ut aquam continere possis, in umbilici ambitu inurito, non in ipso umbilico, ac singulis diebus aquam emittito.

[In quocumque morbo periculosissimo peri-

supra item sustulimus. In seqq. vulgatam dedi, sed A. Lind., Littr.: ποιέει. Ἡ ὄπισθεν φθίσις· τούτῳ κ. τ. λ., quod, me iudice, non praestat; licet in utraque lectione idem spectetur i. e. φθίσις τοῦ σκέλεος ἐξ ἰσχιάδος χρονίης, cf. Aph. postremum sect. VI. p. 447. vol. I. — In sequentibus A. rursus ἀποστρεφθῇ; — C. fert πίσαι (sic.).

23. ἐπὴν — ἐπικίνδυνον.] ὕδωρ ἐς τὸ ἐπίπλοον in titulo A. C.; — τοῖσι γὰρ αὐτοῖσι ὅτε τὸ σῶμα θάλλει, ὁ σπλὴν φθίνει Mack. contra auctoris mentem; citat locum Gal. lib. II. de fac. nat. (vol. II. p. 132. in fine Kühn.); καὶ ὁ σπλὴν θάλλει Mack.; — ἐπίπλοιον A. C., vides iure ῥοιαί pro ῥοαί in superioribus plus semel a nobis reiectum esse; — ἣ ἐν τῷ ἐπιπλόῳ ἐστὶν, τήκεται C.; — ἐστήκεται A.; — ταῦτά τε A. C. Littr., cett. τε omm.; — vulgo: ὡς ἐγγύτατα ἐὸν τὸ ἐπίπλοον, ὥστε τεύχεα ἔχον καὶ ταῦτα κενεὰ ἐσδέχεται; — ὥστε τεύχεα ἔχειν Lind., Mack.; — vulgata sensum sanum non refert: ὡς fuit ὥστε, sequens ὥστε vero otiosum est, eoque loco congruit copula; τὸ ἐπίπλοον vero otiosum est emblema, quum nomen brevi ante scriptum fuit; hinc emendatio mea intelligetur; — ὡς ante καὶ τὸ εὐτρ. omm. C., Mack.; ἐπὶ κινδύνου vulg., ἐπικίνδυνον A. C. P.', Zuing. in marg., Lind., Mack., Littr. Sane misere impedita oratio est in hac periodo, praecipue in eius initio; sed nolim hic librarios accusare, fieri potest ut culpâ auctoris ita se habeat.

τοῦτον — ἡμέρης.] καθαίρεται A. καθαιρεῖται vulgo, i. e. καθαρεῖται, quod frequens in libris de morbis; — σιτία τά om. A.; — κύκλον vulgo, κυκῶν e C. adnotat Littréus, in quo puto κύκλῳ latere, quod requiritur; — vulgata μίαν, pro quo μή Foësius coniecit, quod receperunt Lind., Mack., Littr. Negari non potest parum probabile esse illum umbilicum inurere voluisse, quare item Foësii coniecturam admitto; quin μίαν ne habet quidem quorsum referatur. Sed fateor me potius exspectavisse in antithesi ἐς δὲ τὸν ὀμφαλὸν μή.

τῶν — ἔπαθε.] Pro ἐπικινδυνότατόν ἐστι A.: ἐπὶ κινδυνον παραλάβῃς i. e. ἐπικίνδυνον παραλάβῃς; — tum δὲ ὅπερ A. C. Lind. — Hunc locum ideo uncis inclusi, quia inepte hîc interponitur; utrum ad hunc librum pertineat, necne, non definio; infra plura apophthegmata medica legun-

ἐστι, ἐν τούτοισι παρακινδυνεύειν χρή· ἐπιτυχὼν μὲν γὰρ ὑγιᾶ ποιήσεις, ἀτυχήσας δ' ὅπερ καὶ ὡς ἔμελλε γίγνεσθαι, τοῦτ' ἔπαθε.]

κδ'. Παιδίῳ δὲ χρὴ ὕδρωπα ὧδε ἰᾶσθαι· τὰ οἰδέοντα καὶ ὕδατος ἔμπλεα ἐξοίγειν μαχαιρίῳ πυκνὰ καὶ σμικρὰ ἐξοίγοντα, ἐξοίγειν δ' ἐν μέρεϊ ἕκαστα τοῦ σώματος καὶ πυρίῃσι χρῆσθαι καὶ αἰεὶ τὸ ἐξοιγόμενον χρίειν θερμαντηρίῳ φαρμάκῳ.

κε'. Πλευρῖτις ξηρὴ ἄνευ ῥόου γίγνεται ὅταν ὁ πνεύμων λίην ξηρανθῇ ὑπὸ δίψης ἀναγκαίης· ὁ γὰρ πνεύμων, ἅτε ξηρὸς ἐών, ἐπήν τι μᾶλλον ξηρανθῇ τῆς φύσιος, ἰσχνὸς γίγνεται καὶ ἀκρατὴς γενόμενος κλιθεὶς ἐς τὸ πλευρὸν ὑπ' ἀκρασίης, ψαύει τοῦ πλευροῦ· καὶ ἐπὴν θίγῃ ὑγροῦ ἐόντος, ἅπτεται καὶ πλευρῖτιν ποιέει· τότε δὲ καὶ ὀδύνη γίγνεται ἐς τὸ πλευρὸν καὶ ἐς τὴν κληῖδα καὶ πυρετὸς καὶ ἐπαναχρέμπτεται λευκόν. Τοῦτον χρὴ πολλοῖσι πότοισι ἰᾶσθαι καὶ λούειν καὶ τῆς ὀδύνης φάρμακον διδόναι καὶ τἄλλα τὰ ἀνάχρεμψιν ποιεῦντα. Οὗτος ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι ὑγιὴς γίγνεται καὶ τὸ νόσημα ἀκίνδυνόν ἐστι καὶ σιτία οὐ χρὴ διδόναι.

κς'. Πυρετοὶ διὰ τόδε γίγνονται, ὅταν τοῦ σώματος ὑπερφλεγμήναντος αἱ σάρκες ἀνοιδήσωσι καὶ τὸ φλέγμα καὶ ἡ χολὴ κατακλεισθέντα ἀτρεμίζωσι καὶ μὴ ἀναψύχηται μηδὲν μήτ' ἐξιόν, μήτε κινεύμενον, μήτ' ἄλλου ὑπιόντος. Ὁπόταν κόπος ἔχῃ καὶ πυρετὸς καὶ πλησμονή, λούειν χρὴ πολλῷ καὶ χρίειν ὑγρῷ καὶ θερμαίνειν ὡς μάλιστα, ὡς ἡ θερμωλὴ ἀνοιχθέντος τοῦ σώματος, ὑπὸ τοῦ ἱδρῶτος ἐξέλθῃ· ἑξῆς δὲ ταῦτα ποιέειν καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρας ἡμέρας· καὶ ἢν μὴ παύηται, φάρμακον πῖσαι χοληγαγικὸν καὶ μὴ ψύχειν τὸν πυρετὸν, πρὶν ἢ τεταρταῖος ᾖ, μηδ' ἕως

clitari oportet; nam si quidem successerit, sanum reddes, sin vero frustratus fueris, nihil gravius quam quod eventurum erat perpetietur.]

24. At in puero aquam inter cutem sic curato: tumidas et aquae plenas partes gladiolo aperito, crebroque ac parum et singulas deinceps corporis partes aperito, fomentisque utitor et semper quod apertum est calefaciente medicamento illinito.

25. Lateralis morbus siccus citra fluxionem oritur, cum ex vehementi siti pulmo admodum resiccatus fuerit. Pulmo enim cum siccus sit, ubi amplius quam pro natura resiccatus fuerit, gracilis evadit et impotens redditus ad latus prae impotentia inclinatur, ipsumque attingit, eoque attactu, cum humidum exsistat, ei adhaerescit et morbum lateralem facit. Tum vero dolor ad latus et iugulum oboritur et febris et album exscreatur. Hic multis potionibus curandus est et lavandus, eique medicamentum, quod dolorem sedet, exhibendum, aliaque quae exscreationem faciunt. Hic intra septimum diem convalescit, neque morbus periculosus est, neque cibos exhibere oportet.

26. At vero febres hanc ob causam oriuntur: cum corpore tumidiore reddito carnes intumuerint, pituita bilisque conclusae conquieverint, nihilque refrigeretur neque exiens, neque motum, neque alio quodam subeunte. Cum lassitudo, febris et plenitudo detinuerit, multa aqua lavandum et liquido illinendum et quam maxime calefaciendum, ut calor aperto per sudorem corpore exeat, haecque consequenter tribus aut quatuor diebus facienda. Quodsi non sedetur, medicamentum, quod bilem educat, propinato et febrem ne perfrigerato ante quartum diem, neque quoad corpus turgescit medicamentum

tur, fortasse inde aberravit; eum saltem huic loco minime adaptatum esse certum est.

24. παιδίῳ — φαρμάκῳ.] πῶς δεῖ ὕδρωπα παιδίου ἰᾶσθαι A. pro inscriptione; — ἐξάγειν, ἐξάγοντα Mack., facile sane talia confundi possint, nec tamen hic aliud quid quam ἐξοίγειν singulis locis scriptum fuit; — χρῆσθαι A. χρήσασθαι vulg.

25. πλευρῖτις — λευκόν.] περὶ πλευρίτιδος A. pro inscriptione; — καὶ κλισθεὶς vulg., sed A. κλιθείς sine καί, quod dederunt Lind., Mack., Littr.; — παύει A. pro ψαύει.

οὗτος — διδόναι.] ἑπτὰ ἡμ. A., ἡμ. ἑπτά vulg.

26. πυρετοὶ — ὑπιόντος.] πυρ. δι' αὐτὸ δὲ γίνονται vulg.; cum Littréo codicem A. sequor, in E. vero haec omittuntur; — συνοιδήσωσι A.; — καὶ μὴ ἀναψυχ. om. C.

ὁπόταν — ἰνήσεται.] ὁπόταν [οὖν] Lind; πλησμός C.; — χρίειν ὑγρόν vulg., ὑγρῶν al. m. ὑγρόν A., ὑγρῷ C. Littr.; — ὑπὸ ἱδρῶτος A.; — ἑξῆς δ' εὖ αὐτά vulg., ἑξῆς δὲ ταῦτα A. Littr., unde ταῦτα dedi; — χοληγόν A., χολικόν C.; —

ἂν τὸ σῶμα θάλλῃ, πιπίσκειν Φάρμακον· οὐ γὰρ ἰνῶνται εἰ μὴ σμικρὸν, ὥστε ξυνοιδέοντος τοῦ σώματος· ἐπὴν δὲ ἰσχνὸς ᾖ, πιπίσκειν καὶ ἰνήσεται. Ἐν πυρετῷ σιτίον μὴ προσφέρειν, μηδὲ ῥοφήμασι ὑπεξάγειν, ... καὶ πιὼν ὕδωρ θερμὸν καὶ μελίκρητον καὶ ὄξος ξὺν ὕδατι, ταῦτα δὲ πιπίσκειν ὡς πλεῖστα· ἢν γὰρ μὴ ψυχρὸν ἐσίῃ, τὸ ποτὸν θερμὸν ἐὸν καὶ μένον ἐκ τοῦ σώματος τοῦ νοσέοντος ἀφαιρέει, ἤν τε διουρήσῃ ἤν τε διϊδρώσῃ· πάντῃ δὲ ἀνοιγόμενόν τε καὶ ἀναπνέον καὶ κινεύμενον τὸ σῶμα ξυμφέρον ποιήσει. Ἐπὴν δὲ ἰσχνὸν ἐόντα καίῃ, δῆλον ὅτι οὐ διὰ τὸ Φλεγμαίνειν ὁ πυρετὸς ἔχει· καὶ ἢν μὴ παύηται, τρέφειν καὶ Φλεγμαίνειν ποιέειν· καὶ ἢν μὲν τοῦτο ξυμφέρῃ, δῆλον ὅτι οὐκ ἐχρῆν τὸν πυρετὸν παρέχειν. Τοῦτον χρὴ Φάρμακον πῖσαι, ὡς ὑπεξάγῃ, ὅπῃ ἂν μᾶλλον ὁ πυρετὸς ἔχῃ, ἤν τε κάτω, ἤν τε ἄνω, ἢν μὲν ἄνω, ἄνω, ἢν δὲ κάτω, κάτω. Οὐδὲν δ' ἧσσον δεῖ τοὺς ἀσθενέας τῶν ἰσχυρῶν Φάρμακον πιπίσκειν, ἀλλ' ὅμως μοῦνον οὕτω, τοὺς μὲν ἰσχυροὺς ἰσχυρὸν, τοὺς δ' ἀσθενέας ἀσθενές. Τὰς δὲ πυρώσιας ποτοῖσι καὶ ῥοφήμασι, ὥστε τὸν πυρετὸν ψυκτηρίῳ Φαρμάκῳ ἐκλύειν, καμμάρῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ

potui exhibendum; neque enim evacuatur nisi exiguum quid, quippe turgente corpore; cum vero gracilis sit, exhibe et evacuatio fiet. In febre vero cibus minime offerendus, neque sorbitionibus alvus subducenda . . . . et bibens calidam et mulsam et acetum cum aqua; — haec autem quam plurima bibenda dato. Potus enim minime frigidus in corpus ingestus, cum calidus sit et maneat, ex aegro corpore detrahit; sive urinae deducantur, sive sudor eliciatur. Undique enim apertum corpus et respirans ac motum quod conducat faciet. Quodsi gracilem febris urat, manifestum quod non ob corporis tumorem febris detinet, ac si non cesset, nutrire et tumidum reddere oportet; quodsi hoc conducat, manifestum est non oportuisse febrem praebere. Huic medicamentum propinandum quod educat qua parte magis febris detinet, sive superiore, sive inferiore; et si superiore quidem, supra, si inferiore, infra. Nihilo vero minus quam robustis debilibus medicamentum exhibere oportet, sed tamen ita tantum ut validis validum, imbecillis vero imbecillum exhibeas. Ardores autem potionibus et sorbitionibus, veluti febrem refrigerante medicamento exsolvito, cammaro, aut alio quopiam

καὶ μὴ ψύχειν de suo Littr., quem sequor, cett. *μή* omm. Pro *πρὶν ἢ* K.' *πλὴν εἰ*; — *μηδ' ὡς ἂν* vulg., *μὴ δὲ ὡς ἂν* C.; cum Lind., Mack., *ἕως* dedi; — *ἰνῶνται* A. *ἰνοοῦνται* K.', *κρίνονται* vulg.; — *ἰνήσεται* A. E. K.' Ald., Lind., Mack., Littr., *ἠνήσεται* vulgo.

ἐν πυρετῷ — ποιήσει.] *ἐν* ante *πυρετῷ* de meo adscripsi; — *καὶ πιών* vulgata est lectio, *καὶ ποτόν* A. Littr.; dubium non est, quin in A. habeamus correctiunculam vulgatae, sed vide quam inepte in ipsa illa correctione verba connectantur, nam eiusmodi quid si velis, saltem *ποτὸν δ' ἔστω κ. τ. λ.* potius exspecto, quam *καὶ ποτόν* nude; — sed neque in vulgata aptus est verborum et rerum nexus, sed lacuna esse videtur inter *ὑπεξάγειν* et *καὶ πιών*, quam notavi et vulgatam ceterum servavi, quippe ita facere malui quam arbitrariam e vetere codice correctiunculam recipere, quae rem non restituit. Dein *μελίκρητον* A. Mack., Littr., per *α* vulg., sed *μελίκρητα* C., quale plurale in libris his saepius obvium, sed semper me dubitare facit, vix credo veteres *μελίκρητα* usurpavisse. In sequentibus *ψυχρὸν μή* A.; — *κινεύμενον* A. C. Littr., *κινουμ.* vulg.; — pro *ποιήσει* A. C. *πρήσσει*.

ἐπὴν δὲ — παρέχειν.] *καὶ ἢν μηδ' οὕτω ξυμφέρῃ, δῆλον ὅτι οὐκ ἐχρῆν τὸν πυρετὸν παρέχειν* vulg., sed A. *καὶ ἢν μὴ οὕτω ξυμφέρει, δῆλον ὄντι τῶν οὐκ ἐχρῆν τὸν πυρετὸν παρέχειν.* In lectione codicis A. *μή* praestat prae vulgato *μηδ'*, ceterum lectio corrupta est. Sed in utraque lepidum est *δῆλον ὅτι οὐκ ἐχρῆν τὸν πυρετὸν παρέχειν.* Nempe hoc, quod comparo cum *τὸ τὴν νοῦσον παρέχον* e § 29., miro modo comparatum est: si *ἐχρῆν* respicias, exspectaveris *δῆλον ὅτι οὐκ ἐχρῆν τρέφειν*, sin respicias ad *πυρετὸν παρέχειν*, potius exspectaveris *δῆλον ὅτι τοῦτο* (i. e. *τὸ ἰσχνόν*) *οὐκ ἦν τὸ τὸν πυρετὸν παρέχον.* Itaque circumspicienti quo modo malo mederi liceret, simplicissimum visum est pro *μὴ οὕτω* reponere *μὲν τοῦτο*, quo facto sensus sanus loco restituitur.

τοῦτον χρὴ — κάτω.] *ὡς ὑπεξάγειν* A.; — *ἔχει ἤν τε ἄνω, ἤν τε κάτω* A.; — mirum est quod sequitur *ὅπῃ ἂν μᾶλλον ὁ πυρετὸς ἔχῃ*, exspectas potius *ὁ πόνος ἔχῃ*, nec tamen quidquam tangere ausim.

οὐδὲν δ' ἧσσον — ἀσθενές.] *ἀσθενέοντας* (*ἀσθενέας* A.) *τῶν ἰσχυρῶν Φαρμάκων* vulg., quae verba recte restituit Littr. *ἀσθενέας* recipiens et *Φάρμακον* scribens; — sed neque sequens *ἀλλ' ὁμοίως ἢ μοῦνον οὕτω* vitio caret, neque enim intelligi potest; *ἢν* fert A., *μόνον* C., unde nihil proficis. Mihi *ὁμοίως* ex *ὅμως* ortum videtur et *ἢ* invectum postquam vitium illud irrepserat. De meo *τοὺς μὲν ἰσχυροὺς — τοὺς δ' ἀσθενέας* scripsi accusativo, ceteris *τοῖσι μὲν ἰσχυροῖσι — τοῖσι δ' ἀσθενέσι* habentibus; nempe antecedit *τοὺς ἀσθενέας Φάρμακον πιπίσκειν.*

τὰς δὲ πυρώσιας — χρῆσθαι.] *ὥσπερ* vulgo, *ὥστε* A. Littr.; — *καὶ ἐπὴν ναυτιῷτο τῷ ψυκτηρίῳ* vulg., *ἐπὴν λύσῃς τῷ* A., sed *μὴ λύσῃς* Erot. gl. in voce *καμμάρῳ*, Littr.

τοιούτῳ· καὶ ἐπὴν μὴ λύσῃς τῷ ψυκτηρίῳ, θερμαντηρίοισι χρῶ ἑξῆς· ἐπὴν δὲ μὴ παύηται, ψυκτηρίοισι πάλιν χρῆσθαι.

κζ'. Ἴκτερον ὧδε χρὴ ἰᾶσθαι· ἐπὴν παραλάβῃς, τρέφε καὶ λουτροῖσι καὶ πιαντηρίοισι καὶ ποτοῖσι καὶ σιτίοισι καθυγραίνειν τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας· ἐπὴν δ' ὑγρανθῇ τὸ σῶμα, καθαίρειν καὶ ξηραίνειν τὸ σῶμα λιπαρά τε ἐξαίφνης ἐξαρύσαι, πάντῃ προσφέρων φάρμακον ᾗ δυνατὸν ὑγρότητα ἐξάγειν· πρὸς δὲ τὴν κεφαλὴν καθαρτηρίῳ ἀσθενεῖ· καὶ οὐρητικὰ πιπίσκειν· καὶ πρὸ τῶν σιτίων τοῦτον τὸν χρόνον, ὃν καθαίρεις τὴν τεταραγμένην ὑγρότητα, κατάποτον δίδου, ὡς μὴ τρέφηται ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου τὸ σῶμα· ὅταν δ' ἰσχαίνηται, καὶ λουτροῖσι κάθαιρε· τοῦ δὲ σικύου τοῦ ἀγρίου τὴν ῥίζαν κόψας, ἐς ὕδωρ ἐμβαλὼν, ἀπὸ τούτου λοῦε· χοληγαγὰ δὲ φάρμακα μὴ πίπισκε, ὡς μὴ ταράσσῃ μᾶλλον τὸ σῶμα, τοῦτον· ἐπὴν δὲ ξηρὸν ᾖ τὸ τεταραγμένον, τρέφε μηδενὶ ὑποχωρητικῷ φαρμάκῳ, μηδὲ διουρητικῷ, ἀλλ' οἴνῳ οἰνώδεϊ καὶ ἅσσα ἐρυθρότερον ποιέει τὸν ἄνθρωπον, τούτοισι· ἢν δὲ χλωρὸς ᾖ, πάλιν ἐξαρύσαι, ξηραίνειν δὲ μηδαμῶς, μὴ παγῇ χλωρὸς ἐών.

κη'. Θηρίον ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ σῶμα διὰ τόδε· ἐπὴν φλεγμήνῃ ἡ σὰρξ ἡ πέριξ καὶ οἱ κρημνοὶ μεγάλοι ἔωσι τοῦ ἕλκεος καὶ τὸ ἕλκος ὑγρὸν καὶ ἐπὶ τοῦ ἕλκεος ἐξηρασμένος ἐπῇ ἰχὼρ, ἢ τὸ ἕλκος ξυμπεπηγὸς ᾖ, ξυσσεσηπὼς ὁ ἰχὼρ ὁ ἀπὸ τοῦ ἕλκεος ἀπορρέων κωλύεται ἔξω χωρέειν ὑπὸ τοῦ ἐπιπεπηγότος ἐπὶ τοῦ ἕλκεος πρὸς τὴν σάρκα· ἡ δὲ σὰρξ ὑποδέχεται, ὥστε μετέωρός γ' ἐοῦσα αὐτὴ

id genus; et nisi medicamento refrigerante eam solvas, calefacientibus utitor deinceps; quodsi non cesset, refrigerantibus rursus utendum.

27. Morbum regium ad hunc modum curare oportet: ubi curandum susceperis, nutrito, lavato et pinguefacientibus tum potibus, tum cibis tribus aut quatuor diebus humectato. Ubi vero corpus humectatum fuerit, purgato ipsumque exsiccato pinguiaque confestim submoveto, ubicumque adhibito medicamento, quo humorem educere detur. Ad caput autem imbecillo purgatorio utitor et quae urinas ducant propinato, et ante cibos eo tempore, quo humorem turbatum repurgaris, devorandum medicamentum dato, ne ab eo inde tempore corpus nutriatur. Cum vero extenuatum fuerit, balneis quoque purgato; cucumeris vero agrestis radice contusâ et in aquam coniectâ balneum parato. Medicamenta autem bilem educentia ne propinato, ne corpus magis conturbent. Ubi vero siccum fuerit quod conturbatum fuit, nutrito, nullo admixto alvum subducente, aut urinas ciente medicamento, sed vino generoso et his, quae rubicundiorem reddant. Quodsi colore sit ex viridi pallescente, rursus exhaurito, neque ullo modo resiccato, ne color ille defixus inhaerescat.

28. Ulcus ferinum hanc ob causam corpus invadit: ubi caro circumcirca inflammationem conceperit, et ulceris labra intumuerint, ulcusque sit humidum et supra ulcus sanies resiccata fuerit, aut ulcus compactum fuerit, putris ab ulcere sanies defluens a compacta supra ulcus materie ad carnem foras prodire prohibetur; caro autem suscipit, cum nimirum ex inflammatione in altum sublata sit, cumque eo per-

27. ἴκτερον — ἐών.] θεραπεία ἰκτέρου A.; — ἰῆσθαι A. Littr.; — ἢ τρεῖς A.; — πάντῃ τε vulg., sed τε omm. A. Littr.; — εἰ (ᾗ pr. m. in A.) δυνατὸν ᾖ (ᾖ om. A.) ὑγρότητα vulg., consentienter cum Littréo textum descripsi; — πρός τε τὴν κεφ. A.; ἣν (ἣν om. A.) καθάρῃς (καθαίρῃς A.) vulg., emendavit Littréus ὃν pro ἣν recipiens; — τεταγμένην A.; — κατὰ ποτόν vulg., una voce κατάποτον Lind., Littr.; — τρέπηται A.; — δ' ἰσχν. Ald. A. C., δέ plene cett.; — κάθαιρε A., Littr., καθαίρειν vulg.; — μή ante πίπισκε om. A.; — δέ post ἐπήν om. Lind.; — ξηνήνης i. e. ξηρήνῃς A. pro ξηρὸς ᾖ; — μηδὲ διουρ. om. C.; mirum est τρέφε μηδενὶ ὑποχωρητικῷ φαρμάκῳ, μηδὲ διουρητικῷ! num quid desit, v. c. χρεόμενος post φαρμάκῳ, non definio; — ἐρυθρώτατον ποιεῖ A.; — μηδαμᾶ, ὡς vulg., μηδαμῶς sine ὡς A.

28. θηρίον — μετεωρίζει.] φλεγμήνῃ A. φλεγμαίνῃ vulg.; — ἡ πέριξ om. A. — Vulgo ἢ (ἢ om. A.) τὸ ἕλκος συμπεπηγὸς ᾖ (ᾖ addit A.) ξυνσεσηπὼς ὁ ἰχ. vulg., — ξύνεστιν εἰ πῶς pro ξυνσεσηπώς C. Inde Littr. dedit: ἢ τὸ ἕλκος συμπεπηγὸς ᾖ, ἢ ξυσσεσηπὸς, ὁ ἰχ., sed haec lectio sensu cassum reddit locum, nam ξυσσεσηπώς, sic enim scribendum, sine dubio ad ὁ ἰχώρ est referendum, quod seqq. abunde docent. Dein ἀπορρέων — ἕλκεος om. A.; — ὑπὸ τοῦ ἕλκεος vulg., sed recte Littr. de suo ἐπὶ τοῦ ἕλκεος; — γ' A.

ὑπὸ φλεγμασίης, καὶ ὅταν ἀφίκηται ὁ ἰχὼρ ὑπορρέων, σήπει καὶ μετεωρίζει. Τοῦτον φαρμάκοισι ὑγραίνοντα αὐτὸ τὸ ἕλκος χρίειν, ὡς ὑγραινομένου ἔξω τὸ ῥεῦμα ῥέῃ ἐκ τοῦ ἕλκεος καὶ μὴ ὑπὸ τὴν σάρκα, καὶ τὰ κατάρροα τοῦ ἕλκεος ψύχουσι φαρμάκοισι, ὡς χειμιοῦσα ξυμπιλῆται ἡ σὰρξ καὶ μὴ διαρραγεῖσα ἀντεπιρρέῃ· καὶ τἄλλα δὲ ἕλκεα ψύχουσι περιχρίειν καὶ ἐπ' αὐτὰ τὰ ὑγραίνοντα ἐπιτιθέναι.

κθ'. Κύναγχος ἀπὸ αἵματος γίγνεται, ὅταν τὸ αἷμα παγῇ τὸ ἐν τῇσι φλεψὶ τῇσι ἐν τῷ τραχήλῳ· τούτῳ ἀπὸ τῶν ἐν τοῖσι γυίοισι φλεβῶν αἷμα ἀφαιρέειν καὶ ἅμα κάτω ὑπεξάγειν, ὡς τὸ τὴν νοῦσον παρέχον ταύτῃ κατασπασθῇ· καὶ γλῶσσαν, ὁπόταν ἕλκεα μεγάλα σχῇ, ὡσαύτως εὐτρεπιστέον.

λ'. Τὰ νοσήματα χρὴ ἀπ' ἀρχῆς ἰᾶσθαι· ὅσα μὲν ἀπὸ τῶν ῥόων γίγνεται, τοὺς ῥόους παύειν πρῶτον· ὅσα δ' ἀπ' ἄλλου, παύειν τὴν ἀρχὴν τοῦ νοσήματος καὶ εὐτρεπίζειν· ἔπειτα τὸ ξυνερρυηκὸς, ἢν μὲν πολὺ ᾖ, ἐξάγειν· ἢν δ' ὀλίγον, διαιτῶν καθιστάναι.

λα'. Κεφαλῆς κατάγματα. Ἢν μὲν τὸ ὀστέον καταγῇ καὶ ξυντριβῇ, ἀκίνδυνον καὶ ἰᾶσθαι χρὴ τοῦτον ὑγραίνουσι φαρμάκοισι· ἢν δὲ ῥαγῇ καὶ ῥωγμὴ ἐγγένηται, ἐπικίνδυνον· τοῦτον πρίειν, ὡς μὴ κατὰ τὴν ῥωγμὴν τοῦ ὀστέου ὁ ἰχὼρ ῥέων τὴν μήνιγγα σήπῃ· ὥστε γὰρ κατὰ στενὸν ἐσιὼν μὲν, ἐξιὼν δὲ οὔ, λυπέει καὶ μαίνεσθαι ποιέει τὸν ἄνθρωπον· τοῦτον χρὴ πρίειν, ὡς ἔξοδος ᾖ τῷ ἰχῶρι, μὴ μοῦνον ἔσοδος, εὐρέος διαπρισθέντος, καὶ φαρμάκοισι χρῆσθαι, ἅσσα ἐφ' ἑωυτὰ τὸ ὑγρὸν ἕλκουσι καὶ λούειν.

venerit, sanies subter carnem penetrans eam putrescere facit et attollit. Hunc medicamentis humectare et ipsum ulcus illinere oportet, ut ex humectato ulcere foras fluxio, neque subter carnem, fluat. Et quae ad ulcus affluunt refrigerantibus medicamentis illinenda, uti caro frigore condensata coëat et minime diffracta rursus fluxionem immittat. Quin et reliqua ulcera refrigerantibus medicamentis oblinenda sunt, iisque humectantia adhibenda.

29. Angina a sanguine oritur, cum sanguis in venis quae in collo sunt concrescit: sic affecto a venis, quae in brachiis sunt, sanguinem detrahito simulque alvum subducito, ut eo id quod morbum facit avellatur. Linguam quoque cum magna ulcera habuerit, similiter tractato.

30. Morbi quidem circa initia curandi sunt et in his quidem, quae a fluxionibus oriuntur, primum fluxiones sedandae. Qui vero alia ex causa, in his morbis principium sedandum et curandum. Deinde quod influxit, si quidem copiosum est, educendum, sin modicum, victus ratione compescendum.

31. Capitis fracturae. Si os quidem fractum sit, et contritum, periculo vacat et medicamentis humectantibus curandum. Quodsi fissum fuerit et fissura in eo facta, periculi plenum est. Huic ferrum adhibere oportet, ne sanies per ossis fissuram affluens membranam putrefaciat. Nam cum per angustum quidem subeat, nec tamen exeat, molestia afficit hominemque ad insaniam adigit. Huic terebram adhibere oportet, ut late terebrato osse saniei exitus, neque solum ingressus pateat, et medicamentis quae humorem ad se attrahant utendum atque lavandum.

Littr., vulgo om.; — αὐτή A. Littr., om. vulg.; — ἀπορρέων Lind., de suo, uti videtur, sed parum recte.

τοῦτον — ἐπιτιθέναι.] ὑγραίνοντας vulgo, malui, uti solent, sing. num. dare; — ψυχροῖσι φαρμάκοισι περιχρίειν K.' Lind., Mack.; — δ' ἕλκεα A. C.; — ψυχροῖσι Lind., Mack.

29. κύναγχος — εὐτρεπιστέον.] περὶ κυνάγχης inscriptio est in A.; — τούτων vulgo; cum Lind. τούτῳ dedi. Porro ταύτῃ de meo, τοῦτο vulgo, pro quo K.' Lind., Mack., ἐς τοῦτο, L. οὕτω; — ἔχῃ μεγάλα A.

30. τὰ νοσήματα — καθιστάναι.] simplex ἐρρυηκός C.; — δ' ὀλίγον A. C., δέ plene vulgo.

31. κεφαλῆς — λούειν.] κεφαλὴ κατηγυρία (κατηγυῖα) πῶς δεῖ ἰᾶσθαι κεφαλὴν κλασθεῖσαν pro κεφ. κατηγμ. A., — κατάγια pro κατήγματα C.; — fuerit κεφαλὴ κατηγυῖα; — Aldus nullam habet inscriptionem; — ἢν μὴ τὸ ὀ. A.; — χρή om. idem; — τοῦτο C.; — ἢν δὲ ῥαγῇ καὶ ῥωγμὴ ἐγγένηται miro modo ponitur, sed ab hoc scriptore quidvis exspectare licet; ceteroquin putes ἢν δὲ φλασθῇ καὶ ῥωγμὴ ἐγγ. scriptum fuisse. Porro ὁ ἰχώρ A., ceteri ὁ omm.; — εὐρέος

λβ'. Πυρεταίνοντι κεφαλὴν μὴ κάθαιρε, ὡς μὴ μαίνηται· θερμαίνουσι γὰρ τὰ τὴν κεφαλὴν καθαίροντα φάρμακα· πρὸς δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ πυρετοῦ θερμὸν τὸ ἀπὸ τοῦ φαρμάκου προσελθὸν μανίην ποιέει.

Τῶν τρωμάτων ἐφ' ᾧ ἄν τινι κακῶς ἔχων χολὴν μέλαιναν ἀνεμέσῃ, ἀποθνήσκει ὁ τὸ τρῶμα ἔχων.

Καὶ ὑπὸ ἰνηθμοῦ ὅς ἂν ἐχόμενος καὶ ἔχων ἀσθενέως καὶ λεπτὸς ἐὼν ἐξαπίνης ξηρὸν καθίζῃ, ἀποθνήσκει.

Ἐπὴν ὑπὸ θερμωλῆς ἐχομένῳ ἑλκύδρια ἐκθύωσι ἀσθενέϊ ἐόντι πέριξ πελιδνὰ, ἀποθνήσκει.

Ἐπὴν ὑπό τινος νοσήματος ἐχομένῳ ἀσθενέϊ ἤδη ἐόντι πελιδνὰ ἐκθύῃ, θανάσιμον.

Ἐπὴν φάρμακόν τις πιὼν ὑπέρινος ᾖ καὶ κάτω καὶ ἄνω ὑπεκχωρέῃ, οἶνον καταρροφεῖν τὸ μὲν πρῶτον κεκρημμένον, ἔπειτα ἄκρητον θαμινὰ διδόναι καὶ παύεται.

Φαρμάκων δὲ μήτ' ἰνηθμῷ μήτ' ἐμέτῳ, χολὴ δ' ἐπὴν αὐτομάτη ῥαγῇ ἢ κάτω ἢ ἄνω, χαλεπωτέρα παύειν· ἡ γὰρ αὐτομάτη ὑπὸ βίης γενομένης τῷ σώματι βιᾶται· ἢν δ' ὑπὸ φαρμάκου ῥέῃ, οὐχ ὑπὸ ξυγγενέος βιᾶται.

Ἐπὴν παραλάβῃς ἰνώμενόν τε καὶ ἐμεῦντα, μὴ παύειν τὸν ἔμετον· ὁ γὰρ ἔμετος τὸν ἰνηθμὸν παύει· ῥᾴων δὲ ὁ ἔμετος ὕστερον παύσαιτο ἄν· ἢν δ' ἀσθενὴς ᾖ ὁ ταῦτα πάσχων, ὕπνου φάρμακον ἐμετηρίσας διδόναι.

32. Febricitanti caput ne purgato, ut ne ad insaniam agatur. Si quidem caput purgantia medicamenta calefaciunt, saneque ad febrilem calorem medicamenti calor accedens insaniam excitat.

In quocumque vulnere aeger male affectus bilem atram revomat, moritur vulneratus.

Et qui evacuatione detentus imbecillus atque extenuatus derepente siccus desidet nihil excernens, moritur.

Ubi calore detento ulcuscula in ambitu livida imbecillo exsistenti eruperint, moritur.

Cum quopiam morbo detento, imbecillo iam exsistenti livores eruperint, letale.

Si quis ex medicamenti potione supra modum purgetur et infra supraque demittit, vinum primo quidem dilutum, deinde meracum frequenter sorbendum exhibeto et sedabitur.

Si neque ex evacuatione, neque ex vomitu per medicamenta provocato, sed sponte bilis infra aut supra erumpat, difficilius sistitur. Nam sponte prodiens bilis per vim corpori factam vi expellitur. Sin ex medicamenti usu profluat, non propellitur vi ab eo quod eiusdem (in corpore) generis est.

Cum evacuatum et vomentem curandum susceperis, vomitum ne sedato; vomitus si quidem evacuationem sedat; facilius autem postea vomitus sedabitur. Quodsi ita affectus debilis fuerit, a vomitu medicamentum somnum concilians exhibeto.

διατρηθέντος pr. m. in A., εὐρέος διαπρισθ. vulgo, sed εὐρέως sec. m. in A., Littréus.

32. πυρεταίνοντι — ποιέει.] τά post γάρ A. Littr., cett. omm.

τῶν τρωμ. — ἔχων.] Vulgo θανάσιμα τρώματα ἐφ' ὧν κ. τ. λ., sed Ald. om. θαν. τρώματα; — equidem lectionem codicum A. C. sequor; — ἀνεμέσῃ A. ἀπεμ. vulg. Conferri potest Aph. 23. IV.

καὶ ὑπὸ — ἀποθνήσκει.] ὃς ἂν ἐχόμενος A. Littr., ὁ ἐνεχόμενος sine ἄν vulg.; — ante ἐξαπίνης addunt ἢν P.' Lind., Mack.; tum ξηρός Mack.; καθίζῃ Lind., Mack., Littr., καθίζει vulgo, καθίξει C. — Littréus [ἐς] ante ξηρόν inserendum censuit, quo facto locum corrupit. Aut ξηρὸν καθίζῃ servandum est, in qua lect. ξηρόν adverbium est, aut ξηρὸς καθίζῃ cum Mackio scribi poterit, quo facto ξηρός erit adiectivum. Utrumque ξηρὸν καθίζειν et ξηρὸς καθίζειν, significabit *in sella desidere ita ut nihil excernatur per alvum.*

ἐπὴν φάρμακον — παύεται.] ὑπέρινος pr. m. in A., mutatum in ὑπὸ ῥινὸς ᾖ, vulgo ὑπερνοσῇ. Dubium non est, quin A. cum Littréo sequi oporteat cf. Gal. Gl. in voce; — καί ante κάτω om. A.; — καταρροφῆν idem.

φαρμάκων — βιᾶται.] φάρμακον δὲ μήτ' ἐμετήριον vulgata vitiosa lectio est; — in φάρμακον latet φαρμάκων in ἐμετήριον latet ἐμέτῳ et quamquam male Graece me iudice, at ex horum auctorum usu habemus ἰνηθμός καὶ ἔμετος φαρμάκων pro ἰνηθμὸς καὶ ἔμετος ἀπὸ φαρμάκων. — In seq. ἢ ἄνω, ἢ κάτω A.; — ὑπὸ βίης γινομένης vulgo, γενομένης A.

ἐπὴν — διδόναι.] οἰνώμενον vulgo, οἰνόμενον C., ἰνώμενον A. K.' Lind., Mack., Littr.; — ἄν post παύοιτο ex A. adscripsit Littr.; — ἢν δ' ἂν ἀσθ. ᾖ vulg., sed ibi recte ἄν omm. A. C.

Τὸ μὲν αἷμα ὁπόταν νοῦσον ποιέῃ, ὀδύνην παρέχει, τὸ δὲ φλέγμα βάρος, ὡς τὰ πολλά.

Sanguis quidem cum morbum facit, dolorem inducit, pituita vero ut plurimum gravitatem.

λγ'. Ἐν νοσήμασι, ἃ ἂν μὴ ἐπίστηταί τις, φάρμακον πῖσαι μὴ ἰσχυρόν· ἢν δὲ ῥάων γένηται, δέδεικται ὁδὸς, εὐτρεπιστέον γάρ ἐστι ἰσχνήναντα· ἢν δὲ μὴ ῥάων ᾖ, ἀλλὰ χαλεπωτέρως ἔχῃ, τἀναντία.

33. In morbis, quos quis minime cognoscit, medicamentum minime vehemens potui exhibendum. Quodsi inde levior aeger evadat, monstrata via est et extenuando curatio instituenda est. Sin vero minime levius, sed aegrius habeat, contraria facienda.

Ἢν μὴ ἰσχναίνειν ξυμφέρῃ, φλεγμαίνειν ξυνοίσει καὶ θαμινὰ μεταλλάσσειν ταῦτα.

Si extenuare minime conducit, tumidum reddere contulerit, crebroque permutare ista.

Τῶν δὲ νοσημάτων ὧν τις ἰσχύοντος μὲν τοῦ ἀλγέοντος, παραλάζεται, τοῦ δὲ νοσήματος ἀσθενέος ἐόντος, ἐνταῦθα μὲν ἰσχυροτέρῳ θαρσεῦντα τῷ φαρμάκῳ τοῦ νοσήματος χρῆσθαι, ὥστε καὶ ἤν τι τοῦ ὑγιαίνοντος ἀπάγῃ ξὺν τῷ ἀσθενέοντι, οὐδεμία βλάβη ἐστί· ἐπὴν δὲ τὸ μὲν νόσημα ἰσχυρότερον, τὸν δὲ νοσέοντα ἀσθενέα λάβῃς, ἀσθενέσι τοῖσι φαρμάκοισι εὐτρεπίζειν, ἅσσα αὐτοῦ τοῦ νοσήματος περιέσονται καὶ ἀπάξουσι, ἀσθενέστερον δὲ μηδὲν ποιήσουσι τὸν ἀλγέοντα.

In morbis quos quis curandos accipiat aegro quidem viribus valente, morboque debili existente, confidenter validiore quam morbus est medicamento utitor, quippe vel si quid de sano una cum morboso detrahat, nullo modo nocet. Cum vero morbum validiorem, aegrum vero imbecillum accipias, imbecillis medicamentis curandus, quae morbo superiora sint eumque expellant, sed aegrum non reddant debiliorem.

λδ'. Γυμναστικὴ δὲ καὶ ἰητρικὴ ὑπεναντία πέφυκε, ἡ μὲν γὰρ γυμναστικὴ οὐ δεῖται μεταλλαγὰς ποιέειν, ἀλλ' ἡ ἰητρική· τῷ μὲν γὰρ ὑγιαίνοντι οὐκ ἀρήγει ἐκ τοῦ παρεόντος μεταλλάσσειν, τῷ δ' ἀλγέοντι.

34. Ars gymnastica et medicina inter se sunt contrariae. Gymnastica enim permutationes inducere non debet, sed medicina. Sano namque praesentem statum permutare nihil prodest, sed aegroto.

λε'. Τῶν δὲ νοσημάτων ἅσσα μὲν ἕλκεα ἐόντα ὑπερέχοντα τοῦ ἄλλου σώματός εἰσι, ἅμα τοῖσι φαρμάκοισι καὶ λιμῷ χρὴ ἰῆσθαι.

35. *De loco male habito cf. adnn.*

λϛ'. Ῥόου ἐκ κεφαλῆς ῥέοντος ξυμφέρον ἔμετος.

36. Fluxione ex capite manante vomitus confert.

λζ'. Τὰ παλαιὰ νοσήματα χαλεπώτερον

37. *De loco corrupto cf. adnn.*

33. ἐν νοσήμασι — τἀναντία.] Cett. τῶν νοσημάτων, ὧν, sed genitivus h. l. ferri nequit et sine dubio librariis debetur nihil intelligentibus; itaque dedi quod saltem constare potest, ἂν post relativum de meo addens; — ἰσχνήναντα A. Littr., ἰσχνάναντα vulg.; — ῥᾷϊον vulg., ῥάων C. Lind., Littr. χαλεπώτερον vulgo, de meo χαλεπωτέρως.

ἢν μὴ — ταῦτα.] μεταλλάσσον al. m. μεταλλάσσων A.; — tum libri omnes ceterum μεταλλάσσειν ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρώμενος, quod scire velim quid significet! sed § 13. vidimus γνώμῃ τῇ αὐτῇ χρώμενος A. habere, ubi vulgata rectius τῷ αὐτῷ χρώμενος. Itaque apertum γνώμῃ χρώμενος utroque loco esse librariorum foetum; ergo μεταλλασσειν ταῦτα scripsi.

τῶν δὲ νοσημάτων — ἀλγέοντα.] παραλλάξεται vulg., παραλάξηται A., παραλλάξηται C.; — Littr. de suo παραλήψηται, verum hoc non latet in codicum scriptura, sed παραλάζεται. Dein ὥστε καὶ ἤν τι (τινα A.) τοῦ ὑγιαίνοντος ἢν (ᾖ A.) ἀπάγειν, sed in illo sive ἢν, sive ᾖ, non latet nisi correctio, quippe scriptum fuit ἀπάγειν, neque quidquam amplius requiritur quam coniunctivus ἀπάγῃ; — ἐπὴν δὲ τὸ μὲν νοσ. A. C. Littr., μέν om. vulg.; — ὅσα pro ἅσσα C., tum idem καὶ ἀπάξουσι om.

34. γυμναστικὴ — ἀλγέοντι.] ἀλλ' ἰητρική pr. m. in A.; — δ' ἀλγέοντι A. C., δέ plene ceteri.

35. τῶν δὲ νοσημάτων — ἰῆσθαι.] χρῆσθαι pro χρὴ ἰῆσθαι A. Fateor autem me parcam fidem habere textui huius loci, qualem libri tradunt; puto recentiores eum mutavisse, auctorem dedisse:

Ἅσσα μὲν ἕλκεα ὑπερέχει τοῦ ἄλλου σώματος ἅμα τοῖσι φαρμάκοισι καὶ λιμῷ χρὴ ἰῆσθαι.

37. τὰ παλαιὰ — ξυνάγειν.] ἀλλὰ τὰ ν. A., cett. illud τά omm. — Cett. ἐκβάλλοντα, de meo aoristum dedi.

ἰᾶσθαι τῶν νέων· ἀλλὰ τὰ νοσήματα τὰ παλαιὰ νέα πρῶτον ποιέειν· ἕλκος πεπωρωμένον ἐκβαλόντα τὸ σκληρὸν σηπτηρίῳ φαρμάκῳ ἔπειτα ξυνάγειν. Τῶν φαρμάκων ὅσα φλεγμαίνειν ποιέει, μάλιστα ταῦτα ξυνάγουσι τὰ καθαρά· τὰ δ' ἰσχναίνοντα καθαίρουσι. Ἢν δέ τις ξυνάγῃ τὰ μήπω ὡραῖα ἐόντα, τὸ νοσέον τρέφει σῶμα ὃ ἂν ἕλκος ἔχῃ· καὶ ἢν μὲν ξυνάγειν δέῃ τὸ ἕλκος καὶ ἐμπλῆσαι, φλεγμαίνειν ἀρήγει καὶ ἢν ἐν κεφαλῇ σάρκα βούλῃ· ἐπανατρεφομένη γὰρ ἡ σὰρξ ὑπὸ τῶν σιτίων ὠθέει τὴν ὑπὸ τοῦ φαρμάκου σηπομένην καὶ * ξυμμαχεῖ· ἢν δὲ μετέωρος ᾖ λίην, ἰσχναίνειν τοῖσι σιτίοισι.

λη'. Τοὺς ἀνιωμένους καὶ ἀπάγχεσθαι βουλομένους, μανδραγόρου ῥίζαν πρωῒ πιπίσκειν ἔλασσον ἢ ὡς μαίνεσθαι.

38. Moerore confectis mortemque laqueo sibi consciscere volentibus, mandragorae radicem mane propinato, minore tamen pondere quam quod furorem excitat.

Σπασμὸν ὧδε χρὴ ἰᾶσθαι· πῦρ παρακαίειν ἑκατέρωθεν τῆς κλίνης καὶ πρὸς τοὺς τένοντας τοὺς ὀπισθίους σακκία προστιθέναι θερμά.

Convulsionem hoc modo curare oportet: ex utraque lecti parte ignem succendito et ad posteriores tendones sacculos calidos admoveto.

Ἀπὸ σπασμοῦ πυρετὸς ἢν ἐπιλάβῃ, παύεται αὐθημερὸν ἢ τῇ ὑστεραίῃ, ἢ τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ.

A convulsione si febris prehendit, eodem die cessat, aut postero, aut etiam tertio.

Ἀπὸ ῥήγματος πυρετὸς οὐ λάζεται πλεῖον ἢ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας· ἢν δὲ λάζηται οἰόμενον ἀπὸ ῥήγματος ἔχειν, ἀπ' ἄλλου τινὸς λάζοιτο ἄν, καὶ οὐ χρὴ ὡς ἂν ἀπὸ ῥήγματος εὐτρεπίζειν.

Ex rupto febris non ultra tres aut quatuor dies prehendit. Quodsi prehendat opinantem ex rupto eam prehendere, ex alia causa prehendet, neque ea velut ex rupto tractanda.

τῶν φαρμάκων — καθαίρουσι.] Pro ποιέει praebent ποιέουσι Lind., Mack., de suo, quia paulo post ξυνάγουσι et in fine loci καθαίρουσι; dubito vero, num talia in hoc scriptore ad amussim exigenda sint; — δυσχναίνοντα vulg., δ' ἰσχν. A. Littr.; — ταῦτα δὲ καθαίρουσι vulgata, in qua δέ omm. K.' Lind., Mack., nec dubium est quin otiosa sit particula, licet eam defendat Littr.; verum equidem non solum δέ, sed etiam ταῦτα eo loco librariis deberi opinor.

ἢν δέ τις — σιτίοισι.] ἐκπλῆσαι A. pro ἐμπλ.; — ἐπαναφερομένη ex A. Littr.; mihi falsa lectio et e vulgata corrupta videtur; — καὶ τῇ φύσει ξυμμαχεῖ Lind., Mack., e Calvo, sed libri scripti nihil eiusmodi praebuerunt; ξυμμαχεῖ mihi e ξυνάγει ortum videtur. Porro τὴν δέ vulgo, sed ἢν δέ A. Littr.; — μετέωρον libri omnes, sed e τήν in vulgata natum est et licet Littr. ad ἕλκος relatum velit, id fieri commode nequit, nec dubium est quin μετέωρος auctor dederit τὴν σάρκα respiciens. Libri mss. et editi λείην, sed Littr. recte λίην. — Ceterum licet ad fidem scriptorum monumentorum hodiernorum textus fere exactus sit, non credo locos ita descriptos esse a prima manu. Non omnia sane hodie in mss. obvia palam faciunt quid olim datum fuerit, minime, me iudice, postrema: sed puto fere scriptum fuisse:

Τὰ παλαιὰ ἕλκεα χαλεπώτερον ἰῆσθαι τῶν νέων· ἀλλὰ τὰ παλαιὰ νέα πρῶτον ποιέειν ἐκβαλόντα τὸ σκληρὸν σηπτηρίῳ φαρμάκῳ, ἔπειτα ξυνάγειν. Τῶν φαρμάκων ὅσα φλεγμαίνειν ποιέει, μάλιστα ξυνάγει τὰ καθαρά. τὰ δ' ἰσχναίνοντα καθαίρει. Ἢν δέ τις ξυνάγῃ τὰ μήπω ὡραῖα ἐόντα, τὸ νοσέον τρέφει· καὶ ἢν μὲν ξυνάγειν δέῃ τὸ ἕλκος καὶ ἐμπλῆσαι, φλεγμαίνειν ἀρήγει· ἐπανατρεφομένη γὰρ ἡ σὰρξ ὑπὸ τῶν σιτίων ὠθέει τὴν ὑπὸ τοῦ φαρμάκου σηπομένην καὶ ξυνάγει· ἢν δὲ μετέωρος ᾖ λίην, ἰσχναίνειν τοῖσι σιτίοισι.

Nempe interpolatorem in vulgata hic illic audio.

38. τοὺς ἀνιωμένους — μαίνεσθαι.] Post ἀνιωμένους ceteri ferunt καὶ νοσέοντας, perabsurde, quasi τὸ νοσέειν aut τὸ ὑγιαίνειν aliquam hic faciat diversitatem! Ego emblema alienum abegi.

σπασμὸν — θερμά.] Ἴησις σπασμοῦ inscr. in A. Post κλίνης delevi verba apud ceteros omnes obvia καὶ μανδραγόρου ῥίζαν πιπίσκειν ἔλασσον ἢ ὡς μαίνεσθαι, quae e proxime antecedenti periodo librariorum errore huc translata et repetita erant.

ἀπὸ σπασμοῦ — ἡμέρῃ.] ἀπὸ σπ. πυρ. om. A.; — παύσεται C.; — cf. Aph. 57. IV. Coacam 354., inprimis vero Coacam 156.

ἀπὸ ῥήγματος — εὐτρεπίζειν.] Ceteri οἰόμενος, de meo ne multum moverem οἰόμενον dedi, ad aegrotantem referens.

Ὁπόταν ἄνθρωπος ξυντεταμένος ᾖ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας, μανίην ἑωυτῷ ποιέει.

λθ'. Φλέβα δὲ ὧδε χρὴ καίειν ἐπιτήδειον, ὥστε τὸ νόσημα ὃ ἂν καὶ ᾖ νοσέων· ἢν κεκαυμένος ᾖ ὥνθρωπος, ῥέῃ δέ τι τοῦ αἵματος, ὡς μὴ ἐπικίνδυνον ᾖ τοῦτο αὐτῷ, ἀμφότερα ταῦτ' ἐστὶ ποιέειν· ἢν διακαύσῃς ταύτῃ ἐν τῷ πόνῳ, οὗ εἵνεκα ἐκαίετο, οὐ ξυμφύεται, ὠφέλησε δὲ τῷ ῥόῳ· ἢν γὰρ διακαῇ, οὐ ῥέει· ἐπὴν γὰρ διακαῇ, τὸ ἄκρον ἑκάτερον ἀνατρέχει τῆς φλεβὸς, ᾗ διεκάη, καὶ ξυναυαίνεται· ἢν δὲ καταλελειμμένον ᾖ, ὑπὸ τοῦ καταλελειμμένου, διαρρέοντος τοῦ αἵματος, ὑγραίνεται· ἢν δὲ αἷμα ῥέῃ ἐκ φλεβὸς, διακαίειν ἐπικαρσίην· ἢν δὲ μὴ παύηται πρὸς ταῦτα, ἄνω καὶ κάτω ἑκατέρωθεν διατάμνειν ὡς ἀποτρεφθῇ τὸ αἷμα ῥέον· διαλελαμμένον γὰρ φαρμάκῳ ῥᾷον παύειν ἢ τὸ ἀθρόον.

Locus incertae lectionis.

39. *De loco maximam partem corrupto cf. adn.*

Ὀδύνης ἐν κεφαλῇ· — τοῦ αἵματος ἀφαιρέειν ἀπὸ τῶν φλεβῶν· ἢν δὲ μὴ παύηται, ἀλλὰ πολυχρόνιος ᾖ, διάκαιε τὰς φλέβας καὶ ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ κεφαλὴν καθήρῃς, μᾶλλον πονέσει.

Doloris capitis curandi modus: — sanguinem de venis detrahere oportet; quodsi non cesset, sed in longum tempus protrahatur, venas inurito et convalescit; — sin caput purges, magis etiam dolebit.

μ'. Ἰητρικὴν οὐ δυνατόν ἐστι ταχὺ μαθεῖν διὰ τόδε, ὅτι ἀδύνατόν ἐστι καθεστηκός τι

40. Ars medica ut cito addiscatur fieri nequit, propterea quod in ea firma aliqua do-

ὁκόταν ἄνθρ. — ποιέει.] *συντετραμμένος* in his C. Sed incerta loci lectio est; quid illud *μανίην ἑωυτῷ ποιέει* significet, nemo facile dicat. Sitne *αὐτῷ* legendum, ut ista *σύντασις* dicatur *μανίην αὐτῷ ποιέειν*, nescio; vel sic mira sententia esset, et quemadmodum in libris legitur hodie procul dubio corrupta est.

39. *φλέβα — ἀθρόον.*] Ad hunc locum primum varr. lectt. colligam, tum quid de eo sentiam dicam. Ad *ὥστε τὸ νοσ.* Littr. adnotat illud *ὥστε* perobscurum esse; — *ὃ ἂν καίῃς* C., sine *νοσέων*; — *ἐπήν* A.; — *ὥνθρ.* ex eodem libro Littréus, vulgo *ἄνθρ.*: — *δὲ τὸ τοῦ αἵμ.* vulg., *δὲ ἐπὶ τοῦ αἵμ.* A. *δέ τι τοῦ αἵμ.* C. Lind., Mack.; — pro *τοῦτο* A. *τῷδε* mutatum in *τόδε*. Dein [*καὶ*] *ἀμφ.* Lind.; — *ἢν διακαύσῃς* vulg. *ἢν* [*μὴ*] *διακ.* Littr.; — *ποιέειν· ἢν διακαύσῃς ταύτῃ* om. A., *ταύτην* K.'; — *οὐ ῥέῃ* A., *ῥεῖ* C.; — *ᾗ διεκάη* vulg., *ἣ διεκάη* A., Littr.; — *ἢν δέ τι καταλ.* K.' Mack.; — *διαρρέοντος τοῦ ῥεύματος* vulg.; — *διαλελαμμένον* Ald., A., C. Littr., *διαλελημμένον* vulg., *διαλελυμένον* C.; — *ῥέον* C. i. e. *ῥᾷον*; — *ἄρθρον* pro *ἀθρόον* idem. — Ecce! varietatem lectionis congessimus, sed non multum inde proficimus. In *φλέβα δὲ ὧδε χρὴ καίειν ἐπιτήδειον* aut *χρή*, aut *ἐπιτήδειον* abundat; — in seqq. lacuna est sive post *νοσέων*, sive post *ὥνθρ.* — Quomodo *ἀμφότερα ταῦτ' ἐστὶ* (fortasse *ἔστι* legendum) *ποιέειν* cum vicinis cohaereat, non certo apparet. Incertum num ad superiora respiciat, an vero ad *τὸ διακαίειν τὴν φλέβα* et *τὸ καταλείπειν τι τῆς φλεβὸς μὴ διακαυθέν* in sequentibus. Negatio [*μή*] ante *διακαύσῃς* frustra, me iudice, a Littréo infertur; — *ᾗ διεκάη* vulgatae praestat prae *ἣ διεκάη* codicis A.; — omnino cum Corn. *ἢν δέ τι καταλελειμμένον ᾖ* scribere malim. Verba *ἢν δὲ αἷμα ῥέῃ — ἀθρόον* intelliguntur. Vide igitur, num locum sic constituere oporteat:

Φλέβα δὲ ὧδε καίειν ἐπιτήδειον, ὡς τὸ νόσημα, ὅ τι ἂν καὶ ᾖ νοσέων, ἢν κεκαυμένος ᾖ ὥνθρωπος. . . . . ῥέῃ δέ τι τοῦ αἵματος, ὡς μὴ ἐπικίνδυνον αὐτῷ· ἀμφότερα γὰρ ταῦτα ἔστι ποιέειν. ᾗ δ' ἂν διακαύσῃς ἐν τῷ πόνῳ, οὗ εἵνεκα ἐκαίετο, ταύτῃ οὐ ξυμφύεται, ὠφέλησε δὲ τῷ ῥόῳ· ἢν γὰρ διακαύσῃς, οὐ ῥέει· ἐπὴν γὰρ διακαῇ, τὸ ἄκρον ἑκάτερον ἀνατρέχει τῆς φλεβὸς, ᾗ διεκάη, καὶ ξυναυαίνεται· ἢν δέ τι καταλελειμμένον ᾖ, ὑπὸ τοῦ καταλελειμμένου διαρρέοντος τοῦ αἵματος ὑγραίνεται. ἢν δὲ αἷμα ῥέῃ ἐκ φλεβὸς, διακαίειν ἐπικαρσίην· ἢν δὲ μὴ παύηται, πρὸς ταῦτα ἄνω καὶ κάτω ἑκατέρωθεν διατάμνειν, ὡς ἀποτρεφθῇ τὸ αἷμα ῥέον· διαλελαμμένον γὰρ φαρμάκῳ ῥᾷον παύειν ἢ τὸ ἀθρόον.

ὀδύνης — πονέσεις.] *ἐν τῇ κεφ.* Mack., sed interpunxi post *κεφαλῇ*, ut haec inscriptionis vice fungantur, quales plures v. c. vol. I. p. 326. seq. Dein *πολυχρόνιος* de meo scripsi pro *πολυχρόνιον*, ut ad *ὀδύνη* accommodarem; — *καθήρῃς* A. Littr., *καθάρῃς* vulgo; — *πονέεις* vulgo, *πονέειν* A., *πονέει* Lind., sed me iudice in *πονέεις* latet forma futuri *πονέσει*.

40. *ἰητρικὴν — καιροῦ.*] *ταχύ* om. C.; — *καθεστηκός* sine *τι* C.; — post *ὁμοίως* excidit verbum; *γράφουσι* de

ἐν αὐτῇ σόφισμα γενέσθαι, οἷον ὁ τὸ γράφειν ἕνα τρόπον μαθὼν, ὃν διδάσκουσι, πάντα ἐπίσταται· καὶ οἱ ἐπιστάμενοι πάντες ὁμοίως γράφουσι διὰ τόδε, ὅτι τὸ αὐτὸ καὶ ὁμοίως ποιεύμενον νῦν τε καὶ οὐ νῦν οὐκ ἂν τὸ ὑπεναντίον γένοιτο, ἀλλ' αἰεὶ ἐνδυκέως ὁμοῖόν ἐστι καὶ οὐ δεῖ καιροῦ. Ἡ δὲ ἰητρικὴ νῦν τε καὶ αὐτίκα οὐ τὸ αὐτὸ ποιέει καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ὑπεναντία ποιέει καὶ ταῦτα ὑπεναντία σφίσι ἑωυτοῖσι· πρῶτον ὑπεκχώρησιν κοιλίης τὰ ὑπεκχωρητικὰ οὐκ αἰεὶ ποιέουσι καὶ τὰ ὑπεκχωρητικὰ ἀμφότερα ποιέουσι, τάχα δὲ οὐδ' οὕτως ἔχουσι τὰ ὑπεκχωρητικὰ τοῖσι στασίμοισι ὡς ὑπεναντία. Ἐπιστάσης γὰρ τῆς κοιλίης διὰ τὴν λίην στάσιν φλεγμήναντος τοῦ σώματος ἐς τὴν κοιλίην φλέγματος ἀφικομένου, ἡ στάσις ὑπεκχώρησιν ἐποίησε· ἐπὴν γὰρ τὸ φλέγμα ἐς τὴν κοιλίην ἐσέλθῃ, ἰνηθμὸς γίγνεται· ἐν τούτῳ δὲ τὰ ὑπεκχωρητικὰ φύσι στάσιν ποιέουσι ἐν τῇ κοιλίῃ· ἢν γὰρ ὑπεκχωρητικὰ προσφέρῃς, ἐκκλύζηται δὲ τὸ νοσεῖν ποιέον καὶ ὑγραίνηται, ἐπὴν ἐκκλυσθῇ γίγνεται ὑγιής· καὶ οὕτω τά τε στάσιμα τοῖσι ὑπεκχωρητικοῖσι ταὐτὸ ποιέουσι καὶ τοῖσι στασίμοισι τὰ ὑπεκχωρητικά. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ φλεγματώδεα χλωροὺς ποιέει καὶ ἀχρόους καὶ τὰ ἰσχαίνοντα εὐχρόους· ἑκατέρου δ' ἐστὶ φάρμακον τὰ ὑπεναντία τῷ ὑπεναντίῳ. Αὐτίκα γὰρ ὅταν φλεγμαίνῃ χλωρὸς ἐὼν, ἐκλύεται ἤν τι ἰσχαίνῃ φάρμακον προσενεχθέν· ἔνθα δὲ τῷ φλεγμαίνοντι τὸ ἰσχαῖνον ὠφέλησε· τούτων δὲ τό ποτε ὠφελεύμενον

ctrina tradi non potest. Verbi gratia, qui uno modo, quem docent, pingere didicit, omnia novit et qui sciunt omnes eodem modo pingunt, ideo quia quod idem est et eodem modo fit et nunc et non nunc, contrarium non fiet, sed semper ad unguem simile est, neque temporis occasione indiget. Ars vero medica et nunc et paulo post non idem facit et circa eundem (aegrum) contraria facit eaque inter se pugnantia: primum medicamenta alvum subducentia non semper alvum movent, et alvum ducentia utrumque efficiunt; quin et alvum ducentia interdum ne ita quidem se habent ut alvum sistentibus sint opposita. Alvo enim suppressa corporeque propter insignem suppressionem tumido facto, cum pituita ad ventrem devenerit, suppressio alvi subductionem efficit. Cum enim pituita ad ventrem devenerit, evacuatio fit; tunc autem ea quae natura sua alvum ducunt eam supprimunt; nam si purgantia administres, id vero quod morbum facit eluatur et humectetur, postquam elotum est, convalescit. Atque ita alvum sistentia idem efficiunt quod purgantia et purgantia idem quod alvum sistentia. Eodem vero modo corporis tumorem inducentia ex viridi pallentes et decolores faciunt et extenuantia bene coloratos; utriusque autem remedium est contrarium contrario. Statim enim cum pallidus quis tumet, solvitur, si quod extenuans remedium eum extênuet; ibi autem tumido extenuans profuit. Horum autem id quod olim adiutum fuit nunc adiuvat adiuvans ipsum; quando propter extenuationem pal-

meo interposui; — pro τόδε, ὅτι A. τόδ' ἐστι; — pro οὐκ ἂν idem οὐ καί; — ἐνδικέως vulgo, sed dudum e mss. etiam correctum est.

ἡ δὲ ἰητρικὴ — ὑπεναντία.] τοῦτο pro τὸ αὐτό A.; — ποιέει — ὑπεναντία om. C.; — ὑπεκχώρησιν κοιλίης ex A. supplevit Littr.; — articulum ante ὑπεκχωρητικά ferunt A. Lind., Littr., cett. omm.; — οὐκ — ἔχουσι τὰ ὑποχωρητικά om. A.; — οὐκ αἰεὶ [τοῦτο] ποιέουσι [ἀλλὰ ἵστασι] καὶ τὰ ὑπεκχ. Lind.

ἐπιστάσης — ὑπεκχωρητικά.] γάρ de meo dedi; — vulgo φλεγμῆναν τὸ σῶμα, sed necessario genitivus requiritur, quem dedi; — cett. οὕτως ἡ στάσις, sed οὕτως otiosum librariorum additamentum est, quod delevi; — ἐπέλθῃ pro ἐσέλθῃ C.; — τοῦτο pro ἐν τούτῳ K.', sed otiosa Cornarii correctio est; — στάσιν ποιέουσι ex A. Littr., στάσιμον π. vulg.; — ἢν μὲν μὴ ὑπεκχ. προσφ. vulg., ἢν καὶ μή Zuing., consentio cum Littréo μή abigente; — sed ne sic quidem hoc membrum periodi cum vicinis apte cohaeret, nempe pro μέν scribendum erat γάρ, quod exhibui; — ἐκλύηται ceteri, in quo ἐκκλύζηται latere docet seq. ἐκκλυσθῇ, ubi vide Mackii lectionem; — ποιέῃς vulg. pro προσφέρῃς, quod ex A. dedit Littr.; — ὑγραίνηται A. C. E., ὑγραίνεται vulg.; — pro ἐκκλυσθῇ Mack. ἐκλυθῇ, itaque hic consentienter cum Foësio in adn. contrario modo, quam ego feci, corrigere voluit; — ταὐτὸ ποιέουσι Littr. pro στάσιν ποιέουσι ceterorum; consentio, sed cum illo στάσιν cohaeret τῆς κοιλίης, quod post ποιέουσι reliquit Littréus, sed delendum est, si cum illo ταὐτό scribas; — itaque repudiavi.

τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον — χλωρόν.] καὶ τὸν αὐτὸν δὲ τρ. A. — Post τρόπον ceteri καὶ τοὺς ἐρυθροὺς καὶ τοὺς χλωρούς, sed haec verba sine ullo nexu inferuntur et emblema sunt alienum; uno tenore auctor scripsit quae his deletis

τῷ ὠφελεῦντι νῦν ὠφελεῖ ἐνταῦθα, ὁπόταν ὑπὸ ἰσχνότητος ἄχροος καὶ χλωρὸς ᾖ· ἢν γάρ τι φλεγματῶδες προσφέρῃς, παύεται τὸ χλωρόν. Ὀδύνη τε γίγνεται καὶ διὰ τὸ ψυχρὸν καὶ διὰ τὸ θερμὸν καὶ διὰ τὸ πλέον λίην καὶ διὰ τὸ ἔλασσον· καὶ ἐν μὲν τοῖσι ἐψυγμένοισι τοῦ σώματος διὰ τὸ θερμαῖνον, ἐν δὲ τοῖσι τεθερμασμένοισι διὰ τὸ ψῦχον ὀδύνη γίγνεται· καὶ ἐν μὲν τοῖσι ψυχροῖσι φύσι διὰ τὸ θερμὸν, ἐν δὲ τοῖσι θερμοῖσι φύσι διὰ τὸ ψυχρόν· καὶ ἐν μὲν τοῖσι ξηροῖσι φύσι ὑγραινομένοισι, ἐν δὲ τοῖσι ὑγροῖσι φύσι ξηραινομένοισι· τὴν γὰρ φύσιν διαλλασσομένοισι ἑκάστοισι καὶ διαφθειρομένοισι αἱ ὀδύναι γίγνονται· ὑγιάζονταί τε αἱ ὀδύναι τοῖσι ὑπεναντίοισι, ὧν ἴδιόν τι ἑκάστῳ νοσήματί ἐστι· τοῖσι θερμοῖσι φύσι, διὰ δὲ τὸ ψυχρὸν νοσέουσι, θερμαῖνόν τι καὶ τἄλλα κατὰ λόγον.

lidus est et decolor; nam si tumorem faciens aliquid administres, pallidus color abigitur. Dolorque fit et propter frigidum et propter calidum cum propter valde nimium tum propter parum; et in refrigeratis corporis partibus propter id, quod calefacit, in calefactis vero propter id, quod refrigerat, dolor oritur; et in natura quidem frigidis propter calidum, in natura vero calidis propter frigidum; et in natura siccis cum humectantur, in natura vero humidis cum resiccantur; singulis enim, quibus natura mutata et corrupta est, dolores accidunt; ac sanantur dolores contrariis, quorum singulis morbis aliquid est proprium; natura calidis, sed propter frigidum aegrotantibus aliquid quod calefaciat et cetera pro ratione.

μα'. Ἄλλος ὅδε ὁ τρόπος· διὰ τὰ ὅμοια νοῦσος γίγνεται καὶ διὰ τὰ ὅμοια προσφερόμενα ἐκ νοσεύντων ὑγιάζονται· οἷον στραγγουρίην τὸ αὐτὸ ποιέει οὐκ ἐοῦσαν καὶ ἐοῦσαν τὸ αὐτὸ παύει· καὶ βὴξ κατὰ τὸ αὐτὸ, ὥσπερ καὶ στραγγουρίη, ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίγνεται καὶ παύεται. Ἄλλος ὅδε ὁ τρόπος· πυ-

41. Alius modus hic est: propter similia morbus oritur et propter similia oblata ex aegris convalescunt. Verbi causa urinae stillicidium quod non adsit idem facit, idemque id quod adest cessare facit; et tussis, perinde atque urinae stillicidium ab iisdem fit et pellitur. Alius modus hic est; febris, quae ex tumefactione ori-

coniunxi; A. quidem *καί* ante *τά φλεγματώδεα* om., sed hanc omissionem tentamen correctionis esse puto frustraneum. Dein *ἰσχναίνοντα* pro vulg. *ἰσχναινόμενα* Littr. ex A.; — *εὐχρόους* om. K.'; — *ὑπεναντία τῷ* om. C.; — *ἢν μή τι* vulg.; sed Corn., Lind., Mack., Littr. omm. *μή*; consentio. Porro *ἰσχνήνῃ* A. pro *ἰσχναίνῃ*; — *ἔνθα* C. pro *ἐνταῦθα*; — *ὅταν* A.; — *καὶ χλωρὸς* omm. E. P.'; — *τις* — *προσφέρῃ* ceteri.

ὀδύνη τε γίγνεται — κατὰ λόγον.] A. in marg. inscr. fert *πῶς γίνεται ὀδύνη*. Dein *γίνεται* A. Lind., Mack., Littr., *γένηται* vulg.; — *καὶ διὰ τὸ θ. καὶ διὰ τὸ ψ.* Gal. in citatione, ut aiunt Foës. et Littr., lib. VII. de placitis Hipp. et Platonis; sed frustra locum ibi et olim quaesivi et nunc quaero, itaque haec, quae inde adferam, Littréi auctoritate citantur; — *καὶ διὰ τὸ θ.* om. A.; *λίην* om. Gal. l. l.; — *καὶ ἐν μὲν τοῖσι ἐψυγμένοισι φύσει τοῖσι ἐκ τοῦ σώματος πρὸς τὸ δέρμα διὰ τὸ θερμαινόμενον* (*θερμαῖνον* C.) *λίην ὀδύνη γίνεται· ἐν δὲ τοῖσι θερμοῖσι διὰ τὸ ψυχρὸν* vulg.; — *καὶ ἐν μὲν τοῖσι ψυχροῖσι φύσει καὶ ἐν τοῖσι λίην ἐψυγμένοισι ἐκτὸς τοῦ σώματος πρὸς τὸ δέρμα διὰ τὸ θερμὸν ὀδύνη γίνεται· ἐν δὲ τοῖσι θερμοῖσι φύσι καὶ τοῖσι τεθερμασμένοισι διὰ τὸ ψυχρόν·* Lind.; — *καὶ ἐν μὲν τοῖσι ἐψυγμένοισι τοῦ σώματος διὰ τὸ θερμὸν μὲν, ἐν δὲ τοῖσι τεθερμασμένοισι διὰ τὸ ψυχρὸν ὀδύναι γίγνονται* Gal. apud Foësium et apud Littréum, qui e Foësii notulis haec descripsit, me iudice, nec magis quam ego reperit Galeni locum; citationis error Foësio competit. — Iam vero ex his fontibus Littréus textum descripsit, quemadmodum item feci, una re excepta: ille *διὰ τὸ ψυχραῖνον* scripsit, quod facere nolui, quia verbum nauci non est; Littréus id firmare vult loco ex initio libri II. *περὶ διαίτης*, ubi *καὶ γῆς ὑγρανθείσης καὶ ψυχρανθείσης*, sed nemo semel monitus negabit librarios ibi terminationem prioris participii oscitanter ad alterum transtulisse; quid quod plures libri scripti ibi *ψυχθείσης* ferunt, quod recipere debuerat editor Parisiensis, praecipue quum *ὑγραίνειν καὶ ψύχειν* brevi intervallo antecedat. — Dein *καὶ φύσει ὑγραινομένοις* A.; — *αἱ* — *θερμαῖνόν τι* om. A.; — [*τοῦτο δὲ*] *ἴδιον ἑκάστῳ νοσήματί ἐστιν· οἱ* [*δὲ*] *θερμοὶ φύσει διὰ τόδε τὸ ψυχρὸν νοσέουσι* [*καὶ*] *θερμαίνονται* Lind.; — *ἰδίῳ* A.; — *νόσημά τι* Kühn.; — *διὰ τόδε τὸ ψυχρόν* vulg.; — *διὰ δὲ τὸ ψυχρόν* A.; — *θερμαίνονται* vulgo, *θερμαῖνόν τι* mss. quaedam Foësii, Littréus: „je lis, inquit, *θερμαῖνόν τε*, ce qui est encore plus près du texte." Nempe edidit: *ὑγιαίνονται δ' αἱ ὀδύναι τοῖσιν ὑπεναντίοισιν· ἴδιον ἑκάστῳ νοσήματί ἐστι· τοῖσι θερμοῖσι φύσι, διὰ δὲ τὸ ψυχρὸν νοσέουσι, θερμαῖνόν τε καὶ τἄλλα τούτων κατὰ λόγον*. Sed in his sanus sensus non inest: *ἴδιον ἑκάστῳ νοσήματί ἐστι* nullo modo cum vicinis cohaeret; — tum *ὑγιαίνονται* non magis quam *ψυχραίνειν* admitti potest, *ὑγιάζονται* scriptum fuerit; in *θερμαίνονται* fortasse *θερμαίνοντα* latet, ita ut vel *τὰ θερμαίνοντα*, vel e codd. Foësii *θερμαῖνόν τι* legere oporteat; *θερμαῖνόν τε καί* ineptum est h. l. — Iam intelliges, quare textum, uti feci, descripserim.

41. *ἄλλος ὅδε ὁ τρόπος — παύεται.*] *ὧδε* A. pro *ὅδε*.

ἄλλος — γίγνεται.] *τοῖς ὑπεναντίοις ἢ ἐγένετο* A.;

ρετὸς ὁ διὰ Φλεγμασίην γιγνόμενος, τοτὲ μὲν ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίγνεται καὶ παύεται, τοτὲ δὲ τοῖσι ὑπεναντίοισι παύεται ἢ οἷσι ἐγένετο· τοῦτο μὲν γὰρ εἴ τις βούλεται λούειν ὕδατι θερμῷ καὶ ποτὰ πολλὰ διδόναι, ὑγιὴς γίγνεται διὰ τὸ Φλεγμαῖνον . . . . .

. . . . Καὶ εἴ τις βούλεται Φάρμακον πῖσαι ὑποχωρητικὸν καὶ ἐμετικὸν, τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖσί τε ποιέουσι παύεται καὶ τοῖσι παύουσι γίγνεται. Τοῦτο μὲν γὰρ εἴ τις ἐμέοντι ἀνθρώπῳ βούλεται ὕδωρ δοῦναι πιεῖν πολὺ, ἐκκλυσθήσεται δι' ἃ ἐμέει ξὺν τῷ ἐμέτῳ· οὕτω μὲν διὰ τὸ ἐμέειν ὁ ἔμετος παύεται· τῷ δὲ διὰ τοῦτο παύεται, ὅτι κάτω ποιήσει αὐτῷ ἐλθεῖν ἐξ ἐκείνου ὃ ἐνεὸν ἔμετον ποιέει· ἀμΦοτέροισι οὖν τοῖσι ὑπεναντίοισι τρόποισι ὑγιὴς γίγνεται. Καὶ εἰ μὲν οὕτως εἶχε πᾶσι, καθεστήκει ἂν οὕτω τὰ μὲν τοῖσι ὑπεναντίοισι εὐτρεπίζεσθαι οἷά τέ ἐστι καὶ ἀΦ' ὅτου ἐγένετο, τὰ δὲ τοῖσι ὁμοίοισι οἷά τέ ἐστι καὶ ἀΦ' ὅτου ἐγένετο . . . .

μβ'. Τούτου δ' αἴτιόν ἐστι ἡ τοῦ σώματος ἀσθένεια· τὸ γὰρ σῶμα ὑπὸ μὲν τῶν σιτίων ἴσων ἴσως τρέΦεται, ὑπὸ δὲ τοῦ σώματος τὰ σιτία κρατέεται· ἐπὴν δὲ πλέον ἢ ἔλασσον προσενέγκηται, ἢ ἀλλοίως μεταλλάξαν κρατέηται, κρατέει δὴ τὰ σιτία· καὶ ὁπόταν κρατέηται τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν προσοισμάτων, θάλ-

tur, mox quidem ab iisdem oritur et sedatur; mox vero contrariis sedatur, quam quibus orta fuit. Nam primum si quis aegrum lavare velit calida et multas potiones illi praebere, convalescit propter id quod tumefactionem inducit. . . . .

Et si quis medicamentum alvum subducens, et vomitorium praebere velit, eodem modo iis, quae (vomitum?) faciunt sedatur et (eum) sedantibus oritur. Nam primum quidem si quis homini vomenti aquam multam bibendam dare velit, ea propter quae vomit eluentur una cum vomitu; qua ratione propter vomitionem vomitus sedatur. Alteri vero ideo sedatur, quod illi deorsum descendere faciet pro illa (sursum eductione) id quod, quia homini inest, vomitum facit. Utroque igitur modo contrario convalescit. Ac si quidem in omnibus res ita se haberet, constaret sic alia curari contrariis illis qualia sint et unde oriantur; alia similibus illis qualia sint et unde fiant . . . .

42. Cuius rei causa exsistit corporis debilitas; corpus enim a cibis iusto modo acceptis aequabiliter nutritur, a corpore vero cibi superantur. Ubi vero iusto plus aut parum ingesserit, aut alio aliquo modo mutatum superetur, cibi superiores evadunt. Et ubi corpus ab ingestis superetur, haec vigorem accipiunt

vulgo ἢ abest. Sed neque in vulgato τοῖσι δὲ ὑπεναντίοισι ἐγένετο, neque in codicis A. lectione sanus sensus inest; scriptum fuerit τοτὲ δὲ τοῖσι ὑπεναντίοισι παύεται ἢ οἷσι ἐγένετο. Dein τοτὲ μὲν γάρ vulg., sed τοῦτο μ. γ. A., qui al. m. τοῦτον et τούτων; — post διὰ τὸ Φλεγμαῖνον, ubi Lind., Mack., καὶ διά et A. διὰ τοῦτο τὸ Φλ, sine καί, libri omnes ferunt: τοῖσι Φλεγμαίνειν ποιέουσι προσΦερομένοισι ὁ ὧν πυρετὸς γίνεται ὑγιής, quae scholion referre ad διὰ τὸ Φλ. suspicatus est Littréus, cum quo adeo consentio, ut ea eiiciam. Ceterum lacunam notavi, quia exemplum deest, quod respondeat superiori τοῦτο μὲν κ. τ. λ. In seq. καὶ ἐμετικόν om. C., equidem nihil hic tangere audeo, sed potius ὑποχωρητικὸν καί eiectum velim quam quod C. omittit. Denique ποιέεται pro παύεται A.

τοῦτο μὲν — γίγνεται.] οὕτω A. Littr., αὐτῷ vulg.; — καὶ οὕτω μέν Lind. Dein ὧν δὲ (ᾧ δέ Foës. in adn., Lind., Mack., Littr., ὧδε A. C.) διὰ τὸ παύειν. ὅτι κάτω ποιήσει αὐτῷ ἐλθεῖν ἐξ ἐκείνου, ὃ ἐνεὸν (ὅθεν ἐόν A.) ἔμετον ποιέει· ἀμΦοτέροισι τοῖσι ὑπεναντίοισι τρόποις ὑγιὴς γίνεται vulg. Sed his sanus sensus non inest, credo autem principio legendum esse τῷ δὲ διὰ τόδε παύεται, tum vero post ἀμΦοτέροισι excidisse videtur οὖν. Itaque ita locum descripsi.

καὶ εἰ μὲν — ἐγένετο. . . .] καθιστήκει, al. m. ε̄ι A.; — ἐγένοντο C.; — τὰ — ἐγένετο om. A. Negari autem non potest perplexum quid his inesse, quod tamen auctori, non librariis tribuo. Nempe pro τοῖσι ὑπεναντίοισι et τοῖσι ὁμοίοισι οἷά τέ ἐστι κ. τ. λ. plenius dixeris τοῖσι ὁμοίοισι τοῖσι οἷά τέ ἐστι κ. τ. λ. — In fine loci lacunae signa adposui, quia καὶ εἰ μὲν οὕτως εἶχε κ. τ. λ. protasin referunt sententiae, quae non absolvitur, et quia alia desunt, ad quae spectet sequens τούτου δ' αἴτιον κ. τ. λ.

42. τούτου — ποιέει.] δὲ αἴτιον A.; — τὸ μὲν γάρ idem: — ἢ post προσενέγκωνται om. A.; — ἀλλοίως A., Littr., ὡς ἄλλο vulg., ὡς ἀλλότως i. e. ὡς ἀλλοίως C.; — μετάλλαξας vulg., de meo μετάλλαξαν scripsi, ut ad τὸ σῶμα referrem; — κρατέεται vulg., sed cum Littréo subiunctivum dedi. Iam vero dein vulgo κρατέεται δὲ καὶ τὰ σιτία, pro quo Littr. de suo κρατέει τόδε καὶ τὰ σιτία, sed malui κρατέει δὴ τὰ σιτία dare de coniectura. Ceteri ὑπὸ τῶν προσοισμένων, dedi vero προσοισμάτων de meo, quippe nomen illud dein plus semel recurrit. Porro θάλλειν ποιέει ταῦτα vulgo, Littréus & θάλλειν ποιέει ταὐτά. quod sensu sano destitui mihi videtur; — equidem θάλλει ταῦτα i. e. τὰ σιτία lego, neque enim

λει ταῦτα καὶ κρατέει ἅμα τοῦ σώματος τά τε ὑπεναντία ποιέει. Αὐτίκα τὸ λοῦσθαι θερμῷ, — ἕως μὲν ἂν τὸ σῶμα κρατέῃ τοῦ προσοίσματος, θάλλει· ἐπὴν δὲ κρατηθῇ, ἰσχνὸν ποιέει τὸ σῶμα, καὶ τὸ εὐωχέεσθαι ὁμοίως τῷ λοῦσθαι ποιέει· ταῦτα γὰρ ἕως μὲν ἂν κρατέωνται, θάλλειν ποιέουσι· ἐπὴν δὲ κρατέωσι, ὑπεκχωρήσεις τε ποιέουσι καὶ ἀλλοίας κακίας· ὁπότε γὰρ τὸ προσφερόμενον μεταλλάσσεται, ἀνάγκη καὶ ᾧ προσφέρεται μετατρέπεσθαι· τὸ γὰρ σῶμα μετατρεπόμενον καὶ ὀλιγοεργὲς ὂν καὶ ὑπὸ παντὸς νικώμενον τὰς παλιγκοτίας παρέχει. Τοῦτο δὲ ποιέει καὶ τὰ ὑποχωρητικὰ καὶ τὰ θάλλειν ποιέοντα καὶ τὰ ἰσχναίνοντά τε ταὐτὰ τὸ σῶμα ποιέουσι καὶ τἆλλα πάντα τὰ ὑπεναντία τούτοισι ποιέοντα.

μγ'. Ἡ δὲ ἰητρικὴ ὀλιγόκαιρός ἐστι καὶ ὃς τοῦτο ἐπίσταται ἐκείνῳ καθέστηκε τὰ εἴδεα καὶ τὰ μὴ εἴδεα, ἃ μέν ἐστι ἐν ἰητρικῇ ὁ καιρὸς γνῶναι· ὁ δὲ καιρὸς ὅδ' ἐστί· τὰ σιτία προσφέρειν ὅσων μέλλει τὸ σῶμα προσφερομένων τὸ πλῆθος κρατέειν, ὥστ' ἢν μὲν οὕτω ποιέῃς πᾶσα ἀνάγκη τὸ ὑποχωρητικὸν σιτίον προσφερόμενον ὑποχωρητικὸν εἶναι καὶ τὸ φλεγματῶδες φλεγματῶδες. Ἢν κρατέῃ οὖν τὸ σῶμα τῶν σιτίων, οὔτε νοῦσος,

simulque corpus superant et contraria (quam solebant) efficiunt. Statim exemplo sit calida lavari: quamdiu quidem corpus id quod admovetur superat, viget; ubi vero superatum est, corpus gracile reddit. Et commessatio idem quod balneum efficiet; si quidem haec dum superantur corporis vigorem faciunt, ubi vero superaverint, tum alvi deiectiones, tum varia vitia alia adferunt. Quando enim id quod affertur mutatur, necesse est etiam eum, cui offertur, mutari. Corpus enim cum mutatur et parum valet et a quavis re evincitur, ex quovis offensiones renovat. Hoc autem et alvum ducentia efficiunt et quae vigorem inducunt et extenuantia eadem in corpore efficiunt et reliqua omnia contrarium his effectum edentia.

43. At vero ars medica brevem habet occasionem et qui hoc novit, huic in promptu sunt species rerum et quae species rerum non sunt, quas quidem cognoscere occasio est in medicina. Haec autem occasio est: cibos proferre ea copia, qua oblatos corpus sit superaturum; quippe ita si facias, omnino necesse est cibum alvum ducentem oblatum revera alvum ducentem esse et quod tumefactionem inducat, tumefactionem inducere. Si igitur corpus cibos su-

credo nostrum dicere voluisse τὸ σῶμα ἀσθενέον ποιέειν θάλλειν τὰ σιτία, sed puto θάλλει in θάλλειν abiisse, ποιέει vero emblema esse alienum; — in fine vulgo ποιέουσι, sed de meo ποιέει scripsi, ut congrueret superioribus θάλλει et κρατέει. — Iam puto omnia plana sunt et perspicua: sed nolo praeterire Cornarii correctionem, quae in K.', Zuing. m. habetur et a Lind., Mack., recepta est: nempe is pro ἢ — ταῦτα legit: ἢ ὡς ἄλλο μεταλλάξας, κρατέεται τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν προσοισμάτων, κρατέεται δὲ καὶ τὰ σιτία· καὶ ὁπόταν κρατέηται (τὰ σιτία K.' Mack.) θάλλειν ποιέει ταῦτα. Lectio tamen rem non restituere mihi videtur.

αὐτίκα — παρέχει.] τῷ λοῦσθαι ποιέει Ald. A. C., τοῦ λ. π. ceteri; — ταῦτα μὲν γάρ vulg., sed μέν cum A. h. l. omisi; — ἂν κρατέωνται θάλλειν om. A.; — ἐπὴν καὶ κρατ. vulg., ἐπὴν δὲ κρατ. Ald. A. C. Mack., Littr.; — ὁπότε δὲ ὁ (ᾧ Foës. emendatum vult, Mack. dedit) προσφέρεται τοῦτο μεταλλάσσεται, ἀνάγκη καὶ τὸ προσφερόμενον μετατρέπεσθαι vulg., Lind. e Latinis Cornarii: ὁπότε γὰρ τὸ προσφερόμενον τοῦτο μεταλλάσσεται, ἀνάγκη καὶ ᾧ προσφέρεται μετατρέπεσθαι. Littr. ὁπότε δέ servavit, ego cum Corn., Lind., γάρ scripsi; — tum Littr. τοῦτο transtulit ante μετατρέπεσθαι, ego vero delevi. In τὸ γὰρ σῶμα — παρέχει cum Littréo cod. A. sequor; vulg.: τὸ γὰρ σῶμα μετατρεπόμενον νικώμενον καὶ ὀλιγοεργές ἐστιν καὶ ὑπὸ παντὸς τὰς παλιγκ. παρέχει.

τοῦτο — ποιέοντα.] καὶ τὰ ἰσχναίνοντα de meo dedi; vulgo solum ἰσχναῖνον, sed A. ἰσχναίνοντά τε, quod dedit Littr., τά ante ὑπεναντία om. A.; vulgo πάσχοντα in fine, sed ποιέοντα Zuing. in margine, Lind., quos sequi oportet me iudice.

43. ἡ δὲ ἰητρικὴ — ὑπεναντιώτατα.] ὀλιγοχρόνιος A.; — ἐκείνῳ A., Zuing. in m., Littr., — ἐκεῖνο vulg.; — καθέστηκε καὶ ἐπίσταται ceteri, sed καὶ ἐπίσταται glossema est ad ἐκείνῳ καθέστηκε adscriptum, fortasse hac forma ἢ ἐπίσταται; — itaque eieci. Alia m. ἤδεα A. utroque loco; ἃ om. A.; sed vulgo ἃ μή ἐστιν ἐν ἰ., ubi etiam μή om. A., qua in re eum sequitur Littréus ἅ ἐστιν scribens; iam vero Zuing. in marg. Lind., Mack., δή pro μή; — ego vero credo in μή latere μέν. Nimirum quae post leguntur apud ceteros: ὅτι τὰ ὑποχωρητικὰ (sic Zuing. in marg., Lind., Mack., Littr., ὑποχωρήματα vulgata) οὐχ ὑποχωρητικὰ γίγνεται καὶ τἄλλα ὅτι ὑπεναντία ἐστὶ καὶ τὰ ὑπεναντιώτατα οὐκ ὑπεναντιώτατα, — ea non sunt nisi scholion e superioribus capitulis deductum et ad τὰ εἴδεα καὶ τὰ μὴ εἴδεα adscriptum, et sibi respondent ἃ μέν ἐστι ἐν τῇ ἰητρικῇ ὁ καιρὸς γνῶναι et ὁ δὲ καιρὸς ὅδ' ἐστι κ. τ. λ.

ὁ δὲ καιρὸς — φλεγματῶδες.] προσφερομένων de meo scripsi pro ceterorum προσφερόμενον.

ἢν κρατέῃ οὖν — γίγνεται.] ἓν pro οὖν Ald., γὰρ ἓν A.; — τὰ ἔντομα pro οὖν τὸ σῶμα C.; — τῶν προσφερομένων A.; — οὗτος idem et Littr., αὐτός vulg.; — γνῶναι A

οὔτε ὑπεναντίωσις γίγνεται προσφερομένων καὶ οὗτος ὁ καιρός ἐστι, ὃν δεῖ τὸν ἰητρὸν εἰδέναι· ἐπὴν δὲ τὸν καιρὸν ὑπερβάλλῃ, τὸ ὑπεναντίον γίγνεται· ἕως μὲν γὰρ ἂν τὸ σῶμα τοῦ προσοίσματος κρατέῃ, τρέφεται τὸ σῶμα· ἐπὴν δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ὑπερβάλλῃ, τὸ ὑπεναντίον γίγνεται, ἰσχναίνεται γάρ· καὶ τἄλλα πάντα δὲ τὰ φλεγμαίνειν ποιεῦντα, ἕως μὲν ἂν κρατέῃ τὸ σῶμα, τὰ πρὸς τὸν καιρὸν καὶ τὰ κατὰ φύσιν ποιέουσι ἕκαστον· ἐπὴν δὲ ὑπερβάλλῃ τὸν καιρὸν τὰ ὑπεναντία γίγνεται.

μδ'. Πάντα φάρμακά εἰσι τὰ μετακινέοντα τὸ παρεόν· πάντα δὲ τὰ ἰσχυρότερα μετακινέουσι· ἔξεστι δὲ, ἢν μὲν βούλῃ, φαρμάκῳ μετακινέειν· ἢν δὲ μὴ βούλῃ, σιτίῳ· ἅπαντα δὲ νοσέοντι μετακινέειν ἐκ τοῦ παρεόντος ἀρήγει· ἢν γὰρ μὴ μετακινήσῃς, τὸ νοσέον αὔξεται. Φάρμακα δ' οὐ χρὴ τὰ ἰσχυρὰ φύσι ἐπὶ τῶν ἀσθενέων νοσημάτων διδόναι, ὀλιγότητι τοῦ φαρμάκου ἀσθενὲς ποιεῦντα· ἀλλὰ τοῖσι μὲν ἰσχυροῖσι φύσι φαρμάκοισι ἰσχυροῖσι χρῆσθαι, τοῖσι δ' ἀσθενέσι φαρμάκοισι μὴ ἰσχυροῖσι, μηδὲ μεταποιεῦντα τὸ φάρμακον, ἀλλὰ κατὰ φύσιν ἑκάστοισι, τοῖσι μὲν ἀσθενέσι ἀσθενῆ φάρμακα φύσι, τοῖσι δ' ἰσχυροῖσι νοσήμασι ἰσχυρὰ φύσι τὰ φάρμακα. Τὰ δὲ νοσήματα ᾗ πελαστάτω πέφυκε ἐξάγειν, ταύτῃ δ' ἐξάγειν ᾗ ἑκάστῳ ἔξοδος ἐγγυτάτω. Τὰ ὑποχωρητικὰ τοιάδε ἐστὶ, ὅσα ὀλισθηρὰ καὶ

peret, neque morbus, neque actio contraria oritur ex oblatis et haec est occasio, quam medicum novisse oportet. Quando vero occasionem excedit, contrarium fit: nam quamdiu corpus superat id, quod obfertur, corpus nutritur; sin hanc occasionem excedat, contrarium fit, nam extenuatur. Et reliqua omnia tumefactionem inducentia, quamdiu corpus ea superat, singula quae secundum occasionem et secundum naturam sunt efficiunt; ubi vero occasionem excedant, contrarium fit.

44. Omnia medicamenta sunt, quae praesentem statum dimovent; valentiora autem omnia immutant. Licet autem, si quidem velis, medicamento transmovere, sin minus, cibo. Aegrotanti vero omnia e praesente statu dimovens opem fers; nisi enim quod morbum facit dimoveris, augetur. In morbis debilibus medicamenta natura valentia minime sunt exhibenda, neque imbecillum facere oportet medicamentum id parva copia exhibendo. Sed in valentibus natura valentibus medicamentis utendum, debilibus vero non valentia medicamenta danda. Neque medicamentum transformandum est, sed singulis secundum suam naturam exhibendum, ita ut debilibus quidem debilia natura medicamenta, valentibus vero valentia natura medicamenta exhibeantur. Morbi autem per eam partem, cui maxime vicini esse solent, educendi. Per eam autem partem, qua singulis quam

pro εἰδέναι. Vulgata dein post τὸ ὑπεναντίον γίγνεται fert: καὶ εἰ πρὶν ὑπερπεσεῖν οἴονται ἔχειν καὶ τὸ θερμαίνεσθαι; — Lind. in his ὑπερπέσσειν, item Littréus, qui insuper de suo οἳ πρὶν ὑπερπ. scripsit; Zuing. in m. καὶ οἱ πρὶν ὑπερπέσσειν οἷόν τ' ὄντες οὐκ ἔτι θερμαίνεσθαι; — Littréus a Rosenbaumio sibi communicatam Trilleri emendationem tradit καὶ οἱ πρὶν ὑπερπέσσειν βάρος (vel ἄχθος, vel simile quid) οἴονται ἔχειν καὶ θερμαίνεσθαι, cui correctioni ut solet plures alias dein subiungit, quas describere supersedeo. Una re omnia illa tentamina emendationis laborant, nempe nullum est eorum, quod sensum praebeat sanum, nam in Trilleri etiam lectione ὑπερπέσσειν non intelligitur et ineptum est οἴονται θερμαίνεσθαι. Sed haec verba corrupta in vulgata emblema sunt alienum, sine dubio corruptum, sed quod certo reiicies, quia hoc dempto cetera vicina apte coniunguntur et sibi subsequuntur. — In seqq. ἕως μὲν γάρ sine ἂν A. — ἐπήν A. C. L. Mack., Littr., ἐπί vulg., ἐπεί Lind.; — γίνεται om. A.; — ἔτι τε πρὸς τὸν καιρόν vulg., ἔστι δὲ τὰ πρὸς τὸν κ. A., unde Littr. ἔτι τὰ πρὸς τὸν κ.: mihi illud ἔτι τε emblema alienum videtur, sed τά servo. Item emblema alienum est τὰ φλεγματώδεα φλεγμαίνειν, quod post ἕκαστον apud ceteros legitur. Cod, A. ἕκαστον ποιέουσι. In isto ms. h. l. finis libri habetur et legitur τέλος περὶ τόπων τῶν κατὰ ἄνθρωπον.

44. πάντα — αὔξεται.] Mirum est quam frequens sit in hoc libello usus verborum pluralium cum subiectis neutris pluralibus.

φάρμακα — τὰ φάρμακα.] φάρμακα [δὲ] οὐ χρή Lind., unde δ' de meo adieci; — χρέεσθαι Lind.; — δὲ ἀσθεν. C.; — μηδὲ τὰ ποιεῦντα vulg., μηδὲ μεταποιεῦντα Foës. emendat, quem sequuntur Lind., Mack., Littr.; — τοῖσι δὲ ἰσχυροῖσι C., Lind.; δέ om. vulg.; malui δ' scribere — Parum aptum est τοῖσι ἰσχυροῖσι φύσι φαρμάκοισι ἰσχυροῖσι χρῆσθαι, pro quo potius exspectas aut ἐπὶ τοῖσι ἰσχυροῖσι φύσι φαρμάκοισι ἰσχυροῖσι χρῆσθαι, aut τοῖσι ἰσχυροῖσι φύσι φάρμακα ἰσχυρὰ διδόναι. Nihil tamen de sede moveo, ne scriptorem fortasse corrigam, non librarios.

τὰ δὲ νοσήματα — ἐγγυτάτω.] ᾗ vulgo, ᾗ emendavit Foësius, quem Lind., Mack., Littr., sequuntur.

τμηματώδεα καὶ ὅσα ἐν τοῖσι θερμοῖσι λεπτύνονται, — ἡ γὰρ κοιλίη θερμή ἐστι, — καὶ τἄλλα τὰ ἁλμυρὰ καὶ ὅσα τῶν τοιούτων πλεῖστον ἔχουσι. Τὰ δ' αὖ διαχωρητικὰ, ἄλλα στάσιμα, ὅσα φῦσαν παρέχουσι, — τὰ γὰρ ὑγρὰ ξηραινόμενα φῦσαν ποιέουσι, — καὶ τὰ στύφοντα καὶ τὰ ὑπὸ θερμοῦ πηγνύμενα καὶ τὰ ψαθυρὰ καὶ τὰ ξηρά. Πάντα δὲ ἐντὸς φλεγμαίνειν ποιέουσι τὰ προσφερόμενα, ἅσσα τὰ ἐκτὸς ἰσχναίνουσι· ταῦτα δὲ καὶ ἰσχητήριά ἐστι καὶ φλεγματώδεα. Καὶ τὰ ὑποχωρητικὰ ἰσχναίνοντα θερμαίνουσι· ἔτι δὲ τὰ ὀξέα καὶ φλεγματώδεα. Πάντα δὲ τὰ ψύχοντα τὰ ἐν τῇ κοιλίῃ ὑποχωρητικά ἐστι· καὶ τὰ ψυχρὰ καὶ τὰ ὑγρά· ὁπόταν δὲ μὴ ὑποχωρητικὰ ἔωσι, θερμαίνουσι. Ψύχουσι δὲ καὶ τὰ θερμὰ ἐς τὴν κοιλίην προσφερόμενα καὶ ταχὺ διαχώρησιν ποιεύμενα, διαχώρησιν δὲ μὴ ποιεύμενα θερμά ἐστι ἐν τῇ κοιλίῃ. Τούτων ὅσα πλησμονὴν ποιέει, μάλιστα φλεγματώδεά ἐστι· ἃ δὲ πλεῖστα προσφερόμενα οὐ ποιέει πλησμονὴν, διαχωρητικά.

proximus est exitus, educi debent. Alvum subducentia talia sunt, quaecumque lubricant, et incidunt et quaecumque in calidis attenuantur, — venter enim calidus est, — et reliqua, quae salsa sunt, et quae ex his plurimum habent. Minime autem alvum subducunt, sed sistunt, quaecumque flatum exhibent, — humida enim resiccata flatum pariunt, — quaeque adstringunt et quae calore concrescunt, friabilia sunt et sicca. Quaecumque autem foris extenuant, ea omnia intro assumpta tumefaciunt; sunt autem haec alvum sistentia et tumorem facientia. Etiam alvum subducentia extenuantia calefaciunt, itemque acida et tumorem facientia. Quaecumque autem ventrem refrigerant, eadem alvum subducunt et quae frigida sunt et humida; cum vero alvum minime subducunt, calefaciunt. Calida autem in ventrem assumpta et cito per alvum excreta refrigerant, sin non descendant per alvum calida sunt in ventre. Ex his quae plenitudinem inducunt, maxime tumefaciunt; quae vero plurima ingesta plenitudinem non faciunt, ea alvum deiiciunt.

με'. Ἰητρικὴ δή μοι δοκέει ἤδη ἀνευρῆσθαι ὅλη, ἥτις οὕτως ἔχει, ἥ τις διδάσκει ἕκαστα καὶ τὰ εἴδεα καὶ τοὺς καιρούς. Ὃς γὰρ οὕτως ἰητρικὴν ἐπίσταται, ἐλάχιστα τὴν τύχην ἐπιμένει, ἀλλὰ καὶ ἄνευ τύχης καὶ ξὺν τύχῃ εὐποιηθείη ἄν. Βέβηκε γὰρ ἰητρικὴ πᾶσα καὶ φαίνεται τῶν σοφισμάτων τὰ κάλλιστα ἐν αὐτῇ ξυγκείμενα ἐλάχιστα τύχης δεῖσθαι·

45. Ars sane medica iam mihi tota inventa esse videtur, quae sic comparata est, ut singulas et species et occasiones doceat. Qui enim hoc pacto artis medicae cognitionem habet, is minimum ex fortuna pendet, sed et citra fortunam et cum fortuna res feliciter ei succedet. Firma enim est ars tota medica, eiusque praeceptiones, ex quibus constat, pulcherrimae mi-

πάντα δὲ τὰ ἐντὸς — φλεγματώδεα.] ἰσχυτήρια vulgo, C. ἰσχητήρια. Hunc ego sequendum arbitror, quia supra semel iterumque ἰσχυτήρια et ἰσχητήρια in libris permutata vidimus, ubi ἰσχητήρια vera est lectio. Obiicies mirum esse τὰ ἰσχήτηρια dici τὰ ἐκτὸς ἰσχναίνειν; sed non minus mirum sane idem affirmari in vulgata de ἰσχυτηρίοις.

καὶ τὰ — φλεγματώδεα.] vulgo θερμαίνουσι τὰ τοιαῦτα, equidem otiosum τὰ τοιαῦτα e textu abegi; ἔτι καί E.; — ἔτι δὲ καί Lind., Mack.; — καὶ τὰ φλεγμ. E.

πάντα — θερμαίνουσι.] τὰ δὲ τοιαῦτα διαχ. ἐστι cett.; equidem otiosum τὰ δὲ τοιαῦτα eieci.

ψύχουσι — κοιλίῃ.] καὶ ταχὺ διαχώρησιν ποιέουσι K.', Lind., Mack., ταχὺ διαχ. ποιεύμενα Littr.; nempe διαχώρησιν sive ποιέουσι sive ποιεύμενα in vulgata deest, Littréus vero ποιεύμενα maluit, quam Cornarii ποιέουσι. Equidem potius ποιεῦντα exspectaveram, licet sentiam hoc etiam ferri posse.

45. *ἰητρικὴ — καιρούς.*] Omnes ἥτις διδάσκει, quod miro modo infertur post ἥτις οὕτως ἔχει: nempe potius exspectas aut solum ἥτις διδάσκει κ. τ. λ. sine ἥτις οὕτως ἔχει, aut exspectas ἥτις οὕτως ἔχει, ὥστε διδάσκειν κ. τ. λ. Non audeo tamen quidquam de sua sede movere, licet offendat aliquantum vulgata. Ceteri ἔθεα pro εἴδεα, sed Littréus in adn. emendat εἴδεα, quod collato principio § 43. confidenter recipio.

ὃς γὰρ — εὐποιηθείη ἄν.] Advertit εὖ ποιεῖσθαι. s. εὐποιεῖσθαι pro *felici successu rem facere*. Nempe εὐποιηθείη h. l. ad medicum, non ad aegrotantem spectare docet rerum nexus.

βέβηκε — χρῆσθαι.] Pro βέβηκε Zuing. ἕστηκε coniecit, sed frustra, vere monente Littréo, qui comparat ex Herodoto εὖ βεβηκυῖα τυραννίς; non alio modo βεβηκέναι h. l. accipiendum, quam quo βεβῶτες in prognost. p. 148. § 37. vol. I. Dein ἡ γὰρ τύχη αὐτοκρατής [ἐστι] Lind.; — αὐτῇ ἐλθεῖν C.; — ἡ δὲ ἐπιστήμη E.; — χρέεσθαι Lind.

ἡ γὰρ τύχη αὐτοκρατὴς καὶ οὐκ ἄρχεται, οὐδ᾽ ἐπ᾽ εὐχῇ ἐστι αὐτὴν ἐλθεῖν· ἡ δ᾽ ἐπιστήμη ἄρχεταί τε καὶ εὐτυχής ἐστι, ὁπόταν βούληται ὁ ἐπιστάμενος χρῆσθαι. Ἔπειτα τί καὶ δεῖται ἰητρικὴ τύχης; εἰ μὲν γὰρ ἔστι τῶν νοσημάτων φάρμακα σαφῆ, οἶμαι, οὐκ ἐπιμένει τὴν τύχην τὰ φάρμακα ὑγιᾶ ποιῆσαι τὰ νοσήματα, εἴ πέρ ἐστι φάρμακα· εἰ δὲ ξὺν τῇ τύχῃ διδόναι ὠφελέει, οὐδὲν μᾶλλον τὰ φάρμακα ἢ καὶ τὰ μὴ φάρμακα ξύν γε τῇ τύχῃ ὑγιᾶ ποιέουσι προσφερόμενα τοῖσι νοσήμασι. Ὅστις δὲ τὴν τύχην ἐξ ἰητρικῆς ἢ ἐξ ἄλλου τινὸς ἐξελάσει, φάμενος οὐ τοὺς καλῶς τι πρῆγμα ἐπισταμένους χρῆσθαι τύχῃ, τὸ ὑπεναντίον δοκέει μοι γιγνώσκειν· ἐμοὶ γὰρ δοκέουσι μοῦνοι καὶ ἐπιτυγχάνειν καὶ ἀτυχεῖν οἱ καλῶς τι καὶ κακῶς πρῆξαι ἐπιστάμενοι· ἐπιτυγχάνειν τε γὰρ τοῦτ᾽ ἐστὶ τὸ καλῶς ποιέειν, τοῦτο δὲ οἱ ἐπιστάμενοι ποιέουσι· ἀτυχεῖν δὲ τοῦτ᾽ ἐστὶ, ὃ ἄν τις μὴ ἐπίστηται, τοῦτο μὴ καλῶς ποιέειν· ἀμαθὴς δὲ ἐὼν πῶς ἂν ἐπιτύχοι; εἰ γάρ τι καὶ ἐπιτύχοι, οὐκ ἂν ἀξίως λόγου τὴν ἐπιτυχίην ποιήσαιτο· ὁ γὰρ μὴ καλῶς ποιέων οὐκ ἂν ἐπιτύχοι τἄλλα, τὰ εἰκότα μὴ πράσσων.

nime fortuna indigere videntur. Sui enim iuris est fortuna, nullius imperio paret, neque fit ut voto facto ad nos veniat. Scientia vero imperio paret, neque felici successu caret, si quis ea instructus uti volet. Deinde quanam in re medicina fortunâ indiget? Nam si explorata sunt morborum medicamina, non, ut opinor, fortunam exspectant ut morbos sanent, si quidem medicamenta sunt. Sin cum fortuna ea exhibere iuvat, non magis medicamenta quam quae medicamenta non sunt una quidem cum fortuna in morbis oblata sanitatem restituunt. At vero quisquis fortunam ex arte medica aut quovis alio negotio penitus eiicit, negatque eos qui probe aliquid noverunt fortuna uti, is mihi contra quam debet sentire videtur. Ii enim soli vel successu potiri, vel eo frustrari videntur, qui recte quid vel male facere noverunt. Est enim prospere succedere recte facere, quod faciunt qui sciunt; at vero successu frustrari est cum quis quod minime sciat, id non recte faciat. Ignaro enim quomodo prospere succedere queat? Nam si quid etiam ex animi sententia succedat, non magni certe faciendum successum habebit. Nam qui non recte facit, huic ex animi sententia succedere non poterit, cum reliqua, quae sunt consentanea, non faciat.

ἔπειτα — νοσήμασι.] γάρ C. Lind., Mack., Littr., vulgo abest; — σαφῆ οὐκ ἐπιμένει τὴν τύχην· οἶμαι δὲ τὰ φάρμακα ὑγιᾶ κ. τ. λ. Lind., sed cum Littréo consentio affirmante non opus esse emendatione; — εἴπερ ἐστὶ τὰ φάρμακα ceteri, sed me τά h. l. ita offendit, ut omnem loci sensum pessumdare arbitrer, quare delevi; — εἰ δὲ σὺν τύχῃ C., sine τῇ; — εἰ καὶ τὰ μὴ φ. Ald. C.

ὅστις — πράσσων.] χρέεσθαι Lind.; — vulgo: ὃ ἤν τις μὴ ἐπίστηται, τοῦτο μὴ καλῶς ποιέῃ, in qua lect. Littr. de suo ποιέει. Sed me iudice alia vitia latent: ἤν ex ἂν ortum est, quippe illud ineptum; tum vero ποιέῃ quidem propter coniunctivum antecedentem ἐπίστηται ita descriptum est, sed non pro ποιέει, sed pro infinitivo ποιέειν. In seqq. ἐπιτύχοιεν vulg., emendavit Mack., quem Littréus sequitur et ego sequor. Ceterum extremis huius libelli partibus adhaeret apud plerosque initium libri secundi de morbis mulierum, uti recte vidit Lindanus. Cf. de hac re prolegomena.

ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΣΥΓΓΕΓΡΑΠΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΙΑΤΡΟΣΟΦΙΣΤΟΥ, ΥΦ' ΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΤΟΚΩΙ ΚΑΙ ΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΠΡΩΤΟΝ.

DE MORBIS LIBER QUARTUS.

CONSCRIPTUS EST AB EODEM IATROSOPHISTA, A QUO LIBRI DE NATURA PUERI IN PARTU ET DE MORBIS MULIERUM PRIMUS.

ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ.

ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

α'. Τοῦ ἀνθρώπου ἐς τὴν γένεσιν ἀπὸ πάντων τῶν μελέων τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ἐλθὸν τὸ σπέρμα καὶ ἐς τὰς μήτρας τῆς γυναικὸς πεσὸν ἐπάγη· χρόνου δὲ γεναμένου φύσις ἀνθρωποειδὴς ἐγένετο ἐξ αὐτοῦ. Ἔχει δὲ καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνὴρ [1] τέσσαρας ἰδέας ὑγροῦ ἐν τῷ σώματι, ἀφ' ὧν αἱ νοῦσοι γίγνονται, ὁκόσα μὴ ἀπὸ βίης νοσήματα [2] γίγνεται· αὗται δὲ αἱ ἰδέαι εἰσὶ φλέγμα, αἷμα, χολὴ καὶ ὕδρωψ, καὶ ἀπὸ τούτων ἐς τὸ σπέρμα οὐκ ἐλάχιστον οὐδὲ ἀσθενέστατον ξυνέρχεται, καὶ ἐπειδὴ τὸ ζῷον ἐγένετο, κατὰ τοὺς τοκῆας τοσαύτας ἰδέας ὑγροῦ ὑγιηροῦ [3] τε καὶ νοσεροῦ ἔχει ἐν ἑωυτῷ. Ἀποφανέω δὲ [4] ὅκως ἑκάστη τούτων τῶν [5] ἰδεῶν καὶ πλείων καὶ ἐλάσσων ἐν τῷ σώματι γίγνεται καὶ ὑπὸ τούτου νοσέουσι, καὶ διότι αἱ νοῦσοι κρίνονται ἐν τῇσι περισσῇσι ἡμέρῃσι, καὶ τίνες ἀρχαὶ τῶν νούσων εἰσὶ, καὶ ὁκοῖα αὐτέων ἑκάστη ἐν τῷ σώματι ἐργασμένη τὴν νοῦσον [6] ἐπάγει, καὶ [7] ὑπ' ὅτου τὸ ῥῖγος τὸ πυρετῶδες γίγνεται, καὶ διὰ τί τὸ πῦρ ἐπιπίπτει μετ' αὐτό.

DE MORBIS.

LIBER QUARTUS.

1. Semen ex omnibus tum viri, tum mulieris membris ad hominis generationem veniens et in mulieris uterum illapsum concrescit, ex eoque tempore accedente natura humanam formam referens procreatur. Habet autem tum mulier, tum vir in corpore quatuor humoris formas, ex quibus morbi oriuntur, qui non ex multa vi accidunt. Hae vero sunt: pituita, sanguis, bilis et aqua. Ex hisque non minima, neque debilissima pars ad semen confertur. Et postquam animal procreatum est, eodem modo quo parentes tot species humoris sani et morbosi in se continet. Qua ratione vero unaquaeque forma tum copiae modum excedat, tum paucior in corpore fiat, aperiam et quo modo idcirco aegrotent, et quare morbi imparibus diebus iudicentur, et quaenam sint morborum principia, et quaenam horum singula in corpore, cum faciant morbum, adducant, et ex quo rigor febrilis oriatur, et quare post eum febris succedat.

[1] τέσσαρα εἴδεα. — [2] γίγνονται. — [3] καὶ νοσηροῦ sine τε. — [4] ὁκόσα ἐν. — [5] εἰδέων. — [6] καὶ πάγει. — [7] ὑπὸ τὸ αὐτὸ ῥῖγος πυρετῶδες γίνεται.

1. τοῦ ἀνθρώπου — ἐξ αὐτοῦ.] Littréus hunc librum non solum subiunxit illi, qui in hac editione sequitur, sed eum quoque cum illo ita coniunxit, ut unum opus continuum videantur esse. Quare ita non facere oporteat in prolegomenis dicam.

ἔχει δὲ — ἑωυτῷ.] ὑγροῦ τέσσαρα εἴδεα E. H. v. Marc.; statim autem observo codicem Venetum Mackii, quem v. appellat Littréus, esse probabiliter Marcianum ipsum; — αἱ ante νοῦσοι Littr. e Parr. 5. et v.; — mihi Marcianus praebet; — νοσεύματα H. v. Marc., — γίνεται pro vulgato γίνονται, Littr. ex v., idem praebet Marc.; — καὶ αἷμα E. H. v., e Marc. non video excerptum; — ὕδωρ E. H., ἀσθενέστερον J.; — ἐπειδάν Lind., Mack.; — τὰς τοκῆας vulg. τοὺς τ. Littr. cum Lind., Mack., Parr. 4. et cod. L.; — κατὰ τὰς τοκέας Marc.; — Littr. ex H. adnotat τοκέας. Aliquot Parr. νοσηροῦ.

ἀποφανέω — αὐτό.] Legi solet ὁκόσα ἐν ἑκάστῃ τούτων τῶν ἰδεῶν πλείω καὶ ἐλάσσω ἐν τῷ σώματι γίγνεται: iam Littréus pro ὁκόσα legere coepit ὅκως, sed si capitula infra obvia, ubi de his rebus agitur, conferas, videbis nostrum dedisse quod exhibui; — ὑπὸ τοῦ νοσέουσι K.' Mack., cuiusmodi correctione opus esse non credo; praeterea si quid moverem, malim ὑπ' ὅτου s. ὅτεο. Sed sequitur in vulg. καὶ ὅτι αἱ νοῦσαι κ. τ. λ., ubi post ΚΑΙ periisse puto ΔΙ,

β'. Ἐθέλω δὲ ἀποφῆναι πρῶτον, πῶς ἡ χολὴ καὶ τὸ αἷμα καὶ ὁ ὕδρωψ καὶ τὸ φλέγμα πλέονα καὶ ἐλάσσονα γίγνεται, ἀπὸ τῶν βρωμάτων καὶ τῶν πομάτων· [1]γίγνεται δὲ τρόπῳ τοιῷδε· ἡ κοιλίη τῷ σώματι πάντων πηγή ἐστι πλέη ἐοῦσα· κενεὴ δὲ γενομένη ἐπαυρίσκεται ἀπὸ τοῦ σώματος τηκομένου. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι πηγαὶ τέσσαρες, ἀφ' ὧν χωρέει τούτων ἕκαστον ἐς τὸ σῶμα, [2]ἐπὴν αὐταὶ ἀπὸ τῆς κοιλίης λάβωσι, καὶ αὗται ἐπὴν κενῶνται, ἀπὸ τοῦ σώματος ἐπαυρίσκονται· ἕλκει δὲ [3]καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα, ἐπήν τι ἡ κοιλίη ἔχῃ ἐν ἑωυτῇ· καὶ τῷ μὲν δὴ αἵματι ἡ καρδίη πηγή ἐστι, τῷ δὲ φλέγματι ἡ κεφαλή, τῷ δὲ ὕδατι ὁ σπλήν, τῇ δὲ χολῇ τὸ χωρίον τὸ ἐπὶ τῷ ἥπατι. Αὗται αἱ τέσσαρες τούτοισί εἰσι πηγαὶ ἄνευ τῆς κοιλίης· [4]τούτων δέ εἰσι κοιλόταται ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ σπλήν· εὐρυχωρίη γὰρ ἐν αὐτοῖσι πλείστη ἐστί· ἀλλὰ περὶ τούτου [5]ὀλίγῳ ὕστερον ἀποφανέω κάλλιον. Ἔχει δὲ καὶ [6]τόδε ὧδε· ἐν τοῖσι βρωτοῖσι καὶ τοῖσι ποτοῖσι ἔνεστι πᾶσι καὶ [7]χολῶδές τι καὶ ὑδρωποειδέος καὶ αἱματώδεος καὶ φλεγματώδεος, τῇ μὲν πλέον, τῇ δὲ ἔλασσον· διότι καὶ διαφέρει τὰ ἐσθιόμενα καὶ πινόμενα ἀλλήλων ἐς τὴν ὑγίειαν· καὶ ταῦτά μοι ἐς τοῦτο εἴρηται.

γ'. Ἐπὴν δὲ φάγῃ ἢ πίῃ ὁ ἄνθρωπος, ἕλκει τὸ σῶμα ἐς ἑωυτὸ ἀπὸ τῆς κοιλίης τῆς ἰκμάδος τῆς εἰρημένης καὶ αἱ πηγαὶ ἕλκουσι διὰ τῶν φλεβῶν ἀπὸ τῆς κοιλίης ἡ ὁμοίη ἰκμὰς τὴν ὁμοίην, καὶ διαδιδόασι τῷ σώματι, ὥσπερ ἐπὶ τῶν φυτῶν ἕλκει ἀπὸ τῆς γῆς ἡ

2. Ac primum quidem quanam ratione bilis, sanguis, aqua et pituita ex cibariis et potibus copiosiora et pauciora oriantur, demonstrare volo: quod fit hoc modo: ventriculus, ubi plenus exsistit, omnium in corpore fons est; vacuus vero ex corpore tabescente haurit. Sunt autem etiam quatuor alii fontes, ex quibus horum quodque in corpus procedit, postquam ipsi ex ventriculo acceperint: ac hi quidem postquam vacui fuerint, a corpore hauriunt. Trahit vero ipsum quoque corpus, cum quid in se ventriculus habuerit. Ac sanguinis quidem fons sane cor est, pituitae caput, aquae lien, bilis locus in iecore. Hi sunt quatuor illorum humorum fontes praeter ventriculum. Ex his maxima cava habent caput et lien; in iis enim amplissimus locus est. Sed de hoc paulo post melius disseram. Sic autem se res habet: in omnibus, quae eduntur et bibuntur, biliosi aliquid et aquosi et sanguinei et pituitosi inest, plus minusve in hoc vel illo. Quam ob causam quae comeduntur et bibuntur ad valetudinem inter se differunt. Atque haec quidem hactenus.

3. Cum autem quis comederit, aut biberit, corpus ad se a ventriculo commemoratum humorem attrahit et fontes per venas de ventriculo trahunt, similis humor similem, et in corpus distribuunt, non secus ac in plantis similis humor ex terra similem attrahit. Habet enim

[1] γίγνεται δέ abest. — [2] ἐπὴν οὖν αὖται. — [3] καί abest. — [4] ἀπὸ τούτων. — [5] ὀλίγον. — [6] οὕτως. — [7] χολῶδές τι.

ita ut legere oporteat καὶ διότι; — porro ὁκοίη αὐτέων E. H. v. Marc. — Dein καὶ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ῥῖγος vulg., ὑπὸ τοῦ Foës. in adn., Mack. pro αὐτό K. solum τό; equidem ὑπὸ τό scripsi ὑπ' ὅτου, pro αὐτό vero solum τό ex K.' scribendum, nisi malis αὐτό in αὖ τό dividere. — Tum διατὶ G., διότι E. H.; — articulum ante πῦρ om. J.

2. ἐθέλω — τηκομένου.] ποτῶν E. H. Q.' v. Marc., Lind. — De meo γίγνεται δέ interposui.

εἰσὶ δὲ — ἥπατι.] Vulgo ἐπὴν οὖν αὖται ἀπὸ τῆς κ., unde Littr. οὖν cum cod. J. omisit; consentio, sed etiam αὐταί est scribendum; — καί ante αὐτὸ τὸ σ. om. Mack.; ἐπήν τι ἡ κ. E. H. v. Marc., ἐπὴν ἡ κοιλίη τι cett., hoc autem loco, si Mackii collationi codicis v. fides habenda, hic et Marc. inter se differunt, nam v. legit ἔχει, Marcianum vero ἔχῃ habere adnotavit Cobetus, — καί ante τῷ μὲν δὴ αἵμ. de meo dedi; — ἐν τῷ ἥπατι L. P.' Mack.

αὗται αἱ — κάλλιον.] κοιλίης· ἀπὸ τούτων vulg., sed ἀπό om. Littr. cum v. et abest praep. in Marc; — ἐν αὐτῷ ceteri; — ὀλίγον ὕστερον vulg., ὀλίγῳ ὕστ. K. Littr.

ἔχει — εἴρηται.] τότε οὕτως vulg., τόδε ὧδε et alii, unde Littr. dedit, et v. et Marc.; — καὶ ἐν τοῖσι ποτοῖσι K.; — ὑγείην vulg., ὑγιείην E. H. Littr. et Marc.

3. ἐπὴν — ὁμοίην.] ἐς ἑωυτὸν ἐκ τῆς κ. Ed. Bas., ms. v., sed Marc. ἐς ἑωυτὸ ἀπὸ τῆς κ.; — Littr. ἀπό adnotat

ὁμοίη ἰκμὰς τὴν ὁμοίην. Ἔχει [1] γὰρ ἡ γῆ ἐν ἑωυτῇ δυνάμιας παντοίας καὶ ἀναρίθμους. Ὁκόσα γὰρ ἐν αὐτῇ φύεται, πᾶσι ἰκμάδα παρέχει ὁμοίην ἑκάστῳ οἵην καὶ αὐτὸ τὸ φυόμενον ἑωυτῷ ὁμοίην κατὰ ξυγγενὲς ἔχει, καὶ ἕλκει ἕκαστον ἀπὸ τῆς γῆς τροφὴν, οἷόν περ καὶ αὐτό ἐστι· τό τε γὰρ [2] ῥόδον ἕλκει ἀπὸ τῆς γῆς [3] ἰκμάδα τοιαύτην, οἷόν περ καὶ αὐτὸ δυνάμι ἐστὶ, καὶ τὸ σκόροδον ἕλκει ἀπὸ τῆς γῆς ἰκμάδα τοιαύτην, οἷόν περ καὶ αὐτὸ δυνάμι ἐστὶ, καὶ τἄλλα πάντα τὰ φυόμενα ἕλκει ἐκ τῆς γῆς καθ' ἑωυτὸ ἕκαστον· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο οὕτως εἶχε, οὐκ ἂν ἐγένετο τὰ φυόμενα ὁμοῖα τοῖσι σπέρμασι. Ὅτῳ δὲ τῶν φυομένων ἐν τῇ γῇ ἰκμὰς κατὰ ξυγγένειαν τοῦ δέοντος πολλῷ πλέων ἐστὶ, νοσέει ἐκεῖνο τὸ φυτόν· ὅτῳ δὲ ἐλάσσων τοῦ καιροῦ, ἐκεῖνο αὐαίνεται. Ἢν δὲ ἐξ ἀρχῆς μὴ ἐνῇ ἰκμὰς τῷ φυτῷ, ἣν ἕλκει κατὰ τὸ ξυγγενὲς, οὐδ' ἂν βλαστῆσαι δύναιτο· παρέχει δὲ νοηθῆναι ὅτι ἣν μὴ ἔχῃ ἰκμάδα κατὰ φύσιν τὸ φυτὸν, οὐ βλαστάνει τὴν ἀρχήν· ἡ γὰρ Ἰωνίη χώρη καὶ ἡ Πελοπόννησος τοῦ ἡλίου [4] καὶ τῶν ὡρέων [5] οὐ κάκιστα κέεται ὥστε δύνασθαι ἐξαρκέειν τοῖσι φυομένοισι τὸν ἥλιον· ἀλλ' ὅμως οὐ δυνατὸν, πολλῶν ἤδη [6] πειρασαμένων, οὔτε ἐν Ἰωνίῃ, οὔτε ἐν Πελοποννήσῳ σίλφιον φῦναι· ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ αὐτόματον φύεται· οὐ γάρ ἐστι οὔτε ἐν Ἰωνίῃ, οὔτε ἐν Πελοποννήσῳ ἰκμὰς τοιαύτη, ὥστε τρέφειν αὐτό. Ὅτι δὲ πολλὰ καὶ ἄλλα, ὅσα τοῦ ἡλίου ἐξαρκέοντος αἱ χῶραι οὐ δύνανται τῶν θεραπευμάτων τρέφειν, ἄλλαι

terra in se varias et innumeras facultates. His namque omnibus, quae ex ea producuntur, cuique similem humorem praebet, qualem ipsum illud quod producitur sibi similem secundum cognationem habet, et trahit unumquodque ex terra alimentum, quale sane ipsum est. Nam et rosa talem ex terra humorem trahit, qualis et ipsa facultate est, et allium talem ex terra humorem trahit, quale etiam ipsum facultate exsistit, reliquaque omnia, quae producuntur, unumquodque e terra quod sibi cognatum est trahunt. Quod nisi ita esset, quae producuntur suis seminibus non essent similia. Cum vero quod ex terra gignitur, plus habet cognati humoris quam conveniat, id ipsum aegrotat, quod vero iusto minus habet, illud marcescit. Sin prorsus desit humor plantae, quem secundum cognationem attrahat, ne pullulare quidem poterit. Quod vero id, quod producitur, pullulare ab initio nequeat, nisi humorem secundum naturam habeat, id inde intelligitur, quod Ionia et Peloponnesus quod ad solem attinet et anni tempestates minime pravum situm habent, ita ut sol iis, quae a terra nascuntur, satis esse possit, neque tamen fieri potest, etsi multi iam tentarint, ut in Ionia aut Peloponneso laser producatur, cum in Libya sponte crescat; neque enim in Ionia, neque in Peloponneso est eiusmodi humor, qui ipsum nutriat. Quod vero multa etiam alia medicamenta regiones, etiamsi sol sufficiat, alere non possint, aliae vero sponte producant, id quod dicturus sum considerandum praebet, quantum locus loco etiam

[1] γὰρ ὧδε ἡ γῆ. — [2] ῥόδιον. — [3] ἤ τις ἐν τῇ γῇ ἰκμὰς τοιαύτη ἔνεστι. — [4] καί abest. — [5] οὐχ ἥκιστα καίεται. — [6] πειραζομένων.

ex K, H., dederunt Lind., Mack., cett. ἐκ. Articulum ante πηγαί omm. Ald. Parr. 6; — καὶ δίδωσι Ald.

ἔχει γὰρ — ἀναρίθμους.] ἔχει γὰρ ὧδε ἡ γῆ ceteri; abieci otiosum ὧδε. Librarius putans sibi formulam ὧδε ἔχει esse describendam intulit.

ὁκόσα — σπέρμασι.] οἵην καί de meo dedi pro οἷον καί; — paulo post οἵην περ G.', quod ibi incongruum; sed neque fero οἵην καὶ αὐτὸ τὸ φυόμενον αὐτῷ ὁμοίην ... ἔχει, nempe pro αὐτῷ sine dubio ἑωυτῷ legendum; saepius haec pronomina in libro nostro permutari observavi. Eadem lectio, quam ad ἰκμάδα e v. notavi, a Littr. adnotatur e Parr. 5. et mihi e Marc. est excerpta a Cobeto; — τὰ ἄλλα E.; — ἐγίνετο pro ἐγένετο Ald. Parr. 5. Lind.

ὅτῳ δὲ — αὐαίνεται.] πολλῷ πλέον pauci codd.

ἢν δὲ — τρέφειν αὐτό.] ἢν μὴ ἔχῃ E. H. Marc., εἰ μὴ ἔχει vulg. — Porro vulg.: τοῦ ἡλίου τῶν ὡρέων (ὡραίων alii pauci) οὐχ ἥκιστα καίεται, sed emendavit Coraës ad Hipp. vol. II. p. 399., quam emendationem iam Littréus recepit. — Dein ἐξαρκέειν ex aliis et v. notatur a Littréo, mihi etiam e Marciano est excerptum; — πειρασαμένων eodem loco, quem indicavi, legendum esse docuit Coraës pro vulgata, quam e V. notavi; recepit Coraïs emend. etiam Littr.; — φῦσαι vulg., φῦναι alii apud Littr. et hic ipse et v. et Marc. Dein οὔτε ante ἐν Ἰωνίῃ omm. E. H.; — ἐν τῇ I. H., qui οὐδέ pro sequenti οὔτε.

ὅτι δὲ — ἔνθα δὲ οὔ.] παρέχει δέ E. v.; — seq. καί om. H., sed rest. al. m.; vulgo ὃ μέλλω ἐρέειν, sed ὅ τι pro ὃ praebent E. H. v. Marc.; — ὁκόσον [δὴ] χῶρος Lind.

δὲ φύουσι αὐτόμαται, παρέχει καὶ τοῦτο σκέψασθαι ὅ τι μέλλω ἐρέειν, ὁκόσον χῶρος χώρου κάρτα πλησιάζων διαφέρει ἐς τὴν ἡδυοινίην τοῦ ἡλίου ὁμοίως ἐξαρκέοντος· ἔνθα μὲν γὰρ τῆς γῆς ἰκμάς ἐστι ἥτις τὸν οἶνον ἡδὺν παρέξει, ἔνθα δὲ οὔ. Ἔστι δὲ καὶ ἄγρια φυόμενα ἐν χωρίῳ οὐκ ὀλίγα, μεταρθέντα δ' ὁκόσον ὀργυιὴν, οὐκ ἂν [1] εὕροις ἔτι φυόμενα· οὐ γὰρ ἔχει ἡ γῆ μεταρθέντι τοιαύτην ἰκμάδα οἵην τοῖσι ἀγρίοισι φυτοῖσι ἐκείνη παρέσχε. Ἔστι γὰρ ἐν αὐτοῖσι τὰ μὲν ἰωδέστερα, τὰ δὲ ὑγρότερα, τὰ δὲ γλυκύτερα, τὰ δὲ ξηρότερα, τὰ δὲ τρηχύτερα, ἄλλα [2] δ' ἄλλως ἔχει μυρία· μυρίαι γὰρ ἐν αὐτοῖσι δυνάμιές εἰσι καὶ διὰ ταῦτα τὰ γένεα ἐκ τῆς γῆς πρῶτον οὐδὲν ἕτερον ἑτέρῳ ὁμοῖον ἔφυ, ὅ τι μὴ ξυγγενές. Ἄγρια δέ μοι δοκέει ταῦτα πάντα εἶναι· ὥνθρωποι δὲ [3] αὐτὰ ἡμέρωσαν ἐργαζόμενοι καρποφορέειν [4] κατὰ τὸ σπέρμα ἕκαστον· ἕλκει γὰρ ἐκ τῆς γῆς ἡ ὁμοίη ἰκμὰς τὴν ὁμοίην καὶ τούτοισι αὔξεται καὶ τρέφεται καὶ οὐδὲν ἕτερον ἑτέρῳ ὁμοῖόν ἐστι τῶν φυομένων, οὔτε ἴσην οὔτε ὁμοίην ἐκ τῆς γῆς ἰκμάδα ἕλκον. Ἕλκει δὲ ἕκαστον τῶν φυομένων βρωτῶν τε καὶ ποτῶν [5] ἐς ἑωυτὸ πολλὰς δυνάμιας ἀπὸ τῆς γῆς· ἐν παντὶ δὲ ἐστί τι φλεγματώδεος καὶ αἱματώδεος· ἀνάγκην οὖν τῷδε προσηγαγόμην, ὅτι ἀπὸ τῶν βρωτῶν καὶ τῶν ποτῶν ἐς τὴν κοιλίην χωρεόντων ἕλκει τὸ σῶμα [6] κατὰ τὰς πηγὰς, ἃς ὠνόμασα, ἡ ὁμοίη ἰκμὰς τὴν ὁμοίην διὰ φλεβῶν.

δ'. Σημήϊον δὲ ἀποφανέω ἕτερον τόδε ὅτι ἕλκει ἕκαστον κατὰ τὰ εἰρημένα, καὶ ἅμα φράσω ὅθεν τὸ φλέγμα γίγνεται ἐν τῷ σώ-

valde vicino ad vini suavitatem praestet, quamvis sol aequaliter sufficiat, cum in hoc terrae humor sit, qui vinum suave exhibeat, in illo vero minime. Sunt quoque agrestia non pauca in loco nascentia, quae ad ulnae spatium translata non amplius produci comperias. Neque enim terra eiusmodi humorem translato accommodatum habet, qualem illa agrestibus plantis suppeditabat. Sunt enim inter illas quaedam magis virulentae, aliae magis humidae, aliae dulciores, sicciores aliae, asperiores etiam quaedam, sexcentaeque alias aliter se habent; innumerae enim in iis sunt facultates, quapropter genera ex terra proveniunt nullum alteri simile, nisi cognatum sit. Ac mihi sane haec omnia agrestia esse videntur. Verum ea homines cultura mitia reddiderunt, effeceruntque ut quidque suo semini similem fructum ferret. Humor enim similis similem ex terra trahit, ex eoque increscit et nutritur et ex iis, quae ex terra producuntur, alterum alteri simile nihil est, neque aequalem neque similem humorem attrahit. Eorum autem singula, quae ad cibos aut potiones e terra producuntur, multas ad se e terra facultates trahunt, et in quoque aliquid pituitosi et sanguinei inest. Hac igitur ex necessitate adductus sum, quod de cibis ac potibus, qui in ventriculum veniant, corpus per fontes nominatos trahit, similis humor similem per venas.

4. Quod vero unumquodque per praedicta trahat, hoc aliud proferam argumentum, simulque aperiam, unde pituita in corpore gignatur.

[1] εὕρης. — [2] δὲ μυρία ἄλλως ἔχει. — [3] ταῦτα. — [4] καὶ τὸ σπ. — [5] ἐν ἑωυτῷ. — [6] καὶ τὰς πηγὰς ὠνόμασα.

ἔστι δὲ καὶ ἄγρια — παρέσχε.] δ' ὁκόσον E. H., δέ plene cett.; — οὐκ ἂν εὕροις E. H. K. Littr., Marc., vulgatam e V. notavi; — τὴν αὐτὴν ἰκμάδα E.

ἔστι γὰρ — ξυγγενές.] ἐν ante αὐτοῖσι de meo adscripsi; — ἄλλα δὲ μυρία ἄλλως ἔχει vulg., ἄλλα δὲ ἄλλως ἔχει μυρία e Marc. excerptum video, in qua lectione δ' Littréus ex E. H. v.; — μυρίαι γὰρ ἐν αὐτῇ vulgo; de meo ἐν αὐτοῖσι scripsi; — ὅ τι μή H. Littr., ὅ τι vulg.

ἄγρια — ἕλκον.] πάντα ταῦτα H.; — ἄνθρωποι ceteri, ὥνθρωποι de meo; — αὐτὰ ἡμερ. ex E. H. Littr., idemque fert Marc.; — ταῦτα ἡμ. vulg.; — καὶ τούτῳ αὔξεται P.', Mack.

ἕλκει — φλεβῶν.] ἐν ἑωυτῷ vulg., ubi ἐς ἑωυτό ex Littréi emendatione scripsi; — ἐστὶ καὶ φλεγματώδεος E. H. Marc.; — βρωμάτων vulg., βρωτῶν E. H. v. Marc.; — τῶν ante ποτῶν om. E.; — αὐτὰς πηγάς vulg., καὶ τὰς πηγάς alii codd. multi et v. et Marc.; — εἰς αὐτάς, vel κατ' αὐτάς vult Foës.; κατὰ τὰς H.', κατὰ πηγάς Lind.; — consentienter cum Littréo textum descripsi.

4. σημήϊον — σώματι.] ἕκαστα E. P.'

ματι. Ἐπήν τις φάγῃ τυρὸν ἢ ὅ τι ἐστὶ δριμὺ, ἢ ἄλλο τι φάγῃ, ἢ πίῃ ὅ τι ἐστὶ φλεγματῶδες, αὐτίκα οἱ ἐπιθέει ἐπὶ τὸ στόμα καὶ τὰς ῥῖνας, καὶ τοῦτο οὕτω γιγνόμενον πάντες [1] ὁρέομεν· τοῦτο δὲ χρὴ ἐλπίσαι, ὅθεν ἐγὼ ἐρέω. Φημὶ δὲ ὅτι ὁκόσον ἐν τῷ βρώματι ἢ πόματι φλεγματῶδες [2] ἔνι, κείνου ἐς τὴν κοιλίην ἐλθόντος, τὸ [3] μὲν τὸ σῶμα ἕλκει ἐς ἑωυτὸ, τὸ δὲ ἡ κεφαλὴ κοίλη ἐοῦσα καὶ ὥσπερ σικύη ἐπικειμένη ἕλκει· τὸ δὲ φλέγμα, ἅτε γλίσχρον ἐὸν, ἕπεται ἕτερον δι' ἑτέρου ἐς τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ μὲν νέον φλέγμα, τὸ γεννώμενον ἀπὸ [4] τοῦ βρώματος, μένει ἐν τῇ κεφαλῇ, τὸ δὲ παλαιὸν, ὁκόσῳ πλεῖον τὸ νέον, ὑπ' ἐκείνου βιώμενον ἐξέρχεται καὶ διὰ τοῦτο ἐπήν τις φάγῃ ἢ πίῃ ὅ τι φλεγματῶδες, ἀποχρέμπτεται φλέγμα. Ἔχει δὲ καὶ τόδε οὕτως, ἢν, φαγόντος τι ἢ πιόντος τοῦ ἀνθρώπου ὅ τι ἐστὶ φλεγματῶδες, μὴ ἐξέλθῃ πάλιν ὅσῳ πλέον ἐγένετο, μήτε κατὰ [5] τὸ στόμα, μήτε κατὰ τὰς ῥῖνας, ἀνάγκη ἐστὶ μένειν ἐν τῇ κεφαλῇ, ἢ ἐς τὸ σῶμα κατελθεῖν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς [6] ἢ ἐς τὴν κοιλίην ἀφικέσθαι. Καὶ ἄριστον ἂν [7] ξυμβαίνοι, εἰ ἐς τὴν κοιλίην ἀφίκοιτο· ἐξέλθοι γὰρ ἂν ξὺν τῇ κόπρῳ· καὶ εἰ μὲν πολλὸν εἴη καὶ ὑγρὸν, ὑγρήνειε ἂν τὴν κόπρον· εἰ δὲ ὀλίγον, οὐκ ἂν ποιήσειε. Εἰ δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ μείνειε, πολλὸν ἂν πόνον πα-

Cum quis caseum aut aliquid acre comederit, aut aliud quid pituitosum ederit, aut biberit, confestim ei ad os et nares accurrit. Quod omnes ita fieri cernimus, idque ex eo quod referam exspectare oportet. Assevero autem quod quicquid in cibo aut potu pituitosum inest, id ubi in ventriculum venerit, partim corpus ad se trahit, partim trahit caput, quum cavum sit et veluti cucurbitula corpori incumbat. Pituita vero, quum sit viscida, alia ex alia ad caput sequitur. Ac nova quidem pituita a cibo genita in capite manet, vetus autem, quo maiore copia nova sit, ab hac vi illata egreditur; ideoque, siquis aliquid quod pituitosum sit comederit, aut biberit, pituitam exscreat. Habet autem se hoc etiam ita: nisi, cum quis pituitosum quid ederit aut biberit, pituita rursus egrediatur prouti copiosior facta sit, neque per os, neque per nares, necesse est ut in capite maneat, aut ad corpus descendat, aut ad ventrem deveniat. Et optime quidem cesserit, si ad ventrem devenerit; exibit enim cum stercore et si multa et humida sit, stercus humectabit; sin pauca sit, id non faciet. Sin in capite manserit, multum dolorem capiti praebebit, quum in venis sit; sin pauca sit, id non faciet, sed plus minus de se significationem praebuerit. Sin ad corpus devenerit, ibi mista est cum reliquo humore; ac si multa sit pituita, statim

[1] ἑωρῶμεν. — [2] ἐνῇ. — [3] μέντοι σ. — [4] τοῦ om. — [5] τό om. — [6] καί. — [7] συμβαίνῃ.

ἐπὴν — ἐρέω.] ὁρέομεν C. H. v. Littr., Marc.; — vulgatam e V. notavi. Mira dictio mihi videtur ταῦτα δὲ χρὴ ἐλπίσαι ὅθεν ἐγὼ ἐρέω, — mira, inquam, non tamen vitiosa.

φημὶ δὲ — φλέγμα.] ὅτι de meo interposui; — ἢ τῷ πόματι K.; — ἔνι a Littréo scriptum est pro vulgato ἐνῇ; — τό ante σῶμα ex J., in quo al. m. adscriptum est, dedit Littr., cf. lectt. Voss.; vulgo abest. Iam vero seqq. describam, quemadmodum edi solent: .... τὸ δὲ ἡ κεφαλὴ .... ἕλκει τὸ φλέγμα ἅτε γλίσχρον ἐόν· ἕπεται δὲ τοῦτο (sic E. H. Littr., τούτῳ vulg.) τὸ ἕτερον διὰ τοῦ ἑτέρου (δι' ἑτέρου E. H. v. Marc., sed Ald., Parr. 3.: διὰ ἑτέρου) ἐς τὴν κεφαλήν· τὸ μὲν νέον φλέγμα τὸ γεννώμενον ἐκ τοῦ βρώματος (vulg. ἐκ βρώματος, sed E. H. P′. Q′. Lind., Mack., Marc., ἐγγενώμενον ἀπὸ τοῦ βρ., unde Littr. τοῦ in textum introduxit) μένει ἐν τῇ κεφαλῇ κ. τ. λ. — Quodsi haec accuratius persequaris, videbis ἕλκει τὸ φλέγμα perineptum esse et distinguere te oportere post ἕλκει; tum novae periodi initium esse in verbis τὸ δὲ φλέγμα, ἅτε γλίσχρον ἐόν; — dein insiticia esse δὲ τοῦτο τό et τοῦ, ita ut eximenda sint; — denique legendum esse καὶ τὸ μὲν νέον κ. τ. λ. Quod autem nonnulli Parr. μένει ἐς τὴν κεφ. ferunt, ut V., vitium est manifestum; — βιαζόμενον J.; — πίῃ ἢ φάγῃ H. Marc.; — post ἀποχρέμπτεται Littr. ex H. P.′ Q.′ v. recepit ὁ ἄνθρωπος, quod Marc. etiam fert, sed vulgo deest; mihi, quum τις tam brevi antecedat et τοῦ ἀνθρώπου paulo post sequatur, non recipiendum videtur.

ἔχει — ἀφίκεσθαι.] ἐν ὅσῳ πλέον ἐγένετο edi solet; otiosum ἐν abegi. Vulgo ἀνάγκη ἐστὶ μένειν αὐτὸ ἐν τῇ κεφ., sed K. αὐτό ante ἐστί habet, Voss. contra αὐτό omittit, quo duce otiosum pronomen delevi; — ἐλθεῖν pro κατελθεῖν E. H.; — ἢ ἐς τὴν κοιλίην E. H. P.′ Q.′ Lind., Littr.; — vulgatam e V. notavi.

καὶ ἄριστον — ποιήσειε.] συμβαίνει Littr. ex E., vulgatam e V. notavi; — καί ante εἰ μέν cum Lind. de coniectura dedi; — καὶ ὑγρόν omm. v. et Marc. Ac huius quidem collatio cum libris de morbis h. l. desinit. De meo ἄν post ὑγρήνειε supplevi.

εἰ δὲ — ἔλασσον.] ἐπισημήνοι ceteri, de meo emendavi; post ἄν addunt τις E. P′. Q′. v.

ράσχοι τῇ κεφαλῇ ἐν τῇσι φλεψὶ ἐόν· εἰ δὲ ὀλίγον, οὐκ ἂν ποιήσειε τοῦτο· ἐπισημήνειε δ' ἂν ἢ πλέον ἢ ἔλασσον. Ἢν δ' ἐς τὸ σῶμα ἀφίκηται, κεῖθι μέμικται τῇ ἄλλῃ ἰκμάδι· κἢν μὲν πολλὸν ἔῃ τὸ φλέγμα, [1]ἀάσειε ἂν τὸ σῶμα αὐτίκα· ἢν δὲ ὀλίγον, οὐκ ἂν [2]ἀάσειε ἅτε μέγα τὸ σῶμα ἐὸν, εἰ μή τις οἱ ἀρχὴ ὑπολείποιτο καὶ ἄλλη· χρόνῳ δὲ ἢν μὲν ἕτερον ἐπιγένηται φλέγμα [3]σίνοιτο ἄν· ἢν δὲ τὸ σῶμα τῇ κύστι καὶ τῇ κοιλίῃ διαδιδῷ καὶ ταῦτα ἔξω φέρῃ, οὐδὲν ἂν κακὸν ἐξ αὐτοῦ σχοίη. Ἐν τούτῳ μὲν οὖν τῷ λόγῳ ἀποπέφανται ὅκως ἡ κεφαλὴ ἐκ τῆς κοιλίης φλέγμα ἕλκει, τό τε ὁμοῖον ἔρχεται πρὸς τὸ ὁμοῖον, καὶ ἅμα εἴρηταί μοι ὅκως τε καὶ διότι πλεῖον γίγνεται [4]τῷ ἀνθρώπῳ ἀπὸ τῶν βρωμάτων καὶ τῶν ποτῶν.

corpus laedet; sin pauca, corpus, quum magnum sit, non laedet, nisi alind ei principium relinquatur. Temporis tractu vero, si quidem alia pituita supervenerit, laedet. Cum vero corpus vesicae et ventri eam tradiderit et hae partes foras evexerint, mali nihil inde orietur. In hac igitur oratione demonstratum est, quomodo caput ex ventriculo pituitam trahat, et simile ad simile veniat, simulque a me commemoratum est, quomodo et quam ab causam copiosior pituita in homine ex cibis et potibus gignatur.

ε'. Νῦν δ' ἐρέω περὶ χολῆς, ὅκως τε καὶ διότι πλείων γίγνεται ἐν τῷ σώματι καὶ ὅκως ἕλκει τὸ χωρίον αὐτὴν, τὸ ἐπὶ τοῦ ἥπατος. Ἔχει δὲ οὕτως· ἐπὴν φάγῃ ἢ πίῃ ὁ ἄνθρωπος ὅ τι ἐστὶ πικρὸν, ἢ ἄλλως χολῶδες καὶ κοῦφον, πλείων καὶ ἡ χολὴ γίγνεται ἐπὶ τῷ ἥπατι, καὶ αὐτίκα ἀλγέει τὸ ἧπαρ, ὅπερ οἱ παῖδες καρδίην καλέουσι, καὶ τοῦτο ἐσείδομεν γιγνόμενον καὶ ἐμφανὲς ἡμῖν ἐστι ὅτι ἀπὸ τοῦ βρώματος ἢ τοῦ ποτοῦ ἐγίγνετο. Ἕλκει

5. Nunc vero de bile dicendum quomodo et quam ab causam copiosior in homine gignatur et quomodo locus eius, qui est in hepate, ipsam trahat. Ad hunc vero modum res se habet: cum quis aliquid amarum aut alioqui biliosum et leve comederit, aut biberit, tum copiosior in hepate bilis gignitur, tum confestim hepar dolet, quod pueri cor vocant, idque fieri cernimus et ex cibo et potu accidere nobis apertum est. Si quidem omnem commemoratum

[1] ἐσάσειεν ἐς τὸ σ. ἂ. — [2] ἐσάσειε. — [3] σινοίατο ἄν. — [4] τῷ om.

ἢν δ' ἐς — σχοίη.] δ' ἐς E. H. δὲ ἐς vulg.; — κεῖσέ οἱ μέμικται vulgo, sed otiosum est οἱ, in quo fortasse vestigium lectionis alterius κεῖσέ οἱ μέμικται ἡ ἄλλη ἰκμάς; sed κεῖσε incongruum, ita ut κεῖθι de coniectura reponam; — verum nunc sequitur verbum informe: vulgo ἐσάσειεν ἐς τὸ σῶμα, et mox iterum ἐσάσειε. Littréus ἐσάσσειεν ἂν ἐς τὸ σῶμα scripsit: quare σ̄ reduplicaverit, non intelligo, ἂν dedit ex ἢν codicis H. et dederunt Lind., Mack., qui ἐς omittunt, quod fecisse videntur monente Foësio in adn. ad hunc locum ipsum, ubi ἐς se abiicere malle significat. Foësius in Oecon. Cornarium „corpus laeserit" reddidisse monet et suspicari se hunc pro ἐσάσειε legisse ἑλκύσαι; — ipse ad σάττειν refert ἐσάσειε, quod tamen, quomodo inde duci possit non liquet: fac enim ut πάσσω habet ἔπασα, sic σάσσω habere ἔσασα, at quomodo augmentum in optativi forma servabitur? Sitne igitur ab ἐσάσσω pro σάσσω, ut velle videtur Foësius? At quid significabit? — Corn. rite perspexit requiri verbum, quod *laedere* significet; itaque putavi ἀάσειεν errori ansam praebuisse. Sentio equidem dubitari posse num Homericum ἄασαι in nostri scriptum introducere liceat: at primum puto lapsum ab hoc verbo ad monstra, quae progenuit, esse facilem; tum vero noster ἐπαυρίσκω passim usurpat et χατίζει § 8. habet, et § 12. ἀκικύς τε ἢν scripsit, quibus si utatur etiam ἄασαι scribere potuisse censendus est. Sed pergo: ἅτε μέγα τὸ σῶμα ἐὸν eodem modo § seq. ponitur; — σίνοιτο Littr. cum Mack. ex Aem. Port. pro σινοίατο vulgatae. In ἢ — σχοίη vulgo καὶ τῇ κοιλίῃ διαφέρῃ et καὶ ταῦτα ἔξω διοίσῃ; verum διοίσῃ nihil est et διαφέρῃ eo loco ineptum: scripsit noster διαδιδῷ τῇ κοιλίῃ et καὶ ταῦτα ἔξω φέρῃ. — Ald. fert κάκιον.

ἐν ἑωυτῷ — ποτῶν.] ἕλκῃ vulg., ἕλκει Littr. cum Parr. 4.; — τότε δέ Parr. 4.; — ἔρχηται Lind.; — πλείων K.; — τῷ ex E. Littréus, vulgo abest.

5. νῦν δ' ἐρέω — ἥπατος.] δ' E. H., δέ cett.; — ἕλκει Parr. 4., Littr.: ἕλκῃ vulg.

ἔχει — ἐγίγνετο.] καὶ πίῃ cett., de meo ἢ πίῃ dedi ad exemplum § superioris; — καὶ ἄλλως vulg., ἢ ἄλλως E. Littr., qui in seqq. de suo καὶ πλείων ἡ χολὴ γίνηται ἐπὶ τῷ ἥπατι, αὐτίκα ἀλγέει κ. τ. λ., quo modo legendum esse mihi non persuadet, nam manifesto apodoseos initium est πλείων καὶ ἡ χ. γ. — Ceterum in vulgata horum verborum lectione πλεῖον legit H., ἐν pro ἐπί E. P.' Q.' Mack. Pro καρδίης Askew apud Mackium καρδιαλγίην, quod nec Littréo placuit, nec mihi placet.

ἕλκει μὲν γὰρ — πόνοι.] De ὅ τι ἂν αὐτόθι οἱ χολῶδες

μὲν γὰρ τὸ σῶμα ἐς ἑωυτὸ ἀπὸ τῶν βρωμάτων τὴν πᾶσαν ἰκμάδα τὴν εἰρημένην· ἕλκει δὲ καὶ τὸ χωρίον τὸ ἐπὶ τῷ ἥπατι ἐς ἑωυτὸ ὅ τι ἂν αὐτόθι οἱ χολῶδες ἐνῇ, καὶ ἢν ἐξαπίνης πολλὴ γένηται ἡ χολή, ὀδυνᾶται τὸ ἧπαρ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπὸ τῆς νηδύος πλέων γίγνεται· τούτου γὰρ γιγνομένου ἔρχεται ἀπὸ τῆς παλαιῆς χολῆς διὰ τὴν πληθὺν ἐς τὴν κοιλίην, καὶ στρόφος ἐκ τούτου τῇ κοιλίῃ γίγνεται καὶ ἐξέρχεται ἐξ αὐτῆς τὸ μὲν κατὰ τὴν κύστιν, τὸ δὲ κατὰ τὴν κοιλίην καὶ οὕτως ἐλάχιστον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γίγνεται καὶ παύονται οἱ πόνοι. Ἢν δὲ τούτων μηδέτερον γένηται, χωρέει τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς παλαιῆς [1] ἐς τὸ σῶμα, διαδίδοται γὰρ ἐς [2] αὐτό· κῆν μὲν [3] πολλὴ ἔῃ, αὐτίκα ἐπισημαίνει μιχθεῖσα τῷ ἄλλῳ ὑγρῷ· ἢν δὲ ὀλίγη, οὐκ ἂν [4] ἀάσειε, ἅτε μέγα τὸ σῶμα ἐόν, ἢν μή τις καὶ ἄλλη ἀρχὴ ὑπογένηται· χρόνῳ δὲ ἢν μὲν ἑτέρη χολὴ ἐπιγένηται, πλείω σίνεται τὸν ἄνθρωπον· ἢν δὲ μὴ ἐπιγένηται, διηθήσειε ἂν τὸ σῶμα, ὥστε τὴν χολὴν προϊέναι ἅσσα τέ ἐστι χολώδεα. Ἕτερα γὰρ τῶν ἑτέρων τὰ ἐσθιόμενα [5] καὶ πινόμενα φάρμακά ἐστι, — οὕτω δὲ καὶ τὰ ἄλλα ὁκόσα [6] σινόμενά ἐστι, ὑφ' ἑτέρου ἕτερον ἐσπεσὸν ἐς τὴν κοιλίην τῇ ἑωυτοῦ δυνάμι τὸ αἰτίην [7] ἔχον κρατηθὲν ἐξωθέει καὶ οὐ σίνεται τοῦτο. Ἐπὴν δ' ἐπιγένηται ἄλλη χολή, ἐν τῷ σώματι ἀπὸ τῶν ἐς τὴν κοιλίην πιπτόν-

humorem ex cibis corpus ad se attrahit. Locus autem, qui est in hepate, quicquid illic biliosi illi inest ad se trahit. Et si derepente copiosa bilis exstiterit, hepar homini dolet et copiosior ex ventre gignitur. Hoc enim si acciderit, vetus bilis propter multitudinem ad ventrem fertur, unde tormina in ventre oriuntur, et ipsius pars quaedam per vesicam quidem, pars vero per ventrem foras prodit sicque paucissima in homine fit et dolores cessant. Sin horum neutrum fiat, primum vetus bilis in corpus procedit, si quidem in ipsum transmittitur, et si copiosa eo cesserit, confestim reliquo humori permixta de se significationem exhibet, sin pauca, minime utique laeserit, nimirum quum corpus magnum sit, nisi aliud quoddam principium suboriatur. At successu temporis, si quidem altera bilis accesserit, plus hominem laedit; sin minime accesserit, eam corpus percolaverit, ita ut bilem demittat et quaecumque sunt biliosa. Quae enim eduntur alia aliorum sunt medicamenta; ita vero etiam reliqua, quae laedunt, ubi aliud ex alio in ventriculum illapsum est, sua facultate superatum id quod causam morbi continet propellit, ita ut non laedat. Ubi vero ex his, quae in ventriculum illabuntur, alia bilis corpori accesserit, inde morbus oritur. Hoc ego loco demonstravi cur bilis et quam ob causam ex cibariis aut potibus copiosior oriatur, quodque locus hepatis quod biliosum est, quia

[1] ἐς om. — [2] ἑωυτό. — [3] πουλὺ ἔῃ. — [4] ἐσάσειεν ἅτε μέγα τὸ σῶμα ἐόν. — [5] καὶ πιν. om. — [6] σινεόμενα. — [7] ἔχον τὸ κρατηθὲν ἔξω καὶ σινέεται τοῦτον. ἐπὴν δε.

ἐνῇ verbulo moneo: quid est illud, de quo οἱ dicit? puto esse τὴν ἰκμάδα; quod si teneas, demum puto apertum esse verborum sensum. Pro ἀπὸ τῆς νηδύος πλέον γίγνεται vulgatae, Mack. πλέων de suo, recte ut opinor, — ἐπέρχεται H., sed alia m. ἐξέρχεται; sequens ἐξ alii et e multis codd. Littr. adscripserunt, vulgo deëst; Voss. item fert. Ceteri ἐλάχιστον ἐς τὸν ἄνθρωπον γίγνεται, reposui ἐν τῷ ἀ., quum has praepositiones saepius confusas viderim in hoc libello.

ἢν δὲ τούτων — οὐ σίνεται τοῦτο.] Duas periodos seqq. in hac notula una tractabo, quia de distinctione inter utramque a vulgata decedendum; — primum κῆν μὲν πουλὺ ἔῃ vulg., sed πολλή Littr. ex E. H. Rursus ἀάσειε de meo pro vulg. ἐσάσειεν, Littr. ἐσάσσειεν; — ἢν μὲν ἑτέρη χολὴ ὑπογένηται H., in quo ἐπιγ. restituitur, et v.; — pro σίνεται Ald., Parr. duo φθίνηται tertius φθίνῃ, de qua lect. iam Foës. monet. Iam vero Littr. cum L. K.' Lind., Mack., ἅσσα τέ ἐστι χολώδεα scripsit, haec verba ad priorem periodum referens, quod mihi item faciendum videtur, et Foësium in Latinis fecisse video. Dein οὕτω δή vulgo, sed δέ legunt E. H. P.', quos sequor, quin paene καὶ οὕτω δέ malim. Vulgata vero h. l.: οὕτω δὴ καὶ τὰ ἄλλα ὁκόσα σινεόμενα φάρμακά ἐστιν, ὑφ' ἑτέρου ἕτερον ἐσπεσὸν ἐς τὴν κοιλίην τῇ ἑωυτοῦ δυνάμει αἰτίην ἔχον τὸ κρατηθὲν ἔξω καὶ σινέεται τοῦτο. Foës. vitiosa haec esse videns malo mederi voluit post ἔξω inferendo ὠθέειν, aut προϊέναι, Littréus primum φάρμακα delet post σινεόμενα, qua de re prorsus consentio; extrema vero legit: τῇ ἑωυτοῦ δυνάμει τὸ αἰτίην ἔχον διηθέεται ἔξω καὶ ἀσινὲς τοῦτο, collato loco e § 7. — Ac recte quidem vidit in vulgato αἰτίην ἔχον τό latere τὸ αἰτίην ἔχον; sed non debuerat abiicere κρατηθέν, quod sanissimum est; verum post κρατηθέν verbum deficit, cuius vice apte fungitur Foësii ὠθέειν, quare pro ἔξω dedi ἐξωθέει. Tandem οὐ ante σίνεται de meo intuli.

ἐπὴν δὲ — ποτῶν.] δ' E. H., δέ vulg.; — ἐπεσήμηνον vulg., ἐπεσήμαινεν Aem. Portus, Mack.; malui probam aoristi

των, νόσος ἐντεῦθεν γίγνεται. Ἐν τούτῳ δὲ ἐγὼ [1] ἐπεσήμηνα, ὅκως ἡ χολὴ καὶ διότι πλείων γίγνεται ἐν τῷ σώματι ἀπὸ τῶν βρωμάτων καὶ τῶν ποτῶν καὶ ὅτι ἕλκει ἐς ἑωυτὸ τὸ χωρίον τὸ ἐπὶ τῷ ἥπατι κατὰ τὸ ὁμοῖον τὸ χολῶδες ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν.

ς'. Νῦν δ' ἐρέω περὶ ὕδρωπος, ὥς τε καὶ διὰ τί πλείων γίγνεται ἐν τῷ σώματι καὶ ὅκως ἕλκει ὁ σπλὴν ἐς ἑωυτόν. Φημὶ δὲ, ἐπὴν ὁ ἄνθρωπος πίνῃ πλέον, [2] ἕλκειν ἐς ἑωυτὸν ἐκ τῆς κοιλίης τοῦ ὕδατος καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸν σπλῆνα καὶ, ἢν πλέον εἰρύσῃ τοῦ καιροῦ, πονέειν αὐτίκα τὸν ἄνθρωπον, καὶ τοῦτο [3] ἐπαΐουσι γιγνόμενον ὁκόσοι σπληνώδεες τῶν ἀνθρώπων εἰσί. Ἐπὴν δὲ εἰρύσῃ ὁ σπλὴν, [4] ἄριστον μὲν εἰ τῇ κύστι διαδοθείη τὸ παλαιὸν τοῦ ἐνεόντος ἐν τῷ σπληνὶ ἢ τῇ κοιλίῃ καὶ ταῦτα ἐκδιηθήσειε· κατὰ τὰ ἄνω γὰρ χωρία οὐκ ἀποκαθαίρεται τὸ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ σπληνὸς, [5] εἰ μὴ ὁκόσον δὴ ἐν τοῖς ἀγγείοις ἐνεόν ἐστι τοῖσι ἀπὸ τοῦ σπληνός· [6] ἀλλ' οἵ ἐστι ἀποκάθαρσις ἐς τὴν κοιλίην καὶ ἐς τὴν κύστιν. Ἢν δὲ ταῦτα μὴ εὔροα ᾖ, μηδὲ διηθῇ ἔξω, ἀπὸ τοῦ σπληνὸς ἔρχεται τὸ ὕδωρ ἐς τὰ κάτω· κεῖθι δὲ μίσγεται τῇ ἄλλῃ ἰκμάδι· κἢν μὲν ὀλίγον ἔῃ, οὐκ ἂν [7] ἀάσειε, ἀλλὰ [8] διηθηθείη ἂν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐς τὴν κύστιν καὶ ἐς τὴν κοιλίην διὰ φλεβῶν· εἰσὶ γὰρ ἐκ τούτου κατατείνουσαι πολλαὶ, αἳ ἕλκουσι ἐς ἑωυτὰς ἐκ τῶν κάτωθεν χωρίων, ἐπὴν ξηρότεραι [9] γένωνται ἢ πρὶν ἦσαν. Ἢν δὲ γί-

simile est, ex his, quae comeduntur et bibuntur, ad se attrahat.

6. Nunc vero de aqua mihi dicendum est, qua ratione quamque ob causam copiosior in corpore oriatur et quomodo eam lien ad se attrahat. Assevero autem quod ubi quis amplius biberit, corpus et lien aquam ex ventriculo ad se attrahunt et si plus aequo traxerint, confestim hominem laborare, atque ita fieri sentiunt quicumque lienosi sunt. At ubi lien traxerit, optime quidem cesserit, si vetus aqua quae in liene inest transmittatur vesicae aut ventri, et hae partes foras percolent. Neque enim per superiora loca aqua de liene expurgatur, nisi certe quantum in vasis inest, quae a liene procedunt; sed ei repurgatio est in ventrem et in vesicam. Sin hae partes non facile perfluere sinant, neque foras excolent, aqua a liene ad inferiores partes fertur; ibi vero miscetur cum reliquo humore. Ac si quidem pauca fuerit, non laedet, sed percolabitur de corpore ad vesicam et ventrem per venas. Multae enim ex eo deferuntur, quae ubi sicciores quam antea fuerint, ad se ex inferioribus partibus trahunt. Sin altera aqua oriatur, neque ventriculus, neque vesica foras percolet, lien attollitur et inferiores corporis partes dolore affliguntur.

[1] διεσημηνον. — [2] ἕλκει. — [3] ἐσαΐσουσι. — [4] ἄριστα. — [5] ἦν. — [6] ἀλλοία ἐστὶν ἀποκ. — [7] ἐσάσειεν. — [8] διηθείη. — [9] γίνονται.

formam dare; — τό ante χωρίον Lind. et e multis mss. Littr.; vulg. om.

6. νῦν — ἑωυτοῦ.] δ' E., δέ cett.; — ὥστε vulgo, ὥς τε Littr.; — διότι Lind.; — ἕλκῃ vulg., ἕλκει Parr. 5., Littr.

Φημὶ — εἰσί.] πλέον εἰρύσῃ Littr. ex E. H., πλεῖον εἰρ. vulg.; — πονέειν τὸν ἄνθρ. αὐτίκα E. H.; — ἐσαΐουσι vulg., ἐσαΐσσουσι H., ἐσαΐσουσι E. K. Lind.; equidem non ἐσαΐειν *audire*, sed ἐπαΐειν *intelligere*, *sentire* congruere opinor.

ἐπὴν δὲ — κύστιν.] διηθείη vulgata, δοθείη multi codd., eamque lect. iam memorat Foës.; Littréus Lindani διηθηθείη dedit, sed recurrendum est ad superiora ut de his constet: vulgata supra habet ἐν τῇ κύστι et paulo post ἢ τῇ κοιλίῃ, quod non pertinet ad ἐνεόντος ἐν τῷ σπληνί, sed ad ἐν τῇ κύστι; hinc factum ut in his ἐν abiicerem et pro διηθείη s. δοθείη darem διαδοθείη, quod multo aptius quam διηθηθείη. Sequens καὶ ταῦτα refertur ad ἡ κύστις καὶ ἡ κοιλίη, sicuti § 4. sub finem καὶ ταῦτα ἔξω φέρῃ. Sed iam aliud quid advertit; vulgata eo, quem dixi, modo emendata refert: ἄριστον μὲν εἰ τῇ κύστι διαδοθείη ἀπὸ τοῦ ὕδατος τὸ παλαιὸν τοῦ ἐνεόντος ἐν τῷ σπληνὶ, ἢ τῇ κοιλίῃ, at vide quam orationem impediat illud ἀπὸ τοῦ ὕδατος, quod emblema alienum eximere oportet. Dein ἢν μὴ ὁκόσον vulg., εἰ μὴ ὁκ. E. H. Littr. — Porro vulgo ἀλλ' οἷά ἐστιν ἀποκάθαρσις, cod. E. ἄλλοια, K. ἀλλοία, ut Voss. — Littr. ἀλλ' ἵα ἐστὶν ἀποκάθαρσις „quoique, inquit, ἵα soit épique!" Sed κάθαρσις ἐς τὴν κοιλίην et κάθαρσις ἐς τὴν κύστιν duae mihi sunt καθάρσεις, non una. Fortasse etiam οἵη scribi posse putat Littréus; sed non magis placet hoc quam ἵα. Equidem οἵ pro οἷα repono.

ἢν δὲ ταῦτα — ἦσαν.] ἀάσειε de meo, codd. ἐσάσειεν, Littr. ἐσάσσειεν. — Tum διηθείη vulg., διηθέῃ Mack., διηθηθείη Littr.; — γένωνται E. Littr., γίνωνται vulg.

γνηται ἕτερον ὕδωρ καὶ ἡ κοιλίη καὶ ἡ κύστις μὴ διηθῇ ἔξω, ἀείρεται ὁ σπλὴν καὶ τὰ κάτω τοῦ σώματος ἐπίπονα γίγνεται. Τοῦτο δέ μοι εἴρηται, ὅκως τε καὶ διότι τὸ ὕδωρ πλεῖον γίγνεται ἐν τῷ σώματι ἀπὸ τοῦ ποτοῦ καὶ ὅκως ὁ σπλὴν ἕλκει.

ζ'. Νῦν δ' ἐρέω περὶ αἵματος ὅκως τε καὶ διότι πλεῖον γίγνεται ἐν τῷ σώματι. Ἐπὴν τι φάγῃ ἢ πίῃ ὁ ἄνθρωπος, ὅ τι ἐστὶ αἱματῶδες, ἕλκει [1] μὲν καὶ τὸ σῶμα ἅπαν ἐς ἑωυτὸ, ἕλκει δὲ καὶ ἡ καρδίη τὸ αἱματῶδες ἐς ἑωυτὴν, καὶ ἐπὴν πλέον εἰρύσῃ, οὐ γίγνεταί οἱ πόνος· στερεὸν γάρ τι χρῆμα καὶ πυκνόν ἐστι ἡ καρδίη καὶ διὰ τοῦτο οὐ πονέει, καὶ ἐξ αὐτῆς παχεῖαι φλέβες τείνουσι αἱ σφάγιαι καλεόμεναι, [2] ἐς ἃς ταχέως, [3] ἢν οἱ πλεῖον προσγένηται, διαδίδοται τὸ αἱματῶδες, καὶ πιμπλάμεναι κεῖναι τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ σώματι διαδιδόασι ἐν τάχει, καὶ ἐπὴν τι φάγῃ ἢ πίῃ, ὅ τι ἐστὶ αἱματῶδες, αὐτίκα αἱ σφάγιαι φλέβες ἀείρονται καὶ τὸ πρόσωπον ἐρεύθει. Προσγενομένου δὲ τῇ καρδίῃ καὶ τῷ σώματι τοῦ αἵματος πλείονος τοῦ ἱκανοῦ ἀπὸ τῶν [4] βρωτῶν καὶ τῶν ποτῶν καὶ [5] μισγομένου τῷ ἄλλῳ ὑγρῷ, ἢν μὴ ἀπ' αὐτοῦ ἐξέλθῃ κατὰ τὴν κοιλίην, ἢ κατὰ τὴν κύστιν, μιγὲν τῇ ἄλλῃ ἰκμάδι [6] τῇ ἐν τῷ σώματι πόνον παρέχει· ἢν δὲ ὀλίγον προσγένηται, οὐκ [7] ἀάσειε ἂν τὸ σῶμα, χρόνῳ δὲ διαδίδοται ἀπ' αὐτοῦ ἐς τὴν κοιλίην ἢ κατὰ τὰς ῥῖνας, τὰ δὲ διηθέει ἔξω καὶ ἀσινὲς γίγνεται· ἢν δ' ἐξ [8] ὀλίγου πλέον γίγνηται, ἐπίνοσον γίγνεται. Ὅκως δὲ πλέον τὸ αἷμα γίγνεται, ἡρμήνευταί μοι. Τέσσαρα οὖν ἐόντα [9] τό τε αἷμα καὶ ἡ χολὴ καὶ τὸ φλέγμα καὶ ὁ ὕδρωψ, ἀποπέφανται ταῦτα πάντα ὅκως

Istaque a me dicta sunt, quomodo et quam ob causam aqua copiosior ex potu in corpore oriatur et quanam ratione lien trahat.

7. Nunc vero quo modo et quam ob causam sanguis copiosior in corpore gignatur, dicendum est. Cum quis aliquid sanguineum comederit, aut biberit, id totum quidem corpus ad se trahit. Trahit autem etiam cor ad se quod sanguineum est, neque ubi copiosius attraxerit, dolor ei oboritur. Cor enim cum sit solidum et densum, eam ob causam minime dolore affligitur, ex eoque venae crassae, iugulares dictae, feruntur, in quas quod sanguineum est confestim transmittitur, si copiosius accesserit, illaeque impletae capiti et corpori tradunt celeriter. Cumque aliquid sanguineum comederit, aut biberit, statim iugulares venae extolluntur et facies rubet. Cordi autem et corpori ubi ex cibis ac potibus plus aequo sufficiens sanguis accesserit, reliquoque humori admixtus fuerit, nisi per ventrem aut vesicam reliquo humori permixtus exierit, corpori dolorem exhibet. At si paucus accedat, utique corpus minime laeserit, procedente vero tempore ab ipso ad ventriculum aut ad nares transmittitur, quae foras excolant, neque ullo modo laedit. Si vero paulatim copiosior evadat, morbidus redditur. Quanam autem ratione copiosior sanguis gignatur, a me est expositum. Cum igitur quatuor in corpore exsistant, sanguis, bilis, pituita et aqua, haec omnia quomodo quamque ob causam ex cibis et potibus copiosiora gignantur, a me est demonstratum. Quod vero ex his gignan-

[1] δὲ μέν. — [2] καὶ ἄς. — [3] ἢν οἱ πλ. — [4] βρωμάτων. — [5] μισγομένου. — [6] τῇ abest. — [7] ἐσάσειεν ἂν ἐς τὸ σ. — [8] ὀλίγων πλέον γένηται. — [9] τὸ δὲ ἅ.

ταῦτα — ἕλκειν.] τὸ πλεῖον in his J.

7. νῦν — σώματι.] δ' E. H. δέ cett.

ἐπὴν — ἐρεύθει.] φάγῃ ἢ πίῃ K., πίῃ ἢ φ. vulg.; — in seqq. ceteri οὐ γίγνεταί οἱ τῇ καρδίῃ πόνος, in quibus τῇ καρδίῃ manifesto est scholion ad οἱ adscriptum, quare eieci; — τε γὰρ χρῆμα sine τι E. H. P.' Q.' Lind.; — τι om. v.; — ἐξ αὐτῆς τῆς καρδίης Mack.; — ἢν οἱ E. H., plures alii et V., vulgo οἱ abest, sed P.' Q.' οἶνου, in quo fortasse latet ἢν οἱ οὖν πλεῖον προσγέν. Dein καὶ ἐκεῖναι πιμπλ. E. H.; — διδόασι cett., διαδιδόασι de meo.

προσγενομένου — γίγνεται.] προσγινομένου H.; — βρωμάτων J., ut Voss.; — καὶ ποτῶν E.; — ἐσάσειεν vulg., ἐάσειεν K., ἐσάσσειεν Littr., ἀάσειε de coniectura; — tum Littr. ἐς τὸ σῶμα de suo, codd. ἐς omm.; — ἀσινέες γίνονται ceteri; de meo ἀσινὲς γίγνεται, ut ad αἷμα referatur, ad quod item refertur sequens ἐπίνοσον γίγνεται; — δ' ἐξ E. H., δὲ ἐξ cett.

τέσσαρα — ποτῶν.] τέσσαρα δὲ K. Lind., Mack.; —

τε καὶ διότι πλέονα γίγνεται ἐν τῷ σώματι ἀπὸ τῶν βρωτῶν καὶ τῶν ποτῶν. Ὅτι δὲ γίγνεται ἀπὸ τούτων, [1] σημήϊον τόδε ἐστί· εἰ ὁ ἄνθρωπος ὀλίγα ἐσθίει καὶ ὀλίγα πίνει, οὐδεμίαν νοῦσον ἐπάγει. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτό μοι εἴρηται· παρέψαυσται δέ μοι δηλῶσαι τῷ ξυνετῷ καὶ ὅκως ταῦτα ἐλάσσονα γίγνεται· δηλώσω δὲ περὶ αὐτοῦ κάλλιον ὀλίγῳ ὕστερον.

tur, hoc constat argumento, quod si quis pauca edat et pauca bibat, nullum ei morbum adfert. Atque de his quidem hactenus. In quo etiam intelligenti a me demonstratum est, quomodo haec pauciora fiant, quod et melius paulo post declarabo.

η'. Αἱ δὲ πηγαὶ, ἃς ὠνόμασα, τῷ σώματι, ὁκόταν πληρέες ἔωσι, ἀεὶ ἐπιδιδόασι· ὁκόταν δὲ κεναὶ περιϊστῶνται, ἀπ' αὐτοῦ ἕλκουσι· οὕτω δὲ καὶ ἡ κοιλίη ποιέει. Ἔχει γὰρ οὕτως ὥσπερ εἴ τις ἐς χαλκεῖα τρία ἢ καὶ πλείονα ὕδωρ ἐγχέας καὶ ξυνθεὶς ὡς ἐπὶ ὁμαλωτάτου χωρίου, καὶ ξυναρμόσας ὡς κάλλιστα διαθείη αὐλοὺς ἐναρμόσας ἐς τὰ τρυπήματα, καὶ [2] ἐγχέοι ἡσυχῇ ἐς ἓν τῶν χαλκείων ὕδωρ, μέχρις οὗ [3] ἐμπλησθῇ τοῦ ὕδατος πάντα· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἑνὸς ῥεύσεται ἐς τὰ [4] ἕτερα χαλκεῖα μέχρις ὅτου καὶ τὰ ἄλλα ἐμπλησθῇ· ἐπὴν δὲ πλήρεα γένηται τὰ χαλκεῖα, ἤν τις ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀπαρύσῃ τοῦ ὕδατος, ἀνταποδώσει ὀπίσω ῥέον τὸ ὕδωρ ἐς τὸ [5] ἓν χαλκεῖον καὶ κενεὰ ἔσται τὰ χαλκεῖα πάλιν ὥσπερ καὶ ἐδέξατο. Οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ σώματι ἔχει· ἐπὴν γὰρ ἐς τὴν κοιλίην πέσῃ τὰ βρώματα καὶ τὰ ποτὰ, ἐπαυρίσκεται τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς κοιλίης καὶ πληροῦται ξὺν τῇσι πηγῇσι· ἐπὴν δὲ ἡ κοιλίη κενῶται,

8. Quos vero appellavi fontes, cum pleni fuerint, semper in corpus transmittunt, cum vero vacui facti fuerint, ex eo attrahunt; ita autem facit etiam ventriculus. Habet enim se res ad hunc modum, velut si quis affusa in tria aut etiam plura vasa aenea aqua ea quam planissimo loco statuat et quam optime coaptata disponat, coniunctis ad foramina fistulis, sensimque in unum vas aquam, donec omnia impleta fuerint, affundat. Ex uno enim in reliqua vasa defluet, quoad cetera etiam impleta fuerint. Plenis vero vasis, si quis ex uno aquam exhauriat, vicissim contra refluet aqua in unum illud vas aeneum et rursus aqua ex vasis evacuabitur, quemadmodum eam exceperunt. Ita sane et in corpore se res habet. Ubi enim cibi et potus in ventriculum deciderint, corpus ex ventriculo haurit, simulque cum fontibus expletur. At ubi ventriculus vacuatur, rursus retro humor redditur, quemadmodum etiam ex reliquis unum illud vas receperat. Venae enim

[1] σημεῖον. — [2] ἐγχέῃ. — [3] πλησθῇ ἀπὸ τοῦ ὕδ. — [4] λοιπά. — [5] ἓν om.

ego οὖν supplevi de meo; — δέ pro τε Ald., Parr. 5., τε om. K.; — πλεῖον (πλείων K.) γίγνεται ἐν τῷ σώματι vulgo; de meo πλέονα dedi; — καὶ ποτῶν E.

ὅτι δὲ — ἐπάγει.] σημήϊον P.' Q.' Lind., Littr., vulg. e V. notavi; — ὁ ἄνθρ. E P.' Q.' Mack., Littr., vulgo ὁ abest; — ἐσθίοι — πίνοι aliquot Parr., ut V.; — οὐδεμίαν τούτῳ ν. ἐ. vulgo, sed τοῦτο pro τούτῳ E. K. Mack., Littr.; pronomen vero omm. Par. H. et Voss., et vero mihi quoque otiosum videtur.

καὶ ταῦτα — ὕστερον.] καί ante ταῦτα om. K.

8. αἱ δὲ — ποιέει.] Describam locum ex ed. Littréi: τὰς δὲ πηγὰς, ἃς ὠνόμασα, αὗται τῷ σώματι, ὁκόταν πληρέες ἔωσι, ἀεὶ ἐπιδιδόασιν· ὁκόταν δὲ κεναὶ περιΐστανται (περιϊστῶνται desiderat Littr.) ἀπ' αὐτοῦ οὕτω δὲ καὶ (καί om. ν.) ἡ κοιλίη ποιέει. Sunt haec a librariis turbata, nam τὰς δὲ πηγάς non habet unde pendeat; itaque nominativum repono simulque otiosum αὗται reiicio. Verum dein non solum περιϊστῶνται dandum, sed certum est etiam verbum deësse post ἀπ' αὐτοῦ, quod ἕλκουσι, εἰρύουσι simileve aliud esse debebit.

ἔχει γὰρ — ἐδέξατο.] ἢ καὶ πλ. de meo scripsi, ceteris ἤ non habentibus; — διαθέει H., sed al. m. vulgatum διαθείη, at E. P.' Q.' ν. Lind., Mack, ἐπιδιαθείη. Dein ἐγχέῃ vulg., ἐγχέει K., ἐγχέοι E. Littr.; — ἐμπλησθῇ E. H. Littr., πλησθῇ vulg.; ἀπὸ τοῦ ὕδατος πάντα cett., mihi vero otiosa et eiicienda visa est praepositio; — ἐς τὰ ἕτερα E. H. Littr., ἐς τὰ λοιπά vulg.; — τἄλλα I. J. L.; — ἐμπλησθῇ cod. ν. Mack., Littr., πλησθῇ vulg.; — ἀπαρύσῃ ἀπὸ τοῦ ὕδ. cod. ν.; ἀνταποδώσειεν vulgo, ἀνταποδώσει ἄν Aem. Port.. Mack.; ego futurum sine ἄν nostrum scripsisse opinor; — ἐς τὸ ἓν χαλκεῖον Ald., Parr. 6. Littr., ἓν in his om. vulg.; — πάλιν omm. H., ubi rest. al. m., et ν.; — ἐδέξαντο Parr. nonnulli.

οὕτω — χαλκεῖον.] οὕτω δέ E. H., οὕτω δή vulg.; — τήν ante κοιλίην om. vulg., addit Littr. e Parr. 4. et Demetrio Pepag.; mihi Voss. praebet; ἀπαυρισκ. cod. ν.; —

ἀποδίδοται αὖθις ὀπίσω ἡ ἰκμὰς, ὥσπερ καὶ ἐπεδέξατο ἐκ τῶν ἄλλων [1] τὸ ἓν χαλκεῖον. Φλέβες τε γάρ εἰσι διὰ παντὸς τοῦ σώματος τείνουσαι, αἱ μὲν λεπτότεραι, αἱ δὲ παχύτεραι, πολλαὶ καὶ πυκναί· αὗται δὲ, μέχρις οὗ ἂν ζώῃ ὁ ἄνθρωπος, ἀνεῴγασι καὶ δέχονται καὶ ἀφιᾶσι νέον τε καὶ παλαιὸν ὑγρόν· ἐπὴν δὲ ἀποθάνῃ, ξυμμύουσι καὶ γίγνονται λεπταί. Μέχρι μὲν οὖν ζώῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐπαυρίσκεται μὲν τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς κοιλίης, ἐπήν τι ἔχῃ ἐν ἑωυτῇ· ἐπαυρίσκονται δὲ καὶ αἱ πηγαὶ καὶ πιμπλάμεναι [2] διαδιδόασι τῷ σώματι· εἰ γὰρ τὸ σῶμα μὴ [3] ἕλκοι ἀπὸ τῆς κοιλίης, ἀλλ' αἱ πηγαὶ μόναι, καὶ ἐς τὸ σῶμα μὴ διαδιδοῖεν, οὐκ ἂν εἶχε τὸ σῶμα τροφὴν ἀρκέουσαν, ἀλλ' ἐλάσσονα. Αἱ δὲ πηγαὶ αὗται εἰ μὴ ἦσαν, ἐσθίοντες ἂν καὶ πίνοντες οὐκ ἂν διεγιγνώσκομεν ἀτρεκέως, οὔτε ὅ τι ἡδύ ἐστι, οὔτε ὅ τι ἀηδὲς, κατὰ ἀνάγκην τοιήνδε, ἣν μέλλω ἐρέειν. Ταῦτα τὰ χωρία, ἅτε μικρότερα ἐόντα καὶ ἔνδοθεν τοῦ ἄλλου σώματος, ἀεὶ καὶ πρὸ τοῦ [4] ἀάσαι ἕκαστον κατὰ τὴν ἑωυτοῦ δύναμιν ἑρμηνεύει τῷ ἄλλῳ σώματι τῶν ἐσθιομένων καὶ πινομένων [5] ὅ τί τε χολῶδές ἐστι καὶ ὅ τι φλεγματῶδες καὶ ὅ τι αἱματῶδες καὶ ὅ τι ὑδρωποειδές. Τούτων γὰρ ἡμῖν ὅ τι ἂν ἑκάστου πλεῖον τοῦ καιροῦ [6] γίγνηται καὶ ἐν τοῖσι βρωτοῖσι καὶ ἐν τοῖσι ποτοῖσι, [7] κεῖνα οὐδὲ ἡδέα γίγνεται· ἅσσα δὲ χατίζει μάλιστα, κατὰ ταῦτα

multae et crebrae, aliae quidem tenuiores, aliae crassiores per totum corpus feruntur. Hae autem, quamdiu homo vivit apertae sunt et novum ac veterem humorem accipiunt et demittunt; — mortuo vero connivent et extenuantur. Quoad igitur homo vivit, corpus quidem ex ventriculo, si quid in se habuerit, haurit, hauriunt et fontes et expleti corpori transmittunt. Nisi enim corpus de ventriculo hauriret, sed solum fontes, neque hi corpori traderent, non utique sufficiens haberet corpus alimentum, sed parcius. Ac nisi fontes isti adessent, dum comedimus aut bibimus, non utique certo dignosceremus quod in cibo et potu suave esset aut insuave, hac necessitate, quam dicam, coacti. Haec nimirum loca cum parva sint et intra reliquum corpus collocata, prius quam laedat unumquodque semper sua facultate reliquo corpori denunciat, quid ex his, quae comeduntur et bibuntur biliosum, pituitosum, sanguineum et aquosum sit. Ex his enim singulis, quicquid in cibo et potu plus iusto adfuerit, illos nobis insuaves reddit, quae vero maximum sui desiderium faciunt, ea ratione suavia sunt. Quodsi ex fontibus aliquis cibo aut potu indigeat, ea ratione etiam corpus ab his attraxit, donec humor iusto paucior evaderet, tuncque quis comedere aut bibere desiderat quod portionem illam expleat et reliquis aequalem faciat. Eamque ob causam cum multum edimus aut

[1] ἐς τὸ ἓν χ. — [2] διδόασι. — [3] ἕλκει. — [4] ἐσάσαι. — [5] ὅ τι τε χ. — [6] γίνηται. — [7] ἐκεῖνα.

καὶ ἀποδιδ. cod. K.; — ὥσπερ καὶ ἐπεδέξατο ὡς ἐκ τῶν ἄλλων ἐς τὸ ἓν χαλκεῖον libri, Littr. ὡς et ἐς reiecit; hunc sequor.

Φλέβες τε γὰρ — λεπταί.] καὶ δέχονται καὶ ἀφιᾶσι (παλαιόν interponit Lind.) τε καὶ (τό pro τε καί K.) νέον ὑγρόν vulgo; Littr.: ἀνεῴγασι καὶ δέχονται τε καὶ ἀφιᾶσι νέον ὑγρόν: „je pense, inquit, qu'il n'y a que τε καί à deplacer." Equidem cum Lindano consentio: est omnino sermo de humoris motu in utramque partem, adeoque veteris ac novi. Id unum circa Lindani emendationem animadvertendum videtur potius νέον τε καὶ παλαιόν quam contra παλαιόν τε καὶ νέον esse dandum.

μέχρι μὲν οὖν — πηγαί.] δέ pro μὲν οὖν E. H. ν.; — ἀπαυρ. cod. ν.; — δὲ καὶ αἱ de meo, καί h. l. non habent cett.; — ἕλκοι H. K. Littr., ἕλκει alii Parr. 3., ἕλκῃ vulg.; — ἕλκοι ἀπὸ τῆς ἰκμάδος τῆς κοιλίης, ubi mihi dittographia esse videtur τῆς ἰκμάδος et τῆς κοιλίης et hoc retinendum, ἢ ἐς τὸ σῶμα Littr. de suo, ego non video causam, cur de vulg. decedam. — Vulgo μὴ ἐδίδοσαν, sed διεδίδοσαν pro μὴ ἐδίδοσαν K.!, male, quum negatio non sit tollenda, sed puto διαδιδοῖεν auctorem scripsisse, quod repono; — ἀλλ' ἐλασσ. E., ἀλλὰ ἐλ. cett. Iam vero omnes post ἐλάσσονα legunt: οὐ γὰρ ἂν ἔτι εἶχον τῷ σώματι τὴν (τήν om. E., sed alia m. restituitur) τροφὴν διεκδιδοῦσαι πηγαί. Quae quid sibi velint, non liquet; periodus superior tota absoluta est et conclusa verbis ἀλλ' ἐλάσσονα: quorsum sequentia illa spectent, quo nexu cum superioribus aut seqq. cohaereant, non apparet; itaque otiosum emblema mihi eximendum est visum.

αἱ δὲ π. — ἐρέειν.] οἵην μέλλω ἐρέειν E. H.

ταῦτα — ὑδρωποειδές.] ἐσάσαι vulg., ἐσάσσαι Littr., ἐᾶσαι E. K., ἐσάξαι K.; — ἀάσαι de coniectura; — in ὅ τί τε omm. τε H. K.

τούτων — ἡδέα ἐστιν.] πλεῖον τοῦ καιροῦ γένηται K.; καὶ ἐκ τοῖσι βρ. καὶ ἐν τοῖσι π. K., καὶ ἐν τοῖσι ποτ. καὶ ἐν τοῖσι βρ. cett. — ἐκεῖνα Ald., Parr. 4.

[1] κεῖνα ἡδέα ἐστί. Εἰ δὲ βρωτῶν καὶ ποτῶν ἐνδεήσεται τῶν πηγέων τις, κατὰ τοῦτο καὶ τὸ σῶμα εἵλκυσε ἀπ' αὐτέων ἔστ' ἂν τὸ ὑγρὸν ἔλασσον τοῦ καιροῦ γένηται, καὶ τότε ἱμείρεται ὁ ἄνθρωπος ἢ φαγέειν ἢ πιέειν τοιοῦτον, ὅ τι τὴν μοῖραν ἐκείνην ἐπιπλήσει καὶ [2] ἰσώσει τῇσι ἄλλῃσι· καὶ διὰ τοῦτο βεβρωκότες πολλὰ ἢ [3] πεπωκότες ἔστι ὅτε ἱμειρόμεθα ἢ βρωτοῦ ἢ ποτοῦ, καὶ ἄλλο οὐδὲν ἂν ἡδέως φάγοιμεν, εἰ μὴ ὅ τι ἱμειρόμεθα· ἐπὴν δὲ φάγωμεν καὶ ἰσωθῇ [4] ἡ ἰκμὰς [5] κατὰ τὰ ἀνυστὰ ἐν τῇσι πηγῇσι καὶ ἐν τῷ σώματι, τότε πέπαυται ὁ ἵμερος. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτό μοι εἴρηται.

θ'. Ἔχει δὲ καὶ τόδε ὧδε, ὅτι ἐς μὲν τὸ χωρίον τὸ ἐπὶ τῷ ἥπατι ἀπὸ τῶν βρωτῶν καὶ τῶν ποτῶν ἀποκρίνεται ἡ χολὴ μοῦνον· τὰ γὰρ φλέβια ἀσθενέα καὶ λεπτὰ ὑπάρχοντα οὐ [6] δύναται ἕλκειν τὴν ἄλλην ἰκμάδα παχυτέρην καὶ βαρυτέρην ἐοῦσαν καὶ ἅμα εὐρυχωρίη οὐκ ἔστι τῇ ἄλλῃ ἰκμάδι, ὥστε ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ εἶναι· ξύνηθές τέ ἐστι τῇ χολῇ τοῦτο τὸ χωρίον κατὰ φύσιν μάλιστα καὶ διὰ τοῦτο ἐν αὐτῷ οὐδεμία νοῦσος γίγνεται ἄλλη ἢ ἥν τινα καρδιωγμὸν οἱ ἄνθρωποι καλέουσι. Ἡ δὲ κεφαλὴ καὶ ἡ καρδίη καὶ ὁ σπλὴν μετέχουσι τῆς ἰκμάδος πάσης· ἕκαστον δὲ, ἢν μή τι νοσέῃ, μετέχει πλεῖστον κατὰ φύσιν τὴν ἑωυτοῦ τῶν εἰρημένων, ἡ μὲν κεφαλὴ τοῦ φλέγματος, ἡ δὲ καρδίη τοῦ αἵματος, ὁ δὲ σπλὴν τοῦ ὕδατος· ἕλκουσι δὲ καὶ τῆς ἄλλης ἰκμάδος αἱ φλέβες ἐς ἑωυτὰς, εὐρεῖαι καὶ παχεῖαι καὶ ἑλικοειδέες ἐοῦσαι· [7] ὥστε, ἐπὴν ἕλκωσι, ἕπεσθαι ἕτερον

bibimus, interdum cibum aut potum appetimus, nihilque suavius sumimus quam quod appetimus. Ubi vero cibum sumpserimus, humorque quoad eius fieri potuerit in fontibus et corpore adaequatus fuerit, tunc appetentia sedatur. Ac de his quidem hactenus.

9. Quod vero in loco quidem, qui est in hepate, ex cibis et potioribus sola bilis secernitur, ita etiam se res habet: Venulae enim cum tenues et debiles exsistunt, alium humorem crassiorem et graviorem attrahere nequeunt, simulque ea non est loci capacitas, ut ibi alius humor consistat, hicque locus bili natura maxime familiaris est. Proptereaque nullus in eo alius oritur morbus, nisi quem καρδιωγμόν, i. e. *cordis morsum*, vocant. At vero caput, cor et lien omnis humoris participes sunt. Unumquodque autem, nisi aegrotet, plurimum eius qui cuique natura inesse dictus est, particeps fit, caput quidem pituitae, cor sanguinis, lien aquae. At venae etiam amplae et crassae quum sint et clavicularum in modum intortae, ad se alium humorem attrahunt, ita ut, ubi traxerint, alium alius sequatur. Et cordi quidem vicinae sunt iugulares venae crassae, in quas, si quid ei plus iusto accesserit, celeriter distri-

[1] ἐκεῖνα. — [2] Ἰσώσει. — [3] πεπτοκότες. — [4] ἡ om. — [5] κατὰ ταῦτα ἄν. — [6] δύνανται. — [7] ὥστε ἐπὴν ἕ.

εἰ δὲ — ἵμερος.] *εἰ* Littr. e codd. non paucis, idem fert Voss.; *ἢν* vulg.; — *βρωμάτων* Lind.; — *ποτῶν καὶ βρ.* H.; — *ἑλκύσει* ceteri, sed sine dubio aoristo opus est, corpus enim non hauriet e fonte, in quo deficiat aliquid, sed e pleno, donec in hoc desit, aut deësse incipiat humor illi proprius; — *τέως καὶ τὸ ὑγρόν* libri, de meo *ἔστ' ἂν τὸ ὑ.* scripsi; — item *καί* ante *τότε* de meo dedi; — *ὁ* ante *ἄνθρ.* e solo E. Littréus; — *ποτοῦ ἢ βρ.* Parr. 4.; — *κατὰ ταῦτα ἀνυστά* vulg., sed Littr. de suo *κατὰ τὰ ἀνυστά.* — Vulgo *τότε οἱ πέπαυται ὁ ἵμερος*, sed non apparet quorsum *οἱ* referendum sit; ad *σώματι* solum referri possit, nec tamen apte, quum non *τὸ σῶμα ἱμείρεσθαι* dixit in superioribus, sed ipsos homines; bis enim *ἱμειρόμεθα* habet.

9. *ἔχει δὲ καὶ τόδε — καλέουσι.*] Ceteri *ὧδε* non habent, sed manifesto interiit, quare de meo adscripsi, vide eandem formulam sub finem § 2.; — *δύναται* E. H. Littr., *δύνανται* vulg.

ἡ δὲ κεφαλὴ — ἰκμάδος.] *ἕκαστον δέ* cum P.' scripsi, primum volueram *καὶ ἕκαστον*, quippe aliquid deesse sentiebam, sed nunc in illa lectione acquiesco; — *πλείστων* vulgo, sed *πλεῖστον* ipse dudum emendavi, antequam E. habere videram; — *καί* ante *τῆς ἄλλης* om. G.; — *ὥστ'* vulgo, *ὥστε* E. H. Voss.

ἑτέρῳ τῆς ἄλλης ἰκμάδος. Καὶ τῇ μὲν καρδίῃ πλησιάζουσι αἱ σφάγιαι φλέβες, παχεῖαι ἐοῦσαι, ἐς ἃς διαδίδοται ταχέως, ἐπὴν οἱ πλείων τοῦ καιροῦ προσγένηται· αἱ δὲ τῷ ἄλλῳ σώματι ἐκδιδόασι· καὶ ἅμα αὐτὴ ἡ καρδίη στερεή καὶ πυκνή ἐστι, ὥστε μὴ νοσέειν ὑπὸ τῆς ἰκμάδος καὶ διὰ τοῦτο νόσημα ἐν τῇ καρδίῃ οὐδὲν γίγνεται. Ἡ δὲ κεφαλὴ καὶ ὁ σπλὴν μάλιστα ἐπίνοσά ἐστι· νοσέει γὰρ καὶ ἀπὸ τῶν φύσι [1]ἐνεόντων, ὅταν πλείονα προσγένηται τοῦ καιροῦ· νοσέει δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλης ἰκμάδος· φλέβες γὰρ ἐς αὐτὰ παχεῖαί τε καὶ πολλαί εἰσι καὶ αὐτὰ φλεβώδεα κάρτα ἐστὶ καὶ ἔγκοιλα, ὥστε εὐρυχωρίην καὶ τῇ ἄλλῃ ἰκμάδι ἐν αὐτοῖσι εἶναι, χωρεούσῃ κατ' ὀλίγον καὶ μισγομένῃ τῇ φύσι [2]ἐνεούσῃ, καὶ ὥσπερ ἐν ἀγγείῳ μεγάλῳ εὐρυχωρίη ἐστὶ πλέων ἢ ἐν μικρῷ, οὕτω δὴ καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ ἐν τῷ σπληνὶ ἔχει· εὐρυχωρίη γὰρ τούτων τῶν χωρίων μάλιστα ἐν αὐτοῖσί ἐστι· ἢν [3]δ' ἐμπλησθῶσι ἰκμάδος αἱ αὐτόθι φλέβες, ἀπ' ἐκείνης ἐν αὐτοῖσι νοῦσος γίγνεται. Ταῦτα δέ μοι ἐς τοῦτο εἴρηται νῦν.

buitur, hae vero reliquo corpori transmittunt; simulque cor ipsum solidum et densum exsistit, adeo ut ab humore affligi nequeat, ideoque nullus in corde morbus suboriatur. Caput autem et lien morbis maxime sunt obnoxia. Afficiuntur enim ab his, quae natura insunt, cum plus iusto accesserint, afficiuntur quoque et a reliquis humoribus. Venas enim crassas et multas in se habent, cumque ipsa admodum venosa sint et cava, amplam capacitatem alteri excipiendo humori exhibent, qui sensim ad ea procedit et ei, qui a natura inest, permiscetur. Ac quemadmodum in magno vase amplior est capacitas quam in parvo, sic et in capite et liene se res habet. In his enim praecipue horum locorum ampla est cavitas. Quodsi venae isthic obviae humore expletae fuerint, in his ab eo morbus oritur. Atque de his nunc hactenus.

ι'. Ἐθέλω δὲ ἀποφῆναι κάλλιον, ὅκως ἑκάστη ταύτης τῆς ἰκμάδος ἐν τῷ σώματι ἐλάσσων γίγνεται. Τέσσαρα μὲν [4]δὴ ὑγρὰ ἐόντα ἀπέδειξα τὸν ἄνθρωπον [5]σινόμενα, [6]τέσσαρας δέ σφι πηγάς· τέσσαρα δέ σφι λέγω εἶναι, οἷσι ἀποκαθαίρεται ὁ ἄνθρωπος τούτων ἕκαστον· ταῦτα δέ ἐστι τό τε στόμα καὶ αἱ ῥῖνες καὶ ὁ ἀρχὸς καὶ ἡ οὐρήθρη. Καὶ ἐπήν τις πλείων γένηται τῆς ἰκμάδος τῆς

10. Quomodo autem horum humorum quisque in corpore parcior gignatur, melius demonstrare volo. Quatuor equidem esse humores homini noxios demonstravi, quatuorque iis esse fontes; assevero autem quatuor illis esse partes, per quas homo ab horum singulis purgetur; hae autem sunt: os, nares, anus, urinae fistula. Et ubi copiosior aliquis humor molestus fuerit, si per hauc viam homo repurgetur, nullus inde

[1] ἐόντων. — [2] ἐούσῃ sine seq. καί et mox πολλή pro πλέων. — [3] δὲ πλησθῶσι. — [4] δή om. — [5] σινεόμενα. — [6] τέσσαρας δέ σφ. πηγὰς λέγω εἶναι οἷσιν ἀποκ.

καὶ τῇ μὲν καρδίῃ — γίγνεται.] διαδέδοται Ald.; — ἐκδιδόασιν, ἅμα τῇ καρδίῃ· αὐτὴ δὲ στερεὴ κ. τ. λ. Lind.; — in διὰ τοῦτο Littr. praepositionem revocavit ex Ald., mss. multis; vulg. solum τοῦτο habet, Voss. etiam διὰ τοῦτο.

ἡ δὲ κεφαλὴ — γίγνεται.] ἐνεόντων de meo dedi, ἐόντων vulg.; — ὅτε E. H. v. pro ὅταν; — προσγίνεται H., προσγίνηται Parr. alii tres; — ἐν αὐτῇσι vulg., ἐν αὐτοῖσι E. H. alii plures, Lind., Mack., Littr.; — ἐνεούσῃ rursus de meo, ἐούσῃ cett.; — καί ante ὥσπερ de meo interposui, itemque de meo πλέων dedi pro vulgato πολλή; — οὕτω δή Lind., quem sequor, οὕτω δέ cett.; — vulgo ἢ ἐν τῷ σπληνί, requiritur καὶ ἐν τῷ σπ., quod de meo dedi; — τῷ ante σπληνί e vulg. exciderat, e multis mss. revocavit Littr.; — δ' ἐμπλησθῶσι E. H. v. Littr., δὲ πλησθ. cett.; — ἰκμάδος αἱ φλέβες αὐτόθι vulgo, sed E. αἱ φλέβες ἰκμάδος αὐτόθι; equidem de meo αἱ αὐτόθι φλέβες scripsi, quippe quod auctor voluisse videtur.

10. τέσσαρα — οὐρήθρη.] Ad τέσσαρας κ. τ. λ. vulgatam e V. adscripsi, nisi quod hic liber οἷσιν, ubi vulg. ἧσιν. Sed Littr. ex Ald. et Parr. 6. adnotat lect.: τέσσαρας δέ σφι (σφισι E.) πηγὰς εἶναι τέσσαρας δέ σφι λέγω εἶναι οἷσιν, quam ita recepit ut ex altero τέσσαρας efficeret τέσσαρα. Recte sane mss. lectionem et probavit et emendavit.

καὶ ἐπὴν — σώματι.] μιν om. E., in quo tamen rest. al. m.; — μή ante πληρής de suo Littréus, cum quo prorsus consentio.

πονεούσης, ἣν ἀποκαθαίρηται ὁ ἄνθρωπος ταύτῃ, οὐδεμία μιν νοῦσος πιέζει ἀπὸ ταύτης· καὶ ἢν ἡ κοιλίη [1] μὴ πλήρης ᾖ, τηκομένου τοῦ σώματος, ἀπὸ τῆς ἰκμάδος καταρρέει ἐς αὐτὴν καὶ ἔξω ἔρχεται κατά τι τῶν χωρίων τούτων καὶ διὰ ταῦτα τὸ ὑγρὸν ἔλασσον γίγνεται ἐν τῷ σώματι. Τὸ γὰρ σῶμα, ὥσπερ μοι καὶ πρότερον εἴρηται, τῇ κοιλίῃ ἐπιδιδοῖ, ἐπὴν κενεὴ ἔῃ καὶ ἐπαυρίσκεται ἐπὴν πλήρης ἔῃ ἀπ' αὐτῆς. Ταῦτα δέ μοι εἴρηται ὅκως τε καὶ διότι ἐλάσσονα [2] γίγνεται τὰ πονέοντα τὸν ἄνθρωπον.

ια'. Ὅκως δὲ καὶ διὰ τί ὁ ἄνθρωπος ὑγιαίνει ἐρέω. Ἐπὴν φάγῃ καὶ πίῃ, καὶ ἀφίκηται ἡ ἰκμὰς ἐς τὸ σῶμα, τρόπῳ [3] ὥσπερ εἴρηται μιγεῖσα καὶ τῇ ἄλλῃ [4] τῇ ἐν τῷ σώματι καὶ τῇ ἐν τῇ πηγῇ ἐούσῃ, τῇ μὲν ἡμέρῃ, ᾗ ἂν προσγένηται, μένει ἐν τῷ σώματι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἄλλη οἱ ἰκμὰς προσγίγνεται. Αὗται δύο μὲν ἡμέραι εἰσί· δύο δὲ ἰκμάδες ἐν τῷ σώματι· τῇ μὲν ἑτέρῃ τῶν ἰκμάδων δύο ἡμέραι εἰσὶ, τῇ δὲ ἑτέρῃ μία. Καὶ ἡ μὲν δὴ ὑστέρη μένει ἐν τῷ σώματι, ἅτε παχεῖα ἐοῦσα, ἡ δὲ ἑτέρη πεφθεῖσα ὑπὸ τῆς θέρμης διακέχυται καὶ λεπτὴ γενομένη παραγίγνεται τῇ ὑστεραίῃ ἐς τὴν κοιλίην διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ἐξωθευμένη ὑπὸ τῆς νέης· ἐλθοῦσα δὲ ἐς τὴν κοιλίην πέσσει τὰ σιτία ἐν τῷ τόπῳ· καὶ ποιέει τὸ αἷμα ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ σώματι· μείνασα δὲ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ χρόνου κάκοδμος. Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρῃ [5] ἐξέρχεται ξὺν τῇ κόπρῳ καὶ τῷ οὔρῳ, πλῆθος αὐτὴ ἑωυτῇ πᾶσα ἴση τε

eum morbus vexat. Ac si ventriculus minime plenus fuerit, tabescente corpore de eius humore ad eum defluit et per aliquem ex his locis extra fertur, ideoque parcior in corpore fit humor. Corpus enim, quemadmodum a me ante dictum est, ventriculo, ubi vacuus fuerit, distribuit et ex eo haurit, ubi plenus fuerit. Atque haec dicta sunt, quomodo et quare humores homini molesti pauciores fiant.

11. Quo modo autem et quam ob causam homo sanus degat, mihi dicendum. Ubi comederit et biberit, humorque ad corpus pervenerit, quo dictum est modo alteri permixtus, tum ei, qui in corpore, tum ei, qui in fonte est, eo quidem quo accessit die in corpore manet, postridie vero ei alius humor accedit. Atque hi quidem duo dies sunt et duo in corpore humores. Humorum quidem alteri duo dies sunt, alteri vero unus. Ac posterior quidem, ut qui crassus est, in corpore manet. Alter vero a calore coctus diffunditur et ubi tenuis evaserit, postridie semper a recenti protrusus ad ventriculum pervenit. Quo cum pervenerit, cibos eo loco coquit, et ex iis sanguinem in corpore facit. Cum autem permanserit, tempore graveolens redditur. Tertio vero die una cum stercore et urina copia sibi ipsi toti aequalis et similis, aequabilique momento foras egreditur. Et si eius portio quaedam exierit, humor tamen iuxta dictam rationem in corpore manet. Tertio

[1] μή om. — [2] γίνηται. — [3] ὡς εἴρ. — [4] καὶ τῇ. — [5] ἔρχεται ἔξω σὺν κ. τ. λ.

τὸ γὰρ σῶμα — ἀπ' αὐτῆς.] κενεὴ εἴη E.
ταῦτα — ἄνθρωπον.] γίνηται vulg., γίνεται E. H. K. Littr.; — γίνονται Ald. J.
11. ὅκως — ἐρέω.] ὑγιαίνῃ vulg., ὑγιαίνει Littr. e Parr. 4.; idem fert Voss.
ἐπὴν — προσγίγνεται.] καὶ τῇ ἐν τῷ σ. vulg.; — καί omm. E. H. Littr.; — καὶ τῇ πηγῇ sine ἐν τῇ Parr. 3.; — in ᾗ ἂν προσγ. de meo ἄν adscripsi; — pro τῇ δὲ ὑστεραίῃ E. P.' Q.' ἐς δὲ τὴν ὑστεραίην; — seq. οἱ omm. Ald. G.
καὶ ἡ μὲν δὴ — κάκοδμος.] καί principio de meo addidi; nempe saepius particulae copulativae in hoc libello perierunt et hoc loco aut quod dedi, aut ἡ μὲν οὖν ὑστέρη requirebam; — ὑστέρη Ald., Parr. 6., Littr., ὑστεραίη vulg.; — post μένει ferunt αὕτη E. H.; — δ' ἑτέρην iidem; — παραγίνεται ἐν τῇ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ vulg.; ego ἐν et ἡμέρῃ pro interpolatis abiicio; — καὶ ποιέει τὸ αἷμα ἀπ' αὐτῆς ἐν τῷ σώματι cett., in quo ἀπ' αὐτῆς mihi vitiosum videtur et ortum ex ἀπ' αὐτῶν i. e. ἀπὸ τῶν σιτίων. Non neglexi in ἀπ' αὐτῆς latere posse ἀπ' ἑωυτῆς, maxime quum haec pronomina tam saepe in huius libri apographis permutentur, sed ποιέει τὸ αἷμα ἀπ' ἑωυτῆς mirum mihi sonat. Nolui tamen reticere quae mecum disputavi, ut alii quoque videant.
τῇ δὲ τρίτῃ — εἰρημένον.] Lectionem ἔρχεται ἔξω etiam e Parr. 5. et P.' Q.' adnotat Littr.; — αὐτὴ ἑωυτῇ I. K. Lind., Littr., αὐτῇ ἑωυτῇ vulg.; — κἂν pro καὶ ἢν codd. Vatt. Mackii; ἑωυτῆς ceteri, de meo αὐτῆς scripsi; — εἴη vulg., Littr. ἔῃ, equidem in εἴη latere puto ἴῃ, pro quo

καὶ παραπλησίη καὶ ἰσόρροπος· καὶ ἢν [1] αὐτῆς μέρος τι ἴῃ, ὅμως ἡ ἰκμὰς μένει ἐν τῷ σώματι κατὰ λόγον τὸν εἰρημένον. Ἐπιρρέει δὲ καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ τῆς ἰκμάδος ἀπὸ τοῦ σώματος ἐπὶ τὴν κοιλίην πλεῖον καὶ [2] κακοδμότερον τὸ [3] ἐπιλιπὲς γενόμενον ἀπὸ τῆς ἑτέρης, καὶ καταφέρει τὰ βρώματα πεπεμμένα καὶ ὅ τι ἐν τῷ σώματι νοσερόν ἐστι καὶ αὐτὴ ξυνεξέρχεται· σημαίνει δὲ τὸ οὖρον ἁλμυρὸν ἐὸν, ὅτι [4] καὶ καταφέρει ἀπὸ τοῦ σώματος τὸ [5] νοσερόν. Τὰ σιτία δὲ ἐς τὴν ὑστεραίην ἀεὶ διαχωρέει, ἡ δὲ ἰκμὰς ἐς τὴν τρίτην. Οὕτως ἡ ὑγίεια ξυμβαίνει γίγνεσθαι. Καὶ ταῦτα μὲν εἴρηται ὅκως τε καὶ διότι ὑγιαίνουσι οἱ ἄνθρωποι.

ιβ'. Ἡ δὲ ἰκμὰς αὕτη εἰ κατὰ μέρος ἔξω χωρέοι ἐς τὴν ὑστεραίην, τὰ σιτία οὐχ ὁμοίως ἂν [6] ἡμῖν ἐκ τῆς κοιλίης κάκοδμα γενόμενα ἔξω χωρέοι, ἀλλ' ὥσπερ ἐφθὰ, καὶ τὸ οὖρον τῷ ποτῷ παρόμοιον, καὶ τὸ σῶμα [7] ἂν ἐκενοῦτο ἀεὶ, καὶ ἔχρηζε διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ὁ ἄνθρωπος, ἐπὴν ἀποπατήσειε καὶ οὐρήσειε, αὐτίκα πόσιος καὶ βρώσιος κατὰ [8] τὸν ἀπόπατον, εἰ ἔμελλε ἰσχύειν, ἰκμάδος μὴ ὑπολειπομένης ἐν τῷ σώματι ἀρκεούσης, ἀλλὰ χωρεούσης ξὺν τῇ κόπρῳ ἔξω τῇ ὑστεραίῃ ἢ τῇ [9] αὐτῇ ἡμέρῃ· καὶ εἰ [10] μέν τι ἔφαγε, — · εἰ δὲ μὴ, [11] κενωθεὶς ἀκικύς τε ἦν, οὐδ' ἂν δύναιτο παχυνθῆναι ἡ ἰκμὰς, εἰ

autem die ex corpore humoris maior copia et graveolentior ad ventriculum confluit, id quod videlicet de altero relictum fuerit, et cibaria concocta deducit, et quidquid in corpore morbosum est, et una ipse foras egreditur. Urina vero, quae salsa exsistit, indicat quod e corpore etiam id, quod morbosum est, deducit. Cibaria vero postridie semper per alvum secedunt, humor vero tertio die. Eoque modo contingere sanitas solet. Et ista quidem dicta sunt, qua ratione et quam ob causam homines sanitate fruantur.

12. Quodsi humor hic sigillatim postridie foras prodeat, cibaria non similiter graveolentia reddita, sed velut cocta ex ventre foras concederent urinaque potui similis redderetur et corpus semper evacuaretur, et homini continenter, si alvum aut urinam misisset, opus esset potu et cibo pro excrementi modo, si viribus valere vellet, quum non satis humoris relinqueretur in corpore, sed hic cum stercore postridie, aut eo die ipso foras prodiret. Et si quid comedisset, res bene se haberet; sin minus, debilis esset, neque humor crassior fieri posset, si postridie foras prodiret, neque enim satis magna eius copia in corpore relinqueretur. At nunc,

[1] ἑωυτῆς μ. τι εἴη. — [2] κακοδμωδέστερον. — [3] ἐπιλειπές. — [4] καί abest. — [5] νοσερὸν τὰ σιτία. ἐς δὲ τὴν ὑ. — [6] ἡμῖν abest. — [7] ἀνακεινοῦτο. [8] τὸν ἀπόπατον πλῆθος κ. τ. λ. — [9] αὐτῇ abest. — [10] μέν τοι. — [11] κενωθεῖσα.

malim ἐξίῃ; pro ὅμως Ald. ὅκως. Iamque hunc locum futuris editoribus maxime commendatum volo; nam nondum expeditus mihi videtur; feci, quod potui, necdum tamen omnia aperta sunt. Initio capituli sequentis sermo quidem est de humore alio quam oportet tempore pro parte foras egrediente, sed non video, quomodo haec cum illis connectere possim.

ἐπιρρέει — τὸ νοσερόν.] κακοδμοδέστερον s. κακοδμωδέστερον, ut V., e pluribus mss. adnotat Littr.; — ἐπιλοιπές vulg., ἐπιλειπές Littr. e codd. pluribus; — ὑπὸ τῆς δευτέρης Lind.; — de meo pro ὑπὸ τῆς ἑτ. dedi ἀπὸ τῆς ἑτέρης. — Vulgo καὶ αὖθις συνέρχεται sensu plane incongruo, de meo καὶ αὐτὴ ξυνεξέρχεται scripsi; — καί ante καταφέρει, ut V., omm. E. L. Lind.; — νοσερόν. τὰ σιτία δὲ ἐς κ. τ. λ. Lindani est emendatio a Littréo recepta; vulgatam e V. notavi.

οὕτως — οἱ ἄνθρωποι.] οὕτω Lind.; — articulus ante ὑγίεια abesse solet, revocavit Littr. ex edd. antiquioribus et mss. multis.

12. ἡ δὲ ἰκμὰς — ἀρκέουσα.] pro εἰ in J. solo al. m. οὐ; — ἡμῖν ex E. H. ν. recepit Littr., vulgo abest; — χωρέοι E. K. Mack., Littr., χωρέει vulg.; — τὸ γὰρ σῶμα alia m. J. — Dein κατὰ (δέ interponitur in cdd. pluribus) τὸν ἀπόπατον (τοῦ ἀποπάτου Lind.) πλῆθος (κατὰ τὸ τοῦ ἀποπάτου πλῆθος Mack.) (κατὰ τὸν ἀπόπατον πλῆθος, εἰ K.') (πλῆθος erasum et οὐκ alia m. pro πλῆθος J.) ἔμελλεν vulg. Littréus probavit Lindani τοῦ ἀποπάτου et εἰ ante ἔμελλε intulit; et hac in re consentio, de illo vero sic censeo: aut cum Mackio legendum est κατὰ τὸ τοῦ ἀποπάτου πλῆθος, aut κατὰ τὸν ἀπόπατον sine πλῆθος, quin utrumque si conferamus, probabile fit hoc auctoris verba referre, illud scholion recentius, quare κατὰ τὸν ἀπόπατον dedi. — In seqq. μή om. E., sed rest. al. m.; — tum ἔξω ξὺν τῇ κ. K. — Porro: (καί praemittit Lind.) κενωθεῖσα ἀκικύς τε (τ' H.) ἦν οὐδ' (οὐκ E. H. Q.' Lind.; καὶ οὐκ al. m. J.) ἂν δύναιτο παχυνθῆναι ἡ (ἡ om. E.) ἰκμὰς τῇ ὑστεραίῃ ἔξω χωρέειν vulg. — Littréus adfert Koenii emendationem ex adn. ad Greg. Cor. p. 59.: κενωθεὶς ἀκικύς τε ἦν, οὐδ' ἂν δύναιτο παχυνθῆναι ἡ ἰκμὰς οὔτε τῇ ὑστεραίῃ ἔξω

τῇ ὑστεραίῃ ἔξω [1] χωρέοι· οὐ γὰρ περιλιμπάνοιτο ἂν ἐν τῷ σώματι ἀρκέουσα. Νῦν δ' ἐξαποπατέοντες εὐροοῦμεν καὶ δύο ἡμερέων μηδὲν φαγόντες καὶ ἰέναι καὶ πρήσσειν τι ὑπομένομεν καὶ οὐκ ἐξασθενέομεν τελείως ὑπὸ κενώματος ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ· ἡ γὰρ ἰκμὰς [2] ἡ ἐν τῷ σώματι μένουσα τὴν ἰσχὺν παρέχει. [3] Καὶ ταῦτα μὲν εἴρηταί μοι, ὅκως τε καὶ διότι οὐχ οἷόν τε τὴν ἰκμάδα τὴν προσγενομένην [4] τῷ σώματι ἐξελθεῖν ἔξω αὐθημερὸν, ἀλλ' οὐδὲ τῇ ὑστεραίῃ.

ιγ'. Φημὶ δὲ, ἤν τε ἐμμένῃ πλείονας τῶν τριῶν ἡμερέων ἡ ἰκμὰς ἐν τῷ σώματι, ἢ ἄλλη προσγένηται πολλὴ πιμπλαμένη, τῶν φλεβῶν θερμαινομένων καὶ ἱσταμένων, ἐπισημαίνειν [5] τῷ ἀνθρώπῳ κακὸν ἢ μεῖζον ἢ ἔλασσον, χειμῶνος μὲν ἔλασσον καὶ ὕστερον, θέρεος δὲ μεῖζον καὶ πρόσθεν. Ταῦτα δέ μοι εἴρηται ὅ τι ξυμβαίνει γίγνεσθαι, ἢν μένῃ ἡ ἰκμὰς ἐν τῷ σώματι. [6] Εἰ δὲ τὰ βρώματα διαχωρέοι, τὸ σῶμα οὐκ ἂν ἐπαυρίσκοιτο ἡμῖν τῆς ἰκμάδος ἐπαρκέον, ἀλλ' ἦσαν οἱ ἄνθρωποι λεπτοὶ καὶ ἀσθενέες· νῦν δὲ ἐμμενόντων τῶν βρωμάτων καὶ τῶν ποτῶν, ὁκόσον χρόνον διαμένει, τὸ σῶμα ἐπαυρίσκεται καθ' ἡσυχίην ἕλκον ἀπὸ τῆς κοιλίης καὶ πίμπλαται. Ταῦτα δέ μοι εἴρηται ὅκως τε καὶ διότι τὰ βρώματα οὐχ οἷά τέ ἐστι αὐθημερὸν ἐξιέναι. Ἢν δ' ἐμμένῃ τὰ σιτία ἐν τῇ κοιλίῃ πλείονα τοῦ δέοντος [7] χρόνον καὶ ἕτερα [8] ἐς αὐτὰ προσπίπτῃ, τὸ σῶμα [9] πληρωθείη ἂν, καὶ, πιεζομένων τῶν φλεβῶν ὑπὸ τῆς πληθώρης, θέρμη ἂν καὶ πόνος τῷ σώματι πα-

cum ventrem exoneramus, bene valemus, et biduo nihil edentes et circumire et aliquid facere sustinemus, neque hoc tempore propter vacuationem prorsus debilitamur. Humor enim in corpore relictus robur praestat. Atque haec quidem quomodo et quam ob causam humor ad corpus accedens non eodem die, sed neque postero foras prodire queat, dicta sunt.

13. Id autem affirmo, quod si plus quam tres dies in corpore humor permaneat, aut alius, qui impleat, copiosus accesserit, ubi venae incaluerint et constiterint, homini maius aut minus malum denunciari, hieme quidem minus et tardius, aestate vero maius et celerius. Atque haec quidem fieri solere, si humor in corpore maneat, dicta sunt. Sin corpus statim per alvum cibos dimittat, non utique quod satis sit humoris nobis suppetat et homines graciles et debiles essent. At nunc cum cibi et potus tanto tempore in corpore permaneant, corpus ex ventriculo attrahens, sensim haurit et expletur. Istaque a me dicta sunt, quo modo et quam ob causam cibaria eodem die exire non possint. Quodsi cibi in ventriculo plus quam conveniat immorentur, aliique ad eos accedant, corpus utique implebitur et compressis a plenitudine venis calor ac dolor corpori aderit aestate quidem citius, hieme vero tardius. Aestate enim aër circumstans calidus est, calidioremque spiritum homo ad se attra-

[1] χωρέειν. — [2] ἡ abest. — [3] καί abest. — [4] ἐν τῷ. — [5] τῷ ἀνθρώπῳ abest. — [6] εἰ δὲ βρώματα διαχωρέει. — [7] χρόνον V. — [8] εἰς αὐτά. — [9] ἂν πληρωθείη.

χωρέειν. — Littréus partim Koenii rationem sequitur, partim non: — ego, ut Littréus, textum descripsi, nisi quod ille εἰ ἡ ἰκμάς, ego ἡ ἰκμὰς, εἰ scripsi; ille παχυνθῆναι ad hominem spectare putat, mihi ad humorem pertinere videtur. — Tandem περιλιμπάνεται ceteri, quod de coniectura in περιλιμπάνοιτο ἂν mutavi; id autem faciendum, etiamsi Koenii rationem sequaris.

νῦν δ' ἐξαποπ. — παρέχει.] δ' E. H., δέ vulg.; — ad εὐροοῦμεν Foësii et Cornarii emendationes εὐρωοῦμεν et εὐρωστοῦμεν otiosas esse monet Littr.; etiam mihi esse videntur. Ceteri εἶναι, de meo ἰέναι.

καὶ — τῇ ὑστεραίῃ.] τε omm. Parr. 4., περ pro τε E. H. — ἀπὸ τῆς τροφῆς e solo J. supplevit Littr. ante ἐν τῷ σώματι, uti ferunt codd.; ego non recipio ex uno illo ms., neque ἐν recipio, quod sive illa verba assumas, sive non, otiosum est. In seqq. αὐθημερὸν ἐξελθεῖν ἔξω J.; — ἀλλ' omm. E. P.'

13. Φημὶ δὲ — πρόσθεν.] τῶν ante τριῶν om. E.; — post ἐν addit ἡ cod. E., sitne vestigium lectionis ἐνῇ? — ἐπισημαίνει ceteri, ἐπισημαίνειν de meo. In seq. periodo ὅτι vulg., ὅ τι Littr.

εἰ δὲ τὰ — πίμπλαται.] Articulum ante βρώματα dederunt Lind., Littr., vulgo om.; — διαχωρέει vulg., διαχωρέοι Littr., ἐπαυρίσκετο vulg., ἐπαυρίσκοιτο E. H. al. m., K. P.' Littr.; — καὶ λαμβάνῃ καθ' ἡσυχίαν J.

ἢν δ' ἐμμ. — ὕστερον.] δ' E. H., δέ vulg.; — τοῦ δε-

ῥαγίγνοιτο, θέρεος μὲν θᾶσσον, χειμῶνος δὲ ὕστερον. Τοῦ μὲν [1] γὰρ θέρεος θερμόν ἐστι τὸ περιέχον καὶ θερμότερον ἕλκει τὸ [2] πνεῦμα ἐς ἑωυτόν· κἢν ἔτι θερμῆς τῆς κοιλίης ἐούσης θερμότερον τοῦ καιροῦ τὸ πνεῦμα προσγίγνηται, οὐ θαῦμά ἐστι τὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ τοιούτου πυρετῆναι· χειμῶνος δὲ ψυχρὸν ἕλκοντος τὸ πνεῦμα ἐς ἑωυτὸν, μᾶλλον πολλῷ δύναιτ' ἂν τὴν πληθώρην ἀναφέρειν τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἀποπατέοντος ὀλίγον. Ταῦτα δέ μοι εἴρηται ὅ τι ξυμβαίνει γίγνεσθαι, [3] ἢν μὲν μείνῃ τὰ σιτία πλείονα χρόνον ἐν τῇ κοιλίῃ καὶ [4] παρέψαυσταί μοι ἀποφῆναι ἅπαν περὶ τῆς ἰκμάδος καὶ τῆς βρώσιος τοῦ χρόνου τοῦ πλείονος καὶ τοῦ ἐλάσσονος τὸ διαφέρον, διότι νοσέουσι οἱ ἄνθρωποι· δηλώσω δὲ περὶ τούτου κάλλιον τοῦ λόγου προϊόντος.

hit. Ac si calido adhuc ventriculo iusto calidior spiritus accedat, minime mirandum est exinde hominem febricitare. Cum vero spiritum frigidum hieme ad se attrahat, multo magis corpus plenitudinem perferre queat, homine parum alvum exonerante. Atque haec ita accidere si cibi in ventriculo diutius permaneant, dicta sunt. Quin etiam leviter a me demonstratum est, omnem humoris et cibi in tempore tum longiore tum breviore differentiam in causa esse, cur homines aegrotent; quod etiam procedente sermone pulchrius declarabo.

ιδ'. Ἀναβήσομαι δ' αὖθις ὀπίσω περὶ τῆς ὑγιείης ἐρέων, ὅτι δὴ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν βρωτῶν καὶ [5] τῶν ποτῶν τῆς ἰκμάδος ἐπαυρίσκεται καὶ χωρέει ἔξω τῷ ὑγιέϊ κατὰ τὸν εἰρημένον λόγον τά τε βρώματα καὶ ἡ ἰκμάς. Καὶ ἢν μὲν ἔξω χωρέῃ τῆς ἰκμάδος πλεῖον ἢ ὅσον προσεγένετο ἀπὸ τῶν σιτίων [6] καὶ τῶν ποτῶν, λεπτὸς γίγνεται ὁ ἄνθρωπος. Πλείω δὲ χωρέει [7] ἔξω τῆς προσγενομένης διὰ τόδε· ἢν μὲν δι' ἡσυχίης [8] ᾖ ὁ ἄνθρωπος καὶ μὴ ταλαιπωρέῃ, κακόν τί οἱ ἐν τῷ σώματι [9] ἐνέσται, ὑπὸ δὲ τῆς ἄλλης ὑγιείης πολλῆς ἐούσης οὐκ [10] ἂν ἀάσειε κάρτα· τὸ δὲ κακὸν τοιόνδε ἐστί· ἐπὴν τούτων τι τῶν τεσσάρων τῶν γιγνομένων τῷ σώματι

14. At mihi rursus unde digressus sum redeundum est et de sanitate dicendum, quod hominis corpus ex cibis et potibus humorem haurit, quodque dum valet tum cibi tum humor secundum commemoratam rationem foras prodeunt, et si quidem plus humoris quam ex cibis et potibus accesserit foras prodeat, homo extenuatus redditur. Plus autem foras prodit quam accesserit, hac de causa: si quidem homo quiete degat nec laboret, malum aliquod in corpore illi inerit, propter reliquam vero sanitatem, quae multa est, non admodum laeserit. Malum vero eiusmodi est: postquam quatuor illorum, qui in corpore sunt, humorum aliquis accesserit non multo maiore copia, corpus

[1] γάρ om. — [2] σῶμα ἐς ἑωυτό. — [3] ἢν μένῃ τὰ σ. — [4] παρεψαῦσθαι. — [5] τῶν om. — [6] καὶ ἀπὸ τῶν. — [7] ἔξωθεν τῆς προγενομένης. — [8] ᾖ om. — [9] πάρεστι. — [10] ἐσάσει.

κέοντος pro τοῦ δέοντος H. v.; — χρόνου vulg., sed in Voss. χρόνον lego, quod praefero; — πίπτῃ vulgo, de meo compositum dedi.

τοῦ μὲν — ὀλίγον.] Post θέρεος legi solet τὸν ἄνθρωπον, quod K.' om., consentio et cum Cornario repudio; — πνεῦμα E. H. Q.' Lind., Mack., Littr., ubi vulgo σῶμα. cf. lectt. V.; — ἑωυτό, ut V., L. v. Lind., Mack. — Ante προσγένηται delevi τῷ ἀνθρώπῳ, quod omnes libri ferunt; — ψυχρὸν δὲ χειμ. E.

ταῦτα δέ μοι — προϊόντος.] In vulg. ὅτι ubi ὅ τι Littr.; — ἢν μὲν μ. om. H., sed rest. al. m.; μένῃ Parr. 3.; — παρεψαῦσθαι, ut V., Parr. 4.; — ἅπαντα ceteri; ego ἅπαν repono, ut ad τὸ διαφέρον referam cum Foësio in Latinis; — διαβρώσιος E. H. Q.' Lind.; — δηλῶσαι K.; — τοῦ χρόνου προϊόντος ceteri, sed manifesto χρόνου ex antecedentibus casu fortuito huc appulit, auctor noster τοῦ λόγου scripsit, quod repono.

14. ἀναβήσομαι — ἰκμάς.] τῶν π. καὶ τῶν βρ. cod. H.

καὶ ἢν — ὁ ἄνθρωπος.] ἀπὸ καὶ τῶν σιτ. Parr. 3., Mack.; — τῶν ante ποτῶν om. E.

πλείω δὲ — ἀποφανέω.] χωρέει ἔξωθεν vulg., χωρέει ἔξω E. H. v. Littr.; — προγεγενημένης I. J. K.; — καὶ μὴ ταλαιπωρίῃ G. J. K.; — ἔνεστιν cett., ἐνέσται praeferendum videbatur, adeoque de meo dedi; — ἐσάσει vulg., K. in marg. ἀτονήσει, Littr. ἐσάσσει, de meo ἂν ἀάσειε dedi, ut supra; — τῶν προσγενομένων τῷ σ. K.; — θερ-

ἐσέλθῃ πλέον τι μὴ πολλῷ, τὸ σῶμα θερμαίνεται καθ' ἡσυχίην, ὡς μὴ [1] ἀάσαι κάρτα, καὶ τήκεται [2] ἐς τὴν κοιλίην καὶ τὸν σίτον ἀηδέα τῷ ἀνθρώπῳ ποιέει· ἢν δὲ πλέων [3] ἔῃ ἡ ἰκμὰς ἡ ἑτέρη τῆς ἑτέρης πυρετὸς ἐκ τούτου τῷ ἀνθρώπῳ [4] προσγίγνεται· ἀλλὰ περὶ τούτου ἀτρεκέστερον [5] ὀλίγῳ ὕστερον ἀποφανέω. Ἔστι δ' ὅτε καὶ τοῦ [6] σίτου ἐόντος ἡδέος λεπτὸς γίγνεται ὁ ἄνθρωπος, αἴτιον δὲ τὸ αὐτό. Τούτων δὲ γενομένων ἐξέρχεται τῆς ἰκμάδος πλέον ἢ [7] καταπέσσεται· καὶ διὰ ταῦτα τῷ μὲν ἡσυχάζοντι ξυμβαίνει λεπτῷ γίγνεσθαι. Ταλαιπωρεόντων δὲ τῶν ἀνθρώπων τὸ σῶμα θερμαίνεται καὶ ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίης τούτου θερμαινομένου καὶ [8] ἡ ἰκμὰς ἡ ἐν αὐτῷ διαχέεται καὶ [9] γίγνεται λεπτή· ἀχρεῖος δὲ γενομένη καταρρέει [10] καὶ ἐς τὴν κοιλίην καὶ ἐς τὴν κύστιν, ταῦτα δὲ διηθέει ἔξω, τὸ δέ [11] τι αὐτῆς διατμιᾷ ἔξω διὰ τοῦ ἔνδον ἀραιώματος· τὸ [12] δέ τι καὶ ἐμμένον ἱδρὼς γενόμενον ἔξω χωρέει κατὰ τὸ σῶμα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ γυμνάσια τῶν νέων τὸ αὐτὸ τῇ ταλαιπωρίῃ [13] προσεξεργάζεται. Ἢν [14] δὲ ἔῃ ἐλάσσων ἡ ἰκμὰς τῆς πρότερον ἐξιούσης, μὴ [15] προσγένηται δὲ ἄλλη ἀπὸ τῶν [16] ποτῶν καὶ ἀπὸ τῶν βρωτῶν, λεπτὸς γίγνεται ὁ ἄνθρωπος· ἐλάσσων δὲ προσγίγνεται, ἢν μὴ ἄλλο

non vehementer incalescit, adeo ut id non admodum noceat, et colliquatur versus ventrem et cibum homini iniucundum reddit; — sin multo copiosior sit alter humor altero, febris inde homini oborietur; sed hac de re paulo post exactius edisseram. Fit autem nonnumquam, ut cibo grato exsistente homo extenuetur; cuius rei causa est eadem. Quae si accidant, plus humoris exit, quam concoquitur eamque ob causam in quiete degenti ut extenuetur accidit. Cum vero homines laborem peragunt, corpus incalescit, quo a labore calefacto etiam qui ei inest humor diffunditur et tenuis redditur. Qui cum inutilis factus est defluit et in ventrem et in vesicam, quae partes foras percolant; pars vero eius exhalat per internam raritatem; alia vero pars cum intus manserit, sudor factus per corpus foras prodit. Similiterque etiam iuvenum exercitationes idem efficiunt, quod labor. Quodsi minor copia sit humor quam qui prius foras progressus est, neque alius accedat a cibis et potu, homo extenuatur; — minor vero copia accedit, nisi aliud quid comedere possit. Et pro ratione laboris in superiore opere faciendo, vel exercitatione alii in aliis copia minuuntur. At vero bona corporis habitudo per cibos hanc ob cau-

[1] ἐσάσειν. — [2] ἐν τῇ κοιλίῃ. — [3] εἴη ἡ ἰκμάς. — [4] γίνεται. — [5] ὀλίγον. — [6] σιτίου. — [7] κατατάσσεται. — [8] ἡ om. — [9] γίνεται ἡ νοῦσος ἤδη λεπτή. — [10] καί om. — [11] δι' αὐτῆς. — [12] δὲ ἔτι. — [13] προσεργάζεται. — [14] δὲ καὶ ἔῃ. — [15] προσγενομένη τε ἔτι. — [16] ποτῶν om.

μαίνηται edd. antt., Parr. 3.; — *ἐσάσειεν* vulg., *ἐσάσειν* Ald., mss. plura, *ἐσάσει* Mack., *ἐσάσσειν* Littr., malui *ἀάσαι* dare; — *ἐν τῇ κοιλίῃ* vulg. *ἐς τὴν κ.* H. v. Littr.; — *τόν*, quod sequitur, om. E.; — *πλέον* vulg., *πλέων* Mack., Littr., *εἴη* vulg., *ἔῃ* Littr.; — *ἡ ἰκμὰς ἡ ἑτέρη* vulg., prius *ἡ* omm. Ald., Parr. 5., Littr.; — *ἐκ τοιούτου* E.; — *τῷ ἀνθρώπῳ γίνεται* aliquot codd. Parr.; — *ὀλίγον* Parr. 6., ut V.

τούτων δὲ γεν. — γίγνεσθαι.] *γινομένων* E. H.

ταλαιπωρεόντων — σῶμα.] *καὶ τὸ σῶμα θερμαίνεται* ceteri, ubi ego otiosum *καί* abiiciendum iudicavi; tum ceteri omnes *καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίης θερμαινομένου*, in quibus primum *ἀπό* in *ὑπό* mutandum est visum; tum *γάρ* otiosum esse existimo, ita ut deleam. — Porro *ἡ* ante *ἰκμάς* omm. Parr. 3.; — *καὶ γίνεται ἡ νοῦσος ἤδε λεπτή* vulgo, e quibus recte eiecit Littréus *ἡ νοῦσος ἤδε*. Tum *καί* ante *ἐς τὴν κ.*, ut V., omm. Parr. 6.; — *τὸ δὲ δι' αὐτῆς* vulgo *τὸ δ' αὐτῆς* K.; — *τὸ δὲ δὴ αὐτῆς* Foës. in not., minus bene quam Cornarius, qui *τὸ δέ τι αὐτῆς*, quod cum Littréo sum amplexus. Pro *διατμέει* de meo dedi *διατμιᾷ*; quia noster duas formas huius verbi aut saltem compositorum cum eodem verbo usurpavisse videtur i. e. *ἀτμιάω* et *ἀτμίζω* Et *ἀτμίζω* occurrit § 18., ubi Littréus recte *ἐξατμισθήσεται* pro vulgato *ἐξατμησθήσεται*, et ubi unus cod. E. *ἐξατμηθήσεται*, quo sane non voles defendere nostrum *ἐξατμέω* usurpavisse, quum *ἐξατμισθήσεται* solum verum sit. — Etiam § 16. *διεξήτμησε* vulgo, ubi *διεξήτμισε* alii codd. et Littr., sed quum § 18. *διεξατμισθήσεται* scribatur, non certum mihi non h. l. *διεξητμίσθη* dedisse auctorem, licet nihil mutaverim, quum *ἐξατμίζειν* transitive et intransitive sumi posse videatur. — Reliquis locis omnibus *ἐξατμιᾷ* cett. legit, quod saepius in mss. in *ἐξατμιεῖ* abiit, quemadmodum loco nostro in *διατμέει* latere puto *διατμιεῖ* i. e. *διατμιᾷ*. Tandem *τὸ δέ τι* E. H. Littr.; — *τὸ δ' ἔτι* vulg. — *ἱδρὼς γενόμενος* ceteri, mihi *γενόμενον* scribendum est visum, quum ad *τὸ δέ τι* sit referendum.

ὡσαύτως — προσεξεργάζεται.] *προσεξεργ.* E. H. P.′ Q.′ Lind., Littr., *προσεργάζεται* vulg.

ἢν δὲ ἔῃ ἐλάσσων — ἐσθίειν.] *ἢν δὲ καὶ* (*καί* om. K.) *μὴ* (*μή* omm. L. v. Lind., Mack.) *ἔῃ ἐλάσσων ἡ* (*ἡ* om. E.) *ἰκμὰς τῆς πρότερον ἐξιούσης προσγενομένη* (*προσγίνεται* E. H. Q.′ v. Lind.) *τε* (*δέ* Lind.) *ἔτι* (*ἔτι* om. H., sed rest. al. m.) *ἄλλη* vulg. — Ego, uti Littréus, textum descripsi, nisi quod cum prima m. in H. *ἔτι* omisi, quod profecto supervacaneum; sicuti item in seqq. abundabat *προσέτι* ante

τι δύνηται ἐσθίειν. Καὶ πρὸς μὲν τὸ πονέειν κατὰ τὴν προτέρην ταλαιπωρίην ἢ γυμνασίην ἄλλοισι ἄλλα [1]ἐλάσσω γίγνεται. Ἐπιγίγνεται δὲ κατὰ τὴν βρῶσιν εὐεξίη διὰ τόδε· ἐπὴν αὐαίνηται ἐν τῷ τῆς ἰκμάδος χρόνῳ καὶ ἐν τῇ προτέρῃ ταλαιπωρίῃ ἐσέλθῃ πρότερον ἑτέρη τῆς ἑτέρης ἔστι ὅτε πλείων, καὶ κρατέῃ μία ἄλλη τῶν ἄλλων κάρτα, πληθώρη ἐστί· κῆν μὲν δὴ ὑπὸ πολλῶν κάρτα κρατέηται, πῦρ ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου γίγνεται· ἢν δὲ ὑπὸ ὀλίγων, ὀλίγον· τὸ σῶμα δὲ οὕτως ἀναφέρειν δύναται, καὶ τῆς ὑγρότητος πλείονος [2]αὐτῷ ἐνεούσης αὐθημερὸν τὴν θέρμην ἀπολύεται· θερμαίνεται γὰρ τὸ σῶμα τῷ πυρί. Κῆν μὲν ὀλίγον ἔῃ τὸ λυπέον, τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ μεθῆκε τρόπῳ τῷ αὐτῷ, τὰς δὲ δύο ἔχει ξυνεχέως· ἢν δὲ πλεῖον, πέμπτῃ ἡμέρῃ· τὰς δὲ τέσσαρας ἔχει κατὰ λόγον· οὕτω τῶν ἡμερέων αἱ νοῦσοι [3]κρίνονται, ἢν μεθῇ τὸ πῦρ.

sam accedit: si resiccetur eo tempore, quo adesse debet, humor et in priore labore alter citius quam alter accesserit, interdumque maiore copia id fiat, et alius humor alios valde superet, id plenitudinem facit. Et si a multis admodum superetur, febris inde accidit, sin a paucis, exigua. Quod corpus sustinere valet et quum maior humoris copia ei insit, ipso illo die calorem dimittit; nam febris corpus calefacit. Ac si id quod laedit paucum est, tertio die dimisit, duos vero continenter tenet; sin plus, quinto die; tenet autem quatuor pro ratione. Ita quidem, quod ad dies attinet, si febris dimittat, morbi iudicantur.

ιε'. Ἐν δὲ τῇσι περισσῇσι τῶν ἡμερέων καὶ ὑγιὴς γίγνεται ὁ ἄνθρωπος καὶ θνήσκει· διὸ δὲ [4]ὀλίγῳ ὕστερον ἀποφανέω· νῦν δ' ἐρέω διότι μεθίει τὸ πῦρ. Φημὶ δὲ ὅτι ὅ τι ἂν ἀπὸ τοῦ σώματος πῦρ λάβῃ τὸν ἄνθρωπον, ἀνάγκη ἐστὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ ἐξιέναι τὴν ἰκμάδα τὴν λυπέουσαν ἀπὸ τοῦ σώματος ἢ ἐν ἄλλῃ τινὶ τῶν περισσῶν ἡμερέων κατὰ τὸν

15. Diebus autem imparibus et sanus homo evadit et moritur; quam vero ob causam, paulo post declarabo, nunc autem dicendum cur febris dimittat. Affirmo autem in quacumque ex corpore nata febre in homine, necesse esse ut humor laedens tertio die ex hominis corpore egrediatur aut alio quodam impari, secundum rationem, quam supra diximus. Neque enim foras pro-

[1] ἔλασσον δύνηται. ἐπιγίνηται. — [2] αὐτοῖσιν ἐούσης τὴν θέρμην ἀπολύεται. — [3] κρίνονται. Ἢν δὲ μεθῇ τὸ πῦρ ἐν τῇσι κ. τ. λ. — [4] ὀλίγον.

ἀπὸ τῶν βρωτῶν, quod item eieci. — E. P.' Q.' ἀπὸ τῶν βρωμάτων. Dein item interpolatum est visum διὰ ταῦτα, quod post λεπτὸς γίγνεται ceteri legunt, sed abiiciendum est.

καὶ πρὸς — γίγνεται.] μή pro μέν K.', Foës. in adn., Mack.; — ἐλάσσω Mack., ἐλάσσονα H.', ἔλασσον vulg.; — γίνηται G. Ald., δύνηται H. I. L., Littréus ἐλάσσων dedit; et vere monet textum h. l. satis suspectum esse, sed qualem nunc habemus is tamen potius ἐλάσσω quam ἐλάσσων requirere mihi videtur, quin hoc ne ferri quidem posse.

ἐπιγίγνεται — τῷ πυρί.] ἐπιγίνηται vulg. sed indicativum ferunt Ald., Parr. 6., alii et Littr. voluerunt et dederunt. Mack., K.' τά pro ἐν τῷ legunt; — pro ἐξέλθῃ Foës. in adn. et Mack. εἰσέλθῃ; — quam emendationem non recipere video Littréum; sed conferens verba § 19. ἢν δὲ — κάρτα — πλῆθος γεννήσῃ ἡ ταλαιπωρίη κ. τ. λ. opinatus sum Foësium recte ἐσέλθῃ voluisse; — πλεῖον F. J.; — πληθώρη lego cum Foës. in adn., Mack., πληθώρης cett., quod credo adiectivi loco illis esse, falso tamen; — κῆν K. Mack., ἢν vulg.; — ὀλίγον pro ὀλίγα Lind., quem sequor; — sequebatur καί ante τὸ σῶμα, quod Lind. omisit, aut transtulit ante τῆς ὑγρότητος, ubi solus καί habet; equidem hic eum sequor; — αὐτῷ ἐνεούσης est emendatio Cornarii vulgatae, quam e V. notavi. Iam vero Littréus Lindani illam transpositionem particulae καί non admittens ante τὴν θέρμην intulit ὥστε αὐθημερόν; equidem puto recte Littréum αὐθημερόν deësse iudicavisse; ὥστε mihi inutile est, quum in illis Lindanum sequor. Cum hac periodo conferre oportet § 19. infra, unde melius quid noster in his velit, intelligetur. Nolim tamen affirmare non superesse vitia scripturae.

κῆν μὲν — τὸ πῦρ.] ἢν δὲ πλείων vulg., dudum πλεῖον desiderarunt partim, partim dederunt interpretes; — οὕτω δὲ ἡμερέων Lind. — Vulgo post κρίνονται puncto distinguitur et ἢν δὲ μεθῇ τὸ πῦρ legitur, ut in V.; mutavit Littréus, recte, me iudice.

15. ἢν δὲ — τὸ πῦρ.] De principio huius capituli alio modo quam in vulgata a Littréo descripto vide adn. superiorem; — δ' ἐρέω H., δὲ ἐρέω vulg.

Φημὶ — γίγνεται.] Vulgo: Φημὶ δὲ εἶναι, ὅ τι ἂν ἀπὸ τοῦ σώματος πῦρ λάβῃ τὸν ἄνθρωπον ἀνάγκη ἐστὶ κ. τ. λ. — Littr. εἶναι delevit et ex ὅ τι secutus K.' et Mackium effecit ὅτι, Aldus et Parr. 5. τι omm.; — „il faut, inquit, supprimer εἶναι, ou si on le gardait, ce serait ὅτι, qui devrait disparaitre et on lirait ἀνάγκην sans ἐστί." — Mihi vulgatum ὅ τι servandum et una cum ὅτι recipiendum est visum. —

πρότερον εἰρημένον λόγον· οὐ γὰρ ἐξέρχεται πρὶν ἢ οἱ ἑτέρη προσγένηται ἀπὸ τῆς κοιλίης ἀγαθή· τῇ γὰρ μέσῃ [1] καὶ τῇ ὑστεραίῃ ἕλκει τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς κοιλίης, ὅ τι ἂν ἐς [2] αὐτὴν ἀφῇ τῇ προτέρῃ ἡμέρῃ, ἢν μὴ ἡ κοιλίη διηθήσῃ καὶ ἑτέρην σχῇ ἰκμάδα, καὶ τοῦτο πονηρὸν τῷ ἀνθρώπῳ γίγνεται. Ἢν δὲ [3] μεθῇ τὸ πῦρ τριταῖον, [4] τῷ αὐτῷ τρόπῳ μεθίει, [5] ᾧ περ καὶ αὐθημερὸν εἴρηται, καὶ οὕτω μὲν ξυμβαίνει τὸ πῦρ γιγνόμενον ἀπὸ τοῦ σώματος τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ ἀνιέναι. Φημὶ δὲ καὶ ἢν πέμπτῃ ἡμέρῃ καὶ [6] ἢν ἑβδόμῃ καὶ ἢν ἐνάτῃ μεθῇ, τρόπῳ τῷ αὐτῷ μεθιέναι ὥσπερ καὶ τὸ τριταῖον ἐξέρχεται. Καὶ γὰρ ἡ τροφὴ [7] τῷ πυρὶ κατὰ τὰ χωρία, ὁκοῖα ὀλίγῳ πρότερον εἴρηκα· ἐπικρατήσαντος γὰρ μᾶλλον τοῦ ὑγροῦ πλείονος ἐόντος, ἀνέθη ὁ ἄνθρωπος. Μεθίει δὲ τὸ πῦρ ἐν τῇσι περισσῇσι διὰ τόδε, ὅτι ἐν μὲν τῇσι ἀρτίοισι τῶν ἡμερέων ἕλκει τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς κοιλίης, ἐν δὲ τῇσι περισσῇσι ἀφίει, ἡ δὲ κοιλίη διηθέει ἔξω τῷ ὑγιέι. [8] Κατ' ἀνάγκην τοιήνδε αἱ νοῦσοι κρίνονται ἐν τῇσι περισσῇσι τῶν ἡμερέων· καὶ ἐν τούτῳ μὲν τῷ λόγῳ ὁ ἄνθρωπος [9] πυρέξας ὑγιὴς ἐγένετο. Φημὶ δὲ καὶ τὸ πονέεσθαι μάλιστα τοὺς νοσέοντας ἐν τῇσι περισσῇσι ἡμέρῃσι διὰ τόδε καὶ κατὰ λόγον γίγνεσθαι. Τετάρακται μὲν δὴ ὁ ἄνθρωπος, ὁκόταν πυρεταίνῃ· σημήϊον δὲ τοῦτο, ὅτι φρίκη διαΐσσει διὰ τοῦ σώματος ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε· τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἐγένετο οὕτως, εἰ μὴ ἐτάρασσετο τὸ ὑγρὸν καὶ ἀπεκρίνετο ἀπ' αὐτοῦ ἢ πλέον, ἢ ἔλασσον καὶ ἐκράτει ἄλλοτε ἄλλο. Μάλιστα [10] δὲ τετάρακται ἐν τῇσι περισσῇσι

dit prius quam alius bonus ei a ventre accedat. Die enim intermedio et postero corpus de ventre attrahit quodcumque ad eum superiore die demisit, nisi venter eum percolaverit et alterum humorem contineat; quod malum est homini. Quodsi febris tertio die dimittat, eodem dimittit modo, quo eodem die eam dimittere diximus; et sic quidem fit ut febris ex corpore nata tertio die demittat. Assevero autem eam si quinto die, aut etiam septimo, aut nono dimittat, eadem ratione dimittere, qua tertio die egreditur. Alimentum enim febri est per corporis locos, sicuti paulo ante dixi; nam magis exsuperante humore, quum sit multus, homo dimitti solet. Dimittet autem febris diebus imparibus hac de causa, quod diebus paribus corpus de ventre haurit, imparibus vero demittit, venterque foras percolat in homine sano. Iudicantur vero morbi diebus imparibus propter eiusmodi necessitatem. Et ob hanc quidem rationem homo, qui febricitavit, sanus fieri assolet. Istamque ob causam aegrotos assero diebus imparibus maxime affligi, idque ex ratione quadam. Conturbatur quidem homo cum febricitat istiusque rei indicium est horror, qui subinde per totum corpus impetu quodam fertur. Quod sane minime fieret, nisi humor conturbaretur et ab ipso copiosior aut parcior secerneretur et alio tempore alius superaret. Maxime vero etiam conturbatur diebus imparibus, cum aegrotat, tuncque horror praecipue accidit. Sic enim se res habet. Humoris molesti aliquid a recenti humore superatum extra corpus propellitur et ad inferiorem alvum defertur, quae una

[1] καί om. — [2] ἑωυτήν. — [3] μὴ μεθῇ. — [4] τρόπῳ τῷ αὐτῷ. — [5] ὥσπερ καὶ αὐθ. ὡς εἴρ. — [6] ἤν. — [7] τῷ πυρί abest. — [8] κατὰ ἀν. — [9] πυρέξας. — [10] δὲ καὶ τ.

Vulgo ὅ τι ἂν αὐτῷ ἐς ἑωυτὴν ἀφῇ τῇ πρ. ἡμ., sed pro αὐτῷ legunt αὐτό Parr. 4., Foësii codex, Lind., Mack., Littr.; — pro ἑωυτήν Littr. αὐτήν recte, sed otiosum αὐτό nunc aegre fero et abiicio.

ἢν δὲ — ἀνιέναι.] τρόπῳ τῷ αὐτῷ Parr. 4.; ᾧπερ Ald. Parr. 3., cod. Foësii, Littr., ὥσπερ vulg.; — ὡς εἴρηται vulg., ὡς om. H., in quo rest. al. m., Littr.; — ceteri ἐν τῇ τρ. ἡμ., otiosum ἐν eieci.

Φημὶ δὲ — ἐξέρχεται.] Pro καὶ ἢν ἑβδ. G. ἢ ἑβδ.

καὶ γὰρ — ὁ ἄνθρωπος.] ὑγιηροῦ pro ὑγροῦ H., sed hoc tamen supra versum.

μεθίει — ὑγιέι.] μέν ante τῇσι ἀρτίοισι om. vulg., E. H. Littr. addunt; — ἀρτίῃσι E. H. K.; eandem feminini formam in Epidd. I. III. legere me memini.

κατ' ἀνάγκην — ἐγένετο.] κατὰ ἀν. E. H.; — πυρετήνας E. H. P.' Q.' v. Lind., Littr.

Φημὶ δὲ καὶ — γίγνεσθαι.] καί omm. L., Lind.

τετάρακται — ἄλλου.] πυρεταίνῃ H. I. J.; — πυρεταίνει vulg., πυρετήνῃ P.' Q.'; πυρετήνῃ Littr., mihi praesens requiri videtur, maxime quidem propter seqq. — Dein ἢ ante πλέον om. K.' Parum placet vulgatum ἄλλοτε ἄλλου: credo scriptum fuisse ἄλλοτε ἄλλο, quod exhibui.

μάλιστα δὲ — γίγνεται.] μάλιστα δὲ καί vulg., sed καί omm. E. H., Littr.; — τότε μάλιστα K.

τῶν ἡμερέων, ὁκόταν νοσέῃ, καὶ ἡ φρίκη δὲ μάλιστα τότε γίγνεται. Ἔχει γὰρ ὧδε· ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ τοῦ πονέοντος ἐξωθέεταί τι ἐκ τοῦ σώματος ὑπὸ τῆς νεωτάτης ἰκμάδος νικώμενον καὶ χωρέει ἐς [1] τὴν κάτω κοιλίην, καὶ ἡ κοιλίη προσξυνθερμαίνεται τοῦ πονέοντος [2] δεχομένη ἐς ἑωυτὴν μᾶλλον ἢ [3] ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. Τοῦτο δὲ [4] γίγνεται μάλιστα ἐν τῇ κρίσι τῆς νούσου· καὶ ἢν κατ' ὀλίγον τὸ σῶμα ἐς τὴν κοιλίην ἀφίῃ καὶ μὴ πολλὸν ἔῃ τὸ λυπέον τὸν ἄνθρωπον, [5] ἀναφέρειν τὴν θέρμην ἡ κοιλίη καὶ τὸ σῶμα δύναται ἐν τῇ κρίσι καὶ γίγνεται ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, ἐπὴν ἐξέλθῃ ἡ ἰκμὰς ἡ πονέουσα καὶ ἣν ἡ τροφὴ τῷ πυρὶ ἐοῦσα ἐξαναλωθῇ, [6] ἡ δὲ ὑγιηρὴ ἐπικρατήσῃ. Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ νοσήσας ὁ ἄνθρωπος ὑγιὴς ἐγένετο δι' αἰτίας τὰς [7] προειρημένας.

cum molesto humore incalescit in seque magis quam antea recipit, quod in morbi iudicatione praesertim fit. Quodsi corpus paulatim ad ventrem dimittat, neque copiosum fuerit quod homini molestum est, ventriculus et corpus calorem in iudicatione perferre valet et homo convalescit, ubi is, qui affligit, humor exierit, et qui febri alimentum suppeditat consumptus fuerit, sanus vero superaverit. Hac ratione homo, qui aegrotavit, convalescit propter supra dictas causas.

ιϛ'. Νῦν δ' ἐρέω διότι θνήσκουσι ἐν τῇσι περισσῇσι τῶν ἡμερέων. Φημὶ δὲ ὅτι, ἢν πολλὸν ἔῃ τὸ πονέον ἐν τῷ σώματι, μᾶλλον τοῦ καιροῦ τετάρακται καὶ ἁλὲς [8] χωρέει ἐς τὴν κοιλίην, καὶ μὴ δυνάμενον ἀναφέρειν τὴν θέρμην τὸ σῶμα ἐπαυρίσκεται καὶ δυσωδίαν [9] δεῖ γενέσθαι περὶ τὸ πνεῦμα, καὶ οὐ δυνάμενον τὸ σῶμα ὑπὸ ἀσθενείης, ἅτε τοῦ ὑγροῦ παντὸς νοσεροῦ γενομένου, τὴν πνοὴν ἕλκειν, ὡς διαψύχηται τὰ ἐν τῇ κοιλίῃ, ἐξατμιᾷ ἔξω τοῦ ὑγροῦ πᾶν τὸ ζωτικὸν καὶ οὕτω θνήσκει ὁ ἄνθρωπος. Οὐ γὰρ ἐπικρατέει ἑτέρη ὑγιηρὴ ἰκμὰς, ἀλλὰ πᾶσα ὑπὸ τῆς νοσερῆς πολλῆς ἐούσης ἐπαιρομένη ἐξαναλωμένη ὑπὸ τοῦ πυρὸς, διεξήτμισε. Οὕτω δή περ ἐν τῇσι περισσῇσι ἡμέρῃσι μάλιστα ὁ πόνος γίγνεται· καὶ τοῦτο πᾶς οἶδε ὅς τίς ποτε. Καὶ μὴν

16. Nunc vero dicendum est, cur moriantur diebus imparibus. Ac mea quidem opinione, si copiosius fuerit quod corpori molestum est, plus iusto conturbatur confertimque ad ventrem fertur, corpusque, cum calorem ferre nequit, de eo haurit et graveolentem fieri spirationem necesse est. Cumque corpus prae imbecillitate spiritum, quo quae in ventre sint refrigerentur, attrahere nequeat, nimirum cum omnis humor morbosus exsistat, quidquid in humore vitalitatis inest foras exhalat, sicque quis moritur. Neque enim alter humor salubris superat, sed totus a morboso, quippe qui copiosus est, sublatus et a febre consumptus exspiravit. Sic sane diebus imparibus dolor accidit, idque nemo est, qui non noverit. Quin etiam quod quidem humor iis diebus conturbetur, illud indicio

[1] τὴν κοιλίην τὴν κάτω. — [2] δεχομένης. — [3] ἐν abest. — [4] κρίνεται. — [5] ἀναφέρει. — [6] ἢν δέ. — [7] εἰρημένας. — [8] ἰσχυρὸν ἐς. — [9] δὲ γίνεσθαι.

ἔχει — χρόνῳ.] Pro νικώμενον Ald. γινόμενον; — πρίν om. K.'
τοῦτο — προειρημένας.] τοῦτο δὲ κρίνεται Parr. 5. P.' Q.'; ἀναφέρει vulg., ἀναφέρειν L. Lind. — In seqq. vulgo ἐξαναλωθῇ. ἢν δὲ ἡ ὑγιηρὴ ἐπικρατήσῃ κ. τ. λ. In his tamen ἡ om. E., ἥν τε ἡ legit K.'; — ego Littréi emendationem sum amplexus; — προειρημένας E. H. P.' v. Lind., Littr., εἰρημένας vulg.
16. νῦν — ἡμερέων.] δ' E. H. Q.', δέ vulg.
Φημὶ — ὁ ἄνθρωπος.] ὅτι de meo interposui, collatis locis similibus ex hoc scripto; — χωρέει est Littréi emendatio vulgati in libris ἰσχυρόν; — δέ pro δεῖ etiam Parr. 4., γενέσθαι J. K. L. Lind.; — ἐξατμιεῖ vulgo, ἐξατμίζει aut ἐξατμιᾷ Weigel in suppl. ad Lex. Schneideri, ἐξατμιῇ Littr.; — ἐξατμιεῖ futurum est formae ἐξατμίζω, sed mihi ex ἐξατμιᾷ h. l. ortum videtur, quum probabile sit scriptorem praesens usurpavisse.
οὐ γὰρ — διεξήτμισε.] ἡ ὑγιηρή vulg., sed ἡ omm. Ald. Parr. 7.; — ὑγιηρὴ ἡ G.; — ἐπαιρομένης vult Foës. in adn., praebet Mack., non recipit Littr.; cum hoc consentio; — [καὶ] ἐξαν. Lind.; — ἐς τὸ πῦρ cod. v.
οὕτω δὴ — ποτε.] καί ante τοῦτο de meo adieci; — οἶδ' ὅς τίς ποτε E.; — εἶδεν J.
καὶ μὴν — ὑπερκαθαρθέντες.] ὅτι γε vulgo; γε omm

ὅτι τὸ ὑγρὸν τετάρακται ἐν ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι, [1] σημήϊον τόδε· ὁκόσοι ἤδη ὑπὸ πυρὸς ξυνεχέος ἐχόμενοι ἐφαρμακεύθησαν ἐν τῇσι ἀρτίοισι τῶν ἡμερέων, οὗτοι οὐ μὴν ὑπερεκαθάρθησαν· ὁκόσοι δὲ ἐν τῇσι περισσῇσι ἐφαρμακεύθησαν ἰσχυρῇ φαρμακείῃ, [2] ὑπερεκαθάρθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ ἀπώλοντο ὑπερκαθαρθέντες. Οἱ γοῦν πρόσθεν ἰητροὶ ἐν τούτῳ μάλιστα ἡμάρτανον, ἐφαρμάκευον γὰρ ἐν τῇσι περισσῇσι ἡμέρῃσι καὶ ἀπώλλυον τοὺς ἀνθρώπους, οὐ γιγνώσκοντες ὅτι τοῦθ' οὕτως ἔχει. Τὸ γὰρ ὑγρὸν ἐν τῷ σώματι τοῦ νοσέοντος τετάρακται μᾶλλον ἐν τῇσι περισσῇσι τῶν ἡμερέων, οἷα τοῦ σώματος ἐς τὴν κοιλίην μεθιέντος τῆς ἰκμάδος· καὶ ἤν τις ἐπὶ τεταραγμένῳ ἐόντι ἔτι μᾶλλον ταράξῃ φάρμακον ἐμβαλὼν, οὐ θαῦμά ἐστι ἐκ τῶν τοιούτων ἀπολέσθαι τὸν ἄνθρωπον.

est: — qui iam febre continente detenti diebus paribus medicamentum purgans sumpserunt, ii sane supra modum numquam purgati sunt. Qui vero diebus imparibus vehemens medicamentum sumpserunt, ii purgati sunt supra modum multique etiam iusto plus purgati perierunt. Superiores igitur medici in hoc maxime peccarunt, quod diebus imparibus medicamenta purgantia exhibebant et homines interimebant, id ita se habere ignorantes. Humor enim in aegrotantis corpore magis diebus imparibus conturbatur, nimirum cum corpus ad ventrem humorem transmittat. Et si quis iam commotum medicamento iniecto magis commoveat, non mirum est, si ex his pereat.

ιζ'. Καὶ τὰ ἕλκεα ἢν [3] μὴ μελεδαίνηται φλεγμαίνει μάλιστα ἐν ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι, ἔρχεται γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐς [4] ἁπάσας τὰς φλέβας, ὁκόταν ταράσσηται, καὶ πληροῖ, ἐπὴν ἔλθῃ, τὸ ἕλκος· καὶ ἢν μὲν μελεδαίνηται καὶ ἔχῃ ἔξοδον τὸ πῦον ἐξωθεόμενον ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ τοῦ ἐλθόντος ἐν τῇ ταραχῇ, ἔξω ἀποκαθαίρεται τὸ ἕλκος· ἢν δὲ μὴ μελεδαίνηται, οὐκ ἔχον ἔξοδον τὸ πῦον αὐτοῦ καταμένον ξὺν τῷ κατελθόντι πόνον παρέχει καὶ ἀείρει τὴν σάρκα τὴν περὶ τὸ ἕλκος· καὶ ἀπ' ἐκείνου, [5] ἢν μὲν ἐν τοῖσι σκέλεσι ἔχῃ τὸ ἕλκος, ἀείρονται αἱ φλέβες αἱ ἐν τῇσι προσφύσισι τῶν σκελέων ἐοῦσαι· ἢν δὲ ἐν τῇσι χερσὶ, αἱ [6] ἐν τῶν χειρῶν τῇσι προσφύσισι ἐοῦσαι· καὶ ἐκ [7] τούτου βουβῶνες γίγνονται.

17. Ulcera etiam nisi curentur, his maximé diebus inflammationem concipiunt: humor enim ad venas omnes pervadit quando conturbatur et ulcus, cum eo pervenerit, implet. Ac si quidem curetur pusque ab humore adfluente in conturbatione propulsum exitum habeat, ulcus foras expurgatur. Sin non curetur, pus exitu destitutum ibi remanens cum defluente humore dolorem facit et carnem circa ulcus attollit; ab eoque si homo ulcus in crure habeat, attolluntur venae in crurum connexionibus; sin in manibus, eae quae sunt in manuum connexionibus, unde tumores in inguine oriuntur. At quibus febris accidit, nullo alio malo hominem detinente, accidit ex pinguiore quam par est humore, venaeque impletae dolorem et calorem ulceri ex-

[1] σημήϊον τόδε. — [2] ἐκαθάρθησαν. — [3] μή om. — [4] πάσας. — [5] κἢν. — [6] ἐν om. — [7] τούτων.

Parr. 5. et Voss.; — αὐτῇσι τῇσι ἡμ. vulgo, sed ταύτῃσι τῇσι requiri putavi; — cf. initium § 17.; — σημήϊόν ἐστι τόδε vulg., sed ἐστι omm. Parr. 5. et Voss.; — ὑπεκαθάρθησαν Ald. Parr. 7., ὑπερεκαθάρθησαν est Cornarii emendatio a Lind., Littr., recepta, vulgatam vero e V. notavi.

17. καὶ τὰ ἕλκεα — γίγνεται.] Vulgo ἢν μὲν μελεδαίνηται initio, ubi tamen μέν omm. K. L. Lind.; — Littréus haec verba expulit, ex iis, quae sequuntur, errore librarii huc translata esse opinatus; falso, me iudice, nempe μέν e μή ortum est, quod si reponas optime congruunt. In cod. E. omittuntur verba φλεγμαίνει — μελεδαίνηται, verum in marg. restituta sunt ad hunc modum: μάλιστα ἐν τ. τ. ἡμ. φλεγμαίνει, τὸ γὰρ ὑγρὸν ἐς ἁπάσας ἔρχεται τὰς φλέβας .... ἐπὴν ἐς τὸ ἕλκος ἡ νοῦσος ἵκηται. Nimirum vulgo ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὸ ἕλκος ἡ νοῦσος; in quibus quid ἡ νοῦσος sibi velit, non capio. Est emblema alienum, quod abiicio; pariterque reiiciendum ἐς ante τὸ ἕλκος. His demptis demum locus intelligitur et cum sequentibus congruit. Quod ad ἐς attinet, non nescio fortasse id defensurum esse lectorem, ita ut καὶ πληροῖ ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὸ ἕλκος accipiat καὶ ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὸ ἕλκος, αὐτὸ πληροῖ; sed mihi tamen probabilius videtur ἐς insiticium esse. Porro καὶ ἢν μελεδ. K. sine μέν; — in sequenti vero ἢν δὲ μή excidit μή e vulg., sed multi praebent codd. aliique negationem deësse dudum viderunt; —

Ὁκόσοισι δὲ πῦρ ἐμπίπτει, ἄλλου μηδενὸς τὸν ἄνθρωπον κακοῦ ἔχοντος, ἀπὸ τῆς πιοτέρης ἐούσης τοῦ καιροῦ ἐμπίπτει καὶ πληρεύμεναι αἱ φλέβες πόνον καὶ θέρμην τῷ ἕλκεϊ παρέχουσι· τὸ δὲ θερμανθὲν καὶ τὸ ἄλλο σῶμα θερμαίνει, καὶ ἡ θερμασίη οὕτως ἐς τὰ ἕλκεα γίγνεται· θερμαίνεται γὰρ τὸ σῶμα καὶ τὰ ἕλκεα ὑπὸ τῆς κλονήσιος τοῦ ὑγροῦ· καὶ ἡ ταλαιπωρίη τωὐτὸ ἐργάζεται. Ἀποφλεγμαίνει δὲ τὰ ἕλκεα πεμπταῖα καὶ κατὰ λόγον τούτων τῶν ἡμερέων, ὡς ἂν καὶ τὰ ἕλκεα μεγέθεος [1] ἔχῃ, καὶ τριταῖα καὶ πεμπταῖα καὶ ἑβδομαῖα καὶ ἐναταῖα καὶ ἑνδεκαταῖα· εἶτα ἀπηρτισμένης [2] τῆς πρώτης περιόδου, πάλιν δευτέρας [3] ἀρχὴ ἡ τρίτη, ἥ τις ἐστι ἀπὸ τῆς πρώτης τεσσαρεσκαιδεκάτη· τὰ δὲ μέγιστα αὐτῶν τεσσαρεσκαιδεκαταῖα ἀποφλεγμαίνει. Οὗτος ὁ λόγος αἱρέει τὰ νοσήματα κρίνεσθαι ἐν τῇσι περισσῇσι τῶν ἡμερέων καὶ τὴν ἰκμάδα τῷ ὑγιέϊ τριταίην ἐξιέναι, τὴν δὲ κόπρον δευτεραίην· καὶ ταῦτα τριταῖα ἐόντα ἱστορέει ἀλλήλοισι ὅτι οὕτως ἔχει. Οὕτω δέ μοι ὁ λόγος οὗτος πᾶς ἐκκεκορύφωται.

hibent. Quod cum calefiat, etiam reliquum corpus calefacit, eoque modo calor in ulceribus gignitur. Humoris enim agitatione corpus et ulcera incalescunt; idemque immoderatus labor efficit. Ulcera autem quinto die inflammatione sedantur et secundum horum dierum rationem pro ulcerum magnitudine etiam tertio die et quinto et septimo et nono et undecimo. Deinde exacto primo circuitu, rursus tertio die, qui est secundi principium et a primo decimus quartus. Ex iis vero maxima decimo quarto die inflammatione sedantur. Atque haec oratio declarat morbos diebus imparibus iudicari et humorem in sano tertio die exire, stercus vero secundo. Et ista, quae tertio die accidunt, rem ita se habere mutuo inter se attestantur. Ad hunc modum tota haec oratio summatim et velut a capite est a me ad extremum deducta.

ιη'. Νῦν δὲ ἐθέλω ἀτρεκέστερον εἰπεῖν, διότι νοσέουσι οἱ ἄνθρωποι· ἐρέω δὲ ξὺν τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τίνες ἀρχαὶ τῶν νούσων εἰσὶ, καὶ ὁκοῖα ἑκάστη αὐτέων ἐργάζεται. Φημὶ δὲ, ἢν μὲν ἐμμείνῃ τὰ σιτία πλείονα τοῦ καιροῦ ἤδη πεπεμμένα ἐόντα καὶ ὁ ἄνθρωπος μὴ ἀποκαθαίρηται καὶ ἕτερα σιτία ἐπιπίπτῃ, τὸ σῶμα πληρούμενον ὑπὸ τῆς ἰκμάδος τῆς προτέρης καὶ τῆς νέης, θερμαίνεσθαι καὶ πῦρ ἐκ τούτου γίγνεσθαι τῷ ἀνθρώπῳ. Τὸ δὲ

18. At nunc exactius quam ob causam homines aegrotent mihi dicendum est, simulque exponendum quae sint morborum principia et quae horum quidque efficiat. Mea autem sententia, si cibi quidem plus iusto copiosi iam concocti intus morentur, neque homo repurgetur et altera cibaria insuper adiiciantur, corpus priore humore et recenti plenum incalescit indeque homini febris accidit. Verum sic oborta febris neque periculi plena neque vehemens est,

[1] ἔχει. — [2] τῆς om. — [3] ἀρχῆς τρίτη.

πῦος vulg., de meo πῦον dedi. — Dein κὴν μέν edd. antt., Parr. 6.; — καί ante ἤν E.; — αἱ τῶν χειρῶν vulgo, sed ἐν suppleverunt Lind., Littr.

ὁκόσοισι — ἐργάζεται.] ὁκόσοισι δὲ τῶν ἀνθρώπων vulgo, otiosum τῶν ἀνθρώπων abieci; — ἐμπίπτει Mack. et Littr. e pluribus mss., ἐμπίπτῃ vulg.; — ἄλλο μηδὲν τοῦ ἀνθρώπου κακὸν ἔχοντος ceteri; de meo mutavi; — τοιοῦτον cett., τωὐτό de meo.

ἀποφλεγμαίνει — ἀποφλεγμαίνει.] Ceteri μέγεθος, sed in hac formula genitivus poni solet; — τῆς ante πρώτης de meo praemisi; — ἀρχῆς vulg., sed ἀρχή K.', Lind., Mack., Littr.; — ἡ ante τρίτη K.' Mack., Littr., vulgo om.

οὗτος — ἔχει.] Ceteri οὗτος ὁ λόγος ἐρεῖ; — de coniectura αἱρέει scripsi: plane idem vitium in libro περὶ φύσιος παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ monente Cobeto sustulimus. Vide adn. ad § 7. l. 1.

οὕτω — ἐκκεκορυφῶται.] οὗτος ὁ λόγος in his E. H.

18. νῦν — ἐργάζεται.] ἀτρεκέστατον H., sed al. m. vulg. restituitur; — αὐτέων ἑκάστη K.

Φημὶ — ἀνθρώπῳ.] δέ om. H.; — πληρεύμενον K.' De meo θερμαίνεσθαι et γίγνεσθαι scripsi, ubi vulgo θερμαίνεται, γίγνεται s. γίνεται.

τὸ δὲ πῦρ — γίγνεται.] ἡ ante ἰκμάς om. vulg., addidit ex E. H. Littr.; — ἡ ante ἡμέας de suo supplevit Littr.; —

πῦρ οὕτως γενόμενον οὐκ ἄπορον, οὐδὲ [1]ἰσχυρόν ἐστι, ἐν ᾧ [2]ἡ ἰκμὰς ἰσάζει κατὰ πλῆθος [3]ἡ ἡμέας λυπέουσα ἢ ὀλίγῳ πλέων· ἢν γὰρ τοῦθ' οὕτως ἔχῃ καί τις κάρτα ἰσχύῃ καὶ τὰ ἐπιτήδεια προσενέγκῃ, ὑγιὴς γίγνεται. Ἓν δὲ νόσημα [4]μόνον ἀπὸ πάσης τῆς ἰκμάδος καὶ σημήϊα ἴσχει ἑπτά· [5]βήξ τε γὰρ ἴσχει μιν, βληχρὴ [6]καὶ ξηρὴ ἐοῦσα, ἡ [7]γαστήρ τε σκληρὴ γίγνεται, ἅτε τοῦ ἀποπάτου ἐόντος ἐντὸς, [8]καὶ τὴν κεφαλὴν βαρέεται, [9]καὶ [10]ἐξερᾷ, καὶ πυρεταίνει [11]καὶ οὖρον οὐ χρηστῶς διέρχεται· ταῦτα δέ ἐστι τῆς νούσου ταύτης ἀπὸ πάσης τῆς ἰκμάδος γενομένης σημήϊα ἑπτά· ἢν δὲ τοῦ ἀποπάτου μὴ διαχωρέοντος κρατέῃ μία ἰκμὰς τῶν ἄλλων, [12]πολλῷ κάλλιον ἐμπολήσει ὁ ἄνθρωπος. Καὶ ἤν τις τῷ πυρετῷ γενομένῳ ἀπὸ πάσης τῆς ἰκμάδος τὰ ἐπιτήδεια μὴ προσενέγκῃ, περιοίσεται ἡ νοῦσος, ὅσῳ [13]γ' ἂν αὐτὴ κρατέῃ τῶν ἰκμάδων, τρόπῳ τοιῷδε· θερμαινομένου τοῦ [14]σώματος ἐξατμιᾷ μάλιστα διὰ τούτου [15]τὸ ὑδρωποειδὲς, ὅ τι ἐστὶ τῷ πυρὶ πολεμιώτατον· καταλείπεται δὲ τὸ λιπαρὸν καὶ κοῦφον, ὅ τι ἐστὶ χολῶδες καὶ τῷ πυρὶ [16]τροφὴ μάλιστά ἐστι. Ἐξατμιᾷ δὲ τρόπῳ τοιῷδε· ὥσπερ εἴ τις ὕδωρ καὶ ἄλειφα ἐς χαλκεῖον ἐγχέας, ξύλα πολλὰ ὑποκαίοι πουλὺν χρόνον, τὸ μὲν δὴ ὕδωρ πολλῷ [17]ἔλασσον ἔσται· ἐξατμισθήσεται γὰρ ἐκ τοῦ χαλκείου· τὸ δὲ ἄλειφα [18]ὀλίγῳ ἔλασσον, ὅτι τὸ μὲν

in qua humor nobis molestus copia par est aut paulo abundantior; si enim sic se res habet, et quis admodum sit robustus, eaque quae conveniunt adhibeat, sanus evadit. Unus autem hic solus morbus est ab omni humore et signa habet septem. Tussis enim levis et sicca detinet, venter durus redditur, cum nimirum stercus intus retineatur, caput gravatur et vomit, febricitat, neque lotium probe exit. Istaque sunt huius morbi ex omni humore orti septem indicia. Sin stercore non prodeunte unus ex reliquis humoribus superet, melius homo habebit. Ac si quis in febre ex omni humore orta quae sunt idonea minime adhibuerit, circumagetur morbus, quantum ipse humores superaverit hoc modo. Incalescente corpore per hoc aquosum, quod est febri maxime infensum, praecipue exhalat; relinquitur vero pingue et leve, quod est biliosum et praecipuum febris alimentum. Ad hunc autem modum exhalat, non secus ac si quis affusa in vas aeneum aqua et oleo, ligna multa diutius succendat, aqua certe longe paucior, cum ex vase exhalet, futura est; oleum vero paulum imminuetur, quia aqua quidem propter raritatem ab igne extenuari et levis reddita exhalare potest; oleum vero cohaerens et densum extenuari nequit, neque uti aqua exhalare. Ita sane et in homine res se habet. Incalescente enim corpore aqua foras exhalat; quod vero est biliosum cum co-

[1] ἰσχυρότερον. — [2] ἡ om. — [3] ἡ om. — [4] μόνον abest. — [5] πρῶτον βήξ. — [6] δεύτερον καὶ ξ. — [7] τρίτον ἡ γαστὴρ σκληρή κ. τ. λ. — [8] τέταρτον καί. — [9] πέμπτον καί. — [10] ἐξερᾷ ἕκτον καὶ π. — [11] ἕβδομον καί. — [12] πολλῷ om. — [13] δ' ἄν. — [14] αἵματος ἐξατμιεῖ. — [15] τοῦ ὑδρωποειδέος. [16] τροφή excidit. — [17] καὶ ἐλ. — [18] ὀλίγον.

vulgo ὀλίγῳ πλέον sine ἤ, sed incongruum est ὀλίγῳ πλέον ἰσάζει, itaque ἢ de meo interposui et πλέων scripsi.

ἓν δὲ νόσημα — ὁ ἄνθρωπος.] μόνον omm. Parr. 3. Ante βήξ addunt α Parr. quinque, similiterque in nonnullis libris β. γ. δ. cett. deinceps ponuntur locis, ubi πρῶτον, δεύτερον cett. e Voss. excerpsi; recepit haec Mack. ex L. — Porro ἡ ante γαστήρ ex E. H. J. K. recepi, dederat autem dudum Lind.; — δέ pro τε Lind.; — ξηρή E. H.; — ἐντὸς ἐόντος J.; — εἴσω ἐόντος E. H. P.′ v.; — ἐξεμεῖ E., ἐξεᾶ Ald. Parr. 6.; — τῆς ἀπὸ πάσης ἰκμ. K.; — ἰκμὰς τῶν ἄλλων E. H. v., τῶν ἄλλων ἰκμ. vulg.; — πολλῷ E. P. P.′ Q.′ v. Littr., vulgo om. — Advertit nostrum de septem signis, quae enumeraturus sit, hic loqui, cum tamen sex tantum describuntur: vitium igitur hoc loco latet, cuius rationem non prorsus assequor, sed puto signi unius cuiusdam descriptionem periisse; nisi forte re ipsa τὴν βῆχα τὴν βληχρὴν καὶ ξηρήν pro duobus signis lectori obtrudat.

καὶ ἤν τις — μάλιστά ἐστι.] γινομένῳ vulg., γεννομένῳ K., aoristum praefero; — ἀποστάσης vulg., ἀπὸ πάσης Cornarii est emendatio dudum ab aliis recepta; — ὅσῳ γ' ἂν Littr., ὅσῳ δ' ἂν vulg.; — αἵματος vulg., σώματος H., in quo vulg. restituitur, Foës. idem voluit, dederunt Mack., Littr.; — ἐξατμιεῖ vulg., ἐξατμιῇ Littr., dedi ἐξατμιᾷ, ut supra; — διὰ τοῦτο desideravit Foës.; — τοῦ ὑδρωποειδέος vulg., emendavit Foës.

ἐξατμιᾷ — τῷ ὕδατι.] ἐξατμιεῖ K.; — ὑποκαίει vulg., ὑποκαίοι E. H. L. Lind., Littr.; — γάρ om. J.; — ἄλειφαρ E. Lind. tum h. l., tum paulo post, Lind. etiam paulo ante invexit; — καταλεπτύνεσθαι ὑπὸ ἀραιότητος E. H.; — ἐξατμιᾶν Ald. Parr. 6. Littr., ἐξατμιᾷ vulg. — οὐδὲ ἀτμιᾶν vulgo, mutavi de meo.

ὕδωρ ὑπὸ τῆς ἀραιότητος καταλεπτύνεσθαι δύναται ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ κοῦφον γενόμενον ἐξατμιᾶν, τὸ δὲ ἄλειφα ἅτε ξυναφὲς ἐὸν καὶ πυκνὸν οὐ δύναται καταλεπτύνεσθαι, οὐδ' ἐξατμιᾶν ὁμοίως τῷ ὕδατι. Οὕτω δὴ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἔχει· ὁ μὲν γὰρ ὕδρωψ θερμαινομένου τοῦ σώματος ἐξατμιᾷ ἔξω· τὸ δὲ χολῶδες ἅτε ξυναφὲς ἐὸν καὶ πυκνὸν οὐ δύναται ἐξατμιᾶν καταλεπτυνόμενον ὁμοίως· τὸ δὲ χολῶδες καταλειπόμενον μᾶλλον ποιεῖ θερμαίνεσθαι τὸ σῶμα· πλείων γὰρ καὶ καλλίων τροφὴ τῷ πυρὶ [1] γίγνεται καὶ ῥακούμενον ἐν τῷ σώματι ἢ στηριξάμενον τὴν νοῦσον ἐπεκράτυνε πρὸς τὰ πρόσθεν. Καὶ ταῦτα μὲν εἴρηται ὅτι πάσχει ὁ ἄνθρωπος, ἢν μὴ καθαίρηται καὶ μελεδαίνηται.

haerens et densum sit, non potest attenuari similiter neque exhalare. Verum relictus biliosus humor efficit ut corpus magis incalescat. Copiosius enim et melius alimentum febri suppeditat et in corpus dispersus aut firmatus morbum cum prioribus corroborat. Atque ista quidem homini accidere, nisi purgetur aut curetur, dicta sunt.

ιθ'. Ἢν δὲ [2] μὴ αὐτῶν πλήθεϊ κρατήσῃ, εἴτε ἐς ἅπαξ πολλὴ γενομένη εἴτε καὶ κατὰ σμικρὸν ξυλλέγηται καὶ τὸ ἄλλο σῶμα ὀδυνᾶται, τοῦτο [3] γενόμενον ὑπὸ ἰσχύος ἀναφέρει, [4] μέχρις οὗ ἀρχή τις ἐπιγένηται καὶ [5] ἢν τὸ πλεῖον [6] γενόμενον ὑγρὸν μὴ ἀποκαθαίρηται ὁ ἄνθρωπος, νοῦσος ἔνθεν γίγνεται τρόπῳ τοιῷδε. Ἀρχαί εἰσι τρεῖς ἀφ' ὧν αἱ νοῦσοι γίγνονται· καὶ μία μὲν ἤδη εἴρηταί μοι [7] ὁκοῖα ἅσσα ἐργάζεται ἐν τῷ σώματι· ἀπέδειξα γὰρ ὅκως τε καὶ διότι, ἢν μὴ ἀποκαθαίρηται ὁ ἄνθρωπος, νοσέει· δευτέρα δέ ἐστι ἢν ξυμβῇ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνεπιτήδεια καὶ παρὰ δίαιταν εἶναι· τρίτη [8] δὲ ἤν τι βίαιον προσπέσῃ· βίαιον δὲ λέγω εἶναι καὶ πτῶμα καὶ τραῦμα καὶ πληγὴν καὶ ταλαιπωρίην καὶ εἴ τι ἄλλο ἐστὶ τοιοῦτον. Τούτων δὲ τῶν ἀρχέων μεγίστη ἐστὶ βίη, ἢν μεγάλη ἔῃ, ἢν δὲ μικρή, οὐ μεγίστη· δευτέρη δὲ, ἢν μὴ ἀποκα-

19. Quodsi horum copiâ non superet, sive semel multa, sive paulatim colligatur, et reliquum corpus dolore affligat, id dum accidit, prae robore perfert, donec principium quoddam accedat; et si ex homine copiosior factus humor minime expurgetur, ex eo morbus oritur ad hunc modum. Cum tria sunt principia, ex quibus morbi oriuntur, unum quidem iam a me dictum est et quid in corpore efficiat. Ostendi enim quomodo et quam ob causam homo, nisi repurgetur, aegrotet. Alterum est, si quae ex coelo pendent minime sint commoda et praeter victus rationem accidant. Tertium est, cum quid violentum inciderit. Violentum autem esse dico et casum et vulnus et percussionem, immoderatum laborem et alia id genus. At horum principiorum vis, si magna fuerit, maximum est, sin parva, non adeo magnum. Post hoc vero si homo non expurgetur. Ter-

[1] γίγνεται ἡ χολή. — [2] μή abest. — [3] γινόμενον. — [4] μέχρι. — [5] ἤν om. — [6] γινομ. — [7] ὁκοῖα καὶ ὅσα. — [8] δέ ἐστι ἤν τι κ. τ. λ.

οὕτω δὴ — πρόσθεν.] καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ δὲ οὕτως ἔχει K.; — δέ pro δή E.; — ἀτμιᾷ E. H., οὐχ ὁμοίως καταλεπτυνόμενον ἀτμιᾷ ἔξω H. v.; — καταλεπτυνόμενον δὲ τὸ χολῶδες E. H. K. v.; — οὐ δύναται ἀτμιᾶν vulg., de meo ἐξατμιᾶν dedi; — καταλεπτυνόμενον vulg., Littr. καταλειπόμενον emendavit; — γίνεται ἡ χολή vulg., sed ἡ χολή omm. H., in quo rest. al. m., v. Littr.; ἐπεκράτυνε om. K.; — ἔμπροσθεν L. Lind., Mack.

καὶ ταῦτα — μελεδαίνηται.] εἰ E.; — καθήρηται E. I.

19. ἢν δὲ μὴ — τοιῷδε.] Pro αὐτῶν K.' Mack. αὐτῷ; — Ionice σμικρόν ex H. Littr.; — συλλέγεται E. H. Littr., συλλέγηται vulg., συνάγηται G.; — τοῦτο [δέ] Lind.; — γενόμενον H. Littr., γινομ. vulg.; — ἡ ἀρχή τις Parr. 6.; — ἤν omm. Ald. Parr. 7.; — γενόμενον E. H. Littr.; — γινομ. vulg.

ἀρχαὶ — τοιοῦτον.] δή E. H. pro ἤδη; — καί pro μοι iidem; — ὁκοῖα ἅσσα iidem et Littr., ὁκοῖα καὶ ὅσα vulg.; — καθαίρηται G.; — τρίτη δέ ἐστιν vulg., ἐστιν omm. E. H. Littr.; — εἶναι λέγω E. K.; τοιοῦτο E. H.

τούτων — ὑγίειαν.] τήν ante ὑγίειαν E. H. Q.' Lind. Mack., Littr., τήν vulgo om.

θαίρηται ὁ ἄνθρωπος· τρίτη δὲ ἢν τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνεπιτήδεια ἔῃ [1] πρὸς τὴν ὑγίειαν. Τούτων τοιγαροῦν δεῖ φυλακὴν ἔχειν· ἕκαστα δ' αὐτῶν τοιοῦτον ἐργάζεται ἐν τῷ σώματι, ὁκοῖον ἐγὼ ἐρέω. Ἢν μὲν τρῶμα γένηται, δῆλον ὅτι [2] ἡ σὰρξ διεκόπη καὶ ἕλκος ἐγένετο· τοῦτο δὲ νόσημα ὀνομάζω εἶναι. Ἢν δὲ [3] φλάσμα γένηται πληγέντος, ἢ πεσόντος, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτο παθόντος, καὶ οἴδημα γένηται, τὸ αἷμα αὐτίκα θερμανθὲν ὑπὸ τῆς βίης καὶ ὑποδραμὸν ἐς τὰς φλέβας χανούσας, οὐκ ἔχον ἔξοδον ὑπὸ πλήθεος ἀπελθεῖν ξυνεστράφη καὶ τὸ οἴδημα διὰ τοῦτο ἐγένετο καὶ μέχρι τούτου πάρεστι, μέχρις ἂν ἀποκαθαρθῇ καθότι ἀπὸ τῶν χωρίων εἴρηται, ἢ κατ' αὐτὸ τὸ οἴδημα [4] εἴτε ξὺν χειρουργίῃ εἴτε καὶ μὴ δίοδος γένηται τῷ αἵματι ἢ πυωθέντι ὑπὸ χρόνου ἢ καὶ μή. Καὶ ἡ ταλαιπωρίη δὲ τὸ αὐτὸ ἐργάζεται· ὁκόταν γὰρ οἱ ἄνθρωποι ταλαιπωρέωσι, οἷσι ἂν μάλιστα τοῦ σώματος ταλαιπωρίη ᾖ, κεῖθι στηρίζεται καὶ θερμαίνεται καὶ πόνος ἐκ [5] τοῦ τοιούτου γίγνεται· ἢν [6] δὲ κρατήσῃ μὲν τούτων, κάρτα δὲ πλῆθος [7] γεννήσῃ ἡ ταλαιπωρίη, καὶ ἡ κοιλίη καὶ κύστις μηδαμῶς διηθήσῃ ἐν τάχεϊ τὸ πλῆθος, πῦρ ἐπιπέσοι ἂν ἐκ τούτου. Κὴν μὲν ἡ πρόσθεν [8] ἰσάσῃ ἰκμὰς, οὐδαμῶς· ἣ δ' ἂν ἐν τῇ ταλαιπωρίῃ αὐτέων πλείστη ἐν τῷ σώματι καταμένῃ, κρατέει κείνη. Ταῦτα δέ μοι εἴρηται περὶ βίης, ὁκοῖα ἐν τῷ σώματι κατεργάζεται· καὶ αὗται μὲν δύο ἀρχαὶ ἐοῦσαι, ἥ τε βίη καὶ ἡ πληθώρη, ἢν μὴ ἀποκαθαίρωνται οἱ ἄνθρωποι, θερμαίνουσι τὰ σώματα.

tium autem si quae ex coelo accidunt, non fuerint ad sanitatem accommodata. Horum igitur diligens cura habenda est, cum horum quidque quod referam in corpore efficiat. Si quidem vulnus factum sit, carnem dissectam esse manifestum est ulcusque exstitit. Hoc autem morbum appello. Si vero ex plaga aut casu aut alia quapiam affectione eiusmodi contusio et tumor oboriatur, sanguis per vim calefactus et per venas hiantes subiens, cum prae copia exitum quo abire possit non habeat, illic colligitur eamque ob causam tumor fit, tamdiuque adest, quoad ex locis eo quo dictum est modo aut per ipsum tumorem repurgatus fuerit, et sanguini cum tempore vel in pus verso, vel non, exitus sive per manus operam, sive sine ea pateat. Quin et immoderatus labor idem efficit. Cum enim homines immoderate laboraverint, quibus corporis partibus praecipue labor fuerit, in iis firmatur et calefit, unde dolor accidit. Quodsi haec quidem superet, labor autem valde magnam copiam progenuerit, et venter et vesica minime celeriter copiam percolent, febris inde orietur. Ac si prior humor aequalis fuerit, minime fiet; qui vero in labore eorum plurimus in corpore maneat, iste superior evadit. Atque haec quidem de vi, quaenam in corpore conficiat, dicta sunt. Istaque duo principia, nempe vis et plenitudo, nisi homines repurgentur, corpora calefaciunt.

[1] πρὸς ὑγείην. — [2] ἡ om. — [3] θλάσμα. — [4] καὶ εἴτε. — [5] τοῦ abest. — [6] δέ. — [7] γένηται ταλ. — [8] ἰστάζῃ.

τούτων — ἐρέω.] τοιγαροῦν om. H.

ἢν — εἶναι.] ἡ ante σάρξ E. H. Littr., vulgo om.

ἢν δὲ — μή.] τρωθέντος pro πεσόντος E. P.′ Q.′; — τὸ γὰρ αἷμα Lind.; — μέχρις τούτου H.; — παρέστη pro πάρεστι E.; — ἂν de meo; — καθότι εἴρηται ἀπὸ τῶν χωρίων Lind.; — καὶ εἴτε σὺν χειρ. vulg., καί delevit Littr.

καὶ ἡ — ἐκ τούτου.] τὸ αὐτό de meo, τοιοῦτο cett.; — οἷσιν ἂν μάλιστα τοῦ αἵματος ceteri; lego σώματος, quippe quod congruit, αἵματος vero incongruum; — καὶ ὁ πόνος E. P.′ Q.′ Mack.; — τοῦ ante τοιούτου omm. Parr. 4.; — ἢν δὴ κρατηθῇ vulg., δέ lego cum E., κρατήσῃ cum Corn., Littr.; — πλῆθος (πλήθεος K.) γένηται ταλαιπωρίη (ταλαιπωρίης E.) (ἐκ ταλαιπωρίης Mack.) — Littréus γένηται in γεννήσῃ mutavit. — Possis Mackium sequi; possis Littréum sequi, sicuti feci ipse, nisi quod ἡ ante ταλαιπωρίη de meo supplevi, — possis in vulgata ταλαιπωρίῃ scribere; — fortasse alio modo locum constituere; — καὶ ἡ κύστις Lind.; — ἐκείνη pro ἐκ τούτου Mack. in marg.

κὴν μὲν — κείνη.] ἰσάζῃ Ald., Parr. 6., cf. lectionem V.; — ἣν δ' ἐν (δὲ ἐν Parr. 5.) τῇ ταλ. vulgo, de coniectura mutavi; — πλεῖστον E.; — ἢ ἐν τῷ E. H.

ταῦτα — σώματα.] ἐργάζεται Parr. 7. ν.

κ'. Ἡ δὲ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνεπιτήδειος γενομένη τῷ ἀνθρώπῳ ἐκράτησέ τε τοῦ ὑγροῦ καὶ θερμαίνει ὡς ἐς νόσον καὶ ψύχει, [1] ὁπότερον ἂν τύχῃ γενόμενον· ἐρέω δὲ πρῶτον μὲν περὶ τοῦ ὡς θερμαίνει. Φημὶ οὖν ἢν ἐν αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέῃ τι νοσερὸν, ὁκοῖον ἐν τῷ [2] προτέρῳ εἴρηκα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνεπιτήδεια γένηται καὶ θερμαίνηται ὁ ἄνθρωπος, ταράσσεσθαι τὸ ὑγρὸν πᾶν θερμαινόμενον ἐν τῷ σώματι, τοῦτο δὲ ποιέει βίῃ· καὶ ἢν μὲν ἀποκαθαίρηται ὁ ἄνθρωπος, τοῦδε ταρασσομένου, ἀποκρίνεται ὁκόσον ἂν πλέον ᾖ τοῦ καιροῦ. Ἔοικε δὲ τοῦτο ᾧπερ οἱ Σκύθαι ποιέουσι ἐκ τοῦ ἱππείου γάλακτος· ἐγχέοντες γὰρ τὸ γάλα ἐς ξύλα κοῖλα σείουσι· τὸ δὲ ταρασσόμενον [3] ἀφριᾷ καὶ διακρίνεται καὶ τὸ μὲν πῖον, ὃ βούτυρον καλέουσι, ἐπιπολῆς διΐσταται ἐλαφρὸν ἐόν· τὸ δὲ βαρὺ καὶ παχὺ κάτω ἵσταται, ὃ καὶ ἀποκρίναντες ξηραίνουσι· ἐπὴν δὲ παγῇ καὶ ξηρανθῇ, ἱππάκην μιν καλέουσι· ὁ δὲ ὀῤῥὸς τοῦ γάλακτος ἐν μέσῳ ἐστί. Οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ταρασσομένου τοῦ ὑγροῦ [4] παντὸς τοῦ ἐν τῷ σώματι, ὑπὸ τῶν ἀρχῶν διΐσταται ὧν εἴρηκά οἱ πάντα καὶ ἐπιπολῆς μὲν τὸ τῆς χολῆς ἐφίσταται· κουφότατον γάρ ἐστι· δεύτερον δὲ τὸ τοῦ αἵματος· τρίτον δὲ τὸ τοῦ φλέγματος· βαρύτατον δέ ἐστι τῶν [5] ὑγρῶν τούτων ὁ ὕδρωψ. Τούτων [6] δ' ἐόντων, ὅ τι ἂν [7] ἐν τούτῳ πλεῖστον ᾖ, ἐν ἀρχῇσι

20. Quod vero ex coelo dependet principium si homini minime commodum fuerit, humorem superat et tanquam ad morbum viam faciens, calefacit, et refrigerat, quodcumque horum acciderit. Primum autem quomodo calefaciat dicendum. Mea igitur opinione, si in ipso homine morbosum aliquid insit, quale prius dictum est et ea quae ex coelo pendent minime commoda fuerint, homoque incalescat, totus corporis humor incalescens conturbatur; idque vis praestat. Et si quidem homo conturbato humore expurgetur, quantum plus aequo abundat secernitur. Istud vero similiter se habet atque id quod ex lacte equino Scythae conficiunt. Lac enim in vasa lignea cava affusum agitant, conturbatum vero spumescit et separatur. Ac pingue quidem, quod *butyrum* vocant, cum leve sit in summo seponitur, grave vero et crassum subsidet, quod etiam cum separaverint, siccant. Quod cum concretum et siccatum fuerit, *hippacen* appellant. Lactis vero serum medium locum habet. Ad hunc vero modum etiam in homine omni qui in corpore inest humore commoto a principiis, quae dixi omnia illi in suas partes discedunt et in superficie supernatat humor bilis; levissimus enim est; secundo loco vero sanguinis humor, tertio vero pituitae, gravissimus vero horum humorum est aqua. Cum autem haec ita se habeant, quidquid in morbo copia abundat, dum tur-

[1] πρότερον ἢν τ. γ. — [2] προτέρῳ. — [3] ἀφριεῖ. — [4] πᾶν τὸ ἐν τῷ σ. — [5] ὑγροτάτων ὁ ὕδρωψ. — [6] δὲ ὄντων. — [7] ἐν νούσῳ.

20. *ἡ δὲ — θερμαίνει.*] *ἐκ δὲ τοῦ* H. v., sed in illo alia m. vulg. restituitur, — ceteri *ἐν τῷ ἀνθρώπῳ*, mihi iungendum videtur *ἀνεπιτήδειος τῷ ἀνθρώπῳ*, ita ut *ἐν* abiiciam. In H. ante *ἀνεπιτήδειος* legitur *ἀνεπιτήδεια*. — Dein ceteri *ἐκράτησέ τι τοῦ ὑγροῦ*, at me iudice *τοῦ ὑγροῦ* pendet ab *ἐκράτησε* et *τι* ex *τε* ortum duxit. — Porro *ὁπότερον ἂν* Littréus de suo, ubi *πρότερον* (*πότερον* prima m. in H.) *ἢν* vulgata; optimam emendationem lubens amplector. Tum *πρότερον περί* vulgo, sed, *πρῶτον μέν* ferunt E. H., *πρῶτον* sine *μέν* cod. v.; puto autem *πρότερον* ex antecedente *ὁπότερον* esse natum.

Φημὶ οὖν — καιροῦ.] *οὖν* om. H., sed rest. al. m.; — *τῷ αὐτῷ* cett.; — *νοσηρόν* vulg., *νοσερόν* E. H.: — *ἐν τῷ πρότερον εἴρ.* ex E. H. I. J. K. Littr., ego vulgatam praefero. Dein *ἀνεπιτ. γίνηται* E. H. I. K. Littr., *ἀνεπιτ. γένηται* vulg.; — *ποιέει* J.; — *καὶ ἢν μὴ ἀποκ.* E. F. H. K.; — *τοῦδε* Mack., Littr., *τοῦ δέ* vulg.; — *πλέον ἢ τοῦ* K. J.

ἔοικε — ἐν μέσῳ ἐστί.] *ὥσπερ* ceteri, ego in frequenti harum vocularum permutatione *ᾧπερ* scripsi. — Vulgo *ἀφριεῖ*, P.' Q.' Lind. *ἀφριᾷ*, Littr. *ἀφριῇ*; — *μέν* om. K.; — *διΐσταται τοῦτο ἐλαφρὸν ἐόν* E. H. P.' Q.' Littr., vulgata om. *τοῦτο*, quod omnino inepte infertur in codd. illis; — *ἀποκρίνοντες* Parr. 4.; — *μέν* pro *μιν* Ald.,

οὕτω — ὕδρωψ.] *οὕτως* vulg., *οὕτω* E. Littr.; — *πᾶν τὸ ἐν τῷ σ.* vulg.; ex *πᾶν τό* Mack., Littr., *παντός* dederunt recte, sed *τοῦ* post *παντός* addendum videbatur; — *ὧν εἴρηκά οἱ πάντα* vulg., sed *οἱ πάντα* omm. Voss. K.', *πάντα* omm. Parr. 5.; — *ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ὧν εἴρηκα διΐσταται· διΐσταται δέ οἱ πάντα* Lind.; — *τό* ante *τῆς χολῆς* om. H., sed rest. al. m. Equidem de meo *τό* ante *τοῦ αἵματος* et ante *τοῦ φλέγματος* intuli, quia genitivi illi, nisi addas, non intelliguntur. — Porro vulgatum *διΐσταται* om. Lind.; — pro eo vero ego *ἐφίσταται* substitui; — *ὑγροτάτων* F. G., ut V.

τούτων — παρέχει.] *δὲ ὄντων* vulg.; *δ' ἐόντων* Littr.; — *ἔνθα ἂν πλεῖστον εἴη* vulg., pro *εἴη* legit *ἔῃ* Littr.; — pro *ἐν* G. *ἢν*, I. J. v. *ἐάν*. — Ceteri *γινομένης*, de meo aor. dedi; — *ἕλκεται* K.' pro *εἰλέεται*, quod quare Corn. non

γιγνομένης τῆς ταραχῆς, ἔρχεται ἐς χωρίον, ἵνα ἂν πλεῖστον ἔῃ· ἐν δὲ τῇ ταραχῇ εὐρυχωρίης γενομένης, εἰλέεται ἀποκεκριμένον καὶ θερμαίνει τὸ σῶμα, ἢ στήριξιν ἔχον [1]πη τοῦ σώματος ξὺν τῷ ἄλλῳ ὑγρῷ τῷ [2]ἐνεόντι ἐν τῷ χωρίῳ πόνον καὶ θέρμην [3]παρέχει. Τὸ δὲ θερμαινόμενον προσξυνθερμαίνει καὶ τὸ ἄλλο σῶμα, [4]κἀκ τούτου ὁ πυρετὸς γίγνεται καὶ [5]γίγνεται μάλιστα ἀπὸ τῆς χολῆς καὶ τοῦ φλέγματος καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος· θερμότατα γὰρ ταῦτά ἐστι· καὶ ἤν τι τούτων ἀποστηρίξῃ [6]πη τοῦ σώματος, ὡς ἐπιτοπλεῖστον ὠνόμασται κεῖθεν τὸ νόσημα καὶ ἐπωνυμίην ἔχει. Ἀπὸ δὲ τοῦ ὕδρωπος οὐ γίγνεται πυρετὸς ἰσχυρὸς κάρτα οὐδὲ πουλυχρόνιος· τῷ γὰρ πυρὶ οὐκ ἀγαθὴ τροφὴ ὁ ὕδρωψ ἐστί. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτο εἴρηται. Πρὶν δὲ ταραχθῆναι οὐκ ἔχει ἐκχωρέειν τὸ πλεῖον τοῦ ὑγροῦ, ἀλλ' ἄνω καὶ κάτω εἰλέεται μεμιγμένον τῷ ἄλλῳ ὑγρῷ· πάντα γὰρ πλήρεά ἐστι· ἐν δὲ τῇ ταραχῇ κενοῦται· κενοῦται δὲ [7]τὸ ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον, καὶ τὸ πλεῖον ἐὸν χωρίον κατίσχει· καὶ τὸ μὲν ἀλλότριον οὐκ ἐπιμίσγεται τῷ ἄλλῳ, ἢν περιστηρίξῃ, πρὶν ἰσωθῇ ἐς δύναμιν· ἔστι δέ μιν ἰσοῦσθαι, καὶ ὃ [8]ἀπ' αὐτοῦ ἐπανέλθοι ἐς τὴν νοῦσον, ἕως οὗ ἀποκαθαρθῇ τὸ χωρίον, ὅπῃ ἡ κάθαρσίς ἐστι. Ἢν δὲ πολλὸν ἔῃ τὸ πονέον, ἐπαυρίσκεται [9]καὶ ἐξαναλίσκεται ἐς τὴν νοῦσον καὶ τὸ ἄλλο πρὶν ὑγιηρὸν ἐόν, καὶ ἀποθνήσκει ὁ ἄνθρωπος τρόπῳ τοιῷδε· προσεπαυρίσκεται γὰρ ἢν μηκέτι τροφὴν ἀρκέουσαν ἔχῃ τὸ νόσημα καὶ ἐξανα-

batio in principiis fit; ad locum fertur, in quo plurimum superat. In turbatione vero amplam capacitatem nactum secretum volvitur et corpus calefacit, aut in aliqua corporis parte adhaerescens una cum alio humore, qui in loco est, dolorem et calorem exhibet. Quod vero incalescit, reliquum corpus etiam calefacit, unde febris oritur, ac praecipue ex bile et pituita et sanguine oritur, quae calidissima exsistunt. Et si quid horum in aliquam corporis partem incubuerit, plerumque inde morbus nominatur et appellationem habet. Ex aqua autem neque admodum vehemens, neque diuturna febris oritur, cum aqua igni minime idoneum suppeditet alimentum. Ac de his quidem hactenus. Ante turbationem vero non habet quo secedat humor qui copia superet, sed cum alio humore permixtus sursum et deorsum volutatur, cum omnia plena sunt; dum moventur autem evacuantur. Atque alterum altero magis evacuatur, quodque copia superat, loco continetur et quod alienum est cum altero non permiscetur, si circum adhaerescat, nisi viribus adaequatum fuerit. Viribus autem adaequatur et quod ex ipso ad morbum accedit, quoad locus repurgetur, per quem purgatio locum obtinet. Quodsi copiosum est id quod affligit, et reliquum quod prius salubre erat ad morbum exhauritur et absumitur, homo etiam moritur tali modo. Insuper enim exhauritur, si morbo non satis superfuerit alimenti, et ab humore, qui in loco dolente est, absumitur. Ac primum quod propinquum est absumit, deinde ulteriora depascitur, donec con-

[1] ἢ τοῦ σ. — [2] συνεόντι. — [3] παρέχον. — [4] καὶ ἐκ. — [5] γίγνεται om. — [6] ἤ. — [7] τι. — [8] ἐπ' αὐτοῦ. — [9] καὶ ἐξαναλίσκεται om.

probaverit, non capio. Tum τῷ συνεόντι vulg., συνενεόντι E. K. P.′ Q.′; equidem in συνενεόντι inesse puto dittographiam $\overset{εν}{\text{συνεόντι}}$ et ἐνεόντι mecum legeram, antequam hanc lect. videram; ἐν τῷ ἄλλῳ χωρίῳ ceteri, sed ἄλλῳ e paulo superioribus huc appulit et eximendum erat. — Denique παρέχον, ut V., Parr. 6. et cod. ν.

τὸ δὲ — ἐπωνυμίην ἔχει.] καὶ ἐκ E. H. I.; — καὶ γίγνεται μᾶλλον vulg., de meo μάλιστα dedi; sed καὶ μᾶλλον sine intermedio γίνεται L. Lind., Mack.; — ἀπό ante τοῦ αἵματος om. E.

ἀπὸ δὲ — εἴρηται] ἀπὸ τοῦ δέ I. J.; — Ionismum πουλυχρόνιος H. praebuit Littréo.

πρὶν δὲ — κάθαρσίς ἐστι.] ἀλλὰ ἄνω E. H.; — δέ τι ἕτερον vulg., de meo τό dedi; — ἐπιμίγνυται K.; — περιστηρίζῃ H.; — ἀπ' αὐτοῦ coniectura Foësii est a Littr. recepta pro vulg. ἐπ' αὐτοῦ; — ὁποίη ἡ κάθαρσίς ἐστι vulg., sed ὁποίη incongruum mihi videtur; puto $\overset{η}{\text{ὅποι}}$ scriptum fuisse et ὅπῃ recipiendum esse.

ἢν δὲ πολλὸν — κοῦφον ὑγρόν.] ἢν δή vulgo ἢν δέ H. I. K. K.′ Q.′ Lind., Mack.; — καὶ ἐξαναλίσκ. ut V. omm. Parr. 5.; — ἀποθνήσκει E. P.′, θνήσκει cett.; — γάρ omm. F. G. Ald.; — πλήν H. ν., sed in H. γάρ rest. al. m., δέ pro γάρ P.′ — Post προσεπαυρ. ferunt ὁ ἄνθρωπος Ald. F. G.; — ἀλλ' ἐξαναλ. vulg., καὶ ἐξαναλ. Littr. de coniectura; — καί ante πρῶτον de meo addidi, Cornarius πρῶτον γάρ voluit sentiens copulam aliquam requiri; — τά pro

λίσκεται ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ τοῦ ἐν τῷ ἐπιπόνῳ χωρίῳ ἐόντος· καὶ πρῶτον τὸ πλησίον προσλαμβάνει, εἶτα ἐπὶ τὸ προσωτέρω νέμεται μέχρις ἂν [1]ἐξαναλωθῇ καὶ μηκέτι ἐνῇ τῷ σώματι τροφή· τροφὴ δέ ἐστι ἀνθρώπῳ τὸ κοῦφον ὑγρόν. Ὥσπερ οὖν [2]δὴ τὸ πρῶτον μὲν κατὰ μικρὸν σηπεδὼν ἐγένετο, ᾗ ἂν μάλιστα θερμαίνηται, ἔπειτα ἐπὴν κεῖθι τῇ σηπεδόνι τροφὴ μηκέτι [3]ἐξαρκέῃ, νέμεται ἀπὸ τοῦ ὑγιέος τοῦ πλησίον ἀρξαμένη πρὸς τὸ σῶμα, μέχρις ἂν ὅλον τὸ σαρκῶδες σήψῃ, ἐπὴν δὲ [4]ἐπὶ τὸ πᾶν νέμηται, ἀναλοῦται ἡ τροφὴ τῇ σηπεδόνι· οὕτω δὴ καὶ ἡ νοῦσος ἀπὸ τοῦ χωρίου κείνου ἀρξαμένη, ἐπὴν κεῖθι ἡ τροφὴ μηκέτι ἀρκέουσα ἐνῇ, νέμεται ἐς τὸ πρόσω ἀπὸ τοῦ πλησίον ἀρξαμένη· ἐπὴν γὰρ ἐπὶ τὸ πᾶν ἔλθῃ, ἀνήλωται ἡ τροφὴ τῇ νούσῳ καὶ ἕτερον ὑγιηρὸν οὐκ ἐπικρατέει, κὴν τοῦτο γένηται, θνήσκει ὁ ἄνθρωπος. Ἔτι δὲ ἐν τῇ ταραχῇ, ἐπὴν τοῦτο πλέονος χωρίου λάβηται καὶ μὴ [5]στηρίξῃ, ἀλλὰ εἱλέηται, οὐκ ἔτι τῷ ἄλλῳ μίσγεται, ἀλλ' ἐξαναλίσκεται ἐς τὴν νοῦσον, ἢν μὴ ἀποκαθαίρηται· εἶτα αἱ φλέβες ὑπερπίμπλανται, πλήθουσαι δὲ κάρτα οὐ χαλῶσι ἐξ [6]ἑωυτέων πρὶν εὐρυχωρίη σφιν γένηται. Ὥσπερ ἐπήν τις πληγῇ, καρτερῶς ὑποτρέχει ὑπὸ τὴν πληγὴν αἷμα, ἅτε τῶν [7]φλεβῶν κενωθεισέων ὑπὸ τῆς πληγῆς· ἐπὴν δὲ αἱ σάρκες πλησθῶσι ὅκως περ σπόγγος, οὐκέτι χαλῶσι, ἀλλ' ἔχουσι ἐν ἑωυτῇσι μέχρις οὗ κενωθῇ κατὰ χωρίον τι αὐτέων· ἀπολαμβάνει γὰρ ἐπὴν ξυλλεχθῇ τὸ αἷμα τὴν ὁδὸν ὑπὸ πλήθεος. Ὥσπερ

sumptum fuerit, neque amplius supersit corpori alimentum. Levis autem humor hominis est alimentum. Quemadmodum igitur primum ubi maxime incalescat putredo sensim oboritur, deinde postquam illic alimenti putredini non satis suppetit, in corpus serpit, initio ab eo quod sanum est et propinquum ducto, quoad totum quod carnosum est putredinem conceperit. Postquam autem in totum depastum est, putredinis alimentum consumitur. Sic sane etiam morbus, initio a loco ducto, postquam illic non satis suppetit alimenti, ulterius depascitur, ab eo quod vicinum est sumpto exordio. Ubi enim ad totum pervenerit, morbi alimentum consumitur, nec aliud quod salubre est superat, idque dum accidit homo moritur. Quin etiam ubi hic in conturbatione ampliorem locum acceperit, neque firmatus fuerit, sed volutatur, non amplius cum alio permiscetur, sed in morbum insumitur, nisi repurgetur. Deinde venae supra modum implentur, valdeque impletae nihil ante ex se dimittunt quam amplam capacitatem nactae sint. Non secus ac si quis vehementer percussus fuerit, sanguis ad vulnus decurrit, venis nimirum per vulnus evacuatis. Ubi vero carnes tanquam spongia oppletae fuerint, non amplius dimittunt, sed in se retinent, quoad ex ipsis aliquid per locum vacuetur. Cum enim in unum collectus sanguis fuerit, prae copia viam intercipit. Quemadmodum si quis ampullam oleariam coriaceam angusti oris oleo plenam recta in os obvertat, idque cum fecerit, ex ea oleum prodire non poterit. Oleum enim

[1] ἐξαλωθῇ. — [2] δή et seq. μέν omm. — [3] ἀρκεῖ. — [4] ὡς ἐπίπαν. — [5] στηρίξῃ. — [6] αὐτέων. — [7] φλεβέων κενωθεισέων.

τό H. L. K. εἶτ' H.; — ἐπὶ τῷ προσωτέρω vulg., ἐπὶ τὸ προσωτέρω K.; — τὸ κοῦφον ἀνθρώπῳ ὑγρόν E. H.

ὥσπερ — ὁ ἄνθρωπος.] δή K. Littr., χρή pro δή vulg., χρή om. L., ut Voss.; — τό omm. E. H.; — μέν ex E. H. Littr., vulgo om.; — ἣν μάλιστα vulgo, ᾗ ἂν μάλιστα de coniectura scripsi; — μηκέτ' H.; — ἐξαρκέῃ E. H. v., ἀρκέει vulg., ἀρκεῖ Parr. 3.; — μέχρις sine ἄν prima m. in H.; — ἐπήν E. H. v. Littr., ἐπεί vulg.; — δὲ ὡς vulg., ut V., ὡς omm. prima m. in H., v., Littr. — Pro ἐπίπαν vulgatae ἐπὶ τὸ πᾶν repono, quemadmodum infra ἐπίπαν ἔλθῃ item correxi; — ἀνάλωται Lind; — οὕτω δέ Parr. 5.; — vulgo οὕτω δὴ καὶ τῇ νούσῳ, in quibus de meo repono ἡ νοῦσος, dativus enim e superiore huc devenisse videtur errore librariorum; — καὶ [ἐν] τῇ Lind., minus recte; ἀπὸ [γὰρ] τοῦ Lind., non melius; — ἐπὴν ἐπίπαν ἔλθῃ sine γάρ prima m. in H.; — ἀνήλωται E. H. P.′ Mack., Littr., ἀνάλωται vulg.

ἔτι δὲ — γένηται.] εἱλέεται E, H. pro εἱλέηται; — ὑποπιμπλ. prima m. in E.; — οὐχ ἁλῶσιν idem; — αὐτέων ceteri, ἑωυτέων de meo.

ὥσπερ — πλήθεος.] τήν ante πληγήν Parr. 5., Mack., Littr., vulgo om.; — φλεβέων cett.; — οὐκέτι E. H., οὐκ ἔτι vulg.; — ἀλλ' E., ἀλλά vulg. — Post κατά addunt τό E. H. al. m., P.′ Q.′ Lind., Mack.; — τοιουτέων pro τι αὐτέων J.

ὥσπερ — νούσῳ.] οὖν e K. solo recepit Littr.; — ἐπὶ στόμα prima m. in H., ἐπὶ τὸ στόμα cett.; — ἔπνιξε cett., ἀπέπνιξε de meo; — ἄλειφαρ E. P.′ Lind., iidemque idem

[1]οὖν εἴ τις λήκυθον σκυτίνην στενόστομον ἐμπλήσας ἀλείφατος καταστρέψειε ἐπὶ τὸ στόμα κατ' ἰθὺ, κἂν τοῦτο ποιήσειε, οὐ δυνήσεται ἐξ αὐτῆς χωρέειν τὸ ἔλαιον, ἀπέπνιξε γὰρ τὴν ὁδὸν τὸ ἄλειφα, ἅτε πολλὸν καὶ ἁλὲς ἐπικείμενον· ἢν δὲ ἐπικλίνῃ τις τὴν λήκυθον, κενεὴ ἔσται ἡ ἀπὸ τοῦ στόματος πνὶξ καὶ ῥεύσεται ἐξ αὐτῆς τὸ ἄλειφα· τὸ δ' αὐτὸ ποιήσειε ἂν καὶ ἐπὶ τραπέζης ὕδωρ· οὕτω δὴ καὶ ἐπὴν τὸ πλεῖον ὑγρὸν ἐν τῷ σώματι ὑπὸ τῆς ταραχῆς χωρίου λάβηται καὶ πλήσῃ τὰς Φλέβας, οὐκέτι ἀπέρχεται ἐξ αὐτέων πρὶν ἢ ὅκου [2]τὸ χωρίον κενεὸν τῆς τροφῆς [3]ἐξαναλισκομένης τῇ νούσῳ. Καὶ ταῦτα μὲν εἴρηταί μοι, ἐπήν [4]τι ἐν τῷ σώματι ᾖ, ἀφ' ὧν αἱ νοῦσοι γίγνονται, πληθυόντων καὶ τῶν ἄλλων, ὅκως ἐργάζονται αἱ ἀρχαὶ τὴν θέρμην καὶ τὴν ταραχὴν τῷ ὑγρῷ ὑπάγουσαι ἐς νοῦσον.

copiosum et confertim incidens viam coarctavit. Quodsi quis ampullam oleariam paulum inclinet, tolletur oris obturatio, per quam ex ipsa oleum effluet. Idem etiam in aqua supra mensam effusa experiri licet. Ad hunc sane modum ubi plurimus corporis humor in conturbatione locum occupaverit, et venas impleverit, non amplius ab eo discedit, nisi si locus vacuus fuerit, unde morbi oriuntur, morbi alimento consumpto. Atque ista quidem a me dicta sunt, ubi quid in corpore fuerit, unde morbi oriuntur, aliis etiam redundantibus, quomodo principia humori calorem et turbationem afferant et ad morbum deducant.

κα'. Νῦν δὲ ἐρέω τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἢν ἀνεπιτήδεια [5]γένηται Φύντα ἐν τῷ σώματι, τίνα ἐργάζεται ὁκόταν κρατέῃ ἐν τῷ σώματι τοῦ ὑγροῦ. Φημὶ δὲ τὸ μέν τι ξυστρέφεσθαι καὶ παχύνεσθαι τῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἰκμάδος, ἐπὴν τηχθῇ, ἕως ἂν νοῦσον ἀποτέκῃ, τὸ δὲ διευρύνεσθαι καὶ διακρίνεσθαι. Ἔοικε δὲ καὶ τοῦτο τὸ πάθος γάλακτι· ἐπὴν γάρ τις ὀπὸν ἐμβάλῃ ἐς τὸ γάλα, ψύξις γενομένη ἐπ' αὐτῷ τῷ γάλακτι ξυνεπάχυνε τὸ γάλα καὶ ὁμοῦ ἐποίησε, περὶ δὲ τὸ παχυνθὲν [6]ὁ ὀρρός ἐστι· οὕτω δὲ καὶ [7]ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ὑγρὸν τῆς ἐπινόσου ψύξιος γενομένης ξυνεστράφη καὶ ξυνεπαχύνθη· περὶ δὲ αὐτὸ [8]ἐστὶ καὶ τὸ

21. Nunc vero dicendum quaenam in corpore efficere soleant quae a coelo dependent, si corpori incommoda fuerint et corporis humorem superaverint. Assero autem partem eius humoris, qui est in homine, cum colliquatus fuerit, in se concrescere et incrassari, donec morbum pariat, partem vero dilatari et disparari. Quae affectio cum lacte affinitatem habet: nam si quis coagulum in lac iniecerit, frigus in eo obortum lac incrassat et in se cogit, serum autem quod incrassatum est ambit. Ita vero etiam in homine humor morbosa refrigeratione orta concrevit et incrassatus est. Circa illum vero etiam reliquus humor est, quantum eius

[1] οὖν om. — [2] ἐστὶ τὸ χ. — [3] ἐξαλισκομένης. — [4] τι om. — [5] γένηται φύντα ἐν τῷ σ. — [6] ὁ om. — [7] ἐπί. — [8] ἐστί.

paulo post; — ἢ ῥεύσεται vulg., καὶ ῥεύσεται prima m. in E. Q.' Lind., Mack., Littr.; — τὸ αὐτό K. sine δ'; — ἂν post ποιήσειε de meo interposui; — οὕτω δέ E. H., Merc. in marg.; — τὸ πλεῖον Parr. 6., Lind., Mack., Littr., τὸ πλεῖστον vulg.; — χωρίον λάβηται E. K.; — πλήσειε ceteri; πλήσῃ de meo; — οὐκέτι E.; — οὐκ ἔτι cett.

καὶ ταῦτα — ἐς νοῦσον.] καὶ ὅκως cett.; — ἐργάζωνται H.

21. νῦν δὲ ἐρέω — ὑγροῦ.] ἢν ἀνεπιτήδεια γένηται Φύντα ἐν τῷ σώματι omnes, in quibus habemus imitationem Homerici ἐν δ' ἄρα οἱ Φῦ χειρί. Tum omnes καὶ ὁκόταν κ. τ. λ., in quibus καί interpolatum est et sensum loci perturbat, ita ut item copulam h. l. abiiciam.

Φημὶ δὲ — διακρίνεσθαι.] δέ om. pr. m. in H.; — μέντοι nonnulli pro μέν τι, vitiose tamen; — ἐπὴν τηχθῇ omnes, cuiusmodi aoristi formam num e tam corrupti libri capitulo corruptissimo retinere liceat, fortasse dubitas; itaque malis τακῇ dare? Fecissem, nisi me retinuisset locus sub finem libri ubi τηχθέν recurrit! Dein ἂν post ἕως de meo addidi; — vulgo τότε, alii τό τε, sed recte K.' i. e. Corn., eumque secuti Mack., Littr., τὸ δέ. Denique δὲ εὐρυν. prima manus in E., sed restituitur διευρύνεσθαι.

ἔοικε — πλείστη.] γάρ de meo interposui; — οὕτω δέ E. H., οὕτω δή vulgo; — ἐν τῷ ἀνθρώπῳ E. H. Littr., ubi vulgo ἐπ' (Parr. 3. ἐπὶ) ἀνθρώπῳ; L. Lind., Mack., ἐπὶ τῷ ἀνθρ. — Dein ἐπὶ νούσου vulg., ἐπινούσου et ἐπινόσου pauci libri, quorum hoc cum Littréo recepi; — γινομένης vulgo, sed J. K. Littr. accusativum habent. — Dein vulgata περὶ δὲ αὐτὸν τὸν ὕδρωπα ἐστὶ καὶ τὸ ἄλλο ὑγρὸν, ὁκόσῳ

ἄλλο ὑγρὸν, ὁκόσον ἂν πλεῖον ἔῃ ἐν τῷ σώματι· ἀλλ' ἢν μὲν ἐς τὴν κοιλίην ἔλθῃ, διετάραξε τὴν κόπρον καὶ στρόφον ἐν τῇ κοιλίῃ ἐποίησε καὶ διεξῆλθε ἔξω, οὐδὲν μέγα σίνος παρασχόν· ἢν δὲ μὴ ἐς τὴν κοιλίην ἔλθῃ, στηρίξει τοῦ σώματός πῃ, ἵνα οἱ εὐρυχωρίη πλείστη. Εἰλέεται οὖν ἐξευρὸν ἑωυτῷ εὐρυχωρίην καὶ τοῦ μὲν ὕδρωπος τὸ ἀποκριθὲν ἀπὸ τῆς ξυστροφῆς ἔρχεται, ἅτε ψυχρότατον καὶ βαρύτατον ἐὸν ἐν τῷ σώματι, ἐς τὸ κάτω καὶ περὶ τὰ ὀστέα καὶ περὶ τὰ νεῦρα εἰλούμενον ἔτι μᾶλλον τὸ σῶμα ἐς φλεγμονὴν ἄγει καὶ δηλονότι περὶ τὰ νεῦρα καὶ μάλιστα περὶ τὰ ὀστέα ὁ ὕδρωψ ὁ τὸν κρυμὸν ποιέων ἐστί. Τὰ γὰρ ὀστώδεα τοῦ σώματος μάλιστα [1] ῥιγεῖ ὁ ἄνθρωπος καὶ αἱ τρίχες ὀρθαὶ ἵστανται ξυστραφείσης τῆς ἐπιδερμίδος καὶ ξηροτέρης [2] γενομένης ἢ ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ, ἅτε τοῦ ὕδρωπος ἐκλιπόντος αὐτόθεν καὶ περὶ τὰ ὀστέα εἰληθέντος. Ἐντεῦθεν δὴ μοῦνον τὸ χωρίον, ὅκου ἐστὶ τὸν πρῶτον χρόνον, οὐ δύναται [3] κρυμὸν ποιέειν, ὅθεν καὶ τὸ ῥῖγος γίγνεται· τὸ δὲ ἄλλο ὑγρὸν, τὸ μὲν παχυνθὲν [4] ἐσωτάτω ἐν τῷ σώματι παντί ἐστι· τὸ δὲ ὅσον πλέον, ἢν μὲν [5] μὴ τύχῃ ἡ κοιλίη πλέη ἐοῦσα κἢν ὀλίγον ᾖ τὸ λυπέον, ἔρχεται ἔστι ὅτε ἐς τὴν κοιλίην καὶ σίνος οὐδὲν μέγα ἐποίησε, καὶ ποτὲ μὲν πῦρ οὐκ ἐπήγαγε, ποτὲ δὲ βληχρὸν καὶ ἀσινὲς καὶ

superest in corpore; sed si ad ventrem deferatur, stercus commovet et in ventre tormina excitat forasque exit nulla magna illata noxia. Sin ad alvum non deferatur, ad eam corporis partem adhaerescet, in qua plurimam capacitatem adeptus fuerit. Locum igitur amplum sibi nactus in eo volutatur et quod quidem aquosi humoris ex concretione secernitur, cum nimirum in corpore frigidissimum et gravissimum sit, ad inferiora descendit et circum ossa et nervos cumulatum etiam maiorem corpori inflammationem inducit ac manifesto circa nervos et maxime circa ossa adest aquosus humor frigus efficiens. Osseae enim praecipue corporis partes in homine rigore corripiuntur pilique eriguntur summa cute concrescente et sicciore quam antea reddita, deficiente nimirum isthic aquoso humore et circum ossa convoluto. Hinc sane solus locus, ubi antea erat, frigus facere nequit, unde etiam rigor oritur. Reliquus vero humor partim coactus est in maxime internis totius corporis latebris; alia vero pars, quantum superest, nisi venter repletus sit, et si parva copia sit quod molestum est, interdum ad alvum devenit, nec magnum damnum attulit, interdumque febrem non induxit, interdum vero debilem et innoxiam, idque quod laesit una cum stercore exiit. Sin vero alvus plena id quod laedit, quippe quum multum sit, non recipiat, peri-

[1] ῥιγῇ. — [2] γινομένης. — [3] χυμόν. — [4] ἰσώτατον. — [5] δή.

ἂν πλεῖον ἔῃ ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι ξυμμέμικται, quod Cornarius ita videtur expedire voluisse, ut pro ἐστί reciperet ἔτι, quod Littréus exhibuit; at vel sic scriptus locus intelligi nequit. Recurrendum est ad id, cum quo haec comparat noster, de quibus nunc agit, quo facto videbis περὶ δὲ αὐτὸν τὸν ὕδρωπα ita esse natum, ut auctor περὶ δὲ αὐτό scriberet, alius glossam τὸν ὕδρωπα adponeret ad αὐτό. Sed neque ξυμμέμικται is scripsit, sed solum ἐστί dedit et ξυμμέμικται est interpolatio omni nomine absurda. Porro ὁκόσον pro ὁκόσῳ legere oportet; neque vero ferendum vulgatum ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι, in quo ἄλλῳ ex antecedente τὸ ἄλλο ὑγρόν ortum duxit, quare delevi. — Tandem vulgata στηρίζει, pro quo ex Ald., Parr. 5. scripsi στηρίξει.

εἰλέεται — ποιέων ἐστί.] ἐν τῷ σώματι ἐόν E. H.; — εἰλούμενα vulg., εἰλούμενον dudum emendarunt Corn., Foës., alii post hos; — καὶ περὶ τὰ ὀστέα μάλιστα E. H. — Vulgo χυμόν, pro quo φλογμόν Lind., Mack., sed mihi egregia emendatio visa est Littréi κρυμόν, quam simul ac videram sum amplexus.

τὸ γὰρ — εἰληθέντος.] Pro vulgato ῥιγῇ cod. v. recte ῥιγεῖ, item. Port., Mack. ῥιγοῖ. De meo γενομένης dedi pro vulgato γινομένης. Denique ceteri ἐκλείποντος, pro quo de meo aoristum scripsi; — cod. E. αὐτόθι.

ἐντεῦθεν — τῇ κόπρῳ.] χυμὸν ποιέειν vulgo, et iterum φλογμόν Lind., Mack. et iterum rectius Littréus κρυμόν. Porro vulgo: τὸ δὲ ἄλλο ὑγρὸν τὸ ἰσώτατον παχυνθὲν τὸ ἐν τῷ σώματι παντί ἐστι· τὸ δὲ ὅσῳ πλέον, ἢν μὲν δὴ τύχῃ ἡ κοιλίη πλέη ἐοῦσα καὶ ὀλίγον ᾖ τὸ λυπέον κ. τ. λ. In quibus ἐσώτατον solus K'. alia manu et τὸ μὲν τῷ K.' Mack., τὸ μὲν ἐν τῷ Lind., Littr. — Sed ne sic quidem locus recte sibi constat: primum ἰσώτατον absurdum mihi videtur, ἐσώτατον vero viam sternere ad veram scripturam ἐσωτάτω; tum vero partitio non recte sibi constat ne cum Lindani emendatione quidem et vero ὅσῳ rursus in ὅσον mutandum, ut supra; ἢν μὲν δή dudum a Corn. est emendatum ἢν μὲν μή scribendo; pro καὶ ὀλίγον ᾖ legendum κἢν ὀλίγον ᾖ. Quodsi iam textum, qualem dedi, cum vulgata compares, videbis quare principio horum verborum ordinem mutaverim. In seqq. Lind. ἔρχεται post κοιλίην collocavit, non male me iudice. Pro ἀσινές H. ἀσθενές falso.

ἐξῆλθε τὸ πονέον ξὺν τῇ κόπρῳ. Ἢν δὲ ἡ κοιλίη πλήρης ἐοῦσα μὴ πολλὸν δέχηται τὸ λυπέον, κίνδυνός ἐστι ἐξ αὐτοῦ νοῦσόν τινα γενέσθαι, ἤν πη στηρίξῃ τὸ [1] σινόμενον ἢ πρὸς πλευρὸν ἢ πρὸς σπλάγχνον [2] τι, ἤ πη ἄλλῃ καὶ [3] ξυνθερμαίνῃ ξὺν τῷ ἵνα ξυνέστη [4] πρῶτον ἐκεῖνο. Ὁκόσοισι δὲ οὐχὶ κάρτα [5] πρὸς τῆς θέρμης τὸ τοῦ ὕδρωπος νενικημένον, ἅτε περὶ τοῖσι ὀστέοισι ἐὸν καὶ πλησίον τοῦ μυελοῦ, χρόνῳ [6] μᾶλλον ἄασε πρῶτον μὲν αὐτὸ τὸ χωρίον, ἔπειτα τὸ πλησίον αὐτοῦ καὶ δὴ νέμεται ἐς τὰ προσωτέρω καὶ ἡ κοιλίη οὐ προσλαμβάνει θερμὴ ἐοῦσα, ἔπειτα ἐπὶ μᾶλλον θερμαίνει ἥ τε κοιλίη καὶ τὸ σινόμενον. Τὸ δὲ ὑγρὸν παχὺ θερμαινόμενον διαχέεται, πρῶτον τὸ πλησίον τοῦ πονέοντος ἐόν· διαχεόμενον δὲ μίσγεται τῷ πονέοντι ὕδρωπι, εἶτα κενεώτερα ἐγένετο τὰ ἄλλα τοῦ σώματος ἐν τῇ ξυστροφῇ, καὶ μέχρι τούτου ῥῖγος ἔχει, μέχρις οὗ ὁ ὕδρωψ τῷ ἄλλῳ ὑγρῷ [7] ξύνεστι.

culum est ne inde morbus aliquis oriatur, si qua impingat id quod laedit, sive in latus, sive in viscus aliquod, sive in aliam partem quampiam eamque calefaciat una cum loco ubi primum constitit. Quibus vero humor aquosus non valde superabatur a calore, cum nimirum circum ossa sit et prope medullam, temporis tractu magis laedit primum quidem locum ipsum, dein ipsi proximum et proserpit ulterius et alvus cum eo conspirat, quum calida sit, ac dein sensim magis et venter et id quod laedit eum calefacit. Humor vero crassus concalefactus diffunditur, primum quidem is qui laedenti est proximus; diffusus vero commiscetur cum laedente humore aquoso; dein reliquae corporis partes magis vacuae factae sunt in concretione et rigor detinet, quamdiu humor aquosus reliquo permixtus est.

κβ'. Καὶ τὸ πῦρ ὧδε γεννηθὲν γίγνεται· τὰ γὰρ πονέοντα πρός τι χωρίον στηρίξαντα θερμαινόμενα τὸ σῶμα ἀναγκάζει ἐς [8] ἑωυτὸ πῦρ δέχεσθαι, καὶ ὑπὸ τοῦ σινομένου καὶ ὑπὸ τῆς κοιλίης θερμανθὲν ἐπικρατέει τοῦ ἄλλου ὕδρωπος καὶ οὕτω τὸ μὲν πῦρ μετὰ τὸν κρυμὸν, ἤν πη τοῦ σώματος στηρίξῃ τὸ ὑγρὸν τὸ πλεῖον. Ἢν δὲ ειλέηται, τρόπῳ τοιῷδε

22. Ac febris hoc modo nascitur et oritur: quae nempe molesta sunt ad aliquem locum inhaerentia, incalescentia corpus in se febrem contrahere cogunt et ab eo quod noxium est et ab alvo calefactum reliquum aquosum humorem superat. Atque ita quidem post frigus fit febris, si copiosus humor in aliquam corporis partem incubuerit. Quodsi convolva-

[1] σινεόμενον. — [2] τι om. — [3] συνθερμαίνει ἵνα ξυνταράξῃ. — [4] πρῶτον ἐκεῖνο ὀκόσοισι δέ. — [5] πρό. — [6] δὲ μᾶλλον ὅσα εἴη. — [7] ξύνεστι om. — [8] ἑωυτὸν πῦρ γίνεσθαι καὶ ὑπὲρ τοῦ σινεομένου καὶ ὑπὸ τ. κ.

ἢν δὲ ἡ κοιλίη — τὸ σινόμενον.] Vulgo ἢν δὲ ἡ κοιλίη πλήρης ἐοῦσα πολλὸν ἔχῃ τὸ λυπέον κίνδυνός ἐστι κ. τ. λ. — Sed haec cum superioribus et seqq. ita pugnant, ut defendere ea nemo possit; mihi in ἔχῃ vestigium superesse visum est verbi δέχηται, quod si teneas et vicina conferas, intelliges quare locum, quemadmodum feci, descripserim. Dein στηρίξῃ vulg., στηρίζῃ E. H. Lind., Littr.; — σινεόμενον cett., de meo σινόμενον scripsi; — τι E. H. Littr., vulgo abest. — Iam vero vulgata: ἤ πη ἄλλῃ ξυνθερμαίνῃ, ἵνα ξυνταράξῃ πρῶτον ἐκεῖνο. Ὁκόσοισι δὲ οὐχὶ κάρτα πρὸς τῆς θέρμης ὑπὸ τοῦ ὕδρωπος νενικημένον, ἅτε περὶ τοῖσιν ὀστέοισιν ἐόντος καὶ πλησίον τοῦ μυελοῦ, χρόνῳ δὲ μᾶλλον ὅσα εἴη, πρῶτον μὲν κ. τ. λ. — In hisce ξυνθερμήνῃ Lind.; — πρό pro πρός L.; — κεκινημένον K. pro νενικημένον. Tum Lind., ὁκόσοι δὲ οὐχὶ κάρτα πρὸ τῆς θέρμης ὑπὸ τοῦ ὕδρωπος νενικημένοι κ. τ. λ. Pro χρόνῳ δέ K.′ Lind. χρόνῳ δή, verum χρόνῳ sine δέ K. — Pro ὅσα εἴη Lind. πονέουσι, K.′ ἐσήσει. — Littréus e vulgata ὀκόσοισι eiecit, ἐκεῖνο ad alteram periodum traxit ἐκεῖνο δέ scribens et pro ὅσα εἴη dedit ἐσάσσει. Tum in fine prioris periodi ξυνετάραξε pro subiunctivo scripsit. — Lind. καὶ πρῶτον μέν et ἔπειτα δὲ τό dedit; οἱ ante προσλαμβάνει om. J., ἣ pro eo dedit Corn. in K.′; — καὶ θερμὴ ἐοῦσα J. — Ego quae mutaverim patebit illi, qui textum quem dedi cum vulgata confert. Conatus sum mentem auctoris saltem assequi, ubi nemo facile in tanta corruptela ipsa verba reperiet.

τὸ δὲ ὑγρὸν — ξύνεστι.] ταχύ K.; — ξύνεστι in fine abesse solet, sed Corn. in K.′ σύνεστι, quod recepit Littr., Foësium ξυμμέμικται legisse e Latinis coniicias. — Mihi vulgatum εἶτα κενεώτερον ἐγένετο τοῦ σώματος in solita lect. intelligi non posse videbatur, credidi autem post ἐγένετο periisse τὰ ἄλλα, quare κενεώτερα dedi. — Iam vero ad capituli finem dicere liceat magis corrupta me raro vidisse, meque haec criticis commendata cupere ut videant, num quid melius de his docere valeant.

22. καὶ τὸ πῦρ — πλεῖον.] πρὸς τὸ χ. cett.; — θερμαινόμενον cett.; — δέχεσθαι est Cornarii emendatio vulgati γίνεσθαι a Littréo recepta; — ὑπὸ τοῦ σ. L. Mack., Littr.; — σινομένου de meo; vulgatam e V. notavi; — στηρίζῃ E. H.; — τό ante πλεῖον om. E.

ἢν δὲ — σώματός πη.] τὸ πῦρ εἰλέηται μάλιστα vulg.,

γίγνεται μετὰ τὸν κρυμὸν τὸ πῦρ· εἰλέεται μάλιστα τὸ πονέον περὶ τὴν κοιλίην καὶ τὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω· [1] ἔνθα γάρ οἱ εὐρυχωρίη πλείστη ἐστί· εἰλεομένου δὲ αὐτοῦ πρῶτον τὰ πλησίον θερμαίνεται [2] τά τε σπλάγχνα καὶ τὰ ἐν τῇ κοιλίῃ· ἔπειτα ἐπαυρίσκεται τῆς θέρμης καὶ τὸ ἄλλο ὑγρὸν διαχεόμενον [3] καὶ μίσγεται τῷ ὕδρωπι καὶ τὸ πῦρ μετὰ τὸ ῥῖγος ἐνθάδε γίγνεται, ἐπὴν εἰλέηται τὸ πονέον, ἀλλὰ [4] μὴ στηρίξῃ πρὸς τοῦ σώματός τῃ. Ταῦτα δέ μοι εἴρηται ὅκως τε τὸ ῥῖγος γίγνεται τὸ νοσῶδες καὶ ὁκότε καὶ ὅκως, καὶ ὁκοίης ἐξ ἀνάγκης ὁ πυρετὸς μετὰ τοῦτο ἐπεισπίπτει, καὶ αἵτινες αἱ ἀρχαὶ τῶν νούσων εἰσὶ, καὶ ὁκοίην ἑκάστη αὐτέων νοῦσον ἐν τῷ σώματι ἐπάγει, καὶ ὅκως τε καὶ διότι ἐν τῇσι περισσῇσι ἡμέρῃσι αἱ νοῦσοι κρίνονται, καὶ ὑπ' ὅτευ ὑγιαίνουσι οἱ ἄνθρωποι καὶ ὑπ' ὅτευ νοσέουσι, καὶ [5] ὅκως ἥ τε χολὴ καὶ τὸ φλέγμα πλέον καὶ ἔλασσον γίγνεται, καὶ τἄλλα [6] ἐν αὐτῷ φύσι ἐνεόντα ἀπέδειξα πολλὰ, ὁκόσα [7] ἐπεδέχετο οὗτος ὁ λόγος καὶ ταῦτα μὲν εἰρημένα οὕτως τέλος ἔχει.

κγ'. [8] Νῦν δ' ἐρέω περὶ ἑλμίνθων τῶν πλατειῶν· γίγνεσθαι γάρ φημι ἐν τῷ παιδίῳ ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐόντι· οὐ γάρ ἐστι, ἐπὴν ἅπαξ ἐκ τῶν μητρέων ἐξέλθῃ, χρόνος τῇ κόπρῳ ἐν τῇ κοιλίῃ τοσοῦτος, ὥστε σαπείσης καὶ χρονισάσης ζῷον παγῆναι ἐν αὐτῇ, ὅ τι τοσοῦτον μεγέθεϊ γίγνεται· ἀποπατέει γὰρ ἀεὶ τὴν ἕωλον κόπρον [9] ἀνὰ πάσας ἡμέρας, ἢν μέλλῃ ὑγιαίνειν ὁ ἄνθρωπος· γίγνοιτο δ' ἂν τοιοῦτον ζῷον οὐδ' ἢν πολλῶν ἡμερέων

tur, hoc modo oritur post frigus febris: convolvitur circa alvum tum superiorem tum inferiorem maxime id quod molestum est. Ibi enim illi maxime ampla est capacitas. Cum autem volvitur, primum incalescunt quae propinqua sunt tum viscera, tum quae in ventre sunt. Porro etiam reliquus humor calorem haurit, et diffusus aquoso humori admiscetur febrisque post rigorem deinde oritur, cum quod molestum est convolvitur, sed minime ad aliquam corporis partem adhaeserit. Atque ista a me dicta sunt quomodo et quando morbosus rigor fiat et quanam ratione, quodque post hunc febrem incidere necesse sit, et quaenam sint morborum principia, quemque morbum eorum unumquodque corpori adferat, quaque ratione et quam ob causam morbi diebus imparibus iudicentur et ex quo homines sani sint et ex quo aegrotent, tum etiam bilis et pituita copiosior et paucior fiat; multa quoque alia ex ipsa natura in illo obvia, quaeque haec exigebat oratio, demonstravi. Et haec quidem hoc modo commemorata ad exitum perducta sunt.

23. At nunc de lumbricis latis dicendum. Eos enim in puero, dum adhuc in utero est, gigni assero. Neque enim, ubi semel uterum egressus est, tanto tempore stercus in alvo manet, ut ex eo putrefacto et diutius permanente tantae magnitudinis animal in ea concrescere possit. Qui enim sanus futurus est, hesternum stercus semper quotidie per alvum demittit. Tale autem animal neque si per multos dies ventrem non exoneret, gigni possit. Multa

[1] ἔνθεν γάρ οἱ εὐρυχ. — [2] τὰ δὲ σπ. — [3] καί om. — [4] μή om. et στηρίξῃ legitur. — [5] ὅκως om. — [6] ἐν αὐτῷ φ. ἐόντα ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀπεδ. — [7] καὶ ἐπεδ. — [8] νῦν δὲ ἐρέω — γίγνεται καὶ ἐν τῇσι γαστῆρσι abest hoc loco, sed legitur infra ante σημήϊα δέ ἐστι κ. τ. λ. — [9] ἁπάσας sine ἀνά.

εἰλέεται E. H. Littr., qui melius distinxit; — τὸ πονέον de meo scripsi pro vulgato πονέομενον sine articulo, ut paulo post ἐπὴν εἰλέηται τὸ πονέον.. Vulg. ἔνθεν, J. ὅθεν, de meo ἔνθα dedi; — γάρ om. K.; — pro vulgato ἡ ante εὐρυχ. cod. V. οἱ, quod recepi; — πρῶτον μέν K. — Ceteri καὶ τὰ ἐν τῇ κοιλίῃ ἐς τὴν θέρμην, in quibus otiosum est ἐς τὴν θέρμην, quod delevi. Porro καί ante μίσγεται om. vulg., addunt K.', Mack., Littr.; — ἐπὴν (δέ addit K.) μὴ (μή om. prima m. in H., Littr.) εἰλέηται vulg.; — μή ante στηρίξῃ vulgo om.; addunt Ald. et G. alia m. et Littr.; — στηρίζῃ E. Q. Littr., στηρίξῃ vulg. — πρό al. m. H. pro πρός.

ταῦτα δέ μοι — ἔχει.] ὅκως τε καὶ ὁκόθεν Lind. de suo, uti videtur, et Mack.; — iidem ὁκόθεν pro ὁκότε; — ἐπιπίπτει pr. m. in H., cod. ν., Littr., ἐμπίπτει E. — Articulum ante ἀρχαί omm. E. H.; — ὑπὸ τεῦ e multis libris alii et Littr. utroque loco; — καὶ ὅκως ἥ τε χ. Corn., Littr., ὅκως in vulg. abest; — τὰ ἄλλα H; — ἐν αὐτῷ (αὐτῇ K'. Lind., Mack.,) φύσι ἐόντα (ἐνεόντα de meo) ἐν (ἐν om. Lind.) τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀπέδειξα (ἀπεδ. ἐν τῇ ἀνθρ. E. H.) vulg.; Littréus recte ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ abiicere mihi visus est. Porro ὁκόσα καὶ ἐπιδ. vulg., καί omm. E. H., ἀπεδέχετο vulg., ἐπεδέχετο E. I. J., Littr., ἐπεδέξατο K. L.; — ἀπεδέξατο Lind.

23. νῦν δὲ — ὁ ἄνθρωπος.] δ' E. I. J., δέ cett.; — τῶν ante πλατειῶν omm. E. H.; — ἁπάσας, ut Voss., Parr. 5.,

μὴ [1] ἀποπατήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Πολλὰ γὰρ γίγνεται ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐόντι τῷ παιδίῳ τρόπῳ τοιῷδε· ἐπὴν γένηται [2] πῦον καυσῶδες ἀπὸ τοῦ γάλακτος καὶ τοῦ αἵματος ξυσσηπομένου καὶ πλεονάζοντος, ἅτε γλυκέος ἐόντος ζῷον ἀπογεννᾶται [3] αὐτοῦ· γίγνονται δὲ καὶ στρογγύλαι ἕλμινθες αὐτοῦ τρόπῳ τῷ αὐτῷ. Σημήϊον δὲ ὅτι τοῦθ' οὕτως ἔχει· ἐπὴν τὰ παιδία γένηται, ψωμίζουσι αὐτὰ αἱ γυναῖκες φάρμακα, ὡς [4] ἡ κόπρος ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ ἐντέρου καὶ μὴ ξυγκαυθῇ καὶ ἅμα τὸ ἔντερον εὐρυνθῇ· ἐπὴν δὲ ψωμίσωσι, πολλὰ δὴ τῶν παιδίων καὶ στρογγύλας καὶ πλατείας ἕλμινθας [5] ἀπεπάτησαν ἅμα τῇ κόπρῳ τῇ πρώτῃ· ἢν δὲ μὴ ἀποπατήσῃ, γίγνονται καὶ ἐν τῇσι γαστῆρσι. Καὶ αἱ μὲν στρογγύλαι τίκτουσι, αἱ δὲ πλατεῖαι οὐκέτι. Καίτοι φασὶ τίκτειν αὐτάς· ἀποπατέει γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἔχων τὴν ἕλμινθα τὴν πλατεῖαν, ὁκοῖον σικύου σπέρμα ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ξὺν τῇ κόπρῳ καὶ τοῦτο εἰσὶν οἱ φήσαντες τῶν ἀνθρώπων [6] τῆς ἕλμινθος τέκνα εἶναι· ἐμοὶ δὲ δοκέουσι λέγειν οὐκ ὀρθῶς οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες· οὔτε γὰρ ἀφ' ἑνὸς ζῴου γένοιτ' ἂν τοσαῦτα νεόσσια, οὔτ' εὐρυχωρίη ἐστὶ ἐν τῷ ἐντέρῳ, ὡς ἐκτρέφειν τέκνα. Τῷ δὲ παιδίῳ [7] ἐκ τῶν μητρέων αὐξανομένῳ αὔξεται ἐν τῷ ἐντέρῳ καὶ ἡ ἕλμινς ἀπὸ τῶν ἐς τὴν κοιλίην ἐσιόντων καὶ γίγνεται ἴση τῷ ἐντέρῳ, τοῖσι μὲν ἅμα τῇ ἥβῃ, τοῖσι δὲ ὕστερον, τοῖσι δὲ πρόσθεν ὀλίγῳ. Καὶ ἐπὴν ἰσωθῇ τῷ ἐντέρῳ, ὁμοίως ἐπαύξεται καὶ ὁκόσα ἂν μέζων γένηται, ἀποκρίνεται ἀπὸ τοῦ ἀρ-

enim puero in utero degenti ad hunc modum accidunt: ubi ex lacte et sanguine computrescente ac redundante, quod nimirum dulce exsistat, pus aestuosum factum fuerit, illic animal generatur. Teretes vero lumbrici illic eodem modo nascuntur. Quam rem ita se habere hoc est indicio: ubi pueri in lucem sunt editi, mulieres medicamenta in os iis indunt, quibus stercus ex intestino exeat, et minime aduratur simulque ut intestinum dilatetur. Postquam autem in os indiderint multi sane pueri tum rotundos, tum latos lumbricos una cum primo stercore per alvum demiserunt. Sin non egressi sint, in intestinis re ipsa insunt. Et teretes quidem pariunt, lati vero non amplius, etsi eos parere dicunt. Qui enim latum lumbricum habet, is quale quid cucumeris semen subinde cum stercore per alvum egerit, idque lumbrici partum esse quidam affirmant. Mihi vero isti haud recte sentire videntur. Neque enim ab uno animali tot pulli nasci possint, neque tanta est in intestino capacitas ut partus educare queat. Increscente autem puero, lumbricus etiam ex his, quae in ventrem ingesta sunt, in intestino increscit et his quidem cum pubertate, quibusdam etiam posterius, aliis vero paulo ante, intestino aequalis evadit. Et ubi intestino adaequatus fuerit, una cum eo increscit, et quod maius exstiterit, per rectum intestinum una cum stercore excernitur et velut cucumeris semen excidit, plerumque etiam maius. Nonnullis vero iter facientibus aut vehementer laborantibus et ventre incalescente de-

[1] ἀποπατήσειν ἄνθρ. — [2] πύος. — [3] αὐτόθι. — [4] ἣν κόπρος. — [5] ἀποπατήσειν. — [6] τὰς ἕλμινθας. — [7] ἐκ τῶν μητρέων om.

πάσης ἡμέρης E.; — τοιοῦτον E.; — μή om. prima m. in H.; — ὁ ante ἄνθρωπος E. H. Littr., ὁ om. vulg.

πολλὰ — τῷ αὐτῷ.] τοιῷδε τρ. E. H.; — ἐπὴν ἐγγένηται H.; — πῦος vulgo, de meo πῦον; — ἐγγίνεται E. H., sed hic in marg. vulgatum ἀπογεννᾶται; — δέ om. K.; — τρόπῳ τοιῷδε τῷ αὐτῷ H., τρόπῳ τοιῷδε E. P.′ Q.′, Mack.

σημήϊον — γαστῆρσι.] τὰ αὐτὰ φαρμ. ceteri, sed otiosum est τὰ αὐτά; ortum autem videtur e superiore αὐτά, quod alii h. l. scripserint, aut repetiverint, quare τὰ αὐτά abegi; — ὥστε ἣν (ἥν E. H) κόπρος vulgo, ὥστε ἡ κ. K. Littr., equidem articulum item probo, sed pro ὥστε lego ὡς; — καυθῇ E. P.′; — ἐπὴν δὲ ψ. K.′, δέ vulgo om.; — πολλὰ δέ E. H.

καὶ — οὐκέτι.] ἡ δέ in his E.; — lectio fuerit ἡ δὲ πλατεῖα; — ceteri οὐκ ἔτι.

καίτοι — τέκνα.] ἐμοὶ δοκέουσι sine δέ E. H.; — οὔτε εὐρυχ. iidem; — ἐντρέφειν prima m. in H. et cod. ν.

τῷ δὲ παιδίῳ — ὀλίγῳ.] ἐκ τῶν μητρέων ex E. H. ν. addidit Littr.; — ξυναύξεται Lind., de suo, ut videtur. Articulum ante ἕλμινς e multis codd. et edd. antiquioribus Littr., vulgo om.

καὶ ἐπὴν — ἔρχεται.] ὁκόσῳ — μείζων Mack. ex Aem. Port.; idemque expressit Latine Foës. pro vulgato ὁκόσα μέζω; ego solum μέζων pro μέζω dedi; — πολλάκις δὲ καὶ μείζων Mack.; — ἢν ταλαιπωρέωσι Parr. 5., cf. lectt. Voss.; — τὸ πεφυσηκός vulg., τὸ πεφυκός L. Lind., cf. lectt. Voss.; — Littréus ἐκπεφυκός, quod praeplacet. Dein τοῦτό τε (τε om. K.) ποιέει (ἐποιδέει Lind.); — ταὐτό τε π. Littr., sed

χοῦ ξὺν τῷ ἀποπάτῳ καὶ ἐκπίπτει οἷον σικύου σπέρμα, πολλάκις δὲ καὶ μέζω· ἔστι δὲ οἷσι ὁδοιπορέουσι [1] ἢ ταλαιπωρέουσι καὶ τῆς κοιλίης θερμαινομένης ἔρχεται ἐς τὸ κάτω καὶ ἐξίσχει ἐκ τοῦ ἀρχοῦ αὐτοῖσι τὸ [2] ἐκπεφυκὸς, καὶ τοῦτό τε ποιέει καὶ [3] ἀποπρίεται ὑπὸ τοῦ ἀρχοῦ, ἢ ὀπίσω ἔρχεται. Σημήϊα δέ ἐστι ὅτι οὐ τίκτει ἀλλ' οὕτως ἔχει ὡς ἐγὼ λέγω· ἐπὴν τις ἰῆται τὸν ἄνθρωπον τὴν ἕλμινθα καὶ φάρμακον [4] διδῷ ποτὸν, ἢν μὲν τύχῃ ὁ ἄνθρωπος καλῶς παρεσκευασμένος, ἐξέρχεται ὅλη στρογγύλη γενομένη ὥσπερ σφαῖρα καὶ ὑγιὴς γίγνεται ὁ ἄνθρωπος· ἢν δὲ ἐς τὴν φαρμακείην [5] ἔρχηται εὐθὺς, ἀπορρήγνυται ἀπὸ τῆς ἕλμινθος ὁκόσον δύο ἢ τρεῖς πήχεας ἢ καὶ πλεῖον, καὶ ἐπὴν ἀπορραγῇ, χρόνῳ πολλῷ οὐ γίγνεται ξὺν τῷ ἀποπάτῳ, ὕστερον δ' αὔξεται· ταῦτα δὲ ἱστόριά ἐστι ὅτι οὐ τίκτει ἡ ἕλμινς, ἀλλὰ περιρρήγνυται· ἔστι δὲ τὸ [6] εἶδος ὁκοῖόν περ ἐντέρου ξύσμα λευκόν. Σημήϊα δὲ ἴσχει· ἀποπατέει [7] τε ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε οἷον σικύου σπέρμα καὶ ἐπὴν νῆστις ὁ ἄνθρωπος ᾖ, ἀΐσσει πρὸς τὸ ἧπαρ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ πόνον παρέχει, καὶ ἔστι μὲν ὅτε πτύαλα ἐπιρρέει τῷ στόματι, ἐπὴν ἀΐξῃ πρὸς τὸ ἧπαρ, ὁτὲ δὲ οὐχί· ἔστι δὲ καὶ οἷσι ἀναυδίην ἐμβάλλει, ἐπὴν ἰσχυρῶς προσπέσῃ πρὸς τὸ ἧπαρ, καὶ πτύαλά τε πολλὰ ῥέει ἐκ τοῦ στόματος κάρτα, ὀλίγῳ δὲ ὕστερον [8] ἵσταται καὶ στρόφος ἐγγίγνεται πολλὸς ἐν τῇ κοιλίῃ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε· ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐς τὸ μετάφρενον ὀδύνη ἐμπίπτει, στηρίζει γὰρ

orsum prodit ipsisque ex recto intestino quod excrevit prominet; ac id quidem facit et ab ano resecatur, aut retrocedit. Quod vero non pariat, resque veluti dico se habeat, hoc est indicio, quod si quis hominem lumbrico laborantem curet et medicamentum bibendum exhibeat, si quidem homo probe praeparatus fuerit, totus rotundus in pilae formam prodit et homo convalescit. Sin statim ad medicamenti potionem (sine praeparatione) deveniat, de lumbrico abrumpitur pars duos vel tres cubitos longa vel etiam longior ac postquam abrupta est longo tempore cum stercore nihil prodit, postea vero increscit. Atque haec argumenta sunt lumbricum non parere, sed circumcirca abrumpi. Est autem eius species velut album intestini ramentum. Haec vero habet indicia: ex alvo subinde quale cucumeris semen egerit et ubi quis ieiunus fuerit alias atque alias ad hepar impetu fertur et dolorem excitat. Interdum vero ubi ad hepar erumpit, sputa ad os affluunt, interdum vero minime. Nonnullis quoque ubi ad hepar vehementer proruperit, vocis defectionem immittit et ex ore sputa admodum multa effluunt, quae paulo post sistuntur, subindeque tormina multa in ventre excitantur. Quandoque etiam ad dorsum dolor fertur, illuc enim etiam incumbit. Haec lati lumbrici signa sunt, verum hoc etiam fit: ei qui hoc animalculum habet, toto quidem tempore nihil horrendum accidit, cum vero debilis ex morbo fuerit, aegre reficitur; lumbricus enim eorum, quae in ventrem ingeruntur, partem

[1] ἢν ταλαιπωρέουσι. — [2] πεφυκός. — [3] ἀποπρίεται. — [4] διδοῖ ἢ ποτόν. — [5] ἔρχεται εὐθεῖα ἀπορρ. — [6] εἶδος αὐτῆς ὁκοῖον ἐ. ξ. — [7] τε om. — [8] ἀνίσταται.

mihi non placet; credo τοῦτο servandum esse, sed καί ante pronomen adscivi de meo. — Vulgo ἀποπρίεται, sed ἀποκρίνεται Aem. Port., Lind., Mack., Littr., mihi ἀποπρίεται minime reiiciendum videtur, sed pro ἀπὸ τοῦ ἀρχοῦ lego ὑπὸ τοῦ ἀρχοῦ. Quidni dici possit ὁ ἀρχὸς ἀποπρίειν partem vermis? Lind. ἢν δὲ μὴ, ὀπίσω ἔρχεται, quo opus non est.

σημήϊον δ' ἔστι — λευκόν.] Φάρμακον διδῷ ποτὸν Littr. de suo pro vulg., quam e V. notavi; — etiam post σφαῖρα ferunt στρογγύλη E. H.; — ἔρχηται (ἔχηται K.) καὶ (καί omm. codd. multi) εὐθεῖα (εὐθύς Mack. ex Aem. Port.) (ἔρχεται κατ' εὐθεῖαν Lind.) ἀπορρήγνυται vulg.; — equidem textum descripsi quemadmodum Littr., nisi quod ille εὐθύ dedit, ego εὐθύς cum Aem. Porto. Dein ἢ καὶ πλεῖον πολλῷ vulg., Lind. ἢ καὶ πολλῷ πλεῖον, ego πολλῷ h. l. e brevi post sequenti repetitum et otiosum reiicio. — Tum ceteri: οὐ γίγνεται ξὺν τῷ ἀποπάτῳ τὰ σημήϊα, in quibus τὰ σημήϊα insiticium mihi videtur, nam οὐ γίγνεται et sequens αὔξεται idem habent subiectum i. e. ἡ ἕλμινς, non τὰ σημήϊα. Porro δ' αὔξεται E. H., δὲ αὔξ vulg.; — δ' ἱστόρια E. H.; — ἡ ἕλμ. L. Lind., Mack., Littr., vulgo ἡ abest.

σημήϊα — ἐνθάδε.] τε omm. E. K.; τε καί K.' Lind., Mack. — Subiunctivum ᾖ omm. Ald., multi Parr.; — καί ante ἔστι μέν omm. Parr. 3.; — ἵσταται Foësii est emendatio vulgati ἀνίσταται a Mackio, Littréo recepta; — καί ante ἐς τὸ μεταφρ. omm. E. H. Litt.; — ὀδύνη μὲν ἐς τὸ μ. E. H.; — καί ante ἐνθάδε om. K.

καὶ ἐνθάδε. Ταῦτα σημήϊά ἐστι ἕλμινθος πλατείης· γίγνεται δὲ καὶ τόδε· ὃς ἔχει τοῦτο τὸ θηρίον, ἐν μὲν τῷ ξύμπαντι χρόνῳ [1] δεινόν τι κάρτα οὐκ ἂν πάθοι, ἐπειδὰν δὲ ἀσθενήσῃ, μόλις ἀναφέρεται· καὶ γὰρ ἡ ἕλμινς μετέχει τι μόριον τῶν εἰσιόντων ἐς τὴν κοιλίην. Ἢν μὲν οὖν [2] μελεδανθῇ κατὰ τρόπον, [3] ὑγιαίνει· ἢν δὲ μὴ μελεδανθῇ, αὐτομάτη οὐκ ἐξέρχεται, θάνατον μέντοι οὐκ ἐπάγει, ἀλλὰ ξυγκαταγηράσκει. Ταῦτα δέ μοι εἴρηται περὶ ἕλμινθος πλατείης, ὅθεν γίγνεται, καὶ τῶν σημηΐων [4] αὐτῆς καὶ τοῦ νοσεύματος.

aliquam assumit. Si igitur ut convenit curatus fuerit, convalescit, sin non curetur, sua sponte foras non prodit, nec tamen mortem infert, sed ad senectutem usque comitatur. Atque ista quidem a me de lumbrico lato dicta sunt et de illius ortu, ac signis eius et de morbo.

κδ'. Περὶ δὲ λιθίδος, — ἀρχὴν μὲν ἐγγίγνεται ἀπὸ τοῦ γάλακτος, ἐπὴν τὸ παιδίον θηλάζῃ γάλα μὴ καθαρόν· τὸ δὲ γάλα γίγνεται τῇ τροφῷ οὐ καθαρὸν, ἐπὴν φλεγματώδεσι καὶ σιτίοισι καὶ ποτοῖσι χρῆται, [5] μὴ καθαροῖσι· ξυμβάλλεται γὰρ πάντα [6] τὰ ἐς τὴν κοιλίην [7] ἐμπίπτοντα ἐς τὸ γάλα. Ἔχει δὲ καὶ [8] τόδε οὕτως· ἢν ἡ τροφὸς μὴ ὑγιηρὴ ἔῃ, ἀλλὰ χολώδης, ἢ ὑδρωποειδὴς, ἢ αἱματώδης, ἢ φλεγματώδης, καὶ γάλα γίγνεται πονηρὸν τῷ παιδίῳ· ξυμβάλλεται γὰρ τὸ σῶμα πλεῖστον ἐς τὸ γάλα ὅ τι ἂν αὐτὸ πλεῖστον ἔχῃ ἐν ἑωυτῷ. Καὶ τὸ παιδίον ἢν θηλάζῃ ἀπὸ τῆς τροφοῦ γάλα μὴ καθαρὸν, ἀλλὰ χολῶδες, ὡς ἔλεξα, ἐπίνοσον αὐτὸ γίγνεται καὶ ἀσθενὲς, καὶ τὸ παρὸν

24. Quod autem attinet ad morbum calculosum, — initium ducit a lacte, ubi puerulus lac impurum ex mamma sugit; lac autem nutrici impurum fit, ubi pituitosis cum cibis tum potibus utitur, nec puris. Conferunt enim ad lac omnia, quae in ventriculum incidunt. Etiam ea res ad hunc modum se habet: si nutrix non recte valeat, sed biliosa, aut hydropica, aut sanguinea, aut pituitosa fuerit, lac quoque pravum fit puerulo; corpus enim ad lac plurimum confert quodcumque ipsum plurimum in se continet. Ac si puerulus a nutrice lac sugat non purum, sed biliosum, quemadmodum dixi, ipse morbosus fit et debilis et quoad lac pravum et morbosum sugit, in praesentia maxime affligitur. Et ubi suxerit lac minime purum,

[1] τείνοντι. — [2] μελανθῇ. — [3] ὑγιαίνεται. — [4] τοῦ νοσήματος αὐτῆς. — [5] μὴ καθαροῖσιν ἡ τρόφας συμβ. — [6] τά om. — [7] πίπτοντα ἐπ' αὐτῶν ἐς τὸ γάλα. — [8] τοῦτο.

ταῦτα — κοιλίην.] Omnes ἔστι δ'ὅτε (K. δ' om.) ταῦτα σημήϊά ἐστιν ἕλμινθος πλατείης, in quibus ἔστι δ' ὅτε incongruum, nam solita signa traditurum se dixit noster; nempe otiose id repetitum est e brevi antecedente ἔστι δ'ὅτε, quare delevi. Vulgatum τείνοντι apud Merc., Lind., Mack., Littr. emendatum est; — iam vero δεινόν τι κάρτα οὐκ ἂν γένοιτο prorsus ridicule, quare πάθοι pro γένοιτο repono; — μόγις E. H.

ἢν μὲν — ξυγκαταγηράσκει.] μέν om. E.; — μελεδανθῇ Foës., alii eum secuti pro vulg., quam e V. enotavi.

τοῦτο — νοσήματος.] τῶν σημηΐων de meo scripsi pro ceterorum τὰ σημήϊα, quod non fero, quia hoc nomen a περί pendet; — αὐτῆς καὶ τοῦ νοσήματος E. H. Littr.; τοῦ ἐξ αὐτῆς νοσεύματος Lind.; vulgatam e V. notavi.

24. περὶ δὲ — τὸ γάλα.] ἀρχήν E. H. ἀρχή vulg.; — ἐγγίνεται E. H. J.; — post γάλακτος delevi τῇ νούσῳ de coniectura; — γίνεται ἐν τῇ τροφῇ vulg., ἐκ τῆς τροφῆς Lind., sed in K. supra vulgatam superscribitur ἐν τῇ τροφῷ, unde Littr. ἐν τῇ τροφῷ, equidem otiosum ἐν abieci. — Tum vulgo: φλεγματώδεσι τροφῇσι καὶ σιτίοισι καὶ ποτοῖσι, e quibus otiosum τροφῇσι reiicio. — Vulgo καθαροῖσι ἡ τροφός. sed ἡ τροφός omm. E. H. v. Littr.; — πάντα τά Lind., Littr., τά om. vulg. — Equidem de meo ἐμπίπτοντα dedi, vulgo πίπτοντα, post quam vocem addi solet ἐπ' αὐτῷ (αὐτῶν Parr. 6., cod. Serv. αὐτῇ K.' Mack.). Mihi Littr. hocce ἐπ' αὐτῷ recte reiicere visus est.

ἔχει δὲ καὶ τόδε — ἑωυτῷ.] κάρτα τούτῳ pro καὶ τόδε Parr. 2., — alius καί om.; — τοῦτο pro τόδε duo alii; — dein vulgo: ξυμβάλλεται γὰρ τὸ σῶμα [καὶ ἡ κοιλίη] πλεῖστον (δὲ ἄγει αὐτῷ) ἐς τὸ γάλα ὅ τι ἂν κ. τ. λ., in quibus pro αὐτῷ Mack. αὐτῇ, Littr. αὐτό. Mihi omnia, quae uncis intersepsi, emblemata aliena sunt visa. — In seqq. pro αὐτό ante πλεῖστον cod. J. αὐτῷ; — Mack. αὐτή et dein ἑωυτῇ.

καὶ τὸ παιδίον — ἐπίνοσον.] τροφῆς Ald. G.; — αὐτό ante γίγνεται adscivi ex E. H. v.; — post ἀσθενές habent ἐκεῖνο E. G. alia manu, H.; — μέχρι E. H. sine ἄν; — ἐπίπονον H., sed alia manu ἐπίνοσον.

μάλιστα λυπέει, μέχρις ἂν θηλάζῃ γάλα πονηρὸν καὶ ἐπίνοσον. Καὶ ἐπὴν θηλάζῃ γάλα μὴ καθαρὸν, ἀλλὰ γεῶδες καὶ φλεγματῶδες, καὶ ἔχῃ τὸ παιδίον τὰς φλέβας τὰς ἀπὸ τῆς κοιλίης ἐς τὴν κύστιν τεινούσας, εὐρείας καὶ ὁλκοὺς, χωρέεται δὴ καὶ τὸ ποτὸν καὶ τὸ σιτίον ἀπὸ τῆς [1]τροφοῦ ἐς τὴν κοιλίην τοῦ παιδίου· [2]ὁκοῖον ἕλκει τοῦ γάλακτος, καὶ ἀπὸ τῆς κοιλίης τὸ πᾶν ὁμοίως ὅ τι ἂν αἱ φλέβες διηθέειν δύνωνται ἐς τὴν [3]κύστιν· καὶ ἤν τι ἐπὶ τῷ γάλακτι μὴ καθαρὸν ᾖ, τὸ ἐπαυρισκόμενον ἐν τῇ κύστι γίγνεται λίθος τρόπῳ τοιῷδε. Ὥσπερ ἐφ' ὕδατι μὴ καθαρῷ ταραχθέντι ἐν κύλικι ἢ ἐν χαλκῷ καὶ καταστάντι ὑποστάθμη ἅλις γίγνεται ἐν τῷ μέσῳ, οὕτω καὶ ἐν τῇ κύστι ἀπὸ τοῦ οὔρου μὴ καθαροῦ ἐόντος· καὶ οὐκ ἐξουρέεται ἅτε ἐν τῳ κοίλῳ ἐοῦσα καὶ μάλιστα [4]ἀλὴς γιγνομένη ὑπὸ ὀδύνης οὐ διέρχεται διὰ τῆς οὐρήσιος· πήγνυται τε ὑπὸ τοῦ φλέγματος ὠμοῦ ἐόντος, κόλλα γὰρ γίγνεται τῇ ὑποστάθμῃ τὸ φλέγμα μεμιγμένον καὶ τὸ πρῶτον μικρὴ ἄχνη ἐπιγίγνεται, ἔπειτα τὸ ἐπιὸν ψαμμῶδες προσγίγνεται, κόλλης γενομένης τοῦ φλέγματος τοῦ ἐν τῇ κύστι ἐνεόντος ἀπὸ τοῦ γάλακτος καὶ αὔξεται καὶ ὅ τι μὲν ἂν ὑγρὸν ἐν τῇ κολλήσι ἐπιγένηται ἐξουρέεται. Αὖθις δὲ ἡ ὑποστάθμη στερεοῦται ἢ λιθοειδὴς γίγνεται· ὥσπερ σίδηρος ἐκ τῶν λίθων καὶ τῆς γῆς ξυγκαιομένης γίγνεται καὶ ἐν [5]μὲν τῇ πρώτῃ ἐς τὸ πῦρ ἐμβολῇ κεκόλληνται τῇ σκωρίῃ [6]οἱ λίθοι καὶ ἡ γῆ πρὸς ἄλληλα καὶ ἐπὴν τὸ

sed terrenum et pituitosum, et puerulus venas, quae a ventre ad vesicam tendunt, amplas habet et quae multum attrahant, potus et cibus a nutrice ad ventrem pueruli pervadit, quales de lacte attrahit et similiter a ventre ad vesicam omne, quidquid venae percolare valeant; ac si quid in lacte impurum insit, id quod hauritur in vesica calculus fit tali ratione. Quemadmodum in aqua impura conturbata in poculo, aut vase aeneo et sibi relicta copiosum in medio sedimentum fit, ita etiam in vesica ex urina, cum nimirum impura sit; neque cum urina emittitur, cum in cavo quodam sit et maxime, ubi copia insigne est, non demittitur cum urina propter dolorem; et cogitur a pituita, cum nimirum cruda sit; nam pituita cum sedimento mistum gluten fit ac primum parva lanugo oboritur, dein quod sequitur arenosum adhaeret, quum gluten factum sit e pituita, quae in vesica insit, de lacte et augetur, et quidquid in conglutinatione humidi superveniat cum urina reiicitur. Postea autem sedimentum solidum, aut lapideum efficitur, non secus ac ferrum ex lapidibus et terra simul adusta fit. Ac prima quidem in ignem iniectione ad ferri recrementum lapides et terra inter se agglutinantur. Sed ubi secundo et tertio in ignem coniecta fuerint, recrementum quidem liquatum ex ferro foras prodit, quod fieri oculis cernitur, ferrum autem in igne remanet et cedente recremento subsidet solidumque ac densum redditur; sic sane se habet sedimentum in vesica. Dum pituitae glutinum accedit, id quod ab

[1] τροφῆς. — [2] ὁκοίην. — [3] κοιλίην. — [4] ἅλις. — [5] μέν abest. — [6] οἱ om.

καὶ ἐπὴν — τρόπῳ τοιῷδε.] τάς ante ἀπὸ τῆς κοιλίης omm. E. F. G.; — καὶ εὐρείας E.; — pro χωρέεται Littr. χωρέηται; nempe infra inter παιδίον et ὁκοῖον de suo χωρέεται intulit; equidem malui h. l. δέ in δή mutare de meo. Ceteri καὶ τὸ ποτὸν καὶ τὸ γάλα, ubi rerum nexus τὸ ποτὸν καὶ τὸ σιτίον requirere mihi videtur. Omnes ὑπὸ τῆς τροφοῦ, manifesto ἀπό pro ὑπό legere oportet; pro τροφοῦ vero Ald., Parr. plures τροφῆς. Dein vulgo: ὁκοίην (ὁκοῖον P.′ Mack., Littr.) ἕλκει ἀπὸ τῆς κοιλίης ἀπὸ τοῦ γάλακτος, τὸ πᾶν ὁμοίως κ. τ. λ., quae sensu cassa sunt: locus mihi perturbatus est visus: iungendum est ὁκοῖον ἕλκει τοῦ γάλακτος et tum καὶ ἀπὸ τῆς κοιλίης τὸ πᾶν ὁμοίως κ. τ. λ. Ita demum haec cum antecedentibus congruunt. Porro vulgo: διωθέειν δύνωνται ἐς τὴν κοιλίην, ubi recte Littr. ἐς τὴν κύστιν dedit pro ἐς τὴν κοιλίην; sed neque διωθέειν ferendum, αἱ φλέβες non διωθέουσι, sed διηθέουσι, itaque διηθέειν scripsi.

ὥσπερ — ἐξουρέεται.] ἐν μέσῳ prima m. in H., sed τῷ restituitur alia m.; — οὗτος καί vulg., sed οὕτως καί Ald., codd. plures, οὕτω καί E. Littr.; — ἅλις vulg., ἀλής Littr.; — καὶ πρῶτον E. H. sine τό; — κόλλης γενομένης E. Littr., κόλλης γινομ. vulg.

αὖθις — σίδηρος.] αὖθίς τε H.; — οἱ ante λίθοι Littr. de suo; — οἱ ἔξω vulg., sed οἱ omm. E., prima m. in H., Mack., Littr.; — ὑπὸ τοῦ σιδ. L. Lind., cf. lectt. Voss.; — τὸ γενομ. Lind., Littr., τὸ γινομ. vulgo; — οὕτω δέ prima m. in H.; — τό ante τηκόμενον K.′ Mack., Littr., vulgo om.; — ἀπὸ τοῦ οὔρου H. P.′ Q.′ Lind., Mack.; — vulgo

δεύτερον καὶ τὸ τρίτον ἐς τὸ πῦρ ἐμβληθῇ, ἡ μὲν [1]σκωρίη ἔξω ἔρχεται τηκομένη [2]ἐκ τοῦ σιδήρου, καὶ ὄψι ὁρᾶται τὸ γενόμενον· ὁ δὲ σίδηρος λιμπάνεται ἐν τῷ πυρὶ καὶ ξυμπίπτει προσδιδούσης τῆς σκωρίης καὶ γίγνεται στερεός τε καὶ πυκνός· οὕτω δὴ καὶ ἡ ὑποστάθμη ἐν τῇ κύστι· κόλλης γενομένης τοῦ φλέγματος ἐξουρέεται [3]τὸ τηκόμενον ὑπὸ τοῦ οὔρου· αὐτὴ δὲ ξυμπίπτει καὶ πυκνὴ γίγνεται καὶ στερεοῦται ὥσπερ σίδηρος. Ἐπὴν δὲ ξυμπέσῃ καὶ στερεωθῇ, κλονέεται ἐν τῇ κύστι ἄνω καὶ κάτω καὶ πόνον παρέχει κόπτουσα τὴν κύστιν καὶ ἀποφέρει τι ἀπ' αὐτῆς, ἐπὴν ἰσχυρῶς κόπτῃ, καὶ ἑλκοῖ· τὸ δὲ [4]ἀποφερόμενον ἔτι μᾶλλον τῷ [5]ἐπιόντι ψαμμώδεϊ ξύμπηξιν ἐργάζεται· [6]καὶ ὁ λίθος γίγνεται τρόπῳ τοιῷδε ἀπὸ τοῦ γάλακτος [7]ἐν τῇ κύστι. Ἔστι δ' ὅτε γίγνεται [8]κὴν τὸ παίδιον ἐὸν γε . . . . . . ἡ ἄλλη τις ἀπὸ τούτου γίγνεται· ἄλλοτε γὰρ καὶ ἄλλοτε, ἐπὴν οὐρήσῃ, ταχέως [9]ἐπιλαμβάνει τῆς οὐρήθρης. Ἢν δὲ τοῦ παιδίου ἤδη αὐξανομένου λίθος γένηται ἀπὸ γεωτρωγίης, ὁ πόνος οὐ πάρεστί [10]οἱ πρὶν ἢ σῖτον αὐτὸς ἑωυτῷ αἴρηται. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτο μοι εἴρηται. Σημήϊα δὲ ἡ νοῦσος ἔχει πέντε· ἐπήν τε οὐρῆσαι θέλῃ πονέεται καὶ τὸ οὖρον κατ' ὀλίγον ῥέει ὥσπερ στραγγουρικοῖσι καὶ ἔστι ὕφαιμον οἷα τῆς κύστιος ἡλκωμένης ὑπὸ τοῦ λίθου καὶ ἡ κύστις φλεγμαίνει· ἀλλὰ τοῦτο

urina liquefactum est, cum ea excernitur. Ipsum vero sedimentum subsidet, condensatur, ac solidescit, velut ferrum. Ubi autem subsederit et solidum redditum fuerit, sursum ac deorsum in vesica agitatur, vesicamque tundens dolorem exhibet, cumque vehementer tundat ac ulceret, ab ea aliquid aufert, quod vero abiicitur adhuc maiorem ei quod accessit arenoso concretionem efficit et ad hunc modum calculus in vesica ex lacte gignitur. Interdum vero fit etiam si puerulus . . . . . . aut alia quaedam inde oritur. Subinde enim ubi reddiderit urinam, celeriter urinae fistulam occupat. Quodsi iam adulto puero calculus gignatur ex terrae esu, non ante ei dolor adest, quam ipse sibi cibum legit. Et de his quidem hactenus. Hic autem morbus quinque habet signa; cum urinae reddere vult dolore afficitur et urina paulatim velut urinae stillicidio laborantibus effluit, et interdum subcruenta est, utpote vesica a calculo exulcerata et vesica inflammatione vexatur; verum id non apparet, indicio tamen est summa praeputii pars. Interdum vero arenosa cum urina demittuntur. Demittuntur vero propter tales res, quales dicam: interdum calculi duo, aut etiam plures alii parvi eodem oriuntur modo, quo unum nasci dixi. Fit autem etiam hac de causa: cum concretus fuerit calculus et arena quae separata sit stratum altum in vesica effecerit, advenientem vero arenam calculus non ad se

[1] σκωρίη οἱ ἔξω. — [2] ὑπό. — [3] τό om. — [4] ἐπιφερόμενον. — [5] ἀπιόντι. — [6] ἐξ οὗ λ. — [7] ἐς τὴν κύστιν. — [8] κὴν τὸ παιδίον ἐόν τε ἢ ἄλλη τις ἀπὸ τούτου γένηται. — [9] ἐπιλαμβάνηται. — [10] ἢ πρίν.

dein αὕτη δέ, de meo αὐτή, quod Foësius etiam Latine; — δὲ καὶ συμπίπτει E. Q.'

ἐπὴν δὲ — κύστι.] καὶ ἕλκῃ vulg., ἑλκώῃ K. Mack.; — cum Foësio in Latinis de coniectura ἑλκοῖ dedi; — τὸ δὲ ἐπιφερόμενον vulg., cum aliis et Littréo τὸ ἀποφερόμενον, dedi; — porro ἐργάζεται ὁ λίθος καὶ γίνεται τρόπῳ vulg., ἔτι μᾶλλον τοῦ ἀπιόντος ψαμμώδεος σύμπηξιν ἐργάζεται K.' Mack; — ἐργάζεται δὲ οὗ ὁ λίθος L. Lind.; — καὶ ὁ λίθος γίνεται τρόπῳ τ. Foës. in adn., Mack., Littr.; — ἐν τῇ κύστι E. H. Littr., ἐς τὴν κύστιν vulg.

ἔστι δ' ὅτε — οὐρήθρης.] ἔστι δ' ὅτε (δὲ ὅτε H., δὲ ὅτι E.) γίνεται κὴν τὸ παιδίον ἐόν γε (ἐόν τε L., cf. lectt. Voss.) ἢ ἄλλη τις ἀπὸ τούτου γένηται (γίνεται K.) vulg.; — ἔστι δ' ὅτε γίνεται κὴν τῷ παιδίῳ ἐόντι ἄση τις ἀπὸ τούτου γίνηται K.' Lind., Mack.; — Littréus contulit locum e lib. de aëre p. 258. vol. I.: καὶ ὁκόταν — οὐρήσιος et dedit ἔστι δ' ὅτε γίνεται πρὸς τὸ αἰδοῖον, ἢ ἄλλη τις κώλυσις γίνεται κ, τ. λ. Equidem locum expediri non posse credo: nempe lacuna est inter ἐόν γε et ἢ ἄλλη τις. Utrum ἐόν γε, sive ἐόν τε recte habeat, nec ne ignoro propter lacunam, Probabile puto γίνεται codicis K. datum fuisse a scriptore, γένηται vero librarios scripsisse, quum verbum a κὴν pendere putarent. — In iis, quae sequuntur, ἐπὴν οὐρῆσαι Ald. Parr. 5.; — ἐπιλαμβάνεται vulg., ἐπιλαμβάνει H. v. ἐπιλαμβάνῃ E.

ἢν δὲ — εἴρηται.] γεωτρωγίης lego cum Foës., Mack., pro γεωτραγίης vulgatae; — κρεωφαγίης de Mercurialis coniectura Lind. — Locus mihi difficultatem habere nullam videtur; pueruli quidquid in propinquo est arripientes et in os intrudentes, subinde arenam, terram ori indunt; hinc calculum oriri posse noster crediderit. — Pro οἱ Ald., Parr. 7. ἡ; — καὶ ante ταῦτα omm. Parr. 4.

σημήϊα — ψαμμώδεα.] ἴσχει pro ἔχει H.; — τε om. J.; — εἱλκωμένης H.; — καὶ ἡ κύστις φλεγμαινομένη G.; — ἔστι δ' ὅτε de meo scripsi, ceteri δ' omm.

μὲν ἀφανές· σημήϊον δὲ ἀκροποσθίη· ἔστι δ' ὅτε διουρέεται ψαμμώδεα. Ὑπὸ τοιούτων δὲ, οἵων ἐγὼ ἐρέω, διουρέεται· [1] ἔστι ὅτε λίθοι δύο ἢ καὶ [2] πλείονες ἕτεροι [3] σμικροὶ τρόπῳ τῷ αὐτῷ, ὥσπερ καὶ τὸν ἕνα εἴρηκα, [4] γίγνονται· γίγνεται δὲ [5] καὶ ὑπὸ τούτου· ἐπὴν ὁ λίθος ξυμπαγῇ καὶ βάθος γένηται ἐν τῇ κύστι τῇ ψάμμῳ τῇ γενομένῃ χωρὶς, ἐλθούσης δὲ τῆς ψάμμου ὁ λίθος μὴ προσλάβῃ πρὸς [6] ἑωυτῷ, ἀλλὰ βαρυτέρη καὶ πλείων γένηται ὥστε μὲν πήγνυσθαι αὐτὴν πρὸς ἑωυτὴν, καὶ οὕτως δύο λίθοι γίγνονται· γίγνονται δὲ καὶ πλείονες τρόπῳ τῷ αὐτῷ καὶ ξυγκρουομένων πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ κλονήσι περιθραύεται καὶ διουρέεται τὸ ψαμμῶδες. Ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐπὴν κατέλθῃ ψάμμος [7] ἐς τὴν κύστιν καὶ μὴ προσπαγῇ.

attrahat, sed ea gravior et copiosior fiat, ita ut ipsa secum concrescat, atque ita duo fiunt calculi; fiunt autem plures etiam eodem modo et cum inter se colliduntur in agitatione comminuitur arenosum illud et cum urina evehitur. Interdum vero etiam ubi arena ad vesicam descenderit, neque in sese coierit.

κε'. Λέγουσι δέ τινες ὅτι τὸ πινόμενον ἐς τὸν πνεύμονα ἔρχεται, ἐκ δὲ τούτου ἐς τὸ ἄλλο σῶμα· οὗτοι δὲ οἱ ταῦτα λέγοντες διαβάλλονται τούτῳ, ᾧ μέλλω ἐρέειν· ὅτι ὁ πνεύμων κοῖλός ἐστι καὶ πρὸς αὐτῷ ἐστι σύριγξ· ὁ δὲ πνεύμων, εἰ μὴ κοῖλος ἦν καί [8] οἱ ἡ σύριγξ προσείχετο, οὐκ ἂν ἐφώνει τὰ ζῷα, [9] Φθεγγόμεθα γὰρ ἀπὸ τοῦ πνεύμονος ὅτι κοῖλός ἐστι καί [10] οἱ ἡ σύριγξ πρόσεστι· διαρθροῖ δὲ τὸν Φθόγγον τὰ χείλεα καὶ ἡ γλῶσσα· κάλλιον δέ μοι περὶ τούτου δεδήλωται ἐν τῇ περιπνευμονίῃ. Τοῖσι οὖν δοκέουσι τὸ ποτὸν ἐς τὸν πνεύμονα Φέρεσθαι ἐναν-

25. At vero dicunt nonnulli id quod bibitur in pulmonem deferri ex eoque in reliquum corpus. Hi vero eo quod dicturus sum falluntur, quod pulmo cavus exsistit eique annexa est fistula. At si pulmo cavus non esset, neque ei adnasceretur fistula, animalia nullam vocem emitterent. Vocem enim ex pulmone edimus, quod cavus sit pulmo et fistula ei annexa sit. Vocem autem labra et lingua articulatam reddunt. De hoc autem a me exactius dictum est in pulmonis inflammatione. His igitur, qui putant ad pulmonem potum deferri, opponam quae hoc se habent modo. Potus in ventrem con-

[1] δὲ ἔστιν ὅτε λίθους. — [2] πλείονας. — [3] δὲ σμ. — [4] γίγνονται abest. — [5] καί om. — [6] ἑωυτήν καὶ οὕτως omissis intermediis. — [7] πρός. — [8] οἱ om. — [9] Φθέγγεται. — [10] οἱ om.

ὑπὸ — ψαμμῶδες.] οἷον ἐγὼ ἐρέω prima m. in H.; — διουρέεται δ' (δέ I. J., δ' om. K.) ἔστιν ὅτε vulg.; — ἔστι δ' ὅτε διουρέεται λίθος ἢ δύο ἢ καὶ πλείονες Lind.: „je supprime δ', inquit Littr., et je mets un point en haut après διουρέεται." Hunc sequor. Dein λίθους δύο ἢ (ἤ om. E.) καὶ πλείονας ἕτεροι δὲ σμικροὶ (σμικροὺς γεννομένους pro ἕτεροι δὲ σμικροί K.') τρόπῳ vulg. — Littr. de suo λίθοι δύο ἢ καὶ πλείονες ἕτεροι σμικροὶ τρόπῳ κ. τ. λ. — Lindanus in seqq. pro vulgato τὴν μίαν dedit τὴν ψάμμον frustra, sed sine dubio pro τὴν μίαν legendum τὸν ἕνα, ut ad λίθον referatur. — Porro εἴρηκα (γίνονται K.' Foës. in not., Mack.) δέ vulg.; textum descripsi, uti Littréus. — Tum ὑπὸ τοῦ (τοῦ omm. Ald. Parr. 6., Littr.) τοιούτου vulgo; malo ὑπὸ τούτου dare; — βάθος γίνηται Parr. 4., γίνεται J.; — ἐν τῇ κύστι de meo, ἐς τὴν κύστιν cett., eadem supra confusa vidimus. Porro γινομένη χωρίς E. H.; — καὶ πλείω γένηται E.; — [ἢ] ὥστε Littr., sed quidquid dicat, ἢ addito opus non est; sed vulgatum μή ante πήγνυσθαι in μέν est mutandum; — ἐν τῇ κλονήσει Parr. 4. v. Lind., Mack., Littr., ἐν om. vulg.

ἔστι δ' ὅτε — προσπαγῇ.] ἐς τὴν κ. E. H. v.; Littr.; — πρὸς τὴν κ. vulg.

25. λέγουσι — περιπνευμονίῃ.] Post ὅτι H. fert ἂν alia m.; — τό omm. Ald., Parr. 6.; — ὃ μέλλω J.; — καὶ (addunt οἱ E. H. P'. Q'. Lind.) ἡ (ἡ om. prima m. in H.; οἱ pro ἡ Mack.) σύριγξ vulg.; textum descripsi ut Littréus; — Φθεγγόμενα Ald., Parr. 7.; — καί οἱ Lind., Littr., vulgo οἱ om.; — πρόσετι vulg., πρόσεστι alii et Littr. — Post hoc vocabulum κοίλη addit H. alia m.; — διαρθροῖ Parr. plures, Lind., Littr., διαρθρεῖ vulg.

τοῖσι οὖν — ἐπαυρίσκεται.] τοῖσι οὖν δοκέουσι ἀνθρώποισι (ἄνθρωποι prima m. in H.) vulgo; — equidem ἀνθρώποισι pro glossemate abiicio. — Vossianam lect. ad οὕτως adnotatam e pluribus Parisiensibus excitat Littréus; — χωρέειν vulgo, χωρέει plura mss. et Littréus. Possis etiam e librorum lectt. apud Littréum notatis ἔχει δὲ ὧδε· χωρέει

τιώσομαι· ἔχει δὲ [1] οὕτως· χωρέει τὸ ποτὸν ἐς τὴν κοιλίην, ἀπὸ δὲ τῆς κοιλίης [2] τὸ ἄλλο σῶμα ἐπαυρίσκεται. Νοῆσαι δὲ χρὴ ὁκόσα μέλλω ἐρέειν· λέγω δὲ ἱστόρια, ὅτι [3] τὸ ποτὸν οὐ χωρέει ἐς τὸν πνεύμονα, ἀλλὰ ἐς τὴν κοιλίην, τάδε. Εἰ γὰρ τὸ ποτὸν χωρέοι ἐς τὸν πνεύμονα, ὁκόταν ὁ πνεύμων πλησθῇ, οὐκ ἂν ῥηϊδίως τὸν ἄνθρωπον ἀναπνέειν οὐδὲ φθέγγεσθαι δύνασθαι· οὐ γὰρ ἂν εἴη τὸ ἀντηχέον τῷ πνεύμονι πλήρεϊ ἐόντι· καὶ ἓν μὲν τοῦτο ἱστόριόν ἐστι. Ἔπειτα εἰ ἐχώρεε τὸ ποτὸν ἐς τὸν πνεύμονα, τὰ σιτία [4] ἂν ἡμῖν ξηρὰ ἐόντα οὐκ ἂν ὁμοίως ἐπέσσετο· δύο δὲ ἱστόρια ταῦτά ἐστι. Καὶ τὰ φάρμακα δὲ τὰ ὑπήλατα, ἐπὴν πίωμεν, [5] χωρέει ἡμῖν τῆς κοιλίης ἔξω. Ἔχει δὲ καὶ τόδε οὕτως· ὁκόσα φάρμακα καθαρτικά ἐστι ἢ ἄνω ἢ κάτω, ἢ καὶ ἀμφότερα ταῦτα ποιέει, πάντα καίει κάρτα, καὶ τὰ μὲν ἰσχυρὰ αὐτῶν ἢν τύχῃ ἅψασθαί τι τῶν ἁπαλῶν τοῦ σώματος, ἑλκοῖ· τὰ δὲ μαλακώτερα ἄραδον ποιέει, τοῦ χρωτὸς ὅ τι ἂν ἀλειφθῇ· εἰ δὲ ἔλθοι τι τούτων τῶν φαρμάκων ἐς τὸν πνεύμονα, δοκέει ἂν μοί τι μέγα ποιῆσαι κακόν· τὸ γὰρ φλέγμα τὸ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐν κάρτα ὀλίγῳ χρόνῳ ἑλκοῖ· ἁπαλὸν γὰρ καὶ ἀραιὸν χρῆμά ἐστι ὁ πνεύμων καὶ ἢν ἑλκωθῇ, οὐ καλῶς ἕξει κεῖνος διά γε πολλά. Ἡ δὲ κοιλίη ὑπὸ τοῦ φαρμάκου οὐχ ἑλκοῦται, ὅτι χρῆμά ἐστι ἰσχυρὸν [6] ὥσπερ δέρμα· καὶ τῶν μὲν Λιβύων χρέονται οἱ πλεῖστοι τῶν κτηνέων τοῖσι μὲν δέρμασι ἀντὶ ἱματίων, τῇσι δὲ κοιλίῃσι ἀντὶ θυλάκων· ἰσχυρὸν γὰρ χρῆμα

cedit, e ventre vero reliquum corpus eum haurit. Ad haec vero argumenta animum attendere oportet, quae proferam, cur potus in ventriculum, non in pulmonem concedat. Si enim potus ad pulmonem ferretur, ubi pulmo oppletus esset, non facile quis spiritum trahere, neque loqui posset. Neque enim pulmone pleno esset quod sonitum contra redderet. Et hoc quidem unum est argumentum. Deinde si potus ad pulmonem procederet, cibi, quum sicci nimirum essent, non ut nunc coquerentur. Istaque duo sunt argumenta. Quin et medicamenta ventrem subducentia ubi potu sumpserimus, nobis cedunt extra ventrem. Habet autem etiam haec res se ad hunc modum: quae medicamenta sursum aut deorsum, aut utroque modo purgant, omnia valde urunt et ex his quidem valentia, si forte mollem aliquam corporis partem attigerint, eam ulcerant; leniora vero turbationem in corporis superficie excitant, ubicumque illita fuerint. Sin aliquod ex his medicamentis ad pulmonem veniret, magnum aliquod malum mihi excitare posse videtur. Pituita enim ex capite veniens eum parvo admodum tempore exulcerat, cum tenerum quiddam et rarum sit pulmo; qui si ulceratus alicui fuerit, multis sane de causis is non bene haberet. Venter autem a medicamentis non exulceratur, cum robustum quiddam sit, velut corium scilicet. Et in Libya plerique ex incolis pecorum pellibus pro vestibus et ventribus pro sacculis utuntur. Ventriculus enim robustum quiddam est. Praeterea vero ubi homines vinum nigrum in-

[1] οὐχ ὥσπερ χωρέει. — [2] εἰς τὸ ἄ. σ. ἀπαυρίσκεται. — [3] τό om. — [4] ἄν. — [5] χωρέει τῆς κοιλίης ἔξω. — [6] ὥσπερ δηλαδὴ δέρμα.

scribere. Ante ἀπὸ δὲ τῆς κοιλίης alia manus in H. addit, οὕτω καὶ εἰς τὸν πνεύμονα. Dein vulgo ἐς τὸ ἄλλο σῶμα ἀπαυρίσκεται; cum Heringa, Littréo omitto ἐς, sed cum E. J. P.′ ἐπαυρίσκεται scribo; — ἀπαυρίσκεται ex antecedente ἀπό exstitisse mihi videtur.

εἰ γὰρ τὸ ποτὸν — ἱστόριόν ἐστι.] ὁκόταν δὲ ὁ π. H., sed δέ alia m.; — Littréus de coniectura adscripsit φημί post ῥηϊδίως, quo mihi non opus esse videtur. — Ionismum ἀναπνέειν E. H. praebuere Littréo. Dein τούτω ἱστόριον E. H., nempe qui ita scripsit ἓν praepositionem ἐν esse credidit.

ἔπειτα — ταῦτά ἐστι.] ἐν pro ἂν ante ἡμῖν K.′ Mack., Littr. — puto Cornarium frustra ἐν dedisse; licet infra ἂν recurrat, non desunt exempla repetiti ἂν in eodem periodi membro, minime ubi participium sicuti h. l. ponitur.

καὶ τὰ φάρμακα — πολλά.] χωρέει ἡμῖν ἔξω τῆς κοιλίης E. H. P.′ Littr., vulgatam e V. notavi; — mihi ἡμῖν e vulgata excidisse videtur, sed potior in ea esse verborum ordo. Dein φάρμακα φθαρτικά E.; ἡμῖν φθαρτικά Q.′; — ταῦτα ποιέει vulgo; Littréus in his ταὐτά scripsit, mihi nihil mutandum videtur. Pro ἀλειφθῇ Lind. ἐλλειφθῇ, sed ληφθῇ E. K., quorum ille „vel ἐλλειφθῇ," unde Lindani lectio ducta; — μέγα τι E. H.; — ἕξει om. pr. m. in H.; — ἐκεῖνος E. H., qui γε omm., sed omnes κεῖνος s. ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ubi ὁ ἄνθρ. pro emblemate alieno delevi.

ἡ δὲ κοιλίη — ἡ κοιλίη ἐστί.] δηλαδή, quod vulg. fert, cf. lectt. Voss., omittunt H., in quo al. m. rest., cod. v., Littr.

ἡ κοιλίη ἐστί. Ἔπειτα ἐπὴν ὑπὸ οἴνου μέλανος θωρηχθῶσι οἱ ἄνθρωποι, ἀποπατέουσι μέλανα. Ταῦτα δὲ πάντα ἱστόριά ἐστι· καὶ ἐπὴν σκόροδα φάγωμεν ἤ τι ἄλλο ὀδμαλέον βρῶμα, διουρέομεν [1] ὄζον τοῦ βρώματος. Ταῦτα μὲν [2] τὰ ἱστόρια ἔξεστι σκέψασθαι, — καὶ τόδε, ὅ τι μέλλω ἐρέειν· εἴ τις κυκεῶνα [3] πίοι ἢ ἄλητον ἑφθὸν ῥοφοίη, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτο, καὶ ἔλθοι ἐς τὸν πνεύμονα, δοκέομεν ἂν αὐτὸν οὐδὲ ζώειν οὐδὲ ὀλίγον χρόνον· ἐπὴν γάρ τι μικρὸν ἔλθῃ ἐς τὸν πνεύμονα φλέγμα ἢ ἐς τὴν σύριγγα αὐτοῦ, πολλὴ βήξ τε καὶ ἰσχυρὴ γίγνεται καὶ σπασμός· εἰ δ' οὖν ἄρα καὶ ζώει ὁ ἄνθρωπος πιὼν τὸν κυκεῶνα ἢ τὸ ἄλητον ῥοφέων, πεσσομένου τοῦ ῥοφήματος, θέρμην ἂν δοκέω πολλήν τε καὶ ἰσχυρὴν τῷ σώματι γίγνεσθαι καὶ πόνον πολλόν, [4] ὥστε οὐκ ἂν ἀποπατοίη κατὰ τρόπον, [5] εἰ ἐς τὸν πνεύμονα ἔλθοι. Ταῦτα δὲ ἱστόρια ἑπτά ἐστι· ἔπειτα τὸ γάλα πῶς ἂν ἔτρεφε τὰ παιδία, εἴ γε [6] χωρέοι πρὸς τὸν πνεύμονα; τοῦτο δὲ ἱστόριον ἄλλο μοι καὶ [7] οὐδ' ἂν ἐπηγαγόμην ἔγωγε τῷ λόγῳ τοιοῦτο ἱστόριον οὐδέν, εἰ μὴ ὅτι πολλοὶ κάρτα τῶν ἀνθρώπων τὸ ποτὸν δοκέουσι ἐς τὸν πνεύμονα χωρέειν καὶ ἀνάγκη ἐστὶ πρὸς τὰ ἰσχυρῶς δοκέοντα πολλὰ τὰ ἱστόρια ἐπάγεσθαι, εἴ [8] τις μέλλει τὸν [9] ἀκούοντα ἐκ τῆς πρὶν γνώμης μεταστρέψαι τοῖσι [10] ἑωυτοῦ λόγοισι πείσειν. Καὶ διὰ τόδε οὐ χωρέει τὸ ποτὸν ἐς τὸν πνεύμονα, ἀλλ' ἐς τὴν κοι-

gesserint, nigra per alvum egerunt. Haec quidem omnia argumento sunt. Ac ubi allia, aut aliud gravis odoris edulium comederimus, urinam cibi odorem referentem excernimus. Et haec quidem argumenta, tum ea quae dicturus sum, spectare licet. Si quis cyceonem biberit, aut farinam coctam aut aliud quid huiusmodi sorbitione acceperit, idque ad pulmonem perveniat, hunc ne minimum quidem temporis victurum speramus. Ubi enim paulum quid pituitae ad pulmonem aut eius fistulam venerit, multa et valida tussis convulsioque oboritur. Si igitur utique vixerit, qui cyceonem biberit, aut farinam coctam sorbitione sumpserit, ubi concocta sorbitio fuerit, copiosum et vehementem calorem multumque dolorem in corpore excitatum iri censeo, quippe non ut fieri debet alvi excreta demitteret, si ad pulmonem devenisset. Illaque septem sunt argumenta. Praeterea qua ratione lac pueros enutriret, si quidem ad pulmonem concederet? Quod est aliud a me adductum argumentum. Ac ne illa quidem argumenta ad orationem nostram probandam adduxissem, nisi adeo multi potum ad pulmonem concedere existimarent. At necesse eum, qui velit auditorem a pristina sententia deducere, suisque verbis fidem facere, ad ea quae firmiter in opinione inhaerent, multa argumenta proferre. Atque ob eam causam potus non ad pulmonem, sed ad ventrem fertur, quod ei prope adiuncta est gula quae semper hiat et

[1] ὀζόμενον codd. — [2] τά om. tum ἱστόρια· ἔξεστι σκέψασθαι δὲ καὶ τόδε. — [3] πίοι om. — [4] ὥστε εἰ ἀποπ. — [5] ἤ. — [6] χωρέει. — [7] οὐδέν. — [8] τις om. — [9] ἀκούοντα. — [10] ἑωυτοῦ τε λόγ.

τοῦτο — βρώματος] ὀζόμενον vulgo, ὄζον de meo.

ταῦτα μὲν — ἔλθοι.] ταῦτα μὲν τὰ ἱστόρια ἔξεστι, σκέψασθαι δὲ καὶ τόδε κ. τ. λ. vulg., σκέψασθαι δὲ ἔξεστι Lind.; — ταῦτα μὲν τὰ ἱστόριά ἐστιν· ἔξεστι δὲ σκέψασθαι καὶ τόδε Littr. de suo. Equidem malui e vulgata δέ eximere, quo facto omnia rite procedunt. De Littréi coniectura πίοι scriptum est; nonnulli libri verbum omm., uti Voss., vulgata πιήσῃ habet, Ald. H. ποιήσῃ, E. ποιήσει. Vulgo ἐς τὸν πνεύμονα τοῦτο, ubi otiosum τοῦτο omisi. — Vulgo εἰ — ζώῃ, sed ζώει Littr. de suo; — καὶ πιών H. — Porro πεσσούμενον vulg., probam formam Littréo praebuerunt Parr. 3. — Tum γὰρ τοῦ ῥοφήμ. vulg., pro γάρ Corn., Foës., voluerunt γε, at γάρ omm. K. L. Littr.; — Dein ὥστε εἰ (ἢ pro εἰ E. Lind.) ἀποπατοίη κατὰ τρόπον ἢ ἐς τὸν πλ. ἔλθοι vulg.; — ὥστε ἀποθανεῖν κατὰ τρόπον, ἢν ἐς τὸν πλ. ἔλθοι K.'; — ὥστε οὐκ ἀποπατέειν (vel οὐκ ἂν ἀποπατοίη) κατὰ τρ., εἰ ἐς τὸν πλ. ἔλθοι Foës. in adn. — Littréus Foësii emendationem probat, sed exhibet tamen ὥστε μὴ ἀποπατοίη κατὰ τρόπον εἰ ἐς τὸν πλ. ἔλθοι. Equidem alteram Foësii correctionem ex toto amplector.

ταῦτα δὲ — πείσειν.] Vulgo καὶ ταῦτα οὐδ' ἂν ἐπηγαγόμην ἔγωγε τῷ λόγῳ τοιοῦτο (τοιοῦτον Parr. 5.) ἱστόριον οὐδέν κ. τ. λ., sed in his aut ταῦτα, aut τοιοῦτο ἱστόριον οὐδέν abundat, itaque ταῦτα reiicio. — Tum ceteri τὰ πολλὰ ἱστ. ἐπάγ.; de meo τά transposui. — Porro εἴ τις coniectura Cornarii est a Littréo recepta, vulgo τις om.; — ἄκοντα vulgo, ἀκούοντα Ald., Lind., Mack. H. J. K., cf. lectt. Voss.; equidem puto ἀκούοντα datum fuisse; — ad ἄκοντα ob mentem obversabatur comici οὔ με πείσεις, οὐδ' ἂν πείσῃς. Tandem ἑωυτοῦ τε vulg., sed τε omm. Parr. 7. Littr.

καὶ διὰ τόδε — εἴρηται.] ἀλλά plene E. H.; — αὐτῇ Corn., Littr., pro vulgata, quam e V. adscripsi, ἐστιν αὐτῷ

λίην, ὅτι προσαφὴς [1] αὐτῇ ἐστι ὁ στόμαχος ἀεὶ χάσκων καὶ χωρέει ἐς ἐκεῖνον, καὶ ἅμα ἐπικεῖται τῇ σύριγγι τοῦ πνεύμονος ὥσπερ κισσοῦ φύλλον, ὥστε οὐκ ἂν παρακαθίει ἐν τῇ καταπόσι, εἰ χωρέει ἐς αὐτόν. Καὶ ταῦτα ἐς τοῦτό μοι εἴρηται.

ad quam tendit, simulque pulmonis fistulae tanquam hederae folium ita incumbit, ut si ad eum feratur in devorando, minime in se demittat. Atque de his hactenus.

κϛʹ. Χωρέει [2] δὲ τὸ ποτὸν ἐς τὴν κοιλίην καὶ ἐπὴν πλησθῇ, ὁ σπλὴν [3] ἀπ' αὐτῆς δέχεται καὶ διαδιδοῖ ἐς τὰς φλέβας καὶ ἐς τὸ ἐπίπλοον καὶ ἐς τὸ κάταντες, ἔς τε τὴν ὄσχην καὶ ἐς τὰ σκέλεα καὶ ἐς τοὺς πόδας, καὶ ἐπὴν νοῦσος ἐπιγένηται τῷ ὕδατι τῷ πολλῷ, χωρέει ἀπὸ τῆς κοιλίης ἐς τὸν σπλῆνα ἀεὶ ἐπὴν πίῃ ὁ ἄνθρωπος. Γίγνεται δὲ ἐπὶ τῆς νούσου ταύτης ὥστε μὴ πυρεταίνειν, ἀλλ' ἢν ἐν τῇ κοιλίῃ [4] καῦμά τι ᾖ καὶ ὁ ἄνθρωπος διψῇ, [5] ἡ δὲ κύστις καὶ ἡ κοιλίη μὴ διηθέωσι κατὰ τρόπον, μηδὲ ἐπιτηδείῃ διαίτῃ ὁ ἄνθρωπος χρῆται. Ὁ δὲ σπλὴν [6] ὑπονοσέων ἕλκει ἀπὸ τῆς κοιλίης τοῦ ποτοῦ, [7] καὶ ἡ ὄσχη διαφανὴς γίγνεται, καὶ αἱ κληῖδες καὶ ὁ τράχηλος καὶ τὰ στήθεα καταλεπτύνεται· [8] τήκεται γὰρ ὑπὸ τῆς νούσου καὶ καταρρέει ἐς τὴν κοιλίην τά τε κάτω ὕδατος πλέα ἐστὶ καὶ ἀσιτέει ἡ κοιλίη, καὶ ὁτὲ μὲν κάρτα στέγει, ὁτὲ δὲ καταρρέει, ἥ τε κύστις οὐ διηθέει κατὰ τρόπον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φρίκη τε διαΐσσει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε διὰ τοῦ σώματος, καὶ πῦρ ἔστι ὅτε ἐπιλαμβάνει, καὶ τὸ πρόσωπον τῶν μὲν οἰδαλέον γίγνεται, τῶν δὲ οὔ· ἔστι δ' οἷσι καὶ καταρρήγνυνται αἱ κνῆμαι, ἐπὴν χρόνιον τὸ νόσημα γένηται,

26. In ventrem autem potus fertur, a quo, cum repletus fuerit, lien eum recipit et ad venas et omentum transmittit et ad declive deorsum, ad scrotum, ad crura et ad pedes demittit; cumque morbus supervenerit multae illi aquae, a ventre semper ad lienem concedit, cum homo biberit. In hoc autem morbo etiam accidit ut febris liberi sint, nisi ardor quidam in ventriculo insit, aut homo sitiat, vesica vero et venter non percolent, uti decet, neque idoneo victu homo utatur. Lien vero aliquantum aegrotans potum e ventriculo attrahit et scrotum pellucidum evadit et iugulum, cervix et pectus extenuatur, cum ex morbo colliquescat, et humor in ventrem defluat, inferioraque aquae plena sunt et venter cibum refugit et quandoque quidem valde adstrictus est, quandoque vero fluit, neque vesica probe transmittit ut plurimum et horror subinde corpus pervadit interdumque febris supervenit et quibusdam facies intumescit, quibusdam minime. Nonnullis vero, ubi morbus diuturnus exstiterit, tibiae rumpuntur indeque aqua effluit et insomnia corporisque imbecillitas praecipueque lumborum oritur et ubi quis vel paululum tantum plus comederit, aut biberit, lien affligitur crebrumque spiritum sem-

[1] αὐτῷ. — [2] δὲ καὶ τὸ π. — [3] τὸ ἀπ' αὐτῆς. — [4] καῦμά τι ᾖ om. — [5] ἢν δὲ ἡ κύστις. — [6] ὑπὸ νουσέων. — [7] ἡ δὲ ἡ νοῦσος γίνεται καὶ κ. τ. λ.
[8] τήκηται δὲ ὑπό.

E. H.; — καὶ ἀεὶ χάσκων τοῦ ἀνθρώπου καὶ χ. E. H., in vulgata etiam ὁ στόμαχος τοῦ ἀνθρώπου, unde τοῦ ἀνθρ. eieci de coniectura; — χωρέοι al. m. H. et I. K.; αὐτόν J. K.' Littr., ἑωυτόν vulg.

26. χωρέει — ὁ ἄνθρωπος.] δὲ καὶ τὸ π. vulg., sed prima m. in H., et Littr. omm. καί; — tum σπλήν τε vulgo, sed τε recte reiicere mihi videtur Littr. Dein διαδιδοῖ pro vulgato διδοῖ cum Lindano scripsi. Porro καί ante ἐς τὸ ἐ. om. prima m. in H.; καὶ ἐς τὴν ὄσχην K. — ἐφ' ὕδατι πολλῷ K.'; — ego τῷ ante πολλῷ de meo interposui; — ἀπὸ τῆς κοιλίης K. vulgata ὑπὸ τῆς κ. Tum omnes χωρέει ὑπὸ τῆς κοιλίης [καὶ] ἐς τὸν σπλῆνα [ἔρχεται] ἀεὶ [ἀπὸ τοῦ ποτοῦ,] ἐπὴν πίῃ ὁ ἄνθρωπος. Quae scriptura loci inepta et me iudice interpolationibus, quas uncinis intersepsi, deturpata. Itaque emblemata aliena reiicio et cum K. ἀπό pro vulgato ὑπό lego.

γίγνεται — χρῆται.] πυρεταίνειν ἄλλην ἐν τῇ κοιλίῃ ἢ ὁκόταν ὁ ἄνθρωπος διψῇ vulgo; Littréus conferens locum similem e lib. I. de morbis mull. § 61. (p. 122. vs. ult. Littr.) dedit: πυρεταίνειν, ἀλλ' ἢ ἐν τῇ κοιλίῃ καῦμά τι ᾖ, ἢ ὁκόταν ὁ ἄνθρωπος διψῇ. Locus tamen e lib. I. l. vitiose descriptus est in vulgata lectione, cf. adnn., sed verissime ἀλλ' ἢν emendavit editor Parisiensis; id unum feci ut pro ἢ ὁκόταν solum καί darem de meo. Dein Lind., Mack., pro ἡ δὲ κύστις legerunt ἢν δὲ ἡ κύστις.

ὁ δὲ σπλὴν — ἀφίει.] post τοῦ ποτοῦ omnes ἡ δὲ (Lind. τε) νοῦσος γίγνεται, quae verba extra omnem cum reliquis nexum idoneum inferri mihi videntur, ita ut pro emblemate alieno ea reiiciam. Porro τήκεται δὲ ὑπό L. Lind., cf. lectt. Voss.; — τῆς νούσου ταύτης vulgo, sed ταύτης om. V.,

καὶ ῥεῖ [1] αὐτόθεν ὕδωρ καὶ ἀγρυπνίη ἐπιπίπτει καὶ ἀδυναμίη τοῦ σώματος καὶ μάλιστα τῆς ὀσφύος, καὶ ἐπήν τι φάγῃ ἢ πίῃ καὶ ὀλίγῳ πλέον, πονέεται ὁ σπλὴν, καὶ τὸ πνεῦμα πυκινὸν ἀεὶ ἀφίει. Ταῦτα δὲ σημήϊα ὕδρωπός εἰσι. Ἔστι δὲ καὶ περὶ τὴν κοιλίην μοῦνον, ἢ καὶ πυρὸς λαβόντος ἢ καὶ οὐχὶ, καὶ ἡ γαστὴρ μεγάλη γίγνεται καὶ πίμπλαται ὕδατος, τὰ δὲ ἄνω τοῦ σώματος λεπτὰ γίγνεται· [2] οὕτω δὲ διατεθεῖσι τὰ σημήϊα [3] πάντα βληχρότερά ἐστι καὶ ἅμα ἐν τοῖσι σκέλεσι ὕδωρ οὐκ ἐπιγίγνεται καὶ ὁ πόνος τοσούτῳ ἐλάσσων. Περὶ δὲ τὴν κοιλίην μοῦνον διὰ τόδε ὕδρωψ γίγνεται· ἐπὴν γὰρ ἁλὲς ἐπιγένηται καὶ ὁδὸς ἐν ἀρχῇσι μὴ γένηται ἐς τὸ κάτω, ἀλλ' [4] ἀποληφθῇ ἁλὲς ἐν τοῖσι φλεβίοισι, ἅτε ἀναπνοὴν μὴ [5] ἔχων μήτε ἄνω μήτε κάτω, ἀποστήριξιν ἔχει. Ὥσπερ εἴ τις ἄγγος μέγα μικρόστομον [6] ἀπολαβὼν καταστρέψειε ἐν τάχεϊ, εἶτα κατ' ἡσυχίην ἀπὸ τοῦ στόματος ἀφέλοι τὸ ἐπικείμενον καὶ ἢν τοῦτο ποιήσῃ, τὸ ὕδωρ οὐκ ἂν ῥεύσειε ἔξω· [7] οὐ γὰρ ἔχει ἀναπνοὴν, ἀλλ' [8] ἀποκέκλειται ἀπὸ τοῦ ἐντὸς πνεύματος· ἐνεὸν γὰρ τὸ πνεῦμα πληροῖ τὸ ἄγγος καὶ ἀντιστηρίζει τῷ ἔξω πνεύματι καὶ οὐκ ἔστι τῷ ὕδατι ἐκδρομὴ ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ πληροῦντος τὸ ἄγγος καὶ ἅμα ἐπικειμένου τῷ ὕδατι· εἰ δέ τις κλίνειε καθ' ἡσυχίην τὸ ἄγγος ἢ κατὰ πυθμένα τρήσειε, ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ ἄγγεος· ἐξιόντος δὲ τοῦ πνεύματος χωρέει καὶ τὸ ὕδωρ ἔξω. Οὕτω δὴ καὶ

per emittit. Atque ista aquae inter cutem sunt indicia. Consistit autem etiam in ventre solo sive febris prehenderit, sive non, et venter magnus fit et aqua impletur, superiores vero corporis partes gracilescunt. Iis vero, qui ita se habent, signa omnia debiliora sunt, simulque aqua in cruribus non inest laborque eo minor est. At vero circa ventrem solum aqua inter cutem istam ob causam exoritur. Nempe ubi magna copia accesserit, neque per exordia ad inferiores partes via detur, sed coacervata in venis resideat, nimirum ut quae respirationem non habeat neque sursum, neque deorsum, firmam habet sedem. Non secus ac si quis magnum vas angusti oris occlusum subito convertat, deinde sensim operculum ab ore detrahat, idque ubi fecerit, aqua foras non effluit, cum perspirationem non habeat, sed a spiritu qui intus est intercludatur. Spiritus enim internus vas opplet et externo spiritui obluctatur, neque aquae excursus datur, cum spiritus vas impleat simulque aquae superincumbat. At si quis vas sensim inclinet, aut in fundo perforarit, spiritus e vase effertur, quo egresso etiam aqua foras concedit. Ita sane in aqua intercute, si quidem sursum aut deorsum perspiratio per venas fiat per morbi initia, ad crura et pedes aqua fertur, sin minus, isthic solum circa ventrem volutatur. Ac de his quidem sic a me dictum est. Accidit autem mulieribus etiam hydrops in utero et ventre et cruribus et reliqua signa omnia habet eadem; de quo

[1] αὐτόθι. — [2] οὕτω οἰηθεῖσι. — τὰ δὲ σημήϊα κ. τ. λ. — [3] ἅπαντα. — [4] ἀποβληθῇ. — [5] ἔχον. — [6] ἀναλαβών. — [7] οὐδὲ γάρ. — [8] ἀποκέκλεισται.

quem sequor. Dein ἥ τε κύστις καὶ οὐ διηθέει Parr. 5.; — ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον vulgo, cum L. Lind., Mack., πλεῖστον scripsi. — In sequentibus κἔστι οἷσι H. et alia m. κἔστι δ' οἷσι. Sequens καί omm. Parr. 6.; — γίνηται Parr. 4.; — αὐτόθι K. L.; — πυκινόν E. H., πυκνόν ceteri.

ταῦτα — εἰσί.] εἰσί omm. H. v., sed in illo alia manu restituitur.

ἔστι δὲ καὶ — ἐλάσσων.] Vulgo καὶ τὰ σκέλεα πίμπλαται ὕδατος, quod quum cum vicinis pugnaret, Littréus τὰ σκέλεα οὐ πίμπλ. scripsit; mihi potius τὰ σκέλεα eiiciendum videtur, quippe in Littréi lectione δὶς ταὐτὸν ἡμῖν εἶπεν. Vulgo dein οὕτω οἰηθεῖσι τὰ δὲ σημήϊα; — Foësius vult οὕτως ἰηθεῖσι τάδε σημεῖα; — Littréus dedit οὕτω δ' ἔχουσι τὰ σημήϊα: — equidem putavi in οἰηθεῖσι potius latere διατεθεῖσι, quod δέ transponens recepi. Tandem καὶ ἅμα καὶ ἐν τοῖσι σκ. vulgo, ubi alterum καί om. K., quem sequor.

περὶ δὲ — ἔχει.] μὴ γίνηται vulg.. aoristum dedi e cod. J.; — ἀλλά plene Parr. 3.; — ἀποβληθῇ vulg. ἀποληφθῇ E., prima m. in H. K.', Mack., Littr.; — ἅτε καὶ ἀναπνοήν ceteri; otiosum καί abieci.

ὥσπερ — τὸ ὕδωρ ἔξω.] ἀναλαβών, ut V., L. Lind., Mack., non Littréus, cum quo vulgatam retinendam censeo; — καταστρέψει Parr. 2.; — ἐκρεύσεται sine ἄν Ald., Parr. 6.; — οὐ γάρ E. Littr., οὐδὲ γάρ vulg., οὔτε γάρ Parr. 5.; — ἀλλὰ plene E. H. — Vulgo πνοήν, ubi de meo ἀναπνοήν dedi; ἐπικειμένου τοῦ ἠέρος vulgo; Foësius in Latinis τοῦ ὕδατος; mihi τῷ ὕδατι requiri videtur. Tum ἢν δέ τις κλίνειε cett.; de meo εἰ scripsi.

οὕτω δὴ — τὴν κοιλίην.] οὕτω δέ prima m. in H.; — ἢ ἄνω E. H. Littr., ἄνω sine ἤ vulg.; — εἰ δὲ μή E. H.

τῷ ὕδρωπι· ἢν μὲν παραπνοὴ [1]ἢ ἄνω ἢ κάτω διὰ τῶν φλεβίων γένηται ἐν ἀρχῇ τῆς νούσου, ἔρχεται [2]καὶ ἐς τὰ σκέλεα καὶ ἐς τοὺς πόδας ὁ ὕδρωψ· ἢν δὲ μὴ, αὐτοῦ μοῦνον εἰλέεται περὶ τὴν κοιλίην. [3]Καὶ οὕτω μέν μοι περὶ τούτων εἴρηται. Γίγνεται δὲ καὶ τῇσι γυναιξὶ ὁ ὕδρωψ ἐν τῇσι μήτρῃσι καὶ ἐν τῇσι κοιλίῃσι [4]καὶ ἐν τοῖσι σκέλεσι, καὶ τἆλλα σημήϊα πάντα ταὐτὰ ἴσχει· ἀποπέφανται δέ μοι ἐν τοῖσι γυναικείοισι νοσήμασι περὶ αὐτοῦ. Αὗται αἱ τρεῖς ἰδέαι τῶν νοσημάτων ἀπὸ τοῦ ὕδρωπος. Γίγνεται δὲ τὰ νοσήματα πάντα ταχέως χαλεπὰ καὶ πάντα αὔξεται ταχέως· ἔτι δὲ χαλεπώτερα γίγνεται, ἢν ἐξ ἑτέρης νούσου τὸ σῶμα τηχθὲν ἐς τοῦτο περιέλθῃ. Ἢν μὲν οὖν ἐν τάχεϊ προσκαταλάβῃ τὸ νόσημα τὸν ἄνθρωπον, θνήσκει, ἅτε τῆς νούσου χρονιωτάτης γενομένης· ἐπὴν δὲ καὶ ἡ κοιλίη εὔροος γένηται, κάρτα θνήσκει ταχέως, ἐπαΐων τε καὶ διαλεγόμενος. Ταῦτα δέ μοι εἴρηται περὶ ὕδρωπος ὅθεν τε γίγνεται καὶ ὅτι τὰ σημήϊα αὐτοῦ τάδε.

a me in morbis mulierum dictum est. Atque tres hae sunt ab hydrope morborum formae. Hi autem omnes morbi celeriter difficiles sunt, celeriterque omnes increscunt. Longe vero graviores sunt, si corpus alio modo tabefactum ad hunc delapsum fuerit. Si hic morbus igitur subito hominem post alterum corripuerit, moritur, cum nimirum morbus admodum diuturnus fiat. Quodsi etiam alvus fluida fuerit, admodum cito tum sentiens, tum loquens moritur. Atque ista mihi de hydrope et eius ortu et quod ipsius haec signa sunt, dicta sunt.

[1] ἢ om. — [2] ἐπὶ τὰ σκ. sine καί. — [3] καί om. — [4] καὶ τοῖσι σκ.

καὶ οὕτω — εἴρηται.] καί omm. Parr. 5.

γίγνεται — περὶ αὐτοῦ.] ὁ ὕδρωψ omm. Parr. 2.; — καὶ ἐν τῇσι κοιλίῃσι sine τά J., vulgata καὶ τὰ ἐν τῇσι κοιλίῃσι καὶ τὰ ἐν τοῖσι σκέλεσι; — mihi rerum nexus iubere videtur utrumque τά abiicere. Dein τὰ ἄλλα σημεῖα H.; — πάντα ex E. H. recepi, ceteri omm.

αὗται — ὕδρωπος.] καὶ αὗται αἱ Lind., de suo, uti videtur.

ἢν μὲν — διαλεγόμενοι.] προκαταλάβηται ceteri; repono usitatum in his formulis activum, et προσκαταλάβῃ scribo, nam quid πρό huc faciat, non capio. Omnes ἐπὴν δὲ καὶ ἡ κοιλίη εὔροος γένηται, ubi ego potius exspectaveram ἢν δὲ καὶ ἡ κοιλίη μὴ εὔροος γένηται; veteres enim de diarrhoea hydropem tollente passim loquuntur; sed nil muto, quia nescio, quomodo noster de his iudicaverit. Dein κάρτα — τάχιστα ceteri; de meo ταχέως scripsi; nempe aut κάρτα delendum, aut quod dedi scribendum videtur.

ταῦτα — τάδε.] σημεῖα Parr. 3.

ΠΕΡΙ ΓΟΝΗΣ.
ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ.

ΕΣΤΙ ΔΕ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝ ΜΟΝΟΝ, Ο ΑΥΤΟΣ Ο ΣΥΓΓΡΑΨΑΣ ΟΝΟΜΑΖΕΙ ΤΟ ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΤΟΚΩΙ· ΣΥΓΓΕΓΡΑΠΤΑΙ Δ' ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΙΑΤΡΟΣΟΦΙΣΤΟΥ, ΥΦ' ΟΥ ΤΟ ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

DE GENITURA.
DE NATURA PUERI.

EST AUTEM UNUS TANTUM LIBER, QUEM IPSE AUCTOR APPELLAT DE NATURA PUERI IN PARTU. CONSCRIPTUS VERO EST AB EODEM IATROSOPHISTA, A QUO QUARTUS DE MORBIS ET DE MORBIS MULIERUM PRIMUS.

ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΤΟΚΩΙ.

α'. Νόμος μὲν πάντα κρατύνει· ἡ δὲ γονὴ τοῦ ἀνδρὸς ἔρχεται ἀπὸ παντὸς τοῦ [2] ὑγροῦ τοῦ ἐν τῷ σώματι ἐόντος τὸ ἰσχυρότατον ἀποκριθέν· τούτου δὲ ἱστόριον τόδε, ὅτι [3] ἐπὴν λαγνεύσωμεν σμικρὸν οὕτω μεθέντες, ἀσθενέες γιγνόμεθα. Ἔχει δὲ οὕτω· φλέβες καὶ νεῦρα ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος τείνουσι ἐς τὸ αἰδοῖον, οἷσι ὑποτριβομένοισι καὶ θερμαινομένοισι καὶ πληρευμένοισι ὥσπερ κνησμὸς ἐμπίπτει καὶ τῷ σώματι παντὶ ἡδονὴ καὶ θέρμη ἐκ τούτου παραγίγνεται· τριβομένου δὲ τοῦ αἰδοίου καὶ τοῦ ἀνθρώπου κινευμένου, τὸ ὑγρὸν θερμαίνεται τὸ ἐν τῷ σώματι καὶ διαχέεται καὶ κλονέεται ὑπὸ τῆς κινήσιος καὶ ἀφρέει καθάπερ καὶ τἄλλα ὑγρὰ ξύμπαντα κλονεύμενα ἀφρέει· οὕτω δὲ κἀν τῷ ἀνθρώπῳ ἀποκρίνεται ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ ἀφρέοντος τὸ ἰσχυρότατον καὶ πιότατον καὶ ἔρχεται ἐς τὸν νωτιαῖον μυελόν. Ἐπὴν δὲ ἔλθῃ ἐς τοῦτον

DE NATURA PUERI IN PARTU.

1. Lex quidem omnia sibi subiicit. At vero viri genitura ex universo humore, qui in corpore continetur, proficiscitur, a quo quod validissimum est excernitur. Cuius rei illud est argumentum, quod ubi rem veneream exercemus, tantillo emisso imbecilles evadimus. Istud vero sic se habet: ex toto corpore venae et nervi in pudendum procedunt, quorum attritu, excalefactione et repletione velut pruritus exoritur, indeque ad totum corpus voluptas et calor permanat. Trito autem pudendo et moto homine humor in corpore concalescit et diffunditur et motus agitatur et spumescit, non secus ac reliqui omnes humores agitati spumescunt. Sic vero etiam in homine quod validissimum est et pinguissimum a spumescente humore secernitur et ad spinalem medullam progreditur. Ad quam postquam genitura pervenerit, ad renes fertur; eò enim via tendit per venas; ac

[1] Inscriptio: ἱπποκράτους περὶ γονῆς. τοῦτο δὲ πολύβου εἶναι φησὶν ὁ γαληνός. — [2] ὑγιέος. — [3] ἐπάν.

1. νόμος — γιγνόμεθα.] παντὸς τοῦ ὑγιέος multi Parr. et Marc., Voss., Zuing. in marg.; — τοῦ X. P.' ε.; — τοῦτο δὲ ἱστόριον cod. E. Post τόδε omnes: ὅτι ἀποκρίνεται τὸ ἰσχυρότατον, quod non est nisi scholion ad τούτου olim adscriptum, quod abiicio. — Tandem ἐπάν H. P.'

ἔχει — μυελόν.] ᾗσι ὑποτριβομένῃσι καὶ θερμαινομένῃσι καὶ πληρευμένῃσι Parr. 5., ε.; — Marcianus ᾗσι, sed reliqua masculino genere; — ἡδόνης θέρμη cod. ε.; — καθάπερ — ἀφρέει omm. G. Voss.; — θερμαίνεται ἐν τῷ σώματι ceteri, de meo τό interposui; — ξύμπαντα C., Marcianus, Lind., Littr., σύμπ. vulgo; — οὕτω δή H. O.; — καὶ ἐς C. Marc.; — καὶ τὸ πιότατον vulg., sed τό omm. Parr. 4., ε. Voss., Littr. — Sequuntur iam apud ceteros haec: τείνουσι γὰρ (γάρ om. ε., γὰρ καί habent C., Marc., γὰρ [ὁδοὶ] Lind. et Mack. eum secutus, fortasse e Calvo) ἐς τοῦτον ἐκ παντὸς τοῦ σώματος καὶ διαχέει (διαχεῖται E., H. alia m., K., ε., διαχωρέει O.) ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου εἰς (ἐς Marc.) τὴν ὀσφὺν καὶ ἐς πᾶν τὸ σῶμα καὶ ἐς (ἐς h. l. omm. Parr. 5. et ε.) τὸν μυελὸν καὶ ἐξ αὐτοῦ τείνουσι ὁδοὶ ὥστε καὶ ἐπιέναι τοῦ ὑγροῦ (τοῦ ὑγροῦ om. C.) ἐς αὐτὸν καὶ ἀποχωρέειν. — Ista quidem esse corrupta, nemo negabit, qui nihil aliud agens ea perlustraverit: nam in descriptione ita circumveheris, ut quorsum tandem appuleris si circumspicias, plane nescias: primum τείνουσι non habet, quorsum referatur, fortasse omnino ὁδοί excidit; διαχέεται si legas, nam διαχέει nihili est, verbum rursus subiectum non habet, quod ἡ γονή esse debebit, tum vero redit ad τὰς ὁδούς. Equidem, licet Foësius ea ita fere explicuerit, probare neutiquam possum. Neque vero exitum ex his reperire mihi contigit; sed plus est: nimirum si ad seqq. ἐπὴν δὲ ἔλθῃ ἐς τοῦτον [τὸν μυελὸν] ἡ γονή animum attendas, vides haec continuo excipere finem, quem esse affirmo periodi, τὸν νωτιαῖον μυελόν. Itaque sic censeo; corrupta illa referunt adnotationem marginalem, quam tum ceterorum abruptio arguit emblema alienum esse, tum ipsa oratio a vicinis diversa, etiamsi corruptelam non computes. His de causis verba illa reiicienda mihi sunt visa.

ἐπὴν δὲ — ἐχομένη.] ἐπεί C.; — ἐς τοῦτον τὸν μυελόν ceteri; sed noster ita scripsisse non est censendus, loquitur

ἡ γονὴ, χωρέει παρὰ τοὺς νεφρούς· ταύτῃ γὰρ ἡ ὁδός ἐστι διὰ φλεβῶν· κὴν οἱ νεφροὶ ἑλκωθῶσι, ἔστι ὅτε καὶ αἷμα ξυμφέρεται· παρὰ δὲ τῶν νεφρῶν ἔρχεται διὰ τῶν ὀρχίων μεσάτων ἐς τὸ αἰδοῖον· καὶ χωρέει οὐχ ὅπῃ τὸ οὖρον, ἀλλά οἱ ἄλλη ὁδός ἐστι ταύτης ἐχομένη. Καὶ οἱ ἐξονειρώσσοντες διὰ τάδε ἐξονειρώσσουσι· ἐπὴν τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ σώματι διακεχυμένον ἔῃ καὶ διάθερμον, εἴτε ὑπὸ ταλαιπωρίης, εἴτε [1] καὶ ὑπὸ ἄλλου τινὸς, ἀφρέει καὶ ἀποκρινομένου ἀπ' αὐτοῦ ὁρᾷν παρίσταται [2] οἱ ἡ λαγνείη. Ἀλλ' οὔ μοι περὶ ὀνειρωσσόντων ὁ λόγος καὶ παντὸς τοῦ νοσήματος [3] ὅ τι ἐστὶ καὶ ὁκόσα ἐργάζεται, καὶ διότι πρὸ [4] λαγνείης. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτό μοι εἰρέαται.

β'. Οἱ δὲ εὐνοῦχοι διὰ [5] τάδε οὐ λαγνεύουσι, ὅτι σφέων ἡ δίοδος ἀπαλδύνεται τῆς γονῆς· ἔστι γὰρ δι' αὐτῶν τῶν ὀρχίων ἡ ὁδός· καὶ νεῦρα τείνει λεπτὰ καὶ πυκνὰ ἐς τὸ αἰδοῖον ἐκ τῶν ὀρχίων, οἷσι ἀείρεται καὶ καθίεται, καὶ ταῦτα ἐν τῇ τομῇ ἀποτέμνεται, [6] διὸ οὐχ ὑπάρχουσι οἱ εὐνοῦχοι χρηστοί· τῶν δὲ τάδε [7] ἐκτριβέντων ἡ ὁδὸς τῆς γονῆς ἐμπέφρακται· πωροῦνται γὰρ οἱ ὄρχιες· καὶ τὰ νεῦρα σκληρὰ καὶ μωρὰ [8] γενόμενα ὑπὸ τοῦ πώρου οὐ [9] δύναται τείνειν καὶ χαλᾷν. Ὁκόσοι δὲ παρ' οὖς τετμημένοι εἰσὶ,

si renes ulcerati fuerint, interdum etiam una sanguis defertur. A renibus autem per medios testes ad pudendum pervenit, neque qua via urinae est prodit, sed alia illi via est huic proxima. At vero qui per somnum veneris ludibrio tentantur ideo per somnum venerem exercent: postquam humor, qui corpori inest, diffusus est et excalefactus, sive ex vehementi exercitatione, sive ab alia quadam re, spumescit et dum ab illo secernitur, rei venereae imago quaedam illi obversatur. Sed neque de his, qui per somnum veneris ludibrio tentantur, neque de toto morbo, quid sit et quae efficiat, neque cur coitus loco sit, dicendum nobis est. Ac de his quidem hactenus.

2. At vero eunuchi eam ob causam venerem minime peragunt, quia geniturae transitus ipsis aboletur. Per ipsos enim testes ei via est et nervi tenues et crebri ex testibus in pudendum feruntur, quibus assurgit et demittitur, iique in ipsa exsectione dum castrantur rescinduntur, ideoque ad obeundam venerem inutiles exsistunt. Qui vero istorum attritionem passi sunt, iis geniturae via obstructa est. Callum enim contrahere testes solent, nervique a callo indurati et hebescentes neque pudendum intendere, neque laxare possunt. At qui iuxta aures sectionem

[1] καὶ om. — [2] οἱ ἡ λαγνείη. — [3] ὅτι ἐστὶ καὶ. — [4] μανίης. — [5] τάδε. — [6] διότι καὶ οὐχ. — [7] ἐκτριβόντων. — [8] γενόμενα. — [9] δύνανται.

de partibus corporis tanquam de rebus notis: in aprico est τὸν μυελόν glossema esse ad τοῦτον adscriptum, quare sustuli. Articulum ante γονή om. ε.; — μεσάτων om. X.; — ἄλλη omm. O. ε.; — αὐτῆς vulgo, de meo ταύτης repono; — ἐχομένης Ald.

καὶ — λαγνείης.] ἐπήν C. Marc., Littr., ἐπάν vulg.; — τό ante ἐν τῷ σ. de meo addidi; — εἴτε ὑπὸ ἄλλου τινὸς vulg.; εἴτε καί in his C. Marc., Littr., ὑπ' ἄλλου Marc.; — ὁρᾷν παρίσταται οἵη λαγνείη vulg.; — οἱ η in ea Marc., cf. lectt. Voss.; — οἵη πῶς ἐν τῇ λαγνείῃ Q.'; — οἵη περ ἐν τῇ λαγνείῃ Parr. 4., ε.; Littréus dedit οἵάπερ ἐν τῇ λαγνείῃ; equidem in Marciani et Vossiani lectione veram scripturam agnosco, aliae illae lectt. sunt otiosae correctiones; bene Graecum est ὁρᾷν παρίσταται αὐτῷ ἡ λαγνείη. — Porro post λαγνείη sequitur apud cett.: ἔχει γὰρ τὸ ὑγρὸν τοῦτο ὅπερ λαγνεύοντι, sed πάσχει γὰρ αὐτὸ τὸ ὑγρὸν τοῦτο E. K. P.', πάσχει γὰρ οὕτω τὸ ὑγρὸν τοῦτο in marg. al. m. H., πάσχει Zuing. in marg.; ἔξεισι pro ἔχει Lind., ἐξίει pro eodem Mack.; τούτῳ pro τοῦτο Mack., τοιοῦτόν pro eodem C. Marc,, ὥσπερ pro ὅπερ Lind., Mack., recte ut puto, nam omnino legendum ἔχει γὰρ τὸ ὑγρὸν τοῦτο ὥσπερ λαγνεύοντι; — quod etiam Latine expressit Foësius. — Sed licet ista ita legenda videantur, non sunt tamen recipienda; adnotationem referunt lectoris nescio cuius. Pro ὀνειρωσσόντων C. Marc. ὀνειράτων; — τί ἐστί vulgo, ὅτι ἐστι multi Parr. et C.; ὅ τι mihi e Marc. excerptum est, quae vera lectio et latet in ὅτι illorum. Vulgo in ἀλλ' οὔ μοι περὶ ὀνειρωσσόντων abest ὁ λόγος, quae oratio tamen mihi non elliptica, sed vitiosa videtur, ita ut ὁ λόγος de meo suppleverim. Pro πρὸ λαγνείης Parr. 4. πρὸ μανίης, Marc. coniunctim. Littréus dubitat, num forte bona lectio sit μανίης; ego falsam esse arbitror; puto autem πρό recte interpretatum esse Foësium; de tempore hic non ponitur.

2. οἱ δὲ εὐνοῦχοι — χαλᾷν.] διὰ ταῦτα vulg., διὰ τάδε Parr. 8., Marc., Voss.; — ἔστι δ' αὐτῶν τῶν ὀρχ. Marc., idemque e C. excerpsit Littr.; — ἐς τὸ αἰδοῖον etiam Marc.; — τοῦτ' ἐν C.; — διότι (διό C.) καὶ (καί omm. E. K.) οὐχ vulg.; textum descripsi uti Littréus. Porro ἐκτριβεόντων E. et H. supra lineam, est autem dittographia ἐκτριβόντων. — Tum μωρὰ γενόμενα C., Marc., Littr., γινόμενα vulg.; — δύνανται C. H, ε., cf. lectt. V.

ὁκόσοι — γέγονε.] τό ante πλεῖστον om. ε.; — τὸ πλεῖ-

οὗτοι λαγνεύουσι μὲν καὶ ἀφιᾶσι, ὀλίγον δὲ καὶ ἀσθενὲς καὶ ἄγονον· χωρέει γὰρ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς παρὰ τὰ οὔατα ἐς τὸν νωτιαῖον μυελόν· αὕτη δὲ ἡ δίοδος ὑπὸ τῆς τομῆς οὐλῆς γενομένης στερεὴ γέγονε. Τοῖσι δὲ [1]παισὶ λεπτὰ τὰ φλέβια ἐόντα καὶ πληρεύμενα κωλύει τὴν γονὴν ἰέναι καὶ ὁ κνησμὸς οὐχ ὁμοίως παραγίγνεται· διὰ ταῦτα οὐδὲ κλονέεται ἐν τῷ σώματι τὸ ὑγρὸν ἐς ἀπόκρισιν τῆς γονῆς· καὶ τῇσι παρθένοισι μέχρις ἂν νέαι ἔωσι οὐ χωρέει τὰ καταμήνια δι' αἴτιον [2]τωὐτό. Ἐπὴν δὲ αὔξωνται καὶ παρθένος καὶ παῖς, αἱ φλέβες αἱ ἐς τὸ αἰδοῖον τείνουσαι τοῦ παιδὸς, καὶ τῆς παρθένου [3]ἐπὶ τὰς μήτρας, εὔροοι γίγνονται ὑπὸ τῆς αὔξης καὶ στομοῦνται καὶ δίοδος διὰ στενῶν γίγνεται, καὶ τὸ ὑγρὸν κλόνησιν τότε ἴσχει, εὐρυχωρίη γάρ οἱ τότε γίγνεται ἔνθα κλονήσεται· καὶ τῷ παιδὶ χωρέει, ἐπὴν [4]ἁδρὸς ἔῃ, διὰ τόδε, καὶ τῇ παρθένῳ τὰ καταμήνια. Ταῦτα δέ μοι οὕτως ἀποπέφανται.

γ'. Τὴν δὲ γονήν φημι ἀποκρίνεσθαι ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος καὶ ἀπὸ τῶν στερεῶν καὶ ἀπὸ τῶν μαλθακῶν καὶ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ παντὸς τοῦ ἐν τῷ σώματι. Εἰσὶ δὲ τέσσαρες ἰδέαι τοῦ ὑγροῦ, αἷμά τε καὶ χολὴ καὶ ὕδωρ καὶ φλέγμα. Τοσαύτας γὰρ ἰδέας ἔχει ξυμφυέας ὁ ἄνθρωπος ἐν ἑωυτῷ καὶ ἀπὸ τούτων αἱ νοῦσοι γίγνονται· δεδήλωται δέ μοι καὶ περὶ τούτων καὶ διότι ἐκ τούτων αἱ νοῦσοι γίγνονται καὶ αἱ ἐκ νούσων διακρίσιες. Καὶ

experti sunt, ii venerem quidem exercent, verum semen paucum, imbecillum et infoecundum emittunt. Maxima si quidem seminis pars a capite secundum aures in spinalem medullam fertur; ipse vero transitus sectione ad cicatricem perducta, solidior evadit. Pueris autem venae exiles et plenae genituram ferri prohibent, neque pruritus eodem modo excitatur, nec perinde humor in corpore agitatur, ut genitura secerni queat. Virginibus quoque eandem ob causam intra pubertatis annos menses minime prodeunt. Ubi vero adoleverint tum virgo, tum puer, venae, quae ad pueri pudendum et in virginis uterum feruntur, incremento accepto ampliores redduntur et aperiuntur, transitusque per illarum angustias patet, tuncque humor agitari incipit et spatia ampliora, in quibus agitetur, habet, pueroque cum adultus fuerit (semen) ob eam causam et virgini menstrua prodeunt. Atque ista mihi ad hunc modum se habere comperta sunt.

3. At vero genituram ex toto corpore et ex solidis et mollibus partibus et ex universo totius corporis humore secerni assevero. Humoris autem quatuor sunt species, sanguis, bilis, aqua et pituita. Homo enim tot sibi congenitas species habet in se, unde morbi fiunt. Exposui vero tum de his, tum de causa, quare inde morbi oriantur, eorumque iudicia fiant. Atque haec mihi quidem de genitura dicta sunt et unde et quanam ratione et quanam ex causa

[1] παιδίοισι. — [2] τὸ αὐτόν. — [3] καὶ ἐπί. — [4] ἀνήρ.

στον· τοῦ γόνου vulg., sed τοῦ γόνου omm. C. Marc., quibus obtemperandum existimo, quum noster ἡ γονή dicere soleat; — τά ante οὔατα om. H., ubi rest. al. m., J.; — ἐς τὸν ν. μ. H., Marc., Littr., εἰς τ. ν. μ. vulgo.

τοῖσι δὲ — τωὐτό.] παισί C., Marc., Littr., παιδίοισι vulg.; μέχρι ἂν Marc.; — τωὐτό C., Marc., Littr., τὸ αὐτό vulg.

ἐπὴν — καταμήνια.] καὶ ἐπὶ τὰς μ. vulg., sed καί omm. Parr. 6., ε., Littr.; — εὔροοι Lind., εὔροαι vulg., εὔροα C., εὐρεῖαι Martinus, Mack. — Tum καὶ ὁδὸς καὶ δίοδος ceteri, unde καὶ ὁδός abiicio: librarius καὶ ὁδός errore quodam scripserat, sed videns καὶ δίοδος se scribere debuisse, hoc item adposuit non deleto illo. — Dein καὶ τὸ ὑγρὸν — γίνεται om. C.; — κλόνου pro κλόνησιν H. in marg. al. m., et O.; — [ἡ γονὴ] χωρέει Lind., Mack.; — χωρέῃ E. — Denique ἀνδρός C.; ἀ..δρός (a p. m. ἀνδρός) Marc., ἀνήρ Parr. plurimi, ε., alii.

3. τὴν δὲ γονὴν — σώματι.] καὶ — μαλθακῶν omm. F., G., H., ubi rest. al. m., I. J., itemque in Voss. et Marc., sed in hoc m. rec. supplevit in marg.; τοῦ ἐν τῷ σώματι omm. C. Marc.

εἰσὶ δὲ — φλέγμα.] τε καί et καί ante ὕδωρ vulgo abest; adscripsi e C. Marc.

τοσαύτας — διακρίσιες.] συμφυέας C. Marc.; — αἱ νοῦσοι γίνονται C. Marc., Littr., νόσοι in his vulg.; — δεδήλωται δέ μοι καὶ (καί omm. C. Marc.) περὶ τουτέων καὶ διότι ἐκ τουτέων καὶ (αἱ pro καί Zuing. et Marc., Littr., οἱ pro eo C.) νοῦσοι γίνονται C. E. H. in marg. H. L. Q. ε., Zuing. in marg., Marc. a m. rec. in marg., Littr.; in vulg. haec omm., uti in Voss.; — ἢ αἱ ἐκ ν. δ. vulgo, sed cum H. καὶ αἱ scripsi; ἢ αἱ omm. E. H. L. Q.') νόσων vulg., νούσων alii et Marc.

καὶ — παρθένων.] ὁκόθεν τε γ. C. Marc., cett. τε omm.; — καὶ διά τι E. H. K. ε., cf. lectt. V.; — καί ante διότι om. C.; sed ante παρθ. addit idem.

ταῦτα μὲν εἰρέαταί μοι περὶ γονῆς, ὁκόθεν τε γίγνεται· καὶ ὅκως καὶ [1] διότι καὶ οἷσι οὐ γίγνεται ἡ γονὴ καὶ διότι οὐ γίγνεται καὶ περὶ καταμηνίων παρθένων.

δ'. Τῇσι δὲ γυναιξί [2] Φημι ἐν τῇ μίξι, τριβομένου τοῦ αἰδοίου καὶ τῶν μητρέων κινευμένων, ὥσπερ κνησμὸν ἐμπίπτειν ἐς αὐτὰς καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι ἡδονὴν καὶ θέρμην παρέχειν. Μεθίει δὲ καὶ ἡ γυνὴ ἀπὸ τοῦ σώματος ὁτὲ μὲν ἐς τὰς μήτρας, αἱ δὲ μῆτραι ἰκμαλέαι γίγνονται, ὁτὲ δὲ καὶ ἔξω, ἢν χάσκωσι αἱ μῆτραι μᾶλλον τοῦ καιροῦ. Καὶ ἥδεται, ἐπὴν ἄρξηται μίσγεσθαι, διὰ παντὸς τοῦ χρόνου, μέχρις ἂν αὐτὴν μεθῇ ὁ ἀνήρ· κὴν μὲν ὀργᾷ ἡ γυνὴ μίσγεσθαι, πρόσθεν τοῦ ἀνδρὸς ἀφίει, καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἔτι ὁμοίως ἥδεται ἡ γυνή· ἢν δὲ μὴ ὀργᾷ, ξυντελέει τῷ ἀνδρὶ ἡδομένη· καὶ ἔχει οὕτως ὥσπερ εἴ τις ἐπὶ ὕδωρ ζέον ἕτερον [3] ψυχρὸν ἐπιχέοι, παύεται [4] τὸ ὕδωρ ζέον· οὕτω καὶ ἡ γονὴ πεσοῦσα τοῦ ἀνδρὸς ἐς τὰς μήτρας σβέννυσι τὴν θέρμην καὶ τὴν ἡδονὴν τῆς γυναικός. Ἐξαΐσσει δὲ [5] ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ θέρμη ἅμα τῇ γονῇ πιπτούσῃ ἐς τὰς μήτρας, ἔπειτα λήγει· ὥσπερ εἴ τις [6] ἐπὶ φλόγα οἶνον ἐπιχέοι, ξυμβαίνει πρῶτον μὲν ἐξαΐσσειν τὴν φλόγα καὶ αὔξεσθαι δι' ὀλίγου πρὸς τὴν ἐπίχυσιν τοῦ οἴνου, ἔπειτα λήγειν· ὡσαύτως δὲ καὶ τῇ γυναικὶ ἡ θέρμη ἐξαΐσσει πρὸς τὴν γονὴν τοῦ ἀνδρὸς, [7] ἔπειτα λήγει. Ἧσσον δὲ πολλῷ ἥδεται ἡ γυνὴ τοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ μίξι, πλείονα δὲ χρόνον [8] ἢ ὁ ἀνήρ· διότι δὲ μᾶλλον ὁ ἀνὴρ ἥδεται, — ἀποκρίνεται αὐτῷ ἐξαπίνης ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ [9] ὑπὸ ταραχῆς ἰσχυροτέρης ἢ τῇ γυναικί. Ἔχει δὲ καὶ τόδε

ortum habeat et in quibus et quare nulla insit simulque de virginum mensibus.

4. Affirmo autem mulieribus in coitu attrito pudendo et commoto utero, veluti pruritum in eo fieri, quem reliquo corpori voluptatem et calorem praebere. Semen vero e corpore etiam emittit mulier, interdum quidem in uterum, ex quo humidus redditur, nonnumquam vero foras, si plus aequo uterus dehiscat. Illa etiam ubi coire coeperit, toto tempore voluptatem percipit, donec vir semen emiserit. Quodsi coitum ardenter quidem mulier appetat, ante quam vir illa semen emittit, neque deinceps eadem voluptate perfunditur. Sin venerem non vehementer appetat, una cum viro voluptate affici desinit. Ac habet se res ad hunc modum, ut si quis ad aquam ferventem frigidam affundat, fervere desinit, ita etiam virile semen in uterum illapsum mulieris calorem et voluptatem exstinguit. Effertur autem voluptas et calor simul ac semen in uterum decidit, deinde desinit, non secus ac si quis ad flammam vinum affundat, ea primum ad vini affusionem attollitur et paulatim increscit, deinde desinit: eodem modo in muliere calor ad viri semen effertur, postea desinit. At vero in venere exercenda longe minorem quam vir voluptatem mulier percipit, sed diuturniorem. Causa vero cur maiorem vir percipiat voluptatem haec est: ei repente ab humore maiore agitatione quam mulieri secernitur. Quin et haec res ita se habet in mulieribus: si cum viris rem habeant, magis sanae sunt, sin non habeant, minus: nam una

[1] διὰ τὶ καί. — [2] Φημι abest. — [3] ψυχρὸν ὕδωρ. — [4] τὸ ζέον sine ὕδωρ. — [5] ἡ om. — [6] ἐπιχέει οἶνον ἐπὶ φλόγα. — [7] ἔπειτα λήγει abest. — [8] ἢ om. — [9] ἀπό.

4. τῇσι δὲ γυναιξὶ — παρέχει.] Φημι adscripsit Littr. e codd. nonnullis, vulgo om.; — κνησμός J.

μεθίει — τοῦ καιροῦ.] ὅτε tum h. l., tum infra C. Zuing., Lind., Mack.

καὶ ἥδεται — γυναικός.] ἄρχηται G.; — μίσγεσθαι — ἡ γυνή omm. C. H., sed in hoc rest. alia m.; — μεθῇ Ald., codd. 8. apud Littr., Marc., Voss., μεθιῇ vulgata. Tum πρόσθε Marc.; — ἀφίησι C.; — articulum ante γυνή om. vulg., addunt edd. antt., mss. aliquot, etiam Marc., et Littr. — Dein οὕτω C. Marc.; — ἕτερον — ζέον om. C.; — ψυχρὸν ὕδωρ vulg., ὕδωρ omm. Ald. C. Marc., Littr.; — τὸ ὕδωρ ζέον C. Marc., Littr., ὕδωρ om. vulg.; — ἐπιχέοι de meo, ἐπιχέει cett.; — μήτρας τῆς γυναικός J.

ἐξαΐσσει — λήγει.] ἅτε pro ἅμα O.; — πεσούσῃ E. H. K. P.' s. Zuing. in marg.; — οἶνον ἐπιχέει vulgo, de meo optativum dedi; — οἶνον ἐπιχέηι Marc.; — πρῶτον Marc., πρῶτα vulg.

ἧσσον — γυναικί.] ἢ ὁ ἀνήρ Merc. e cod. Vat., Zuing., Littr., ἢ om. vulg.; — ὑπὸ ταραχῆς de meo, ἀπὸ τ. ceteri.

ἔχει δὲ — νούσοισι.] ἔχει δὲ τόδε vulg., καί interponunt

οὕτω τῇσι γυναιξί· ἢν μὲν μίσγωνται ἀνδράσι, μᾶλλον ὑγιαίνουσι· ἢν δὲ μή, ἧσσον· ἅμα μὲν γὰρ αἱ μῆτραι οὐκ ἰκμαλέαι γίγνονται ἐν τῇ μίξι καὶ ξηραὶ ἐοῦσαι μᾶλλον τοῦ καιροῦ ξυστρέφονται, ξυστρεφόμεναι δὲ ἰσχυρῶς πόνον τῷ σώματι παρέχουσι· ἅμα δὲ ἡ μίξις τὸ αἷμα θερμαίνουσα καὶ ὑγραίνουσα ποιέει ὁδὸν ῥηΐτέρην τοῖσι καταμηνίοισι· τῶν δὲ καταμηνίων μὴ χωρεόντων τὰ σώματα τῶν γυναικῶν ἐπίνοσα γίγνεται· διότι δὲ [1] γίγνεται ἐπίνοσα, εἰρήσεταί μοι ἐν τῇσι γυναικείῃσι νούσοισι. Καὶ ταῦτα μέν μοι εἰρέαται ἐς [2] τοῦτο.

ε′. Ἐπὴν δὲ μιχθῇ ἡ γυνή, ἢν μὲν [3] μὴ μέλλῃ λήψεσθαι πρὸς ἑωυτήν, πρὸς τῷ ἔθεϊ χωρέει ἔξω ἡ γονὴ ἀπ' ἀμφοτέρων, ὁκόταν ἡ γυνὴ ἐθελήσῃ· ἢν δὲ μέλλῃ λήψεσθαι, οὐ χωρέει ἔξω, ἀλλ' ἐμμένει ἐν τῇσι μήτρῃσι ἡ γονή. Αἱ γὰρ μῆτραι δεξάμεναι καὶ μύσασαι ἔχουσι ἐν ἑωυτῇσι, ἅτε [4] ἰλυσπασθέντος τοῦ στόματος ὑπὸ τῆς ἰκμάδος, καὶ μίσγεται ὁμοῦ τό τε [5] ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐλθὸν καὶ τὸ ἀπὸ τῆς γυναικός· καὶ ἢν ἡ γυνὴ τόκων ἔμπειρος ἔῃ καὶ ἐννοήσῃ ὁκόταν ἡ γονὴ μὴ ἐξέλθῃ, ἀλλ' ἐμμείνῃ, εἰδήσει ᾗ ἡμέρῃ ἔλαβε [6] πρὸς ἑωυτήν.

ς′. Ἔχει δὲ [7] οὕτω καὶ τόδε· ὁτὲ μὲν [8] ἰσχυρότερόν ἐστι τὸ μεθιέμενον ἀπὸ τῆς γυναικός, ὁτὲ δὲ ἀσθενέστερον· καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ὡσαύτως· καὶ ἔστι καὶ ἐν τῷ ἀνδρὶ [9] τὸ θῆλυ σπέρμα καὶ τὸ ἄρσεν καὶ ἐν τῇ γυναικὶ ὁμοίως· ἰσχυρότερον δέ ἐστι τὸ ἄρσεν τοῦ θήλεος· ἀνάγκη οὖν [10] ἀπὸ ἰσχυρο-

neque uterus humidus redditur in congressu et siccus quum sit plus iusto contrahitur, vehementerque contractus corpori dolorem affert; simulque coitus sanguinem excalefaciens et humectans, causa est cur menses facilius profluant, quibus minime prodeuntibus, morbis obnoxiae mulieres redduntur. Cuius rei causam in morbis muliebribus exponemus. Ac de his quidem haec dixisse satis sit.

5. Post coitum autem, si quidem mulier minime conceptura sit, semen ab utrisque emissum pro more foras cum volet profluet. Sin conceptura sit, semen minime foras profluit, sed in ipso utero manet. Eo namque excepto uterus clauditur et retinet, osculo nimirum contracto per humiditatem simulque miscetur tum quod a viro, tum quod a muliere procedit. Quodsi mulier partum aliquando experta fuerit, et animadverterit quando genitura non exciderit, sed intus remanserit, sciet qua die conceperit.

6. Et hoc quoque ita se habet. Alias validius est quod a muliere emissum est, alias imbecillius; et similiter id, quod a viro est emissum. Est autem in viro semen tum femininum, tum virile, et in muliere similiter. Validius autem est masculinum feminino; generationem igitur a robustiore fieri necesse est. Verum hoc

[1] ἐπίνοσα γίνονται. — [2] τοσοῦτον. — [3] δὴ μὴ μέλλει. — [4] συσπασθέντος. — [5] ὑπό. — [6] πρός om. — [7] οὕτως. — [8] ἰσχυρόν. — [9] τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρσεν σπέρμα. — [10] ὑπό.

Parr. 5., ε., Marc., Voss., Littr.; — οὕτω C. Marc., Littr., οὕτως vulg.; — τῇσι δὲ γυναιξί cod. ε.; — εἰ δὲ μή C.; — μὲν γάρ C., Marc., Zuing., Lind., Littr., γάρ om. vulg. — Tum αἱ μῆτραι ἰκμαλέαι γίγνονται ἐν τῇ μίξει καὶ οὐ (οὐ om. Zuing., Foës. in adn., Lind., αἱ pro οὐ Mack. cum Martino, εἰ pro οὐ cod. ε.) ξηραὶ ἐοῦσαι vulg.; Littréus dedit de suo καὶ οὐ ξηραί, ξηραὶ δὲ ἐοῦσαι; — mihi negatio ante ξηραί auferenda et ante ἰκμαλέαι reponenda videtur, qua in debitum locum illata omnia rite procedunt. Tum vero post ξυστρέφονται legebatur ἰσχυρῶς, quod e sequenti otiose repetitum et delendum visum est. Porro ἐπίνοσα γίνεται C., Marc., Littr., ἐπίνοσα γίνονται vulg., et rursus γίνεται ἐπίνοσα iidem, ubi vulgatam e V. notavi.

καὶ — τοῦτο.] ἐς τοῦτο C. Marc., Littr., vulg. e V. notavi.
5. ἐπὴν — γονή.] εἰ μέν C.; — δὴ μή vulg., sed δή omm. E. Littr., μή omm. H. C., sed in illo restituitur alia m.; — ὁκόταν ἡ γ. ἐθελ. om. K.; ὁκόταν ἂν ἡ C.
αἱ γὰρ μῆτραι — ἑωυτήν.] εἰλυσπασθέντες codd. mss. Foësii, Zuing. in marg., Littréus — εἰλισπασθέντες H. K. O. ε., ὑλησπασθέντος cod. δ., συσπασθέντος vulg., ἐκσπασθέντος J., σπασθέντος Ald. G.; — ὑπὸ τοῦ ἀ. edd. antt., J., ut V.; — τό ante ἀπὸ τῆς γυναικός om. ε.; — ἐς ἑωυτήν vulg., πρὸς ἑωυτήν C., Marc., Littr.
6. ἔχει — γίγνεσθαι.] οὕτω etiam Marc. pro vulgato οὕτως; — ἀνάγκη οὖν vulg., ἀνάγκη γάρ C. Littr., non Marc.; — ὑπὸ ἰσχ. vulg., ἀπό E. P.′ Littr.

τέρου σπέρματος γίγνεσθαι. Ἔχει δὲ καὶ τόδε οὕτω· ἢν μὲν ἀπ' ἀμφοτέρων τὸ σπέρμα ἰσχυρὸν ἔλθῃ, ἄρσεν [1]γίγνεται· ἢν δὲ ἀσθενές, θῆλυ· ὁκότερον δ' ἂν κρατήσῃ κατὰ πλῆθος, ἐκεῖνο καὶ γίγνεται· ἢν γὰρ πολλῷ πλέον τὸ ἀσθενὲς σπέρμα [2]ἢ τοῦ ἰσχυροτέρου, κρατέεται τὸ ἰσχυρὸν καὶ μιχθὲν τῷ ἀσθενέϊ ἐς θῆλυ περιηνέχθη· [3]ἢν δὲ πλέον ἔῃ τὸ ἰσχυρὸν τοῦ ἀσθενέος, κρατηθῇ τε τὸ ἀσθενές, ἐς ἄρσεν περιηνέχθη. Ὥσπερ εἴ τις κηρὸν καὶ στέαρ μίξας ὁμοῦ, πλέον ποιήσας τὸ στέαρ, [4]τήξειε πρὸς πυρί, [5]μέχρι μὲν ὑγρὸν ἔῃ, οὐ διάδηλον γίγνεται τὸ κρατέον· ἐπὴν δὲ παγῇ, τότ' ἐμφανὲς γίγνεται, ὅτι κρατέει τὸ στέαρ τοῦ κηροῦ κατὰ πλῆθος· [6]οὕτω δὲ ἔχει καὶ τοῦ [7]ἄρσενος καὶ τοῦ θήλεος [8]τῆς γονῆς.

ζ'. Ξυμβάλλεσθαι δὲ παρέχει ὅτι καὶ ἐν τῇ γυναικὶ καὶ ἐν τῷ ἀνδρὶ ἔστι γόνος καὶ θήλεος καὶ ἄρσενος τοῖσι ἐμφανέσι γιγνομένοισι· πολλαὶ γὰρ γυναῖκες ἤδη ἐθηλυτόκησαν παρ' ἀνδράσι, παρὰ δὲ [9]ἑτέρους ἄνδρας ἐλθοῦσαι ἐκουροτόκησαν· καὶ οἱ ἄνδρες οἱ αὐτοὶ κεῖνοι παρ' οἷσι ἐθηλυτόκεον ἑτέρων γυναικῶν ἐς μίξιν [10]ἀφικόμενοι, ἄρσενα γόνον ἐποίησαν, καὶ οἷσι ἄρσην γόνος ἐγίγνετο ἐς ἑτέρας γυναῖκας [11]ἐλθόντες θῆλυν γόνον ἐποίησαν. Οὗτος ὁ λόγος αἱρέει καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα ἔχειν καὶ θῆλυν γόνον καὶ ἄρσενα· παρὰ μὲν γὰρ τοῖσι ἐθηλυτόκεον ἐκρατέετο ὁ ἰσχυρότερος, [12]πλέονος γενομέ-

quoque ita se habet: si ab utroque semen robustius proveniat, mas generatur; sin debilius, foemina. Utrumlibet vero copia superarit, illud ipsum procreatur. Si namque debilius semen multo maiore copia valentius superet, evincitur quod valentius est et debili permixtum ad foeminam transfertur. Quodsi validum debili copiosius fuerit, superatur debile et ad marem redigitur. Ac veluti si quis ceram et adipem simul commisceat, et adipe multo maiore copia addito, ea ad ignem liquefaciat, dum quidem liquida fuerint, quod copia superat manifestum non est; ubi vero concreta fuerint, tunc quod adeps ceram copia superat, conspicuum est. Ita rem se habere circa maris et foeminae genituram existimandum est.

7. Quod autem tam in muliere quam in viro tum foemininum, tum masculum semen insit, ex his, quae manifesto accidunt, coniicere licet. Multae enim mulieres viris foeminas pepererunt, quae cum aliis congressae ex iis filios susceperunt. Et viri illi ipsi, quibus foeminas pepererunt, cum aliis mulieribus congressi masculam prolem genuerunt et quibus masculus foetus suscipiebatur cum aliis mulieribus congressi foeminas genuerunt. Hic sermo docet, cum virum, tum mulierem habere et foemineum semen et masculum, nam quae foeminas suscipiebant, in iis validius semen, quum copiosius fieret debilius, superabatur et foeminae gigne-

[1] γίνεται τὸ τικτόμενον. εἰ δὲ ἀ. — [2] ἢ om. — [3] εἰ — εἴῃ. — [4] τήξεται. — [5] μέχρις. — [6] οὕτω. — [7] ἄρρενος. — [8] ἡ γονή. — [9] ἑτέροις ἀνδράσι. [10] ἀπερχόμενοι. — [11] μιχθέντες. — [12] καὶ πλ.

ἔχει δὲ — περιηνέχθη.] ἐπ' ἀμφοτέρων C. J. Marc.; — ἰσχυρόν dedi ex C., ubi vulgo ἰσχυρότερον; — vulgo ἄρσεν γίνεται τὸ τικτόμενον, sed τὸ τικτ. omm. C. X. Marc., Littr.; — ὁκόταν δὲ κρατήσοι cod. s.; — καί post ἐκεῖνο omm. C. E. Marc.; — ἢ vulgo abest, E. K. O. X. s. Mack., Littr. habent. Tum καὶ μιχθὲν τῷ ἀ. om. X.; — καὶ ἐς ἄρσεν cod. s.

ὥσπερ — γονῆς.] ὡς εἴ τις cod. s.; — τήξειε C., Marc., Littr., τήκεται vulg.; — πρὸς πῦρ vulg., πρὸς πυρί cod. s. Littr.; — μέχρις vulg.; — οὕτω δὲ ἔχει C. Marc., οὕτως ἔχει vulg.; — ἄρσενος O. Marc., Littr. et τῆς γονῆς iidem, ubi vulgatam e V. adnotavi.

7. ξυμβάλλεσθαι — θῆλυν γόνον ἐποίησαν.] ἄρρενος Parr. 2.; — παρ' ἀνδράσιν ἰδίοις vulgo, sed ἰδίοις quod Ionice scriptum non est, omittitur in C. Marc. et insiticium videtur; — καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοί C. s.; — παρ' οἷσι ἐθηλυτόκεον αἱ γυναῖκες ceteri; ego αἱ γυναῖκες reieci pro emblemate alieno; — ἀφικόμενοι C., E., H. alia m., s., Marc., Littr., vulgatam e V. notavi. Tum καὶ οἷσι — ἐποίησαν om. C.; — ἄρσην E. H. Littr., ἄρρην vulg.; — ἐς ἑτέρας H., Marc., Lind., Littr., εἰς vulg.; — ἐλθόντες de meo dedi pro μιχθέντες, nam ἐς γυναῖκα μιχθῆναι ineptum, ἐς γυναῖκα ἐλθεῖν congruum.

οὗτος ὁ λόγος — ἀλλοῖος.] ὁ λόγος ἐρέει ceteri, sed in varr. lectt. e Marc. a Cobeto excerptis hic adnotavit: „lege αἱρέει;" — certam emendationem recepi; — καί ante θῆλυν om. C.; θῆλυ E. O.; — γάρ Ald., Parr. 5., s., Marc., Littr., vulgo abest. — Dein ὁ ἰσχυρότερος de meo, τὸ ἰσχυρότερον cett., nempe varr. lectt. docent alios neutro genere, alios feminino protulisse epitheta, quae si superiora consulas ad ὁ γόνος sunt referenda; scilicet ἡ γονή illi praecessisse putasse videntur, unde γενομένης τῆς ἀσθενέος C. Marc.,

νου [1] τοῦ ἀσθενέος καὶ [2] ἐγένετο θήλεα· παρὰ δὲ τοῖσι ἐκουροτόκεον [3] ἐκρατέετο ὁ ἀσθενέστερος καὶ ἐγένετο ἄρσενα· χωρέει δὲ οὐκ ἀεὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς [4] ἰσχυρὸς, οὐδὲ [5] ἀσθενὴς ἀεὶ, ἀλλ' ἄλλοτε [6] ἀλλοῖος. Καὶ τῆς γυναικὸς οὕτως ἔχει ὡς μὴ θωυμάζειν τὰς αὐτὰς γυναῖκας καὶ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας γόνον καὶ ἄρσενα καὶ θῆλυν ποιέειν. Ἔχει δὲ καὶ τοῖσι κτήνεσι [7] οὕτω τὰ περὶ γονῆς θήλεος καὶ [8] ἄρσενος.

η'. Καὶ ἐν [9] σφι ἡ γονὴ ἔρχεται καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, καὶ ἀπὸ τῶν ἀσθενέων ἀσθενὴς καὶ ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν ἰσχυρή· καὶ τῷ τέκνῳ οὕτως ἐστὶ ἀνάγκη ἀποδίδοσθαι. Καὶ ὁκόθεν ἂν τοῦ σώματος τοῦ ἀνδρὸς πλέον ἔλθῃ ἐς τὴν γονὴν ἢ τῆς γυναικὸς, [10] κεῖνο κάλλιον ἔοικε τῷ πατρί· ὁκόθεν [11] δὲ ἂν πλέον ἔλθῃ ἀπὸ τῆς γυναικὸς [12] τοῦ σώματος, κεῖνο κάλλιον ἔοικε τῇ μητρί. Ἔστι δὲ οὐκ ἀνυστὸν πάντα τῇ μητρὶ ἐοικέναι, [13] τῷ δὲ πατρὶ μηδὲν, ἢ τὸ ἐναντίον τούτου, [14] οὐδὲ μηδετέρῳ ἐοικέναι μηδέν· ἀλλ' ἀμφοτέροισι ἀνάγκη ἐστὶ ἐοικέναι τινὶ, εἴπερ [15] ἄρα ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων τὸ σπέρμα χωρέει ἐς τὸ

bantur; quae vero mares suscipiebant, in iis quod debilius erat superabatur et mares gignebantur. Neque vero ab eodem viro semper validum semen prodit, neque semper imbecillum, sed alio tempore aliud. Et in muliere eodem modo res se habet, ita ut mirum minime sit easdem mulieres et viros eosdem et masculam et foemineam prolem gignere. Eadem vero in brutis tum foeminam tum marem procreandi seminisque ipsius est ratio.

8. Et in iis tum mulieris tum viri semen provenit a toto corpore et ab imbecillis partibus imbecillum, et a validis validum et necesse est id proli ita distribui. Et a qua corporis parte plus a viro quam a muliere ad semen deveniat, ea magis similis est patri; a qua parte vero corporis plus deferatur de muliere, ea magis similis est matri. Fieri autem nequit ut proles omnibus suis partibus matri sit similis, minime vero patri, aut contra, neque ut nulla in re alterutri sit similis; sed necesse est ut aliqua in re utrique sit similis, si quidem a corpore utriusque semen ad prolem accedat. Uterlibet vero plus ad similitudinem conferat et a pluribus corporis locis, illi pluribus parti-

1 τῆς. — 2 ἐγίνετο. — 3 ἐκράτεε τὸ ἰσχυρόν. — 4 ἰσχυρή. ἀλλ' οὐδέ. — 5 ἀσθενὴς ἐκεῖ. — 6 ἀλλοίη. — 7 οὕτως. — 8 ἄρρενος. — 9 αὐτῇ σφι τῇ γ. — 10 τὸ τέκνον ἐκεῖνο. — 11 ἂν om. — 12 κεῖνο τοῦ σώματος. — 13 μηδὲν δὲ τῷ πατρὶ μηδὲ τὸ ἐναντ. — 14 μήτε μὴν μηδετέρῳ ἐοικέναι τινί — omissis intermediis ante τινί. — 15 ἄρα om.

τοῦ τῆς ἀσθενέος Parr. 2.; — ἐκρατέετο τὸ ἀσθενὲς καὶ ἐγένετο ἄρσενα Marc. alii, ἐκρατέετο τὸ ἀσθενέστερον καὶ ἐγίνετο ἄρσενα vulg., in qua lect. rursus masculinum de meo dedi, nempe aut Marciani aut vulgatam lect. mutatam dare oportet, aut ἐκράτεε ὁ ἰσχυρός s. ὁ ἰσχυρότερος, sed parallelismus membrorum facit, ut illud praeferam. — Dein οὐκ ἀεὶ τοῦτο cett. οὕτως pro τοῦτο Martinus, sed mihi τοῦτο emblema alienum est visum. Tandem ἰσχυρός, ἀσθενής, ἀλλοῖος de meo, ubi vulgatam e V. excerpsi; — ἀλλ' οὐδέ vulg., ἀλλ' omm. C. Littr., sed C. οὐδ' habet; — vulgo ἐς ἀεί, ubi ἐς omm. C. Marc., Littr., et vero ἐς ortum est e
ἐς
dittographia ἀσθενὴς ἀεί.

καὶ — ἄρσενος.] ἐπὶ τῆς γυναικὸς E., H. supra versum, cod. K. ε. Mack., ἐπὶ γυναικός codd. Regii Foësii. Tum ὥστε E., H. alia m. K. O. ε., θῆλυ E.; — ποιέεσθαι cod. ε. — Dein κτήμασιν Ald., Zuing. in marg.; — οὕτω C. Marc., Littr. et ἄρσενος iidem, vulgatam e V. notavi.

8. καὶ — ἀποδίδοσθαι.] καὶ ἐν αὐτῇ σφὶ τῇ γονῇ ἐξέρχεται κ. τ. λ. vulg., in quibus τῇ pro αὐτῇ cod. ε., αὐτῇσι Zuing. in marg., ἔρχεται C. Marc.; — Littr. καὶ ἐν αὐτῆφι τῇ γονῇ ἐξέρχεται scripsit. Mihi locus pessime corruptus videtur: ἐν τῇ γονῇ ἐξέρχεται incongruum est, neque enim subiectum sibi habet; tum vero, quum mox legatur ἀπὸ τῶν ἀσθενέων ἀσθενὴς καὶ ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν ἰσχυρή, constat non ἐν τῇ γονῇ, sed ἡ γονή fuisse scriptum; quod
αὐτοῖσι
vero attinet ad αὐτῇ s. αὐτῇσι, id e dittographia σφι natum puto. Iam intelliges, quid in emendatione voluerim et quare ἔρχεται prae composito praetulerim.

καὶ — μητρί.] καὶ ὁκόθεν (ὅμου ἂν pro ὁκόθεν P.', Zuing. in marg.) ἀπὸ τοῦ (αὐτοῦ pro ἀπὸ τοῦ Ald.) σώματος vulg., — καὶ ὁκόθεν ἂν τοῦ σώματος Parr. 6., ε., Marc., Littr.; — sola haec lectio admittenda; — ἐς τὴν γονὴν — πλέον ἔλθῃ om. cod. ε.; — ἀπὸ τῆς γυναικὸς O. pro ἐς τὴν γ. ἢ τῆς γυν. Ante κεῖνο vulgo τὸ τέκνον, quod recte reiecit Littr., κεῖνο — γυναικός om. H. O., sed in illo rest. al. m.; — sequens ἂν de suo Littr.; — μηδετέρῳ κεῖνο τὸ τέκνον τοῦ σώματος pro τοῦ σώματος κεῖνο E. K. O. ε., τοῦ σώματος post κεῖνο in E. F. G. (H. cum τὸ τέκνον post κεῖνο) I. Ald.

ἔστι δὲ — τέκνον.] ὅτι pro ἔστι Ald., G. — ἐν αὐτῷ δὲ πατρί F. G.; — οὐδέ pro ἢ multi codd. Parr. alii et Marc.; — τοὐναντίον O.; — οὐδὲ μηδετέρῳ Parr. multi, alii libri. Littr., μηδετέρῳ, (οὐδ' ἑτέρῳ codd. Regii Foësii, οὐδὲ ἑτέρῳ Zuing. in marg., sine οὐδέ vulg.; — ἀνάγκη τίς ἐστι cett., sed τις h. l. otiose a librariis invectum est; itaque reieci; — ἄρα ex E. H., P.', Q.', ε. recepit Littr., vulgo om.

τέκνον. Ὁκότερος δ' ἂν πλέον ξυμβάληται ἐς τὸ ἐοικέναι καὶ ἀπὸ πλεόνων χωρίων τοῦ σώματος, [1]κείνῳ τὰ πλείονα ἔοικε· καὶ ἔστι ὅτε θυγάτηρ γενομένη [2]ἔοικε κάλλιον τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ καὶ κοῦρος γενόμενος ἔστι ὅτε κάλλιον ἔοικε τῇ μητρὶ ἢ τῷ πατρί. Καὶ ταῦτά μοι καὶ τοσαῦτα ἐστὶ ἱστόρια τῷ προτέρῳ λόγῳ, ὅτι ἔνεστι καὶ ἐν τῇ γυναικὶ καὶ ἐν τῷ ἀνδρὶ καὶ κουρογονίη καὶ θηλυγονίη.

θ'. Γίγνεται δὲ καὶ τόδε· ἔστι ὅτε τὰ τέκνα λεπτὰ καὶ ἀσθενέα γίγνεται ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς παχέων τε καὶ ἰσχυρῶν ἐόντων· κὴν μὲν πολλῶν ἤδη γενομένων τῶν παιδίων ἕν τι τοιοῦτον [3]γίγνηται, δῆλον ὅτι ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐνόσησε τὸ ἔμβρυον [4]καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς [5]τῆς αὔξης αὐτοῦ ἔξω παρῄει, τῶν μητρέων χανουσέων μᾶλλον, καὶ διὰ τοῦτο ἀσθενὲς ἐγένετο· νοσέει δὲ τῶν ζώων ἕκαστον κατὰ τὴν ἰσχὺν ἑωυτοῦ. Ἢν δὲ πάντα τὰ γενόμενα παιδία ἀσθενέα ἔῃ, αἱ μῆτραι αἴτιαί εἰσι στενώτεραι ἐοῦσαι τοῦ καιροῦ· ἢν γὰρ μὴ ἔχῃ εὐρυχωρίην, ἔνθα τὸ ἔμβρυον [6]θρέψεται, ἀνάγκη ἐστὶ λεπτὸν γίγνεσθαι· ἢν δὲ ἔχῃ εὐρυχωρίην καὶ μὴ νοσήσῃ, ἐπιεικές ἐστι μεγάλων τοκέων μέγα τὸ τέκνον [7]γίγνεσθαι. Ἔχει δὲ οὕτως, ὥσπερ εἴ τις σίκυον [8]ἤδη ἀπηνθηκότα, ἐόντα δὲ νεογνὸν

bus similis est; atque interdum filia nata potius patri similis est quam matri et filius natus interdum potius matri quam patri est similis. Atque haec mihi tamque multa sunt superioris sententiae argumenta, quod tum in muliere, tum in viro et masculae et foemineae prolis generandae facultas inest.

9. Quin etiam illud interdum accidit, ut tenues et imbecilli foetus ex parentibus crassis et robustis gignantur. Quodsi iam multis editis, unus eiusmodi nascatur, foetum in utero aegrotasse perspicuum est et incrementi eius, quod a matre est, partem extra praeteriisse, utero nimirum plus iusto hiante, eumque ideo debilem esse factum: animantium autem quodcumque pro virium suarum ratione aegrotare videtur. At vero si omnes editi liberi debiles exstiterint, uterus plus aequo angustus in causa esse existimatur. Si quidem cum desit amplum spatium in quo foetus nutriatur, debilem exsistere necesse est. Quodsi neque desit amplum spatium, neque foetus aegrotet, aequum esse videtur ut ex magnis parentibus magnus partus edatur. Istud autem hoc modo se habet, perinde ac si quis cucumerem iam deflorescentem,

[1] κείνω τὰ πλείω. — [2] τὰ πλείονα ἔοικε. — [3] γίνηται. — [4] τὸ ἀπό. — [5] ἢ τῆς. — [6] τραφείη. — [7] γίνεσθαι. — [8] ἤδη om.

ὁκότερος — πατρί.] ξυμβάλληται H.; — καί ante ἀπὸ πλεόνων om. C. — Vulgo τὰ πλείονα ἔοικε κάλλιον τῷ πατρί, in quibus κατὰ πλείονα P.' Q.' ε., κάλλιον om. cod. ε. — In vulgata τὰ πλείονα otiosum esse docet parallelismus inter hoc et sequens membrum.

καὶ ταῦτα — θηλυγονίη.] ἱστορέαται pro ἐστιν ἱστόρια K.; — τῷ προτέρῳ λόγῳ edd. antt., codd. permulti, Littr., τῶν προτέρων λόγων vulg.

9. γίγνεται — ἑωυτοῦ.] τείνεται δὲ καὶ τόδε C., Marc.; — γινομένων K.; — ἕν τι recepi ex L. et Vossiano, ceteri omm. Articulum ante ἔμβρυον omm. E. K.; καί τι Lind., Mack., τὸ ἀπὸ τ. μ. L.; τῆς μήτρας legunt interpretes nonnulli; — ἢ τῆς αὔξης vulgo, τι τῆς αὔξης codd. Regii Foësii, Zuing. in marg.: Littréus significat illud τι τῆς αὔξης in mss., quos vidit, non legi, recteque animadvertit καί τι apud Lind., Mack. et τὸ ἀπὸ τ. μ. in L. esse emendandi conamina. Ipse Littréus εἰ τῆς αὔξης de suo dedit, quae coniectura mihi minime praestare videtur prae lectione codicum Regiorum Foësii et Zuingeri in marg.; sed me iudice ἢ prorsus recens emblema est, quo librarius nihil intelligens ἀπὸ τῆς μητρὸς ἢ τῆς αὔξης coniungere, aut si accuratius loqui velis, disiungere voluerit. Quod autem ad τι attinet, id item mihi videtur coniecturam referre, neque puto eo opus esse, ita ut nihil agendum censeam, nisi ut emblema ἢ auferatur, nec quidquam ei substituatur. Confer vero de morbis mull. I. § 21. καὶ μάλιστα ἐπὴν παραμεθίωσι τῆς αὔξης τῷ ἐμβρύῳ αἱ μῆτραι et § 25.: ταύτῃσι κεχήνασι αἱ μῆτραι μᾶλλον τοῦ καιροῦ καὶ παραμεθίασι τῆς αὔξης τοῦ ἐμβρύου; — unde patet parum recte in O. ε. τῆς τροφῆς legi pro τῆς αὔξης. Dein ἔξω αὐτοῦ C.; — παρείη Ald. G. ε.; — ἐγίνετο cod. ε.; — τῶν ante ζώων om. vulg., sed e mss. restituit Littr., τῶν ζωίων recte Marcianus.

ἢν δὲ πάντα — γενέσθαι.] γεννώμενα H. alia m., K.; — στενότεραι vulgo, στενώτεραι cum H. scripsi; — θρέψεται C. Marc., vulgatam e V. notavi; — αὐτὸ λεπτὸν γενέσθαι, sed cum C. Marc. αὐτό omisi; — γίνεσθαι C. Marc., aoristum ferunt cett.; — post γίνεσθαι C. Marc. τὸ ἔμβρυον habent. At post γίγνεσθαι ceteri ἅτε οὐκ ἔχον τῇ αὔξῃ (τὴν αὐτήν h. l. addunt E. H. in marg. alia m., K. ε.) εὐρυχωρίην, quod adeo est supervacaneum et putidum post ἢν γὰρ μὴ — γίγνεσθαι, ut non nisi scholion referre videatur, quod abigo. Tum ἢν δὲ ἔχῃ εὐρυχ. om. E.; — γονέων C.; — τὸ τέκνον de meo, ceteri omnes τό omittunt; — γενέσθαι C. H. Zuing. in marg., Littr., γίνεσθαι vulg.

ἔχει — ἄγγεος.] Post ἀρυστῆρα addit στενόν Lind.; — ἴσος in multis mss. et in Marc., Voss., ponitur eo loco, quo

καὶ προσεόντα τῷ σικυηλάτῳ, θείη ἐς ἀρυστῆρα, ἔσται ἴσος τοῦ ἀρυστῆρος τῷ κοίλῳ καὶ ὁμοῖος· ἢν δέ τις ἐς ἄγγος θῇ μέγα, [1] ὅ τι ἐπιεικές ἐστι σίκυον χαδέειν, ἀλλὰ μὴ πολλῷ κάρτα μέζον τῆς φύσιος τοῦ σικύου, ἴσος ἔσται ὁ σίκυος τοῦ [2] ἄγγεος τῷ κοίλῳ καὶ ὁμοῖος· ἐρίζει γὰρ ἐν τῇ αὔξῃ τῷ κοίλῳ τοῦ ἄγγεος. Σχεδὸν δὲ [3] εἰπεῖν καὶ πάντα τὰ φυόμενα οὕτως ἔχει, ὅκως ἄν τις καταναγκάσῃ αὐτά. Οὕτω δὲ καὶ τὸ παιδίον, ἢν μὲν εὐρυχωρίη οἱ ἔῃ ἐν τῇ αὔξῃ, μέζον γίγνεται· ἢν δὲ στενοχωρίη, ἔλασσον.

tenellum tamen et adhuc cucumerario adhaerescentem in vas aliquod angustum imposuerit, aequalis ac similis ipsius vasis angusti cavo evadet. Ac si quis in vas amplum imponat, quod probe cucumerem capere possit, neque eo multo maius sit, aequalis etiam et similis vasis cavo cucumis evadet. Increscendo enim vasis capacitatem aemulatur et quae e terra fere nascuntur omnia eodem, quo quis ipsa coegerit, proveniunt modo. Ad eundem quoque modum puer, si quidem in ampliore loco incrementum accipiat, maior, sin vero angustiore, minor evadit.

ι΄. Τὸ δὲ πηρωθὲν ἐν τῇσι μήτρῃσι παιδίον φημὶ ἢ φλασθὲν πηρωθῆναι τῆς μητρὸς πληγείσης κατὰ τὸ ἔμβρυον, ἢ πεσούσης, ἢ ἄλλου τινὸς βιαίου παθήματος προσγενομένου τῇ μητρί· [4] ᾗ δ᾽ ἂν [5] φλασθῇ, ταύτῃ πηροῦται τὸ παιδίον· ἢν δὲ μᾶλλον [5] φλασθῇ τὸ ἔμβρυον τοῦ ὑμένος ῥαγέντος τοῦ περιέχοντος αὐτὸ, φθείρεται τὸ ἔμβρυον· ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ τοιῷδε πηροῦται τὰ παιδία, ἐπὴν ἐν τῇσι μήτρῃσι τὸ χωρίον καθ᾽ ὅ τι καὶ ἐπηρώθη στενὸν ἔῃ· ἀνάγκη γὰρ ἐν στενῷ κινευμένου τοῦ σώματος πηροῦσθαι κατ᾽ ἐκεῖνο τὸ χωρίον· ὥσπερ καὶ τῶν δένδρων ἄσσα ἐν τῇ γῇ ἐόντα μὴ ἔχει εὐρυχωρίην, ἀλλ᾽ ὑπὸ λίθου ἢ ὑπό [6] τευ ἄλλου ἀπελήφθη, ἀνατέλλοντα σκολιὰ γίγνεται, ἢ τῇ μὲν παχέα, τῇ δὲ λεπτά· οὕτω δὴ ἔχει [7] καὶ τὸ παιδίον, ἢν ἐν τῇσι μήτρῃσι κατά τι τοῦ σώματος στενώτερον ἔῃ [8] τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου.

10. Quodsi mutiletur in utero puerulus, id ita fieri affirmo ut collidatur, sive mater percussa fuerit, qua parte puerulus erat, sive lapsa, sive aliud quid violentum matri acciderit; qua parte vero colliditur, ea mutilatur puer. Quodsi vehementius etiam collidatur, ita ut quae eum continet membrana rupta sit, corrumpitur foetus. Quin et alia huiusmodi ratione mutilantur pueri: ubi uteri locus, qua parte mutilati sint, angustus fuerit. Necesse enim est ut corpus in angusto loco motum mutilum fiat ipso illo loco. Non secus atque arbores, quae in terra sunt, neque satis amplum spatium habent, sed vel a lapide vel alia quapiam re detinentur, cum exoriuntur tortuosae evadunt, aut parte alia crassae, alia tenues. Ita quidem etiam puerulus se habet, si in utero circa aliquam corporis partem angustior prae aliis locus fuerit.

[1] ὅ τι καὶ ἐπ. — [2] ἀγγείου. — [3] εἰπεῖν om. — [4] ἤν. — [5] θλασθῇ utroque loco. — [6] τινός. — [7] κἂν τῷ παιδίῳ γίνεσθαι ἤν. — [8] τό om.

ipse descripsi, alii post τῇ κοιλίῃ inferunt; — ὅ τι καὶ ἐπιεικές vulgo, sed καί omm. C. Marc., E., ε.; — ὁ σίκυος ἴσος ἔσται C.; — ἀγγείου, ut V., permulti libri; — τῷ κοίλῳ om. ε.

σχεδὸν — αὐτά.] εἰπεῖν C. Marc., Zuing. in marg., Littr., vulg. εἰπεῖν om.; — καί om. O.; — καὶ τὰ φ. οὕτω πάντα ἔχει C. Marc.

οὕτω — ἔλασσον.] οὕτω δὴ (δέ C. Marc.) ἔχει καὶ τῷ παιδίῳ vulg., sed ἔχει omm. Parr. 6. ε. Littr. Quodsi ἔχει omittas, τὸ παιδίον scribendum erit, nisi sequens οἱ omittere velis. Mihi vero illud ἔχει omnino abundare videtur. Denique μέζον C. Marc., Littr., μεῖζον vulg.

10. τὸ δὲ πηρωθὲν — τοῦ ἑτέρου.] φημὶ αὐτό ceteri, ego otiosum αὐτό abieci; — φλασθέν similia alia plures libri scripti pro θλασθέν cett.; — ἢν δὲ φλασθῇ vulg., ᾗ pro ἤν Zuing. in marg., equidem ᾗ δ᾽ ἂν φλ. de meo scripsi; τά ante παιδία vulgo om., addunt E. H. alia m., L., Voss., Lind. — Omnes κατὰ τὸ χωρίον καθ᾽ ὅ τι, sed κατά ante τὸ χ. otiosum est et errore librariorum invectum, qui totum capitulum hoc pessime descripserunt. De meo γάρ post ἀνάγκη invexi, quod requirere putabam orationem. Dein πειροῦσθαι C.; — ὅσα idem pro ἄσσα; — ἔχει C. J. Littr., ἔχῃ vulg.; — ἀλλὰ ὑπό Marc.; — τευ C., Marc., Littr., τινός vulgata; — ἀπελήφθη de meo scripsi, ἀπολήφθῇ vulgo, quod incongruum. De meo ἀνατέλλοντα, σκολιά, παχέα, λεπτά plurali numero dedi, ut ad ἄσσα, referrem, cum in libris omnibus ἀνάτελλον cett., sing. num. legatur. Porro πῇ μὲν — πῇ δέ E. H. K., Zuing. in marg. Lind. — Dein οὕτω δὲ (δή Parr. 5. Q.′ Voss., Lind., Mack., Littr.,) καὶ (κἂν Parr. 8. Zuing. in marg. Voss.) τῷ παιδίῳ γίνεσθαι vulgo; οὕτω δὲ ἔχει καὶ τὸ παιδίον C. Marc.; — textum descripsi ut Littr.; — στενώτερον E. H. K., στενότερον

ια'. "Οτι δὲ ἐκ πεπηρωμένων ἀνθρώπων ὑγιέα [1] γίγνονται τὰ παιδία, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξυμβαίνει· ἔχει γὰρ τὸν ἀριθμὸν πάντα τὸ πεπηρωμένον τωὐτὰ τῷ ὑγιέϊ· ἐπὴν δέ τί οἱ νόσημα προσπέσῃ καὶ τοῦ ὑγροῦ [2] αὐτοῦ, ἀφ' οὗ τὸ σπέρμα γίγνεται, αἱ τέσσαρες ἰδέαι ἐοῦσαι, ὁκόσαι ἐν φύσι ὑπῆρξαν, τὴν γονὴν οὐχ ὅλην παρέχουσι, ἀσθενέστερον δὲ τὸ κατὰ τὸ πεπηρωμένον· οὐ θαῦμα οὖν μοι δοκέει [3] εἶναι καὶ πηρωθῆναι, καθάπερ ὁ τοκεύς. Ταῦτα δέ μοι ἐς τοῦτο εἰρέαται· ἀναβήσομαι δ' αὖτις ὀπίσω ἐς τὸν λόγον, ὃν ἔλεγον.

11. Ut e mutilatis hominibus pueri nascantur sani, plerumque accidit; numero enim mutilatus omnia habet eadem quae sanus. Sed postquam morbus illi acciderit humoris quoque ipsius, e qua genitura fiat, quatuor illae species, quae natura adesse solent, semen non integrum praebent, sed debilius iuxta partem mutilatam. Itaque mirum non mihi videtur puerum etiam mutilari iisdem partibus, quibus parens. Haec hactenus mihi dicta sunt; redibo autem rursus ad sermonem, quem protuli.

ιβ'. Ἢν ἡ γονὴ μείνῃ ἀπ' ἀμφοῖν ἐν τῇσι μήτρῃσι, πρῶτον μὲν μίσγεται ὁμοῦ, ἅτε τῆς γυναικὸς οὐκ ἀτρεμεούσης, καὶ ἀθροίζεται καὶ παχύνεται θερμαινομένη. Ἔπειτα πνεῦμα ἴσχει, ἅτ' ἐν θερμῷ ἐοῦσα, τῆς μητρὸς πνεούσης, ἔπειτα δὲ τοῦ πνεύματος ὅταν πλησθῇ, ὁδὸν αὐτὸ ἑωυτῷ ἔξω ποιέει κατὰ μέσον τῆς γονῆς, [4] ᾗ ἔξεισι· ὅταν δὲ ὁδὸς γένηται τῷ πνεύματι ἔξω θερμῷ ἐόντι, αὖτις ἕτερον ψυχρὸν εἰσπνέει ἀπὸ τῆς μητρός· καὶ τοῦτο ποιέει διὰ παντὸς τοῦ χρόνου. Θερμαίνεται μὲν γὰρ ἅτ' ἐν [5] θερμῷ ἐοῦσα· ψυχρὸν δ' ἴσχει ἀπὸ τῆς μητρὸς πνεούσης· πάντα δὲ ὁκόσα θερμαίνεται πνεῦμα ἴσχει. Τὸ δὲ πνεῦμα ῥήγνυσι καὶ ποιέει ὁδὸν αὐτὸ

12. Si genitura ab utroque parente profecta in utero permanserit, primum quidem cum mulier minime quiescat, simul permiscetur, condensatur et calore incrassescit, deinde spiritum concipit, tum quia in loco calido est, tum quia mater spirat. Quae cum spiritus plena fuerit, viam ipse sibi foras facit, qua per mediam genituram exeat. Ubi vero via facta spiritus ille calidus foras eruperit, alium rursus frigidum a matre ad se attrahit idque toto tempore perseverat; si quidem incalescit, cum loco calido exsistat, matre autem spirante frigidum concipit. Quae vero calent omnia spiritum continent. Erumpit autem spiritus viamque ipse sibi aperit et foras fertur. Quod vero incalescit, id

[1] τίκτονται. — [2] αὐτῷ ἀφ' οὗ σπέρμα. — [3] εἶναι om. — [4] ᾗ om. et τὸ πνεῦμα ἔξεισι legitur. — [5] τῷ θερμῷ.

cett., etiam Marc.; — ἔῃ C. Marc., Littr., εἴη vulg.; — τό om. vulg., dedit Littr.

11. ὅτι δὲ — τοκεύς.] ὅτι δέ edd. antt., C. O. Marc., Voss., Mack., Littr., ὅτι καί vulg.; — ἐκ omm. Ald. Parr. permulti, Marc., Voss., Littr.; — γίνονται C. Marc., Littr., vulgatam e V. notavi; — τά omm. E. H. K., ante παιδία. Tum ἐπὶ τὸ πλεῖστον C., Littr., ἐπιπλεῖστον vulg., ἐπιπλεῖον Marc.; — δέ ante τι omm. Ald., Parr. multi, Marc.; — αὐτοῦ K., Littr., αὐτῷ vulg., αὐτῶν codd. Regii Foësii, Zuing. in marg., Lind., Mack.; — τό ante σπέρμα H. alia m., K., Lind., Littr., vulgo τό om. — De meo αἱ ante τέσσαρες adscripsi. Tum τὸ κατὰ τὸ πεπ. I. J. K. L. O., Marc., Voss., Zuing., Lind., Mack., Littr.; τὸ καὶ τὸ πεπ. vulgo, τὸ κατὰ πεπ. Ald. Parr. 2.; τὸ καταπεπηρωμένον C. — Dein δέ μοι vulg., δή μοι H. O. Zuing., οὖν μοι de meo; — εἶναι C. Marc., Littr., vulgo εἶναι abest.

ταῦτα — ἔλεγον.] αὖτις Marc., αὖθις cett.; — ἐς τὸν ὀπίσω λόγον G. Zuing.; — ὃν ἔλεγον om. C.

12. ἢν — θερμαινομένη.] Initium huius capituli in editionibus esse solebat principium libri περὶ φύσιος παιδίου, de qua re vide in prolegomenis. — Pro ἤν X. P.' Q.' ἄν ferunt; — μένῃ cod. π.; — ἐν τῇσι μήτρῃσι τῆς γυναικός ceteri, equidem τῆς γυναικός omisi, quum e vicino ortum traxisse videretur et otiosum esse; neque enim auctor noster uterum masculinum noverit.

ἔπειτα — τοῦ χρόνου.] ἅτ' C. ξ. Marc., ἅτε vulg.; — ἔπειτα τῆς μητρὸς πνεούσης ceteri, ubi ἔπειτα reiicio, quum videatur otiose repetitum esse a librariis e vicinis; totum illud ἔπειτα τῆς μ. πν. omm. H., in quo alia m. delevit, H. O. C.; — ἔπειτα δέ habet X., μήτρας et μήτρης alii nonnulli. — Littréus ad h. l. adfert Simplicii verba de Diogene Apolloniate: δείκνυσι ὅτι καὶ τὸ σπέρμα τῶν ζῴων πνευματῶδές ἐστι. — Porro ὁδόν οἱ αὐτὸ ἑ. vulgo, sed οἱ omitto cum E. H. K. X. ε. π.; — ἑωυτοῦ cod. ε., ἑωυτῷ om. K.; — καὶ κατὰ μέσον vulg., καί omm. Parr. plures, alii et Marc., et Littr.; — ᾗ e mss. pluribus dedit Littr., vulgo om.; — equidem omisi τὸ πνεῦμα, quod ante ἔξεισι omnes ferunt; — θερμοῦ ἐόντος cod. ε.; — αὖτις cod. ξ. ubique, Marc. h. l.; — μήτρας J. P.; — καὶ τοῦτο ποιέει om. X.

θερμαίνεται — ἴσχει.] ἅτ' C. J., ἅτε cett.; — ἐν τῷ θ. vulgo, τῷ omm. C. J. Littr.; — δ' C. δέ vulgo; — μήτρας E. J. P.'

τὸ δὲ πνεῦμα — τρέφεται.] οἱ ὁδὸν α. ἑ. vulgo, sed οἱ omm. E. H. K. π., ὁδόν οἱ αὐτὸ ἑωυτῷ C. ξ. Marc.; — ἑωυτοῦ E. K.; — αὖτις C. Marc.

ἑωυτῷ καὶ χωρέει ἔξω· αὐτὸ δὲ τὸ θερμαινόμενον ἕλκει ἐς ἑωυτὸ αὖτις ἕτερον πνεῦμα ψυχρὸν διὰ τῆς ῥαγῆς, ἀφ' οὗ τρέφεται. Τοῦτο δὲ γίγνεται καὶ ἐπὶ τῶν ξύλων καὶ ἐπὶ τῶν φύλλων καὶ βρωτῶν καὶ ποτῶν, ὁκόσα θερμαίνεται ἰσχυρῶς. Ἐννοῆσαι δὲ παρέξει ξύλα καιόμενα· ἅπαντα μὲν γὰρ [1] τὰ ξύλα ποιήσει τοῦτο, μάλιστα δὲ τὰ ὑπόχλωρα· [2] μεθίῃσι γὰρ κατὰ τὴν τομὴν πνεῦμα· τὸ δὲ πνεῦμα ὁκόταν ἔξω χωρήσῃ, ἐλίσσεται περὶ [3] τὴν τομήν· καὶ τοῦτο γιγνόμενον ὁρέομεν ἀεί. Δῆλος οὖν ὁ ἐκλογισμός ἐστι τοῦ πνεύματος, ὅτι ἐν τῷ ξυλῷ ἐὸν θερμὸν ἀντισπᾷ ἕτερον ψυχρὸν, ἀφ' οὗ τρέφεται, [4] ἐς ἑωυτὸ καὶ ἀπὸ ἑωυτοῦ ἀφίησι· εἰ μὲν γὰρ μὴ ἀντέσπα, οὐκ ἂν τὸ πνεῦμα εἱλίσσετο ἔξω ἰόν· πᾶν γὰρ τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ τρέφεται τῷ μετρίῳ· καὶ ὁκόταν διαθερμανθῇ τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ ξύλῳ ἐνεὸν, πνεῦμα γενόμενον χωρέει ἔξω· καὶ τῇδε ἐξιόντος ἔξω τὸ θερμὸν τὸ ἐν τῷ ξύλῳ [5] ἐνεὸν ἀντισπᾷ ἕτερον ψυχρὸν, ἀφ' οὗ τρέφεται. Ποιέει δὲ τοῦτο καὶ φύλλα χλωρὰ, ὅταν καίηται, πνεῦμα [6] γὰρ ἴσχει· ἔπειτα ῥήγνυσι τὸ πνεῦμα καὶ ὁδὸν ποιέεται καὶ χωρέει ἔξω ἑλισσόμενον, χωρέον δὲ ψόφον παρέχει, ᾗ τὴν εἰσπνοὴν ποιέεται· καὶ χέδροπα καὶ σῖτος καὶ ἀκρόδρυα θερμαινόμενα πνεῦμα ἴσχει καὶ ἔξω ἐξέρχεται ῥαγὴν ποιησάμενον· καὶ ἢν νοτερὰ ἔῃ, πλέον τὸ πνεῦμα ἀφίησι καὶ τὴν ῥαγὴν μέζω ποιέεται. Καὶ τί δεῖ μακρηγορέειν; πάντα γὰρ ὁκόσα θερμαίνεται, πνεῦμα ἀφίησι καὶ ἕτερον ψυχρὸν κατὰ τοῦτο ἀντισπᾷ, ἀφ' οὗ τρέφεται· καὶ αὗταί μοι ἀνάγ-

alium rursus ad se spiritum frigidum, quo nutriatur, per scissuram attrahit. Quod etiam fit in lignis, foliis, et cibis et potibus, quae vehementer incalescunt; id vero videre licet in lignis ardentibus, quae quidem omnia id faciunt, tum vero praecipue, ubi subviridia fuerint. Spiritum enim per sectionem emittunt, qui ubi foras prodierit, circa fissuram convolvitur; idque perpetuo fieri videmus. Bene igitur subducta ratione existimare licet, quod spiritus in ligno cum calidus exsistat, alium frigidum, a quo nutriatur, attrahat et a se ipso dimittat. Nisi enim contra attraheret, spiritus exiens minime convolveretur. Omne namque calidum frigido moderato nutritur. Et ubi percalefactum fuerit humidum, quod in ligno inest, et in spiritum conversum fuerit, foras prodit, eademque via, qua exit calor ille, qui in ligno exsistit, alium frigidum quo nutriatur attrahit. Ad eundem quoque modum folia viridia cum uruntur se habent, spiritum enim continent, qui postea erumpit et viam sibi faciens foras convolutus prodit cumque exit strepitum exhibet, qua parte inspirationem facit. Quin et legumina, triticum et arborei fructus, ubi incaluerint, spiritum concipiunt, qui rima facta foras prodit, et si humida fuerint, copiosiorem spiritum emittunt et rupturam maiorem efficiunt. Et quid longiore oratione opus est? Quaecumque enim incalescunt spiritum emittunt et alium frigidum vicissim quo nutriantur attrahunt. Atque eae quidem praecipuae rationes mihi sunt, quare genitura in utero incalescens spiritum habere et emittere videatur, simulque a matre spirante

[1] τά om. — [2] καθίησι. — [3] τήν om. — [4] ἐς ἑωυτό om. — [5] ἐνεόν om. — [6] γάρ om.

ἐννοῆσαι δὲ — ἀεί.] δέ om. π.; — παρέχει O.; — τά ante ξύλα vulgo om., addidit Littréus e libris pluribus; — καιόμενα H. alia m. in marg., O. ε. π. ante ποιήσει; — γάρ post μεθίησι omm. C. Marc.; — libri pauci καθίηαι pro μεθίησι; — τὴν τομὴν τὸ πνεῦμα O. ε. Mack.; — ὁρέομεν sine ἀεί Marc., sicuti C. ξ. apud Littr.

δῆλος οὖν — τρέφεται.] τὸ θερμὸν ἐόν cod. ε.; — ψυχρὸν ἐς ἑωυτό idem; — ὑφ' οὗ τρέφεται multi codd. apud Littr. et Marc.; — ἐς ἑωυτό ante καὶ ἀπό Mack. et Littr. e codd. nonnullis, vulgo om.; — ἤπερ καί libri sex apud Littr.; — ὑπό vulg., ἀπό reposuit Littr.; — εἱλίσσετο τὸ πνεῦμα C. ξ. Marc.; — articulum ante θερμόν omm. libri 4. Littréi; — πνεῦμα γενόμενον — ἐνεόν om. ε.; — γινόμενον J.; — ἐξιόν ceteri, ἐξιόντος de meo; — ἐνεόν post τῷ ξύλῳ omm. Parr. 4.

ποιέει — ποιέεται.] ποιέοι J.; — ὅταν δὲ (γάρ pro δέ Zuing., Lind., Mack.) καίηται, πνεῦμα ἴσχει vulg.; — ὅταν καίηται, πνεῦμα γὰρ ἴσχει C., Mack., Littr.; — χωρέει Ionice etiam Marc.; — ἑλισσόμενον, sed alia manu εἱλ. H.; — εἰσπνοὴν παρέχεται C. ξ. Zuing. in marg.; — ἔξω ἔρχεται C. O. ξ. Marc.; — δι' οὗ τὴν ῥαγὴν ἐκ (sic) H. in marg., ὁρμήν P.'; — πνέον pro πλέον C.

καὶ τί δεῖ — ἀφίησι.] προσηγμέναι ξ., Marc., Zuing. in marg., προηγεύμεναι H. K. ε. π.; — καὶ ἅμα δέ cod. π.; —

καὶ [1]αἱ προηγμέναι εἰσὶ, ὅτι ἡ γονὴ θερμαινομένη ἐν τῇσι μήτρῃσι πνεῦμα ἴσχει καὶ ἀφίησι· ἅμα δὲ καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς πνεούσης πνοὴν ἴσχει καὶ ἡ γονή· ὁκόταν γὰρ ἡ μήτηρ ψυχρὸν ἑλκύσῃ ἐς ἑωυτὴν ἀπὸ τοῦ ἠέρος, ἐπαυρίσκεται ἡ γονή· θερμὴ δ' ἐστὶ ἅτε δὴ ἐν θερμῷ ἐοῦσα· καὶ τότε δὴ πνεῦμα ἴσχει καὶ ἀφίησι. Καὶ ἡ γονὴ ὑμενοῦται φυσωμένη· περιτέταται γὰρ ἀμφ' αὐτὴν τὸ ἔξωθεν, ξυνεχὲς γενόμενον, ἅτε γλίσχρον ἐὸν, ὥσπερ ἐπ' ἄρτῳ ὀπτωμένῳ λεπτὸν ἐφίσταται ἐπιπολῆς ὑμενοειδές· θερμαινόμενος γὰρ καὶ φυσώμενος [2]ὁ ἄρτος αἴρεται· ᾗ δ' ἂν φυσᾶται, κείνῃ τὸ ὑμενοειδὲς γίγνεται. Τῇ δὲ γονῇ θερμαινομένῃ καὶ φυσωμένῃ πάσῃ ὑμὴν ἔξωθεν περιγίγνεται, κατὰ δὲ τὸ μέσον τῆς γονῆς τῷ πνεύματι δίοδος καὶ ἔξω καὶ ἔσω γίγνεται διὰ τοῦ ὑμένος· καὶ ταύτῃ τοῦ ὑμένος ἀπέχει τὸ λεπτὸν καὶ τῆς γονῆς ὀλίγιστον ὕπεστι· αὐτὴ δὲ ἡ ἄλλη γονὴ στρογγύλη ἐστὶ ἐν τῷ ὑμένι.

ιγ'. Καὶ μὴν ἓξ ἡμέρας μείνασαν ἐν τῇ μήτρῃ [3]γονὴν καὶ ἔξω πεσοῦσαν αὐτὸς εἶδον· καὶ ὁκοῖόν μοι ἐφαίνετο τῇ γνώμῃ τότε, [4]ἀπ' ἐκείνου τὰ λοιπὰ τεκμήρια ποιεῦμαι· ὡς δὲ εἶδον τὴν γονὴν ἑκταίην ἐοῦσαν ἐγὼ διηγήσομαι. Γυναικὸς οἰκείης μουσοεργὸς ἦν πολύτιμος παρ' ἄνδρας φοιτέουσα, ἣν οὐκ ἔδει λαβεῖν ἐν γαστρὶ, ὅκως μὴ ἀτιμοτέρη εἴη· ἠκηκόει δὲ ἡ μουσοεργὸς, ὁκοῖα γυναῖκες λέγουσι πρὸς ἀλλήλας· ἐπὴν γυνὴ μέλλῃ λήψεσθαι ἐν γαστρὶ οὐκ ἐξέρχεται οἱ ἡ

spirationem habere. Cum enim mater aërem frigidum ad se attraxerit, eo genitura fruitur, quae cum loco sit calido, calida est, tuncque sane spiritum concipit et emittit et spiritu distenta membrana obducitur. Ei enim exteriore parte quiddam obtenditur, quod cum viscidum sit, undique cohaeret et non secus atque in pane tosto, tenue quippiam ad instar membranae in superficie adest; panis enim calefactus et inflatus attollitur: qua vero parte inflatur, isthinc quod membranam refert exoritur. At vero ubi genitura tota incaluit et flatu intumuit, illi exteriore parte membrana circumducitur, per quam ad mediam genituram intro et foras spiritui transitus fit, eaque parte membranae tenue quiddam a genitura secedit, quae his locis paucissima inest, ipsa vero reliqua rotundata in membrana continetur.

13. Equidem genituram sex diebus in utero retentam et foras prolapsam ipse vidi, et qualis tunc menti visa sit, ex eo reliquorum coniecturam facio. Quanam autem ratione illud viderim, enarrabo. Mulieri nobis familiari perelegans erat fidicina, quae cum viris conversabatur, et quam minime decebat gravidam esse, ne viliore loco haberetur. Haec audierat, quae mulieres inter se narrant, si quando mulier conceptura sit, genituram intus manere, neque foras egredi. Quibus auditis et intellectis ea

[1] αἱ om. — [2] ὁ ἄρτος om. — [3] γονήν om. — [4] ἀπ' ἐκείνων.

καὶ ἅμα δὲ καί J.; — εἰσπνεούσης H. alia m., ε.; — μήτρας E. J.' P.'; — ἡ μήτρα et ἡ μήτρη libri pauci; — ἠέρος etiam Marc.; — καὶ ἡ γονή Zuing., Marc. in marg., Lind.; — δ' C. ξ., δέ vulgo; — δή omm. E. π.

καὶ ἡ γονὴ — γίγνεται.] περί pro ἀμφ' C. ξ. — ἐξίσταται vulg., ἐφίσταται E. ξ. Marc.; — ὁ ἄρτος e libris non paucis Littr., vulgo om.; — ante αἴρεται aliquot libri καὶ ὑμενοειδές, alii τὸ ὑμενοειδές, — vulgo ὑμενῶδες γίνεται, sed ὑμενοειδές γ. Littr. e libris aliquot idemque fert Marc.

τῇ δὲ γονῇ — ὑμένι.] τό ante μέσον omm. Ald. E. H. I. ξ. Marc.; — καὶ ἔσω (εἴσω C. ξ. Marc.) καὶ ἔξω O. H. alia m., X., ξ., π., Marc.; — τῆς γονῆς ἐν αὐτοῖσιν ὀλιγιστόν ἐστιν vulgo, sed ἐν ante αὐτοῖσι omm. Parr. 2.; — equidem otiosum ἐν αὐτοῖσιν abieci; — ἐλάχιστον pro ὀλίγιστον duo codd.; — ὕπεστι dedi pro simplice ἐστί ceterorum; — αὐτὴ δέ de meo, αὕτη δέ vulgo. — Adscripsi de meo τῷ ante ὑμένι in fine loci.

13. καὶ μὴν — διηγήσομαι.] ἐν τῇ γαστρί vulgo, ἐν τῇ μήτρῃ C. ξ. Marc.; — γονήν, ut V., omm. Parr. nonnulli et cod. δ.; — αὐτήν pro αὐτός K. π.; — ὁκοίη vulg., de meo ὁκοῖον scripsi propter ἀπ' ἐκείνου, quod sequitur; — ἐν τῇ γνώμῃ ceteri; — εἶδον ἐγώ H.

γυναικὸς — ἐθαύμασε.] οἰκέτης cod. ε. Zuing. in marg.; — Erot. οἰκείης exponit; — ἔῃ vulgo, εἴη ex E. π. dedi; — αἱ γυναῖκες ex ε. Littr., αἱ vulgo om.; — πρὸς ἀλλήλας λέγουσι cod. ε.; — ἐξέρχετ' ἡ γονή C. ξ. Marc.; — οἱ interposui ex Cobeti emend. Mnemos. IX. p. 162.; — ἀλλ' ἐμένει ἔνδον cod. ε.; — τοῦτ' C. Marc., ταῦτα δέ O.; — τοῦτο ἐφυλ. vulgo, sed τοῦτο omm. C. ξ. — Dein καί κως, ὡς e Marc. dedi, simul καί ante ἔφρασε cum V. omittens; vulgo καί πως ὡς ᾔσθετο — καὶ ἔφρασε. Littréi varr.

γονή, ἀλλ' ἔνδον μένει· ταῦτα ἀκούσασα ξυνῆκε καὶ τοῦτο ἐφύλασσε αἰεί·[1] καί κως, ὡς ᾔσθετο οὐκ ἐξιοῦσαν οἱ τὴν γονὴν, ἔφρασε τῇ δεσποίνῃ καὶ ὁ λόγος ἦλθε·[2] ὡς ἐμέ· καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἐνεκελευσάμην αὐτῇ[3] πρὸς πυγὴν πηδῆσαι καὶ[4] ἑπτάκις ἤδη ἐπεπήδητο·[5] καὶ ἡ γονὴ κατερρύη ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ψόφος ἐγένετο κἀκείνη ἰδοῦσα ἐθεῆτό τε καὶ ἐθαύμασε. Ὁκοῖον δὲ ἦν, ἐγὼ ἐρέω· οἷον εἴ τις ᾠοῦ ὠμοῦ τὸ ἔξω λεπύριον[6] περιέλοι, ἐν δὲ τῷ ἔνδον ὑμένι ἐνεὸν τὸ ὑγρὸν διαφαίνοιτο·[7] ὁ τρόπος μέν τις ἦν τοιοῦτος[8] ἀλὲς εἰπεῖν· ἦν δὲ καὶ ἐρυθρὸν καὶ στρογγύλον· ἐν δὲ τῷ ὑμένι ἐφαίνοντο ἐνεοῦσαι ἶνες λευκαὶ καὶ παχεῖαι εἰλημέναι ξὺν ἰχῶρι παχέϊ καὶ ἐρυθρῷ καὶ ἀμφὶ τὸν ὑμένα ἔξωθεν αἱμάλωπες· κατὰ δὲ[9] τὸ μέσον τοῦ ὑμένος ἀπεῖχέ τι λεπτὸν, ὅ τί μοι ἐδόκεε εἶναι ὀμφαλὸς, κἀκείνῳ τὴν πνοὴν καὶ εἴσω καὶ ἔξω ποιέεσθαι τὸ πρῶτον· καὶ ὁ ὑμὴν ἐξ ἐκείνου ἐτέτατο ἅπας ὁ περιέχων τὴν γονήν. Τοιαύτην μὲν ἐγὼ εἶδον ἑκταίην ἐοῦσαν τὴν γονήν. Ἐρέω δὲ καὶ ἄλλην διάγνωσιν ὀλίγον[10] ἐπὶ τούτῳ ὕστερον, ἐμφανέα παντὶ τῷ βουλομένῳ εἰδέναι τούτων πέρι καὶ ἱστόριον παντὶ τῷ ἐμῷ λόγῳ, ὅτι ἐστὶ ἀληθὴς ὡς εἰπεῖν[11] ἄνθρωπον περὶ τοιούτου πράγματος. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτό μοι εἴρηται ὅτι ἡ γονὴ ἐν ὑμένι ἐστὶ καὶ πνοὴν ἔχει καὶ ἔσω καὶ ἔξω.

semper in animo habuit, cumque aliquando id accidisse percepisset, rem ad dominam detulit, quae ad me etiam pervenit. Qua audita ipsa ut prosiliendo nates pede feriret iussi. Quod cum septies iam fecisset, genitura in terram cum sonitu defluxit. Quam illa videns non sine admiratione spectavit, ego vero qualis erat referam. Ut si quis ovo crudo externam testam undique auferat, in quo interiore membrana contentus humor pelluceat, ad hunc fere modum, ut verbo dicam, se habebat liquor ille, praetereaque ruber erat et rotundus. Conspiciebantur autem fibrae albae et tenues in membrana cum sanie crassa et rubra contentae et ipsa membrana exteriore parte cruore ad instar sugillatorum suffusa erat. In cuius medio tenue quiddam exstabat, quod mihi umbilicus esse videbatur et per illum primum respirasse, ex eoque protendebatur membrana tota dgenituram complectens. Atque haec quidem mihi visa est genitura sex diebus concepta. Adducam autem paulo post aliam cognitionis rationem, his omnibus, qui horum desiderio tenentur, manifestam, quae quantum homini de re eiusmodi dicere conceditur omnem meam orationem probabit. Ac de his quidem hactenus quod genitura in membrana est et intro et foras spirationem habet.

[1] καίπερ ὡς ᾔσθετο. — [2] ἕως. — [3] πρὸς τὴν γῆν. — [4] ἑπτατο. — [5] καί om. — [6] περιέλοιεν ἐν τῷ. — [7] ὁ om. — [8] ἀλλ' εὖ εἰπεῖν. — [9] τό om. [10] ἐν. — [11] ἄνθρωπος.

lectt. ad h. l. hae sunt: καί πως (πως om. Gal. de foetus form., καίπερ pro καί πως E. H. K. P.' π.; — καί περ πως Zuing. in marg. κως C. π.) ὡς (ὡς om. C.) ᾔσθ. οὐκ ἐξ. τ. γ. καὶ (καί omm. E. H. J. K. O. P.' π.) ἔφρασε vulg., unde éditor Parisiensis: καί κως ᾔσθετο οὐκ ἐξιοῦσαν τὴν γονὴν καὶ ἔφρασε. — Porro ἕως ἐμέ vulg., ὡς ἐμέ cod. C.; — ἐκελευσάμην αὐτήν vulgo, sed αὐτήν omm. C. ξ. Marc. — Equidem ex Cobeti emendatione l. l. οἱ antè τὴν γονήν scripsi supra et ἐνεκελευσάμην αὐτῇ. — Duae autem in libris sunt lectiones in sequentibus πρὸς τὴν γῆν πηδῆσαι et πρὸς πυγὴν πηδῆσαι; hanc etiam Marc. habet et ex aliis dedit Littr.; nonnulli coniunctim πρὸς τὴν γῆν πυγὴν πηδῆσαι ferunt. Tum καὶ ἑπτάτοι ἤδη ἐπεπήδητο C. Marc., καὶ ἑπτάτοι ἐπεὶ ἐπεπήδητο (E. in marg. alia m. ἑκταίη) H. ε.: ἑπτάκις pro ἐπεί Zuing. in marg., καὶ ἐπεὶ ἑπτάκις ἐπεπήδητο Gal. in cit. de foetus form., καὶ ἑπταίη ἤδη ἐπεὶ ἐπεπήδητο vulg.; — iam vero καὶ ἡ γονή C. ξ. Marc., καί om. vulg., est autem omittendum, si ante ἐπεί inferás, ut in H. ε.: καὶ ἑπτάκις ἤδη ἐπεὶ ἐπεπήδητο, ἡ γονή κ. τ. λ. — In sequentibus ψόφος ἐγίνετο mss. 5.; — κἀκείνη δὲ ἰδοῦσα vulgo, δέ omisi cum C. ξ. Marc., Gal. l. l.; — δὲ ἰδοῦσα om. ε.; — ἐθεᾶτο non pauci codd.; — ἐθειῆτο cod. ε.; — ἐθεᾶτο αὐτήν Gal. l. l.; — τε de meo.

ὁκοῖον — τὴν γονήν.] ὁκοίη K. O. π., ὁκοίην H. manu rec., ε.; — δ' Gal. l. l.; — ᾠιοῦ Marc., ᾠοῦ cett.; — περιέλοι ἐν δὲ τῷ Marc., περιέλοιεν ἐν τῷ libri plurimi; δέ ante τῷ vulgo om., ferunt I., H., alia m., O. ε. ξ., ut Marc., Littréus dedit; — vulgo τὸ ἔνδον ὑγρὸν διαφ.; equidem ex ἔνδον effeci ἐνεόν de coniectura; voculasque transposui; — τὸ ἔσω ὑγρόν cod. ε.; — ὁ ante τρόπος K. Littr.; vulgo om.; — ἅλις ceteri; — δέ post ἦν om. ε.; — τινὲς ἶνες idem; — εἰλημμένοι vulgo, de meo εἰλημένοι ab εἰλέω dedi, C. om. totum participium, εἰλημμένοι mihi e Marc. excerptum est; — αἱμώλωπες G.; — τό ante μέσον e codd. nonnullis Littr., vulgo om.; — τι ante λεπτόν de meo adscripsi; — post ἅπας addunt ὁ mss. 5., Zuing., Lind.

ἐρέω — πράγματος.] δέ om F., sed restituitur al. m.; ὀλίγον omm. C. ξ., ὀλίγῳ alia m. F.; ἐν ὀλίγῳ τούτῳ Ald., G.; — ἐν pro ἐπί codd. plerique Littréi et Marc., Voss.; — ἐμφανέα etiam Marc., Voss.; — ἄνθρωπον H. alia m., K., ε., Lind.; Littr.; ἄνθρωπος vulgata.

καὶ ταῦτα — ἔξω.] μέν μοι εἰς τοῦτο C. Cum Lindano

ιδ'. Καὶ αὔξεται ἀπὸ τῆς μητρὸς τοῦ αἵματος κατιόντος ἐπὶ τὰς μήτρας· τὰ γὰρ καταμήνια οὐ χωρέει, ὁκόταν γυνὴ λάβῃ πρὸς ἑωυτὴν, ἣν μέλλῃ τὸ παιδίον ὑγιαίνειν, εἰ μὴ ἔστι ᾗσι ἐπισημαίνει τὸν πρῶτον μῆνα ὁκόσον ὀλίγον· ἀλλὰ κατιὸν τὸ αἷμα ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος τῆς γυναικὸς κυκλόσε περιΐσταται περὶ τὸν ὑμένα ἔξω. Ἅμα δὲ τῇ πνοῇ ἑλκομένου εἴσω τοῦ αἵματος διὰ τοῦ ὑμένος, κατὰ τὸ τετρημμένον καὶ ἀπέχον ξυμπήγνυται καὶ αὔξει τὸ μέλλον ζῶον ἔσεσθαι. Ὁκόταν δὲ χρόνος ἐγγένηται, αὖτις ἕτεροι ὑμένες εἴσω τοῦ πρώτου ὑμένος [1] λεπτοὶ περιτείνονται πολλοὶ τρόπῳ τοιούτῳ, οἵῳ καὶ ὁ πρῶτος ὑμὴν ἐγένετο· τεταμένοι δ' εἰσὶ καὶ οὗτοι ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ καὶ ἐς ἀλλήλους διαδέσμους ἔχουσι. Ὁκόταν δ' ἤδη τοῦτο γένηται, κατιόντος τοῦ αἵματος ἀπὸ τῆς μητρὸς καὶ πηγνυμένου σὰρξ γίγνεται· κατὰ δὲ τὸ μέσον τῆς σαρκὸς ὁ ὀμφαλὸς ἀπέχει, δι' οὗ πνέει καὶ τὴν αὔξησιν ἴσχει.

14. Et de sanguine matris in uterum delapso incrementum accipit. Neque enim menses prodeunt mulieri, quae praegnans est, si puer sanus futurus sit, praeterquam quibusdam perpusillum primo mense, sed promanans ab universo muliebri corpore sanguis, omni ex parte foris circum membranam diffunditur, isque una cum spiritu per membranam, qua perforata est et exstat, attractus condensatur, et in futuri animalis augmentum cedit. Succedente autem tempore rursus aliae multae tenues membranae eo modo, quo prima, intra primam protenduntur, eaeque ex umbilico dependentes mutuis inter se vinculis connexae sunt. Quod cum exstiterit, ex delapso et concreto materno sanguine caro gignitur, e cuius medio umbilicus exstat, per quem spiritum et incrementum recipit.

ιε'. Ἡ δὲ γυνὴ ὁκόταν ἐν γαστρὶ ἔχῃ, ὑπὸ τῶν καταμηνίων μὴ χωρεόντων διὰ τόδε οὐ πονέεται ὅτι τὸ αἷμα οὐ ταράσσεται, βύζην ἀπιὸν κατὰ μῆνα ἕκαστον· ἀλλὰ χωρέει ἡσυχῇ [2] κατ' ὀλίγον ἄνευ πόνου καθ' ἡμέρην ἐς τὰς μήτρας· καὶ τὸ ἔνδον ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐνεὸν αὔξεται. Καθ' ἡμέρην δ' ἑκάστην τούτου ἕνεκα χωρέει, ἀλλ' οὐκ ἐς ἅπαξ κατὰ μῆνα, ὅτι ἐν τῇσι μήτρῃσι ἡ γονὴ ἐνεοῦσα ἕλκει ἀπὸ τοῦ σώματος αἰεὶ, ὅκως ἂν καὶ δυνάμιος [3] ἔχῃ. Ταύτῃ καὶ ἡ πνοή· [4] καὶ τὸ μὲν πρῶτον σμικρὴ ἡ πνοὴ γίγνεται καὶ τὸ

15. At vero mulier cum utero gerit, etiamsi menses minime prodeant, non tamen idcirco laborat, quia sanguis singulis mensibus cumulate exire solitus non agitatur, sed sensim paulatimque quotidie in uterum sine dolore secedit, ex quo augetur quod intro in utero continetur. Singulis autem diebus et non quolibet mense semel idcirco defertur, quod genitura, quae in utero continetur, semper aliquid a corpore pro virium ratione trahit, ad eundemque modum etiam spiratio se habet. Ac primo quidem parva est spiratio, et paucus sanguis ex matre fertur.

[1] λεπτοὶ καὶ πολλοὶ περιτείνονται. — [2] καὶ κατ' ὀλ. — [3] ἔχει. — [4] καὶ τὸ μὲν — γίγνεται om.

omisi δέ post ὅτι, sequentia usque ad ἔξω ad hoc capitulum referens. Littr. ὅτι δέ servavit et his voculis sequens capitulum inchoandum est arbitratus. Dissentio.

14. καὶ αὔξεται — ἔξω.] ἀπὸ τῆς μ. C., ὑπὸ τῆς μ. ceteri; — ὑπό pro sequenti ἐπί H. alia m., K.; — τὸν πρῶτον sine μῆνα C.

ἅμα δὲ — ἔσεσθαι.] πνοιῇ C.; τετρημμένου cod. ε., τετριμμένου Ald. H. J. O. Marc.

ὁκόταν — ἔχουσι.] ἐγγένηται E. X.; — αὖτις C. Marc., αὖθις cett.; — λεπτοὶ περιτείνονται πολλοί C., ξ., Marc., Littr., vulgatam e V. notavi; — τοιῷδε E.; — ᾧ pro οἵῳ C. ξ., ᾧι Marc.; — δ' εἰσί cod. ξ., δέ plene vulgo; — ἐκ C. ξ., ἀπό vulg.; διαδέσιμοι C.

ὁκόταν — ἴσχει.] δ' C. ξ., δέ vulgo; — μήτρης cod. δ.; — γίγνεται C., γίνεται cett.; — τό ante μέσον de meo; — ὁ om. C.; — αὔξιν i. e. αὔξην C.

15. ἡ δὲ γυνὴ — αὔξεται.] καὶ βύσδην C. ξ. idemque in Marc. prima m. in marg., βύσδην (supra versum καὶ βύζην ἀντὶ τοῦ ἀθρόως E.) P.', π., Zuing. in marg.; — in marg. al. m. βύσδην, ἀθρόως H., in marg. ῥοῖσδον O., ῥύδην K., Littr. provocat ad Erot. Gal. gloss.; — ἡσυχῆι Marc.; — vulgatum καί ante κατ' ὀλίγον (cf. lectt. Voss.) omm. C. Littr.; — ἔνδον om. Marc.; — τὸ ἔνδον omm. C. ξ.

καθ' ἡμέρην — ἔχῃ.] δ' H. π., δέ vulg.; εἵνεκα C., Marc.; — δύναμις pr. m. in H.

ταύτῃ — τὰς μήτρας.] ἡ om. K.; — ἀπὸ τῆς μήτρης cod. δ., — γένηται idem; — ἐς τὰς μ. C. ξ. Marc., Zuing. in marg., Littr., ἐπὶ τὰς μ. vulgo; post μήτρας ferunt τοῦ αἵματος C. ξ. Marc.

αἷμα ὀλίγον χωρέει ἀπὸ τῆς μητρός· ὁκόταν δὲ ἡ πνοὴ ἐπὶ πλεῖον γίγνηται, μᾶλλον ἕλκει τὸ αἷμα καὶ ἐπὶ πλεῖον κατέρχεται [1] ἐς τὰς μήτρας. Τῇσι δὲ ἐν γαστρὶ μὴ ἐχούσῃσι ὁκόταν τὰ καταμήνια μὴ χωρέῃ, διὰ τόδε ὁ πόνος γίγνεται· πρῶτον μὲν ταράσσεται τὸ αἷμα ἐν τῷ σώματι κατὰ μῆνα ἕκαστον ὑπὸ ἀνάγκης τοιῆσδε· ὅτι μὴν μηνὸς [2] διαφέρει πουλὺ καὶ κατὰ ψύξιν καὶ κατὰ θερμασίην καὶ τούτου αἰσθάνεται τῆς γυναικὸς τὸ σῶμα, ὑγρότερον γάρ ἐστι ἢ τὸ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ταραχθέντος τοῦ αἵματος καὶ πληρώσαντος τὰς φλέβας, ἀπέρχεται ἀπ' αὐτοῦ, [3] καί πως τοῦτο ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ φύσι ὑπῆρξε. Ὥστε, [4] ἣν μὲν ἀποκενῶται τοῦ αἵματος ἡ γονὴ, λαμβάνει ἐν γαστρὶ, ἢν δὲ πλήρης ἔῃ, οὔ· κενεῶν γὰρ τῶν μητρέων καὶ τῶν φλεβῶν [5] γενομένων τοῦ αἵματος, λαμβάνουσι πρὸς σφᾶς αἱ γυναῖκες τοὺς παῖδας· αἴτιον δὲ τὸ εἰρημένον. Ὁκόταν δὲ ταραχθὲν τὸ αἷμα καὶ ἀποκριθὲν μὴ χωρέῃ ἔξω, ἀλλ' ἐς τὰς μήτρας, αἱ δὲ μῆτραι μὴ χαλῶσι, θερμαινόμεναι ὑπὸ τοῦ αἵματος [6] χρονίζοντος θέρμην τῷ ἄλλῳ σώματι παρέχουσι· [7] ἔστι δ' ὅτε καὶ διαδιδοῦσι τοῦ αἵματος ἐς τὰς φλέβας τοῦ σώματος, ὅπῃ αἱ φλέβες πληρεύμεναι πονεῦνται καὶ οἰδήματα παρέχουσι· ἔστι δ' ὅτε καὶ κίνδυνος ἐκ τοῦ τοιούτου χωλωθῆναι· ἔστι δ' ὅτε καὶ πρὸς τὴν κύστιν προσίστανται καὶ πιέζουσι καὶ [8] κλείουσι τὴν κύστιν καὶ στραγγουρίην πα-

Cum vero amplior fit spiratio, plus quoque sanguinis attrahit et maiore copia in uterum descendit. Iis vero, quae minime utero gerunt, ubi menses non prodierint, eas ob causas dolor accedit. Primum quidem quolibet mense sanguis in corpore ex eo necessario agitatur, quod menses plurimum inter se frigore et calore distant, id quod mulier sensu percipit, cum viro longe sit humidior. Ubi autem agitatur sanguis et venas impleverit, ex corpore deorsum fertur, id quod ei quodammodo ab initio a natura insitum est. Quare si illo sanguine vacuata mulier fuerit, concipit; si vero is redundarit, minime. Utero enim et venis sanguine vacuis mulieres foetus concipiunt; cuius rei causa est ea, quam supra dixi. Quodsi agitatus ille et secretus sanguis minime foras, sed in uterum feratur, isque non hiarit, tum sane diutius immorante sanguine incalescit caloremque reliquo corpori distribuit. Est etiam ubi sanguine in venas corporis refuso eae impletae dolent et tumores excitant. Nonnumquam vero ex eo claudicationis periculum impendet. Quin etiam interdum vesicam offendunt, eamque premunt et claudunt, urinaeque stillicidium adferunt. Quandoque vero uterus sanguine redundans in coxendicem et lumbos procumbit, doloremque exhibet. Quando vero sanguis quinque aut sex mensibus in utero immoratur, ibi putrescens in pus vertitur, quod quibusdam per pudendum extra fertur. Nonnullis etiam

[1] ἐπί. — [2] πολὺ διαφ. — [3] καὶ πῶς ἐστι τοῦτο. — [4] εἰ. — [5] γινομένων. — [6] χρονιώτερον μένοντος. — [7] ἔστι δ' ὅτε — παρέχουσι om. — [8] καίουσι.

τῇσι δὲ — ὑπῆρξε.] διὰ τόδε multi codd. Littréi et Marc., διὰ τάδε vulg.; — πρῶτον C. ε. ξ. Marc., πρῶτα vulg.; — πουλὺ διαφέρει septem mss. apud Littr. et Marcianus. Tum κατὰ θέρμην aliquot Parr. et Marc. manu sec. Pro καί πως Zuing. in Marg. εἴ πως, — Littr. ἐπὶ τοῦτο excerpsit e Parr. 2., cf. lectt. Voss.

ὥστε — εἰρημένον.] ὥστ' C. ξ.: — αἰ pro ἢν H. J., sed in illo ἢν supra versum; — ἔῃ om. ε.; — γενομένων C. ξ. Littr., γινομ. vulgo; — πρὸς ἑωυτάς C. ξ. Zuing. in marg. Post τοὺς παῖδας legi solet: μετὰ γὰρ τῶν καταμηνίων τὴν κάθαρσιν (τὴν τοῦ καταμ. κάθαρσιν θ.) αἱ γυναῖκες (μάλιστα C. ξ., Zuing. in marg., Littr.) λαμβάνουσι ἐν γαστρί. Adnotationem marginalem delevi.

ὁκόταν δὲ — τὰ καταμήνια.] ὅταν C. ξ.; — μή om. C.; — ἔξωθεν C. ξ.; — χάνωσι vulg., χαλῶσι permulti codd. apud Littr., hic ipse, Lind., idemque in Marc. a prima m. in marg. — Dein θερμαινόμεναι δὲ ὑπὸ τοῦ αἵματος χρονιώτερον μένοντος (C. ξ. Marc., Littr. χρονίζοντος) αἱ μῆτραι θέρμην τῷ σώματι παρέχουσι vulgo; sed mihi et δέ et αἱ μῆτραι in his otiosa sunt visa et eximenda; τοῦ ante αἵματος ἐς τὰς φλ. vulgo abest, ferunt multi codd. apud Littr., hic ipse, Lind., habet etiam Marc.; — ὅπῃ καὶ οἱ φλ. C. ξ. Zuing. in marg., Lind.; — πληρεύμεναι C. ξ. Littr., πληρεομ. vulg.; — πονέονται vulg., πονεῦνται C. ξ. Littr.; — χωλευθῆναι C. ξ. Zuing. in marg. Dein πονέουσι pro πιέζουσι pauci libri, alii non multi καὶ πονέουσι post πιέζουσι. Vulgo καίουσι, sed κλείουσι C. E. H. al. m., K., L. O. Q.' ε. ξ. π. Zuing. in marg., Mack., Littr. — Porro ἔστι δὲ καὶ ὅτε καὶ πλήρεες Mack.; — καί om. vulg. (cf. lectt. V.,) ferunt E. O. Zuing. in marg. Lind., Littr.; — πλῆρες J., ut V.; — πρὸς τὰ ἰσχία vulg., τά omm. C. ξ. Littr.; — τὴν ὀσφὺν P.' Q.' Lind., — Iam vero ἔστι δὲ (δ' C. ξ.) ὁκόταν ἐγχρονίσῃ (χρονίσῃ C. ξ.) vulg.; — Littr. dedit: ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐχρόνισε κ. τ. λ. et ex ε recepit solo καί

ῥέχουσι· ἔστι δ' ὅτε [1] καὶ πλήρεες αἵματος ἐοῦσαι αἱ μῆτραι προσπίπτουσι ἢ πρὸς ἰσχία ἢ πρὸς ὀσφὺν καὶ πόνον παρέχουσι· [2] ὁκόταν δὲ ἐγχρονίσῃ τὸ αἷμα μῆνας πέντε ἢ ἓξ ἐν τῇσι μήτρῃσι, σαπὲν πῦον γίγνεται καὶ [3] ἐνίῃσι μὲν κατὰ τὸ αἰδοῖον ἐξέρχεται, ἔστι δὲ ᾗσι κατὰ τὸν βουβῶνα ὡς [4] φῦμα γίγνεται [5] κἀκείνῃ πῦον γενόμενον ἐξῆλθε· καὶ ἄλλα πολλὰ [6] κακὰ τῇσι γυναιξὶ τοιουτότροπα [7] γίγνεται, ἐπὴν μὴ ἀποκαθαίρωνται τὰ καταμήνια. Ἀλλὰ τί δεῖ λέγειν αὐτὰ ἐνθάδε; — εἰρήσεται γὰρ ἐν τοῖσι γυναικείοισι νοσήμασι· ἀλλ' ὅθεν ἀπέλιπον περανέω τὸν λόγον.

in inguine velut tuberculum oritur, ibique in pus conversum foras prodit; et pleraque alia eiusmodi mala mulieribus accidunt, quae per fluxum menstruum non repurgantur. Sed quid ea hoc loco recensere attinet? De his si quidem in morbis muliebribus dicetur. Verum eo, unde digressi sumus, revertamur.

ιϛ'. Ὁκόταν δὲ γένηται σὰρξ, οἱ ὑμένες αὐξομένου τοῦ ἐν τῇσι μήτρῃσι [8] ἐνεόντος, αὔξονται καὶ αὐτοὶ καὶ κολποῦνται καὶ μάλιστα οἱ ἔξωθεν· καὶ τὸ αἷμα κατελθὸν τὸ ἀπὸ τῆς μητρὸς ὅ τι ἂν ἡ σὰρξ πνέουσα ἑλκύσῃ [9] αὔξῃ οἱ γίγνεται καὶ ὅ τι ἂν μὴ χρηστὸν ἴῃ, ἐς τοὺς κόλπους τῶν ὑμένων ἀποκρίνεται· καὶ ὁκόταν κολπωθέωσι καὶ τὸ αἷμα δέξωνται, τότ' ἤδη καλέεται χόριον. Ταῦτα δέ μοι ἐς τοῦτο εἴρηται.

16. Ubi autem caro facta fuerit, increscente eo, quod in utero est, ipsae quoque membranae augentur et in sinus extenduntur, maximeque externae. Et de sanguine qui a matre devenit ea pars, quam dum spirat caro attrahit, augmentum illi est, et quae pars minime utilis devenerit ad membranarum sinus secernitur; et quum sinus formare coeperint et sanguinem suscipere, *loci* appellantur. Ac de istis haec mihi dicta sint.

ιζ'. Ἡ δὲ σὰρξ αὐξομένη ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἀρθροῦται καὶ ἔρχεται ἐν [10] αὐτῇ ἕκαστον [11] τὸ ὁμοῖον ἐς τὸ ὁμοῖον, τὸ πυκνὸν ἐς τὸ πυκνόν, τὸ ἀραιὸν ἐς τὸ ἀραιόν, τὸ ὑγρὸν ἐς τὸ ὑγρόν· καὶ ἕκαστον ἔρχεται ἐς χώρην ἰδίην κατὰ τὸ ξυγγενές, ἀφ' οὗ καὶ ἐγένετο, καὶ ὅσσα [12] ἀπὸ πυκνῶν ἐγένετο πυκνά

17. At vero caro dum increscit a spiritu discernitur, in eaque simile quodque ad id, quod sibi simile, fertur, densum ad densum, rarum ad rarum, humidum ad humidum, ferturque unumquodque in proprium locum, ad id cum quo cognationem habet et ex quo etiam ortum est. Et quaecumque ex densis orta sunt,

[1] καί om. et πλῆρες scribitur. — [2] ἔστι δὲ ὁκόταν ἐγχρονίσῃ. — [3] πολλοῖς κατὰ τό. — [4] φύματα. — [5] κἀκεῖ. — [6] κατά. — [7] γίνονται, ἐπὴν μὴ ἀ. — [8] αἵματος. — [9] καὶ ἡ αὔξη ἐγγένηται καὶ χρηστὸν ἴῃ. — [10] ταύτῃ. — [11] τό om., tum ὡς pro ἐς locis singulis, usque ad ἐς χώρην. [12] ὑπὸ π.

ante ἐν τῇσι μήτρῃσι. Mihi vulgata ex otiose repetito ἔστι δ' ὅτε nata videtur putoque veram lectionem esse ὁκόταν δὲ κ. τ. λ., qualia fert vulgata. In seqq. πόνος vulg., πῦος Littr. e libris multis, sed H. πῦον alia m., quod recipio; — πολλοῖς libri multi apud Littr.; — ἐνίῃσι μέν C. ξ. Marc., Littr., vulgo μέν om.; — vulgo ἐξέρχεται τὸ πῦος. sed τὸ π. om. C. Marc., quos sequor; — καὶ κατὰ τὸν βουβ. vulg., sed καί omisi cum C. Marc.; — κἀκείνῃ C. ξ. Littr., vulgatam e V. adscripsi; — γίνεται C. Marc., Littr., γίνονται vulg.; — ἐπήν C. ξ. Littr., ὁκόταν vulg.; — καθαίρωνται K.

ἀλλὰ — λόγον.] ἐνθαδί cod. ε.; — εἴρηται C. ξ.; — τὸν λόγον περανέω iidem.

16. ὁκόταν — χόριον.] ὅταν C.; — τότε οἱ ὑμένες cett., otiosum τότε abieci; — αὐξανομένου C., H. al. m., ξ.; — ἐνεόντος C., H. manu sec., ξ., αἵματος vulg., ἐνεόντος αἵματος ferunt E. L. P.' Q.' π. Marc.; — αὐξάνονται C. ξ.; — οἱ ἔξω iidem; — τό ante ἀπὸ τῆς μ. omm. ε. Littr., μήτρας cod. ε. — Dein καὶ ἡ αὔξη ἐγγένηται (ἐγγίνεται cod. ε.) vulg., καὶ ἡ αὔξησις γένηται C. ξ. Littr., sensu plane nullo; — de meo refeci. Porro καί (addunt μή C. ξ., ἢν μή addunt Zuing. in marg., Lind., Mack.) χρηστὸν ἴῃ (εἴη C. K. ε. ξ. Zuing., ἔῃ Mack., Littr.) vulgata, unde sanus sensus non elicitur; equidem de meo scripsi quod loci sensus flagitare videbatur. — Tum ἀποκρίνηται cod. ε.; — ὅταν C. ξ.; — τι αἷμα cod. ε.; — τότε δή C. ξ. Littr., τότε ἤδη vulg., τότ' ἤδη Marc.

ταῦτα — εἴρηται.] δή pro δέ C. ξ.

17. ἡ δὲ σὰρξ — αὐξῆσι.] αὐξουμένη I. J. ε. ξ.; — τὸ ἐν ταύτῃ vulg., ἐν αὐτέῃ C. ξ., ἐν αὐτῇ Marc.; — τό ante ὁμοῖον codd. 6. Littréi, Zuing. in Marg., Lind., Mack., Littr., τό vulgo om.; — καὶ τὸ πυκνόν cod. ξ., vulgo ὡς, ubi ἐς scripsi, quod nonnulli libri ferunt; C. ξ. habent πρός pro ὡς; — καὶ τὸ ἀραιόν cod. ξ.; — καὶ τὸ ὑγρόν idem; —

ἐστι καὶ ἅσσα [1] ἀπὸ ὑγρῶν ὑγρά· καὶ τἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον γίγνεται ἐν τῇ αὐξήσι. Καὶ τὰ ὀστέα σκληρύνεται ὑπὸ τῆς θέρμης πηγνύμενα· καὶ δὴ καὶ διοζοῦται ὡς δένδρεον· καὶ ἀρθροῦται [2] ἄμεινον καὶ τὰ εἴσω τοῦ σώματος [3] καὶ τὰ ἔξω· καὶ ἥ τε κεφαλὴ γίγνεται ἀφεστηκυῖα ἀπὸ τοῖν ὤμοιν καὶ οἱ βραχίονες καὶ οἱ πήχεες ἀπὸ τῶν πλευρέων· καὶ τὰ σκέλεα [4] διΐσταται ἀπ' ἀλλήλων· καὶ τὰ νεῦρα ἑλίσσεται ἀμφὶ τὰς φύσιας τῶν ἄρθρων· καὶ αὐτὸ στομοῦται· καὶ ἡ ῥὶς καὶ τὰ οὔατα ἀφίσταται ἐν τῇσι σαρξὶ καὶ τέτρηται· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐμπίπλανται ὑγροῦ καθαροῦ· καὶ τὸ αἰδοῖον δῆλον γίγνεται ὁκότερόν ἐστι καὶ τὰ σπλάγχνα διαρθροῦται· καὶ δὴ καὶ τοῖσι ἄνω τὴν πνοὴν ποιέεται τῷ τε στόματι καὶ τῇ ῥινὶ, καὶ ἥ τε κοιλίη φυσᾶται καὶ τὰ ἔντερα καταφυσώμενα κατὰ τὸ ἄνωθεν ἐπιλαμβάνει τὴν διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ πνοὴν καὶ ἀμαλδύνει καὶ ἐς τὸν κύσσαρον ὁδὸς γίγνεται ἀπὸ τῆς κοιλίης καὶ τῶν ἐντέρων ἔξω καὶ ἐς τὴν κύστιν ὁδὸς ἔξω. Τούτων δὲ διαρθροῦται ὑπὸ τῆς πνοῆς ἕκαστα· φυσώμενα μὲν γὰρ διΐσταται ξύμπαντα κατὰ ξυγγένειαν. Καὶ γὰρ εἰ θέλοις αὐλίσκον προσδῆσαι [5] πρὸς κύστιν καὶ διὰ τοῦ αὐλίσκου ἐμβαλεῖν ἐς τὴν κύστιν γῆν τε καὶ ψάμμον καὶ μολίβδου κνήσματα λεπτὰ καὶ ὕδωρ ἐπιχέας φυσᾶν διὰ τοῦ αὐλίσκου, πρῶτον μὲν ἐκεῖνα ἀναμεμίξεται τῷ ὕδατι, ἔπειτα δὲ χρόνῳ φυσώμενα ἐλεύσεται ὅ τε μόλιβδος ἐς τὸν μόλιβδον καὶ ἡ ψάμμος [6] ἐς τὴν ψάμμον καὶ ἡ γῆ ἐς τὴν γῆν· καὶ ἢν

densa sunt et quaecumque ex humidis, humida, ceteraque ad eundem modum in incremento (foetus). Et calore condensata ossa durescunt, atque ad instar arboris in ramos etiam dividuntur, meliusque in membra tum corporis interna, tum externa distinguuntur, ipsumque caput ab humeris distans oritur, brachia item et cubitus a costis, et crura inter se separantur, nervique circa articulorum convolvuntur iuncturas, os deducitur, nasus et aures in carne eminent et perforantur, oculi humore puro implentur, pudendum quodnam sit manifestum fit et viscera ipsa conspicuo discernuntur. Ac sane superioribus etiam partibus, ore nempe et naribus, spiritum trahit et venter spiritu inflatur, eoque inflata intestina ex superioribus spirationem per umbilicum intercipiunt et eam delent et a ventre ac intestinis in podicem, similiterque in vesicam via foras patet. Atque horum singula vi spiritus distinguuntur. Spiritu namque distenta omnia pro generis affinitate distant. Quemadmodum si ad vesicam fistulam alligaris, per eamque in vesicam terram, arenam et tenuia plumbi ramenta iniicias, deinde aqua per fistulam affusa flatum immittas; primum quidem illa cum aqua permiscebuntur, deinde vero temporis progressu flatu agitata secedent, plumbumque ad plumbum, arena ad arenam et terra ad terram se conferet. Ac si quis ea arescere permittat, disruptaque vesica contempletur, simile ad sui simile se contulisse comperiet. Ad eundem autem modum genitura et caro discernuntur, in eaque simile quodque ad sui simile

[1] ὑπό. — [2] ἔτι ἄμ. — [3] καὶ τὰ ἔξω om. — [4] διΐστανται. — [5] τῇ κύστει sine πρός. — [6] ὡς, item paulo post.

καὶ ὅσ' vulg., καὶ ὅσα aliquot mss., καὶ ἅσσα Marc., καί om. C.; — ὑπό pro ἀπό bis C. ξ.; — ἐγένετο omm. iidem; — ὅσα vulg., ἅσσα Marc.; — ἐν τῇσιν αὐξήσι C. ξ., in quo ἐν τῇ συναυξήσι latere putat Littr.; ego non credo.

καὶ τὰ ὀστέα — ἔξω.] ἀπὸ τῆς θέρμης C. ξ.; — ὀζοῦται iidem; — δένδρεον C. ξ. Marc., δένδρον vulg.; — ἔτι ἄμεινον vulg., ἔτι omm. C. ξ. Littr.; — τοῖν ὤμοιν Marc., τῶν ὤμων cett.; — διΐστανται E., H. P.', π.; — ἑλίσσεται s. ἐλίσσεται C. ξ. Zuing. in marg., Mack., ἐπαΐσσεται vulgo, quod quid h. l. sibi velit, non capio, neque ἐπαΐσσει intelligerem; — αὐτοστομοῦται una voce ceteri; dissecandum visum est; nempe αὐτό est τὸ παιδίον. τὸ ἔμβρυον; — ἀφίστανται non pauci codd. — Porro τετραίνεται C. ξ., τετρήνεται Voss., τρήνεται J.; — ὑγροῦ — γίγνεται omm. prima m. in H., C. J. δ. Marc., Voss.; — ὁπότερον C. ξ.; — φυσῆται iidem et Littr., φυσᾶται vulg.; — κατὰ τὰ ἄνωθεν C. ξ.; — τροφὴν καὶ ἀμαλδ. pro πνοὴν καὶ ἀμ. C.; — κύσαρον C. E. ξ. π., πρῶκτον E. supra versum, P.'; — καὶ — ἔξω omm. C. ξ., ἐς κύστιν ὁδός sine τήν Marc.

τούτων — ξυγγένειαν.] μὲν γάρ C., Zuing. in marg., Merc. e vet. cod., vulgo μέν abest; — διΐστανται J. ε.; — πάντα C. ξ.; — ξυγγένειαν Marc., συγγ. vulgo.

καὶ γὰρ — ὁμοῖον.] θέλεις Parr. 5., ἐθέλοις C.; — πρὸς κύστιν C., Marc., Littr., vulgatam e V. notavi; — μολίβου Marc.; — κνίσματα C. ξ.; — φυσᾶν E. H. P. π., φυσεῖν Marc. i. e. φυσᾶν, φυσῆν vulg.; — μίξεται ξ., μίζεται C.; — ὡς vulgo, πρός O. ξ.; ego ἐς scripsi, ut supra; — ἐᾷ J.; — οὕτω δέ C. ξ. Marc., οὕτω δή vulg.; — ἡ ante

τις αὐτὰ αὐανθῆναι ἐάσῃ καὶ περιρρήξας τὴν κύστιν σκέψηται, εὑρήσει αὐτῶν τὸ ὁμοῖον ἐς τὸ ὁμοῖον ἐληλυθός· οὕτω δὲ καὶ ἡ γονὴ καὶ ἡ σὰρξ διαρθροῦται καὶ ἔρχεται ἕκαστον ἐν [1] αὐτῇ τὸ ὁμοῖον ἐς τὸ ὁμοῖον. Ταῦτα δέ μοι ἐς τοῦτο εἴρηται.

ιη'. Καὶ γέγονε ἤδη παιδίον καὶ ἐς τοῦτο ἀφικνέεται τὸ μὲν [2] θῆλυ μετὰ τὴν πρώτην πῆξιν ἐν τεσσεράκοντα ἡμέρῃσι καὶ δύο τὸ μακρότατον, τὸ δὲ ἄρσεν ἐν τριήκοντα ἡμέρῃσι τὸ μακρότατον· ὡς γὰρ ἐπιπουλὺ ξυμβαίνει ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἢ ὀλίγῳ μείονι ἢ ὀλίγῳ πλείονι ταῦτα διαρθροῦσθαι. Καὶ γὰρ ἡ κάθαρσις γίγνεται τῇσι γυναιξὶ μετὰ [3] τὸν τόκον ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ, ἐπὶ μὲν τῇ κούρῃ ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ δύο [4] ἡ χρονιωτάτη καὶ τελείη, ἀκίνδυνος δ' ἂν εἴη καὶ εἴκοσι καὶ πέντε ἡμέρας εἰ καθαίροιτο· ἐπὶ δὲ τῷ κούρῳ ἡ κάθαρσις γίγνεται ἡμέρας τριήκοντα [5] ἡ χρονιωτάτη καὶ τελείη, ἀκίνδυνος δ' ἂν εἴη καὶ εἴκοσι ἡμέρας εἰ καθαίροιτο· τῷ δ' ὑστάτῳ χρόνῳ ἐλαχίστη χωρέει ἡ κάθαρσις· ἐπὶ μὲν τῇσι νεωτέρῃσι ἐλάσσονας ἡμέρας, ἐπὶ δὲ τῇσι πρεσβυτέρῃσι πλείονας. Μάλιστα δὲ πονέονται αἱ γυναῖκες ἐν τῷ τόκῳ καὶ ἐν τοῖσι λοχείοισι αἱ πρωτοτόκοι καὶ αἱ ἐλάσσω τετοκυῖαι τῶν πλείω τετοκυιέων μᾶλλον πονέονται. Αἱ δὲ καθάρσιες αἱ ἐκ τόκου τῇσι

secedit. Atque ista quidem ea de re a me dicta sunt.

18. Atque ortus iam est infans eoque pervenit foemina quidem post primam concretionem longissime intra dies quadraginta et duos, mas vero longissime intra dies triginta. Ut plurimum enim fit ut intra hoc tempus aut paulo minus vel paulo maius eorum artus distinguantur. Fit enim mulieribus purgatio post partum plerumque cum filiam pepererint dies quadraginta duos cum longissima est et perfecta; periculo vero vacabit etiam, si viginti quinque dies purgetur; post puerum vero editum purgatio fit triginta dies, cum est longissima et perfecta; vacabit autem periculo etiam, si viginti dies purgabitur. Postremo vero tempore minime copiosa fit purgatio, in iunioribus pauciores dies, in aetate provectioribus plures. In partu autem et puerperii purgamentis maxime laborant quae primos partus expertae sunt et quae minus frequenter partum ediderunt magis laborant, quam quae frequentius. At vero purgationes ex partu mulieribus ideo accidunt, quod superiore tempore ad duos et

[1] ἑωυτῇ. — [2] θῆλυ τὴν πρώτην πῆξιν ἐν τ. — [3] τόν om. — [4] καὶ οὕτως ἡ χρ. — [5] οὕτως ἡ χρ.

σάρξ e pluribus libris Littréus, vulgo abest. Tum ἐν ἑωυτῇι Marc., ἐν ἑωυτῇ H. Lind., Mack., ἐν ωὐτῇ vulg., ἐν αὐτῇ C., ξ., Littr.; — ἐς τὸ ὁμ. cod. π., ὡς τὸ ὁμ. vulgata.

18. καὶ γέγονε — διαρθροῦσθαι.] ἐς C. H. Marc., Littr., εἰς vulg.; — ἀπικνέεται Ionice solus Marc.; — post θῆλυ vulgata fert τὴν πρώτην πῆξιν, uti Voss., quae verba omm. C. ξ. Littr.; verum non sunt delenda, sed explenda, nimirum μετὰ τὴν πρώτην πῆξιν scripsit auctor, cf. supra principium § 12. — Porro τεσσεράκοντα Marc.; — τὸ δὲ ἄρσεν — μακρότατον omm. C. ξ.; — τρανώτατον cod. C.; — Post μακρότατον ferunt καὶ δύο K. O., καὶ β E. H.; — ἐπιπουλύ Ionice Marc.; — ἐπιπλεῖον C. ξ.; — ἢ ἐν τούτῳ τῷ χρ. E. K. π.; — ἢ ὀλίγῳ πλεῖον, ἢ ὀλίγῳ ἔλασσον C., ἢ ὀλίγῳ ἐλάσσω, ἢ ὀλίγῳ πλεῖον cod. ξ.

καὶ γὰρ — πλείονας.] ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ Marc., ὡς ἐπιτοπολύ vulg.; ἐπὶ τὸ πλεῖον C. ξ.; — ξυμβαίνει δὲ ἐπὶ μέν C. ξ. Zuing. in marg.; — κόρῃ codd. 5.; — ἐν ἡμέρῃσι C. ξ. Lind., ἐν omm. ceteri, equidem accusativum dedi collato loco simili e § 72. lib. I. de m. mull., ubi vide; — τεσσερακ. Ionice Marc.; — vulgo οὕτως ἡ χρονιωτάτη, et καὶ οὕτως ἡ χρ. H. alia m., K. O. X.; — καί ante τελείη ferunt codd. multi, Zuing. in marg., Lind., Littr., vulgo abest. Dein καὶ ἐν εἴκοσι καὶ πέντε ἡμέρῃσι vulgo, πέντε εἰ καθαίροιτο ἡμέρῃσι C. ξ., equidem eadem auctoritate qua supra accusativum dedi. Porro ἐπὶ δὲ τῷ κούρῳ — καθαίροιτο om. C.; — τοῦ κούρου C. ξ.; — γίγνεται iidem, vulg. γίνεται; — ἡμέρῃσι τριήκ. ceteri, accusativum dedi, eadem auctoritate, qua supra; — οὕτως ἡ χρονιωτ. ceteri, et iterum expuli otiosum οὕτω; iterum vero καὶ τελείη codd. multi, Lind., Littr., ubi vulgata καί om. —; — ἐν εἴκοσι ἡμέρῃσι cett., εἴκοσι ἡμέρας de meo, ut supra; — τοῦ δὲ (δ' C. ξ.) ὑστάτου χρόνου vulgo, de meo dativum dedi. — Tum ἐπὶ δὲ τῇσι νεωτ. vulgo, de meo μέν pro δέ scripsi; — vulgo ἐλάσσοσι ἡμέρῃσι et dein πλείοσι, ubi ut supra accusativos intuli. Verum ἐλάσσοσι ἡμέρῃσι καθαίρονται vulgata, ubi Littréus de suo καθαίρεται, quae correctio non probanda videtur, nam delendum est verbum in nostra lectione, sed vestigium est alterius scripturae, καὶ αἱ νεώτεραι ἐλάσσονας ἡμέρας καθαίρονται, αἱ δὲ πρ. πλείονας, quae tamen falsa.

μάλιστα — πονέονται.] πρωτότοκοι E. H.; — αἱ ante ἐλάσσω omm. C. H., in hoc autem rest. alia manu; — ἐλάσσονα C. ξ.; — τῶν πλείω τετοκυιέων omm. C. ξ.

αἱ δὲ καθάρσιες — ἡμερέων.] αἱ δὲ καθάρσιες τῇσι γυ-

γυναιξὶ τούτου εἵνεκα γίγνονται, ὅτι ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ μέχρι τεσσεράκοντα ἡμερέων καὶ δύο ἐπὶ τῇ κούρῃ, ἐπὶ δὲ τῷ κούρῳ μέχρι τριήκοντα ἡμερέων ἐλάχιστον αἷμα κατέρχεται ἐπὶ τὴν αὔξην τῷ παιδίῳ, τὸ δ' ἀπὸ τούτου πλεῖον μέχρις ἂν τέκῃ· δεῖ δὲ τὴν κάθαρσιν ἀνταποδοθῆναι ἐν τοῖσι λοχείοισι καὶ ἐξιέναι ἔξω κατὰ [1] λόγον τῶν ἡμερέων. Ἀρχὴ δὲ γίγνεται τοιήδε τῇσι γυναιξὶ τῇ ὠδῖνι· [2] ταράσσεται τὸ αἷμα καὶ θερμαίνεται πάνυ ὑπὸ τῆς κινήσιος τοῦ παιδίου σθεναρῆς ἐούσης· ταραχθέντος δὲ πρῶτον μὲν [3] ἔρχεται ἔξω τὸ παιδίον, μετὰ δὲ τὸ παιδίον ἰχὼρ παχὺς αἱματώδης· καὶ ὑφήγησις ἐγένετο τούτῳ, ὥσπερ ὕδατι ἐπὶ τραπέζης· ἔπειτα [4] δὲ μετ' ἐκεῖνον ἀνὰ πάσας τὰς ἡμέρας χωρέει ἡ κάθαρσις, ἕως τοῦ εἰρημένου χρόνου, πλῆθος Ἀττικὴ κοτύλη ὅλη καὶ ἡμίσεια τὸ πρῶτον, ἢ ὀλίγῳ πλείων ἔπειτα δὲ ἐλάσσων κατὰ λόγον τούτου μέχρις ἂν λήξῃ. Χωρέει δὲ αἷμα οἷον ἀπὸ ἱερείου, ἢν ὑγιαίνῃ ἡ γυνὴ [5] καὶ μέλλῃ ὑγιαίνειν, καὶ ταχὺ πήγνυται· [6] ἢν δὲ μὴ, χωρέει ἡ κάθαρσις ἐλάσσων καὶ εἶδος πονηροτέρη καὶ οὐ ταχὺ πήγνυται. Ὧδε δὲ τοῦτο ἔχει· ἢν [7] τι ἡ γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα νόσημα ἔχῃ μὴ ξυγγενὲς [8] ἐὸν τῇ λοχείῃ κα-

quadraginta dies, cum puellâ gravida est mulier, ad triginta vero dies usque, cum puerum gestat utero, paucissimus sanguis ad pueri incrementum descendit; sequenti vero tempore copiosior, donec partum ediderit. Rependi autem oportet purgationem in fluxu post partum et pro dierum ratione foras exire. Principium autem doloris partus mulieribus huiusmodi est: sanguis conturbatur et valde calefit ex pueri motu, quippe qui validus est; commoto vero sanguine puer foras prodit, post puerum vero sanies crassa sanguinolenta; et ductus quidam huic fit, non secus atque aquae in mensa, post illam vero singulis diebus prodit purgatio usque ad tempus, quod dixi, copia integrae heminae Atticae ac dimidiae primum, aut paulo maiore, dein vero minore pro huius copiae ratione, donec cesset. Effertur autem sanguis qualis a victima, si recte valeat mulier et bene habitura sit, citoque ille cogitur; sin contra, parcior prodit purgatio et specie deterior, nec brevi tempore cogitur. Sic autem se res habet: si quo morbo teneatur gravida, qui cum purgatione ex partu cognationem non habet, perit; si enim minime purgetur, statim primis diebus, cum sana est, sive id non factum sit, sed purgatio illi successerit sive propter medicamina, sive

[1] τὸν λόγον. — [2] τὸ αἷμα ταράσσεται. — [3] ἔρχεται μετὰ τὸ π. — [4] δέ abest. — [5] καὶ ἢν μ. ὑγ. — [6] ἢν — πήγνυται om. — [7] τι abest. — [8] ἐν.

ναιξὶ ἐκ τοῦ τόκου C. ξ., αἱ ἐκ τόκου H. J. O. Marc., Voss.; — εἵνεκεν cod. ξ.; — ἐν τῷ προτέρῳ τοῦ χρ. C. ξ., χρόνῳ om. O.; — τεσσερακ. Marc.; — δ' ante ἀπό H., Zuing., Bas., Voss.; — μέχρι τέκῃ vulgo, μέχρις ἂν τέκῃ E., H. ἂν alia manu, K. P.' Q.' π. (Lind. μέχρι). — ἀποδοθῆναι ceteri, ἀνταποδοθῆναι de meo, collatis locis infra in hoc libro obviis; — κατὰ τὸν λόγον vulg., sed τόν omm. C. O. ξ. Marc.

ἀρχὴ — λήξῃ.] τοιήδε C. ξ. Littr., τοιαύτη vulg.; — τῇ γυναικί vulg., τῇσι γυναιξί C. H. in marg. alia manu, ξ.; — ἐν τῇ ὠδῖνι ceteri, inopportunum ἐν abiicio; — ταράσσεται τὸ αἷμα C. ξ. Littr., vulgatam e V. notavi. Post αἷμα vulgo τῇ γυναικί, C. ξ. τῆς γυναικός, sed hoc omisi cum E. H., ubi erasum est al. m., K. π.; — πᾶν pro πάνυ C. ξ. Zuing. in marg.; — τοῦ παιδός C. — Dein vulgo ταραχθὲν δὲ πρῶτον μὲν ἔρχεται ἔξω, quod incongruum, neque enim verum est in partu ταραχθὲν πρῶτον ἔξω ἔρχεσθαι τὸ αἷμα, quippe hoc ταράσσεσθαι dixit; itaque ταραχθέντος de meo scripsi et post ἔξω addidi τὸ παιδίον. — Zuing. in marg., Lind., Mack. post ἔξω habent ἔπειτα τὸ παιδίον; — tum δέ om. H., ubi rest. al. m., Marc.; — ἐγένετο τούτου C. ξ., ἐγένετο τοῦτο Marc.; — ἔπειτα δέ C. ξ. Marc., Littr., δέ om. vulg.; — ἐκεῖνο C. H. al. m., K. O.; — ἡ ante κάθαρσις omm. C. ξ.; — ἢ ὅλη C. ξ. Zuing., Merc. in marg., ὅλη om. J.; — ἢ καὶ ἡμίσεια C. Zuing. in marg.; πλείω vulg., πλείων codd. nonnulli alii et Marc., Lind., Mack., πλεῖον C. ξ. Ald.; — dein ἐλάσσων codd. plures alii et Marc., ἔλασσον C. ξ. Littr., ἐλάσσω vulg. At vulgata fert ἢ ὀλίγῳ ἐλάσσω, quod incongruum. restitui autem e § 72. libri primi de morbis mull. — Ante κατά Zuing. in marg. καί, Merc. in marg. ἐόν; — μέχρι λήξει C. ξ., μέχρι ἂν λ. Marc.

χωρέει — πήγνυται.] χωρέοι cod. ξ.; — ἢν ὑγιηρὴ ᾖ non pauci codd. et Lind., cf. l. l. e lib. I. de morbis mull.; — καὶ ἢν μέλλῃ vulg., καὶ μέλλῃ C. ξ. Littr.; — ἢν δὲ μὴ ὑγιαίνῃ ἡ γυνὴ, μηδὲ μέλλῃ ὑγιαίνειν, χωρέει vulg., ἢν δὲ μὴ — πήγνυται om. H., ubi rest. al. m., I. J., sed Marc. ἢν δὲ μὴ, χωρέει, intermediis omissis, quem sequor; ceterum ὑγιηρὴ ἡ γυνή C. ξ., ὑγιηρὴ ᾖ ἡ γυνή Lind.; — ἐλάσσω H. K.; — πονηρότερον multi codd.; — πηγνυμένη C. ξ.

ὧδε δὲ — τὴν κάθαρσιν.] οὕτω C ξ.; — δὲ καί K.; — τοῦτ' C. Marc.; — ἐν (ὄν pro ἐν C., ἐόν H. al. m., K. O. ξ. π. Zuing. in marg., Merc. in marg., Mack., Littr.) τῇ vulg.; — λοχίῳ vulg., λοχείῃ C. H. K. ξ. π. Littr.; — ἢν γὰρ μή de meo scripsi, ἢν δὲ μή vulgo; — ἐν τῇσι

θάρσι, ἀπόλλυται· ἢν γὰρ μὴ ἀποκαθαίρηται ἐν τῇσι πρόσθεν [1] ἡμέρῃσι εὐθὺς ὑγιεινὴ ἐοῦσα, εἴτε καὶ μὴ, ἐσσυθῇ δέ οἱ ἡ κάθαρσις, εἴτε ὑπὸ φαρμάκων, εἴτε καὶ αὐτομάτη ἐξαίφνης, κατὰ λόγον τῶν ἡμερέων χωρήσει ὧν οὐ χωρέει ἐς ἅπαξ· ἢν δὲ μὴ ἀποκαθαίρηται τὰ λοχεῖα ἡ γυνὴ, νοῦσος αὐτῇ μεγάλη ἔσται καὶ κινδυνεύσει ἀποθανεῖν, ἢν μὴ μελεδαίνηται ἐν τάχεϊ [2] καί τις ὑπάγῃ τὴν κάθαρσιν. Ταῦτα δ' εἰσηνεγκάμην διὰ τοῦτο, ὅκως ἀποφήνω ὅτι τῶν παιδίων γίγνεται ἡ διάκρισις τῶν μελέων ἡ μακροτάτη ἐπὶ μὲν τῇ κούρῃ [3] ἐν τεσσεράκοντα καὶ δυοῖν ἡμέρῃσι, ἐπὶ δὲ τῷ κούρῳ ἐν τριήκοντα ἡμέρῃσι· ἱστόριον δ' ἡ κάθαρσις τῶν λοχείων, ὅτι ἐπὶ μὲν τῇ κούρῃ γίγνεται ἐν τεσσεράκοντα καὶ δυοῖν ἡμέρῃσι, [4] ἐπὶ δὲ τῷ κούρῳ ἐν τριήκοντα ἡμέρῃσι ἡ χρονιωτάτη. Μέλλω [5] δὲ τὸ δεύτερον νῦν ὀνομάζειν σαφηνείης ἕνεκα· Φημὶ γὰρ ἀνταποδίδοσθαι ὅ τι ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐνεούσῃ τῇ γονῇ ἐλάχιστον αἷμα ἔρχεται ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἐπὶ τὰς μήτρας θῆλυν γόνον ἐχούσης ἐν τεσσεράκοντα καὶ δυοῖν ἡμέρῃσι· ἐν γὰρ ταύτῃσι [6] διαρθροῦται τὰ μέλεα τῶν παιδίων· ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ χρόνου ἐπὶ πλεῖον ἔρχεται τὸ αἷμα· καὶ ἐπὶ τῷ κούρῳ πάλιν κατὰ λόγον τῶν τριήκοντα ἡμερέων. Ἕτερον [7] δ' ἱστόριον τόδε, ὅτι ταῦτ'

etiam sponte subito, prodibit pro ratione earum dierum, quibus non una vice semel prodit. Sin non repurgetur ex partu mulier, morbus magnus illi oborietur et periculum erit, ne moriatur nisi cito curetur et aliquis purgamenta illi subducat. Quod ideo in medium protuli, ut demonstrarem distinctionem membrorum pueris accidere longissimo tempore in filia intra dies quadraginta duos, in puero vero intra triginta dies; documento autem esse purgationem ex partu, quae cum filia edita sit intra dies fit quadraginta duos, cum vero puer, intra dies triginta, cum longissime durat. Iam vero alterum perspicuitatis causa prolaturus sum: affirmo enim paucissimum sanguinem, qui a matre ad uterum et genituram in eo praesentem cum filiolam gestat defertur, rependi intra dies quadraginta duos; nam in iis membra infantum distinguuntur; ex eo vero tempore inde sensim plus sanguinis adfluit; et cum puerum gestarit, rursus pro ratione dierum triginta. Aliud vero documentum vera illa esse id est: primis diebus cum genitura in uterum illapsa fuerit, paucissimus sanguis a muliere ad uterum fertur, dein vero sensim maior eius copia; quodsi enim confertim ac multus una vice deferretur, genitura spirationem habere non posset, sed suffocaretur sanguine multo adfluente. Contrario

[1] ἡμέρῃσι ἐν γαστρὶ ἔχουσα εὐθύς. — [2] καί τις αὐτῇ προσήκουσαν ἐπάγῃ. — [3] γίνεται ἐν. — [4] ἐν. — [5] δή. — [6] διαρθροῦνται. — [7] δ' om.

πρόσθεν ἡμέρῃσι ἐν γαστρὶ ἔχουσα vulg., sed ἐν γαστρὶ ἔχουσα omisit Littr.; — ἤτε μή sine καί intermedio C. ξ. Marc.; — ἐπεσσυθῇ Zuing. in marg. Post κάθαρσις addunt εἴτε ὑγιεινὴ ἐοῦσα, εἴτε τῷ (καί pro τῷ O.) μὴ εὐθὺς μὴ ἴοι (ἴοι om. O.) ἡ κάθαρσις E. H. al. m. in marg., K. O., εἴτε καὶ ὑπὸ E. H. al. m., K., O. π.; — τῶν ante φαρμ. H. al. m.; — ἢν δὲ μή de meo, ἢν γὰρ μή cett.; — ἀποκαθήρηται E. π., καὶ τά C. ξ.; — in cod. O. ἢν δὲ μὴ θεραπεύηται μελεδαίνηται scribitur. — Dein καὶ αὖθις αὐτῇ ὑπάγει C. (αὖτις cod. ξ.); καί τις αὐτῇ προσήκουσαν ἐπάγῃ vulg., — καί τις αὐτῇ ὑπάγει τὴν κάθαρσιν Marc. Equidem in vulgatam ὑπάγῃ e Marciano introduxi et ex ea reieci αὐτῇ προσήκουσαν, quod emblema alienum esse existimo. — Iam feci, quod potui, ut quam optime textum loci describerem; sed vereor multum, ut auctor ita scripserit, licet meliorem emendandi viam ignorem. Quid enim? quid est illud τοῦτο quod ὧδε ἔχειν dicit? quae sunt illae πρόσθεν ἡμέραι? sunt in hisce quae mihi nec clara sunt nec perspicua, adeoque toti sententiae tenebras iniiciunt.

ταῦτα δ' εἰσηνεγκάμην — χρονιωτάτη.] δ' L., Voss., Lind., — vulgo om.; — εἰσηνεγκάμην C. Marc., εἰσενεγκάμην vulg.; — vulgo ὧδε διὰ τοῦτο, equidem otiosum ὧδε abieci; — ἀποφανῶ C. ξ., ἀποφαίνω Marc.; — ἐν δὲ τῷ κούρῳ L.; — ἡμέρῃσι — δυοῖν omm. C. D. J. ξ.; — ἱστόριον δ' Voss., ἱστόριον δέ E., H. al. m., K. O. π.; — ἐν δὲ τῷ κούρῳ non pauci codd.; — τριηκονθ' C. ξ.; formam τεσσερακ. his locis e Marc. dedi.

μέλλω — ἔχει] μέλλω δή vulgo, μέλλω δέ codd. 5. Littréi et Marc.; — ὀνομάζειν νῦν E., νῦν om. O.; — εἵνεκα Marc.; — ὅτε C. pro ὅτι; — γόνον Littr.; — γονήν vulg.; — τεσσερακ. Marc.; — καὶ δύο idem pro καὶ δυοῖν, C. ξ. ἡμέρῃσι καὶ δύο; — tum ἐν γὰρ ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι διαρθροῦται, C., E., H. al. m., K., P.', ξ., π. Marc.; — καί ante ἐπὶ τῷ κούρῳ omm. C. J. ξ.; — πάλιν omm. C. ξ. Marc.; — ἡμερέων. Ὧδε δὲ (δέ omm. C. E. H., K., P.' ξ. Marc.) ἔχει ἕτερον (addunt δ' E. H. K. O. π.) ἱστόριον τοιόνδε (τόδε multi alii et Marc. pro τοιόνδε) vulg.; — Littr. ἡμερέων ὧδε ἔχει. Ἕτερον δ' ἱστόριον τόδε κ. τ. λ.; mihi illud ὧδε ἔχει emblema alienum videtur, quod abiiciendum est.

ἕτερον — πολλοῦ.] ταῦτ' ἀληθέα ἐστίν C. ξ., ταῦτ' ἐστὶν ἀληθέα Marc., ταῦτα ἐ. ἀ. vulg.; — πέσῃ vulgo, ἐμπέσῃ E. H. al. m. K. π.; — ἐπὶ τὰς μ. C. ξ. Marc.; — ἔλθῃ C. ξ. π.

ἐστὶ ἀληθέα· τῇσι πρώτῃσι τῶν ἡμερέων ὁκόταν ἡ γονὴ ἐς τὰς μήτρας ἐμπέσῃ, ἐλάχιστον αἷμα ἔρχεται ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἐς τὰς μήτρας, ἔπειτα δὲ ἐπὶ πλεῖον· εἰ γὰρ ἀθρόον καὶ πολὺ ἔλθοι ἐς ἅπαξ, οὐκ ἂν δύναιτο ἡ γονὴ πνοὴν ἔχειν, ἀλλ' ἀποπνιγείη ἂν τοῦ αἵματος ἰόντος πολλοῦ. Ἀνταποδίδοται δ' ἐν τῇ καθάρσι τοὐναντίον· χωρέει γὰρ ἡ κάθαρσις τῶν λοχείων ἐν τῇσι πρώτῃσι τῶν ἡμερέων πλείστη, εἶτα ἐπ' ἐλάσσω, ἕως [1] ἂν λήξῃ. Πολλαὶ δ' ἤδη γυναῖκες διέφθειραν κοῦρον ὀλίγῳ πρόσθεν τριήκοντα ἡμερέων καὶ ἄναρθρον ἐφαίνετο· ὁκόσα δὲ ὕστερον ἢ ἅμα τῇσι [2] τριήκοντα ἡμέρῃσι, διηρθρωμένα ἐφαίνετο ἐόντα· καὶ ἐπὶ τῇ κούρῃ κατὰ λόγον τῶν τεσσεράκοντα καὶ δύο ἡμερέων, ὁκόταν διαφθαρῇ, φαίνεται ἡ διάρθρωσις τῶν μελέων· καὶ ἤν τε πρόσθεν φθαρῇ τὸ παιδίον ἤν τε ὕστερον, ὧδε φαίνεται καὶ λόγῳ καὶ ἀνάγκῃ ἡ διάρθρωσις ἐοῦσα ἐπὶ μὲν τῇ κούρῃ ἐν τεσσεράκοντα καὶ δύο ἡμέρῃσι, ἐπὶ δὲ τῷ κούρῳ ἐν τριήκοντα· ἱστορέουσι γὰρ αἱ ἐξαμβλώσιες τῶν παιδίων καὶ τῶν λοχείων αἱ καθάρσιες. Αἴτιον δ' ἐστὶ ὅτι τὸ θῆλυ πήγνυται ὕστερον καὶ διαρθροῦται, ὅτι ἡ γονὴ ἀσθενεστέρη ἐστὶ καὶ ὑγροτέρη τῆς θηλείης ἢ τοῦ ἄρσενος· καὶ ἀνάγκη [3] καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕστερον πήγνυσθαι τὸ θῆλυ ἢ τὸ ἄρσεν· καὶ ἡ κάθαρσις χρονιωτέρη τούτου εἵνεκεν ἐπὶ τῇ [4] θηλείῃ γίγνεται ἢ ἐπὶ τῷ ἄρσενι. Ἀναβήσομαι δὲ αὖθις ὀπίσω ὅθεν ἀπέλιπον.

autem modo rependitur in purgatione: procedit enim purgatio ex partu primis diebus plurima, dein sensim minor, donec cesset. Multae vero mulieres iam puerum abortu perdiderunt paulo ante triginta dies et membris destitutus apparuit; — qui vero post triginta dies, vel hoc ipso tempore, ii apparuerunt membra distincta habentes; et in filiola pro ratione dierum quadraginta duarum, cum abortu reiecta fuit, apparuit membrorum distinctio; et sive puerulus ante sive post abortione perdatur, sic apparet et ratiocinio et necessitate distinctio membrorum facta in puella intra dies quadraginta duas, in puero vero intra triginta; documento enim sunt puerulorum abortiones et purgamenta ex partu. Causa autem cur foemina tardius cogatur et membra in ea distinguantur, haec est, quod genitura femineae prolis debilior et humidior est quam masculae; et secundum hanc argumentationem etiam necesse est, ut tardius cogatur foeminea proles quam mascula, ideoque diuturnior est purgatio post filiolam in lucem editam, quam post puerulum emissum. Sed eo redeundum mihi est, unde digressus sum.

ιθ'. Ὁκόταν δὲ διαρθρωθῇ τὸ παιδίον τὰ εἴδεα τῶν μελέων, [5] αὐξομένου αὐτοῦ τά τε ὀστέα ἐπισκληρότερα [6] γίγνεται καὶ κοι-

19. Cum vero puer artus distinctos nactus fuerit, ipso crescente et ossa circum duriora fiunt et excavantur; quae res a spiritu fiunt;

[1] ἂν om. — [2] τριήκοντα abest. — [3] ἐστὶ κατά. — [4] θηλείῃ ἢ τῷ ἄρσενι. — [5] αὐξανομένου. — [6] γίνονται.

ἀνταποδίδοται — λήξῃ.] δ' C. ξ., δέ vulg.; — εἶτ' ἐπ' ἐλάσσω C. ξ. Marc.; — ἄν E., H. al. m., K. O. P.' π. Zuing., Mack., Littr., vulgo om., λήξει C. ξ.

πολλαὶ — καθάρσιες.] πολλαὶ δὲ γυναῖκες ἤδη vulg., secutus sum C. ξ. Marc.; — ὀλίγον H.; — τριηκονθ' ἡμ. C. ξ. Marc.; — τῇσι ante τριήκοντα omm. Ald. G.; — τριήκοντα — καί om. K.; — ὁκόταν γὰρ διαφθαρῇ E. H. alia m., K. O. P.' Q.' Lind., — καὶ ἤν τε dedi de meo, ceteris καί omittentibus; — πρόσθε φθαρῇ Marc.

αἴτιον — ἀπέλιπον.] δ' cod. ξ. Marc., δέ vulg.; — ἀρθροῦται C. Marc. pro διαρθρ.; — ἄρσενος Marc. ξ. Littr., per ῤῥ vulg.; — τὸ θῆλυ πήγνυσθαι ἢ τὸ ἄρσεν Marc., ἄρσεν etiam C. ξ. pro vulg. ἄρρεν. Etiam Marc. θηλείῃ fert; — γίγνεται vulgo abest, sed e pluribus mss. γίνεται Littr., quod Marc. etiam fert; — ἢ ἐπί alii libri et Marc., et Littr., vulgo ἐπί om.; — ἀπέλειπον vulg., ἀπέλιπον cum mss. 7. Littréus.

19. ὁκόταν — πιότατον.] ἔτι σκληρότερα E., H. al. m., K. O. P.' π.; — γίνονται, uti V., codd. 6. Littréi; — αἵματος C., E. supra versum, αἱμάσιος librorum lectio est apud Foës. memorata et apud Zuing. in marg.; — ἐμοὶ δοκεῖ τοῦ αἵματος cod. δ. in marg.; — πιώτατον H. Bas., Zuing., Lind. — Lubet autem verbulo monere de structura periodi, de qua agimus: scilicet notandum τὰ εἴδεα τῶν

λαίνεται· καὶ τοῦτο ὑπὸ τοῦ πνεύματος γίγνεται· κοῖλα δὲ ἐόντα ἕλκει ἐς ἑωυτὰ [1]ἀπὸ τῶν σαρκῶν τοῦ αἱμάλωπος τὸ [2]πιότατον. Καὶ χρόνῳ διοζοῦται αὖθις τὰ ἄκρα τῶν ὀστέων, ὥσπερ δενδρέου τὰ ἀκρότατα ὕστατα ὀζοῦται· καὶ οὕτω καὶ τοῦ παιδίου διΐστανται ἀπ' ἀλλήλων οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν. Ἐπὶ δ' αὖ τῶν ἄκρων οἱ ὄνυχες φύονται· τελευτῶσι γὰρ αἱ φλέβες αἱ τοῦ ἀνθρώπου πᾶσαι ἐς τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν· καὶ παχύταται μέν εἰσι ἐν τῷ σώματι φλέβες [3]αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἔπειτα δὲ αἱ ἐν τοῖσι σκέλεσι καὶ τοῖσι βραχίοσι καὶ τοῖσι πήχεσι, ἐν δὲ τοῖσι ποσὶ καὶ τῇσι χερσὶ λεπτόταται καὶ πυκνόταται καὶ πλεῖσται φλέβες εἰσὶ καὶ νεῦρα λεπτότατα καὶ πυκνότατα καὶ πλεῖστα, καὶ ὀστέα ἐλάχιστα τῷ μεγέθει· τῶν [4]δὲ χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν [5]ἐν τοῖσι δακτύλοισι ταῦτα μάλιστά ἐστι. Ἐκ δὲ τῶν δακτύλων, ἅτε πυκνὰ ἐχόντων ὀστέα σμικρὰ καὶ φλέβας καὶ νεῦρα, οἱ ὄνυχες φύονται λεπτοὶ καὶ πυκνοί· καὶ ἀπολαμβάνουσι τῶν φλεβῶν τὰ ἄκρα, ὥστε μηκέτι αὔξεσθαι μηδὲ προέχειν ἑτέρην ἑτέρης· ὥστε μὴ θαυμάζειν ὅτι οἱ ὄνυχες ἐξωτάτω τοῦ σώματος πυκνότατοί εἰσι.

cum autem cava sunt, ad se trahunt e carnibus quod in sanguine est pinguissimum. Et temporis tractu extrema ossa in ramos dein diducuntur, quemadmodum arborum summae partes postremo in ramos excrescunt; atque ita etiam in puero manuum et pedum digiti a se invicem disiunguntur. Atque in eorum extremis dein ungues oriuntur; venae enim omnes corporis humani in pedum et manuum digitos desinunt; et crassissimae corporis venae in capite sunt, deinde in cruribus, brachiis et cubitis; at in pedibus et manibus tenuissimae, densissimae et plurimae venae sunt, itemque nervi tenuissimi, densissimi et plurimi, ossaque magnitudine minima, eaque praecipue in manuum ac pedum digitis. Ex digitis autem, nimirum cum ossa densa et parva habeant, venas etiam ac nervos, ungues tenues et densi oriuntur, qui extremas venas comprehendunt, adeo ut neque ulterius progrediantur, neque alia aliam excedat; ut proinde minime mirum videri debeat, si ungues exteriore corporis parte densissimi sint.

κ'. Ἅμα δὲ τοῖσι ὄνυξι καὶ αἱ τρίχες ἐν τῇ κεφαλῇ ῥιζοῦνται· ἔχει δὲ ὧδε τὰ ἀμφὶ

20. Quin etiam una cum unguibus pili in capite radices accipiunt, eorumque natura ita

[1] ὑπό. — [2] πιώτατον. — [3] καὶ αἱ. — [4] τε. — [5] κἀν.

μελέων esse accusativum pendentem ab antecedente διαρθρωθῇ, ita ut τὸ παιδίον dicatur διαρθροῦσθαι τὰ εἴδεα τῶν μελέων. Est sane perfamiliaris in Graecorum scriptis eiusmodi structura, neque de illa monerem, nisi factum esset, ut aliquando lacunam esse existimarem post αὐξομένου αὐτοῦ. Nimirum putabam τὰ εἴδεα τῶν μελέων esse principium apodosios, quia in Littréi editione post παιδίον commate distinguitur. Lacunam igitur esse opinatus eo, quem significavi, loco legere volebam ὁκόταν δὲ διαρθρωθῇ τὸ παιδίον, τὰ εἴδεα τῶν μελέων ἐπιφανέστερα τά τε ὀστέα ἐπισκληρότερα γίγνεται καὶ κοιλαίνεται καὶ τοῦτο ὑπὸ τοῦ πνεύματος γίνεται κ. τ. λ. — Sed postea longe aliter sentire coepi atque animadverti me prope abfuisse, quin minus recta loci interpunctione in pessimum errorem inducerer et moverem quae minime tangenda sunt.

καὶ χρόνῳ — τῶν ποδῶν,] καί ante οὕτω de meo adscripsi; sin οὕτω δὲ καί malis, non adversor.

ἐπὶ δ' αὖ — μάλιστά ἐστι.] Ante ἐπί Littr. recepit καί, quod H. in marg. habet, sed al. m.; mihi minime recipiendum videtur. Vulgo αὐτῶν τῶν ἄκρων, sed αὖ τῶν ἄκρων C. E. H. Marc., Littr.; — τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν cod. π., sed paulo post etiam crura ante brachia memorantur; — εἰσιν αἱ ἐν τῷ σώματι φλ. ceteri; — καὶ αἱ ἐν τῇ κεφ. Ald. et codd. plerique Littréi et Marc. Voss.; vulgo καί abest; — de meo interposui αἱ ante ἐν τοῖσι σκέλεσι; — ἐν τοῖσι βραχ. C. J., ἐν τοῖσι πηχ. C.; — καὶ πλεῖστα om. Marc.; — καὶ ὀστέα — μεγέθει omm. C. H., ubi rest. al. m., δ. π.; — post μεγέθει ferunt καὶ πυκνότατα καὶ πλεῖστα H., alia m., E., Marc.; — καὶ τοῖσι δακτύλοισι C. I. J.

ἐκ δὲ τῶν — εἰσί.] καὶ σμικρά nonnulli codd. et Lind., Mack.; vulgo οὕτως οἱ ὄνυχες φύονται ἐξ αὐτῶν, sed Lind., Mack.: οὕτως. Οἱ δ' ὄνυχες κ. τ. λ. — Et loci orationem perplexam esse recte vidit Lind., sed me iudice οὕτως et ἐξ αὐτῶν pro emblematis alienis repudianda sunt, quod si feceris omnia facile procedunt. Porro αὔξεσθαι αὐτάς vulgo, sed ego otiosum pronomen abiicio; — ἔξωθεν τοῦ σωμ. E. H. al. m., K. O. π.; — εἰσὶ ἐκ γὰρ τῶν πυκνοτάτων εἰσί vulgo, sed postremum omm. E. H., ubi alia m. rest., C. J. δ.; — mihi additamentum alienum videtur esse.

20. ἅμα δὲ τοῖσι — ἔχει,] ἄνω H., qui ἅμα al. m.

τῶν τριχῶν τῆς φύσιος· φύονται μὲν γὰρ μέγισται καὶ πλεῖσται, ὅκου τοῦ σώματος ἡ ἐπιδερμὶς ἀραιοτάτη ἐστὶ καὶ ὅκου ἡ θρὶξ μετρίην ἰκμάδα ἐς τὴν τροφὴν ἔχει. Καὶ [1]ὅκου ἡ ἐπιδερμὶς ὕστερον ἀραιὴ γίγνεται, ἐκεῖ καὶ ὕστερον αἱ τρίχες φύονται ἐπί τε τῷ γενείῳ καὶ τῇ ἥβῃ καὶ εἴ που ἄλλοθι. Ἅμα [2]γὰρ τῷ γόνῳ γιγνομένῳ ἡ σὰρξ ἀραιὴ γίγνεται καὶ ἡ ἐπιδερμὶς καὶ τὰ φλέβια στομοῦται μᾶλλον ἢ ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ· παιδὶ γὰρ ἐόντι [3]λεπτῶν τῶν φλεβίων ἐόντων οὐκ ἐκχωρέει δι' αὐτῶν ἡ γονή· καὶ τῇσι παρθένοισι περὶ τῶν καταμηνίων ωὑτὸς λόγος· ἅμα δὲ ὁδὸς προσγίγνεται καὶ τοῖσι καταμηνίοισι καὶ τῇ [4]γονῇ καὶ τριχοῦται ἡ ἥβη τοῦ παιδὸς καὶ τῆς παρθένου, ἀραιῆς τῆς ἐπιδερμίδος γενομένης· καὶ ἅμα ἡ θρὶξ ἰκμάδα μετρίην ἐς [5]τὴν τροφὴν ἔχει καὶ οὐκ ἐλάσσονα. Οὕτω δὲ καὶ [6]ἐπὶ τοῦ γενείου τοῦ ἀνδρὸς ἔχει· ἀραιὴ γὰρ γίγνεται ἡ ἐπιδερμὶς, χωρεούσης ἐς αὐτὴν τῆς ἰκμάδος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς· ἅμα μὲν γὰρ [7]ἐν τῇ λαγνείῃ, ἅμα δὲ καὶ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἡ θρὶξ μετρίην ἔχει τὴν ἰκμάδα ἐς τὴν τροφὴν τότε μάλιστα, ὁκόταν χρόνος ἐγγένηται τῷ ὑγρῷ τῷ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταβαίνοντι ἐν τῇ λαγνείῃ, ἀπέχοντι ἀπὸ τῶν στηθέων, ἐπὶ τὸ γένειον. Σημήϊον δὲ ὅτι ἐν τοῖσι ἀραιοτάτοισι τῆς ἐπιδερμίδος φύονται αἱ τρίχες· εἴ τις ἐθέλοι ἐπικαῦσαι τὴν ἐπιδερμίδα καὶ φλύκταιναν μοῦνον ποιῆσαι καὶ [8]ὑγιάσαι, πυκνὴ γενομένη ἡ ἐπιδερμὶς κατὰ τὴν οὐλὴν

se habet: Nascuntur quidem maximi et plurimi, qua summa corporis cuticula rarissima est, et ubi pilus moderatum habet humorem, quo nutriatur. Ac sicubi summa cuticula postea rara evadit, ibi postea quidem pili nascuntur, veluti in mento, pube, aliisque locis. Nam simul ac genitale semen oritur, caro et extrema cuticula rarior evadit, venulaeque magis quam antea aperiuntur. Cum enim adhuc puer est, venulaeque tenues exsistunt, neque per eas genitura ferri potest; eademque ratio est de mensibus virginum. At simul ac mensibus et geniturae via patet, puero et virgini extrema cuticula rarescente, pilus in pube nascitur, simulque moderatum, neque pauciorem, quo alatur, humorem habet. Ad eundem modum de pilo in viri mento se res habet: rarescit enim summa cuticula, delato in eam a capite humore; si quidem simul et in coitu et intermedio tempore moderatum humorem, quo nutriatur, pilus habet; tumque maxime cum humor in coitu a capite descendens in mento longe a pectore restiterit, ibique moram fecerit. In rarissimis autem summae cuticulae partibus pilos enasci indicio est, quod si inusta extrema cuticula pustulam solum excites eamque persanaveris, ubi summa cutis densior evaserit, nullum ex cicatrice pilum emittet. Qui vero aetate puerili eunuchi fiunt, eam ob causam neque in pube, neque in mento pilos habent, levesque toti sunt, quod cum nondum via geniturae facta sit, nusquam rarescit summa superficiei cuti-

[1] ὅκου ὕστερον omissis intermediis. — [2] γάρ om. — [3] καὶ τῶν φλεβίων λεπτῶν ἐόντων. — [4] γονῇ τῇσι παρθένοισι καὶ τρ. — [5] τήν om. — [6] ἢ ἐπί. [7] καὶ ἐν. — [8] ὑγιῆναι.

fert, I. J. O. δ.; — μέν. omm. C. ξ. Marc.; — ἴσχει C. ξ.

καὶ ὅκου — ἄλλοθι.] ἐκεῖ om. X., καὶ ὅκου pro ἐκεῖ καί Ald., Parr. multi, ξ. π. Marc.; — καὶ τῇ ἥβῃ om. Lind.

ἅμα γὰρ — ἐλάσσονα.] τοῦ γόνου γινομένου al. m. H.; — στομοῦται e pluribus codd. Littr. pro vulgato στομοῦνται, etiam Marc. στομοῦνται; — ἐόντι καὶ τῶν φλεβίων λεπτῶν, vulg. — ἐόντι λεπτῶν τῶν φλεβίων, C., ξ. sine τῶν, Marc., Littr.; — ἐκχωρέει C. Marc., Littr., ἐγχ. vulgo. Post γονῇ vulg. τῇσι παρθ. (cf. lectt. Voss.), quas voces reiecit Littr; — γενομένης C. ξ. Marc., Littr. ubi vulg. γινομ.

οὕτω — ἐπὶ τὸ γένειον.] καὶ ἡ ἐπί vulg., καὶ ἐπί C., E. H. K. π. Littr.; — τότε δὲ μάλιστα Zuing. in marg., Lind., Mack.; — ὁκόταν ὁ χρόνος vulg., ὁκόταν χρόνος C. ξ. Marc., quos sequor; — ἀπέχων (ἀπέχον Ald., Parr. multi, ἀπέχοντι coniicit Foës.) (addunt ἀπό multi codd. apud Littr., Marc.) τῶν στηθέων vulg.; — ἐν τῇ λαγνείῃ ἐπὶ τὸ γένειον καὶ ἀπέχοντι ἀπὸ τῶν στηθέων Lind.; — ὁκόταν τῷ ὑγρῷ ἐν τῇ λαγνείῃ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταβαίνουσι ἐπὶ τὸ γένειον, ὁ χρόνος ἐγγένηται ἀπέχοντι τῶν στηθέων Mack.; Littréus legit ἀπεχόντων τῶν στηθέων, quod quid in hoc ratiocinationis cursu sibi velit, non satis capio. Equidem cum Lind. et Mackio ad Foësii ἀπέχοντι confugio.

σημήϊον — ἐκφύσει.] σημεῖον E.; — θέλοι J. μοῦνον C. ξ. Marc., Littr., μόνον vulg., ὑγιῆσαι Lind., ὑγιάσαι de meo; — τάς om. K.; — ἐκφύσει C. ξ. Littr., ἐκφύσεται vulg.

τὰς τρίχας οὐκ [1] ἐκφύσει. Ὁκόσοι δὲ εὐνοῦχοι παῖδες ἐόντες γίγνονται, διὰ τοῦτο οὔτε ἡβῶσι, οὔτε γενειῶσι, λεῖοί τε γίγνονται ὅλοι, ὅτι ἡ ὁδὸς τῇ γονῇ οὐκ ἐπιγενομένη οὐκ ἀραιοῖ τὴν ἐπιδερμίδα ἐπὶ τῷ ξύμπαντι σώματι· ἀπολέλαπται γὰρ ἡ ὁδὸς τῆς γονῆς, ὥσπερ μοι εἴρηται ὀλίγῳ πρότερον. [2] Καὶ αἱ γυναῖκες δὲ λεῖαι γίγνονται τό τε γένειον καὶ [3] τὸ σῶμα, ὅτι ἐν τῇ λαγνείῃ σφέων τὸ ὑγρὸν οὐχ ὁμοίως κλονεόμενον ὡς τὸ τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἐπιδερμίδα οὐ ποιέει ἀραιήν. Ὁκόσοι δὲ φαλακροὶ γίγνονται, οὗτοι δὴ φλεγματώδεές εἰσι· καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτῶν ἅμα τῇ λαγνείῃ κλονεόμενον καὶ θερμαινόμενον τὸ φλέγμα, [4] προσπῖπτον πρὸς τὴν ἐπιδερμίδα καίει τῶν τριχῶν [5] τὰς ῥίζας καὶ ἐκρέουσι αἱ τρίχες· οἱ δὲ εὐνοῦχοι διὰ τοῦτο οὐ γίγνονται φαλακροὶ, ὅτι σφέων οὐ γίγνεται κίνησις ἰσχυρὴ, οὐδὲ θερμαινόμενον τὸ φλέγμα ἐν τῇ λαγνείῃ καίει τῶν τριχῶν τὰς ῥίζας. Αἱ δὲ πολιαὶ διὰ τοῦτο γίγνονται, ὅτι ἐν [6] πολλῷ χρόνῳ διϊκνευμένου τοῦ ὑγροῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀποκρίνεται τὸ λευκότατον καὶ πίπτει πρὸς τὴν ἐπιδερμίδα· καὶ ἡ θρὶξ λευκοτέρην ἰκμάδα ἕλκουσα ἢ ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ λευκοτέρη γίγνεται [7] καὶ ἡ ἐπιδερμὶς, ὅκου αἱ πολιαί εἰσι, λευκοτέρη τῆς ἄλλης γίγνεται· καὶ ὁκόσοι ἐκ γενετῆς πολιόν τι ἔχουσι ἐν τῇ κεφαλῇ, κείνοισι ἡ ἐπιδερμὶς, ὅκου αἱ πολιαί εἰσι, λευκοτέρη τῆς ἄλλης [8] ἐστί· ἐκεῖ γὰρ τὸ λευκότατον ὑγρόν ἐστι. Ἔχει δὲ καὶ τόδε ὧδε· ὁκοίην ἂν ἡ σὰρξ ἰκμάδα ἕλκῃ, [9] ἤν τε λευκὴν ἤν τε πυρρὴν ἤν τε μέλαιναν, τοιαύτη τὴν χροιὴν καὶ ἡ

cula. Nam quemadmodum paulo ante a me dictum est, intercepta est geniturae via. Mulieres autem mento et toto corpore glabrae sunt, quod ipsis in actu venereo non perinde agitatus humor ac viris summam cuticulam raram efficere nequeat. At qui calvescunt, ii sane pituita redundant, quod per coitum in eorum capite agitatum et incalescens in summam cuticulam illapsum pilorum radices exurit, ita ut pili effluant. Eunuchi autem eam ob causam non calvescunt, quod neque vehementius moveantur, neque pituita in coitu incalescens pilorum radices exurat. Cani autem ob id fiunt, quod longo tempore permeante in homine humido, id quod candidissimum est secernitur et in summam cuticulam illabitur, ita ut attracto candidiore humore pilus quam antea candidior evadat, ipsaque summa cuticula eo praesertim loco, ubi cani sunt, quam quovis alio candidior exsistit. Quique a prima origine canos habent in capite, illis summa cuticula ubi cani sunt, quam alia quaevis candidior est, quod illic albissimus humor inest. Sic autem se res habet. Qualem humorem caro attraxerit, sive album, sive flavum, sive nigrum, talem etiam colorem capillus habet. Ac de his quidem hactenus. Deinceps vero quod est reliquum persequar.

[1] ἐκφύσεται. — [2] αἱ δὲ γυν. sine καί. — [3] τό om. — [4] προσπῖπτον πρὸς τὴν ἐπιδ. abest. — [5] τὰς ῥίζας οἷα δὴ ὡς προσπῖπτον πρὸς τὴν ἐπιδερμίδα καὶ ἐκρ. — [6] πολλῷ om. — [7] ἣ τε ἐπιδ. sine καί et tum pergit καὶ μᾶλλον ὅκου αἱ πολλαὶ εἰσί omissis intermediis. — [8] γίνεται. — [9] ἤν τε λευκήν om.

ὁκόσοι — πρότερον.] διὰ τοῦτ' οὔδ' ἡβῶσιν cod. ξ. Marc.; — ἀραιεῖ C.; — ἐπὶ τῷ ξύμπαντι δέρματι vulg., σώματι in his Zuing. et Marc. in marg.; puto esse coniecturam, sed eam recipiendam esse arbitror; — ἀπολέληπται vulg., ἀπολέλαπται C. I. J. ξ. Marc., Littr.; idem autem latet in aliorum librorum scriptura ἀπολέλειπται.

καὶ αἱ γυναῖκες — ἀραιήν.] καὶ αἱ γυναῖκες C. ξ. Marc., Littr., καί om. vulg., et αἱ δὲ γυναῖκες fert.

ὁκόσοι δὲ — ῥίζας.] οὗτοι δὲ φλεγματώδεες cod. ξ., Marc.; — καὶ προσπῖπτον E. K. X.; — προσπῖπτον πρὸς τὴν ἐπιδ. omm. Parr. nonnulli; — τριχῶν τὴν ῥίζαν Marc. Post τὰς ῥίζας ferunt οἷα δὴ ὡς προσπίπτον πρὸς τὴν ἐπιδερμίδα F. G. H., in quo erasum al. m., I. J. O., cf. lectt. V.; — γίγνονται C., γίνονται cett.

αἱ δὲ πολιαὶ — ὑγρόν ἐστι.] καὶ αἱ πολιαί X.; — ἔχουσα pro ἕλκουσα C. ξ.; — καί ante ἡ ἐπιδ. omm. H., ubi alia m. restit., J., X.; — ante ὅκου vulgata fert καὶ μᾶλλον, quod omm. C. ξ. Marc.; — καὶ ὁκόσοι — ἐστί omm. H., ubi al. m. rest., I. J.; — ἐκ γενεῆς Marc., sed al. m. γενετῆς.

ἔχει δὲ — γίγνεται.] ἤν τε λευκήν omm. H., ubi al. m. rest., I. J.; — ἤν τε πυρρήν omm. E., ubi rest. al. m., π.

θρὶξ γίγνεται. Ταῦτα δέ μοι ἐς τοῦτο εἴρηται. Ἐλεύσομαι δὲ αὖθις ἐς τὸ [1]ἐπιλιπὲς τοῦ λόγου.

κα'. Ὅταν δὲ δὴ τὰ ἄκρα τοῦ σώματος τοῦ παιδίου ὀζωθῇ ἔξω καὶ οἱ ὄνυχες καὶ αἱ τρίχες ῥιζωθῶσι, τότε δὴ καὶ κινέεται καὶ ὁ χρόνος ἐς τοῦτο γίγνεται τῷ μὲν [2]ἄρσενι τρεῖς μῆνες, τῇ δὲ θηλείῃ τέσσαρες· ὧδε γὰρ [3]ὡς ἐπιτοπλεῖστον ξυμβαίνει· ἔστι δὲ ἃ καὶ πρόσθεν τῶν παιδίων τούτου τοῦ χρόνου [4]κινέεται. Κινέεται δὲ πρόσθεν τὸ ἄρσεν ὅτι ἐστὶ ἰσχυρότερον τοῦ θήλεος· καὶ [5]πρόσθεν πήγνυται τὸ ἄρσεν, ἀπὸ γὰρ ἰσχυροτέρης καὶ παχυτέρης γονῆς γίγνεται. Ὁκόταν δὲ κινηθῇ τὸ ἔμβρυον, τότε δὴ καὶ τὸ γάλα ἐπισημαίνει τῇ μητρί· οἱ γὰρ μαζοὶ [6]ἀείρονται καὶ αἱ θηλαὶ ὀργῶσι· τὸ δὲ γάλα οὐ χωρέει· καὶ τῇσι μὲν πυκνοσάρκοισι τῶν γυναικῶν ὕστερον τὸ γάλα ἐπισημαίνει καὶ ἔρχεται, τῇσι δὲ ἀραιοσάρκοισι πρόσθεν. Δι' ἀναγκαίην δὲ τοιήνδε γίγνεται τὸ γάλα· ὁκόταν αἱ μῆτραι ὀγκηραὶ ἐοῦσαι ὑπὸ τοῦ παιδίου πιέζωσι τὴν κοιλίην τῆς γυναικός, [7]τῆς δὲ κοιλίης πλήρεος ἐούσης ὁ [8]ἐκπιεσμὸς γένηται, [9]ἀποπιδύει τὸ πιότατον ἀπό τε τῶν [10]βρωτῶν καὶ τῶν ποτῶν ἔξω ἐς τὸ ἐπίπλοον καὶ τὴν σάρκα· ὥσπερ δέρμα εἴ τις ἀλείψειε ἐλαίῳ πολλῷ καὶ ἐῴη ἀναπιεῖν, καί, ἐπὴν ἀναπίῃ, πιέζοι τὸ δέρμα, [11]διαπιδύοι ἂν πιεζομένου τοῦ δέρματος ἔξω τὸ ἔλαιον· οὕτω δὲ καὶ τῆς κοιλίης τὸ πιαρὸν ἐν ἑωυτῇ ἐχούσης ἀπὸ τῶν βρωτῶν καὶ τῶν ποτῶν, πιεζο-

21. Postea autem quam summae corporis pueri partes ramos foras emiserint, unguesque ac capilli radices egerint, tunc sane etiam movetur: ad idque masculo trium mensium tempus conceditur, foemellae vero quatuor. Sic enim ut plurimum fit, etsi etiam quidam pueri ante hoc tempus moventur. Prius autem mas movetur, quod foemellâ sit robustior; prius quoque concrescit masculus, cum ex validiore et crassiore genitura constet. Cum autem foetus movetur, etiam lac de se significationem matri exhibet. Mammae enim attolluntur et papillae turgescunt, neque tamen lac prodit. Et mulieribus quidem, quae denso sunt corporis habitu, tardior est lactis significatio seriusque fertur, citius vero his, quae rarum habent corporis habitum. Lac autem hac de causa necessario gignitur: cum uterus foetu intumescens mulieris ventrem comprimit, si eo pleno compressio illa accidat, quod in cibo et potu est pinguissimum foras in omentum et carnem prosilit. Ac veluti si corium copioso oleo perunctum quis imbibi sinat, eoque imbibito corium premat, quo compresso foras oleum promanaverit, sic certe ubi venter pinguedinem a cibis et potibus continet et ab utero comprimitur, quod pingue est in omentum et carnem transit. Atque si raro habitu mulier fuerit, hanc exsudationem facilius percipit, sin minus, tar-

[1] ἀπολειπές. — [2] ἀρσενικῷ. — [3] ὡς abest. — [4] κινέεται om. — [5] πρῶτον. — [6] αἴρονται. — [7] τῆς δ' ὁκόταν πλήρεες κ. τ. λ. — [8] πιεσμός. — [9] ἀποπηδᾷ codd. — [10] τροφῶν. — [11] διαπηδοίη.

ταῦτα — λόγον.] ἀπολειπές vulg., etiam Marc., ἐπιλιπές J.; — ἐπιλειπές Zuing. in marg., Littr.; — ἀπολιπές C. ξ.

21. ὅταν δὲ — κινέεται.] ἐρριζώθησαν codd. et edd.; recepi ῥιζωθῶσι, quod dandum esse iam Littréus vidit; — ὡς ἐπιτοπλ. E., H. al. m., K. O. P.' Q.' π.; — ἔστι δὲ ἃ C. Marc., ἔστι δ' ἃ vulgata.

κινέεται — γίγνεται.] γίνεται pro κινέεται C.; — tum πρόσθεν C. ξ. Zuing. in marg., Marc., Littr., pro vulgato πρῶτον; — τὸ ἄρσεν τοῦ θήλεος Zuing. in marg.; — καὶ πρῶτον πήγνυται vulg., sed πρόσθεν C., H. al. m., Marc., Littr.; — post γίγνεται C. ξ. Marc. τὸ ἄρσεν τοῦ θήλεος.

ὁκόταν — πρόσθεν.] ἐπισημαίνει καὶ τὸ γάλα vulgata; dedi ordinem verborum ex C. ξ. Marc.; — ἀείρονται al. m. in marg. H., Littr., vulgatam e V. notavi; — pro ὀργῶσι nonnulli libri ἀραιαὶ γίνονται; — codd. nonnulli καὶ ἐξέρχεται.

δι' ἀναγκαίην — σάρκα.] διαναγκάζειν C. I. ξ., δι' ἀναγκαίην Marc., corrector vero ἀνάγκην. — Vulgo τῆς δ' ὁκόταν; in Kühniana ὁκόταν uncinis interseptum est; mihi Littréi emendatio κοιλίης pro ὁκόταν legentis recipienda visa est. — Porro ἐκπιεσμός E., H. al. m., K. P.' π.; — γίνεται J.; — Littréus ἀποπιδύει cett. scripsit, ubi libri formas a πηδάω ferunt; illum secutus sum, quemadmodum feci Epid. V. 16. — Dein ἀπό γε Littr. de suo, sed τε non est tangendum; — ἐώιη ἀναπιεῖν Marc., ἀναπίνειν cod. X.; — πιέζῃ vulgo, πιέζοι Parr. 4. ξ., πιεζέοι C. O.; — διαπηδοίη C., διαπηδοίοι H. J. Marc., in quo manifesto latet

μένης ὑπὸ τῶν μητρέων,[1] διαπιδύει τὸ πῖαρ ἐς τὸ ἐπίπλοον καὶ ἐς τὴν σάρκα. [2]Κὴν ἀραιόσαρκος ἔῃ ἡ γυνὴ, θᾶσσον αἰσθάνεται τῆς [3]διαπιδύσιος· ἢν δὲ μὴ, ὕστερον. Καὶ τὰ ἐν γαστρὶ ἔχοντα κτήνεα, ἢν μή τι νοσέῃ, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποτοῦ καὶ σίτου πιότερα γίγνεται διὰ τοῦτο· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνή. Ἀπὸ γὰρ τοῦ πίονος διαθερμαινομένου καὶ λευκοῦ ἐόντος τὸ γλυκαινόμενον ὑπὸ τῆς θέρμης τῆς ἀπὸ τῶν μητρέων ἀποθλιβόμενον ἔρχεται ἐς τοὺς μαζούς· καὶ ἐς τὰς μήτρας δὲ ὀλίγον ἔρχεται διὰ τῶν αὐτέων φλεβῶν· τείνουσι γὰρ ἐς τοὺς μαζοὺς καὶ ἐς τὰς μήτρας φλέβια [4]ταῦτά τε καὶ παραπλήσια ἄλλα. Καὶ ὁκόταν ἀφίκηται ἐς τὰς μήτρας, ἰδέην ἴσχει τοῦ γάλακτος καὶ τὸ παιδίον ἀπ' αὐτοῦ ἐπαυρίσκεται ὀλίγον, οἱ δὲ μαζοὶ δεχόμενοι τὸ γάλα [5]ἀείρονται πιμπλάμενοι· καὶ ὁκόταν τέκῃ, ἀρχῆς κινήσιος ὑπογενομένης, χωρέει τὸ γάλα ἐς τοὺς μαζοὺς, ἢν θηλάζῃ. Ἔχει γὰρ οὕτω· θηλαζομένοιν τοῖν μαζοῖν εὐροώτερα γίγνεται τὰ φλέβια ἐς τοὺς μαζούς· εὐροώτερα δὲ γενόμενα ἀπὸ τῆς κοιλίης ἕλκοντα τὸ πιαρὸν τοῖν μαζοῖν διαδιδόασι. Καὶ [6]γὰρ καὶ ὁ ἀνὴρ ἢν λαγνεύῃ [7]πολλὰ, εὐροώτερα γιγνόμενα τὰ φλέβια μᾶλλον ἐπάγει τὴν λαγνείην.

dius. Quin et pecora cum uterum gerunt, nisi morbo aliquo laborent, potu ciboque eodem pinguiora evadunt, itidemque mulier. Pingui namque incalescente et candido effecto, quod uteri calore edulcatum est in mammas expressum tendit et in uterum quoque exigua portio per easdem venas fertur. Ad mammas enim et uterum eaedem venulae tendunt et similes aliae. Cumque ad uterum pervenerit, lactis formam habet eoque exiguo puer fruitur. Mammae vero ubi lac exceperint, attolluntur et implentur. Atque ubi mulier pepererit, suborto motus initio lac in ipsas mammas fertur, si puerum lactaverit. Sic enim se res habet: dum mammae exsuguntur, venae, quae ad eas tendunt, ampliores redduntur et ampliores effectae quod pingue est a ventre attrahunt et in mammas transmittunt. Vir enim si venerem crebro exerceat, ampliores venae redditae semen magis attrahunt.

κβ'. Ἔχει δὲ καὶ τόδε ὧδε· ἡ τροφὴ καὶ ἡ αὔξησις τῶν παιδίων γίγνεται, ὅκως ἂν ἐν τῇσι μήτρῃσι ἔῃ τὰ ἀπὸ τῆς μητρός· καὶ ὅκως ἂν ἡ μήτηρ ἔχῃ ὑγιείης ἢ ἀσθενείης,

22. Quin etiam haec res se habet ad hunc modum, incrementum foetuum fit pro ratione qua se habet id quod a matre in utero adest et prouti mater se habet, sive quod attinet ad

[1] διαπηδᾷ. — [2] κἂν. — [3] διαπηδήσιος codd. — [4] ταῦτα. — [5] αἴρονται. — [6] γὰρ καί abest. — [7] πολλῷ.

διαπιδύοι; — vulg. διαπηδᾷ, Littr. διαπιδύει. Tum cett. omnes πιεζευμένου et mox πιεζευμένων; item reliqui ἐν αὐτῇ ἐχούσης. — Articulum ante πῖαρ omm. E. π., πιαρόν O.; ἐς ante τὴν σάρκα om. C.

κὴν — ὕστερον.] κὴν libri sex Littréi, hic ipse, Marc., κἂν vulg.; — εἴη C.; — διαπηδήσιος vulg., διαπιδύσιος Littr.; — εἰ δὲ μή C. Marc.

καὶ τὰ — γυνή.] ποτοῦ ἢ σίτου libri aliquot apud Littr. et Marc.; — πιώτερα H. O.

ἀπὸ — ἄλλα.] γάρ omm. Ald., codd. multi apud Littréum, Marc., ipse Littr.; mihi non abiiciendum videtur. Porro τοῦ ante πίονος om. C.; — καί ante λευκοῦ om. J.; — τό ante γλυκαινόμ. omm. Ald., Parr. multi, Marc.; — λευκαινόμενον pro γλυκαιν. (E. cum τε post λευκαιν. et γλυκαινόμενον supra versum al. m.) X. P.' Q.' Post γλυκαινόμ. addunt τε H. al. m. et K.; — ἀπὸ τῆς θέρμης vulg., ὑπό de meo; — αὐτῶν φλ. C. ξ.; — γάρ post τείνουσι om. X.; — ταῦτά τε C. H. Mack.

καὶ ὁκόταν — θηλάζῃ.] ἰδέην ἴσχει omm. multi libri apud Littr., Ald., Marc. Post γάλακτος Lind. καὶ ἀείρονται; — καί ante τὸ παιδίον omm. Ald., Parr. multi, Marc.; — τὸ δέ pro καὶ τό Lind.; — ἀπαυρίσκεται libri nonnulli, ἐπαυρίσκεται ἀπ' αὐτοῦ E. X. π.; — ἀείρονται E., H., al. m. in marg., X. P.' π., αἴρονται vulg.; — ἐς τοὺς μαζοὺς τούτους vulg., ego otiosum τούτους abiicio.

ἔχει — διαδιδόασι.] θηλαζομένων τῶν μαζῶν aliquot mss.; — καί pro εὐροώτ. δὲ γενόμενα X.; — γινόμενα pauci codd.

καὶ — λαγνείην.] καὶ γὰρ ἀνὴρ, ἢν κ. τ. λ. C. ξ. Marc.; — γίνεται pro γινόμενα C., ξ., Zuing. in marg.; — καὶ μᾶλλον C., ξ., Zuing. in marg.

22. ἔχει δὲ — ἔχει.] ὁκόταν ἐν τῇσι μήτρῃσι ἴῃ (εἴη C. Zuing.) vulg., — Littréus dedit ὅκως ἂν τῇσι μήτρῃσι ἴῃ τὸ ἀπὸ τῆς μητρός; mihi ἂν non negligendum videtur, sed quum ἰέναι ἐν τῇσι μήτρῃσι pariter incongruum sit atque

[1] ὧδε καὶ τὸ παιδίον ἔχει. Ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ φυόμενα τρέφεται ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ὅκως ἂν ἡ γῆ ἔχῃ, οὕτω καὶ τὰ φυόμενα ἔχει ἐν τῇ γῇ· τό τε γὰρ σπέρμα ὁκόταν καταβληθῇ ἐς τὴν γῆν, ἰκμάδος [2] πίμπλαται ἀπ᾽ αὐτῆς· ἔχει γὰρ ἐν ἑωυτῇ ἡ γῆ ἰκμάδα παντοίην ὥστε τρέφειν τὰ φυόμενα· ἰκμάδος δὲ πλησθὲν τὸ σπέρμα φυσᾶται καὶ οἰδέει· καὶ ἀναγκάζεται ὑπὸ τῆς ἰκμάδος ξυστρέφεσθαι ἡ δύναμις, ἥ ἐστι κουφοτάτη ἐν τῷ σπέρματι. Ξυστραφεῖσα δὲ ἡ δύναμις ὑπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἰκμάδος, φύλλα [3] γενομένη ῥήγνυσι τὸ σπέρμα· καὶ ἀνατέλλει [4] ἔξω πρῶτον τὰ φύλλα. Ἀνατείλαντα δὲ ὁκόταν μηκέτι δύνηται τρέφεσθαι ὑπὸ τῆς ἰκμάδος τῆς ἐν τῷ σπέρματι ἐνεούσης, [5] ῥήγνυταί τε ἐς τὸ κάτω τὸ σπέρμα καὶ βιώμενον ὑπὸ τῶν φύλλων μεθίησι τῆς δυνάμιος ἐς τὸ κάτω ἣ ἐν αὐτῷ ὑπολείπεται διὰ τὴν βαρύτητα, καὶ γίγνονται αἱ ῥίζαι ἐκ τῶν φύλλων διατεταμέναι. Ὁκόταν δὲ κάτω βεβαίως ῥιζωθῇ τὸ φυὲν καὶ τὴν τροφὴν ἀπὸ τῆς γῆς ποιέηται, τότ᾽ ἤδη ἠφάνισται πᾶν καὶ ἀνήλωται ἐς τὸ φυὲν, πλὴν τοῦ λεπυρίου, ὅτι στερεώτατόν ἐστι· αὖτις δὲ τὸ λεπύριον σαπὲν ἐν τῇ γῇ ἄδηλον γίγνεται· χρόνῳ δὲ καὶ ὄζουταί τινα τῶν φύλλων. Ἐκ σπέρματος γοῦν ἅτε ἀφ᾽ ὑγροῦ γενόμενον, ἕως μὲν ἁπαλὸν ἔῃ καὶ ὑδαρὲς, ἐς αὔξησιν [6] ὡρμημένον καὶ ἐς τὸ κάτω καὶ ἐς τὸ ἄνω, οὐ δύναται τὸν καρπὸν [7] ἐκβάλ-

sanitatem, sive ad valetudinem adversam, ita se habet etiam puer. Quemadmodum quae a terra gignuntur e terra nutriuntur, quae et eodem, quo terra, se habent modo. Semen enim cum in terram demissum fuerit, humore ab ipsa impletur, cum cuiusvis generis humorem terra in se contineat, quo quae ex ea nascuntur nutrire possit. At semen humoris plenum flatu distenditur et intumescit et vis, quae in semine levissima est, ab humore cogitur, illaque vi spiritus coacta et humore in folia verso semen rumpit et primum folia foras emergunt. Quae cum emerserint, ubi amplius ab humore, qui in semine inest, nutriri non possunt, semen versus inferiora rumpitur et a foliis coactum partem facultatis deorsum demittit, quae ei relicta est propter suam gravitatem, et nascuntur radices e foliis dependentes. Ubi vero planta firmas radices in terram iecerit, ex eaque alimentum sumpserit, tum sane totum evanescit et in plantam, excepto cortice, qui solidissimus est, absumitur. Qui rursus etiam in terra putrescens progressu sane temporis evanescit et folia quaedam in ramos finduntur. Ex semine igitur, utpote ex humido, ortum, quamdiu quidem molle et aquosum fuerit, ad incrementum tum inferiore tum superiore parte fertur et nullum fructum edere potest. Neque enim facultas valida et pinguis inest, ut ex ea semen cogatur. Ubi vero temporis successu magis solida facta plantula fuerit et firmiores

[1] ὧδε om. — [2] τινὸς ἐμπίπλαται. — [3] γενομένης. — [4] πρῶτον ἔξω. — [5] ῥήγνυταί τε. — [6] ὡρμημένον. — [7] ἐκβαλεῖν.

λέναι τῇσι μήτρῃσι, dedi ἔῃ, pro ἴῃ; neque enim aliud quidquam congruum est. In seqq. καί ante ὅκως om. O.; — ἔχοι J.; — καὶ ἀσθενείης C. Marc.; — ὧδε omm. F., G., H., ubi al. m. rest., I., J., cf. lectt. Voss.

ὥσπερ — σπέρματι.] ἡ γῆ ἔχοι J.; — ἔχει καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ C. Marc., sed in hoc manus sec. delevit καὶ τά; — ἰκμάδος τινὸς vulg., sed τινός omm. C. ξ. Marc., Littr.; πίμπλαται Ald. multi codd. Littréi, hic ipse, Marc., ἐμπίμπλαται vulg.; — ἀπὸ τῆς γῆς pro ἀπ᾽ αὐτῆς C. ξ. Marc.; — ἐν αὐτῇ vulg., de meo ἑωυτῇ scripsi.

ξυστραφεῖσα — φύλλα.] γενομένη C. ξ. Marc., Littr., γενομένης vulgo; — ἔξω πρῶτον C. ξ. Littr., vulgatam e V. notavi.

ἀνατείλαντα — διατεταμέναι.] ὅταν O.; — τὰ φύλλα omnes post τρέφεσθαι, mihi emblema alienum est visum; — τε, quod vulg. fert post ῥήγνυται (cf. lectt. Voss.), omittunt E. H. K. π. Littr.; — sed dein τό τε σπέρμα καὶ τὰ φύλλα legitur, ubi ego τε eximo et τὰ φύλλα deleo: nempe τε post ῥήγνυται me impulit ut circumspicerem, num forte fortuito adscriptum esset, nec ne; sed constat veram lectionem esse ῥήγνυταί τε et inepte illata esse quae eiicio; quid quaeso sibi vult ῥήγνυται ἐς τὸ κάτω τὰ φύλλα? Absurdum est. — Porro ἐς τὰ κάτω pro ἐς τὸ κάτω utroque loco nonnulli libri; αἱ ῥίζαι E. H. al. m., K. P.′ Q.′, Lind., Mack., Littr.; vulgo αἱ abest.

ὁκόταν — τῶν φύλλων.] τότ᾽ C. Marc., τότε vulg. — Post πᾶν addunt nonnulli libri τὸ σπέρμα, quod receperunt Lind., Mack.; — ἀνάλωται Ald. F. G.; — αὖτις per τ e Marc. scripsi; — ἄδηλον ἅπαν E, H. al. m., K. O. P.′ π.; — χρόνῳ δή vulg., χρόνῳ δέ nonnulli libri et Lind., quos sequor; — ἐς τινα τῶν φ. E. H. al. m.

ἐκ σπέρματος — ξυστραφήσεται.] οὖν C. ξ. Marc.; — ἀφ᾽ J.; — γενόμενον ἅπαν Q.′; — ἕως nonnulli codd. et Littr., τέως vulg.; — ὄν pro ἔῃ Zuing. in marg.; — καὶ ἐς αὔξ. C. Zuing. in marg.; — πίειρα vulg., πιαρά F. G. Littr.

λειν· οὐ γάρ ἐστι αὐτῷ δύναμις ἰσχυρὴ καὶ [1]πίειρα, ἐξ ἧς τὸ σπέρμα ξυστραφήσεται. Ὁκόταν δὲ στερεωθῇ μᾶλλον καὶ ῥιζωθῇ τὸ [2]ἐκπεφυκὸς ὑπὸ χρόνου, τότ' ἤδη καὶ φλέβας ἴσχει εὐρείας καὶ ἐς τὸ ἄνω καὶ ἐς τὸ κάτω· καὶ τότε δὴ ἐκ τῆς γῆς ἕλκεται οὐκ ἔτι ὑδαρὲς, ἀλλὰ παχύτερον καὶ πιότερον καὶ πλεῖον, ὃ δὴ θερμαινόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκζέει ἐς τὰ ἄκρα καὶ γίγνεται καρπὸς κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἐξ ὁκοίου καὶ ἐγένετο. Καὶ πολὺς ἐξ ὀλίγου διὰ τόδε γίγνεται, ὅτι ἕλκει ἕκαστον τῶν φυομένων ἐκ τῆς γῆς δύναμιν πλείονα ἢ ἐξ οὗ ἐγένετο καὶ ἐκζέει οὐ κατὰ ἓν, ἀλλὰ κατὰ πολλά· ὁκόταν δὲ ὁ καρπὸς ἐκζέσῃ, τρέφεται ὑπὸ τοῦ φυομένου· ἕλκον γὰρ τὸ φυόμενον ἀπὸ τῆς γῆς τῷ καρπῷ ἐκδίδωσι· ὁ δὲ ἥλιος πέσσει καὶ στερεοῖ τὸν καρπὸν, τὸ ὑδαρέστατον πρὸς ἑωυτὸν ἕλκων ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα μὲν εἴρηταί μοι περὶ τῶν ἐκ σπέρματος φυομένων ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος.

radices egerit, tum iam etiam venas amplas tum superiore tum inferiore parte obtinet, tuncque sane ex terra non amplius aquosum attrahit, sed crassius, pinguius et copiosius, quod quidem calefactum a sole in extrema effervescit et fructus nascitur, cum eo ex quo ortum est cognationem habens. Multusque ex pauco oritur, quod quae e terra nascuntur copiosiorem ex ea vim trahunt quam ex quo orta sunt, neque uno in loco, sed pluribus effervescunt. Quo ex fervore prodiens fructus planta sua nutritur, quae quicquid ex terra trahit in fructum transfert. Sol autem ab ipso aquosum ad se alliciens fructum coquit et solidiorem reddit. Atque haec a me quidem dicta sunt de his, quae ex semine de terra et aqua producuntur.

κγ'. Τὰ δ' ἐκ φυτευτηρίων ἀπὸ δενδρέων δένδρεα γίγνεται τρόπῳ τοιῷδε· τρῶμα ἴσχει ὁ κλάδος ἐν τῷ [3]κάτω τῷ πρὸς τὴν γῆν, ᾗ ἀπὸ τοῦ δένδρου ἐκλάσθη, ὅθεν αἱ ῥίζαι ἀφίενται. Τρόπῳ δὲ τοιούτῳ μεθίενται· ὁκόταν τὸ φυτὸν τὸ ἐν τῇ γῇ ἐνεὸν ἰκμάδα λάβῃ ἀπὸ τῆς γῆς, οἰδέει καὶ πνεῦμα ἴσχει, τὸ δὲ ὑπὲρ τῆς γῆς οὐδέπω· τὸ δὲ πνεῦμα καὶ ἡ ἰκμὰς ξυστρέψασα ἐν τῷ κάτω τοῦ φυτοῦ τὴν δύναμιν, ὅση ἦν βαρυτάτη, ἔρρηξε ἐς τὸ κάτω καὶ γίγνονται ἐξ αὐτῆς ῥίζαι ἁπαλαί. Ὁκόταν δὲ ἐς τὸ κάτω λάβηται, τότε δὴ ἕλκει ἐκ τῆς ῥίζης ἰκμάδα καὶ διαδίδωσι τῷ ὑπὲρ γῆς ἐόντι· καὶ [4]τότε αὖτις τὸ

23. At deplantatis in terram surculis ex arboribus aliae arbores hunc in modum producuntur. Ramus in infima ad terram parte, qua ab arbore evulsus est, vulnus habet, unde radices prodeunt, quod hac fit ratione. Cum planta in terram defixa ab ea humorem acceperit, intumescit et spiritum concipit, quod non facit quod terrae supereminet. Spiritus autem et humor, collecta in inferiore plantae parte vi, efficiunt ut quod gravissimum est deorsum erumpat, ex eoque tenerae radices oriuntur. Cum autem inferiore parte acceperit, tunc sane ex radice attractum humorem ei, quod supra terram eminet, transmittit, tuncque rursus su-

[1] πίειρα. — [2] πεφυκός. — [3] κατωτάτω πρός. — [4] τότε δή.

ὁκόταν δὲ — ἐγένετο.] μᾶλλον om. H., sed rest. al. m., — τὸ ἐκπεφυκός C. ξ. Littr., τὸ πεφυκός vulg. Dein τότε vulg., τότ' C. ξ. Marc.; — πιώτερον C. O. — Tum καὶ πλεῖον· τὸ δὴ θερμ., sed πλειόνως C. ξ. τὸ δή omm. C. E. H., ubi al. m. erasum, K. P.' ξ. π.; — equidem in πλειόνως latere puto πλεῖον, ὅ et τό, non δή cum mss. illis omittendum arbitror; — ἐκζέει Lind., Mack., Littr.; hic quidem e mss. pluribus, ἐκζῇ vulg.

καὶ πολὺς — αὐτοῦ.] ἐκζέει Lind., Mack., Littr., quorum hic e mss. pluribus, ἐκζῇ vulg., ἐκζεῖ Marc.; — τὸ ὑδαρέστατον Marc., τὸ ὑδαρέστερον cett.

καὶ — ὕδατος.] τοῦ omm. C. Marc.

23. τὸ δὲ — ἀφίενται.] δ' cod. ξ., δέ plene vulg.; — ἐν τῷ κάτω πρὸς τῷ C., H. al. m., K. O.; vulgatam e V. notavi, textum descripsi, uti Littr.

τρόπῳ — ἁπαλαί.] δέ omm. C. H., ubi rest. al. m.; — τοιῶδε C. ξ.; — τό ante ἐν omm. E. H. K. O.; — ἐόν pro ἐνεόν C. O. ξ. Marc.; — ἐξ αὐτοῦ ceteri.

ὁκόταν — κάτω.] τότε ἕλκει δή C. ξ. Marc. — Articulum ante γῆς ex C. addidit Littr., cett. omm.; — καὶ τότε δή vulg., sed δή omm. C. ξ. Littr.; — αὖτις per τ̄ cod. ξ. et Marc.; — γενομένη C. ξ.

ἄνω οἰδέει καὶ πνεῦμα ἴσχει· καὶ ὅση δύναμις ἐν τῷ φυτῷ κούφη ἔνεστι, ξυστραφεῖσα φύλλα γιγνομένη βλαστάνει καὶ ἐς τὸ ἄνω ἤδη τὴν αὔξησιν ποιέεται καὶ ἐς τὸ κάτω. Οὕτως ἐς τὸ ἐναντίον ξυμβαίνει ἤδη τῶν ἐκ τοῦ σπέρματος γιγνομένων καὶ τῶν ἐκ τοῦ φυτευτηρίου περὶ τοῦ βλαστοῦ· πρότερον γὰρ ἐκ τοῦ σπέρματος τὸ φυλλὸν ἀνατέλλει, ἔπειτα αἱ ῥίζαι ἐς τὸ κάτω ἀφίενται· τὸ [1] δὲ δένδρον ῥιζοῦται πρῶτον, ἔπειτα φυλλοῦται διὰ τόδε, ὅτι ἐν μὲν τῷ σπέρματι αὐτῷ ἰκμάδος πλῆθος ἔνεστι καὶ ἐν τῇ γῇ παντὶ ἐόντι τροφὴ ἔνεστι τὸ πρῶτον τῷ φύλλῳ ἀρκέουσα, ὅθεν τὸ φύλλον θρέψεται μέχρις ἂν ῥιζωθῇ· ἐν δὲ τῷ κλάδῳ οὐ γίγνεται, οὐ γὰρ γίγνεται ἐξ ἑτέρου [2] ὅθεν τὸ φύλλον τὸ πρῶτον τροφὴν ἕξει, ἀλλ' αὐτὸς ὁ κλάδος ἐστὶ ὥσπερ καὶ [3] τὸ δένδρεον ἔχει, καὶ τοῦτο ὑπὲρ γῆς ἐστι πουλὺ, ὥστε οὐκ ἂν δύναιτο ὑπὲρ [4] γῆς ἰκμάδος πλησθῆναι, εἰ μὴ ἐκ τοῦ κάτω μεγάλη τις δύναμις ἐλθοῦσα τῷ ἄνω ἐκδώσει τῆς ἰκμάδος. Καὶ πρῶτον τὸ φυτευτήριον ἀνάγκη ἐστὶ ἑωυτῷ τροφὴν ποιήσασθαι ἀπὸ τῆς γῆς τῇσι ῥίζῃσι, ἔπειτα οὕτως [5] ἀπὸ τῆς γῆς ἕλκον ἄνω [6] ἀποδιδόναι καὶ φύλλα ὁρμῆσαι ἐς βλαστόν τε καὶ αὔξησιν.

periore parte intumescit, et spiritum concipit et collecta facultate, quae in planta levis inest, folia germinant, iamque tam superiore quam inferiore parte incrementum capessit. Sic iam contrario modo germinant quae ex semine et quae ex taleis in terram defixis proveniunt. Prius enim ex semine folium oritur, deinde radices ad inferiora demittuntur. At arbor primum radices agit, deinde folia accipit, quandoquidem in ipso semine humoris copia inest, et ei, quod totum terra continetur, tantum per initia alimenti suppetit quantum ad alendum folium satis sit, donec radices egerit. Quod in talea non fit. Neque enim ex alio nascitur unde folium primum alatur, verum ramus ipse arboris loco est eiusque magna pars supra terram prominet, ut proinde humore repleri nequeat, nisi ex inferioribus partibus magna vis quaedam proveniat, quae ad superiora humorem transmittat. Et primum quidem necesse est taleam a terra sibi ad radices alimentum subministrare, deinde a terra attractum sursum transmittere indeque folia erumpere et increscere.

κδ'. Ὅταν δὲ αὔξηται τὸ φυτὸν, ὀζοῦται ὑπ' ἀνάγκης τοιῆσδε, ἣν ἐρέω· ὁκόταν ἰκμάδος αὐτῷ πλεῖον προσγένηται ἐκ τῆς γῆς ἑλκομένης, ὑπὸ τοῦ πλήθεος ῥήγνυσι ᾗ ἂν πλείστη ἔῃ καὶ ταύτῃ ὀζοῦται τὸ φυτόν. Αὔξεται δὲ [7] καὶ ἐς τὸ εὖρος καὶ ἐς τὸ ἄνω καὶ ἐς τὸ κάτω διὰ τόδε, ὅτι τὸ κάτω τῆς γῆς τοῦ μὲν χειμῶνος θερμόν ἐστι, τοῦ δὲ θέρεος ψυχρόν. Τοῦτο δὲ διὰ τόδε ἐστι, ὅτι ἡ γῆ ἰκμαλέη ἐστὶ τοῦ χειμῶνος ὑπὸ τοῦ

24. Cum autem planta incrementum ceperit, ista de causa necessario ramos emittit. Ubi magnam humoris copiam e terra attraxerit, prae copia erumpit qua parte abundat, illicque planta ramos emittit. Increscit autem et in latum tum supra, tum infra, quia inferiores terrae partes hieme calidae sunt, aestate vero frigidae. Quod ea de causa accidit, quoniam terra hieme imbribus a coelo delabentibus madet, iisque gravioribus exsistentibus in sese

[1] δέ om. — [2] ὥστε et mox ἕξειν. — [3] τό om. — [4] γῆς ἐόν. — [5] ἀπὸ τῆς ἰκμάδος τῆς γῆς. — [6] ἀποδιδόναι. — [7] καί om.

οὕτως — ἰκμάδος.] οὕτω codd. ξ., π.; — καὶ ἐν C.; — γενομένων C. ξ.; — ἐκ τοῦ φυτευτηρίου cett., Voss., τοῦ om.; — ὅταν pro ὅτι ἐν C.; — ἂν post μέχρις omm. C. Marc., ὥστε τὸ φύλλον τὸ πρῶτον τροφὴν (καρπὸν F. G.) ἕξειν Parr. 7. P.' π., cf. lectt. Voss.; — τὸ δένδρεον Marc., τὸ δένδρον vulg.; — πουλύ Marc., πολύ vulg.; — ὑπὲρ γῆς ἐὸν ἰκμ. vulg., sed ἐόν omm. C. Marc.; — δύναμίς τις C. ξ. Marc.; — τὸ ἄνω C. ξ. π.

καὶ πρῶτον — αὔξησιν.] ἀπὸ τῆς γῆς om. C. ante ἕλκον; — ἕλκων C.; — ἐς Lind. εἰς cett.

24. ὅταν δὲ — τὸ φυτόν.] γένηται H. pro προσγένηται.

τοῦτο δὲ — θερμόν ἐστι.] ἐν χειμῶνι vulgo, τοῦ χειμῶνος dedi cum C. ξ. Marc.; — πιεζεῖται C. Marc., Littr.; —

ὕδατος τοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντος καὶ πιέζεται ἐφ' ἑωυτῇ, ἅτε βαρυτέρης ἐούσης τῆς ἰκμάδος· πυκνοτέρη δ' ἐστι ὑπὸ τούτου καὶ οὐκ ἔχει διαπνοὴν οὐδεμίαν· οὐ γὰρ ἔτι ἔνεστι μέγα τὸ ἀραιὸν καὶ διὰ τοῦτο τὸ κάτω τῆς γῆς τοῦ χειμῶνος θερμόν ἐστι. Καὶ γὰρ ἡ κόπρος ἡ νενασμένη μὲν [1] ἐνθερμοτέρη ἐστὶ ἢ ἡ ἀραιὴ ἐοῦσα καὶ ἄλλως τὰ μὲν ἰκμαλέα καὶ πεπιεσμένα ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐκθερμαίνεται καὶ ἐν τάχεϊ κάρτα ὑπὸ τῆς θερμασίης ξυγκαιόμενα σήπεται· οὐ γὰρ [2] δίεισι τὸ πνεῦμα δι' αὐτῶν, ἅτε πυκνῶν ἐόντων· ἢν δὲ ξηρὰ ἔῃ καὶ ἀραιῶς κείμενα, πολλῷ ἧσσω θερμαίνεται καὶ σήπεται. Οὕτω δὲ καὶ πυροὶ καὶ κριθαὶ ὑγρὰ ἐόντα καὶ [3] βεβυσμένα ἐνθερμότερά ἐστι ἢ εἰ ξηρὰ εἴη καὶ [4] μανῶς κείμενα· καὶ ἱμάτια ξυνδεδεμένα καὶ κατεσφηνωμένα ἰσχυρῶς [5] κατακαίεται ὑπὸ σφέων αὐτῶν, ὡς ἐγὼ ἤδη εἶδον, ὥσπερ ὑπὸ πυρὸς ἐκκαέντα· καὶ τἄλλα εἴ τις θέλοι ἐνθυμηθῆναι, πάντα ὅσα πεπίεκται ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, θερμότερα εὑρήσει ἢ τὰ ἀραιῶς κείμενα· οὐ γὰρ ἔχει [6] διάπνοον ψυχρὸν ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Οὕτω δὲ καὶ τῆς γῆς τὸ κάτω, πλείης ἐούσης καὶ αὐτῆς ὑφ' ἑωυτῆς πεπιεσμένης, ἅτε βαρείης καὶ πυκνῆς ἐούσης ὑπὸ τῆς ἰκμάδος, θερμόν ἐστι τοῦ χειμῶνος· οὐ γάρ ἐστι [7] αὐτῇ διάπνοος οὐδεὶς τοῦ θερμοῦ·

comprimitur ideoque densior evadit et nullam prorsus transspirationem habet. Neque enim amplius magna raritas adest, ideoque terrae inferior pars hieme calida est. Nam et fimum densius pressum maiorem in se calorem habet quam quod rarum est, praetereaque humecta quidem et compressa per se ipsa incalescunt et brevi a calore exusta putrescunt, quod cum densa sint per ea spiritus permeare nequit. Sicca vero et rara multo minus incalescunt et putrescunt. Sic etiam triticum et hordeum humidum et coacervatum multo citius incalescit quam si siccum fuerit et rarum; quin et vestes vehementer colligatae et compressae per se exuruntur, velut ego vidi, non secus ac si igne conflagrarint. Ac si cui reliqua in considerationem adhibere placeat, is ea omnia quae compressa sunt calidiora ex se comperiet, quam quae laxius sunt composita, cum perflari nequeant. Sic quoque cum terrae inferiora humore plena sunt ipsaque, cum humore gravis sit et densa, per se comprimatur, per hiemem incalescit, quod nullam prorsus habet caloris perspirationem. Verum posteaquam de coelo aqua in ipsam delapsa fuerit, in eaque spiritum excitarit, is ultra propter terrae gravitatem permeare non potest, sed contra in aquam fertur, eamque ob causam fontes hieme quam aestate

[1] ἐνθερμότερος. — [2] δίησιν. — [3] βεβρεγμένα. — [4] ἀραιῶς. — [5] δορικά κατακ. — [6] ἀναπνέειν. — [7] αὐτῇ om.

ἐούσης C. H. π. Marc., Littr., οὔσης vulg.; — δ' ἐστιν C. ξ., δέ ἐστιν vulg.; — ἔνεστι ἔτι ἑωυτῇ E. (ἕως τῇ cod. π.); post ἔνεστι ferunt ἑωυτῇ H. al. m., Q.', αὐτῇ Lind., Mack., ἐν ἑωυτῇ K.; — μέγα τὸ ἀραιόν permulti codd. Littréi, hic ipse, Marc., Voss., τὸ ἀραιὸν μέγα vulg.

καὶ γὰρ — καὶ σήπεται.] ἡ νεναγμένη vulgata, quam lect. etiam in Marc. vidit Cobetus: Lind. ἡ νενασμένη, quod recipio cum Mackio, qui tamen ἡ omisit; apud Aristoph. perf. pass. verbi νάττω est νένασμαι. — Vulgo dein εὐθερμοτέρη, tum εὐθερμοτέρα et εὐθερμότερος aliae librorum lectiones sunt; ego de meo repono ἐνθερμοτέρη. — Porro ἢ ἀραιὴ ἐοῦσα sine ἡ Ald., C. O. ξ. Marc.; — διίεισι K. O., δίησι C. O. ξ. Marc.

οὕτω δὲ — ἀνέμων.] δὴ E. Littr.; — βεβρεγμένα vulg., βεβυσμένα H. al. m. in marg., H. O. Littr.; — εὐθερμότερα cett., ἐνθερμ. de meo; — μανῶς C. ξ. Littr. idemque apud Marc. in marg. legitur, ἀραιῶς vulgo. — Dein vulgata fert δορικά ante κατακαίεται, quod in C. ξ. π. Marc. δωρικά scribitur; ac δορικά interpretari solent *pellicea*, alii vero Δωρικά voluerunt, monente Foës. in adn. et *Dorica* reddiderunt, v. c. Calvus; nempe contulerunt ἐσθῆτα Δωρίδα Herod. V. 87. Littréus credidit δορικά natum esse e dativo δορί et prima syllaba verbi sequentis κατακαίεται, ita ut daret ἱμάτια συνδεδεμένα καὶ κατεσφηνωμένα ἰσχυρῶς δορὶ κατακαίεται. Sed κατεσφηνωμένα iam significat σφηνί illam constrictionem fuisse factam ita ut δορί minus apte addatur, minime vero apte eo loco, quo habetur in Littréi textu. Equidem nihili vocabulum δορικά s. δωρικά repudiavi. Vel locus, quo epitheton infertur eiusmodi est, ut ibi adiectivum ἱμάτια definiens minime exspectes. Unde syllabae illae provenerint, nescio, sed otiosae sunt. — Porro κατακαίοντα K.; — ἐκκαέντα omm. C. Marc.; — πεπίεκται E. H. K. ξ. Marc., ad cuius lectionem Cobetus adscripsit „recte opinor." — πεπίεσται vulg., πεπίενται Ald., mss. 4. apud Littr., πεπιεῦνται et πεπίευται lectt. sunt a Foësio memoratae. — Tum denique ἀναπνέειν vulg., διαπνέειν E. H. al. m. H. P.' Q.' Lind., διευπνέειν cod. π.; mihi διάπνοον legendum est visum; vid. infra in hac §.

οὕτω δὲ — ἔρχεται.] ἐφ' ἑωυτῆς C. Marc.; — θερμόν ἐστι τοῦ χειμῶνος C. π. Marc., θερμαίνεται ἐν χειμῶνι vulg.; — αὐτῷ E. H. al. m. K. π. Littr., αὐτῆς vulg.; — διαπνοὴ οὐδείς vulg., διαπνοὴ οὐδεμία interpretes nonnulli,

ἀλλ' ὁκόταν πέσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸ ὕδωρ ἐς αὐτήν, ὅταν ἀποπνέῃ ἐν τῇ γῇ ἀπ' αὐτοῦ, οὐ δίεισι πρόσω, ἅτε πυκνῆς ἐούσης τῆς γῆς· ἀλλ' ἡ πνοὴ ὀπίσω ἐς τὸ ὕδωρ ἔρχεται. Καὶ διὰ τοῦτο [1] αἱ πηγαὶ θερμότεραί εἰσι τοῦ χειμῶνος καὶ μέζους ἢ τοῦ θέρεος· ὅτι ἀποπνέον τὸ πνεῦμα ὀπίσω ἔρχεται ἐς τὸ ὕδωρ, ἅτε τῆς γῆς πυκνοτέρης ἐούσης καὶ οὐ διιείσης δι' ἑωυτῆς τὸ πνεῦμα. Καὶ τὸ ὕδωρ πολὺ ἐὸν ἢ ἂν [2] τύχῃ ῥήγνυσι χωρέον, καὶ ὁδὸν ἑωυτῷ ποιέεται εὐρυτέρην ἢ εἰ ὀλίγον εἴη· τὸ γὰρ ὕδωρ ἐν τῇ γῇ οὐχ ἕστηκε, [3] ἀλλ' ἀεὶ χωρέει ἐς τὸ κάταντες· εἰ δὲ [4] διιείη τοῦ χειμῶνος ἀπὸ τοῦ ὕδατος τὸ πνεῦμα ἡ γῆ δι' ἑωυτῆς, ἔλασσον τὸ ὕδωρ ἂν ἐχώρεε ἐξ αὐτῆς καὶ αἱ πηγαὶ οὐκ ἂν ἦσαν τοῦ χειμῶνος μεγάλαι. [5] Ταῦτα πάντα εἴρηταί μοι ὅτι τῆς γῆς τὸ κάτω θερμότερον φαίνεται ἐὸν τοῦ χειμῶνος ἢ τοῦ θέρεος.

tum calidiores, tum copiosiores sunt. Excitatus namque spiritus, cum propter terrae densitatem per eam permeare nequeat, in aquam convertitur, quae sua copia quocumque fertur, eo prorumpit viamque sibi ampliorem facit quam si modica esset. Neque enim aqua in terra consistere potest, sed semper in declivem locum fertur. Quod si spiritum ex aqua provenientem terra per hiemem transmitteret, paucior ex ipsa aqua prodiret, neque per hiemem fontes increscerent. Atque ista omnia eo a me dicta sunt, quo terrae inferiora hieme quam aestate calidiora esse constet.

κε'. Νῦν δ' ἐθέλω εἰπεῖν διότι τοῦ θέρεος τὸ κάτω τῆς γῆς ψυχρότερον φαίνεται [6] ἐὸν ἢ τοῦ χειμῶνος· τοῦ γὰρ θέρεος ἀραιή ἐστι ἡ γῆ καὶ κούφη, ἅτε τοῦ ἡλίου σφοδρότερον [7] προσβάλλοντος καὶ ἕλκοντος ἀπ' αὐτῆς πρὸς ἑωυτὸν [8] τῆς ἰκμάδος· ἔχει δὲ ὕδωρ ἡ γῆ [9] ἐν ἑωυτῇ ἀεὶ πλέον ἢ ἔλασσον· τὰ δὲ πνεύματα ἡμῖν ἐστι πάντα ἀφ' ὕδατος· τούτου δὲ [10] πέρι πάρα ξυμβάλλεσθαι, ὅτι οὕτως ἔχει, ἀπὸ γὰρ τῶν ποταμῶν πάντων [11] πνεῦμα χωρέει ἑκάστοτε καὶ τῶν νεφέων,

25. Nunc vero dicendum est, cur terrae inferiora aestate quam hieme frigidiora esse appareat. Terra aestate rara est et levis, nimirum cum sol vehementius irruat et de ea ad se humorem attrahat. Aquam autem plus minusve terra semper in se continet. Spiritus vero omnes nobis ex aquis proveniunt. Hanc rem autem coniicere licet ita se habere hinc: ex omnibus enim fluminibus et nubibus semper spiritus prodit, sunt autem nubes aqua in aëre continua. Ac tunc sane terra per aestatem rara

[1] αἱ πηγαὶ καὶ ἡ θάλασσα θερμ. — [2] τύχῃ τοῦτο ῥ. — [3] ἀλλὰ ἀεί. — [4] δίισι. — [5] πάντα ταῦτα. — [6] ἐόν. ἡ γῆ τοῦ θέρεος ἀραιή ἐστι καὶ κούφη. [7] προβαλλ. — [8] τὰς ἰκμάδας. — [9] ἐν ἑωυτῇ om. — [10] πέρι ἐπιδείξω συμβαλέσθαι. — [11] πνεῦμα.

διάπνοος οὐδείς multi codd. apud Littr., διάπνοος οὐδεείς (sic) Marc.

καὶ διὰ τοῦτο — πνεῦμα.] Post πηγαί vulgata fert καὶ ἡ θάλασσα, sed has voces omm. C. ξ. Marc., Littr.; — ἀποπνέοντος τοῦ πνεύματος ceteri; — διείσης Ald., multi Parr., Marc.; — ἑωυτῆς de meo, αὑτῆς et αὐτῆς ceteri.

καὶ τὸ ὕδωρ — μεγάλαι.] ᾗ ἣν τύχῃ Ald., non pauci Parr., Marc., ᾗ ἣν τύχῃ C. — Post τύχῃ vulgo τοῦτο δή, alii et Marc. τοῦτο δέ, solum τοῦτο H. π.; τοῦτο δή om. E., ubi rest al. m.; — cum Littréo voculas abundantes omisi. — Porro οἱ αὐτῷ vulg., ἑωυτῷ E. H. al. m. K. π.; — οὐκ vülgo, sed οὐχ codd. 10. apud Littr., hic ipse, Lind.; — ἀεί om. K.; — διίησι vulg., διίεισι codd. 4., διιείη Littréus de suo; — ὕδωρ ἐχώρεε vulg., ὕδωρ ἀεὶ ἐχώρεε nonnulla mss., ὕδωρ ἂν ἐχώρεε Littréus ἀεί in ἄν mutans.

25. νῦν δ' ἐθέλω — ἐν ἠέρι.] νῦν δὲ θέλω vulg., secutus sum Marcianum; — διότι de meo pro vulgato ὅτι; solus οὔτι C. pro ὅτι; — ἢ τοῦ χειμ. omm. codd. nonnulli Parr.; — τοῦ γὰρ θέρεος ἀραιὴ κ. τ. λ. manus pr. in Marc., secunda τοῦ θ. γάρ, ut vulg.; τοῦ θέρεος γὰρ ἀραιή ἐστι ἡ γῆ καὶ κούφη C. ξ. et Marc. in horum postremis, ἡ γῆ τοῦ θέρεος ἀραιή ἐστι καὶ κούφη vulg.; — σφοδρότερον προσβάλλοντος καί omm. C. ξ. Marc.; — τῆς ἰκμάδος C. Marc., Lind., Littr., vulgatam e V. notavi; ἐν αὑτῇ vulg., ἐν ἑαυτῇ O. Littr., de meo Ionismum dedi; — ἀεί omm. C. J. ξ.; — πέρι παρασυμβάλλεσθαι C. ξ. Marc., quam lect. descripsi uti Littr.; — vulgata pro πάρα fert ἐπιδείξω inepte. Porro πνεῦμα χωρέει codd. 8. apud Littr. et Voss., vulgo πνεύματα χωρέει, sed mihi singularis numerus praestare videtur. Tum τὰ δὲ νέφεά ἐστιν vulg., sequor C. ξ. Marc.; — ἠέρι C. Marc., Mack., Littr., ἀέρι vulg.

τὰ νέφεα δ᾽ ἐστὶ ὕδωρ ξυνεχὲς ἐν ἠέρι. Καὶ τότε δὴ ἡ γῆ [1]ἀραιή ἐστι καὶ κούφη καὶ ὕδωρ ἐν ἑωυτῇ ἔχουσα· καὶ τὸ ὕδωρ ῥέει [2]ἐς τὸ κάταντες. χωρέοντος δὲ τοῦ ὕδατος αἰεὶ ἀποπνέει αὐτόθεν ἕτερον ἐξ ἑτέρου πνεῦμα· τὸ δὲ ἀποπνέον διὰ τῆς γῆς ἔρχεται κούφης καὶ ἀραιῆς ἐούσης καὶ ψῦχος τῇ γῇ ποιέει καὶ αὐτὸ τὸ ὕδωρ ξυμψύχεται. Ἔχει δὲ οὕτως ὥσπερ εἴ τις ἐν ἀσκῷ ὕδωρ ἐνεὸν ἀποπιέσειε ἰσχυρῶς καὶ παραπνοὴν τῷ ὕδατι ποιήσειε νύγματι βελόνης ἢ μικρῷ μέζονι καὶ τὸν ἀσκὸν κρεμάσας αἰωροίη, οὐδὲν γὰρ διὰ τοῦ τετρημένου πνεῦμα χωρήσει, ἀλλ᾽ ὕδωρ· οὐ γὰρ ἔχει εὐρυχωρίην, ᾗ ἀποπνεύσεται [3]τὸ ὕδωρ· ὧδε δὲ ἔχει καὶ τοῦ χειμῶνος τῷ ὕδατι ἐν τῇ γῇ. Ἢν δὲ τῷ ὕδατι ἐν τῷ ἀσκῷ τὴν εὐρυχωρίην ποιήσῃς, καὶ κρεμάσας αἰωροίης τὸν ἀσκὸν, πνεῦμα διαχωρήσει διὰ τοῦ τετρημένου, εὐρυχωρίη γάρ ἐστι τῷ πνεύματι ἀπὸ τοῦ ὕδατος [4]κινευμένου διαχωρέειν διὰ τοῦ ἀσκοῦ, καὶ διὰ τοῦ τετρημένου [5]τὸ πνεῦμα διὰ τόδε δίεισι· ὧδε δὲ ἔχει καὶ τοῦ θέρεος ἐν τῇ γῇ τῷ ὕδατι· εὐρυχωρίη γάρ ἐστι αὐτῷ, ἅτε τῆς γῆς ἀραιῆς ἐούσης, καὶ, τοῦ ἡλίου ἕλκοντος ἀπ᾽ αὐτῆς τῆς ἰκμάδος πρὸς ἑωυτὸν, [6]διΐησι τὸ πνεῦμα, ἅτε ψυχρὸν ἐὸν ἀπὸ τοῦ ὕδατος δι᾽ ἑωυτῆς ἀραιῆς ἐούσης καὶ κούφης, καὶ διὰ τοῦτο ψυχρόν ἐστι αὐτῆς τὸ κάτω τοῦ θέρεος, καὶ τὸ ὕδωρ [7]μᾶλλον τοῦ πνεύματος τοῦ ἐν τῇ γῇ ψυχρὸν ἐὸν καὶ αὐτὸ ἀφίησι ἀπὸ ἑωυτοῦ τὸ πνεῦμα ἐς τὴν γῆν. Καὶ ἅμα τὸ ἀντλεόμενον ἐν

est et levis, aquamque in se continet, quae in declive profluit; eaque decurrente alius ex alio spiritus inde semper excitatur. Is autem spiritus per terram levem et raram fertur terramque ita refrigerat, ut simul quoque aqua perfrigeretur. Ita autem se res habet, veluti si quis aquam utre contentam vehementer premat et per acus puncturam vel paulo maiorem aquae perspiramentum exhibeat, utremque in sublimi suspendat; spiritus enim nullus, sed aqua solum per foramen prodibit, quod amplum satis spatium quo exhalet aqua non habeat. Ad eundem autem modum aqua in terra per hiemem se habet. Sin utre sublimi suspenso aquae in eo contentae amplius spatium concesseris, per foramen spiritus exibit. Spatium enim amplius, quo per utrem exeat, aqua mota habet, eamque ob causam per foramen spiritus pervadit. Sic autem per aestatem in terra aqua etiam se habet. Amplum enim satis locum ob terrae raritatem obtinet et quod sol ab ea ad se humorem attrahit; ipsaque terra quum rara et levis sit, spiritum per se transmittens, ideo frigida est aestate parte sua inferiore; et quum aqua frigidior sit quam qui in terra inest spiritus, eum in terram emittit. Simul quoque aquam, quae ex puteo hauritur, semper spiritus velut flabellum agitat, qui et aquae frigus inducit. Quae vero non hauritur aestate, sed immota manens densatur, ea neque perinde ut illa spiritum a terra in sese suscipit, neque ex sese in terram transmittit, simulque a sole et aëre

[1] ἀραιή ἐστι καὶ κούφη τοῦ θέρεος. — [2] εἰς τὸ κάταντες. — [3] τὸ ὕδωρ om. — [4] κινεομένου. — [5] καὶ τὸ πν. — [6] διιεῖσα. — [7] μᾶλλον.

καὶ τότε — ξυμψύχεται.] δέ E. H. K.; — καὶ κούφη τοῦ θέρεος vulgo, sed Littréus cum C. ξ. Marc.; τοῦ θέρεος καὶ κούφη; ego vero τοῦ θέρεος omitto, τότε iam id significat et τοῦ θέρεος glossema est; — αὐτῇ vulg., ἑωυτῇ de meo; — τὰ κατάντεα vulg., τὸ κάταντες L. Voss., Lind., Mack., τὰ κάταντες J.; — ἀεί C. H. Marc.; — αὐτόθι E. H. P.′ π.; — τὸ ὕδωρ ante συμψύχεται om. L.

ἔχει δὲ — ἐν τῇ γῇ.] γάρ post οὐδέν de meo intuli; — οὐ γὰρ ἂν ἔχῃ J.; — ἀποπνεύσεται sine τὸ ὕδωρ Lind. — Tum ὧδε δὴ ἔχει vulg., sed δή om. C., ego δέ scripsi de meo. Sequens καί omm. C. ξ.; — τῷ omm. E. K. π.; — ἐν δὲ τῇ γῇ. Ἢν δὲ τῷ ὕδατι om. J.

ἢν δὲ τῷ ὕδατι — τὴν γῆν.] κινεόμενον E. H., uti V.; διίεισιν vulgo, διίησιν C. O., δίισιν Ald., δίεισιν e Lind., Mack., Littr.; — ὧδε δὲ ἔχει C., ὡδὲ δὴ ἔχει vulg.; — τὴν ἰκμάδα pro τῆς ἰκμάδος E. H. al. m. P.′ Q.′ π., τὰς ἰκμάδας L.; — tum διεῖσα vulgo, sed hoc quum non habeat, quorsum referatur, mutavi in διΐησι; — δι᾽ αὐτῆς vulgo, δι᾽ ἑωυτῆς de meo. — Tum καὶ διὰ τοῦτο E., reliquis καί non habentibus; — ψυχρόν ἐστι Littr. de suo, ψυχρὸν ἐόν vulgo. Pro μᾶλλον Littréus de suo αἴτιον, qua in re illum non sequor; sed quum vulgo legitur καὶ τὸ ὕδωρ μᾶλλον τοῦ πνεύματος τοῦ ἐν τῇ γῇ ψυχροῦ ἐόντος. καὶ αὐτὸ ἀφίησι ἐς ἑωυτὸ (ἑωυτόν J.) τὸ πνεῦμα καὶ ἐς τὴν γῆν, de meo dedi ψυχρὸν ἐόν et pro ἐς ἑωυτό scripsi ἀπὸ ἑωυτοῦ.

καὶ ἅμα — ἀντλεομένου.] διακονέει C.; — δέχεται τὸ πνεῦμα ἐς ἑωυτόν J.; — ἀφ᾽ ἑωυτοῦ vulg., sed ἀπό Parr. 8., Voss.; — ἠελίου cod. π.; — ἠέρος C. H. al. m., Lind., Mack., ἀέρος vulg.; — οὐ om. H.; — παρὰ τῷ φρέατι Ald.; — τό ante μὴ ἀντλεόμενον om. O.

τῷ Φρέατι ἀεὶ διακινέει τὸ πνεῦμα ὥσπερ ῥιπὶς καὶ ποιέει αὐτὸ ψῦχος παρέχειν τῷ ὕδατι· τὸ δὲ μὴ ἀντλεόμενον τοῦ ὕδατος τοῦ θέρεος, ἀλλ' ἑστηκὸς, πυκνὸν ἐὸν, οὐχ ὁμοίως δέχεται τὸ πνεῦμα ἐς ἑωυτὸ ἀπὸ τῆς γῆς, οὐδ' ἐς τὴν γῆν [1] ἀπὸ ἑωυτοῦ ἀποδίδωσι καὶ ἅμα ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ ἠέρος οὐ σκιδναμένου ἐν τῷ Φρέατι, ἀλλὰ στασίμου ἐόντος, θερμαίνεται πρῶτον αὐτοῦ τὸ ἐπιπολῆς· ἔπειτα τὸ ἕτερον ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ ἐς τὸ κάτω διαδίδωσι τὴν θερμασίην· καὶ διὰ τοῦτο τὸ μὴ ἀντλεόμενον ὕδωρ τοῦ θέρεος θερμότερόν ἐστι τοῦ ἀντλεομένου. Αἵ τε πηγαὶ αἱ βαθεῖαι μάλα τοῦ θέρεος ἀεὶ ψυχραί εἰσι. Καὶ ἀρυσθὲν τὸ ὕδωρ τοῦ χειμῶνος [2] ἐκ τῆς γῆς θερμῆς ἐούσης, [3] τὸ μὲν παραυτίκα θερμόν ἐστι, ὅταν δὲ χρόνος ἐγγένηται, ψυχρόν ἐστι· ἐξαεροῦται γὰρ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τὸ πνεῦμα δι' αὐτοῦ διηθέει· καθάπερ καὶ τὸ ἀντλεόμενον ὕδωρ τοῦ θέρεος, ὁκόταν ἀρυσθῇ, ψυχρὸν αὐτίκα ἐστὶ, θερμὸν δὲ γίγνεται διὰ τόδε, ὅτι τῆς γῆς ἀραιῆς ἐούσης καὶ πνεύματος ἐόντος ἐν αὐτῇ ψύχεται, ὅταν δὲ ἀρυσθέντι χρόνος ἐγγένηται, στάσιμον γίγνεται καὶ θερμόν· θερμαίνεται γὰρ ὑπὸ τοῦ ἠέρος θερμοῦ ἐόντος, ὥσπερ καὶ τὸ μὴ ἀντλεόμενον ὕδωρ ἐν τῷ Φρέατι τοῦ θέρεος [4] διὰ τοῦτο θερμὸν γίγνεται. Ταῦτα μὲν ἐς τοῦτό μοι εἴρηται.

κϛ'. Ἀναλήψομαι δ' αὖθις ὅτι τοῦ θέρεος τὸ κάτω τῆς γῆς ψυχρόν ἐστι, τοῦ δὲ χειμῶνος θερμὸν, τὸ δὲ ἄνω τῆς γῆς τοὐναντίον τούτου καὶ δεῖ τῷ δένδρεϊ μὴ δύο θερμὰ ὁμοῦ προσγίγνεσθαι, μηδὲ δύο ψυχρὰ ὁμοῦ, ἢν μέλλῃ ὑγιαίνειν· ἀλλ' ἢν μὲν ἐκ τοῦ ἄνω-

per puteum minime dispersae, sed stabilis manentis summa superficies primum incalescit, deinde altera pars alteri ad imum usque calorem communicat. Eaque causa est cur aqua, quae aestate non hauritur, sit calidior. Quin et fontes multum profundi aestate semper frigidi sunt et aqua ex iis per hiemem hausta, quando terra calet, calida quidem est, intercedente vero tempore frigida est; a vento quippe perflatur et per eam spiritus percolatur. Quemadmodum etiam aqua per aestatem protinus ac hausta fuerit, frigida est, incalescit autem hac de causa, quod cum terra rara sit et spiritus ea contineatur refrigeratur; cum vero tempus processerit, immota manet et calida fit. Incalescit enim ab aëre calido, quemadmodum etiam aqua non hausta in puteo aestate ideo calida redditur. Atque illa quidem hac de re a me dicta sunt.

26. Rursus autem repetam, quod inferior terrae pars aestate frigida est, hieme vero calida, superior autem terrae pars contrario se habet modo; neque arbori opus est, si modo valere debeat, geminum simul calorem aut frigus adesse. Verum si superiore quidem parte

[1] ἀπό. — [2] ἐκ om. — [3] ἐκ ταύτης τὸ μὲν κ. τ. λ. — [4] διὰ τοῦτο θ. γίγνεται om.

αἱ δὲ πηγαὶ — εἰσί.] μάλιστα E. P.' Q.' Lind., μάλα cett.; — εἰσὶν τοῦ ὕδατος in fine periodi C. ξ.
καὶ ἀρυσθὲν — γίγνεται.] ἐκ τῆς γῆς C. Littr. ἐκ om. vulg.; — ἐκ ταύτης τὸ μὲν παραυτίκα vulg., sed ἐκ ταύτης omm. C. ξ. Littr.; — τὸ παρ' αὐτίκα μέν C., μέν om. ξ. — ἐγγένηται C. ξ., pro quo διίῃ vulg. — Post ψυχρόν ἐστι legi solet: ὑπὸ τοῦ ἠέρος δηλονότι γενόμενον (δηλ. γεν. omm. C. ξ., γινόμενον ferunt H. π.) ψυχροῦ ἐόντος. Sed manifesto scholion est; sequentibus enim ἐξαεροῦται κ. τ. λ. ipse auctor rationem exponit, quare aqua frigescat. Porro ἐξαραιοῦται H. al. m., K. P.' Q.' Mack.; — διαθέει nonnulli libri; — ψυχρὸν αὐτίκα, γίνεται θερμὸν διὰ τόδε C. ξ.; — ἀρυσθέντος H. al. m., K. O.; — καὶ θερμὸν ὁρᾶται vulg., quod totum omm. C. ξ., ego ὁρᾶται delevi pro emblemate alieno; — καὶ διὰ τοῦτο θερμὸν γίνεται C. ξ., sed plures libri apud Littr., quemadmodum Voss., ista verba omittunt.
26. ἀναλήψομαι — προσγίνεσθαι.] δ' C., δέ cett.; — ψυχρότερον C.; — προσγένηται cod. π.; — καὶ πάλιν — προσγίγνεσθαι omm. C. ξ.; — προσγίνηται E. H. O., Littr., προσγένηται vulg.; — αὐτῷ omm. E., ubi rest. al. m., H. I. O.

θεν προσγίγνηται θερμὸν, ἐκ τοῦ κάτωθεν δεῖ ψυχρὸν αὐτῷ προσγίγνεσθαι καὶ πάλιν ἢν ἐκ τοῦ ἄνωθεν προσγίγνηται ψυχρὸν, ἐκ τοῦ κάτωθεν δεῖ θερμὸν [1] αὐτῷ προσγίγνεσθαι. Αἵ τε ῥίζαι [2] ὅ τι ἂν ἑλκύσωσι, τῷ δένδρεϊ προσδιδόασι καὶ τὸ δένδρεον τῇσι ῥίζῃσι. Καὶ γίγνεται οὕτω ταμιείη καὶ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ· ὥσπερ [3] καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐσιόντων ἐς τὴν κοιλίην σιτίων, ἅσσα πεσσόμενα θερμαίνει, δεῖ ψῦξιν ἀποδίδοσθαι ἀπὸ τοῦ [4] πότου, οὕτω καὶ [5] τῷ δένδρεϊ δεῖ ἀνταποδίδοσθαι ἐκ τοῦ κάτω πρὸς τὰ ἄνω, καὶ ἀνάπαλιν. Καὶ αὔξεται τὸ δένδρον καὶ ἐς τὸ ἄνω καὶ ἐς τὸ κάτω διὰ τόδε, ὅτι οἱ τροφή ἐστι [6] καὶ ἐκ τοῦ κάτωθεν καὶ ἐκ τοῦ ἄνωθεν. Καὶ ἕως μὲν ἂν ἁπαλὸν [7] ᾖ σφόδρα, οὐ καρποφορέει· οὐ γάρ ἐστι αὐτῷ πίειρα δύναμις, οὐδὲ παχεῖα, ἥτις ἐς καρπὸν ξυμβάλλεσθαι οἵη τέ ἐστι· ὁκόταν δὲ χρόνος ἐγγένηται, τότ' ἤδη ἐν αὐτῷ αἱ φλέβες εὐρεῖαι γενόμεναι ποιεῦνται ἐν αὐτῷ ἐκ τῆς γῆς πίειραν καὶ παχεῖαν τὴν ῥύσιν· ὁ δὲ ἥλιος διαχέων αὐτὴν ποιέει ἐκζεῖν ἅτε κούφην ἐοῦσαν ἐς τὰ ἄκρα καὶ καρποῦσθαι· καὶ τὴν μὲν λεπτὴν ἰκμάδα ἀπὸ τοῦ καρποῦ ἀποφέρει, τὴν δὲ παχεῖαν πέσσων ὁ ἥλιος καὶ θερμαίνων γλυκαίνει· τὰ δὲ οὐ καρποφορέοντα τῶν δενδρέων οὐκ ἔχει πῖαρ ἐν ἑωυτοῖσι, ὅσον ἐς τὸν καρπὸν ἐκδώσεσθαι. Τὸ δὲ πᾶν δένδρεον ὁκόταν ὑπὸ χρόνου στερεωθῇ καὶ λάβηται ἐκ τοῦ κάτω τῇσι ῥίζῃσι ἤδη βιαίως, πέπαυται αὐξόμενον [8] πάντῃ. Ὁκόσοισι δὲ ἐς δένδρεα ἀφ' ἑτέρων δενδρέων ὀφθαλμοὶ ἐνετέθησαν καὶ δένδρεα [9] γενόμενα ἐν τοῖσι δένδρεσι ζῇ καὶ καρποφορέει καρπὸν οὐχ ὁμοῖον οἷσι ἐγκείμενά ἐστι, [10] τρόπῳ τοιῷδε

calor adsit, inferiore refrigerari oportet, contraque si superiore parte frigus accedat, eam inferiore parte incalescere necesse est. Ac quodcumque radices attraxerint, id arbori communicant arborque radicibus, sicque calidi et frigidi mutua fit dispensatio. Atque haud aliter quam in homine ingestis in ventriculum cibis, qui dum concoquuntur calefaciant, frigus a potu reddi oportet, sic et in arbore mutua quaedam retributio ex imis ad summa et contra fieri debet. Ideoque tum inferiore, tum superiore parte arbor increscit, quod alimentum ex inferioribus et superioribus partibus capessit. Et quamdiu tenella admodum fuerit, fructum non profert. Neque enim vis illi pinguis et crassa inest, quae ad fructum satis esse possit. Procedente vero tempore, tunc iam ampliores venae redditae in eam ex terra pinguem et crassum humoris fluxum deducunt, quem sol diffundens et cum levis sit fervescentem in summas partes educit fructumque profert et ab eo tenuem quidem humorem deducit, crassiorem vero concoquens et calefaciens condulcat. Quae vero arbores fructum non ferunt, non tantam habent in se pinguedinem, quae in fructum consumatur. Quaecumque autem arbor temporis spatio robur acceperit et firmas radices egerit, iam penitus omni ex parte crescere desiit. At vero arbores, quae ex aliarum inoculatione proveniunt, eae non illarum similem, in quas insitae sunt, fructum ferunt. Quod hoc modo fit. Principio quidem oculus germinare incipit, si quidem alimentum habeat, primum quidem ab arbore, a qua avulsus est, tum vero ab ea, in quam insitus est. Ubi vero

[1] αὐτῷ om. — [2] ὅταν. — [3] καί om. — [4] τόπου. — [5] τῷ om. — [6] καί om. — [7] ᾖ. — [8] πάντῃ om. — [9] γινόμενα. — [10] τρόπῳ δὲ τοιῷδε.

αἵ τε ῥίζαι — ῥίζῃσι.] ὅ τι ἂν pro vulgato ὅταν Littr. ex E. H., ubi al. m. ita scriptum, K., Lind., Mack.; — ἐκδιδόασι C. ξ.

καὶ γίγνεται — καὶ ἀνάπαλιν.] καί ante τῷ ἀνθρώπῳ C. E. H. al. m., O. Littr., καί om. vulg.; — ἅσσα C., ὅσα vulg.; — δεῖ καὶ ἀνταποδ. E. K. O. π.; — τόπου, uti V., multi codd. apud Littr.; — ἐκ τοῦ κάτω δεῖ ἀνταποδίδοσθαι C.; — πρὸς τὰ ἄνω.

καὶ αὔξεται — ἄνωθεν.] οἱ ante τροφή E. K. π., Littr., ἡ pro οἱ vulg., uti Voss.

καὶ ἕως μὲν ἂν — ἐκδώσεσθαι.] τότ' C. ξ., τότε vulg.; — εὐρεῖαι γενόμεναι cod. ξ., εὐρεῖαι γινόμεναι vulg.; — ἐκζῆν O., ἐκζέειν Lind., Mack.; — ὁ ante ἥλιος om. C.; — ἐν ἑωυτοῖσι de meo pro vulg. ἐν αὐτοῖσι itemque de meo ἐκδώσεσθαι pro ceterorum ἐκδώσεται.

τὸ δὲ πᾶν — πάντῃ.] ἐκ τοῦ κάτω Lind., Mack.; — τὴν ῥίζαν H. al. m., K.; — αὐξανόμενον iidem; — πάντως K., sed πάντῃ omm. libri decem apud Littr., in quorum duobus restituitur alia manu.

ὁκόσοισι δὲ — γίγνεται.] ἀνετέθησαν C.; — γενόμενα C. Littr., γινομ. vulg.; — καὶ καρπόν C.; — τόδε γίνεται C. ξ.

τοῦτο γίγνεται. Ξυμβαίνει τῷ ὀφθαλμῷ πρῶτον [1]μὲν βλαστάνειν, τροφὴν γὰρ εἶχε πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ δενδρέου, ἀφ' οὗ ἀπηνέχθη, ἔπειτα ἐν ᾧ ἐνετέθη· ὁκόταν δὲ βλαστήσῃ οὕτω, μεθίησι ἐς τὸ δένδρεον ῥίζας ἀπὸ ἑωυτοῦ λεπτάς· καὶ πρῶτον [2]ἐπαυρίσκεται ἀπὸ τῆς ἰκμάδος τῆς ἐν τῷ δενδρέῳ ἐνεούσης, ἐν ᾧ ἔγκειται· ἔπειτα χρόνου ἐγγενομένου ἀφίησι ῥίζας ἐς τὴν γῆν διὰ τοῦ ἐν ᾧ ἐνετέθη καὶ ἐπαυρίσκεται ἀπὸ τῆς γῆς ἕλκον τὴν ἰκμάδα καὶ τροφὴ αὐτῷ ἐκεῖθέν ἐστι· ὥστε μὴ θαυμάζειν ἑτερόκαρπα εἶναι τὰ ἔνθετα τῶν δενδρέων, ζῇ γὰρ ἀπὸ τῆς γῆς. Ταῦτά μοι εἴρηται περὶ τῶν δενδρέων καὶ τῶν καρπῶν διὰ τόδε, ὅτι οὐχ οἷόν τε ἦν μοι τὸν λόγον ἡμιτελέα καταλιπεῖν.

κζ'. Ἀναβήσομαι δ' αὖτις ὀπίσω οὗ εἵνεκά μοι λόγου τάδε ἀμφὶ τῶνδε εἴρηται. Φημὶ γὰρ τὰ ἐν τῇ γῇ φυόμενα πάντα ζῆν ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἰκμάδος καὶ ὅπως ἂν ἡ γῆ ἔχῃ ἰκμάδος ἐν ἑωυτῇ, οὕτω καὶ τὰ φυόμενα ἔχειν· οὕτω δὲ καὶ τὸ παιδίον ζῇ ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐν τῇσι μήτρῃσι καὶ ὅκως ἂν ἡ μήτηρ ὑγιείης ἔχῃ, οὕτω καὶ τὸ παιδίον ἔχει. Ἤν δέ τις βούληται ἐννοεῖν τὰ ῥηθέντα ἀμφὶ τούτων ἐξ ἀρχῆς ἐς τέλος, εὑρήσει τὴν φύσιν πᾶσαν παραπλησίην ἐοῦσαν τῶν τε ἐκ τῆς γῆς φυομένων καὶ τῶν ἐξ ἀνθρώπων. Καὶ ταῦτά μοι ἐς τοῦτο εἴρηται.

κη'. Τὸ δὲ παιδίον ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐὸν τὼ χέρε ἔχει πρὸς τῇσι γένυσι καὶ τὴν κεφαλὴν πλησίον τοῖν ποδοῖν· καὶ οὐκ ἔστι [3]ἀτρεκείῃ κρῖναι, οὐδ' ἂν ἴδῃς ἐν τῇσι μήτρῃσι τὸ παιδίον, πότερον τὴν κεφαλὴν ἄνω

pullularit, tenues ex se radices in arborem demittit primumque arboris humore, in quem insitus est, fruitur. Deinde temporis spatio radices in terram demittit per eam in quam insitus est et attracto e terra humore fruitur indeque alimentum sumit, ut proinde minime mirum videri debeat, si insitae arbores alios fructus proferant, cum e terra vivant. Haec quidem de arboribus et fructibus illam ob causam dicta sunt, quod imperfecta oratio relinqui a me non debuerit.

27. Nunc vero ad ea revertar, quorum gratia illa a me dicta sunt. Quae ex terra nascuntur, ea omnia ex terrae humore vivere assero et quemadmodum terrae humor habet, ita et se habere quae ex ipsa oriuntur. Ita autem puer quoque in utero ex matre vivit et ut valet mater, ita et puer. Quodsi quis quae de istis dicta sunt ab initio ad finem usque secum reputare volet, is eorum quae e terra nascuntur et hominum naturam per omnia similem esse comperiet. Ac de his satis.

28. At vero puer ubi in utero exsistit, manibus ad genua adhaeret caputque pedibus proximum habet, neque certo dignoscere queas, etiamsi puerum in utero videas, utrum caput sursum an deorsum vergat. Quae autem

[1] μέν om. — [2] ἀπαυρίσκεται. — [3] ἀτρεκείη.

ξυμβαίνει — γῆς.] ἐν ᾧ ἐτέθη O.; — οὕτω C. ξ. π. Littr., οὕτως vulg.; — ἀπὸ ἑωυτοῦ de meo, ἀπ' αὐτοῦ vulg.; — ἐπαυρίσκεται C. E. H. al. m., K., ἀπαυρίσκ. vulg.; — ἐν τῷ δένδρῳ C.; — ἐν ᾧ ἐτέθη O.; — ἕλκων Lind., Mack.; — κεῖθεν C.

ταῦτα — καταλιπεῖν.] ἦν om. C.

27. ἀναβήσομαι — εἴρηται.] αὖτις C. ξ., αὖθις vulg.; — εἴρηνται C. ξ.

φημὶ — ἔχει.] καὶ ὅκως — ἰκμάδος omm. F. G. H., ubi al. m. ἰκμάδος ἔχῃ, I. J. Voss.; — ἰκμάδος ἔχει O. (ἔχῃ cod. π.); — δέ post οὕτω de meo intuli, ceteri non ferunt; — ζῆν al. m. H.; — τύχῃ pro ἔχῃ O., τύχοι m. sec. in H., τύχῃ m. prima.

ἢν δέ τις — εἴρηται.] Post τις addit ἐξ ἀρχῆς ἐς τέλεον cod. δ.; tum βούληται om. J.; — ἐκ γῆς vulg., ἐκ τῆς γῆς C. E. Littr.; — τὴν ἀνθρωπίνην pro τῶν ἐξ ἀνθρώπων C. ξ. Marc.; — καὶ ταῦτα μέν sine μοι J.; — ταὐτό ex C. ξ. adnotat Littr., ταυτὸ (sic) ex Marc. mihi excerptum est.

28. τὸ δὲ παιδίον — αὐτό.] χέρε E. H. I. K. π. Littr., χεῖρε vulg.; — ἔχει om. O.; — τῇσι C. E. X., τοῖσι vulg.; γέννυσι Bas., Parr. 4., γόνυσι Zuing. in marg. Porro ἀτρεκείῃ ceteri, sed ἀτρεκείῃι Marc., quem sine dubio sequi oportet; — οἱ ante ὑμένες omm. E. H. O.; — αὐτόν J.; — αὐτῶν C. ξ. Zuing. in marg.; — οἱ post ὑμένες de meo.

ἔχει ἡ κάτω· ἐκ δὲ τοῦ ὀμφαλοῦ τεταμένοι εἰσὶ οἱ ὑμένες οἱ ἀντέχοντες αὐτό.

eum sustinent membranae ex umbilico protenduntur.

κθ'. Νῦν δὲ ἐρῶ τὴν διάγνωσιν, ἣν ἔφην ἀποφανέειν ὀλίγῳ πρότερον, ὡς ἀνυστὸν ἀνθρωπίνῃ γνώμῃ ἐμφανέα ἐοῦσαν παντὶ τῷ θέλοντι εἰδέναι τούτου πέρι, ὅτι ἥ τε γονὴ ἐν ὑμένι ἐστὶ καὶ κατὰ μέσον αὐτῆς ὁ ὀμφαλός ἐστι, κἀκείνῃ πρῶτον τὴν πνοὴν ἕλκει ἐς ἑωυτὴν καὶ μεθίησι ἔξω, καὶ ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ ὑμένες εἰσί· καὶ τὴν ἄλλην φύσιν τοῦ παιδίου, [1] ἣν εἴρηκα, ὧδε ἔχουσαν εὑρήσεις πᾶσαν μέχρις ἐς τέλος, ὅκως μοι ἐν τοῖσι λόγοισι ἀποπέφανται, εἰ βούλεταί τις τοῖσι ἱστορίοισι, ὁκόσοισι μέλλω λέγειν χρῆσθαι. Εἰ γάρ τις [2] ἐθέλοι ᾠὰ εἴκοσι [3] ἢ καὶ πλείονα, ὅκως [4] ἐκλαπήσεται, ὑποθεῖναι [5] ἀλεκτορίσι εἴτε δυσὶ [6] εἴτε πλείοσι καὶ ἑκάστης ἡμέρης ἀπὸ τῆς δευτέρης ἀρξάμενος μέχρι τῆς ὑστάτης, ᾗ ἐκλέψει τὸ ᾠόν, ὑφαιρέων [7] καταγνύναι, σκοπῶν εὑρήσει ἔχοντα πάντα κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον, ὡς ὄρνιθος [8] φύσιν ξυμβάλλειν ἀνθρώπου φύσι. Ὅτι γὰρ ὑμένες εἰσὶ ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ τεταμένοι καὶ τἄλλα, ὁκόσα εἴρηται περὶ τοῦ παιδίου, οὕτως ἔχοντα ἐν τῷ ᾠῷ τῷ ὀρνιθείῳ εὑρήσεις ἐξ ἀρχῆς ἐς τέλος καίτοι εἴ τις μηδέπω εἶδε, θαυμάσει ἐν ὀρνιθείῳ ᾠῷ ἐνεόντα ὀμφαλόν. Ἔχει δὲ ὧδε τάδε καὶ ταῦτά μοι ὧδε εἴρηται.

29. Nunc vero rationem eam explicabo, quam paulo antea me demonstraturum dixi, quae quantum humanum ingenium consequi potest, aperta est iis omnibus, qui ea de re nosse volent, quod genitura membrana continetur et in eius medio umbilicus exstat, per quem primum spiritum ad se attrahit et foras emittit, quodque ex umbilico membranae protenduntur. Quin et reliquam pueri naturam, velut a me demonstrata est, ita prorsus se habere comperiet, qui his argumentis, quae a me proferentur, uti volet. Si quis enim ova viginti, aut etiam plura gallinis duabus, aut pluribus, ut excludantur, supponat et singulis diebus a secundo exorsus ad ultimum usque, quo pullus ex ovo prodibit, subtrahat et frangat, diligenter inspiciens videbit in eo quo dixi modo omnia se habere, quantum avis naturam cum humana conferre licet. Ex umbilico enim membranas protendi aliaque omnia, quae de puero dicta sunt, eodem prorsus se habere modo in ovo gallinaceo comperies. Quamquam qui haec nondum observavit, is in ovo gallinaceo umbilicum inesse mirabitur. Atque ista, quae a me dicta sunt, ad hunc modum se habere conspicient.

λ'. Ὁκόταν δὲ [9] γυναικὶ ὁ τόκος παραγένηται, ξυμβαίνει τότε τῷ παιδίῳ [10] κινευμένῳ καὶ ἀσκαρίζοντι χερσί τε καὶ ποσὶ ῥῆξαί τινα τῶν ὑμένων τῶν ἔνδον· ῥαγέντος δ' [11] ἑνὸς ἤδη

30. Quando vero mulieri partus instat, tum se movente puero et manibus et pedibus se iactante, membrana quaedam interna ut rumpatur accidit. Qua rupta ceterae imbecilliores

[1] ἣν εἴρηκα om h. l., sed legitur post τέλος. — [2] ἐθέλοι. — [3] ἢ καί. — [4] ἐκλεπίσηται. — [5] ἀλεκτορίοισι. — [6] ἢ καὶ πλ. — [7] καὶ καταγν. — [8] φύσιν om. — [9] τῇ γυναικί. — [10] κινεομένῳ. — [11] ἤδη ἑνός.

29. νῦν δὲ ἐρῶ — χρῆσθαι.] καὶ ἐν ὑμένι ἐστί cod. O.; — ἐπεὶ κατὰ μέσον vulg., sed Littréus e multis mss. καὶ κατὰ μέσον, quod Marc. item fert. Articulum ante ὀμφαλός omm. C. ξ. Marc.; — πνοιήν Lind., Mack., τὴν πνοὴν πρῶτον O.; — ἢν βούληταί τις C. ξ. Marc.

εἰ γάρ τις — φύσι.] ἐθέλοι codd. multi apud Littr. et Marc.; — ἐθέλει vulg.; — ἢ καὶ πλείονα vulg., καί omm. C. Marc., Littr., πλείω O.; — ἐκλαπήσεται ex Erotiano legendum esse pro ἐκλεπίσηται vulgatae docuit Cobetus in Mnemos., ἐκλεπήσεται Marc.; — ἀλεκτορίοισι Ald., multi codd. Littréi, Voss., Marc.; — ἢ πλείοσι e multis libris adnotat Littr. pro εἴτε πλείοσι; — εἴτε καί vulg., sed καί omm. C. Littr.; — τῆς ante δευτέρης omm. E. H. π.; — ἐκλείψει nonnulli codd. apud Littr. et Marc.; — ὑφορέων al. m. H.; — καὶ καταγνύων vulgo, καί om. Littr. cum libris multis, omittit etiam Marcianus; sed ego καταγνύων non ferendum puto, auctor enim καταγνύναι scripserit, quod ab ἐθέλοι pendet; — σκοπεῖν in marg. alicuius libri vidit Littr., in quo tentamen correctionis agnosco ipsius illius vitii, quod alio modo tollere studui. — Vulgo ὡς χρὴ ὄρνιθος κ. τ. λ., ego otiosum χρή abieci.

ὅτι γὰρ — ὀμφαλόν.] ἐν τῶι ὠιῶι Marc.; — ἥν τις — εἶδε vulgo, E. οἶδε; de meo εἰ pro ἥν dedi; — θαυμάσειεν ἐν et θαυμάσειεν sine ἐν pauci libri; — rursus ὠιῶι Marc.; — ἐόντα C. ξ.

ἔχει — εἴρηται.] καὶ ταῦτα δέ μοι vulgo, δέ vero omm. C. ξ., quos sequor; — μου Parr. 3.

30. ὁκόταν δὲ — ὕστατος.] ἀναγκάζοντι pro ἀσκαρί-

καὶ οἱ ἄλλοι ἀκιδνοτέρην δύναμιν ἔχουσι· καὶ ῥήγνυνται πρῶτον μὲν οἱ κείνου ἐχόμενοι· ἔπειτα ὁ ὕστατος. Ὁκόταν δὲ ῥαγῶσι οἱ ὑμένες, τότε λύεται [1] τοῦ δεσμοῦ τὸ ἔμβρυον καὶ χωρέει ἔξω κλονηθέν· οὐ γὰρ ἔτι ἔχει σθένος τῶν ὑμένων προδόντων, οὐδ' αἱ μῆτραι δύνανται ἔτι τὸ παιδίον ἴσχειν τῶν ὑμένων, ὡς ἔφην, προδόντων καὶ ἀπενεχθέντων· προσλαμβάνονται γὰρ οἱ ὑμένες καὶ τῶν μητρέων, ὁκόταν ἀμφὶ τὸ παιδίον ἑλίσσωνται, οὐ πολλῇ δυνάμι. Ὁκόταν δὲ χωρέῃ τὸ παιδίον, βιᾶται καὶ εὐρύνει τὰς μήτρας ἐν τῇ διεξόδῳ, ἅτε ἁπαλὰς ἐούσας· χωρέει δὲ ἐπὶ κεφαλήν, [2] ἢν κατὰ φύσιν ἴῃ· βαρύτατα γάρ ἐστι αὐτῷ τὰ ἄνω ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ σταθμεόμενα. Ἐν δὲ τῇσι μήτρῃσι [3] ἐὸν ἐγκρατὲς μᾶλλον γίγνεται ἐς τῶν ὑμένων τὴν κατάρρηξιν ἅμα δεκάτῳ μηνὶ, ὅτε ὁ τόκος τῇ μητρὶ παραγίγνεται. Ἢν δὲ βιαιὸν πάθημα πάθῃ τὸ παιδίον, καὶ πρόσθεν τοῦ ὡρισμένου χρόνου ῥαγέντων τῶν ὑμένων ἐξέρχεται· καὶ ἢν ἡ τροφὴ πρόσθεν λήξῃ ἀπὸ τῆς μητρὸς τῷ παιδίῳ, καὶ οὕτω πρόσθεν ὁ τόκος τῇ μητρὶ παραγίγνεται [4] καὶ θᾶσσον δέκα μηνῶν ἐξέρχεται. Ἀλλ' ὅσαι δὴ ἔδοξαν πλείονα

sunt, primumque rumpuntur quae illam contingunt, deinde postrema. Ruptis autem membranis tum foetus vinculo exsolvitur et agitatus foras prodit; neque enim laxatis membranis robur amplius habet, neque uterus puerum continere valet, ruptis, uti dixi, membranis et avulsis. Neque enim membranae, cum puerum circumplectuntur admodum magna vi utero adhaerescunt. Cum vero puer prodit, utero dilatato, qui mollis est, vi sibi viam aperit et in caput fertur, si secundum naturam exeat. Gravissimae enim illi sunt superiores partes ex umbilico libratae. Quamdiu autem in utero manet, validior semper evadit, dum membranas decimo mense perrumpat, quando matri partus instat. Quodsi vero vis quaedam puero accidat, etiam ante praefinitum tempus ruptis membránis foras prodit. Quin etiam si alimento a matre prius destituatur, sic quoque ante tempus matri partus ingruit et ante decimum mensem puer egreditur. At vero si quae ultra decem menses utero gestare sibi visae sint, quod iam saepe audivi, eae hoc, quem referam, modo falluntur. Cum uterus a ventre flatum suppeditante spiritu distenditur et intu-

[1] ἀπὸ τοῦ δ. — [2] εἰ. — [3] ἐνεόν. — [4] θᾶσσον δέ sine καί.

ζοντι J., Zuing. in marg.; — δ' ἑνός Marc., δέ plene cett.; — ἤδη ἑνός vulg., ἑνὸς ἤδη C. ξ. Marc., Littr.; — καί ante αἱ ἄλλαι omm. C. ξ. Marc.; — ἐκείνου C.

ὁκόταν — κλονηθέν.] ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ vulg., sed ἀπό omm. C. ξ. Marc., Littr. — Iam vero post κλονηθέν vulgata fert: οὐ γὰρ ἔτι ἔχει σθένος τῶν ὑμένων προδόντων, οὐδὲ αἱ μῆτραι δύνανται ἔτι τὸ παιδίον ἴσχειν τῶν ὑμένων, ὡς ἔφην, προδόντων καὶ τούτων ἀπενεχθέντων· προσλαμβάνονται γὰρ οἱ ὑμένες καὶ τῶν μητρέων, ὁκόταν ἀμφὶ τὸ παιδίον ἑλίσσωνται, οὐ πολλῇ δυνάμει. post prius προδόντων Merc. in marg. addit καὶ τούτων ἀπενεχθέντων; — cod. J. αἵδε αἱ μῆτραι pro οὐδὲ αἱ μ. fert; — ad ἔτι Merc. οὐκ ἔτι ἴσως in marg.; — τῶν ὑμ., ὡς ἔφην, προδ. in nonnullis libris non legi adnotat Zuing. in marg. — E Marciano excerptum lego: ἴσχειν ἅτε τῶν ὑμένων προδόντων καὶ τούτων ἀπεν. — In codd. C. ξ. Littr. vidit: οὐ γὰρ ἔτι ἔχει σθένος τῶν ὑμένων προδόντων καὶ τούτων ἀπενεχθέντων αἱ μῆτραι ἔτι τὸ παιδίον ἴσχειν· προσλαμβ. κ. τ. λ. — Quam lect. editor Paris. recepit, nisi quod οὐδὲ αἱ μῆτραι δύνανται ἔτι scripsit e vulgata. Marc. in his οὐδ' αἱ μῆτραι legit. — Adnotat Littréus: „cette phrase me parait douteuse. Il faut supposer que δεσμός est le sujet de ἔχει et la construction ne l'indique pas. Quant au reste je prends la leçon C. seulement rectifiée à l'aide de vulg." Equidem non sum certus re ipsa δεσμός esse debere subiectum verbi ἔχει, non referri debere ad τὸ ἔμβρυον, quod dicatur non amplius vim habere, qua valeat se continere intra uterum. Sed me advertit καὶ τούτων ἀπενεχθέντων, unde saltem otiosum τούτων abigo; cum ἀπενεχθέντων vero conferendus locus e § 24. libri IV. de morbis, ubi de calculo vesicae: καὶ ἀποφέρει τι ἀπ' αὐτῆς; simili enim sensu utroque loco verbum usurpatur. Tum vero arbitror antiquam lectionem loci in vulgata haberi, non in lectione codicum C. ξ. — Id unum tandem noto articulum ante ὑμένες in C. omitti.

ὁκόταν — σταθμεόμενα.] βιῆται vulg., — βιᾶται de meo; — ἀεὶ κινεῖ H. al. m. in marg.; — ἤν ante κατὰ φύσιν C. Marc., Littr., εἰ vulg.; — αὐτοῦ ὀμφ. pro ἐκ τοῦ ὀμφ. C.

ἐν δὲ τῇσι — παραγίγνεται.] ἐόν C. ξ. Marc., Littr.; ἐνεόν vulg.; — ἐκ τῶν ὑμένων non pauci libri Littréi et Marc., vitiose tamen et ex εἰς ortum, pro quo ἐς Lind., Littr.; — ἅμα δ' ἑκάστῳ Ald. et multi codd.; — ὁ ante τόκος om. π.

ἢν δὲ — ἐξέρχεται.] τούτου τοῦ pro τοῦ ὡρισμένου C. H. K. ξ. Marc., ὁρισμ. vulg., ὡρισμ. Littr. e libris non paucis; — καί ante θᾶσσον E. H. al. m. K. O. P.', Littr., καί om. vulg., sed haec θᾶσσον δέ, quum δέ omm. E. H. K. P.' π. Littr.

ἀλλ' ὅταν — ἡμέρῃσι.] διεβλήθησαν recte etiam Marc.; dedit autem Littr. e nonnullis libris et Erot.; in plerisque mss. vario modo corruptum legitur. Dein ᾧ μέλλω λέγειν C. ξ. Marc.; — ἐφ' ἑωυτάς pro ἐς σφᾶς αὐτάς E. H. al. m., K. π., ἐς ἑωυτάς P.' Q.' Lind.; — dein σφέας ex E. H. sec. m., Littr., σφᾶς vulgo. De meo articulum τά ad-

χρόνον δέκα μηνῶν ἔχειν, — ἤδη γὰρ τοῦτο πολλάκις ἤκουσα, — κεῖναι [1] διεβλήθησαν τρόπῳ τοιῷδε, ᾧ μέλλω ἐρέειν· ὁκόταν αἱ μῆτραι πνεῦμα λάβωσι [2] ἐς σφᾶς αὐτὰς ἀπὸ τῆς κοιλίης φῦσαν παρεχούσης καὶ ἐξαρθῶσι, — γίγνεται γὰρ τοῦτο, — δοκέουσι [3] δὴ αἱ γυναῖκες πρὸς σφέας ἔχειν τότε· καὶ ἢν τὰ καταμήνια μὴ χωρέοντα ξυστραφῇ ἐν τῇσι μήτρῃσι καὶ ἔῃ χρονιώτερα, ἀεὶ διαρρεῖ ἐς τὰς μήτρας, ἔστι μὲν ὅτε ξὺν τῷ ἀπὸ τῆς κοιλίης πνεύματι, ἔστι δ' ὅτε καὶ θερμαινόμενα, καὶ δὴ καὶ τότε ἐν γαστρὶ δοκέουσι ἔχειν αἱ γυναῖκες, ἅτε τῶν καταμηνίων μὴ χωρεόντων καὶ τῶν μητρέων ἠρμένων· εἶτα ἔστι ὅτε τὰ καταμήνια ἐρράγη αὐτόματα, ἢ ἑτέρων ἐπικατελθόντων ἀπὸ τοῦ σώματος ἐς τὰς μήτρας καὶ κατενεγκάντων τὰ πρότερα καὶ [4] ἡ φῦσα ἐξῆλθε. καὶ πολλῇσι ἤδη εὐθὺς μετὰ τὴν τῶν καταμηνίων λύσιν αἱ μῆτραι ἔχανον καὶ κατὰ τὸ αἰδοῖον ἐστράφησαν καὶ τηνικαῦτα μιχθεῖσαι ἀνδράσι ἔλαβον πρὸς σφᾶς τὸν γόνον αὐθημερὸν ἢ ἅμα ὀλίγῃσι ἡμέρῃσι. Λογίζονται δ' αἱ γυναῖκες αἱ ἄπειροι τούτων τῶν λόγων καὶ τῶν πρηγμάτων [5] κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐν γαστρὶ ἔχειν, ὅτε τὰ καταμήνια οὐκ ἐχώρεον αὐτῇσι καὶ αἱ μῆτραι ἠρμέναι ἐτύγχανον. Ὅτι δ' οὐκ ἔστι χρονιώτερον δέκα μηνῶν ἐν γαστρὶ ἔχειν, ἐγὼ φράσω· ἡ τροφὴ καὶ ἡ αὔξησις ἡ ἀπὸ τῆς μητρὸς κατιοῦσα οὐκ ἔτι ἀρκέουσα τῷ παιδίῳ [6] ἐστὶ, ὁκόταν οἱ δέκα μῆνες παρέλθωσι καὶ τὸ ἔμβρυον αὐξηθῇ· ἕλκει γὰρ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἐς ἑωυτὸ τὸ γλυκύτατον, ἅμα δε καὶ ἀπὸ τοῦ γάλακτος ἐπαυρίσκεται ὀλίγον· ὁκόταν δ' αὐτῷ σπανιώτερα

mescit, — id enim fit, — tunc mulieres se concepisse existimant. Et si menses minime prodeuntes in utero collecti fuerint longioremque moram fecerint, subinde alii eo confluunt, interdum quidem flatibus qui a ventre procedunt permixti, interdum vero incalescentes. Tunc quoque sane non prodeuntibus mensibus et in tumorem sublato utero, mulieres gravidae esse sibi videntur. Deinde quandoque menses sua sponte erumpunt, aut cum alii insuper ad uterum e corpore ferantur et priores deturbent, etiam flatus egreditur ac multis iam statim post menstruam purgationem uterus dehiscit et ad pudendum convertitur, atque eo tempore cum viris congressae, eodem ipso die, vel paulo post concipiunt. Atque mulieres harum rationum ac rerum ignarae eo tempore se concepisse reputant, quo menses suppressi erant et uterus intumuerat. Cur autem non longiore quam decem mensium spatio foetum utero gestari accidat referam. Post exactos decem menses ubi foetus grandior est, alimentum et incrementum, quod a matre demittitur, non amplius puero sufficere potest. Quod enim in sanguine dulcissimum est ad sese attrahit, simulque aliquantula lactis portione fruitur. Quae cum ipsi pauciora sint, puerque iam plenior factus plus alimenti quam adsit requirat, ipse sese iactans membranas disrumpit. Idque frequentius experiuntur mulieres, quae primum pariunt. Neque enim pueris alimentum ad decimum mensem satis esse potest. Quod hoc modo deficit: mulieribus quibusdam quidem menstruae purgationes abundantes, quibusdam pauciores expurgantur. Quod si in natura et in genere

[1] διελύθησαν. — [2] ἐς om. — [3] δή om. — [4] ἡ om. — [5] κἀκεινῶν. — [6] ἐστὶ μὲν ὁκόταν.

scripsi ante *καταμήνια μὴ χωρέοντα*. Pro *ξυστροφῇ* ferunt *συσχεθῇ* libri nonnulli, quorum duo supra versum; — *καί* ante *ἀεί* Zuing. in Marg., Lind., sed otiosum est; — *ἀπὸ κοιλίης* J.; — *ἀπὸ τοῦ σώμ.* omm. C. ξ.; — *κατενεγκόντων* H.. — Articulum ante *φῦσα* e multis libris addidit Littr. — Heringa *καταμηνίων λύσιν* ex Erot. refert ad locum nostrum, ubi mss. *κάθαρσιν*, — equidem antiquam lectionem restitui; — *καὶ μιχθεῖσαι τότε* C. ξ. Marc.; — *αἱ γυναῖκες ἔλαβον* iidem; — *αὐθήμερον* et *αὐθημερόν* in mss. habetur; hoc etiam Marc. fert et mihi dandum est visum.

λογίζονται — ἐτύγχανον.] δ' C. ξ. Marc., *δέ* cett.; — *αἱ γυναῖκες* vulgo abest, addidit Littt. e multis libris, ferunt etiam Marc., Voss.; — *κατ' ἐκεῖνον* E. H. al. m., K. π. Littr., vulgatam e V. notavi; — *ἦσαν* pro *ἐτύγχανον* C. ξ. Marc.

ὅτι δὲ οὐκ — ῥήγνυσι.] δ' C. ξ., *δέ* vulg.; — *ἡ* ante *ἀπό* omm. E. H., in quo erasum, K. X. P.', Mack.; — *ἀρκέουσα* H. al. m. in marg., *ἀρκοῦσα* cett.; — *ἐς ἑαυτόν* J.', *ἐς αὐτό* C. ξ. Marc.; — *σπανιώτερον* E. K., *σπανιότερα* Zuing.; — *γένηται* vulg., *γίνεται* C., *γίνηται* Littr.; —

[1] ταῦτα γίγνηται καὶ ἁδρὸν ἔῃ τὸ παιδίον, ποθέον πλείονα τῆς ὑπαρχούσης τροφῆς, ἀσκαρίζει καὶ τοὺς ὑμένας ῥήγνυσι. Καὶ μᾶλλον τοῦτο πάσχουσι αἱ τῶν γυναικῶν [2] πρωτοτόκοι· ἐπιλείπει γὰρ τοῖσι παιδίοισι ἡ τροφὴ ἐς τὸ ἀρκέσαι [3] ἄχρι τῶν δέκα μηνῶν. Ἐπιλείπει δὲ διὰ τρόπον τοιόνδε· εἰσὶ τῶν [4] γυναικῶν, αἳ μὲν [5] ἀρκέοντα τὰ καταμήνια [6] ἀποκαθαίρονται, αἳ δὲ ἐλάσσονα· τοῦτο δ' [7] ἢν ἀεὶ γίγνηται ἐν φύσει καὶ ἐν γένεϊ, μητρῷόν σφίν ἐστι· αἱ δὲ τὰ καταμήνια ὀλίγα μεθιεῖσαι, αὗται καὶ τοῖσι παιδίοισι τοῦ χρόνου τὸ ὕστατον, ὅταν ἤδη ἁδρὸν ἔῃ, τὴν τροφὴν σπανιωτέρην παρέχουσαι, ποιέουσι ἀσκαρίζειν καὶ πρόσθεν τῶν δέκα μηνῶν ἐξελθεῖν ἐπείγεσθαι· ὀλίγον [8] γὰρ ἀπ' αὐτέων χωρέει τὸ αἷμα. Ὡς δὲ ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξυμβαίνει καὶ ἀγαλάκτους [9] μᾶλλον εἶναι ταύτας τὰς γυναῖκας, τὰς ὀλίγα τὰ καταμήνια μεθιείσας· ξηρότεραι γὰρ καὶ πυκνοσαρκότεραί εἰσι. Τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ, ὅτι ἐπιλειπούσης τῆς τροφῆς ἐξέρχεται τὸ ἔμβρυον, ἤν μή τι αὐτῷ βίαιον πάθημα προσπέσῃ, [10] ἱστόριον τόδε ἐστί. Τὸ ὄρνεον γίγνεται ἐκ τοῦ ᾠοῦ τοῦ χλωροῦ τρόπῳ τοιῷδε· ἐπικαθιζομένης τῆς μητρὸς θερμαίνεται τὸ ᾠόν· καὶ [11] τὸ ἐν τῷ ᾠῷ ἐνεὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς κινέεται· θερμαινόμενον δὲ πνεῦμα ἴσχει τὸ ἐν τῷ ᾠῷ ἐνεὸν καὶ ἀντισπᾷ ἕτερον ψυχρὸν ἀπὸ τοῦ ἠέρος διὰ τοῦ ᾠοῦ· τὸ γὰρ ᾠὸν ἀραιόν ἐστι οὕτως ὡς πνοὴν ἑλκομένην ἀρκέουσαν

semper accidat, ipsis maternum est. At quibus pauciora menstrua effluunt, hae pueris quoque suis postremum tempus, ubi iam auctiores fuerint, cum parcius alimentum suppeditant, eos ut iactentur cogunt, et ut ante decimum mensem prodeant, compellunt; paucus enim ab iis sanguis defertur. Ut plurimum vero quae pauca menstrua demittunt, eae ut sine lacte sint accidit; sicciores enim sunt et densiore corporis habitu. Quod vero deficiente alimento foetus exeat, nisi vis quaedam inferatur, hoc argumento comprobatur. Avis ex ovi luteo nascitur hoc modo. Ubi mater insidet, ovum incalescit et quod in ovo continetur a matre profectum movetur concalefactumque spiritum concipit et alium frigidum ab aëre per ovum attrahit. Ovum enim adeo rarum est, ut attractum spiritum satis copiosum ei quod inest transmittat. Et increscit avis in ovo et eodem prorsus consimilique modo in membra distinguitur, velut puer, uti iam antea a me dictum est. Procreatur autem avis ex ovi luteo, alimentum vero et incrementum ei est ab albo, quod in ovo inest. Quod quidem omnibus, qui animum adverterint, conspicuum esse potest. Cum autem alimentum ex ovo pullo deficit, neque satis ei suppetit, unde vivat, copiosius alimentum postulans vehementer movetur in ovo et membranae circumcirca disrumpuntur. Et ubi avis pullum vehementer moveri senserit, putamen tundendo frangens ipsum excludit. Atque

[1] γένηται sine ταῦτα. — [2] προτότοκοι. — [3] ἄχρις ἂν τῶν. — [4] γυναικῶν τινὲς, αἳ. — [5] ἀρκεόντως. — [6] καθαίρονται. — [7] ἤ. — [8] δὲ ἀπὸ τῶν νέων μητρέων χωρέει. — [9] μᾶλλον om. — [10] καὶ ἱστόριον. — [11] τό om.

ῥήγνυσι ἀρχὴν ἀποκυήσιος παρέχει τῇ μητρί Lind., τὴν ἀρχὴν ἀποκυήσιος Mack., uterque vero e Gal.

καὶ μᾶλλον — μηνῶν.] καὶ τῶν γυναικῶν αἱ πρωτοτόκοι τοῦτο πάσχουσι μᾶλλον C. ξ.; — καὶ τῶν γυναικῶν αἱ πρωτοτόκοι τοῦτο πάσχουσι μᾶλλον ἄχρις τῶν δέκα μηνῶν πρότερον. ἐπιλείπει δὲ ταύτῃσι διὰ τότε e Marc. excerptum lego; — ἄχρι C. E. K.; — ἄχρις ἂν vulg., sed ἂν cum pluribus mss. et Mack. omisit Littr.; — οὗ pro ἂν O.; — post μηνῶν C. E. H. al. m. K. ξ. π. addere πρότερον adnotat Littr.

ἐπιλείπει δὲ — τὸ αἷμα.] ταύτῃσι διὰ τόδε pro διὰ τρ. τοιόνδε C. ξ. et Marc., uti vidimus supra; — ταύτῃσι vel τόδε Zuing. in Marg.; — τῶν γυναικῶν τινές vulg., sed τινές omm. C. ξ. Marc.. Littr.; — ἀποκαθαίρονται iidem, καθαίρ. vulg.; — δ' ἢν cod. ξ., δὲ ἢν vulg.; — ἀεὶ μὴ γίνηται E. K., in H. μή al. m.; — τοῖσι ante παιδίοισι etiam Marc.; — ἔῃ τὸ παιδίον libri nonnulli; — ἐπείγεται P.' Q.' Lind., Mack., ἐπείγεσθαι omm. Ald. C. ξ. Marc., γάρ omm. prima m. in E., tum H. J. O. π.; — ἀπ' αὐτέων C. ξ. Marc., Zuing. in marg., vulgatam e V. notavi, nisi quod μητρῶν fert, μητέρων vero prima m. in E.. P.', Q.' Lind.

ὡς δὲ ἐπὶ τὸ πλεῖστον — εἰσί.] καὶ ἐπί vulg., καί omm. C. ξ. Marc.; — πλεῖον C. Marc.; — μᾶλλον C. ξ. Marc., Zuing. et Merc. in marg., Littr., — vulgo om.

τούτῳ — ἐστί.] κἢν μή τι P.' Mack.; — αὐτό C.; — μὴ αὐτῷ βιαιόν τι O.; — καὶ ἱστόριον vulg., καί omm. C. ξ. Marc., Littr.

τὸ ὄρνεον — ἐόντι.] ὄρνεον C. ξ. non Marc.; — ἐκ τοῦ χλ. τοῦ ὠοῦ K.; — τοῦ ante χλωροῦ om. J.; — τό ante ἐν τῷ om. idem; — ἀπὸ — ἐνεόν om. idem; τὸ ἐν τῷ ᾠῷ ἐνεόν om. O.; — ἐνεόντι C.

διϊέναι τῷ ἔνδον ἐόντι. Καὶ αὔξεται τὸ ὄρνεον ἐν τῷ ᾠῷ, καὶ διαρθροῦται τρόπῳ τῷ αὐτῷ τε καὶ παραπλησίῳ [1] ᾧπερ καὶ τὸ παιδίον, ὥς μοι ἤδη καὶ πρότερον εἴρηται. Γίγνεται δ' ἐκ τοῦ χλωροῦ [2] τοῦ ᾠοῦ, τροφὴ δὲ καὶ αὔξησίς ἐστι ἀπὸ τοῦ λευκοῦ τοῦ ἐν τῷ ᾠῷ ἐνεόντος· καὶ τοῦτ' ἤδη πᾶσι ἐμφανὲς ἐγένετο, ὁκόσοι προσέσχον τὸν νόον, [3] ὁκόταν ἐπιλείπῃ ἡ τροφὴ τῷ νεοσσῷ ἐκ τοῦ ᾠοῦ, οὐκ ἔχων ἀρκέουσαν, ἀφ' ἧς ζήσεται, κινέεται ἰσχυρῶς ἐν τῷ ᾠῷ, ζητέων τροφὴν πλείονα, καὶ οἱ ὑμένες περιρρήγνυνται καὶ ὁκόταν ἡ ὄρνις [4] αἴσθηται τὸν νεοσσὸν κινηθέντα ἰσχυρῶς, κολάψασα ἐξέλεψε· καὶ ταῦτα ξυμβαίνει γίγνεσθαι ἐν εἴκοσι ἡμέρῃσι. Καὶ ἐμφανές ἐστι ὅτι ὧδε ἔχει· ὁκόταν γὰρ κολάψῃ τὸ ὄρνεον ἐπὶ τοῖσι λεπυρίοισι τοῦ ᾠοῦ, ὑγρὸν ἔνεστι οὐδὲν ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου· ἐξανήλωται γὰρ ἐς τὸν νεοσσόν. Οὕτω δὲ καὶ τὸ παιδίον, ὁκόταν αὐξηθῇ, οὐκ ἔτι δύναται ἡ μήτηρ τροφὴν παρέχειν ἀρκέουσαν· ζητέον οὖν πλείω τροφὴν τῆς παρεούσης τὸ ἔμβρυον ἀσκαρίζον ῥήγνυσι τοὺς ὑμένας καὶ λυθὲν τοῦ δεσμοῦ χωρέει ὁμοῦ ἔξω· καὶ ταῦτα γίγνεται ἐν δέκα μησὶ τὸ μακρότατον. Καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον [5] καὶ τοῖσι κτήνεσι καὶ τοῖσι θηρίοισι ὁ τόκος παραγίγνεται ἐν χρόνῳ, ᾧ ἕκαστον τίκτει, οὐ μακρότερον· ἑκάστῳ γὰρ τῶν ζῴων ἀνάγκη ἐστὶ χρόνον εἶναι, ἐν ᾧ ἡ τροφὴ σπανιωτέρη ἔσται τῷ ἐμβρύῳ καὶ ἐπιλείψει καὶ ὁ τόκος παρέσται· καὶ τὰ μὲν ἐλάσσω τροφὴν [6] τοῖσι ἐμβρύοισι ἔχοντα θᾶσσον τίκτει, τὰ δὲ πλείω ὕστερον. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτό μοι εἴρηται.

λα'. Τὸ δὲ παιδίον, ὅταν περιρραγῶσι οἱ

haec intra viginti dies accidere solent et ita id se habere manifestum est. Nam ubi volucris ovi testam contundendo fregit, nihil penitus humoris, quod alicuius sit momenti, in ea inest, quod totus in pullum absumptus est. Sic etiam cum puer increverit, mater ei sufficiens alimentum amplius suppeditare non potest. Plus itaque alimenti quam quod adsit foetus postulans sese iactando membranas disrumpit, simulque vinculis solutus foras prodit. Atque ista ut longissime decimo mense accidunt. Eaque est ratio cur brutis et feris eo ipso tempore, quo quaeque parere consuerit, nec tardius, partus ingruat. Unicuique enim animanti tempus esse necesse est, quo foetui parcius alimentum suppetat ac deficiat, tumque partio instat. Et quae quidem minus alimenti foetui suppeditant, celerius pariunt, quae vero plus, tardius. Ac de his quidem hactenus.

31. Puer autem, ubi circumcirca disruptae

[1] ὥσπερ. — [2] τοῦ ᾠοῦ τὸ ὄρνεον τροφὴν δὴ καὶ αὔξησιν ἔχει τὸ λευκὸν ἐν τῷ ᾠῷ· τοῦτο ἤδη. — [3] ὁκόταν δὲ ἐπιλ. — [4] εἴσηται. — [5] καὶ οἱ τῇσι κτήνεσι. — [6] ἐν τοῖσι.

καὶ αὔξεται — εἴρηται.] ἀρθροῦται C.; — ᾧ περ H., Zuing., Littr., ὥσπερ vulg.; — ἤδη om. Marc.

γίγνεται — ἡμέρῃσι.] δ' cod. ξ. Marc., δέ vulg.; — sed vulg. fert: γίνεται δὲ ἐκ τοῦ χλωροῦ τοῦ ᾠοῦ τὸ ὄρνεον τροφὴν δὲ καὶ αὔξησιν ἔχει (παρέχει Lind.) τὸ (τῷ H.) λευκὸν τὸ ἐν τῷ ᾠῷ. — Cum Littréo sequor C. ξ. Marc., in duobus illis tamen ἐόντος, ubi e Marc. ἐνεόντος recepi. Porro καὶ τοῦτ' C. ξ. Marc., Littr., τοῦτο sine καί vulg.; — τὸν νόον προσέσχον C. ξ. Marc.; — ὁκόταν δέ vulg., sed δέ omm. C. ξ. Littr.; — ἔχων Mack. et Foës. idem voluit, ἔχον cett.; — ζητέων Mack., ζητέον vulg.; — ἡ μήτηρ pro ἡ ὄρνις C. ξ., ἡ μῆρ (sic) Marc.; — εἴσηται, uti V., multi codd. apud Littr.; — συμβαίνει C. ξ. Mack.

καὶ ἐμφανὲς — νεοσσόν.] ἐξανάλωται Ald., G.

καὶ κατὰ τοῦτον — ὕστερον.] ἐπί pro ἐστί ante χρόνον εἶναι Parr. 6., π.; — ἐν τοῖσι ἐμβρύοισι ἔχοντα vulg., uti V., sed ἐν omm. C., Marc., Littr.

καὶ — εἴρηται.] μοι omm. C. Marc.

31. τὸ δὲ παιδίον — αὐτῇσι.] δή Zuing. pro δέ; — κρατήσῃ Ald. G. pro ἐπικρατήσῃ; — τοῦτο C. ξ. Marc., Littr.

ὑμένες, ἢν μὲν δὴ ἐπικρατήσῃ ἡ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ῥοπὴ, ῥηϊδίως τίκτει ἡ γυνή· ἢν δὲ πλάγιον [1] ἢ ἐπὶ πόδας χωρήσῃ, — γίγνεται γὰρ [2] τοῦτο, ἢν οὕτως ἡ ῥοπὴ τύχῃ γενομένη, [3] ἢ ὑπὸ εὐρυχωρίης [4] γε τῶν μητρέων, ἢ καὶ ἢν ἡ μήτηρ ἐν τῇ ὠδῖνι μὴ ἡσυχάσῃ τὸ πρῶτον· — κἢν οὕτω χωρέῃ, χαλεπῶς τέξεται ἡ γυνή· πολλαὶ δὲ ἤδη ἢ αὐταὶ ὤλοντο, ἢ τὰ παιδία, ἢ ἅμα αἱ μητέρες καὶ τὰ ἐν αὐτῇσι. Ἐκ δὲ τῶν τικτουσῶν μάλιστα πονέουσι αἱ πρωτοτόκοι διὰ τὴν ἀπειρίην τῶν πόνων καὶ πονέουσι μὲν πᾶν τὸ σῶμα, μάλιστα δὲ τὴν ὀσφύν τε καὶ τὰ ἰσχία· διΐσταται γὰρ σφέων τὰ ἰσχία· αἱ δὲ μᾶλλον ἔμπειροι τόκων ἧσσον πονέουσι τῶν πρωτοτόκων, αἱ δὲ πουλυτόκοι πάνυ ἧσσον πονέουσι. Ἢν δ' ἐπὶ κεφαλὴν ἴῃ τὸ ἔμβρυον, ἡ κεφαλὴ πρῶτον ἔξω χωρέει, ἔπειτα τἄλλα μέλεα ἑπόμενα, ὕστατος δὲ ὁ ὀμφαλός· ἐκ [5] δὲ τοῦ ὀμφαλοῦ τὸ χόριον τεταμένον ἐστί. Μετὰ δὲ ταῦτα ὕδρωψ ἔρχεται αἱματώδης ἀπό τε τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ἄλλου σώματος ἀποκριθεὶς ὑπὸ βίης τε καὶ πόνου καὶ θέρμης καὶ ὁδὸν ὑφηγήσατο τῇ τῶν λοχείων καθάρσι· μετὰ δὲ τὴν ἔξοδον τοῦ ἰχῶρος ἡ κάθαρσις γίγνεται χρόνον τὸν πρόσθεν εἰρημένον. Καὶ οἵ τε μαζοὶ καὶ τἄλλα [6] μέλεα ὁκόσα ὑγρότερά ἐστι καταρρήγνυται τῶν γυναικῶν, ἥκιστα μὲν ἐν τῷ πρώτῳ τόκῳ, ἔπειτα δὲ, ὡς ἂν πλειόνων πειρέωνται τόκων ἐπὶ μᾶλλον καταρρήγνυται [7] διὰ κενουμένων τῶν φλεβῶν ὑπὸ τῆς καθάρσιος τῶν λοχείων. Ταῦτα δέ μοι ἐς τοῦτο εἴρηται.

λβ'. Δίδυμα δὲ [8] γίγνεται μὲν ἀφ' ἑνὸς

sunt membranae, si quidem suo momento in caput magis inclinet, facile mulier parit. Quodsi in latus aut in pedes prodeat, id enim fit, si illuc momentum vergat, vel propter uteri amplitudinem, vel si mater in ipso partus dolore primum quiescere non potuerit, si sic, inquam, prodeat, difficilem partum mulier sentiet. Iam vero ex his plurimae, vel ipsi foetus, vel una etiam cum suis foetibus matres perierunt. Ex puerperis autem praecipue laborant quae primos partus experiuntur, eo quod doloribus non assueverint, et totum quidem corpus dolor occupat, praecipue vero lumbos et coxendices, quae ipsis diducuntur. Quae vero magis partus expertae sunt, minores dolores sentiunt quam quae primum pariunt. At quae multoties peperere, omnium minime dolent. Quodsi foetus in caput feratur, primum caput foras prodit, deinde reliqua membra consequuntur; postremus vero est umbilicus, ex quo secundae dependent. Post haec humor exit cruentus a capite et reliquo corpore vi doloris et caloris secretus, qui viam partus purgamentis facit. Post exitum autem saniei purgatio procedit, quo ante dictum est tempore. Et iam mammae, tum aliae partes humidiores mulieribus effunduntur, minimum quidem in ea, quae primum parit, ac in aliis deinceps, quo plures partus expertae sunt, eo magis effunduntur per venas a puerperii purgationis evacuatione inanitas. Atque ista a me hac de re dicta sunt.

32. Gemelli vero ex uno veneris complexu

[1] ἢ om. — [2] οὕτω πολλάκις. — [3] ἢ om. — [4] γε om. — [5] δέ om. — [6] ἑπόμενα. — [7] διακενεουμένων. — [8] γίνονται.

ubi οὕτω πολλάκις vulg., vid. lectt. Voss.; — γε C. ξ. Marc., Littr., γε om. vulg.; — in ἢ καὶ ἢν ἡ μ. particulam disiunctivam omm. C. ξ. Marc.; — αἱ μητέρες καὶ τὰ ἐν αὐτῇσι omm. C. ξ. Marc.

ἐκ δὲ — πονέουσι.] τίκτουσαι δὲ αἱ γυναῖκες pro ἐκ δὲ τῶν τικτουσῶν C. ξ. Marc., Merc. et Zuing. in marg.; — καὶ μάλιστα πονέουσι μὲν τὴν ὀσφύν τε καὶ τὰ ἰσχία, πονέουσι δὲ καὶ πᾶν τὸ σῶμα C. ξ.; — πουλυτόκοι Ionice ex C. ξ. Littréus, πολυτ. vulg.; — πάνυ ἧσσον vulg., sed πάνυ omm. C. ξ.; — ἧσσον πονέονται itemque in fine πονέονται C. ξ. Marc. pro ἧσσον πονέουσι et πονέουσι.

ἢν δ' ἐπὶ — ἐστί.] δ' C. ξ. Marc., δέ vulg.; — κεφαλῇ J.; — τὰ ἄλλα μέλεα C. ξ. Marc.; — ἐκ τοῦ δ' ὀμφαλοῦ C. ξ. Marc. aliique Parr. nonnulli.

μετὰ δὲ — εἰρημένον] δή H. pro δέ; — ἀπὸ βίης H.; — ἀφηγήσατο vulgo. ὑφηγήσατο de meo; — ἐν τῇ τῶν permulti codd. et Lind., τῶν λοχίων τῆι καθάρσει C. ξ. Marc.

καὶ οἵ τε μαζοὶ — εἴρηται.] καταρρήγνωνται Parr. 5.; — διακενεουμένων H., uti Voss., διακενουμένων vulg.; sitne a Ionico κενέος formatum κενεοῦν? — Manifesto autem διὰ κενουμένων auctor scripsit; — λοχείων J., λοχίων vulg.

32. δίδυμα — ὄρνεα.] γίνεται C. ξ. Marc., γίνονται vulg.; — μέν ex C. Marc. recepi; — οὕτως omm. C. ξ. Marc.; — ἔχουσι δὲ κολπούς (sic) καὶ γαμψοὺς αἱ μῆτραι

λαγνεύματος οὕτως· ἔχουσι αἱ μῆτραι κόλπους συχνοὺς καὶ [1] γαμψοὺς, τοὺς μὲν τηλοτέρω, τοὺς δὲ πλησιαιτέρω τοῦ αἰδοίου· καὶ τὰ πουλύγονα τῶν ζώων πλείους ἔχει τῶν ὀλίγα κυεόντων· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ πρόβατα, θηρία τε καὶ ὄρνεα. Ὅταν δὲ ἡ γονὴ τύχῃ σχισθεῖσα εἰς δύο κόλπους ἀπικομένη καὶ αἱ μῆτραι δέξωνται τὴν γονὴν [2] καὶ τοῖν κόλποιν μηδέτερος ἐς τὸν ἕτερον χαλάσῃ, [3] χωρισθεῖσα δὴ ἐν ἑκατέρῳ κόλπῳ ὑμενοῦται καὶ ζωοῦται τῷ αὐτῷ τρόπῳ, ὥσπερ καὶ τὸ ἓν [4] εἴρηται. Ὅτι δ' ἀφ' ἑνὸς λαγνεύματος δίδυμα γίγνεται ἱστόριον τόδε ἐστί· κύων καὶ ὗς καὶ τἄλλα ζῶα, ἅσσα ἀφ' ἑνὸς λαγνεύματος τίκτει καὶ δύο καὶ πλείονα, καὶ ἕκαστον τῶν ζώων ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐν κόλπῳ καὶ ὑμένι ἐστὶ καὶ ταῦτα αὐτοὶ ὁρέομεν γιγνόμενα καὶ ταῦτα τίκτει τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ πάντα ὡς ἐπιτοπλεῖστον. Ὧδε δὲ καὶ τῇ γυναικὶ ἀπὸ μιῆς μίξιος γιγνόμενα τὰ παιδία ἑκάτερον ἐν κόλπῳ καὶ χορίῳ ἐστὶ, καὶ τίκτει τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ ἀμφότερα καὶ πρότερον θάτερον χωρέει ἔξω καὶ τὸ χόριον αὐτοῦ. Ὅτι δὲ θῆλυ καὶ ἄρσεν δίδυμα γίγνεται, [5] φημὶ ἐν τῇ γυναικὶ καὶ ἐν τῷ ἀνδρὶ καὶ ἐν παντὶ ζώῳ ἑκάστῳ γονῆς ἐνεῖναι καὶ ἀσθενέστερον καὶ ἰσχυρότερον· καὶ οὐκ ἐς ἅπαξ χωρέει ἡ γονὴ, ἀλλὰ καὶ ἐς δὶς καὶ τρὶς ἀποβράσσεται· καὶ οὐκ ἄνυστον ἀεὶ [6] ὁμοίως εἶναι πᾶν ἰσχυρὸν, τό τε πρόσθεν ἐξιὸν καὶ τὸ ὕστερον. Ἐς ὁκότερον δ' ἂν οὖν τῶν κόλπων τύχῃ ἡ γονὴ παχυτέρη καὶ ἰσχυροτέρη

procreantur ad hunc modum. Uterus sinus plures et incurvos habet, hos quidem longius distantes, illos vero pudendo viciniores. Et ex animalibus quae plura gignunt plures sinus habent quam quae pauca. Quod in ovibus, feris et volucribus ad eundem se habet modum. Cum autem genitura ad duos sinus divisa pervenerit, eamque uterus receperit, neque sinus alter ad alterum transmiserit, ea utroque sinu separata membrana vestitur vitamque eo modo accipit, quo et unus foetus dictus est. Quod vero ex uno congressu gemini procreantur, hoc argumento constat: canis, sus et reliqua animalia, quae uno congressu duos et plures foetus pariunt, quorum quisque in utero suo sinu et membrana conditur. Atque haec ipsi fieri cernimus eaque omnia eodem ut plurimum die parere. Ad eundem quoque modum in muliere ex uno veneris complexu nati gemelli, uterque suo sinu et membrana conditur et eadem die in lucem prodit, alterumque prius cum suo involucro foras egreditur. Quod autem ex gemellis unus mas sit, alter foemina, id ideo fieri assevero. In muliere et in viro et in quovis animalium genere in unoquoque tum imbecillior, tum valentior genitura inest, neque unico impetu genitura procedit sed et secunda et tertia iactatione emittitur, neque fieri potest ut quae prius et quae posterius exit eiusdem sint roboris. Quemcumque igitur sinum crassior validiorque genitura subierit, in eo mas procreatur, quemcumque vero humidior atque

[1] γναμψούς. — [2] οἱ κόλποι τε μὴ ἕτερος πρὸς ἕτ. — [3] ἡ χωρισθ. — [4] οὗ εἵνεκεν εἴπομεν. — [5] φημὶ ἔστιν ἐν. — [6] ὅμοιον.

συχνούς e Marc. mihi excerptum est et ex C. adnotat Littréus; — πουλύγονα C. Marc., Littr., πολυγ. vulg.; — ἔχει κόλπους vulg., sed κόλπους omm. C. ξ. Marc.; — κυόντων cod. π.

ὅταν δὲ — εἴρηται.] ἀπικομένη C. ξ. Marc., ἀφικομένη vulg.; — καὶ τῶν κόλπων C. ξ. Marc., καὶ τῶν κόλπων τε Zuing. et Merc. in marg., vulgatam e V. notavi; — μηδ' ἕτερον ἐς τὸν ἕτερον C., ξ., Marc., sed duo hi ἕτερον κόλπον, — μὴ ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον vulg.; — χανώσῃ Zuing. et Merc. in marg., Mack.; — ἡ χωρισθ. vulg., ut V., sed ἡ omm. C. Marc., Littr.; — δή C. ξ. Marc., Zuing. et Merc. in marg., Littr., δή om. vulg.; — ὥσπερ Mack.; — εἴρηται C. ξ. Marc., Littr., οὗ εἵνεκεν εἴπομεν vulg., ut V.

ὅτι δὲ ἀφ' ἑνὸς — ἐπιτοπλεῖστον.] δ' C. Marc., δέ vulg.; — γίγνεται cod. ξ., γίνεται cett. mss.; — ἄλλα vulgo, τἄλλα de meo scripsi; — ἔστιν ἅσσα C. ξ. Marc. pro vulgato ὅσα sine ἐστίν; — ὑμένι ἐστὶ τινί E. K. Zuing. et Merc. in marg.; — ἐρέομεν C. J. Marc., sed in hoc m. secundâ corrigitur; — γενόμενα E. H. I.; — τίκτει πάντα C., πάντα omm. K. Marc., sed in hoc m. secundâ adponitur supra versum; — ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον C. Marc.

ὧδε δὲ — αὐτοῦ.] καὶ ἐν χορίῳ C. ξ.; — θάτερον om. E., sed rest. al. m.; — καὶ ἐς τὸ χόριον E. K. P.' Q.' Lind.

ὅτι δὲ — ὕστερον.] γίνεται αἴτιον φημι· ἐν δὲ τῇ γυναικί Lind.; — ἐνεῖναι Marc., Zuing. et Marc. in marg., Littr., ἐνῆναι C. ξ., ἔνι E. π., ἐνῇ vulg.; — ἀεὶ ὁμοίως pro ἀεὶ ὁμοίως Ald., ὅμοιον multi codd. Littréi, Marc., Voss., Mack.

ἐς ὁκότερον — γίγνεται.] δ' C. ξ. Marc., alii apud Littr., vulgo δ' abest; — οὖν omm. libri 7. apud Littr. et Marc.; —

ἐσελθοῦσα, κεῖθι ἄρσεν γίγνεται· ἐς ὁκότερον δ' ἂν ὑγροτέρη καὶ ἀσθενεστέρη, κεῖθι θῆλυ γίγνεται· ἢν δ' ἐς ἄμφω ἰσχυρὴ ἐσέλθῃ, ἄμφω [1] ἄρσενα γίγνεται· ἢν δὲ ἀσθενὴς [2] ἐς ἄμφω, ἄμφω θήλεα γίγνεται.

Οὗτος ὁ λόγος ὧδε εἰρημένος ἅπας τέλος ἔχει.

imbecillior, in eo foemella generatur. At si in utrumque valida subeat, ambo mares nascuntur, sin debilis in utrumque ambo foemellae.

Atque omnis ista oratio ad hunc exposita modum ad finem perducta est.

[1] ἄρσεν. — [2] ἐς om.

articulum ante γονή om. Lind.; — εἰσελθοῦσα C., Zuing. et Merc. in marg., ἐσελθοῦσα Marc., ἐπελθοῦσα cod. ξ. pro vulgato ἐσιοῦσα. — Vulg. ἐς ὁκότερον δ' αὖ, sed ἂν pro αὖ habent C. ξ. Marc.; — ἢν δ' ἐς ἄμφω omm. C. ξ.; — ἐς omm. Parr. 5.; — ἐσέλθῃ etiam Marc.; — ἐς ἄμφω omm. C. ξ. Marc.; — ἐς om. π.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

ΣΥΓΓΕΓΡΑΠΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΙΑΤΡΟΣΟΦΙΣΤΟΥ, ΥΦ' ΟΥ ΤΟ ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΤΟΚΩΙ.

DE MORBIS MULIERUM LIBER PRIMUS.

CONSCRIPTUS EST AB EODEM IATROSOPHISTA, A QUO DE MORBIS QUARTUS ET LIBER DE NATURA PUERI IN PARTU.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

α΄. Τὰ δὲ ἀμφὶ γυναικείων νούσων [1] ὧδε ἔχει· Φημὶ γυναῖκα ἄτοκον ἐοῦσαν ἢ τετοκυῖαν χαλεπώτερον καὶ θᾶσσον ἀπὸ [2] τῶν καταμηνίων νοσέειν· ὁκόταν γὰρ τέκῃ, εὐροωτέρά οἱ τὰ φλέβιά ἐστι ἐς τὰ καταμήνια, εὔροα δέ σφι ποιέει ἡ [3] λοχείη κάθαρσις· καὶ ἢν καταρραγῇ, τοῦ σώματος τὰ πλησιάζοντα μάλιστα τῆς τε κοιλίης καὶ τῶν μαζῶν καταρρήγνυται· καταρρήγνυται δὲ καὶ τὸ ἄλλο σῶμα· ὑπ᾽ ὅτευ δὲ γίγνεται, εἴρηταί μοι ἐν τῇ Φύσι τοῦ παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ· καταρραγέντος δὲ τοῦ σώματος, ἀνάγκη τὰς φλέβας μᾶλλον στομοῦσθαι καὶ εὐροωτέρας γίγνεσθαι ἐς τὰ καταμήνια καὶ τὰς μήτρας μᾶλλον στομοῦσθαι, οἷα τοῦ παιδίου χωρήσαντος διὰ σφέων καὶ βίην καὶ πόνον παρασχόντος καὶ τούτων ὧδε ἐχόντων τὰ καταμήνια ἀκαματώτερον [4] ἀποκαθαίρεται ἡ γυνὴ, ἐπὴν λοχείων ἔμπειρος γένηται. Εἰ

DE MORBIS MULIERUM.

LIBER PRIMUS.

1. Morbi autem mulierum ita se habent: affirmo mulierem, quae numquam peperit, maiore cum molestia et celerius ex mensibus profluentibus affici quam quae partum experta est. Ubi enim peperit, venulae ei ad mensium descensum sunt ampliores; amplas autem ipsis reddit puerperiorum effluxus, qui cum deorsum erumpit, corporis partes, quae prope ventrem et mammas sunt, affatim effunduntur; evacuatur autem etiam reliquum corpus. Quod quare fiat, a nobis est commemoratum in pueri natura cum partu in lucem editur. Corpore vero universim effuso necesse est venas magis aperiri et ad mensium profusionem ampliores fieri, uterumque magis patere, nimirum puero per eum non sine vi et dolore egresso. Quibus ita constitutis mulier, quae puerperii purgamenta experta fuerit, cum minore labore purgationem menstruam sustinet. Quin si mulieri, quae

[1] ὧδε φημί. — [2] τῶν om. — [3] λοχίη κάθαρσίς τις ἐοῦσα. — [4] καθαίρεται.

1. τὰ δὲ — γένηται.] In vulgata ὧδε φημί sine ἔχει; quod de meo supplevi: Littréus secutus codd. C. θ. τὰ δὲ ἀμφὶ γυν. νούσων· φημὶ γυναῖκα κ. τ. λ. scripsit. Me iudice arbitraria correctio est: in mss. illis et vulgata ad pristinam lect. ducit, qualem restituisse mihi videor. Ceterum notandum libri initium, qualem relictum habemus, potius referre videri continuationem operis maioris de morbis, quam principium scripti integri. Tum vero circa primas periodos observo, eas in mss. ita tradi, ut nisi coniecturis utaris eas non intelligas; malui tamen textum vulgarem pro fundamento novi textus usurpare, quam librorum C. θ., in quibus sine dubio sunt correctiones arbitrariae. His praemonitis pergo: τῶν ante καταμηνίων omm. C. H. J. K. θ.; — ὅταν εὐροώτερα cod. θ. sine γὰρ τέκῃ; — σφιν vulgo; σφι J., σφέα C., σφε cod. θ.; — ποιέει γίνεσθαι Littr. e C., vulgo γίνεσθαι abest, quod nec requiri puto; — κάθαρσίς τις ἐοῦσα vulg., sed τις ἐοῦσα cum C. θ. om. Littr., qui dein pro vulgato καὶ ἢν καταρραγῇ e C. dedit ἡ καταρραγή, quae correctio sine dubio in illo libro est falsa et arbitraria. Ad verba τοῦ σώματος τὰ πλησιάζοντα μάλιστα τῆς τε κοιλίης καὶ τῶν μαζῶν καταρρήγνυται· καταρρήγνυται δὲ καὶ τὸ ἄλλο σῶμα et dein καταρραγέντος δὲ τοῦ σώματος et infra οἷα τοῦ σώματος καταρραγέντος cf. locum e fine § 30. libri de Nat. pueri. Inde constat singulis locis re ipsa τὸ σῶμα, τοῦ σώματος esse legendum. Moneo quia ipse primum in errorem inductus veri specie, αἵματος, αἷμα singulis locis corrigere volui; collato vero loco, ad quem ipse scriptor dimittit, res in luce posita est. In seqq. iam τὰ πλησιάζοντα δὲ μάλιστα C. Littr.; — ὑπό τευ Edd. antt., Parr. 6., Lind.; — τοῦ ἐν τῷ τόκῳ C.; — τοῦ παιδίου χωρέοντος C.; — παρέχοντος idem; — ἀποκαθαίρεται C. θ. Littr., καθαιρ. vulg.; — λοχείων cod. θ., λοχίων vulg.

εἰ δὲ καὶ — αἱ φλέβες.] τά ante καταμήνια Ald. Parr. 6. θ. Littr., cett. omm.; — ἐλθόντα εὖ cum C. θ. om. Littr.; — ἢν pro vulgato ἢ ex C. θ. Littr.; — εἴη mihi praebuit V.; — ἐθάδες duo Parr. — Vulgo καὶ ἅμα εὐρυχ. πολλὴ κ. τ. λ.; —

δὲ καί τι πάθημα τῇ γυναικὶ γένοιτο [1] τῇ ἤδη τετοκυίῃ, ὥστε [2] τὰ καταμήνια μὴ δύνασθαι ἐλθόντα εὖ καθαρθῆναι, ῥηϊτέρως τὸν πόνον [3] οἴσει ἢ εἰ ἄτοκος [4] εἴη· ἠθάδες γὰρ αἱ μῆτραι καὶ τὸ σῶμα ἐπιτήδειον πληροῦσθαι, ἅτε ἐν γαστρὶ [5] ἐχούσῃ εὐρυχωρίῃ πολλή ἐστι ἐν τῷ σώματι, [6] πλείων δὲ καὶ γίγνεται ἐπὴν τέκῃ, οἷα τοῦ σώματος καταρραγέντος, — καὶ ἐν εὐρυχωρίῃ ἐόντος τοῦ αἵματος τὸ σῶμα ἀπονώτερον γίγνεται, ἢν μὴ ὑπερπιμπλῶνται αἱ φλέβες καὶ ὑπερπονέωσι. Ἀτόκῳ δὲ ἐούσῃ [7] τοῦ σώματος οὐ ξυνήθεος ἐόντος, ἐπὴν πληρωθῇ, καὶ ἰσχυροτέρου τε καὶ στερεωτέρου καὶ πυκνοτέρου ἐόντος, [8] ἢ εἰ λοχείων ἔμπειρος γένοιτο, καὶ τῶν μητρέων ἀστομωτέρων ἐουσέων, τὰ ἐπιμήνια ἐπιπονωτέρως χωρέει καὶ τὰ παθήματα προσπίπτει πλείονα, ὥστε τὰ καταμήνια ἀποφράσσεσθαι, ἐπὴν ἄτοκος ᾖ. Ἔχει δὲ ὧδε, [9] ὥς μοι καὶ πρὶν εἴρηται· Φημὶ τὴν γυναῖκα ἀραιοσαρκοτέρην καὶ ἁπαλωτέρην εἶναι ἢ τὸν ἄνδρα· καὶ τούτου ὧδε ἔχοντος, ἀπὸ τῆς κοιλίης ἕλκει τὴν ἰκμάδα καὶ τάχιον [10] καὶ μᾶλλον τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς ἢ τοῦ ἀνδρός. Καὶ γὰρ εἴ τις ὑπὲρ ὕδατος [11] ἢ καὶ χωρίου ὑδρηλοῦ δύο ἡμέρας καὶ δύο εὐφρόνας θείῃ εἴρια καθαρὰ καὶ εἷμα καθαρὸν καὶ βεβυσμέ-

iam peperit, affectio aliqua accidat, ita ut procedentes menses probe repurgari nequeant, ea facilius quam si numquam peperisset, laborem ferat. Assuefactus enim est uterus et corpus ad repletionem accommodatum, quippe uterum gestanti simul et magna est in corpore amplitudo et maior etiam fiet, cum pepererit, corpore nimirum deorsum rumpente; — ampliusque spatium cum sanguis sit nactus, corpus minus laborat, si venae supra modum non repleantur nec supra modum doleant. At vero ei, quae numquam peperit, cum corpus ad repletionem minime assuefactum sit, et validius, solidius et densius exsistat, cum puerperii purgamenta nondum experta sit, uterique osculum minime pateat, maiore cum molestia menses prodeunt pluresque affectiones incidunt, ut proinde menses intercludantur, ubi numquam pepererit. Atque ad hunc modum se res habet, velut ante a nobis dictum est, mulierem rariore et molliore carne esse quam virum censeo. Quod cum ita se habeat, mulieris corpus celerius et magis humorem ex ventre trahit quam viri. Si quis enim supra aquam aut locum humidum per duos dies et duas noctes lanas puras ponat et vestimentum purum dense contextum aequali cum lanis pondere, iis sublatis

1 τῇ om. — 2 τά om. — 3 οἴσῃ. — 4 εἴῃ. — 5 ἐχούσῃ καὶ ἅμα εὐρυχωρίῃ πολλῇ. — 6 πλείων δὲ τὸ εὐρυχωρίῃ γίνεται καὶ τῷ αἵματι ἐπὴν τέκῃ. 7 τοῦ τε σ. — 8 ἢ ἐπὴν λ. ἐ. γένηται. — 9 καὶ ὥς μοι προείρηται. — 10 καί om. — 11 καὶ διὰ χ.

de coniectura καὶ ἅμα abegi; — tum vulgata, εὐρυχωρίη πολλή ἐστιν ἐν τῷ σώματι πλείων δὲ ἡ εὐρυχωρίη γίνεται καὶ τῷ αἵματι ἐπὴν τέκῃ, e quibus cum C. primum πολλή, tum δὲ ἡ εὐρυχωρίη γίνεται omisit Littréus, quo facto locus ultro corrumpi mihi videtur; — equidem τῷ αἵματι e postremis abiicio pro emblemate alieno itemque abigo otiosum ἡ εὐρυχωρίη e vulgata. — Vulgo porro καὶ ἐν εὐρυχωρίῃ ἐὸν τὸ σῶμα ἀπονώτερον γίγνεται, sed cod. C. τὸ αἷμα in his pro τὸ σῶμα, eumque sequitur Littréus: sed neque vulgata, neque codicis C. lectio constare potest: ἐν εὐρυχωρίῃ ἐὸν τὸ σῶμα incongruum est, quia corpus ipsum non est in amplo spatio, sed εὐρυχωρίη est in corpore; neque vero consistere potest ἐν εὐρυχωρίῃ ἐὸν τὸ αἷμα ἀπονώτερον γίνεται, quia in hac scriptura ἀπονώτερον est transitivum *minorem dolorem inferens*, est autem ἄπονος *doloris expers*, quod de sanguine absurdum; itaque de meo refinxi et supplevi, ut saltem darem quod intelligi possit. Dein Littr. pro vulgato ὑπερπονέωσι ex cod. θ. h. l. ὑπερτονέωσι et e C. θ. in fine capitis ὑπερτονέει pro ὑπερπονέει scripsit; — factum nolim, correctio est in libris illis, quae admittenda non videtur, totum verbum ὑπερτονέω ne notum quidem! sed vide praeterea § 15. sub finem verba ὅπῃ αἱ φλέβες πληρεύμεναι πονεῦνται in libro de Nat. pueri.

ἀτόκῳ — ἐπὴν ἄτοκος ᾖ.] τοῦ τε σώματος Littr. e libris pluribus, τοῦ δὲ σ. vulg.; — iam vero in τε puto nos habere correctionem particulae otiose in vulgata repetitae, quam igitur abiicio; — καί ante ἰσχυροτέρου om. Littr. cum C. θ., quorum ille etiam πληρωθῶσιν; — ἰσχνοτέρου καὶ στενοτέρου cod. Serv. Foësii et Cordaeus; — ἢ εἰ C. θ. Lind., Littr., ἐπήν vulg.; — λοχείων cod. θ., λοχίων vulg.; — ἀναστομωτέρων vulg., ἀστομ. C. θ. Cord., Littr.; — ὥστε διὰ ταῦτα τὰ καταμ. ἀποφρ. vulg., sed διὰ ταῦτα cum θ. om. Littréus.

ἔχει δὲ — ἀνδρός.] καὶ ὥς μοι Parr. 6.; — πρῶτον cod. θ.; — προείρηται cod. Serv., Cord. pro πρὶν εἴρηται; — Lind. Φημὶ [δέ], quo opus non est; μὴ ἀραιοσ. cod. C.; — ἀραιοτέρην J.; — ἁπαλοσαρκοτέρην idem; — καὶ τούτου δὲ ὧδε ἔχοντος vulg., sed δέ omm. Parr. 4., θ., Littr.; — καί ante μᾶλλον omm. Parr. 5.

καὶ γὰρ — ἀποχωρέοντος.] ὑπὲρ ὕδατος καὶ διὰ χωρίου ὑδρ. vulg., — cum Littréo codicem θ. sequor; — καθαρὰ — καὶ τὰ μὲν εἴρια omm. Parr. 6.; — συστάθμως Gal., Gl., Cord., Lind.; — πολλόν vulgo, sed πολλῷ C. D. Littr.; — ὅτι δὲ τοῦτο γίγνεται, αἰεὶ ἀποχωρέει vulg., quam ita

νον εὐστάθμως ἴσον τοῖσι εἰρίοισι, ἀνελὼν εὑρήσει στήσας πολλῷ βαρύτερα τὰ εἴρια ἢ τὸ εἷμα· τοῦτο δὲ γίγνεται ὅτι αἰεὶ ἀποχωρέει ἐς τὸ ἀνεκὰς ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἐν ἀγγείῳ εὐρυστόμῳ ἐόντος, καὶ τὰ μὲν εἴρια, ἅτε ἀραιά τε καὶ μαλθακὰ ἐόντα, ἀναδέξεται τοῦ ἀποχωρέοντος πλέον, τὸ δὲ εἷμα, ἅτε σκληρὸν ἐὸν καὶ βεβυσμένον, ἀποπληρώσεται τὸ πολλὸν οὐκ ἐπιδεχόμενον τοῦ [1] ἀποχωρέοντος. Οὕτω δὴ καὶ ἡ γυνὴ, ἅτε ἀραιοτέρη ἐοῦσα, εἵλκυσε [2] πλέον ἀπὸ τῆς κοιλίης τῷ σώματι τῆς ἰκμάδος καὶ θᾶσσον ἢ ὁ ἀνὴρ καὶ ἅτε ἁπαλοσάρκῳ ἐούσῃ τῇ γυναικὶ, ἐπὴν πλησθῇ τοῦ αἵματος τὸ σῶμα, ἢν μὴ ἀποχωρήσῃ ἀπ' αὐτοῦ, πληρευμένων τῶν σαρκῶν καὶ θερμαινομένων πόνος γίγνεται· θερμότερον γὰρ τὸ αἷμα ἔχει ἡ γυνὴ καὶ διὰ [3] τοῦτο θερμοτέρη ἐστὶ τοῦ ἀνδρός· ἢν δὲ τὸ πλεῖον ἐπιγενόμενον ἀποχωρέῃ, οὐ γίγνεται [4] ὁ πόνος καὶ ἡ θέρμη ἀπὸ τοῦ αἵματος. Ὁ δὲ ἀνὴρ στερεοσαρκότερος ἐὼν τῆς γυναικὸς οὔτε ὑπερπίμπλαται τοῦ αἵματος ἐς τὸ ἄνω τῆς κοιλίης τόσον, ὥστε, ἢν [5] μήτι ἀποχωρέῃ καθ' ἕκαστον μῆνα, πόνον γίγνεσθαι, ἕλκει τε ὁκόσον ἐς τροφὴν [6] τοῦ σώματος, τό τε σῶμά [7] οἱ οὐχ ἁπαλὸν ἐὸν οὐχ ὑπερπονέει, οὐδ' ὑπερθερμαίνεται ὑπὸ πληθώρης ὡς τῇ γυναικί· μέγα δὲ ξυμβάλλεται ἐς τοῦτο τῷ ἀνδρὶ, ὅτι ταλαιπωρέει μᾶλλον τῆς γυναικός· ἡ γὰρ ταλαιπωρίη ἀπάγει [8] τῆς ἰκμάδος.

β'. Ἐπὴν οὖν γυναικὶ ἀτόκῳ ἐούσῃ κρυφθῇ τὰ ἐπιμήνια καὶ μὴ δύνηται ὁδὸν ἔξω εὑρεῖν· [9] νοῦσος γίγνεται, τοῦτο δὲ ξυμβαί-

et appensis longe graviores lanas quam vestimentum comperiet. Id autem ideo fit, quia ab aqua, quae in vase lati oris est, semper sursum aliquid decedit, lanaeque, cum rarae sint et molles, eius quod secedit maiorem partem excipiunt; vestimentum autem, quod plenum sit et confertim contextum, explebitur, neque multum eius quod decedit excipiet. Ad hunc sane modum mulier, cum rarior sit, ampliorem ex ventre in corpus humorem et citius quam vir attrahet, cumque molli carne sit, ubi sanguine corpus expletum fuerit, nisi ab eo aliquid decedat, carnibus expletis et concalefactis dolor oboritur. Calidiorem enim sanguinem mulier habet ideoque viro calidior est. Quodsi plurimum ex eo quod accedit secedat, neque dolor, neque calor a sanguine oritur. Cum vero vir carnis sit solidioris quam foemina, neque superiore ventre ita sanguine supra modum impletur, ut nisi aliquid sanguinis singulis mensibus decedat, dolorem suboriri necesse sit, trahitque quantum sanguinis satis esse possit ad nutritionem, cumque corpore non sit molli, neque nimium dolore affligitur, neque ut mulier ex plenitudine supra modum incalescit. Ad id autem multum viro confert, quod duriter se magis quam foemina exerceat. Vehemens enim exercitatio de humore nonnihil deducit.

2. Postquam igitur mulieri, quae numquam peperit, menses delitescunt, neque foras exitum invenire possunt, morbus oritur. Quod accidit

[1] ἐπιχωρέοντος. — [2] πλείονα ἀπὸ τέ κοιλίης τὸ σώματι τὴν ἰκμάδα· θᾶσσον. — [3] τοῦτο. — [4] ὁ om. — [5] μὴ ἀποχωρέει τι τοῦ αἵματος. — [6] τοῦ αἵματος. — [7] οἱ om. — [8] τι τῆς. — [9] ἡ νοῦσος.

scriptam non intelligo, ordo vocabulorum mutandus est visus; — ἀπὸ τοῦ ὕδατος cod. θ., vulgo τοῦ abest; — εὐρυστόμῳ ἐόντι Ald. C. H.; — ἀναδέχεται C. θ., ἀναδέξεται vulg., tum ante hoc verbum θᾶττον cod. J. solus; — ἐπιχωρέοντος D. G. θ., ἐπιρρέοντος J.

οὕτω — αἵματος.] οὕτω δέ cod. θ., δή om. C.; — ἑλκύσει cod. Serv., Lind.; — πλέον cod. θ. Littr., πλείονα vulg.; — τῆς ἰκμάδος C. θ. Littr., τὴν ἰκμάδα vulg.; — καί ante θᾶσσον omm. Parr. 7.; — ἀποχωρήσῃ cod. θ. Littr., ὑποχωρήσῃ vulg., ἀποχωρέῃ C., ὑποχωρέῃ Ald.; — ἀπὸ αὐτέου I. J. H. θ.; — καί ante θερμαινομ. om. C.; — ἐπιγινόμενον vulg., ἐπιγενόμενον C. Littr., ἀπογινομ. F. J.; — pro καὶ ἡ θέρμη ὑπὸ (de meo ἀπό edidi) cod. θ. fert πρός.

ὁ δὲ — ἰκμάδος.] στερεώσαρκος cod. θ.; — ἐς τὸ ἄνω τῆς κοιλίης omm. θ. Littr., sed mihi non videtur insiticium; — ὥστ' ἢν C. θ.; — ἢν μὴ ἀποχωρέῃ τι τοῦ αἵματος vulgo, sed quum τοῦ αἵματος tam brevi intervallo antecedat, h. l. omisi et ἢν μή τι ἀποχ. scripsi; — pro vulgato πόνον χρὴ ἔσεσθαι C. θ. Littr. πόνον γίνεσθαι, quod recipio; — τοῦ αἵματος vulg.. τοῦ σώματος C. θ.; — οἱ omm. Parr. 7.; — οὐκ ἁπαλὸν vulg., οὐχ Ald., Parr. 6., θ., Littr.; — ὑπερπονέει vulg., ὑπερτονέει C. θ. Littr.; — οὐδὲ θερμαίνεται C. θ.; — τι τῆς ἰκμάδος vulg., sed τι omm. θ. Littr.

2. ἐπὴν — μεταστέωσι.] ὁκόταν C. ὅταν cod. θ. pro ἐπήν; — ἡ νοῦσος γίνεται vulg., sed ἡ omm. C. θ. Littr.; — λοξωθῇ pro ἰδνωθῇ H. in marg. eadem m., C. supra versum,

νει, ἢν τῶν μητρέων τὸ στόμα μεμύκῃ, [1] ἢ ἰδνωθῇ τι τοῦ αἰδοίου· ἢν γὰρ τούτων τι ᾖ, οὐ δυνήσεται ἔξοδον εὑρεῖν τὰ ἐπιμήνια, [2] πρὶν ἂν αἱ μῆτραι ἐς τὴν φύσιν τὴν ὑγιεινὴν μεταστέωσι. Γίγνεται δὲ τὸ [3] νόσημα μάλιστα ταύτῃσι, [4] αἵτινες στενοστόμους τὰς μήτρας ἔχουσι, ἢ τὸν αὐχένα πρόσω τοῦ αἰδοίου κείμενον· ἢν γὰρ τούτων θάτερον ᾖ, καὶ μὴ μίσγηται ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ καὶ κενωθῇ ἡ κοιλίη μᾶλλον τοῦ καιροῦ, ὑπὸ τοῦ παθήματος στρέφονται αἱ μῆτραι· οὔτε γὰρ ἰκμαλέαι εἰσὶ κατὰ σφέας, οἷα μὴ λαγνευομένης, εὐρυχωρίη τέ σφισί ἐστι, ἅτε τῆς κοιλίης κενωτέρης ἐούσης, ὥστε στρέφεσθαι ἅτε ξηροτέρας καὶ κουφοτέρας ἐούσας τοῦ καιροῦ. Καὶ ἔστι ὅτε στρεφομένων σφέων τυγχάνει τὸ στόμα πρόσω παραστραφὲν, ἅτε τοῦ αὐχένος πρόσω τοῦ αἰδοίου κειμένου· ἢν γὰρ ἰκμαλέαι ἔωσι αἱ μῆτραι [5] ὑπὸ λαγνείης καὶ ἡ κοιλίη μὴ κενῶται, οὐ ῥηϊδίως στρέφονται. Τοῦτ' οὖν αἴτιον γίγνεται, ὥστε αὐτὰς ξυμμύειν, οἷα μὴ λαγνευομένης τῆς γυναικός. Ἐν δὲ τοῖσι [6] τρίτοισι ἄριστον μὲν, ἢν οἱ κατελθόντα ἐξαγάγῃ τὰ προϋπάρχοντα· εἰ δὲ μὴ, πείσεται τάδε· πνίξ τέ οἱ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ξυμπεσεῖται καὶ πῦρ λήψεται [7] ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ φρίκη καὶ ὀσφύος ἄλγημα. Ταῦτα πείσεται ἐν τοῖσι [8] τρίτοισι ἐπιμηνίοισι, ἢν μή οἱ ἐξίῃ· ἐν δὲ τοῖσι τετάρτοισι, ἢν μή οἱ [9] ἐξιόντα τοῖσι προτέροισι ἔξοδον ποιήσῃ,

si uteri os conclusum aut pudendi pars aliqua obtorta fuerit; — ex his enim si quid adsit, non ante menses exitum invenire poterunt quam uterus ad pristinam sanitatem redierit. Hic vero morbus iis praecipue accidit, quae uterum habent angusto orificio, aut cervicem alte in pudendo delitescentem. Horum enim alterum si adfuerit, neque mulier viri consuetudine fruatur, venterque plus iusto vacuetur, ex hac affectione uterus invertitur. Neque enim uterus in se madescit, cum minime venerem experiatur, amplumque spatium habet, ut pervertatur, cum alvus plus quam conveniat vacua sit, nimirum cum ipse sit iusto siccior et levior. Itaque perverso interdum accidit, ut osculum alte distorqueatur, cum cervix alte in pudendo sita sit; si enim ex veneris usu madescat uterus et alvus minime vacuetur, non facile pervertitur. Haec igitur causa est cur conniveat, cum nimirum veneris usum mulier non experiatur. Intra vero trium mensium spatium si ei decurrentes menses ea, quae prius inerant, eduxerint, optimum id erit, alioqui in has affectiones mulier incurret: in suffocationem subinde incidet, febrisque et horror et lumborum dolor saepe invadet. Atque in has affectiones veniet, si intra trimestre spatium menses ei non prodierint. Intra vero quadrimestre spatium, nisi progressi menses prioribus viam fecerint, trimestres omnes affectiones eam magis affligent,

[1] ἢ ἰδνωθῇ ἢ ξυστραφῇ. — [2] πρὶν αἱ μ. — [3] ν. τοῦτο μ. — [4] αἳ στενοχώρους. — [5] ἀπὸ λ. — [6] τριταίοισι ἄριστα μὲν πείσεται ἤν. — [7] ἄλλοτε καὶ φρ. — [8] τριταίοισι et sic saepius, quod non amplius noto. — [9] ἰόντα τοῖσι τε πρ.

est autem glossema; vulgo ἢ ἰδνωθῇ, ἢ ξυστραφῇ τι τοῦ αἰδοίου, sed ἢ ξυστραφῇ om. θ.; exponitur autem ἰδνοῦσθαι apud Eust. συστρέφεσθαι, cf. Oecon. Hipp., itaque puto ἢ ξυστραφῇ glossam esse in ἰδνωθῇ, quam repudiare oportet. Dein ἔξω ὁδὸν εὑρεῖν cod. θ.; — πρὶν ἢ C. sine ἂν, quod θ. om., neque ἢ legens.

γίγνεται — καιροῦ.] μάλιστα ταύταις vulg., in qua lect. ταύταις omm. C. θ.; — Littréus τοῦτο μάλιστα, αἵτινες dedit, quod minime probandum; — στενοστόμους e θ. Littr., στενοχώρους vulg., H. vero illud alia m.; — ἢ μὴ μίσγ. Parr. 6.; — ὑπὸ τουτέου τοῦ παθ. vulg., ὑπό τευ παθ. cod. θ.; cum Littréo sequor codicem C.; — κατὰ τὰς φλέβας pro κατὰ σφέας Parr. 5.; — ἅτε ξηροτέρης καὶ κουφοτέρης ἐούσης cett., sed neque numerus sing., neque genitivus congruit, itaque de meo emendavi; — ὥστε — ἐούσας om. C.

καὶ ἔστι ὅτε — στρέφονται.] Vulgo παραστρέφειν, Lind. παραστραφέν, quod Littréus vidit in H. ab al. m., et in θ., et dedit. Tum vero πρόσω ante hoc participium in vulg. abest, sed Littr. e θ. dedit; — οἷά τε τοῦ αὐχ. Parr. 5.; — ἀπὸ λαγν. vulgo, ὑπὸ λαγνείης C.; — καὶ κοιλίᾳ vulg., καὶ ἡ κοιλίη C. θ. Littr., καὶ κοιλίαι μὴ κενῶνται Parr. 5.

τοῦτ' οὖν — γυναικός.] τοῦτο K. θ.

ἐν δὲ τοῖσι — ἄλγημα.] Vulgo ἐν δὲ τοῖσι τριταίοισι ἄριστα μὲν πείσεται ἤν οἱ κ. τ. λ.; me iudice solum ἄριστον μέν dedit auctor et πείσεται illatum est, quum verbum h. l. tam saepe recurrat, quo semel illato ἄριστα scribere coeperunt; — τριταίοισι vulg., τρίτοισι C. θ. Littr.; ἡ γυνή post τάδε omm. Parr. 7. et Voss., quos sequor.

ταῦτα — καὶ ἀγρυπνήσει.] τετάρτοισι cod. θ. Littr., τεταρταίοισι vulg.; — ἢν μή οἱ ἐξιόντα (ἰόντα Parr. 7.) vulgata, — sed Littréus sequitur codicem θ. ferentem ἐξίῃ, quod mihi e superiore ἐξίῃ ortum videtur, quare ἐξιόντα retinui; sed vulgatum τε ante προτέροισι delevi; — cod.

[1] τὰ μὲν τρίτα πονήματά μιν πάντα μᾶλλον πονήσει καὶ μάλιστα ἐν τῷ χρόνῳ τῶν καταμηνίων, ἔπειτα ἧσσον, — πολλάκις δὲ καὶ δοκέει ἄπονος εἶναι, — ἔσται δὲ ἐπὶ τοῖσι τετάρτοισι καὶ τάδε τὰ σημήϊα· οὐρήσει τε πουλὺ παχὺ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ [2] ἡ γαστὴρ σκληρὴ ἔσται καὶ μέζων ἢ τὸ πρόσθεν καὶ βρύξει τοὺς ὀδόντας καὶ [3] ἀσιτήσει καὶ ἀγρυπνήσει. Τοιαῦτα πείσεται ἐπὶ τοῖσι τετάρτοισι καταμηνίοισι· μελεδαινομένη δὲ καὶ ἐν τούτοισι ὑγιαίνει· καὶ ἐν τοῖσι πέμπτοισι, ἢν μή οἱ πολλὰ τὰ ἐπιμήνια κατίῃ, [4] ὁ πόνος ἰσχυρότερος προσπίπτει· ἐν δὲ τοῖσι ἕκτοισι ἤδη ἀνίητος ἔσται. [5] Καὶ τὰ πρότερά μιν σημήϊα μᾶλλον πονήσει, [6] ἐπέσται δ' ἐπ' αὐτοῖσι καὶ τάδε· ἀλύξει τε καὶ ῥίψει ἑωυτὴν ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ λιποθυμήσει καὶ [7] ἐμέεται φλέγμα καὶ δίψα ἰσχυρή μιν λήψεται, ἅτε καιομένης τῆς κοιλίης ὑπὸ τῶν μητρέων ἐουσέων πληρέων αἵματος, καὶ ψαυομένη ἀλγήσει καὶ μάλιστα τὸ ἦτρον καὶ πυρέξει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ὀξέως καὶ [8] βορβορύξουσι αἱ μῆτραι ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, [9] ἅτε τοῦ αἵματος ἐγκλονευμένου καὶ [10] οὐ διαχωρέοντος ἐν αὐτῇσι, καὶ ἡ κοιλίη οὐ διαχωρήσει κατὰ τρόπον, οὔτε ἡ κύστις διηθήσει τὸ οὖρον, ἐπὴν οἱ αἱ μῆτραι προσπέσωσι πρὸς τὸν στόμαχον νευρώδεα ἐόντα καὶ ἐς τὴν κοιλίην [11] ἐμβάλωσι· καὶ ἀλγέει τὴν

maximeque quo tempore menses decurrere consueverunt, postea minus, — saepe etiam doloris expers videtur; — erunt etiam in quadrimestri spatio haec indicia: urinam copiosam et crassam subinde reddet, venter indurescet maiorque erit quam antea, dentium stridor aderit, ciborum fastidium et insomnia. Atque ista mulieri accident, si intra quadrimestre spatium menses non decurrant, curata vero etiam ex his convalescit. Ac intra quintum mensem, nisi ei copiosi menses descenderint, etiam vehementior dolor ingruit; sexto vero mense iam incurabilis erit. Ac priora signa magis eam affligent, deinde vero ad haec etiam illa accedent: anxietate vexabitur et subinde se ipsa iactabit, animo deficiet, pituitam vomitione reiiciet, vehemens eam sitis corripiet, incenso nimirum ventre ab utero sanguine redundante, ad contactum maximeque circa infimum ventrem dolebit subindeque acute febricitabit, uterus frequenter murmur edet, agitato nimirum et permeante in eo sanguine, neque pro more venter deiiciet, neque vesica urinam percolabit, cum uterus ad eius orificium quod nervosum est irruerit et in ventrem prociderit. Et spinae et totius dorsi dolore vexatur, lingua eius impeditur et obscure loquitur animoque linquitur. Nonnullis etiam vox deficit, stomachus mordetur, bilis flava foras prodit, spiritus offensans

[1] καὶ τό τε μεν τρίτα π. π. — [2] ἡ γαστὴρ αὐτῆς σ. — [3] οὐ σιτήσει. — [4] καὶ ὁ πόνος. — [5] καὶ κατὰ μὲν πρότερα σ. μᾶλλον π. — [6] ἔπειτα δὲ ἐπ' ἄ. — [7] ἐμέσει. — [8] βορβορίζουσι. — [9] ἅτε om. — [10] οὐ om. — [11] ἐμβάλλοντα ἀλγέει.

autem C. τὸ πρότερον fert pro solito τε προτέροισι. — Dein καὶ τότε μιν τρίτα πονήματα πάντα μᾶλλον πονήσει vulgata, verum καί omm. C. θ., qui dein τά τε pro τότε; cod. C. μήν pro μιν et πάντα πον. habet. Hinc Littréus τά τε μὴν τρίτα πονήματα πάντα μᾶλλον πονήσει. Equidem neque τότε neque τά τε probo, sed simplex τά scribo, μιν vero infero ante πάντα, nempe πονέειν transitivum frequens in hoc libro et licet locos, ubi πονέει μιν ponitur, fortasse suspectus haberi possit, rem tamen evincit locus e § 32. δύο ἤδη γίγνεται τὰ πονέοντα τὸ ἔμβρυον. — Cf. § 5. in fine, § 8. Dein μάλιστ' ἐν C., — δοκέει vulg., δόξει C. Littr. — In ἔσται — σημήϊα vulgatam sequor, nisi quod τετάρτοισι pro τεταρταίοισι scribo et σημήϊα cum C. lego pro vulgato σημεῖα. Littréus cum C. τεταρταίοισι om. et τάδε ἕτερα cum C. θ. scribit, qualis lectio mihi non praestare videtur. Porro τε post οὐρήσει omm. C. θ.; — παχύ om. C.; — καὶ ἡ γαστὴρ αὐτῆς vulgo, sed αὐτῆς cum θ. omitto; — βρύξει τε pro καὶ βρύξει J.

τοιαῦτα — ἔσται.] τοιαῦτα δέ cod. θ. Littr.; — τεταρταίοισι vulg., τετάρτοισι cod. θ. Littr.; — πεμπταίοισι vulgo, πέμπτοισι Ald., Parr. 8., Littr.; — πόνος sine articulo θ., ἰσχυρός vero C. θ.; — ἑκταίοισι vulgo, ἕκτοισι Ald., Parr. 8., θ., Littr.

καὶ τὰ — ἐμπίπραται.] καὶ κατὰ (καὶ τά cod. θ. καὶ τά τε C.) μὲν (μήν C.) (τά interponit Lind. Q.') πρότερα (πρότερον C. θ.) σημεῖα (σημήϊα C.) est lectionis varietas, unde Littr. καὶ τὰ μὲν πρότερα σημήϊα μᾶλλον πονήσει, equidem malui μιν inferre, quod in μήν s. μέν latet et de sede sua aberravit; — ποιήσει C.; — ἔπειτα δέ vulg., ἐπέσται δ' ἐπ' C. θ. Littr., ἐπέσται ἔπειτα Vatt. codd. Foësii. Dein ἐμέεται C. pro ἐμέσει vulgatae; — ἰσχυρὴ λήψεται cod. θ.; — ἅτε ante τοῦ αἵματος omm. Parr. 6.; — οὐ ante διαχ. C., Lind., Littr.; cett. omm.; — οὐδ' ἡ κύστις C.; — ἐπὴν αἱ μ. sine οἱ C.; — προσβάλλωσι C. pro προσπέσωσι; — καὶ ἢν ἐς τὴν κοιλίην C. L. Cord.; — ἐμβάλλοντα Parr. 6., ἐμβάλωσι cod. θ. Littr., vulg. praesens fert. Tum ἀλγέει sine καί ceteri, ego de meo copulam adieci; — τὸν νῶτον ἅπαντα C., πᾶν omm. Parr. 6., πάλιν

ῥάχιν καὶ τὸ νῶτον [1] πᾶν καὶ [2] τὴν γλῶσσαν χαλινοῦται καὶ ἀσαφῆ ἔχει καὶ λιποθυμέει, ἔστι δ' ἧσι καὶ ἀφωνίη, καὶ δάκνεται τὸν στόμαχον καὶ ξανθὴ χολὴ ἔξεισι καὶ πνεῦμα προσπταῖον καὶ ἀλύει καὶ ῥίπτει ἑωυτὴν καὶ ἐμπίπραται. Ἐπὴν δὲ μεταστέωσι καὶ εἰρύσῃ ἡ κύστις τὸ λεπτὸν τοῦ αἵματος· τοῦ ἀπὸ τῶν μητρέων, τό τε οὖρον διουρέεται ἐρυθρὸν καὶ πονέει μὲν τὸ ἄλλο σῶμα, μάλιστα δὲ τὸν τράχηλον καὶ τὴν ῥάχιν καὶ τὴν ὀσφὺν, τούς τε βουβῶνας καὶ ἐς τοῦτο ἐλθούσῃ αὐτῇ ἥ τε γαστὴρ [3] ἀείρεται καὶ τὰ σκέλεα ὑπὲρ τὸ χρεὼν [4] ἀνοιδίσκεται καὶ αἱ κνῆμαι καὶ οἱ πόδες, καὶ [5] θάνατος ἔπεισι. [6] Καὶ οὕτω τελευτᾷ ἐς ἓξ μῆνας τὰ ἐπιμήνια ἀδηλεύμενα. Γίγνεται δὲ καὶ ταῦτα· ἔστι ἧσι τῶν γυναικῶν, ἐπὴν δίμηνα ᾖ τὰ καταμήνια ἐν τῇσι μήτρῃσι πολλὰ ἐόντα, ἔρχεται [7] ἐς πνεύμονα, καὶ ἐπὴν ἐπανειληθῇ, πάσχει πάντα, ἅπερ ἐν φθινάδι εἴρηται, καὶ οὐχ οἵη τέ ἐστι περιεῖναι. Γίγνεται δὲ καὶ τάδε· ἔστι ἧσι διάπυα [8] γίγνεται τὰ ἐπιμήνια χρονίσαντα, ἐπὴν γένηται δίμηνα [9] ἢ τρίμηνα· τοῦτο δὲ μάλιστα γίγνεται, ἢν ξυγκαῇ ὑπὸ τοῦ [10] πυρός. Ὀδύναι τε γὰρ ἐμπίπτουσι ἐς τὸ ἦτρον ἰσχυραὶ καὶ σφύξιες καὶ ψαυομένη οὐκ ἀνέχεται καὶ ἢν μέλλῃ βελτιόνως ἔχειν, ῥήγνυται αὐτῇ τὰ ἐπιμήνια κατὰ τὸ αἰδοῖον καὶ χωρέει πῦον καὶ αἷμα· [11] ὄζον δὲ χωρέει ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἢ ἐννέα· ἐν δὲ τῷ πρὶν χρόνῳ πονέεται ὡς εἴρηται ἔμπροσθεν· ἐπὴν δὲ ἀποκαθαρθῇ, ἄριστον μὲν εἰ

est, anxietate premitur se ipsa iactat et inflatur. Postquam vero transmotus fuerit uterus et vesica tenuem ex eo sanguinem attraxerit, urina effunditur rubra et reliquum quidem corpus dolore afficitur, potissimumque spina, lumbi et inguina. Cumque eo devenerit, venter attollitur, crura et tibiae ac pedes plus aequo intumescunt et mors instat. Et hunc quidem exitum habent menses sex mensium spatio delitescentes. Quin etiam haec accidunt: nonnullis mulieribus cum copiosi menses duorum mensium spatio in utero adfuerint, ad pulmonem feruntur, et postquam eò convoluti fuerint, patitur eadem, quae in tabe dicta sunt, neque inde superesse potest. Sed et haec fiunt: sunt quibus menses purulenti evadunt, ubi duobus aut tribus mensibus moram fecerint, idque praecipue accidit, si a febre exusti fuerint. Dolores enim ad imum ventrem irruunt et pulsationes vehementes, neque contactum sustinet. Quodsi melius habitura sit, menses ei per pudendum erumpunt pusque et sanguis fertur, graveolens autem per septem aut octo aut novem dies prodit. Antea vero quo supra dictum est modo afficitur. Ubi autem repurgata fuerit, optimum quidem si nulla oboriantur ulcera. Quodsi ulcera remaneant, maiore opus erit curatione, ut ne ulcera nimio humore diffluant, et gravem odorem contrahant. Infoecunda autem erit, etiamsi meliuscule habeat, si magna in utero ulcera orta fuerint. Quodsi ei per pudendum non prodeant, futurum est ut menses in pus versi supra

[1] πᾶν om. — [2] τὴν γλῶτταν αὐτοῦ χ. μὴ ἀσαφῆ ταύτην ἔχει καὶ λειποθυμίη. — [3] αἴρεται. — [4] διοιδίσκεται. — [5] ὁ θάνατος. — [6] καὶ περὶ μὲν ταύτης οὕτω τ. — [7] ὡς πνεύμονα ἐπὴν ἀποληφθῇ καὶ π. — [8] γίνονται. — [9] ἢ τριμ. om. — [10] πυρος σημεῖα δέ ἐστιν ἢν διάπυα ᾖ ὀδύναι γὰρ ἐμπ. — [11] ὀζόμενον.

pro πᾶν cod. θ. — Meo marte reieci αὐτῆς post γλῶσσαν et ταύτην post ἀσαφῆ. — Porro καὶ χαλινα καὶ γλῶσσα ἀσαφής C. θ.; — καὶ λιποθυμίη vulgo, malui καὶ λιποθυμέει scribere, ut facilius procedat oratio; — καί ante ξανθή omm. iidem; — ἡ ante χολή e vulg. om. Littréus cum H.; — προσπταίει L. Cord., Lind.; ἐμπίμπραται I. θ.

ἐπὴν — ἔπεισι.] μεταστήσῃ cod. θ.; — τότε τὸ οὖρον vulgo, τὸ οὖρον τότε C. θ.; de meo emendavi; — ἀείρεται C. Littr., αἴρεται vulg.; — ὁ ante θάνατος cum θ. omisi.

καὶ — ἀδηλεύμενα.] Cett. καὶ περὶ μὲν ταύτης οὕτω κ. τ. λ., equidem otiosum emblema περὶ μὲν ταύτης reiicio.

γίγνεται — περιεῖναι.] Pro vulgato ἀποληφθῇ C. Lind. ἐπανειληθῇ, quod probo; sed vulgo ἐπὴν ἀποληφθῇ καὶ πάσχει, equidem καὶ ἐπήν cum cod. Serv. scripsi alteroque loco καί omisi; — περιϊέναι Ald., Parr. 5.

γίγνεται δὲ καὶ τάδε — πυρός.] γίνεται δὲ τὰ ἐπιμ. Littr. ex θ., γίνονται vulgo, γίγνονται C.; — χρονίζοντα idem.

ὀδύναι τε γὰρ — μήτρῃσι.] Ante ὀδύναι legi solet σημεῖα δὲ (δ' C.) ἐστι, ἢν διάπυα ᾖ, quod emblema alienum esse docet sequens γάρ, quapropter delevi; — τε γάρ C. Littr., τε om. vulg.; — καὶ σφύξιες om. θ., ψύξιες C.; — ἕξειν idem pro ἔχειν; — ὄζον C., ὀζόμενον vitiose vulg.; — ἐφ' ἡμέρας C. θ., qui ἢ ὀκτώ omm.; — ὥσπερ εἴρηται πρόσθεν C.; — ἢν μή vulg., εἰ μή C. θ. Littr.; γένηται K. — Dein δὲ (δ' O. θ.) ὑπολείπηται vulgo, ὑπολίπηται C. J., quam

μὴ γένοιτο ἕλκεα· ἢν δ' ὑπολείπηται ἕλκεα, πλέονος δεήσει θεραπηΐης ὅκως τὰ ἕλκεα μὴ μυδήσει καὶ κάκοδμα [1] *ἔσται· ἄφορος δ' ἔσται καὶ ἢν ῥαΐσῃ, ἢν μεγάλα ᾖ τὰ ἕλκεα* [2] *τὰ γενόμενα ἐν τῇσι μήτρῃσι.* Ἢν *δὲ μή οἱ* [3] *κατὰ τὸ αἰδοῖον χωρήσῃ τὰ ἐπιμήνια διάπυα* [4] *γενόμενα, ξυμβήσεται ὑπὲρ τοῦ βουβῶνος κατὰ τὴν λαπάρην ῥαγῆναι, ἄτερ φύματος, ἅτε τοῦ πύου* [5] *διαφαγόντος, καὶ κείνῃ χωρήσει πυώδεα ὀδμαλέα· καὶ ἢν τοῦτο γένηται, οὐ περιγίγνεται ἡ γυνή· ἢν δὲ καὶ περιγένηται, αἰεὶ ἄφορος ἔσται· ταύτῃ γάρ οἱ τὸ λοιπὸν ἡ ὁδὸς γίγνεται τοῖσι ἐπιμηνίοισι ἔξω· τὸ γὰρ στόμα τῶν μητρέων πρὸς τοῦτο τὸ χωρίον προσπέπτωκε.* Γίγνεται *δὲ καὶ τόδε· ἔστι ᾗσι, ἐπὴν δίμηνα ἢ τρίμηνα ἢ χρονιώτερα ᾖ τὰ ἐπιμήνια καὶ προσπέσῃ πρὸς τὴν λαπάρην, μὴ διαπύων τῶν καταμηνίων ἐόντων, ὡς φῦμα γίγνεται ὑπὲρ τοῦ βουβῶνος ἀκέφαλον, μέγα, ἐρυθρόν.* Καὶ *τῶν ἰητρῶν πολλοὶ ἤδη οὐκ εἰδότες τοῦτο* [6] *ὁκοῖόν τί ἐστι ἔταμον καὶ ἐς κίνδυνον ἤγαγον οὕτως.* Τὸ *δὲ ὡς φῦμα γενόμενον γίγνεται τρόπῳ τοιῷδε· ἐπαυρίσκεται τοῦ αἵματος ἡ σὰρξ, ἅτε προσκειμένου τοῦ στόματος τῶν μητρέων τῇ λαπάρῃ, καὶ ἐμπίπλαται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐξίσταται ἅτε πληρευμένη τοῦ αἵματος ἡ σάρξ· καὶ ἔστι ὅτε, ἢν μεταστῇ τὸ στόμα τῶν μητρέων καὶ γένηται κατὰ τὸ αἰδοῖον καὶ* [7] *χωρήσῃ διὰ τοῦ αἰδοίου τὰ καταμήνια, καθίσταται τὸ ἐξεστηκὸς κατὰ τὴν λαπάρην, διαδιδοῖ γὰρ ἐς τὰς μήτρας, αἱ δὲ ἔξω ἐχάλασαν· ἢν δὲ μὴ στραφῇ κατὰ τὸ αἰδοῖον τὸ στόμα τῶν μητρέων,* [8] *διαπυέει κατὰ τὴν λαπάρην καὶ ταύτῃ ὁδὸς γίγνεται τοῖσι καταμηνίοισι καὶ οἱ κίνδυνοι οἱ αὐτοί εἰσι οἱ καὶ*

inguina per lateris mollitudinem sine tuberculo erumpant, cum pus eam partem exederit, et per eam purulenta gravis odoris procedent. Quod cum accidit, minime superest mulier, et si supersit, perpetuo infoecunda futura est. Per hanc enim partem via facta in posterum ei menses foras prodeunt, cum hunc in locum uteri osculum procubuerit. Accidit id quoque: nonnullis, ubi bimestres, aut trimestres, aut diuturniores menses exstiterint, et ad lateris mollitudinem irruperint, cum minime purulenti sint menses, supra inguina velut tuberculum exoritur sine vertice, magnum et rubrum. Quod plerique medici, quid esset ignorantes, dissecuerunt, eoque modo mulieres in periculum coniecerunt. Quod autem tuberculi speciem refert, hoc modo suboritur: cum uteri osculum ad lateris mollitudinem incumbat, caro sanguinem haurit, impletur, eoque oppleta in molem assurgit. Quandoque etiam ubi uteri osculum transmotum fuerit, eoque in pudendum converso per pudendum menses prodierint, subsidet id, quod ad lateris mollitudinem in tumorem sublatum fuerat. In uterum enim transfunditur, qui postea foras emittit. Quodsi os uteri in pudendum non convertatur, circa lateris mollitudinem pus colligit, eaque parte mensibus via patet et in eadem pericula incurrunt, quae prius dicta sunt. Vertuntur etiam ad vomitum menses et quibusdam ad sedem, quemadmodum a me in virginum morbis dictum est et signa et labores eosdem habent, qui illic dicti sunt. Hanc autem viam minus in mulieribus quam virginibus menstrua affectant.

[1] *γίνηται.* — [2] *τά* om. — [3] *τὰ κατὰ τὸ ἀ.* — [4] *γενόμενα ἐς τὰ ὑπὲρ τοῦ βουβῶνος ξυμβήσεται κατὰ τὴν λ.* — [5] *διαφραγέντος.* — [6] *οἷον ἐστίν.* — [7] *χωρέωσι.* — [8] *διαπύει.*

vitiosam lect. non recipere debuerat Littr.; — *θεραπείης* vulgo, Ionismum Littréo praebuerunt Parr. 6.; vulgo *μυδήσῃ* et *γίνηται* (*γένηται* Ald. Parr. 3. θ.) pro *ἔσται*, quod quum e C. reciperet Littr., *μυδήσει* scripsit; — non adversor. Porro *δ' ἔσται* C. θ., *δὲ ἔσται* vulg.; — de meo *τά* ante *γενόμενα* adscripsi.

ἢν δὲ — προσπέπτωκε.] *τὰ κατά* vulgo, sed Parr. 5., θ., Lind., Littr. *τά* omm.; — *διαφαγόντος* θ. Littr., *διαρραγέντος* vulg., *διαφαγέντος* Parr. 3.; — *αἰεί* cod. θ. Lind., Littr., *ἀεί* vulg.

γίγνεται δὲ καὶ — ἐρυθρόν.] *ὑπὲρ τὸν βουβῶνα* C.

καὶ τῶν ἰητρῶν — οὕτως.] *ὁκοῖόν τι ἐστι* C. Littr., *οἷόν ἐστι* vulg.; — *οὕτω* C. J. θ.

τὸ δὲ ὡς φῦμα — εἰρημένοι.] *τὸ δὲ σῶμα φῦμα τὸ γιγνόμενον γίγνεται* C.; — *ἐμπίπλαται* D. Q.' Littr., *πίμπλαται* vulg.; — *ἀφίσταται* cod. θ.; — *χωρήσῃ* Littr.,

πρόσθεν εἰρημένοι. Τρέπεται δὲ καὶ ἐς ἔμετον· ἔστι δ' ᾗσι καὶ κατὰ τὴν ἕδρην, ὥσπερ μοι εἴρηται ἐν τῇσι παρθενίῃσι νούσοισι, καὶ σημήϊα καὶ πόνους τοὺς αὐτοὺς δείκνυσι τοῖσι κεῖθι εἰρημένοισι· ἧσσον δὲ ταύτην τὴν ὁδὸν ποιέεται τὰ ἐπιμήνια τῇσι γυναιξὶ ἢ τῇσι παρθένοισι.

γ'. Ὁκόταν [1] δὲ τὰ ἐπιμήνια κρυφθῇ, ὀδύνη [2] ἔχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ δοκέει τι ἐγκεῖσθαι βάρος καὶ τὰς ἰξύας ἐκπάγλως πονέει καὶ τοὺς κενεῶνας. Ἢν δὲ τὰ ἐπιμήνια παντάπασι [3] μὴ γίγνηται ὑπὸ νούσου, ἢ παχέα [4] καὶ γλίσχρα ἴῃ, πρῶτον χρὴ τὴν κοιλίην καθῆραι ἄνω τε καὶ κάτω· ἔπειτα τὰς ὑστέρας προσθέτω, ὑφ' οὗ αἷμα καθαίρεται καὶ διαλιπεῖν καὶ πῖσαι ὑφ' ὅτου αἷμα ἴῃ· πινέτω δὲ καὶ κρῆθμον ἐν οἴνῳ τῷ ἀπὸ δαιδός. Ἢν [5] δέ οἱ ῥόος μὴ γίγνηται, [6] ἔσται ὥστε δοκέειν ἐγκύμονα εἶναι καὶ μισγομένη ἀνδρὶ [7] ἀλγέει καὶ βρῖθος ἐν τῇ γαστρὶ ἐγγίγνεται καὶ ἡ γαστὴρ προκεῖται καὶ ἱμείρεται ἠδελφισμένως ὡς ἐν γαστρὶ ἔχουσα καὶ καρδιώσσει, ἐπὴν ἡμέραι πεντήκοντα μάλιστα ἔωσι, καὶ πόνος ἔχει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε τῆς γαστρὸς τὸ [8] κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ τόν τε τράχηλον καὶ τοὺς βουβῶνας καὶ τὴν ὀσφύν. Καὶ ἐπὴν μῆνες δύο ἢ τρεῖς γένωνται, ἔστι ὅτε ἐρράγη οἱ κατὰ τὸ αἰδοῖον τὰ καταμήνια

3. Cum menses in occulto latent, dolor infimum ventrem infestat et pondus quoddam incumbere videtur, lumbi et laterum inanitates stupendum in modum dolent. Si vero menses nullo modo prodeunt propter morbum, aut crassi et lenti feruntur, primum venter sursum ac deorsum repurgandus est, deinde uterus medicamento subdititio, ex quo sanguis purgatur, et intermissione facta bibendum aliquod medicamentum, ex quo sanguis prodeat; bibat praeterea crethmum ex vino taedaceo. Quodsi nulla ei fluxio accidat, fiet ut praegnans esse videatur et in viri congressu dolet et pondus aliquod in ventre oritur, isque prominet et desideriis tentatur, perinde ac si uterum gestaret, oris ventriculi morsu afficitur praecipueque post quinquagesimum diem, et ventrem subinde dolor detinet infra umbilicum et cervicem et inguina et lumbos. Interdum etiam post duos aut tres menses exactos ei per pudendum menses confertim erumpunt, quique prodeunt

[1] δέ om. — [2] ἕξει. — [3] μὴ ἢ χωρέοντα γίνεται ὑπὸ ν. — [4] καὶ γλίσχρα ἢ κολλώδεα χρὴ οὖν πρῶτον. — [5] δὲ ῥ. μὴ γένηται. — [6] ἔσται om. — [7] ἀλγέει ὥστε δοκέειν ἐγκεῖσθαί τι καὶ βρ. — [8] κατὰ τοῦ ὀμφ.

C.; — *χωρέουσι* vulg., *χωρέωσι* Lind.; *χωρέῃ* cod. θ.; — *ἐξεδιαδίδοι γάρ* cod. θ.; — *δ' ἔξω* idem; — *διαπυέει* C. Littr., *διαπύει* vulg.; — *τότε ἤδη* pro *ταύτῃ* C. θ.; — *εἰσὶν αὐτῇ οἳ* (*οἱ* cod. θ.) *καί* C. θ.; — *εἴρηται* C., voluerit *εἴρηνται*.

τρέπεται — παρθένοισι.] *ἔστι ᾗσι* vulgo, de meo *δ'* dedi; — *ὡς* cod. θ.; — *μοι* omm. C. θ.; — *σημεῖα* vulg., Ionice C. Littr.

3. *ὁκόταν — κενεῶνας.*] *ἐπήν* cod. θ.; — *δέ* D. θ. Littr., vulgo om.; — *ἔχει* C. θ. Littr., *ἕξει* vulg.; — ad *ἐκπάγλως* cf. Erot. in *ἐκπαλίη*.

ἢν δὲ — δαιδός.] *δέ* om. C.; — *μὴ ᾖ* (*ᾖ* omm. Ald., Parr. 7.) *χωρέοντα, γίνεται* (*γένηται* J. K.) *ὑπὸ νούσου ἢ παχέα καὶ γλίσχρα, ἢ* (*καί* pro *ἤ* K.) *πολὺ, χρὴ οὖν* (*γοῦν* J.) *πρῶτον τήν* vulg.; — *μὴ γίγνεται* (*γίνηται* cod. θ.) *ὑπὸ νούσου, ἢ π. καὶ γλ. καὶ κολλ. εἴη, πρῶτον χρή* C. θ., quam lect. cum Littréo amplector, ille tamen *ἔῃ* dedit pro *εἴη*, in quo sine dubio latet *ἴῃ*; — tum vero *καὶ κολλώδεα* abiicio, quum sit glossema ad *γλίσχρα* spectans. Dein *καθαίρειν* Gal. (vol. XVII. p. 452. Kühn.); — *ἔπειτα* [*ἐπὶ*] *τάς* Lind.; — *προσθέτῳ* om. L.; — *ὑφ' οὗ* C. θ. Littr., *ἀφ' οὗ* vulg.; *διαλιπεῖν* C. Littr., *διαλείπειν* vulg., *διαλιπὼν* [*ἡμέρην μίην ἢ δύο, ἔπειτα*] Lind.; — *ὑφ' οὗ αἷμα ἴῃ* vulg., *ὑφ' ὅτου αἷμα καθαίρεται* C. Littr., nisi quod hic *ὑφ' οὗ*.

ἢν δὲ — ὀσφύν.] *οἱ* omm. Parr. 6., θ.; — *γένηται* H.; — *ἔσται* omm. Parr. 4.; — *μισγομένην* vulg., nominativum dedit Littr. — Post *πονέει* cett. *ὥστε δοκέειν ἐγκεῖσθαί* (*ἐγκυεῖσθαι* Q.', Lind.) *τι*, quae verba delevi pro emblemate alieno, quod ortum puto e superiore *ὥστε δοκέειν κ. τ. λ.*; — *ἐγγίνεται* cod. θ. Lind., Littr., *ἐγγίνεσθαι* C., *ἐγγένηται* vulg. — Pro *ἱμείρεται* Parr. 4. et cod. Serv., *ἐπαίρεται*, et *ἀείρεται* Lind.; cum Littréo nihil muto. — Dein *ἠδελφισμένως ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ* cod. θ. Littr., mihi vulgata antiquam lect. referre videtur; — *καρδιώξει* C.; — *ἴσχει* cod. θ.; — *τὰ κατὰ τοῦ ὀμφ.*, vulgo, [*μάλιστα*] *τὸ κ. τ. ὀ.* Lind., sed *κάτω* pro *κατά* E. H. θ., Gal. l. l. sine *τά*; dubium non est, quin *κάτω* unice probandum sit; — *καὶ τὸν τραχ.* C.

καὶ ἐπὴν — μέλανα.] *καὶ ὅταν δύο μῆνες* C. θ.; — *σάρκα* vulgo, sed multi libri et Littr. deminutivum.

ἀθρόα καὶ δοκέει ὥσπερ σαρκία εἶναι τὰ ἀπιόντα ὡς ἐκ διαφθορῆς καὶ [1] μέλανα. Ἔστι δ' ᾗσι καὶ ἕλκεα γίγνεται ἐν τῇσι μήτρῃσι καὶ δεήσεται προσέχειν τῇ μελέτῃ. Πολλῇσι δὲ ξυμβαίνει ὥστε δοκέειν ἓξ μῆνας ἔχειν [2] ἐν γαστρὶ ἢ καὶ ὀλίγῳ ἐλάσσονα χρόνον καὶ ἡ γαστὴρ πρόκειται καὶ τἄλλα οἵ δοκέει γίγνεσθαι [3] ὡς ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ· ἔπειτα ἔστι [4] μὲν ᾗσι [5] διάπυα ἐρράγη ὑπὲρ τοῦ βουβῶνος ἅμα τῷ πέμπτῳ ἢ ἕκτῳ μηνὶ καὶ ὁδὸν [6] ταύτῃ ἐποιήσατο· ἔστι δὲ καὶ ᾗσι ἕλκεα ἐγγίγνεται ἐν τῇσι [7] μήτρῃσι καὶ κινδυνεύσει ἀποθανεῖν, ἢν δὲ καὶ περιγένηται, ἄφορος ἔσται. Ἔστι δ' ᾗσι [8] κατὰ τὸ αἰδοῖον ῥήγνυται καὶ χωρέει αὐτῇσι σεσηπότα [9] τε καὶ πυώδεα καὶ ἀπὸ τούτων ἕλκεα ἐγγίγνεται [10] τῇσι μήτρῃσι καὶ κινδυνεύσει, [11] ἀλλὰ χρή, ὅκως μὴ τὰ ἕλκεα παλαιὰ γένηται, ἰητρεύειν προσέχοντα· ἄφορος δὲ καὶ αὕτη γίγνεται, ἤν γε [12] καὶ ἰηθῇ. Ἢν δὲ μή οἱ [13] καταρραγῇ τὰ καταμήνια [14] διενερχθέντα ἓξ μῆνας, πείσεται πάντα, ἅπερ [15] ἣ ἀτόκῳ [16] ἐούσῃ τὰ καταμήνια ὁδὸν [17] οὐκ ἠδύνατο ἐφευρεῖν· καὶ ἢν μὲν θεραπευθῇ, ὑγιὴς ἔσται· ἢν δὲ μή, διαρκέσασα καὶ ἐς ὀκτὼ μῆνας [18] ἀποθνήσκει. Πολλῇσι δὲ γίγνεται, ἢν [19] τὰ καταμήνια φλεγματώδεα [20] χωρέῃ, ἐπὶ πολλὸν χρόνον [21] χωρέειν καὶ ἐλάσσονα [22] ἰέναι τῶν ὑγιηρῶν· ὑγιὴς δὲ γίγνεται [23] ἐν κόσμῳ ἰηθεῖσα.

carunculas referre videntur, velut ex foetus corruptione, et nigra sunt. Nonnullis vero ulcera quoque in utero oriuntur, tumque diligenter animum ad curam intendere oportebit. Plerisque etiam accidit, ut se sexto mense, aut etiam paulo breviore tempore uterum gestare existiment; venter prominet, reliquaque ei evenire videntur, quae utero gerenti; postea quibusdam simul atque quintus aut sextus mensis advenerit, in pus versi supra inguen eruperunt, eaque parte sibi viam fecerunt. In quibusdam autem ulcera in utero oriuntur et de vita periclitantur, ac si evaserint, steriles erunt. Nonnullis vero per pudendum erumpunt et purulenti ac putrefacti prodeunt, ab iisque ulcera in utero excitantur et periculum imminebit, sed ut ne inveterascant diligenti curatione incumbere oportet. Haec vero quoque, etiamsi curata fuerit, sterilis fit. Quodsi menses ei non erumpant sex mensibus coerciti, omnia illi accident, quae ei, quae numquam peperit, cum menses exitum invenire nequeunt. Ac si quidem curata fuerit, convalescet, sin minus ad octavum etiam mensem perdurans moritur. Multis vero accidit, si pituitosi menses prodeant, hos longo tempore procedere et minore quam sanos copia ferri; sana autem evadit, si probe curetur.

[1] μέλαινα. — [2] ἐν τῇ γ. — [3] ὡς τῇ ἐν γ. ἐ. — [4] μέν om. — [5] διατείνοντα, in marg. διαπύοντα, fortasse διάπυα ἐόντα. — [6] ταύτῃσι ποιήσεται. [7] μήτρῃσι καὶ κάτω ὑπὲρ τοῦ βουβῶνος. — [8] καὶ κατὰ τὸ ἀ. — [9] τε om. — [10] ἐν τῇσι μ. — [11] καὶ χρή. — [12] καί om. — [13] ῥαγῇ. — [14] διενειρχθέντα. — [15] τῇ. — [16] ἐούσῃ om. — [17] οὐ δυνάμενα. — [18] θνήσκει. — [19] τά om. — [20] χωρέοντα, fortasse χωρέῃ ἐόντα. — [21] χωρέειν om. — [22] εἶναι. — [23] ἐν κόσμῳ τῷ προσήκοντι ἰηθ.

ἔστι — μελέτῃ.] δ' omm. C. θ.; — ἔστι δὲ καὶ ᾗσι Gal. l. l.

πολλῇσι — ἄφορος ἔσται.] ἢ ὀλίγῳ sine καί C. θ. Littr.; — τἄλλ' οἵ γίγνεται C., γίνεται δοκέει cod. θ.; — ὥστε ἐν γ. ἐχ. vulg., ὡς ἐν γ. ἐ. C. θ., ὡς τῇ ἐν γ ἐχ. Parr. 3., Littr.; — ἔστι μέν C. θ. Littr., μέν om. vulg.; — διατείναντα multi codd., Lind., διατείνοντα cod. θ.; — διά τινα τὰ ὑπέρ C.; — τὸν βουβῶνα Q.'; — τῷ omm. Parr. 6. θ.; — ἔστι δὲ ᾗσι C.; ἔστι δὲ ᾗσι καί cod. θ.; — ἐν τῇσι μ. γίνεται C., — ἐνγίνεται cod. θ., unde ἐγγίγνεται scripsi; — ἐν omm. Parr. 6.; — μήτρῃσι καὶ κάτω ὑπὲρ τοῦ βουβῶνος vulg., καὶ κατὰ τὸ ὑπέρ Lind., κατὰ τὸ ὑπέρ C. θ.; — mihi haec verba e superiore ὑπὲρ τοῦ βουβῶνος huc delapsa videntur, nam quis definiet locum in utero ita, ut eum in illo supra inguen esse dicat? — κινδυνεύει C.

ἔστι δ' ᾗσι — ἰηθῇ.] δ' cod. θ., δέ vulgo; — καὶ κατά vulg., καί omm. C. θ. Littr.; — τε καί C. θ., τε om. vulg.; — καὶ κινδυνεύσει om. C., κινδυνεύει Parr. 4. θ.; — ἀλλὰ χρή C. θ., καὶ χρή vulg.; — αὐτὴ γίνεται vulg., sed rectius αὕτη H. K. θ.; — καὶ ἢν ἰηθῇ idem, γε καί om. C.

ἢν δὲ μὴ — ἀποθνήσκει.] οἵ μή C.; οἵ om. θ.; — ῥαγῇ vulg., cum Littréo sequor cod. θ.; — διενεχθέντα ἐς ἕξ C. θ. Littr., ego vulgatam antiquam lectionem esse arbitror; — nisi quod illa διενειρχθέντα, cum tamen ἐρχθέντα alias legatur; — πάντα ἅπερ τῇ ἀτόκῳ τὰ καταμ. ὁδὸν οὐ δυνάμενα ἐφευρεῖν vulg., sed C. θ.; πάντα ἅπερ ἀτόκῳ ἐούσῃ τὰ κ. ὁδὸν οὐκ ἠδύνατο εὑρεῖν; mihi neutra lectio constare posse videtur, itaque ex utraque leni mutatione locum constitui; — εἰ δὲ μή C. θ.; — ἐνέγκασα C., διενέγκασα cod. θ.; — ἀποθν. C. Littr., θνήσκει vulg.

πολλῇσι — ἰηθεῖσα.] ἢν τὰ καταμ. φλεγμ. χωρέοντα ἐπὶ πολλὸν χρ. καὶ ἐλάσσονα εἶναι vulg., sed χωρέῃ θ.

δ'. Ἢν δὲ τὰ ἐπιμήνια γυναικὶ χωρέῃ μὲν, ἐλάσσονα δὲ τοῦ δέοντος, [1] ἅτε τοῦ στόματος τῶν μητρέων παρακεκλιμένου ὀλίγον τοῦ αἰδοίου ἢ ἀρμοῖ μεμυκότος ἐς τοῦτο, ὥστε χωρέειν μὲν, ἀποφράσσεσθαι δ' ἀπ' αὐτέων τὰς διόδους τὰς περαιούσας, ἐπὴν [2] παρέλθῃ ἐς τὰς μήτρας, ἅτε τοῦ αἵματος ἐπικειμένου τῷ στόματι αἰεὶ, προέρχεται δὴ κατ' ὀλίγον· [3] ἔπειτα δὲ ἐπὴν αἱ ἡμέραι παρέλθωσι, ἐν ᾗσι καθαίρεσθαι μεμάθηκε, καὶ ἐρχθῇ τὸ αἷμα ἐν τῇσι μήτρῃσι τὸ ὑπολειφθὲν καὶ ἕτερα ἐπικατιόντα ἐπιμήνια μὴ ἐξωθῇ τὸ αἷμα τὸ ἐρχθὲν ἀλλ' αἰεὶ βαρύνῃ [4] κατ' ὀλίγον, ἔσται τῇ γυναικὶ ὥστε τοὺς μὲν πρώτους μῆνας μὴ ἐπαΐειν κάρτα· ἐπὴν δέ οἱ μῆνες πλέονες γένωνται, [5] ἐπὶ μᾶλλον πονήσεται, καὶ [6] οὐχ ἕξει ἐν γαστρὶ μέχρις ἂν οὕτως ἔχῃ, καὶ πῦρ λήψεταί μιν μάλιστα [7] τὰς ἡμέρας, ἐν ᾗσι καθαίρεσθαι μεμάθηκε, ἠπιδανόν· εἰκὸς δέ ἐστι καὶ ἐν τῷ μεσηγὺ χρόνῳ πυρεταίνειν καὶ φρίσσειν καὶ καρδιώσσειν καὶ ἀλγέειν ἐπὶ τὸ πλῆθος ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην· καὶ ἀλγέει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε τὸ σῶμα καὶ μάλιστα τὴν ὀσφὺν καὶ τὴν ῥάχιν καὶ τοὺς βουβῶνας τά τε ἄρθρα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν. Ταῦτα δὲ οὐχ ὁμοῦ ἀλγέει, [8] ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλο, ὅπῃ ἂν βρίσῃ τὸ αἷμα τὸ

4. Quodsi menses mulieri quidem prodeant, verum pauciores quam conveniat ferantur, osculo nimirum uteri paulum a pudendo deflectente, aut exacte ad ipsum accumbente ac clauso, ita ut procedant quidem menses, sed occludantur viae ab ipso utero eos transmittentes, postquam pervenerint ad uterum, quippe sanguine semper osculo incumbente, paulatim prodeunt; dein vero postquam dies praeterierint, in quibus purgari consuevit, et concludatur sanguis relictus in utero neque eum depellant menses alii postea descendentes, sed semper sensim gravent uterum, mulier ita se habebit, ut primos menses rem non magnopere sentiat; postquam vero plures menses facti fuerint, sensim magis dolebit, neque in utero concipiet quamdiu ita se habeat et febris eam prehendet levis iis praecipue diebus, quibus purgari consuerit. Ipsam autem intermedio quoque tempore febricitare et inhorrescere et stomachi morsu laborare est vero simile et plerumque quotidie dolere: et subinde corpus dolor occupat, praecipueque lumbos et spinam et inguina manuumque et pedum articulos. Neque haec simul dolent, sed alia pars alio tempore, prout sanguis secretus neque in utero procedere valens, suo pondere inclinarit, quaque se corporis parte firmarit, ea intumescet et articulorum

[1] οἷα. — [2] κατέλθῃ ἐς τὰς μήτρας τὰ μέτρια. Τελείως τοῦ αἵμ. — [3] καὶ ἐπὴν αἱ ἡ. π. αἷς κ. — [4] καὶ κατ' ὀλίγον ἔς τε τοὺς πρώτους μῆνας ἢ ἐπὶ δύο, ἢ ἐπὶ τρεῖς μὴ ἐσιέῃ (i. e. ἐσαΐῃ.) — [5] ἔτι. — [6] οὐκ ἴσχει. — [7] τῆς ἡμέρας. — [8] ἀλλ' ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ὅπῃ ἂν βρίσῃ τὸ αἷμα ἀποκεκριμένον.

Littr., et post χρόνον C. θ. Littr., χωρέειν; hos sequor, sed pro εἶναι lego ἰέναι; — ἐν κόσμῳ τῷ προσήκοντι vulg., sed τῷ προσήκοντι omm. C. θ. Littréus.

4. ἢν δὲ — κάρτα.] Ante ἅτε delevi otiosum χωρέῃ, quod vulgo ibi legitur; οἷα pro ἅτε H. θ. Lind.; — δ' ἀπ' C., δέ plene vulg.; — vulgo καὶ αἱ δίοδοι, ᾗς περαιοῦσιν, sed Littr. cum θ. καὶ αἱ δίοδοι αἱ περαιοῦσαι, utraque lectio corrupta est, nec meliora praebent reliqui codd., itaque de meo τὰς διόδους τὰς περαιούσας scripsi; ἀπ' αὐτέων περαιούσας est ἀπὸ τῶν μητρέων περαιούσας; — ἐπὴν γὰρ κ. τ. λ. cod. θ.; — τὰ μέτρια τελείως τοῦ αἵματος ἐπικ. vulgo, sed C. Littr. ἅτε pro τὰ μέτρια τελείως; — δή om. cod. θ.; — ἤδη habet C.; — καὶ ἐπὴν αἱ vulg., ἐπειδὰν δὲ αἱ C.; — ἔπειτα δὲ ἐπὴν αἱ cod. θ. Littr., cui non adversor, licet vulgata ferri posse videatur; — ἐν ᾗσι C., cett. ἐν omm.; — μεμάθηκε C., μεμαθήκει vulg.; — ἐρχθῇ C. θ. Littr.; ἐπικατιόντα C. θ. Lind., Littr., ὑποκατιόντα vulg.; — τὸ ἐρχθὲν αἷμα vulgo, de meo mutavi; — ἀλλ' αἰεὶ βαρύνει κατ' ὀλίγον ἔς τε τοὺς πρώτους μῆνας ἢ ἐπὶ δύο ἢ ἐπὶ τρεῖς μὴ ἐσίει κάρτα vulgo. Verum βαρύνῃ recte cod. θ. Littr.; tum pro κατ' ὀλίγον ex C. Littréus κατιόν, quod non probo, quum vulgata veram lect. referre videatur; — dein post ὀλίγον addunt C. θ. ἔσται τῇ γυναικί et pergunt ἔς τε, pro quo J. Littr. ὥστε; — Lind. μέν dedit, quod codd. non ferunt, sed quod cum eo recipio; — dein ἢ ἐπὶ δύο, ἢ ἐπὶ τρεῖς cum C. omisi, quia scholion refert in τοὺς μὲν πρώτους μῆνας; denique ἐπαΐειν ex C. θ. Littr.

ἐπὴν δέ οἱ — σκελέων.] ἔτι μᾶλλον vulgo, sed ἐπὶ μ. rectissime C., nempe ἔτι μ. absurdum est praecedente ὥστε μὴ ἐπαΐειν κάρτα; — πονήσει cod. θ., ceteri omnes πονήσεται; — οὐκ ἴσχει vulg., οὐχ ἕξει C. Littr.; — μέχρι C. θ.; οὕτω C.; — ἐν τῇσι vulgo, ἐν ᾗσι Parr. 6., θ. Lind., Littr.; — μεμαθήκει cett.; — ἐν τῷ μ. χρ. Parr. 7. θ. Littr., ἐν om. vulg.; — ἀλγέειν, ubi vulgo ἀνάγειν, cod. θ. et ἀλγεῖν Parr. 7. et Q.'; — ἀνὰ πάσας τὰς ἡμέρας C. θ.; — pro ποδῶν Littr. σκελέων ex C., qui σκελέων ἀλγέειν; voluerit tamen librarius ἀλγέει.

ταῦτα — ὅτε.] ἀλλ' ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε vulg., sed cum Littréo codd. C. θ. sequor; τὸ ἀποκεκριμένον vulgo, sed cod. C. ἀποκεκρυμμένον sine τό, quae falsa lectio, nam

ἀποκεκριμένον καὶ μὴ δυνάμενον ἰέναι ἐν τῇσι μήτρῃσι καὶ ὅπη ἂν στηρίξῃ τοῦ σώματος, οἴδημα ἔστι ὅτε γίγνεται καὶ σπασμὸς ἰσχυρὸς τῶν ἄρθρων τοῦ σώματος καὶ τῶν ἄλλων [1] δὲ σημείων τῶν προειρημένων φαίνεταί οἱ ἄλλοτε [2] ἄλλο ἔστι ὅτε. Αὕτη ἢν μὲν θεραπευθῇ κατὰ τρόπον, ὑγιὴς ἔσται· εἰ δὲ μὴ, ἡ νοῦσος ἑπτάμηνος ἢ [3] καὶ χρονιωτέρη γενομένη [4] θανατώσειε ἂν, ἢ χωλεύσειε, ἢ ἀκρατέα τινα τῶν μελέων ποιήσειε, ἢν ὑπὸ ῥίγεος καὶ ἀσιτίης τὸ αἷμα, ἔνθα ἂν [5] ὑπέλθῃ, πῆξιν ἴσχῃ περὶ τὰ νεῦρα. Τοῦτο δὲ τὸ νόσημα γίγνεται μᾶλλον τῇσι ἀνάνδροισι· ἢν δὲ [6] ἐμπειροτόκῳ τὰ νοσήματα ἐμπέσῃ τὰ εἰρημένα ἢ ἅσσα μέλλει εἰρήσεσθαι, πουλυχρονιώτερά τε ἔσται καὶ ἧσσον ἐπίπονα· τὰ δὲ σημεῖα ταὐτὰ καὶ τελευταὶ αἱ αὐταὶ γίγνονται τῇ τε ἀτόκῳ καὶ τῇ λοχείων ἐμπείρῳ, ἢν μὴ θεραπεύωνται· χρὴ δὲ αὐτίκα τὴν θεραπηΐην ποιέεσθαι· εἰ δὲ μὴ, ἐπιφαίνεται [7] αὐτίκα τὰ νοσήματα.

ε'. Ἢν δὲ τὰ ἐπιμήνια πλέονα τοῦ δέοντος χωρέῃ καὶ παχύτερα, [8] οἷα τοῦ σώματός τε φύσι εὐρόου ἐόντος καὶ τοῦ στόματος τῶν μητρέων πλησίον τοῦ αἰδοίου κειμένου καὶ ἐπὶ τούτοισι ἀνδρί τε [9] ξυνίῃ καὶ εὐωχέηται, ἐσάπαξ [10] ποτὲ πολλὰ ἀλέα κατελθόντα καὶ χωρεῦντα βύζην ἐπευρύνει μᾶλλον τὸ στόμα τῶν μητρέων βιησάμενα· καὶ ἢν ἐπὶ τούτοισι μὴ ἐπιπέσῃ κενεαγγείη, ἀλλ' αὖθις πολλὰ ἴῃ ἀλέα καὶ τὸ στόμα εὐρὺ

corporis vehemens oboritur convulsio ex aliisque ante commemoratis signis aliud alias ei apparet. Haec si quidem convenienti modo curetur, convalescit, alioqui morbus in septimum mensem, aut etiam longius protractus letalis evaserit, eamve aliquo articulo mutilaverit, aut aliquas partes ad motionem impotentes reddiderit, si sanguis pro rigore et cibi fastidio, quemcumque in locum irruperit, circa nervos concretionem habuerit. Hic vero morbus iis, quae sine viro sunt, magis accidit. At si morbi iam commemorati, aut de quibus dicetur, in mulierem iam partum expertam inciderint, longiores erunt minusque molesti. Eadem autem indicia iidemque exitus accidunt tum ei, quae numquam peperit, tum ei, quae puerperii purgamenta experta est, nisi curetur; confestim vero curationem adhibere oportet, alioqui statim se morbi produnt.

5. At vero si menses copiosiores quam par sit et crassiores prodeant, cum nimirum corpus natura fluxum et uteri os prope pudendum situm sit, et ad haec etiam viri consuetudine utatur et liberaliter epuletur, semel omnino aliquando confertim copiose delati et cumulate prodeuntes uteri os vi sua magis dilatant. Quod si ad haec nulla accedat vasorum inanitio, sed rursus multa et crebra ferantur, quae os amplum reddunt, cumque mulier nimirum libera-

[1] δέ abest. — [2] ἄλλο ἔστιν ὅτε. — [3] καί om. — [4] θανατώδης εἴη ἄν. — [5] ἀπέλθῃ, sed in marg. ὑπέλθῃ. — [6] μὴ ἐμπειροτόκῳ ταῦτα τὰ νοσήματα ἐμπέσῃ ἢ ἅσσα μέλλει πολυχρ. — [7] αὐτίκα om. — [8] οἷα om., tum τοῦ σώματος φύσι τε. — [9] ξυνίῃ πολλὰ καὶ ἰ. — [10] πολλὰ ποτὲ κατελθ.

§ 15. de Nat. pueri ὁκόταν δὲ ταραχθὲν τὸ αἷμα καὶ ἀποκριθὲν μὴ χωρέῃ ἔξω κ. τ. λ. Itaque ἀποκεκριμένον verum est, quare vulgatam retineo, e qua Littréus cum C. τό omisit. quod fieri non debet, me iudice; — vulgo εἶναι, C. rectius ἰέναι; cf. § 2. verba: τοῦ αἵματος οὐ διαχωρέοντος ἐν αὐτῇσι; — στηρίζῃ C.; — τοῦ αἵματος pro τοῦ σώματος C. θ.; — in vulg. perperam inter ἔστι ὅτε distinguitur puncto, quod sustulit Littr.; — τῶν ἄλλων δέ cod. θ., cett. δέ non habent; — post ἄλλο vulgata ἔστιν ὅτε, quod Littr. cum C. θ. om., Lind. minus recte ad seqq. retulit.
αὕτη — νεῦρα.] ἰηθῇ C.; — ὑγιὴς γίνεται C. θ.; — ἢ ante καὶ χρον. omm. C. θ.; — γενομένη J. θ. Littr., γιν. cett.; θανατώσειεν C. θ. Littr., θανατώδης εἴη vulg.; — ἄν om. C.; — μελέων ex θ. dedi pro vulgato μερέων; — ἔνθ' ἄν cod. θ.; — ἔλθῃ C.; ἐπέλθῃ vulg., cf. lectt. V.
ταῦτα — νοσήματα.] δέ om. C.; — ἢν δὲ μὴ ἐμπ. vulgo, εἰ C. θ., qui negationem omm.; ἐμπείρῳ τόκου C.; — cum Cordaeo, Lind., Littréo, μή omisi; — προσπέσοι C. θ.; — τὰ εἰρημένα omm. Parr. 7., ego malui omtttere ταῦτα, quod cett. ante τὰ νοσήματα habent; — εἰρήσεσθαι omm. Parr. 7. εἰρῆσθαι cod. θ.; — τε ante ἔσται e C. θ. dedi; — πρωτοτόκῳ Vatt. codd. Foësii et C. προτόκῳ: — λοχίων vulg.; — θεραπηΐην Ionice ex C. Littr; — ἐπιφ. αὐτίκα vulg., sed αὐτίκα h. l. omm. Parr. 7. θ. Littr.; — equidem non credo insiticium esse.
5. ἢν δὲ τὰ — θανεῖν.] χωρήσῃ καὶ παχυτ. cod. θ.; — οἷα omm. Parr. 7.; — τοῦ στόματος cod. θ.; — εὐρέος vulg., εὐρόου emendat Littr.; — τοῦ στομάχου τῶν μ. C. θ.; — συνῇ pro ξυνίῃ cod. θ.; — ξυνίῃ πολλά vulgo, sed abieci πολλά, quod e vicinis perperam hîc datum a librariis; — ἀλέα e θ. Littr., πολλ' ἀλλοῖα καὶ χωρεῦντα C., in vulg. ἀλέα abest; — βύζην, supra versum ἀθρόως I.; — βιησάμενα

ποιέῃ καὶ τὸ σῶμα, ἅτε εὐωχεομένης καὶ ἱμειρομένης τε καὶ ξυνιούσης ἀνδρὶ, εὔροον ᾖ ἐπὶ τὰς μήτρας καὶ ἀλέα ἐπιφέρηται, ἄχροός τε ἔσται μέχρις ἂν οὕτως ἔχῃ, καὶ ἤν [1] οἱ ὕστερόν τι νόσημα ἢ πάθημα ἐπιπέσῃ ὥστε τρυχωθῆναι τὸ σῶμα, ὁμοίως αἵ τε μῆτραι κατὰ τὸ εἰωθὸς εὐρύστομοί εἰσι καὶ τὸ σῶμα εὔροον ἐπ' αὐτάς ἐστι· καὶ μετὰ ταῦτα πῦρ ἔχει καὶ ἀσιτέει καὶ [2] ἀλύει καὶ λεπτὴ καὶ ἀμενηνὴ [3] γίγνεται ἐκ τῶν ἐπιμηνίων καὶ τὴν ὀσφὺν πονήσει καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου, ἢν μὴ θεραπευθῇ, πάντα μιν μᾶλλον πονήσει ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ καί οἱ ἔσται κίνδυνος [4] ἀφόρῳ γενέσθαι ἢ τρυχωθείσῃ ὑπὸ χρόνου τε καὶ τῆς νούσου, ἤν τί οἱ ξυμπέσῃ καὶ ἄλλο νόσημα, ἐπὶ τούτῳ [5] θανεῖν.

liter convivetur, veneremque appetat virique consuetudine perfruatur, corpus ad uterum facile fluxionem faciat, confertaque deferantur, decolor erit, quoad sic affecta fuerit et si postea illi morbus aut affectio aliqua accidat, qua corpus conficiatur, simili modo uterus pro consuetudine os amplum habet, corpusque ad eum facile fluxionem demittit, posteaque febris detinet, ciborum fastidio et anxietate premitur, tenuis est et debilis ex mensium fluxu et lumborum dolor aderit temporeque procedente, nisi curatio adhibeatur, intermedio tempore omni modo quidem magis laborabit et periculum erit, ne sterilis evadat, aut ne temporis longinquitate et morbo confecta, si quis alius morbus accidat, ex eo moriatur.

ς'. Χωρέει δὲ τὰ καταμήνια παχύτερα καὶ πλείονα τῶν ἡμερέων [6] τῇσι ἐν μέσῳ, ἀρχόμενα δὲ καὶ τελευτῶντα ἐλάσσονα καὶ λεπτότερα. Μέτρια δ' ἐστὶ πάσῃ [7] γυναικὶ, ἢν ὑγιαίνῃ, τὰ ἐπιμήνια ἐλθόντα ὁκόσον κοτύλαι δύο Ἀττικαὶ ἢ ὀλίγῳ πλέονα ἢ ἐλάσσονα, ταῦτα δ' ἐφ' ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς· ὁ δὲ πλείων χρόνος, ἢ ἐλάσσων, [8] ἐπίνοσος καὶ ἄφορός ἐστι. Τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ ἐς τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς [9] ἀφορέοντα καὶ ἐρωτᾶν πρὸς [10] τὰ πρότερον ξυμβαλλόμενον, εἴτε [11] ἐπίνοσα ἴῃ εἴτε μὴ ἐπίνοσα· ἢν γὰρ ἐλάσσονας ἢ πλέονας ἡμέρας τοῦ μάθεος

6. Prodeunt autem menses crassiores et copiosiores intermediis diebus, pauciores vero et tenuiores, cum incipiunt, vel desinunt. In omni autem muliere si sana sit, euntes menses moderata copia prodeunt ad duarum Atticarum heminarum mensuram aut paulo plures, aut pauciores idque ad biduum, vel triduum. Longius autem tempus, aut brevius, morbum aut sterilitatem portendit. Respicientem vero mulieris corpus considerare oportet et interrogare e superioribus coniecturâ factâ, num morbosi prodeant, an non morbosi. Si enim paucioribus aut pluribus solito diebus defluant, aut pauci-

[1] οἱ om. — [2] ἀλυκτεῖ. — [3] γίγνεται abest, tum: καὶ τὴν ὀσφὺν ἐκ τῶν ἐπιμ. πον. — [4] ἀφόρῳ τε γ. — [5] θανεῖν αὐτήν. — [6] τῇ. — [7] γυναικὶ χωρέειν ἢν κ. τ. λ. — [8] ἐπίνουσος. — [9] ὁρέοντα. — [10] τὸ πρ. — [11] ἐπίνοσος ἀεὶ εἴη, εἴτε μή· ἢν γὰρ κ. τ. λ.

C. θ. Littr., βιασαμ. vulg.; — καὶ ἢν C. θ., Cordaeus, Lind., Littr., ἢν om. vulg.; — ἀλλ' αὖθις πολλὰ ἐσθίῃ ἀλλοῖα C., unde Littr. ἐσθίῃ invexit; sed ἴῃ veram lect. referre vicina docent; — ἅτε om. θ.; — καί ante ἱμειρ. C. Littr., vulgo abest; — καὶ ἱμείρ. τε om. θ.; — συνεούσης vulg., συνιούσης C. Cord., Lind., Littr.; — ἀνδρί om. θ.; ἐπιλίβηται pro ἐπιφέρηται cod. θ.; — μέχρι C. θ., οὕτω C.; ἢν οἱ ὕστ. C. θ., ceteri οἱ omm.; — ὅμως pro ὁμοίως C. θ.; — ἔθος pro εἰωθός C.; — ἀλύει vulgo, ἀλύκτει, ἀλυκτεῖ, codd. alii, ἀλυκτέει Lind., Littr., quorum hic collato Erot. in voce. — Dein καὶ τὴν ὀσφῦν ἐκ τῶν ἐπιμηνίων πονήσει vulg.; — [γίνεται] καὶ τὴν ὀσφῦν ἐκ τῶν ἐπιμηνίων π. Lind., ἐκ τῶν ἐπιμ. καὶ τὴν ὀσφὺν πονήσει C. θ. Littr.; equidem item hanc lectionem amplector, sed cum Lind. γίγνεται de coniectura post ἀμενηνή invexi; — προϊόντος τοῦ χρ. C., τοῦ χρ. πρ. vulg.; — πάντα μιν vulgo, δή pro μιν Parr. 7., Q.'; — πονήσειε τῷ C.; — vulgo τε post ἀφόρῳ, sed Littr. cum C. om.; — τρυχωθεῖσαν vulg., τρυχωθείσῃ C. θ. Littr.; — ὑπὸ χρόνου καί sine τε C. θ.; — θανεῖν αὐτήν vulg., cf. supra τρυχωθεῖσαν, sed αὐτήν omm. C. θ. Littr.

6. χωρέει — λεπτότερα.] ἐπιμήνια C.; — παχύτερα vulg., παχύτατα cod. θ. Littr.; — τῇ pro τῇσι Parr. 6.

μέτρια — ἐστι.] Ceteri post πάσῃ γυναικί habent χωρέειν, quod quum abundet reieci; nempe aut μέτρια δὲ πάσῃ γυναικὶ χωρέει, ἢν ὑγ. κ. τ. λ. dandum est, aut quod deleto χωρέειν reliqui; — ὁκόσον C., ὅσον cett.; — δ' ἐξ' C., δὲ ἐφ' cett.; — ἐστι in fine om. θ.

τεκμαίρεσθαι — ἄμεινον.] ἔστι pro χρή C.; — ὁρέοντα vulg., ἀφορέοντα C. Littr.; — πρὸς τὸ (τά Lind.) πρότερον ξυμβαλλόμενον εἴτε ἐπίνοσος ἀεὶ ζῇ (ἢ pro ζῇ Parr. 6., ἢν J., ζῇ om. Ald.) (εἴη pro ἀεὶ ζῇ codd. Vatt., Foësii, Lind.) εἴτε μή· ἢν vulg., — πρὸς τὰ πρότερον συμβαλλόμενον (συμβαλλόμενα cod. θ.) εἴτ' (εἴτε cod. θ.) ἐπίνοσα εἴη (ἴοι cod. θ.) εἴτε (ἢ cod. θ.) μὴ ἐπίνοσα· ἢ C. θ.; textum

[1]φοιτέῃ, ἢ αὐτὰ ἐλάσσονα ἢ πλείονα ἴῃ, ἐπίνοσά ἐστι, ἢν μὴ ἡ φύσις αὐτὴ νοσηρὴ καὶ ἄφορος ᾖ· ἢν δὲ τοῦτο ᾖ καὶ μεθίστηται ἐπὶ τὸ ὑγιηρότερον, ἄμεινον. Χωρέει δὲ αἷμα οἷον ἀπὸ ἱερείου καὶ [2]ταχὺ πήγνυται, ἢν ὑγιαίνῃ ἡ γυνή. Ἧισι δὲ ἐν φύσι ἐστὶ πλέονας καθαίρεσθαι τεσσέρων ἡμερέων καὶ πολλὰ κάρτα χωρέει τὰ ἐπιμήνια, αὗται λεπταὶ γίγνονται καὶ τὰ ἔμβρυα αὐτέων λεπτὰ καὶ ἀμαλδύνεται. Ἧισι δὲ τριῶν ἡμερέων [3]ἐλάσσων ἡ κάθαρσις γίγνεται, ἢ ὀλίγα χωρέει, αὗται παχεῖαί τε καὶ εὔχροοι ἀνδρικαί τε, οὐ μνησίτοκοι δέ εἰσι, οὐδὲ κυΐσκονται.

ζ'. Ἢν δὲ πνὶξ προστῇ ἐξαπίνης, γίγνεται δὲ μάλιστα τῇσι μὴ ξυνιούσῃσι ἀνδράσι καὶ τῇσι γεραιτέρῃσι μᾶλλον ἢ τῇσι νεωτέρῃσι· κουφότεραι γὰρ αἱ μῆτραι σφέων εἰσί· γίγνεται δὲ μάλιστα [4]διὰ τόδε· ἐπὴν κενεαγγήσῃ καὶ ταλαιπωρήσῃ πλέον τῆς μαθήσιος, αὐανθεῖσαι αἱ μῆτραι ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίης στρέφονται, ἅτε κενεαὶ ἐοῦσαι καὶ κοῦφαι· εὐρυχωρίη γάρ σφίν ἐστι ὥστε στρέφεσθαι, ἅτε τῆς κοιλίης κενεῆς ἐούσης· στρεφόμεναι δὲ ἐπιβάλλουσι τῷ ἥπατι καὶ ὁμοῦ γίγνονται καὶ ἐς τὰ ὑποχόνδρια ἐμβάλλουσι· θέουσι γὰρ καὶ ἔρχονται ἄνω πρὸς τὴν ἰκμάδα, ἅτε ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίης ξηρανθεῖσαι μᾶλλον τοῦ καιροῦ· τὸ δὲ ἧπαρ ἰκμαλέον ἐστί· ἐπὴν δὲ [5]ἐπιβάλωσι τῷ ἥπατι, πνίγα ποιέουσι ἐξαπίνης ἐπιλαμβάνουσαι τὸν διάπνοον τὸν περὶ τὴν κοιλίην. Καὶ ἅμα τε ἄρχονται ἔστι ὅτε προσβάλλειν πρὸς τὸ

ores aut copiosiores ferantur, morbosi sunt, nisi natura morbosa et sterilis ipsa sit. Quod si sit et mulier ad meliorem permutetur valetudinem, satius est. Prodit autem sanguis, qualis e victima, citoque concrescit, si modo mulier valet. At quibus a natura inest ut pluribus quam quatuor diebus purgentur et admodum copiosi menses ferantur, eae tenues redduntur, earumque foetus tenues sunt et languidi tabescunt. Quibus vero minus quam tribus diebus purgatio fit paucique menses prodeunt, eae crassae sunt, bene coloratae, virilesque, sed neque partus meminerunt, et ne concipiunt quidem.

7. At vero si repente suffocatio urgeat, quae iis potissimum accidit, quae viri consuetudine minime fruuntur et senioribus potius quam iunioribus, cum earum uterus levior exsistat; — id vero tum maxime fit, ubi magna vasorum inanitio, aut solito vehementior labor accesserit, — vehementi labore resiccatus uterus convertitur, cum sit vacuus et levis; — amplum etiam locum quo convertatur nactus est, vacuo nimirum ventre; — conversus vero iecur appetit, ei adhaerescit et ad praecordia impetum facit; vehementiore enim labore plus quam par est resiccatus ad humorem, qui sursum est, concurrit ac fertur; iecur autem humidum est; ubi vero hepar appetiverit, strangulatum affert, perspirationem, quae circa ventrem est, intercipiens. Interdum etiam simul atque uterus hepar appetere coeperit, pituita a capite ad praecordia defluit; nonnumquam etiam una cum

[1] φοιτᾷ. — [2] βραχύ. — [3] ἔλασσον. — [4] τότε sine διά. — [5] ἐμβάλλωσι.

in his consentienter cum Littréo descripsi. Dein τοῦ συνήθεος vulg., τοῦ μάθεος Ald. Parr. 7. θ. Littr.; βάθεος D., sed al. m. συνήθεος. Vulgo ἢ πλείονα εἴη, unde Littr. ἔῃ, sed θ. rectissime ἴῃ; — αὕτη C. K. θ.; νοσερή Lind., νοσηλη C. θ.; — ἔστιν pro ᾖ C.; — ἢν δὲ τοῦτο ἴῃ cod. θ., εἴη C.

χωρέει — γυνή.] βραχὺ πήγνυται, Parr. 6.

ᾗσι δὲ — ἀμαλδύνεται.] πλέονα vulg., πλείονος C.; unde cum Littréo πλέονας scripsi; — τεσσέρων cod. θ., τεσσάρων cettr; — τά ante ἔμβρυα omm. D. C.; — λεπτά om. J.

ᾗσι δὲ — κυΐσκονται.] ἔλασσον vulgo, ἐλάσσων J.; — τε καὶ εὔχρ. C. θ., τε om. vulg.; — τε [καὶ] οὐ Lind.; — δή C. θ. Littr. δέ om. vulg.; — εἰσὶν αἱ δὲ οὐδέ vulg., αἱ δέ omm. J. Littr.

7. ἢν δὲ πνὶξ — κοιλίην.] συνούσῃσι cod. θ.; — νέῃσι idem, νέοτις C.; — τότε pro διὰ τόδε vulg., hoc vero C. θ., Littréus; — πλέον C. Littr., πλείονα vulg., πλέονα cod. θ.; — θερμανθεῖσαι, pro αὐανθ. cod. θ.; — μᾶλλον δὲ τοῦ καιροῦ G.; — ἐπιβάλωσι cod. θ. Littr., praesens vulgo; — τὸ δὲ ἄπνουν τῶν C.; διάπνουν vulg., διάπνοον cod. θ. — Ad universae periodi decursum si animum advertas, vides principio anacoluthon esse, quod tamen auctoris non librariorum culpae tribuo.

καὶ ἅμα — πνίξ.] ἔστιν ὅτε ἄρχονται J.; καταρρέει Ionice C. Littréus; — vulgo vero ἀπὸ τῆς κεφαλῆς φλέγμα καταρρέει ἐς τὰ ὑποχόνδρια οἷα πνιγομένης, quod non intelligitur, nam quis nexus sit inter τὴν κατάρρυσιν ἐς τὰ ὑποχόνδρια et τὸ πνίγεσθαι non apparet; mihi illud

ἧπαρ καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς φλέγμα καταρρέει ἐς τὰ ὑποχόνδρια, καὶ ἔστι ὅτε ἅμα τῇ καταρρύσι τοῦ φλέγματος ἔρχονται ἐς χώρην ἀπὸ τοῦ ἥπατος καὶ παύεται ἡ πνίξ. Κατέρχονται δὲ [1] καθελκύσασαι ἰκμάδα [2] καὶ βαρυνθεῖσαι· τρυσμὸς δ' ἀπ' αὐτέων γίγνεται, ἐπὴν χωρέωσι ἐς ἕδρην τὴν σφέων αὐτέων· ἐπὴν δὲ κατέλθωσι, ἔστι ὅτε ἡ γαστὴρ μετ' ἐκεῖνα ὑγροτέρη γίγνεται ἢ ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ· χαλᾷ γὰρ ἤδη ἡ κεφαλὴ τοῦ φλέγματος ἐς τὴν κοιλίην. Ἐπὴν δὲ πρὸς τῷ ἥπατι ἔωσι αἱ μῆτραι καὶ τοῖσι ὑποχονδρίοισι [3] καὶ πνίγωσι, τὰ λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀναβάλλει καὶ ψυχρὴ γίγνεται· εἰσὶ δὲ [4] καὶ αἳ πελιδναὶ γίγνονται ἤδη· καὶ τοὺς ὀδόντας βρύχει, καὶ σίαλα ἐπὶ [5] τὸ στόμα ῥέει καὶ ἐοίκασι τοῖσι [6] ὑπὸ τῆς ἡρακλείης νούσου [7] ἐχομένοισι. Ἢν δὲ χρονίσωσι αἱ μῆτραι πρὸς τῷ ἥπατι καὶ τοῖσι ὑποχονδρίοισι, ἀποπνίγεται ἡ γυνή. Ἔστι δ' ὅτε, ἐπὴν κενεαγγήσῃ ἡ γυνὴ καὶ ἐπιταλαιπωρήσῃ, αἱ μῆτραι στρεφόμεναι πρὸς τῆς κύστιος τὸν στόμαχον προσπίπτουσι καὶ στραγγουρίην ποιέουσι, ἄλλο δ' οὐδὲν κακὸν ἴσχει καὶ ἐν τάχεϊ ὑγιαίνει θεραπευομένη, ἔστι δ' ὅτε καὶ αὐτομάτη. Ἔστι δ' ᾗσι ἐκ ταλαιπωρίης [8] καὶ ἀσιτίης πρὸς ὀσφὺν, ἢ πρὸς ἰσχία, προσπεσοῦσαι πόνους παρέχουσι.

pituitae defluxu ab hepate in locum suum fertur suffocatioque cessat. Descendit autem humore attracto eoque gravatus. Stridor autem ab ipso concitatur, ubi ad suam sedem fertur, quo cum venerit, post illa interdum venter humidior quam par est redditur; iam enim caput in ventrem pituitae partem demittit. Ubi vero circa hepar et praecordia uterus fuerit, strangulatumque faciat, oculorum alba sursum convertit mulier et frigida redditur, nonnullae etiam livescunt tandem et dentibus strident, saliva in os confluit et similes iis fiunt, qui morbo Herculeo detinentur. Quodsi uterus circa hepar ac praecordia diutius immoretur, mulier suffocatur. Interdum etiam ubi mulier vasorum inanitionem passa fuerit vehementerque laborarit, uterus ad vesicam conversus in eius osculum impingit et stranguriam inducit; nullum autem aliud habet malum et si curatio adhibeatur, brevi convalescit, nonnumquam etiam sponte. Quibusdam vero ex nimio labore et inedia ad lumbos et coxas irruens dolores excitat.

η'. Ἢν δὲ γυνὴ τὸ σῶμα φλαύρως ἔχῃ καὶ ἴῃ χολώδεα τὰ καταμήνια, εὔγνωστά ἐστι [9] τῷδε· μέλανά ἐστι κάρτα, ἔστι δ' ὅτε

8. At si mulier sit corpore male affecto et menses biliosi defluant, ex hoc facile dignoscuntur; admodum nigri sunt, interdum vero nigri

[1] καθέλκουσαι. — [2] καί om. — [3] πνίγουσι καί. — [4] αἳ καί. — [5] τό om. — [6] τοῖσιν ὑπό. — [7] συνεχομ. — [8] ἢ ἀσ. — [9] τόδε μέλανα γὰρ κάρτα.

οἷα πνιγομένης non ipsi auctori, sed nescio cuï interpolatori deberi videtur, adeo ut eximam. — Puto sequens οἷα πνιγομένης ansam praebuisse interpolationi.

κατέρχονται — κοιλίην.] καθέλκουσαι vulg., ἑλκύσασαι C., cum Littréo sequor cod. θ.; — καί ante βαρυνθεῖσαι omm. Parr. 6.; δ' ἀπ' cod. θ., δέ plene vulg.; — δὲ (δ' cod. θ.) ἔλθωσιν vulg., δὲ κατέλθωσιν C. Littr.

ἐπὴν δὲ — ἐχομένοισι.] ὑποχονδρίοισι (καί interponunt Ald. Parr. 8. Littr.) πνίγουσι (πνίγωσι Ald. Parr. 8.) καὶ (καί om. θ.) τά vulg., consentienter cum Littréo textum descripsi, εἰσὶ δὲ καὶ αἱ C.; — γίνονται· ἡ δὲ (ἤδη pro ἡ δέ C.) καί vulg., cum Littréo C. sequor; — σίαλα vulg., σίελα C. θ. Littr.; — τό ex C. Littréus, vulgo om.; — συνεχομένοισι vulg., ἐχομένοισι C. θ. Littr.

ἔστι δ' ὅτε — αὐτομάτη.] τῆς κ. τὸ στόμα C., τῷ στομάχῳ J.; — δ' οὐδέν C. θ., δέ plene vulg., ἄλλοτε δὲ οὐδέν D. K.; — καὶ ἔστιν ὅτε ἐν τάχει C.; — αὐτομάτησι Parr. 6., cod. θ.; — αὐτομάτως J.

ἔστι δ' ᾗσι — παρέχουσι.] δ' om. θ.; — καὶ ἀσιτίης C. θ. — ἢ ἀσιτίης vulgo.

8. ἢν δὲ μὴ — ὑγιαίνει.] τὰ ἐπιμήνια cod. θ.; — συχνὰ, γνωστά C., solum γνωστά cod. θ.; — μέλανα κάρτα sine ἐστι Parr. 7., ἐστίει Ald., quod fuerit ἐστί οἱ; — μελάνεα λαμπρά C., μέλανα ἢ λαμπρά vulg., in qua lect. aut ἢ omittendum, aut καί legendum esse monet Littr.; ego hanc rationem praefero; — κατ' ὀλίγα Parr. 7. θ., unde κατ' ὀλίγον dedi, κατ' ὀλίγιστα cett.; — καὶ ταχύτατα (παχύτατα, παχύτερα, ταχύτερα alii libri) πήγνυται vulgo, — καὶ οὐ ταχὺ πήγνυνται C. et θ. in eadem lect. πήγνυται, quam scripturam recepit Littr.; — mihi admodum incertum videtur quid recipere oporteat; non deflecto de vulgata, quia in aliis illis mss. arbitraria est correctio, quam veram esse non facile demonstraveris; — ἡ γυνή cod. θ.; — ἄρρενος vulg. ἄρσενος C. J. θ. Littr.; — μεμαθήκει vulgo, μεμάθη-

μέλανα [1] καὶ λαμπρὰ καὶ κατ' ὀλίγον ἔρχεται καὶ ταχύτατα πήγνυται καὶ ὁ γόνος ἀμαλδύνεται ἀμφοῖν, τοῦ τε ἄρσενος καὶ τοῦ θήλεος, καὶ οὐκ ἴσχει ἐν γαστρὶ καὶ ἀρχομένης μὲν τῆς νούσου καθαίρεται τὰς ἡμέρας, ἃς μεμάθηκε, οὐ πλέονας· προϊόντων δὲ τῶν ἐπιμηνίων, πλέονάς τε ἡμέρας καθαίρεται καὶ ἐλάσσονα τὰ καταμήνια καθ' ἑκάστην ἡμέρην φαίνεται, πυρετοί τε ἐπιγίγνονται πλανῆται ὀξέες ξὺν φρίκῃ καὶ ἀσιτίῃ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, καὶ καρδιωγμὸς, καὶ πονήσει μάλιστα ἐπὴν [2] πλησιάζῃ τὰ καταμήνια αὐτῇ· ἐπὴν δὲ ἀποκαθαρθῇ, ῥηΐσει ἐπ' ὀλίγον χρόνον πρὸς τὰ πρόσθεν, ἔπειτα δὲ αὖτις ἐς τωὐτὸ καταστήσεται· μελεδαινομένη δὲ ἐν τάχεϊ ὑγιαίνει. Ἢν δὲ μὴ θεραπεύηται καὶ ὁ χρόνος προΐῃ, πάντα μιν μᾶλλον πονήσει τὰ [3] πρόσθεν εἰρημένα καὶ ὀδύνη λήψεται τοτὲ μὲν τῆς γαστρὸς τὸ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ, τοτὲ δὲ τοὺς βουβῶνας, τοτὲ δὲ τὴν ὀσφύν τε καὶ κοχώνην, τοτὲ δὲ τὸν τράχηλον, τοτὲ δὲ πνὶξ προσπεσεῖται ἰσχυρὴ καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ζόφος ἔσται οἱ καὶ δῖνος, οἷα τῆς καθάρσιος ἀναστελλομένης καὶ ἀνιούσης. Ἢν γὰρ τὸ σῶμα φλαύρως ἔχῃ, γυναικὶ τὰ καταμήνια ἐλάσσονα γίγνεται καὶ ᾗσι ἂν τὸ σῶμα ἔμπλεων ᾖ, [4] τὰ καταμήνια ταύτῃσι πλέονά ἐστι· τῇ δὲ χολώδεϊ τὰ καταμήνια ἢν [5] ἔργηται, ὀλιγοψυχίη ἐμπίπτει καὶ ἀποσιτίη ἄλλοτε [6] καὶ ἄλλοτε, καὶ ἀλυσμὸς καὶ ἀγρυπνίη, καὶ ἐρυγγάνει θαμινὰ, καὶ οὐκ ἐθέλει περιπατέειν, καὶ ἀθυμέει, καὶ ἐμβλέπειν οὐ δοκέει, καὶ δέδιε. Καὶ ἢν μελεδαίνηται, ἐκ τούτων ὑγιὴς

et splendidi, paulatimque feruntur et citissime concrescunt, amborumque semen tum maris tum feminae languidum evanescit, neque utero concipit. Per morbi quidem exordia purgatur diebus, quibus consuevit, non pluribus. Procedentibus autem mensibus pluribus diebus purgatur et singulis diebus minore copia menses apparent. Febres quoque errantes acutae accedunt cum horrore et cibi fastidio subindeque oris ventriculi morsus, tuncque maxime vexabitur, ubi ei in propinquo menses fuerint. Postquam autem repurgata fuerit, pauló melius se habebit quam antea, postea rursus ad eundem relabetur statum, brevi tamen convalescit, si diligens cura adhibeatur. At nisi curetur, progressu temporis tum commemorata omnia magis affligent, et dolor modo quidem ventris partem umbilico inferiorem invadet, modo inguina, quandoque etiam lumbos et nates, modo cervicem; interdum quoque vehemens oboritur strangulatus, eique ante oculos caligo obversabitur et vertigo, purgatione sursum missa et adscendente. Corpore enim male affecto mulieri pauciores menses fluunt, quibus vero corpus plenum fuerit, his copiosiores menses feruntur. Biliosae vero cum menses prodeunt, animi deiectio accidit et subinde cibi fastidium, anxietas, insomnia, frequens ructus, obambulare nequit, animum despondet, neque adspicere videtur et metuit. Quodsi curatio adhibeatur, ex his convalescit, alioqui vero procedente tempore magis semper affligetur. Optime autem cum ea agetur, si biliosa accedat vomitio, vel alvus non vehementer perturbetur et biliosa

[1] ἤ. — [2] πλησιάζονται. — [3] προειρημένα. — [4] τά om. — [5] ἔρχηται. — [6] καὶ ἄλλοτε om.

κεν O.; — πλέονας τε cod. θ. Littr., vulgo τε abest; — πλανῆτες cod. θ.; — πλησιάζῃ C. θ. Littr., πλησιάζωνται vulg.; — ἀποκαθ. καὶ (καί omm. C. θ. Littr.) ῥηΐσῃ (ῥηΐσει C. Littr., ῥαΐσῃ cod. θ.) vulgata; — πρὸς τὰ προσθετά Vatt. codd. Foësii; — αὖτις C., per θ̄ vulgo; — ἐς τὸ ὑποκαταστήσεται pro vulgato ἐς τωὐτὸ καταστήσεται, nonnulli libri, itaque in ὑποκαταστήσεται non latet ἀποκαταστήσεται; — δέ om. C., idemque fert ὑγιασθήσεται.

ἢν δὲ μὴ — ἀνιούσης.] πάντα μιν cett., θ. πάντα μέν; — μᾶλλον E. K. θ. Littr., μάλα vulg.; — προειρημένα Parr. 5. pro πρόσθεν εἰρημ.; — ἰσχυρή om. C.; — ἀναστελλ. pro vulgato ἄνω στελλ. Parr. 4. Q.′ Lind.; ego idem praefero.

ἢν γὰρ — καὶ δέδιε.] ἔμπλεων Edd. antt., Parr. 3. Lind., ἔμπλεον vulg.; — χολώδεα Ald. C. Littr., sed vitiosa lectio est, vulgatum χολώδει unice probandum; — ἔχηται C. θ. Littr., ἔρχεται vulg.; — vera lectio est ἔργηται; in C. θ. prava correctio est vulgatae; — ὀλιγοσιτίη C. θ. pro ὀλιγοψυχίη, dein vero omm. καὶ ἀποσ.; — ἀλυσμός vulg., ἀλύκη C. θ., cf. Erot. et Gal. Gl.; — καὶ θαμινὰ οὐκ C.

καὶ ἢν — γίγνεται.] ὑγιὴς γίνεται C. θ.; — ἔτι μᾶλλον vulg., ἐπὶ μ. C. θ.; — εἰ ἐμ. χολ. ἐπιγένοιτο αὕτη μὴ ἰσχυρὸς· καὶ ὑπίῃ χολῶδες καὶ ῥοός (sic) cod. θ.; — ἢν ἡ κοιλίη vulg., sed pro ἢν ἡ C. fert ἤ, tum ἢ ἡ κ. emendavit Littr.; — ταραχθείη C. fortasse pro ταραχθέῃ; — καὶ ῥόος

ἔσται· ἢν [1] δὲ ὁ χρόνος προΐῃ, [2] ἐπὶ μᾶλλον πονήσει· ξυμβαίη δ' ἂν ἄριστα, ἢν ἔμετος χολώδης ἐπιγένηται, ἢ ἡ κοιλίη ταραχθῇ μὴ ἰσχυρῶς καὶ ὑπίῃ χολώδεα, [3] ἢ ῥόος ἐπιγένηται αὐτῇ μὴ ἰσχυρός· ἢν μὲν γάρ τι τούτων ἐπιπέσῃ ἰσχυρὸν ἐπὶ σῶμα τετρυχωμένον, κινδυνεύσει· ἢν δὲ ἠρεμαίως ἀποκαθαίρηται τοῦ χολώδεός τι, ἢ πᾶν τὸ λυπέον, ὑγιὴς γίγνεται. Ἢν δὲ μήτε μελεδαίνηται, μήτε μηδὲν τούτων γένηται, [4] ἀποθνήσκει ἡ γυνή· ὡς δ' ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξυμβαίνει ῥόον ἐμπίπτειν χολώδεα ἐκ τοιούτου νοσήματος. Κἢν ῥόος γένηται, τὰ μὲν πρῶτα ὀλίγα οἱ τὰ φαινόμενα ἔσται, ἀνὰ πάσας δὲ τὰς ἡμέρας ὡς ἐπίπαν πλέονα ξυμβαίνει· ὁκόταν δὲ ὁ χρόνος προΐῃ, ὡς ἐπιτοπλέον καὶ ἡ νοῦσος ὀξέα γίγνεται καὶ αἱ μῆτραι δάκνονται ὑπὸ τῆς [5] καθάρσιος τῆς χολώδεος χωρεούσης καὶ ἑλκοῦνται. Ἔτι δὲ καὶ ἐν τούτῳ ὑγιαίνει μελεδαινομένη, ἢν οἱ ἐρχθῇ ὁ ῥόος· ἢν δὲ φλεγμαίνωσι αἱ μῆτραι, ὑπὸ τῶν ἑλκέων ἔτι ὀξυτέρη [6] οἱ ἡ νοῦσος ἔσται, καὶ πολλά τε καὶ ὀδμαλέα καὶ πυώδεα ἐλεύσεται ἀπ' αὐτέων τῶν μητρέων ἤδη ἀπιόντα, καὶ ἑκάστοτε οἷον ἀπὸ κρεῶν [7] ἰχὼρ, καὶ τὰ πρότερον εἰρημένα ἅπαντά μιν μᾶλλον πονήσει καὶ τὰ ἕλκεα ἐπὶ μᾶλλον ἀγριώτερα ἔσται, μέχρις ἂν μιν ἀπενείκῃ· [8] ἢν δὲ καὶ ἰηθῇ, ἄφορος ἔσται ἀπὸ τῶν οὐλέων.

θ'. Ἢν δὲ γυνὴ τὸ σῶμα φλαύρως ἔχῃ [9] καὶ φλεγματώδης ᾖ, τὰ ἐπιμήνια χωρήσει οἱ φλεγματώδεα· γνωστὸν δέ ἐστι· ὑμενώδεά τε γὰρ φαίνεται καὶ ὥσπερ ἀράχνια ἐν-

subeant, vel muliebre profluvium, non tamen vehemens, ei superveniat. Horum enim si quid vehemens in corpus confectum inciderit, in periculo versabitur. Quodsi biliosi humoris aliquid, aut id totum, quod molestum est, sensim repurgetur, sana evadit. Si vero neque curetur, neque horum quicquam contingat, mulier moritur. Plerumque vero ex hoc morbo muliebre profluvium biliosum consequitur. Quod si eveniat, primis quidem diebus ei pauca apparebunt, per singulos autem dies copiosiora feruntur. Cum vero tempus processerit, fere semper gravis morbus evadit, biliosaque purgatione prodeunte uterus mordetur et ulceratur. Ex eo autem etiam diligenti adhibita curatione convalescit, si ei profluvium coerceatur. At si ex ulceribus uterus inflammatione laborarit, longe acutior morbus erit et copiosa graveolentia ac purulenta erunt, quae ab utero prodibunt, et continenter tanquam sanies a carnibus effluet, omniaque prius commemorata patietur, efferataque sensim magis ulcera reddentur, donec eam conficiant. Quodsi etiam curetur, sterilis erit propter cicatrices.

9. At si mulier male affecta et pituitosa sit, menses ei pituitosi fluent; quod cognosci potest: pelliculosi enim ei apparent et velut araneorum telae distenti, aliquantumque subalbicant. Id

[1] δὲ καὶ ὁ χρ. — [2] ἔτι. — [3] καί. — [4] θνήσκει. — [5] κατάρσιος. — [6] οἱ om. — [7] ἰχώρ om. — [8] εἰ — ἰηθείη. — [9] καὶ ἢν φλεγματώδη τὰ ἐπιμ. χωρήσῃ· γνωστὸν δέ ἐστι· ἢν χωρέει φλεγματώδεα ὑμεν. καὶ γὰρ φαίνεταί οἱ καὶ ὥσπερ ἀρ. διατ.

vulg., ἢ ῥ. Cordaeus, quem sequitur Littr.; — μέν ferunt Bas. Parr. 3., quos sequor cum Cordaeo, Lind.; — ἠρεμαίως H. C., ἠρεμέως cett.

ἢν δὲ — νοσήματος.] μὴ μελ. cod. θ.; — μηδέν τι H.; — γίγνηται cod. θ., γένηται vulg., γίνηται Littr.; — ἀποθν. cod. θ. Littr., θνήσκει vulg.; — δ' C. δέ vulg., τὸ πλέον cod. θ.; — ἐκ τοῦ τοιούτου C.

κἢν ῥόος — ἑλκοῦνται.] κἢν C., ἢν vulg., καὶ ἢν ῥόος ἐνγένηται cod. θ.; — κατὰ μὲν πρῶτα vulg., cum Littréo sequor E. θ.; — ἐπὶ πλέονα pro ὡς ἐπὶ τὸ πλέον C. θ.

ἔτι δὲ καὶ — οὐλέων.] οἱ ἡ νοῦσος C. θ., οἱ om. vulg.; — ἁλμαδέα C.; ἰχώρ Vatt. codd. Foësii, θ. Lind., Littr., vulgo om.; — ἅπαντά μιν vulg., πάντα C. θ., μήν E. itemque paulo post. Dein ἐπὶ μᾶλλον cod. θ., ἔτι μ. cett.; — ἀπενείκῃ ὑπερνικῇ vulg., ἀπενείμῃ D., ὑπονείκῃ C. Ald., ἀπενείκῃ Parr. 6., Littréus, ἀπενίκῃ cod. θ.; — εἰ δέ vulg., ἢν δέ C. θ.

9. ἢν δὲ — ἐστι.] τὸ σῶμα in codd. Vatt. Foësii om.; — καὶ ἢν (εἰ cod. Serv., Cord., Lind.) φλεγματώδεα τὰ ἐπιμήνια χωρήσῃ, γνωστὸν δὲ (ὧδε pro δέ iidem) ἐστιν vulg., — καὶ ᾖ φλεγματώδης οἱ τὰ ἐπιμ. χωρέει φλεγματώδεα τὰ Vatt. Foësii; — καὶ ᾖ φλεγματώδης (φλ. ᾖ cod. θ.) τὰ καταμήνια χωρήσει οἱ φλεγματώδεα γνωστὸν δέ ἐστιν (C. sine γν. δέ ἐστιν) cod. θ.; — ex his consentienter cum Littréo textum descripsi, nisi quod ille ἢν ante φλεγματώδης dedit, quod equidem omittere malui. Ceteri γνωστόν οἱ ἐστι ἢν χωρέῃ φλεγματώδεα, sed cum cod. C. ἢν χ. φλεγματ.

διατείνεται καὶ ὑπόλευκά ἐστι. Τοῦτο δὲ γίγνεται, [1]ἢν οἱ τὸ σῶμα καὶ ἡ κεφαλὴ φλέγματος πεπληρωμένα ᾖ καὶ τοῦτο μὴ ὑποκαθαίρηται μήτε κατὰ τὰς ῥῖνας, μήτε κατὰ τὴν ἕδρην, μήτε κατ' οὐρήθρην, ἀλλ' ἐν τοῖσι καταμηνίοισι καὶ ἐν τῷ ταράχῳ τοῦ αἵματος ξὺν τῇ καθάρσι ἔξω [2]ἴῃ· καὶ ἢν ταῦτα ὧδε ἔχῃ, ἐπὶ μὲν δύο ἢ τρεῖς μῆνας [3]οὐκ ἐπαΐει· ἐπὴν δὲ ὁ χρόνος πλέων γένηται καὶ μὴ μελεδαίνηται, μᾶλλον πονήσει καὶ πυρετὸς ἐπιλήψεται πλάνος καὶ [4]ἀσιτήσει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ καρδιώξει, καὶ πονήσει μάλιστα ἐπὴν οἱ πλησιάζῃ τὰ ἐπιμήνια· ὁκόταν δὲ ἀποκαθαρθῇ, ῥηΐζει ἐπ' ὀλίγον χρόνον πρὸς τὰ πρόσθεν, ἔπειτα ἐς τωὐτὸ καθίσταται, καὶ ἢν μὴ μελεδαίνηται [5]καὶ ὁ χρόνος προΐῃ, γενήσεται πάνθ' [6]ὅσα περ εἰ χολώδεα ἐχώρεε τὰ καταμήνια, ἄχρις οὗ ὁ ῥόος οἱ εἴχετο. [7]Ἔπειτα δὲ καὶ ῥόος φλεγματώδης γίγνεται, ἢ ἄλλα ἅσσα ἐγὼ ἐρέω ὀλίγῳ ὕστερον· καὶ [8]ἢν ῥόος προσεπιγένηται, αἰεὶ πορεύεται ἀνὰ πάσας τὰς ἡμέρας, ὁτὲ μὲν ἀθρόα, ὁτὲ δὲ ὀλίγα, καὶ ἔστι ὅτε οἷον ἀπὸ κρεῶν ὕδωρ χωρέει, ὁτὲ δὲ οἷον ἰχὼρ καὶ ἐν αὐτῷ θρόμβοι πολλοὶ αἵματος ἐγγίγνονται καὶ ξύει τὴν γῆν ὥσπερ ὄξος καὶ δάκνει τῆς γυναικὸς ᾗ ἂν ἐπιψαύσῃ καὶ ἑλκοῖ τὰς μήτρας. Καὶ ἐλθοῦσα ἐς τοῦτο τὰ μὲν ἄλλα πάσχει [9]τὰ αὐτὰ ὡς ἡ προ-

autem ei accidit cum corpus et caput pituita oppleta fuerint, neque ea per nares, nec per sedem, neque per urinae viam subducatur, sed in mensium fluxu et sanguinis perturbatione una cum purgatione foras exeat. Atque cum haec ita se habeant, ad duos aut tres etiam menses non advertit, longiore vero temporis progressu, nisi diligens cura adhibeatur, magis affligetur et febris errabunda prehendet, cibi fastidio subinde et oris ventriculi morsu vexabitur, praecipueque affligetur cum mensium tempus instabit. Cum autem repurgata fuerit, pauco tempore habita superiorum ratione meliuscule habebit, postea ad eundem statum redit. Quodsi minime curetur, et temporis progressus fiat, omnia illi accident, quae cui biliosi menses ferebantur, quoad ei fluxus reprimatur. Postea vero fere profluvium fit pituitosum, aut alia, quae paulo post explicabo. Quodsi fluxio superveniat, quotidie decurrunt modo quidem conferta, modo vero pauca. Quandoque vero velut carnium lotura prodit, quandoque velut sanies, in eoque multi sanguinis grumi insunt et tanquam acetum terram abradit et quacumque mulierem contigerit, mordet uterumque exulcerat. Quo cum devenerit, in ceteris quidem velut prior afficitur, minus tamen quam illi caput dolebit, neque huic ulcera fiunt tam turpia, neque tam magna, neque purulenta,

[1] ἐὰν αὐτῇ ἡ κεφ. — [2] ἥκῃ. — [3] οὐδὲν νοσέειν. — [4] ἀσιτεῃ. — [5] ἀλλὰ χρ. — [6] ὅσα τῇ χ. — [7] ἕπεται δὲ ταύτῃ καὶ ῥ. φ. γίνεσθαι. — [8] ἢν προσεπιγ. — [9] ταύτῃ.

omitto; — ἢν γὰρ χωρέῃ cod. Serv., Cord., Lind., quorum hi omm. sequens γάρ; — τε omm. C. θ., καί pro τε Parr. 5., — οἱ post φαίνεται vulgo, sed omm. C. θ.; — ἐνδιατείνεται C. Littr., διατείνεται vulg.

τοῦτο δὲ — εἴχετο.] οἱ om. H.; — πεπληρωμένη Parr. 6., πλέη C., πλέα cod. θ.; — καὶ τὸ φλέγμα pro καὶ τοῦτο cod. θ.; — ἀποκαθαίρηται C.; — καθ' ἕδρην C. θ.; — ἴῃ C. θ. Littr., ἥκει vulg.; — ταύτῃ C. pro ταῦτα; — οὐδὲν νοσέει vulg., οὐκ ἔσω ἴῃ cod. θ., οὐκ ἐσαΐει C., malui ἐπαΐει ut alias scribere; — δ' ὁ χρόνος cod. θ.; — πλανήτης C.; — καρδιώσσει Parr. 7.; οἱ πλησιάζῃ Ald., Parr. 6., θ., Littr., οἱ om. vulg.; — ῥήϊα (ῥήϊ') ἀπὸ (ἀπ', ἐπ') ὀλίγων χρόνων vulg., cum Littréo et Lind. sequor. codd. Vatt. Foësii, C. θ.; — πρὸς τὰ προσθετά C.; — καὶ ὁ χρ. C. Littr., ἀλλὰ χρ. vulg.; — ὅσα τῇ vulg., ὅσα περ τῇ C.; — ὅσα περη cod. θ., unde Littréus dedit, quod item exhibui; — μέχρι C. θ., οὗ omm. C. H. θ.; — εἰρχθῇ pro εἴχετο est lectio apud Foësium memorata, quam Lind. recepit.

ἔπειτα — μήτρας.] ἕπεται — ῥόον φλεγματώδεα γίγνεσθαι vulgo, de meo ἔπειτα dedi et reliqua huic particulae accommodavi; — καὶ ταύτῃ C. θ., ταύτῃ καί vulg.; — ego ταύτῃ reiicio; — ἀλλ' ὅσ' ἐγών C.; — ὀλίγον Parr. 4., θ., ὀλίγα unus; — καὶ ἢν ῥόος C. θ., ceteri ῥόος omm.; — ἐπιγένηται cod. θ.; πορεύσεται C.; — ἀνὰ πάσας ἡμέρας Parr. 3. θ.; — καὶ ἔστιν ὅτε οἷον ἀπὸ κρεῶν ὕδωρ χωρέει, ὁτὲ δὲ οἷον ἰχὼρ κ. τ. λ. vulgo; verum cod. θ. ἀποκρίων et in marg. ἀντὶ τοῦ κριθῶν πλύματος, itaque Littréus οἷον ἀπὸ κριθέων ὕδωρ scripsit. Mé iudice vitium non latet, nempe ἀποκρίων in θ. non est aliud quid nisi vulgatum ἀπὸ κρεῶν, glossa in θ. falsa est; ὕδωρ ἀπὸ κρεῶν erit *lotura carnis*, ἰχώρ *succus sponte de carne* demanans; — dein πολλοί om. J.; — ὥσπερ C. θ., ὡς vulg.; — ad ξύει τὴν γῆν ὥσπερ ὄξος cf. de intt. aff. § 6., ubi eadem dictio; — οἷ ἂν ἐπιψ. vulg., ᾗ C. θ. cod. Serv., Cord., Lind., Littr.

καὶ ἐλθοῦσα — ἔχουσα.] ταύτῃ vulg., τὰ αὐτά C. Littr., ταῦτα cod. θ.; — ὥσπερ καὶ ἡ προτέρη cod. θ.; — κείνης C.; — δυσίατα pro δυσειδέα C.; — πυρώδεα idem; — ἐκείνη E. H. K.; — post κείνη γίγνεται ceteri ἀλλὰ ταύτῃ

τέρη, ἧσσον δὲ τὴν κεφαλὴν ἐκείνης πονήσει καὶ τὰ ἕλκεα οὔτε δυσείδεα, οὔτε μεγάλα, οὔτε πυώδεα, οὔτε ὀδμαλέα ὁμοίως κείνῃ [1]γίγνεται· ἐπιμελεδαινομένη δὲ ὑγιαίνει [2]καὶ προεληλυθυίης τῆς νούσου καὶ οὐ μάλα ἀποθνήσκει, φορὸς δὲ οὐ δύναται εἶναι ὧδε ἔχουσα.

neque tam graveolentia. Diligenti autem cura adhibita convalescit, etiamsi longius morbus processerit, neque fere moritur. Verum sic affecta foecunda esse nequeat.

ι'. Ὁκόσαι δὲ [3]ξυνοικεῦσαι μὴ δύνανται ἐν γαστρὶ ἔχειν, πυθέσθαι χρὴ εἴ σφιν ἐπιφαίνεται τὰ καταμήνια [4]ἢ μή· καὶ εἰ αὐτίκα ἄπεισι ἡ γονὴ ἢ τῇ ὑστεραίῃ, ἢ τῇ ἕκτῃ, ἢ τῇ ἑβδόμῃ. Ἢν μὲν οὖν φῇ αὐτίκα ἀπιέναι ὅταν ξυνευνασθῇ, τὸ στόμα οὐκ ὀρθόν ἐστι τῆς μήτρης, ἀλλ' ἰλνοῦται καὶ οὐ λάζυται τὴν γονήν· ἢν δὲ φῇ δευτέρῃ ἢ τρίτῃ, [5]ἡ ὑστέρη ἐξυγρασμένη ἐστὶ καὶ ἡ γονὴ ἐκπλύνεται· ἢν δὲ ἕκτῃ καὶ ἑβδόμῃ, ἡ γονὴ κατασήπεται, κατασαπεῖσα δὲ ἀπέρχεται. Τοῦ μὲν οὖν ἀρχὴν μὴ προσδέχεσθαι τὴν γονὴν τῆς ὑστέρης τὸ στόμα θεραπευτέον πρῶτον, ὅκως ὀρθὸν ἔσται· τοῦ δὲ καταπλύνεσθαι δευτεραίῃ καὶ τριταίῃ ἡ ὑστέρη καὶ ἡ κεφαλή· τοῦ δὲ κατασήπεσθαί τε καὶ ἀπέρχεσθαι, καὶ ἡ ὑστέρη καὶ τὸ σῶμα ἅπαν ἔνυγρον ὄν. Τούτων ἕκαστα γιγνώσκειν ὧδε χρή.

10. At vero quae viri consuetudine perfruuntur et nequeunt uterum gestare, interrogandae sunt an illis menses appareant, an non et num protinus genitura effluat, an postridie, an perendie, aut sexto, aut septimo die. Itaque si confestim post congressum exire respondeat, uteri osculum rectum non est, sed obliquatur, neque genituram prehendit. Quod si dixerit postero die, aut tertio, uterus nimio humore madet, quo genitura diluitur. Sin sexto et septimo, genitura computrescit, putrefactaque exsilit. Si igitur omnino non recipiatur genitura, inprimis os uteri curandum est, ut rectum sit; si vero postero et tertio die diluatur, uterus et caput curanda sunt. At si computrescat et exsiliat, et uterus et corpus universum nimio humore madens procurandum. Atque haec singula ad hunc modum dignoscere oportet.

ια'. Ὁκοίης δὲ [6]χρήζει καθάρσιος, [7]γνώσει ὧδε· ὅταν τὰ ἐπιμήνια γίγνηται, ῥάκος πτύξας ὅσον σπιθαμῆς, ἐπιτανύσαι ἐπὶ σποδιὴν λεπτήν· κἄπειτα ποιέειν [8]ὡς ἐπὶ τοῦτο ἐπιρρυῇ τὰ ἀπιόντα· εἶναι δὲ δύο τὰ τρυχία [9]χωρὶς ἑκάτερα, [10]τὸ μεθ' ἡμέρην τε καὶ

11. Cuiusmodi autem purgatione opus habeat, cognosces hoc modo: cum menses eunt, linteum attritum palmi magnitudine complicatum in tenui cinere extendito, dein ut in hoc defluant quae decurrunt, curato. Sint autem lintea duo, seorsim utrumque diurnum quidem et no-

[1] γίγνεται ἀλλὰ ταύτῃ ἧσσον. — [2] καί om. — [3] ξυνοικέουσαι οὐ. — [4] ἢ οὐ. — [5] ἢ τετ., ἢ ὑστ. — [6] χρή. — [7] γνώσεται. — [8] ἐπὶ τούτῳ ὡς ἐπ. [9] χωρὶς ἐφ' ἑκ. — [10] τὸ μ. ἡ.

ἧσσον; emblema alienum et otiosum reieci; — θνήσκει C. — Post ἔχουσα in libris C. θ. leguntur nonnulla adscripta, quae non nisi repetitionem referunt partis § 3., et quae adponere supersedeo.

10. ὁκόσαι δὲ — ἀπέρχεται.] ὅσαι cod. θ.; — ξυνοικέουσαι vulg., συνοικεῦσαι cod. θ., unde Littr. ξυνοικεῦσαι; — μή C., οὐ vulg.; — χρησι σφισιν ἐπιφαίνονται cod. θ.; — σφισιν C.; — ἐπιγένηται vulg.. ἐπιφαίνηται Parr. 5.; — ἐπιμήνια Parr. 4. θ.; — Post ἢ οὔ s. ἢ μή vulgata: καὶ γίνεται (γίνηται Lind.) πυώδεα ἢ ψυχρά· ἢν μὲν οὖν φῇ (γίνεται — φῇ omm. C. θ.) εἰ κ. τ. λ.; — cum Littréo C. θ. sequor in otiosis illis omittendis; — εἰ omm. Parr. 7.; ἢ ante τῇ ὑστ. om. C.; ἢ τριταίῃ, ἢ ἑκταίῃ, ἢ ἑβδομαίῃ C.; — εἰ μὲν οὖν φαίη idem; — ἔστ' ἂν pro ὅταν idem; — εὐνασθῇ ceteri, de meo ξυνευνασθῇ, quippe simplex h. l. ineptum; — τῆς μήτρης omm. C. θ.; — ἀλλά plene iidem; — λάζεται C. D. θ.; — δευτέρῃ C. D. θ. Littr., δευτεραίῃ vulg., τρίτῃ C. θ. Littr., τριταίῃ vulgata, quae dein ἢ τεταρταίῃ quod om. Littr. cum Aldo, Parr. 3. θ.; ἐὰν δὲ ἕκτῃ εἴτε καὶ ἑβδόμῃ C., ἢν δὲ ἑκταίῃ καὶ ἑβδομαίῃ vulg., cum Littréo textum simili modo descripsi.

τοῦ μὲν οὖν — ὧδε χρή.] καὶ τριταίῃ om. C.; — ἡ ante κεφαλή ex C. Littr., ἡ vulgo om.; — ἔνυγρον ὄν om. θ.; ὄν solum om. C.; — γιγνώσκειν C., γινώσκειν vulg.

11. ὁκοίης — χωρίῳ.] δέ om. θ.; — γνώσῃ I. H. K. Littr., γνώσηται vulg., γνώσεται D. F., Cord., Lind.; — δὲ ὧδε cod. θ.; — σπιθαμήν idem; — ποιέειν ἐπὶ τούτῳ ὡς ἐπιρρυῇ vulg., cum Littréo cod. θ. sequor; ἤδη τὰ ἀπιόντα J.; — ἐφ' ἑκάτερα vulgo, sed ἐφ' om. θ.; — τὸ μεθ' ἡμέρην vulg., sed τά cod. θ. Littr.; — — τὰ μέν sine καί cod. θ.; — ἐπὶ ἡμέρῃ καὶ νύκτωρ vulgo, sed καὶ νύξ Littr. ex θ.; — ἐπὶ τῇ σποδιῇ cod. θ., ceteri: ἐπὶ τῇσι σποδιῇσι. quod e vicino

νύκτωρ· καὶ τὰ μὲν ἡμερήσια πλύνειν χρὴ τῇ ὑστεραίῃ, τὰ δὲ νύκτωρ, ὁκόταν αὐτοῖσι ἡμέρη καὶ νὺξ γένηται ἐπὶ [1] τῇ σποδιῇ κειμένοισι· ἐν δὲ [2] τῇ πλύσι σκέπτεσθαι ὁκοῖα ὅσσα [3] γίγνεται τὰ ῥάκεα πλυθέντα, ὅταν ἐν ἡλίῳ τέρσηται· κράτιστον δ' ἐν σκοταίῳ χωρίῳ. Ἢν μὲν οὖν φλέγμα ᾖ τὸ κωλῦον, μυξώδεα τὰ ῥάκεα ἔσται· ἢν δὲ δι' ἅλμην τε καὶ χολὴν, πυῤῥά τε καὶ ὑποπέλιδνα. Ταῦτ' οὖν ἐσιδὼν καὶ γνώμῃ σκεθρῇ βασανίσας, ὅλον τὸ σῶμα ἀθρέειν, ἤν τε πολλῆς καθάρσιος δοκέῃ δεῖσθαι, ἤν τε μὴ, ἀποσκεψάμενος ἐς τὴν χροιὴν καὶ τὴν ἡλικίην καὶ ῥώμην καὶ ὥρην καὶ οἵῃ διαίτῃ χρέονται· ἰητρείῃ δὲ, καὶ τοῦ σώματος παντὸς προνοεῖσθαι καὶ τὰς ὑστέρας καὶ τὸ στόμα ἰῆσθαι· καὶ ἢν μὲν μεμυκὸς ᾖ, ἀναστομῶσαι, ἢν δὲ λοξωθέωσι, ἐξιθύνειν χρή· ἢν δὲ ὑγραὶ ἔωσι, αὐαίνειν καὶ τἄλλα δρᾷν ἐναντίον. Σχεδὸν δὲ πάσῃσι ἡ πολλὴ θεραπείη ἡ αὐτή ἐστι, πλὴν τοῦ κατασπάσαι τὰ ἐπιμήνια· ὅσῃσι γὰρ γίγνεται, οὐδὲν δεῖ ταύτῃσι κατασπᾷν, ἀλλ' ὅ τι κακὸν ἐν τοῖσι ἐπιμηνίοισι ἔνι, τοῦτο ἀφαιρέειν χρὴ, ὅταν φλεγματώδεα τε καὶ ὑμενώδεα ἴῃ καὶ χολώδεα καὶ ἰχωροειδέα καὶ λεπτὰ, ἢ λευκὰ καὶ θρομβοειδέα, καὶ ὅταν μέλανά τε καὶ ἀνθρακώδεα, ἢ ζοφοειδέα, ἢ δριμέα, ἁλμυρὰ, θολερὰ, πυώδεα. Αὗται πᾶσαι αἱ προφάσιες ὑπεξαιρετέαι· κωλύουσι γὰρ λαμβάνειν ἐν γαστρί. [4] Ὁκόσῃσι μὲν οὖν φλεγματώδεα τε καὶ ὑμενοειδέα [5] τὰ ἐπιμήνιά ἐστι καὶ αὗται σαρκώδεές

cturnum. Et diurna quidem postero die eluere oportet, nocturna vero, ubi per diem et noctem in cinere iacuerint. In ablutione autem considerandum qualia sint detrita lintea, ubi in sole resiccata fuerint, quod tamen umbratili loco fieri optimum fuerit. Si igitur pituita impedimento fuerit, mucosa erunt lintea detrita. Sin propter salsuginem et bilem accidat, tum fulva, tum sublivida erunt. Quibus perspectis et accurata mentis acie exploratis, universum quoque corpus inspicito, multane purgatione indigere videatur, nec ne, ad colorem intentus, aetatem, virium robur, anni tempestatem, et victus rationem, qua utuntur. Curatio vero recte instituitur, si ubi universo corpori consultum fuerit, utero etiam et osculo curationem adhibeas, quod si conniveat, aperiendum, sin uterus in obliquum versus fuerit, dirigendus, sin humidus sit, resiccandus, reliquaque per contraria praestanda. At vero omnibus propemodum eadem curatio adhibenda, nisi cum menstrua detrahenda sunt. Quibus enim eunt, iis nihil detrahendum, sed quidquid inest in mensibus vitii, id summovendum, si tum pituitosi, tum pelliculosi fluunt et biliosi et sanie perfusi, tenues, aut albi, si grumosi atque etiam nigri, ac carbunculosi, aut caliginosi, aut acres, salsi, returbidi, purulenti; hae omnes causae, quod uteri conceptum impediant, penitus tollendae. Quibus igitur pituitosi et membranosi menses sunt, cum ipsae carne abundant, os valde humidum est, sputum copiosum et glutinosum.

[1] τῇσι σποδίῃσι. — [2] τῇ om. — [3] γένηται. — [4] ὀκόσα. — [5] τῶν ἐπιμηνίων.

κειμένοισι originem traxit; — ὁκοῖ' ἅσσα C.; — γίγνεται C. γίνεται cod. θ. Littr., γένηται vulg.; — δ' ἐν cod. θ., δὲ ἐν vulg.; — σκοταίῳ C. θ. Littr., σκοτιαίῳ vulg.

ἢν μὲν οὖν — ὑποπέλιδνα.] δὲ δι' ἅλμην τε καὶ χολήν vulg.; Littr. cum θ. dedit δὲ ἅλμη τε καὶ χολή, quae lectio otiosa correctio est vulgatae.

ταῦτ' οὖν — ἐναντίον.] βασανίσας (ἐς interponit C.) ὅλον τε (τε om. θ.) τό vulg., cum Littréo τε omisi; — ἤν τε καὶ μή vulg., sed καί omm. Parr. 8. θ. Littr., ὑποσκεψάμενος cod. θ.; — προνοεῖσθαι omm. Ald., Parr. 7. θ.; — καὶ τὰς ὑστέρας om. θ.; — καὶ ἢν μέν cod. C., Littr., μέν om. vulg.; — ἐξιθύειν vulg., ἐξιθύνειν Ald. Parr. 5., Cord., Lind., Littr.; — δρῆν C. solus.

σχεδὸν — πυώδεα.] δή pro δέ Parr. 4.; — ἐμμήνια vulgo, ἐπιμ. C. Q.' θ.; — δεῖ ταῦτα κατασπᾷν cod. θ.; — χρὴ καὶ ὅταν μὲν φλ. cod. θ.; — τε καὶ ὑμεν. vulg., τε omm. θ. Littr.; — καὶ ὑμεν. omm. Parr. nonnulli; — ἴῃ ex θ. dedit Littr., vulgo om.; — καὶ χολώδεα ex C. θ. Littr., vulgo om.; — χωροειδέα τε C.; — ἀλυκά pro λευκά idem; — ἢ ante δριμέα om. θ.

αὗται — γαστρί.] ὑπερεξαιρετέαι vulg.; ex θ. emendavit Littr.

ὁκόσῃσι — πεφυσημένα.] ὁκόσα μὲν οὖν φλεγματώδεα καὶ ὑμενώδεα τῶν ἐπιμηνίων ἐστὶ καὶ αὗται vulg.; — de meo ὁκόσῃσι — τὰ ἐπιμήνια scripsi, ut hoc membrum periodi ad aegrotantes ipsas referrem; — τε καί cum cod. θ. scripsi; — ὑμενώδεα C. — Dein pro καὶ αὗται de meo καὶ αὐταί scribo. Tum καὶ ταύτῃσι vulgo, sed καί omm. θ., Littr.; — τὸ σῶμα pro στόμα Vatt., Foësii; — πτύαλον bis cod. θ., πτύελον vulgo; — πλαδωδέστερον vulg., πλαδαδώτερον C., unde πλαδαρώτερον dedi; — καὶ πρὸς πάντα ὅ τι δ' ἂν cod. θ.; — ὄχλος καὶ προσίστηται vulg.,

εἰσι, [1]ταύτῃσι τὸ στόμα ἔξυγρον καὶ πτύαλον πουλὺ καὶ γλίσχρον· καὶ ἢν ὀξέος γεύηται ἢ δριμέος, τὸ πτύαλον ἐν τῷ στόματι [2]πλαδαρώτερόν τε ἔσται καὶ ἄναλτον καὶ πρὸς πᾶν, ὅ τι ἂν φάγωσι ἢ πίωσι, ὄχλος προσίσταται αὐτῇσι καὶ ἀείρεται ἡ κοιλίη καὶ ναυσίη καὶ ἀλυσμὸς πουλύς· ἀπό τε κεφαλῆς ῥεῦμα καταρρέει καὶ [3]πάντ' ἐμπλάσσεται, καὶ πολλὴν ὑγρασίην ἐπάγεται, καὶ τὰ ὑποφθάλμια πελιδνὰ καὶ πεφυσημένα. Ταύτας χρὴ ὅλας πυριᾶν καὶ πυκνὰ ἐμέειν καὶ ἀπὸ σιτίων καὶ ἀπὸ νηστείης· μαλάσσειν δὲ τὴν κάτω κοιλίην φαρμάκοισι πάμπαν κούφοισι, ὁκόσα ἥκιστα χολὴν ἄγει, καὶ μονοσιτέειν, καὶ γυμνάζεσθαι συχνὰ, καὶ ὡς ξηροτάτῃ τροφῇ διαιτᾶσθαι, καὶ ποτῷ ἐλαχίστῳ ἀκρητεστέρῳ· κοιλίῃ δὲ εὔλυτος ἀμείνων διαφυλάσσεσθαι. Τὰς δ' ὑστέρας χρὴ, ἢν μὴ πρὸς ταύτην τὴν δίαιταν ἐνακούωσι, καθαίρειν ἀδήκτοισι προσθέτοισι· προπυριᾶν δὲ πρὸ τῶν καθαρσίων αἰεὶ, πρότερον μὲν τῇ πυρίῃ τῇ ἐκ τῶν μαράθρων, ἔπειτα δὲ τῇ ἐκ τῶν θυμιημάτων. Τὰς δὲ πυρίας ποιέεσθαι καὶ τὰς προσθέσιας τεκμαιρόμενον ὅκως ἅπαντα πεποιήσεται καὶ κατὰ τρόπον ἔσται, ἐν ᾧ χρόνῳ τὰ ἐπιμήνια ἴῃ. Ἢν μὲν οὖν καθαρά τε καὶ ἀκραιφνέα καὶ ἔναιμα γένηται, οὕτως ἴτω παρὰ τὸν ἄνδρα ἀρχομένων τῶν ἐπιμηνίων, ἄριστον δὲ ἀπολειπόντων καὶ ἔτι ἰόντων μᾶλλον ἢ ἀφανέων. Ὅταν δὲ μέλλῃ ἰέναι παρὰ τὸν ἄνδρα, ὑποθυμιήσθω τι τῶν [4]θυμιημάτων τῶν στυπτικῶν· θυμιήσθω δὲ διὰ τοῦ [5]κανέου καὶ τοῦ καλάμου

Si quod vel acidum, vel acre degustarint, oris saliva liquidior et insulsa erit et ad quodvis cibi aut potionis genus turbatio consequitur, venter his attollitur, nausea adest et multa corporis iactatio; ex capite fluxio demittitur et omnia obducuntur et magnam adducit humoris copiam et partes sub oculis lividae sunt et flatu distentae. His toto corpore fotus adhibendus et a cibo et ieiunis frequens vomitus ciendus, quin etiam inferna alvus mollienda, sed levibus omnino medicamentis et quae minimum bilem educant. Semel tantum cibus sumendus, frequentique exercitatione utendum et in victus ratione siccissimo cibo et potu parcissimo meraciore. Praestiterit autem ut alvus servetur, quae facile solvatur. At vero uterum, si huic victus rationi non cesserit, medicamentis subditiciis minime mordacibus purgare oportet. Semper autem ante purgationes praemittendum fomentum, primo quidem loco fomentum ex foeniculis, deinde quod sit per aromatum suffitum. Fotus autem et medicamenta subditicia admoveto ea consideratione adhibita, ut omnia recte et convenienter fiant, quo tempore menses eunt. Si igitur pura, sincera et sanguinea appareant, tum virum adeat incipiente mensium fluxu; praestat tamen desinente, sed potius adhuc eunte quam cum cessaverit. Cum autem ad virum accessura est, suffitum aliquem adhibeat ex odoratis adstringentibus, quae in hanc rem parantur, idque per ollae operculum et arundinem adhibeat, asperso in cinerem calidum medicamento. Quo asperso operculum et

[1] καὶ ταύτ. — [2] πλαδαδέστερον. — [3] πάντα ἐπιπλ. — [4] θυμιαμάτων. — [5] κανείου.

Littr. καί delevit et προσίσταται cum J., θ. Lind. dedit, — προΐσταται fert C.; — ἀείρεται καὶ ἡ κ. vulg., sed καί omm. θ. Littr., ἡ om. θ.; — ἐπιπλάσσεται vulg., ἐμπλ. K., Littr.; — πελιά C.

ταύτας — διαφυλάσσεσθαι.] πυριῆν vulgo, πυριᾶν cod. θ.; — πυκινά idem; — σίτων C.; — ἀπό ante νηστείης omm. C. θ.; — δέ vulgo ante πάμπαν, sed δέ omm. C. D. Littr.; ξηροτάτῃσι τροφῇσι C.

τὰς δὲ ὑστέρας — θυμιημάτων.] δ' cod. θ., δέ vulg.; — φαρμάκοισι ἀδ. προσθ. cett.; — προπυριῆν vulg., προπυριᾶν cod. θ.; — τῇ ἐκ τῶν μαρ., ἔπειτα δέ om. Lind., μαράθων Ald. Parr. 4. θ.; — δέ post ἔπειτα Littr. ex θ., vulgo om.; θυμάτων cod. θ., θυμιημάτων C., θυμιαμάτων vulg.

τὰς δὲ πυρίας — ἴῃ.] τεκμαιρόμενος vulg., τεκμαιρόμενον cod. θ. Littr.; — ἴῃ C., εἴη ceteri minus recte.

ἢν μὲν οὖν — ἀφανέων.] καθαρά τε καί om. cod. θ.; — Vulgo: οὕγένηται vulg., γίνηται Parr. 4. θ. Littréus. — τως ἴτω παρὰ τὸν ἄνδρα ἐν ἀρχομένοισι τοῖσι ἐπιμηνίοισι ἄριστον δὲ (δ' cod. θ.) ἐν ἀπολείπουσι καὶ ἔτι ἰόντων (καὶ ἐπιόντων cod. θ.) μᾶλλον ἢ ἀφανέων (ἀποφανέων Gal. XVII[ae] p. 442. Kühn.). Cum hoc loco cf. § 17. infra. De meo pro ἐν ἀρχομένοισι et ἐν ἀπολείπουσι genitivum reposui, cuius vestigium superest in vulgata in postremis, ἔτι ἰόντων et ἀφανέων.

ὅταν δὲ — πυριῆσθαι.] ὑποθυμιησάσθω cod. θ.; — θυμάτων idem, ὑποθυμιαμάτων vulg., θυμιημάτων C.; κανίου C. J. θ., κανείου vulg.; — καλαμίου C.; — ἐπιπάσσῃ cett., sed aor. requiritur; — κανοῦν cod. θ., κανέον C. J.; — καί ante καθεζομ. ex C. θ. Littr.; — πυριᾶσθαι cod. θ.

ἐπὶ σποδιὴν θερμὴν ἐπιπάσσουσα τὸ φάρμακον· ὅταν δὲ [1] ἐπιπάσῃ, καὶ τὸ κάνεον περιθεῖναι καὶ τὸν κάλαμον [2] καὶ καθεζομένην πυριῆσθαι. Ὁκόταν δὲ δέῃ αὐτὴν θυμιῆσθαι, τῷ μολιβδίῳ χρήσθω, ὡς ἀνεωγμένῳ τῷ στόματι θυμιῆται· εἶτα ὅταν ἀνίστηται, πάλιν ἐν τῇ κλίνῃ προσθέσθω τὸ μολίβδιον· εἶτα ὑφελομένη [3] αὐτίκα ξυνευναζέσθω τῷ ἀνδρὶ καί, ἢν τὰ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς μὴ δῆλά οἱ ᾖ, ἐκτείνασα τὰ σκέλεα καὶ ἐπαλλάξασα ἠρεμείτω. Νηστείῃ δ' ὄφελος ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρῃ, πλὴν κυκεῶνα, ἢν ἐθέλῃ, ἄναλτον ἐφ' ὕδατι· τοῦτο δὲ [4] ποιέειν, ὁκόταν μέλλῃ θυμιῆσθαι. Ἢν δὲ ξυγγενομένη τῷ ἀνδρὶ κατάσχῃ τῇ ὑστέρῃ τὴν γονήν, [5] μηδ' ἐς τὴν ἑτέρην [6] ἀπίῃ ἡμέρην, σιτίων μὲν εἴργεσθαι καὶ λουτρῶν, πίνειν δὲ ἄλφιτον ἐν ὕδατι ἄναλτον καὶ δὶς καὶ τρὶς τῆς ἡμέρης. Αὕτη δὲ ἡ δίαιτα ἔστω ἡμέρας ἕξ, [7] ἄμεινον δὲ καὶ ἑπτά, ἢν μὴ ἀπίῃ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς, ὅταν ξυγγένηται. Ἀλουτεέτω δὲ πάντα τὸν χρόνον καὶ ἀκινητέειν ἐπιτηδευέτω· ἢν δὲ βούληται περιπατεῖν, περιπατεέτω ἐν ὁμαλῷ χωρίῳ καὶ λείῳ, πρὸς ἄναντες δὲ [8] μηδαμῶς, μηδὲ κάταντες· καθέζεσθαι δὲ ἐπὶ [9] μαλθακῷ, ἢν ξυλλάβῃ· τὴν δ' ἄλλην δίαιταν τὴν αὐτὴν ποιέεσθαι μέχρις ἡμερέων τριήκοντα. Ἀλουτεέτω δὲ, ἢ καί, ὅτε δέοι, λουθῆναι ὀλίγῳ καὶ μὴ λίην θερμῷ· τὴν δὲ κεφαλὴν μὴ βρέχειν. Σιτίοισι δὲ χρεέσθω καὶ ἄρτοισι καὶ μάζῃ, ἤν γε

arundinem circumponito, eamque sedentem suffito. Cumque suffitum capere opus erit, plumbea fistula utendum, quo adaperto osculo suffitus excipiatur. Deinde postquam surrexerit, rursus in lecto plumbea fistula subdatur, qua deinde subtracta cum viro congrediatur. Quodsi quae a viro emittuntur non sint ei manifesta, cruribus distentis et alternatim positis quiescat. Ieiuna autem esse debet eo ipso die, nisi cyceonem insulsum ex aqua sumere velit. Quod faciendum, cum suffitum adhibere volet. Post autem viri congressum, si mulier utero genituram continuerit, neque altero die exciderit, a cibis et balneis arcenda. Polentam autem insulsam ex aqua bis terque bibat. Eaque victus ratio sex diebus, aut quod praestiterit, septem servanda, si quae a viro emittuntur non exciderint post congressum, totoque tempore illota maneat et studiose motum vitet. Quodsi deambulare volet, loco adaequato et plano, non acclivi, neque declivi obambulet. Mulier etiam molliter desideat, si conceperit, reliquamque eandem victus rationem ad dies triginta observet. Balneo autem abstineat, aut si quando lotione opus fuerit, pauca eaque non admodum calida utatur, caput tamen ne madefaciat. In cibo panibus utatur et maza, si volet, ex carnibus, palumbo et similibus, marinis vero, quae alvum sistant. Inhibendus autem olerum acrium usus. Vino utatur nigro et carnibus assis potius quam elixis, et cicurum potius quam ferarum.

[1] ἐπιπάσσῃ τὸ κανεῖον περιθ. — [2] καί om. — [3] τηνικαῦτα. — [4] ποιέειν τότε δκ. — [5] καὶ μηδέ. — [6] ἀπίῃ. — [7] ἀμείνων. — [8] οὐδαμῶς οὐδὲ κατ. [9] μαλθακά.

ὁκόταν δὲ — ἠρεμείτω.] ὅταν δὲ οἵη τε ᾖ θυμιᾶσθαι cod. θ.; — μολιβδίῳ Ald., Parr. 5., θ., μολυβδίῳ vulgo, tum etiam infra; — χρήσθω Parr. 4., cod. Serv., θ. Littr., χρῆσθαι vulg.; — τῷ στ. θυμιᾶται cod. θ.; — εἶθ' C. θ.; — ὑφελομένη vulg., ἀφελομένη cod. θ., quem sequitur Littr., ego vulgatam veram lect. esse credo; — τηνικαῦτα vulg., sed αὐτίκα H. in marg., C., θ., Littr.; — οἱ εἴη C.

νηστείῃ — θυμιῆσθαι.] δ' C., δέ ceteri; — εἰ ἐθέλοι cod. θ.; — ἐν ὕδατι G. J.; — πιέειν τότε vulgo, sed ποιέειν C. H. θ. Cord., Lind., Foësius Latine; τότε vero, quum otiosum esset, delevi.

ἢν δὲ ξυγγενομένη — ἡμέρης.] εἰ J.; — τῇ ὑστεραίῃ ceteri, sed quum τῇ ὑστεραίῃ et quod sequitur τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ idem sit, et ὑστέρῃ et ὑστεραίῃ saepius confundantur, de meo τῇ ὑστέρῃ scripsi; — vulgo καὶ μηδέ, sed μηδ' cod. θ., μή C. Cord., equidem μηδ' ex θ. scripsi, καί abieci; Lind. μηδέν dedit; — ἐπίοι vulg., ἀπίῃ G. J. Littr.; — πινέτω cod. θ.

αὕτη — ξυγγένηται.] δέ et ἔστω omm. θ.; δὲ καὶ εἰ (ἢν alii codd.) ἑπτά Parr. aliquot; — ἤ pro δὲ καί C. θ.; — ἀπό C. θ. Littr., ἀπό om. vulg.

ἀλουτεέτω — τριήκοντα.] δέ omm. Cord., Lind.; — χρή C. θ. pro ἐπιτηδευέτω: — περιπατείτω omm. iidem et vero abesse, adesse potest; — προσάναντες vulg., πρὸς ἄναντες Parr. 4., Littr.; πρόσαντες C. J. θ.; — μηδαμῶς vulg., μηδέν C. θ. Littr.; — ἐπὶ μαλθακά cett., de meo ἐπὶ μαλθακῷ dedi; — μέχρι ἡμερῶν τριακ. C.

ἀλουτεέτω δὲ — βρέχειν.] ἀλουσίῃ δὲ καὶ ὅτε δέει (δέοι cod. θ.) ὀλίγῳ C. θ.; δέῃ Cord., Lind.

σιτίοισι — θηρίων.] χρήσθω cod. θ.; — καὶ ἄρτοισι om. θ.; — καὶ ἢν βούληται μάζῃ C. θ.; καὶ τοῖσι παραπλησίοισι omm. iidem; — δέ post θαλασσ. et post οἴνῳ

βούληται· κρεῶν δὲ Φάσσῃ καὶ τοῖσι παραπλησίοισι, θαλασσίων δὲ ὁκόσα κοιλίην ἵστησι· εἴργεσθαι δὲ λαχάνων δριμέων· οἴνῳ δὲ μέλανι χρεέσθω, κρέασι δὲ ὀπτοῖσι μᾶλλον ἢ ἑφθοῖσι καὶ τῶν ἡμέρων ἢ τῶν θηρίων.

ιβ'. Καὶ ταῦτα μὲν, ἢν ξυλλάβῃ· ἢν δὲ μὴ ξυλλάβῃ, ἀλλ' οἴχηται δευτεραῖα ἢ τριταῖα τὰ τοῦ ἀνδρὸς ῥεόμενα παμπόλλῃ ὑγρασίῃ, δῆλον ὅτι ὑγρότεραί εἰσι αἱ ὑστέραι. Θεραπεύειν οὖν χρὴ κατὰ τὸν ὑφηγημένον τρόπον, μέχρις ἂν ξηραὶ γένωνται· ὁκόταν δὲ δοκέωσι ξηραὶ εἶναι, ἰητρεύεσθαι [1] ἄριστον Φαρμάκοισι μαλθακτηρίοισι κάτοπίν τε καὶ ἐς τοὔμπροσθεν, ἄχρις [2] οὗ κατὰ Φύσιν γένωνται καὶ αὖτις ἴτω παρὰ τὸν ἄνδρα, ὅταν τὰ ἐπιμήνια μηκέτι πολλὰ ἴῃ, ἀλλ' ὀλίγα καὶ εὔχροα καὶ ὀργᾷ. Καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι ἡμέρῃσι [3] ἱμεροῦσθαι χρὴ, ἢν ἄριστα ἔχωσι αἱ ὑστέραι. Ὅταν δὲ ξυγγένηται ἐν τῇσι ἡμέρῃσι τῇσι εἰρημένῃσι, ἢν εὐτρεπισθῶσι αἱ ὑστέραι [4] καὶ κατάσχῃ τὴν γονὴν, ἡμερέων δέκα ἢ δυοκαίδεκα μὴ ἰέναι ὡς τὸν ἄνδρα. Ἢν δὲ μὴ ξυλλάβῃ, ὑγιέες δὲ ἔωσι αἱ μῆτραι, — γίγνεται γὰρ δὴ καὶ τοῦτο πολλῇσι, — ἐπειδὰν ἀκιδναὶ αἱ μῆτραι, [5] εὔτροφοι ἐοῦσαι, ὑπὸ πάθεος γένωνται ἢ ὑπὸ Φαρμακείης τε καὶ πυρίης πολλῆς, οὐ δύνανται Φέρειν τὴν γονὴν πρὶν ἢ ἐθάδες γένωνται καὶ

12. Atque ista quidem si conceperit, facienda; sin non conceperit, sed postero aut tertio die quae a viro sunt nimio humore diffluentia foras prodeant, uterum humidiorem esse constat, quem prius exposito modo curare oportet, dum sicciores evadant. Cum vero siccus esse videbitur, optimum est emolliente medicamento curare posteriore et anteriore parte adhibito, donec ad pristinam naturam redeat. Tum rursus virum adeat cum non amplius multi, sed pauci et bene colorati menses feruntur et impetu quodam in venerem excitatur. Quin etiam aliis diebus in venerem pronam esse oportet, si uterus bene habeat. Ubi autem praedictis diebus viri complexum experta fuerit, si commode apparatus uterus fuerit et genituram continuerit, decem aut duodecim diebus virum ne adeat. At si non conceperit, uterus autem bene valeat, id enim etiam multis accidit, cum imbecillus uterus, ceterum bene nutritus, ex affectione aliqua fuerit, aut propter frequens medicamentum, aut fotum, non prius genituram ferre queat quam in consuetudinem venerit,

[1] οὕτως ἄριστον Φάρμακον μαλθακτήριον. — [2] οὗ αὗται κατὰ φ. — [3] ἱμεροῦσθαι δὲ χρὴ τοῦ ἀνδρὸς ἢν κ. τ. λ. — [4] ἢν κατάσχῃ τε τὴν γ. — [5] ἐοῦσαι εὔτροφαι; in marg. ἄτροφοι.

om. C.; — rursus χρήσθω cod. θ.; — τοῖσι κρέασι idem; — δέ post κρέασι omm. C. θ.; — ἤ om. vulg., Littréus aliique dederunt e mss.; ἡμερέων vulg., sed ἡμέρων recte J. θ. Lind., Littr.; verum vulgata dein καὶ τῶν θηρείων, quod duplici modo vitiosum, nam primum pro καί legere oportet ἤ, dein pro θηρείων cum C. θ. θηρίων est legendum; si θήρειος noster usurpare voluisset, scripsisset καὶ τῶν ἡμέρων ἢ τοῖσι θηρείοισι.

12. καὶ ταῦτα — αἱ ὑστέραι.] ταύτην C., Littr.; — ἢν μέν cod. θ. Littr.; — μὲν εἰ ξυλλάβῃ alii Parr.; — tum post ξυλλάβῃ vulgo: οὕτως (οὕτω alii codd.) χρὴ ποιέειν, quod omm. Parr. 7., in quorum duobus alia manu restituitur; equidem cum his mss. omisi. Dein ἢν δέ γε μή vulg., sed γε omm. C. θ.; — δευτεραίῃ ἢ τριταίῃ C., quod item ferri sane potest; — τὰ τοῦ ἀνδρός omm. C. θ.; — ad ῥεόμενα, quae forma media nunc primum in his libris occurrit, cf. Herod. VII. 40.: οἵ που νῦν ἱδρῶσι ῥεούμενοι ἑστήκασι.

θεραπεύειν — ὀργᾷ.] τὸν ὑφηγημένον λόγον cod. θ.; — μέχρις οὗ C. sine ἄν, cod. θ. εὖ pro οὗ; — ξηραίνωνται idem; — ἰητρεύεσθαι οὕτως ἄριστον φ. vulg.; ἰητρεύεσθαι alii Parr. sed C. ἰητρείῃ ἥδε ἄριστον et cod. θ. ἰητρείῃ οὖν ἀρίστῃ, unde Littr. ἰητρείῃ ἥδε ἀρίστῃ; quid maluerim e textu descripto patet; — tum μιν κατόπιν vulg., μὴν κ. C., μοι κ. F. G.; — μιν omm θ. Littr., quos sequor; — ἄχρι C., μέχρι cod. θ.; — οὖν pro οὗ J.; — post οὗ vulgo αὗται, pro quo θ. fert αὖαι, C. αὖτις; ego vero voculam abundantem reiicio; — πολλά om. θ.; — ex eodem ἴῃ dedi, quam voculam om. vulg., sed ᾖ C. Littr.; — ἀλλὰ ὀλίγα εὔχρ. C.

καὶ ἐν τῇσι — ὑστέραι.] ἄλλῃσι ἢ ἑτέρῃσι C.; — ἱμεροῦσθαι τοῦ ἀνδρός vulg., sed C. θ. omm. τοῦ ἀνδρός; hos sequor; — αἱ γυναῖκές τε καὶ αἱ ὑστέραι cod. θ.

ὅταν δὲ ξυγγένηται — ἄνδρα.] τῇσιν εἰρημ. ἢν om. C.; — εὐτρεπεῖς ἐῶσιν (i. e. ἔωσιν) idem; — cett. ἢν κατάσχῃ, de meo καί pro ἤν scripsi; — τε τὴν γ. vulgo, sed τε omm. C. θ. Littr., fortasse γε scriptum fuit; — δυωκαιδ. cod. θ.; — εἰς pro ὡς J. θ.

ἢν δὲ μὴ — ἀπαλλάσσηται.] μή om. K.; — ξυλλαμβάνῃ cod. θ.; — δή om. idem, δὴ καί om. C.; — αἱ μῆτραι ἐοῦσαι ἄτροφοι (εὔτρ. Ald., Parr. 8., εὔτρ. οὖσαι cod. θ.) ὑπὸ ν. γίνονται (γίνωνται K., γίγνονται C., γενῶνται (sic) θ.) vulg.; hinc eodem, quo Littr., modo textum

ἰσχύωσι· γνωστὸν δὲ τοισίδ' [1] ἐστι· ὁκόταν ἀπίῃ οἱ, — ἄπεισι δὲ δευτεραίῃ ἢ καὶ τριταίῃ καὶ ἔτι ἀνωτέρω, — ἀπέρχεται παχέα τε καὶ ξυνεστεῶτα, οἷον [2] βλέννα, ἢν μὴ κακόν τι ᾖ καὶ διὰ νοῦσον ἑτέρην ὑστερέων ἡ γονὴ ἀπαλλάσσηται. Ὅταν οὖν τοιαῦτα [3] γένηται, θεραπηΐης μὲν [4] οὐκ ἀπόχρη ὑστερέων· τοῦ δ' ἄλλου σώματος ἐπιμέλειαν ἔχειν, ὡς εὐεξίη τοιαύτη οἱ ᾖ, ὡς ξυνεσταλμένον τε ἅμα τὸ σῶμα εἶναι καὶ εὔογκον, λουτροῖσι ὀλίγοισι, πόνοισι πρηέσι πλέοσι· δριμέων καὶ ἁλμυρῶν εἴργεσθαι· ἐμέτοισι χρῆσθαι πρὸ τῶν ἡμερέων, ὧν μεμάθηκε τὰ ἐπιμήνια γίγνεσθαι καὶ αὖτις λιμοκτονέεσθαι καὶ τἄλλα ἐπιτελεῖν ἅσσα εἴρηται. Αὕτη μὲν ἡ θεραπηΐη ἀμφὶ τῶνδε.

ιγ'. Ὅσῃσι δὲ, ὅταν ξυγγένωνται, αὐτίκα διαρρέει τὰ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς, ταύτῃσι τὸ στόμα τῶν ὑστερέων πρόφασις. Θεραπεύειν δὲ δεῖ οὕτως· ἢν μὲν σφόδρα μεμυκὸς ᾖ, ἀναστομῶσαι τοῖσι δαιδίοισι καὶ τοῖσι μολιβδίοισι· πυριῆν δὲ μαλθακῇ πυρίῃ, τῇ ἐκ τοῦ μαράθρου καὶ καθαίρειν προσθέτοισι, ὅσα λεπτύνει τὰς ὑστέρας καὶ ἐς [5] ἰθὺ καθίστησι· μετὰ δὲ τὰς καθάρσιάς τε καὶ τὰς πυρίας κλύζειν τοισίδε, ἅσσα ἐναντία τῇ προφάσι. Ὅσῃσι δὲ τὸ στόμα ἀπεστραμμένον ἐστὶ καὶ προσπεπτωκὸς πρὸς τὸ ἰσχίον, — γίγνεται

aut robur acquisiverit. Quod his signis cognoscitur: cum mulieri genitura exciderit, quod fit postero die aut tertio aut etiam prius, crassa et velut mucus coacta exeunt, nisi vitium aliquod subsit, aut propter alium uteri morbum genitura dimittatur. Cum igitur talia fiunt, uterum quidem curare non satis est, sed reliqui corporis cura habenda est, quo ei landabilis huiusmodi habitus comparetur, ut corpus sit compactum et iusta mole praeditum, balneis paucis, multis vero laboribus levibus; ab acribus et salsis abstinendum; vomitionibus utatur ante dies, quibus menses fluere consueverunt, et rursus omnimodam abstinentiam adhibeat, ac reliqua, quae commemorata sunt, perficiat. Ea quidem his curatio convenit.

13. At quibus statim a viri amplexu effluunt quae a viro immissa sunt, his uteri os in causa est. Cui ad hunc modum curatio adhiberi debet: si quidem admodum conniveat, fistulis taedaceis aut plumbeis aperiendum, mollis quoque fotus ex foeniculo admovendus; per subditicia medicamenta etiam purgandum, quae uterum attenuent et directum constituant. Post purgationes autem et fotus infundenda quae causam oppugnent. Quibus vero os distortum in coxendicem prolapsum est, eiusmodi enim quaedam fiunt quae uterum impediunt, quo minus

[1] ἐστὶν ὧδε. — [2] βλένναι. — [3] φανθῇ. — [4] οὐκ om. — [5] εὐθύ.

descripsi; μὴ ὑπὸ φ. cod. θ.; καὶ οὐ δύνανται idem; — πρὶν ἐθάδες idem; — γένωνται Parr. 4. Cord., γίνωνται Bas. H. I. Littr., γίνονται vulg.; — ἰσχυρωθῶσι C.; — γνωστὸν δὲ καὶ τ. cod. θ.; — ceteri ἐστὶν ὧδε, sed aut τοισίδε, aut ὧδε abundat, itaque hoc delevi; — ἤ in ἢ καὶ τριταίῃ omm. C. θ.; — ἐπανωτέρη cod. θ. pro ἔτι ἀνωτ.; — ἀπέρχεται δὲ παχέα cett.; — τε post παχέα omm. C. θ.

ὅταν — εἴρηται.] ὅταν οὖν τοιαῦτα φανθῇ vulgo, sed οὖν et φανθῇ om. C.; equidem de meo γένηται pro φανθῇ, quod insuetum nostris, repono; saepius haec verba alternant in mss.; — οὐκ ἀπόχρη rectissime Foësius Latine, vulgo negatio pessime negligitur; — θεραπηΐης ex eodem cod. Littr., θεραπείης vulg.; — ὡς καὶ εὐεξίη vulg., sed καί om. Littr. cum θ., εὐεξίης τοιαύτην. οἱ ἴῃ (fuerit fortasse scriptum aliquando εἶναι) C.; — τε ἅμα om. θ. — Dein λουτροῖσιν ὀλίγοισιν πλείοσι δὲ δριμέων vulg., — λουτρ. ὀλίγοισι πλείοσι δὲ πόνοις· δριμέων Cord.; — λ. ὀλ. πλείοσι δὲ πόνοις καὶ κούφοις χρῆσθαι· δριμέων Foës. in adn.; — λ. [δὲ] ὀλίγοισι πλείοσι δὲ πόνοισι καὶ κούφοισι· δριμέων [δέ] Lind. — λ. ὀλίγοισι, πόνοισι πλείοσι· δριμέων cod. θ. — λ. ὀλ. πόνοισι πρηέσι πλείοσι· δριμέων C.; — λ. ὀλ. ἐμέτοισι χρῆσθαι πρὸ τῶν ἡμερέων, ὧν μεμαθήκει τὰ ἐπιμήνια γίνεσθαι. πλείοσι δὲ δριμέων καὶ ἁλμυρῶν εἴργεσθαι D. Q.', διαλμύρων C.; — ἐμέτοισι [δέ] Lind.; — μεμαθήκει vulgo, μεμάθηκε C. θ.; — αὖτις C., per θ. ceteri; — τὰ ἄλλα C. — In his textum eodem modo, quo Littr., descripsi, nisi quod μεμάθηκε et αὖτις recepi.

αὕτη — τῶνδε.] ἡ de meo adposui; θεραπηΐη Ionice Littr. ex C., qui θεραποιίη.

13. ὅσῃσι — πρόφασις.] ἔσι cod. θ.; — ἀπίσει (sic) cod. θ., i. e. ἄπεισι, pro διαρρέει.

θεραπεύειν — τῇ προφάσι.] οὕτως omm. C. θ.; — μολυβδίοισι G. H. θ., μολιβδίνοισι C.; — ὅσα C. θ. Littr., οἷα vulg.; — ἐς om. K.; — επι ου καταστήσει cod. θ., i. e. ἐπ' ἰθὺ καταστήσει, — εὐθύ vulg., ἰθύ D. Littr.; — τὰς πυρίας C. I. K. θ. Littr.; — ceteri τάς omm.

ὅσῃσι — τρόπον.] ἐπὶ τὸ ἰσχίον J.; — τῶν πυριῶν C. θ. Littr., πυρίῃσι vulg.; — παρασπασαμένην vulg., παραφασαμένην aut παραψαμένην proponit Foës., — παραφασσαμένην Lind., Littr., vitiose tamen, nam per unum σ cum Foësio scribendum; — παρασπάσαι τῷ δακτύλῳ ἀποστῆσαι τοῦ ἰσχίου ὅταν δ' ἀποστῆσῃ ἢ ἐξορθοῦν cod. θ.; — ἀποστήσῃς D., ἀποστήσῃ vulg.; — ἐξορθωμέναι edd. antt., Parr. 4.; — μαλθακοῖσι cod. θ.; — τὰ ἄλλα C.; — τρό-

γὰρ καὶ τοιαῦτα, διακωλύοντα τὴν ὑστέρην τὴν γονὴν προσδέχεσθαι, — ὅταν οὖν τι τοιοῦτον ξυμβῇ, πυριῆν χρὴ τῇσι εὐώδεσι [1] τῶν πυριῶν· μετὰ δὲ τὴν πυρίην [2] παραφασαμένην τῷ δακτύλῳ ἀποσπᾶν τοῦ ἰσχίου· ὅταν δ' ἀποστήσῃ, ἐξορθοῦν τοῖσι δαιδίοισι καὶ τῷ μολιβδίῳ κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον· ὅταν δὲ ἐξωρθωμέναι τε καὶ ἀνεστομωμέναι γένωνται, προσθέτοισι μαλακοῖσι καθαίρειν καὶ τἄλλα ποιέειν κατὰ τὸν ὑφηγημένον τρόπον. Ὅταν δ' ἀνεστομωμέναι μᾶλλον τοῦ δέοντος αἱ ὑστέραι ἔωσι, καθάρσιος δέονται· μετὰ δὲ τὰς καθάρσιας [3] κλυσμῶν καὶ θυμιημάτων. Ἢν δ' ἐγγύτερον ἔωσι τοῦ δέοντος, ἐμέτων δέονται αἱ ὑστέραι καὶ πυρίης δυσώδεος, [4] μέχρις ἂν ἀναχωρήσωσι· ὅταν δ' ἐς χώρην ἔλθωσι, τῇ διαίτῃ [5] τῇ ὑφηγημένῃ χρῆσθαι. Ἢν δὲ τὸ στόμα πιμελῶδες ᾖ καὶ παχὺ καὶ διὰ τοῦτο μὴ κυΐσκηται, νᾶπυ ἑφθὸν ἐσθίειν νῆστιν καὶ ἄκρητον ἐπιπίνειν· προσθέσθω δὲ νίτρον ἐρυθρὸν καὶ κύμινον καὶ ῥητίνην, ἄριστον [6] δ' ἐν ὀθονίῳ· ἢ νίτρον ξὺν σμύρνῃ καὶ ῥητίνῃ [7] καὶ κυμίνῳ καὶ μύρῳ λευκῷ· ἢ ἐλάφου κέρας καῦσαι καὶ μῖξαι ὠμήλυσιν διπλασίην [8] ἐν οἴνῳ. . . . . Ἢν δὲ μὴ ῥηΐζῃ, πράσα ἕψειν καὶ ἀμφικαθίζεσθαι· ἢ φηγὸν τρίβουσα προστιθέσθω· σκόροδά τε τρώγειν νεαρὰ, καὶ μελίκρητον ἐπιπίνουσα ἐμεέτω.

ιδ'. Ὅσῃσι δὲ ἐμμένει καὶ ἐνσήπεται καὶ

genituram suscipiat; — cum igitur tale quippiam acciderit, fotus ex odoratis admovendus. Post fotum autem immisso digito leniter contrectata muliere a coxa avellendum. Quod cum abductum fuerit, taedaceis et plumbeis fistulis iuxta praedictam rationem dirigendum. Cum autem directus et apertus fuerit uterus, per emollientia subditicia medicamenta repurgandus, reliquaque iuxta praescriptum modum facienda. Cum autem uterus plus aequo apertus fuerit, purgatione indiget; post purgationes vero operae pretium est collutiones et suffitus ex aromatis adhibere. Si vero propius accesserit quam conveniat, vomitionibus et suffitibus ex rebus graveolentibus indiget, quoad adscenderit, cum vero in locum suum redierit, praescripta victus ratione utendum. At si osculum praepingue sit et crassum eamque ob causam non concipiat, sinapi coctum ieiuna edat et vinum merum superbibat. Nitrum etiam rubrum in subditicio medicamento adponat cum cumino et resina, optime autem fiet in linteo; vel nitrum cum myrrha et resina et cumino et unguento albo. Aut cornu cervi urendum et hordeaceam farinam crudam duplici copia in vino admiscendum. . . . . Quodsi his non iuvetur, porris decoctis insideat, aut fagum contritam in subditicio apponat et allia recentia comedat et aqua mulsa superbibita vomat.

14. Quibus autem genitura in utero immo-

[1] πυρίῃσι. — [2] παρασπασαμένην. — [3] κλυσμῶν ἀξιοῦν καὶ θ. — [4] μέχρις ὅτου ἐς χ. — [5] δὲ τῇ. — [6] δὲ οἴνῳ νίτρον ξυμμίσγειν. — [7] ἅμα καί. — [8] ἐν οἴνῳ ἢν δὲ μὴ ῥ. etiam V.

που pro λόγον Q.' Lind., in fine periodi, quod praestare puto.

ὅταν — θυμιημάτων.] ὅταν δέ E. K. Q.', Lind., unde δ' dedi, vulgo abest; — ἀναστομῶνται C. θ. sine ἔωσι; — κλυσμῶν ἀξιοῦν κ. τ. λ. vulg., sed ἀξιοῦν cum C. θ. om. Littréus.

ἢν δὲ — χρῆσθαι.] δέ vulgo δ' cod. θ.; — ἔγγιον C.; — μέχρι cod. θ.; — τῇ ante διαίτῃ om. idem. Verum vulgo: μέχρι ὅταν ἐς χώρην ἔλθωσι· τῇ διαίτῃ δὲ τῇ ὑφηγημένῃ χρῆσθαι, quod profecto vitiosum; nam periit aliquid post μέχρι et postrema olim sic se habuerunt: ὅταν δ' ἐς τὴν χώρην ἔλθωσι, διαίτῃ κ. τ. λ. Itaque supplevi μέχρις ἂν ἀναχωρήσωσι et reliqua quemadmodum dixi descripsi.

ἢν δὲ — οἴνῳ.] τὸ στ. om. C.; — pro παχύ Littr. πάχετον ex C. θ.; novi autem τὸ πάχετος substantivum, non adiectivum huiusmodi; διὰ τοῦτο om. θ.; — πρόσθετον ceteri, προσθέσθω de meo; — λίτρον idem; — καί ante κύμινον om. idem, ante ῥητίνην C. θ. — Porro: ἄριστον δὲ οἴνῳ νίτρον ξυμμίσγειν καὶ ῥητίνῃ ἅμα καὶ κυμίνῳ vulg.; — ἄριστον δὲ οἴνῳ νίτρον ξὺν σμύρνῃ (D. al. m. ξυμμίσγειν) καὶ ῥητίνῃ ἅμα καὶ κυμ. Ald. Parr. 5.; — ἄρ. δ' ἐν οἴνῳ ἢ νίτρῳ ξὺν σμύρνῃ καὶ ῥητ. ἅμα καὶ κυμ. C.; — ἄριστον δ' ἐν ὀθονίῳ· ἢ λίτρον σὺν σμύρνῃ καὶ ῥητίνην καὶ κυμίνῳ cod. θ., quem cum Littréo in plurisque sequor. Dein διπλῆν vulg. διπλασίην cod. θ. Littr. Post ἐν οἴνῳ habet ἐπὶ ἡμέρας τέσσερας πινέτω cod. θ.; — in C. ἐπί om. et τέσσαρας scribitur. In vulg., Marc. ista absunt, Lind., Littr. adscribunt, ille sine ἐπί; — mihi a loco aliena videntur. Sed puto post οἴνῳ aliquid periisse, quo quid cum remediis enumeratis faciendum sit, docuerit; itaque lacunae signa adposui.

ἢν δὲ μὴ — ἐμεέτω.] ῥηΐζῃ C. Littr., ῥαΐζῃ vulg.; — ἀμφικαθέζεσθαι vulg., cum Littréo θ. sequor; ἀμφικαθείεσθαι K., si recte legam; nam vitium in charta est; — σκόροδα δέ C.; — νεηρά idem; — πίνουσα C. θ.

14. ὅσῃσι — διδόναι.] σήπεται J. θ.; — ἀνδραφάξιος vulg., ἀδραφάξιος alii codd.; — ἀνδραφάξιος recentior for-

ὄχλον ποιέει, ἀδραφάξιος ἀγρίης καρπὸν ἢ χυλὸν [1] ἐν μέλιτι ξὺν κυμίνῳ ἔκλεικτον διδόναι.

ιε'. Ὅταν δὲ δύσοδμα ἴῃ καὶ μὴ κυΐσκηται, [2] ἀνδράχνην καὶ χηνὸς ἔλαιον [3] ξυμμίσγειν καὶ προστιθέναι.

ιϛ'. Ὅσῃσι δὲ ἑκταῖα καὶ ἑβδομαῖα τὰ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς κατασηπόμενα χωρέει, ταύτῃσι εἰκὸς γίγνεσθαι ὑπ' ἀμφοῖν [4] ἐπιρροῆς, χολῆς τε καὶ ἅλμης· θεραπεύειν δὲ [5] χρὴ ἐλλεβόρῳ ἢ καὶ σκαμμωνίῃ καὶ πεπλίῳ· καθαίρουσι [6] γὰρ ἄνω τε καὶ κάτω φλέγμα τε καὶ χολὴν καὶ φύσας ἄγει· πρὸ δὲ τῶν καθαρσίων τῇσι πυρίῃσι χρῆσθαι τῇσι ἐκ τῶν θυμιημάτων· ὅταν δὲ πυριήσῃς, καθαίρειν προσθέτοισι τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς ἐν τοῖσι πρόσθεν καὶ μετὰ τὰς πυρίας καὶ καθάρσιας τοῖσι μαλθακτηρίοισι [7] χρῶ καὶ τῷ ἐκ τῆς λινοζώστιος προσθέτῳ καὶ ἀρτεμισίης ποίης καὶ ἀνεμώνης καὶ ἐλλεβόρου λευκοῦ ἢ μέλανος. Τὰ μὲν τῶν φαρμακηΐων ταύτῃσι [8] ὧδε· χρὴ δὲ τὴν δίαιταν ἀποσκεπτόμενον τῆς ἀνθρώπου ἐς τὸ ὅλον σῶμα ποιέειν, ἤν τε αὐχμηροτέρη δοκέῃ εἶναι, ἤν τε σαρκωδεστέρη· κὴν μὲν αὐχμηροτέρη, λουτροῖσι πλείοσι καὶ ἑφθοῖσι πᾶσι τοῖσι ὄψοισι, εἴτε θαλασσίοισι εἴτε κρέασι, οἴνῳ δὲ ὑδαρέϊ, λαχάνοισι ἑφθοῖσι καὶ λιπαροῖσι πᾶσι καὶ γλυκέσι· ταῦτα γὰρ ὡς ἐπιτοπουλὺ ποιέει ὑγρηδόνα εἶναι καὶ ἐν τῷ [9] ἄλλῳ σώματι καὶ

ratur, ibique putrescit et molestiam excitat, atriplicis agrestis semen aut succum in melle cum cumino delingendum dato.

15. Cum vero gravis odoris prodeant, neque concipiat, portulacam cum anserino adipe permisceto et in subditicio apponito.

16. At quibus quae a viro immissa sunt sexto, vel septimo die putrefacta effluunt, his id accidere probabile est ab utriusque, salsuginosi humoris et bilis, affluxu. Curare autem oportet per veratrum, vel etiam per scammonium et peplium; haec enim tum sursum tum deorsum pituitam bilemque purgant flatusque deducunt. Ante purgationes tamen fotibus ex odoratis utendum et post fotus per subditicia purgato eodem quo in superioribus modo. At post fotus et purgationes emollientibus utitor et in subditicio mercurialem, artemisiam herbam et anemonem veratrumque album aut nigrum apponito. Ac curatio per medicamenta his ita fiat; victus vero rationem habita totius corporis muliebris ratione ad id accommodare oportet, sive illa siccior, sive carnosior videatur. Quae quidem si aridior fuerit, pluribus balneis, opsoniis omnibus elixis, tum marinis, tum carnibus, vino etiam aquoso, oleribus coctis et pinguibus quibusque ac dulcibus utatur. Haec enim fere humoris abundantiam tum reliquo corpori, tum utero conciliant. Sin vero humidior fuerit, sic affectus uterus horum nullo indiget, sed contra

[1] σὺν μέλιτι ἢ ξὺν κυμίνῳ. — [2] ἀνδράχνην γοῦν. — [3] μίσγειν. — [4] ἢν ἐπιρρέῃ. — [5] χρὴ ὧδε. — [6] γὰρ ταῦτα. — [7] χρέο. — [8] ὧδε χρὴ τὴν δὲ δ. [9] παντὶ σ.

ma habetur, Diosc. ἀτραφάξιος scribit. Dein ἐν μέλιτι C. θ., ξὺν μ. vulgo; tum vulgo καὶ ξὺν κυμ., sed in lect., quam sequimur, καί ferri nequit.

15. ὅταν — προστιθέναι.] εἴῃ, οὐ κυΐσκεται vulg., cum Littréo cod. C. sequor, nisi quod ille ἔῃ scripsit pro quo rectius ἴῃ praebet θ. Tum vero in hac lect. necessario μή pro οὐ legere oportet. Dein ἀνδράχνιον C.; ἀνδράχνην οὖν (γοῦν cdd. 4.) vulg.; cum Littr. οὖν omisi; — sed licet nihil mutem, nolo reticere mihi miscelam portulacae cum adipe anserino mirum videri suppositorium. Aliis locis in formulis ad calcem libri confusa vidi nomina σανδαράχη et ἀνδράχνη; itaque videas mecum L. B., num forte σανδαράχην καὶ χηνὸς ἔλαιον legere oporteat; — συμμίσγειν cod. θ., simplex μίσγειν vulg.

16. ὅσῃσι — μέλανος.] ἧσι cod. θ.; — δέ omm. C. θ.; — ὑπ' ἀμφοῖν· ἢν (ἤν om. θ.) (οὖν interponit Lind.) ἐπιρροῇ (ἐπιρροήν cod. θ., ἐπιρρυῇ C.) (addunt ἢ Cord., Lind.) χολῆς vulg.: uti Littréus textum descripsi; nisi quod τε de meo post χολῆς dedi. — Dein δὲ χρή θ., δέ om. vulg., χρή om. C.; — δὲ χρὴ ὧδε· ἐλλεβόρῳ κ. τ. λ. vulgo; equidem ὧδε cum interpunctione sustuli; — ἢ καὶ σκ. C. θ.; ceteri καί omm.; — σκαμμωνίῳ C.; — γὰρ ταῦτα ἄνω vulg., ταῦτα omm. C. θ. Littr.; — φλ. τε καὶ χ. iidem, vulgo τε om.; — χρῆσθαι omm. C. θ., sequens τῇσι praebuerunt iidem Littréo, vulgo om.; — θυωμάτων cod. θ.; — ἐν τοῖσι πρόσθεν vulg., τῇσι in his Parr, 4. θ. Littr.; malis ὡς τὰς πρόσθεν, sed in vulgata ad τοῖσι subintelliges νοσήμασι. — Vulgata προσθέσιας pro πυρίας, quod ex θ. recepit Littr.; — χρεῖο cod. θ.; — τὸ — πρόσθετον vulg., de meo dativum dedi.

τὰ μὲν — ὑστέρῃσι.] φαρμακηίων (sic) C. Littr., φαρμακειῶν vulg.; — ὧδε χρή· τὴν δὲ δίαιταν vulgo; equidem ὧδε χρή aegre ferens vocularum ordinem mutavi. Dein ὑποσκεπτόμενον cod. θ.; — ὅλον vulgo, οὖλον C. θ. Littr.; — αὐχμηρεστέρη C.; — ἢν μὲν γάρ cod. θ., etiam C. ἤν pro κἤν. Porro καὶ — καὶ τοῖσι C. θ. pro εἴτε — εἴτε; —

ἐν τῇσι ὑστέρῃσι. Ἢν δὲ ὑγροτέρῃ ᾖ, δέονται αἱ τοιαῦται ὑστέραι τούτων οὐδενὸς, ἀλλὰ τἀναντία [1] οὐ χρὴ ψαύεσθαι οὐδὲ κλύζεσθαι νεοχμῶς οὐδὲ θυμιῆσθαι· πρὸς γὰρ τὸ [2] κινεύμενον φιλέει ἰέναι. Καὶ ἢν ἐξυγρασθέωσι μᾶλλον τῆς φύσιος, χρὴ δὴ ξηραίνειν καὶ θυμιῆν· ἢν δὲ χολώδεα ἴῃ ἐπὶ σφέας, ὅ τι χολὴν καθαίρει διδόναι· ἢν δὲ ἁλμυρώδεα, γάλα ὄνειον καὶ οἶνον καὶ τἄλλα ἀλεξητήρια.

neque haec attrectare, neque recenter lavare, neque suffitum adhibere oportet; nam ad commotam partem fluxus fieri solet. Et si iusto humidior fuerit, siccare sane et suffitum admovere oportebit. Quodsi biliosa ad uterum confluant, medicamentum, quod bilem purget, exhibendum; sin salsuginosa, lac asininum et vinum ac reliqua praesidia.

ιζ΄. Χρὴ δὲ σκεψάμενον τῶν νοσημάτων τὰς δυνάμιας καὶ ὑφηγεύμενον τὰς προφάσιας ὡς χρὴ ἐξ ὧν αἱ νοῦσοι γίγνονται, [3] ὧδε ἐπὶ τὰ ἄλλα ἰέναι καὶ τὰ ἀμφὶ τὰ χωρία ἰῆσθαι. [4] Καὶ ὅσαι μὲν διὰ τὴν τῶν στομάτων πρόφασιν διακωλύονται μὴ ἴσχειν ἐν γαστρὶ, τούτων εὐτρεπίζειν τὰ στόματα, ὡς εὐκρινέα ᾖ. [5] Ὅσων δὲ ἡ ὑγρηδὼν εἴργει, ταύτην ἐσορᾶν ὡς μὴ διακωλύῃ, σκεπτόμενον ἐς ὅλα τὰ πρήγματα τῶν γυναικῶν ἤν τε ἐξ ἅπαντος τοῦ σώματος δοκέῃ τι κινέεσθαι, ἤν τε ἀπ' αὐτέων τῶν ὑστερέων, ἤν τε ἀπ' ἀμφοῖν. Τὰς δὲ ὑστέρας ὧδε μελεδαίνειν, ὅκως μήτε ὑγραὶ ἔωσι, μήτε λίην [6] αὖαι· ἀλλὰ τὰς μὲν ξηροτέρας εὐχύλως, ὅσῳ [7] αὐχμηρότεραί εἰσι, τοιαύτῃ ἰκμάδι, ὡς πιαλέαι μᾶλλον ἔσονται ἢ ἰσχναλέαι· τὰς δὲ ἐξυγρασμένας καὶ διαβρόχους ξηραίνειν ὑπολειπόμενον ἐνίκμους εἶναι καὶ μὴ λίην ἀπεξηράνθαι· αἱ γὰρ ὑπερβολαὶ τούτων πάνυ φευκτέαι. Λαμβάνει δὲ ἐν γαστρὶ οὔτε ἡ

17. Oportet autem consideratis morborum viribus et explicatis, ut decet, causis, ex quibus morbi oriuntur, ad reliqua hac via procedere et eorum, quae sunt in locis, curationem instituere. Et quae quidem osculorum nimis patentium causa a conceptu prohibentur, in his oscula recte apparare oportet, ut probe sint explicata. Cum vero nimia humoris abundantia prohibuerit, in hanc intentum esse oportet, ut ne impediat, mulierum rebus omnibus diligenter expensis, sive quid ex toto corpore agitari videatur, sive ex ipso utero, sive ab utroque. Utero autem ea cura adhibenda, ut neque humidus sit, neque admodum exarescat. Sed siccior quidem eo copiosiorem succum bonum habeat, quo aridior exsistit, ut per huiusmodi humorem pinguis potius quam macilentus evadat. Humore vero nimio redundans et madidus eatenus siccandus, ut aliquis humor relinquatur, quo perfundatur, neque nimis resiccetur, cum nimirum nimia horum exuberantia valde

[1] οὐ χρὴ οὐν ψ. — [2] κινδυνευόμενον. — [3] ὧδε om. h. l., sed post ἰέναι infertur. — [4] καί om. — [5] ὁκόταν δὲ ὑγρ. — [6] αὐαίνουσαι. — [7] καὶ αὐχμ.

λαχάνοισί τε vulg., τε omm. C. θ. Littr.; — ἐν τῷ παντὶ σ. nonnulla mss. et Lind.

ἢν δὲ — ἰέναι.] ὑγρότεραι D. H., ὑγρότερα J. — Vulgo οὐδὲν, ἀλλὰ τἀναντία· οὐ χρὴ κ. τ. λ., de meo οὐδενὸς scripsi et punctum post τἀναντία sustuli. Dein θυμιᾶσθαι cod. θ.; — κινδυνεόμενον vulg., κινεύμενον C. H., κεινεόμενον cod. θ.

καὶ ἢν — ἀλεξητήρια.] ἐξυγρανθέωσι Ionice ex C. Littréus; — χρὴ δέ Parr. 7.; — τὰ ἄλλα C.

17. χρὴ δὲ — ἰῆσθαι.] Cum C. θ. ὧδε ante ἐπὶ τά collocavi, vulgo post ἰέναι infertur; — τὰ μὲν ἀμφὶ τὰ χ. C.; — ἰᾶσθαι J. θ.

καὶ ὅσαι μὲν — εὐκρινέα ᾖ.] καί ante ὅσαι ex θ. recepit Littr., vulgo abest. — Vulgo: διὰ τῶν στομάτων προφανέων τὴν αἰτίην κωλύονται; — cod. vero θ.: διὰ τὴν τῶν στομάτων αἰτίην κωλύονται; — διακωλύειν ἢ ἴσχειν C. Littréus codicem θ. sequitur, verum in vulgato προφανέων latet πρόφασιν, quod in codicis θ. lectionem introduxi, τὴν αἰτίην glossam esse opinor; — ἔχειν cod. θ.

ὅσων δὲ — ἄμφω.] ὁκόταν — εἴργῃ vulg.; ὅσων — εἴργει cod. θ. Littr., — ἐσορᾶν vulg., ἐσορῆν C. Littr.; — διακωλύσῃ cod. θ., κωλύῃ C.; — ἐς ὅλον C.; — in ἄμφω indeclinabile conspirant libri, sed quum non sit usitatum huic scriptori, malui ἀμφοῖν scribere.

τὰς δὲ ὑστέρας — φευκτέαι.] δ' cod. θ.; — αὐαίνονται vulg., αὖαι C. θ., Littr.; — ὅσῳ καὶ αὐχμ. vulg., sed καί omm. iidem; — ἔωσι pro εἰσί cod. θ.; — ὑπολειπόμενος idem; — ἀνεξηράνθαι vulgo, ἀπεξ. cod. θ. Littr.; — πάντη pro πάνυ Vatt. Foësii; — φευκταί cod. θ.

λαμβάνει δὲ — ᾖ.] λαμβάνειν (sed Cord., Lind., λαμβάνει) δὲ ἐν γαστρὶ, οὐδὲ τὴν ὑγρηδόνα ἔχουσαν, ἀτὰρ οὐδὲ τὴν αὐαινομένην vulg.; λαμβάνει δὲ ἐν γ. οὔτε ἡ ὑγρ. ἔχουσα, ἀτὰρ οὐδὲ (οὔτε θ.) ἡ αὐαινομένη C. θ., quos cum Littréo sequor; ἢν μὴ ᾖ ἐν τῇ ἀ. φ. τουτέων τι vulg., ἢν

ὑγρηδόνα ἔχουσα, ἀτὰρ οὐδὲ ἡ αὐαινομένη, ἢν μή τι ἐν τῇ ἀρχαίῃ τοῦτο φύσι ᾖ. Ἰέναι [1] δὲ χρὴ παρὰ τὸν ἄνδρα, ὅταν τὰ ἀπὸ τῆς θεραπείης [2] καλῶς ἔχῃ, ληγόντων ἢ ἀρχομένων τῶν ἐπιμηνίων· [3] ἄριστον δὲ καὶ ἐπὴν παύσηται· μάλιστα δὲ ἐν ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι πειρηθῆναι, εἰ δύναται κυΐσκεσθαι· αὗται γὰρ κυριώταται. Ἢν δὲ μὴ αὐτίκα ξυλλάβῃ, τἄλλα δὲ καλῶς ἔχῃ, οὐδὲν τὸ κωλῦον ἐν τῇσι ἄλλῃσι τῶν ἡμερέων ξυνιέναι τῷ ἀνδρί· προθυμίην γάρ σφισι ποιέει ἡ μελέτη καὶ ἀναχαλᾶται τὰ φλέβια καὶ ἢν τὰ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀπιόντα ὁμορροθῇ κατ' ἴξιν τῷ ἀπὸ τῆς γυναικὸς, ταχύτερον κυήσει· καὶ γὰρ τόδε αἴτιον ἔστι ᾗσι, ἤν τε αὐτίκα, ἤν τε ἐν ὑστέρῳ χρόνῳ ἀπίῃ. Ταῦτα μὲν ἀμφὶ τούτων λέλεκται.

vitanda sit. Sed neque concipit, quae nimio humore redundat, neque quae siccior evaserit, nisi ad pristinum statum id restitutum sit. Ad virum autem eam accedere oportet, curatione bono successu gaudente, desinentibus aut incipientibus mensibus, praestiterit tamen etiam ubi desierint. Atque his praesertim diebus faciendum est periculum an concipere possit; cum sint ii maxime opportuni. Quodsi non statim concipiat, cetera belle habeant, nihil vetat, quominus aliis etiam diebus cum viro congrediatur. Haec enim exercitatio propensiores quodammodo ad id eas facit, venulaeque laxiores fiunt. Ac si quae a viro prodeunt una cum eo, quod a muliere emittitur, recta concurrerint, citius concipit. Nam haec quoque nonnullis causa est (sterilitatis) sive statim, sive longo post tempore genitura effluat. Ac de iis quidem haec dicta sunto.

ιη'. Ἢν δὲ ὑγρότερον ᾖ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων, οὐ δύνανται εἰρύσαι τὸν γόνον· προσθέτοισι δὲ χρέεσθαι δριμέσι· δηχθεὶς γὰρ καὶ φλεγμήνας ὁ στόμαχος στερρὸς ἔστι ὅτε γίγνεται· κατὰ δέ τι ἠδέλφισται καὶ ἢν σκιρρωθέωσι· ἄρειον [4] γὰρ τὰ δριμέα προστιθέναι· [5] ὀδαξῶντα γάρ, καὶ λεπτὰ καὶ πυρώδεα ἐόντα, τὸν σκίρρον διαχέει· ἢν δὲ λαπαχθῇ ὁ σκίρρος, μαλθακοῖσι ἰῆσθαι καὶ ὅ τι μὴ [6] δήξεται.

18. Si vero humidum uteri os fuerit, attrahere genituram non potest. Subter autem suppositis acribus utendum. Compunctus enim et incensus stomachus interdum firmus redditur; quodammodo autem cum his coniunctum est quoque si scirrhum contraxerit; praestiterit enim acria in subdititio apponere; morsu enim suo, quum et tenuia sunt et ignea, scirrhum liquant. At si callus emollitus fuerit, emollientibus curato et tali remedio, quod minime mordeat.

ιθ'. Ἢν δὲ διὰ πολλοῦ μὴ κυΐσκηται τῶν

19. Quodsi ex longo intervallo non conci-

[1] δέ om. — [2] καλῶς om. — [3] ἄριστα δὲ ἐπήν. — [4] γάρ om. — [5] ἃ δάξονται τὰ λευκὰ καὶ π. — [6] δάξεται.

μή τι ἐν τῇ ἀ. φ. τοῦτο ἐνῇ C.; ἢν μή τι ἐν τῇ ἀ. φ. τούτων τι ᾖ cod. θ.

ἰέναι — κυριώταται.] ἀπό C. θ., ὑπό cett.; illud verum videtur, possis quaerere an non praepositio ex toto omittenda sit, mihi nihil mutandum videtur huiusmodi; — καλῶς C. Lind., Littr., καλῶς om. vulg.; — μάλιστα μέν cod. θ.; — ἢν δύναται cett., de meo εἰ δύναται scripsi.

ἢν δὲ μὴ — λέλεκται.] συλλαμβάνῃ cod. θ.; — τὰ ἄλλα C.; — οὐδὲν τὸ (τό om. C. Littr.) κωλῦον vulg. Porro ξυνιέναι τῷ ἀνδρί J. θ. Littr., τῷ om. vulg.; — σφιν cod. θ.; — ταχύτερον cum C. om. Littr.; mihi non insiticium esse videtur, respicit ad μὴ αὐτίκα initio periodi. Littréus cum C. ἄρτιον pro αἴτιον scripsit et ἀπίῃ cum θ. omisit, quomodo si legas, locum corrumpere mihi videris.

18. ἢν δὲ ὑγρότερον — δήξεται.] δέ om. C.; — δύναται C. J.; — δὲ δριμέσι χρῆσθαι cod. θ. — Dein vulgata: κατὰ δέ τι ἠδέλφισται καὶ ἢν σκυρωθῶσιν ἄρειον τὰ δριμέα τε προστιθέναι, ἃ δήξονται. τὰ γὰρ λευκὰ καὶ πυρώδεα ἐόντα τὸν σκύρον διαχέει. Ex his καί post ἠδέλφισται cum θ. om. Littréus, quod ego non facio. Tum e C. σκιρρωθέωσι Ionice scripsit. Pertinet autem ad hoc verbum alia in multis mss. lectio πληρωθῶσι, quam πωρωθῶσι olim fuisse e Galeni glossario docet. Pro ἄρειον C. ἄριστον γάρ, unde γάρ introduxit; — τε vero om. cum Parr. 5. et θ. Illud ὀδαξῶντα pro ἃ δήξονται τά ex C. θ. hausit; λεπτά pro λευκά illi praebuerunt C. H. θ. Lind.; tum σκίρρον ex H. J. dedit. — Erot. in voce σκυρωθέωσι locum excitat, ubi vide. Inde in Littréi lectione καὶ λεπτά pro nudo λεπτά scripsi. — In seqq. ἰᾶσθαι cod. θ.; δήξηται vulg., δήξεται C. Littr., δάξεται alii libri. Si aliud non agens locum legas, videbis comparationem factam claudicare; credo tamen id potius scriptoris quam librariorum culpae esse tribuendum. Similitudo sane potius in remediorum δριμέων usu quam in morbi natura apparet.

19. ἢν δὲ — ξυνίτω.] διὰ παλαιοῦ C. θ.; — οὐ μή C.; — καταμ. μὴ (μή om. cod. θ.) φαινομένων (ἐπιφαινομένων cod. θ.) vulg., Littréum sequor in his describendis; — Foës. μή Latine expressit; mihi quoque, ut Littréo, negatio cum

καταμηνίων [1] ἐπιφαινομένων, ὅταν ᾖ τριταίη ἢ τεταρταίη, στυπτηρίην λείην τρίψας, διεὶς μύρῳ, εἰρίῳ ἀνασπογγίζων προστίθει καὶ ἐχέτω ἡμέρας τρεῖς· τῇ δὲ τετάρτῃ, χολὴν βοὸς αὔην ἐν ἐλαίῳ ἀναζέσας καὶ ἄχνην ἀναδεύσας [2] πρόσθες· τῇ δ' ὑστεραίῃ ἐξελέσθω καὶ τῷ ἀνδρὶ ξυνίτω.

piat, mensibus apparentibus tertio aut quarto die, alumen tenuiter tritum, unguento dilutum vellere exceptum subdito, quod per triduum contineat. Quarto vero die fel bubulum aridum, oleo fervefactum, eoque tenuem lanuginem imbutam in subdititio apponito, quo postridie exempto cum viro congrediatur.

κ'. Ἢν δὲ [3] τὴν γονὴν μὴ δέχηται ἡ γυνὴ τῶν γυναικηΐων κατὰ φύσιν ἐρχομένων, [4] μῆνιγξ ἐπίπροσθέν ἐστι· γίγνεται δὲ καὶ ἐξ ἄλλων· γνώσει δὲ, τῷ δακτύλῳ [5] εἰ ἅψει τοῦ προβλήματος. Ῥητίνην καὶ ἄνθος χαλκοῦ ἐν μέλιτι [6] διεὶς, ὀθόνιον ἀρδαλώσας, πρόσθες ῥάμμα ἐκδήσας ἐκ τοῦ ἄκρου ὡς ἐσωτάτω· ὅταν δὲ ἐξελκύσῃς [7] μυρσίνην ἐν οἴνῳ ἀφέψων τῷ οἴνῳ χλιερῷ διανιζέσθω· [περιελεῖν δὲ τὸν χιτῶνα ἄμεινον.]

20. Sin vero mulier genituram non recipiat, mensibus secundum naturam euntibus, membrana praetenditur, fit tamen etiam ex aliis causis; cognosces autem, cum digito quod obtenditur contigeris. Resinam et aeris florem melle macerato eoque linteolum infectum quam maxime intro apponito, eius extremo filo alligato. Quod cum eduxeris, tepido vino, in quo myrtus decocta sit, mulier abluatur. [Praestiterit autem membranam undequaque abscindere.]

κα'. Εἰσὶ δὲ γυναῖκες, αἵτινες λαμβάνουσι μὲν ῥηϊδίως ἐν γαστρὶ, ἐξενεγκεῖν δὲ οὐ δύνανται, ἀλλὰ σφέων τὰ παιδία διαφθείρονται ἅμα τῷ τρίτῳ μηνὶ [8] ἢ τετάρτῳ, οὐδεμιῆς [9] βίης ἐπιγενομένης, οὐδὲ βορῆς ἀνεπιτηδείου. [10] Καὶ ταύτῃσι αἴτιόν ἐστι ἓν τῶν εἰρημένων· καὶ μάλιστα ἐπὴν [11] παραμεθίωσι τῆς [12] αὔξης τῷ ἐμβρύῳ αἱ μῆτραι, ἡ κοιλίη σφιν ταράσσεται καὶ ἀσθένεια καὶ πυρετὸς σφοδρὸς καὶ ἀσιτίη ἐμπίπτει τῷ χρόνῳ τούτῳ, ᾧ ἂν τὰ παιδία φθείρωσι. Ἔστι δὲ καὶ

21. At vero nonnullae mulieres facile concipiunt, foetus tamen perferre nequeunt, sed statim sub tertium aut quartum mensem perduntur, nulla vi, neque cibo minime idoneo accedente. Eiusque rei unum aliquod praedictorum in causa est, maximeque cum uterus puero incrementum subducit, venter illis turbatur et debilitas et febris gravis et cibi aversatio accidit quo tempore foetus perdunt. Ad id haec quoque causa accedit, si uterus aut a natura, aut ex ulceribus in eo obortis lubricus fuerit. Si

[1] μὴ φαινομένων. — [2] πρόσθες καὶ ἐχέτω ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς τῇ δὲ ὑστ. — [3] τήν om. — [4] ἡ μ. — [5] ἅψῃ sine εἰ. — [6] εἰς ὀθ. — [7] τὴν μ. — [8] ἢ τῷ τετ. — [9] αἰτίης. — [10] καὶ τοῦτο ἐστὶν αἴτιον τὸ εἰρημένον. — [11] παραμεθέωσι. — [12] αὐξήσεως.

θ. omittenda videtur. — Dein εἰρίνῳ C.; τῇ δὲ τρίτῃ cod. θ.; — τῇ δ' ὑστεραίῃ C. θ., τῇ δὲ ὑστ. cett. Post πρόσθες ceteri καὶ ἐχέτω ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, quod quomodo cum sequente τῇ δ' ὑστεραίῃ congruat, videant alii; equidem verba illa e superioribus otiose repetita et reiicienda esse contendo.

20. ἢν — προβλήματος.] Cf. § 67. lib. de Nat. mull. ἢν δέ cod. θ., ceteri δέ omm.; — τήν ante γονήν ex eodem Littréus; — ἡ γυνή om. C.; — idem Littréo Ionismum γυναικηΐων praebuit; — κατὰ φύσιν μὴ γιγνομένων C. (γινομένων θ.); — ἡ μῆνιγξ vulgo, Littréus, C. ἡ omm.; — ἔσται cett.; — γνώσῃ δὲ τῷ δακτύλῳ ἅψῃ vulg.; γνώσῃ δὲ τόδε Littr. cum C., τῷδε cod. θ., ego neutrum recipio; tum ille εἰ dedit ante ἅψῃ cum J., Lind. ἢν suppleverat post δέ; — γνώσει — ἅψει de meo, per ῃ cett.

ῥητίνην — ἄμεινον.] Ante ῥητίνην vulgo: πρόσθετα δὲ ποιῆσαι, (ποιήσας Cord.). — Pro quibus verbis legitur in lib. de Nat. mul. simile quid, de quo vide l. l. — Sed etiamsi in illo libro sint, quae his respondeant, non ideo sunt non otiosa hoc loco: sed liber ille conflatus est e locis ex aliis libris, itaque nihil me impedit, quominus abiiciam totum illud πρόσθετα δὲ ποιῆσαι; — ῥητίνης C.; — μέλιτι εἰς (ἐς C. θ.) ὀθόνιον vulg.; Lind., Littr., et ipse amplectimur Foësii emendationem. — Ad ἀρδαλώσας Parr. 3. in marg. μολύνας, χρίσας; — τὴν μυρσίνην ceteri, reieci articulum; — διανίζεσθαι cod. θ. — Quae in fine loci uncis intersepsi referunt monitum practicum recentius lectoris alicuius. Ne legitur quidem l. l. e lib. de Nat. mull.

21. εἰσὶ δὲ — ἀνεπιτηδείου.] Totum hoc capitulum, exceptis postremis ἀμφὶ δὲ τῶνδε ὧδε ἔχει, in C. θ. legitur post principium capituli 25. i. e. post ἐχουσέων, — cod. C. δέ om.; — φθείρονται idem; — ἢ ἅμα vulgo, sed ἢ omm. θ. Littr.; — τῷ ante τετάρτῳ cum C. θ. omisi; βίης C. θ. Littr., αἰτίης vulg.

καὶ ταύτῃσι — φθείρωσι.] καὶ τοῦτο (τούτῳ K.) ἔστιν αἴτιον τὸ εἰρημένον (τοῦ εἰρημένου Cord. τῷ εἰρημένῳ K.) vulg. — Littr. recepit lect. ex C. θ. ductam, quam Lind. item habet, C. tamen καί om. et θ. om. ἐν. Dein παραμεθίωσι C. θ. Littr. pro vulg. παραμινυθέωσι; — αὔξης iidem pro vulg. αὐξήσεως. Porro ἢ ἡ κοιλίη vulg.; Littr. cum C. θ. ἢ ἡ omisit, ego solum ἢ repudio; — ἀσθένεια δὲ καί Cord., Lind.

ἔστι δὲ — ἐουσέων.] ἔστιν ὅτε περιέχοντες αὐτὸ ὑμένες

τόδε αἴτιον, ἢν αἱ μῆτραι ἔωσι λεῖαι ἢ φύσι ἢ ἑλκέων [1] αὐτῇσι ἐγγενομένων· ἢν γὰρ λεῖαι ἔωσι, ἔστι ὅτε οἱ ὑμένες ἀπ' αὐτέων ἀφίστανται, ἐπὴν τὸ παιδίον ἄρχηται κινέεσθαι, οἱ περιΐσχοντες αὐτὸ, ἅτε ἡσσόνως ἐχόμενοι τῶν μητρέων ἢ ὡς δεῖ, ἅτε λείων ἐουσέων. Εἰδείη δ' ἄν τις τούτων ἕκαστα, εἰ ἐρωτῴη ἀτρεκέως ταῦτα· περὶ δὲ τῆς λειότητος, εἰ ἑτέρη γυνὴ ψαύσειε τῶν μητρέων κενεῶν ἐουσέων, οὐ γὰρ [2] ἁρμοῖ διάδηλον γίγνεται. Ἢν δὲ [3] ἴῃ τὰ καταμήνια ταύτῃσι, ἀλέα ἔρχεται. Ἔστι δ' αὐτέων ᾗσι γίγνεται, ὥστε ἐκφέρειν τὰ ἔμβρυα· μελεδαινομένῃσι δὲ ἐλπίδες [4] εἰσὶ τόκου. [5] Ἀμφὶ τῶνδε ὧδε ἔχει.

enim uterus levis fuerit, interdum membranae foetum circumdantes ab illo abscedunt, quippe minus quam oportet utero adhaerentes, quum levis sit. Quae singula is agnoscat, qui in haec sedulo inquirat. De laevore autem constabit, si mulier alia uterum dum vacuus est, contrectarit; neque enim statim de re certior fias. Quodsi iis menses eant, confertim feruntur. Quibusdam etiam contingit, ut foetus maturos ferant; diligens vero adhibita cura sperabilem partionem facit. Ac de his sic quidem se res habet.

κβ'. [6] Ἢν γυναῖκα μὴ δυναμένην τεκεῖν τοκήεσσαν ἐθέλῃς γίγνεσθαι, χρὴ τὰ ἐπιμήνια σκέψασθαι, ἤν τε φλεγματώδεα ἤν τε χολώδεα ἴῃ. Γνώσει δὲ [7] τῷδε· ψάμμον [8] ὑποβαλεῖν λεπτὴν καὶ ξηρὴν, ὅταν οἱ τὰ ἐπιμήνια γίγνηται, [9] καὶ ἐν τῷ ἡλίῳ ἐπιχέαι τοῦ αἵματος καὶ ἐᾶν [10] αὐανθῆναι· καὶ ἢν μὲν χολώδης ᾖ, ἐν τῇ ψάμμῳ ξηραινόμενον τὸ αἷμα χλωρὸν ἔσται, ἢν δὲ φλεγματώδης ᾖ, οἷον μύξαι. [11] Τούτων ὁκότερον ἂν ᾖ, καθῆραι τὴν κοιλίην, ἤν τε ἄνω [12] δέῃ ἤντε κάτω· ἔπειτα τὰς ὑστέρας καθαίρειν.

22. Si mulierem, quae antea non poterat, puerperam fieri voles, menses spectandi, an pituitosi sint, an vero biliosi. Inde autem nosces: arena tenui et sicca dum menses feruntur supposita, in sole sanguinis aliquid infundito et siccari permittito. Quodsi quidem biliosa fuerit, siccatus in arena sanguis pallidus erit, sin pituitosa, ad instar muci. Horum quodcumque fuerit, ventrem purgato sive sursum opus erit, sive deorsum, postea uterum purgato.

κγ'. Ἢν δ' ἐθέλῃς ξυλλαβεῖν, τοῦ κισσοῦ ἑπτὰ κόκκους, ἢ τῶν φύλλων κατὰ μῆνα

23. Si vero voles ut concipiat, hederae grana septem aut foliorum succum, singulis mensibus

[1] ἐν αὐτ. — [2] ἁρμόδια δῆλον. — [3] ἴωσι — ἔρχονται. — [4] ἔνεισι. — [5] ἀμφὶ δέ. — [6] ἢν δὲ γ. — [7] ὧδε. — [8] ὑποβάλλειν. — [9] καί om. h. l., sed post ἡλίῳ ponitur. — [10] ξηρανθῆναι. — [11] τοσούτων. — [12] δέῃ om.

ἧσσον ἢ ὡς δεῖ ἐχόμενοι εἰσὶν ἢ τῶν μητρέων ἀλέων ἐουσέων vulg.; — ἔστιν ὅτε περιέχοντες αὐτὸ ἅτε ἧσσον ὡς ἐχόμενοι τῶν μητρέων ὡς δεῖ οἱ ἀλέων ἐουσέων Ald. Parr. plures; — ἔστιν ὅτε οἱ ὑμένες ἀπ' αὐτέων ἀφίστανται, ἐπὴν δὲ παιδίον ἄρχηται κινέεσθαι οἱ περισχόντες (περιΐσχοντες cod. θ. περιέχοντες Vatt.) αὐτὸ ἅτε ἡσσόνως ἐχόμενοι τῶν μητρέων ἢ ὡς δεῖ ἀτελέων (οἷα λείων cod. θ.) ἐουσῶν (ἐουσέων cod. θ.) C. θ. Vatt., Foësii; — ἔστιν ὅτε περιέχοντες ἔμβρυον ὑμένες ἧσσον ἢ ὡς δεῖ ἐχόμενοί εἰσιν τῶν μητρέων οὐλέων ἐουσέων Cord.; — ἔστιν ὅτε οἱ ὑμένες οἱ περιέχοντες τὸ ἔμβρυον ἧσσον ἢ ὡς δεῖ ἐχόμενοί εἰσι τῶν μητρέων ἐουσέων καὶ ἀπ' αὐτέων ἀφίσταται, ὅταν τὸ παιδίον ἄρχηται κινέεσθαι Lind. — Equidem cum Littréo C. θ. sum secutus; editor Par. περισχόντες, pro quo περιΐσχοντες praetuli, ille οἷα λείων ex θ., sed in ἀτελέων manifesto latet ἅτε λείων, quod credo potius quam illud ab auctoris manu esse profectum.

εἰδείη δ' ἄν τις — γίγνεται.] ἐρωτῷν C.; — pro οὐ γὰρ ἄλλως κ. τ. λ. vulg.: οὐ γὰρ ἁρμοδία (ἁρμώδια cod. θ.) δῆλον γίνεται; — C. οὐ γὰρ ἄλλω (Lind. ἄλλως) διαδῆλον γίνεται. Certum est, quod Littr. observat, in vulg. latere οὐ γὰρ ἁρμοῖ διάδηλον γ., quare cum Littréo C. sequi nolo: ἁρμοῖ esse debebit h. l. *statim*, ἄλλως arbitraria correctio est.

ἢν δὲ ἴῃ — ἔρχεται.] ἴωσι vulg., ἴῃ C. Littr.; — ἔρχονται aliquot Parr.

ἔστι — ἔχει.] καὶ εἰσίν C.; — δ' αὐτῶν cod. θ., unde δ' introduxit Littr.; — μελεδαινομένη vulg., μελεδαινομένῃσι cod. θ. Littr.; — ἔνεισι vulg., εἰσί C. θ. Littr.; — cum C. δέ post ἀμφί omisi.

22. ἢν γυναῖκα — χολώδεα ἴῃ.] ἴῃ cod. θ., ᾖ vulg.

γνώσει δε — μύξαι.] γνώσει cod. θ.; — ὑποβάλλων vulg., ὑποβάλλειν Ald. Parr. 4.; aoristum dedit Littr. ex C. θ.; — καί ante ξηρόν om. C.; — καί ante ἐν τῷ ἡλίῳ ex θ. Littréus; — ἀποχέαι cod. θ.; — αὐανθῆναι C. θ., ξηρανθῆναι ceteri.

τούτων — καθαίρειν.] δέῃ om. K.; — ᾖ pro δέῃ Parr. plures.

23. ἢν δ' ἐθέλῃς — ἐπιμηνίων.] δ' ἐθέλῃς C. δὲ θέλῃς vulg.. — παλαιῷ omm. C. θ.; — ἐψήσας καὶ σιδίον vulg., sed cum Littr. dedi lectionem, quae e scriptura codd. C. H. θ. facile eruitur; — καὶ βαλ. ἐκ τούτου ποιῆσαι vulg.;

πίνειν ἐν οἴνῳ παλαιῷ παυομένων τῶν ἐπιμηνίων· [1] ἢ σιδίον ἑψήσας ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ ἀκρήτῳ καὶ βάλανον [2] ποιήσας, προσθεῖναι ἔς τε μεσημβρίην· ἢ στυπτηρίην Αἰγυπτίην τρίψας λείην, ἐς εἴριον ἐνδήσας προστίθεσθαι, [ἦμος δ' ἥλιος δύνῃ] εἶτα [3] ἀφελομένη διανιζέσθω οἴνῳ εὐώδεϊ· ποιέειν δὲ ταῦτα παυομένων τῶν ἐπιμηνίων.

κδ'. Ἔχει δὲ καὶ τόδε οὕτως· ἐπὴν ἀποκαθαρθέωσι αἱ γυναῖκες, μάλιστα ἐν γαστρὶ λαμβάνουσι ἱμερωθεῖσαι καὶ ὁ γόνος σφίσι ῥώννυται, ἢν ὅτε χρὴ μιγέωσι, καὶ ὁ τοῦ ἀνδρὸς ῥηϊδίως μίσγεται, καὶ ἢν ἐπικρατήσῃ, [4] τῷδε ἠδέλφισται· τότε γὰρ μάλιστα τὸ στόμα τῶν μητρέων κέχηνε καὶ τετανόν ἐστι καὶ αἱ φλέβες τὴν γονὴν σπῶσι· ἐν [5] δὲ τῷ πρὶν χρόνῳ τό τε στόμα τῶν μητρέων μέμυκε μᾶλλον καὶ αἱ φλέβες πλέαι αἵματος ἐοῦσαι οὐχ ὁμοίως σπῶσι τὴν γονήν. Ἢν δὲ ὁ γόνος ἀπορρέῃ διϊπετὴς καί μιν λήθῃ, οὐ μίσγεται ἀσπασίως τῷ ἀνδρί, οὐδὲ κυΐσκεται καὶ αἱ ἰξύες ἐπώδυνοι καὶ πῦρ ἔχει βληχρὸν καὶ ἀδυναμίη καὶ [6] ἀψυχίη· καὶ ἔστι ὅτε αἱ ὑστέραι ἐν τῇ σφέων αὐτέων μή εἰσι ἕδρῃ. Ἢν μὲν οὖν ὑπὸ πλησμονῆς ἴῃ, ἐᾶν ἄριστον· ἢν δ' ἡ ὑστέρη χαλάσῃ, δίαιτα χόνδρος, κρέας ὕειον

desinentibus menstruis ex vino vetere potui dato. Ex malicorio etiam in vino odorato meraco cocto glandem efformatam, ad meridiem usque subdito, aut alumen Aegyptium tenuiter tritum in vellere ligatum supponito. Quo deinde [simul ac sol occiderit] detracto, vino odorato eluatur. Haec autem cessantibus mensibus facienda.

24. Sed et haec sic se res habet: ubi repurgatae mulieres fuerint, tum potissimum concipiunt viri congressu potitae et genitura robur acquirit, si tempestive concubuerint cum viro, virique semen facile commiscetur et si superius evaserit, cum eo coniunctum est. Tunc enim maxime uteri os apertum est et distentum venaeque genituram attrahunt. At contra prius tum os uteri connivet, tum sanguinis copia magis refertae venae genituram non aeque trahunt. Quodsi genitura deorsum defluat, neque eam sentiat, non lubenter cum viro congreditur, neque concipit et lumbi dolent et febris lenis detinet et debilitas et animi deliquium; interdumque uterus in sede sua non mansit. Si igitur prae copia effluat, praestat rem sibi permittere; sin uterus laxatus sit, in victus ratione alica utatur, carne suilla, aut palumbo, vinoque nigro, potionibus autem

[1] ἑψήσας καὶ σ. —, [2] ἐκ τούτου ποιήσας. — [3] ἀφελκομένη. — [4] τάδε. — [5] δέ om. — [6] ἀψυχίη ἐπιγένηται.

Littr. cum C. θ. καί et ἐκ τούτου omisit, ego solum ἐκ τούτου omisi; — προστιθέναι cod. θ.; — δ' ante ἥλιος omm. C. θ. Littr.; — ἠέλιος Parr. 5.; — ἀφελουμένη vulg., ἀφελομένη alii codd., Lind., Littr.; — τῶν ante ἐπιμηνίων ex C. θ. adposuit Littréus.

24. ἔχει δὲ — τὴν γονήν.] Ionismum ἀποκαθαρθέωσι cod. C. Littréo praebuit, — ἢν ὅτε χρὴ μιγέωσι cod. θ., ἢν μιγ. ὅτε χρή vulgaris verborum ordo est; — καὶ ἢν ἐπικρατὴς ὅσῳ δὲ ἠδελφισμένον cod. C.; — τάδε pro τῷδε Cord., Lind. Mihi illud τῷδε ἠδέλφισται obscurum est. Subiectum verbi ἐπικρατήσῃ est ὁ τοῦ ἀνδρὸς (γόνος), sed quid est subiectum verbi ἠδέλφισται? estne ὁ γόνος mulierum, qui σφίσι ῥώννυσθαι supra dictus est? Vix alio modo accipere possum; sed ne tum quidem capio, quare ἠδέλφισται perfecto ponatur; nec satis video quid significare debeat. Locus mihi non est planus. — Vulg. τέτανος, at τετανόν C. θ. Cord., Lind., Littr.; — post ἐστι legitur καὶ μετὰ τὰς καθάρσιας vulgo, καί omm. iidem; sed non solum καί reiiciendum, sed totum illud καὶ μετὰ τὰς καθάρσιας eximendum est, quippe haec verba non sunt aliud quid quam glossema in antecedens τότε; — μέμυκε καὶ μᾶλλον vulg., Littr. ex θ. emendavit; — πλέαι cod. θ. Littr. πλεῖαι vulg.

ἢν δὲ ὁ γόνος — ἕδρῃ.] ἢν δὲ (ὁ Lind. h. l.) γόνος ἀπορρέῃ διιπετὴς καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ οὐ ξυμμίσγεσθαι φιλεῖ καὶ ξυνεοῦσα οὐ κυΐσκεται καὶ ἢν ὀσφὺς καὶ τὰ ἰσχία πόνους παρέχωσι (καὶ ἡ γυνὴ — παρέχωσι omm. Parr. plures) καὶ μὴ (μίν Lind.) πῦρ ἔχῃ βληχρὸν καὶ ἀδυναμίη καὶ ἀψυχίη ἐπιγένηται καὶ ἔστιν vulg.; — ἢν δὲ γόνος (δ' ἡ γονή cod. θ.) ἀπορρέῃ διϊπετὴς καὶ μὴ λήγει (λήθῃ cod. θ.) (καὶ ἡ γονή h. l. Vatt.) οὐ μίσγεται (ξυμμίσγεται Vatt.) ἀσπασίως τῷ ἀνδρὶ καὶ οὐ (οὐδέ pro καὶ οὐ cod. θ.) κυΐσκεται (καὶ οὐ κυΐσκ. omm. Vatt.) καὶ ἰξύες ἐπώδυνοι καὶ πῦρ ἔχει βληχρὸν καὶ ἀδυναμίη καὶ ἀψυχίη καὶ ἔστιν C. θ. Vatt., cf. Erot. in διϊπετὴς ὁ γόνος. — Equidem cum Littréo maxime sequor codd., quorum lectio postremo supra descripta est, sed post διϊπετής Littr. καὶ μὴ λήγῃ e codd. dedit, ubi θ. λήθῃ pro λήγει aliorum illorum mss. Equidem neque καὶ μὴ λήγῃ, neque καὶ μὴ λήθῃ intelligo, sed credo καί μιν λήθῃ scriptum fuisse. Minutum est quod αἱ ante ἰξύες intuli post καί periisse ratus. — In seqq. μή ante εἰσὶν ἕδρῃ omm. Ald., Parr. 8. — Cod. θ. ἕδρην εἰσίν sine antecedente ἐν τῇ.

ἢν μὲν — γεγράψεται.] δ' Ald., Parr. 5., δέ vulg.; — ἡ ὑστ. cod. θ. Littr., vulgo ἡ om.; ὑστέρην sine articulo Ald., Parr. plures; — διαιτᾶν C.; — ἢ οἶνος vulg., ἢ omm. C. θ. Littr.; — ποτήματα δὲ (seu δ') ὅσα vulg., δέ omm. C. Littr.

ἢ Φάσσης, [1] οἶνος μέλας, ποτήματα δ' ὅσα πρὸς ῥόον [2] γεγράψεται.

κε'. Νῦν δὲ ἐρέω ἀμφὶ νοσημάτων τῶν ἐν γαστρὶ ἐχουσέων. [3] Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ δίμηνον ἢ τρίμηνον καὶ περαιτέρω ἢν τὰ ἐπιμήνια χωρέῃ [4] κατὰ μῆνα ἕκαστον, ἀνάγκη λεπτήν τέ μιν γενέσθαι καὶ ἀσθενέα· ἔστι δ' ὅτε καὶ πῦρ ἐπιλαμβάνει [5] τὰς ἡμέρας ἕως ἂν χωρέῃ τὰ ἐπιμήνια καὶ ἐπὴν χωρέῃ· καὶ μετὰ τὴν χώρησιν χλωρὴ γίγνεται, [6] χωρέει δὲ ὀλίγα. Ταύτῃσι κεχήνασι αἱ μῆτραι μᾶλλον τοῦ καιροῦ, [7] καὶ παραμεθίασι [8] τῆς αὔξης τοῦ ἐμβρύου· κατέρχεται γὰρ, ἐπὴν ἐν γαστρὶ ἔχῃ ἡ γυνὴ, ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος αἷμα ἐπὶ τὰς μήτρας κατ' ὀλίγον καὶ περιϊστάμενον κύκλῳ περὶ τὸ ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐὸν αὔξει κεῖνο· ἢν δὲ χάνωσι αἱ μῆτραι μᾶλλον τοῦ καιροῦ, παραμεθίασι τοῦ αἵματος κατὰ μῆνα, ὥσπερ εἴωθε χωρέειν, καὶ τὸ ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐὸν λεπτόν τε καὶ ἀσθενὲς γίγνεται. Μελεδαινομένης δὲ τῆς γυναικὸς, ἄμεινον τό τε ἔμβρυον [9] ἔχει καὶ αὐτὴ ἡ γυνή· ἢν δὲ μὴ μελεδαίνηται, φθείρεται τὸ ἔμβρυον, κινδυνεύει δὲ καὶ αὐτὴ τὸ νόσημα χρόνιον ἔχειν, ἤν οἱ ἡ κάθαρσις [10] πλείων τοῦ δέοντος χωρέῃ μετὰ τὴν διαφθορὴν, οἷα τῶν μητρέων μᾶλλον [11] ἐστομωμένων. Ἢν δὲ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἡ κεφαλὴ φλεγματώδης ᾖ, καταβαίνει τὸ

his, quae adversus muliebre profluvium describentur.

25. Nunc vero de praegnantium morbis dicendum, si mulieri foetum duorum aut trium mensium, aut grandiorem utero gerenti menses singulis mensibus prodeant, ea ut tum extenuetur, tum debilis reddatur necesse est. Interdum etiam quamdiu menses prodeunt, febris corripit, cumque fluunt; — et ubi effluxerint ex virore pallescit, — parce autem fluunt. Ubi enim mulier uterum gerit, sensim a toto corpore sanguis ad uterum defertur et velut in orbem id, quod in utero est, circumsistens ipsum auget. Si autem uterus plus aequo dehiscat et partem sanguinis effluere sinat singulis mensibus, sicuti prodire consuevit, id etiam quod in utero continetur tenue et debile evadit. Verum si diligens cura adhibeatur, tum mulier tum foetus melius habet. Sin nulla adhibeatur, foetus corrumpitur; quin etiam ipsa in periculum venit ne diuturno morbo teneatur, si ei longior quam conveniat purgatio prodeat, post corruptionem partus, utero nimirum magis aperto. Si vero mulieri utero gerenti caput pituita redundet, ea acris de capite descendit et ventris fluxum facit et febris eam prehendit lenis, quibusdam etiam palpitationes, quae aliquantum exsolvuntur, ubi increscunt graves sunt. Quodsi etiam appetitus deiectio et imbe-

[1] ἢ δ. — [2] γέγραπται. — [3] φημὶ τῇ γυναικὶ τῇ ἐν γ. ἐ. — [4] αὐτίκα κατὰ μ. — [5] τῆς. — [6] καὶ χωρέει δέ. — [7] καί om. — [8] τε τῆς. — [9] ἔχει om. — [10] πλεῖον. — [11] ἐστομωμένων καὶ κίνδυνος ἔσται ἢν δὲ γ.

25. Γυναικὶ — ὀλίγα.] φημὶ τῇ γυναικί vulg., φημὶ [δέ] Lind.; τῇ omm. C. Littr.; verum φημί non est nisi emblema alienum, quod periodi structuram prorsus impedit, neque enim eo servato infra congruit ἀνάγκη, sed scribere oporteret ἀνάγκην εἶναι; itaque abiicio. Dein παραχωρέῃ αὐτίκα κατά vulg. sed χωρέῃ cod. θ. et αὐτῇ pro αὐτίκα C. θ, quos Littréus sequitur; equidem αὐτῇ repudiavi; — ἐν αἷς χωρέῃ τὰ ἐ. J.; — καὶ ἐπειδάν cod. θ.; — χωρέῃ τὰ καταμήνια C. θ.; — καὶ (ἤν pro καί Lind., καί om. K. θ.) δὲ (δή Lind.) ὀλίγα vulg.; — cum Littréo cod. θ. sequor.

ταύτῃσι — γίγνεται.] καὶ παραμ. cod. θ. sine τε post παραμεθίασι, quod vulg. fert, sed omittitur in Ald., Parr. 7. καί non habentibus; — κύκλοσε Cord.; — post καιροῦ C. legit καὶ παραμεθιᾶσι τῆς αὔξης τοῦ ἐμβρύου καὶ τοῦ αἵματος κατά κ. τ. λ.

μελεδαινομένης — ἐστομωμένων.] Vulgo τό τε ἔμβρυον, sed τε τό cod. θ., qui dein cum C. ὑγιαίνει post γυνή; — equidem τό τε verum puto esse et ὑγιαίνει emblema alienum, sed e vulgata excidit ἔχει, quod revocavi. Dein χρόνιον ἴσχειν cod. θ.; — ἢν οἶμαι κάθαρσις C.; — πλείων C. θ., πλεῖον vulg. Iam vero in libris καὶ κίνδυνος ἔσται legitur post ἐστομωμένων, idque refertur vulgo ad hanc periodum. Littréus vero haec verba fecit principium periodi sequentis ubi dein δέ post ἤν reiecit; quo facto eam ultro corrupit; nam si apud illum eam legas, videbis orationem non recte procedere. Mihi haec verba prorsus otiosa visa sunt, ita ut ea delerem; mecum quaesivi num forte lacunae indicium offerrent, sed neque haec qualis esse deberet apparet.

ἢν δὲ — μεταλαμβάνειν.] καταβαίνει vulg., καὶ καταβαίνει Parr. plures, quos sequitur Littr., sed id facere non debuerat, quum h. l. sit manifesto apodosios initium. Post δριμύ ceteri ἐς τὴν κοιλίην, quod quum abundet eieci; tum vulgo καὶ καταρρήσει ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὴν κοιλίην, sed καταρρήσσει recte Ald., Parr. 5., καταρρήσσῃ C., unde Littréus καταρρήσῃ tum vitiose verbum scribens, tum perperam haec quoque ad protasin periodi referens. Equidem καταρρήσσει scribo et verbum hoc post ἀπὸ τῆς κεφ. colloco, quo facto omnia bene procedunt. Quod in codd. C.

φλέγμα [1] δριμὺ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ καταρρήσσει τὴν κοιλίην, καὶ πῦρ [2] μιν ἐπιλαμβάνει βληχρὸν καὶ παλμοὶ ἔστι ᾗσι ἀσθενέες, ὑπεκλυόμενοι, ἐπαναδιδόντες, ὀξέες· ἢν δὲ καὶ ἀσιτίη ἔχῃ καὶ ἀδυναμίη, κίνδυνος ἐν τάχεϊ φθαρῆναι τὸ ἔμβρυον καὶ αὐτὴ ἐν κινδύνῳ ἔσται [3] ἀπενεχθῆναι, ἢν μὴ μελεδαίνηται, ἐπὴν [4] ἀποφύγῃ, ἅτε τῆς κοιλίης εὐρόου ἐούσης, [5] ἀλλ' αὐτίκα δεῖ καταλαμβάνειν. Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι εἰσὶ κίνδυνοι, [6] οἷσι τὰ ἔμβρυα φθείρονται· καὶ γὰρ ἢν ἡ γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα νοσήσῃ καὶ [7] ἀσθενὴς ᾖ, ἢ ἄχθος [8] βίῃ ἀείρῃ, ἢ πληγῇ, ἢ πηδήσῃ, ἢ ἀσιτήσῃ, ἢ λιποθυμίη ἴσχηται, ἢ πλέονα ἢ ὀλίγην τροφὴν λαμβάνῃ, ἢ δεδίσσηται καὶ πτύρηται ἢ κεκράγῃ ἢ ἀκρατήσῃ· [9] καὶ γὰρ καὶ τροφὴ αἰτίη φθορῆς καὶ πόμα πουλύ. Καὶ αὐταὶ δὲ αἱ μῆτραι ἔχουσι φύσιας, ᾗσι ἐξαμβλέεται, ἐοῦσαι πνευματώδεες, πυκναί, [10] μαναί, μεγάλαι, σμικραί, καὶ ἄλλα ὅσα ἔοικε. Ἢν γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα τὴν κοιλίην ἢ τὴν ὀσφὺν [11] πονέῃ, ὀρρωδέειν χρὴ τὸ ἔμβρυον ἀμβλῶσαι, ῥαγέντων τῶν ὑμένων, οἳ αὐτὸ περιέχουσι. Εἰσὶ δὲ αἳ [12] διαφθείρουσι τὰ ἔμβρυα, [13] ἢν δριμύ τι ἢ πικρὸν φάγωσι παρὰ τὸ ἔθος ἢ πίωσι, νηπίου τοῦ παιδίου [14] ἐόντος· ἢν γὰρ τῷ παιδίῳ παρὰ τὸ ἔθος τι γένηται, [15] καὶ σμικρὸν ἔτι ᾖ, θνήσκει καὶ ἢν τοιαῦτα φάγῃ ἢ [16] πίῃ ἡ γυνή, ὥστε

cillitas detineat, periculum est, ne brevi foetus corrumpatur ipsaque nisi sedulo curetur post abortionem in periculum vitae veniet, alvo nimirum facile fluente; sed statim eius curationem suscipere oportet. Multa quoque sunt alia, ex quibus foetus corruptionis periculum impendet; nempe si quae utero gerit, aegrotarit, invalida sit, aut onus vi sustulerit, aut plagam acceperit, aut saltarit, aut inedia laborarit, aut animo defecerit, si copiosius, aut parcius alimentum sumpserit, aut metu correpta et consternato animo fuerit, aut vociferetur, aut intemperanter vivat; est enim etiam cibus et potus copiosior corruptionis causa. Quin et ipse uterus ita a natura est comparatus ut abortionem faciat, si flatulentus, densus, rarus, magnus, parvus sit, aliisque similibus affectionibus laborarit. Si mulier, quae uterum gestat, ventris aut lumborum dolore conflictetur, metus est ne ruptis membranis, quae foetum circumdant, abortione hunc eiiciat. Sunt autem, quae si acre quiddam aut amarum praeter consuetudinem ederint, cum adhuc tenellus puellus exsistat, foetus perdunt. Si quid enim puero praeter consuetudinem accidat, idque si parvulus adhuc fuerit, moritur. Et si mulier talia edat aut bibat, quibus venter valde conturbetur, cum puer adhuc tenellus sit; uterus enim sentit fluxionem e ventre demissam.

[1] δριμὺ ἐς κοιλίην καὶ καταρρήσσει ἀπὸ τῆς κεφ. τὴν κοιλίαν καί. — [2] ἐπιλαμβάνει αὐτὴν βλ. — [3] ἀπενηνεγμένη. — [4] δ' ἀποφ. — [5] ἀλλ' om. [6] ἐν οἷσι. — [7] ἀσθενήσῃ καὶ ἄχθος. — [8] βιήσηται ἢ πλ. — [9] καὶ γὰρ ἡ τρ. — [10] μαναί om. — [11] πονέσῃ. — [12] φθείρουσι. — [13] κἢν δ. — [14] εἴσω ἐόντος. — [15] καὶ ἢν σμ. — [16] πίῃ ὥσπερ εἴπωμεν, ὥστε οἱ ἀνάγκη ταραχθῆναι.

θ. ἐς τὴν κοιλίην h. l. scribitur, factum est quia librarii vim verbi καταρρήσσει non ceperunt; puto quidem formam esse recentiorem, sed ipse hic liber profecto non ad Hippocratis aetatem pertinet. Porro καὶ πῦρ μιν cod. θ., vulgo vero αὐτήν post ἐπιλαμβ., quod C. om., licet μιν non habeat. — Dein εἰσὶν ᾗσιν C.; — ὀξέεσι δὲ καί idem, ἢν δέ om. θ.; — κίνδυνός ἐστιν idem; — καί ante αὐτή om. idem, αὕτη Parr. 3.; — ἀπενηνεγμένη vulg., sed ἀπενεχθῆναι C. θ. Vatt., Cord., Lind., Littr.; — μή om. C. Tum vero μελεδαίνηται. ἐπὴν δὲ ἀποφύγῃ vulg., sed δέ omm. Ald., Parr. 7. θ. Littr., qui punctum sustulit post μελεδαίνηται. Ex C. θ. ἀλλ' dedit Littréus, fortasse e vulg. δέ ante δεῖ perierat.

πολλοὶ — πουλύ.] ἐν οἷσι vulgo, ἐν omisi cum C. θ.; — ἀσθενήσῃ vulg., cum Littréo θ. sequor; — καὶ ἄχθος (πάθος J.) βιήσηται vulg., sed ἢ (ἢ om. θ.) καὶ (καί omm. Vatt.) ἄχθος βίῃ ἀείρῃ C. θ. Littr.; — ἀσιτίῃσι E. Littr.; — ἢ ante λιπ. om. C.; λειποθυμίη ἔχηται vulg., λιποθυμίης ἴσχηται cod. θ., unde ἴσχηται recepi, Littr. λειποθυμίῃσιν ἔχηται. — Vulgata διδίσσηται, sed alii libri mss. recte δεδίσσηται et δειδίσσηται; — κεκρακτήσῃ sine ἢ ἀκρατήσῃ cod. θ.; — καὶ γὰρ καὶ τροφή vulg., καὶ τροφὴ δέ C. θ. Littr.; — τὸ αἷμα pro πόμα cod. θ.; lectionem recepit Littr. adnotans: „cette leçon de θ. empêche une repetition.“ Sed mihi correctio esse videtur arbitraria et quae ne ex toto quidem tollit eam, quam Littréus innuit, repetitionem.

καὶ αὐταὶ — ἔοικε.] δέ om. C.; — ἐοῦσαι om. θ.; — πυκναί C. θ.; μαναί ex θ. dedit Littr., cett. omm.; — ὁκόσα unus cod. D.

ἢν γυνὴ — περιέχουσι.] πονέσῃ cod. Serv., Cord., Lind., αὐτό om. cod. θ.

εἰσὶ δὲ — κοιλίης.] φθείρουσι D. I. θ. Littr., φθείρουσαι C.; — κἢν pro ἢν Parr. 4. θ., κἢν pro ἢ cod. θ.; — τοῦ παιδίου εἴσω ἐόντος vulg., sed εἴσω cum C. θ. om. Littr.; — ἐπὴν γάρ C. θ.; — καὶ ἢν σμ. cett., ego ἢν reiicio; — ἔτι ᾖ omm. C. θ.; — φάγῃ ἢ πίῃ ὥσπερ εἴπομεν (ὡς προ-

οἱ ἰσχυρῶς ταραχθῆναι τὴν κοιλίην, νηπίου ἐόντος τοῦ παιδίου· ἐπαΐουσι γὰρ αἱ μῆτραι τοῦ ῥεύματος [1]τοῦ χωρέοντος ἐκ τῆς κοιλίης. Καὶ ἢν ταλαιπωρήσῃ ἡ γυνὴ πλέονα τοῦ καιροῦ καὶ [2]οἱ ἡ κοιλίη ἐρχθῇ ἢ καὶ μεγάλη γένηται, ἀπογίγνεται καὶ οὕτω τὸ παιδίον οἷα διαθερμανθὲν ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίης καὶ πιεζόμενον ὑπὸ τῆς κοιλίης· κάρτα γὰρ τὰ πολλὰ, σμικρὰ ἐόντα, ἐστὶ ἄγυια. Τὰ δὲ καὶ μεγάλα φθείρεται παιδία· ὥστε οὐ χρὴ θαυμάζειν τὰς γυναῖκας, ὅτε διαφθείρουσι ἄκουσαι· φυλακῆς γὰρ καὶ ἐπιστήμης πολλῆς δεῖ ἐς τὸ διενεγκεῖν καὶ [3]ἐκθρέψαι τὸ παιδίον ἐν τῇσι μήτρῃσι καὶ ἀποφυγεῖν αὐτὸ ἐν τῷ τόκῳ.

Quodsi mulier plus aequo laborarit, eique venter coarctetur, aut dilatetur, sic quoque foetus perit, cum nimirum a nimio labore incalescat et a ventre comprimatur. Plerumque enim, cum admodum sunt exigui, invalidi exsistunt. Quin et grandiusculi foetus etiam corrumpuntur, ut proinde mulieres mirari non debeant, si nolentes foetum corrumpant. Summa enim cura providentiaque opus est, ut in utero foetum perferant et enutriant, isque in partu salvus in lucem emittatur.

κϛʹ. Εἰ δὲ γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα τὸ σῶμα φλαύρως ἔχοι καὶ εἴη χολώδης καὶ ἐπίπονος καὶ πυρεταίνοι ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ τὸ στόμα ἐκπικράζοιτο, καὶ γλῶσσα χλωρὴ, ὄμματα ἰκτερώδεα, ὄνυχες χολώδεες, οὖρον δριμὺ, ἄλλως τε καὶ εἰ [4]πυρεταίνοι, ταύτῃ ξυμβήσεται, ἐπὴν τέκῃ, τὴν κάθαρσιν χολώδεα εἶναι καὶ τὸ παιδίον ἀσθενές· καὶ ἢ χολώδεα τὰ λοχεῖα ἢ μέλανά ἐστι κάρτα καὶ ἐπιπολῆς λῖπος ἐπιγίγνεται καὶ ἔρχεται κατ' ὀλίγον καὶ οὐ ταχὺ πήγνυται· καὶ τὸν μὲν πρῶτον χρόνον ῥηΐτέρως οἴσει, ἔπειτα χαλεπώτερον καὶ ἐπικαθαίρεται ἐλάσσονα τοῦ δέοντος· ἢν γὰρ τὸ σῶμα φλαύρως ἔχῃ, καὶ τὰ λοχεῖά [5]οἱ ἐλάσσονα χωρήσει καὶ πονηρότερα. Πείσεται δὲ ταῦτα πάντα καὶ [6]ᾗ τὰ καταμήνια χωρέει χολώδεα, ἐλάσσονα δὲ

26. Si vero quae utero gerat adversa utatur corporis valetudine, fueritque biliosa et doloribus divexetur, subindeque febricitet, et os amarescat, lingua e virore sit pallida, oculi velut morbo regio suffusi, ungues biliosi et acris urina, maximeque si febricitet, huic accidet, ut postquam pepererit, purgatio sit biliosa et foetus debilis; et purgatio ex partu vel biliosa est vel admodum nigra, et in superficie pinguedo oboritur et paulatim fluit nec celeriter cogitur; ac primo quidem tempore facilius feret, dein difficilius, et insuper purgatio iusto parcior fiet: nam si corpore aegrotet, etiam partus purgatio illi minor fluet et molestior erit. Eadem autem omnia etiam patietur, cui menses fluunt biliosi, minus longum vero tempus aegrotabit, eademque pericula

[1] χωρεῦντος sine τοῦ. — [2] εἰ. — [3] θρέψαι. — [4] πυρεταίνοι ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ταυτὰ καὶ ταύτῃ ξυμβ. — [5] εἰ ἐλασσ. χωρήσει. — [6] ἢν τά.

εἴπομεν H.) ὥστε οἱ ἀνάγκη ταραχθῆναι vulg.; — πίῃ ἢ φάγῃ ἡ γυνὴ, ὥστε οἱ ἰσχυρῶς (ἀνάγκη ἰσχυρῶς Vatt.) ταραχθῆναι C. θ., Vatt.; — τοῦ ante χωρ. de meo dedi, χωρεῦντος C.

καὶ ἢν — ἄγυια.] καὶ εἰ ἡ κοιλίη cod. Serv.; — οὕτως vulg., οὕτω alii codd.; — οἷα om. θ. Lind.; — διαθερμανθέν pro simplici θερμανθέν vulgatae recepi ex Parr. 6., θ. aliis et Lind.; — πιεζόμενον cod. θ., πιεζεύμενον vulg.

τὰ δὲ — τόκῳ.] φθείρονται cod. θ.; — αὐτῷ ἐν τῷ τόκῳ vulg., αὐτοῦ in his Cord., Lind., αὐτό Parr. 4., cod. Serv., θ.

26. εἰ δὲ γυνὴ — πονηρότερα.] ἢν δὲ ἡ γυνή cod. θ.; — καί ante γλ. χλ., quae nomina in aliis libris ordine inverso leguntur, omm. C. θ. — Post πυρεταίνοι vulg. ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, quod cum C. θ. om. Littr. Dein ταύτῃ ξυμβήσεται· ἐπὴν δὲ συμβῇ οἱ καὶ (καί τι pro δὲ συμβῇ οἱ καί alii cdd.) τὴν κάθαρσιν χολώδεα εἶναι (καί h. l. inserunt Parr. 7.) πᾶσα ἐλπὶς καὶ τὰ παιδία ἀσθενέα ἔσεσθαι (ἔσεσθαι omm. Ald., Parr. 5.) ἢν χολώδεα ἀποπατέῃ κάρτα δὲ (εἰ addunt Parr. 5. L. Q.') γίνεται τοῦτο, ῥηΐτερον διάξει (ἢν δὲ — διάξει om. θ.) καὶ ἢν (εἰ cod. θ.) χολώδεα libri: cum Littréo cod. θ. maxime sum secutus. Porro ἢ pro ἐστί C. L. Cord., Lind.; — ἐπιπολύ vulgo, ἐπιπολῆς mss. plura, Cord., Lind., Littr.; — οἴσει om. C.; — τὴν γάρ om. idem; — τὸ γάρ pro ἢν γὰρ τό cod. θ.; — χωρέει C.; — χωρήσῃ D. J.

πείσεται — μῆτραι.] Littr. ταῦτα πάντα, vulgo ταῦτα π.; — καὶ ἢν τά vulg., ᾗ vero cod. θ. Cord., Lind., Littr.; — νοσεῖ cod. θ.; — καὶ κινδύνους ἐς τοὺς αὐτοὺς ἥξει vulg., cum Littr. C. θ. sequor; — εἰ γάρ vulg., ἡ γάρ cod. θ. ἢ

χρόνον νοσήσει καὶ κινδύνους τοὺς αὐτοὺς ἕξει ἡ νοῦσος καὶ σημήϊα, καὶ μεταλλαγάς· ἢ γὰρ ἔμετος ταύτῃσι χολώδης ἢ κατὰ τὴν κοιλίην κάθαρσις [1] γίγνεται καὶ ἑλκοῦνται αἱ μῆτραι. Φυλακῆς δὲ πολλῆς δέεται ἡ γυνή, [2] ὅταν τοιοῦτόν τι γένηται, ὅκως μὴ θανεῖται [3] ἢ ἄφορος ἔσται. Ἢν δὲ μηδὲν τούτων γένηται καὶ μὴ μελεδαίνηται, ἀλλά οἱ τὰ λοχεῖα κρυφθῇ, θνήσκει ἐν τριήκοντα καὶ μιῇ ἡμέρῃσι ὡς ἐπιτοπουλύ. Ταύτην φάρμακον πῖσαι χοληγὸν καὶ ἄνησον ἀρήγει καὶ ὅσα ἐς οὔρησιν· ἐμέειν δὲ καὶ ἱδρῶτας ἄγειν καὶ τὴν κοιλίην κλύζειν χυλῷ πτισάνης καὶ μέλιτι [4] ἢ ᾠοῖσι καὶ μαλάχης ὕδατι.

morbus adferet et signa et mutationes; aut enim vomitus his fit biliosus, aut per ventrem biliosa purgantur et uterus ulceratur. Multa vero cura mulieri opus erit, si quid eiusmodi fiat, ne moriatur aut sterilis evadat. Sin horum nihil accidat, neque curatio diligens adhibeatur, sed purgatio ex partu illi deficiat, moritur intra dies triginta et unum plerumque. Huic medicamentum dandum est, quod bilem educat, et anethum quoque iuvat et quaecumque urinam pellunt; — vomat vero et sudores moveantur, ventremque subluere oportet succo ptisanae et melle, vel ovis et malvae decocto.

κζ'. Ἧισι [5] ἐν γαστρὶ ἐχούσῃσι περὶ τὸν ἕβδομον ἢ ὄγδοον μῆνα ἐξαπίνης τὸ πλήρωμα [6] τῆς γαστρὸς ξυμπίπτει καὶ οἱ μαζοὶ [7] ἐξισχναίνονται καὶ τὸ γάλα μὴ φαίνεται, φάναι τὸ παιδίον ἢ τεθνηκὸς εἶναι ἢ ζώειν τε καὶ εἶναι ἠπεδανόν.

27. Quibus uterum gerentibus ad septimum aut octavum mensem ventris plenitudo derepente subsidet mammaeque extenuantur et lac non apparet, puerum aut periisse, aut vivere et debilem esse asserendum.

κη'. [8] Ὅσῃσι ἐχούσῃσι ἐν γαστρὶ ἐπιφαίνεται τὰ ἐπιμήνια, τρωσμοὶ γίγνονται, ἢν πλέονα ἴῃ καὶ κάκοδμα, [9] ἢ νοσώδεα τὰ ἔμβρυα γίγνεται.

28. Quibus uterum gerentibus menses apparent, abortiones fiunt, si copiosi et graveolentes fuerint, aut morbosi foetus redduntur.

κθ'. Ἢν γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα φλεγματώδης ᾖ, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγέῃ καὶ πυρεταίνῃ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, ἐν τῇ κεφαλῇ εἱλέεται τὸ φλέγμα καὶ βάρος ἔχει καὶ ψύξις καὶ ἐς τὸ σῶμα διαχωρέει καὶ ἐς τὰς φλέβας, ὅταν ἡ κεφαλὴ ᾖ πλήρης· γίγνεται δὲ καὶ μολίβδῳ τὴν χροιὴν ἴκελος καὶ ἐμέει

29. Si mulier utero gerens pituitosa fuerit, et capite doleat, et subinde febricitet, pituita in capite volvitur et gravitatis sensus detinet et frigus et ad corpus pervadit et venas, cum caput repletum sit; plumbi etiam colorem refert et vomitione pituitam reddit, lingua exalbescit et urina, ventris albida, frigida conturbatio fit,

[1] ἐπιγίγνεται. — [2] ὅταν οὖν τοιοῦτον τι γ. αὐτη ὅκως. — [3] ἢ om. — [4] καὶ ᾠ. — [5] δὲ ἐν γ. — [6] τῶν μαζῶν καὶ τῆς γ. — [7] ἐξισχνοῦνται. — [8] ἢν γὰρ ἔχωσι ἐν γαστρὶ καὶ φαίνηται ἐπιμ. καὶ τιτρωσμοὶ γίνονται. — [9] ἢ om.

γάρ Cord., Lind., Littr.; — ταύτῃ C. θ.; — κάθαρσις ἐπὶ ταύτῃ γίγνεται vulg., πρὸς αὐτῇσι γίνονται cod. θ., sed solum καθ. γίν. Littr. cum Cord., Lind.

φυλακῆς — ἔσται.] — γυνή. Ὅταν (ὁκόταν D. K.) οὖν (οὖν om. θ.) τοιοῦτόν τι (τι τοιοῦτον J. θ.) γίνεται (γένηται C. θ.) (addunt αὐτῇ alii Parr., Q.', αὐτή L. Cord., Lind., αὕτη cod. θ.) ὅκως μὴ φανῆται (θανεῖται C. θ.) (addit ἢ cod. θ.) ἄφορος ἔσται vulg.; convenienter cum Littréo textum descripsi.

ταύτην — ὕδατι.] ταύτῃ D. H.; — κλύσαι cod. θ.; — καὶ μέλιτι vulg., ἢ μ. cod. θ. Littr.; καὶ ᾠοῖσι vulg., sed καί om. C. de meo ἢ pro καί dedi.

27. ἧσι — ἠπιδανόν.] ὁκόσῃσι C. θ.; — δέ pro ἐν Parr. 4., δ' ἐν H., δὲ ἐν alii tres et Lind.; — ceteri τῶν μαζῶν καὶ τῆς γαστρός, sed ego abundans τῶν μαζῶν καί abieci, mox enim καὶ οἱ μαζοὶ ἐξισχναίνονται. Tum ἐξισχναίνονται vulg., ἐνισχνοῦνται D., ξυνισχνοῦνται C., συνισχναίνονται cod. θ.; — οὐ φαίνεται cett., de meo μή intuli; — τε καὶ εἶναι om. J.

28. ὅσῃσι — γίγνεται.] ἢν γὰρ ἔχωσι vulg., εἰ γὰρ ἔχουσι C.; ὅσῃσι ἔχουσι cod. θ., unde Littr. ὅσῃσι ἐχούσῃσι. — Vulgo γαστρὶ καί, sed καί cum θ. om. Littr.; — φαίνεται alii libri, ἐπιφαίνηται Cord., Lind., φαίνηται J.; — καὶ (ἢ cod. Serv., Cord., Lind., καί om. θ.) τιτρωσμοὶ (τιτρωσμοί Ald. Parr. 5., Cord., Lind., τρωσμοί C. θ. Littr.) γίνονται (γίνωνται C.) vulg.; textum, ut Littréus, descripsi; ᾖ vulg., εἴη C., unde ἴῃ dedi, quod prorsus requiritur.

29. ἢν γυνὴ — δυσκινησίη.] ἀλγέει καὶ πυρεταίνει vulgo; cum Littréo sequor C. θ.; — καὶ ἐν τῇ κεφ. vulg., cum C. θ. Littréo καί omitto; — ψύξιν vulg. ψύξις C. Littr.; — καὶ ἐς ante τὸ σῶμα om. C.; — ὁκόταν D. H.; — καί ante μολίβδῳ om. θ.; vulgo μολίβῳ, sed μολίβδῳ K., μο-

φλέγμα, γλῶσσα λευκὴ καὶ οὔρησις, κοιλίης ἔκλευκος ψυχρὴ τάραξις, δυσκινησίη. Ἐπὴν δὲ τέκῃ, χωρήσει οἱ ἡ κάθαρσις φλεγματώδης καὶ φανεῖται ὑμενώδης καὶ ὥσπερ ἀράχνια διατεταμένα ἐν [1] αὐτῇ ἔσται· καὶ πείσεται μὲν τὰ αὐτὰ πάντα καὶ ἣ τὰ καταμήνια ἐχώρει φλεγματώδεα, ἐλάσσονα δὲ χρόνον νοσήσει καὶ κινδύνους τοὺς αὐτοὺς ἡ νοῦσος ἕξει καὶ σημήϊα καὶ μεταλλαγάς· ξυμβήσεται [2] γὰρ αὐτῇ ἔμετον γενέσθαι φλεγματώδεα καὶ παθήματα ὁμοῖα [3] κείνῃ χρονίσαντα. Ἐξήρτηται γὰρ τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὰ λοχεῖα καὶ τὰ καταμήνια τὰ φλεγματώδεα, ἐλάσσονα δὲ χρόνον [4] μένει τῶν καταμηνίων. Καὶ ἢν μὴ ῥαγῇ αὐτῇ ἡ κάθαρσις χρονισθεῖσα, θνήσκει ἐν πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι· καὶ ἢν οἱ φλεγματώδης ἡ λοχείη κάθαρσις [5] χωρέῃ, ἐλάσσονα τῶν ὑγιηρῶν χωρήσει, μελεδαινομένη δὲ ἡ γυνὴ ὑγιὴς ἔσται καὶ φυσηθήσεται ἐξ ἀρχῆς [6] μέχρις ἂν ὑγιασθῇ· χαλεπὸν γάρ. Ταύτῃ χρὴ διδόναι φάρμακον, ὅ τι φλέγμα ἄγει καὶ [7] ἐπιπίνειν γάλα ἑφθὸν αἴγειον ξὺν μέλιτι· ἢν [8] δὲ μὴ ἐσακούῃ, κάρδαμον ἢ κνῆκον ἢ κνέωρον ἢ πουλυπόδιον ἢ ὀῤῥὸν, ἢ τὸ [9] ἀπὸ πολλῶν ξυντιθέμενον διδόναι καὶ ὅσα φλέγμα χαλᾷ τε καὶ ἄγει.

aegre movetur. Ubi autem pepererit, purgatio pituitosa procedet et in qua membranulae et veluti araneorum telae distentae apparebunt, iisdemque quidem omnibus afficietur, quibus ea, cui menstrua pituitosa ferebantur, minus tamen diu aegrotabit morbusque eadem pericula, signa et commutationes habebit; accidet enim illi vomitus pituitosus et eaedem affectiones quae superiori, sed longiores. Eadem enim ratione dependent puerperii purgamenta et menses pituitosi, sed minus longum tempus manent quam menses. Ac nisi purgatio, quae diu moram traxit, affatim ei erumpat, intra quinque et quadraginta dies perit. Quodsi puerperii purgatio pituitosa ei prodierit, minus longum tempus prodibit, diligenti tamen curatione adhibita mulier convalescet, sed statim flatu distendetur, donec sana evaserit; gravis enim est morbus. Huic medicamentum, quod pituitam educit, exhibendum et lac caprinum coctum cum melle superbibendum. Quibus oblatis si non cedat, nasturtium exhibendum, aut carthamum, aut cneorum, aut polypodium, aut serum, aut ex multis compositum medicamentum et quaecumque pituitam laxant et foras educunt.

λ'. Ἢν δὲ γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα σπληνώδης ᾖ ὑπὸ παθημάτων, ὧν εἴρηται ἐν τῇ [10] τὰ καταμήνια τὰ ὑδρωποειδέα καὶ φλεγματοειδέα ἀφιείσῃ, τὰ λοχεῖα χωρήσει ὑδρωποειδέα, καὶ ἐλεύσεται ὁτὲ μὲν πολλὰ,

30. Sed si mulier, quae utero gerit, lienosa fuerit ex affectionibus commemoratis in ea, cui menses aquosi et pituitosi fluunt, purgatio puerperii aquosa prodibit, ac feretur alias multa, alias parca et fit interdum quasi aqua

[1] ταύτῃ. — [2] δ' αὐτῇ. — [3] κείνῃ χωρήσαντα. — [4] νοσήσει καὶ ἢν μὴ ῥ. — [5] χωρήσει omissis intermediis. — [6] ἢν ὑγ. — [7] μίσγειν. — [8] δὲ πολλάκις μή. — [9] ἀπὸ ἀλῶν. — [10] νούσῳ τῶν καταμηνίων τὰ ὑδρωπ.

λύβδῳ cod. θ.; — τήν ante χροιήν om. C.; — οὔρησις κοινὴ ἐκλ., vulgo, κοινῇ Q.' Cord., Lind., sed κοιλίης Littr. ex θ.

ἐπὴν δὲ — χρονίσαντα.] φαίνεται C.; — ἐν ταύτῃ vulg., sed rectius αὐτῇ cod. θ., idemque latet in αὐτή codicis C.; — καὶ πείσεται τὰ αὐτά cod. θ. sine μέν; — ταῦτα πάντα vulg., τὰ αὐτὰ π. Littr. ex θ.; — ἣ κατὰ μῆνα C.; — τὰ φλεγμ. vulg., sed τά omm. θ., Littr.; — σημήϊα Ionice ex C. Littr.; — ξυμβ. δ' αὐτῇ cod. Serv., Lind.; — ἔμετον γίγνεσθαι C.; — κείνῃ χωρήσαντα vulg., ἐκείνῃ, χρονίσ. C. θ. Littr.

ἐξήρτηται — καταμηνίων.] χρόνον μὲν (μέν om. K.) τῶν vulg., χρόνον μὲν νοσήσει τῶν cod. Serv., Lind.; — χρόνον βαίνει τῶν C.; — χρόνον μένει τῶν cod. θ., Vatt., Littr.

καὶ ἢν μὴ ῥαγῇ — γάρ.] λοχίη καθ. vulg., λοχίη om. θ., λοχείη κ. Parr. 6.; — ἐλάσσονα τῶν ὑγιεινῶν C. (ὑγιηρῶν cod. θ.) om. in vulg., sed ex illis libris dedit Littr.; — φυσηθήσεται δέ cod. θ.; — μέχρις ἄν ex C. Littr., vulgata pro his ἤν; — χαλεπὸν γὰρ τοῦτο ἔσται (τό h. l. C.) νόσημα vulg., χ. γὰρ τουτέστι τὸ νόσημα cod. θ.; Littréus redundantia resecuit.

ταύτῃ χρὴ — ἄγει.] χρή omm. C. θ.; — ἐπιπίνειν cod. θ. Littr., μίσγειν vulg.; — ἐν μέλιτι cod. θ.; — ἢν δὲ πολλάκις μή vulg., πολλάκις cum C. θ. om. Littr.; — κνῆκος Ald. C. θ., κνίκον D., κνίκος J.; — ἀπὸ ἀλῶν vulg., ὑπὸ (ἀπό Vatt.) πολλῶν C. Vatt., quae mihi antiqua videtur lectio; — πνεύματα pro φλέγμα C.; — τε καί cod. θ., τε om. vulg.

30. ἢν δὲ γυνὴ — πήγνυται.] ἐν τῇ (τῇ om. Ald.) νούσῳ (τῇ interponunt C. θ.) τῶν καταμηνίων (τὰ καταμήνια

ὁτὲ δὲ ὀλίγα καὶ γίγνεται [1] ὁτὲ μὲν ὥσπερ ἀπὸ κρεῶν [2] ὕδωρ, ὁτὲ δὲ [3] ὀλίγῳ παχύτερα καὶ οὐ πήγνυται. Καὶ πείσεται ταῦτα πάντα καὶ ἢ τὰ καταμήνια τὰ ὑδατοειδέα [4] ἐχώρεε καὶ κινδύνους τοὺς αὐτοὺς ἡ νοῦσος ἕξει καὶ μεταλλαγάς· ξυμβήσεται γάρ οἱ ῥόον γενέσθαι ὑδατώδεα, ἢ κρυφθῆναι τὴν κάθαρσιν καὶ τραπέσθαι [5] πρὸς τὴν κοιλίην καὶ τὰ σκέλεα ἢ ἐς τὸ στέρνον ἤ τι τούτων καὶ κίνδυνοι ἔσονται οἱ αὐτοί, οἳ καὶ πρόσθεν εἴρηνται.

a carnibus lotis, interdum paulo crassior, neque cogitur. Et patietur eadem omnia, quae cui menses aquosi fluebant, eademque pericula easdemque mutationes morbus habebit. Accidet illi enim fluxus aquosus, aut occultabitur purgatio et vertetur ad ventrem et crura, aut ad pectus, simileve aliud, eademque erunt pericula, quae etiam ante dicta sunt.

λα'. Ἢν κύουσα οἰδέῃ, κνίδης καρπὸν ὡς πλεῖστον καὶ μέλι καὶ οἶνον κεκρημένον εὐώδεα διδόναι ποτὸν δὶς τῆς ἡμέρης. Ἢν κύουσαν χολὴ λυπέῃ, πτισάνης χυλὸν δίδου, ῥόον ἐπιπάσσων τὸν ἐρυθρὸν ἢ τὸν ἐκ τῆς συκαμίνου, ψυχρὸν δὲ ῥοφεέτω καὶ καταστήσεται.

31. Si gravida intumescat, urticae semen quam plurimum cum melle et vino odorato temperato bis die in potu exhibendum. Si praegnantem bilis molestia afficiat, ptisanae succum exhibeto, rhoë rubro aut ex moro arbore asperso; frigidum autem sorbendum dato et conquiescet.

λβ'. Ἢν δὲ πνὶξ προσπέσῃ ἐξαπίνης ἐχούσῃ ἐν γαστρὶ, γίγνεται δὲ τοῦτο μάλιστα ἐπὴν ἡ γυνὴ [6] ταλαιπωρήσῃ καὶ ἀσιτήσῃ, θερμανθεισέων τῶν μητρέων ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίης καὶ ἐλάσσονος τῆς ἰκμάδος γενομένης τῷ ἐμβρύῳ, ἅτε [7] κενεωτέρης τῆς κοιλίης τοῦ καιροῦ ἐούσης, ἰθύει τὸ ἔμβρυον πρὸς τὸ ἧπαρ καὶ τὰ ὑποχόνδρια, [8] ἅτε ἰκμαλέα ἐόντα, καὶ πνίγα [9] ποιέει ἰσχυρὴν ἐξαπίνης. Ἐπιλαμβάνει γὰρ τὸν διάπνοον τὸν ἀμφὶ τὴν κοιλίην, καὶ ἀναυδίῃ ἴσχει τὴν γυναῖκα καὶ τὰ λευκὰ ἀναβάλλει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τἄλλα πάσχει πάντα ὅσα περ

32. Si suffocatio derepente in utero gerenti accidat, quod fit potissimum ubi mulier vehementi labore et inedia confecta fuerit, cum per vehementem exercitationem uterus incalescat et paucior foetui suppetat humor, quippe ventre magis quam oportet vacuo, foetus ad hepar et praecordia, humore nempe scatentia, recta fertur vehementemque derepente suffocationem affert. Perspirationem enim, quae circa ventrem fit, intercipit et loquendi impotentia mulierem detinet, oculorum partes albas sursum convertit, reliquaque universa patitur, quae mulier, quam uterum suffocare dixi, et simul

[1] ὁτέ abest. — [2] ὕδωρ ὡς εἴ τις κρέα αἱματώδεα ἀποπλύνει. — [3] παχύτερον ὀλίγον. — [4] χωρέει. — [5] καὶ περὶ τ. κ. — [6] ταλαιπωραίη. — [7] τῆς μήτρης κενεωτέρης τὴν κοιλίην τοῦ κ. — [8] ἅτε om. — [9] ποιήσει.

C. θ.) τὰ ὑδρωποειδέα καὶ φλεγματοειδέα (φλεγματώδεα C.) ἀφίησι (ἀφιείσῃ Parr. 4.) καὶ (καί omm. Ald. Parr. 7.) τὰ λοχεῖα χωρήσει (χωρέει C.) vulg., inde textum dedi, qualem Littréus, nisi quod τῇ νούσῳ non recepi; — ὡς pro ὥσπερ C.; — post ὕδωρ ceteri: ὡς εἴ τις κρέα αἱματώδεα ἀποπλύνοι; — est autem scholion ad ὥσπερ ἀπὸ κρεῶν ὕδωρ, quod reiicio. Dein παχύτερον vulg., sed plur. num. C. J. θ. Littr.

καὶ πείσεται — εἴρηνται.] ταῦτα πάντα (πάντα ταῦτα cod. θ., καὶ εἰ (ἢ C. Cord., Lind., ἡ cod. θ.) τὸ (τό om. C.) vulg.; textum Littréi servo. Dein ὑδατώδεα C., ὑδαρέα cod. θ.; — χωρέει vulg., ἐχώρεε C. θ. Littr.; — ἢ νούσους Ald. J.; ἢ νόσους alii 4.; — ὑδατωειδέα D. E. Q.', ὑδατοειδέα Lind., ὑδαρέα cod. θ.; — περὶ τὴν κοιλίην vulg., de meo πρός scripsi; καὶ περί Parr. 4.; — πρόσθεν omm. C. θ.

31. ἢν κύουσα — ἡμέρης.] τρίτης pro δὶς τῆς cod. θ.

ἢν — καταστήσεται.] χυλόν om. θ.; — ῥυφίτω i. e. ῥυφείτω cod. θ.

32. ἢν δὲ πνὶξ — ἐξαπίνης.] γυναικὶ ἐν γ. ἐχ. sine ἐξαπίνης cod. θ.; — ταλαιπωρέῃ vulg., ταλαιπωρήσῃ C., Littr.; — γινομένης vulg. γενομ. C. K. θ. Cord., Lind.; — ἐμβρύῳ καὶ ἅτε τῆς μήτρης κενεωτέρης τὴν κοιλίην τοῦ καιροῦ ἐούσης vulg., in qua emendant καὶ τῆς κοιλίης pro τὴν κ. Corn., Foës., alii aliam viam tenuerunt, Littréus τῆς μητρός pro τῆς μήτρης tentavit, sed mihi alia ratio ineunda est visa: in vulgata non habemus nisi dittographiam καὶ ἅτε τῆς μήτρης κενεωτέρης τῆς κοιλίης τοῦ καιροῦ, e qua tollere oportet τῆς μήτρης, — quo semel illato τῆς κοιλίης nescio quo modo in τὴν κοιλίην abiit; — πνίγα ποιέει C. θ., π. ποιήσει vulg.

ἐπιλαμβάνει — ἕλκειν.] ἐπιλαμβάνεσθαι vulg., ἐπιλαμβάνει C. θ. Littr.; — τοῖν ὀφθαλμοῖν cod. θ. Littr.; — τὰ ἄλλα C. — In vulg. distinguitur puncto post εἴρηται, tum pergitur: ἢν (δέ cod. Serv. h. l.) ἐφεῖσα (C. θ. ἔφησα) τὰς μήτρας πνιγείη (πνίγειν C. θ.); cum Littréo codd. C. θ. sequor, puncto post εἴρηται sublato et ἣν pro ἢν scribens, uti

[1] εἴρηται, ἥν τινα ἔφησα τὰς μήτρας πνίγειν, καὶ ἅμα ἄρχεταί τε ἡ πνὶξ γίγνεσθαι τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γυναικὶ καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταρρεῖ φλέγμα ἐς τὰ ὑποχόνδρια, οἷα τοῦ σώματος μὴ δυναμένου τὴν ἀναπνοὴν ἕλκειν. Καὶ ἢν μὲν ἅμα τοῦ φλέγματος τῇ κατελεύσι ἴῃ τὸ ἔμβρυον ἐς χώρην τὴν ἑωυτοῦ, [2] οἷα τὴν ἰκμάδα ἑλκύσαν καὶ [3] κατενεχθὲν ὑπὸ τοῦ φλέγματος, ὑγιὴς γίγνεται ἡ γυνή· τρυσμὸς δὲ γίγνεται [4] ἀπιόντος τοῦ ἐμβρύου ἐς χώρην τὴν ἑωυτοῦ καὶ ἡ γαστὴρ ὑγρὴ γίγνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον τῆς γυναικός. Ἢν δὲ [5] μὴ ἴῃ τὸ ἔμβρυον ἐν τάχεϊ ἐς χώρην τὴν ἑωυτοῦ, δύο ἤδη γίγνεται τὰ πονέοντα τὸ ἔμβρυον, τὸ φλέγμα τὸ κατελθὸν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, βαρύνει τε γὰρ καὶ ψύχει [6] ἐπιγενόμενον, καὶ ἡ ἀήθεια τοῦ χωρίου· καὶ κινδυνεύσει, εἴ γε μή τις ἐν τάχεϊ ἐπιτηδειοτέρως διαιτῴη· ἀποπνιγείη γὰρ ἂν ἡ γυνή. [7] Καὶ ἀμφὶ μὲν τούτων ὧδε ἔχει.

suffocatio fieri incipit mulieri gravidae et a capite pituita defluit in praecordia, corpore nimirum spiritum trahere non valente. Quodsi una cum pituitae descensu foetus in suum locum venerit, quippe attracto humore et a pituita delatus, mulier convalescit. Excitatur autem stridor dum foetus locum suum deserit, mulierisque venter fere fluidus redditur. Sed si brevi ad suum locum foetus non veniat, duo foetui molestiam afferunt, pituita, quae a capite deorsum delata ipsum superveniens gravat et refrigerat, et loci insolentia. Tumque is periclitabitur, nisi quis brevi magis accommodatam victus rationem adhibuerit; nam mulier suffocabitur. Ac de his quidem sic se res habet.

λγ'. Ἢν δὲ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ὁ χρόνος ἤδη τοῦ τόκου παρῇ, καὶ ὠδὶς ἔχῃ, καὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἀποφυγεῖν ἡ γυνὴ τοῦ παιδίου μὴ οἵη τε ᾖ, ὡς ἐπίπαν ἔρχεται πλάγιον ἢ ἐπὶ πόδας, [8] χρειὼ δ' ἐπὶ κεφαλὴν χωρέειν. Ὧδε δὲ γίγνεται τὸ πάθημα· ὥσπερ εἴ τις ἐς λήκυθον σμικρόστομον πυρῆνα ἐμβάλοι, οὐκ εὐφυὲς ἐξελεῖν πλαγιούμενον, οὕτω [9] δὴ καὶ τῇ γυναικὶ χαλεπὸν πάθημα τὸ ἔμβρυον, ἐπειδὰν [10] λοξωθῇ· οὐκ ἔξεισι γάρ. Χαλεπὸν δὲ καὶ ἢν ἐπὶ πόδας χωρήσῃ καὶ πολλάκις ἢ αἱ μητέρες ἀπώ-

33. Si vero mulieri uterum gerenti iam pariendi tempus instet, ac partus dolores detineant, diuque in enitendo laboret, foetus transversus, aut in pedes fere exit, in caput autem prodire debet. Sic autem affectio oritur: perinde ac si quis in ampullam oleariam angusti oris olivae nucleum immittat, hic non facile eximitur transversus, ita etiam mulieri difficilis affectio est si foetus transversus sit: neque enim exibit. Grave vero etiam est, si in pedes prodeat, et plerumque aut matres, aut puelli, aut ambo etiam perierunt. Id quoque magnopere

[1] προείρηται. — [2] ὅλην τὴν ἰ. — [3] κατενεχθῇ. — [4] λιπόντος τοῦ ἐμβ. τὴν χ. — [5] καὶ ἴῃ. — [6] ἐπιγενόμενον. — [7] καὶ — ὧδε ἔχει om. — [8] χρειῶδες δ' ἐπὶ κ. χ. καὶ ἢν πλάγιον ἴῃ χαλεπὸν γίνεται τὸ πάθημα. ὡς γὰρ εἴ τις. — [9] δή. — [10] λοξευθῇ καὶ γὰρ χαλεπὸν ἐξελθεῖν.

ille recte suasit; sed neque post πνίγειν nisi commate interpungendum. In seqq. vulgo τε post ἅμα, cum θ. Littréo post ἄρχεται intuli.

καὶ ἢν μὲν — γυναικός.] ἑωυτοῦ ὅλην τήν vulg., sed ὅσα Ald., Parr. 6., ὡς ἄν K., οἷα C. θ. Littr. pro ὅσην; — τρυλλισμός C., τρυλισμός cod. θ.; — λιπόντος τοῦ ἐμβρύου τὴν χώρην vulg., cum Littréo C. θ. sequor; — ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον C. D. K.

ἢν δὲ μὴ — ἔχει.] εἰ D.; — vulgo δύο γίν. ἤδη, sed C. sequor; — πονεῦντα idem; — γάρ omm. C. θ.; — ἐπιγενόμενον pro ceterorum ἐπιμένον cod. Serv., Lind.; — ἀηδίη C. θ. sine articulo; — καὶ ἢν μή τις cod. θ., κἢν μέν τις C.; — γάρ omm. Parr. 6. θ.; — ἤν γε ceteri; — καὶ τὰ μὲν ἀμφί vulg., C. om. καὶ τά et ἀμφὶ μέν habet, hinc mea scriptura nata est.

33. ἢν δὲ — χωρέειν.] ἢν δέ om. cod. θ., δέ om. C., — χρειῶδες δ' ἐπί vulg., χρειὼ δ' ἐπί C. Littr.

ὧδε — γάρ.] καὶ ἢν πλάγιον ἴῃ, χαλεπὸν γίνεται τὸ πάθημα vulgo, — ὧδε (δέ interponit θ.) γίνεται τὸ πάθημα C. θ. Littr.; — ὡς γὰρ εἰ vulg. C, ὥσπερ εἰ . θ. Littr.; — ἐμβάλλοι vulg., ἐμβάλοι I. J. θ.; — πλαγιούμενον cod. θ. πλαγιεύμενον vulg.; — οὕτως δέ C.; — λοξευθῇ Parr. 7.; — καὶ γὰρ χαλεπὸν ἐξελθεῖν vulg.; — οὐκ ἔξεισι γάρ C. θ. Littr.

χαλεπὸν — ἄμφω.] χαλεπώτερα C.; — ἀμφότερα C. θ.

λοντο, ἢ τὰ παιδία, ἢ καὶ ἄμφω. Ἔστι δὲ καὶ τόδε μέγα αἴτιον τοῦ μὴ ῥηϊδίως ἀπιέναι, ἢν νεκρὸν ἢ ἀπόπληκτον ἢ διπλόον ᾖ.

λδ΄. Ἐπὴν ἐν γαστρὶ ἡ γυνὴ ἔχῃ, χλωρὴ γίγνεται πᾶσα, ὅτι [1] τοῦ αἵματος αἰεὶ τὸ ἀκραιφνὲς καθ' ἡμέρην [2] ὑπολείβεται ἐκ τοῦ σώματος καὶ κατέρχεται ἐπὶ τὸ ἔμβρυον καὶ αὔξη οἱ γίγνεται, καὶ ἐλάσσονος τοῦ αἵματος ἐόντος ἐν τῷ σώματι ἀνάγκη εἶναι χλωρὴν, καὶ ἱμείρεται ἀλλοκότων αἰεὶ βρωμάτων [3] καὶ ἀσᾶται· καὶ ἀσθενεστέρη γίγνεται, ὅτι τὸ αἷμα μινύθει. Φημὶ [4] δὲ γυναῖκα ἢν ἐπίτεξ ᾖ, πνεῦμα πυκνὸν ἀφιέναι καὶ ἢν [5] ἡ κάθαρσις ἄρχηται, ἡ κοιλίη πλήρης ἐστὶ καὶ θερμὴ πιεζομένη. Μάλιστα δ' ἀναπνέει πυκινὸν, ἐπὴν τόκου πελάζῃ καὶ τὴν ὀσφὺν τότε μάλιστα πονέεται· [6] φλᾶται γὰρ καὶ ἡ ὀσφὺς ὑπὸ τοῦ ἐμβρύου· καρδιώσσει δὲ ἐν τῷ μεταξὺ ξύμπαντι χρόνῳ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, ἅτε τῆς κοιλίης περιστελλομένης ἀμφὶ τὸ ἔμβρυον, μάλιστα δὲ τῆς ὑστέρης. Καὶ ἢν [7] τεκούσῃ ἡ ὑστέρη ἐξανεμωθῇ, ἧπαρ ὄϊος ἢ αἰγὸς ἐς τέφρην κρύψαι καὶ μετέπειτα ἕψειν καὶ λαμβάνειν καὶ οἶνον, ἢν μή τι κωλύῃ, πίνειν ζωρότερον παλαιὸν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, ἢν πορρωτέρω ᾖ ἀπὸ τῆς τέξιος. Ἢν δὲ τὰς ἰξύας ἀλγέῃ, ἄνησον καὶ κύμινον Αἰθιοπικὸν πινέτω καὶ [8] θερμῷ λουέσθω. Ἢν δ' ἆσθμα λάζηται, θείου ὅσον

in causa est cur non facile exeat, si mortuus, aut sideratus, aut duplicatus foetus fuerit.

34. Ubi uterum gestat mulier, tota pallida redditur, quia pura pars sanguinis semper quotidie e corpore aliquantum stillat et ad foetum fertur eique in alimentum cedit, cumque paucus in corpore sanguis exsistat, eam pallidam esse necesse est: semperque insuetos cibos appetit et vomituritione laborat, et debilior etiam redditur, quod sanguis imminuitur. Mea autem sententia mulier, ubi partui vicina est, crebrum spiritum emittit, sique purgatio incipiat, venter plenus est et calidus cum comprimitur. Tum vero potissimum crebrum spiritum ducit, ubi partui proxima est, tumque praecipue lumborum dolore affligitur; lumbi enim a foetu colliduntur. Toto vero intermedio tempore oris ventriculi dolore subinde premitur, cum nimirum venter, ac praecipue uterus, foetum undique complectatur et comprimat. At si puerperae uterus flatu impleatur, ovis aut caprae iecur cineribus contectum, deinde coctum, in cibum sumendum, et vinum vetus meracius, si nihil prohibeat, per dies quatuor bibendum, si longius absit a partu. Quodsi lumborum dolore conflictetur, anethum et cuminum Aethiopicum bibat et calida lavet. Si vero frequens anhelatio prehendat, sulfuris fabae quantitatem,

[1] αὐτέης τοῦ αἵμ. — [2] ὑπολείπεται. — [3] καὶ ἐπὶ κοιλίην αἱματώδεα ἰέναι καὶ ἀσθ. — [4] δὴ γ. — [5] ἡ om. — [6] θλᾶται. — [7] τεκούσης ὑστ. — [8] τῷ θ. λ.

ἐστὶ — ᾖ.] καὶ τόδε δὲ μετὰ αἴτιον cod. C.; — διάπλοον ἴῃ C. (Vatt. cdd. ᾖ.).

34. ἐπὴν — μινύθει.] αὐτῆς τοῦ αἵματος cett., sed αὐτῆς otiosum est, quare reiicio; — αὔξη γίνεται cod. θ. sine οἱ; — ἀτόπων C. θ. pro ἀλλοκότων; — καὶ ἐπὶ κοιλίην αἱματώδεα ἰέναι post βρωμάτων vulg., sed ἡσσᾶται pro ἰέναι cod. C. — Littréus illud καὶ ἐπὶ κοιλίην αἱματώδεα ἰέναι intelligi non posse opinatur, qua in re cum eo consentio; cum lectione codicis C. contulit Galenum in gloss. ἀσᾶται ex primo de m. mull. citantem; itaque ex vulgata effecit et re ipsa dedit καὶ ἐπ' ὀλίγοισι ἐμετώδεα ἀσᾶται. Verum ἀσᾶται ἐμετώδεα Graecum non est, ἀσᾶσθαι ἐμετώδεα τρόπον fortasse ferri possit; facilis est transitus ab ἐμετώδεα εἶναι ad αἱματώδεα ἰέναι, sed ab ἐπ' ὀλίγοισι, ut putat Littr., ad ἐπὶ κοιλίην non est transitus facilis. Itaque ego sic sentio ἀσᾶται antiqua lectio est, quae in ἀσᾶσθαι abiit, cuius verbi interpretatio ἐμετώδεα εἶναι, quod ipsum postquam in αἱματώδεα ἰέναι abierat, demum utcumque expleverunt ἐπὶ κοιλίην adponendo. Ego igitur solum ἀσᾶται recipiam simulque ἱμείρεται scribo pro ceterorum omnium scriptura ἱμείρεσθαι. — In seqq. ἀσθενεστέρα γίγνεται C.; — μινυθεῖ cod. θ.

φημὶ δὲ γυναῖκα — πιεζομένη.] ἐπιτεύξῃ vulgo, ἐπίτεξ ᾖ C. cod. Serv., Cord., Lind., Littr.; — ἡ ante κάθαρσις om. θ. — θέρμη vulg., θερμή D. Littr.

μάλιστα — ὑστέρης.] δ' Parr. 6., δέ vulg.; — πυκνόν cod. θ.; — θλᾶται Parr. 4., σπᾶται cod. θ.; — μεταξύ omm. C. θ.; — ξύμπαντι omm. Parr. 3.; — ἅτε om. θ.; — idem autem post ἔμβρυον addit ἢν τίκτῃ; — μάλιστα δὲ τῆς ὑστέρης om. C.

καὶ ἢν τεκούσῃ — τῆς τέξιος.] καί om. C.; — τεκούσῃ C. Littr., τεκούσης vulg., sed cod. θ. om. participium; ἡ ante ὑστέρῃ ex C. dedit Littr.; — ἐξανημωθῇ vulg., multi tamen Parr. recte scriptum ferunt; — ἐξινεμωθῇ cod. θ. et in marg. ἀντὶ τοῦ ἐκδυναμωθῇ, quod tamen nullius pretii, cf. Oecon., Foësii in voce.

ἢν δὲ τὰς — λουέσθω.] πονέῃ J. pro ἀλγέῃ; — λούσθω cod. θ.

ἢν δ' ἆσθμα — ἀπεχέσθω.] ταῦτα τρίψας vulgo, τρίψαι

κύαμον καὶ καρδαμώμου ἴσον καὶ πηγάνου καὶ κυμίνου Αἰθιοπικοῦ τρίψας καὶ διεὶς οἴνῳ δίδου πιεῖν νῆστι [1] πυκινὰ καὶ σιτίων ἀπεχέσθω. Ἢν ἐν τόκῳ κάθαρσις ἴῃ πολλή, ἡ ὑστέρη ξυνέλκεται καὶ ἡ κύστις καὶ τὸ ἔντερον καὶ οὔτε τὸ κόπριον κατέχουσι οὔτε τὸ οὖρον, προΐενται δέ· ᾠὰ οὖν ῥοφεῖν δίδου καὶ ἄρτον ἐγκρυφίην τρώγειν καὶ ἄσσα λοιπὰ γέγραπται. Ἢν δὲ ἡ ἐν τόκῳ ἐοῦσα ξηρὴ καὶ δύσικμος, ἔλαιον πίνειν καὶ καταιονᾶν τὰ χωρία ἐλαίῳ θερμῷ, ἢ μαλάχης ὕδατι, κηρωτῇ τε ὑγρῇ διαχρίειν καὶ ἔγχυτον χηνὸς ἄλειφα ξὺν ἐλαίῳ. Ἢν δὲ μὴ δύνηται τίκτειν, ὑποθυμία ῥητίνην ἢ κύμινον ἢ πίτυος [2] φλοιόν. Ἄσσα δὲ οἰδήματα γίγνεται ὑστερικὰ ἐν τόκῳ ἢ ἐκ νόσου, οὐ χρὴ στύφειν, οἷα οἱ ἰητροὶ ποιέουσι· [3] φάρμακα δὲ τάδε ἄριστα προσφέρειν, κύμινον Αἰθιοπικόν, ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι καὶ [4] ἀνήσου καὶ σεσέλιος, γλυκυσίδης χηραμίδος ἥμισυ τῆς ῥίζης, ἢ καὶ τοῦ σπέρματος, ταῦτα ἐν οἴνῳ λευκῷ ἡδυόδμῳ μάλιστα νῆστι διδόναι· ἢ δαύκου ῥίζαν Αἰθιοπικοῦ, σέσελι, γλυκυσίδης ῥίζαν τὸν αὐτὸν τρόπον· ἢ ἱπποσελίνου, ἢ δαυκοῦ Αἰθιοπικοῦ καρπὸν ὡσαύτως· ἢ κρήθμου ῥίζαν, ἢ κυμίνου Αἰθιοπικοῦ Ἀττικὸν πετρώβολον, ἢ πέπερι, ἄνησον, δαῦκον, ἀκτέης, γλυκυσίδης [5] ῥίζαν ἐν οἴνῳ τρίβειν καὶ διδόναι πίνειν· ἢ μυρτιδάνου κλωνία δύο ἢ τρία καὶ κύμινον Αἰθιοπικόν, γλυκυσίδης ῥίζαν, ἢ καὶ λίνου [6] σπέρμα, ὃ καὶ

cardamomi, rutae et cumini Aethiopici parem modum, haec trita vino macerata, ieiunae potui exhibeto frequenter et cibis abstineat. Si in partu purgatio copiosa decurrat, uterus contrahitur et vesica et intestinum et neque stercus neque urinam continent, sed emittunt. Ova igitur sorbenda dato et panem subcineritium edendum et quae scripta sunt reliqua. Si quae adhuc in partu est, sicca fuerit, nec nisi aegre humectetur, oleum hibendum et loci oleo calido perfundendi aut malvae decocto et cerato liquido illinendi, adeps etiam anserinus cum oleo infundatur. Sin autem parere nequeat, resinam aut cuminum, aut pini corticem ad suffitum adhibeto. Qui in partu, aut ex partu uteri tumores fiunt, eos, uti medici faciunt, constringere non oportet; verum haec medicamenta sunt praestantissima, quae adhibeantur: cumini Aethiopici quantum tribus digitis continetur, et anethi et seselios, radicis paeoniae, aut etiam seminis concham testae maioris dimidiam. Haec ex vino albo grati odoris ieiunae praecipue exhibeto. Aut dauci Aethiopici radicem, seseli, paeoniae radicem ad eundem modum. Aut hipposelini aut dauci Aethiopici semen eodem modo, aut crethmi radicem, aut cumini Aethiopici quatuor Atticorum obolorum pondus. Aut piper, anethum, daucum, sambuci, paeoniae radicem, haec ex vino albo trita propinato; aut myrtidani duos vel tres surculos et cuminum Aethiopicum et paeoniae radicem, aut etiam lini se-

[1] πυκινά om. h. l. sed post ἀπεχέσθω legitur. — [2] φλοιόν. καὶ τούτῳ ὑποθυμιᾶν. — [3] τὰ δὲ φ. ἄρ. — [4] τοῦ ἀνν. καὶ τοῦ σεσ. πέντε ἢ ἕξ. — [5] ῥίζα ταῦτα ἐν. — [6] σπέρμα ὁμοίως, ὃ καί.

Parr. 6.; ego vero ταῦτα abegi; — in vulg. πυκινά post ἀπεχέσθω, in cod. θ. πυκνά post νῆστι.

ἢν ἐν τόκῳ — γέγραπται.] εἰ J.; — δ' ἐν cod. θ.; — τὸ ἔντερον cod. θ. Lind., Littr., vulgo τό om.; — vulgata καὶ τὸ οὖρον, sed θ. Lind., Littr., οὔτε τὸ οὖρον; — σὺν ῥόῳ pro οὖν C.; — ῥοφῆν J.; — δίδου om. C., διδόναι cod. θ.; — λοιπά omm. C. θ.

ἢν δὲ ἡ — ἐλαίῳ.] οὖσα omm. C. θ. Littr.; — καταιονεῖν Parr. 2. et Q.'; — ἔλαιον θερμὸν μ. ὕδωρ vulgo, dativum ex θ. dedit Littr.; — ego ἢ ante μαλάχης de meo intuli; — κηρώτῃ τε cod. θ. Littr., vulgo τε om., Lind. δέ dedit; — ἄλειφαρ D.

ἢν δὲ μὴ — φλοιόν.] post φλοιόν ceteri καὶ τούτῳ (τοῦτο K.) ὑποθυμία (ὑποθυμιᾶν cod. θ.); — cum Cordaeo otiosa verba omitto.

ἄσσα δὲ — πεφρυγμένῳ.] δέ et paulo post οὐ om. C.; — τὰ δὲ φ. ἄριστα προσφ. vulg., φάρμακα δὲ τάδε ἄριστα cod. θ. sine προσφέρειν; — τοῖσι Parr. 6. θ. Littr., vulgo om.; — τοῦ ante ἀνήσου cum θ. omisi; — καὶ τοῦ σεσέλιος vulg., sed καὶ τοῦ om. C., ego τοῦ omisi; — iam vero post σεσέλιος legebatur πέντε ἢ ἕξ, quod ad nihil in superioribus apte referri potest, adeo ut omiserim; nescio quo errore illatum esse videtur; — χηραμύδος vulg., per ῑ cod. K.; — καὶ δαύκου αἰθ. καρπὸν ὡσαύτως cod. θ., Littr.; — ὡσαύτως ἢ κρ. ῥίζαν om. C.; — ἀκταίης vulg., ἀκταίη cod. θ., ἀκταῖα C., ἀκτέα Littr., ῥίζαν Parr. 3.; — ῥίζα vulgo, sed praeterea ταῦτα ἐν οἴνῳ vulgo; equidem ταῦτα abieci; — πίνειν om. θ.; — ῥυκυσίδης ῥίζα cod. θ.; — ἢ καὶ λίνου σ. vulgo, καί omm. C. θ. Littr.; — ᾧ καὶ τὰ π. J.; — praeterea post λίνου σπέρμα vulgo ὁμοίως, quod quum parum apte inter nomen et pronomen relativum interponatur, delevi; — ξὺν ᾠῷ ὀπτῷ λεκίθῳ vulg., ᾠοῦ recte cod. Serv.,

τὰ παιδία βήσσοντα ψωμίζουσι, ξὺν ᾠοῦ ὀπτοῦ λεκίθῳ ξὺν σησάμῳ πεφρυγμένῳ. Ἢν [1]παιδούσσῃ ἀφθᾷ τὰ αἰδοῖα, ἀμύγδαλα τρίψας καὶ βοὸς μυελὸν ἐν ὕδατι ἕψειν καὶ ἀλήτου ἐμβαλὼν σμικρὸν διαχρίειν τὰ αἰδοῖα καὶ διακλύζειν τῷ ὕδατι τῷ ἀπὸ τῶν μύρτων.

men, quod etiam tussientibus pueris in cibo exhibent, cum ovi assati vitello et sesamo torrefacto. Si puerperae pudenda ulcere superficiario laborent, amygdalas tritas et medullam bubulam aqua decoquito paucaque farina iniecta pudenda illinito ac myrtillorum decocto eluito.

λε'. Νῦν δ' ἐρέω ἀμφὶ λοχείων καὶ τῶν μετὰ τὸν [2]τόκον ἰόντων. Ὅταν γυναικὶ ἢ τὰ λοχεῖα μὴ καθαρθῇ, ἢ τὰ ἐπιμήνια μὴ ἴῃ, ἢ καὶ ἡ ὑστέρη σκληρὴ ᾖ, ὀδύνη ἔχει τὴν ὀσφὺν, καὶ τοὺς μὲν κενεῶνας καὶ βουβῶνας καὶ μηροὺς καὶ πόδας ἀλγέει πικρῶς καὶ ἡ γαστὴρ ἐπαίρεται καὶ φρῖκαι διὰ τοῦ σώματος διαΐσσουσι, ἐκ δὲ τῶν τοιούτων πυρετοὶ γίγνονται ὀξέες. [3]Ταύτην, ἢν μὲν ἄπυρος ᾖ, διαιτᾶν λουτροῖσι, λιπαίνειν δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν ἐλαίῳ ἀνθινῷ· ἕψειν δὲ μαλάχην, καὶ ἔλαιον κύπρινον ἐς τὸ ὕδωρ ἐγχέειν καὶ ἐγκαθίζεσθαι παρηγορικῶς· ἐν πάσῃσι δὲ τῇσι νούσοισι, ἐφ' ὧν πυρίη ἀρήγει, ἄμεινον ὕστερον χρίεσθαι [4]λίπα· ἢν δὲ πῦρ ἔχῃ, λουτρῶν ἀπέχεσθαι· [5]πυριᾶν δὲ καὶ χλιάσμασι τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὴν ὀσφὺν θεραπεύειν· διδόναι δὲ πίνειν τῶν φαρμάκων τῶν ὑστερικῶν, παραμίσγοντα ἢ τῆς σηπίης τῶν ᾠῶν ἢ τοῦ [6]καστορίου· μετὰ [7]δὲ ῥοφέειν διδόναι ἄλητον ξὺν πηγάνῳ ἑφθὸν ἢ πτισάνης χυλόν.

35. Iam vero de puerperii purgamentis et quae post partum prodire solent, nobis est dicendum. Ubi mulieri aut puerperii purgamenta non expurgantur, aut menses non eunt, aut induratur uterus, lumborum dolor adest et laterum quidem inanitates, inguina, femora et pedes acerbe dolent, venter attollitur et horrores per corpus cum impetu erumpunt, ex his vero febres acutae oriuntur. Hanc, siquidem febris expers sit, balneis curato, caputque oleo anethino illinito. Malvae decoctum et in id affusum oleum cyprinum ad insessum doloris leniendi gratia adhibeto. In omnibus autem morbis, in quibus fotus conducit, praestiterit post fotum pingui aliquo perungi. At si febris detineat, a balneo abstinendum, fotibus autem et tepefacientibus imus venter et lumbi curandi. Ex medicamentis autem, quae ad uterum faciunt, quaedam potui sunt exhibenda, admixtis sepiae ovis et castorio. Deinde farinam cum ruta coctam aut ptisanae succum sorbendum dato.

λϛ'. Ἢν δὲ γυναικὶ μετὰ τοῦ παιδίου ἐν τῷ τόκῳ μὴ ἴῃ τὸ ὑγρὸν ὡς χρὴ, ἀλλὰ

36. Si vero mulieri una cum puero in partu humor, ut convenit, non effluat, sed minus,

[1] παιδίου. — [2] τοκετόν. — [3] ταύτην τὴν οὕτως ἔχουσαν. — [4] καὶ λ. — [5] πυρίῃσι. — [6] κάστορος. — [7] δὲ τοῦτο.

Cord., Lind., λεπτοῦ pro ὀπτῷ cod. Serv.; — utrumque genitivo describere oportet.

ἢν παιδούσσῃ — μύρτων.] ἢν (addunt δέ cod. θ. Lind., addit διά Cord.) παιδίου (παιδίον K., παιδιούσῃ Foës. emendat, παιδεούσῃ Lind.) ἀφθᾷ vulg.; — Littr. ἢν παιδοῦσα ἀφθᾷ provocans ad § 100. libri de Nat. mul. ubi παιδίουσα vulg., παιδίουσσα J.; notum est παιδοῦς, παιδοῦσσα, παιδοῦν, unde παιδούσσῃ dedi, pro quo si παιδοέσσῃ malis, non adversor. Fortasse etiam παιδιοῦς bene habet, sed huius exempla ex aliis non succurrunt nunc. Dein ἄλητον vulg., de meo genitivo descripsi.

35. νῦν δ' ἐρέω — ἰόντων.] δ' D., δέ cett.; — τόκετον Parr. 3., τοκετόν C. Lind., τοκηγόν cod. θ.

ὅταν — ὀξέες.] Vulgo ὅταν γυνὴ ἢ τὰ λοχεῖα κ. τ. λ., in quibus de coniectura γυναικί scripsi; nam iste nominativus, licet in primo membro periodi per se constare possit, non congruit cum sequentibus; — ἢ ὑστέρη vulgo, ἢ καὶ ἡ ὑστ. cod. θ., Littr.; — ᾖ omm. Parr. 8., in quorum uno restituitur; — ἢ ὀδύνη ἔχει vulg., sed ἤ omm. C. θ. Littr.; — μέν omm. C. θ.; — πικρῶς om. C.

ταύτην — χυλόν.] Vulgo ταύτην τὴν οὕτως ἔχουσαν, sed C. θ. solum ταύτην; est omnino dittographia ταύτην et τὴν οὕτως ἔχουσαν, itaque cum C. θ. haec omisi. Dein ἀπύρετος K. θ.; — καὶ τήν om. C.; — ἢ ἔλαιον vulgo, de meo καί pro ἤ dedi, de meo etiam τό ante ὕδωρ adscripsi; — ἐγκαθέζεσθαι idem; — ἐν πάσῃσι νούσοισι idem; — πυρίῃ ἁρμόζει idem; — καὶ λίπα vulg., sed καί omm. C. θ. Littr.; — λιπᾶν Cord.; — πυρίῃσι δέ vulg., πυριᾶν δέ cod. θ. Littr.; — μετὰ δὲ τοῦτο vulg., τοῦτο om. θ.; — ῥυφεῖν idem; — σὺν πτ. χυλῷ J. pro ἢ πτ. χ.

36. ἢν δὲ γυναικὶ — πόρρω.] ἀλλὰ μὴν (μεῖον C. pro μήν) ἢν (εἰ C. θ., qui dein ἔχει) vulg.; cum Littréo μεῖον recepi; — ὀλίγῳ C. θ., ὀλίγον vulg.; — δ' cod. θ., δέ vulg.; — συνθῇ Parr. 5., ἔλθῃ pro συνθῇ C.; — διαταράξειεν cod. θ.

μεῖον, ἢν μὲν ἐν τῇ κεφαλῇ ἔχῃ τὸ ὑγρὸν ὑπὸ θέρμης εἰρυσθὲν, ἐν τόκῳ καὶ πρὶν ὀλίγῳ κεφαλαλγήσει· ἢν δ' ἐς τὴν κοιλίην ἔλθῃ ἁλὲς, ἐπειδὰν συθῇ, [1]διαταράξει αὐτὴν καὶ οὐχὶ πόρρω. Τιμωρέειν δὲ ὡς μὴ ἐκ τούτου διάρροια ἐπιγενομένη σώματι φλαύρως ἔχοντι πονήσει μιν. Ἢν δὲ ἀπὸ κεφαλῆς ἐλθὸν τὸ ῥεῦμα ἐς τὴν λοχείην κάθαρσιν τραπῇ καὶ πολλὰ συθῇ, ῥηΐζει· ἢν δὲ πλέον τοῦ μετρίου, μελεδαίνειν· ἢν δὲ ἐς τὴν κοιλίην, ῥηϊτέρη ἂν ἡ ἔξοδος τῷ παιδίῳ γένοιτο. Εἰ δὲ ἡ κάθαρσις τῇ γυναικὶ ὀλίγη χωρέει, πόνος λάζεται ἰσχυρὸς [2]τὰς ἰξύας τε καὶ τὸν ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα πάντα χῶρον καὶ οἰδέει καὶ οἱ μηροὶ πίμπρανται καὶ ἐκ τοῦ στόματος καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν ῥέει φλέγμα [3]ὑδαρὲς καὶ ἀλγέει κεφαλὴν καὶ πῦρ ἔχει καὶ φρίκη καὶ [4]οἱ ὀδόντες βρύχουσι [5]καὶ ἀψυχέει καὶ ἡ γαστὴρ οἱ στεγνὴ ἔσται καὶ ἡ κύστις καὶ τὤμματα ἀναδινέει καὶ ζοφοειδὲς ὁρᾷ. Γυναικὶ δὲ ἐκ τόκου ἐούσῃ [6]ἢν ἡ κάθαρσις, ἐπὴν ἴῃ, [7]μὴ εὐμαρέως χωρέῃ, οἷα τῶν μητρέων ἐν φλογμῷ γενομένων καὶ τοῦ στόματος σφέων μύσαντος, — περιΐδνοῦται δὲ ὁ στόμαχος τοῦ αἰδοίου μετὰ τὸ παιδίον ποιήσασθαι τὴν ἐκχώρησιν, — [8]ἢν δὲ τούτων τι ᾖ, οὐ χωρήσει οἱ ἡ κάθαρσις· [9]ἢν δὲ μὴ χωρέῃ, ξυμβήσεται ὥστε μιν πυρεταίνειν καὶ φρίκην ἔχειν καὶ τὴν γαστέρα μεγάλην εἶναι· ἢν δὲ [10]ψαύσῃς, ἀλγέει πᾶν τὸ σῶμα, μά-

si quidem caput in se humorem calore attractum contineat, in partu et paulo ante caput ei dolebit; quodsi cumulatus in ventrem veniat, ubi commotus fuerit, ipsum conturbabit, nihilque amplius. Succurrendum autem ut ne corpore male affecto succedens inde alvi profluvium ipsam affligat. Quodsi ex capite delata fluxio ad puerperii purgationem se convertat, multaque defluant, melius habet; si vero plus aequo, diligentem curam adhibeto; sin ad ventrem se convertat, facilior utique puello exitus. At si parca purgatio mulieri procedat, vehemens dolor lumbos occupat, omnesque partes pudenda complectentes et caput intumescunt femoraque inflantur, ex ore et naribus pituita aquosa effluit, caput dolet, febris et horror detinet, dentes fremunt, animo linquitur, venter et vesica ei constringuntur, oculos obvertit et caliginosa cernit. Mulieri vero si ex partu purgatio cum fluat non facile procedat, quippe utero incenso eiusque osculo clauso, — contorquetur autem pudendi orificium postquam foetus egressus sit; — si quid horum acciderit, purgatio ei non procedet; — quodsi non fluat, fiet ut febricitet et horreat et venter magnus fit; — quodsi eam attingas, dolet toto corpore, praecipue vero si ventrem attingas, interdumque oris ventriculi morsu tentatur et lumbis dolet et cibi aversatio et vigiliae et corporis compunctio infestant. Deinde quinto aut septimo die quandoque venter conturbatur

[1] ταράξει. — [2] τάς om. — [3] ἰσχυρῶς ὑδαρές. — [4] οἱ om. — [5] καὶ ἀψ. abest. — [6] ἢν ἡ om. — [7] οὐκ. — [8] ἢν δὲ — κάθαρσις om. — [9] ἢν δὲ μὴ χ. οἱ καθ. — [10] ψαύσῃ αὐτῆς ἀλγέειν.

Littr., ταράξειεν vulg.; futurum requiritur, quod de meo intuli.

τιμωρέει — πονήσει μιν.] πονήσῃ vulg., πονήσει C. θ. Littr.

ἢν δὲ — γένοιτο.] τράπηται cod. θ.; — πολλόν cod. Serv., Lind.; — μελεδαίνει vulg., μελεδαίνειν alii codd., Lind., Littr., μελεδαινομένη C.; — ἢν om. idem.

εἰ δὲ — ὁρᾷ.] χωρέει C. J.; — λάζηται vulg., λάζυται D. Littr., λάζεται C. K. θ. Lind.; — τάς ante ἰξύας e C. adscripsi, qui γε καί fert; — ῥινέων vulg., ῥινῶν ῥεῖ cod. θ.; — φλ. ἰσχυρῶς ὑδαρές vulg., ἰσχ. omm. C. θ. Littr.; — κεφαλή J.; — φρίκην Lind., φρίττει Cord.; — καὶ οἰδέει vulg., φρίκη, post ἰδίει Parr. 6., cod. Serv., Cord., Lind., Littr.; καὶ οἰδέει sive ἰδίει omitto cum θ.; — articulum ante ὀδόντες omm. Parr. 5., θ.; — καὶ ἀψυχέει om. vulg., C. θ. Lind., Littr., habent, nisi quod C. ἀψύχει scribit; — τὰ ὄμμ. vulg., τωμμ. C .θ. Littr.; — ὁρῇ vulg.; ὁραι cod. θ.

γυναικὶ — νυγμός.] δέ omm. C. θ.; — ἢν de meo intuli, eoque illato μὴ — χωρέῃ pro οὐκ — χωρέει scripsi; — articulum ante κάθαρσις omm. cett., sed C. θ. Littr. habent; — ἴῃ vulg., ᾖ C. Littr., ego ἴῃ praefero; — γενομένων ex D. θ. Littr., pro vulg. γινομ.; — περιιδνοῦται γάρ cod. θ. Littr., π. δέ vulg.; — ὁ στ. ὁ τοῦ ἀ cod. θ.; — παιδίου omm. Parr. 7., in quorum uno rest. al. m. Dein ἢν γὰρ τούτων τι ᾖ vulgo, de meo δέ pro γάρ dedi, sed ἢν — κάθαρσις omm. Parr. 7.; — εἴη pro ᾖ cod. C.; — χωρέῃ οἱ ἡ κάθαρσις C. θ. Littr., vulgo ἡ om.; — ego οἱ ἡ κάθαρσις h. l. omisi, quum otiosum sit; — εἰ δὲ ψαύσοι D.; — vulgo ἢν δὲ ψαύσῃ (τις addit θ.) αὐτῆς, ἀλγέει πᾶν τὸ σῶμα, μάλιστα ἥν τις τῆς γαστρὸς ψαύσῃ, de meo ψαύσῃς dedi utroque loco τις omittens, tum delevi αὐτῆς et δ' ἢν τῆς γ. ψ. scripsi; — ἀλγέειν vulgo, de meo ἀλγέει scribo; — μάλιστα δὲ ἢν

λιστα δ' ἦν [1] τῆς γαστρὸς ψαύσης, καὶ καρδιώσσει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ [2] τὴν ὀσφὺν πονέει καὶ ἀσιτίη καὶ ἀγρυπνίη καὶ νυγμός. Ἔπειτα ἡμέρῃ πέμπτῃ ἢ ἑβδόμῃ ἔστι ὅτε ἡ κοιλίη ταράσσεται καὶ ὑποχωρέει μέλανα καὶ κάκοδμα κάρτα ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ ὡς ὄνειον οὖρον, καὶ ἢν ὑπέλθῃ, δοκέει οἱ ῥηΐτερον εἶναι καὶ μελεδαινομένη ἐν τάχεϊ ὑγιὴς γίγνεται· ἢν δὲ μή, κινδυνεύσει διαρροίης αὐτῇ ἰσχυρῆς [3] ἐπιπεσούσης καὶ τὰ λοχεῖά οἱ [4] κεκρύψεσθαι. Ἢν δὲ ἡ κοιλίη οἱ μὴ ταράσσηται μηδὲ ἡ κάθαρσις χωρέῃ αὐτομάτη, μηδέ οἱ προσφέρηται ἐν τάχεϊ τὰ ἐπιτήδεια, ὁ δὲ χρόνος προΐῃ, πονήσει πολλὰ τὰ προειρημένα καὶ ἐπὶ τούτοισι κινδυνεύσει πελιδνὴ γενέσθαι ὡς μόλιβδος, καὶ ὑδερωθῆναι καὶ ὁ ὀμφαλὸς [5] ἐκστήσεται, ἀειρόμενος ὑπὸ τῶν μητρέων καὶ ἔσται μελάντερος τῶν πέριξ. Καὶ ἐπὴν ταῦτα γένηται, οὐχ οἵη τε [6] ἔσται περιγενέσθαι ἡ γυνή· θνήσκουσι δὲ ἄλλαι ἄλλῳ χρόνῳ, ὅκως [7] ἂν καὶ τὰ τοῦ σώματος ἔχωσι καὶ τὰ τῆς πάθης, [8] μίαν δὲ καὶ εἴκοσι ἡμέρας οὐχ ὑπερβάλλουσι ὡς ἐπὶ τὸ [9] πλέον. Ἢν δέ οἱ ῥαγῇ ἡ κάθαρσις εἴτε καὶ ὑπὸ φαρμάκων, εἴτε καὶ αὐτομάτη, — γίγνεται γὰρ καὶ τοῦτο, ἢν χαλάσωσι τὸ στόμα αἱ μῆτραι [10] βιασθεῖσαι ὑπὸ τοῦ αἵματος ἀλέως ἐξαπίνης κατελθόντος, — ἀποκαθαίρεται δύσοδμα καὶ πυώδεα, ἔστι δ' ὅτε καὶ μέλανα, καὶ ῥηΐτερον ἔσται καὶ μελεδανθεῖσα [11] ὑγιαίνει. Γίγνε-

et nigra snbindeque admodum graveolentia demittit et urina qualis asinina redditur; quae si subeant, melius illi esse videtur curaque adhibita brevi convalescit, alioqui in periculum veniet ne vehemens alvi profluvium succedat, et puerperii purgamenta in occulto delitescant. At si venter ei non conturbetur, neque purgatio sponte prodeat, neque ei cito convenientia adhibeantur remedia, tempus autem procedat, a multis commemoratis affligetur, quibus accedet ut in periculum veniat, ne velut plumbum livescat et in aquam intercutem incidat eique umbilicus ab utero sublatus prominebit et nigrior quam circumambientes partes evadet. Quae ubi evenerint, superesse mulier non poterit; pereunt autem aliae alio tempore, prout corpus et affectio se habet; plerumque tamen primum ac vigesimum diem non excedunt. At si illi vel per medicamentum, vel sponte purgatio eruperit, — id enim etiam usu venire solet, ubi uterus a sanguine cum impetu derepente confertim delato os relaxarit, — graveolentia et purulenta repurgantur interdumque etiam nigra, tumque melius erit et adhibita cura convalescit. Ulcera autem in utero etiam oriuntur, putrefactis nimirum puerperii purgamentis. Quae si oboriantur, maior cura adhibenda erit, ne ulcera illa increscant et computrescant; periculum enim est ne moriatur aut sterilis evadat. Si vero ulcera in utero sint, haec signa sunt: cum procedit purgatio, velut

[1] τις τῆς γ. ψαύσῃ. — [2] τήν om. — [3] ἐπεισπεσούσης. — [4] κρύψεται. — [5] ἐκστήσεται αὐτῇ. — [6] ἐστι. — [7] τε καί. — [8] μιῆς — ἡμερέων. — [9] πλέον οὕτω ξυμβαίνει. — [10] ἢ βιασθ. — [11] ὑγιαίνεται.

vulg., sed δέ omm. Parr. 8. θ. Littréus; ego δ' dedi; — μυγμός cod. θ., νυγμὸς ἕπεται· ἡμέρῃ δέ (Cord. sine δέ) Lind.

ἔπειτα — κεκρύψεσθαι.] ὑγιαίνεται C. θ., quod vitiosum quidem, sed advertit, quia cum ὑγιὴς γίνεται alternat; — εἰ δὲ μή C. θ.; — κινδ. αὐτὴν διαρροίη ἰσχυρὴ ἐπιπεσοῦσα ἀπίναι καί cod. θ.; — κινδ. αὐτὴ διαρροίη ἰσχυρὴ περιπεσοῦσα καί C.; — ἐπεισπεσούσης cod. Serv., Lind.; — κρύψεται vulg., κεκρύψεται C. J. θ., unde de meo infinitivum dedi.

ἢν δὲ ἡ κοιλίη — πέριξ.] οἱ omm. C. θ.; — πονήσει πολλὰ τὰ πρόσθεν vulg., sed πολλά omm. C. θ. Littr. et post πρόσθεν C., quem Littr. sequitur, μᾶλλον addit; ego cur bene Graecam vulgatam repudiem causam video nullam; — ὡς ὁ μόλιβδος vulg., ὁ omm. C. θ. Littr.; — ἐκστήσεται αὐτῇ ceteri, pronomen otiosum omisi.

καὶ ἐπὴν — ἐπὶ τὸ πλέον.] οὐχ οἵη τε ἔσται C. θ. ἐστί vulgo; — θνήσκουσι γάρ C.; — ὅκως τε καί vulg., ἂν pro τε C. θ. — Post πλέον ceteri οὕτω ξυμβαίνει, quod pro otioso emblemate reiicio; Lind. πλέον [δέ]; nempe sensit aliquid incongrui in oratione inesse. Tum vero legebatur μιῆς δὲ καὶ εἴκοσι ἡμερέων οὐχ ὑπερβάλλουσι, in quibus puto genitivum ortum esse ex antecedente; nam ὑπερβάλλειν accusativum regit.

ἢν δὲ οἱ ῥαγῇ — ὑγιαίνει.] ἡ καθ. Cord., Littr., vulgo articulus om.; — ἤν τε καὶ ὑπό cod. θ.; — ἢ βιασθεῖσαι vulg., sed ἤ omm. θ. Lind., Littr.; — ἀλέως vulg. ἀλέος Ald., Parr. 6.; — post κατελθόντος ceteri καὶ ἢν ῥαγῇ, quod emblema alienum, orationem misere impediens, sustuli; — ὑγιαίνεται cett., ὑγιαίνει de meo.

γίγνεται δὲ καὶ — γενέσθαι.] ἢν γὰρ ἐγγένηται πλείονος vulg., — καὶ ἢν γένηται πλέονος cod. θ. Littr.; — διη-

ται δὲ καὶ ἕλκεα ἐν τῇσι μήτρῃσι, οἷα τῶν λοχείων σαπέντων· καὶ ἢν γένηται, πλέονος μελεδώνης δεήσεται, ὅκως μή οἱ τὰ ἕλκεα μεγάλα καὶ σηπεδονώδεα ἔσται· κίνδυνος [1]γὰρ ἀποθανεῖν, ἢ ἄφορον γενέσθαι. Σημήϊα δὲ ταῦτα γίγνεται ἢν ἕλκεα ἐνῇ· ἐπὴν χωρέῃ ἡ κάθαρσις, δοκέει ὡς ἀκάνθια διὰ τῶν μητρέων ἰέναι καὶ πῦρ μιν λάζεται [2]καὶ τὴν κοιλίην ἀλγέει ἐπαφωμένη τὸ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ, ὡς ἕλκεος καθαροῦ νευρώδεος εἰ θίγοις· ἔπειτα ὀδύναι ἰσχυραὶ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐμπίπτουσι ἐς τὰς μήτρας καὶ πυρετὸς ἔστι ὅτε πρὸς χεῖρα βληχρὸς, καὶ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ὑποκακοήθεα χωρέει τὰ λοχεῖα, πυώδεα, δύσοδμα· ταῦτα τὰ σημήϊά ἐστι, ἢν ἕλκεα ᾖ ἐν τῇσι μήτρῃσι, καὶ δέεται πολλῆς [3]μελεδώνης. Ἢν δὲ ἡ κάθαρσις ἡ λοχείη τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας χωρήσῃ, ἔπειτα [4]δ' ἀπολῆται ἐξαπίνης, πάσχει παθήματα τῇ προτέρῃ ἀδελφέα, ἥσσονα δέ· καὶ ἢν μεταπίπτῃ ἡ νοῦσος, ἐς τὠυτὸ μεταπεσεῖται· χρονίη δὲ καὶ βληχροτέρη ἔσται τῆς προτέρης. Διαιτωμένη δὲ ἡ γυνὴ περιγίγνεται ἢν ἁρμοῖ μελεδαίνηται. [5]Ἀμφὶ ταύτης τῆς νούσου ὧδε ἔχει.

spinae uterum pervadere videntur et febris eam prehendit et ad tactum venter dolet parte, quae est infra umbilicum, quasi ulcus purum in nervo contigeris. Deinde vehementes in uterum dolores subinde incidunt interdumque febris ad manum mitis et quandoque deferuntur puerperii purgamenta maligna, purulenta et graviter olentia. Istaque signa se produnt, si ulcera in utero fuerint, magnaque cura indigent. Quodsi puerperii purgatio primis quidem tribus aut quatuor diebus prodierit, deinde derepente supprimatur, in similes, sed minores quam superior affectiones incidit eandemque morbus subit commutationem, diuturnus tamen et priore lenior erit. Recte autem instituta victus ratione mulier superest, si cito eius cura suscipiatur. Ac de hoc morbo sic se res habet.

λζ'. Ἢν δὲ ἐκ [6]τόκου μὴ καθαρθῇ, οἰδέει ἡ γαστὴρ καὶ ὁ σπλὴν καὶ τὰ σκέλεα καὶ πῦρ ἔχει καὶ ῥῖγος λαμβάνει καὶ ὀδύναι ἀΐσσουσι πρὸς τὰς ἰξύας, ἔστι δ' ὅτε καὶ πρὸς τὰ σπλάγχνα καὶ [7]ἀποψύχει τε καὶ σφυ-

37. Si vero ex partu non purgetur, venter intumescit et lien et crura, tum febris detinet et rigor prehendit, dolores ad lumbos irrumpunt interdumque etiam ad viscera et animo linquitur, pulsus debiles sunt, interdum vero etiam

[1] δὲ ἢ θανεῖν. — [2] μάλιστα τὴν κ. ἐπιλαμβάνειν· ἀλγέει δὲ κ. τ. λ. — [3] μελεδώνης ταύτης μὲν οὖν ἀμφὶ τῆς νούσου τόσαι τελευταί εἰσι. — [4] ἀπόλωλεν ἐξαπ. ταύτῃ πάσχει. — [5] ἀμφὶ δὲ τῆς ν. τ. — [6] τοῦ τόκου. — [7] ἀποψύχεται καὶ πῦρ ἔχει σφ.

θήσεται C.; — κίνδυνος δὲ ἢ θανεῖν vulgo, sed ego codicis θ. lectionem dedi.

σημήϊα δὲ — μελεδώνης.] ἀκάνθια C. Lind., Littr., ἄκανθα vulg.; — καὶ πῦρ μιν λάζεται (καί interponunt Cord., Lind.) μάλιστα τὴν κοιλίην ἐπιλαμβάνειν (ἐπιλαμβάνει D. K. Cord., Lind.) ἀλγέει δὲ ἐπ. vulg.; — καὶ πῦρ μιν (μιν om. θ.) λάζεται μάλιστα (μάλιστα om. θ.) τὴν κοιλίην, φιλέει δὲ ταῦτα ἐπιλαμβάνειν (Vatt., Foës., μάλιστα δὲ τὴν κοιλίην φιλέει ταῦτα ἐπιλαμβάνειν) ἀλγέει δὲ (δέ om. θ.) ἐπαφ. C. θ., quos fere sequitur Littréus. In vulgata abundat ἐπιλαμβάνειν, in C. θ. abundat φιλέει δὲ ταῦτα ἐπιλαμβάνειν; nempe librarii utcumque expleverunt otiosum ἐπιλαμβάνειν vulgatae. Iam puto intelligetur, quare locum, quemadmodum feci, exhibeam. — Littréus σημήϊα Ionice ex C.; — ᾖ vulgo post μήτρῃσι, cum C. θ. ante ἐν collocavi. — Post μελεδώνης ceteri: ταύτης μὲν νῦν (οὖν C. J. Littr.) ἀμφὶ τῆς νούσου τόσαι τελευταί εἰσι (τοσαῖδε τελευταῖαι C.) Quae verba pro emblemate alieno abieci.

ἢν δὲ ἡ κάθαρσις — τῆς προτέρης.] εἰ C.; — ἡ λοχίη C.; — χωρήσει idem; — ἀπόλωλεν (ἀπολεῖται cod. θ.) ἐξαπ. ταύτῃ (αὕτη C. θ.) πάσχει vulg.; — Littréus ἀπόληται dedit et αὕτη recepit, mihi pronomen neutrum dandum videtur. Porro καὶ εἰ μεταπίπτει C.; — μεταπείσεται ceteri, in quo latet μεταπεσεῖται.

διαιτωμένη — ἔχει.] Vulgo διαιτεομένη, cui formae quum fidem non habeam, διαιτωμένη scripsi; — τε pro δέ C. θ.; — ἀμφὶ δέ vulgo, δέ omisi cum θ.; — τῆς ν. ταύτης vulgo equidem sequor codicem C.

37. ἢν δὲ — ἐλλείποντες.] ἐκ τοῦ τόκου vulg., τοῦ omm. C. θ. Littr.; — ἀΐσσουσαι C.; — ἀποψύχεται vulgo, sed cod. Serv. λιποψυχέει; dedi ἀποψύχει τε, quod credebam inde natam esse vulgatam; tum vero delevi πῦρ ἔχει ante σφυγμοί, in quo τὸ πῦρ legit θ.; nempe supra iam πῦρ ἔχει dixit et pulsus descriptio, quae sequitur, pertinet ad illud

γμοὶ βληχροί, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὀξέες, ἄλλοτ' ἀειρόμενοι, ἄλλοτ' ἐλλείποντες. Ταῦτα πάσχει ἀρχομένης τῆς [1] νούσου· ἢν δὲ προΐῃ τοῦ χρόνου, [2] οἱ κύκλοι τοῦ προσώπου ἐρυθροὶ γίγνονται. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, διδόναι κοῦφα σιτία· κἢν ὀργᾷ, φάρμακον πῖσαι κάτω· ἢν μὲν χολώδης ᾖ, ὅ τι χολὴν καθαίρει, ἢν δὲ φλεγματώδης, ὅ τι φλέγμα· μετὰ [3] δὲ πυριῆσαι τὰς ὑστέρας εὐώδεσι καὶ προσθεῖναι μαλθακτήριον τὴν ἡμέρην. Ἢν δὲ στερεὸν ᾖ τὸ στόμα, πυριῆν ἅπασαν ἡμέρην καὶ τὰ μαλθακτήρια προστιθέναι· ἔπειτα λοῦσαι θερμῷ ὕδατι καὶ ἐντιθέναι τοὺς μολίβδους· μετέπειτα δὲ ἁλὸς χόνδρους καὶ σμύρναν ἐς τρυχίον ἀποδήσας καὶ τὴν πίσσαν τὴν ἑφθὴν ἐν εἰρίῳ, ἡδύσματα ξυμμίξας, ἴσον ἑκάστου, ποιέειν ἴσον [4] κηκίδι σμικρῇ· προσκείσθω δὲ ἡμέρην καὶ εὐφρόνην· μετὰ [5] δὲ διαλιπεῖν ἡμέρας τρεῖς καὶ πυριῆσαι τοῖσι αὐτοῖσι· προστιθέναι δὲ καὶ κόκκους ἐκλέψας ὅσον δύο πόσιας [6] πεπέριος τρίψας λεῖα, παραμίξας ἔλαιον Αἰγύπτιον λευκὸν καὶ μέλι ὡς κάλλιστον, [7] ἐμπλάσας ἐν εἰρίῳ, [8] περιελίξας περὶ πτερόν, [9] προστιθέναι ἡμέρην καὶ εὐφρόνην, καὶ ἢν σοι δοκέῃ κεκαθάρθαι, ἄμεινον ἐᾶν· ἢν δὲ δοκέῃ [10] ἔτι δέεσθαι καθάρσιος, δύο ἡμέρας διαλιπεῖν καὶ αὖτις τὸ ξὺν τῇ σικύῃ ἡμέρην καὶ εὐφρόνην προστιθέναι· κἄπειτα νέτωπον καὶ ῥόδινον ἔλαιον ὡς εὐωδέστατον καὶ ἐλάφου στέαρ τήξας ἐν εἰρίῳ προστιθέναι μίαν ἡμέρην καὶ λούειν πολλῷ

acuti, modo elati, modo deficientes. Haec ineunte morbo patitur, procedente autem tempore genae rubescunt. Quibus ita habentibus cibos leves exhibeto et si quidem turgeat, medicamentum per inferiora purgans propinato, si biliosa quidem fuerit, quod bilem purget, sin autem pituitosa, quod pituitam; post vero utero fomentum ex odoratis adhibendum et interdiu emolliens in subdititio apponendum. At si durum fuerit osculum, per totum diem fovendum et emollientia supponenda, dein calida lavandum et fistulae plumbeae imponendae. Post haec vero salis grana et myrrham in panniculum lacerum illigatam et picem coctam in vellere exceptam admistis aromatis, ita ut par cuiusque sit modus et parvae gallae magnitudinem aequet, per diem et noctem supponito. Deinde vero intermissis tribus diebus ex iisdem foveto. In subdititio vero etiam decorticata grana peperios, quantum ad duas potiones satis erit, tenuissime trita, oleo Aegyptio albo et melle quam optimo admistis; hoc lana obductum et circum pennam involutum toto die ac nocte supponito. Et si tibi purgata videatur, sinere praestiterit; sin adhuc purgatione etiam indigere videatur, duobus intermissis diebus rursus medicamentum ex cucumere sylvestri per diem et noctem supponito; deinde netopum, rosaceum odoratissimum et cervi adipem liquatum per diem unum in vellere subiicito et calida copiosa quam blandissime fieri poterit lavato.

[1] νούσου καὶ ὧδε ἔχει. — [2] τὰ κοῖλα — ἐρυθρὰ γ. — [3] δὲ τοῦτο. — [4] κικήδια μικρῇ. — [5] δὲ τοῦτο καταλιπεῖν. — [6] καὶ πεπ. — [7] τοῦτο ἐμπλ. — [8] καὶ π. — [9] προσθεῖναι ἡμέρην ἅπασαν καὶ ἑ. — [10] ἔτι om.

ἀποψύχειν. — In seqq. καί ante ὀξέες omm. C. θ.; — ἄλλοτε — ἄλλοτε plene C.

ταῦτα — γίγνονται.] Ceteri post νούσου ferunt καὶ ὧδε ἔχει, quod otiosum et probabiliter e seq. ὅταν ὧδε ἔχῃ natum, ita ut deleverim; — προείῃ τὰ τοῦ χρ. cod. θ. — Vulgo τὰ κοῖλα τοῦ προσώπου ἐρυθρὰ γίνεται, sed κυλά cod. θ., κῦλα Littr.; — falsa sunt haec: τὰ κύλα τῶν ὀφθαλμῶν aliud est, aliud οἱ κύκλοι τοῦ προσώπου, qui h. l. spectantur, itaque hoc nomen dedi et reliqua ad id accommodavi; — γίνονται fert cod. θ.

ὅταν — τὴν ἡμέρην.] καὶ ἤν cod. θ.; — μετὰ δὲ τοῦτο vulgo, sed cod. θ. om. τοῦτο; — πυριῆσθαι vulg., cod. θ. πυριᾶσθαι; Parr. 3. vero et cod. Serv. πυριῆσαι; — plura mss. et Lind. μαλθακτήρια.

ἢν δὲ στερεὸν ᾖ — πεποιήσεται.] ἢν δὲ στερρὴ (στερεόν cod. θ., στερρῇ D., στερή K. L., σταρρόν Lind.) ᾖ τὸ στόμα, πυριῆν (ἢν τὸ στόμα πυριᾶν cod. θ., — ᾖ τὸ στόμα πυριῆν Lind.) vulg.; uti Littréus textum descripsi. Porro καὶ τιθέναι τοὺς μ. vulgo, cum Littréo sequor cod. θ., προστιθέναι fert J.; — πίσσαν cod. θ., πίσσην vulg.; — ποιέειν J. Littr., ποιέων vulg; — κικίδι vulg., κηκίδι cod. θ.; — προσκεῖσθαι C. θ.; — μετὰ δὲ τοῦτο vulg., cum θ. τοῦτο omisi; — διαλείπειν C. Littr., καταλιπεῖν vulg.; — πυριῆσθαι vulg., πυριάσαι cod. θ., unde πυριῆσαι scripsi; — καὶ προστιθέναι δὲ καί C.; — καὶ πεπέριος vulgo, sed otiosum καί delevi; — τοῦτο ἐμπλάσας vulgo, cum C., Littréo τοῦτο omisi; — ἐπιριον i. e. ἐπ' εἴριον cod. θ.; — καὶ (καί omm. C. θ.) περιελίξας περὶ πτερὸν (περὶ πτ. ἐλλίξας C., ἐλίξας cod. θ.) vulg.; — προσθεῖναι vulg., προστιθέναι cod. θ., Littr.; — ἡμέρην ἅπασαν vulg., ἅπασαν omm. C. θ. Littr.; — ἔτι solus θ. praebuit Littréo; — διαλιπεῖν cett., διαλείπειν Littr.; — αὖτις C. θ., per θ̄. ceteri; — καὶ νύκτα C. θ.; — τὸ μέ-

θερμῷ, ὡς οἷόν τε ᾖ [1] εὐμενέστατον· καθαρτηρίοισι δὲ αὐτίκα καὶ θερμῷ καθηραμένη τὰ ἀμφὶ [2] τὰ πονεύμενα χωρία ἐναλειφέσθω τὸ στόμα τῶν μητρέων χηνείῳ στέατι καὶ σμύρνῃ καὶ ῥητίνῃ χλιαρῇ καὶ θάλπειν· κλυζέτω δὲ τὰς ὑστέρας [3] οἴνῳ καὶ τῷ ναρκισσίνῳ ἐλαίῳ τῇ ὑστεραίῃ· ἢν δὲ μὴ ᾖ ναρκίσσινον, οἴνῳ μόνῳ· ταῦτα ὅκως σοι πρὸ τῶν ἐπιμηνίων ἡμέρῃ μιῇ πρόσθεν πεποιήσεται. Ἐπὴν δὲ τὰ ἐπιμήνια γένηται, τὰς μὲν ἐν ἀρχῇ ἡμέρας [4] τρεῖς τρίβουσα [5] μέλαν τὸ κύπριον καὶ ἁλὸς χόνδρον ἐπιχέασα εἰρίῳ ἀναφορύξαι· [6] τοῦτο ἐν τῷ στόματι ἐχέτω ἐπ' ὀλίγον καὶ νῆστις οἶνον ἄκρητον εὐώδεα ἐπιρροφεέτω. Ἐπὴν δὲ παύσηται τὰ ἐπιμήνια, τὴν ἡμέρην τὸ ξὺν τῇ γλήχωνι [7] προστιθεῖσα πρὸς τὸν ἄνδρα ἴτω· κἢν ἐν γαστρὶ σχῇ, ὑγιὴς γίγνεται. Σιτίοισι δὲ χρήσθω ἐν τῇ καθάρσι. Πρὸς τούτοισι ἀρήγει ἕψειν τὴν λινόζωστιν καὶ ξυμμίσγειν πράσα καὶ σκόροδα καὶ κράμβην κόκκωνά τε καὶ τὸν χυλὸν ῥοφεέτω· τοῖσι δ' ἄλλοισι, θαλασσίοισι μᾶλλον ἢ κρέασι χρήσθω· τῶν δὲ γλυκέων εἰργέσθω καὶ ἐλαιηρῶν· πίνειν δὲ αἰεὶ νῆστιν τὸ ἀπὸ τῆς δαΐδος, ἔστ' ἂν καθαίρηται, ἐν δὲ τοῖσι ἐπιμηνίοισι μάλα πινέτω.

λη'. Ἢν δὲ ὀλίγῳ ἐλάσσονα τοῦ δέοντος χωρήσῃ [8] τὰ λοχεῖα, οἷα τῶν μητρέων στε-

Simul atque vero purgatoriis et calida circum partes affectas expurgata fuerit, anserino adipe et myrrha et resina tepida uteri osculum illinendum et fovendum. Postero vero die vino et oleo narcissino uterum eluat; quodsi narcissinum desit, vino solo. Haec autem uno die ante mensium decursum tibi facienda. Ubi autem menses decurrerint, primis quidem diebus nigrum aeris tritum affuso salis grano lana exceptum osculo uteri paulum contineat et vinum merum odoratum ieiuna insuper sorbeat. Uno autem post mensium cessationem die, supposito medicamento, quod ex pulegio conficitur, virum adeat et si conceperit, convalescit. Cibis autem in purgatione utatur. Insuper prodest mercurialem coquere et admiscere porrum et allium et brassicam et granum; et succum sorbeat. Reliquis vero marinis potius quam carnibus utatur; dulcibus vero et oleosis abstineat. Ieiunae autem semper bibendum quod ex taeda comparatur, donec expurgetur, idque profluentibus mensibus multum bibat.

38. At si mulieri paulo parciora quam conveniat puerperii purgamenta ferantur, quippe

[1] εὐμενές. — [2] τά om. — [3] τῷ οἴνῳ. — [4] τρεῖς om. — [5] μελάνθιον τὸ κ. — [6] τοῦτο αὐτῷ σώματι ἐχ. — [7] προστιθεὶς ὡς πρὸς κ. τ. λ. — [8] τῇ γυναικὶ τά.

τωπον vulgo, τό omm. C. Littr.; — καὶ τὸ ῥοδ. sat multi Parr.; — ἡλίῳ τήκειν pro τήξας cod. C.; — ἐν εἰρίῳ C. θ., ἐν om. vulg.; — πολλῷ τῷ θερμῷ vulg., τῷ cum H. omisi; — οιηι cod. θ., τό pro τε ᾖ C., τε ᾖ om. θ.; — εὔμενες ceteri, εὐμενέστατον de meo scripsi; — ἀμφιπονεύμενοι vulg., ἀμφιπονεύμενα cod. Serv., πονεύμενα cod. θ. Littr., mihi in vulg. latere visum est τὰ ἀμφὶ τὰ πον.; — ἐναλείφεσθαι K.; — κλυζέσθω cod. θ.; — τῷ οἴνῳ vulgo, articulum delevi; — ὑστέρῃ C. pro ὑστεραίῃ; — μόνῳ omm. C. θ.; — ποιήσεται vulg., πεποιήσεται C. θ. Littr.

ἐπὴν δὲ — ἐπιρροφεέτω.] τρεῖς om. vulg., habent C. θ. Littr.; — τρίβουσαν vulg., τρίβουσα Parr. 5., cod. Serv., Lind., Littr.; — μελάνθιον vulg., μέλαν cod. θ.; recepit Littr. collata Gal. glossa μέλαν τὸ κύπριον κ. τ. λ.; — Lind. μελάνθιον καὶ κύπειρον, de suo, uti videtur; — χονδρίον C.; — ἐπιχέας idem. ἐπιχέαι cod. θ.; — ἐν τῷ σώματι ceteri, repono ἐν τῷ στόματι, nam uteri osculum spectatur; — καὶ ν. καὶ οἶνον C. θ.

ἐπὴν δὲ — καθάρσι.] προστιθεὶς (προστιθῇ cod. θ.) καὶ (ὡς pro καί Parr. 5.) πρὸς (ὡς pro πρός L. Q.' Lind.) τόν vulg.; Littréus προστιθεῖσα πρὸς τόν, quem sequor; — καὶ ἤν cod. θ.; — ἴσχῃ C., ἔχῃ cod. θ. — χρήσθω idem et Littr., χρέο vulg.

πρὸς τούτοις — πινέτω.] πρός τε (τε om. θ.) τὰ ῥίγη C. θ., fortasse pro πρὸς τάδε ἀρήγει; — ἀρήγει omm. Parr. 7., cod. Serv.; — καί ante σκόροδα ex θ. Littr. — Pro κόκκωνά τε Lind. κυκεῶνα δέ; vide Foës. in Oecon. in voce. Me iudice non certum est integrum h. l. esse κόκκωνά τε, nam quomodo id singulari numero, sine copiae definitione aut numeri ponatur, non capio; — Foës. in Oecon. mss. κόκκονα ferre scribit; — fortasse κόκκωνα eximere oportet; — ῥυφείτω cod. θ., ῥοφεέτω C. Lind., Littr., ῥοφείτω vulg. — Porro τοῖσι δακτύλοισι καὶ ὄψοισι θαλασσίοισι vulg., τοῖσι δὲ (δ' cod. θ.) ἄλλοισι θαλασσίοισι C. θ. Littr.; — Lind. τοῖσι δὲ σιτίοισι καὶ ὄψοισι θαλασσίοισι satis miro modo. Dein χρήσθω ἢ κρέασι C. θ.; — σίτων δέ γλ. C.; — δ' ἐάσει νῆστις ἢ τό C., ortum puto ex δ' ἐσαεὶ νῆστιν τό; — δαιδός vulg., δαΐδος H. Littr.; — γάλα πινέτω cod. θ.

38. ἢν δὲ — δριμέα.] χωρέῃ cod. θ.; — post χωρήσῃ ceteri γυναικί, quod delevi, quum paulo inferius rursus ἡ

νοστόμων ἐουσέων καὶ παρεστραμμένων, ἢ τοῦ αἰδοίου ἐπιμεμυκότος κάρτα ὑπὸ Φλεγμασίης, ἡ γυνὴ πυρεταίνει ὀξέως καὶ καρδιώσσει καὶ ἀλγέει τὸ σῶμα πᾶν καὶ σφαδάζει, καὶ ἐς τὰ ἄρθρα τῶν χειρῶν καὶ τῶν σκελέων καὶ τῆς ὀσφύος ἡ ὀδύνη φοιτᾷ, καὶ τὸν ἀμφὶ τὴν δειρὴν [1] χῶρον καὶ ῥάχιν καὶ βουβῶνας ἀλγήσει, καὶ ἀκρατέα τινὰ τῶν μελέων τοῦ σώματος γενήσεται· ἔπειτα πῦρ ἠρεμαῖον, φρίκη πάνυ φανερή· ἐμέουσι δὲ καὶ φλεγματώδεα, πικρὰ, δριμέα. Καὶ ἀμφὶ τῆσδε ὧδε ἔχει· καί οἱ ξυμβήσεται, ἢν μελεδαίνηται, ὑγιέα γενέσθαι· ἢν δὲ μὴ, χωλὴν καὶ ἀκρατέα τῶν μελέων γενέσθαι τοῦ σώματος, — ἄφορος [2] δὲ οὐ πάνυ. Ἢν [3] δὲ αἱ μῆτραι ἑλκωθέωσι καὶ τὰ λοχεῖα μὴ παρίῃ, ὡς χρὴ, πάντα μιν πονήσει καὶ ἢν μὴ μεγάλα ᾖ τὰ ἕλκεα, μελεδαινομένη ἐν τάχεϊ ὑγιαίνει. Χρὴ δὲ τὴν μὲν μελέτην ἀτρεκέως ποιέεσθαι [4] τῶν ἑλκέων τῶν ἐν τῇσι μήτρῃσι· ἅτε γὰρ ἐν ἁπαλῷ ἐόντα καὶ εὐεπαισθήτῳ καὶ [5] νευρώδεϊ, — πολλὰ δὲ τὰ κοινωνέοντα, βρέγμα, στόμαχος, γνώμη, — αὔξεται καὶ κακοτροπέει καὶ οὐ ῥηϊδίως ἐθέλει ξυνιέναι. Εἰ δέ οἱ αἱ μῆτραι στενόστομοι γενοίατο καὶ μὴ παραχαλάσωσι τὴν λοχείην κάθαρσιν καὶ φλεγμήνωσι, ἢν μὴ μελεδαίνηται ἐν τάχεϊ, πάντα μιν μᾶλλον πονήσει καὶ ὀδμὴ πονηρὴ καὶ οἰδίσκεται ἡ ἔξοδος· καὶ ἢν μὴ φλεγμήνωσι αἱ μῆτραι, αὐτόματον ἔξεισι κακῶς [6] ὄζον καὶ πελιδνὸν ἐὸν ἢ [7] ὑπομελανέον θρομβοειδὲς καὶ ἡ γυνὴ καθαίρεται

angustiore uteri osculo et perverso utero, aut aliqua pudendi parte propter inflammationem valde connivente, graviter febricitat, oris ventriculi morsu et totius corporis dolore vexatur, et prae angore stare loco nescit, ad brachiorum, crurum et lumborum articulos dolor ingruit, isque loca quae sunt circa cervicem et spinam et inguina infestabit et nonnulla corporis membra ad motum impotentia reddentur. Deinde remissa febris et horror admodmm manifestus. Vomitione autem etiam pituitosa, amara et acria reiicient. Et haec quidem ita se habet; eique continget, si ei diligens cura adhibeatur, ut ipsa convalescat, alioqui ut claudicet et corporis partes ad motum impotentes reddantur; — sterilis vero non facile fiet. Si ulceratus quidem uterus fuerit, neque puerperii purgamenta, ut decet, procedant, omnia eam affligent et nisi magna ulcera fuerint, cura adhibita brevi sanitatem recipit. Ulceribus autem in utero obortis exacta et diligens cura adhibenda est, quippe cum in molli parte et bene sensili et nervosa exsistant, multaeque cum ea partes consensionem habeant, sinciput, stomachus, mens, — augentur, pravam indolem induunt, nec facile sanescunt. At si mulieri angustum uteri osculum fuerit, neque puerperorum purgationem demiserit, et inflammetur, omnia eam magis affligent, nisi brevi diligenter curetur et teter odor inde promanat exitusque intumescit. Quodsi uterus inflammatione tentatus non fuerit, suapte sponte malum exit

[1] χρόνον. — [2] δὲ ἡ νοῦσος οὐ πάνυ. — [3] μή. — [4] τῶν om. — [5] νευρώδεϊ τῇ κοιλίῃ πολλὰ κ. τ. λ. — [6] ὀζόμενον. — [7] μέλαν ἐόν.

γυνή inferatur; — αἰδοίου ἤ τι μεμυκὸς (ἐπιμεμυκότος pro ἤ τι μ. cod. C.) vulg.; — cum Littréo cod. C. sequor; — σφαδαίζει cod. θ.; — ἄκρα pro ἄρθρα Parr. 5., L. Q.' Lind.; — τῶν ὀσφύων C.; — χῶρον cod. θ. Littr., idemque latere videtur in χόνδρον et χρόνου aliorum codd.; vulgo τόπον; — καὶ ἔπειτα πῦρ (περ C.) ἠρεμαῖον γενήσεται καὶ φρ. C. θ.; — καί ante φλεγματώδεα omm. C. θ.

καὶ ἀμφὶ — πάνυ.] μελεδανθῇ C. θ. Littr.; — εἰ δὲ μή C. θ.; — ceteri ἄφορος δὲ ἡ νοῦσος οὐ πάνυ; ego ἡ νοῦσος reiicio; emblema est alienum: ἄφορος δὲ οὐ πάνυ (i. e. οὐ πάνυ γενήσεται ἡ γυνή) scripsit auctor.

ἢν δὲ — ὑγιαίνει.] δέ cod. θ., μέν vulg., μή Parr. 6.; — Ionismum ἑλκωθέωσι C. Littr.; — παρῇ vulgo, παρίῃ scribendum videbatur; cf. § 67. καὶ εἰ τὰ λοχεῖα πάντα παρήϊσαν; — μιν cod. θ., μήν C., ceteri omm.; — ὑγιαίνεται cod. θ.

χρὴ δὴ — ξυνιέναι.] μέν omm. C. θ. Littr.; — μελεδαίνην C.; — τῶν ante ἑλκέων de meo addidi; — ἁπαλῷ vulg. et post νευρώδεϊ vulgata τῇ (τῇ omm. C. θ.) κοιλίῃ, — cod. autem θ. ἁπαλῇ. Est autem τῇ κοιλίῃ manifesto emblema alienum, ad quod in solo θ. accommodatum est epitheton; itaque librariis prolem suam restitui; — πολλά usque ad εἶδον initio § 40. om. C.; — αὔξεται Parr. 6. θ., Littréus, ἀΐσσεται vulgo; — ad ξυνιέναι citat Littr. locum e § 8. libelli de ulceribus, ubi similis dictio occurrit.

εἰ δὲ — ἄριστος.] εἰ de meo dedi, ceteri ἤν; — ἢν δέ γε sine οἱ D.; — vulgata φλεγμαίνουσι sine καί, quod ex H. recepit Littr., φλεγμήνωσι cod. θ. Littr., φλεγμήνουσι Ald. Parr. 6.; — ἐν τῷ τάχει vulgo, τῷ omm. J. θ. Littr.; — ante πάντα cod. θ. fert ἑκταίῃ ἢ ἑβδομαίῃ ἐοῦσαν. — Vulgo κακὸν ὀζόμενον, de meo κακῶς ὄζον; — μέλαν ἐόν

τὰ λοχεῖα· ἔστι δ' ὅτε οὐκ ἔξεισι, ἀλλὰ τῇ γυναικὶ θάνατον σημαίνει, εἰ μή τις ἐν τάχει φλέβα τάμοι ἢ τὴν κοιλίην μαλθάξειε· ἄμεινον δὲ [1] καὶ κλυσμὸν ποιῆσαι· ἢν δὲ εὐήμετος ᾖ, καὶ ἐς ἔμετον ἄγειν· κρέσσον δὲ διουρέειν καὶ ἰδίειν· τούτων δὲ καιρὸς, ὅτε δέοι, ἄριστος.

graveolens et lividum aut subnigricans et grumosum exsistit et mulier a puerperii purgatione expurgatur. Interdum vero minime exibit, verum id mulieri exitium portendit, nisi quis celeriter venam incidat, aut alvum emolliat. Praestat etiam alvum per infusum eluere. Quodsi facile vomere soleat, etiam vomitus ciendus. Satius etiam urinam et sudorem provocare. Atque horum, cum res postularit, occasio optima est.

λθ'. Ἢν δὲ ἐκ τόκου γυνὴ καθαρθῇ ὀλίγῳ πλέονα ὧν χρὴ, — γίγνεται γὰρ καὶ τοῦτο, εἰ αἵ τε μῆτραι εὐρύστομοι γενοίατο καὶ τῶν φλεβῶν τινες καταρραγέωσι, αἳ τείνουσι [2] ἐπὶ τὰς μήτρας, ὑπὸ βίης τῆς ἐξόδου τοῦ ἐμβρύου, [3] πυρετὸς ἕξει αὐτὴν λεπτὸς, θέρμη τε ἀνὰ πᾶν τὸ σῶμα, ἔστι δ' ὅτε καὶ φρίκη καὶ ἀσιτίη καὶ βδελύξεται πάμπαν [4] καὶ λεπτὴ ἔσται καὶ ἀσθενὴς καὶ χλωρὴ καὶ [5] οἰδαλέος, καὶ ἀσιτέει· ἢν δέ τι φάγῃ, ἢ πίῃ, οὐ πέσσεται· ἐνίῃσι δὲ καὶ κοιλίη καὶ κύστις καταρρήγνυται καὶ φρίκη ἔχει μᾶλλον. Ἀμφὶ δὲ ταύτης ὧδε ἔχει.

39. Quodsi mulier a partu paulo amplius quam par sit purgata fuerit, — id enim etiam accidit, si uterus lato ore fuerit, aut ex his venis, quae ad uterum tendunt, quaedam ex violente foetus egressu perruptae fuerint, febris eam levis prehendit et calor toto corpore, nonnumquam etiam horror et cibi fastidium et in totum execrabitur, extenuabitur, debilis erit, ex virore pallescet, intumescet et cavum nullum capit; si quid vero comedat aut bibat, non coquitur. Quibusdam autem etiam alvus et vesica cum impetu effunditur et horror magis detinet. Ac de his sic se res habet.

μ'. Ἢν δ' ἐκ τόκου [6] ἐούσῃ ξυμφραχθῇ τι τοῦ αἰδοίου, — ἤδη δὲ καὶ τοῦτο εἶδον, ἢν ἑλκωθῇ τὸ στόμα τοῦ [7] αἰδοίου ἐν τόκῳ βιασθὲν ὑπὸ τῆς ἐξόδου τοῦ παιδίου, — ἐγένετο ἴκελόν τι ἄφθῃ καὶ ἐφλέγμηνε κάρτα καὶ τὰ χείλεα ὑπὸ τῆς φλεγμάνσιος ξυνέπεσε πρὸς ἄλληλα καὶ ἐλάβετο ἀλλήλων, ἅτε ἡλκωμένα ἐόντα. Καὶ [8] θίξις γίγνεται καὶ [9] μύκης, ὃς ἄμφω τὰ χείλεα [10] ἔχει ξυνδήσας, ἅτε τῆς καθάρσιος ἀπολελαμμένης·

40. Si vero puerperae pudendum aliqua ex parte obturatum fuerit, — quod etiam ipse vidi, ubi os pudendi ulceratum fuerit in partu per vim egresso puero, — aliquid exoritur superficiario ulceri simile, valdeque inflammatur et labia ex inflammatione, cum nimirum exulcerata essent, in sese concidunt, et mutuo cohaerent. Et contactus fit mutuus et fungus utrumque labium occupat et connectit, deficiente nempe purgatione, quae si procederet, ulcera

[1] καί om. — [2] ὑπό. — [3] πυρετὸς καὶ ῥῖγος ἕξει. — [4] καί om. — [5] οἰδαλέος καὶ ἀσιτιεῖ. — [6] οὔσης. — [7] αἰδοίου καὶ ἐπειδὰν ἑλκωθῇ ἐν τ. β. — [8] ψύξις δὲ γ. — [9] μεμύκει ἄμφω. — [10] ἔχει om.

vulgo, sed ὑπὸ μελάνεον cod. θ., quod una voce comprehendi; — vulgo ἢν — τέμῃ, Littréus εἰ de suo, τάμοι ex θ.; — τήν ante κοιλίην om. θ.; — κλυσμάτεσσιν pro κλυσμὸν ποιῆσαι cod. θ.; — εὐέμετος vulg., εὐήμετος cod. θ. Littr.; — ὅτε δέ οἱ ἄριστος Edd. antt.

39. ἢν δὲ — ἔχει.] εἰ αἴτε vulg., ἢν αἵ τε ex θ. Littréus, minus recte; — ὀλίγα cett. ὀλίγῳ de meo; ἐπὶ τὰς μ. item de meo dedi, cett. ὑπὸ τὰς μ., in quo ὑπό sequenti ὑπὸ βίης originem debet; — πυρετὸς (δέ addit D.) καὶ ῥῖγος ἕξει (ἔχει cod. θ.) vulg.; Littréus καὶ ῥῖγος delevit incongruum h. l. esse putans; consentio; — καί ante λεπτή omm. Parr. 7.; — ἀσιτιεῖ ceteri; — ἀμφὶ δὲ τῆς δε cod. θ.

40. ἢν δ' — ἐόντα.] δ' cod. θ., δέ vulg.; — ἐούσῃ cod. θ. Littr., ἐούσης vulg.; — ἐμφραχθῇ J.; — ceteri ἢν ἑλκωθῇ τὸ στόμα τοῦ αἰδοίου καὶ ἐπειδὰν ἑλκωθῇ; ego subnotata postrema supervacanea et dittographiam referentia abieci; — ἐν τόκῳ vulg., ἐν τῷ τόκῳ C. θ. Littr.; — βιησθέν cett.; — τῇ ἄφθῃ C.; — ἑλκωμένα I. K., εἱλκωμένα cod. θ.

καὶ — σαρκί.] καὶ ψύξις (θίξις pro ψ. C.) δὲ (δέ om. C.) γίνεται (καὶ ψ. δὲ γιν. om. θ.) καὶ μεμύκει (μύκης cod. θ., μυκησσός C.) ἄμφω τὰ χείλεα (ἔχει interponunt C. θ.) ξυνδήσασα (ξυνδ. om. K., ξυνδήσαντα Foës. in not., Lind., συνδήσας cod. θ.) τὸ (τῷ H., τε C., ἅτε cod. θ. pro τό)

εἰ δὲ ἐχώρεε ἡ κάθαρσις οὐκ ἂν ἐμυκώθη τὰ ἕλκεα· νῦν δὲ ἐπιρρεῖ καὶ παχύνεται ἀλλοκότῳ σαρκί. [1]Ἰῆσθαι οὖν ὡς τὰ ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι καὶ ἐς ὠτειλὰς ἄγειν· τὸ δὲ χωρίον λεῖον ἔστω καὶ [2]ὁμόχροον. Καὶ ἢν Φροντίσῃ, ἔπασχε ἡ γυνὴ ταῦτα πάντα, ἃ πάσχουσι [3]αἱ μὴ καθαιρόμεναι τὰ λοχεῖα καὶ ἐπὶ τούτοισι ἤλγει τὸ αἰδοῖον καὶ ψηλαφῶσα ἔγνω ὅτι οἱ ξυνεπέφρακτο· καὶ εἰ ἔφρασε, [4]μελεδαινομένη ἀπεκαθήρατό τε καὶ ὑγιὴς ἐγένετο καὶ φορός· εἰ δὲ μὴ ἐμελεδάνθη, μηδὲ οἱ ἡ κάθαρσις ἐρράγη αὐτομάτη, τὸ ἕλκος μέζον ἐποίησε ἄν· καὶ μὴ ἀνεῖσα ἐκινδύνευσε ἂν καρκινωθῆναι τὰ ἕλκεα.

μα'. Εἰ δ' ὁρμηθείη γυναικὶ ἡ λοχείη κάθαρσις [5]ἐς κεφαλὴν θώρηκά τε καὶ πνεύμονα, — γίγνεται γὰρ [6]καὶ τοῦτο, — θνήσκουσι πολλάκις αὐτίκα, ἢν ἴσχηται· εἰ δὲ χωρέοι κατὰ στόμα ἢ ῥῖνας καλῶς, ἐξάντης γίγνεται· εἰ δὲ ὀλίγον ἡ νοῦσος χρονιωτέρη γένοιτο, πάσχοι ἂν ἡ γυνὴ ὁκοῖα εἴρηται ἀμφὶ τῆς παρθένου, ᾗ τὰ [7]ἐπιμήνια πρῶτον φαινόμενα ὤρουσε ἄνω· ἡ δὲ γυνὴ πλέονα χρόνον περιέσται τῆς παρθένου καὶ βληχρότερα τὰ παθήματα ἔσται οἱ, μέχρις [8]ἂν ὁ πνεύμων διάπυος γένηται. Ἢν δὲ μὴ χωρέῃ οἱ ἡ λοχείη κάθαρσις [9]κατὰ τὸ στόμα, ἀλλ' ἄνω ὁρμηθεῖσα τράπηται, κεκρύψεται τὰ λοχεῖα καὶ οὐ χωρήσει κατά γε δίκην καὶ βὴξ ὑπολήψεται καὶ [10]ἆσθμα καὶ πληρουμέ-

fungo non obtegerentur, qui iam adfluit et aliena carne incrassescunt. Ea igitur velut quae in reliquo sunt corpore sananda et ad cicatricem perducenda. Locus autem levis sit et aequabilem habeat superficiem. Ac si animum adverterit, mulier omnia passa est, quae patiuntur quibus purgatio ex partu defuit; atque insuper pudendum doluit et attingens cognovit occlusum esse; et si edixerit, cura diligenter adhibita repurgatur et convalescit et fertilis redditur. Sin non curata sit, nec sponte purgatio illi eruperit, ulcus maius fiet, et nisi in meliorem conditionem deveniat, periculum erit, ne carcinoma contrahant ulcera.

41. Si vero in muliere puerperii purgatio ad caput irruat, thoracemque et pulmones, — id enim etiam fieri solet, — plerumque confestim moriuntur, si illic detineatur; at si per os aut nares probe prodeat, incolumis evadit. Quodsi morbus paulo diuturnior reddatur, eadem utique mulieri eveniunt, quae de virgine sunt commemorata, cui cum primum menses comparuerint ad superiora cum impetu prosilierunt, sed mulier diutius supererit quam virgo, eique leviores erunt affectiones, quoad pulmo purulentus evadat. Si vero ei per os non prodeat puerperii purgatio, sed cum impetu delata sursum vertatur, puerperii purgatio in occulto delitescet, nec pro ratione procedet, tussis et crebra spiratio eam corripient oppletoque a san-

[1] καὶ ἰῆσθαι, οὖν. — [2] ὁμόχροον. εἰ Φροντίς. ἔπασχε δὲ ταῦτα ἃ π. — [3] αἱ μῆτραι ἀποκαθαιρόμεναι. — [4] καὶ μελεδ. — [5] ὡς ἐς κ. — [6] τοῦτο καί. — [7] ἐπιφαινόμενα πρῶτα ὤρουσε. — [8] οὗ. — [9] κατὰ στόμα. — [10] ἄσθματα.

τῆς καθάρσιος ἀπολελειμμένης (ἀπολελαμμένης Parr. 7. θ. Cord.) vulg.; — ex his consentienter cum Littréo textum descripsi; — οὐκ ἂν ἐμυκώθη τὰ ἕλκεα vulgo, sed τὰ χείλεα cod. Servini.

ἰῆσθαι — τὰ ἕλκεα.] καὶ ἰῆσθαι vulg., sed καί omm. cod. θ. Littr.; οὖν om. C. Post ὁμόχροον vulgo εἰ Φροντίς. ἔπασχε δὲ ταῦτα ἃ πάσχουσι αἱ μῆτραι κ. τ. λ. Iam vero cod. C. habet ἡ Φροντις, tum omittit δέ et post ταῦτα legit ἡ γυνή πάντα; — cod. vero θ. fert ἔπασχε δὲ ἡ γυνὴ πάντα, ἃ, cett. — Littréus ex C. ἡ Φροντίς dedit, credens nomen proprium esse; mihi alia ineunda visa est ratio, quae e textu descripto patet. Pro μῆτραι cum Littréo recepi μή ex cod. θ. — Ceteri καὶ ἔφρασε, καὶ μελεδ. — de meo εἰ interposui et καί abieci; οἱ vero ante ξυνεπέφρακτο cum Littréo ex C. θ. recepi. In postremis ἄν post ἐποίησε ex θ. recepi cum Littréo, qui dein dedit καὶ ἐκινδύνευσεν, εἰ μὴ ἐμελεδάνθη, καρκ. τὰ ἕλκεα e libris pluribus; ego vulgatam servavi, quam antiquam lectionem referre opinor, nisi quod haec ἐκινδύνευσεν ἐς, ubi ἐς abieci et ἄν substitui. — Non nego non omnia hic certa esse, sed nemo puto hic nisi probabilia assequi poterit.

41. εἰ δ' ὁρμηθείη — γένηται.] ἡ ante λοχείη de meo adposui; — vulgo τοῦτο καί, sed θ. Lind., Littr., καὶ τοῦτο; — αὐτίκα ἐν τάχει pro πολλάκις αὐτίκα C., solum ἐν τάχει cod. θ.; — ἢν δὲ ὀλίγον idem; — γίνοιτο καὶ πάσχοι ἄν vulg., Littréus ex C. D. θ. aoristum dedit, de coniectura καί delevit; — τὰ ἐπιφαινόμενα, πρῶτα ὤρουσε vulg., sed cod. Serv., Cord., Lind., ἐπιμήνια pro ἐπιφαιν.; equidem utramque lect. fere coniunxi et πρῶτον scripsi; — μέχρις οὗ vulg., μέχρι sine οὗ, C. θ., de meo ἄν pro οὗ dedi; — ἔσται pro γένηται C.

ἢν δὲ μὴ — πολλά.] εἰ — χωρέοι cod. θ.; — οἱ ex C. solo Littr.; — articulum ante στόμα, quod vulg. fert, omm. C. θ.; — ἀλλά C.; — ὁρμηθ. om. θ.; — τραπῆναι vulg.,

νου τοῦ πνεύμονος ὑπὸ τοῦ αἵματος πονήσει τὸ πλευρὸν κάρτα καὶ τὸ μετάφρενον καὶ ὅταν βήξῃ, ξηρὸν [1]ἀποβήξει, ἄλλοτε δὲ ἀφρῶδες πτύσεται· τοῦ δὲ χρόνου προϊόντος πτύαλον ἐπιφαίνεται ὑπομελάνεον καὶ θολερὸν καὶ τὰ στήθεα πῦρ ἔχει τοῦ ἄλλου σώματος [2]πλέον, οἷα τοῦ αἵματος θερμήναντος αὐτό· καὶ πυρεταίνει ἡ γυνὴ καὶ ἡ γαστήρ οἱ στεγνὴ ἔσται καὶ ἀσιτήσει καὶ ἀγρυπνήσει καὶ βδελύξεται καὶ οὐ περιγίγνεται, ἀλλὰ θανεῖται ἐν μιῇ καὶ εἴκοσι ἡμέρῃσι ὡς τὰ πολλά. Ἢν δέ οἱ ἡ κάθαρσις [3]ἄνω ὁρμηθεῖσα κατὰ τὸ στόμα μὴ ἔλθῃ, μηδ' ἐς τὸν πνεύμονα τράπηται, τρέψεταί οἱ ἐς τὸ πρόσωπον τὰ λοχεῖα καὶ ἔσται ἐρυθρὸν κάρτα καὶ ἡ κεφαλὴ βαρέα, οὐδὲ κινῆσαι αὐτὴν ἔσται πόνων ἄτερ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ κάρτα ἔσονται καὶ ἐκ σφέων αἷμα ῥεύσεται λεπτόν· καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν ἔστι ᾗσι αἷμα ῥέει καὶ ἢν τοῦτο ἴῃ, ὧδε χρονιωτέρη ἡ νοῦσος γίγνεται· τοῖσί τε οὔασι οὐκ ὀξέως [4]ἐσακούει ἐκ τῆς νούσου· καὶ καρδιώσσει καὶ [5]ἐρεύγεται καὶ ἀλλοφάσσει καὶ παράνοιαι γίγνονται μανιώδεες· ἔστι δ' ᾗσι [6]θάρσος ὀμμάτων ἰλλωδέων· καὶ τἄλλα πάντα πονήσει, ὅκως καὶ ἐς τὸν πνεύμονα, ὡς εἴρηται, ἢν ἡ κάθαρσις [7]τρέπηται, πλὴν οὐ βήξει οὐδὲ πτύσεται τοιαῦτα, οὐδὲ τὸ μετάφρενον ἀλγήσει ὁμοίως. [8]Καὶ μελεδαινομένη μὲν ἥδε ὑγιαίνει· οὐ πολλαὶ δ' ἐλπίδες εἰσὶ περιγενέσθαι· ἢν δ' ἄρα καὶ περιγένηται,

guine pulmone latus et dorsum magno dolore affligetur, et cum tussit, sicca tussis erit, alias vero spumosum exspuetur et progressu temporis sputum subnigrum et turbidum apparebit, et pectus calor maior quam reliquum corpus detinet, cum nimirum ipsum sanguis calefaciat. Mulier etiam febricitat, eique alvus adstringetur, cibum aversabitur, insomnio et fastidio torquebitur, neque supererit, sed ut plurimum intra unum et viginti dies moritur. Quodsi purgatio impetu sursum delata per os non exeat, neque ad pulmonem vertatur, ei ad faciem puerperii purgatio vertetur, quae admodum rubicunda erit et caput ingravescet, neque id citra dolorem dimovere poterit; et oculi valde rubicundi erunt ex iisque tenuis sanguis effluet, et nonnullis e naribus sanguis prorumpet, qui si effundatur, hoc modo diuturnior morbus evadit; auribusque ex hoc morbo non acute audiet et oris ventriculi morsu tentatur, eructat, et mente alienatae deliria sunt furiosa. Quibusdam vero perversorum oculorum ferocia adest et reliqua omnia patietur, quae, quemadmodum dictum est, cui purgatio ad pulmonem vertatur, excepto quod non tussiet, neque talia exspuentur, neque dorsum similiter dolebit. Et cura quidem diligenti adhibita haec convalescit; nec tamen magna spes est eam superfuturam esse; quin si supersit, fere visu audituve privabitur. Hic morbus ita se habet.

[1] ἀποβήσεται. — [2] πολλόν. — [3] ἀνορμήσασα κατὰ στόμα. — [4] ἐστὶ τὸ ἀκούειν ἐν τῇ νούσῳ. — [5] ἐρεύξεται καὶ ἀλλοφρονήσει. — [6] θράσος. — [7] τράπηται. — [8] μελεδαινομένη δὲ ὑγ.

τράπηται C. L. θ. Lind., Littr.; — ἄσθμα C. θ., ἄσθματα vulg.; — πληρευμένου C. Littr.; — ante πονήσει C. fert καί; — τό ante μεταφρ. omm. C. θ.; — ἀποβήξεται C. θ., Littr., ἀποβήσσεται vulg., de meo activam formam dedi, collatis infra obviis πλὴν οὐ βήξει, οὐδὲ πτύσεται; — simplex φαίνεται C. D.; — ὑπόμελαν ἐόν vulg., μελάνεον cod. θ., ego una voce illud dedi; — πλέον Cord., Lind., Littr., πολλόν vulg., — τοῦ ante αἵματος C. H. alia m., θ. Littr., vulgo om., ῥεύματος pro αἵματος cod. θ.; — αὐτό vulg., αὐτά cod. Serv., Cord., Lind., Littr.

ἢν δέ οἱ — ὁμοίως.] ἡ ante κάθαρσις Parr. 5., Littr., vulgo om.; — ἀνορμήσασα vulg., ἄνω ὁρμήσασα C. ἄνω ὁρμηθεῖσα Littr. ex θ.; — τό ante στόμα, uti supra, omm. C. θ.; — μηδ' C. θ., μηδέ vulg., ἡ δέ pro μηδέ cod. Serv.; — καί οἱ ἐρυθρὸν κάρτα ἔσται C. θ.; — βαρείη vulg., βαρέη cod. θ.; — οὐδὲ κινῆσαι ἄτερ πόνου οἵη τε C. θ.; — ἢν δὲ καὶ οἱ ὀφθ. Ald., Parr. 7; — sitne ortum ex ἤδε καὶ οἱ ὀφθ.? — οἱ ante ὀφθ. om. C.; — σφέων Ionice ex θ. Littr.; — ἔστι δ' ᾗσι nonnulli Parr., Ionice ῥέει ex C. Littr.; — τοῖσι δὲ οὔασι C. θ.; — οὐκ ὀξέως ἔστι τὸ ἀκούειν (ἀκοῦσαι sine τό C.) vulg., sed οὐκ ὠκέως εἰσακούει cod. θ., hinc dedi quod olim scriptum fuisse puto; — ἐκ τῆς νούσου θ. Littr., ἐν τῇ νούσῳ vulg.; — καρδιώσσει cod. θ., καρδιώξει vulg.; — ἐρεύξεται vulg., de meo praesens dedi, nempe καρδιώσσει codicis θ. indicio esse videtur praesens fuisse antiquam lectionem, — ἀλλοφρονήσει vulg., ἀλλοφάσσει cod. θ. Littr.; — θάρσος cod. θ., θράσος vulg.; — τὰ ἄλλα C.

καὶ μελεδαινομένη — ἔχει.] μελεδ. δὲ ὑγ. vulg., καὶ μελεδ. ὑγ. cod. θ., μελεδ. μὲν ἥδε ὑγ. C. Littr., ego καί lectioni codicis C. praeposui; — δ' ἐλπίδες cod. θ., δέ plene vulg.; — δὲ ἄρα vulg., δ' ἄρα Ald., Parr. 7.; — περιγίγνηται cod. C.; — κώφωσις ἔσται οἱ ἢ τύφλωσις τὸ ἐπι-

κώφωσις [1]ἔσται οἱ ἢ τύφλωσις τὸ ἐπίπαν. Ἀμφὶ τῆσδε τῆς νούσου ὧδε [2]ἔχει.

μβ'. Ἢν [3]δ' ἐκ τόκου ῥόος λαμβάνῃ καὶ τὰ σιτία ἐν τῇ [4]γαστρὶ μὴ ἐμμείνῃ, ἀσταφίδα [5]μέλαιναν καὶ ῥοιῆς γλυκείης τὸ ἔνδον [6]τρίψας, οἴνῳ διεὶς [7]μελιχρῷ, τυρὸν ἐπιξύσας αἴγειον καὶ ἄλφιτα πύρινα πεφρυγμένα [8]ἐπιπάσας εὔκρητον δίδου.

42. Si a partu profluvium corripiat, neque cibaria in ventre maneant, uvam passam nigram et mali punici dulcis granula trita, mellei coloris vino diluta administra caseo caprino deraso et polenta triticea torrefacta aspersa, eaque tepida dato.

μγ'. Ἢν δὲ αἷμα ἐκ τόκου [9]ἐμέσῃ, τοῦ ἥπατος θρὶξ τέτρωται καὶ ὀδύνη πρὸς τὰ σπλάγχνα [10]φοιτᾷ καὶ τὴν καρδίην, καὶ σπᾶται. Ταύτην χρὴ λούειν πολλῷ θερμῷ, καὶ τῶν χλιασμάτων ἃ μάλιστα προσδέχεται προστιθέναι καὶ πιπίσκειν ὄνου γάλα ἐπὶ ἡμέρας πέντε· μετὰ [11]δὲ πιπίσκειν βοὸς μελαίνης γάλα [12]ἄσιτον ἐοῦσαν, εἰ οἵη τε εἴη, ἡμέρας τεσσαράκοντα, ἐς δὲ τὴν ἑσπέρην σήσαμον τριπτὸν πιπίσκειν. Ἡ δὲ νοῦσος κινδυνώδης.

43. Quodsi a partu sanguinem vomitione reiiciat, hepatis venula vulnerata est et dolor ad viscera pertingit et ad cor, et convellitur. Hanc calida copiosa lavare oportet et quae maxime feret tepefacientia adhibere, lacque asininum diebus quinque propinare. Post autem lac vaccae nigrae ieiunae, si ferre possit, ad dies quadraginta propinandum; vesperi autem sesamum contritum. Hic vero morbus periculo non caret.

μδ'. Τὸ δὲ γάλα ὅκως [13]γίγνεται, εἴρηταί μοι ἐν τῇ [14]φύσι τοῦ παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ. — Ἢν [15]δὲ τὸ γάλα σβεσθῇ, πράσα τρίψας, [16]διεὶς ὕδατι, δίδου πιεῖν· καὶ θερμῷ λουέσθω [17]καὶ πράσα καὶ κράμβην ἐσθιέτω· ξυνέψειν δὲ καὶ κυτίσου φύλλα καὶ τοῦ χυλοῦ ῥοφέειν· πιπίσκειν δὲ [18]τοῦ μαράθρου τὸν καρπὸν καὶ τὰς ῥίζας καὶ

44. Quonam autem pacto lac gignatur, a me dictum est in puelli generatione in partu. — Quodsi lac deficiat, porra trita et aqua macerata potui exhibeto, calida lavet et porra et brassicam comedat; cytisi autem folia incoquito et decoctum sorbeat; propinandum etiam foeniculi fructum et radicem et hordeum decorticatum; una cum butyro coctum

[1] ἔσται οἱ ἢ τύφλωσις τὸ ἐπίπαν. — [2] τελευτᾷ. — [3] δ' om. — [4] γαστρὶ μείνῃ. — [5] χρὴ μελ. — [6] τρῖψαι. — [7] ἐν μέλανι χρῷ. — [8] ἐπίπασαι. — [9] ἐμέσῃ ἡ σύριγξ τέτρωται. — [10] φοιτᾷ. — [11] δὲ ταῦτα π. — [12] ἀσιτεύσασα. — [13] γένηται. — [14] γενέσει. — [15] δὲ τό om. — [16] διεὶς τε ὕδ. — [17] καὶ εἰς βρῶσιν πράσα. — [18] καὶ τοῦ χυλοῦ τοῦ μ. καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν μαραθίων ῥιζῶν καὶ κρ.

παν vulg.; Littr. ex C. θ. κώφωσις ἔσται ὀφθαλμῶν ἢ ἀκοῆς τὸ ἐπίπαν; — pro vulgato τελευτᾷ in fine de meo ἔχει scripsi; τελευταί libri plures, inter quos θ.; solus J. αἱ δέ i. e. αἵδε pro ὧδε.

42. ἢν — δίδου.] δ' ἐκ cod. θ., δ' omm. cett.; — γαστρὶ μείνῃ vulg., γαστρὶ μὴ ἐνμένῃ cod. θ., quem cum Littréo partim sequor; — χρὴ μέλαιναν vulg., χρή omm. θ. Littr.; — τἄνδον C. θ. — τρῖψαι vulg., τρίψας cod. θ., Littr.; — οἴνῳ διεὶς ἐν μέλανι χρῷ vulg., διεὶς μελιχρῷ C., μελανιχρῷ cod. θ., unde Littr. διεὶς μελανιχρόῳ; ego cod. C. sequor; — ἐπίπασαι vulg., ἐπιπάσας cod. θ. Littr.; — καὶ εὔκρητον vulgo, sed καί omm. θ. Littr., ἄκρητον C. — Mihi εὔκρητον de caloris temperie dici videtur.

43. ἢν δὲ — σπᾶται.] δέ om. C.; — ἐμέῃ Parr. 4. et θ.; — τοῦ ἥπατος om. cod. Serv. — Vulgo ἡ σύριγξ, sed θρίξ pro ἡ σύριγξ cod. θ. Littr.; vide Oecon. Foësii in voce θρίξ. Cf. § 79. infra sub finem adnn. ad locum ἢν δ' ἐκ τόκου αἷμα ἐμέῃ. Ad hunc locum Foësium nihil adnotare video. — Libri omnes τὴν καρδίην σπᾶται, quod quum legerem mirabar, neque intelligebam, quid spectari potuisset; sed si conferas § 52. lib. de natura mull., patet καί ante σπᾶται excidisse, quod revocavi.

ταύτην — πιπίσκειν.] μετὰ δὲ ταῦτα vulg., ταῦτα om. θ.; — libri mss. et editi πιπίσκειν ὄνου γάλα ἑπτὰ ἡμέρας ἢ πέντε: rursus miraris maiorem numerum antecedere, sed ex lib. de natura mull. § 52. liquet ἑπτά natum esse ex ἐπί et ita demum factum esse, ut ἤ inferretur; — πιπίσκειν ante βοός omm. Parr. 5., cod. Serv.; — ἄσιτον ἐοῦσαν cod. θ. Littr., ἀσιτεύσασα vulg., ἀσιτήσασα Lind.

44. τὸ δὲ γάλα — τόκῳ.] γίνηται vulg., γίνεται J. θ. Littr., γίγνεται C.; — ἐν τῇ γενέσι τοῦ π. vulg., sed φύσι cod. Serv., Lind., recte ut puto, nam id fert titulus antiquus illius libri; — post τόκῳ ceteri καὶ τἄλλα παραπλησίως, quod emblema sustuli; in illo τὰ ἄλλα C.; — παραπλησίως omm. C. θ.

ἢν δὲ τὸ γάλα — πίνειν.] δέ ex θ. Littr., cett. omm.; — τό de meo adscripsi; — διείς τε vulg., sed τε omm. C. θ. Littr.; — δίδου πίνειν cod. θ.; — καὶ ἐν θερμῷ vulg., τῷ pro ἐν C. θ. Littr., mihi neque ἐν, neque τῷ congruere videtur; — καὶ εἰς βρῶσιν πράσα vulg., εἰς βρ. omm. C. Littr.; — δὲ κυτίσου sine καί C. θ.; — τὸν χυλόν iidem; — πιπίσκειν δὲ καὶ τοῦ χυλοῦ τοῦ μαράθρου καὶ τοῦ ἀπὸ

κριθὰς ἐπτισμένας καὶ βούτυρον ἑψήσας ὁμοῦ καὶ ψύξας, δίδου πίνειν. Ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸ ἱππομάραθρον καὶ τὸ ἱπποσέλινον καὶ κύτισος, ὁμοῦ [1] ταῦτα πάντα· καὶ γὰρ γάλα πουλὺ ποιέει καὶ τῇσι αἰξὶ τῇσι Σκυρίῃσι· ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸν ἐλελίσφακον ἕψειν, καὶ ἢ ἀρκευθίδων ἢ κεδρίδων [2] παρεμβαλοῦσα, ἀποχέουσα τὸν χυλὸν καὶ οἶνον ἐπιχέουσα πινέτω καὶ ἐς τὰ λοιπὰ ἔλαιον [3] ἐπιχέασα ἐσθιέτω· καὶ τῶν δριμέων καὶ τῶν ἁλμυρῶν καὶ ὀξέων καὶ ὠμῶν λαχάνων πάντων εἰργέσθω. Τὸ δὲ κάρδαμον ἐν οἴνῳ πινόμενον ἀγαθόν· καὶ γὰρ τὸ γάλα καθαίρει· καὶ [4] θερμῷ λουέσθω καὶ [5] ἀπὸ θερμοῦ πινέτω. [6] Καὶ ἄγνου καρπὸν ἐν οἴνῳ διδόναι πίνειν· καὶ γάλα πουλὺ ποιέει καὶ σεύτλου χυλὸς καὶ σησάμου ἀπλύτου καὶ κριθέων τριμηνιαίων, ἐμβαλὼν ἐς θυείαν, τρίψας πάντα, δι' ὀθονίου [7] ἐκχυλίσας, παραμίξας μέλι ἢ ἀμαμηλίδας, εἶτα ἐπ' οἴνῳ μέλανι διδόναι πίνειν.

et refrigeratum potui exhibeto. Insuper etiam conducit hippomarathrum et hipposelinum et cytisus, quae omnia simul danda; lac enim multum faciunt etiam capris Scyriis. Iuvat etiam salviam coquere, et aut iuniperi baccis aut cedri fructu iniecto, succum effundat et superfuso vino bibat et ad reliqua oleo adfuso, haec comedat. Ab acribus vero salsis, acidis et oleribus omnibus crudis arceatur. Cardamum vero ex vino potum bonum est; nam lac etiam expurgat; calida etiam lavet et a calido balneo bibat. Viticis etiam semen ex vino potui praebeto. Quin et betae succus propinatus lac copiosum facit et sesami non loti et hordei trimestris in pilam coniecti ac triti succum per linteum expressum admixto melle vel amamelidis ex vino nigro bibendum praebe.

με'. Ὅταν γυνὴ τέκῃ καὶ τοῦ ὑστέρου

45. Cum mulier pepererit et secundis libe-

[1] ταῦτα γάλα πουλὺ ποιέει καὶ ἄξει σκυαῖγες τυροὶ δὲ μάλιστα ἀγαθὸν ἀλλὰ καὶ τὸν ἐλ. — [2] παρεμβ. om. — [3] ἐπιχέουσα. — [4] τῷ θ. — [5] ἀπὸ τοῦ θ. — [6] καὶ ὁ χυλὸς τοῦ τεύτλου, γάλα πουλὺ ποιέει πινόμενος καὶ σησ. — [7] τὸν χυλὸν ἐπιχέουσα ἐκχυλ.

τῶν μαραθρείων ῥιζῶν καὶ κριθάς vulg., — πιπίσκειν δὲ τοῦ μαράθρου τὸν καρπὸν καὶ τὰς ῥίζας καὶ κριθάς C. θ. Littr.; — καί ante ψύξας omm. C. θ.; — δὸς πιεῖν C.; — δίδου πιεῖν cod. θ.

ἀγαθὸν δὲ — εἰργέσθω.] πάντα ταῦτα C. — Dein vulgo: γάλα πουλὺ ποιέει καὶ αὔξει. Σκυρίαι αἶγες, τυροὶ δὲ μάλιστα ἀγαθόν. ἀλλὰ καὶ κ. τ. λ. — Littréus ἀγαθὸν καί coniunxit in postremis cum C. θ. ἀλλά omittens; locum autem vitiosum sibi videri dicit, sed emendandi viam se frustra circumspexisse. Iam vero ἄξει habent Ald., Parr. 4., cod. Serv., Vatt. Foësii, ἄγει Lind.; — ἄζει σκύρται ἀγέστεροι δέ C. — ἐξισκυριαι αιγες, τυροὶ δέ cod. θ.; σκύριαι J., σκυαῖγες cod. Serv. — Nemo semel admonitus negabit in αὔξει vulgatae, ἄζει codicis C., ἄξει Aldi et ἐξι codicis θ. latere unum quid, i. e. dativum pluralem αἰξί; quo semel reperto totus locus intelligitur. Istae αἶγες Σκυρίαι in orbe antiquo celebratae fuerunt. Pind. fragm. p. 231. Ed. Dissen.

Σκύριαι δ' ἐς ἄμελξιν γάλακτος
αἶγες ἐξοχώταται. —

Itaque scriptum fuit olim γάλα πουλὺ ποιέει καὶ αἰξὶ Σκυρίῃσι. Alii crediderunt capras inter medicamenta recenseri, itaque αἶγες Σκύριαι dederunt, his alius adiunxit τυροὶ δὲ μάλιστα, quod forsitan primo in margine positum fuerit. Quodsi iam emblematis deletis apto nexu haec cum antecedentibus coniungamus, dare licebit:

Ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸ ἱππομάραθρον καὶ τὸ ἱπποσέλινον καὶ κύτισος, — ὁμοῦ ταῦτα πάντα· καὶ γὰρ γάλα πουλὺ ποιέει καὶ τῇσι αἰξὶ τῇσι Σκυρίῃσι· ἀγαθὸν δὲ καὶ κ. τ. λ.

Ita quidem caseos librariis restituimus, καὶ γάρ vero, articulum τῇσι utrumque, et δέ de nostro depromimus. — Dein ἑψεῖν ἢ ἀπὸ τῶν ἀρκευθίδων ἢ κεδρίδων ἀποχέουσα τὸν χυλόν vulg., in quibus ἀπό om. θ., ἢ ἀπὸ τῶν om. C.; — ἢ κεδρ. om. θ.; Littréus dedit ἑψεῖν ἀρκευθίδων ἢ κεδρίδων ἀποχέουσα τὸν χυλόν, quod non melius quam vulgatam intelligis, sed idem provocat ad lib. de Nat. mul. § 93., quo loco collato παρεμβαλοῦσα adscripsi et καὶ ἢ ἀρκευθίδων dedi. — Porro καί ante οἶνον om. θ.; — ἐπιχέουσα vulg., ἐπιχέασα cod. θ.; — τῶν ante ἁλμυρῶν om. J.; Lind. [τῶν] ante ὀξέων dedit. Ceterum si l. l. libri de Nat. mul. conferas, probabile est in verbis καὶ ἐς τὰ λοιπὰ ἔλαιον ἐπιχέασα ἐσθιέτω quaedam deësse; nolui lacunam notare, quia nescio utrum auctor, an librarius in culpa sit.

τὸ δὲ κάρδαμον — πινέτω.] δέ om. J.; — γάρ om. C.; — τῷ θερμῷ vulg., de meo τῷ abieci; — λούσθω Parr. 4.; — ἀπὸ θερμῶν cod. θ., ἀπόθερμον vulgo, de meo ἀπὸ θερμοῦ scripsi, quod postea vidi Foësium etiam voluisse; quippe qui „et a balneo bibat" Latine. Littréus ἀπόθερμον servat et „et boira l'apothermon (*sorte de boisson*)" reddit. Vidi tamen illum aliis locis eandem dictionem ἀπὸ θερμοῦ s. ἀπὸ θερμῶν recte intelligere.

καὶ ἄγνου — πίνειν.] γάλα πολὺ ποιεῖ (ποιέει καί cod. θ.) τεύτλου χυλὸς καὶ σ. ἀπ' αὐτοῦ C. (ἀπλύτου cod. θ.); — καὶ ὁ χυλὸς τοῦ τεύτλου γάλα πουλὺ ποιεῖ πινόμενος καὶ σ. ἀπ' αὐτοῦ vulg.; — θυίαι edd. antt., Parr. 8., Cord., Lind. — Porro δι' ὀθονίου τὸν χυλὸν ἐπιχέας (ἐπιχέουσα Parr. 5., ἐπιχέων Ald.) καὶ (καί omm. Parr. 6.) (τὸν χ. ἐπιχ. καί omm. C. θ.) ἐκχυλίσας παραμίξας δὲ καὶ (δὲ καί omm. C. θ.) μέλι vulg. Cum Littréo C. θ. sequor, nam licet fortasse ferri possit illud τὸν χυλὸν ἐπιχέας καί vulgatae, neque tamen multum requiritur. — Vocem ἀμαμηλίδας in Gloss. exponit Gal.

45. ὅταν — ὑστερικῶν.] ὅταν τοίνυν K.; — καὶ τοῦ

[1] ἀπαλλαγῇ, διδόναι ἄμεινον ὑφ' ὧν μάλιστα καθαίρεται τὰ λοχεῖα, σκόροδα ἑφθὰ ἢ ὀπτὰ ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ μετὰ πουλυποδίων καὶ σηπιδίων, ἐπ' ἀνθράκων δὲ ὅ τι ἂν βούληται τούτων· κάστορα δὲ ἢ νάρδον πινέτω· πίνειν δὲ καὶ πήγανον ἐν οἴνῳ μέλανι γλυκέϊ νῆστις, ἢ ἄνευ οἴνου· ἢν δὲ μὴ γλυκὺς ὁ οἶνος ᾖ, ἄμεινον μέλι παραμίσγειν· [2] καὶ κράμβην ἑφθὴν ὁμοῦ πηγάνῳ καὶ λινοζώστι καὶ τῶν σπερμάτων τι πίνειν τῶν ὑστερικῶν. Ἢν δὲ θρομβωθῇ καὶ πόνος ἐν νειαίρῃ τῇ γαστρὶ γένηται, διδόναι πράσα ἑφθὰ καὶ ὅσα ἄγρια καὶ ἥμερα· λιπαρὰ δὲ ποιέειν ἅπαντα· λούεσθαι δὲ καὶ διὰ τρίτης ἡμέρης ἐν εὐδίῃ, τὸ γὰρ ψῦχος [3] ταύτῃσι ἐναντίον καὶ μετὰ τὸ λουτρὸν ὑπαλείφειν ἄμεινον καὶ μὴ πολλῷ θερμῷ χρῆσθαι.

μς'. Ὅταν τὸ ὕστερον μὴ αὐτίκα ἀπίῃ μετὰ τον τόκον, τῆς νειαίρης γαστρὸς γίγνονται πόνοι [4] καὶ ἐν κενεῶσι καὶ ῥίγεα καὶ πυρετοί· κἢν ἀπαλλάσσηται τὸ ὕστερον, ὑγιαίνει καὶ ἡ γυνή· σήπεται [5] δ' ἐπὶ τὸ πουλύ· ἀπαλλάσσεται δὲ ἑκταίῃ ἢ ἑβδομαίῃ ἢ [6] καὶ ἀνωτέρω ἔτι. Τῇ τοιαύτῃ χρὴ διδόναι φάρμακα, ὧν ἂν ἐγὼ γράψω, καὶ πνεῦμα κατέχειν· ἄριστον [7] δὲ πάντων ἀρτεμισίη βοτάνη καὶ δίκταμνον [8] καὶ λευκοΐου ἄνθος· καὶ [9] ὀπὸς σιλφίου κράτιστον ἐν ὕδατι πινόμενος ὅσον κύαμος Ἑλληνικός. Καὶ ἢν τὰ ὕστερα μὴ δύνηται ἀποφυγεῖν, ἀσιτέειν· κἄπειτα πέταλα τῆς ἄγνου τρίψας ἐν οἴνῳ

fata fuerit, ea dare praestiterit, quibus puerperii purgamenta potissimum expurgantur, allia cocta aut assa ex vino et oleo cum parvis polypis et sepiolis, — in prunis vero quidquid horum voluerit. Castorium autem aut nardum bibat. Rutam etiam ieiunae ex vino nigro dulci bibendum, aut sine vino; quod si vinum non sit dulce, mel admiscere commodius. Brassicam etiam una cum ruta et mercuriali decoctam sumat et ex seminibus utero utilibus aliquod bibat. At si puerperia in grumos concrescant et dolor in infimo ventre oboriatur, porra cocta exhibeto et quaecumque silvestria et sativa erunt; pinguia autem omnia facito. Tertio vero etiam quoque die clementiore coelo lavandum; iis enim frigus est adversum; et post balneum inungere praestat, neque multa calida uti.

46. Si secundae statim a partu non decesserint, imi ventris dolores et laterum inanitatum suboriuntur et rigores ac febres. Quodsi secundae exierint, mulier etiam sanescit. Plerumque vero putrescunt, sexto tamen aut septimo die, aut prius etiam exeunt. Huic medicamenta, quae praescribam, exhibere oportet et spiritum continere. Omnibus autem praestat artemisia herba et dictamnus ac albae violae flores. Et laseris succus ad fabae Graecae quantitatem ex aqua potus praestantissime valet. Quodsi his secundae excludi nequeant, cibis abstinendum, deinde agni casti folia ex vino et melle trita et affuso oleo tepefacta ad heminae mensuram

[1] μὴ ἀπαλλαγῇ. — [2] καί om. — [3] ταύτῃσι om. — [4] καί om. — [5] δὲ πολύ. — [6] καί om., tum ἐπί pro ἔτι. — [7] δὲ πάντων οἶδα ἀρτεμισίην βοτάνην. — [8] καί om. — [9] ὀπὸν — πινόμενον.

ὑστέρου μὴ ἀπαλλαγῇ vulg., μή omm. θ. Littr.; — anceps iudicium videri possit, adeoque de vulgata solius θ. fide non deflectendum; sed si ad principium capituli sequentis animum advertas, cum Littréo codicis θ. lectionem praeferendam esse videbis. — Dein καὶ καθαίρεται J.; — σιπιδίων duo Parr., σηπίων cod. θ.; — ἐπ' ἀνθράκων δέ vulg., Littr. cum C. θ. δέ om.; — Lind. τούτων δὲ ὅ τι ἂν β.; — ἢ κάστορα sine δέ C. θ.; — πινέτω om. θ., qui dein ἢ pro δὲ καί. — πίνειν om. C., qui καί om.; — νῆστιν cod. θ.; — ὁ οἶνος omm. C. θ. Littr.; — καί ante κράμβην ex θ. dedit Littr.; — σπερμάτων C., σπερματίων vulg.; — τι omm. C. K.

ἢν δὲ — χρῆσθαι.] ἐν τῇ νειαιρῇ J. Lind.; — τῇ om. C.; — καί ante διὰ τρίτης omm. C. θ.; — ψῦχος γάρ sine τό C. θ.; — ταύτῃσι omm. Parr. 5., cod. Serv.; — ὑπαλείφειν vulg., ἐπαλείφειν C. θ. Littr.; — post ἄμεινον Lind. δέ scripsit libris id non ferentibus, unus J. ἄμεινον καί habet; quod inverso ordine dedi; — χρῆσθαι omm. C. θ.

46. ὅταν τὸ ὕστερον — ἔτι.] τῆς omm. D. K.; — καί ante ἐν κενεῶσι om. vulg., dedit ex θ. Littr.; — κενεῶνι idem cod., καί pro κἤν idem; — καὶ ὑγ. καί C. θ.; — δὲ πουλύ vulg., ἐπὶ τὸ πολύ cod. θ., unde Littr. σήπεται δὲ ἐπὶ τὸ πουλύ. In ἢ καί vulgatae ἤ omm. C. θ., καί omm. Parr. 7., — ἐπί vulg., ἔτι C. Littr.

τῇ τοιαύτῃ — ἑλληνικός.] χρή omm. C. θ.; ἄριστον δὲ οἶδα ἀρτεμισίην κ. τ. λ. vulg., sed οἶδα omm. C. θ., quorum hic nominativos facit ex accusativis vulgatae; eum cum Littréo sequor.

καὶ ἢν — ἔξεισι.] καί omm., C. θ. Littr.; — ἀποφεύγειν C. θ.; — τρίψαι cod. θ.; — ἐπιχέειν C., ἐπιχεῖν καὶ χλιήραντα διδόναι cod. θ., unde saltem χλιήνας pro vul-

καὶ μέλιτι καὶ ἔλαιον ἐπιχέας, χλιήνας, δίδου πίνειν ὅσον κοτύλην, καὶ ἔξεισι. Ἢν δὲ [1] γυναικὶ τὸ χόριον ἐλλειφθῇ ἐν τῇσι μήτρῃσι, — τοῦτο δὲ γίγνεται [2] ἢν ῥαγῇ βίῃ ὁ ὀμφαλὸς, ἢ ἀμαθίῃ ὑποτάμῃ [3] ἡ ὀμφαλητόμος τὸν ὀμφαλὸν τοῦ παιδίου [4] πρόσθεν ἢ τὸ χόριον ἐξιέναι ἐκ τῶν μητρέων, — [5] αἱ μῆτραι ἀνασπῶσι τὸ ὕστερον ἄνω, ἅτε ὀλισθηρὸν ἐὸν καὶ χεόμενον καὶ κατίσχουσι ἐν ἑωυτῇσι. [6] τέταται γὰρ τὸ χόριον ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ τοῦ παιδίου καὶ ὕστερος ἔξεισι ὁ ὀμφαλὸς ἐκ τῶν μητρέων· ἢν γὰρ πρότερος ἐξίῃ, δι' αὐτοῦ οὐκ ἂν διέλθοι τῷ παιδίῳ ἡ τροφὴ, ὅτι ἐξήρτηται ἐξ αὐτοῦ.

potui exhibeto et foras prodibunt. At si mulieri in utero partus involucrum relictum fuerit, — quod fit ubi vi abruptus umbilicus fuerit, aut ubi per imprudentiam eius, quae umbilicum secat, prius quam foetus involucrum ex utero prodierit sectus fuerit, — uterus secundas, nimirum lubricas et madentes, sursum attrahit et arctissime complectitur. Foetus enim involucrum ex puelli umbilico protenditur et ex utero postremo exit umbilicus. Si enim primo loco exiret, non utique per ipsum ad puellum alimentum permearet, cum ex eo propendeat.

μζ'. Ὅταν δὲ ἐν γαστρὶ ἔχουσα [7] διαφθείρῃ τὸ ἔμβρυον μηνιαῖον ἢ διμηνιαῖον [8] ἐὸν καὶ ἐξιέναι μὴ δύνηται, ᾖ δὲ λεπτὴ, [9] χρὴ αὐτίκα καθῆραι τὸ σῶμα καὶ πιᾶναι· οὐ γὰρ πρότερον ἔξεισι τὰ ἔμβρυα σαπέντα, ἢν μὴ ἰσχυραὶ αἱ μῆτραι ἔωσι καὶ εὐπηγέες.

47. Quum vero quae praegnans est corrumpat foetum menstruum, aut bimestrem, isque prodire nequeat, ipsa autem extenuata sit, corpus statim purgare et opimum reddere oportet. Neque enim putrefacti foetus exeunt, nisi uterus robustus et bene compactus fuerit.

μη'. Ἢν δέ γυναικὶ τὸ χόριον ἐλλειφθῇ, ἢν [10] μὴ εὐρύστομοι [11] αἱ μῆτραι ἔωσι, χωρέει ἡ κάθαρσις ἐλάσσων τοῦ καιροῦ καὶ ἡ γαστὴρ [12] σκληρὴ γίγνεται καὶ μεγάλη [13] καὶ περίψυξις γίγνεται καὶ πυρετὸς ὀξὺς καὶ πόνος καθ' ἅπαν τὸ σῶμα, γαστρὸς δὲ τὸ κατώτερον τοῦ ὀμφαλοῦ, καὶ βρῖθος γίγνεται ἐν τῇσι μήτρῃσι καὶ στροφὴ, ὡς ἐμβρύου ἐόντος, καὶ μελεδανθεῖσα ἐκβάλλει τὸ χόριον ἐν τάχεϊ σεσηπὸς καὶ [14] ὑγιαίνει.

48. Si vero mulieri foetus involucrum intus remanserit, nisi uterus amplo ore fuerit, parcior quam conveniat purgatio prodit, venter durus et magnus evadit, frigus oritur et febris acuta, dolor totum corpus, praecipue vero ventris partem umbilico inferiorem, occupat, pondusque in utero ac tormina non aliter quam foetu praesente sentiuntur. Diligenti tamen cura adhibita brevi putrefactum foetus involucrum reiicit sanaque evadit.

μθ'. Ἢν [15] δ' ἐκ τόκου ἡ μήτρη ἑλκωθῇ, ῥόδων [16] ἄνθεϊ ἰῆσθαι· διακλυζέσθω δὲ καὶ

49. Si ex partu ulceratus uterus fuerit, rosarum floribus medendum, quin etiam adstrin-

[1] γυνή τι χ. — [2] ὧδε ἤν. — [3] ὁ ὀμφαλοτόμος. — [4] πρόσθεν ταμοῦσα πρὶν ἢ τὸ χ. ἐξιέναι. — [5] αἱ μῆτραί τε. — [6] τέτακται. — [7] φθείρῃ. — [8] ἐόν om. et καὶ τὰ ὕστερα ἐξιέναι μὴ δ. sequitur. — [9] ταύτης χρὴ τηνικαῦτα. — [10] μέν. — [11] αἱ μ. om. — [12] ξηρὴ γ. — [13] καὶ ψύξις ἔχει καί. — [14] ὑγιαίνεται. — [15] δ' om. — [16] ἄνθει.

gato χλιάνας dedi; — δὸς πιεῖν C., tum idem om. καί ante ἔξεισι.

ἢν δὲ γυναικὶ — αὐτοῦ.] ἢν γυν. cod. θ. sine δέ; — ἐν τῇ μήτρῃ idem; — τοῦτο δὲ ὧδε γιν. vulgo, sed ὧδε omm. C., Littr.; — βίῃ om. θ.; — ὀμφαλότομος J.; — πρόσθεν ταμοῦσα πρὶν ἤ vulg., sed καὶ ταμοῦσα, πρίν omm. C. θ. Littr., ἤ om. C.; — αἱ μῆτραι τε vulg., sed ἐν omm. θ. Littr.; — τὸ ὕστερον Parr. 5., θ., Cord., Lind., Littr., vulg. τό om.; — δι' om. C.; — διέλθοι om. θ.; — ἡ τρ. τῷ π. C. θ.; — καὶ ὅτι iidem.

47. ὅταν — εὐπηγέες.] δέ omm. C. θ.; — διαφθείρῃ cod. θ., φθείρῃ cett.; — ἢ διμ. omm. Parr. 2.; — ἐόν C. Littr., vulgo om.; — καὶ τὰ ὕστερα ἐξιέναι vulg., τὰ ὕστερα omm. C. θ., quos sequitur Littréus, cum quo consentio; si infra obvia conferas videbis omittendum esse; — ταύτης χρή cett., pronomen otiosum eieci; — αὐτίκα C. θ., τηνικαῦτα vulg.; — πιάναι Parr. 5.; — ὕστερα σαπέντα cod. θ.; — εὐπατέες cod. θ.

48. ἢν δὲ γυναικὶ — ὑγιαίνει.] ἢν δέ C. θ., δέ omm. cett.; — γυναικί om. θ.; — μέν pro μή Ald. Parr. 7. θ.; — ἔλασσον vulgo, ἐλάσσων C.; — ψύξις ἔχει vulg., περιψ. ἔχει C., περιψ. γίνεται cod. θ.; — ἕως vulg., ὡς C. cod. Serv., θ., Cord., Lind., Littr.; — ὑγιαίνεται vulgo; — de meo ὑγιαίνει scripsi.

49. ἢν δ' ἐκ τόκου — στρυφνοῖσι.] Cum. h. l. cf. § 84. libri de nat. mul. — Cod. θ. δ' ἐκ fert, δ' omm. cett.; — ἄνθει D. cod. Serv., Cord., Lind., Voss., ἄνθῃ vulg.; — ἰήσασθαι cod. θ.; — καί omm. C. θ.

στρυφνοῖσι. Ἢν δ' ἑλκωθῇ τὸ στόμα καὶ φλεγμήνῃ, σμύρναν καὶ στέαρ χήνειον καὶ κηρὸν λευκὸν καὶ λιβανωτὸν λαγῴῃσι θριξὶ τῇσι ὑπὸ [1] τὴν γαστέρα μίσγειν καὶ προστιθέναι ἐν εἰρίῳ λεῖα ποιεῦντα.

gentium decocto colluendus. At si os ulceratum et inflammatione tentatum fuerit, myrrham, adipem anserinum, ceram albam, thus cum pilis leporinis, qui sub ventre sunt, mixta et laeviter trita in vellere subdito.

ν.' Ἢν δ' ἐκ τόκου φλεγμήνωσι αἱ ὑστέραι, πυρετὸς ἴσχει τὸ σῶμα βληχρὸς καὶ ἀχλύς· ἐκ δὲ τῆς κοιλίης οὐδέποτε ἐκλείπει τὸ πῦρ· καὶ διψῇ καὶ τὰ ἰσχία ἀλγέει καὶ οἰδέει τὴν γαστέρα τὴν νείαιραν ἰσχυρῶς καὶ ἡ κοιλίη ταράσσεται· ὑποχώρημα δὲ [2] κακὸν καὶ κακῶς ὄζον, καὶ λάζεται τὸ πῦρ σφοδρὸν, καὶ ἀσιτίῃ ἔχει, καὶ κατὰ τὸ βρέγμα ὀδύνῃ, καὶ οὐ δύναται εἰρύσαι τῆς κοιλίης ὁ στόμαχος ποτὰ καὶ σιτία, καὶ ἀδυνατέει πέσσειν καὶ ἢν μὴ θεραπεύωνται εὐθέως, αἱ πλεῖσται θνήσκουσι, ἡ κοιλίη δὲ αἰτίη. Τῆς ἀκτῆς [3] οὖν τὰ φύλλα ὡς ἁπαλώτατα ἐν πυρῶν κριμνοῖσι ἑψήσας [4] σηтανίων, ἀκροχλίερον ῥοφέειν, διδόναι [5] δὲ καὶ μελίκρητον καὶ οἶνον ὑδαρέα καὶ τὸ ἦτρον καταπλάσσειν τοῖσι ψυκτικοῖσι, σιτίον δὲ ὡς ἐλάχιστον [6] προσφέρειν καὶ τὴν γαστέρα ἱστάναι καὶ τὴν κεφαλὴν ἰῆσθαι, καὶ τὸ ὑποχόνδριον δὲ [7] καταπλάσσειν καὶ τὸν τῶν μητρέων τόπον.

50. Si ex partu uterus inflammationem conceperit, febris levis corpus detinet et oculorum caligo adest. Ventrem autem incendium numquam deserit, siti et coxendicum dolore vexatur, imus venter vehementer intumescit et alvus turbatur, deiectio mala est et graveolens; vehemens febris invadit, cibi fastidium detinet et ad sinciput dolor pertingit, neque ventriculi stomachus potus et cibos attrahere, neque etiam coquere potest. Ac nisi confestim curentur, plurimae intereunt; venter autem in causa est. Sambuci igitur folia quam tenerrima, in farina crassiore tritici sitanii decocta, perquam tepida sorbenda dato; tum vero aquam mulsam vinumque aquosum exhibeto. Ad imum ventrem cataplasmata refrigerantia imponenda et cibus quam paucissimus sumendus, venter sistendus et capiti medendum. Ad praecordia quoque et uteri sedem cataplasmata adhibenda.

να'. Ὁκόταν ἀλγέῃ τὴν ἕδρην ἢ ἄλλο τι, ἀρκεύθου καρπὸν ἢ [8] λίνου σπέρμα καὶ κνίδης τρίβειν καὶ διδόναι πίνειν. Ἢν ἐκ τόκου ἀλγέῃ, ῥητίνην τερμινθίνην καὶ μέλι καὶ οἶνον χλιερὸν διδόναι ῥοφέειν καὶ ἢν

51. Cum sedes, aut alia quaedam pars doluerit, iuniperi baccas aut lini et urticae semen terito et potui exhibeto; sin ex partu dolor sit, resinam terebinthinam, mel et vinum tepidum sorbitione exhibeto; quodsi uterus inflammatione

[1] τήν om. — [2] κακὸν καὶ ὀζόμενον. — [3] οὖν om. — [4] σηтανίοισι. — [5] τε καί. — [6] εἰσφέρειν. — [7] καταπλάσσειν (καί in marg. a sec. m.) μητρέων τόπον ἢν ἀλγέῃ ἐκ τόκου. ὁκόταν ἀλγέῃ. — [8] σελίνου est coniectura in marg. Vossiani libri.

ἢν δ' ἑλκ. — ποιεῦντα.] δ' cod. θ., δέ cett.; — χοίρινον pro χήνειον C., χοίριον i. e. χοίρειον cod. θ., Vatt. Foësii, χηνὸς cod. θ.; — ὑπὸ τὴν γ. cod. θ. Littr., ceteri τήν omm.; ποιοῦντα vulg., ποιέοντα cod. θ., ποιεῦντα C. et H. alia manu.

50. ἢν δ' ἐκ τόκου — αἰτίη.] δ' ἐκ cod. θ., δ' omm. cett.; — ἔχει βλ. τὸ σ. cod. C. θ.; — Ionismum οὐδέκοτε ex C. dedit Littr.; — κακὸν καὶ ὀζόμενον vulg., καί omm. C. Littr., — de meo κακὸν καὶ κακῶς ὄζον scripsi; — ἀποσιτίη cod. θ., ἀσιτιεῖ pro ἀσιτ. ἔχει C.; — ὧ δύναται pro οὐ δ. C.; — σίτα cod. θ.

τῆς ἀκτῆς — καταπλάσσειν.] οὖν cod. θ. Littr., vulgo om.; — σιτανίοισι vulg., σηтανίοισι K. θ., unde σηтανίων dedi; — Ionismum ἀκροχλίερον ex C. θ. Littréus; — ῥοφῆν cod. θ.; — διδόναι τε καί vulg., in qua lect. δέ pro τε repono, καὶ διδόναι C. θ. Littr.; — μελίκρητα cod. θ.; — καταπλάσαι idem; — σῖτον C. θ., δέ om. C.; — προσφέρειν C. θ. Littr., ἐσθίειν vulg., εἰσφέρειν alii codd. et Lind.; — ἴᾶσθαι cod. θ.; ἰῆσθαι vulg.; — καὶ τό ante ὑποχόνδριον de meo adscripsi; — καταπλάσσειν καὶ (καί omm. Parr. 8. θ. Littr.) τῶν (τῶν omm. Parr. 4. θ. Littr.) μητρέων τόπον (πότον cod. θ.) (καὶ τῶν μ. τ. om. Ald.); — hinc Littréus verbis ὑποχόνδριον δὲ καταπλάσσειν finem facit huius capituli et principio sequentis praemisit: Μητρέων ποτόν; — vehementer dissentio; — ego de meo τόν vulgatae interposui, quo facto omnia bene procedere contendo.

51. ἢν ἀλγέῃ — πίνειν.] Vulgo ὁκόταν ἀλγέῃ τὴν ἕδρην, praemittunt his libri nonnulli ἢν ἀλγέῃ ἐκ τόκου, itaque Littréus: ἢν ἀλγέῃ ἐκ τόκου ὁκόταν ἀλγέῃ τὴν ἕδρην, sed dittographia est in illa lectione et vulgatam solam probabile est servandam esse, quum brevi post illud ἢν ἐκ τόκου ἀλγέῃ recurrat; — totus tamen locus ita se habet, ut vitium subesse videatur; — καὶ πινέτω pro καὶ διδ. πίνειν C. θ.

ἢν ἐκ τόκου. — παύσει.] ἐκ τόκου ἢν cod. θ.; — τερμινθίνην idem, τερεβινθίνην cett.; — Ionismum χλιερόν ex C. θ. Littr.; — ῥύφειν (sic) θ.

φλεγμήνωσι αἱ μῆτραι, τοῦτο παύσει. [1] Ἢν δ' ἀλγέῃ τὸν τῶν μητρέων τόπον, ἀμυγδάλας τρίψας πικρὰς καὶ [2] ἐλαίης τὰ ἁπαλὰ φύλλα καὶ κύμινον καὶ δάφνης καρπὸν ἢ τὰ φύλλα, καὶ ἄνησον καὶ ἐρύσιμον καὶ ὀρίγανον καὶ νίτρον, ταῦτα μίξας καὶ τρίψας λεῖα, κολλούρια ποιέειν μητρέων. Ἢν δὲ φλεγμήνωσι καὶ ὀδύνη ἔχῃ, ῥόδων φύλλα, κινάμωμον, κασσίην τρίψας ἐν τῷ αὐτῷ λεῖα, ἐπιχέειν νέτωπον καὶ ποιήσας φθοΐσκους ὅσον δραχμιαίους, ὀστράκινον κυθρίδιον καινὸν διάπυρον ποιήσας, περικαθίσας καὶ περιστείλας ἱματίοισι, θυμιῆν. [3] Τοῦτο τὰς ἐς τὰς μήτρας ὀδύνας παύσει.

laboret, id sedabit. Quodsi ex uteri parte dolor est, amygdalas amaras terito et oleae tenera folia et cyminum et lauri baccas aut folia et anethum et erysimum et origanum et nitrum: ex his mixtis et ad laevorem tritis uteri collyria conficito. At si inflammatio cum dolore detinuerit, ad rosarum folia, cinnamomum, cassiam, in unum ad laevorem trita, netopum adfundito et pastillis drachmae unius pondere confectis, ollae fictili recenti igne candenti, superinsidente muliere et vestimentis contecta, in uterum suffitum immittito, hoc uteri dolores sedabit.

νβ'. Ἢν δ' ἐκ τόκου αἱ ὑστέραι πονήσωσι, βληχρὸν ἔχει τὸ πῦρ, ἔνδοθεν δὲ ἡ κοιλίη ἡ νείαιρα πυριφλεγέθης ἐστὶ καὶ ἐς τὸ ἰσχίον ἐνίοτε ἀποιδέει καὶ ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ ἐς τοὺς κενεῶνας, καὶ τὰ ὑποχωρεῦντα χολώδεα καὶ κάκοδμα· καὶ ἢν μὴ σταθῇ ἡ κοιλίη, ἐξαίφνης θνήσκει. Ὅταν οὖν ὧδε ἔχῃ, χρὴ ψύχειν τὴν κοιλίην, φυλασσόμενον ὅκως μὴ φρίξῃ· πινέτω δὲ, ἢν μὴ ἵστηται, τὸ ἀπὸ τοῦ [4] κρίμνου καὶ τρωγέτω ἄρτον, ἢ ἄλητον· ῥοφέειν δὲ, — σίδης οἰνώδεος τὸν χυλὸν κεράσας ὕδατι, ἐπίπασσε [5] λέκιθον φακῶν καὶ ἕψε, μίσγων φακὸν καὶ κύμινον καὶ ἅλας καὶ ἔλαιον καὶ ὄξος, —

52. Si vero uterus ex partu laboraverit, febris levis detinet, interiore autem parte imus venter velut igne accensus est, interdumque ad coxam usque intumescit, dolor etiam infimum ventrem et laterum inanitates occupat. Quae per alvum secedunt biliosa sunt et graveolentia, ac nisi sistatur, derepente perit. Sic igitur affectae alvum refrigerare oportet, ea cautione ut ne perhorrescat. Bibat autem, si non sistatur, farinae crassioris decoctum, et panem edat, aut farinam. Sorbeat autem hoc: mali punici vinosi succo aqua temperato insperge lentium farinam, eumque coque admiscens lentem et cyminum et sal et oleum et

[1] ἢν δὲ μὴ δὲ ἀλγέῃ τί τῶν μ. ποτόν. — [2] ἐλαίης τε sine καί. — [3] ἐς τὰς μήτρας τοῦτο ὀδύνας παύει. — [4] κρημνοῦ τρωγέτω ἄλητον. — [5] δὲ λεκίθῳ φακόν. καὶ τοῦτο ἕψε.

ἢν δ' ἀλγέῃ — μητρέων.] ἢν δὲ μὴ (μηδέ pro δὲ μή I.) (μὴ δέ pro μή Parr. 3.) (μή om. θ.) ἀλγέῃ τι (τι om. C.) τῶν μητρέων ποτὸν (τόπον Cord., τόπων Foësius emendat, dedit Lind); — unde Littr. ἢν δὲ ἀλγέῃ τῶν μητρέων τόπον; — ego de meo τόν interposui; — ἀμυγδάλας — πικράς vulg., ἀμυγδαλᾶς — πικρᾶς H.; ἀμύγδαλα C., ἀμυγδαλῆς — πικρῆς ex D. Littr.; — ἐλαίης τε vulg., καὶ ἐλαίης cod. θ. Littr.; — καὶ κύμινον καὶ δάφνης καρπὸν ἢ τὰ φύλλα ex C. θ. recepit Littr., vulg. om.; — λίτρον μίξας ταῦτα πάντα λία cod. θ.; — κολλ. ποιέειν μητρέων om. cod. Serv.

ἢν δὲ φλεγμ. — παύσει.] δέ cum Lind. adscripsi ceteris non habentibus; — καὶ κινν. cod. θ.; καὶ κασσίην vulg., καί omm. C. Littr.; — C. κασίην scribit; — ἐπιχεῖ vulg., ἐπιχέειν C. Littr.; — ad νέτωπον cod. θ. in marg. ἀντὶ τοῦ ἀμυγδάλινον; — τροχίσκους D. Q.'; — Ionismum κυθρίδιον pro χυτρ. ex θ. dedit Littr.; — περικαθίζειν C. θ.; — θυμιεῖσθαι C., θυμιῆσαι cod. θ.; — παύει cod. θ.

52. ἢν δ' ἐκ τόκου — θνήσκει.] δ' cod. θ., δέ cett.; — ὀδύνη ἔχει H. K.; — ἐς ante τοὺς κεν. omm. θ. Littr.; — ὑποχωρέοντα cod. θ., ὑποχωρεῦντα C. Littr., ὑποχωροῦντα vulg.; — μή ante σταθῇ omm. C. θ.

ὁκόταν οὖν — θανατώδης.] οὖν omm. C. θ.; — χρή omm. iidem; — δέ om. C. Verum nunc malo vulgatam ex toto describere et qua in re cum Littréo ab ea deflexerim significare; ergo vulgo: πινέτω δὲ, ἢν μὴ ἵστηται, τὸ ἀπὸ τοῦ κρίμνου. τρωγέτω ἄρτον ἄλητον. ῥοφέειν δὲ σίδης οἰνώδεος τὸν χυλὸν κεράσας ὕδατι. ἐπίπασσε δὲ λεκίθῳ φακὸν καὶ τούτῳ ἕψει, μίσγειν φακὸν καὶ κύμινον καὶ ἅλας καὶ ἔλαιόν καὶ ὄξος, τοῦτο διδόναι ῥόφημα ψυχρὸν καὶ φακὴν ὀξείην καὶ ἐπιπίνων οἶνον οἰνώδεα πράμνιον. — Littréus pro τρωγέτω ἄρτον scripsit ἢ ἄρτου, nempe ἤ cum C. θ., ἄρτου cum Parr. 3. θ. Aldo; equidem in C. θ. haberi puto arbitrariam correctionem vulgatae; sed in ea id unum mutatum cupio, ut pro τρωγέτω legatur καὶ τρωγέτω. Non nescio e codd. C. θ. ἢ τρωγέτω dari posse, sed credo eum coniungere voluisse ista, non disiungere. Porro ἐπίπασσε λέκιθον φακῶν cum Littréo lego partim cum C. H. θ., qui λέκιθον pro λεκίθῳ, partim cum C. θ., qui φακῶ, φακῶν pro φακόν, cf. Oecon. Foësii in λέκιθος. Pro vulgato καὶ τούτῳ ἕψει

[1] διδόναι ψυχρὸν, — καὶ φακῆν ὀξέαν καὶ ἐπιπίνειν οἶνον οἰνώδεα Πράμνειον· τῶν δ' ἄλλων σιτίων ἀπέχεσθαι [2] χρὴ ἔστ' ἂν ὁ πυρετὸς λυθῇ· ἢν δὲ δοκέῃ, καὶ λουέσθω· ἢν δ' ἀσθενὴς [3] ᾖ, πίνειν πάλην ἀλφίτων, ἢν δ' ἀκιδνοτέρη ᾖ, ἐν ὕδατι ψυχρῷ· σιτίον δὲ προσφέρεσθαι κοῦφον, ὅ τι μὴ ἰνήσεται, ὅταν τὸ πῦρ μεθῇ. Ἡ δὲ νοῦσος ὀξέα τε καὶ θανατώδης.

νγ'. Ἢν δὲ φλεγμήνωσι αἱ ὑστέραι λεχοῖ, πίμπραται ἡ κοιλίη καὶ μεγάλη γίγνεται καὶ πνὶξ ἔχει. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, καταπλάσσειν βρύῳ τῷ θαλασσίῳ, ὃ ἐπὶ τοὺς ἰχθύας ἐπιβάλλουσι, κόψαι δὲ ἐν ὅλμῳ· καὶ ξυμμίσγειν ὠμήλυσιν καὶ σποδιὴν κληματίνην, καὶ λίνον φώξαντα [4] ἀλεῖν ταῦτα καὶ ἀναφορύξαι ὄξεϊ καὶ ἐλαίῳ, ποιέειν δὲ οἷον κυκεῶνα παχύν· ταῦτα ἕψειν [5] ἕως ἂν οἷον στέαρ γένηται καὶ τούτῳ καταπλάσσειν ὡς θερμοτάτῳ καὶ, ἢν χρήζῃ, [6] ἐγκαθιννύσθω.

νδ'. Ἢν δὲ λεχοῖ φλεγμήνωσι αἱ ὑστέραι, οἰδέουσι· καὶ ὁκόταν τὰ λοχεῖα ἐμμείνῃ κρύβδην, τείνονται· [7] γίγνεται δὲ ἐπὴν πυκνωθέωσι ὑπὸ ψύχεος. Ταύτῃσι ἢν μὲν ἐπιψύχωνται, ἀλεαίνειν· ἢν δὲ πυριφλεγέες ἔωσι καὶ τὸ ψῦχος ἀφῇ, πρόσθετον ποιέειν ὅ τι φλεγμασίῃ ἐναντιοῦται καὶ λούειν καὶ πυριᾷν καὶ φάρμακα προσάγειν, ὧν ἂν ἐγὼ

acetum; — frigidum dato, — et lenticulam aceto conditam et superbibat vinum Pramnium generosum. Aliis autem cibis abstinendum, quoad febris soluta fuerit. Quodsi visum fuerit, etiam lavet. Si vero imbecilla fuerit, polentam bibendum dato, sique debilior, ex aqua frigida. Cibus offerendus levis, qui minime vacuet, ubi febris remiserit. Hic autem morbus acutus est et letalis.

53. At si recens enixae uterus inflammatione laboret, venter inflatur et intumescit et suffocatio detinet. Sic affectae muscum marinum, quem piscibus iniiciunt, in pila contusum farina hordeacea cruda admixta, sarmentitio cinere et lini semine tosto, hisque molitis et aceto oleoque subactis, in mixturam crassam redigito eaque donec velut in farinae massam coëant coquito. Hoc quam calidissimum in cataplasmate apponito et, si opus est, ad insessum adhibeto.

54. Si recens puerperae uterus inflammationem conceperit, intumescit et cum puerperii purgamenta intus occulta manserint, tenditur; quod fit cum frigore densatus fuerit. His si uterus refrigeratus fuerit, eum calefacere oportet; sin conflagrarit et frigus dimiserit, medicamentum subdititium, quod inflammationi adversetur, subiiciendum et lavandum et fotu

[1] τοῦτο διδόναι ῥόφ. ψυχρόν. — [2] δεῖ. — [3] ἔχῃ πίνειν δίδου τὰ ἄλφ. — [4] βαλεῖν δὲ ταῦτα. — [5] ὡς — γενέσθαι. — [6] ἐγκαθιννῦσθαι, in marg. adnotatur: „ἐγκαθιγνῦσθαι sive potius ἐγκαθίζεσθαι." — [7] γίνονται.

Littr. καὶ τοῦτο ἕψει, nempe Parr. 5., cod. Serv., θ. ferunt τούτῳ, sed mihi interpolatum videtur; pro ἕψει, quae falsa forma, ἕψε repono; ἑψεῖν, ἕψειν C. θ. E vulgato τοῦτο διδόναι ῥόφημα ψυχρὸν eiicio primum otiosum τοῦτο, tum etiam otiosum ῥόφημα, nam supra iam ῥοφέειν δέ dixit, hisque demtis emergit formula in his scriptis familiaris. Pro vulg. ἐπιπίνων cum Littréo ἐπιπίνειν scripsi ex Parr. 3., inter quos C. — Dein noto: ὀξείην vulg., ὀξέην cod θ. Littréus; — εὐώδεα pro οἰνώδεα C. θ.; — cod. θ. μέλανα ante πράμνιον infert; — δ' ante ἄλλων C., δέ vulg.; — ἢ ὁ πυρετός pro ὁ π. λυθῇ C. θ.; — ἢν δοκέῃ sine δέ et sine καὶ λουέσθω C.; — ἢν δὲ ἀσθενῶς ἔχῃ, πίνειν δίδου τὰ ἄλφιτα (πάλην ἀλφίτων Vatt., Foës.) vulg.: — ἤδε ἀσθενὴς ᾖ (ἢν δ' ἀσθενήσῃ cod. θ.) πίνειν πάλην ἀλφίτων C. θ.; textum uti Littréus descripsi; — σῖτα προσφ. κοῦφα sine δέ C.; — εἰνήσεται vulg., dudum emendarunt.

53. ἢν δὲ — ἔχει.] δέ omm. C. θ.; — λέχους D.; — πίμπλαται vulg., πίμπραται D. θ. Cord., Lind., Littr.; — καὶ πρὸς τὰ ὑποχόνδρια πνὶξ ἔχει libri omnes, sed πνὶξ πρὸς τὰ ὑποχόνδρια nihili dictio est; quodsi conferas § 27. libri de nat. mul., videbis ibi non legi πρὸς τὰ ὑποχόνδρια, ita ut omiserim.

ὅταν — ἐγκαθιννύσθω.] φώσαντα cod. θ.; — βαλεῖν vulg., ἄλειν cod. θ., unde Littr. ἀλεῖν; — οἴνῳ pro ὄξει καὶ ἐλ. J.; — ὡς vulg., ἕως cod. θ. Littr., de meo ἂν dedi; — γενέσθαι vulg., γένηται C. θ.; — καί ante τούτῳ omm. C. θ.; — θερμότατον Parr. 3.; — ἐγκαθήνυσθαι vulg., ἐγκαθίζεσθαι Lind., ἐγκαθίννυσθαι C., ἐγκαθιννύσθω cod. θ. Littr.

54. ἢν δὲ — ψύχεος.] δέ omm. C. θ.; — ἐμμένῃ C.; — γίνονται pro τείνονται cod. θ., γίνεται est Lindani emendatio a Littréo recepta pro vulgato γίνονται, aut γίγνονται, quod C. fert; — Ionismum πυκνωθέωσι ex C. θ. Littréus; — ἀποψύχεσθαι pro ὑπὸ ψύχεος cod. θ. — Mirum autem tum interpunctione tum interpretatione coniungi solere κρύβδην τείνονται, quum tamen manifesto iungendum sit ἐμμείνῃ κρύβδην.

ταύτῃσι — ῥῖνας.] ἀποψύχωνται cod. θ.; — περιφλεγέες vulg., sed πυριφλ. C. θ. Littr.; — ἅπτῃ pro ἀφῇ cod. θ.; πρόσθετα — ἃ in codd. item scriptum fuisse apparet; — λούειν ἅμα vulgo, sed ἅμα omm. Parr. 4., θ. Littr.,

γράψω, ἕλκειν τε ἀτμίδα ἐς τὸ στόμα καὶ ἐς τὰς ῥῖνας.

νε'. Ἢν δὲ πνίγωσι, φακοὺς ἕψειν ἐν ὄξεϊ καὶ ἁλὶ καὶ ὀριγάνῳ πολλῷ καὶ ὁλκὴν ποιέεσθαι· καὶ τὴν λινόζωστιν ἐσθιέτω, καὶ ἐν τῷ χυλῷ λεπτὸν ἄλητον ῥοφεέτω.

νϛ'. [1]Ὅταν δὲ τάχιστα τέκῃ, πρὶν τὴν ὀδύνην ἔχειν, πρότερον διδόναι τῶν φαρμάκων, ὅσα τὰς ὑστέρας παύει τῆς ὀδύνης καὶ σιτία διαχωρητικὰ προσφερέσθω. [2]Ἢν δὲ ἡ γαστὴρ θερμαίνηται, ὑποκλύζειν ὅτι τάχος.

νζ'. Ἢν [3]δ' αἱ μῆτραι [4]φλέγματος ἐμπλησθέωσι, φῦσαι ἐγγίγνονται ἐν τῇσι ὑστέρῃσι, καὶ τὰ ἐπιμήνια προέρχεται ἐλάσσονα, λευκά, φλεγματώδεα· ἔστι δ' ὅτε [5]φλέγμα λεπτόν, ἀκραιφνές, ὑμένων ἀνάπλεων καὶ ἔστι ᾗσι κυρκανᾶται καὶ τρὶς τοῦ μηνὸς ἐπιφαίνεται καὶ τῷ ἀνδρὶ ὑπὸ τῆς ὑγρότητος οὐκ ἐθέλει μίσγεσθαι, οὐδ' [6]ὀργᾷ καὶ λεπτὴ γίγνεται· ὀδυνᾶται δὲ τὴν νείαιραν γαστέρα [7]καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς βουβῶνας· καὶ εἰ δάκνοι τὸ ῥέον καὶ ἑλκοῖ [8]τὰ ἀμφίδεα, χρόνιον φάναι τὸ ῥεῦμα. Καὶ ἢν πουλὺ ἴῃ, φάκιον ξὺν ἐλλεβόρῳ δοῦναι ἐμέσαι· ἔπειτα ἐς τὰς ῥῖνας ἐγχέαι καὶ φάρμακον πῖσαι κάτω· σιτίων δὲ εἰργέσθω δριμέων· ἢν δὲ βαρύνηται καὶ ψύχηται καὶ νάρκη ἔχῃ, γάλα διδόναι καὶ οἶνον εὐώδεα· πινέτω δὲ νῆστις ὑπερικόν, λίνου σπέρμα, ἐλελί-

utendum et medicamenta, quae describam, adhibenda, vaporque in os et nares attrahendus.

55. Quodsi strangulatus accesserit, lentes cum aceto, sale, et origano multo decoquito et ut appositi medicamenti nidorem attrahat, facito. Mercurialem etiam comedat et in eius suoco coctam farinam sorbeat.

56. Statim autem postquam pepererit et antequam dolor detineat, medicamenta exhibeto, quae uteri dolorem sedent, et cibi alvum subducentes assumendi et, si venter incalescat, quam citissime per infusum subluendus.

57. At si uterus pituita redundet, flatus in eo suboritur et menses prodeunt pauciores, albi, pituitosi, interdumque pituita tenuis, pura, membranis plena; nonnullis etiam conturbantur terque mense comparent, neque prae nimio humore viri congressum expetit, neque ad venerem exercendam incitatur, et extenuatur. Dolor autem imum ventrem, lumbos et inguina occupat: quodsi quod effluit mordeat et summas osculi uteri oras ulceret, diuturnam fore fluxionem asserendum. Ac multa si fluxio sit, lenticulae decoctum cum veratro, ut vomat, exhibendum; deinde in nares infundito et medicamentum deorsum purgans propinato et cibis acribus abstineat. Quodsi gravitate et frigore prematur et torpor detineat, lac et vinum odoratum exhibeto. Hypericum autem, lini semen, et salviam ex vino odorato aquoso ieiuna bibat

[1] ὅταν τάχιστά τε καὶ πρίν. — [2] καὶ ἢν ἡ γαστὴρ φλεγμήνηται ὑποκλ. — [3] δ' om. — [4] τοῦ φλ. — [5] αἷμα. — [6] ὀργᾷ τοῦτο δρᾶν καί. — [7] καί om. — [8] τὰ ἀμφιλήιμα καὶ ἢν μὴ πουλὺ εἴη.

unus J. πυκνόν fert alia m. erasum pro ἅμα; — πιεῖν, aut πίνειν alii Parr. 4. pro πυριῆν; — πυριᾶν cod. θ.

55. ἢν δὲ πνίγωσι — ῥοφεέτω.] Cum h. l. et sequenti cf. de nat. mull. § 28. Parum abfui, quin ξύν pro ἐν de meo darem; — ἁλικά pro ἁλὶ, καί C.; — ἁλικά pro ἁλί cod. θ.; — ῥοφέειν C., ῥύφειν cod. θ.

56. ὅταν δὲ τάχιστα — προσφερέσθω.] ὅτ' ἂν (ὅτι D. Q.' Lind.) (addit δέ cod. θ.) τάχιστά τε (τε om. D., δέ pro τε Lind.) καὶ (τέκῃ pro τε καί cod. θ.) vulg., cum Littréo consentienter textum descripsi; — ἔχῃ cod. C.; — παύσει idem; — προσφέρεσθαι D. J.

ἢν δὲ — τάχος.] καὶ (καί omm. C. θ.) ἢν (addit δέ cod. θ.) ἡ (ἡ om. C.) γαστὴρ φλεγμαίνεται (φλεγμήνηται D. H., θερμαίνηται cod. θ., Vatt., Foësii) vulg. — Aut φλεγμαίνῃ, aut θερμαίνηται dandum est.

57. ἢν δ' αἱ — ῥεῦμα.] δ' ex J. θ. adscivi; — Ionismum ἐμπλησθέωσι C. Littr. habent; — φῦσα ἐνγίνεται cod. θ.; — φλέγμα C. solus pro αἷμα, quod mihi probandum videtur; credo autem esse correctionem recentem, sed felicem; — ἀνάπλεων Parr. 7., ἀνάπλεον vulg.; — ἀνακυρκανᾶται cod. θ., κιρνᾶται Parr. 3.; κυρκανᾶται est verbum Aristophaneum e Thesmoph. vs. 429., ἀνατυράττεται exponit Erot.; — οὐδ' ὀργᾷ τοῦτο δρᾶν vulgo, sed in his καὶ ὀργᾷ cod. θ., mihi solum οὐδ' ὀργᾷ ab auctoris manu esse videtur, τοῦτο δρᾶν alienum esse additamentum; itaque eieci; — ὀδυνᾶται J. θ., ὀδυνῆται vulg.; — καὶ τὰς ἰξ. C. θ. Lind., Littr., καί om. vulg.; — δάκνει C., δάκνοι vulg.; — τὸ ἀμφιδήιον cod. θ., unde efficias ἀμφιδεῖον etiam scriptum olim fuisse, quocum confer ἀμφίδιον Erotiani et Rufi, vid. Foës. in Oecon., formae per λ, quae in libris nonnullis feruntur, non nisi permutationi literarum Λ et Δ ortum deberi videntur; — χρόνιον φάναι τὸ ῥεῦμα omm. nonnulli Parr.; — φᾶναι cod. θ.

καὶ ἢν — ἄνθεϊ.] ἢν μὴ πουλὺ εἴη vulg., cum Littréo sequor θ.; — pro λίνου σπέρμα Lind. σελίνου σπέρμα de suo, uti videtur; — me iudice quoque λίνου σπέρμα h. l. miro modo ponitur, et licet nihil tangam, quum in talibus

σφακον ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ ὑδαρέϊ· καὶ κλύσαι τὰς ὑστέρας τῷ ξὺν τῇ τρυγί· καὶ ἢν [1] μὴ ἡλκωμέναι ἔωσι, διαλιπόντα ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς κλύσαι [2] τῷ ξὺν τῷ κόκκῳ· μετὰ δὲ τοῦτο στρυφνοῖσι· ἢν δὲ ἡλκωμέναι ἔωσι, νίπτεσθαι τῷ ἀπὸ τῆς μυρσίνης καὶ δάφνης ἀφεψήματι καὶ ἐγχριέσθω τῷ ξὺν τῷ ἀργυρέῳ ἄνθεϊ. Ἡ δὲ νοῦσος χαλεπὴ καὶ ὀλίγαι ἐκφεύγουσι.

νη'. Ἢν [3] δ' αἱ κοτυληδόνες φλέγματος περίπλεαι ἔωσι, τὰ ἐπιμήνια γίγνονται ἐλάσσονα καὶ ἢν ἐν γαστρὶ ἴσχῃ, διαφθείρει, ἐπειδὰν ἰσχυρότερον τὸ ἔμβρυον γένηται· οὐ γὰρ ῥώννυται ἀλλ' ἀπορρεῖ. Γνοίης δ' ἂν τῷδε· ὑγρὴ γίγνεται καὶ τὸ ἀπορρέον μυξῶδες καὶ γλίσχρον, οἷα ἀπὸ κοιλίης φέρεται, καὶ οὐ δάκνει καὶ ἐν τοῖσι ἐπιμηνίοισι, ἐπὴν παύσηται τοῦ αἵματος καθαιρομένη, καὶ δύο ἡμέρας καὶ τρεῖς βλένναι ἴασι ἐκ τῶν ὑστερέων καὶ φρίκη ἔχει καὶ θέρμη οὐκ ὀξέα, ἀλλ' οὐκ ἐκλείπει. Ταύτην κλύσαι τῷ ἀπὸ τῶν ὀλύνθων καὶ ὑφ' ὧν ὕδωρ καθαίρεται καὶ δὶς καὶ τρίς· ἐπὴν δὲ καθαρθῇ, στρυφνοῖσι τὸ λοιπὸν χρήσθω· προστιθέναι δὲ τὰ μαλθακά, ὑφ' ὧν καθαίρεται φλέγμα καὶ πυριᾶν τὰς ὑστέρας τῷ ξὺν τῇ δάφνῃ καὶ κλύζειν τῷ ξὺν τῷ ὄξεϊ καὶ θυμιᾶν, ἐπὴν παύσηται τὰ ἐπιμήνια, τοῖσι ἀρώμασι· κἄπειτ' ἀσιτέειν χρὴ καὶ ἀλουτέειν, — ξυνίτω δὲ τῷ ἀνδρί, — καὶ σιτία καὶ οἶνον ὀλίγα λαμβάνειν καὶ ἀλεαίνειν καὶ [4] ῥήνικας ἀμφὶ τὰ σκέλεα ἑλίσσειν καὶ ἐλαίῳ ἀλείφειν.

νθ'. Ἢν δὲ ὕδερος ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐγγένηται, τὰ ἐπιμήνια ἐλάσσονα καὶ πονηρὰ

et uterum remedio cum faece parato eluat. Quodsi non ulceratus fuerit uterus, duobus aut tribus diebus intermissis remedio cum grano Cnidio parato eluito, post haec vero adstringentibus. Sin ulceratus fuerit, myrti et lauri decocto colluito et medicamento ex argenti flore illinatur. Gravis autem hic morbus est paucaeque ex eo evadunt.

58. Si uteri acetabula pituita oppleta fuerint, menses pauciores fluunt, et si uterum gestet, ubi foetus robustior evaserit, eum corrumpit. Neque enim confirmatur, sed elabitur. Inde autem id cognoscas, quod humida redditur, quodque effluit mucosum et viscidum sit, qualia ex alvo feruntur, nec mordeat et in mensium fluxu, ubi sanguis purgari desierit, per duos, aut tres dies mucosa ex utero prodeunt, horrorque et calor minime acutus detinet, sed qui non intermittit. Hanc grossorum decocto et remediis, quibus aqua depurgatur, bis vel ter colluito. Ubi autem purgata fuerit, deinceps adstringentibus utatur. Mollia subdititia medicamenta, ex quibus pituita purgatur, supponito et uterum lauri decocto foveto, decoctoque cum aceto colluito, et cum menses cesserint, suffitum ex aromatis adhibeto. Postea cibo et balneo abstinendum. Mulier autem virum adeat et cibos vinumque parce assumat, calide se contineat, laneis tegumentis crura obvolvat, oleoque illinat.

59. Quodsi hydrops in utero oriatur, menses pauciores et pravi fluunt et ante hydropis or-

[1] μή om. — [2] τρὶς ξὺν τ. κ. — [3] δὲ κοτ. — [4] εἰρηνικάς.

formulis medicinalibus coniectura eiusmodi non facile certa sit, non reticeo me putare fortasse pro λίνου σπέρμα non nisi σέλινον fuisse scriptum; videant alii! — μὴ ἡλκωμένοι cod. θ. Lind., Littr., μή om. vulg.; — διαλείποντα cod. θ.; — κλύσαι τρὶς ξὺν vulg., sed cum Littréo cod θ. sequor; — κλύσαι τρίς om. C.

58. ἢν δ' αἱ — ἀπορρεῖ.] δέ sine αἱ vulg., δὲ αἱ Gal. ad Aph. V. 45., Littr., δ' αἱ cod. θ.; — καὶ ἐν γαστρὶ ἴσχει, διαφθείρει δέ cod. θ.; — ἐπήν C. θ.; — ὑπορρεῖ cod. θ..

γνοίης — ἐκλείπει.] ὀξεῖα vulg., ὀξείη Parr. 2., ὀξέη cod. θ.; — καί pro vulgato πλήν H. θ.; de meo ἀλλ' scripsi.

ταύτην — ἀλείφειν.] τῷ ἀπό cod. θ., Vatt., Foësii, Lind., Littr., vulgo τῷ abest; — ἀπὸ τῶν ὀλ. omm. Parr. 7.; — καὶ ὑφ' C. θ. Littr., ἀφ' sine καί vulg.; — ὕδωρ ἅπαν καθ. vulgo, sed ἅπαν omm. C. θ. Littr.; — ἐπὴν δὲ καθήρῃς cod. θ.; — χρήσθω omm. C. θ.; — πυρίῃ C., πυριᾶν cod. θ., πυριῆν vulg.; — θυμιῆν vulg., θυμιᾶν cod. θ.; — καὶ ἀλουτέειν δὲ καὶ συνευδέτω τῷ ἀ. cod. θ.; — ὀλίγον C.; — καί ante ῥηνικάς om. C.; — ἀρνακίδας Lind. ex Galeni Gl., unde puto Littréum ῥήνικας (sic) dedisse.

59. ἢν δὲ ὕδερος — λαμβάνει.] δέ om. C.; — γένηται cod. θ.; — πονηρὰ γίνονται idem; — καὶ πρόσω ἀπολείπει cod. θ.; — ἐπανοιδέει C. θ., οἰδέει vulg.; — καὶ οἱ μαζοὶ (μ. om. θ.) στερροὶ καὶ (καί omm. Parr. nonnulli, γίνεται

γίγνεται καὶ προαπολείπει, καὶ ἡ νείαιρα γαστὴρ [1]ἐπανοιδέει, καὶ οἱ μαζοὶ [2]στερροὶ γίγνονται, καὶ τά τ' ἄλλα πονηρὰ καὶ δοκέει ἐν γαστρὶ ἔχειν, καὶ τούτοισι γνώσει ὅτι ὑδερός ἐστι· σημαίνει δὲ καὶ ἐν τῷ στόματι [3]τῆς ὑστέρης, ψαυούσῃ γὰρ ἰσχνὸν καὶ ὑγρὸν φαίνεται· καὶ ῥῖγος καὶ πῦρ λαμβάνει. Ὅσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος πλείων γένηται, ὀδύνη ἔχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τοὺς βουβῶνας. Αὕτη ἡ νοῦσος ἐκ τρωσμοῦ γίγνεται καὶ ἐξ ἄλλων δὲ προφασίων καὶ ὅταν τὰ ἐπιμήνια κρυφθῇ. Λούειν χρὴ πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ χλιάσματα προστιθέναι, ἢν [4]ἡ ὀδύνη ἔχῃ· ἐπὴν δὲ παύσηται, φάρμακον χρὴ πῖσαι κάτω καὶ πυριῆσαι τῷ ξὺν τῷ βολίτῳ τὰς ὑστέρας· ἔπειτα προσθεῖναι [5]τὸ ξὺν τῇ κανθαρίδι καὶ διαλείπειν δύο ἡμέρας ἢ τρεῖς· καὶ ἢν ῥώμη ἴσχῃ, νετώπῳ κλύσαι· καὶ ἢν ἡ γαστὴρ λαπαρὴ γένηται καὶ οἱ πυρετοὶ παύωνται καὶ τὰ καταμήνια προχωρέῃ κατὰ λόγον, [6]τῷ ἀνδρὶ ξυγκοιμάσθω [7]καὶ τῇσι μεσηγὺ τῶν προσθέτων ἡμέρῃσι πινέτω κρήθμου φλοιὸν, γλυκυσίδης τοὺς μέλανας κόκκους πέντε, [8]ἀκτῆς καρπὸν ἐν οἴνῳ νῆστις· καὶ τὴν λινόζωστιν ἐσθιέτω ὡς πλείστην καὶ σκόροδα ὠμὰ καὶ ἑφθὰ, [9]καὶ ὄψοισι τοῖσι μαλθακοῖσι χρήσθω, πουλύποσι καὶ τοῖσι ἄλλοισι μαλθακοῖσι, θαλασσίοισι μᾶλλον ἢ κρέασι· καὶ ἢν τέκῃ, ὑγιὴς γίγνεται.

tum deficiunt. Imus venter intumescit et mammae solidae fiunt et reliqua omnia prava, et utero gestare videtur; ac his quidem signis hydropem esse cognoveris, sed sui signum etiam praebet in osculo uteri, ad contactum enim gracile apparet et humidum; rigorque et febris invadit. Quoque longius tempus processerit, dolor imum ventrem, lumbos, laterum inanitates et inguina occupat. Morbus hic ex abortione accidit et aliis de causis, cumque menses delituerint. Hanc copiosa calida lavato et, si dolor detineat, tepefacientia admoveto. Ubi autem quieverit, medicamentum deorsum purgans propinandum et uterus medicamento ex stercore bubulo fovendus, dein medicamentum ex cantharide in subdititio apponendum et biduum aut triduum intermittendum et, si robur adsit, netopo uterus colluendus. Quodsi venter mollis reddatur, febres cessent et pro ratione menses procedant, cum viro dormiat et diebus, qui suppositoriis sunt intermedii, bibat crethmi corticem et paeoniae grana nigra quinque, sambucique fructum ex vino ieiuna bibat, mercurialem quamplurimam alliaque cruda et cocta comedat. Et opsoniis mollibus, polypis aliisque mollibus utatur, marinis potius quam carnibus. Quodsi pepererit, sana evadit.

[1] οἰδέει. — [2] στερροὶ καὶ μαλθακοὶ καὶ τὸ γάλα πον. — [3] τῇσι ὑστέρῃσι. — [4] ἡ om. — [5] τῷ. — [6] καὶ τῷ. — [7] καὶ ἐν τοῖσι προσθέτοισι μεσηγὺ ἡμέρης πινέτω et in marg. ad μεσηγύ adscribitur μενέτω, al. m. — [8] καὶ ἀκτῆς. — [9] καὶ τοῖσι ἄλλοισι μαλθ. καὶ ὄψοισι θαλ. μᾶλλον ἢ κρ. καὶ ἢν τέκῃ ὑγιαίνει.

pro καί Lind.) μαλθακοί (καὶ μ. om. θ.) vulg. Littréus conferens de nat. mul. § 2. scripsit στερροὶ, οὐ μαλθακοί; mihi cum θ. καὶ μ. omittere placuit, credo esse glossam, sed γίγνονται adscripsi ex § 2. libri de nat. mul. Vulgo dein καὶ τὸ γάλα πονηρὸν, sed καὶ τἄλλα πονηρῶς ἔχει in lib. de nat. mul., quam lect. Cord. probavit; mihi lactis mentionem hic factam fuisse parum probabile videtur; τὸ γάλα omnino ex τά τ' ἄλλα natum esse suspicor; itaque textum ita constitui. — Dein καὶ ἐν τούτοισι γνώσῃ cett., cum θ. ἐν abiicio; — τῇσι ὑστέρῃσι cett., sed manifesto τῆς ὑστέρης legendum est; — ἰσχνὸν καὶ ὑγρόν vulg., sed θ. καὶ ὑγρόν omittit.

λούειν — ὑγ. γίγνεται.] λ. [δὲ] χρή Lind; — χρή om. θ.; — ἡ ante ὀδύνη om. D.; — πυριᾶσαι cod. θ.; — βολβίτῳ H. βολβύτῳ C.; — τῷ — ξύν omm. Parr. plures; — ῥώμην ἴσχειν νέτωπον C., ἔχῃ cod. θ.; — loco e lib. de nat. mul. non cum netopo, sed cum aceto clysma memoratur; — articulum ante γαστήρ om. θ.; — γένηται cod. θ.; — ἐπιμήνια ἦν cod. θ., ἴῃ pro προχωρέῃ C. θ.; — καὶ τῷ ἀνδρί vulg., sed καί omm. C. H. θ. Littr. — Dein καὶ ἐν τοῖσι προσθέτοισι μενέτω καὶ μεσηγὺς ἡμέρης κ. τ. λ. vulg., μενέτω καί omm. Ald. Parr. 7., in quorum uno al. m. restituitur, θ.; — locus corruptus est: ἐν προσθέτοισι μένειν insueta dictio, μεσηγὺς ἡμέρης non intelligitur; itaque locum refeci ad similitudinem formulae in Cnidiorum libris frequentis. Porro καὶ ἀκτῆς vulg., καί omm. C. θ. Littr.; — ἐσθίειν C. θ.; — Dein καὶ τοῖσι μαλθακοῖσι πρὸς ὕπνον χρήσθω, sed πρὸς ὕπνον omm. C. θ., nec legitur in lib. de nat. mul., cuius tamen loci huius lectio item mihi suspecta; equidem ὄψοισι excidisse credo eo loco, ubi de meo, aut si malis e lectt. paulo post tradendis, reposui, quin dubito an non male Graece πρὸς ὄψον scriptum ansam praebuerit lectioni πρὸς ὕπνον; — cod. θ. in seqq. χρῆσθαι; — πολυποσίῃ vulg., cum Littréo cod. θ. sequor; — μαλθακοῖσι (addit χρήσθω καὶ πουλύποσι

ξ'. Ἢν δ' ὕδρωψ γένηται ἐν τῇσι μήτρῃσι, τὰ ἐπιμήνια ἐλάσσω γίγνεται καὶ κακίω καὶ διὰ πλέονος χρόνου· καὶ κύει δίμηνον ἢ μικρῷ πλέον· καὶ οἰδέει ἡ κοιλίη καὶ τὸ ἐπικτένιον καὶ αἱ κνῆμαι καὶ ἡ ὀσφύς· ἐπειδὰν δὲ συχνὸς χρόνος γένηται καὶ ἐν γαστρὶ ἔχῃ, διαφθείρει καὶ ἐκβάλλει, καὶ ὕδωρ ξὺν αὐτῷ [1] ἐκχέεται, καὶ ἡ γυνὴ θνήσκει ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ· τὸ [2] γὰρ αἷμα φθείρεται καὶ ὑδεροῦται. Ταύτην χρὴ γαλακτοποτέειν καὶ τῶν μηκώνων πίνειν, ἔστ' ἂν τὸ ἔμβρυον κινέεσθαι δύνηται· ἔτι δὲ [3] πρὸ τούτου ὡς ἐπιτοπουλὺ διαφθείρεται καὶ [4] ἐξαμβλίσκεται καὶ αἵματος καὶ ὕδατος ῥέουσι αἱ μῆτραι· ταῦτα δὲ πάσχει οὐδέν τι μᾶλλον ἐκ πόνου ἢ ἄλλως. Τούτῳ δ' ἂν γνοίης ὅτι ὕδρωψ ἐστὶ, εἰ ἀφάσσων τῷ δακτύλῳ [5] ὄψει τὸ στόμα αὐτέων ἰσχνὸν καὶ περίπλεων ὑγρασίης. [6] Ἢν δ' ἐν αὐτῇσι τὸ ἔμβρυον μὴ κατ' ἀρχὰς, ἀλλ' ἤδη δίμηνον διαφθείρηταί τε καὶ ἀποπνίγηται, ἥ τε γαστὴρ ἡ νείαιρα ἐπανοιδέει καὶ ἁπτομένη ἀλγέει ὡς ἕλκος, καὶ πυρετὸς μέγας αὐτὴν καὶ βρυγμὸς λαμβάνει καὶ ὀδύνη ἰσχυρὴ τοῦ αἰδοίου, καὶ τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὴν ὀσφὺν, ὀξέα τε καὶ σπερχνή. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, λούειν τε αὐτὴν θερμῷ, ἢν [7] ἡ ὀδύνη ἔχῃ, καὶ χλιάσματα προσάγειν, πειραόμενον ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται καὶ φάρμακον [8] διδόναι καθαρτήριον κάτω· διαλιπεῖν

60. Si vero hydrops in utero oriatur, menses fiunt pauciores et deteriores et rariores et duos menses vel paulo diutius utero gerit et venter quaeque supra pubem sunt, tibiae et lumbi intumescunt. Ubi autem longum intercesserit temporis intervallum et uterum gestarit, foetum perdit et eiicit unaque cum eo aqua effunditur, fereque mulier moritur; sanguis enim corrumpitur et aquosus fit. Huic quoad foetus moveri possit, lac et pepli infusum potui exhibeto. Ut plurimum autem etiam ante hoc tempus corrumpitur et abortione reiicitur, uterusque sanguine et aqua diffluit. Haec autem nihilo frequentius ex labore quam aliis de causis accidunt. Hoc autem signo dignosces hydropem esse, si digito ad contrectandum immisso osculum eius et gracile et humore redundans deprehendas. Quodsi in eo foetus non circa initia, sed iam bimestris tum corrumpatur tum suffocetur, venter imus in tumorem attollitur et ad contactum velut ulcus dolet, ingensque febris eam et dentium fremitus invadit et dolor vehemens pudendi et acutus et assiduus dolor laterum inanitates et lumbos occupat. Cum ita affecta fuerit, si dolor adsit, eam calida lavato et tepefacientia admoveto, periculo facto quodnam maxime ipsa admittat, medicamentumque deorsum purgans dato. Intermissione autem temporis, quanta tibi satis esse videbitur, facta etiam colluito et foveto et cyclaminum melle

[1] χέεται. — [2] δέ. — [3] πρὸς τοῦτο. — [4] ἐξαμβλύνεται. — [5] ὄψει. — [6] ἢν δὲ καὶ αὐτῇ. — [7] ἡ om. — [8] διδόναι abest.

cod. θ.) (καὶ ὄψ. om. C.) θαλ. vulg.; — ἢν δὲ τέκῃ ὑγιὴς γίνεται C. θ., καὶ ἢν τέκῃ ὑγιαίνει vulg.

60. ἢν δ' ὕδρωψ — ὑδεροῦται.] δ' ex θ. solo recepi; — καὶ καιρῷ (καίειν pro καιρῷ Ald. Parr. 7., καιρῷ om. θ.) ἐλάσσονα (ἐλάσσονος cod. θ.) ἢ (ἢν pro ἢ Ald. Parr. 7., ἢ om. θ.) μικρῷ πλείονα ἴῃ (εἴῃ C. L.) (ἴῃ om. θ.) καί vulg.; Littréus ex lib. de nat mul. § 35. emendavit. Articulos ante κοιλίη et ἐπικτένιον om. C., ante ὀσφύς omm. C. θ.; — καὶ ἔχῃ ἐν τῇ γ. cod. θ.; — χέεται vulg., ἐκχεῖται cod. θ., ἐκχέεται Littr.; — αὕτη C. θ. pro ἡ γυνή; — ὑδεροῦται vulg., ὑδεροῦνται θ., Littr.; — de meo in postremis his γάρ pro δέ scripsi.

ταύτην — ἢ ἄλλως.] χρή de meo; — καὶ τῶν μηκώνων C. θ., τῶν om. vulg.; — nonnulli libri Parr. haec prorsus omittunt; — πρός vulg., πρό cod. θ., alii interpretes antiquiores et Littr.; — καὶ αἵματος om. C.; καὶ ὕδατος om. θ.

τούτῳ — ὑγρασίης.] τούτῳ C. θ. Littr., τοῦτο vulg.; — ὄψει vulg., ὄψῃ cod. θ.; nisi vero illud ὄψει tam saepe recurreret quam factum vidi, in ἅψει fere mutare velles; nunc puto ab auctoris manu profectum esse; — αὐτέων Ionice ex θ. Littr.; — περίπλεων Parr. 5., περίπλεον vulg.

ἢν δε — σπερχνή.] δὲ ἐν αὐτῇ vulg., de meo δ' scripsi; — Littr. cum C. θ. ἐν omisit et cum D. H. θ. αὕτη scribit; quodsi tamen αὕτη sumas, sequens διαφθείρηται et ἀποπνίγηται constare nequit, sed διαφθείρῃ et ἀποπνίγῃ legendum; quod autem alii codd. multi καί ferunt pro ἐν vitiosum est, malui tamen ἐν αὐτῇσι scribere, quum αὐτέων brevi antecedat; — cod. θ. ὡς ἕλκεος fert. Cod. Serv., Cord., Lind. τὸ αἰδοῖον, qua mutatione opus non est; — ὀξείη vulg., ὀξέη cod. θ. Littr.

ὅταν — γένοιτο.] τε omm. θ., Littr.; — ἡ ante ὀδ. e codd. 4. Littréus, vulgo om.; — πειρεόμενον vulg., πειραόμενον Cord.; — διδόναι de meo supplevi; — pro vulgato αὐτῇ Corn., Lind.; ἄν σοι; — δοκέῃ vulg., δοκέει Parr. 5., θ., Littr.; — ἐς πυριῶν cod. θ., πυρίην C.; — τῆς κυκλαμίνου C. θ.; — ἐς ῥάκος vulg., ἐν ῥάκει cod. θ. Littr.; — ἐλάσσω δὲ χρόνον

δὲ χρόνον, ὅσον ἂν σοι δοκέῃ ἱκανὸς εἶναι, καὶ κλύσαι καὶ πυριῆσαι, καὶ τὴν κυκλάμινον [1] ἐν ῥάκεϊ μέλιτι δεύων προσθεῖναι πρὸς τὸ στόμα τῶν μητρέων· καὶ τῆς κυπαρίσσου καταξύσας καὶ τέγξας ἐν ὕδατι προσθεῖναι ὡσαύτως, [2] ἐλάσσω δὲ χρόνον καὶ διὰ [3] πλέονος, ὅσῳ μᾶλλον δάκνει καὶ ξαίνει, καὶ μήλην ποιησάμενος κασσιτερίνην ἐγκαθιέναι καὶ τῷ δακτύλῳ ὡσαύτως, [4] καὶ ὅ τι ἂν μάλιστα προσίηται πιπίσκειν, καὶ ξυγκοιμάσθω τῷ ἀνδρὶ ὡς μάλιστα τῶν καιρῶν παρόντων· ἢν γὰρ ξυλλάβῃ τὴν γονὴν καὶ κυήσῃ [5] καὶ τέκῃ, ὑπεκκαθαίρεται καὶ τὰ [6] πρόσθεν ὑπεόντα ξὺν αὐτοῖσι καὶ οὕτως ἂν μάλιστα ὑγιὴς γένοιτο.

ξα'. Ἢν δὲ γυνὴ ὑδρωπιήσῃ, [7] τοῦ σπληνὸς ὑδατώδεος καὶ μεγάλου [8] οἱ ἐόντος, — γίγνεται δὲ ὁ σπλὴν ὑδατώδης ἀπὸ τοῦδε τοῦ παθήματος, ἐπὴν πῦρ ἔχῃ καὶ μὴ ἀφίῃ τὴν ἄνθρωπον καὶ δίψα μιν λαμβάνῃ καρτερὴ καὶ πίνῃ καὶ μὴ ἀπεμέσῃ· τὸ μὲν γὰρ ἐς τὴν κύστιν διελθὸν διουρέεται, τὸ λοιπὸν δὲ ὁ σπλὴν [9] ἕλκει ἐς ἑωυτὸν ἀπὸ τῆς κοιλίης, ἅτε ἀραιὸς ἐὼν καὶ σπογγοειδὴς κείμενός τε κατὰ τὴν κοιλίην· καὶ ἢν τούτων οὕτως ἐχόντων μὴ ἱδρώσῃ, μηδὲ οἱ ἡ κύστις διηθῇ, μηδὲ ἡ κοιλίη χαλᾷ, διαίρεται ὁ σπλὴν ὑπὸ τοῦ ποτοῦ καὶ μᾶλλον ἢν ὕδωρ ᾖ τὸ ποτὸν, καί μιν εἴ τις ἐπαφάσαιτο, μαλθακὸς ὡς χνοῦς ἐστι, ἔστι δ' ὅτε ἀντιτυπεύμενος· ἀερθεὶς δὲ καὶ [10] ὑπερπιμπλάμενος ἐκδιδοῖ κατὰ τὰς φλέβας τῷ σώματι, καὶ μάλιστα ἐς τὸ ἐπίπλοον καὶ τοῖσι ἀμφὶ τὴν κοιλίην ἐοῦσι χωρίοισι καὶ τοῖσι σκέλεσι· ἕτερον γὰρ

subactum tenui linteo exceptum uteri ori subdito et cupressi ramenta aqua madefacta eodem modo supponito, quod quo plus mordeat aut laceret eo breviore tempore et longioribus intervallis faciendum. Et parato specillo stanneo immittendum, digitoque simili modo. Potiones etiam quascumque maxime approbat propinato et opportunitate maxime captata cum viro dormiat. Si enim genituram comprehenderit et praegnans fuerit et pepererit, quae etiam intus inerant una cum partus purgamentis delata per inferiora expurgabuntur eaque praecipue ratione convalescere poterit.

61. Si vero mulier hydrope laboret, quum lien illi aquosus sit et magnus, — fit autem lien aquosus ex hac affectione: cum febris mulierem detineat, neque dimittat et sitis vehemens eam prehendat et bibat, neque vomuerit; — quod enim ad vesicam pervadit cum urina effertur, reliquam vero partem lien a ventre ad se trahit, quippe qui rarus est et spongiae similis et ad ventrem situs; — et si his ita se habentibus non sudaverit, neque vesica percolet, neque venter dimittat, lien in tumorem attollitur ex potu, idque magis si is aqua fuerit, et si quis eum contrectet, mollis est veluti lanugo, interdum vero durus et renitens; in tumorem autem sublatus et supra modum repletus per venas ad corpus transmittit, ac praecipue ad omentum et loca circa ventrem et crura; alia enim pars ad aliam in corpore transmittit, idque maxime cum singu-

[1] ἐς ῥάκος. — [2] ἐλάσσονι δὲ χρόνῳ. — [3] πλείονος τοῦτο. — [4] καὶ τὰ ποτήματα. — [5] καὶ τέκῃ om. — [6] ἔμπροσθεν ὑπιόντα. — [7] οἷα τοῦ σπλ. [8] οἱ om. — [9] λαμβάνει διασπῶν ἀπὸ τῆς κ. ἐς ἑωυτὸν, ἅτε. — [10] πιμπλάμενος.

cod. θ., ἐλάσσονι δὲ χρόνῳ vulg.; — post διὰ πλέονος vulgata τοῦτο, quod reieci; — ἐγκαθίσαι C., ἐγκαθισεα cod. θ. pro ἐγκαθιέναι; — τῷ omm. C. θ.; — καὶ τὰ ποτήματα ὅ τι ἂν μάλιστα προσίηται πιπίσκειν vulgo, sed τὰ ποτήματα recens emblema est, quod abiicio; — καὶ τέκῃ addidi cum Corn., Foës., Lind.; necessario expleri debere videtur; — ὑπιόντα vulg., ὑπόντα cod. θ., Littr.; equidem e vulgata Ionismum effeci.

61. ἢν δὲ — κατέχειν.] οἱ αὐτοῦ vulg., οἷα τοῦ C. θ. Lind., Littr., equidem οἷα reieci; — οἱ ante ἐόντος ex cod. θ. recepi, pro illo οἱ C. fert δέ; — μή om. θ.; — τὸν ἄνθρ. vulg., τὴν ἄνθρ. C. H. θ. Cord.; — ἀπεμέσῃ vulg., ἀπεμῇ cod. θ., unde ἀπεμέῃ Littr.; — γάρ om. θ.; — ὁ σπλὴν λαμβάνει διασπῶν (οἷα σπῶν voluit auctor huius lectionis) ἀπὸ τῆς κοιλίης πρὸς ἑωυτὸν, ἅτε, vulg.; cum Littr. codicum C. θ lectionem recepi. — Porro ἐών Ionice C. θ. Littr.; — οὕτως (οὕτω cod. θ.) γινομένων C. θ.; — μηδὲ οἱ κύστις διηθῇ ex θ. solo introduxit Littr.; — μηδ' ἡ κοιλίη cod. θ.; — χαλᾶται vulg., χαλᾷ cod. θ., Littr.; — αἴρεται vulg., διαίρεται cod. θ. Littr.; — ὑπὸ τούτου vulg., ὑπὸ τοῦ ποτοῦ cod. Serv., θ.; Lind., Littr.; — ἤν τις ἐπαφήσαιτο vulg., de meo εἰ dedi propter optativum, quem solita forma descri-

ἑτέρῳ διεκδιδοῖ ἐν τῷ σώματι, [1] καὶ μάλιστα ἐπὴν πλέον ἑκάστῳ τοῦ καιροῦ ᾗ καὶ μὴ δύνηται κατέχειν. Ἐπιγίγνεται δὲ ἀπὸ [2] τούτου ὕδρωψ αἰεὶ, ἐπὴν μάθῃ ὁ σπλὴν ἕλκειν ἐς ἑωυτὸν Φύσι ἀραιὸς ὢν καὶ μανός. Γίγνεται [3] δ' ἔστι ᾗσι ἀρχὴ τῆς νούσου καὶ ἄτερ πυρετοῦ, ἢν μὴ καῦμά τι τῇ κοιλίῃ ἐνστῇ [4] Φλέγματος ἐς αὐτὴν κατιόντος, καὶ τὴν δίψαν μὴ ἀνέχῃ, μηδ' ἡ κύστις μηδ' ἡ κοιλίη διηθέωσι οὖρόν τε καὶ κόπρον κατά γε δίκην, μηδ' [5] ἐπιτηδέῃ διαίτῃ χρένηται. Ἢν δ' ὑδρωποειδὴς ᾖ, ἔρχεται τὰ καταμήνια [6] ὁτὲ μὲν πολλὰ ἐξαπίνης, ὁτὲ δὲ ὀλίγα καὶ γίγνεται ὁτὲ μὲν ὡς ἀπὸ κρεῶν [7] ὕδωρ, ὁτὲ δὲ ὀλίγῳ ἰσχυρότερα, καὶ οὐ πήγνυται, καὶ ἆσθμά μιν λαμβάνει, πρὶν ἢ τὰ καταμήνια χωρέειν, καὶ ὀδύνη ἐν τῷ σπληνὶ, καὶ μᾶλλον ἐπήν τι γλυκὺ Φάγῃ, καὶ ἡ γαστὴρ [8] ἐξαείρεται καὶ μεγάλη ἐστί· καὶ ἐπὴν πλέονα τοῦ μάθεος Φάγῃ, πονέει τε τὴν γαστέρα καὶ τὴν ὀσφὺν ἀλγέει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ πῦρ μιν ἐπιλαμβάνει δι' ὀλίγου. Ἐπὴν δὲ ἀποκαθαρθῇ, [9] ῥᾴϊον δοκέει ἔχειν πρὸς τὰ πρόσθεν, ἔπειτα ἐς τωὐτὸ καθίσταται καὶ ἢν μελεδαίνηται, ὡς χρὴ, ὑγιὴς ἔσται· ἢν δὲ μὴ, καὶ ὁ ῥόος ἐπιΦανεῖται καὶ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου αἰεὶ ῥεύσεται κατ' ὀλίγον οἷον

lis plus iusto insit, neque continere valeant. Inde autem semper hydrops exoritur, quum lien quippe natura rarus et laxus ad se attrahere consuevit. Morbi autem principium nonnullis etiam accidit sine febre, nisi ardor quidam ventri insit, pituita ad eum devecta, et sitim non ferat, neque vesica, neque venter urinam et stercus ut oportet dimittant, neque idonea victus ratione mulier utatur. Quodsi hydropica sit, alias menses derepente copiose fluere incipiunt, alias pauci et interdum sunt similes aquae a carnibus, interdum vero crassiores, neque coguntur et frequens anhelatio eam prehendit, priusquam menses fluant, et dolor in liene idque magis postquam dulce aliquid comederit et venter in tumorem attollitur et magnus est et postquam plura quam soleat comederit ventre dolet et lumbis interdum et brevi tempore febris eam corripit. Postquam autem purgata sit, melius se habere videtur pro superioribus malis, dein ad idem res redit et si diligenter, ut oportet, curetur, convalescit; sin contra, cum fluxus superveniet, tum semper sine intermissione fluet paulatim saniei simile quid; maiore autem diligentia curanda est. Quodsi vero fluxus non supervenerit, sed uterus ex superioribus affectibus in

[1] καὶ μάλιστα abest. — [2] τοῦ ὕδρωπος. — [3] δὲ αἷς ἀρχή. — [4] οἷα φλέγμ. — [5] ἐπιτηδέη. — [6] ὁτὲ μέν abest. — [7] ὕδωρ ὡς εἴ τις αἱματώδεα ἀποπλύνειεν. — [8] ἐξαίρεται καὶ μ. ἔσται. — [9] ῥήϊστον δοκέει πρός.

psi; — χνοῦς vulg., μνοῦς Ald. Parr. 8. Littr., et vero C. θ. μνοῦς sine ἐστί; — ἀντιτυπεόμενος C., ἀντιτυπεύμενος vulg.; — ἀρθείς D. θ.; — πιμπλ. vulg., ὑπερπιμπλ. cod. θ., Littr.; — σκελέειν (sic) θ.; — καὶ μάλιστα ἐπήν cod. θ., καὶ μαλ. omm. cett.

ἐπιγίγνεται — μανός.] ἀπὸ τοῦ (τούτου cod. θ.) (ἀπὸ ποτοῦ Cord., ἀπὸ τοῦ ποτοῦ cod. Serv. Lind.) ὕδρωψ vulg.; — cum Littréo cod. θ. sequor; — αἰεί om. θ.; — καὶ Φ. ἀραιὸς ἣ C. θ.

γίγνεται — δ. χρένηται.] γίνεται δ' ἐστιν ᾗσιν ἀρχὴ αὕτη ceteri; delevi otiosum αὕτη; — δ' cod. θ., δέ vulg.; ἔστιν ᾗσιν C. H. Littr., αἷς vulg.; — καῦμα ἐν sine τι cod. θ. Littr.; — de meo μή intuli collato capite postremo libri IV. de morbis, ubi vide varr. lectt.; — ἐνσταίη vulg., ἐνστῇ cod. θ. Littr.; — οἷα Φλεγμ. cett., sed οἷα om. θ.; — κατελθόντος C. θ.; — καὶ ἢν ἡ ἄνθρωπος ceteri; delevi otiosum ἢν ἡ ἄνθρ.; — ceteri κατέχῃ, quod ineptum, auctor vero ἀνέχῃ voluit, quod repono; — κατά τε vulg., κατά γε cod. θ., Cord., Lind., Littr.; — μηδ' cod. θ., μηδέ vulg.; — χρῆται cod. θ.; χρένηται ἡ ἄνθρωπος, ceteri, abieci otiosum ἡ ἄνθρ.

ἢν δ' ὑδρ. — δι' ὀλίγου.] δ' cod. θ., δέ vulgo; — ὑδρωπιώδης cod. θ.; — ὁτὲ μέν ante πολλά cum Lindano supplevi, cett. omm., sed periisse fortuito puto; — ὀλίγιστα cod. θ.; — γίνονται vulg., γίνεται C., Littr.; — post κρεῶν ὕδωρ rursus ὡς εἴ τις αἱματώδεα ἀποπλύνειε, quemadmodum § 30., ubi perinde ac hoc loco emblema alienum reieci; sunt qui putant in eiusmodi rebus alterum exemplum altero firmari; secus sentio; — ὡς εἴ τις vulgo, Littr. cum θ. ὡς, h. l. om., ego ab auctore datum fuisse credo. Pro ἰσχυρότερα cod. θ. παχύτερα, quod forsitan glossema est, paulo post in eodem cod. simile quid reperitur; — ἐν ante τῷ σπλ. om. C.; — ἐξαίρεται vulg., ἐξαείρεται cod. θ.; — ἔσται vulg., ἐστι e θ. Littr.; — πλέονα τοῦ ἔθεος cod. θ., quod iterum glossam referre opinor; — πονεῖ τε vulg., πονέεται cod. θ., Littr., equidem id, unde hoc ortum putabam, in textum recepi.

ἐπὴν δὲ — δέεται.] ῥήϊστον (ῥᾷον cod. θ.) δοκέῃ (δοκέει Parr. 6. Cord., Lind.) (addit ἔχειν cod. θ.) πρός vulg.; textum, quemadmodum Littréus, descripsi. Dein ἐς τὰ αὐτά vulg., cum Littr. cod. θ. sequor; — καί ante ὁ ῥόος omm. C. θ. Littr.; — ἐπιμελείης δέ cod. θ. Littr., vulgo δέ om.; — πλείονος omm. C. θ.

ἰχώρ· ἐπιμελείης [1] δὲ πλείονος δέεται. Ἢν δὲ μὴ [2] ὁ ῥόος ἐπιγένηται, ἀλλ' αἱ μῆτραι ὑπὸ τῶν πρόσθεν παθημάτων ἀερθεῖσαι μὴ χαλάσωσι τὰ ἐπιμήνια, ἥ τε γαστήρ οἱ μεγάλη ἔσται καὶ βρῖθος ἔνεσται ὡς ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ δοκέει ὡσεὶ παιδίον ἐν τῇ γαστρὶ κινέεσθαι, ἅτε τῶν μητρέων ὕδατος [3] πλέων ἐουσέων καὶ τοῦ ὕδατος κινεομένου, ἄλλοτε γὰρ καὶ ἄλλοτε [4] κλυδάζεται τὸ ὕδωρ ὡς ἐν ἀσκῷ· καὶ ἀλγεῖ ψαυομένη τὸ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ, καὶ αἱ κληῖδες καὶ ὁ θώρηξ καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὰ ὄμματα καταλεπτύνεται, καὶ αἱ θηλαὶ [5] ἀείρονται. Ἔστι δ' ᾗσι μὲν ἥ τε κοιλίη καὶ τὰ σκέλεα πλήθει ὕδατος, [6] ᾗσι δὲ θάτερον τούτων· καὶ ἢν μὲν ἄμφω πλησθῇ, οὐδεμία ἐλπὶς περιγενέσθαι τὴν ἄνθρωπόν [7] ἐστι· ἢν δὲ θάτερον τούτων, ἐλπίδες ὀλίγαι, ἢν μελεδαίνηται καὶ μὴ λίην τετρυχωμένη ᾖ. Χρονίη δὲ αὕτη ἡ νοῦσος.

tumorem sublatus menses non dimittat, venter illi magnus erit et pondus illi inerit, quasi gravidae mulieri et videtur quasi foetus in ventre moveri, utero nimirum aqua pleno eaque mota, interdum enim aqua velut in utre fluctuat. Et si contrectetur, dolet locus infra umbilicum et claviculae et thorax et vultus et oculi attenuantur et pupillae attolluntur. Nonnullis quidem venter et crura aqua redundant, aliis horum alterutrum, et si utraque repleta fuerint, nulla spes est mulierem superfuturam. Sin horum alterutrum, exigua spes est, si diligenter curetur, neque valde confecta sit. Est autem hic morbus diuturnus.

ξβ'. Γίγνεται [8] δὲ πάντα μᾶλλον μὲν τῇσι ἀτόκοισι, γίγνεται δὲ πολλάκις καὶ τῇσι τετοκυίῃσι· ἐπικίνδυνα δ' ἐστὶ, ὡς εἴρηται, καὶ τὸ πουλὺ ὀξέα καὶ μεγάλα καὶ χαλεπὰ ξυνιέναι, διὰ τοῦθ' ὅτι αἱ γυναῖκες μετέχουσι τῶν νούσων καὶ ἔσθ' ὅτε οὐδ' αὐταὶ ἴσασι ὅ τι νοσέουσι, πρὶν ἢ ἔμπειροι νούσων γένωνται ἀπὸ καταμηνίων καὶ ἔωσι γεραίτεραι· τότε δὲ σφέας ἥ τε ἀνάγκη καὶ ὁ χρόνος διδάσκει τὸ αἴτιον τῶν νούσων, καὶ ἔστι ὅτε τῇσι μὴ γιγνωσκούσῃσι [9] ὑφ' ὅτου νοσοῦσι φθάνει τὰ νοσήματα ἀνίητα γιγνόμενα, πρὶν ἂν διδαχθῆναι τὸν ἰητρὸν ὀρθῶς ὑπὸ τῆς νοσεούσης ὑφ' ὅτου νοσέει· καὶ γὰρ αἰδέονται

62. Haec autem omnia his, quae nondum pepererunt magis accidunt, accidunt autem saepe etiam iis, quae partum expertae sunt. Sunt autem, ut dictum est, periculo proxima et fere acuta et gravia, quaeque ideo quis non facile intelligat, quod mulieres morbo affliguntur et interdum ipsae ignorant quo morbo laborent, priusquam seniores morbos, qui a mensibus pendent, expertae fuerint. Tum vero et necessitas et temporis diuturnitas iis morborum causam declarat. Atque adeo nonnumquam, dum non intelligunt quanam ex causa aegrotent, immedicabiles morbi evadunt, priusquam medicus ab aegrotante recte morbi causam ediscat. Eas

[1] δέ om. — [2] ὁ om. — [3] οὐσέων πεπληρωμένων. — [4] κλυδάζεται αὐτῇσι τὸ ὕ. — [5] αἴρονται. — [6] εἰσὶ δὲ ἐς θάτερον. — [7] ἔστι δὲ ἢν θ. — [8] δὲ μᾶλλον τῇσι ἀτόκοισι. — [9] ὑφ' ὅτευ.

ἢν δὲ μὴ — ἀείρονται.] ὁ ante ῥόος ex C. θ. addidit Littr.; — παθημάτων ἀερθεῖσαι ex θ. dedit Littr., liber ille tamen ἀειρειται fert, quod editor Paris. emendavit; ceteri haec omm.; — χαλῶσι cod. θ.; — ἐνέσται ὡς cod. θ. Lind., Littr., ἐνείη ὡς vulg., ἔσται ὡς C.; — τῇ ἐν γ. ἐχ. vulg., τῇ omm. C. θ, quos sequor; — ἐν τῇ γαστρὶ αὐτῆς κιν. vulg., sed αὐτῆς omm. C. θ.; — ὕδατος ante πλέων om. θ.; — οὐσέων πεπληρευμένων vulg., sed cum Littréo cod. θ. sequor; — κινεομένου Ionice ex C. θ. Littr.; — κλυδάζεται αὐτῇσι vulg., κλυδάσσεται cod. θ.; αὐτῇσι omisi cum C. θ.; — ἀλγήσει iidem; — καταλεπτύνονται cod. θ.; — αἴρονται vulg., ἀείρονται cod. θ. Littr.

ἔστι δ' ᾗσι — τετρυχωμένη ᾖ.] εἰσι pro ἔστι cod. Serv., Lind.; — δέ vulg., δ' cod. θ.; — πλησθῇ pro πλήθει cod. θ.; — τοῦ ὕδατος C. θ. — Pro ᾗσι δέ Ald., Parr. 5., θ., εἰσί, C. vero ἔτι, [εἰσὶ] δὲ ᾗσι Lind., vulgo δὲ ἐς θάτερον, sed pro δὲ ἐς cod. θ. δαι i. e. δέ sine ἐς, quod praefero, ἐς otiosum est; καὶ ἢν μὲν ἄμφω — θάτερον τούτων om. θ.; — περιγ. τὴν ἄνθρ. ἐστιν vulg., Lindani εἰσί emendatio eius esse videtur; Littréus, quem sequor, aliam rationem iniit.

χρονίη — νοῦσος.] ἡ ν. αὕτη cod. θ.

62. γίγνεται — ἀνεπιστημοσύνης.] πάντα omm. Parr. 7., cod. Serv.; — μέν omm. Parr. 4.; — πολλάκις omm. C. θ.; — δὲ εἰσίν vulg., δ' ἔστι cod. θ., δὲ ἔστι Littr.; — ὅτι νοσέουσι vulg., i. e. ὅ τι ν., sed τί νοσέουσι cod. θ. Littr.; —

φράζειν, κἢν εἰδῶσι, καί σφιν δοκέουσι αἰσχρὸν εἶναι ὑπὸ ἀπειρίης καὶ ἀνεπιστημοσύνης. Ἅμα δὲ καὶ οἱ ἰητροὶ ἁμαρτάνουσι οὐκ ἀτρεκέως πυνθανόμενοι τὴν πρόφασιν τῆς νούσου, ἀλλ' ὡς τὰ ἀνδρικὰ νοσήματα ἰώμενοι· καὶ πολλὰς εἶδον διεφθαρμένας ἤδη ὑπὸ [1] τῶν τοιούτων παθημάτων. Ἀλλὰ χρὴ ἀνερωτᾶν αὐτίκα ἀτρεκέως τὸ αἴτιον· διαφέρει γὰρ ἡ ἴησις [2] πολλὸν τῶν γυναικηΐων νοσημάτων καὶ τῶν [3] ἀνδρηΐων.

enim etsi cognoscant, enunciare pudet, turpeque sibi esse ob imperitiam et inscitiam reputant. Simul etiam medici falluntur, cum morbi causam non exacte investigant, sed tanquam viriles curant et multas vidi ab eiusmodi affectionibus consumptas. Verum confestim exacte morborum causa pervestiganda est; multum enim muliebres et viriles morbi curatione discrepant.

ξγ'. Ἢν [4] δ' αἱ μῆτραι ἑλκωθέωσι, αἷμα καὶ πῦον καθαίρεται καὶ ὀδμὴ βαρέα γίγνεται, καὶ ὀδύνη ὀξέα λαμβάνει τὰς ἰξύας καὶ τοὺς βουβῶνας καὶ τὴν νείαιραν γαστέρα, καὶ ἄνω φοιτᾷ ἡ ὀδύνη ἐς τοὺς κενεῶνας καὶ ἐς τὰς πλευρὰς καὶ ἐς τὰς ὠμοπλάτας, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐς τὰς κληῖδας ἀφικνέεται, καὶ δάκνεται καὶ κεφαλὴν ἀλγέει σφοδρῶς, καὶ παρανοεῖ· τῷ δὲ χρόνῳ ἀνοιδίσκεται πᾶσα, καὶ ἀσθένειά μιν λαμβάνει καὶ ἀψυχίη καὶ πυρετὸς λεπτὸς καὶ περίψυξις· οἰδίσκεται δὲ μάλιστα τὰ σκέλεα. Ἡ δὲ νοῦσος λαμβάνει ἐκ τρωσμοῦ, ἤ τις ἂν διαφθαρεῖσα τὸ παιδίον ἐγκατασαπὲν μὴ ἐκκαθαρθῇ, καὶ τὸ σῶμα πᾶν πῦρ ἔχει· λαμβάνει δὲ καὶ ἐκ τῶν ῥόων καὶ ἢν ἐπὶ σφέας δριμέα [5] ἴῃ καὶ χολώδεα, ἃ δάκνει. Ἢν οὕτως ἐχούσῃ ἐπιτυγχάνῃς, ἐπὴν μὲν αἱ ὀδύναι ἔχωσι, λούειν τε πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ χλιάσματα προστιθέναι, ὅκου ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ· καὶ ἢν μὲν

63. Si vero uterus ulceratus fuerit, una cum pure sanguis expurgatur, gravis odor oritur et dolor acutus lumbos, inguina et infimum ventrem invadit, isque sursum ad laterum inanitates, costas et scapulas pervenit, interdum quoad iugulum pertinet, morsumque percipit et vehementem capitis dolorem, mensque alienatur. Temporis autem successu tota intumescit, eamque debilitas, animi deliquium, febris levis et perfrigeratio occupat. Praecipue vero crura intumescunt. Morbus hic ex abortu prehendit, si qua, corrupto et intus putrescente puello, non expurgata fuerit, totumque corpus incendium occupat. Invadit etiam ex fluoribus muliebribus, sique ad eum acria et biliosa confluxerint, quae mordent. Si ita se habere offenderis, cum dolores quidem detinent, multa eaque calida lavare oportet, et tepefacientia qua parte dolor detinet admovere. Quod si dolor ad superiores partes pertingit, validaque

[1] τῶν παθ. — [2] πολλά. — [3] ἀνδρῶν. — [4] δέ. — [5] ᾖ, in marg. al. m. ἴῃ, tum χολώδεα δάκνει.

νοσεῦσι C.; — νοσεύματα idem; — πρὶν ἢ διδαχθ. C. θ.; — καί ante ἀνεπιστημ. omm. nonnulli Parr.

ἅμα δὲ — παθημάτων.] ὡς ἀνδρικὰ τὰ νοσήμ. C., τἀνδρικά cod. θ.; — ὑπὸ τῶν τοιούτων vulg., τῶν omm. C. θ. Littr.

ἀλλὰ χρὴ — ἀνδρηΐων.] ἡ om. θ.; — πολλόν vulg., πολλῷ C. Littr.; — γυναικηΐων C. Littr., γυναικείων vulg.; — ἀνδρῴων vulg., ἀνδρείων Parr. 4., ἀνδρίων, quod idem atque illud, duo; — ἀνδρῶν cod. Serv.

63. ἢν δ' αἱ μ. — σκέλεα.] δ' cod. θ., δέ cett.; — ἑλκωθέωσι C. θ. Lind., Littr., ἑλκωθῶσι vulg.; — πῦα καθαίρεται vulg., πύον vero cod. Serv., Lind.; — ὀσμή vulg., ὀλμή (sic) θ., i. e. ὀδμή; — βαρείη vulg., βαρέη cod. θ. Littr., simili modo res se habet in ὀξέη; talia non amplius notabo. Ceteri λαμβάνει ἐς τὰς ἰξύας καὶ ἐς τοὺς βουβῶνας καὶ ἐς τὴν νειαίρην γαστέρα; ego singulis locis ἐς delevi e sequentibus huc devenisse ratus. Tum vero me semper νειαίρην in νείαιραν mutaturum deinceps, nunc semel moneo; ᾰ brevis est. Porro καὶ ἐς τοὺς (sic) ὠμοπλάτας ἄνω φοιτᾷ ἡ ὀδ. cod. C., qui dein om. infra καὶ ἐς τὰς ὠμ., — cod. θ. om. ἐς ante τὰς πλευράς et καὶ ὠμοπλ. habet; — τῷ χρ. δέ C.; τά ante σκέλεα om. C.

ἡ δὲ νοῦσος λαμβάνει — δάκνει.] διαφθείρασα C. θ. Littr.; in vulg. coniunguntur τὸ παιδίον ἐγκατασαπὲν μὴ ἐκκαθαρθῇ, in lectione, quam Littr. sequitur, coniungitur διαφθείρασα τὸ παιδίον; mihi vero vulg. bene habere videtur eiusque correctionem otiosam esse in C. θ.; — dein θ. Littr. καὶ τὸ στόμα πῦρ ἔχει, C. καὶ τὸ σῶμα πῦρ ἔχει, me iudice iterum in θ. habemus otiosam correctionem vulgatae; — οἰήν cod. θ.; — δριμέα ἂν ᾖ vulg., sed ἄν omm. C. θ. Littr.; — εἴη habet θ., ἴῃ Cord., Lind., quos sequor. De meo ἃ ante δάκνει adscripsi; δάκνῃ cod. C.

ἢν οὕτως — λαμβάνειν.] ἢν δὲ οὕτως cod. θ.; — αἱ ante ὀδύναι ἔωσι C. L. θ. Lind., Littr.; vulgo om.; — vulgo καὶ ἰσχυρὴ ἡ γυνή ἐστι, sed ἢν μὲν ἰσχυρὴ ἡ γυνὴ C., et θ., qui ᾖ addit; codicis θ. lect. recepit Littr.; — equidem καί

[1] ἄνω αἱ ὀδύναι ἔωσι, καὶ ἰσχυρὴ [2] ἡ γυνὴ ᾖ, πυριῆσαι ὅλην καὶ φάρμακον δοῦναι κάτω [3] πιεῖν· καὶ ἐπὴν ὥρη ᾖ τοῦ ἔτεος ὀῤῥὸν ἀφέψων διδόναι ἐπιπίνειν ἡμέρας πέντε, ἢν δυνατὴ ᾖ· ἢν δὲ μὴ ᾖ ὀῤῥὸς, ὄνου γάλα ἕψειν καὶ διδόναι πίνειν ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσερας· μετὰ δὲ τὴν γαλακτοποσίην, ὕδατι [4] ἀνακομίσαι αὐτὴν καὶ σιτίοισι ἐπιτηδείοισι, κρέασι μηλείοισι, ἁπαλοῖσι, νέοισι καὶ ὀρνιθείοισι, καὶ σεύτλῳ καὶ κολοκύνθῃ· ἀπεχέσθω δὲ τῶν ἁλμυρῶν καὶ δριμέων καὶ τῶν θαλασσίων πάντων καὶ κρεῶν χοιρείων καὶ βοείων καὶ αἰγείων· ἄρτους δὲ ἐσθιέτω· ἢν δὲ ἀψυχίαι ἔχωσι καὶ μὴ ἰσχύῃ καὶ περιψύχηται, ῥόφημα λαμβάνειν. Εἰσὶ δέ τινες, οἳ ταύτῃσι κεφαλὴν ἀλγεούσῃσι πιπίσκουσι γάλα, ὅτι κεφαλὴν ἀλγέουσι, οἱ δὲ ὕδωρ, ὅτι λιποθυμέουσι· τἀναντία δὲ, [5] οἴομαι, εἰ κεφαλὴν ἀλγέουσι καὶ φρενῶν εἴη ἅψις, [6] ἁρμόσει ὕδωρ, ὅτε δὲ δάκνεται καὶ δριμέα ἐστὶ, γάλα ταύτῃσι εὐμενές. Ἐπὴν δέ σοι δοκέῃ ἰσχύειν, κλύζειν [7] τὰς ὑστέρας, πρῶτα μὲν [8] τῷ ἀπὸ τῆς τρυγὸς, μετὰ δὲ ταῦτα διαλιπὼν ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσερας κλύζειν τῷ ξὺν τῷ κραμβίῳ χλιερῷ, καὶ αὖτις διαλιπὼν ἡμέρας τρεῖς κλύσαι τῷ ξὺν τῷ πικερίῳ· καὶ ἢν ταῦτα ποιήσαντι ὑγιάζωνται αἱ ὑστέραι, κλύσαι τῷ ξὺν τῷ σιδίῳ· ἐπὶ δὲ τὰ ἕλκεα ἐπιχρίειν ἀργύρεον ἄνθος, καὶ κηκίδα καὶ σμύρναν καὶ λιβανωτὸν, καὶ τοῦ Αἰγυπτίου ἀκάνθου τὸν καρπὸν, καὶ οἰνάνθην τὴν ἀγρίην, καὶ χρυσοκόλλην, καὶ λεπίδα καὶ λωτοῦ πρίσματα, καὶ κρόκον καὶ στυπτηρίην Αἰγυπτίην κατακεκαυμένην· τούτων δὲ ἔστω ἴσον ἑκάστου, τὴν δὲ στυπτηρίην

sit mulier, totam foveto, eique medicamentum deorsum purgans bibendum exhibeto. Et si anni tempestas tulerit, serum lactis decoctum quinque diebus, si ferre possit, superbibendum dato. Sin serum desit, lac asininum coctum per tres aut quatuor dies potui praebeto. Post lactis potum eam aqua et cibis accommodatis reficito, carnibus ovillis tenellis iuvenibus et aviculis, betaque et cucurbita. Abstineat autem salsis, acribus et marinis omnibus, itemque porcinis carnibus, bubulis et caprinis. Panes autem comedat. Quodsi animi deliquia detineant, neque sit valida et perfrigeretur, sorbitionem assumat. Nonnulli vero sic capite dolentibus lac propinant, quod capitis dolore vexentur, quidam vero aquam, quod animo linquantur. Ego contra, si capite doleant, et mentis laesio adsit, congruere aquam existimo, cum vero morsus et acrimonia inest, his lac prodest. Cum vero tibi validior esse videbitur, uterum colluito, primum quidem medicamento ex faece, post haec tribus aut quatuor intermissis diebus, brassicae decocto tepido colluito, ac rursus tribus intermissis diebus decocto cum butyro. Quodsi his factis uterus sanitati restituatur, medicamento, quod ex malicorio paratur, colluito. Ulcera autem argenti flore, galla, myrrha, thure, spinae Aegyptiae fructu, oenanthe sylvestri, chrysocolla, squama aeris, loti ramento, croco et alumine Aegyptio usto illinito. Quorum singulorum una sit, aequalis portio, alumen autem et galla et crocus omnium portionem aequent. Trita vero et ad laevorem permixta omnia vino albo dulci diluito, deinde ad mellis crassitudinem decoquito. Hoc ut illi-

[1] ἄνω om. — [2] ἐσὴν ἡ γυνὴ πυριήσασθαι. — [3] πίνειν. — [4] κομίσαι. — [5] οἶμαι. — [6] ἁρμόσιον. — [7] τάς om. — [8] τό.

vulgatae servavi. Porro πυριάσας ὅλην φάρμακον δοῦναι cod. θ., unde pro vulg. πυριήσασθαι scripsi πυριῆσαι, — διδόναι vulg.; — πίνειν cod. Serv.; — ουρος cod. θ.; — ὄνου γάλα ἀφεψεῖν cod. θ.; — τέσσερας idem; — ὕδατι idem, Littr., ὕδασι vulg., in cod. Serv. „sed forte ἡδύσμασι;" non probabile propter sequentem periodum; — τευτλίῳ ceteri; — κολοκύνθη C.; — καὶ ἁλμ. C. sine τῶν; — οειων pro αιγείων cod. θ.; — ἀψυχίαι ἔωσι C.

εἰσὶ δὲ — εὐμενές.] τινες om. C.; — κεφαλαλγέουσι cod. θ., ἀλγέουσι cod Serv., Lind., Littr., ἀλγεῦσι C., ἀλγοῦσι vulg.; — οἶμαι vulg., οἴομαι C. θ.; — εἰ ante κεφ. om. θ.; — ἀλγέουσι vulg., ἀλγέοιεν C. θ. Littr.; — ἁρμόσει cod. θ., ἁρμόζον Cord., Lind., ἁρμόσσον duo Parr. et Littr.

ἐπὴν δέ σοι — ἐλελίσφακον.] τὸ ἀπὸ τῆς τρ. C.; — τέσσερας per $\overline{\varepsilon}$ ex θ. dedi; — τὸ ξύν rursus C.; — αὖτις per $\overline{\tau}$ cod. θ. solus; — τρεῖς ἢ τέσσαρας solus D.; — κηκίδα C. θ., κικίδα vulg.; — πρίσμα cod. θ.; — καὶ στυπτ. — τὸν κρόκον omm. Parr. 7.; — ἕν om. θ.; — τοῦτο de meo dedi, ceteri τούτῳ, quod si legas sequens διδόναι ineptum fit; — δέ ante ἐπαλείφειν omm. Parr. 7. θ.; ἐπάλιφε δὶς τῆς ἡμέρης διανιψαμένην cod. θ.; — νιψαμένην cett.; — δ' ἂν cod. θ., δὲ ἂν vulg.; — κισσόν Parr. 4. Lind., κιστόν C.

καὶ τὴν κηκίδα καὶ τὸν κρόκον ποιῆσαι μίαν μοῖραν [1]πάντων· τρίψας δὲ καὶ ξυμμίξας πάντα λεῖα διεῖναι [2]οἴνῳ λευκῷ [3]γλυκέϊ· ἔπειτα ἕψειν, ἔστ' ἂν παχὺ γένηται οἷόν περ μέλι· [4]τοῦτο δὲ ἐπαλείφειν δὶς τῆς ἡμέρης διδόναι νιψαμένῃ ὕδατι χλιερῷ· ἕψειν δ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ κισθὸν καὶ ἐλελίσφακον. Καὶ ἐπήν σοι δοκέῃ ταῦτα ποιέοντι ῥαΐων εἶναι, προπιεῖν χρὴ γάλα ἐφθὸν αἴγειον μίαν ἡμέρην, ἔπειτα διδόναι γάλα βόειον τὸν αὐτὸν τρόπον [5]οἷόν περ ἐπὶ τῇσι προτέρῃσι· μετὰ δὲ τὴν γαλακτοποσίην παχῦναι σιτίοισι ὡς μάλιστα καὶ [6]ποιέειν ὅκως ἐν [7]γαστρὶ ἔχῃ· ὑγιὴς γὰρ [8]γενήσεται. Ὡς δὲ τὰ πολλὰ ἐκ τῆς νούσου ταύτης ἐκφεύγουσι καὶ ἄτοκοι γίγνονται· [9]αἱ δὲ γεραίτεραι οὐ πάνυ τι. Πίνειν δὲ [10]μετὰ τὰ φάρμακα λίνου σπέρμα [11]πεφωσμένον, καὶ σήσαμον, καὶ κνίδης καρπὸν καὶ γλυκυσίδης ῥίζαν τὴν πικρὴν τρίβων ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ μέλανι κεκρημένῳ.

natur bis quotidie exhibendum, ubi prius aqua tepida lota fuerit, in qua cisthum et salviam decoxeris. Ex quibus ubi tibi melius habere videbitur, die uno lac caprillum coctum propinandum, deinde lac bubulum eodem quo in superioribus modo exhibendum. Post lactis potum, cibis quam maxime incrassandum et ut concipiat procurandum, sanitati enim restituetur. Fere autem ex hoc morbo evadunt et steriles redduntur; seniores vero natu raro. Post ea medicamenta lini semen torrefactum, sesamum, urticae semen, paeoniae radicem amaram tritam ex vino odorato nigro aqua temperato bibat.

ξδ'. Ἢν [12]δ' αἱ μῆτραι ἑλκωθέωσι, αἷμα καὶ πῦον ῥέει καὶ ἰχώρ· σηπομένων γὰρ τῶν μητρέων, νόσημα ἀπ' αὐτέων γίγνεται, καὶ ἡ γαστὴρ ἡ νείαιρα ἐπαείρεται, καὶ λεπτὴ γίγνεται, καὶ ἀλγέει ψαυομένη ὡς ἕλκος καὶ πῦρ ἔχει καὶ [13]βρυγμὸς καὶ ὀδύνη ὀξέα καὶ σπερχνὴ ἔς τε τὰ αἰδοῖα καὶ ἐς τὸ ἐπίσειον, καὶ ἐς τὴν γαστέρα τὴν νείαιραν, καὶ ἐς τὸν κενεῶνα, καὶ ἐς τὰς ἰξύας· ἡ δὲ νοῦσος λαμβάνει μάλιστα μὲν ἐκ τόκου, ἤν αὐτῇσί τι διακναισθὲν ἐνσαπῇ καὶ ἐκ τρωσμοῦ καὶ ἄλλως ἀπὸ ταὐτομάτου. Ταύτῃσι ἢν ἐπιτυγχάνῃς, λούειν ὕδατι πολλῷ καὶ θερμῷ, καὶ

64. Si autem uterus ulceratus fuerit, sanguis cum pure et sanie effluit; putrefacto enim utero morbus ab eo oritur et venter imus intumescit et mulier extenuatur, contactuque velut ulcus dolet, febris et dentium stridor eam detinet, dolorque acutus et assiduus ad pudenda, pubem, infimum ventrem, lateris inanitatem et lumbos urget. Morbus autem praecipue quidem ex partu invadit, si quid in utero dilaniatum computruerit, itemque in abortione et alias sua sponte. Sic affectas ubi nactus fueris, multa calida lavato et qua parte dolor detinuerit, tepefactoria et spongiam ex aqua calida

[1] πάντα. — [2] ἐν οἴνῳ. — [3] γλυκεῖ abest. — [4] τούτω ἐπαλίφειν. — [5] οἷον ἐπί. — [6] πιέειν. — [7] τῇ γ. — [8] γένηται. — [9] τῇσι δὲ γεραιτέραισιν οὐ πάνυ τοι. — [10] μετ' αὐτὰ φ. — [11] ἀπὸ πεφ. — [12] δ' om. — [13] βρυγμὸς αὐτήν.

καὶ ἐπήν σοι — γενήσεται.] ποιεῦντι cod. C.; — ῥᾷον vulg., ῥαίων C., ῥάων cod. θ.; προπιεῖν χρὴ γάλα cod. θ., vulgo χρή om.; — διδόναι δὲ καί pro ἔπειτα διδόναι cod. θ.; — οἷόν περ idem, οἷον cett.; — σιτοῖσιν idem; — ἐν τῇ γ. vulg., τῇ omisi cum θ., γένηται vulg., γενήσεται cod. Serv., θ., Cord., Lind., Littr.

ὡς δὲ — οὐ πάνυ τι.] τῇσι δὲ γεραιτέρῃσι vulg., αἱ δὲ γερέτεραι (sic) cod. θ., quem cum Littréo sequor; — τοι pro τι cod. Serv., Lind.

πίνειν δὲ — κεχρημένῳ.] δὲ μετ' αὐτὰ (μετὰ τά cod. θ.) φ. vulg., cum Littréo θ. sequor; — λινούσπερμα πεφωγμένον cod. θ., unde πεφωσμένον pro vulgato ἀποπεφωσμένον dedi, quippe id nusquam legere me memini; — οἰνώδει cod. θ. pro εὐώδει.

64. ἢν δ' αἱ — ταὐτομάτου.] δ' cod. θ. solus; — καὶ αἷμα cett.; — ῥέοι vulg. ῥέει Littr.; — ἐπαίρεται vulg., ἐπαείρεται cod. θ. Littr.; — αὐτήν post βρυγμός cett., ego pron. reiicio; — ἢν ἐν αὐτῇσι vulg., Littr. cum θ. ἐν om., sed vid. paulo post; — διακνησθέν vulg., διακναισθέν C. θ. Littr.; — σαπῇ vulg., ἐνσαπῇ iidem; ἢ καὶ ἐκ τρ. cod. θ.

ταύτῃσι — πιπίσκειν.] δὲ ἢν C. θ.; — ἡ ὀδύνη λαμβάνῃ iidem; — τοιαῦτα τὰ χλιάσμ. vulg., sed τοιαῦτα omm. θ. Littr.; — σπογγίον cod. θ.; — τὰ δριμέα καὶ τὰ στρυφνὰ ἀπεχομένην ceteri; de meo emendavi; — μαλθακωτέρων C.; — ἐν ante μέλιτι omm. C. θ.; — ποίησον C., πότισον cod. θ.; — τούτῳ χρῶ om. θ.; — ἔπειτα λοῦσον idem; —

ὅκου ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, [1] τὰ χλιάσματα προστιθέναι καὶ σπόγγον ἐξ ὕδατος [2] θερμοῦ, καὶ κλύζειν τῶν δριμέων καὶ τῶν στρυφνῶν ἀπεχόμενον· τῶν δὲ μαλακωτέρων διάμισγε ὅκως ἂν δοκέῃ σοι καιρὸς εἶναι· τοῦ σελίνου τὸν καρπὸν κόψας καὶ τῆς ἀκτῆς, ξυμμίξας δὲ ἐν μέλιτι καὶ ποιήσας φάρμακον, τούτῳ χρῶ· λοῦσον δὲ ὕδατι θερμῷ καὶ [3] σπόγγον λαβὼν ἢ εἴριον μαλθακὸν βάπτων ἐς θερμὸν ὕδωρ διακάθαιρε τά τε αἰδοῖα καὶ τὰ ἕλκεα· εἶτα ἐς οἶνον ἄκρητον ἐμβάπτων πάλιν τὸν σπόγγον ἢ τὸ εἴριον τὸν αὐτὸν τρόπον χρῶ· ἔπειτα τῷ φαρμάκῳ τούτῳ ἐνάλειφε ὁκοσάκις ἂν δοκέῃ σοι καιρὸς εἶναι· ἔπειτα ῥητίνην καὶ στέαρ ὕειον μίξας ὁμοῦ τῷ φαρμάκῳ, [4] διαλείφειν πολλάκις μεθ' ἡμέρην καὶ τῆς νυκτός· μετὰ δὲ λίνου σπέρμα φώξας καὶ κόψας καὶ σήσας, μήκωνα λευκὴν κόψαι ἐν ἀλφίτοισι καὶ σῆσαι, καὶ τυρὸν αἴγειον ὀπτᾶν περιξύσας τὸ ῥύπος καὶ τὴν ἅλμην, καὶ τὸ [5] πικέριον ξυμμίξαι καὶ [6] πάλην ἀλφίτου, εἶτα ἓν τοῦ φαρμάκου μέτρον καὶ τοῦ τυροῦ καὶ τοῦ ἀλφίτου ποιῆσαι, καὶ τοῦτο διδόναι πίνειν ἐξ ἠοῦς νήστι ἐπ' οἴνῳ αὐστηρῷ κεκρημένῳ· ἐς δὲ τὴν ἑσπέρην μίσγων καὶ παχὺν κυκεῶνα διδόναι καὶ [7] τῶν γυναικείων ὅ τι ἂν μάλιστα [8] προσδέχηται πιπίσκειν. Καὶ μέχρι μὲν ἂν τὸ αἷμα πουλὺ ῥέῃ, καὶ ὀδύναι ὀξέαι ἔχωσι καὶ ὀλίγον χρόνον διαλείπωσι, ταῦτα ποιέειν· ἐπὴν δὲ τὸ ἕλκος ἔλασσον ᾖ καὶ ὀδύναι βληχραὶ προσλαμβάνωσι καὶ διὰ πλέονος χρόνου, φάρμακα πιπίσκειν, ὑφ' ὧν μέλλει καθαίρεσθαι κάτω μᾶλλον ἢ ἄνω, διαλείπων χρόνον ὁκόσον ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι· καὶ πυριᾶν βληχρῇσι πυρίῃσι, ἀνακαθίζοντα ὑψόθι

supponito, et acria et acerba vitando eluito, emollientibus vero admixtis, prouti opportunum tibi videbitur. Et lini semine contuso et sambuci fructu admixto, medicamento ex his confecto utere. Lava autem calida et spongia vel lana molli sumpta et aquae calidae intincta perpurga pudenda et ulcera. Postea spongia vel lana vino mero rursus immissa eodem modo utere. Deinde medicamento illo inunge, quoties opportunum tibi videbitur. Postea resina et pinguedine porcina una cum medicamento mixtis saepe interdiu et noctu perunge. Porro lini semine torrefacto et contuso et cribrato, peplum album contunde in polenta et cribra, et caseum caprillum sorde et salsugine derasa et butyrum admisce et polentae pollen. Deinde autem medicamenti portionem et casei et polentae sub auroram ieiunae ex vino austero temperato propinato; vesperi vero admixtum cyceonem crassum exhibeto et ex muliebribus potionibus quamcumque lubens admiserit propinato. Et ista quidem tantisper dum copiosior sanguis effluet et acuti dolores detinuerint, paulumque intermiserint facito. Ubi autem ulcus imminutum fuerit, et dolores leves longiore intervallo occupent, medicamenta ex quibus per inferiora potius quam per superiora expurgari debeat, propinato, intermisso tanto tempore, quantum necessarium videatur. Mulierque in alta sella reclinata lenibus fomentis fovenda est, quoties occasio postulare videbitur. Quibus factis sana evadit. Hic autem morbus lentior est et letalis, et ex quo paucae evadunt.

[1] τοιαῦτα τὰ χλ. — [2] θερμοῦ κλύζειν τὰ δριμέα καὶ τὰ στρυφνὰ ἀπεχομένην. — [3] λαβὼν σπ. — [4] διαλείφειν πολλάκις etiam V. — [5] πικρόν. — [6] πάλιν ἀλφίτῳ. — [7] τὸ γυναικεῖον. — [8] δέχηται.

δέ omm. C. θ.; — σπ. λαβών C. θ., λ. σπ. vulg.; — τῷ αὐτῷ τρόπῳ H.; — χρῶ om. C.; — ἐπάλειφε cod. θ.; — ὁποσάκις idem, ὁκοσάκις C., ὁσάκις vulg.; — διάλειφε τῷ δακτύλῳ C. θ. Littr., vulgata τῷ δ. non habet, neque ego ab auctore datum fuisse arbitror; — μετὰ δὲ ταῦτα vulg., ταῦτα om. θ.; — καὶ κόψας om. D.; — μ. λευκὴν κόψας vulg., κόψαι cod. θ. Littr.; — ῥυποεν cod. θ.; — πικέριον est lectio codicis θ. a Littr. recepta pro vulg. πικρόν, pro quo Coraës coniecerat πιηρόν; — συμμίξας vulg., συμμίξαι cod. θ., ξυμμίξαι Littr.; — ἀλφίτων cod. θ.; — ποιῆσαι καί ex solo θ. hausit Littr.; — ἐπ' οἴνῳ cod. θ., ἐν ὀ. vulg.; — τὸ γυναικεῖον vulg., τῶν γυν. J. C. θ. Lind., Littr.

καὶ μέχρι — εἶναι.] διαλίπωσι vulg., διαλείπωσι cod. θ., Littr.; — τοιαῦτα cod. θ.; — ἢ ἄνω cod. θ. solus; — λαμβάνωσι C. θ.; — κάτω καὶ διὰ π. χ. cod. θ.; — διαλείπειν vulg., διαλείπων cod. θ., διαλιπών C.; — ἐπίκαιρος vulg., καιρός Parr. 6. θ. Littr.; — ἑκάστοθι vulg. ἑκάστοτε cod. θ., Littr.; — vulgo autem post ἢν δοκέῃ legitur; ego vero transposui.

[1]ἑκάστοτε, ἣν δοκέῃ καιρὸς εἶναι. Ταῦτα ποιέουσα ὑγιὴς γίγνεται· ἡ δὲ νοῦσος βληχροτέρη καὶ θανατώδης καὶ διαφεύγουσι [2]αὐτὴν παῦραι.

ξε'. Ἢν δὲ ἑλκωθέωσι σφοδρῶς, αἷμα καὶ πῦον καθαίρεται καὶ ὀδμὴ γίγνεται βαρέα καὶ ὁκόταν ἡ ὀδύνη προσλάβῃ, ὡς ὑπὸ ὠδῖνος τὰ περὶ τὸν ῥόον γίγνεται, καὶ ὁκόταν [3]οἱ χρόνος ᾖ, τὰ σκέλεα καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι καὶ [4]ἰῶνται οἱ ἰητροὶ ὡς ὕδρωπα· τὸ δὲ [5]οὐκ ἔστι τοιοῦτον. Ταύτην ἢν λάβῃς, λούειν πρῶτα θερμῷ καὶ χλιαίνειν καὶ κλύζειν δριμέσι καὶ μαλθακοῖσι καὶ στρυφνοῖσι, ὕδατί τε καὶ οἴνῳ· καὶ πουλύκαρκον καὶ πουλύκνημον καὶ μέλι ἕψων ὁμοῦ, εἶτα εἴριον ἐς τοῦτο βάπτων, διαχρίειν τὰ αἰδοῖα, καὶ ῥητίνην καὶ μέλι καὶ συὸς ἔλαιον ἐγχρίειν· καὶ πιπίσκειν λίνου καρπὸν καὶ σήσαμον φώξας καὶ [6]βούτυρον καὶ τυρὸν αἴγειον καὶ ἄλφιτον ἐφ' ἅπασι πιπίσκειν ἐν οἴνῳ νῆστιν, [7]ἐς ἑσπέρην δὲ μέλι ἐπιχέων πουλύ· καὶ ἕως μὲν ἂν τὸ αἷμα καθαίρηται καὶ ὀδύναι ὀξέαι ἔχωσι καὶ [8]ὀλίγον διαλείπωσι, τοῦτο ποιέειν· ὅταν δέ οἱ ἔλασσον ἴῃ καὶ ὀδύναι βληχρότεραι ἴσχωσι διὰ πλέονος χρόνου, φάρμακον πιπίσκειν κάτω καὶ [9]διαλείπειν. Ταῦτα ποιέουσα ὑγιὴς γίγνεται· γενεὴ δὲ οὐκ ἔνι.

65. At si vehementer ulceratus fuerit, sanguis cum pure expurgatur et gravis odor exoritur. Cumque dolor prehenderit, plerumque quae circa profluvium fiunt, velut partus dolores affligunt, temporisque successu crura et pedes intumescunt. Ac huic tanquam hydropi medici medelam adhibent, cum tamen non sit eiusmodi. Huius curam cum susceperis, inprimis calida lavato et calefacito, acribusque et emollientibus et adstringentibus ex aqua et vino colluito. Tum crataeogoni et polycnemi cum melle decoctis lana imbuta pudenda perlinenda et resina cum melle et adipe suillo illinenda. Propinandum etiam lini semen et sesamum torrefactum cum caseo caprillo et polenta omnibus admixta. Haec autem ieiunae ex vino propinanda. Ad vesperem autem magna mellis copia adfundenda, istaque, quoad sanguis purgabitur et dolores acuti detinuerint, usurpanda. Cum vero parcius prodierit, et dolores leviores diutius detinuerint, sed aliquantulum intermiserint, medicamentum deorsum purgans ex intermissione propinandum. Quibus factis convalescit, generationis tamen spes nulla adest.

ξϛ'. Ὅσα δ' ἑλκώματα γίγνεται ἐν τῇσι ὑστέρῃσι ἀπὸ τρωσμοῦ ἢ [10]ὑπ' ἄλλου του, ταῦτα χρὴ ἀποσκεπτόμενον ἐς τὸ ὅλον σῶμα θεραπεύειν πάντα, ὁκοίης ἂν δοκέῃ δέεσθαι θεραπείης, ἥν τέ σοι δοκέῃ ἐξ ἅπαντος τοῦ σώματος θεραπευτέη εἶναι, ἥν τε ἀπ' αὐτέων.

66. Quae in utero exulcerationes ex abortione aut alia de causa oriuntur, eae omnes quocumque curationis genere opus esse videatur, habita totius corporis ratione curandae sunt, sive ex toto mulieris corpore petendam esse curationem existimaveris, sive ex ipso utero.

[1] ἢν δοκέῃ ἑκάστοτε. — [2] ὀλίγαι αὐτήν. — [3] ὁ χρ. — [4] ἰῶνται τοῦτο ἰητροί. — [5] sic etiam V. — [6] βούτυρον αἴγειον. — [7] ἐφ' ἑσπέρην δὲ μέλλι θ. [8] ὀλίγον χρόνον διαλίπωσι. — [9] διαλιπεῖν. — [10] ἀπ' ἄλλου τινός.

ταῦτα — παῦραι.] καί ante διαφ. om. θ.; — καὶ ὀλίγαι διαφ. αὐτήν J.; — ὀλίγαι αὐτήν alii nonnulli.

65. ἢν δὲ — τοιοῦτον.] δέ om. θ.; — ἑλκωθέωσι Ionice ex C. θ. Littr.; — γίγνεται om. C.; — τὸ πλῆθος τὰ περὶ τὸν ῥόον γίνεται solus θ. praebuit Littréo, ceteri τὸ πλῆθος omm.; puto interpretis nescio cuius interpolationem esse; — καὶ ὅταν cod. θ.; — ὁ χρόνος vulg., οἱ χρ. de meo dedi; — οἰδεῦσι C.; — ἰῶνται τοῦτο vulg., τοῦτο omm. C. θ. Littréus; — τὸ δὲ οὐκ ἔστι τοιοῦτον vulg.; Littréus C. θ. τὸ δὲ οὐ τοῖον.

ταύτην — διαλείπειν.] πρῶτα omm. C. θ.; — ἑψεῖν K.; — εἰρίων C.; — ἐν ἅπασι vulg. ἐφ' ἅπ. cod. θ. Littr.; — νῆστιν om. C.; — ἐφ' ἑσπ. vulg., ἐς ἑσπ. C. θ. Littr.; — μέλιτι ἐπιχέων vulg., emendavit Littr.; — ὀλίγον χρόνον διαλ. vulgo, sed χρόνον omm. θ. Littr.: διαλείπωσι Parr. 3. θ. Littr., διαλίπωσι vulg.; — σοι ἔλασσον Parr. 8. θ.; — διαλιπεῖν vulg., διαλείπειν θ. Littr.

ταῦτα — ἔνι.] ποιεῦσι C.; — ἔτι vulgo, sed C. ἐνεῖ (sic) unde ἔνι scripsi.

66. ὅσα — αὐτέων.] δ' cod. θ., δέ cett.; — γίνονται C.; — ὑπ' om. idem; — ἄλλω τοῦ C., ἄλλου του cod. θ., ἄλλου τινός vulg.; — ταῦτα δὲ χρή C. θ.; — οὖλον C.

Γνώσει δ' εἰ ἀπ' αὐτέων τῶν ὑστερέων ἐστὶ [1]ὧδε· τὰ μὲν ἀπ' αὐτέων τῶν ἑλκωμάτων τὴν κάθαρσιν παρέχει πυοειδέα τε καὶ ξυνεστηκυῖαν, τὰ δὲ μὴ ἀπ' αὐτέων λεπτήν τε καὶ ἰχωροειδέα. [2]Ὅσῃσι μὲν οὖν ἐστὶ τὰ λεπτὰ τῶν ῥευμάτων, ταύτας μὲν χρὴ θεραπεύειν φαρμάκῳ καὶ διδόναι [3]καὶ ἄνω καὶ κάτω, πρῶτον δ' ἄνω· καὶ ἢν μὲν μετὰ τὴν φαρμακείην τὰ ῥεύματα ἐλάσσω γίγνηται καὶ εὐπετέστερα ᾖ, διαλείποντα αὖθις φαρμακεύειν τὸν αὐτὸν τρόπον, μετὰ δὲ τὴν φαρμακείην διαιτᾶν διαίτῃ τοιαύτῃ, [4]ὁκοίῃ ἂν εἴη μάλιστα ξηροτάτη· ἔσται δὲ, ἢν αὐτὴν πυριᾷς δι' ἡμέρης τρίτης ἢ τετάρτης ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἐμέτους ποιέῃς ἐκ τῶν πυριέων εὐθύς· μετὰ δὲ τοὺς ἐμέτους καὶ τὰς πυρίας διαιτᾶν ἀλουσίῃσί τε καὶ ὀλιγοποσίῃσι καὶ ἀρτοσιτίῃσι· [5]ποτῷ μὲν μηδενὶ, ἀλλ' ἢ οἴνῳ ἀκρήτῳ μέλανι, λαχάνῳ δὲ μηδενί· ὅταν [6]δὲ τὸν ἔμετον παρασκευάζῃς, τότε [7]χρὴ λαχάνων πολλῶν καὶ δριμέων ἐμπιπλάναι καὶ σιτίων πολλῶν καὶ ὄψου, ὁκοίου ἂν βούλωνται, καὶ οἴνου πολλοῦ ἐμπιπλάναι ὑδαρέος καὶ λούειν ἐκ τῶν πυριῶν πολλῷ θερμῷ. Αὕτη μὲν ἡ θεραπείη τῶν τοιουτοτρόπων ῥευμάτων· ἄμεινον δὲ ἄμφω, φαρμακεύειν [8]κάτω καὶ ἐμέειν καὶ ἄνω ἕλκειν· δίαιτα δὲ ξηραντικὴ κρέσσων [9]καὶ ἀλουσίη. Τὰς δ' ὑστέρας χρὴ θεραπεύειν ὧδε· πρῶτα μὲν πυριᾶν ὕδατι ἀκτῆς ἀφέψοντα τὰ φύλλα· ἔπειτα μετὰ τὴν πυρίην κλύζειν ἐκ τῆς ἰλύος τῷ

An vero ab ipso utero, hoc pacto dignosces. Quae quidem ab ipso ulcerationes sunt purulentam et consistentem purgationem reddunt, quae vero non ab ipso, tenuem et sanie permixtam. In quibus igitur fluxiones sunt tenues, eas quidem medicamento curare oportet, et exhibere quod sursum et deorsum purget, inprimis vero sursum. Quodsi quidem post medicamentum fluxiones pauciores et mitiores fuerint, aut intermittant, rursus ad eundem modum medicamentum purgans exhibeto. Post medicationem autem eam victus rationem praescribito, ex qua maxime sicca mulier evadat. Quod fiet, si tertio vel quarto quoque die toti corpori fotus adhibueris, et ab iis confestim vomitiones citaveris. Post vomitiones autem et fotus victus rationem instituito, ut illota permaneat, parco potu et pane in cibo utatur, potu quidem nullo praeterquam vino nigro meraciore, olere etiam nullo. Cum vero vomitionem paras, tum multis et acribus oleribus eam implere oportet, multis etiam cibis et opsonio quodcumque libuerit, nec non etiam vino aquoso copioso impleas et a potu multa calida lavet. Atque hac curatione ad huiusmodi fluxiones utendum. Praestat tamen in utrisque medicamenti deorsum purgantis potione uti; et vomitiones ciere et sursum attrahere. Melior quoque desiccans victus ratio sine ullo balnei usu. Ad uterum vero hanc curationem adhibeto. Primum quidem aqua, in qua sambuci folia incoxeris fo-

[1] ὧδε om. — [2] ὅσα μὲν οὖν ἐστὶ λεπτά. — [3] πρῶτον καὶ ἄνω. — [4] ἐν ὁποίῃ ἂν εἴη. — [5] ὄψῳ δὲ μηδενὶ ἀλλ' ἤ. — [6] δέ om. — [7] χρείην ἔχεις λαχ. — [8] κάτω abest. — [9] καί om.

Littr.; — ὁκόσ' ἂν C.; — ἤν τε ἀπ' αὐτέων εἴη τῶν ὑστερέων cod. θ.; — ἡ ἄνθρωπος θεραπευτέη εἶναι ceteri, sed tum h. l., tum infra in verbis vulgatae ὁποίῃ ἂν εἴη μάλιστα ξηροτάτη ἡ ἄνθρωπος, illud ἡ ἄνθρωπος est emblema alienum, quod abegi.

γνώσει — ἰχωροειδέα.] ὧδε e solo θ. Littr. addidit; — ξυνεστηκυῖαν recte cod. θ.; — ἰχωρώδεα C.

ὅσῃσι — θερμῷ.] Vulgo ὅσα, de meo ὅσῃσι dedi; — simul vero τά ante λεπτά intuli. Pro θεραπεύειν — διδόναι C. θ. φαρμακεύειν πρῶτον. Vulgo θεραπεύειν ἐν, ego otiosum ἐν abieci; — Parr. 7. post διδόναι addunt πρῶτον; — κατὰ τὴν φ. C.; — διαλιπόντα idem; — διαιτῆν C. Littr.; — ἐν ὁποίῃ ἂν εἴη vulgo; equidem ἐν abieci et ὁκοίῃ de meo scripsi; — de ἡ ἄνθρωπος post ξηροτάτη supra iam dixi; — εἴη omm. Ald., Parr. 2.; — ἔσται δ' ἢν C.; — πυριῇς vulgo, πυριαις cod. θ.; — πυριέων Ionice ex C. Littreus; — διαιτῆν vulg., διαιταν cod. θ.; — ἀλουσίη C.; — ὑδροποσίῃσι vulgo, ὀλιγοποσίη C., ὀλιγοποσίῃσι H. θ. Littr.; — καί ante ἀρτοσιτίῃσι om. C.; — ὄψῳ δὲ μηδ. vulg., sed ποτῷ de coniectura Littreus, cui obsequor, sed simul post ποτῷ scripsi μέν pro vulgato δέ: — ὅταν δέ ex θ. Littr., vulgo δέ om; — τότε δέ cod. θ.; — χρείην ἔχῃς, χρείαν ἔχεις vulg. et multi codd., ubi χρή ex C. θ. dedit Littr.

αὕτη — ἀλουσίη.] αὕτη μὲν ἡ Littr., codd. ἡ omm.; — ἄμεινον — ἀλουσίη om. θ.; — καί ante ἀλουσίη omm. Ald., Parr. 4.; — de meo κάτω adscripsi in hac periodo.

τὰς δ' ὑστέρας — χλιερῷ.] δ' C. θ., δέ vulg.; — πρῶτον Parr. 3., θ.; — πυριῆν C. H. Littr.; — ἀφέψοντα recte H. θ., ἀφεψῶντα vulg.; — ἐὰν μὲν σηπ. cod. θ.; — ᾖ om. idem; — ᾖ ante τοιοῦτον ex eodem Littréus; — καὶ δάφνην ex eodem solo Littr.; — χλιαρῷ vulg., χλιηρῷ C. D., unde Ionice scripsi.

σμήγματι· ἢν μὲν σηπεδὼν ἐν τοῖσι ἕλκεσι ᾖ καὶ τὰ ἀπιόντα δυσώδεα, ἀκρητεστέρῳ τῷ σμήγματι· ἢν δὲ μηδὲν [1] ᾖ τοιοῦτον, ὑδαρεστέρῳ· μετὰ δὲ τὴν ἰλὺν ὕδατι· ἐν δὲ τῷ ὕδατι ἐναφέψειν μυρσίνην [2] καὶ δάφνην καὶ ἐλελίσφακον· μετὰ δὲ τοῦτο οἴνῳ κλύζειν ἀκρήτῳ λευκῷ χλιερῷ. Ὁκόταν δὲ δάκνηται [3] ὑπὸ τῶν κλυσμάτων, τότε ἤδη καθαρά ἐστι τὰ ἕλκεα· κλύζειν οὖν χρὴ ὑδαρεστέρῃ τῇ ἰλύϊ [4] καὶ οἴνῳ μέλανι· μετὰ δὲ τὸν οἶνον πιμελὴν ὑὸς τήξαντα νεαρὴν, ἔλαιον παραμίξαντα, ἢν μὲν ᾖ, χηνὸς, ἢν δὲ μὴ, ἄλλου του, μάλιστα ὄρνιθος, εἰ δὲ μὴ, τὸ ἐκ τῶν ἐλαιῶν παλαιὸν, τούτῳ χλιερῷ κλύζειν, μετὰ δὲ [5] τῷ οἴνῳ ἐς ἕτερον κλυστῆρα ἐγχέαντα· ἐς [6] δὲ τὸ στόμα, κἢν ᾖ ἡλκωμένον, κἢν μὴ, μοτοὺς [7] ποιεῦντα τῶν μαλθακτηρίων προστιθέναι καὶ ἢν καῦμα παρέχωσι προσκείμενοι, [8] ἀφελομένην κελεύειν νίψασθαι ὕδατι χλιερῷ τοιούτῳ οἵῳ περ ἐκλύζετο. Ἢν δὲ πρὸς τὴν δίαιταν τήνδε τὰ ῥεύματα μὴ ἀπαλλάσσηται, ἐλάσσω [9] δὲ γίγνηται καὶ δάκνηται σφοδρῶς, καὶ τὰ ἀπορρέοντα χολή τε ἔῃ καὶ ἅλμη καὶ μὴ μόνον τὰ ἔνδον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔξω ἑλκοῖ, μεταβάλλειν χρὴ τὴν δίαιταν καὶ ἐξυγραίνειν πᾶσαν, ὅπως τὰ ῥεύματα ὡς [10] ὑδαρέστατα ἔσται καὶ ἥκιστα δηκτικὰ, λουτροῖσι θερμοῖσι πολλοῖσι, μάζῃ, λαχάνοισι ἑφθοῖσι πᾶσι λιπαροῖσι, ἰχθύσι τοῖσι σελάχεσι, [11] ξὺν κρομμύοισι καὶ σκορόδοισι ἕψοντα ἐν ἅλμῃ γλυκείῃ, ἕψειν δὲ λιπαρῶς, κρέασι ἑφθοῖσι πᾶσι, πλὴν βοὸς καὶ

veto, deinde post fotum smegmate ex vini faece colluito. Si quidem putredo in ulceribus adfuerit et quae prodeunt graveolentia sint, smegmate meraciore, sin nihil tale adsit, dilutiore. Post fotum autem aqua, in qua myrtum et laurum et salviam incoquito. Post hoc vino mero, albo, tepido colluito. Cum vero a collutionibus mordetur, tum pura reddita iam sunt ulcera. Faece igitur vini dilutiore et vino nigro colluere oportet. Post vinum adipem suillum recentem liquefacito, anseris pinguedinem, si adsit, admisceto, sin minus aliam quamdam praecipueque gallinaceam. Quae si non adfuerit, vetustam aliquam pinguedinem sumito, eaque tepida colluito. Post haec autem vinum per alteram collutionem infundito. Ad osculum uteri vero sive ulceratum sit, sive non, penicillos ex emollientibus factos subdito. At si admoti ardorem excitarint, detrahere iussae mulieri, ut aqua tepida lavet, quali colluebatur, impera. At si ad hanc victus rationem fluxiones minime decedant, minores tamen sint, et vehementer mordeant, quaeque effluunt, biliosa fuerint et salsa, neque interiora tantum, sed etiam exteriora ulcerent, commutata victus ratione toto corpore humectanda erit, quo fluxiones quam dilutissimae et quam minimum mordaces evadant, balneis multis calidis, maza, oleribus coctis pinguibus omnibus, piscibus cartilaginei generis cum cepa et allio in muria dulci coctis utatur; cum pinguedine autem multa coquendi sunt. Carnibus omnis ge-

[1] ᾖ om. — [2] καὶ δ. abest. — [3] ἤδη ὑπό. — [4] καί om. — [5] τὸν οἶνον. — [6] δέ abest. — [7] ποιοῦντας. — [8] ἀφελ. τὴν γυναῖκα κελ. αὐτῇ νιψ. — [9] δείκνυται, in marg. al. m. γένηται sine δέ. — [10] ὑδαρέστερα. — [11] ἐν κρ. καὶ κορίοισι ἕψ.

ὁκόταν δὲ — ἐκλύζετο] ὁκόταν δὲ δάκνηται ἤδη vulgo, sed quum mox ἤδη recurrat h. l. abieci; — τὰ ἕλκεά ἐστι cod. θ.; — νεαράν idem; — ἐὰν μὲν ᾖ idem; — ἢν — ὄρνιθος om. idem; — χλιηρῷ C., unde Ionice dedi; — τὸν οἶνον vulg., τῷ οἴνῳ cod. θ. Littr.; — ἐγχέαντα ἐς τὸ στόμα καὶ ἢν μὴ ἑλκωμένα (ἑλκούμενον Foës. in not.) μοτούς vulg.; cum Littréo θ. sequor nisi quod εἱλκωμένον in ἡλκωμένον mutavi; — ποιοῦντας vulg., ποιεῦντας C., ποιεῦντα Cord., Lind., Littr.; — καὶ ἐὰν καῦμα cod. θ.; — ἀφελομένην τὴν γυναῖκα vulgo, sed τὴν γ. omm. C. θ.; — κελεύειν αὐτῇ ν. ψ. vulg., sed αὐτῇ omm. C. θ. Littr.; — χλιηρῷ C., χλιαρῷ cett.; — ὧπερ C.

ἢν δὲ — λόγον.] τήν ante δίαιταν om. C., τήνδε omm. C. θ.; — γένηται vulg., γίνηται Ald. J. θ. Littr.; — διάκνηται cod. θ.; — σφόδρα idem; — καὶ ἐξυγρ. δὲ πᾶσαν idem; — ἐν κρομύοισι vulg., sed σύν κρ. cod. θ. Littr., κρομμύοισι ed. Bas., Parr. 3. θ.; — κορίοισι vulg., σκορόδοισι cod. θ., quae lectio praestare videtur; — nempe plurale κορίοισι quid sibi velit, non intelligo; in postrema formula additamentorum ad librum hunc legis καλαμίνθην ἢ κόριον ἀνατρίβειν, itaque sing. numero; sed praeterea κόριον pro κορίαννον num auctori nostro tribuere omnino liceat, dubito; quin loco laudato ex additamentis spuriis potius κηρίον scriptum fuisse videtur; cf. adnn.; — γλυκείῃ ἕψειν δέ om. θ., ἕψειν om. C.; — λιπαρά idem; — καὶ αἰγὸς (καὶ αἰγ. om. θ.) τούτοισι γὰρ (τ. γ. omm. C. θ.) διέφθοισι (δ. om. θ.) vulg.; textum uti Littr., descripsi; — διεφθοῖσι ἐν ἀνήθοισι καὶ μαράθροισι vulgo, sed pluralia postrema ex ipso διεφθοῖσι

αἰγός, [1] διέφθοισι ἐν ἀνήσω καὶ μαράθρῳ, οἴνῳ μελιχρόῳ, [2] κιρρῷ, ὑδαρέϊ, πλέονι, γαλακτοποσίῃ μετ' οἴνου γλυκέος· τὰ δ' ἄλλα περὶ τῶν κλυσμάτων ποιέειν κατὰ τὸν ὑφηγημένον λόγον. Αὕτη μὲν οὖν [3] τῶν τοιῶνδε ἡ θεραπείη. Ὅσῃσι δὲ πυοειδέα τε καὶ ξυνεστῶτα ἄπεισι, τούτων τὸ μὲν ὅλον σῶμα οὐδὲν δεῖ κινέειν, κλύζειν δὲ καὶ ἀπὸ τούτων τὴν θεραπείην πᾶσαν ποιέεσθαι, κλύζειν δὲ τοῖσι αὐτοῖσι κλύσμασι, οἷσι πρόσθεν εἴρηται τὸν αὐτὸν τρόπον. Γεγράψεται δὲ καὶ ἄλλα κλύσματα. — Ἑλκέων ἴησις· ἐλάφου στέαρ χλωρὸν [4] πρόσθετον· κλύζειν δὲ χρὴ αὐτίκα οἴνῳ σιραίῳ· κράτιστον δὲ ψιμυθίῳ, ἢν ἕλκεα ᾖ, καὶ ἐλαίῳ ναρκισσίνῳ· σιτίοισι δὲ μαλθακωτάτοισι χρῆσθαι καὶ μὴ δριμέσι. Ἢν δὲ [5] ἐρρυπωμένα ᾖ καὶ νέμηται καὶ τὸν πελαστάτω χῶρον διακναίῃ, καθαίρειν, καὶ νέην σάρκα [6] φύειν καὶ ἐς ὠτειλὰς ἄγειν τὴν σάρκα, ῥηιδίως γὰρ [7] ἀναχαλᾷ τε καὶ κακοήθεα γίγνεται· καὶ λούειν συχνῶς.

neris, excepta bubula et caprina, cum anetho vero et foeniculo percoctis. Vino mellito, fulvo, aquoso, liberaliore lactis potione cum vino dulci. In reliquis, quae ad collutiones spectant iuxta commemoratam rationem facienda. Atque haec igitur huiusmodi fluxionum curatio est. In quibus autem purulenta et compacta defluunt, in his quidem totum corpus nullo modo movere oportet, sed collutionibus uti, et ex his totam curationem instituere. Ex collutionibus autem eaedem, quae antea dictae sunt, nunc perficiendae eodemque modo. Describentur vero etiam a nobis aliae paulo post. — Ulcerum medicatio. Cervinus adeps recens in subdititio appositus. Colluere tamen quam primum sapa oportet. Optimum etiam cerussam affundere si ulcera adsunt et narcissinum oleum. Cibis etiam mollissimis et minime acribus utendum. Quodsi sordida fuerint et serpant, proximumque locum mordeant, purgato, carnemque novam producito, eamque ad cicatricem perducito, facile enim relaxantur et ad malignitatem deveniunt, crebroque lavato.

ξζ΄. Ἢν δὲ γυνὴ ἐκ τρωσμοῦ τρῶμα λάβῃ [8] μέγα, ἢ προσθέτοισι δριμέσι ἑλκωθῇ τὰς μήτρας, οἷα πολλὰ γυναῖκες αἰεὶ δρῶσί τε καὶ σφέας ἰητρεύουσι, καὶ τὸ ἔμβρυον φθαρῇ, καὶ μὴ καθαίρηται ἡ γυνή, ἀλλά οἱ αἱ μῆτραι φλεγμήνωσι ἰσχυρῶς καὶ μεμύκωσι καὶ τὴν κάθαρσιν παραμεθιέναι [9] μὴ οἷαί τε ἔωσι, εἰ μὴ τὸ πρῶτον [10] ἅμα τῷ ἐμβρύῳ, αὕτη ἢν μὲν ἰητρεύηται ἐν τάχεϊ ὑγιὴς ἔσται, ἄφορος δέ.

67. At si mulier ex abortione vulnus magnum accipiat, aut ex acribus subdititiis medicamentis exulceretur uterus, qualia multa mulieres semper faciunt dum sibi medentur, foetusque corruptus fuerit, neque mulier expurgetur, sed uterus ei vehementi inflammatione laboret et conniveat, neque purgationem nisi simul cum foetu dimittere queat, haec si quidem curetur, brevi convalescit, sterilis tamen

[1] τούτοισι γὰρ διέφθοισι ἐν ἀννήθοισι καὶ μαράθροισι. — [2] κιρρῷ om. — [3] περὶ τῶν τοιούτων ἡ θεραπείη· ὅσα δὲ κ. τ. λ. — [4] προσθέτειν al. m. in marg. — [5] ῥερυπωμένα. — [6] φῦναι. — [7] ἀναχαλᾶται καί. — [8] μέγα om. — [9] οὐχ. — [10] αἷμα τὸ ἐν τῷ ἐμβ.

errore librariorum nata videntur, itaque haec num. sing. dedi et de meo solitam formam ἀνήσῳ pro ἀνήθῳ reposui; — μέλανι χρῷ pro μελιχρόῳ cod. θ.; — πλέονι cod. θ., Littr., πλείονι vulg.; — κλυσμῶν cod. θ.; — qui ποιέειν om.

αὕτη μὲν — θεραπείη.] οὖν pro vulgato νῦν H.; — περὶ (περί om. θ.) τῶν τοιούτων (τοιῶνδε cod. θ.) vulg., equidem ex toto θ. sequor, Littr. τοιούτων servavit.

ὅσῃσι δὲ — τρόπον.] ὅσα vulgo, ὅσῃσι de meo; — δέ om. C.; — οὖλον σ. C. Littr.; — οὐ δεῖ K. J.; — κλύζειν — ποιέεσθαι omm. Parr. 6.; — κλυσμοῖσι C.

ἑλκέων ἴησις — δριμέσι.] ἑλκέων Ionice C. θ. Littr.; — χρήσθω θ., qui μή om.

ἢν δὲ — συχνῶς.] δέ om. C.; — ῥερυπωμένα vulg., de meo ἐρρυπωμένα dedi; — νενέμηνται vulg., νενέμηται C. Lind., cum Littréo θ. sequor; — καθαίρειν δέ C.; — νέην C. θ. Littr., νέαν vulg.; — φῦναι vulg., φύειν cod. θ. Littr.; — ἀναχαλᾶται vulg., unde ἀναχαλᾷ τε dedi; — glossas Galeni ἀναχαίνεται et ἀναχαλύσεται ad h. l. refert Foës.; — οὐ γίνεται cod. θ. Littr., οὐ vulgo abest, nec mihi recipiendum videtur: illud ἀναχαλᾷ me iudice spectat ad ulcera. quae brevi tempore cicatricem duxerunt, quae rursus dissolvitur et qua dissoluta ulcus malignius fiat quam ante, itaque οὐ incongruum esse videtur; — συχνῶς omm. C. θ.

67. ἢν δὲ — ἄφορος δέ.] τρῶμα Ionice ex θ. Littr.; — λάβῃ Parr. 5. Littr., λαμβάνῃ vulg.; — μέγα solus θ. praebuit Littréo; — ἑλκώσῃ cod. θ.; — πολλά omm. C. θ.; — καί omm. iidem; — ἰητρεύονται iidem; — ego σφέας de meo dedi; — οὐχ οἷαι vulg., οὐκ οἷαι ed. Bas., μή C. θ.

Ἢν δέ οἱ ῥαγῇ αὐτόματα τὰ λοχεῖα καὶ τὰ ἕλκεα ὑγιασθῇ, καὶ ὧδε ἄφορος ἔσται. Ἢν δέ οἱ ἡ μὲν κάθαρσις γένηται, τὰ δὲ ἕλκεα μὴ μελεδαίνηται, κίνδυνος σηπεδονώδεα γίγνεσθαι. Ἢν δέ οἱ ἡ κάθαρσις ἴῃ τετρυχωμένῃ, θνήσκει. [1] Κῆν ἐν τῷ τόκῳ κάρτα ἑλκωθέωσι αἱ μῆτραι τοῦ ἐμβρύου μὴ κατὰ φύσιν ἰόντος, πείσονται τὰ αὐτὰ τῇ ἐκ διαφθορῆς ἑλκωθείσῃ τὰς μήτρας, καὶ μεταλλαγὰς τὰς αὐτὰς καὶ τελευτὰς ἡ νοῦσος ἴσχει, ἥν τε ἐκ διαφθορῆς, ἥν τε ἐκ τόκου αἱ μῆτραι ἑλκωθῶσι· καὶ [2] εἰ τὰ λοχεῖα πάντα [3] παρήϊσαν, ἧσσον πονήσει, εἰ μὴ μεγάλα τὰ ἕλκεα εἴη, καὶ μελεδαινομένη ἐν τάχεϊ ὑγιαίνει. Χρὴ δὲ [4] τῇ μελέτῃ προσέχειν ἐν τάχεϊ, ἢν ἕλκεα ἐν τῇ μήτρῃ ἐνῇ· ἅτε γὰρ ἐόντα ἐν ἁπαλῷ ταχὺ αὔξεται καὶ σαπρὰ ταχὺ γίγνεται. Ἰῆσθαι δὲ τὰ ἕλκεα, ὡς καὶ τὰ ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι [5] καὶ ἀφλέγμαντα χρὴ ποιέειν καὶ ἀνακαθαίρειν καὶ ἀναπιμπλάναι καὶ ἐς ὠτειλὰς ἄγειν· διδόναι δὲ [6] ὕδωρ, οἶνον δὲ μή, σιτία ἀφαυρότερα, πολλὰ δὲ μή.

ξη'. Ὁκόσαι δὲ τρωσμῶν γιγνομένων μὴ ἀπαλλάσσεσθαι δύνανται μεζόνων ὅλων τε καὶ τῶν μελέων τῶν ἐμβρύων ἐόντων, ἢ ἐλασσόνων καὶ πλαγίων καὶ ἀδυνάτων [7] ἐξιέναι, ἢν μὲν κατὰ φύσιν [8] ἴῃ, διδόναι τῶν φαρμάκων [9] τι, ὧν ἐγὼ φράσω, προλούσαντα θερμῷ παμπόλλῳ· κῆν ἐθέλοντα προϊέναι μὴ εὐλύτως

est. Quodsi ei sponte puerperii purgamenta eruperint, ulceraque curata fuerint, sic quoque sterilis erit. Si vero illi purgatio quidem fiat, ulcera vero minime sedulo curentur, putredinosa ne fiant periculum est. At si ei iam morbo attritae purgatio continenter eat, moritur. Quodsi in partu foetu non secundum naturam prodeunte uterus etiam vehementer exulceratus fuerit, eadem patietur, quae illa, cui ex foetus corruptione uterus exulceratus fuerit. Sique ex foetus corruptione, aut ex partu uterus ulceratus fuerit, easdem commutationes eosdemque exitus morbus habet. Atque si omnia puerperii purgamenta pertransierint, minor labor erit, nisi grandia ulcera fuerint. Quodsi diligenter curetur, brevi convalescit. Ad curationem autem cito animum attendere oportet, si ulcera in utero fuerint; nam cum tenello loco adsint, celeriter increscunt brevique putrescunt. Ulcera vero curato non secus ac ea, quae in reliquo corpore exoriuntur, studendo ut inflammatio arceatur, repurgentur, impleantur et ad cicatricem perducantur. Aqua autem non vinum praebendum, cibique pauci, non multi exhibendi.

68. Quae vero abortione facta liberari non possunt integris foetibus et foetuum partibus maioribus iusto, aut minoribus, sed transversis et qui exire nequeunt, his, si quidem secundum naturam foetus procedat, remedium aliquod est dandum ex iis, quae dicam, postquam antea multa calida laveris. Quodsi exitu affectato non

[1] ἢν ἐν τόκῳ κάρτα. — [2] εἰ om. — [3] παριεῖσαν. — [4] τὴν μελεδῆν πρ. — [5] καί om. — [6] ὕδωρ εἰς πόσιν. — [7] ἐξιέναι abest et τὰ τοιαῦτα ἢν μέν legitur. — [8] ᾖ. — [9] ἀφ' ὧν.

Littr.; — παραμ. vulgo post ἔωσι legitur, sed cum C. θ. post κάθαρσις collocavi; — εἰ μὴ πρῶτον αἷμα (ἅμα cod. θ.) τὸ ἐν (τὸ ἐν omm. C. θ.) τῷ vulg.; cum Littréo θ. sequor; — γίνεται pro ἔσται C.

ἢν δέ οἱ — γίγνεσθαι.] τά ante λοχεῖα om. C.; — ὑγιανθῇ cett., de meo ὑγιασθῇ dedi. Ceteri omnes σηπεδονώδεα εἶναι; — de meo mutavi.

ἢν δὲ μὴ — θνήσκει.] ἡ ante κάθαρσις ex C. Littréus.

κῆν ἐν τῷ τόκῳ — ὑγιαίνει.] καὶ ἤν cod. θ.; ἢν C. — μέν pro ἐν cod. θ.; — τῷ omm. C. θ.; — ἑλκ. καὶ αἱ vulg.; sed καί omm. C. θ. Cord., Lind., Littr.; — ἐόντος vulg., ἰόντος cod. θ. Littr.; — μεταλλ. τὰς αὐτὰς καὶ τελ. cod. θ.; — καὶ μετ. καὶ τελ. τὰς αὐτάς cett.; — καὶ τὰ λ. sine εἰ Ald., Parr. 7.; — παριεῖσαν Parr. 6., παρίησαν C. H., παρίωσιν cod. θ.; παρίησαν vulg., παρήϊσαν Littr. — πονήσει Parr. 6., Littr., πονήσῃ vulg.; — εἰ μή C. θ. Littr., ἢν μή vulg.; — τά ante ἕλκεα de meo dedi.

χρὴ δὲ — γίνεται.] τὴν μελέδην vulg., τῇ μελέτῃ cod. θ. Littr.; — ἐν ᾗι cod. θ., ἔνι vulg., ἐνῇ Littr.; — ταχύ ante αὔξεται omm. C. θ. Littr.; τὰ σαπρά cod. θ.

ἰῆσθαι — μή.] ἰᾶσθαι cod. θ.; — τῷ ex θ. Littr., vulgo om.; — καί ante ἀφλεγμ. ex eodem Littr.; — ἀφλέγμαντα [γὰρ] χρή Lind.; — ὕδωρ εἰς πόσιν vulg., sed εἰς πόσιν omm. C. θ. Littr., — σιτία — μή omm. Parr. 6.; σιτία τε H.; — παῦρα vulg., ἀφαυρότερα cod. θ. Littr.; — πολλὰ δὲ μή omm. H. L.

68. ὁκόσαι — ἐνεργήσει.] ὁκόσα — δύναται vulgo, de meo ὁκόσαι — δύνανται scripsi; ὅσα τρ. sine δέ cod. θ.; μὴ δύναται ἀπαλλ. idem; — ὅλων τε ἢ τῶν vulg., de meo

ἀπίῃ κατὰ φύσιν ἰόντα, τῇσι τοιαύτῃσι τοῦ πταρμικοῦ προσφέρειν, ἐπιλαμβάνειν δὲ τὸν μυκτῆρα καὶ πτάρνυσθαι καὶ τὸ στόμα πιέζειν, ὅκως ὁ πταρμὸς [1]ὅτι μάλιστα ἐνεργήσει. Χρῆσθαι δὲ καὶ σεισμοῖσι· σείοις δ' ἂν ὧδε· κλίνην λαβεῖν ὑψηλήν [2]τε καὶ ῥωμαλέην καὶ ὑποστορέσαντα ἀνακλίνειν τὴν γυναῖκα ὑπτίην, [3]τὰ δὲ στήθεα καὶ τὰς μασχάλας καὶ τὰς χεῖρας προσκαταλαμβάνειν ταινίῃ ἢ ἱμάντι πλατέϊ μαλθακῷ πρὸς τὴν κλίνην καὶ ζωννύειν καὶ τὰ σκέλεα ξυγκάμψαι καὶ κατέχειν τοῖν σφυροῖν· ὅταν δὲ εὐτρεπίσῃς, φρυγάνων φάκελον μαλθακῶν ἤ τι τῷδε ἐοικὸς εὐτρεπίζειν ὅσον τὴν κλίνην οὐ περιόψεται ἐπὶ τὴν γῆν ῥιπτομένην, ὥστε ψαῦσαι τοῖσι πρὸς κεφαλὴν ποσὶ τῆς γῆς· καὶ κελεύειν αὐτὴν λαβέσθαι τῇσι χερσὶ [4]τῆς κλίνης καὶ μετέωρον πρὸς κεφαλὴν τὴν κλίνην ἔχειν, ὡς κατάρροπος ἔῃ ἐπὶ πόδας, φυλασσόμενος ὅκως μὴ προπετὴς ἔσται· ὅταν δὲ ταῦτα ἐνεργῆται καὶ μετάρσιος ᾖ ἡ κλίνη, ἐκ τῶν ὄπισθεν ὑποθεῖναι τὰ φρύγανα, κατορθοῦσθαι δὲ ὡς μάλιστα, [5]ὅκως οἱ πόδες μὴ [6]ψαύσουσι τῆς γῆς, ῥιπτομένης τῆς κλίνης, καὶ τῶν φρυγάνων ἔσωθεν ἔσονται, αἴρειν δ' ἐξ ἑκατέρου τοῦ ποδὸς ἄνδρα τῇδε καὶ τῇδε, ὡς κατ' ἰθὺ πεσεῖται ἡ κλίνη ὁμαλῶς, καὶ ἴσως καὶ μὴ σπασμὸς ᾖ· σείειν δὲ ἅμα τῇ [7]ὠδῖνι μάλιστα· καὶ ἢν μὲν ἀπαλλάσσηται, αὐτίκα πεπαῦσθαι, εἰ δὲ μή, διαλαβόντα σείειν καὶ αἰωρέειν ἐπὶ [8]τῆς κλίνης φερομένην. Ταῦτα μὲν οὖν οὕτω [9]ποιέεται, ἢν ὀρθά

facile discedant, cum eant secundum naturam, iis sic habentibus sternutatorium aliquod adhibeto. Naribus autem apprehensis et ore compresso sternutandum, quo quam maxime fieri poterit, efficax sternutatio reddatur. Concussionibus etiam utendum, quas hoc modo parare possis. Lecto alto firmo et substrato mulierem supinam reclinato. Pectus autem et axillas et brachia fascia aut loro lato et molli velut cingulo comprehensa ad lectum alligato et crura recurvata malleolis vinculis iniectis contineto. Quae cum adornaveris, mollium virgultorum aridorum fascem, aut aliquid huius persimile, tam belle disponito ut lectum in terram proiectum non sinat pedibus, qui ad caput sunt, terram attingere. Tum eam manibus lectum apprehendere iubeto et lectum a capite sublimem habere, ut in pedes propendeat, ea cautione adhibita, ut ne mulier praeceps feratur. Haec autem dum ita parata fuerint et lectus in sublime erectus, a posteriore parte virgulta arida ponenda et quam maxime dirigenda, ut dum lectus proiicitur, pedes terram minime attingant, sed intra virgulta arida contineantur. Ab utroque vero pede hinc et illinc vir unus eam attollat, ut lectus recte decidat plano et aequabili momento, ne quid in ea divellatur. Concutiendum autem maxime simulac partionis dolores urgent. Quodsi foetus quidem decesserit, confestim cessandum, alioqui per intervalla concutienda et suspensa in lecto continenda. Haec igitur ad hunc modum facienda,

[1] ὡς ὅτι. — [2] τε καί om. — [3] τὰ δέ γε. — [4] τὴν κλίνην. — [5] ὅκως δὲ οἱ π. — [6] ψαύωσι. — [7] ὀδύνῃ. — [8] τῆς om. — [9] ποιεῖσθαι.

καί pro ἤ scripsi; — ἢ πλαγείων τε καί cod. θ.: — ἐξιέναι de meo dedi, periit eiusmodi quid; — τὰ τοιαῦτα ἦν cett., ego τὰ τοιαῦτα abieci; — εἴη vulg., ἴῃ H. Littr., ᾖ C.; — τι ἀφ' ὧν Parr. 6. L. Q.' Lind.; — ὧν ἂν ἐγώ cod. θ.; — γράψω C. θ.; — προλούσαντα cod. θ., προλούοντα cett.; — καὶ ἢν L. θ. Lind.; — θέλοντι cod. θ.; — ἰόντα idem, ἐόντα cett.; — τὸ στόμα cod. θ. Littr., τό om. vulg., ὡς ὅτι μάλιστα vulg., ὡς omm. C. θ. Littr.; dittographia est in vulgata; — ἐνεργήσῃ vulg., ἐνεργος ᾖ cod. θ., ἐνεργήσει Parr. 3. Littr. Cf. cum hisce Aph. V. 49.

χρῆσθαι — φερομένην.] τε καὶ ῥ. ex θ. dedi, cett. τε καί omm.; — καί ante ὑποστορ. omm. C. θ.; — δ' ἀνακλῖναι cod. θ., δὲ ἀνακλίνειν C.; — τὰ δὲ γε στ. vulg., γε omm. C. θ. Littr.; — προκαταλαμβ. vulg., προσκαταλ. Parr. 5., cod. Serv., Lind., Littr.; — μαλθακῷ om. θ.; — ζώνην pro ζωννύειν Parr. 7., cod. Serv., θ.; — ἐκ τῶν σφυρῶν cod. θ.; — εὐτρεπίσῃ cod. θ.; — φάκελλον Parr. 7., edd. antt., Cord., Lind.; — μαλθακόν K.; — γῆν sine τήν D.; — ῥιπτουμένην vulg., per εο C. Littr., de meo ῥιπτομένην dedi; — πρὸς κεφαλῇ J.; — τῇσι χ. τὴν κλίνην vulg., τῆς κλίνης J. θ. Littr.; — πρὸς κεφαλῆς cod. θ.; — ὅκως μὴ προπετὴς ἔσται ἡ ἄνθρωπος ceteri; equidem glossam ἡ ἄνθρ. abegi; — ὅκως δὲ (δέ om. θ.) οἱ πόδες μὴ (μή om. θ., Foës. in adn., Lind.) ψαύωσι (ψαύσωσι C., ψαύσῃ cod. θ.) vulg., cum Littréo consentienter textum descripsi; — ῥιπτουμένης vulg., per εο cod. θ. Littr.; — ἐξώσονται pro ἔσωθεν ἔσονται cod. θ.; — δ' ἐξ idem δὲ ἐξ ceteri; — ἑκατέρου ποδός cod. θ.; — κατευθύ C.; — ἡ κλ. πεσεῖται C. θ., nisi quod hic ἡ om.; — διαλαμβάνοντα cod. θ.; — τῆς κλ. φερομ. K. Littr., vulgo τῆς om.

ταῦτα — ἀπαλλάσσηται.] οὕτως ποιέεσθαι vulg.; — cum Littréo C. θ. sequor.

τε καὶ κατὰ φύσιν ἀπαλλάσσηται. Χρὴ δὲ κηρωτῇ ὑγρῇ προχρίειν· ἐπὶ πάντων δὲ τῶν ἀμφὶ τὴν ὑστέρην τοιῶνδε παθέων ἄριστον τόδε καὶ μαλάχης ὕδωρ καταιονᾶν καὶ βουκέρας, [1] ἢ πτισάνης πυρίνης μᾶλλον χυλός· χρὴ δὲ ἄχρι βουβῶνος ἕδρην τε καὶ αἰδοῖον πυριᾶν καὶ ἐνίζεσθαι δὲ, ὅταν αἱ ὠδῖνες σφόδρα ὀχλέωσι μάλιστα καὶ μηδὲν ἐν νόῳ ἕτερον ἔχειν. Τὴν δὲ ἰητρεύουσαν τὰ στόματα [2] μαλθακῶς ἐξανοίγειν καὶ ἠρέμα τοῦτο δρᾶν, [3] τὸν ὀμφαλὸν δὲ ξυνεφέλκεσθαι τῷ ἐμβρύῳ.

ubi recte et secundum naturam decedunt. Cerato autem liquido prius inungere oportet. Id autem in omnibus eiusmodi circa uterum affectionibus est optimum, et malvae et foeni graeci decoctum ad perfundendum, aut potius ptisanae triticeae cremor; fovere etiam sedem et pudendum ad inguina usque oportet, et insessus parandi, idque tum vel maxime, cum vehementes parturiendi dolores urgebant, nihilque aliud animo agitandum. Eam vero, quae manus medicas adhibet, oscula emollientibus dilatare oportet idque sensim facere, umbilicum vero una cum foetu extrahere.

ξθ'. Ὅσα δὲ δίπτυχα πτύσσεται καὶ ἐγκέεται ἐν τῷ στόματι τῶν ὑστερέων, ταῦτα ἤν τε ζώοντα ἤν τε τεθνεῶτα ᾖ, προώσαντα ὀπίσω πάλιν στρέφειν, ὅκως κατὰ φύσιν ἴῃ ἐπὶ κεφαλήν. Ὅταν δὲ ἀπωθέειν βούλῃ ἢ στρέφειν, ἀνακλίναντα χρὴ ὑπτίην ὑπὸ τὰ ἰσχία ὑποστορέσαι τι μαλθακόν· καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς κλίνης, ὅκως ὑψηλότεροι ἔσονται οἱ πρὸς ποδῶν πόδες συχνῷ, ὑποτιθέναι χρή τι· καὶ ἀνωτέρω δὲ τὰ ἰσχία τῆς κεφαλῆς ἔστω, προσκεφάλαιον δὲ μηδὲν ὑπέστω τῇ κεφαλῇ· [5] προμηθεόμενος δὲ ταῦτα [6] ὅταν ἀπώσῃς τε τὸ ἔμβρυον καὶ περιδινῆται τῇδε καὶ τῇδε, κατὰ φύσιν καθιστάναι καὶ τὴν κλίνην καὶ τὰ ἰσχία ὑπεξελὼν τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς [7] κλίνης καὶ τὸ ὑπὸ τῶν ἰσχίων· [8] προσκεφάλαιον δὲ ὑποθεῖναι ὑπὸ τὴν κεφαλήν· τὰ τοιαῦτα τούτῳ τῷ τρόπῳ θεραπεύειν. Ὅσα δὲ ζῶντα τῶν ἐμβρύων τὴν χεῖρα ἢ τὸ

69. Qui vero conduplicantur foetus et in uteri osculum incumbunt, eos sive vivos, sive mortuos retropulsos iterum vertere oportet, ut in caput prodeant secundum naturam. Cum autem retro protrudere aut vertere voles, supinae reclinatae molle quiddam coxis substernere oportet, atque etiam lecti pedibus aliquid supponere, quo altiores a pedibus decumbentis esse queant. Verum etiam coxae capite sint altiores; nullum vero capiti cervical subsit. His prospectis cum retro protrusus foetus huc et illuc circumagatur, sublatis iis, quae sub lecti pedibus et quod sub coxis suppositum fuit et lectum et coxas in pristinum statum restituito, capitique pulvinar supponito; istaque ad hunc modum curato. At vero qui brachium, aut crus, aut utrumque vivi foetus emittunt, eos oportet simul ac significationem sui praebuerint, prius commemorato modo intro retrudere,

[1] ἢ om. — [2] μαλθακοῖσι. — [3] τόν abest. — [4] ἢ ἐπὶ κεφαλῆς. — [5] προμηθεόμενοι in marg. προμηθεόμενα sine δέ. — [6] ὅταν δὲ ἀπώσηται τὸ ἔμβρ. [7] κλίνης καὶ τοὺς λίθους. — [8] πρὸς κεφαλήν.

χρὴ δὲ — ἔχειν.] τῶνδε τῶν ἀμφί cod. θ., qui dein τοιῶν δὲ παθημάτων, — ἄριστον τοῦτο C. θ.; — βουκέρας vulgo, βουκέρως D.; — χυλός vulg., χυλοῦ D., χυλόν cod. Serv., Cord., Lind.; — βουβώνων C. θ.; — τε ex θ. adscivi; — αἰδοίων C.; — πυριᾶν cod. θ., πυριῆν vulg.; — ἐνέζεσθαι C.

τὴν δὲ — ἐμβρύῳ.] μαλθακοῖσιν vulg., μαλθακῶς cod. θ. Littr.; — τόν de meo dedi; — τὸ ἔμβρυον vulgo; emendavit Littr.

69. ὅσα — κεφαλήν.] ταῦτα δὲ, ἤν τε ceteri; de coniectura δεῖ pro δέ scripsi; — τεθνεῶτα εἴη cod. θ., puto ἴῃ voluisse librarium; — paulo post εἴη ἐπὶ κεφ. C. θ.

ὅταν δὲ — θεραπεύειν.] ἀνακλίνειν cod. θ.; — ὑποτ. χρή sine τι C. θ. — Dein προμηθεόμενος ταῦτα vulg., προμηθεύμενοι εἰσι ταῦτα C., προμηθεομένοισι δὲ ταῦτα cod. θ. Littr.; — in sequentibus vero ὅταν δὲ ἀπώσηται vulgo, ὅταν δ' ἀναπώσηται C., ὅταν δ' ἀπώσῃ, cod. θ.: — me iudice δέ sive δ' ante ἀπώσηται delendum est et ἀπώσηται, quod incongruum est, originem traxit ex ἀπώσῃς τε; — in vulgata verum est προμηθεόμενος, sed ex θ. post hoc participium δέ recipio; — tum vero pro vulgato καθίστασθαι καὶ τὴν κλίνην καὶ τὰ ἰσχία, de coniectura scribo καθιστάναι καὶ τὴν κλίνην κ. τ. λ.; — ita locus vitiis liberatus videtur. — Post τοὺς πόδας τῆς κλίνης vulgo καὶ τοὺς λίθους, quod cum θ. omitto, emblema alienum est; — τὰ ὑπὸ τῶν ἰσχ. cod. θ.; — vulgo πρὸς κεφαλὴν δὲ ὑποθ. ὑποκεφάλαιον, sed ego codicis K. lectionem recepi; — τῷ τοιούτῳ τρόπῳ cod. θ.

ὅσα δὲ — ἄγειν.] ἔξω προτίνει (sic) cod. θ., προπίπτει C.; — ἢ ἄμφω cod. θ.; — προσημαίνῃ (προσημήνῃ C. K.) τὴν

σκέλος ἔξω προβάλλεται ἢ καὶ ἄμφω, ταῦτα χρὴ, ὅταν τάχιστα [1] προσημήνῃ, εἴσω ἀπωθέειν τῷ προειρημένῳ τρόπῳ καὶ στρέφειν ἐπὶ [2] κεφαλὴν καὶ ἐς ὁδὸν ἄγειν. Καὶ ὅσα πτύσσεται τῶν ἐμβρύων πεπτηότα ἢ ἐς τὸν κενεῶνα, ἢ ἐς ἰσχίον ἐν τῷ τόκῳ, χρὴ ταῦτα ἀπορθοῦσθαι καὶ στρέφειν καὶ [3] προσκαθίννυσθαι ἐς ὕδωρ θερμὸν, ἄχρις ἂν ἰαίνηται.

ο'. Ὀκόσα [4] δὲ τεθνεῶτα τῶν ἐμβρύων ἢ τὸ σκέλος ἢ τὴν χεῖρα ἔξω ἔχει, ταῦτα ἄριστον μὲν, ἢν οἷόν τε, [5] ἀπώσαντα ἔσω ἐπὶ κεφαλὴν στρέφειν· ἢν δὲ μὴ οἷόν τε ᾖ, ἀνοιδίσκηται δὲ, τάμνειν τῷδε τῷ τρόπῳ· σχίσαντα τὴν κεφαλὴν μαχαιρίῳ ξυμφλάσαι, ἵνα μὴ θραύσῃ, τῷ πιέστρῳ καὶ τὰ ὀστέα ἕλκειν ὀστεολόγῳ, [6] καὶ τῷ ἑλκυστῆρι, παρὰ τὴν κληῗδα καταθέντα, ὡς ἂν ἔχηται, ἕλκειν, μὴ κατὰ πουλὺ, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον, ἐξανιέντα καὶ αὖτις βιώμενον. Ὅταν [7] δὲ ταῦτα μὲν ἔξω εἰρύσῃς, ἐνδὸν δὲ τοῖσι ὤμοισι [8] ἔῃ, τάμνειν τὰς χεῖρας ἄμφω ἐν τοῖσι ἄρθροισι μετὰ τῶν ὤμων· καὶ ὅταν ταῦτα κομίσῃς, ἢν μὲν οἷόν τε ᾖ ἰέναι, καὶ τἄλλα εὐπετέως ἕλκειν· ἢν δὲ μὴ ἐνακούῃ, τὸ στῆθος πᾶν μέχρι τῶν σφαγέων σχίζειν, φυλάσσεσθαι δὲ ὡς μὴ κατὰ τὴν γαστέρα τάμῃς καὶ ψιλώσῃς τι τοῦ ἐμβρύου, ἔξεισι γὰρ ἡ γαστὴρ καὶ τὰ ἔντερα καὶ κόπρος· ἢν δέ τι τούτων ἐκπέσῃ, πραγματοειδέστερον ἤδη γίγνεται· ξυμφλάσαι δὲ τὰ πλευρὰ καὶ τὰς ὠμοπλάτας [9] ξυναγαγεῖν καὶ ῥηϊδίως μετὰ ταῦτα χωρήσει τὸ λοιπὸν ἔμβρυον, ἢν μὴ ἤδη οἰδαλέον ᾖ τὴν κοιλίην· ἢν γὰρ ᾖ τι τοιοῦτον, ἄμεινον τὴν γαστέρα τοῦ

in caput obvertere et in viam adducere. Nec non eos foetus, qui complicati in partu in lateris inanitatem aut in coxam illapsi sunt, dirigere ac convertere oportet, praetereaque in aqua calida sedeat mulier, donec incalescat.

70. Quibus vero mortuis aut crus aut brachium foras prominet, haec quidem optimum fuerit intro, si fieri possit, retrudere et utraque in caput convertere. Sin minus hoc fieri possit, sed intumescant, ad hunc modum secato. Caput gladiolo dissectum instrumento quod confringat, πίεστρον dicitur, comminuito et ossicula per ossium volsellam extrahito et unco attractorio ad claviculam, uti firmiter adhaereat, immisso non confestim, sed paulatim remittendo et rursus adurgendo extrahito. Ubi haec foras extraxeris et humeri adhuc intus sint, utraque brachia cum humeris ad ipsos articulos secato. Cumque ea abstuleris, si quidem fieri possit ut exeant, reliqua etiam prompte extrahito. Quodsi nihil cedit, pectus totum ad iugulum usque dissecato, ea tantum cautione ut ne ad ventrem sectione penetres et aliquam in foetu eius partem denudes. Excidit enim ventriculus et intestina atque etiam stercus. Et si quid horum excidit, magis etiam negotium facessit. Costas autem contundito posteaque reliquus foetus facile prodibit, nisi iam circa ventrem intumescat. Si quid enim eiusmodi evenerit, foetus ventrem leviter perforare praestiterit. Flatus enim tantum ex ventre erumpit

[1] προσημήνῃ τὴν ἔξοδον ἀπωθ. — [2] κεφαλῆς. — [3] προσκαθίγνυσθαι. — [4] δέ abest. — [5] ἀπώσασθαι εἴσω καὶ ἄμφω ταῦτα ἐπὶ κεφαλῆς στρ. — [6] ἤ. — [7] δὲ τάδε ἔξω εἰρ. ἐν δὲ τοῖσι. — [8] ἐνῇ. — [9] συνάγειν.

ἔξοδον (τὴν ἐξ. omm. C. θ.) vulg.; uti Littréus textum descripsi.

καὶ ὅσα — ἰαίνηται.] πεπτηῶτα Parr. 4. θ.; — ἐν τόκῳ C. K.; — προσκαθίγνυσθαι vulg., προσκαθίννυσθαι H. θ.; — ἄχρι οὗ ἰάνηται cod. θ., ἂν om. C.

70. ὀκόσα — βιώμενον.] δέ om. C.; — τεθνηῶτι idem; — ἀπώσασθαι εἴσω καὶ ἄμφω ταῦτα ἐπί vulg.; — ἀπώσαντα εἴσω ἄμφω ταῦτα ἐπὶ C.; — ἀπώσαντα ἔσω ἐπί cod. θ. Littr.; — ἢν δὲ μή J. Littr., εἰ δὲ μή vulg.; — θραύσῃ vulg., θράσσῃ cod. θ. Littr.; vulgata veram lect. refert; — ἕλκειν ὥστε ὀλίγῳ vulg., ὀστεουλκῷ Foësii est emendatio a Lind. recepta; cod. θ. Littréo praebuit ὀστεολόγῳ; — καθέντα cod. θ.; — ἀλλ' ὀλίγον J.; — αὖτις cod. θ., per θ. vulgo.

ὅταν δὲ — χωρήσει.] μέν ex θ. dedit Littr.; — ἔξω omm. C. θ.; — ἐν δὲ τοῖσιν ὤμοισιν ἐνῇ vulg., ἐν ᾖ H. I., ᾗ C.; ἔῃ cod. θ. Littr.; ego ex ἐν effeci ἐνδὸν de meo. κομίσῃ C. θ.; — εὐπετέως Ionice ex θ. Littréus; — μηδὲν (μή cod. θ.) ἀκούσῃ (ἐνακούῃ cod. θ.) vulg.; equidem θ. sequor, Littr. partim, nam ἐνακούσῃ dedit; — σφαγίων H.; — pro ἐμβρύου cod. θ. ὀστέου, Corn. ἐντέρου legisse videtur; — καὶ τὸ ἔντερον cod. θ.; — καὶ [ἡ] κόπρος Lind.; — ἢν

ἐμβρύου τρῆσαι πρηέως, ἔξεισι γὰρ φῦσα μοῦνον [1] ἐκ τῆς γαστρὸς καὶ εὐπετέως οὕτω χωρήσει. Ἢν δὲ ἐκπεπτώκῃ ἡ χεὶρ ἢ τὸ σκέλος τεθνεῶτος τοῦ ἐμβρύου, ἢν μὲν δυνατὸν ᾖ, εἴσω ἀπῶσαι ἄμφω, καὶ εὐτρεπίσαι τὸ ἔμβρυον· — ταῦτα [2] ἄριστα· — ἢν δὲ μὴ οἷόν τε ᾖ τοῦτο ποιῆσαι, ἀποτάμνειν ὅ τι ἂν ἔξω ᾖ, ὡς ἂν δύνηται ἀνωτάτω, καὶ τοὐπίλοιπον ἐσμασάμενον προῶσαι καὶ στρέψαι τὸ ἔμβρυον [3] ἐπὶ κεφαλήν· ὅταν δὲ στρέφειν ἢ κατατάμνειν μέλλῃς τὸ παιδίον τὰς ἰδίας χεῖρας χρὴ ἀπονυχίσασθαι, τὸ δὲ μαχαίριον, ᾧ ἂν [4] κατατάμνῃς, καμπυλώτερον ἔστω ἢ ἰθύτερον, καὶ τοῦτο κατὰ κεφαλὴν ἀμφικαλύπτειν τῷ λιχανῷ δακτύλῳ, [5] ἐσμασάμενον καὶ ὁδηγεῦντα καὶ ὀρρωδέοντα, ὅπως μὴ ψαύσῃς τῆς ὑστέρης.

atque ita facile prodibit. At si mortui foetus brachium aut crus foras exciderit, utraque si fieri quidem possit, intro retrudito et foetum recte constituito, idque mihi videtur optimum. Sin fieri nequeat, quidquid foras prominet, quam penitissime fieri poterit resecato et reliquum manu alte immissa protrudito et foetum in caput vertito. Cum autem puellum invertere aut exscindere voles, ungues e tuis manibus resecato. Gladiolus autem, quo exscindes, incurvus sit potius quam rectus. Cuius caput circumtegito digito indice leniter pertractando eumque praemittendo, veritus ne uterum attingas.

οα΄. [6] Μύλης δὲ κυήσιος τόδε αἴτιον· ἐπὴν πολλῶν τῶν ἐπιμηνίων ἰόντων [7] γονὴν ὀλίγην καὶ νοσώδεα ξυλλάβωσι, οὔ τι κύημα ἰθαγενὲς γίγνεται [8] ἥ τε γαστὴρ πλήρης ὥσπερ κυούσης, κινέεται δ' οὐδὲν ἐν τῇ γαστρὶ, οὐδὲ γάλα ἐν τοῖσι τιτθοῖσι ἐγγίγνεται, σφριγᾷ δὲ τοὺς τιτθούς. Αὕτη οὖν δύο ἔτεα, πολλάκις δὲ καὶ τρία οὕτως ἔχει. Καὶ ἢν μὲν μία σὰρξ γένηται, ἡ γυνὴ ἀπόλλυται· [9] οὐ γὰρ οἵη τέ ἐστι περιγενέσθαι· ἢν δὲ πολλαὶ, ῥήγνυται αὐτῇ κατὰ τὸ αἰδοῖον [10] αἷμα πουλὺ καὶ σαρκῶδες· καὶ ἢν [11] μὲν μετριάζῃ, σώζεται· ἢν δὲ μὴ, ὑπὸ ῥόου ἁλοῦσα ἀπόλλυται. Τὸ μὲν νόσημα τοιοῦτόν ἐστι· κρίνεσθαι δὲ χρὴ τῷ πληρώματι καὶ ὅτι οὐ κινέεται ἐν τῇ γαστρί· τὸ μὲν γὰρ ἄρσεν τρίμηνον, τὸ

71. At molae conceptus haec causa est: Ubi copiosi menses exstiterint et paucum et morbosum semen uterus conceperit, minime genuinus conceptus gignitur et venter tanquam utero gerentis impletur. Nihil autem in ventre movetur, neque in mammis lac innascitur, sed turgescunt. Haec igitur biennium, saepe etiam triennium sic affecta est. Et si quidem una caro nascatur, mulier perit. Neque enim superesse potest. Sin vero multae, copiosus ei sanguis et carnosus per pudendum erumpit. Quodsi id moderate fiat, servatur; alioqui profluvio correpta perit. Atque ea quidem est huius morbi conditio. Discernere autem oportet plenitudine, quodque in ventre non movetur. Mas enim tertio mense, foemina vero quarto

[1] ἀπό. — [2] ἄριστον. — [3] ἐπὶ κεφαλῆς. — [4] κατατάμῃς. — [5] ἐσματευόμενου. — [6] Inscriptio: περὶ δὲ μύλης κυήσιος τόδε αἴτιον. — Tum ἐπὴν κ. τ. λ. — [7] γουνήν. — [8] καὶ ἡ γ. — [9] οὐδὲ γάρ. — [10] αἷμα τε π. — [11] μέν om.

γάρ τι cod. C.; — πραγματωδέστερον cod. θ.; — ξυνθλάσαι K.; — δὲ καὶ τὰ πλευρά C.; — ξυνάγειν vulg., συναγαγεῖν cod. θ., ξυναγαγεῖν Littr.; — μετὰ ταῦτα omm. C. θ.; — χωρέει C.; — ἢν δὲ ᾖ τι cod. θ.; — τοῖον C.; — ἀπὸ τῆς γ. vulg., ἐκ τῆς γ. C. θ. Littr.

ἢν δὲ — ὑστέρης.] δὲ μή C.; — εἰ δὲ μή vulg., ἢν δὲ μή C. J. θ. Littr. — Ionismum κατατάμνειν ex C. H. θ. dedit Littr.; — ἰδίας omm. C. θ.; — εὐθύτερον vulg., ἰθύτερον cod. θ. Littr.; — καλύπτειν ἀμφὶ τῷ ληχάνῳ δακτ. cod. θ.; — ἐσματεύμενον vulg., ἐσματευσάμεμον D. H. unde ἐσμασάμενον effeci, ἐσματευόμενον cod. θ. Littr.; — ὁδηγέοντα cod. θ.

71. μύλης δὲ κυήσιος — τιτθούς.] Vulgo περὶ δὲ μ. κ. τόδε αἴτιον; — confusa est inscriptio περὶ μύλης κυήσιος cum iis, quae principium capituli erant; itaque περί omittens δέ transposui; — δέ omm. D. K.; — vulgo ἐπὴν πολλὰ τὰ ἐπιμήνια ἐόντα γονὴν κ. τ. λ.; de meo correxi; — νοσώδεα Ionice ex θ. Littr.; — οὔτε κύημα vulgo, οὔ τι κ. de coniectura; — ἥ τε κ. C. θ., καὶ ἡ κ. vulg.; — δ' C. δέ vulg.; — ἐγγίγνεται om. θ.; — τὸ στῆθος vulg., τοὺς τιτθούς C. θ. Littr.

καὶ ἢν — ἀπόλλυται.] κἢν cod. θ.; — οὐ γάρ cod. θ. Littr., οὐδὲ γάρ vulg.; — τὰ αἰδοῖα cod. θ.; αἷμά τε vulg., τε om. cod. θ.; — κἢν μήν idem, unde Littr. μέν, quod cett. omm.; — εἰ δὲ μή C. θ.; — ἀπώλετο iidem.

τὸ μὲν — ἐγγίγνεται.] τὸ μεν οὖν K.; — τοιοῦτο cod.

δὲ θῆλυ τετράμηνον τὴν κίνησιν ἔχει· ἐπὴν οὖν τοῦ χρόνου παρελθόντος μὴ κινέηται, δηλονότι τοῦτό ἐστι· ἔστι δὲ [1] καὶ τόδε τεκμήριον μέγα· ἐν τοῖσι τιτθοῖσι γάλα οὐκ ἐγγίγνεται. Ταύτην μάλιστα μὲν [2] μὴ ἰῆσθαι· εἰ δὲ μὴ, προειπόντα ἰῆσθαι· καὶ πρῶτα μὲν πυρίησον ὅλον τὸ σῶμα, ἔπειτα κατὰ τὴν ἕδρην κλύσον, ὅκως αἷμα καταρραγῇ πουλύ· [3] καὶ γὰρ ἴσως κλύσας κινήσειας ἂν τὸ ἔμβρυον τὸ δοκέον εἶναι, διαθερμανθείσης τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ φαρμάκου· κλύζειν δὲ καὶ κατὰ τὰς μήτρας, ὅκως [4] ἂν αἷμα [5] ἀπαγάγῃς· εἰ δὲ μὴ, προσθέτοισι χρῆσθαι τοῖσι ἀπὸ τῆς βουπρήστιος ἰσχυροτάτοισι καὶ πιπίσκειν τὸ δίκταμνον τὸ Κρητικὸν ἐν οἴνῳ· εἰ δὲ μὴ, [6] τὸν καστόριον ὄρχιν· καὶ ὄπισθεν αὐτῇ σικύην προσβάλλειν πρὸς τοὺς κενεῶνας, καὶ ἀφαιρέειν ὅτι πλεῖστον αἷμα· πρόσβαλλε δὲ καὶ ὅτι μάλιστα τεκμαιρόμενος [7] κατὰ τὰς μήτρας.

motionem habere consuevit. Ubi igitur elapso tempore non movetur, profecto morbus est. Est autem hoc quoque magnum indicium, quod lac in mammis non gignitur. Hanc non curare praestat; sin facias, praedicens id facito. Ac primum quidem totum corpus foveto, dein per infusum sedem eluito, quo copiosus sanguis erumpat. Fortasse enim si sublueris, foetum, qui inesse videtur, commoveris, muliere ex medicamento percalefacta. Quin etiam per infusum uterum eluito, quo sanguinem educas. Sin minus; subdititiis medicamentis vehementissimis ex bupresti utitor et dictamnum Creticum ex vino propinato, alioqui vero castoris etiam testem. Eique cucurbitulam parte postica ad laterum inanitatem admoveto copiosumque sanguinem detrahito. Admoveto autem quam maxime habita uteri ratione.

οβ'. Καὶ τοσοῦτον μὲν περὶ τῶν νοσημάτων τῶν ἀπὸ λοχείων γιγνομένων εἴρηται· εἰσὶ δ' οἱ κίνδυνοι ἐν αὐτοῖσι οὐ σμικροί· ὀξέα γάρ ἐστι καὶ [8] ταχὺ μεταλλάσσοντα καὶ μᾶλλον πονέονται αἱ πρωτοτόκοι ἢ αἵτινές εἰσι ἔμπειροι τόκων. Χωρέει δὲ τὰ λοχεῖα τῇ ὑγιηρῇ γυναικὶ ἱκανὸν ὅσον Ἀττικὴ κοτύλη [9] καὶ ἡμίσεια τὸ πρῶτον, ἢ ὀλίγῳ πλέονα, ἔπειτα ἐπὶ [10] ἔλασσον κατὰ λόγον τούτου, μέχρις ἂν παύσηται· χωρέει δὲ οἷον αἷμα ἀπὸ ἱερείων, ἢν ὑγιηρὴ, ὡς ἔφην, ἡ γυνὴ ᾖ καὶ μέλλῃ ὑγιαίνειν, καὶ ταχὺ πήγνυται. Καὶ [11] καθαίρεσθαι μετὰ τὸν τόκον

72. Atque haec quidem de morbis ex puerperiorum purgamentis obortis dicta sunt; in quibus non parva insunt pericula. Acuti enim sunt et qui cito transmutantur, graviusque laborant quae primum pariunt quam quae iam partionem expertae sunt. Feruntur autem puerperii purgamenta mulieri, quae prospera fruitur valetudine, satis abunde, primum Atticae heminae et dimidiae mensura, aut paulo copiosiora, deinde ad huius rationem pauciora, quoad desinant; feruntur autem velut sanguis e victima si sana est mulier, ut diximus, et sana futura est, citoque concrescit. Ac fit plerumque ut

[1] καί abest. — [2] μή om. — [3] καὶ γὰρ ἂν κινήσαις τὸ ἔ. δοκεῦν εἶναι τὸ ξυνεστηκὸς διαθ. — [4] ἂν etiam V. — [5] ἀγάγῃς. — [6] καὶ τὸν κ. — [7] τὰ κατ' αὐτάς. — [8] ταχέα. — [9] καί om. — [10] ἐλάσσονα. — [11] καθαίρεται καὶ μετά.

θ.; — ἐν τῇ γαστρὶ τὸ βρέφος cod. θ. solus; — καὶ τὸ μέν pro τὸ μὲν γάρ idem; — τουτέστιν idem; — ἔστι δὲ καί, J. θ. Littr., καί om. vulg.; — τοῦτο pro τόδε cod. θ.

ταύτην — μήτρας.] μὲν (μή addit C.) ἰῆσθαι (βιῆσθαι Parr. 6.) καὶ πρῶτα vulg.; μὲν μὴ ἰῆσθαι· εἰ δὲ μὴ προειπόντα ἰῆσθαι καὶ πρῶτον cod. θ. Littr.; — τὴν γυναῖκα ὅλον τὸ σ. cod. θ.; — ἴσως ἂν κινήσαις τὸ ἔμβρυον vulg.; — ἴσως κλύσας κινήσιας (i. e. κινήσειας) ἂν τὸ ἔμβρ. cod. θ., quem sequor; — τό ante δοκέον ex θ. Littr., ceterum δοκοῦν vulg., δοκεῦν alii libri, δοκέον cod. θ.; — post εἶναι omnes τὸ ξυνεστηκός, sed id glossa est in τὸ ἔμβρυον τὸ δοκέον εἶναι, ita ut reiiciam; — ὅπως ἂν αἷμα vulg., cum Littréo sequor cod. θ.; — ἀγάγῃς vulg., ἀπαγ. cod. θ. Littr.; — vulgo καὶ τὸν καστ., sed καί om. θ.; — προσβάλλειν δὲ καί K., τεκμαιρόμενος τὸ κατ' αὐτάς vulg., cum Littréo codicis θ. lect. dedi.

72. καὶ τοιοῦτον — τόκων.] καὶ τούτων μέν C. θ.; — γινομένων οὕτως εἴρηται iidem; — δ' οἱ cod. θ., δὲ οἱ vulg.; — πονοῦνται vulg., πονέονται cod. θ. Littr.

χωρέει — πήγνυται.] ἀττικῇ C. θ.; — ἡμισεία Ald., Parr. 7.; — κατ' ὀλίγον τούτου cod. θ.; — μέχρι sine ἂν C. θ.; — αἷμα ἀπὸ κρεῶν cod. θ.

καὶ καθαιρ. — γενομένη.] καὶ καθαίρεται καὶ μετὰ τὸν τόκον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον τῇ ὑγιηρῇ ξυμβαίνει vulg. τὴν ὑγιηρήν cod. θ., quod recepit Littr. et locum emendavit; — τεσσερακ. cod. θ., τεσσαρακ. cett., — ἀκίνδυνος cod. θ.,

ὡς ἐπὶ τὸ πλέον [1] τὴν ὑγιηρὴν ξυμβαίνει ἐπὶ μὲν τῇ κούρῃ ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ δύο τὴν χρονιωτάτην κάθαρσιν, ἀκίνδυνος δέ ἐστι καὶ εἴκοσι [2] καὶ πέντε ἡμέρας καθαιρομένη· ἐπὶ δὲ τοῦ κούρου ἡμέρας τριήκοντα ἡ κάθαρσις γίγνεται ἡ χρονιωτέρη, ἀκίνδυνος δέ ἐστι καὶ εἴκοσι ἡμέρας γενομένη. Καὶ τῶν διαφθαρεισέων τὰ ἔμβρυα κατὰ λόγον ἡ κάθαρσις γίγνεται τούτων τῶν ἡμερέων, καὶ ἐπὶ τοῖσι νεωτέροισι φθαρεῖσι ἐλάσσονας ἡμέρας, ἐπὶ δὲ [3] τοῖσι γεραιτέροισι πλέονας. Παθήματα δὲ [4] τὰ αὐτά ἐστι περὶ λοχείων φθαρείσῃ τε τὸ ἔμβρυον καὶ τεκούσῃ, ἣν [5] μὴ νήπιον φθείρῃ τὸ παιδίον· καὶ κινδυνεύουσι [6] δὲ αἱ φθείρουσαι μᾶλλον· αἱ γὰρ φθοραὶ τῶν τόκων χαλεπώτεραί εἰσι· οὐ γάρ ἐστι μὴ οὐ βιαίως φθαρῆναι τὸ ἔμβρυον ἢ φαρμάκῳ ἢ ποτῷ ἢ βρωτῷ ἢ προσθέτοισι ἢ ἄλλῳ τινί· βίη δὲ πονηρόν ἐστι· ἐν γὰρ τῷ τοιούτῳ κίνδυνός ἐστι τὰς μήτρας ἑλκωθῆναι ἢ φλεγμῆναι· τοῦτο δέ ἐστι ἐπικίνδυνον.

ογ'. [7] Τὸ δὲ γάλα ὅκως γίγνεται, εἴρηταί μοι ἐν τῇ φύσι τοῦ παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ· ἐπὴν δὲ κυΐσκηται ἡ γυνή, καταμήνια οὐ μάλα χωρέει, [8] πλὴν ἔστι ᾗσι ὀλίγα· τρέπεται [9] γὰρ ἐς τοὺς μασθοὺς τὸ γλυκύτατον τοῦ ὑγροῦ ἀπό τε τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν καὶ [10] ἐκθηλάζεται· καὶ ἀνάγκη ἐστὶ [11] τὸ ἄλλο σῶμα κεκενῶσθαι μᾶλλον καὶ ἧσσον πλῆρες γίγνεσθαι τοῦ αἵματος· τοῦτο οὕτω γίγνεται. Εἰσὶ δὲ αἵτινες φύσι ἀγάλακτοί εἰσι, καὶ σφέας ἐπιλείπει τὸ γάλα πρὸ τοῦ

post partum mulier sana purgetur, si puellam in lucem emiserit, dies quadraginta duos, si diutissime purgetur; periculo tamen etiam vacat si viginti quinque dies purgetur; sin puerum pepererit diuturna maxime purgatio fit dies triginta; vacat tamen periculo si per viginti dies fiat. Et earum, quae foetus corruperunt, pro ratione horum dierum purgatio fit, idque in iis, quae iuniores foetus perdiderunt, pauciores dies, in iis vero, quae grandiores, plures. Eaedem autem sunt puerperii purgamentorum affectiones tum ei, quae foetum corrupit, tum ei, quae peperit, nisi admodum parvum foetum corrumpat; tum vero ex abortione magis periclitantur. Neque enim citra violentiam abortio fit, sive ex medicamento, sive potione, vel cibo, vel subdititiis medicamentis, vel ex re alia quapiam accidat. Vis autem mala est. Hoc enim casu periculum est ne uterus ulceretur, aut inflammationem contrahat, quod est periculi plenissimum.

73. Lac autem quomodo gignatur a nobis dictum est in puelli natura, qui partu editur. Ubi autem praegnans est mulier, ei fere menses prodire non solent, praeterquam nonnullis pauci. Quod enim ex cibo et potione in sanguine est dulcissimum ad mammas vertitur et velut exsugendo trahitur. Reliquumque corpus magis vacuari minusque sanguine redundare necesse est; quod hoc modo fit. Sunt autem quaedam, quae natura lac non habent easque lac ante tempus deficit. Eaeque a na-

[1] τῇ ὑγιηρῇ. — [2] πρὸς ταῖς πέντε ἡμέρας. — [3] τῇσι γεραιτέρῃσι. — [4] ταῦτά ἐστι. — [5] μηνιαῖον φθείρῃ. — [6] δέ om. — [7] inscriptio γάλακτος γεννητικά. — [8] μιν. — [9] δέ. — [10] θηλάζεται. — [11] καὶ τὸ ἄλλο.

Littr., ἀκινδύνως vulg.; — εἴκοσι πρὸς ταῖς πέντε ἡμέραις vulg., cum Littréo C. θ. sequor, nisi quod C. πενθ' fert; — ἐπὶ δ' αὖ τοῦ κ. cod. θ.; — εἴκοσι ἡμέρῃσι idem et γενομ., ubi vulgo γινομ.

καὶ τῶν — πλέονας.] Ionismum διαφθαρεισέων ex C. θ. Littréus dedit; — τῇσι νεωτέρῃσι et τῇσι γεραιτέρῃσι vulg., sed φθαρεῖσι, itaque cum C. θ. Littréus τοῖσι νεωτέροισι et τοῖσι γεραιτέροισι ad τὰ ἔμβρυα referens. Equidem γεραιτέροισι de foetibus usurpari non memini, sed πρεσβύτερα tamen dicuntur Aph. IV. 1. et V. 29.; itaque cum Littréo opinor epitheta illa potius ad foetus quam ad mulieres esse referenda.

παθήματα — ἐπικίνδυνον.] ταῦτα vulg., τὰ αὐτά cod. θ. Littr.; — φθειράσῃ Ald., Parr. 5., θ.; — μηνιαῖον φθ. vulg., μὴ νήπιον φθ. cod. θ. Littr.; — καὶ κινδ. δέ cod. θ., δέ om. vulg.; — μὴ οὐ edd. antt., Parr. 7., θ. Cord., Littr., μή om. vulg.; — ἐν τῷ τοιούτῳ δέ cod. θ., ἐν τοιούτῳ δέ C.; — ἐπικίνδυνόν ἐστι cod. θ.

73. τὸ δὲ γάλα — γίγνεται.] πολλά pro μάλα, in marg. γάλα C.; — εἰ μή pro πλήν cod. θ.; — τρέπεται δέ Parr. 7.; — μαστούς multi Parr. et θ.; — ἀπό τε vulg., τε omm. C. θ. Littr.; — ἐστὶ καὶ τὰ ἄλλα vulg., sed θ. om. καί et ἔσται habet, itaque cum Littréo καί omisi; — σώματος pro αἵματος cod. θ.; — οὕτως vulg., οὕτω cod. θ., Littr.

εἰσὶ δὲ — ἐούσης.] δὲ φύσει vulg., δέ omm. C. θ. Littr.; — στερεαί C. θ.; — καὶ διὰ τοῦτο οὐ vulg., διὰ τοῦτο omm. C. θ. Littr.; — μαστούς cod. θ.; — ἀρκοῦσα vulg., ἀρκεῦσα C., ἀρκέουσα cod. θ. Littr.

καιροῦ· αὗται φύσι στερραί εἰσι καὶ πυκνόσαρκοι καὶ διὰ τοῦτο οὐ διέρχεται [1] ἐπὶ τοὺς μαζοὺς ἀρκέουσα ἰκμὰς ἀπὸ τῆς κοιλίης, πυκνῆς τῆς ὁδοῦ ἐούσης.

tura solidam et densam carnem habent, ideoque cum via densa sit, neque ex ventre ad mammas satis humoris defertur.

οδ'. Ἐπιμήνια κατασπάσαι. — Ἐλατηρίου δύο [2] πόσιες, ξύμμισγε δὲ καὶ στέαρ ὄϊος ἀπὸ τῶν νεφρῶν ὅσον τὸ ἐλατήριον μὴ διαθρύπτεσθαι, ποιέειν δὲ δύο πρόσθετα. — Ἢ μελάνθιον τὸ ἐκ τῶν πυρῶν τρίψας ὕδατι φορύξαι καὶ πρόσθετα δύο [3] ποιέειν. — Προστιθέναι [4] δὲ πρὸ τῶν ἡμερέων, ᾗσι [5] μέλλει, ποιέει δὲ ῥίγεα καὶ πυρετούς.

74. Remedia ut menses detrahantur. Elaterii quantum ad duas potiones satis sit; admisce oviculae adeps ex renibus tali copia ut ne elaterium imbecille reddatur; duas autem glandes subdititias ex iis parato. Aut melanthium ex tritico terito, aqua subigito et glandes duas subdititias conficito. Haec autem suppone ante dies quibus menses prodituri sunt, quibus vero rigores et febres faciunt.

Μαλθακὰ, ὑφ' ὧν καθαίρεται [6] ὕδωρ καὶ ἰχὼρ ὕφαιμος· ἄγει καὶ ἐπιμήνια, ἢν μὴ πολυχρόνια ᾖ, καὶ τὸ στόμα μαλθάσσει. — [7] Ναρκίσσινον, σμύρναν, κύμινον, [8] λιβανωτὸν, ἀψίνθιον, κύπερον, ἴσον ἑκάστου, [9] ναρκισσίνου δὲ μοίρας τέσσερας, ἐπικτένιον ὠμοῦ λίνου ξυμμίξας, [10] τρίβειν ὀριγάνου ἡψημένου ξὺν ὕδατι καὶ ποιέειν βάλανον καὶ προστιθέναι. — Ἢ καὶ κυκλαμίνου μέγεθος ὅσον ἀστράγαλον καὶ ἄνθος χαλκοῦ ὅσον κύαμον τρίψας, μέλιτι δεῦσαι καὶ ποιῆσαι βάλανον καὶ προστιθέναι. — Ἢ γλήχωνα, [11] σμύρναν, λιβανωτὸν, ὑὸς χολὴν καὶ βοὸς [12] ξὺν μέλιτι ἀναταράσσειν καὶ ἀναπλάσσειν βάλανον.

Emollientia, ex quibus aqua et sanies subcruenta purgatur, menses etiam, nisi diutius restiterint, educunt et uteri ostium emolliunt. Narcissini unguenti, myrrhae, cumini, thuris, absinthii, cyperi, singulorum aequales portiones, narcissini vero quadruplum, quibus lini crudi lanuginem pectini insidentem admiscueris, cum origani decocto terito; glandem effingito et supponito. Aut etiam cyclaminum ad astragali magnitudinem et aeris florem ad fabae quantitatem tritum melle excipito, glandem efformato et supponito. Aut pulegium, myrrham, thus, suillum fel et bubulum cum melle agitatum in glandulam effingito.

Ἢν τὰ ἐπιμήνια μὴ γίγνηται, χηνὸς

Si menses non eant, anseris adipem, neto-

[1] τὸ γάλα ἐπὶ τοὺς μ. — [2] πόσιας ξυμμίγεται δὲ καὶ σ. — [3] ποιῆσαι. — [4] δὲ ταῦτα. — [5] μέλλει ἐπέρχεσθαι ποιέει δὲ μὴ ἐξερχόμενα ῥιγ. — [6] ὕδωρ καὶ ἄγει ἐπιμ. — [7] νάρκισσον. — [8] καὶ λιβ. — [9] ναρκίσσου δὲ μόνον μοίρας. — [10] ταῦτα τρίβειν. — [11] ἢ σμ. — [12] ἐν.

74. ἐπιμήνια — πυρετούς.] περὶ τοῦ ἐπιμ. κατασπάσαι H. K.; — κατασπᾶται vulg., κατασπάσαι e Parr. pluribus et cod. θ. Littréus; — πόσιες cod. θ., πόσιας vulg.; — ξυμμίσγεται vulgo, de meo ξύμμισγε dedi; — ποιέειν C. θ., ποιῆσαι vulg.; — προστιθ. δὲ τοῦτο vulg., sed τοῦτο omm. C. θ.; ἡμερέων Ionice iidem et Littr.; — μέλλει ἐπέρχεσθαι vulg., ἐπέρχεσθαι omm. C. θ.; μὴ ἐξερχόμενα, ῥίγεα vulg., μὴ ἐξερχ. omm. iidem.

μαλθακὰ — προστιθέναι.] μαλθακὸν, ὑφ' οὗ D. — vulgo καὶ ψάμμος, sed Foës. coniecit καὶ ὕφαιμον; nempe contulit eandem formulam obviam in extremo libro de nat. mul. et in hoc libro § 84., unde ἰχὼρ ὕφαιμος scripsi; nam ψάμμος vitiosum est. Cod. Serv. ἄμνιον, quod minime admittendum. Idem καὶ ἄγει ἐπιμ. om.; — in quo de meo ἄγει καί scripsi voculas transponens; — τό ante στόμα om. θ.; — νάρκισσον vulg., rursus cum Foësio ναρκίσσινον lego ex iisdem locis, quos citavi; — μυρσινον σμύρναν pro σμ. κυμ. C.; — καὶ λιβ. vulg., καί omm. C. J. Littr.; — ναρκισσίνου C. ναρκίσσου cett.; — μόνον μοίρας τεσσ. vulg., μόνον omm. C. θ. Littr.; — τέσσερας per ε solus θ.; — ὠμόλινον cod. θ.; — ταῦτα τρίβειν vulgo, otiosum ταῦτα reieci; — ἑψημένου vulg., ἡψημ. C. Littr.; — καί ante προστιθ. om. θ.

ἢ καὶ — βάλανον.] καὶ ἢ C., ἢ sine καί D. θ.; — omnes μίσγε ὅσον ἀστράγαλον, sed μίσγε prorsus ineptum est; natum autem e μέγεθος, quod repono e lib. de nat. mul. § 32. sub finem; — ὡς ἀστραγ. cod. θ.; — μέλιτι δὲ δεύειν καὶ ποιεῖν, sive ποιέειν C. θ.; — ἢ σμύρναν vulg., ἢ om. θ.; — χολήν τε καὶ β. vulg., τε omm. C. θ. Littr.; — ἐν μέλιτι vulg., ἐν omm. C. θ., de meo ξύν scripsi; — ἀναπλάσαι cod. θ., ἀνάπλασσε C., ἀναπλάττειν vulg., cum Littréo per σσ scripsi.

ἢν δὲ ἐπιμ. — ἀναλαβοῦσα.] μίσγοντα cod. θ.; — προστίθει τῷ εἰρίῳ vulg., cum Littréo θ. sequor; — ἀναλαμβάνουσα vulg., aor. praebet θ.

ἔλαιον καὶ νέτωπον καὶ ῥητίνην ξυμμίσγουσα [1] προσθέσθω, εἰρίῳ ἀναλαβοῦσα.

[2] Πρόσθετον καθαρτήριον μαλθακόν. Ἰσχάδα λαβὼν δίεφθον ποιέειν καὶ ἀποπιέσας τρίβειν ὡς λειοτάτην· εἶτα [3] πρόσθες ἐν εἰρίῳ ξὺν ῥοδίνῳ μύρῳ.

[4] Δριμύ. Κράμβης, πηγάνου, ἑκατέρου ἥμισυ τρίψας τὸν αὐτὸν τρόπον [5] χρῶ.

[6] Μαλθακόν. Χηνὸς μυελὸν ἢ βοός, ἢ ἐλάφου ὅσον κύαμον, παραχέοντα μύρον ῥόδινον καὶ γάλα γυναικός, [7] τρίβειν· εἶτα ἐναλείφειν τὸ στόμα τῆς μήτρης.

[8] Ἕτερον μαλθακόν. Χηνὸς μυελὸν, ὅσον κάρυον, κηρὸν ὅσον κύαμον, ῥητίνης σχινίνης ἢ [9] τερμινθίνης ὅσον κύαμον, — [10] τήξας ξὺν μύρῳ ῥοδίνῳ ἐπὶ πυρὸς μαλθακοῦ [ποίησον ὡς κηρωτήν· — [11] εἶτα] χλιερῷ ἐναλείφειν τὸ στόμα τῆς μήτρης καὶ τὸν κτένα καταβρέχειν.

Ἕτερον καθαρτικόν. Ἄλευρον σητάνιον, σμύρνης τριώβολον, κρόκου τὸ ἴσον, καστορίου ὀβολὸν, — [12] τρίψας ξὺν μύρῳ ἰρίνῳ προστιθέναι. — Ἢ κνίδης καρπὸν καὶ μαλάχης χυλὸν καὶ χηνὸς στέαρ ἅμα ξυμμίξαντα προσθεῖναι.

pum, resinam, simul permixta et lana excepta mulier in subdititio apponat.

Medicamentum subdititium purgans et emolliens. Caricas probe percoctas et expressas laevissime terito, deinde in vellere cum unguento rosaceo subdito.

Acre. Brassicae et rutae, utriusque dimidio trito ad eundem modum utaris.

Emolliens. Anseris aut bovis aut cervi medullae ad fabae magnitudinem, unguentum rosaceum et lac muliebre affundito; terito; dein uteri osculum eo inungito.

Aliud emolliens. Anseris medulla nucis quantitate, cera fabae magnitudine, resinae lentiscinae et terebinthinae fabae magnitudine, his cum unguento rosaceo lento igne liquatis tepidis os uteri inungito, pubem perfundito.

Aliud purgans. Farinam sitaniam, myrrhae obolos tres, croci tantundem, castorii obolum, — ex unguento irino trita in subdititio apponito. Aut urticae semen et malvae succum cum adipe anserino simul permixta supponito.

[1] προστίθει τῷ εἰρ. ἀναλαμβάνουσα. — [2] ἕτερον πρ. καθαρτικὸν καὶ μαλθακτικόν. — [3] πρόσθεν ἐν εἰρίῳ ἢ καὶ ῥοδ. μ. — [4] τὸ δρ. — [5] χρέο. — [6] πρόσθετον καθαρτήριον μαλθακτικόν. — [7] τρίβειν ὡς φάρμακον τρίβεται. — [8] καθαρτικὸν solum pro inscr. — [9] τερεβινθ. — [10] ταῦτα τήξας. — [11] εἶτα τούτῳ χλ. — [12] ταῦτα τρ. μύρῳ ἰρ. προστιθέσθω.

πρόστεθον — μύρῳ.] ἕτερον προσθ. Parr. 6. cod. Serv.; — καθαρτικόν vulg., καθαρτήριον cod. θ.; — καὶ μαλθακτικόν cod. Serv.; — ἰσχάδα — καθαρτικὸν in inscriptione paulo post obvia om. cod. Serv.; — ὑποπιέσας vulgo, ἀποπιέσας repono e lib. de nat. mul.; — λειότατον vulg., λειοτάτην cod. θ.; — ἢ καὶ ῥ. μ. cod. Serv., nempe Cordaeus ita haec ad seq. formulam referre voluit; Littr. vero conferens eandem formulam p. 426. suae editionis libri de nat. mul. τὸ δριμύ titulum sequentis formulae fecit; consentio. — De meo ξὺν ῥοδίνῳ pro καὶ ῥοδίνῳ dedi.

δριμύ — χρῶ.] Vulgatum τὸ δριμύ mira inscriptio est, quasi praeter hoc non essent alia δριμέα. Melius omnino in libro de nat. mul. ἕτερον δριμύτερον; itaque articulum abieci. Talia librariis debemus sine dubio. Cod. θ. χρῶ; — vulgo χρέο.

μαλθακτικὸν — μήτρης.] Vulgo καθαρτικόν, sed non est καθαρτικόν remedium; neque πρόσθετον est, uti appellatur in vulgata lectione libri de nat. mul.; itaque καθαρτικόν in μαλθακόν mutavi, sed vide seqq. in mss. inscriptiones: ἕτερον προσθ. μαλθ. J.; — προσθ. καθ. μαλθ. Parr. 4. et cod. Serv., nisi quod hic μαλθακτικόν fert; πρόσθετον μαλθακὸν καθαρτικόν cod. θ.; — ἢ βοός om. Ald.; — μύρου ῥοδίνου Parr. 6. Cod. Serv. θ.; — vulgo τρίβειν, ὡς φάρμακον τρίβεται, sed ὡς φαρμ. τριβ. om. K. — Iam vero eadem formula legitur lib. de nat. mull. § 109. (p. 426. Littréo), ubi: τρίβειν ὥσπερ τὸ μαλθακὸν φάρμακον τρίβεται, unde patet h. l. consarcinatorem libri de nat. mul. legisse ὡς φάρμακον μαλθακὸν τρίβεται, quod tamen additamentum ita est otiosum et putidum, ut recentem interpolationem esse credam, nec recipiam; — ἐν τούτῳ ἀλείφειν vulg., Littréus cum C. θ. ἐν om., ego totum ἐν τούτῳ reiicio.

ἕτερον — καταβρέχειν.] Vulgo ἕτερον πρόσθετον μαλθακόν, sed non describitur πρόσθετον. Itaque solum ἕτερον μαλθακόν dedi; — προσθετὸν καθαρτικὸν μαλθακόν Q.'; — καθαρτικόν solum Parr. 4., cod. Serv., θ.; — ἄλλο solum D. J.; — ἕτερον καθαρτικόν K.; — κήρου cod. θ.; — ὅσον κάρυον idem; — τερεβινθίνης cett., τερμινθίνης nunc scribo et deinceps scripturus sum; — ταῦτα τηξ. vulg., ego ταῦτα repudio; — τῆξαι cod. θ.; — μύρῳ sine vulgato σύν idem, ἐν μύρῳ C. Littr.; — καὶ ποιῆσαι C. θ.; — τούτῳ χλ. vulgo, rursus pronomen librariis reddo; — χλιερῷ Ionice ex θ. Littr.; — βρέχειν C. J.

ἕτερον — προσθεῖναι.] προσθ. καθαρτ. C.; ἄλλο solum J.; ἕτερον ἢν τὰ γυναικεῖα μὴ φαίνηται K.; — ταῦτα τρίψας ceteri, abegi pronomen; — contra ξύν de meo adposui; — προσθέσθω cod. θ., προστιθέσθω vulg.; — de meo προστιθέναι dedi, quodsi πρόσθες, ut aliis locis, malis, non adversor; — μολόχης cod. θ.; ἐν χηνὸς στέατι τρίψαντα C. θ. pro καὶ χ. — συμμίξαντα.

Πρόσθετον ἄλλο καθαρτικὸν, ἢν τὰ γυναικεῖα μὴ Φαίνηται. Στύρακα καὶ ὀρίγανον τρίψας λεῖον καὶ ξυμμίξας, ἐπίχεε χηνὸς ἔλαιον καὶ προστίθει.

Ἕτερον καθαρτικὸν πρόσθετον, ὥστε μήτρας ἐκκαθαίρειν καὶ αἷμα ἐκκενοῦν. Ἀψινθίου ῥίζαν τρίψας λείην, μέλιτι καὶ ἐλαίῳ [1] χηνὸς μίξας προστίθει.

Ἕτερον πρόσθετον καθαρτικόν. Βουπρήστιος ἀφελεῖν κεφαλὴν καὶ πόδας καὶ πτερά· τὰ δ' ἄλλα [2] τρίβειν καὶ ξυμμίσγειν τοῦ σύκου τὸ ἔνδον· διπλάσιον δὲ [3] τὸ πῖον ἔστω. [4] Φυσᾷ τὰς ὑστέρας καὶ τῆσι [5] ἀπαυδώσῃσι ἄριστον. — Ἢ λινοζώστιος τὰ Φύλλα λεῖα πρόσθετα ποιέειν· — [6] λεπτὴν ἄγει καὶ χολώδεα κάθαρσιν. — Καὶ ἡ ἀρτεμισίη ποιέει ὡς ἡ λινόζωστις καὶ καθαίρει ἄμεινον. — Ἐλλέβορος μέλας λεῖος ἐν ὕδατι [7] ἄγει οἷον ἀπὸ κρεῶν ὕδωρ. — Καὶ [8] ἡ στυπτηρίη δὲ καὶ ἡ ῥητίνη τωὐτὸ δρᾷ. — Κύπερος, ἀψίνθιον, ἀριστολοχία, κύμινον, ἅλες, μέλι, [9] ταῦτα πάντα ἐν τωὐτῷ τρίβειν καὶ προστιθέναι. — Καὶ ἐλλέβορον ἐν οἴνῳ γλυκέϊ, [10] αἰρῶν ἄλευρον καὶ πύρινον μέλιτι Φυρήσας, ἐν εἰρίῳ [11] προστιθέναι.

[12] Πρόσθετα, ἢν μὴ τὰ κατάποτα καθαίρῃ· λινόζωστιν, σμύρναν, λευκόϊον, κρόμμυον ὡς δριμύτατον καὶ μελάνθιον καὶ τὸ ἡδύοσμον, ἢν ὑποΦέρῃ, ξυμμίξας προστίθει.

Aliud subdititium purgans, si menses non appareant. Ad styracem et origanum tenuiter trita et permixta anseris adipem affundito et supponito.

Aliud subdititium purgans, quod tum uterum purgat, tum sanguinem vacuat. Absinthii radicem tenuiter tritam cum melle et anserino adipe mixtam in pesso apponito.

Aliud subdititium purgans. Detractis a bupresti capite, pedibus et alis, quod est reliquum terito et ficus interiorem partem admisceto. Sit autem duplum quod in ficu pingue est. Uterum inflat et viribus defectis est optimum. — Aut mercurialis folia ad laevorem trita in pesso supponito. Hoc tenuem et biliosam purgationem educit. — Idem etiam artemisia quod mercurialis praestat et efficacius purgat. — Veratrum nigrum ex aqua tenuiter tritum aquam velut a carnibus educit. — Et vero alumen et resina hoc idem efficit. — Cyperus, absinthium, aristolochia, cuminum, sal, mel, — haec omnia simul trita in pesso subdito. — Veratrum etiam ex vino dulci cum farina lolii et tritici melle subactum in vellere subiicito.

Medicamenta subdititia, ubi quae devorantur minime purgarint. Mercurialem, myrrham, violam albam, cepam acerrimam, melanthium et mentham, si ferre possit, simul mixta in pesso apponito.

[1] χηνὸς om. — [2] αὐτοῦ τρίβειν. — [3] τοῦ σύκου τὸ πῖον. — [4] τούτω Φύσαι τ. ὑ. τούτω καί. — [5] ἀπαυδώσαις. — [6] τουτω λ. ἄ. χ. κ. sine καί. — [7] ἄγει καὶ οὗτος. — [8] ἡ om. — [9] καὶ ταῦτα ἐν τῷ αὐτῷ τρ. — [10] μετὰ ἀλέβρου αἰρῶν. — [11] προστιθέσθω. — [12] προσθετόν.

πρόσθετον ἄλλο καθ. — προστίθει.] ἕτ. πρ. καθ. K., ἕτ. καθ. πρ. J.; — ἄλλο omm. C. θ.; — ἢν — Φαίνηται om. K.; — Φαίνηται C. θ., Φαίνωνται vulg.; — ἐπίχεαι vulg., ἐπίχεον C. θ., ἐπίχεε Parr. 6. Littr.; — καὶ ὧδε προστίθεσθαι C. θ.

ἕτερον — προστίθει.] ἄλλο pro ἕτ. καθ. πρ. D., ἕτερον omm. C. θ.; — μέλιτι μίξας ἐν ἐλαίῳ πρόσθες pro καί — προστίθει cod. θ., et C. pro iisdem: καὶ ξυμμίξας ἐπίχεον χηνὸς ἔλαιον ἐν μέλιτι καὶ πρόσθες; — χηνός omm. Parr. 5.

ἕτερον — ὕδωρ.] ἕτ. omm. C. θ., ἄλλο solum alius, ἄλλο καθ. alius, καθαρτήριον C.; — καὶ τὰ πτερά cod. θ.; — ἀλλὰ αὐτοῦ τρίβειν vulg., αὐτοῦ omm. C. θ. Littr.; τοῦ σικύου C.; — ἔνδοθεν C. θ.; — διπλάσιον δὲ τοῦ σύκου τὸ π. vulg., sed τοῦ σύκου omm. C. θ. Littr.; — vulgo τοῦτο Φυσᾷ et τοῦτο καὶ τῆσι et τοῦτο λεπτήν; ego singulis locis τοῦτο eieci; — sed fateor me non intelligere quid illud Φυσᾷ τὰς ὑστέρας sibi velit; fortasse ἀναΦυσᾷ τὰς ὑστέρας auctor scripserit; Φύσαι Parr. 5.; — ταῖς (τῆσι C. θ. Littr.) ἀπαυδήσαις (ἀπαυδησάσαις coniicit Foës. ἀπαυδώσῃσι praebuit θ. Littréo). — In seq. formula Φύλλα δέ sine τά C.; — καὶ χολωδ. C. Littr., χολ. sine καί vulg.; — ἀρτεμισίη sine καὶ ἡ C. θ.; — καί ante καθαίρει om. C.; — κρεῖττον vulg., ἄμεινον C. θ. Littr.; — λεῖος ἐν ὕδ. C. θ. ἐν ὕ. λ. vulg.; — ἄγει καὶ οὗτος vulg., sed cum C. θ. καὶ οὗτος omisi.

καὶ ἡ στυπτ. — προστιθέναι.] καὶ στ. H.; τωὐτό ex θ. Littr. τὸ αὐτό vulg.; μέλιτι C.; — καὶ ταῦτα Parr. 6., πάντα omm. Parr. 4., τωὐτῷ C. Littr., τῷ αὐτῷ vulg.; — γλ. μετὰ ἀλεύρου αἰρῶν καὶ πυρίνων μελ. Φυρηθεὶς ἐν εἰρίῳ προστιθέσθω vulg., cum Littréo codd. C. θ. sequor et simul ἐλλέβορον pro nominativo principio periodi dedi.

προσθ. ἢν — προστίθει.] κατὰ πρῶτα pro κατάποτα Cord., τὰ πρῶτα Lind., non constat vitiosum esse κατάποτα. — Porro: καὶ σμ. C., σμύρνα cod. θ.; ἢ κρ. cod. θ.; — καί ante τὸ ἡδύοσμον omm. C. θ.; — ἢν ὑποΦέρῃ αἷμα iidem sine ξυμμ. σμ.

[1] Πρόσθετα δριμέα ἄγοντα αἷμα. Κανθαρίδας πέντε, πλὴν τῶν ποδῶν καὶ πτερῶν καὶ κεφαλῆς καὶ σμύρναν καὶ λιβανωτὸν ἅμα ξυμμίσγειν καὶ [2] μέλι, ἔπειτα βάψασα ἐς ἄλειφα ῥόδινον ἢ Αἰγύπτιον προσθέσθω τὴν ἡμέρην, καὶ ἐπὴν δάκνῃ [3] ἀφαιρεέσθω· καὶ βάπτειν πάλιν ἐς γάλα γυναικὸς καὶ μύρον Αἰγύπτιον, — [4] προστίθεσθαι δὲ ἐς νύκτα καὶ διανίζεσθαι ὕδατι εὐώδεϊ, [5] προστίθεσθαι δὲ στέαρ. . . . . — Ἁρμόζοι δ' ἂν [6] καὶ βούπρηστις, ἢν μὲν σμικρὴ ᾖ, ἄνευ πτερῶν καὶ ποδῶν καὶ κεφαλῆς· ἢν δὲ μεγάλη, τὸ ἥμισυ, μίσγειν δὲ τὰ αὐτὰ ἃ καὶ τῇσι κανθαρίσι καὶ προστιθέναι ὁμοίως. — Ἢν δὲ μαλθακωτέρου δέηται, τῇ βουπρήστι μῖξαι οἶνον καὶ κύμινον Αἰθιοπικὸν, ἀσταφίδα τε καὶ πάλιν σεσέλιος καὶ ἀνήσου καὶ ἀναζέσαι τὸν οἶνον· ἀποχέας δὲ τρῖψαι λεῖον καὶ πλάσαι φθοΐσκους ὅσον δραχμιαίους· — τούτων προστιθέναι σμύρναν καὶ λιβανωτὸν μίσγοντα, ποιέειν δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἐπὶ τῇσι κανθαρίσι. — Ἢ τὸ μελάνθιον τὸ ἐκ τῶν πυρῶν τρίβοντα λεῖον [7] ξὺν μέλιτι, ποιέειν οἷον βάλανον· πτερῷ δὲ περίπλασσε.

Subdititia medicamenta acria sanguinem ducentia. Cantharidas quinque exceptis pedibus et alis et capite et myrrham et thus simul commisceto melle addito. Deinde oleo rosaceo aut Aegyptio intinctum per diem supponat et ubi morsum senserit detrahendum rursusque in lac muliebre et unguentum Aegyptium immergendum. Hoc autem per noctem supponendum et aqua odorata perluendum et adeps . . . . supponendus. — Conveniet et buprestis, si parva fuerit, defractis alis, pedibus et capite; sin magna sit, dimidia, admiscenda vero eadem quae cantharidibus et similiter in pesso admovenda. — Quodsi leniore opus fuerit, ad buprestin vinum admisceto et cuminum Aethiopicum, tum uvam passam, tum anethi et seseleos pollinem ex vino fervefacto effusoque tenuiter tritum in pastillos drachmae unius pondere effingito et his myrrha et thure admixtis, subdititia medicamenta supponito. Eodem autem modo, quo cum cantharidibus, faciendum. — Aut melanthium ex tritico tenuiter tritum cum melle in glandem effingito, circum pennam vero obducito.

Πρόσθετον ἐνεργόν. Ὀπὸν μανδραγόρου καὶ κολοκύνθης ἀγρίης ξὺν γάλακτι γυναικείῳ πρόσθες. — Ἢ τρύγα ξηρὴν ἐξ οἴνου παλαιοῦ λευκοῦ καίειν καὶ οἴνῳ σβέσαι. — Καὶ [8] κολοκύνθη ἀγρίη, λινόζωστις, νίτρον καὶ ἐρύσιμον θᾶσσον κατασπᾷ. — Καὶ μανδραγόρου ῥίζα, κανθαρὶς, ἕρπυλλος, δάφνης

Medicamentum subdititium efficax. Mandragorae et cucurbitae agrestis succum cum lacte muliebri in pesso subiicito. — Aut vini albi veteris faecem siccam ustam et vino restinctam. — Cucurbita etiam agrestis, mercurialis, nitrum et erysimum citius detrahit. — Et mandragorae radix, cantharis, serpyllum,

[1] προσθετὸν — ἄγον. — [2] μέλι μετ' αὐτῶν. — [3] ἀφαιρέεσθαι καὶ βαπτίζειν ἐς γ. γ. — [4] προστιθέσθω δὲ τοῦτο. — [5] προστιθέναι. — [6] καί om. — [7] ξύν om. et tum μέλιτι φυρῶντα προστιθέναι ἢ αὐτὸ τοῦτο τὸ μελάνθιον τρίβοντα μετὰ τοῦ μέλιτος ποιέειν οἷον β. — [8] κολοκύντης ἀγρίης λινοζῶστιν.

πρόσθετα — στέαρ.] προσθετὸν δριμὺ ἄγον αἷμα K.; — ἄγειν C.; — ἄγει sine αἷμα cod. θ.; — ῥεῦμα et ῥεύματα alii pauci pro αἷμα; — ποδῶν καὶ τῶν κεφαλῶν καὶ σμ. κ. λ. ξ. συμμ. vulg., ποδῶν καὶ πτερῶν καὶ κεφαλῆς ξυμμίσγειν (συμμίσγειν δέ cod. θ.), σμύρναν (σμύρνα cod. θ.) καὶ λιβ. C. θ.; — textum sicuti Littréus descripsi; — μέλι μετ' αὐτῶν vulg., μετ' αὐτ. omm. C. θ. Littr.; — βάψας vulgo, βάψασα de meo; ἀφαιρέεσθαι vulgo, ἀφαιρεέσθω de meo; — βαπτίζειν vulg., βάπτειν C. θ. Littr.; — πάλιν omm. Parr. 5. θ.; — προστιθέσθω D.; — δέ om. θ., δὲ τοῦτο om. C.; — ego τοῦτο reieci solum; — ἐν ὕδατι vulg., sed ἐν cum Ald., Parr. 4., θ. om. Littr.; — καὶ προστιθέναι στέαρ cod. θ.; — vulgo προστιθέναι δὲ στέαρ; de meo medium dedi et lacunam notavi, nam significatum fuerit, quodnam στέαρ voluerit.

ἁρμόζοι — περίπλασσε.] ἁρμόζει omnes, optat. de meo; δ' ἂν καὶ βουπρήστιος cod. θ., unde καί dedi; — μέν om. θ.; — ἥμισυ ceteri, de meo τό praemisi; — μεγάλη ᾖ μὴ συμμίσγειν ταῦτα ἃ καὶ τῇσι κανθ., ἀλλὰ μόνον τιθέναι καὶ προστιθέναι vulg., cum Littréo C. θ. sequor; — συμμῖξαι J. pro μῖξαι; — τε omm. C. θ.; — πλάσας K. Q.'; — μελάνθιον τὸ ἐκ τῶν πυρῶν τρίβοντα λεῖον μέλιτι φυρῶντα προστιθέναι. Ἢ αὐτὸ τοῦτο (πρός interponit J.) τὸ μελάνθιον τρίβοντα μετὰ τοῦ μέλιτος ποιέειν οἷον βαλάνιον vulg.; — μελάνθιον τὸ ἐκ τῶν πυρῶν τρίβοντα λίον μέλιτι φυρῶντα προστιθέναι τὸ μελάνθιον τὸ ἐκ τῶν πυρῶν τρίβειν σὺν μέλιτι οἷον βάλανον cod. θ.; — μελάνθιον τὸ ἐκ τῶν πυρῶν τρίβοντα ξὺν μέλιτι καὶ ποιοῦντα οἷον βαλάνων C., quem cum Littréo maximam partem sequor.

πρόσθετον ἐνεργὸν — προστιθέναι.] κολοκυνθίδος cod. θ.; — ἤ ante τρύγα omm. Ald., Parr. 8. θ.; — λευκοῦ om. J.; — καί ante οἴνῳ omm. Parr. 6.; — κολοκύντη ἀγρίη J. θ.

καρπὸς, μύρον ἴρινον, δάφνινον. — Τιθυμάλλου τὸν ὀπὸν μίσγειν καὶ ἀνακινέειν καὶ τὸν ἰξὸν ἀφαιρέειν· [1] διδόναι δὲ ὅσον ὄροβον καὶ πρόσθετον ποιῆσαι ἄριστον· — εἰ δὲ πλέον ἴοι, οἴνῳ [2] προσκλυζέσθω. — Ἢ ὀπτοῦ χαλκοῦ ἐκδιεὶς, χλιερὸν [3] ἀναλαβεῖν εἰρίῳ καὶ προστιθέναι.

οε'. Κυητήριον. Κεδρίης ἐμβάφιον, στέατος βοείου δραχμὰς τέσσερας, — λεῖα τρίψας καὶ ἐς τωὐτὸ [4] μίξας, πεσσοὺς ποιέων προστίθει νήστι καὶ [5] προσκειμένων ἐκνηστευέτω τὴν ἡμέρην· προστιθέσθω δὲ δὶς, πρωῒ καὶ δείλης, μετὰ τὰ καταμήνια· καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον λούσθω καὶ κοιμάσθω ξὺν τῷ ἀνδρί. — Ἢ μελάνθιον φλάσαι καὶ ἐς ῥάκος ἐνδῆσαι καὶ χηνὸς ἔλαιον ἐμβαλεῖν καὶ δοῦναι προσθέσθαι.

[6] Γυναῖκα θεραπεῦσαι, ὥστε ξυλλαβεῖν ἐν γαστρί. — Οὖρον λαβὼν παλαιὸν καὶ σιδήρου σκωρίην, [7] ὅσην διπάλαιστα θρύμματα, ἔπειτα καθίσας τὴν γυναῖκα ἐπὶ δίφρου [8] καὶ ξυγκαλύψας καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν, [9] ὑποθεὶς ποδανιπτῆρα ἐμβάλλειν κατὰ τρία διάπυρα [10] τὰ θρύμματα· ἔστω δὲ [11] τὸ οὖρον

lauri baccae, unguentum irinum, laurinum. — Tithymali succum permisceto et agitato et visco detracto ad orobi magnitudinem exhibeto; — optimum etiam ut subdititium medicamentum conficias; — quodsi copiosius profluat, vino per se proluat. — Aut aeris usti aliquantum dilutum, tepidum lana exceptum in pesso subdito.

75. Conceptum iuvans. Cedriae acetabulum, adipis bubuli drachmas quatuor, tere tenuiter et una misce, pessos conficito, ieiunae subdito et dum appositus sit ieiuna toto die permaneat. Bis autem supponantur, mane et vesperi, post mensium cursum, et post coenam lavet et cum viro dormiat. — Aut melanthium contusum in linteo ligatum, anserino adipe iniecto supponendum dato.

Curandi methodus ut mulier concipiat. — Sume urinam veterem et ferri scoriam, quantam frusta duarum palmarum; postea muliere in sella collocata, toto corpore et capite obtecta et pelvi supposita iniice tria singulis vicibus frusta candentia. Sit autem urinae congii mensura. Omnibus autem numero fere triginta

[1] καὶ διδόναι ὅσον. — [2] προκλυζ. — [3] ἀναλαμβάνειν. — [4] μίξας om. — [5] προσκειμένη. — [6] ἕτερον κυητήριον γυναῖκα κ. τ. λ. — [7] ὅσην διπλᾶ ἐς τὰ θρύμματα. — [8] συγκαλύψασαν sine καί antecedente. — [9] ὑποθεῖσα ἐς πόδα νιπτῆρα. — [10] τὰ τῆς σκωρίης θρυμμ. — [11] τὸ παλαιὸν δ.

Littr., vulgo accusativo; — λινόζωστις K. θ. Littr., λινοζῶστιν vulg.; — λίτρον cod. θ.; — ἕρπυλλος C. θ.; — δάφνιόν τι C.; — τιθυμάλλου Parr. 3. θ.; — μίσγειν omm. C. θ.; — ἀνακινέειν Ionice ex iisdem Littr.; — καί ante τὸν ἰξόν om. θ.; — καὶ διδόναι vulg., διδόναι δέ C. θ.; — καί ante προσθ. om. θ.; — πονῆσαι ἄρ. vulg., πον. omm. C. θ., ποιῆσαι Ald. Parr. 4. Cord., Lind., Littr.; — χάλκους ἐξ διεὶς χλιερὸν ἀναλαβεῖν cod. θ., unde χλιερόν pro vulg. χλιηρόν Littr., ἀναλαβεῖν pro vulg. ἀναλαμβάνειν nos dedimus.

75. κυητήριον — προσθέσθαι.] κυητήρια cod. θ.; — δραχμὰς τέσσερας idem, unde hoc recepi pro vulgato τέσσαρας; — ἐς τὸ ωὐτὸ τρίψας vulg., sed τωὐτό Parr. 7. Littr.; — μίξας cod. θ. Littr. pro τρίψας; — προστιθέναι D.; — προσκειμένη vulgo, de meo προσκειμένων dedi, nempe τῶν πεσσῶν subintelligendum; — articulum ante ἀνδρί omm. C. θ.; — προστίθει cod. θ.

γυναῖκα — δαφνίνῳ.] Vulgo ἕτερον κυητήριον; — ἄλλο κ. J.; — ἕτερον omm. C. θ.; — κυητ. omm. D. I., equidem ex inscriptione eiicio illud ἕτερον κυητήριον; non remedium unum, sed curandi via describitur, cui rei respondet titulus, quem reliqui; — ἔχειν ἐν γ. C. θ.; — ὅσην διπλᾶ (διπλά H. I., διπάλας cod. θ.) ἐς (ἐς om. C.) τὰ θρ. vulg. Littréus commemoratis Foësii, Cornarii, Cordaei loci corrupti interpretationibus, pergit: „Les morceaux de scorie sont au nombre de trente; on fait trois fumigations en trois fois, par conséquent avec dix morceaux à chaque fois. Il ne reste donc à indiquer que le poids ou la forme des fragmens. La forme serait indiquée, si on lisait ὅσην δὴ πάλλας τὰ θρύμματα; — mais j'aime mieux trouver la quantité et je lis ὅσην δὴ παλαστὴν τὰ θρ. — Παλαστή pour παλαιστή est dans les variantes p. 201. note 10." — A vero non procul abfuit, sed tamen rem acu non tetigit, in vulgata ΔΙΠΛΑΕCΤΑ solita est confusio literarum λ et $\bar{\alpha}$ et vocalis $\bar{\varepsilon}$ cum diphthongo $\overline{\alpha\iota}$; nam latet ΔΙΠΑΛΑΙCΤΑ; quo semel reperto omnis de loco controversia praecisa est. Porro καθίσασα C. θ.; — τὴν γυν. omm. iidem; — καί ante ξυγκ. ex C. θ. supplevit Littr.; — συγκαλύψασαν vulg., συγκαλύψασα cod. θ., ξυγκαλύψασα C.; — cum Littréo masculino genere descripsi; — ὑποθεῖσα ἐς πόδας (πόδα Parr. 3., πόδαν cod. θ.) νιπτῆρα vulg., unde Littréus composuit quod cum eo exhibeo; — ἐμβάλλειν C., ἐμβαλεῖν vulg., τὰ τῆς σκωρίης θρυμμ. vulg., τῆς σκ. omm. C. θ. Littr.; — τὸ παλαιὸν τοῦτο οὖρον vulg., sed τὸ π. τοῦτο omm. C. θ. Littr.; — καὶ ἐν τούτοις πυριᾶν αὐτὴν ὅσον τριήκ. πυρίας vulg., sed τοῖς δὲ ξύμπασι καὶ πυριηνοισον τρ. π. C.; — τοῖσι δὲ σύμπασι πυριᾶν ὅσον τρ. π. cod. θ., quae lectio potior vulgatâ. Ad h. l. cf. Glossam Galeni in πυρίας, ubi luculentum documentum Pergamenum nomen, quod exponit non intellexisse; nam solito suo significatu in vulgata sumitur; — sed puto Galenum ideo in errorem inductum esse, quod illud πυρίας in vulgata abundat; auctor significare vult scorii frusta tria singulis vicibus in urinam esse immittenda, ad fotumque omnia frusta esse sumenda, quae triginta fere

ὅσον χοῦς· [1] τοῖσι δὲ ξύμπασι πυριῶν ὅσον τριήκοντα· ἐπὴν δὲ πυριήσῃς, σμῆχε τὴν κεφαλὴν τῷ οὔρῳ, ᾧ ἂν πυριηθῇ, ἐναποσβεννύων πάλιν τοὺς λίθους καὶ τὴν πυρίην πάλιν θερμήνας· μετὰ [2] δὲ ταῦτα λοῦε κατὰ κεφαλῆς ὡς πλείστῳ, ἕψων ἐν τῷ ὕδατι πόλιον καὶ τῆς ἄγνου ὡς πλεῖστα· ταῦτα δὲ ποίεε ἡμέρας ἑπτά· τρὶς δὲ [3] ὑποθυμιᾶν ἑκάστης ἡμέρης πρὸ τοῦ σμήχεσθαι· χριέσθω δ' ἐκ τοῦ λουτροῦ ἐλαίῳ δαφνίνῳ. Μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον φαγοῦσα κρόμμυα, ἐμβάπτουσα ἐς μέλι, καὶ μελίκρητον χλιερὸν ὅσον κοτύλας τέσσαρας πιοῦσα, ἔπειτα ἐπὴν φάγῃ, σμικρὸν ἐπισχοῦσα, ἀπεμεέτω· καὶ ἀνακλιθεῖσα ὑπτίη τοῦ πηγάνου ἐχέτω καὶ ἐν τοῖσι ὠσὶ καὶ ἐν τῇσι ῥισί· καὶ ἄρτον ζυμίτην, ὅσον ἕκτον μέρος χοίνικος ἐς ζωμὸν [4] ἐνθρύψασα ὄρνιθος, ἔχοντα σελίνου ὅσον χήμην, προσφερέσθω· καὶ πάλιν δίδου τὸ ἴσον ἐπὶ τῷ δείπνῳ· τωὐτὸ δὲ [5] ποίεε τὰς ἑπτὰ ἡμέρας. Ἔπειτα δὲ τὴν κοιλίην κλύζε ἡμέρας ἑπτά· ἔστω δὲ κλύσμα ῥητίνης δραχμαὶ τέσσερες, μέλιτος ὀξύβαφον τῶν πλατέων, [6] ἔλαιον ἴσον, πυρῶν σητανίων χυλὸς, νίτρου ἀφρὸς, ᾠὰ [7] ἑπτά· κοτύλαι δὲ ὀκτὼ τοῦ κλύσματος, τούτων αἱ τρεῖς πτισάνης χυλοῦ· [8] κλύζε δὲ πλαγίην καὶ λοῦε ὀλίγῳ. Προστιθέσθω δὲ καὶ βαλάνους [9] ἑπτὰ, τῆς ἡμέρης, κατεχέτω δὲ ἔς τ' ἂν κατατακῇ· ἔστωσαν [10] δ' ἐκ λιβάνου, νίτρου, χαλβάνης,

fotum parato. Postquam vero fomentum adhibueris, urina caput confricato, quae ad fotum usurpata fuerit, rursus lapides in ea exstinguens et fotu rursus calefacto. Post haec autem caput plurima aqua lavato, aquae incoctis polio et viticis foliis multis. Quod per septem dies faciendum; ter vero suffitum adhibe singulis diebus, antequam confricetur; post balneum vero oleo laurino inungatur. Post coenam vero ubi cepas melli intinctas comederit, et mulsam tepidam ad quatuor heminas biberit, atque deinde paulum continuerit, vomitione reiiciat, supinaque reclinata rutam in auribus et naribus contineat. Panem quoque fermentatum ad sextam choenicis partem ex iure galli gallinacei, quod apii chemam habeat, contritum in cibum offerto et rursus tantundem in coena dato, idemque per septem dies facito. Deinde vero alvum ex infuso per dies septem eluito. Constet autem infusum ex drachmis quatuor resinae, mellis acetabulo lato, olei pari mensura, tritici sitanii cremore, nitri spuma et ovis septem. Infusi autem sint heminae octo, ex his tres cremoris ptisanae. In latus autem decumbenti infusum adhibeto, parcaque aqua lavato. Septem vero glandes interdiu subdito, easque quoad colliquescant contineat. Constent autem thure, nitro, galbano et melle cocto. Cibo vero eodem utatur. Suffitum autem ex asini pilis, stercore lupi adhibeto. Ex quibus

[1] καὶ ἐν τούτοις πυριῶν αὐτὴν ὅσον τριήκοντα πυρίας ἐπήν. — [2] δέ om. — [3] ὑποθυμιῆν τουτονὶ ἑκάστην πυρίαν πρὸ τοῦ σμ. — [4] ἐνθρύψαι. — [5] ποίεε. [6] καὶ ἔλ. — [7] λεπτά. ἔστω δὲ τὸ κλύσμα κοτύλαι ὀκτώ. τούτων. — [8] κλυζέτω δὲ πλαγίην. — [9] ἑπτὰ ἡμέρας. — [10] δὲ λιβ.

numero esse debent; sed non est sermo de triginta πυρίαις. — Neque Littréus id quomodo se habeat rite perspexit, modo eius verba supra citata nihil aliud agens relegas. At dicis: „Galenus igitur recte interpretatus est"; — minime! Si πυρίας h. l. significaret τοὺς διαπύρους κόχλακας, auctor dedisset πυριῶν δὲ πάσῃσι τῇσι πυρίῃσι ὅσον τριήκοντα, sed hoc nomen accusativo ponere non potuisset. Itaque abegi! — Dein πυριάσῃς cod. θ.; — ἕως ἂν (ἂν om. θ.) πυριήσῃς (πυριαθῇ cod. θ.) vulg.; Littr. emendavit. Tum πάλιν· θερμήνας δὲ μετά vulg., πάλιν θερμήνας· μετὰ δέ Foës. emendat, Lind. edidit; δέ abiecit Littréus, sed praestat Foësii ratio. Porro κατὰ τῆς κεφ. D. Q.` Lind.: — ὡς πλεῖστον vulg., ὡς πλείστῳ cod. θ., Littr.; — ἕψων (ἔστω Parr. aliquot, θ.) δὲ (δέ om. C., δ' cod. θ.) ἐν vulg., cum Littréo et C. δέ omisi. Pro ἄγνου aliquot Parr. αἰγοῦς, C. αὐτοῦ, cod. θ. Lind. λύγου. Tandem τρὶς δὲ τούτων ὑποθυμιῆν (ὑποθυμιᾶν cod. θ.) ἑκάστην πυρίον (sic) (πυριῆν cod. θ.) C. θ.; equidem τούτων ante ἑκάστην; quod in ἑκάστης mutavi, omisi et ἡμέρης pro πυρίην de meo scripsi; — δ' ἐκ cod. θ., δὲ ἐκ vulg.

μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον — ἡμέρας.] Ante καὶ ἀνακλ. cod. θ. fert: ἔπειτα πάλιν πιοῦσα τοις ον ἐμείτω; — μέρος om. C.; — ἐνθρύψασα cod. θ. Littr., ἐνθρύψαι vulg.; — προσφέρεσθαι om. C.; — τὸ ωὐτό vulg., τωὐτό C. Littr.

ἔπειτα — ὀλίγῳ.] δέ omm. C. θ.; — τέσσερες cod. θ., τέσσαρες vulg.; — πλαγέων cod. θ., πλαταιῶν cod. C., pro τῶν πλατέων Lind., [οἶνον] διπλάσιον; Foësius Plataeas cogitavit; cum Cordaeo, Littréo de latis acetabulis intelligo. Porro τὸ ἴσον C.; — λίτρου cod. θ.; — ὡς C. pro ᾠά; — λεπτά vulg., ἑπτά cod. θ. Littr.; — ἔστω δὲ τὸ κλύσμα κοτύλαι ὀκτώ vulg., sed cum Littr. C. θ. sequor; — ὀλίγου vulg., ὀλίγῳ C. Littr., πολλῷ cod. θ.

προστιθέσθω — κατακαύσῃς.] προστίθεσθαι vulg., προστιθέσθω Ald., Parr. 6., θ.; — καί ante βαλ. omm. C. θ.; — ἑπτὰ τῆς ἡμ. om. θ.; — ἔστωσαν δὲ λ. vulgo; de meo pro δέ dedi δ' ἐκ; — λίτρου cod. θ.; — σιτιω idem; — ὑποθυμιᾶν idem; — πόλιον e solo θ. Littréus ante ὄνου τρίχας, cett.

μέλιτος ἐφθοῦ· σίτῳ δὲ χρήσθω τῷ αὐτῷ. Ὑποθυμία δὲ ὄνου τρίχας, [1] λύκου κόπρον, — ἐπίβαλλε δὲ ὡς πλεῖστον ἐπ' ἀνθρακιὴν καὶ περικαθίσας αὐτὴν καὶ περιστείλας θυμία, φυλασσόμενος μὴ κατακαύσῃς.

magnam copiam in prunas iniicito et mulieri in sella collocatae et circumtectae suffitum administra, ea cautione ut ne aduras.

Ἢν δὲ γυνὴ μὴ δύνηται τίκτειν πρόσθεν [2] τετοκυῖα, νίτρον καὶ ῥητίνην καὶ σμύρναν καὶ κύμινον Αἰθιοπικὸν καὶ μύρον τρίβειν ἐν τωὐτῷ καὶ προστίθεσθαι. — Ἢ γλήχωνα ξηρὴν ἐν ὀθονίῳ προστιθέσθω· [3] καὶ πινέτω δὲ τὴν γλήχωνα, ἐπὴν εὕδειν μέλλῃ.

Si quae prius peperit parere nequeat, nitrum, resinam, myrrham, cuminum Aethiopicum et unguentum simul trita in pesso supponito. — Aut pulegium siccum in linteo supponito; sed et pulegium bibat, cum dormire volet.

Ἕτερον κυητήριον. Διαιτᾶν δεῖ τὴν γυναῖκα ἥτις δέεται κυήσιος καὶ διδόναι αὐτῇ ἅπερ λεχοῖ καὶ ἐσθίειν καὶ πίνειν, τῷ δὲ ἀνδρὶ τῆς γυναικὸς τἄλλα πλὴν σκορόδου καὶ κρομμύου καὶ ἔτνους καὶ ὀποῦ σιλφίου, καὶ ὅσα φυσητικά· τούτων δὲ ἀπεχέσθω.

Aliud conceptum iuvans. Mulieri, quae conceptionis indiget, victus ratio praescribenda, eique eadem in cibo et in potu praebenda, quae puerperae; mulieris autem viro cetera quaeque exhibeto, praeter allia, cepas, legumina fresa, laseris succum et ea, quae flatum gignunt; ab his vero abstineat.

Ἔγχυτον κυητήριον. Γάλα γυναικὸς κουροτρόφου, σίδης νεαρῆς τοὺς κόκκους τρίψας καὶ ἐκπιέσας τὸν χυλὸν καὶ χελώνης θαλασσίης τὸν περίνεον κατακαύσας, τρίψας, ἐγχέαι ἐς τὸ αἰδοῖον.

Infusum conceptum iuvans. Lac mulieris marem lactantis, mali punici recentis grana tria et expressum succum et testudinis marinae penem adustum tritum in pudendum infundito.

[4] Ἔγχυτον κυητήριον μὴ κυούσῃ. Γάλα καὶ ῥητίνην καὶ σίδης γλυκείης χυλόν, [5] ξὺν μέλιτι μίξας [6] ἐγχεῖν.

Infusum conceptum iuvans non concipienti. Lac, resinam et dulcis mali punici succum cum melle permixta infundito.

[7] Κυητήριον. Βολβοῦ τοῦ λευκοῦ καρπὸν ἢ τὸ ἄνθος [8] τρίψασα ξὺν μέλιτι, ἐν εἰρίῳ ἑλίξασα προσθέσθω πρὸς τὴν μήτρην ἡμέρας τρεῖς· τῇ δὲ τετάρτῃ μαλάχην ἀγρίην τὴν

Ad conceptum faciens. Bulbi albi semen aut florem ex melle tritum vellere circumvolutum per triduum supponat. Quarto vero die malvam agrestem, quae lato est folio, cum lacte

[1] λευκοῦ καὶ λύκου. — [2] τίκτουσα. — [3] πίνειν δὲ τὴν γλ. — [4] ὁμοίως ἐγχ. — [5] ταῦτα ξὺν μ. — [6] ἐγχ. πάντα. — [7] ἕτερον κυητ. — [8] τρίψας.

omm., neque mihi huc pertinere videtur; — τρίχας λευκοῦ (λ. om. θ.) καὶ (καί omm. C. θ.) λύκου (λ. om. C.) vulg., textum, uti Littr. descripsi; — ἐπέβαλε C.; — ἐπί vulgo, ἐπ' C.; — ἀνθρακίην Ald. D., ἀνθρακείην cod. θ.

ἢν δὲ γυνὴ — μέλλῃ.] κυητήριον ἕτερον D. Q.'; — ἄλλο H.; — δέ om. C.; — πρόσθε τετοκυῖα cod. θ., πρόσθεν τίκτουσα vulg.; — λίτρον cod. θ.; — σμύρνην C.; — αἰθιοπ. om. θ.; — ἐν τῷ αὐτῷ cod. θ.; — γλ. ξηρόν C.; — προστίθεσθαι καὶ πινέτω δέ cod. θ.; — προστιθέσθω πίνειν δέ vulg.

ἕτερον κυητ. — ἀπεχέσθω.] ἕτ. om. θ.; — ἄλλο J.; — δεῖται cod. θ.; — λεχοῖ cod. θ. Littr., δέχοιτο vulg., δέχοι Parr. 3., δέοι D. Q.' Lind.; — τὰ ἄλλα cod. θ.; — κρομμύων vulg., κρομμύου Ald. Parr. 8. θ, Littr.; — ἔτνου Ald. Parr. 6., ὀπίου cod. θ.

ἔγχυτον — αἰδοῖον.] ὁμοίως ἔγχ. vulg., sed ὁμ. omm. Parr. 6., Littr.; — post κυητήριον vulgo εἰ μὴ κυΐσκεται, quod omitto cum C. θ.; alii codd. Parr. ὅταν γυνὴ μὴ κυΐσκηται; — νεηρῆς C.; — καὶ ἐκπιέσας vulg., cod. θ. καί om.; πιέσας Parr. 6.; — περίναιον D. H., περίνεον vulg. interpretantur *perineum*, sed credo significari *penem*, hic enim ὁ περίναιος s. ὁ περίνεος audit, veluti apud Arist. de Gen. anim. IV. 1.: τῷ μὲν οὖν ἡ ὑστέρα, τῷ δ' ὁ περίνεός ἐστιν; — κατασκευάσας cod. θ.; — ἐγχεῖ idem, ἐκχέαι C.; — τὰ αἰδοῖα C. θ.

ἔγχυτον — ἐγχεῖν.] ὁμοίως ἐγχ. vulg., sed ὁμ. omm. C. K. θ. Littr.; — ὅταν μὴ κυΐσκηται C. θ., ὅταν γυνὴ μὴ κ. Q.'; — ξύν om. θ. Vulgo vero ταῦτα ξὺν μέλιτι μίξας ἐγχεῖν πάντα; equidem ταῦτα et πάντα abieci.

κυητήριον — νῆστις.] ἕτερον K.; ἄλλο κ. D.; κ. ἄλλο H.; — ἄλλο solum J.; — τρίψας vulg., τρίψασα Littr.; — εἰλίξασα D., εἰλίξας cod. θ., εἰλίξασα F. K.; — προστιθέσθω K.; — ἐπὶ τρεῖς ἡμ. C. θ.; — τρίψας Parr. 7., τρῖψαι pro μῖξαι J.; — ἐνειλίξασα cod. θ.; — προστιθέσθω K.; — τοῦ ante ἀνδρός de meo adscripsi; μετ' ἀνδρός C. θ.; — προροφεέτω vulg., per ρρ Parr. 7., Littr.; —

πλατύφυλλον [1]τρίψασα, μῖξαι γυναικὸς γάλακτι καὶ ἐς εἴριον ἑλίξασα προσθέσθω· εἶτα κοιμάσθω μετὰ [2]τοῦ ἀνδρός· προρροφεέτω δὲ γλήχωνα ἐπ' ἀλεύροισι ἑφθὴν καὶ πινέτω [3]γλήχωνα ἐν οἴνῳ λεπτήν. Ἢν δὲ τούτου μὴ ἐσακούῃ, [4]λαβοῦσα κόνυζαν εὔοδμον, ξυγκόψασα καὶ ἐκθλίψασα τὸν χυλὸν καὶ [5]ξυμμίξασα οἴνῳ πινέτω [6]νῆστις.

muliebri tritam et lana convolutam supponat, deinde cum viro dormiat. Ante autem pulegium cum farina coctum sorbeat et pulegium tenue ex vino bibat. Quod si his non obsequatur, conyzae odoratae contusae succum expressum et vino mixtum ieiuna bibat.

Ἕτερον κυητήριον. Ἀσπαράγου καρπὸν πινέτω ἐν οἴνῳ.

Aliud conceptum iuvans. Asparagi semen ex vino bibat.

Ἕτερον κυητήριον. Χόριον γυναικὸς καὶ τῶν εὐλέων τὰς κεφαλὰς τρίψασα, ... διεῖσα στυπτηρίην Αἰγυπτίην [7]χηνὸς στέατι, ἐν εἰρίῳ προσθέσθω πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης.

Locus integer non est: vide adnn.

Ἕτερον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. Ἰόν, χαλκοῦ ἄνθος, ἡμιωβόλιον ἑκατέρου, [8]λιβανωτὸν ἄρσενα, στυπτηρίην σχιστήν, οἰνάνθην ἀμπέλου, κηκίδα, σμύρναν, σίδιον, ῥητίνην, πόλιον, ὀβολὸν ἑκάστου, ἐν μέλιτι [9]τρίψασα προσθέσθω ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας [10]δὶς τῆς ἡμέρης· ἢν [11]δὲ δριμύτερον ᾖ, παραμίσγειν χηνὸς στέαρ καὶ νίτρον ὀπτόν· διδόναι δὲ οἶνον, φεύγοντα τὸ ἐν αὐτῷ μένος.

Aliud ad idem. Aeruginem, aeris florem, utriusque semiobolum, thuris masculi, aluminis scissilis, fructus vitis agrestis, gallae, myrrhae, malicorii, resinae, polii, singulorum obolum ex melle tritum per triduum bis die supponat. Quodsi iusto acrius fuerit, anserinum adipem et nitrum tostum admisceto, vinumque eius robore vitato exhibeto.

Ἕτερον κυητήριον. Εὐλήν, [12]ἥτις τὴν κέρκον ἔχει, λαβὼν τρεῖς ἢ τέσσερας μοίρας καὶ ὀρίγανον λεπτήν, τρίψας ἐν ῥοδίνῳ μύρῳ, [13]πρόσθες πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης.

Aliud conceptum iuvans. Vermium ex carnibus, quae caudam habent, tres aut quatuor partes sumito et origanum ex rosaceo unguento laevissime tritum ad uteri os apponito.

Ἕτερον κυητήριον. Ἀνδράχνην τρίψας μετὰ στέατος χηνὸς καὶ σμύρνης καὶ πράσου σπέρματος καὶ βοὸς χολῆς ἐν εἰρίῳ ἐνελίξας [14]προστιθέναι πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης.

Aliud ad conceptum. Portulacam tritam cum adipe anserino, myrrha, porri semine et felle bubulo, lana convolutam ad uteri os apponito.

[1] τρίψας. — [2] τοῦ om. — [3] βλήχονα. — [4] λαβών et seqq. participia masculina sunt. — [5] μίξας. — [6] νῆστις καὶ ἀσπαράγου κ. π. ὁμοίως σὺν οἴνῳ. — [7] ἐν χ. — [8] λιβανωτοῦ ἄρσενος, στυπτηρίης σχιστῆς οἰνάνθης ἀμπ. κικίδα. — [9] τρίψας. — [10] τρίς. — [11] δ' ἴσω δριμ. — [12] ἢ τις ἔχει τ. κ. λαβὼν ἀπ' αὐτῆς. — [13] προσθέσθω. — [14] τιθέναι.

ἐν pro ἐπ' cod. θ.; — ἑφθέν F., ἑφθέντα J., ἑφθοῖσι cod. θ.; — ἐσακούοι D. H.; — μίξας vulg., συνμίξας cod. θ.; — ceterum in hac periodo de meo participia feminina pro masculinis dedi propter πινέτω.

ἕτ. κυητ. — οἴνῳ.] ἕτ. κ. omm. Parr. 2.; ἕτ. omm. C. θ.; ἄλλο κ. Par. unus, solum ἄλλο alius; — ἕτερον solum H.; — ὁμοίως ἐν οἴνῳ vulg., cum C. θ. omisi ὁμοίως.

ἕτερον κυητ. — μήτρης.] ἕτ. κ. omm. J. K.; — ἕτ. omm. C. θ.; ἄλλο κ. D.; — τρῖψαι vulg., τρίψας D. Littr. ego τρίψασα, διεῖσα de meo dedi pro masculinis vulgatae propter medium προσθέσθω; tum ἐν ante χηνὸς στ. delevi. — Lacunam notavi; duae sunt formulae, quarum prior non absolvitur et cum altera capite destituta coaluit.

ἕτερον — μένος.] solum κυητήριον et ἄλλο κ. sunt inscriptiones in aliis codd., alii nullam habent; — λιβανωτόν et seqq. accusativo dedit Littr., cum vulgo genitivo legi solent; — ἀνὰ ὀβολὸν ἑκάστου vulg., sed Littr. cum Parr. 5. et θ. ἀνά omisit; et vero aut hoc omitti, aut ἀνὰ ὀβολόν scribi debet; — ἐν om. E.; — τρίψας vulg., τρίψασα C. Littr.; — ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις vulg., cum Littréo C. θ. sequor; — δὶς τὴν ἡμέρην cod. θ.; — ἢν δ' ἴσως vulg., ego C. θ. sequor; — λίτρον cod. θ.

ἕτερον — μήτρης.] ἕτ. omm. C. θ., ἄλλο κ. J.; — ἥτις ἔχει τὴν κ vulg., dedi ordinem verborum quem C. fert; — λαβὼν ἀπ' αὐτῆς vulg., λαβὼν αὐτῶν C. θ. Littr.; — equidem αὐτῶν s. ἀπ' αὐτῆς repudio; — τέσσερας cod. θ., τέττερας vulg.; — προσθέσθω C. θ.; — προσθέτω vulgo; malui πρόσθες dare; — πρὸς τὸν στόμαχον sine τῆς μήτρης iidem.

ἕτ. κυητ. ἀνδρ. — μήτρης.] ἕτ. omm. C. θ.; — ἄλλο

Ἢν τὰ μὲν καταμήνια γίγνηται πολλὰ, μὴ ξυλλαμβάνῃ δὲ, χαλκοῦ [1] ἄνθους ὀβολοὺς δύο καὶ στυπτηρίης σχιστῆς ὡσαύτως, τρίψασα λεῖα ἐν μέλιτι, εἶτα εἰρίῳ ἀνασπογγίσασα, ἐνδήσασα τὸ εἴριον ἐς ὀθόνιον λίνῳ προσθέσθω ὡς ἐσωτάτω· τὸ δὲ λίνον ὑπερεχέτω· εἶθ' ὅταν καλῶς [2] ἀποκαθαρθῇ, ἀφελέσθω καὶ οἶνον ἀναζέσασα εὐώδεα, μυρσίνης φύλλα ἐμβαλοῦσα, τούτῳ προσκλυσάσθω καὶ ἴτω πρὸς τὸν ἄνδρα.

Si menses quidem copiosi eant, neque tamen concipiat, floris aeris obolos duos et aluminis scissilis tantumdem ex melle laevissime tritos, deinde lana exceptos, lanâ in linteo fili ope deligata, sibi penitissime subdat, sic tamen ut filum foras emineat. Deinde ubi probe purgata fuerit, abstrahat et vino odorato, in quo myrti folia decocta sint, proluatur et virum adeat.

Κυητήριον πρόσθετον. — Μέλι, σμύρναν, μυρίκης [3] τὸν καρπὸν, ῥητίνην ὑγρὴν, χηνὸς ἄλειφα, τρίψασα ἅπαντα [4] ἐν τῷ αὐτῷ, εἰρίῳ ἐνελίξασα προστιθέσθω.

Subdititium ad conceptum. Mel, myrrham, myricae fructum, resinam liquidam, anserinum adipem, omnia simul trita in vellere convoluta sibi subiiciat.

Κυητήριον πρόσθετον σφόδρα [5] ἀναστομῶσαι τὴν μήτρην, ὅταν μεμύκῃ καὶ μὴ δύνηται κυῆσαι· καὶ ὕδωρ ἐκκαθῆραι. — Λαβὼν σχεδιάδα [6] τὴν μικρὴν καὶ σχῖνον καὶ κύμινον καὶ κύπερον καὶ ἀγρίην κολοκύνθην καὶ νίτρον ἐρυθρὸν, καὶ ἅλας Αἰγύπτιον καὶ σχεδιάδα τὴν μεγάλην, — ταῦτα πάντα λεῖα ποιήσας, δι' ὀθονίου διηθῆσαι· λαβὼν δὲ μέλι ἕψησον ἐπὶ πυρὶ μαλθακῷ· ἐπειδὰν δὲ ζέσῃ, παράμιξον κηρὸν [7] καὶ ῥητίνην· ἔπειτα ξυμμίξας πάντα ἔλαιον ἐπιχέας, [8] ἀφελὼν, χλιήνας, [9] εἰρίῳ ἐνελίξας προστίθει τῇ μήτρῃ, μέχρις ἂν καθαρθῇ.

Subdititium ad conceptum, quo uterus, si quando conniveat, neque concipere queat, valde dilatetur et aqua expurgetur. Anchusam parvam sumito, lentiscum, cuminum, cyperum, cucumerem agrestem, nitrum rubrum, sal Aegyptium, et anchusam magnam; — quae omnia laevissime trita linteo cernito. Mel sumito, leni igne decoquito et ubi deferbuerit, ceram et resinam admisceto. Deinde commistis omnibus oleum affundito et ab igne detractum, tepidum, vellere involve et, quoad purgata fuerit, utero subdito.

[1] ἄνθος. — [2] καθαρθῇ ἀφελέτω. — [3] τόν om. — [4] ἐν om. — [5] ἀναστ. μήτρην δυνάμενον, ὅταν. — [6] γῆν καὶ σχ. — [7] καί om. — [8] καὶ ἀφ. — [9] εἰρίῳ ἀνακαλίδοτον ἐνελίξας.

D. J.; — τρίψας ἐν χηνὸς στέατι (καί cod. θ.) σμύρναν καὶ πράσου σπέρμα καὶ βοὸς χολήν C. θ.; — ἐν omm. iidem; — ἐνειλίξας D. J., ἑλίξας C. θ.; — τιθέναι vulg., προσθεῖναι cod. θ. προστιθέναι C.; — τὸν στόμαχον idem.

ἢν τὰ μὲν — ἄνδρα.] μέν omm. C. θ.; — γίνονται vulg., γίνηται cod. θ., γίνωνται Ald. Parr. 6., γένηται C.; — οὐ συλλαμβάνει vulg., sed μή D. J. Littr., καὶ μή C. θ.; ξυλλαμβάνῃ C. θ. Littr.; — κυητήριον C. θ. Littr. ante χαλκοῦ, vulgo om.; — ὡσαύτως om. C.; — τρίψας vulg. τρίψασα de meo; — λεῖον C. θ.; — ἐν omm. iidem in vulgato ἐν εἰρίῳ; — tum ἀνασπογγίσας cett.; — ἐνδήσασα ἡ γυνὴ τό vulg., cum Littréo sequor C. θ.; — sed pro ἐνδήσας femininum servo; — λινῶν (λινῷ cod. θ., λινόν alii, λίνεον Lind.) προσθέτω (προσθέσθω C. θ.) ἕως (ὡς C. θ.) ἔσω (ἐσωτάτω cod. θ.) αὐτῆς (αὐτῆς omm. C. θ.) vulgo. — Equidem haec fere ut Littr. descripsi, nisi quod προσθέσθω recepi, non προσθέτω; — ἐν εἰρίῳ cett., ego ἐν abieci; — εἶτα ὅταν cod. θ.; — καθαρθῇ vulg., ἀποκαθαρθῇ cod. θ.; — ἀφελέτω cett., de meo mutavi; — ἀναζέσασα cod. θ., ἀναζέσας ceteri; — ἐμβαλών vulg. ἐμβάλλων cod. θ.; de meo femininum exhibui; — παρὰ τὸν ἄ. C., τόν omm. sat multi Parr.

κυητήριον — προστιθέσθω.] ἄλλο pro inscriptione J.; — ἄλιφα cod. θ., ἄλειφαρ D.; — τρίψας vulg., de meo τρίψασα; — ἅπαντα τῷ αὐτῷ ἐν εἰρίῳ vulg., ex θ. emendavit Littréus; — ἐνελίξας cod. θ.

κυητήριον — καθαρθῇ.] ἕτερον πρόσθετον κυητ. J.; — ἀναστομοῦν D. Q.'; — τὴν μ. D., vulgo τήν om.; — μήτρην δυνάμενον vulg., sed δυν. omm. C. θ.; — καί ante ὕδωρ omm. iidem; — ἐκκαθαῖρον D. Q.' Lind.; — pro τὴν μικρήν ferunt γῆν Ald. Parr. 8., ὀλίγην pro μικρήν cod. θ. — Galenus in glossis σχεδιάδα exponit ἄγχουσαν; Schneid. in Lex. voce ὀνοχειλίς provocat ad Diosc. IV. 23. 24., unde efficias σχεδιάδα τὴν μικρήν esse alteram Anchusae speciem Dioscoridis, quam *Echii* speciem esse opinatur Spreng. in comm. — Porro καί ante κύμινον Parr. 7. θ. Littr., vulgo om.; — λίτρον cod. θ., qui quum semper hanc formam servet, non amplius notabo; — διηθίσας C.; — κηρὸν καὶ ῥητ. Lind., cett. καί non habent. — Vulgo εἴριον ἐγκυλίδωτον ἐνελίξας προστίθει, in quibus ἐγκυλίωτον ex Foësii emendatione Littr., ceterum ἀγκαλίδωτον, ἐγκαλίδοτον librorum lectt. sunt; ἐγκυλινδωτον altera est emendatio Foësii. Sed de his dubito, nam supponunt κυλιδόω et κυλινδόω, ita ut consistere non posse videantur; ἐγκύλιστος proba forma censenda sit. Sed plus est: verba vulgatae praeterea corrupta

Ἕτερον κυητήριον. — Ἢν γυναῖκα βούλῃ κυῆσαι, [1] τοῖσι καθαρτηρίοισι νῆστις [2] χρήσθω καὶ ἢν δέῃ πρὸς τὸν ἄνδρα ἰέναι, δαφνίδας μελαίνας δέκα, λιβανωτοῦ δραχμίδας τρεῖς καὶ κύμινον ὀλίγον τρίψασα ἐν μέλιτι, ἐς εἴριον πινῶδες [3] ἐγκυλίουσα, ἅπαξ τῆς [4] ἡμέρης προστιθέσθω καὶ ἀφαιρείσθω ἅπαξ [5] ἡμέρας τέσσερας καὶ ἀσιτείτω [6] τὰς αὐτάς.

Aliud conceptum iuvans. Si velis ut mulier concipiat, purgatoriis ieiuna utatur et si virum adire oporteat, decem lauri baccas nigras, thuris pugillos tres et cumini pusillum ex melle trita, lana sordida convoluta, semel die sibi subiiciat semelque auferat per dies quatuor iisdemque cibo sibi temperet.

ος'. Ἀτόκιον. Ἢν [7] δὲ μὴ δέῃ κυΐσκεσθαι, μίσυος ὅσον κύαμον διεὶς ὕδατι [8] πιεῖν δοῦναι· καὶ ἐνιαυτὸν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐ κυήσεται.

76. Conceptum praepediens. Si concipere non conveniat, misyos fabae quantitatem aqua dilutam potui exhibeto et per annum pene dixerim non concipiet.

οζ'. Ὠκυτόκια δυστοκούσῃ. Δάφνης ῥίζαν ξύσας ἢ τοὺς [9] κόρους ὅσον ἥμισυ ὀξυβάφου, ἐφ' ὕδατι δὸς πιεῖν θερμήνας.

77. Aegre parienti partum accelerans. Lauri radicem derasam, aut ramulos ad dimidium acetabulum concalefactos ex aqua potui exhibeto.

Ὠκυτόκιον. Δικτάμνου ὅσον δύο ὀβολοὺς τρίψας ἐν ὕδατι θερμῷ [10] πίνειν δίδου. — Ἢ ἀβροτόνου δραχμὴν καὶ κεδρίδας [11] καὶ ἄνησον ἐντρίψας ἐν γλυκέος οἴνου [12] παλαιοῦ κυάθῳ, παραχέας ὕδατος κύαθον, δὸς [13] ἐκπιεῖν. καλὸν, ἢν πρὸ τῶν ὠδίνων δοθῇ. — Ἢ δικτάμνου [14] ὀβολὸν, σμύρνης ὀβολὸν, ἀνήσου δύο ὀβολοὺς, νίτρου ὀβολόν· — [15] τρίψας λεῖα, γλυκέος οἴνου ἐπιχέας κύαθον καὶ ὕδατος θερμοῦ κυάθους δύο, δὸς [16] ἐκπιεῖν, εἶτα λοῦσον θερμῷ.

Partum accelerans. Dictamnum ad duos obolos tritum ex aqua calida bibendum praebe. — Aut abrotoni drachmam et cedri baccas et anethum ex vini dulcis veteris cyatho trita, affuso aquae cyatho, potui exhibeto. Prodest, si ante partus dolores exhibeatur. — Aut dictamni obolum, myrrhae obolum, anethi obolos duos, nitri obolum ex vino dulci laeviter trita affuso cyatho et aquae calidae cyathis duobus potui exhibeto, deinde calida lavato.

[1] καὶ τοῖσι. — [2] χρῆται καὶ δεῖ. — [3] ἐγκυλίων. — [4] ἡμ. τοιαύτῃ προστ. — [5] ἕως ἡμερῶν τεσσ. — [6] τὰς αὐτὰς ἡμέρας. — [7] δέ abest. — [8] πίνειν διδόναι. — [9] κόκκους. — [10] πινέτω sine δίδου. — [11] ἤ. — [12] παλαιοῦ abest. — [13] πιεῖν τοῦτο καλὸν διδόναι, ἥν. — [14] ὀβολὸν καὶ ἀννήσου. — [15] ταῦτα τρ. — [16] ποιεῖν.

sunt et legenda saltem εἰρίῳ ἐνέλιξας [ἐγκύλιστον] προστίθει, in quibus ἐγκύλιστον uncis includo, quia supervacaneum est, advertit in C. θ. omitti ἐνέλιξας; nempe descriptor sensit otiosam esse alterutram vocem; dittographiam hic habemus. — In seqq. πρὸς τὴν μήτρην προστίθει μέχρι cod. θ.; — τῇ om. C.

ἕτερον — ἡμέρας.] ἄλλο sine κυητ. J.; — ἕτ. omm. C. θ.; — καθαρτηρίοισιν ἥτις χρῆται vulg., καθαρτηρίοισι νῆστις χρῆται cod. θ., unde Littr. χρῆσθαι; equidem malui χρήσθω dare, sed tota structura huius formulae erat corrigenda, itaque καί ante τοῖσι καθαρτ., quod libri ferunt, abieci; — καὶ δεῖ vulg., καὶ ἢν δεῖ cod. θ., unde καὶ εἰ δεῖ Littr.; — ἰέναι καὶ δ. μέλανας vulg., sed καί omm. Parr. 7., θ., Littr. et μελαίνας multi Parr., θ., Littr.; — λιβ. δέ vulg., sed δέ omm. C. J. θ. Littr.; — κυμ. ὀλ. μίξας μέλιτι cod. θ.; — ἐν om. C.; — ceteri τρίψας, de meo τρίψασα dedi, itaque ἐγκυλίουσα pro vulg. ἐγκυλίων; — τῆς ἡμέρης vulg., Littr. τῇ ἡμέρῃ de suo; — post τῆς ἡμέρης vulgo τῇ αὐτῇ, quod abieci; — post αὐτῇ C. ἢ καί, cod. θ. καί; — pro vulgato ἕως ἡμερῶν τεσσάρων C. ἡμέρας δὲ τέσσαρας (cod. θ. τέσσερας), quod recipio; — ante ἀσιτείτω vulgo ἔπειτα, quod omm. Parr. 7., ἀσιτείτω om. θ.; — τὰς αὐτὰς ἡμέρας vulg., τὰς ἴσας ἡμ. C. θ. Littr., nisi quod θ. omittit ἡμέρας, qua in re eum sequor.

76. ἄτοκον — οὐ κυήσεται.] δέ e solo K. recepi; — πιεῖν cod. θ., δοῦναι C. θ., πίνειν διδόναι vulg.; — κυήσεται vulg., κυΐσκεται C. θ. Littr.

77. ὡσαύτως — θερμήνας.] περὶ δυστοκουσῶν multi libri ante ὠκυτ.: — δυστοκεύσῃ C., δυστοκούσῃσι cod. θ.; — ῥίζην vulg., ῥίζας Parr. 5., ῥίζης duo alii et θ.; — ῥίζαν D.; — τοὺς κόκκους vulg., τοῦ σκόρους cod. θ., unde Littr. τοὺς κόρους; — fateor me nescire quid voluerit scriptor; — ἐν ὕδατι K. Q.', ἐφ' ὕδ. om. C.; — θερμήνας ὕδατι idem.

ὠκυτόκιον — θερμῷ.] ἄλλα pro ὠκυτ. J.. — Ceteri πινέτω, quod non congruit cum masculino antecedente τρίψας; itaque aut τρίψασα, aut πίνειν δίδου aliudve huiuscemodi dandum erat. Posteriorem rationem inii propter locos vicinos; — pro δραχμήν cod. θ. τριώβολον; — οἴνου παλαιοῦ dedi, παλαιοῦ, quod post ὕδατος legi solet, huc transferens; sunt autem Parr. 6., qui παλαιοῦ omnino omm.; — ἐκπιεῖν C. θ., πιεῖν vulg.; — τοῦτο καλὸν δίδοται, ἥν vulg. sed τοῦτο om. C., καλῶς legit J.. δίδοται om. C.; vulgata inepta, sequor C.; possit καλὸν διδόναι κ. τ. λ. legi; — ὀδυνῶν vulg., sed Edd. antt., librorum mss. vis, Littr. ὠδίνων; — σμύρνης ὀβ. omm. Parr. 6.; — σμύρνης — νίτρου ὀβ. om. J.; — καὶ ἀννήσου Parr. 6.; — ταῦτα τρίψας διὰ

Ὠκυτόκιον. Ῥητίνην τερμινθίνην, μέλι, ἔλαιον [1] διπλάσιον, οἶνον εὐώδεα ὡς ἥδιστον, [2] ξυμμίξας, χλιήνας, διδόναι [3] ἐκπιεῖν πλεονάκις. [4] καταστήσει δὲ καὶ τὰς μήτρας, ἢν φλεγμήνωσι.

Ἕτερον ὠκυτόκιον. Τοῦ σικύου τοῦ ἀγρίου, ὅστις [5] ἂν ἤδη λευκὸς ᾖ, τὸν καρπὸν ἐμπλάσας κηρῷ εἶτα εἰρίῳ ἐνελίξας φοινικέῳ περίαψον περὶ τὴν ὀσφύν.

Ἢν δὲ [6] κυοῦσα πουλὺν χρόνον ἐπέχηται καὶ μὴ δύνηται τεκεῖν, ἀλλ' ὠδίνῃ πλείους ἡμέρας, νέη [7] δ' ἔῃ καὶ πουλύαιμος, [8] τάμνειν τὰς ἐν τοῖσι σφυροῖσι φλέβας καὶ ἀφαιρέειν τοῦ αἵματος πρὸς τὴν δύναμιν ὁρέων· καὶ μετὰ ταῦτα λοῦσαι [9] θερμῷ, ὡς ὑπὸ θερμοῦ διαφλύωνται· πιεῖν δὲ δοῦναι ἄγνου καρπὸν καὶ δίκταμνον Κρητικὸν ἴσον ἑκατέρου ἐν οἴνῳ λευκῷ ἢ ἐν ὕδατι· — πρόσθετον δὲ ποιήσας [10] πρόσθες χαλβάνην καὶ δαφνίδας καὶ ῥόδινον ἔλαιον, [11] ἐν εἰρίῳ ἐνειλίξας.

Ὠκυτόκιον. Τῆς [12] δρυοπτέριδος τὴν ῥίζαν τρίψας ἐν οἴνῳ δὸς πιεῖν. — Ἢ καὶ ἀδίαντον [13] τρίβειν καὶ δοῦναι πιεῖν ἐν οἴνῳ ἀκρήτῳ.

οη'. [14] Λεχοῖ τὰ λοχεῖα καθαίρειν. Χελώνης θαλασσίης ἧπαρ χλωρὸν ἔτι ζώσης ἐν [15] γάλακτι γυναικείῳ τρίβειν καὶ [16] ἰρίνῳ καὶ οἴνῳ ἀναδεῦσαι καὶ προστιθέναι. — Ἢ λινό-

Partum facilem reddens. Resinam terebinthinam, mel, oleum ad duplam portionem, vinum odoratum quam suavissimum, simul mixta tepida crebro bibenda dato. Restituet etiam uterum, si inflammatus fuerit.

Aliud facilem partum faciens. Cucumeris agrestis, cum albus factus sit, fructum cera obductum, deinde lana punicea convolutum ad lumbos alligato.

Quodsi praegnans diutius immoretur et parere non possit, sed pluribus diebus partus doloribus discrucietur, sit autem iuvenis et sanguinis plena, venas in malleolis secare oportet et virium habita ratione sanguinem detrahere. Post haec calida lavanda ut abunde ea perluantur; et viticis semen et dictamnum Creticum utrumque pari portione ex vino albo aut aqua potui exhibeto. — Subdititium vero medicamentum parato et galbanum, lauri baccas et oleum rosaceum lana involuta in pesso subdito.

Partum accelerans. Trilicis quernae radicem ex vino tritam propinato. — Aut adiantum contere et ex vino mero potui exhibeto.

78. Quod puerperae puerperii purgamenta repurget. Testudinis marinae adhuc viventis iecur recens in lacte muliebri tritum, unguento irino et vino subactum in subdititio apponito. —

[1] διπλάσιον τούτων. — [2] ταῦτα μίξας. — [3] ποιεῖν. — [4] καταστῆσαι δὲ καὶ χρὴ τ. μ. — [5] ἂν ᾖ λευκός. — [6] πρόσθεν κύουσα. — [7] δὲ ἡ κύουσα ᾖ καὶ ἀκμάζῃ καί ἐστι πολύαιμος. — [8] τ. χρὴ τ. — [9] θερμῷ διαφλοιῶν. — [10] πρόσθες βαλὼν χαλβ. — [11] ταῦτα ἐν εἰρίῳ ἑλίξας πρόσθες. — [12] δρυοπτέριος. — [13] τρίψας ἐν ἐλαίῳ διεὶς ἀλείφειν ἐν οἴνῳ ἀκρ. — [14] περὶ λεχοῦς, τὰ λ. κ. ἄμεινον. — [15] γάλακτι δὲ γυν. — [16] ἴρινον μύρον καὶ οἶνον.

γλ. vulg., equidem ταῦτα omittere malui, Littr. e θ., qui λία fert, λεῖα dedit; — ἐκπιεῖν C. θ., πιεῖν vulg.; — εἶτα om. θ.

ὠκυτόκιον — φλεγμήνωσι.] ἄλλο pro ὠκυτ. cod. J.; — ἕτερον ὠκ. K.; — τερμινθίνην vulg., τερεβ. C.; — διπλ. τούτων vulg., τούτου D.; ego pronomen omitto et mox omitto ταῦτα ante ξυμμίξας; — πίνειν D. H.; — καταστῆσαι δὲ χρὴ καί vulg., cum Littréo C. sequor; φλεγμαίνωσιν cod. θ.

ἕτερον — ὀσφύν.] ἄλλο solum J., κυητ. solum C. θ.; — ἂν ᾖ λευκός vulg., cum Littréo C. sequor; — φοινικῷ vulg., φοινικαίῳ cod. θ., unde φοινικέῳ Littr.

ἢν δὲ — ἐνειλίξας.] Vulgo ἡ κύουσα, sed ἡ omm. C. θ., ἢν δὲ πρόσθεν κύουσα Parr. 6.; — κυοῦσα C., κύουσα vulg.; ἐνέχηται cod. θ.: — ὀδύνῃ vulg., ὠδίνῃ edd. antt., H. θ. Littr.; — νέη δὲ ᾖ vulg., νέη δὲ ἡ κύουσα ᾖ libri non pauci, δ' ἔῃ Ald. Littr. Post ἔῃ vulgo καὶ ἀκμάζῃ, quod emblema alienum reiicio; — καὶ ἐστὶ πολύαιμος Parr. 6.; — τάμνειν χρή vulgo, sed χρή omm. Ald. C. θ. — Dein θερμῷ διὰ φλοιῶν δάφνης· πιεῖν κ. τ. λ. vulg., — θερμῷ διὰ φλοιῶν τε πιεῖν Parr. 6., in quorum uno δάφνη additur al. m.; — θερμῷ ὡς ὑπὸ θερμοῦ διαφλύωνται πιεῖν κ. τ. λ. cod. θ., Hinc Littréus μετὰ ταῦτα λοῦσαι θερμῷ ὡς ὑπὸ θερμοῦ διαφλύωνται provocans ad Galeni glossam διαφλύξιες κ. τ. λ. — Et vero mihi quoque lectio codicis θ. vera loci scriptura videtur. Vulgatam autem θερμῷ διὰ φλοιῶν δάφνης veram scripturam non referre docet ipsa dictio θερμὸν διὰ φλοιῶν δάφνης, in qua et διά et plurale φλοιῶν miro modo ponuntur. — Dein πιεῖν τε C.; — διδόναι cod. θ.; — κρητικὸν — χαλβ. om. C.; — πρόσθες om. Lind.; βαλὼν χαλβ. Parr. 6. Q.'; — καὶ — καί omm. multi Parr.; — ταῦτα ἐν εἰρίῳ εἰλίξας πρόσθες nonnulli codd.; — ἐνελίξας cod. θ.

ὠκυτ. — ἀκρίτῳ.] ἕτερον pro ὠκυτ. J.; — ἕτερον ὠκυτ. Parr. 5.; — δρυοπτέριος vulg., δρυοπτερίδος cod. θ.; — ἐν usque ad ἐλαίῳ in vulgata om. C.; — ἢ ante καί cod. θ. Littr., vulgo om.; — ἀδ. τρίψας ἐν ἐλαίῳ διεὶς ἀλείφειν ἐν ὀ. ἀ. vulg.; — ἀδ. τρίβειν ἐλαίῳ καὶ διεῖσα πίνειν ἐν ὀ. ἀ. cod. θ. Littr.; — mihi hic corruptela latere videtur, quam quomodo tollere studuerim, textus descriptus ostendit.

78. λεχοῖ — προστιθέναι.] περὶ λεχῶν Parr. 7.; καθαί-

ζωστιν τριπτὴν ἐν εἰρίῳ πρόσθες. — Ἢ ἀρτεμισίην [1] τρίβων ἐν εἰρίῳ προστιθέναι. — [2] Ἢ λινοζώστιος καὶ σικύης ὀλίγον τρίψας οἴνῳ τε καὶ μέλιτι δεύσας προστιθέναι.

Aut mercurialem tritam in vellere subdito. — Aut artemisiam tritam ex lana supponito. — Aut mercurialis et cucumeris agrestis pauxillum tritum vino et melle subactum in pesso admoveto.

Ἐκ τόκου καθαρτήριον λοχείων. Πυροὺς τριμηνιαίους ἐρείκειν ὅσον ἥμισυ χοίνικος, [3] ἕψειν δὲ ἐν ὕδατος κοτύλῃσι τέσσερσι· ὅταν δὲ ζέσῃ, δὶς ἢ τρὶς δοῦναι ῥυφῆσαι.

Puerperii purgamenta ex partu expurgans. Triticum trimestre detracto cortice fractum ad dimidiam choenicem in aquae heminis quatuor decoquito; cum autem deferbuerit, bis aut ter in sorbitione exhibeto.

Ἕτερον. Τῆς ἀκτῆς τὰ φύλλα ἑψήσας ἐν ὕδατι ἀποχέαι καὶ πίνειν [4] διδόναι· τρωγέτω δὲ [5] κράμβας ἑφθὰς καὶ πράσα καὶ μάραθρον καὶ ἄνησον καὶ πουλύποδας καὶ καράβους. — Ἢ τοῦ ῥοῦ τὰ φύλλα καὶ ἐρύσιμον ἐν οἴνῳ, ἄλφιτα [6] ἐπιπαλύνων, δοῦναι πίνειν. — Ἢ [7] μίσυος ὅσον δύο ὀβολοὺς τρίψας ἐν οἴνῳ φορύξας προστιθέναι.

Aliud. Sambuci foliis in aqua decoctis effunde aquam et in potu exhibe. Brassicas autem coctas edat, porra, foeniculum, anethum, polypos et carabos. — Aut rhoïs folia et erysimum ex vino polenta aspersa in potum dato. — Aut misyos obolos duos tritos ex vino maceratos in pesso subdito.

Καθαρτήριον ἐπιμηνίων καὶ λοχείων μάλιστα καὶ ὕδωρ ἄγει [8] καὶ τὰ ἄλλα. Στρουθίου ῥίζαν λείην κεκομμένην, ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι μέλιτι δεύσας προσθεῖναι. [Φύεται δὲ ἐν Ἄνδρῳ ἐν τοῖσι αἰγιαλοῖσι.]

Quod menses et puerperii purgamenta praecipue expurgat et aquam et alia educit. Struthii radicem laeviter contusam ad pugillum unum, melle subactum in pesso supponito. [Crescit autem in Andri insulae littoribus.]

Ἕτερον καθαρτήριον. Ἐρύσιμον ἕψειν ἐν ὕδατι καὶ ἐπιχέειν ἔλαιον ὅταν ἀναβλύῃ καὶ ψύχειν καὶ ὑποθυμιᾶν· — ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸν χυλὸν πίνειν καὶ σιτίοισι μαλθακοῖσι χρῆσθαι.

Aliud purgans. Erysimum in aqua decoquito et ubi efferbuerit, oleum affundito et refrigerato, ex eoque suffitum adhibeto. Conducit etiam succum bibere et mollibus cibis uti.

Λοχεῖα καθαίρειν. Ἐρύσιμον τρῖβε ἡσύχως καὶ ἀναφυσᾶν [9] τὸ κέλυφος· ὅταν δὲ καθα-

Quo puerperii purgamenta expurgentur. Erysimum leniter terito et corticem flatu expellito,

[1] τρίβων ὁμοίως. — [2] καὶ λ. — [3] ἑψῆσαι ἐν ὕδατι κοτ. — [4] διδόναι abest. — [5] καὶ κρ. — [6] ἐπαλύνων. — [7] μίσυ. — [8] καὶ τὰ ἄλλα om. — [9] θέλε τὸ κ.

ρει vulg., καθαίρειν Parr. 6.; — post καθαίρει s. καθαίρειν vulgo ἄμεινον, quod reiicio; — ζώσης vulg., ζώου C. θ. Littr., quod tamen ζωοῦ scribendum erit; — καὶ ἰρινὸν μύρον vulg., ἠρινόν C. καὶ ἰρινόν sine μύρον cod. θ.; ego hoc et sequens οἶνον in dativum mutavi ad exemplum paulo post obviorum. Pro πρόσθες cod. θ. προστιθέναι; — τρίβων ὁμοίως vulg., ὁμ. omm. C. θ.; — καὶ λινοζ. vulg., de meo ἢ dedi; — ἐν οἴνῳ vulg., ἐν omm. θ. Littr.; — τε om. C.

ἐκ τόκου — ῥυφῆσαι.] ἄλλο· ἐκ τ. Q.'; — λοχείου ἄμεινον D.; — ἑψῆσαι ἐν vulg., ἕψειν δὲ ἐν C. θ. Littr.; — τέσσερσιν cod. θ., τέσσαρσιν vulg.; — ῥυφῆσαι cod. θ. ῥοφ. vulg.

ἕτερον — προστιθέναι.] ἄλλο Parr. 5.; — λοχεῖα καθῆραι pro ἕτερον C. θ.; — ἑψῆσαι cod. θ.; — ἐπιχέαι vulg., ἀποχέαι cod. θ. Littr.; — διδόναι de meo adscripsi; — ἐσθιέτω cod. θ., τρωγέτω δὲ καί vulg., sed καί omm. C. θ.; — ἄνηθον C. D. K. θ., alii tres idem minus recte scriptum; — ῥόου vulg., ῥοῦ cod. θ. Littr.; — puto fere auctorem dedisse ἐπὶ οἴνῳ ἄλφιτα παλύνων. Dein ἢ μίσυ vulg., ἡμίσηος sine ὅσον C., unde ἢ μίσυος dedi, Littréus ἢ μίσυ ὡς in eo latere opinatur; — φρύξας vulgo, pro quo φορύξας Foës., Lind., idque in θ. reperit Littr.

καθαρτήριον — αἰγιαλοῖσι.] ἄλλο καθ. D. — ἄγει καὶ τὰ ἄ. om. C., καὶ τὰ ἄ. omm. Parr. 5., τἄλλα cod. θ.; — λείου κεκομμένου vulg., λεῖον Littr. de suo, κεκομμένην idem ex D.; — ἐν μέλιτι vulg., ἐν omm. C. θ. — Probabile est postrema φύεται — αἰγιαλοῖσι esse adnotationem lectoris; vulgo φύεται δὲ οἷον τὸ ἐν Ἄνδρῳ ἐν τοῖσι αἰγιαλοισι, sed rectius § 32. libri de nat. mul. ineptum οἷον τό omittitur, quod ideo delevi.

ἕτερον — χρῆσθαι.] Vulgo ἕτερον καθ. ὁμοίως, pro quo solum ὅμοιον D.; inscriptionem totam om. I.; — ego ὁμοίως delevi. Sed λεχοῖ πάσῃ pro inscriptione C. θ.; — Parr. 4. ἕτερον ὁμοίως. Dein ἐπιχ. sine καί C.; — ὑποθυμιῆν vulg., ὑποθυμιᾶν cod. θ.; — πίνειν cum Lind. de coniectura supplevi; — χρέεσθαι Q.' Lind.

λοχεῖα — ῥυφείτω.] καθαίρειν de meo, καθαίρει cett. ἄλλο inscriptio est in J.; — τρῖβε — ποιήσῃς om θ.; —

ρὸν ποιήσῃς, τρίβειν λεῖον καὶ ὕδωρ παραστάζειν καὶ ἅλας καὶ ἔλαιον μίσγειν· ὅταν δ' ἐπιπάσῃς ἄλητα, ἕψε καὶ ῥυφείτω.

cum autem purum reddideris, ad laevorem terito et instillata aqua salem et oleum ammisceto et farina aspersa decoquito et sorbendum exhibeto.

Ἢν μὴ κατίῃ [1] ἡ κάθαρσις ἡ λοχείη λαβὼν σικύης ἐντεριώνης [2] ὅσον τριώβολον καὶ ἀρτεμισίην ποίην καὶ λιβανωτοῦ ὅσον ὀβολὸν, τρίψας, [3] μέλιτι μίξας, ἐς εἴριον ἐνειλίξας, πρόσθες πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης νυκτὸς ἀεὶ καὶ ἡμέρης ἄχρις ἡμερέων πέντε. — Ἢ τὸ ἀμπέλιον τρίβειν χλωρὸν καὶ μέλιτι μίσγων ἐς εἴρια ἐνειλίξας, προστιθέναι τὸν αὐτὸν τρόπον. — Ἢ τῆς κυπαρίσσου τὸν καρπὸν καὶ λιβανωτὸν τρίψας ἐν τῷ αὐτῷ, ῥοδίνῳ διεὶς καὶ μέλιτι, ἐς εἴριον ἐνειλίξας, [4] πρόσθες. — Ἢ ἀβρότονον ὅσον δράχμην καὶ σικύης ἐντεριώνην ὅσον ὀβολὸν τρίψας ἐν μέλιτι, ἐς εἴριον ἐνειλίξας προστιθέναι. — Ἢ ἐλατηρίου ὀβολὸν καὶ σμύρνης τρίψας ἐν μέλιτι ἐς εἴριον ἐνειλίξας [5] πρόσθες. — Ἢ κυπαρίσσου καρπὸν καὶ σικύης ἐντεριώνην καὶ λιβανωτὸν μέλιτι μίξας ἐν εἰρίῳ πρόσθες.

Si partus purgamenta non descendant, cucumeris agrestis interiorem partem ad tres obolos sumito, artemisiae herbae et thuris obolum, haec trita ex melle admixto, lana involuta in subdititio ad uteri osculum apponito, idque noctu semper et interdiu dierum quinque spatio. — Aut vitis pampinum recentem tritum, cum melle mixtum, lana involutum ad eundem modum in pesso subdito. — Aut cupressi fructum et thus tritum, simulque rosaceo et melle subactum, lana convolutum in subdititio apponas. — Aut abrotoni drachmam et cucumeris agrestis interiorem partem oboli pondere trita ex melle, lana involuta in pesso subdito. — Aut elaterii obolum et myrrhae tantumdem ex melle trita, lana convoluta in subdititio apponat. — Aut cupressi fructum et cucumeris agrestis interiorem partem et thus cum melle trita, lana convoluta in pesso subiice.

Καθαρτήριον. Ἢν ἐκ τόκου μὴ καθαρθῇ, τοῦ τριφύλλου ἐν οἴνῳ λευκῷ πίνειν· καὶ τὰ καταμήνια καταρρήγνυσι [6] τωὐτὸ πρόσθετον καὶ ἔμβρυον ἐκβάλλει.

Medicamentum purgans. Si ex partu non purgetur, trifolium ex vino albo potui exhibendum; — idem etiam in subdititio appositum menses ut erumpant efficit et foetum expellit.

Μητρέων καθαρτικὸν, ὅταν τοῦ παιδίου ἐναποθανόντος αἷμα ἐμμείνῃ. Κολοκύνθην ἀγρίην [7] τρίψασα ἐν μέλιτι λειχέτω, ἢ [8] προσθέσθω.

Uteri purgans, cum exstincto puero, sanguis intus remanserit. Cucumerem agrestem tritum ex melle delingat; aut in subdititio apponat.

[1] κάθαρσις ἢ λοχείη γένηται. — [2] ὅλου καὶ ἀρτ. καὶ λιβ. — [3] καὶ ἐν μ. μ. — [4] προστιθέσθω. — [5] προστιθέσθω. — [6] τωὐτὸν καὶ πρ. — [7] τρίψας. [8] προστιθέσθω.

ἀναφυσᾶν θέλε vulg., sed C. om., θέλει λείως vulg., λεῖον C., λίον cod. θ.; — εἶτα ἐπιπλάσας pro ὅταν ἐπιπάσῃ C. (ἐπισπασαι cod. θ.); — ὅταν δ' Lind., δ' om. vulg.; — ῥοφ. vulg., ῥυφ. Ald., Parr. 5. θ.

ἢν μὴ — πρόσθες.] ἢν (addit δέ C.) μὴ κατίῃ (κατίῃ om. C., ἡ pro κατίῃ cod. θ.) κάθαρσις ἢ (ἤ om. C., ἡ H. θ.) λοχείη μὴ (μή omm. Parr. 7.) γένηται (γέν. omm. C. H. θ.) λαβών vulg.; textum, uti Littréus descripsi. — Pro ἐντεριώνης duo Parr. habent accusat.; — ποίην cum Parr. 7.; — λιβανωτόν Ald. G.; — ὅσον ὀβολόν vulg., ὅσον omm. C. θ.; — καὶ ἐν μέλιτι vulg., sed καί omm. C. Littr.. ἐν ipse reiicio; — ἐνελίξας Parr. 6. θ.; — ἀεί omm. C. θ.; — εἶτα μέχρι ἐπί pro ἄχρις C. θ. ἡμέρας cod. θ. — Post πέντε vulgo τοῦτο ποιέειν, quod omisi cum Parr. 6., dein ἀμπέλινον C., τρίβων C. θ.; — μέλιτι ἐπιχέων pro καὶ μ. μ. C. θ.; — ἐνελίξας Parr. 3., ἐλίξας cod. θ. — In seq. formula ῥοδίνῳ μύρῳ cod. θ.; — καί ante μέλιτι om. idem; — ἐλίξας cod. θ., ἐνελίξας Parr. 3.; — προστιθέσθω vulg., προστιθέναι Q.' πρόσθες cod. θ. — Porro ὅσον τριώβολον pro ὅσον δρ. cod. θ.; — ἐντεριώνης idem; — τρίψας καὶ λιβανὸν ἐν μέλιτι vulg., sed καὶ λιβ. cum multis libris om. Littr.; — ἐνειλίξας om. K., ἐλίξας fert θ.; — ἢ ante ἐλατ. om. C.; — post σμύρνης fert ὀβολόν cod. θ.; — ἐν εἰρίῳ D.; — προστίθεσθαι vulg., ἐλίξας πρόσθες cod. θ.; — ἢ ante κυπ. om. C.; — σικύης καρπόν cod. θ.; — τρίψας ἐν ταυτῷ μέλιτι cod. θ. pro μέλιτι μίξας; — προστιθέσθω vulg., πρόσθες cod. θ.

καθαρτήριον — ἐκβάλλει.] ἄλλο καθ. J., καθ. om. C.; — ἢν ἐκ τ. μὴ καθ. om. J.; — ῥήγνυσι K., καταρρήγνυσι τὸ αὐτό cod. θ.

μητρέων — προσθέσθω.] ἀποθ. vulg., ἐναποθ. Littréus e codd.; — omnes αἷμα ἐμμείνῃ, in quo αἷμα mirum sonat: abundare dixerim, aut ex ἅμα esse ortum. Scriptumne fuit: ὅταν τὸ π. ἐναποθάνῃ ἅμα καὶ ἐμμείνῃ? τρίψασα cod. θ. Littr., τρίψας vulg.; — προστιθέσθω vulg., προσθέσθω C. θ.

Λοχεῖα ἢν μὴ καλῶς ἴῃ, ἐρύσιμον ἕψειν καὶ ἄλφιτον καὶ ἔλαιον ἐπιχέαι· ὅταν δ' ᾖ ἑφθὸν, ῥυφεέτω καὶ σιτίοισι ὡς μαλθακωτάτοισι χρεέσθω. — Ἢ σκαμμωνίην τρίψας ἐν γάλακτι γυναικείῳ, εἰρίῳ ἀνασπογγίσας προσθεῖναι. — Ἢ τῆς γλυκυρίζης μέλιτι δεύσασα καὶ ῥοδίνῳ μύρῳ ἢ Αἰγυπτίῳ ἐν εἰρίῳ [1] προσθέσθω. — Ἢ ἄλητον πλυτὸν ὁμοίως [2] προστιθέσθω· πινέτω δὲ κρήθμου καρπὸν καὶ σεσέλιος καὶ πηγάνου καρπὸν, ἑκάστου ὀβολοὺς δύο τρίβειν ὁμοῦ καὶ ἐν ἀκρήτῳ, ἢν μὴ πυρεταίνῃ, διδόναι.

Si puerperii purgamenta non procedant recte, erysimum affusa polenta et oleo decoquito; ubi decoctum fuerit, sorbitione accipiat et cibis quam mollissimis utatur. — Aut scammonium ex lacte muliebri tritum, vellere exceptum in pesso subdito. — Aut glycyrrhizam melle subactam cum unguento rosaceo aut Aegyptio in vellere supponat. — Aut farinam lotam simili modo in subdititio apponat; — bibat autem crethmi semen et seselios ac rutae semen, ita ut singulorum obolos duos simul tritos ex vino meraco exhibeas, si non febricitet.

Πρόσθετον ἐκβάλλον χόριον ἀπολελειμμένον. Τῆς ἀκτῆς τὸ φυλλὸν [3] προπυριᾶν δὲ καὶ προστιθέναι τὸ ξὺν τῇ κανθαρίδι τοῦτο καὶ ὅσα [4] ἠπεδανά· ἢν δὲ ἀμύσσηται καὶ δάκνῃ, αὐτίκα ἀφαιρέειν καὶ ἐς ῥόδινον εἴριον ἀποβάπτουσα προσθέσθω.

Locus corruptus. cf. adn.

Πρόσθετον δυνάμενον χόριον ἐξαγαγεῖν καὶ ἐπιμήνια κατασπάσαι καὶ ἔμβρυον ἀπόπληκτον. Κανθαρίδας πέντε ἀποτίλας τὰ πτερὰ καὶ τὰ σκέλεα καὶ τὴν κεφαλὴν, εἶτα τρίβολον παραθαλάσσιον κόψας ξὺν τῇ ῥίζῃ καὶ τοῖσι φύλλοισι ὅσον κόγχην καὶ τὸ εὐάνθεμον καὶ σελίνου σπέρμα τὸ ἴσον καὶ σηπίης ᾠὰ [5] πεντεκαίδεκα ἐν οἴνῳ γλυκέϊ κεκρημένῳ προσθεῖναι καὶ ἐπὴν ὀδύνη ἔχῃ, ἐν ὕδατι θερμῷ καθήσθω καὶ μελίκρητον ὑδαρὲς πινέτω καὶ

Haec formula aliis locis melius descripta est. cf. adn.

[1] προσθέτω. — [2] προστιθέναι. — [3] πυριεῖν δὲ καί. — [4] ἠπεδανὰ ἰᾶται. — [5] καὶ ἐπ' οἴνῳ λευκεῖ.

λοχεῖα — διδόναι.] Vulgo λοχείης πάσης ἢν μὴ καλῶς ἴῃ, sed λοχείας sine πάσης D.; λεχοῖ πάσῃ C. θ. e lib. de nat. mul. § 32. Ego ex his eruo duas inscriptiones: alteram λεχοῖ πάσῃ, alteram λοχεῖα ἢν μὴ καλῶς ἴῃ. quam exhibui. Possis utramque in unam coniungere λεχοῖ πάσῃ τὰ λοχεῖα ἢν μὴ καλῶς ἴῃ; incertum quid a prima manu sit, et an non tota inscriptio sit recentior. Dein ἐπιχέας vulg.; ἐπιχέαι cod. θ.; δ' de meo; ῥυφείτω cod. θ, ῥοφεέτω vulg.; — χρήσθω cod. θ.; — γλυκείης ῥίζης idem, ἢ ante ἄλητον om. idem; — ἄλητον ἄπλυτον fert vulgata lib. de nat. mul. § 32.; — προσθέσθω idem, πρόσθες D. H., προσθέτω K., προστίθεσθαι C., προστιθέσθω vulg.; — πίνειν cod. θ.; — καί ante πηγάνου cod. θ. solus praebuit Littréo; — καρπὸν (καρποῦ C.) ὀπὸν (ὀποῦ multi Parr., ἢ ὀποῦ Corn., Foës., Lind., ὀποῦ om. θ.) ἐκ.; — cum Littréo θ. sequor; — καί omm. C. θ.

πρόσθετον — προσθέσθω.] ante πρ. ex G. ἑρμῖνον adn. Littr., sitne natum e θερμαῖνον? — πρόσθετα J., — χορίον ἐβάλει προσθετο pro προσθ. — ἀπολ. C., — χόριον ἐκβάλλει πρόσθετον cod. θ.; — τό ante ξύν omm. C. Littr. — Cum hac formula confer locum similem e lib. de nat. mul. p. 348. Littréo; quo comparato constat utrumque corruptum esse: verbis in nostra formula τοῦτο καὶ ὅσα ἠπεδανά respondent illius loci verba τοῦτο καὶ τὸ ἔμβρυον ἐξελαύνει, sed quo modo ex hoc, aliove illi simili, illud natum sit, non intelligo, nisi quod in πεδανά fortasse παιδίον, παιδία latet; — his sibi relictis in reliquis latet: τῆς ἀκτῆς τῷ φύλλῳ προπυριᾶν καὶ προστιθέναι τὸ ξὺν τῇ κανθάριδι...... ἢν δὲ ἀμύσσῃ τε καὶ δάκνῃ αὐτίκα ἀφαιρέειν καὶ ἐς ῥόδινον εἴριον ἀποβάπτουσα προσθέσθω. Quin loco e lib. de nat. mul. collato, nondum certum est non post τὸ φύλλον vulgatae aliquid deësse, ita ut non in τῷ φύλλῳ hoc mutandum, sed lacuna eo servato notanda sit.

πρόσθετον — ἐγκαθήσθω.] πρόσθετον χόρια (χορίον cod. θ.) ἐκβάλλει (ἐξάγει cod. θ.) καὶ ἐπ. κατασπᾷ C. θ., in cuiusmodi lectione potius ἐκβάλλειν cett. infinitivo exspectas; — ἀπόπνικτον C.; — τίλας iidem; — εὐάνθεμον vulg., pro quo βοανθεμὸν χλωρὸν τρίψας τὸ ἔξω σκληρὸν ὅσον κόγχην cod. θ. et Littr. Quodsi εὐάνθεμον et ἀνθεμίς, et βοάνθεμον est βούφθαλμον, ut ait Gal. in glossis, non video cur in plantae nomine de vulgata decedam, modo conferas Diosc. III. 144. 146. — Ceterum si locum similem e lib. de nat. mul. p. 346. Littréo conferas variasque lectt. ad eum locum respicias et teneas locum infra obvium, probabile fit et lectionem codicis θ. et vulgatam esse corruptam et locum libri de

οἶνον γλυκὺν καὶ τοῦ τετριμμένου ὅσον στατῆρα Αἰγιναῖον ἐν οἴνῳ πίνειν γλυκέϊ· [1] ἐπὴν δὲ ὀδύνη ἔχῃ, λευκοὺς ἐρεβίνθους καὶ σταφίδας ἑψήσας ἐν ὕδατι ψῦξαι καὶ διδόναι πίνειν· [2] καὶ ὅταν ἡ στραγγουρίη ἔχῃ, [3] ἐν ὕδατι χλιερῷ ἐγκαθήσθω.

Ἐκβόλιον ὑστέρων. Σικύου ἀγρίου τὸν ὀπὸν ὡς μαζίον [4] πλάσασα προστίθεσθαι προνηστεύσασα ἐπὶ δύο [5] ἡμέρας.

Πειρητήριον. Μώλυζαν σκορόδου ἀποζέσας προσθεῖναι.

Ἕτερον πειρητήριον. Νέτωπον ὀλίγον εἰρίῳ [6] ἐνελίξας προσθεῖναι καὶ ὁρῆν εἰ διὰ τοῦ στόματος [7] ὄζει.

Πρόσθετα. Σκορπίου θαλασσίου τὴν χολὴν [8] ἐν εἰρίῳ ξηρήνας ἐν σκιῇ προστίθει. — Ἢ γλήχωνα [9] ξηρήνας, λείην ποιήσας, μέλιτι δεύσας, ἐν εἰρίῳ προστιθέναι. — Ἢ ἄνθος χαλκοῦ ἐν μέλιτι ἐς ὀθόνιον ἐνδήσας προσθεῖναι. — Ἢ σικύου σπέρμα καὶ ὄστρακον κατακαύσας [10] οἴνῳ τε δεύσας ἐν λαγῴῃσι θριξὶ ἢ εἰρίῳ προστιθέναι.

Ἄλλο πρόσθετον. Στυπτηρίην Αἰγυπτίην ἐν εἰρίῳ [11] κατελίξας προσθεῖναι. — Ἢ καν-

Hoc secundas expellit. Cucumeris agrestis succum in mazam subactum in subdititio apponito, ubi prius per biduum cibo abstinuerit.

Medicamentum ad explorandam foecunditatem. — Allium caput habens unicum decoctum apponito.

Aliud foecunditatem explorans. Netopi modicum lana convolutum in pesso subiicito et videto num eius odor ad os perveniat.

Subdititia medicamenta. — Fel scorpii marini lana exceptum in umbra siccatum in pesso subdito. — Aut pulegium siccatum tritum et melle subactum in vellere subiicito. — Aut aeris florem cum melle linteo illigatum in subdititio apponito. — Aut cucumeris agrestis semen et testam combustam ex vino subactum in pilis leporis, aut in vellere supponito.

Aliud subdititium. — Alumen Aegyptium lana exceptum in subdititio apponito. — Aut can-

[1] καὶ ἐπὴν ὀδύνη. — [2] καί om. — [3] καὶ ἐν ὕδ. — [4] ἐμπλάσασα. — [5] ἡμέρας· οὐκ ἂν εὕροις τούτου ἄμεινον. — [6] ἐνειλίξας. — [7] ὄζεται. — [8] ἐν εἰρίῳ τιθεὶς καὶ ξ. — [9] ξηρὴν ἢ ποιήσας καὶ ἐν μ. δ. — [10] ἐν οἴνῳ. — [11] κατειλίξας.

nat. mul. male editum esse a Littréo, ac de hac re postea videbimus, de codicis θ. lectione sic sentio; — legendum est; εἶτα τριβόλου παραθαλασσίου κόψας ξὺν τῇ ῥίζῃ καὶ τοῖσι φύλλοισι καὶ εὐανθέμου τοῦ ἔσω χλωροῦ (aut τοῦ χλωροῦ τοῦ ἔσω) ὅσον κόγχην κ. τ. λ. Nimirum quum flosculi radiales floris compositi albi sint et disci flosculi flavi, praecipit auctor ut *floris pars illa interna flava* in usum vocetur. Errore nata est scriptura τὸ ἔξω σκληρόν et praeterea librarii nihil intelligentes omnia miscuerunt. — Sed pergimus! Porro fert σπέρματος cod. θ.; — ἐπ' οἴνῳ vulg., ἐπ' om. C., ἐν δ. cod. θ.; — καί ante ἐπήν idem om., ὀδύνην idem; — γλυκύν· [βατραχίου τῶν φύλλων] καὶ [τοῦ ἄνθεος] τετριμμένου Corn. ex lib. de nat. m., Lind.; — ἐπὴν δὲ ἔχῃ C.; — ἀσταφίδας cod. θ.; — ἐν τῷ ὕδ. C.; — καὶ ὅταν cod. θ. Littr., καί om vulg., contra καὶ ἐν vulg., ubi θ. Littr. καί omm. — Iam vero hic locus insigni documento est quanta turbatio sit in his formulariis subinde: titulus fert remedium esse πρόσθετον, sed non est, verum remedium ποτόν. In media formula προσθεῖναι imperatur, ubi in lib. de nat. mul. δίδου πιεῖν, — Vide infra sub finem § 84. eundem locum et paulo post in eadem hac §. — Sed § 84. optimum et plenissimum est apographum.

ἐκβόλιον — ἡμέρας.] ὑστερέων C. H.; — καὶ ὀπὸν ὅσον ποιεῖν C. θ., nisi quod θ. ποσι legit; Littr. recepit illud ὅσον ποιεῖν, quod cum vulg. omittere malo, otiosum est; — ἐμπλάσας C. θ., ἐμπάσασα Corn., Foës. in adn., Lind., ἐμπλάσασα vulg., equidem simplex πλάσασα dedi; — προστιθέναι cett.; — in fine post ἡμέρας vulgo: οὐκ ἂν εὕροις τούτου ἄμεινον; — τοῦδε s. τοῦδ' ἄμεινον C. θ. — Ego hoc additamentum reiicio.

πειρατήριον — προσθεῖναι.] ἕτερον π. K.; — vulgo μώλυζαν σκορόδου, sed σκόροδον libri plures; — scriptumne fuit solum μώλυζαν, et adscripta glossa σκόροδον? cf. Gal. in Gloss. in voce; — dubito, quia μώλυζα σκορόδου perfamiliare! — προσθεῖναι ὥρην vulg., ὁρῆν Ald. καὶ ὁρῆν alii. Littréus cum codd. paucis ὥρην omittit.

ἕτερον πειρ. — ὄζει.] ἕτ. omm. C. θ.; ἐνειλ. D.; — ἢν διά cod. θ. Littr.; — ὄζηται vulg., ὄζῃ cod. θ. Littr., ὄζει de meo.

πρόσθετα — προστιθέναι.] προσθ. om. C., προσθετόν D.; — ἐν εἰρίῳ τιθεὶς καὶ ξηρ. vulgo, sed τιθείς omm. C. θ.; — καί om. θ.; — γλήχωνα ξηρήν cod. θ.; — ξηρῆναι H. Littr., ξηράνας vulg., ξηρήνας Littr.; — καὶ (pro καί ferunt ἢν ποιήσας K., ἢ ποιήσας Ald. Parr. 3., λίην ποιήσας cod. θ., ante καί dat λεῖόν τε ποιήσας Lind.) ἐν μέλιτι vulg.; cum Littréo cod. θ. sequor; — ἐνδῆσαι cod. θ.; — καὶ προσθεῖναι C. θ.; — κατακλύσας vulg., sed κατακαύσας emendavit Foës., dedit Lind., in θ. reperit Littréus; — ἐν οἴνῳ vulg., ἐν om. θ.; — τε omm. C. θ.; — καὶ εἰρίῳ vulg., ἢ εἰρ. Parr. 7. Cord., Lind., Littr.; — προσθεῖναι C. θ.

ἄλλο πρόσθ. — προσθεῖναι.] ἄλλο sine πρόσθ. C. θ.; — αἰγ. προσθεῖναι εἰρίῳ κατ. προστίθει cod. θ.; — καθειλίξας D.; — ἄλλο pro ἤ C.; — ἄλλο ἤ cod. θ.; — ἐν οἴνῳ C.; —

θαρίδας τρίψας οἴνῳ τε δεύσας [1]ἐν εἰρίῳ προστίθει. — [2]Ἢ τὴν ἀρτεμισίην ποίην οἴνῳ δεύσας προστίθει. — Ἢ μελάνθιον τρίψας ἐν οἴνῳ ἐν εἰρίῳ προστίθει. — Ἢ βόλβιον τὸ ἐκ τῶν πυρῶν τρίψας οἴνῳ τε δεύσας ἐν εἰρίῳ προστίθει. — Ἢ οἴνου παλαιοῦ λευκοῦ τὴν τρύγα κατακαῦσαι καὶ κατασβέσαι οἴνῳ λευκῷ καὶ τρῖψαι καὶ προσθεῖναι ἐν ὀθονίῳ. — Ἢ χαλβάνην καὶ νέτωπον καὶ μίσυ ἐν ῥοδίνῳ μύρῳ [3]ἐν ὀθονίῳ προσθεῖναι.

Ἄλλο πρόσθετον. Ἐλατηρίου δύο πόσιας καὶ κηρίον ἐν οἴνῳ δι' ὀθονίου προστίθει. — Ἢ βούτυρον καὶ στυπτηρίην μέλιτι [4]δεύσας. — Ἢ ὀπὸν σκαμμωνίης καὶ στέαρ ἐν μάζῃ ξυμμίξας οἴνῳ τε δεύσας δι' ὀθονίου προσάγειν.

Ποτὰ χόριον τὸ κρατηθὲν ἐν τῇ μήτρῃ ἐξαγαγεῖν. Κολοκυνθίδος ἀγρίης τρίψας τὸ ἔνδον ἐν γάλακτι γυναικείῳ ἐν ὀθονίῳ [5]προστιθέσθω.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. [6]Σιλφίου ὅσον κύαμον ἐν οἴνῳ διδόναι πίνειν.

Ἕτερον ἐκβόλιον. Ὑπὸ τὰς μασχάλας λαβὼν σείειν ἰσχυρῶς. Ποτὰ δὲ διδόναι ἄγνου πέταλα ἐν οἴνῳ. Ἢ [7]δικτάμνου Κρητικοῦ ὅσον ὀβολὸν ἐν ὕδατι τρίβειν καὶ διδόναι. Ἢ κονύζης τῆς δυσόδμου ὅσον χεῖρα πλέην διεῖναι πράσου χυλῷ, καὶ νέτωπον, ὅσον χήμην ἁδρήν· — ταῦτα ἐν οἴνῳ δοῦναι πιεῖν

tharidas tritas vinoque subactas in vellere supponito. — Aut artemisiam herbam vino maceratam in subdititio apponito. — Aut melanthium ex vino contritum in vellere subdito. — Aut bulbulum ex tritico tritum vinoque subactum in vellere adpone. — Aut vini albi veteris faecem combustam, vinoque albo restinctam et tritam in linteo supponito. — Aut galbanum et netopum et misy ex unguento rosaceo in linteo subdito.

Aliud subdititium. Elaterii quantum duae potiones et favum ex vino in linteo subdito. — Aut butyrum et alumen melle subactum. — Aut scammonii succum et adipem in mazam commista vinoque subacta ex linteo introducito.

Potiones quibus secundae utero detentae educantur. — Colocynthidis agrestis partem interiorem ex lacte muliebri tritum in linteo subdito.

Ad idem. Silphium fabae quantitate ex vino propinato.

Aliud foetum etiam excludens. Mulierem ex axillis comprehensam vehementer concutito. In potu vero agni casti folia ex vino dato; aut dictamni Cretici obolum ex aqua tritum exhibeto. — Aut conyzae foetidae manipulum porri succo dilutum netopo ad plenae chemae mensuram addito; — haec leviter trita ex vino

[1] ἐν εἰρίῳ om. — [2] ἢ — οἴνῳ τε δεύσας ἐν εἰρίῳ προστίθει abest. — [3] ἐν ὀθ. προσθ. abest. — [4] δεύσας ὁμοίως. — [5] προστιθέναι tum infertur inscriptio superior, in qua διδόμενα post ποτά legitur, seq. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ om. — [6] σίλφιον. — [7] δίκταμνον κρητικόν.

τε omm. C. θ.; — ἐν εἰρίῳ cod. θ. Lind., Littr., vulgo om.; — ἢ μελανθ. — προστίθει om. G.; — τρίψας ἐν οἴνῳ δεύσας cod. θ., in quo latet τρίψας, οἴνῳ δεύσας, sed fortasse in illo libro e seq. formula huc appulit; — προστιθέναι cod. θ.; — τε ante δεύσας omm. C. θ.; — ἐν εἰρίῳ C. θ. Littr., vulgo om.; — προσθεῖναι C. θ.; — λευκοῦ om. K.; — καὶ τρῖψαι ἐν οἴνῳ C. θ.; — πρόσθες cod. θ.; — ἐν ὀθονίῳ omm. D. G. K.; — προσθεῖναι cod. θ. Littr., vulgo om.

ἄλλο πρόσθετον — προσάγειν.] προσθ. omm. Parr. 6. θ.; — ἐς δύο cod. θ.; — ἐν ὀθονίῳ C. θ.; — post δεύσας vulgo ὁμοίως, quod omittere malo, quum saepius insiticium esse doceant varr. lect.; — προστίθει pro ὁμοίως Lind.; — ἐν οἴνῳ C.; — τε omm. C. θ.; — ἐν ὀθονίῳ C. θ.

ποτὰ — προστιθέσθω.] Vulgo ποτὰ δυνάμενα χορίον τι κ. τ. λ. —, sed hoc δυνάμενα variis locis recentioribus deberi in his inscriptionibus docent varr. lectt.; itaque omittere malui et τό pro τι dedi. Pro ποτὰ — ἐξαγαγεῖν ferunt ἄλλο Parr. 4. Q'. θ.; — ποτὰ — ἐξαγ. om. J., pro his vero ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Lind. — Pro ποτά usque ad κονύζης, quod infra obvium, cod. K. fert: κολοκυνθίδος ἀγρίης τρίψας τὸ ἔνδον ἐν γάλακτι γυναικείῳ, ἐν ὀθονίῳ προστιθέσθω. Ἐκβόλιον· ὑπὸ τὰς μασχάλας λαβὼν σείειν ἰσχυρῶς. Ποτὰ δυνάμενα χορίον τι κρατηθὲν ἐν τῇ μήτρῃ ἐξαγαγεῖν. Ποτὰ δὲ διδοναι ἄγνου, πέταλα ἐν οἴνῳ σίλφιον ὅσον κύαμον ἐν οἴνῳ διδόναι πίνειν· ἢ δίκταμνον κρητικὸν ὅσον ὀβολὸν ἐν ὕδατι τρίβειν καὶ διδόναι. Dein πρόσθετον χορίον ἐκβάλλει pro προστιθέσθω C. θ.

ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ — πίνειν.] ἐ. τ. α. om. F.; πότα pro illis C. θ.; — ποτὰ δυνάμενα χορίον τὸ κρατηθὲν ἐν τῇ μήτρῃ ἐξαγαγεῖν alii libri; — σίλφιον vulgo, ὀπὸν σιλφίου C. θ.; — σιλφίου dare malui; — διδόναι om. C.

ἕτερον — γλυκέϊ.] ἐκβ. ἄλλο cod. θ.; — ἕτ. ἐκβ. om. J.; — ἕτ. om. C.; — ποτὰ καὶ ἐκβόλιον D.; — λαβόντα σίειν cod. θ.; — δίκταμνον κρητικόν vulgo: de meo genitivum dedi; — καί ante διδόναι om. C.; — δυσόδμου H., δυσόσμου vulg.; — χειροπληθείην Lind., πλέην cod. θ., πλείην vulg.; — διῆναι C.; — διδόναι pro δοῦναι H. K.; — σὺν γλ. ἕψειν οἴνου ἐπιχέας cod. θ., ἐν οἴνῳ C., qui ἕψειν

τρίψαντα λεῖα. — Ἢ δᾷδα πιοτάτην ξὺν γλυκέϊ οἴνῳ ἕψειν ἐπιχέας ὅσον τρεῖς κυάθους καὶ χαλβάνην [1] ὅσον τριώβολον καὶ σμύρναν ἑψήσας, ἐπειδὰν παχὺ γένηται, δὸς πιεῖν χλιερόν. — Ἢ πράσου χυλὸν καὶ σμύρναν καὶ οἶνον γλυκὺν ὁμοῦ. — Ἢ ἀνδράχνης καρπὸν λέαινε, δίδου δὲ ἐν οἴνῳ λευκῷ παλαιῷ. — Ἢ αἰγείρου Κρητικῆς κόκκους ἐννέα [2] τρίψασα ἐν οἴνῳ πινέτω. — Ἢ [3] βατραχίου τοῦ φύλλου καὶ τοῦ ἄνθεος τετριμμένου ὅσον δραχμὴν Αἰγιναίην ἐν οἴνῳ πίνειν γλυκέϊ.

Ἢν δ' ἐνέχηται τὸ χόριον, λεβηρίδος ὅσον ὀβολὸν τρίβειν ἐν οἴνῳ καὶ πῖσαι. — Ἢ σελίνου ῥίζαν καὶ μύρτα ἑψέτω, πίνειν δὲ ἡμέρας τέσσερας. — Ἢ κύμινον Αἰθιοπικὸν καὶ τὸ καστόριον ὁκόσον ὀβολὸν καὶ κανθαρίδος σμικρὸν [4] ἐν οἴνῳ διδόναι πίνειν. — Ἢ μαράθρου ῥίζαν ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ καὶ μέλιτι ἀναζέσαντα πιπίσκειν.

Ἢν τὸ χόριον μὴ ὑποχωρέῃ, κόνυζαν τρίψας ἐν εἰρίῳ πρόσθες· πίνειν δὲ ἄμεινον. — Ἢ κονύζης ὅσον χανδάνει χεὶρ, πράσου τε χυλὸν καὶ νέτωπον ξυμμῖξαι ὅσον χηραμίδα· — ταῦτα ἐν οἴνῳ πινέτω.

Χόριον ἐξάγει καὶ ἐπιμήνια κατασπᾷ καὶ ἔμβρυον ἡμίεργον ἕλκει. Κανθαρίδας πέντε ἀποτίλας τὰ πτερὰ καὶ τὰ σκέλεα καὶ τὴν κεφαλὴν, εἶτα τρίβολον τὸ παραθαλάσσιον κόψας ξὺν τῇ ῥίζῃ καὶ τοῖσι φύλλοισι, ὅσον κόγχην, καὶ [5] τοῦ εὐανθέμου τὸ χλωρὸν τρῖψον ἴσον πλῆθος, καὶ σελίνου σπέρμα καὶ σηπίης ᾠὰ πεντεκαίδεκα ἐν οἴνῳ γλυκέϊ κεκρημένῳ, — ταῦτα ὁμοῦ καὶ ἐπειδὰν ὀδύνη ἔχῃ, πίνειν· καὶ ἐν ὕδατι θερμῷ ἐγκαθιζέσθω, πινέτω δὲ μελίκρητον ὑδαρὲς καὶ γλυκὺν οἶνον λευκόν.

propinato. — Aut taedam pinguissimam vino dulci ad tres cyathos affuso decoquito, addito galbano ad tres obolos et myrrha. Decoctum, ubi crassitudinem acceperit, tepidum potui exhibeto. — Aut porri succum et myrrham cum vino dulci simul. — Aut portulacae semen ad laevorem terito, ex vino autem albo veteri exhibeto. Aut populi nigrae Creticae grana novem ex vino nigro bibat. — Aut ranunculi herbae folii et floris triti drachmae Aeginensis pondus ex vino dulci bibendum.

Quodsi secunda intus haeserit, membranae vernationis anguinae obolum ex vino tritum propinato. — Aut apii radicem et myrti baccas decoctas per dies quatuor in potu assumat. — Aut cuminum Aethiopicum et castoreum oboli pondere et cantharidis parum ex vino bibenda exhibeto. — Aut foeniculi radicem ex vino cum oleo et melle fervefactam propinato.

Si secunda non decedat, conyzam tritam in vellere subiicito; — bibere autem praestat. — Aut conyzae quantum manus capit, porri succo et netopo conchae maioris quantitate admixto, haec ex vino bibat.

Hoc secundam educit, menses deturbat, et foetum imperfectum extrahit. Cantharidas quinque, alis, cruribus et capite avulsis, deinde tribuli marini cum radice et foliis contusi conchae quantitatem et anthemidos floris partem flavam tritam aequali copia, apii semen et ova sepiae quindecim, haec omnia ex vino dulci diluto permixta, cum primum dolor detinuerit, potui exhibenda. Tum in aqua calida desideat, aquam vero mulsam dilutam et vinum dulce album bibat.

[1] ὅσην. — [2] τρίψας. — [3] βατραχίου βοτάνης ἐκ τῶν φ. — [4] ταῦτα ἐν οἴνῳ. — [5] τὸ εὐάνθεμον τὸ χ.

om.; — καί ante σμ. om. C.; — χλιαρόν cod. θ. Littr., χλιηρόν vulg.; — ἤ ante πράσου om. C.; — οἶνον omm. C. θ.; — λεαίνειν iidem; — τρίψας vulg., τρίψασα de meo, τρίψας πινέτω sine ἐν οἴνῳ D.; — βατρ. βοτάνην (βοτ. om. C.) ἐκ (ἐκ omm. C. θ.) τῶν φύλλων (τοῦ φύλλου C. θ.) vulg.; — textum, ut Littréus, descripsi.

ἢν δ' ἐνέχηται — πιπίσκειν.] ἢν δὲ ἔτι ἐνεχ. vulg., δ' cod. θ., ἔτι omm. C. θ. Littr.; — τέσσερας cod. θ., per α vulg.; — ὅσον ὀβ. cod. θ.; — post σμικρόν vulgo ταῦτα, quod reieci; — δὸς πιεῖν cod. θ.

ἢν τὸ χ. — πινέτω.] χανδάνῃ cod. θ.; — τε omm. C. θ.; — χηραμύδα vulg., per ῑ Parr. 7.

χόριον — λευκόν.] δὲ ἐξάγει cod. θ.; καὶ τὸ ἔμβρ. vulg., τό omm. Parr. 5. θ. Littr.; — ἐξάγει pro ἕλκει C. H. θ.; — ἔπειτα pro εἶτα C. θ.; — τό ante παραθαλ. omm. C. θ.; — ἧσσον pro ἴσον C.; — ἐπήν D.; — ἡ ὀδύνη cod. θ.; — πίνειν pro πινέτω idem. — Est eadem formula, quam p. 618. habuimus, ubi eam propter corruptelam sine interpretatione sibi reliqui. In hac quoque nullam fidem habeo verbis καὶ τὸ εὐάνθεμον τὸ χλωρόν, quae mihi legenda videntur καὶ

Ὕστερον [1] ἐκβάλλει. Ὁλοκωνιτίδος τῆς γλυκείης [2] ῥίζαν, — τρίβειν ἐν οἴνῳ καὶ διδόναι πίνειν, ἢν μὲν ᾖ σμικρή, δύο, ἢν δὲ μείζων, μία ἀρκέει· παραμίσγειν δὲ τῶν σπερμάτων κύμινον Αἰθιοπικὸν καὶ σέσελι Μασσαλιωτικόν, ἢ φύλλον τὸ Λιβυκὸν ξηρόν, — ἡμιχοινίκιον ξὺν οἴνου κοτύλῃσι τρισὶ ἕψειν καὶ ἄγειν ἐς τὸ ἥμισυ [3] καὶ πινέτω.

Ἄλλο. Λύγου καρπόν, [4] σεσέλιος, σμύρνης ἴσον τρίβειν ὁμοῦ καὶ ξὺν ὕδατι διδόναι πίνειν.

Ἐκβόλια. Ἀγνοῦ λευκῆς [5] νέης ὅσον ὀξύβαφον ἐν οἴνῳ λευκῷ εὐώδεϊ δὸς πιεῖν τρίψας λεῖον.

Ἕτερον. Καστορίου ἢ σαγαπήνου ὀβολόν, ἀσφάλτου δραχμὴν μίαν, νίτρου δύο, πάντα τρίψας ἐν γλυκέϊ οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ, [6] ὅσον ἡμικοτυλίῳ, δὸς πιεῖν νήστι ὀβολοὺς δύο καὶ λοῦσον θερμῷ καλῶς.

Ἄλλο. Ἐχίνους θαλασσίους τρεῖς τρίψας ὅλους λείους ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ δὸς πιεῖν.

Ἄλλο. Μίνθης δεσμίδα σμικρὴν καὶ πηγάνου καὶ κοριάννου καὶ κέδρου ἢ κυπαρίσσου [7] πρίσματα ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ δὸς πιεῖν· καὶ τῶν ἐχίνων, ἢν ἔχῃς, ῥοφεέτω ἐπὶ τὸ πλεῖστον· ἔπειτα λοῦσον θερμῷ.

Ἄλλο. Ἄνησον, [8] κεδρίδας, σελίνου καρπόν, Αἰθιοπικὸν κύμινον, σέσελι, ἑκάστου

Hoc secundam expellit. Holoconitidos dulcis radicem ex vino tritam potui exhibeto; quae si exigua fuerit, duae exhibendae, sin maiuscula, una satis est. Ex seminibus autem cuminum Aethiopicum et seseli Massiliense admisceto; aut folium Libycum siccum ad dimidiam choenicem ex vini cyathis tribus decoquito et ad dimidium redige et hoc bibat.

Aliud. Viticis semen, seselios et myrrhae aequalem portionem simul trita ex aqua potui exhibeto.

Quae foetus expellunt. Agnum album recentem acetabuli quantitate, ex vino albo grati odoris laeviter tritum potui exhibeto.

Aliud. Castorii aut sagapeni obolum, bituminis drachmam unam, nitri duas, haec omnia ex vino dulci trita et olei hemina dimidia ieiunae ad duos obolos bibenda exhibeto et calida probe lavato.

Aliud. Echinos marinos tres integros ex vino grati odoris laeviter tritos potui exhibeto.

Aliud. Menthae parvum fasciculum, rutae, coriandri et cedri aut cypressi frustula ex vino odorato potui exhibeto; et ex echinis, si habeas, saepiuscule sorbitionem accipiat; deinde calida lavet.

Aliud. Anisum, cedri baccas, apii semen, cuminum Aethiopicum, seseli, cuiusque aceta-

[1] δύναται ἐκβαλεῖν. ὁμοκωνίτιδος. — [2] ῥίζα. ἔστι δὲ ὡς ὁ βολβός. σμικρὸν δὲ ὡς ἐλαίη. ταύτην τρ. — [3] καὶ ἀπὸ τούτου πινέτω. — [4] σεσέλιος ἴσου σμύρνης τρίβειν. — [5] νέης om. — [6] ὅσον ἡμικοτύλιον. — [7] σπέρμα. — [8] κεδρίας.

τοῦ εὐανθέμου τὸ χλωρόν, quod tum in textu dedi, tum Latine expressi. — Ceterum haec formulae eiusdem repetitio rursus docet, quanta sit in his formulariis perturbatio. Quin ne postremae nostrae formulae partem quidem probe descriptam esse existimo: nimirum methodum et tempus remedium cum corrigentibus exhibendi descripta fuisse credo, sicuti supra in eadem formula expressa sunt.

ὕστερον — πινέτω.] ὕστ. δύναται ἐκβάλλειν vulg., secutus sum cod. θ.; — ἐκβαλεῖν I.; — ὁμοκωνίτιδος alii codd. ὁμοκωνίδος G.; — Littr. provocat ad Galeni gl. in voce ὁλοκωνίτης, quod h. l. solo occurrit, neque ex alio a Foësio in Oecon. citatur; — τῆς ἡδείης latet in lect. codd. C. θ. — Vulgo ῥίζα — ταύτην τρίβειν, sed J. ῥίζαν, quod recepi, ταύτην abiiciens. Tum vero ἔστι δὲ ὡς (ὁ interponunt Ed. Bas. Parr. 4. Lind.) βολβός, σμικρὸν δὲ ὡς ἐλαίη post ῥίζα ceteri, sed scholion est manifestum, quod ad notulas relegavi; — σμικρά vulg., μικρή cod. θ., σμικρή Littr.; — τὸ ξηρόν C. θ.; — ἡμιχοίνικον vulg., ἡμιχοινίκιον C. θ. Littr.; — καί ante ἄγειν om. C.; — καὶ ἀπὸ τοῦδε διδόναι cod. θ. — καὶ ἀπὸ τούτου πινέτω vulg., sed illud ἀπὸ τούτου recentiorum descriptorum est.

ἄλλο — πίνειν.] ἄλλο ἐκβόλιον D. Q.'; — καρπός cod. θ.; — σμύρνη C. θ.; — σεσέλιος ἴσον σμύρνης cett., vocabula transposui; — ἐν pro ξύν cod. θ.; — τρίβειν pro πίνειν C.

ἐκβόλια — λεῖον.] ἐκβόλιον J.; — ἄλλο pro ἐκβ. duo alii. Quod ἄγνον λευκήν commendat, hac de re cf. Diosc. I. 134., ubi agnus flore albo subpurpurascente et alter flore purpureo memoratur.

ἕτερον — καλῶς.] νίτρου δραχμὰς δύο cod. θ.; — πάντα omm. C. θ. — οἴνῳ omm. iidem; — ἐλαίῳ cod. θ. Littr., ἐλαίου vulg.; — ἡμικοτυλίῳ cod. θ.; — ἡμικοτύλιον cett.; — λοῦε C. θ.; — καλῶς omm. iidem.

ἄλλο — πιεῖν.] ἄλλο ὁμοίως ἔχον vulgo, sed ὁμ. ἔχ. omm. C. θ.; — τρεῖς om. C.; — ὅλους vulgo, pro quo ὡς ἔχει C., ὅλους ὡς ἔχει λίους cod. θ.

ἄλλο — θερμῷ.] σπέρμα vulg., πρίσματα cod. θ. Littr.; — ἢν ἔχῃ vulg., de meo ἔχῃς dedi; — τῷ πλείστῳ cod. θ., τῶν πλείστων C.; — ceteri ὡσαύτως ἔπειτα.

ἄλλο — λεῖον.] ἄλλο ὁμοίως vulg., sed ὁμοίως omm. C. J. θ.; — ὀξυβ. om. C.; — πιεῖν C.; — ἐν οἴνῳ cod. θ.

ἥμισυ ὀξυβάφου δὸς ἐκπιεῖν οἴνῳ λευκῷ τρίψας λεῖον.

Ἄλλο. Δικτάμνου δεσμίδα καὶ δαυκοῦ καρποῦ δραχμὰς δύο καὶ μελάνθιον ἴσον ἐν οἴνῳ λευκῷ τρίψας λεῖον, δὸς [1] ἐκπιεῖν καὶ λοῦσον θερμῷ πολλῷ· διδόναι [2] δὲ πρὸς τὴν ἰσχύν.

Ἄλλο. Χαλβάνην ὅσον ἐλαίην [3] τρίψασα ἐν κεδρίνῳ ἐλαίῳ προσθέσθω· — [4] τοῦτο διαφθείρει καὶ ἐκβάλλει τὸ νωχελές.

Ἄλλο ἐκβόλιον, ἔγχυτον ὑστερέων, ὅταν σαπῇ νεκρωθὲν [5] ὑπὸ ψύχεος. Κρόκον τρίψας λεῖον ὅσον [6] δραχμὴν ἐν χηνὸς στέατι ἐγχέαι καὶ ἐᾶν ὡς πλεῖστον χρόνον.

[7] Ποτόν. Κόνυζαν τὴν ἡδύοσμον, τρίψας λείην ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ, ἢ ἐν συρμαίῃ, [8] δοῦναι πιεῖν καὶ λοῦσαι θερμῷ.

Ἄλλο ποτὸν τοῦ παιδίου καὶ τῶν ἐνόντων [9] κακῶν. Ἰὸν χαλκοῦ ξυντρίψας ξὺν μέλιτι καὶ συρμαίῃ δὸς πιεῖν.

Ἄλλο πρόσθετον. Χαλκοῦ [10] ῥινήματα ἐνθεὶς ἐς ὀθόνιον μαλθακὸν πρόσθες πρὸς τὸ στόμα τῶν [11] μητρέων.

[12] Ἄλλο πρόσθετον. Ὄστρακον νέον καὶ στέαρ χήνειον τρίψασα προσθέσθω.

Ἄλλο πρόσθετον. Νίτρον ἑψήσας ξὺν ῥητίνῃ καὶ ποιήσας βάλανον βάπτων ἐς ὄρνιθος στέαρ προστίθει.

Ἄλλο πρόσθετον. Χάριεν τὸ ἐπονομαζό-

buli dimidium ex vino albo leviter tritum bibendum dato.

Aliud. Dictamni fasciculum, seminis dauci drachmas duas et melanthii tantumdem ex vino albo laeviter tritum ebibendum dato et calida multa lavato. Dandum autem ita ut roboris mulieris rationem habeas.

Aliud. Galbanum olivae magnitudine ex oleo cedrino tritum in subdititio apponat. Hoc foetum perdit et secundam morantem eiicit.

Aliud; uteri infusum foetum eiiciens cum computruerit ex frigore mortuus. Crocum laeviter tritum drachmae pondere ex anserino adipe in uterum infundito, ibique diutissime sinito.

Potio. Conyzam grati odoris laeviter tritam ex vino odorato, aut syrmaeo potui exhibeto et calida lavato.

Alia potio ad puerum et vitia, quae intus sunt, eiicienda. Aeruginem tritam cum melle et syrmaea potui exhibeto.

Aliud subdititium. Aeris limatam scobem molli linteo exceptam ad os uteri apponito.

Aliud subdititium. Testam recentem cum adipe anserino tritam sibi supponat.

Aliud subdititium. Nitrum cum resina decoctum, in glandem efformatum, gallinaceo adipi intinctum in subdititio apponito.

Locus incertae lectionis. cf. adnn.

[1] πιεῖν. — [2] μὲν πρὸς τὴν ἰσχὺν τοῦ νοσήματος. — [3] τρίψας. — [4] τοῦτο δύναται διαφθείρειν καὶ ἐκβάλλειν. — [5] ὑπὸ ψύχεος. ὅταν ἄνεμος ψυχρὸς ᾖ. κρόκον. — [6] δραχμὴν ὁλκῇ. — [7] ποτὸν συμβάλλειν πρὸς τόδε καλῶς. — [8] διδόναι. — [9] κακῶν om. — [10] ῥινίσματα. — [11] μητρέων καὶ ὠφελήσεις. — [12] ἐκβόλιον προσθετὸν ἢν ἀποθνήσκῃ.

ἄλλο — ἰσχύν.] ἄλλο ὁμοίως vulg.; — ὁμ. omm. C. J. θ.; — δραχμ. om. C.; — ἐκπιεῖν cod. θ., πιεῖν cett.; — καὶ πολλῷ D. H.; — πρὸς τὴν ἰσχὺν τοῦ νοσήματος cett.; — quod absurdum: noster πρὸς τὴν ἰσχύν scripsit et subintellexit τῆς γυναικός, alius explevit τοῦ νοσήματος, quod delendum.

ἄλλο — νωχελές.] τρίψασα cod. θ., τρίψας cett.; — vulgo διαφθείρειν καὶ ἐκβάλλειν, sed δύναται omm. C. θ.; — ἐκβάλλει καὶ διαφθειρε ην πιν ωχελες cod. θ.; — ἐκβάλλειν τὸ (ἤ pro τό C., ἣν pro τό Vatt., Foësii) νοχελές (νωχελές) Parr. 8. Lind., Littr.; — equidem δύναται abieci et ex infinitivis tertias personas effeci.

ἄλλο ἐκβόλιον — χρόνον.] ὑστερέων C. Littr., ὑστέρων vulg.; — post ψύχεος cett.: ὅταν ἄνεμος ψυχρὸς ᾖ, quod scholion refert ad ψύχεος spectans, quodque adeo reiicio; — ὅσον δραχμὴν ὁλκήν vulg. — Littr. ὁλκήν servavit; malui δρ. servare, quum haec significatio ponderis his locis saepius recurrat; — χηνὸς στ. C. θ., στ. χ. cett.

ποτὸν — θερμῷ.] Vulgo ποτὸν συμβάλλον πρὸς τόδε καλῶς, sed C. θ. solum ποτόν; post ἡδύοσμον ferunt μέλι καὶ ῥητίνην Ald., C. θ. Littr.; equidem cum vulgata omitto, quia mel et resina potius ad πρόσθετον quam ad ποτόν pertinere videntur; — δὸς J.; — λούειν vulg., λοῦσαι C. θ.

ἄλλο — πιεῖν.] ἄλλο ὁμοίως ποτόν τοῦ π. vulg., sed ἄ. ὁμ. π. omm. Ald. G.; solum ὁμοίως om. C.; — τρίψας cod. θ.; — ἐν μέλιτι idem.

ἄλλο — μητρέων.] Vulgo ἄλλο προσθ. ἐκβόλιον ἢν ἐναποθνήσκῃ, sed Parr. 6. et θ. omm. ἐκβ. ἢν ἐναποθν., et vero ἐναποθάνῃ saltem legere oporteat, itaque ipse etiam omitto. Post μητρέων vulgo καὶ ὠφελήσεις, sed hoc omm. C. θ.

ἄλλο — προσθέσθω.] Vulgo nulla inscriptio, Littr. ex C. θ., aliis, ἐκβόλιον πρόσθετον ἢν ἐναποθνήσκῃ; Cord., Lind., solum ἄλλο; ego ἄλλο πρόσθετον, uti locis vicinis legitur, dare malui; — τρίψας cod. θ.

ἄλλο — προστίθει.] ἄλλο solum J.; — καί ante ποιήσας omm. C. θ.

ἄλλο — χρόνον.] ἄλλο solum Parr. 4., χάρις cod. θ.; —

μενον τούτου ῥίζαν πρὸς τὸν ὀμφαλὸν πρόσθες μὴ πουλὺν χρόνον.

Ἄλλο. Ἀγρίην κολοκύνθην καὶ μυῶν ἀπόπατον τρίψας λεῖα προστίθει.

Aliud. Cucurbitam agrestem et murium stercus laeviter contrita in subdititio apponito.

Ἄλλο ἐπίδετον. Ῥητίνην καὶ ὄρνιθος στέαρ [1]τρίψασα ἅμα καὶ [2]μίξασα ἐπιδησάσθω ἐπὶ τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὴν γαστέρα.

Aliud quod alligatur. Resinam et gallinaceum adipem simul trita et mixta ad umbilicum et ventrem alliget.

Ἄλλο πρόσθετον. Τοῦ κισσοῦ τοῦ λευκοῦ τὸν καρπὸν καὶ κέδρου [3]πρίσματα τρίψασα, βαλάνια ποιήσασα [4]προσθέσθω.

Aliud subdititium. Hederae albae fructum et cedri scobem tritam et in glandulas efformatam sibi supponat.

Ἄλλο. Χελώνης θαλασσίης τὸν ἐγκέφαλον καὶ Αἰγύπτιον νίτρον καὶ ἅλας τρίψας καὶ ξυμμίξας ποιέειν βαλάνους καὶ προσθέσθω.

Aliud. Testudinis marinae cerebrum cum nitro Aegyptio et sale Aegyptio tritum et commixtum in glandes formatum sibi supponat.

Ἐκβόλιον [5]θυμίημα καὶ αἷμα γαστρὸς ἐξελάσαι. Ἰτέης φύλλα ἐπὶ πῦρ ἐπιθεὶς θυμιῆν καὶ περικαθίσας τὴν γυναῖκα ἐᾶν ἄχρις ἂν ὁ καπνὸς ἐς τὴν μήτρην [6]ἐνδύνῃ.

Suffitus foetum eiiciens et e ventre sanguinem educens. Salicis foliis in ignem coniectis suffitum parato et circum locatam mulierem tantisper sinito, dum fumus ad uterum penetrarit.

Περὶ ἰάσιος ἐκτρωσμοῦ. Ὅταν γυνὴ ἐκτρώσῃ καὶ τὸ παιδίον μὴ ἐξίῃ, ἤν τε σαπῇ [7]ἤν τε καὶ οἰδήσῃ, ἢ ἄλλο τι πάθῃ τοιοῦτον, πράσα καὶ σέλινα ἐκθλίψας τὸν χυλὸν διὰ ῥάκεος ἀμφοτέρων, [7]ἐπιτινάξας ῥοδίνου ἐλαίου κοτύλην καὶ χηνὸς στέαρ ὅσον τεταρτημόριον, ῥητίνης τε ὀβολοὺς τρεῖς κατατήξας ἐν ἐλαίῳ, καὶ ποιήσας πρὸς ποδῶν ὑψηλοτέρην [8]ἐγχέαι ἐς τὰς μήτρας, καὶ ἐχέτω κειμένη χρόνον ὅτι πλεῖστον· ἔπειτα κάθισον ἡμέρας τέσσερας καὶ ἐξέρχεται τὸ ἀποσαπὲν

De abortionis curatione. Ubi mulier abortionem fecerit, neque puer exierit, sive computruerit, sive intumuerit; sive aliud quid tale acciderit, porri et apii succum per linteum expressum, superincussa olei rosacei hemina, adipis anserini quadrante, resinae obolis tribus in oleo liquatis, haec omnia mulieri pedibus altius positis in uterum infundito et ut decumbens quam diutissime contineat iubeto; deinde per quatuor dies in sella collocato et puer putrefactus foras prodit. Sin minus,

[1] τρίψας. — [2] ἑνώσας. — [3] πρίσμα. — [4] προστιθέσθω tum seq. formula deest. — [5] θυμίαμα δυνάμενον. — [6] εἰσέλθοι. — [7] ἤν τε h. l. omittitur. [7] ἐπισυνάξας καὶ κοτ. ῥοδ. ἐλ. καὶ στ. χ. — [8] ἔγχεον.

τε omm. C. θ.; — ὄνομα C., οὔνομα cod. θ.; — τούτου omm. C. θ.; ῥίζα cod. θ. — Certum iudico τούτου insiticium esse; — de ceteris incertus sum: primum nescio an non χάριεν sit referendum ad ἄλλο κ. τ. λ., ita ut in seqq. lacuna sit. Sed tota formula vitiata videtur: quid πρὸς τὸν ὀμφαλὸν πρόσθες? Exspectas προσδῆσον! Sed si hoc voluerit, nōn est πρόσθετον, ut fert inscriptio, sed πρόσδετον! Locum pro desperato sibi relinquo!

ἄλλο ἀγρίην — προστίθει.] προσθέσθω C. θ.

ἄλλο — γαστέρα.] ἐπίδετον vulg., sed omm. Ald. Parr. 4.; — προσθετόν pro ἐπίδ. D.; — ὀρν. στ. C. θ., στ. ὀρν. vulg.; — τρίψασα iidem et Littr., τρίψας vulg.; — ἅμα καί om. C.; — μίξασα C. θ. Littr., μίξας vulg.; ἐπιδησ. om. C.

ἄλλο — προσθέσθω.] F. om. inscriptionem; Ald. J. solum ἄλλο; — πρίσμα vulg., πρίσματα D. θ.; — καὶ βαλάνια vulg., βαλάνεια sine καί C.; — προσθέσθω cod. θ., προστιθέσθω vulg.

ἄλλο — προσθέσθω.] ἄλλο πρόσθετον cod. θ.; — Hunc locum omm. Parr. 8., in quorum duobus rest. al. m. — τρίψαι καὶ ξυμμίξαι ποιέειν δέ cod. θ.; προστιθέσθω vulg., προσθέσθω cod. θ. Pro αἰγ. νιτρ. Foës. Latine „croco Aegyptio."

ἐκβόλιον — ἐνδύνῃ.] θυμίαμα vulg., θυμιητόν cod. θ., θυμίημα C. Littr.; — δυνάμενον καί vulg., δυνάμενον omm. C. θ., καί om. θ.; — ante ἰτέης G. ἄλλο. Porro περικαθίσαι cod. θ.; — ἐῆν C. Littr.; — ἄχρι C. θ.; — εἰσίῃ vulg., ἐνδύνῃ C. Littr., ἐνδύῃ cod. θ.

περὶ ἰάσιος — τῇδε.] περὶ ἰ. ἐκτ. omm. I. K.; — ante περί D. ἄλλο fert; — ἄλλο pro π. ἰ. ἐ. duo alii; ἄλλο ἔγχυλον C. θ. pro iisdem; — ἡ γυνή vulg., ἡ omm. D. H.; — σαπείη Parr. 7.; — ἤν τε καί est lectio in θ., ἤν τε h. l. omm. cett.; — τοῖον C. θ. Vulgata ἐπισυνάξας ante ῥοδίνου, sed ἐπισ. omm. C. θ. Littr.; latet vero in eo ἐπιτινάξας, quod recipio; — καὶ ῥητίνης ὀβ. C. θ.; — ὑψηλότερα

παιδίον· ἢν δὲ μὴ, λαβὼν ἅλας Αἰγυπτίους καὶ κολοκύνθην ἀγρίην χλωρὴν, μέλιτι μίξας, [1] τρίψας, δοῦναι καταφαγεῖν καὶ ἐπὴν φάγῃ, κινεέσθω τῇδε καὶ τῇδε.

Ἐκβόλιον πρόσθετον. Ἅλας Αἰγυπτίους καὶ μυόχοδα καὶ ἀγρίην κολοκύνθην καὶ μέλιτος ὅσον τεταρτημόριον, — ἐπιχεῖν ἡμίεφθον [2] καὶ λαβὼν ῥητίνης δραχμὴν μίαν ἔμβαλε ἐς τὸ μέλι καὶ τὴν κολοκύνθην καὶ τὰ μυόχοδα· [3] ξυντρίψας πάντα καλῶς καὶ ποιήσας βαλάνους πρὸς τὴν μήτρην [4] πρόσθες, ἕως ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι.

[5] Ποτὸν, ὃ τὸ παιδίον βλητὸν γενόμενον ἐκβάλλει. Ἑλξίνην ἐν οἴνῳ τρίψας πῖσαι.

[6] Ἕτερον ποτὸν, ὃ τὸ παιδίον ἐκβάλλει πελιδνόν. Τοῦ ἐκτόμου τὰς ῥίζας τρίψας [7] τὰς λεπτὰς, [8] ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι καὶ σμύρνης ὅσον [9] κύαμον ἐν οἴνῳ γλυκέϊ πίπισκε.

Ἐκβόλιον. Κορίανον ξὺν τῇ ῥίζῃ [10] καὶ νίτρον καὶ νέτωπον προσθεμένη περιπατείτω.

Ἔγχυτον ἔμβρυον, ἢν ἐναποθάνῃ, ἐκβάλλειν. Κρόκον τρίψας ἐπίχεε χηνὸς ἔλαιον καὶ διηθήσας ἔγχεε ἐς τὰς μήτρας καὶ καταλίμπανε ὡς πλεῖστον χρόνον.

Ἔμβρυον ἀκίνητον φθεῖραι καὶ ἐκβαλεῖν. Στυπτηρίης σχιστῆς δραχμὴν μίαν, σμύρνης ἴσον, ἐλλεβόρου μέλανος τριώβολον τρίψας λεῖα ἐν οἴνῳ μέλανι βαλάνια ποιέειν καὶ προστιθέναι ἄχρις ἂν κατ' ὀλίγον ἀπολυθῇ.

salem Aegyptium sumito et cucurbitam agrestem viridem ex melle commixtam et tritam devorandam praebeto, qua sumpta in hanc et illam partem commoveatur.

Aliud subdititium. Salem Aegyptium et murium stercus, cucurbitam agrestem, mellis semicocti quadrante affuso, resinae drachmam unam in mel immitte et cucurbitam et murium stercus, omnibusque uti decet contritis, glandes efformatas ad uterum, quamdiu tempestivum videbitur, apponito.

Potio, quae puerum sideratum eiicit. Helxinam ex vino tritam propinato.

Alia potio puerum lividum factum eiiciens. Radicum veratri nigri tenuium quantum tribus digitis tollas et myrrhae fabae quantitatem ex vino dulci propinato.

Remedium foetum expellens. Coriandrum cum radice et netopum ubi in subdititio sibi apposuerit, deambulet.

Infusum ut foetus cum in utero sit mortuus eiiciatur. Crocum tritum affuso adipe anserino et colatum in uterum infundito et quam diutissime relinquito.

Ad foetum immotum corrumpendum et eiiciendum. Aluminis scissilis drachmam unam, myrrhae tantundem, veratri nigri obolos tres ex vino nigro tenuiter trita in glandulas efformato et apponito donec sensim dissolvatur.

[1] καὶ τρ. δ. φαγεῖν. — [2] καί om. — [3] ξυντρίψασα παντελῶς καὶ ποιήσασα β. — [4] προσθέσθω ἐὰν δ. — [5] ἕτερον ἐκβόλιον ὃ τὸ π. — [6] ἕτ. ἐκβόλιον ὃ κ. τ. λ. — [7] τάς om. — [8] καὶ τοῖσι. — [9] κύαμον ἄρας. — [10] καὶ νίτρον abest.

Parr. 3., ὑψηλότερον J.; — κειμένη omm. C. θ.; — τέσσερας cod. θ., per $\overline{\alpha}$ vulg.; — ἢν ἐξέρχηται C. θ. pro καὶ — παιδίον; — εἰ δὲ μή iidem; — κολοκύνθης C.; — καὶ τρίψας vulg., καί omm. C. θ. Littr.; — φαγεῖν vulg. καταφ. C. θ. Littr.

ἐκβόλιον — εἶναι.] ἐκ. πρ. om. vulg., dedit Littr. ex Parr. 7. θ., Lind. ex Q.'; — καί ante μέλιτος om. θ.; — καί ante λαβών ex θ. Littréus; — τὸ μέλι καί om. C.; — καλῶς om. θ.; — καί ante ποιήσας omm. C. θ., — ἐάν pro ἕως ἄν nonnulli Parr. — In hisce libri ξυντρίψασα. ποιήσασα, προσθέσθω, quae de meo ad reliqua accommodavi.

ἕτερον — πῖσαι.] ἕτερον ἐκβόλιον vulgo; ἐκβόλιον ποτόν sine ἕτερον C. θ.; — ego solum ποτόν dedi; — ὃ τό omm. iidem; — παιδίον ἐκβάλλει βλητόν· ἑλξ. C.; — παιδίον ἐκβάλλειν ὁλόκληρον· ἑλξ. cod. θ.; — ἐκπότισον idem, πότισον vulg., πῖσαι de meo.

ἕτερον — πίπισκε.] Vulg. ποτόν ἐκβολῆς, unde ἐκβ. reieci J. non ferente; — ἕτερον omm. C. θ.; — ἐκβόλιον ποτόν iidem, ἐκβόλιον Q.'; — ὃ τό omm. C. θ.; πελιδνόν omm. D. Q.'; — τέλειον pro πελ. cod. θ.; — ἰοῦ vulg. pro τοῦ, quod ex Ald. Parr. 8., θ., reponit Littr.; — τάς ante λεπτάς de meo dedi, nempe non voluit λεπτὰς τρίβειν ut λεῖον τρίβειν, sed spectavit fibrillas radicis, cf. Diosc. IV. 149.; — λεπτά Littr. ex θ.; — tum vulgo καὶ τοῖσι τρ., sed θ. Littr. καί omm., ego pro eo ὅσον dedi de meo; — τρισί om. C.; — κύαμον ἄρας vulg., sed ἄρας omm. C. θ.; — λευκῷ καὶ γλυκεῖ D. Q.' Lind.

ἐκβ. — περιπατείτω.] ἄλλο J. pro ἐκβ.; — κοριάνδρον C.; — καὶ νίτρον ex θ. addidit Littr.

ἔγχυτον — χρόνον.] ἐμβρύου vulg., ἔμβρυον J. θ.; — ἀποθάνῃ (ἐναπ. C. θ. Littr.) παιδίον (π. omm. C. θ. Littr.) ὥστε vulg.; ego ὥστε etiam abegi; — ἐκβάλλει J.; — καὶ ἐπιχέας C. θ.; — καὶ διηθήσαντα C.; — ἐγχέαι C. θ.: — ἐᾶν pro καταλ. C. θ.

ἔμβρυον — ἀπολυθῇ.] καί ante ἐκβ. om. J.; — ἐκβάλλειν J. θ.; — μίαν om. θ.; — ἄχρι ὅτου cod. θ.

Κλυσμοὶ καθαρτικοὶ μητρέων, ἢν ἐκ τόκου ἑλκωθέωσι ἢ Φλεγμασίης. Ὀλύνθους χειμερινοὺς ὕδωρ ἐπιχέας καὶ ζέσας, ἀφεῖναι, καὶ [1] ἐᾶν καταστῆναι, εἶτα ἔλαιον ἐπιχέαι χλιερὸν καὶ μῖξαι· κλύσαι δὲ δύο κοτύλῃσι τὸ [2] πλεῖστον. [3] Ἢ σίδια καὶ μάννην ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ [4] ἕψησον, εἶτα ἀποχέας τὸν οἶνον [5] κλύζε.

Collutiones uterum purgantes, si ex partu aut inflammatione exulceratus fuerit. Grossos hibernas affusa aqua decoctas excolato et deponito, deinde oleum tepidum affundito et permisceto. Duabus autem ad summum heminis colluito. Aut malicorium et mannam in vino nigro austero incoquito, dein vino diffuso colluito.

Ἄλλος κλυσμός. Τρύγα οἴνου κατακαύσας [6] τῆξον ἐν ὕδατι καὶ κλύσον· εἶτα σίδια, μύρτα, σχοῖνον εὐώδεα, Φακοὺς ἑψήσας ἐν οἴνῳ, ἀποχέας τὸν οἶνον, κλύζε.

Alia collutio. Ustam vini faecem aqua liquefacito eaque colluito; deinde malicorium, myrti baccas, iuncum odoratum et lentes in vino decoquito, vinoque diffuso colluito.

Ἄλλος κλυσμός. Βούτυρον, λιβανωτὸν, ῥητίνην, μέλιτι [7] μίξας ἐν τῷ αὐτῷ, οἶνόν τε ἐπιχέας κλύζε χλιερῷ. — Ἢ ἀκτῆς καρπὸν ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἀποχέας τὸ ὕδωρ, [8] τρίψας ἐν αὐτῷ σέλινον, σμύρναν, ἄνησον, λιβανωτὸν, ἐπιχέας [9] οἶνον ὡς εὐωδέστατον ἴσον τῷ ὕδατι, διηθήσας δι' ὀθονίου, χλιήνας κλύσαι.

Alia collutio. Butyrum, thus, resinam cum melle una misce, vinum affunde tepidoque colluito. — Aut sambuci fructum in aqua decoquito, in eaque percolata apium, myrrham, anethum, thus terito, vinoque odorato pari cum aqua mensura affuso et per linteum excolato, tepido eluito.

[10] Ἄλλος. Κράμβην καὶ λινόζωστιν καὶ λίνου σπέρμα, [11] χλωρὸν τὸ λίνον ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἀπηθήσας κλύσαι τῷ ὕδατι. [12] Ἢ μυρσίνης τῶν Φύλλων ὀξύβαφον, σμύρνης, ἀνήσου, μέλι, ῥητίνην, μύρον Αἰγύπτιον, τρίψας [13] πάντα ἐς τωὐτὸ, ἐπιχέας οἴνου λευκοῦ ὡς εὐωδεστάτου κοτύλας δύο, διηθήσας, χλιήνας, [14] κλύσον. — Ἢ δάΦνης καρπὸν καὶ γλήχωνα ἑψήσας ἐν ὕδατι μύρον τε ῥό-

Alia. Brassicam, mercurialem, lini semen et ipsum linum viride in aqua decoquito, eaque percolata eluito. — Aut foliorum myrti acetabulum, myrrham, anethum, mel, resinam, unguentum Aegyptium, — contritis omnibus vinique albi quam odoratissimi heminis duabus affusis, percolato, tepido eluito. — Aut baccis et pulegio in aqua decocto et unguento rosaceo affuso; eo tepido eluito. — Aut anserino adipi

[1] ἐᾶν abest. — [2] πλεῖστον. πάντα δὲ τὰ κλύσματα μὴ πλέω τούτων κλύζειν. — [3] καὶ σιδίοισι καὶ μαννῃ. — [4] ἑψημένῳ. — [5] τούτῳ κλ. — [6] τῆξε i. e. τῆξαι et mox κλύσαι. — [7] τήξας. — [8] τρίψας ἐν τῷ αὐτῷ. — [9] τε καὶ οἶνον. — [10] ἄλλος κλυσμός. — [11] καὶ χλ. — [12] ἤ om. — [13] πάντα καὶ ἑνώσας ἐπιχ. — [14] κλύσον αὐτῇ.

κλυσμοὶ — κλύζε.] καθαρτήριοι C. θ.; — Φλεγμήνωσι H. K.; — ἐπιχέασα καὶ ζέσασα C. θ.; — ἀφεῖναι καὶ καταστῆναι vulg., καί om. Littr. cum θ., praestat puto ἐᾶν supplere, nam ceteroquin καταστῆναι ineptum est; — χλιηρόν vulg., per α cod. θ. Littr. — Tum Littréus post πλεῖστον habet πάντα δὲ τὰ κλύσματα μὴ πλέονι κλύζειν, in quibus τά ante κλύσματα om. C.; — μέν pro μή idem; — πλείω τούτων κλ. vulg., πλείονι κλ. C. θ., unde πλέονι Littr. Ego haec delevi; lectoris adnotatio est. — Vulgo καὶ σιδίοισι καὶ μάννῃ ac dein ἑψημένῳ (ἡψημ. C.); — ego haec de meo emendavi, saltem melius descripsi ,ut spero. In fine vulgo τούτῳ κλύζε; equidem pronomen pro emblemate alieno omisi.

ἄλλος κλυσμός — κλύζε.] ἄλλος χυμός F.; α. κ. om. G., ἄλλος om. C.; τῆξαι et τῆξε, nonnulli Parr.; — καί omm. C. θ.; iidem ὕδατι τούτω κλύσαι; — vulgo τῆξον καὶ ἐν ὕδατι κλύσον equidem vocabula transposui; — ὕστερον δέ pro εἶτα C. θ.; — κλύσαι C., κλῦσαι cod. θ.

ἄλλος κλ. — κλύσαι.] ἀ. κ. omm. F. G.; — ἄλλος om. C., κλ. om. J.; — μέλι cod. θ.; μίξας C., τήξας vulg.; — τε omm. C. θ.; — καὶ ἀποχέας iidem; — ἐν τῷ αὐτῷ vulgo, sed τῷ reieci, ut ἐν αὐτῷ esset ἐν τῷ ὕδατι; — ἐπιχέας τε καὶ οἶνον vulg., sed τε καί omm. C. θ. Littr., καί om. J.; — εὐωδέστατον cod. θ. Littr., εὐώδεα vulg.; — τε δι' ὀθ. vulg., τε omm. C. θ. Littr.

ἄλλος — κλύσαι.] ἄλλο vulg., ἄλλος cod. θ.; — ἄλλο omm. F. G., ἄλλος κλυσμός Parr. 5. Q.' Lind.; — καί ante λίνου omm. H. K.; — ὕδατί τε Parr. 5.; — ἤ ante μυρσ. ex θ. dedit Littr., vulgo abest; — καὶ μύρον J.; — ἐν τῷ αὐτῷ, ἐν ταὐτῷ C. θ. pro vulgato ἑνώσας; — itaque solitum ἐς τωὐτό dedi; — ἐπιχέας τε καὶ οἴνου vulg. τε καί omm. C. θ. Littr.; — κλύσον αὐτῇ vulg., τούτῳ cod. θ. Littr.; ego pron. repudio; — τε omm. C. θ.; — τούτῳ κλύζε vulgo, in quo τούτῳ omitto; — οὕτω pro τούτῳ D. Q.' Lind.; — τῇ ῥητ. vulg. τῇ omm. C. θ. Littr.; — μίξας ἐπιχέας τε πρὸς τοῦτο οἶνον vulg., dedi lectionem codd. C. θ.

δινον ἐπιχέας, [1] κλύζε χλιήνας. — Ἢ χηνὸς στέαρ ῥητίνῃ [2] μίξας ἐς τωὐτὸ, ἐπιχέας οἶνον καὶ χλιήνας κλύσαι.

[3] Ἄλλος. Βούτυρον καὶ κέδρινον ἔλαιον [4] μέλιτι ὀλίγῳ ξυμμίξας, χλιήνας, κλύσαι. — Ἢ μέλι, βούτυρον, σχοῖνον, κάλαμον εὐώδεα, βρύον θαλάσσιον [5] ἑψῆσαι ἐν οἴνῳ, εἶτα ἀπηθῆσαι καὶ [6] οὕτω κλύσαι. — Ἢ σελίνου καρπὸν, [7] σέσελι, σμύρναν, ἄνησον, μελάνθιον ἐν οἴνῳ ἑψήσας, ἀπηθήσας τὸν οἶνον κλύσαι. — Ἢ κέδρον ἑψήσας ἐν οἴνῳ, κλύσαι τῷ οἴνῳ. — Ἢ κισσὸν ἑψήσας ἐν ὕδατι κλύσαι τῷ ὕδατι. — Ἢ ἐλατηρίου, ὁκόσον δύο πόσιας ἕψειν ἐν ὕδατος ὅσον δύο κοτύλῃσι καὶ κλύσαι χλιερῷ. — Ἢ σικύης [8] ἐντεριώνην ὅσον [9] διδάκτυλον ἑψήσας ἐν ὕδατος κοτύλῃσι δύο, ἐπὶ τὸ ὕδωρ ἐπιχέας μέλι καὶ ἔλαιον, [10] κλύσαι. — Ἢ θαψίης ῥίζης ὅσον δύο πόσιας τρίψας λεῖον, ἐπιχέας τε μέλι καὶ ἔλαιον, διεὶς ὕδατι χλιερῷ ὅσον δυσὶ κοτύλῃσι, κλύσαι. — Ἢ ἐλλεβόρου μέλανος, ὅσον δύο πόσιας διεὶς οἴνῳ γλυκέϊ καὶ ὕδατι κλύζειν. — Ἢ κόκκους Κνιδίους ὅσον ἑξήκοντα τρίψας λείους, ἐπιχέας τε μέλι καὶ ἔλαιον καὶ ὕδωρ κλύσαι.

Κλυσμὸς κρατυντήριος ἢν ἕλκεα ᾖ καθαρά. Ὀλύνθους χειμερινοὺς τρίβειν καὶ ἐπιχέειν ὕδωρ, βρέξον δ' ὅλην ἡμέρην καὶ ἔλαιον [11] ἐπίχεαι καὶ κλύσαι. — Ἢ σιδίοισι καὶ λωτοῦ πρίσμασι ἐν οἴνῳ δὲ μέλανι ἕψειν.

et resinae mixtis una adfunde vinum et tepido colluito.

Alia. Butyrum et oleum cedrinum cum pauco melle misceto tepefactisque eluito. — Aut mel, butyrum, iuncum, calamum odoratum, muscum marinum in vino decoquito, dein excola, vinoque eluito. — Aut apii semen, seseli, myrrham, anethum, melanthium in vino decoquito, vinum percolatum per infusum immittito. — Aut cedro in vino decocto, vino eluito. — Aut hedera in aqua decocta, decocto eluito. — Aut elaterii quantum ad duas potiones satis est in aqua decoquito et decocti tepentis duabus heminis eluito. — Aut cucumeris agrestis interiore parte ad digitorum duorum magnitudinem in aquae duabus heminis decocta, affuso ad aquam melle et oleo, ex eo colluito. — Aut radicis thapsiae quantum ad duas potiones satis est, leviter trita et affuso melle et oleo, aquae duabus heminis diluto, tepido colluito. — Aut veratro nigro, quantum ad duas potiones satis sit, vino dulci et aqua dissoluto colluito. — Aut granis Cnidiis circiter sexaginta laeviter tritis, affuso melle, oleo et aqua colluito.

Collutio corroborans, si ulcera pura fuerint. Grossos hibernas terito et affusa aqua per diem totam macerato et oleo affuso colluito. — Aut malicorio et loti arboris ramentis in vino nigro decoctis.

[1] τούτω κλ. — [2] μίξας ἐπιχέας τε πρὸς τοῦτο. — [3] ἄλλο κλύσμα. — [4] ἐν μ. ὀλ. χλιήνας κλύσαι. ἢ βαλεῖν (ἐμβαλεῖν voluit) μέλι. — [5] καὶ ἑψήσας. — [6] τούτῳ. — [7] σεσέλιος. — [8] ἐντεριώνης. — [9] δάκτυλον. — [10] τούτῳ κλ., tum seq. formula deest. — [11] ἐπίχεε codd.

ἄλλος βουτ. — κλύσαι.] ἄλλο vulg., ἄλλος cod. θ., ἄλλο omm. F. G.; — κλ. ἄλλος D. Q. Lind., ἄλλος κλυσμός Parr. 4.; — vulgo ἔλαιον ἐν μέλιτι ὀλίγῳ χλιήνας ξυμμ. κλύσαι, mutavi ordinem verborum; — ἅμα ἐν μελ. J.; — ἐν omm. C. θ.; — κλύσον αὐτῷ ἢ δάφνης καρπὸν ἢ βαλεῖν μέλι vulg.; Littréus omisit αὐτῷ ἢ δ. καρπόν cum mss. pluribus, et ex iis κλύσαι scripsit, cum C. θ. βαλεῖν omisit; — σχοῖνον κάλαμον (καὶ καλ. J.) εὐώδεα vulgo; — κάλαμον pro glossa reiiciendum esse putabam primum, sed paulo post, ubi κλύσματα πρὸς παλαιὰ ἕλκεα describuntur, occurrit καὶ κύπειρον καὶ σχοῖνον καὶ κάλαμον et § 91. κάλαμον τὸν εὐώδεα κ. τ. λ., itaque probabile est κάλαμον τὸν ἀρωματικόν ab his scriptoribus τὸν εὐώδεα dici. Cum dubitabam obversabatur ob mentem σχοῖνον εὐώδεα occurrere in indice in Diosc., sed nulla causa apparet quare non κάλαμος item εὐώδης vocari possit; — καὶ ἑψῆσαι vulg., καί om. Littr. cum C. θ., qui ἕψειν; — εἶτα om. C. θ.; — ἀπηθήσας οὕτω cod. θ. et C., nisi quod hic τούτω cum multis Parr., κλύζε C., κλῦζε cod. θ.; — σεσέλιος vulg., σέσελι cod. θ. Littr.; — ἑψήσας ante ἀπηθήσας de meo addidi; — ἢ κισθόν cod. θ. pro ἢ κίσσον; — ὁμοίως cod. θ., et C. ὅμου pro ἑψήσας; — τούτῳ pro τῷ ὕδατι C. θ., — H. vero τῷ τοιούτῳ; — ἢ ἐλατήριον vulgo, de meo genitivum dedi; — similiter paulo post ὕδατος pro ὕδατι de meo; — ὁκόσον pro vulgato ἢ κέστρον C. H. θ.; — δύο ἅμα J.; — (καί omm. C. θ.) ὅσον δύο κοτυλῶν (κοτύλῃσι C., addit καί cod. θ.) κλ. χλιηρῶς (χλιηρῷ H. χλιαρῷ θ. Littr.) vulg.; excepto χλιερῷ textum ut Littréus descripsi; — ἐντεριώνης vulg., ἐντεριώνην C. θ. Littr.; — διδάκτυλον cod. θ. Littr., δάκτυλον vulg.; — ἐν ὑδ. κοτ. δύο C., ἐν κ. δ. ὑδ. vulg.; — τούτῳ κλύσαι vulgo; omitto pronomen; — τε omm. C. θ.; — ἐπιχέας μέλι sine τε C. θ., καὶ μέλι J.; μέλι, ἔλαιον, ὕδωρ C. θ.

κλυσμὸς κρατυντ. — ἕψειν.] ἐπίχεε C., ἐπιχέαι cod. θ.; —

Ὅταν δὲ ἀκάθαρτα [1] ἦ, τρύγα καίειν καὶ οἴνῳ καὶ ὕδατι κλύζειν. — Ἢ σιδίῳ, ῥόῳ βυρσοδεψικῇ, μυρσίνης φύλλοισι καὶ βάτου· — ἐν [2] οἴνῳ μέλανι ἕψειν καὶ κλύζειν.

Κλύσματα πρὸς [3] παλαιὰ ἕλκεα. Χυλῷ κράμβης ἡψημένης κλύζειν καὶ λινόζωστιν [4] καὶ νίτρον παράμισγε ὀλίγον ἐρυθρόν. — Σμύρνης ὀξύβαφον, λιβανωτὸν, σέσελι, ἄνησον, σελίνου σπέρμα, νέτωπον, ῥητίνην, [5] μέλι, χήνειον στέαρ, [6] ὄξος λευκὸν, μύρον Αἰγύπτιον, [7] ἐν τωὐτῷ τρίβειν ἴσον ἑκάστου λεῖα, εἶτα οἴνου διειὶς λευκοῦ κοτύλῃσι δυσὶ, [8] χλιερῷ κλύζειν. — Ἢ λινόζωστιν ἕψειν ἐν ὕδατι καὶ ἀπηθεῖν. — Ἢ σμύρνης ὀξύβαφον, λιβανωτὸν, [9] σέσελι, νέτωπον, ἴσον ἑκάστου· [10] χλιερῷ κλύζειν. — Ἢ ἐλελίσφακον καὶ ὑπερικὸν ἐν ὕδατι ἑψήσας κλύζειν τῷ ὕδατι. — Ἢ ἀκτῆς καρπὸν καὶ δαφνίδας, ἑκατέρων [11] τὸ ἴσον, ἐν οἴνῳ ἕψε, εἶτα τῷ οἴνῳ κλύζε. — Ἢ γλήχωνος τῷ ὕδατι κλύσον. — Ἢ χηνὸς ἔλαιον [12] ῥητίνῃ ξυντήξας, κέδρινον ἔλαιον παραχέας ὀλίγον καὶ [13] μέλι, διατήξας κλύζειν χλιερῷ. — Ἢ ἀργύρου ἄνθος ἐν οἴνῳ καὶ μέλιτι καὶ κηρῷ τηκτῷ καὶ κύπερον καὶ σχοῖνον καὶ κάλαμον, ἅ τινα [14] δὴ ἐς μύρον μίσγεται, καὶ ἶριν, βρύον, ἐν οἴνῳ ἕψων κλύζειν. — Ἢ σελίνου καρπὸν, ἄνησον, σέσελι

Cum autem impura fuerint, faece vini usta ex vino et aqua colluito. — Aut malicorio, rhoe coriaria, myrti et rubi foliis in vino nigro decoctis colluito.

Collutiones ad inveterata ulcera. Brassicae succo decocto eluito; et mercurialem et nitri rubri pauxillum admisce. — Myrrhae acetabulum, thus, seseli, anethum, apii semen, netopum, resinam, mel, adipem anserinum, acetum album et unguentum Aegyptium; singulorum parem quantitatem una leviter terito, deinde vini albi duabus heminis diluito et tepido colluito. — Aut mercurialem in aqua decoquito et percolato. — Aut myrrhae acetabulum, thus, seseli, netopum, cuiusque pari portione addita, tepido colluito. — Aut salvia et hyperico in aqua decoctis, ex ea colluito. — Aut sambuci fructum et lauri baccas, utrorumque pares portiones in vino decoquito, quo dein colluito. — Aut pulegii decocto eluito. — Aut adipe anserino cum resina liquato, cedrini olei modico affuso et melle, liquefacito et tepido colluito.

Sequentia incertae lectionis sunt.

[1] ἦ καὶ φέρηται. — [2] ἐν οἴνῳ μ. ἑνοῦν καὶ κλ. — [3] τὰ π. ἕ. — [4] ὁμοίως καί. — [5] μέλι om. — [6] ὄ. λ. μ. τὸ λευκὸν αἰγ. — [7] ταῦτα πάντα ὁμοῦ τρίβειν λεῖα εἶτα οἴνῳ δ. λευκῷ. — [8] χλιηρῶς. — [9] σέσελι om. — [10] χλιηρῶς. — [11] ἐξ ἴσου ἕψε ἐν οἴνῳ κλύζε ἢ γλήχωνος τῷ ὕδατι κλύσον ἢ χηνὸς κ. τ. λ. — [12] ἐν ῥ. τ. ὁμοίως κεδρ. — [13] μέλιτι. — [14] δὴ καὶ ἐς.

δ' cod. θ., δέ vulg.; — ὅλην omm. C. θ.; — ἐπιχέαι iidem; — δέ cod. θ. Littr., δέ om. vulg.

ὅταν δὲ — κλύζειν.] ὅταν δὲ ἀκ. ἦ καὶ φέρηται vulg.; δέ om. θ., ἦ καί omm. C. Littr., ego ἦ servo superiorem inscriptionem respiciens, sed καὶ φέρηται repudio; possis suspicari καὶ φέρηται δύσοδμα, vel eiusmodi quid scriptum fuisse; — καί ante οἴνῳ C. Lind., Littr., vulgo om.; — καὶ τῷ ὕδατι C. θ.; — καί ante βάτου omm. C. θ.

κλύσματα — κλύζειν χλιερῷ.] κλύσματα omm. C. θ.; — τὰ παλαιά vulg., τά omisi cum D.; καὶ λινόζωστιν ὁμοίως καὶ νίτρον vulgo; ego absurdum ὁμοίως eieci; — ὀλίγον ἐρυθρόν cod. θ., ἐρ. ὀλ. vulg.; — vulgo ὄξος, μύρον τὸ λευκὸν αἰγύπτιον; — τό ante λευκόν omm. Parr. 4.; — ego secundum Foësii Latina textum descripsi; — αἰγύπτιον ταῦτα πάντα ὅμου τρίβειν (λεῖα interponunt Parr. 4.) εἶτα οἴνῳ vulg.; — αἰγύπτιον ταῦτα ἐν τωὐτῷ πάντα τρίβειν ὅσον ἑκάστου λεῖα οἴνῳ cod. C.; — αἰγ. ἐν τῷ αὐτῷ ἴσον ἑκάστου λία οἴνῳ cod. θ.; — vulgo οἴνῳ διειὶς λευκῷ; de meo οἴνου διειὶς λευκοῦ scripsi; — κοτύλῃσι δυσὶ χλ. om. cod. θ., χλιηρῶς vulg., χλιηρῷ C. H.; textum ut Littréus descripsi, nisi quod hic χλιηρῶς servavit. — Porro ἢ λινοζ. — κλύζειν om. J.; — ἐν ὕδατι ἑψεῖν καὶ ἀφηθεῖν cod. θ.; — ἕψε καὶ ἄπιθι σμύρνης C.; — σέσελι omm. Parr. 4. θ.; — σεσ. νετ. om. C.; — ἑκάστου ἐν ταὐτῷ C.; — χλιηρῶς vulg., χλιαρῷ cod. θ. Littr.; — τῷ ὕδατι κλύζειν C. θ.; — καί ante δαφνίδας omm. iidem; — ἑκατέρων ἐξ ἴσου ἕψε ἐν οἴνῳ vulg.; — ἑκατέρου τὸ ἴσον ἐν οἴνῳ ἕψε C. θ.; — τούτῳ κλύζε iidem, τῷ τοιούτῳ κλύζε H.; — κλύσαι pro κλύσον J.; — ἐν ῥητ. vulg., ἐν omm. C. θ., ξυντήξας C., συντήξας cod. θ., τήξας vulg.; — ὁμοίως κέδρινον vulg., ego ὁμοίως abieci; — παραμίξας pro παραχέας C. θ.; — ὀλίγον om. G.; — μέλιτι vulg., μέλι cod. θ.; — διατήξας ταῦτα κλύζειν χλιερῷ cod. θ.; — διατ. ταῦτα κλύζειν δὲ χλιηρῷ C., χλιηρῶς vulg.; — textum descripsi ut Littréus.

ἢ ἀργύρου — ἀπηθέειν καὶ κλύζειν.] ἤ om. C.; — ἐν οἴνῳ μέλανι τὸ μέλι καὶ τυρὸν τηκτόν cod. θ., ἢ μέλιτι C.; κηρόν C., τηκτόν vulg. τηκτῷ Parr. 7. Littr.; — ἢ κύπειρον cod. θ., ἢ σχοῖνον idem. — Post κάλαμον addit κλύζειν J.; — ἅ. C. θ.; — δὴ καὶ ἐς vulg., sed καί omm. C. θ. Littr.; — σισύμβριον pro ἶριν βρύον Lind.; — ἐν οἴνῳ ἑψῶν D.; post

[1] σμύρναν, μελάνθιον ἐν οἴνῳ ἑψῆσαι, ἢ κέδρον Κρητικὴν ἐν οἴνῳ ἕψειν καὶ [2] κλύζειν· ἢ κισσὸν Κρητικὸν ἐν ὕδατι ταὐτὸ δρᾷ. — Ἢ ἐχέτρωσιν καὶ σμύρναν διεὶς ἐν ὕδατι κλύσαι. — Ἢ ἐλατήριον ὅσον δύο πόσιας ἐν ὕδατι κλύσαι. — Ἢ [3] κολοκυνθίδας ἀγρίας δύο ἐν οἴνῳ ἢ ἐν γάλακτι ἑφθῷ ἀποβρέξας ὅσον τέσσερας κοτύλας ἀπηθέειν καὶ κλύζειν. — Ἢ σικύης ἐντεριώνην ὅσον παλαιστὴν ἑψήσας ἐν ὕδατος κοτύλῃσι τέσσερσι μέλι τε καὶ ἔλαιον ἐπιχέαντα ἐνεργεῖν. — Ἢ τῆς θαψίης ῥίζης ὅσον δύο πόσιας ἐν οἴνῳ γλυκέϊ, διεὶς [4] ὕδατος κοτύλῃσι δύο, κλύσαι χλιερῷ. — Ἢ ἐλλέβορον ὅσον δύο πόσιας ἐν οἴνῳ γλυκέϊ διεὶς ὡς δύο κοτύλῃσι, ἢ θλάσπιος ὅσον ὀξύβαφον [5] μέλι παραχέας, ὕδατι διεὶς ὅσον δύο κοτύλῃσι, χρῶ χλιερῷ. — Ἢ σικύης ὅσον παλαιστὴν καὶ κνεώρου ὅσον μίαν πόσιν ἑψήσας [6] ἐν ὕδατος κοτύλῃσι πέντε, μέλι παραχέας καὶ ἔλαιον κλύσαι. — Ἢ κόκκους Κνιδίους ὅσον ἑξήκοντα, μέλι, [7] ἔλαιον, ὕδατι διεὶς, κλύσαι.

Ἢν δ' ἐκ τόκου διαρροίῃ ληφθῇ, πινέτω ἀσταφίδα μέλαιναν [8] καὶ σίδια καὶ γλυκείης ῥοιῆς τὸ ἔνδον καὶ πιτύην ἐρίφου, — ταῦτα διεὶς οἴνῳ μέλανι καὶ τυρὸν αἴγειον [9] ἐπιξύσας καὶ ἄλφιτα πύρινα [10] ἐπιπάσσων διδόναι πίνειν· τοὺς πυροὺς δὲ ἐπ' ὀλίγον φῶξαι.

Aut bryoniam albam et myrrham aqua diluito, et colluito. — Aut elaterii potiones duas ex aqua infundito. — Aut cucurbitas agrestes duas in vino aut lacte cocto ad quatuor heminas maceratas, percolatas infundito. — Aut cucumeris agrestis parte interiore palmae magnitudine in aquae heminis quatuor decocta, melle et oleo affuso, opus illud efficito. — Aut thapsiae radice, quantum ad duas potiones satis sit, in vino dulci, duabus heminis aquae diluto tepido colluito. — Aut veratri quantum ad duas potiones satis sit in vini dulcis heminis duabus diluito, — aut thlaspios acetabulum unum affuso melle, aqua dilutum tepidum administra. — Aut cucumeris agrestis palmae magnitudine et cneori quantum una potione satis sit in aquae heminis quinque decoquito et melle atque oleo affuso colluito. — Aut granis Cnidiis circiter sexaginta ex melle et oleo aqua dilutis perluito.

Sin autem ex partu alvi profluvio correpta fuerit, uvam passam nigram bibat et malicorium et internam partem mali punici dulcis et hoedi coagulum; haec vino nigro diluta et caseo caprino deraso polentaque triticea conspersa potui exhibeto; — triticum autem leviter torrefacito.

[1] καὶ σμ. — [2] κλύζειν ἐν ὕδατι καὶ κισσ. — [3] κολοκυντίδος sine ἀγρίας. — [4] σὺν ὕδ. — [5] μέλιτι παραμίξας. — [6] ἐν abest. — [7] ἢ εἰς ἐλ. σὺν ὕδ. δ. — [8] καὶ σιδία γλυκείης ῥοιῆς τὸ ἔνδοθεν καὶ π. — [9] ἐπιξ. om. — [10] ἐπίπλασαι καὶ δ.

ἑψῆσαι Lind. ἢ ὕδατι; — porro ἢ κέδρον κρητικὴν καὶ κισσὸν κρητικὸν ἐν οἴνῳ ἢ ὕδατι ἑψεῖν καὶ κλύζειν. Ἢ ἐχέτρωσιν καὶ σμύρναν Lind; — καὶ κλύζειν ἐν ὕδατι (ἐν ὕδ. om. θ) καὶ (καί om. C., ἢ pro καί cod. θ.) vulg.; — κισσὸν κρητικήν cod. θ.; — ταῦτα (ταυτῷ cod. θ.) δρᾷν (δρᾷ cod. θ.) εἰ (εἰς C., εἰ om. θ.) ἔχει (ἔχοι D.) τρῶσιν (ἐχέτρωσιν C., ἐχέτρωσι cod. θ.) καὶ σμύρναν vulg., se ταὐτό legere significat Littréus. Iam vero fateor locos ab ἢ ἀργύρου inde usque ad ταὐτὸ δρᾷ mihi corruptos videri; prior formula usque ad ἕψων κλύζειν ita descripta est, ut plures in unam, quae intelligi non possit, coaluisse videantur. In altera suspicionem movet ἢ κέδρον κρητικήν et rursus ἢ κισσὸν κρητικόν; fortasse h. l. κρητικόν abundat, fortasse aliae turbae sunt: tum vero illud ταὐτὸ δρᾷ insiticium videtur, sicuti recentiorum esse puto in superiore loco ἅτινα δὴ ἐς μόρον μίσγεται. — Sed pergimus: ἢ ἐλατ. — κλύσαι om. G., ἐλατηρίου vulg., ἐλατήριον C. J. θ.; — ἐν om. θ.; — κολοκυντίδας Edd. antt., Parr. 4. Cord., Lind.; — ἐν οἴνῳ ἢ ἐν fortasse ortum est ex ἐν ὀνείῳ. — Denique καὶ ἀπηθέειν καὶ κλύζειν vulgo, sed prius καί delendum erat.

ἢ σικύης ἐντεριώνην — κλύσαι.] κοτύλαις τέσσερσι cod. θ., κοτύλῃσι τέσσαρσι vulg.; — τε καί omm. C. θ.; — ἐπιχέοντα cod. C.; — καὶ μέλ. καὶ ἔλαιον διεὶς ὕδατος pro ἐν — ὕδατος C. θ.; — cum his σύν, quod ante ὕδατος legi solet, omisi; — δυσί cod. θ.; — χλιηρῶς vulg., χλιαρῷ cod. θ., Littr.; — ἐλλεβόρου C. θ.; — διεὶς γλυκεῖ cod. θ.; — ὡσεὶ δύο κ. vulg., ὡς δ. κ. C. θ.; — μέλιτι παραμίξας vulg., μέλι παραχέας cod. θ.; — χρῶ om. idem; — καί ante κνεώρου om. idem; ἐκ κν. pro καὶ κν. C.; — μίαν omm. C. θ.; — ἐν ὕδατος iidem, vulgo ἐν om.; — μέλι ἔλαιον παραμίξας κλύσαι C. θ.; — ἑξήκοντα εἰς (εἰς omm. C. θ.) μέλι ἢ εἰς (ἢ εἰς omm. C. θ.) ἔλαιον σὺν (σύν omm. C. θ.) ὕδατι, vulg. — Cum Littréo C. θ. sum secutus.

ἣν δ' ἐκ τόκου — φῶξαι.] δ' de meo supplevi; — vulgo σίδια γλυκείης ῥοιῆς τὸ ἔνδοθεν (ῥοῆς τὸ ἔνδον cod. θ.); — de meo καί ante γλυκείης dedi; — πυτίην cod. θ.; — ἐπιξύσας ex eodem solo recepi; — ἐπιπλάσσειν vulg., ἐπιπάσσειν emendat Foësius, alii dederunt; equidem pro ἐπιπάσσειν καί malui ἐπιπάσσων scribere.

Ἢν δ' ἐκ τόκου αἷμα [1] ἐμέῃ, πινέτω γάλα ὄνου, ἔπειτα βοός, [2] εἰ εὐμαρὲς, τεσσεράκοντα ἡμέρας καὶ σήσαμον τριπτόν· ἄχρις ἂν εὖ ἔχῃ, πινέτω τὸ γάλα νῆστις.

At si ex partu sanguinem vomitione reiiciat, lac asininum bibat, deinde bubulum, si eius copia sit, per dies quadraginta, item sesamum tritum. Quoad bene habeat, lac ieiuna bibat.

Ἢν δ' ἐκ τόκου τὴν ἕδρην ἀλγέῃ, ἀρκεύθου καρπὸν, λίνου [3] ῥίζαν ἕψειν καὶ πίνειν ἡμέρας τέσσερας· καὶ θρίδακος σπέρμα [4] τρίψασα ξὺν χηνείῳ ἀλείφατι ἐσθίειν.

Si ex partu sedes doleat, iuniperi baccas et lini radicem decoquito, decoctum quatuor diebus bibendum dato. Lactucae etiam semen cum adipe anserino contritum comedat.

Ἢν δ' ἐκ τόκου αἱ μῆτραι φλεγμήνωσι, στρύχνου χυλὸν ἐγχέειν, ἢ σεύτλου, ἢ ῥάμνου.

Quodsi ex partu uterus inflammationem conceperit, solani succum aut betae aut rhamni per infusum immittito.

Ἢν [5] δ' ἐκ τόκου τὸ σκέλος ὑπὸ ὑστερέων χωλωθῇ, ἀνίστασθαι δὲ [6] μὴ δύνηται· πίνειν ὑοσκυάμου [7] καρποῦ ὅσον χηραμίδα ἐν οἴνῳ μέλανι ἡμέρας τρεῖς· παραφέρεται δὲ ὁ πίνων· λύσις, γάλακτος ὀνείου πῖσαι ὅσον κύλικα, ἔπειτα [8] φαρμάκου, ὑφ' οὗ [9] φλέγμα καθαίρεται· σανδαράκῃ δὲ καὶ κηρωτῇ καὶ λαγωοῦ θριξὶ θυμιάσθω τρεῖς ἡμέρας.

At si ex partu crus claudum ab utero redditum fuerit, neque recte stare queat, hyoscyami semen conchae maioris mensura ex vino nigro tribus diebus bibat. Levem autem mentis emotionem, quae ex eius potu oritur, solvit lactis asinini calix in potum exhibitus, deinde medicamentum, ex quo pituita expurgatur. Suffitus autem per triduum paretur ex sandaracha, cerato et pilis leporis.

Ἢν [10] δ' ἐκ τόκου φλεγμήνωσι αἱ ὑστέραι, στρύχνου χυλὸν ἐγχέαι αἰδοίων ἔσω, ἢ σελίνου, ἢ ῥάμνου, ἢ σεύτλου, ἢ κολοκύνθης χυλὸν ἐκπιέσας [11] ἐγχέαι· ἢ ἀκτῆς τὸ μέσον καὶ ἁπαλώτατον περιξέσας μακρὸν ἔνθες. Ἢ [12] ἀψίνθιον ἐν ὕδατι τρίβειν, εἰρίῳ [13] δ' ἀνασπογγίζειν, ἢν δὲ φρίξῃ, ἀφαιρέειν.

Si vero ex partu uterus inflammationem conceperit, solani succum intra pudenda per infusum immittito, aut apii, aut rhamni, aut betae, aut cucurbitae succum ipsum expressum. Aut sambuci partem mediam eamque tenerrimam in longitudinem derasam indito. Aut absinthium ex aqua tritum et lana exceptum; si vero in-

[1] ἐμέῃ· ταύτῃ ἡ σύριγξ τοῦ ἥπατος τέτρωται αὕτη πιν. — [2] εἰ εὐμαρές om. — [3] ῥίζας. — [4] τρίψας. — [5] δ' om. — [6] καὶ μὴ δ. — [7] καρπόν. — [8] τοῦ φ. — [9] τὸ φλ. — [10] δ' om. — [11] αὐτὸν pro ἐγχ. — [12] ἀψινθίου. — [13] δὲ ἀνασπογγίσας, tum seq. δέ om.

ἢν δ' ἐκ τόκου — νῆστις.] δ' D., δέ vulgo; — δέ omm. C. θ.; — ταύτῃ ἡ σύριγξ τοῦ ἥπατος τέτρωται post ἐμέῃ legi solet, tum αὕτη πινέτω, sed αὕτη omm. C. θ. Verum illud ταύτῃ ἡ σύριγξ τοῦ ἥπατος τέτρωται est adnotatio recens adscripta uti videtur a lectore, cui ob mentem obversabantur § 43. verba ἢν δὲ αἷμα ἐκ τόκου ἐμέσῃ, τοῦ ἥπατος θρὶξ τέτρωται, cum quo loco huncce nostrum dudum contulit Foësius, qui h. l. etiam ἡ θρίξ legere volebat. Quodsi vicinas inscriptiones compares, videbis solum scriptum olim fuisse quod reliqui. — Porro εἰ cod. θ. Vatt. Foës., Littr., εἰ om. vulg.; — εὐμαρές omm. Parr. 7.; — μελαίνης pro εὐμαρές Corn., non sine veri specie, quum εἰ εὐμαρές de lacte vaccino mirum sonet, non tamen tangere audeo. Dein τέσσερας rursus cod. θ., qualia non amplius noto, sed silens recipio; — τριπτήν cod. θ., ἄχρι idem; τό om. idem.

ἢν δ' ἐκ — ἐσθίειν.] δὲ ἐκ D. H. Lind., δέ omm. cett.; — καὶ λίνου cod. θ.; — ῥίζας Parr. 6.; — τρίψασα cod. θ., τρίψας vulg.; — ἐν χηνίῳ C. θ.

ἢν δ' — ῥάμνου.] δέ vulg., sed omm. C. θ.; — σεύτλου cod. θ., τεύτλου vulg.

ἢν δ' ἐκ τόκου — ἡμέρας.] δ' in θ., δ' om. vulg.; — ἀπὸ ὑστ. cod. θ.; — καρπόν vulg., καρποῦ C. θ.; — pro ὑοσκυάμου vetera exemplaria fuisse, quae κυάμου ferrent, docet Galeni gl. κυάμου καρπόν; credo tamen antiqui librarii lapsum fuisse; — τρεῖς ἡμ. C. θ.; — εἰ δὲ παραφέρεται ἡ πίνουσα Lind., δ' ὁ cod. θ., πιών C.; ego non audeo affirmare hanc formulae partem esse integram; licet nihil tangam, opinor fere verba παραφέρεται — κύλικα esse insiticia, videant alii! — τοῦ φαρμάκου cett., τοῦ reiicio; — τὸ φλ. vulgo, τό om. θ.; — καί ante κηρωτῇ om. K.; — καί ante λαγωοῦ om. C.; — θυμιάσθω cod. θ., θυμιήσθω vulg.

ἢν δ' ἐκ τόκου — δίδου.] Vulgo praemittitur inscr. περὶ φλεγμονῆς ἐκ τόκου, quam cum C. θ. omisi; locis enim vicinis collatis apparet esse recentem. Pro αἰδοίων ἔσω C. θ. ferunt ἐς τὰ αἰδοῖα; — σεύτλου per σ cod. θ.; — ἐκπιέσας αὐτόν vulg., sed ἐγχέαι pro αὐτόν C. H. Littr., ἔγχεον cod. θ., ἐγχέε Vatt. Foës.; — καί pro ἤ C. θ.; — ἀκτῆς vulg., αὐτῆς cod. θ. Littr.; — καί ante ἁπαλ. om. C.; — ἁπαλ. ἐὸν C. θ.; — ἀψίνθιον cod. θ., ἀψινθίου vulg.; — δ' C., δέ vulg.; — ἀνασπογγίσας vulg., ἀνασπογγίζειν C. θ. Littr.; — ἔλ. ἐπ' αὐταῖς (ἐπ' α. omm. C. θ. Littr.) χέας (ἐπιχέας C. θ. Littr.) vulg.; — δίδου omm. Parr. 7.

Ἢ κοτυληδόνος φύλλα καὶ πράσα ἕψειν ἐν πυρῶν κρίμνοισι· ἔλαιον [1] ἐπιχέας, δίδου.

οθ'. Χολῆς καθαρτικὰ ἐκ μήτρης. Σικύης τὴν ἐντεριώνην λείην τρίψας καὶ μέλιτι φυρήσας, βάλανον ποιέων προστίθει· φάρμακον δὲ χρὴ διδόναι καὶ ἄνω καὶ κάτω καθαίρειν καὶ λούειν θερμῷ, προστιθέναι δὲ ἄνησον ἢ μελάνθιον. — Ἢ κολοκυνθίδος [2] ἀγρίης τὸ ἔνδον λεῖον ποιέειν καὶ μέλιτι φυρῆν καὶ προστιθέναι. — [3] Ἢ ἐλατηρίου ὅσον πόσιας τέσσερας, ξυμμίξας στέαρ χήνειον ἢ αἴγειον, βάλανον εὐμηκεστέρην ποιέειν καὶ προστιθέναι. — Ἢ νίτρον καὶ κύμινον καὶ σκόροδον καὶ σῦκον, [4] λεῖα ποιήσας καὶ μέλιτι δεύσας, [5] προστιθέναι· θερμῷ δὲ λουέσθω καὶ [6] ἀπὸ θερμοῦ πινέτω. — Ἢ θλάσπιν λείην ποιέων καὶ μέλιτι φυρῶν προστιθέναι. — Ἢ σύκου παλαιοῦ τὸ πῖον ξύσας, ξυμμίσγειν πόσιας ἐλατηρίου δύο καὶ νίτρον, ὅσον τὸ ἐλατήριον· μέλιτι δεύσας προστίθει. — Ἢ πευκεδάνου ὁκόσον τρεῖς κυάθους δίδου πιεῖν. — [7] Ἢ ἄνησον καὶ μελάνθιον διεὶς [8] οἴνῳ δίδου πιεῖν. — [9] Ἢ ἐλατηρίου πόσιας τέσσαρας μίξαι στέατι μηλείῳ, ἀφελομένη δὲ διανιζέσθω ὕδατι εὐώδεϊ ἠρέμα στύφοντι. — Ἢ ἐλατηρίου πόσιας τρεῖς ξὺν μηλείῳ στέατι, βάλανον περίπτερον ποιέειν· ἣν δ' ἀφέληται, διανιζέσθω ὕδατι εὖ ἱκανῷ. — Ἢ [10] θλάσπιος ὅσον πόσιν ξὺν μέλιτι δίδου.

π'. Κλυσμὸς ἢν χολώδης ᾖ. Ἐλατήριον,

horrescat, auferto. Aut umbilici veneris folia et porra ex crassiore tritici farina decoquito, oleoque insuper affuso exhibeto.

79. Quae bilem ex utero purgant. Cucumeris agrestis partem internam laeviter tritam, melle subactam et in glandem efformatam subdito. Medicamento autem exhibito sursum et deorsum purgare oportet et calida lavare. Anethum vero et melanthium in subdititio apponito. — Aut colocynthidos agrestis interiorem partem laevigatam et melle subactam in pesso subdito. — Aut elaterii quantum ad quatuor potiones satis sit, adipe anserino, aut caprillo admixto in oblongiorem glandem efformatum supponito. — Aut nitrum, cuminum, allium, ficum, laeviter trita et melle subacta in subdititio apponito. Calida autem lavet et a balneo bibat. — Aut thlaspin laeviter tritam melle subactam in pesso apponito. — Aut veteris ficus abrasam pinguedinem cum elaterio quantum ad duas potiones satis sit misceto et pari cum elaterio nitri portione melle subacta in subdititio apponito. — Aut peucedanum ad tres cyathos potui exhibeto. — Aut anethum et melanthium vino macerata bibenda dato. — Aut elaterium quantum ad potiones quatuor satis sit, ovillo adipe ammixto sibi supponat, quod ubi detraxerit, aqua odorata eluatur, quae leviter adstringat. — Aut elaterium, quantum ad tres potiones satis sit, cum adipe ovillo circum pennam in glandem componito, eaque detracta aqua sufficienti bene eluatur. — Aut thlaspis quantum potione datur cum melle exhibeto.

80. Collutio, si biliosa fuerit. Elaterio, quan-

[1] ἐπ' αὐτοῖς χέας sine δίδου. — [2] ἀγρίης abest et ἐντεριώνην ἔνδον legitur. — [3] ἢ abest. — [4] λεῖα πάντα π. — [5] προστίθεσθαι. — [6] μετὰ λουτρὸν π. — [7] καὶ ἄ. — [8] ἐν ὃ. — [9] ἢ om. — [10] θαλάστιον.

79. χολῆς — φυρῶν προστιθέναι.] χολὴν καθαίρειν C. θ.; — καθαρτήριον D. J. Q.'; — καί ante μέλιτι omm. C. θ.; — καθαίρει cod. θ.; τῷ θερμῷ cett.; — ἄνηθον cod. θ. — Vulgo καὶ προστιθέναι ἐλατ., sed cod. θ. ἢ προστ.; itaque quum C. praeberet bis καὶ προστιθέναι, Littr. καὶ προστιθέναι. Ἢ προστιθέναι ἐλατ. scripsit; ego solum ἤ recepi; — ποιέειν καί C. Littr., ceteri omm.; — προστιθέσθω cod. θ.; — λεῖα πάντα ποιήσας vulg., cum C. θ. πάντα omisi; — ποιῆσαι cod. θ.; — δεύειν C. θ.; — προστίθεσθαι cett., activum de meo; — λοῦσθαι C., λούσθω cod. θ.; — τοῦ θερμοῦ pro vulgato λουτροῦ C. θ.; — καί ante μέλιτι omm. iidem; φυρέων iidem; — προστιθεῖ cod. θ., προστίθει C.

ἢ σύκου — δίδου.] μίσγειν cod. θ.; — ὁπόσον τρὶς κυάμους δοῦναι πιεῖν idem, δοῦναι πίνειν C.; — καὶ ἄννησον vulg., sed ἢ ἄνν. cod. θ. Littr. — ἐν οἴνῳ vulg., ἐν omm. Parr. 7., θ. Littr.; — δοῦναι cod. θ.; πιεῖν omm. Parr. 6.; — ἢ ἐλατ. cod. Serv., Cord., Foës. in adn., Lind., ἤ omm. ceteri; — μίξας vulg., μίξαι cod. θ. Littr. ἀφελομένου Parr. 6.; — ἤ ante ἐλατ. om. C.; — περιπτ. om. idem — ἢν δ' ἀφελ. cod. θ., δέ plene cett.; — ἐν pro εὖ C.; — ἤ ante θλασπ. omm. C. θ.

80. κλυσμὸς — καὶ κλύζειν.] καί ante κλύζειν om. C.; —

ὅσον δύο πόσιας, ὕδατι διεὶς, ἐπιχέαι ἔλαιον ναρκίσσινον καὶ κλύζειν χλιερῷ. — Ἢ κολοκυνθίδας ἀγρίας δύο ἀποβρέξας ἐν ὀνείῳ γάλακτι ἑφθῷ, ὅσον [1] τέσσερσι κοτύλῃσι, μίαν ἀπηθέειν καὶ ξυμμίσγειν ἔλαιον ναρκίσσινον καὶ κλύζειν.

Ἄλλος κλυσμὸς [2] χολώδης καὶ φλεγματώδης. Σικύης ἐντεριώνης ὅσον παλαιστὴν ἑψήσας ἐν ὕδατι ποτῷ, — τέσσαρσι κοτύλῃσι, — καὶ μέλι [3] ξυμμίξας καὶ ἔλαιον ἄνθινον κλύζειν.

Φλέγμα καὶ χολὴν καθαίρειν. Κόκκους [4] Κνιδίους ἑξήκοντα ἐν ὕδατι . . . . ., μέλι τε καὶ ἔλαιον [5] ἄνθινον ξυμμίξας κλύζειν. — Ἢ κνῆστρον ἑψήσας ἐν ὕδατι ποτῷ, ὅσον πέντε κοτύλῃσι, ἀποχέας δύο κοτύλας, ξυμμίξαι μέλι καὶ ἔλαιον ἄνθινον ξὺν ναρκισσίνῳ καὶ κλύσαι.

Κλυσμοὶ καθαρτήριοι. Ὄλυνθοι χειμερινοὶ καυθέντες καὶ βραχέντες ἐν ὕδατι· [6] ἀποχέαι δὲ τὸ ὕδωρ καὶ ἔλαιον ξυμμίσγειν καὶ κλύζειν· [7] μετακλύζειν δὲ σιδίοισι, κηκίδι, λωτοῦ πρίσμασι, — ἐν οἴνῳ δὲ μέλανι χρὴ ἕψειν. — Ἢ τρύγα καίων . . . . . τῷ [8] ὕδατι κλύζειν, μετακλύζειν δὲ [9] τοῖσι τῆς μυρσίνης φύλλοισι καὶ ῥόῳ [10] τῇ βυρσοδεψικῇ, — ἕψειν δὲ [11] ἐν οἴνῳ μέλανι εὐώδεϊ· μετακλύζειν δὲ [12] καὶ σχίνου φύλλα καὶ ὑπερικὸν καὶ ἐλελίσφακον ἑψήσαντα ξὺν οἴνῳ μέλανι εὐώδεϊ· ἢ κράμβης ὕδατι κὰν τῷδε ἕψειν λινόζωστιν,

tum ad duas potiones satis sit, aqua macerato, oleum narcissinum affundito et tepido colluito. — Aut colocynthides agrestes duas ubi lacte asinino cocto ad quatuor circiter heminas maceraveris, unam quidem percolato et ammixto oleo narcissino colluito.

Alia collutio biliosa et pituitosa. Cucumeris interiore parte palmi magnitudine aquae potabilis quatuor heminis decocta, melle et oleo anthino ammixto, ex ea colluito.

Pituita et bilis ut expurgentur. Grana Cnidia sexaginta in aqua . . . . melle et oleo anthino admixto, colluito. — Aut cnestro in quinque aquae potabilis heminis decocto, duabus percolatis melle et oleo anthino cum narcissino admixto colluito.

Collutiones purgantes. Grossis hibernis ustis et aqua maceratis ad aquam excolatam oleo ammixto colluito. Postea vero malicorio, galla, loti ramentis perluito, quae in vino nigro decoquere oportet. — Aut vini faecem ustam . . . . . . aqua collue. Deinde hisce: myrti foliis et rhoë coriaria in vino nigro odorato decoctis. — Postea etiam lentisci foliis, hyperico, salvia, in vino nigro odorato decoctis colluito; aut brassicam aqua decoquito, in eaque mercurialem et nitri rubri exiguum decoquito, et aqua perluito. — Aut elaterium quantum ad unam po-

[1] τέσσαρας κοτύλας τὴν μὲν μίαν ἀπηθ. — [2] χολώδης φλέγμα καὶ χολὴν καθαίρων. — [3] μίξας. — [4] κνίδης. — [5] μίξας ἄνθινον. — [6] ἀποχύσαντα τὸ ὕ. ἔλ. sine καί. — [7] καὶ μετακλ. σιδ. — [8] χρῆσθαι σὺν ὕδ. — [9] τούτοισι τοῖσι. — [10] τῇ abest. — [11] ἐν om. — [12] καί om.

κολοκυνθίδος C.; — δύο ἀγρ. C. θ.; — οἰνογάλακτι vulg., οἴνῳ ἢ γάλακτι Lind., ὀνείῳ γάλακτι cod. Serv., Vatt. Foësii, ὀνίῳ γάλακτι e θ. adnotat Littr.; — τέσσαρας κοτύλας vulgo, de meo dativum dedi; — τὴν μὲν μίαν ἀπηθ. vulg., τὴν μέν omm. C. θ. Littr. — καί ante κλύζειν om. C.

ἄλλος — ἄνθ. κλύζειν.] ἄλλος om. C.; — κλ. post φλεγμ. C. θ.; — ἐντεριώνην D.; — καί ante μέλι om. θ.; — μίξας cett., ξυμμίξας de meo; — ἄνθινον ἔλαιον exponit Gal. in gl.

Φλέγμα — κλύσαι.] ἄλλος τοιοῦτος pro φλ. καὶ χ. καθ. J.; — καθαῖρον vulgo, infinitivum de meo dedi, καθαίρει ferunt C. θ.; — ἐν ὕδατι de coniectura ex fine formulae transtuli in sedem, ubi iam legitur, lacuna notata, quia periit significatio parandi rationis. Quod vulgo legitur κλύζειν ἐν ὕδατι nihili dictio est; Foësium puto voluisse ἐν ὕδατι ἑψήσας, quod propter sequentem formulam coniecisse videtur; mihi tamen dubium videtur, utrum ἑψήσας, an τρίψας, an aliud quid dederit auctor formulae. In seqq. τε καί omm. C θ.; — μίξας vulgo, ξυμμίξας de meo. — Porro κνήστρον sine ἢ C.; — ἐν πέντε ceteri, ὅσον πέντε de meo; — καὶ ἀποχέας C. θ.; ναρκίσσῳ cod. θ.; — καί ante κλύσαι omm. C. θ.

κλυσμοὶ — χλιερῷ.] κλυσμὸς καθαρτήριος D. J.; — χειμέριοι cod. θ.; — καέντες C. θ.; — κατεγγόμενοι C., τεγγόμενοι cod. θ. pro βραχέντες; — ἀποχύσαντα τὸ ὕδωρ ἔλαιον vulg., cum Littréo C. θ. sequor; — συνμίξαι cod. θ.; — καὶ μετακλ. vulg. μετακλ. δέ C. θ.; — ἢ τρύγα καίων χρῆσθαι ξὺν ὕδατι vulg., sequor C. θ.; — ita tamen, ut κλύζειν de meo suppleam et lacunam notem, ubi scriptum fuisse puto ἀποσβέσας ὕδατι; — δὲ τούτοισι τοῖσι vulg., sed τούτοισι omm. C. θ. Littr.; — ξὺν μυρσ. C.; — καί ante ῥόῳ τῇ β. omm. C. θ.; — δὲ καὶ σχοίνου vulg., σχίνου Parr. 5. θ. Cord., Foës. in adn., Lind.; — ἑψῆσαι ἐν οἴνω C. θ.; — λίνου pro νίτρου J.; — ἢ ἐλατ. Cord., Foës., in adnn., ἤ omm. cett.; — πόσι cod. θ.; πόσιν C. D.; — ἀνηθίνω pro ἢ ἀνθ. C.; — χλιηρῶς vulg., χλιαρῷ cod. θ. Littr., χλιηρῷ Parr. 3.

νίτρου ἐρυθροῦ ὀλίγον καὶ κλύζειν. — Ἢ ἐλατηρίου ὅσον πόσις, ξὺν ναρκισσίνῳ ἐλαίῳ ἢ ἀνθίνῳ [1] καὶ κλύσαι χλιερῷ.

Ἢν δὲ χολώδης ᾖ, [2] κολοκυνθίδας δύο ἀποβρέξαι ἐν γάλακτι ὀνείῳ ἑφθῷ, ὅσον τέσσερσι κοτύλῃσι, καὶ [3] ἀπηθήσαντα κλύσαι, ξυμμῖξαι δὲ ἔλαιον ναρκίσσινον ἢ ἄνθινον. — [4] Ἢ σικύης τῆς ἐντεριώνης ὅσον παλαιστὴν ἕψειν ἐν ὕδατι ποτῷ, τέσσαρσι κοτύλῃσι, καὶ μέλι παραχέαι καὶ ἔλαιον ἄνθινον· — οὗτος ὁ κλυσμὸς φλεγματώδεϊ καὶ χολώδεϊ ξυμφέρει.

Κλύσμα ἕλκον φλέγμα. Κόκκον τρίβειν καὶ [5] τοῦ μανδραγόρου ξὺν ὕδατι.

πα'. Κάθαρσις [6] παμπόλλη τε καὶ παντοίη ὑπὸ τούτου γίγνεται. Σκορόδου μώλυζαν, νίτρον, σύκου τὸ ἔνδον τὸ πῖον, ἴσον ἑκάστου τρίψας λεῖα, ὁκόσον κηκίδα ποιέειν τὸ μέγεθος καὶ προστιθέναι. — Ἢ κυμίνου φύλλα ἐν οἴνῳ τρίψας [7] ἐν εἰρίῳ πρόσθες. — Ἢ γῆς λευκῆς ὅσον πόσιν. — Ἢ λευκὴν ῥίζαν τρίβειν λείην καὶ μέλι ἐπιχέας καὶ ἀναζέσας, βάλανόν τε ποιήσας προστίθει. — Ἢ ὀπὸν σιλφίου μετὰ σύκων μαλάσσειν καὶ βάλανον ποιέειν· ἀγαθὸν δὲ καὶ σικύης σπέρμα τρίβειν. — [8] Ἢ χολὴν ταύρου καὶ νίτρον ἐρυθρὸν καὶ νέτωπον καὶ κυκλάμινον, τούτων ὅσον κηκίδα, τῆς δὲ κυκλαμίνου πλέονα μοῖραν μέλιτι [9] ξυμμίξασα προστιθέσθω.

Πρόσθετον. Κυκλαμίνου τὴν κεφαλὴν [10] κα-

tionem sit satis cum oleo narcissino aut anthino tepidum per infusum immittito.

Quodsi biliosa fuerit, colocynthidas duas in lactis asinini decocti quatuor heminis macerato, deinde oleo narcissino aut anthino ammixto colluito. — Aut cucumeris agrestis interiorem partem palmi magnitudine aquae potabilis heminis quatuor decoquito, mel et oleum anthinum affundito. Haec collutio pituitosae et biliosae contulerit.

Collutio pituitam detrahens. Granum Cnidium cum mandragorae decocto terito.

81. Copiosa et varia purgatio hinc fit: allii caput unicum, nitrum, ficus interiorem partem pinguem, haec aequis portionibus laeviter trita in glandem gallae magnitudine efformata supponito. — Aut cumini folia ex vino trita in vellere subdito.

Loci incertae lectionis. cf. adn.

Aut laseris succum cum ficis emollito et glandem efformato; — profuerit etiam cucumeris agrestis semen tritum. — Aut fel tauri, nitrum rubrum, netopum, cyclaminum, horum gallae magnitudinem, cyclamini vero maiorem portionem; — haec melle ammixto sibi supponat.

Subdititium. *Locus incertae lectionis.*

[1] καί abest. — [2] κολοκυντίδας. — [3] ἀποβρέξαντα κλ. — [4] ἢ τὸ διὰ τῆς σικ. ἐντ. — [5] καὶ τοῦ μ. — [6] γὰρ παμπ. — [7] ἐν om. — [8] ὁμοίως ἤ. — [9] ξυμμίξας ἡ θεραπευομένη προστ. — [10] καθαίρει ὕδατι.

ἢν δὲ χολώδης — ξυμφέρει.] δέ om. θ.; — κολοκυντίδας Edd. antt., Parr. 6., Cord., Lind.; — τέρσεσι cod. θ., τέσσαρσι vulg.; — καί ante ἀπηθ. omm. C. θ.; — ἀποβρέξαντα vulg., ἀπηθήσαντα ex C. θ. Littr.; — τε ἔλαιον vulg., δὲ ἔλ. C. θ. Littr., ἢ ἀνθ. om. J.; — ἢ τὸ διὰ τῆς σικύης vulgo; reieci τὸ διὰ τῆς, quod item Foësium in Latinis facere video; — τῆς ante ἐντερ. recepit Littr. ex θ.; — παλαστήν cod. θ.; — ἄνθινον a Foësio redditur quasi ἀνήθινον legisset; — ὁ κλυσμός omm. C. θ.

κλύσμα — ὕδατι.] φλέγμα ἄγει sine κλύσμα C. θ.; — τρίβειν om. θ.; — καί ante τοῦ μανδρ. addidit Littr. ex Parr. 5. — De principio § seq. in vulgata huc relato vide adn. seq.

81. κάθαρσις — προστιθέσθω.] κάθαρσις γάρ vulgata, haec cum antecedentibus coniungens; cum C. θ. Littréo omitto γάρ et ad seqq. hanc inscriptionem refero; — πολλὴ πάντοιος cod. θ.; — ὅσον J. θ.; — de meo supplevi ἑκάστου; — κηκίδος ποιῆσαι J.; — ἐν οἴνῳ Φ. C. θ.; — ἐν ante εἰρίῳ C. θ. Littr., vulgo om. — Iam vero τῆς pro γῆς cod. θ. et ad λευκὴν ῥίζαν spectat Galeni glossa λευκὴ ῥίζα· ἡ τοῦ δρακοντίου; — καί ante μέλι om. θ., καί ante ἀναζέσας omm. C. θ., tum βάλανον ποιέοντα C., τε ποιήσας om. θ.; — προστιθέναι C. θ., τίθει Ald., Parr. 7. Mihi illud ἢ γῆς (s. τῆς) λευκῆς ὅσον πόσιν ἢ λευκὴν ῥίζαν τρίβειν λείην suspectum est. Credo nempe confusionem genitivi et accusativi et huius confusionis correctionem a recentioribus scripturae ansam dedisse, ita ut legendum censeam: ἢ τῆς λευκῆς ῥίζης ὅσον πόσιν τρίβειν λείην κ. τ. λ. — Radix alba memoratur etiam lib. II. de morbis mull., vide Foës. in Oecon. — Dein σύκῳ sine μετά cod. θ.; — σικύης om. C.; — τρίβειν ὁμοίως vulgo; reiicio ὁμοίως; — χολή vulg., χολήν Ald. Parr. 7. Cord., Littr.; — καί ante νέτωπον omm. C. θ.; — καί ante κυκλαμ. Lind. et ex θ. Littr., vulgo om.; — τοῦ δὲ κυκλ. cod. θ.; — ἡ θεραπευομένη προστιθέσθω vulgo, sed ἡ θερ. omm. C. θ.; — προστιθέναι C., προσθεῖναι cod. θ.

πρόσθετον — προστιθέναι.] πρόσθετον κυκλάμινον ὃ τὴν κεφαλὴν καθαίρει cod. θ.; — at cf. librum de nat. mul.

θαίρειν, ἐν ὕδατι τρῖψαι καὶ ἐς ἄχνην ἀναφορύξαντα προστιθέναι. — Ἢ σμύρναν, ἅλας, κύμινον, χολὴν ταύρου ξὺν [1] μέλιτι. — Ἢ κόκκους ἐκλέψας ὅσον τρεῖς [2] τοῦ Ἰνδικοῦ Φαρμάκου, τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ὃ καλέεται [3] πέπερι, καὶ τοῦ στρογγύλου, τρία ταῦτα λεῖα τρίβειν καὶ οἴνῳ παλαιῷ χλιερῷ διεὶς, βαλάνιον περὶ πτερὸν ὄρνιθος τιθέναι καὶ ὧδε προσάγειν. — Ἢ τιθυμάλλου ὀπὸν μέλιτι ἀναδεύσας ἢ σκίλλης [4] ῥίζαν ὅσον ἐξαδάκτυλον ἑλίξας δύο δακτύλους ἐν εἰρίῳ πρόσθες. — Ἢ αὐτὴν τὴν σκίλλαν ἄνευ ῥίζης τρίβειν [5] καὶ ἑλίσσειν ἐν εἰρίῳ, εἶτα προστιθέναι.

πβ'. Κλυσμὸς ἢν Φλεγματώδης γυνὴ ᾖ. Ἐλλεβόρου δύο πόσιας οἴνῳ διεῖναι γλυκέϊ ὅσον δύο κοτύλῃσι καὶ κλύζειν μίσγοντα.

82. Collutio, ubi mulier pituitosa fuerit. Veratrum quantum ad duas potiones satis sit, vini dulcis duabus heminis dissolvito et permixto colluito.

Ἢν καθάρσιος δέηται, πράσα [6] ἕψειν καὶ ἀκτῆς καρπὸν, ἢ ἄνησον, [7] λιβανωτὸν, σμύρναν ἐν οἴνῳ τρίβειν καὶ τῷ χυλῷ κλύζειν. — Ἢ κράμβην ἑψήσας ἐν ὕδατι ἐν [8] τῷ χυλῷ ἕψε λινόζωστιν καὶ σμικρὸν ἀποχέας κλύζε. — Ἢ κνήστρου πόσιν ἐν μέλιτι διεὶς ἐνιέναι.

Si purgatione indigeat, porrum coquere oportet, et sambuci fructum, aut anethum, thus, myrrham in vino conterito et succo colluito. — Aut brassica in aqua decocta in eius decocto mercurialem incoquito et pauco percolato eluito. — *Locus incertae lectionis; vide* § 83. *in fine.*

πγ'. Σκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὰ ἐπιμήνια ἤν τε χολώδεα, ἤν τε Φλεγματώδεα ᾖ· ψάμ-

83. Spectandi autem menses sunt, num biliosi, aut pituitosi fuerint. Arenam tenuem, sic-

[1] μέλιτι ὁμοίως. — [2] μηδικοῦ φ. sine τοῦ. — [3] πέπερι ἢ τοῦ στρογγύλου τρία ταῦτα δὲ λεῖα. — [4] ῥίζαν ὅσον ἐξαδάκτυλον ἑλίξας τοὺς δύο δακτύλους ἐν ε. π. — [5] καὶ ὡσαύτως ἑλ. — [6] δεῖν ἕψειν ἢ ἀκτῆς. — [7] ἢ λιβ. σμ. οἴνῳ ταῦτα πάντα τρ. καὶ τῷ χ. τούτων κλ. — [8] τῷ χ. ταύτης ἕψε τὴν λ.

§ 32. ubi eadem formula, sed τοῦ κρομμύου τὴν κεφαλήν legitur; me iudice haec lectio vera est, τοῦ κυκλαμίνου τὴν κεφαλήν nihili dictio videtur; — προστίθεσθαι cod. θ.; — ξὺν μέλιτι ὁμοίως vulgo; ego omitto ὁμοίως; — ἐκλέψαν vulg., ἐκλέψαντα Ald., Parr. 7. Littr., ἐκλέψας Cord., Lind.; — ἐν ante τρῖψαι de meo dedi et τοῦ ante Ἰνδικοῦ, pro quo μηδικοῦ C. θ., alii Parr. 5., Ald.; — Φαρμάκου τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν vulgo, sed τοῦ τῶν ὀφθ. omm. Parr. 7. Dein τρία ταῦτα δὲ λεῖα, sed δέ omm. C. θ. Littr. Porro καί ante οἴνῳ om. C.; ἐν pro καί cod. θ.; — πτερῷ C.; περιτιθέναι cod. θ., τιθέναι vulg. Ego de hac formula dixi ad lib. de nat. mul., ubi § 32. occurrit, hoc vero loco eam silentio praetereo. — In sequenti ἀναδεῦσαι cod. θ. — Dein vero ἢ σκίλλης ῥίζαν ὅσον ἐξαδάκτυλον omnes itemque lib. de nat. mul. § 32., quod absurdum, si formam radicis bulbosae cogites; tum post ἑλίξας vulgo τοὺς δύο δακτύλους, ubi τούς omm. θ. Littr. Equidem nihil hic Latine interpretor, quia omnia incerta sunt: credo σκίλλης nomen pro alius plantae nomine his irrepsisse, sed quae planta memorata fuerit, non perspicio. Cf. formulam in § ult. ante τὰ νόθα, cuius initium ἐλλεβόρου μέλανος λαβὼν ῥαβδίον. — In seqq. ἐν ante εἰρίῳ om. θ.; — σκίλλην D.; — ὡσαύτως ἑλίσσειν ceteri; abiicio ὡσαύτως; — ἐν εἰρίῳ idem, ceteri ἐν omm.; — καὶ (fortasse κἂν voluit) εἰρίῳ προστιθέναι C.; — ἔπειτα cod. θ. Haec formula non minus obscura, quam praecedens, nam quid αὐτὴ ἡ σκίλλα ἄνευ ῥίζης? planta ipsa? scapus? incertum mihi quid velit et rursus vereor ne nomina confusa sint.

82. κλυσμός — ἐνιέναι.] ἤν om. D., ἢν δέ cod. θ.; — γυνή omm. Parr. 3., γυνὴ ᾖ om. D.; — διιέναι vulg., διεῖναι cod. θ.; — δύο κοτύλας vulgo, sed κοτύλῃσι C. θ.; — μίσγοντα οἶνον Ald. θ.; — μίσγοντα ἢν καθάρσιος δέηται, πράσα δὲ δεῖ ἕψειν Lind.; — ἢν δὲ καθάρσιος δέῃ cod. θ., κάθαρσις δὲ ἡ C.; — δεῖ ἑψ. vulg., sed δεῖ omisi cum C. θ.; — καί pro vulgato ἤ ante ἀκτῆς cod. θ.; — λιβανωτόν τε Parr. 5.; — σμύρναν οἶνον ταῦτα πάντα τρίβειν καὶ τῷ χυλῷ τούτων κλύζειν vulgo, τρίβειν τῷ χ. τούτων κλύζε cod. θ.; — locum de meo refeci; — ἐν τῷ ὕδ. idem; — ἐν τῷ χυλῷ ταύτης ἕψε τὴν λινόζ. vulgo; ego ταύτης et τήν omitto; — λίνου σπέρμα, νίτρου ἀποχέας, κλύζε Lind. pro σμικρὸν ἀποχέας ἀπόκλυζε vulgatae, in qua κλύζε cum C. θ. Lind. dedi, quia vulgato ἀπόκλυζε adhaeret praepositio verbi antecedentis. — In postrema formula dubito num forte pro μέλιτι legendum sit μελικρήτῳ; — satis spissa materies est mel pro clysmate.

83. σκέπτεσθαι — κλύσαι.] καταμήνια J.; — Φλέγμα ᾖ (ᾖ om. C., εἴη cod. θ.) ἢ (ἤ om. θ.) χ. vulg.; textum ut Littréus, descripsi; — ᾖ pro ἴῃ C.; — ἐπιχέαι τοῦ αἵμ.

μου ἐς τὸν ἥλιον ὑποβάλλειν λεπτὴν, ξηρὴν, καὶ ὅταν τὰ καταμήνια ἴῃ, τοῦ αἵματος ἐπιχέαι καὶ ἐᾶν ξηρανθῆναι· καὶ ἢν μὲν χολώδεα ᾖ, [1] ἐπὶ τῇ ψάμμῳ ξηραινόμενον τὸ αἷμα χλωρὸν γίγνεται· ἢν δὲ φλεγματώδεα, οἷον [2] μύξα· ἢν οὖν φλεγματώδεα ᾖ, κνήστρου ὅσον πόσιν [3] διεῖναι μελικρήτου κοτύλῃ καὶ κλύσαι.

cam, loco soli exposito substernito et ubi menses defluent, sanguinem affundito et resiccari sinito. Et si quidem biliosi fuerint, sanguis in arena siccatus pallidus redditur; sin pituitosi, velut mucus fit. Si igitur pituitosi fuerint, cnestrum quantum ad potionem unam satis sit, aquae mulsae hemina dissolvito et ea colluito.

πδ'. Καθαρτικὸν μαλθακόν· ὕδωρ ἄγει καὶ δέρματα καὶ ἰχῶρα ὕφαιμον καὶ καταμήνια κατασπᾷ, ἢν μὴ πουλυχρόνια ᾖ, καὶ ὑστερῶν στόμα μαλθάσσει. Μύρον ναρκίσσινον καὶ κύμινον, ὃ ἐσθίεται, σμύρναν [4] τε καὶ λιβανωτὸν, ἀψίνθιον, κύπριον [5] ἅλας, ῥόδινον [6] ἄλειφα, τούτων τὸ ἴσον τῶν ἄλλων ἑκάστου, τοῦ δὲ ναρκισσίνου τέσσαρας μερίδας, ἐπικτένιον [7] ὠμοῦ λινοῦ ξυμμίξας, πάντα τρῖψον καὶ ποίησον βάλανον περίπτερον [8] καὶ ῥάκος λεπτὸν περιθεὶς, καταδῆσαι καὶ ἐμβάψαι ἐς ἄλειφα λευκὸν Αἰγύπτιον καὶ προστιθέναι καὶ ἐᾶν ὅλην τὴν ἡμέρην· λουσαμένη δὲ καὶ ἀφαιρευμένη διανιζέσθω τῷ ὕδατι τῷ εὐώδεϊ.

84. Medicamentum purgans emolliens: aquam et pelliculas educit et subcruentam saniem; menses etiam detrahit, nisi diuturniores fuerint, et uteri osculum emollit. Unguentum narcissinum, cuminum esculentum, myrrham, thus, absinthium, sal cyprium, unguentum rosaceum, horum cuiusque pares portiones, narcissini vero quadruplum. Haec omnia terito admixta tenui lini crudi lanugine, quae pectini adhaerescit, et circum pennam glandem efformato et tenui linteo circumdato deligato, et in oleum album Aegyptium intinctam supponito et tota die sinito. Ubi vero laverit et detraxerit, aqua grati odoris perluatur.

Ἕτερον καθαρτικόν· ὕδωρ ἄγει καὶ δέρματα καὶ μύξας καὶ ἰχῶρα ὕφαιμον. — Σμύρναν, ἅλας, κύμινον, χολὴν ταύρου, [9] ξυμμίξας καὶ μέλιτι φυρήσας καὶ ἐς ῥάκος ἐνθεὶς προσθεῖναι, ἡμέρην δὲ ὅλην [10] ἐᾶν, εἶτα λουσαμένη καὶ ἀφελομένη διανιζέσθω ὕδατι τῷ εὐώδεϊ.

Aliud purgans; aquam educit et pelliculas et mucum et subcruentam saniem. Myrrham, salem, cuminum, fel tauri, haec simul mixta et melle subacta, tenui linteo imposita, subiicito, totumque diem sinito, deinde ubi laverit, eo ablato aqua odorata perluatur.

Ἄλλο. Ἅλας, κύμινον, χολὴν ταύρου

Aliud. Salem, cuminum, fel tauri melle sub-

[1] ἐπί om. — [2] μύξαι δρῶνται. — [3] διιέναι καὶ σὺν μ. κοτ. κλ. — [4] τε om. — [5] ἅλας om. — [6] ἄλειφα ἄλφιτα τούτων. — [7] ὠμολίνου. — [8] καί om. — [9] ταῦτα συμμ. — [10] ἐντίθεσθαι εἶτα.

C. θ.; — ἐῆν C. Littr.; — οἷον μύξαι δρῶνται vulgo, sed δρῶνται omm. C. θ., quos sequor, simul μύξα sing. num. scribens; — ἢν δὲ φύσει φλεγματώδης ᾖ cod. θ.; — ὅσον omm. C. θ.; — διιέναι (διεῖναι cod. θ.) καὶ (καί omm. C. H. θ.) σὺν μελικρ. κοτ. (addit καί cod. θ.) κλύσαι vulg., textum, ut Littréus, descripsi, nisi quod διεῖναι dedi et σύν omisi. Hic locus magnam partem ductus est e § 22. supra.

84. καθαρτικὸν — εὐώδεϊ.] ὃ καὶ ὕδωρ Lind.; — φλέγματα pro δέρματα C.; — κατασπᾷ om. θ.; — ἢν καὶ μὴ πολυχρ. vulg., sed καί omm. Parr. 6. θ. Littr., πουλυχρ. C. H. Littr.; — ὑστερῶν omm. C. θ.; — καὶ σμ. λιβ. C. sine τε καί quod θ. quoque om.; — in vulg. ἅλας deest, quod ex θ. supplevit Littr., quum igitur superesset ἀψίνθιον κύπριον, Foës. voluit κύπερον, idque e cod. Serv. adnotatur et Lind. dedit; — tum ἄλειφα, ἄλφιτα vulg., sed ἄλφιτα omm. θ. Littr.; — τό ante ἴσον om. θ. et τῶν ἄλλων om.; — μοίρας C. θ.; — ὠμολίνου Ald. Parr. 7., ὠμόλινον cod. θ.; — τρίψαι C. θ., qui dein καί omm., sed ποιῆσαι δέ ferunt; — βαλάνιον C.; — περὶ πτερῷ vulgo, praestat puto περίπτερον; — tum καί addendum censui; — καί ante προστιθέναι omm. Parr. 7., προσθεῖναι cod. θ.; — ἐῆν C. Littr.; — ὅλην omm. C. θ.; — ἀφαιρουμ. vulg., ἀφαιρευμ. C. Littr., ἀφαιρεομένη cod. θ.

ἕτερον καθ. — εὐώδεϊ.] ἕτ. omm. C. θ.; — [ὃ] ὕδωρ Lind.; — ταῦτα ξυμμίξας vulgo; omisi pronomen; συμμίξαι cod. θ.; — καί ante μέλιτι omm. C. θ.; — μέλιτι δὲ ἀναφυρῆσαι cod. θ.; — φυρῆσαι C.; — ἐνθεῖναι C. θ., qui προσθεῖναι omm.; — δ' ἐντιθ. sine ὅλην C.; — nempe vulgo ἐντίθεσθαι legitur, ubi de meo ἐᾶν dedi, librarius verba permutavit; — εἶτα om. idem.; — λουσ. δὲ καί C. θ.; — ἀφαιρευμένη C., ἀφαιρεομένη cod. θ.; — ὕδατι om. C.

ἄλλο — καὶ ἀφελεῖν.] ἄλλο om. θ.; — ἢ ἅλες C. θ.; nisi quod hic ἅλας cum J. K.; — ἀναφυρέειν vulgo, ἀναποιέειν cod. θ.; — προστίθεσθαι vulgo, malui activum dare; —

μέλιτι [1]*ἀναφυρᾶν καὶ προστιθέναι·* [2]*λουσαμένη, ἀφαιρεομένη τῷ εὐώδεϊ ὕδατι διανιζέσθω. —* [3]*Ἢ σίλφιον σύκῳ μῖξαι καὶ προστίθεσθαι, εἶτα διανίψασθαι μύρῳ ῥοδίνῳ. — Ἢ κόκκους ἐκλέψαντα* [4]*ἕψειν καὶ βάλανον ποιέειν, ἐπὴν δ' ἀφέληται, προστιθέσθω ῥόδινον. — Ἢ σκόροδον καὶ νίτρον ἐρυθρὸν καὶ σῦκον, τούτων ἑκάστου ἴσον μίξας μέλιτι, δοῦναι προστίθεσθαι, κἀπειδὰν ἀφέληται, ἐλάφου στέαρ προστίθεσθαι,* [5]*τήξασα ἐν οἴνῳ. — Ἢ πεπέριος κόκκους πέντε ξὺν ἐλατηρίῳ ὀλίγῳ* [6]*μῖξαι, παραστάζειν δὲ γυναικὸς γάλα· ἐν εἰρίῳ ἐς μύρον ἀποβάψαι, προστιθέναι δὲ καὶ* [7]*ἀφελεῖν. — Ἢ σύκου τὸ πιότατον ξὺν ἐλατηρίου πόσι καὶ νίτρου ἐρυθροῦ τὸ ἴσον καὶ μέλιτος* [8]*ἴσον. — Ἢ χολὴν ταύρου καὶ νίτρον ἐρυθρὸν, νέτωπον, κυκλαμίνου ὅσον κηκίδα ἐν μέλιτι. — Ἢ χολὴν ταύρου ἐς Αἰγύπτιον ἔλαιον βάψασα προστιθέσθω καὶ ἀφελομένη ῥοδίνῳ . . . . . — Ἢ σικύης τῆς μακρῆς τὴν ἐντεριώνην τὸ σπέρμα ἐξελὼν ξὺν γάλακτι γυναικὸς κουροτρόφου καὶ σμύρναν ἄκρητον καὶ μέλι ὀλίγον καὶ μύρον Αἰγύπτιον τρίβειν καὶ προστιθέναι. — Ἢ τὴν ἐντεριώνην τῆς σικύης αὐῆναι, κόψαι δὲ ἄνευ τοῦ σπέρματος καὶ μέλι ἐμβαλεῖν καὶ ἀναζέσαι καὶ βάλανον ποιέειν εὐμήκεα καὶ βάπτων ἐς ἔλαιον λευκὸν . . . . . Ἢ τὴν ἀγρίην κολοκύνθην ὡσαύτως.* [9]*Ἢ ἐλατηρίου τρεῖς πόσιας ἐν σταιτὶ τρίβειν καὶ βάλανον ποιέειν.*

Ἄλλο. Κόκκους *ἐκλέψασα* [10]*τρῖψαι ὅσον*

igito et subiicito; postquam laverit, auferat, aqua odorata perluito. — Aut silphium cum fico misceto et supponito, deinde unguento rosaceo perfundito. — Aut grana Cnidia cortice purgata coquito et glandem parato, postquam vero abstulerit, unguentum rosaceum sibi supponat. — Aut allium, nitrum rubrum et ficum, cuiusque pares portiones melle ammixto in pesso subiicienda dato et ubi detraxerit, cervinum adipem vino liquatum supponito. — Aut piperis grana quinque cum pauco elaterio, muliebri lacte paulatim instillato in vellere unguento intincto subiicito, detrahito. — Aut quod in ficu est pinguissimum et elaterium ad potionem unam et nitri rubri cum melle aequalem portionem. — Aut fel tauri, nitrum rubrum, netopum, cyclaminum gallae magnitudine in melle. — Aut fel tauri oleo Aegyptio intinctum supponat et, cum detraxerit, oleo rosaceo. . . . . . Aut cucumeris agrestis longi exempto semine interiorem partem ex lacte mulieris masculum alentis et myrrham puram, mellis exiguum et unguentum Aegyptium terito et supponito. — Aut cucumeris agrestis partem interiorem desiccatam absque semine contundito et iniecto melle coquito et glandem oblongam effingito, et oleo albo intingens. . . . . . Aut cucurbitam agrestem ad eundem modum. . . . . . Aut elaterii quantum ad tres potiones satis sit, cum farina aqua subacta terito et in glandem efformato.

Aliud. Grana Cnidia detracto cortice terat

[1] *ἀναφυρέειν.* — [2] *λουσ.* — *διανιζέσθω* abest. — [3] *καὶ σ. τῷ σ. μ. κ. π. εἶτα διανίψαι μύρῳ ῥ.* — [4] *ποσί τε σὺν τρίψαντα καὶ β. π.* tum omm. *ἐπὴν — ῥόδινον.* — [5] *τήξας.* — [6] *μῖξαι* om. — [7] *ἀφελεῖν ὡσαύτως.* — [8] *ἴσον ὡσαύτως.* — [9] *καὶ ἐλατ.* — [10] *τρεῖς ὅσον π. ἑψήσας.*

dein *λουσαμένην ἀφαιρεομένην* Littr., equidem haec nominativo descripsi de meo; — *ἀφελουμένην δὲ τῷ* cod θ., verba autem *λουσαμένην — διανίζεσθαι* ex C. θ. supplevit Littr.; — *καὶ σιλφ.* vulg., *ἢ σιλφ.* cod. θ. Littr.; — *τῷ σύκῳ* vulg., *τῷ* omm. θ. Littr.; — *διανίψαι* vulgo, malui medium exhibere; — *ἐκλέψαντα πόσι* (*πόσιν* Lind.) *τε* (*τε* om. C.) *τρίψαντα* (addit *ἕψειν* C.) *καὶ βάλανον ποιέειν, ἢ* vulg.; cum Littréo cod. θ. lect. recepi; — *καί* ante *νίτρον* et ante *σῦκον* omm. C. θ.; — *προστίθεσθαι τὴν ἡμέρην* cod. θ.; — *καὶ ἐπειδάν* C. θ.; — *τήξας* cett., de meo *τήξασα*; — *πεπέρεως* vulg., *πεπέρεος* C. Littr., *πεπέριος* cod. θ.; — *μῖξαι* ex θ. supplevit Littr.; — *ἀποβάψαι* vulg., *ἀποβάψασα* Ald. Parr. 8. θ. Littr.; — *προστιθέναι* (*προστίθεσθαι* cod. θ.) *δὲ ἀφελομένην* C. (*ἀφελομένη* cod. θ.); — unde Littr.: *προστίθεσθαι δὲ ἀφελομένην ὡσαύτως*; — ego e vulg. *ὡσαύτως* abieci.

ἢ σύκου — ποιέειν.] *καί* post *ταύρου* omm. C. θ. — *καὶ νετ.* cod. θ.; — *μέλιτος ἴσον ὡσαύτως* vulgo, ego *ὡσαύτως* omisi; — *κυκλάμινον ἴσον ὡσαύτως* (*ὡσ.* omm. Parr. 6.) *κικίδα* (*κηκίδα* C.) vulg.; — *κυκλαμίνου ἴσον ὅσον κηκίδα* Lind., dedi lectionem cod. θ., quod etiam Littr. fecit, sed *κικίδα* scribens; — *βάψας προστίθεσθαι* cod. θ.; — post *ῥοδίνῳ* deficiunt nonnulla, itaque lacunam notavi; — *τῆς* ante *μακρῆς* om. K., sequens *τήν* om. θ.; — *τῆς* post *ἐντεριώνην* Parr. 5., θ., Littr., vulgo om.; — *ἐμβαλεῖν καί* omm. C. θ.; — post *λευκόν* lacunae signa posui, quum nonnulla desint; — *τὴν κολ. τὴν ἀγρίην* cod. θ.; — *κολοκύνθην* C.; — vulgo ante *ἐλατηρίου* legitur *καί*, quod omm. C. θ.; equidem cum Foësio in adn. et Lindano *ἢ* dedi; — *στέατι* C. θ.

ἄλλο — προστίθεσθαι.] Vulgo *ἄλλο ὁμοίως*, J. *ἄλλος*

πόσιν, ἑψῆσαι καὶ μέλι περιχέαι καὶ προσθέσθαι· [1] εἶτα ῥόδινον ἄλειφα.

Πρόσθετον καθαρτικὸν ἰσχυρὸν ὕδωρ ἄγειν καὶ μύξας καὶ δέρματα μᾶλλον τῶν πρόσθεν. — [2] Πεπέριος κόκκους τέσσαρας τῶν μεγίστων, [3] ἢ δέκα τῶν μικρῶν, ἐλατηρίου [4] πόσι ξυμμίξας τρῖβε λεῖα, παραστάζων γυναικὸς γάλα καὶ μέλι ὀλίγον, ἀναφυρήσας [5] ἐς εἴριον μαλθακὸν καθαρὸν περὶ πτερὸν περιελίξας [6] ῥάκεϊ καταλαβὼν προστιθέναι, ἐς λευκὸν ἄλειφα Αἰγύπτιον βάπτων· προσκείσθω δὲ ἡμέρην καὶ ἐπειδὰν ἀφέληται, προστιθέσθω [7] στέαρ ἐλάφου.

Πρόσθετον καθαρτικὸν, ἢν μὴ τὰ ποτὰ καθαίρῃ. Λινόζωστιν τρίψας καὶ σμύρναν προστιθέναι.

Καθαρτικὸν χόριον ἐκβάλλειν καὶ καταμήνια κατασπᾶν καὶ ἔμβρυον ἐξάγειν ἀπόπληκτον. Κανθαρίδας πέντε ἀποτίλας καὶ τὰ πτερὰ καὶ τὰ σκέλεα καὶ τὴν κεφαλὴν, εἶτα τρίβολον παραθαλάσσιον κόψας [8] ξὺν τῇ ῥίζῃ καὶ τοῖσι φύλλοισι καὶ [9] εὐανθέμου τοῦ χλωροῦ τοῦ ἔσω τρῖψαι [10] ἴσον καὶ σελίνου σπέρματος καὶ σηπίης ᾠὰ πεντεκαίδεκα ἐν οἴνῳ

ad potionis quantitatem, decoquat, mel affundat et sibi supponat, posteaque oleum rosaceum.

Medicamentum subdititium valide purgans; quo aqua educatur et mucus et pelliculae magis quam superioribus. Piperis grana maiuscula quatuor, aut parva decem, ad elaterii potionem admixta laeviter terito et lacte muliebri instillato cum pauco melle subactum in molli lana pura circum pennam volvito et tenui linteo circumdatum appone unguento albo Aegyptio intinctum. Per diem autem inhaereat, deinde ubi detractum fuerit, cervinum adipem subdat.

Subdititium purgans, si potiones non purgent. Mercurialem cum myrrha tritam in pesso supponito.

Medicamentum purgans; quo secundae eiiciantur et menses detrahantur et foetus sideratus foras propellatur. Cantharidas quinque alis avulsis, cruribus et capite, deinde tribulum iuxta mare nascentem cum radice et foliis tundito et euanthemi floris interiorem partem flavam cum pari seminis apii copia terito additis sepiae ovis quindecim ex vino dulci diluto. In

[1] ἢ ῥ. ἄλειφα. Tum sequuntur ea, de quibus in adn. est dictum. — [2] τοῦ πεπ. — [3] ἢ καὶ τῶν μ. — [4] πόσιας. — [5] ταῦτα ἐς. — [6] ῥάκια καὶ κ. [7] τὸ στ. τοῦ ἐλ. — [8] τῇσι ῥίζῃσι sine ξύν. — [9] τὸ χλωρὸν τὸ ἔξω sine εὐανθ. — [10] ἴσον ὄγκον καί.

sine ὁμ.; — καθαρτικὸν ὕδωρ ἄγει καὶ μύξας καὶ δέρματα pro ἄλλο ὁμοίως C. θ.; ego ὁμοίως e vulg. abieci; — ἐκλέψας τρεῖς (τρίψον pro τρεῖς cod. θ.) ὅσον vulg., Littréus sequitur θ., e cuius lectione τρῖψαι effeci et ἐκλέψας simul in femininum mutavi; — ποσὶ λίον i. e. πόσιν λεῖον cod. θ.; — ἑψήσας καί vulg., ἑψῆσαι C. θ. Littr., καί om. D.; — προσθέσθω pro προσθέσθαι C. θ.; — vulgo ἢ ῥόδινον; dedi quod Foës. desideravit. Post ἄλειφα Littr. ex θ. addit καὶ προσθέσθω, quod mihi non recipiendum videtur. Sequitur h. l. in editionibus et mss. hic locus: ὅσαι δὲ βάλανον προστίθενται, ἐμπήξαντα χρὴ τὸ πτερὸν ἐς τὴν βάλανον, ἔπειτα ῥάκος περιθεῖναι λεπτὸν ἐν εἰρίῳ βάψασα ἐς ἄλειφα αἰγύπτιον προστίθεσθαι· ἄγει δὲ μάλιστα καὶ δέρματα ἀφαιροῦνται. Ita ex Littréi editione descripsi, nempe in vulgata magis corrupte fertur; nec tamen haec integra esse videntur. Primum requiris ἐμπηξάσας et βαψάσας; tum vero ῥάκος περιθεῖναι λεπτὸν ἐν εἰρίῳ non recte habere videtur; vellem περιθείσας; denique postremum illud ἄγει δὲ μάλιστα καὶ δέρματα ἀφαιροῦνται per se corruptum est, neque cum vicinis cohaeret, nisi quatenus e seq. inscriptione ortum videtur. Praeterea vero totus locus est lectoris adnotatio, qui e proxime sequentibus monitum universale de suppositoriorum administratione deduxerit. Itaque omisi.

πρόσθετον — ἐλάφου.] Vulgo πρόσθετα cett. plur. num. et ἄγειν δυνάμενα; ἄγει solum C. θ., in quorum lectionem sing. num. et infinitivum introduxi de meo; — καὶ δέρματα καὶ μύξας καὶ αἱματώδεα cod. θ.; αἱματώδεα pro δέρματα C.; — καὶ αἱματώδεα δυνάμενα Vatt. Foës.; fortasse hae lectt. indicio sunt h. l., ut aliis, scriptum fuisse καὶ ἰχῶρα αἱματώδεα. Vulgo τοῦ πεπέρεως, sed sequor cod. C.; — τεσσ. κοκκ. idem; — ἢ (ἢν δέ pro ἢ C.) καὶ τῶν μικρῶν, εἰ (εἰ om. C.) δέοι ἐλ. vulg.; cum Littréo θ. sequor; — πόσιν C.; — τοῦτο ceteri post ἀναφυρήσας, ego abieci; — περίπτερον C. θ.; — ῥάκεα καὶ καταλαβών ceteri; de coniectura emendavi; — βάφιον G.

πρόσθετον — προστιθέναι.] Vulgo πρόσθετα καθαρτικά, ἢν μὴ κ. τ. λ.; — ἄλλο προσθετόν J.; — πρόσθετον καθαρτικόν D. I. K. — Hic locus in C. θ. legitur ante πάσης νούσου sub finem huius §. — Porro τὰ ποτά Parr. 6., θ., vulgo τά om.; — προστιθέναι om. θ.

καθαρτικὸν — γλυκύν.] Vulgo προσθετὰ καθαρτικὰ χόρια δυνάμενα ἐκβάλλειν καί τι κατασπᾶν καὶ ἐμβ. ἀποπλ. ὑπεξαγαγεῖν. Dedi lect. codd. C. θ.; ea mutatione ut πρόσθετον initio omiserim, quum remedium, quod iam tertio descriptum legimus, non sit suppositorium, et ut infinitivos darem ubi libri illi ἐκβάλλει, κατασπᾷ et ἐξάγει; — προσθετὸν ὁμοίως καθαρτικὸν χ. δυνάμενον K.; — ἕτερον μᾶλλον τῶν ἄλλων pro πρόσθετα — ὑπεξαγαγεῖν vulgatae J. — Totum hunc locum usque ad γλυκύν om. D. — Porro τῇσι ῥίζῃσι sine ξύν vulg., sequor cod. θ.; — ceteri τὸ χλ. τὸ ἔξω sine εὐανθέμου; de meo mutavi, collatis formulae huius apographis supra obviis; — tum vulgo τρίψας ἴσον ὄγκον, e quo ὄγκον abegi et in quo τρῖψαι de meo scripsi; — ἐν ante οἴνῳ om. θ.; — κεκραμένα Ald. et post hoc parti-

γλυκέϊ κεκρημένῳ· [1] καὶ ἐν ὕδατι θερμῷ καθιννύσθω καὶ μελίκρητον ὑδαρὲς πινέτω καὶ οἶνον γλυκὺν καὶ τοῦ τετριμμένου ὅσον στατῆρα Αἰγιναῖον ἐν οἴνῳ [2] γλυκέϊ· ἐπὴν δὲ ὀδύνη ἔχῃ, [3] λευκοὺς ἐρεβίνθους καὶ ἀσταφίδας ἑψήσας ἐν ὕδατι καὶ ψύξας διδόναι πιεῖν· ὅταν δὲ σραγγουρίη ἔχῃ, ἐν ὕδατι χλιερῷ καθήσθω καὶ οἶνον πινέτω γλυκύν.

aqua calida desideat et aquam mulsam aquosam bibat vinumque dulce. Et intriti stateris Aeginensis pondus ex vino dulci bibat. Ubi vero dolor detinuerit, cicerum alborum et passularum ex aqua decoctum refrigeratum propinato. Cum vero stranguria prehenderit, in aqua calida desideat et vinum dulce bibat.

Πάσης νούσου, δυνάμενον καὶ ἀναστομῶσαι καὶ καθῆραι. Σμύρναν ὀλίγην καὶ ἐλελίσφακον καὶ ἄνησον τρίψας χρῶ.

Quod in omni morbo aperire et purgare potens est. Myrrha modica, salvia et anetho contritis utitor.

πε'. Καθαρτικὸν ἄτοκον καθῆραι, ἣν τὸ [4] στόμα ὀρθῶς ἔχῃ. Πυριῆν βόλιτον ξηρὸν κόψας καὶ διασήσας [5] ὅσον τέσσερας χοίνικας, ὄξους δὲ κοτύλας δέκα καὶ οὔρου βοείου ἕτερον τοσοῦτον καὶ [6] θαλάσσης κοτύλας εἴκοσι, πυριῆν δὲ [7] βληχρῶς πουλὺν χρόνον, εἶτα λουσαμένη φάκιον πιοῦσα καὶ μέλι καὶ ὄξος [8] ξυμμίξασα ἐμεσάτω καὶ ῥοφέειν ἄλευρον δοῦναι καὶ ἐπιπιεῖν οἶνον εὐώδεα [9] παλαιὸν ἐξηθριασμένον, σίτου δὲ μὴ γευέσθω [10] τῇ ἡμέρῃ ταύτῃ, τῇ δὲ δευτέρῃ κόκκον δοῦναι κατάποτον, τῇ δὲ τρίτῃ [11] διουρητικὸν . . . . . ἀσταφίδας καὶ ἐρεβίνθους λευκούς, δύο [12] χοίνικας τῶν ἐρεβίνθων, χοίνικα δὲ τῶν ἀσταφίδων, ἐπιχέαι δὲ ὕδατος τρία ἡμίχοα, ἔπειτα [13] ἀποχέας πρὸς τὴν αἰθρίην θεῖναι καὶ τῇ ὑστεραίῃ πίνειν [14] κᾆτα τοῖσι προσθέτοισι χρέεσθαι.

85. Purgans medicamentum, quo infoecunda purgetur, si osculum recte habuerit. Fotum ex stercore bubulo sicco, tuso et excusso ad quatuor choenicas exhibeto. Aceti autem heminas decem addito et urinae bubulae tantumdem et aquae marinae heminas viginti. Hoc diutius leniter foveto. Deinde ubi elota fuerit, ex lenticulae decocto epoto et melle cum aceto admixto vomat; et pro sorbitione farinam exhibeto, vinumque vetus sereno coelo per noctem expositum insuper bibendum. Cibo vero eo die abstineat. Postero autem die granum Cnidium devorandum exhibeto et tertio die medicamentum quod urinam ciet . . . . . . passulas et cicera alba ad duas choenices, affusis aquae tribus semicongiis. Deinde percolatum sereno coelo per noctem exponito et postero die bibendum dato; ac postea subdititiis medicamentis utitor.

[1] καί om. — [2] γλυκεῖ πίνειν. — [3] λευκοὺς — στραγγουρίη ἔχῃ om. — [4] στόμα τῆς μήτρης. — [5] ὅσον. om. — [6] θαλάσσης ἅλμης. — [7] βληχροῖσι. [8] μεμιγμένου πιοῦσα ἐμ. — [9] πάλαι. — [10] τῇ τοιαύτῃ ἡμ. — [11] δοῦναι διουρ. — [12] χοίνικας καὶ ἐπιχέαι ὕδατος. — [13] ἐπιχέας. — [14] καὶ τοῖσι.

cipium Lind. [διδόναι]; — καθιγνύσθω vulg., καθιννύσθω Parr. 6., Littr.; — καθίννυσθαι cod. θ., Lind.; — τοῦ ante τετριμμ. om. θ.; — αἴγειον idem; — ἐν οἴνῳ γλυκεῖ πίνειν vulgo, — ἐν οἴνῳ πίνειν γλ. C. θ.; equidem πίνειν, quod otiosum est propter antecedens πινέτω, abegi; — quin dubito num καὶ μελίκρητον ὑδαρὲς πινέτω καὶ οἶνον γλυκύν recte habeat et an non aut totum καὶ οἶνον γλυκύν omittendum sit, vel ἢ οἶνον γλυκὺν sit legendum; — σταφίδα cod. θ.; — ὅσον ἑψ. G.; — καί ante ψύξας om. C.; — καὶ ὅταν cod. θ.; — ἡ στραγγ. vulg., ἡ om. θ.; — γλυκὺν πινέτω C. θ.

πάσης — χρῶ.] ἕτερον πρόσθετον πᾶσαν νοῦσον κ. τ. λ. J. si recte Littréum intelligo; — πάσης — σμύρναν om. θ.; — δυναμ. om. C.; — ὀπτήν pro ὀλίγην cod. θ.; — χρῶ omm. C. θ. Me iudice haec formula ita descripta est, ut aut recentior interpolatio esse videatur, aut parum recte descripta.

85. καθαρτικὸν — χρέεσθαι.] καθαρτήριον Q.'; καθαρτήριον ἄτοκον δυνάμενον καθάραι D. (J. καθῆραι). Vulgo καθαρτ. δυνάμενον κ. τ. λ., sed δυναμ. omm. C. θ.; — vulgo τὸ στόμα τῆς μήτρης, sed τὸ στόμα solum C. θ.; — μὴ ὀρθῶς Calv., Corn.; — βόλιτον cod. θ., βόλβιτον vulgo; — κόψαι Ald.; — ὅσον τέσσερας cod. θ., solum τέσσαρας vulg.; — οὖρον βόειον D.; — θαλάσσης ἅλμης κοτ. vulg., sed ἅλμης om. Littréus cum θ.; βληχροῖσι vulg., βληχρῆσι C. θ.; βληχρῶς vult Foës. in adn.; — ὄξος μεμιγμένον πιοῦσα ἐμ. vulg., ὄξος ξυμμίξασα ἐμεσάτω C. θ. Littr.; — ῥυφεῖν cod θ.; — ἐπιπίνειν K.; — πάλαι J.; — γεύεσθαι C. θ.; — τῇ τοιαύτῃ ἡμ. vulg., τῇ ἡμ. ταύτῃ C. Littr., τὴν ἡμ. ταύτην cod. θ.; — vulgo δοῦναι διουρητ., sed δοῦναι omm. C. θ.; — διουρητικά K.; — post διουρητικόν lacunam notavi: nempe quae sequuntur non referunt descriptionem illius διουρητικοῦ, sed simile remedium praescribitur in formula illa ter obvia cum cantharidibus, ut dolor ab his ortus leniatur; itaque h. l. deficiunt nonnulla; — ἀσταφίδα cod. θ.; — καί ante ἐρεβίνθων om. K.; — δύο χοίνικας ἀφ᾽ ἑνὸς χοίνικος Ald. Parr. 6., Vatt. Foësii; — τῶν ἐρε-

πϛ'. Καθαρτικὸν καταμηνίων. Βόλιτον πλάσαι [1] οἷον σκαφίδα, φυρᾶν δὲ ξυμμίσγων κυπαρίσσου πρίσματα, ξηραίνειν δ' ἐν τῷ ἡλίῳ καὶ ἐς τοῦτο τὰ θυμιήματα ἐμβάλλειν.

86. Remedium, quod menses expurgat. Stercus bubulum in conchae maioris formam effingito, cupressi ramenta commisceto ac subigito; in sole siccato; in id suffimenta iniicito.

πζ'. Ἔγχυτον καθαρτικόν, [2] ἢν μὴ ἴῃ τὰ καταμήνια. Ἀκάνθης λευκῆς τὰ φύλλα τρίψας καὶ ἐξηθήσας [3] καὶ ἐπιχλιήνας ἐγχέειν.

87. Infusum purgans, si menses non fluant. Spinae albae contrita folia et percolata ac tepida infundito.

πη'. Κατάχριστον καθαρτικὸν μήτρας ἐκκαθαίρειν. Πράσου σπέρμα καὶ [4] καρδάμου τρίψας ἐν οἴνῳ τε διεὶς [5] καὶ γάλακτι ἑφθῷ διαχρίειν τὴν νείαιραν γαστέρα.

88. Linimentum purgans, quo uterus expurgetur. Porri et nasturtii semen tritum vino et lacte cocto maceratum, imo ventri illinito.

Κατάχριστον μαλθακτήριον, ὕδωρ δὲ ἄγει καὶ μύξας καὶ δέρματα καὶ λοχεῖα καὶ οὐχ ἑλκοῖ. Σμύρνης ὡς ἀρίστης ἥμισυ καὶ ἁλὸς [6] χόνδρον καὶ πίσσαν ἡδυντὴν φλάσας, μίξας τε λεῖα, — ἔστω δὲ [7] τῆς σμύρνης τὸ ἥμισυ τοῦ ἁλὸς καὶ τῆς πίσσης, — ἐμβαλεῖν [8] δ' ἐς ῥάκος τῆς πεφλασμένης [9] πίσσης μέγεθος ὅσον κηκίδα μεγάλην· δύο δὲ ἔστω, [10] τὸ μὲν ἡμέρης ἔχειν, τὸ δὲ εὐφρόνης, ἔστ' ἂν κατατακῇ· λουέσθω δὲ θερμῷ, εἶτα ἀφαιρέουσα διανιζέσθω ὕδατι εὐώδεϊ.

Emolliens linimentum: aquam autem mucum et pelliculas et puerperii purgamenta educit, neque exulcerat. — Myrrhae optimae partem dimidiam et salis granum et picem aromatis conditam laeviter contusa commisceto. Sit autem myrrha ad salem et picem dimidia. Hanc contusam in tenue linteum ad gallae magnae quantitatem iniicito. Sint autem duo lintea, unum interdiu, alterum noctu continendum, quoad colliquescat. Calida autem lavetur, deinde, ubi detraxerit, perluatur aqua odorata.

πθ'. Καθαρτικὸν ἄτοκον καθῆραι, ἢν τὸ στόμα ὀρθῶς ἔχῃ. Ἢν ἄτοκον θεραπεύῃς,

89. Medicamentum infoecundam purgans, si osculum bene habeat. Si infoecundam cures,

[1] ὅσον. — [2] ἢν τὰ καταμ. ἴῃ. — [3] καί abest. — [4] καρδαμώμου. — [5] ἐν. — [6] χόνδρου ὁμοίως πίσσαν. — [7] τὸ τῆς. — [8] δ' om. — [9] πίσσης om. [10] ὡς τὸ μέν.

βίνθων, χοινίκα δὲ (δέ omm. Vatt.) τῶν ἀσταφίδων C. (τῆς ἀσταφίδος cod. θ.) Vatt. Foësii; haec recepit Littr., vulgo absunt; — καὶ ἐπιχέαι vulg., ἐπιχέαι δέ C. θ.; — τοῦ ὕδατος cod. θ.; — ἡμίχοα C. Littr.; — ἡμιχόεα vulg.; — καὶ ἔπειτα C. θ.; — καὶ τοῖσι vulg., κατὰ τοῖσι cod. θ.; — χρῆσθαι idem. — Cf. cum hac formula § 89., ubi eadem recurrit.

86. καθαρτικὸν — ἐμβάλλειν.] ἔγχυτον (ἔγχ. om. θ.) καθ. καταμηνίων (καταμ. om. θ.); — τὸ βόλβ. Parr. 7. θ. Littr., βόλιτον cod. θ.; — βόλβιτον vulg.; — ὅσον vulg., οἷον cod. θ. Foës. in adn., Littr.; — quod sequitur ἐς τοῦτο τὰ θυμιήματα ἐμβάλλειν facit ut ὅσον σκαφίδα minus arrideat quam οἷον σκαφίδα, licet non negligam § 90. prope ab initio legi ἐχετρώσιος … ὅσον σκαφίδα σμικρήν, ita ut σκαφίς mensura ibi sit; — φυρῆν (φυρᾶν cod. θ.) δὲ καὶ (καί omm. Ald., Parr. 5., θ.) ξυμμίσγειν (ξυμμίσγων Ald. Parr. 6.) vulg.; descripsi textum ut Littr., nisi quod φυρᾶν cum θ. pro φυρῆν dedi; — τῆς κυπ. τὰ πρ. cett.; — δ' ἐν cod. θ, δὲ ἐν vulg.; — τά om. θ.; — θυμιάματα D.

87. ἔγχυτον — ἐγχέειν.] εἰς ὅμοιον πάθος vulg.; ἄλλο solum, ἄλλο ὁμοίως alii pauci pro inscriptione; cum Littréo C. θ. sequor; — ἢν δὲ καταμ. ἴῃ vulg., cum Littr. θ. sequor; — τά ante φύλλα om. θ.

88. κατάχριστον — γαστέρα.] ὥστε μήτρας cett., ὥστε abegi; — ἐκκαθ. C. I. θ. Littr., καθαίρειν vulg.; — καρδαμώμου vulg., καρδάμου cod. θ. Littr.; — τε omm. C. θ., καί om. C.

κατάχριστον — εὐώδεϊ.] μαλθακτήρια sine καταχρ. C. θ.; — δέ omm. C. D. θ.; — καί ante λοχ. om. C. — λοχεῖα φέρει vulg., sed φέρει om. θ.; — χόνδρος idem; — φλάσας μὴ θλίψας λία cod. θ.; — μίξας — πίσσης post μεγάλης in C., sed simul καὶ θλίψας pro μίξας τε; — ἔστω δὲ τὸ τῆς σμ. vulg., sed τό om. θ.; — μυρσίνης pro σμ. K.; — βάλλειν C.; — δ' ex solo θ. Littr.; — τῆς πεφλασμένης πίσσης C. θ., cett. πίσσης h. l. om.; — δ' εἶναι pro δὲ ἔστω cod. θ.; — ὡς τὸ μέν vulg., sed ὡς omm. C. θ.; — δ' εὐφρ. C.; — λούσθω idem; — καί pro εἶτα C. θ. Licet hanc formulam sibi fere reliquerim, quemadmodum traditur, non desunt quae advertant. — Remedium, quod describitur, non est κατάχριστον, sed πρόσθετον, quod tum medicamentorum indoles et compositio, tum administrandi praeceptum docet; — mirum est μαλθακτήριον, de quo affirmet καὶ οὐχ ἑλκοῖ! — In ipsa formula ὁμοίως post ἁλὸς χόνδρον reieci et καί pro eo scripsi de meo, quia manifesto ὁμοίως emblema alienum est; — tum, quum medicamentorum copia iam definita sit, abundat ἔστω δὲ — τῆς πίσσης; — quod si id reiicias, etiam δ' supervacaneum est; — τῆς πεφλασμένης πίσσης item otiosum et pravum, quum non sola pix πεφλασμένη sit; — videas L. B. num ita legere velis: καθαρτικὸν μαλθακόν· σμύρνης ὡς ἀρίστης ἥμισυ καὶ ἁλὸς χόνδρον καὶ πίσσαν ἡδυντὴν φλάσας ἐμβαλεῖν ἐς ῥάκος ὅσον κηκίδα μεγάλην· δύο δ' ἔστω κ. τ. λ.

89. καθαρτικὸν — χρέεσθαι.] καθαρτήριον D.; — καθαρτ. — ἔχῃ om. θ.; — καθῆραι — ἔχῃ om. C.; — post

βόλιτον αὖον [1] ὑφ' ἡλίου διασήσας ὅσον τέσσαρας χοίνικας Ἀττικὰς, ὄξους δὲ κοτύλας δέκα καὶ ὀροβίου χοίνικα [2] καὶ θαλάσσης κοτύλας εἴκοσι πυριῆσαι ἀλέα πουλὺν χρόνον· ἔπειτα φάκιον ποιῆσαι καὶ μέλι καὶ ὄξος [3] μῖξαι καὶ ἐμεέτω καὶ ῥοφεέτω ἄλητον καὶ ἐπιπινέτω οἶνον εὐώδεα· σίτου δὲ μὴ ἀπτέσθω ταύτῃ τῇ ἡμέρῃ· [4] τῇ δ' ὑστεραίῃ κόκκον δοῦναι κατάποτον· τῇ δὲ τρίτῃ διουρητικὸν, ἐὰν δὲ [5] βούλῃ, λευκὴν σταφίδα καὶ ἐρεβίνθους λευκοὺς, δύο χοίνικας, ἐπιχέας ὕδατος τρία ἡμίχοα, ἀφελεῖν δὲ τὸ ἥμισυ, εἶτα ἐς τὴν αἰθρίην θεῖναι καὶ τῇ ὑστεραίῃ πίνειν ἐκ τούτου κατ' ὀλίγον καὶ τοῖσι προσθέτοισι χρέεσθαι.

Ἢν βούλῃ γυναῖκα κυῆσαι, καθῆραι αὐτὴν καὶ τὰς μήτρας, ἔπειτα δίδου ἄλητον ἐσθίειν νῆστι καὶ οἶνον ἐπιπίνειν ἄκρητον καὶ προστιθέναι νίτρον ἐρυθρὸν [6] καὶ κύμινον καὶ ῥητίνην μέλιτι δεύσας ἐν ὀθονίῳ πρόσθες· καὶ ὅταν τὸ ὕδωρ ἀπορρυῇ [τοὺς μέλανας πεσσοὺς] προστιθέσθω μαλθακτήριον καὶ τῷ ἀνδρὶ ξυνευνάσθω.

Ἢν δὲ τὸ στόμα μεμύκῃ, προστιθέσθω καὶ ὀπὸν συκῆς μέχρις ἂν ἀναστομωθῇ· καὶ ὕδατι αὐτίκα ἀπονίζεσθαι· ἴρηκος δὲ ἄφοδον τρίβειν ἐν οἴνῳ γλυκέϊ καὶ πίνειν νῆστιν καὶ [7] αὐτίκα ξυνευναζέσθω τῷ ἀνδρί. — Ἢ ὁκόταν τὰ καταμήνια παύηται, χηναλώπεκος ἄφοδον ἐν ῥοδίνῳ μύρῳ τρίβειν καὶ τὸ αἰδοῖον χρίεσθαι καὶ ξυνευνάζεσθαι.

ς'. Ἢν ἕλκεα ᾖ δριμέα καὶ ἢν φλεγμαίνῃ,

stercus bubulum sole exsiccatum et excussum ad quatuor choenicas Atticas, adiectis aceti heminis decem, ervi farinae choenice et aquae marinae heminis viginti, haec tepida diu in potu adhibeto, deinde lenticulae decocto propinato et melle atque aceto admixto vomat, farinam sorbitione sumat et vinum odoratum insuper bibat. Cibo autem eo die abstineat, postero vero die grana Cnidia devoranda dato, tertio vero die medicamentum urinam ciens. Si vero voles, vinum album et cicera alba ad duas choenices, affusis tribus aquae semicongiis. Ex eo detracto dimidio, reliquum coelo sereno noctu exponendum et sequenti die paulatim bibendum et subdititiis medicamentis utendum.

Si voles ut mulier concipiat, ipsam et uterum purgato, deinde ieiunae farinam edendam et vinum meracum insuper bibendum exhibeto, nitrumque rubrum in subdititio admoveto. Et cuminum ac resinam melle subactum ex linteo supponito. Cumque aqua effluxerit, [subdititios talos nigros] emolliens subiicito et viro condormiat.

Quodsi os conniveat, fici quoque succum in subdititio sibi supponat, quoad reseratum fuerit, et protinus aqua eluatur. Accipitris vero stercus ex vino dulci tritum ieiuna bibat, ac statim cum viro condormiat. — Aut ubi menstrua desierint, vulpanseris stercore et rosaceo unguento trito pudendum illiniat et viro condormiat.

90. Si ulcera acria fuerint et si ex inflamma-

[1] ὑφ' abest. — [2] καί om. — [3] μίξας. — [4] τῇ γὰρ ὑστ. — [5] λευκὴν βούλῃ. — [6] καί om. — [7] τηνικαῦτα.

ἔχῃ D. Q.' τῶν μητρέων, quod Lind. post στόμα inseruit. — Porro βόλιτον cod. θ., vulgo βόλβιτον; — ὑφ' de meo adieci; — καί ante διασήσας C. θ., vulgo tamen διασείσας, sed διασήσας e mss. 7. Parr. Littr.; — καί ante θαλάσσης omm. Parr. 6.; — ἀλέην πολύχρονον cod. θ.; — μίξας D.; — καί ante ἐμεέτω om. D.; — ῥυφέειν C., ῥυφεῖν cod. θ.; — ἐπιπιέτω J., ἐπιπίνειν C. θ.; — ἅπτεσθαι iidem; — ἐὰν δὲ βούλῃ om. θ.; — ἐὰν δὲ λευκὸν βούλῃ σταφίδα (C. ἀστ.) Ald., Parr. plures; — ἀσταφίδα cod. θ.; — καὶ ἐπιχέαι C. θ.; — ἡμιχοέα vulg., ἡμίχοα C. θ. Littr.; — χρήσθω cod. θ. — Vide supra § 85. eandem formulam verbis paululum diversis.

ἢν βούλῃ — ξυνευνάσθω.] ἄνηθον pro ἄλητον cod. θ. Littr.; sed ἄλητον ἐσθίειν et per se et post purgationem familiare in his Cnidiorum praeceptis medicis; ἄνηθον ἐσθίειν neque illo tempore, neque alio familiare; itaque vulgatam servo. — Dein καί ante κύμινον omm. Parr. 5.; — προσθέσθω cod. θ.; — συνευνάσθω vulg.; — ξυνέστω C. θ. Littr. Ea, quae uncis inclusi, mihi abundare videntur. Accipiunt quasi in appositione ad μαλθακτήριον pertinerent; falso. Cf. de nat. mul. § 94.

ἢν δὲ — ξυνευνάζεσθαι.] δὲ τὸ στ. omm. C. θ.; — δὲ καὶ ὀπόν C.; — in vulgato μέχρι ἐάν latet μέχρις ἄν, quod alii codd. ferunt; — περινίζεσθαι cod. θ.; — ἱέρακος Q.', ἱέρηκος Parr. duo; — ἐπ' οἴνῳ cod. θ.; — τηνικαῦτα vulg., αὐτίκα C. θ.; — ξυγγινέσθω τῷ ἀ. C. — Ad ἢ ὁκόταν D. Q.' in marg. ἕτερον κυητήριον; — ἢν pro ἢ D.; — ἢ om. C.; — ὅταν cod. θ.; — χηνὸς ἢ ἀλώπεκος vulg., χηναλ. C. θ. Littr.; — ξυγκοιμᾶσθαι C.; συγκοιμ. cod. θ.

90. ἢν ἕλκεα ᾖ — χλιερῷ.] πρὸς ἕλκεα κλυσμός· ἢν

χρῶ τῷδε τῷ κλυσμῷ. Χηνὸς ἔλαιον καὶ ῥητίνην μίσγε καὶ διεὶς ὕδατι χλιερῷ κλύσαι. — Ἢ μέλιτι βούτυρον μίξας τῆξαι καὶ κλύσαι. — Ἢ ἐχετρώσιος ξύσαι ὅσον σκαφίδα σμικρήν, — καὶ σμύρνην καὶ [1] μέλι διεῖναι οἴνῳ μέλανι εὐώδεϊ καὶ κλύζειν [2] χλιερῷ.

tione laboret, hac collutione utitor. Anserinum adipem et resinam misce, iisque aqua dilutis colluito. — Aut melle cum butyro mixto liquefacto colluito. — Aut bryoniae albae radicis derasa conchae minoris quantitate cum myrrha et melle vino nigro odorato solutis, tepidis colluito.

Ἢν ἑλκωθῇ, ἢ Φλυκταινῶν ἀνάπλεα ᾖ ἐν τῇ καθάρσι ἄκρα τὰ χείλεα, σάρκα βοὸς [3] λαβὼν, ἢ πικέριον, ἢ χήνειον ἄλειφα, καὶ ἄνησον, ἢ κρόκον, ἢ σποδὸν Κυπρίην, — [4] τρῖψαι καὶ περιαλεῖψαι τὴν σάρκα καὶ [5] προστιθέναι.

Si dum purgatio fertur summa labra exulcerata et pustulis referta fuerint, carnis bubulae frustum sumito, butyrum aut anserinum adipem, anethum, aut crocum, aut spodium Cyprium terito et carnem iis obductam in pesso subdito.

Ἢν ἕλκεα γένηται καὶ ὀδαξᾶται, βοὸς [6] σαρκὶ στέαρ ἐπαλείφειν καὶ τὴν σάρκα προστιθέναι καὶ [7] ἐκκλύζειν. ἢν ῥυπαρὰ ᾖ καὶ πυριᾶν συκῆς ἀπὸ ῥίζης καὶ μετέπειτα [8] * καὶ πίους ἐν γλυκέϊ πινέτω.

Si ulcera oriantur et mordeant, carnem bubulam adipe oblitam supponito; si sordida fuerint, elue et fomentum ex mori radice adhibeto; deinde etiam . . . .

Ἢν ἐν τοῖσι αἰδοίοισι [9] ἕλκεα γένηται, βόειον στέαρ ἐπαλείφειν καὶ [10] μυρσίνην ἐν οἴνῳ ἀφέψων διακλυζέτω τῷ οἴνῳ, ἢ ἐλαίης Φύλλα καὶ βάτου καὶ [11] ῥοιῆς· ταὐτὰ δὲ ποιέει καὶ περσέης [12] Φύλλα καὶ οἶνος Πράμνειος, τὰ Φύλλα τρῖψαι λεῖα καὶ πρὸς τὰ αἰδοῖα [13] προστιθέναι. — Ἢ [14] ἀνήσου καρπὸν καὶ σελίνου τρίψας ἐπίχριε.

Si in pudendis ulcera oriantur, bubulo adipe linito aut myrto in vino decocta, vino colluat, aut oleae et rubi et mali punici foliis decoctis; eadem autem efficiunt quoque perseae folia et vinum Pramnium; folia laeviter terenda sunt et ad pudenda apponenda. — Aut anethi et apii semen contritum illinito.

Ἢν ἀφθήσῃ τὰ αἰδοῖα, [15] ὧδε ἰᾶσθαι. Σάρκα

Si pudenda superficiariis ulceribus laborent,

[1] μέλιτος ὁμοίως ταῦτα δ. ἐν οἴνῳ. — [2] χλιηρῷς. — [3] λαβὼν abest. — [4] τρῖψαι ταῦτα πάντα. — [5] προστίθεσθαι. — [6] σάρκα. — [7] ἀνακλύζειν. — [8] ἀπιᾶσαι. — [9] τὰ ἕλκεα ἐγγ. — [10] τὴν μυρσ. ἐν δ. καθεψῶν. — [11] ῥιῆς καὶ ὁ οἶνος ἤτω πράμνιος ταῦτα δὲ οὕτως ποιέειν. καὶ π. — [12] φύλλα τοῦ δένδρου δηλαδὴ δῆλα τρῖψαι καὶ πρὸς τ. — [13] τιθέναι. — [14] ἀννήθου. — [15] πῶς δεῖ ἰ.

ἕλκεα ᾖ δριμέα κλυσμοί· ἢν Φλεγμήνῃ pro ἢν — κλυσμῷ cod. θ.; — πρὸς ἕλκεα κλυσμὸς, ἢν Φλεγμαίνῃ pro καὶ ἢν Φλεγμ. χρῶ τ. κ. C.; — μίσγειν cod. θ.; — καί ante διείς om. C.; — χλιαρῷ cod. θ. Littr., χλιηρῷ vulg.; — ἢ μέλι, βούτυρον τῆξαι καὶ κλ. ex C. θ. Littr.; — σμύρνην vulg., σμύρνης cod. θ. Littr.; — διιέναι C. Sed vulgo μέλιτος, pro quo μέλι reposui, sicuti σμύρνην vulgatae servavi; — tum post μέλιτος delevi insiticium ὁμοίως ταῦτα.

ἢν ἑλκωθῇ — προστίθεσθαι.] ἀνάπλεων C.; — ἀνάπλεα pro ἄκρα idem; — λαβών de meo, ut sententiam mancam explerem; — ἢ κόκκον (κρόκον C.) ἢ σποδὸν (κρόκον Lind.) κυπρίην vulg., textum Littréi dedi; — ταῦτα τρίψαι (τρίβειν cod. θ.) πάντα C. θ.; — καί ante περιαλ. om. C.; — post τρῖψαι delevi emblema ταῦτα πάντα, tum προστιθέναι scripsi de meo pro προστίθεσθαι vulgatae, quod si servare malis et supra λαβοῦσα scribere, per me licebit.

ἢν ἕλκεα — πινέτω.] ἀναμυξῆται alia librorum est lectio ab ἀμύσσω ducenda, fortasse ex ἀναμύξῃ τε orta; — σάρκα vulgo, σαρκί de meo; — ἐγκλύζειν vulgo, ἐκκλύζειν cod. θ. — Dein vulgo πυριῆν, sed πυριᾶν Gal. in gloss. voce συκῆς; — καὶ μετέπειτα καὶ (καί omm. Parr. 6. θ.) πίους (ἀπιους cod. θ., ἀπιοῦσα Parr. 6.) ἐν vulg.; — unde Littr. καὶ μετέπειτα ἄπιον ἐν γλυκεῖ πινέτω, sed ita ut profiteatur incertam esse correctionem. — Ego vulgatam asterisco notatam exhibui. Dixerim lacunam esse debere; nempe solum ἐν γλυκέϊ sine οἴνῳ sive alio quodam nomine indicio esse videtur aliquid deesse; utrum iam locus utcumque a recentioribus expletus sit, nec ne, nescio, sed puto fere in πίους latere πιοῦσα et reliquias antiquae scriptura καὶ μετέπειτα πιοῦσα ...... ἐν γλυκέϊ ...... a recentioribus esse expletas de suo.

ἢν ἐν τοῖσι αἰδοίοισι — ἐπίχριε.] τὰ ἕλκεα vulg., τὰ omm. θ. Littr.; — ἐγγένηται C. H. I. θ.; — post ἐπαλείφειν D. ἢ χήνειον ἄλειφαρ addit; — καθεψῶν vulg., ἀφεψῶν cod. θ.; — διακλύσαι C. θ.; — ἐλαίας vulg., ἐλαίης C. θ. Littr.; — ῥοιῆς καὶ ὁ (ὁ om. C.) οἶνος ἤτω (ἤτω om. C., ἤτοι D.) πράμνιος· ταῦτα δὲ οὕτως (οὕτως om. C.) ποιέειν, περσέης (περσαίης C.) Φύλλα τοῦ δένδρου δηλάδη (τοῦ δ. δ. om. C.) λεῖα τρῖψαι (τρ. λεῖα C.) vulg. — Littréus, quem sequor, dedit lect. codicis θ., ita ut ταῦτα in ταὐτά mutaret; — τρῖψαι — σελίνου om. K., προστιθέναι C. Littr., — τιθέναι vulg.; — ἀνήσου ut aliis locis scripsi, ἀννήθου vulg., ἀνήθου, C. D. H. θ.

ἢν ἀφθήσῃ — ξυμμίσγουσα.] ἢν δέ cod. θ.; — πῶς δεῖ ἰᾶσθαι vulg., cum Littréo fere C. θ. sequor, qui tamen ἰῆσθαι; — ὡς C. θ. pro ὡσεί singulis locis; — παλαστῶν cod. θ.; — τό

βοὸς ὡσεὶ δύο παλαιστῶν τὸ μῆκος, πάχος δὲ ὡσεὶ [1] στειλαιὸν, προστιθέσθω μέχρις ἑσπέρης, τὴν δὲ νύκτα αἴρειν· τῇ δ' ὑστεραίῃ πάλιν προστίθεσθαι μέχρι μεσημβρίης καὶ ἐπιπινέτω οἶνον γλυκὺν, μέλιτι τὸν οἶνον ξυμμίσγουσα.

Κλύσμα, ἢν ἡλκωμέναι ἔωσι αἱ μῆτραι καὶ ἢν στραγγουρίη ἐπιλάβῃ. Πράσα, ἀκτῆς καρπὸν, σέσελι, ἄνησον, λιβανωτὸν, σμύρναν καὶ οἶνον ἴσον τῷ χυλῷ τούτων [2] μίξας καὶ ἀναζέσας ψύχειν [3] μετρίως καὶ κλύζειν. — Ἢ μέλι, βούτυρον, μυελὸν καὶ κηρὸν [4] ἐνιέναι.

Ἄσσα ἐν αἰδοίῳ ἕλκεα ἔνι καὶ φύεται. Φύλλα ἐλαίης καὶ βάτου καὶ κισσοῦ καὶ ῥοιῆς γλυκείης τρίβειν λεῖα, διεὶς δὲ οἴνῳ παλαιῷ, ἐν εἰρίῳ προστίθεσθαι [5] τὴν νύκτα πρὸς τὰ αἰδοῖα καὶ [6] καταπλάσσειν· ὅταν δὲ ἡμέρη γένηται, εἰρύσαι, ἀφέψειν δὲ μύρτα ἐν οἴνῳ καὶ διακλύζεσθαι. — Ἢ χηνὸς ἔλαιον καὶ ῥητίνην τῆξαι καὶ κλύσαι. — Ἢ βούτυρον καὶ κεδρινὸν ἔλαιον, [7] μέλι παραμίσγειν σμικρὸν καὶ κλύζειν.

Ἕλκεα ἐν [8] στόματι ἀποξηραίνειν. Ἀργύρου ἄνθος ἐν οἴνῳ τρῖψαι καὶ κλύσαι. — Ἢ βούτυρον μετὰ μέλιτος κλύσαι. — Ἢ ἐχέτρωσιν καὶ σμύρναν καὶ μέλι οἴνῳ διεῖναι οἰνώδεϊ μέλανι χλιερῷ καὶ [9] κλύζειν· τῇ ὑστεραίῃ δὲ σχίνου φύλλα ἑψήσας ἐν ὕδατι [10] μετακλύζειν.

Ἄλλο, ἢν ἑλκωθῇ τὸ στόμα [11] τῶν μητρέων.

ad hunc modum curare oportet. Carnem bubulam longitudinis fere duarum palmarum et crassitudinis manubrii ad vesperem usque in pesso subdito, sub noctem tollito. Postero vero die rursus ad meridiem usque subdito et vinum dulce, cui mel admixtum sit, insuper bibat.

Collutio ad ulceratum uterum et si stranguria prehenderit. Porrum, sambuci fructum, seseli, anethum, thus, myrrha et vinum aequali ad horum decoctum mensura, his mixtis et fervefactis et modice refrigeratis colluito. — Aut mel, butyrum, medullam, et ceram intromittito.

Ad ulcera, quae in pudendis sunt et pullulant. Oleae, rubi, hederae et mali Punici dulcis folia, laeviter trita vino veteri diluta in vellere noctu pudendis apponito et cataplasmate admoveto. Cum vero dies illuxerit, detrahito et myrti baccis vino decoctis colluat. — Aut anserino adipe et resina liquefactis colluito. — Aut butyro et cedrino oleo cum pauco melle admixto colluito.

Ad osculi uteri ulcera exsiccanda. Argenti florem ex vino terito et colluito; aut butyro cum melle. Aut bryoniam albam et myrrham cum vino melle macerato, vino vero nigro tepido colluito. Lentisci vero foliis in aqua decoctis, postero die dein colluito.

Aliud ad uteri os ulceratum. Butyrum, thus,

[1] στειλαῖος. — [2] μίξας ταῦτα. — [3] καὶ μετρίως κλ. — [4] ἐνιέναι καὶ χρῆσθαι. — [5] τῇ νυκτί. — [6] καταπλάσσειν ἐν τούτοισι ὅταν. — [7] μέλιτι. — [8] μέλιτι ἀποξηραίνει. — [9] κλύζειν ἐν τῇ ὑστεραίῃ ἢ σχ. — [10] τούτω μετακλ. — [11] πάντων τῶν, — voluit πᾶν τῶν.

ante μῆκος omm. C. θ. Littr.; — στειλαιός vulg., στειλειός D., τείχεος cod. θ.; στειλαῖος C. Cord. ed. Bas., στελεός Lind., στειλιός J., τέλεος C., στειλεός Littr.; — μέχρι C. θ.; — δέ omm. C. θ.; — οὐ χρή pro αἴρειν C. θ.; — πινέτω iidem; — γλυκὺν μέλι ξυμμίσγουσα C.; — γλυκὺν ἔλαιον μίσγουσα cod. θ.

κλύσμα — ἐνιέναι.] κλυσμός C. H. K. θ.; — καὶ στραγγ. C. θ.; — καί ante οἶνον omm. C. θ.; — τούτω K., τούτων omm. C. θ.; — ταῦτα καὶ ἀναζέσας vulgo, unde ταῦτα abieci; — ἀναζέσας ταῦτα cod. θ.; — μετρίως καί de meo, s. potius e Foësii Latinis, καὶ μετρ. cett.; — καί ante κηρόν omm. C. θ.; — ἐνιέναι καὶ χρῆσθαι vulg., sed καὶ χρῆσθαι omm. C. θ. Littr. — Latetne fortasse in καὶ χρῆσθαι aliud quid, nempe sive καί sive ἢ χρίεσθαι. Idem supposuit Foësius, uti ex eius Latinis liquet.

ἄσσα — κλύζειν.] ὅσα D. J.; — δὲ ἂν K.; — ἢ φύεται J.; — ξύεται C. pro φύεται; — τῇ νυκτί vulg., τὴν νύκτα C. θ.; — καταπλάσσειν ἐν τούτοισι vulg., ἐν om. C., equidem totum emblema reiicio; — ἡμέρη ᾖ C. θ.; — μέλι cod. θ., Littr., μέλιτι vulg.; — κλῦσαι cod. θ. Inscriptio huius formulae male habita est a recentioribus; equidem eam intactam reliqui, non quia integram esse credo, sed quia probabilem emendationem non habeo in promptu. — Fueritne scriptum ἄσσα ἐν αἰδοίῳ ἕλκεα ἀποξηραίνειν?

ἕλκεα — μετακλύζειν.] ἄλλο pro ἕλκεα — ἀποξηραίνει D., de meo ἀποξηραίνειν; — ἐν μέλιτι ἀποξ. vulg., pro μέλιτι cod. θ. Littr. στόματι, μήτρῃσι cod. Serv., Foës. in adn., Lind.; — ἄνθος ἢ Parr. 6.; — βούτυρον καὶ κέδριον ἔλαιον J.; — διϊέναι vulg., διεῖναι cod. θ.; — οἴνῳ δὲ (οἰνώδει cod. θ.) μ. χλιαρῷ (χλιερῷ cod. θ.) vulg., textum descripsi uti Littr.; — post κλύζειν Littr. dedit τῇ ὑστεραίῃ σχίνου δὲ φύλλα ἑψήσας ἐν ὕδατι τουτέῳ μετακλύζειν, sed ἢ σχίνου (σχοίνου C. J., σχίνου δέ cod. θ.) φύλλα κ. τ. λ. fert vulg.; quomodo emendandum censuerim, ex ipso textu, quem dedi, liquet.

ἄλλο — κλύζε.] ἄλλο omm. Parr. 7. θ.; — ἢν — μη-

βούτυρον, λιβανωτὸς, σμύρνη, ῥητίνη, μυελὸς ἐλάφειος, — τούτοισι κλύζειν. — Ἢ φακῆν ἕψειν ἐν ὕδατι, καὶ [1] ἀποχέας κλύζε. — Ὅταν δὲ ὕδωρ ἐκ τῶν ὑστερέων ῥέῃ καὶ ἕλκεα ᾖ καὶ δάκνηται, χηνὸς [2] στέατι καὶ ᾠῷ διαχρίεσθαι. — Ἢ ὄϊος στέαρ, ἢ συὸς καὶ φακὸν ἐν οἴνῳ [3] ἑψήσας κεκρημένῳ ἴσῳ τῷ ὕδατι κλύζε.

Τὰ δ' ἐν τῷ αἰδοίῳ ἕλκεα [4] οἴνῳ καταιονᾶν· ἐπιπάσσειν δὲ μάνναν, βάτον, πίτυος φλοιὸν, — καὶ τῷ [5] ὕδατι νιψάσθω.

ϟα'. [6] Διεκβόλιον, ἢν ἐναποθάνῃ τὸ ἔμβρυον. Χαλβάνης ὅσον ἐλαίην [7] ἐνελίξασα ἐς ὀθόνιον [8] ἐς κέδριον ἐμβάψασα, προστιθέσθω πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης.

Ἕτερον. Κάλαμον [9] τὸν εὐώδεα καὶ σικύης ἐντεριώνην τρῖψαι ἐν χηνείῳ στέατι· ἐπίδησον δὲ [10] πρὸς τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὸ ἦτρον· καὶ σμικρὸν ἐνστάξασα ἐς εἴριον [11] προσθέσθω πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης· [12] καὶ κατ' ὀλίγον ἔρχεται.

Ἄλλο. Ἐρευθεδανὸν κόψας καὶ κέδρου πρίσματα ὕδωρ τε ἐπιχέας [13] θὲς ἐς τὴν αἰθρίην, εἶτα πρωῒ δὸς πρὸς τὰς ἀλγηδόνας.

Ἄλλο. Σιλφίου ὁκόσον δραχμὴν μίαν καὶ πράσου χυλὸν ὁκόσον ὀξύβαφον, παραμίξας κέδρινον ἔλαιον, ἥμισυ κυάθου σμικροῦ, δὸς [14] ἐκπιεῖν.

myrrha, resina, medulla cervi, — ex his colluito. Aut lenticulam in aqua decoquito percolataque colluito. Cum vero aqua ex utero fluxerit, et ulcera morsum attulerint, anserino adipe et ovo illinito. — Aut ovillum adipem et suillum et lentem ex vino coquito et ex eo pari aqua temperato colluito.

Ulcera vero in pudendo vino perfundenda. Inspergere autem oportet mannam thuris, rubum, et pini corticem; — horum vero decocto colluatur.

91. Medicamentum foetum mortuum eiiciens. Galbanum olivae magnitudine linteo convolutum, oleo cedrino intinctum ad os uteri in subdititio apponito.

Aliud. Calamum odoratum et cucumeris agrestis interiorem partem ex adipe anserino terito, ad umbilicum vero et imum ventrem obligato et exiguum in lanam instillatum ad uteri os in subdititio apponat et paulatim prodibit.

Aliud. Rubiam tusam et cedri ramenta, aqua affusa coelo sereno nocte exponito, deinde sub auroram ad dolores exhibeto.

Aliud. Laseris drachmae unius quantitatem et succi porri acetabulum, cedrini olei dimidio cyatho parvo admisto potui exhibeto.

[1] ἀποχέας τὸ ὕδωρ ἐν τούτῳ κλύζειν. — [2] στέαρ ᾠὸν διαχρίεσθαι. — [3] ἕψειν καὶ κεκρημένον ἴσον τ. ὕ. τούτῳ κλύζειν. — [4] ἐν τούτῳ pro οἴνῳ. — [5] ὕδατι τούτων ν. — [6] διεκβ. om., tum ἢν ἀποθ. — [7] ἐνελίξας. — [8] κέδρινον sine ἐς. — [9] τόν om. — [10] πρός abest. — [11] προστιθέσθω. — [12] καὶ — ἔρχεται om. — [13] τίθει. — [14] πιεῖν.

τρέων om. Ald.; — πάντων τῶν μ. Parr. 3., πασῶν τ. μ. F., πᾶς K., πάνπαν cod. θ.; — σμύργα Parr. 6. θ.; — κλύζε cod. θ. pro κλύζειν; — τούτοισι — ὕδατι καί om. J. Vides formulam male descriptam esse; deficit aliquid, nam spissâ illâ miscelâ nemo potuit κλύζειν; — ἀποχύσας (ἀποχέαι C. θ.) τὸ ὕδωρ (τὸ ὕδ. omm. C. θ.) ἐν (ἐν omm. C. θ.) τούτῳ κλύζειν (κλύζε C. θ.) vulg.; — ego ex ἀποχέαι effeci ἀποχέας et ἐν τούτῳ abieci; — ᾖ om. θ.; — στέαρ καὶ (καί omm. Parr. 7.) ᾠόν de meo in dativum mutavi; — στέαρ omm. C. θ.; — σύων cod. θ.; — ἢ φακόν K.; — ἴσον cett., ἴσῳ de meo; — τῷ ante ὕδατι omm. C. θ. Littr.; — τούτῳ κλύζειν vulg., τούτῳ κλύζε cod. θ. alii Parr. — Equidem ἑψήσας dedi pro vulgato in libris ἕψειν; quo facto τούτῳ abieci.

τὰ δὲ — νιψάσθω.] δ' cod. θ., δέ vulg.; — τῷ om. idem; — ἕλκεα ἐν (ἐν omm. C. θ.) τούτῳ (οἴνῳ cod. θ.) κατ. vulg., textum descripsi ut Littr.; — ἐπιπλάσσειν τε J.; — τούτω C. θ.; — τούτων vulg. ante νιψάσθω; ego pronomen abieci.

91. διεκβόλιον — μήτρης.] διεκβ. omm. Parr. 6.; — διαφθόρια cod. θ.; — φθόριον K., διαφθόριον Ald., C.; — ἀποθάνῃ vulg., sequor θ.; — τὸ ἐμβ. omm. C. θ.; — ἐνελίξας vulg., ἐνειλίξας D., Littr. femininum dedit; — ἐς ante κέδριον ex θ. Littr.; — κέδριον C., κέδρινον vulg., κεδρίνην cod. θ.; — ἐμβάψας idem.

ἕτερον — ἔρχεται.] ἕτ. om. C.; ἄλλο K.; — τόν ex θ. Littr., cett. omm.; — τρίψας cod. θ.; χηνός C. θ.; — πρός ante τὸν ὀμφ. de meo dedi; — ἀπ' αὐτοῦ ἐνστάξασα vulg., ἀπ' αὐτοῦ repudio; — ἐνστάξας cod. θ.; — προσθέσθω idem, προστιθέσθω vulg.; — καὶ (καί omm. C. θ.) ἐκ (ἐκτός Q.') τούτου (τοῦ pro τούτου Parr. 5. θ. Q.') κατ' ὀλίγον ἕλκεται (ἔρχεται C. θ.) — Littr. C. θ. secutus est; equidem καί retineo, sed ἐκ τούτου reiicio; potes ceterum ἔρχεται, potes ἕλκεται scribere, incertum est quid ab auctoris manu sit.

ἄλλο — ἀλγηδόνας.] ἄλλο omm. Parr. 3.; — πρίσμα K.; — τε omm. C. θ.; — θές C. θ. Littr., τίθει vulg.

ἄλλο — πιεῖν.] ἄλλο omm. F. G., quod item faciunt locis seqq., neque amplius noto; — καί ante πράσου om. K.; — ἐκπιεῖν C. θ., πιεῖν vulg.

Ἄλλο. Ταύρου χολὴν ὅσον ὀβολὸν, ἢ ἡμιωβόλιον, [1] τρίβων ἐν οἴνῳ δός· ἢ σταιτὶ [2] περιπλάσσων καταπιεῖν δίδου.

Ἄλλο. Καρκίνους ποταμίους πέντε καὶ λαπάθου καὶ πηγάνου ῥίζαν καὶ αἰθάλην ἀπὸ τοῦ ἰπνοῦ τρίψασα ὁμοῦ [3] πάντα ἐν μελικρήτῳ, ὑπαίθριον θεῖσα πινέτω [4] νῆστις.

Ἄλλο. Σικύης ἐντεριώνην [5] τρίψασα λείην ἐν κεδρίνῃ πίσσῃ ἐς εἴριον ἐνελίξασα, προσδήσασα πρὸς τὸ πτερὸν λίνῳ, προσθέσθω ἔσω· τοῦ δὲ πτεροῦ τὸ σκληρὸν προεχέτω σμικρὸν ἔξω ἐκ τοῦ εἰρίου· ὅταν δὲ αἷμα φανῇ, ἀφελέσθω.

Ἄλλο. Ἐλλεβόρου μέλανος λαβὼν ῥαβδίον ὅσον ἑξαδάκτυλον περιείλιξον εἰρίῳ, τὸ δὲ ἄκρον ἔα ψιλὸν εἶναι, εἶτα προσθέσθω ἔσω ὅτι μάλιστα· ὅταν δὲ αἱμαχθῇ τὸ ἄκρον, ἀφελέσθω.

Ἄλλο. Ἐλλέβορον μέλανα καὶ κανθαρίδας καὶ κόνυζαν τρίψας ἐν ὕδατι καὶ ποιήσας [6] βάλανον μαλθακὸν, ὅσον ἑξαδάκτυλον, ξήρανον· κἀπειδὰν σκληρὸν γένηται, εἰρίῳ περιελίξασα προσθέσθω, τὸ δὲ ἄκρον [7] κεδρίᾳ χρισάτω καὶ ἔστω ψιλόν· ὅταν δὲ αἷμα φανῇ, ἀφελέσθω.

Ἐκβόλιον, ἢν ἔμβρυον τεθνεὸς ἔνδον ᾖ, ἢ ἀπόπληκτον. Βατράχιον καὶ ἐλατηρίου σμικρὸν [8] μῖξαι ἐν ὄξεϊ εὐκρήτῳ καὶ δοῦναι πι-

Aliud: Fel tauri oboli aut dimidii oboli pondere ex vino tritum exhibeto, aut farina aqua macerata obductum devorandum dato.

Aliud. Cancros fluviatiles quinque, lapathi et rutae radicem et furni fuliginem, omnia simul trita et aqua mulsa permista et coelo sereno per noctem exposita ieiuna bibat.

Aliud. Cucumeris agrestis partem interiorem laeviter tritam, cedrina pice subactam, lana convolutam filo circa pennam deligatam intro sibi subdat. Pars autem pennae dura foris ex lana paulum promineat; ubi vero sanguis apparuerit, sibi detrahat.

Aliud. Veratri nigri surculum sex digitos longum, lana obvolutum, ita ut eius extremum nudum relinquatur, deinde intro quam penitissime sibi supponat, cum vero extremum sanguine infectum fuerit, sibi detrahat.

Aliud. Veratrum nigrum, cantharidas et conyzam ex aqua terito et in glandem mollem sex fere digitos longam efformata siccato et ubi induruerit lana obvolutam supponat; extremum vero cedria illinatur et nudum maneat, cumque sanguis apparuerit, sibi detrahat.

Remedium foetum, si intus sit mortuum, aut sideratum, eiiciens. Ranunculum et elaterii exiguum ex aceto tepido commixtum potui ex-

[1] τρίψον. — [2] περιπλάσας ὢν πάλιν κ. δ. — [3] πάντα καὶ ἑννωσασαν ἐν μ. — [4] νῆστις ἐκ τρίτου. — [5] τρίψας λευκήν. — [6] βαλάνειον i. e. βαλάνιον. — [7] κέδρῃ. — [8] μῖξας.

ἄλλο — δίδου.] χολῆς cod. θ.; — ἢν [ἐν] στ. Lind.; — ἢ σταιτὶ περιπλάσαι ὢν πάλιν καταπιεῖν δίδου vulg.; — περιπλάσσων pro περιπλάσαι ὢν Littr. ex θ.; — pro ὢν Lind. ὡς. C. in marg. et D. ὠόν; — Lind. πάλην, — ἔμπαλιν pro ὢν πάλιν Cord., καταπίνειν cod. D. — Mihi πάλιν in Littréi lect. otiosum videtur; fuit puto dittographia σταιτὶ περιπλάσσειν et περιπάσσειν πάλην, itaque πάλιν omitto.

ἄλλο — νῆστις.] λαπάθου ῥίζαν cod. θ.; — καὶ πηγ. om. C.; — αἴθαλον vulg., αἰθάλην C. K. Littr.; — τρίψας cod. θ.; — πάντα καὶ ἑνώσασα vulg., cum C. καὶ ἑνώσασα omitto; — πιέτω C.; — νῆστις ἐκ (ἐκ omm. C. θ.) τρίτου (τούτου pro τρίτου Cord.; — τρίς C. θ.); — Littr. C. θ. sequitur; mihi illud ἐκ τρίτου s. τρίς otiosum videtur, nempe puto ἐκ τούτου recentius emblema esse, quod in ἐκ τρίτου abierit; pro hoc vero in C. θ. τρίς est correctio arbitraria.

ἄλλο — ἀφελέσθω.] vulgo ἐνελίξας, προσδήσας, sed ἐνελίξασα cod. θ.; — προσδήσασα Ald., Parr. 5.; προσδησάτω cod. θ.; — προσθέσθω δὲ (δέ om. θ.) ὅσον (ἔσω pro ὅσον cod. θ., εἴσω voluit Foës., dedit Lind.) τοῦ vulg.; textum uti Littréus descripsi; — τὸ σκληρόν om. θ.; — προσεχέτω vulg., cum Littr. sequor θ.; — φανῆται vulg., φανῇ C. θ. Littr., φανεῖται K.; — de meo etiam principio formulae τρίψας in femininum mutavi.

ἄλλο ἐλλεβ. — ἀφελέσθω.] ἓξ δακτύλων vulgo; — sequor θ.; περιέλιξον idem; — περιελίξας K.; — vulgatum ἐν ante εἰρίῳ cum C. θ. omisi.

ἄλλο — φανῇ, ἀφελέσθω.] Totum hunc locum omm. D. Q.'; — κονύζην C., κονιαν cod. θ.; — καί ante ποιήσας omm. C. θ.; — βαλάνιον Parr. 7.; — ξήρανον omm. C. θ.; — δέ ante ἄκρον omm. iidem; — κεδρίᾳ cod. θ. Littr., κέδρῃ vulg.; — φανῆται vulg., φανῇ C. θ.; — ἀφελέτω cod. θ.

ἐκβόλιον — ἐμβαλέσθω.] ἐκβ. omm. Parr. duo, ἄλλο pro ἐκβ. duo alii; — ἔνδον omm. C. θ.; — ᾖ om. θ., ἢ om. C., sed θ. post ἀποπλ. fert ᾖ; — ἐλατηρίου C. θ. Littr., ἐλατήριον vulg.; — ἀκρήτῳ vulg., εὐκρήτῳ cod. θ. Littr.; — καὶ πῖσαι cod. θ., καὶ ποιῆσαι C. — Ante ᾖ C. νόθα; — καυλὸς ἀπ. C. θ.; — κατὰ τό om. C.; — χρνστ. C. θ.; — ἐμβαλλέσθω Parr. 4., ἐμβ. omm. C. θ., quorum hic addit ἢν εὔτοκον θεραπεύῃς, κόψας βόλιτον αὖον καὶ διασήσας ὅσον τέσσερας.

εἶν. — Ἢ κράμβης ἁπαλὸς καυλὸς κατὰ τὸ ἄκρον νετώπῳ χριόμενος ἐμβαλέσθω.

---

[1] ΝΟΘΑ ΤΗΙ ΤΕΛΕΥΤΗΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΡΟΣΚΕΙΜΕΝΑ.

ϛβ'. Βηχὸς παιδίου. Θαψίην ἐπ' ἀλφίτοισι ψωμίζειν.

Ἕτερον. Ὠιὸν ὀπτήσαντα, τὴν λέκιθον ἐξελόντα τρῖψαι· καὶ σήσαμον λευκὸν πεφρυγμένον καὶ ἅλας ἐν μέλιτι ἐκλείχειν.

Τὴν κοιλίην λῦσαι παιδίου. Εἴριον ἄπλυτον ἐς μέλι βάψας ἐνθεῖναι. — Ἢν δὲ γεραίτερον ᾖ, κρομμύων τὰ ἔσωθεν τρίψας ἐντιθέναι. Ἢν δὲ μὴ, κλύσαι γάλακτι αἰγὸς, ξυμμίξας μέλι· ἐὰν δὲ γάλα μὴ ᾖ, σητάνιον ἄλευρον ἐκπλύνας, μέλι καὶ ἔλαιον ξυμμίξας, χλιερῷ κλύσαι.

Ἄσθματος παιδίου. Λιβανωτὸν ἐν οἴνῳ γλυκεῖ, ἀλουσίη.

Καθαρτήριον. Βαλανίδας ποιέειν, κοτύλην μέλιτος, ἀνήσου ὀξύβαφον, ἀσφάλτου δύο δραχμὰς, χολῆς βοὸς, σμύρνης τρεῖς δραχμὰς, πόσιν ἐλατηρίου· ἕψειν ἐν χαλκῷ, μίσγειν δ' ἔλαιον χηνὸς, καὶ ὅταν μέλλῃς χρῆσθαι, ἀλείφειν τὰς βαλάνους τῷ χηνείῳ μαλακῷ· εἰρίῳ δὲ χρῆσθαι τῷ οἴῳ, ἐλαίῳ δὲ σχινίνῳ, τούτῳ μίσγειν κιννάβαρι.

ϛγ'. Ἔμετον λύει. Ὠκίμου χυλὸς ἐν οἴνῳ λευκῷ. Ἕτερον. Ἀλήτου σητανίου κεχυλισμένου τὸ ὕδωρ, ἢ ῥοιὰς γλυκείας καὶ ὀξείας ἀποχυλώσας, εἶτα μέλιτι μίξας . . . . .

hibeto. — Aut brassicae tener cauliculus extrema parte netopo illitus intromittatur.

SPURIA AD CALCEM LIBRI PRIMI DE MORBIS MULIERUM ADIECTA.

92. Tussis infantuli remedium. Thapsiam cum polenta in os indito.

Aliud. Ovi assati exemptum vitellum cum sesamo albo tosto, sale et melle delingendum praebeto.

Ad pueri alvum solvendam. Lanam succidam melli intinctam indito. Quodsi adultior iam fuerit, ceparum interiores partes ex melle tritas indito. Sin minus, sublue lacte caprino melle admixto. Si lac deficiat, farinam sitaniam elotam, melle, oleo ammixto, tepidam infundito.

Ad asthma pueri. *Formula lacunosa esse videtur.*

Medicamentum, quod purget. — Glandulas conficito ex mellis hemina, anethi acetabulo, bituminis drachmis duabus, fellis bubuli, myrrhae drachmis tribus, elaterio quantum ad potionem satis sit. Haec admixto anserino adipe aeneo vase coquito. Atque ubi uti voles, glandes illinito . . . .

93. Vomitum tollit ocimi succus ex vino albo. Aliud. Farinae sitaneae percolatum decoctum, aut mali Punici dulcis et acidi expressus succus, postea melle ammixto . . . . . .

[1] Haec νόθα in cod. Voss., quemadmodum in multis Parr., non habentur.

92. νόθα — προσκείμενα.] Hanc inscriptionem omm. C. θ.; — Parr. 7. omm. totum hoc additamentum ad finem libri usque; in edd. antt. ad calcem libri περὶ ἀφόρων legitur.

Βηχὸς — ἐκλείχειν.] παιδίοισι cod. θ.; — ὀπτήσας εἶτα τὴν idem; — ἅλες vulgo, de meo ἅλας dedi; — ἐνλείχειν vulg., ἐλλείχειν Littr., de meo ἐκλ. scripsi.

τὴν κοιλίην — κλύσαι.] τοῦ παιδίου vulg., τοῦ omm. edd. antt., C. θ. Littr.; — ἐντιθέναι cod. θ.; — ἐάν vulg., ἤν cod. θ. Littr.; — κρομμύου cod. θ., — ἔξωθεν vulg., ἔσωθεν cod. θ., Foës. in Latinis, Lind., Littr.; — Foës. Latine reddit, quasi ἐν μέλιτι τρίψας ἐντιθέναι legisset. Fortasse id voluit auctor, itaque eius Latina servavi; — ἢν δὲ μὴ — μέλι ex θ. supplevit Littr.; — μέλι [τε] καὶ ἔλ. Lind. — μίξας vulgo, ξυμμ. de meo.

Ἄσθματος — κιννάβαρι.] ἀνίσου vulg., ἀννήσου cod. θ.; — χολήν cett., χολῆς de meo; — δ' ἔλαιον ex θ. scripsi, vulgo δ' om. — μέλλῃς cod. θ., μέλλῃ vulg.; — τῷ χηνείῳ μαλακῷ (μαλθακῷ C. θ.) εἰρίῳ δὲ χρῆσθαι τῷ οἴῳ (ἔξω νετώπῳ pro τῷ οἴῳ cod. θ.) εἰρίῳ δὲ (δέ om. θ.) vulg. — Lind. scripsit: βαλάνους τῷ χηνείῳ ἢ τῷ οἴῳ, εἰρίῳ δὲ χρῆσθαι μαλθακῷ, ἐλαίῳ κ. τ. λ. — Dubium non est, quin vulgata corrupta sit et quin partim verum viderit Lind.; suspicor tamen abundare τῷ χηνείῳ et τῷ οἴῳ et licet certam medelam non videam puto fere datum fuisse καὶ ὅταν μέλλῃς χρῆσθαι, ἀλείφειν τὰς βαλάνους ἐλαίῳ σχινίνῳ μίσγοντα κιννάβαρι· εἰρίῳ δὲ χρῆσθαι μαλθακῷ.

93. ἐμέτου — μίξας.] ὠκύμου vulg., sed ὀκίμου cod. θ. —

ϛδ'. Τὸ σηπτικὸν ὧδε ποιέεται. Ἐλλέβορος μέλας, σανδαράκη, λεπὶς χαλκοῦ, ἴσον ἑκάστου τρίβειν χωρίς· ὅταν δὲ λεῖον ᾖ, παραμίξαι μιᾶς μερίδος διπλάσιον τίτανον καὶ ἀναδεύσας κεδρίνῳ χρῶ.

ϛε'. Ὀπτὸν φάρμακον ὧδε ποιέεται. Ἄνθος κεκαυμένον καθαρῶς, ἄχρις οὗ φοινικοῦν γένηται, τρίψας λεῖον χρῶ.

ϛϛ'. Τὸ μέλαν φάρμακον. Λεπὶς, ἄνθος, χωρὶς τρίβειν ἑκάτερον· ὅταν δὲ λεῖον τρίψῃς οὕτω μίσγειν· ποιέειν δύο ἢ τρία εἴδη τοῦ φαρμάκου, τὸ μὲν ἰσχυρότατον τὸ ἄνθος τριτημόριον τῆς λεπίδος, τὸ δὲ δεύτερον, τεταρτημόριον, τὸ δὲ τρίτον πεμπτημόριον· [τοῦτο τὸ φάρμακον ἐπίπαν ἁρμόζει.]

ϛζ'. Διάλειπτον πρὸς τὴν ξυνάγχην. Κάχρυς, ἀσταφὶς ἀγρία, ἀψίνθιον, ἐλατήριον, μέλι.

ϛη'. Ἐν τοῖσι ποδαγρικοῖσι ὀδυνήμασι τὰ ἐφιστάμενα ἁλὶ καταπλάσσειν ὕδατι φυρῶντα λεῖον καὶ μὴ λούειν τριῶν ἡμερέων· ὅταν δὲ λούσῃς, αὖθις νίτρον ὠμὸν τρίψαντα καὶ μέλι ὀλίγον, τούτῳ ὥσπερ τῷ ἁλὶ χρέεσθαι τὸν ἴσον χρόνον. — ἐς κύθραν ἅλας ἐμβάλλειν λείους εἶτα στυπτηρίην ὀλίγην ἐπιπάσας τιθέναι τὰ χαλκεῖα καὶ αὖθις ἐπιπάσσειν τοὺς ἅλας καὶ τὴν στυπτηρίην, εἶτα καταλείψας ὑποκάειν νύκτα καὶ ἡμέρην.

94. Medicamentum, quod exedit, sic conficitur. Veratrum nigrum, sandaracham, aeris squamam, singula aequali portione seorsim terito. Ubi autem laeviter tritum fuerit, ad unam partem dupla calce admista, cedrino oleo subacta, adhibe.

95. . . . . Aeris flore sincere combusto, quoad ruber evadat, laeviter trito utitor.

96. Nigrum medicamentum. Squamam, aeris florem, utrumque seorsim terito; laeviter tritum permisceto. Duo aut tria huius medicamenti genera conficito: unum quidem vehemensimum, quod aeris florem ad squamam tertiam habet partem, alterum quod quartam habet partem, tertium vero quod quintam.

97. Medicamentum, quod illinitur ad anginam. *Formulae pars tantum esse videtur.*

98. In podagricis doloribus tumores sale laeviter trito, aqua subacto, velut cataplasmate obducito, nec tribus diebus lavato. Cum vero laveris, rursus nitrum crudum et mellis paucillum laeviter tritum, quemadmodum sal, pari temporis intervallo adhibeto. — *Locus corruptus.*

ῥοιῆς γλυκείης καὶ ὀξείης idem; — μέλιτι vulg., μέλι cod. θ. Littr. — In fine aliquid deësse videtur; fortasse χρῶ.

94. τὸ σηπτικὸν — χρῶ.] σανδαράχη Lind.; — τιτάνου cod. θ. et καὶ δεύσας pro ἀναδ., unde καί recepi; — ex eodem cod. χρῶ scribo pro vulgato χριέτω.

95. ὀπτὸν — χρῶ.] τὸ ὀπτόν cod. θ.; — σηπτόν Foës. in adn., Lind. — Ego non nego Foësium verum vidisse et ὀπτόν esse vitiosum; sed fortasse tota inscriptio e superiore nata est, et pro ea solum ἢ est legendum. — Dein ἄχρι cod. θ.; — οὖν vulg., οὗ C. θ. Lind., Littr.; — ceteri τούτῳ χρῶ, sed malui omittere otiosum pronomen.

96. τὸ μέλαν — ἁρμόζει.] τρίβῃς vulg., τρίψῃς cod. θ., Littr.; — μίσγειν cod. θ. Littr., μίσγε vulg.; — τὸ ἄνθος δὲ τριτ. C.; — τριτήμορον cod. θ.; τεταρτήμορον idem; — πεμπτημόριον idem et Littr., πεντημόριον vulg.; — ἐπὶ πᾶν ἁρμόττει cod. θ. Sed postrema haec additamentum recens esse credo; — certum est ἐπίπαν s. ἐπὶ πᾶν ἁρμόζει ineptum esse.

97. διάλειπτον — μέλι.] διαλειπὸν πρὸς τὸ συνάγχους C., τοὺς συνάγχους cod. θ.; — κάχρυς ἀστ. ex θ. Littr.; — κάχρυα σταφὶς vulg. — Locus lacunosus!

98. ἐν — ἡμέρην.] τοῖσι ποδαγρικοῖσι cod. θ. Littr., τοῖς ποδαλγικοῖς vulg. ἀφιστ. cett., de meo ἐφιστάμενα; — ἁλί ex solo θ. Littr.; Corn., Foës., Lind., νίτρον aut νίτρῳ excidisse putarunt; — φύροντα vulg., φυρῶντα cod. θ.; — λούειν, λούσῃς vulg., λύειν, λύσῃς cod. θ. Littr.; — νίτρον ὠμὸν τοῦ ἐρυθροῦ vulg., equidem τοῦ ἐρυθροῦ emblema alienum esse credo; — τούτῳ ὥσπερ αἰεὶ (ἁλί cod. θ.) χρέεσθαι (χρῆσθαι cod. θ., χρίεσθαι C.) καὶ (καί om. C.) τόν vulg.; cum Littréo θ. sequor, sed τῷ ante ἁλί de meo addidi; — τὸν ἴσον — ἕδρην om. Lind.; — χύτρην cod. θ.; — ἅλας ex θ. Littr., vulgo om.; — ἐμβαλὼν λίους cod. θ.; — ὀλίγην — στυπτηρίην om. vulg., addidit ex θ. Littr.; equidem in his ἐπιπάσας τιθέναι de meo dedi pro ἐπιπάσαι εἶτα τιθέναι, ut repetitionem particulae εἶτα vitarem; — ὑποκεῖν vulg., ὑποκαεῖν C. θ.; — ὑποκάειν Littr. Verba autem ἐς κύθραν — καὶ ἡμέρην non intelligo: τιθέναι τὰ χαλκεῖα nullo nexu cum superioribus tenetur, in quibus χαλκείων nulla mentio facta; huic malo quomodo medear non video; — dein εἶτα καταλείψας ὑποκάειν non magis intelligitur, sed hic suspicor in καταλείψας latere κατακάλυψας. — Locum ceterum pro desperato dimitto.

ϛθ'. Τὴν ἕδρην ἐμβάλλειν. Ἀσταφίδι λείῃ τετριμμένῃ ὑπαλείφειν τὴν ἕδρην.

ρ'. Τὰ πεπωρωμένα διαχεῖ. Σανδαράκην ἐν σταιτὶ . . . . .

ρα'. Θρίδακος τῆς ἐρυθρῆς ὀπὸς ὀδύνην λύει πᾶσαν ἐν ὕδατι· σταθμὸς ἡμιωβόλιον Ἀττικόν.

ρβ'. Ὀφθαλμικά. Χαλκὸς κεκαυμένος, ἰὸς, σμύρνα, χολὴ αἰγός· ὁμοῦ τρίψας λεῖα οἴνῳ διεῖναι λευκῷ· εἶτα ξηρᾶναι πρὸς τὸν ἥλιον ἐν χαλκείῳ· ἔπειτα ἐς κάλαμον ἐμβαλὼν, ξηρῷ χρῆσθαι.

ργ'. Ἔμπαστον. Μίσυ κατακαύσας τρῖβε ἐν ἴγδῃ· ξυμμίσγειν δ' αὐτῷ σποδὸν χρυσῖτιν πεπλυμένην· ἔστω δὲ τῆς σποδοῦ τρία μέρη, τοῦ μίσυος ἕν· τὸ μίσυ κατάκαιε ἐς μᾶζαν, φυλασσόμενος ὅκως μὴ ἐκρυῇ· [ὀπτώμενον γὰρ ἐξυγραίνεται·] ὅταν δὲ καλῶς ὀπτὸν ᾖ, φοινίκεον γίγνεται.

Ἔμπαστον. Ψιμύθιον τὸν αὐτὸν τρόπον μισγόμενον τῷ μίσυϊ ὠπτημένῳ ὥσπερ ἐν τῇ χρυσίτιδι σποδῷ τὸ μίσυ γίγνεται.

Ἕτερον ἔμπαστον ἰσχυρότερον τούτου. Σποδὸς Κυπρίη ἐκ τοῦ ἀσβόλου πεπλυμένη καὶ ψιμύθιον καὶ μίσυ ὀπτόν· εἶναι δὲ δεῖ δύο μοίρια τῆς σποδοῦ καὶ τοῦ ψιμυθίου, ἓν τοῦ μίσυος.

ρδ'. Ὑγρόν. Ἀνεμώνης τὰ φύλλα κό-

99. Remedium ut anus prolapsus restituatur. Uva passa trita anum sublinere oportet.

100. Callosas durities discutit. Sandaracam in farinae massa . . . .

101. Lactucae rubrae succus in aqua quemvis dolorem solvit, pondere oboli Attici dimidii.

102. Ophthalmica medicamenta. Aes ustum, aeruginem, myrrham, fel caprae, una laeviter trita vino albo diluere oportet; dein ad solem siccare in vase aeneo. Postea in arundinem iniecto sicco remedio utendum.

103. Remedium, quod pulvere inspergitur. Misy ustum in pila terito, admisceto vero chrysitidis cinerem lotum. Sint autem cineris partes tres, misyos una; — ure misy, ut maza fiat, cavens ne effluat, [liquescit enim dum torretur;] cum vero probe ustum sit, punicei fit coloris.

Remedium pulveris forma inspergendum. *Locus integer non est.*

Aliud pulveris forma inspergendum illo fortius. Spodium Cyprium ex fuligine lotum, cerusa et misy ustum. Sint autem duae spodii partes et cerusae, una misyos.

104. Liquidum remedium. Anemones folia

99. τὴν — ἕδρην.] ἐμβαλεῖν vulg., ἐμβάλλει cod. θ. Littr.; — τετριμμένην C.; — τετριμμένῃ, ξηρῇ cett., quod mihi absurdum videtur; uva passa contrita inungi potest; non potest quae exsiccata sit et in pulverem redacta; itaque ξηρῇ omitto; — ἐναλείφοντι vulg., ἐπαλείφειν cod. θ. Littréus; — de meo ὑπαλείφειν scripsi.

100. τὰ — σταιτί . . . .] πεπυρωμένα, διάχριε ἀνδράχνην ἐν vulg.; — πεπωρωμένα διαχεῖ σανδαράχην ἐν cod. θ. — Locum, ut Littr. descripsi, sed lacunam notavi; in fine desunt nonnulla.

θρίδακος — ἀττικόν.] ἐρυθρῆς ὀπόσον (ὀπὸς cod. θ.) ὁλκῆς (ὀδύνην C. θ.) λύει (λύε Lind.) πᾶσαν (ἅπασαν cod. θ.) vulg.; — textum descripsi, ut Littr.

102. ὀφθαλμικά — χρῆσθαι.] χαλκοῦ (χαλκὸς edd. antt. C.) χολὴ αἰγὸς, σμύρνα, ταῦτα λύεται πάντα vulg.; cum Littréo cod. θ. sequor, sed λύεται abiicio, quum et supervacaneum sit et ineptum h. l., quo reiecto non χολῇ, ut θ., sed vulgatum χολή dedi; — delevi etiam ταῦτα πάντα, quod ante ὁμοῦ fertur in libris; — διεῖναι cod. θ., διιέναι vulg.; — εἶτα — χαλκείῳ ex θ. supplevit Littr., legitur tamen χαλκίῳ in eo cod.

103. ἔμπαστον — γίγνεται.] ἔμπλαστον vulg., ἔνπαστον θ. et ita deinceps locis tribus singulis in hoc capitulo. — Foës. „quod pulvere inspergitur" recte; itaque singulis locis ἔμπαστον scribo, κατασκευάσας vulg., κατακαύσας cod. θ. Littr.; — τρίβειν cod. θ.; — δ' idem, δέ vulg.; — εἶναι pro ἔστω cod. θ., ἔστι C.; — μέρη e solo θ. recepi; — τρία ἢ μίσυ ὡς ἓν ἥμισυ κατάκαιε C., τοῦ δὲ μ. cod. θ., — τὸ δὲ μ. κατακαίειν ἐς μάζαν, φυλασσ. ὅπως cod. θ. idemque ἤ pro ᾖ. Uncinis intersepsi ὀπτώμενον γὰρ ἐξυγραίνεται, quia scholion est. Non delevi, quia vel nobis, qui hodie librum legimus, utile est.

ἔμπαστον — μίσυ γίγνεται.] τῷ μίσυ ὀπτωμένῳ ὅπερ ἐν cod. θ. Non satis intelligo ὥσπερ ἐν τῇ χρυσίτιδι σποδῷ τὸ μίσυ γίγνεται: si οἷονπερ legeretur, tanquam membrum per se constans acciperem; — iam vero credo legendum esse ὥσπερ τῇ χρυσίτιδι σποδῷ τὸ μίσυ.

ἕτερον — μίσυος.] κυπρία vulg., κυπρίη cod. θ. Littr.; — πεπλυμένον vulg., πεπλυμένη cod. θ. Littr., idemque Foës. voluit, dedit Lind. — Dein: δύο μοίρας τῆς σποδοῦ τοῦ ψιμυθίου ἓν τούτῳ μίσυος ξηρόν. Ἀνεμώνης vulg.; — δύο μοίρας τῆς σπ., τοῦ ψιμυθίου ἕν, τοῦ μίσυος ἕν. Ὑγρὸν ἀνεμώνης voluit Foës., dedit Lind.; — δύο μορία τ. σπ. καὶ τ. ψ. ἐν (sic) τοῦ μίσυος Ὑγρὸν ἀνεμώνης cod. θ., e quo textum uti Littr. descripsi, nisi quod in εἶναι δὲ δεῖ, de meo δεῖ dedi; et quod ὑγρόν mihi est inscriptio formulae, quae opponitur sequentibus, quibus ξηρόν significatur. Credidi aliquando inscriptionem esse ὑγρῶν, uti p. 363. vol. I., sed collatis locis vicinis puto ὑγρόν esse servandum.

104. ὑγρόν — χρῶ.] De inscriptione ὑγρόν cf. adn. pro-

ψαντα ἐκπιέσαι καὶ ἐς τὸν ἥλιον θεῖναι ἐν χαλκῷ ἐρυθρῷ κατακαλύψαντα, ὅκως μηδὲν ἐμπεσεῖται· ὅταν δὲ παχὺ ᾖ, διαπλάσσειν φθόεις, εἶτα ξηραίνειν· ὅταν δὲ ξηρανθῇ, κατακαίειν ὡς δυνατὸν μάλιστα· εἶτα ἐπειδὰν ψυχθῇ, τρίβειν λεῖα καὶ μίσγειν σποδὸν πεπλυμένην τὴν ἐκ τοῦ ἀσβόλου ἴσην πρὸς ἴσον, εἶτα παραστάζων νετώπου σμικρὸν τρίβειν, εἶτα μέλιτι διεῖναι· εἶτα ξηρήνας, ἐς χαλκῆν κιστίδα ἐμβαλὼν χρῶ.

Ξηρὸν μαλθακόν. Σποδὸν Κυπρίην χαλκῖτιν ἄπλυτον, καὶ ἄνθος χαλκοῦ, ἴσα μίσγειν καὶ τρίβειν λεῖα.

Ἕτερον ξηρόν. Σποδὸς Κυπρίη, χαλαῖτις λεῖα τετριμμένη καὶ σποδὸς χρυσῖτις ἄπλυτος, [ἐν ᾗ ἀφέψεται τὸ χρυσίον,] ἴσα ἀλλήλοις λεῖα τρίβειν.

Ἕτερον ξηρόν. Σποδὸς πεπλυμένη, χρυσῖτις καὶ ἀφρὸς χαλκοῦ ἴσα λεῖα.

Ἕτερον. Ὄμφακος χυλὸς καὶ σποδὸς Κυπρίη· τὴν ὄμφακα ἀκμάζουσαν χρὴ ἐκπιέσαι δι' ὀθονίου ἐς χαλκεῖον ἐρυθρὸν καὶ μῖξαι ὄξεος τρίτον μέρος λευκοῦ ὡς ὀξυτάτου καὶ οὕτω καθέψειν ἐν τῷ ἡλίῳ καὶ αναταράσσειν πεντάκις τῆς ἡμέρης· ὅταν δὲ παχὺς γένηται ὁ χυλὸς, σποδὸν τὴν Κυπρίην τῆς χαλκίτιδος λείην ἐμβάλλειν καὶ ἀναμῖξαι· ἐμβάλλειν δὲ τὴν σποδὸν, ὅταν ἑκταῖος ἢ ἑβδομαῖος ὁ χυλὸς ἐν τῷ ἡλίῳ κείμενος ᾖ, — ἐς κοτύλην Ἀττικὴν τοῦ χυλοῦ τῆς σποδοῦ δραχμὰς ὀκτώ· ἐὰν δὲ βούλῃ δριμύτερον εἶναι, ἐλάσσω τὴν σποδόν· ἐὰν δὲ μαλ-

contunde et exprime et in aeris rubri vase ad solem exponito, cooperto ne quid incidat. Cum vero crassum factum fuerit, pastillos formato, deinde siccato. Cum vero desiccatum fuerit, quam maxime poteris, urito. Deinde refrigeratos laeviter terito et ad parem spodii ex fuligine loti portionem parem eius admisceto. Deinde netopi instillato pauxillo terito, dein melle diluito. Deinde siccato, in capsulam aeneam iniicito et utitor.

Aridum molle. Spodium Cyprium, chalcitidem illotam, et aeris florem aequalibus portionibus misceto et laeviter terito.

Locus integer non est. cf. adn.

Aliud aridum. Spodium lotum, chrysitis et aeris spuma aequalibus portionibus laevigata.

Aliud. Uvae immaturae succus et spodium Cyprium. Uvae immaturae grandioris succum ex linteo in vase aeris rubri exprimito, aceti albi acerrimi tertia parte admixta, sicque in sole decoquito et quinquies die versato. Cum vero crassus succus evaserit, Cyprium cinerem chalcitidis laeviter tritum iniicito et permisceto. Ita autem cinerem iniicere oportet, ut cum per sex septemve dies succus soli expositus fuerit, ad heminam Atticam succi, cineris drachmas octo iniicias. Quodsi acrius voles, cineris minus, sin lenius, plus adiicito. Post haec resiccato, quoad pastilli formari queant. Deinde

xime antecedentem; — ἐμπέσηται codd., emendavit Littr.; — εἶτ' cod. θ.; — σπόδῳ πεπλυμένῃ τῇ ἐκ τοῦ ἀσβόλου ἴσον, εἶτα vulg.; — cum Littréo sequor θ.; — νέτωπον σμ. cett., de meo νετώπου scripsi; — διεῖναι idem, διϊέναι vulg.; — ἐμβαλών de suo addidit Littr., quem sequor; — τούτῳ χρῶ (χρῆσθαι cod. θ.) codd., sed τούτῳ omitto.

ξηρὸν μαλθακὸν — λεῖα.] μαλθ. cod. θ., μαλακόν cett.; — χαλκῖτις ἄπλυτος λεῖα τετριμμένη vulg., equidem λεῖα τετριμμ. omisi; propter seqq. prorsus otiosum est; — simul χαλκίτιδα ἄπλυτον scripsi; — ἀφρὸς χαλκοῦ cod. θ.; — ταῦτα ἴσα μ. cett.; — abieci ταῦτα.

ἕτερον — λεῖα τρίβειν.] κυπρίῃ cod. θ. Littr.; — κυπρία vulg.; — διατετριμμένη vulg., λία τετριμμένη cod. θ., unde Littr. λεῖα τετρ.; — porro ἄπλυτος ἐναφεψεῖται τὸ χρυσίον ταύταις ἀλλήλαις (ταύτας ἀλλήλας Foës. in adn.) διατρίβειν vulg.; — ἄπλυτος ἐναφεψεῖν χρυσῖτιν καὶ ταύτας ἀλλήλας διατρίβειν Lind.; — ἄπλυτος ενη ἀφέψεται τὸ χρυσίον ἴσα ἀλλήλοις λία τρίβειν cod. θ., unde textum, uti Littréus descripsi. — Sed textui fidem non habeo: λεῖα τετριμμένη otiosum et ineptum est, uti in superiore formula dixi esse et eadem de causa; — tum vero manifesto illud ἐν ᾗ ἀφέψεταί τὸ χρυσίον scholion est ad σποδὸς χρυσῖτις, a quo locum liberare oportet. — Ut brevis sim: vellem fere: Ἕτερον ξηρόν. Σποδὸς Κυπρίη χαλκῖτις καὶ σποδὸς χρυσῖτις ἄπλυτος· — ἴσα ἀλλήλοισι λεῖα τρίβειν.

ἕτερον — λεῖα.] Nulla lectionis varietas, quam tenere sit operae pretium.

ἕτερον — μὴ ἕξει.] καί ante σποδός om. θ.; — κυπρίῃ ex θ. Littr., κυπρία vulg.; — χρὴ ἐκπιέσαι τὸν χυλόν cett.; — equidem otiosum τὸν χυλόν abegi; — χαλκεῖον vulg., χαλκόν cod. θ. Littr.; — οὕτως vulg., οὕτω cod. θ. Littr.; — σποδὸν τῆς κυπρίης τῆς χαλκίτιδος ferunt libri, quod constare nequit, ita ut mutaverim de meo; — ἀναμίξαι ὅταν δὲ (δέ omm. Ald. C.) ἑκταῖος ἢ ἑβδομαῖος ᾖ ὁ χυλὸς

θακώτερον, πλέω· μετὰ δὲ ταῦτα ξηραίνειν, ἄχρις οὗ δυνατὸν διαπλάσαι φθόεις· εἶτα ἐγξηραίνειν, κρεμάσας ἄνω ὑπὲρ καπνοῦ καὶ οὕτω ξηραίνειν μέχρις οὗ ὀστρακῶδες γένηται, ὥστε τριβόμενον μὴ ξυστρέφεσθαι, εἶθ' οὕτως χρῶ· κείσθω δὲ ὅκου ἰκμάδα μὴ ἕξει.

ρε'. Ἕτερον ξηρόν. Σποδὸς χαλκῖτις ὄξεϊ πεφυρμένη λευκῷ, εἶτα φθόεις ποιήσας ξηρῆναι· ὅταν δὲ ξηρανθῇ, λεῖον τρίβειν.

Ὑπαλείφειν ὀφθαλμόν. Μέλι ὡς κάλλιστον καὶ οἶνον παλαιὸν γλυκὺν ἕψειν ὁμοῦ.

Πρὸς ἄργεμον. Αἰγείρου δάκρυον, γάλα γυναικεῖον μίξας χρῶ.

Ἐὰν ὀφθαλμὸς δακρύῃ καὶ ὀδύνη ἔχῃ. Ῥοιῆς γλυκείης τὸν χυλὸν ἐκπιέσας ἐν χαλκείῳ ἕψειν πυρὶ μαλθακῷ, μέχρι οὗ παχὺς γένηται καὶ μέλας ὥσπερ πίσσα· ἐὰν δὲ θέρος ᾖ, ἐς τὸν ἥλιον τιθέναι· εἶτα ὑγρῷ ὑπαλείφειν.

Ἐὰν δὲ δακρύῃ καὶ γλαμυρὸς ᾖ ὁ ὀφθαλμός. Ὅταν ἡ σταφυλὴ ἡ λευκὴ πέπειρος ἰσχυρῶς καὶ ἰσχνὴ ἐπὶ τῷ ἀμπέλῳ ᾖ, δρέψας ἐξηθῆσαι, εἶτα ξηραίνειν ἐν τῷ ἡλίῳ· ὅταν δὲ ξηρὸν ᾖ, ἀποξέσαι, μῖξαι δὲ ἰοῦ ἡμιωβόλιον Ἀττικῷ σταθμῷ· εἶτα ὑπαλείφειν.

Παράπαστον. Μόλιβδος κεκαυμένος καὶ σποδὸς, ἴσα, σμύρνης δέκατον μέρος, ὀποῦ μήκωνος σμικρὸν, οἶνος παλαιός· ξηρὰ τρίψας χρῶ. — Σκίλλα καὶ σποδοῦ καὶ ψιμυθίου τρίτον μέρος χάρτου κεκαυμένου, μέρος δέκατον σμύρνης.

ad fumum intus suspensum tamdiu resiccato, quoad testaceum evadat, ne cum teritur in sese coeat; mox sic utitor et loco minime humido exponito.

105. *Locus integer non est.*

Ad albuginem. Populi nigrae lacrymam et lac muliebre misceto et utitor.

Ad oculi lacrymam et dolorem. Mali Punici dulcis expressum succum in vase aeneo coquito leni igne quoad crassus fiat et niger instar picis. Quodsi aestatis tempus sit, soli exponito, deinde liquido sublinito.

Si lacrymabundus et lippus oculus fuerit. Cum uva alba valde matura et gracilis in vite fuerit, decerptam excolato, deinde in sole siccato. Cum siccum fuerit, deradito, aeruginis semioboli Attici pondus admisceto, postea sublinito.

Hoc oculis inspergitur. Plumbum ustum et spodium aequis portionibus, myrrhae decima pars, papaveris succi exiguum, vinum vetus; — aridis tritis utitor. — *Formula non est integra.*

ἐν τῷ ἡλίῳ κείμενος ἐς κ. Α. — vulg.; cum Littréo sequor θ., in quo tamen ἣ ἐς, quod in ᾗ ἐς mutavit Littr.; — μαλθακώτερον ᾗ C.; — εἶτ' ἐγξηρ. cod. θ.; — κρεμάσαι δ' ὑπέρ idem; — οὕτως vulg., οὕτω cod. θ. Littr.; — μέχρι sine οὗ cod. θ.; — ξυντρέφεσθαι vulg., ξυνστρέφεσθαι cod. θ., iam Foës. ξυστρέφεσθαι voluit, quod Lind., Littr., dederunt; — ὅπου cod. θ. sine δέ.

105. ἕτερον — ὁμοῦ.] πεφυρημένη cod. θ.; — ποιήσας, ξήραινε δὲ (ξηρῆναι pro ξήραινε δέ cod. θ.) ὅταν δὲ ξηρανθῇ, λεῖον τρίβειν (ξηρήνης, λίον τρίβειν cod. θ.) ὑπαλείφειν ὀφθαλμὸν (ὀφθαλμῶν cod. θ.) μὲν (μέλι pro μέν cod. θ.) ὡς vulg. — Littréus: „je mets, inquit, un point avant ὑπαλείφειν." Illud ὑπαλείφειν κ. τ. λ. cum superioribus connexum olim fuit, ita ut τὸ ξηρόν descriptum cum melle ac vino coctis fieret ὑπάλειπτον. Sed quibus verbis id significatum fuerit, ignoro.

πρὸς ἀργεμὸν — χρῶ.] ἐς ἀργ. cod. θ.; — ἄργημον vulgo, ἄργιμον C.; — ἄργεμον cod. θ., ἀργεμόν Erot. Cf. ad hoc nomen Foësii Oeconomiam.

ἐὰν ὀφθ. — ἐπαλείφειν.] χαλκέῳ vulg., χαλκίῳ cod. θ., χαλκείῳ Lind., Littr.; — ἐν πυρὶ μαλθακῷ μέχρι οὗ παχὺ γένηται solus θ. fert et recepit Littréus γίνηται scribens; equidem ἐν ante πυρί abiicio, aoristum servo; — [ποιεῖν] μέλαν Lind.; — ἐὰν δέ cod. θ., Littr., vulgo δέ om., itaque [καὶ] ἐάν Lind. scripserat.

ἐὰν δὲ δακρύῃ — ὑπαλείφειν.] πλάμυζος cod. θ., in quo γλάμυξος latet; — γλυκύμυρος Ald. C.; — ᾗ λευκή vulg., ἡ λευκή cod. θ. Littr.; — πέπειρα cod. θ.; — ἰσχυρῶς ᾗ idem, qui dein ᾗ post ἀμπέλῳ om.; — ἰσχνῆ C.; — δρέψας ἐξωθῆσαν (ἔξω θῆναι C., ἐξηθῆσαι Foës. emendat et Lind. dedit) vulg.; — ἐπιδρέψας ἐξηθῆσαι cod. θ., Littr.; hic quidem adnotat ἐπιδρ. in Lexx. non ferri; imo vero neque hic admittendum est, nam ἐπί quod antecedit, perperam verbo adhaeret; — ἀποξῦσαι cod. θ.; — μῖξαι δέ cod. θ., Littr., δέ om. vulg., itaque Lindanus [καὶ] μ. — Ceteri εἶτα τούτῳ ὑπαλ.; reieci τούτῳ.

παράπαστον — σμύρνης.] παράπαστον μόλιβδος κεκαυμένον σποδοῦ ἴσον σμύρνης cod. θ.; — μόλιβος καὶ σποδὸς ἴσα, σμ. vulg.; — textum descripsi ut Littr.; — ξηρήνας cod. θ.; — ξηρά vulg. — Dein σκίλλα κεκαυμένη, σποδοῦ τρίτον μέρος, βυβλίον κεκαυμένον, ψιμύθιον τρίτον μέρος, σμύρνης δέκατον cod. θ.; — κεκαυμένου μέρος δέκατον,

ρς'. Εἰ βούλει ἐκ τοῦ σώματος τρίχας ἀπελάσαι. Δακρύῳ ἀμπέλου ἀλείφειν ἐλαίῳ· ἢν δὲ καὶ τὸν ὀφθαλμὸν βούλῃ, ἀποδρέψας ἀλείφειν. — Ἀλκυόνιον κατακαύσας ἔπειτα τρίψας λεῖον, οἴνῳ διεὶς, ἐπαλείφειν καὶ ἄπεισι ξὺν λεπτῷ δέρματι καὶ ἔσται ἐρυθρὸς καὶ εὔχροος.

106. *Locus integer non est. cf. adnn.*

ρζ'. Λειεντερίης. Φακοὺς, πυροὺς σηtανίους ὅσον δύο χοίνικας βρέξας, ἐπειδὰν μαλθακοὶ ὦσι ὡς διατρωγόμενοι, ἰσχυρῶς ποιῆσαι λείους ἐν ὅλμῳ ἢ ἐν θυείῃ· ἔπειτα ἐπιχέαι ὕδατος κοτύλας ἓξ καὶ ἀνακινῆσαι ἰσχυρῶς· ὅ τι δ' ἂν ἀπέλθῃ ἐγχέας ἐς χύτραν ἕψειν, μέλι ὀλίγον παραχέας· ἐπειδὰν δὲ ἐφθὸν ἰσχυρῶς γένηται, φρύξας διδόναι ἐσθίειν τούτου· ἢν δὲ διψᾷ, οἶνον πινέτω ὡς παλαιότατον· χρήσθω ἄχρις ἂν ὑγιὴς γένηται.

107. Ad laevitatem intestinorum. Lentes et triticum setanium ad duas choenices aqua macerato, deinde cum veluti manducata mollia evaserint in pila aut mortario laevigata, postea aquae heminis sex affusis, vehementer agitato. Quod a rutro discedet in ollam effundito, melle pauco affuso coquito; ubi vehementer coctum fuerit, torrefactum edendum dato. Quodsi sitiat, vinum quam vetustissimum bibat; eo utatur, quoad convalescat.

ρη'. Ἢν δὲ κόρυζα ἔχῃ, σμύρναν τρίψας λεῖαν καὶ μέλιτι μίξας, ὀθόνιον ἀναποιήσας τὰς ῥῖνας τρίβειν.

108. Si quis gravedine detineatur, myrrham laeviter tritam melle admixto linteo excipito, nares confricato.

ρθ'. Κλυσμὸς φλέγμα ἄγων. Θαψίης πόσιν, ἢ ἀσταφίδος ὅσον τεσσαράκοντα κόκκους, ἢ Κνιδίου πόσιν, ἢ κνήστρου· μίσγειν δὲ μέλιτος ἡμικοτύλιον, ἐλαίου ἴσον, διεῖναι θαλάσσῃ, πίτυρα ἐναφεψήσας ἢ πτισάνην, μέχρις οὗ λιπαρὰ γένηται· ἢ στέατος, ἢ σεύτλου χυλῷ μούνῳ, ἢ γάλακτι ἐφθῷ, ἢ ἀκτῆς χυλῷ, ἢ λινοζώστιος χυλῷ· παραμίσγειν δὲ νίτρον ὅσον δέκα δραχμὰς, ἢ ἁλὸς τρυβλίον, πλὴν ἐς θάλασσαν.

109. Alvi infusum pituitam educens. *Locus corruptus.*

σμύρνης [ἴσον] Lind. — Equidem τρίτον μέρος ante καὶ ψιμυθίου reieci.

εἰ βούλει — εὔχροος.] ἐὰν δὲ καί vulg., ἢν δὲ καί Littr. ex θ., — ἀλκυόνιον — ἐπαλείφειν in vulg. abest, sed ex θ. dedit Littréus; — ἐρυθρὸς καὶ εὔχροιος vulg., ἐρυθρὸν καὶ εὔχροον Littr. ex θ. — Equidem locum me non intelligere fateor, quin corruptionis indicia video manifesta; — δακρύῳ ἀμπέλου ἀλείφειν ἐλαίῳ intelligi nequit, lacunas inesse opinor; — quod sequitur ἢν δὲ καὶ τὸν ὀφθαλμὸν βούλῃ non melius intelligitur, nam quid ad βούλῃ sit repetendum e superioribus, unde ὀφθαλμόν pendeat, non liquet. Porro ἀποδρέψας ad pilos spectare putant interpretes, quod num recte opinentur dubito. Latetne in ἀποδρέψας compositum aliquod verbi στρέφειν? Num in postremis neutra ex cod. θ. prae masculinis vulgatae praestent, dubito. Equidem locum pro desperato sibi relinquo.

107. λειεντ. — γένηται.] λιεντερίης cod. θ. Ald.; σιτανίους vulg., σηταν. C. θ.; — διατρωγωμένη vulg., διατρωγώμενοι Edd. antt., διατρωγόμενοι cod. θ., Littr.; ὡς διατρωγόμενοι voluit Foës., dedit Lind., sed non recepit Littr. — Porro θυείᾳ vulg., θυΐᾳ Lind., θυΐῃ cod. θ. Littr.; — χύτρην cod. θ. Littr.; — δέ post ἐπειδάν ex θ. addidit Littr.; — ἐάν vulg., ἢν cod. θ. Littr.; — διψᾷ cod. θ., διψῇ vulg.; — τούτω χρῆσθαι ἄχρι ὅτου ὑγιής cod. θ.; — ego τούτῳ e vulg. abegi.

108. ἢν δὲ — τρίβειν.] ἢν cod. θ. Littr., ἐάν vulg.; — κόρυζαν ceteri; — μέλι cett., μέλιτι de meo, quippe aut hoc, aut μέλι ξυμμίξας scribendum est; — ὀθόνιον ποιήσας vulg., sed ἀναποιήσας cod. θ. Littr., illud ἀναποιέειν hic *parare* significat.

109. κλυσμὸς — θάλασσαν.] ἄγει C. θ.; — ad ἀσταφίδος Littr. adnotat: „je prends ἀσταφὶς pour le staphis aigre." διεῖναι θαλάσσῃ ἢ πιτύρια cod. θ.; — ἢ πτισάνην omnes; — μέχρι cod. θ.; — ἢ τεύτλου vulg., ἢ τεύτλων cod. θ.; — equidem σεύτλου scripsi de meo; μούνῳ — ἢ λινοζώστιος χυλῷ solus θ. praebuit Littréo; — πλεῖον ἐς θαλ. vulg., πλὴν ἐς θαλ. cod. θ. Littr. Locus tam prave scriptus est, ut nullam lectioni fidem habeam; sine dubio ἢ κόκκους Κνιδίους ὅσον τεσσαράκοντα, ἢ κνήστρου πόσιν legendum est, sed ceterum haec pro desperatis sibi relinquo.

Ἢν δὲ θέλῃς χολὴν ἄγειν, ὀποῦ πόσιν, ἐλατηρίου [ὁλκὴν καὶ] ἥμισυ, κολοκυνθίδος τρῖψαι δραχμὴν σταθμόν· διεῖναι δὲ τοῖς αὐτοῖς οἷς καὶ πρότερον.

Ἢν δὲ σφοδρότερον θέλῃς ἄγειν, σικύης ἐντεριώνης τέσσερας δραχμὰς ἀποβρέξας ἐν ὕδατος ἡμικοτυλίῳ, κλύσαι· καὶ ἐὰν ἐξελθὸν δάκνῃ, μετακλύσαι πτισάνης χυλῷ.

Ἕτερον. Ἐν γάλακτι ἑφθῷ ὀνείῳ, ἢ ἐν σεύτλου χυλῷ [τρισὶ κοτύλαις] ἀποβρέχειν τὴν ἐντεριώνην, παραμίσγειν δὲ ἅλας καὶ μέλι καὶ ἔλαιον, μετακλύζειν δὲ πτισάνης χυλῷ.

Ἕτερον. Κολοκυνθίδος δραχμὴν τρίψας καὶ προβρέξας ἐν γάλακτι ὀνείῳ, μίσγειν.

Ἕτερον. Ἐντεριώνης δραχμὴν, ἐλατηρίου πόσιν, ἁλὸς ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι, μέλι, ἔλαιον· διεῖναι θαλάσσῃ.

Ἢν δὲ κόπριον θέλῃς ἀγαγεῖν, μηδὲν πίνειν φάρμακον, τοῖσι δὲ ἄλλοισι χρῶ.

Δυσεντερίης κλυσμός. Ἐν οἴνῳ σίδια ῥοιῆς γλυκείης ἑψῆσαι ὡς πλεῖστον, ἕψειν δὲ μέχρις οὗ τὸ ἥμισυ λειφθῇ, μίσγειν δὲ μέλι, ἔλαιον, τεταρτημόριον κοτύλης ἑκατέρου.

Τεινεσμοῦ. Λιβανωτοῦ τέσσερας δραχμὰς, μύρου ῥοδίνου ἡμικοτύλιον, πτισάνης χυλὸς, θάλασσα ἑφθή. — Ἐλλεβόρου δύο πόσιας τρίψας, ὕδατος διεὶς ἡμικοτυλίῳ, ἐλαίου ἴσῳ,

Quodsi bilem educere voles, succi laseris quantum una potione satis sit, elaterii dimidium, colocynthidis agrestis drachmae pondus terito et iisdem, quibus prius, diluito.

Si vero vehementius ducere voles, cucumeris agrestis interiorem partem ad drachmae quadrantem, aquae dimidia hemina maceratam in alvum infundito et si in exitu mordeat, postea ptisanae cremore colluito.

Aliud. In lacte asinino cocto, aut in succo betae cucumeris agrestis interiorem partem macerato, sale admixto, melle et oleo; postea vero ptisanae cremore colluito.

Aliud. Cucurbitae agrestis drachmam tritam et prius lacte asinino maceratam misceto.

Aliud. Cucumeris agrestis interioris partis drachmam, elaterii quantum una potione satis sit, salis pugillum, mel, oleum, aqua marina diluito.

At si stercus educere voles, nullum medicamentum propinato, verum reliquis utitor.

Ad intestinorum difficultatem infusum. Mali Punici dulcis cortices in vino plurimum decoquito, quoad dimidium remaneat, admisce vero mel, oleum, singulorum heminae quadrantem.

Ad inanem desidendi cupiditatem. *Formula integra non est.*

Veratri quantum ad duas potiones satis sit, terito, aquae hemina dimidia, olei aequali

ἢν δὲ θέλῃς — πρότερον.] ἐάν vulg. ἤν cod. θ. Littr.; — δ' ἐθέλῃς C., βούλῃ cod. θ.; — ἥμισυ κολ. vulg. ἡμίσιαν (i. e. ἡμίσειαν) κολοκυνθ. idem; δέ post διεῖναι ex eodem recipio; — καὶ τὸ πρότερον idem.

ἢν — χυλῷ.] ἢ cod. θ. Littr. ἐάν vulg.; — δέ om. θ.; — σφοδροτ. omm. Ald. C. θ.; — ἐθέλῃς ἄγων C.; — ἐντεριώνην vulg., ἐντεριώνης de meo ἐντ. τέταρτον δραχμῆς ἀπ. vulg.; sequor θ. cum Littréo; — ceteri τούτῳ ante κλύσαι, quod abieci; — ἐξελθόντος cod. θ.

ἕτερον — χυλῷ.] ἐν ante γάλακτι ex θ. Littr.; — ἢ om. cod. θ.; — ἐναποβρέχειν vulg., ἀποβρ. cod. θ. Littr.; — δέ ex C. θ. idem recepit; — ἅλα C. θ.

ἕτερον — μίσγειν.] ἕτερον cod. θ. Littr.; — vulgo om.; — καί om. θ., idemque μίσγειν ταῦτα i. e. ταὐτά, ubi vulgata τὰ αὐτά; ego haec abieci.

ἕτερον — θαλάσσῃ.] ἕτερον ex θ. Littr. — Dedi ἁλός, ubi vulgo σολόμης: Foës. adnotat se cum Corn. ἁλός, aut ἅλμης legere. Littr. ad ἅλμης respiciens: „la conjecture, inquit, de Corn. ne semble pas bonne, à cause de θαλάσσῃ, qui suit." — Equidem de ἁλός id valere nego; sed praeterea absurdum est ἅλμης ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι, non ἁλὸς ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι. Quin σολόμης e nulla alia
ος
re originem traxit, me iudice, quam e ἅλμης in dittographia. Itaque ἁλός confidenter recipio. Tandem διιέναι vulg., διεῖναι cod. θ.

ἢν δὲ κόπριον — χρῶ.] ἤν cod. θ. Littr., ἐάν vulg.; — ἄγειν cod. θ.; — μίσγειν idem pro πίνειν; — φαρμ. om. idem.

δυσεντερίης — ἑκατέρου.] ἑψῆσαι cod. θ. Littr., ἑψήσας vulg.; — μέχρι τὸ ἡμ. C.; — ὡς pro μέχρις οὗ cod. θ.; — ἔλαιον solum vulg., μιέλαιον C., μέλι, ἔλαιον cod. θ. Littr. Porro κοτύλης ἑκατέρου τὴν ἑτέρην. λιβανωτοῦ τέταρτον δραχμῆς μύρου vulg.; — κοτύλης λιβανωτοῦ τέταρτον δραχμῆς. Ἕτερον· μύρου Lind.; — κοτύλης ἑκατέρου. Τηνεσμοῦ λιβανωτοῦ τέσσερας δραχμὰς μύρου cod. θ., quem cum Littréo sequor.

τεινεσμοῦ — φύλλα.] Formula λιβανωτοῦ — θάλασσα ἑφθή integra non est: in πτισάνης χυλὸς, θάλασσα ἑφθή supersunt nomina substantiarum, quibus quomodo parandum esset remedium in deperditis significatum fuerit. Littréus ἐλλεβόρου novae formulae initium esse statuit; consentio, vidit autem dudum Foësius teste eius interpretatione. — Cod. θ. φύσιες pro πόσιας; — dein ἡμικοτύλιον vulg., sed ἡμι-

κλύζειν τῷ χυλῷ. Ὕδωρ ἐγχέας ἐς σκαφίδα, μῆλα Κυδώνια κατατάμνειν καὶ ἐᾶν ἐκβρέχεσθαι· ἐπειδὰν δὲ τὸ ὕδωρ τὴν ὀσμὴν ἔχῃ, διδόναι πίνειν. Ἢ πτισάνης λέκιθον ἐμβαλὼν ἐς χοέα τοῦ ὕδατος, ἕψε μέχρις ἂν λιπαρὸς γένηται, ψύξας δὲ τὰ μῆλα κατατάμνειν, κηρίον δὲ καταβρέξαι ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἅμα τρίβειν ἔστ' ἂν ὑπόγλυκυ ᾖ, καὶ διηθήσας ἐμβάλλειν σελίνου φύλλα.

Ἕτερον. Ἀσταφίδα λευκὴν ἐς ὕδωρ ἐμβαλὼν, καλαμίνθην ἢ κορίον ἀνατρίβειν ἐς ὕδωρ ὑπόγλυκυ.

portione diluito, succoque colluito. Aqua in scaphulam infusa conscinde mala Cydonia et macerari sinito; postquam vero aqua odorem contraxerit, potui exhibeto. — Aut ptisanae lomentum in aquae congium immissum decoquito, donec pingue evadat; refrigerato humore mala conscinde et mellis favum in aqua macerato et simul terito, donec subdulcis fiat et colatae iniice apii folia.

Aliud. *Formula non est integra.*

κοτυλίῳ cod. θ. Littr.; quo recepto simul *ἴσῳ* pro ceterorum *ἴσον* scripsi. — Porro *κλύζειν χυλῷ ἐγχέας ἐς σκαφίδα. μῆλα κ. τ. λ.* vulg., quod quum intelligi non posse recte animadverteret Littr., dedit: *κλύζειν. Χυλὸν ἐγχέας κ. τ. λ.*, sed falsus est: legendum est *κλύζειν τῷ χυλῷ* et tum distinguendum; nam e sequenti *ἐπεὶ δὲ τὸ ὕδωρ τὴν ὀσμὴν ἔχῃ* apparet ante *ἐγχέας* excidisse *ὕδωρ*, quod reposui. Dein *κατατέμνειν* cod. θ.; *βρέχεσθαι* idem; — ante *πτισάνης* de meo *ἢ* adposui, H ante Π periit; — *λέκυθον* vulgo, *λέκινθον* C., *λέκισκον* cod. θ., *λέκιθον* Littr.; — *ἑψεῖν* cod. θ. pro *ἕψε*; — dein *ψύξας* (*ἑψήσας* pro *ψύξας* Calv., Foës., Lind.) *δὲ τὰ μ. ἣν κατατάμῃς* (*κατατάμνειν* cod. θ.) *κήριον καταβρέξαι δὲ ἐν* vulg.; — equidem textum ut Littr. descripsi, nisi quod *τῷ* ante *ὕδατι* addidi, quod abesse nequit; — *ἀνατρίβειν* cod. θ. pro *ἅμα τρ.*; — *ἔστ' ἂν* Littr. ex θ. pro vulg. *ὅταν*.

ἕτερον — ὑπόγλυκυ.] *ἐμβάλλων* cod. θ.; — haec formula non est integra: illud *ὕδωρ ὑπόγλυκυ* facit, ut *κηρίον* pro *κόριον* legendum videatur, quod etiam Foësius opinatus est, qui „parum mellis" Latine. — Sed *καλαμίνθην ἢ κηρίον* ineptum est, quum hae res nimium inter se differant; et *κηρίον ἀνατρίβειν ἐς ὕδωρ ὑπόγλυκυ*, saltem esse debet *ἀνατρίβειν ἐς ὕδωρ ἕως ἂν ὑπόγλυκυ γένηται*. Res eo redit, ut rursus habeamus in postremis formulae cuiusdam membra disiecta, nescio quo modo a librariis conglutinata.

ΠΕΡΙ ΑΦΟΡΩΝ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΣΤΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΟΥ ΜΕΡΟΣ ΜΕΙΖΟΝ ΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΠΡΩΤΟΝ.

DE MULIERIBUS STERILIBUS.

FRAGMENTUM EST EIUSDEM LIBRI ANTIQUI, CUIUS PARS MAIOR LIBER PRIMUS DE MORBIS MULIERUM.

ΠΕΡΙ ΑΦΟΡΩΝ.

α΄. Περὶ μὲν τῶν γιγνομένων τῇσι γυναιξὶ ἐφ' ἑκάστοισι τῶν παθημάτων πρότερον εἴρηται· νυνὶ δὲ ἀποφανέω, δι' ἃς αἰτίας ἄφοροι γυναῖκες τὸ πάμπαν [1] καὶ διότι οὐ τίκτουσι πρὶν ἰηθέωσι. Φημὶ δὲ τοῦτο αἴτιον εἶναι· — ἢν στραφῇ τὸ στόμα τῶν μητρέων πάμπαν ἀπὸ τοῦ αἰδοίου, [2] οὐ κυΐσκεται· οὐ γὰρ δέχονται αἱ μῆτραι τὴν γονὴν, ἀλλ' ἔξω αὐτίκα ἔρχεται. Γίγνεται δὲ τοῦτο καὶ ἢν ὀλίγον παραστραφῇ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ἀπὸ τοῦ αἰδοίου παρὰ φύσιν· καὶ ἢν μεμύκῃ τὸ στόμα τῶν μητρέων πάμπαν, οὐδ' οὕτω δέχονται, οὐδ' ἢν ἁρμοῖ μεμύκῃ [μᾶλλον ἢ δεῖ]. Δῆλον δὲ τούτων ἕκαστόν ἐστι τῶν εἰρημένων· ἢν μὲν γὰρ ἀπεστραμμένον [3] ᾖ πάμπαν, ἢ μεμυκὸς, τὰ καταμήνια οὐκ ἔρχεται τὸ παράπαν, ἢ ἔρχεται βιαίως ξὺν νούσῳ, [4] ἢν βιάσηται τὸ αἷμα [5] τὰς μήτρας στραφῆναι κατ' [6] ἰθέα· κἢν ἀποκαθαρθῇ ἡ γυνὴ, ἔστι ὅτε αὖτις ἀποστρέφεται τὸ στόμα τῶν μητρέων ἀπὸ τοῦ αἰδοίου· ἢν δὲ ὀλίγον παρακεκλιμένον ᾖ, ἢ ἁρμοῖ μεμύκῃ, χωρέει μὲν τὰ καταμήνια, χωρέει δὲ βιαίως καὶ κατ' ὀλίγον ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ταῦτα

[1] καί om. — [2] οὐ κυΐσκουσι. — [3] ἐστί. — [4] ἢ β. — [5] τῆς μήτρης. — [6] εὔθεια.

DE STERILIBUS.

1. Ac de his, quae mulieribus in singulis affectionibus accidunt, ante quidem dictum est; nunc autem quas ob causas mulieres prorsus sint steriles, aut quamobrem, nisi curentur, parere nequeant, mihi aperiendum. Hanc autem istius rei causam esse assero: — si uteri os a pudendo prorsus aversum fuerit, non concipiunt; neque enim uterus genituram excipit, sed confestim foras prodit. Quod etiam fit, si os uteri praeter naturam paulum perversum sit. Quodsi prorsus conniveat uteri os, neque sic genituram recipit, neque si [plus quam conveniat] recens conniveat. Patet autem unumquodque eorum, quae dicta sunt: etenim si prorsus aversum aut connivens fuerit, menses nullo modo, vel non nisi violenter et cum morbo prodeunt, si sanguis uterum cogat ut in directum vertatur. Atque si mulier repurgata fuerit, interdum rursus uteri os a pudendo avertitur. Quodsi paulum declinet, aut recens conniveat, menses quidem prodeunt sed cum vi et paulatim per multos dies. Haec vero omnia, num ita se habeant, manifesto constant mulieri contrectanti et si quid ex his ac-

περὶ μὲν — ἰηθέωσι.] νῦν C.; — καί ante διότι omm. F. G. I. K.; — ἰηθέωσι Ionice C. Littr. — Libelli nostri principium et verba paulo post obvia τούτων δὲ ἕκαστον διότι γίγνεται εἴρηται ἐν τοῖσι γυναικείοισι νοσήμασι si teneas et conferas cum principio § 25. et 35. libri primi de morbis mull., dubium tibi non erit, quin ab eodem scriptore sit hic libellus, a quo libri de morbis IV., de nat. pueri in partu, de morbis mull. I.

Φημὶ δὲ — ἔρχεται.] οὐ κυΐσκουσι vulgo, sed cum Littréo C. sequor; saepius recurrit in hoc libello formula οὐ κυΐσκεται.

γίγνεται — ἢ δεῖ.] ἢν καὶ ὀλίγον Lind., de suo, uti videtur; — μητρέων C. pro ὑστερέων; — οὕτως vulgo, ὅλως Lind., οὕτω J., Littr.; — ἢν δ' ἁρμοῖ μεμ. sine οὐδ' D.; — ἀρμῷ et ἁρμῷ alii libri nonnulli. Illud ἁρμοῖ exponit Foës. aut ἐξαίφνης, aut ἡσυχῇ in adn.

δῆλον — ἡμέρας.] ἢ γάρ sine μέν C.; — ἐστί pro ᾖ L., uti V.; — τῆς μήτρης L., uti V.; — στρ. τὰς μήτρας C.; — κατ' ἤθεα vulg., κατ' ἰθέα al. m. H., Littr., κατ' εὔθεια L., uti V.; — αὖτις C. Littr., αὐτῆς vulg., παρακεκλιμένον ᾖ Vatt. Foës., Lind., Littr., ᾖ om. vulg., cf. de morbis mul. I. § 4. initio; — rursus ἀρμῷ, ἁρμῷ nonnulla mss.

ταῦτα — αὐτομάτη.] ἔχει οὕτω J.; — ψηλαφώσῃ γυναικί ceteri, sed γυναικί pro emblemate alieno eieci, vide locum similem infra in hac §; — ψηλαφῶσι J.

δὲ πάντα δῆλα γίγνεται, εἰ οὕτως ἔχει, ψηλαφώσῃ· καὶ ἢν τούτων τι ᾖ, μελεδανθεῖσα ἡ γυνὴ φορὸς γίγνεται· ἔστι δὲ καὶ ὅτε αὐτομάτη. Τούτων δὲ ἕκαστον διότι γίγνεται [1] εἴρηται ἐν τοῖσι γυναικείοισι νοσήμασι. Ἢν δὲ λεῖαι ἔωσι [2] αἱ μῆτραι, — γίγνεται δὲ τοῦτο καὶ φύσι ἐνίῃσι καὶ ἢν ἕλκεα ἐγγενόμενα μεγάλας οὐλὰς ἐγκαταλίπῃ, — οὐ λαμβάνει ἐν γαστρί· τὴν γὰρ γονὴν δέχονται μὲν αἱ μῆτραι, ἤν μή τι αἴτιον ἄλλο ᾖ, ξυλλαμβάνουσι δὲ οὔ, ἀλλ' ἔξω χαλῶσι. Δῆλον δὲ ψηλαφώσῃ καὶ εἰρομένῃ εἴ ποτε ἐν τῇσι μήτρῃσι ἕλκεά οἱ ἐγένοντο. Τὰ δὲ καταμήνια ὑγιηρῶς μὲν ἐν τούτῳ τῷ νοσήματι χωρέει· [3] ἀνίητος δὲ γίγνεται ὡς [4] ἐπὶ τὸ πλέον ἡ τοιαύτη. Γίγνεται δὲ καὶ τοῦτο αἴτιον τοῦ μὴ ξυλλαμβάνειν ἐν γαστρὶ, ἢν ἕλκος γένηται ἐν τῇσι μήτρῃσι ὑπὸ παθήματός τινος τῶν εἰρημένων καὶ μὴ ταχὺ [5] ὑγιασθῇ, ἀλλὰ μολυνθῇ. Παραμένει γὰρ τὸ ἕλκος ἐπὶ πουλὺν χρόνον, ὥσπερ καὶ τὸ ἐν ὠτὶ ἐὸν, καὶ ὄζει πονηρὸν ἡ γυνὴ, καὶ ἔστι ὅτε ἰχὼρ ῥέει αὐτῇ ἐκ τοῦ αἰδοίου κάκοδμος, καὶ [6] μέχρις ἂν ἔχῃ τὸ ἕλκος, οὐ λαμβάνει ἐν γαστρί· οὐ γὰρ ξυλλαμβάνουσι αἱ μῆτραι τὴν γονήν. Ταύτῃ τὰ καταμήνια χωρέει ὑγιηρῶς· [7] ψηλαφήσι δὲ μάλιστα γίγνεται δῆλον καὶ ἐρωτήσι περὶ τῶν εἰρημένων· μελεδανθεῖσα δὲ φορὸς γίγνεται· ὀλίγαι δ' ἐλπίδες εἰσί. Ἢν δὲ τῶν καταμηνίων ἐλλειφθέν τι ἐν τῇσι μήτρῃσι ἔκρηξιν ἔχῃ, θερμανθὲν δὲ καὶ αὖτις ψυχωθὲν

ciderit, cura adhibita mulier foecunda redditur idque etiam quandoque sponte. Quae singula cur accidant, in morbis muliebribus dictum est. Si vero uterus lubricus fuerit, — quod etiam ex natura sua nonnullis accidit et si ulcera in utero nata magnas cicatrices reliquerint, — non concipit. Genituram enim uterus quidem excipit, nisi alia quaedam causa subsit, non tamen concipit, sed foras elabi sinit. Hoc autem contrectanti manifestum fit et roganti num aliquando in utero ei ulcera innata fuerint. Menses vero hoc in morbo non aliter quidem ac sanis prodeunt, sed ut plurimum eiusmodi mulier incurabilis est. At hoc quoque in causa est cur non concipiat mulier, si ulcus in utero nascatur ex affectione aliqua earum, quae dictae sunt, nec cito sanescat, sed sordidum factum fuerit. Longo enim tempore ulcus permanet, velut quod in aure exsistit, et prave olet mulier eique interdum ex pudendis sanies graveolens effluit, neque quamdiu ulcus detinuerit utero concipit, quod uterus genituram non retineat. Huic menses non secus ac sanis prodeunt; ex contactu autem et interrogatione maxime de praedictis constat. Cura vero adhibita, etsi parva spes est, foecunda tamen evadit. Si vero ex mensibus aliquid relictum in utero eruperit, sed calefactum ac rursus refrigeratum circa os aut paulo interius . . . . neque sic concipit. Hoc enim incumbens impedimento est, quo minus genitura quo opus est perveniat. Quodsi per initia quidem curetur, convalescit

[1] εἰρήσεται εἴρηται δὲ ἐν. — [2] αἱ μῆτραι — ἔωσι om. — [3] ἀνίατος. — [4] ἐπιπλέον. — [5] ἰσθῇ. — [6] μέχρι ἄν. — [7] ἐν ψηλαφήσῃ δὲ μ.

τούτων — νοσήμασι.] δ' ἕκαστον J.; — γίνεται, εἰρήσεται, εἴρηται δὲ ἐν C. D. (F. al. m. in marg., sed in textu εἴρηται, εἰρήσεται δέ) G. H. I. J. K., Ald., Lind., Littr. Certum est εἴρηται, εἰρήσεται δέ, et εἰρήσεται, εἴρηται δέ absurdas esse lectiones. Utrum δέ in vulgata abundet, an indicio sit, εἴρηται, εἴρηται δέ fuisse scriptum, non certo constat; dedi vero quod simplicissimum est.

ἢν δὲ λεῖαι — χαλῶσι.] καί ante φύσι omm. codd. multi; — post ἐγκαταλίπῃ ceteri καὶ ἢν λεῖαι ἔωσι, quod otiosum et ineptum emblema repudio; — οὐ λαμβάνει ἡ γυνή vulgo, ubi rursus otiosum ἡ γυνή omitto; — οὐ συλλαμβάνει ἐν γαστρὶ ἡ γυνή J.; — ἄλλο αἴτιον J., ἕτερον αἴτιον C.; — ἀλλὰ τὸν σπόρον ἔξω χαλῶσι vulg.; sequor C.

δῆλον δὲ — ἐγένοντο.] μάλιστά ἐστι, quod inter δέ et ψηλαφώσῃ legitur in vulgata, omm. haud pauci codd.; — ψηλαφῶσι J., ψηλαφώσει Ald., — ἐρεαμένῃ D. H. L. Lind., εἰρομένοις J., εἰρωμένω C.; — ἐγγένοντο idem.

τὰ δὲ καταμήνια — τοιαύτη.] ἀνίατον K.; — τό ante πλέον J. Lind., Littr., vulgo om.

γίγνεται — μολυνθῇ.] ὑπὸ παθήματος (παθημάτων D.) τούτων τῶν εἰρημένων vulgata; sed de meo refeci ad exemplum locorum plurium similium dein obviorum; — ἰαθῇ codd. pauci, ἰηθῇ alii pauci et Lind.

παραμένει — γονήν.] καὶ ὥσπερ ἐν ὠτὶ ἐόν C.; — μέχρι ἔχῃ C. sine ἄν.

ταύτῃ — εἰσί.] ταύτῃ omm. mss. plura, quod τὰ δὲ καταμ. legunt; — ταύτῃ δὲ τὰ κ. C. Lind.; — ἐν ψηλαφήσει vulg., cum C. ἐν omisi; — ἐλπ. δὲ ὀλ. εἰσί C.

ἢν δὲ — δεῖ.] εἰ — ἔχει J.; — ἐλληφθέν edd. antt. Lind. — In seqq. vitium agnovit Littréus, quod ita voluit

περὶ τὸ στόμα, ἢ ὀλίγον ἐνδοτέρω . . . . οὐδ' οὕτω λαμβάνει ἐν γαστρί· ἔργμα γὰρ τοῦτο ἐπικείμενον οὐ παρίησι τὴν γονὴν ἰέναι ὅκου δεῖ. Καὶ ἢν μὲν ἐν ἀρχῇ μελεδαίνηται, ὑγιαίνει τε καὶ φορὸς γίγνεται· ἢν δὲ χρόνος ἐγγένηται, ἄφορος μένει· δῆλον δὲ τὸ πάθημα [1] ψηλαφήσι μάλιστά ἐστι, σκληρὸν γάρ τι [2] ἐγγίγνεται. Καὶ ἢν χάνωσι μᾶλλον τοῦ καιροῦ αἱ μῆτραι, οὐδ' οὕτω κυΐσκεται· οὐ γὰρ ξυλλαμβάνουσι αἱ μῆτραι [3] τὴν γονήν· δῆλον δὲ ἔσται καὶ τοῦτο [4] ψηλαφήσι· καὶ τὰ καταμήνια ἔρχεται [5] ἀλέα καὶ ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας· γίγνεται δὲ καὶ φύσι τὸ πάθημα τοῦτο καὶ ὑπὸ νοσημάτων τῶν εἰρημένων. Κἢν μὲν φύσι [ᾖ], ἀνίητος ἡ νοῦσος· ἢν δὲ μή, [6] οὔ. Ἢν δὲ μὴ ὑγιηρὰ χωρέῃ τὰ καταμήνια, οἷα τῆς γυναικὸς μὴ ὑγιηρῆς ἐούσης, οὐδ' οὕτω κυΐσκεται· οὐ γὰρ πήγνυται ὑπὸ τοῦ αἵματος νοσεροῦ ἐόντος, ἀλλὰ [7] διορροῖ τὴν γονὴν τὸ αἷμα τὸ κατιὸν ἀπὸ τοῦ σώματος νοσερὸν ἐόν· [8] διορρωθεῖσα δὲ ἡ γονὴ ἐξέρχεται ἔξω τῷ χρόνῳ ἢ ὀλίγῳ [9] ἢ πολλῷ ξὺν ἰχῶρι. Δῆλον δέ ἐστι τῷ σώματι τῆς γυναικὸς καὶ τοῖσι καταμηνίοισι· χωρήσει γὰρ τὰ καταμήνια αὐτῇ οἷα εἴρηται, ἤν τε χολώδης, ἤν τε φλεγματώδης, ἤν τε ὑδρωποειδὴς ἔῃ· ἐν τάχει δὲ μελεδανθεῖσα [10] φορὸς γίγνεται· ἢν δὲ μή, οὔ. Ἢν δὲ γυναικὶ μὴ χωρέῃ τὰ καταμήνια [11] πάμπαν, εἴτε φύσι, εἴτε ὑπὸ παθήματός τινος τῶν εἰρημένων, καὶ οὕτως οὐ ξυλλαμβάνει· αἱ γὰρ φλέβες τοῦ αἵματος πλήρεις ἐοῦσαι τὴν γονὴν

et foecunda redditur; sin tempus accesserit, infoecunda manet. Ex contactu autem potissimum affectio patet; durum enim quiddam innascitur. Ac si plus aequo uterus dehiscat, neque sic concipit; neque enim semen uterus retinet; sed et hoc quoque ad contactum manifestum fiet mensesque conferti et paucis diebus prodeunt. Haec affectio vero et natura et ex relatis morbis accidit; et si quidem a natura fuerit, incurabilis est morbus; sin minus, non. Si vero menses minime sani prodeunt, cum nimirum mulier sana non sit, neque sic concipit. Neque enim a sanguine morboso concrescit, verum sanguis morbosus ex corpore delatus genituram serosam reddit, quae serosa reddita tempore modico vel multo una cum sanie foras egreditur. Id autem ex mulieris corpore et mensibus patet. Menses enim ei quales dicti sunt feruntur, sive bile, sive pituita, sive aqueo humore abundarit. Brevi autem cura adhibita foecunditati restituitur; alioqui minime. Si vero mulieri menses omnino non prodeunt, sive natura, sive propter aliquam e praedictis affectionibus, neque sic concipit. Neque enim venae sanguine refertae genituram excipiunt et in utero aliquid inveterati sanguinis inesse necesse est, quod genituram nutriri prohibet. Quodsi pauciores quam conveniat menses prodeant, neque sic concipit, propter causas in priore morbo commemoratas, quod ex percontatione patet. Et si quidem natura pauci menses prodeant, incurabilis exsistit; sin ex aliqua commemoratarum

[1] ἐν ψηλαφήσει ἐστί. — [2] ἐγγένηται. — [3] οὐδὲ οὕτω τὴν γονήν. — [4] ἐν ψηλαφήσει. — [5] ἠλέα. — [6] οὐχ ὑγιηρὰ χωρέει. — [7] δι' οὐρέει. — [8] διουρηθεῖσα. — [9] ἢ om. — [10] ἄφορος. — [11] πάμπαν ἢ ὑπὸ πάντων τῶν εἰρ.

sanare ut *μή* ante *ἔκρηξιν* inferret de suo et *ᾖ* ante *ἢ ὀλίγον*; — et vitium inesse certum est, sed puto post *ἐνδοτέρω* excidisse aliquid quale *ἐπέχηται*, vel *ἐμμένῃ*, vel *ἀπολαμβάνηται*, itaque lacunam noto. Non ausim cum Littréo negationem ad *ἔκρηξιν ἔχῃ* adponere, quippe auctor significat, me iudice, aliquid in utero de menstruo fluxu restitisse, quod dein exitum habeat, sed eum perficere nequeat, ita ut egredi incipiens, quo minus egrediatur impediatur. Porro *ψυχθέν* C.

καὶ ἢν μὲν — ἐγγίγνεται.] *τε καί* C., *τε* omm. cett.; — *ἔσται* pro *μένει* C.; — *τό* ante *πάθημα* e mss. 4. addidit Littr., vulgo abest; — *ἐν ψηλαφ.* codd. 5. Littréi, uti V.; — *μάλιστα* omm. mss. 5., in quorum uno rest.

καὶ ἢν — εἰρημένον.] *οὐδ'* C., *οὐδέ* vulg.; — *ἔστιν* pro *ἔσται* C.; — *ἐν ψηλαφ.* libri Parr. 4., Lind.; — *ἀλέα* vulg., *ἀλέα* Parr. 5.

κἢν μὲν — ἰχῶρι.]. *ἀνίατος* J.; — *ἢν δὲ μή, οὐχ ὑγιηρὰ χωρέει* (*χωρέῃ* Ald., mss. 4.) vulg.; — *ἢν δὲ μὴ εἴη τήκειν μὴ ὑγιηρὰ χωρέει* C., — *ἢν δὲ μή, οὔ [ἢν] οὐχ ὑγιηρὰ χωρέῃ* Lind., quam lect. recepit Littr., ita ut *ἢν μή* pro *ἢν οὐχ* scriberet; consentio, nisi quod *ἢν δὲ μή* scribere malo, nisi forte e *τήκειν* codicis C. *κἢν μή* dare praestet. Porro *οὐδ'* C., *οὐδέ* vulg.; — *διουρέει* vulg., emendavit Littr.; — *νοσηλόν* C.; — *διουρηθεῖσα* vulgo, *διορρωθεῖσα* Littr. de suo; — *ἤ* ante *πολλῷ* in pluribus mss. om.

δῆλον — οὔ.] *εἴη* vulg., *ἔῃ* Littr. de suo; — *εὔφορος* vulg., *ἄφορος* J., *φόρος* C., *φορός* Littr.; — *εἰ δὲ μή* J.

ἢν δὲ γυναικὶ — τρέφεσθαι.] *πάμπαν ἢ ὑπὸ πάντων* (*παθημάτων* C. Lind.) *τῶν εἰρημένων* vulg.; Littr. *παθημά-*

οὐ δέχονται καὶ ἐν τῇσι μήτρῃσι αἵματος ἐνεῖναί τι χρονίου πᾶσα μηχανή, ὅ τι ἀποκωλύει τὴν γονὴν τρέφεσθαι. Ἢν δὲ ἐλάσσω τὰ καταμήνια χωρέῃ τοῦ δέοντος, οὐδ' οὕτω κυΐσκεται· αἴτια δὲ τὰ ἐν τῇ προτέρῃ νούσῳ προειρημένα· δῆλον δὲ καὶ τοῦτο [1] τῇ ἐρωτήσι. Κὴν μὲν φύσι ὀλίγα χωρέῃ τὰ καταμήνια, [2] ἀνίητος γίγνεται· ἢν δ' ὑπὸ παθήματος τούτων τινὸς τῶν εἰρημένων μελεδανθεῖσα ἐν τάχεϊ φορὸς ἔσται. Καὶ ἢν πλείονα τοῦ δέοντος χωρέῃ τῇ γυναικὶ τὰ καταμήνια, οὐδ' οὕτως ἐν γαστρὶ [3] λαμβάνει· αἱ γὰρ μῆτραι κεκενωμένου [4] τοῦ αἵματος, οὐ ξυλλαμβάνουσι τὴν γονὴν ὑπὸ ἀσθενείης· [5] ἢν δ' ἄρα καὶ ξυλλάβωσι, κατελθὸν τὸ αἷμα πολλὸν ἐξαπίνης ἐπὶ τὰς μήτρας τῆς γυναικὸς ἀποπνίγει τὴν γονήν. Δῆλον δὲ καὶ τόδε τοῖσι ἐπιμηνίοισι, ὅσσα πολλὰ χωρήσει· καὶ ἢν μὲν φύσι ἡ γυνὴ πολλὰ χαλᾷ τὰ καταμήνια, ἄφορος [6] γίγνεται· ἢν δὲ μὴ φύσι, ἀλλ' ὑπὸ παθήματός τινος τῶν εἰρημένων, μελεδανθεῖσα ἐν τάχεϊ φορὸς ἔσται. Καὶ ἢν τὸ στόμα τῶν μητρέων ἐκπέσῃ τοῦ αἰδοίου, οὐδ' οὕτω λαμβάνει ἐν γαστρί· τό τε γὰρ στόμα σκληρὸν γίγνεται καὶ οὐ δέχεται τὴν γονὴν καὶ οἰδέει καὶ ταύτῃ ἄφορος γίγνεται τὸ πάμπαν· δῆλον δὲ τὸ πάθημα τοῦτο διότι γίγνεται. Καὶ ἢν μὴ χωρέῃ τὰ καταμήνια κατὰ τὸ προσῆκον, ἀλλὰ κάτω [7] ὁρμᾷ ἐς τὴν ἕδρην, οὐδ' οὕτω λαμβάνει ἐν γαστρί· δῆλον γὰρ ὅτι τὸ στόμα τῶν μητρέων ἐκτέτραπται ἀπὸ τοῦ αἰδοίου, ἢ μέμυκε· [8] καὶ ἢν μὲν κατὰ τὴν ἕδρην ᾖ ἐστραμμένον τὸ στόμα, ἢ μεμύκῃ, μελεδαν-

affectionum, cura adhibita brevi foecunda erit. Et si plures quam conveniat mulieri menses prodeant, neque sic utero concipit; neque enim uterus evacuato sanguine propter imbecillitatem genituram apprehendit, quin etiamsi apprehendat, copiosus sanguis ad mulieris uterum derepente delatus genituram suffocat. Id autem etiam ex mensibus, qui copiosi prodibunt, manifestum est. Et si quidem natura copiosos menses mulier demittat, infoecunda redditur. At si non natura, sed ex aliqua e commemoratis affectionibus, cura adhibita brevi foecunda erit. Et si uteri os extra pudenda exciderit, neque sic utero concipit. Os enim durum efficitur, neque genituram excipit et intumescit, ideoque infoecunda prorsus redditur. Quam ob causam autem haec affectio accidat, manifestum est. Et si menses minime ut convenit prodeant, sed deorsum ad sedem cum impetu ferantur, neque sic utero concipit. Os enim uteri a pudendo aversum esse, aut connivere patet. Quodsi utero in sedem obverso aut connivente cura adhibita fuerit, foecunda redditur. Utrumque vero ex percontatione et responsione manifestum fit. Si enim menses semper sic fluant, his morbum in causa esse manifestum est. Atque istae eiusmodique causae in mulieribus sunt, ob quas, nisi curentur, non pariunt et ex quibus prorsus infoecundae redduntur, ut proinde mirari mulieres minime oporteat, si sint, quae saepe non pariant.

[1] ἐν τῇ ἐρωτ. — [2] ἀνίητος — γυναικὶ τὰ καταμήνια om. — [3] συλλαμβάνει. — [4] τοῦ om. — [5] ἄν. — [6] γένηται. — [7] ὁρμήσῃ. — [8] καὶ — μεμύκῃ om.

των scripsit cum C. et ἢ delevit; mihi potius locus restituendus visus est, quemadmodum feci, collatis similibus aliis. Tum πλεῖαι οὖσαι οὐ δέχ. τ. γ. C.

ἢν δὲ — ἐρωτήσι.] οὐδ' C., οὐδέ vulg.; — τά C. F. G. J. Lind., Littr., τά om. vulg.; — προτέρῃ εἰρημένα Vatt. Foësii; — τοῦτο om. K.

κὴν μὲν — ἔσται.] κἂν C.; — δ' Ald., mss. 6., δέ cett.; — τινός om. J.; — φ. ἔσται ἐν τ. D.; — γίνεται pro ἔσται Vatt. Foësii.

καὶ ἢν — γονήν.] συλλαμβάνει J.; — κακῶς ξυλλαμβ. pro οὐ ξυλλαμβ. Vatt. Foësii; — ὑπ' ἀσθ. C.; — δ' C. δέ vulg., — τῆς γυν. ἐπὶ τὰς μ. C.

δῆλον — ἔσται.] ὅσσα de meo, ὁκόσα vulgo, ὁπόσα codd. 7.; — πολλά om. C.; — παθήματός του τῶν εἰρ. C.; — ἐν τάχεϊ omm. C., Littr.; — γίνεται pro ἔσται C.

καὶ ἢν — γίγνεται.] οὐδ' C., οὐδέ vulg.; — διότι vulg., δι' ὅ τι Corn., Lind., Littr.

καὶ ἢν — αἰτίη ἐστί.] ὁρμᾷ vulgo, ὁρμήσῃ codd. 5. apud Littr., uti V.; — χωρήσῃ J.; — οὐδ' C., οὐδέ vulg., οὐδέ om. D.; — ἔστραπται C.; — τὸ στόμα τῶν μητρέων idem; — ἑκάτῳ (ἑκάστω Littr., ἑκάστη J.) ὧδε εἴη (ὧδ' εἴη C., ὧδε ἴῃ Calvus, Corn., Lind., recte) vulg. — „je lis, inquit Littr., ἑκάστῳ pro ἑκαστάτω." — Mihi aut ἑκάστῳ μηνί, aut ἑκάστοτε scriptum fuisse videtur.

θεῖσα Φορὸς γίγνεται· δῆλον δὲ ἑκάτερόν ἐστι τῇ ἐρωτήσι καὶ ἀποκρίσι· ἢν [1] γὰρ τὰ καταμήνια ἑκάστοτε [2] ὧδε ἴῃ, ἡ νοῦσος ταύτῃσι δῆλον ὅτι αἰτίη ἐστί. [3] Τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα τῇσι γυναιξί ἐστι, δι' ἃ οὐ τίκτουσι πρὶν ἂν ἰηθέωσι, καὶ δι' ὅσα ἄΦοροι γίγνονται τὸ πάμπαν· ὥστε θαυμάζειν τὰς γυναῖκας οὐ χρὴ ὅτι εἰσὶ αἳ οὐ τίκτουσι πολλάκις.

β'. [4] Πειρητήρια δι' ὧν δηλοῦται ἡ γυνὴ εἰ κυήσει. — Γυναῖκα ἢν θέλῃς γνῶναι [5] εἰ κυήσει. Βούτυρον καὶ γάλα γυναικὸς κουροτρόφου διδόναι πίνειν [6] νῆστι καὶ ἢν ἐρεύγηται, [7] κυήσει· εἰ δὲ μή, οὔ. — [8] Ἄλλο. Νέτωπον ὀλίγον [9] προστιθέσθω ἐν εἰρίῳ ἐνελίξασα, κἄπειτα ἕωθεν σκέψασθαι ἢν ὄζῃ διὰ τοῦ στόματος· κἢν μὲν ὄζῃ, κυήσει· [10] ἢν δὲ μή, οὔ. — [11] Ἕτερον πειρητήριον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. Ἧι τινι ἂν γυναικὶ ἀπὸ τῶν προσθέτων μὴ λίην ἰσχυρῶν ἐόντων [12] ὀδύναι ἐς τὰ ἄρθρα ἀΦίκωνται καὶ βρυγμὸς ἔχῃ καὶ σκορδινέηται καὶ [13] χασμᾶται, ἐλπὶς [14] ταύτῃ κυῆσαι μᾶλλον ἢ ἥτις τούτων μηδὲν πάσχει. — [15] Ἄλλο. Μώλυζαν σκορόδου περικαθήραντα τὴν κεφαλήν, ἀποκνήσαντα, [16] προσθεῖναι πρὸς τὴν ὑστέρην καὶ [17] ὁρᾶν τῇ ὑστεραίῃ, ἢν ὄζῃ διὰ [18] τοῦ στόματος· καὶ ἢν ὄζῃ, κυήσει· ἢν δὲ μή, οὔ. — [19] Ἢν θέλῃ γνῶναι ἡ γυνὴ εἰ κυήσει, πινέτω ἄνησον τετριμμένον ἐν ὕδατι

2. Tentamenta, quibus exploratur in muliere conceptus. — Si nosse velis an mulier conceptui sit idonea, butyrum et lac mulieris puerum lactantis ieiunae potui exhibeto et si eructaverit, concipiet; sin minus, minime. — Aliud. Netopum modicum lana convolutum subter apponito, deinde mane spectato num odor ad os pervenerit; quodsi sic, concipiet; sin minus, non. — Aliud tentamentum ad idem. Si cui mulieri ex subdititiis non admodum vehementibus dolores ad articulos pervenerint et dentium stridor, tenebricosa vertigo et oscitatio detinuerit, huic concipiendi maior spes adest quam cui nihil horum accidit. — Aliud. Allium caput unicum habens capite depurgato et deraso in uterum subdito et postridie spectato, num odor ad os perveniat; quodsi sic, concipiet; sin minus, minime. — Si mulier nosse velit, an conceptura sit, anisum ex aqua quam tenuissime tritum bibat et dormiat; quodsi qui-

[1] γάρ om. — [2] ὧδείῃ ἢ ν. — [3] τοσαῦτα κ. τ. λ. usque ad finem capituli absunt. — [4] περὶ τοῦ γνῶναι ἄτοκον ἤ τε καὶ ἢ οὔ. Et in marg.: περὶ τοῦ γνῶναι ἄτοκον. — [5] εἰ κύει συκίην ποιῆσαι ἢ βούτυρον. — [6] νῆστι om. — [7] κυήσει om.; tum ἢν δὲ μή. — [8] ἄλλο om. — [9] προστίθεσθαι. — [10] ἢ δ' οὔ, οὔ. — [11] Inscriptio om. et ἢν τινι legitur. — [12] ἢν ὀδύνη ἐς. — [13] χασμῆται. — [14] αὐτῇ. — [15] ἄλλο om. — [16] προστιθέναι. — [17] ὁρῆν. — [18] τοῦ om. — [19] In marg. περὶ οὗ γνῶναι γυναῖκα ἢ συνέλαβε ἢ οὔ. — sed ἢν — οὔ om.

τοσαῦτα — πολλάκις.] καὶ τὰ τοιαῦτα vulg., sed τά omm. C. Littr.; — ἰηθέωσι Ionice, Littréus e mss. 5.; — ὅτε (ὅτι C. D. F.) εἰσὶ μὲν (addit Φοροί Lind.) (αἵ pro μέν C.) οὐ τίκτουσι δὲ (δέ om. C.) πολλ. vulg. — Descripsi textum ex C., quemadmodum Littr. — Foës. e Vatt. adnotat lect.: ὅτε εἰσὶν αἱ οὐ τίκτουσι δὲ πολλάκις. Cornarium ὅτε ξυνίουσι μέν legisse sibi videri idem scribit.

2. πειρητήρια — κυήσει.] πειρητήρια εἰ κυήσει solum C.; — ἡ om. H.

γυναῖκα — οὔ.] θέλῃς εἰδέναι C.; — κύει vulg., κύοι D., κύῃ J., κυήσῃ C.; — σικύην (πυρίην Lind. ex Foësii adn., qui etiam θυμίησιν proponit) ποιῆσαι ἢ (σ. π. ἤ om. C., Foës. in not.) βούτυρον vulg.; textum descripsi quemadmodum Littr.; — νῆστει C. Littr., vulgo om.

ἄλλο — οὔ.] ἕτερον K., ἄλλο mss. 8., Lind., Littr., ἄλλο om. vulg.; — ἐν om. C.; — ἔπειτα idem; — ἢν ὄζῃ διὰ τοῦ στόματος τὸ ἐπιτεθέν vulgo, sed cod. C. om. τὸ ἐπιτεθέν, quem sequor; sin vocem servare velis, saltem τὸ προστεθέν scribendum erit. Tandem ἢν δ' οὔ. οὔ mss. 5. apud Littr.; cf. lectt. Voss. — Formula similis de m. mul. I. § 78. p. 619. supra et de nat. mul. § 99.

ἕτερον — πάσχει.] ἕτερον — αὐτοῦ om. F.; — ἄλλο pro ἕτερον — αὐτοῦ mss. 6.; — ἥτινα J.; — γυν. om. C.; — ἰσχ. ἐόντων ἢν (ἐόντων ἤν om. C. Littr.) ὀδ. vulg.; — σκορδινέηται Lind. e libro περὶ ἐπικυήσιος § 20., vulgo σκοτοδινῆται, sed vel terminatio medii verbi docet veram esse lectionem libri de superfoetatione; χασμῆται vulg., χασμεῖται C., in quo χασμᾶται latere arbitror; — αὐτῇ vulg., ταύτῃ C.

ἄλλο — οὔ.] ἕτερον K.; — ἄλλο omm. F. G.; — ἀποκνήσαντα D., ἀποκνίσαντα cett.; — ἢν γὰρ ὄζῃ C.; — κύει Foës. in adn.; — εἰ δὲ μή J. Similis formula de m. mul. I. § 78. p. 619. supra et de nat. mul. § 99.

ἢν θέλῃ — οὔ.] Pro inscriptione ἕτερον K., ἄλλο D. H. I.; — ἡ γυνὴ εἰδέναι C.; — ὡς λειοτ. om. C.; — κυησμὸς αὐτὴν λαμβ. vulg., sed αὐτήν om. C.; — κυήσῃ F.: — εἰ C. J. pro ἤν.

ὡς λειότατον καὶ εὐδέτω, καὶ ἢν μὲν κνησμὸς λαμβάνῃ περὶ τὸν ὀμφαλὸν, κυήσει· ἢν δὲ μὴ, οὔ.

dem pruritus circa umbilicum corripiat, concipiet; sin minus, minime.

γ'. Κύουσαν γυναῖκα, εἰ μὴ [1] ἄλλως, οὕτω γνώσει· — οἱ ὀφθαλμοὶ εἱλκυσμένοι καὶ κοιλότεροι καὶ τὰ λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν οὐκ ἔχει τὴν φύσιν τῆς λευκότητος, ἀλλὰ πελιώτερα φαίνεται. Ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσι, ἔφηλιν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἴσχουσι καὶ ἀρχόμεναι ξυλλαμβάνειν μίσοινοι γίγνονται καὶ κακόσιτοι καὶ καρδιωγμοῦ μεσταὶ καὶ πτυαλίζουσι.

3. Praegnantem mulierem, nisi aliter, ex hoc cognosces: oculi contracti et magis cavi sunt, neque eorum candidum nativam habet albedinem, verum lividius cernitur. Quae utero gerunt, in facie maculam habent, quam ἔφηλιν vocant, ubique concipere coeperint, vinum odio habent et cibos aversantur, oris ventriculi morsu torquentur et os frequenti salivatione redundat.

Μέλι καὶ ἄνησον τρῖψαι ὡς λειότατα, εἶτα [2] ὕδατι διεῖναι καὶ πιεῖν δοῦναι καὶ ἐᾶσαι ὑπνῶσαι· καὶ ἢν μὲν στρόφος [3] γίγνηταί οἱ περὶ τὸν ὀμφαλὸν, κύει· ἢν δὲ μὴ [4] γίγνηται, οὐ κύει. Πάντων δὲ τούτων ὕστερον πίνειν ἄλητον καὶ μέλι καὶ ὀρίγανον ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ.

Mel et anisum tenuissime tritum, deinde aqua dilutum exhibeto et dormire sinito et si ei tormina circa umbilicum suboriantur, praegnans est; alioqui minime. Post haec autem omnia farinam, mel et origanum ex vino et oleo bibat.

δ'. Ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ἔφηλιν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἴσχουσι, [5] θῆλυ κύουσι· ὅσαι δὲ εὐχροοῦσαι διαμένουσι, [6] ἄρρεν ὡς ἐπιτοπουλὺ κύουσι. Ἢν αἱ θηλαὶ ἄνω ἔωσι ἐστραμμέναι, ἄρσεν κύει· ἢν δὲ κάτω, θῆλυ. Λαβὼν [7] τοῦ γάλακτος φυρῆσαι ἄλητον καὶ ποιῆσαι ἀρτίσκον· ὀπτᾶν δὲ ἐπὶ πυρὸς μαλθακοῦ· καὶ ἢν μὲν κατακαυθῇ, ἄρρεν κύει· ἢν δὲ διαχάνῃ, θῆλυ. Τὸ αὐτὸ τοῦτο πιτυλίξας [8] φύλλοισι ὁρᾶν· καὶ ἢν μὲν πηγνύηται, [9] ἄρρεν κύει· ἢν δὲ διαχυθῇ, θῆλυ.

4. Quae utero gerentes maculam in facie, (ἔφηλιν vocant) habent, eae foemellam gestant; quae vero bene coloratae permanent, marem plerumque. Si papillae sursum conversae fuerint, marem gestant; sin deorsum, foeminam. Sumptam lactis portionem cum farina subigito et in pastillum formato et levi igne torrefacito et si quidem exuratur, marem gestat, sin diffundatur, foemellam. Hoc idem ipsum foliis agitato et inspicito; ac si quidem cogatur masculum gestat, sin diffundatur, foemellam.

[1] ἐν ἄλλω γνώσκης ἐν τούτω γνώσεις. — [2] ἐν ὕδατι. — [3] γένηται. — [4] γένηται. — [5] ἄρρεν. — [6] θῆλυ. — [7] τοῦ om. — [8] ἐν φύλλοισι. — [9] ἄρσεν.

3. κύουσαν — φαίνονται.] Vid. de superfoetatione § 16. ἕτερον K., ἄλλο D. H. I. J. pro inscriptione praemittunt; — εἰ C., ἢν ceteri; — κύουσαν γυναῖκα ἢν μὴ ἄλλο γινώσκῃς ἐν τούτῳ γνώσεις vulg.; — Littr.: κύουσαν γυναῖκα ἢν μὴ ἐν ἄλλῳ γινώσκῃς, ἐν τούτῳ γνώσῃ e mss. mutatam lectionem ducens; — ego de coniectura locum refeci. In Littréi lectione ἐν τούτῳ γνώσῃ om. C., idemque cod. ὁρῶνται om., quod ante οἱ ὀφθαλμοί legi solet, qua in re illum sequor. Pro φαίνονται C. ἢν κύει.

ὁκόσαι — πτυαλίζουσι.] ἕτερον K.; — ἄλλο C. D. H. I. pro inscriptione; — ἔχουσαι J.; — συλλαμβάνουσι J.; — καὶ κακόσ. om. G.

μέλι — ἐλαίῳ.] ἕτερον K., ἄλλο C. D. H. I. Q.' Lind. pro inscriptione; μίλτον vulgo, μέλι dedi ex Cornarii emendatione; — ἐν ὕδατι vulgo, sed ἐν om. C.; — καὶ διεῖναι J.; — πιεῖν de meo interposui; — στρόφος γένηται C. J. — Miro modo omnia miscentur in hoc libro; nam formulae hae nihil commune habent cum priore parte huius capituli. Sed de talibus in prolegomenis fusius dicetur.

4. ὁκόσαι — κύουσι.] εἰδέναι ἢν ἄρσεν ἢ θῆλυ κύῃ mss. 7. pro inscriptione; — ὁκόσαι D. (Q.' et ἄλλο), vulgo ὅσαι. Nomina θῆλυ, ἄρρεν eo loco, quo descripsi, leguntur in C., Latinis Foësii, apud Lind., Littr.; in vulgata sedem invicem commutarant, cf. lectt. Voss., Foës. excitat Aph. 41. V.

ἢν αἱ θηλαὶ — θῆλυ.] ἕτερον K.; — ἄλλο D. H., pro inscriptione.

λαβὼν — θῆλυ.] ἄλλο mss. nonnulla et Lind.; — φορῆσαι C.; — καὶ ὀπτῆσαι vulg., ὀπτᾶν δέ C., quem sequor; — κἢν idem.

τὸ αὐτὸ — θῆλυ.] ἄλλο C. D. H. J. pro inscriptione τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐπιτυλίξας ἐν φύλλοισι vulgo, sed τὸ αὐτὸ — ἐν om. C.; — ἐν om. solum H., in quo al m. restituitur; — πιτυλίξας Foësii est emendatio vulgatae lectionis, qua recepta certo certius ἐν cum H. omittendum est. Scripsi autem ὁρᾶν e Cornarii emendatione, quam Foësius probat in adn., ὀπτᾶν ceteri. — Mirum tamen, ni auctor quibus foliis

ε'. [1] Θεραπεῖαι κυήσιος πειρητήριοι καὶ παιδογονίης, εἴ τις δεῖται καὶ ἄτεκνος ἐοῦσα καὶ ἤδη κυήσασα ἐοῦσα δὲ ἄτεκνος. Ἐπὴν ὁ στόμαχος σκληρὸς ᾖ, ὅλος ἢ ἄκρος, ἢ ξυμμεμύκῃ, ἢ μὴ [2] ὀρθὸς ᾖ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἰσχίον ἀπεστραμμένος τὸ ἕτερον, ἢ ἐς τὸν ἀρχὸν κεκύφῃ, [ἢ ἀνεσπάκῃ ἑωυτόν, ἢ τὸ χεῖλος [3] ἐπιβάλῃ τοῦ στομάχου ἐφ' ἑωυτό, ὁπόθεν οὖν] ἢ τρηχὺς ᾖ καὶ πεπωρωμένος, [σκληρὸς δὲ γίγνεται καὶ ἀπὸ ξυμμύσιος καὶ ἀπὸ [4] πωρώσιος, ταύτῃσι] τὰ ἐπιμήνια οὐ φαίνεται, ἢ [φαίνεται] [5] πολλῷ ἐλάσσονα τοῦ δέοντος καὶ κακίονα καὶ διὰ πλείονος χρόνου ἐπιφαίνεται. [6] Ἔστι δὲ ᾗσι τὰ μὲν ἐπιμήνια καθ' ὑγίειαν τοῦ σώματος καὶ τῶν μητρέων τὴν ἔξοδον εὑρίσκεται κατά τε τὸ ξύμφυτον καὶ τὸ δίκαιον [καὶ] ὑπὸ θέρμης καὶ ὑγρότητος τῶν ἐπιμηνίων, [7] τοῦ στομάχου μὴ κάρτα [8] βεβλαμμένου· τὴν δὲ γονὴν [πάλιν] οὐ δέχεται διὰ τὴν βλάβην, ἥτις ἂν [9] κωλύῃ τοῦ στομάχου μὴ καλῶς ἔχοντος δέχεσθαι. Ταύτῃ χρὴ πυριήσαντα τὸ σῶμα ὅλον πιεῖν δοῦναι φάρμακον καὶ κάθαρσιν ποιήσασθαι τοῦ σώματος πρῶτον, ἤν τε ἄνω καὶ κάτω, ἤν τε κάτω μοῦνον· καὶ ἢν μὲν ἄνω διδῷς τὸ φάρμακον, μὴ [10] πυριᾶν πρότερον τῆς καθάρσιος, [ἀλλ' ὕστερον·] πυριήσας δὲ μεταπῖσαι κάτω· ἢν δὲ μὴ δοκέῃ δεῖσθαι ἀνωτερικοῦ, προπυριήσας κάτω πῖσαι· ὅταν δὲ δοκέῃ καλῶς ἔχειν τὸ σῶμα, πυριᾶν ἐγκαθίζων τὰς

5. *Inscriptio capitis corrupta est.*

Ubi uteri stomachus totus, aut extrema sui parte durus, aut connivens, aut non rectus fuerit, sed in alteram coxendicem conversus, aut in rectum intestinum procubuerit, aut asper fuerit et callosus, — his menses minime, aut longe pauciores quam conveniat, aut deteriores et per longius tempus apparent. Et menses quidem nonnullis pro corporis et uteri valetudine exitum habent secundum connatum et iustum modum ob calorem et humiditatem menstruorum, cum stomachus non admodum offensus fuerit; genituram autem non recipit propter noxam, quae stomacho non recte habente quominus recipiat prohibeat. Huic post fotum universo corpori adhibitum medicamentum purgans bibendum exhibere oportet, facta primum corporis purgatione sive sursum et deorsum, sive deorsum solum. Et si quidem sursum purgans medicamentum exhibeas, ante purgationem fomentum non admovendum. At fomento adhibito deinde medicamentum deorsum purgans exhibendum. Quodsi sursum purgante medicamento minime opus esse videatur, fomento ante admoto per inferiora purgans bibendum exhibeto. Ubi autem corpus bene habere visum fuerit, crebro in eo fotu, quicumque tandem conducere videbitur, insidendo utero ipsi fomentum admoveto. In fotum autem cupressi

[1] Haec inscriptio tota deëst, sed pro ea spatium vacuum relictum. — [2] ὀρθῶς. — [3] ἐπιβάλλῃ. — [4] πυρώσιος. — [5] πολλὸν ἢ ἐλάσσονα κακίονα. — [6] ἔστι δὲ ᾗσι om. — [7] καὶ τοῦ στ. — [8] βεβιασμένου. — [9] καὶ λύῃ. — [10] πυριῆν.

lac agitandum sit indicaverit; quod si fecerit, ante φύλλοισι aut post lacuna esse debet.

5. θεραπεῖαι — ἄτεκνος.] θερ. — παιδογονίης om. L.; — ἤ τις ceteri, εἴ τις de meo; — κύουσα vulg., κυήσασα C. Littr.; — τεκοῦσα C., τεκνοῦσα H. Littr., ἀτεκνοῦσα vulg.; sed ἐοῦσα δὲ ἀτεκνοῦσα mirum sonat, quare ἐοῦσα δὲ ἄτεκνος de meo dedi; in τεκνοῦσα latet τεκνοῦσσα, sed hoc incongruum est. Vid. de superfoet. § 29.

ἐπὴν — ἐπιφαίνεται.] καὶ ξυμμ., καὶ μὴ ὀρθὸς ᾖ ceteri; de coniectura ἤ pro καί dedi utroque loco; — ἐπιβάλλῃ vulg., aoristum de meo scripsi. Porro ἢ πεπωρωμένος vulgo, de meo καί scripsi uti libro l.; — ξηρός J. pro σκληρός; — καὶ (ἤ Ald. mss. nonnulla Lind., Littr.) φαίνεται πολλῷ (φ. π. om. C.) vulg. — Tum (ἤ praemittunt mss. 6.) ἐλ. ἢ (ἤ omm. iidem codd. 6.; καί pro ἤ C.) κακ. (κακίω J.) vulg. — Tandem ἐλάσσονα καὶ κακίονα τοῦ δέοντος vulgo, sed mutavi de meo verborum ordinem. Uncis intersepsi ea, quae interpolata videntur, qnod libro de superfoet. l. l. item feci; videbis nonnulla hoc loco esse pleniora quam altero.

ἔστι δὲ — δέχεσθαι.] καί C. Littréus ante τὰ μέν, sed vulgo om.; dedi ἔστι δὲ ᾗσι pro illo καί e lib. de superfoet.; — ὡς δεῖ καθ' ὑγείην C.; — κατά γε τὸ συμφ. Littr. de suo; — καὶ ἀπὸ θέρμης ceteri, ὑπό de meo scripsi; — τῶν ἐπιμηνίων καὶ τοῦ vulg., sed καί om. Littr., quem sequor., — οὐ κάρτα vulgo, μὴ κάρτα de meo; — πάλιν om. C.; — ἀπὸ τοῦ στομάχου ceteri; otiosum ἀπό omisi; — τοῦ δέχεσθαι cett., sed τοῦ delevi de coniectura.

ταύτῃ — χρόνον.] ταύτην cett., ταύτῃ de meo; — κάτω δέῃ Vatt. Foësii; et vero si δέῃ recipere velis, nil obstat, vid. l. l. de superfoet., ubi δέηται; — διδοῖς vulgo, emendavit Littr.; — τῆς καθάρσιος post ὕστερον ponit C.; — sed ego ἀλλ' ὕστερον alienum esse emblema suspicabar, quam suspicionem firmavit locus e lib. de superfoet.; — δοκέῃ

μήτρας αὐτὰς πυκνὰ ὅτῳ ἂν δοκέῃ ξυμφέρειν· ἐπιβάλλειν δὲ ἐς τὰ πυριήματα κυπαρίσσου πρίσματα [1] καὶ δάφνης φύλλα κεκομμένα καὶ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ πολλάκις· ὁκόταν δὲ νεόλουτος καὶ νεοπυρίητος ᾖ, ἀνευρύνειν τὸ στόμα τῆς μήτρης μήλῃ κασσιτερίνῃ καὶ ἀνορθοῦν ὁμοῦ, [2] ἐὰν δέηται, [ἢ [3] μολιβδίνῃ,] ἀρξάμενος ἐκ λεπτῆς, εἶτα παχυτέρῃ, ἣν παραδέχηται, ἕως ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν· βάπτειν δὲ καὶ τὴν μήλην ἔν τινι τῶν μαλθακτηρίων ἀνειμένῳ, ὅ τι δοκέει ξυνοίσειν, ὑγρὸν ποιήσας· τὰς δὲ μήλας ποιέειν ὄπισθεν [4] κοίλας, εἶτα περὶ ξυληφίοισι μακροῖσι περιαρμόσαι καὶ οὕτω χρῆσθαι· τὸν δὲ χρόνον τοῦτον ἕψουσα ἐν οἴνῳ λευκῷ ὡς ἡδίστῳ γλυκέϊ δαΐδα πινέτω [5] πιοτάτην κατασχίσασα λεπτὰ, καὶ σελίνου καρπὸν κόψασα καὶ κυμίνου Αἰθιοπικοῦ καρπὸν, καὶ λιβανωτὸν ὡς κάλλιστον· τούτου πινέτω νῆστις ὁκόσον δοκέει μέτριον εἶναι πλῆθος, ἡμέρας ὁκόσας ἂν δοκέῃ καλῶς ἔχειν, καὶ ἐσθιέτω σκυλάκια σιαλώδεα δίεφθα καὶ πουλύποδα ἐν οἴνῳ ἑφθὸν γλυκυτάτῳ, καὶ τοῦ ζωμοῦ πινέτω, [6] καὶ κράμβην ἑφθὴν καὶ οἶνον λευκὸν ἐπιπινέτω, καὶ μὴ [7] διψήτω, καὶ λουέσθω δὶς τῆς ἡμέρης· σιτίων δὲ ἀπεχέσθω τοῦτον τὸν χρόνον. Μετὰ δὲ, ἢν μὲν προχωρήσῃ κατὰ τὸν στόμαχον καὶ φαίνῃ τινὰ κάθαρσιν ἔξω, [8] πίνειν τ' ἔτι τοῦ πόματος ἡμέρην μίαν ἢ δύο καὶ τῇσι μήλῃσι παύσασθαι χρεόμενον, καὶ πειρᾶσθαι καθαίρειν τὰς μήτρας προσθέτοισι. Ἧι τινι δὲ τοῦ στομάχου ὀρθοῦ καὶ μαλθακοῦ καὶ ὑγιέος ἐόντος

ramenta et lauri folia tusa immittito et copiosa calida frequenter lavato. Recens vero lotae et fotae os uteri specillo stanneo diducito, simulque, si opus fuerit, dirigito, initio a tenui ducto, deinde crassiore, si admiserit, admoto, quoad probe habere videatur. Specillum autem emolliente, quodcumque conducere videbitur, dissoluto et liquido reddito intingito. Specilla vero posteriore parte cava conficito, deinde parvulis lignis oblongis accommodatis utitor. Hoc vero tempore taedam pinguissimam in tenuia frustula dissectam ex vino albo dulci quam suavissimo decoctam bibat et apii cuminique Aethiopici semen contusum et thus probatissimum. Ex hoc moderata quantitate bibat tot diebus, quot recte habere videbitur, et catulinas carnes pingues percoctas edat, et polypum ex vino dulcissimo coctum et iusculum bibat; brassicam quoque coctam, vinumque album superbibat; ne sitiat et bis die lavet; cibis vero per hoc tempus abstineat. Postea si per stomachum processerit et quandam foras purgationem ostenderit, uno aut altero die de potione adhuc aliquantum bibat, sed a specillorum usu desistito et uterum subdititiis medicamentis purgare tentato. Cui vero cum stomachus rectus sit et mollis et sanus beneque habeat et convenienti loco situs sit, menses nullo modo aut pauciores et longiore tempore apparent, minimeque sani, ubi perscrutatus fueris quonam morbo uterus laboret et num corpus aliquid conferat, inventa causa ex qua non concipit, convenien-

[1] καί om. — [2] ἂν δ. — [3] μολιβδίνης ἀρξαμένης. — [4] πλατείας εἶτα περίξια εἰρίοισι μακροῖσι. — [5] ὡς πιοτάτην. — [6] καὶ — ἐπιπινέτω om. — [7] δειπνείτω. — [8] πίνειν τε τοῦ π.

Ionice C. Lind., Littr.; — vulgo μετὰ τοῦτο πυριᾶν, sed μετὰ τοῦτο omm. mss. 6. Littréi, in quorum uno restituitur, et cod. Voss.; — πυριῆν cett.; — verba hoc loco melius descripta videntur libro de superfoet.; — ἐπιλαβεῖν C.; — κυπαρίσσου ῥινήματα idem; — καί ante δάφνης C. Lind., Littr., vulgo om.; — κόψας pro κεκομμένα C. nempe plures in eo lectt. e lib. l. sunt desumptae; — τὸ στόμα C. D. K. Lind., Littr.; vulgo τό om.; — ὅπῃ pro ὁμοῦ Vatt. Foësii; — ἄν, uti V., C., Vatt. Foësii; — μολυβδίνης ἀρξαμένης vulg.; ex C. meliora dedit Littr.; — sed ἀρξαμένη tamen minus placet, ἀρξάμενος lego e lib. l. Vulgo βάπτειν — ἐν τῷ μαλθακτηρίῳ, de meo ἔν τινι τῶν μαλθακτηρίων scripsi; καί ante τὴν μήλην omm. mss. 4.; — διειμένῳ ceteri, ἀνειμένῳ lego e lib. de superfoet; — ὄπισθεν πλατείας vulg.; Littr. emendavit e lib. περὶ ἐπικυήσιος; — ξυληφίοισι vulg., emendavit Littr.; — μακροτέροισι Vatt. Foësii; — ὅτι ἡδίστῳ C.; — κάλαμον vulgo pro καρπόν, quod Foës. voluit et Lind., Littr. habent, et mss. nonnulla et liber de superfoet. praebent; — καὶ κράμβην — ἐπιπινέτω omm. codd. nonnulli; — δειπνείτω vulg., διψῇ C., διψήτω Littr.

μετὰ δὲ — φαρμάκοισι.] μέν omm. Ald., Littr.; — πίνει C.; — τέ τι vulg., τ' ἔτι Littr.; — ἡμέρην καὶ μίαν καὶ δύο C.; — vulgo προσθέτοισι καὶ φαρμάκοισι, sed καί ante φαρμάκοισι omm. C. Littr.; — ego etiam φαρμ. repudio.

ᾗτινι — καθεστάναι.] μαλακοῦ C.; — ἐόντος adscripsi e lib. περὶ ἐπικυήσιος; — καί ante ἐν τῷ δέοντι omm. Parr. 6.; — μὴ φαίνηται τὰ ἐπιμ. π. D.; — ξηρά pro

καὶ καλῶς ἔχοντος καὶ ἐν τῷ δέοντι κειμένου τὰ ἐπιμήνια μὴ [1]φαίνεται πάμπαν, ἢ ἐλάσσονα καὶ διὰ πλείονος χρόνου καὶ μὴ ὑγιηρὰ, τὴν νοῦσον ἀνευρὼν ἥντινα ἔχουσι αἱ μῆτραι, ἤν τε καὶ τὸ σῶμα ξυμβάλληταί τι, ἐξευρὼν τὸ αἴτιον [2]ὑπὸ ὅτεου οὐ κυΐσκεται, τὴν ἴησιν ποιέεσθαι προσφέρων [3]τὸ δέον, ἀρχόμενος ἐξ ἰσχυρῶν, ὅκως ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι, τελευτῶν δὲ [4]ἐς μαλθακώτερα, [5]ἕως ἂν δοκέῃ καλῶς ἔχειν καθάρσιος ἡ μήτρη καὶ ὁ στόμαχος καθεστάναι. Ἢν δ' ἀπὸ [6]τοῦ φαρμάκου καὶ ἀπὸ τοῦ ποτοῦ [7]μὴ προχωρήσῃ, μηδὲ πινούσης χρόνον τὸν μέτριον, τοῦτο μὲν, παύσασθαι τοῦ πόματος· ὅταν δὲ καλῶς ἔχῃ τοῦ ἀπὸ τῶν μηλέων ἔργου, μαλθάξαι τὸν στόμαχον καὶ ποιῆσαι ὅκως [8]ἀναχανεῖται ἐς ὁδὸν [9]τῷ προσθέτῳ ἀπό τε τῶν θυμιητῶν καὶ [10]τῶν μαλθακτηρίων. Ὁκόταν δὲ δοκέῃ καλῶς ἔχειν μαλθάξιος καὶ θυμιήσιος, προστιθεὶς φάρμακα κάθαρσιν ποιέεσθαι τῆς μήτρης, ἕως ἂν δοκέῃ καλῶς ἔχειν, ἀρχόμενος ἐκ μαλθακῶν ἐς ἰσχυρότερα, τελευτῶν δὲ αὖτις ἐς μαλθακὰ εὐώδεα· τῶν γὰρ ἰσχυρῶν τὰ πλεῖστα ἑλκοῖ τὸν στόμαχον καὶ εἴργει τοῦ καθεστάναι ἐς ὀρθὸν [καὶ ὑγιᾶ καλῶς ἔχοντα πρὸς τῆς γονῆς τὴν ὑποδοχὴν] καὶ τὴν μήτρην ξηρὴν ποιέει.

Ἢν δέ τις γυνὴ δοκέῃ τὰς μήτρας ὑπὸ πιμέλης βεβλάφθαι ἐς τὴν κύησιν, λεπτύνειν ὡς μάλιστα καὶ ἰσχναίνειν πρὸς τοῖσι ἄλλοισι.

tem curationem adhibeto, id quod necessarium est obferens, initio a validioribus, prout opportunum videbitur, ducto et in leviora desinens, quoad uterus bene a purgatione habere et stomachus ad pristinum statum rediisse videatur. Quodsi a medicamento et potione non processerit, neque si moderato tempore biberit, primum quidem potione supersedeat; ubi vero a specillorum usu bene habuerit, os emollito et ut dehiscat viamque subdititio praebeat, per medicamenta tum ad suffitum, tum ad emolliendum accommodata efficito. Cum autem ex emollitione et suffitu bene habere videbitur, per subdititia uteri purgationem, quoad bene habere videatur, efficito progressu a levibus ad vehementiora facto, rursus autem in levia odorata desinens. Medicamenta enim valentia fere stomachum exulcerant et quominus recto loco consistat impediunt et uterum siccum reddunt.

Si vero mulieri uterus ad conceptum ex pinguedine offensus esse videatur, eam quam maxime extenuato et praeter alia gracilem reddito.

[1] φαίνηται. — [2] ὑπὸ τούτου κυΐσκ. ταῦτα μὲν οὕτως. — [3] τὸ δέον ἢν δὴ ἔχηται τὴν ἴησιν ἀρχόμενος. — [4] ἐς om. — [5] ὡς ἂν δ. — [6] τοῦ om. — [7] καί pro μή. — [8] ἀναχάνηται. — [9] τῷ om. — [10] τῶν om.

ὑγιηρά C.; — ἀπότευ C., H. al. m., ἀποττεύου κυΐσκεται I. J. K.; οὐ omm. D. G., in illo vero rest. al. m.; — ὅτε μὲν οὕτως ἔχει, τὴν ἴησιν vulgo, in qua lectione τότε C., ταῦτα mss. 7. pro ὅτε; ego totum illud ὅτε μὲν οὕτως ἔχει pro otioso emblemate, repudio; — μέν om. C.; — προφέρων idem; — δέον, ἢν δὲ (μέν Lind. pro δέ) ἔχηται τὴν ἴησιν (ἢν δὲ ἔχῃ τὴν ἴησιν omm. C. Littr.) ἀρχ. vulg.; — τελευτᾶν cett., τελευτῶν de meo; — ἐς μαλθακ. C., Foës. in adn., Littr., ἐς vulgo abest; — μαλθακώτερον D. H. J.; — ὡς vulg., ἕως C., Foës. in adn., Littr. — Post καθεστάναι ceteri ὀρθῶς ἔχων (καί addit C.) ἐν τῷ ἐξαρκέοντι κείμενος, quae verba pro additamento alieno, otioso, inepto repudio: ἐν τῷ ἐξαρκέοντι κείμενος absurdum adeo.

ἢν δ' ἀπὸ — μαλθακτηρίων.] δ' mss. sex, δέ vulg.; — τοῦ ante φαρμάκου J. Littr., vulgo om.; — μὴ — παύσασθαι τοῦ om. C.; — χρόνου τὸ μέτριον vulg., χρόνον τὸν μ. Littr. e mss.; — τοῦτο μὲν παυσ. vulg., τούτου G. I. J. K., Littr., qui pro μέν de suo μή, s. potius e lib. περὶ ἐπικυήσιος, sed credo vulgatam h. l. potiorem esse lectionem: τοῦτο μέν in partitione ponitur, pro altero membro est ὅταν δέ κ. τ. λ.; librarii id male intelligentes, τοῦτο in τούτου mutarunt; — τὸ στόμα τοῦ στομάχου omnes, etiam libro de superfoet., sed aut τὸ στόμα solum, aut τὸν στόμαχον solum est dandum; ego hoc praefero; — ποιέειν C.; — ἀναχάνηται vulg., ἀναχανῆται C., ἀναχανεῖται Littr; — ἀπὸ τῶν τε Littr. de suo; — τῶν ante μαλθακτ. K. Littr.; vulgo om.

ὁκόταν — ποιέει.] ὅταν D.; — μαλθάξιος — ἔχειν om. C.; — ἰσχυρότερα C. H. J. Littr., ἰσχυρότερον vulg.; — τελευτᾶν cett., τελευτῶν de meo; — καὶ εὐώδεα F.; — ἰσχυρῶν φαρμάκων cett., otiosum φαρμ. abiicio; — ἐς ὀρθόν scripsi e lib. de superfoet., vulgo ἐς abest; — ἑλκοῖ τὸν στόμαχον καὶ δάκνει ἔπειτά τε τὸν στόμαχον εἴργει τοῦ καθ. ὀρθ. Vatt. Foësii; — καὶ εἴργει τοῦ om. C.; — καὶ ὑγιᾶ καλῶς ἔχ. C. Littr.; — δέξιν pro ὑποδοχήν C.

ἢν δὲ — ἄλλοισι.] τις om. C.; — πιμελίας mss. 4.

ϛʹ. Ὥρη δὲ ἐαρινὴ κρατίστη κυήσιος· ὁ δ᾽ ἀνὴρ μὴ [1] μεθυσκέσθω, μηδὲ οἶνον λευκὸν πινέτω, ἀλλ᾽ ὡς [2] ἰσχυρότατον καὶ ἀκρητέστατον, καὶ σιτία σιτείσθω ἰσχυρότατα, καὶ μὴ θερμολουτείτω, καὶ ἰσχυέτω, καὶ ὑγιαινέτω, καὶ σιτίων ἀπεχέσθω τῶν μὴ ξυμφερόντων τῷ πρήγματι.

6. Vernum autem tempus ad conceptum praestantissimum. Vir vero minime inebrietur, neque vinum album, sed valentissimum et meracius bibat, cibos edat valentissimos, neque calida lavet, viribus valeat, et sanus sit et cibis ad hanc rem minime conducentibus abstineat.

ζʹ. [3] Ὁκόταν δὲ δοκέῃ ἡ γυνὴ ἐκκεκαθάρθαι καὶ τὸν στόμαχον καλῶς ἔχειν τῆς μήτρης, λουσάσθω καὶ σμηξάσθω τὴν κεφαλὴν καὶ μὴ ἀλειψάσθω μηδενί· ἔπειτα ὀθόνιον ἄνοδμον περιθεῖσα περὶ τὰς τρίχας πεπλυμένον [4] κεκρυφάλῳ πεπλυμένῳ μηδενὸς [5] ὄζοντι καταδῆσαι, τὸ ὀθόνιον ὑποθεῖσα πρῶτον, ἔπειτα [6] ἀναπαυέσθω προσθεμένη χαλβάνην πρὸς τὸν στόμαχον, θερμήνασα πρὸς πῦρ ἢ πρὸς ἥλιον καὶ μαλθάξασα εὖ· ἔπειτα πρωῒ ἀπολύσασα [7] τὸν κεκρύφαλον καὶ [8] τὸ ὀθόνιον, ὀσφραίνεσθαι παρασχέτω τινὶ ἑωυτῆς τὴν κεφαλὴν καὶ ὄζει, ἢν καλῶς ἔχῃ τῆς καθάρσιος· [9] εἰ δὲ μὴ, οὐκ ὄζει· ἄσιτος δὲ ταῦτα [10] ποιέειν. Ἢν δὲ μὴ [11] τεκνουσσῃ προσθῇς, οὐδέποτε ὄζει, οὔτε καθαιρομένη, οὔτε ἄλλως· οὐδ᾽ ἢν κυούσῃ προσθῇς, οὐδ᾽ [12] οὕτω ὀζέσει· ἥτις δὲ κυΐσκεται πολλὰ καὶ ἀρικύμων ἐστὶ καὶ ὑγιαίνει, ἢν προσθῇς μὴ καθήρας, ὀζέσει [13] αὐτῆς τῆς κορυφῆς, ἄλλως δὲ οὔ.

7. Quando vero mulier expurgata videbitur et uteri stomachus bene habere, caput lavet et defricet et nullo prorsus medicamento illinatur, deinde linteo inodoro loto capillis circumposito, reticulo nihil olente loto deliget, primum subdito linteo, postea galbano ad ignem aut solem calefacto et probe emollito ad stomachum in subdititio apposito quiescat. Deinde matutino tempore soluto reticulo et linteo, caput olfaciendum alicui praebeat et si probe purgata fuerit, olet; alioqui non olet. Haec autem ieiuna faciat. Quodsi ei, quae non parit, subdideris, numquam neque purgata, neque aliter olebit; neque si praegnanti supposueris, olebit. Quae vero crebro praegnans est et facile concipit et bona valetudine fruitur, si etiam non purgatae subdideris, ei vertex olebit, alioqui non.

ηʹ. Ὅταν δὲ γνῷς καλῶς ἔχειν, παρὰ τὸν ἄνδρα κέλευε ἰέναι, καὶ ἡ μὲν γυνὴ ἄσιτος ἔστω, ὁ δ᾽ ἀνὴρ ἀθώρηκτος, ψυχρῷ δὲ λελουμένος καὶ εὐωχημένος σιτία ὀλίγα ξύμ-

8. Cum vero bene habere cognoveris, ad virum adeat iubeto. Et mulier quidem cibis abstineat, vir autem minime temulentus, sed frigida lotus et qui paucos et conferentes cibos

[1] μεθυσκέτω. — [2] ἰσχυρότερον καὶ ἀκρατέστερον. — [3] ὅτω. — [4] κεκρυφάτω. — [5] ὄζοντος. — [6] ἀναπαύσασθαι. — [7] τό. — [8] τὰ ὀθόνια. — [9] εἰ δ᾽ οὖν οὐκ ὄζει. — [10] ποιείτω. — [11] τεκούσῃ. — [12] οὕτως. — [13] αὐτῆς κορυφῆς. ἄλλο δὲ οὔ.

6. ὥρη — πρήγματι.] cf. lib. de superfoet. § 30. — δ᾽ C.; — ἀρίστη pro κρατίστη L. Lind.; — μεθυσκέσθω C. Lind., Littr., Vatt., Foësii, l. l. μεθυσκέτω vulg., uti V.; — μηδ᾽ C.; — ἀλλ᾽ ὅστις ἰσχυρότατος καὶ ἀκρητέστατος L., ἰσχυρότερον καὶ ἀκρητέστερον vulg., cf. lectt. V.; — σιτείτω D.; — πράγματι C.

7. ὁκόταν — ποιέειν.] cf. lib. de superfoetatione § 25., unde iam Foës. monuit plures lectt. esse huc transferendas; — ὅτῳ vulg., ὅταν Lind., Littr.; — δοκέει mss. 6.; — ἀλείψηται μηδέν vulg.; sequor L. Lind.; — καὶ κεκρυφ. K., καὶ κρυφάλῳ Parr. 4.; — ἢ μηδενός L. Lind.; — ὄζοντος vulg., ὄζοντι C. L. Foës. in adn., Lind., Littr.; — ὑποτιθεῖσα D. H. al. m., ἐπιθεῖσα L.; — ἀναπαύεσθαι vulg., παυέσθω L., ἀναπαυέσθω Lind.; — πρός Ald., mss. 6., Littr., vulgo om.; — τὰ ὀθόνια vulg., τὸ ὀθόνιον C., Foës. in adn., Littr.; — παρασχέσθω C., παρεχέτω D.; — εἰ δ᾽ οὖν pro εἰ δὲ μή mss. 7. apud Littr., cf. lectt. V.

ἢν δὲ μὴ — οὔ.] εἰ C.; — τεκνούσῃ vulg., τεκνούσσῃ F. G. I.; — θαμέως καὶ μὴ ἀρικύμων pro πολλὰ καὶ ἀρικ. L.; — μηδὲ καθήρας vulgo, μή de meo; — αὐτή vulgo, αὐτῇ J., Foës. in adn., Lind., αὐτῆς mss. 6., Foës. in adn.; — ἡ κορυφή Foës. in adn., Lind.; — ἄλλο δὲ οὔ vulg., ἄλλοτε δὲ οὔ Ald., mss. 4. Littr.; praestat ἄλλως me iudice; si legas αὐτὴ ἡ κορυφή vel αὐτῆς ἡ κορυφή, vel αὐτῇ ἡ κ. cum Foësio, vulgatum ἄλλο constare poterit. — vid. lib. I.

8. ὅταν δὲ γνῷς — ξύμφορα.] cf. de superfoet § 26. — κέλευε om. C.; — καί om. idem; — ἔσται vulg., ἔστω mss. 5. Lind.; — καί ante εὐωχ. om. C.; — εὐωχημένος

φορα. Καὶ ἡ γυνή, ἣν γνῷ ξυλλαβοῦσα τὴν γονήν, μὴ ἐλθέτω παρὰ τὸν ἄνδρα τοῦ πρώτου χρόνου, ἀλλ' ἡσυχαζέτω· γνώσεται δέ, ἣν [1] ὁ μὲν ἀνὴρ φῇ ἀφιέναι, ἡ δὲ γυνὴ ἀγνοῇ ὑπὸ ξηρότητος. Ἢν δὲ ἀποδῷ πάλιν ἡ μήτρη τὴν γονὴν τῆς αὐτῆς ἡμέρης, [2] ἔσται ὑγρή, καὶ ἢν γένηται ὑγρή, αὖτις μιγνύσθω τῷ ἀνδρὶ μέχρις ἂν ξυλλάβῃ.

θ'. [3] Ἄλλη θεραπείη. Πυριήσας τὸ σῶμα ὅλον, καθῆραι ἄνω καὶ κάτω, εἶτα [4] ὄνειον γάλα μεταπίσας πυριῆν τὰς μήτρας [5] δι' αὐλοῦ, δύο μὲν ἡμέρας οὔρῳ γυναικείῳ σαπρῷ καὶ [6] νίτρον ἐμβάλλειν, τῇ δὲ τρίτῃ βοείῳ οὔρῳ· τῇ δὲ τετάρτῃ καὶ πέμπτῃ τρίψας μαράθρου σπέρμα καὶ ἀκτῆς φύλλα καὶ δάφνην καὶ κυπαρίσσου πρίσματα, [7] ἑψῆσαι ὕδωρ ἐπιχέας· δεῖ δὲ μετὰ τὴν πυρίησιν λουσαμένην πολλῷ θερμῷ προστίθεσθαι στέαρ ἡδυντὸν ἐκ τῆς πυρίης εὐθὺς καὶ ἐς νύκτα· μετὰ δὲ σμύρνην στακτὴν καὶ βούτυρον καὶ χηνὸς ἄλειφα καὶ ἐλάφου μυελὸν καὶ ῥητίνην καὶ νέτωπον, ἴσον ἑκάστου ξυμμίξας, [8] διατήξας, προστιθέναι ἐν εἰρίῳ [9] Μηλησίῳ μαλθακῷ, ὡς εὐειροτάτῳ· μετὰ δὲ ἀναστομοῦν τὴν μήτρην μολιβδίοισι ἐληλασμένοισι ὀκτωδακτύλοισι πέντε· τὸ πρῶτον ἔστω λεπτόν, τὸ δὲ δεύτερον παχύτερον, καὶ τἆλλα θάτερον θατέρου παχύτερον· ἀναστομοῦν δὲ

in convivio sumpserit. Quodsi mulier se genituram concepisse noverit, primo tempore ne virum adeat, sed quiescat. Noscet autem, si vir se emisisse dixerit, mulier vero propter siccitatem ignoret. Quodsi rursus eadem die uterus genituram reddiderit, humida erit, quo casu rursus cum viro congrediatur, quoad concipiat.

9. Alia curatio. Post fomentum universo corpori adhibitum sursum et deorsum purgato, deinde lacte asinino postea epoto, uterum duobus diebus per fistulam urina muliebri putrida nitro immisso foveto, tertio vero urina bubula. Quarto autem et quinto die foeniculi semen tritum, sambuci folia, laurum et cupressi ramenta aqua affusa decoquito. Post fomentum vero ubi copiosa calida laverit, statim a fomento adipem aromatibus conditum sub noctem subdere oportet. Postea myrrham stacten, butyrum, anserinum adipem, cervi medullam, resinam, netopum; haec singula aequis portionibus commixtis liquata, ex lana Milesia molli bene carminata in subdititio apponito. Postea quinque plumbeis penicillis ad octo digitorum longitudinem ductis uterum dilatato. Primus tenuis esto, secundus vero crassior, reliquique alter altero crassior. Aperito vero per quinque dies et semper ubi lota fuerit, supponat, et

[1] μὲν ὁ ἀνὴρ φῇ ἀφικέναι. — [2] ἔστιν. — [3] ἄλλη θερ. om., sed spatium vacuum relictum est. — [4] ὀθόνιον. — [5] δι' ἄλλου δύο ἡμ. — [6] λύτρον. — [7] ταῦτα ἑψῆσαι. — [8] καὶ διαρήξαντα. — [9] μαλθ. μηλησίῳ.

mss. 8., Littr., εὐωχυμένος Ald., εὐωχούμενος vulg.; — ξυμφ. σιτ. ἀλ. C.

καὶ ἡ γυνὴ — ξηρότητος.] ἣν γνῷ γυνή J.; — ἔλθῃ ceteri; — ἣν μὲν ὁ ἀνήρ vulg., cum Littréo C. sequor; — ἀφικέναι vulg., ἀφιέναι L., Foës. in adn., Lind., Littr.

ἢν δὲ — ξυλλάβῃ.] τῷ ἀνδρί om. C.; — ἄχρις ἂν idem.

9. ἄλλη θεραπείη — σμύρνῃ.] θεραπεία D.; — καὶ πῖσαι καθῆραι C., πῖσαι καθῆραι vulg., sed dittographia est, e qua retineo καθῆραι; — ὀθόνιον, uti V., mss. 5. Littréi; — μεταπίσαντα ceteri omnes; — δύο μὲν ἡμ. C., sed μέν om. vulg.; — λίτρον vulg., νίτρον D.; — ἐπιχέαντα ceteri omnes; — προστιθέσθω C. pro vulgato προστιθέναι, nec tamen δεῖ om. secundum Littréi adn.; itaque medium προστίθεσθαι de meo dedi, quod nisi facias, λουσαμένῃ erit scribendum; — στέαρ ἡδυντόν ex h. l. Galenum explicare monet Foës. in Oecon.; — καὶ ἐς νύκτα om. J.; — μετὰ δὲ σκευάζειν ξυμμιγνὺς σμύρνην κ. τ. λ. vulgo, sed σκευάζειν abundat primum et quum infra ξυμμίξαντα, διατήξαντα legatur, etiam ξυμμιγνύς otiosum est; quapropter utrumque reieci; — simul autem infra pro vulgato ξυμμίξαντα, διατήξαντα nominativos dedi; — ἄλειφαρ D. tum hoc loco, tum deinceps aliis, quod non amplius noto; — καὶ διατήξαντα C. H.; — μηλησίῳ mss. 6., edd. antt.; — δέ ante δεύτερον om. D.; — τὰ ἄλλα C.; — παχύτερα D. — Porro ἀναστομοῦνται vulg., ἀναστομοῦντα D.; emendat Littr.; πίπτῃ cett., ἐκπίπτῃ de meo; — μολύβδια vulg., μολίβδια C. D. J.; — σικυώνης σπόγγον ex h. l. exponit Gal. — Dein φορύξαντα καὶ φυρήσαντα omnes, sed hoc est δὶς ταὐτόν, legendum vero pro φυρήσαντα est ποιήσαντα; — seu potius φορύξας καὶ ποιήσας dandum est; — κατελίξαι C.; — τῇ χολῇ τοῦ ταύρου cett., ego τῇ et τοῦ abigo, tum etiam accusativo ista describo; — καὶ ἄνθει ὀπτῷ καὶ λίτρῳ vulgo, sed ἄνθος nude pro χαλκοῦ ἄνθος dubium, tum vero ἄνθος χαλκοῦ, et χαλκὸς κεκαυμένος s. ὀπτός nota sunt, non ἄνθος χαλκοῦ ὀπτόν; puto vulgatam natam esse ex καὶ Αἰγυπτίῳ νίτρῳ, C. adeo fert αὐθεγοπτῷ; — hoc autem item ut superiora accusativo dedi, quemadmodum etiam σμύρνην pro σμύρνῃ scripsi. — In seqq. vulgata fert διέντα ὀθόνιον λεπτὸν ἀναδήσαντα καὶ ἄνω τὸ ὀθόνιον περιελίξαντα τῷ φαρμάκῳ προστιθέναι, in quibus λεπτὸν — ὀθόνιον om. J.; sed ista verba sensu cassa sunt, legendum est: ἐς ὀθόνιον λεπτὸν ἀναδήσαντα προστιθέναι καὶ ἄνω τὸ ὀθόνιον

πέντε ἡμέρας· αἰεὶ δὲ λουσαμένη προστιθέσθω καὶ ἀναδείσθω ἐκ τῆς ὀσφύος, ὡς μὴ ἐκπίπτῃ, καὶ ὠθείτω τὰ μολίβδια αἰεὶ ἀνωτέρω, τὸ δὲ τελευταῖον ὡς ἀνωτάτω· ἐπὴν δὲ ἀναστομώσῃ, προσθεῖναι καθαρτικὸν, τρίψας κανθαρίδας πέντε καὶ σικυώνης μακρῆς σπόγγον καὶ σμύρναν· ταῦτα μέλιτι ἑφθῷ φορύξας καὶ ποιήσας [1] βαλάνιον εἰρίῳ κατειλίξαι πλὴν τοῦ ἄκρου· ἔπειτα εἰς ἄλειφα βάψας ὡς ἥδιστον προσθεῖναι· χρῆσθαι δὲ καθαρτικῷ καὶ τούτῳ· — χολὴν ταύρου καὶ Αἰγύπτιον νίτρον καὶ σμύρνην, [2] μέλιτι ὀλίγῳ διείς ἐς ὀθόνιον λεπτὸν ἀναδήσας καὶ ἄνω τὸ ὀθόνιον περιαλείψας προστιθέναι· [3] χρῆσθαι δὲ καὶ βουπρήστι ξὺν σμύρνῃ καὶ ἐλατηρίῳ ξὺν μέλιτι ἑφθῷ καὶ τῇσι κανθαρίσι ξὺν τῷ ἐλατηρίῳ τε καὶ τῇ σμύρνῃ. Ἐπὴν δὲ καθαρθῇ, τῇ ὑστεραίῃ λούσας κλύσαι τὴν μήτρην, κύμινον Αἰθιοπικὸν [4] τρίψας καὶ μελάνθιον καὶ ῥητίνην, καὶ ἄλειφα καὶ μέλι καὶ οἶνον γλυκὺν ξυμμίξας καὶ ἀναχλιήνας· ἐπὴν δὲ κλύσῃς, ἀναστήσας [5] περιϊέναι κελεύειν, ὅκως τὸ κλύσμα διασείηται. Προσθεῖναι δὲ κρόκον καὶ σμύρναν καὶ λιβανωτὸν ἐν ῥάκεϊ λινέῳ ἀποδέων ξηρὸν ἴσον ἑκάστου, ξυμμίσγων [6] χηνὸς ἄλειφα, περιχρίων τὸ ῥάκος· τοῦτο δὲ προστιθέναι ἑπτὰ ἡμέρας· τῇ δὲ ὀγδόῃ θυμιῆσαι σμύρνην καὶ ἄσφαλτον καὶ κριθὴν, εὐώδεϊ ἀλείφατι [7] πεφυρημένα ἐπὶ μαλθακὸν [8] πῦρ ἐπιβαλὼν, θυμιῆν δὲ δι' αὐλοῦ. Ἐπὴν δὲ θυμιήσῃς, τῇ ὑστεραίῃ τρῖψαι κάστορος ὄρχιν, οἶνον λευκὸν παραχέων καὶ μήλῃ ἀμφιπλάσας καὶ εἰρίῳ κατελίξας προσθεῖναι ἐς νύκτα· ὄρθρου δὲ ἀνελομένη καὶ διαμαλαξαμένη ἴτω παρὰ τὸν ἄνδρα καὶ ξυγκοιμηθεῖσα

ne decidant ex lumbis deliget et penicillos semper altius intrudat, postremum vero quam penitissime. Ubi autem aperuerit, purgans medicamentum subdito, cantharidas quinque tritas et cucurbitae longae interiorem partem spongiosam et myrrham. Haec ex melle cocto subacta et in glandem efformata lana parte summa excepta convoluta, deinde oleo suavissimo intincta supponito. Hoc etiam purgatorio utendum: fel tauri, et nitrum Aegyptium et myrrham modico melle diluta tenui linteo illigata et linteo superna parte inuncto supponito. Utendum etiam bupresti cum myrrha et elaterio cum melle cocto et cantharidibus cum elaterio et myrrha. Postquam vero purgata fuerit, postridie cum laverit, uterum colluito. Cuminum Aethiopicum tritum, melanthium, resinam, oleum, mel et vinum dulce; haec mixta et tepefacta collutione adhibeto. Ubi autem collueris, eamque erexeris, obambulare iubeto, quo collutio concutiatur. Crocum, myrrham, thus, singula pari portione sicca, lineo linteo deligata subdito et ammixto anserino adipe linteum oblinito, quod per dies septem supponito; octavo vero suffitum adhibeto ex myrrha, bitumine et hordeo, oleo odorato subactis et in lenem ignem coniectis per fistulam suffito. At postquam suffitum adhibueris, postero die castoris testem ex vino albo affuso tritum, specillo circumpositum lana obvolutum, sub noctem supponito. Quem cum mane subtraxeris, et emollita fuerit, ad virum accedat et ubi condormierit quiescat, sique primo non conceperit, rursus subdito virum adeat. At euntibus mensibus curationem per medicamenta auspicari oportet, desinentibus vero supposito

[1] φάλανον. — [2] καὶ μέλιτι διέντα. — [3] χρὴ δὲ καί. — [4] τρίψαντα. — [5] καὶ περιϊέναι. — [6] χηνός τε ἄλ. — [7] πεφυρμένῳ. — [8] ἐπιβάλλων πῦρ.

περιαλείψαντα προστιθέναι. Quod sine mora in textum introduxi. Tum τῇ ante σμύρνῃ et τῷ ante μέλιτι ceteri, ego articulos reieci; — contra C. om. τῇ ante σμύρνῃ in fine loci. — Participia διείς, ἀναδήσας, περιαλείψας de meo nominativo descripsi; in mss. accusativo proferuntur.

ἐπὴν δὲ — διασείηται.] λούσαντα ceteri omnes; — ἄλειφαρ D.; — καὶ οἶνον γλυκύν· ταῦτα μίξας ceteri; ego otiosum ταῦτα eieci, tum vero ξυμμίξας pro simplice verbo dedi. — Porro κλύσαι, quod post ἀναχλιήνας iterum ponitur in edd. et mss., eieci.

προσθεῖναι — αὐλοῦ.] λινέῳ Parr. 7.; — χηνός τε vulg., sed τε omm. C. Littr.; — θυμιῆσαί τε C.; — σμύρνῃ καὶ ἀσφάλτῳ καὶ κριθῇ vulgo, de coniectura in accusativos mutavi; — ἐπιβαλὼν πῦρ vulg., πῦρ ἐπιβάλλων C.; πῦρ ἐπιβαλών Littr.; — δέ de meo interposui. Rursus in hac periodo accusativos ἀποδέοντα, ξυμμίσγοντα, περιχρίοντα in nominativos mutavi de meo.

ἐπὴν — ἐλθέτω.] καὶ αὐτὸν μήλῃ ἀμφιπλ. vulgo; ego abegi otiosum pronomen; — sed Foës. in adn. scribit interpretes legisse: καὶ αὐτὸν μέλιτι ἀμφιπλάσας, quod non praeplacet prae vulgata; — κατειλίξας J.; — διαμαξαμένη C.; — ἐχέτω ἀτρέμα C. pro ἀτρεμείτω; — καὶ ἐὰν

ἀτρεμείτω· καὶ ἐὰν μὴ [1]ἐπὶ τοῦ πρώτου κυήσῃ, αὖθις προσθεμένη παρὰ τὸν ἄνδρα ἐλθέτω. Ἄρχεσθαι δὲ χρὴ φαρμακεύοντα, ἐπειδὰν ἔλθῃ τὰ καταμήνια· ληγόντων δὲ χρὴ τὸ κυητήριον [2]προσθεμένην ξυγκοιμᾶσθαι· τοῦ δὲ πρόσθεν χρόνου μὴ ἴτω ἆσσον τοῦ ἀνδρός.

ad conceptum faciente medicamento viro condormiendum. Ante hoc tempus vero ne ad virum accedat.

ι'. Ὅταν δὲ ἡ γυνὴ μὴ κυΐσκηται εἰωθυῖα πρότερον κυΐσκεσθαι, τοῦ ἀνδρὸς δὲ τὴν γονὴν ἐσδέχωνται αἱ μῆτραι ἐς ἑωυτάς, ἀνάγκη [3]πάγχυ διορροῦν τὴν γυναῖκα αὐτήν· ἐνίοτε μὲν γὰρ ἐν τῇσι μήτρῃσι πῦον ἐγγίγνεται· τὸ δὲ πῦον τὸ ἐν τῇσι μήτρῃσι ἀπὸ φυμάτων γίγνεται· καὶ διὰ δὴ τοῦτο ἡ γονὴ τοῦ ἀνδρὸς, ὅταν μίσγηται, οὐχ ἅπτεται τῆς μήτρης, ἵνα δεῖ πήγνυσθαι· τὸ γὰρ πῦον ἀμαυροῖ, ὥστε μὴ προσφέρεσθαι· τέγγει γὰρ τὸ πῦον καὶ σήπει τὴν γονήν· δεῖ [4]δὲ τό τε πῦον ἐκκαθῆραι τῶν μητρέων καὶ τὸ φῦμα [τὸ ἐν τῇ δελφύϊ] καταστῆσαι, ὅκως τὸ λοιπὸν μὴ κωλύῃ τὴν γονὴν προσφέρεσθαι καὶ πήγνυσθαι· ταχύνειν δὲ χρὴ [5]ἐκκαθαίροντα πρὶν ἢ πωρωθῆναι τὸ πῦον ἐν τῇσι μήτρῃσι. Κλύσαι δὲ χρὴ τὰς μήτρας ὧδε· ἵππειον γάλα ἑψήσας διεὶς διὰ κρησέρης ὡς λεπτοτάτης καὶ καθαρωτάτης, [6]τούτῳ κλύζειν, κλυστῆρα ἐπιτήδειον ποιησάμενος· τὸ μὲν ἄκρον τοῦ κλυστῆρος λεῖον ἔστω, οἷόν περ μήλης ἀργύρεον· καὶ παρ' [7]αὐτὸ τετρυπήσθω [8]ἀπολεῖπον ὀλίγον τὸ τρῆμα· εἶναι δὲ δεῖ καὶ [9]ἄλλας ἐκτρήσιας, — διαλειπέτω

10. Cum autem mulier antea concipere solita non concipit, viri genituram in se recipiente utero, necesse est ut mulier eam diluendo perdat. Interdum enim pus intra uterum gignitur, quod ex tuberculis in utero subnatis oritur. Eam autem ob causam viri genitura in congressu uterum non attingit, quo coalescere possit. Pus enim eam retundit, ita ut adhaerescere non possit. Pus enim madefacit genituram et putrefacit. Pus igitur ex utero expurgare convenit et tuberculum componere, [quod in utero inest,] ne in posterum impedimento sit, quo minus genitura admoveatur et concrescat. Celeriter igitur, prius quam pus in utero in totum induresceat, expurgare oportet. Uterus vero ad hunc modum colluendus: — lac equinum percoctum per tenuissimum et purissimum lineum excussorium transmissum infundito, idoneo ad infundendum instrumento confecto. Clysteris quidem summa pars laevis esto, velut specilli argentea, supra quam interiecto parvo spatio foramen perforetur. Sint autem et alia foramina hinc et illinc aequaliter inter se distantia ex obliqua clysteris parte singula non magna

[1] ἐπί om. — [2] προσθέμενοι. — [3] πάγχυ οὐρέει. — [4] δέ. — [5] ἐκκαθαίροντα — χρή om. — [6] τοῦτο. — [7] αὐτά. — [8] ἀπολίπων (sic). — [9] ἄλλως.

μή C., καὶ ἂν μή cett.; — ἐπί, uti V. omm. codd. 5. apud Littr.; — προσθεμένη αὐτὸ τοῦτο vulg., τοῦτο om. Lind., ego utrumque pron. abigo; — ἴτω C.

ἄρχεσθαι — γυναῖκα.] προσθεμένη vulg., προσθεμένην C. Littr.; — πρόσθε C.; — χρόνον μήτε ἡ γυνὴ (ἡ γ. om. C.) ἴτω ἆσσον τοῦ ἀνδρὸς, μήθ' ὁ ἀνὴρ παρὰ τὴν γυναῖκα omnes, quod est ridiculum, quare resecui quae emblemata aliena esse videbantur.

10. ὅταν δὲ — μήτρῃσι.] δέ om. C.; — vulgo ἀνάγκη πάγχυ (παχύ Vatt. Foësii, Calvus, C., Littréus) οὐρέειν τὴν γυναῖκα ταύτην; — Foësius οὐρέειν accepit quasi διορρεῖν, διορροῦν scriptum esset, quem quidem sensum loco inesse debere fateor, sed ideo malui διορροῦν scribere, ut aliis locis in Cnidiorum libris feci. Simul autem pro ταύτην, quod librarii nihil intelligentes ad γυναῖκα referentes scripserunt, de meo αὐτήν dedi; — τὸ πῦον ἐγγίνεται vulg., abiicio articulum; — vulgo διὰ δὴ τοῦτο, de meo καί praemisi; διὰ τοῦτο J. sine δή, — ἵνα δὴ (δεῖ C. J. Littr.) πήγνυσθαι τὴν γονὴν τοῦ ἀνδρός vulg., sed τὴν γονὴν τοῦ ἀνδρός omitto; otiosum emblema est. Pro vulgato τέθνηκε C. Vatt. Foësii τέγγει, quod praefero; — δεῖ δή cett., δεῖ δέ cum Voss. lego; — καθῆραι D.; — τὸ φῦμα om. C.; — causa quare de τὸ ἐν τῇ δελφύϊ dubitem, haec est: nomen δελφύς in his libris de morbis mulierum alio loco me legere non memini; video nunc Foës. in Oecon. ex hoc solo loco citare; ista loci ulceris definitione facile careo; itaque vereor ne sit emblema recens, quod uncis intersepsi; — πήγνυσθαι καὶ προσφέρεσθαι (προσγίνεσθαι Vatt. Foësii) cett., de meo mutavi ordinem vocabulorum; — ταχύνειν δὲ δεῖ D. Q.' Lind.

κλύσαι — δακτύλων.] διὰ κρίτρης (δι' ἄκρης ἄρης Ald., mss. 7., διὰ κρησέρης Foës. in adn. et Oecon., Littr. ex C.) vulg.; — τοῦτο J.; — παρ' αὐτά (αὐτό C. Vatt. Foësii, Littr., παραυτίκα legisse Cornarium Foës. adnotat) vulg.; — τοῦ κλυστῆρος ἀπολεῖπον ὀλίγον τὸ τρῆμα ceteri, equidem

[1] δὲ ἴσον ἑκάστῃ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐκ τοῦ πλαγίου τοῦ [2] κλυστῆρος, — καὶ μὴ μεγάλας ἀλλὰ στενάς· τοῦ [3] δὲ κλυστῆρος ἡ μὲν κορυφὴ στερεὴ ἔστω, τὸ δὲ ἄλλο πᾶν κοῖλον ἔστω ὡς αὐλίσκος· προσδῆσαι δὲ κύστιν συὸς θηλείης, δεψήσας εὖ μάλα· ἐπὴν δὲ προσδήσῃς, ἐγχέαι τὸ γάλα ἐς τὴν κύστιν, ἐς τὰς [4] τρήσιας ἐνθεὶς ῥάκος λεπτῆς ὀθόνης, ὅκως μὴ τὸ γάλα ἐκρέῃ· ἐπειδὰν δὲ [5] πλήσῃς τὴν κύστιν, ἀποδῆσαι καὶ δοῦναι τῇ γυναικὶ αὐτῇ, ἣν μέλλεις κλύζειν· [6] κείνη δὲ ἐξελοῦσα τὸ [7] βύσμα, ἐς τὴν μήτρην ἐνθέσθω· αὐτὴ δὲ [8] εἰδήσει ὅκου δεῖ· ἔπειτα πιέζειν τῇ χειρὶ τὴν κύστιν, ἔστ' ἂν τὸ πῦον ἐκρυῇ ἔξω [9] πᾶν· δῆλον δὲ τοῦτο [10] ἔσται, ἐπὰν μηκέτι ἐξίῃ τὸ πῦον ἅμα τῷ γάλακτι· δῆλον γὰρ ὅτι οὐκέτι ἔνεστι· — τότε οὖν χρὴ παύεσθαι· καὶ μετὰ τοῦτο, [11] ἐπὴν ἀναψυχθῇ ὀλίγον χρόνον, [12] σικυώνης ξηρῆς πεφυκυίας τὸν πυθμένα ἀποπρίσας καὶ τῆς κορυφῆς τὸ ἄκρον, ὡς ἂν τετρημένον ᾖ, ὁμοῖον ποιήσας, πάχος δὲ [13] λεπτότερον ὀλίγον, ὡς ἀνδρὸς [14] αἰδοῖον, περιθεῖναι [15] τεῦχος, οἴνου ἐμπλήσας· [16] ὁ δὲ οἶνος ἔστω ἀνθοσμίας ὡς εὐωδέστατος καὶ ἰσχυρότατος καὶ παλαιότατος· ἔπειτα λίθον μέλανα διαφανῆ ἐμβάλλειν ἐς τὸν οἶνον· καὶ περιθεῖναι [17] σικυώνην χαλκοῦ λευκοῦ· καὶ ἡ

sed angusta. Clysteris quidem summus apex solidus esto, at reliquum totum cavum velut fistula, cui suis femineae vesica probe subacta alliganda. Ubi eam alligaris, infuso in vesicam lacte, in foramina tenue linteum immittito, ne lac effluat. Postquam impleveris, vesicam alligatam mulieri ipsi, quam lavaturus es, exhibeto. Illa vero detracto obturamento in uterum indat. Noscet autem ipsa ubi indere oporteat. Deinde vesicam manu comprimito, quoad pus omne foras effluxerit. Quod manifestum fiet, ubi pus non amplius cum lacte exierit. Tunc enim cum amplius nullum inest, desistere oportere manifestum est. Ac dein postquam modico tempore recreata fuerit, cucurbitae resiccatae fundo et verticis summo resecto, ita ut perforatum sit, simili facto, sed crassitie paulo tenuiore quam pudendum virile, vas circumponito vino repletum. Sit autem vinum odoris suavissimi et fragrantissimi et validissimum et vetustissimum. Deinde lapidem nigrum candentem in vinum immittito. Postea cucurbitam ex aere albo circumponito, et mulier circum cucurbitae glandem, quam paraverit quemadmodum convenit, insideat. Curandum autem ut aeneam et externam cucurbitam duobus digitis superet.

[1] δέ abest et tum χρὴ κύστιν. — [2] κλυστῆρος ἑκαστης ἴσον καὶ μὴ μεγάλα, ἀλλὰ στενά — [3] μέν. — [4] μήτρας. — [5] πλείσῃς. — [6] ἐκείνη. — [7] κλύσμα. — [8] εἰδρήσει. — [9] πᾶν om. — [10] ἔστιν (sic). — [11] ἐπὴν οὖν. — [12] σικύης. — [13] λεπτότατον. — [14] αἰδοῖον ὥτε εὖ αἰδοῖον τοῦτο περιθ. — [15] τάχος. — [16] ὁ δὲ οἶνος om., sed ἔστω δὲ ἀνθ. legitur. — [17] σικυώνης.

τοῦ κλυστῆρος pro otioso emblemate abiicio. In εἶναι δὲ δεῖ de meo δεῖ addidi; — καὶ τὰς ἄλλας vulgo, sed τάς om. Littr. cum C., uti opinor; — δέ post διαλειπέτω omm. libri nonnulli. Illud ἑκάστης ἴσον, quod vulgata, quam e V. enotavi, fert, cum C. omisit Littréus et ex eodem μεγάλας et στενάς feminine scripsit. Dein τοῦ μὲν (δέ C.) κλ. ἡ (addunt μέν mss. 7.) κορ. vulg.; cum Littréo C. sequor; — δῆσαι δὲ χρή vulgo, προσδῆσαι δέ sine χρή de meo; — ταύτην δὲ ἑψήσας (ψήσας C. Littr. ξύσας Calvum et Cornarium legisse opinatur Foës., verum probabile est eos ψήσας expressisse) εὖ μάλα ceteri, sed in his ταύτην insiticium et δὲ ἑψήσας e δεψήσας natum est. Porro ἐπὴν δὲ (δέ om. D.) προσδήσας (προσδήσῃς C. Littr.) vulg.; — ἐγχέῃς K., nempe quum supra προσδήσας legeret; — τρήσιας C., Foës. in adn., Littr., μήτρας vulgata; — ἐκρέῃ de meo, ῥέῃ ceteri; — πλήσῃς C. H. Littr., κλύσῃς vulg., pro quo κλείσῃς legere volebat Foës.; — ἣν μέλλῃς J.; — κλύσμα vulg., sed βύσμα C. H. al. m., Foës. in adn., Littr., κλεῖσμα altera est emendatio Foësii a Lindano recepta; — αὕτη C. pro αὐτή; — εἰ δεήσει vulg., εἰδήσει Vatt. Foësii, C., Foës. in adn., Lind., Littr.; — ἔπειτα δὲ πιέζειν vulg., sed δέ cum C. omisi. In sequentibus πᾶν Vatt. Foësii et hic ipse in adn.; idem C. praebuit Littréo, ceteri omm., — οὖν post τότε de meo; — ἐπὴν οὖν ψυχθῇ (ἀναψυχθῇ C., Foës. in adn., Lind., Littr.) ὀλίγον (ὀλ. omm. C. H. Lind., Littr.) ὀλίγον χρόνον vulgata; — ψυχρῆς pro ξηρῆς J.; — ἀποτρήσας vulgo, sed ἀποπρίσας D. rest. al. m., J., ἀποπρήσας C. H., unde veram lect. dedi; nam ἀποτρήσας in hoc rerum et verborum nexu incongruum est. Iam vero vulgo: ὡς ἂν τετρημένον ᾖ, τοῦτο (τούτῳ J. K.) ὅμοιον ποιήσας τὸ ἄλλο (τἄλλο C., τ' ἄλλῳ Vatt. Foësii in adn., τῷ ἄλλῳ Lind., ἄλλον D.) πλὴν τὸ ἄκρον, καθάπερ τοῦ κλυστῆρος τὸν αὐτὸν τρόπον· πάχος δὲ λεπτότερον ὀλίγον ὡς ἀνδρὸς αἰδοῖον ἐστιν (addunt εὖ αἰδοῖον mss. 7., ἐς αἰδοῖον C.) τοῦτο περιθεῖναι ἐς τεῦχος (αἰδοῖον Vatt. Foësii) οἴνου ἐμπλήσας τὸ τεῦχος· ὁ δὲ οἶνος ἔστω (ἔστω δέ pro ὁ δὲ οἶνος ἔστω mss. 7.). Haec sana non sunt, mihi vero emblematis referta videntur, quae resecui, quod e textu descripto patet; incongruum autem est τοῦτο περιθεῖναι ἐς τεῦχος, pro quo περιθεῖναι τεῦχος lego omittens simul τὸ τεῦχος post ἐμπλήσας. In iis, quae sequuntur, ἀνθοσμίης ἔστω C.; ἀνθοσμίας ex h. l. exponit Erot.; — ξηρότατος vulgo, dedi vero ἰσχυρότατος ex Foësii

γυνὴ ἀμφικαθιζέσθω περὶ τὴν βάλανον τῆς σικύης, ποιήσασα ὁκοῖον δεῖ· ὅκως δὲ ὑπερέξει τὴν χαλκῆν καὶ ἔξωθεν σικυώνην [1] δύο δακτύλοιν.

ια'. Ὅταν δὲ μὴ δύνηται ἡ γυνὴ τὴν γονὴν δέχεσθαι, πᾶσα ἀνάγκη μήνιγγα ἐπιπεφυκέναι τῷ στόματι τῶν μητρέων. Δεῖ δὲ ἰὸν χαλκοῦ καὶ χολὴν ταύρου καὶ ὄφιος στέαρ [2] ξυμμῖξαι ὁμοῦ, εἶτα εἴριον λαβόντα ἀναδεῦσαι τῷ φαρμάκῳ καὶ ἐνελίξαι ἐς ὀθόνιον βύσσινον, μέλιτι [3] ὑποχρίσαντα καὶ ποιῆσαι πρόσθετον ὅσον ἐλαίην τὴν μεγίστην· εἶτα προστιθέναι πρὸς τὸ αἰδοῖον νύκτα ὅλην· ὑπτίη δὲ κείσθω· τὴν δὲ ἡμέρην ἀφαιρείσθω καὶ λούέσθω θερμῷ ὕδατι ἀπὸ μυρσίνης ὡς πλείστῳ· ἔπειτα δι' ἡμέρης προστιθέσθω, [4] ἑκάστης δὲ νυκτὸς ἀφαιρείσθω· μετὰ δὲ ξυνέστω.

ιβ'. [5] Ἄλλη θεραπείη. Πρασίου τῶν φύλλων λαβόντα πλῆθος, ὥστε τὴν χεῖρα εὖ ἐμπλῆσαι, ἐμβαλεῖν ἐς ἀγγεῖον καὶ ἐπιχέαι ὕδατος ποτοῦ κοτύλας Ἀττικὰς τέσσαρας· καὶ προβρέξαντα ἐννέα ἡμέρας πίνειν διδόναι ἑτέρας ἐννέα ἡμέρας νήστι, λουσαμένῃ, δύο κυάθους τῆς ἡμέρης [6] τοῦ ἀπὸ τοῦ πρασίου οἴνου γλυκέος λευκοῦ ἴσον μίσγοντα· ὅταν [7] δὲ τριταίη ᾖ πίνουσα, πυριήσθω κωνείου φύλλοισι ἐπὶ πῦρ ἐπιβάλλουσα ἐννέα ἡμέρας καὶ μετὰ τὴν πυρίην λουέσθω, καὶ οὕτω πίνειν αὖτις

11. Ubi vero mulier genituram excipere non potest, membranam uteri osculo adnatam esse omnino necesse est. Aeris autem florem, fel tauri et serpentis adipem una miscere oportet; deinde medicamento lana excepto et linteo byssino involuto, linteo melle sublito glandem olivae maximae crassitudine conficito; mox per totam noctem in pudendum subdito. Supina autem iaceat et per diem auferat et quam plurimo myrti decocto calido lavet. Postea vero interdiu apponat, sed singulis noctibus auferat; dein cum viro congrediatur.

12. Curatio alia. Foliorum marrubii plenae manus mensuram in vas immittito aquae potabilis heminis quatuor Atticis affusis. Ex eo novem diebus macerato per alios novem dies ieiunae et lotae singulis diebus duos cyathos bibendos dato passi albi aequali portione admixta. Tribus elapsis diebus immissis in ignem cicutae foliis per novem dies suffiatur et post suffitum lavet atque rursus de eo bibat. Post suffitum tribus diebus adhibitum marrubium ipsum tenuiter tritum bis die tribus subdat,

[1] δύο δακτύλους. — [2] ξυμμίξας. — [3] ὑποχρίσαι τὸ ὀθόνιον. — [4] ἐν ἑκάστῃ νυκτί. — [5] ἄλλη θερ. om. — [6] τοῦ om. — [7] δ' ἔσται τριταίη πίνουσα.

emendatione, in quam et ipse incideram; — ἔπειτα — οἶνον om. K.; — vulgo ἔπειτα περιθεῖναι σικυώνην ποιήσας χαλκοῦ λευκοῦ, sed pro ἔπειτα lego καί et ποιήσας reiicio, quum eiusmodi instrumentum aeneum non nunc demum fabricari sed diu in promptu esse debuit. Ceteri τὸ αἰδοῖον ποιήσασα (ποιήσας J.), sed mihi τὸ αἰδοῖον ineptum emblema esse videtur et iungendum τὴν βάλανον ποιήσασα ὁκοῖον δεῖ; — ὑπερέξαι vulg., ὑπερέξει mss. 7., Littr.; — χαλκήν vulg., χαλκῆν J. Lind., Littr.; — δύο δακτύλοιν ἔστω (ἔσω C.) vulg., sed ἔστω abundat; δύο δακτύλοιν ad ὑπερέξει refertur. Foës. adnotat „quidam tamen quatuor digitorum mensuram apponunt." Et vero fortasse error subest numero δύο. — Tum vero non certus sum, non quaedam deësse extremo capitulo.

11. ὅταν δὲ μὴ — μητρέων.] cf. de m. mull. I. 20., de nat. mull. § 67.; — δέ D. Lind., vulgo om.; — ἡ om. C.; — ἐπιπεφυκέναι ἐν (ἐπί C.) τῷ στόματι vulgo: ἐν absurdum est, ἐπί melius, sed praepositione illa facile caremus; librarii suum ἐν otiose intruserunt, codicis C. descriptor ἐπί substituit, ubi ἐν reiiciendum erat.

δεῖ δὲ — ξυνέστω.] Post καὶ χολὴν ταύρου Vatt. addere καὶ ὕειον Calvumque ita legere monet Foësius; — ταῦτα ξυμμίξαι vulg., omitto otiosum pronomen; — βύσινον C. — Vulgo: ἔπειτα δι' (δ' C.) ἡμέρης προστιθέσθω ἐν (ἐν om. D.) ἑκάστῃ (ἕστης C.) νυκτὶ (νυκτός C.), — unde Littréus ἔπειτα δ' ἡμέρης προστιθέσθω ἐνεστυίης νυκτός. Foës. in adn. interpretes δι' ἡμέρης omittere scribit. Equidem δι' ἡμέρης, non δ' ἡμέρης veram lect. esse credo; non credo in codicis C. ἕστης νυκτός aliud quid latere quam ἑκάστης νυκτός; sed simul expleri oportere putavi postrema, ita ut ἑκάστης δὲ νυκτὸς ἀφαιρείσθω scriberem. — Tandem moneo me de meo λαβών et ὑποχρίσας in accusativos mutavisse propter antecedens δεῖ.

12. ἄλλη θεραπείη — ἴτω.] Vulgo ἀγγεῖον Ἀττικόν quod nusquam legere me memini; puto Ἀττικόν e subsequente κοτύλας Ἀττικάς huc devenisse, quare repudio. — Calvus κοτύλας Ἀττικὰς πέντε legit. — Tum προβρέξαντας vulg., προβρέξαντα D., Foës. in adn., Lind., Littr.; Foës. etiam προβρέξασα proponit, quod minus arridet, sed προβρέξαντα recipiens simul διδόναι de meo adscripsi, quo facto νῆστιν, λουσαμένην in dativos mutavi; — τοῦ ante ἀπὸ τοῦ C. Littr.; vulgo om. — Dein μίσγουσα ceteri, μίσγοντα de meo: — sed praeterea non reticendum me οἶνον de meo supplevisse, quemadmodum feci de morbis mull. II. 99. — Foës.

τούτων· ὅταν δὲ τὰς τρεῖς πεπυριημένη ᾖ, προστιθέσθω τοῦ πρασίου αὐτοῦ τετριμμένου λείου δὶς τῆς ἡμέρης, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἢ λινόζωστιν λείην τετριμμένην ἐν μέλιτι Ἀττικῷ δὶς τῆς ἡμέρης· προβρεχέσθω δὲ ἐν οἴνου λευκοῦ χοΐ καὶ ἱππομαράθρου καὶ μαράθρου ῥίζα καὶ δαδὸς ὡς πιοτάτης ὄζοι καὶ ἐρευθεδάνου τεταρτημόριον καὶ μαράθρου σπέρμα καὶ περιστερεῶνος ῥίζαι πολλαί· προβρεχέσθω δὲ ἡμέρας μὴ ἐλάσσω τῶν ἐννέα· πίνειν δὲ μετὰ ταῦτα, λουσαμένην κατὰ κεφαλῆς, κοτύλην τῆς ἡμέρης ἀκρήτου [1] τοῦ βρεχομένου ἐν τῷ λουτρῷ ἐοῦσαν, καὶ μετὰ ταῦτα κατακλιθεῖσαν ἐκθερμαίνειν ἑωυτὴν καὶ προστίθεσθαι· ἐντεῦθεν διὰ τρίτης μετὰ τὸ ποτὸν τὸ ἐκ τῆς χολῆς δὶς τῆς ἡμέρης ἐπὶ ἡμέρας ἕξ. [2] Ὅτε δὲ μέλλει ἤδη [3] προσιέναι καλῶς καθάρσιος ἔχουσα, ὑοσκυάμου φύλλα καὶ ῥίζας ἀναζέσασα ἐν ὕδατι, πυριήσθω τούτοισι ὡς θερμοτάτοισι ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐς νύκτα καὶ λουσαμένη παρὰ τὸν ἄνδρα ἴτω. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν πυρίησιν καὶ ἐλάφου [4] αἰδοίου αὔου ὑποθυμῆσαι, καὶ ἐπ' οἶνον λευκὸν κεκρημένον ἐπιξύων, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας διδόναι πίνειν· καὶ ὅταν [5] ὠδίνῃ, διδόναι πίνειν καὶ γὰρ ὠκυτόκιον τοῦτο.

aut mercurialem tenuiter tritam ex melle Attico bis die. Praemacerentur autem in congio vini albi hippomarathri et foeniculi radix, taedae quam pinguissimae rami, rubiae quadrans, foeniculi semen et verbenae radices multae, eaque non minus quam novem diebus macerentur. Post haec autem capite loto meri illius macerati heminam per diem in balneo bibat posteaque reclinata ipsa se calefaciat. Indeque post potum tertio quoque die quod ex felle componitur bis die ad dies sex supponito. Cum vero iam probe purgata ad virum accedere velit, hyoscyami foliis et radicibus in aqua decoctis maxime calidis tribus diebus ad noctem foveatur et post balneum virum adeat. Post hoc fomentum etiam cervi pudendum siccum suffitu adhibeto atque ex vino albo aqua temperato derasum per triduum potui exhibeto; cumque partus dolores detinuerint propinato, quippe partum hoc accelerat.

ιγ'. [6] Ἄλλη θεραπείη. Χολὴν ταύρου ἀναζέσαι καὶ στυπτηρίην Μηλίην· ἐλάφου δὲ κέρας κατακαύσας τρῖψαι λεῖον καὶ ξυμμίξας βαλανίοις χρῆσθαι. — [7] Ἕτερον θεραπευτικόν. Κύμινον ἐν οἴνῳ μέλανι ἑψήσας, τρίψας λεῖον

13. Alia curatio. Fel tauri et alumen Melium fervefacito, cervi vero cornu ustum tenuiter terito, his commixtis in glandulas paratis utitor. — Aliud quod curat. Cuminum ex vino nigro decoctum tenuiter tritum, in glandem

[1] τοῦ om. — [2] ὅτω δέ. — [3] προσεῖναι. — [4] αἰδοίου αὔου ὑποθ. — [5] ὀδύνη ἔχει. — [6] ἄλλη θερ. om. — [7] ἕτ. θερ. om.

in Oecon. utrumque locum componit et inde γλυκύς pro οἶνος γλυκύς dici deducit; mihi non persuadet; nomen οἶνος periit me iudice; — δὲ ἔσται τριταίη vulg., δὲ τριταίη ᾖ C. Littr.; — ἐπιβάλλων cett., ἐπιβάλλουσα de meo; — ἐπ' ἐννέα ἡμέρας C.; — λούεσθαι vulgo, λουέσθω de meo; — dein vulgo καὶ οὕτω πίνειν εὐθὺς τούτων: requiro αὖτις pro εὐθύς, quin Foës. Latine *rursus*; — πυριημένη vulg., πεπυριημένη C. Littr.; — προστίθεσθαι ceteri, προστιθέσθω de meo; — τετριμμένου om. C.; — δὶς τῆς ἡμέρης de meo pro δι' ἡμέρης; — ἢ ante λινοζ. de meo adieci; — δὶς τῆς ἡμέρης vulgo, δι' ἡμέρης C. Littr., mihi arbitraria et otiosa correctio in C. esse videtur, quare vulgatam retineo, quin supra illud δὶς τῆς ἡμέρης me revocasse iam monui. Porro τρυγί vulgo ante χοΐ, sed cum Cornario omitto τρυγί; — καὶ δαδὸς — σπέρμα om. C.; — τῶν ante ἐννέα om. C.; — τοῦ ante βρεχομένου Vatt. Foësii, C., Lind., Littr., vulgo om.; — ἐνταῦθα ceteri, ἐντεῦθεν de meo. De meo δὶς τῆς ἡμέρης pro vulgato δι' ἡμέρης post τῆς χολῆς.

ὅτε — ἴτω.] ὅτῳ vulg., ὅταν Lind., ὅτε Littr.; — ἤδη Foësii est coniectura pro codicum lect. ἡδύ; emendationem receperunt Lind., Littr.; — προσιέναι C., Littr., προσεῖναι vulg.; — ἀναζέσας cett.; — ἐς νύκτας vulgo, ἐς νύκτα lego.

μετὰ δὲ — τοῦτο.] ταῦτα pro vulgato ταύτην H.; — vulgo αἰδοίου αὔου (αὔου omm. C., Littr.) ὑποθυμιῆσαι καὶ ὅταν ἴδῃς ἔχειν (ἔχει C.) αὖον, τούτου ἐπ' οἶνον κ. τ. λ. Ego ὅταν — τούτου abigo: sensum loci perturbat emblema otiosum. Porro vulgo ὀδύνη (ὠδίς Lind.) ἔχῃ, sed ὠδίνῃ C. Littr.; — καὶ γάρ om. C.; — ἐστὶ τοῦτο vulgo, sed cum C. omitto ἐστί.

13. ἄλλη — χρῆσθαι.] μηλείην C.; — τρίψας C.; qui dein καί om.

ἕτερον — ἴτω.] ἑτ. θερ. omm. F. J.; — ἄλλο, et ἄλλο ὁμοίως, et ἄλλη ὁμοίως, et ἄλλη θεραπείη sunt inscriptiones in aliis mss. — Dein λεῖον om. J.; — βαλάνειον ποιήσας

βάλανον ποιῆσαι καὶ ἐς νύκτα προσθεῖναι· μετὰ δὲ ταῦτα κατακαύσας τρύγα οἴνου λευκοῦ, τὸ λεπτότατον τῆς τρυγὸς, ἐπειδὰν κατακαύσῃς, ἀφαιρέειν πτερῷ, ἔπειτα ἐς ὀθόνιον ἀποδήσας προσθεῖναι ἐς νύκτα καὶ πράσα ἑφθὰ ἐσθιέτω· μετὰ δὲ τοῦτο τράγιον τρίβων καὶ μέλιτι διεὶς προσθεῖναι ἐς νύκτα· μετὰ δὲ τραγίου καρπὸν λεῖον τρίψας, οἴνῳ λευκῷ διεὶς, δᾷδα ἐπιξύων διδόναι πίνειν· μετὰ δὲ ὀρίγανον διὰ δευτέρης ὑποθυμιῆν καὶ οὕτω πρὸς τὸν ἄνδρα ἴτω.

confectum ad noctem subdito. Post haec autem vini albi faecem urito, ubi usseris quod in faece est tenuissimum, penna auferto, deinde linteo illigatum sub noctem supponito et porrum coctum edat. Post haec autem tragium tritum et melle subactum sub noctem supponat. Deinde tragii fructum tritum vino albo dilutum, taedae scobe adiecta, potui exhibeto. Postea origanum altero quoque die suffitu admoveto, sicque ad virum accedat.

ιδ'. [1] Ἄλλη θεραπείη ἐπὶ γυναῖκα μὴ δυναμένην τεκεῖν. Ἢν γυναῖκα μὴ δυναμένην τεκεῖν τοκήεσσαν ἐθέλῃς ποιῆσαι, σκέψασθαι χρὴ ἐν τοῖσι ἐπιμηνίοισι εἴτε χολώδης, εἴτε φλεγματώδης εἴη· [2] γνώσει δὲ τῶνδε ὁπότερον μᾶλλον· — ψάμμον ὑποβαλὼν λεπτὴν καὶ ξηρὴν, ὅταν τὰ ἐπιμήνια [3] γίγνηται, ἐν τῷ ἡλίῳ ἐπιχέαι τοῦ αἵματος· καὶ ἢν μὲν χολώδης ᾖ, ἐπὶ τῇ ψάμμῳ ξηραινόμενον τὸ αἷμα χλωρὸν γίγνεται· ἢν δὲ φλεγματώδης [4] ᾖ, οἷον [5] μύξα. Τούτων ὁκότερον ἂν ᾖ, καθήρας τὴν κοιλίην, ἤν τε ἄνω ἤν τε κάτω δοκέῃ σοι δεῖσθαι, ἔπειτα διαλιπὼν ἡμέρας τινὰς τὰς ὑστέρας καθαίρειν.

14. Curatio alia mulieris, quae parere nequit. Si mulierem, quae parere non potest, puerperam reddere voles, ex mensibus spectare oportet, num biliosa numve pituitosa fuerit. Utrum autem ex his potius fuerit, nosces, si cum menses eunt, substrata tenui et sicca arena in sole sanguinis aliquid affuderis. Et si quidem biliosa fuerit, sanguis in arena siccatus pallidus redditur; sin pituitosa, velut mucus. Horum utrumlibet acciderit, ventrem, sive sursum, sive deorsum tibi opus esse videatur, purgato. Deinde intermissis aliquot diebus uterum purgato.

Ἢν ὑγρότερον τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ᾖ, προστιθέναι τὰ δριμέα, ὅκως δηχθὲν καὶ φλεγμῆναν σκληρὸν γίγνηται.

Si humidius uteri os fuerit, acria subdito, ut morsu et inflammatione durum efficiatur.

ιε'. Ἢν δὲ γυνὴ μὴ [6] πυρέσσῃ τὰ ἔνδοθεν, μηδὲ κυΐσκηται [7] ὑπὸ τῶν ὑστερέων, μηδὲ ἀνδρὶ μίσγεσθαι δύνηται, ἀλλ' ὑπνώσσῃ [8] τε καὶ ἀσιτέῃ, μέλιτι μίξας οἶνον ἐγχέεσθω ἐς

15. *Locus integer non est.*

[1] ἄλλη — τεκεῖν om. — [2] γνώσῃ. — [3] γίνεται. ἐπιχέαι omissis intermediis. — [4] ᾖ om. — [5] μύξαι. — [6] πυρέσῃ. — [7] ἀπό. — [8] τε om.

C. sine subsequente *καί*; — *καὶ ἐς νύκτα προσθ.* om. J.; — *τρύγα κατακαύσας* C. Post *λευκοῦ* ceteri *τὸ λεπτότατον δηλονότι τῆς τρυγός*, in quibus *λευκότατον* ferunt Vatt. Foësii et *δηλονότι* om. C.; hunc sequor. Ceteri *ἀφαιρέειν τοῦτο ἐν πτερῷ*, sed C. *ἐν* om., ego et *ἐν* et *τοῦτο* omitto. Porro *καὶ — νύκτα* om. K.; — *προσθεῖναι — διείς* omm. F. G. J.; — *ἐν οἴνῳ λευκῷ* ceteri, otiosum *ἐν* abigo; — *οὕτως* C.

14. *ἄλλη — μύξα.*] cf. de nat. mul. § 22. et 106. et de morbis mull. I. § 22. — Totam inscr. omm. mss. 3. Littréi, uti V.; tria alia tantum *ἄλλη θεραπείη*; D. in marg. *εἰ ἄτοκον τοκήεσσαν βούλῃ ποίησον οὕτως* sine solita inscr. in textu. — Dein *γνώσῃ* cett.; — post *ὅταν* addunt *οἱ* C. H. al. m.; — *γίνηται* e mss. 6. Littr., *γίνεται* vulg.; — *ἐν τῷ ἡλίῳ* omm. libri pauci, in quorum uno rest. al. m., in altero item, sed post *ἐπιχέαι*. Ceteri *ἀπὸ τοῦ αἵματος*, otiosam praepositionem abigo; — *καὶ ἢν ξηρανθῇ ἢν μὲν χολ. ᾖ* C.; — *ᾖ* post *φλεγματώδης* omm. Parr. 4.; — *μύξαι* ceteri.

τούτων — γίγνηται.] *τινάς* om. C., *τρεῖς* pro eo legit Corn., *ὀλίγας* habetur § 106. lib. de nat. mull.; — vulgo dein *καὶ ἢν ὑγρότερον*, sed *καί* om. C.; quodsi conferas § 24. libri de nat. mul. et § 18. libri de morbis mul. I., videbis postrema haec sententiam per se constantem esse, non superioribus connectendam. — Vulgo *γένηται*; de meo *γίγνηται* scripsi; tum vero delevi verba *τὸ στόμα τῶν ὑστερέων*, quae ante *σκληρόν* iterum otiose in vulgata inferuntur.

15. *ἢν δὲ γυνὴ — μίξας.*] *γυνὴ ἢν μὴ κ.* C.; — *πυρέσῃ* vulg., per σσ Littr. e mss. 6.; — *τἄνδοθεν* C.; — *καὶ μὴ κυΐσκ.* C.; — *ὑπνώσῃ* vulg., *ὑπνώττῃ* alii codd., *ὑπνώσσῃ*

τὰ αἰδοῖα καὶ σμύρναν ὑποθυμιήσθω· ἐς δὲ τὴν ἕδρην βαλάνους προστίθεσθαι, μίσγουσα χηνὸς ἄλειφα καὶ εἴσω ἐγχεῖν ἐς τὸ αἰδοῖον. εἶτα καὶ κλύζειν ἔλαιον [1] μέλιτι ἴσον μίξας.

ιϛ'. Ἢν αἱ μῆτραι γυναικὶ ἰσχνωθῶσι καὶ τρηχύνηται τὸ στόμα αὐτέων καὶ ξυμμεμύκῃ καὶ τὰ ἐπιμήνια μὴ φαίνηται, μηδὲ κυΐσκηται, ἀλλὰ πυρετὸς λαμβάνῃ μαλθακός, καὶ ὀδύναι ἐμπίπτωσι ἐς τὰς ἰξύας καὶ τὴν νείαιραν γαστέρα, — ἡ δὲ νοῦσος γίγνεται μάλιστα, ὅταν τι τῶν ἐν αὐτῇ [2] διαφθαρῇ, γίγνεται δὲ καὶ ἐκ τόκου, — ταύτην χρὴ λούειν θερμῷ καὶ πυριῇν· ὅταν δὲ λελουμένη καὶ πεπυριημένη ᾖ, τῇ μήλῃ ἀνευρῦναι τὸ στόμα τῶν μητρέων καὶ προστιθέναι σμύρναν τρίψαντα καὶ νετώπου τὸ ἴσον ἢ μύρον [3] ῥόδινον ἐν ῥακεῖ, καὶ μόλιβδον προστιθέναι ποιήσαντα ὡς βάλανον καταξύοντα καὶ καταλείφειν βοὸς [4] χολῇ, καὶ γνώσει ἐν τέσσαρσι ἡμέραις τὰς ἀγόνους· καὶ [5] πυριᾶν καὶ φαρμακεύειν.

16. Si mulieri uterus gracilis reddatur, eiusque os exasperetur et conniveat, neque menses ipsi compareant, neque concipiat, verum febris lenta invadat, et dolores in lumbos et imum ventrem incidant, — qui morbus maxime oritur, cum quid intus corruptum fuerit, et ex partu etiam fit, — hanc calida lavare et fovere oportet. Post balneum autem et fotum specillo os uteri dilatato, et myrrham tritam cum pari portione netopi in subdititio apponat aut oleum rosaceum in linteo et plumbum adinstar glandis radendo efformatum felle bubulo illitum supponat et intra quatuor dies infoecundas cognosces. Fomentum etiam et medicamentum purgans exhibendum.

ιζ'. Ἢν δὲ παχυνθῇ παρὰ φύσιν, οὐκ ἴσχει ἐν γαστρί· τὸ γὰρ ἐπίπλοον ἐπικείμενον παχὺ καὶ πουλὺ ἀποπιέζει τὸ στόμα τῶν μητρέων καὶ τὴν γονὴν οὐ δέχονται. Ταύτην χρὴ λεπτύναντα φάρμακον πῖσαι κάτω καὶ πρὸς τὰς ὑστέρας προσθεῖναι ὃ καθαίρει τε καὶ φῦσαν ἐμποιέει.

17. Quodsi praeter naturam crassa evaserit, non concipit. Omentum enim crassum et copiosum superincumbens os uteri comprimit, neque genituram recipit. Huic extenuatae medicamentum deorsum purgans propinare oportet et ad uterum quod purgat et flatum inducit in subdititio apponere.

ιη'. Ἢν τὸ στόμα τῶν μητρέων σκληρὸν γένηται, ἢ ὁ αὐχήν, τῷ δακτύλῳ γνώσεται ψαύουσα, κἢν πρὸς τὸ ἰσχίον ἀπεστραμμέναι ἔωσι. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, μὴ προσφέρειν

18. Si uteri os durum reddatur, aut cervix, ex digiti contactu dignoscet (obstetrix) et si in coxendicem uterus obversus fuerit. Cum sic se habuerit, acre nihil adhibendum. Si enim os

[1] ἐν μέλιτι cett. — [2] διαφθείρῃ. — [3] ἢ ῥόδ. — [4] χολήν. — [5] πυριῆν.

Littr.; — ἄλειφαρ D. alia manu; — εἶτα om. C.; — ἐν μέλιτι vulgo, sed ἐν om. C. Pro καὶ εἴσω ἐγχεῖν interpretes legere καὶ οἶνον ἐγχεῖν iam Foës. monuit. Sed plura sunt in hac formula vitia: prior pars mihi ab iis libera esse non videtur: sed in postrema totum illud μίσγουσα — αἰδοῖον ineptum est: quare hoc loco iterum describitur ἔγχυτον? Dixerim paene periisse formulam parandi τὰς βαλάνους et καὶ εἴσω ἐγχεῖν ἐς τὸ αἰδοῖον illatum esse, ut quocumque tandem modo, at conglutinarentur saltem fragmenta. Si ad μίξας masculinum, tum foemininum μίσγουσα, tum rursus masculinum μίξας attendas mentem, videbis haec quoque confusionem aliquam denotare; idem valet de formis verborum passivis, aut mediis, cum activis mistis. Locus corruptus est.

16. ἢν — φαρμακεύειν.] ἄλλο D. Q.' pro inscriptione; — τρηχύνεται Parr. 5.; — μή vulgo om., ferunt Ald., mss. sex, Lind., Littr.; — ἡ δὲ νοῦσος αὕτη ceteri, abiicio otiosum αὕτη, quemadmodum supra abieci αὐτῇ, tum ante μὴ φαίνηται, tum ante ἐμπίπτωσι; — διαφθείρῃ vulgo, διαφθαρῇ de meo; — καί ante ἐκ τόκου om. J.; — πεπυριημένη sine ᾖ C.; — προστιθέσθω σμύρναν τρίψασα vulgo, sed de meo mutavi; — ἢ ῥόδινον vulg., sed ἤ omm. C. D. H.; — καὶ μολύβδου (μολίβδου C. D. J. K.) vulgo; — sed μόλιβδον lego; — προστιθέσθω vulg., προστίθεσθαι mss. 5., Littr.; — προστιθέναι de meo; — γνώσεται cett., γνώσεαι Foës. voluit, Lind. dedit; secunda persona sane requiritur, sed malo γνώσει scribere.

17. ἢν δὲ παχυνθῇ — ἐμποιέει.] cf. Aph. 46. V. et de nat. mul. § 20.; — ἀποπιέζοι vulg., ἀποπιέζει D. J. K.; — καθαίρεται καὶ φ. C.

18. ὅταν οὕτως ἔχῃ — καθαίρεται.] cf. de nat. mul.

μηδὲν δριμύ· ἢν γὰρ ἑλκώσῃ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων, ὅταν φλεγμαίνῃ, [1]τὸ πάμπαν κίνδυνος ἄτοκον γενέσθαι· ἀλλὰ προστίθεσθαι ἃ μὴ δάκνει, ὑφ' ὧν φλέγμα καθαίρεται.

. . . . . . ὅταν γυναικὶ τὰ καταμήνια γένηται καὶ παρέλθῃ, πρῶτα μὲν χρὴ κεφαλὴν καθῆραι, ἔπειτα ἐλλεβορίσαι, ἤν τε ἅπαξ, ἤν τε δὶς δέῃ· μετὰ δὲ πυριῆσαι πυριητήριον κατασκευάσας τὸ ἐκ τῆς σικύης· [2]ὅταν δὲ πεποιημένον ᾖ, ἐγχέας ἐς ἐχῖνον θάλασσαν καὶ πράσα ἐμβαλὼν ἐπιθεῖναι τὸν αὐλὸν τῆς σικύης, καὶ περιαλεῖψαι πηλῷ ὡς βελτίστῳ, ὅκως μὴ διαπνέῃ· εἶτα διὰ σχοινοτόνου δίφρου τῶν τετραγώνων [3]διάγειν τὸν αὐλὸν, ὅκως ὑπερέξει δύο δακτύλους τοῦ τόνου· εἶτα ὑποκαίειν ἄνθραξι καὶ τὰς καθέδρας φυλάσσειν, ὅταν τε καθίζηται καὶ ὁκόταν ἀνίστηται, ὅκως μὴ κατακαυθῇ, ἀλλὰ καθίζειν ἔτι ψυχροῦ ἐόντος τοῦ πυριητηρίου καὶ μὴ ἀνίστασθαι ἕως ἂν καταψυχθῇ ὁ αὐλός· ἐπὶ δὲ τῇ πυρίῃ τὴν διατριβὴν ὅτι πλεῖστον τῆς ἡμέρης [4]μέρος ποιέεσθαι. Καὶ τῇ μὲν τοιαύτῃ πυρίῃ [5]ἐπὶ πέντε ἡμέρας χρῆσθαι· χρῆσθαι δὲ καὶ ἀντὶ τῶν πράσων, τῶν σκορόδων· πυριᾶν δὲ [6]αὐτῶν δέσμην κατακόψας ἐς τὴν θάλασσαν ἐμβαλών. Μετὰ δὲ τὰς λοιπὰς τῶν ἡμερέων αὐτῇ τῇ θαλάσσῃ μόνῃ πυριήσθω καὶ ὅκως [7]πρὸς ἄνδρα μὴ προσίῃ ἐν πάσῃ τῇ

uteri exulceratum fuerit, cum inflammatione laborarit, periculum est ne prorsus sterilis evadat. Verum ea supponenda, quae minime mordeant et ex quibus pituita purgetur.

. . . . . . cum mulieri menses contigerint et praeterierint, primum quidem caput purgare oportet, deinde bis vel semel, prout opus videbitur, veratrum exhibere, postea fomentum administrare, vase ad fomentum recipiendum ex cucurbita parato. Quo confecto in amplum vas, ἐχῖνον appellant, aquam marinam infunde et porra iniicito, tum cucurbitae fistulam imponito et luto quam optimo, ne quid transspiret, circum obducito. Deinde per sellam ex iunceo fune nexam quadrangularem, fistulam transmittito, ut duobus digitis iuncum expansum superet. Mox prunis accensis substratis, in desidendo observet, ne cum desidat aut exsurgat comburatur, sed vase, quo fomentum excipitur, adhuc frigido desideat, neque exsurgat donec fistula refrixerit. In hoc autem fomento maximam diei partem commorandum. Atque eiusmodi quidem fomento quinque diebus utendum; utendum etiam alliis pro porris, quae in suffitu adhibeto, eorum fasciculo contuso in aquam marinam immisso. At reliquis postea diebus ipsa aqua marina sola foveatur et caveat ne per totum curationis tempus ad virum accedat. Cum vero

[1] οὐ πάμπαν. — [2] οὕτω δὲ πεποιημένον ἐγχέας ἐχῖνον. — [3] διάγει. — [4] μέρος om. — [5] ἐπιπέμπεται ἡμέρας. — [6] ταύτην τὴν δ. — [7] πρόσω μὴ πρόει ἐν πάσῃ.

§ 21. et de m. mull. II. § 52; — οὐ πάμπαν vulg., τό pro οὐ Foës. in adn. ex l. l., Lind., Littr.

. . . . ὅταν γυναικὶ — ποιέεσθαι.] ἄλλη θεραπείη s. θεραπεία nonnulla mss. pro inscriptione. Foës. adnotat esse, qui haec intelligant de menstruorum suppressione; se vero intelligere de occasione fotum administrandi, ut foecunda reddatur mulier. Me iudice primum haec non cohaerent cum antecedentibus: nam in superioribus mentio fit morbi, in quo menstruum fluxum accidere non est probabile; tum vero existimo locum hunc principio lacunam habere; deficere enim videtur morbi descriptio in quo curatio, quae traditur, adhibenda sit. Tum γυνή C. pro γυναικί; — χρή om. idem; — καθῆραι om. J.; — πυριῆσαι om. C.; — σικύης οὕτω (οὕτω — σικύης om. J.) δὲ πεποιημένον ἐγχέαι vulg.; cum Littréo lectionem codicis C. exhibeo; — θαλασσίαν libri 6., θάλασσαν Vatt. Foës., C., Littr.; — μή — ὅπως om. J.; — τῶν τετρ. δίφρου δε ἐς σμην ανα καὶ τοῦτον αὐτὸν ὅπως C.; — ὑπερέξῃ vulg., ὑπερέξει Littr. e mss. 7. — Dein τοῦ θώκου est coniectura otiosa Foësii pro vulgato τοῦ τόνου. Porro ὅταν δὲ καθιζ. vulg., sed τε pro δέ mss. quinque, Lind., Littr.; — καθέζεται C.; — μή ante ἀνίστασθαι de meo intuli, sensu loci id flagitante; item correxi vulgatum ἕως ἂν καταψυχθῆναι τὸν αὐτόν, quia infinitivum aegre fero tali loco; — ἕως ἂν om. C., ἂν om. J.; — μέρος τῆς ἡμ. Parr. 5.; — ποιεῖσθαι C.

καὶ τῇ — ἐμβαλών.] Illud ἐπιπέμπεται, quod e V. excerpsi, e mss. 5. adnotat Littr. Vulgo: ἐπὶ πέντε ἡμέρας χρῆσθαι δέκα δ' (δ' omm. D. G. H. I. J. K. Voss., δ' ἡμέρας legit solus C.) ἀντὶ τῶν πράσων, τῶν σκορόδων, quae lectio vitiata est. Illud δέκα δ' ἀντὶ τῶν πρ. ineptum est: in C. ἡμέρας supplevit librarius de suo, ut locum clariorem redderet; δ' in vulgata item est insiticium et δέκα ex δὲ καί est natum, omissum autem χρῆσθαι, quod revocavi. Vulgo τάδε πυρία pro quo ταλαιπωρία Vatt. Foësii; — equidem τάδε abigo, et πυριᾶν de meo scribo, δέ de coniectura addens; — καὶ ταύτην vulgo, καὶ αὐτήν C.; — ἐμβαλεῖν vulgo, ἐμβάλλειν C. — Equidem καί ante αὐτήν omitto et αὐτῶν scribo omisso τήν; tum in fine ἐμβαλών repono: frequenter inf. et partic. confunduntur.

μετὰ δὲ — θεραπείη.] θαλάσσῃ H. Littr., per ττ vulg.; — μόνῃ om. C.; — (καί praemittit C.) ὅκως πρόσω μὴ πρόεισιν (πρόει D. rest. al. m., F. H. I. K., πρoίῃ J.) vulgata;

θεραπείῃ. Τὴν τελευταίην δὲ πυρίην, ὅταν μέλλῃς ἀφιέναι τῆς θεραπείης, σκυλάκιον ὅτι νεώτατον ἀνασχίσας, ἀρωμάτων παντοδαπῶν ὅτι εὐωδεστάτων καὶ ἰσχυροτάτων κόψας, τὰ ἐντοσθίδια ἐξελὼν, ἐμπλῆσαι, καὶ [1] σάξαι ὅτι μάλιστα, ξυλήφια δὲ ὑποθεὶς ἐς τὸν ἐχῖνον ἐνθεὶς τὸ σκυλάκιον, [2] οἴνου ὡς εὐωδεστάτου ἐπιχέαι καὶ [3] πυριᾶν διὰ τοῦ αὐλοῦ κατὰ δύναμιν ὅλην τὴν ἡμέρην καὶ ὁρᾶν εἰ διὰ τοῦ στόματος δοκέει ὄζειν τῶν ἀρωμάτων· σημεῖον γὰρ οὐ σμικρὸν ἐς ξύλληψιν τῇ θεραπευομένῃ. Προσθέτοισι δὲ χρέο, — κρόκου ὅσον ἂν βούλῃ, καὶ σμύρνης ὅσον δύο κυάμους καὶ ἅλας συχνὸν παράμισγε πρὸς ταῦτα τεκμαιρόμενος, καὶ ταύρου χολῆς ὅσον δύο κυάμους· ἢν δὲ πρηυτέρῳ βούλῃ χρῆσθαι, ἔλασσον μίσγειν τῆς χολῆς· ἢν δ' ἰσχυροτέρῳ, πλέον· ταῦτα τρίψας λεῖα καὶ μέλιτος παραστάξας, τρῖβε ἄχρις ἂν σοι τριβόμενον γένηται, ὥστε δακτύλιον ἐκμάξαι· [4] ὅσῳ δ' ἂν πλείονα χρόνον τρίβῃς, τοσούτῳ ξηρότερον καὶ γλισχρότερον καὶ [5] βέλτιον ἔσται. Ποιήσας δὲ παχύτερον ἢ βάλανον καὶ τὸ ἄκρον ὀξὺ ἐκ τοῦ μέσου παχύτερον, ἔπειτα δὲ ἀγόμενον ὅκως πρὸς τὴν ὑστέρην προστεθῇ, ἐς τοῦτο ἔμπηξον ξυλήφια ὀριγάνου δύο ποιήσας λεῖα· ἔστω δὲ ἑξαδάκτυλα· εἶτα κατέλιξον τὰ ξυλήφια εἰρίῳ ὡς μαλθακωτάτῳ· ἔπειτα ἄνωθεν ῥάμματι κατέλιξον λεπτῷ καὶ ὑπερεχέτω τὸ ῥάμμα ὅσον τέσσαρας δακτύλους τῶν ξυ-

curationem missam facere voles, hunc postremum fotum adhibeto. Catulum recentissimum dissectum exemptis intestinis aromatis fragrantissimis et validissimis contusis impleto et quam maxime refercito. Subditis autem lignis catulo in vas imposito vinum odoratissimum affundito et per fistulam fomentum adhibeto quoad maxime fieri poterit per totum diem ac videto, num odor aromatum per os spirare videatur. Non enim exiguum est ei, quae curatur, ad conceptum argumentum. Subdititiis vero glandulis his utitor; — croci quantum voles, myrrhae duarum fabarum quantitatem, salem plurimum horum habita ratione permisceto et fel taurinum duarum fabarum quantitate. Quodsi mitiore uti voles, fellis minus, si vero valentiore, plus permisceto. Haec tenuiter trita melle instillato terito, quoad quod teritur tale evadat, ut pastillum efformare possis. Quo vero plus triveris, eo siccius, glutinosius et melius evadet. Quo crassiore quam glans sit reddito et summa parte acuto et medio crassiore, deinde ita ducto in uterum subdatur; in hoc duos origani surculos laeves redditos infigito, qui sex digitos longitudine aequent. Mox lana mollissima surculos convolvito, deinde superiore parte filo tenui obducito, ita ut filum surculos fere quatuor digitorum longitudine excedat. Ubi autem sese perfuderit, et mundam reddiderit, quam maxime possit ipsi uteri ori subdat, substrato coxis linteo et per totam noctem suppositum

[1] εἰσάξαι. — [2] οἶνου ὡς εὐωδεστάτου. — [3] πυριῆν. — [4] ὅσον. — [5] βελτιώτερον.

emendavit Littr. ad exemplum loci sub finem huius capitis obvii.

τὴν τελευταίην — θεραπευομένῃ.] δὲ τελευτ. D.; — παντοδαπῶν εἴδη vulg., sed εἴδη om. C., quem sequor; — ἰσχυροτάτων scripsi de coniectura pro ξηροτάτων, quod quid sibi velit h. l. non intelligo; — ἐντόσθια D.; — post τὰ ἐντοσθίδια ἐξελών ceteri τοῦ σκυλακίου, quod scholion est; itemque post σάξαι (εἰσάξαι D. H. K., uti V., ἐπάξαι C.) ὅτι μάλιστα ceteri τῶν ἀρωμάτων, quod iterum scholion est; utrumque abegi; — οἴνου ὡς εὐωδεστάτου Ald., mss. 8. apud Littr., Voss., οἶνον ὡς εὐωδέστατον vulg.; — καί ante πυριῆν, uti scribi solet, om. C.; — καὶ (καί om. J.) ὅκως κατὰ δύναμιν εἶναι ὅλην τὴν ἡμέρην ἐπὶ ταύτης τῆς πυρίης, πυριῆσαι (πυριάσαι C.) τε καὶ ἐρωτᾶν vulg.; de coniectura resectis, quae otiosa videbantur, emendavi; — καὶ ἐρωτᾶν αὐτὴν ἢν ἡ ὀδμὴ διὰ τοῦ στόματος δοκέῃ ὄζειν vulgo; sed εἰ pro ἢν ἡ C. idemque δοκέει legit. At in his ἡ ὀδμή otiosum est et delendum. Praeterea miror ἐρωτᾶν αὐτήν, pro quo solum ὁρᾶν exspectaveram, et re ipsa reponendum censui.

προσθέτοισι — ἔσται.] κρόκον codd. 5.; — δ' ἰσχυροτέρῳ C., δέ plene vulg.; — λεῖα πάντα pro λεῖα, καί C.; — ἄχρι οὗ σοι Vatt. Foësii, C.; — δακτύλῳ vulg., δακτύλιον Foësii est emendatio; — τοσοῦτον vulg., τοσούτῳ C. J.; — βελτιώτερον mss. 3. apud Littr., uti V.

ποιήσας δὲ — ξυληφίων.] δέ om. J.; — ἔμπηξον δύο ξυλ. εἰρίῳ ὡς μαλθ. κατελίξας αὐτά· ἔστωσαν δὲ τὰ ξυλήφια ἀπὸ ὀριγάνου ἑξαδάκτυλα· ἔπειτα ἄνωθεν ῥάματι (sic) κατέλιξον λεπτῷ C.; — ξυλάρια L., ἑξαδάκτυλον D. K.; — ξυλύφια et mox ξυλυφίων D. J.; ξυλάρια L. et paulo post ξυλάρια mss. 6. praeter Vatt. Foësii. — Littr. adnotat ξυλύφια esse fortasse veram lect.; monuit de ea re Lobeck ad Phryn. p. 78., et cum ὀρυύφιον comparat. Si codicum lectiones respicias, dixeris in his libris ξυλήφια antiquam esse lectionem, ξυλύφια recentiorum librariorum.

ληφίων. Προσχεαμένη δὲ καὶ καθαρὴν ἑωυτὴν ποιήσασα ὅτι μάλιστα προσθέσθω πρὸς αὐτὸ τὸ στόμα, ῥάκος ὑποβαλλομένη ὑπὸ τὰ ἰσχία καὶ τὴν νύκτα προσκείσθω· ἔσται δὲ αὕτη ἡ κάθαρσις ὑδατώδης· τῇ δευτεραίῃ δ' ἀναστᾶσα [1] λουσάσθω καὶ ἐπὶ τὴν πυρίην μὴ καθίσῃ ταύτῃ τῇ ἡμέρῃ. Ὁκόταν δὲ πυριῆται καὶ ἀναστῇ ἀπὸ τῆς πυρίης, κηρωτὴ ἔστω πεποιημένη ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρης ὡς καλλίστη καὶ ξυμμίξαι μάλιστα μὲν ἐλάφου μυελόν· εἰ δὲ μή, χηνὸς στέαρ· καὶ ὅταν ἀναστῇ ἀπὸ τῆς πυρίης, [2] προσχεαμένη καὶ καθαρὴν ἑωυτὴν ποιήσασα ἐς τὴν [3] κοίτην τῇ κηρωτῇ ἀλειφέτω τὴν ὑστέρην ἑκάστης ἡμέρης· καὶ τὰ μὲν ἄλλα ταὐτὰ πάντα ξύμμισγε τοῖσι προσθέτοισι [4] ἐκτὸς τῆς χολῆς· ὀριγάνου δὲ τρίβων ὡς λειοτάτην ξύμμισγε ἐς τὴν βάλανον καὶ [5] προστιθέσθω. — [6] Ἄλλο. Τὰ μὲν ἄλλα ταὐτὰ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον πεποιημένα, [7] ἀντὶ δὲ τῆς ὀριγάνου ἀψίνθιον ξυμμίξας προστιθέναι. — [8] Ἄλλο. Ἐκ τῶν πυρῶν ἐκλέξας τὸ μελάνθιον, τρίψας τε λεῖον ἰσχυρῶς καὶ μέλι παραμίξας καὶ [9] σφαιροειδὲς ποιήσας, προστιθέναι· πυρετοὺς ἐμποιέει καὶ τὸ ἄρθρον οἰδέειν ποιέει καὶ δηκτικὸν ἰσχυρῶς τοῦτο. — [10] Ἄλλο. Μέλι ἑψήσας καὶ ἐλλεβόρου κόψας τοῦ μέλανος τὸ λεπτόν, ἢν πλέον, ἰσχυρῶς δηκτικὸν ἔσται· ἔστι δὲ πυρετῶδες καὶ τοῦτο. — [11] Ἄλλο. Τὸν αὐτὸν τρόπον ἑψήσας μέλι, [12] ξυμμίξας τε ἐλατηρίου ὅσον πόσιν ἕψειν καὶ ποιήσας βαλάνιον

maneat. Haec autem purgatio aquosa erit. Postridie ubi surrexerit, lavet, neque eo die supra fomentum desideat. Ubi fotu adhibito ex eo surrexerit, ceratum a primo inde die quam optime paratum sit, cui potissimum cervi medullam, sin minus, anserinum adipem ammisceto. Cumque a fotu surrexerit, singulis diebus, ubi se perfuderit, et mundam se reddiderit, cum cubitum itura sit, cerato uterum illinat. Atque eadem quidem omnia suppositoriis, felle dempto, commisceto, origanum autem tenuissime tritum ad glandem permisceto, quam supponat. — Aliud. Reliqua quidem eadem eodemque modo praeparata, pro origano vero absinthio ammixto, subdito. — Aliud. Melanthium ex tritico delectum tenuiter tritum probeque melle permixtum in pilam formatum supponat. Febres excitat et tumorem pudendi et valde mordax hoc est. — Aliud. Mel et veratri nigri tenues radices contusas decoquito. Hoc si copiosum fuerit, valde mordax erit et praeterea hoc etiam febrem excitat. — Aliud. Ad eundem modum melli cocto elaterii quantum potione una satis sit admixtum decoquito et glandem confectam eodem modo subdendam dato. Hoc etiam febrem excitat et sanguinem educit; nonnulla vero etiam sanguinem et pelliculas educunt. Sin autem volueris, etiam dracontium derasum, quod mite est, cum melle cocto aut crudo permisceto et in pilam gallae magnae quantitate conficito. Conare autem ut naturae

[1] λουέσθω. — [2] προχεαμένη. — [3] κοιλίην. — [4] ἐκ τῆς χ. — [5] προστιθέτω. — [6] ἄλλο om. — [7] ἀντὶ — ποιήσας om. — [8] ἄλλο om. — [9] σκαφόειδες. — [10] ἄλλο om. — [11] ἄλλο om. — [12] μίξας τε καὶ ἐλατ.

προσχεαμένη — ἡμέρῃ.] προσθέσθαι αὐτὸ τὸ στόμα cett.; de meo mutavi; — προσθέσθω D. Q.' Lind. pro προσκείσθω, προκείσθω vero G.; — δὲ αὐτὴ ἡ κ. vulg., δ' αὕτη ἡ κ. C.; — solus J. δέ ante ἀναστᾶσα, unde δ' scripsi.

ὁκόταν — προστιθέσθω.] ὁκόταν solus J., ὅταν cett.; — ὡς — ἡμέρης om. K.; — ante προσχεαμένη delevi ἑκάστης ἡμέρης, quod, cum brevi post repetatur, alterutro loco otiosum est: — ἑαυτὴν ποιήσασα D. H.; — κοίτην Vatt. Foës. C. Littr. pro vulgato κοιλίην; — ἀλειφάτω C.; — ταῦτα vulg., ταὐτά I. J. Lind., Littr.; — ἔξω τῆς χ. C.; — προστιθέτω D. H. I. K. Ceterum καὶ τὰ μὲν ἄλλα ταῦτα πάντα ξύμμισγε τοῖσι προσθέτοισι ἐκτὸς τῆς χολῆς scripsi de meo pro τὰ μὲν ἄλλα ταὐτὰ πάντα ξύμμισγε τοῖσι ἔμπροσθεν: nimirum copula hic deëst et πρόσθεν et πρόσθετα et ἔμπροσθεν et πρόσθετα saepe permutantur; nec dubito, quin προσθέτοισι scriptor voluerit; — ipsa antithesis inter τὰ πρόσθετα et τὴν βάλανον id docet.

ἄλλο — προστιθέναι.] ταῦτα vulg., ταὐτά Parr. 4., Lind., Littr., τὰ αὐτά C. Post ξυμμίξας ceteri καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ποιήσας, quod otiosum est quum antecedat καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον πεποιημένα; itaque abieci. Simul vero vulgatum προστιθέσθω propter antecedens participium ξυμμίξας in προστιθέναι mutavi de meo.

ἄλλο — τοῦτο.] ἄλλο mss. 5. Lind., Littr., vulgo om.; — τε om. C.; — καί tum ante μέλι, tum ante σφαιροειδ. om. C.; — σφαιροειδέως idem; — προστιθέσθω ceteri, de meo mutavi eadem de causa ac supra; — πλήν ante πυρετούς et ἔστι ante τοῦτο om. C., quem sequor. — Ceteri vero οἰδέει, quod quum sit intransitivum emendavi.

ἄλλο — καὶ τοῦτο.] ἄλλο mss. 5., Lind., Littr.; vulgo om.

ἄλλο — δέρματα.] ἄλλο vulgo om., iidem, qui supra,

τὸν αὐτὸν τρόπον διδόναι προστίθεσθαι· καὶ τοῦτο πυρετῶδες, ἄγει δὲ καὶ [1] αἷμα, ἔνια δὲ τούτων καὶ δέρματα. [2] Εἰ δὲ βούλοιο καὶ τὸ δρακόντιον ξύων, — ἔστι δὲ πρηῢ, — ἐν μέλιτι ἑφθῷ ἢ ὠμῷ, καὶ τοῦτο σφαιροειδὲς ποιέειν, ὁκόσον κηκίδα μεγάλην. Πειρῶ δὲ φυσικὸς εἶναι πρὸς τῆς ἀνθρώπου τὴν ἕξιν καὶ τὴν ἰσχὺν [3] ὁρέων· τούτων γὰρ οὐδεὶς [4] σταθμός ἐστι, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τούτων τεκμαιρόμενος ὅλου τοῦ σώματος, κεφαλῆς καθάρσισι, φαρμακείῃσι, καὶ πυρίῃσι τῆς ὑστέρης καὶ προσθέτοισι χρῆσθαι· στοιχεῖα δέ σοι ταῦτά ἐστι· ἡ δὲ θεραπείη τούτων ἐστὶ ἐν μέρεϊ ἑκάστου καὶ ὅ τι ἂν [5] μὴ ποιῇς τούτων, αἰεὶ ἐπὶ τῆς [6] πυρίης διατριβέτω· αὕτη γάρ ἐστι ἡ μαλθάσσουσα καὶ ἄγουσα τοὺς ἰχῶρας. Ὅταν δὲ καταπαύσῃ τῆς θεραπείης, ληγόντων τῶν κατὰ φύσιν, χρὴ αἷμα ἀφαιρέειν ἀπὸ τῆς χειρός· ἢν μὲν ἰσχύῃ, ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν βραχιόνων, ἢν δὲ ἀσθενεστέρη ᾖ, ἀπὸ τοῦ ἑτέρου [7] ἀπόχρη. Διαίτῃ δὲ οἵῃ [8] χρῆσθαι δεῖ ἐν τῇσι θεραπείῃσι ταύτῃσι ἑτέρωθί μοι δεδήλωται. Ὑποθυμιῆν δ' εἰ βούλει, τὰς [9] αἴρας ἐκ τῶν πυρῶν ἐκλέξας, ἀλέσας λεπτὰ, καὶ κληματίνον πῦρ ποιήσας ὅτι μαλθακώτατον, ἔπειτα ἐμβαλὼν ἐς τρυβλίον ἔνθες ἐς ἡμίεκτον καὶ ῥάκεα περιθεὶς ἵνα μαλθακῶς κάθηται, καθίζεσθαι αὐτὴν κελεύειν ἐπὶ τῷ ἡμιέκτῳ ὅτι μάλιστα διάγουσαν τὰ σκέλεα. Ἡ δὲ θεραπείη ἢν μὲν ἱκανή σοι φαίνηται ἐν τετραμήνῳ· εἰ δὲ μὴ, πρὸς ταῦτα σκέπτου καὶ ὅκως πρὸς ἄνδρα μὴ πρόσεισι ἐν ᾧ θεραπεύεται χρόνῳ. Ἐν δὲ τῇσι

obtemperes ad mulieris habitum et vires respiciendo. Horum enim non datur pondus, sed ex his ipsis coniectura facta totius corporis et capitis purgationes, medicationes, uteri fotus et subdititiorum appositiones ad usum accommodato. Haec tibi sunt veluti elementa. Horum autem curatio cuique peculiaris est. Et quodcumque horum non feceris, semper in fotu perseverandum; hic enim emollit et saniosos humores educit. Ubi vero ab hac curatione cessaris, his, quae secundum naturam sunt, deficientibus sanguinem ex brachio detrahere oportet, — si quidem valida fuerit ex utroque, sin debilior ex altero satis est. Quanam autem victus ratione in his curationibus utendum sit, alias a me declaratum est. — Suffitum autem si adhibere voles, lolium de tritico lectum tenuiter molitum igne e sarmentis mollissimo excitato, deinde in catinum coniectum in ollam dimidiati sextarii imponito et linteis mollibus circumpositis, quo molliter desideat, eam quam maxime diductis cruribus ollae insidere iubeto. Haec curatio si tibi quidem satis esse videatur, quadrimestri spatio adhibeatur. Sin minus, haec respicito ac ne quo tempore curatur ad virum accedat. Sub his curationibus ieiunae taedam ex aqua maceratam cyathi mensura exhibeto et fistulam stanneam continenter habeat. — Umbilicos Veneris ex aqua decoctos sale et cumino simul incocto, tepidum sorbendum dato. Lati foeminas, parvi vero et conniventes mares procreare videntur.

[1] ἄμα αἷμα. — [2] ἤν. — [3] δρῶν. — [4] ἄσταθμος. — [5] μή om. — [6] πειρίης. — [7] ἀποχρῆσθαι. — [8] δεῖ χρ. — [9] κριθάς.

ferunt; — τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον (τοῦτο D.) vulg.; cum J. τοῦτον om.; — τε om. C.; — βάλανον J.; — δέρμα pro αἷμα J.; — τούτων δ' ἔνια C.

εἰ δὲ — μεγάλην.] εἰ C. Littr., ἢν vulg.; — ξύον vulg., ξῦσον Lind., ξύων Parr. 4., Littr.; — κικίδα vulg., κηκίδα C.

πειρῶ — ἰχῶρας.] δρῶν vulg., ὁρέων D. Littr., βλέπων C.; — ἄσταθμος vulg., σταθμὸς C., Littr.; — ἀλλ' — ἐστιν om. J.; — post τεκμαιρόμενος iterum infertur apud cett. πειρῶ, quod, cum initio legatur et inde otiose repetitum videatur, h. l. delevi; — καθάρσιος codd. 5., κάθαρσιν C.; — ἢ πυρίῃσι C.; — τοῦτ' ἐστιν idem; — ἑκάστου C., Littr., ἑκάστῳ vulg.; — μαλθάσσουσα τὰς ὑστέρας H. I., sed τὰς ὑστέρας erasum al. m.; — καὶ ἄγ. om. in mss. 7., in quorum uno al. m. restituitur.

ὅταν δὲ — ἀπόχρη.] ληγόντων χρὴ τῶν κατὰ φ. αἷμα C.; — καὶ ἀπὸ τ. χ. idem; — οὐ ἀπόχρη vulg., sed οὐ omm. mss. 7.; — prorsus autem inepta repetitio est postremarum literarum vocabuli antecedentis, ἀποχρῆσθαι mss. 5.

διαίτῃ — δεδήλωται.] δεῖ χρῆσθαι mss. 6.; — δεῖ om. D.

ὑποθυμιῆν — σκέλεα.] ἀποθ. vulg., ὑποθυμιῆν Vatt. et Regia mss. Foësii, C. D., Littr.; — δ' C. Littr., δ' om. vulg.; — εἰ C. Littr., ἢν vulg., ἢ alii codd.; — αἴρας (πυράς G., κριθάς codd. alii sex) ἐκ τῶν κριθῶν (πυρῶν mss. 7., Foës. in adn. Lind., Littr.) vulg.; — καί ante κληματίνον om. C.; — ἐς om. J.; — περιθεῖσιν ὡ μαλθ. mss. 7.; — καθίζεσθαι D.

ἡ δὲ θεραπείη — χρόνῳ.] ἡ μὲν θερ. J.; — φαίνηται de meo, γένηται cett.

ἐν δὲ τῇσι — ἔχειν.] νῆστιν C.

θεραπείησι διδόναι δαΐδα ἐν ὕδατι καταβρέχων [1]νῆστι, ὅσον κύαθον, καὶ τὴν κασσιτερίνην ξυνεχῶς ἔχειν. Διδόναι δὲ κοτυληδόνας ἐν ὕδατι ἕψων, ἅλας, κύμινον ξυνέψων χλιερὸν ῥοφεῖν. Αἱ πλατεῖαι θηλύγονοι δοκοῦσι εἶναι, αἱ δὲ σμικραὶ καὶ [2]ξυμμύουσαι, ἀρσενόγονοι.

ιθ'. [3]Ἐγκυητήριον ἄκρον. Μελανθίου γυναικὶ διδόναι ἐν οἴνῳ μέλανι στρυφνῷ.

19. Ad conceptum summe faciens. Melanthium mulieri ex vino nigro acerbo exhibeto.

κ'. Γυναῖκα νέην ἐοῦσαν ῥόος ἐρυθρὸς ὤχλει καὶ φαρμακευομένη, κεφαλὴν καθαιρομένη, φλεβοτομουμένη, οὐδὲν ὠφελεῖτο· ἐδόκει δὲ [4]τοῦτό οἱ αἴτιον εἶναι ὥστε μὴ ξυλλαμβάνειν· [5]ἐδίδουν δὲ αὐτῇ ἀσπαλάθου τῶν ῥιζῶν ἐν οἴνῳ λευκῷ ἀπεζεσμένων πρωῒ καὶ [6]πρὸ δείπνου, ὅ τε ῥόος ἐπαύσατο καὶ οὐ βραδέως ἐκύησε· ἔτεκε ἄρσεν· τὸ χρῶμα [7]λευκόχρως, εὔσαρκος.

20. Mulierem iuvenculam fluor muliebris ruber infestabat et medicamento sumpto, capite purgato, vena secta, nihil proficiebat. Haec autem ei causa esse videbatur ne conciperet. Ei autem radicum aspalathi decoctum ex vino albo mane et ante coenam exhibebam, fluorque cessavit et non longe postea concepit et marem peperit. Erat autem corporis colore candicante et bene habito.

κα'. [8]Περὶ μύλης. Μύλης δὲ κυήσιος τόδε αἴτιον· ἐπὴν πολλῶν τῶν ἐπιμηνίων ἰόντων γονὴν ὀλίγην καὶ νοσώδεα ξυλλάβωσι, οὔ τι κύημα ἰθαγενὲς γίγνεται, ἡ δὲ γαστὴρ πλήρης, ὥσπερ κυούσης· κινεῖται δ' οὐδὲν ἐν τῇ γαστρὶ, οὐδὲ γάλα ἐγγίγνεται, σφριγᾷ δὲ [9]τοὺς τιτθοὺς, καὶ δύο [10]ἔτεα, πολλάκις δὲ καὶ τρία, οὕτως ἔχει. Καὶ ἢν μὲν μία σὰρξ γένηται, ἡ γυνὴ ἀπόλλυται· οὐ γὰρ οἵη τέ ἐστι περιγενέσθαι· ἢν δὲ πολλαὶ, ῥήγνυται αὐτῇ κατὰ τὸ αἰδοῖον αἷμά τε πολὺ καὶ σαρκῶδες, καὶ [11]ἢν μὲν μετριάσῃ, σώζεται· ἢν δὲ

21. De mola. Molae conceptus haec causa est: ubi copiosis fluentibus mensibus paucam et morbosam genituram conceperit, genuinus foetus minime gignitur, sed venter non secus ac gravidae plenus est, nihil vero in eo movetur, neque lac in mammis innascitur, sed hae turgent. Haec biennium, saepe etiam triennium sic se habet. Et, si una quidem caro fuerit, mulier, cum superesse non possit, perit, sin multae, ei per pudendum erumpit sanguis copiosus et carnosus, sique moderate accidit, servatur, sin minus, profluvio correpta perit. Ac

[1] νῆστιν. — [2] συμμύουσαι. — [3] ξηρὸν μελανθίον γ. κ. τ. λ. — [4] τοῦτο om. — [5] ἔδει δὲ τὸ αὐτῆς σπαλάθου. — [6] πρὸς δεῖπνον. — [7] λευκόχροον. [8] περὶ μύλης om. — sed περὶ δὲ μυλῆς κυήσιος τόδε αἴτιον legitur. — [9] τοῦ στήθεος. — [10] ἔτερα. — [11] ἢ μετριάσῃ σώζεσθαι.

διδόναι — ῥοφεῖν.] [καὶ] κυμ. Lind.; — συνεψῶν κυμίνῳ J.; — καὶ χλιερόν vulgo, καί omitto; — ῥυφῆν K.

αἱ πλατεῖαι — ἀρσενόγονοι.] δοκοῦσιν vulg., δοκεῦσιν C.

19. ἐγκυητήριον — στρυφνῷ.] ἐγκυητήριον D. H. I. Littr.; — ἐγκυητήριον ἄκρον μελανθίου vulg.; — ἐγκυτήριον ἄκρον μελάνθιον Corn., Foës. in adn., Lind.

20. γυναῖκα — εὔσαρκος.] γυναικὶ νέῃ ἐούσῃ cett.; — ὄχλει vulgo, ὤχλει de meo; — καί ante φαρμακ. om. C.; — καὶ φλεβ. J., φλεβοτ. om. C.; — ὠφελεῖ ceteri, ὠφελεῖτο de meo; — δοκεῖ vulgo, ἐδόκει de meo; — pro τοῦτό οἱ C. τουτέου solum; — ἔδει δὲ τὸ αὐτῆς τῆς ἀσπ. (D. al. m. ἐδίδου δὲ αὐτῇ) F. G. H. I. J. K.; — ἐδίδοτο αὐτῇ τῆς ἀσπ. C.; — ἐδίδου τὸ αὐτῆς τῆς ἀσπ. Ald.; — ἔδει δὲ τὸ αὐτῆς L.; — ἀπεζεσμένων de meo, ἀποζεόμενον vulg.; — πρὸς δείπνου edd. antt., Lind., Littr., mss. 5.; cf. lect. V.; — ἄρρεν C.; — σῶμα Foësii est emendatio otiosa a Lind. recepta vulgati χρῶμα — Miro modo historia morbi in hoc capitulo habetur, quam potius in epidemiorum libris exspectas.

21. περὶ — ἔχει.] cf. de morbis mul. I. § 72.; — περὶ μύλης. μύλης δὲ κ. de meo, vulgatam e V. notavi; — omnes libri ἐπὴν πολλὰ τὰ ἐπιμήνια ἐόντα γονὴν ὀλίγην .. ξυλλάβωσι, quemadmodum etiam legitur libro laudato: sed quid illud πολλὰ τὰ ἐπιμήνια ἐόντα? Subiectum verbi ξυλλάβωσι est αἱ μῆτραι, aut αἱ γυναῖκες; itaque opus est genitivo, quem vocant, absoluto, quem repono; — tum vero ἰόντων praefero prae ἐόντων; — porro οὔ τε κύημα et ἥ τε γαστήρ legitur in libris; me iudice οὔ τι κύημα et ἡ δὲ γαστήρ scripsit noster; — δὲ οὐδέν C.; — ἐν τοῖσι τιτθοῖσι, quod post γάλα legi solet, om. J.; — δὲ τοὺς τιτθοὺς (τοῦ στήθους D. al. m., τοὺς τιτθούς F. G. H. I. J. K., τὸ στῆθος J. Foës. in adn. ex l. l., Lind., Littr.) αὕτη (αὐτῇ iidem illi) vulg.

καὶ ἢν — ἀπόλλυται.] πολλαί iam Foës. ex l. l. pro

μή, ὑπὸ ῥόου ἁλοῦσα ἀπόλλυται. Τὸ μὲν νόσημα τοιοῦτόν ἐστι· κρίνεσθαι δὲ χρὴ τῷ πληρώματι καὶ ὅτι [1] οὐ κινεῖται ἐν τῇ γαστρί· τὸ μὲν γὰρ ἄρσεν τρίμηνον, τὸ δέ γε θῆλυ τετράμηνον τὴν κίνησιν ἔχει· ἐπὴν οὖν τοῦ χρόνου παρελθόντος μὴ κινῆται, δηλονότι τοῦτό ἐστι· τὸ δέ τι τεκμήριον μέγα, ἐν τοῖσι τιτθοῖσι γάλα οὐκ ἐγγίγνεται. Ταύτην μάλιστα μὲν μὴ ἰῆσθαι· εἰ δὲ μή, προειπόντα [2] ἰῆσθαι. Καὶ πρῶτα μὲν πυριῆσαι τὴν γυναῖκα ὅλον τὸ σῶμα, ἔπειτα κατὰ τὴν ἕδρην κλύσαι ὅπως διακαθαίρηται· [3] πουλὺ γὰρ ἴσως κλύσας κινησείας ἂν τὸ ἔμβρυον τὸ δοκέον εἶναι διαθερμανθείσης τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ Φαρμάκου. Κλύζειν δὲ καὶ τὰς μήτρας, ὅκως αἷμα ἀγάγῃς· ἢν δὲ μή, προσθέτοισι χρῆσθαι τοῖσι ἀπὸ τῆς βουπρήστιος ὡς ἰσχυροτάτοισι, καὶ πιπίσκειν τὸ δίκταμνον τὸ Κρητικὸν ἐν οἴνῳ· εἰ δὲ μή, καὶ τὸν καστόρειον ὄρχιν· καὶ ὄπισθεν σικύην προσβάλλειν πρὸς τοὺς κενεῶνας καὶ ἀφαιρέειν ὅτι πλεῖστον· πρόσβαλλε δὲ ὅτι μάλιστα [4] τεκμαιρόμενος πρὸς τὰς μήτρας.

morbus quidem est eiusmodi. Discerni autem debet ipsa mole, quodque in ventre non movetur. Mas enim tertio, foemina vero quarto mense motionem habet. Ubi igitur transacto hoc tempore non movetur, hic sane morbus est. Cuius rei magnum hoc est indicium, quod in mammis lac non innascitur. Hanc non curare praestat; sin facias, praedicens (morbum vix curabilem esse) curato. Ac primo quidem mulierem toto corpore foveto, deinde per sedem ut perpurgetur infusum immittito. Frequenti enim collutione, concalefacta a medicamento muliere id, quod foetus esse putatur, fortasse commoveris. Quin etiam uterum, quo sanguinem educas, eluito. Alioqui suppositiis ex bupresti quam valentissimis utendum et dictamnus Creticus ex vino propinandus, sin minus castoris testis. Et postea ad lateris inanitatem cucurbitulam admoveto, plurimumque detrahito, admoveto autem quam maxime ad uterum coniectura (de eius situ) facta.

κβ'. Καθάρσιος ὅταν μὴ γίγνηται, ἤν τε ἐκ τόκου, ἤν τε καὶ ἄλλως. Δαΐδα ὡς πιοτάτην κόψαντα λεπτὴν ἕψειν ἐν οἴνῳ λευκῷ καὶ [5] χρῆσθαι ὡς τρισὶ κυάθοισι. Ἢ γλυκυσίδης κόκκοι τέσσαρες, κυμίνου Αἰθιοπικοῦ σμικρόν, καὶ σεσέλιος πλέον, καὶ κεδρίδες· ἢν δὲ πνιγμοὶ ἔωσι, κάστορος σμικρόν. — Ἢν δὲ

22. Purgationis curatio, cum sive ex partu, sive alias non procedit. Taedam pinguissimam tenuiter contusam ex vino albo coquito et fere tribus utitor cyathis. Aut paeoniae grana quatuor, cumini Aethiopici parum, et seseli copiosum, et cedri baccae; sin suffocationes adfuerint, castorii parum. At si ex partu,

[1] οὐ om. — [2] ἰῆσθαι ὅλον τὸ σῶμα omissis intermediis. — [3] πολλόν. — [4] καθάρσιος τεκμαιρόμενος πρὸς τὰς μήτρας. — ὅταν γὰρ μὴ γίνηται. — [5] ἀποχρῆσθαι.

codicum lectione πολλά; — ἅμα (αἷμα L. Corn., Foës. in adn., Lind.) τε vulg.

τὸ μὲν — ἐγγίγνεται.] τοῖον C.; — ceteri οὐ κινεῖται, sed οὐ om. in nonnullis codd.; — γε omm. C. J.; — τὴν κιν. τετρ. C.; — τοῦτ' ἐστι C.; — δ' ἔτι J.; — μέγα τεκμ. K.

ταύτην — ἰῆσθαι] ταύτῃ K.

καὶ πρῶτα — Φαρμάκου.] καὶ — γυναῖκα omm. mss. 7., in quorum uno rest. al. m.; — καὶ π. μ. πυρ. om. C.; — ὅλην Ald. C.; — διακαθήρῃ vulg., διακαθαίρῃ K., διακαθαίρηται de meo; — πολλοὶ (πολλόν D. πουλύ C.) γὰρ ἴσως κλύσασαν (πολλὰ γὰρ ἴσως ἂν κλύσας Foës. in adn. Lind.) κινήσεις vulg.; Littr. ex κλύσασαν effecit κλύσας ἂν partim recte, sed simul κινήσεις in κινησείας est mutandum et ἂν inferendum post κινησείας; — δοκεῦν C. Post εἶναι ceteri τὸ ξυνεστηκός, quam glossam delevi; — τῆς γυναικός om. C.

κλύζειν δὲ — μήτρας.] καὶ κατὰ τὰς μήτρας cett.; omitto κατά, quod ex καὶ τάς natum est; — ἀγάγῃς cum Foës., Lind. lego, ἀγάγῃ codd.; — εἰ δὲ μή O. J.; — καστόρειον mss. 6., καστόριον vulg.; — καὶ ὄπισθεν αὐτῆς cett., omitto αὐτῆς; — μάλιστα καθάρσιος τεκμαιρόμενος πρὸς τὰς μήτρας (τεκμ. κατὰ τὰς μήτρας καθάρσιος C., Ald. πρός pro κατά). Ὅταν γὰρ (γάρ om. C.) μή vulg. Equidem textum descripsi, uti Littr., excepto quod ille κατὰ τὰς μ., ego πρὸς τὰς μ. scripsi. Post ἀφαιρέειν ὅτι πλεῖστον lib. I. de m. mul. αἷμα additur; subintelligi quin possit h. l. non dubito; non opus est addere.

22. καθάρσιος — κυάθοισι.] ἀποχρῆσθαι cett.: ἀπόχρη usitatum his scriptoribus, ἀποχρῆσθαι nusquam legere me memini, quare χρῆσθαι scribo.

ἢ γλυκυσίδης — σμικρόν.] [ἢ] γ. τ. Lind., cett. ἢ omm.; — πλεῖον vulg., πλεῖστον J., πλέον C. Littr. Ceteri ἢ κεδρίδα, sed κεδρίδα prorsus incongruum; καὶ κεδρίδες scriptum fuisse suspicor.

ἢν δ' ἐκ τόκου — λευκῷ.] Num forte aliquid exciderit

ἐκ τόκου καθάρσιος γιγνομένης μετρίης ἡ γαστὴρ μένῃ, ἢ καὶ Φῦσα ἀποκεκλεισμένη καὶ ὀδυνώδης γίγνηται, ἤν τε ξὺν πυρετῷ, ἤν τε ἄνευ πυρετοῦ, ὀποῦ σκαμμωνίης πέμπτον μέρος πόσιος ἢ σεσέλιος, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν εὐωδέων δίδοναι καὶ πήγανον ἐν οἴνῳ λευκῷ. Ἢν δὲ μὴ βούληται [1] πιεῖν, πρὸς τὴν ἕδρην ἄλειμμα ποιέειν, οἷον ἐκ χολῆς ταυρείης καὶ μέλιτος καὶ νίτρου. — Ἢν δ' ἐκ [2] διαφθορῆς κάθαρσις ὀδυνώδης ᾖ καὶ τῶν εὐωδέων διδομένων μηδὲν ὑπακούῃ, καὶ πυρετοῦ ἐόντος, γάλακτος αἰγείου δύο κοτύλας ἀφέψειν, εἶτα ψυχθέντος τὴν [3] γρηῦν ἀφελεῖν [4] καὶ διηθήσας μελικρήτου ὅσον τρίτον μέρος μῖξαι, ὅκως γλυκύτερον ἔσται· πιεῖν δὲ τρὶς νῆστιν. Ἢν δὲ μὴ παύηται ἡ ὀδύνη, μηδὲ ἡ κοιλίη ὑποχωρήσῃ, ἐς τὴν δείλην ἐν σκάφῃ ἐς θερμὸν ὕδωρ ἐγκαθισάτω· ὅταν δὲ διαπυριηθῇ, ἐξαναστήσαντα κλύζειν ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ μέλανι διεὶς καὶ ὕδατι ἅπαξ ἐλαίου ἥμισυ τὸ ὕδωρ [5] χλιερῷ κλύζειν καὶ ἐπικοιμηθήτω.

moderata purgatione contingente, venter maneat, aut etiam ex flatu concluso dolor excitetur, vel cum febre, vel citra febrem, succi scammoniae potionis quintam partem, aut seseli, aut aliud quoddam ex odoratis et rutam ex vino albo praebeto. Quodsi bibere nolit, medicamentum ad sedem illinendum conficito, quale est ex felle tauri, melle et nitro. Si vero ex foetus corruptione purgatio dolorem adferat, neque exhibitis odoratis cedat, et febris adsit, lactis caprini heminas duas decoquito, deinde eo refrigerato quod in summo pingue concrevit detrahito, percolato aquae mulsae trientem, quo dulcius evadat, admisceto. Ter autem ieiunae bibendum. Quodsi dolor non sedetur, neque venter subducatur, sub vesperum in calidae solium desideat. Post fotum surgere iussam colluito . . . .

κγ'. [6] Πρόσθετον ὑστερέων, ἢν ξυμμεμύκῃ ἢ σκληρὸν ᾖ τὸ στόμα. Σῦκον λευκὸν ἐκκαθήρας καὶ [7] νίτρον Αἰγύπτιον τὸ καθαρώτατον μῖξας λεῖον τετριμμένον πρόσθετον ποιῆσαι ὅσον [8] κηκίδα μὴ μεγάλην ἐν εἰρίῳ μαλθακῷ· ἐς ἴρινον μύρον [9] ἐμβάψασα προσθέσθω, ἤν τε τρεῖς, ἤν τε πλείονας ἡμέρας δοκέῃ· πυρίησις μετὰ τοῦτο ξυμφέρει εὐώδεϊ· μετὰ δὲ μαλθακόν τι δεῖ προστιθέναι, ὅ τι ἰχωρο-

23. Quod utero subditur, si os clausum aut durum fuerit. Ficum albam perpurgatam et nitrum Aegyptium purissimum tenuissime tritum admixtum in pessum subdititium gallae non magnae magnitudine effingito, quem ex lana molli unguento imbuta tribus vel pluribus, ut visum fuerit, diebus supponat. Post hoc fomentum ex odoratis confert, deinde vero molli aliquo subdititio opus est, quod potissi-

[1] ποιεῖν. — [2] διαφορῆς. — [3] γρήν. — [4] καί om. — [5] χλιερῶς. — [6] πρόσθετον — στόμα abest. — [7] λίτρον. — [8] κηκίδια μεγάλην. — [9] βάψας προσθέτω.

ante μένῃ, quale μεγάλη, ἐπηρμένη, nescio; — Φυσᾶ vulg., Φύσα H. K., Φῦσα C., quem sequor. Nempe Φυσᾷ constare nequit, Φυσᾶται de ventre dici fortasse possit, sed ἀποκεκλεισμένη docet non nisi Φῦσα scriptum fuisse. — De meo διδόναι adscripsi: —

ἢν δὲ μὴ — νίτρου.] λίτρου vulg., νίτρου D.

ἢν δ' ἐκ — νῆστιν.] διαφορῆς, uti V., mss. 3. Parr.; — καθάρσιος vulgo, κάθαρσις legendum est cum Foësio in Latinis; — διδόμενον vulg., διδομένων C. Lind., Littr.; — γυναικείου al. m. αἰγείου D., αἰγείου om. J.; — ὑγρήν vulg., γρήν, uti V., Parr. 3., γραῦν D. Q.', γρηῦν C. Foës. in adn., Lind., Littr.; — καὶ διηθ. C. Foës. in adn., Lind., καί om. vulg.

ἢν δὲ μὴ — ἐπικοιμηθήτω.] μηδ' οἱ κοιλίη C.; — σκάφει idem; — καὶ κλύζειν idem; — χλιηρῶς vulg., χλιηρῷ C. H. Littr., χλιερῷ de meo. At ego nihil intelligo de parte postrema: κλύζειν ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ μέλανι nihili dictio est, quam facile emendes ἐν tollendo; at nescis num οἴνῳ α. μελ. non pendeat a διείς et antea aliquid exciderit, sed fac aliquid deësse et dandum esse κλύζειν . . . . οἴνῳ μέλανι διεὶς καὶ ὕδατι, — at quomodo cum his cohaeret ἅπαξ ἐλαίου ἥμισυ τὸ ὕδωρ? Scilicet in his per se sensus idoneus non inest, nec eorum cum superioribus quis nexus sit, apparet. Bene habet χλιερῷ κλύζειν καὶ ἐπικοιμηθήτω.

23. πρόσθετον — νύκτα.] σύκου D.; — νίτρον D., λίτρον cett.; — κηκίδα C., κικίδα vulg.; — ἴρειον Ald., codd. 5.; εὔριον al. m. ἴρινον D., εἴρινον H.; — βάψασα (βάψας D. G. H. J. K., ἐμβάψασα C. Littr.) προσθέτω (προσθέσθω C. Littr.) vulg.; — ἐν εὐώδεϊ cett., ἐν repudio; — πρόσθετον ceteri, προστιθέναι de meo. Postrema, λινόζωστις — καὶ νύκτα dubiae lectionis sunt: corrupta esse certum est, sed restitutio certa non est: si seq. formulam conferas, probabile

ειδέα ἄξει μάλιστα· μετὰ δὲ [1] λινόζωστις, ἣν ᾖ ἁπαλὴ, μύρῳ ῥοδίνῳ χρῆσθαι ἐν ὀθονίῳ ἐς ἡμέρην καὶ [2] νύκτα. — Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. Χολὴν ταύρου [3] καὶ ἅλας ἀναζέσαι καὶ [4] θεῖον λεῖον παραμίσγειν, — ποιήσας πρόσμακρον, [μῆκος ὡς μέγας πυρὴν,] ψιλὸν προστιθέναι ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ νύκτας πρὸς αὐτὰς τὰς ὑστέρας· πάλιν λινόζωστιν μετὰ τοῦτο, ἐπιπάσσειν σμύρναν ἄκρητον μίξας, διεῖναι [5] ῥοδίνῳ ἄκρῳ καὶ μύρῳ ἰρίνῳ διαχρίεσθαι τὸ στόμα ὡς ἐσωτάτω. — Ἄλλο. Ἶριν εὐώδεα κόψας καὶ διασήσας χωρὶς, κυπέρου ἴσον καὶ ἔκμαγμα ὅσον μαγίδα οἴνῳ ἀνθοσμίῃ διεῖναι εἶτα ἀλειμματῶδες ποιέειν καὶ ἐς σπλῆνας ἀλείψας μῆκος σπιθαμῆς ἐς σμικρὴν σιπυΐδα ἐνθεὶς ὅκως μὴ παραπνέῃ, προσθέσθω.

mum saniosa educat. Postea . . . . — Ad idem. Fel taurinum et salem fervefacito, sulphur tenuissime tritum ammisceto, in oblongum, [longitudine quali magni nuclei,] efformato et nudum ad dies duas et noctes in uterum ipsum indito, ac rursus mercurialem, postea . . . . — Aliud. Iridem odoratam tundito et seorsim cribrato, cyperi parem modum . . . .

κδ'. Ἢν δὲ ἑλκωθέωσι αἱ μῆτραι, ἢ τρηχυνθῇ τὸ στόμα, ἢ ὑπὸ προσθέτου δηχθῶσι, ἐν εἰρίῳ [6] χρῖσαι στέαρ καὶ ῥόδινον ἀλεῖψαι καὶ κηροῦ σμικρόν.

24. Si vero uterus exulceratus fuerit, aut os exasperatum, aut ex subdititio corrosus uterus, adipe lana excepto linito, et rosaceo unguento et pauca cera inungito.

κε'. Ὅταν ἴσχουσα ἐν γαστρὶ διαφθείρῃ τὸ ἔμβρυον μηνιαῖον καὶ ἐκφέρειν ἐς τέλος μὴ δύνηται, καὶ λεπτὴ παρὰ φύσιν [7] γένηται, χρὴ καθήραντα τὰς ὑστέρας καὶ αὐτὴν φαρμακεύσαντα παχύνειν, οὐ γὰρ δυνήσεται ἐκφέρειν ἐς τέλος ἔστ' ἂν ἑωυτήν τε ἀναλάβῃ καὶ αἱ ὑστέραι [8] ἰσχύσωσι.

25. Cum praegnans foetum menstruum corrumpit, neque ad extremum perferre potest, et praeter naturam extenuatur, uterum purgare eamque medicamento purgante curare oportet ac dein crassam reddere. Neque enim ad extremum perferre poterit, nisi ante vires receperit atque uterus validior fuerit.

[1] λινόζωστιν. — [2] νύκτα καὶ χολὴν τ. — [3] καί om. — [4] θεῖον λεῖον παραμ. πρὸς μακρὸν μῆκος μέγα π. ψ. — [5] ῥοδίνῳ — διεῖναι om. — [6] χρῆσαι. [7] γίνηται. — [8] ἴσχωσιν.

est in *χρῆσθαι* latere *χρίεσθαι* vel compositum cum hoc simplice: sin ad *ἐν ὀθονίῳ* respicias, dixeris sermonem esse non de unguento parando sed de suppositorio; ex his me non expedio. — Nempe vereor ne desint quaedam.

ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ — ἐσωτάτω.] *καί* pro *ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ*, uti V., mss. 7. apud Littr., *ἄλλο* C.; — *ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ* pro *καί* G.; — *ἄλλο* pro *καί* D. H. I. J. K. Post *θεῖον* ferunt *λεῖον*, uti V., mss. 6. apud Littr.; Foësius Latine expressit; — *ποιήσας* (*ποιήσας* om. vulg., *ποιῆσαι*, Lind.) C. Littr.; — *πρὸς μακρὸν μῆκος μέγα σπύρην* (*σπῦρ* C., *σπείρην* Corn., Foës. in adn., Lind.) *ψιλὴν* (*ψιλόν* C. D. F. G. H. I.) vulg. — „Je lis, inquit Littr., *πρόσμακρον μῆκος ὡς μέγας πυρήν* et *ψιλόν*, l'entendant à nu *sans laine ou sans linge.*" Consentio maximam partem, sed *πρόσμακρον* et quae uncis intercepi dittographia est, aut quae uncis intersepsi scholion referunt. Porro [*καὶ*] *προσθέσθαι* Lind.; — vulgo *καί* abest, sed malo *προστιθέναι* quam *προσθέσθαι* legere, quippe cum hoc non congruit antecedens *ποιήσας*; — *ῥοδ.* (*ῥοδ.* om. K.) *ἄκρῳ* (*ἄκρῳ* omm. C. Littr.) *καί* vulg.; — *ἰρ. μύρῳ* C. Postrema, *ἐπιπάσσειν — ἐσωτάτω* non intelligo; quid est quod *ἐπιπάσσεσθαι* debeat? Tum vero *μίξας*, *διεῖναι* quid sibi vult? aut quid *ἐπιπάσσειν μίξας*? Post *ῥοδίνῳ* illud *ἄκρῳ* iam Cornarium omisisse adnotat Foës.; fortasse e superiore *ἀκρήτῳ* natum est: sed hoc utut est, ego in his non nisi tenebras cerno!

ἄλλο — προσθέσθω.] Vulgo *θεραπεία ἐπὶ τὸ αὐτὸ νόσημα*, sed hoc om. F.; malui *ἄλλο* dare e mss. 7. apud Littr.; — *κυπείρου* D.; — *ἔκβαμμα* haud ita pauci codd. pro *ἔκμαγμα*, quod ex h. l. adfert Gal. in Gloss. — Dein *λιῆναι* C.; — *καί* ante *ἐς σπλ.* om. C.; — *προσθεὶς* pro *ἐνθείς* idem; — *σιπυΐδα* Galenus exponit *πύξιν*. Sed rursus locum non intelligo: iris et cyperus in pulverem rediguntur, itaque remedia siccata sunt: sed quomodo iam ex iis fit *ἔκμαγμα*; quod requirit materiem solidam sed mollem, ut in certam formam effingi possit: si subintelligas id aqua fieri debere, at quidni *ἔκμαγμα ποιήσας* dixit? Quid *ὅσον μαγίδα*? Vultne per *μαγίδος* commemorationem copiam definire? probabilius est eum mollitiem eo exemplo notare velle, at tum *ὡς ἂν μαγίδα* exspectas! Si legam *καὶ ἔκμαγμα ποιήσας*, s. potius *καὶ μάγμα ποιήσας ὡς ἂν μαγίδα οἴνῳ κ. τ. λ.*, locum intelligo. Videant alii!

24. *ἢν ἑλκωθέωσι — σμικρόν.*] *ἑλκωθέωσι* Ionice C. Littr.; — *προσθέτου τινός* vulg., *τινός* om. C.; — *ἐν εἰρίῳ χρῖσαι* significare debebit per tmesin, quae inesse videtur, *ἐγχρῖσαι εἰρίῳ τῷ στόματι*; — *καί* ante *κηροῦ* om. C.

25. *ὅταν — ἰσχύσωσι.*] cf. § 19. libri de nat. mul., et

κϛ'. Ἢν δὲ κυΐσκηται μὲν, διαφθείρῃ δὲ δίμηνα τὰ παιδία [ἐς ἀκριβῶς τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ μήτε πρότερον, μηθ' ὕστερον] καὶ τοῦτο πάθῃ δὶς ἢ τρὶς, [κατὰ ταὐτὰ, ἢ καὶ πλείονα χρόνον γεγονότα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον διαφθείρῃ, ταύτης] αἱ μῆτραι οὐκ ἐπιδιδόασιν ἐπὶ τὸ μέζον τοῦ παιδίου ἐν αὐτῇσι αὐξανομένου· [καὶ ὑπερβάλλοντος ἐκ τοῦ διμήνου ἢ τριμήνου ἐς τὸ πλέον] ἀλλὰ τὸ μὲν αὔξεται, αἱ δὲ μῆτραι οὐδὲν ἐπιδιδόασι· διὰ δὴ τοῦτο διαφθείρουσι αἱ πολλαὶ ἐς τὸν αὐτὸν χρόνον. Ταύτῃ χρὴ κλύσαι τὴν μήτρην καὶ διαφυσῆσαι ὡς μάλιστα προσθέτοισι τοῖσδε· — τῆς σικυώνης τὴν ἐντεριώνην κόψαντα διασῆσαι καὶ σίλφιον ὀλίγον παραμῖξαι, ὀλίγα ἐν πλείονι καὶ καθεφθοτέρῳ τῷ μέλιτι· τοῦτο περιπλάσαι περὶ μήλην, ποιέοντα τὸ πάχος ὅσον μέλλει παραδέξασθαι ὁ στόμαχος τῆς μήτρης καὶ ὦσαι πόρρω, ἕως ἂν περήσῃ ἐς τὸ ἔσω τῆς μήτρης· ὅταν δὲ ἀποτακῇ τὸ φάρμακον, ἐξελεῖν τὴν μήλην καὶ πάλιν οὕτω τὸ ἐλατήριον καὶ τῆς κολοκυνθίδος τῆς ἀγρίης ποιέων ὡσαύτως τῷ προτέρῳ προστιθέναι. Ἐσθιέτω δὲ τοῦτον τὸν χρόνον σκόροδα ὡς πλεῖστα καὶ καυλὸν σιλφίου καὶ τῇ ἄλλῃ διαίτῃ χρήσθω, ὁκοίη ἂν μέλλῃ φῦσαν ἐμποιῆσαι μάλιστα ἐν τῇ κοιλίῃ. Προστιθέσθω δὲ [τὸ πρόσθετον] διὰ τρίτης ἡμέρης, ἕως ἂν δοκέῃ καλῶς ἔχειν· ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ πλείονος· τὸ δὲ ὅλον ὅκως ἂν προσίηται· τὰς δὲ μεταξὺ ἡμέρας μαλθακοῖσι χρῆσθαι. Ὅταν δὲ καταστήσῃς τοῖσι μαλθακτηρίοισι τὸ στόμα τῆς μήτρης,

26. Si vero praegnans quidem fuerit, sed foetus bimestres corrumpat, idque vel bis, vel ter accidat, uterus cum foetus in eo augetur in maiorem molem non excrescit; sed foetus quidem mole augetur, uterus vero nihil quidquam excrescit; eamque ob causam multae eodem tempore foetum corrumpunt. Huic uterum colluere et per subdititia haec quam maxime inflare uterum oportet. Colocynthidis medullam interiorem contusam et cribratam et laseris modicum, pauciora cum ampliore melle et magis cocto misceto. Hoc ea crassitudine reddito quam os uteri admittere queat, specillum obductum penitius, donec ad internam uteri partem penetrarit, protrudito. Medicamento colliquato specillum educito, rursus elaterium sic paratum et ex colocynthide silvestri confectum medicamentum velut prius subdito. Eo vero tempore allium quam plurimum comedat et laseris caulem reliquaque victus ratione utatur, quae flatum maxime in ventre excitare possit. Tertio autem quoque die, quoad bene habere videatur, subdititium apponatur, interdum etiam ex maiore intervallo; ad summum vero uti lubens admiserit. Atque intermediis diebus mollibus utatur. Cum vero per emollientia os uteri suae integritati restitueris, mensesque comparuerint, pauca interposita mora, ubi iam sicca fuerit, cum viro congrediatur.

§ 17. libri I. de m. mull., licet aliud quid ibi memoretur. Cf. Aph. 44. V.; — τὸ δὲ ἔμβρ. ceteri, otiosum δέ omisi; — γίνηται, uti V., mss. 4. apud Littr.; — ταύτην χρή ceteri; omitto otiosum ταύτην; — φαρμακεύειν καὶ π. vulgo, sed cum multis mss. Littr. φαρμακεύσαντα π. sine καί; — τε om. D.; — ἴσχωσι vulg., ἰσχύωσι H. al. m., Littr.; — ἰσχύσωσι Foës. in adn.

26. ἢν δὲ κυΐσκηται — χρόνον.] cf. de superfoet. § 27. ἢ ante καὶ πλείονα χρόνον om. C.; — κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτο (τοῦτον mss. 5., Foës. in adn., Lind., Littr.) vulgata; αὐξάνεται C.; — ἐπιδιδόασι J. solus utroque loco pro vulgato ἐπιδιδοῦσι. Intersepsi uncinis emblemata aliena; vide adn. ad lib. de superfoet.

ταύτῃ — προστιθέναι.] ταύτην ceteri, ταύτῃ e lib. I.; — καὶ διαφ. J., καί om. vulg.; — προσθέτοισι ἢ φαρμάκοισι vulg., Littr. ἤ delevit, ego et ἤ et φαρμάκοισι repudio; ἢ φαρμάκοισι verum non est, nam aliorum medicamentorum praeter πρόσθετα nulla mentio fit; προσθέτοισι φαρμάκοισι vero ineptum, quia προσθέτοισι solum sufficit. Porro παραμίξαντα J.; — παραδέξασθαι ὁ στόμαχος πρὸς τὸ στόμα ceteri, sed otiosum πρὸς τὸ στόμα abiicio. Tum ἐς τὸ ἔξω τῆς μ. vulgo, at recte Littr. de suo ἔσω pro ἔξω scripsit. Tandem solet scribi κολοκυντίδος, sed C. per θ scriptum legit. In sequenti periodo χρῆσθαι edi solet, sed χρήσθω dedi de meo; tum pro ἐν τῇ κοιλίῃ Foës. Latine *in utero*. Utrum ἐν τῇ μήτρῃ Graece legere voluerit, nec ne, nescio; sed puto vulgatam recte se habere veteresque illos existimasse cibos, qui flatum in intestinis facerent, etiam uterum flatu implere atque eum distendere.

Ὅταν δὲ — ἀνδρί.] καταστήσῃ ceteri, de meo secundam

[1] *φανῇ τε τὰ ἐπιμήνια, ἐπιμείνασα, ὅταν ξηρὴ ἤδη ᾖ, μιγνύσθω τῷ ἀνδρί.*

κζ'. Ποιέειν *δὲ φῦσαν ἐν τῇ μήτρῃ* [2] *ὅταν βούλῃ, σκορόδου μώλυζαν καὶ ὀπὸν σιλφίου παραμιγνύναι πρὸς τὰ πρόσθετα.*

κη'. Καὶ *ἥτις ἂν μὴ δύνηται διατελεῖν τοὺς δέκα μῆνας κύουσα, ἀλλὰ διαφθείρῃ καὶ τοῦτο πάσχῃ πλεονάκις, ταύτης* [3] *τὰς μήτρας καθαίρειν ὕδωρ καὶ αὐτὴν φαρμακεύειν, ὅκως ὕδωρ καθαίρηται.*

κθ'. Ἢν *δὲ κατέχουσα τὴν γονὴν μὴ κυΐσκηται, — τὰ ἐπιμήνια πλείω γίγνεται τοῦ προσήκοντος καὶ ὑγρότερα, ὥστε τὸ ἀπὸ τῆς γυναικὸς μὴ ξυλλαμβάνεσθαι πρὸς τὴν τέκνωσιν τήν τε τοῦ ἀνδρὸς γονὴν ἐπιοῦσαν διαφθείρεσθαι· γίγνεται δὲ τοῦ τε σώματος καὶ τῶν μητρέων νοσεόντων.* Ἀλλὰ *δεῖ ταύτῃ κατωτερικὰ διδόναι διαλείποντα καὶ πυριᾶν ὅλον τὸ σῶμα καὶ τὰς μήτρας ὄξεϊ καὶ θαλάσσῃ* [4] *μύδρους διαπύρους ἐμβαλόντα· ἐμβάλλειν δὲ* [5] *ἐς τὸ πυρίημα κυπαρίσσου πρίσματα καὶ δάφνης φύλλα κόψας χλωρῆς καὶ πολυκνήμου φύλλα· πυριᾶν δὲ ὁκόσον ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι χρόνον· μετὰ δὲ* [6] *τοῦτο ἐκλούσθω καὶ ὄξεϊ ἐνέψειν λωτοῦ πρίσματα καὶ ῥόδινον καὶ πολυκνήμου τὰ φύλλα· ἐπὶ τελευτῆς δὲ θυμιᾶν φλόμου φύλλα κόψας καὶ λωτοῦ πρίσματα· ἔμπροσθεν δὲ, πρὶν ἐκλούσασθαι, θυμιῆσαι σμύρνῃ καὶ* [7] *λιβανωτῷ*

27. In utero autem cum flatum excitare voles, allii caput unicum et laseris succum ad subdititia admisceto.

28. Ac si quae concepit ad decem menses perdurare nequeat, sed foetum corrumpat, idque ei plerumque accidat, huic ex utero aquas purgato, eique medicamenta, quibus ipsa aqua purgetur, exhibeto.

29. At si quae genituram continet non concipit, menses copiosiores et humidiores quam conveniat defluunt, ut proinde quod a muliere prodit ad liberorum procreationem non concipiatur et viri genitura accedens corrumpatur; quod fit tum corpore tum utero male affecto. Verum huic deorsum medicamenta purgantia per intervalla exhibere et totum corpus uterumque aceto et aqua marina fovere oportet, lapidibus ignitis immissis. In fomentum autem coniicienda cupressi ramenta et lauri viridis folia contusa et polycnemi folia. Adhibendum autem fomentum quamdiu opportunum esse videatur, post quod lavet. Et aceto loti ramenta incoquito et rosaceum et polycnemi folia. Ad extremum autem suffitum ex verbasci foliis contusis et loti ramentis admoveto. Antea vero prius quam lavet suffitus ex myrrha et thure adhibendus, tritis utriusque aequis partibus et

[1] *καὶ φανῆται τὰ ἐπιμήνια.* — [2] *ὅταν δὲ β.* — [3] *τῆς ἡμέρης.* — [4] *μύλας.* — [5] *ὡς.* — [6] *τοῦτον λούεσθαι καὶ ὄξει ἐνεψεῖν λ. τορνεύματα.* — [7] *λιβανωτοῦ.*

personam dedi. Dein: *μήτρης καὶ* (*καί* om. C.) *φανῆται* (*φανεῖται* H., *φανῇ τε* C. Littr.) *τά* vulg. et *μείνασα* J.

27. *ποιέειν — πρόσθετα.*] *τῇ* om. C.; — *ὅταν δὲ βούλῃ* vulg., sed *δέ* omm. C., Foës. in adn., Lind., Littr.

28. *καὶ ἥτις — καθαίρηται.*] *τῆς μήτρης* vulg., *τῆς ἡμέρης* libri 6. apud Littr., uti V., *τὰς μήτρας* C. Littr.

29. *ἢν δὲ κατέχουσα — νοσεόντων.*] Post *κυΐσκηται* ceteri: *συμβαίνει* (*ξυμβ.* C.) *δὲ τοῦτο πλείστῃσι τοῦ στομάχου χανόντος τῆς μήτρης παρὰ φύσιν*, in quibus pro *τοῦτο* saltem *τῇσι* legendum; sed esse emblema recens docet finis huius periodi, ubi demum rei causa exponitur et longe probabilior traditur quam h. l.

ἀλλὰ — ποιέειν.] *δή* C. pro *δεῖ*; — *διαλιπόντα* idem; — *πυριᾶν* idem, *πυριῆν* vulg.; — *μήλας* vulg., *μύλα* D. I. K., *μύλους* C. Littr., qui *μύλους* reddit „de grosses pierres" sed *lapides molares* hic non spectantur; fortasse *μύλους* natum est e *μύδρους*, quod Calvum legisse videri adnotat Foës. et re ipsa occurrit de m. mul. II. § 26. vid. Oecon. Hipp.; fieri tamen etiam possit, ut *μήλας* in *μύλους* abierit, postquam *μύλας* scribi coeptum erat. Hoc utut est, inter *μήλας* et *μύδρους* h. l. est optio: puto autem verosimilius esse *μύδρους διαπύρους* antiquos illos usurpavisse, quam *μήλας*, quare illud recipio. — Dein *ἐμβάλλοντα* vulgata, *ἐσβάλλοντα* C., *ἐμβαλόντα* de meo; — *καὶ πολυκνήμου αὐτοῦ φύλλα* (*τὰ φύλλα* D.) vulg., sed *αὐτοῦ* abundat, itaque et hoc loco et paulo post eieci. Tum *ὁκοῖον ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι χρόνον*, sed si alios locos consulas, probabile est sermonem esse non de occasione solum administrandi, sed de temporis tractu per quem sit adhibendus, quare *ὁκόσον* lego. Tum *τοῦτον* vulgo, *τοῦτο* C.; — *λούσθω* vulgo, *ἐκλούσθω* C., quod etiam Galenum legisse e Gloss. in voce patet, ita ut receperit Littr. — Dein *καὶ ὄξεϊ ἐνέψειν* (*ἐνεψῶν* Ald., mss. 5.) vulg.; Littréus *καί* delevit et *ἐνεψῶν* recepit, sed *ἐκλούσθω ἐνέψων* de muliere incongruum, quare vulgatam retinere praestat, me iudice. — Porro *καὶ ῥοδ.* — *πρίσματα* om. J.; nempe de meo *πρίσματα* reposui bis pro *τορνεύματα*, quod mss. et edd. ferunt contra usum horum scriptorum. Cornarium non *ῥόδινον*, sed *ῥόδον* legisse, Foës. monet. Tum *σμύρνης* pro *σμύρνῃ* D., *λιβανωτοῦ* C. D. H. I.; — *ταῦτα ἀναμίξας* ceteri; eieci otiosum prono-

τρίψας ἴσον ἑκατέρου καὶ μυρσίνης καὶ δάφνης φύλλα ἀναμίξας, καὶ ἐπιβαλὼν ἐπὶ μαλθακὸν πῦρ θυμιᾶν νεοπυρίητον ἐοῦσαν [1] δὶς τῆς ἡμέρης καὶ τῆς θυμιήσιος ὕστερον λουέσθω καὶ τὸν στόμαχον καθιστάναι ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν· καὶ ἢν ἐξαρκέουσα ᾖ, πρόσθεν τούτων πάντων τάμνειν τὴν ἐν τῇ χειρὶ φλέβα τῇ ἀριστερῇ καὶ οὕτω τἄλλα ποιέειν. Ἢν [2] δὲ ὁ μὲν στόμαχος οὕτως ἔχῃ, τὰ δ' ἐπιμήνια [3] μὴ ἴῃ, ἢ φλαύρως ἢ ἐπὶ τοὔλαττον, [4] πρὸς πλείονα κάθαρσιν τρέπεσθαι πρὸς τοῖσι ἄλλοισι ἅπασι καὶ [5] οὕτω θεραπεύειν, καὶ προστιθέναι, ἢν δέῃ, καὶ ἐκ τῶν προσθέτων λούειν καὶ θυμιᾶν καὶ ξηραίνειν.

myrti et lauri foliis. His commixtis et in levem ignem coniectis, suffitum a recenti fomento bis die adhibeto et post suffitum lavet et os pristinae suae naturae restituito. Quodsi vires sufficiant, ante haec omnia venam in brachio sinistro pertundito, atque ita reliqua facito. Si vero os ita se habeat, menses vero minime aut vitiose aut parcius decurrant, ad maiorem purgationem transire oportet praeterquam reliqua omnia, atque ita curare eam, et subdititiis, si opus sit, uti et post suppositoria lavare, et fumigare et siccare.

λ'. Ἢν δὲ γυνὴ ἐκτιτρώσκῃ ἀέκουσα καὶ μὴ θέλῃ ἐκβάλλειν, πυροὺς πεφρυγμένους καὶ κατεληλεσμένους καὶ σταφίδα κεκομμένην λευκὴν μελικρήτῳ γλυκερῷ [6] διεὶς, ἐλαίου σμικρὸν παραχέων νῆστι [7] πίνειν διδόναι· μετὰ δὲ ῥαφάνου σπέρμα τρίψασα καὶ ὄξος καὶ χηνὸς στέαρ [8] μίξασα ἐσθιέτω, καὶ προστιθέσθω δάφνης φύλλα τρίβουσα· μετὰ δὲ πινέτω ὀρίγανον καὶ γλήχωνα καὶ ἄλφιτον ἐν ὕδατι ἐπιπάσσουσα δάφνης φύλλα κεκομμένα καὶ τετριμμένα λεῖα . . . . κόμμι παραμίξας καὶ διεὶς ὕδατι, πίνειν διδόναι. — [9] Ἄλλο. Οἴος στέαρ καὶ χηνὸς ἄλειφα καὶ μέλι ἐς τωὐτὸ μίξας καὶ τρίψας ἔκλεικτον διδόναι. — [10] Ἄλλο. Σταφυλῖνον τρίβων ὡς λειότατον καὶ γάλακτος ὑπόστασιν ἐς [11] τωὐτὸ μίξας, χηνὸς στέαρ τήξας,

30. At si mulier invita abortionem faciat, neque foetum eiicere possit, triticum tostum et molitum, uvam passam albam contusam, aqua mulsa diluta, pauco oleo affuso, ieiunae potui exhibeto. Postea vero raphani semen tritum, acetum et adipem anserinum mixta comedat et lauri folia trita in subdititio apponat. Deinde origanum et pulegium et polentam ex aqua bibat, lauri foliis contusis et tenuiter tritis inspersis . . . . gummi ammixto et aqua diluta potui exhibeto. — Aliud. Ovis pingue et anserinum adipem et mel simul mixta et trita delingenda exhibeto. — Aliud. Staphylinum quam levissime terito et cum lactis sedimento commisceto; adipem anserinum liquato istaque cocta sorbenda exhibeto. — Aliud. Origani folia laevissime trita, viridia, si habeas, sin minus,

[1] δίς om. — [2] δὲ καὶ ὁ στομ. — [3] ἴῃ φλαύρως sine μή. — [4] ἢ πρὸς πλείονα ἄλλην καθ. — [5] οὕτως. — [6] ταῦτα διεὶς. — [7] πιεῖν. — [8] ταῦτα μίξας. [9] ἄλλο om. — [10] ἄλλο om., tum σταφυλίνου. — [11] τούτῳ μίξας καὶ χηνὸς ἄλειφα ἀνεψήσας διδόναι ῥοφεῖν.

men; — καί ante ἐπιβαλών om. C.; — δίς omm. D. F. J. — Post τῆς ἡμέρης ceteri πυριῆν νεόλουτον ἐοῦσαν, quod rursus abundat et errore natum, quum antecedat θυμιῆν νεοπυρίητον ἐοῦσαν. — In illis, quae sequuntur, καθεστάναι vulg., καθιστάναι C. Littr.; — καὶ ἢν ἐξαρκ. ᾖ vulgo, sed ἐξαρκέουσαν sine ᾖ C.; tum πρόσθεν δέ cett.: „δέ est ici pour δή" inquit Littr.; malui omittere particulam otiosam.

ἢν δὲ — ξηραίνων.] δὲ ὁ στόμαχος vulgo, δ' ὁ μὲν στόμαχος C.; — καὶ τὰ ἐπιμ. J.; — ἤ ante φλαύρως omm. mss., sed dudum restituerunt interpretes. Porro πρὸς τοῖσι ἄλλοισι ἅπασι Vatt. Foësii, πρὸς τοῖσι ἄλλοισι C. sine ἅπασι, unde Littr. πρός h. l. intulit; — οὕτω J. Littr., οὕτως vulg.; — εἰ δέει C. — Dein καὶ ἐκ τῶν πρόσθεν λούων καὶ θυμιῶν καὶ ξηραίνων. In qua lect. καί absurdum; sed vitium est in πρόσθεν, quod ex προσθέτων, uti aliis locis, est ortum, quo revocato participia in infinitivos mutavi.

30. ἢν δὲ γυνὴ — διδόναι.] κατεληλαμένους mss. 6. apud Littr., κατεληλασμένους vulg., κατεληλεσμένους C. Littr.; — ἐλαίῳ C. J.; — πιεῖν C. D. K.; — τρίψας cett., τρίψασα de meo; — ταῦτα μίξας cett., ταῦτα abieci et μίξασα scripsi de meo; — ad sequens ἐσθιέτω Foës. adnotat Cornarium πινέτω legisse videri, Calvum ῥοφεέτω; — γληχ. καὶ ὀριγ. D.; — ἐν ὕδατι om. K.; — κόψας καὶ τρίψας C. pro κεκομμένα καὶ τετριμμένα, in quibus [τε] καί Lind. — Ante κόμμι lacunae signa posui; locus sensu cassus est propter nonnullorum defectum. Denique καί ante διείς om. C.

ἄλλο — διδόναι.] ἄλλο mss. 6., Vatt. Foësii, Lind., Littr.; vulgo om.; — τὸ αὐτό vulg., τωὐτό C., Littr.

ἄλλο — ῥυφεῖν.] ἄλλο Littr. e mss. 5., vulgo om.; — σταφυλίνου nonnulla mss. — ἐν τούτῳ vulg., ἐς τοῦτο C., in quo latet id, quod exhibui; — καὶ χηνός vulg., καί omm. C. Littr.; — τήξας omm. ms. 5., in quorum uno

ταῦτα ἀνεψήσας διδόναι ῥοφεῖν. — [1] Ἄλλο. Ὀριγάνου φύλλα τρίψας ὡς λειότατα, ἢν μὲν [2] ἔχῃς, χλωρῆς, εἰ δὲ μή, ξηρῆς, διεὶς [3] ὕδατι πίνειν διδόναι. — Ἄλλο. Δάφνης καρπὸν τρίψας ὡς λειότατον καὶ ὑὸς θηλείης στέαρ τήξας καὶ μέλιτι μίξας [4] ἔκλεικτον διδόναι. — Ἄλλο. Σταφυλῖνον τρίβων ὡς λειότατον [5] οἴνῳ διεὶς κεκρημένῳ, πίνειν διδόναι.

λα'. Ἢν αἱ μῆτραι μὴ κατέχωσι τὴν γονήν, μόλιβδον καὶ [6] λίθον, ἥτις τὸν σίδηρον ἁρπάζει, [7] τρίψας λεῖα ἐς ῥάκος ἀπόδησον, καὶ ἐς γάλα γυναικὸς ἐμβάψασα προσθετῷ χρήσθω. — Ἄλλο. Χαλκοῦ ἄνθος τρίψας μέλιτι διεῖναι καὶ [8] προστιθέναι.

λβ'. Ὅταν αἱ μῆτραι τοῦ ἀνδρὸς τὴν γονὴν ἐξερεύγωνται τρίτῃ ἡμέρῃ, πᾶσα ἀνάγκη τῆς γυναικὸς, ἢν ταῦτα πάσχῃ, πώρου πεπληρωμένας εἶναι τὰς μήτρας, καὶ οὐ δύναται τοῦ ἀνδρὸς ἡ γονὴ ἐμμένειν ἐν τῇσι μήτρῃσι, ἀλλὰ [9] ἀποκλείεται, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναται [10] κυῆσαι, ἕως ἂν ὁ πῶρος [11] ἐνῇ ἐν τῇσι μήτρῃσι. Τοῦ δὲ πώρου ἥδε ἡ ἐξέλασις· πτερὰ λαβὼν ὡς ἐλάχιστα καὶ μαλθακώτατα, ξυνδήσας ὁμοῦ, τούτοισι ἐπαλείφειν τὰς μήτρας, ὡς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπαλείφουσι, ὁμαλύνας τὰ πτερὰ, [12] ῥάμματι ὡς λεπτοτάτῳ καταδήσας τὰ ἄκρα· εἶτα ῥοδίνῳ πολλῷ χρίσας αὐτὰ, ὑπτίην κατακλίνας ὑπὸ τὴν ὀσφὺν μέσην ὑποθεῖναι προσκεφάλαιον, [13] καὶ προσθεῖναι τὴν μήλην τὰ σκέλεα τανύ-

sicca aqua diluta potui exhibeto. — Aliud. Lauri fructum laevissime tritum et suis foeminae adipem liquatum cum melle mixta delingenda praebeto. — Aliud. Staphylinum laevissime tritum vino aqua temperato dilutum bibendum dato.

31. Si uterus genituram non retineat, plumbo et lapide, qui ferrum attrahit, tenuiter tritis, linteo illigatis, muliebri lacti intinctis in subdititio utitor. — Aliud. Aeris florem tritum, melle subactum subdito.

32. Cum uterus viri genituram tertio die reiectarit, mulieris uterum, ubi haec accidunt, callosa duritie plenum esse omnino necesse est, neque viri genitura in utero manere potest, sed excluditur; quas ob causas, quoad callosa durities in utero insit, concipere nequit. Quae sic educitur: pennas minutissimas et mollissimas sumito, quibus simul colligatis uterum, velut oculos illinunt, inungito pennis exaequatis et extrema parte filo tenuissimo inter se colligatis, deinde copioso rosaceo inunctis supinae mulieri reclinatae ad medios lumbos pulvino substrato, specillum immittito mulieris cruribus distentis et huc et illuc diductis; specillum autem sursum ac deorsum, donec callus promineat, obvertito. Quem cum in uteri ore conspe-

[1] ἄλλο om. et sic deinceps locis singulis. — [2] ἔχῃ. — [3] ἐν ὕδατι. — [4] ἔκλεικτον — λειότατον om. — [5] ἐν οἴνῳ. — [6] λίθον. — [7] ταῦτα τρίψας. [8] προστιθέναι τοῦτο. — [9] ἀποκλύεται. — [10] κυῆσαι οὐδὲ μυκῆσαι. — [11] ᾖ. — [12] ῥάμματι. — [13] ὑποθεῖναι sine καί.

rest.; — ἐνεψήσας C. Littr.; — ῥυφῆν K., ῥυφεῖν Ald., codd. 5., ῥοφεῖν vulg. Cornarium offendit ὑπόστασις γάλακτος; quare ἐπίστασιν legit; nemo, quod sciam, eum secutus est, neque ego illum sequor; in lacte acescente omnino ὑπόστασις oritur.

ἄλλο — διδόναι.] ἄλλο mss. 5., Littr.; vulgo om.; — ἢ — λειότατον om. K.; — ἔχει vulg., ἔχῃ Littr. e Parr. 7., ἔχῃς de meo.

ἄλλο. δάφνης — διδόναι.] ἄλλο mss. 4., Littr., vulgo om.; — καὶ μέλιτι ταῦτα ὁμοῦ (ἐς τωὐτό pro ὁμοῦ C.) πάντα μίξας (ξυμμίξας C.) καὶ τρίψας ἐκλ. διδ. vulgo. Reiicio ταῦτα ὁμοῦ πάντα et καὶ τρίψας, quae otiosa et inepta sunt.

ἄλλο σταφ. — διδόναι.] ἄλλο mss. 7., vulg. om.

31. ἢν — χρήσθω.] ἢν γ. μὴ κ. C.; — μόλιβδον codd. 4., μόλυβδον vulg.; — ἢ pro ἥτις C.; — καί ante ἐς γάλα om. idem; — ἐμβάψας ceteri.

ἄλλο — προστιθέναι.] ἄλλο C. D. J. Littr., ἄλλο ὁμοίως H. I.; ἄλλο om. vulg.; — ceteri τοῦτο post προστιθέναι, equidem otiosum pronomen delevi.

32. ὅταν — μήτρῃσι.] πᾶσα ἀν. omm. J. K.; — ταύτη pro ταῦτα J.; — πλέας C., πεπληρωμένας vulgo; — ἀλλὰ — μήτρῃσι om. G.; — διὰ τοῦτο om. J., τούτων vulg., τοῦτο D. H. I. K. Littr. — Post κυῆσαι ferunt οὐδὲ μυκῆσαι, uti V., D. F. H. I. J. Q.', οὐδὲ μὴ κύσαι K., οὐδὲ μὴ κυήσῃ C.; — ἕως οὗ codd. nonnulli; — ᾖ pro ἐνῇ codd. quinque. — Foës. e Vatt. adnotat οὐδὲ μὴν κυήσει ἕως ἂν ὁ πῶρος ἐνῇ ἐν τῇσι μήτρῃσι.

τοῦ δὲ πώρου — ἀνδρί.] ἥδε om. K.; — ἅμματι vulgo, ῥάμματι Vatt. Foësii, C. Voss.; — ἐπὶ τὰ ἄκρα Vatt. Foësii, C.; — εἶτα om. idem; — χρίσας τὰ πτερά C.; — ὑποθεῖναι τὴν μήλην vulg. sine καί, quod de meo adscripsi, προσθεῖναι cum Littréo e Vatt. Foësii, C. recipiens. Porro

σας τῆς γυναικὸς, καὶ διαστήσας τὸ μὲν ἔνθεν τὸ δὲ ἔνθεν· ἀναστρέφειν δ' ἄνω καὶ κάτω τὴν μήλην, ἕως ἂν προκύψῃ ὁ πῶρος· ἐπὴν δὲ [1] ἴδῃς ἐν τῷ στόματι τῆς μήτρης, [2] ἢν μὲν μὴ προσίσχηται τῷ ἰσχίῳ καὶ ἐθέλῃ ἐπακολουθῆσαι, πάντων ἄριστον· ἢν δὲ [3] ἐνέχηται ἐν τῷ στόματι τῆς μήτρης, λαβίδι ὡς λεπτοτάτῃ προμηθευόμενος ἐξελκύσαι ἡσυχῇ καὶ μὴ βιαίως, καὶ μετὰ ταῦτα ξυγκοιμάσθω τῷ ἀνδρί.

λγ'. Ἢν κυούσῃ αἷμα ἐπιφαίνηται, ὀνίδα ξηρὴν, [4] μίλτον, ὄστρακον σηπίης τρίψας λεῖα, ἐς ῥάκος ἀποδήσας προστιθέναι. — Ἄλλο. Γλυκυσίδης τοὺς μέλανας [5] κόκκους τρίβων ἐν οἴνῳ διδόναι [6] πιεῖν κεκρημένῳ.

λδ'. Ἢν δὲ ξυνοῦσα ἀλγέῃ τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ αἷμά οἱ φανῇ νεαρὸν, λίνον κόψας καὶ [7] βρύον ἁπαλὸν καὶ χήνειον ἔλαιον μίξας, οἴνῳ λευκῷ ὑδαρέϊ διεὶς, διδόναι πίνειν.

λε'. Ἢν αἱ μῆτραι προέλθωσι ἔξω τῆς φύσιος, πῦρ ἔχει μάλιστα μὲν τὰ αἰδοῖα καὶ τὴν ἕδρην, καὶ τὸ οὖρον [8] τρύζει κατ' ὀλίγον καὶ [9] δάκνει τὰ αἰδοῖα. Ταῦτα πάσχει, ἢν ἐκ τόκου ἐοῦσα τῷ ἀνδρὶ παρακοιμᾶται. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, μύρτα καὶ λωτοῦ πρίσματα ἑψήσας ἐν ὕδατι, καταθεὶς τὸ ὕδωρ ἐς τὴν [10] αἰθρίην, προσχέειν ὡς ψυχρότατον ἐς τὰ αἰδοῖα,

xeris, si quidem ad coxendicem non adhaerescat, sed ultro sequatur, omnium est optimum. Quodsi is in uteri ore inhaerescat, volsella tenuissima apprehensum, ut leniter et citra vim extrahas prospicito; quo facto cum viro dormiat.

33. Si praegnanti sanguis appareat, stercus asininum, minium, saepiae testam tenuiter trita in linteo ligata supponito. — Aliud. Paeoniae grana nigra trita ex vino aqua temperato propinato.

34. At si post viri congressum imus venter doleat, sanguisque recens appareat, linum tusum, muscum tenerum, adipem anserinum misceto et vino albo aquoso diluta potui exhibeto.

35. Si uterus extra sedem naturalem processerit, calor igneus praecipue quidem pudenda et sedem detinet urinaque paulatim stillat et mordet pudenda. Haec ei accidunt, si recens a partu cum viro dormiat. Cum sic habuerit, myrti baccis et loti ramentis ex aqua decoctis, eam sereno coelo per noctem expositam quam frigidissimam in pudenda profundat et laeviter

[1] ἴδῃ. — [2] ἢν μὲν προσέχηται. — [3] ἐνδέχηται. — [4] μίλητον. — [5] καρπούς. — [6] πίνειν. — [7] θρύον. — [8] κλύζειν. — [9] δάκνεται τὰ αἰδοῖα ἢν δὲ ἐκ τόκου ἐ. τῷ ἀ. μὴ παρακοιμᾶται οὕτως ἔχῃ. — [10] ἕδρην.

καί ante διαστ. om. C.; — διασείσας vulg., διαστήσας D. H. J. Q.' Lind., Littr.; — τὸ δὲ ἔνθεν C. J., τὸ δ' ἔνθεν cett.; — δ' ante ἄνω de meo dedi; — post προκύψῃ exspectas ὁ πῶρος, quod puto eo loco periisse; mihi supplendum est visum; — μή om. G.; — ἐν τῷ ἰσχίῳ cett., absurdum ἐν librariis reddo; — ἐθέλει C.; — ἐπακολουθεῖν idem; — ἄριστον τοῦτο ceteri, equidem τοῦτο repudio; — ἐνδέχηται vulgo, emendavit Foës., quem Lind., Littr. sequuntur.

33. ἢν κυούσῃ — κεκρημένῳ.] cf. de superfoet. § 42.; — αἷμα supplevi de meo, collato capitulo sequenti; interpretes explicant ἐπιφαίνηται quasi τὰ καταμήνια ἐπιφαίνηται scriptum esset, sed ἐπιφαίνεται, quod impersonale esse debebit, nude positum pro τὰ καταμήνια ἐπιφαίνεται non admitti posse videtur. Ipse primum τὰ καταμήνια explere volueram, sed collato loco sequenti, malui dare id, quod typis describendum curavi. Calvum pro ὀνίδα legere ὀρίγανον adnotat Foës., sed simul provocat ad l. l. e lib. de superfoet. Ἄλλο Littr. e mss. 6., vulgata om.; — κόκκους C. Littr., καρπούς vulg.; — κεκρ. διδόναι πίνειν C.

ἢν δὲ — πίνειν.] δέ om. C.; — βρύον vulgo, θρύον Ald., mss. 7. Littr.; non facile dictu quid olim scriptum fuerit, sed nolui de vulgata deflectere, quia βρύου, βρύου θαλασσίου saepe mentio facta in his libris, θρύου contra nusquam. Ceteri ταῦτα μίξας, sed ταῦτα abundat. Cornarius legisse videtur εἰρίῳ μαλθακῷ δεύσας ἐπιτιθέναι adnotante Foësio, sed προστιθέναι voluerit, puto.

35. ἢν αἱ μῆτραι — αἰδοῖα.] cf. de morbis mull. II. 35., de nat. mul. § 4. — προσέλθωσι C.; — τρύζει vulg., κλύζει Parr. nonnulli, Vatt. Foësii, L., Lind. Quod attinet ad lectionem στάζει locis laudatis obviam, in aprico est τρύζει esse lectionem antiquam, alteram lectionem recentem, glossam si velis. — Non pauci libri καὶ κατ' ὀλίγον, male; — δάκνεται cett., δάκνει de meo; nempe ex δάκνει τά passivum natum est.

ταῦτα — παρακοιμᾶται.] ταῦτα πάσχει (τ. π. omm. G. Q.') εἰς τὸ αὐτὸ πάθος (εἰς τ. ἀ. π. omm. C. Foës. in adn., Lind., Littr.) (ταῦτα π. εἰς τὸ ἀ. πάθος omm. Parr. 6.) ἢν δὲ (δέ omm. C. Foës. in adn. Littr.) ἐκ τόκου ἐοῦσα τῷ ἀνδρὶ μὴ (μή omm. Foës. in adn. Littr.) παρακ. vulg. — Fueritne fortasse pro μή olim μέν scriptum?

Ὅταν — ξυγκοιμάσθω.] ὅταν omm. codd. nonnulli; — ἕδρην vulgata, in quo αἰθρίην latere dudum viderunt; — προσχείσθω cett., προσχέειν de meo; — πρὸς τὰ αἰδοῖα C.; — λεῖα omm. Parr. 7.; — φακόν vulgo, φακῶν C., atque ita

καὶ τρίβων [1] λεῖα προσπλάσσειν· ἔπειτα ὕδωρ πίνουσα [2] Φακῶν, μέλι καὶ ὄξος ξυμμίσγουσα, ἐμείτω, ἕως ἂν αἱ μῆτραι ἀνασπασθῶσι· καὶ τὴν κλίνην ὑψηλοτέρην πρὸς ποδῶν κεῖσθαι· ὑποθυμιῆν δὲ ὑπὸ τὰ αἰδοῖα κακώδεα, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας εὐώδεα· σιτίοισι δὲ [3] χρήσθω ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ψυχροῖσι καὶ τὸν οἶνον ὑδαρέα λευκὸν πινέτω καὶ μὴ λουέσθω, μηδὲ τῷ ἀνδρὶ ξυγκοιμάσθω.

λϛ'. Ἢν δὲ παντάπασι ἐκ τῶν αἰδοίων ἐκπέσωσι, ἐκκρήμνανται οἷόν περ ὄσχη καὶ ὀδύνη λαμβάνει . . . . . δὲ τοῦτο ὅταν ἐκ τόκου ταλαιπωρήσῃ, ὥστε σεῖσαι τὰς ὑστέρας, [4] ἢ τῷ ἀνδρὶ ξυγκοιμᾶται ἐν τοῖσι λοχείοισι. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, ψύγματα [5] προστιθέναι πρὸς τὰ αἰδοῖα καὶ τὰ ἔξωθεν ὑποκαθήρας, σίδιον ἐν οἴνῳ μέλανι οἰνώδεϊ ἑψήσας, τούτῳ περιπλύνας, εἴσω ἀπωθέειν· ἔπειτα μέλι καὶ ῥητίνην ξυντήξας, ἴσον ἑκατέρου, [6] ἐγχέειν ἐς τὰ αἰδοῖα καὶ κεῖσθαι κελεύειν ὑπτίην, ἄνω τὰ σκέλεα ἐκτειναμένην· [7] κἄπειτα σπόγγον προσθεὶς ἀναδῆσαι ἐκ τῶν ἰξύων· ἔστ' ἂν δ' οὕτως ἔχῃ, σιτίων ἀπέχεσθαι, ποτῷ δὲ ὡς ἐλαχίστῳ χρέεσθαι, μέχρις ἂν ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι. Καὶ ἢν μὲν οὕτως ἐθέλωσι ἀνιέναι· εἰ δὲ μή, ἄκρας περιξέσαι τὰς μήτρας καὶ ἀποπλῦναι τῇ [8] πίτυϊ ἑφθῇ· ἔπειτα πρὸς κλίμακα δήσας τοὺς πόδας κρούειν κατὰ κεφαλὴν καὶ τῇ χειρὶ ἐσωθέειν· ἔπειτα [9] ξυνδήσας τὰ σκέλεα ἐπαλλὰξ ἐᾶν ἡμέρην καὶ νύκτα ἀτρέ-

trita apponat. Deinde lentium decocto epoto, melle et aceto admixto, vomat, quoad uterus revulsus fuerit, et lecto a pedibus excitato iaceat. Pudendis suffitum ex graveolentibus, naribus vero ex odoratis adhibeto. Cibis maxime mollibus et frigidis utatur et vinum aquosum album bibat, neque lavet, neque cum viro dormiat.

36. At si penitus extra pudenda exciderit, velut scrotum propendet et dolor invadit..... Hoc autem accidit si recens a partu adeo laborarit, ut uterum quateret, vel puerperii purgamentis euntibus cum viro dormiverit. Cum sic habuerit, quae refrigerant pudendis apponito et quae foris sunt repurgato et vino nigro, in quo mali punici putamen decoctum sit, eluito et intro retrudito. Deinde mel et resinam aequis utraque partibus eliquata in pudenda infundito, et supina cruribus sursum extensis iaceat; postea spongiam ex lumbis deligato. Quamdiu sic habuerit, cibis abstinendum, potu vero quam minimo, quoad dies septem praeterierint, utendum. Quodsi hac curatione introeant, satis est; sin minus, extremum uterum deradito et pini decocto eluito. Deinde pedibus ad scalam religatis, in caput concutito, manuque intro repulsato. Postea alternatis cruribus religatam, quiescere per diem et noctem sinito et paucum ptisanae succum exhibeto frigidum; aliud vero

[1] λεῖα om. — [2] φακόν. — [3] χρῆσθαι. — [4] καὶ τῷ ἀνδρὶ μὴ ξυγκοιμᾶται. — [5] προστίθεσθαι. — [6] ἐγχέαι. — [7] ἔπειτα. — [8] πιτύη. — [9] ξυμμίξας τὰ σκ. ἀπάλλαξαι ἐὰν ἡμέρην.

dudum legerunt interpretes; — μίσγουσα D.; — ὑπὸ [μὲν] τὰ αἰδοῖα Lind.; — καὶ λευκόν J.; — καὶ τῷ ἀνδρί cett., μηδὲ τῷ ἀνδρί dedi e lib. II. de m. mull. l. l. — Foës. adnotat Galenum h. l. ἐκλούσθω pro λουέσθω legisse sibi videri, cf. ipse Gal.

36. ἢν — λοχείοισι.] ἐκκρέμανται vulg., ἃ κρέμανται, al. m. ἐκκρέμανται D., ἐκκρίμνανται C.; — περ om. D. — Vulgo καὶ ὀδύνη λαμβάνει· τοῦτο δέ; at iam Foës. recte monuit locum ex lib. II. de m. mull. § 36. et de nat mul. § 5. esse explendum. Itaque lacunam notavi et inverso ordine δὲ τοῦτο scripsi, quia probabile est πάσχει δὲ τοῦτο scriptum fuisse; — καὶ τῷ ἀνδρί vulg., sed ἢ τῷ ἀ. C. Littr.; — μὴ ξυγκοιμ. Ald. Parr. 7. — Ceteri ἐν τῷ λοχείῳ (λοχίῳ C. D.), sed de mm. mull. II. § 36. legitur ἐν τῇ λοχείῃ καθάρσι. Iam vero nusquam τὸ λόχειον legi, sed saepe τὰ λόχεια, ita ut aut lectio libri de m. mull. danda videretur, aut plurale ἐν τοῖσι λοχείοισι.

ὅταν δὲ — παρέλθωσι.] προστίθεσθαι vulgo, προστιθέναι de meo; — σιδίην Lind., voluit σίδην ut l. l.; — οὕτω περιπλύνας vulg., sed τούτῳ dedi ex lib. II. l.; — ἔγχει vulgo, ἐγχέειν scripsi, uti l. l.; — κελεύειν de meo dedi; — ἄνω τὰ σκέλεα ἔχουσαν ἐκτειναμένην cett., sed ἔχουσαν abundat; alio modo scriptum est l. l., ubi vide. Vulgo σκέλη, sed σκέλεα D. K. Littr., — Corn. τοὺς πόδας legere e l. l. adnotat Foës.; — ἐντειν. J.; — σιτίων δέον ἀπέχεσθαι vulg., C. om. δέον; omittendum censeo, nisi δεῖ illi scripturae ansam praebuisse statuas et huc reponere malis; — ποτῷ δέ vulg., ποτῷ τε C. Littr.; — ἔστ' ἂν αἱ ἑπτά J.

καὶ ἢν — φορείτω.] ἐθέλωσι ἰέναι ceteri, de meo ἀνιέναι. lib. II. l. l. ἐνακούειν καὶ ἀπιέναι legitur; lib. de nat. mul. ἐσιέναι; — ἢν δὲ μή J.; — περιξέσας K.; — πιτύῃ vulg., πίτυϊ Littr., Foës. Latine; puto haec melius legi l. l. Vulgo κατὰ τὴν κεφαλήν, sed τήν omitto. Porro ἐῆν C.; — διδόναι δὲ (δέ omm. Parr. 8.) ὀλίγον χυλὸν πτισάνης ψυχρὸν

μα· διδόναι [1] δὲ ὀλίγον χυλὸν πτισάνης ψυχρόν, [2] ἄλλο δὲ μηδέν· τῇ δὲ [3] ἐπαύριον ἐγκατακλίνας ἐπὶ τὸ ἰσχίον σικύην προσβάλλειν ὡς μεγίστην [4] καὶ ἐᾶν ἕλκειν πουλὺν χρόνον, καὶ ὅταν ἀφέλῃς, [5] κατακλίνας ἐᾶν κεῖσθαι καὶ μὴ προσφέρειν ἄλλο μηδὲν ἢ τὸν χυλόν, ἔστ' ἂν ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι· σιτίοισι δὲ ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ἐλαχίστοισι χρήσθω· ἢν δὲ ἀποπατεῖν ἐθέλῃ, ἀποπατείτω ἀνακειμένη, [6] ἕως ἂν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι παρέλθωσι· ἔπειτα ἀνίστασθαι καὶ περιέρχεσθαι ὡς ἐλάχιστα, καὶ μὴ λουέσθω, [7] σιτίοισι ὀλίγοισι χρήσθω, τὰ αἰδοῖα τοῖσι κακώδεσι θυμιήσθω, καὶ ἐπὴν ἄρχηται περιχωρέειν, τὴν σφενδόνην φορείτω.

nihil. Postero autem die in coxam reclinatae cucurbitulam maximam admoveto et diutius trahere sinito, cumque detraxeris reclinatam iacere sinito, nihilque aliud quam ptisanae succum exhibeto, quoad dies septem praeterierint. Cibis autem quam mollissimis et paucissimis utatur. Quodsi alvum exonerare volet, decumbens id faciat, quoad dies quatuordecim elapsi sint, deinde surgat et quam minimum obambulet, neque lavet, cibis paucis utatur; pudendis suffitum ex graveolentibus adhibeat, cumque circumire poterit, femorale gestet.

λζ'. [8] Ἐξαίρεσις τοῦ ἐμβρύου ἥδε· ἔμβρυον ἐπὴν ἐναποθάνῃ ἐν [9] τῇσι γονῇσι, ὀστεολογίῃ χρῆσθαι κατ' ὀλίγον τὸ φαινόμενον κατὰ λόγον θραύοντα, [10] δέρος καταλείποντα προβολὴν τῷ σιδήρῳ.

37. Foetum eximendi methodus haec est: cum foetus in utero sit mortuus, ossium collectione utendum, sensim quae foris appareant partes comminuendo et cutem relinquendo, ut a ferramento tutamini sit.

[1] δέ om. — [2] δὲ διδόναι μηδέν. — [3] ἐπαύριον. — [4] καὶ ἀνέλκειν. — [5] κατακλίνας ἐγκεῖσθαι καὶ προσφ. — [6] ἔστ' αν. — [7] σιτίοις τε ὀλ. — [8] ἢν δὲ ἔμβρυον ἐπήν omissis ceteris. — [9] τῇσι γονῇσι ἐς τελεγονίην. — [10] τὸ δέρεον καταλιπόντα.

δὲ διδόναι (διδόναι om. C.) μηδὲν (ψυχρὸν ἄλλο μηδέν l.) vulg. — Cum Littréo L. sequor, collato lib. II. l. l. Dein ἐπαύριον vulg., αὔριον C. Littr.; — καὶ ἀνέλκειν vulgo; Littr. vero καὶ ἐᾶν ἕλκειν ut lib. II. l. l. — Tum κατακλίνας ἐγκεῖσθαι καί vulg., κατ. ἐγκεῖσθαι ἔα καί Foës. in adn., κατ. ἐᾶν κλεῖσθαι καί C., unde Littr. quod cum eo exhibeo; — μὴ προσφ. C. Littr., μή om. vulg.; — σιτίοισι — λουέσθω om. J.; — ἔστ' ἂν τεσσ. C.; — θυμιείσθω K., in quo fortasse θυμιάσθω latet. Galenum ex h. l. σφενδόνην exponere Foës. monet tum ad h. l. tum ad lib. II. de m. mul., et in Oecon.

37. ἐξαίρεσις — σιδήρῳ.] ἐξ. τοῦ ἐμβ. omm. F. G.; — δὲ τοῦ C.; — τοῦ om. K.; — ἐμβρύου ἢν δὲ (ἥδε C.) ἔμβρυον, (addunt ἐπήν Parr. 6.) ἐναποθ. (ἀποθ. J. K.) vulg.; consentienter cum Littréo textum descripsi. Porro ἐς τελεολογίην vulgo. ὀστεολογίῃ C. Littr.; — δέρεον vulg., τὸ δὲ ῥεόν K., δέρμα C. Littr.; — puto δέρμα esse glossema, δέρεον vero natum esse e δέρος quod exhibui; — καταλιπόντα vulg., καταλίποντα L., καταλείποντα D. K. Littr.; — προσβολήν C.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΙΑΤΡΟΥ ΚΝΙΔΙΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

DE MORBIS MULIERUM LIBER SECUNDUS.

MEDICI CNIDII SCRIPTUM EST.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

α'. Αἱ ὑστέραι τῇσι γυναιξὶ πάντων τῶν νοσημάτων αἴτιαί εἰσι· αὗται γὰρ ὅπῃ ἂν ἐκ τῆς φύσιος μετακινηθέωσι, νούσους παρέχουσι, ἤν τε προέλθωσι, ἤν τε παραχωρήσωσι. Καὶ ὅταν μὲν μὴ ἐμβάλλουσαι τὸ στόμα αἱ μῆτραι καὶ μὴ ψαύουσαι τῶν κρημνῶν μετακεκινημέναι ἔωσι ἔξω, σμικροτάτη νοῦσός ἐστι· ἐπὴν δὲ προκινηθέωσι ἐς τὸ ἔμπροσθεν καὶ ἐμβάλωσι τὸ στόμα ἐς τὸν κρημνὸν, πρῶτον μὲν ψαύσασα πόνον παρέσχε ἡ μήτρη, εἶτα ἀποφραχθείσης καὶ ἐπιπωμασθείσης ὑπὸ τῆς ἐμβλήσιος τῆς ἐς τὸν κρημνὸν, οὐ γίγνεται ῥόος· τοῦτο δὲ ξυνιστάμενον οἶδός τε καὶ ὀδύνην παρέχει. Καὶ ἢν μὲν κάτω κατελθοῦσα καὶ ἀποστραφεῖσα ἐμβάλῃ ἐς τὸν βουβῶνα, ὀδύνην παρέξει· ἢν δ' ἄνω ἐπαναχωρήσασα ἀποστραφῇ καὶ ἀποφραχθῇ, καὶ οὕτω διὰ τὴν ἀραιότητα νοῦσον παρέχει· ὁκόταν δὲ διὰ τοῦτο νοσέῃ, ἐς τὰ ἰσχία καὶ τὴν κεφαλὴν ὀδύνην ποιέει. Ὁκόταν δὲ αἱ μῆτραι πρησθεῖσαι ξυνοιδήσωσι, οὐ ῥεῖ οὐδὲν, καὶ πλέαι γίγνονται· ἐπὴν δὲ πλέαι γένων-

DE MORBIS MULIERUM LIBER SECUNDUS.

1. Morborum omnium mulieribus uterus in causa est, hic enim quocumque e sede naturali motus fuerit, sive foras processerit, sive intro cesserit, morbos affert. Et si quidem non immisso suo orificio, neque muliebris pudendi labra attingens foras emotus fuerit, levissimus morbus est. Ubi vero demisso in pudendi labra osculo in anteriora processerit, primum quidem ipso contactu dolorem exhibet, deinde obturato utero et obducto propter immissionem, profluvium fit nullum; hoc autem collectum tumorem et dolorem praebet. Ac si quidem inferiora petens et aversus ad inguen incumbat, dolorem adfert; sin versus superiora delatus avertatur et obstruatur, etiam hac ratione propter angustiam suam morbum adfert; ubi vero ex hac causa aegrotat, ad coxendices et caput dolorem facit. At quando uterus inflatus intumuerit, nihil effluit et impletur; impletus vero coxendices attingit et dolorem infert et coxendici et inguini, et in ventre velut globus decurrit, et caput iis dolet mox ab una, mox ab alia

1. *αἱ ὑστέραι — παραχωρήσωσι.*] De his e fine libri de locis in homine a Lindano recte huc translatis in prolegomenis dicitur. Praemittitur in illo libro inscriptio: *τὰ γυναικεῖα νοσεύματα καλεύμενα*, quam Lindanus item omisit; — *τῇσι γυναιξί* de meo addidi; — *προσέλθωσι* C.

καὶ ὅταν — παρέχει.] *μὴ βάλλουσαι* vulg., *μὴ ἐμβάλλουσαι* de meo, uti locis vicinis verbum compositum ponitur; — *ἐμβάλλωσι* vulgo, aoristum de meo dedi; — *ψαύσασα πόνον παρέσχε, εἶτα ἀποφραχθεῖσα ἡ μήτρη καὶ ἐπιπωμασθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐμβλήσεως* vulgo, quae scriptura turbata est, quare lenissima medela malo subvenire studui. — Porro vulgo: *οὐ γίνεται ῥόος τὰ καταμήνια καλεύμενα*, e quibus *τὰ καταμήνια καλεύμενα* pro emblemate alieno reieci: codices tamen solum *τὰ καταμήνια*, addidit vero *καλεύμενα* Lindanus e similibus glossis infra in vulgata obviis, de quibus in adn. monui; Littr. hac in re Lindanum secutus est, et glossam quidem probabiliter restituerunt in integrum, quam delere debuerant; — *τοῦτο δὲ οὐ συνιστ.* Ald.

καὶ ἢν μὲν — ποιέει.] *ἐμβάλλῃ* vulg., aoristum de meo dedi; — *δ' ἄνω* C., *δὲ ἄνω* vulg. — Ad *διὰ τὴν ἀραιότητα* interpretes *στενότητα*, aut *πυκνότητα* addidisse scribit Foës.: „et, inquit, angustiam et coarctationem dixerunt, compressionem, quam facit uterus sese velut sursum recipiens, intelligentes." Provocat dein ad Erotiani interpretationes nominis *ἀραιά*, ubi vide. Consentio cum Foësio, Littréo, ubi nihil mutant, neque ego cum Cornario *πόνον* pro *νοῦσον* legerim.

ὁκόταν — ἡ νοῦσος.] *πρησθεῖσαι* coniectura Littréi est pro vulgato *πλησθεῖσαι*, quod nec mihi placet; — *ψαύουσι δὲ τῶν ἰσχίων* vulg., *ψαύωσι δὲ τῶν ἰσχίων* Lind.; e vulgata *δέ* omisit Littréus codicem C. secutus; dein post *ψαύουσι τῶν ἰσχίων* Littréus e C. solo: *ἐπὴν δὲ πλησθεῖσαι αἱ μῆτραι ὑγρότητος διευρυνόμεναι οὐ χωρέωνται ψαύουσι* (*ψαύ-*

ται, ψαύουσι τῶν ἰσχίων καὶ ὀδύνας παρέχουσι καὶ ἐς τὰ ἰσχία καὶ ἐς τὸν βουβῶνα, καὶ οἷον σφαῖραι ἐν τῇ γαστρὶ ὑποτρέχουσι, καὶ τὴν κεφαλὴν πονέουσι, τοτὲ μὲν ἐς τὸ ἕτερον μέρος, τοτὲ δὲ ὅλην, οἵη γίγνεται καὶ ἡ νοῦσος. Ὧδε δὴ ταῦτα εὐτρεπιστέον· ἢν μὲν προέλθῃ μοῦνον καὶ ᾖ ἔξω, διαχρίειν ᾧ τινι βούλει τῶν κακόδμων, ἢ κέδρῳ, ἢ μυσσωτῷ, ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν βαρύτερον καὶ κακῶς ὀζόντων καὶ κάπνιζε καὶ μὴ πυρία, μηδὲ σιτίῳ μηδὲ πότῳ οὐρητικῷ χρῶ τούτου τοῦ χρόνου, μηδὲ λοῦε θερμῷ. Ἢν δ' ἀνακεχωρήκῃ καὶ μὴ ἀπεστραμμένη ᾖ, τοῖσι εὐόδμοισι προσθέτοισι χρῶ, ὅσα ἀναθερμαίνουσι ἅμα, σμύρνῃ, ἢ μύρῳ, ἤ τινι ἄλλῳ εὐόδμῳ καὶ θερμαίνοντι ἅμα· τοιούτοισι προσθέτοισι χρῶ καὶ πυριᾶν οἴνῳ κάτωθεν καὶ θερμῷ ὕδατι λούειν καὶ διουρητικοῖσι χρῶ. Τόδε δὲ δῆλόν ἐστι, ἢν μὴ ἀποστραφῇ ἀνακεχωρηκυῖα, ῥεῦμα γίγνεται· ἢν δ' ἀπεστραμμένη ᾖ, οὐ γίγνεται ῥόος· τοῦτο τὸ νόσημα πυρίῃ πρῶτον τοιῇδε χρὴ ἰᾶσθαι, — ἐς οἶνον ἐρινέα ἐμβαλόντα, θερμαίνοντα, περιθέντα σικυωνίην περὶ τὸ στόμα τοῦ τεύχεος, ἐν ᾧ ἂν θερμαίνηται, ὧδε ποιῆσαι· σικυωνίην μέσην διαταμών, ἐκκενώσας, τὸ ἄκρον ἀποταμὼν σμικρόν, ὡς ἐπ' ἀσκίων τοῦτο περιπωμάσαι, ὅπως ἂν ἡ ὀδμὴ διὰ τοῦ στενοῦ ἰεῖσα πρὸς τὴν μήτρην ἀφίκηται· καὶ θερμῷ ὕδατι αἰονᾶν καὶ φαρμάκοισι θερμαίνουσι χρῆσθαι προσθέτοισι. Θερμαίνοντα δ' ἐστὶ τὰ ἄγοντα τῶν

parte, iterum totum, qualis etiam morbus est. Haec autem ita curanda sunt: si tantum prodierit et extra versetur, inungere eum oportet quovis male olenti, aut cedro, aut pulmento ex allii, aut cepae intrito, quod *μυσσωτόν* dicitur, aut alio quodam ex graviter et male olentibus et suffito, minimeque foveto, neque cibum aut potum urinam cientem hoc tempore exhibeto, neque calida lavato. Quodsi retro cesserit, minimeque aversus fuerit, bene olentibus subdititiis medicamentis, quae una calefaciant, utitor, veluti myrrha, aut unguento, aut alio quodam odorato simulque calefaciente. His ad vulvam appositis utitor subterque ex vino fomentum adhibeto et calida lavato, urinamque ducentia adhibeto. Hoc autem apertum est, si sursum se recipiens aversus non fuerit, fluxus accidit; sin fuerit aversus, non fit fluxus. Hic morbus primum huiusmodi fomento curandus: immissis in vinum ficubus immaturis ipsum calefacito, cucurbita ad os vasis, in quo calefit, ad hunc modum apposita. Cucurbita media dissecta et repurgata summaque eius parte parum rescissa, velut in utriculis fieri assolet, ipsum veluti cooperculo circumtegito, quo odor per angustum immissus ad uterum pertingat, et calida perfundito medicamentisque calidis subdititiis utitor. Calefacientia autem e suppositoriis ea sunt, quae educendi facultatem habent, stercus bubulum, fel bubulum, myrrha, alumen, galbanum et si quid aliud id

ωσι Littr.) δὲ τῶν ἰσχίων. Sed primum *μή* pro *οὐ* in his requiritur; tum miro modo *χωρέωνται* ponitur, quod vix aliud quid esse poterit, quam passivum formae activae *χωρέω capio, contineo*. Iam Foësius de his e mss. Vatt. a nonnullis receptis in adn. monuit; mavult tamen omitti quam addi; qua in re cum illo prorsus consentio. Equidem pro his solum *καί* intuli. — Dein *καὶ ἐς τὸν βουβῶνα* Lind., vulgo *ἐς* om.; — *πονέουσι* Foës., Lind., Littr., pro vulgato *ποιέουσι*; — tandem *καὶ οἱ νοῦσος* Ald.

ὧδε — θερμῷ.] Vulgo *καὶ ᾖ διαχρίειν, χρῶ ᾧ τινι*, sed ita non scripsit auctor; excidit *ἔξω* et legendum est: *προέλθῃ μοῦνον καὶ ᾖ ἔξω*, quod postquam in *καὶ ᾖ διαχρίειν* abierat, nescio quis *χρῶ* intulit, quod tuto delere licebit. — Tum *μυσεωτῷ* vulgo, quod dudum emendarunt; — et *βαρυτέρων καὶ κακὸν* (*κακῶν* C.) *ὀζομένων* vulgata, quod de meo mutavi. — Post *θερμῷ* Lindanus: *ταῦτα δὲ τοιάδε εἰσί*, quae verba apud Littréum et in vulgata leguntur ante *σμύρνῃ* in periodo sequenti; sunt autem insiticia, neutro loco ferenda.

ἢν δ' ἀνακεχωρήκῃ — χρῶ.] *δ'* C., *δέ* plene vulg.; — ceteri *ἅμα, ταῦτα δὲ τοιάδε εἰσὶ, σμύρνῃ*; — de omittendis in adnotatione antecedente dixi.

τόδε δὲ δῆλον — προσθέτοισι.] *τὸ δῆλόν ἐστι* vulg., *τὸ δὲ δῆλόν ἐστι* Lind., Littr.; neutrum placet: aut *τοῦτο δὲ δῆλόν ἐστι*, aut *δῆλόν ἐστι*, aut quod ego exhibui simileve quid aliud dandum est; — vidi num forte *τῷδε* congrueret, sed mihi non videtur. — Porro *ἢν δ'* Ald. C. E., *ἢν δέ* vulg. Post *ῥόος* ceteri *τὰ ἐπιμήνια καλεύμενα*, quam glossam eiicio; — *ἐμβάλλοντα* vulgo; aoristum de meo dedi, *ἐμβάλλοντος* C.; — [*καὶ*] *θερμαίνοντα τοῦτον* Lind., — *θερμαίνοντα τοῦτον* vulgo; equidem pronomen ab interpolatore adscriptum puto et delendum esse. — Quodsi iam relegas periodum, videbis *ὧδε ποιῆσαι* haud plane apte cum superioribus congruere; mihi vitium eo loco subesse videtur, quod tamen quale sit, non satis capio.

θερμαίνοντα — ὑπερινήσιος.] *τὰ ἄγοντα τῶν πρόσθεν* ceteri, quod sensu cassum videtur, sed si respicias inscriptiones formularum medicamentorum subdititiorum in his libris, apertum est *τὰ ἄγοντα τῶν προσθέτων* dedisse scriptorem. Tum

προσθέτων, βόλιτον, χολὴ βοὸς, σμύρνα, στυπτηρίη, χαλβάνη, καὶ ἄλλο ὅ τι τοιοῦτόν ἐστι· τούτων ὡς πλείστοισι ὑπεξάγειν καὶ ἐλατηρίοισι φαρμάκοισι κάτω, ὅσα ἔμετον μὴ ποιέουσι, ἀσθενέσι, ὅπως μὴ ἰνηθμὸς γένηται ἐκ τῆς ὑπερινήσιος. Τὰ δὲ πρόσθετα ὧδε χρὴ ἢν βούλῃ ἰσχυρὰ ποιέειν· μέλι ἡμίεφθον ποιέων, ἔμβαλλε τῶν γεγραμμένων προσθέτων τῶν ἀγόντων καὶ ἐπὴν ἐμβάλῃς, ποίησον ὥσπερ τὰς βαλάνους τὰς πρὸς τὴν ἕδρην προστιθεμένας, μακρὰς δὲ ποίεε καὶ λεπτὰς ταύτας· τὴν δὲ γυναῖκα ὑπτίην κατακλίνας, ἄνω τοὺς πόδας ποιήσας τῆς κλίνης τοὺς πρὸς ποδῶν, ἔπειτα πρόσθες ἐν ῥάκεϊ δέων ἢ ἄλλῳ τινὶ, ἕως ἂν κατατακῇ· ἢν δὲ ἀσθενέστερον βούλῃ, προστιθέναι ἐς ὀθόνιον ἐνδέων. Καὶ ἢν ὑγρότητος ἔμπλεαι ἐοῦσαι αἱ μῆτραι τὸ στόμα ξυνοιδήσωσι καὶ ἄρροιαν παράσχωσι, ῥόον χρὴ ποιέοντα ἰᾶσθαι προσθέτοισι φαρμάκοισι καὶ πυριῶντα, ὡς γέγραπται, οὕτω ποιεῦντα, ὥσπερ κατὰ τὴν πρόσθεν ἄρροιαν· καὶ ἢν ἐς τὸ πρόσθεν προχωρέουσα ἀποστραφῇ, ῥόον χρὴ ποιέειν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς πρότερον ἀρροίης. Ὅταν δὲ εὔροος ᾖ λίην, οὔτε θερμαίνειν χρὴ θερμῷ ὕδατι, οὔτ' ἄλλῳ οὐδενὶ, οὔτε οὐρητικοῖσι χρῆσθαι, οὔτε σιτίοισι διαχωρητικοῖσι, τῆς δὲ κλίνης τὰ πρὸς ποδῶν ὑψηλότερα εἶναι, ὡς μὴ ἡ κατάκλισις εὔροος ᾖ· καὶ προσθέτοισι ἅμα τοῖσι στύφουσι χρῶ. Οἱ δὲ ῥόοι, ὁπόταν

genus. Horum quam plurimis subducere oportet et medicamentis deorsum purgantibus, quae vomitum non faciant, imbecillis, ne ex immodica purgatione evacuatio fiat nimia. Pessos autem subdititios si valentes desideras, sic conficito: in mel semicoctum ex medicamentis supposititiis descriptis immitte, quae educere possunt, et cum immiseris, glandulas ad earum instar, quae in sedem immittuntur, efformato, sed eas longas et tenues fingito. Deinde mulieri supinae in lectulum a pedibus altius instratum reclinatae glandulas apponito panniculo aut alii rei simili illigatas, dum colliquescant; at si debiliorem glandulam apponere voles, tenui linteo illigato. At si humore pleno utero osculum intumescat et mensium suppressionem praebeat, fluxum medicamentis subdititiis procurando curare oportet et fomentis, ut dictum est, sic adhibitis, ut in priore fluxus suppressione. Quin etiam si anteriorem in partem progressus uterus aversus fuerit, fluxionem concitare, velut in superiore eius suppressione oportet. Cum vero in profluvium nimium prona fuerit, neque calida, neque alio quopiam calefacere oportet, neque alvum ducentibus cibis utendum; lectus vero a pedibus altior sternendus, ut ne declinatio profluvio faciliorem viam praebeat, simulque adstringentibus pessis subdititiis utitor. Profluvia vero, si quidem subito purgatio processerit, confestim subcruenta fiunt, si vero tardius pro-

post *πρόσθεν* ceteri, *τὰ δὲ τοιάδε*, quod mihi non magis genuinum, quam quod supra eieci *τὰ δὲ τοιάδε εἰσί*, quare delevi. Dein: *καὶ ἄλλο ὃ τοιοῦτόν ἐστι* vulgo, *καὶ ἄλλον τοιοῦτόν ἐστὶ* C.; de meo *ὅ τι* dedi. Porro *τούτων ὡς πλείστοισι καὶ ὑπεξάγειν* ceteri, de meo ordinem verborum mutavi; — *ὅσα ἔμετον ποιέουσι* vulgo, Lindanus recte vidit negatione opus esse et *οὐ ποιέουσι* scripsit, quod recepit Littréus; sed scribendum est *μή*, non *οὐ*. — Ceteri *ἀσθενέουσι*: de meo *ἀσθενέσι* dedi, quod ad medicamenta refero.

τὰ δὲ πρόσθετα — ἐνδέων.] Ceteri etiam post *χρή* ferunt *ποιέειν*; mihi otiose a librariis eo loco illatum visum est. — Tum *ἐμβαλλέων* (*ἐμβαλέων* C. Littr.) *γεγραμμένων προσθετῶν* vulgata, quam *ἐμβαλέων* recipiens frustra defendit Littr. Recipio Foësii emendationem, quam vertendo expressit, cum Lindano. — Ineptum autem mihi videtur *τῶν ἄγειν ποιούντων* vulgatae pro quo solum *τῶν ἀγόντων* congruum; — *ἐμβάλλῃς* vulgo, aoristum de meo dedi; — *ποιέει* vulgo, *ποίει* C. Littr., *ποιέειν* Lind.; — [*οὐ*] *λεπτάς* Lind. parum recte; — [*καὶ*] *ἄνω* idem. — Dein *ἔπειτα πρόσθες καὶ θερμαίνει ἐν ἀκηδίῃ ἄλλῳ τινὶ, ἕως* vulg.; — *ἐν ῥάκει δέων ἢ ἄλλῳ τινί* vult Foësius, qui *καὶ θερμαίνειν* legisse videtur, modo eius Latina conferas. Sed illud sive *καὶ θέρμαινε*, sive *καὶ θερμαίνειν* prorsus otiosum est; nam semel appositum medicamentum non amplius calefacere potuit medicus, sed id sponte calefit in loco, ubi appositum est, in quo sensim liquescit. Itaque *καὶ θερμαίνει* omisi, ceterum Foësii in adnotatione emendationem recepi. Mirum quid excogitavit Littréus: *ἔπειτα πρόσθες καὶ θέρμαινε ἢ ἐν ἀμίδι, ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ, ἕως ἂν κατατακῇ*, quasi remedium, quod iam appositum sit, calefacias in matula, aliove vase; neque enim ipsam mulierem voluerit ita fovere. — Ceteri dein *τὸ πρόσθετον προστιθέναι*, unde *τὸ πρόσθετον* abigo. — Lectio *οὐ δέων* pro *ἐνδέων* apud Foësium memoratur.

καὶ ἢν — ἀρροίης.] *ὥσπερ καὶ* (*δέ* pro *καί* C.) *τὴν πρόσθεν ἄρροιαν* vulgo: — *κατά* Foës., Lind., Littr.; — *καὶ εἰ ἐς τὸ πρ.* vulgo; malui *ἤν* quam *εἰ* scribere; — *προχωρέουσα* C. recte, *προσχωρέουσα* vulg.

ὅταν — χρῶ.] *ὅταν δὲ ῥόος ᾖ λίην* vulgata, sed hoc ferri nequit; puto in eo latere *ὅταν δὲ εὔροος ᾖ λίην*, nempe *ἡ γυνή*, quod exhibui; — *οὕτω θερμαίνειν* C. Ald.; — *τῆς γε κλίνης* vulgo, sed requiritur *δέ* pro *γε*.

οἱ δὲ ῥόοι — ἔχουσι.] *ὑφαίμονες* ceteri, de meo solitam

μὲν εὐθέως ἵκηται ἡ κάθαρσις, εὐθέως ὕφαιμοι γίγνονται, ὁπόταν δ᾽ ἧσσον ἴῃ, πυώδεες· καὶ τῇσι νεωτέρῃσι ὕφαιμοι μᾶλλον, αἱ δὲ πρεσβύτεραι μυξώδεα μᾶλλον ἔχουσι.

β′. Ῥόος λευκὸς [1] τῇσι γεραιτέρῃσι τῶν γυναικῶν μᾶλλον γίγνεται ἢ [2] τῇσι νεωτέρῃσι· ῥόος πυρρὸς, [3] ἀμφοτέρῃσι· ῥόος ἐρυθρὸς [4] τῇσι νεωτέρῃσι. Καὶ ῥόος μὲν ἐρυθρὸς γίγνεται ἐκ πυρετοῦ, μᾶλλον δ᾽ ἐκ τρωσμοῦ· γίγνεται δὲ καὶ ἐξ ἀπολήψιος ἐπιμηνίων, ὁκόταν ἀποκλεισθέντα ἐξαπίνης καταρραγῇ· γίγνεται δὲ καὶ [5] ἐκ τόκου. Καὶ αἷμά τε ῥέει πάμπολυ καὶ θρόμβοι ἐκπίπτουσι καὶ ὀδύνη ἐγγίγνεται τῶν κληΐδων καὶ τῶν τενόντων καὶ νάρκη τοῦ σώματος ἀπόψυξίς τε τῶν σκελέων· ἐνίοτε δὲ καὶ [6] ἤρεισε τοὺς ὀδόντας, ἢν πλέον μὲν ᾖ τὸ αἷμα [7] τὸ ἀπιὸν, [8] καὶ ἄναυδοι γίγνονται καὶ ἱδρὼς καταχεῖται πουλύς· πρὸς δὲ τούτοισι καρδιωγμοί τε γίγνονται καὶ περιψύξιες καὶ πυρετοὶ ἀκρητόχολοι καὶ ἀλυσμώδεες καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρης πολλάκις ῥιγέουσι καὶ αὖθις ἱδροῦσι καὶ ἄλλοτε μὲν ἀπὸ τῶν ἄνω σπασμοὶ γίγνονταί σφισι, ἄλλοτε δὲ ἀπὸ τῶν κάτω, καὶ ἐς τοὺς βουβῶνας ὀδύναι ἐμπίπτουσι ὀξεῖαι τε καὶ ἰσχυραὶ, [9] Φοιτέουσαι ὥσπερ ὠδῖνες· ἐνίοτε δὲ καὶ στραγγουρίη· καὶ τὸ στόμα ξηρὸν, καὶ δίψα πιέζει, καὶ ἡ γλῶσσα τρηχεῖα, καὶ οἱ δάκτυλοι ξυνέλκονται τῶν ποδῶν οἱ μεγάλοι

dierit, purulenta; et iunioribus potius cruenta prodeunt, seniores vero potius mucosum fluxum patiuntur.

2. Fluor albus senioribus magis quam iunioribus accidit, fulvus utrisque, ruber iunioribus. Et fluor quidem ruber ex febre oritur, magis vero ex abortione. Accidit vero etiam ex mensium interceptione, quando reclusi subito erumpunt; accidit vero etiam ex partu. Et sanguis fluit multus et grumi sanguinis elabuntur, et dolor oritur clavicularum et tendinum et stupor corporis et crurum refrigeratio; interdum vero etiam dentes collidit, si maiore copia sanguis effluat et voce privantur, multusque sudor effunditur. Insuper oris ventriculi morsus et perfrictiones fiunt et febres bilem sinceram effundentes et pruriginosae, crebroque eodem die rigore corripiuntur rursusque sudoribus diffluunt. Quandoque etiam ex superioribus locis, quandoque vero ex inferioribus iis convulsiones suboriuntur doloresque acuti et vehementes parturientium non absimiles ad inguina veniunt. Interdum vero stranguria detinet, os siccum est, sitis urget, lingua aspera, pedum pollices contrahuntur et suras et femora tendit; lumborum ingentes dolores adsunt et manuum ad motum impotentia. His ita factis tum a claviculis secundum iugula ad malas et linguam

[1] ἐν τῇσι. — [2] ἐν τῇσι. — [3] ἐν ἀμφ. — [4] ἐν τῇσι. — [5] ἐκ τούτων καὶ ἐκ πυρετῶν αἷμά τε. — [6] ἡ ῥὶς ἐκχεῖ ἐς τοὺς ὀδ. — [7] τό om. — [8] καὶ ἄναυδοι γίγνονται om. — [9] φοιτέουσιν.

formam reposui; nam primum ex tam corrupto loco nolim recipere formam insuetam, tum solita forma paulo post fertur in libris; — εἴη C. pro ἴῃ; — ὕφαιμα μᾶλλον vulgo, dedi ὕφαιμοι, ut ad ῥόοι referrem, nam μυξώδεα est accusativus singularis, quippe quod in fine apud ceteros habetur, τὰ καταμήνια καλεύμενα certo certius est glossema, nullo modo ferendum.

2. ῥόος λευκὸς — νεωτέρῃσι.] ῥόος [δὲ] λ. Lind.; — singulis vero locis, ubi ἐν in vulg. infertur, quod in lectt. V. notavi, praepositionem otiosam eieci.

καὶ ῥόος μὲν — τόκου.] καί omm. C. θ.; — μέν omm. iidem; vulgo μέν post ἐρυθρός ponitur, ego ante collocavi cum Parr. 6. et V.; — πυρετῶν C. θ.; — δ᾽ cod. θ., δέ cett.; — τρωσμῶν C. θ.; — ὅταν vulg., ὁπόταν cod. θ., ὁκόταν I. J. V.; — ἐκ τόκων καὶ ἐκ πυρετῶν. Αἷμά τε vulg., sed καί ἐκ πυρ. om. θ., idemque om. τε post αἷμα. Ceteri τόκων, malui solitum ἐκ τόκου dare.

καὶ αἷμά τε — ἀκρασίη.] καί adscripsi de meo, τε om. Littréus cum θ.; vide supra; — ῥεῖ cod. θ.; — γίνεται vulg., ἐγγίνεται cod. θ.; — καὶ νάρκη σώματος καὶ ἀρτηρίης cod. θ. — Tum καὶ ἡ ῥὶς (εἴρησε pro ἡ ῥίς cod. θ., ἤρεισε Littr.) ἐκχεῖ (ἐκχεῖ omm. C. θ. Littr.) ἐς (ἐς om. θ. Littr.) τοὺς ὀδόντας vulg.; — ἢν [δὲ] πλέον ᾖ Lind., πλέονι cod. θ., πλεομένη C., in quo latet πλέον μὲν ᾖ, quod exhibui. — Dein τό ante ἀπιόν e solo θ. Littréus; idem ei praebuit καὶ ἄναυδοι γίνονται, quod vulgo abest; — καὶ ἱδρώς τε C.; — πρὸ δὲ τουτέων C., τουτέων etiam θ.; — Porro ἀλυσμώδεες cod. θ. Littr., κνησμώδεες vulg., κλυσμώδεες Ald., Parr. non pauci, V.; — ῥιγεῦσι cod. θ., ἱδρέουσι καί αὖθις ῥιγοῦσι J.; καὶ αὖθις ἱδρ. om. θ., καὶ αὖθις ἱδρώς C.; — μέν om. θ.; — τῶν ἄνω χωρίων vulgo, abieci glossam χωρίων. — σφίσι γίνονται C. θ.; — ἀλλότε ἀπὸ τῶν θ. — Vulgo ὀδύναι αἱ ὀξ. vulg., sed αἱ om. Littr. cum codd. 8.; fortasse in eo latet οἱ, quod tamen item nullius pretii; ὀδ. σφισιν ἐμπίπτουσιν ὀξεῖαί τε καὶ ἰσχ. Φοιτῶσαι cod. θ., ὀδύναι ὀξεῖαι ἐμπ. καὶ ἰσχ. Φοιτέουσαι vulg.; ὥσπερ ὠδ. Φοιτ. J.; — δίψα ἔχει C. θ.; — ἤ om. θ. — In sequentibus: καὶ ἐς (ἐς om. θ.) τὰς γαστρ. αἰεὶ τῷ (τῷ

καὶ [1] τὰς γαστροκνημίας καὶ τῷ μηρῷ [2] ξυντιταίνει, καὶ τῆς ὀσφύος περιωδυνίαι, καὶ τῶν χειρῶν ἀκρασίη. Ὁκόταν δὲ τοιαῦτα γένηται, τότε καὶ τέτανοι φιλέουσι γίγνεσθαι ἀπὸ τῶν κληΐδων κατὰ τὰς σφαγὰς ἐς τὰς γνάθους τε καὶ τὴν γλῶσσαν, ἐκ δὲ τῶν τοιούτων ὀλίγῳ ὕστερον ὄπισθεν ἀπὸ τῶν τενόντων τῶν κατὰ [3] τὴν ῥάχιν ἐς τὴν ὀσφὺν καὶ ὧδε ἀπόλλυνται κατὰ βίην. Προλέγειν οὖν δεῖ ἀρχομένων τῶν ῥόων, διαιτᾶν [4] δὲ τόνδε τὸν τρόπον· πρωῒ μὲν διδόναι πρὸς τοὺς ῥόους φάρμακον πίνειν, ὧν ἂν δοκέῃ δεῖσθαι μάλιστα, διδόναι δὲ καὶ [5] τρὶς καὶ τετράκις· κἢν πουλὺ ἀπίῃ τὸ αἷμα, [6] διαιτᾶν, ἢν [7] μὲν ἄπυροι ἔωσι, σιτίοισι· ἢν δὲ πυρεταίνωσι, ῥοφήμασι. Ἔστι δὲ τῶν μὲν ῥοφημάτων τάδε ἐπιτηδειότατα· ἔλυμος, φακῆ, ἄλητον ἑφθὸν σητάνιον, χόνδρος κάθεφθος ῥοφητὸς, ζειὰ κάθεφθος· τῶν δὲ πομάτων πάλη ἀλφίτου ἐφ' ὕδατι, καὶ τὰ [8] κλάσματα τὰ ἀπὸ τῶν ἄρτων κεκομμένα λεῖα, καὶ ἄλφιτα προκώνια λεπτὰ βεβρεγμένα ἐν ὕδατι [9] ἐκλείχειν ἄναλτα· τῶν δὲ σιτίων, ἄρτος ἔξοπτος ἐν σποδιῇ· ὄψον δὲ λαγωοῦ κρέας, πελειάδος, φάσσης, καὶ ἑφθὰ καὶ ὀπτὰ, ἐρίφου τε κρέας ὀπτὸν, μηδενὶ [10] περιπεποιημένον, ἐς ὄξος ἐμβάπτων, ἧπάρ τε ἐν σποδιῇ ὀπτὸν αἰγὸς ἢ βοὸς, [11] ᾠῶν ὀπτῶν λέκιθοι, τυρὸς ἄναλτος· λαχάνων δὲ μὴ γεύεσθαι, μήτε ἑφθῶν, μήτε

nervorum distentiones fieri consueverunt. Et ex his paulo post in posteriora a tendinibus iuxta spinam et lumbos tendunt, sicque morbi violentia pereunt. Praedicenda igitur sunt haec inchoantibus fluoribus et ad hunc modum victus rationem praecipere oportet: sub diluculum quidem medicamentum aliquod ex his, quae describam, quo potissimum opus esse videatur, ad fluores potui exhibeto, idque ter aut quater. Et si copiosus sanguis feratur, victus rationem instituito, si quidem sine febre fuerint, ex cibariis; sin febricitaverint, ex sorbitionibus. Ex sorbitionibus autem maxime conveniunt panicum, lenticula, farina setania cocta, alica decocta sorbilis, zea percocta. Ex potionibus vero polentae pollen tenuissimus ex aqua et leviter contusa ex panibus decerpta frustula, et tenuis ex hordeo recenti farina aqua macerata, quae etiam insulsa delingenda. Ex cibariis vero panis exassatus in cinere, pro opsonio autem leporis caro, columbi et palumbis, tum elixa, tum assata, hoedina caro assata, absque ullo condimento, aceto intincta, caprae aut bovis hepar in cinere assatum, ovorum tostorum vitelli, caseus sine sale. Olus vero nullum neque coctum, neque crudum gustandum, balneis abstinendum; manus et crura lana succida, quam contorseris et multam coacervaveris, supra cubitos et poplites deliganda et cucurbitulae admo-

[1] ἐς τὰς γ. — [2] ξυντιτένει. — [3] τὴν ῥάχιν ἐς ὀσφὺν καὶ ὧδε κ. τ. λ. — [4] δέ om. — [5] δίς. — [6] διαιτεῖν. — [7] μέν om. — [8] κλύσματα. — [9] ἃ καὶ ἐλείχειν. — [10] πέπερι πεποιημένον. — [11] ὠοῦ τὸ λεπτὸν ἢ λέκινθος.

om. θ.) μηρῷ (τῷ μηρώ J.) ξυντιταίνῃ (ξυντιταίνει, Bas., Lind., C. K., ξυντιταίνεται cod. θ.), unde Littr.: καὶ τὰς γαστροκνημίας αἰεὶ τῷ μηρῷ ξυντιταίνεται, quod ego non intelligo. Mihi in αἰεί latere visum est καί et ξυντιταίνει cum Foësio in adnn. veram scripturam esse opinor, hinc mea loci lectio intelligetur. — Tandem περιωδύνεται cod. θ.; — χειρέων vulgo, sed recte χειρῶν cod. θ.

ὀκόταν — κατὰ βίην.] γένηται K., γίνηται vulg., ἢ C.; — τότε καί om. θ.; — σφαγίας D. H. K. Q.' Lind.; — τε praebuerunt C. θ.; — ἐς ὀσφύν vulg., de meo τήν adieci; ἐς ὀσφύν omm. θ. Littr.; — τῶν post τενόντων item de coniectura adscripsi. Post βίην addit γε δίκην cod. θ.

προλέγειν — ῥοφήμασι.] διαιτῆν vulg., διαιτεῖν C., διαιτᾶν cod. θ.; — δέ ex θ. Littréus; — τῷδε τῷ τρόπῳ C. θ.; — πρὸ τοῦ ῥόου φαρμ. cod. θ.; — τῶν ἂν ἐγώ Ald.; — γράφω vulgo, futurum ex θ. dedit Littr.; — δίς pro τρίς cod. θ., uti V.; — κήν cod. θ., καὶ ἤν cett.; — διαιτῆν vulg., διαιτεῖν C., διαιτᾶν cod. θ.; — διαιτῆν οὖν vulgo, διαιτᾶν δεῖ cod. θ., ego neque οὖν, nec δεῖ recipio; — ἄπυροι idem, ἀπύρετοι vulg.

ἔστι δὲ — τοιαύτῃσι.] μέν omm. D. H.; — σιτάνιον K.; — ῥοφητὸς ζεία κάθεφθος om. C.; — κλήσματα vulgo, κλάσματα coniicit Foës, dedit Lind.; — κνήσματα τά cod. θ. Littr.; — equidem Foësii coniecturam praefero prae codicis θ. lectione; — ἐκεκομμένα, quod ἐκκεκομμένα esse debere monet Littr., cod. J.; — λεῖα e solo θ. dedi, qui λία fert; — βεβρ. ἐν ὕδατι om. L.; — ὕδατι ἃ καὶ ἐλλείχειν vulg., Littréus cum C. θ. ἃ καί om., ἐκλείχειν ego de coniectura scripsi. Dein πελειάδος J. K., πελιάδος vulg.; — ἐρίφου κρέας C. θ. Littr.; — πέπερι πεποιημένον vulg., — πέπερι om. θ.; — περιπεπ. Littréi emendatio est; — τε post ἧπαρ omm. C. θ. Littr.; — ὠοῦ (ᾠῶν cod. θ.) τὸ (τό omm. C. θ.) λεπτὸν (ὀπτῶν cod. θ., λευκόν L. Q.' Lind.) ἢ (ἤ om. θ.) ὁ (ὁ omm. C. θ.) λέκιθον (λέκιθοι cod. θ.) vulg. —; — descripsi haec, quemadmodum fecit Littr.; — τυρὸς ὀπτὸς ἄναλτος cod. θ.; — λαχάνων δὲ μηδέ τινος γεύεσθαι vulgata; — λαχάνων μὴ γεύεσθαι C. θ.: — μητ' ὠμῶν cod. θ.; — λουτρῶν δέ sine καί C. (τε cod θ.); —

ὠμῶν καὶ λουτρῶν ἀπέχεσθαι καὶ ἐπιδέειν τὼ χεῖρε καὶ τὼ σκέλεε εἰρίῳ ῥερυπωμένῳ στρέψαντα καὶ πάχετον ποιήσαντα ὑπὲρ τῶν ἀγκώνων καὶ τῶν ἰγνύων, καὶ σικύας ἀείρειν ἐπάρας μαζοὺς ὑπ' αὐτοὺς, ἄλλοτε μὲν ἐς τὰ δεξιὰ, ἄλλοτε δὲ ἐς τὰ λαιά· ἢν δὲ δύσπνοια γίγνηται, πρὸς τὴν πρόσβλησιν τῆς σικύης, ἀφαιρέειν τὴν σικύην· αἷμα δὲ μὴ ἀπάγειν· προσθέτοισι δὲ χρῆσθαι, οἷσι ἂν ἐγὼ γράψω, τῶν στασίμων τοῦ αἵματος πρόσθετα ποιέοντα τῇσι τοιαύτῃσι. [1]Καὶ ἢν μὲν [2]περιγίγνηται ἐκ [3]τῶν ῥόων, ἀπιόντος πολλοῦ αἵματος, τό τε χρῶμα ἀφυῶδες καὶ τὸ πρόσωπον μετάρσιον καὶ τὰ ὑποφθάλμια οἰδαλέα, καὶ τὰ σκέλεα ἐπηρμένα, καὶ ἡ ὑστέρη ὑγρὴ καὶ αἰεὶ [4]ἀνεστόμωται παρὰ λόγον καὶ τὰ ἀπιόντα ὑδαρέα, οἷον ἀπὸ κρεῶν ὠμῶν χυμός. Τῇσι τοιαύτῃσι χρὴ, ὅταν ἰσχύωσι, ἐμέτους ποιέειν νήστιας καὶ μετὰ τοὺς ἐμέτους ἄριστον διδόναι. Ταύτῃσι ξυμφέρει [5]ὀλιγοποσίη, οἶνος μέλας ἀκρητέστερος, ἀλουσίη, [6]ψυχρολουσίη, περίπατοι, μονοσιτίη, πᾶσα ξηρασίη. Ἢν δὲ πρὸς ταῦτα μὴ καθιστέωνται, μηδὲ ξυμπίπτωσι αἱ ὑστέραι, μηδὲ τῶν ῥευμάτων ἀπαλλάσσωνται, ἀποσκεπτόμενον χρὴ ἐς τὴν δύναμιν τοῦ σώματος, ἢν μὲν ᾖ δυνατὴ, ἐλλεβορίζειν· ἢν δὲ μὴ ἐνακούσῃ, τὴν κεφαλὴν καθαίρειν· καθήραντα δὲ τὰ λοιπὰ διαίτῃ

vendae sub ipsis mammis mox a dextra, mox a sinistra. Quodsi admotis cucurbitulis suboriatur spirandi difficultas, eas detrahito, neque sanguinem educito. Medicamentis autem subdititiis iis utitor, quae describam, ad sanguinem sistendum accommodatis. Et si quidem ex his fluoribus supersit, copioso abeunte sanguine, tum color apuae similis, tum facies subtumida est, et tument partes sub oculis et crura turgescunt, uterus humidus est, semperque praeter modum apertus est et aquosa effluunt, velut carnium crudarum succus. In his, si vires validae fuerint, ieiunis vomitiones ciere oportet et a vomitionibus prandium exhibere. His paucus potus confert, vinum nigrum meracius, balnei abstinentia, aut frigidae balneum, deambulationes, semel die cibus, omnia siccantia. Quodsi per haec non restituatur uterus, nec considat, neque a fluxionibus vindicetur, habita virium corporis ratione, si quidem robusta sit, elleborum dare oportet. Si vero dicto non paruerit, caput purgandum est et post purgationem reliquam victus rationem ad eundem modum adhibeto, velut in iis, quae non pariunt.

[1] καί om. — [2] περιγένηται. — [3] τῶν om. — [4] ἐστόμωται. — [5] ἢ ὀλιγοπ. — [6] ἢ ψυχρολ.

ἐπιδέειν Ionice C. Littr.: — τὰς χεῖρας cod. θ., χεῖρε vulg., Parr. nonnulli, Littr.; — καὶ τὼ σκ. de meo. — Notandum παχετόν vulgo scribi, παγετόν ferre codicem Servini Foësii, sed est coniectura: παχετόν *laqueum* dicit Foës. in Oecon., ubi vide; Schneiderus in Lex. voce πάχετος item monet de Servini lectione, unde coniicit πάγιον dedisse auctorem. Equidem sic censeo: nihil hic habemus, nisi Homericum πάχετον, quare accentum mutavi: praecipit auctor, ut crassam lanam facias: πάχετον ποιέειν simili modo ponitur, ac λεῖον ποιέειν, ἡμίεφθον ποιέειν, similia locis aliis. — In sequentibus ποιήσαντι C.; — τῶν ante ἰγνύων omm. Parr. 6. et cod. θ. — Post ἰγνύων ceteri ὑπὲρ τῶν γουνάτων, quas voces delevi, quum glossema referant ad τῶν ἰγνύων adscriptum. — Tum καὶ σικύαις ἀείρειν vulg., σικύας C. Littr., quae lectio mihi quoque potius arridet, quam vulgata, quae miro modo se habet, quum ἀείρειν in ea careat obiecto —; quin σικύας ἀείρειν pro σικύας προσβάλλειν, seu προσφέρειν, desideravit etiam Foësius, Erotianumque ita exponere adnotat; — αἴρειν cod. θ., ἀειρέειν D., ἀνειρέειν Q.', ἀνείργειν Lind.; — μέν om. θ.; — δέ om. idem et ἀριστερά fert; — γένηται vulg., γίνηται cod. θ.; — προσβολήν cod. θ.; — ἐπάγειν D.; — τῇ τοιαύτῃ cod. θ.

καὶ ἢν μὲν — χυμός.] καί ex θ. solo dedi; — τοῦ πολλοῦ C.: — καὶ τὰ ὑποφθάλμια οἰδήματα cod. θ.; — καὶ ἐν τοῖσι ὑποφθάλμοισι (ὑποφθαλμίοισι Littr.) οἰδήματα vulg.; lectio codicis θ. mihi praestare videtur, modo pro οἰδήματα legamus οἰδαλέα; — ἀνεστόμωται cod. θ., Littr., ἐστόμωνται vulg.; — ἐς τὰ ἀπιόντα pro καὶ τὰ ἀπιόντα cod. C.; τὰ πιόντα i. e. τἀπιόντα, uti recte vidit Littr., cod. θ., ἐπιόντα C.

τῇσι τοιαύτῃσι — διδόναι.] τῇ τοιαύτῃ cod. θ.; — ἰσχύῃ cett., ἰσχύωσι de meo; nempe si ἰσχύῃ retineas, vicina, τῇσι τοιαύτῃσι cett., item in numerum singularem cum cod. θ. sunt mutanda; — vulgo καὶ ἐμέτους, sed καί omm. cod. Serv. et Voss.; — ποιέειν καὶ νηστείας vulg., sed καί omm. C. θ. Littr.; νήστειας cod. θ., νήστιας Littr.

ταύτῃσι — ξηρασίη.] ταύτῃ cod. θ.; — ἢ ὀλιγοπ. vulg., ἤ omm. θ. Littr.; — μέλας om. vulg., addidit Littr. ex Parr. non paucis et θ.; — ἀκρητότερος cod. θ.; ἀλουσίη ἢ ψυχρολ. vulg., sed ἤ omm. C. θ. Littr.

ἢν δὲ — ἀτέκνους.] καθιστῶνται cod. θ.; — σώματος καὶ (καί omm. C. θ. Littr.) ἢν (μέν addit K.) ᾖ δ. vulg.; — ἐνακούῃ cod. θ.; — καθήραντι libri nonnulli vitiose; — τρόπον καὶ (καί om. C.) περὶ (ὅνπερ pro καὶ περί cod. θ.) τὰς ἀτ. vulg.; — cum Littréo θ. sequor.

θεραπεύειν τὸν αὐτὸν τρόπον, [1]ὥσπερ τὰς ἀτέκνους.

γ'. Σκέπτεσθαι [2]δὲ χρὴ καὶ τὰς φύσιας τῶν γυναικῶν καὶ τὰς χροιὰς καὶ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς ὥρας καὶ τοὺς τόπους καὶ τὰ πνεύματα. Αἱ μὲν γὰρ ψυχραὶ [3]ὑγραὶ καὶ ῥοώδεες, αἱ δὲ θερμαὶ [4]ξηρότεραί τε καὶ στάσιμοί εἰσι· αἱ μὲν γὰρ ὑπέρλευκοι ὑγρότεραί τε καὶ ῥοωδέστεραι, αἱ δὲ μέλαιναι ξηρότεραί τε καὶ στριφνότεραι· αἱ δὲ οἰνωποὶ μεσηγύ τι ἀμφοῖν ἔχουσι. Καὶ ἀμφὶ τῶν ἡλικιῶν ὡσαύτως ξυμβαίνει· αἱ μὲν γὰρ νέαι ὑγρότεραι καὶ πολύαιμοι ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ· αἱ δὲ πρεσβύτεραι ξηρότεραι καὶ ὀλίγαιμοι· αἱ δὲ μέσαι μέσον τι ἀμφοῖν ἔχουσι. Δεῖ δὲ τὸν ὀρθῶς ταῦτα διαχειριούμενον διαγιγνώσκειν ἑκάστοτε τὰς φύσιας τῶν γυναικῶν καὶ τοὺς καιροὺς καὶ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς ὥρας καὶ τοὺς τόπους καὶ τὰ πνεύματα.

3. Adhibendae vero in considerationem etiam sunt mulierum tum naturae, tum colores, tum aetates et anni tempestates et loca et venti. Frigidae enim aliae humidae et fluidae; calidae aliae sicciores et ad fluxum sistendum natae. Nam quae supra modum albae sunt humidiores et fluxionibus magis opportunae sunt; nigrae vero sicciores et adstrictiores; quae vero colore sunt subfusco et vinoso, medium quiddam inter utrasque obtinent. Ad eundem modum circa aetates fit. Iuvenculae enim humidiores sunt, et plerumque copioso sanguine abundant. Vetulae vero sicciores, paucum habent sanguinem. Quae autem in medio sunt positae, medium quiddam inter utrasque habent. Eum autem, qui haec recte tractare volet, mulierum naturas et temporum opportunitates et aetates et anni tempestates et loca et ventos semper dignoscere oportet.

δ'. Ἢν ῥόος γένηται, αἷμα ῥέει πολλὸν, καὶ θρόμβοι πεπηγότες ἐκπίπτουσι καὶ ὀδύνη ἴσχει ἐς τὰς ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὴν νείαιραν γαστέρα, καὶ [5]σκληρή ἐστι, καὶ θιγγανομένη ἀλγέει καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ὀξὺς λαμβάνει καὶ ἀσθένεια ἐγγίγνεται καὶ πάντα πλὴν ὤμων καὶ ὠμοπλατέων ἀλγέει καὶ [6]θέρμη ἔχει καὶ ἐρευθιᾷ καὶ τὰ φλέβια

4. Si fluxus oriatur, copiosus sanguis fluit et grumi concreti excidunt, dolor ad lumbos, laterum inanitates et imum ventrem detinet, qui durus est et contactus dolet; rigor et febris acuta prehendit, imbecillitas innascitur, omnia praeter humeros et scapulas dolent, calor et rubor detinet, venaeque durae sunt ac renitentes. Hic morbus ex abortione praecipue oritur;

[1] καὶ περὶ τὰς ἀτέκνους. — [2] δὲ χρὴ καί. — [3] αἱ δὲ ὑγραί. — [4] μὲν ξηρ. δὲ καὶ στάσιμοί εἰσιν. Ἢν ῥόος κ. τ. λ., omissis intermediis. — [5] σκληρή. — [6] θέρμην.

3. *σκέπτεσθαι — πνεύματα.*] *σκέπτεσθαι δὲ χρή* cod. θ., *σκεπτέον δέ* vulg., sed *χρή* tamen, uti V., addunt Ald. et codd. 6. apud Littr.; — *χροίας* cod. θ., *χρόας* vulg. — Articulum ante *ἡλικίας* om. θ.; — *καὶ τὰς ὥρας* om. K.

αἱ — ἔχουσι.] *αἱ — εἰσί* h. l. om. θ., sed in fine capituli post *πνεύματα* fert; — *ψυχραὶ αἱ δὲ ὑγραί* vulg., sed *αἱ δέ* omm. θ. Littr.; — *θερμαὶ μὲν ξ. δὲ καί* vulg., sed Littr. cum C. om. *μέν* et *τε* legit. Ceterum eadem, quae in V. abesse notavi, in pluribus mss. deësse vidit Littr.; — *στρυφνότεραι* vulgo, *στριφν.* rectius C. H. θ.; — *οἰνωπαί* C. H.

καὶ ἀμφὶ — ἔχουσι.] *συμβ.* cod. θ.; — *νεώτεραι* pro *νέαι ὑγρότεραι* H., *νέαι* omm. Ald. C.; — *πολύαιμοι ὁμοίως* (*ὡς* pro *ὁμ.* L. θ. Lind.) (*ὡς* addit H.) *ἐπιτοπολύ* vulg., *πουλύ* H., textum descripsi uti Littréus; — *ἀμφῶν* vulg., *ἀμφοῖν* C. D. H. θ. Littr. — Post *ἔχουσι* vulgata fert *ἴσαι νῦν ἐοῦσαι*, Lind. Littr., *ἰσευύουσαι* e Galeni Glossario, ubi: *ἰσεννύουσαι*, *ἰσάζουσαι*, *μεσήλικες οὖσαι*. Equidem video inde constare Galenum vocabulum illud h. l. legisse, sed mihi non est persuasum tale quid ab auctore datum esse. Puto esse additamentum alienum; nam periodus verbo *ἔχουσι* prorsus absolvitur, quare accedens illud omitto. Vide de nat. mull. § 1., ubi eadem periodus legitur, sed illud *ἰσευνύουσαι* abest. Praeterea credo potius vulgatam quam illud *ἰσεννύουσαι* esse veram scripturam; et vulgatam non nisi scholion esse existimo. Schneid. in suppl. ad lexicon suum *ἴσενοι ἐοῦσαι* desiderat!

δεῖ — πνεύματα.] *δεῖ δή* cod. θ. — De verbis in cod. θ. ad finem huius capituli delapsis supra dixi; — in H. h. l. legi videntur e vulgata eorum scriptura.

4. *ἢν ῥόος — ἀντιτυπεόμενα.*] Vulgo *ἢν ῥόος ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐγγένηται*, sed *ἐν τῇσι μήτρῃσι* glossa est, quam reiicio, de *ἐγγένηται* vide infra; — *ἢν — ἐκπίπτουσι* om. D., sed rest. al. m.; — *γένηται ἐν τ. μητρ.* C., (*ἐγγένηται* cod. θ.), — *γένηται* K. L.; — *αἷμά οἱ ῥεῖ* cod. θ.; — *καὶ ἡ ὀδύνη* vulg., sed *ἡ* omm. libri non pauci, Lind., Littr.; — *ἔχει* cod. θ.; — *τήν* ante *νείαιραν* omm. C. θ.; — *ἐπιγίνεται* cod. θ. Littr.; *ἐγγίνεται* vulg.; — *καὶ πάντα* om. θ.; —

σκληρὰ [1]ἀντιτυπεόμενα. Ἡ δὲ νοῦσος γίγνεται μάλιστα ἐκ [2]τρωσμοῦ· γίγνεται δὲ καὶ ὁκόταν [3]τὰ ἐπιμήνια μὴ γενόμενα διὰ πολλοῦ χρόνου ἐξαπίνης καταρραγῇ. Ταύτῃ, ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, [4]ὄλυνθον ξηρὸν κόψας καὶ διασήσας ἐς ὀθόνιον ἐνδῆσαι καὶ διδόναι προσθέσθαι· καὶ ἐπὶ τὴν νείαιραν γαστέρα ψύγματα ἐπιτιθέναι, φυλασσόμενος μὴ φρίξῃ. Ἐπειδὰν δὲ τὸ ῥεῦμα στῇ, ἀγριελαίης φύλλα ἑψήσας ἐν [5]ὄξεϊ ὡς ὀξυτάτῳ, [6]διανιψάσθω τὰ αἰδοῖα· πινέτω δὲ γίγαρτα ἢ [7]ῥόα τὴν ἐρυθρὴν ἑψήσας ἐν ὕδατι, ὅσον ἡμικοτύλιον, ἢ μόρα τὰ ἀπὸ τοῦ βάτου τὰ ἐρυθρὰ ξηρήνας καὶ τρίψας λεῖα, μετὰ ἀλήτου σητανίου μίσγων ἴσον ἴσῳ, νῆστι διδόναι πίνειν· ἢν δὲ θέλῃς ἰσχυρότερον, σητανίου ξυμμίξας δύο μοίρας ἀλήτου πῖσαι καὶ μὴ λουέσθω· σιτίοισι δὲ χρήσθω ξηροῖσι καὶ οἴνῳ μέλανι [8]εὐώδεϊ. Ἢν δὲ οἰδέῃ πεπαυμένου ἤδη τοῦ ῥόου, φάρμακον πῖσαι κάτω· μετὰ δὲ τὸ φάρμακον τὰς ὑστέρας κλύσαι [9]τῷ ἀπὸ τῶν ὀλύνθων καὶ μετακλύζειν στρυφνοῖσι· κἢν ταῦτα παθοῦσα ὑγρανθῇ, θυμιήσθω ἕως ἂν ἀποξηρανθῇ.

quin etiam accidit cum menses diu retenti derepente affatim proruperint. Huic sic habenti grossum siccam, contusam et cribratam in linteo ligatam in subdititio apponendam exhibeto et imo ventri refrigerantia admoveto ea cautione ut ne inhorrescat. Postquam autem fluor constiterit, oleae agrestis foliis in acerrimo aceto decoctis pudenda perluat. Bibat autem vinacea, aut rhoen rubram in aqua decoctam ad heminae dimidiae mensuram, aut mora rubi rubra siccata et tenuiter trita cum farina setanea aequali portione mixta ieiunae potui exhibeto; quodsi valentius voles, setaneae farinae duas partes admisceto et propinato, neque lavet. Cibis autem utatur siccis et vino nigro suaveolenti. Si vero intumuerit, sedato iam fluore, medicamentum deorsum purgans propinato. A medicamenti potione uterum grossorum decocto, postea etiam acerbis colluito. Quodsi sic affecta adhuc humecta fuerit, suffitum, quoad exsiccetur, adhibeat.

ε'. Ῥόος ἐρυθρός. Ῥέει οἷον αἷμα νεοσφαγὲς καὶ θρόμβια διαλείποντα, ἄλλοτε δὲ [10]καὶ ἐκβράσσει, καὶ ἡ γαστὴρ ἡ νείαιρα ἐπαίρεται, καὶ [11]λεπτύνεται, καὶ [12]γηπελέει, καὶ σκληρύνεται, καὶ ἀλγέει ψαυομένη ὡς ἐλ-

5. Fluor ruber. Sanguis fluit, qualis recens iugulatae victimae et per intervalla sanguinis grumi, quandoque vero etiam cum impetu eum emittit, et venter imus intumescit et extenuatur mulier et debilissima est et induratur et

[1] ἀντιτυπόμενα. — [2] τῶν τρωσμῶν. — [3] τὰ — ὁκόταν omm. — [4] ὄλυνθον ξηρόν. — [5] ὕδατι. — [6] ἀλείψασθαι. — [7] ῥοιάν. — [8] οἰνώδεϊ. — [9] τό. — [10] καὶ ῥέον ἐκβρ. — [11] λεπτὴ γίνεται. — [12] γηνεμεῖ καὶ σκληρήνῃ.

θέρμην, uti V., libri 6. apud Littr.; — ἔχει omm. C. θ.; — ἀντιτυπεύμενα cod. θ.

ἡ δὲ νοῦσος — καταρραγῇ.] τρωσμῶν vulg., τῶν τρ., uti V., D. L. Lind.; τρωσμοῦ cod. θ.; — ἀπὸ πολλοῦ vulg., sed ἀπό omm. C. θ. Littr., malui διὰ πολλοῦ de meo scribere; ῥαγῇ cod. θ.

ταύτῃ — φρίξῃ.] ξηρήν vulg., ξηρόν L., Voss., Lind.; — κόψαι cod. θ.; — ἔνδησον C.; — διδόναι de meo adscripsi.

ἐπειδὰν — εὐώδεϊ.] ἢ pro στῇ C.; — ἀγριελαίου cod. θ.; — ὕδατι pro ὄξεϊ L., Vatt. Foësii, uti V.; — ὡς ὀξυτ. Parr. nonnulli, θ., Vatt. Foësii, Lind., Littr., ὡς om. vulg.; — καὶ ῥοιὰν (ῥόα Foës. in not., Lind., ῥόον C. H. supra lin. alia m. θ.) τὴν ἐρυθρὴν ἑψήσας (ἑψήσασα cod. θ.) ἐν ὕδατι (ὄξεϊ pro ὕδ. Foës. in adn., Lind.) ὡς ὀξυτάτῳ ἀλειψάσθω τὰ αἰδοῖα (ὡς ὀξυτ. ἀλ. τὰ αἰδ. om. θ.) ὅσον vulg.; ego ῥόα cum Foësio lego, ῥοῦν dedit Littr.: — tum ἢ ῥόα pro καὶ ῥόα dedi, propter vicina. — Dein τοῦ ante βάτου om. D.; — ξηράνας vulg., ξηρήνας Parr. aliquot, Lind., ξηρήνασα C.; — καί ante τρίψας om. θ.; — τρίψασα C.; — ἢν θέλῃς cod. θ.; — ἢν δὲ θέλῃς ἰσχυρότερον τιτάνου ξυμμίξας δύο μοίρας ἀλήτου ἐπιβαλὼν (ἐπιλαβών L. Lind., Voss.) πῖσαι vulgata, sed Corn., Foës., Lind., pro τιτάνου legerunt, aut dederunt σητανίου. Certum est τιτάνου pravam esse lectionem et vere eam emendavisse interpretes antiquiores; item certum ἐπιβαλών otiosum emblema alienum esse; itaque illud recepi, hoc eieci; — λούσθω cod. θ.; — οἰνώδεϊ vulg., ἐνώδει J., εὐώδει Vatt. Foësii; quos sequor.

ἢν — ἀποξηρανθῇ.] πιεῖν pro πῖσαι C. θ.; ἄνω pro κάτω C., Vatt. Foësii; — παθοῦσα om. C., ποιοῦσα Corn., Lind.; — ὑγιαίνῃ cod. θ.; ἀποξηρηωηι cod. θ., ἀποξηραίνῃ vulgo; de meo ἀποξηρανθῇ dedi; quippe magis placebat, quam ἀποξηραίνῃς, quod primum dare volueram.

5. ῥόος — τρέπεται.] τοιόνδε οἷον vulg., ego τοιόνδε reiicio; — νεοσφαγέος ex θ. Littréus; nolui hac in re de vulgata deflectere; Arist. hist. an. VII. 1. τὰ καταμήνια καλούμενα· τοῦτο δέ ἐστι αἷμα οἷον νεόσφακτον. Accuratius sane loco nostro κατασφαγέος et altero loco νεοσφάκτου dixeris; sed mirum tamen si utroque loco peccatum esset

κος, καὶ πῦρ ἔχει καὶ βρυγμός· ὀδύνη τε ἐς αὐτὰ τὰ αἰδοῖα καὶ τὸ ἐπίσειον καὶ ἐς τὸν κενεῶνα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τένοντας καὶ κοιλίην καὶ στῆθος καὶ τὰς ὠμοπλάτας, καὶ τἄλλα πάντα ἀλγέει, καὶ ἀδυναμίη καὶ [1] ὀλιγοψυχίη ἔχει, καὶ [2] ὁ χρὼς τρέπεται. Κατ' ἀρχὰς μὲν τῆς νούσου τάδε ἐπιλαμβάνει· ἢν δὲ μηκύνηται, ἐπὶ μᾶλλον [3] ἀσθενέει καὶ δῆλος ἡ νοῦσος καὶ τὰ κύλα ἐπανίσταται καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι. Ἡ δὲ νοῦσος λάζεται ἐκ τόκου μάλιστα, ἤν τι ἐν αὐτῇ [4] διακναισθὲν μὴ ἴῃ, ἀλλ' ἐνσαπῇ τε καὶ τρηχυνθῇ τὸ ἔμβρυον. Ταύτῃ κατ' ἀρχὰς ἢν ἐπιτυγχάνῃς, σπόγγον [5] κατατέγγοντα προστιθέναι ὁκόταν ᾖ ὀδύνη, καὶ ὀθόνιον λεῖον μαλθακὸν ὕδατι τέγγοντα ψυχρῷ ἐπὶ τὴν γαστέρα [6] ἐπιβάλλειν καὶ ὕδατι ψυχρῷ καταχεῖν καὶ τὴν κλίνην ἀπὸ ποδῶν ὑψηλοτέρην εἶναι καὶ στορέσαι ὧδε, καὶ τῶν γυναικείων, πειρώμενος ὅ τι ἂν [7] μάλιστα προσίηται, πιπίσκειν· τοῦ σελίνου τὸν [8] καρπὸν φῶσαι καὶ κόψαι καὶ σῆσαι καὶ ἐρύσιμον ὡσαύτως καὶ μήκωνος καρπὸν ξὺν ἀλφίτοισι σῆσαι, καὶ κνίδης καρπὸν ὡσαύτως καὶ τῆς ψώρας τῆς ἀγριελαίης καὶ κηκῖδα, καὶ πήγανον, καὶ ὀρίγανον, καὶ γλήχωνα ξὺν ἀλφίτοισι σῆσαι καὶ [9] φυρῆσαι καὶ

ad contactum velut ulcus dolet et febris et dentium fremitus detinet; dolor est ad ipsa pudenda, pubem, lateris inanitatem, lumbos, tendines, ventrem, pectus et scapulas, reliquaque omnia dolent, impotentia et animi demissio detinet et color mutatur. Circa morbi quidem initia haec accidunt. Quodsi producatur, sensim magis debilis fit mulier et morbus se prodit; partes sub oculis attolluntur et pedes intumescunt. Prehendit autem morbus maxime ex partu, si forte in ipsa vellicatus foetus non exit, sed intus computruerit, et asper redditus fuerit. In hanc si circa initia incideris, cum dolor adfuerit, spongiam madefactam adponito et linteum rarum molle, aqua frigida imbutum ventri iniicito, frigidaque perfundito, lectumque a pedibus excitatum sic sternito, medicamentumque aliquod ex his, quae mulieribus conducunt, facto eius periculo quidnam lubentissime assumat, propinato. Apii semen tostum contundito et cribrato et irionem eodem modo et peplii semen cum polenta cribratum et urticae semen similiter et oleastri scabiem, gallam, rutam, origanum, pulegium cum polenta cribratum ac subactum et farinae hordeaceae crassiores partes tostas et farinam triticeam

[1] ἀποψυχίη. — [2] ὠχρὸς στρέφεται. — [3] ἀσθενέει. — [4] διακνησθὲν ἴῃ. — [5] κατάγοντα. — [6] ἐπιβαλεῖν. — [7] ἄλλο. — [8] καρπὸν φῶσαι καὶ σῆσαι καὶ κόψαι. — [9] φυρῆξαι.

eodem modo, nec video eos loqui ita non potuisse. Dein διαλιπόντα cod. θ. et διαλάμποντα C. D. L. Q.' Lind., Littr.; ego ab his dissentio διαλάμποντα fortasse ex διαλιμπάνοντα originem traxit; — Foësio etiam displicebat διαλάμποντα interpretum. — Vulgo ἄλλοτε δὲ καὶ ῥόον (ῥέον L. [τὸ] ῥέον Lind., cf. lectt. V.) ἐρυθρὸν ἐκβράσσει inepte: ῥόον ἐρυθρόν emblema alienum est profectum ab homine qui obiectum verbi ἐκβράσσειν notare voluit, quod tamen est αἷμα ex antecedentibus repetendum; subiectum est mulier ipsa. Galenum h. l. ἐκβρήσσει legisse monet Foës. in adn.; — Articulum ante γαστήρ ex C. θ. adscripsit Littréus, vulgo omittitur; — λεπτή τε γίνεται cod. θ., cum praevio καί, sine quo lectio haec in pluribus mss. occurrit. Porro νηνεμεῖ vulgo, sed vere iudicarunt Glossam Galenicam νηπελεῖ· ἀδυνατεῖ huc spectare, itaque νηπελεῖ Ionice scripsi et cum Littréo recepi. Foës. ἀνεμεῖ, aut ἀνεμοῦται proponit, quae parum arrident. Vulgata σκληρύνει, σκληρύνεται cod. θ.; — ὡς ἕλκεος ceteri; — ταῦτα τὰ ἀ. vulg., sed cod. θ. Lind., Littr., ταὐτά; — τένοντα vulg., τένοντας Foësii coniectura est a Lind. recepta; — καὶ ἐκ τῶν ὤμων καὶ πλάστας πάντα ἀλγέει cod. θ.; — τούς pro τάς C.; — ἄλλα vulg., τἄλλα D. I. J. L., Voss., Lind., ἄλλα om. C., qui ἀλγέειν fert. Dein λιποψυχίη et λειποψ. sat multi codd., ἀποψύχη C., cf. lect. V., quod item ad λιποψ. spectat; — ὠχρός pro ὁ χρώς J. L.; uti V., στρέφεται vulg., τρέπεται G. θ. Littr.

κατ' ἀρχὰς — οἰδέουσι.] Cum Lind. μέν de coniectura adpono; — ταῦτα ἐπιλ. C. θ.; — μηκύνηται solus θ.; μηκύνει cett.; vulgo ταῦτα πάντα ἐπὶ μᾶλλον, τάδε Q.' Lind., sed ταῦτα πάντα omm. non pauci codd., inter quos V.; — in D. τάδε πάντα al. m.; — ἐπὶ μᾶλλον ἀσθενέει, sed ἀνθέει cod. θ. Littr., mihi falsa videtur lectio codicis θ.; καὶ δῆλος ἡ νοῦσος non spectat ad fluxum ipsum, sed ad universum mulieris habitum. Ceteri τὰ κοῖλα, de meo τὰ κύλα.

ἡ δὲ νοῦσος — ἔμβρυον.] λάζυται cod. θ.; — διακνησθέν vulg., διακναισθέν τε μὴ ἴῃ cod. θ.. ᾖ C.; — ἐνσάπηται (ἐνσαπῇ τε C., ἐνσήπῃ τε cod. θ.) καὶ τρηχυνθῇ (τρυχυνθῇ, al. m. τρυχωθῇ D., τρυχωθῇ C. D. K. L. θ. Lind., Littr.) vulg.; — sane vera lectio est vulgata; τρυχωθῇ post ἐνσαπῇ incongruum est.

ταύτῃ — πιπίσκειν.] τὸν σπόγγον Ald. C., τῶν σπόγγων cod. θ.; — ὁπόταν ἡ ὀδ. ᾖ cod. θ., ἡ pro ᾖ in vulg. lect. Ald. et codd. nonnulli; — Vulgo: ὀθόνιον λ. μ. καθεψῶν ὕδατι τέγγοντα; pro καθέψων Corn., Foës., καταξύων, L. Lind. καταψῶν; Littr. κνηστόν legit, sed locum dubium esse dicit; equidem emblema alienum agnosco in καθέψων idemque otiosum. Qui καταψῶν, καταξύων restituere voluerunt, non animadverterunt accusativos vicinos. Porro τήν ante γαστ.

κρίμνα [1] *ἀπ' ἀλφίτων ἁδρὰ φῶξαι καὶ πύρινα καταλέσας, καὶ τυρὸν αἴγειον* [2] *περιξύσας τὸ αἶσχος,* [3] *τῶν μὲν ἄλλων ἴσον ἑκάστου μίσγε, ὀριγάνου δὲ καὶ πηγάνου καὶ ψώρας καὶ κηκίδος ἥμισυ· ταῦτα πιπίσκειν νῆστιν πρωῒ πρὸ τῆς κινήσιος· κιρνάναι δὲ χρὴ καὶ ἐς χρῖσιν, ἢν δριμέα ἴῃ· καὶ κυκεῶνα διδόναι· ἓν μὲν τοῦ φαρμάκου μέρος ἔστω, ἓν δὲ τοῦ τυροῦ, ἓν δὲ τῶν ἀλφίτων· ἐς ἑσπέρην δὲ τοῦ μέλιτος ξυμμίσγοντα πιπίσκειν. Καὶ ἄχρι μὲν ἂν* [4] *ἔχηται τῇ νούσῳ καὶ τὸ αἷμα συχνὸν* [5] *ἴῃ καὶ διαλείπῃ ὀλίγον χρόνον καὶ ὀδύναι ὀξεῖαι ἴσχωσι, ταῦτα* [6] *χρὴ ποιέειν. Ἢν δὲ τὸ αἷμα ἔλασσον ῥυῇ καὶ* [7] *διὰ πλέονος χρόνου, πιπίσκειν ἃ δὴ κάτω ὑποχωρέει ἢ ἄνω, καὶ πυριῆν τὰ αἰδοῖα βληχροῖσι πυριήμασι ὡς ἂν δοκέῃ ἑκάστοτε καιρὸς εἶναι, καὶ ζειὰς ἐρείξαντα ξὺν τοῖσι κελύφεσι καὶ ὀλύνθους* [8] *ἐαρινοὺς αὐήναντα κόψαι καὶ σῆσαι καὶ ἐλαίης φύλλα ὁμοίως, ἴσον ἑκάστου* [9] *καὶ καταπλάσσειν, καὶ γάλα πιπίσκειν* [10] *βόειον, ἢ ἑφθὸν, ἢ ὠμὸν,* [11] *πρὸς τὸ ὀρθῶς ἔχον ὁρῶν καὶ ὡς ἂν καιρὸς δοκέῃ εἶναι.* [12] *Ἡ δὲ νοῦσος βληχρὴ καὶ θανατώδης· παῦραι δὲ διαφεύγουσι.*

ς'. Ὁκόταν γυναικὶ αἷμα ῥέῃ [13] *ἐκ τῶν ἄρ-*

commolitam, caseumque caprinum abrasis sordibus, reliquorum quidem singulorum parem portionem misceto, origani vero et rutae et scabiei et gallae dimidium; haec mane ieiunae antequam moveatur potui exhibeto. Miscere autem oportet ad illinendum quoque, quando acria prodeunt; et in cyceone danda. Sit autem medicamenti pars una, casei una, polentae una. Sub vesperam autem melle ammixto potui exhibenda. Et haec quidem facienda quoad morbus detineat et multus sanguis pauco intermisso tempore fluxerit, gravesque dolores tenuerint. Sin vero parcior sanguis et longiore tempore intermedio fluxerit, quae sane deorsum aut sursum secedunt propinato, pudendaque lenibus fomentis, ut semper occasio tulerit, foveto. Et zeam una cum cortice contusam et vernales grossos siccatas, tusas et cribratas et oleae folia similiter, singulorum aequales partes ex cataplasmate admoveto. Lacque bubulum, aut coctum, aut crudum propinato, ut opportunum esse videbitur ad id quod probe habet attendendo. Morbus autem languidus et letalis est, paucaeque ex eo evadunt.

6. Quando mulieri sanguis fluit ex articulis

[1] ἐπ' ἀλφ. — [2] περιξύσαντα. — [3] καὶ τῶν. — [4] ἀρχῆς ἔχηται. — [5] ἴῃ διάλειπον. — [6] χρή om. — [7] δι' ἐλάσσονος. — [8] ἠρίνους. — [9] καί om. [10] βόειον abest. — [11] καὶ πρὸς τὸ ὀθῶς ἔχον ὁρῶν ὡς ἂν π. — [12] καὶ ἡ νόσος δοκέῃ βληχρὴ καὶ θαν. ὀλίγοι δὲ τῆς τοιαύτης νόσου διαφ. — [13] ἀπό.

ex θ. Littr.; — *ἐπιβαλεῖν* vulg., *ἐπιβάλλειν* C. θ. Littr.; — *ἀπὸ ποδῶν* vulg., *ἀπὸ τῶν π.* cod. θ. Littr.; — *μάλιστα* cod. θ., *μᾶλλον* vulg., sed om. F., *ἄλλο* pro *μᾶλλον.* uti V., alii nonnulli. In seqq. *τὸν καρπὸν φῶσαι καὶ κόψαι καὶ σῆσαι* de meo effeci e vulg., quam e V. notavi, — *τὸν κ. κόψαι καὶ φῶσαι σήσαντα* cod. θ. Littr. — Dein *ξὺν ἀλφ. σήσας* vulg., ubi de meo *σῆσαι* scripsi; — *τῆς ἀπὸ ἐλαίης* cod. θ. Littr., *τῆς ἀγριελαίης* vulg.; — *καὶ ὀρ.* om. θ.; — *καὶ γλ.* om. K.; — *καὶ γλ. ἐν ἀλφίτοισι* vulgo, de meo *ξύν* dedi, uti supra legitur; — *φορύξαι* nonnulli libri; — *ἀπ' ἀλφίτων* cod. θ., Littr., vulgatum e V. notavi; — Foësius adnotat Galenum in Gloss. hunc locum respicere, vid. in voce *κρίμνα*; — *φῶσαι* C. J.; — *πυανά* Littr. ex θ., pro *πύρινα*; — *περιξέσαντα* vulg., *περιξύσας* cod. θ.; — *καὶ τῶν μὲν ἄλλων* vulg., sed *καί* omm. θ. Littr.; — *ὀρίγανόν τε καὶ πήγανον* vulg., genitivos dedit Littr. ex θ.; — *πίνειν νῆστιν* vulg., *πιπίσκειν* de meo dedi; — *πρωῒ νῆστιν* cod. θ.; — *ἐς χρῆσιν* vulgo, *ἐς κρῆσιν* cod. θ., vitiosum utrumque; vicina docent *ἐς χρίσιν* legendum esse; *ᾖ* pro *ἴῃ* C.

καὶ ἄχρι — ποιέειν.] *καὶ ἄχρι μὲν ἂν* (*ἄν* om. C.) *ἀρχῆς* (*ἐν ἀρχῇ* pro *ἂν ἀρχῆς* cod. θ. Littr.) vulg.; — mihi illud *ἀρχῆς* vulgatae ex ipso *ἄχρι* natum et delendum videtur; — *διαλείπων* vulg., *ἀδιάλειπτον* Vatt. Foësii, *διαλίπῃ* cod. θ., *διαλείπῃ* Littr.

ἢν δὲ — εἶναι.] *δέ* om. K.; — *προΐοι* pro *ἐλ. ῥυῇ* C.; — *καὶ δι' ἐλάσσονος χρόνου* omnes, sed contrarium legendum esse rerum nexus docet; — *δεῖ — ὑποχωρέειν* D.; — *ἠρίνους* F. G. H. Lind., *ἐρίνους* vulg., *ἐριναίους* C., *ἐρινεούς* Littr.; Foësius Latine expressit *ἐρινεοῦ*, sed credo in corruptis formis latere *ἐαρινοὺς*, *ἠρινούς*, quorum illud dedi; cf. § 9. *ὄλυνθοι χειμερινοί.* Dein *καί* ante *καταπλάσσειν* C. θ., *καί* om. vulg.; — *πεπ. καὶ ἑφθὸν* (*κάθεφθον* cod. θ. sine *καί*) *βόειον* (*βόϊον* cod. θ.) *ἢ ὠμόν* C. θ., *βόειον* omm. libri nonnulli; — *ἢ ὠμὸν ἢ ἑφθόν* J.; — *καὶ πρός* vulgo, sed *καί* omm. J. θ.; — *πρὸς γάρ* J.; — *ὁρῶν* vulgo om., sed Ald., Lind., Littr., et plures codd. ferunt; *ὁρᾶν χρή* J.; — *καί* ante *ὡς* om vulg., dedit Littr. ex θ.

ἡ δὲ νοῦσος — διαφεύγουσι.] *καὶ* (*καί* omm. θ. Littr.) *ἡ* (*ἥδε* pro *ἡ* Lind.) (addit *τέ* cod. θ.) *νοῦσος δοκέει βλ. εἶναι καὶ θαν.* (*οὐ θαν.* Lind.) vulg. Equidem *δοκέει* et *εἶναι* pro emblematis alienis repudio. Dein *παῦραι* C. H. θ., *ὀλίγαι* vulg.; — *τῆς τοιαύτης νούσου διαφ.* vulg., sed *τῆς τ. ν.* omm. C. H. θ. Littr.

6. *ὁκόταν — αἷμα.*] *ὑπὸ* (*ἐκ* cod. θ. Littr., *ἀπό* Lind.) *τ. α. ὑπὸ τ. διαφθορυῖα* (*διεφθορυίῃ* Lind. et Littr. ex θ.; qui *διεφθὸν ῥυῃ*) *ἢ ἀπὸ* (*ὑπό* F. θ. Littr.) *τοῦ* (*τοῦ* omm. C. K. θ.) *πόνου* (*νούσου* cod. θ. Littr.) vulg.; — *δ' ἔνιοι τοῦτο τῶν ἰητρῶν* vulg., sed *τῶν ἰητρῶν* omm. C. θ.; ego

θρων ἀπὸ τόκου, διεφθορυίῃ, ἢ ὑπὸ [1] πόνου, — οἴονται ἔνιοι τῶν ἰητρῶν ῥόον εἶναι, τὸ δ' ἐστὶ ἑτεροῖον, — τὸ μὲν γὰρ ἐκ τῶν [2] ἄρθρων καὶ τῆς ὀσφύος καὶ ἰσχίου κολλῶδες ὁμοῦ τῷ αἵματι· κεῖνο δὲ ἀπὸ ὑστερέων καὶ κοιλῶν φλεβῶν, καθαρὸν αἷμα. [3] Ταύτῃ χρὴ ὑποθυμιᾶν, — ζειὰς κατερείξαντα ὅσον ἡμίεκτον, ὄξεϊ φυρῆσαι [4] ὀλίγῳ, ὅκως μὴ κατὰ πᾶν ὑγρήνῃς τὰς μήτρας, καὶ τοῦ θείου ὁκόσον ἡμιοβόλιον μίξας πρὸς τὰς ζειὰς τετριμμένας καὶ τῷ ὄξεϊ φυρήσας, τὴν νύκτα τίθει· [5] πρωῒ δὲ πῦρ πολλὸν κατακαύσας, ἐπιτιθέναι· [6] καὶ φλόμου βύσματα ἀπὸ ἐλαιηρῶν κεραμίων καὶ ἀπὸ τοῦ κνάφου τῶν κναφέων ξύμμισγε καθαρσίων καὶ τοῦ καρποῦ τοῦ ὄφιος· ἀφαιρέων δὲ τοῦ πολλοῦ τοῦ πυρὸς καίειν· οὕτω γὰρ ἂν καπνίσαις μάλιστα. Διφρὸν δὲ χρὴ ὀπηέντα εἶναι καὶ ἀμφιΐζεσθαι τὴν γυναῖκα περιστειλαμένην εἵμασι, ὡς ἂν μὴ παραπνέῃ· ἐπὶ δὲ τὸ πῦρ ἐπιπάσσειν τὸ ξὺν τῷ ὄξεϊ καὶ τοῦ καρποῦ τοῦ ὄφιος. Καὶ σμύρνα δὲ μισγομένη ἐνεργὸν καὶ [7] παύει τὰ αἰδοῖα θυμιητὸν αἱμάσσεσθαι. Ἢν δὲ ἅλις ἔχῃ, ἐρυσίμου καρπὸν πεφωσμένον τρῖψαι καὶ ἐν οἴνῳ διδόναι.

ex partu, abortione, aut ex labore; putant medici nonnulli fluorem esse, est vero diversum quid; — quod enim ex articulis et lumbis et coxendice profluit una cum sanguine viscidum quid habet; quod vero ex utero et venis cavis prodit, sanguis purus est. Huic per inferiora suffitus parandus. Zeae contusae semisextarium pauco aceto subigito, ut ne penitus uterum humectes, etiam sulphuris semiobolum ad zeas contritas admixtum et aceto subactum per noctem deponito. Mane vero accenso multo igne impone et verbasculum quo dolia olearia obturant et fullonum sordes admisce et ophios semen; — de ignis vehementia vero detrahens urere debes; ita enim maxime fumum excitaveris. Sellam autem pertusam esse oportet, in qua mulier circumtecta, ne vapor praetervehatur, consideat. Medicamentum vero cum aceto paratum et ophios semen in ignem inspargito. Quin etiam myrrha admixta efficax est, quae etiam suffitu cruorem ex pudendis abstergit. Quodsi satis esse videatur, erysimi semen torrefactum, tritum ex vino exhibeto.

ζ'. Ῥόος πυρρός. Ῥέει οἷον ἐξ ᾠοῦ [8] εἰδεχθέος πουλύ τε καὶ δύσοδμον, καὶ αἱ ὑστέραι φλεγμαίνουσι, καὶ ὀδύνη ἐκ τῆς ὀσφύος καὶ τῶν βουβώνων, καὶ τὰ [9] ὑπερχόμενα πολλὰ καί, ἢν μὴ ἀπαλλάσσηται, ταχὺ ῥέοντα· [10] ἀλλ' ἢν καὶ χρόνος ἐγγένηται, τὰ [11] ἀπιόντα σήπεται ὡς οἷόν τε μάλιστα· [12] ῥεῖ γὰρ οἷον ἀπὸ κρεῶν ὀπτῶν [13] χυμός· ἅμα δὲ τούτοισι πυρε-

7. Fluor fulvus. Copiosum et graveolens tanquam ex ovo putrido effluit; uterus inflammatione laborat, dolor ex lumbis et inguinibus erumpit, quae prodeunt copiosa sunt et, nisi liberetur, celeriter fluentia. Quin et si tempus accedat, quae effluunt quam maxime putrescunt; nam tanquam carnium assatarum succus effluit et una cum his febres vehementes et rigores

[1] τοῦ πόνου. — [2] ἄρθρων ἐστὶν ἑτεροῖον κἀκ τῆς ὀσφύος. — [3] ταύτῃ. — [4] ὀλίγον. — [5] πρὸς δὲ πολλὸν κατακ. — [6] καὶ φλόμου om. — [7] παύειν. — [8] εἰδεχθέος om. — [9] ἐπερχόμενα. — [10] ἀλλὰ καί. — [11] λείποντα. — [12] ῥιγέη γάρ. — [13] χυμὸς ἐπιρρέει.

et δ' et τοῦτο deleo; — τοῦτο μὲν ἐκ vulg., τὸν μὲν γὰρ ἐκ cod. θ., quod dedi τόν in τό mutato; — ὑπὸ ὑστ. E.; — [τῶν] ὑστ. Lind.

ταύτῃ — μάλιστα.] ταύτην vulg., ταύτῃ C. K. V.; — ὑποθυμιῆν vulg., ὑποθυμιᾶν cod. θ. et V.; — ὄξει δὲ φυρ. cod. θ.; — ὀλίγον om. idem; — καθάπαν K., κατάπαν E.; — καί ante τῷ ὄξει φυρήσας om. θ.; — σύνθες C. θ. pro τίθει; — καὶ ἐπὶ πῦρ ἐπιτ. cod. θ., otiose; — καὶ φλόμου idem et Littr., vulgo om.; — γνάφου C. θ.; — νάφου τοῦ κναφέων J.; — γναφέων C. θ.; — ἀφαιρέειν δὲ τὸ πολλὸν τοῦ πυρὸς καὶ καίειν vulg., sequor cod. θ.; — καὶ μὴ καίειν Corn., Lind.; — καπνιῶν (καπνιᾷν Lind.) δὲ μάλιστα vulg., καπνίσαις γὰρ ἂν μάλιστα cod. θ., quod natum puto ex eo quod exhibui.

διφρὸν — ὄφιος.] δέ om. K.; — ὀπ. omm. plura mss.; — ἀμφιέζεσθαι C. θ.; — ὡς ἂν μή cod. θ., ἄν om. vulg.

καὶ σμύρνα — αἱμάσσεσθαι.] παύειν vulg., παύει cod. θ., Littr. [καὶ] τὰ α. Lind. — Ceteri τὸ θυμιητόν, sed τό delendum erat, officiebat sensui loci.

ἢν — διδόναι.] πεφωγμένον D. θ.

7. ῥόος — διαφεύγουσι.] Vulgo iungitur ῥόος πυρρὸς ῥέει κ. τ. λ. sed ῥόος πυρρός, inscriptio est. — Cod. θ. κάκοδμον et ὀδύναι fert; — ἐπερχόμενα vulg., ἀπερχόμενα C. θ.; — ταχὺ ῥαίων cod. θ.; — ἀλλ' εἰ vulg., ἀλλά sine εἰ codd. nonnulli, Littréus de suo ἤν pro εἰ; — ante χρόνος om. καί cod. θ.; — ἐνγίνηται idem; — ἀπιόντα cod. θ. Littr., vul-

τοὶ ἰσχυροὶ καὶ ῥίγεα· ἐκ δὲ τῶν τοιῶνδε ῥόων αἱ μὲν πολλαὶ ἀπόλλυνται, ὀλίγαι δὲ διαφεύγουσι. Ἢν οὖν ἐν ἀρχῇ παραλάβῃς, θεραπεύειν ὧδε χρή· ἢν μὲν ἀπύρετοι ἔωσι καὶ ἰσχύωσι, ἐλλεβορίζειν· ὅταν δὲ γένηται, διαλιπόντα ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας κάτω πῖσαι φάρμακον. Μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν [1]διαιτᾶν ὧδε, ὅκως τὰ ῥεύματα ὑδαρέα [2]ἔσται καὶ λιπαρά· πρωῒ μὲν νήστι διδόναι τῶν φαρμάκων τι πίνειν ἐπ' οἶνον ἐπιπάσσων, ὧν ἂν ἐγὼ γράψω πρὸς ῥόον· μετὰ δὲ τὸ φάρμακον [3]τῇ ἄλλῃ διαίτῃ θεραπεύειν, τὰς δὲ ὑστέρας θεραπεύειν [4]ὧδε· ἢν μὲν φλεγμήνωσι καὶ ξυμμεμύκωσι, πυριᾶν χρὴ μαλθακῇσι τῇσι πυρίῃσι, μέχρις οὗ τὸ στόμα τῶν μητρέων μαλθακὸν γένηται· μετὰ δὲ τὰς πυρίας, κλύζειν τῶν κλυσμάτων ὁκοίοισι ἂν δοκέῃ δεῖσθαι, ἤν τε καθαρτικωτέροισι ἤν τε μαλθακωτέροισι· μετὰ δὲ τοὺς κλυσμοὺς μαλθακτήρια προστιθέναι· ἢν δὲ μὴ εὔλυτον τὸ στόμα γένηται, πυριᾶν καὶ μαλθάσσειν προσθέτοισι ὧν ἂν ἐγὼ γράψω, μέχρις ἂν [5]ἀναστομωθῇ. Ἢν δὲ [6]μὴ πρὸς ταῦτα παύηται τὰ ῥεύματα, καθαίρειν τὴν κεφαλὴν καὶ ἢν μὲν [7]ἄπυρος ᾖ, ὄνου γάλα πιπίσκειν καὶ διαιτᾶν λαχάνοισι ἑφθοῖσι καὶ ἡμέροισι καὶ ἀγρίοισι, πλὴν σκορόδων καὶ πράσων καὶ κράμβης καὶ ῥεφάνου τῆς μακρῆς, — θαλασσίων δὲ βάτῳ τῷ λείῳ, σκορπίῳ, γόγγρῳ, νάρκῃ, ἐγχέλυϊ, ψήσσῃ, κωβιῷ, ἕψειν δὲ χρὴ [8]ξὺν κρομμύοισι καὶ κοριάνοισι, ἐν ἅλμῃ γλυκείῃ καὶ

corripiunt. Ex huiusmodi fluoribus multae pereunt, paucae vero evadunt. Quodsi igitur initio in manus sumpseris, ad hunc modum curare oportet. Si quidem febre careant et viribus valeant, veratrum exhibendum. Ex quo intermissis tribus aut quatuor diebus medicamentum deorsum purgans exhibendum. Post purgationem autem haec victus ratio instituí debet, ut quae fluunt aquosa sint et levia. Mane quidem ieiunae medicamentum aliquod ex his, quae ad fluorem describam, exhibendum, aut vino inspersum bibendum. Post autem exhibitum medicamentum, reliqua ad curationem victus ratio instituenda; uterus vero ad hunc modum curandus. Si quidem inflammatus fuerit et conniveat, fomento emollientia, quoad uteri os molle evadat, admovere oportet. A fomentis collutiones, quibus opus esse videbitur, sive magis purgantibus, sive magis emollientibus, infundendae. Post collutiones emollientia in subdititio apponenda. Quodsi os non facile solvatur, fomentis et subdititiis, quae ego describam, emolliendum, quoad apertum sit. Quodsi ex his fluxiones minime sedentur, caput purgandum, ac si quidem febris expers sit, lac asininum propinandum et victus ratio instituenda ex oleribus coctis tum domesticis, tum agrestibus, allio excepto, porro, brassica et raphano longo. Ex marinis autem raia laevi, scorpio, congro, torpedine, anguilla, passere, gobio. Percoquendi autem sunt cum cepis et co-

[1] διαιτᾶν ὀφείλεις ὧδε. — [2] ἔστι λιπ. — [3] ἐν τῇ. — [4] ὧδε χρή. — [5] στομωθῇ. — [6] πρὸς ταῦτα μή. — [7] ἢ ὄνου γ. — [8] ἐν.

gatam e V. notavi; — sed omnes σήπει, pro quo de coniectura σήπεται repono; — ῥιγέει (ῥεῖ cod. θ.) γὰρ καὶ (καί om. θ.) οἷον ἀ. κ. ὀπτῶν (ὠμῶν cod. θ.) χυμὸς ἐπιρρέει (ἐπιρρ. omm. C. θ.) ἅμα vulg, textum descripsi, quemadmodum Littr.; — τοιῶνδε cod. θ., τοιούτων vulg.

ἢν οὖν — φάρμακον.] ἢν οὖν cod. θ., κἢν μέν vulg.; — ἐνέωσι cod. θ.

μετὰ — ἀναστομωθῇ.] εἶτα μετὰ τὴν καθ. cod. θ.; — διαιτᾶν (διαίτην cod. θ., διαιτῆν C., διαιτῆν Littr.) ὀφέλεις (ὀφ. omm. C. θ. Littr., ὀφέλει D. H.) ὧδε vulg.; — ἐστί L. Lind. — Ad καὶ λιπαρά Foës. adnotat alios λεπτά legere, se vero λιπαρά intelligere de levibus, blandis. Difficile iudicium est in descriptione eiusmodi materiae et quamquam ὑδαρέα et λιπαρά de eodem fluore dicta mireris, aleae plenum est de vulgata decedere; — διδόναι δὲ πρωῒ μὲν (μέν om. θ.) νήστει C., νήστι cod. θ.; — φαρμ. ἢ πίνειν vulg., τι pro ἤ cod. θ., Littr.; — ἃ. pro ὧν ἂν cod. θ.; — ἐν τῇ ἄλλῃ vulg., sed ἐν omisi cum Ald. C. θ.; — διαίτῃ θεραπεύειν δὲ τὰς ὑστέρας ὧδε ἢν κ. τ. λ. cod. θ.; καὶ τὰς ὑστέρας sine δέ C.; — ὧδε χρή L. Lind.; — φλεγμήνωσι καὶ ξυμμηκύνωσι πυριᾶν χρὴ μαλθακῇ εἰ τῇσι πυρ. cod. θ., unde recepi φλεγμήνωσι pro φλεγμαίνωσι et πυριᾶν pro πυριῆν, fert autem πυριᾶν etiam V.; — τῇσι δὲ (τῇσιδε l.) πυρ. Ald., scripti libri nonnulli; — μέχρι τὸ στόμα, εὔλυτον καὶ ὁ στόμαχος μαλθακὸς γένηται cod. θ. sine τῶν μητρέων; — ἢν δὲ τὸ στ. μὴ εὔλ. γένηται cod. θ.: in vulg. item γίνηται, sed D. γένηται, quod recepi; — μέχρις ἂν στομωθῇ mutatum in μέχρις ἀναστομ. alia m. H.; — ἂν om. θ.; — στομωθῇ codd. nonnulli.

ἢν δὲ μὴ — πολλοῖσι.] πρὸς ταῦτα μή. uti V., codd. Parr. 6., θ.; — καὶ οὕτως (οὕτω C. J. θ. Littr.) διαιτῆν (διαιτεῖν C. Voss.) ἢν μὲν ἄπυρος ᾖ (ἢν μὲν δυσουρέῃ cod. θ., Littr.) ὄνου γάλα πίνειν· λαχάνοισι vulg. Sed haec oratio turbata est, itaque de coniectura refeci. Tum ῥαφάνου

λιπαρῇ δίεφθα· κρεῶν δὲ μάλιστα μὲν [1] συὸς, δεύτερον δὲ ἀρνὸς ἢ ὄϊος, ἑφθοῖσι μᾶλλον ἢ ὀπτοῖσι καὶ τοῖσι ζωμοῖσι· οἴνῳ λευκῷ μελιχρῷ [2] ὑδαρέϊ· λουτροῖσι πλὴν τῆς κεφαλῆς, μὴ λίην θερμοῖσι, μηδὲ πολλοῖσι. Ἢν δὲ πρὸς ταύτην τὴν δίαιταν τῆς [3] μὲν ἑλκώσιος καὶ τῆς φλεγμασίης ἀπαλλάσσωνται, ὑγραὶ δ' ἔωσι αἱ μῆτραι, ἀντὶ μὲν λουτρῶν ἀλουσίῃσι, ἀντὶ δὲ κιρρῶν οἴνων μέλασι, ἀντὶ δὲ ὑδαρεστέρων ἀκρητεστέροισι, ἀντὶ δὲ ἀλφίτων ἄρτοισι, ἀντὶ δ' ἰχθύων κρέασι ὀπτοῖσι καὶ σιτίοισι πᾶσι τοῖσι ξηραντικοῖσι, οἷσί περ ἐπὶ τῇσι διαρροίῃσι χρεόμεθα· κλυσμῶν ἀπηλλάχθαι πάντων, πλὴν οἴνου καὶ ὕδατος· θυμιῆσθαι δὲ τοῖσι στυπτικοῖσι· ἄριστον δ' ἐν γαστρὶ ἔχειν. Ἢν δέ τις [4] νεῆνις ἦ, ἐμέτους νήστιας, πυκνὰ δὲ [5] ἀπεμέειν καὶ μετέπειτα ἀριστίζεσθαι σμικρόν. Αὕτη [6] τῶν ῥόων τῶνδε ἡ δίαιτα.

η'. [7] Ῥόος λευκός. Ῥέει λευκὸν ὡς ὄνου οὖρον καὶ ἐν τῷ προσώπῳ οἰδήματα καὶ τὰ ὑποφθάλμια οἰδέει ἄμφω, ὑδρωποειδέα τε καὶ οὐ πάνυ εὐειδέα τὰ ὁρεύμενα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὸ λαμπρὸν ἄπεστι καὶ [8] γλαμυροὶ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀμβλυώσσοντες καὶ τὸ χρῶμα ἀφυῶδες καὶ φλυκταινοειδὲς καὶ ἡ γαστὴρ ἐπανοιδέουσα ἡ νείαιρα καὶ ἐν [9] τῇσι γνάθοισι κατὰ σμικρὸν ἐρυθροειδέα τε καὶ σμικρὰ καὶ ὑδαρέα καὶ πονηρὰ καὶ ἐν τοῖσι σκέλεσι οἰδήματα καὶ, ἢν [10] πιέζῃς τῷ δακτύλῳ, ἐμπλάσσεται ὥσπερ ἐν σταιτὶ καὶ τὸ

riandro in muria dulci et pingui. Carnibus autem utendum suillis maxime, dein vero agninis aut ovillis, elixis potius cum iure quam assis. Vino albo mellito, aquoso. Balneis excepto capite non admodum calidis, neque multis. Quodsi sub hac victus ratione uterus humectus fuerit et ab ulceratione quidem et inflammatione liberetur, pro balneis his abstinendum, pro vinis fulvis nigris utendum et pro dilutioribus meracioribus, pro polenta panibus, pro piscibus carnibus assatis, cibisque omnibus desiccantibus, quibus in alvi profluviis utimur. Collutionibus omnibus, praeterquam vino et aqua abstinendum. Suffitus autem ex adstringentibus parandi. Optimum est, ut concipiat. Quodsi iuvencula fuerit, frequenter vomitus ieiunae provocandi, deinde paulum prandendum. Atque ista victus ratio his fluoribus est accommodata.

8. Fluor albus. Quod effluit album est velut asini urina, facies intumescit et partes sub oculis utrisque, et partes oculi, quae apparent, quales hydrope laborantibus, et aspectu deformes, et splendor abest, oculi gramiosi et caligantes, corporis superficies colore apuam referens et pustulosa; venter imus in tumorem sublatus, in maxillis sensim excitantur rubores parvi, aquosi et maligni et in cruribus tumores, quos si digito presseris, nota affigitur non secus atque in farinae massa aqua subacta; os salivae plenum est; cum vero ieiunae fuerint, oris ven-

[1] συός. — [2] ἢ ὑδ. — [3] μέν om. — [4] νεᾶνις. — [5] ἐμέειν. — [6] τῶν om. — [7] περὶ ῥοῦ λευκοῦ, ῥόος λευκός. — [8] γλαφυροί. — [9] τοῖσι. — [10] πιεζῇς.

vulg., ῥεφάνου C. θ. Littr. cf. Ammon. ed. Valck. p. 122.; — δέ ante βάλου omm. C. θ. Littr.; — κωβίῳ pro τῷ λειῷ cod. θ.; — ἐν κρομμύοισι vulgo, de meo ξὺν κρομμ.; — κοριάνοισι codd. 5., κοριάννοισι vulgata; — ῥυπαρῇ pro λιπαρῇ D. Q.' Lind. — Post λιπαρῇ vulgo δίεφθα (διεφθῶν C.), pro quo Lind. διέφθῳ, sed διέφθῳ ad ἅλμῃ relatum mihi inauditum est, sine dubio ἕψειν — δίεφθα iungere oportet; — κρεῶν δὲ μᾶλλον D.; — δεύτερα K.; — ἀρνοῦ vulg., sed ἀρνός Littr. e non paucis codicibus; — τοῖσι ante ζώμοισι om. Littr. cum θ., sed τοῖσι non est otiosum; quippe additum significat τοῖσι τούτων ζωμοῖσι; — μελιχρῷ (μελίχροϊ C.) ἢ (ἤ omm. C. θ. Littr.) ὑδ. vulg.; — λουτροῖσι om. θ.; — πλήν C. θ.; — ἄνευ cett.

ἢν δὲ — ἔχειν.] δὲ ὦσι ceteri; — ὑστέραι cod. θ. pro μῆτραι; — δὲ ἰχθύων vulg., sequor θ.; — ὀπτοῖσι om. idem; — δὲ post θυμιῆσθαι om. θ.; — δ' ἐν idem, δὲ ἐν cett.

ἢν δὲ — δίαιτα.] τις om. J.; — νεᾶνις vulg., νεήνις C., νεῆνις Littr.; — δὲ ἐπεμέειν vulg., quod ineptum; sequor C. θ.; — μετὰ τοὺς ἐμέτους pro μετέπειτα cod. θ.; — σμικρόν Ionice Littr. ex C. θ.; — τῶν ex θ. Littréus, vulgo om. Vulgata τυγχάνει δίαιτα, sed τυγχάνει omm. C. θ.; — ἡ ante δίαιτα de meo adieci.

8. ῥόος λευκὸς — δύνανται.] Cf. de nat. mul. § 15. cum hoc capitulo et sequenti; — tum etiam cum decimo; — ῥεῖ ὡς sine λευκόν cod. θ.; — δέ pro τε D.; — τὰ τῶν ὀφθαλμῶν vulg., pro quo τὰ ὁρεύμενα C., τὰ ὁρώμενα cod. θ.; — credo scriptum fuisse τὰ ὁρεύμενα τῶν ὀφθαλμῶν, quod repono, dictum puto de partibus oculorum a palpebris non contectis; — γλαφυροί L., uti V.; — τοῖσι γνάθοισι Ald. et libri nonnulli scripti, inter quos V.; — ὡς ἐν σταιτί cod. θ.; — τό ante στόμα om. θ.; — πτυάλου ἐμπίμπλανται καρδιωγμοί τε (δέ h. l. solus V., quod recepi) ὅταν νήστις ἦ καὶ ἐμέουσι οἷον ὕδωρ ὀξύ cod. θ.; — ἢ καὶ ἐμέωσι

στόμα σιέλου ἐμπίπλαται· καρδιωγμοὶ [1] δὲ, ὁκόταν [2] νήστιες ἔωσι, καὶ ἐμέουσι οἷον ὕδωρ ὀξύ· καὶ ἢν [3] πρὸς ἄναντες πορευθῶσι, θᾶσσον ἆσθμα ἔχει καὶ πνὶξ, καὶ σκελέων ἀπόψυξις καὶ γουνάτων ἀκρασίη καὶ ἐν τῷ στόματι ἄφθαι καὶ ἡ ὑστέρη παρὰ λόγον ἀνεστόμωται καὶ ἐμπέπτωκε ἐν τῷ στόματι [4] βάρεα ὥσπερ μόλιβδος· καὶ διὰ τῶν μηρῶν διατείνουσι ὀδύναι καὶ ἀποψύχεται πάντα τὰ κάτω ἀπὸ νειαίρης γαστρὸς ἀρχόμενα ἄχρι ποδῶν καὶ τὰ θέναρα ναρκῶσι καὶ ἐπιβαίνειν οὐ δύνανται. Τὰς τοιαύτας χαλεπὸν ἀπαλλάσσειν τῶν νοσημάτων· αἵ τε γὰρ ἡλικίαι προβεβήκασι, οἵ τε κάματοι ξυγκαταγηράσκουσι, ἢν μή τι εὐτύχημα τῶν αὐτομάτων [5] λύσῃ γενόμενον. [6] Ταύτῃσι χρὴ ἀπαρύσαι, ὅταν πλεονάζῃ, φαρμάκοισι ἅσσα χολὴν ξανθὴν μὴ καθαίρει, ἀλλὰ τὰ οὐρητικὰ ταύτῃσι ξυμφέρει πινόμενα καὶ κεφαλῆς καθάρσιες καὶ ἀλουσίη καὶ τὸ λευκὸν ἐπίθυμον πίνειν καὶ περίπατοι καὶ πᾶσα ξηρασίη ἐν τῇ διαίτῃ. Ταῦτα δρῶσαι ὑγιέες μὲν παντελῶς οὐ γίγνονται, εὐπετέστερον δὲ διάγουσι.

θ'. Ῥόου λευκοῦ θεραπείη. Καθαίρεται λευκὸν ὑπόχλωρον καὶ ὅταν οὐρέῃ, δάκνει καὶ [7] ἀμύσσει καὶ ἑλκοῖ τὴν ὑστέρην καὶ πυρετὸς ἔχει ὀξὺς καὶ θερμὴ πολλὴ, δίψα, ἀγρυπνίη, καὶ ἔκφρονες γίγνονται καὶ ὅταν σπουδάζῃ, ἆσθμά μιν ἔχει καὶ τὰ γυῖα λύονται. Ταύτην [8] μήκωνα πιπίσκειν λευκὴν, καὶ κνίδης

triculi morsus sentitur et veluti aquam acidam evomunt. Quodsi ad acclivem locum processerint, frequens spiratio et suffocatio celerius corripit, perfrictio et genuum impotentia; in ore aphthae suboriuntur; uterus praeter modum dehiscit et in osculum gravia quaedam, velut plumbum, decumbunt. Dolores ad femora se extendunt et inferiores omnes partes ab imo ventre inchoando ad pedes usque perfrigerantur, plantae torpescunt, neque iis inniti in eundo possunt. Has ab his morbis vindicare difficile. Nam et cum aetate longius progrediuntur et labores consenescunt, nisi secunda aliqua fortuna sponte contingat, quae solutionem afferat. In his quidem quod redundat, medicamentis, quae bilem non purgant, est exhauriendum. Quin et quae urinas movent potui exhibita his conducunt et capitis purgationes, balnei abstinentia, epithymum album epotum, obambulationes et omnis victus ratio desiccans. Quae cum fecerint, non prorsus quidem convalescunt, facilius tamen degunt.

9. Fluoris albi curatio. Album et subpallidum expurgatur, cumque urinam reddit morsum et lancinationem percipit, uterus exulceratur, febris acuta detinet, calor multus, sitis et insomnia, et mente alienantur. Cum quid festinanter egerit, ipsam crebra spiratio detinet et membra solvuntur. Huic peplum album propi-

[1] δέ. — [2] νήστιδες. — [3] πρόσαντες. — [4] βαρίη. — [5] λύσιν. — [6] αὕτη χρή. — [7] ἀναμύσσει. — [8] δέον μήκωνα πιπ. καὶ λ.

(ἐμέουσι codd. sex) ὕδ. οἷον (οἷον om. C.) (οἷον ὕδ. H. I.) ὀξύ vulg.; — πορευθῇ vulg., πορευθῶσι de meo; — προσαναντες cod. θ., unde Littr. vulgatum, quod e V. descripsi, emendavit; — ἡ ante ὑστέρη de meo; — πολλόν pro παρὰ λόγον cod. θ. — Dein vulgo βαρείη, C. βαρεῖα, cod. θ. βαρέη, — quae lectiones omnes falsae mihi videntur et e βάρεα natae, quod non intelligentes Ionice scilicet proferre voluerunt librarii. — Tum vulgata fert πάντα τὰ κάτω τὰ ἀπὸ νειαίρης γαστρός, sed τά ante ἀπὸ νειαίρ. omm. C. D., in quorum altero rest. al. m.; — μέχρι ποδῶν cod. θ.; — θέναρα τῶν ποδῶν e solo θ. Littréus; non nescio proprie manus partem esse τὸ θέναρ, itaque apte additum videri posse τῶν ποδῶν, sed primum brevi antecedit ποδῶν, tum sequitur ἐπιβαίνει, itaque puto τῶν ποδῶν a codicis θ. descriptore esse adiectum. Tandem καί ante ἐπιβαίνει vulgo om., sed addunt Ald., Lind., Littr., cum mss. multis.

τὰς τοιαύτας — γενόμενον.] τὴν τοιαύτην cod. θ.; — λύσιν cdd. 4., λύσει Ald.

ταύτῃσι — δίαιτα.] ἐπαρρύσει C.; — οὐρητικὰ ταῦτα ξυμφέρει cod. θ.; — ἀλουσίη C. θ., ἀλουσίαι vulgo. Pro πίνειν θ. solus ποιέει, quod recepit Littr.; sed correctio est arbitraria et parum laudanda, veram scripturam referre vulgatam grammaticus vocabulorum nexus docet.

ταῦτα — διάγουσι.] δρῶσα ὑγιὴς — γίνεται — διάγει cod. θ.

9. ῥόου — θεραπείη.] ἐρυθροῦ pro λευκοῦ cod. θ., inepte sane, sed inepta est tota inscriptio et manifesto a recenti manu; neque enim curatio superioris ῥόου λευκοῦ nunc describitur, sed agitur de alia fluxus specie, quae depingitur et cuius medendi methodus traditur.

ταύτην — ἠρεμεῖν.] ταύτην δέον μήκωνα λ. vulgata, sed δέον omm. C. θ. Littr.; manifesto autem in δέον latet δεῖ. Tum καὶ λευκήν nonnulli Parr., uti V.; — Vulgo ῥόον, quod pro ῥοῦν poni monet Littr., neque nego formam non-

καρπὸν, ἄμεινον καὶ ῥοιῆς γλυκείης ῥίζαν καὶ φύλλα καὶ ῥόα καὶ κηκίδα· ταῦτα ἐν οἴνῳ στρυφνῷ [1] διδόναι καὶ ῥοιῆς χυλὸν καὶ ξυμμίσγειν τυρὸν αἴγειον· ὑποκάπνιζε δὲ ζειὰς καὶ ὀλύνθους χειμερινοὺς καὶ ἐλαίης πέταλα καὶ [2] ψώραν καὶ σικύης λέμματα τρίτον μέρος, τὰ δ' ἄλλα ἴσα· καὶ τῶν ἑφθῶν [3] ῥοφέειν καὶ τὰ δι' ἀμυγδάλων καὶ σησάμου ῥοφήματα, καὶ αἰωρέεσθαι τε καὶ ὀχέεσθαι καὶ μὴ ἠρεμεῖν.

nare convenit et urticae semen; praestat etiam mali punici dulcis radicem et folia et rhoëm et gallam. Haec ex vino acerbo praebenda et mali punici succus admixto caseo caprino; zeas et grossos hibernas, oleae folia et scabiem ad suffitum subter apponito, cum cortice cucumeris agrestis ad tertiam partem addito, reliquis vero aequali portione. Olera cocta sorbenda et sorbitiones, quae cum amygdalis et sesamo parantur; pensilibus agitationibus et vehiculis utatur, neque quiescat.

ι'. Ῥόος ἄλλος. [4] Καθαίρεται ὁκοῖον προβάτου οὖρον πουλὺ, χροιὴ λευκὴ, καὶ οἰδέει πᾶσα καὶ ἐν τῇσι κνήμῃσι [5] πόμφοι ἀνίστανται καὶ ἢν [6] ἐπαφάσῃ τῷ δακτύλῳ, τῇσι κνήμῃσι καὶ τοῖσι ποσὶ [7] ἐμπλάσσεται βοθροειδέα — καὶ ἤν τι φάγῃ, ἐμπίπλαται καὶ φλεγμαίνει καὶ ἐπειδὰν ὁδοιπορήσῃ καὶ ἔργον τι δράσῃ, ἆσθμά μιν λαμβάνει καὶ πόνος καὶ ἡ χροιὴ ἐνίοτε ὑπόχλωρος. Ταύτῃ ἢν ἰσχύῃ καὶ [8] ᾖ νέη, καὶ τἄλλα φαίνηται, καταρχὰς δίδου ἄνω φάρμακον καὶ κάτω· καὶ τὴν κεφαλὴν κάθαιρε, ἢν [9] μὲν φλεγματώδης [10] ᾖ, δι' ὧν φλέγμα καθαίρεται, ἢν δὲ χολώδης, δι' ὧν χολή· καὶ ἢν ὥρη ᾖ τοῦ ἔτεος [11] καὶ ἢν μὴ φύσι ᾖ σπληνώδης καὶ ἤν τι τῶν εἰρημένων ᾖ, ὀρρὸν διδόναι, ἀφέψειν δὲ καὶ πίνειν ὡς πλεῖστον χρόνον· καὶ [12] ἐς ἑσπέρην οἶνον γλυκὺν ὑδαρέα, ἢν δέῃ, σίτου δὲ μὴ ἅπτεσθαι· ἢν δὲ ἀσθενὴς ᾖ, ῥοφήματι ὡς ἐλαχίστῳ, καὶ ἀλουτεέτω· ἐπειδὰν δέ σοι

10. Alius fluxus. Expurgatur copiosum, quale ovillum lotium, colore album, totaque intumescit; in tibiis tumidae quaedam laxae et rubicundae cutis eminentiae exsurgunt; sique digito contrectaris, in tibiis et pedibus fossularum vestigia infiguntur, si quid ederit, impletur atque intenditur, cumque in viam se dederit et opus aliquod confecerit, crebra et frequens spiratio dolorque ipsam prehendit, colorque interdum subflavo pallidus. Huic si vires valeant, iuvenis sit, ceteraque compareant, per initia medicamentum sursum et deorsum purgans exhibeto, caputque per ea, quae pituitam purgant, si pituita redundarit, purgato, si vero bile, per ea, quae bilem. Et si anni tempus ferat, neque natura lienosa fuerit, sique aliquid e supra dictis affuerit, serum decoctum quam plurimo tempore potui exhibeto; sub vesperam autem vinum dulce aquosum, si opus sit, cibum vero ne attingat. Si vero imbecilla fuerit, paucissi-

[1] διδόναι πιπίσκειν. — [2] ψώρας τῆς αὐτῆς καὶ σ. — [3] ῥοφεῖν καὶ τὸ — ῥόφημα. — [4] καταρρέεται. — [5] πύλφοι. — [6] ἐπαφήσῃ. — [7] ἐμπλάσεται. [8] ἢν νέη. — [9] μέν om. — [10] ἐστί. — [11] καὶ μὴ φύσει ἐστὶ σπληνώδης. — [12] ἑσπέρῃ sine ἐς.

numquam legi, sed rectius tamen ῥόα scribi puto. Dein ἐν οἴνῳ στρυφνῷ διδόναι πιπίσκειν vulgo, sed διδ. omm. C. θ. Littr.; ego malo πιπίσκειν delere, quum paulo ante item ponatur. Ante ζειάς om. δέ C.; — ψώραν cum θ. lego; vulgo ψώρας, quem pluralem e vicinis natum arbitror errore describentium; — ψ. τῆς αὐτῆς vulgo, sed τῆς αὐτῆς omm. C. θ. Littr.; ferrem fortasse αὐτῆς sine τῆς, sed tuto tamen omittitur; — ad σικύης λέμματα Foës. adnotat Calvum „mori ramenta" habere. eumque συκῆς igitur legisse videri; — ἴσον D. Littr.; — ῥυφεῖν Parr. 4. θ., ῥυφῆν K., ῥοφέειν C. Littr., ῥοφεῖν vulg.; — τὰ — ῥοφήματα vulgo, sed τὸ — ῥόφημα non pauca mss.; puto vero sermonem esse de pluribus una sorbitionis speciebus, adeoque pluralem numerum praestare; — τε ex C. θ. dedi.

10. ῥόος — ὑπόχλωρος.] καταρρέεται vulgo, καθαίρεται C. θ. Littr.; — πολφοί et πόλφοι non pauci codd. et Erotianus; — βοθριοείδεα cod. θ., θρομβοειδέα J.; — ἐνπίμπλαται cod. θ.; — καὶ ἡ χροιὴ λευκὴ, ἐνίοτε ὑπόχλωρος vulgo, sed ἐνίοτε λευκή J.; λίην pro ἐνίοτε cod. θ.; — ἤ ante ὑποχλ. cod. J. — Mihi λευκή h. l. abundare videtur, nam supra iam χροιὴ λευκή dixit initio periodi; varias codicum lectt. omnino ex abundante illo nomine ortas esse puto, quum scilicet lectionem emendare vellent.

ταύτῃ — τοῦ σίτου.] καὶ ἢν νέη vulg., sed ᾖ C. θ. Littr.; — φάρμακα C. θ.; — τὴν κεφαλὴν καθαίρειν C. θ.; — ἢν φλεγμ. ἐστί vulg., sed μέν praebuit θ. Littréo et ᾖ C. J. θ. praebuerunt; — ὑφ' ὧν utroque loco C. θ. pro δι' ὧν; — καὶ μὴ φύσει ἐστὶ σπλην. vulg., sed ἢν μή cod. θ. Littr. et ᾖ pro ἐστι C. J. θ.; — ἐς ante ἑσπέρην omm. I. J. K.; — γλυκὺν οἶνον cod. θ.; — σιτίου cod. θ.; — ἀπτέσθω C.; — ἢν μὴ ἀσθ. pro ἢν δὲ ἀσθ. cod. θ.; — ῥυφημ. idem; — χρήσθω idem; — λιπαρῶν καὶ δριμέων καὶ γλυκέων vulg., sed

καιρὸς δοκέῃ εἶναι, τῆς πόσιος παυέσθω καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν σιτίοισι χρεέσθω ἀπεχομένη λιπαρῶν καὶ δριμέων [1] καὶ γλυκέων, καὶ ἁλμυρῶν καὶ λαχάνων δριμέων, χρῆσθαι δ' ἰχθύσι πετραίοισι καὶ κρέασι μηλείοισι, ἢ ὀρνιθείοισι, ἢ λαγῴοισι, ἄρτῳ [2] σποδίτῃ, ἢ ἐρεικτοῖσι καὶ λαχάνοισι ἑφθοῖσι χρεέσθω καὶ ἀγρίοισι τρωκτοῖσι καὶ ἡμέροισι ἄτερ δριμέων· καὶ περιπατείτω πρωῒ καὶ ἀπὸ τοῦ σίτου. Ἐπὴν δέ σοι δοκέῃ ταῦτα [3] ποιέοντι ἰσχυροτέρη εἶναι, κλύζειν τὰς ὑστέρας [4] τῇ τρυγί· τρεῖς δὲ ἢ τέσσερας ἡμέρας διαλιπὼν, μετέπειτα στρυφνοῖσι κλύσαι καὶ ἐπίσχοντα, ἢν μὲν ᾖ ξηρὴ, ἡσυχίην ἄγειν καὶ ἢν φύσι ᾖ χολώδης, ἢ φλεγματώδης, ὑπὸ δὲ τῆς διαίτης καὶ τῆς φαρμακοποσίης λεπτυνθεῖσα, ἢν μὴ δύνηται ἀναλαμβάνειν, γάλα πινέτω τεσσαράκοντα ἡμέρας βόειον, θερμὸν ἀπὸ βοός. Τὴν δὲ φλεγματώδεα ἄμεινον σιτίοισι ὡς ἐλαχίστοισι χρέεσθαι, ἕως ἂν γαλακτοποτέῃ, ἔστω δὲ μέτρον ὅσον ἓξ κοτύλαι Ἀττικαὶ, ἀρχέσθω δ' ἀπὸ δύο καὶ προστιθέτω κοτύλην ἑκάστης ἡμέρης, ἄχρις ἂν ἓξ γένωνται· κἀκ τοῦ κατ' ὀλίγον ἐπὶ τὸ ἔλασσον καὶ μετὰ τὴν γαλακτοποσίην ἀνακόμιζε σιτίοισι καὶ διαίτῃ. Καὶ μετὰ τὴν τοῦ γάλακτος πόσιν πινέτω πρωῒ νῆστις ἀδίαντον· [5] ξηρήνας κόψαι καὶ διασήσας διὰ κρησέρης διδόναι ἐν οἴνῳ μέλανι εὐώδεϊ κεκρημένῳ. Ἢν δ' ὑποστρέφῃ ἡ νοῦσος, πυριῆσαι αὐτὴν ὅλην καὶ αὖθις φαρμάκοισι καθῆραι κάτω καὶ μετὰ τοῦτο κλύσαι τὰς ὑστέρας, ἢν μὲν φύσι

mam sorbitionem assumat, neque lavet. Ubi autem tibi opportunum esse videbitur, a potu cesset et post purgationem cibis utatur, a pinguibus sibi temperans, dulcibus, salsis et oleribus acribus. Piscibus utatur saxatilibus et carnibus ovillis, gallinaceis et leporinis, pane in cinere cocto, aut leguminibus fresis. Oleribus etiam coctis utatur et agrestibus esui aptis et domesticis, acribus exceptis, maneque et a cibo obambulet. Ex quibus si tibi fortior esse videatur, uterum ex faece vini colluito, tribusque aut quatuor intermissis diebus, postea acerbis eluito et mora iniecta, si quidem sicca fuerit, quiescito. Quodsi natura biliosa, aut pituitosa fuerit, ex victus vero ratione et potione medicamentorum emaciata vires colligere nequeat, lac bubulum per quadraginta dies calidum ex vacca assumat. Pituitosam tamen praestiterit cibis quam paucissimis uti, quamdiu lac biberit, cuius mensura sit sex heminarum Atticarum. Initium autem a duabus faciendum et singulis diebus unam addat, donec ad sex perveniat, paulatimque ad minorem quantitatem descendat et post lactis potum cibis et victus ratione reficito. At post lactis potionem, mane ieiuno stomacho adiantum siccum, contusum per cribrum excussorium transmissum bibat, ex vino nigro odorato temperato exhibitum. At si morbus revertatur, hanc totam foveto, rursusque medicamentis per inferiora purgato, posteaque uterum colluito, si quidem natura pituitosa fuerit, per granum Cnidium, aut tha-

[1] καὶ — δριμέων om. — [2] σιτώδει. — [3] ποιέειν μικροτέρη εἶναι. — [4] τῇ om. — [5] ξηρὴν ἢ κοψάτω.

καὶ δριμέων omm. C. θ.; C. vero om. etiam δριμέων post λαχάνων; — δὲ ἰχθ. vulg., δ' ἰχθ. cod. θ. — Dein ἄρτῳ σιτώδει ἢ ἐρικτοῖσι vulgo, cod. θ. fert σποδίτῃ pro σιτώδει et D. ἐρεικτοῖσι scribit, ad quod nomen cf. Hesych., Suidam, Foës. in Oecon. et in adn. ad h. l. — τρωκτοῖσι, quod paulo post legitur, a Galeno in gloss. exponitur ὠμοῖς ἐσθιομένοις, quod Foës. iam annotavit. Porro χρήσθω cod. θ.; — καί ante ἀπὸ τοῦ σίτου om. K., τοῦ om. D.

ἐπὴν δέ σοι — βοός.] vulgo ξηροτέρη, sed καὶ σκληροτέρη pro ξηροτέρη F. G. J.; Foësius Latine interpretatur, quasi ἰσχυροτέρη legisset et hoc quidem congruum h. l., ξηροτέρη et σκληροτέρη sane incongruum; — τέσσερας cum θ. scripsi; — καὶ ἐὰν φ. ᾖ χολ. C.; — ἀναλαβεῖν cod. θ. Littr.

τὴν δὲ — διαίτῃ.] τὴν δέ γε φλ. vulgo, sed γε omm. C. θ.; — χρῆσθαι cod. θ.; — καὶ ἀρχέσθω δέ C.; — δ' ἀπὸ cod. θ., δὲ ἀπὸ vulg.; — προστιθέτω cod. θ., προσθέτω vulg.; — ἄχρι ἂν cod. θ.; — καὶ ἐκ τοῦ et τοὔλασσον idem.

καὶ μετὰ — κεκρημένῳ.] τοῦ γ. τὴν πόσι cod. θ.; ἀδίαντον ξηρήνας (ξηρήνασα C. θ., ξηρόν Q'.; ξηρὴν ἢν codd. 7. Littréi) κοψάτω (κ. om. θ. ego κόψαι de meo scripsi) καὶ διασήσας (διασῆσαι C., διασήσασα cod. θ.) δι' (ἐξ pro δι' J.) (διὰ κρησέρης cod. θ., idemque dudum legendum viderunt a Foësio inde); — textum dedi, quemadmodum Littr.; — ἐπ' οἴνῳ μέλανι οἰνώδεϊ cod. θ. κεκρημένῳ εὐώδεϊ D. H.

ἢν δ' ὑποστρ. — πινέτω.] πυριᾶσαι cod. θ.; — αὖθις om. θ.; ᾖ ante φλεγματώδης Ald., Lind., Littr., codd. plures, vulgo om.; — ἀγρίῃ, ἐμβαλὼν γὰρ ἀπ' αὐτέης καὶ δύο κοτύλας ἐπιχέας ὕδατος ἀφεψεῖν καὶ τὸ (τῷ Lind.) ἥμισυ τουτέω (τουτέου Lind.) συμμίσγειν μέλι vulg.; — κόψας ἐπιχέας δύο (δύο ἐπ. cod. θ.) κοτύλας ὕδατος ἀφε-

ἢ φλεγματώδης, τῷ κόκκῳ τῷ Κνιδίῳ, ἢ τῇ ῥίζῃ τῆς θαψίης, ἢν δὲ χολώδης ᾖ, τῆς σκαμμωνίης τῷ ὀπῷ, ἢ κολοκυνθίδι τῇ ἀγρίῃ, [1] κόψας, ἐπιχέας δύο κοτύλας ὕδατος, ἀφέψειν [2] ἐς τὸ ἥμισυ καὶ ξυμμίσγειν μέλι καὶ ἔλαιον ναρκίσσινον ἢ ἄνθινον· ἔστω δὲ τοῦ μὲν μέλιτος τεταρτημόριον κοτύλης, τοῦ δὲ ἐλαίου μέτρον ἡμιόλιον [3] τοῦ μέλιτος· μετακλύζειν δὲ τῷ μέλιτι καὶ τῷ οἴνῳ καὶ τῷ ἐλαίῳ μούνῳ καὶ [4] θυμιῆσαι καὶ [5] ἐπίσχειν ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσερας, ἀδίαντον [6] δὲ πινέτω. Καὶ ἢν [7] μὴ ἐν γαστρὶ λάβῃ, ὑποστρέφει καὶ ὑποστρεφομένης τῆς νούσου ἀπόλλυται. Ὁκόσας γεραιτέρας λαμβάνει ἡ νοῦσος αὕτη, [8] κατασήπονται αἱ ὑστέραι, ἐκφεύγουσι δὲ πάνυ ὀλίγαι.

psiae radicem. Si vero biliosa sit, per scammoniae succum et colocynthidem agrestem. Hanc enim in vas coniectam, duabus aquae heminis affusis decoquito. Huius decocti dimidio mel et oleum narcissinum vel anthinum ammisceto. Sit autem mellis heminae quadrans, olei vero mensura ad mel sesquialtera. Postea autem melle et vino et oleo solo colluito, suffitumque adhibeto et trium aut quatuor dierum mora interposita adiantum bibat. Ac nisi in utero conceperit, morbus revertitur, quo facto mulier perit. Cum autem seniores hic morbus invaserit, uterus computrescit paucaeque admodum evadunt.

ια'. Ῥόος ἄλλος. Καθαίρεται οἷόνπερ ἐξ ᾠοῦ ὠμοῦ, χλωρὸν, ὑπόλευκον, καὶ ἑλκοῖ τὸ αἰδοῖον καὶ οἰδίσκεται τούς τε πόδας καὶ τὰς κνήμας καὶ τὰ κύλα τῶν ὀφθαλμῶν ἐπανοιδέει καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ, [9] γλαμυροὶ, καὶ ἢν βαδίζῃ, ἆσθμά μιν λαμβάνει καὶ ἀσθένεια γίγνεται. [10] Ἡ δὲ νοῦσος φύσι φλεγματώδης· καὶ ἢν μὴ καθαρθῇ, πυρετήνῃ [11] δὲ χολῆς κινηθείσης, φλαῦρον· γεραιτέρας δὲ λαμβάνει [12] μᾶλλον ἢ νεωτέρας. Ὁκόταν δὲ ὧδε ἔχῃ, ἢν μὲν ἀνοιδήσῃ σφόδρα, διδόναι κάτω φάρμακον [13] πιεῖν ὅ τι φλέγμα καὶ χολὴν [14] ἰνήσεται· ἢν δὲ μὴ ἰσχυρῶς οἰδέῃ καὶ τὸ φλέγμα αὐτὴν πιέζῃ, ἄνω δοῦναι φάρμακον· καὶ ἢν μὲν ᾖ δυνατὴ, ἐλλέβορον, ἢν

11. Fluor alius. Expurgatur quale quid ex ovo crudo, pallidum, subalbidum, ulcusque in pudendis excitat, pedes et tibiae intumescunt, partes sub oculis in tumorem attolluntur; oculi humidi sunt et gramiosi, sique incedat, crebra anhelatio eam invadit et imbecillitas accidit. Morbus autem natura sua pituitosus est et nisi repurgata fuerit, sed bile commota febricitaverit, malum est; prehendit autem seniores magis quam iuniores. Cum autem sic habuerit, si quidem admodum intumescat, eamque pituita urgeat, medicamentum sursum purgans exhibeto et si quidem valida fuerit, veratro purgetur, sin minus, medicamentum, quod pituitam et bilem educat, exhibendum. Post medicamenta

[1] ἐμβαλὼν γὰρ ἐπ' αὐτέης καὶ δύο κ. ἐπιχέας ὕδατος. — [2] καὶ τὸ ἥμ. — [3] καὶ τοῦ μ. — [4] θυμιῆσθαι. — [5] ἐπισχεῖν. — [6] ἐπιπινέτω sine δέ. — [7] μή om. — [8] καὶ κατασήπονται. — [9] λαμυροί. — [10] ἢν δὲ φύγῃ ἡ νοῦσος φλεγμ. — [11] λαύρης χολῆς κινηθείσης γεραιτ. — [12] μᾶλλον om. — [13] ποιεῖν. — [14] ἴῆται.

ψειν τὸ ἥμισυ τούτεω (τούτω cod. θ.) ξυμμίσγει (ξυνμίσγειν cod. θ.) μέλι C. θ.; — Littr. recte ἐς τὸ ἥμισυ de suo; ego de meo pro τούτῳ ante ξυμμίσγειν dedi καί. — Porro ἔστω δέ om. K.; — τεταρτήμορον cod. θ.; — καὶ (καί omm. Ald., C. D. H. θ. Littr.) τοῦ (τοῦ om. C.) μέλιτος vulg.; — τῷ οἴνῳ καὶ τῷ μέλιτι C. θ.; — θυμιῆσθαι vulg., θυμιῆσαι cod. θ.; — τέσσερας idem; — ἐπιπινέτω L.

καὶ — ἀπόλλυται.] μή cod. θ., Corn., Littr., vulgo om.; — λάβῃ cod. θ., λάβηται vulg.; — ὑποστρέφει ἡ νοῦσος καὶ ἀπόλλυνται cod. θ.; — ὑποστρέφει, ὑποστρέφουσα ἡ νοῦσος καὶ ἀπόλλυται C.

ὁκόσας — ὀλίγαι.] ὁκόσας multi Parr. et Vatt. Foësii et Littr., ὅσας cod. θ., ὁκόταν vulg., ὁκόταν δή Lind.; — καὶ κατασήπ. vulg., cum Littréo καί omitto; — καί ante ἐκφεύγ. cod. D.; — ἐκφεύγουσαι C.; — πάνυ omm. C. θ., δ' ὀλίγον θ.

11. ῥόος — γίγνεται.] λευκὸν ὑπόχλωρον C.; — καὶ τοὺς πόδας καί C.; — τε om. θ.; — τὰ κοῖλα ceteri, τὰ κύλα de meo; — articulum ante ὀφθαλμοί om. θ.; — λαμυροί Parr. 4., uti V.

ἡ δὲ νοῦσος — νεωτέρας.] ἢν δὲ φύγῃ (φεύγῃ C.) ἡ νοῦσος φλεγματώδης ἢ καὶ (καί om. C.) ἢν vulg.; cum Littréo codicem θ. sequor. —; — πυρετήνει (πυρετήνῃ J., πυρετήνασα I.) λαύρως (λ. om. C.) χ. (addit δέ C.) κιν. vulg.; cum Littréo θ. sequor; — φλαῦρον C. θ., om. vulg.; — γεραιτέρας δὲ ἡ νοῦσος αὕτη λαμβ., sed eieci otiosum ἡ νοῦσος αὕτη, quod emblema alienum est; — μᾶλλον, uti V., omm. Parr. 5, θ.

ὁκόταν — νύκτωρ.] ὅταν cod. θ.; — δέ omm. Ald., Parr. 5.; — ἀνοιδέῃ cod. θ.; — ἴῆται vulg., ἰήσεται C. θ.;

δὲ μὴ, ὅ τι φλέγμα καὶ χολὴν ἄγει· μετὰ δὲ τὰ φάρμακα ὀῤῥὸν ἑφθὸν διδόναι πίνειν ὡς πλείστας ἡμέρας ξὺν ἁλὶ ὀλίγῳ· ἐπιτρωγέτω δὲ ἡδύοσμον, ἑσπέρην δὲ σίτου μὴ ἁπτέσθω, ῥοφεέτω δὲ ὀλίγον, καὶ ἐπιπινέτω οἶνον γλυκὺν, ἢν χρήζῃ· ἢν δὲ μὴ παρῇ [1] ὀῤῥὸς, γάλα ὄνειον ἀφεψῆσαι καὶ διδόναι τέσσαρας ἡμέρας· ἑσπέρην δὲ ταὐτὰ ποιέειν, ἢν μὴ πῦρ ἔχῃ νύκτωρ. Ἢν δὲ ᾖ φύσι σπληνώδης, ἢ πνευματώδης, λείφαιμος, μήτε ὀῤῥὸν μήτε γάλα πινέτω· ἢν δὲ μὴ, κατωτερικοῖσι καθαίρειν. Καὶ ἐπειδάν σοι δοκέῃ καιρὸς εἶναι, κλύσαι τὰς μήτρας, πρῶτον μὲν [2] τῷ ἀπὸ τῆς τρυγὸς δὶς ἢ τρὶς, μετὰ δὲ [3] τῷ ὀπῷ τῆς σκαμμωνίης, οἶνον δ' ἐπιχέαι γλυκὺν, ὅσον κοτύλην Ἀττικὴν καὶ ἐλαίου τέταρτον μέρος κοτύλης, μάλιστα [4] μὲν ναρκισσίνου, εἰ δὲ μὴ, ἀνθίνου· μετάκλυσαι δὲ τῇ ὑστεραίῃ οἴνου κοτύλῃ καὶ μέλιτος τετάρτῳ κοτύλης καὶ [5] ῥητίνης τρίτῃ μοίρῃ [6] τοῦ μέλιτος, [7] ἐλαίου δὲ ἴσῳ τῷ μέλιτι. Ἢν δὲ τὰ ὑπὸ τοῦ κλυσμοῦ ἀποχωρεῦντα ἴῃ φλεγματώδεα, κλύσαι [8] αὖτις ἐπισχόντα ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσερας [9] ἐκλέψαντα τοῦ κόκκου δύο πόσιας· [10] μετακλύζειν δὲ τοῖσι αὐτοῖσι· ἢν δὲ μὴ παρῇ κόκκος, τῇ ῥίζῃ τῆς θαψίης πόσι μιῇ καὶ μετακλύζειν τοῖσι αὐτοῖσι· ἐπὴν δὲ καθαρθῇ τὰ ὑποχωρεῦντα πρὸς τούτους τοὺς κλυσμοὺς καὶ ἢν γένηταί τι αἱματῶδες οἷον

autem plurimis diebus serum coctum cum pauco sale potui exhibeto et mentham insuper edat; vesperi vero cibum ne attingat; paucam autem sorbitionem assumat et vinum dulce, si opus sit, superbibat. Quodsi serum non adfuerit, lac asininum decoquito et quatuor diebus exhibeto. Vesperi vero eadem facito, si febris per noctem non detineat. At si natura lienosa, aut flatuosa, sanguine defecta fuerit, neque serum, neque lac bibat; alioqui per medicamenta deorsum purgato et ubi opportunum tibi fore videbitur, uterum colluito, primum quidem bis aut ter medicamento ex vini faece parato; postea autem scammoniae succo, dulci vino ad heminam Atticam affuso et olei heminae quadrante, maxime quidem narcissino, sin minus anthino; postero vero die vini hemina colluito, adiecto mellis quadrante et resinae tertia mellis parte, olei vero aequali mellis portione. Quodsi quae a collutione secedunt, pituitosa feruntur, rursus colluito, trium aut quatuor dierum mora interposita, grano Cnidio detracto cortice quantum ad duas potiones satis sit, iisdemque colluito; sin granum Cnidium non adfuerit, thapsiae radice quantum potione una satis sit, infusa, posteaque iisdem colluito. Postquam autem quae secedunt his collutionibus expurgata fuerint, et si quid cruenti, velut ab ulcere effluxerit, acerbis deinde colluito. Posteaque

[1] ὀῤῥόν. — [2] τὸ ἀπὸ τ. — [3] τοῦ ὀποῦ. — [4] μὲν γὰρ ναρκ. μετάκλυσαι omissis intermediis. — [5] ῥητίνης. — [6] τοῦ om. — [7] ἔλαιον δὲ ἴσον. — [8] καὶ αὖθις. — [9] ἔπειτα ἐκλ. — [10] πόσιας· κλύζειν δὲ τοῖσι αὐτοῖσι.

ἰνήσεται Littr., cf. §. 52. lib. I. de mm. mull. et Foës. in Oecon. voce ἰνέω; — καὶ ἢν δυνατή G.; — ἐλλεβόρῳ καθαιρέσθω vulg. sed καθαιρέσθω omm. C. θ., quorum hic ἐλλέβορον; et huius quidem lectio praeplacet. Vulgo χολὴν καὶ φλ.; dedi ordinem verborum, qui in cod. J.; — τά ante φάρμ. vulgo om., sed Lind. dedit et Littr. e Parr. pluribus et θ.; malim τὸ φάρμακον, licet nihil mutem. Dein ἐς ἑσπέρην δὲ σ. μὴ ἀπεχέσθω, ῥυφείτω cod. θ.; — ὀῤῥός pro ὀῤῥόν pauci codd., inter quos θ.; — τε omm. C. θ.; — ἐς ἑσπέρην δὲ ταῦτα ποιεῖν cod. θ.

ἢν δὲ ᾖ φύσι — καθαίρειν.] ἢ πνευματ. vulgo, sed ἤ om. θ. Littr.; — ἢ λείφ. K. Lind., vulgo ἤ abest; — λίφαιμοι nonnulla mss.; — γάλα διδόναι ἢν φυσῇ (cod. θ. φύσει ᾖ) ἢν δὲ μή C. θ.; — et huius quidem lectionem recepit Littr., sed pessime se habet, nam φυσῇ non nisi e φύσι natum est et licet διδόναι pro πινέτω dari possit, non video multum praestare; — κατωτερικοῖσι φαρμάκοισι καθαίρειν cod. θ.

καὶ ἐπειδὰν — μέλιτι.] πρῶτα codd. 4., πρώτῳ Ald.; — τὸ ἀπὸ τῆς τρ. codd. 7.; — μετὰ δὲ τοῦτο vulg., τοῦτο om. θ.; — τοῦ ὀποῦ vulg., τῷ ὀπτῷ cod. θ., τῷ ὀπῷ Littr.; — δ' C. θ., δέ plene vulg.; — εἰ δὲ μὴ, ἀνθίνου ex solo θ. supplevit Littr.; — οἴνῳ κοτύλῃ vulg., dedi lect. cod. θ.; — καί ante μέλιτος om. D., μέλιτι cett., mutavi de coniectura; — τεταρτοκοτύλῃ J., τετ. μέρει cod. θ., κοτύλης omm. C. θ.; — ῥητίνης vulg.; ῥητίνην Littr., καὶ τρίτην μοίρην ῥητίνης J.; μοῖραν vulg., μοίρης F., de meo μοίρῃ scripsi; — ἔλαιον vulg., ἐλαίου cod. θ.; — ἴσον μέλιτι vulg., de meo mutavi.

ἢν — στρυφνοῖσι.] ὑπὸ τοῦ κλ. cod. θ., ἀπὸ κλ. vulgo; — ὑποχωρεῦντα C.; — κλύσαι καὶ αὖθις vulg., καί omm. C. θ. Littr., αὖτις C.; — τέσσερας cod. θ.; — τέσσαρας ἔπειτα ἐκλέψαι τ. κ. δ. π. κλύζειν δέ vulg., οἴνῳ διεὶς χλιερῷ κλύζειν Calvum legisse adnotat Foës.; — textum dedi, quemadmodum de coniectura constituit Littr.; — πόσιν μίαν vulgo, πόσι sine μίαν cod. θ.; τούτοισι αὐτοῖσι C.: — ὑποχωρέοντα cod. θ.; — ἢν γένηται C. D. J., ἢν γίνηται vulg.

ἀφ' ἕλκεος, μετακλύζειν τοῖσι στρυφνοῖσι. Καὶ ἢν μετὰ ταῦτα [1] ἐρωτηθεῖσα φῇ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρὸν [2] εἶναι καὶ ὀδύνην ἔχειν, [3] κλύζειν τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ ξὺν τῷ πικερίῳ, ἔστ' ἂν ἀποξηρανθέωσι αἱ ὑστέραι καὶ δοκέῃ ὑγιὴς εἶναι· τὰς δὲ μεταξὺ ἡμέρας τῶν κλυσμῶν πιπίσκειν ἀκτῆς καρπὸν καὶ λαγωοῦ πυτίην καὶ μήκωνος τὸ κέλυφος καὶ κνίδης καρπὸν, ῥοιῆς τε γλυκείης τὸν φλοιὸν, — τρίβων ἴσον ἑκάστου [4] ἄλφιτον ξυμμίσγων καὶ ἀδίαντον ἐν οἴνῳ μέλανι εὐώδεϊ νῆστιν· σιτίοισι δὲ χρεέσθω μαλθακοῖσι μὴ ἁλμυροῖσι, μηδὲ δριμέσι· κρέα δὲ ἀμείνω ἰχθύων, ὀρνίθεια ἢ λαγῷα, καὶ λουέσθω θερμῷ μὴ πολλῷ. Ἢν δὲ μὴ λωφήσῃ ὁ ῥόος, ἀλλ' ὑπολείπηται καὶ ὑγράζωνται αἱ ὑστέραι, θυμιῆσαι τῷ ξὺν τῷ σιδίῳ καὶ ἔπειτα παρὰ τὸν ἄνδρα ἴτω· κἢν ἐν γαστρὶ [5] ἔχῃ, ὑγιὴς γίγνεται. Αἱ δὲ γεραίτεραι οὐ δύνανται ἀναφέρειν, ἀλλ' ἀπόλλυνται ὑπὸ ἀσθενείης.

si interrogata os uteri durum esse ac dolore detineri dixerit, ad eundem modum ex eo, quod cum butyro paratur, colluito, quoad uterus resiccatus fuerit et sana esse videatur. Intermediis autem collutionum diebus, sambuci fructum bibat, et leporis coagulum, pepli corticem, urticae semen, mali punici dulcis corticem, tritis cuiusque aequalibus portionibus. Polenta autem ammixta et adianto ex vino odorato ieiuna bibat. Cibis utatur mollibus, neque salsis, neque acribus. Carnes piscibus meliores, volucrium videlicet, aut leporinae et calida non multa lavet. Quodsi fluor non remittat, sed relinquatur et uterus humectetur, medicamento ex malicorio suffitum admoveto, posteaque virum adeat; et si utero conceperit, convalescit. At seniores se recolligere non possunt, sed prae virium imbecillitate pereunt.

ιβ'. Ῥόος ἄλλος. Ῥέει ὑπόχλωρον οἷον ἐξ ᾠοῦ καὶ γλίσχρον, καὶ ἡ γαστὴρ ἀνίσταται ἡ νείαιρα καὶ σκληρὴ γίγνεται, καὶ ἢν ψαύσῃς, ἀλγέει καὶ βρύχει, καὶ πῦρ ἔχει καὶ ὀδύνη ἐς τὸ ἐπίσειον καὶ [6] ἐς τὰ αἰδοῖα καὶ ἐς τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ ἐς τὰς ἰξύας καὶ λιποθυμίη, ἀλυσμοί τε καὶ περιψύξιες καὶ ἱδρὼς πουλὺς, σφυγμοὶ πρὸς χεῖρα ψαίροντες, βληχροὶ, ἐκλείποντες καὶ αὐτίκα ἀπόλλυνται. Ἢν δὲ περιῇ, ἡ χροιὴ [7] οἱ τρέπεται καὶ [8] γίγνεται οἷόνπερ κηρίον καὶ ὁ χρὼς τῷ δακτύλῳ πιεζόμενος μαλθάσσεται καὶ ἐμπλάσσεται οἷόνπερ ἐν σταιτὶ, καὶ οἱ-

12. Alius fluor. Fluit subpallidum et glutinosum, quale quid ex ovo, venterque imus in tumorem exsurgit durusque evadit et ad contactum dolet, dentibus stridet, febris detinet, dolor pubem occupat, pudenda, imum ventrem et lumbos, animi deliquium adest, anxietudines, perfrictiones et sudor copiosus, pulsus ad manum leniter ferientes, languidi, deficientes, confestimque pereunt. Quodsi superstes evadat, color ei immutatur et velut favus exsistit, superficiesque corporis digito pressa emollitur in eaque nota infigitur, velut in farinae massa aqua subacta, pedesque et crura in tumorem

[1] αὐτὴ ἐρωτηθεῖσα εἰ φῇ. — [2] δι εἶναι. — [3] κλύσαι. — [4] ἄλφ. δὲ ξυμμ. — [5] ἕξει. — [6] ἐς om. — [7] οἱ om. — [8] γένηται.

καὶ ἢν μετὰ ταῦτα — πολλῷ.] φῇ ἑωυτῆς pro vulgato αὐτὴ ἐρωτηθεῖσα φῇ cod. θ.; ego αὐτή e vulgata delevi; lectionem V. e nonnullis mss. adnotat Littr.; — εἶναι omm. C. θ.; — εἶναι pro ἔχειν C. (ἐνεῖναι cod. θ.); — κλύσαι non pauci cdd.; — ἀποξηρανθέωσι Ionice θ. Littr.; — κλυσμάτων cod. θ.; — πιπίσκειν de meo pro πινέτω codicum propter sequens τρίβων, quod τρίβουσα esse debebit, si πινέτω serves; — πυτίην C. θ. Littr., πιτύην vulg.; — τε post ῥοιῆς omm. C. θ.; — ξυμμίσγειν et νῆστις ceteri; — χρήσθω cod. θ.; — μήθ' ἁλμυροῖσι idem; — ἤγουν ὀρνίθεια vulg., ἢ ὀρν. cod. θ.; equidem cum O. ἤγουν omisi; — λούσθω C. θ.

ἢν δὲ μὴ — γίγνεται.] θυμιασαι cod. θ.; — κἄπειτα D. Q'. Lind.; — καὶ ἢν cod. θ.; — ἢν δὲ ἐν τῇ J. C.; — ἕξει Parr. 4., ἕξῃ G. K.

αἱ δὲ — ἀσθενείης.] ὑπ' ἀσθενείης cod. θ.

12. ῥόος ἄλλος — ἀπόλλυνται.] λευκός pro ἄλλος multi cdd. et Ald.; — ὑπόχλωρος — γλίσχρος cod. θ.; — ψαύσῃ D. θ.; — καὶ τὰ αἰδοῖα cod. θ., uti V.; — ἀλυσμός codd. 6.; — τε om. C., τε καί om. θ.; — copulam ante ἱδρώς om. θ.; — σφυγμός H.; — σφυγμοὶ πρὸς χεῖρα ψαίροντες ex h. l. interpretatur Erotianus; — ὄλλυνται vulgo, ἀπόλλ. cod. θ.

ἢν δὲ περιῇ — σκέλεα.] περιίῃ cod. θ.; — καὶ ἡ χροιή cett., καί abiicio; — οἱ om. J., uti V.; — γένηται vulg., γίνεται cod. θ. Littr.; — πιεζεύμενος vulg., πιεζόμενος C. θ.; — καὶ ἐμπλ. om. C.; — οἰδεῦσιν cod. θ.

δέουσι οἱ πόδες καὶ τὰ σκέλεα. Ἡ δὲ νοῦσος γίγνεται μάλιστα, ἢν ἐν αὐτῇσί τι διακναισθῇ ἢ ἐνσαπῇ ἐν τόκῳ· αἱ δ' ἀφηλικέστεραι μᾶλλον πάσχουσι· οὐ πάνυ δ'[1] ἡ νοῦσος εὐήθης.

ιγ'. Ἄλλος ῥόος. Καθαίρεται οἷον ἀπὸ κρεῶν ὀπτῶν [2] χυμὸς καὶ ἑλκοῦται τὸ αἰδοῖον καὶ ὅπη ἂν ἄλλῃ τοῦ χρωτὸς ἐπιστάξῃ καὶ ῥῖγος καὶ πῦρ ὀξὺ, πυκινὸν, μέγα καὶ φρίκη ὁμοῦ λάζεται· ὀδύναι δὲ [3] οἷαι ἐν πᾶσι τοῖσι ῥόοισι· [4] αὕτη πᾶσα ἀνοιδίσκεται καὶ τὸ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ καὶ τὰ σκέλεα καὶ ἡ χροιὴ ἰκτερώδης γίγνεται. Ὁ δὲ ῥόος γίγνεται ἀπὸ τοῦδε, ἐπειδὰν τὸ αἷμα ἐξεραθὲν ὑπόχολον [5] γένηται καὶ μὴ καθαρθῇ. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον δεῖ πῖσαι, ἢν μὲν ἰσχυρὴ ᾖ, ἐξ ἐλλεβόρου, ἢν δὲ ἀσθενὴς, ... ῥίζαν τε καὶ ἐλατήριον καὶ ὑστέρῳ χρόνῳ γάλα αἰγὸς, ἢ κάτω ὅ τι χολήν τε καὶ φλέγμα καθαίρει· κλύσαι [6] δὲ τὰς ὑστέρας τῷ ξὺν τῷ κραμβίῳ· πίνειν δὲ ἐλελίσφακον, ὑπερικὸν, σελίνου σπέρμα, [7] ἴσον ἑκάστου ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ, νήστι δὲ διδόναι. Ἢν δὲ [8] ἡλκωμένον ᾖ τὸ αἰδοῖον, μετακλύσαι τῷ πικερίῳ, ἔπειτα φάρμακον πῖσαι καὶ ἐπιχρίειν τὰ ἕλκεα πικερίῳ, ῥητίνῃ, [9] σμύρνῃ, ἀργύρου ἄνθεϊ· διανιζέσθω δὲ ὕδατι ἀπὸ μυρσίνης καὶ ἐλελισφάκου [10] χλιερῷ· σιτίοισι δὲ χρήσθω μηθ' ἁλμυροῖσι, μήτε δριμέσι, ὡς μὴ δακνῶδες τὸ οὖρον γένηται, καὶ τῶν θαλασσίων εἴργεσθαι καὶ κρεῶν βοείων, καὶ δείων

attolluntur. Morbus autem accidit praecipue si quid iis in partu vellicatum fuerit, aut intus computruerit. Iis vero, quae provectae iam sunt aetatis, magis accidit, neque morbus admodum mitis est.

13. Alius fluor. Qualis ex assatis carnibus humor purgatur et pudendum ulceratur et quamcumque aliam corporis partem stillando attigerit. Et rigor, febris acuta, crebra, magna, simulque horror corripit, dolores vero, quales in fluoribus omnibus. Haec tota intumescit et partibus umbilico inferioribus et cruribus colorque auriginosus evadit. Huiusmodi autem fluor oritur cum sanguis expressus aliquantum biliosus fuerit, neque purgata sit. Cum sic habuerit, medicamentum bibendum exhibendum, si quidem valida fuerit ex veratro; sin debilis ..... radicem et elaterium et postremo lac caprinum, aut medicamentum, quod deorsum bilem et pituitam expurget, uterum autem medicamento ex brassicae succo colluito. Mentham autem bibat, hypericum, apii semen, singulorum parem portionem ex vino nigro austero; haec ieiunae bibenda praebeto. Si vero ulceratum pudendum fuerit, postea butyro colluito, deinde medicamentum purgans potui exhibeto, ulceraque butyro, resina, myrrha et argenti flore linito: myrti autem et salviae ex aqua decocto tepido perluatur. Cibis autem utatur neque salsis, neque acribus, ut ne mordax urina reddatur et marinis abstineat, carnibus bubulis,

[1] ἡ τοιαύτη ν. — [2] χυμός. — [3] οἷαι abest. — [4] οἷα αὕτη. — [5] γίνεται. — [6] δέ om. — [7] ἴσον om. — [8] ἑλκώμενον. — [9] σμύρνην om. — [10] χλιαρῶς.

ἡ δὲ νοῦσος — εὐήθης.] αὐτῇ τι codd. Parr. nonnulli et θ.; — τῷ τόκῳ vulg., τῷ omm. C. θ.; — δὲ ἡ τοιαύτη νοῦσος vulg., δ' ἡ νοῦσος cod. θ. Vulgo ἐστὶν εὐήθης, sed ego ἐστιν omitto cum C. θ.

13. ἄλλος ῥόος — γίγνεται.] πυκνόν cod. θ.; — καὶ λαζ. φρ. ὁμοῦ cod. J.; — ante ἐν πᾶσι solus θ. fert αἱ, quod recepit Littr., sed vulgata ῥόοισι οἷαι, ubi οἷαι omm. C. θ., ὁμοῖαι coniecit Foës.; at manifesto οἷαι aberravit de sede, in quam retuli; — αὐτή C. pro αὕτη; — τὰ κάτω cod. θ.; — ἰκτερώδης idem.

ὁ δὲ ῥόος — καθαρθῇ.] γίνεται δὲ ὁ ῥόος (ὀρθῶς καί pro ὁ ῥόος cod. θ.) ἀπὸ τοῦδε C. θ.; equidem vulgatam servans ex ea delevi τοιοῦτος ante ῥόος. — Dein ἐξαραθέν vulg., ἐξαραχθέν voluit Foës.; — ἐκταραχθέν dedit Lind.; — ἐξερωθέν codd. Parr. 5, K. θ.; — γίνηται D. I. J. K.

ὁκόταν — διδόναι.] πίνειν δεῖ φαρμ. D., δεῖ om. θ.; — πῖσαι de meo dedi; — ἐλλεβορίζειν pro ἐξ ἐλλεβ. C. et ἐλλέβορον sine ἐξ item ex C. adnotat Littréus; puto vero alteram lect. in θ., alteram in C. haberi. — Ante ῥίζαν primus pono lacunae signa; deëst enim nomen plantae; vid. autem Oecon. in ῥίζα et Galeni glossarium. Nimirum Foësius putavit Galenicam glossam spectare ad locum Ep. V. 34., ubi cf. quae adnotavi; quemadmodum ibi ῥίζαν abundat, ita h. l. aliquid deëst ante ῥίζαν; Galeno vero in iis, quae monet, omnem fidem denego. Porro ἢ κάτω φαρμακεύειν ὅ τι χολήν vulg., sed φαρμακεύειν omm. C. θ., quos sequor; — τε καί cod. θ., τε omm. cett.; — σελίνου lego cum Corn. Lind. pro λίνου; — ἴσον ex θ. hausit Littr., vulgo om.; — νήστι δὲ διδόναι πίνειν vulg., διδόναι νήστει πίνειν sine δέ C., διδόναι νήστι sine δέ et sine πίνειν cod. θ.

ἢν δὲ ἡλκωμένον — μέλανα.] εἱλκωμένον cod. θ., ἑλκωμένον Ald. Parr. 3.; — πικέριον, ῥητίνην, σμύρνην, ἀργύρου ἄνθος vulg., de meo dativos dedi; σμύρνην om. L.; — χλιηρῶς vulg., χλιερῷ cod. θ. Littr.; — μήτ' C., μήτε

καὶ χοιρείων· τοῖσι δ' ἄλλοισι κρέασι χρέεσθαι ἑφθοῖσι καὶ σιτείσθω ἄρτον καὶ οἶνον εὐώδεα παλαιὸν πινέτω μέλανα. Ἢν δὲ ταῦτα ποιέῃ καὶ μὴ ὑγιὴς [1]γίγνηται, πυριῆσαι ὅλην καὶ φάρμακον δοῦναι τῇ ὑστεραίῃ ἄνω, ἔπειτα διαλιπὼν αὖτις κάτω· καὶ ἢν [2]μὲν ᾖ ὀρρὸς, μετὰ τὰ φάρμακα [3]ἀφεψήσας δοῦναι πιεῖν ἑκάστης ἡμέρης, ἐς ἑσπέρην δὲ ῥοφήμασι· οἴνῳ δὲ γλυκέϊ λευκῷ· ἢν δὲ μὴ ᾖ ὀρρὸς, γάλα ὄνου ἑφθὸν πινέτω ἐπὶ τέσσερας ἡμέρας, ἐς ἑσπέρην δὲ τοῖσι αὐτοῖσι χρήσθω· μετέπειτα δὲ πινέτω ἐπὶ τεσσεράκοντα ἡμέρας γάλα βοὸς θερμὸν καὶ τῆς ἡμέρης μηδὲν ἐσθιέτω ὡς ἔπος εἰπεῖν, — ἄριστον γὰρ τοῦτο, — καὶ γὰρ καθαίρεται καὶ τρέφεται καὶ ἀμβλύνεται ὑπὸ τοῦ γάλακτος· ἐς ἑσπέρην δὲ δειπνείτω κρέας ὄρνιθος ὀπτὸν ὀλίγον καὶ ἄρτον σμικρὸν ἐγκρυφίην· ἐπιπίνειν δὲ οἶνον μέλανα παλαιὸν οἰνώδεα, ἔστ' ἂν τὸ γάλα πίνῃ, ἢν πολλὰ ἴῃ καὶ [4]ταράσσηταί τι δριμύ. Καὶ ἢν ταῦτα ποιήσασα ἐν γαστρὶ ἴσχῃ, ὑγιὴς γίγνεται. Ὅσαι δὲ γεραίτεραί εἰσι, ἐνίοτε ὑποστρέφει ἡ νοῦσος καὶ ἀπόλλυνται· τῇσι δὲ νέῃσι οὐ θανατώδης, χρονίη δέ.

ovillis, porcinis, reliquis vero carnibus coctis utatur. In cibo panem assumat et vinum odoratum vetus nigrum bibat. Quibus factis si non convalescat, totam foveto et postero die medicamentum sursum purgans exhibeto, deinde ex intermissione rursus deorsum purgans. Ac, si quidem serum praesto fuerit, post medicamentum decoctum bibendum dato quotidie, sub vesperam vero sorbitione utatur, vino vero dulci, albo. Quodsi serum desit, lac asininum coctum diebus quatuor bibat, vesperi autem iisdem utatur. Post haec autem lac bubulum calidum per dies quadraginta bibat et per diem nihil, ut ita dicam, edat. Id enim est optimum, cum ab lacte purgetur, nutriatur, fluorque obtundatur. Vesperi in coena avicularum carnem assam paucam sumat et panis subcinericei parum. Vinum vero nigrum, vetus, generosum insuper bibat, quoad lac biberit, si copiosa eant et acre aliquid commoveatur. Quodsi his factis concipiat, convalescit. Quae vero seniores sunt, his quandoque morbus revertitur, ac pereunt; iuvenculis autem minime letalis est, sed diuturnus.

ιδ'. [5]Ῥόου ἰχωροειδέος θεραπείη. Ῥέει ὕφαιμον οἷόνπερ ἀπὸ κρεῶν ὀπτῶν χυμὸς καὶ δάκνει ὡς ἅλμη καὶ ἐσθίει καὶ ἐξελκοῖ τὰ αἰδοῖα [6]καὶ τὰ πέριξ καὶ τοὺς μηροὺς καὶ ἡ ὑστέρη ἀνελκοῦται καὶ τὰ ἄλλα [7]καὶ ἐπειδὰν ἐπιστάξῃ ἐπὶ τὰ ἱμάτια, βάπτεται καὶ δυσέκπλυτα

14. Saniosi fluoris curatio. Effluit subcruentum quid, quale succus ex assatis carnibus, ac velut muria mordet et rodit et exulcerat pudenda et partes circum sitas et femora et uterus et reliqua exulcerata sunt. Quodsi in vestimenta destillarit, ea inficiuntur nec nisi aegre eluun-

[1] γένηται. — [2] μὲν μείνῃ ὁ ῥόος. — [3] ἀφεψήσας ὀρρὸν νέμειν ἑκάστης ἡμ. πίνειν. ἑσπ. — [4] ταράσσεται. — [5] τοῦ ἰχωροειδέος ῥόου ἡ θεραπείη τὸ δὲ τοιοῦτον ῥέει ὑφ. — [6] κατὰ τὰ π. — [7] καί om.

cod. θ., — δάκνῃ sine γένηται C. θ.; — ὡς καὶ κρεῶν βοίων καὶ ὑείων καὶ χοιρίων cod. θ.; — δ' cod. θ., δέ plene cett.; — χρῆσθαι cod. θ.; — ἄρτον σιτίσθω idem.

ἢν δὲ — τι δριμύ.] γένηται L.; — καί ante φαρμ. om. C.; — αὖθις vulgo, sed cod. θ.: διαλιπεῖν αὖτις καὶ κάτω: — καὶ ἢν μὲν ᾖ ορος cod. θ., vulg. e V. notavi; cum Littr. θ. sequor, — μετὰ τὸ φάρμ. C. θ.; — ἀφεψήσας — ἡμέρης lectio est cod. θ. a Littr. introducta, vulgatam e V. excerpsi; — ἐς ἑσπέρην cod. θ. utroque loco, vulg. ἐς om.; — χρῆσθαι K.; — μετέπειτα πινέτω sine δέ nonnulla mss.; — οὐ γάρ pro καὶ γάρ C., γάρ om. J.; — καὶ τρέφεται om. θ.; — ὑπὸ τοῦ τοιοῦδε (τοιούτου J.) γάλακτος vulgata, sed haec omnia om. C., ego otiosum τοιοῦδε abieci; — ἐς ἑσπ. C. θ., ἐς om. vulg.; — σμικρόν Ionice θ. Littr.; — ἢν δὲ πολλὰ ἴῃ Lind.; — τὸ δριμύ ceteri.

καὶ ἢν — γίγνεται.] ποιήσας cod. θ.; — ἔχῃ idem.

ὅσαι δὲ — χρονίη δέ.] ὑποστρέφει ἐνίοτε J.; — χρονίη δὲ τοῦ ἰχωροειδέος ῥόου ἡ θεραπείη, τὸ δὲ τοιοῦτον ῥέει ὕφαιμον vulg. — Cum Littréo C. θ. sequor; θ. tamen ῥόους habet pro ῥόου in inscriptione capituli sequentis.

14. ῥόου — ἰκτερώδης.] De inscriptione huius capituli eadem valent, quae de titulo §. 9. dixi in adnotatione; — ἀπὸ κρεῶν ὀπτῶν χυμός vulgo, sed cod. θ. om. χυμός; — ἐξελκέει C.; — verba καὶ τὰ πέριξ — μηρούς vulgo post ἀνελκοῦται leguntur; de coniectura transposui; in pristino ordine grammatica loci ratio prorsus turbatur; — κατὰ τὰ πέριξ, vulg., sed καί pro κατά cod. θ. Littr., C. τά om.; — ἐπιστάζῃ cod. θ.; — βλάπτεται cod. θ.; — καὶ — ψαύσῃς om. G.; — δύσπλυτα cett.; — ἐπαείρεται cod. θ. Littr., ἐπαίρεται vulg.; — ψαύσῃς cum θ. lego, ψαύσῃ vulg.; — καὶ ἐς τὰ αἰδ. cod. θ., Littr., cett. καί omm.; — καὶ ἕδρην C.; — καὶ ὀδύνη ἐς τὴν ἕδρ. Vatt. Foësii; ὀδύνη vero, quo

ἐμμένει· καὶ ἡ γαστὴρ [1] ἐπαείρεται καὶ σκληρὴ γίγνεται καὶ ἀλγέει ἢν [2] ψαύσῃς καὶ θέρμη ἔχει καὶ ἐς τὰ αἰδοῖα καὶ ἐς τὴν ἕδρην [3] ὀδύνη [4] καὶ ἐς τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ κενεῶνας [5] καὶ ἰσχία καὶ ἰξύας, καὶ ἀδυναμίη καὶ ἡ χροιή οἱ τρέπεται ὡς ἰκτερώδης. Ἢν δὲ ὁ χρόνος μηκύνῃ καὶ ἡ νοῦσος, ταῦτα πάντα πουλὺ μᾶλλον ἐπιλαμβάνει καὶ τὰ [6] κύλα ἐπανίσταται καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι καὶ τὰ σκέλεα ἀπὸ τῶν ἰξύων. Ἡ δὲ νοῦσος λάζεται, ἐπὴν διακναισθῇ τι τοῦ [7] ἐμβρύου καὶ τρώσῃ ἐν τόκῳ. Χρὴ δὲ πυριῆν καὶ θυμιῆν καὶ πιπίσκειν ταῦτα πάντα, [8] ἃ ἴσχει τὸν ῥόον, καὶ ὄνειον [9] γάλα καὶ τἄλλα προσάγειν καὶ ἐμέειν, ἢν δέῃ· ἢν δὲ ἄπυρος ᾖ, ἢ καὶ βληχρὸς ἔχῃ, ἄμεινον [10] ξηρὴ πυρίη.

ιε'. Ὁκόταν ἐς τὴν κεφαλὴν τραπῶσι αἱ ὑστέραι καὶ τῇδε λήγῃ ὁ πνιγμὸς, κεφαλὴν βαρύνει, ἄλλῃσι δὲ ἄλλῃ πη τέκμαρ ἴσχεται. Σημήϊον δὲ τόδε· τὰς φλέβας τὰς ἐν τῇ ῥινὶ καὶ τὰ ὑπὸ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι ἀλγέειν φασὶ καὶ κῶμα ἴσχει καὶ [11] ἀφρίζει, ὅταν ῥαΐσῃ. Ταύτην χρὴ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ· ἢν δὲ μὴ ἐνακούῃ, ψυχρῷ καὶ κατὰ κεφαλῆς, δάφνην τε καὶ μυρσίνην ἐνέψων ἐν τῷ ὕδατι καὶ ψύχων· καὶ ῥοδίνῳ μύρῳ τὴν κεφαλὴν χριέσθω καὶ ὑποθυμιήσθω τὰ εὐώδεα,

tur; venter attollitur et durus evadit, contactus dolet, calor occupat pudenda, ad sedem dolor est, ad imum ventrem et laterum inanitates, coxendices et lumbos; et debilitas adest et color velut auriginosus fit. Quodsi cum tempore morbus progressum faciat, haec omnia multo magis invadunt, partes sub oculis attolluntur, pedes et crura a lumbis intumescunt. Hic autem morbus corripit, cum quid in partu de foetu dilaceratum fuerit et vulnus intulerit. Fomenta autem admovenda et suffitus adhibendi, propinandaque omnia, quae fluxum reprimunt, et lac asininum ceteraque porrigenda et vomitus, si opus sit, ciendus; — sin febre vacet, aut debilis fuerit, fotus siccus praestat.

15. Cum uterus ad caput conversum fuerit, eaque in parte suffocatio desinit, caput gravitate afficit, aliis vero alia quadam parte finis continetur. Hoc autem indicio est. Narium venas et quae sub oculis sunt partes sibi dolere conqueruntur et sopor detinet et spumescit cum meliuscule habet. Haec copiosa calida lavanda; si vero non auscultet, frigida et circa caput lauri et myrti ex aqua decoctum refrigeratum apponendum, caputque unguento rosaceo illinatur et subter suffitus ex odoratis admove-

[1] ἐπαίρεται. — [2] ψαύσῃ. — [3] ὀδύνη om. — [4] εἰς sine καί. — [5] δὲ καί. — [6] κοῖλα ἐπανίστανται. — [7] ἐμβρύου ἢ ἐκτρώσῃ ἐν τόκῳ· χρὴ δέ. — [8] καὶ ἴσχει. — [9] γάλα προσάγειν. — [10] ξηρὴ πυρίη om. — [11] ἀφορίζει.

loco in textu legitur, habetur in θ. et apud Littr., cett. omm., nisi quod Corn.: καὶ θέρμη ἔχει, εἰς τὰ αἰδοῖα ὀδύνη; — καί ante ἀδυναμίη de meo adscripsi, sed Littr. ex C. θ. ἀδυναμίη ψυχρή, quod mihi ridiculum videtur; non novi ἀδυναμίην θερμήν, neque ψυχρήν! sed fortasse vestigium est lectionis καὶ ψυχρὴ γίγνεται; — ἰκτεριώδης cod. C.

ἢν δὲ ὁ χρ. — ἰξύων.] πουλύ C. D. Lind., πολύ vulg.; — κοῖλα vulg., κῦλα Littr., κύλα cod. θ.

ἡ δὲ νοῦσος — τόκῳ.] λάζυται cod. θ.; — διακναισθῇ τι (διακνεσθέντι cod. θ.) τοῦ ἐμβρύου, ἢ ἐκτρώσῃ (ἐκτρώσει K.) ἐν τόκῳ (ἐν τόκῳ ἢ ἐκτρωσμῷ C., τρωσμῷ cod. θ.) vulg.; Littr. textum sic constituit: ἐπὴν διακναισθῇ τι τοῦ ἐμβρύου ἐν τόκῳ ἢ τρωσμῷ. — Itaque ἐκτρώσῃ omisit et ex C. θ. postrema fere dedit; sed mihi illud ἐκτρώσῃ vulgatae non negligendum videtur, sed ortum puto ex καὶ τρώσῃ (ἢ), nempe τρώσῃ τὰς μήτρας; utrum in fine re ipsa ἢ τρωσμῷ recipere oporteat, dubito, quum foetus tener eo tempore vix talem laesionem adferat, qualem h. l. spectat auctor; itaque omitto.

χρὴ δὲ — πυρίη.] [γὰρ] πάντα Lind.; — πάντα καὶ (καί omm. L. Lind., ἀεί pro καί cod. θ. Littr.) ἴσχει (ἔχει cod. θ.) vulg. Oratio vero sive καί retineas, sive cum Littréo ἀεί recipias, claudicat, sed in illo sive ἀεί sive καί latet ἅ, quo recepto omnia recte procedunt; — καὶ τὰ ἄλλα vulg., sed omm. Parr. nonnulli, τἄλλα D. al. m. et θ.; — ἢν δέῃ pro προσάγειν C. θ.; — ἢν δέῃ eo loco, quo cum Littréo descripsi, G. H. K. Voss., Lind., vulgo om.; — ἄπειρος cod. θ.; — μὴ ἄπυρος ex θ. Littréus, vulgo om.; — βληχρός vulg., βληχρῶς Lind. et Littr. e multis codd.; — ξηρῆ πυρίη omm. L., Voss. — Me iudice μή non est congruum et recte habet βληχρὸς ἔχῃ, i. e. βληχρὸς ἔχῃ πυρετος. — De meo ἤ post ᾖ adposui.

15. ὁκόταν — ἴσχεται.] ὡς ἐς τὴν κεφ. cod. θ.; — ἐὰν ἀναβῇ ἐς κεφαλὴν ἡ μῆτρα pro ὁκόταν — ὑστέραι L., verum in Voss. illa verba pro inscriptione sunt rubris literis picta ad exordium capituli; — λήγει vulg., λήγῃ, I. D. K. θ. Littr.

σημήϊον — ῥαΐσῃ.] τοῦτο pro τόδε C.; — τὰς ὑπὸ τ. ὀφθ. lib. de nat. mul. §. 48.; καί ante κῶμα om. C. Ad καὶ ἀφρίζει citant Gal. glossam ἀφράζει, ἀφραίνει, ἀσυνετεῖ; nihil tamen mutandum, ἀφράζει, si huc referendum, sine dubio corrupta lectio est, ἀφρίζει vera.

ταύτην — ῥοφεέτω.] ταύτῃσι χρὴ λέγειν θερμῷ πολλῷ C.; — καὶ θερμῷ vulg., καί omm. C. θ. Littr.; — ἐν om.

τὰ δὲ κακώδεα ὑπὸ τὰς ῥῖνας· καὶ τὴν κράμβην ἐσθιέτω καὶ τὸν χυλὸν ῥοφεέτω.

ιϛ'. Ἢν δὲ πρὸς τὴν καρδίην προσιστάμεναι πνίγωσι [1] αἱ ὑστέραι, καὶ ἀνάσσυτος ἴῃ ὁ ἠὴρ βιώμενος, ἀλησθύει καὶ ἐμέει· καὶ ἔστι ᾗσι αὐτίκα ἑλκυσθεῖσαι κάτω χωρέουσι, καὶ φῦσα ἔξεισι, ἢ καὶ ἐμέει ἀφρώδεα, ἡ δὲ παῦλα ἥδε γίγνεται. Ἧισι δὲ οὐκ ἀφίστανται, πράσου τὸν καρπὸν καὶ μήκωνα τρίψας, διεὶς ὕδατος κυάθοισι τρισὶ δίδου πίνειν· καὶ ὄξεος λευκοῦ ἀρήγει πόσις· ἢ ἀρκεύθου καρπὸν καὶ ἐλελίσφακον καὶ ὄξος ξὺν τοῖσδεσι ἢ οἶνον· ἀλεαίνεσθαι δὲ χρή· ἢ ἄλειφα χηνός, κηρωτὴν ἐρρητινωμένην καὶ πίσσαν ἐς τωὐτὸ τῆξαι καὶ πρόσθετα ποιέειν.

ιζ'. Ὅταν δὲ πρὸς τὰ ὑποχόνδρια προσπέσωσι, πνίγουσι, ἐπὴν ἐνθάδε τὸ τέρθρον ᾖ τοῦ πάθεος, καὶ ἐπιλαμβάνει ἔμετος πυρώδης δριμὺς καὶ ῥάων γίγνεται ὀλίγον χρόνον καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν καὶ ἐς τὸν τράχηλον ὀδύνη διαμπερής. Χλιάσματα οὖν προστιθέναι, ἢν ἄνω πνίγωσι· ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας θυμιᾶν τὰ κάκοδμα ἐκ προσαγωγῆς· — ἢν γὰρ [2] ἀθρόως, ἀθρόως μεθίστανται αἱ ὑστέραι ἐς τὰ κάτω καὶ ὄχλος γίγνεται· — εὔοδμα δὲ κάτω· καὶ πιεῖν διδόναι τὸ καστόριον καὶ τὴν κόνυζαν· ἐπὴν δὲ κάτω ἑλκυσθῶσι, ὑποθυμιῆν τὰ εἰδεχθέα, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας τὰ εὐώδεα. Ἢν δὲ [3] αἱ

atur, naribus vero ex graveolentibus; brassicam edat, succumque sorbeat.

16. Si vero uterus ad cor procedens strangulatum inducat et sursum impulsus aër violenter feratur, anxietate vexatur et vomit et nonnullis statim tractus uterus deorsum tendit et flatus exit, aut vomit etiam spumosa; atque a malis quies contiugit. At quibus non abscedit (uterus de corde) porri semen et peplum tritum tribus aquae cyathis dilutum potui exhibeto; — prodest etiam aceti albi potio; — aut iuniperi semen et salvia et cum his acetum vel vinum. Calefieri autem oportet; aut anserinum adipem, ceratum resinatum et picem simul calefacere et glandes subdititias conficere.

17. Cum autem ad praecordia allapsus fuerit, strangulatum inducit et cum ibi summa mali vehementia fuerit, etiam vomitus fervidus acris prehendit et pauco tempore levius habet, dolorque caput et collum in totum occupat. Tepefactoria igitur admoveto, si supra strangularint, sub naribus vero sensim progrediendo graveolentia in suffitu adhibeto; si enim confertim admoveas, confestim uterus ad loca inferiora sedem mutat et molestiae oriuntur; infra vero quae sunt grati odoris, et castorium ac conyzam potui dato. Ubi autem ad inferiora tractus fuerit, invisa in suffitu subter adhibeto, naribus vero

[1] αἱ ὑστέραι usque ad ἢν ἄνω πνίγωσι in capitulo 17° deest. — [2] ἀθρι ἱστῶνται. — [3] αἱ om.

C.; — χρεέσθω vulg., χριέσθω Foës. in adn., Lind., Parr. aliquot, θ.; — ὑποθυμιάσθω cod. θ.; — καταρυφείτω cod. θ., ἐπιρροφείτω liber de nat. mul. l. l.

16. ἢν δὲ — γίγνεται.] cf. §. 62. lib. de nat. mul.; Foësius illo loco collato hunc nostrum magna ex parte sibi suspectum videri adnotat. De talibus videndi locus erit in prolegomenis. Καρδίην Ionice ex C. D. H. θ. Littr.; — eadem vero, quae in V. deësse significavi, abesse vidit Littr. in mss. pluribus; — ἀνάσυρτος codd. Regii Foësii; ᾖ pro ἴῃ vulgatae cod. θ.; — ἠήρ C. θ. Littr. ἀήρ vulg.; — ἀλησθύει vulg., ἀλησθύῃ J.; ἀλησθίει cod. θ. Vide Foës. in Oecon. voce ἀλησθύειν, ubi de loco nostro agit. Dein ἐμέει habet vulgata, ubi εἰλέει cod. θ., quod Littréus recepit, sed me iudice ineptum est. Dein vulgo ἑλκυσθεῖσα, sed ἐλυσθεῖσα cod. θ., Littr.; mihi ἑλκυσθεῖσαι et pro vulgato χωρέει plurale χωρέουσι scriptum fuisse videtur; docet nempe sequens ἀφίστανται! Porro: ἡ (ἥ C. θ.) μὲν (μέν om. C., καί pro μέν cod. θ.) ἐμέει ἀφρώδεα, ᾗ, (ἡ C. H. θ.) δὲ παῦλα addit ἡ δέ cod. θ.) γίνεται (γίνεται ταῦτα D.) vulg.; — textum descripsi, uti Littr.

ᾗσι — ποιέειν.] κυάθῳ solum pro κυάθοισι τρισί cod. θ. Littr., tum πίνειν om. θ., non Littr.; ego vulgatam servo; — πόσις κύαθος vulgo, sed puto dittographiam esse, e qua κύαθος reiicio; — σὺν τοῖς εἴδεσιν (τοίσδεσσιν cod. θ.) ἢ vulg., unde τοίσδεσιν Littr.; sed praeterea καί ante ὄξος excidit, quod de meo repono; — ἄλιφα cod. θ.; — κηρωθῇ idem; — ῥερητινωμένην C. H. θ.; — ἐν αὐτέῳ τῆξαι vulg., τῆξαι ἐναυτέῳ D., αὐτῷ cod. θ.; latet in his solita dictio in formulis medicinalibus familiaris τῆξαι ἐς τωὐτό, — quam nostro reddo.

17. ὅταν — διαμπερής.] ὡς πρός vulgo, ὡς abieci; — πνίγωσι cod. θ.; — τὸ στερεὸν ᾖ vulg., sed τέρθρον cod. θ, Erot., Gal. in gloss., Foës. in adn., Lind., Littr.; — ῥᾷον vulg., ῥάων cod. θ. Lind. Littr.

χλιάσματα οὖν — εὐώδεα.] De meo οὖν adscripsi; — [χρὴ δὲ] χλιάσμ. Lind.; — θυμιῆν vulg., θυμιᾶν cod. θ.; — ἢν γὰρ ἀθρόως (ἀθρόαι codd. 6., ἀθρῶαι C., ἀθρόα cod. θ., qui ᾗ addit) ἱστῶνται (μεθίστανται cod. θ.) αἱ vulg. — Littr., ἀθρόα ᾗ recepit, quod facere nolo, intelligo ἢν γὰρ ἀθρόως θυμιᾷς; tum cum Littréo μεθίστανται ex θ. dedi et iterum intuli ἀθρόως, quod semel periit. Cornarium ἀφιστῶνται legisse sibi videri monet Foës.

ἢν δὲ — κανθαρίδων.] ὄνιον i. e. ὄνειον cod. θ.; — λίφαιμος Parr. nonnulli, uti θ.; — ἔχῃ om. θ.; — [ἢ] διά Lind.; —

ὀδύναι παύσωνται, φάρμακον πῖσαι κάτω καὶ μεταπιπίσκειν γάλα ὄνου ἢ ὀῤῥὸν, ἢν μὴ σπληνώδης ᾖ ἀπὸ γενέσιος ἢ [1] λείφαιμος ἢ ἄχροος, ἢ τὰ οὔατα ἠχώδεα ἔχῃ διὰ [2] ξυγγένειαν, ἢ ᾗσι [3] ἠθάδες ἀπὸ νεότητος αἱ νοῦσοι· τὴν δὲ ἄνω κοιλίην μὴ κινέειν, [4] ὅσαι ἀμβλυώσσουσι ἢ [5] ᾗσι ἀμφὶ τὴν φάρυγγα ὄχλοι καὶ τἄλλα· διδόναι δὲ πτισάνης χυλόν· ἢν [6] δὲ σφόδρα εὐημὴς ᾖ, καὶ ἐμεέτω· κλυσμὸς δ᾽ ἄριστος [7] ὁ διὰ ναρκίσσου· πρόσθετον δὲ, τὸ διὰ κανθαρίδων.

odorata. At si dolores cessarint, medicamentum deorsum purgans propinato, posteaque lac asininum, aut serum bibendum praebeto, nisi ab ortu lienis affectibus obnoxia fuerit, aut sanguine defecta, aut decolor, aut aures tinnientes habuerit cognatione quadam aut quibus a iuventute morbi hi in consuetudinem venerint. Superiorem autem ventrem ne moveto iis, quae caligantes habent oculos, aut molestiae circa pharyngem, cetera; ptisanae vero succum exhibeto. Quodsi valde prompta sit ad vomitionem, etiam vomat. Collutio autem ex narcisso optima; subdititium vero ex cantharidibus paratum.

ιη΄. Ἢν [8] προσστῶσι αἱ ὑστέραι πρὸς τὰ ὑποχόνδρια, πνίγεται ὡς ὑπὸ ἐλλεβόρου καὶ ὀρθόπνοος γίγνεται καὶ καρδιωγμοὶ [9] σθεναροί· αἱ δὲ καὶ ἐμέουσι ἐνίοτε σίαλον ὀξὺ καὶ τὸ στόμα ὕδατος ἐμπίπλαται καὶ τὰ σκέλεα ἀποψύχονται· [10] κἢν μὴ ταχὺ ἀφιστῶνται ἀπὸ τῶν ὑποχονδρίων, ἄναυδοι γίγνονται καὶ τὰ ἀμφὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν γλῶσσαν νάρκη ἔχει. [11] Τὰς τοιαύτας ἢν ἀναύδους καταλάβῃς καὶ τοὺς ὀδόντας ξυνηρεισμένας, πρὸς μὲν τὰς ὑστέρας προσθεῖναι εἴριον [12] ὡς ἔνι μάλιστα, τῷ πτερῷ [13] περιελίξας, ἐμβάψας [14] ἐλαίῳ λευκῷ Αἰγυπτίῳ ἢ μυρσίνῳ, ἢ βακχάρι, ἢ ἀμαρακίνῳ· ἐς δὲ τὰς ῥῖνας τοῦ φαρμάκου τοῦ μέλανος, τοῦ τῆς κεφα-

18. Si uterus ad praecordia institerit, strangulatur velut sumpto veratro et non nisi erecta cervice spirat et vehementes oris ventriculi morsus fiunt, quaedam etiam salivam acidam interdum vomitione reiiciunt et os aqua impletur, cruraque perfrigescunt: ac nisi brevi uterus a praecordiis discesserit, voce deficiunt, partesque circa caput et linguam torpor detinet. Has si curandas sumpseris voce defectas et dentibus collisis, ad uterum quidem quam penitissime subdere oportet lanam, circa pennam convolutam intinctam oleo albo Aegyptio, aut myrteo, aut bacchari, aut amaracino; ad nares vero medicamentum nigrum, ad caput paratum, specillo exceptum obducito; — quodsi hoc praesto

[1] λίφαιμος. — [2] συγγενίην. — [3] ἐθάδες. — [4] ὅσαι om. — [5] ᾗσι om. — [6] δὴ καὶ εὐεμὸς ᾖ. — [7] ὁ om. — [8] προστῶσιν. — [9] στεναροί. — [10] κἂν. — [11] τὰς — ξυνηρεισμένας om. — [12] πρὸς τὸν αὐλὸν ὡς ἔνι μάλιστα. — [13] περιελίξας. — [14] ἢ λ. Α. ἢ μυρσινη.

ἢ ante ᾗσι ex θ. Littréus; — ἐθάδες vulg., ἤθαδες cod. θ. Littr.; — κινέειν (addit ὅσσαι cod. θ.) ἀμβλυώσσουσι γὰρ (γάρ omm. C. D., ubi rest. al. m., I. J. K. θ.) ἢ (addit ᾗσι cod. θ.) ἀμφὶ τὴν (τήν omm. C. θ.) φάρυγγα ὄχλοι καὶ τἄλλα (τὰ ἄλλα C. τἄλλα cod. θ.) vulg.; — textum dedi, quemadmodum Littr. — Porro vulgo δέ post σφόδρα. sed omm. C. θ.; — καί ante εὐεμής s. εὐημής, uti θ., Littr., omm. multi cdd.; — εὔεμος nonnulli, uti V.; — δ᾽ ἄριστος cod. θ., δὲ ἄριστος vulg.; — ναρκισσίνου C.

18. ἢν προσστῶσι — ἀποψύχονται.] προστῶσι vulgo, ὅταν αἱ ὑστέραι προστῶσιν cod. θ., ἢν δὲ ὑποστρῶσι J.; — προσπίπτωσι Lind., e fine capituli, uti opinor. Et Lind. recte vidit pro προστῶσι requiri compositum cum praepositione πρός; itaque προσστῶσι dedi, quemadmodum §. 87. libri de nat. mull. legitur ἢν προσιστάμεναι πνίγωσι; — ὀρθόπνοος C. Littr., ὀρθόπνους vulg.; — καί ante ἐμέουσι om. K.; — vulgo ἐνίοτε σίελον, sed cod. θ.: ἐνίοτε καὶ σίαλον; — ἐμπέπλησται vulg., ἐμπίπλαται C. H. al. m., ἐμπίμπλαται cod. θ.

κἢν — ἔχει.] Αἱ τοιαῦται κἂν μὴ ταχύ vulg., ἢν pro κἂν C. θ. Lind. Littr.; — sed κἂν omnino antiqua lectio est, vel κἢν potius, et αἱ τοιαῦται emblema est alienum, quod abiicio; modo attendas mentem ad seq. τὰς τοιαύτας, videbis parum probabile esse h. l. αἱ τοιαῦται fuisse datum; — τάχα cod. θ.; idem αἱ ὑστέραι post ὑποχόνδρια, quod Littr. recepit, sed item emblema alienum est natum post prius illud.

τὰς τοιαύτας — χρή.] τὰς τοιαύτας — συνηρεισμένας e solo θ. supplevit Littr.; — προσθεῖναι εἴριον πρὸς τὸν (τόν om. θ.) αὐλὸν ὡς ἔνι (ωθεν pro ἔνι cod. θ.) μάλιστα vulg.; Littréus πρὸς αὐλὸν ὡς ὠθεῖν μάλιστα, quod ineptum. Quid πρὸς αὐλόν significabit? infra τῷ πτερῷ (non τοῦ πτεροῦ uti legunt omnes) περιελίξας dicit; itaque instrumentum, quo lana apponatur, non significari est probabile; sed fortasse, inquis, πρὸς τὸν αὐλόν est ad canalem in uteri cervice inter orificium externum et internum; at primum me legere non memini eo sensu, tum vero iam dixit πρὸς τὰς

λῆς, λαβόντα τῇ μήλῃ ἐμπλάσαι· ἢν δὲ μὴ ᾖ τοῦτο, τῷ ὀπῷ διαλεῖψαι τὰς ῥῖνας, [1] ἢ πτερὸν ὄξεϊ ἐμβάψαι καὶ καθεῖναι, ἢ τοῦ πταρμικοῦ προσθεῖναι· ὅταν δὲ [2] κλεισθῇ τὸ στόμα καὶ ᾖ ἀναυδίη, δοῦναι πιεῖν τοῦ [3] κάστορος ἐν οἴνῳ· τὰς δὲ ῥῖνας [4] διαλεῖψαι βάψας τὸν δάκτυλον ἐς ἔλαιον φώκης· τὸ δ' εἴριον ἐᾶν προσκεῖσθαι, μέχρις οὗ καταστέωσι· ὅταν δὲ παύσηται, ἀφελέσθαι χρή. Ἢν δὲ ἀφαιρεθέντος αὖθις ἀναχωρήσωσι, τὸ εἴριον αὖθις προσθεῖναι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας θυμιᾷν κέρας μέλαν αἰγὸς ἢ ἐλάφου κνήσας, ἐπιπάσσων ἐπὶ σποδιὴν θερμὴν, ὅκως μάλιστα θυμιήσεται καὶ εἰρυσάτω τὴν ὀδμὴν ἄνω διὰ τῶν ῥινῶν ὡς ἂν δύνηται μάλιστα· [5] ἄριστον δὲ θυμιᾷν φώκης ἔλαιον, ὄστρακον [6] ἐπιθέντα ἐπ' ἄνθρακας, περικαλύψαι δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπερίσχειν, ὡς μάλιστα ἡ ὀδμὴ ἐσίῃ καὶ ἐπιστάζειν τοῦ λίπεος καὶ ἄνω ἑλκέτω τὴν ὀδμήν· τὸ δὲ στόμα ξυμμεμυκέναι χρή. Ἢν ἄνω προσπίπτωσι, ταῦτα χρὴ ποιέειν.

non sit, laseris succo nares inungito, aut pennam aceto intinctam in eas immittito, aut sternutatorium adpone. Cum vero os clausum fuerit, et loquela deficiat, castorium bibendum praebeto ex vino; — nares vero inungito digito immisso in phocae adipe. Lanam autem appositam sinere oportet, donec uterus in sedem pristinam redierit; cum vero malum cessaverit, demere oportet. Quodsi dempta rursus adscendat uterus, rursus lanam supponere oportet eodem modo; sub naribus vero suffitum adhibere e cornu nigro caprae aut cervi raso, insperso cineribus calidis, ut ad suffitum maxime valeat et sursum attrahat odorem per nares, quam maxime possit. Optime etiam habet ad suffitum phocae pinguedo, testa prunis imposita; caput vero contegere et supra porrigere oportet ut odor quam maxime ineat et de adipe instillare, sursumque attrahat odorem, os vero clausum sit. Atque haec facienda, si uterus ad superiora feratur.

ιθ'. [7] Ἢν αἱ μῆτραι πρὸς τὸ ἧπαρ τραπῶσι, ἄφωνος ἐξαπίνης γίγνεται καὶ τοὺς ὀδόντας [8] ξυνερήρεισται καὶ ἡ χροιὴ πελιδνὴ γίγνεται· ἐξαπίνης δὲ ταῦτα πάσχει ὑγιὴς ἐοῦσα. Γίγνεται δὲ μάλιστα παρθένοισι παλαιῇσι καὶ χήρῃσι, [9] ὁκόσαι λίην νέαι ἐοῦσαι καὶ τοκή-

19. Si uterus ad hepar vertatur, derepente mulier voce deficit et dentes consertos habet et color lividus evadit. Derepente autem sic afficitur, cum sana sit. Accidit autem praecipue virginibus vetulis et iis quae valde iuvenculae partumque olim expertae iam viduae sunt. Ac-

[1] ἢ — ῥῖνας om. — [2] κλυσθῇ. — [3] κάστορος. — [4] διαλεῖψαι ἔλαιον φώκης. — [5] ἄριστον δέ om. — [6] ἐπιτεθέντα. — [7] Inscriptio ἐὰν πλησιάσει ἡ μήτρα εἰς τὸ σικύην. — [8] ξυνερήρισται. — [9] ὁκόσαι τὸ κέσσαι χηρεύουσαι. γίνεται δὲ μ.

ὑστέρας; — me iudice totum illud πρὸς τὸν αὐλόν est ineptum emblema alienum et eximendum. Dein in vulgato ὡς ἔνι μάλιστα non est vitium; sed in codicis θ. lectione latet ὡς ἔσωθεν μάλιστα. Equidem sanam vulgatam dare malui quam alteram lectionem. — Dein βάψας Littréus legit pro vulgato βάψαι; — legendum puto ἐμβάψας. Tum ἢ λευκῷ, ἢ αἰγυπτίῳ vulg., sed primum non solum λευκόν dici solet, sed ἔλαιον λευκόν, ac porro ἤ ante αἰγ. in multis codd. non legitur et recte a Lind., Littr. omissum est. Sequens ἢ μυρσίνῳ Cornarium non legere adnotat Foës., quod alioqui ad eiusmodi malum myrteum unguentum adhiberi ab his scriptoribus non solet. In sequentibus βακχαρίῳ ἤ vulg., sed βακχαρείη C., βακκάρει ἤ cod. θ., βακχαρίη alii codd., indicio βάκχαρι esse scribendum, non βακχαρίῳ! Ferunt λαβόντος D. H.; — διαλίψαι cod. θ.; — ἢ ὄξει C. θ.; — ἐμβάψαι de meo, simplex βάψαι cett.; — καθεῖναι C. θ. Littr., καθιέναι iam Foës. voluit, καθῆραι vulg. — Post καθεῖναι vulgo διαλεῖψαι (διαλίψαι cod. θ.) δὲ τὰς ῥῖνας, quae verba mihi otiose e superioribus repetita visa sunt et omittenda; — κλυσθῇ (καυθῇ cod. θ., κλεισθῇ J., Foës. in not.) τὸ στόμα καὶ ἡ (ᾗ Ald. C.) ἐναυλίη (ἀναυδίη H. al. m., θ.; αὐλίη K., ἀναυλίη C.) vulg.; — textum in hisce descripsi quemadmodum Littr.; — κάστορος C. L. θ. Lind., καστορίου vulg.; — βάψας τὸν δάκτυλον e solo θ. supplevit Littr., ego ἐς de meo adscripsi; — δ' cod. θ., δέ vulg.; — μέχρις non pauci libri; — οὖν pro οὗ C.; — παύσωνται cod. θ. et interpretes monente Foësio in adn.

ἢν δὲ — χρή.] ἀφαιρεθέντες cod. θ.; — καὶ ὑπό pro ὑπὸ δέ J.; — θυμιᾷν cod. θ., θυμιῆν vulg.; — μέλανος J. K.; — θυμιήσηται vulg., θυμιάσεται cod. θ., θυμιήσεται Littr.; — καθώς J.; — ἄριστον δέ θυμιᾷν cod. θ.; — θυμιῆν sine ἄριστον δέ vulg., Littr. ἄρ. δὲ θυμιῆν. Tum vero τοὺς δὲ ἄνθρακας cod. θ., et vulgo ἐπ' ὄστρακον ἐπιτιθέντα, sed ἐπ' ante ἄνθρακας est inferendum; — περικαλύψαι [δὲ] τὴν κεφ. Lind.; ego καί vulgatae servo et δέ adscribo de meo; — συνμεμυκέναι χρή cod. θ.; — χρή om. vulg.

19. ἢν — ἐοῦσα.] Cf. de nat. mul. § 3.; — κλιθέωσι C., κλιθῶσι cod. θ. pro τραπῶσι; — ἄφωνος ἡ γυνή vulg., sed ἡ γυνή omm. C. θ. — Ad ξυνερήρεισται cf. Erot. p. 366. τοὺς ὀδόντας ἐρείρωται) ἀντὶ τοῦ ἐρηρεικότας τοὺς ὀδόντας καὶ ἐσφιγμένους ἔχει. De quo loco monet Foës. in adn.

γίγνεται — αἱμοῖ.] ὁκόσαι (ὅσαι cod. θ.) καὶ τοκήεσσα

εσσαι χηρεύουσι· γίγνεται δὲ μάλιστα τῇσι ἀφόροισι πάμπαν καὶ [1] στείρῃσι, ὅτε ἐκ τῶν τόκων εἰσί· οὐ γὰρ γίγνεται ἡ λοχείη κάθαρσις οὐδ᾽ ἀνοιδίσκεται ἡ ὑστέρη, οὐδὲ μαλθάσσεται, [2] οὐδὲ αἱμοῖ. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, τῇ χειρὶ ἀπώσασθαι ἀπὸ τοῦ ἥπατος παρηγορικῶς τὸ [3] οἶδος ἐς τὸ κάτω καὶ ἀποδῆσαι ταινίῃ τὰ ὑποχόνδρια καὶ τὸ στόμα διανοίγειν, οἶνον δ᾽ ὡς εὐωδέστατον κεκρημένον ἐγχέειν, [4] ὅτε χρὴ, καὶ προσέχειν πρὸς τὰς ῥῖνας τὰ κάκοδμα καὶ ὑποθυμιᾶν, πρὸς [5] δὲ τὰς ὑστέρας τὰ εὐώδεα καὶ ἅσσα [6] θυμιητά· καὶ ἐπὴν θυμιήσῃς, φάρμακον πῖσαι κάτω χρὴ, ἢν μὲν χολώδης ᾖ, ὅ τι χολὴν καθαίρει, ἢν δὲ φλεγματώδης, ὅ τι φλέγμα· κἄπειτα πιπίσκειν γάλα ὄνου ἑφθὸν καὶ τὰς ὑστέρας πυριῆσαι εὐώδεσι καὶ προστίθεσθαι τὸ ξὺν τῇ βουπρήστι· τῇ δὲ ὑστεραίῃ νέτωπον, διαλιπὼν [7] δ᾽ ἡμέρας δύο κλύσαι τὰς ὑστέρας εὐώδεσι· ἔπειτα διαλιπὼν μίαν ἡμέρην, [8] θυμιῆσαι τοῖσι ἀρώμασι. Ταῦτα [9] ποιέειν τὴν χήρην· ἄριστον δὲ ἐν γαστρὶ ἔχειν. Τὴν δὲ παρθένον πείθειν ξυνοικέειν ἀνδρί· πρὸς δὲ τὰς ῥῖνας ἀείρειν [10] μηδὲν, μηδὲ [11] τι φάρμακον, [12] νῆστιν δὲ τὸν κάστορα καὶ κόνυζαν [13] ἐν οἴνῳ ὡς εὐωδεστάτῳ πίνειν ἐς εἴκοσι ἡμέρας, καὶ τὴν κεφαλὴν μὴ ἀλείφεσθαι εὐώδεϊ μηδενὶ, μηδ᾽ ὀσφραίνεσθαι [14] εὐωδέων.

κ΄. Ἢν δ᾽ αἱ μῆτραι φλεγμήνωσι παρὰ τὸ

cidit vero maxime omnino infoecundis et iis, quae ex partu sunt steriles; neque enim puerperii purgatio fertur, neque intumescit uterus, neque mollis redditur, neque sanguine impletur. Cum sic habuerit, tumorem ab hepate manu leviter ad inferiora repellito, fascia praecordia deligato et uteri osculum aperito. Vinum autem quam odoratissimum dilutum infundito, cum oportuerit etiam naribus foetida suffitu admoveto, ad uterum vero odorata et quaecumque ad suffitum sunt accommodata. Ac ubi suffitum administraveris, medicamentum deorsum purgans potui exhibendum, quod bilem purget, si quidem biliosa fuerit, si vero pituitosa fuerit, quod pituitam. Deinde lac asininum decoctum propinandum, uterus odoratis fovendus et medicamentum, quod cum bupresti conficitur, in subdititio apponendum, postero vero die netopum, atque duobus intermissis diebus uterus odoratis colluendus, deinde unius diei intermissione facta aromata ad suffitum adhibenda. Haec viduae facienda, optimum est autem si concipiat. Virgini vero ut viro iungatur persuadeto. Naribus nihil adhibendum, neque medicamentum aliquod bibendum, sed castorium et conyzam ex vino quam odoratissimo diebus viginti bibat; neque caput odorato qualicumque inungat, neque odorati quidquam olfaciat.

20. Quodsi uterus ad latus inflammatione la-

[1] στέρῃσι, αἳ ἐκ. — [2] οὐδὲ ἐμέουσι. — [3] εἶδος. — [4] ὅταν. — [5] δέ om. — [6] θυμιατά. — [7] δὲ πάλιν ἡμ. — [8] θυμιᾶσαι. — [9] πιέειν. — [10] μηδέν om. [11] τό. — [12] νήστει τὸν κ. — [13] δὲ ἐν. — [14] τινὶ τῶν εὐωδέων.

(λίην νέαι ἐοῦσαι pro καὶ τοκ. cod. θ.) χηρεύουσι (χηρ. om. θ.) vulg.; Littréus fere secutus est θ., sed si conferas l. l. e lib. de nat. mul., apparet vulgatam et codicis θ. lectionem esse coniungendas. Dein καὶ τῇσι ἀφόρ. cod. θ.; — αἳ ἐκ τῶν τόκων vulgo, sed ὅτι pro αἳ cod. θ., quod recepit Littr.; at non ὅτι sed ὅτε est dandum. Porro καὶ οὐκ ἀνοιδ. vulg., οὐδ᾽ ἀνοιδ. cod. θ.; — οὐδὲ ἐμέουσι vulgo, οὐδ᾽ ἐμέει cod. θ., idque exhibuit Littréus conferens locum ex initio § 4. lib. II. de morbis, ubi vide adnn. Quemadmodum ibi ὑπερεμήσωσι incongruum erat, ita h. l. absonum ἐμέει, sed eodem modo est sanandum, nempe aut αἱμέει, aut αἱμοῖ est legendum.

ὅταν — ἀρώμασιν.] διοίγειν C., διαγαγεῖν cod. θ.; — δ᾽ ὡς cod. θ., δὲ ὡς vulg.; — ὅταν pro ὅτε L. Lind.; — ὑποθυμιᾶν cod. θ., ὑποθυμιῆν vulg.; — πρὸς τὰς ὑστ. L. sine δέ; — ἅσσα cod. θ., ὅσα vulg.; — θυμιατά codd. 7., θυώματα cod. θ. Littr.; — ἐπὴν ἰήσῃ κάθαιρε φάρμακον δὲ πῖσαι cod. θ., quod recepit Littr., sed primum codicum omnium lectio ἰήσῃ incongrua est et ex θυμιήσῃς nata, quod repono; in reliquis vero vulgata antiquam lect. refert, quae in θ. emblematis est obsita. — Porro πυριάσαι cod. θ.; — συν βουπρήστι idem; — διαλείπων δ᾽ ἡμέρας cod. θ., διαλιπὼν δὲ πάλιν ἡμ., vulg., uti V.; — post ἔπειτα fert γλήχωνα cod. θ.; — θυμιᾶσαι cdd. sex.

τὴν δὲ παρθένον — εὐωδέων.] πρὸς δὲ τὰς ῥῖνας (ὑστέρας cod. θ. Lind.) ἀείρειν μηδὲ (μηδέν Lind.) τὸ (τό om. Lind.) φάρμακον (addit δέ Lind.) πίνειν (πίνειν omm. C. θ.). νήστει (νῆστιν D. J. θ.) τὸν κάστορα (τὸν κ. post μηδέ J.) καὶ (καί om. θ.) κόνυζαν δὲ (δέ om. Lind.) ἐν οἴνῳ (addit δέ Lind.) ὡς vulg. — Textum fere dedi quemadmodum Littr., τι φαρμ. tamen scripsi pro τὸ φ.; neque ego ὑστέρας cum θ., Lind. lego, licet habeatur loco e lib. de nat. mul. et probetur a Foësio in adn.; nempe vetat verbum ἀείρειν; qui lib. de nat. mul. ex antiquioribus aliis descripsit, sententiam h. l. paululum mutavisse videtur. Tandem, εὐωδέστατον Ald., Parr. 5.; — vulgo πίνειν post εὐωδεστάτῳ, sed omisi cum C. θ.; — ὡς εἴκοσιν C.; — εὐώδει μηδενὶ, μηδ᾽ cod. θ., μηδὲ (μηδενί C.) ὀσφ. τινι (τινί om. C.) τῶν εὐωδ. vulg.

20. ἢν δ᾽ αἱ μῆτραι — δοκέει.] δ᾽ cod. θ., δέ vulgo: libri

πλευρόν, [1] ἢν ψαύσῃς, σκληρὸν φαίνεται, καὶ ὁκόταν προσπέσωσι πρὸς τὰ ὑποχόνδρια, πνίγουσι καὶ ἐμέει φλέγμα ὀξὺ καὶ τοὺς ὀδόντας αἱμωδιᾷ καὶ ἐπειδὰν ἐμέσῃ ῥᾷον ἔχειν δοκέει. Ὅταν δὲ κάτω ὁρμήσωσι, ἀφίστανται τῆς γαστρὸς ἄλλοτε ἄλλῃ, μάλιστα δ' ἐς τοὺς κενεῶνας, ἔστι δ' ὅτε ἐμπίπτουσι καὶ ἐς τὴν κύστιν καὶ στραγγουρίη ἐπιλαμβάνει καὶ ἐς τὴν ἕδρην καὶ δοκέει ἀποπατέειν· καὶ τὰ ἐπιμήνια πρότερον ἢ ὕστερον τοῦ μεμαθηκότος γίγνεται, ἢ οὐκ ἐπιφαίνεται. Ταύτῃ αὐτίκα [2] τῆς νούσου, ἣν τὰ ἄνω πνίγωσι, χλιάσματα προστιθέναι καὶ ὑποθυμιᾶν τὰ κάκοδμα πρὸς τὰς ῥῖνας, πρὸς δὲ τὰς ὑστέρας τὰ εὐώδεα, καὶ πιπίσκειν κόνυζαν τὴν θήλειαν καὶ κάστορα ἐν οἴνῳ νῆστιν· ἐπὴν δ' ἐς τὴν φύσιν καταστέωσι, θυμιῆσαι [3] ἠρεμαίως· πινέτω δὲ διουρητικά. Ταῦτα ποιέειν, ἕως ἂν αἱ ὀδύναι ἔχωσι· ἐπὴν δὲ παύσωνται, [4] πυριῆσαι ὅλην, ἔπειτα πῖσαι φάρμακον κάτω, ἢν μὲν χολώδης ᾖ, ὅ τι χολὴν καθαίρει, ἢν δὲ φλεγματώδης, ὅ τι φλέγμα ἄγει· καὶ πιπίσκειν γάλα ὄνειον ἢ ὀρρὸν αἴγειον ἀφέψων· ἢν δὲ σπληνώδης ᾖ, μὴ πιπίσκειν τὸ γάλα, μηδὲ τὸν ὀρρόν· καὶ ἐν τοῖσι καθαρμοῖσι σιτίοισι χρέεσθαι μαλθακοῖσι [5] καὶ ὑποχωρητικοῖσι· ἰχθύες δ' ἀμείνους κρεῶν· καὶ πυριᾶν τὰς ὑστέρας [6] καὶ καθαίρειν προσθέτοισι καὶ

boret, tangenti durum apparet; et cum praecordia attigerit, strangulat, pituitam acidam vomit, et dentes stupore afficiuntur ac postquam vomuerit, meliuscule habere videtur. Cum vero ad inferiora impetu fertur, alio tempore ad alias ventris partes discedit, praecipue vero ad laterum inanitates, interdum vero etiam ad vesicam allabitur et stranguria prehendit, et ad sedem ventrisque onus deponere videtur, mensesque solito citius, aut tardius fluunt, aut omnino non apparent. Huic statim morbi principio, si ad superiora strangulatus inducatur, tepefacientia admovenda et naribus suffitus ex graveolentibus adhibendus, utero vero ex odoratis; et conyza foemina cum castorio ex vino ieiunae praebenda. Ubi autem ad pristinam naturam redierit, placide suffitus adhibendi; bibat vero quae urinam ducant. Haec faciat, quoad dolores detinuerint; ubi vero cessarint, totam foveto; deinde si quidem biliosa fuerit, medicamentum deorsum purgans, quod bilem ducat, potui dato; si vero pituitosa, quod pituitam, et lac asininum, aut serum caprinum decoctum propinato. At si lienosa fuerit, neque lac, neque serum propinato. Et in purgationibus cibis mollibus et alvum deiicientibus utatur. Pisces autem carnibus sunt meliores. Uteroque fomentum admoveto, eumque per subdititia purgato

[1] ἢν εἰ ψ. — [2] ταύτης τῆς νόσου. — [3] ἠρεμέως. — [4] πυριῆσας. — [5] καὶ ὑποχωρητ. om. — [6] ἤ.

mss. et editi: ἢν δὲ αἱ μῆτραι φλεγμήνωσι παρὰ τὸ πλευρόν. ἢν ψαύσῃς σκληρὸν φαίνεται, — unus J. om. παρὰ τὸ πλευρόν. Lectio mihi parum certa videtur: nisi caput sequens contuleris, fere scribas ἢν δ' αἱ μῆτραι προσπέσωσι πρὸς τὸ πλευρόν; nunc vero vide num forte sit legendum ἢν δ' αἱ μῆτραι φλεγμήνωσι, τὸ στόμα ἢν ψαύσῃς σκληρόν φαίνεται. Equidem nihil muto, quia certi nihil video; sed vereor ne in vulgato habeamus aliquid, quod e confusione principii huius capituli, qualecumque id fuerit, cum initio capituli sequentis sit natum. Non concoquo illud ἢν δ' αἱ μῆτραι φλεγμήνωσι παρὰ τὸ πλευρὸν, ἢν ἅψῃς, σκληρὸν φαίνεται! Est hoc per se mirum, neque vero quomodo congruat cum iis, quae statim post leguntur, capio. — In sequentibus πρός ante τὰ ὑποχ. recte de suo adiecit Littréus; — vulgo αἱμωδέειν ποιέει, cod. θ. αἱμωδειν ποιέει, Foës. desiderat αἱμωδιᾶν, quod Littréus dedit. Ego sic sentio: scriptum fuit αἱμωδιᾷ, quod non intelligentes librarii αἱμωδίαν legere sibi videbantur et substantivum esse crediderunt, quod iam alio loco item factum vidi et annotavi; hinc factum ut ποιέει adderetur, quod tuto abiicere licet. Tandem καί ante ἐπειδάν C. θ. Littr.; e vulgata, excidit.

ὅταν δὲ — ἐπιφαίνεται.] ἀφίστανται ἀπὸ τῆς γαστρὸς ἄλλοτε ἄλλῃ omnes; sed non ἀφίστανται ἀπὸ τῆς γαστρός, sed ἀφίστανται ἄλλοτε ἄλλῃ τῆς γαστρός, quod sequentia ostendunt. Itaque emblema alienum ἀπό delendum erat. — Dein δ' ἐς C., δὲ ἐς vulg.; — ἔστιν ὅτε vulg., ἔστι δ' ὅτε C. θ. Littr.; — ἀποπατέειν Ionice cod. θ. Littr.; — τοῦ ante μεμαθ. omm. cdd. nonnulli, male tamen! — γίνονται cod. θ.; — καί pro ἤ K., ἤ om. V.; — ἐπιφαίνονται cod. θ.

ταύτῃ — διουρητικά.] ταύτης τῆς ν., uti V., vulg., sed ταύτης recte omm. θ. Littr.; — τἄνω C.; — πιπίσκειν de meo, πινειν cett.; — πνιγῶσι cod. θ; — ὑποθυμιᾶν καὶ προστιθέναι τὰ κ. cod. θ., vulgata ὑποθυμιῆν fert; τὰ [μὲν] κακ. Lind.; — θηλίαν cod. θ., θηλείην vulg.; — νῆστις cod. θ., νήστει C.; — δὲ τῇ φύσει cett.; de meo mutavi, nempe sermo est de utero in sedem pristinam recedente; — καθιστέωσι vulg., ἐπισθέωσι cod. θ., de meo mutavi; — θυμιασαι cod. θ.; — ἠρεμέως vulg., ἠρεμαίως C. J., ἠρεμέει Ald.

ταύτῃ — ἐν γαστρί.] ἔστ' ἂν C. θ.; — ἔχωνται pro παύσωνται ex θ. adnotatur; — πυριᾶσαι idem; — ὄν. ἢ ὀρρόν om. C.; — ἐφεψῶν vulg., ἀφεψῶν C. D. K. θ.; — χρῆσθαι cod. θ.; — καὶ ὑποχωρητικά in multis libris deësse vidit Littr., cf. lectt. V.; — δ' ἀμ. cod. θ, δὲ ἀμ. vulg.; — πυριᾶν cod. θ., πυριῆν vulg.; — ἢ καθαίρειν vulg., καὶ κα-

[1] κλύσαι· καὶ ὑποθυμιησαμένη παρὰ τὸν ἄνδρα ἴτω· λύσις δὲ τῆς νούσου, ἐπὴν λάβῃ ἐν γαστρί.

κα΄. Ἢν αἱ μῆτραι πρὸς τὰς πλευρὰς [2] προσπέσωσι, βὴξ ἴσχει, καὶ ὀδύνη [3] ὑπὸ τὸ πλευρὸν καὶ προσίσταται [4] σκληρίη ὡς σφαῖρα καὶ ἁπτομένη πονέει ὡς ἀπὸ ἕλκεος καὶ καταφθίνει καὶ δοκέει οἷον περιπνευμονίη εἶναι καὶ εἰρύεται καὶ κυφὴ γίγνεται· καὶ τὰ ἐπιμήνια οὐ φαίνεται, [5] ἐνίῃσι δὲ καὶ ἀπόλλυται προφανέντα, τότε δὲ γενόμενα ἀσθενέα τε καὶ [6] ὀλίγα καὶ κακοήθεα ἂν ἴδοις· καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐγγίγνεται τούτου τοῦ χρόνου. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πῖσαι κάτω ἐλατήριον καὶ λούειν πολλῷ θερμῷ καὶ τῶν χλιασμάτων ἃ ἂν προσδέχηται προσίσχειν καὶ προστιθέναι ὑφ᾽ ὧν καθαίρεται τὸ αἷμα καὶ λίνου σπέρμα φῶσαι, κόψαι καὶ σῆσαι, καὶ μήκων ὁ λευκὸς καὶ ἐλελίσφακος ὠφελέουσι ξὺν ἀλφίτοισι λεπτοῖσι, καὶ τυρὸν αἴγειον [7] περιξύσας τὴν ἅλμην, ταῦτα μίσγε, μίαν μοῖραν τοῦ τυροῦ καὶ τῶν ἀνάλτων ἀλφίτων μοῖραν καὶ νῆστι πίνειν δίδου ἐν οἴνῳ· ὅταν δὲ [8] ἕσπερος ᾖ, κυκεῶνα παχὺν μέλι ἐπιχέων δίδου πιεῖν, [9] καὶ τῶν ποτημάτων ἃ δεῖται πιπίσκειν, καὶ πυριᾶν πυκνὰ, καὶ θερμῷ καταιονᾶν, καὶ τῇ [10] χειρὶ ἡσύχως καὶ μαλθακῶς καὶ ὁμαλῶς ἀπωθέειν ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τὰς μήτρας, καὶ ἀναδεῖν τὸ πλευρὸν ταινίῃ πλατείῃ, καὶ γαλακτοποτέειν βόειον γάλα ὡς πλεῖστον ἐπὶ ἡμέρας τεσσεράκον-

et colluito et postquam suffitum admoverit, virum adeat. Solvitur autem morbus, ubi utero conceperit.

21. Si uterus in latera incumbat, tussis et ad latus dolor detinet durusque tanquam pila insistit et contactus dolet velut ab ulcere; contabescit, videturque affectus esse similis pulmonum inflammationi, in gibbum contrahitur, menses non comparent, quibusdam etiam ubi comparuerint, disperduntur. Tunc autem prodeunt imbecilli, pauci et pravi, neque per hoc tempus fit generatio. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, multa calida lavet, tepefacientia, quae lubens suscipiat admoveto, eaque ex quibus sanguis purgetur in subdititio apponito. Lini semen torrefactum, tusum, cribratum, peplium album, prosunt et salvia cum tenui polenta et caseus caprinus, muria derasa. Haec permixta, ut casei pars sit una et polentae insulsae pars una, ieiunae ex vino potui praebeto. Cum autem vespera advenerit, cyceona crassum affuso melle potui exhibeto et potiones, quibus opus erit, propinato, crebro foveto, calida perfundito; manu uterum leniter ac molliter et aequaliter a latere depellito, latus fascia lata religato et lac bubulum magna copia per dies quadraginta potui exhibeto. Cibis autem quam mollissimis utatur. Morbus autem vehemens est et letalis, paucaeque sic curatae evadunt.

[1] κλύσαι ταύτας καὶ ὑποθυμιασαμένη. — [2] προσπέσωσι om. — [3] ἐπί. — [4] σκληρῷ ὣ σφαῖρα. — [5] ἔνιοι δὲ καὶ ἀπόλλυνται. — [6] ὀλίγα κακίονα καὶ ἡ γονὴ κ. τ. λ. — [7] ἐπιξύσας. — [8] ἑσπέριος. — [9] καί om. — [10] κηρωτῇ.

θαίρειν cod. θ., Littr.; — κλύσαι αὐτὰς (ταύτας codd. 8.) vulg., equidem otiosum pron. abieci; — ὑποθυμιασαμένη G. J. K. θ.

21. Ἢν αἱ μῆτραι — χρόνου.] cf. § 38. lib. de nat. mul.; — ἢν [δὲ] αἱ μ. Lind.; — πρὸς πλευράς cod. θ.; — προσπέσωσι, uti in V., in mss. pluribus om.; — ὑπὸ τὸ πλ. C. θ. Littr., vulg. e V. notavi; — σκληρίη ὡς σφαίρη C. Littr., σκληρὴ ὡς σφαῖρα vulg.; — ὡς ἕλκος cod. θ., ὡς ἕλκεος C.; — δοκέει οἷον περιπλ. vulgo, sed δοκέει οἱ περιπν. Ald. et mss. aliquot; — εἰρυᾶται C.; — εἰρύσεται cod. θ.; — καί ante ἀπολλ. om. θ., ἀπόλλυνται vulg., ἀπόλλυται cod. θ. Littr.; — ἀσθενέα (addunt τε C. θ.) καὶ ὀλίγα (καί addit θ.) κακίονα (κακειθεανιδοις cod. θ. pro κακίονα) καὶ ἡ κ. τ. λ. vulg.; unde Littr. ἀσθενέα καὶ ὀλίγα καὶ κακήθεα ἣν ἴδῃς, quorum postrema sane parum recte describuntur; — οὐ γίνεται vulgo, οὐκ ἐγγίνεται L. Lind.; est autem lectio l. l. e lib. de nat. mul., quam veram scripturam esse puto.

ὅταν — μαλθακωτάτοισι.] πῖσαι χρή Parr. 4., V.; — πολλῷ καὶ θερμῷ K.; — ὅ τι ἂν προσδ. cod. θ.; — φῶξαι καὶ κόψαι idem; — καὶ ὁ ἐλελισφ. codd. 4.; — ἐπιξύσας vulg., ἐπιξέσας C., περιξύσας L. θ.; vulgata absurda est, περιξ., aut ἀποξ. congruit; — τοῦ τυροῦ de meo, τοῦ omm. cett.; — καί ante νῆστι omm. C. θ.; — δίδου πιεῖν C. (πίνειν cod. θ.). In lib. de nat. mul. duae casei partes, reliquorum una, memorantur; quam lectionem Cornarium h. l. secutum esse monet Foësius. Sed plura mutanda sunt h. l. si conspirare velis utriusque libri locos; ἑσπέριος ᾖ vulg., ἕσπερος εἴη cod. θ., ἑσπερώσῃ C., textum dedi, quemadmodum Littr.; — δίδου sine πιεῖν C. θ.; — πομάτων K.; — δὴ ἰᾶται pro δεῖται cod. θ.; — δεῖ D. H. Illud ἃ δεῖται sane minus arridet, quam quod libro de nat. mul. legitur ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται; quod Cornarium

τα· σιτίοισι δὲ χρῆσθαι ὡς μαλθακωτάτοισι. Ἡ δὲ νοῦσος σπερχνή τε καὶ θανατώδης καὶ ὀλίγαι ἐκφεύγουσι ὧδε μελεδαινόμεναι.

κβ'. Ἢν δ'[1] ἐν τῇ ὀσφύϊ αἱ ὑστέραι ἐνέωσι ἢ ἐν τῷ κενεῶνι καὶ τὸ πνεῦμα ᾖ μετάρσιον καὶ πνιγμὸς ἔχῃ, καὶ ἆσθμά μιν [2]λάζηται πυκινὸν καὶ ἐθέλῃς μετακινῆσαι, τρίψας θεῖον, ἢ ἄσφαλτον, ἢ κώνειον, ἢ σμύρναν, μέλι ἑφθὸν παραχέας, [3]ποιέειν βάλανον μακρὴν μὴ πάχετον καὶ ἐντιθέναι ἐς τὴν ἕδρην.

κγ'. Ἢν αἱ μῆτραι εἱλέωσι σφέας ἐς τὸ μεσηγὺ τῶν ἰξύων, ὀδύνη ἔχει [4]τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰ σκέλεα εἰρύεται καὶ τὰς κοχώνας ἀλγέει καὶ ὁκόταν ἀποπατήσῃ, ὀδύναι ἴσχουσι ὀξέαι καὶ ὁ ἀπόπατος προέρχεται ὑπὸ βίης σμικρὸς καὶ τὸ οὖρον τρύζει τε καὶ ὀλιγοψυχίη λαμβάνει. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, αὐλίσκον προσδῆσαι πρὸς κύστιν καὶ ἐνιέναι ἔλαιον θερμὸν ἐς τὰς ὑστέρας καὶ πυριᾶν ἢ λοῦσαι πολλῷ καὶ θερμῷ ὕδατι [5]καὶ ἐς ἔλαιον καὶ ὕδωρ καθίζειν· ὑποθυμιᾶν δὲ ὑπὸ τὰ αἰδοῖα κακώδεα, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας εὐώδεα· ἐπὴν δὲ ἡ ὀδύνη παύσηται, φάρμακον πῖσαι ἄνω, τὴν δὲ κάτω κοιλίην οὐ χρὴ ταράσσειν. Ἐπὴν δὲ αἱ ὑστέραι καταστέωσι, φάρμακον πῖσαι κάτω [6]καὶ γάλα ὄνου, ἢν μὴ σπληνώδης ᾖ· ἔπειτα πυριῆσαι καὶ κατ-

22. At si uterus in lumbos et lateris inanitatem decubuerit, sitque sublimis spiratio, suffocatio detineat, crebraque eam spiratio corripiat, uterum vero dimovere velis, thus tritum aut bitumen, aut cicutam, aut myrrham, melle affuso excipito, glandulam longam non crassam effingito et in sedem indito.

23. Si uterus ad medios lumbos sese convolverit, imum ventrem dolor detinet, crura contrahuntur, coxendicum iuncturae ad sedem dolent, cumque ventris onus deponit, dolores acuti detinent, prae violentia exiguum stercus prodit, urina destillat, animi abiectio invadit. Cum sic habuerit, alligata ad vesicam fistula oleum calidum in uterum infundere oportet, fomentum admovere aut multa calida lavare, in oleum et aquam desidere et suffitum ex graveolentibus ad pudenda adhibere, naribus vero ex odoratis. Postquam autem dolor quieverit, medicamentum sursum purgans exhibendum, inferiorem vero alvum agitare non oportet. Cum autem uterus ad suum locum redierit, medicamentum deorsum purgans bibendum dato et lac asininum, si minime lienosa fuerit. Deinde

[1] ἐν om. — [2] λάζηται. — [3] ποιέειν δὲ β. — [4] καὶ τὴν ν. γ. — [5] καὶ ἐς ὕδωρ καθ. — [6] καί om.

h. l. legisse adnotat Foësius. Porro πυριᾶν cod. θ., πυριῆν vulg.; — καὶ τῷ θερμῷ vulg., καὶ τῷ θερμῷ δέ C. θ.; — καταιονεῖν C., αἰονᾶν cod. θ., cf. lib. de nat. mul. l. l. — τῇ κηρωτῇ vulg., τῇ χειρί C. Littr.; in C. omnino correctio recens est, sed eam veram esse puto et recipiendam tum h. l. tum de nat. mul. l. l.; — ἡσυχῇ καὶ μαλθακῇ cod. θ.; — τὰς μήτρας om. C.; — τῷ πλευρῷ vulg., τὸ πλευρόν C. L. θ. Lind.; — χρήσθω cod. θ.

ἡ δὲ ν. — μελεδαινόμεναι.] φεύγουσιν vulg., ἐκφεύγουσιν cod. θ., Littr.

22. ἢν — ἕδρην.] δ' cod. θ., δέ vulg.; — δὲ ὡς ἐν C.; — ἐν omm. Parr. nonnulli; — ἐνῶσιν vulg., ἕωσιν C.; — καὶ ἴη (εἴη Lind. e Foësii not.) πνεῦμα μετάρσιον. De meo pro ἴῃ scripsi ᾖ, nisi forte malis ἔῃ, et post πνεῦμα collocavi, articulum de meo praemittens. — Dein πνῖγος vulg., πνιγμός cod. θ. et καὶ (καί omm. C. θ. Littr.) ἆσθμά μιν λάζηται (λάζυται C. θ. Littr.) (λαμβάνῃ pro καί ἆσθμά μιν λαζ. J.) vulgata, quae mihi lectioni codicis θ. non postponenda videtur. Porro καὶ οὐκ ἐθέλει (ἐθέλῃ F.) κινέεσθαι vulgo; equidem haec emendavi ad similitudinem verborum e § 30. lib. de nat. mul., ubi vide. Tandem περιχέας cod. θ.; — δέ post ποιέειν, quod vulgata fert, cum J. om. Littr.; — μακρὴν δέ C.; — μή de meo adiicio, tum h. l. tum libro de nat. mul.; — πάχετον cod. θ. Littr., παχείην vulg.; — ἐντιθέναι post ἕδρην C. θ.

23. ἢν αἱ μῆτραι — λαμβάνει.] Vid. de nat. mul. § 14.; — σφας cod. θ.; — ἔχει (ἴσχει H., ἔχῃ J.) καὶ τὴν ν. γ. vulg.; Littr. καί reiecit; — εἰρύαται cett.; — ὀξέαι Ionice θ. Littr; — ἀπὸ βίης cod. θ.; — τρύζει (στρύζει cod. θ., στάζει Corn., Littr., e lib. de nat. mul.) τε (τε omm. C. θ. Littr.) καί vulg. cf. infra § 61. τὰ ἐπιμήνια τρύζοντα aliosque locos a Foës. in oecon. collectos et videbis τρύζειν antiquam esse lectionem, στάζει recentiorem; — λειποψυχίη C., λιποψυχίη cod. θ.

ὁκόταν — ταράσσειν.] ὅταν C. θ.; — δὲ ὧδε D.; — χρὴ προσδῆσαι τῇ κύστει αὐλίσκον vulg., sequor vero C. θ.; — ἐμφυσᾶν πρός pro vulgato ἐγκλύζειν ἔλαιον cod. θ.; equidem pro ἐγκλύσαι, quod ineptum est, repono de meo ἐνιέναι; — πυριᾶν idem, πυριῆν vulg.; — καὶ ἐς ὕδωρ vulg., ἐς omm. C. θ. Littr.; — καθιζέσθω cod. θ.; — καὶ ὑποθ. idem; — δέ omm. C. θ. ante ὑπὸ τὰ α.; — πῖσαι pro vulgato διδόναι Vatt. Foësii; recepi collato lib. de nat. mul.

ἐπὴν — γίγνονται.] καί ante γάλα ex θ. addidit Littr.; — καταιονῆν C. Littr.; — προστιθεὶς πρόσθετον καθαρτήριον, ὃ μὴ κ. τ. λ. vulg., sed in his προστιθέναι H., καὶ προστιθέναι cod. θ., quod recipio omittens emblema recens πρόσθε-

αιονᾶν τὰς ὑστέρας τῷ ξὺν τῇ δάφνῃ, [1] καὶ προστιθέναι ὅ τι μὴ δήξεται· κἄπειτα θυμιωμένη τοῖσι ἀρώμασι παρὰ τὸν ἄνδρα ἴτω καὶ ἢν ἐν γαστρὶ ἴσχῃ, ὑγιὴς γίγνεται· ἄτοκοι δὲ πολλαὶ καὶ πηραὶ τὰ σκέλεα πολλάκις γίγνονται.

κδ'. Ὁκόσῃσι δὲ τὸ στόμα κλίνεται ἑτέρωσε καὶ προσπίπτει τῷ ἰσχίῳ, — γίγνεται γὰρ καὶ τοιαῦτα διακωλύοντα τὴν ὑστέρην καθαίρεσθαι καὶ τὴν γονὴν δέχεσθαι, — πυριᾶν χρὴ τοῖσι εὐώδεσι καὶ μετὰ τὴν πυρίην παραφασάμενον τῷ δακτύλῳ ἀποστῆσαι ἀπὸ τοῦ ἰσχίου· κἄπειτα ἐξιθύνειν τοῖσι δαιδίοισί τε καὶ τῷ μολίβδῳ· οὐ γὰρ βιήσεται θοῶς, ὡς εἴρηται. Ὅταν δὲ κατὰ φύσιν ᾖ, καὶ ἀνεστομωμέναι γένωνται, προσθέτοισι μαλθακοῖσι καθαίρειν καὶ τἄλλα προσηκόντως ποιέειν.

κε'. Ὁκόσῃσι αἱ ὑστέραι προσπίπτουσι πρὸς τὸ ἰσχίον, ἢν μὴ ταχέως ἀφιστέωνται καὶ πάλιν ἐς χώρην καθιστέωνται, προσαυαίνονται [2] πρὸς τῷ ἰσχίῳ, ἀνάγκη δὲ τὸ στόμα ἀπεστράφθαι καὶ ἀνωτέρω οἴχεσθαι, ὅταν δὲ ἀποστραφῇ ξυμμύσαι, [3] ἐκ δὲ τοῦ ἀπεστράφθαι τε καὶ ξυμμύσαι σκληρὸν γενέσθαι καὶ πεπωρωμένον εἶναι· [4] ἀποκλεισθέντα δὲ [4] ἐπαναπέμπει τὰ ἐπιμήνια ἐς τοὺς μαζοὺς [5] καὶ οἱ τιτθοὶ βεβρίθασι· καὶ ἡ γαστὴρ ἡ νείαιρα

fomento admoto uterum medicamento, quod cum lauro paratur, perfundito et subdititium, quod non mordeat, apponito. Deinde suffitu ex aromatis suscepto virum adeat. Quodsi concipiat, convalescit. Verum pleraeque infoecundae et cruribus captae ut plurimum redduntur.

24. At quibus ostium alio inclinat et in coxendicem incumbit, — fit enim id quoque et impedimento est, quo minus uterus purgetur et genitura recipiatur, — odoratis fovere oportet et post fomentum leviter digito immisso contrectata muliere a coxendice abducere posteaque taedulis et plumbea fistula dirigere. Neque enim celeriter cogetur, ut dictum est. Cum autem ad naturalem statum redierit, et uterus apertus fuerit, per subdititia mollia purgato, reliquaque convenientia facito.

25. Quibus uterus in coxam incidit, nisi celeriter decedat, rursusque suo loco restituatur, coxae adhaerescens exsiccatur. Os autem obversum esse et ad superiora ferri necesse est, cumque obversum fuerit, connivere, ex aversione autem et conclusione durum effici, et callosum esse; seclusorum autem mensium fluxum ad mammas impellit, quae prae pondere gravantur. Venter imus attollitur et inexpertae uterum gestare sibi videntur, cum iis eadem, qualia

[1] καθαρτήριον προσθετὸν προστιθείς. — [2] πρὸς τὸ ἰσχίον. — [3] ἐκ δὲ τοῦ — ξύμμυσαι om. — [4] ἀποκλεισθέντων δέ sine καί; — tum ἐπαναπέμπειν.
[5] καὶ βεβηότας τοῦ στήθεος ποιέει καὶ ἡ γ.

τον καθαρτήριον et ὅ τι pro ὅ scribens de meo; — ἔχῃ cod. θ.; — πολλοί omm. C. θ.; — πηροί cod. θ.; — ὡς τὸ πολύ pro vulgato πολλάκις, quod C. omittit, fert cod. θ.

24. ὁκόσῃσι — ποιέειν.] ὅσῃσι cod. θ.; — καθαίρεσθαι καί om. idem; — καὶ μὴ παιδοποιέειν vulgata, quod otiosum est et delendum visum; καὶ οὐ παιδοποιέει C. (παιδοποιεῖ cod. θ.) ταύτην πυριῆν vulgo, sed pronomen emblema alienum est; — πυριᾶν cod. θ., πυριῆν vulg.; — παρασπασαμένη vulg., ἢν παρασημήνῃ cod. θ. Littr., pessime me iudice; παραφασαμένην Foësii emendatio est a Lind. recepta. Sed non negligendum mirum aliquantulum esse accusativum ταύτην in vulgata; ubi obiectum est mulier, et dein παραφασαμένην, ubi aut ipsa, aut obstetrix subiectum est; quin, licet ταύτην deleverim, παραφασάμενον scribere malo; omnia enim ad medicum referri in hac periodo patet. In seqq. βιάσεται cod. θ.; — τὰ ἄλλα C., τὰ λοιπά cod. θ.; — προσηκόντως omm. C. θ. — Ceterum advertit in hoc capitulo formula ὡς εἴρηται: nempe quo loco id factum sit frustra quaeris. Sed in perpetua formae mutatione horum librorum id relictum puto ex scripto aliquo antiquiore, unde hic liber profluxerit.

25. ὁκόσῃσι — ξυμπίπτει.] ᾗσι δέ cod. θ.; — αἱ D. K. L. θ. Lind., Littr., vulgo om.; — προσπίπτωσι cod. θ.; — ἢν μὴ γάρ C.; — τάχα Parr. 6.; — καὶ πάλιν τάχα ἐς cod. θ., qui καθιστῶνται, ubi ceteri καθιστέωνται. — Dein πρὸς τὸ ἰσχίον καὶ ἀνάγκη τό cod. θ.; — πρὸς τὸ ἰσχίον L., uti V.; — ἴσχεσθαι vulg., οἴχεσθαι non pauci codd., Lind., Littr.; — ἀποστραφθέν pro ἀποστραφῇ H.; — ἐκ — ξυμμύσαι omm. codd. nonnulli; — ἐκ — γενέσθαι om. θ.; — καὶ μύειν pro vulgato καὶ ξυμμύειν C. θ. post σκληρὸν γενέσθαι, sed illud καὶ ξυμμύειν otiosum est, quum brevi ante iam sit positum; itaque abegi; — πεπηρωμένον (πεπωρωμένον cod. θ.) τὸ στόμα τῶν ὑστερέων εἶναι vulgo, sed τὸ στ. τῶν ὑστ. omitto cum θ.; — καὶ ἀποκλεισθέντα ἐπαναπέμπει τὰ καταμήνια ἐς τοὺς μαζοὺς καὶ βεβρίθασι οἱ τιτθοὶ καὶ ἡ γαστὴρ κ. τ. λ. est lectio codicis θ., quam Littréus recepit et quam paululum mutatam item exhibeo. Vulgata fert: ἀποκλεισθέντων δὲ ἐπαναπέμπειν τὰ ἐπιμήνια (τἀπιμήνια I.) ἐς τοὺς μαζοὺς καὶ βεβηότας (βεβριθότας voluerunt) τοῦ στήθεος (τοὺς τιτθούς C.) ποιέει (ποιέειν

ἐπῆρται καὶ δοκέουσι αἱ ἄπειροι ἐν γαστρὶ ἔχειν· πάσχουσι γὰρ [1] τοιαῦτα, οἷά περ αἱ κύουσαι μέχρι μηνῶν ἑπτὰ ἢ ὀκτώ· ἥ τε [2] γὰρ κοιλίη ἐπιδιδοῖ κατὰ λόγον τοῦ χρόνου καὶ τὰ στήθεα ἐπαίρεται καὶ γάλα δοκέει ἐγγίγνεσθαι· ὁκόταν δὲ οὗτος ὁ χρόνος ὑπερπέσῃ, οἵ τε τιτθοὶ ξυνισχναίνονται καὶ ἐλάσσονες γίγνονται, καὶ ἡ κοιλίη [3] τωὐτὸ πάσχει, καὶ τὸ γάλα [4] ἀποδέδρηκε ἄδηλον, καὶ ἡ κοιλίη ἐπ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἐν ᾧ ἐδόκεε τίκτειν, ἐπειδὰν ἔλθῃ, ἀπῴδηκέ τε καὶ ξυμπίπτει. Τοιούτων δὲ γενομένων αἱ ὑστέραι ἰσχυρῶς ἐς ὀλίγον ξυνέρχονται καὶ τὸ στόμα αὐτέων ἐξευρεῖν οὐχ οἷόν τε, οὕτω πάντα ξυνειρύονταί τε καὶ ξυναυαίνονται καὶ ἐν τοῖσι τιτθοῖσι φύματα ἐγγίγνονται σκληρά, τὰ μὲν μέζω, τὰ δὲ ἐλάσσω· ταῦτα δὲ οὐ γίγνονται ἔμπυα, ἀλλ' αἰεὶ σκληρότερα γίγνονται· εἶτα ἐξ αὐτῶν φύονται καρκῖνοι κρυπτοί. Μελλόντων δὲ καρκίνων ἔσεσθαι, πρότερον [5] τὰ στόματα ἐκπικραίνονται καὶ ὅ τι ἂν φάγωσι πάντα δοκεῦσι πικρὰ εἶναι, καὶ ἤν τις πλείονα δῷ, ἀναίνονται λαβεῖν καὶ σχέτλια δρῶσι· παράφοροι δὲ τῇ γνώμῃ, καὶ [6] οἱ ὀφθαλμοὶ σκληροὶ καὶ βλέπουσι οὐκ ὀξέα, καὶ ἐκ τῶν τιτθῶν ἐς τὰς σφαγὰς ὀδύναι διαΐσσουσι καὶ ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας, καὶ δίψα ἴσχει, καὶ αἱ θηλαὶ καρφαλέαι, καὶ αὐταὶ πᾶν τὸ σῶμα λελεπτυσμέναι εἰσὶ [7] καὶ αἱ ῥῖνες

praegnantibus ad septimum, aut octavum usque mensem accidant venterque pro temporis ratione increscat, pectus attollatur, lacque gigni videatur. Hoc autem tempore elapso mammae extenuantur et minores redduntur, idemque ventri accidit et lac evanescit, cumque ad tempus pervenerit, quo se parituram existimabat, venter detumuit et subsidit. Quae cum eveniunt, uterus valde in exiguum contrahitur neque eius osculum deprehendi potest, adeo omnia in se contrahuntur ac resiccantur et in mammis tubercula dura oriuntur, alia maiora, alia minora. Haec autem minime suppurant, sed semper duriora fiunt, et ex iis deinde occulti cancri pullulant. Advenientibus autem cancris, prius os amarescit et quae comederit omnia amara esse videntur. Ac si quis plura exhibuerit, sumere recusant et nefaria perpetrant; mente alienantur, oculi duri sunt neque acute cernunt, ex mammis dolores ad iugulum et scapulas perrumpunt, sitis detinet, papillae aridae sunt, ipsaeque toto corpore extenuatae sunt, nares siccae et obductae, neque elevantur; spiratio est imminuta et nihil odorantur, in auribus dolor quidem nullus, sed interdum callosa concretio innascitur. Cum igitur huc usque processerint, convalescere nequeunt, sed pereunt. Sin prius quam huc pervenerint, curentur, et menses solvantur, sanescunt. Eas autem

[1] τὰ τοιαῦτα. — [2] γάρ om. — [3] τὸ αὐτὸ π. — [4] ἀποδέδρηκέ τε καὶ ξ. — [5] κατὰ στόμα. — [6] οἱ om. — [7] καὶ αἱ ῥῖνες — εἰσί om.

D. H.) καὶ ἡ κ. τ. λ. vulg.; — ἐπῆρται om. C.; δοκεῦσιν cod. θ.; — τὰ τοιαῦτα vulgo, sed τά omm. C. θ. Littr.; — καὶ ὀκτώ C. θ.; — ἥ τε γὰρ κ. ex θ. Littréus, vulgo γάρ om.; — ὅταν cod. θ.; — οἱ τιτθοί sine τε idem; — ἐλάσσους γίνονται vulg., γίνονται ἐλάσσους C. (ἐλάσσονες cod. θ.), ἐλάσσονες γίνονται Littr.; — τωὐτό C. θ. Littr.; — τὸ ωὐτό vulg.; — ἀποδέδρακε cod. θ.; — ἐς pro ἐπ' idem; — χρόνον, ὃν χρὴ τίκτειν cod. θ., sed rursus est correctio arbitraria et parum firmo fundamento innixa, ita ut nolim cum Littréo recipere; — ἐπειδὰν ἔλθῃ, ἀποδέδρηκέ τε καὶ ξυμπίπτει vulgo; sed θ. ἀπόλωλε pro ἀποδέδρηκέ τε, quod iterum recepit Littr.; ac sine dubio ἀποδέδρηκε de ventre mirum sonat, sed neque admodum placet ἀπόλωλε hoc loco; malo sane ἀπῴδηκέ τε καὶ ξυμπίπτει, quod reposui de meo. Sed praeterea mirum est ἐπ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον. ἐν ᾧ ἐδόκεε τίκτειν, ἐπειδὰν ἔλθῃ, quippe ἐπειδὰν ἔλθῃ otiosum est, quin omisissem, nisi veritus essem ne ipsum auctorem corrigere viderer.

τοιούτων — κρυπτοί.] τοιοῦτον δὲ γινόμενον vulg., C. θ. Littréo meliora praebuerunt, nec fefellit lectio vulgata interpretes, Lind. item iam dedit genitivum; — ὀλίγον χρόνον vulgo, sed χρόνον abiiciendum est, ἐς ὀλίγον ὄγκον significat, non ἐς ὀλίγον χρόνον, sine dubio χρόνον interpolatum est; — χρόνον ὀλίγον cod. θ.; — αὐτέων om. C. solus; — οὐκ ed. Bas.; — οὕτως codd. sex; — ἔν τε τοῖσι sine καί C.; — φύματα cod. θ., φυμάτια vulg.; — γίνονται vulg., ἐγγίνεται C. Littr., dedi ἐγγίγνονται, quia seqq. verba item plur. num. efferuntur; — pro ταῦτα δὲ — σκληρότερα γίγνονται cod. θ. fert: καὶ οὐκ ἐκπυοῦνται, σκληρότερα δὲ εἰ (δὲ αἰεί Littr.) καὶ ἐξ (εἶτα ἐξ e vulg. Littr.), quam lect. non recipio, quia correctio est arbitraria et otiosa.

μελλόντων — ἐνίοτε.] κατὰ στόμα L. Lind., uti V.; — δοκεῦσι C. θ. Littr., δοκοῦσι vulg.; — εἶναι πικρά cod. θ.; — πλείω vulg., πλείονα cod. θ., Littr.; — σχεταῖα vulg., σχέτλια H. θ. Littr.; — quomodo fieri potuerit, ut Foësius σχεταῖα non vitiosum iudicaret et in Oeconomiam reciperet, est quod mireris; pertinet ad τὰ ἅπαξ λεγόμενα, de quibus in praefatione ad vol. I. dixi! — δὲ καὶ τῇ γνώμῃ cod. θ.; — articulum ante ὀφθαλμοί ex θ. Littréus; — καὶ οὐ βλ. ὀξέα cod. θ.; — καί ante ὑπὸ τὰς ὠμ. om. θ.; — τοὺς

ξηραί τε καὶ ἐμπεπλασμέναι εἰσὶ, οὐκ ἀειρόμεναι· πνεῦμα μινυθῶδες καὶ ὀδμῶνται οὐδὲν καὶ ἐν τοῖσι οὔασι πόνος μὲν οὐκ ἐγγίγνεται, [1] πῶρος δ' ἐνίοτε. Ὁκόταν οὖν ἐς τόσον προΐωσι τοῦ χρόνου, οὐ δύνανται ὑγιέες γίγνεσθαι, ἀλλ' ἀπόλλυνται· ἢν δὲ πρότερον ἢ ἐς τόσον ἀφικέσθαι θεραπευθῶσι καὶ λυθῇ τὰ ἐπιμήνια, ὑγιέες γίγνονται. Θεραπεύειν δὲ τὰς [2] τοιάσδε ὧδε χρή· πρῶτον μὲν ἁπάντων, ἢν ἔτι ἰσχυρὴν ἐοῦσαν λαμβάνῃς, ἀποσκεψάμενος ἐς τὸ ἄλλο σῶμα φαρμακεύειν, ὁκοίης ἄν τινος δοκέῃ δεῖσθαι καθάρσιος· ὁκόταν δὲ καταστήσῃς τὸ σῶμα, οὕτως ἰέναι ἐπὶ τὴν τῶν ὑστερέων θεραπείην. Ἢν δὲ μηδὲν δοκέῃ τὸ πᾶν σῶμα κινητέον εἶναι, μηδὲ αἱ προφάσιες ἐντεῦθεν ὡρμῆσθαι, ἀλλ' αἱ ὑστέραι ἐφ' ἑωυτέων τὸ νόσημα ἔχωσι, τῆς θεραπείης ἐνάρχεσθαι ὧδε· πυριῆν πρῶτον τὰς ὑστέρας ὧδε· χύτρινον [3] λαβόντα ὅσον δύο ἑκτέας χωρέοντα, [4] κάνειον ἐπιθεῖναι καὶ ξυναρτῆσαι, ὅκως [5] παραπνεύσεται μηδέν· ἔπειτα [6] δ' ἐκκόψαι τοῦ κανείου τὸν πυθμένα, καὶ ποιῆσαι ὀπήν· ἐς δὲ τὴν ὀπὴν ἐνθεῖναι κάλαμον, μῆκος ὅσον πηχυαῖον· [7] ἐνηρμόσθαι δὲ χρὴ τῷ κανείῳ καλῶς, ὅκως μὴ [8] παραπνεύσεται μηδαμῶς· ὁκόταν δὲ ταῦτα σκευάσῃς, ἐπίθες τὸ κάνειον ἐπὶ τὸν χύτρινον, περιπλάσας πηλῷ· ὅταν δὲ ταῦτα ποιήσῃς,

ad hunc modum curare oportet. Ante omnia quidem si adhuc validam curandam susceperis, habita reliqui totius corporis consideratione, quacumque tandem purgatione indigere videatur, medicamentum purgans exhibeto; ita autem restituto corpore ad uteri curationem accedito. Quodsi totum corpus minime agitandum videatur neque causae inde moveri, sed uterus per se morbosus sit, ad hunc modum curam auspicari oportet. Inprimis uterus sic fovendus. Ollam duas sextulas capientem sumito, operculum imponito et ne quid expiret accommodato, deinde operculi fundo pertuso et foramine facto in foramen arundinem cubitali longitudine indito. Probe autem operculo adaptatam esse oportet, ut nihil omnino transspiret. His praeparatis operculum luto obductum ollae imponito. Quibus factis scrobem duorum pedum altitudine, ea vero magnitudine, quae ollam capiat, effodito; dein lignis intus exurere oportet, quoad fossam ignitam totam reddideris. Qua ignita reddita ligna et prunas videlicet crassissimas et accensas subducere oportet, cinerem autem et suppositam cineri calido favillam in scrobe relinquere. Ubi vero olla efferbuerit vaporque sursum adscendat, si quidem admodum calidus sit, subsistendum, sin minus, summa arundinis parte in uteri osculum indita,

[1] πόρος. — [2] τοιαύτας. — [3] λαβόντα om. — [4] κάνιον. — [5] παραπνεύσηται μηδέν. — [6] δὲ κόψαι τοῦ κανονίου. — [7] ἐναρμόσθαι. — [8] παραπνεύσηται μηδαμοῦ.

ὠμ. C.; — ἔχει D. K.; — καὶ αὗται vulgo, sed legere oportet καὶ αὐταί; — verum cod. θ. pro his καὶ πᾶσα λεπτύνεται fert; — ἀθηρόμεναι cod. θ. pro ἀειρόμεναι; — καὶ οὐκ ὀδμῶνται οὐδέν vulg., οὐκ om. C., quem sequor; — cod. θ. ὀδμῶνται δ' οὐδέν, non male pro illis; — ὀδμᾶται D. J.

ὁκόταν οὖν — γίνεται.] δέ pro οὖν J.; — ἐνταῦθα pro ἐς τόσον C.; — τοσοῦτον Q.' Lind.; — προβῶσι C.; — γενέσθαι idem; — ἀπόλλυνται ἐκ τούτων τῶν νοσημάτων omnes; abieci emblema alienum ἐκ τούτων τῶν νοσ.; — rursus τοσοῦτον Q.', Lind.; — θεραπεύηται λύεται τὰ ἐπιμ. καὶ ὑγιὴς γίνεται cod. θ.; — vulgo θεραπευθῇ καὶ λυθῇ τὰ ἐπιμ., ὑγιὴς γίνεται; — de meo θεραπευθῶσι et ὑγιέες γίγνονται dedi.

θεραπεύειν — θεραπείην.] τοιαύτας C. L. Lind.; — ἀποσκεψάμενος ἤχρη καὶ ἐς τό pro χρὴ — ἐς τό cod. θ.; — πρῶτον καὶ ἀπ. vulg., μέν Ald., mss. 5., Lind., Littr.; — φαρμακεύειν — σῶμα om. C.; — φαρμακείης καὶ ὧδε pro καθάρσιος — οὕτως cod. θ.; — οὕτως ὧδε cod. C.; — ἐπὶ τήν C. θ., ἐς pro ἐπί vulg.

ἢν δὲ μηδὲν — χρόνον.] ὁρμῆσθαι vulg., ὡρμῆσθαι J., θ., Littr.; — ἐφ' ἑωυτῶν C. θ. ἀφ' ἑωυτῶν Vatt. Foësii; — ἴσχωσιν ἐντεῦθεν ἐς τὴν θεραπείην ἐνάρχεσθαι ποιεύμενον, ποιέειν δὲ ὧδε πυριῆν C.; — πυριῆν — ὧδε om. J.; — λαβόντα vulgo om., praebuit Littréo cod. θ.; — χοέας idem; — χωρεῦντα C.; — κάνεον edd. antt., libri non pauci scripti; — ἀπαρτίζῃ pro καὶ ξυναρτῆσαι cod. θ., ξυναρτίσαι J.; — ὅκως μὴ παραπνεύσῃ sine μηδέν cod. θ., παραπνεύσηται vulg., παραπνεύσεται Littr. de suo; — δὲ κόψαι vulg., δ' ἐκκόψαι cod. θ., Littr.; — καὶ ποιέειν ὀπήν C. θ.; — ταύτην cod. θ. pro τὴν ὀπήν; — μῆκος om. C.; — ὅσον μῆκος cod. θ.; — πηχιαῖον vulg., πηχυαῖον Littr. cum Parr. 4. K. θ.; — ἐναρμόσθαι edd. antt., mss. pauca; — χρὴ τὸν κάλαμον τῷ κ. καλῶς vulg., sed τὸν κάλαμον cum θ. omitto, emblema alienum est, qualia plura infra expellemus; — παραπνεύσεται cod. θ. Littr., παραπνεύσηται vulg.; — μηδ' ἅμα cod. θ., in quo μηδαμᾶ latere recte monet Littr., μηδαμοῦ alii codd. nonnulli. — Porro σκευάσας ἐπιθείς cod. θ.; — περιπλάσαι idem; — καὶ ὀρύξαι βόθρον cod. θ. pro ὅταν — ὄρυξον; — χωρέον J., uti V.; — καίειν χρή cod. θ.; — ἕως vulgo, ὡς cod. θ., de meo ἂν adieci; — ἐξελεῖν χρή vulgo, sed χρή cum θ. omisi; — τοὺς ἄνθρακας cod. θ.; — ἀθρόοι idem; — ἡ ante ἀτμίς om. idem; — ἐπανῇ vulg.,

βόθρον ὄρυξον, ὅσον δύο ποδῶν βάθος, μῆκος δὲ ὅσον [1] χωρέειν τὸν χύτρινον· ἔπειτα χρὴ ἐγκαίειν ξύλοισι ἕως ἂν τὸν βόθρον διάπυρον ποιήσῃς· ὅταν δὲ διάπυρος γένηται, ἐξελεῖν τὰ ξύλα [2] καὶ τῶν ἀνθράκων οἳ δὴ ἁδρότατοι ἔσονται καὶ διάπυροι, τὴν δὲ σποδιὴν καὶ τὴν μαρίλην ἐν τῷ βόθρῳ καταλιπεῖν· ὁκόταν δὲ ὁ χύτρινος ζέσῃ καὶ ἡ ἀτμὶς ἐπανίῃ, ἢν μὲν ᾖ λίην θερμὴ ἡ πνοιὴ, ἐπίσχειν, εἰ δὲ μὴ, καθίζεσθαι ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ καλάμου καὶ ἐνθέσθαι ἐς τὸν στόμαχον, ἔπειτα πυριῆσαι· ἢν δὲ ψύχηται, ἄνθρακας διαπύρους παραβάλλειν, φυλασσόμενος ὅκως μὴ ὀξέαν ποιήσῃς τὴν πυρίην· ἢν δὲ παραβαλλομένων ὀξεῖα γένηται μᾶλλον τοῦ δέοντος, ἀφαιρέειν· τὴν δὲ πυρίην χρὴ κατασκευάζειν ἐν [3] εὐδίῃ, ὅκου ἄνεμος μὴ προσπνεύσεται, μηδὲ ψύξει· ἀμφικεκαλύφθαι δὲ χρὴ ἀμφιέσμασι, ἐς δὲ τὸν χύτρινον χρὴ ἐμβάλλειν σκόροδα [4] τῶν αὔων καὶ πλείονα μὲν καταθρύπτειν τῶν κατακεκομμένων καὶ ὕδωρ ἐπιχέαι, [5] ὥστε αὐτὰ καταβρέξαι τε καὶ ὑπερίσχειν τὸ ὕδωρ οἷον τρεῖς δακτύλους· ἐπιχέαι δὲ καὶ φώκης ἔλαιον· καὶ οὕτω θερμαίνειν, πυριῆν δὲ χρὴ πουλὺν χρόνον. Μετὰ δὲ τὴν πυρίην, ἢν ᾖ δυνατὴ, λουσάσθω, — τὸ [6] μὲν οὖν ὅλον σῶμα πρὸς ἡδονὴν, τὴν δὲ ὀσφὺν καὶ τὰ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ [7] πλέονι· δειπνεῖν δὲ δοῦναι μᾶζαν

ei insidendum, postea fomentum admovendum. Quodsi refrixerit, prunas accensas admoveto, ea cautione adhibita, ut ne acutum fomentum reddas. Sin admotis prunis plus aequo acutum reddatur, de iis detrahito; fomentum autem sereno coelo apparare oportet, ubi ventus non spiret, nec refrigeret et vestimentis undique contectam esse. In ollam autem allia sicca iniicienda, eaque minutatim fracta plura quam quae contusa sunt, et aqua infundenda, ut probe macerentur et aqua fere tribus digitis excedat; infundendus vero etiam vituli marini adeps. Sicque calefacere et fomentum longo tempore admovere oportet. Post fomentum autem, si valida fuerit, totum quidem corpus voluptatis gratia lavet, plurimum autem lumbos et partes umbilico inferiores. In coena autem maza, aut panis et allia cocta exhibenda. Postero vero die, si quidem a fomento exsoluta fuerit, is dies intermittendus, alioqui rursus fomentum adhibendum. Dum vero potus adhibetur, si quidem possit, eam iubeto ut contingat osculum. Hic enim fotus uterum flatu implet, impletus vero e magna aversione et prolapsu ad coxam magis in directum restituitur et aperitur. Cum igitur eiusmodi fomentum id efficere possit, id hunc in modum est administrandum: allia iniicienda et vituli marini adeps affundendus,

[1] χωρέον. — [2] καὶ τῶν ἀνθρ. om. — [3] εὐδίοισι ὅπου ἄνεμος μὴ προσπνεύσῃ, μηδὲ προσψύξῃ, ἀμφικ. — [4] τῶν αὔων καὶ πλείονα μὲν καταθρύπτειν τῶν κατακεκαυμένων καὶ ὕδωρ. — [5] ὥστε αὐτὰ καταβρέξεται καὶ ὑπερέχειν τὸ ὕδωρ οἷον τρεῖς δακτύλους καὶ ἐπιχεῖν φ. ἔλ. — [6] μὲν οὖν ὅλον σ. — [7] πλέον.

ἐπανίῃ C. J. θ.; — ἢν μὲν εἴη cod. θ., fortasse ἔῃ s. ἴῃ voluit; — πνοή vulg., πνοιή C. θ. Littr.; — πυριῆσθαι cod. θ., φυλασσόμενον idem; — ὡς μὴ ὀξέη ἡ πυρίη cod. θ.; — ὅκως C., ubi vulgo ἵνα. — Dein vulgata: ἢν δὲ παραβαλλομένων [τῶν ἀνθράκων] ὀξεῖα γένηται [ἡ πυρίη] μᾶλλον τοῦ δέοντος, ἀφαιρέειν [τῶν ἀνθράκων], nempe uncinis inclusi, quae emblemata aliena ratus eieci; — ἢν δὲ φαίνηται, ἀφαιρέειν τῶν ἀνθράκων cod. θ.; — idem τὴν δὲ πυρίην χρὴ τὴν δέ i. e. τήνδε cod. θ., cett. τήνδε omm. — Pro ὅκου — ψύξει cod. θ., Littr.: τε καὶ νηνεμίῃ, ὡς μὴ ψύχειν, vulgatam e V. notavi; huic quidem vitia inesse credo, quae tollere studui, sed lectio codicis θ. recens est, nec praestat prae vulgata, modo haec rectius scribatur; — ἀμφικαλύπτεσθαι cod. θ.; — ἐμβάλλειν de meo, βάλλειν cett. — Verba καὶ πλείονα — κατακεκομμένων om. cod. θ.; ea vero descripsi cum Cornarii emendatione κατακεκομμένων pro κατακεκαυμένων quam Foës., Lind., item probarunt. Ego sic de his sentio, omissa sunt in cod. θ., quia descriptor libri non videbat, quorsum spectarent; neque vero id plane apertum est: καταθρύπτειν ad τὰ σκόροδα spectat, me iudice, itemque τῶν κατακεκομμένων eo referendum et monere censendus est plura comminui debere τῶν σκορόδων τῶν αὔων quam tundendo comminui debent recentia. Licet autem noster hic obscure loquatur, nolim cum θ. omittere talia, quae sane non sunt emblemata recentia. — In verbis ὥστε αὐτὰ — δακτύλους dedi vulgatam, nisi quod καταβρέξαι τε effeci ex καταβρέξεται, partim cum C. J., qui solum καταβρέξαι sine τε legunt; — cod. θ. pro his habet: ὥστε δύο δακτύλους ὑπερίσχειν καὶ καταβρέξαιον ἄριστα. ἐπιχέαι κ. τ. λ., quam lectionem recepit Littr,, ita ut καταβρέξαι ὡς ἄριστα legeret. Rursus in hisce consecutio rerum propositarum potior mihi videtur in vulg., quam antiquiorem lectionem esse opinor. — Tandem οὕτως vulg., οὕτω J. θ. Littr.; χρή omm. J. θ., πολλὸν χρ. cod. θ.

μετὰ δὲ — στόματος.] ἢν ᾖ δυνατή om. θ.: — δυνατόν J. K.; — οὖν omm. θ. Littr.; — πλέον vulgo, πλέον εἰ G., πλέον εἶ cod. θ., unde πλέονι Littr.; — δοῦναι om. θ.; — ἢ ante ἄρτον e solo θ. Littr., vulgo om.; — δ' cod. θ., δέ vulgo; — εἰ δὲ μή C. θ.; — ὀπίσω om. θ.; — ἢν μὲν δύνηται, κελ. cod. θ. sine σκέψασθαι; vulgo ἢν δύνηται σκέ-

ἢ ἄρτον καὶ σκόροδα ἑφθὰ, τῇ δ' ὑστεραίῃ, ἢν μὲν διαλελυμένη ᾖ πρὸς [1] τὴν πυρίην, διαλιπεῖν τὴν ἡμέρην ταύτην· ἢν δὲ μὴ, πυριῆν ὀπίσω· πυριωμένην δὲ, ἢν μὲν δύνηται, κελεύειν ψαῦσαι τοῦ στόματος. [2] Ἡ γὰρ πυρίη αὕτη φύσης ἐμπίπλησι τὰς ὑστέρας, [3] ἐμπιπλάμεναι δὲ ἐκ τοῦ λίην ἀπεστράφθαι καὶ πρὸς τῷ ἰσχίῳ ἐς ὀρθὸν μᾶλλον καθεστᾶσι καὶ ἀναστομοῦνται. Ὡς οὖν τοιαύτης ἐούσης τῆς πυρίης καὶ ταῦτα ποιέειν δυναμένης, οὕτω πυριῆν δεῖ· ἐμβάλλειν χρὴ τῶν σκορόδων καὶ τῆς φώκης τοῦ ἐλαίου ἐπιχέειν· δρᾶν δὲ ταῦτα, ἄχρις ἂν δοκέωσι αἱ ὑστέραι πεφυσῆσθαι καὶ τὸ στόμα ἄνω εἱλκύσθαι ἰσχυρῶς· πρὸς γὰρ τὴν πυρίην ταύτην τοιάδε ἔσται· [4] διαιτῆν δὲ μετὰ τὰς πυρίας ὡς πρότερον ἐδιαιτῆτο. Ὁκόταν δὲ ἀνακινηθέωσι αἱ ὑστέραι καὶ εὔλυτοι γένωνται, πυριῆν μαράθρου ῥίζῃσι, [5] ἕτερον δὲ χύτρινον κατασκευάσαι τὸν αὐτὸν τρόπον, τὰς δὲ ῥίζας τῶν μαράθρων ἀμφιπλύνας φλᾶσαι καὶ ἐς [6] τὸν χύτρινον [7] ἐμβαλεῖν καὶ ἐπιχέας ὕδωρ τὸν αὐτὸν τρόπον πυριῆν. Μετὰ δὲ λούειν καὶ ἐς ἑσπέρην δειπνεῖν μᾶζαν· ἢν δὲ βούληται, ἄρτον καὶ βολβίδια ἐν οἴνῳ ἕψειν καὶ ἐλαίῳ

idque faciendum, quoad uterus inflatus osculumque sursum valide tractum esse videatur. Ex hoc enim fotu haec contingunt. Post fomenta vero eadem quae prius victus ratio instituenda. Cum autem emotus et facile solubilis uterus fuerit, fomentum ex foeniculi radicibus adhibendum. Alia olla ad eundem modum apparanda, radices foeniculi probe lotae, contusae in ollam immittendae et aqua affusa fomentum eodem modo admovendum. Post haec lavandum et sub vesperam in coena maza sumenda; sin volet, panis; et polypodas parvos vino et oleo incoquere oportet et esui praebere. Inter fovendum osculum contingere tentandum et uterum proxime adducere. Id autem faciendum diebus quinque vel sex mulierem respicienti; quae si dissolvatur, differendum est, quamdiu necesse est; sin non dissolvatur, per totum diem fomentum adhibendum. Post fomenta vero talos subdititios experiri oportet de taeda pingui; sint autem oleo illiti et sex digitorum longitudine facti, quinque vel sex numero, forma in acutum tendente. Ex his alius alio sit paulo crassior, crassior vero sit quantum digiti indicis crassitudine, forma autem digito similis in

[1] τήν om. — [2] ἢν ἡ π. — [3] ἐμπιπλάμεναι δὲ φύσης τὸ στόμα ἐκ τοῦ λίην ἀπεστράφθαι καὶ προσπεπτωκέναι πρὸς τῷ ἰσχίῳ ὡς ὀρθὸν μᾶλλον καθεστᾶσι καὶ ἀναστομοῦνται. — [4] διαιτεῖν. — [5] ἕτερόν τε. — [6] τόν om. — [7] ἐμβάλλειν.

ψαῦσαι. Equidem sequor cod. θ., sed simul πυριωμένην pro vulgato πυριωμένη repono.

ἡ γὰρ πυρίη — ἀναστομοῦνται.] ἢν ἡ πυρίη αὐτέη φύσης (φύσησιν L. Lind.) ἐμπιπλᾷ τὰς ὑστέρας vulg. — ἡ πυρίη αὕτη φύσης ἐμπίπλησι τὰς ὑστέρας cod. θ. Littr.; — equidem γάρ de meo addidi. In verbis ἐμπιπλάμεναι — ἀναστομοῦνται sequor vulgatam, quam e V. adnotavi, nisi quod φύσης τὸ στόμα eieci, quod tum per se ineptum, tum extra structurae nexum infertur. Cod. θ. post τὰς ὑστέρας solum habet καὶ ἐς ὀρθὸν μᾶλλον ἄγειν καὶ ἀναστομοῖ, quod ἄγει scribens recepit Littr. — Mihi rursus codicis θ. scriptura recens esse videtur.

ὡς οὖν — ἐπυριῆτο.] Verba ὡς οὖν — δεῖ om. cod. θ. Iam vero post δεῖ scribi solet ὅταν δὲ πυριήσῃς, quod primum vitiosum et natum ex ὅταν δὲ πυριῇς, nam quae sequuntur non fiunt, nisi in ipsa fotus administratione. At est otiosum illud ὅταν δὲ πυριῇς, nam ἐμβάλλειν χρή κ. τ. λ. est epexegesis superioris οὕτω, ita ut cum eo proxime cohaereat. Iam intelliges, quare cum θ. superiora illa negligere noluerim; nempe alterutrum abiiciendum est, aut id, quod θ. non habet, aut quod ego reiicio; mihi vero hoc potius quam illud ab aliena manu profectum videtur. — Pergo ad reliquam lectionis varietatem; — ἐπεμβάλλειν cod. θ. Littr.; — σκορδίων cod. θ.; — δρᾶν idem; δρῆν vulgo; — ἄχρι C. θ., ἂν om. C.; — δοκέωσι Ionice ex θ. Littréus; — ὡς ὅτε (ὥστε pro his C.) τὸ (τό om. J.) πρότερον πυριῆτο (ἐπυριῆτο cod. θ. Littr.) vulgata; — sed perridiculum διαιτᾶν τινὰ ὡς πρότερον ἐπυριᾶτο! Vitium tamen aeque facile tollitur ac deprehenditur; emendatio ipsa se defendit, spero.

ὁκόταν — πυριῆν.] δ' cod. θ.; — ἀνακινηθέωσι Ionice C. Littr.; — ἕτερόν τε vulg., sed τε omm. C. θ. Littr.; ego δέ pro τε scribo; — κατασκευάσας cod. θ. Littr.; — ἀμφιπλύναντα ceteri, de meo nominativum, ut locis vicinis dedi; — φλάσθαι vulgo, φλᾶσαι cod. θ. Lind., Littr.; — ἐμβάλλειν C.; — καὶ ἐπιχέαι ὕ. καὶ τ. ἀ. τρ. π. cod. θ.

μετὰ δὲ — ἐσθίειν.] μετὰ δὲ ταῦτα vulgo; ταῦτα om. cod. θ.; — ἢν δὲ ἄρτον βούληται ceteri; vocabula transponenda erant; — porro καὶ βολβίδια καὶ σηπίδια τῶν σμικρῶν vulg., cod. vero θ. fert βόλβια, Corn. βολβιτία, cod. D. βολίδα, al. m. βολβίδα. Adtulerunt dudum Galeni glossam βολβιτία, quod exponit γένος μικρῶν πολυπόδων, quae animalia βομβύλια vulgo audire dicit: cf. Schneiderum in Lex. Mihi videntur βολβιτίς et βολβίδια formae esse probae, βολβιτίον fortasse item scriptum fuit; de aliis huc pertinentibus inprimis videndus Foës. in Oecon. Sed καὶ σηπίδια τῶν σμικρῶν in vulgato textu non est nisi scholion ad καὶ βολβίδια adscriptum, quare delevi. Porro ἐν οἴνῳ πάντα C., ἐν οἴνῳ δὲ πάντα cod. θ.; — καὶ ἐν ἐλαίῳ vulg., sed ἐν omm. C. θ. Littr.; — καὶ παρέχειν ἐσθίειν omm. C. θ.

καὶ παρέχειν ἐσθίειν. Ἐν δὲ τῇ πυρίῃ πειρᾶσθαι τοῦ στόματος ψαύειν καὶ ἄγειν τὰς ὑστέρας ἄγχιστα. [1] Ταῦτα δὲ χρὴ ποιέειν ἐφ' ἡμέρας πέντε ἢ ἓξ σκεπτόμενον ἐς τὴν ἄνθρωπον· κὴν μὲν διαλύηται, ἀναλαμβάνειν ἐς ὅσον δεῖ χρόνον· ἢν δὲ μὴ διαλύηται, πυριῆν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην. Μετὰ δὲ τὰς πυρίας πειρᾶσθαι τῶν προσθέτων τῆς σιάλου δαιδός· χρίσμα δὲ λίπα ἔστω· ποιέειν δὲ μῆκος μὲν δακτύλων ἕξ, πλῆθος δὲ πέντε ἢ ἕξ, εἶδος [2] δὲ ἔξουρα· εἶναι δὲ δεῖ θάτερον θατέρου σμικρῷ [3] παχύτερον· τὸ δὲ παχύτερον εἶναι ὁκόσον δάκτυλος ὁ λιχανὸς καὶ τὸ εἶδος ὁμοῖον τῷ δακτύλῳ, ἐξ ἄκρου λεπτότατον, ἀγόμενον δὲ παχύτερον· ποιέειν δὲ ὡς λειότατόν τε καὶ στρογγυλώτατον, φυλασσόμενος [4] ὅκως σχινδαλμὸς μηδεὶς ἐνέσται· προστιθέναι δὲ πρῶτον τὸ λεπτότατον· ὅταν δὲ προσθῆται, ἀναπαυέσθω ὅκως μὴ ἐκπέσῃ φυλάσσουσα· [5] προστιθέσθω δὲ πρῶτον τὸ ἄκρον, εἶτα καὶ αἰεὶ μᾶλλον, ὁμοῦ τε ἐπιστρέφειν καὶ ἀπωθέειν κυκλόσε τὸ δαΐδιον· καὶ ὁκόταν σμικρὸν προσδέξηται, ἐπίσχειν [6] ἐπὶ τῷ σμικρῷ τούτῳ, φυλάσσουσα ὡς μὴ ἐκπέσῃ· εἶτα αὖθις ἀπωθέειν [7] τὸν αὐτὸν τρόπον, ἄχρις οὗ τεσσέρων δακτύλων τὸ ἔσω τοῦ στόματος τῶν ὑστερέων γένηται· ὅταν

summo tenuissima, sensim ad crassitudinem ducta. Laevissimi autem et rotundissimi conficiendi, animadversione facta ut ne ullum fissum adsit. Supponendus autem primum tenuissimus, quo subdito quiescat, observatione facta ne excidat. Ac primum summam partem supponito, dein semper magis simulque taedulam obtorquendo etiam intro trudito. Cumque parvam partem admiserit, in ea parva parte subsistendum, cautione adhibita ne excidat; deinde rursus eodem modo protrudendum, quoad uteri osculum ad quatuor digitos intro subierit. Quem cum admiserit, alter post hunc, simul ac prius appositum abstulerit, osculo adhuc recto et aperto, antequam subsidat, apponatur. Quod fiet, si hic quidem detrahatur, alter vero supponatur. Plumbum vero etiam in similem formam crassissimi pessi taedacei ducere oportet, quod cavum sit, ut .... contineat et plumbi capacitatem eo modo fabricatam esse, quali ad ulcera solet; uti vero os penicilli laeve sit ac minime vulneret, id faciendum est quemadmodum taedularum; efformatum autem penicillum plumbeum adipe ovillo trito impleto, atque ubi praeparatus fuerit, taedaceam quidem glandulam subducito, plumbum autem immittito. Quodsi ardorem exhibeat, eximendus est, taedaceus

[1] ταύτας χρὴ πυριῆν. — [2] δὲ ὄξουρα. — [3] βραχύτερον τὸ παχ. sine δέ. — [4] δὲ ὅκως. — [5] προστιθέτω. — [6] ἐν. — [7] ἐς τὸν α. τ.

ἐν δὲ τῇ πυρίῃ — ἡμέρην.] πειρῆσθαι vulg., per ᾱ cod. θ.; — Tum ψαύειν ἢ πυρίῃ ἄγειν (αὐτὴ ἡ πυρίη ἄγει C.) (πυριήσσειν pro πυρίῃ ἄγειν K.) τὰς ὑστέρας ἄγχιστα· ταύτας χρὴ πυριῆν ἐφ' ἡμέρας vulg.; — ψαύειν· αὕτη ἡ πυρίη ἄγει τὰς ὑστέρας ἄγχιστα· ταῦτα δὲ χρὴ ποιέειν ἐφ' ἡμέρας cod. θ. Littréus. Vitio laborat vulgata et in codicis θ. lectione habemus correctionis tentamina: postrema recte emendata mihi videntur, non superiora. Scilicet ab aliena manu esse puto πυρίῃ in vulgata et ἢ ex καί esse ortum, ita ut scriptum fuisse censeam: ψαύειν καὶ ἄγειν τὰς ὑστέρας ὡς ἄγχιστα. In sequentibus ἢν pro κὴν C. θ.; — vulgo διαλύηται καὶ ἀσθενὴς γίνηται, sed διάλυτός τε καὶ ἀσθενὴς γίνηται cod. θ.; est haec rursus correctio recens, sed in vulgata διαλύηται et ἀσθενὴς γίνηται idem significant, quare puto καὶ ἀσθενὴς γένηται esse glossam, quae olim in margine sic se habuerit: ἢ ἀσθενὴς γίνηται. Eam reieci. Dein διαλαμβάνων ὁκόσον ἂν σοι δοκέῃ χρόνον C. θ., nisi quod θ. habet ὁπόσον; — de meo ἀναλαμβάνειν scripsi pro vulgato διαλαμβάνειν; — denique ἅπασαν pro ἀνὰ πᾶσαν cod. θ.

μετὰ δὲ — προστίθηται.] πειρᾶσθαι cod. θ., πειρῆσθαι vulg.; — sed haec fert πειρῆσθαι προστιθέναι τῶν προσθέτων τῆς πιάλου (σιάλου C. D. H. I. θ. Littr.) δαιδὸς (παιδὸς C.) (addit τῆς cod. θ. Littr.) πιοτάτης vulgo: sed vide Gal. glossam, ubi σιάλου exponit λιπαροῦ et patebit, puto, τῆς πιοτάτης esse glossam. Sed etiam προστιθέναι abiiciendum opinor et iungendum πειρᾶσθαι τῶν προσθέτων. — Dein χρίμα cod. θ.; — λεῖπα idem; — ποιέειν δὲ ὧδε μῆκος idem; — δεῖ de meo intuli, libri non habent; — ἔξουρα exponit Gal. in glossario; — σμικρῷ παχύτερον C. θ. Littr., σμ. βραχύτερον vulg.; — ἐχόμενον pro ἀγόμενον Vatt. Foësii; — δέ post ποιέειν om. θ.; — φυλασσόμενον δὲ ὅκως vulgo. sed φυλασσόμενος C., δέ omm. C. θ. Littr.; — σχινδαλμός exponit Gal. in glossario; — ἔνεσται C. θ., ἔσται vulg.; — καὶ ἀναπαυέσθω cod. θ. pro ὅταν δὲ προσθ. ἀναπ.; — προστιθέσθω D. Littr., προστιθέτω vulg.; — καί in καὶ ἀεὶ μᾶλλον omm. θ. Littr.; — ἐν τῷ σμικρῷ vulgo, ἐπὶ τῷ σμ. cod. θ. Littr. — Porro φυλάσσουσαν cod. θ.; — ἐκπέσηται vulgo, ἐκπεσεῖται C., idque latet in vulgato; — ἐκπέσῃ C. θ. Lind., Littr.; — εἶτ' codd. sex; — ἐς τὸν αὐτὸν τρόπον vulgo, sed ἐς omm. cod. θ. Littr.; — τὸ εἴσω vulg., τὸ ἔσω cod. θ.; reiicit τό Littréus, quod cur faciamus non video causam; — τοῦτο γένηται cod. θ., qui ὅταν δὲ ταῦτα om; — πρότερον δέξηται pro προσδέξηται K.; — ὁμοῦ — προστίθηται om. L., uti Voss. In sequentibus τὸ πρὶν ἀφαιρέουσα cod. θ.; — ὅκως om. idem, sed ὡς προσκείσεται habet, unde προσκείσεται Littr. pro vulgato προ-

δὲ τοῦτο προσδέξηται, τὸ μετὰ τοῦτο προστιθέναι, [1] ὁμοῦ τὸ προσκείμενον ἀφαιρέουσα, ὅκως πρὶν ξυμπεσεῖν τὸ στόμα προσκείσεται ἔτι ὀρθοῦ ἐόντος καὶ ἀνεωγμένου· οὕτω δὲ τοῦτο ἔσται, ἢν τὸ μὲν ἐξαιρέηται τὸ δὲ προστίθηται. Χρὴ δὲ καὶ [2] μολίβδιον ἐξελάσαντα ἴκελον ποιῆσαι τὸ εἶδος τῷ δαιδίῳ τῷ παχυτάτῳ, κοῖλον δὲ ὅκως ξυνέξει .....· τοῦ δὲ μολιβδίου εἶναι τὸ εὖρος ἐληλασμένου οἷον ἐπὶ τὰ ἕλκεα· ὅκως δὲ τὸ στόμα τοῦ μοτοῦ λεῖον ἔσται καὶ μὴ τρώσει, [3] ποιέειν ὡς καὶ [4] τῶν δαιδίων· ὁκόταν δὲ ποιηθῇ ὁ μοτὸς ὁ μολίβδινος, στέατος αὐτὸν ἐμπλῆσαι ὄϊος τετριμμένου· ὁκόταν δὲ παρεσκευασμένος ᾖ, τὸ μὲν δαίδιον [5] ὑφελεῖν, τὸ δὲ μολίβδιον ἐνθεῖναι. Ἢν δὲ καῦμα παρέχῃ προστεθὲν, τὸ μὲν [6] μολίβδιον ἀφαιρέειν, τὴν δὲ δαΐδα ὀπίσω προστιθέναι, καὶ τὸ μολίβδιον ἀποβάψαι ἐς ὕδωρ ψυχρόν· ἔπειτα ὀπίσω [7] προσθεῖναι, τὴν δὲ δαΐδα ἀφελεῖν· προσκεῖσθαι δὲ χρὴ αἰεί τι· καὶ τὴν μὲν ἡμέρην ἄμεινον τὴν δαΐδα ἔχειν, νύκτωρ δὲ τὸ μολίβδιον. Ἢν δ' ἀναστῆναι θέλῃ, φυλασσομένη ὅκως ὁ μοτὸς ἀτρεμέῃ· ἢν δὲ μὴ, αὐτίκα κατόπιν προστιθέναι. Ἢν δὲ τῶν δαιδίων, [8] ὧν προσκεῖται, μηδὲν προσδέχηται, λεπτότερον ποιέειν, [9] μέχρις οὗ προσδέξεται, καὶ ἐκ τούτων ἐς ἐκεῖνα μεθεστάναι καὶ εὐ-

vero rursus apponendus et plumbeus in aquam frigidam intinctus deinde rursus apponendus et taedaceus detrahendus. Semper autem aliquid appositum esse oportet; et interdiu quidem taedam continere praestat, noctu vero plumbum. At si surgere velit, faciat curans ut penicillus quiescat, alioqui statim iterum apponendus. Si vero ex pessulis taedaceis, qui apponuntur, nullum admittat, tenuiorem quoad admittat efficito et ex his ad illas transeundum et res succedet. Quodsi neque osculum aperiri possit, neque uterus prope accedat, rursus ad pristinam curationem revertendum, atque a prima ad secundam, quoad emolliantur et proxime accedant. Atque ubi apertus fuerit, subdititia duo conficere et supponere oportet. Sint autem olivae magnitudine, atque horum alterum apponendum, quoad colliquefiat, deinde alterum supponendum. Cum vero subdere volet, subdititium ex resina paratum oleo rosaceo aut irino intingito; distinet enim (subdititium) ab uteri osculo. At prius plumbeum pessum apponi oportet, ut recto ore in interiorem partem directus sit. Deinde emollientia in subdititio admovenda. Ante subdititia autem ac post ea calida lavet. In coena autem aliquid ex commemoratis piscibus marinis exhibendum. Exhibendum autem duobus aut tribus post apposita

[1] ὁμοῦ — προστίθηται om. — [2] μολύβδια. — [3] ποιέειν δὲ ταῦτα. — [4] τὰ τῶν. — [5] ἀφελεῖν. — [6] μολίβδινον ἀποβάψαι omissis intermediis. — [7] προστιθέναι. — [8] ὧν προσκεῖται. — [9] μέχρι οὗ προσδέξηται ἐκ τουτέων ἐξ ἐκεῖνα καθεστάναι καὶ εὐπιθῆσαι.

κείσεται; sed προσκείσεται θάτερον δαίδιον cod. θ. Littr., quod minus probo, nam θάτερον δαίδιον sine dubio emblema recens est in cod. θ. Tandem ὄρθου ἔτι cod. θ.; — οὕτω J. θ. Littr., οὕτως vulg.; — δέ omm. libri plures; τὸ μὲν ἕλκηται. cod. θ.; — προστιθῆται J., προστιθέεται cod. θ.

χρὴ δὲ καὶ — ἐνθεῖναι.] μολύβδον (μολίβδιον cod. θ.) ἴκελον (εἰκέλως C.) ποιῆσαι τὸ εἶδος (εἶδος ποιῆσαι sine τό cod. θ.) τῷ δ. vulgo, sed vocabula erant transponenda; — ξυνέξῃ vulg., ξυνέξει codd. sex et Littr.; — lacunam notavi post hoc verbum, quia obiectum deëst; — δὴ ἁρμονίη καλῶς ἕξει pro ξυνέξει cod. θ.; — μολύβδου vulg., μολυβδίου cod. θ.; ἐληλασμένον vulg., ἐληλαμένου cod. θ.; — ἐπὶ τὰ ἕλκεα ἐξελαύνεται vulg., sed ἐξελ. om. θ.: — ὅκως δὲ τὸ στ. cod. θ., unde δέ recepit Littr.; — τρώσει cod. θ. Littr.. τρώσῃ vulg. — Dein ποιέει (ποιέειν H. C. θ.) δὲ (δέ om. θ.) ταῦτα ὡς καὶ τὰ (τά omm. C. θ.) τῶν vulg. Cum Littréo sequor θ., sed tamen ταῦτα mihi reiiciendum est visum. In sequentibus ὅμοιος pro ὁ μοτός cod. θ.; — στέατος αὐτὸν ἐμπλῆσαι vulgo, sed αὐτόν om. J.; — τριπτοῦ cod. θ. pro τετριμμένου; — παρασκευασμένον σοι ᾖ cod. θ.

ἢν δὲ — μολίβδιον.] Vulgo ἢν δὲ τὸ μολύβδιον καῦμα παρέχῃ προστ.; — cod. θ. ἢν καῦμα δὲ παρέχῃ προσθετέν fert, quem una in re i. e. in omissione nominis τὸ μολύβδιον sequor; — καῦμα in vulgato κλύμα latere Foës. docuit, dederunt illud Lind., Littr. — Porro μέν om. θ.; — καί — προσθεῖναι om. J.; — καὶ αὖτις τὸ μολ. cod. θ.; — ἔπειτ' idem; — προστιθέναι vulg., προσθεῖναι C. θ. Littr.; — ἐπί pro τι cod. θ.; — [καὶ] τὴν [μὲν] Lind., cuius expletionem recipio; — ἀμείνω vulg., ἄμεινον cod. θ. Littr.; — δέ om. idem.

ἢν δ' ἀναστ. — προστιθέναι.] δέ cod. θ.; — φυλασσομένη τοῦτο δράτω vulgo, sed τοῦτο δράτω emblema alienum est; ad φυλασσομένη subintelligendum ἀνιστάσθω; — εἰ δὲ μή cod. θ.

ἢν δὲ — εὐπειθήσει.] Pro ὧν fert τῶν C., ἃ δή vero cod. θ. Littr.; — προσέκειτο cod. θ. Littr., minus recte me iudice; — μέχρις οὗ προσδέχηται (προσδέξηται multi codd. et Lind.) ἐκ τουτέων εἰς (ἐξ pro εἰς mss. 3., ἐς duo alia et Lind., ἐξεκεῖνα J.) καθεστάναι (καθίσταται D.) καὶ εὐπιθῆσαι (εὐπειθῆσαι J., εὐπειθήσει C., εὐπιθήσει Vatt. Foësii) vulgata; μέχρις εὐπιθὲς ᾖ pro illis cod. θ., Littr. Rursus

πειθήσει. Ἢν δὲ τὸ στόμα μὴ δύνηται ἀνοίγεσθαι, μηδὲ αἱ ὑστέραι ἄγχου προσίωσι, αὖτις ἐπαναχωρέειν ἐπὶ τὴν ἀρχαίην [1] ἰητρείην· ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης ἐπὶ τὴν δευτέρην, μέχρις ὅτου μαλαχθέωσι καὶ πελαστάτω προσίωσι· κἀπειδὰν ἀναστομωθέωσι, προστιθέναι πρόσθετα ποιήσαντα δύο, εἶναι δὲ τὸ μέγεθος ὅσον [2] ἐλαίῃ, τούτων δὲ τὸ ἕτερον προσκείσθω, μέχρις ὅτου ἐκτακῇ, κἄπειτα θάτερον προστιθέναι· ὁκόταν δὲ προστίθεσθαι μέλλῃ, βάψαι τὸ πρόσθετον τὸ ἐκ τῆς ῥητίνης, — ἀφίστησι γὰρ ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν ὑστερέων, — ἐς ἔλαιον ῥόδινον ἢ ἴρινον. Πρὶν δὲ τὸ μολίβδιον προσκέεσθαι χρή, ὅκως ἐν ὀρθῷ τῷ στόματι [3] ἐνερείσῃ ἐς τὸ ἔσω· — ἔπειτα μαλθακτήρια προστιθέναι, [4] λουέσθω δὲ θερμῷ καὶ πρὸ τῶν προσθέτων καὶ ὕστερον, καὶ δεῖπνον διδόναι [5] τῶν θαλασσίων τι τῶν εἰρημένων. Διδόναι δὲ ὅταν ἡμέραι γένωνται δύο ἢ τρεῖς [6] ἀπὸ τῆς προσθέσιος, σκεψάμενος, κὴν μὲν τὸ στόμα καλῶς ἔχῃ τῶν ὑστερέων καὶ καθαρὸν ᾖ, παύεσθαι τούτου τοῦ προσθέτου, μετὰ δὲ τοῦτο μαλθακτήρια· ὅταν δ' [7] ἀποφλεγμήνῃ, αἰεὶ προσκείσθω τὸ δαίδιον ἢ τὸ μολίβδιον· ἢν δὲ μήπω καθαρὸν ᾖ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων, αὖτις προστιθέναι τὸν

subdititia diebus, consideratione adhibita, ac si uteri osculum bene habeat purumque sit, ab huiusmodi subdititio quiescendum, dein vero emollientia admovenda. Cum vero os uteri inflammatione liberum sit, semper aut taedulam aut plumbum apponi oportet. Sin non purum sit osculum uteri, rursus eodem modo subdititium apponere oportet et reliqua ea, qua dictum est, ratione facere. Ubi vero bene habet osculum, uterum velut dictum est, inflare oportet. Subdititium medicamentum, quod cum ficu paratur, conficiendum et apponendum. Duo autem numero haec quoque facito, et antequam subdas, fomentum ex foeniculo prius commemoratum admoveto. Post fomentum postero die medicamentum supponito balneo administrato; vespere autem item lavare oportet. Verum hoc subdititium etiam oleo intingere oportet, cum supponetur. Post purgationem vero postridie emollientia prosunt, quoad inflammatus sit uterus. Post inflammationem autem reliqua praedicta ratione facito. Eadem vero etiam de hoc subdititio, quae de priore facito; ac si semel appositum uterum satis inflasse videtur, quiescendum; sin aliqua de causa opus sit, rursus eodem quo prius modo supponendum. Post

[1] ἰητρείην. — [2] ἐλαίου. — [3] ἐνειρήσεται. — [4] λουέσθαι. — [5] τῶν θαλασσίων τι τῶν εἰρημένων· διδόναι δὲ ὅταν ἡμέραι γ. — [6] ἀπὸ προσθ. — [7] ἀποφλεγμήνῃ τὸ στόμα τῶν ὑστ. omissis intermediis.

corruptam habemus lect. vulgatam et sanationem scilicet ferri et ignis ope in θ. Summa rei versatur in *καθεστάναι* pro quo olim *μεθεστάναι* scriptum fuit. Ad hanc lucem scribo *μέχρις οὗ προσδέξεται, καὶ ἐκ τούτων ἐς ἐκεῖνα μεθεστάναι καὶ εὐπειθήσει.*

ἢν δὲ τὸ στόμα — ἴρινον.] *μηδὲ δύνηται* vulg., *μὴ δ.* C. D. F. I. K. θ. Littr.; — *μηδὲ* (*μηδ'* C. D. J. θ.) (*αἱ* addunt iidem) *ὑστέραι* vulg.; — *αὖτις ἐπαναχωρέειν* cod. θ.; — *πυριῆν* pro *ἰητρείην* idem, unde *πυρίην* Littr.; — *δευτέρην* ex θ., *μαλαχθέωσι* ex C. Ionice, Littr.; — *καὶ ἐπειδάν* C.; — *ἀναστομωθέωσι* Ionice ex C. Littr.; — *προσθεῖναι* cod. θ. pro *προστιθέναι*; — *δύο* ex θ. supplevit Littr.; — *ὡς — κοτινάδα* pro *εἶναι — ἐλαίῃ* cod. θ. — Dein *πυριάσαι δὲ πρὶν θάτερον τούτω προσκεῖσθαι μέχρι ὅτου ἐκτακῇ. ὅταν δ' ἐκτακῇ καὶ θάτερον προστίθεσθαι* pro *τούτων — μέλλῃς* cod. θ.; de meo tamen in his *προσκείσθω* pro *προσκεῖσθαι* et *μέλλῃ* pro *μέλλῃς* dedi. In sequentibus *καὶ ἔπειτα* C.; — *ἄψαι* vulg., *βάψαι* Foës., Lind., Littr.; — *βάπτειν δέ* cod. θ. — Post *ῥητίνης* legi solet: *ἀφίστησι* (*ἀφίσταται* cod. θ.) *γὰρ ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν ὑστερέων*, cuius dicti significatio mihi non clara: Corn. et Foës. fere eodem modo interpretantur, hic „discedit enim ab ore uterorum," sed *ἀφίστησι* neque *discedit*, neque *recedit*, uti reddit Corn., significat. — Littr. „ce qui l'empeche de se coller à l'orifice uterin." Itaque *ἀφίστησι* interpretatur *distinere ab*, nec mihi meliora in promptu sunt.

πρὶν δὲ — εἰρημένων.] *μολίβδινον* vulg., *μολύβδιον* cod. θ., Littr., *μολύβδιον* D.; — *προσκέεσθαι* Ionice ex C. Littr.; — *προσκέεσθαι — μαλθακτήρια* om. J.; — *ὅκως ἐν ὀρθῷ τῷ στόματι ἐρηρείσεται ἐς τὸ ἔσω τοῦ στόματος* vulgata, unde abiicio postremum *τοῦ στόματος*; cod. θ. fert: *ὅπως τῷ σώματι ἐρηρείσεται ἐς τὸ ἔσω τοῦ στόματος*. — Sed operae pretium est de illo *ἐρηρείσεται* videre: vulgata fert *ἐνειρίσηται*, sed *ἐνειρύσηται* D. H., Foës in adn., Lind., *ἐνειρίσεται* C., *ἐνηρείσεται* ex θ. duxit Littréus: iam vero non credo aliquid ab *εἰρύω* hic latere, quod Corn. et Foës. voluerunt, verum ab *ἐρείδω*, sed *ἐρηρείσεται* mihi fidem non facit, neque eiusmodi futurum legi puto; sed *ἐνερείσῃ* e vulgata elicio. — Dein *λοῦσθαι* cod. θ., vulgo *λούεσθαι*, sed sequor Voss.; — tum cod. θ.: *τῶν θαλασσίων. ὅταν δὲ ἡμέρας*, quam lect. sequitur Littr., sed sine dubio recentior est vulgatâ et ex hac compendii gratia descripta.

διδόναι δὲ — λόγον.] *τῆς* ante *προσθέσιος* de meo adieci; — *καὶ* [*ἢν*] *καθαρὸν ᾖ* Lind.; — *καὶ παύεσθαι* Foës. in adn.; — *δ' ἀποφλ.* cod. θ., *δέ* plene vulgo, quod Foës. *ἀναφλεγμ.* vult, parum arridet, *ἀποφλ.* sanum est; — *αἰεὶ προσκείσθω — καθαρὸν ᾖ* e vulg. exsulat, ex θ. supplevit Littr.; *αὖτις* per $\overline{\tau}$ cod. θ.; — *τὸν ἄ. τρ.* om. idem; —

αὐτὸν τρόπον καὶ τἆλλα ποιέειν τὸν ὑφηγημένον τρόπον· ὅταν δὲ καλῶς ἔχῃ τὸ στόμα, ἀναφυσῆν, ὡς εἴρηται, τὰς ὑστέρας καὶ πρόσθετον ποιήσαντα [1]τὸ ξὺν τῷ σύκῳ προσθεῖναι· ποιέειν δὲ δύο καὶ ταῦτα· πρὸ δὲ τοῦ προσθεῖναι πυριῆσαι [2]τῇ πυρίῃ τῇ ἐκ τοῦ μαράθρου, τῇ πρόσθεν εἰρημένῃ· μετὰ δὲ τὴν πυρίην τῇ ὑστεραίῃ [3]προστιθέναι λούσαντα· λούειν δὲ καὶ ἐς ἑσπέρην· βάπτειν δὲ καὶ τοῦτο ἐς ἔλαιον, ὅταν προστίθηται· μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν τῇ ὕστερον ἡμέρῃ μαλθακτήρια ἀρήγει ἄχρις ἂν φλεγμήνωσι· μετὰ δὲ τὴν φλεγμασίην ποιέειν τὰ ἄλλα κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον. Ποιέειν δὲ καὶ περὶ τοῦ προσθέτου τούτου τοιαῦτα, οἷάπερ καὶ [4]περὶ τοῦ προτέρου· κὴν μὲν ἅπαξ προστεθὲν ἀρκεόντως δοκέῃ [5]ἀναφυσῆσαι τὰς ὑστέρας, [6]πεπαῦσθαι· ἢν δέ τι χρήζῃ, αὖτις προστιθέναι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ πρότερον. Μετὰ δὲ, ὅταν δοκέῃ σοι καιρὸς εἶναι, τὴν πυρίην κατασκευάζειν τὴν ἐκ τῶν θυμιημάτων· σκευάζεται δὲ τόνδε τὸν τρόπον· κύπερον κόψαντα κατασῆσαι ὅσον σκαφίδα, καὶ κάλαμον μυρεψικὸν καὶ σχοίνου τῆς μυρεψικῆς ἴσον, καρδαμώμου τε ἴσον καὶ κυμίνου Αἰθιοπικοῦ, καὶ ἀνήσου καὶ πηγάνου ξηροῦ καὶ ὑπερικοῦ καὶ

haec autem cum tempestivum esse videbitur, fomentum ex aromatis propinato. Apparatur autem hoc modo: cyperum tusum quantum conchae testa capit, et calamum odoratum, iunci odorati parem portionem, cardamomi tantundem et cumini Aethiopici, anisi, rutae siccae, hyperici et seminis foeniculi. His apparatis vini austeri albi odoratissimi heminas sex in ollam effundito, contusorum quadrantem aspergito ac permisceto. Deinde unguentum Aegyptium quam optimum ad trium obolorum pondus affundito, aut amaracinum, aut irinum exquisitum. Quo affuso agitato et molle fomentum plurimo tempore adhibeto. Ante fomentum autem lavet et duobus aut tribus diebus foveto. Cum foveri desierit, operculum aliquod fomento imponere oportet, ut ne transspiret, postea vero taedaceis et plumbeis pessulis utitor. Cum autem duobus aut tribus diebus fomentum admoveris, duobus aut tribus aliis intermittito. Intermediis vero diebus bis die lavato. Porrum autem coctum edat et crudum, raphanos, nasturtium, allia assa et cocta, potus sit meracior et prius commemoratis piscibus marinis utatur. Ubi intermissi dies praeterierint, fomentum adhibere oportet, modica de singulis contusis quantitate

[1] τό om. — [2] καὶ τῇ πυρίῃ. — [3] προστιθέναι πρὸ πάντων τῶν προσθέτων λούσαντα οὕτως προστιθέναι τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ μαλθακτήρια ἀρήγει ἄχρις ἂν φλεγμήνωσι· μετὰ δὲ τὴν φλεγμ. — [4] περί om. — [5] εἶναι φυσῆσαι. — [6] καὶ πεπ.

post τρόπον vulgo τὰ φάρμακα, sed emblema alienum est, cui simile alterum infra tolletur. — Dein ποιέειν κατὰ τὸν ὑφηγημένον τρόπον ὅταν δὲ (δέ omm. Ald., mss. 5.) καλῶς ἔχῃ τὸ σῶμα (στόμα Vatt. Foësii) ἀναφυσῆν, ὡς εἴρηται [καὶ τὸ στόμα δὲ ἀναφυσῆν δεῖ καὶ] τὰς ὑστέρας [ὧδε]· πρόσθετον ποιήσαντα vulg., e qua omittenda visa sunt, quae uncis intersepsi, ita tamen ut καί post ὑστέρας de coniectura inferrem; — cod. θ. om. κατὰ — ἀναφυσῆν, quam lect. exhibuit Littr.; tum cod. θ. om. in seqq. δέ post στόμα et ἀναφυσῆν fert et χρή. Porro τό ante ξὺν τῷ σύκῳ ex θ. Littr.; — δὲ δύο ταῦτα sine καί J.; — καὶ τῇ πυρίῃ τῇ ἐκ τοῦ βαράθου cum spatio vacuo literarum quindecim, vel sedecim cod. θ. pro πρὸ — εἰρημένῃ; — tum πυριῆσαι καὶ τῇ vulg., καί omm. θ. Littr.; — Dein vulgo προστιθέναι τὸ φάρμακον, ubi τὸ φάρμ. abiicio, quemadmodum supra τὰ φάρμακα reieci. Iam vero vulgo: τὸ φάρμακον (quod delevi) ὅταν δὲ μέλλῃ προστιθέναι (προστιθέναι om. J.) πρὸ πάντων τῶν προσθέτων λούσαντα οὕτω (οὕτως non pauca mss.) προστιθέναι· τῇ δ' ὑστεραίῃ ἡμέρῃ κ. τ. λ. — Cod. vero θ.: τὸ φάρμακον λούσαντα· λούειν δὲ καὶ ἐς ἑσπέρην βάπτειν δὲ καὶ τοῦτο ἐς ἔλαιον ὅταν προστίθηται· μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν τῇ ὕστερον ἡμέρῃ, quam lect. cum Littréo amplector; — ἄχρι C. θ. Tandem καὶ μετὰ τὴν φλ. J.; — μ. δὲ τὴν φλ. om. θ. — τὴν δαΐδα cod. θ. Littr. pro τὰ ἄλλα.

ποιέειν — πρότερον.] κὴν (καὶ ἢν C.) μὲν μείνῃ (ἢ C., μήνῃ edd. antt., μένῃ Parr. nonnulli) ἅπαξ προστεθὲν ἀρκέοντος (ἀρκεόντως J.) δοκέῃ (δοκέει D., δοκεῖ J.) εἶναι, φυσῆσαι τὰς ὑστέρας καὶ πεπαῦσθαι vulg.; — καὶ ἢν μὲν ἅπαξ προστεθὲν ἀρκούντως δοκέῃ ἀναφυσῆσαι τὰς ὑστέρας πεπαῦσθαι cod. θ.; — textum descripsi quemadmodum Littréus; — τις vulgo τι cod. θ.; — αὖτις per τ̅ C. θ.; — προστιθέναι om. J.; — καὶ πρότερον vulg., τὸ πρ. cod. θ. Littr.

μετὰ δὲ — δὶς τῆς ἡμέρης.] μετὰ δὲ ταῦτα vulg. sed ταῦτα om. θ.; — ὅταν καλῶς δ. σοι καὶ καιρὸς εἶναι vulg.; cum Littréo sequor θ.; — κατασκευάσαι cod. θ.; — θυμιαμάτων vulg., θυμιημάτων C. Littr., θυμιωμάτων cod. θ.; — σκευάσαι δὲ ὧδε pro σκευάζειν — τρόπον cod. θ. Post τρόπον C.: κατασκευάζην τὴν ἐκ τῶν θυμιημάτων πυρίην τόνδε τὸν τρόπον. — Dein καταστῆσαι vulg., κατασῆσαι C. θ.; — κάλαμον μυρεψικὸν ἕτερον τοσοῦτον ceteri omnes; — καρδάμου (καρδαμώμου cod. θ.) τε (τε om. D.) vulg.; — ἀννήθου cod. θ.; — ὅταν δὲ παρασκευάσῃ ταῦτα ἐς τὸν χ. οἴνου αὐστ. κ. ἓξ ὡς εὐωδ. ἐγχέαι λευκοῦ καὶ ἐπ. cod. θ.; — unde καί ante ἐπιπάσαι recepi; — κατασκευάσῃς J.; — καί ante ἀναταράξαι om. K.; — αἰγύπτιον κράτιστον ἢ ἀμ. cod. θ.; — ὅταν — ἀναταρά-

μαράθρου σπέρμα· ὅταν δὲ ταῦτα παρασκευάσῃς, ἐγχέαι ἐς τὸν χύτρινον οἴνου αὐστηροῦ κοτύλας ἓξ ὡς εὐωδεστάτου λευκοῦ, [1] καὶ ἐπιπάσαι τῶν κεκομμένων ὅσον τεταρτημόριον καὶ ἀναταράξαι· εἶτα ἐπιχέαι ὅσον τριώβολον ὁλκὴν μύρον Αἰγύπτιον ὡς βέλτιστον, ἢ ἀμαράκινον, [2] ἢ ἴρινον ἄκρον· ὅταν δὲ ἐπιχέῃς, ἀναταράξαι· πυριῆν [3] δὲ μαλθακῇ πυρίῃ πλεῖστον χρόνον· λούειν δὲ πρὸ τῆς πυρίης καὶ πυριῆν ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς· [4] ὅταν δὲ παύσηται πυριωμένη, ἐπίθεμά τι χρὴ ἐπικέεσθαι ἐπὶ τῇ πυρίῃ, ὅκως μὴ ἀποπνέῃ· μετὰ δὲ τοῖσι δαιδίοισι καὶ τοῖσι μολυβδίοισι χρέο· ὅταν δὲ πυριήσῃς ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς, ἑτέρας διαλιπεῖν δύο ἢ τρεῖς· τὰς δὲ μεταξὺ ἡμέρας λούειν δὶς τῆς ἡμέρης. Ἐσθίειν δὲ πράσα ἑφθὰ καὶ ὠμὰ καὶ ῥαφανίδας καὶ κάρδαμα καὶ σκόροδα ὀπτὰ καὶ ἑφθὰ καὶ [5] τὸ πόμα ἀκρητέστερον καὶ τοῖσι θαλασσίοισι τοῖσι προειρημένοισι χρέεσθαι. Ὅταν [6] δὲ αἱ ἡμέραι αἱ διαλιπόμεναι παρέλθωσι, πυριᾶν χρὴ ἐπιπάσαντα ὀλίγιστα ἑκάστου τῶν κεκομμένων ἐς τὴν ὑπάρχουσαν πυρίην καὶ οἶνον ἐπιχέαι ἣν δοκέῃ δέεσθαι καὶ ἔλαιον καὶ τούτῳ πυριῆσαι. Ὁκόταν δέ σοι δοκέῃ καλῶς ἔχειν τῶν πυριῶν καὶ τὸ στόμα μαλθακὸν εἶναι καὶ ἀνεστομωμένον ὡς χρὴ καὶ αὐταὶ αἱ ὑστέραι ἐγγὺς, μετὰ τὴν πυρίην τῇ ὕστερον ἡμέρῃ προστιθέναι τὸ ξὺν τῇ σμύρνῃ· πρόσθετα [7] δ' εἶναι δύο· μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν τῇ ὑστεραίῃ τὰ μαλθακτήρια προστιθέναι, μέχρις ὅτου ἀποφλεγμήνωσι αἱ ὑστέραι· μετὰ

ad prius fomentum inspersa et vino, si opus esse videatur, ac oleo affuso, hoc fotu uti. At postquam a fomentis bene habere videatur et osculum molle atque ut convenit apertum esse, uterusque ipse prope accedere, post fomentum postero die medicamentum ex myrrha confectum supponendum. Duo autem subdititia esse oportet; post purgationem vero postero die emollientia subter apponere, quoad uterus inflammatione liberatus fuerit; post hoc autem taedaceis et plumbeis pessulis utendum. Postea autem tot dierum intermissione, quot videbitur, facta, inflammationis uteri ratione et virium corporis coniectura habita, rursus, velut scriptum est, fomentum administrandum; si quidem prius fomentum adhuc satis esse videatur, in id immissa ut prius ad suffitum accommodata materia vinoque et oleo affuso; sin illud inutile esse videatur, aliud denuo apparandum. Quando vero ante fotum administraveris, rursus suppositorium cum adipe paratum adhibendum; duo autem subdititia conficere eodemque modo supponere oportet, quo ante; post suppositoria vero postridie eadem ratione emollientia adponere; hoc autem medicamento uti oportet quarto quoque die fotu ante administrato; oportet autem semper recens paratum habere remedium in singulis suppositionibus, donec subsanguinolenta expurgentur; qualia cum expurgentur, cesset. Victus rationem autem hoc modo instituere oportet; interroganda est, quibus diebus ipsi menses profluant, a quibus initio ducto

[1] ἐπιπάσσαι sine καί. — [2] ἢ ἴριον. — [3] δέ om. — [4] ὅταν — δύο ἢ τρεῖς om.; pergit autem τὰς δὲ μ. ἡμ. — [5] τό om. — [6] δὲ ἡμέραι παραλιπόμεναι. — [7] δέ om.

ξαι om. θ.; — πυρίην (καὶ πυρίην Lind., πυριᾶν δέ cod. θ.) μαλθακὴν (μαλθακῇ cod. θ. Lind.) τῇ (τῇ om. θ.) πυρίῃ vulg.; textum descripsi quemadmodum Littr.; — πλέονα χρόνον ἡμέραι δύο, λούειν δὲ πρὸ τῆς πυρίης· ἐπὴν δὲ παύσηται cod. θ.; — πυριῆν δὲ (sine καί) ἡμέρας C. Eadem, quae e V. abesse significavi, om. L. — Dein ἐπιθέματι C. G., ἐπιθήματι cod. θ.; — ἐπικέεσθαι Ionice C. Littr.; — καὶ τῷ μολίβδῳ χρῆσθαι cod. θ.; μολιβδίοισι pro μολύβδοισι de meo; — ὅταν — ἡμέρης om. θ.; — τὰς μεταξὺ ἡμέρας λούσασθαι C.

ἐσθίειν — χρέεσθαι.] ὠμὰ καὶ ἑφθά K.; — ὠμὰ καὶ σίσυμβρον cod. θ.; — κάρδαμον idem; — ἑφθὰ καὶ ὀπτά C. θ.; — πῶμα ἄκρητον cod. θ.; — τοῖσι θαλασσίοισι σιτίοισι χρῆσθαι cod. θ.

ὅταν δὲ — πυριῆσαι.] καὶ αὖθις pro ὅταν — παρέλθωσι cod. θ.; — αἱ post ἡμέραι de meo dedi; — διαλειπόμεναι C. J. K.; — διέλθωσι J.; — πυριᾶν cod. θ., πυριῆν vulg.; — ὀλίγοστα C.; — ἐπιχέειν K.; — καὶ ἔλαιον ἣν δοκέῃ δεῖσθαι cod. θ.; — καί ante τούτῳ om. θ.; — τοῦτο J.; — πυριῆσθαι vulgo, pro quo πυριῆσαι dedi; πυριᾶν fert θ.

ὁκόταν — κατασκευάζειν.] ὅταν cod. θ.; — τῆς πυρίης καὶ τό τε στόμα idem; — αὗται ceteri; — ἐγγὺς αἱ ὑστ. C.; — ἐγγύς om. θ.; — τὴν ὑστέρην ἡμέρην vulg., τῇ ὕστερον ἡμέρῃ C. D. H. I. K.; — τὸ φάρμακον τὸ ξὺν τῇ σμ. ceteri, τὸ φάρμ. eiicio; — δ' cod. θ., δέ cett.; — ὑστεραίῃ ἡμέρῃ vulgo, sed multi codd. omn. ἡμέρῃ; — καὶ (καί omm. θ., Littr.) μέχρις (μέχρι cod. θ.) vulg.; — καί pro μετὰ δὲ τοῦτο cod. θ.; — καὶ μολιβδ. om. idem. Dein

δὲ τοῦτο τοῖσι δαιδίοισι καὶ μολιβδίοισι [1] χρῆσθαι· μετὰ δὲ διαλιπὼν ἡμέρας, ὅσας ἂν δοκέῃς ἱκανὰς εἶναι, τὰς φλεγμασίας ἀποσκεπτόμενος τῶν ὑστερέων καὶ τὴν δύναμιν τεκμαιρόμενος τοῦ σώματος, αὖτις [2] ἀναπυριᾶν, ὡς γέγραπται· ἢν μὲν δοκέῃ [3] ἡ ἔτι ὑπάρχουσα πυρίη ἱκανὴ εἶναι, ἐς ταύτην ἐμβαλὼν τῶν θυμιαμάτων, ὥσπερ τὸ πρότερον, καὶ οἶνον ἐπιχέων καὶ ἔλαιον· ἢν δοκέῃ [4] δὲ ἄχρηστος εἶναι, ἑτέρην ἐξ ἀρχῆς κατασκευάζειν. [5] Ὅταν δὲ προπυριάσῃς, αὖτις προστιθέναι τὸ ξὺν τῷ στέατι· ποιεῖν δὲ δύο τὰ πρόσθετα καὶ προστιθέναι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ πρότερον· μετὰ δὲ τὰς προσθέσιας τῇ ὕστερον ἡμέρῃ κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον τὰ μαλθακτήρια προστιθέναι· τούτῳ δὲ τῷ φαρμάκῳ χρῆσθαι δι' ἡμέρας τετάρτης προπυριῶντα· αἰεὶ δὲ νεοχμὸν ποιέειν τὸ φάρμακον ἐφ' ἑκάστῃ προσθέσι, μέχρις ὅτου ὕφαιμα καθαίρηται· [6] ὅταν δὲ τοιαῦτα καθαρθῇ, πεπαύσθω. [7] Διαιτᾶν δὲ τῷδε τῷ τρόπῳ· ἀνερωτᾶν [8] ἐν ὁκοίῃσι ἡμέρῃσι αὐτῇ [9] ἐγένετο τὰ καταμήνια· ἀπὸ τούτων δ' ἀρξάμενος διαιτᾶν τῇδε τῇ διαίτῃ· πρῶτον μὲν λούεσθαι πολλῷ θερμῷ πλὴν τῆς κεφαλῆς· ὅταν [10] δὲ παύσηται, δοῦναι τυρὸν δριμὺν καὶ πήγανον οἴνῳ διέντα μέλανι, ἴσον ἴσῳ κεκρημένῳ· ἔπειτα ἄλφιτα ἐπιπάσαντα δοῦναι πιεῖν ἐκ τοῦ λουτροῦ εὐθέως· εἶτα ἄριστον δοῦναι ἐν

haec victus ratio praescribenda. Primum quidem copiosa calida lavet, capite excepto. Cum cessaverit, caseum acrem et rutam vino nigro aequali aquae portione temperato dissolvito, deinde polenta aspersa, confestim a balneo potui exhibeto, postea prandium suo tempore praebeto. Mazam aut panem edat et porra cocta aut cruda et prius descripta id genus omnia acria interdumque leguminis fresi decoctum spuma non detracta cum multa laseris scrobe et alliis multis incoctis. Pro opsonio utendum piscibus cartilaginei generis omnibus coctis cum aceto mulso apparatis, sepiis parvis ex vino et oleo coctis. Laseris semen contritum in prandio et in coena bibendum et edendum quam plurimum. Post coenam, cum quiescere volet, lavandum. Hac victus ratione utatur ad dies quinque vel sex, post quos mane quidem ieiunae sambuci fructum ad baccas sex ex vino meraco exhibeto et sepiae ova decem, aut duodecim. Haec simul laeviter trita mane ieiunae potui praebeto; et postquam biberit intermisso aliquo tempore lavet et rutam et caseum bibat et sic in prandio sumat aliquid eorum, quae ante scripta sunt. Tardius vero coenet; lavare autem eam oportet bis die. Haec autem victus ratio sit ad dies tredecim, vel quatuordecim. Quibus elapsis medicamenta devoranda ex laseris succo fabae magnitudine conficito, eaque

[1] χρῆσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα διαλιπεῖν ἡμέρας, ὡς ἂν δοκέῃς εἶναι τὰς φλεγμασίας ἀποσκηπτόμενον τῶν ἡμερέων καὶ τὴν δύναμιν. — [2] ἀναπυριῆν. [3] ἡ om. — [4] δὲ αὐτὴ ἄχρ. — [5] ὅταν — προπυριῶντα om., tum δεῖ δὲ νεοχμὸν π. scribitur. — [6] ἢν δὲ τ. — [7] διαιτεῖν. — [8] δ' ἐν. — [9] ἐγένετο. [10] δ' οὖν παυσ.

χρῆσθαι (χρέεσθαι L. Lind.) μετὰ δὲ ταῦτα διαλιπεῖν ἡμέρας ὡς (ὅσας C. θ.) ἂν δοκέῃς εἶναι τὰς φλεγμασίας ἀποσκεπτόμενον (ἀποσκηπτόμενον C. D. F. G. J.) τῶν ὑστερέων (μετὰ — ὑστερέων om. θ.) καὶ τὴν (τὴν δέ cod. θ.) δύναμιν vulgo. Littréus eadem om., quae θ., quia non sine coniectura restituantur; nolim ideo omittere, sed ut potui emendavi. Ferunt τεκμαιρόμενον ceteri, τεκμαιρόμενος K.; — αὖτις cod. θ. per τ̅; — ἀναπυριᾶν idem, ἀναπυριῆν vulgo; — ἢν — ἔλαιον om. cod. θ.; — ἡ ante ἔτι recte de suo Littr.; — ἢν δὲ δοκέῃ ἡ πυρίη εἶναι φλαῦρος cod. θ.; — ἢν δοκέῃ δὲ αὐτὴ (αὐτή om. J., αὕτη C.) ἄχρηστος εἶναι (addit αὕτη J.) ἡ πυρίη; — ego textum dedi, quemadmodum Littr., nisi quod αὕτη ἡ πυρίη pro emblemate alieno expello. — Porro ἀρχῆθεν pro ἐξ ἀρχῆς cod. θ.; — παρασκευάζειν G.. ποιέειν cod. θ.

ὅταν — πεπαῦσθαι.] ὅταν δὲ προπυριάσῃς αὖτις τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ πρότερον προσπυριάσας προστιθέναι τὸ φάρμακον τὸ ξὺν τῷ στέατι edidit Littr., qui haec omnia usque ad προπυριῶντα ex solo θ. supplevit; equidem redundantia visa resecui. Tum δεῖ (αἰεί pro δεῖ cod. θ., Littr.) δέ vulg.; — μέχρι ἂν ὕφαιμα μὴ καθαίρηται cod. θ.

διαιτᾶν — ἀναπαύεσθαι.] ὅταν δὲ παύσηται διαιταν τούτω τῷ τρ. cod. θ., unde διαιτᾶν pro vulgato διαιτῆν scripsi; — ἀνερ. δὲ ἐν vulg., sed δέ omm. J. θ. Littr.; — ego δ' ante ἀρξάμενος de meo intuli; — ποιησιν cod. θ.; — ἐγίνετο idem et Littr.. γέγονε D. H.; — ἐπιμήνια cod. θ.; — διαιτᾶν C. θ., διαιτῆν vulg.; — λούεσθαι C., λοῦσθαι cod. θ.; — ὅταν δ' οὖν παύηται L.; — κεκρημένον vulgo, sed cum D. κεκρημένῳ lego. — Porro ἔπειτα αὐτὸν ἄλφ. vulgo, sed αὐτόν repudio; ἐπὶ ταὐτόν C., ἐπὶ τοῦτον cod. θ.; — πιεῖν δοῦναι C.; — εἶτ' cod. θ.; — μᾶλλον idem pro ἐσθίειν δέ; — καὶ ὠμά pro ἢ ὠμά C. θ.; — πάντων τῶν προγεγρ. om. θ.; — καὶ ἄλλοτε e vulgata exsulat, ex θ. supplevit Littr.; — ἐγκλῶντα cod. θ., Littr. pro ῥινῶντα; — χρήσθω L. — Dein τῶν ἰχθύων τοῖσι σελ. vulgo, sed τῶν ἰχθ. omm. C. θ.; — [ἐν] ὀξυγλ. Lind.; —

καιρῷ, ἐσθίειν δὲ μᾶζαν ἢ ἄρτον καὶ πράσα ἑφθὰ ἢ ὠμὰ καὶ τῶν ὁμοιοτρόπων δριμέων πάντων τῶν προγεγραμμένων καὶ ἔτνος ἄλλοτε [1] καὶ ἄλλοτε, τὸν δὲ ἀφρὸν μὴ ἀφαιρέειν καὶ σιλφίου πουλὺ ῥινῶντα καὶ σκόροδα ἐγκαθέψοντα πολλὰ, ὄψοισι δὲ χρῆσθαι τοῖσι σελάχεσι πᾶσι ἑφθοῖσι, ὀξυγλύκεσι, βολβιδίοισι ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ, φύλλον δὲ ὑποτετριμμένον πίνειν καὶ ἐσθίειν ὡς πλεῖστον καὶ ἐπ' ἀρίστῳ καὶ ἐπὶ δείπνῳ· λούεσθαι δὲ μετὰ τὸ δεῖπνον, ὅταν μέλλῃ ἀναπαύεσθαι. Ταύτῃ τῇ διαίτῃ μέχρι ἡμερῶν πέντε ἢ ἓξ χρέεσθαι· μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας πρωῒ μὲν διδόναι νήστι ἀκτῆς καρπὸν ὅσον πυρῆνας ἓξ ἐν οἴνῳ ἀκρήτῳ καὶ σηπίης ᾠὰ ὅσον δέκα ἢ δυοκαίδεκα· ταῦτα τρίψαντα ὁμοῦ λεῖα πρωῒ διδόναι [2] νήστι πίνειν καὶ μετὰ τὴν πόσιν ἐπισχοῦσαν λούεσθαι [3] καὶ πιεῖν τὸ πήγανον καὶ τὸν τυρὸν [4] καὶ οὕτως ἀριστᾶν τι τῶν προγεγραμμένων· δειπνεῖν δὲ ὀψιαίτερον, λούεσθαι δὲ [5] χρὴ δὶς τῆς ἡμέρης· αὕτη ἡ δίαιτα ἔστω μέχρις ἡμερέων τρισκαίδεκα ἢ τεσσαρεσκαίδεκα. Ὅταν δὲ αὗται αἱ ἡμέραι παρέλθωσι, [6] καταπότα ποιέειν ἐκ τοῦ ὀποῦ τοῦ σιλφίου, ὅσον κύαμον, καὶ διδόναι τοῦτο πρῶτον· μετὰ δὲ τοῦτο [7] τἄλλα τὰ προγεγραμμένα ποιέειν. Ὅταν δὲ ἡμέραι γένωνται πέντε καὶ εἴκοσι ταύτῃ τῇ διαίτῃ, τὰ μὲν ἄλλα ποιέειν κατὰ ταὐτὸ, πρὸ δὲ τοῦ

primum exhibeto, posteaque reliqua, quae praescripta sunt, facito. Post hanc autem dierum quinque et viginti victus rationem, cetera quidem eodem modo facito. At ante prandium, cum prandere volet, quatuor fere allii nucleos et caseum acrem astragali magnitudine ante terito et modica polenta ammixta massam conficito, eamque primum devoret, ante coenam vero meracum sorbeat, sicque cibum capiat. In reliquis eandem victus rationem servet. Novem autem diebus ante mensium tempus, cum ovis et sambuco cuminum Aethiopicum exhibeto et castorii obolum addito. Cum vero duo reliqui dies fuerint, ab his quidem omnibus potionibus et deglutiendis medicamentis liberanda, medicamentum vero ex taeda praeparatum lotae ieiunae exhibendum. Post medicamenti potionem vero mercurialem et brassicam simul ex aqua cocta exhibeto, aceto mulso, sale, lasere et oleo condita. Haec in prandio edenda praebeto et succos sorbitione sumendos et potum meraciorem bibendum. Pro opsonio bolbidiis coctis aut sepiolis utendum. Et haec quidem prandeat, in coena vero carnem sive caprillam, sive ovillam, sive agninam percoctam et porra aliaque acria quaecumque volet assumat. A coena vero lavet. Ista victus ratione postremis duobus diebus utatur. Quodsi illa victus ratione menses detracti non fuerint,

[1] καὶ ἄλλοτε om. — [2] πίνειν νήστι μετὰ δὲ τοῦτο φάρμακον διδόναι τὴν πόσιν ἐπισχοῦσαν δὲ λ. — [3] πιεῖν δέ sine καί. — [4] καί om., tum ἀριστᾶν τὸ προγεγραμμένον τρόπον δειπνεῖν δὲ ὀψ. — [5] αἰεὶ τῆς ἡμ. δὶς αὐτήν ἡ δὲ δίαιτα ἴτω. — [6] καταπότον. — [7] ἄλλα.

βολβιδίοισι, πολυποδίοισι vulg., sed recte glossam πολυπ. reiecit Littr.; — licet minus recte σηπιδίοισι e cod. θ. receperit, quippe quod non minus certo glossema est quam alterum, quod expulit; — φύλλον [δέ] Lind., quem sequor; — φύλλον ex h. l. Galenum exposuisse adnotat Foësius; — πίνειν ὡς πλεῖστα cod. θ. Littr., ego non credo h. l. ὡς πλεῖστα ab auctore scriptum fuisse; ceteri ὡς πλεῖστα post ἐσθίειν, ubi de meo ὡς πλεῖστον scripsi; — καί ante ἐπὶ δείπνῳ om. C., λούσθω cod. θ.; — ἔπειτα pro ὅταν — ἡμέρας in periodo sequenti idem.

ταύτῃ τῇ διαίτῃ — τεσσαρεσκαίδεκα.] αὕτη ἡ δίαιτα μέχρι ἡμερέων πέντε ἢ ἕξ. C. sine χρεέσθω; — μέχρις J.; — νήστει δι' ἀκτῆς C., i. e. νηστίδι ἀκτῆς, uti animadvertit Littr.; — ἕξ post πυρῆνας om. θ.; — δυόδεκα. δυώδεκα aliae sunt Parisinorum mss. lectiones. Dein πρωῒ διδόναι νήστει πίνειν, μετὰ δὲ ταῦτα τὸ φάρμακον διδόναι τὴν πόσιν, ἐπισχοῦσαν δὲ λούεσθαι, πιεῖν δὲ τὸ πηγ. vulgata, cum Littréo hîc codicem θ. sum secutus. Tum τυρὸν οὕτως (δέ interponit Lind.) ἀριστᾶν τὸν προγεγραμμένον τρόπον vulg.; cum Littréo θ. sequor. Porro λούεσθαι δὲ αἰεὶ τῆς ἡμέρης δὶς αὐτήν· ἡ δὲ δίαιτα vulg., et nunc quoque cum Littréo θ. sequor. Tandem ἴτω vulgo, ἤτω vero codd. sex et Lind., ἴτω μέχρις omm. C. θ.; — in his autem ἴτω natum est ex ἤτω, quod ipsum recentiorum librariorum foetus est ex ἔστω genitum; saepius, sed non frequenter illud ἤτω recurrit in libris spuriis, sed ἔστω tuto pro eo singulis locis reponetur. Ionismum ἡμερέων ex C. θ. dedit Littr.; — ἢ τεσσ. omm. C. θ.

ὅταν δὲ αὗται — ποιέειν.] δ' αἱ ἡμ. αὗται J.; — διέλθωσι καὶ καταπότα cod. θ.; — τοῦ ὀποῦ τοῦ σιλφίου vulg., sed τοῦ ὀποῦ om. K.; ego si quid eximerem, τοῦ σιλφίου repudiarem, quia ὁ ὀπός pro ὁ ὀπὸς τοῦ σιλφίου notum est. Dubito tamen num quid de sede sua movendum sit, videant alii quoque! — τοῦτο τὸ πρ. cod. θ.; — ἄλλα τά vulgo, sed cum Littréo sequor θ.

ὅταν — διαιτᾶν.] ἐν ταύτῃ vulgo, sed ἐν om. θ.; — ταὐτά C. Lind., Littr., ταῦτα vulg.; — ἀρίστου τρίψας σκορόδου ἄγλιθας, ὅσον τέσσερας cod. θ.; — σκόροδα H., σκορόδων K., οἷον τέσσαρας vulg., Littr. ὅσον cum θ., quem

ἀρίστου, ὅταν μέλλῃ ἀριστᾶν, προτρῖψαι σκορόδου [1] ἄγλιθας ὅσον τέσσερας καὶ τυρὸν δριμὺν ὅσον ἀστράγαλον καὶ ἄλφιτα παραμίξαι ὀλίγα καὶ ποιέειν μαγίδα καὶ ταύτην πρῶτον καταφαγεῖν, πρὸ δὲ τοῦ δείπνου ἄκρητον ῥοφέειν καὶ οὕτῳ σιτεῖσθαι· τὰ δ' ἄλλα τὴν αὐτὴν δίαιταν διαιτᾶν. Ὅταν δὲ [2] ἐννέα ἡμέραι ἢ δέκα γένωνται διάλοιποι ἐς τὸν χρόνον, [3] διδόναι καὶ μετὰ τῶν ᾠῶν καὶ τῆς ἀκτῆς κύμινον Αἰθιοπικὸν καὶ τοῦ κάστορος ὅσον ὀβολόν. Ὅταν δὲ ἡμέραι λοιπαὶ δύο ἔωσι, τούτων μὲν ἀπαλλαγῆναι πάντων τῶν πομάτων καὶ τῶν καταπότων, τὸ δὲ ξὺν τῇ δαΐδι [4] διδόναι λουσαμένῃ νήστι· μετὰ δὲ τοῦ φαρμάκου τὴν πόσιν διδόναι λινόζωστιν καὶ κράμβην ὁμοῦ ἕψοντα ἐν ὕδατι, ἡδύναντα ὀξυγλυκεῖ καὶ ἁλσὶ, καὶ σιλφίῳ, καὶ ἐλαίῳ· ἐπὶ τῷ ἀρίστῳ [5] ταῦτα δίδου τρώγειν καὶ τῶν χυλῶν ῥοφέειν καὶ τὸ πόμα ἀκρητέστερον πίνειν· ὄψοισι δὲ χρῆσθαι βολβιδίοισι ἑφθοῖσι ἢ σηπιδίοισι. [6] Ταῦτα μὲν ἐπὶ τῷ ἀρίστῳ, ἐπὶ δὲ τῷ δείπνῳ κρέας ἢ αἰγὸς, ἢ ὄϊος, ἢ ἀρνὸς δίεφθον καὶ πράσα καὶ τῶν ἄλλων δριμέων ὅ τι ἂν βούληται· λουσάσθω δ' ἀπὸ τοῦ δείπνου. Αὕτη ἡ δίαιτα τὰς δύο ἡμέρας [7] τὰς ὑστάτας. Ἢν δὲ πρὸς τὴν δίαιταν ταύτην μὴ κατασπασθῇ τὰ ἐπιμήνια, τὸν ἐπιόντα [8] μῆνα τὴν αὐτὴν δίαιταν ἐξ ἀρχῆς διαιτᾶν ἄχρι τῶν ὑστάτων δύο ἡμερέων· ταύτας δὲ τὰς δύο ἢ τῇ πρότερον ἡμέρῃ τῆς

mense sequenti eadem victus ratio ab initio ad duos usque postremos dies instituenda. Quibus duobus posterioribus diebus aut eorum priore subdititium cum adipe paratum secundum superiorem rationem supponendum; prius tamen lota supponat. Adtendendus autem animus ad uterum quomodo se habeat et ut semper omni tempore bene habeat et osculum rectum apertumque sit et, si ita visum fuerit, ante subdititiorum appositionem fomentum admovendum. Quodsi menses affatim fluxerint, si quidem copiosi fuerint, balneis paucioribus utendum, sin pauciores pluribus. Quodsi de se quidem significationem praebuerint, nec tamen fluant, eadem rursus victus ratione percurandum quoad menses appareant. Cum vero semel processerint, his utero concipere optimum. Atque haec est omnium huiusmodi morborum curatio.

[1] ἄλιθας. — [2] ἡμέραι ἐννέα γίνωνται καὶ διαλίπῃ ἐς τὸν χρ. — [3] διδόναι τοῦτο πρῶτον. — [4] δοῦναι. — [5] δίδου ταῦτα τρώγειν καὶ τῶν χυλῶν. [6] τὰς μέν. — [7] ἐς τὰς ὑστέρας. — [8] μῆνα μὴ τὴν α. δ.

ego etiam in Ionismo *τέσσερας* sequor; — *ποιῆσαι* cod. θ. Littr.; — *ταύτην δέ* pro *καὶ ταύτην* C. θ.; — *πρὸ — ῥοφέειν* om. θ.; — de meo *ῥοφέειν* pro ceterorum *ἐπιρροφέειν* scripsi, nam *πρὸ τοῦ δείπνου ἐπιρροφέειν* offendit; — *δείπνου* om. L.; — *δίαιταν* cod. θ., *διαιτῆν* vulgatae omm. C. θ.

ὅταν δὲ ἐννέα — ὀβολόν.] *δ'* cod. θ.; — *ἢ δέκα* idem et Littr., cett. omm.; — *γένωνται καὶ* (*καί* omm. C. θ.) *διαλίποι* (*διαλείποι* K., *διαλίπωσι* Foës. in not., Lind., *διάλοιποι* cod. θ.) *ἐς* vulgo; — *διάλοιποι* cum Littréo ex θ. recipio, nomen adfertur ex Aristide; — *διδόναι τοῦτο πρῶτον καί* vulg., sed *τοῦτο πρῶτον* om. cod. θ.; — *καί* ante *τῆς ἀκτῆς* omm. D. F. G. H., ubi rest. al. m., J. K.

ὅταν δὲ ἡμέραι — σηπιδίοισι.] *δύο λοιπαί* K., *δύο λοιποὶ δύο ἔωσι* C.; — *καταπότων* cod. θ., *καταποτίων* vulg.; — *τῷ δαιδίῳ φάρμακον* vulg., sed cum Littréo *τῇ δαιδί* ex C. θ. scripsi et *φάρμακον* simul delevi; — *νήστι λουσ.* cod. θ.; — *τοῦ φ. τὴν π.* C. θ., *τὴν πόσιν τοῦ φ.* vulgo; — *ἕψοντα* recte C.; — *ἡδύναντα ἐν ὀξυγλ.* vulg., sed *ἐν* omitto cum θ.; — *ὄξει καὶ γλυκεῖ* C. θ., *ὀξυγλύκῳ* non pauci cdd.; — *τὸν χυλόν* al. m. in H. pro *τῶν χυλῶν*, sed Littr. sequitur lectionem *ταῦτα δίδου καὶ αὐτὰ τρώγειν καὶ αὐτὸν τὸν χυλὸν ῥοφέειν* ex C. θ.; at primum haec lectio vitio laborat, nam *καὶ αὐτῶν τὸν χυλόν* legere oportet, tum vulgata antiqua est lectio, quam in C. θ. interpolatam habemus. Dein *εὐκρητέστερον* J. et vulgo *πολυποδίῳ* (*πουλυποδίῳ* cod. θ. Littr.) *ἑφθῷ*, sed puto haec ita corrupta esse, ut glossa vocem pristinam expulerit et scriptum olim fuerit *βολβιδίοισι ἑφθοῖσι ἢ σηπιδίοισι*, uti locis supra obviis.

ταῦτα — δείπνου.] *ἐπὶ δείπνῳ δέ* C. θ.; — *ἢ* ante *αἰγός* ex θ. recepi; — *ἀρνοῦ* vulg., *ἀρνός* multa mss. et Littr., *ἀρνίου* Lind., *ἄρνα* Q.', — *δίεφθα* ceteri, *δίεφθον* de meo, nisi malis supra *κρέα* legere, nam in *κρέας* latet fortasse *κρέα ἤ*; — *δ' ἀπό* cod. θ., *δὲ ἀπό* cett.

αὕτη — ὑστάτας.] *ἐς τάς* libri 7. et Lind., *ὑστέρας* vulgo, sed *ὑστάτας* Lind. et ex θ. Littr.

ἢν δὲ — προλούσας.] *καταμήνια* K.; — *μὴ τὴν αὐτὴν δ.*

ὑστάτης προσθεῖναι κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον τὸ ξὺν τῷ στέατι· προστίθει δὲ προλούσας. Σκέψασθαι δὲ χρὴ καὶ τῶν ὑστερέων ὅκως ἔχουσι καὶ αἰεὶ παρὰ πάντα τὸν χρόνον ὅκως καλῶς ἕξουσι καὶ τὸ στόμα ὀρθόν τε καὶ ἀνεστομώμενον, καὶ [1] ἢν δοκέῃ σοι, πρὸ τῆς προσθέσιος προπυριῆσαι. Ἢν δὲ καταρραγῇ τὰ ἐπιμήνια, ἢν μὲν συχνὰ, ἐλάσσοσι τοῖσι λουτροῖσι [2] χρῆσθαι· ἢν δ' ἐλάσσω, πλέοσι· ἢν [3] δὲ προσημήναντα μὴ ἴῃ, αὖτις τῇ διαίτῃ τῇ αὐτῇ [4] ἐκθεραπεύειν, ἄχρις ὅτου ἂν φανῇ τὰ ἐπιμήνια· ὅταν δ' ἅπαξ ἴῃ, τῇσι τοιαύτῃσι ἄριστον ἐν γαστρὶ λαμβάνειν. Αὕτη πασέων τῶν ὁμοιοτρόπων [5] νούσων ἡ θεραπείη.

κϛ'. Ἢν δ' αἱ μῆτραι ψαύσωσι τοῦ ἰσχίου καὶ προσκέωνται, στερρὸν γίγνεται ὑπὸ τὸν κενεῶνα, καὶ ὀδύναι τῆς νειαίρης γαστρὸς, καὶ ἐς τὸν κενεῶνα καὶ ἐς τὰς ἰξύας καὶ ἐς τὰ σκέλεα ἡ ὀδύνη ἐμπίπτει, καὶ τιταίνεται, καὶ ἐκπυΐσκονται καὶ ἔμμοτοι γίγνονται, [6] καὶ ὄλλυνται, ἢν μή τι τάμῃς ἢ καύσῃς. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, φάρμακον πῖσαι κάτω καὶ λούειν πολλῷ θερμῷ καὶ πυριῆν τὰς ὑστέρας [7] ἐγχέας οὖρον παλαιὸν ἀναζέον ἐς τὸ κοῖλον τῆς πυέλου καὶ ἀμφικαθιζομένην περικαλύψας εἵματι, ὡς μὴ παραπνέῃ· ἐπειδὰν δὲ

26. Quodsi uterus coxam contingat in eamque procumbat, durum quid sub lateris inanitate oritur; — dolor imi ventris et ad lateris inanitatem, lumbos et crura ingruit, quae tenduntur; pus colligunt et ea quae per concerpta fit linamenta curatione indigent pereuntque, nisi quid seces aut uras. Ubi sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinandum et copiosa calida lavandum et utero fomentum adhibendum, urina vetere fervida in pelvis cavum infusa, muliereque circum sedente veste contecta, ne quid iuxta perspiret. Ubi autem urina

[1] ἢν δοκέωσι πρὸ τῆς προσθ. προπυριῆσθαι. — [2] κεχρῆσθαι καὶ τῇ ἄλλῃ διαίτῃ τε καὶ θεραπείῃ, ἢν δὲ ἐλάσσω. — [3] δέ om. et sequens μή abest. [4] χρῆσθαι καὶ θεραπεύειν. — [5] νούσων om. — [6] καὶ ὄλλυνται ἢ μή τι τάμῃς. — [7] ἐγχέαι τε καὶ ὀ. π. καὶ περικαλ. omissis ceteris.

I. K.; — διαιτᾶν C. θ.; — διαιτῆν vulg.; — ἢ τῇ ex θ. recepi, cett. ἤ omm.; — τῆς ὑστάτης πρόσθετα ποιήσας προσθεῖναι κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον (τοῦ interponit θ.) φαρμάκου τοῦ ἐν τῷ ὕδατι ποιευμένου προστιθέσθω (προστίθει cod. θ.) δὲ προλούσας vulgo: lectionem interpolatam et prava scriptione vocabulorum corruptam, ut potui, de coniectura emendavi.

σκέψασθαι — προπυριῆσαι.] δὲ καὶ τῶν ὑστ. χρὴ ὅπως ἂν ἔχωσι cod. θ.; — καὶ αἰεί vulg., καί omm. C. θ.; — περί vulg., παρά codd. 6. Lind., Littr.; — ἐστομωμένον εἴη vulg., sed ἀναστομωμένον sine εἴη cod. θ., tum C. om. εἴη; — καὶ ἢν δοκέωσι πρὸ τῆς προσθέσιος προπυριηθῆναι vulg., sed ἢν δοκέῃ σοι Foës. in adn., Lind.; — προπυριατέαι εἶναι cod. θ. Littr.; — προπυριῆσθαι L. Lind., de meo προπυριῆσαι.

ἢν δὲ — λαμβάνειν.] ἢν δὲ καὶ κατ. vulg., καί omm. C. F. J. θ. Littr.; — τοῖσι ante λουτροῖσι Lind. et Littr. e multis mss., vulgo om.; — κεχρῆσθαι vulg., χρῆσθαι C. θ. Post illud κεχρῆσθαι vulgata fert eadem, quae e V. excerpsi et cum θ., Littréo omisi. — Porro δ' ἐλάσσω cod. θ., πλέοσι idem et Littr.; — δέ ante προσημήναντα omm. Parr. 5.; — μή cod. θ. Lind., Littr., vulgo om.; — αὖτις per τ̄ C. θ.; — χρῆσθαι καὶ (χρ. καί omm. C. θ.) θεραπεύειν (ἐκθεραπεύειν C. θ.) vulg.; textum dedi quemadmodum Littr.; — ἄχρι sine ὅτου cod. θ.; — δὲ ἅπαξ ἔλθῃ vulg., sequor θ., cuius εἴη in ἴῃ muto.

αὕτη — θεραπείη.] θεραπείη νούσων sine ἡ cod. θ.; — ἡ om. C.

26. ἢν αἱ — καύσῃς.] cf. § 6. libri de nat. mul.; — ἢν δ' αἱ cod. θ., vulgo δ' abest; — στερεόν C.; — ἐπί vulg. ὑπό C., H. al. m., θ., Vatt. Foësii, et lib. l.; mihi ὑπό vera lectio esse videtur; — τῆς de meo; — ἐς αὐτὸν τὸν κεν. vulg., sed αὐτόν omitto cum C. K. Voss.; — ἐς ante ἰξύας om. C.; — ἐσπίπτει cod. θ., ἐπιπίπτει C.; — ἐμπυΐσκονται D.; — γίνονται καὶ (αἵδε αἱρεόμεναι pro καί C., αἱ δὲ ῥεόμεναι cod. θ. cf. lib. de nat. mul. l. l.) ὄλλυνται, ἢν μή τι (τι om. θ.) τ. ἢ κ. (κ. ἢ τ. cod. θ.) C. θ. — Littréus: αἵδε ῥεόμεναι ὄλλυνται, ἢν μὴ τάμῃς ἢ καύσῃς; ego vulgatam retineo, ῥεόμεναι non ferendum.

ὅταν — ἡμέρας.] ὑστέρας (καί addunt θ. Littr.) ἐγχέαι τε καὶ (τε καί omm. C. θ. Littr.) οὖρον παλαιὸν καὶ (καί om. θ.) ἀναζέειν (ἀναζέον cod. θ. Littr.) καὶ (καί omm. θ. Littr.) ἐς τὰ κοῖλα (τὸ κοῖλον cd. θ.) τῆς πυέλου (addunt καί θ. Littr.) ἀντικαθίζεσθαι (ἀμφικαθίζεσθαι cod. θ. Littr.) vulg.; — Lind.: ὑστέρας καὶ ὀ. π. ἐγχέαι τε ἐς τὰ κοῖλα τῆς πυέλου καὶ ἀναζέειν καὶ ἀντικαθίζεσθαι. Quid ipse voluerim textus descriptus ostendit. In sequentibus ἱματίοις C.; — καὶ ἐπειδάν sine δέ C. θ.; — ἐς τὸ οὖρον post

ἀποψύχηται τὸ οὖρον, ἐμβάλλειν μύδρους διαπύρους καὶ πυριῆν μέχρις [1] ἂν φῇ ἀμαυρὰ βλέπειν καὶ λιποθυμέειν· [2] λοῦσαι δὲ ἀπὸ τῆς πυρίης θερμῷ ὕδατι· κἄπειτα ἀψαμένη τῷ δακτύλῳ ἕλκειν τὸ στόμα τῶν ὑστερέων πρὸς τὸ ὑγιὲς ἰσχίον καὶ τὰς νύκτας προστίθεσθαι μαλθακτήρια· [3] ἐπὴν δὲ φῇ κατ' ἰθὺ εἶναι, προπυριῆσας τοῖσι εὐώδεσι αὖτις προστιθέναι τὰ μαλθακτήρια, ἀλλὰ καὶ τοὺς μολίβδους ἡμέρας τρεῖς, ἕνα ἑκάστης ἡμέρας· μετὰ δὲ τὴν ἐχέτρωσιν ἢ τὴν σκίλλην τρεῖς ἡμέρας. Μετὰ δὲ σκεψάμενος ἐν τοῖσι ἐπιμηνίοισι, ἥν τε χολώδεα, ἥν τε φλεγματώδεα, ἥν τε αἷμα διεφθορὸς ᾖ, καὶ ἢν δέῃ αὐτὴν αἷμα καθῆραι, προστιθέναι, ὅτου ἂν σοι δοκέῃ μάλιστα δεῖσθαι καὶ μετακλύζειν· προστιθέναι δὲ ἔστ' ἂν αἷμα καθαρὸν ἄγηται. Ἐλάφου δὲ στέαρ προστιθέσθω τηκτὸν ἐμβάπτουσα μαλθακὸν εἴριον, ἔπειτα γλήχωνα τὴν ἡμέρην θυμιωμένη τοῖσι ἀρώμασι καὶ οὕτω παρὰ τὸν ἄνδρα ἴτω. Ἢν δ' ἐκ τόκου ἡ νοῦσος γένηται, κεκαθαρμένης πάντα ἐκ τῆς πυρίης [4] τοῦ οὔρου, αὐτίκα ἰέναι ἐς τὰ εὐώδεα, κἄπειτα λουσαμένη ἄλειφα λευκὸν Αἰγύπτιον προστιθέσθω πρὸς τὸ ὑγιὲς ἰσχίον καὶ κατακείσθω ἐπὶ τοῦτο. Ἢν δὲ μὴ πρὸς ταῦτα μεταστέωσι αἱ ὑστέραι, πινέτω νῆστις τῆς γλυκυσίδης κόκκους τοὺς μέλανας πέντε ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ καὶ ἐπὶ τῷ [5] οἴνῳ τρωγέτω σκόροδα ὠμὰ καὶ ὀπτὰ καὶ ἑφθά· ὄψοισι δὲ χρήσθω ὡς ἐλαχίστοισι· ἢν [6] δὲ μὴ γένηται

refrixerit, massae ignitae iniiciendae et fomentum adhibendum, quoad se obtuse cernere et animo deficere dicat. Post fomentum vero calida lavandum, posteaque digito immisso contactum osculum in sanam coxam attrahendum et noctu emollientia subter apponenda. Ubi autem directum esse dixerit, suffitu ex odoratis prius adhibito, rursus emollientia supponito, quin etiam per tres dies pessulos plumbeos, quotidie unum, post quos bryoniam albam, aut scillam per tres dies. Deinde vero quo tempore menses fluunt consideratione adhibita num sint biliosi, an pituitosi, an vero sanguis corruptus sit, et num sanguinem ei purgare oporteat, subdititium supponere, quo maxime indigere tibi videatur, et deinde colluere oportet; subdititia vero administranda, donec sanguis purus educatur. Cervinus autem adeps liquatus, molli lana exceptus in subdititio apponatur, deinde pulegium per diem post adhibitum ex odoratis suffitum, atque ita virum adeat. Quodsi ex partu morbus accidat, postquam ex urinae fomento prorsus purgata fuerit, confestim ad odorata veniendum, deinde cum lota fuerit, oleum album Aegyptium ad sanam coxendicem apponat et in eam decumbat. At si ne his quidem uterus sedem mutet, ieiunae paeoniae grana nigra quinque ex vino odorato bibat et in cibo allia cruda et assata et cocta comedat, opsoniis vero quam paucissimis utatur. Quodsi non convalescat, ea sicuti de priore dictum est

[1] ἀφῇ. — [2] λοῦσαι δὲ θερμῷ ὕδατι ἔπειτα ἀψαμένῃ τῷ δ. — [3] ἐπὴν — μαλθακτήρια om. — [4] τοῦ om. — [5] σίτῳ. — [6] δέ om.

διαπύρους legi solitum om. θ.; — οὗ ἂν Littr. ex C. θ., vulgo οὗ solum, sed οὗ ἂν non est nisi dittographia. Porro λοῦσθαι cod. θ.; — ἀπὸ τῆς πυρίης ex eodem supplevit Littr.; — ἁψαμένην cum mss. 8. Littr.; — ἐπὴν οὖν φῇ J.; — προπυριάσας cod. θ.; — αὖτις per π̄ idem; — τινὰ μαλθακτ. vulgo, sed τὰ μ. Littr. cum θ.; — ἀλλά om. C.; — τρεῖς ἡμ. C. θ.; — ἑκάστης ἡμ. iidem; καθ' ἑκάστην ἡμέρην vulg.; — μετὰ δὲ ταύτας vulg., sed ταύτας omm. C. θ.; — σκίλλαν cod. θ. sine praevio ἤ.

μετὰ δὲ — ἄγηται.] μετὰ δὲ τοῦτο vulgo, sed τοῦτο om. cod. θ.; — μάνθανε post ἐπιμηνίοισι omitto cum C. et cum eodem ᾖ post χολώδεα; — αἷμά τι διαφθ. C.; — καὶ δέῃ sine ἢν C. θ.; — μεταδεῖσθαι i. e. μέγα δεῖσθαι pro μάλιστα δεῖσθαι cod. θ.; — μετακλύζειν τοιούτοισι vulgo, τουτέοισι D., ego neutrum ferens abiicio; — ceteri προστιθέναι δὲ τὰ πρόσθετα, ubi τὰ πρ. item eiicio pro emblemate alieno; — ἀνάγηται vulgo, sed ἄγηται recte L. θ. Lind., ἄγεται C. Post ἄγηται ceteri καὶ ταῦτα ἐνεργεῖν τρεῖς ἡμέρας: emblema recens esse vel insuetum his scriptoribus ἐνεργεῖν docet, sed praeterea post ἔστ' ἂν αἷμα καθαρὸν ἄγηται absurdum est.

ἐλάφου — ἴτω.] προστ. στέαρ τηκτὸν ἐνβάπτων εἰς μαλακόν cod. θ.; — ego in vulgatam introduxi de meo ἐμβάπτουσα pro ἐμβάπτων; — προστίθεσθαι J.; — καί omm. C. θ.

ἢν δὲ — τοῦτο.] δ' cod. θ., δέ vulgo; — λουσαμένην cett., λουσαμένη de meo; — ἄλειφαρ D.; — δὲ πρός C. θ.; — κατακεῖσθαι K.; — τούτῳ J.

ἢν δὲ — πρόσθεν.] δέ om. L.; — μηδὲ πρός vulg., μὴ πρός cod. θ. Littr.; — τούς ante μέλανας om. θ.; — σιτίῳ idem; — ὠμὰ καὶ ἑ. καὶ ὀπτά cod. θ.; — λέγω C., sed λέχω cod. θ. pro ἐλαχίστοισι: — ἢν δέ cod. θ., Lind., Littr., δέ om. vulg.; — γίνηται mss. aliquot; — ὑγιής om. θ.; — ὡσαύτως δέ K., ὡσαύτως καί L.

ὑγιής, ὡσαύτως [1] καθαίρειν αὐτὴν ὡς ἐπὶ τῆς πρόσθεν. Ἐπὶ δὲ ταύτης τῆς νούσου, ἣν μὴ αὐτίκα σχῇ ἐν γαστρὶ, [2] ἄτοκος γίγνεται. Ἢν δὲ ὧδε [3] ἐχούσῃ τὰ ἐπιμήνια μὴ γίγνηται [4] καὶ πῦρ ἐπιλάβῃ, φαρμάκοισι πρῶτον καθαίρειν ἄνω μάλιστα, ἢν δὲ ἀσθενὴς ᾖ, κάτω· καὶ μετὰ τὴν φαρμακοποσίην, ἤν σοι [5] δοκέῃ φλεγματώδης εἶναι, ἐμεέτω νῆστίς τε καὶ ξὺν τῷ σιτίῳ, καὶ ὡς τὰ πολλὰ ὑγιὴς ἔσται.

purganda. Ex hoc morbo, nisi statim concipiat, infoecunda redditur. Quodsi ita se habenti menses non fluant et febris superveniat, medicamentis primum per superiora purganda; sin debilis sit, per inferiora. Atque post medicamenti potionem, si pituitosa esse videatur, ieiuna et cum cibo vomat et ut plurimum convalescet.

κζ'. Ἢν δὲ αἱ μῆτραι πρὸς τὸ ἰσχίον αὐανθέωσι, τὰ ἐπιμήνια παχέα ἐόντα οὐ γίγνεται· ὀδύνη δὲ ἐς τὴν νείαιραν γαστέρα ἀφικνέεται· ἀφικνεῖται δὲ καὶ ἐς τὸν κενεῶνα καὶ δάκνεται. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ διδόναι σκόροδα τρώγειν ὡς πλεῖστα καὶ γάλα πίνειν [6] ἱκνευμένως, ἔπειτα οἶνον ἄκρητον καὶ πυριῆσαι ὅλην καὶ φάρμακον δοῦναι ἄνω· ἢν δ' ἀσθενεστέρη ᾖ, κάτω. Ἢν δὲ ἰηθῇ, πυριῆν τὰς ὑστέρας μαράθρῳ, ξύμμισγε δὲ καὶ ἀψίνθιον· ἐπὴν δὲ νεοπυρίητος ᾖ, ἀφέλκειν τὸ στόμα τῷ δακτύλῳ ἠρέμα τῶν ὑστερέων πρὸς τὸ ὑγιὲς ἰσχίον, [7] μαλθάσσοντα τὸ στόμα τε καὶ τὰ ἀμφιπονεόμενα καὶ προσθεῖναί τι μαλθακτήριον, μετὰ δὲ μολίβδους καὶ αὐτίκα σκίλλαν, εἶτα ναρκίσσινον μίαν ἡμέρην διαλιπών. Ἐπὴν δέ σοι δοκέῃ καθαρὴ εἶναι, τὸ νέτωπον προσθέσθω ἐν εἰρίῳ· τῇ δ' ὑστεραίῃ ἔλαιον

27. Si uterus ad coxendicem resiccatus fuerit, menses cum crassi sint, non eunt, dolor ad imum ventrem permeat et ad lateris inanitatem, morsumque percipit. Cum sic habuerit, copiosa et calida lavanda, eique allia plurima comedenda danda et lac abunde bibendum; deinde vinum merum; tota fovenda et medicamentum sursum purgans exhibendum; sin nimis debilis sit, infra. Quodsi curata fuerit, utero fomentum ex foeniculo, admixto etiam absinthio, admoveto. Post recens adhibitum fomentum os uteri placide digito in sanam coxam retrahito tum osculum, tum in ambitu affectas partes emollientibus leniendo, et subditilium aliquod emolliens apponito, postea vero plumbeos pessos confestimque scillam, deinde narcissinum die uno intermisso. Ubi tibi pura videbitur, netopum in lana supponat, postero vero die oleum rosaceum. At euntibus

[1] καὶ καθ. — [2] ἄτοκοι γίνονται. — [3] ἔχωσι. — [4] μηδὲ π. — [5] τῷ σιτίῳ δοκέῃ αἱματώδης εἶναι. — [6] ἰκνεύμενος. — [7] μαλθάσσονται.

ἐπὶ δὲ — γίνεται.] αὐτίκα σχοῖεν (σχῇ C. θ.) ἐν γ. ἄτοκοι γίνονται (ἄτοκος γίνεται cod. θ.) vulg.; — cum Littréo θ. sum secutus.

ἢν δὲ — ἔσται.] δ' cod. θ.; — ἔχωσι (ἔχουσιν C., ἐχούσῃ cod. θ., addunt καί J. Lind.) τά vulg.; cum Littréo sequor θ.; — μηδὲ (καί pro μηδέ cod. θ.) πῦρ ἐπ. (ἐπιβάλῃ Ald.) vulg.; rursus cum Littréo sequor θ.; — ἀσθενήσῃ idem ms.; — αἱματώδης pro φλεγμ. mss. 5., inter quos L., uti V. Calvus αἱματώδης ἢ φλεγματώδης legit; — καὶ νῆστις καί C. θ.

27. ἢν δὲ — δάκνεται.] δέ omm. C. θ., — tum εὐανθῶσι vulg., εὐανθέωσι C., αὐανθῶσι D. J., λυθῶσι cod. θ., quem Littréus sequitur, ἐκθέωσι Lind. ex Erotiano, cf. quae ad § 8. de nat. mul. adnotavi. Equidem sic censeo; Erotianus ἐκθέωσι h. l. legit; in vulgata latet αὐανθέωσι. quod h. l. etiam legisse videtur compilator libri de nat. mull. Lectio αὐανθέωσι satis antiqua videtur, eamque consistere posse docent § 29. verba: ὁκόταν αἱ ὑστέραι — καὶ ὑπὲρ τοῦ κτενός, ibique ἢ ἢν προσαυανθῶσι; quin si τὰ ἐπιμήνια παχέα ἐόντα loco nostro respicias, non parum firmare videntur lectionem αὐανθέωσι. Lectio λυθῶσι codicis θ. nullius pretii est. Brevi aut ἐκθέωσι cum Erotiano, aut αὐανθέωσι legendum est, utrum vero scriptum fuerit horum, vix discerno; — dedi autem αὐανθέωσι, quia id maxime congruit cum iis, quae de mensibus crassis sequuntur. In sequentibus δ' ἐς C.

ὅταν — κάτω.] καί ante θερμῷ omm. C. Littr.; — ὡς πλ. τρώγειν cod. θ., ὡς τότε πλ. C.; — ἱκνεομένως vulg., ἱκνευμένως cod. θ.; — ἔπειτα πίνειν J.; — πυριάσαι cod. θ.; — δ' idem, δέ vulg.

ἢν δὲ ἰηθῇ — διαλιπών.] ξυμμίσγεται vulg., ξύνμισγε cod. θ.; — vulgo παρηγορικῶς μαλθάσσειν, sed παρηγ. omitto cum mss. 8., inter quos L., et cum Voss.; — σῶμα vulg., στόμα emendavit Foës.; — τά ante ἀμφιπον. mss. 5. Ald., Lind., Littr.; — ἀμφιπονεύμενα cod. θ.; — τι om. idem; — εἶτε (εἶτα Foës. in not., Lind., ἔπειτα cod. θ.) ναρκίσσινον vulg.; Littréus θ. sequitur.

ἐπὴν — ἀνδρί.] καθαρή τις εἶναι vulgo; abieci otiosum τις; — δ' ὑστ. C. θ.; — δὲ ὑστ. vulg., [καὶ] τῇ ὑστ. Lind.; — τῶν ante ἐπιμ. omm. C. θ.; — ἴωσι vulg., ἴῃ C. θ. Littr.; — καὶ ἄτερ κεφαλῆς cod. θ. Littr.; — διδόναι πίνειν ex eodem supplevit Littr., vulgo om.; — ἢν δὲ. ᾖ D.; — στραγγου-

ῥόδινον· τῶν ἐπιμηνίων δὲ ἰόντων ἄμεινον μὴ προστίθεσθαι· ἢν δὲ μὴ [1]ἴῃ, κανθαρίδας τέσσερας ἀπτέρους καὶ ἄποδας ἄτερ κεφαλῆς καὶ γλυκυσίδης κόκκους πέντε τοὺς μέλανας καὶ σηπίης ᾠὰ καὶ σελίνου σπέρμα ὀλίγον ἐν οἴνῳ [2]διδόναι πίνειν· καὶ ἢν ὀδύνη ἐνῇ καὶ στραγγουρίη ἔχῃ, ἐν ὕδατι θερμῷ ἐγκαθήσθω καὶ πινέτω μελίκρητον ὑδαρές· ἢν δὲ μὴ καθαίρηται, αὖτις τὸ φάρμακον πινέτω· [3]ἢν δὲ ἴῃ, ἀσιτήσασα κυκεῶνα πινέτω καὶ ξυνίτω τῷ ἀνδρί. Ἢν δὲ μὴ [4]γίγνηται, διδόναι ὅ τι κατασπάσει, ὁρέων πρὸς τὴν δύναμιν τῆς γυναικὸς καὶ τότε ἀσφαλὲς φοιτᾶν πρὸς τὸν ἄνδρα· ἢν γὰρ ἴσχῃ ἐν γαστρὶ, ὑγιὴς γίγνεται. Ἐν δὲ τῇ καθάρσι, ἢν ἴῃ πολλή, λινόζωστιν ἐσθιέτω [5]καὶ πουλύποδας ἑφθοὺς ἁπαλοὺς καὶ σιτίοισι μαλθακοῖσι χρεέσθω.

mensibus non subdere praestiterit. Sin non eant, cantharidas quatuor sine alis, pedibus et capite, paeoniae grana nigra quinque, sepiae ova et seminis apii parum ex vino propinato. Et si dolor adfuerit stranguriaque detinuerit, in aqua calida desideat aquamque mulsam aquosam bibat. Quodsi non purgetur, rursus medicamentum bibat, sin prodeat purgatio, ieiuna cyceonem bibat et virum adeat. Sin non prodeat, mulieris vires spectando, dato quod detrahat, tuncque ad virum accedere tutum est. Si enim concipiat, convalescit. At si multa purgatio prodeat, mercurialem edat et polypos teneros coctos, cibisque mollibus utatur.

κη'. Ἢν ἐς τὸ ἰσχίον αἱ ὑστέραι ἢ ἐς τὸν κενεῶνα καταστηρίξωσι [6]λεχοῖ, προστιθέναι ἐς θάτερον ἰσχίον Αἰγύπτιον ἔλαιον λευκὸν, ἢ ῥόδινον, ἐπὶ δὲ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον ἄμεινον κατακεῖσθαι· πίνειν δὲ γλυκυσίδης κόκκους πέντε τοὺς μέλανας καὶ ἀκτῆς καρπὸν [7]ὅσον χηραμίδα καὶ κάστορος ὅσον κύαμον καὶ σιτίοισι [8]χρήσθω μαλθακοῖσι· λινόζωστις δ' ἂν ἁρμόζοι πρὸ τοῦ σιτίου ἑφθὴ ὡς κράμβη· ῥοφεέτω δὲ καὶ τοῦ ὕδατος· καὶ τὰ δριμέα τρωγέτω, πλὴν ῥαφανίδος καὶ κρομμύου [καὶ καρδάμου· ἄριστον δὲ θριδακίνη.]

28. Si uterus puerperae ad coxendicem aut ad lateris inanitatem adhaeserit, ad alteram coxendicem oleum Aegyptium album aut rosaceum apponendum, in sanam autem coxendicem decumbere praestat. Bibat etiam paeoniae grana nigra quinque et sambuci fructum ad conchae testae maioris quantitatem et castorium fabae magnitudine, cibisque mollibus utatur. Ante cibum conveniet mercurialis cocta velut brassica; ius autem sorbeat et acria comedat exceptis raphano, cepa [et nasturtio. Optima etiam est lactuca.]

κθ'. Ὁκόταν αἱ ὑστέραι ἐκ χώρης κινηθέωσι, προσπίπτουσι ἄλλοτε ἄλλῃ· ὅπῃ δ' ἂν

29. Cum uterus loco motus fuerit, alias alio irruit. Quocumque autem irruerit, eo vehe-

[1] ἴωσι. — [2] διδόναι πίνειν om. — [3] ἢν δὲ ἴῃ — ἀνδρί om. — [4] γένηται. — [5] καὶ πόδας οἷος ἑφθοὺς καὶ παλαιοὺς καὶ σιτ. — [6] αἱ λέχοι. — [7] ἐν τοῖσι δωσὶν ὅσον. — [8] χρῶτο.

ρίην C.; — αὖτις per ῑτ C. θ.; — ἢν δὲ μή K. pro ἢν δὲ ἴῃ; — κυκεῶνα de suo Littréus supplevit collato extremo capitulo 49. infra; — ξυνέστω C. θ.

ἢν δὲ μὴ — γίγνεται.] ἢν δὲ μὴ γ. om. θ., sed διδόναι δὲ καὶ ὅ τι habet; — ἀσφαλῶς J.; — ἐς τὸν ἄνδρα cdd. 4.; — ἔχῃ cod. θ. In πουλύποδας cum Littréo sequor C. θ.; vulgatam e V. notavi; lectionem καὶ παλαιούς L. Lind. etiam habent. Tandem χρήσθω cod. θ.

28. ἢν — θριδακίνη.] cf. § 25. lib. de nat. mul. — αἱ λεχοῖ nonnulli libri, indicio olim scriptum fuisse αἱ ὑστέραι ante λεχοῖ; — ἐπὶ θάτερον cod. θ.; — ἔλαιον αἰγ. idem; — vulgo κόκκους τέσσαρας, sed τέσσ. om. idem, πέντε pro eo C. et lib. de nat. m.; — est autem numerus solitus horum granorum apud hos scriptores; — καρπὸν ἐν τοῖσι (τῇσι H.) δαισιν (τοίς δεσσιν cod. θ.) ὅσον vulg., cf. lectt. V.; Littr. ἐν τοίσδεσιν, ego otiosas voculas abigo; non leguntur l. l. de nat. mul. — Dein καί ante κάστορος om. C., τοῦ δὲ κάστορος cod. θ.; — ὡς κύαμον cett., ὅσον κ. e lib. de nat. mul.; — χρήσθω J., χρέο C., χρῶ cod. θ., χρῶτο vulg.; — δ' omm. C. θ.; — ἐναρμόζοι cod. θ.; — ῥυφέτω idem; — τὰ δριμέα C., τὰ δὲ δριμέα cod. θ., uterque sine καί. Tandem καὶ καρδ. om. K., fortasse propter l. l. de nat. mull., — quo collato ea, quae post κρομμύου leguntur, recentius emblema esse opinor, ita ut uncinis intersepserim.

29. ὁκόταν — κτενός.] Ante ὁκόταν legi solet: ὁκόσα δὲ (ὁπόσα δ' cod. θ., δέ om. C.) ἀπὸ τῶν ὑστερέων ξυμβαίνει (συμβ. cod. θ.) γίνεσθαι νοσήματα (τάδε interponit θ., eumque sequitur Littr.) λέγω. Sunt haec absurda, neque aliud quid referunt quam inscriptionem lacunosam: ὁκόσα ἀπὸ τῶν ὑστερέων [ἐκ χώρης κινηθεισέων] γίγνεται νοσήματα, quam in textum intulerunt utcumque sequentibus eam agglutinantes; itaque ista delevi. In sequentibus κινηθέωσι

προσπέσωσι, ὀδυνήματα καταστηρίζουσι [1]ἰσχυρά· καὶ ἢν ἅψωνται τῆς κύστιος, ὀδύνην παρέχουσι καὶ τὸ οὖρον οὐ * δέχονται, οὐδὲ τὸν γόνον ἐπὶ σφέας ἕλκουσι καὶ ἄμφω ἀλγέει· [2]κἢν μὴ ταχέαι αἱ λύσιες γένωνται, διαπυΐσκονται αἱ ὑστέραι κατὰ τὰ αὐτὰ χωρία, [3]ᾗ ἂν προσαυανθῶσι· γίγνεται δὲ κατὰ τοὺς κενεῶνάς τε καὶ βουβῶνας καὶ ὑπὲρ τοῦ κτενός. Χρὴ δὲ ἐν ἀρχῇσι, ὅταν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, ὧδε θεραπεύειν· [4]χλιάσματα προστιθέναι ἢ ἐν ὕδατι θερμῷ ἐγκαθίζεσθαι, ἀγαθὸν γὰρ καὶ τοῦτο· ἢ σπόγγοισι ἐν ὕδατι θερμῷ ἐκπιεζομένοισι πυριᾶν· καὶ πίνειν τῶν ὑστερικῶν φαρμάκων· ἢν δὲ μὴ πρὸς ταῦτα λύηται, φαρμακεύειν κάτω, ἢ ἄνω, ὁκοτέρου [5]ἂν φαίνηται δεῖσθαι. Τοῦτο δὲ διαγνώσει τῷδε τῷ τρόπῳ· ἢν μὲν ἐς τοὺς βουβῶνας καὶ κτένα καὶ κύστιν ἐγχρίμψῃ, αὗται χρήζουσι ἄνω φαρμακείης· ἢν δ' ἐς τοὺς κενεῶνάς τε καὶ τὰ ὑποχόνδρια, αὗται δέονται κατωτερικοῦ φαρμάκου· [6]μετὰ δὲ ταύτας τὰς καθάρσιας εὐθὺς καθαίρειν τὰς ὑστέρας. Τὰ δὲ νοσήματα [7]πάντα τὰ τοιουτότροπα γεραιτέρῃσι [8]μᾶλλον γίγνεται ἢ νεωτέρῃσι πρὸς τὰς ἀπολείψιας τῶν ἐπιμηνίων· γίγνεται δὲ καὶ νέῃσι ἐούσῃσι, ὁκόταν χηρεύσωσι πουλὺν

mentes dolores feruntur. Quodsi vesicam attingat, dolorem infert, neque urinam .... neque ad se genituram trahit. Utraque pars dolet ac nisi celeres solutiones fiant, uterus locis ipsis, ad quos adhaerens exsiccatus fuerit, suppurat. Quod fit in laterum inanitatibus et in inguinibus et supra pectinem. Sic autem per initia, cum dolor detinuerit, curare oportet: tepefacientia admovenda, aut in aqua calida sedere oportet, — id enim etiam prodest, — aut per spongias ex aqua calida expressas fomentum adhibere; et medicamentum aliquod ex his, quae utero conveniunt, in potu sumendum. Quodsi his non solvatur, medicamentum deorsum aut sursum purgans administrandum, utro indigere videatur. Illud autem ad hunc modum dignosces: si quidem ad inguina, pectinem et vesicam uterus impegerit, medicamento per superiora purgante indigent; sin ad lateris inanitates et praecordia, per inferiora purgante. Post has vero purgationes uterum statim purgare convenit. Huiusmodi autem morbi senioribus potius quam iunioribus versus tempus, quo menses cessant, accidunt. Oriuntur etiam in iuvenculis, ubi diutius viduae permanserint. Quodsi ad sedem uterus vertat, alvi deiectio-

[1] ὀδυνηρά. — [2] κἢν μὴ ταχεῖαι. — [3] ἣν πρὸς αὐτὰ θέωσι. — [4] καὶ χλιάσματα. — [5] ἂν γένηται δεῖσθαι. — [6] μετὰ — ὑστέρας om. — [7] πάντα om. — [8] μάλιστα.

Ionice ex C. θ. Littr.; — ὅκου vulgo, ὅπη cod. θ.; — ἰσχυρά cod. θ. Littr., vulgatam e V. notavi; — ἅψωνται de meo, ἅψηται vulg.; — τις τῆς vulgo, recte τις reiecit Littr. — In eo, quod sequitur, καὶ τὸ οὖρον οὐ δέχονται, οὐδὲ τὸν γόνον ἐπὶ σφέας (τὴν γονὴν ἐπὶ σφᾶς cod. θ.) ἕλκουσι καὶ ἄμφω (ἄφνω K.) ἀλγέει, corruptum est δέχονται, subiectum habebit αἱ ὑστέραι, sed αἱ ὑστέραι non δέχονται τὸ οὖρον. Res facilis, inquis, scribe δέχεται! Minime! confer § 46. verba οὐδὲ τὸ οὖρον προΐεται, οὐδὲ τὴν γονὴν δέχονται et videbis loco nostro aliquid scriptum fuisse ad horum similitudinem: δέχονται omnino genuinum est, sed ἐπὶ σφᾶς ἕλκουσι est lectio, quam substituerunt, postquam οὐκ ἀφίεται, vel simile quid, perierat. — Itaque datum olim fuisse opinor: καὶ ἢν ἅψωνται τῆς κύστιος, ὀδύνην παρέχουσι καὶ τὸ οὖρον οὐκ ἐκχέεται, οὐδὲ δέχονται τὸν γόνον, καὶ ἄμφω ἀλγέει. — vel simile quid aliud. — Καὶ ἢν cod. θ.; — ταχεῖαι vulg., ταχέες cod. θ. Littr., pessime; de meo αἱ interposui; — γίνωνται vulg., γένωνται multi cdd. et Lind.; — αἱ ὑστέραι ὕστερον vulg., sed ὑστ. χρόνῳ ὕστερον cod. θ. Littr.; me iudice ὕστερον in vulgata est dittographia ad ὑστέραι referenda, in θ. vero librarius interposuit χρόνῳ euphoniae causa; itaque nec χρόνῳ neque ὕστερον recipio; — ταῦτα i. e. ταὐτά cod. θ.; — προσαυανθῶσι cod. θ., προαυανθέωσι vulg.; in θ. veram lect. nos habere opinor; — γίνεται δὲ ταῦτα κατὰ τούς cod. θ.

χρὴ — δεῖσθαι.] ἢ pro ἔχῃ C.; — καὶ χλιασμ. vulg., καί omm. θ. Littr.; — καὶ ἐν ὕδατι εἶναι vulgo, sed primum ἢ de meo dedi, quum alterutrum horum tantum fiat, non utrumque simul; tum vero εἶναι non est nisi foetus librariorum lacunam parum apte explentium, quam spero melius me complevisse. Dein καὶ ἐν τούτῳ vulg., καὶ τοῦτο cod. θ., Littr.; — πυριᾶν cod. θ., πυριῆν vulg.; — κάτω καὶ ἄνω, ἢν δέῃ, ὁκοτέρου ἂν γένηται (φαίνηται emendat Coraës) δεῖσθαι τοῦτο κ. τ. λ. vulg., quam sequor reiecto otioso ἢν δέῃ et recepta Coraïs emendatione: φαίνεσθαι et γίγνεσθαι saepius permutantur; tum vero ἄνω ἢ κάτω dedi, sensu id flagitante; κάτω καὶ ἄνω· ἢν δέῃ· τοῦτο Lind.; — κάτω, ἢν δέηται, καὶ ἄνω, ὁκότερον ἂν ἁρμόζῃ μᾶλλον δεῖσθαι τοῦτο κ. τ. λ. cod. θ.; — κάτω, ἢν δέῃ, καὶ ἄνω, ὁκοτέρου ἁρμόσῃ δεῖσθαι cod. C., Littréus perinepte: nempe in hac lectione recentiore latet ὁκότερον ἂν ἁρμόζῃ et δεῖσθαι supervacaneum est. In hac quoque ἢν δέῃ abundat et ἢ κάτω scribendum est.

τοῦτο — ὑστέρας.] χρήσουσιν vulg., χρήζουσιν cum multis mss. Littr.; — δ' ἐς cod. θ., δὲ ἐς vulg.; — αὗται δὲ δέονται cod. θ.; — κατωτερικῶν φαρμάκων C. θ.; — μετὰ — ὑστέρας e solo θ. supplevit Littr.

τὰ δὲ — χρόνον.] μάλιστα vulg., μᾶλλον C. θ. Littr.; — καί ante νέῃσι om. D.; — ὅταν cod. θ.

χρόνον. Ἢν δ' ἐς τὴν ἕδρην τράπωνται, τὰ ὑποχωρήματα [1] κωλύουσι καὶ ὀδύναι [2] ἴσχουσι τήν τε ὀσφὺν καὶ τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὸν ἀρχόν. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, λούειν χρή μιν τῷ θερμῷ καὶ πυριᾶν τὴν ὀσφὺν καὶ ὑποθυμιᾶν τὸ κάτοπιν κακώδεσι καὶ προστιθέναι ἅσσα καθαίρει τε καὶ ἐλαύνει τὰς ὑστέρας καὶ πιπίσκειν ὅ τι ἂν προσδέχηται τῶν ξυμφερόντων μάλιστα. Ἢν δὲ κάτω ἐγκέωνται ἐς τοὺς βουβῶνάς τε καὶ τὸν οὐρητῆρα, ὀδύναι γίγνονται ἰσχυραὶ καὶ νάρκη ἐν τοῖσι σκέλεσι καὶ ὁ οὐρητὴρ ἀποφράσσεται καὶ τὸ οὖρον οὐ μεθίησι. Θεραπεύειν δὲ ὧδε· πρὸς μὲν τὰς ῥῖνας προστιθέναι τὰ εὐώδεα, πρὸς δὲ τὰς ὑστέρας τὰ δύσοδμα θυμιᾶν.

nem prohibet et dolores lumbos et imum ventrem et rectum intestinum detinent. Cum sic habuerit, ipsa lavari calida debet et lumbis fomentum adhiberi, posteaque subter suffitus ex graveolentibus administrari. In subdititio quae uterum purgant et pellunt apponenda et ex iis, quae conducunt, quae potissimum admiserit propinanda. At si ad inguina et urinae fistulam decumbat, dolores vehementes oriuntur, crura torpescunt et urinae via obstruitur, neque urinam emittit. Ad hunc autem modum curanda est: naribus quidem odorata apponere oportet; graveolentia vero ad uterum in suffitu admovenda.

λ'. ["Ἅπασα δὲ πρόφασις ἱκανὴ τὰς ὑστέρας παροτρῦναι, ἥν ἔχωσί τι φλαῦρον· καὶ γὰρ ἀπὸ ῥίγεος τῶν ποδῶν καὶ ὀσφύος καὶ ἀπὸ τοῦ ὀρχέεσθαι καὶ πτίσαι καὶ κεάσαι καὶ δραμεῖν [3] πρὸς ἄναντες χωρίον καὶ πρὸς κάταντες καὶ ἀπ' [4] ἄλλων. Ταῦτ' οὖν χρὴ σκέπτεσθαι ἐς ὅλον τὸ σῶμα καθορέοντα, ὅταν [5] τὰ παρεόντα λυθῇ νοσήματα· τὰ γὰρ [6] τοιάδε ἀνάγκη ἐστὶ τῷ πλέονι ἢ τῷ ἐλάσσονι νοσέειν· [7] καθ' ὃ δ' ἂν ἐκλάμψῃ μάλιστα, ταύτῃ τὰ ἐξαπιναῖα δῆλα τῶν νοσημάτων· ὁκόταν οὖν [8] τὰ ἐξαπιναῖα ταῦτα λυθῇ, ἀνωτέρω χρὴ λαμβάνεσθαι ἐκ τοῦ παντὸς ἀνθρώπου. Ὁκόσαι [9] δὲ ἀποψύξιες σκελέων ἢ ναρκώσιες ψύξι γίγνονται [10] ἐν τοῖσι

30. *Capitulum hocce insiticium est, neque integra oratio.*

[1] κωλύουσι. — [2] ἴσχονται. — [3] πρόσαντες. — [4] ἄλλων ἱκανῶν ταῦτ' οὐ χρὴ σκ. — [5] τά om. — [6] τοιάδε πάντα. — [7] καὶ ἐπειδὰν ἐκλ. — [8] τὰ ἐξαπ. om. — [9] δέ om. — [10] καὶ ἐν.

ἣν δ' ἐς — ἀρχόν.] δ' ἐς C. θ., δὲ ἐς vulg.; — κωλύονται vulg., κωλύουσι, uti V., L. Q.' Lind., κωλύσουσι mss. 6.; — ἴσχουσι C. θ. Littr., ἴσχονται vulg.

ὅταν — μάλιστα.] ὅταν δὲ ὧδε cod. θ.; — πυριᾶν idem, πυριῆν vulg.; — ἐπιθυμίαν τὰ κάτοπιν cod. θ., ὑποθυμιῆν τὸ κάτοπιν vulg.

ἣν δὲ — μεθίησι.] κάτω ἐγκέωνται ex D. θ. Littréus, καταεγκέωνται vulg.; — νάρκα cod. θ.

θεραπεύειν — θυμιᾶν.] τὰς τοιαύτας θεραπεύειν ὧδε cod. θ.; — χρή omittit C., quod vulgo ante ὧδε legitur; eum sequor; — εὐώδεα καὶ μύρα ceteri, ego καὶ μύρα eieci, emblema recens est; — θυμιῶντα C. θ. Littr., θυμιῆν mss. 3., θυμιᾶν vulgo, quin hoc ipsum fortasse emblema recens est; non tamen satis certo mihi constat, ut deleam; alii quoque videant.

30. ἅπασα — ἄλλων.] τι om. C.; — ὀρχέεσθαι Ionice ex θ. Littr.; — ἀπ' ἄλλων ἱκανῶν vulg., sed ἱκανῶν om. θ. Littr.

ταῦτ' οὖν — ἀνθρώπου.] οὖν cod. θ. Lind., Littr., οὐ vulg.; — Foës. iam monet hunc locum ita corruptum sibi videri, ut e codd. restitui non possit; — ἐς οὖλον τὸ σ. C. Littr. — καθορῶντα cod. θ.; — ὅταν (interponunt τά D., H. al. m., K.' apud Mack. praef., θ.) παρεόντα vulg., cum Littr. τά recipio. Tum pro vulgato λυθῇ, K. ἔλθῃ, Corn. ᾖ, Littr. de suo συθῇ; non mihi constat vulgatam esse mutandam. Porro τὰ γὰρ τοιάδε πάντα (τὰ γὰρ τ. π. om. K., πάντα om. θ. Littr.) ἀνάγκη (ἀνάγκην cod. θ.) vulg.; cum θ. Littr. πάντα omisi; — Littr. Ionice νοσέειν ex θ.; νοῦσον ποιέειν Lind.; — καθοδάν cod. θ., Littr., vulgatam e V. notavi; — ὅταν οὖν cod. θ.; τὰ ἐξαπιναῖα ex θ. supplevit Littr., vulgo om.; — λυθῇ vulg., ἔλθῃ K., συθῇ Littr. de suo, uti supra; — ἀνώτερον cod. θ.

ὀκόσαι — ὑστέρας.] ὅσαι cod. θ., δέ ex C. θ. Littr., vulgo om.; — ψυχρά cod. θ.; — γίνεται καὶ (καί om. θ. Littr.) ἐν vulg.; — μετάρσιοι vulg., μετάρσιος L., μεταρσιοῖ Foësii est emendatio a Lind., Littr. recepta: μεταρσιόω occurrit apud Herod. VIII. 65.

ὑστερικοῖσι, ταῦτα πάντα [1] μεταρσιοῖ τὰς ὑστέρας. Ἐν τοῖσι τοιούτοισι καταχεῖν χρὴ θερμὸν ὕδωρ κατὰ [2] τῆς ὑστέρης καὶ τῶν πέριξ χωρίων καὶ ἐκθερμαίνειν αὐτὰς καὶ τὰ [3] σκέλεα καὶ ὅταν προσπεπτωκυῖαι ἔωσι.]

λα΄. Ἢν περιστραφῶσι αἱ μῆτραι ἐκ [4] τόκου κατὰ τὰ δεξιὰ τά τε λοχεῖα οὐ γίγνονται καὶ ὀδύνη ἔχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὸ δεξιὸν σκέλος βαρύνεται καὶ νάρκη ἔχει καὶ [5] τετρεμαίνει καὶ οὐκ ἂν δύναιο τοῦ στόματος θιγεῖν τῶν μητρέων, ἀλλ' ὄψει λείας τε καὶ ὁμαλὰς ἰσχυρῶς. Ὅταν δὲ ὧδε ἔχῃ, φάρμακον πῖσαι, ὑφ' οὗ καθαίρεται καὶ ἄνω καὶ κάτω, κάτω δὲ μᾶλλον, καὶ πυριᾶν ὅλον τὸ σῶμα καὶ τὰς ὑστέρας μάλιστα προσηνέως καὶ λούειν θερμῷ δὶς τῆς ἡμέρης καὶ τῶν ποτημάτων διδόναι ὅ τι μάλιστα ἂν [6] προσδέχηται πειρώμενος καὶ τῷ ἀνδρὶ [7] ξυνευδέτω θαμινὰ καὶ τὴν κράμβην ἐσθιέτω.

31. Si ex partu uterus in dextram obversus fuerit, puerperii purgamenta non eunt, dolor imum ventrem, lumbos et laterum inanitates detinet, crus dextrum gravitas et torpor occupat et tremit; neque uteri os contingere possis, ipsum uterum vero laevem et valde planum deprehendes. Cum ita habuerit, medicamentum, ex quo sursum ac deorsum, magis tamen deorsum, purgetur, propinato totique corpori ac praesertim utero lene fomentum adhibeto; bis die calida lavato, potiones periculo facto quas lubens admittat exhibeto; frequenter cum viro dormiat et brassicam edat.

λβ΄. Ἢν αἱ ὑστέραι κατὰ τὰ ἀριστερὰ κλιθέωσι, τὸ ἰσχίον ὀδύνη ἴσχει ὀξεῖά τε καὶ σπερχνὴ τάς τε ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὸ σκέλος ἐπισκάζει. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πῖσαι ἐλατήριον, τῇ δ' ὑστεραίῃ ὑποθυμιᾶν· [8] τῶν μὲν κριθέων χοίνικας

32. Sin uterus in sinistram partem inclinarit, dolor acutus et vehemens lumbos ac laterum inanitates detinet et crus claudicat. Cum ita habuerit, medicamentum infra purgans potui exhibere oportet, posteroque die subter suffitum admovere. Hordei quidem choenices duas et

[1] μετάρσιος. — [2] τὰς ὑστέρας τῶν π. χ. — [3] σκέλεα ὅταν πεπτωκυῖαι. — [4] τοῦ τόκου. — [5] οὐ τετραμμένη. — [6] προσδέχηται. — [7] ξυνευνέτω. [8] τῶν δὲ κρ.

ἐν τοῖσι — ἔωσι.] τουτέοισι D., κατασχεῖν vulg., καταχεῖν C. D. θ., Foësius in not., καταχέειν Lind.; — τῆς ὑστέρης cod. θ. Littr., καί ex C. θ. Littr., vulgatam e V. notavi; — θερμαίνειν cod. θ.; — καί ante ὅταν ex C. θ. Littr. — Totius capituli forma et oratio pluribus locis eiusmodi, ut non credam aliud quid esse quam adnotationem lectoris. quae in textum irrepserit: ἀπὸ ῥίγεος τῶν ποδῶν καὶ ὀσφύος insueta dictio; δραμεῖν πρὸς ἄναντες χωρίον fiat licet, sed quid δραμεῖν πρὸς κάταντες? — Quod λυθῇ tentare volunt nonnulli, parum recte illi me iudice; nam e solutionis modo aut tempore demonstrare vult indolem morborum, de quibus agit, et causam; quod νοσέειν tentant, item minus prudenter faciunt, sed non hoc impedit, quo minus inepta sit oratio in τὰ γὰρ τοιάδε — νοσέειν. In seqq. item ineptum ὁκόταν — ἀνθρώπου, utrum τὰ ἀνωτέρω sit legendum et num λαμβάνεσθαι ortum sit e composito aliquo huius verbi, fortasse e διαλαμβάνεσθαι, non definio.

31. ἢν — ἰσχυρῶς.] Cum h. l. cf. § 43. lib. de nat. mul.; — ἐάν cod. θ.; — ἐκ τοῦ τόκου L. Lind., uti V.; — κατὰ δεξιά vulg., τά interponunt C. L. θ. Lind., Voss., — ἴσχει cod. θ.; — καὶ οὐ τετραμμένη vulg., καὶ εἰ μὴ τετραμμένη οὐκ ἄν Lind., καὶ τετραμαίνει C. θ., unde τετρεμαίνει Littr.; — δύναιτο ceteri, de meo δύναιο scripsi propter sequens ὄψει: ipsum osculum attingi non posse docet, sed sentiri uterum laevem et aequabilem. Libro de nat. mul. lectio differt a nostra.

ὅταν — ἐσθιέτω.] δέ omm. libri non pauci; — φαρμ. χρὴ π. cod. θ.; — πυριᾶν idem, πυριῆν vulg.; — μήτρας pro ὑστέρας idem, qui solus ὡς praebuit Littréo ante μάλιστα, quod tamen nolui recipere, et προσηνέως Ionice. Vulgo τῷ θερμῷ, sed cum θ. τῷ omitto. Cum Lindano διδόναι de coniectura adscivi. Foës. δίδου e lib. de nat. mul. suppleri voluit. Dein μάλιστ' ἄν C.; — προσδέξηται vulg., sed προσδέχηται multi codd.; προσδέηται cod. θ.; — πειρεόμενος Lind.; nescis unde.

ἢν — ἐπισκάζει.] cf. de nat. mul. § 47. τ' ἀριστερά cod. θ.; — κλιθέωσι Ionice ex C. Littr. Sequitur iam vulgo ἢ τὸ ἰσχίον, quod vitiosum; cod. θ. om. ἤ, sicuti fit l. l. e lib. de nat. mul. Porro ἔχει cod. θ.; — omnes vero καὶ ἐπισκάζει; equidem collato lib. de nat. mul. καί omisi. — Non negligo σκάζειν tum de homine ipso, tum de membro hominis dici.

ὅταν — λουέσθω.] δ' C. D. θ., δέ vulg.; — ὑποθυμιῆν vulg., sequor θ.; — τῶν δὲ κρ. vulg., τε pro δέ cod. θ., δέ omm. D. Littr.; — ego μέν pro δέ de meo dedi. In cod. θ. pro infinitivis vulgatae κατακνῆσαι, κατακόψαι, κατασῆσαι feruntur participia κατακνήσας, κατακόψας, στήσας (sic), sed C. σῆσαι, quem sequor. Tum τρίτον vulg., τρι-

δύο καὶ ἐλαίης φύλλα κατακνῆσαι σμικρὰ καὶ κηκίδα κατακόψαι καὶ σῆσαι καὶ ὑοσκυάμου τρίτον χοίνικος· ταῦτα μίξας καὶ ἐλαίῳ περιποιήσας ὅσον ἡμικοτύλιον ἐν χύτρῃ καινῇ, ὑποθυμία τέσσερας ἡμέρας τῆς δὲ νυκτὸς γάλα βοὸς, καὶ μέλι καὶ ὕδωρ πινέτω καὶ τῷ θερμῷ λουέσθω.

oleae folia minutim concisa, gallam contusam et cribratam, hyoscyami tertiam choenicis partem; haec mixta et cum olei hemina dimidia in olla nova agitata per dies quatuor ad suffitum subter adhibeto; noctu vero lac bubulum, mel et aquam bibat et calida lavet.

λγ'. Ἢν παραλοξαίνωνται αἱ μῆτραι καὶ δοχμαὶ ἔωσι καὶ τὸ στόμα [1] σφέων, τἀπιμήνια αὐτῇ τὰ μὲν κρύπτονται τὰ δὲ προφανέντα [2] οἴχεται καὶ οὐχ ὁμοῖα [3] γίγνονται, ἀλλὰ κακίονα καὶ ἐλάσσονα ἢ πρὸ τοῦ καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐγγίγνεται τούτου τοῦ χρόνου, [4] καὶ ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τὸ ἰσχίον καὶ ἐφέλκει αὐτό. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, φάρμακον χρὴ [5] πῖσαι ἐλατήριον καὶ λούειν θερμῷ καὶ πυριᾶν. Ὁκόταν δὲ νεοπυρίητος ᾖ καὶ νεόλουτος, τὸν δάκτυλον [6] παραφάσασα ἀπευθυνέτω τὸ στόμα τῶν μητρέων καὶ ὑποθυμιήσθω τὰ εὐώδεα καὶ τῶν ποτημάτων δίδου ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται πειρώμενος· σιτίοισι δὲ χρήσθω μαλθακοῖσι καὶ σκόροδα ἐσθιέτω καὶ ὠμὰ καὶ ἑφθὰ, καὶ τῷ ἀνδρὶ ξυνευδέτω· καὶ ἐπὶ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον κατακείσθω [7] καὶ ἐπὶ θάτερον [8] πυριήσθω. Ἡ δὲ νοῦσος δυσαπάλλακτος.

33. Si uterus transversus et obliquatus fuerit, eiusque osculum, menses partim quidem ei delitescunt, partim etiam antea comparentes discedunt, nec similes sunt (solitis) sed deteriores et pauciores quam antea, neque hoc tempore genitura intus manet, dolorque imum ventrem, lumbos et coxam detinet, eamque trahit. Cum sic habuerit, medicamentum purgans bibendum dare oportet, calida lavare et fotum adhibere, statimque a fotu et balneo digito ad leviter contrectandum immisso, mulier os uteri dirigat et suffitum ex odoratis adhibeat. Potionem quoque exhibeto, quamcumque maxime admittere experientia cognoveris. Cibis autem utatur mollibus, alliaque edat et cruda et cocta, viro condormiat et in sanam coxam decumbat et ad alteram fomentum admoveat. Hic autem morbus aegre discedit.

λδ'. Ἢν δὲ ἄγχιστα ἔωσι, ἐμέειν θαμινὰ, τὰς δ' ὑστέρας πυριᾶν τοῖσι δυσόδμοισι, μέχρι ἂν ἐς χώρην ἱδρυνθέωσι· διαίτῃ δὲ χρήσθω μὴ λαπακτικῇ.

34. Quod si uterus proxime accedat, crebro vomendum; utero vero suffitus ex graveolentibus admovendus, donec in pristinum locum collocatus fuerit. Victus autem ratione minime emolliente utatur.

λε'. Ἢν αἱ μῆτραι [9] προΐωσι ἐξωτέρω τῆς

35. Si uterus magis quam natura fert versus

[1] ἐφ' ὧν τὰ ἐπιμ. αὐτῇ τὰ μὲν κρ. — [2] ἴσχωνται. — [3] γίνωνται, ἀλλὰ κακήθεα. — [4] καὶ ἢν ὀδ. ἴσχῃ. — [5] πίνειν καὶ λ. — [6] παραφράξασα. [7] καὶ om. — [8] καὶ πυρ. — [9] προσίωσι.

τέα cod. θ.; — περιποίησον idem; — τέσσερας per δ̄ idem; — δέ et πινέτω omm. θ., λούσθω idem.

33. ἢν — αὐτό.] δοχμαί cod. θ.; Erotianus nomen interpretatur; — σφέων ex θ. Littréus, vulg. e V. notavi, αὐτέων voluit Foës.; — τὰ ἐπιμ. C. D. K. θ.; — ταύτῃ cod. θ. Littr., servo vulgatum αὐτῇ; — ἴσχωνται L., uti V.; — ἀλλὰ κακήθεα vulg., ἀλλ' αἰεὶ κακείθεα cod. θ.; — mihi ἀλλὰ κακίονα dandum visum est e lib. de nat. mul.; — ἡ ὀδύνη vulg., ἡ omm. C. θ., Lind., Littr.; — ἢν pro ἡ non pauca mss.; — ἐφέλκει cum θ. et lib. de nat. mul. § 40. lego, vulgata ἐφέλκεται.

ὅταν — πυριᾶν.] πῖσαι cum θ. et l. l., πίνειν vulg.; — ἐλατ. iidem et Littr., vulgo om.; — λοῦσαι C.; — πυριᾶν cod. θ., πυριῆν vulg.

ὁκόταν — πυριήσθω.] ὅταν cod. θ.; — νεοπ. ᾖ νεολ. ᾖ C. θ. Littr., quod non praestare opinor prae vulgata; — παραφάσασα cod. θ., Foës. in not., Lind., Littr.; vulgatam e V. notavi. Iam vero ceteri ἀπορθούτω καὶ παρευθυνέτω, in quibus verbis ἀπορθούτω glossa est ad ἀπευθυνέτω (nam hoc scriptum fuit, non παρευθυνέτω) pertinens, quam reiicio. Dein ὑποθυμιάσθω cod. θ.; — πειρεόμενος ante ὅ τι collocant C. θ.; — ἐπὶ τοῦ ὑγιέος ἰσχίου cod. θ. et lib. de nat. mul., — ἐπὶ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον cett.

34. ἢν — λαπακτικῇ.] θαμινάκις cod. θ.; — δ' C. θ., δέ vulg.; — πυριᾶν cod. θ., πυριῆσαι vulg.; — ἱδρυνθῶσι vulgo, ἱδρυθέωσι C. θ. Littr.; — χρῶ cod. θ.; — vulgo διαίτῃσι — λαπακτικῇσι. de meo dedi singulari numero: fortasse in plurali διαίτῃσι latet σιτίοισι, unus J. λαπακτικοῖσι.

ἢν αἱ — ξυνευνάζηται.] cf. de nat. mul. § 4. et de ste-

φύσιος, πῦρ ἔχει τὸ αἰδοῖον [1] καὶ τὴν ἕδρην καὶ τὸ οὖρον στάζει θαμινὰ [2] καὶ κατ' ὀλίγον καὶ δάκνει σφοδρῶς τὸ αἰδοῖον· πάσχει δὲ ἣν ἐκ τόκου ἐοῦσα τῷ ἀνδρὶ ξυνευνάζηται. Ὅταν [3] ὧδε ἔχῃ, μύρτα καὶ λωτοῦ ξύσματα ἑψῆσαι ἐν ὕδατι καὶ θεῖναι τὸ ὕδωρ ἐς τὴν αἰθρίην· προσαιονᾶν δὲ τῷδε ὡς [4] ψυχροτάτῳ τὸ αἰδοῖον· καὶ τρίβων λεῖα πρόσπλασσε· ἔπειτα πίνουσα ὕδωρ φακῶν ξὺν μέλιτι καὶ ὄξεϊ ἐμεέτω, ἔστ' ἂν αἱ ὑστέραι [5] ἀνελκυσθέωσι· καὶ τὴν κλισίην ἀνεκὰς χρὴ ποιέειν τὰ ἀπὸ ποδῶν καὶ ὑπὸ τὸ αἰδοῖον ὑποθυμιᾶν τὰ κακώδεα ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας τὰ εὐώδεα· σιτίοισι δὲ χρεέσθω ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ψυχροῖσι καὶ τὸν οἶνον ὑδαρέα λευκὸν πινέτω καὶ μὴ λουέσθω, μηδὲ τῷ ἀνδρὶ ξυνερχέσθω.

λς'. Ἢν παντάπασι ἐκ τοῦ αἰδοίου ἐκπέσωσι αἱ μῆτραι, [6] ἐκκρήμνανται οἷον ὄσχη καὶ ὀδύνη λάζεται [7] τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς βουβῶνας καὶ ὁκόταν ἐπιγένηται χρόνος, οὐκ ἐθέλουσι ἐς τὴν ἑωυτῶν χώρην ἰέναι. Ἡ δὲ νοῦσος λαμβάνει, ὁκόταν [8] ἐκ τόκου ἐοῦσα ταλαιπωρήσῃ, ὥστε ψαίρειν τὰς ὑστέρας, ἢ τῷ ἀνδρὶ ξυνίῃ ἐν τῇ λοχείῃ καθάρσι. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, ψύγματα χρὴ προστιθέναι παρηγορικὰ πρὸς τὸ αἰδοῖον·

exteriora processerit, pudendum et sedem igneus calor detinet, urina crebro sensimque stillat pudendumque vehementer mordet. Hoc autem fit, cum recens a partu cum viro dormierit. Cum sic se habet, myrti baccas et loti ramenta in aqua decoquito, decoctumque coelo sereno per noctem exponito; eo autem quam frigidissimo pudendum irriga et leviter tritas in cataplasmate apponito. Deinde lentium decocto cum melle et aceto epoto vomat, quoad uterus sursum retrahatur. Lectum autem a pedibus excitare oportet et suffitum pudendo ex graveolentibus adhibere, naribus vero ex odoratis. Cibis utatur quam mollissimis et frigidis vinumque album aquosum bibat, neque lavet, neque cum viro congrediatur.

36. Si uterus prorsus extra pudenda procidat, pendulus est, velut scrotum, dolorque imum ventrem, lumbos et inguina prehendit, progressuque temporis in pristinum locum reverti non vult. Prehendit autem morbus, cum recens a partu laborarit, ita ut uterus damnum acceperit, aut si in puerperii purgatione cum viro coierit. Cum ita habuerit, refrigerantia lenientia pudendis admovere oportet et quod extra est repurgatum malicorio in vino nigro decocto

[1] καὶ τὴν νιέρην γαστέρα καὶ τὸ οὖρον. — [2] καί om. — [3] οὕτως — [4] ψυχρότατον ᾖ. — [5] ἀνελκυσθῶσι καὶ τὸ αἰδοῖον omissis intermediis. — [6] ἐκκρέμανται. — [7] εἰς τήν. — [8] ἐκ τόκου ἐοῦσα πονήσῃ ἢ ταλαιπωρήσῃ.

rilibus § 35.; — προσίωσι vulgo; προΐωσι ex θ. Littr.; — ἐξωτέρω vulg., ἔξω K., sed haec Cornarii correctio non recte habet; si principium § 36. conferas, patebit h. l. ἐξωτέρω omnino dedisse scriptorem; — πυρετὸς ἔχει cett., sed πῦρ scripsi e locis laudatis; — καὶ τὴν — αἰδοῖον om. C.; — καὶ τὴν νειαίρην γαστέρα vulg.; — τὴν ἕδρην pro τὴν ν. γ. cod. θ., Littr., lib. de nat. mul.; — καί ante κατ' ὀλίγον om. θ.; — δάκνεται vulg., δάκνῃ L., δάκνηται Voss.; δάκνει Lind. recte; — σφ. om. θ.; — μὴ συνεύνηται cod. θ., nempe librarius addidit μή h. l. propter pravam lect. finis capituli in vulgata; rem tamen non intellexit.

ὅταν — ξυνερχέσθω.] ὅταν οὖν vulg., οὖν omm. C. θ.; — προσαιονᾶν δὲ ὧδε ὡς ψυχρότατον ᾖ τὸ αἰδοῖον vulgo, sed ὧδε om. θ., ᾖ omm. θ. Littr. Quid in vulgata latere opiner, textus descriptus ostendit. Littr. προσαιονῆν ex C. Tum τὸ λοιπὸν δέ pro τὸ αἰδοῖον καί Lind.; — λείως vulgo, λεῖα C., λία cod. θ.; — ἀνελκυσθέωσι Ionice C., Littr.: — ἀνειρυσθέωσι Galenum legisse adnotat Foës. καὶ — ποδῶν omm. libri nonnulli; — κλισίην vulgo, κλίσιν cod. θ.; κλίνην lib. de nat. mul. Erotianus κλισίην exponit τὴν κλίνην. Foës. in Oecon. desiderat καὶ τὰ ἀπὸ ποδῶν, sed frustra. — Dein τὸ αἰδοῖον ὑποθυμιῆν vulg., ὑπ. τὸ αἰδ. C., ὑποθυμιᾶν τὰ αἰδοῖα cod. θ.; ego ὑπό praemisi cum l. l. de nat. m. — Porro τὰς δέ γε ῥῖνας vulg., πρὸς τὰς ῥῖνας εὐωδ. cod. θ., καὶ πρὸς τὰς ῥῖνας τὰ εὐώδεα C. fortasse e lib. l.; malui dare quod exhibui, textui codicum in his parvam fidem tribuo. Tandem χρήσθω cod. θ.; — λούσθω C. θ.; — καὶ τῷ ἀ. συνίτω C. θ.; — τῷ δὲ ἀ. ξυνερχέσθω vulg.; μηδὲ τῷ ἀ. ξυνερχέσθω Corn., Foës. in adn., Lind. e lib. de nat. mul.

36. ἢν παντάπασι — καθάρσι.] cf. de Sterill. § 36., de nat. mul. § 5.; — ὑστέραι cod. θ.; — ἐκκρίμνανται C. Littr., ἐκκριμνᾶται cod. θ., ἐκκρέμανται vulg., ἐκκρήμνανται ex C. lego; — ἐς τὴν ν. γ. vulgo, sed ἐς omm. C. Littr.; — ὅταν cod. θ.; — ἐς τὴν (τήν omm. θ. Littr.) ἑαυτῶν (ἑαυτῶν omm. C. θ. Littr., ἑωυτῶν legit Lind.) χώρην vulg.; — codicis θ. lectio eadem est, quae lib. de nat. mul.

ἡ δὲ νοῦσος — καθάρσι.] ὅταν J., ἐκ τόκου ὅταν C.; — ἐκ τόκου ἐοῦσα πονήσῃ ἢ ταλαιπ. vulg., sed θ. et Littr. omm. ἐοῦσα πονήσῃ ἤ, lib. vero de nat. m. legis: ἐκ τόκου ἐοῦσα πονήσῃ τὰς ὑστέρας ἢ τῷ ἀνδρί κ. τ. λ., unde ad loci nostri intelligentiam non multum proficis. Mihi ἐοῦσα ab auctoris manu esse videtur, ad ταλαιπωρήσῃ in marg. adscriptum fuisse ἢ πονήσῃ; itaque hoc omitto; quod ut faciam me movet locus e libro de sterilibus, quem confer.

ὅταν — ἐκτεταμένα.] χρή omm. C. θ.; — ἀποκαθάρας vulg., ἀποκαθήρας C. θ. Littr.; — σίδην cod. θ. Littr., σιδίην vulg.; — καὶ μέλι vulg., sed καί omm. θ. Littr.; —

καὶ τὸ ἔξω ἐὸν ἀποκαθήρας, σίδην ἐν οἴνῳ μέλανι ἑψήσας, τούτῳ περιπλῦναι καὶ ἔσω ἀπωθέειν· ἔπειτα [1] *μέλι καὶ ῥητίνην ξυντῆξαι ἴσον ἑκατέρου καὶ ἐγχέειν ἐς τὸ αἰδοῖον, καὶ κατακείσθω ὑπτίη, ἄνω τοὺς πόδας ἔχουσα ἐκτεταμένα. Κἄπειτα σπόγγους προσθεῖσα ἀναδῆσαι ἐκ τῶν ἰξύων. Ἔστ' ἂν δ' οὕτως ἔχῃ, σιτίων μὲν ἀπεχέσθω,* [2] *ποτῷ δὲ ὡς ἐλαχίστῳ χρήσθω, μέχρις ἂν ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι. Καὶ ἢν μὲν οὕτως ἐθέλωσι* [3] *ἐνακούειν καὶ ἀπιέναι, — ἢν δὲ μὴ, ἄκρα περιξέσας τὰ* [4] *λέγνα τῆς ὑστέρης καὶ ἀμφιπλύνας, χρίσαι τῇ πισσηρῇ· ἔπειτα πρὸς κλίμακα δῆσαι τοὺς πόδας, τὴν δὲ κεφαλὴν κάτω ἔχειν καὶ τῇ χειρὶ ἔσω ἀπωθέειν· ἔπειτα* [5] *λύειν καὶ ξυνδῆσαι αὐτῆς τὰ σκέλεα ἐναλλὰξ, καὶ ἐᾶν νύκτα καὶ ἡμέρην οὕτω καὶ διδόναι ὀλίγον χυλὸν πτισάνης ψυχρὸν, ἄλλο δὲ μηδέν. Τῇ δ' ὑστεραίῃ κατακλίνας ἐπὶ τὸ ἰσχίον, σικύην προσβάλλειν ὡς μεγίστην καὶ ἐᾶν ἕλκειν πουλὺν χρόνον καὶ ἐπὴν ἀφέλῃς, μὴ ἀποσχάσῃς, ἀλλὰ κατακλίνας ἔα καὶ μὴ πρόσφερε μηδὲν ἀλλ' ἢ τὸν χυλὸν, ἕως ἂν ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι· ἢν δὲ δίψα ἔχῃ, ὕδωρ ἐλάχιστον πινέτω· ἐπὴν δὲ αἱ ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι, σιτίοισι ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ἐλαχίστοισι χρεέσθω· ὁκόταν δ' ἀποπατῆσαι θέλῃ, ἀνακειμένη ἀποπατεέτω, ἕως ἂν* [6] *τεσσερεσκαίδεκα ἡμέραι γένωνται· ἔπειτα κλυζέσθω* [7] *χλιαρῇσι πυρίῃσι· ἄμεινον δὲ θερμῷ, ὡς ἐξ ἡλίου, καὶ περιπατείτω ὡς ἐλάχιστα καὶ μὴ λουέσθω· κοιλίην δὲ μὴ λύσῃς· σιτίοισι δὲ ὀλιγίστοισι χρεέσθω, μήτε*

abluere et intro retrudere, deinde mel et resinam liquefactam, pari cuiusque portione, in pudendum infundere. Supina etiam pedibus altioribus decumbat, postea admotas spongias ex lumbis relegato. Quamdiu autem sic habuerit, cibis quidem abstineat, potu vero utatur quam paucissimo, donec septem dies praeterierint. Ac si sic quidem obaudire et redire velit, satis est; sin minus, extremas uteri oras derasas et ablutas piceo unguento illinito. Deinde pedibus ad scalam alligatis, capite deorsum collocato, manu intro retrudito, postea solvito, eiusque cruribus alternatim colligatis, sic per noctem et diem sinito et paucum ptisanae succum frigidum aliudque nihil exhibeto. Postero die reclinatae ad coxam cucurbitam quam maximam adfigito, diutius trahere sinito et ubi detraxeris, cutem ne pertundito, sed reclinatam sinito, nihilque praeter ptisanae succum exhibeto, donec septem dies praeterierint. Quodsi sitis detineat, paucissimam aquam bibat. Ubi autem dies septem praeterierint, cibis quam mollissimis et paucissimis utatur. Cum vero alvum exonerare volet, id recumbens facito, dum dies quatuordecim praeterierint. Postea tepidis fomentis colluatur, praestat autem ut calida velut ex sole utatur et quam minimum ambulet, neque lavet. Alvum ne solvas, cibis autem paucissimis utatur, neque acribus, neque salsis et pudendis suffitum ex graveolentibus admoveat, cumque obambulare coeperit, subligaculum gestet.

[1] καὶ μέλι. — [2] ποτῷ — χρήσθω om. — [3] ἐνακούειν καὶ ἀπιέναι ἅλις ἔστω. ἢν δὲ μή. — [4] λάχνα. — [5] λούειν. — [6] τεσσαρεσκαίδεκα. — [7] χλιηροῖσι.

ἑκάτερον C.; — καί ante ἐγχέειν om. idem; — ἐγχέαι D.; — κατακεῖσθαι ὑπτίην — ἔχουσαν ἐκτεταμένην, κἄπιτα σπ. προστιθείς (sic) cod. θ. — Vulgo ἐκτεταμένη, de meo ἐκτεταμένα.

ἔστ' ἂν — παρέλθωσι.] δ' omm. J. θ.; — σίτων C.; — δ' C. θ.; — ὡς om. θ.; — χρήσθω om. idem; — μέχρι C. θ., et θ. sine ἄν; — παριῶσι cod. θ.; — παρέωσι C.: —

καὶ ἢν μὲν — μηδέν.] ἐάν C.; — ἐνακούειν καὶ ἀπιέναι, ἅλις ἔστω vulg., sed ἅλις om. θ.; περιξέσαι cod. θ.; — λάχνα Ald. et multi codd.; — de hoc vocabulo cf. Foës. in adn. et Oecon.; — locis e libris laudatis recentem habemus horum verborum scripturam, in qua consulto τὰ λέγνα, quum non intelligerent, omiserunt; — ἀμφιπλῦναι, χρίσαι δὲ τῷ cod. θ.; — λύειν C., Littr., λούειν cett.; — ἀναλλάξ vulg., ἐναλλάξ Ald., libri scripti 4., Lind., Littr.; — ἐᾶν cod. θ., ἐῆν vulg.; — ὀλίγον om. J.

τῇ δ' ὑστ. — Φορείτω.] δ' C. D., δέ vulg.; — ἐᾶν cod. θ., ἐῆν vulg.; — ἐᾶν καὶ μὴ προσφέρεσθαι cod. θ., προσφερέτω μηδὲν ἄλητον χυλόν C.; — ἀλλὰ τὸν χ. sine ἤ cod. θ.; — ἔστ' ἄν C., ἄν om. θ.; — παριῶσιν cod. θ.; — ἢν — παρέλθ. om. D., sed restituitur al. m.; — αἱ ante ἑπτά omm. D. K.; — παριῶσι cod. θ.; — χρῆσθαι pro χρεέσθω idem, χρέεσθαι C.; — ὅταν δ' cod. θ., ὁκόταν δέ cett.: — τεσσερεσκαιδ. per ε̄ ex θ.; — χλιαροῖσι vulg.; — χλιαρῇσι cod. θ. Littr.; — λούσθω C. θ.; — ὀλίγοισι χρέο C.; — καὶ μὴ δρ. μηδ' ἁλμ. C. θ.; — θυμιάσθω cod. θ.; — καὶ ἐπειδὰν ἄρχηται cod. θ.; — ἀφηρείτω pro Φορείτω Ald., mss. pauciora, ἀφαιρείτω J.

δριμέσι, μήτε ἁλμυροῖσι· καὶ θυμιήσθω τὸ αἰδοῖον τοῖσι κακώδεσι· κἀπειδὰν ἄρξηται περιπατεῖν, τὴν σφενδόνην [1] φορείτω.

λζ'. Ἢν δ' ἔξω τοῦ αἰδοίου τὸ στόμα τῶν μητρέων ἐκπέσῃ, οἷα τοῦ αὐχένος τῶν μητρέων πλησίον τοῦ αἰδοίου κειμένου καὶ εὐρέος ἐόντος, — γίγνεται δὲ τοῦτο μᾶλλον τῇσι ἀτόκοισι, μάλιστα δὲ γίγνεται ἐκ ταλαιπωρίης, — καὶ αἱ μῆτραι θερμανθέωσι καὶ ἱδρώσωσι, ἐκτρέπεται τὸ στόμα αὐτέων διὰ τοῦ αὐχένος, ἅτε ἐν [2] ὑγροτέρῳ καὶ ὀλισθηροτέρῳ καὶ θερμοτέρῳ χωρίῳ γενόμενον ἢ ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ· καὶ ἐπὴν τοῦτο γένηται, ἰθύουσι ἔξω πρὸς τὸ ψῦχος καὶ σφέων τὸ στόμα ἔρχεται [3] ἔξω ἐκτραπέν. Καὶ ἢν μὲν ἐν τάχεϊ θεραπευθῇ, ὑγιὴς γίγνεται· ἄφορος δὲ [4] πάντως καταλιμπάνεται· ἢν δὲ μὴ ἐν τάχεϊ, ἔξω ἀεὶ ἔσται [5] οἱ σκληρὸν τὸ στόμα καὶ ῥεύσεται αὐτόθεν ἰχὼρ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε γλίσχρος καὶ κάκοδμος καὶ ἢν τἀπιμήνια χωρήσῃ, ἢν ἔτι ἐν τῇ ἡλικίῃ ᾖ, ἐν εὐνῇ εἶναι· χρόνου δὲ γενομένου, ἡ νοῦσος ἀνίητος γίγνεται καὶ ξυγκαταγηράσκουσι ἔξω αἱ μῆτραι ἐοῦσαι. Ἢν δὲ αἱ μῆτραι ἐξίσχωσι, περινίψας αὐτὰς ὕδατι χλιερῷ καὶ ἀλείψας ἐλαίῳ καὶ οἴνῳ, πάλιν ἐνθεῖναι καὶ ἀναδῆσαι καὶ ὑποθυμιᾶν τὰ κακώδεα, [6] ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας τὰ εὐώδεα. Ἢν δὲ πλείονα χρόνον αἱ ὑστέραι ἐξίσχωσι καὶ περιψύχωνται ναρκωδέως, [7] καταχέειν ὕδωρ θερμὸν πουλὺ, ὅκως διαπυριηθέωσι. Ἢν δὲ ἤδη φυσέωνται, καὶ ὄξος μίσγοντα [8] ξὺν ὕδατι πυριᾶν, ἢ δάφνης, ἢ μυρσίνης [9] ὕδωρ,

37. At si uteri os extra pudenda procidat, cum nimirum uteri cervix prope pudenda sita et ampla sit, quod magis infoecundis accidit, praecipueque ex vehementi labore, et uterus calefactus exsudarit, ipsius os per cervicem evertitur, quod nimirum loco magis humido, lubrico et calido quam antea exsistat. Quod cum fiat, uterus recta ad frigus fertur eiusque os inversum exit. At si quidem brevi curata fuerit, convalescit, sed penitus infoecunda remanet; sin minus, os ei durum semper extra erit, indeque subinde sanies glutinosa et graveolens fluet. Quodsi menses prodeant, et adhuc ea aetate sit, lecto decumbendum. Huiusmodi autem morbus temporis progressu incurabilis redditur et foras pendulo utero ad senectutem perveniunt. At si uterus extra promineat, eum aqua tepida ablutum et oleo ac vino illitum rursus intro reponito ac religato, suffitum ex graveolentibus subter adhibeto, ad nares vero ex odoratis. Sed si diutius foras promineat et cum stupore perfrigescat, copiosam calidam, ut refoveatur, affundito. Quodsi iam flatu distendatur, etiam aceto ad aquam ammixto aut lauri, aut myrti decocto foveto, placideque retrudito et si obaudierit cerato unguento linito; sin minus, aqua perluito pauco aceto tepido affuso, deinde sale eum contrecta. Ubi vero contabuerit, ablutum, ut dictum est, intro reponito reliquaque prius commemorata

[1] ἀφηρείτω. — [2] τῷ ὑγρ. — [3] ἔξω om. V. — [4] πάντως om. — [5] οἷσι σκλ. — [6] ὑπὸ — εὐώδεα om. — [7] καὶ κατέχειν. — [8] ξὺν ὕδατι πυριῆν. — [9] ὕδωρ καί om.

37. ἢν δὲ ἔξω — ἐκτραπέν.] δ' cod. θ., Bas., δέ vulg.; — ἐόντος εὐρέος C. θ.; — vulgo μάλιστα δὲ γίνεται ἐκ ταλαιπωρίης, ἐπὴν ταλαιπωρήσῃ ἡ γυνὴ κ. τ. λ., sed in his dittographia est ἐκ ταλαιπωρίης et ἐπὴν ταλαιπωρήσῃ ἡ γυνή, itaque posterius hoc sustuli; — θερμανθέωσι Ionice ex C. Littr.; — ἐν τῷ ὑγροτ. vulg., sed τῷ omm. θ. Littr.; — ἰθύουσι vulg., θύουσι cod. θ. Littr., non video cur de vulgata deflectam, licet praecedente γένηται difficile dictu sit utram formam usurpaverit auctor; — ἔξω ante ἐκτραπέν cod. θ. Littr., vulgo abest.

καὶ — ἐοῦσαι.] καί om. vulg., adscripsit e multis codd. Littr.; — πάντως omm. codd. septem apud Littr., uti Voss.; — ἀεί omm. C. θ.; — pro οἱ pauci codd. ᾗσι, et οἷσι, — οἱ ἔσται cod. θ.; — αὐτόθι Ald. codd. 3., αὐτόθεν om. θ.; — ἐάν C. pro ἤν, tum τὰ ἐπιμ. C. J. θ.; — εἴη ἐν cod. θ., ᾖ ἐν om. C.; — ἡ τοιήδε νοῦσος vulg., τοιήδε omitto cum C. θ.; — αἱ μῆτραι ἐοῦσαι C. θ., τὰς μήτρας ἔχουσαι cett., quod deterius.

ἢν — εὐώδεα.] cf. de nat. mul. § 81. δέ omm. C. θ.; — χλιηρῷ vulg., χλιαρῷ cod. θ.; — ὑποθυμιῆν vulg., sequor cod. θ.

ἢν — διαπυριηθέωσι.] διαπυριηθέωσι Ionice ex θ. Littr., διαπυριηθῶσι vulg.

ἢν δὲ ἤδη — ἔχον.] δή pro ἤδη C., Vatt. Foësii; — ὄξους vulg., ὄξεος Littr., ὄξιος C., ὄξος cod. θ.; — μίσγοντες (μίσγοντα cod. θ., Littr.) ξὺν (σύν K. θ.) ὕδατι (ὕδατι omm. θ. Littr.) πυριῆν (πυριᾶν cod. θ.) vulg. — Littr.: „je lis, inquit, ξυμπυριῆν suppriment ὕδατι avec θ." — Sed

καὶ ἠρέμα προωθέειν καὶ κηρωτῇ [1]ἢ μύρῳ χρίειν, ἢν ἐσακούῃ· ἢν δὲ μή, περικλύσαι τῷ ὕδατι καὶ ὄξεος ὀλίγον χλιήνας καταχέαι, εἶτα ἀλὶ ψαύειν· ὁκόταν δὲ ξυντακέωσι, περινίψας ὡς λέλεκται, ἐνθεῖναι, καὶ τἄλλα ποιέειν τὰ προειρημένα· ἔλαιον δὲ μὴ προσφέρειν, μηδ' ἄλλο τι πῖον, μηδὲ λίπα ἔχον.

λη'. Ἢν ὑποπτυχθῇ τι τοῦ στόματος τῶν ὑστερέων, τὰ ἐπιμήνια οὐ γίγνονται, ἢ ὀλίγα τε καὶ πονηρὰ καὶ ἀλγεινὰ καὶ ὁκόταν τῷ ἀνδρὶ ξυνεύδῃ, ἀλγέει, [2]καὶ ὅ τι ἂν ὁ ἀνὴρ μεθίῃ, ἔξεισι καὶ οὐκ ἐθέλει ψαύεσθαι, οὐδ' ἕλκουσι τὴν γονὴν καὶ ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων [3]ἄδηλον ψηλαφῆσι. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, πυριῆσαι οὔρῳ παλαιῷ· ἔπειτα ἐμεσάτω τῷ φακίῳ ξυμμίξασα μέλι καὶ ὄξος· ἔπειτα λουέσθω ὕδατι θερμῷ· ἔπειτα ἐγχέασα ἐς φιάλην ἀργυρέην ἢ χαλκέην ἔλαιον λευκὸν Αἰγύπτιον καὶ ἅλας, καλυψαμένη καθιζέσθω ἀμφὶ τὴν φιάλην· κἢν μὲν [4]ἡ ὀδμὴ ἀνίῃ διὰ τοῦ στόματος τοῦ ἐλαίου, φάναι αὐτὴν τέξεσθαι καὶ τῇ ὑστεραίῃ ὑγιῆ γενέσθαι. [5]Ἢν δὲ μή, θαρσύνειν· κἀπειδὰν μέλλῃ εὕδειν, προστιθέσθω τὸ Αἰγύπτιον ἔλαιον ἐν εἰρίῳ· τῇ δ' ὑστεραίῃ σκεψάσθω ἤν τι μᾶλλον κατ' ἰθὺ ᾖ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων· καὶ ἢν φῇ εἶναι, πυριῆσαι εὐώδεσι ἡμέρας τρεῖς καὶ προστιθέναι πρόσθετα ὁκοῖα μὴ ἀναδήξεται· καθαίρειν δὲ καὶ μετακλύζειν εὐώδεσι καὶ μαλθακοῖσι

facito. Non vero oleum neque aliud quid pingue, neque quod pinguedinem habeat, adhibendum.

38. Si uteri osculi pars quaedam in rugas sinuata fuerit, menses non eunt, aut pauci et pravi, nec sine dolore, cumque cum viro dormiat, dolet et quidquid vir emiserit, exit, neque attingi patitur, neque genituram attrahit. Dolor imum ventrem et lumbos detinet, neque contrectatum os uteri apparet. Cum ita habuerit, fomentum ex veteri urina adhibeto, deinde ex lenticulae decocto admixto melle et aceto vomat, mox calida lavet. Postea in phialam argenteam, aut aeneam oleo albo Aegyptio et sale infuso, obvelata mulier circum phialam consideat. Et si quidem olei odor per os subierit, ipsam parituram affirmato posteroque die sanam fore. Sin minus, bono animo esse iubeto et ubi dormire volet, oleum Aegyptium ex vellere in subdititio apponat. Postero vero die prospiciat, num quid uteri os magis directum sit; quod si affirmet, per tres dies fomentum ex odoratis adhibeto et subdititia, quae minime mordeant, apponito purgatoque et postea ex odoratis et emollientibus totidem quot antea diebus colluito. Cum autem

[1] ἢ om. — [2] καὶ ὅ τι δ' ἂν ὁ ἀνὴρ μεθίῃ ἐκ συνδυασμοῦ. — [3] δῆλον. — [4] ἡ ὀδμὴ αὐτὴ δίει τοῦ στ. — [5] ἢν δὲ ἡ ὀδμὴ θαρσ.

illud ξυμπυριῆν h. l. incongruum est; malui aliam viam inire. Dein ὕδωρ ex C. θ. supplevit Littr.; — προωθέειν Ionice ex θ. Littr.; — ἢ ante μύρῳ de suo Lind., Littr.; — ὄξος pro ὄξεος cod. θ.; — ἀλειψαίειν vulg., ἀλειψαύειν cod. θ., ἀλιψαύειν libri 8. apud Littr. et Voss.; — ἀλὶ ψαύειν K. Littr., ἀλεῖψαι Lind. — Porro ὅταν δὲ συντ. cod. θ., τὰ ἄλλα C., μηδέ cod. θ.; — τι omm. C. θ.; — πιόνων G.; — ἔχειν cod. θ.

38. ἢν — ψηλαφῆσι.] cf. de nat. mul. § 7. Ceteri ἢν ὑποπτυχθῇ τι τῶν στομάτων τῆς ὑστέρης: at numeri inversi sunt, nam τοῦ στόματος τῶν ὑστερέων scripsit auctor. Porro τἀπιμήνια cod. θ.; — τε post ὀλίγα ex θ. adscivi; — ὅταν idem cod.; — ὅ τι δ' ἂν C. F. J. K.; — μεθίῃ om. θ.; quod autem in vulgata post μεθίῃ legitur. ἐκ συνδυασμοῦ, (cf. lectt. V.), omm. C. θ. Littr.: — οὐκ ἐθέλει C. θ.; οὐ θέλει cett.: — οὐδέ cod. θ.; — ἑλκύει vulg., ἑλκούσῃ codd. plures, ἕλκουσι cod. θ. Littr.; — δῆλον vulgo, οὐ δῆλον emendant alii et Foës., qui etiam ἄδηλον proponit, neque vero οὐ omissum est, sed A inter N superioris vocabuli et Δ adiectivi periit; itaque ΑΔΗΛΟΝ repono.

ὅταν — γενέσθαι.] ὅταν τοίνυν ὧδε vulg., sed τοίνυν omm. C. θ.; — πυριάσαι cod. θ.; — καλυψαμένη (καλυψαμένην Ald., codd. novem apud Littr.) δὲ (δέ omm. Parr. 6., Voss.) καθέζεται (καθέζεσθαι Ald., mss. 8., Lind., Littr., καθίζεσθαι cod. θ.) vulg.; de meo καθιζέσθω omisso δέ dedi. Dein κἢν (καὶ ἢν C.) μὲν ἴῃ (εἴη cod. θ., ᾖ libri mss. 7., cf. lect. V.) ὀδμὴ αὐτῇ (αὐτῇ ὀδμή J., αὐτῇ omm. C. θ.) διὰ τοῦ στόματος (τοῦ interponunt θ., Littr.) ἐλαίου vulg.; orationem parum aptam de meo refeci. Tum τεύξεσθαι F. G. I. K. — Tandem καὶ τὴν ὑστέρην (addunt ἔτι cod. θ. Littr.) ὑγιῆ εἶναι pro καὶ τῇ — γενέσθαι C. θ., Littr.; quodsi seqq. respicias, patet vulgatam veram esse loci scripturam, non lectionem codicum duorum illorum.

ἢν δὲ μή — ἀρώμασι.] ἢν δὲ (μή K. θ. Lind., Littr., interponunt) ἴῃ (ᾖ mss. 8. apud Littr.) ὀδμή vulg., sed illud sive ᾖ ὀδμή, sive ἴῃ ὀδμή parum aptum et otiosum est, ita ut emblema recens deleam; — iam Corn. omisit ἢν δὲ μὴ ἴῃ ὀδμή, quod tamen non prorsus recte fecit. — Porro καὶ

ἴσας ἡμέρας τῇσι πρόσθεν· ὁκόταν δὲ τὰ ἐπιμήνια γένηται, νηστεῦσαι καὶ ἀλουτήσασα παρὰ τὸν ἄνδρα ἴτω, θυμιησαμένη τοῖσι ἀρώμασι. Ἄτοκοι δὲ πολλαὶ καὶ ἐκ ταύτης τῆς νούσου γίγνονται, ἢν μὴ μελεδανθῇ.

menses ierint, ieiuna et illota virum adeat, suffitu ex aromatis adhibito. At pleraeque ex hoc morbo, nisi cura adhibeatur, infoecundae redduntur.

λθ'. Ἢν ἑλκωθέωσι αἱ μῆτραι καὶ πρόσω χωρήσωσι ἐξωτάτω, ἐλαίῳ χρίων λίπα τὰς χεῖρας ἐντιθέναι καὶ δίδου καταπότιον σμύρνης ἀκρήτου τρεῖς καταπιεῖν σπυράδας καὶ πινέτω δάφνην χλωρὴν τετριμμένην οἴνῳ [1] διεῖσα καὶ ὑγιὴς οὕτω γίγνεται.

39. Si uterus exulceratus fuerit, et quam maxime foras prodeat, manibus oleo pingui illitis intus reponito et myrrhae sincerae tres pilulas devorandas exhibeto, et laurum viridem tritam vino dilutam bibat; sicque sanitati redditur.

μ'. Ἢν δ' * ἔξουρα ᾖ τὰ αἰδοῖα, [2] ἀνήσου καρπὸν καὶ σελίνου τρίψας λεῖα, πρόσθες πρὸς τὰ αἰδοῖα.

40. *Locus dubiae lectionis.*

μα'. Ἢν δ' αἱ ὑστέραι μὴ κατὰ χωρὴν μένωσι, ἀλλ' ὁτὲ μὲν ἔνθα, ὁτὲ δὲ ἔνθα ἴωσι, ὀδύνας παρέχουσι· αἱ δὲ [3] ἀφανέες γίγνονται, τοτὲ δ' ἐξίασι ὡς ἕδρη· καὶ ὁκόταν μὲν [4] ὑπτίη ᾖ, κατὰ χώρην μένουσι· ὁκόταν δ' ἀναστῇ ἢ ἐξ ὕπνου ἔγρηται ἢ ἐπικύψῃ ἢ ἄλλο τι ποιήσῃ κίνημα, [5] ἐξέρχονται, πολλάκις δὲ καὶ ἡσυχίην ἐχούσῃ. Ταύτην χρὴ ὡς μάλιστά ἠρεμέειν τε καὶ ἀτρεμέειν καὶ μὴ κινέεσθαι, καὶ τὸν κλισμὸν κεῖσθαι πρὸς ποδῶν [6] ὑψηλότερον· καὶ τοῖσι ἐμέτοισι χρέεσθαι, [7] χρὴ γὰρ ἀντισπάσαι ἀνεκάς· καὶ

41. Si suo loco non maneat uterus, sed modo quidem hanc in partem, modo in illam eat, dolores infert; interdum vero non est conspicuus, interdum velut sedes extra procidit et ubi quidem supina fuerit, loco manet; ubi vero steterit, aut ex somno surrexerit, aut prona incubuerit, aut alio quodam modo se moverit, exsilit, saepe vero etiam quietem agenti. Hanc quam maxime quietam ac placidam esse minimeque moveri oportet lectumque a pedibus excitatum esse et vomitionibus uti. Sursum enim revellendus est et acerbis perfundendus grave-

[1] διείς. — [2] πρόσθετον τίθει ἀν. — [3] ἀφανὴς γ. — [4] ὑπτίην sine ᾖ. — [5] ἐξέρχονται om. — [6] ὑψότερον. — [7] χρὴ δὲ ἀντισπ. ἀνάγκας.

ἐπειδάν C. θ.; — τῇ δὲ ὑστ. vulg., δ' cod. θ.; — κατ' ἰθὺ ἦν vulg., κατιθύῃ cod. θ., unde κατ' ἰθὺ ᾖ Littr., εἴη Lind.; — πυριάσαι cod. θ.; — ὅταν δὲ τἀπιμήνια idem; — θυμιασαμένη idem.

ἄτοκοι — μελεδανθῇ.] πολλαί omm. C. θ.; — μελεδανθῶσιν cod. θ., μελανθέωσι C.

39. ἢν — γίγνεται.] ἑλκωθέωσι Ionice ex C. Littréus; — προσχωρήσωσιν pro πρόσω χ. cod. θ.; — προστιθέναι idem; — τρὶς πυράδας καταπιεῖν idem; — κατατετριμμένην idem; — διεῖσα cod. θ., Littr., διείς vulg.; — καί om. C.

40. ἢν δ' * ἔξουρα — αἰδοῖα.] δ' ante ἔξουρα solus θ. Ad ἔξουρα quod attinet vide Foës. in adn. ad h. l., quem lubricum dicit: nempe ἔξουρα τὰ αἰδοῖα dici non satis perspicuum. Calvum ἔξορα legisse sibi videri adnotat Foës; ἐξόριος, ἔξορος notum sane et intelligi possit de procidentia uteri; sed iam quaero: quid ad eiusmodi morbum remedia, quae memorantur? — Citat Foës. e Vatt. codd. ἢν ἐξορεύει τὰ αἰδοῖα, ex Aldo ἢν ἐξόρου ᾖ τὰ αἰδοῖα. Quae lectiones nihil lucis adferunt. Ego ἔξουρα asterisco notavi; quid significet ἔξουρος, constat; non constat quomodo huic loco adaptatum sit; — ἔξορος item mirum; quod eo significari possit, aliis modis exprimitur in his libris; tum si legere velles, ut vult Foësius, remedia tamen incongrua! Ego locum pro desperato dimitto. Tum πρόσθετον τίθει ἀννήσου vulg., e qua τίθει omm. C. θ. Littr.; ego et τίθει et πρόσθετον repudio, quia utrumque abundat. Dein ἀνήθου cod. θ.; — λία προσθεὶς πρὸς τὸ αἰδοῖον cod. θ.

41. ἢν δ' αἱ — ἐχούσῃ.] δ' αἱ ὑστέραι de meo adscripsi; — quod mihi licere credidi collato loco e § 44. lib. de nat. mul.; — proxime antecedens locus non de utero agit, sed de pudendis, ita ut h. l. αἱ ὑστέραι s. αἱ μῆτραι excidisse videatur; — μέν pro μή D.; — δ' ἔνθα cod. θ.; — ὡς ὀδύνας παρέχειν vulg.: Voss. ὡς om., sed παρέχειν habet; C. θ. item omm. ὡς, sed ille παρέχωσιν, hic παρέχουσιν habet; hunc sequor cum Littréo. Dein ἀφανέες cod. θ., Littr., ἀφανεῖς vulg.; — ποτέ Parr. 3.; — δ' C. θ., δέ vulg.; — ἐξίουσι vulg., ἐξίασι J. θ.; — ἕως ἕδρης cod. θ.; — ὅταν idem; — ὕπτιος idem, ὑπτίην sine ᾖ. uti V., Parr. 4.; — ᾖ om. H.; — ὅταν δ' cod. θ., unde δ' recepi pro δέ ceterorum; — κινηθῇ pro vulgato ποιήσῃ κίνημα C. θ., Vatt. Foësii.

ταύτην — ἔωσι.] ὑψότερον, uti V., Parr. 4.; — χρῆσθαι cod. θ.; — χρὴ δὲ ἀντισπ. ἀνάγκας L., uti V.; — καὶ τοῖσι δὲ στρ. ἀπαιονᾶν vulg., sequor cod. θ.; — ὑποθυμιᾶν idem, ὑποθυμιῆν vulg.; — τά ante εὐώδεα om. θ.; — μέσην vulg., μέσον L. Voss., μέσου Lind.; — χλιαίνοντα cod. θ.; — καὶ μή τι κωλύει vulg., κωλύῃ J. K. θ., Lind. εἰ pro καί, quem ita sequor, ut ἢν cum subiunctivo praebeam; κωλύῃ λίην cod. θ.; — ἐσώτατα idem; — προστίθει vulgo; de meo scripsi προστιθέναι, quia nexus grammaticus verborum infinitivum requirit; — δεῖ ταινίῃ idem. Tum ὀλισθά-

τοῖσι στρυφνοῖσι [1]δὲ αἰονᾶν καὶ ὑποθυμιᾶν τὰ κακώδεα ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας τὰ εὐώδεα· καὶ τῶν ῥοιῶν διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ τρήσαντα μέσην, ἐν οἴνῳ χλιήναντα, ᾗ τις ἂν [2]ἁρμόζῃ μάλιστα, ἤν μή τι κωλύῃ, προστιθέναι ὡς ἐσωτάτω· εἶτ' ἀναδῆσαι ταινίῃ πλατείῃ καὶ ἀναλαβεῖν, ὡς μὴ ὀλισθάνοι, ἀλλὰ μένοι καὶ ποιέοι τὸ δέον· καὶ τῶν μηκώνων ξὺν τῷ τυρῷ καὶ τοῖσι ἀλφίτοισι πιπίσκειν, καθάπερ ἐν τῇ [3]πρὸς τὸ πλευρὸν προσπτῶσι γέγραπται· καὶ τῶν ποτημάτων πειρώμενος ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται πιπίσκειν· σιτίοισι δὲ ὡς μαλθακωτάτοισι χρήσθω, καὶ μετὰ τοῦ ἀνδρὸς μὴ ξυνευδέτω, [4]ἄχρις ἂν κατὰ χώρην οἱ ἔωσι.

olentiaque in suffitu subter adhibenda, naribus vero odorata; et malum punicum medium ex umbilico perforatum, quodcumque maxime convenire videatur, vino tepefactum, si nihil prohibuerit, quam penitissime subdendum, deinde lata fascia excipiendum et ne elabatur, sed ut intus maneat et quod opus est efficiat, religandum et peplium cum caseo et polenta propinandum, quemadmodum in procidentia ad latus scriptum est. Potiones etiam, periculo facto quaecumque maxime admittat, potui exhibendae. Cibis autem quam mollissimis utatur neque viro condormiat, quoad se in locum suum receperit.

Ἢν δ' αἱ μῆτραι ἐκπέσωσι, κισσὸν ὡς ξηρότατον τρίψας λεῖον, ἐνδήσας τε ἐς ὀθόνιον προσίσχειν καὶ λιπαρὸν προσφέρειν μηδέν· πιεῖν δὲ διδόναι πυροὺς προκωνίους καὶ μήκωνα λευκὴν καὶ ἐλελίσφακον καὶ κύπερον καὶ ἄνησον, ταῦτα τρίψας λεῖα, διεὶς οἴνῳ καὶ τῶν κυρηβίων τῶν ἀπὸ τῶν κριθέων διδόναι δὶς τῆς ἡμέρης, ἐφ' ἑκατέρου ἡμικοτύλιον.

Si uterus loco suo excidat, hederam siccissimam tenuiter tritam, in linteo ligatam propius admoveto, neque pingue quidquam adhibeto. Potui vero exhibeto triticum tenerum et papaver album, salviam, cyperum et anisum; haec laeviter trita ex vino macerata cum hordei purgamentis bis die potui exhibeto, utraque potione dimidiam heminam.

μβ'. Ἢν δ' ἐς τὰ σκέλεα καὶ τὼ πόδε [5]τραπῶσι, γνώσει τῷδε· οἱ μεγάλοι δάκτυλοι τοῖν ποδοῖν σπῶνται ὑπὸ τοὺς ὄνυχας καὶ ὀδύνη ἔχει τὰ σκέλεα καὶ τὼ μηρὼ, καὶ ἔγκειται τοῖσι ἀμφὶ τὸν μηρὸν νεύροισι καὶ

42. Sin ad crura et pedes se vertat, hinc nosces: pedum magni digiti sub unguibus convelluntur et dolor crura ac femora detinet et in femoris nervos incumbit et eos premit. Cum sic habuerit, copiosa calida crebro lavanda est

[1] ἀπαιονῆν. — [2] ἁρμόζει. — [3] πρὸς πόσει γ. — [4] ἄχρις οὗ τοῦ κατὰ χώρην διητέῃ. — [5] τράπωνται γνώσεις.

νοι, μένοι vulgo, sed ποιέειν, at C. θ. ὀλισθάνῃ, μένῃ, J. θ. ποιέῃ, K. ποιέοι; — Littréus singulis locis subiunctivos dedit, verum puto post aoristos ἀναδῆσαι, ἀναλαβεῖν optativos vulgatae servandos esse. Dein πυρῷ vulg., πυρρῷ K., τυρῷ cod. θ., Foës. in adn., Lind., ὡς pro καθάπερ C.; — πρὸς τὸ πλευρόν ex θ. Littr., vulgo om.; — μετ' ἀνδρὸς οὐ χρὴ κοιμᾶσθαι C. θ., ego sequor vulgatam, sed in eam τοῦ ex L. Voss. cum Lind. introduxi; — Advertit hoc: ἄχρις ἂν κατὰ χώρην οἰητέῃ vulg., sed οἱ ἴῃ Foës. in not., οἱ εἴῃ Lind.; — οἱ ἰτέῃ codd. Regii Foësii, οἵη τε ᾖ C. Ald.; βαίνειν addit θ., quod vulg. non fert. Itaque Littr.: ἄχρις οὗ κατὰ χώρην οἵη τε ᾖ βαίνειν, codicem θ. maxime secutus; sed in hac lectione duae confunduntur diversae: altera ἄχρις ἂν κατὰ χώρην οἱ ᾖ, aut ἴῃ, ut vult Foësius, altera ἄχρις ἂν οἵη τε ᾖ βαίνειν. Equidem priorem praestare puto et antiquiorem esse, itaque eam recepi, ita ut ἔωσι darem, ut ad ὑστέραι spectaret; mavisne ἴωσι? per me licebit!

ἢν — ἡμικοτύλιον.] ἐκθέωσι cod. θ.; — cf. § 58. lib. de nat. mul., ubi ἢν μετακινηθέωσι; — ἐνδήσας τε vulg., sed τε omm. C. θ.; — πίνειν δὲ διδ. cod. θ.; — προκωνίας pro vulgato προκόψας Foësius vult ex loco l. de nat. mul., licet eum sequar partim, observo tamen mihi mirum esse masculinum προκωνίας: nempe frequentius neutrum ἄλφιτα προκώνια, vel πρόκωνα; sed hoc supponit rectum casum προκώνιος; itaque hic προκωνίους exspectaveris et nihilominus vitiosum προκόψας defendit προκωνίας: tutissimum autem censeo προκωνίους scribere. — In λευκήν dedi quod Foës. voluit pro vulgato λεπτήν, pro quo ὀπτήν Littr. ex cod. θ., quod displicet; notum est quam saepe λεπτός et λευκός confundantur; — καί ante ἐλελισφ. om. θ.; — τῶν ante κριθῶν, (sic enim legit) cod. C. om.; — ἑκατέρου Ald. G., ἑκάτερον vulg.

42. ἢν — νεῦρα.] cf. de nat. mul. § 49.; — δ' de meo; — σκέλεα τῷ ποδί vulg., σκ. καὶ τὼ πόδε C. Littr., σκ. καὶ τοὺς πόδας cod. θ., Foës. in adn., Lind., lib de nat. m.; — τράπωνται vulg., τραπῶσι cod. θ. Littr.; γνώσεις vulg., unde recte Lind. γνώσει; ferunt γνώσῃ J. θ. Littr.; — γνωσέτω δέ οἱ μεγ. C.; — τῷδε cod. θ., ὧδε vulg.; — τοῖν ποδοῖν om. θ.; — τοὺς μηρούς idem; — ἐκθλίβει J., φλείβει cod. θ.; — vulgo καὶ ἔγκειται καὶ θλίβει τὰ ἀμφὶ τὸν μηρὸν νεῦρα; — sed ita scribere nemo antiquorum potuit: aut καὶ ἔγκειται τοῖσι ἀμφὶ τὸν μηρὸν νεύροισι καὶ θλίβει scriptum fuit, aut καὶ θλίβει τὰ ἀμφὶ τὸν μηρὸν νεῦρα sine καὶ ἔγκειται. Illud exhibui.

θλίβει. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, λούειν [1] χρὴ πολλῷ καὶ θερμῷ θαμινὰ, καὶ πυριᾷν, [2] ἢν δύνηται, καὶ ὑποθυμιᾷν τὰ κακώδεα καὶ τὼ μηρὼ τῷ ῥοδίνῳ ἀλειφέσθω [3] λίπα.

et, si ferre possit, fovenda et suffitus ex graveolentibus subter adhibendus, femoraque oleo rosaceo inungat.

μγ'. Ἢν δ' ἄναυδος γένηται ἐξαπίνης, καὶ τὰ σκέλεα ψυχρὰ εὑρήσεις καὶ τὰ γούνατα καὶ τὰς χεῖρας· καὶ ἢν ψαύσῃς τῆς ὑστέρης, οὐκ ἐν κόσμῳ ἐστὶ καὶ ἡ καρδίη πάλλεται καὶ βρύχει καὶ ἱδρὼς πουλὺς καὶ τἄλλα, ἅσσα οἱ ὑπὸ ἱερῆς νούσου ἐπιληπτοὶ πάσχουσι. Ταύτῃσι καταχεῖν ὕδωρ ψυχρὸν χρὴ πουλὺ κατὰ τοῖν [4] σκελοῖν, καὶ τἄλλα ποιέειν, καθὰ πρόσθεν εἴρηται.

43. Quodsi derepente voce deficiat, crura, genua, et manus frigidas deprehendes et si uterum attrectaris, suo loco non est, cor palpitat, dentibus fremit, sudor copiosus erumpit et reliqua, quae morbo comitiali correpti patiuntur, apparent. His copiosa frigida cruribus affundenda, ceteraque velut prius dictum est, facienda.

μδ'. Ἢν κινηθεῖσαί που προσπέσωσι καὶ ὀδύνην παρέχωσι, ἐλαίης ψώραν καὶ δάφνης καὶ κυπαρίσσου πρίσματα ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἐς εἴριον ἐμβαλὼν προστίθει.

44. Si commotus uterus aliquam in partem irrumpat et dolorem excitet, oleae scabiem et lauri et cupressi scobem in aqua coctam, vellere exceptam in subditītio apponito.

με'. Ὁκόταν δὲ γυνὴ ἐκ τόκου ἐοῦσα φορτίον αἴρηται μέζον τι τῆς φύσιος, ἢ πτίσσῃ, ἢ [5] κεάσῃ ξύλα, ἢ δράμῃ, ἢ ἄλλα τινὰ τοιάδε δράσῃ, αἱ ὑστέραι ἐκπίπτουσι. Περιπλύνειν οὖν χρὴ τὰς ὑστέρας ὕδατι χλιερῷ, ἔπειτα σεύτλων χυλῷ ἀποζέσαντα ὁμοίως, εἶτα ἀκρήτῳ οἴνῳ μέλανι. Ἢν δὲ μὴ ἐσακούῃ, μαλθακτήρια ποιέειν πρότερον ἢ ψυ-

45. Ubi vero mulier statim a partu onus viribus maius sustulerit, aut pinserit, aut ligna fiderit, aut cucurrerit, aut alia quaedam eiusmodi fecerit, uterus excidit. Eum igitur aqua tepida proluere oportet, postea betarum succo fervefacto eodem modo, deinde vino meraco nigro. At si his non cedit, emollientia parare oportet prius quam refrigeretur et leniter intro

[1] χρή om. — [2] ἀνδάνηται sine ἤν. — [3] λίπα om. — [4] σκελοῖν τε καὶ ὡς τἄλλα. — [5] καὶ ἐάσσῃ.

ὅταν — λίπα.] πυριῆν (πυριᾶν cod. θ., qui ἤν addit) ἂν (ἢν J.; ἄν om. I.) δύνηται (ἀνδάνηται pro δύνηται I. J., ἠνδάνηται pro ἢν δύνηται C.; ἀνδάνηται pro ἂν δύνηται cod. θ.) vulg. — Littréus ἢν ἀνδάνηται dedit, parum recte, quum ἢν ἀνδάνῃ scribere oporteat, si hoc velis; sed ἢν δύνηται, quod alias dicitur ἢν δυνατὴ ᾖ, bene habet. Porro ὑποθυμιᾶν cod. θ., per ῆ vulg.; — τω μηρώ vulg., τῷ μύρῳ C. θ., lib. de nat. m. e vulgata lectione, Littr.; mihi vulgata veram lect. referre videtur; — λίπα omm. mss. 5.

43. ἢν — πάσχουσι.] δ' cod. C., δέ vulg.; ἢν ἄναυδος γίνηται cod. θ., sine δέ; — καὶ τὰ σκ. ψ. εὑρήσεις καὶ τὰ γ. καὶ χ. cod. θ., quem sequor, ita ut τάς ante χεῖρας retineam e vulg., quae ita se habet: τὰ σκ. ψ. εὕροις ἂν καὶ τὰ γ. καὶ τὰς χ., sine καί ante τὰ σκέλεα; — Articulum ante καρδίη omm. C. θ.; — βρύκει cod. θ.; — οἱ ante ὑπό C. θ. Littr., vulgo om.; — πάσχουσι omm. C. θ. — Post πάσχουσι legi solet καὶ ἅσσα (ἅσσα om. cod. θ.) ἀπ' οὔατος δρῶσι, quae vitiosa esse videntur Corn., Foës., qui pro δρῶσι legerunt ἱδρῶσι. quo facto tamen inepta sunt haec: equidem puto in his merito corruptis habitis a Foësio latere dittographiam superiorum καὶ τἄλλα ὅσα (ἅσσα dedi ex altera illa lectione) οἱ ὑπὸ ἱερῆς νούσου ἐπιληπτοὶ πάσχουσι, ita ut καὶ ἅσσα ὑπὸ τῆς ἱερῆς νούσου ἐπιληπτοὶ δρῶσι fuerit in dittographia, cuius alteram lectionem, quam truncatam in mss. relictam habemus, repudio; — verbo πάσχουσι absoluta est sententia.

ταύτῃσι — εἴρηται.] τοῖν σκελοῖν (τῶν σκελέων cod. θ.) τε καὶ (καί omm. C. θ.) ὡς τἄλλα (τὰ δ' ἄλλα cod. θ.) vulg.; — Littr. κατὰ τοῖν σκελοῖν τέως, τὰ δ' ἄλλα ποιέειν, ἢν δέῃ, καθὰ πρ. εἴρ. — Nempe illud τέως dedit ad exemplum loci e media § 49., de quo postea; ἢν δέῃ vero e solo θ. recepit. Equidem textum descripsi, quemadmodum Lindanus. Pro καθά legunt ὡς C. θ.

44. ἢν — προστίθει.] cf. de nat. mul. § 79. προσπέσωσιν [αἱ μῆτραι] Lind.; — πρίσμα sing. num. vulg.; sequor cod. θ.

45. ὁκόταν — ἐκπίπτουσι.] ὅταν cod. θ.; — πτύσσῃ vulg., πτήσσῃ Foës. in adn. Lind., πτίσσῃ cod. θ. Littr.; — ἢ ἄλλα τινά om. C., ἄλλα τινά om. θ.; — τοῖα nonnulla mss., inter quos θ. — Iam vero post ἐκπίπτουσι legi solet in vulgata: πρὸς ταῦτα μάλιστα. ἐνίοτε δὲ πρὸς πταρμόν. οὐ γὰρ βιᾶται, ἢν βίῃ πταρνυμένη μὴ ἐπιλάβηται τῆς ῥινός, in quibus recte Lind. legit ἢν μὴ βίῃ πταρνυμένη ἐπιλάβηται τῆς ῥινός. Littréus ex C. parum aptam horum verborum lectionem dedit, et reliqua varietas lectionis nullius est pretii. Sed ego haec de sternutatione pro emblemate alieno abigo.

περιπλύνειν — μέλανι.] δέ ante χρή solus J., ego de meo οὖν dedi; — χλιερῷ ex θ. Ionice Littr.; — τεύτλου vulg., τεύτλων cod. θ.

ἢν δὲ — διδόναι τι.] μαλθακτήρια ποιέειν χρὴ. ταῦτα δὲ ποιέειν χρή vulg., cum Lind. otiosum ποιέειν χρὴ ταῦτα δέ omitto, tum alterum χρή omisi cum mss. 7. apud Littr., inter quos θ., et Voss.; cod. autem θ. non ποιέειν, sed ποιεῖ

χθῆναι καὶ ἐνθεῖναι εἴσω παρηγορικῶς· εἶτα ἐκτεῖναι τὰ σκέλεα καὶ [1] ἐπαλλάξαι καὶ ὑποθεῖναί τι μαλθακὸν, [2] ποτοῦ δὲ εἴργειν χρὴ ὡς μάλιστα καὶ τὴν κοιλίην φυλάσσειν, [3] ὅκως μὴ ἐκταραχθῇ· πρὸς δὲ τὴν ῥῖνα τῶν εὐωδέων διδόναι τι. Τὰς τοιαύτας χρὴ ἐξ ὑστέρου, ἢν μὴ ἀτρεμίζωσι, ἀλλὰ κινέωνται, ἐλλεβορίζειν· ἢν δὲ μὴ ἐξαρκέωσι, καὶ ἐμέτους ποιέειν καὶ ἀλουτέειν, σιγᾶν τε καὶ ἠρεμέειν.

reponere, cruraque inter se alternata extendere et molle quid subdere. Eae a potu maxime arcendae cavendumque ne venter exturbetur et naribus ex odoratis aliquod admovendum. Postea si non quiescant, sed moveantur, has veratro purgare oportet; sin vires non sufficiant, vomitiones ciere, minime lavare, silere et quiescere.

μς΄. Ἢν [4] ἀναπρησθῶσι αἱ μῆτραι, ἡ γαστὴρ αἴρεται καὶ φυσᾶται καὶ σμαραγεῖ καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι καὶ [5] τὰ κύλα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ χροιὴ ἀειδὴς γίγνεται καὶ τὰ ἐπιμήνια κρύπτεται καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐγγίγνεται τούτου τοῦ χρόνου καὶ ἀσθμαίνει, ἀφρίζει τε καὶ ἀλύει καὶ ὅταν ἔγρηται ἐξ ὕπνου, ὀρθόπνοιά μιν ἔχει καὶ ὅ τι ἂν φάγῃ, ἢ πίῃ, λυπέει αὐτὴν καὶ στένει τε καὶ ἀθυμέει μᾶλλον ἢ πρὶν φαγεῖν καὶ πνίγεται καὶ τὰ νεῦρα ἕλκεται, καὶ αἱ μῆτραι καὶ [6] ἡ κύστις ἀλγέουσι καὶ οὐκ [7] ἔστι ψαῦσαι τῇ χειρὶ, οὐδὲ τὸ οὖρον προΐεται, οὐδὲ τὴν γονὴν δέχονται. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πῖσαι κάτω, καὶ θερμῷ λούειν θαμινὰ ὅλον τὸ σῶμα καὶ [8] ἐγκαθίννυσθαι, ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ ἄχρις ὀμφαλοῦ καὶ πυριᾶν, [9] διαλιπὼν δὲ προστι-

46. Si uterus inflatus fuerit, venter attollitur, flatu impletur, resonat, pedes et partes sub oculis tument, color deformis redditur, menses delitescunt, neque eo tempore genitura intus suscipitur, crebra respiratione laborat, os spumat et anxietudine premitur et cum ex somno expergiscitur, spiratio, quae erecta cervice obitur, ipsam detinet, quidquid comederit aut biberit eam molestia afficit, gemit et magis animum abiicit quam priusquam edat et suffocatur, nervi contrahuntur, uterus et vesica dolet, neque manus contactum admittit, neque urina profunditur, neque genituram concipit. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinare oportet, calida crebro totum corpus lavare eique insidere, interdumque ad umbilicum usque, et fomentum admovere, inter-

[1] ὑπαλλάξαι. — [2] ὑπὸ τοῦδε εἴργεσται χρή. — [3] ὡς. — [4] ἀγρησθῶσι. — [5] τὰ κοῖλα τοῦ προσώπου. — [6] αἱ κύστιες. — [7] ἔτι. — [8] καθίννυσθαι θαμινά. — [9] διαλιπὼν δὲ προστ.

fert. Dein vulg. εἶτα ἐκτείνειν, sed εἶτ᾽ ἐκτινε cod. θ., i. e. εἶτ᾽ ἐκτεῖναι; — ἐπαλλ. cod. θ. Littr., ὑπαλλ. vulg.; — καὶ ὑπὸ τὰ αὐτὰ ὑποτιθέναι (τιθέναι Voss.) vulg., ὑπὸ ταῦτα ὑποθεῖναι cod. θ., sed ego illud otiosum sive ὑπὸ τὰ αὐτά, sive ὑπὸ ταῦτα omitto et aoristum ex θ. recipio. Tum μαλθακὸν ὑπὸ τοῦδε (ποτοῦ δέ pro ὑπὸ τοῦδε cod. θ. Corn., Foës., Lind., Littr.) εἴργεσθαι (εἴργειν C. θ. Littr.) vulg.; — χρὴ τὰς τοιαύτας ὡς μάλιστα vulgo, sed τὰς τοιαύτας abigo; — χρὴ φυλάσσειν cett., ego χρή eo loco deleo; — ὅπως cod. θ.; — τι ex eodem Littr., vulgo om.

τὰς τοιαύτας — ἠρεμέειν.] εἰ δὲ μὴ ἐξαρκέουσι cod. θ.; καὶ ἔμετοι καὶ ἀλουτείτω C. θ.; — σιγᾶν cod. θ., σιγῆν vulg.; — ἠρεμεῖν C.

46. ἢν ἀναπρησθῶσι — δέχονται.] cf. de nat. mul. § 41.; — ἀγρησθῶσι vulg., ὑγρανθῶσι H., ὑγρησθῶσι K.; προσθέωσι Foës. in adn. Lind. — Erot. vulgatam vidit, nam exponit ἀγρησθῶσι αἱ μῆτραι tali modo, ut non aliud, quam hoc legere potuerit; sed sine dubio ΑΓΡΗϹΘΩϹΙ natum est ex ΑΝΑΠΡΗϹΘΩϹΙ, sive id factum sit propter praecedens ΗΝ neglecta syllaba, sive per compendium scripta praepositione Ā pro ΑΝΑ. Erotiani corruptae lectionis interpretatio mira sane, sed fecit quod potuit. Dein φυσᾷ vulg., φυσᾶται cod. θ., Littr. Ad σμαραγεῖ pertinet Erotiani glossa μαράσσει, quae tamen sine dubio corrupta, neque aliud quam σμαραγεῖ legit Erot.: ordo alphabeticus nihil demonstrat; nam Erot. ad oram exemplaris Hippocratis glossas adposuit. Quod sequitur τὰ κύλα τῶν ὀφθαλμῶν, id de coniectura dedi pro librorum τὰ κοῖλα τοῦ προσώπου. Unum est quod recte dicitur τὰ κύλα τῶν ὀφθαλμῶν, alterum, quod item recte dicitur, sed diversum est, οἱ κύκλοι τοῦ προσώπου; ista autem h. l. confusa sunt et prius illud voluit auctor. Porro καὶ ἡ χρ. ἀηδὴς γ. om. θ.; — ἀειδής nempe C. Foës. in adn., Lind., Littr., ἀηδής vulg.; — τἀπιμήνια κρύβονται cod. θ.; — τούτου τοῦ χρ. idem, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ vulg., contra usum horum auctorum; — tum vero propter ἐγγίνεται ita scriptum est a librariis; — καὶ ἀφρίζει cod. θ.; — ἐξ ὕπνου ἐγρ. C. θ.; — τε καὶ ἀθυμ. C. θ., cett. τε omm.; — Cornarium δυσθυμέει legere e lib. de nat. mul. adnotat Foës.; — ἕλκονται cod. θ.; — αἱ κύστιες vulg., ἡ κύστις de meo; — προΐενται ceteri, προΐεται de meo.

ὅταν — γέγραπται.] καί ante θερμῷ de meo, θερμῷ δέ Lind.; — καθίγνυσθαι vulg., καθίννυσθαι edd. antt. J., θ., Littr., ἐγκαθίννυσθαι de meo; — καί ante θαμινά cod. θ.

θέναι τὰ ὑφ' ὧν καθαρεῖται καὶ μὴ δδαξήσεται· ὑποθυμιήσθω δὲ τὰ εὐώδεα ὑπὸ τὰ αἰδοῖα, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας τὰ κάκοδμα· καὶ ποτήματα δίδου, ἃ καθαίρουσι ὑστέρας καὶ ἐλαύνουσι ἐς χώρην· καὶ τὴν λινόζωστιν ἐσθιέτω καὶ τὸ γάλα μεταπινέτω, ὡς ἐπὶ τοῦ πλευροῦ γέγραπται. [1]Ἡ δὲ νοῦσος χρονίη.

missione vero facta talia, a quibus purgetur, nec mordeatur, in subdititio apponere. Suffitus ex odoratis pudendis adhibeatur, naribus vero ex graveolentibus. Potiones exhibeto, quae uterum purgent, eumque in locum suum pellant, mercurialem comedat, posteaque lac bibat, velut in latere scriptum est. Morbus autem diuturnus est.

μζ'. Ἢν σκιρρωθέωσι αἱ μῆτραι, τό τε στόμα τρηχύνεται καὶ τὰ ἐπιμήνια κρύπτεται· ὁκόταν δὲ ἴῃ, ὡς ψάμμος φαίνεται τρηχεῖα· ἢν δὲ [2]καὶ καθάψῃ τῷ δακτύλῳ, τρηχὺ τὸ στόμα εὑρήσεις τῆς μήτρης, [3]ὡς πῶρος [4]προσφύεται αἰεί. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, τῆς κυκλαμίνου χρὴ τρίψαντα καὶ ἁλὸς καὶ συκοῦ ὠμοῦ μίσγειν καὶ ἀναποιέειν μέλιτι [5]βαλανίδας καὶ προστιθέναι καὶ πυριήσαντα κλύσαι τοῖσι καθαίρουσι· ἐσθιέτω δὲ τὴν λινόζωστιν καὶ κράμβην ἑφθὴν καὶ τὸν χυλὸν ῥοφεέτω καὶ [6]πράσον καὶ θερμῷ λουέσθω.

47. Si in callum induruerit uterus, tum os asperum redditur, tum menses delitescunt, cum vero eunt, asperi tanquam arena apparent. Quodsi etiam digito attingas, os uteri asperum deprehendes, quippe semper callus adnascitur. Cum sic habuerit, cyclaminum tritum, salem, ficum crudum misceto, et cum melle glandes conficito et apponito et fomento adhibito purgantibus colluendum. Mercurialem autem et brassicam coctam edat et succum sorbeat ac porrum calidaque lavet.

μη'. Ἢν αἱ μῆτραι σκιρρωθέωσι, τά τε ἐπιμήνια [7]ἐπηλυγίζονται καὶ τὸ στόμα αὐτέων ξυμμύει καὶ οὐ κυΐσκεται [8]καὶ στερρόν ἐστι καὶ ἢν ψαύσῃς ὡς λίθος δοκέει κεῖθι εἶναι [9]καὶ τὸ στόμα τρηχὺ καὶ πολύρριζον καὶ οὐ λεῖον ἰδεῖν καὶ τὸν δάκτυλον οὐκ [10]ἐσίησι ὅς μιν καθορῇ· καὶ πῦρ λαμβάνει [11]περίψυχον καὶ βρυγμὸς καὶ τὰς μήτρας ὀδύνη ἔχει καὶ

48. Si uterus in callum induresċat, tum menses occultantur, tum eius os connivet, neque concipit, et durum est, et si attigeris, tanquam saxum illic esse videtur; os asperum est et multas habet radices, neque laeve aspectu est, neque digitum admittit, si quis penitus exploret. Febris cum partium externarum frigore invadit et dentium fremitus dolorque uterum;

[1] ἤδη ἡ ν. — [2] καί om. — [3] ὡς πῶρον post μήτρης. — [4] προσφύεται sine ὡ. cf. varr. lectt. in adn. — [5] βαλανίδα. — [6] πράσσον καὶ λουέσθω. — [7] ἐπιλυγίζονται. — [8] καὶ ὡς ὕτερόν ἐστι. — [9] καί om. — [10] ἐσίῃ. — [11] περίψυχον.

Littr., vulgo om.; — οὖλον pro ὅλον Littr. ex C. θ.; — verba θαμινὰ ὅλον τὸ σῶμα legi solent post καθίννυσθαι in vulgata, de coniectura in aliam sedem transtuli, unde migrasse videbantur; — καί ante ἄχρις omm. C. Littr., ἄχρι C. θ., qui καί ante πυριῶν; — tum πυριῶν διαλείποντα καὶ προστιθέναι cod. θ., Littr., quod non praestat vulgatae, in qua διαλιπὼν δὲ καὶ πρ. C.; — τά ante ὑφ' ὧν omm. C. θ. — Porro καθαρισθήσεται vulg., καθαρῆται H., καθαρεῖταί τε (τε om. θ.) καὶ μὴ δδ. (ἀδαξήσεται cod. θ.) E. θ., unde καθαρεῖται, quod his scriptoribus familiare, exhibui; — ὑποθυμιάσθω cod. θ.; — ποτημάτων Lind.; — ἐλάσσει i. e. ἐλάσει C., ἐλαύνει cod. θ.; — γεγράφαται idem; — γέγραπται δὲ ἡ ν. mss. septem apud Littréum. In vulgato textu omnium librorum οὐ χρονίη, sed ego negationem omitto cum libro de nat. mul.

47. ἢν σκιρρωθέωσι — αἰεί.] cf. de nat. mul. § 36.; — σκιρρωθέωσι Ionice ex C. Littr.; — τρηχὺ γίνεται cod. θ.; — ἢν δὲ καὶ καθάψηται vulg., sed καί omm. C. K. θ., uti V., καθάψῃ vero de meo dedi propter sequentem personam secundam εὕροις in vulgata, εὑρήσεις, uti ego scripsi. Nempe: τρηχὺ τὸ στόμα εὕροις τῆς μήτρης (addit καί Lind.) ὡς πῶρος (ὧ πόρος J.) προσφύεται αἰεί vulg., quam retinui, nisi quod εὑρήσεις praefero; sed τρηχὺ τὸ στόμα ὡς πῶρον εὕροις τῆς μήτρης ὃ προσφυεταίνει cod. θ. Littr., nisi quod hic προφύεται dedit. Sed librarius in θ. manifesto textum mutavit, quia ὡς in vulgata male intellexit et vulgata rursus antiqua lectio est.

ὅταν — λουέσθω.] δὲ ὧδε C.; — καὶ ἅλας καὶ σῦκον ὁμοῦ ceteri, sed dedi lectionem e lib. de nat. mul.; — βαλανίδα, ut Voss., Parr. plures et θ.; — καὶ προστιθέναι de meo supplevi, abesse nequit, cf. lib. l.; sin malis καὶ ἀναποιήσαντα βαλανίδας προστιθέναι, nihil obstat; iam Foësius de hac re monuit; — πυριάσαντα cod. θ.; — δέ om. J.; — καὶ τὴν κρ. cod. θ.; — ῥυφείτω idem; — πράσων idem et Littr.; — θερμῷ omm. codd. nonnulli, λούσθω cod. θ.

48. ἢν αἱ μῆτραι — ἰξύας.] cf. § 37. de nat. mul.; — σκιρρωθέωσι Ionice C. Littr.; — ἐπιλυγίζονται vulgo, ἐπηλυγίζονται aut ἐπηλυγάζονται Foës. in Oecon. et adn., ἐπηλυγάζονται cod. θ. Littr.; — αὐτέων Ionice θ. Littr.; — καὶ στερρόν ἐστι lectio est codicis θ. a Littréo recepta, vulgatam e V. notavi; — εἰδεῖν vulg., ἰδεῖν Littr. e mss. sex; — ἐσίῃ vulg., ἐσίησιν C. θ. Lind., Littr.; — καθορᾷ cod. θ.; —

τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὰς ἰξύας. Πάσχει δὲ ταῦτα ἢν οἱ διαφθαρέντα τὰ ἐπιμήνια σαπῇ· ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ ἐκ τόκου [1] καὶ ψύχεος, καὶ πονηρῆς διαίτης καὶ ἄλλως. Φάρμακον οὖν χρὴ πιπίσκειν καὶ [2] λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ πυριᾶν. Ὁκόταν δὲ νεόλουτος ἢ νεοπυρίητος ᾖ, τὴν μήλην καθεὶς ἀναστομοῦν καὶ ἀνευρῦναι τὸ στόμα αὐτέων καὶ τῷ δακτύλῳ ὁμοίως, καὶ προστιθέναι μαλθακτήρια ὡς εἴρηται καὶ τῶν ποτημάτων ὡσαύτως πιπίσκειν καὶ θεραπεύειν τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ τὴν προτέρην.

μθ΄. Ἢν δὲ σκληρυνθέωσι αἱ μῆτραι, τὸ στόμα σκληρὸν γίγνεται τῶν ὑστερέων καὶ ξυμμέμυκε καὶ τὰ ἐπιμήνια οὐ γίγνεται, ἀλλ᾽ ἐλάσσω καὶ κακίω, καὶ πῦρ καὶ ῥῖγος λαμβάνει καὶ ὀδύνη ἐμπίπτει ἐς τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὴν ὀσφὺν καὶ τοὺς κενεῶνας. Ὅταν [3] ὧδε ἔχῃ, λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ χλιάσματα προστιθέναι, ἢν ὀδύνη ἔχῃ, καὶ πυριᾶν τὰς ὑστέρας βληχρῶς πουλὺν χρόνον, τῷ ἀπὸ τοῦ σικύου τοῦ ἀγρίου ὕδατι· ἔπειτα προστιθέσθω μαλθακτήρια. Τρεῖς ἡμέρας ταῦτα ποιέειν· καὶ ἢν [4] ψαυούσῃ αὐτῇ μαλθακὸν τὸ στόμα τῶν ὑστερέων [5] Φαίνηται, μοτοῦν [6] μοτοῖσι τρισί, — τῷ μὲν πρώτῳ λεπτῷ, τῷ δὲ δευτέρῳ ὀλίγον παχυτέρῳ, ὁ δὲ παχύτατος ἔστω μεγέθεϊ ὅσον ὁ σμικρὸς

imum ventrem, laterum inanitates et lumbos detinet. Haec ei accidunt, si corrupti menses computrescant, interdum vero ex partu, frigore, prava victus ratione, alio modo. Medicamentum igitur propinandum multaque calida lavandum fomentumque admovendum. Post recens balneum aut fotum immisso specillo os aperiendum et diducendum, quod et digito similiter faciendum emollientiaque velut dictum est in subdititio apponenda et potiones similiter propinandae, et curandum eodem modo, quo superiorem.

49. At si uterus tumore duro obduruerit, eius os durum redditur et conclusum est, neque menses eunt, nisi pauciores et deteriores, febris et rigor invadit, dolor ad imum ventrem, lumbos et laterum inanitates irruit. Cum sic habuerit, copiosa calida lavato et tepefactoria apponito, si dolor detineat, et utero diutius lene ex decocto cucumeris agrestis fomentum adhibeto; deinde emollientia in subdititio apponito idque tribus diebus facito. Quodsi ad contactum uteri os molle appareat, tribus suppositoriis linamentis curato: primo quidem tenui, altero vero paulo crassiore, crassissimo autem parvi digiti crassitudine et digitorum quinque longitudine, quae adipe anserino illita supponito. Supponito praeterea fomento ante

[1] καὶ ἐκ ψ. καὶ π. δ. καὶ ἄλλοις. — [2] λούειν θερμῷ πολλῷ τε ὕδατι καὶ ἐλαίῳ χρέο καὶ πυριῆν. — [3] δὲ ὧδε. — [4] ψαύσῃς αὐτῆς. — [5] Φαίνεται. — [6] μοτοὺς τρεῖς.

περίψυχον vulg., περίψυχρον cod. θ., Littr., sed otiosa correctio est in θ.: περίψυχον transitive h. l. de febre internis ardorem, sed partibus externis frigus adferente.

πάσχει — ἄλλως.] οἷα διαφθ. cod. θ.; — τἀπιμήνια C. H. I. K. θ.; — καί ante ἐκ τόκου omm. C. θ.; — ἢ ψύχεος cod. θ.; — καί ante πονηρῆς J., Voss., vulgo ἤ; — πονηρᾶς vulg., πονηρῆς C. θ. Littr.; — καὶ ἄλλως om. J.

Φαρμ. — πυριᾶν.] οὖν om. θ.; — καὶ λούειν (addit χρή cod. θ.) θερμῷ (post θερμῷ C. χρέο) πολλῷ τε (τε om. C.; τε καί D. fert.) ὕδατι (θερμῷ· πολλῷ δὲ ὕδ. Lind., πολλῷ τῷ θερμῷ καὶ ὕδατι cod. θ.) καὶ ἐλαίῳ χρέω (χρέω omm. C. θ., χρέο Ald., mss. 7.) καὶ (καί om. θ.) πυριῆν (πυριᾶν cod. θ.) vulg. — Littr. dedit: καὶ λούειν πολλῷ τῷ θερμῷ καὶ ὕδατι καὶ ἐλαίῳ πυριῆν. Equidem resectis otiosis, nisi forte olei mentio orta sit e dictionc καὶ ἐλαίῳ αἰονᾶν, dedi solitam in similibus formulam, quae lib. de n. mul. legitur.

ὁκόταν — προτέρην.] ὅταν cod. θ.; — ea, quae post θεραπεύειν leguntur, addidi collato loco e lib. de nat. mull.; nempe ultro patet post θεραπεύειν quaedam periisse in vulgato textu.

49. ἢν δὲ — κενεῶνας.] σκιρωθῶσιν cod. θ., σκληρυνθῶσι vulg., cum Littréo C. sequor; — τῶν ὑστ. γίνεται cod. θ.; — τἀπιμήνια οὐ γίνονται ἀλλὰ ἐλ. καὶ κακείω cod. θ.; — καὶ ὀδύνη ἐμπίπτει καὶ πῦρ καὶ ῥῖγος λαμβάνει ἀμφὶ τὴν νειαίρην γ. vulg.; — καὶ πῦρ καὶ ῥῖγος λαμβάνει καὶ ὀδύνη ἐς τὴν νείαιραν γ. cod. θ., quem cum Littr. sequor.

ὅταν — μαλθακτήρια.] ὅταν δὲ ὧδε vulg., sed δέ omm. Ald., mss. pleraque Littr.; — καί ante θερμῷ omm. C. J. Littr.; — ἡ ὀδύνη cod. θ. Littr.; — πυριῆν vulg., πυριᾶν cod. θ.; — ἀπὸ τοῦ ἀγρίου idem.

τρεῖς ἡμέρας — ναρκισσίνῳ.] ψαύσῃ (ψαύσῃς L., ψαυσάσῃ Lind., ψαυούσῃ cod. θ. Littr.) αὐτῆς (αὕτη C., αὐτῇ cod. θ. Lind., Littr.) (addit καί J.) μαλθ. τὸ στ. (τὸ στ. μαλθακόν cod. θ.) τῶν ὑστ. Φαίνεται (Φαίνηται J. θ. Lind., Littr.) vulg. — Dein: μοτοῦν ὠμολίνῳ καθετηρίῳ τοὺς ἐμπύους μοτοὺς τρεῖς (μοτοῖσι τρισί cod. θ.) vulg. Littréus recte ad Galeni glossam καθετῆρι provocans scripsit μοτοῦν ὠμολίνῳ καθετῆρι ᾧ τοὺς ἐμπύους μοτοῖσι τρισί. Sed tamen in loco sic scripto quaeris quomodo ὠμόλινος καθετήρ unus tantum memoretur, cum tamen τρισὶ μοτοῖσι μοτοῦν dicatur? Nempe Galeni tempore iam in textum irrepserat emblema ὠμολίνῳ καθετῆρι ᾧ τοὺς ἐμπύους [θεραπεύουσι];

δάκτυλος, μῆκος δὲ πέντε δακτύλων, — χρίων χηνείῳ ἀλείφατι· [1] προστιθέναι δὲ προπυριήσας τοῖσι εὐώδεσι καὶ βάλανον μαλθακτικὴν [2] νέτωπον ἐπαλείφων, ὡς μὴ τρώσῃ, οὐ γὰρ κεντέειν δεῖ, καὶ προσκείσθω δύο ἡμέρας· ἀφίσταται δὲ οἷον λοπὸς καὶ δέρμα παχύ· διαλιπὼν δὲ τρεῖς ἡμέρας τὴν κυκλάμινον [3] ξὺν τῷ ναρκισσίνῳ. Ἢν δὲ ταῦτα μὴ καθήρῃ, [4] καταιονῶν πουλὺ προστιθέναι τὸ ξὺν τῇ βουπρήστι· προσκείσθω δὲ τὴν ἡμέρην· καὶ ἐπὴν δάκνῃ ἰσχυρῶς, ἕλκειν τὴν βάλανον καὶ διανίζεσθαι τὸ αἰδοῖον ὕδατι θερμῷ [5] καὶ ἐν ἐλαίῳ δ' ἰζέσθω· τῇ δ' ὑστεραίῃ λουσαμένη, ἐλάφου στέαρ τήξασα καὶ εἰς εἴριον μαλθακὸν ἀναφυρήσασα προστιθέσθω. Καὶ ἥν σοι δοκέῃ ἔτι καθάρσιος δεῖσθαι, διαλιπὼν τρεῖς ἡμέρας προστιθέναι τὸ ξὺν τῷ ναρκισσίνῳ· τῇ δ' ὑστεραίῃ τὸ νέτωπον· ἔπειτα πάλιν διαλιπὼν τρεῖς ἡμέρας, κλύσαι τὰς ὑστέρας εὐώδεσι καὶ λιπαροῖσι· [6] τῇ δ' ὑστεραίῃ τὴν γλήχωνα προστιθέναι μίαν ἡμέρην· τῇ δ' ἐπομένῃ θυμιᾶν τοῖσι ἀρώμασι· σιτίοισι δὲ δριμέσι χρήσθω καὶ τοῖσι θαλασσίοισι μᾶλλον ἢ κρέασι. Ἐν δὲ τοῖσι ἐπιμηνίοισι πινέτω τὸν κάστορα καὶ [7] ἀσιτέουσα ἀλουτείτω, θυμιωμένη δὲ καὶ τὸν κυκεῶνα πίνουσα παρὰ τὸν ἄνδρα ἴτω.

ex aromatis adhibito glandem emollientem, netopo illito, ne vulneret, neque enim pungere oportet, et per dies duos apponatur, decedit autem velut cortex et cutis crassa. Tribus autem interpositis diebus, cyclaminum cum narcissino subdito. Quodsi illa non purgarint, inter multam irrigationem medicamentum, quod cum bupresti paratur, apponito; suppositum vero maneat illo die et si vehementer mordeat, glandem extrahito, pudendum aqua calida perluito et praeterea oleo insideat. Postridie vero a balneo cervi adeps liquatus cum molli lana subactus in subdititio apponatur et si tibi adhuc purgatione indigere videatur, tribus intermissis diebus supponito quod cum narcissino paratur, postridie vero netopum. Deinde rursus tribus intermissis diebus uterum odoratis et pinguibus colluito, postridie vero pulegium uno die subdito et sequenti die ex aromatis suffitum administrato. Cibis autem acribus utatur et marinis piscibus potius quam carnibus. Euntibus autem mensibus castorium bibat et ieiuna illota post adhibitum suffitum et ebibitum cyceonem virum adeat.

[1] προστιθέναι δὲ προπυρ. — [2] ἢν ἢ νίτρον ὅσον ἐπαλείφοντα. — [3] τῷ ξὺν ναρκ. — [4] κατὰ νόον πουλὺν. — [5] καὶ ἐλαίῳ δίζεσθαι. — [6] τὴν δὲ ὑστερίην. — [7] ἀσιτεύσασα.

nimirum eiusmodi quid, quale supplevi, periit; — quod eximendum est; non nisi μοτοῦν μοτοῖσι τρισί relinquendum. Dein παχύτερος pro superlativo cod. θ.; τῷ μεγέθεϊ, uti legi solet et unde τῷ abieci, omm. C. θ.; — δέ post προστιθ. om. θ. Littr., et dein προπυριᾶν δέ cod. θ.; — καί ante βάλανον mss. sex Lind., Littr., καί om. vulg.; — Porro: μαλθακτικὴν ἢ (ἤ omm. θ. Littr.) νίτρου (λίτρου cod. θ. νέτωπον Lind.) ὅσον (ὅσον om. Lind.) ἐπαλείφοντα (ἀστράγαλον pro ἐπαλείφοντα Corn., ἐπαλείφοντι C.) vulg. De hoc loco monet Foës. et Calvum ἢ νέτωπον legisse scribit; sed hic non ἢ νέτωπον legit, sed solum νέτωπον, quod cum Lind. exhibui: νίτρον non ἐπαλείφεται, sed νέτωπον inungi potest. Tandem κεντέειν Ionice cod. θ., Littr., vulgo τὸ ξὺν τῷ ναρκισσίνῳ, sed Foës. τό deletum voluit, contra καί ante τὸ ξὺν τῷ ν. ex θ. supplevit Littr.; — ego Foësio obsequor.

ἢν δὲ ταῦτα — προστιθέσθω.] καθαίρῃ C., καθαρθῇ cod. θ.; — κατὰ νόον (κατάνοον F. G. J., κατανοόν cod. θ.) πουλὺν (πολύ cod. θ.) προστιθέναι τέως (δεόντως pro τέως Lind., ὡς Foës. in adn., quamquam etiam τέως omitti posse iudicat) τὸν (τό cod. θ., Foës. in adn., Lind., τῷ J.) ξὺν τῷ (τῇ mss. 5.) βουπρήστει (βουπρήστιδι cod. θ.) vulg. In κατὰ νόον πουλύν, quod ridiculum est, latet καταιονῶν πουλύ, et otiosum τέως repudiandum est. — Porro διανίζεται C.; — tum ἐν (ἐν omm. codd. sex) ἐλαίῳ (ἔλαι cod. θ.) δίζησθαι (δίζεσθαι edd. antt., mss. multa, δ' ἵζεσθαι H., ἵζεσθαι Foës. in adn. Lind. Foës. etiam δ' ἵζεσθαι legi posse monet) vulgata; est autem δίζεσθαι omnino δ' ἵζεσθαι, uti H. legit, pro quo malui imperativum describere; — δ' C. θ., δέ plene cett.; — τήξας cod. θ.; — καί omm. C. θ.; — ἀναφορύξασα iidem.

καὶ ἤν σοι — κρέασιν.] ἤ τι σοι cod. θ.; — ἔτι om. idem; — προσθεῖναι idem; — προστ. — ἡμέρας omm. D., ubi rest. al. m., K.; — δ' C. θ., δέ cett.; — πάλιν om. θ.; — δ' ὑστ. C. θ., δὲ ὑστ. cett.; δ' ὑπ. C. D. H. θ., δὲ ἐπ. cett.; — θυμιᾶν cod. θ., πυριῆν vulg., puto vero bonam esse emendationem in θ.; — δὲ τοῖσι δριμέσι J.; — χρήσθω om. θ.; — τοῖσι ante θαλασσίοισι om. θ., qui θαλασσίοις καὶ κρέασι: nempe non sine causa vulgatum θαλασσίοισι ἢ κρέασι mutavit librarius, quum in ea lectione ἤ mirum sit, sed puto μᾶλλον ἢ κρέασι scriptorem voluisse, quod repono.

ἐν δὲ τοῖσι — ἴτω.] ἀσιτεύσασα vulg., cum Littréo θ. sequor; — ἡκέτω vulg., sed ἴτω C., εἴτω cod. θ.; — cum Lind. δέ post θυμιωμένη de coniectura intuli.

ν'. Ἢν [1] δὲ μὴ ἐσδέχηται τὸ στόμα τῶν ὑστερέων τὴν γονὴν, ἀλλὰ στερεὸν ᾖ καὶ [2] ξυμμεμυκὸς, προστιθέσθω μολίβδιον, ὡς εἴρηται, τρεῖς ἡμέρας λουσαμένη θερμῷ καὶ μαλθακτηρίοισι χρεέσθω καὶ ἀνακεέσθω ὑπτίη, καὶ ἐς ὕδωρ θερμὸν [3] ἐνιζέσθω, καὶ εἴριον ἐς μύρον ἀποβάπτουσα προστιθέσθω, καὶ τὴν νύκτα [4] παρατιθέναι παρὰ τὰ ἰσχία εἵματα εἰρίνεα ἢ μαλθακὰ λίνεα, ὡς μὴ περιρρηδὲς ᾖ τὸ σῶμα. Σμύρναν πιοτάτην καὶ πίσσαν καὶ [5] κηρὸν καὶ στέαρ χηνὸς, — ἔστω δὲ τῆς σμύρνης μὲν τὸ ἥμισυ, τῶν δ' ἄλλων διπλάσιον, — ἐν εἰρίῳ προστιθέναι· ἔστω δὲ δύο τὰ πρόσθετα· προσκείσθω δὲ λουσαμένη τὴν ἡμέρην τὸ ἓν, τὸ δὲ ἕτερον τὴν νύκτα, [6] ἔστ' ἂν μαλθακὸν ᾖ, καὶ ἐπειδὰν ὑφέληται, τῷ εὐώδεϊ ὕδατι περινιζέσθω. [7] Ἢ ἐκλέψας κόκκους πεντεκαίδεκα ἐν γάλακτι γυναικὸς κουροτρόφου [8] τρίβειν καὶ παραμίσγειν ἐλάφου μυελὸν καὶ τἄλλα ὁκόσα εἴρηται καὶ μέλιτι ὀλίγῳ μίσγειν, — τὸ δὲ εἴριον μαλθακὸν καθαρὸν ἔστω καὶ [9] πρὸς τὴν μήτρην προστιθέσθω· ἢν δὲ βούλῃ ἰσχυρότερον ποιέειν, σμύρνης σμικρόν τι παραμίσγειν· ἄριστον δὲ ᾠοῦ [10] τὸ πυρρὸν καὶ αἰγὸς στέαρ καὶ μέλι καὶ

50. At si uteri os genituram minime suscipiat, sed durum fuerit ac clausum, post calidae balneum per tres dies glandulam plumbeam, ut dictum est, subdat, emollientibus utatur, supina recumbat, in aqua calida insideat et lanam unguento imbutam in subdititio apponat et noctu ad coxas vestes laneas, aut molles lineas apponito, ne corpus in alterutram partem defluat. — Myrrham pinguissimam, picem, ceram et adipem anserinum, — sit autem myrrhae dimidium, reliquorum vero duplum, — in vellere supponito. Sint autem subdititia duo, ex quibus unum per diem post balneum lotae apponatur, alterum vero per noctem, quoad emollitum sit, quod ubi subduxerit, aqua odorata circum abluatur. Vel grana Cnidia quindecim cortice detracto in lacte mulieris masculum lactantis terito et admisceto cervi medullam et reliqua, quae dicta sunt, et cum pauco melle misceto; — sit autem lana mollis et pura; — et ad uterum apponatur. Quod si vehementius parare voles, myrrhae pusillum quid admisceto. Optimum autem ovi flavum, adipem caprinum, mel et oleum rosaceum permiscere; — ad ignem autem tepefacito et quod destillat vellere exce-

[1] δέ om., tum ἐνδέχηται. — [2] συμμικός. — [3] νειζέσθω. — [4] προστιθέναι δὴ μᾶλλον προστιθέναι δὲ πρὸς τὰ ἰσχία. — [5] κηρίον. — [6] ἑστάναι μαλθακὸν καὶ ἐπ. τοῦτο ὑφελ. — [7] καὶ ἐκλ. — [8] καὶ τρίβειν παραμ. καὶ ἐλ. — [9] πρὸς τὴν ἡμέρην προστιθέσθω. — [10] τὸ λευκόν.

50. ἢν — τὸ σῶμα.] ἐσδέχηται cod. θ. Littr., ἐνδέχηται vulg.; — στειρῶδες vulg., στερεόν aut στερρόν Foës. voluit, σκληρῶδες dedit Lind.; equidem Foësium sequor; — ξυμμεμύκῃ Littr. ex C. θ.; — προστίθεσθαι cod. θ.; — μαλθακοῖσι χρήσθω καὶ ἀνακείσθω cod. θ.; — ἐφ' ὕδωρ θερμὸν νίζεσθαι vulg., sed ἐς C. θ. et ἰζέσθω cod. θ., Foës. in adn. Lind., Littr., verum in νιζέσθω latet ἐνιζέσθω, quod repono, ἐς cum Littréo recipiens. Dein καὶ τὴν νύκτα προστιθέναι δεῖ μᾶλλον (δέ pro δεῖ μᾶλλον D.) (προστ. δεῖ μᾶλλον om. θ.) παρατιθέναι δὲ (δεῖ cod. D. pro δέ; — δέ om. θ.) παρὰ (πρός H. L. Q.′ Lind.) vulg.; cum Littréo sequor θ.; — ἱματία idem; — ἐρινέα vulg., εἰρηνέα cod. θ.; — λίνεα μαλθακά idem.

σμύρναν — περινιζέσθω.] Vulg. προσθέτοισι μαλθακοῖσι σμύρναν κ. τ. λ., unde Lind. πρ. [δὲ] μαλθ. [μίξας] σμύρναν κ. τ. λ.; neque sane Lindano causa defuit, cur vitiosam iudicaret vulgatam; dativus ille enim miro modo se habet. Est autem inscriptio πρόσθετα μαλθακά, quam librarii ad antecedens περιρρηδές retulerunt et dativo descripserunt iungentes ὡς μὴ περιρρηδὲς ᾖ τὸ σῶμα προσθέτοισι μαλθακοῖσι, sicuti apud Homerum περιρρηδὴς τραπέζῃ κάππεσε. Sed tota illa inscriptio marginalis tollenda est; quare eam delevi. Dein καὶ πίσσαν om. θ.; — κηρίον, uti V., Parr. sex; — τὸ δὲ ἄλλο J.; — δέ cod. θ., δ' om. C.; — δέ post ἐν εἰρίῳ, quod vulgata fert, omitto cum C. θ.; — tum pro ceterorum προστίθεσθαι de meo activum dedi et τὰ πρόσθετα post δύο de meo adscripsi, sensu id flagitante; — τὸ δ' εἰς pro τὸ ἓν sine τὸ δὲ ἕτερον C. (cod. θ. δὲ ἐς): vulgo ἐς τὴν νύκτα, sed ἐς recipere nolui; — tum νύκτα ἑστάναι (ἔστ' ἂν ᾖ Foës. in adn. Lind., ἔστ' ἂν cod. θ.) μαλθακὸν (addunt ᾖ cod. θ., ἥ C.) καὶ ἐπειδὰν τοῦτο (τοῦτο omm. C. θ.) ὑφ. vulg.; textum cum Littréo ex θ. dedi; — περινίπτεσθαι cod. θ., περινίζεσθαι C.

ἢ ἐκλέψας — προστιθέναι.] καί pro ἤ cod. L., cf. lectt. Voss.; — dein edi solet post πεντεκαίδεκα hocce: ἔστω (δέ addunt C θ. Lind., Littr.) καὶ Ἰνδικοῦ ποσὸν, ἣν δοκέῃ δεῖν (εἶναι Voss. pro δεῖν), sed haec emblema sunt alienum, quod ipsum prave scriptum est et quod abigere oportet. Tum ἐν γάλακτι δὲ γυναικός cod. θ. solus, quem sequitur Littr.; nempe vulgata δέ non habet, quod firmat meam opinionem superiora illa esse insiticia: in θ. librarius suo δέ fulcire voluit sententiam labantem. Dein κουροτρόφου καὶ (καί omm. C. θ.) τρίβειν (addunt καί C. θ.) παραμίσγειν δὲ καὶ (δὲ καί omm. C. θ.) ἐλάφου στ. vulg.; textum descripsi, quemadmodum Littr. Deinceps δέ ante εἴριον omm. C. θ.; — καὶ πρὸς τὴν ἡμέρην προστιθέσθω (προστίθεσθαι C.) vulg., — καὶ προστίθεσθαι τὴν ἡμέρην cod. θ. Littr.; est autem in θ. emendatio vulgatae, sed si in hac legas μήτρην pro ἡμέρην, melius, puto, corrigetur. In sequentibus ἰσχυρόν cod. θ.; — καὶ σμύρνης C. θ.; — τι omm. iidem; — ᾠοῦ τὸ πυρρόν

ἔλαιον ῥόδινον [1] ἀναφυρᾷν, χλιαίνειν δὲ παρὰ τὸ πῦρ καὶ [2] τὸ ἀποστάζον εἰρίῳ ξυλλέγειν καὶ προστιθέναι. Ἢ στέαρ ἐρυθρὸν, [3] τὸ ἡδὺ, ἢ χηνὸς, καὶ μύρον ῥόδινον ξυμμίσγειν καὶ προστιθέναι εἴριον ἀναδεύσας. Ἄμεινον δὲ χηνὸς ἔλαιον, ἢ ὄϊος στέαρ, κηρὸν λευκὸν, [4] ῥητίνην, νέτωπον, ἔλαιον ῥόδινον ὁμοῦ τῆξαι καὶ μίξαι· λουσαμένη δὲ προστιθέσθω χλιερὰ εἴσω πρὸς τὸ στόμα τῶν ὑστερέων. Ἢ ἐλάφου μυελὸν καὶ στέαρ χηνὸς τήξας ῥοδίνῳ ἢ ἰρίνῳ [5] ἐλαίῳ ἀναφυρᾷν· ἐν εἰρίῳ δὲ μαλθακῷ ἄγαν προστιθέναι.

να'. Γυναικὶ ὁκόταν αἱ ὑστέραι σκληραὶ γένωνται καὶ ἐς τὰ αἰδοῖα ἐξίσχωσι καὶ οἱ βουβῶνες σκληροὶ [6] γίγνωνται καὶ καῦμα ἐν τοῖσι αἰδοίοισι ἐνῇ, [7] καρκινοῦται πάντα. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, [8] σικύου χρὴ τὸ ἔνδον τρῖψαι καὶ κηρίον ὕδατος κοτύλην [9] ἐπιχέας καὶ ἐνεῖναι ἐς τὴν ἕδρην καὶ καθαίρεται.

νβ'. Ἢν τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρὸν γένηται [ὑπὸ ξηρασίης καὶ ἐν σχήματι [10] ἑτέρῳ ᾖ] ἢ ὁ αὐχὴν, τῷ δακτύλῳ γνώσει παραψαύσας· καὶ ἢν [11] ἄνω ἐς τὸ ἰσχίον [12] εἱληθέωσι, μὴ προσφέρειν δριμὺ μηδέν· ἢν γὰρ

ptum supponito. Aut adipem rubrum, suaviter conditum, aut anserinum, et unguentum rosaceum permisceto et vellere excepta supponito. Praestat autem anserinum adipem aut ovillum, ceram albam, resinam, netopum, oleum rosaceum simul liquefacere et miscere. A balneo autem tepida intro ad uteri os apponat. Aut cervi medullam et adipem anserinum liquata cum unguento rosaceo aut irino subigito; ex vellere autem admodum molli supponito.

51. Mulieri cum uterus durus factus sit et ad pudenda promineat, inguina induruerint, in pudendis ardor sit, omnia in cancrum vertuntur. Ubi sic habuerit, cucumeris agrestis interiorem partem et favum terere oportet et affusa aquae hemina in sedem immittere, ut purgetur.

52. Si uteri os induruerit [prae siccitate et alio habitu sit] vel cervix, ubi digito contrectaris, cognosces; ac si supra ad coxam volvatur, acre nihil adhibeto. Periculum enim est, si ulceretur, aut inflammatione laboret, ne

[1] ἀναφυρεῖν ἔλαιον δὲ παραχλιαίνειν παρὰ τ. π. — [2] τό om. — [3] χηνὸς τὸ ἡδὺ καὶ μ. ῥοδ. ξυμμ. — [4] ῥητίνην. — [5] ἐλαίῳ om. — [6] γίνονται. — [7] καὶ καρκινοῦνται πάντα. — [8] σικύας. — [9] ἐπιχέων. — [10] ἡ νοῦσος pro ἑτέρῳ. — [11] ἄνω ἐς om. — [12] εἱλισθῶσι.

cod. θ. solus et inde Littr.; prorsus incertum quid dandum sit, licet videam § 5. ᾠοῦ τὸ πυῤῥόν memorari; hac de causa πυῤῥόν exhibui. vulgatam e V. notavi; — τούτοισι ἀναφυρῆν (sed ἀναφυρᾷν cod. θ., ἀναφυρεῖν L., uti V.) ἔλαιον δὲ (ἐλ. δέ om. θ.) παραχλιαίνειν (addit δέ cod. θ.) παρὰ κ. τ. λ. vulgata; cum Littréo sequor θ., ita tamen ut τούτοισι, quod redundat, abiiciam et ut χλιαίνειν pro παραχλιαίνειν legam de meo. Adnotat Foës. Cornarium legisse τουτέοισιν ἀναφυρῆν ἄλητον καὶ παραχλιαίνειν παρὰ τὸ πῦρ.

ἢ στέαρ — ἀναδεύσας.] ἢ — προστιθέναι om. C.; — ἢ στέαρ ἐρυθρὸν (ἐρυθροῦν L. Lind.) χηνὸς τὸ ἡδὺ, τὸν μύρον vulgata; — ἐρυθρὸν τὸ ἡδῦν τον χηνὸς μύρον cod. θ., quem Littr. sequitur recte τὸ ἡδυντόν in ea lect. scribens; „ex hoc loco, inquit Foësius, ἐρυθρὸν στέαρ τὸ ἔναιμον exponit Gal. in exegesi, cui ἀμιγὲς τοῦ αἵματος opponitur apud Dioscoridem. Erotianus quoque ἡδὺ στέαρ τὸ ἠρτυμένον exponit." Equidem illud στέαρ ἐρυθρόν saepius in his libris memoratum video, v. c. infra § 98., et fere τὸ ἡδυντόν, τὸ ἡδύ simul dici. Sed mihi videntur veteres usurpavisse *rubram pinguedinem*, quae colorem illum acceperit a materiis, quibus ἤρτυτο. Minime credo hanc pinguedinem fuisse anserinam, quum haec tanquam species per se constans passim memoretur; itaque ἢ χηνός dedi; — ταῦτα ξυμμίσγειν vulgo, sed ταῦτα omitto cum Parr. sex; — ἐς εἴριον ἀναδεύσασα vulg., sed εἴριον ἀναδεύσας C. θ. sine ἐς, quod praestat.

ἄμεινον — ὑστερέων.] ἢ ὄϊος cod. θ., Littr., ἢ om. vulg.; — κηρὸς λευκὸς, ῥητίνη ceteri, de meo accusativos dedi, quia infra, ubi vulgo ταῦτα ὁμοῦ et ὁμοῦ omittunt C. θ., ταῦτα abigo; — καὶ μίξαι omm. C. θ.

ἢ ἐλάφου — προστιθέναι.] ἀναφυρῆν vulg., ἀναφυρᾷν cod. θ.; qui etiam προστίθει fert; — de meo ἐν εἰρίῳ δὲ μαλθακῷ scripsi pro vulgato εἴριον δὲ μαλθακόν sine ἐν.

51. γυναικὶ — καθαίρεται.] Cf. de nat. mul. § 31. — ὅταν cod. θ.; — ἐξίωσι vulgo, at hoc parum aptum est, itaque ἐξίσχωσι dedi e lib. de nat. mul.; — σκληροὶ γίνονται vulg., γίνωνται Ald., mss. 7.; — ἐνῇ καὶ καρκινοῦται (καρκινῶται J.) πάντα vulg.; — ἐνῆν (ἐνῇ cod. θ.) καρκινοῦσθαι ὀφείλει (φιλέει cod. θ.) πάντα C. θ.; — Littréus θ. sequitur. Dein ὅταν οὖν vulg., sed οὖν omm. C. θ. Littr.; — σικύης cod. θ., σικύας Ald., mss. 7.; — ἐπιχέων vulg., ἐπιχέας cod. θ. Littr.; — ἐνιέναι cod. θ.; — καί ante ἐνεῖναι de meo adscripsi.

52. ἢν τὸ στόμα — καθαρεῖται.] Cf. § 21. de nat. mul. et § 18. de sterilibus; — καὶ ἐν σχήματι ἡ νοῦσος ᾖ (addit καί J.) ὁ αὐχὴν, τῷ vulg.; — καὶ ὁ αὐχὴν ἢ ἐν σχήματι ἡ νοῦσος ᾖ, τῷ Lind.; cum Littréo dedi fere lectionem codicis θ. Sed iam Foësius conferens locos laudatos verba καὶ ἐν σχήματι ἡ νοῦσος ᾖ suspecta sibi videri dixit; equidem haec iam codicum ope emendata omnino esse existimo, sed simul emblema alienum referre omnia, quae uncinis intersepsi. Dein γνώσῃ codd. 5., Littr.; — καὶ ἢν εἰς (εἰς omm. J. K.; ὡς pro εἰς C. D. H. I.) τὸ ἰσχίον εἱληθῶσι

ἑλκωθῇ ἐπὴν Φλεγμήνῃ, κίνδυνος τὸ πάμπαν ἄτοκον γενέσθαι· προστίθεσθαι δὲ ἄσσα μὴ [1] ὀδάξεται ὑφ' ὧν [2] καθαρεῖται.

νγ'. Ὅταν δὲ σκληραὶ ἔωσι αἱ ὑστέραι καὶ τῇδε ἀλγέωσι, προστιθέναι ἐλάφου μυελὸν [3] ἢ χήνειον στέαρ ἢ ὕειον καὶ ἴρινον μύρον ξὺν μέλιτι καὶ ᾠοῦ τὸ πυρρὸν μαλθάσσειν καὶ κηρὸν λευκόν· ἐπίπλασμα, — [4] κρίθινον ἢ πύρινον ἄλητον ξὺν ὕδατι καὶ πηγάνῳ ἕψειν.

νδ'. Ἢν αἱ μῆτραι ξυμμύσωσι, τὸ στόμα σκληρὸν γίγνεται σφέων καὶ τὴν γονὴν οὐκ ἔτι δέχονται ἀλλ' αὐτόθι, ἐπὴν ξυνευνηθῇ τῷ ἀνδρὶ [5] καὶ ἢν κινήσῃ τὰ σκέλεα, χωρέει καὶ [6] ὀδύναι τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς βουβῶνας ἔχουσι καὶ τὰ ἐπιμήνια παντάπασι οὐ [7] γίγνεται· ἢν δὲ γίγνηται, ὀλίγα καὶ πονηρὰ καὶ ἄχροα. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ· μετὰ δὲ τὸ λοῦτρον διδόναι τοῦ κάστορος ξὺν [8] γλυκυσίδης τῇ ῥίζῃ, ξυμμίσγειν δὲ χρὴ ἐν οἴνῳ μέλανι εὐώδεϊ· σιτίοισι δὲ διαιτήσθω [9] ὡς λεχώ· καὶ ἢν δῆλα ᾖ τὰ ἐπιμήνια, ἐπίσχειν μίαν ἡμέρην καὶ πυριᾶν ὅλην καὶ φάρμακον διδόναι ποτόν, [10] ἢν ἠθάδες ἔωσι, ἄνω, ἢν δὲ δοκέῃ δεῖσθαι, κάτω, γάλα ὄνου ἢ ὀρρόν· [11] καὶ πυριῆσαι βληχρῶς καὶ μαλθακτήρια τῇ ὑστέρῃ προσφέρειν καὶ κυκλάμινον καὶ ναρκίσσινον.

penitus infoecunda reddatur. At vero quae non mordent, ex quibus purgetur, in subdititio apponito.

53. Cum autem durus fuerit uterus, eaque parte dolor adfuerit, pro subdititiis sint: cervi medulla, aut anserinus adeps aut porcinus et unguentum irinum cum melle, etiam commiscenda ovi luteum et cera alba. Pro cataplasmate hordeaceam aut triticeam farinam cum aqua et ruta coquere oportet.

54. Si uterus clausus fuerit, eius os durum evadit, neque amplius genituram recipit, sed statim ubi cum viro concubuerit, ac crura moverit, secedit, dolores imum ventrem, lumbos et inguina detinent, menses nullo modo profluunt, aut pauci, pravi et decolores. Cum sic habuerit, multa calida lavato. Post balneum vero castorium cum paeoniae radice praebeto, — miscere autem oportet in vino nigro odorato. In cibis victus rationem, qualem puerpera, adhibeat. Quodsi menses conspicui fiunt, diei unius mora interiecta, totam foveto, et medicamentum potui exhibeto, si assuefactae fuerint, quod sursum purget; sin deorsum purgante indigere videatur, lac asininum aut serum exhibeto, leniter foveto, emollientia utero, cyclaminum et narcissinum adhibeto. Cucumerum autem agrestium parvorum medullam semine

[1] ἀδάξεται. — [2] καθαιρεῖται. — [3] ἢ — μαλθάσσειν om. — [4] καὶ κριθ. — [5] κινέουσα. — [6] ὀδύνη. — [7] γίνονται. — [8] γλυκυσίδη τῆς ῥίζης. — [9] ὡς ἡ ἐν λέχοι. — [10] ἢν δὲ ἐθάδες ἔωσιν. — [11] καὶ — ὑστέρῃ om.

(εἰληθέωσι C., εἰλυσθῶσι J., εἰλισθῶσι alii cdd.) vulg., — καὶ ἢν ἄνω ὡς ἐς τὸ ἰσχίον ἰλλωθῶσι cod. θ. — Descripsi textum quemadmodum Littréus, nisi quod ὡς ἐς τὸ ἰσχίον ille scripsit. Tum δριμύ om. θ.; — ειλκωθη σπλ. (spatium vacuum literarum quinque) Φλεγμήνη cod. θ.; — ἢ (ἐπήν pro ἢ mss. 8.) Φλ. vulgo, textum dedi, uti Littr.; — ἄσσα μὴ δ' ἄζεται cod. θ., ἀδάξηται D. H. K.; ἀδάξεται C. I.; — ὑφ' ὧν [δέ] Lind.; — καθαίρεται cod. θ., καθαιρεῖται vulg., καθαρεῖται Lind., Littr.

53. ὅταν — ἕψειν.] ἀλγέουσι vulg., ἀλγέωσι mss. 8., Lind., Littr.; — vulgo προσθετὰ τιθέναι οἷον, sed τιθέναι οἷον omm. C. θ., ego solum προστιθέναι inde efficio; — ἢν χην. J.; — ἢ ante ὕειον om. θ.; — καὶ (ἢ pro καί cod. θ.) κηροῦ λευκοῦ (κηρὸν λευκόν cod. θ.) ὡς (ὡς omm. mss. 8.) ἐπίπλασμα καὶ (καί omm. C. θ.) κριθ. vulg.; — cum Littréo θ. sum secutus. Non audeo tamen affirmare hunc locum, parte extrema saltem, integrum ad nos pervenisse.

54. ἢν αἱ μῆτραι — ἄχροα.] ξυμμύωσι vulg., aor. Littr. ex θ. dedit; — τὰ στόματα σκληρὰ γίνονται vulg., sed γίνεται Littr. ex C.; de meo vero τὸ στόμα scripsi; — σφέων pro σφῶν Littr. ex eodem cod.; — οὐκ ἐπιδέχονται D., οὐκ ἐνδέχονται cod. θ., fieri possit ut omnino in vulgato ἔτι δέχονται compositum verbum lateat; — αὐτόθεν vulg., αὐτόθι cod. θ., Littr.; — ἐπὴν δή J.; — ξυνευνεθῇ vulg., cum Littréo sequor θ.; — ξυνευνασθῇ D. J. K., ξυνευνηθη C. H. al. m. (et al. m. ξυνευνασθῇ). Tum ἀνδρὶ (addunt καὶ ἐπήν C. H. al. m.; καὶ ἢν cod. θ.) κινέουσα (κινήσῃ C. θ.) τά vulg.; — ὀδύνη mss. 5.; — ὀδυνᾶται cod. θ.; — τἀπιμήνια idem; οὐ γίνονται idem; — γένηται omm. C. θ.; — ὀλίγα τε καὶ π. C. θ.

ὅταν — ναρκίσσινον.] καὶ θερμῷ cum Voss. scripsi, vulgo καί om.; — μετὰ λουτρὸν δέ C. θ.: — τὸν κάστορα C. θ., τοῦ κάστορος vulg.; — ξὺν τῇ γλυκυσίδῃ τῆς ῥίζης (τῇ ῥίζῃ γλυκυσίδης cod. θ. Littr.) vulg.; — δὲ χρή ex J. recepi, cett. δέ omm.; — χρήσθω cod. θ. pro διαιτήσθω. Tum ὡς ἡ (ἡ omm. C. θ.) (post ἡ addunt ἐν mss. 7., cf. lectt. Voss.) λεχώ vulg.; cum Littréo ἡ omitto. Porro πυριᾶν cod. θ., πυριῆν vulg.; — ποτὸν ἢν (εἰ cod. θ. Littr.) δὲ (δέ omm. C. θ.) ἐθάδες (ἠθάδες cod. θ. Littr.) ἔωσιν (ὦσιν C., εἶεν cod. θ. Littr.) ἄνω, ἢν (addunt δέ cod. θ. Littr.) δοκῇ (δοκέῃ C. θ. Littr.) vulg.; — ἢ γάλα cod. θ.; — γάλα οὖν (γοῦν J.) ὄνου vulg., sed οὖν omm. C. θ. Littr.; — ὀρρὸν

Σικύων δὲ τῶν σμικρῶν λαβεῖν τὴν ἐντεριώνην καὶ κατακνήσας, ἐξελὼν τὸ σπέρμα, παραστάζων γάλα γυναικὸς κουροτρόφου, τρίβειν, παραμιγνύων σμύρνην ἄκρητον καὶ μέλι ὡς κάλλιστον καὶ ἔλαιον λευκὸν [1] Αἰγύπτιον καὶ ποιεῖν μὴ ὑγρὸν, ἀλλὰ [2] ξηρότερον· τοῦτ' ἐμπλάσαι ἐς εἴριον μαλθακὸν καθαρὸν καὶ ἐμβαψάτω λευκῷ ἐλαίῳ Αἰγυπτίῳ καὶ λουσαμένη προστιθέσθω· ὑποδείσθω δὲ καὶ ἐν σκέπῃ [3] ἔστω, ὅταν καθαίρηται. Ἐπὴν δέ σοι δοκέῃ ἀρκούντως ἔχειν, παύσασθαι· ἢν δὲ μὴ, αὖτις [4] προστιθέναι ἕτερον· μετὰ δὲ ἀμφιελίξασα [5] εἴριον μαλθακὸν, — στρογγύλον δὲ ποιέειν, — ἐμβάπτειν ἐς νέτωπον καὶ προστίθεσθαι μίαν ἡμέρην, τῇ δ' ὑστεραίῃ ἔλαιον ῥόδινον ἐν εἰρίῳ, εἶτα ἐλάφου στέαρ [6] τήξασα ἐν εἰρίῳ. Λουέσθω δὲ θερμῷ ὕδατι αἰεὶ πρὸ τῶν προσθέτων καὶ πυριήσθω εὐόδμοισι βληχρῶς ὡς πλεῖστον χρόνον· μετὰ δὲ, μίαν διαλιπὼν ἡμέρην, κλύσαι, ἢν [7] μὲν φλεγματώδης ᾖ, τῷ ξὺν τῷ κόκκῳ, ἢν δὲ χολώδης, τῷ ἀπὸ τῆς σκαμμωνίης· μετακλύζειν δὲ ἐπὶ τούτοισι ἀμφοτέροισι τῇ ὑστεραίῃ τῷ ναρκισσίνῳ ξὺν οἴνῳ γλυκέϊ· ἢν δὲ μὴ ᾖ ναρκίσσινον, ἀνθίνῳ, ἢ ἰρίνῳ ὡς καλλίστῳ· ἔστω δὲ τοῦ ἐλαίου τρίτη μοῖρα τοῦ οἴνου· ἔπειτα διαλιποῦσα δύο ἡμέρας, προσθέσθω τὸ ξὺν τῇ γλήχωνι ἡμέρην μίαν. Ἢν δὲ γένηται τὰ ἐπιμήνια, πινέτω νῆστις τὸν κάστορα τρεῖς ἡμέρας [8] ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ λευκῷ· ἐπὴν δὲ ἀπολήγῃ καὶ [9] παραμόνιμα ᾖ, λουέσθω καὶ

detracto concisam, lacte mulieris masculum lactantis affuso terito, myrrha sincera ammixta, et melle quam optimo et oleo Aegyptio. Hoc medicamento non liquido sed sicciore confecto, lanam mollem puram obducito et oleo albo Aegyptio intinctam post balneum subter apponat. Subligaculum autem adhibeat et sub tecto maneat, cum purgabitur. Ubi autem tibi satis esse videbitur, quiescito, alioqui aliud rursus imponito. Post hoc vero lanam mollem in rotundum convolutam netopo intinctam die uno subter apponito, postero autem die oleum rosaceum in vellere, deinde cervinum adipem liquatum in vellere. Semper autem ante subdititia calida lavet et quam longissimo tempore odoratis leviter foveatur. Postea vero die uno intermisso, colluito, si quidem pituitosa sit, medicamento cum grano Cnidio parato; sin biliosa, e scammonia confecto; post utrumque vero rursus colluere oportet postero die narcissino unguento cum vino dulci; sin narcissinum non in promptu sit, anthino, aut irino quam optimo; sit autem unguenti tertia pars vini. Deinde duobus intermissis diebus, medicamentum cum pulegio paratum uno die supponat. Si vero menses profluant, ieiuna tribus diebus castorium cum vino albo odorato bibat. Ubi autem menses desierint ac diu constiterint, lavet et aqua frigida perfusa cyceonem insulsum bibat. Cibum ne attingat, cum viro duobus aut tribus diebus dormiat. Quo autem tem-

[1] Αἰγ. om. — [2] ξηρόν. — [3] ἤτω. — [4] τιθέναι ἑτέρους. — [5] ἐς εἴριον. — [6] τήξασα om. — [7] μέν om. — [8] σύν. — [9] παραμήνια.

προσφέρειν (προσφέρειν omm. C. θ.) καὶ πυριῆσθαι (πυριῆσαι H., πυριάσαι cod. θ.) vulg.; — ὑστέρης cod. θ., ὑστέρῃ vulg., cum Lindano de coniectura articulum praemisi; — προσάγειν C. θ. pro προσφέρειν.

σικύων — καθαίρηται.] σικύης δὲ λαβεῖν τῶν μακρῶν τήν. cod. θ.; — σμύρναν idem; — αἰγύπτιον omm. nonnulli libri; — ποιεῖ C. θ.; — ξηρόν vulg., cum Littréo ξηρότερον ex θ. dedi; — τοῦτο plene D.; — vulgata ἐν λευκῷ, ubi ἐν eiicio; — καὶ ἐμβαψάτω καὶ ἐκ λευκοῦ ἐλαίου αἰγ. mss. 7.; — καὶ ἐμβάψασα λευκὸν αἰγύπτιον C.; — καὶ ἐμβάψας ἐς ἔλαιον λευκὸν αἰγύπτιον cod. θ.; — equidem ἐν ante λευκῷ legi solitum delevi; — καὶ ἐν λευκῷ Ald., ἐκ λευκοῦ αἰγ. Q.'; — καί ante λουσαμένη omm. C. θ.; — προστίθεσθαι iidem; — ἔστω C. H. θ., ἤτω vulg., ἴτω D. J.; — καὶ σκέπεσθαι ὅταν cod. θ. solus.

ἐπὴν — ἐν εἰρίῳ.] παύεσθαι C. θ.; — αὖτις per τ̄ cod. θ.; — τιθέναι vulg., προστιθέναι C. θ. Littr.; — μετὰ δὲ τοῦτο cett.; — ἐς εἴριον vulgo, ἐς omm. θ. Littr.; — καὶ νέτωπον ἐμβάλλειν vulg., Littr. cum C. καὶ ἐμβάπτειν ἐς νέτωπον; equidem καί omitto; — εἶτα πάλιν ἐλάφου στέαρ τήξας καὶ αὐτὸ ἐν εἰρίῳ vulg., sed cum C. omitto πάλιν et καὶ αὐτό, tum vero τήξασα de meo scripsi.

λουέσθω — μίαν.] λούσθω cod. θ., ἐν θερμῷ vulg., sed ἐν om. θ.; — πυριῆσθαι C., πυριᾶσθαι cod. θ.; — ὡς ante πλεῖστον χρόνον de meo, perierat post βληχρῶς; hinc cod. θ., Vatt. Foësii πουλὺν χρόνον. Dein ᾖ post φλεγματώδης ex θ. supplevit Littr.; — δὲ καὶ ἐπὶ τούτοισι vulg., sed καί omitto cum C. θ.; — δ' ὑστεραίῃ ex C. θ. Littréus, vulgo δ' om.; — ναρκισσίνῳ ἐλαίῳ λευκῷ καὶ οἴνῳ cod. θ.; — καὶ οἴνῳ in vulg. C.; — ἢν δὲ μὴ ᾖ τὸ ναρκίσσινον C. θ.; — ἀνηθίνῳ Calvus, Vatt. Foësii; — προσθέτω D. θ. pro προσθέσθω; — μίαν om. θ.

ἢν δὲ — τρεῖς.] σὺν οἴνῳ vulg., ἐν οἴνῳ C. θ. Littr.; — ἀπολήγῃ τὰ ἐμμήνια vulg., sed τὰ ἐμμ. omm. C. θ.; —

[1] διανιψαμένη ὕδατι ψυχρῷ κυκεῶνα πινέτω ἄναλτον, σίτου δὲ μὴ ἁψάσθω· [2] ξυνευδέτω δὲ τῷ ἀνδρὶ δύο ἡμέρας ἢ τρεῖς. Ὁκόσον δ' ἂν χρόνον καθαίρηται, τὴν λινόζωστιν ἕψειν ἐν ὕδατι, καὶ ἐπειδὰν ἑφθὴ γένηται, ἐκθλίψαι· ὑποτρίβειν δὲ σκόροδα [3] καὶ κύμινον καὶ ἅλας καὶ ἔλαιον καὶ ἀνακυκᾶν καὶ ὀλίγον ἐπιχέαντα τοῦ χυλοῦ ἀναζέσαι· τοῦτο πρὸ τῶν σιτίων ἐσθίειν· σκόροδα δὲ ἑφθὰ καὶ ὀπτὰ λαμβάνειν ὡς πλεῖστα· ἢν δὲ ἡ λινόζωστις μὴ ἁπαλὴ ᾖ λίην, ξυνέψειν χρὴ κράμβην καὶ ἡδύνειν καὶ πρόσηνες εἶναι καὶ ἢν ἐν γαστρὶ λάβῃ, ὑγιὴς γίγνεται, [4] ἢν πάντα οἱ κατὰ κόσμον ἴῃ.

pore purgatur, mercurialem aqua decoquito; decoctum exprimito, allium, cuminum et salem leviter tritum et oleum commisceto et pauco affuso decocto fervefacito; — hoc ante cibos edat. Allia cocta et assata quam plurima sumat. Quodsi mercurialis minime tenera fuerit, laeviter trita cum brassica, ut mitescat, coquenda et condienda, et si concipiat, convalescit, si omnia rite et ordine procedant.

νε'. Ἢν δὲ τὸ στόμα τῶν μητρέων ξυμμύσῃ, γίγνεται ἰσχυρὸν ὡς ἐρινέον· κἢν [5] ἐπαφάσῃ τῷ δακτύλῳ, ὄψει σκληρόν τε καὶ [6] ξυνειλεύμενον καὶ τὸν δάκτυλον οὐκ ἐσίησι καὶ [7] τὰ ἐπιμήνια κεκρύφαται καὶ τὴν γονὴν οὐ δέχεται τούτου τοῦ χρόνου καὶ ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὴν ὀσφὺν καὶ τοὺς κενεῶνας· ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄνω προσίσταται καὶ πνίγει. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πῖσαι κάτω καὶ λούειν πολλῷ θερμῷ καὶ προστιθέναι ἅσσα μαλθάσσει τὸ στόμα καὶ ὑπάλειπτρον καθιέναι καὶ ἀναστομοῦν, τόν τε δάκτυλον [8] ὡσαύτως, καὶ αἰονᾶν. Ὅταν δὲ μαλθακὸν ᾖ, προστιθέναι ἅσσα καθαίρει αἷμα καὶ τῶν ποτημάτων διδόναι καὶ [9] πειρηθῆναι ὅ τι ἂν προσδέχηται· τὴν κράμβην δὲ ἐσθιέτω καὶ τὸν χυλὸν ῥοφεέτω.

55. At si uteri os conniveat, durum velut caprificus evadit, et si digito contrectes, durum ac convolutum deprehendes, digitum non intromittit, menses delitescunt, neque eo tempore genituram recipit, dolor imum ventrem, lumbos et laterum inanitates detinet, interdum vero sursum instat et suffocat. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinare oportet, copiosa calida lavare, quae os emolliunt in subdititio apponere et demisso specillo inunctorio aperire, itemque digito et irrigare. Cum vero molle fuerit, quae sanguinem purgant, in subdititio apponere oportet, potiones administrare et experiri quid admittat. Brassicam autem edat et succum sorbeat.

[1] διανιζομένη. — [2] ξυνευνέτω. — [3] καί om. — [4] καὶ πάντα. — [5] ἐπαφήσῃ. — [6] ξυνιλεόμενον. — [7] τἀπιμήνια. — [8] καὶ λεῖουν pro ὡσαύτως καὶ αἰονᾶν. — [9] πειρηθῆναι παρέχειν καὶ ὅτι.

λούσθω cod. θ.; — διανιζομένη vulg., διανιψαμένη cod. θ., Littr.; — ἄναλτον πινέτω cod. θ.; — πάσασθαι cod. θ., πασάσθω C. pro ἁψάσθω.

ὁκόσον — ἴῃ.] ἕψουσα vulgo, sed si hoc serves, in seqq. ἐπειδάν sine copula est legendum; — καὶ ἐπειδάν C. θ. κἀπειδάν vulg.; — ἑφθὴ ᾖ iidem; — ἐκθλίψαι om. θ.; — ὑποτρίψαι sine δέ cod. θ.; — καὶ ἀνακυκᾶν C. θ., καί om. vulg.; — ἀνακυκᾶν ἐν τουτέοισι vulgo, sed ἐν τουτέοισι omitto cum non paucis mss.; — σίτων cod. θ.; — δέ om. J.; — δ' ἡ C. D. θ.; — κράμβῃ vulg., κράμβην Littr. e mss. 5.; — γίνεται καὶ (ἢν pro καί C. θ. Littr.) πάντα vulg.; — οἱ om. J.; — κόσμῳ εἴη cod. θ.

55. ἢν δὲ τὸ στόμα — πνίγει.] ἐρινός cod. θ.; — ἐπαφήσῃ vulg., ἐπαφήσῃς cod. θ.; — ἐπαφάσῃ D., — ἐπαφάσσῃς lib. de nat. mul. § 39.; — ὄψῃ cod. θ.; — καὶ σπλ. καί C. θ.; — ξυνιλλόμενον cod. θ. Littr., ξυνειλημένον Foës. in adn., ξυνειλεύμενον Lind., vulg. e V. notavi; — in vulgata latet ξυνειλεόμενον; — ἐσίῃ J.; — τἀπιμ., uti V., nonnulli Parr. et θ.; — δέξονται C. θ.; — ἴσχει cod. θ., ἔχει vulg.

ὅταν — αἰονᾶν.] κάτω om. K.; — θερμῷ πολλῷ H. I., τῷ θερμῷ πολλῷ C. θ.; — ὑπάλειπτρον J. K. θ., Foës. in adn., Lind., Littr., ὑπάλιπτρον vulg.; — τόν τε (καὶ τόν I.) δάκτυλον (καὶ τῷ γε δακτύλῳ Lind.) καὶ (καί omm. C. L. θ., Vatt. Foësii) ὡσαύτως (ὡσαύτως omm. mss. 7.) (addunt καί C. L. θ. Vatt. Foës.) λειοῦν (αἰονῆν L. διονῆν C., αἰονᾶν cod. θ.) vulg.

ὅταν — ῥοφεέτω.] ὁκόταν C. solus; — πειρηθῆναι (πειραθῆναι cod. θ.) παρέχειν καὶ (καί om. Lind., παρέχειν καί omm. C. θ. Littr.) ὅ τι ἂν ἄλλο (ἄλλο omm. C. θ. Littr.) πρ. vulg.; — καὶ τήν cod. θ.; — δέ omm. C. θ.; — ῥυφείτω cod. θ.

νϛ'. Ἢν αἱ μῆτραι ξυμμύσωσι καὶ τὰ ἐπιμήνια μὴ φαίνηται, κολοκυνθίδα ἀγρίην καὶ κύμινον Αἰθιοπικὸν καὶ νίτρον καὶ ἅλας Θηβαϊκὸν καὶ νεφρίδιον καὶ ἄλευρον καὶ σμύρναν καὶ ῥητίνην, ζέσας πάντα ὁμοῦ καὶ μίξας λεῖα καὶ ποιήσας βάλανον, προστίθει.

νζ'. Ἢν θρομβωθέωσι αἱ μῆτραι, τὸ στόμα αὐτέων γίγνεται οἷον ὀρόβων μεστὸν καὶ ἢν ἐπαφάσῃ, ὄψει οὕτως ἔχον, καὶ [1] τὰ ἐπιμήνια οὐ γίγνεται, οὐδὲ ἡ γονὴ ἐμμένει. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, τῆς κυκλαμίνου τὸν φλοιὸν περιλέψας, καὶ σκόροδα καὶ ἅλας καὶ σῦκον καὶ μέλι ὀλίγον τρῖψαι καὶ ξυμμῖξαι καὶ ποιῆσαι βάλανον καὶ προσθεῖναι πρὸς τὸ στόμα τῶν μητρέων, καὶ τῶν ἄλλων προσθέτων, [2] ὅσα δριμέα ἐστὶ καὶ ὑφ' ὧν καθαίρεται αἷμα, καὶ τῶν πομάτων διδόναι ἅσσα ὑστέρας καθαίρει.

νη'. Ἢν παρὰ φύσιν αἱ μῆτραι χάνωσι, τὰ ἐπιμήνια χωρέει πλέονα καὶ γλίσχρα καὶ θαμινὰ καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐμμένει καὶ τὸ στόμα κεχηνός ἐστι καὶ οὐχ οἷόν τε εἰρύεσθαι τὴν γονὴν, καὶ πῦρ καὶ ῥῖγος λαμβάνει [3] καὶ ὀδύνη τὴν κάτω κοιλίην καὶ τὰς ἰξύας. Ἡ δὲ νοῦσος [4] λάζεται ἐκ ῥόου αἱματώδεος, γίγνεται δὲ [5] καὶ ὁκόταν τὰ ἐπιμήνια ἐξαπίνης ἱστάμενα ῥαγῇ. Ἡ δίαιτα γοῦν πρόσθεν εἴρηται. Χρὴ δὲ προσθέτοισι θεραπεύειν ἐν ἀρχῇ μὲν καθαρτηρίοισι ἅμα καὶ μαλθακοῖσι, ἔπειτα ἠρέμα στύφουσι καὶ σπόγγοισι τὰ κάτω τοῦ

56. Si uterus conniveat et menses non appareant, colocynthidem agrestem, cuminum Aethiopicum, nitrum, salem Thebaïcum, nephridium, farinam, myrrham, resinam, omnia simul fervefacta, permixta, laevigata et in glandem efformata supponito.

57. Si in utero sanguinis grumi fuerint, eius os velut orobis plenum exsistit, et si attingas, ita se habere deprehendes; menses non eunt, neque genitura intus manet. Cum sic habuerit, cyclaminum cortice detracto, allia, salem, ficum, mel paucum trita et simul mixta in glandem efformato et ad os uteri apponito, aliaque subdititia, quae acria sunt et quibus sanguis purgatur, et potiones, quae uterum purgant, exhibeto.

58. Si praeter naturam uterus dehiscat, menses copiosi, glutinosi, et crebri feruntur, genitura intus non manet, os dehiscit, neque genituram attrahere valet et febris et rigor prehendit et dolor inferiorem ventrem et lumbos. Morbus autem ex profluvio sanguineo prehendit, accidit etiam ubi menses suppressi derepente affatim proruperint. Victus igitur ratio ante dicta est. Curatio vero per subdititia instituenda, per initia quidem purgantia simul et emollientia, deinde paulatim adstringentia, partesque infra umbilicum per spongias ex

[1] τἀπιμήνια οὐ γίνονται καὶ ἡ γονὴ τέως. — [2] ὅσα δριμέα τε ἐστι κατεσθίει καὶ ὑφ' ὧν. — [3] καὶ ὀδύνη om. — [4] λάζηται. — [5] καί om.

56. ἢν αἱ μῆτραι — προστίθει.] Vid. de nat. mul. § 72., — ξυμμύσωσι αἱ μ. καὶ τἀπιμήνια cod. θ., unde vulgatum ξυμμύωσι in aor. mutavi; — φύλλον pro κύμινον cod. θ., cf. lib. l., unde Cornarium καὶ φύλλον καὶ κύμινον Αἰθ. legisse iam docet Foës. in adn.; — λίτρον cod. θ.; — ἄλευρα idem; — καί ante μίξας C. θ.; — ποιέων C.; — βάλανον ποιέων προστιθέσθω cod. θ. — Quod ad νεφρίδιον attinet, reddunt *adipem renum*, vid. adnn. ad lib. de nat. mull.: puto fere plantae nomen esse, quare *nephridium* Latine dedi. Calvum νέβρην legisse et *Narcissum* reddidisse adnotat Foës. cf. lib. de nat. mul. et varr. lectt.

57. ἢν — ἐμμένει.] cf. de nat. mul. § 42.; — θρομβωθέωσι Ionice C. L. Lind., Littr.; — αὐτέων Ionice ex θ., Lind., Littr.; — ἐπαφήσῃ vulgo, sed ἐπαφάσῃ D. Dein ὄψῃ cod. θ.; — τἀπιμήνια Parr. 4. et θ.; — γίνεται H. Littr., vulg. e V. notavi; — οὔτ' cod. θ.; — ἐμμένει omm. Ald. Parr. nonnulli, θ.

ὁκόταν — καθαίρει.] τέως ἂν ceteri omnes, ὁκόταν dedi e lib. l.; — σκόροδον cod. θ.; — ταῦτα τρίψαι cett., pronomen reieci, abundat; — καὶ ποιέειν C., ποιεῖν cod. θ.; — ὅσα (addunt δέ C., τε cod. θ. Littr.) δριμέα τε (τε om. θ. Littr.) ἐστί vulgo; — τε omittere malui. Post ἐστί ferunt κατεσθίει Parr. 4., κατεσθίειν unus, καὶ κατεσθίει C. θ.; — διδόναι e lib. de nat. mul. adscripsi monente Foësio in adn.

58. ἢν — ἰξύας.] vid. de nat. mull. § 13.; — τἀπιμήνια cod. θ.; — θαμινὰ καὶ πυκινά cod. θ., cf. l. l., unde illud καὶ πυνικά desumsit librarius, sed parum recte! Tum εἰρύασθαι vulgo, εἰρύσθαι J., εἰρύεσθαι L. θ. Lind.; — καὶ ὀδύνη de coniectura Littr., vulgo om., sed legitur lib. de nat. m.; — λάζεται C. J. K. θ. Lind., Littr.

ἡ δὲ νοῦσος — ῥαγῇ.] λάζυται Parr. 5., vulgatam e V. notavi; — γίνονται vulg., γίνεται L. θ. Lind., Littr.; — ὅταν τἀπιμ. cod. θ.

ἡ δίαιτα — εἴρηται.] δέ solus C., γοῦν cett.

χρὴ — ἀμπέλου.] θεραπεύειν omm. C. θ.; — τοῦ ante ὀμφαλοῦ om. θ.: — πυριῶν idem, πυριῆν vulg.; — ἢ βάτου ἢ ἐλάων (ἐλάου D., ἐλάτου K., ἐλαίης Lind.) φύλλοις ἐναφεψῶν ἢ vulg.; — ἢ βάτου (βάτον cod. θ.) ἐναφεψῶν (ἐναφεψεῖν cod. θ.) ἢ ἐλαιῶν φύλλοις (φύλλα cod. θ.) ἢ C. θ.; textum descripsi, uti Littr.

ὀμφαλοῦ πυριᾶν μυρσίνης ὕδατι, ἢ βάτον ἐναφέψειν, ἢ ἐλαιῶν φύλλα, ἢ ῥόδων, ἢ οἰνάνθης, ἢ ἀμπέλου.

νθʹ. Ἢν τὸ στόμα τῶν μητρέων ἀναχάνῃ [1] μᾶλλον ἢ ὡς πέφυκε, [2] τὰ ἐπιμήνια γίγνονται πλείω καὶ κακίω καὶ ὑγρότερα καὶ διὰ πλείονος χρόνου καὶ ἡ γονὴ οὐχ ἅπτεται, [3] οὐδ᾽ ἐμμένει, ἀλλὰ πάλιν ἔξεισι· κἢν ἐπαφάσῃ, τὸ στόμα [4] εὑρήσεις διαπεπλιχὸς καὶ ἀδυναμίη ἴσχει ὑπὸ τῶν ἐμμηνίων καὶ πῦρ βληχρὸν καὶ ῥῖγος καὶ ὀδύνη τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὰς ἰξύας. Πάσχει δὲ ταῦτα μάλιστα, ἤν τι ἐν αὐτῇ διαφθαρὲν σαπῇ καὶ παγῇ, πάσχουσι δὲ καὶ ἐκ τόκου, αἱ δὲ καὶ ἄλλως. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πιπίσκειν καὶ κρισιμωτέρη ἔσται· κἢν ὀδύνη ἔχῃ, τῶν χλιασμάτων προστιθέναι καὶ ψυχρῷ λούειν καὶ διαλείποντα κλύζειν καὶ τῶν ποτημάτων διδόναι ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται καὶ ὑποθυμιᾶν ὁκόσα ξηραίνει, καὶ πουλύποδας ἐσθιέτω καὶ τὴν λινόζωστιν.

ξʹ. Ἢν δὲ [5] λειανθέωσι αἱ μῆτραι, τὰ ἐπι-

myrti aut rubi aqua fovendae, aut oleae foliorum decocto aut rosarum, aut oenanthes, aut vitis.

59. Si uteri os plus quam consuevit dehiscat, menses copiosiores et deteriores, liquidiores et diutius eunt, neque genitura attingit, neque intus manet, sed contra foras exit et, si attingas, os diductum comperies et imbecillitas propter menses occupat et febris lenta et rigor dolorque imum ventrem, laterum inanitates et lumbos. His autem praecipue afficitur, si quid intus corruptum computruerit et condensatum fuerit; etiam ex partu ita afficiuntur, aliae etiam alia de causa. Cum sic habuerit, medicamentum potui exhibere oportet et facilius indicatione solvetur, et si dolor detineat, tepefacientia admovere, frigida lavare et intermissione facta colluere potionesque quascumque praecipue admiserit, exhibere et quaecumque siccant in suffitu admovere. Polypos et mercurialem edat.

60. Quodsi laevis ac lubricus uterus fuerit,

[1] μᾶλλον om. — [2] οὕτω γένηται τὰ ἐπιμήνια πλείω κακίω. — [3] οὐδεμία, ἀλλά. — [4] εὑρήσει. — [5] ἑανθῶσι, τὰ ἐπιμ.

59. ἢν τὸ στόμα — ἰξύας.] cf. de nat. mul. § 45.; — ἀναχάνῃ (addunt μᾶλλον L., Foës. in adn., Lind., Littr., cf. de nat. mul. l. l.) ἢ ὡς πέφυκεν ἐν τοῖς ἐπιμηνίοις οὕτω (ἐν τοῖς ἐπ. οὕτω omm. C. θ.) γένηται (γίνεται Foës. in not., Lind.) τὰ ἐπιμήνια (τὰ ἐπ. γίνονται C., τἀπιμήνια γίνονται cod. θ.) πλείω vulg.; Littr. οὕτω abiecit, equidem οὕτω non solum, sed etiam ἐν τοῖς ἐπιμ. emblema alienum esse iudico, neque vero legitur lib. de nat. mul. — Ceteri καὶ κακίω πάντα; abieci inopportunum πάντα. — Tum οὐδ᾽ ἐμμένει ex θ. dedi, qui ἐνμένει, vulgo: οὐδὲ μένει. Dein κἢν (καὶ ἢν D. J. Lind.) ἐπιμείνῃ (ἐπιμένῃ cod. θ. Littr.) vulg. — Littréus provocat ad § 61. verba ἢν δὲ ἐπιμείνῃ. φάρμακα πιπίσκειν ut h. l. ἐπιμένῃ explicet; sed ἐπαφάσῃ, aut aliud quid simile, h. l. olim scriptum fuisse docet lib. de nat. mul. et totus loci color; itaque repono. Porro καὶ τὸ στόμα C. θ.; — εὑρήσει vulg., εὑρήσεις cod. θ., Littr.; — διαπεπληχός vulg., sed διαπεπλιχός recte cod. θ., Littr. — Post ἐμμηνίων edi solet: καὶ κούφη ἐστὶ καὶ ἄτονος καὶ πρόσω χωρέει τὰ δὲ κράτεα χαλᾶται, in quibus ἀκράτεα pro κράτεα cod. θ. — Littréus comparat § 97. τὰ δὲ νεῦρα τὰ καλεύμενα ὄσχοι χαλᾶται. Sed quae indicavi mihi videntur emblema alienum: nam primum non legitur eorum vestigium lib. de nat. mul., tum perinepte inferuntur; antecedentia nempe et sequentia referuntur ad mulierem ipsam, ista vero ad τὴν ὑστέρην spectant; tertio τὰ κράτεα de uteri ligamentis miro modo ponitur; itaque emblema insulsum abigo. Tandem: καὶ ὀδύνη ἔχει vulg. καὶ ὀδ. ἴσχει cod. θ.; ego neque ἴσχει, neque ἔχει fero, quum brevi ante sit expressum.

πάσχει — ἄλλως.] δέ om. K.; — σήπηται καί cod. θ.; — ἔνιαι omm. C. θ., quod vulgo post ἐκ τόκων ceterorum legitur.

ὅταν — λινόζωστιν.] ὅταν γοῦν, vulg., οὖν J., sed γοῦν omm. C. θ.; — χρησιμωτέρη cod. θ.; — καὶ τῷ ψ. λ. vulgo, κάτω pro καὶ τῷ cod. θ., θερμῷ pro ψυχρῷ Lind.; nempe in lib. de nat. mul. legitur, qua de re iam Foës. monuit; ego e vulgata τῷ delevi; — ὑποθυμιᾶν cod. θ., ὑποθυμιῆν vulg.; — τήν ante λινόζωστιν om. J. — Iam vero post λινόζωστιν leguntur apud ceteros haec: Ἢν δὲ μὴ μεμύκωσι αἱ μῆτραι ὡς χρή, καθίννυσθαι (sic edd. antt., Parr. 5., H. θ., καθίγνυσθαι vulg.) ἐν ὕδατι μυρσίνης ἐναφεψημένης (ἐναφεψ. om. L.) ἢ σχίνου, ἢ ἀμπέλου, ἢ ἐλαίης φύλλοισι (φύλλων lege) ἢ ῥόδων. Δίαιτα δὲ (δέ omm. C. θ.) ἣ λέλεκται (λέγεται cod. θ.) ἐπὶ τοῦ ἐρυθροῦ ῥόου· ἄριστον (ἄριστα J.) δέ οἱ βοήθημα (οἱ β. omm. C. θ. recte) ἔμετοι θαμέες καὶ (καί omm. C. θ.) λουτρῶν εἴρξαις (εἶρξις? εἴρξιες? C. θ. et H. al. m. ferunt εἴργεσθαι). Ὁκόταν (ὅτω cod. θ.) (δέ interponit Lind.) ἀναστομωθέωσι μᾶλλον τοῦ δέοντος αἱ ὑστέραι (μῆτραι D. Q.) καὶ μὴ (μή om. C.) μεμύκωσι καὶ (καί omm. θ. Littr.) καθάρσιος δέωνται (δέονται K. L. θ., Foës. in not., Lind., Littr.) καὶ κλυσμῶν καὶ θυμιαμάτων (θυμιημάτων cod. C. Littr.) — Haec quam parum apte inter se et cum superioribus cohaereant, unusquisque semel monitus videbit, sed neque leguntur l. l. de nat. mul. neque ab auctoris manu sunt, sed emblemata aliena referunt, quae resecui.

60. ἢν δὲ — ἄλλως.] ἀνθῶσι vulg., sed vid. de nat. mul. § 46.; — λεανθέωσι cod. θ.; interpretes dudum emendarunt; — αἱ μ. cod. θ., Lind., Littr., vulgo om.; — τἀπιμ. cod. θ.; — γίνονται idem, γίνονται πλείω C.; — πυκινά cod. θ., πυκνά vulg., καὶ πυκνά om. C.; — ἀλλ᾽ (ἀλλά C. θ.)

μήνια πλείω γίγνεται καὶ κακίω καὶ ὑγρότερα καὶ πυκινὰ καὶ ἡ γονὴ οὐκ [1]ἐμμένει, ἀλλὰ πάλιν οἴχεται καὶ τὸ στόμα [2]ἐπαφώμενος τῷ δακτύλῳ ὄψει [3]λεῖον, καὶ ἀδυναμίη αὐτὴν λαμβάνει ὑπὸ τῶν ἐμμηνίων καὶ πυρετὸς καὶ ῥῖγος ἴσχει ὀδύνη τε ἐς τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας, μάλιστα μὲν ἤν τι ἐν [4]αὐτῇ διαφθαρὲν σαπῇ καὶ ἐκ τόκου καὶ ἄλλως. Ὅταν οὖν οὕτως ἔχῃ, θεραπεύειν χρὴ, ὅκου ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, ὡς ἐπὶ τῶν πρόσθεν γέγραπται.

ξα'. Ἢν αἱ μῆτραι φλεγμήνωσι, τὰ ἐπιμήνια [5]ἐπηλυγίζονται καὶ ὁ τράχηλος [6]ξυναρθμοῦται, καὶ πυρετὸς ὀξὺς καὶ γνώμης ἁπτόμενος, καὶ πονηρὰ καὶ ὀλίγα ἐπιφαίνεται, καὶ ὁκόταν νῆστις ᾖ, ἔμετος αὐτῇ ἐπέρχεται· ὁκόταν δέ τι φάγῃ, ταῦτα ἐμέει· καὶ ὀδύνη τὴν νείαιραν γαστέρα ἴσχει καὶ τὰς ἰξύας καὶ [7]ἀποψύχει· ἡ δὲ γαστὴρ τοτὲ μὲν σκληρὴ, τοτὲ δὲ μαλθακὴ καὶ ἐμπίπραται καὶ ἀείρεται καὶ δοκέει ἐν γαστρὶ ἔχειν· ἔστι δ' ὅτε κενεὸν φαίνεται τὸ πλήρωμα τῆς γαστρὸς, καὶ ἐμπίπλαται ἡ κοιλίη ὕδατος καὶ ὁ ὀμφαλὸς ἐξίσχει, καὶ τὸ στόμα ἰσχνὸν, καὶ ἐξαπίνης ἐφάνη τὰ ἐπιμήνια τρύζοντα καὶ ὀλίγα καὶ πονηρὰ, καὶ λεπτύνεται τὰς κληῖδας καὶ τὴν δειρὴν, καὶ οἱ πόδες οἰδίσκονται καὶ αἱ πέζαι μάλιστα. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον πῖσαι κάτω καὶ προστιθέναι πρὸς

menses copiosiores, deteriores, liquidiores, et crebriores decurrunt, genitura intus non manet, sed contra effluit, et si digito os contrectes, laeve deprehendes. Imbecillitas eam propter menses invadit et febris et rigor detinet, dolor etiam imum ventrem, lumbos et laterum inanitates occupat; praecipue quidem si quid intus corruptum computruerit, et ex partu et alia de causa. Cum igitur ita habuerit, curatio, quacumque parte dolor detinet, quae in superioribus scripta est, adhibenda.

61. Si uterus inflammatione laborarit, menses occultantur et cervix coarctatus est, febris acuta est et mentem tentans, menses pauci et pravi comparent, ieiunae vomitus advenit, cum autem aliquid comederit, ea evomit; dolor imum ventrem et lumbos detinet et animo deficit. Venter autem alio quidem tempore durus est, alio vero mollis et inflatur et attollitur, uteroque gestare se existimat. Quandoque vero ventris moles inanis videtur, venterque aqua impletur, umbilicus prominulus exstat, os extenuatur, derepente menses cum stridore pauci et pravi comparent, circa iugulum et cervicem extenuatur et pedes praesertimque plantae intumescunt. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinandum et ad uterum subdenda quae sine morsu purgent, et ante suppositorii administrationem aqua calida lavandum et post eam

[1] ἐπιμέει ἀλλ' ἥνικα ἴῃ οἴχεται. — [2] ἐπαφόμενος. — [3] λείην. — [4] ἑωτῇ. — [5] λυγίζονται. — [6] ξυναρμοῦται. — [7] ἀποψύχει.

ἡνίκα ἴῃ (ὑπίῃ Lind.) (ἡνίκα ἴῃ omm. C. Littr., πάλιν pro ἢν ἴῃ cod. θ. Littr.) οἴχεται vulg.; — tum καὶ τῷ δ. τὸ στόμα ἐπαφ. J.; — καὶ τῷ δακτ. ὄψῃ τὸ στόμα λῖον καί cod. θ.; — ἐπαφ. om. C. Porro ἀδυνασίη C., ἀδύνασιν ἡ cod. θ.; — ἴσχει omm. C. θ.; — μάλιστα δέ vulg., δέ om. C.; ego μέν lego e lib, de nat. mul. Rursus ἐν ἑωυτῇ vulg., ἐν αὐτῇ cod. θ., Littr. Tandem ἢ καὶ ἐκ τόκου ἢ ἄλλως C.

ὅταν — γέγραπται.] οὖν om. C.

61. ἢν αἱ μῆτραι — μάλιστα.] cf. § 11. lib. de nat. mul.; — ξυναραχνοῦται vulgo, dudum emendarunt e codd. et Erotiano in συναρθμοῦται; — καί ante γνώμης om. θ.; — ὀλίγον J.; — οἱ ἐπιφαιν. vulg., sed οἱ omm. J. θ. Voss.; — ὅταν cod. θ.; — ἔμετος τις vulgo, sed τις omm. C. θ. Littr.; tum αὐτῇ (αὕτη cod. θ.) ἐπέρχεται vulg., quam lect. firmare videntur quae leguntur l. l. e lib. de nat. mul. et tamen mihi suspicio orta est ἔμετος insiticium esse, in αὐτῇ latere ναυτίη, auctorem igitur dedisse καὶ ὁκόταν νῆστις ᾖ, ναυσίη ἐπέρχεται κ. τ. λ.; videant alii quoque. Dein ὅταν δέ τι cod. θ., unde δέ introduxit Littr.; — ἀποψυχέει vulg., ἀποψύχει codd. 8. apud Littr. et Voss.; est autem Homericum ex Od. XXIV. 347.; multi codd. ἢ λειποψυχέει, cod. θ. vero λιποψυχέει, quod glossema est. Post ἀποψύχει ceteri: καὶ (ἢ καί C.) περίψυξις δι' (δι' omm. C. θ. Littr.) ὅλου τοῦ σώματος; quae verba nihil sunt, nisi alterum glossema ad ἀποψύχει, quod vel magis liquet e lectione codicis C. et Vaticanorum Foësii ἢ περιψ. κ. τ. λ. Operae pretium est videre, quomodo hoc ἀποψύχει recentiore formula in lib. de nat. m., sit expressum, quippe locus firmat meam opinionem. Porro σκληροτέρη C., Vatt. Foësii; — πιμπρᾶται cod. θ.; — αἴρεται vulg., ἀείρεται cod. θ. Littr.; — καὶ ἐν γ. δοκέει C.; — καὶ ἔστιν ὅτε cod. θ.; — ἐνπίμπλαται idem; — τρίζοντα F. G. I. J., στάζοντα L. Lind., vide quae supra annotavi ad § 23.; — καί ante ὀλίγα om. θ.; — καί ante αἱ πέζαι om. Gal. in glossario.

ὅταν ὧδε — ῥοφεέτω.] χρὴ φαρμ. J.; — καὶ (καί om. Lind.) προσθέτοισι (πρ. om. θ.) πυριῆσθαι (πυριῆσαι codd. 5.; πυριάσαι cod. θ.) τὰς ὑστέρας ὡς εὐώδεσι τὰς ἡμέρας τοῖσι μολιβδίοισι καὶ λοῦσαι θερμῷ ὕδατι πρὸ τῆς προσθέσιος μὴ δάκνοντι καὶ μετὰ τὴν πρόσθεσιν κλύζειν (τὰς ὑστέρας

τὰς ὑστέρας ὁκόσα καθαίρει μὴ δάκνοντα, καὶ λοῦσαι θερμῷ ὕδατι πρὸ τῆς προσθέσιος· καὶ μετὰ τὴν πρόσθεσιν κλύζειν. Χρὴ δὲ δύο πόσιας κνήστρου ἑψῆσαι ἐν κοτύλῃ ὕδατος καὶ ἀποχέαντα τὸ ὕδωρ κλύσαι, κοτύλην ξυμμίξαντα [1] μέλιτος καὶ ἐλαίου ναρκισσίνου ὀλίγον ἢ ἀνθινοῦ· μετὰ δὲ διαλιπεῖν ἡμέρας τρεῖς, εἶτα κλύσαι τῷ ξὺν τῷ ὄξεϊ καὶ πρὸ τοῦ σίτου τὴν λινόζωστιν ἑψοῦσα ξὺν οἴνῳ ἐσθιέτω ὡς κράμβην καὶ τὸν χυλὸν ῥοφεέτω. Ἢν [2] δ' ἐπιμένῃ, φάρμακα πιπίσκειν, ὑφ' ὧν ὕδωρ καθαίρεται τὰς ὑστέρας. Σιτίοισι δὲ χρεέσθω ἄρτοισι καὶ λαχάνοισι ἑφθοῖσι τακεροῖσι, θαλασσίοισι δὲ μᾶλλον ἢ κρέασι, ἢ ἀκροκωλίοισι ἑφθοῖσι τακεροῖσι, καὶ ταλαιπωρέειν ὡς πλεῖστα καὶ πρὸ τοῦ σιτίου καὶ μετὰ [3] τὰ σιτία, καὶ λουέσθω ὡς ἐλάχιστα ψυχρῷ, καὶ γλυκέων καὶ λιπαρῶν εἰργέσθω· τὰς δὲ διὰ μεσηγὺ τῶν καθαρσίων ἀδίαντον πινέτω ἐν ὄξεϊ κεκρημένῳ νῆστις. Ἡ δὲ νοῦσος θανατώδης, ἐκφυγεῖν δὲ ὀλίγαι δύνανται.

ξβ'. [Ἢν μὴ ἐν γαστρὶ ἔχωσι, φλεγμασίης μητρέων] τὰ ἐπιμήνια ἐπηλυγίζονται καὶ ὁκόταν ἄσιτος ᾖ, ἐμέει, ὁκόταν δὲ βεβρώκῃ, ὀδύνη [4] ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ ὅλη ἡ κοιλίη ὁτὲ μὲν σκληροτέρη, ὁτὲ δὲ μαλθακὴ γίγνεται, [5] κα-

colluendum. Duas autem cnestri potiones coquere oportet in aquae hemina et decocto percolato admixto olei narcissini aut anthini pauxillo colluito. Postea tribus diebus intermissis eo, quod cum aceto paratur, colluito et ante cibum mercurialem cum vino decoctam velut brassicam comedat, et succum sorbeat. Quodsi perseveret, medicamenta, ex quibus aqua ex utero purgetur, potui exhibenda. Cibis utatur panibus et oleribus coctis, mollibus, marinis piscibus potius quam carnibus, vel animalium trunculis coctis, mollibus; vehementibus exercitationibus ante et post cibum ut plurimum utendum. Frigida quam minime lavetur et a dulcibus et pinguibus abstineat. Diebus autem inter purgationes intermediis adiantum ex aceto aqua temperato ieiuna bibat. Morbus autem letalis est, paucaeque ex eo liberari possunt.

62. *De capitulo insiticio viso cf. adnn.*

[1] μέλιτος om. — [2] δ' ἐπιμ. — [3] τὸν σίτον. — [4] ἴσχει. — [5] καὶ καθίσταται.

addunt θ Littr.) vulgo. Sunt haec pessime corrupta, tum priora horum verborum, tum μὴ δάκνοντι perturbationem manifesto ostendunt. Dedi autem lect. loci in lib. de nat. mul. Ex iis, quae omisi, elicias καὶ πυριῆσαι τοῖσι εὐώδεσι τὰς ὑστέρας, sed dubito num in uteri inflammatione id voluerit auctor, ita ut satius ducam lib. de nat. mul. sequi. De meo χρὴ δέ interposui; deest aliquid eiusmodi eo loco. Porro κνήστρου δύο πόσιας cod. θ.; — ἑψῆσαι κοτύλην vulg.; sed ἐν κοτύλῃ cod. θ. Littr.; — ἀποχέοντα C.; — κλύσαι (addit ἐν cod. θ.) κοτύλην ὕδατος (ὕδ. omm. codd. nonnulli) ξυμμίξαντα (addunt μέλιτος C. θ. Vatt. Foësii) καί vulg.; textum dedi quemadmodum Littr. In sequentibus ὀλίγον e Calvo dedi, qua de re iam monuit Foës.; dein μετὰ δὲ ταῦτα (τοῦτο C.) vulg., sed ταῦτα omitto cum θ.; — σιτίου idem; — ξὺν οἴνῳ ποσῷ vulg., sed οἴνου J. K.; ego e vulgata ποσῷ sustuli; — τήν pro ὡς cod. θ.; — καί om. Lind., ῥυφείτω cod. θ.

ἢν — ὑστέρας.] εἰ δ' cod. θ., ἢν δέ cett.

σιτίοισι — νῆστις.] χρῆσθαι cod. θ.; πρὸ τοῦ σίτου (σιτίου cod. θ.) κ. μ. τὸ (τόν L. Lind.) σῖτον (τὰ σιτία C. θ.) vulg.; textum dedi, sicuti Littr.; — λοῦσθαι cod. θ.; — παντοίων εἴργεσθαι vulg., sed παντοίων om. C., quem sequor. Cornarius ἐν οἴνῳ κεκρημένῳ, licet mss. in ὄξει κεκρημένῳ conspirent.

ἡ δὲ νοῦσος — ἔχωσι.] ἐκφεύγειν δ' ὀλ. cod. θ.; — μέν pro μή L.

62. ἢν μὴ ἐν — κακίονα.] In vulgata verba ἢν μὴ ἐν γαστρί ἔχωσι ad hoc capitulum referuntur; Lind. ad superius retulit eumque sequitur Littréus. Mihi non faciendum videtur! Sed Foësius desideravit ὑπὸ φλεγμασίης, Lind. scripsit ὑπὸ δὲ φλεγμ. novum caput inchoans: ille voluit iungere ἢν μὴ ἐν γαστρὶ ἔχωσι ὑπὸ φλεγμασίης μητρέων, sed si postrema verba, καθαρθεῖσα δὲ ὑγιὴς γίγνεται, conferas cum fine superioris capituli, ubi de inflammatione uteri sermo fuit et „ἡ δὲ νοῦσος, inquit, θανατώδης," conferas, apparet h. l. sermonem de inflammatione non esse, sed de alia mensium suppressione. Itaque φλεγμασίης μητρέων mihi recentior inscriptio videtur, quae non respondeat argumento capituli, sed falsa sit. Attamen licet in hoc capitulo sermo sit de mensium suppressione et graviditatis specie ex alia causa quam inflammatione, apertum tamen eadem signa pleraque enumerari, quae § 61.; quae causa est. cur totum capitulum a recentiore descriptore e superiore effectum esse putem et pro spurio repudiandum. Itaque omnia haec uncinis intersepsi, neque interpretatus sum Latine. — Videamus iam de contextu! Verba ἢν μὴ ἐν γαστρὶ ἔχωσι quid sibi velint non perspicio satis, nec certo scio num ad inscriptionem sint referenda. Inscriptionem illam φλεγμασίης μη-

θίσταται δὲ οὐ πάνυ· ἡ κοιλίη μεγάλη γίγνεται καὶ οὐ καθαίρεται καὶ [1] δοκέει κυεῖν καὶ πάσχει ὁκόσα [2] περ καὶ [3] αἱ ἐγκύμονες· [4] καὶ ἢν θιγγάνῃς τῆς κοιλίης, κοῦφον τὸ οἴδημα ὡς ἀσκοῦ καὶ ὁκόταν δοκέῃ τόκου ὥρη εἶναι, αἱ μῆτραι ξυμπίπτουσι καὶ τὰ ἐπιμήνια ὀλίγα καὶ κακίονα. Ταύτην φάρμακον χρὴ [5] πιπίσκειν κάτω καὶ προστιθέναι τῶν καθαρτικῶν, καθαρθεῖσα δὲ ὑγιὴς γίγνεται.]

ξγ'. Ἢν φλεγμαίνῃ ἡ μήτρη, ψαύεται· ἢν δέ τι σφακελίζῃ καὶ παλιγκοταίνῃ, πῦρ ἔχει ὀξὺ [6] καὶ μέγα καὶ φρίκη· καὶ σκληρὰ τὰ ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα ἐκπάγλως [7] αἴθεται καὶ δάκνεται καὶ [8] ὀργᾷ, καὶ ἤν τις ἐπαφάσῃ τῷ δακτύλῳ . . . . καὶ αὖτις κάκιον ἴσχει καὶ [9] ὀδάξεται καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγέει καὶ τὸ βρέγμα, καὶ ἀχλὺς καὶ ἱδρὼς [10] περιμετωπίδιος, καὶ τὰ ἄκρα ψύχονται, καὶ τετρεμαίνουσι, καὶ κῶμα ἔχει ἄλλοτε [11] καὶ ἄλλοτε, καὶ ἐσακούειν οὐκ ἐθέλει· οὐδὲ ἡ ὑστέρη ἐνεργεῖ· ἀσιτίη πολλὴ [12] καὶ ὁ στόμαχος οὐ πάμπαν [13] εἰρύεται τὴν τροφὴν [14] οὐδὲ ἡ κοιλίη, καὶ βοᾷ καὶ ἀναΐσσει καὶ ὀδυνᾶται τό τε ἦτρον καὶ τοὺς βουβῶνας καὶ τὰς ἰξύας καὶ [15] παραφάσιας, καὶ ταχὺ θνήσκουσι· ἢν δὲ

63. . . . . at si quid corruptum fuerit et recruduerit, febris acuta et magna horrorque detinet; partes circa pudenda durae sunt, vehementer incenduntur, et mordentur et turgent. Ac si quis immisso digito contrectet, ... rursusque peius habet, et mordetur, caput et sinciput dolore afficitur, caligo et circa frontem sudor adest, extrema perfrigerantur et tremunt, interdum sopor occupat, audire non solet, neque aliquid uterus efficit. Multum est cibi fastidium, neque stomachus, neque ventriculus omnino cibum attrahit, vociferatur, cum impetu prosilit, dolor est ad pubem, inguina, lumbos et occulta muliebris pudendi loca, celeriterque moriuntur. Quodsi dolores vehemen-

[1] οὐ δοκέει. — [2] περ om. — [3] αἱ om. — [4] κἢν. — [5] πιέζειν. — [6] καί om. — [7] αἴσθεται. — [8] ὁρμᾷ. — [9] ἀδάξεται. — [10] μετωπιδαῖος τὰ ἄκρεα ψ. [11] καὶ ἄλλοτε om. — [12] καὶ στόμ. sine ὁ. — [13] εἰρύαται. — [14] καὶ ἡ κ. — [15] παραφύσιας.

τρέων expleverim περὶ φλεγμασίης μητρέων, aut φλεγμασίης μητρέων θεραπείη: ita enim solent librarii, quibus eas debemus. — In sequentibus ἐπηλυγάζονται cod. D.; — ὅταν D. θ.; — ἐμέει Ionice ex θ. Littr.; — ἢν δὲ βεβρώκῃ cod. θ.; — ἔχει vulg.. ἴσχει nonnulli codd. apud Littr., sicuti Voss.; — τότε μὲν — τότε δέ C.; — σκληρή cod. θ.; — γίνεται καὶ (καί omm. C. θ. Lind., Littr.) καθίσταται (καθέζεται Lind.) vulg. Dein: καὶ οὐ (οἱ pro οὐ voluit Foës., dedit Lind., οὐ om. θ.) δοκέει vulg.; cum Littréo sequor θ.; — ὅσα περ, aut solum ὁκόσα aliae sunt librorum lectiones; — κἢν vulg., καὶ ἢν Littr. ex θ.; — ἢν C.; — τὸ οἴδημα γνοίης vulg., sed γνοίης omitto cum C.; — καὶ ὅταν δοκέῃ cod. θ.; — τἀπιμήνια idem; — ὀλίγα [γίνεται] καί Lind.

ταύτην — γίγνεται.] χρή om. C.; — ἢ προστιθέναι τῶν καθαρτηρίων cod. θ.

63. ἢν φλεγμαίνῃ — ἐοφεέτω.] φλεγμαίνηται ceteri, cod. θ. ἢν φλεγμήνωσι αἱ μῆτραι et οὐ ψαύει idem. Calvus legisse videtur ἢν φλεγμαίνουσα ἡ μήτρη ψαύηται. His autem subsidiis solvat mihi aliquis aenigma ἢν φλεγμαίνῃ ἡ μήτρη, ψαύεται, aut quodcumque aliud e codd. lectione extrudi possit! Ego nihil intelligo. Puto lacunosum esse locum; saltem deest significatio eius quod tangi, ψαύεσθαι dictum fuerit. — In sequentibus τις C.; — τε καὶ παλιγκ. cod. θ.; — καὶ πῦρ C. θ.; — ἔχῃ H. — Dein: φρίκη σκληρὴ τὰ ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα vulg., φρίκη σκληρή' τὰ κ. τ. λ. Lind. eumque secutus Littr.; — τά om. cod. θ.: Foësius σκληρὰ τὰ κ. τ. λ. legendum putat, cui ita obsequor ut simul de meo καί adscribam ante σκληρά. Nempe φρίκη σκληρή mirum quid et novum! — Tum τὰ αἰδοῖα (addit χωρία cod. θ.) ἐκπάγλως τε (τε omm. C. K. θ.) αἴσθεται (αἴθεται cod. θ.) vulg.; cum Littréo θ. sequor. Vulgata ὁρμᾷ, cod. θ. Littr. ὀργᾷ. quod cum editore Parisiensi de partium propter humorum affluxum turgescentia intelligo. — In seqq. καὶ εἴ τις ἐπαφήσει τῷ δ., uti vulg. legit, ἢν pro εἰ J. ἐπαφῆσαι C., ἐπαφήσαιτο cod. θ.; equidem in ἐπαφήσει latere puto ἐπαφάσῃ, ita ut ἢν cum J. legam. Sed iam constat lacunam esse post δακτύλῳ; nam quid tactu comperiatur, non docetur. Vidi num forte καί ante ἤν τις esset delendum, ita ut antecedentia καὶ σκληρὰ — ὀργᾷ dicerentur in illa ἐσαφάσι apparere; sed hoc ideo verum esse non potest, quia ista ad externas partes spectant, non ad internas, ad quas τὸ ἐσαφάσσειν refertur. Itaque lacunae signa posui! — In iis, quae sequuntur, αὖτις per ῑ C. θ.; — ἀδάξεται altera librorum est lectio; — μετωπίδιος Lobeckii est emendatio a Littréo recepta vulgati μετωπιδαῖος; — cod. θ. fert περιμετωπίδιος, quod prae Lobeckii emendatione praefero; — καί ante τὰ ἄκρεα, uti legi solet, ex J. Littr.; — καὶ ἄλλοτε ex θ. supplevit Littr.; — Cornarium οὐδ' ὑστέρη

αἱ ὀδύναι καταιγίζωσι, [1] σπόγγοισι θερμοῖσι ἐξ ὕδατος [2] ἢ ἐλαίου ἐκπεπιεσμένοισι πυριῆσαι· καὶ μυελὸν ἐλάφου καὶ χηνὸς ἄλειφα καὶ κηρὸν λευκὸν καὶ ᾠοῦ τὸ πυῤῥὸν ἢ κηρωτὴν πισσηρὴν προστιθέναι ξὺν ῥητίνῃ· καθαίρειν δὲ [3] ὀνείῳ γάλακτι ἢ αἰγείῳ, ἢ ζωμῷ ὄρνιθος· οἶνον δὲ μὴ πίνειν καὶ πτισάνης χυλὸν ῥοφεέτω.

ξδ'. [4] Μητρέων ὀδύνης ἔγχυτον. Ἢν ὀδύνη σπερχνὴ καὶ βίαιος ὄχλος ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐνῇ, ἀνδραφάξιος ἀγρίης καρπὸν καὶ σεῦτλα τρίψας ὁμοῦ λεῖα, χλιήνας ἔγχεον ἐς τὰς μήτρας. — [5] Ὑστερέων ὀδύνης. Οἴνου ὡς ἡδίστου, ἴσον ἴσῳ κεράσας, τρία ἡμίχοα Ἀττικά, μαράθρου ῥίζας καὶ τοῦ καρποῦ τριτημόριον, ῥοδίνου ἐλαίου ἡμικοτύλιον· ἐμβαλεῖν ἐς ἐχῖνον καινὸν καὶ [6] τὸν οἶνον ἐπιχέαι, εἶτα πυριῆσαι. Προστιθέναι δὲ καὶ σκίλλην, ἔστ' ἂν τὸ στόμα μαλθακὸν ᾖ καὶ [7] Φαρκιδῶδες.

ξε'. Καὶ ὅταν ἐν [8] τῇ καθάρσι φλύκταιναι ἀνὰ τὸ στόμα τῆς ὑστέρης [9] ἐκθύσωσι, σάρκα βοὸς [10] ἢ πικερίῳ ἢ χηνείῳ στέατι καὶ ἀνήσῳ [11] χρίσας λείῳ ἐς τὸ αἰδοῖον ἐντιθέναι.

ter irruant, spongiis calidis ex aqua aut oleo expressis fotus adhibendi et medullam cervinam, adipem anserinum, ceram albam et ovi luteum, aut ceratum picatum cum resina in subdititio apponere oportet.

64. Hoc ad uteri dolorem infunditur. Si dolor vehemens et violenta molestia sit in utero, atriplicis agrestis semen et betas simul tritas, laevigatas, tepidas in uterum infundito. — Ad uteri dolorem. Vini suavissimi aequali aqua temperati tres semicongios Atticos, radicem foeniculi et seminis trientem, olei rosacei heminam dimidiam in ollam novam iniicito et vino affuso, postea fotum admoveto. Scillam autem etiam in subdititio apponito, quoad os molle et rugosum fuerit.

65. Et cum in purgatione pustulae circa os uteri eruperint, carnem bubulam butyro aut anserino adipe et aniso laevigato inunctam in pudendum indito.

[1] ὡς σπ. — [2] καί. — [3] οἴνῳ. — [4] μητρέων ὀδ. ἐγχ. om. — [5] ὑ. ὀδ. π. om. — [6] τόν om. — [7] Φορμικῶδες. — [8] τῇ om. — [9] φύσωσι — [10] ἢ ἐπικαιρίῳ χηνίῳ. — [11] τρίψαι λείως τὴν σ. καὶ ἐς.

ἐνεργεῖ legisse adnotat Foës.; — ὁ ante στόμαχος cum Lind. de coniectura adpono; — εἰρύαται vulg., emendavit Foës., quem sequuntur Lind., Littr.; — καὶ ἡ κοιλίη vulg., sed οὐδὲ ἡ κοιλίη ex J. Littréus; — ὀδ. πᾶσα καὶ ἦτρον καὶ βουβ. C. θ., Vatt. Foësii; — καί ante τοὺς βουβ. omm. cdd. nonnulli; J. τούς τε pro καὶ τούς; — καί ante τὰς ἰξύας item om. in nonnullis mss.; — τάς om. θ.; — [τὰς] παραφύσιας Lind. — Littréus vero h. l. dedit παραφάσιας cum cod. D., qua de re monuit dudum Foësius in adn. et in Oecon. ad Galenum in glossario provocans. Porro: τάχα C.; — καταγνῶσιν ὡς σπογγ. vulg., in quibus ὡς omm. θ.; Lind., Littr. et καταγυιῶσιν coniecit Foës., dedit Lind., sed cod. θ. καταιτίζωσι, unde verissime Littr. καταιγίζωσι; — καὶ ἐξ ὕδ. J.; — καὶ ἐλαίου vulg., ἢ ἐλαίου C. θ. Littr.; — πυριᾶν cod. θ.; — καὶ προσθέτοισι μαλθακοῖσι μυελὸν κ. τ. λ. ceteri, sed J. om. καὶ προσθετ., C. καί fert ante μαλθ.; equidem προσθέτοισι μαλθακοῖσι pro ineptissimo emblemate alieno expello; — ἄλειφαρ D.; — κηρωτὴν τὴν πισσ. Q.'; — οἴνῳ ἢ γαλ. αἰγείῳ vulg.; — οἴνῳ (ὀνείῳ cod. θ.) γαλ., ἢ αἰγ. C. θ.; cum Littréo θ. sequor; — μή om. D.; — ῥοφείτω cod. θ.

64. μητρέων — μήτρας.] Inscriptionem om. J., uti V.; — ἢν ἡ ὀδ. C.; — μοῦνον ᾖ ceteri post ὀδύνη, sed illud μοῦνον ridiculum est, ᾖ vero otiosum, si quemadmodum oportet locum expurges: tum ἀχλύς ceteri, quod dudum in ὄχλος mutandum esse sum opinatus, antequam noveram Weigelium idem voluisse; Calvum αἰγίς legisse sibi videri, quia *procella* Latine habet, monet Foës. in adn. — Iam vero vulgo ἐν τῇσι μήτρῃσι ἔνι καὶ οὐκ ἔξεισι τὸ πνεῦμα, ἀλλ' αὐτόθι μένει, κακόν· δεῖ οὖν οὕτως θεραπεύειν κ. τ. λ. Sed in his ἐνῇ et ἐξίῃ et μένῃ; tum δεῖ οὖν οὕτως θεραπεύειν omm. C. θ.; vide porro quam inepte κακόν interponatur. Ego sic censeo καὶ οὐκ ἔξεισι — θεραπεύειν non est nisi recens interpolatio, quam tuto repudiare licet. Tandem χλιήνας τε cett., sed τε omitto cum C. θ.

ὑστερέων — πυριῆσαι.] cf. de nat. mul. § 107.; — ὀδύνας παῦον vulg., sed ὀδύνης sine παῦον C., quem sequor; Littr. ὀδύνης παῦον. — Ceteri οἶνον ὡς ἥδιστον, de meo genitivum dedi; — ἡμιχοέα D.; — τεταρτημόριον legisse Calvum observat Foës. et l. l. de nat. mul. § 107. ita fere legi; — καὶ ῥοδίνου vulgo, sed καί omm. codd. 7. apud Littr.; — ταῦτα ἐμβαλεῖν (ἐμβάλλειν C.) vulg.; equidem ταῦτα abiicio; — τόν ante οἶνον ex θ. Littréus; — πυριᾶσαι cod. θ.

προστιθέναι — Φαρκιδῶδες.] δὲ καί omm. C. θ.; — quod si teneas et locum de nat. mul. l. conferas, paene suspiceris compilatorem illius libri h. l. legisse καὶ τὸν οἶνον ἐπιχέας πυριῆσαι· εἶτα προστιθέναι σκίλλην κ. τ. λ.; — Φυρακιώδες vulgo, Φαρκιδῶδες Gal. Erot.; Foës. voluit Φαργανῶδες, quia εὐρύ legitur l. l. de nat. mul., quod me parum movet. Quod Φυρακιῶδες explicare studet et tamen corruptum esse putat, mirum videtur. Cum Littréo, Erotiani et Galeni lectionem, quam unice veram esse credo, exhibeo.

65. καὶ ὅταν — ἐντιθέναι.] Cf. de nat. mul. § 108., de morb. mull. § 90. ὁ — τῇ cod. θ., Littr., vulgo om.; — τό om. C.; — φύσωσι vulg., φύωσι J., θύωσι cod. θ. Littr.: est autem in θ. correctio recens, itaque malui usitatum compositum ἐκθύσωσι dare. — Post φύσωσι vulgata οὕτω θεραπεύειν, sed hoc omm. C. θ., quos sequor. Dein βοὸς ἢ (ἢ om. Lind.)

ξς'. [Ἢν ἐρυσίπελας ἔχῃ τὰς μήτρας, οἰδέει τοὺς πόδας καὶ τοὺς μαζούς, καὶ τὸ σῶμα ὅλον πόνος κατέχει, καὶ ὀρθόπνοια γίγνεται, καὶ ἀλγέει τοὺς κενεῶνας καὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ τὰ στέρνα καὶ τὴν κεφαλήν· τρόμος τε ἔχει τὰς χεῖρας καὶ ναρκᾷ τοὺς βουβῶνάς τε καὶ τὰς ἰξύας· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν τῇσι ἰγνύῃσι [1] πελίαι γίγνονται καὶ κουφίζει ὀλίγον χρόνον, καὶ ἡ χροιή, μάλιστα δὲ καὶ οἱ μαζοὶ ἀείρονται κατὰ τὴν ὁμοεθνίην· ἀλλὰ γὰρ οὐ πάνυ τι ἀλγέει καὶ πῦρ καὶ ῥῖγος λαμβάνει, καὶ ἐρυθρὸν τὸ πρόσωπον, καὶ δίψα ἰσχυρή, καὶ [2] ἡ φάρυγξ ξηραίνεται. Ταῦτα ἢν ἐγκύμονι περιπέσῃ, θνήσκει καὶ οὐκ ἂν ἐκφύγοι.]

ξζ'. Ἢν ἐρυσίπελας ἐν τῇσι μήτρῃσι γένηται, οἰδήματα γίγνεται [3] βλεννωδέστατα ἀπὸ τῶν ποδῶν ἀρξάμενα [4] ἐς τὰ σκέλεα καὶ

66. [Si erysipelas uterum occupat, pedes et mammae tument et totum corpus dolor occupat; erectae cervicis spiratio oritur et ad laterum inanitates et ventris partem inferiorem et pectus et caput dolor est; tremor manus detinet et stupent inguina et lumbi; nonnumquam vero praeterea livores in poplitibus oriuntur. Et pauco tempore melius habet et corporis superficies, maxime vero mammae tument cognatione quadam; neque enim multum dolet et febris ac rigor prehendit et facies rubet et magna sitis est et guttur resiccatur. Haec si gravidae accidunt, moritur, neque effugere poterit.]

67. Si erysipelas in utero oriatur, tumores maxime pituitosi a pedibus exoriuntur et ad crura et lumbos perveniunt. Quo autem lon-

[1] καὶ πελιδναί. — [2] τὸ ἧπαρ. — [3] πελιωδέστατα. — [4] καὶ ἐς.

πικερίῳ (πικέριον cod. θ.) (ἐπικαιρίῳ L., uti V.) (addunt ἢ Foës. in adn. Lind.) χην.; textum dedi cum Littréo ex Foësii emendatione. Tum ἀννήσῳ τρίψαι λείως τὴν σάρκα καὶ ἐς τὸ αἰδοῖον ἐντιθέναι vulg., sed pro τρίψας cod. θ. Littr. χρίσασα, — τρίψας Lind.; tum λείοις cod. θ. Littr.; post τὴν σάρκα addunt χρίσας Foës. in adn., καὶ χρίσας Lind. — Littréus igitur: ἀννήσῳ χρίσασα λείως τὴν σάρκα ἐς τὸ αἰδοῖον ἐντιθέναι; sed iam vide quid fiat! χρίσασα ineptum, si ἐντιθέναι serves, nam ἐντιθέναι active ad medicum refertur, itaque si hoc serves χρίσας, sin χρίσασα serves, ἐντιθέσθω dandum; — ineptum etiam λείοις, quia solum ad ἀννήσῳ hoc spectare potest. — Quid igitur? in vulgata librarii τρίψαι pro χρίσας scripserunt, λείῳ ut aliis locis in λείως abiit et τὴν σάρκα otiose interpolarunt. Puto quemadmodum locum descripsi vitiis liberatum esse.

66. ἢν ἐρυσίπελας — ξηραίνεται.] ἔχῃ ἐν τῇσι μήτρῃσι C. θ.; — καὶ τὸ σῶμα (ὅλον addit cod. θ.) καὶ πόνος αὐτὴν κατέχει, (C. πόνος μιν λαμβάνει et cod. θ. καὶ πόνος λαμβάνει μιν) vulgo, in quibus latere puto quod exhibui, collatis verbis § sequentis καὶ ὀδύνη παντὸς τοῦ σώματος. In seqq. τ' C., τε om. θ.; tum vulgo: καὶ τὰς χεῖρας νάρκη καὶ τοὺς βουβῶνας καὶ τὰς ἰγνύας τρέμει, sed ναρκᾷ cod. θ., νάρκη vero ex ναρκῇ ortum videtur; τρέμει, pro quo C. τρέμειν, emblema alienum est: scriptum igitur olim fuisse videtur: τρόμος τε ἔχει τὰς χεῖρας καὶ ναρκᾷ τοὺς βουβῶνάς τε καὶ τὰς ἰξύας, non ἰγνύας, quod e sequente ἰγνύῃσι est natum; utrum καὶ τὰ σκέλεα h. l. additum fuerit, nec ne, non facile discernitur. Porro καὶ (καί om. θ.) πελιδναὶ (πολλά pro πελιδναί cod. θ.) γίνονται vulg.; sed illud πολλά cod. θ. ex πέλλα natum puto, quod utut est, πελίαι dare malo quam πελιδναί propter illud πελίαν καλοῦσι apud Greg. Cor. p. 288., cf. adn. ad § seq.; — πολλὸν χρόνον cod. θ.; — ἀλλὰ γὰρ καὶ οὐ C. θ.; — πυρετός iidem; — τὸ πρόσωπον γίνεται vulgo, sed cum θ. omitto γίνεται. — Dein vulgo καὶ τὸ ἧπαρ ξηραίνεται: sed videndus Heringa ad Erot. p. 190. et patet glossam Erotiani et Galeni ἴκταρ huc pertinere. Ad ea, quae Heringa de his monet, observo sine dubio ἧπαρ falsam esse lectionem; — sed ἴκταρ item parum fidum. Significationem τὸ τῆς γυναικὸς αἰδοῖον, quam Galenus ei voci tribuit, mihi videtur ad commenta pertinere, qualia plura Pergamenus expromit et quorum alterum exemplum, si velis, vid. quod p. 226. supra de κρότωνας annotavimus; Heringa vellet Galenus exemplis firmasset eam interpretationem; sed non potuit hic commentum suum vanum exemplis munire; restat ut ἴκταρ solito suo significatu pro ἐγγύς hic ponatur, sed quare tum τὸ ἴκταρ, non τὰ ἴκταρ ponitur? et praeterea desidero quod brevi antecedere deberet, nempe aliquid ad quod illud ἴκταρ spectaret. Itaque parum fidum ἴκταρ. Quod iam ad ἴκμαρ Ischomachi attinet, quod in Hesychio adnotatur; neque huic voci h. l. ab interprete vetere excogitatae, et apud Hesychium sine exemplis memoratae fidem tribuo. — At plura sunt; § 67. recentior est ἐπιδιασκεύασις huius: quid ibi respondet verbis nostris καὶ τὸ ἧπαρ (seu ἴκταρ) ξηραίνεται? Nempe hoc: καὶ ὁ φάρυγξ αὖος καὶ ἡ γλῶσσα τρηχεῖα! Notum autem frequentius ἡ φάρυγξ quam ὁ φάρυγξ legi! Itaque puto scriptum fuisse ἡ φάρυγξ, evanida vero scriptura e primis literis nominis cum articulo i. e. ex ΗΦΑΡ natum esse ΗΠΑΡ in aliis mss. veteribus, in aliis ΙΚΤΑΡ et articulum τό praemissum esse. Ergo ἡ φάρυγξ scripsi!

ταῦτα — διαφυγεῖν.] καὶ οὐκ ἂν ἐκφύγῃ C. θ., nisi quod θ. rectius ἐκφύγοι. Vulgo καὶ οὐκ ἂν δυνήσεται ἐκφυγεῖν. Ceterum hoc capitulum uncinis intersepsi, quum sequens alia sit editio, ut ita dicam, huius: hoc autem recentiori loco in § 67. fundamento fuisse videtur et ad antiquius aliquod scriptum referendum, e quo totus liber de morbis mull. II. sit compositus.

67. ἢν ἐρυσίπελας — ὀσφύν.] cf. de nat. mul. § 12.; — γίνεται J. θ., γένηται om. Ald.; — πλεννωδέστατα cod. θ. Littr., vulgatam e V. notavi; de meo per β scribere malui; — τοῖν σκελοῖν C.; — vulgo καὶ ἐς τὰ σκ., sed καί omm. C. θ.; — tum ἐς τὰ σκέλεα πάντα cett., unde factum, ut Corn. in K. κοῖλα pro σκέλεα notaret, sed πάντα emblema alienum est, quod docet locus e lib. de nat. mul.

ἐς τὴν ὀσφύν. Ὅσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος πλείων γένηται, καὶ ὁ θώρηξ ἐπαΐει καὶ οἰδίσκεται καὶ περιψύχεται πᾶσα καὶ πῦρ ἔχει μέγα, καὶ ῥῖγος ἐπιλαμβάνει καὶ πνεῦμα πυκνὸν καὶ λιποθυμίη καὶ ἀσθένεια καὶ ὀδύνη παντὸς τοῦ σώματος· δυσθυμέει τε καὶ [1]αἰολᾶται τῇ γνώμῃ καὶ τὸ πάθος ἀνέρχεται ἐκ τῆς κάτω κοιλίης ἐς τὰς ἰξύας καὶ ἐς τὰ νῶτα καὶ [2]τὰ ὑποχόνδρια καὶ τὰ στέρνα καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν στόμαχον καὶ δοκέει θανεῖσθαι· ὁκόταν δὲ λύηται ἡ ὀδύνη, νάρκη ἴσχει τὰς ἰξύας καὶ τοὺς βουβῶνας καὶ τὰ σκέλεα καὶ ἐν τῇσι ἰγνύῃσι πέλια γίγνεται καὶ ὀλίγον χρόνον δοκέει ῥάων εἶναι· ἔπειτα αὖτις πονέεται καὶ ὁ χρὼς φλυκταινέων καταπίμπλαται καὶ τὸ πρόσωπον ἐρυθήματα· [3]λάζεται προφανέα καὶ δηλεόμενα καὶ ὁ φάρυγξ αὖος καὶ ἡ γλῶσσα τρηχεῖα. Αὕτη ἡ νοῦσος ἐγκύμονα κτείνει. Ἢν δὲ μή, ὄνου γάλα πιπίσκειν καὶ καθαίρειν· ἢν δὲ μὴ λύηται ὧδε, ψύχειν τὴν κοιλίην μαλθακοῖσι ψύγμασι καὶ προσθέτοισι μὴ περισκελέσι καὶ καθῆραι κούφοισι κατ' ὀλίγον καὶ ἐμέειν· ἀγαθὸν δὲ ἀκτῆς φύλλα λαμβάνειν ἑφθὰ ξυν ὀριγάνῳ ἢ θύμῳ ἢ πηγάνῳ· ἢν δὲ τὸ πῦρ [4]μεθίῃ, καὶ οἶνον καὶ σιτία διδόναι γλυκέα. [5]Παῦραι δὲ ὑγιάζονται.

gius tempus processerit, etiam thorax affectionem sentit, et intumescit et perfrigeratur tota; febris magna detinet, rigor, densaque spiratio invadit, animi deliquium, imbecillitas, totius corporis dolor, animum despondet et mens vacillat. Affectio ex inferiore ventre sursum fertur ad lumbos, dorsum, praecordia, pectus, cervicem, caput, stomachum, et mori videtur. Cum vero dolor solutus fuerit, torpor lumbos, inguina et crura occupat, livores in poplitibus oriuntur et parvo tempore melius habere videtur; deinde rursus affligitur, corpus pustulis impletur, faciem apparentes et noxii rubores invadunt, fauces resiccantur et lingua exasperatur. Hic morbus praegnantem interficit. Alioqui lac asininum propinare purgareque oportet. Si vero neque sic solvatur, ventrem mollibus medicamentis refrigerato et subdititiis minime gravibus et levibus paulatim purgato et vomitum cieto. Confert autem sambuci folia cocta cum origano, aut thymo, aut ruta sumere; si vero febris dimiserit, etiam vinum et cibos dulces exhibere. Paucae tamen sanantur.

ξη'. Ἢν ὕδερος γένηται ἐν τῇσι μήτρῃσι, τὰ ἐπιμήνια χωρέει ἐλάσσονα καὶ ὑδατώδεα

68. Si hydrops in utero ortus fuerit, menses fluunt pauciores et potius aquosi nec valde

[1] ἑωλᾶται. — [2] τὰ ὑπὸ τὰ ὑποχ. — [3] λάζηται. — [4] μεθίηται. — [5] πλὴν οὐκ ἀλλὰ παῦραι θεραπεύονται.

ὅσῳ — τρηχεῖα.] πλείω C.; — πλείω γίνηται cod. θ.; — πυκινόν D.; — ἑωλᾶται nonnulli codd., ἑολαται cod. θ.; — exponunt verbum Gal. et Erot. in Gloss.; — γνώμην C. pro τῇ γνώμῃ; — καὶ ἐς τὰ ἄνω ὑπὸ τὰ ὑποχ. cod. θ., sed C. addit ὑπὸ τά ante ὑποχ.; — κατά pro καί ante τὸν τραχ. J.; — καὶ τὴν κεφ. καὶ τὸν στόμ. om. θ.; — ὅταν idem; — ἴσχει idem; ἔχει vulg.; τὰς ἰξύας h. l. legitur, sed § 12. de nat. mul. τὰς χεῖρας, quod fert etiam vulg. lect. § antecedentis in hoc libro, quam tamen emendavimus. — Dein haec advertunt: τὰ ἐν τῇσι ἰγνύῃσι πελιδνὰ γίνονται fert cod. θ. pro ἐν τῇσι ἰγνύῃσι πέλια γίνεται. unde τά in vulgatam invexit Littr.; sed τά additamentum arbitrarium est librarii, et πελία h. l. scriptum fuit, quemadmodum superiore § πελιδναί, quod firmat, puto, quodammodo meam coniecturam ibi πελίαι olim fuisse datum; hic enim codicis θ. librarius item formam recentiorem πελιδνά invexit. Porro δοκέει om. θ.; — αὖτις per τ̅ C. θ.; — φλυκταινέων Ionice ex θ. Littréus; — ἀναπίμπλαται J.; — λάζεται Parr. 3.; — καί ante ἡ γλῶσσα J., Lind., Littr.; ἡ omm. C. θ.

αὕτη — κτείνει.] εἰ ἐγκ. σχοίη, κτείνει vulg., sed εἰ et σχοίη omm. C. θ., quos sequor.

ἢν δὲ μή — ὑγιάζονται.] ἢν δὲ μὴ κύῃ C. θ., κύει H. al. m. Cf. locum e libro de nat. mul.; — post μή vulgo ἰητρικὴν (ἰητρείην codd. nonnulli, Littr.) χρὴ προσάγειν, quae verba prorsus otiosa interpolationem referunt, quam tuto repudiabis. — Dein ἐν μαλθακοῖσι vulgo, sed recte ἐν omm. Ald. C. θ.; — ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον cett., ἐκ τοῦ delendum; — μεθίηται vulg., μεθείη cod. θ., unde μεθίῃ Littr.; — γλυκέα πλὴν οὖν ἀλλὰ παῦραι θεραπεύονται vulg., e qua πλὴν οὖν om. Lind.; — γλυκέα παῦραι δὲ ἰητρεύονται (ὑγιαίνονται cod. θ.) C. θ., unde Littr. παῦραι δὲ ὑγιαίνονται. pro quo ὑγιάζονται repono.

68. ἢν — ἴσχει.] Vulgo ὕδερος δέ (δέ omm. L. Voss.) γίνεται ἐν τῇσι μήτρῃσι; — Lind.: ἢν δὲ ὕδερος γένηται; — cod. θ. ἐνγίνεται. De meo locum ad solitam lectionis formam in his libris redegi, fere quemadmodum Lind., cf. de nat. mul. § 2. — Dein τἀπιμήνια cod. θ.; — χωρέει ἀσώδεα vulgo, ἀσώδη mss. nonnulla; interpretes ψαμμώδεα legisse, Calvum etiam βορβορώδεα καὶ πλείονα addidisse scribit Foësius; — ἰσατώδεα cod. θ., nempe librarius sensit

καὶ οὐ πάνυ αἱματώδεα, οἰδέει ἡ ὑστέρη καὶ ὅσα ἄγχιστα καὶ [1] οὐ κυΐσκεται, ἔπειτα πνίγεται· καὶ οἱ μαζοὶ ῥέουσι καὶ ἡ νείαιρα γαστὴρ σκληρή ἐστι καὶ οἰδέει καὶ πᾶς ὁ ἀμφιπέριξ χῶρος καὶ ἀλγέει, [2] ἤν τις ψαύσῃ, καὶ πυρετός τε καὶ βρυγμὸς ἴσχει καὶ ὀδύνη σπερχνὴ ἐς τοὺς κενεῶνας καὶ ἐς τὰς ἰξύας καὶ ἐξονειροῖ καὶ κάκιον ἴσχει. Ταύτην λούειν δεῖ θερμῷ καὶ χλιαίνειν, φάρμακον [3] δὲ πιπίσκειν καὶ πυριᾶν [4] βληχρῆσι πυρίησι· καὶ κυκλαμίνου τριώβολον ἐν ὀθονίῳ προστιθέσθω ἀποδήσασα [5] καὶ κυπαρίσσου χυλὸν βρέχειν ἐν ὕδατι καὶ κανθαρίδας τρίβουσα προστιθέσθω ὀλίγον χρόνον καὶ διὰ πλείονος ἐνεργεῖ. [6] Πρόσθετα ἄλλα. Κύμινον ὅσον χήμη, ἀσταφὶς λευκή, κνίδης καρπός, [7] ἄρου ῥίζα, τούτων ὃ βούλει ἐπιεικέως προστιθέναι καὶ [8] ἀφαιρέειν· καὶ ἐκκλυζέσθω τὰ αἰδοῖα καὶ ξυγκοιμάσθω· [9] καὶ ἢν διενέγκῃ τὸ ἔμβρυον, ἐκκαθαίρεται πᾶσα καὶ ὑγιὴς γίγνεται.

cruenti; uterus tumet et partes, quae in propinquo sunt, neque praegnans est; dein suffocatur; e mammis liquor fluit et imus venter durus est, cumque eo totus circumambiens locus intumescit, doletque si quis attigerit; febris et dentium stridor detinet, dolorque vehemens lateris inanitates et lumbos occupat, in somnis semen effundit et peius habet. Hanc calida lavare et tepefactoria ei admovere oportet; medicamentum autem potui exhibere et lenibus fovere. Cyclamini obolos tres in linteo deligatos in subdititio apponat et cupressi aqua macerati succum et cantharidas tritas modico tempore supponat, id autem per multum tempus efficax est. — Alia subdititia. Cumini chemae mensura, uva passa alba, urticae semen, ari radix, — horum quod lubet subdito, quoad sufficiat, et detrahito; tum ipsa sibi colluat pudenda et cum viro condormiat. Quodsi foetum maturum perferat, tota expurgatur et sana redditur.

ξθ'. [Ὑδέρου μητρέων. Ὕφαιμόν τι ῥέει ἰχωροειδὲς, καὶ καθαίρεται καὶ δάκνει σφόδρα καὶ ἑλκοῖ ὥσπερ ἅλμη τὰ αἰδοῖα καὶ τὰ

69. *Locus insiticius, corruptus. cf. adnn.*

[1] οὐ om. — [2] ἤν τις αὐτὴν ψαύσεις. — [3] καὶ πιπ. — [4] βληχροῖσι καί. — [5] καί om. — [6] πρόσθετον κυμινον ὅ om.; pergit σον relicto spatio vacuo. — [7] ὥρουρα. — [8] ἐκκαθήρῃς κλύζεσθαι καὶ ἀφαιρέειν. — [9] ἅμα καί.

ἀσώδεα vitiosum esse et emendare studuit; potius tamen ἀσώδεα ex ἐλάσσονα natum puto, quod repono, cf. locos alios de hydrope uteri, v. c. § 35. de nat. mul.; — καὶ ὑδατώδεα om. θ.; — καί ante οὐ πάνυ om. C. — Tum καὶ ἡ ὑστέρη vulgo, sed καί omitto cum C. θ.; — οἱ pro ἡ Ald.; — vulgo καὶ φλέβες καὶ ὅσα ἄγχιστα, in quibus saltem αἱ φλέβες requiris; — tum καί ante ὅσα om. θ., καὶ ὅσα om. C.; mihi vero καὶ φλέβες insiticium visum est: quid enim? vultne uteri venas? quid opus fuit earum separatim mentionem facere? Corporis venas? at quomodo tum sequitur καὶ τὰ ἄγχιστα? Quin quomodocumque hanc rem sumis, prope cohaerent inter se ἡ ὑστέρη καὶ ὅσα ἄγχιστα, neque alia re intermedia qualicumque se divelli patiuntur! καὶ οὐ κυΐσκεται om. K.; — οὐ ante κυΐσκεται om. vulg., ex θ. dedit Littr.; — καί ante οἱ μαζοί vulgo abest, Lind., Littr., multi codd. habent; — ἢν (εἰ C., ἤ cod. θ.) τις (τι D.) αὐτὴν (αὐτῆς mss. alia sex, αὐτήν omm. C. θ.) ψ. vulg.; textum dedi, sicuti Littr., nisi quod hic εἰ — ψαύσεις dedit. Tum vulgo καί ante πυρετός abest, sed καὶ πυρετὸς καὶ βρ. C. θ.

ταύτην — ἐνεργεῖ.] ταύτην omm. C. θ.; — δὴ θερμῷ vulg., δὲ θερμῷ C. θ.; — δεῖ θερμῷ D. I. J. K. L. Lind., Littr.; — πυριῆν βληχροῖσι (βληχρῆσι edd. antt., mss. 4.) καί vulgo; cum Littréo sequor θ., nisi quod ille vulgatum πυριῆν servavit. — Porro ἀποδήσασα — προστιθέναι om. J.; — vulgo τρίβουσα προστιθέναι, sed cod. θ. ἐντιθέσθω et προστιθέσθω mss. septem, Lind., recte!

πρόσθετα — προστιθέναι.] Πρόσθετον. κύμινον, ὅσον χήμη, ἀσταφὶς λευκή. Ἄλλο· κνίδης καρπὸς — προστιθέναι Littréus. Ad quae haec adnotatur apud eum lectionis varietas: ἄλλο εἰς ὕδερον pro πρόσθετον — χήμη D.; — πρόσθετον ἄλλο ἐς ὕδερον· κύμινον, ἀσταφὶς λευκή, κνίδης καρπός Lind. — In L. spatium vacuum et tum σον χύμην ἀσταφὶς λευκὴ κνίδης καρπός κ. τ. λ. Foës. in adn., cf. lect. Voss.; — ὅσον χήμην κύμινον (κύμινον omm. codd. 5.) vulg.; — κύμινον ὅσον χήμη. σταφιολευκῆ cod. θ.; — tum ἄλλο ὁμοίως codd. 4.; — ἄλλο omm. D. G. Voss. — Ego πρόσθετον inscriptionis et ἄλλο, quod in medio loco fere legitur, coniunxi et in plur. numerum mutavi, quia non omnia ista simul unum πρόσθετον facere debent, sed plura.

καὶ ἀφαιρέειν — γίγνεται.] ἐπειδὰν ἐκκαθάρῃς κλυζέσθω καὶ ἀφαιρέειν καὶ ἐγκλύζειν vulg.; sed δέ post ἐπειδάν cod. θ. Littr.; — καθήρῃς iidem; — κλυζέσθω om. C., κλύζειν cod. θ.; — in iis autem, quae sequuntur, συγκοιμᾶσθαι cod. θ.; — ἅμα καί vulg., sed ἅμα omm. θ. Littr.; — tum πᾶσα — καθαίρεται om. C. Ex his quidem varia elicias; ego ἐπειδὰν δὲ καθήρῃς, quod Littréus ante καὶ ἀφαιρέειν habet, eieci; nam ἐπιεικέως προστιθέναι significat ἱκανῶς i. e. ἕως ἂν ἱκανῶς καθήρῃς; itaque otiosum est quod repudio. Fortasse post ξυγκοιμάσθω adscriptum fuit τῷ ἀνδρί, sed incertum hoc; potest subaudiri.

69. ὑδέρου — ῥέουσι.] ἄλλο ὁμοίως (ἄλλο omm. codd. plures Parr. et θ.) (ὁμοίως om. D.) ὑδέρου (ἄλλος ὅμοιος ὕδερος Foës. in adn., Lind.) vulgata; — τι om. θ.; — ὡς

πέριξ καὶ ὅκου ἂν ἐπιστάξῃ, ἑλκοῖ καὶ ἡ χροιὴ ἰκτερώδης· τὰ δὲ ἄλλα καθαίρεται πλῆθος, ὥσπερ ἐν τοῖσι ἄλλοισι ῥόοισι. Ἡ δὲ νοῦσος βληχροτέρη τε καὶ ἄλλως θανατώδης γίγνεται, ἢν [1] ἐξελκωθῶσι αἱ μῆτραι. Ταύτην θεραπεύειν ὡς τὴν ὑπὸ λευκοῦ ῥόου ἐχομένην καὶ γάλα ὄνειον πιπίσκειν καὶ ἰσχναίνειν καὶ ἦσθαι φαρμάκοισι τοῖσι προειρημένοισι. — [2] Ὑδέρου ἔκλεικτα. Ἢν ὕδωρ ἐκ τῶν μητρέων ῥέῃ, θεῖον, χηνὸς ἄλειφα, λείχειν.]

ο'. Ἢν ἄνεμος ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐνῇ, φῦσα ἔξεισι καὶ τρύζει καὶ οἰδέει πᾶσα, καὶ πῦρ ἔχει καὶ [3] καῦμα πρὸς τοῖσδεσι καὶ ἀναΐσσει σφόδρα ὑπὸ τῆς ὀδύνης καὶ τὸν ἄνδρα οὐ προσίεται, καὶ σφόδρα ἄχθεται τὴν εὐνὴν καὶ ὀρθοῦσθαι ἀδυνατέει, καὶ ὡς βαρέα [4] ἔγκειται ἐν τῇσι μήτρῃσι καὶ κεφαλὴν ἀλγέει καὶ ἀλύει καὶ ἄναυδός ἐστι· ἢν δὲ ἡ ὀδύνη προστῇ, βοᾷ τε καὶ ἀλγέει πάντα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τὸ [5] ἐπίσειον καὶ τὴν ἕδρην καὶ τὸ οὖρον [6] ἴσχεται καὶ ἡ κοιλίη· καὶ πνίγεται καὶ θανεῖν ἐρᾶται καὶ τὸ ὑποχόνδριον τιταίνεται καὶ ὁ στόμαχος δάκνεται καὶ [7] τὸ στόμα πικρὸν καὶ ἐμέει ὀξέα καὶ ἄκρητα καὶ ἐρεύγεται θαμινὰ καὶ ῥαΐζει· [8] ἢν δὲ μή, ἀνοιδίσκεται καὶ ἢν ἐπα-

70. Si ventus intra uterum fuerit, flatus exit cum stridore, tota intumescit, et febris ardorque praeterea detinet, prae dolore vehementi impetu fertur, neque viri congressum admittit et coitum valde aversatur, neque se erigere potest, ac velut pondus quoddam utero inesse videtur, caput dolet, anxia et voce defecta est. Quodsi dolor urgeat, vociferatur, omniaque dolor occupat, et lumbos et pubem et sedem, lotium supprimitur, venter suffocatur, mori exoptat, praecordia contenduntur, stomachus mordetur, os amarescit, acida et sincera vomitione reiicit, frequenter eructat et melius habet; sin minus, intumescit et, si contrectaris, et renititur et dolet. Uterum igitur aqua mulsa, aceto mulso,

[1] ἐξέλθωσι. — [2] ὑδέρου ἔκλεικτα om. — [3] καῦμα πρὸς τοῖσδε ἀΐσσει σφόδρα. — [4] κέαται. — [5] ἐπίσχιον. — [6] εἴργεται καὶ στόμαχος omissis intermediis. — [7] τὸ στόμα. — [8] ἢν ἐπαφήσῃ καὶ ἀντιτυπέῃ omissis intermediis.

C.; — ἐπιστάζῃ C.; — ἰκτεροειδής cdd. 7., Lind.; — τὰ δ' ἄλλα cod. θ.; — ὡς ἐν τοῖσι C. θ.

ἡ δὲ νοῦσος — μῆτραι.] ἢν — μῆτραι om. pr. m. in D., sed rest. alia; — ἐξελκεωθῶσιν C.; — ἐξελκωθέωσιν Lind., ἐξελκωθῶσιν cod. θ., Vatt. Foësii; Littr., vulgatam e V. notavi. — Littr. interpunctionem emendavit: vulgo ante ἢν ἐξελκ. puncto distinguebatur.

ταύτην — προειρημένοισι.] λευκοῦ post ἐχομένην K.; — ἧσθαι cod. θ.

ὑδέρου — λείχειν.] ὑδέρου ἑλκτικά Calvus, qui pro λείχειν infra legit τρίβειν et προστιθέναι addit, adnotante Foësio, — ὑδ. ἐκλ. om. I.; — ἐλλεικτόν cod. θ.; — ἄλειφαρ D.; — ἄλιφα λειχθῇ cod. θ.

Descripsi iam loci textum, quemadmodum Littréus, sed dicam tandem, quid de singulis eius partibus et universo sentiam. Primum inscriptio incongrua est; nam in descriptionis reliquiis, quae sequuntur, non de hydrope uteri sermo est, sed de fluore uterino cum ulceribus, vide § 14. supra et similitudinem animadvertes. In ipso textu capituli habemus locos laceros antiquiores interpolatione conglutinatos et his tandem subiungitur formula, quae ad cuius morbi uteri therapeiam describatur, prorsus incertum. Ad singula ut veniam καὶ καθαίρεται absurdo modo interponitur; verba τὰ δὲ ἄλλα — ῥόοισι item absurda in rerum nexu et recentiora. Locum extra nexum cum iis, cum quibus olim cohaesit, proponi ostendunt verba καὶ ἦσθαι φαρμάκοισι τοῖσι προειρημένοισι. Inscriptio formulae in fine loci melius certe habebit, si cum θ. legas ἔκλεικτον, quam si plurale ἔκλεικτα serves. — Summatim relicta in hoc capitulo habemus fragmenta antiquiora utcumque consuta et me iudice insiticia, ad librum hunc minime pertinentia, quare uncinis intersepsi.

70. ἢν ἄνεμος — ἀλγέει.] φυσᾶν cod. θ.; — ἕξει C.; — οἰδέει πουλύ Vatt. Foësii; — pro καῦμα C. θ. Vatt. Foësii, Littr. κάματος; — post καῦμα vulgo πρὸς τοῖσι, cod. θ. πρὸς τοίσδεσσι; — καί ante ἀναΐσσει ex J. Littr., vulgo om.; — vulgatum ἀΐσσει om. θ., ego de meo ἀναΐσσει dedi; — σφόδρα omm. C. θ.; — καί ante σφόδρα omm. C. θ.; — ἄχθ. σφ. cod. C., ἄχθεται σφοδροτάτην αὐτήν cod. θ.; — ἄχθεται τὴν εὐνήν ex h. l. Gal. in gloss. exponit ἄχθεται τὴν συνουσίαν; adnotavit iam Foës.; — ἀδυνατεῖ ὀρθ. C. θ., sed θ. ἀδυνατέει Ionice praebuit Littréo; — κέαται vulg., ἔγκειται cod. θ., Littr., sed vulgo μιν κέαται, in quo μιν ponitur pro αὐτῇ, quod facit ut repudiem; — ἡ ante ὀδύνη om. C.; — πάντα — πνίγεται om. K.; — articulum ante ἰξύας, ἐπίσειον, ὑποχόνδριον, στόμαχος de meo adscripsi; — ἐπείσιον cod. θ., ἐπίσιον J., ἐπίσειον Littr., ἐπ' ἰσχίον Vatt. Foësii; — ἴσχεται Littr. ex C. θ., vulgatam e V. notavi; — καί ante πνίγεται Littr. ex Parr. 5. et θ.; — καί ante ὑποχόνδριον

φάσῃ, ἀντιτυπέει καὶ [1]ἀλγέει. Κλύζειν [2]οὖν χρὴ τὴν μήτρην μελικρήτῳ καὶ ὀξυμέλιτι καὶ ἐλαίῳ· ἢ [3]κύμινον τριπτὸν, ἢ ἄνησον καὶ λίνου πέταλα τρίβειν καὶ ὄρνιθος ἀπόπατον ξὺν ᾠοῖς, καὶ ἐν ὕδατι ἐνιέναι· προσθέτοισι δὲ οἷς ἂν ἐγὼ γράψω καὶ πόμασι χρεέσθω· καθίννυσθαι δὲ ἐν ἐλαίῳ θερμῷ καὶ ἀρώματα ἐμβάλλειν, σχοίνου ἄνθος, ... ἢ ἐν ὕδατι δάφνης, ἢ θαλάσσῃ· ἄριστον δὲ καθαίρειν κλυσμοῖσι μαλθακοῖσι τὴν κοιλίην· ἢ βάλανον προστιθέναι, ὡς νηπίῳ κοιλίη λύεται, εἴριον ἄπλυτον ξὺν μέλιτι· [4]ἢν δὲ γεραιτέρη ᾖ, κρόμμυον ἐμβάπτειν ἐς ἔλαιον, ἢ ἐς μέλι καὶ προστιθέναι, ἢ ταύρου χολὴν, ἢ νίτρον ξὺν μέλιτι, ἢ ῥοιῆς ὀξείης πυρῆνα ξὺν μέλιτι καὶ ἀλήτῳ κριθίνῳ.

et oleo colluere oportet; aut cuminum tritum aut anisum et lini folia trita et gallinarum stercus cum ovis ex aqua infundere. Subdititiis autem et potionibus, quas describam, utitor. Insidendum autem in oleo calido iniectis aromatis, iunci odorati flore . . . . aut in lauri decocto, aut aqua marina, optimum autem mollibus collutionibus ventrem purgare, aut glandem ex lana illota cum melle supponere, velut infanti venter solvitur. Quodsi adultior fuerit, cepam oleo aut melli intinctam supponito, aut tauri fel, aut nitrum cum melle, aut mali punici acidi nucleum, melle et hordeacea farina ammixta.

οα'. [5]Εἰ δὲ μύλη ἐμφύεται ὑπὸ πάχεος γονῆς ἐνεχομένης, θύμβραν λειήνας ἐν ὄξεϊ καὶ ὕδατι, δίδου πίνειν ἔνυγρον, ἢ ὑοσκυάμου τὸν καρπὸν λεῖον καὶ κλύζειν ἅλμῃ καὶ ὀπῷ καὶ ὄξεϊ, ἢν δέῃ, ξὺν ὕδατι, — κράτιστον [6]δὲ μελίκρητον ἐνιέναι ξὺν ὕδατι φακῶν, ἢ ὀρόβων, ἢ ἴου ἄνθεος. Ἢν δὲ καθαρθῇ οἷα τὰ πυριφλεγέθεα, μυρσίνην ἕψειν καὶ διανίζεσθαι, καὶ σμύρναν καὶ νέτωπον ἐν εἰρίῳ προστίθεσθαι.

71. Si mola ex crassa genitura intus adhaerescente generatur, satureiam ex aceto et aqua tenuiter tritam, liquidam potui exhibeto, aut hyoscyami semen laevigatum et muria, laseris succo ex aceto colluito, aut si opus sit, ex aqua. Optimum autem aquam mulsam et lentium, aut ervi, aut violae floris decocto immittere. Si vero qualia igne perustis purgata fuerit, myrtum decoquito ac perluito et myrrham et netopum in vellere subter apponito.

οβ'. Ἢν ἄνεμος ἐνῇ ἐν τῇσι μήτρῃσι, δάκνει καὶ τῇδε καὶ τῇδε διεξιὼν πῦρ ποιέει καὶ οἰδέει καύματι καὶ [7]ὀδυνᾶται καὶ τὸν

72. Si ventus in utero fuerit, mordet et huc illuc penetrans calorem igneum excitat, ex ardore intumescit, dolet, viri congressum respuit,

[1] ἀλγέη. — [2] οὖν om. — [3] Κύμινον τε τρ. — [4] ἢν δὲ — μέλιτι om. — [5] ἢ δὲ μ. ἐ. — [6] δέ om. — [7] ὀδυνᾷ (sic).

om. C.; — δάκνεται μέγα C. θ. Vatt. Foësii; — καὶ τὸ (τό omm. C. θ. Littr.) στ. vulg.; — ἐμ. χολὴν ὀξεῖα καί C.; χολὴν ὀξέα Vatt. Foësii; — ἐμ. χολώδεα ὀξέα ἄκρητα cod. θ.; — ἢν δὲ μὴ, ἀνοιδ. om. L.; — ἀνοιδίσκηται Parr. aliquot, Q.; — ἐπαφήσῃ cett., ἐπαφάσῃ de meo; — καὶ ἀντιτυπ. vulg., sed καί omm. C. θ. Littr.

κλύζειν — κριθίνῳ.] οὖν omm. Parr. 6. θ.; — ἢ ante κύμινον de meo; — κύμινόν τε vulg., τε omm. C. θ. Littr.; — ἀπόπατον vulgo, πάτον Parr. 6. K. θ. Littr., non video cur vulgato praeferam; — Foës. ad h. l. adnotat Cornarium ὄρνιθος στέαρ legisse h. l. et „statim paulo post;" Calvum omisisse dictionem et λίνου et ἀμπέλου πέταλα legisse; — ἐν ante ὕδατι omm. J. θ.; fueritne olim scriptum καὶ ὕδατι διεῖναι καὶ ἐνιέναι? — χρῶ cod. θ.; — χρέο Parr. 7. K.; — καθίννυσθαι J. θ. Ald., Lind., Littr., καθίγνυσθαι vulg. Post σχοίνου ἄνθος posui lacunae signa, nam ἀρώματα plurali numero effertur et unum tamen enumerat σχοίνου ἄνθος, itaque perierunt aliorum aromatum nomina. Vulgo θαλάσσης, sed sine dubio θαλάσσῃ legendum est. Porro ἠπίως pro νηπίῳ D. Q.' Lind.; — ἢν δὲ γεραιτ. — μέλιτι omm. Parr. 7. K.; — εἰ δὲ γερ. — εἴη Q.' Lind.; — γεραίτερον vulg., γεραιτέρη H. θ. Littr.; — ἐμβάπτειν ex θ. solo supplevit Littr.; — νίτρον om. θ.; — χοίνικα vulg., πυρῆνα Corn., Foës., Lind.; mihi quoque Cornario et Foësio obsequendum videtur.

71. εἰ — ἄνθεος.] ἢν δὲ μ. ἐνφύηται cod. θ.; — παχέος C. J.; — λιήνας C., λίην i. e. λείην cod. θ.; — τοῦτο δίδου πίνειν vulg., δίδου omm. C. θ., sed hoc retinendum, τοῦτο abiiciendum est; — ἔνυδρον D.; — ξὺν ὕδατι om. Lind.; — κράτιστον δέ cod. θ., δέ om. vulg.; — ἄνθος cod. θ.

ἢν δὲ — προστίθεσθαι.] σμύρναν [τε] καί Lind.; — equidem καί ante σμύρναν de meo adscripsi; — σὺν εἰρίῳ vulg., σύν om. C.; — ἐν εἰρίῳ cod. θ., Littréus.

72. ἢν ἄνεμος — ἰθύνεσθαι.] ἢν ᾖ cod. θ.; — ἢν δέ K.; — vulgo καὶ δάκνῃ καὶ τῇδε διεξιὼν πῦρ ποιέει, sed Parr. 5. δάκνει et cod. θ.: καὶ τῇδε καὶ τῇδε διεξιών, unde Littr.: καὶ δάκνῃ, τῇδε καὶ τῇδε δ. π. ποιέει. Mihi καί ante δάκνῃ tollendum et verbum hoc ad apodosin referendum videtur, quo facto καί ante prius τῇσι est servandum. Tum ὀδυνᾷ vulg., ὀδύνῃ C. θ., unde ὀδυνῇ Littr., sed ὀδυνᾶται J., quod

ἄνδρα ἀπαναίνεται καὶ ἄχθεται σφόδρα τῇ ξυνουσίῃ καὶ τείνεται καὶ οἰδέει τὸ ἦτρον καὶ οὐ δύναται ἰθύνεσθαι. Ὅταν οὕτως εὕρῃς, γνῶθι ὅτι ἄνεμος καὶ γονὴ [1] ἔνι ἐν τῇσι μήτρῃσι καὶ ἡ γυνὴ διὰ τοῦτ' οὖν κάμνει. Λαβὼν μέλι, κηρὸν καὶ λίνου πέταλα, τρίψας λεῖα [2] καὶ ὄρνιθος στέαρ ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ, χλιήνας ἔγχεον ἐς τὰς μήτρας κλυστῆρι· πινέτω δὲ λίνου πέταλα· ἢ τὸν καρπὸν τρῖψαι καὶ ἐς εἴριον ἐνελίξαι [3] καὶ προστίθεσθαι πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης· εἰ δὲ μή, [4] ἐνεργοτέρῳ χρῆσθαι· ἴρινον καὶ κρόκον καὶ λίνου πέταλα, ὄρνιθος στέαρ, τρίψας λεῖα, [5] διεὶς γάλακτι γυναικείῳ, ἀνασπογγίσας ἄχνῃ ἀπὸ ὀθονίων λεπτῶν προστιθέναι πρὸς τὸ στόμα τῆς ὑστέρης.

et coitu admodum gravatur, imus venter distenditur ac intumescit, neque erigi potest. Cum ita laborantem deprehenderis, ventum et genituram in utero inesse scito, eamque ob causam igitur mulierem aegrotare. Mel, ceram, lini folia tenuiter trita et adipem gallinaceum, ex vino odorato tepefacta in uterum per infusum iniicito. Lini folia bibat, aut semen tritum lana involutum ad os uteri apponat. Quodsi non iuvet, valentiore remedio utendum: irinum cum croco et lini foliis, adipem anserinum, contrita laeviter, lacte muliebri irrigata derasa ex tenuibus linteis lanugine excepta ad os uteri apponito.

ογ'. Κὴν ὑποφύηται πιμελὴ σαρκοειδεστέρη, τηκεδόνα ἐντιθέναι καὶ λεπτύνειν μέσως· αἱ γὰρ λίην λεπτυνόμεναι ἀραιαί εἰσι καὶ ἐκτιτρώσκουσι.

73. Quodsi carnosior pinguedo exoriatur, quod tabefaciat imponito et modice extenuato. Quae enim admodum extenuantur, rarefactae sunt et abortionem faciunt.

οδ'. Εἰ δὲ μὴ δέχεται τὴν γονὴν ἡ ὑστέρη, ἀλλὰ ἀφίησι καὶ θερμὸν μὴ ἔχει ἐν ἑωυτῇ, ὄργανον χρὴ μηχανοποιέεσθαι, ἐφ' ᾧ ἑζομένῃ [6] εἴσεισι ἀτμὸς ἐς τὰς μήτρας, ἀμφὶ δὲ τοῦτο εἵματα κυκλόσε τιθέναι· [7] ὑποθυμιᾶν δὲ κασίην, κιννάμωμον, σμύρνην, ἴσον ἑκά-

74. At si uterus semen non recipit, sed demittit, neque calorem in se habet, instrumentum aliquod fabricandum, cui cum insederit, vapor in uterum ingrediatur, circum quod in ambitu vestes imponendae. Suffitus autem ex casia parandus, cinnamomo, myrrha, aequali

[1] ἔστιν ἐν τ. μ. — [2] καί om. — [3] καὶ προσθεῖναι om. — [4] ἐνέργῳ. — [5] διεὶς τὸ γαλ. — [6] ἰσέλθῃ ἀτμὸς τὰς μ. — [7] ὑποθυμιᾶν.

praestare opinor. Vulgo ὀρθοῦσθαι ἢ ἰθύνεσθαι, sed καὶ ἰθύνειν C. et καὶ θύει cod. θ. — Littréus adnotat: „les mots ἢ ἰθύνεσθαι ont l'air d'une glose d'ὀρθοῦσθαι." Contrarium verum est, modo Hesychium inspicias ἰθὺς, ὀρθός, — ἰθύνει, ἀπορθοῖ exponentem. itaque ὀρθοῦσθαι ἤ abieci.

ὅταν — κάμνει.] ὅταν οὕτως εὕρῃς omm. C. θ. et γνωστὸν habent; — ἔστιν (ἐνῇ C. ἔνι cod. θ. Littr.) ἐν vulg. Quum ἐμπέφυκε, quod ante διὰ τοῦτο apud Littr. legitur, desit in vulg., quippe e solo θ. supplevit Littr., Foës. γυνή pro γονή legere voluit, dedit re ipsa Lindanus. Mihi haec ratio praestare videtur alteri, quam codici θ. obsecutus Littréus iniit: in θ. rursus habemus coniecturam, sed Foësiana deteriorem! Tum διὰ τοῦτο νῦν vulg., διὰ τοῦτ' οὖν cod. θ. Littr.

λαβὼν — ὑστέρης.] καί ante λίνου omm. C. θ.; — καί ante ὄρνιθος στέαρ ex θ. supplet Littr.; — ἐν de meo; — οἴνῳ — στέαρ om. K. Pro πινέτω Corn. προστιθέσθω legisse videtur, qua de re iam monuit Foës., rem noto, sed nihil mutare audeo. Pro ἐνελίξαι D. Q.' ἐνείλιξον, Lind. ἐνειλίξας; nempe de meo καὶ προστίθεσθαι intuli; quod facere malui quam cum D. Q.' post μήτρην scribere τιθέσθω, aut cum Lind. προστιθέσθω. Dein ἐνεργεῖ vulgo, ἐν ἔργῳ Ald., Parr. 6., ἐνεργῷ C., ἐνεργοτέρῳ cod. θ. Littr.; χρίεσθαι mss. regia apud Foës., Lind. — Pro ἴρινον cod. θ. λίριον, quod recepit Littr.. sed sine dubio correctio est arbitraria in cod. θ. At si ἴρινον serves, miro modo ὄρνιθος στέαρ paulo post infertur, quin mirum etiam id sine copula καί reliquis apponi, itaque mihi suspicio orta est esse insiticium, sed nihil tangam, videant alii quoque! Tandem καί ante λίνου πέταλα omm. C. θ.; — διείς τε vulg., sed τε omm. C. θ. Littr.: — ἀποσπογγίσας vulgo, ἀνασπογγίσας de meo; — dein ἄχνῃ ἀπὸ ὀθονίων λεπτῶν ἐνδῆσαι· προστιθέσθω δὲ (δή Parr. 6.) πρὸς τὸ στόμα τῆς ὑστέρης (μήτρης cod. θ.) vulgo. Sed illud ἐνδῆσαι extra structurae nexum positum est, neque vero credo eum lanugine exceptum medicamentum etiam illigare velle ὀθονίῳ, sed oscitantia librariorum illatum esse infinitivum ἐνδῆσαι. Itaque hunc sustuli et sequentia cum superioribus coniunxi προστιθέναι scribens pro προστιθέσθω δέ.

73. κὴν — ἐκτιτρώσκουσι.] καὶ ἢν cod. θ.; — ἀποφύηται vulg., ὑποφύηται codd. 5., Littréus; ἐπιφαίνηται cod. θ.

74. εἰ δὲ — σιτέεσθαι.] καί pro εἰ δέ C. θ.: — τὴν γονήν supplevi de meo; — de meo μή pro vulgato οὐ dedi; — ἐφ' ὃ cett.; — ἑζομένης alii codd.; — ἑζομένη cod. θ.; — εἰσέλθῃ vulg., εἴσεισιν Littr. ex C.; — ἀμφὶ δὲ τούτῳ vulg., ἀμφὶ δὲ τοῦτο C. θ. Littr., — ὑποθυμιᾶν cod. θ., ὑποθυμιῆν vulg.; — σμύρναν vulg., σμύρνην C. D. I. K.; — τε om. θ.; — φυρῆν vulg., φυρᾶν cod. θ.; — σιραίῳ τούτων καί vulg., sed τούτων omm. C. θ. Littr.; — τῷ πυρί de meo supplevi; — tum vulgo ὀλίγον τε λούεσθαι, ὀλίγα σιτέεσθαι, sed καὶ λοῦσθαι cod. θ. sine τε, — καὶ λούεσθαι ὀλίγα pro

στου, ἐν οἴνῳ τε Φυρᾶν σιραίῳ [1]καὶ τῷ πυρὶ ἐπιβάλλειν καὶ ὀλίγον λοῦεσθαι· προστιθέναι δὲ σμύρναν ἁπαλὴν ξὺν μέλιτι· ἔστω δὲ προμήκης ὡς βάλανος· [2]καὶ ταῦτα ποιέειν πλειστάκις πρὸς τὴν δύναμιν ὁρέων. Καὶ οἱ ἐν σίτῳ πελεκῖνοι τριπτοὶ ξὺν σμύρνῃ ὠφελέουσι· ἕψειν δὲ [3]μέλι καὶ ξὺν τοῖσδεσι ἀνακυκᾶν καὶ ὅσον Αἰγύπτιον κύαμον προστιθέναι. Καὶ ταύρου χολὴν καὶ ῥοὸς ἐρυθρῆς ἴσον κονύζῃ ποίῃ [ὁμοῖον δέ ἐστι [4]σελίνῳ, Φύεται δὲ ἄγχιστα θαλάσσης ἐν χωρίοισι ψαμμώδεσι, [5]ὀδμῇ δύσοιστος] ξὺν μέλιτι καὶ οἴνῳ πρόσθες. Ἢ βολβίον, [ἐν πυροῖσι δὲ θεωρεῖται, Αἰγυπτίοισι δὲ μάλιστα, δριμὺ, ὁμοῖον [6]κυμίνῳ Αἰθιοπικῷ τοῦτο] σκόροδον, νίτρον ἐν τῷ αὐτῷ προστίθει, προλουέσθω δέ.

horum cuiusque portione iniecta (in ignem) subacta sapa; parum etiam lavandum; supponenda autem myrrha mollis cum melle; sit autem oblonga glandis instar. Ac ista quidem saepissime facienda virium ratione habita. Iuvant etiam pelecini in tritico nascentes cum myrrha; mel autem coquere et cum illis miscere oportet et in subditítio apponere ad fabae Aegyptiae magnitudinem. Et fel tauri et rhois rubrae parem cum herba conyza portionem cum melle et vino subdito. Aut bolbium, allium et nitrum simul permixta apponito; lavetur autem antea.

οε'. Ὅταν γυνὴ τὴν κεφαλὴν ἀλγέῃ, τὸ βρέγμα τε καὶ τὸν τράχηλον καὶ ἰλιγγιᾷ πρὸ τῶν ὀμμάτων καὶ Φοβῆται καὶ στυγνὴ ᾖ, καὶ οὖρα μέλανα καὶ δι' ὑστέρης ὁμοῖα, καὶ ἄσῃ ἔχῃ καὶ δυσθυμίῃ, μέλαινα χολὴ ἐν τῇσι μήτρῃσι ἔνι. — Ἐντεριώνην ἐνιαυσίην, ταύρου χολὴν, ἄνθος χαλκοῦ τρίβειν ξὺν βακχάρι καὶ πρόσθετα ποιέειν καὶ Φάρμακον πιπίσκειν, καὶ λούειν.

75. Ubi mulierem capitis, sincipitis et cervicis dolor infestat et vertigo circum oculos obversatur, et terretur et moesta est, et urinae nigrae similiaque ex utero feruntur et anxietas et animi moeror detinet, bilis atra in utero inest. Cucumeris agrestis partem interiorem anniculam, fel taurinum, aeris florem cum bacchari terito, subdititia conficito, medicamentum propinato et lavato.

ος'. Ὁκόταν δὲ τὰς μήτρας ἀλγέῃ καὶ

76. At ubi uterus dolet et morsum sentit,

[1] τούτων καὶ ἐπιβ. — [2] καί om. — [3] μέλι σὺν τοῖσι δεσίν. — [4] σελίνῳ οὐλῷ. — [5] ὀσμὴ δὲ τούτου δυσοιστός. τοῦτο ξὺν μ. — [6] καὶ κυμ.

ὀλ. τε λ. ὀλ. σιτέεσθαι C.; — ὀλίγα σίτα cod. θ.; etiam in Voss. ὀλίγα σιτέεσθαι omittitur, quod huic loco parum adaptatum, ita ut cod. C. sequar.

προστιθέναι — ὁρέων.] Vulgo ἀρήγει δὲ καὶ πρόσθετον τοιόνδε (τοιόνδε omm. C. θ.); sed hoc incongruum cum sequenti σμύρναν κ. τ. λ. Sine dubio quae descripsi a manu sunt recentiore et legendum, quod dedi, aliudve simile. In καὶ ταῦτα copulam omm. Parr. 6.; — ὡς πλειστάκις cod. θ.; ὁρῶν idem.

καὶ οἱ — προστιθέναι.] καί post μέλι om. vulg., praebuerunt Littréo C. θ.; — tum vulgo σύν (C. Lind., Littr. ξύν) τῇσι δαισὶν ἀνακυκᾶν; ferunt tamen τοῖσι F. G. I. J. K. τοῖς C. D., τοισδέεσιν cod. θ.; quid igitur? saepius in hoc libro occurrit τοῖσδεσι, τοῖσδεσσι Homeri, quod hoc loco in τοισ δαισι abiit, et ita in τῇσι δαισί. Hoc quidem modo taedae h. l. exstiterunt: ego ξὺν τοῖσδεσι ἀνακυκᾶν scripsi; — ἀνακυκῶν D. J.; — καί ante ὅσον om. C.

καὶ — πρόσθες.] χολῇ cod. θ.; — ῥοῆς vulg., ῥοιᾶς J., ῥοός cod. θ. Littr.; — ἐρυθρῆς ὡς ἡ κόνυζα ποιῇ cod. θ., κόνυζα ποιεῖ C.; — ὀσμὴ (ὀδμή cod. θ. Littr.) δὲ τούτου (δὲ τούτου omm. C. θ. Littr.) δύσοιστος τοῦτο (τοῦτο omm. C. θ.) σὺν (ξύν C. Lind.) vulgata. Ego in his ὀδμῇ scripsi de meo pro ὀδμή. — Nemo semel admonitus dubitabit, quin scholion referant ea, quae uncinis intersepsi. Non deleo propter glossam in sequenti periodo, de qua moniturus sum, sed etiam quia hanc glossam tenere est operae pretium propter herbae conyzae descriptionem, partim quidem sed non omnibus numeris convenientem cum Dioscoridis de planta hacce verbis.

ἢ βολβίον — προλουέσθω δέ.] Ante θεωρεῖται cod. J. μάλιστα; — τούτω idem; — καὶ σκόροδον cod. θ.; — λίτρον idem; — ἐν τῷ ὑγρῷ idem: correctio est per coniecturam, sed non prorsus sine causa aliquid desideravit, qui librum descripsit, nam fortasse ἐς τωὐτὸ ξυντρίψας προστίθει scriptum fuit; — προλούσεσθαι sine δέ K., προλούσθω cod. θ.

Sed ecce! lepidum hoc est: scholion, quod uncis intersepsi, satis apertum; verum vide iam criticum eximium, ut aiunt, Galenum in glossario affirmantem in voce βολβίον, quid hoc sit *ipsum* scilicet *Hippocratem* docere! Est hoc sapere!

75. ὅταν — ἔνι.] καὶ τὸ βρέγμα καί cod. θ.; — τε om. C.; — λυπῆται J. pro Φοβῆται; — ἔνι om. C.; — ceterum in vulgata Φοβεῖται, quare ἐστι pro ᾖ Lind., similiterque C. et Lind. ἔχει, qui indicativi omnes tamen vitiosi; — ἔνι om. C.

ἐντεριώνην — λούειν.] Vulgo θεραπευέσθω δὲ ἐντ., sed θερ. δέ omitto cum C. θ.; — παλαιὴν ἐνιαυσίην vulg., sed παλαιήν omm. C. θ.; — βακκάρει cod. θ., unde βακκάρι Littr.

76. ὀκόταν δὲ — ἔνι.] ὀκόταν (ὅταν cod. θ.) δὲ δάκνηται τὰς μήτρας γυνὴ (γυνή om. C.) vulgo. Sed δάκνηται abundat, quum mox ὀδάξηται ponatur, cuius glossam refert.

ὀδάξηται καὶ χολὴν οὐρέῃ ξανθὴν καὶ ἡ μήτρη χάνῃ [1] καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἰκτερώδεες, χολὴ ἐν τῇσι μήτρῃσι ἔνι. Ἄριστον ἐκκαθαίρειν τό τε πᾶν σῶμα καὶ αὐτὰς προσθέτοισι, ἃ χολὴν ἄγει.

οζ'. ..... ψύχεται ἡ ὑστέρη καὶ βάρος δοκέει ἐγκεῖσθαι καὶ τὸ χρῶμα οὐ λαμπρὸν καὶ πέπηγε ἡ ὑστέρη .... καθαίρειν, ὅ τι φλέγμα ἄγει, καὶ λεπτύνειν χρὴ καὶ πυκινὰ ἐμέειν.

οη'. Ὅταν γυναικὶ ὄζῃ κακὸν ἐκ τοῦ στόματος καὶ τὰ [2] οὖλα μέλανα ᾖ καὶ πονηρὰ, κεφαλὴν λαγωοῦ καὶ [3] μύας τρεῖς κατακαῦσαι χωρὶς, καὶ τῶν δύο μυῶν ἐξελεῖν τὴν κοιλίην, τὸ ἧπαρ δὲ καὶ τοὺς νεφροὺς μή· καὶ ἐν θυίῃ λιθίνῃ τρίβειν μάρμαρον καὶ διασῆσαι· εἶτα μίσγειν ἴσον ἑκάστου καὶ τοὺς ὀδόντας τρίβειν, χρὴ δὲ καὶ τὰ ἐν τῷ στόματι χωρία· κἄπειτα εἰρίῳ πινωδεστάτῳ τρίβειν καὶ διακλύζεσθαι ὕδατι· βάπτουσα δὲ τὸ πινῶδες εἴριον ἐν μέλιτι ἀνατριβέτω τοὺς ὀδόντας καὶ τὰ οὖλα καὶ τὰ ἔνδον καὶ τὰ ἔξω. Τρίβειν δὲ καὶ ἄνησον καὶ ἀνήθου καρπὸν καὶ σμύρνης ὁλκὴν ὀβολοὺς δύο [4] καὶ διιέναι οἴνῳ λευκῷ ἀκρήτῳ, ἡμικοτυλίῳ, καὶ τούτῳ διακλυζέσθω καὶ ἐν τῷ στόματι πουλὺν κατεχέτω χρόνον, θαμινὰ δὲ τοῦτο δρᾶν καὶ ἀνα-

et bilem flavam urina reddit et uterus hiat et oculi auriginosi sunt, bilis utero inest. Optimum, totum corpus purgare et uterum subdititiis, quae bilem educant.

77. *Fragmenta locorum, quorum prius etiam corruptum; vid. adnn.*

78. Cum mulieri os male oluerit, gingivaeque nigrae et pravae fuerint, leporis caput et mures tres seorsim urito, duorum murium intestina eximito, iecur et renes minime et in pila marmor terito et cribrato, deinde cuiusque parem portionem misceto et dentes confricato. Oris autem partes etiam confricare oportet, deinde quoque lana maxime succida, et aqua colluere. Lana vero succida melle imbuta dentes et gingivas partesque internas et externas confricet. Anisum praeterea tritum et anethi semen et myrrham duorum obolorum pondere, vini albi meri dimidia hemina diluito, hoc colluat et diutius ore contineat, hoc autem crebro faciendum, ieiunaeque et a cibo os colluendum. Optimum est paucis cibis uti, sed optimi obferantur.

[1] οἷα καί. — [2] οὖρα. — [3] μυίας et mox μυιῶν. — [4] διιέναι sine καί.

Itaque ad hanc lucem locum refeci καί ante ἀλγέῃ e vulgata tollens. Dein ἀδάξηται vulg., ὀδάξηται L.; — χάνῃ οἷα καί vulg., sed οἷα om. Littr. cum θ.; — ἴσθι ὅτι χολή cett., sed ἴσθι ὅτι omm. C. θ.; — ἐν τ. μ. χολὴ ἔνι C. θ.

ἄριστον — ἄγει.] ἄριστον γοῦν (οὖν D.) vulg., sed γοῦν omm. C. θ.; — in D. ante ἄριστον legitur θεραπευέσθω δὲ ἐντεριώνην, quod e capituli superioris vulgato textu fluxit, cf. adnn.; — σῶμά τε pro τό τε πᾶν σῶμα C.; — τὸ σῶμά τε cod. θ.

77. .... ψύχεται — ἐμέειν.] ἄλλη νοῦσος G. J. Q.'; — ὁκόταν (ὁκόταν om. rest. al. m. D.) δὲ (ὁκόταν δέ omm. Ald., Parr. 5., θ.) ψύχεται (ψύχηται Lind.) (addunt ἡ Parr. 5. L. θ.) ὑστέρη vulg. — Vulgo ὅταν οὕτως ἔχῃ, καθαίρειν, sed ὅταν οὕτως ἔχῃ omm. C. θ.; — πυκνά D.; — ἐμείτω sine πυκινά C. θ. Fragmenta sunt, quae in vulgata, ut fit, utcumque conglutinata sunt. Praeterea in ψύχεται — ἡ ὑστέρη mirum est τὸ χρῶμα λαμπρόν, quod ad totum corpus spectat, interpositum signis e solo utero petitis. Sermo est de morbo, in quo pituita sit in utero; sed locus mihi desperatus videtur.

78. ὅταν — ἔξω.] τά ante οὖλα omm. C. θ.; — οὖρα πελιδνὰ ᾖ cod. θ.: — λαγοῦ idem; — τήν ante κοιλίην omm. C. θ. Littr.; — οὐ χρή pro μή C. θ. Post μάρμαρον ceteri ἢ λίθον λευκήν, quam glossam delevi; apud Hesychium eodem modo expositum videre licet. — Porro εἶτα μίσγειν om. J., μίσγειν δέ sine εἶτα C. θ.; — καὶ τοὺς ὀδόντας καὶ τὰ οὖλα καὶ τὰ ἔνδον τρίβειν cod. θ.; — χωρία τρίβειν F. H. J. K. Q.' Littr., melius cum vulgata τρίβειν hoc loco omittitur; — κἄπειτα εἰρίῳ πινωδ. om. G.; — διακλυζέσθω C. θ.; — ἐν ante μέλιτι om. θ.

τρίβειν — προσφέρεσθαι.] τρίβειν τε vulg., τρίβειν δέ K. H.; — τρίβειν δὲ καὶ ἄννησσον καὶ ἀννήσσου κ. cod. θ.; — σμύρναν vulg., σμύρνης D. θ. Littr.; — ὁλκῆς vulg.; ὁλκήν cod. θ., Littr.; — ὀβολῶν mss. 7. apud Littréum; — διιέναι om. J., διειέναι cod. θ., in quo tamen non latet διεῖναι; — de meo καί intuli ante διιέναι et paulo post ante τούτῳ διακλυζέσθω. Vulgo ἐν τουτέῳ διακλ., sed ἐν recte omm. C. θ.; — διακλύζεσθαι cod. θ.; — ἐχέτω idem; αὐτὰ δρᾶν idem; — ἀναγαργαλίζεσθαι vulg., ἀναγαργαρίζειν D. Q.' Lind., ἀναγαργαρίζεσθαι cod. θ. Littr.; — νῆστις C. θ., νῆστιν ceteri; — ὀλιγοσιτίη vulg., ὀλιγοσιτέειν cod. θ., idemque latet in ὀλιγοσιτίην, quod codd. 8. ferunt. Vulgo κράτιστα; — de meo τά praemitto; κράτιστον unus D., librario in errorem inducto, quia τά aberat; — δὲ χρὴ προσφέρεσθαι cod. θ., δέ om. vulg.; χρή om. D.; malui προσφερέσθω sine χρή dare. Post προσφέρεσθαι vulgatae legi solet: τοῦτο τὸ

γαργαρίζεσθαι νῆστις καὶ μετὰ τὴν τροφήν· ἄριστον δὲ ὀλιγοσιτέειν· τὰ [1] κράτιστα δὲ προσφερέσθω.

οθ'. Ὁκόταν γυναικὶ μαζὸς [2] τριχιάσῃ, τῆς στοιβῆς καρπὸν, ἢ βάτου ἕψειν [3] ἐν ὕδατι ξὺν ἀλφίτοισι λεπτοῖσι καὶ ἐλαίῳ καὶ τοὺς μαζοὺς καταπλάσσειν καὶ σεύτλου φύλλα [4] ἐπιρρίπτειν· ἔπειτα [5] ῥάψαι ἐκ ῥάκεος ὡς κυρβασίην, τεκμαιρόμενος ὅσον τὸν μαζὸν χωρήσει καὶ ἐντιθέναι τὸν τιτθόν· ἢν δὲ διαπυῇ, τάμνειν, καὶ εἰρίῳ ῥερυπωμένῳ μοτῶσαι καὶ ἐπιβάλλειν τωὐτό· μετέπειτα φακῷ ἑφθῷ ξὺν ἀλφίτῳ καταπλάσσειν.

79. Cum mulieri mamma trichiasi (parvis abscessibus) laboret, stoebes semen, aut rubi, ex aqua cum polenta tenui et oleo coctum, mammis in cataplasmate obducito et betae folia iniicito. Deinde ex linteo quasi acutum pileum consuere oportet, coniectura facta quantus sit oportet ut mammam capiat, quam immittito. Si vero suppuret, incidito et curationem per linamentum ex lana succida adhibeto, eademque superponito. Postea lenticulam coctam cum polenta ex cataplasmate admoveto.

π'. Ἐπὴν [6] γυναικὶ ἐν τῷ αἰδοίῳ ἢ ἐν τῷ ἀρχῷ ἀσκαρίδες ἐγγένωνται, λύγου καρπὸν [7] μίσγειν ἢ φύλλα καὶ βοὸς χολὴν ὅσον ὀβολόν· κεδρίνῳ δὲ ἐλαίῳ φυρᾶν καὶ εἰρίῳ πινόεντι εὐειροτάτῳ ἀναλαβεῖν· ἐντιθέσθω δὲ διὰ τρίτης νύκτα καὶ ἡμέρην, τῇ δ' ὑστεραίῃ ἀφελομένη λουέσθω θερμῷ καὶ σκόροδα ἑφθὰ ἐσθιέτω καὶ ὠμὰ τρωγέτω καὶ αἱ ἀσκαρίδες ἐξίασι καὶ θνήσκουσι· [8] ἅλμῃ δὲ κλύζειν χρή.

80. Ubi in mulieris pudendo, aut recto intestino tenues ac minuti lumbrici, ascarides dicti suboriuntur, viticis semen aut folia cum fellis bubuli obolo misceto; cedrino vero oleo subacta et lana succida bene carminata excepta tertio quoque die per noctem et diem imponat. Postero vero die, ubi detraxerit, calida lavet et allia cocta comedat, cruda manducet et ascarides exeunt ac moriuntur. Muria autem colluere oportet.

πα'. Πρόσωπον ἀγλαΐζει. Ἧπαρ σαύρου

81. Haec faciem decoram reddunt. Hepar

[1] κράτιστα χρὴ προσφέρεσθαι. — [2] τρηχὺς εἰς γένηται. στυβῆς. — [3] σύν. — [4] ἐπιτιθέναι. — [5] ῥίψαι ἐς ῥάκος. — [6] γυναικί om. — [7] μίσγεται omissis intermediis. ὀβολόν. — [8] ἅλμην.

φάρμακον ὀδόντας καθαίρει (λευκαίνει C. θ.) καὶ εὐώδεας ποιέει· καλέεται δὲ Ἰνδικὸν φάρμακον. Additamentum hoc recens abigo: advertit autem hocce: τὸ Ἰνδικὸν φάρμακον in his libris non uno loco est *piper*, nec quidquam aliud; itaque nomini huic remedio dato ab adnotatore isto omnem fidem denego.

79. ὀκόταν — καταπλάσσειν.] ὅταν cod. θ.; — γυναικός D.; — ὁ (ὁ om. C.) μαζὸς τρηχὺς γένηται (εἰσγένηται, ἐγγένηται aliae sunt codicum lectt.) (τριχιήσῃ pro τρηχὺς γένηται C., τρηχιήσῃ cod. θ., τριχιάσηται Lind.) στυβῆς (στοιβῆς C. D. H. K. θ.) vulg. — Fert autem θ. in margine περὶ τριχιοῦντος μαζοῦ et Erot. in gloss. τριχιάσηται· τριχίασις λέγεται ἡ περὶ τοὺς μαστοὺς ἀπόστασις. Itaque Littréus ὀκόταν γυναικὶ μαζὸς τριχιήσῃ. Vid. Foës. in Oecon. et Aristotelis locum Hist. anim. VII. 10. Schneidero, ab illo citatum. De στοιβῆς pro vulgato στυβῆς legendo monuit iam Foës. in adn. et in Oecon.; quum τριχιήσηται habeat Erotianus hoc ortum credidi ex τριχιήσῃ τῆς, ita ut articulum nomini στοιβῆς praemiserim. Porro ἔχειν L. pro ἕψειν; — σὺν ὕδατι vulg., ἐν ὕδατι C. θ. Littr.; — σὺν ἀλφίτοισι λεπτοῖσι cod. θ., ceteri omm.; — σὺν ἐλαίῳ C. θ.; — καί ante τοὺς μαζούς omm. iidem; — ἐπιτιθέναι pro ἐπιρρίπτειν Lind. et multi codd,, ἐπιτίθεσθαι Vatt. Foësii; — ῥίψαι pauci codd., unus τρίψαι, uti V., pro ῥάψαι; — ἐκ ῥάκους cod. θ. Littr.; — τεκμηρόμενος vulg., τεκμηράμενος C., Littr.; — τεκμαιρόμενος J. K. θ. Lind.; — ἐκχωρήσῃ vulg., ἐκχωρῆσαι J.; — ἐκχωρήσει Bas., Parr. 6. K.; — de meo simplex dedi, nam compositum incongruum; — οὕτως ἐντιθέναι vulg., omitto otiosum οὕτως; — μαζόν pro τιτθόν J. — Dein ἢν δὲ δοκέῃ ἄμεινον cod. θ. Littr., sed ἄμεινον sine dubio recens emblema in θ.; — τοῦτο pro τωὐτό cod. θ.; — καὶ μετέπειτα C. θ., καί omm. cett.; — tum post μετέπειτα addit λύσαντα cod. θ., Littr.; credo autem codicis θ. descriptorem rem rite intellexisse, sed de suo dedisse, quod auctor loci subintellexerat; — tandem μῖξαι καὶ καταπλάσσειν ceteri, sed nemo semel admonitus non videbit μῖξαι καί in hac structura incongruum esse et necessario esse habendum additamentum recens.

80. ἐπὴν — χρή.] γυναικός vulg., γυναικί cod. θ., Littr.; — τῷ ante ἀρχῷ omm. C. θ.; — ἐγγίνωνται C., ἐνγένωνται cod. θ., γένωνται vulg. — Vulgo λύγου καρπὸς μίσγεται ἢ φύλλα καὶ βοὸς χολὴ παραμίσγεται ὅσον ὀβολός, quod incongruum, quare de meo mutavi; — ἢ βοός fert C. — Porro δ' ἐλαίῳ C.; — φυρᾶν cod. θ., φυρῆν vulg.; — εὐιρωτάτῳ vulg., εὐειροτάτῳ cod. θ., Foës. in adn. Lind., Littr.; — δὲ ὑστ. vulg., δ' ὑστ. D. θ.; — λούσθω cod. θ.; — vulgo καὶ σκόροδα ἑφθὰ καὶ ὠμὰ ἐσθιέτω, sed cod. θ. fert τρωγέτω pro ἐσθιέτω; ego utrumque recipio alterum ad τὰ ἑφθά, alterum ad τὰ ὠμά referens.

81. πρόσωπον — προσχέειν.] ἀγλαΐζειν cod. θ.; — σαύρου

τρίβειν ξὺν ἐλαίῳ, ἀλείφειν δὲ ξὺν ἀκρήτῳ οἴνῳ· χολὴ δὲ τοῦ χλωροῦ φθείρει· λαμπρύνει καὶ πτίσανης χυλὸς καὶ ᾠῶν τὸ λευκὸν καὶ ἄλητον θέρμων καὶ ὀρόβων καὶ σῦκα [1] καταπλασσόμενα καὶ κράμβης ῥίζα καὶ σπέρμα· ταῦτα καὶ φακοὺς αἴρει καὶ ἀλκυόνιον· καὶ κονιορτὸς ἢν λυπέῃ, κηρωτῇ ὑγρῇ διὰ ῥοδίνου ὑποχρίειν καὶ ὕδωρ ψυχρὸν προσχέειν. Ῥυτίδας ἐκτείνει. Ἐν θυίῃ λιθίνῃ μολίβδαιναν τρίβειν [2] καὶ μηνιαῖον ὕδωρ παραχέοντα πλάσαι κυκλίσκους· κἀπειδὰν ξηρανθῶσι, ἐλαίῳ διεὶς χρέο.

πβ'. Ἢν δὲ ῥέωσι αἱ τρίχες, λήδανον μετὰ ῥοδίνου ἢ ἀνθίνου μύρου τρῖβε καὶ μετ' οἴνου [3] ἐγχριέσθω· ἢ τὴν σμηκτρίδα γῆν ξὺν οἴνῳ, ἢ ῥοδίνῳ, ἢ ὀμφακίῳ, ἢ ἀκακίῃ, καὶ ἢν μαδήσῃ, κύμινον ἔμπλασσε, ἢ πελειάδων κόπρον, ἢ ῥάφανον τριπτὴν, ἢ κρόμμυα τριπτὰ, ἢ σεῦτλα, ἢ κνίδην.

πγ'. Τὰς δ' ἐφηλίδας λεγομένας αἴρει, ὀρόβιον, σεύτλου [4] χυλὸς, ᾠῶν τὸ λευκὸν, πτισάνη, ἢ σικύου ἀγρίου ῥίζα ξηρὴ μετ' οἴνου τρυγὸς τριφθεῖσα καὶ ἐπαλειφομένη, [5] ἢ συκῆς φύλλα προστιθέμενα· σησάμῳ [6] τριπτῷ σμήχεσθαι, ἢ ἀμυγδάλαις πικραῖς· καὶ κνίδης σπέρμα, σκορόδων κέλυφος ἐπιδεόμενον, λεπίδιον.

πδ'. [7] Λειχῆνας ἐξάγει πάντας ὄξος, μάννα, κίσσηρις, θεῖον μετ' ὄξους, κάρδα-

lacertae cum oleo terito, cum vino autem mero illinito: fel vero viridis (lacertae) corrumpit. Emundat quoque ptisanae succus et ovorum candidum et lupinorum et orobi farina et ficus in cataplasmate et brassicae radix et semen. Haec etiam lentigines tollunt itemque alcyonium. Quodsi ex pulvere facies doluerit, cerato liquido ex rosaceo inungito et aquam frigidam affundito. Hoc faciem erugat. Plumbaginem in pila lapidea terito et adfusa aqua menstrua pastillos conficito et ubi siccati fuerint et oleo dissoluti, iis utitor.

82. At si capilli defluant, ladanum, cum rosaceo aut anthino unguento terito et cum vino illinat, aut cretam cimoliam cum vino aut rosaceo aut omphacio aut acacia. Quodsi cum cutis glabritie decedant, cuminum, aut stercus columbinum, aut raphanum tritum inducito, aut cepas tritas, aut betas, aut urticam.

83. Faciei maculas, ephelidas dictas, ervi decoctum tollit, betae ius, ovorum candidum, ptisana, aut cucumeris agrestis radix sicca cum vini faece trita et illita, aut mori folia admota. Aut sesamo trito, aut amygdalis amaris defricari. Aut urticae semen, aut allii cortex illigatus et lepidium.

84. Quod impetigines omnes aufert. Acetum, thuris pollen, pumex, sulphur cum aceto, car-

[1] καταπλαττόμενα. — [2] καί om. — [3] ἐγχριάτω. — [4] τὸ χυλός. — [5] καὶ σ. φ. προστιθέναι. — [6] τριπτῷ om. — [7] λειχῆνας — πάντας om.

idem, ταύρου vulg.; sed σαύρου legendum esse docet sequens χλωροῦ, ubi χλωροῦ est τοῦ χλωροῦ σαύρου, quare ibi de meo τοῦ praemisi; frustra enim χλωρή ibi tentavit Foësius, ἀχῶρας Corn., qui lectionem σαύρου non viderunt. Porro ἀλείφειν δὲ ἐν κηρωτῇ οἴνῳ C.; — σὺν ἀκρήτῳ οἴνῳ vulg., ἐν ἀκρ. οἴνῳ cod. θ. Littr.; — ἀλλὰ καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης ὁμοίως λαμπρύνει vulgo, sequor C. θ.; — σύκων vulg., σῦκα de meo, σῦκον cod. θ. Littr.; — καταπλάσσειν cod. θ. Littr.; — καί ante κράμβης om. θ.; — ἢν λυπῇ τὸ πρόσωπον vulgo, sed sequor θ.; — διὰ ῥοδίνου vulg., ῥοδίνω C., ῥοδινῇ cod. θ., uterque sine διά; — προχρίην cod. θ. pro ὑποχρίειν; — προσχείσθω ψυχρὸν C., προσχεῖσθαι ψυχρόν cod. θ.

ῥυτίδας — χρέο.] Vulgo καὶ ῥυτίδας, ego καί omitto; — καὶ μηνιαῖον J. Lind., Littr., καί om. vulg.; — ὕδωρ δέ cod. θ.; — quid vero sit illud μηνιαῖον ὕδωρ, non satis capio; — παραχέαντα idem; — καὶ κυκλίσκους C.; — καὶ ἐπειδὰν ξηροὶ γένωνται C. θ. — Dein vulgo: χρῖε τὸ τὰς ῥυτίδας φέρον πρόσωπον, sed χριέτω, al. m. χρῖε τό H., χρέο C. et χρῶ cod. θ. pro tota illa formula, quae mihi recentior esse videtur, quare C. sum secutus.

82. ἢν δὲ ῥέωσι — κνίδην.] κἢν (καὶ ἢν cod. θ.) ῥέωσι τρίχες C. θ.; — λάδανον vulg., λήδανον cod. θ.; — ἄνθινον μύρον Vatt. Foësii; — χριέτω cod. θ.; — σμηκτίδα γῆν Erot. Gal. in Gloss.; — ὀμφακίῳ C. L. θ. Lind., Littr., ὀμφακίνῳ vulg.; — μαδίσῃ vulg., μαδήσῃ cod. θ.; — ἐμπλάσσαι idem; — πελιάδων vulg., per ει D. H. J. — Vulgo ἢ κρομμύῳ τριπτῷ (τριπτῷ omm. C. θ., τριβέτω pro τριπτῷ Corn., Foës. in adn., Lind.) ἢ τεύτλῳ (σευτλῷ C. D. H.) vulg.; postrema haec de meo mutavi.

83. τὰς — λεπίδιον.] τὸ ὀρόβιον cod. θ.; — τεύτλου (σεύτλου C.) τε (τε omm. C. θ.) vulg., τεύτλου χυλός Littr.; — ᾠοῦ J.; — ῥίζῃ vulg., ῥίζα J. θ.; — ῥίζην ξηρήν C., ξηροῦ K.; — μετά cod. θ.; — καί ante ἐπαλειφ. ex eodem Littr.; — καὶ συκῆς cod. θ.; — προστιθέναι L.; — οὐ γλυκείαις pro πικραῖς C. θ.; post πικραῖς H. al. m. ἢ γλυκείαις. — Vulgo κνίδης τε σπέρμα, sed καὶ κν. σπέρμα cod. θ., τε om. C.; sequor θ., qui dein καὶ ῥόδων pro σκορόδων et λεπιδοι.

84. λειχῆνας — χρέο.] λ. ἐξάγει π. om. L.; — πάσας mss. sex; — λιβηρίδος vulg, λιβηρίς H.; — ῥίζας K., ῥι-

μον ἄγριον καὲν καὶ σποδωθὲν, ἐχίδνης [1] λιβηρὶς, καὶ λαπάθου ἀγρίου ῥίζα· τρίβειν δὲ μετ' ὄξεος οἰνώδεος· εἰ δὲ φλυκταινοῦται, καὶ λιθαργύρῳ χρέο.

πε'. [2] Ῥόου ἐρυθροῦ ποτὸν ἀγαθόν. Ἐλάφου κέρας κατακαύσας, ὠμηλύσι κριθέων ξυμμῖξαι διπλασίῃ· ἐπὶ οἶνον Πράμνειον ἐπιπάσσουσα πινέτω [3] καὶ ἵσταται. — Ἕτερον ὁμοίως ποτόν. Ἀδιάντου ῥίζαν τρῖψαι καὶ ἐρεβίνθους φῶξαι καὶ λέκιθον [4] ποιέειν· ἐν μέλιτι ὡς ποτὸν διδόναι. — Ἢ ἀλήτου σητανίου ὀξύβαφον, κόμμιος λευκοῦ ἥμισυ, μάννης τρίτον μέρος καὶ σχοίνου ὀλίγον, ἢ πίτυος, ἢ κυπαρίσσου διεὶς ὕδατι [5] πίνειν δίδου δὶς τῆς ἡμέρης· ἢ ἐλάφου κέρας κατακαίειν, τρίβειν [6] δὲ καὶ ὠμήλυσιν ξὺν κεδρίσι πέντε· οἶνος ξὺν [7] τοῖσδεσι αὐστηρὸς μέλας μίγνυται. — Ἢ ῥοιὴν γλυκεῖαν ὀπτήσας τὸν χυλὸν ξὺν οἴνῳ μέλανι πιπίσκειν. — Ἢ κυπαρίσσου καρπὸν καὶ μύρτα μέλανα ὅσον τρία ἢ τέσσαρα καὶ ὁμοῦ καὶ αὐτὰ καθ' ἑωυτὰ πρὸς ἰσχὺν τοῦ σώματος ὁρέων τῆς γυναικὸς, ξὺν οἴνῳ δὲ ἡ πόσις. — Ἢ καστορίου ὀβολὸν [8] καὶ σμύρνης ὀβολὸν ἐν οἴνῳ τρίβειν αὐστηρῷ μέλανι καὶ πιπίσκειν. — [9] Ῥόου καὶ πάσης νούσου ποτὸν, ὁκόσαι ἀπὸ τῶν ὑστερέων γίγνονται. Γλυκυσίδης καρπὸν καὶ * τοῦ ῥόου τὰς ῥίζας [10] καὶ κύμινον Αἰθιοπικὸν καὶ μελάνθιον ἐν οἴνῳ λευκῷ διδόναι. — Ἢ νάρ-

damum agreste ustum, et in cinerem redactum, viperae exuvium, rumicis agrestis radix, — haec cum aceto vinoso terito. Quodsi pustulae adsint, etiam lithargyro utitor.

85. Potio ad fluorem mulierum rubrum faciens. Cornu cervi ustum, duplo farinae hordeaceae crudae commisceto, eamque ad vinum Pramnium adspersam bibat et sistitur. — Alia similis potio. Adianti radicem terito et cicer torreto, ac lentium lomentum parato et cum melle bibenda exhibeto. — Aut farinae setaneae acetabulum, gummi albi dimidiam partem, thuris pollinis tertiam, iunci odorati, aut pini, aut cupressi parum, aqua diluta potui exhibeto bis de die; — aut cornu cervi urito et cum farina hordeacea cruda et cedri baccis quinque terito; vinum nigrum austerum cum hisce ammiscetur. — Aut mali punici dulcis assati succus cum vino nigro potui exhibendus. — Aut cupressi fructum et myrti baccas nigras tres aut quatuor, aut simul aut singula per se considerato corporis mulieris robore cum vino bibendas dato. — Aut castorii obolus cum vino austero tritus propinandus. — Potio ad fluorem muliebrem et quemvis uteri morbum. Paeoniae semen et ..... radices et cuminum Aethiopicum et melanthium ex vino albo exhibeto. — Aut ferulam derasam acetabuli quantitate et porri succum ex vino albo aqua tem-

[1] λεβήριδος. — [2] ῥόου — ἀγαθόν om. — [3] καὶ — ποτόν om. — [4] πίνειν. — [5] δίδου πιεῖν πίνειν δὲ δὶς τῆς ἡμ. — [6] τε. — [7] τοῖς δεῦσιν. — [8] καὶ σμύρνης — οἴνῳ om. — [9] ῥόου — γίγνονται om. — [10] καί om., sed inter ῥίζας et κύμινον paene versus dimidius vacuus relictus.

ζαν C.; — οἰνώδεος ἢν δὲ (ἢν δέ omm. Ald. Parr. 8. K. θ. Littr.) φλυκταινοῦται λιθαργύρῳ C. D., χρῶ cod. θ. Ego pro ἢν δέ dedi εἰ δέ de meo; particulae abesse nequeunt; item λιθαργύρῳ recipiendum nisi v. c. χρεών legere velis.

85. ῥόου — ποτόν.] Inscriptionem om. L.; — ὠμηλύσει vulg., ὠμῇ λύσιν C., ὠμήλυσιν Littr.; — διπλασίην cett. dativus de meo; — ἐπὶ ὀ. πρ. om. K.; — ἐπ' οἶνου C. θ.; — καὶ ἵσταται omm. codd. nonnulli.

ἕτερον — διδόναι.] Inscriptionem om. L.; — ποτὸν ἕτερον C., ἕτερον solum J. θ.; — τρίψας καὶ ἐρ. φώξας vulg., τρῖψαι καὶ ἐρ. φῶξαι cod. θ., Littr.; — vulgo καὶ πίνειν, sed Littr. καὶ ποιέειν ex θ.; — ἐν μέλιτι post διδόναι C.

ἢ — μίγνυται.] ὀξόβαφον mss. 7.; — κόμμιος K., κόμμεως vulg.; — καί ante σχοίνου om. θ.; — σχίνου C. D. H. K. θ.; — δέ post ὀλίγον C. θ.; — πίνειν δὲ τῆς ἡμέρης vulg., cum Littréo sequor θ.; — τρίβειν τε καί vulgo, δέ in his C. θ. Littr.; — ξὺν ὠμηλύσει καὶ κεδρίσι Lind.; — μέλας om. G.; — μίσγεται C. θ. — Puto Lindanum recte vidisse in iis, quae mutavit, orationem antiquam non haberi, verum librariorum recentiorem; sed si illa mutes, plura mutanda esse opinor et legendum τρίβειν ξὺν ὠμηλύσι καὶ κεδρίσι πέντε· οἶνον δὲ αὐστηρὸν μέλανα ξυμμιγνύναι, vel simile quid aliud.

ἢ ῥοιὴν — πίνειν.] ὀπτῆσαι cod. θ.; — καὶ ἴσχεται pro vulgato πίνειν idem; — πιπίσκειν de meo.

ἢ κυπαρίσσου — πινέσθω.] καρπός cod. θ.; — καὶ μύρτα μέλανα vulgo post τέσσαρα collocatur; de coniectura in aliam sedem transtuli; — ἑωυτόν Ionice θ. Littr. — Post πόσις vulgo γενέσθω sed omm. C. θ.

ἢ καστορίου — πιπίσκειν.] καὶ σμ. ὀβ. in vulg. abest; ex θ. supplevit Littr.

ῥόου — διδόναι.] Inscriptionem om. L.; — ὁκόσαι C., ὅσαι vulg.; — τὸν καρπόν C.; — pro ῥόου Foës. desiderat ῥοοῦ, Calvus legit ῥόδου. Vitium h. l. latet, quod quale sit non assequor: Foësius sensit suum ῥοοῦ non esse certum, quum huius plantae radicis usus ignoretur; vid. Diosc. — Corn. τοῦ ῥοοῦ omisit; — forsitan recte fecit. — Porro καί ante κύμινον ex cod. θ. Littr.; — ἐν οἴνῳ κεκρημένῳ λευκῷ D. Q'.

ἢ νάρθηκα — πινέει.] ἤ om. C.

θηκα ξύσας, ὅσον ὀξύβαΦον καὶ πράσου χυ-
λὸν ἐν οἴνῳ λευκῷ κεκρημένῳ, τοῦτο καὶ ἐκ
ῥινῶν αἷμα ῥέον παύει. — Ἢ σίδην ἑψῆσαι
ἐν οἴνῳ μέλανι καὶ περιλέψαι καὶ τὰ ἔνδον
[1] τρῖψαι ἐν οἴνῳ μέλανι καὶ ξὺν πάλῃ ἀλΦί-
του πιεῖν δίδου. — [2] Ἢ λίνου σπέρμα ἢ ἐρυ-
σίμου Φῶξαι καὶ ἐλαίης Φύλλα χλωρῆς καὶ
μέλαιναν ῥίζαν, μήκωνα ἀδρὰν, — ταῦτα τρί-
ψας [3] ἐν τῷ αὐτῷ ἐν οἴνῳ κεκρημένῳ δίδου
πίνειν. — Ἢ τάμισον ὄνειον καὶ σίδης γλυ-
κείης ῥίζαν καὶ [4] κηκίδα, ἐξ ἴσου πάντα καὶ
ῥοιῆς γλυκείης χυλὸν ξὺν οἴνῳ πίνειν. — Ἢ
λαπάθου [5] καρπὸν ξὺν τῷ τῆς κηκίδος ἔξω
περιεξυσμένῳ· ταῦτα τρίβειν [6] ἄμΦω καὶ ἐν
οἴνῳ διδόναι πίνειν καὶ μετέπειτα κυκεῶνα. —
Ἢν αἷμα ῥέῃ λάβρον ἐξ ὑστερέων, ἄγνου
Φύλλα ἐν οἴνῳ διδόναι μέλανι. [Τὰ στρυΦνὰ
ῥόον ἵστησι, οἴνῳ μέλανι μιγνύμενα.] — Ῥόου
καὶ ὀδύνης. Κάχρυος ῥίζαν ἐν οἴνῳ μέλανι
πίνειν· ἢν δὲ [7] πλέον ἴῃ, τερμίνθου καρπὸς
τριβόμενος, χρὴ δὲ οἴνῳ καὶ ὕδατι [8] διεῖναι
καὶ πίνειν. — Ἢν ῥόος γένηται, καρκίνους
ποταμίους ἀποπνίξας ἐν οἴνῳ πίνειν διδόναι
[9] τοῦ οἴνου μεθ' ὕδατος. — Ἢν δ' ἔτι Φέρη-
ται ὁ ῥόος, πρόμαλον Φώξας καὶ τρίψας ἐν
οἴνῳ δίδου, ἢ πράσων χυλόν. — Ἢν δὲ που-
λὺς κατέρχηται [10] ὁ ῥόος, ἡμιόνου ὀνίδα κα-
τακαίειν καὶ λειῆναι καὶ ξὺν οἴνῳ διδόναι. —
Ἢν δὲ πουλυχρόνιος ὁ ῥόος γένηται, σπόγ-

perato, quod etiam fluentem ex naribus sanguinem sistit. — Aut malum Punicum in vino nigro decoquito et detracto cortice quod intus est tritum cum polentae polline ex vino nigro potui exhibeto. — Aut lini semen aut erysimi tostum, oleae viridis folia, nigram radicem, peplum plenum, simul trita ex vino aqua temperato bibenda dato. — Aut coagulum asininum, mali Punici dulcis radicem, gallam, aequis portionibus omnia; et mali Punici dulcis succum ex vino bibendum dato. — Aut lapathi semen cum gallae parte exteriore circumrasa; — haec ambo conterito et ex vino bibenda dato, deinde cyceonem confectum porrigito. — Si sanguis copiosus ex utero effluat, viticis folia ex vino nigro exhibeto. [Acerba vino nigro commixta profluvium sistunt.] Ad fluorem et dolorem. Cachryos radicem ex vino nigro bibendam dato; — quodsi copiosior sanguis fluat, terebinthini fructum tritum ex vino et aqua dilutum bibere oportet. — Si fluor muliebris accidat, cancris fluvialibus ex vino suffocatis, vinum cum aqua potui exhibeto. — Quodsi adhuc fluxus feratur, promalum torrefactum et tritum ex vino, aut porri succum exhibeto. — Si vero multus fluor decurrat, muli stercus ustum et laevigatum ex vino exhibeto. — At si diu fluor detinuerit, spongia usta confert, quam tenuiter tritam ex vino odorato exhibeto.

[1] τρίβειν. — [2] ἢ λίνου σπέρμα om. — [3] ἐν τῷ οἴνῳ. — [4] κικίδος. — [5] καρπόν. — [6] ἅμα καὶ μετέπειτα omissis intermediis. — [7] πλεῖον. — [8] διϊέναι. — [9] τοῦ τοιούτου οἴνου. — [10] ὁ ῥόος γένηται omissis intermediis.

ἢ σίδην — πιεῖν.] περιαλεῖψαι cod. θ.; — τρίψαι J., τρίβειν vulg.; — παιπάλῃ D.; — πίνειν cod. θ. — In hac formula de meo supplevi καί ante ξυν πάλῃ et δίδου in fine.
ἢ λίνου — πίνειν.] σπέρμα cod. θ. Littr., vulg. om.; — ἐρύσιμον cod. θ.; — [καὶ] μηκ. Lind.; — ἁδρόν nonnulla mss. — Ad μέλαιναν ῥίζαν Foës. provocat ad Galeni glossam, quam cf.; „Calvus, inquit, de papaveris radice accipit et μήκωνα ἁδρὰν *papaver maturum* dixit." Dubito num veteres recte noverint, quid sit illa radix nigra; — ἐν ante οἴνῳ ex C. θ. supplevit Littr.
ἢ τάμισον — πίνειν.] ῥίζην mss. sex., Littr.; — κηκίδα C. θ. Lind., κικίδα vulg., κικίδος codd. quinque; — ἴσα ταῦτα pro ἐξ ἴσου πάντα C. θ.
ἢ λαπάθου — κυκεῶνα.] τῆς ante κηκίδος cum Parr. 5. et θ. Littréus, vulgo om.; — περιεξεσμένῳ J. θ. In ταῦτα τρίβειν — κυκεῶνα habemus lectionem codicis θ. a Littréo receptam; vulgatam e V. notavi.
ἢν αἷμα — μέλανι.] Formula habetur § 32. media libri de nat. mul.; — λαῦρον vulg., λάβρον cod. θ.; — ἐν cod. θ., ξύν vulg.; — διδόναι ex C. θ. recepi; L. μέλανι δίδου πιεῖν.
ῥόου — πίνειν.] cf. de nat. mul. ibidem. Inscriptionem om. L.; — περὶ ῥόου καί mss. sex; — κάγχρους D. al. m., J.; — μέλανι om. θ.; — δίδου πιεῖν pro πίνειν Lind.; — πλεῖον vulg., πλέον cod. θ. Littr.; — πλείων J., quae correctio fere placeret, nisi pro vulgato ἢ J. θ. haberent εἴη, in quo manifesto ἴῃ latet. Dein χρὴ δ' ἐν cod. θ.; — καὶ ὕδ. δ. κ. π. om. J.; — εἶναι pro διεῖναι cod. θ.
ἢν ῥόος — ὕδατος.] cf. de nat. mul. § 90. cum hac formula et sequentibus; — ἢν — οἴνῳ om. J.; — ἐγγένηται cod. θ.; — δίδου πίνειν J.; — ξὺν ὕδατι δὲ τὸν οἶνον pro τοῦ — ὕδατος C.; — τοῦ τοιούτου vulg., [καὶ] τοῦ τ. Lind.; equidem τοιούτου abiicio.
ἢν δ' ἔτι — χυλόν.] δέ τι vulg., emendavit Foës.; — καί om. θ.; — πράσου D. H.; — τῶν πράσων C. θ. — Ad πρόμαλον cf. Oecon. Foësii.
ἢν δὲ — διδόναι.] ἢν ῥόος ἐπιγένηται πολύς C.; — ἢν ῥόος ἐγγένηται πουλύς cod. θ.; — κατακαίειν δὲ καί C. θ.; — σὺν ὀ. δοῦναι cod. θ.
ἢν — εὐώδεϊ.] ὁ ῥόος om. C.; — ᾖ pro γένηται C. θ.; —

γος κατακαεὶς ἀρήγει, τρίβειν δὲ λεῖον καὶ ξὺν οἴνῳ διδόναι εὐώδεϊ.

πϛ'. [1] Καταπλάσματα ῥόων. Σκόροδα καὶ ἀνδράχνην καὶ σέλινον καὶ λωτοῦ πρίσματα καὶ κέδρου λεῖα ὁμοῦ μῖξαι, διεὶς δὲ μελικρήτῳ [2] κατάπλασμα ποιέειν. — Ἢ βάτου φύλλα καὶ ῥάμνου καὶ ἐλαίης, ὁμοῦ λεῖα μῖξαι καὶ διεῖναι μελικρήτῳ καὶ ξὺν ἀλφίτοισι καταπλάσσειν. — Ἢ ἀκτῆς καὶ μυρσίνης φύλλα [3] κατάπλασσε. — Ἢ λωτοῦ πρίσματα καὶ συκαμίνου φύλλα καὶ [4] ῥοῦν ξὺν ἀσταφίδι. — [5] Πυριήσιες ῥόων. Αἰρῶν ἄλευρα πεφωσμένα ἕψε ἐν ὀξυκρήτῳ ἀκρητεστέρῳ καὶ ἐς ὀθόνιον ἐγχρίων πυρία. — Ἢ φακοὺς φώξας καὶ περιπτίσας ποιέειν ἄλευρα χονδρότερα καὶ ἐν ὕδατι ἕψειν καὶ ὁμοίως καταπλάσσειν· — ἢ ὀρόβους ὡσαύτως. — ['Αγαθὸν δὲ καὶ [6] ἐλελίσφακος·] — ἢ ἄχυρα κριθέων ἐν ἀφεψήματι ἐλελισφάκου καὶ ὑπερικοῦ ἕψειν καὶ καταπλάσσειν. — Λωτοῦ πρίσματα καὶ κυπαρίσσου ἐναφέψων ἐν ἀσταφίδος ἀποβρέγματι, ἐς ὀθόνιον ἐπιχρίων, πυριᾶν. — Ἢ ἐλαίης [7] φύλλων, ἢ κισσοῦ, ἢ μυρσίνης ἐν ἀφεψήματι [8] κριθέων ἄχυρα ἕψειν. — Ἢ ἀρωμάτων ὕδατι ξυναφέψειν πίτυρα πύρινα. — Ἢ ἀσταφίδος ἐν ἀποβρέγματι πίτυρα πυρῶν ἕψειν, ἢ λευκοΐου καρπὸν, ἢ τὰς ῥίζας ἀφέψειν καὶ τῷ ὕδατι ξὺν

86. Quae ad fluores ex cataplasmate adhibentur. Allia, portulacam, apium, loti et cedri ramenta, laevigata simul misceto; ex aqua vero mulsa dissolutis cataplasma efficito. — Aut rubi, rhamni et oleae folia tenuiter trita simul misceto, aqua mulsa diluito et cum polenta ex cataplasmate admoveto. — Aut sambuci et myrti folia ex cataplasmate adhibeto. — Aut loti ramenta, mori folia et rhoën cum uva passa. — Fotus ad fluores muliebres. Loliaceam farinam tostam, posca meraciore decoctam et linteo illitam in fotu adhibeto. — Aut lentem coctam et detracto cortice in farinam crassiorem et in grumos redigito et in aqua decoquito eodemque modo ex cataplasmate exhibeto; — aut ervum ad eundem modum admoveto; — aut hordei paleas in salviae aut hyperici decocto coquito et ex cataplasmate imponito. — Loti et cupressi ramenta ex uvae passae infuso decocta, linteo inducta, in fomento adhibeto. — Aut oleae, aut hederae, aut myrti folia decoquito et hordei palas decocto incoquito. — Aut in aromatum decocto simul furfures triticeos decoquito.

In sequentibus corruptelae sunt.

[1] καταπλ. ῥόων om. — [2] κατάπλασμα — μελικρήτῳ καί om. — [3] κατάπλασσε om. — [4] ῥόδου. — [5] πυρ. ῥόων om. — [6] ἐλελίσφακον. — [7] φύλλα. [8] καὶ μετὰ τούτων κριθέων.

λεῖον τὸν σπόγγον vulg., sed τὸν σπ. omitto cum C.; — καὶ ξὺν οἴ. εὐ. δίδου C.; καὶ σὺν οἴ. εὐ. δοῦναι cod. θ.

86. καταπλάσματα — ποιέειν.] Cum formulis primum in hac § descriptis cf. de nat. mul. § 102.; — κατάπλασμα vulg., καταπλάσματα C. θ.; — inscriptionem om. L.; — καὶ κέδρου πρίσματα cod. θ.; — vulgo δὲ ἐν μελικρ., sed ἐν omitto, ut omittitur in θ. in seq. formula; — διέσθαι ἐν μελικρ. C.; — δ' ἐν cod. θ.; — καὶ καταπλάσματα C., καὶ κατάπλασμα ποιεῖ cod. θ.

ἢ βάτου — καταπλάσσειν.] λία μίξας διεὶς μελικρήτῳ σὺν ἀλφ. καταπλάσσαι cod. θ.; — διεῖσθαι μελικρήτῳ σύν C.; — κατάπλασσε idem.

ἢ ἀκτῆς — κατάπλασσε.] Formulam hanc om. θ.; — κατάπλασσε omm. mss. sex.

ἢ λωτοῦ — ἀσταφίδι.] ἢ — φύλλα om. G.; — καί omm. Ald. C. θ.; — συκαμίνοις C.; — φύλλοις C., φύλλοισι cod. θ.; — ῥόδου (ῥόου C., ῥοῦν cod. θ.) σὺν (ξύν C. Lind.) vulg.

πυριήσιες — πυρία.] cf. de nat. mul. § 105.; — ἕψε om. C.; — ὀξυκράτῳ cod. θ; — πυρίῃ C.

ἢ φακοὺς — ὡσαύτως.] φακὸν H.; — καί ante ἐν ὕδατι omm. C. θ.; — καὶ ὁμοίως καταπλάσσειν om. in mss. nonnullis; — δ' ἕψειν cod. θ.; — κατάπλασσε idem.

ἀγαθὸν — καταπλάσσειν.] ἐλελίσφακον vulg.; — ἐλελίσφακος D. Littr.; — κριθέων Ionice ex θ. Littr. Quae uncis inclusi, ex errore librarii nata mihi videntur. Leguntur quidem similia l. l. e lib. de nat. mul., sed totus ille liber ex aliis et hoc nostro desumptus est.

λωτοῦ — πυριᾶν.] [ἢ] λωτοῦ Lind., non male, nam facile omitti potuit particula; — ἐν omm. mss. 7. apud Littr.; — σταφίδος cod. θ.; — ἐς usque ad ἀποβρέγματι infra om. C.; — πυρία cod. θ., πυριῆν cett.

ἢ ἐλαίης — ἕψειν.] ἀφ. καὶ μετὰ (κ. μ. om. θ.) τούτων κριθῶν (κριθέων cod. θ.) vulg.; cum Littréo θ. sequor.

ἢ ἀρωμάτων — πύρινα.] συνεψεῖν vulg., συναφεψεῖν D. H. Q.' Lind., Littr.

ἢ ἀσταφίδος — θερμῷ.] ἢ λευκ. ἀφέψειν om. θ.; — ἐνειλιξαμένη cod. θ.; — πυριάσθω idem, πυριήσθω vulgo. In verbis ἢ ἀσταφίδος — πυριάσθω corruptela est insignis, quam tollere non datur; — monuit de hac corruptela etiam Foës. in adn. ad verba καὶ τῷ ὕδατι ξὺν πιτύροισι πυρίνοισι ἐπιρρίπτειν et Cornarium e lib. de nat. mul. legere scribit:

πιτύροισι πυρίνοισι ἐπιρρίπτειν, — ἢ τῷ ἀφεψήματι πίτυρα πυρῶν τοῦτο ποιήσασα, θερμῷ ἐνελιξαμένη εἰρίῳ, πυριάσθω· ἢ τῷ τῆς ἑρπύλλου ἀφεψήματι [1] *πίτυρα τὸν αὐτὸν τρόπον· πυριᾶν δὲ καὶ σπόγγοισι θερμοῖσι καὶ εἰρίοισι μαλθακοῖσι, ἢν περιωδυνέῃ καὶ τοῖσι ὀστρακίνοισι ἀγγείοισι, ὕδατος ἐγχέων· ἢ ἐν κύστισι ἐλαίῳ θερμῷ.*

Fotus vero, si dolor urgeat, etiam ex spongiis calidis et lanis mollibus adhibendus, aut ex vasis testaceis, aqua infusa; aut vesicis oleo calido plenis.

πζʹ. [2] Κλυσμοὶ ῥόων. Μυρσίνης φύλλα καὶ *δάφνης καὶ κισσοῦ ἐν ὕδατι ἀφέψειν· κλύζε* [3] *χλιερῷ. —* Ἢ *ἀκτῆς φύλλα καὶ σχίνου ἀφέψειν ἐν ὕδατι· ἀποχέας ἀκροχλιέρῳ κλύζειν. —* [4] Ἢ *οἰνάνθην καὶ κύπερον καὶ ἀσταφίδα ἀφέψειν ἐν μελικρήτῳ καὶ κλύζειν. —* Ἢ *τήλιος ὕδατι, ἢ βάτου* [5] *ἀφεψήματι, ἢ ἐλαίης χλωρῆς, ἢ κυπαρίσσου, ἢ ἑρπύλλου, ἢ ῥοιῆς,* [6] *ἢ λευκοΐου ῥίζης, ἢ σχίνου, ἀκροχλιέρῳ, ἢ τῷ διὰ βουτύρου καὶ ῥητίνης καὶ χηνείου ἐλαίου, ἢ τῷ διὰ μυελοῦ καὶ στέατος ὑείου.*

87. Collutiones ad fluores muliebres. Myrti, lauri et hederae folia in aqua decoquito; tepida colluito. — Aut sambuci et lentisci folia aqua decoquito; percolata summe tepida colluito. — Aut oenanthen, cyperum, uvam passam aqua mulsa decoquito et colluito. — Aut foeni Graeci aqua, aut rubi decocto, aut oleae viridis, aut cupressi, aut serpylli, aut mali Punici, aut radicis violae albae, aut lentisci, summe tepido; aut remedio, quod ex butyro, resina et adipe anserino paratur, aut quod suilla medulla et adipe.

πηʹ. [7] Ὑποθυμιήσιες ῥόων. Κριθὰς *πεφωσμένας ἐς ἄνθρακας ὑποθυμιῆν,* [8] *ἢ ἐλάφου κέρας ξὺν ἐλαίῃσι ὀμφακίτισι, ἢ ῥόον τὴν ἐρυθρὴν καὶ ἄλφιτα πεφωσμένα ξὺν ἐλαίῳ καὶ οἴνῳ διπλασίῳ· ἢ ἄχυρα κριθέων καὶ* [9] *βόλιτον ὁμοίως, ἢ λωτοῦ πρίσματα, ἢ ῥόον, ἢ κυπάρισσον ξὺν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ ξηρὴν ὑποθυμιᾶν· ἢ χαλβάνην, ἢ μάνναν, ἢ ῥητίνην οἴνῳ δεῦσαι, ἢ αἰγὸς κέρας καὶ κηκίδα, καὶ* [10] *ὁ ῥόος ἵσταται. —* [11] Ἕτερα *θυμιητά.*

88. Suffitus ad fluores muliebres. Hordeum tostum prunis impositum ad suffitum adhibeto; aut cornu cervi cum olivis immaturis; aut rhoën rubrum et polentam torrefactam cum oleo et vino ad duplam portionem; aut paleas hordei et stercus bubulum eodem modo adhibeto; aut loti ramenta, rhoën, cupressum siccam ex vino nigro austero in suffitu admoveto; aut galbanum, aut thuris pollinem, aut resinam vino macerato, aut foenum Graecum, et gallam et

[1] *καὶ πιτ.* — [2] *κλ. ῥόων* om. — [3] *χλιηρῷ* — *ἀκτῆς* sine *ἤ*. — [4] Formula tota abest. — [5] *ἀφέψημα*. — [6] *ἢ* om. — [7] *ὑποθ. ῥόων* om. — [8] *ἢ* om. et *κέρας* abest. — [9] *βόλβιτον*. — [10] *ὁ* om. — [11] *ἕτ. θυμ.* om.

ἢ τῷ ἀφεψήματι πίτυρα φυρῶσα, ἄρτον ποιήσασα, τούτῳ θερμῷ ἐνελιξαμένη εἰρίῳ πυριήσθω. Ego locum sibi relinquo. In sequentibus *ἢ* ante *τῷ ἑρπύλλῳ* om. C.; — *τῷ τῆς* om. θ.; — *ἑψήματι* (*ἀφεψήματι* C. H. al. m. Littr.) *καὶ* (*καί* omm. θ. Littr.) *πιτ.* vulg.; — *πυριῆν* vulg., *πυρία* cod. θ.; *καί* om. D.

87. *κλυσμὸς — χλιερῷ.*] *κλυσμός* cod. θ.; — *σμύρνης* pro *μυρσίνης* C.; — vulgo *τουτέῳ κλύζε*, sed otiosum pronomen abigo; — *τούτῳ* usque ad *ἀφέψειν* in seq. formula om. C.; — *χλιαρῷ* J.; *χλ.* om. θ.

ἢ ἀκτῆς — κλύζειν.] *ἤ* cod. θ., *ἤ* om. vulg.; — *σχοίνου* vulg., *σχίνου* mss. 8.; Foës. in adn., qui e lib. de nat. mul. se ita scribere dicit; memorantur sane ista folia § 33. illius libri.

ἢ οἰνάνθην — κλύζειν.] Formula om. in mss. septem apud Littr., in quorum duobus rest. al. m.; — *ἐνεψεῖν μελικρήτῳ* cod. θ.

ἢ τήλιος — ὑείου.] *τήλεως* vulg.; — *ἀφεψήματι* cod. θ., Littr., vulgatam e V. notavi; — *ἤ* ante *λευκοΐου* omm. mss. sex; — *σχοίνου* vulg., *σχίνου* Ald., mss. novem, Foësius Latine; Lind.; — *τὸ διὰ τοῦ β.* cod. θ.; — *ὑός* C. — De meo utroque loco *τῷ* pro *τό* scripsi et *ἀκροχλιέρῳ* pro *ἀκροχλίερον*.

88. *ὑποθυμιήσιες — ἵσταται.*] cf. de natura mul. § 103. et § 34.; — *ὑποθυμιάσεις* D.; — *πεφωγμένας* cod. θ.; — *ἐς ἄνθρ. ὑποθυμιῆν* om. K.; — malim *ἐπ' ἄνθρακας ἐπιβαλὼν ὑποθ.*, sed brevitatis causa videntur illa formula usi esse. Dein *ἀνθρακειὰς ὑποθυμία* cod. θ.; — *ἄλφιτα πεφρυγμένα* cod. θ.; — *ἢ οἴνῳ* idem; — *κριθέων* Ionice idem, Littr.; — *ἤ* ante *μάνναν* om. C., qui *μάννην*; — *ἢ κηκίδα* vulg., *καὶ κηκίδα* cod. θ.; — *καὶ ὁ* om. C.

ἕτερα — θυμιήσθω.] *θυμιητόν* solum C.; *ἕτερα* om. θ., inscriptionem totam om. L.; — *δέ* de meo; — *σποδῆς* edd. antt. K.; — (*ἐπιβάλλων* C.) *ἐπιβαλὼν ἐπὶ τὸν βόθρον* vulgo;

Ὀρύξαι χρὴ βόθρον καὶ φῶξαι ὅσον δύο χοίνικας Ἀττικὰς γιγάρτων, τῆς δὲ σποδιῆς ἐμβαλὼν ἐς τὸν βόθρον, οἴνῳ ἐπιψεκάσαι εὐώδεϊ καὶ ἀμφικαθεζομένη κατειλίξασα ἑωυτὴν θυμιήσθω. — Ἢ [τὸ λεγόμενον] οἰσύπην αἰγὸς ξηρὴν κόψαι καὶ φῶξαι ξὺν κριθέων ἐρείγματι· — ἐλαίῳ [1] φυρήσας θυμιᾶν. — Ἢ [2] ἐς ἄνθρακας πάλην κριθέων ἢ ἄχυρα [3] ὑποβάλλων καὶ πρίσματα κυπαρίσσου, μύρῳ δεύων θυμιᾶν. — Ἢ κώνειον, ἢ σμύρναν, ἢ λιβανωτὸν, μύρον περιχέων, θυμιᾶν. — [4] Ἢ ἄσφαλτον καὶ κριθέων ἄχυρα ὁμοίως. — Ἢ κυπαρίσσου ῥίζαν ἄλειφα ῥόδινον περιχέας θυμιᾶν. — Ἢ καλάμῳ, σχοίνῳ, κυπέρῳ, σελίνου σπέρματι, [5] ἀνήσῳ ῥόδινον ἔλαιον περιχέας θυμιᾶν. — Ὁμοίως δὲ καὶ ῥητίνην ὑποβάλλειν καὶ κινάμωμον καὶ σμύρναν ξὺν βάτου φύλλοισι, ἢ ῥόδων, ἢ [6] ἡδυόσμου ξὺν ποσῷ κρόκῳ καὶ στύρακι· ταῦτα πάντα ἐν τῷ αὐτῷ τρίβειν καὶ θυμιᾶν ὀβολῷ Ἀττικῷ σταθμῷ ἐπὶ σποδιῆς [7] οἰναρέης, ἢ ἐπὶ [8] βολίτου πλαστοῦ ὡς [9] ἐμβάφιον· τὸ δὲ πῦρ κληµάτινον ἔστω· ἐπιτιθέναι δὲ ἤδη πρότερον ὡς μὴ ὀδμὴ ᾖ· ἐπεὶ, [10] εἰ ὀδμὴ ἔσται, ἄμεινον μὴ θυμιᾶν.

sistitur fluor. — Alia ad suffitum materia. Scrobem effodere oportet et vinaceorum duas circiter choenices Atticas torrefacere, cinerem in scrobem iniicere et vino odorato adsperso irrigare et mulier vestibus se convolvens circumsedeat et suffitum adhibeat. — Aut caprae oesypam (i. e. sordem ad nates adhaerescentem) siccam, tusam et tostam cum hordeo freso oleo subactam in suffitu adhibeto. — Aut hordei farinae pollinem eiusve paleas in prunas iniectas et cupressi ramenta unguento respersa suffitu adhibeto. — Aut conium, aut myrrham, aut thus affuso unguento suffito. — Aut bitumen et hordei paleas eodem modo. — Aut cupressi radicem oleo rosaceo aspersam suffito. — Aut calamo, iunco odorato, cypero, apii semini, aniso oleum rosaceum affusum suffitu adhibeto. — Ad eundem autem modum resinam subiicito, cinnamomum, myrrham, cum rubi, aut rosarum, aut menthae foliis, pusillo croco addito et styrace: haec omnia simul terito et oboli Attici pondere in cinere sarmentitio, aut in stercore bubulo ad instar acetabuli efformato, suffitu admoveto. Sit autem ignis ex vitis sarmentis succensis. Mulierem autem priusquam odorem sentiat, superimpositam esse oportet; quandoquidem, si odor excitatus fuerit, praestat non suffire.

[1] Φυρήσασα. — [2] ἐς om. — [3] ὑποβάλλων. — [4] ἢ — θυμιᾶν om. — [5] ἄννησον. — [6] ἢ ἡδύοσμον. — [7] οἰραέρην. — [8] βολήτου. — [9] ἐμβαφίου. — [10] ᾖ.

de meo mutavi praepositiones; — οἴνῳ τε vulg., τε omm. C. H. θ.; — ἀμφικ. καὶ διαπλίξασα θυμιήσθω cod. θ., quem Littr. sequitur, ἀμφικ. κατειλίξασα (κατελίξασα C.) ἑαυτὴν (ἑαυτήν om. C.) θυμ. vulgo. Hanc lect., in qua ἑωυτήν de meo dedi, retineo, quia in cod. θ. correctionem recentem legi opinor: διαπλίξασα post ἀμφικαθεζομένη paene otiosum videtur, aliis certe locis similibus solum ἀμφικαθιζομένη legis; — sed praeterea correctionem ortam puto e male scripto vulgato καταλίξασα, quod in Voss. habetur.

ἢ τὸ λεγόμενον — θυμιᾶν.] ἢ τὸ λεγόμενον οἰσύπη αἰγὸς ξηρά vulgo; de coniectura debitum casum restitui; — de hac οἰσύπῃ cf. Gal. et Erot. in gloss.; — Φυρήσασα θυμιῆν vulgo, Φυρήσας θυμία cod. θ.

ἢ ἐς ἄνθρ. — θυμιᾶν.] ἢ ἄνθρ. πλεῖον (πολίων cod. θ.) κρ. ἢ (ἢ om. J.) ἄχ. vulg., ἢ ἐς ἄνθρ. πάλην κριθέων ἢ ἄχυρα Foësii emendatio est a Lind. recepta. Littréus ἐς recepit et πολίον ex θ. scripsit. Mihi Foësii coniectura praestare videtur correctioni in cod. θ.; nam illud ἢ ante ἄχυρα, quod in θ. deletum aut omissum est, firmat Foësii emendationem. De ὑποβάλλειν primum dubitavi, ἐμβάλλειν, vel saltem ἐπιβάλλειν scriptum fuisse putans, sed ὑποβάλλειν est ὑπὸ τὴν γυναῖκα ὑποβάλλειν ἐς ἄνθρακας, quo sensu paulo post iterum occurrit. Porro ἢ πρίσμ. cett., de meo καὶ πρ. scripsi; — θυμιῆν vulgo, θυμία cod. θ.

ἢ κώνειον — θυμιᾶν.] ἢ om. C.; — μηκώνιον Lind.; — nimirum hic Calvi lectionem apud Foës. memoratam dedit; — τὸ μύρον vulg., sed τό omm. codd. novem; — μύρον δὲ περιχ. cod. θ.: — idem ὑποχέων post περιχ.; — θυμίη vulg., θυμιᾶν C. θ.

ἢ κυπαρίσσου — θυμιᾶν.] cum hoc loco Foës. confert eum, qui est § 34. libri de nat. mul.: μελίην, κυπαρίσσου πρίσματα, κυπείρου ῥίζαν μύρῳ ῥοδίνῳ δεύσας ὑποθυμιᾶν. Sitne formula nostra lacunosa, ita ut πρίσματα. κυπείρου perierit? Vulgo ἐν ἀλείφατι ῥοδίνῳ περιχέας, sed ἐν om. θ.; — et ἐν omisso oratio ferri possit, sed orta est ex antiquiore vicinis locis frequenti, quam revocavi. Tum θυμίη vulg., θυμιᾶν cod. θ.

ἢ καλάμῳ — θυμιᾶν.] ἢ om. θ.; — σχίνῳ D. K.; — κυπαίρω σχοίνω cod. θ.; — ἄννησον vulg., ἀνήσου plura mss. sed vario modo scriptum, at genitivo tamen; dativum cum Foësio, Lind., lego; — θυμία C. θ., θυμίη ex aliis Littréus, vulgo om.

ὁμοίως — θυμιᾶν.] ῥητίνη C.; — ἢ κινναμ. C. θ.: — βάτων vulg., βάτου cod. θ.; — vulgo ἢ ῥόδων φύλλοις,

πθ'. [1]Ῥόου ἐρυθροῦ πρόσθετα. Σμύρνα καὶ βολβίον ξὺν μέλιτι τριφθὲν, πρόσθετον ἄριστον. — Ἢ ῥόδα [2]ἑψήσας ἐν ὕδατι [3] καὶ τρίψας λεῖα ἐν μύρῳ ῥοδίνῳ, ἐν εἰρίῳ ἑλίξας προστίθει. — Ἢ τοῦ λωτοῦ τὸ ἄνθος ἑψῆσαι ἐν ὕδατι κἄπειτα τρίβειν ἐν ῥοδίνῳ μύρῳ καὶ ἐν εἰρίῳ πρὸς τὸ στόμα τῆς ὑστέρης προσάγειν. — Ἢ κύπερον καὶ ἶριν καὶ ἄνησον, ἴσον ἑκάστου, ἐν μύρῳ ῥοδίνῳ [4] λεῖον ἐν εἰρίῳ, ὡς μάλιστα πρὸς τὸ στόμα εἴσω. — Ἢ μυρσίνης φύλλα μελαίνης ἐν οἴνῳ λευκῷ, πίτυος φλοιὸν παραμίσγειν καὶ ὁμοίως ποιεῖν. — Ἢ κυπαρίσσου καρπὸν καὶ λιβανωτὸν, ἴσον ἑκατέρου, τρίβειν ὁμοῦ [5] ἐν μύρῳ ῥοδίνῳ καὶ ἐν εἰρίῳ προστιθέναι. — [6] Ἢν ξηρῆναι δέῃ ῥόον. Καλαμίνθην ἐν οἴνῳ μέλανι ἕψειν καὶ * ἐς ὀθόνιον βρέξαντα ἐπιτιθέναι. — Ἢ ὑοσκυάμου τῶν φύλλων καὶ κώνειον ἅμα ἕψειν. — Ὡσαύτως πράσα καὶ μαλάχην καὶ κηρὸν καὶ χηνὸς ἄλειφα μῖξαι, εἶτα χλιερὸν προστιθέναι πρὸς τὰ αἰδοῖα. — Ἢ οἶνον ἄκρητον ξὺν ῥητίνῃ καὶ σιδίῳ ἑφθῷ τρίβειν, καὶ προστιθέναι. — Ἢ κνῆκον ξὺν οἴνῳ τρίβων προστίθει. — Ἢ λωτοῦ πρίσματα ὁμοίως. — Ἢ

89. Subdititia medicamenta ad fluorem rubrum. Myrrha et bolbium cum melle tritum optime supponitur. — Aut rosas in aqua decoctas et laevigatas cum unguento rosaceo lana exceptas in subdititio apponito. — Aut loti florem aqua decoquito, deinde cum unguento rosaceo terito et in vellere ad os uteri admoveto. — Aut cyperum, irim, anisum aequis portionibus singula cum unguento rosaceo tenuiter trita, penitissime ad os uteri [apponito.] — Aut myrti nigrae foliis ex vino albo pini corticem admisceto et similiter facito. — Aut cypressi fructum et thus, parem cuiusque portionem cum unguento rosaceo simul terito et in vellere subdito. — Si fluorem exsiccare opus sit, calamintham vino nigro decoquito . . . . . . Aut hyoscyami folia et cicutam simul coquito. — Similiter porra, malvam, ceram et adipem anserinum admisceto; deinde tepida ad pudenda apponito. — Aut vinum merum cum resina et mali Punici cortice decocto terito et supponito. — Aut cnicum ex vino tritum in subdititio apponito. — Aut loti scobem similiter. — Aut lentisci folia, aut rhoëm melle cocto

[1] ῥόου — πρόσθετα om., — tum σμύρναν. — [2] ἑψητά. — [3] ὥσπερ δὴ καί. — [4] λεῖον βαλεῖν ἐς τὸ στόμα εἴσω. — [5] ἐν μύρῳ προστιθέναι. — [6] ἢν — ῥόον om.

quod om. C., ego solum φύλλοις omisi; — ἢ (ἢ om. θ., Foës. in adn., Lind.) ἡδυόσμοις (ἢ δυοσμης J.) vulg. — Littréus θ. sequitur; ego nescio cur ἡδυόδμοις adpositum fuerit, sed credo natum esse ex ἡδυόδμου, neque abiiciendum esse ἢ quod in vulgata antecedit. Porro πάντα omm. C. θ.; — θυμιᾶν cod. θ., θυμιῆν vulg. — Vulgo σποδιῆν οἰναρέην, dativum praebent C. θ., sed dedi genitivum, quum statim post legatur. Codices inter βολβίτου et βολίτου fluctuant, tum vero vario modo corrupte haec habentur; — ἐμβάφιον vulg., ἐμβαφίου Ald., codd. sex; — δέ τι ἤδη cod. θ. Littr.; — εἴη pro ᾖ cod. θ., probabiliter pro ἴῃ; — εἰ δὲ μὴ ἔσται omm. C. θ.; — μή om. H., sed rest. al. m.; — θυμιῆν vulg., θυμιᾶν cod. θ.

89. ῥόου — ἄριστον.] Inscriptionem omm. K. L.; — προσθετικά J.

ἢ ῥόδα — προστίθει.] In ἑψήσας — ῥοδίνῳ cum Littréo sequor C. θ.; vulgatam e V. notavi; — ἐνελίξας C.

ἢ τοῦ λωτοῦ — προσάγειν.] ἑψήσας cod. θ.; — καί omm. C. θ.

ἢ κύπερον — εἴσω.] ἴσον om. C.; — ἑκάστῳ idem; — λεῖον (addit εἰρίῳ al. m. H.) βαλεῖν ἐς τὸ στόμα εἴσω vulg.; — λεῖον (addit ἐν cod. θ.) εἰρίῳ μάλιστα πρὸς τὸν στόμαχον εἴσω C. θ. — Cum Littréo hanc lectionem sequor, una re excepta, quod τὸ στόμα servo, non τὸν στόμαχον cum C. θ. lego; tum ὡς ante μάλιστα de meo intuli, post terminationem dativi in ῳι periisse putans.

ἢ μυρσίνης — ποιεῖν.] φύλλα omnes, φύλλοισι fere desideres, aut πιτύος δὲ φλοιόν, si φύλλα serves; — dein καὶ (καί omm. C. θ.) ὁμοίως ποιεῖν (χρή pro ποιεῖν C. θ.) sunt varr. lectt., quae item incertum te reddunt, quid re ipsa olim scriptum fuerit. Totam formulam trado, uti eam accepi.

ἢ κυπαρίσσου — προστιθέναι.] καρπὸς καὶ λιβανωτός C.; — μύρῳ καὶ (καί om. C.) προστιθέναι (προστίθει C.) vulg.; — μύρῳ ῥοδίνῳ ἐν εἰρίῳ προστίθει cod. θ. Littr.; dedi lectionem ex utraque compositam.

ἢν ξηρῆναι — ἐπιτιθέναι.] Inscriptionem omm. K. L.; — ξηρᾶναι C. — Foës. pro vulgato βρέξαντα voluit δέξαντα, quod Lind. dedit. Littréus ut βάπτοντα, quod ex θ. recepit, defendat, provocat ad formulam in § 98., ubi in vulgato textu: ἢ ἐς λευκὸν εἴριον ἐμβάπτεσθαι, sed hic locus non minus corruptus est quam noster, de quo agimus. Nempe ἐπιτιθέναι in fine saltem προστιθέναι esse debebit et ἐς ὀθόνιον ἐνδήσαντα προστιθέναι scriptum olim fuisse opinor.

ἢ ὑοσκυάμου — ἕψειν.] ἅμα omm. C. θ.

ὡσαύτως — αἰδοῖα.] μαλάχῃ cod. θ.; — εἶτα omm. C. θ.; — χλιαρὸν προστίθεσθαι cod. θ.

ἢ οἶνον — προστιθέναι.] καὶ προστιθέναι ὁμοίως vulg., sed ὁμοίως omm. C. θ.

ἢ κνῆκον — προστίθει.] κνίκον vulg., κνῆκον cod. θ. Littr.

ἢ λωτοῦ — ὁμοίως.] λωτοῦ πρίσματα C. θ., λωτοῦ τὸ πρίσμα vulg.; — ὡσαύτως C. θ.

ἢ σχίνου — πρόσθες.] σχοίνου L.; — καθέφθῳ vulg., κατέφθω I. J. K.

[1]σχίνου φύλλα, ἢ ῥόον, μέλιτι [2]κατέφθῳ μίξας πρόσθες. — Ἢν δὲ μὴ λήγῃ, σούσινον, ἢ [3]βλίτον ἐν εἰρίῳ.

ς'. [4]Ῥόου ὕδατος ἔγχυτον καὶ πρόσθετα. Ἢν γυναικὶ ὕδωρ [5]ῥέῃ ἐκ τῶν αἰδοίων, λαβὼν ῥητίνην ξηρὴν καὶ μυρίκης πέταλα καὶ λίνου καρπὸν τρῖψαι ἐν οἴνῳ καὶ μῖξαι [6]ὄρνιθος στέατι καὶ ἐγχέαι ἐς τὰ αἰδοῖα κλυστῆρι. — Ἄλευρα χηραμίδα ὡς καθαρώτατα, [ἢ [7]ἀμύλιον] ἐν εἰρίῳ προστίθεσθαι [8]πρὸς τὸν στόμαχον. — [Ἄλλο ἔγχυτον. Ὁκόταν ὕδωρ ἐκ τοῦ αἰδοίου ῥέῃ, μυρίκης πέταλα καὶ * λιβανωτοῦ καρπὸν ἐν χηνὸς στέατι τρίψας καὶ ῥητίνην ἐς τὰ αἰδοῖα κλυστῆρι ἐνεῖναι.]

ςα'. Ἢν ὑπὸ ῥόου ὑδατώδεος τὸ ἦτρον ἀλγέῃ, ἄγνου καρπὸν τρῖψαι ἐν μέλιτι καὶ [9]καταπλάσσειν τὸ ἦτρον καλῶς.

ςβ'. [10]Ἢν ῥόος αἱματώδης, ἢ λευκὸς, ἢ ὁκοῖος ἂν ᾖ. Θεῖον καὶ μανδραγόρου τὸ ἄκρητον ἀναλαβόντα εἰρίῳ προσθεῖναι· καὶ ὑπτίη εὑδέτω καὶ ἀκίνητος μενέτω. — Ἢ σιδία ξηρὰ τρίβειν ἐν οἴνῳ Πραμνείῳ καὶ δι-

permixtum subdito. — Quodsi non cesset, susinum aut blitum in vellere.

90. Ad aquae profluvium infusum et subdititia medicamenta. Si mulieri aqua ex pudendis effluat, resinam siccam, myricae folia, lini semen ex vino terito, adipem gallinaceum admisceto et in pudenda per clysterem infundito. *Formulae male scriptae.*

91. Si ex fluore aquoso circa pubem dolor est, viticis semen cum melle terito, pubem cataplasmate probe obducito.

92. Si fluor sanguineus, albus, aut qualiscumque alius, fuerit. — *Formula vitio laborat.*

Aut mali Punici cortices siccos ex vino Pra-

[1] σχοίνου ἢ ῥόον. — [2] κατέφθῳ. — [3] βλῆτον τὴν βοτάνην. — [4] ῥόου — ἔγχυτον om. — [5] ἴῃ — [6] ἐν ὄρνιθου. — [7] ἀμύλεον. — [8] εἰς. — [9] καταπλάττειν. — [10] ἢν — ᾖ om.

ἢν — εἰρίῳ.] Foës. mss. Regia ἢν δὲ μὴ ληγήσωσιν (alia λήγωσιν) ἐπίβλητον τὴν βοτάνην habere et hunc locum suspectum sibi videri adnotat; βλῆτον (βλίτου cod. θ. Littr.) τὴν βοτάνην ὡς γλῶσσαν οὖσαν vulg., τὴν βοτ. vero omm. C. θ.; sed omnia illa τὴν βοτ. — οὖσαν unum sunt glossema, in quo πλεῖσαν pro γλῶσσαν C., οὖσαν vero omm. C. θ.; itaque ista omisi; — ceteri ἐν εἰρίῳ ποιεῖν πρόσθετον, ubi ποιεῖν omm. C. θ.; — ego et ποιεῖν et πρόσθετον repudio.

90. Ῥόου — κλυστῆρι.] Vulgo ῥόου ὕδατος πρόσθετον καὶ ἔγχυτον, in quibus ὑδατώδεος C., Vatt. Foësii. De meo accommodavi transpositione vocabulorum et πρόσθετα pro singulari dando inscriptionem ad capituli contenta. In sequentibus ἐν ὄρνιθος vulgo, sed ἐν omm. C. θ.; — ἐγχέον δὲ (δ' cod. θ.) ἐς C. θ.

ἄλευρα — στόμαχον.] χηραμύδα vulg., per ῑ vero Lind., mss. sex; — ἀμύλιον om C.; — ἴνῳ pro εἰρίῳ idem. Formula vitiose descripta est: ἢ ἀμύλιον esse debet ἢ ἄμυλον, quod est glossema ad ἄλευρα ὡς καθαρώτατα: tum saltem ἀλεύρων χηρ. ὡς καθαρωτάτων requiris. Sed praeterea deficiunt, puto, alia medicamina olim enumerata et praeparandi modus; nam sola ἄλευρα in vellere non supposuerint. Post ἀμύλιον Calvum addidisse videri e mss. Vatt.: οἴνῳ καὶ ῥοδίνῳ δεύων, adnotat Foësius.

ἄλλο ἔγχυτον — προσθεῖναι.] vulgo ἄλλο ἔγχυτον ὁμοίως, quod omm. L. Lind.; ῥόου ὑδατώδεος (ὕδατος cod. θ.) ἔγχυτον C. θ.; solum ἄλλο D.; — ego ὁμοίως omisi. Porro ὅταν cod. θ.; — ἐς τὰ αἰδοῖα κλυστῆρι ἐνεῖναι (ἐνιέναι cod. θ., ἐγχέαι D. Q.') vulg., sed προσθεῖναι praebent Vatt. Foësii. Quodsi iam primam formulam huius capituli cum postrema conferas, magna apparet in remediis enumeratis similitudo. In prima λίνου καρπός memoratur, in postrema λιβανωτοῦ καρπός. Nihil mutavi in textu Graeco, sed Latine in postrema *lini semen* scripserim, quia parvam fidem habeo isti λιβανωτοῦ fructui. — Galenus omnino exponit ex hoc loco, sed si melius his locis quid factum sit, circumspexisset, non neglexisset vitium, puto. Quid enim sibi vult: λιβανωτοῦ καρπόν· αὐτὸν ἴσως τὸν ὀνομαζόμενον λιβανωτόν? Quis credat verum esse? — Sed formula tota non est nisi vitiose scripta repetitio primae in hoc capitulo: hinc in nonnullis codd. προσθεῖναι in fine pro κλυστῆρι ἐνεῖναι: nempe omissa sunt ea, quae faciunt ut satis liquidum sit remedium, ut per clysterem immitti possit.

91. ἢν — καλῶς.] θεραπεία τοῦ ἤτρου D.; — ἢν ὑπὸ omm. C. θ.; — ὑδατώδεος cod. θ.; — ἄγνου vulg., λίνου cod. θ., Littréus; quem sequi θ. non oportuit. Dein καί om. θ.; — καταπλάσαι G., καλῶς omm. C. θ.

92. ἢν — μενέτω.] ἢν omm. C. θ.; — ἢν — ἂν ᾖ om. L.; — Post αἱματώδης addit ᾖ Lind., nempe in vulg. deërat ἂν ᾖ, quod D. praebuit Littréo. — Ante θεῖον C. ποῖον addit. Pro μανδραγόρου τὸ ἄκρητον Foësius coniicit μανδραγόραν ἐν ἀκρήτῳ τρίβειν; — τῷ ἀκρήτῳ ferunt C. θ; — εἴριον iidem; — μενέτω omm. iidem. Foësium puto iure vitium agnovisse in μανδραγόρου τὸ ἄκρητον, quod non intelligo; num verum repererit, dubito. Nempe Diosc. IV. 76. de mandragora: τὸ δὲ σπέρμα, inquit, τῶν μήλων ποθὲν ὑστέραν καθαίρει· προσθετὸν δὲ μετ' ἀπύρου θείου ῥοῦν ἵστησιν ἐρυθρόν. Aut ego fallor, aut nostram formulam respicit; itaque alii mecum videant, num in μανδραγόρου τὸ ἄκρητον lateat μανδραγόρου τὸν καρπόν.

δόναι πίνειν. — [1]Ῥόου λευκοῦ ποτόν. Κισσοῦ λευκοῦ τὸ σπέρμα καὶ πίτυος φλοιὸν ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ παρέχειν. — Ἢ ἐλάφου κέρας κατακαῦσαι μοῖραν, ὠμηλύσιος δὲ δύο μοίρας [2]καὶ κεδρίδας πέντε τρίβειν ἐν ὕδατι καὶ διδόναι πίνειν.

mnio tritos potui exhibeto. — Ad fluorem album potio. Hederae albae semen et pini corticem ex vino austero praebeto. — Aut cornu cervi usti partem unam, farinae vero hordeaceae crudae partes duas, cedri baccas quinque ex aqua terito et potui exhibeto.

ϛγʹ. Ὅταν πνίγηται ὑπὸ ὑστερέων, κάστορα καὶ κόνυζαν ἐν οἴνῳ χωρὶς [3]ἑκάτερον ἢ ἐν ταὐτῷ πινέτω. — Ἢ ἄσφαλτον ὅσον τριώβολον, ἢ φώκης στέαρ ὅσον [4]δὴ τῷ δακτύλῳ λαβεῖν. — Ῥίζης γλυκυσίδης ὅσον ἥμισυ πόσιος ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ διδόναι πίνειν. — Ὅταν δὲ πνίγωσι καὶ [5]ἅμα βήσσῃ, σανδαράχης ὅσον ὀβολὸν καὶ θείου ἀπύρου ἴσον, καὶ ἀμύγδαλα πικρὰ καθήραντα ξυμμίσγειν τρία, ἢ τέσσαρα, καὶ διδόναι ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ. — Ἢν [6]δὲ προΐσχωσι αἱ ὑστέραι, [7]κριθὰς τρίψας λείας ξὺν τοῖσι ἀχύροισι καὶ κέρας ἐλάφου, ἐλαίῳ [8]δεύσας, ὑποθυμιᾶν. — Ὅταν δὲ ἄνω ἴωσι, καὶ θλίβηται [9]ἡ καρδίη καὶ [10]ὁ στόμαχος, καὶ ὑπομένωσι, σμύρνην ἢ ῥητίνην, ἢ νέτωπον, ἢ κάστορα, ἢ ὀπὸν σιλφίου πῖσαι.

93. Ad uteri strangulatum. Castorium et conyzam ex vino singula per se, aut simul mixta bibat. — Aut bituminis trium obolorum pondus, aut phocae adipis quantum digito capi potest. — Radicis paeoniae dimidiam potionem ex vino odorato potui exhibeto. — Ubi vero simul cum tussi strangularit uterus, sandaraches oboli pondus, sulphuris ignem non experti tantumdem et amygdalas amaras repurgatas tres vel quatuor commisceto, ex vino odorato exhibeto. — Quodsi uterus prociderit, hordeum tenuiter tritum cum paleis et cornu cervi oleo subactum in suffitu admoveto. — Cum vero sursum adscenderit et cor et stomachus opprimatur, ibique substiterit, myrrham, aut resinam, aut netopum, aut castorium, aut laseris succum propinato.

ϛδʹ. Ὅταν ἡ ὑστέρη πνίγῃ, πνεῦμα δὴ σεύεται ἁλὲς ἄνω καὶ βάρος ἔχει καὶ γνώμη κατάπληξ, ἀναυδίη, περίψυξις, πνεῦμα

94. Cum uterus strangulatum intulerit, spiritus coacervatus sursum prorumpit, gravitas detinet, mens est attonita, sermo deficit, totius

[1] Pro ῥόου — ποτόν solum ἤ. — [2] καὶ κόνυζαν omissis intermediis. — [3] χωρὶς καὶ ταυτῷ πινέτω ἑκάτερον ἀσφάλτου τριώβολον. — [4] δίς. — [5] ὁμοῦ. — [6] δέ γε. — [7] κριθήν. — [8] μίξας. — [9] καρδίᾳ sine ἡ. — [10] ὁ om.

ῥόου — παρέχειν.] Φλοιός C. θ.; — ποτόν pro παρέχειν iidem.

ἢ ἐλάφου — πίνειν.] τρίβειν ὕδατι vulg., ἐν ὕδατι τρίβειν cod. θ.; — de meo interposui διδόναι, quod ceteri omnes omittunt.

93. ὅταν — πινέτω.] ἀπό C. θ.; — χωρὶς ἐν οἴνῳ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ C. θ.; — ἐν post καί omm. mss. 7.; — πινέτω ἑκάτερον vulgo, sed ἑκάτερον omm. C. θ.; — puto in vulgata ἑκάτερον de sua sede aberravisse; inserendum autem esse eo loco, quo collocavi. Quod vulgo καὶ ἐν ταὐτῷ scribitur, necessario ἢ ἐν τ. esse debet.

ἢ ἄσφαλτον — λαβεῖν.] ἤ Littr. ex θ.; ὅσον omm. mss. 4.; — ἤ ante φώκης om. θ.; — ὅσον δὶς τῷ vulg., sed δή pro δίς D. Littr.; — advertit autem mira copiae στέατος φώκης significatio.

ῥίζης — πίνειν.] [ἢ] ῥίζας Lind.; — ῥίζην C., ῥίζαν cod. θ.: — διδόναι πίνειν omm. C. θ.

ὅταν — εὐώδεϊ.] δέ omm. C. θ.; — σανδαράκης iidem.

ἢν δὲ — ὑποθυμιᾶν.] Cum hac formula cf. initium § 96. infra et de nat. mul. § 75.; — ἢν δέ γε vulg., sed γε omm. C. θ.; — προσίσχωσι vulg., προΐσχωσιν mss. 7.; — κριθὴν τρίψας λεῖαν J.; — τρίψασα C.; — λεῖα vulgo. λίας cod. θ.; — ἀλεύροισι vulg., sed ἀχύροισι Foës. in adn., cod. θ. Littr.; — ἐλάφου κέρας C. θ.; — ἐλαίῳ δεύσας om. C.; — δεύσασα cod. θ. — In fine ὑποθυμιήσθω vulg., ὑποθυμιῆν C. Requiritur autem infinitivus activi propter participia masculina antecedentia; quin vulgatum medium ὑποθυμιήσθω fecit ut librarii τρίψασα et δεύσασα scribere inciperent ad mulierem referentes.

ὅταν — πῖσαι.] δέ omm. C. θ.; — ἄνω ἢ vulgo, sed referendum est ad αἱ ὑστέραι, itaque ἄνω ἴωσι scribendum, nisi forte in ἄνω ἢ lateat ἀνίωσι; — σμύρναν cod. θ.; — σὺν οἴνῳ πῖσαι legit Calvus.

94. ὅταν — ῥῖνα.] ἡ ante ὑστέρη de meo; — vulgo δὲ σέβηται. sed cod. θ., Lind., Littr. δὲ σεύηται; — Foës. in adn. σέσυται proponit; — προσπαῖον cod. θ.; — [καὶ] ὀμμ. Lind.; — ἀμαλδύνηται cod. θ.; — ἀμαλδύνεται vulg. — Tenendum vulgo describi periodum, quasi omnia usque ad ἀμαλδύνηται pendeant ab ὅταν, sed vulgata tamen fert ἀμαλδύνεται. Quodsi iam conferas verba ἢν δὲ ὑπὸ τὰς φρένας κ. τ. λ. infra, videbis probabile esse hoc loco apodosios periodi initium esse in πνεῦμα δὴ (ita enim legendum pro δέ) σεύεται ἁλὲς ἄνω, adeoque in seqq. ἔχει pro ἔχῃ esse dandum et ἀμαλδύνεται in vulgata vestigium superesse antiquioris lectionis. — In seqq. τήν ante κεφαλήν omm. C. θ.; — οὖν interposui de meo; — ξυρᾶν cod. θ., ξυρῆν vulg.; — τάχος pro τάχιστα Ald., mss. 9. apud Littréum, fortasse recipiendum est; — ταινίῃ om. θ.; — ὀμφαλὸν (ὀμφαλοῦ

προσπταῖον, ὄμματα ἀμαλδύνεται. Τὴν κεφαλὴν οὖν ξυρᾶν [1]ὡς τάχιστα καὶ ταινίῃ ἀποδιωθέειν, ὑπὲρ ὀμφαλὸν δὲ εἱλέειν· διδόναι δὲ καστόριον καὶ κόνυζαν καὶ πηγάνου ὕδωρ, κύμινον Αἰθιοπικὸν, ῥαφάνου σπέρμα, θεῖον, σμύρνην· πρὸς δὲ τὰς ῥῖνας τὰ κάκοδμα, εὔοδμα δὲ ἐς τὰς ὑστέρας· ἣν δὲ ἀνέχηται, [2]κόκκου τῷ ἔνδον τῷ λευκῷ, μέλιτι [3]μίξας, ἀλείφειν τὴν ῥῖνα. Ἢ σχίνῳ [4]τριπτῇ, ἵνα δάκνηται. Ὅταν δὲ ὀδύνη ἔχῃ καὶ πνίγηται, μαλάχης ῥίζαν, ἢ ὀξύμελι, ἢ φλοιὸν μαράθρου, καὶ κρῆθμον ἐν ὕδατι δοῦναι πίνειν· ἄριστον δὲ ἐρυγγάνειν καὶ διανακαθίζειν· ἢ ἐλλεβόρῳ πταρμὸν ποιέειν προσίσχων πρὸς τὰς ῥῖνας. Ἢν δὲ ὑπὸ τὰς φρένας δοκέωσι ἵζεσθαι, ἐξαπίνης ἄφωνος γίγνεται, ὑποχόνδρια σκληρὰ, καὶ πνίγεται καὶ τοὺς ὀδόντας ξυνερείδει, καὶ οὐχ ὑπακούει καλεομένη· δεῖ οὖν ὑποθυμιᾶν ὑπὸ τὰς ῥῖνας, εἴριον κατακαίων, ἄσφαλτον ἐς πῦρ ἐμβάλλων καὶ καστόριον καὶ θεῖον καὶ πίσσαν· βουβῶνας δὲ καὶ μηροὺς μύρῳ ἔνδοθεν εὐωδεστάτῳ χρίειν· ἢ ἀστέρας τοὺς θαλασσίους τοὺς μέλανας καὶ κράμβην [5]μίξασα οἴνῳ εὐώδεϊ πινέτω. Ἢ σμύρνης τριώβολον, κορίανον ὀλίγον, ῥητίνην, γλυκυσίδης ῥίζαν, κύμινον Αἰθιοπικὸν, ταῦτα τρίψας ἐν οἴνῳ λευκῷ καὶ ὕδατι ἢ μελικρήτῳ διεὶς, πίνειν διδόναι ἀκροχλίερον. Βοηθέει δὲ καὶ τὸ πευκέδανον, ἀριστολοχία, κρομμύου δάκρυον, πάνακες ἐν

corporis perfrictio et spiratio offensans adest, oculi hebescunt. Caput igitur quam citissime radito et fascia (uterum) deorsum depellito, supra umbilicum vero eam obvolvito. Castorium autem et conyzam, rutae decoctum, cuminum Aethiopicum, raphani semen, sulphur, myrrham exhibeto. Ad nares quidem graveolentia, ad uterum vero quae boni odoris sunt admoveto. Quodsi sustineat, etiam grani Cnidii partem interiorem albam melle permixtam naribus illinito. Aut scillam tritam, ut mordeat. At cum dolor et strangulatus detinuerit, malvae radicem aut acetum mulsum, aut foeniculi corticem et crethmum ex aqua bibendum dato; praestat autem ructum ciere, erectam sedere, aut veratro naribus admoto sternutamentum excitare. Si vero sub septo transverso collocatus esse videatur, derepente vox deficit, praecordia dura sunt, strangulatur, dentes inter sese illidit, neque vocata audit. Naribus igitur oportet lanam succensam ad suffitum adhibere, bitumine in ignem immisso et castorio et sulphure et pice; inguina vero et femora interiore parte suavissimo unguento illinere. Aut stellas marinas nigras et brassicam ex vino odorato mixtam bibat. Aut myrrhae tres obolos, coriandri parum, resinam, paeoniae radicem, cuminum Aethiopicum; haec ex vino albo trita et aqua, aut aqua mulsa diluta summe tepida potui exhibeto. Iuvat etiam peuceda-

[1] ὅτι τάχος. — [2] καὶ κόχλου. — [3] δεύσας καὶ μίξας — [4] λεπτὴν, ἣν δ. — [5] μίξας εὐώδει οἴνῳ.

cod. θ.) δὲ (δέ om. Lind.) εἰ δεῖ (οἰδεῖ D. H. J., εἴδει C., εἱλέειν cod. θ. Littr.) vulg.; textum in his dedi uti Littréus, sed non certo constat ea recte se habere; — δὲ καὶ καστ. vulg., sed καί omm. Ald., mss. sex, Lind., Littr.; — καί ante πήγανον omm. C. θ.; — δ' ἐς τὰς ὑστ. C., ὡς pro ἐς cod. θ.; — ἂν δὲ ἀνέχ. vulg., sed ἣν pro ἂν cod. θ. Littr.; — ἀνίσχηται cod. θ.; — καὶ κόχλου vulg., καί om. θ., κρόκου idem, κόκου J., κόκκου Foës. in adn., ex § 32. libri de nat. mul.; — Lind., Littr. δεύσας καὶ μίξας vulg., sed δεύσας καί omm. C. θ. Littr.

ἢ σχίνῳ — δάκνηται.] σχῖνον λεπτήν vulg., τριπτήν cod. θ.; dativo opus erat; — ἣν δακν. vulg., ἂν δ. C., ἵνα δ. cod. θ. Littr. — Foës. in adn. monet Galeni glossam σχῖνον· οὐ μόνον τὸ θαμνῶδες φυτὸν, ἀλλὰ καὶ εἶδός τι σκίλλης, εἰ μὴ ἄρα καὶ πάσης σκίλλης τὸν βολβόν huc referendam ess . „Quod, inquit, etiam recte animadvertit Corn., qui legit ἣν δάκνηται; Calvus autem σχοῖνον legit." — Cf. Hesych. cum interprett., Aristoph. Plutum vs. 720. ibique schol.: σχῖνον νῦν φησὶ τὴν σκίλλαν· δηκτικὰ γὰρ βούλεται πάντα εἶναι.

ὅταν δὲ ὀδύνη — ῥῖνας.] δέ omm. C. θ.; — ὀξόμελι C.; — μαράθου vulg., μαράθρου cod. D.; — πιεῖν cod. θ.; — δέ ante ἐρυγγάνειν omm. C. θ.; — ἀνακαθίζειν cod. θ.; — ἐλλέβορον καὶ πταρμόν vulg., absurde; itaque cum Littr. sequor θ. — Sed omnes καὶ προσίσχειν, pro quo de meo solum προσίσχων scripsi.

ἣν — πινέτω.] δ' C. θ.; — τάς omm. iidem; — οὐχ ὑπακούει edd. antt., Lind.; — δεῖ οὖν omm. C. θ.; — ὑποθυμιῆν vulgo, ὑποθυμιᾶν cod. θ.; — καὶ ἄσφ. L. Lind.; — καί ante καστ., θεῖον. πίσσαν singulis locis omm. C. θ.; — θαλασσίους per σσ C. θ. Littr.; — ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ C. θ., εὐ. ὀ. sine ἐν vulg.

ἢ σμύρνης — ἀκροχλίερον.] ἤ om. C.; — ὡς τριωβ. cod. θ.; — κόριον C. et ita legitur lib. de nat. mul. § 32., sed Galeno auctore κόριον recentiorum est Graecorum; — ἢ κορ. J.; — καί ante ὕδατι om. θ.: — διέντα cett.; — πιεῖν cod. θ.; — θερμαίνοντα ἀκροχλ. C. θ.: — ἀκροχλίαρον cod. θ.; — διδόναι de meo.

βοηθέει — διδόμενον.] καὶ τό om. C.; — καί om. θ.; — ἀκροχλίαρον cod. θ.; — διδόναι C. θ.

οἴνῳ ἢ ὕδατι ἀκροχλίερον διδόμενον. — Ὑστέρας ἐς χώρην ἄγει τοῦ κρότωνος ῥίζα πινομένη, ἢ κύμινον Αἰθιοπικὸν, ἢ σέλινον, ἢ μαράθρου σπέρμα καὶ ἀνήσου, πέπερι ἢ σμύρνα καὶ ὀπὸς μήκωνος πινόμενος. — Ἢν ἡ καρδίη πνίγηται ὑπὸ ὑστέρης καὶ [1] ἀναθλίβηται καὶ πνεῦμα ἔχῃ καὶ ἆσθμα, [2] δεῖ τὸν καρπὸν τῆς ἄγνου καὶ γλυκυσίδης ἐν οἴνῳ πίνειν, ἢ ἀβρότονον καὶ πάνακες καὶ ἀμμωνιακὸν, ἢ πήγανον, ἢ ὑπνωτικὸν μηκώνιον. Πάλιν οὖν εἰ ὁμοίως ἔχει, μελάνθιον τρίβειν λεῖον καὶ μέλιτι δεύειν καὶ ποιέειν οἷον βάλανον καὶ πρὸς τῷ πτερῷ προστιθέναι· ἢ φιλίστιον ὁμοίως προστίθει· ἢ τηλέφιον, ἢ ἀνεμώνης φύλλα τρίψας, ἐνθὲς ἐς τρυχίον, καὶ σμύρνην σμικρὴν ξυμμίσγειν. — Ἢν ἐς τὴν ὀσφὺν αἱ ὑστέραι καταστηρίξωσι, μὴ ψαύῃ δὲ τῆς κεφαλῆς ἡ πνὶξ, ἐσθιέτω πουλύποδας ἑφθοὺς καὶ οἶνον πινέτω μέλανα εὐώδεα ἄκρητον ὡς πλεῖστον. Ὅταν δὲ πρὸς τὰ σπλάγχνα τραπεῖσαι πνίγωσι, οἶνον κέδρινον [3] καὶ κύμινον Αἰθιοπικὸν πινέτω καὶ θερμῷ λουέσθω καὶ [4] πυριάσθω τὰ εὐώδεα.

ϛε'. Ἢν ἀνεμωθῶσι αἱ ὑστέραι, ἡδύσματα πάντα, [5] ἃ ἐς τὸ μύρον ἐμβάλλεται, καὶ δάφνη καὶ μυρσίνη καὶ ἐλελίσφακος, κέδρου τε πρίσματα καὶ κυπαρίσσου· ταῦτα κόψαι καὶ κατασῆσαι λεῖα καὶ ἐπ' οἶνον εὔοδμον ἐπιπάσσειν καὶ ἐπιχέαι ῥόδινον ἔλαιον.

ϛϛ'. Ὅταν δὲ μετακινηθεῖσαι θλίβωσι αἱ

num, aristolochia, cepae lacryma, panaces ex vino aut aqua summe tepidum exhibitum. Uterum in pristinum locum reducit ricini radix pota, aut cuminum Aethiopicum, aut apium, aut foeniculi et anisi semen, piper, aut myrrha, aut papaveris succus epotus. — Si cor suffocatur ab utero et comprimitur et difficilis ac crebra spiratio detinet, viticis et paeoniae semen ex vino bibere oportet, aut abrotanum et panaces et ammoniacum, aut rutam aut somniferi papaveris succum. Si rursus eodem modo habeat, melanthium laeviter terito, melle subigito et velut glandulam efformatam pennae obvolutam in subdititio apponito. Aut philistium ad eundem modum supponito, aut telephium, aut anemones folia trita, in linteum detritum indita et pauca myrrha admixta. — Si uterus in lumbos incumbat, neque suffocatio caput attingat, polypos coctos edat et vinum nigrum odoratum, meracum quam plurimum bibat. Quando vero ad viscera versus strangulavit, vinum cedrinum et cuminum Aethiopicum bibat, calida lavet et odoratos fotus admoveat.

95. Si uterus flatu distentus fuerit, aromata omnia, quae in unguentum iniiciuntur, et laurus et myrtus et salvia et cedri ac cupressi ramenta, tusa et laevigata cribrato et in vinum odoratum inspergito et oleum rosaceum affundito.

96. *Loci plures incertae lectionis cf. adnn.*

[1] ἀναθλίβεται abest et mox ἔχει legitur. — [2] ἄγνης δεῖ τὸν καρπὸν καὶ γλυκυσιδίου. — [3] καὶ οἶνον αἰθ. — [4] πυριάσθω. — [5] ἃ om.

ὑστέρας — πινόμενος.] lib. de nat. mul. § 32. *κροτονοειδέος*: Gal. vero e loco nostro exponit *τοῦ κρότωνος ἡ ῥίζα*; — *ἄννησος ἢ πιπ.* cod. θ.; — *ἢ ὀπός* C. θ.

ἢν ἡ καρδίη — μηκώνιον.] *ἀναθλίβεται* omm. D., ubi al. m. *καὶ θλίβεται*, et mss. alia sex; *ἀναφλίβεται* Ald. C.; — *ἀναφλίβεται πνεῦμα ἢ ὑγρὸν καὶ ἢν πλεύμονα ἔχῃ καὶ ἆσθμα τὸν καρπόν* cod. θ. — Dein *καί* om. C., *ἔχῃ* codd. sex; — *δεῖ* om. C.; — *ἄγνης* codd. 5.; — *ἢ ἀμμ.* cod. θ.; — *ἢ ὑπν.* vulgo, sed *ἤ* om. C. Notandum epitheto *ὑπνωτικόν* h. l. distingui *μηκώνιον* a peplio, de quo vid; § ult. additamentorum ad lib. de victu acutorum.

πάλιν — ξυμμίσγειν.] *ἢ πνιγμὸς ἔχῃ ὑπὸ ὑστερῶν* pro *πάλιν — ἔχῃ* C.; cod. θ. *ἀπὸ ὑστερέων* in eadem lect., quam C. fert; — *καί* ante *μέλιτι* om. θ.; — *ποιῶν* vulg., *ποιεῖν* J.; — *οἷον βαλ. ποιέειν* cod. θ.; — *πρός* om. idem; — *τρύχινον* vulg., Foës. emendavit ad ductum loci similis e § 32. de nat. mul., θ. Littréo meliorem lect. praebuit; — *σμύρναν* cod. θ.

ἢν ἐς τὴν — πλεῖστον.] *ἢν αἱ ὑστέραι ἐς τὴν ὀσφύν* J.; — *ἑφθοὺς, ὀπτούς* cod. θ.; — *εὐώδεα* post *οἶνον* C.; — *ὡς* omm. C. θ.

ὅταν — εὐώδεα.] *δ' ὡς* cod. θ.; nempe *ὡς πρός* vulgo, sed *ὡς* abieci; — *οἶνον αἰθιοπ.* vulg., sed emendavit Foës. ex § 73. libri de nat. mul., quem secuti sunt; — *λούσθω* cod. θ.; — *καί* om. idem; — *πυριάσθω* vulg., *πυρίαμα* cod. θ.; — *πυριήσθω* D. Littr.

95. *ἢν ἀνεμωθῶσιν — ἔλαιον.*] De suo Littréus restituit relativum *ἅ*, quod in vulg. perierat; — *καὶ κέδρου πρίσματα καὶ φύλλα κυπαρίσσου* cod. θ.; — *τά* pro *τε* J.; — *εὐώδεα* cod. θ. — Ad *ἡδύσματα* cf. adn. Foësii et Oecon.

96. *ὅταν δὲ — ὑποθυμιᾶν.*] cf. similes formulas § 93. supra et § 75. lib. de nat. mul.; — *ὅταν μετακινηθῶσι καὶ θλίβωσι* C.; — *πρόμαλλον* cod. θ., *πρό γε μᾶλλον* non pauci codd., cf. lect. V.; — *καὶ* (*καί* om. vulg.) *ἐλ.* C. θ. Littr.; —

ὑστέραι κριθὰς ξὺν τοῖσι κυρηβίοισι [1] καὶ πρόμαλον [2] καὶ ἐλάφου κέρας οἴνῳ δεύσας, ὑποθυμιᾶν. Ὅταν προσιστάμεναι πνίγωσι, ἐλλύχνιον ἀνάψαι καὶ ἀποσβέσαι ὑπὸ τὰς ῥῖνας, [3] ὡς λιγνὺς καὶ αἴθαλος [4] εἰσίῃ· καὶ πίσσαν καὶ καστόριον καὶ πευκέδανον καὶ σμύρναν διεὶς μύρῳ, [5] εἴριον ἀναδεύσασα, προστιθέσθω· πίνειν δὲ ῥητίνην ἐλαίῳ διέντα. — Ἢν πνίγωσι λίην, διδόναι ποτὸν [6] χελώνης θαλασσίης ὅσον τριώβολον τρίψας ἐν οἴνῳ λευκῷ, — κοτύλην ἢ κυάθους τρεῖς πίνειν· ἢ κέδρινον ἐς λύχνον ἐπιχέας ἅψαι τὸν λύχνον καὶ ἐὰν ἀποσβεσθῇ πρὸς τὰς ῥῖνας πρόσαγε· [7] ἢ βόρβορον ὡς δυσωδέστατον ὁμοίως· ἢ εἴριον κατακαύσας ὑπὸ τὰς ῥῖνας ὑποθυμιᾶν· ἢ ἀσφάλτου ὀλίγον τρίψας ἐν οἴνῳ λευκῷ πινέτω· ἢ ἐρυσίμου κόγχην καὶ καστορίου ἐν οἴνῳ λευκῷ δὸς πιεῖν καὶ λοῦσον. Ἢ δ' ἅμα βήσσῃ, [8] σανδαράχης ὀβολὸν, θείου δύο ὀβολοὺς ἀπύρου, ἀμύγδαλα πικρὰ ἀποκαθήρας καὶ καστορίου ὀβολὸν μίσγειν ξὺν οἴνῳ εὐώδεϊ καὶ πίνειν δίδου. Ἢν δὲ πνίγωσι αἱ ὑστέραι καὶ τῆς καρδίης ψαύσῃ τὸ πνίγμα καὶ μεμύκῃ τὸ στόμα, ὄξος θερμὸν δίδου ῥοφεῖν· πασσαλίσκῳ ἢ κερκίδι [9] διάνοιγε, ἢ οἶνον ὁμοί-

Quodsi simul tussis adsit, sandarachae obolum, sulphuris ignem minime experti obolos duos, amygdalas amaras detracto cortice et castorii obolum ex vino odorato permisceto et potui exhibeto.

[1] πρός γε μᾶλλον sine καί. — [2] καί om. — [3] ὡς om. — [4] εἴσεισι. — [5] ἰρίνῳ ἀναδεύσασα; reliqua usque ad διέντα desunt. — [6] ἢ χελ. — [7] ἢ om. — [8] σανδαράκης. — [9] ἄνοιγε οἶνον sine ἤ.

ὑποθυμιῆν vulg., ὑποθυμία cod. θ. Foësius illud καὶ πρόμαλον vitio laborare opinatur et e lib. de nat. mul. § 75. πρόσβαλλε legere mavult, quod mihi admodum probabile videtur. Sed praeterea h. l. lacunam esse suspicor, in qua interierit praeparandi ratio τῶν κριθέων; id nisi verum est, fortasse οἴνῳ δεύσας alio loco dandum est post κυρηβίοισι, ita ut κριθὰς ξὺν τοῖσι ἀχύροισι οἴνῳ δεύσας προσβάλλειν καὶ ἐλάφου κέρας ὑποθυμιᾶν legas. Videant alii quoque!

ὅταν προσιστάμεναι — διέντα.] ὅταν [δὲ] πρ. Lind.; — ἅψαι cod. θ.; — ὡς in codd. deëst, sed dudum suppleverunt interpretes; — εἴσεισι vulg., emendavit Littr.; — σμύρναν et πίσσαν locum inter se commutarunt in K.; — ἰρίνῳ vulg., εἰρίῳ cod. θ., quod recepit Littr. et ἀναδύσασα ex ἀναδεύσασα effecit; parum recte me iudice; — πίνειν — διέντα om. L. — Cum h. l. cf. § 87. libri de nat. mul.; quo collato dubito an non verba καὶ πίσσαν καὶ καστόριον καὶ πευκέδανον sint insiticia; inter διείς et ἀναδεύσασα repugnantia est; — potissimum legerim καὶ σμύρναν διεὶς μύρῳ εἴριον ἀναδεύσας προστίθει. Sed neque integrum, quod sequitur: requiro saltem πίνειν δὲ χρὴ ῥητ. — aut πίνειν δὲ χρὴ διδόναι.

ἢν πνίγωσι — λοῦσον.] διδόναι om. C.; — ποτὸν ἢ (ἢ omm. θ. Littr.) (τῆς pro ἢ Lind.) χελ. vulg. — Equidem textum dedi, ut Littréus, sed nihil affirmo: ἢ potest esse indicium lacunae; tum miror ponderis testudinis significationem et praeparandi modum; vitia hic latent, ut opinor. Dein κοτύλην κυάθοις πίνειν cod. θ. Littr., quod saltem vulgatae non praestat. Porro λύχνον (sine ἢ) ἐπιχέας ὅσον ἔλαιον, ἅψαι τὸν λύχνον, ἂν ἀποσβ. cod. θ., quem Littréus fere sequitur, sed mihi de vulgata non decedendum videtur, id unum si excipias, quod vere Foës. ad vulgatum κέδρον: „aut hic, inquit, κέδρινον legendum ..... et κέδρινον ἔλαιον intelligendum, aut κέδριον ἀντὶ τοῦ κεδρίνῃ aut κεδρίῳ sumito, ut lib. de locis in homine." — In sequentibus ἢ ante βόρβορον omm. mss. 7.; — ὑποθυμιῆν τῆς γυναικός vulg., sed τῆς γυν. omm. mss. 8. Lind.; cod. θ. om. ὑπὸ τὰς ῥ. ὑποθυμ. τῆς γ., quem sequitur Littr.; — minus recte sine dubio! — καὶ λόγχην pro κόγχην C.

ἢν δ' ἅμα βήσσῃ — δίδου.] ἢν δὲ μὴ βήσσῃ vulg.; Littr. cum C. θ. om. μή. Corn., Foës. καί pro μή voluerunt, hic etiam ὁμοῦ, fortasse ἅμα salvo sensu proxime ad vulgatam accedit. In seqq. σανδαράκῃ multi codd.

ἢν δὲ πνίγωσι — ὀξυμέλιτι.] μῆτραι C. θ.; — πασσάλῳ cod. θ.; — διάνοιγε ex eodem Littr., ἄνοιγε vulgo; — ἀνοίγων [τὸ στόμα] καὶ οἶνον Lind.; — καὶ οἶνον vulg., ἢ οἶνον C. θ. Littr.; — unus J. μή pro καί. — Lind. merito aliquid h. l. desideravit. Fortasse legendum: ἢν δὲ πνίγωσι αἱ ὑστέραι καὶ τῆς καρδίης ψαύσῃ τὸ πνίγμα καὶ μεμύκῃ τὸ στόμα, πασσαλίσκῳ ἢ κερκίδι διάνοιγε καὶ ὄξος θερμὸν δίδου ῥοφεῖν· ἢ οἶνον ὁμοίως ἄνοδμον ξὺν ὀξυμέλιτι. — Nisi po-

ως ἄνοδμον καὶ ξὺν ὀξυμέλιτι. Ἢν δὲ λίην πνίγωσι καὶ ἄφωνος ᾖ, κρόμμυον ἐν οἴνῳ χλιερῷ τρίψας ἐνστάζειν ἐς τὰς ῥῖνας καὶ ἀνεγείρειν. — Ἢν δὲ ἄχρις ἥπατος ἀνίωσι καὶ πνίγηται, ἄφωνος γίγνεται καὶ οὐδὲν ὁρᾷ καὶ τοὺς ὀδόντας ξυνερείδει καὶ σκληρὴ γίγνεται καὶ οὐδὲν φρονέει καὶ ἀναπνεῖ πυκινὰ [1] καὶ οὐχ ὑπακούει· ταύτην ὑπὸ τὰ ὑποχόνδρια λαβὼν τῇσι χερσὶ [2] σείειν θαμινάκις καὶ τοὺς ὀδόντας διαγαγὼν πασσάλῳ, οἶνον ἄκρητον χλιερὸν ἐγχέειν, ἤν μή τι κωλύῃ, καὶ αὐτίκα ῥαΐζει ὡς τὰ πολλά. — Ἐὰν ἐγκέωνται ἐς τοὺς βουβῶνας καὶ ἐρείδωσι, αἰγὸς σπυράθους καὶ λαγωοῦ τρίχας, ἐλαίῳ φώκης δεύσας, ὑποθυμία· ἢ τοῦ κισσοῦ τὸν καρπὸν ἢ τὰ φύλλα αὖα, ἢ τὸν φλοιόν, καὶ δρυὸς φύλλα καὶ ῥητίνην μίξας, ἐλαίῳ δεύειν καὶ ὑποθυμιᾶν. — Ἢ φώκης τῆς πιτύης τὸ δέρμα κόψας λεῖον καὶ σπόγγον καὶ βρύα λεῖα μίσγειν τῷ ἐλαίῳ τῆς φώκης καὶ ὑποθυμιᾶν. — Αἰγὸς [3] σπυράθους καὶ φώκης πνεύμονα καὶ κέδρου πρίσματα [4] ὑποθυμιᾶν — καὶ βόλιτον ἢ κεράτων ξύσματα βοὸς καὶ ἄσφαλτον. — Ἢ ἀκάνθης Αἰγυπτίης καρπὸν καὶ κέδρου πρίσματα καὶ μυρσίνης φύλλα ξηρά, μύρῳ μαλθακῷ δεύσας ὑποθυμιᾶν· ἀρώματα δὲ συχνὰ ἐς τὸ μύρον ἐμβάλλειν. — Ἢ γίγαρτα κόψας λεῖα καὶ κεδρίαν καὶ ῥητίνην πιτυΐνην ὁμοῦ μίξας, γλευκεῖ ἑφθῷ

Si vero valde strangularit (uterus) et voce defecta fuerit, cepa ex vino tepido trita in nares instillata eam excitato. — Quodsi ad hepar usque adscenderit, strangulatur, vox deficit nihilque videt, dentes inter se illidit, dura redditur, nihil sentit, crebro spirat, neque audit. Hanc manibus sub praecordiis apprehensam crebro concutito et dentibus paxillo diductis vinum meracum, tepidum, nisi quid impediat, infundito et plerumque confestim allevatur. — Si vero ad inguina incumbat et adhaerescat, caprini stercoris globulos et leporis pilos, vituli marini adipe subactos ad suffitum admoveto. Aut hederae fructum, aut folia sicca aut corticem et quercus folia ammixta resina oleo subigito et suffitu adhibeto. — Aut coaguli vituli marini pellem laeviter tusam, spongiam et muscum laevigata, vituli marini adipe permixta ad suffitum admoveto. — Stercoris caprini globulos, vituli marini pulmonem et cedri ramenta suffito, — et stercus bubulum, aut cornuum bubulorum scobem, aut bitumen. — Aut spinae Aegyptiae fructum, aut cedri ramenta et myrti folia sicca molli unguento subacta in suffitu adhibeto; aromata vero multa in unguentum iniicito. — Aut uvarum retrimenta laeviter tusa, cedriam et resinam pineam simul mixta, passo cocto diluta ad suffitum admoveto. — Fotus, ut uteri recedant. . . . . .

[1] καὶ οὐχ ὑπακούει. — [2] χρίειν θαμινά μιν. — [3] τοὺς πυράθους. — [4] ὑποθυμιῆν — πρίσματα om.

strema legenda sint ἢ οἶνον ὁμοίως ἄνοδμον καὶ . . . . . ξὺν ὀξυμέλιτι. Nempe distingui non potest, num quid perierit, nec ne.

ἢν δὲ λίην — ἀνεγείρειν.] ἢν λίην δέ vulg., sequor C. D. θ. Lind.; — πνίγηται mss. septem.

ἢν δὲ — ὡς τὰ πολλά.] ἄχρι C. θ.; — πυκινά cod. θ., πυκνά vulg.; — καὶ οὐδὲν ἀκούει cod θ., quem cum Littréo sequi nolui, quia otiosam correctionem vulgatae refert; — τῇσι χερσὶ (τῇ σῇ χειρί L. Lind.) χρίειν (σίειν cod. θ.) vulgata. — Littréus σείειν ex θ. recepit; consentio: χρίειν ex σείειν natum videtur, quia antecedit χερσί, confusione scilicet literarum initialium. Qui obiiciat rudem curationem, si σείειν legas pro χρίειν, is videat quam rudes sint multis in aliis illi antiqui.

ἐὰν ἐγκέωνται — ὑποθυμιᾶν.] ἢν K. θ.; — λαγώας cod. θ.; — Φωκίῳ i. e. Φωκείῳ C.; — κίσσου cod. θ., κυτίσου vulg.; — αὐαίνειν vulgo, ubi αὖα scripsi, pro illo vero ἀναίρειν L.; — καὶ ὑποθυμιῆν vulgatae unus om. J., ὑποθυμιᾶν cod. θ. — Mihi illa lectio κισσοῦ pro κυτίσου non solum magni pretii, sed recipienda videtur; adnotatur e Calvo et Corn. a Foësio. Quam absurdum sit αὐαίνειν intelligis; nam quis credat, ubi opus exigit officium, siccari debere et tum demum in usum adhiberi medicamentum qualecumque.

ἢ φώκης — ὑποθυμιᾶν.] cf. de nat. mul. § 34.; — ἢ ex D. Littréus, vulgo om.; — λεῖα om. θ.; — vulgo ὑποθυμιῆν, sequor θ.

αἰγὸς — ἄσφαλτον.] cf. de nat. mul. § 34.; — τοὺς σπυρ. vulg., τούς omm. θ. Littr.; — πλεύμονος cod. θ., πνεύμονος alii 5.; πνεύμονας J.; — πρίσματα (addit ὑποθυμιῆν Lind.) ὑποθυμιῆν (ὑποθυμιᾶν cod. θ.) δὲ (δέ om. θ.) καὶ (καί om. C., ἢ pro καί cod. θ.) βολβ. (βόλιτον cod. θ., βόλβιτον Parr. 5.) vulg.; — Littr. sequitur θ.; mihi nova formula inchoari videtur verbis ἢ ἀκάνθης.

ἢ ἀκάνθης — ἐμβάλλειν.] cf. l. l. de nat. mul.; — καὶ κέδρου πρίσμ. om. J.; — ταῦτα δεύσας ceteri; — ὑποθυμιῆν vulg., sequor cod. θ.; — συχνὰ δέ (δ' cod. θ.) C. θ.

ἢ γίγαρτα — ὑποθυμιᾶν.] κεδρίδας cod. θ., cf. de nat. mul. § 34., unde Cornarium ita legere Foës. adnotat; — ὑποθυμιῆν vulg., sequor θ.

δεύσας, ὑποθυμιᾶν. — Πυριήσιες [1] ὡς ἀπίωσι. Βολίτου [2] κεκομμένου καὶ ὄξεος ἥμισυ καὶ ὀροβίου, θαλάσσης ἢ ὕδατος ὁμοίως πυρία τὰς ῥῖνας· πυριᾶν δὲ βληχρῶς· καὶ φάκιον πιεῖν, ἀπεμέειν δὲ καὶ ῥοφέειν διδόναι ἄλητον [3] καὶ ἔτι τὸν οἶνον· τῇ δ' ὑστεραίῃ [4] κόκκος ἔστω κατάποτος· — καὶ οὐρητικὸν δὲ ἀσταφίδα καὶ ἐρεβίνθους, δύο τρίψας σταφίδος τῆς ἀρίστης, ἐπιχέας χόεα, ἕψε, ἔπειτα ἀποχέας πρὸς τὴν αἰθρίην θεῖναι καὶ τῇ ὑστεραίῃ πίνειν καὶ τὸ λοιπὸν ἐλελίσφακον καὶ λίνου σπέρμα καὶ ἄλφιτον διδόναι δὶς τῆς ἡμέρης ἐν οἴνῳ κεκρημένῳ, κοτύλας τέσσαρας. — Ἐλαίου ἡμικοτύλιον, ἀκτῆς φύλλα, χεῖρα [5] πλέην, ταῦτα ἕψειν καὶ πυριῆν θερμῷ, ἢ ὀστράκοισι θερμοῖσι, ἐπὶ δίφρου καθέζεσθαι, ἀμφικαλύπτειν δὲ εἵμασι. — Ἢ τῆς ἀκτῆς τὰ φύλλα ξὺν μυρσίνῃ ἕψειν· καὶ [6] εἰ οἷά τέ ἐστι ὑποφέρειν, ὄξος, ἔλαιον, μέλι, ὕδωρ, κεράσας καὶ [ἀναμίξας] ἀναζέσας σφόδρα, ἐς κύστιν ἐγχέαι· ἢ τῆς πιτύης τὸν φλοιὸν καὶ τῆς ῥοιῆς τὰ φύλλα ἐμβάλλειν ἐς ὕδωρ, ἀφέψειν δὲ ἰσχυρῶς καὶ ἐμβάλλειν [7] δ' ἐς τὸ ὕδωρ καὶ κριθῶν ἄχυρα, ἕψειν, ἔλαιον ἐπιχέαντα· ἢ λωτοῦ πρίσματα καὶ κυπαρίσσου, ὕδωρ ἐπιχέας καὶ ἔλαιον, ἕψε εὖ μάλα καὶ πυρία ξὺν ἀρώμασι· μύρον [8] δὲ ἐγχέειν καὶ κηκίδα ἐμβάλλειν καὶ ῥάμνου φλοιὸν καὶ πύρινα ἄλφιτα ξὺν ὕδατι.

ϛζ'. Ἢν δὲ προΐσχωσι ἔξω, τὰ [9] δὲ νεῦρα

97. Quodsi foras uterus promineat, nervi au-

[1] ὡς ἀπίωσι om. — [2] κεκουμένου. — [3] καὶ ἐπὶ τὸν ὀ. — [4] κόκκους. — [5] πλέαν. — [6] ἢν — ἐστιν. — [7] δ' ἐς τὸ ὕδωρ om. — [8] δέ om. — [9] δέ om. tum καὶ τὰ καλ.

πυριήσιες — τέσσαρας.] ὡς ἀπίωσι omm. codd. plures; — βολίτου C. θ., βολβίτου vulg.; — κεκομμένου H. θ., idem voluit Foës., dedit Littr.; cf. lib. de nat. mul., vide etiam de morbis mul. I. § 89., κεκουμένου vulg.; — πυριῆν vulg., sequor θ.; — τάχιον pro φάκιον cod. θ.; — ποιεῖν pro πιεῖν C. J.; — ἐπεμέειν K.; — δέ om. G.; — ῥυφεῖν cod. θ.; — ἐπί pro ἔτι idem. Porro κατάποτος C. θ. Littr., κατάποτον vulg.; — καί ante οὐρητικόν om. K.; — ἀσταφίδος cod. θ.; — χόα vulg., χοέα cod. θ. Lind.; — καί ante ἄλφιτον om. θ.; — ante δίς interponit καί C.; — ἐπ' οἴνῳ cod. θ. — Locus pessime vitiosus est: vide adnn. ad lib. de nat. mul., l. l. ubi paulo aliter scripta haec proferuntur. Vitia aliquot saltem notabo. Post ὕδατος lacuna esse mihi videtur; — καὶ ἔτι τὸν οἶνον vitiosum et e lib. l. unde natum sit, intelligitur. Verba καὶ οὐρητικὸν — ἕψε sensu cassa sunt.

ἐλαίου — εἵμασι] Vid. de nat. mul. l. l. unde Corn. τρία ἡμικοτύλια legisse monet Foës.; — πλείαν vulg., πλέην cod. θ.; — πυριᾶν θερμόν idem, πυριῆν θερμῷ vulg.; — καθίζεσθαι cod. θ. Locus male scriptus incertae emendationis!

ἢ τῆς ἀκτῆς — ὕδατι.] τά omm. θ. Littr.; — post ἕψειν vulgo καὶ κριθῶν ἄχυρα ἕψειν, quod omm. mss. 7.; — κριθέων Ionice ex θ. Littr.; — post ἕψειν fert πυριᾶν cod. θ. — Dein καί om. idem; — ἢν οἷά τέ ἐστι vulg., εἰ οἷά τε εἴη cod. θ. Littr.; — ἢ ὄξος cod. θ. — ἔλαιον om. J. Vulgo ταῦτα κεράσας, abieci otiosum pron.; — ἀναζέσαι Ald. C. D. F. G. J. θ., quod bene habet, si cum J. dein καὶ ἐς κύστιν legas; — καὶ τῆς πιτ. vulg., ἢ C. θ. Littr.; — πιτύης vulg.. πίτυος D. θ.; — pro τῆς ῥοιῆς Corn. τοῦ ῥοῦ e lib. de nat. mul., δ' ἐς cod. θ. Littr., δ' omm. cett.; — μύρον δὲ ἐγχ. cod. θ., δέ vulgo abest; — φλοιοῦ vulg., φλοιόν D. H. θ. Littr. — Loci hi melius scripti leguntur § 34. libri de nat. mul.

97. ἢν δὲ — θερμῷ ....] cf. de nat. mul. §§ 4. 5. 81. ἔξω τὰ (addit δέ cod. θ.) νεῦρα καὶ (καί omm. C. θ.) τὰ καλ. οἶχοι (ὄχοι, ὄσχοι alii codd., ὄσχη Foës. voluit, ὄσχεα Lind.) χαλῶνται (χαλᾶται C. θ.) vulg.; — Littr. provocat

τὰ καλεόμενα ὄσχεα [1] χαλᾶται, μύρτα, λωτοῦ πρίσματα, βάτου καὶ ἐλαίης φύλλα ἅμα ἕψειν καὶ πυριᾶν ἀκροχλιέρῳ· ἢ οἴνῳ μετὰ τούτων καὶ τῶν κακωδέων, ὁμοίως· περιχρίειν δὲ [2] ᾠῶν λευκῷ τὰ ἔξω· [3] ὅταν δὲ ψύχωνται καὶ πελιδναὶ ἔωσι, ὕδατι θερμῷ......

tem, qui ὄσχεα vocantur, laxentur, myrti baccas, loti ramenta, rubi et oleae folia simul coquito et summe tepido foveto. Aut vino cum his et graveolentibus eodem modo. Partes vero foras prolapsas ovi candido linito. Cum autem (uterus) perfrixerit et lividus fuerit, aqua calida......

ϟη'. Μαλθακτήρια ὑστέρης. Ὄϊος στέαρ, ᾠῶν λέκιθος, μέλι, [4] ἔλαιον ῥόδινον, τούτοισι ἀναφυρήσας ἄλητα, παραχλιαίνειν πυρὶ μαλθακῷ· τὸ δ' ἀποσταζόμενον ἐς εἴριον ἀναμαλάσσειν καὶ προστιθέναι· ἢ στέαρ [5] ἡδὺ τὸ ἐρυθρὸν, χηνὸς ἄλειφα, ῥόδινον ἔλαιον, ξυντήξας καὶ ἐς εἴριον [6] ἀναφυρήσας, προσθεῖναι· ἢ χηνὸς ἄλειφα, ἢ μήλειον στέαρ, κηρὸν λευκὸν, νέτωπον, ῥόδινον ἔλαιον, ὡς ἄριστα ταῦτα [7] ἀναμὶξ ποιέειν, καὶ ῥάκεα ἐγκατατίλλειν λεπτά· καὶ αὐτίκα λουσαμένη προστιθέσθω [8] χλιαρὰ πρὸς τὸ στόμα· ἢ ἐλάφου μυελὸν καὶ στέαρ τῆξαι ἐν ῥοδίνῳ ἐλαίῳ, ἀναφορύξασα δ' εἴριον μαλθακὸν προστιθέσθω. — Μαλθακὰ πρόσθετα, ἃ ὕδωρ ἄγει καὶ μύξας καὶ δέρματα καὶ οὐχ ἑλκοῖ. Σμύρναν ὡς ἀρίστην καὶ ἁλὸς χόνδρον καὶ πίσσαν ἡδυντὴν, τρίβειν λεῖα καὶ [9] προστιθέναι. — Ἕτερον πρόσθετον. Ἐκλέψας κόκκους τριήκοντα, τὸ Ἰνδικὸν, ὃ καλέουσι οἱ Πέρσαι πέπερι,

98. Quae uterum emolliunt. Ovillo adipe, ovi luteo, melle, oleo rosaceo farinam subactam leni igne calefacito, quod destillat molli lana excipito et in subdititio apponito; — aut adipem aromatis conditum rubrum, anserinum adipem, oleum rosaceum, liquata et cum lana subacta supponito; — aut anserinum adipem aut ovillum, ceram albam, netopum, oleum rosaceum, quam optime simul permixta et tenuibus concerptis panniculis excepta, confestim ubi lota fuerit, tepida ad os uteri apponat. Aut cervi medullam et adipem oleo rosaceo liquatum, molli lana exceptum supponat. — Subdititia mollia, quae aquam, mucum, et pelliculas educunt, neque ulcerant. Myrrham quam optimam, salis micam et picem aromatis conditam laeviter terito et apponito. — Subdititium aliud. *De corruptis vide adn.*

χαλᾶνται. — [2] ᾠῶν λευκῷ τὰ ἔξω. — [3] ὅταν ψύχηται καὶ πελιδνὰ ἔωσι ὕδατι πολλῷ· — ὄϊος στέαρ κ. τ. λ. — [4] καὶ ἔλ. — [5] στέαρ ὄϊος ἡδὺ νίτρον ἐρυθρὸν, ἢ χ. — [6] ἀναφυρήσασα. — [7] ἀναμίξας ποιέειν. — [8] χλιαρὰ — καὶ οὐχ ἑλκοῖ om. — [9] τιθέναι ἐκλείψας.

ad verba, quae supra e § 59. eieci vid. adnn. — Foës. in adn. et Oecon. conferendus et videbis ὄσχη s. ὄσχεα esse legendum, quorum hoc cum Lindano recepi; ὄσχοι, quod Littr. dedit, Iotacismo ex ὄσχη natum est. Porro βάτον cod. θ.; — καί omm. C. θ.; — ἀκροχλιάρως vulgo, ἀκροχλίηρον C., ἀποχλίηρον cod. θ.; dativum de meo dedi; — τῶν ante κακωδέων ex θ, recepi; — δὲ ᾠῶν λευκῷ τά (ᾠοῦ C.) D. H. I. K.; τῷ λ. τοῦ ᾠοῦ vulg.; — ὅταν δέ cod. θ. Lind., δέ vulgo om.; — ψύχηται καὶ πελιδνά vulg., ψύχωνται καὶ πελιδναί cod. θ. — πολλῷ pro θερμῷ D. I. J. K. Q.' Lind., sed post θερμῷ aliquid deëst: fortasse πολλῷ καὶ θερμῷ καταιονᾶν fuit scriptum. Ego nihil moveo, sed nolo reticere suspicionem illud τὰ νεῦρα τὰ καλεόμενα ὄσχεα χαλᾶται esse emblema alienum; quin non mihi certo constat non prorsus falsam esse illam explicationem nominis ὄσχεα. Non fugit me Galeni glossa (p. 556.) quam Foës. etiam citat; sed ista omnia accuratius exploranda mihi videntur; quod aliquando ut facere detur, in votis est mihi. — Multum vereor ne e locis, qualis § 5. initium, sed male intellectis profluxerit id, quod emblema alienum esse suspicor.

98. μαλθακτήρια — προστιθέσθω.] cf. de nat. mul. § 32.; — in fine μαλθ. ὑστ. om. L.; — μαλθακτήριον D. Q.'; — ὄϊον F. G. J., ὑός cod. θ.; — παραχλιαίνων ἐν πυρί vulg., παραχλίαινε πυρί cod. θ., cum quo ἐν omisi; tum στέαρ ὄϊος (ὀ. om. θ.) ἡδὺ νίτρον (ηδῦντον pro ἡδὺ νίτρον cod. θ.) (addunt τό C. θ.) ἐρυθρὸν, ἢ (ἢ om. θ.) χ. ἀλ. (ἄλιφα cod. θ.) vulg.; cum Littréo θ. sequor; — de rubra illa pinguedine dixi supra ad § 50.; — δ' ante ἀποσταζόμενον de meo; — ῥόδινον — ἄλειφα omm. D., ubi rest. al. m., K.; — καί om. θ.; — προστιθέναι idem; — ἢ χηνὸς ἀλ. cum θ. scripsi, vulgo ἤ om.; — ἤ dein om. θ.; — ἀναμίξας L. Lind., cf. lect. V.; — ἐγκατίλλειν vulg., alii ἐγκατιλλεῖν, ἐγκατελλεῖν, ἐγκατατίλλειν, quorum hoc cum Littr. recepi collato loco e lib. de nat. mul. § 32. sub finem.: χλιαρὰ — προστιθέσθω omm. D. H. (in quibus rest. al. m.) F. G. I. J. K. L.; — ἢ στέαρ h. l. legi, sicuti lib. de nat. mul., Cornarium vero ἢ στέαρ χήνειον legere, monet Foës. in adn.; — δ' ante εἴριον de meo.

μαλθακὰ — προστιθέναι.] ἃ cum Lind. de coniectura dedi; — ἄγοντα D. Q.'; — ἕλκεται C.; — πίσσην idem; — ὡς ἡδυντήν cod. θ.; — ceteri καὶ τιθέναι, quod omm. C. θ.; de meo προστιθέναι scripsi.

ἕτερον — καθαρόν.] ἕτ. προσθ. omm. D. F. G. L.; — πρόσθετον om. J.; — καὶ τὸν Ἰνδικόν C.; — ὅ om. θ.; — τούτω δ' ἔνι cod. θ.; — ad μυρτίδανον iam Foës. Galeni

καὶ ἐν τούτῳ ἔνι στρογγύλον, ὃ καλέουσι μυρτίδανον, ξὺν γάλακτι γυναικείῳ ὁμοῦ τρίβειν καὶ μέλιτι [1] διεῖναι· ἔπειτα εἴριον [2] μαλθακὸν καὶ καθαρὸν ἀναφυρήσας, περὶ πτερὸν περιελίξας προσθεῖναι καὶ τὴν ἡμέρην ἐᾶν· ἢν δὲ ἰσχυρότερον βούλῃ ποιῆσαι, σμύρναν ὀλίγην παραμίσγων ὅσον τριτημόριον καὶ εἴριον μαλθακὸν καθαρόν. — [3] Ἄγει ἐξ ὑστερέων καὶ τὸ στόμα μαλθάσσει. Νάρκισσος, κύμινον, σμύρνα, λιβανωτὸς, ἀψινθίον, κύπερος καθ' ἑωυτὰ [4] καὶ ξὺν ῥοδίνῳ ἢ λευκῷ Αἰγυπτίῳ· προσθέσθω δὲ λουσαμένη. — Ἰχῶρα ὕφαιμον δυνάμενον ἄγειν. Σμύρναν, ἅλας, κύμινον, χολὴν ταυρείην, μέλι, ἐν εἰρίῳ προστιθέναι· καὶ κυμίνου φύλλα [5] ἠδελφισμένως ἐν οἴνῳ· ἢ ὀπὸν σιλφίου σύκῳ μίσγειν καὶ βάλανον ποιήσαντα προσθεῖναι· τὸ δ' αὐτὸ [6] δρᾷ καὶ συκῆς ῥίζα ξὺν μέλιτι καὶ μετέπειτα χρίειν ῥοδίνῳ· — ἐνεργεῖ δὲ καὶ [7] σκορόδου μώλυζα, νίτρου ἐρυθροῦ, σύκου πίονος ἴσον, μίσγειν δὲ καὶ κηκίδα μικρὴν καὶ βάλανον ποιέειν καὶ ἐμβάπτειν ἔς τι τῶν ὑγρῶν καὶ προστιθέναι, κἄπειτα λουσαμένη ἐλάφου στέαρ ἐν εἰρίῳ ἐχέτω. — [8] Αἱματώδεα πάντα

Ex utero educit, osque emollit. Narcissus, cuminum, myrrha, thus, absinthium, cyperus, ipsa per se, aut cum oleo rosaceo, aut albo Aegyptio; — lotae autem supponatur. — Medicamentum, quod cruentam saniem educere valet. Myrrham, salem, cuminum, fel tauri, mel in vellere supponito. Et cumini folia similiter ex vino. Aut laseris succum cum ficu misceto et glandem formatam subdito. Idem facit mori radix cum melle, posteaque rosaceo linito. Efficax est etiam allii caput, nitrum rubrum et fici pingue aequali portione, admisce vero etiam gallam parvam et glandem conficito et liquore aliquo intinctam supponito: deinde lota adipem cervinum in lana subditum teneat. — Hoc cruenta omnia magis quam priora educit et emollit. Piper, elaterium, et ammixto

[1] διιέναι. — [2] καὶ μαλθακὸν ἀναφ. — [3] ἄγει — μαλθάσσει om. — [4] καί om., et tum ξὺν ῥοδίνῳ ἐλαίῳ λευκῷ ἢ αἰγυπτίῳ προσθέσθω δὲ λ. σὺν τοῖδεσσί μ. καὶ σμ. — [5] ἠδελφισμένα. — [6] ποιεῖ καὶ συκῆς ῥίζα. — [7] τὴν σκορόδου μώλυζα. — [8] Inscriptio om.; — pergit in πέπερι.

glossam citavit, quam confer; — γυναικείῳ omm. C. θ., sed post τρίβειν legunt γυναικός: — διιέναι vulg., διεῖναι C. θ.; — καί ante καθαρόν om. C.; — περίπτερον C. θ.; — ἐᾶν J. θ., ἐῆν vulg.; — βούλει H., βούλῃ om. θ.; — ποιῆσαι om. C.; — post καθαρόν vulgo: ἢ (ἤ omm. mss. 8.) μιρυπὸν (μίρυπον, μίρρυπον, ἡμίρυπον, ἡμίρρυπον aliae lectt. sunt). — Littr. ἢ ἡμίρρυπον dedit. Foës. ἢ μὴ ῥυπαρόν in vulgata latere suspicatus est, quod glossam referre existimat in καθαρόν: cum eo consentio et vocem abiicio. Locus idem occurrit lib. I. de mm. mull. § 81. sub finem et § 32. libri de nat. mul. Sic mihi legendus videtur:

Ἐκλέψας κόκκους τριήκοντα τοῦ Ἰνδικοῦ φαρμάκου, ὃ καλέουσι οἱ Πέρσαι πέπερι, ξὺν γάλακτι γυναικείῳ τρίβειν καὶ μέλιτι διιέναι. ἔπειτα εἴριον μαλθακὸν καὶ καθαρὸν ἀναφυρήσας περὶ πτερὸν περιελίξας πρόσθεῖναι καὶ τὴν ἡμέρην ἐᾶν. ἢν δὲ ἰσχυρότερον βούλῃ ποιῆσαι, σμύρναν παραμίσγειν ὅσον τριτημόριον.

Nempe postrema καὶ εἴριον μαλθακὸν καθαρόν e superioribus huc devenisse videntur; — cetera, quae resecui, additamenta esse aliena.

ἄγει — λουσαμένη.] cf. de m. mull. I. § 84. initio, ubi non νάρκισσον, sed μύρον ναρκίσσινον memorari iam monuit Foësius. Inscriptionem omm. G. L.; — ἐξ ὑστ. om. J.; — καὶ τό omm. codd. 7.; — τὸ στόμα om. J.; — αὐτὰ ταῦτα καθ' ἑαυτά vulgo, sed αὐτὰ ταῦτα omm. C. θ.; — ἑαυτὰ (ἑωυτά cod. θ.) καὶ (καί omm. mss. 7.) ξὺν ῥ. ἐλ. ἢ (ἤ omm. mss, 6.) λευκῷ (ἢ λευκῷ ἐλ. C. θ.) ἢ (ἤ omm. Vatt. Foësii) αἰγυπτίῳ (ἢ αἰγ. om. C.) vulg. Textum descripsi, quemadmodum Littr.; — nisi quod αἰγυπτίῳ dedi, ubi ille ἐλαίῳ

ἰχῶρα — ἐχέτω.] cf. de mm. mull. I. § 84. p. 635. supra; — ἰχ. — ἄγειν om. L.; — ante ἰχ. addit ἄγει ἐξ ὑστερέων στόμα μαλθάσσει G.; — καὶ ἰχ. καὶ ὑφ. ἄγει C. θ.; — post ἄγειν legi solet σὺν s. ξὺν τοίσδεσι, τοίσδεσσι, quod rursus in τοῖς δαισί abiit in aliis libris et in id mutatum voluit Foës. Sed haec verba delevi, quia non sunt huius loci, neque verum est δαισί in δεσι latere. Porro ταύρου cod. θ.; — ἠδελφισμένα vulg., ἠδελφισμένως Ald., codd. sex; — σὺν οἴνῳ C. θ.; — ποιεῖ (δρᾷ C. θ.) καὶ συκῆς (ηλσυκη cod. C., ἢ λευκή cod. θ.) ῥίζα σύν (ξύν C. Lind.) vulg.; — dedi συκῆς ῥίζα, quod συκέας ῥίζα intelligo cum Foës. in adn.; — λούειν σύν pro χρίειν cod. θ.; — σκορόδου μώλυζα vulg., sed σκόροδον cod. θ. Dein λίτρον ἐρυθρὸν σῦκον πῖον cod. θ.; — ἴσον codd. sex; — καί ante κηκίδα mss. 8. Lind., Littr., vulg. om.; — καὶ προστ. om. θ.; — σὺν εἰρίῳ C. Operae pretium est notare, quod Foësius tradit: nempe gallam illam parvam addi, ut huic agglutinentur cetera et ita glandula efformetur. — Dubito de hac re et de loci integritate, si conferam principium § 81. libri de mm. mull. I.

αἱματώδεα — ποιέειν.] αἱμ. — μαλθάσσειν om. L.; — μᾶλλον δὲ αἱματ. τῶν πρ. ἄγει καὶ μαλάσσει (μαλθάσσει cod. θ.) C. θ.; — καί ante τρίβειν omm. C. θ.; — λευκὸν (addit ἤ cod. θ.) ἐλ. τε (τε omm. C. θ.) στ. τρηχυνομένη

μᾶλλον τῶν πρόσθεν ἄγειν δύναται καὶ μαλθάσσειν. Πέπερι, ἐλατήριον, ξυμμίσγειν δὲ καὶ γυναικὸς γάλα καὶ τρίβειν ξὺν τοῖσδε καὶ μέλι καὶ ἄλειφα λευκὸν, ἢ ἐλάφου [1]στέαρ. Τρηχύνει μὲν, σφόδρα δὲ ἄγει παντοῖα. Σύκου τὸ πῖαρ, ἐλατηρίου δύο πόσιας, νίτρον ἐρυθρὸν, ὅσον τὸ ἐλατήριον, μέλι [2]ὀλίγον ἐν ῥάκεϊ ἢ ἐν εἰρίῳ· βάλανον ποιέειν. — [3]Ἕτερον. Νέτωπον, χολὴν ταύρου, νίτρον, κυκλάμινον, κηκῖδα, τρίβειν ξὺν μέλιτι, μετέπειτα [4]λουσαμένη . . . . . στέαρ ἐχέτω· ἢ γλήχωνα καὶ χολὴν [5]ταύρου, σμύρναν, μέλι προστιθέναι, καὶ λουσαμένη ἔλαιον ῥόδινον· ἢ χολὴν ταύρου τριπτὴν περιπλάσσειν πτερῷ καὶ ἐς ἄλειφα ἐμβάψας Αἰγύπτιον προστιθέναι. Ἢ κυκλάμινον ὅσον ἀστράγαλον ξὺν χαλκοῦ ἄνθεϊ, ἢ ἀνεμώνης κεφαλὴν τρίψας ξὺν ἀλήτῳ, πτερῷ περιπλάσσειν, * ἐς λευκὸν εἴριον ἐμβάπτεσθαι. — [6]Ἄγει πάντα. Σικύης ἐντεριώνης τῆς μακρῆς ἐξελὼν τὸ σπέρμα ξὺν γάλακτι, καὶ σμύρναν ξὺν αὐτοῖσι ἄκρητον, [7]μέλι ποσὸν, ἔλαιον Αἰγύπτιον εἰρίῳ μαλθακῷ [8]ἀναφορύξαι. Ἢ τὴν ἐντεριώνην τῆς σικύης ξηραίνειν καὶ μέλι [9]παραχέαι καὶ τρίβειν καὶ βάλανον ποιέειν· ἐπὴν δὲ λούσηται, στέαρ προστιθέσθω. Ἢ

lacte muliebri cum his mel, oleum album aut adipem cervinum terito. — Hoc exasperat, sed quodvis genus humorum potenter educit. Fici pingue, elaterii quantum ad duas potiones satis sit, nitrum rubrum elaterii quantitate, mellis parum, linteo aut vellere excipe et glandem conficito. — Aliud. Netopum, fel tauri, nitrum, cyclaminum, gallam cum melle terito. . . . . Aut pulegium et fel tauri, myrrham, mel apponito et post balneum oleum rosaceum. Aut fel tauri tritum circum pennam obducito et oleo Aegyptio imbutum supponito. Aut cyclaminum tali quantitate cum aeris flore. Aut anemones caput cum farina tritum, circa pennam obductum, ... Omnia educit hocce. Cucumeris agrestis oblongi interiorem partem detracto semine ex lacte tritam, una cum his myrrham sinceram, mellis aliquantulum, et oleum Aegyptium misceto, molli lana excipito. Aut interiorem cucumeris agrestis partem siccato et affuso melle terito, glandemque conficito; cum autem laverit, adipem subdat. Aut elaterii potiones tres ex adipe. — Emollientia. Ovi luteum, farinam, mel, ceram albam, haec simul calefacito et quod destillat vellere exceptum subdito.

[1] τὸ στέαρ τρηχυνομένη σύκου τὸ πῖον. — [2] ὀλίγιστον. — [3] ἕτ. om. — [4] δὲ καὶ λουσ. — [5] ταύρου — ἢ χολὴν om. — [6] ἄγει πάντα om. tum σίκου. — [7] μελιτι. — [8] ἐναφορύξαι. — [9] περιχέαι.

(τρηχυνομένης D.) σφόδρα δὲ (δέ om. D.) ἄγει παντοῖα (σφ. δὲ ἄγει παντ. om. L.) vulg. — Littréus post στέαρ puncto distinxit et τρηχὺ μὲν σφόδρα δὲ ἄγει scripsit, adferens exemplum inscriptionis, qua τὸ δριμύ memoratur, ut suam correctionem firmet. At me iudice melius τρηχυνομένη emendaveris, si pro eo reponas τρηχύνει μέν, quod non sum veritus in textum introducere. Foësius vulgatum τρυχυνομένη explicari fortasse posse ἐς τρύχιον ἀποδήσασα credidit; licet tamen potius corruptam vocem esse opinetur. Prius illud Foësii sane ineptum! — In seqq. πόσιες λίτρον cod. θ.; — νίτρου ἐρυθροῦ L. Lind.; — ὅσον περ ἐλατ. C. θ.; — ὀλίγιστον C. I. J. K. θ.; — ἤ ante εἰρίῳ non habet θ., licet haec corrupte scripta ferat.

ἕτερον — προστιθέναι.] ἕτερον vulg., ἕτ. omm. F. θ.; — αἱμαγωγόν pro ἕτερον codd. 7.; ἕτερον αἱμαγωγόν Lind. Porro ἢ νετ. C. θ.; — λίτρον cod. θ.; — κυκλαμ. om. idem; — καὶ ξὺν μέλιτι idem; — καὶ μετεπ. C.; — δὲ καὶ λουσ. vulg., sed δὲ καί omm. C. θ. Littr. Illud στέαρ ἐχέτω redditur a Foësio „adipem cervinum in subdititio teneat." Ac sine dubio στέαρ ἐχέτω nudum positum fuisse sine accuratiore definitione, vix credibile; quare haec Latine nolui exprimere. — Foës. Cornario suam lect. se debere scribit. Dein ἢ χολὴν ταύρου H. solus, ταύρου om. θ.; — σμύρναν μέλι προσθεῖναι (προστιθέναι cod. θ.) καὶ λουσαμένη ἔλαιον ῥόδινον ἢ χολὴν ταύρου C. θ.; — σμύρναν — ταύρου om. vulg., textum descripsi uti Littr.

ἢ κυκλάμινον — ἐμβάπτεσθαι.] ἀνεμ. κεφαλάς C. θ.; — ἤ ante ἐς λευκόν e solo θ. Littr.; — αἰγύπτιον pro εἴριον Lind., qui recte vidit haec corrupta esse. Fortasse καὶ ἐς λευκὸν ἔλαιον αἰγύπτιον ἐμβάπτειν fuit scriptum; — fortasse εἴριον vestigium est deperditi ἐς εἴριον ἐνδήσας, vel εἰρίῳ περιελίξας, vel alius eiusmodi formulae. Sed haec omnia incerta. Foës. ἐς λευκὸν ἔλαιον Cornarium legere scribit, ἐς λευκὸν αἰγύπτιον Calvum.

ἄγει πάντα — προστιθέσθω.] cf. de mm. mull. I. § 84. p. 636. supra. Inscriptionem om. L.; — αἱμαγωγόν pro ἄ. π. D. Q.'; — ἕτερον αἱμαγ. pro ἄ. π. Lind.; — σικύης cod. θ. Littr., σικύου vulg.; — ἐλών vulg., ἐξελών cod. θ. Littr.; — ἄκρην τὸ, (ἄκρητον Ald., codd. 5., ἄκρατον tres alii) (καί pro τό Lind.) μέλιτι (μέλι C. θ. Lind., Littr., μέλιτος codd. 3.) vulg.; — ἐλ. αἰγ. mss. 7., Littr., αἰγ. ἐλ. vulg.; — ἐν εἰρίῳ cod. θ., ἐν om. vulg.; — περιχέαι vulg., παραχέαι L. θ. Littr. Si hos locos cum formulis e lib. I. de morbis mull. conferas, vides ibi fere melius esse descriptas; pauca ibi ex hisce esse supplenda.

ἢ — ἀναλαμβάνειν.] τρεῖς (τρίς cod. θ.) πόσιας ἐν ὕδατι

ἐλατηρίου τρεῖς πόσιας [1] ἐν στέατι. Μαλθακτήρια. Ὠιοῦ τὸ πυρρὸν, ἄλητον, μέλι, κηρὸν λευκὸν, ταῦτα ὁμοῦ χλιαίνειν καὶ τὸ ἀποστάζον εἰρίῳ ἀνασπογγίσας πρόσθες· ἢ χηνὸς ἄλειφα, κηρὸν λευκὸν, ῥητίνην, μύρον ῥόδινον· [2] ἢ μυελὸν ἐλάφου τήκειν, ἢ στέαρ ὄϊος, ἢ αἰγὸς, ᾠοῦ τὸ λευκὸν, ῥόδινον μύρον ἢ βάλανον ποιέειν, ἢ εἰρίῳ ἀναλαμβάνειν.

Locus integer non est.

ϟθʹ. [3] Πυρίαι, δι' ὧν ὑστέραι καθαίρονται, ἢν σκληραὶ ἔωσι. Οἶνον χρὴ ὡς ἥδιστον ἴσον ἴσῳ [4] κεράσαι, ὡς τρία [5] ἡμίχοα Ἀττικὰ καὶ μαράθρου ῥίζαν καὶ τοῦ καρποῦ τεταρτημόριον καὶ ῥοδίνου ἀλείφατος ἡμικοτύλιον ἐς ἐχῖνον ξυνεράσαι, οὗ τὸ ἐπίθεμα ὀπὴν ἔχει καὶ ἐπιχέαι τὸν οἶνον καὶ ἐνθέντα κάλαμον πυριῆσαι καὶ μετέπειτα τὴν σκίλλην προστίθεσθαι. — Ἢν ὀδύναι καταιγίζωσι ἐξαπιναῖοι καὶ ἀψυχίαι ἔωσι, ῥόδων φύλλα, κιννάμωμον, σμύρναν καθαρὴν, νέτωπον, [6] ὀπὸν μήκωνος, τούτων φθοΐσκους ποιήσας ὅσον δραχμιαίους, ἐπίθες ἐπὶ [7] τρύφος ἀμφορέως καὶ ἢν διαφανὲς ᾖ, χρέο ὑποθυμιήματι· ἢ στύρακος ὅσον ἐμβάλλουσι ἐς τοὔλαιον, ὡς ἐπὶ τῆς προτέρης χρῆσθαι· ἅπαντα ὁκόσα ἐς τὰ μύρα ἐμβάλλεται, κόψαι καὶ κατασῆσαι· ἐπιβάλλειν [8] δὲ ἐς τὸν βόλιτον καὶ στύρακα καὶ περιχρίειν νετώπῳ, ῥόδινον ἔλαιον ὡς ἄριστον καὶ Αἰγύπτιον λευκὸν, θυμία τοῦτο

99. Fotus, ex quibus uterus purgatur, si durus fuerit. Vinum quam suavissimum ad tres semicongios Atticos pari aqua temperare oportet, et foeniculi radicem et seminis quadrantem, rosacei olei heminam dimidiam in ollam coniicere, cuius operculum foramen habeat et vinum affundere et calamo imposito fovere; — posteaque scillam in subdititio apponere.

De loco corrupto cf. adnn.

[1] ἐν ὕδατι ἢ ᾠοῦ τὸ λευκὸν, ἄλ., μελίκρητον λευκόν. — [2] ἢ om. — [3] Inscriptio om. — [4] κεράσας. — [5] ἡμιχόεα. — [6] ὀποῦ. — [7] τρῦφα. — [8] δ' ἐπὶ τὸν βολ. τὸν στυρ.

(στέατι cod. θ.). Μαλθακτήρια (μαλθακτηρίῳ cod. θ., quem sequi Littreum non oportuit) ᾠοῦ τὸ λευκὸν (πυρρόν cod. θ. Littr.) ἄλητον, μελίκρητον (μέλι κηρὸν cod. θ. Corn., Foës. in adn. Lind., Littr.) λευκόν vulg. Dein καί ante τὸ ἀποστάζον omm. C. θ.; — ἀποστάζον (ἀποστάζων cod. θ.) (addit ἐν D.) εἴριον (εἰρίῳ codd. 5. Lind.) vulg.; — ἢ ante μυελὸν solus θ. et Littr.; — ἐλάφου — βάλανον om. D., sed rest. al. m.; — ἀναλαβεῖν C. θ. Formula ἢ — ἐν στέατι legitur lib. I. de m. mul. § 84. (p. 636. vs. 29. ed. huius) ubi non ἐν στέατι, sed ἐν σταιτί; — ad seqq. cf. de nat. mul. § 32. sub finem. — Vitia inesse certum est: postrema saltem male habent, nam ἢ βάλανον ποιέειν ἢ eximendum et pro eo καί solum legendum videtur; sed plura male scripta sunt; — nempe quomodo ᾠοῦ τὸ λευκόν cum his commisceatur, non apparet.

99. πυρίαι — προστίθεσθαι.] π. — ἔωσι om. L.; — ὑστέρας καθαίρειν pro πυρίαι — καθαίρονται C. θ. — Ante οἶνον addunt πυριῆν C. θ.; — ἡμιχόεα vulg., ἡμίχοα C. θ. Littr.; — καὶ καρποῦ μαράθου τετάρτην μοῖραν cod. θ.; — ῥίζα C.; — τοῦ ante καρποῦ om. idem; — ἡμικοτύλιον cod. θ., ἡμικοτύλια C. Ald., ἡμικοτύλην vulg.; — ἐᾶσαι vulg., ἐάσαι H. I., ἐράσαι cod. θ., Littr.; sed huius verbi composita tantum nota, quare ξυνερᾶσαι scripsi; dedissem ἐνερᾶσαι, si exempla novissem, quia § 107. de nat. mul. ἐγχέας ἐς ἐχῖνον καινὸν legitur; — πυριάσαι cod. θ.; — σκίλλαν idem.

ἢν ὀδύναι — καθάρσιας.] Cf. de m. mul. I. § 51. in fine; — καὶ ῥόδων C.; — ὀποῦ vulg., ὀπόν J. Littr.; — τούτων φθοις ποιῆσαι cod. θ.; — δράγμ. J.; — ἐπίθες om. K. — De τρύφος hoc loco θρύμμα sive κλάσμα significante monet Foës. in adn. ἀμφ. (ἀμφορέος cod. θ., qui καί addit; — addunt ἢν Ald. mss. 9.) διαφ., ἢ (ᾗ mss. sex) χρῶ (χρέο C.) vulg. Textum dedi, quemadmodum Littr., nisi quod hic χρέο ex C. non recepit. Pro ἐμβάλλουσι Foës. mavult ἐμβάλλειν, aut ἐμβάλλων, sed tum vellem καὶ στύρακος ποσὸν ἐμβάλλειν, aut καὶ στύρακος ὅσον .... ἐμβάλλειν. Porro τὸ ἔλαιον cod. θ.; — ἅπαντα ὅσα vulg., ἢ πάντα ὅσα cod. θ. καί ante κατασῆσαι om. C.; — ἐμβαλεῖν idem; — δὲ

μετὰ τὰς καθάρσιας. — Ἢ δάφνης καὶ μυρσίνης φύλλα κόψαι καὶ κυπαρίσσου καρπὸν ὀργάσασθαι Αἰγυπτίῳ λευκῷ μύρῳ καὶ νετώπῳ καὶ ἐπὶ βολίτῳ θυμία. — Ἀρήγει δὲ καὶ μάννα, κυπαρίσσου πρίσματα, καὶ κυπέρου ῥίζα κοπεῖσα, σῆσαι δέ· καὶ σχοῖνον τὸν ἡδύοσμον καὶ κάρδαμον καὶ ἶριν μίσγειν, περιχέαι [1] δὲ ῥόδινον ἔλαιον καὶ νέτωπον καὶ χρέο ἐν [2] κρίμνοισι πυρίνοισι. — Ἢ ῥητίνην ἐπὶ νεοπήκτου κεραμίδος θυμία, ἐπιβαλὼν καστόριον ἤ τι τῶν ἀρωμάτων· τὴν δὲ κεφαλὴν τέγγειν ἐλαίῳ ῥοδίνῳ, ἐς δὲ τὼ ὦτε ἐγχέειν μυρσίνον, ἢ [3] μήλινον. — Ἢ λευκοὺς ἐρεβίνθους καὶ ἀσταφίδας ἑψήσας δίδου πίνειν καὶ ἐν ὕδατι θερμῷ καθεζέσθω. — Ἢ [4] ἐλαίας λευκάς, πρὶν ἂν ἔλαιον ἐνεῖναι, κατακνῆσαι καὶ αὐῆναι καὶ ἐς οἶνον [5] τρίβων εὐώδεα ἐμβάφιον Ἀττικὸν διδόναι. — Ἢ κανθαρίδων τὰς γαστέρας, ἢ ἀδίαντον καὶ νίτρον ἐρυθρὸν Αἰγύπτιον [6] καὶ ῥίζαν νάρθηκος καὶ σελίνου [7] σπέρμα λεῖα διδόναι· ἢν δὲ ἐπιλάβῃ στραγγουρίη ἐν ὕδατι ἐγκαθιζέσθω καὶ [8] οἶνον γλυκὺν πινέτω. — Ὀδύνης ὑστερέων. Οἶνον ὡς ἥδιστον ἴσον ἴσῳ κεράσας, ὡς τρία ἡμίχοα Ἀττικά, μαράθρου ῥίζης καὶ

Aut lauri, myrti folia et cupressi fructum tundito, cum unguento Aegyptio albo et netopo permisceto, in stercore bubulo ad suffitum adhibeto.

De hoc loco vide adnn.

Aut resinam ex recens compacto fictili suffito, castorio, aut aliquo ex aromatis iniecto. Caput autem oleo rosaceo perfundito et in aures oleum myrtinum aut melinum infundito. — Aut cicer album et uvas passas decoctas potui exhibeto et in aqua calida desideat. — Aut olivas albas, priusquam oleum insit, concidito et siccato, ex vino odorato terito et acetabulum Atticum exhibeto. — Aut cantharidum ventres, aut adiantum et nitrum rubrum Aegyptium, ferulae radicem et apii semen laeviter contusa exhibeto; si vero stranguria invadat, in aqua desideat et vinum dulce bibat. — Ad uteri dolorem. Vinum quam suavissimum aequali aqua temperato ad tres semicongios Atticos, — radicum foeniculi et seminis trientem et olei rosacei heminam dimidiam in ollam magnam novam

[1] δὲ ἐν αὐτοῖς ῥοδ. — [2] κρηθμοῖσι. — [3] μήλιον. — [4] ἐλαίης λευκῆς. — [5] τρίβειν. — [6] καί om. — [7] σπέρμα λεῖον ταῦτα δ. — [8] γλυκὺ πινέτω. ἢν μάλιστα γίγνηται ἐν ὀδύνῃ ὑστερέων οἶνον τε ὡ ἡδ.

ἐπὶ (δ' ἐς cod. θ., δὲ ἐς Littr.) τὸν βόλβιτον (βόλιτον multi codd.) τὸν (καί pro τόν cod. θ., Littr.) στ. vulgo; — ἄριστα cod. θ. — Locus male descriptus est: formula prima in verbis τούτων Φθοΐσκους ποιῆσαι breviori forma descripta est, quod patet e lib. I. l. l.; — quae sequuntur ita sunt prolata, ut subinde nec caput nec pes constet.

ἢ δάφνης — θυμία.] δάφνην καὶ μυρσίνην κόψας καὶ κυπαίρου C.; — σμύρνης pro μυρσίνης idem; — κυπέρου (κυπείρου D. Littr.) vulgo, sed κυπαρίσσου scripsi ex Foësii coniectura in adn. Dein ὀργάσασθαι Littr. recte e pluribus libris, ἐργάσασθαι vulg.; — cf. Gal. Gloss.; — καί ante ἐπὶ βολίτῳ s. βολβίτῳ, ut vulgo scribitur, aliis mss. illam formam praebentibus, om. C.

ἀρήγει — πυρίνοισι.] καί om. C.; — κυπέρεως vulg., κυπέρου mss. nonnulla, Lind., Littr.; — ῥίζας cod. θ.; — κόψας C. θ.; ego nihil muto; sed interpungo post δέ. Quod Littr. ex C. στῆσαι pro σῆσαι recepit minus recte fecit; — δὲ καί om. θ.; — τὸν εὔοσμον ἡδύοσμον vulg., sed εὔοσμον omm. C. θ.; — ταῦτα πάντα vulg., πάντα omm. C. F. θ., ego utrumque omitto. Tum περιχέαι δὲ (ἐν interponunt nonnulli codd.) αὐτοῖς (αὐτοῖς omm. C. θ. Littr.) ῥόδ. vulg.; — χρῶ cod. θ. Principium huius formulae accommodatum est ad verba ἀρήγει δὲ καί, quae fere inscriptionem referunt. Puto formulam olim se habuisse ad hunc modum:

Μάνναν, κυπαρίσσου πρίσματα καὶ κυπέρου ῥίζαν κόψαι καὶ σῆσαι, καὶ σχοῖνον τὸν εὔοδμον καὶ κάρδαμον καὶ ἶριν ξυμμίσγειν· περιχέαι δὲ ῥόδινον ἔλαιον ἢ νέτωπον καὶ χρέο ἐν κρίμνοισι πυρίνοισι.

ἢ ῥητίνην — μήλινον.] νεοκτήτου Vatt. Foësii; — τι omm. C. θ.; — ἐν pro ἐς D. G. K.; — τῷ D. G.; — τὸ οὖς C. θ.; — μέλινον C. — De meo ἐγχέειν interposui.

ἢ λευκοὺς — καθέζεσθαι.] δοῦναι C. θ.; — πιεῖν cod. θ.; — καθίζεσθαι H. θ. — καθεζέσθω de meo, pro vulgato καθέζεσθαι.

ἢ — διδόναι.] ἢ mss. 5., Lind., καί vulg.; ἐλαίης λευκῆς vulg., quod dudum emendarunt; — ἄν omm. C. θ.; — ἀνεῖναι codd., sed ἐνεῖναι legendum esse docent loci similes; — ἐπ' οἶνον C. θ.; — καί, quod legi solet, ante ἐμβάφιον omm. mss. 8. Littréi et Voss.

ἢ κανθαρίδων — πινέτω.] καί ante ῥίζαν e solo θ. Littr.; — καὶ σελίνου ελιου (i. e. ἐλείου) σπέρματα cod. θ.; λεῖα σπέρμα C.; λεῖον ταῦτα διδόναι vulg., sed Littr. cum θ. λεῖον omisit; me iudice ταῦτα reiicere licet, sed λεῖα plur. num. scribendum est. Dein ἐγκαθίζ. cod. θ., καθιζ. vulg.; — καὶ γλυκὺν (γλυκύ mss. 4.) πινέτω vulg., οἶνον supplevi de meo.

ὀδύνης — θεραπεύειν.] ἢν μάλιστα (μ. om. C.) πνίγηται ἐν ὀδύνῃ vulg.; solum ὀδύνης pro ἢν — ὀδύνῃ cod. θ. Littr.; — οἶνον τε vulg., τε omm. C. θ. Littr.; — καὶ μαρ. ῥ. vulgo, sed καί repudio; — τριτήμορον cod. θ.; — ταῦτα

τοῦ καρποῦ τριτημόριον καὶ ῥοδίνου ἐλαίου ἡμικοτύλιον ἐμβάλλειν ἐς ἐχῖνον καινὸν καὶ τὸν οἶνον ἐπιχέαντα [1]πυριῆν καὶ τὴν σκίλλην προστίθεσθαι, ἔστ' ἂν φῇ τὸ στόμα μαλθακὸν εἶναι [2]καὶ φαρκιδῶδες καὶ εὐρύ· καὶ ἣν ἑλκωθῇ καὶ [3]δι' ὅλου φλυκτίδες ἔωσι, ἄμεινον στέατος χηνείου ἀλείφατι ξὺν λιβανωτῷ θεραπεύειν. — [4]Ὑστερέων ὀδύνης. Πευκέδανον, ἀριστολοχίαν, πάνακες, μῖξαι ἐν γλυκέϊ οἴνῳ καὶ χλιήναντα πῖσαι καὶ μήκωνος λευκῆς ῥοφέειν καὶ κνίδης σπέρμα. — [5]Πυρίη θυμιητή, ἣν ὀδύνη ἔχῃ. Σιδία ῥοιῆς γλυκείης, λωτοῦ πρίσματα, ἐλαίης φύλλα ξηρὰ κεκομμένα, ταῦτα ἐλαίῳ [6]ὀργάσασθαι χρὴ καὶ ἐπὶ βόλιτον πεπυρωμένον ἐπιρρίπτειν· ἢ χαλβάνην, σμύρναν, λιβανωτόν, ἔλαιον περιχέας λευκὸν Αἰγύπτιον ἐπὶ οἰναρίδων. — Ἑτέρη πυρίη ἡ δι' ἀσφάλτου στερεωτέρη. [7]Ἀσφάλτου Ζακυνθίης, λαγωοῦ τρίχας, πήγανον, κόριον ξηρὸν τρίψας, φθοΐδας πλασάμενος θυμιᾶν. — Ἢ [8]πίσσῃ, σανδαράχῃ, κόψας λεῖα, μῖξαι πρίσματα κυπαρίσσου [9]καὶ κηρὸν καὶ μύρον ἐπιχέας, φθοΐδας ποιέειν καὶ ἐπὶ πυρὶ θυμιᾶν. — [10]Ἢ αἰγὸς κέρας καταπρίσας ἐλαίῳ

coniecta, et vino affuso ad fotum adhibeto et scillam in subdititio apponito, donec os molle et rugosum et amplum esse fateatur. Quodsi exulceretur et pustulae innascantur toti corpori, praestat ex adipe anserino cum thure curationem adhibere. — Ad uteri dolorem. Peucedanum, aristolochiam, panaces misceto et ex vino dulci tepida exhibeto et sorbitione papaver album et urticae semen accipiat. — Suffitus, si dolor detineat. Mali Punici dulcis corticem, loti ramenta, oleae folia sicca contusa oleo subigere oportet et in stercus bubulum ignitum iniicere; — aut galbanum, myrrham, thus circumfuso oleo albo Aegyptio in vitis sarmenta. — Alius ex bitumine suffitus vehementior. Bitumen Zacynthium, leporis pilos, rutam, coriandrum siccum, omnia trita et in pastillos formata suffitu admoveto. — Aut pici, sandarachae laeviter tusae admisceto cupressi ramenta et cera et unguento affuso pastillos conficito et in ignem coniectos ad suffitum adhibeto. — Aut cornu caprini scobem cum oleo misce et igne suffito. — Aut in effossam scrobem torrefactorum vinaceorum cinere iniecto et vino

[1] πυριᾶν. — [2] καὶ φαρκ. om. — [3] φλυκτίδες πανταχοῦ αὐτῷ ἔωσι. — [4] ὑστ. ὀδ. om. — [5] θυμίη ἥν. — [6] ὀργάσασθαι. — [7] ἀσφάλτου ῥίζης κανθείης, tum inscriptio antecedens om. — [8] πίσσης σανδράκης. — [9] καὶ τούτοις κηρόν abest. — [10] Haec formula om.

ἐμβ. vulgo, sed ταῦτα abigo; — ἐπιβάλλειν Q.', ἐμβαλεῖν cod. θ.; — ἐπιχέοντα C.; — πυριῆν D. H. J. Littr.; — καὶ φαρμακιῶδες C., καὶ φαρκιδῶδες cod. θ. Littr., καὶ φαρκ. om. vulg., sed de hac lectione et prava eius scriptione iam monuit Foës. in adn.; — φλυκτίδες (ὁλοφλύκτιδες C. θ.) πανταχοῦ αὐτοῦ (π. αὐτοῦ omm. C. θ.) ἔωσι vulg.; — cum Littréo C. θ. fere sequor, eandemque lect. Erotianum et Galenum h. l. vidisse iam adnotavit Foësius. Ego vero isti nomini ὁλοφλύκτιδες nullam habeo fidem: nempe φλυκτίδες πανταχοῦ αὐτοῦ mihi rem explicat: praecedit καί itaque ΚΑΙΟΛΟΦΛΥΚΤΙΔΕΣ sibi visi sunt legere, sed hoc natum est ex alia lectione ΚΑΙΔΙΟΛΟΥΦΛΥΚΤΙΔΕΣ, quam exhibeo. Illud ὀλόφλυκτις ex Hipp. citatur, citatur in Oecon. ex hoc solo loco et Hesychio, qui ex Erot. Galenove desumere potuit; ipsum compositum ὀλόφλυκτις absurdum est. Itaque ad coniecturam confugiendum erat. — In fine θεραπεύειν omm. C. θ. — Cum hac formula confer primam in hoc capitulo.

ὑστερέων — σπέρμα.] ὑπὲρ. ὑστ. ὀδ. vulgo, sed ὑπέρ omisi cum C. θ.; — περί pro ὑπέρ D.; — inscriptionem om. L.; — ταῦτα ὁμοῦ μῖξαι vulg., sed πάντα pro ὁμοῦ C. θ.; — ego haec omitto; — ἐν om. C.; — ῥυφεῖν cod. θ. — Calvum farinam hordeaceam addere ad decoquendam sorbitionem adnotat Foës.

πυρίη — οἰναρίδων.] ἄλλη (ἄλλο cod. θ.) πυρίη (ἄλλη πυρίη om. L.) θυμίη (θυμιητή cod. θ. Littr.) vulg.; — ἐργάσασθαι vulg., ὀργάσασθαι C.; — καί omm. C. θ.; — περιχέας ex θ. recepi, περιχέαι C.; — περίχεε vult Foës. Οἰναρίδων ex h. l. exposuit Gal., cf. Foës. in adn. et Oecon.

ἑτέρη — θυμιᾶν.] ἢ pro ἑτ. πυρίη ἡ cod. θ.; — totam inscr. om. L.; — ἢ διαίτης pro ἑτέρη — δι' C., i. e. ἢ διὰ τῆς ἀσφ., — tum στερροτέρη cod. θ.; — ἀσφάλτου ῥίζης (ῥίζα C., ῥίζης omm. θ. Littr.) κανθίης (κυνθίης alii codd. ζακυνθίης cod. θ. Littr.) vulg.; — ἢ πηγ. vulg., ἢ omm. θ. Littr.; — ταῦτα τρίψας πάντα vulgo, sed equidem ταῦτα et πάντα abiicio; — φθοεῖς πλάσσε C. θ. — θυμιῆν vulg., θυμία cod. θ. Quam certa sit lectio Ζακυνθίης docet Diosc. de bitumine I. 99.; operae pretium est adnotationem antiquiorem Foësii legere post repertam veram scripturam.

ἢ πίσσῃ — θυμιᾶν.] ἢ ἐπὶ (ἐπί omm. mss. 7.) πίσσης (πίσση cod. θ.) σανδαράκην (σανδαράκη cod. θ., σανδαράκης J.) vulg. — Littréus ex θ. πίσση, σανδαράκη, sed hi sunt dativi, nam in cod. illo ι subscriptum non adpingitur; — vulgo λείην, sed de meo repono λεῖα, ut ad τὰ πρίσματα referatur; — κνίσματα cod. θ., κνήσματα melius C.; — καὶ τούτοις κηρόν cod. θ. Littr., vulg. om.; equidem ex his τούτοις abigo; — φθοεῖς C. θ.; — ποιέειν Ionice ex θ. Littr.; — καί omm. C. θ.; — θυμιῆν vulgo, sequor cod. θ.

ἢ αἰγὸς — θυμιᾶν.] ἢ omm. C. θ.; — totam formulam omm. codd. 7.; — [καὶ] ἐπί Lind., quem sequor in copula adscribenda; — θυμιῆν vulgo, sequor C. θ.

ἀνακυκᾶν καὶ ἐπὶ πυρὶ θυμιᾶν. — Ἢ δρύξας βόθρον, γίγαρτα φρύγειν καὶ τὴν σποδιὴν ἐμβάλλειν ἐς τὸν βόθρον, καὶ οἴνῳ εὐώδεϊ νοτίσας τὰ γίγαρτα, περικαθεζομένην πυριῆσαι· ἔστωσαν δὲ τῶν γιγάρτων δύο μοῖραι καὶ αὗται δὲ αὗαι [1] ὡς τὰ μάλιστα.

odorato madefacto, circumassidenti mulieri suffitum excitato. Sint autem vinaceorum partes duae, illaeque quam maxime siccae.

ρ'. Ἢν δὲ ἡ ὑστέρη ἀλγέῃ ἄχρι κύστιος, πράσου καρπὸν ξὺν ὕδατι τριπτὸν, ἢ κυκλαμίνου ῥίζαν ἐν οἴνῳ λευκῷ πιπίσκειν νῆστιν· καὶ θερμῷ λουέσθω καὶ ἀπὸ θερμοῦ πινέτω νῆστις καὶ χλιάσματα προστιθέναι· ἢ [2] σκορόδου μώλυζαν καὶ νίτρον ὀπτὸν καὶ κύμινον λεῖα ποιήσας, μέλιτι δεύων προστίθει καὶ [3] θερμῷ λουέσθω καὶ ἀπὸ θερμοῦ πινέτω.

100. Si uterus ad vesicam usque doleat, porri semen ex aqua tritum, aut cyclamini radicem ex vino albo ieiunae propinare oportet et calida lavet et a balneo ieiuna bibat et tepefactoria adhibeto. Aut allii caput unicum, nitrum torrefactum, cuminum laevigata, melle subacta in subdititio apponito; calida lavet et a balneo bibat.

ρα'. [4] Ὑστερέων πάσης νούσου θεραπευτικόν. Λίνου τὸ σχιστὸν αὐτῇ τῇ καλάμῃ ὅσον δράχμην κόψας λεπτὰ καταβρέξαι ἐν οἴνῳ λευκῷ ὡς ἡδίστῳ τὴν νύκτα, ἔπειτα ἀπηθήσας, [5] χλιαίνειν, εἴριον ὡς μαλθακώτατον ἐμβάπτειν καὶ τὸ μὲν προστιθέναι, τὸ δὲ ἀφαιρέειν. Βοηθεῖ δὲ καὶ κρόκον, [6] σμύρναν, κάρυα Ποντικὰ, ἄλευρον καθαρὸν, ἐν χηνὸς στέατι καὶ μύρῳ ἰρίνῳ προστιθέναι.

101. Hoc omnem uteri morbum curat. Linum scissum cum ipso culmo ad pugillum unum tenuiter tusum vino albo quam suavissimo per noctem macerato, dein percolato et tepefacto lanam mollissimam imbuito et aliud subdito, aliud detrahe. Confert etiam crocum ac myrrham et nuces Ponticas, farinam puram ex anserino adipe et unguento irino in subdititio apponere.

ρβ'. Ἢν περιωδυνίη ἔχῃ ἐκ προσθέτων καθαιρομένην, σμύρνης ἐμβάφιον, λιβανωτὸν ἴσον, [7] μελάνθιον, κύπερον, σέσελι, ἄνησον,

102. Si vehemens dolor per subdititia purgatam detineat, myrrhae acetabulum, thuris tantumdem, melanthium, cyperum, seseli, ani-

[1] ὡς τὰ μάλ. — [2] σκορόδου μόλυζαν. — [3] ἐν θερμῷ λ. καὶ θερμὸν π. — [4] Inscriptio om. — [5] διαχλιάνας τε ἐν εἰρίῳ ὡς μαλθακωτάτῳ ἐμβάπτειν. [6] ἔτι τε σμύρναν. — [7] μελάνθιον — ἴσον om.

ἢ δρύξας — μάλιστα.] νοτίσας εὐώδει cod. θ.; — περικαθιζομένην πυριῆσθαι vulg.; dedi autem πυριῆσαι, quia ista tam frequenter in his formulis permutantur; — περικαθεζομένη πυριήσθω cod. θ., quam lect. si praeferas prae mea, nihil vetat, quo minus ea utare; — θυμιεῖσθαι C., θυμιῆσθαι Vatt. Foësii; — καί om. θ.; — αὐταί C.; — τά ante μάλιστα omm. C. θ. Littr. Pro δύο μοῖραι Cornarium duos choenices legere e prius descripto hoc suffitu, monet Foës. — Vid. supra § 88.

100. ἢν — πινέτω.] δέ omm. C. θ.; — ἢ de meo; — τριπτὸν πίνειν ceteri, sed si respicias sequens πιπίσκειν. apparet πίνειν otiosum esse et incongruum, quia saltem πίνειν δίδου esse deberet; itaque emblema alienum reiicio. Porro ῥίζαν cod. θ., ῥίζην vulg.; — νῆστι cod. θ., sed id est νῆστιν, nam $\overline{\nu}$ finale in illo cod. frequenter a vocibus quibuslibet abest. Tum λούσθω cod. θ.; — ἀπόθερμον vulg., sed nonnulli cdd. recte ἀπὸ θερμοῦ, cod. vero θ. ἀπὸ θερμῶν; — apud Foës. ὑπόθερμον codd. Regii. — Deinde σκόροδον μώλυζαν cod. θ., μόλυζαν per $\overline{o}$ non pauca mss.; cf. de nat. mul. § 85.; — λίτρον cod. θ.; — δεύων ὡς ἡδίστῳ D. Q.'; — καὶ ἐνθερμῷ vulg., καὶ τῷ θερμῷ C. θ. Littr., ego neque ἐν, neque τῷ recipio. Vulgo tandem θερμὸν πινέτω, sed ἀπόθερμον Corn., Lind., Littr.; legendum ἀπὸ θερμοῦ, uti supra. — Ad hanc §. confer § 80. 85. et 92. libri de nat. mul.

101. ὑστερέων — προστιθέναι.] Inscriptionem om. L.; — codd. 4. περί addunt ante πάσης; — νούσου πάσης sine θεραπ. C. θ. — Dein λίνον cod. θ.; — λῖνον C.; — κατακόψας C.; — διαχλιάνας (διαχλιήνας Lind.) τε ἐν εἰρίῳ ὡς μαλθακωτάτῳ ἐμβάπτειν καὶ τό vulg. Cum Littréo sequor C. θ., quorum ille tamen ἔμβαπτον fert et καί post ἐμβ. om. Locus in mss. illis e lib. de nat. mul. est emendatus, quod faciendum esse iam Foës. monuit, qui Cornarium inde διαχλιάνας ἐν χυτριδίῳ legisse adnotat. — Locus est. § 53. — Porro καί ante κρόκον om. C.; — κρόκος ἔτι τε (ἔτι τε om. C.) vulg.; — scripsi autem κρόκον de meo, σμύρναν cum cod. θ., ubi Littr., cett. σμύρνα; — ποντικὰ (addunt εἴριον interpretes, Foës. in adn., Lind.) λευκὸν (ἄλευρον pro λευκόν cod. θ. Littr.) τε (τε omm. C. θ. Littr. τε καί Foës. in adn.) καθ. vulg.; — χηνὸς ἐν στέατι ex aliorum librorum lectione dari possit.

102. ἢν περιωδυνίη ἔχῃ — χλιερῷ.] καθαιρομένη cod. θ.; — μυρσίνης vulg., σμύρνης Lind., Littr., ex Foësii adn.; cf. de m. mul. I. § 78. p. 628. Ed. huius et de nat. mul. § 33. haud procul a principio; — λιβανωτοῦ C. θ.; — κύπειρον D. Littr., κύπριον cod. θ.; — Vulgo dein λίνον, sed Corn. legit σελίνου σπέρμα e § 78. de nat. mul. I. (p. 628. supra), cf. etiam formulam paulo inferius similem, itaque sequor Cornarium, licet λίνου ferat vulgata l. l. de nat. mul.; —

σελίνου σπέρμα, νέτωπον, μέλι, ῥητίνην, χηνὸς στέαρ, ὄξος, λευκὸν μύρον Αἰγύπτιον, ἴσον ἑκάστου τρίβειν ἐν οἴνῳ λευκῷ γλυκέϊ, δύο κοτύλῃσι, καὶ κλύζειν χλιερῷ. — Κλυσμὸς ἢν ὀδύνη [1] ἔχῃ μετὰ κάθαρσιν. Κύπερον, κάλαμον, σχοῖνον [2] καὶ ἶριν ἐν οἴνῳ μέλανι ἕψων χρέο. — [3] Ἕτερος κλυσμὸς, ἢν περιωδυνίη καὶ στραγγουρίη ἔχῃ. Πράσου χυλὸν, ἀκτῆς καρπὸν, σέσελι, ἄνησον, λιβανωτὸν, σμύρναν, οἶνον, χύλωσον καὶ μῖξον καὶ κλύσαι. — Ἢ σμύρνης ὀξύβαφον, λιβανωτοῦ ἴσον, μελανθίου καὶ κυπέρου ἴσον, σέσελι, [4] ἄνησον, σελίνου σπέρμα, νέτωπον, μέλι, ῥητίνην, χηνὸς στέαρ, ὄξος, λευκὸν μύρον Αἰγύπτιον, τούτων ἴσον ἑκάστου διεῖναι οἴνῳ λευκῷ γλυκέϊ καὶ κλύζειν. — Ἢ λινοζώστιος ὕδωρ ἀφεψήσας ξὺν σμύρνῃ, λιβανωτῷ, νετώπῳ, ἢ ἐλελίσφακον, ὑπερικὸν ἕψειν ἐν ὕδατι καὶ κλύζειν. — [5] Ἢ σελίνου καρπὸν, ἄνησον, μελάνθιον, σέσελι, σμύρναν, ἀκτῆς καρπὸν ἐν οἴνῳ ἕψειν καὶ κλύζειν. — Ἕτερος κλυσμὸς, ἢν ὀδύνη ἴσχῃ σφοδρὴ μετὰ κάθαρσιν. Ἀκτῆς καρπὸν καὶ δαφνίδας ἕψειν ἐν οἴνῳ μέλανι [6] καὶ κλύσαι· — ἢ ἀκτὴν ἑψήσας ἐν ὕδατι ἀποχέειν τὸ ὕδωρ, οἶνον δὲ γλυκὺν παραχέας κλύσαι· κἢν μετὰ κλυσμὸν ὀδύνη ἐγγένηται, ἕψειν τὰ θυώματα, [7] ἃ ἐς τὸ μύρον ἐμβάλλεται, καὶ ἀποχέαι τοῦ ὕδα-

sum, apii semen, netopum, mel, resinam, anserinum adipem, acetum, album unguentum Aegyptium, singula pari portione ex vino albo dulci ad duas heminas terito, tepido colluito. — Collutio si vehemens dolor detinuerit post purgationem. Cyperum, calamum, iuncum odoratum et irin ex vino nigro decoquito, quo utitor. — Collutio alia, si vehemens dolor et stranguria detineat. Porri succum, sambuci fructum, seseli, anisum, thus, myrrham in vinum infundito et misceto ac colluito. — Aut myrrhae acetabulum, thuris aequalem portionem, melanthii, cyperi tantumdem, seseli, anisum, apii semen, netopum, mel, resinam, anseris adipem, acetum, album unguentum Aegyptium, horum singulorum pares portiones vino albo dulci diluito et ad collutionem adhibeto. — Aut mercurialis decocto cum myrrha, thure et netopo; aut salviam, hypericum in aqua decoquito, eaque colluito. — Aut apii semen, anisum, melanthium, seseli, myrrham, sambuci fructum in vino coquito et infundito. — Alia collutio, si dolor post purgationem vehemens fuerit. Sambuci fructum et lauri baccas ex vino nigro coquito et colluito; — aut sambuco in aqua cocta, aqua effusa et vino dulci affuso colluito. Quodsi post collutionem innascatur dolor, aromata, quae in unguentum im-

[1] ἔχῃ σφόδρα κανθαρίδας κύπερος. — [2] ἶριν ἐν οἴνῳ sine καί. — [3] Inscriptio om. — [4] ἄνησον om. — [5] ἢ σελίνου — κάθαρσιν om. — [6] καί om. — [7] ἅ om.

Dein ἔλαιον χηνός C. θ.; — ὄξος λευκὸν, μύρον αἰγ. vulgo, sed cum Foës., Lind. λευκόν ad μύρον, non ad ὄξος referendum opinor. Cornarii ᾠοῦ τὸ λευκόν non probandum videtur. Porro καὶ μύρον cod. θ., καὶ μέλι καὶ μύρον C. Vulgo tandem in fine κλύζειν χλιεροῖσι κλυσμοῖσι, sed notissima est formula paulo post recurrens κλύζειν χλιερῷ. Et ante sequens ἢν in vulgata C. θ. κλυσμός habent; itaque ferunt κλύζειν χλιεροῖσι κλυσμοῖσι. κλυσμὸς ἢν κ. τ. λ. Intelligis igitur scriptum fuisse κλύζειν χλιερῷ. κλυσμὸς ἢν κ. τ. λ., sed librariorum errore vulgatam inde natam esse.

κλυσμὸς ἢν — χρέο.] ἔχῃ σφοδρὰ (σφόδρα F., μετά pro σφόδρα cod. θ. Littr.) κανθαρίδες (κανθαρίδας alia mss., κάθαρσιν cod. θ. Littr.) κύπερος (κύπαιρον cod. θ.) vulg. — Cum Littréo θ. sequor, sed Littréus nomina ista omnia usque ad ἶρις nominativo dedit, quae ego ex aliis mss. accusativo scripsi; tum vulgo ταῦτα ἐν οἴνῳ, ubi ταῦτα abieci, et χρῶ cod. θ.

ἕτερος — κλύσαι.] ἕτ. κλ. omm. C. θ.; — totam inscr. om. L.; — κλυσμός pro ἔχῃ C.; — cod. θ. addit κλυσμός post ἔχῃ. Dein τρίβειν λιβ. C. θ.; — χύλῳ ἴσον C. θ. pro χύλωσον, de qua lect. lib. I. de mm. mull. obvia iam Foës. monuit conferens simul loci lectionem e lib. de nat. mul.: puto eam praestare, licet nunc nihil mutem. — Fert μῖξαι cod. D.

ἢ σμύρνης — κλύζειν.] Est eadem formula, quae principio capituli; — ὀξόβαφον mss. sex, μελανθίου τοῦ κυπρίου (περίου pro κυπρίου L.) vulg.; μελανθίου καὶ κυπέρου Foës. in adn., Lind., Littr., qui demittunt ad formulam supra obviam; — σεσ. ἄν. om. C.; — ὄξος λευκὸν τὸ μύρον Lind., Corn. rursus ᾠοῦ λευκόν; — ἐγκλύζειν cod. θ.

ἢ λινοζ. — κλύζειν.] ἀφέψημα C.; — μυρσίνη Q.′ Lind.; — καὶ ὑπ. Q.′ Lind. Conf. de nat. mul. § 33., de mm. mull. I. § 78. — p. 628. supra.

ἢ σελίνου — κλύζειν.] Formulam omm. G. L.; — λίνου vulg., σελίνου de coniectura Cornarii e lib. I. de mm. mull. § 78. p. 628. supra; — κασσίης vulg., κασσίας, κασίας alii codd., sed ἀκτῆς iam Foës. desideravit in adnn.; — κλύσαι C.

ἕτερος κλυσμὸς — χλιαρῷ.] ἕτ. omm. C. θ.; — σφοδρὴ ἔχῃ cod. θ.; — μετὰ τήν cod. D.; — οἶνον γλυκύν sine intermedio δέ cod. θ.; — ἢν pro κἢν mss. 7.; — ἕψων τὰ

τος δύο κοτύλας, μῖξαι δὲ ἔλαιον χηνὸς καὶ ῥόδινον καὶ κλύζειν χλιαρῷ. — [Πλέον δὲ κλύσμα [1] δύο κοτυλῶν μηδενὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν.] — Ἢ λινόζωστιν [2] ἕψειν ἐν ὕδατι καὶ μῖξαι χυλὸν [3] μυρσίνης, λιβανωτὸν, νέτωπον ἴσον, καὶ κλύσαι χλιαρῷ. — [Ἢν δὲ ἀλγέῃ τὰς ὑστέρας, κυκλαμίνου ῥίζαν ἐν οἴνῳ λευκῷ πιπίσκειν νῆστιν καὶ τῷ θερμῷ λούεσθαι καὶ ἀπὸ θερμοῦ πινέτω.]

mittuntur, decoquito et ad decocti effusi duas heminas adipem anserinum et oleum rosaceum ammisceto, eoque tepido colluito. — [Infusum autem in nemine, quod semel dictum sit, duarum heminarum modum excedat.] — Aut mercurialem in aqua decoquito et myrti succum admisceto, aut thus et netopum aequali portione et tepido colluito.

ργ'. [4] Ἢν ἀφθᾷ τὰ αἰδοῖα. Μύρτα θερμὰ ξὺν οἴνῳ κλύζεσθαι καὶ μελίλωτον προστιθέναι καὶ γλυκυσίδης ἐν οἴνῳ ἑψημένης τριπτῆς προστιθέσθω καὶ σμύρναν καὶ ῥητίνην ὁμοῦ μίξας καὶ διεὶς [5] οἴνῳ, ὀθόνιον ἐμβάπτων, προστιθέναι. Καὶ στραγγουρίη ἢν λάβῃ, πυριᾶν καὶ χρίειν [6] στέατι τὸ ἦτρον, ἐγκαθίννυσθαι δὲ ἐν ῥόδων ἀφεψήματι, ἢ βάτου, ἢ μυρσίνης, ἢ ἐλαίης, ἢ ἑλίκων ἀμπέλου, ἢ ἀρκευθίδων, ἢ ἐλελισφάκου.

103. Si pudenda ulcere fervido laborarint. Myrti baccis cum vino decoctis, calido colluendum et melilotus apponenda et paeoniam tritam ex vino coctam supponat. Et myrrham ac resinam simul mixtam, vino subactam ex linteo imbuto subdito. Et si stranguria prehenderit, pubes fovenda et illinenda. Desidendum autem in rosarum decocto aut rubi, aut myrti, aut oleae, vel capreolorum vitis, vel iuniperi baccarum, vel salviae.

ρδ'. Ἢν δ' ἄνεμος ἐγγένηται ἐν τῇ μήτρῃ, [7] πόνος ἔνι σπερχνὸς καὶ φῦσα οὐκ ἔξεισι· κύμινον· προστιθέσθω ἢ ἐλελίσφακον καὶ κύπερον κόψας καὶ τέγξας τὴν νύκτα ὅλην, ἕωθεν [8] ἀπηθῆσαι, τὸ διαυγὲς [9] δὲ ἐς ἄγγος ἐγχέαι [10] καὶ κρίμνα πυρινὰ ξὺν οἴνῳ λευκῷ φορύξαι καὶ ὀπὸν σιλφίου * ὡς κύαθον, [11] κρᾶμα ἕψειν, ἐνωμότερον διδόναι ῥοφέειν.

104. At si ventus in utero innascatur, continuus dolor suboritur, neque flatus exit. Cuminum supponat, aut salviam, et cyperum tusum per totam noctem maceratum, mane percolatum, eo quod lucidum est in vas effuso, triticeam farinam crassius molitam vino albo subigito et laseris succum . . . .

[1] δύο κοτύλαι. — [2] ἕψειν om. — [3] σμύρνης ἢ λιβ. — [4] Inscriptio om. — [5] ἐν οἴνῳ. — [6] στέατι om. — [7] πόνος τε ἐγγίνεται. — [8] ἀπηθήσας. — [9] τε. — [10] καί om. — [11] ἐς κράμμα ἕψειν καὶ ἐνωμ.

θ. J.; — θυμιάματα D. J., θυμιώματα L.; — ἢ cod. θ. Lind., Littr., vulgo om.; — δ' ἔλαιον χηνός cod. θ.; — καί ante κλύζειν om. idem.

[πλέον — εἰπεῖν.] Haec verba in D. ad calcem capituli post πινέτω leguntur; — πλεῖον vulg., πλέον cod. θ. Littr., [οὐ] πλεῖον Lind.; κοτύλαι ceteri, κοτυλῶν de meo. — Adnotatio marginalis est hic locus.

ἢ λινόζωστιν — χλιαρῷ.] ἐν ex C. θ. Littr., vulgo om.; — σμύρνης pro μυρσ. codd. 5.; — Corn. etiam e lib. I. de m. mull. legisse καὶ ἐς χυλὸν μῖξαι σμύρναν Foës. adnotat; — ἢ λιβ. vulg., ἤ om. Littr. cum θ.; — [καὶ] νέτ. Lind.

[ἢν — πινέτω.] δέ om. C. θ.; — λοῦσθαι cod. θ. — ἀπόθερμον vulgo, ἀποθέρμην cod. D., ἀπὸ θερμῶν cod. θ. — Iam Foësius monuit haec ex § 100. repetita indicio esse tumultuariae operae in huius libri compositione.

103. ἢν ἀφθᾷ — προστιθέναι.] cf. de nat mul. § 60.; — ἢν ἀ. τὰ α. om. L.; — ἀφθῇ cett.; — ἀφθᾷ C., ἀφθήσῃ cod. θ.; — μύρον θερμόν vulgo, sed Foës. μύρτον θερμόν se legere e lib. de nat. mul., scribit; malui plur. num. dare. Dein διακλυζέσθω cod. θ., κλύζεσθαι vulg.; — ἡψημένης Ald., mss. 3.; — προστίθεσθαι cod. θ.; — μῖξαι idem; — ἐν οἴνῳ vulg., ἐν omm. Ald., codd. 7., Littr. — Cornarium etiam e l. l. legisse ῥοιῆς γλυκείης σιδία ἑψήσας s. σιδίον ἑψημένον scribit Foës.; mihi quoque lectio libri de nat. mul. praestare videtur.

καὶ — ἐλελισφάκου.] καὶ ἢν στρ. λάβῃ C. θ.; — πυριᾶν cod. θ., πυριῆν vulg.; — στέατι C. θ. Littr., vulg. om.; — ἐγκαθίγγυσθαι vulg., per νν codd. 7., Littr.; — χρή pro ἐν ante ῥόδων cod. θ.; — σμύρνης pro μυρσίνης C.; — ἢ ἐλαίης ἀφεψήματι cod. θ.; — ἀμπέλων et ἐλελισφάκων idem.

104. ἢν ἄνεμος — ῥοφέειν.] cf. de nat. mul. § 64.; — δέ vulgo, δ' C. θ.; — ἐγγίνηται F. C. K.; — τῇ κοιλίῃ cod. θ.; — πόνος τε (τε omm. C. θ.) ἐγγίνεται (ἐνῇ C., ἔνι cod. θ.) σπ. vulg.; — ἤ ante ἐλελισφ. ex θ. Littr., ἤ vulgo om.; — ἐλ. [δὲ] καί Lind.; — κύπειρον D. Littr.; — ἀπητείξας C.; — ὅλην omm. C. θ. et lib. de nat. mul.; — ἀπηθήσας vulg., sed cod. θ. ἀπειθῆσθαι. Post διαυγές vulgo τε, sed δ', δέ C. θ.; — ἐς ἄγγος om. Ald.; — καί ante κρίμνα J. θ. Littr., vulgo om.; — ἐς κρίμνα Ald.; — ἐν οἴνῳ vulg., ξὺν οἴνῳ de meo; — ὄξει cod. θ. pro οἴνῳ, uti l. l. e lib. de nat. mul.; — fortasse illa lectio vera habenda. — Ad ὡς κύαθον vulgatae: „ὡς κύαμον, inquit Foës., legit Corn., etsi ὡς κύαθον etiam legitur lib. de nat. mul. Atqui nec modum excedere videtur. Idem ἐς κρίμνα ἕψειν legere videtur,

ρε'. Ἢν κιὼν ἐν τοῖσι αἰδοίοισι ἐγγένηται, ὀδύνη ἴσχει καὶ τῆς μὲν ὀδύνης σελίνου καρπὸς ἀλέξημα καὶ κισσὸς καὶ ῥοιῆς γλυκείης τριπτῆς ἐν οἴνῳ παλαιῷ ξὺν ποταινίῃ σαρκὶ προστίθεσθαι καὶ ἐπιπλάσαι τὰ φύλλα· τὴν δὲ νύκτα ὅλην ἐχέτω κείμενα, κἄπειτα ἀφελομένη οἴνῳ διακλυζέσθω.

105. *Locus incertae lectionis.*

sed ἐς κρᾶμα lego, ut haec simul mixta ac permixta ex vino albo decoquantur addito aceti cyatho uno, ut praecipitur lib. de nat. mul." Varr. lect. dein hae sunt: ἐς (ἐς om. θ.) κράμμα (κράμα C. J. θ.) ἕψειν; — καὶ (καί om. θ.) ἐν. (ἐνομώτερον C.) δίδου (διδόναι codd. 4.) vulg.; — ῥυφεῖν cod. θ. Cum Foësio in postremis vitium agnosco, sed quid scriptum olim fuerit, non discerno, collato licet loco e lib. de nat. mul.

105. ἢν κίων — διακλυζέσθω.] cf. de nat. mul. § 65.; — γένηται cod. θ.; — καί omm. C. θ.; — καί ante κισσός om. θ.: — κισσόν C., κισσὸν δὲ καί cod. θ.; — σὺν οἴνῳ idem; ἐν οἴνῳ vulg.; — τῇ pro ξύν Lind; — προστίθεσθαι — ἔπειτα om. G.; — κείμενα omm. C. θ.; καὶ δῆτα C.; ἐν οἴνῳ διακλ. vulg., ἐν omm. C. θ.; — διανίζεσθαι iidem. Post διακλ. cod. θ.: οσαν περὶ ἰήσιος ἐθέλῃ ἐρωτᾶν, quod est principium libri primi de morbis. Hoc capitulum Cornario parva fide dignum est visum, ita ut totum locum e lib. de nat. mul. legeret. Vid. Foësii adn.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΚΥΗΣΙΟΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ.

DE SUPERFOETATIONE.

FRAGMENTA DE MORBIS MULIERUM.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΚΥΗΣΙΟΣ.

α'. Ὀκόταν ἐπικυΐσκηται γυνὴ, ἢν μὲν ἐν τῷ μέσῳ τῆς μήτρης τὸ πρῶτον ἔχῃ παιδίον, καὶ τὸ ἐπικύημα [1] προπίπτει ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου ἐξωθεύμενον· ἢν δὲ ἐν τῷ κέρατι τῷ ἑτέρῳ τὸ [2] ἐπικύημα ἔχῃ, ἐπιτίκτει ὕστερον οὐ γόνιμον, ἐπὴν χαλάσῃ ἡ μήτρη καὶ ὑγρανθῇ τοῦ γονίμου ἀπολυθεῖσα. Ἢν δὲ μὴ αὐτίκα ἀποχωρέῃ τὸ ἐπικύημα, ὀδύνας τε παρέχει καὶ ῥεῦμα δυσῶδες καὶ πυρετὸν, καὶ οἰδεῖ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς κνήμας καὶ τοὺς πόδας [3] καὶ διαλύεται καὶ ἀσιτέει ἕως ἂν ἐκπέσῃ. [4] Τὰ δὲ ἐπικυήματα τὰ ἐπιτικτόμενα ὕστερον, ἢν μήπω διάκρισιν ἔχῃ, ἀλλὰ σὰρξ ᾖ, οἰδέει μὲν οὒ, ἀλλὰ κατασήπεται μέχρι ἂν ἐξέλθῃ τῆς μήτρης.

DE SUPERFOETATIONE.

1. Cum mulier superfoetarit, si quidem primus foetus in medio utero contineatur, superfoetatum quoque a priore expulsum prolabitur. Quod si in altero cornu praepostere conceptum contineat, ipsum postea partu eiicit minime vitalem, postquam vitali foetu liberatus uterus laxatus et humectus fuerit. Nisi vero superfoetatum confestim secedat, dolores excitat, fluxum graveolentem et febrem, et mulier tumet facie et cruribus et pedibus et dissolvitur et cibum aversatur, donec excidat. Superfoetatum autem postea in lucem editum si nondum membra discreta habeat, sed caro sit, non quidem tumet, sed computrescit, donec ex utero excidat.

[1] προσπίπτει. — [2] ἐπικύημα. — [3] καὶ ἢν διάληται ἀσιτέειν. — [4] δὲ τὰ δ' ἐπικυήμ.

1. ὀκόταν — ἀπολυθεῖσα.] Mercurialis librum hunc inscripsit περὶ κυήσιος καὶ ἐπικυήσιος. — Exemplum ἐπικυήσιος habetur Ep. V. §. 11., ad quem locum Foes. provocat, — καὶ τὸ ἐπικύημα προσπίπτει vulgo, sed Littr. καί omisit; mihi καί servandum videtur, quum auctor significet una cum priore foetu etiam posterius conceptum prolabi; sed necessario προπίπτει legendum est. — Dein τὸ ἐπικύημα ἔχῃ vulgo, sed τὸ κύημα in his Littr. cum Paris. 5.; equidem non vidi causam cur de vulgata decederem.

ἢν δὲ μὴ — ἐκπέσῃ.] ὑποχωρέῃ D. P.'; ἀποκύημα vulg., κύημα F. H. L., ἐπικύημα C. Littr.; — item Foës. in adn. — ἔχει C.; — porro: πόδας καὶ ἢν διάληται (διαλέγηται D. P.', διάλληται C., διαλύηται Corn., Mack., διαλείηται Lind.) ἀσιτέει vulg.; — Littréus cum Cornario non consentit, nec probat καὶ ἢν διαλύηται, sed καὶ τὴν νηδὺν καί pro his legit. Mihi parum probabile videtur tumoris ventris mentionem fieri in gravida, quae sine ventris tumore gravida esse nequit; sed in vulgato καὶ ἢν διάληται, quod omnino ex καὶ ἢν διαλύηται natum est, ἤν abundat et in causa fuit cur librarii coniunctivum darent; auctor vero καὶ διαλύεται scripsit.

τὰ δὲ ἐπικυήματα — μήτρης.] Ante τὰ δὲ ἐπικ. apud ceteros praemittuntur haec: ἐπικυΐσκονται δὲ τῶν γυναικῶν ὧν ἂν ὁ στόμαχος μετὰ τὸ πρῶτον κύημα ξυμμεμύκῃ (addunt οὐ L. Foës. in adn. Mack.) κάρτα (addunt ἢ μή Vatt.) ἐπιφαινομένων τῶν σημείων (σημηΐων C.) συμμεμύκει (συμμέμυκε J.) δὲ τάδε (τά pro τάδε K., τὰ δέ H., μετά pro τάδε C., μετὰ τά pro τάδε Lind., Mack.) ἐπικυήματα vulg. — Haec tentarunt interpretes: Foës. voluit in his κάρτα ἐπιφαινομένων τῶν σημείων ἢ μὴ ἐπιφαινομένων, ἢν συμμεμύκῃ. τὰ δὲ ἐπικ. κ. τ. λ.; — Corn.: συμμεμύκῃ δὲ μετὰ τὰ ἐπικυήματα τὰ ἐπιτικτόμενα ὕστερον; — Littr. dedit: ξυμμεμύκῃ οὐ κάρτα ἢ μὴ ἐπιφαινομένων τῶν σημηΐων ξυμμεμύκῃ. τὰ δὲ ἐπικ. Equidem in variis lectt. non nisi arbitrarias correctiones nos habere opinor et leni mutatione e vulgata verum erui. Nempe post κύημα periit μή; — in κάρτα latet κᾆτα; — pro συμμεμύκει ξυμμέμυκε aut ξυνεμεμύκει dandum et post hoc verbum δέ abiiciendum, τάδε in τὰ δέ dissecandum. — Mox locum describam, sed antequam faciam noto σήπεται in seqq. habere C.; — μέχρις Parr. 4. — Itaque puto scriptum fuisse: ἐπικυΐσκονται δὲ τῶν γυναικῶν ὧν ἂν ὁ στόμαχος μετὰ τὸ πρῶτον κύημα μὴ ξυμμεμύκῃ κᾆτα ἐπιφαινομένων τῶν σημηΐων ξυμμεμύκῃ. Τὰ δὲ ἐπικυήματα κ. τ. λ. — Sed si iam ad nexum rerum in toto capitulo attendas, apparet verba ἐπικυΐσκονται — ξυμμεμύκῃ esse adnotationem marginalem et periodum τὰ δὲ ἐπικυήματα — τῆς μήτρης statim excipere debere verba ἢν δὲ — ἐκπέσῃ. Itaque emblema illud alienum repudiavi. Quin ne certus quidem sum, non sequentia item esse reiicienda: nimirum illud οἰδέει μὲν οὐ dixerim antithesin referre ad superiora καὶ οἰδεῖ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς κνήμας καὶ τοὺς πόδας spectantem. Verum ibi οἰδεῖ de muliere dicitur, hoc loco contra de foetu. Fueritne igitur adnotator satis ineptus, ut haec inter se opponeret? an vero nulla

β'. Ηἴ τινι ἂν ἐκδύῃ [1] τὸ παιδίον τοῦ χορίου ἐν τῇσι μήτρῃσι, πρὶν ἔξω [2] ἄρχεσθαι χωρέειν, [3] δυστοκέει μᾶλλον καὶ ἐπικινδύνως, ἢν μὴ ἡ κεφαλὴ ἡγέηται. Ηἴ τινι δὲ ἂν ἴῃ ἔξω ξὺν τῷ χορίῳ τὸ παιδίον καὶ προχωρήσαν πρὸς τὸν στόμαχον ἐκδύῃ τοῦ χορίου ῥαγέντος, εὐτοκέει μᾶλλον· καὶ τὸ μὲν παιδίον θύρηφι χωρέει· τὸ δὲ χόριον ἴσχεται καὶ ἀνασπᾷ ἑωυτὸ καὶ μένει αὐτοῦ.

2. Cui puer in utero ex involucris exierit priusquam foras prodire inceperit, difficiliorem habet partum et cum periculo, nisi caput praecedat; sed cui cum involucris puer exeat et ad os uteri cum pervenerit ex involucris ruptis prodeat, faciliorem habet partum. Ac puer quidem foras prodit, involucra vero retinentur ac retrahuntur illicque manent.

γ'. Ὁκόταν [4] μὴ γόνιμον γένηται τὸ παιδίον, τούτου ἡ σὰρξ ὑπερέχει τῶν ὀνύχων, οἱ δὲ ὄνυχες [5] ἐκλείπουσι τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν.

3. Cum foetus minime vitalis natus fuerit, huius ungues caro supereminet; ungues vero tum in manibus, tum in pedibus deficiunt.

δ'. Ὁκόταν γονίμου γενομένου τοῦ παιδίου χεὶρ ὑπερέχῃ, πρῶτον ἀνωθέειν ὀπίσω [6] μέχρις ἂν ἀπώσῃς· καὶ ἢν ἀμφότεραι, ἀμφοτέρας ἀνῶσαι· καὶ ἢν τὸ σκέλος ὑπερέχῃ, ἀνωθεῖν καὶ τοῦτο· ὁκόταν δὲ ἀμφότερα τὰ σκέλεα προφανέντα μείνῃ καὶ μηδετέρωσε προχωρέῃ, πυριήματι χρῆσθαι, ἀπ' ὅτευ [7] ὑγροτέρη ἔσται ἡ ὑστέρη· ὀδμὴν δὲ ἐχέτω τὸ πυρίημα. Καὶ ὁκόταν ἡ μὲν κεφαλὴ προφανῇ, τὸ [8] δ' ἄλλο σῶμα ἐνῇ, καὶ ὧδε πυριῇν· καὶ ὁκόταν τὸ μὲν ἐν τῇσι μήτρῃσι τοῦ σώματος [9] ᾖ, τὸ δὲ ἐν τοῖσι αἰδοίοισι, τὸ δὲ ἔξω τῶν αἰδοίων [10] οἰδέῃ καὶ μείνῃ, καὶ οὕτως πυριῇν· καὶ ἢν μὲν ἀπὸ τῆς πυριήσιος ἀποχωρήσῃ, —· εἰ δὲ μή, περιαλείψας τὸ στόμα τῆς μήτρης ἐλατηρίῳ παχέϊ, διεὶς ὕδατι,

4. Cum vitali edito foetu manus prominet, ea primum retro impellenda, quoad supra repuleris, et si ambae promineant, ambas retrudito. Quodsi crus promineat, hoc quoque retro propellendum. Cum vero utraque crura in conspicuo permanserint, neque ullum progressum fecerint, fotu utendum, quo maxime humidus reddatur uterus. Odoratum autem fotum esse oportet. Quin etiam, si quidem caput in conspectum venerit, reliquum vero corpus intus fuerit, tunc etiam fotu uteris. Cumque pars quidem corporis in utero, pars vero in pudendo sit, pars quoque extra pudenda intumuerit et permanserit, tum quoque fotu utitor. Ac si quidem per fomentum discesserit, bene habet; sin minus, os uteri elaterio crasso, aqua diluto

[1] τὸ χωρίον τοῦ παιδίου. — [2] ἔρχεσθαι. — [3] δυστοκεῖν. — [4] γένηται pro μή, sed infra γένηται abest. — [5] ἐλλείπουσι. — [6] μέχρι ἄν. — [7] ὑγροτάτη. — [8] δέ. — [9] ᾖ om. — [10] οἰδέει καὶ μένει.

omnino hic est antithesis et solum concursus fortuitus verbi οἰδέειν utroque loco? — Fieri etiam possit, ut lacuna sit post ἐκπέσῃ, ita ut eo loco deperdito descriptum fuerit, quid accidat τῷ ἐπικυήματι priusquam excidat! — Aliquid vitii hic haerere certum videtur.

2. ᾗ τινι — ἡγέηται.] ἤν τινι vulg., C. Littr. ᾗ τινι; — τὸ παιδίον τοῦ χορίου C. Littr., vulgatam e V. notavi; — ἔρχεσθαι C. F. J. L.; — καὶ μᾶλλον Lind.; — ἐπικίνδυνος vulg., ἐπικινδύνως Q.', Corn., Lind., Mack., Littr.; — ceterum equidem delevi post χωρέειν otiose illatum τὸ παιδίον, quod ceteri omnes eo loco ferunt.

ᾗ τινι — αὐτοῦ.] ἢν (ᾗ C.) τινι δὲ ἴῃ (εἴη J., ἢν D. al. m., ἴῃ F. H. I. K. Ald., χωρέει C.) ἔξω vulg., unde Littr.: ᾗ τινι δ' ἂν χωρέῃ ἔξω, sed χωρέει in cod. C. solo occurrit et correctio est arbitraria in illo libro; e vulgata vero ἂν periit, quo restituto cetera facile reperiuntur. Porro προχωρῆσαν C. Littr., προσχ. cett.; — ἐς τὸν στόμ. C. Littr.; — ἐκδύει ἐκ τοῦ C.; — εὐτοκέῃ vulg., εὐτοκέει alii et Littr. e mss.; — καὶ ἢν τὸ παιδίον Corn., ἤν τε καὶ τὸ μὲν π. Lind.; — οὐ ῥίμφα pro θύρηφι Vatt., οὐρύμφα C.

3. ὁκόταν — ποδῶν.] Vulgo ὁκόταν γόνιμον, sed ὁκόταν οὐ γόνιμον interpretes: puto μή pro οὐ esse interponendum; — τό om. C. — Ceteri omnes ἐλλείπουσι. In eiusmodi scriptore fortasse ferendum est; sed vide quam parum apte primum τὴν σάρκα ὑπερέχειν τῶν ὀνύχων dicat, adeoque τοὺς ὄνυχας adesse ponat; dein affirmet eos ἐκλείπειν!

4. ὁκόταν — πυρίημα.] μέχρι ἢν C.; — μηθ' ἑτέρωσε edd. antt., mss. non pauca, Lind., Mack.; — πυριήματι δέον χρῆσθαι ἀπό τευ ὑγροτάτη ἔσται vulg., in quibus δέον om. C., tum ἀπό τευ Mack., ἀπὸ τεῦ Littr.; legendum ἀπ' ὅτευ — Forma moniti extremi in hac periodo ita est comparata, ut suspiceris ὀδμὴν δὲ μὴ ἐχέτω scriptum fuisse; res tamen aleae plena talia tangere.

καὶ ὁκόταν — εἶναι.] τὸ ἄλλο σῶμα sine δ' C.; — ᾗ post σώματος Vatt., C., Littr.; vulgo om.; — πειιάψας pro περιαλείψας haud pauci codd.; — παλαιῷ pro παχέϊ coniecisse Bodaeum a Stapel ad Theophr. p. 1128. adnotat Littr.; — Foës. ἐλατήριον intelligit de remedio foetum exa-

ὅκως [1] ὠδῖνα ἐμποιήσῃς, καὶ ἀπὸ τῶν ποτῶν καὶ ἐδεστῶν ὠδῖνα ἐμποιέειν· καὶ τὰ αἰδοῖα αὐτὰ ἀλείφειν κηρωτῇ, ἤν σοι δοκέῃ [2] ξηρότερα εἶναι.

illinito, ut partus dolores excites. Quin et cibis ac potibus dolores partus promovendi et pudenda ipsa, si sicciora quam conveniat tibi esse videantur, cerato inungenda.

ε΄. Ὁκόταν [3] τοῦ παιδίου τῆς κεφαλῆς προφανείσης ἐκ τοῦ στομάχου μηκέτι ἐθέλῃ τὸ ἄλλο σῶμα προχωρεῖν, τὸ δὲ παιδίον τεθνήκῃ, τοὺς δακτύλους βρέξας ὕδατι, μεταξὺ τοῦ στομάχου καὶ τῆς κεφαλῆς παραβύσας τὸν δάκτυλον ἐν κύκλῳ περιάγειν· εἶθ' ὑποβαλὼν τὸν δάκτυλον ὑπὸ τὸ γένειον, διαβύσας ἐς τὸ στόμα, ἔξω [4] ἕλκειν.

5. Cum pueri capite extra uteri osculum in apertum veniente corpus reliquum non amplius progrediatur, puer vero mortuus fuerit, digitis aqua madefactis inter uteri osculum et caput insertis, digitum in orbem circumducito, deinde digito mento subdito, in os immisso foras extrahito.

ϛ΄. Ὁκόταν [5] δὲ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα θύρηφι [6] ᾖ τῶν αἰδοίων, ἡ δὲ κεφαλὴ εἴσω, ἐπὶ πόδας φερομένου τοῦ ἐμβρύου, ἐπὴν [7] περιαγάγῃς τὸν δάκτυλον ἐν κύκλῳ, ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας παρεὶς μεταξὺ τοῦ στομάχου καὶ τῆς κεφαλῆς, βρέξας ὕδατι ἐξελκύσαι. Ἢν δὲ τοῦ στομάχου ἔξω ᾖ, τῶν δὲ αἰδοίων εἴσω, [8] παρεὶς τὰς χεῖρας, περιλαβὼν τὴν κεφαλὴν, ἐξέλκειν.

6. Cum vero reliquum corpus extra pudenda, caput autem intus fuerit, si quidem foetus in pedes feratur, circumducto in orbem digito manus ambas aqua madefactas inter uteri osculum et caput immittito et extrahito. Quodsi extra uteri osculum, verum intra pudenda fuerit, manibus immissis caput apprehensum extrahito.

ζ΄. Ἢν δὲ τὸ ἔμβρυον ἔνδον μένῃ τετελευτηκὸς καὶ μὴ δύνηται μήτε αὐτόματον, μήτε διὰ φαρμάκων ἐκπεσεῖν κατὰ φύσιν, χρίσας τὴν χεῖρα κηρωτῇ, ἥ τις ὀλισθητικὴ μάλιστα, ἔπειτα ἐνείρας ἐς τὴν μήτρην διελεῖν τοὺς ὤμους ἀπὸ τοῦ τραχήλου ἐπερείσας τῷ μεγάλῳ δακτύλῳ [ἔχειν δὲ χρὴ πρὸς τὰ τοιαῦτα καὶ ὄνυχα ἐπὶ [9] τῷ δακτύλῳ τῷ μεγάλῳ·] καὶ διελὼν ἐξενεγκεῖν τὰς χεῖρας, ἔπειτα πάλιν ἐσείρας τὴν κοιλίην ἀνασχίσαι καὶ ἀνασχίσας ἡσυχῇ ἐξελεῖν τὰ ἐντοσθίδια, ἔπειτα ἐξελὼν ξυντρῖψαι τὰ πλευρία, ὅκως

7. Sin autem foetus intus maneat mortuus, neque sponte, neque per medicamenta naturaliter excidat, manu cerato maxime lubrico illita et in uterum immissa humeros a cervice valido pollicis appressu dividito; [quem in finem unguem in illo digito habere oportet;] eaque divisione facta brachia educenda, deinde rursus immissa manu venter disscindendus eoque discisso interanea sensim eximenda, quibus exemptis costas conterito, ut considens corpusculum expeditius reddatur, cumque minime tumidum sit, facilius exeat.

[1] ὀδύνα ἐμποιήσῃ. — [2] ξηροτέρη. — [3] τοῦ om. — [4] ἕλκε. — [5] δέ om. — [6] ᾖ om. — [7] διάγην. — [8] παρά. — [9] τῷ μεγάλῳ δακτύλῳ.

gitante, non de succo expresso cucumeris agrestis. cf. eius adn.; — ὀδύνα ὠδῖνα C.; — ἐμποιήσῃ vulgo, ἐμποιήσῃς de meo; — ξηροτέρη vulg., cum Foës. in adnn. ξηρότερα lego; — ceteri τοῦ καιροῦ ferunt post εἶναι; — equidem cum C. omitto.

5. ὀκόταν — ἕλκειν.] τοῦ omm. Ald., Parr. 6.; — τὸ π. δὲ τεθν. C.; — ὑποβάλλων vulg., ὑπολαβών C., ὑποβαλών de meo; — articulum ante στόμα om. C.; — διαβήσας Foës. in adn., Mack.; mihi, perinde ac Littréo παραβύσας et διαβύσας non tangenda videntur; — ἕλκε L., uti V.

6. ὀκόταν — ἐξελκύσαι.] ὀκ. δὲ τὸ μὲν ἄλλο om. C.; — habet autem plura h. l. vitiose scripta: ἑλκύσαι idem. De meo περιαγάγῃς, cett. περιάγῃς.

ἢν δὲ — ἐξέλκειν.] ἔξω ᾖ τῶν αἰδοίων εἴσω C.

7. ἢν δὲ — ἐόν.] μήτε αὐτομ. omm. C. Lind.; — ἐνείρξας vulg., ἐνείρας Littr. ad exemplum lectionis codicis C., quae paulo post recepta est; — ἔχειν — μεγάλῳ om. J.; — ἐπὶ τῷ μεγάλῳ δακτύλῳ D. H., ἐπὶ τοῦ μεγάλου δακτύλου C.; — Foësius istum ὄνυχα esse arbitratur instrumentum ferreum, vide eius adn. et cf. Oecon. Hipp.; comparat de m. mull. I. § 70. et libellum de foetus exsectione, ubi vide.; — διελόντα δέ sine καί idem; — ἐγείραντα vulg., ἐνείρξαντα Corn., Lind., Mack., ἐσείραντα C. Littr. De meo ἐπερείσας, διελὼν, ἐσείρας, ἀνασχίσας, ἐξελών nominativo dedi, ceteris accusativo haec participia efferentibus; ita faciendum esse docent nominativi χρίσας, ἐνείρας, qui antecedunt. Non animadverterunt vitium editores, non vi-

ξυμπεσὸν τὸ σωμάτιον εὐσταλέστερον γένηται καὶ ῥᾷον ἐξίῃ, μὴ ὀγκῶδες ἐόν.

η'. Τὸ δὲ χόριον ἢν μὴ ῥηϊδίως ἐκπίπτῃ, μάλιστα μὲν ἐᾶν πρὸς τὸ ἔμβρυον προσκρέμασθαι καὶ τὴν λεχὼ [1]προσκαθῆσθαι ὥσπερ ἐπὶ λασάνου· ἔστω [2]δὲ κατεσκευασμένον ὑψηλόν τι, ἵνα τὸ ἔμβρυον ἐκκρεμαμένον ξυνεπισπᾶται τῷ βάρεϊ ἔξω· ἡσυχῇ δὲ τοῦτο ποιέειν, μὴ πρὸς βίην, ὅκως μὴ ἀποσπασθὲν [3]τι παρὰ φύσιν φλεγμονὴν ἐμποιήσῃ· ὑποκεῖσθαι [4]οὖν δεῖ τῷ ἐμβρύῳ εἴρια ὡς ὀγκωδέστατα νεόξαντα, ἵνα κατὰ σμικρὸν [5]ἐνδιδῷ, ἢ ἀσκία δύο ἐζευγμένα ὕδατος μεστὰ, ἐπάνω δὲ τῶν ἀσκίων εἴρια, ἐπάνω δὲ τούτων τὸ ἔμβρυον· ἔπειτα τρυπῆσαι ἑκάτερον τῶν ἀσκίων [6]γραφείῳ, ὅκως ῥυῇ κατὰ σμικρὸν τὸ ὕδωρ, ἐκρέοντος δὲ τοῦ ὕδατος ἐνδιδῶσι οἱ ἀσκοὶ, ἐνδιδόντων δὲ ἐπισπᾶται τὸ ἔμβρυον τὸν ὀμφαλὸν, ὁ δὲ ὀμφαλὸς ἐφέλκῃ τὸ χόριον. Ἢν δὲ μὴ δύνηται καθῆσθαι ἐπὶ τοῦ λασάνου, ἐπ' ἀνακλίτου δίφρου τετρυπημένου καθήσθω. Ἢν δὲ ἀσθενέῃ τὸ ξύνολον καθῆσθαι, τὴν κλίνην ὡς ὀρθοτάτην ἀπὸ τῶν πρὸς τῆς κεφαλῆς μερῶν ἀείραντες, ἵνα κάτω [7]ῥέπῃ ὡς μάλιστα [8]καὶ ξυνεπισπᾶται τὸ κάτω βάρος, ὑπὸ [9]τὰς μασχάλας δῆσαι τὴν λεχὼ ἔξωθεν τῶν ἱματίων πρὸς τῇ κλίνῃ [10]ἢ ταινίῃ ἢ ἵμαντι [11]πλατέϊ καὶ μαλθακῷ, ὅκως μὴ ὀρθῆς ἐούσης τῆς κλίνης κάτω τὸ σῶμα φέρηται. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον κἢν ἀπορραγῇ ὁ ὀμφαλὸς, κἢν ἀποτάμῃ τις πρὸ τοῦ καιροῦ, βάρεα ξύμμετρα [12]ἐκκρεμαννῦντα

8. At vero si secundae non facile decidant, eae quidem cum foetu quoad fieri potest propendeant, puerpera vero velut super lasano adsideat. Sit autem in altum quid comparatum, ut foetus propendens suo pondere eas una secum foras extrahat. Id vero sensim, non vi, faciendum, ne praeter naturam distractae secundae inflammationem excitent. Supponendae igitur foetui lanae quam maxime sublatae, recens carptae, quo paulatim cedant, aut utriculi duo copulati aqua pleni, supra quos lanae imponendae et supra lanas foetus collocandus, deinde uterque utriculus stilo pungendus, quo sensim aqua defluat, qua effluente utres demittantur ac considant, quibus demissis foetus umbilicum attrahat, umbilicus vero secundas extrahat. Quodsi supra lasanum sedere non valeat, in sella recubitoria perforata locetur. Si vero prae imbecillitate prorsus sedere nequeat, lectum a capite quam erectissimum exstruito, ut deorsum declinet, sicque foetus suo pondere quam maxime deorsum simul trahat. Sed puerpera ipsa sub alis supra vestimenta fascia aut loro lato et molli ad lectum alliganda, ut ne lectulo erecto corpus eius subterlabatur. Ad eundem quoque modum, abrupto aut ante tempus abscisso umbilico, convenientibus appensis ponderibus, secundarum eductio molienda. Haec enim istorum optima est curatio, minimeque noxia.

[1] προστίθεσθαι. — [2] δέ om. — [3] τι om. — [4] δεῖ οὖν. — [5] ἐνδέοι. — [6] γραφίῳ. — [7] ῥέπῃς. — [8] καί om. — [9] δὲ τὰς μ. — [10] τῇ. — [11] πλατὺ ἢ μ. [12] ἐκκρεμανῦνται.

dentes quae uncinis intersepsi esse adnotationem marginalem. Proxime autem cohaerent διελεῖν τοὺς ὤμους — καὶ διελών κ. τ. λ.; quae olim perinepte distrahebantur emblemate illo alieno.

8. τὸ δὲ χόριον — χόριον.] ῥηΐδιον C.; — προστίθεσθαι vulgo, προσκαθῆσθαι C., Vatt. Foësii, Lind., Littr.; — λάσανα memorantur apud Aristoph. Pacis vs. 893.; cf. ceterum Foës. in adn. et Oecon.; — ἀποσπασθέν τι C., Vatt. Foësii, Littr.; vulgo τι om.; — ἔρια C.; — ἐνδίδοι (ἐνδιδοῖ Lind., ἐν αἰδοίῃ C.) ἢ (ἤ om. C.) ἀσκία vulg.; — Littr. ἵνα κατὰ μικρὸν ἐνδιδοίῃ ἀσκία δύο κ. τ. λ.; mihi ἤ non reiiciendum, sed subiunctivus dandus videtur; — τρυπῆσθαι C.; — γραφίῳ vulg., ῥαφείῳ C., unde ῥαφίῳ Littr. Ceteri ἐνδιδόασιν — ἐφέλκει; me iudice ista ab ὅκως pendent et subiunctivo describenda sunt. — C. om. ἐφέλκει.

ἢν δὲ μὴ — καθήσθω.] ἀνακλήτου vulg., quod dudum emendarunt; — πεποιημένῳ J. pro τετρυπημένῳ.

ἢν δὲ — φέρηται.] πρός ante τῆς κεφ. om. C.; — ἄραντες vulg., ἀείραντας C. Littr.; — καὶ ξυνεπισπᾶται Vatt., C., Littr.; vulgo καί om.; — τό ante κάτω om. C.; — ὑπὸ δὲ τὰς μ. vulg., sed cum Littr. δέ omisi; — τὴν δὲ λεχώ C., Vatt.; — ἱμαντίων vulg., ἱματίων C. H. J. K. L., Lind., Mack., Littr.; — κλίνῃ τῇ ταινίῃ (κηρίῃ C.) ἢ ἱμάντι vulg.; Littr. ἤ de suo pro τῇ, sed quare κηρίῃ praestet, non video; — στόμα pro σῶμα C.

τὸν αὐτὸν — βλάπτει.] δέ om. J.; — ἀποταμῇ τι vulg., ἀποτάμῃ Lind., Littr., τις vero edd. antt., mss. 6., Lind., Mack., Littr.; — βαρέα C.; — ἡ ante θεραπείη Littr. de suo; cett. omm.

τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ χορίου ποιέεσθαι· βελτίστη γὰρ αὕτη ἡ θεραπείη τῶν τοιῶνδε γίγνεται καὶ ἥκιστα βλάπτει.

θ'. Ἢν δέ τινι ἐναποθάνῃ τὸ παιδίον ἐν τῇ μήτρῃ καὶ μὴ ἐξέλθῃ, ὑγρῆς ἐούσης τῆς μήτρης, πρῶτον μὲν οἰδίσκεται, ἔπειτα τήκεται καὶ σήπεται τὰς σάρκας καὶ ῥέει βόρῥῳ· ὕστατα δὲ τὰ ὀστέα χωρέει· καὶ ῥόος ἐνίοτε λαμβάνει, ἢν μὴ πρότερον ἀποθάνῃ.

ι'. Ὁκόταν τὸ παιδίον ἐντεθνήκῃ καὶ τοῖσι [1]ἄλλοισι τεκμαίρεσθαι σημηΐοισι καὶ κελεύειν τοτὲ μὲν ἐπὶ δεξιὰ κεῖσθαι, τοτὲ δὲ ἐπ' ἀριστερὰ μεταβάλλειν· μεταπίπτει γὰρ ἐν τῇ μήτρῃ τὸ παιδίον ὁποτέρωθι ἂν καὶ ἡ γυνὴ, ὥσπερ λίθος ἢ ἄλλο τι, ἢν τεθνήκῃ, καὶ τὸ ἦτρον ψυχρὸν ἔχει· ἢν δὲ ζώῃ, τό τε ἦτρον θερμὸν ἔχει καὶ ἡ μὲν γαστὴρ ὅλη μεταπίπτει τεταμένη μετὰ τοῦ ἄλλου σώματος· [2]ἐν αὐτῇ δὲ οὐδὲν μεταπίπτει χωρὶς τοῦ ἄλλου σώματος.

ια'. Ἧι τινι ἂν ὠδινούσῃ πρὸ τοῦ παιδίου ῥόος πολλὸς αἱματώδης γένηται ἀνώδυνος, [3]κίνδυνος τὸ παιδίον τεθνηκὸς ἀπολυθῆναι, ἢ οὐ βιώσιμον γενέσθαι.

ιβ'. Κυουσέων τῶν γυναικῶν ὁ στόμαχος τῶν πλείστων ἐγγὺς τυγχάνει ἐὼν πρὸ τοῦ τόκου.

ιγ'. Κύουσα ἡ γυνὴ, ἢν μὴ λαγνεύηται, ῥηΐτερον ἀπολυθήσεται τοῦ τόκου.

ιδ'. Ἡ [4]δίδυμα κύουσα τίκτει τῇ αὐτῇ [5]ὡς καὶ ξυνέλαβε· ἔχει δὲ ἐν ἑνὶ χορίῳ τὰ παιδία ἀμφότερα.

ιε'. Γυναικὶ δυστοκεούσῃ ἢν τὸ παιδίον ἐν

9. At vero si cui puer immoriatur in utero, neque exeat cum humectus fuerit uterus, primum quidem puer intumescit, dein colliquatae et putrefactae carnes foras effluunt, postremo vero loco ossa prodeunt fluorque eam quandoque prehendit, nisi prius moriatur.

10. Cum mortuus foetus fuerit, tum aliis signis coniicere licet, tum etiam iubere oportet, ut modo quidem dextrum in latus iaceat, modo etiam in sinistrum convertatur. Dilabitur enim foetus in utero quocumque se vertat mulier velut saxum, aut aliud quidpiam, si mortuus fuerit, et pectinem frigidum habet mulier. Sin vivat, pecten calidus est et totus quidem venter una cum reliquo corpore concidit, nihilque in eo absque reliquo corpore dilabitur.

11. Cui parturienti ante foetum multus sanguinolentus citra dolorem fluxus accidit, periculum est ne foetus mortuus exeat, aut minime vitalis edatur.

12. Praegnantibus plerisque os uteri ante partum prope exstat.

13. Mulier praegnans si venerem non exerceat, partu facilius liberabitur.

14. Quae gemellos utero gestat, eodem die velut concepit parit, uno autem involucro utrumque foetum continet.

15. Muliere aegre pariente, si foetus in na-

[1] ἄλλοις ἐντεκμαίρεσθαι. — [2] ἐν αὐτῇ — σώματος om. — [3] κίνδυνος om. — [4] τὰ δίδυμα κυέουσα οὐ τίκτει. — [5] ὥσπερ συνέλαβεν.

9. ἢν δὲ — ἀποθάνῃ.] ἔτι τῆς μήτρης D.; — dein post μήτρης vulgo: καὶ μὴ ἐχούσης ἔτι (ἔτι h. l. om. D.) τὸ ὑγρὸν (τὸ ὑποκείμενον C. pro τὸ ὑγρόν) ἀλλὰ ξηρανθῇ ἡ μήτρη. Haec non intelligere se scribit Littr. ac primum se coniecisse καὶ μεθιείσης ἔτι τὸ ὑγρόν, sed dein confugisse ad codicis C. lectionem, licet obscuram esse fateatur. Mihi verba sensu cassa et otiosa emblema alienum referre videntur, quod abegi, simul αὐτό post οἰδίσκεται repudians. Dein σήπεται καὶ τήκεται C.; — καὶ τὰς σάρκας idem; — ἢν μὴ πρ. ἀποθ. om. J.

10. ὁκόταν — σώματος.] τεθνήκῃ vulg., ἐντεθνήκῃ G. J. Mack., Littr.; — ἄλλοις ἐντεκμαίρεσθαι (συντεκμαίρεσθαι H.) vulgo, in qua lectione ἄλλοισι τεκμ. latere vidit Littr.; — σημείοις vulg., σημηΐοις C. Littr.; — ψυχρὸν ἔχῃ C. J.; — καὶ τὸ ἦτρον C.; — μέν om. G.; — ἐν αὐτῇ — σώματος omm. D., in quo rest. al. m., F. G. I. J. K.

11. ᾗ τινι — γενέσθαι.] ἥν τινι vulg., ᾗ τινι C. Littr.; — αἱματώδης γεν. πολλός C.; — ἀνωδύνως J.: — τὸ παιδίον om. C.; — καὶ οὐ βιώσιμον Ald., G. J.; — γενέσθαι om. C.

13. κύουσα — τόκου.] Articulum ante γυνή om. C.

14. ἡ δίδυμα — ἀμφότερα.] τὰ δίδ. ceteri, omitto articulum; — κυέουσα C. Littr.; — οὐ τίκτει vulg., negationem omittendam esse censuerunt Foës., alii, quos deinceps secuti sunt; — ὥσπερ (ὡς καί C. Littr.) συνέλαβεν (ὥσπερ συνέλαβεν om. K.) vulg.; — ἐν ante ἑνί de meo.

15. γυναικὶ — ἀρτιζῶα.] γυναιξὶ δυστοκούσῃσι C.; — ἔχηται vulg.; — ἐνέχηται codd. apud Foës., C., Littr. ἀρτίζῶα exponit Gal.

τῇσι γονῇσι [1] ἐνέχηται καὶ μὴ εὐπόρως ἐξέλθῃ, ἀλλὰ ξὺν πόνῳ καὶ μηχανῇσι ἰητροῦ, ταῦτα τὰ παιδία ἀρτίζωα. Τούτων οὐ χρὴ τὸν ὀμφαλὸν ἀποτάμνειν, πρὶν ἂν οὐρήσῃ, ἢ πτάρῃ, ἢ φωνήσῃ, ἀλλὰ ἐᾶν, [2] προσχωρῆσαι δὲ τὴν γυναῖκα ὡς ἐγγυτάτω τοῦ παιδίου καὶ ἢν διψῇ, πινέτω μελίκρητον. Καὶ ἢν [3] ὁ ὀμφαλὸς ἐμφυσῆται, ὥσπερ στόμαχος, κινηθήσεται, ἢ [4] πταρεῖ τε τὸ παιδίον καὶ φωνὴν ῥήξει καὶ τότε ἀποτάμνειν ἀναπνέοντος τοῦ παιδίου. Ἢν δὲ μὴ ἐμφυσῆται ὁ ὀμφαλὸς, μηδὲ κινῆται χρόνου ἐγγενομένου, [5] οὐ βιώσεται.

turalibus locis haereat, neque facile exeat, sed cum labore nec sine medici ope, huiusmodi foetus pauci sunt temporis. Horum umbilicus non ante est abscindendus quam urinam reddiderint, aut sternutarint et vocem ediderint, sed sinendi sunt. Mulier vero quam proxime ad foetum accedat, et si sitiat, aquam mulsam bibat. Quodsi umbilicus infletur, velut uteri osculum, foetus movebitur, aut sternutabit et vocem edet, ac tunc quidem spirante puero umbilicum secato. Sin non infletur umbilicus, neque moveatur temporis successu, non erit vitalis.

ις'. Κύουσαν [6] γυναῖκα, ἢν μὴ ἄλλως γιγνώσκῃς, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ εἱλκυσμένοι καὶ κοιλότεροι γίγνονται, καὶ τὰ λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν οὐκ ἔχει τὴν φύσιν τῆς λευκότητος, ἀλλὰ πελιδνότερα.

16. Praegnantem mulierem vel oculi retracti et magis cavi redditi tibi indicabunt et oculorum candidum albedinem nativam non habens, sed lividius.

ιζ'. Ἤν τις ἐπίτοκος ἐοῦσα [7] κυλοιδιᾷ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὑποιδέῃ τὸ πρόσωπον, καὶ ὅλη αὐτὴ καὶ [8] τοὺς πόδας οἰδέῃ, καὶ ὥσπερ ὑπὸ φλέγματος λευκοῦ ἐχομένη [9] φαίνηται καὶ τὰ ὦτα λευκὰ καὶ [10] ἡ ῥὶς ἄκρη λευκὴ καὶ τὰ χείλεα πελιδνὰ [11] αὐτῇ ἔῃ, τεθνηκότα φέρει ἃ τίκτει, ἢ ζῶντα πονηρὰ καὶ οὐ [12] βιώσιμα καὶ ἄναιμα, [13] ὡς νοσηλεύοντα, ἢ προέτεκε οὐ γόνιμα. Ταύτῃσι τὸ αἷμα ἐξυδατώθη· δεῖ οὖν μετὰ τὸν τόκον τὰ εὐώδεα προστιθέναι καὶ πίνειν διδόναι [14] καὶ σιτίοισι ἀνατρέφειν. Καὶ

17. Quae partui vicina partes sub oculis tumidas habet faciemque tumidam, cuique corpus totum et pedes intumescunt, et tanquam pituita alba detenta videtur, et cui aures et summus nasus albescunt et labra livida fuerint, foetus quos gestat mortuos parit, aut vivos male habentes neque vitales et exsangues velut morbosos, aut prius minime vitales peperit. Huic sanguis aquosus evasit. Post partum igitur odorata apponenda sunt, et in potu exhibenda cibisque eam reficere oportet. Primumque

[1] ἔχηται. — [2] προχωρῆσαι. — [3] ὁ om. — [4] πταρῆται τὸ π. — [5] οὐ om. — [6] γυναῖκα μὴ ἄλλως γινώσκειν. — [7] κοίλη δὲ τοὺς ὀφθ. — [8] οἱ πόδες οἰδέουσιν ὥσπερ. — [9] φαίνεται. — [10] τὴν ῥῖνα ἄκρην λευκήν. — [11] αὐτέη τεθνηκότα φέρει ἃ τίκτει ἢ ζῶντα. — [12] περιβιώσιμα. — [13] ὡς om., tum νοσηλέοντα.

τούτων — μελίκρητον.] πρὶν οὐρήσει sine ἂν C.

καὶ ἢν — παιδίου.] ὥσπερ στόμαχος καὶ κινηθήσηται (κινῆται Lind., κινηθήσεται B. H. J. Mack.) ἢ πταρῆται (πτάρῃ J., πταρεῖται C.) τὸ π. ἢ (καί pro ἤ C.) φωνὴν ῥήξῃ (ῥήξει C.) vulg.; — textum descripsi quemadmodum Littr.

ἢν δὲ μὴ — βιώσεται.] ἐμφυσῆται de meo, φυσῆται ceteri; — κινεῖται C.; — οὐ C., Calv., Littr.; vulgo om.

16. κύουσαν — πελιδνότερα.] cf. de sterill. § 3.: — κυέουσαν vulg., κύουσαν lib. l.; — ἐὰν μή C.; — ἀλλ' om. idem: — ἑλκυσμένη vulg., εἱλκυσμένη Ald. C. F. J., Littr.; — πελιδνοτέραν G.

17. ἤν τις — οὐ γόνιμα.] κοίλη (κοίλους G., κοιλίη C.) δὲ τούς vulg., unde κοιλοιδιᾷ τούς Littréus; κυλοιδιᾷ tamen scribendum; — ὑποιδέει C.; — καὶ οἱ πόδες οἰδέουσιν ὥσπερ vulg.; cum Littréo C. sequor; — φαίνεται vulg., φαίνηται Littr. de suo; — καὶ τὴν ῥῖνα ἄκρην vulg., Littr. nominativo descripsit; — dein πελιδνά, αὐτέῃ (αὖτα ἢ pro αὐτέη D.) τεθνηκότα φέρει ἃ τίκτει (τέξει Corn.) (τίκτουσιν pro φέρει ἃ τίκτει C.) vulg.; — Littr. dedit αὐτέῃ ἔῃ et τίκτουσιν e C. recepit. Porro καὶ ἄναιμα om. C.; — ὥσπερ νόθα ὄντα pro ὡς νοσηλεύοντα C., νοσηλέοντα, uti V., Ald., Parr. 6.; — προέτεκον vulg., προέτεκεν Corn., Mack.

ταύτῃσι — ἀνατρέφειν.] ταύτῃ Corn., Mack.; — γοῦν J.; — δεῖ οὖν τῇ τοιαύτῃ vulg., δεῖ οὖν αὐτῇσι C. Littr.; equidem neque τῇ τοιαύτῃ, neque αὐτῇσι recipio; dein: προστιθέναι καὶ ἐσθίειν (καὶ ἐσθίειν omm. C. Littr.) καὶ πίνειν (addunt τά C. Littr.) εὐώδεα vulgata, in qua contra abest quod e Vatt. apud Merc. cum Mackio explevit Littr., καὶ σιτίοισι ἀνατρέφειν. Equidem sic censeo; illud καὶ ἐσθίειν emblema alienum est, quod repudiandum; — post πίνειν non εὐώδεα, sed διδόναι legendum est; tum καὶ σιτίοισι ἀνατρέφειν ab auctoris manu est.

καὶ πρῶτον — λαμβάνει.] Edd. antt., Parr. sex, Mack. ἔνσιμος, quod interpretes fere expresserunt; — sed recte

πρῶτον τοῦ προσώπου ἡ ῥὶς ἔνσημος γίγνεται ἄκρη καὶ χρῶμα λαμβάνει.

in facie summus nasus signa sui praebet et colorem resumit.

ιη'. [1] Ἢν τις κυϊσκομένη γῆν ἐπιθυμέῃ ἐσθίειν ἢ ἄνθρακας καὶ ἐσθίῃ, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ παιδίου φαίνεται, ὁκόταν [2] τεχθῇ, σημεῖον ἀπὸ τῶν τοιούτων.

18. *Locus integer esse mihi non videtur. Cf. adn.*

ιθ'. Γυναικὶ χρὴ εἰδέναι [3] τῶν μαζῶν ὁκότερος μέζων, κεῖθι γὰρ τὸ ἔμβρυον· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν· [4] ἔσται γὰρ μέζων [5] ὁκοτέρωθι καὶ ὁ μαζὸς μέζων.

19. Novisse oportet utra mamma maior sit mulieri; ea enim parte foetus exsistit. Similiter vero oculorum (uter maior); maior enim erit qua parte etiam mamma maior est.

κ'. [6] Ἢ τινι ἂν ἀπὸ προσθέτων μὴ λίην ἰσχυρῶν ὀδύναι ἐς τὰ ἄρθρα ἀφικνέωνται καὶ βρυγμὸς ἔχῃ καὶ σκορδινέηται καὶ χασμᾶται, ἐλπὶς ταύτην κυῆσαι μᾶλλον ἢ [7] ἥ τις ἂν τούτων μηδὲν πάσχῃ.

20. Si cui ex appositis subdititiis medicamentis non admodum valentibus dolores ad articulos obveniant et dentium stridor occupet pandiculatioque totius corporis et oscitatio detineat, eam magis concepisse spes est quam quae nihil tale patitur.

κα'. Γυνὴ ἥ τις [8] παχέα παρὰ φύσιν ἐγένετο καὶ πίειρα καὶ φλέγματος [9] ἐπλήσθη, οὐ κυΐσκεται [10] τούτου τοῦ χρόνου· ἥ τις δὲ φύσει τοιαύτη ἐστὶ, κυΐσκεται τούτων ἕνεκε, ἢν μή τι [11] ἄλλο κωλύῃ.

21. Mulier, quae praeter naturam crassa et pinguis evasit et pituita repleta, eo tempore non concipit. Quae vero sua natura talis est, horum gratia concipiet, nisi aliud quid impediat.

κβ'. Τῶν γυναικῶν τῇσι πλείστῃσι ὁκόταν [12] τὰ ἐπιμήνια μέλλῃ φαίνεσθαι, ὁ στόμαχος αὐτὸς ἑωυτὸν [13] ἀνέσπακε μᾶλλον ἢ ἄλλοτε.

22. Mulieribus plerisque cum menses fluxuri sunt, uteri osculum sese magis quam alias retrahit.

κγ'. Γυνὴ, ἥτις [14] ἀρικύμων ἐοῦσα πέπαυται κυϊσκομένη, φλεβοτομείσθω δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ τῶν σκελέων.

23. Quae cito concipiebat si concipere desinat, bis in anno manuum et crurum venam sibi secari iubeat.

[1] ἤν τισι κύουσιν ἐπιθυμῆται ἐσθίεσθαι γῆ καὶ ἄνθρακες καὶ ἐσθίωνται. — [2] τεθῇ. — [3] τὸν μαζόν. — [4] ἔστι. — [5] ὁκότερος ᾖ ὁ μ. — [6] ἤν τι μὴ ἀπὸ προσθ. μὴ λίην. — [7] εἴ τι ἂν τ. — [8] παρὰ φύσιν παχέα. — [9] ἐμπλήσθω. — [10] τούτῳ τῷ χρόνῳ. — [11] ἄλλο om. — [12] τά om. — [13] ἀνέσπαται. — [14] ἀεὶ κύμων.

vulgatum ἔνσημος, quod in D. K. item habetur, defendit Littréus.

18. ἢν — τοιούτων.] ἤν τισι κυΐσκουσι (τινι κυϊσκούσῃ Lind., Mack., τις κυϊσκομένη C. Littr.) γῆν (γῇ D. P. Mack.) ἐπιθυμῆται (ἐπιθυμέῃ C. Littr.) ἐσθίεσθαι (ἐσθίειν Lind., Littr.) ἢ ἄνθρακας (ἄνθρακες D. H. K. P.' Mack.) καὶ ἐσθίονται (ἐσθίωνται Parr. 4., ἐσθίῃ C. Littr.) vulgata. — Textum protuli, qualem dedit Littr., qui in seqq. ex C. γένηται pro τεχθῇ adnotat; — sed me iudice loci oratio inepta vitiorum indicia refert: aut fallor, aut interpolatus est locus et scriptus fere fuerit ad hunc modum:

Ἢν τις κύουσα γῆς ἐπιθυμέῃ τε καὶ ἐσθίῃ, ἐπὶ τοῦ παιδίου φαίνεται σημεῖον.

19. γυναικὶ — μέζων.] γυναικῶν C.; — γινώσκειν idem; — τὸν μαζόν vulg., τῶν μαζῶν C. J. Littr.; dein vulgo ἐστιν αὐτῇ μέζων, in quibus ἐστιν om. C., qui μείζων αὐτέῃ, ego vero pronomen otiosum delevi. Porro τὸν ὀφθαλμόν vulgo, τῶν ὀφθαλμῶν C., quod sane recipiendum, si supra τῶν μαζῶν ex eodem libro recipias. Dein ὁκότερος ᾖ ὁ (ὁ omm. Ald. F. G., καί pro ὁ Parr. 4.) μαζός vulgo; Littréus emendavit. Sed omnes ἔσται γὰρ μέζων καὶ λαμπρότερος τὸ πᾶν εἴσω τοῦ βλεφάρου. Quodsi ad comparationem inchoatam respicias, apparet illud καὶ λαμπρότερος τὸ πᾶν εἴσω τοῦ βλεφάρου otiosum esse, nam sola magnitudine manus et oculus inter se componuntur; sed praeterea mire expressum est illud, quod otiosum esse dixi; quare ab aliena manu adscriptum et reiiciendum mihi videtur.

20. ᾗ τινι — πάσχῃ.] cf. de sterill. § 2.; — ἢν (ἥ C. ᾗ codd. legere adnotat Foës.) τινι καὶ (τῇ pro καί rest. al. m. D., μή pro καί F. G. J. K.; ἤν pro καί H., ᾗν C.) vulg., locum descripsi, quemadmodum Littr.; — ἀφικέωνται vulg., ἀφικνέωνται C. Littr.; — σκοτοδινίῃ L., σκοτοδίνη rest. al. m. D., σκοτοδινεῖ P.' Q.'; cf. adn. ad l. l.; — καὶ χασμ. om. C.; — εἴ τις vulg., εἴ τι codd. nonnulli et Mack., ἥ τις Littr.; — τῶν τοιουτέων C.; — πάσχει idem.

21. γυνὴ — κωλύῃ.] παχεῖα vulg., παχέα Littr. e paucis mss.; — πνεύματος pro φλέγματος J., Calvus; — τούτῳ τῷ χρόνῳ vulg., cum Littréo sequor C.; — δέ post ἥ τις om. C.; — εἵνεκεν idem; — ceteri κωλύῃ αὐτήν; abegi pronomen otiosum. — Foës. provocat ad Aph. 46. V.

22. τῶν γυναικῶν — ἄλλοτε.] ὁκόταν C., ὅταν ceteri; — αὐτῶν pro αὐτός Vatt. Foësii; — ἀνέσπασε D.

23. γυνὴ — σκελέων.] φλεβοτομεῖσθαι C.; — χειρέων C. Littr.

κδ΄. Ἢ[1] τινι ὀδύναι ἐν τῷ ἰσχίῳ ἢ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἢ ἐν χερσὶ, ἢ ἄλλοθί που τοῦ σώματος, ὅταν δὲ κύῃ, ἐκλείπουσι, ὁκόταν [2]δ᾽ ἀπολυθῇ ἀπὸ τῶν μητρέων, [3]ἔνεισι, ξυμφέρει τὰ εὐώδεα καὶ πίνειν καὶ προστίθεσθαι πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης.

24. Quae coxendicum doloribus aut capitis, aut manuum aut alius cuiuspiam partis conflictatur, si ubi concepit desinunt, cum vero liberatus est uterus, rursus insunt, huic conducit odorata in potu praebere et in subdititiis medicamentis ad os uteri apponere.

κε΄. Ὅταν τινὰ ἰητρεύῃς γυναῖκα κυήσιος ἕνεκε, ὁκόταν δοκέῃ κεκαθάρθαι, καὶ τὸ στόμα καλῶς ἔχῃ τῆς μήτρης, λουσάσθω καὶ σμηξάσθω τὴν κεφαλήν· μὴ ἀλειψάσθω δὲ μηδενί· ἔπειτα ὀθόνιον ἄνοδμον περιθεῖσα περὶ αὐτὰς τὰς τρίχας πεπλυμένον, κεκρυφάλῳ πεπλυμένῳ, μηδενὸς ὄζοντι [4]καταδησάσθω τὸ ὀθόνιον ὑποθεῖσα πρῶτον· ἔπειτα ἀναπαυέσθω προσθεμένη χαλβάνην πρὸς τὸν στόμαχον, μαλθάξασα [5]πρὸς πῦρ ἢ πρὸς ἥλιον· ἔπειτα πρωῒ [6]ἀπολυσαμένη τὸν κεκρύφαλον μετὰ τοῦ ὀθονίου, ὀσφρανθῆναι παρεχέτω τινὶ τὴν κορυφήν· καὶ [7]ἢν μὲν ὄζέσῃ, καλῶς ἔχει τῆς καθάρσιος· ἢν δὲ μὴ, κακῶς· ἄσιτος δὲ ταῦτα ποιείτω. Καὶ ἢν [8]μὴ τεκνοῦσσα ᾖ, οὐδέποτε ὀζέσει, οὔτε καθαιρομένη οὔτ᾽ ἄλλως· οὐδ᾽ ἢν κυούσῃ προσθῇς, οὐδ᾽ οὕτως ὀζέσει· ἥτις δὲ κυΐσκεται θαμέως καὶ ἀρικύμων ἐστὶ καὶ ὑγιαίνει, ἢν προσθῇς μὴ καθήρας, ὀζέσει αὐτῆς ἡ κορυφὴ, ἄλλο δὲ οὐδέν.

25. Mulierem, cui conceptus gratia medeberis, ubi perpurgata esse videbitur et os uteri bene habet, lavet et caput detergat, sed nullo modo inungatur. Deinde linteo inodoro loto circumdatis capillis reticulo mundo, nihil olente obligetur, primum supposito linteo; postea galbano ad ignem aut solem emollito in subdititio ad os uteri apposito, quiescere permittatur. Deinde mane exuto reticulo cum linteo verticem alicui olfaciendum praebeat, qui si quidem oleat, probe purgata videbitur; sin minus, male. Haec autem ieiuna faciat. Quodsi non conceptura sit, neque purgato, neque alias unquam olebit; — neque si gravidae apponas, olebit; — quae vero crebro praegnans futura est et facile concipit et bene valet, haec si apponas non purgatae, eius vertex olebit, aliud vero nihil.

κϛ΄. Ὅταν δὲ δοκέῃ καλῶς ἔχειν καὶ δέῃ παρὰ τὸν ἄνδρα ἐλθεῖν, ἡ μὲν γυνὴ ἄσιτος ἔστω, ὁ δὲ ἀνὴρ ἀθώρηκτος, ψυχρῷ λελουμένος καὶ σιτηθεὶς τὰ ξύμφορα· καὶ ἢν γνῷ ξυλλαβοῦσα τὴν γονὴν, μὴ ἔλθῃ τοῦ πρώ-

26. Cum vero bene habere videatur et ad virum accedere oporteat, mulier quidem ieiuna esto, vir autem minime ebrius, frigida lotus et commodis alimentis enutritus. Quodsi noscat se genituram suscepisse, primo tempore ne vi-

[1] ἢν τινι. — [2] δ᾽ om. — [3] ἔνεισι om. — [4] καταδεῖσθαι. — [5] ἐς πῦρ καὶ μὴ εἰς τὸν ἥλιον. — [6] ἀποδησαμένη. — [7] εἰ. — [8] εὔτεκνος καὶ κύουσα ᾖ, οὐδέποτε καὶ καθαιρομένη ὀζέσει αὐτῆς ἡ κορυφή. ὅταν δὲ δ.

24. ᾗ τινι — μήτρης.] ἢν (ἤ C. ᾗ codd. Foësii) τινι vulg.; — τῷ et τῇ omm. C. Littr.; — ἤ που ἄλλοθι C.; — δ᾽ et ἔνεισι omittuntur in paucis libris. Calvum ἐσθίειν καὶ πίνειν legisse adnotat Foës.

25. ὅταν — ποιείτω.] cf. lib. de sterill. § 7.: — εἵνεκα C.; — ἔχειν L., fortasse ex lib. de sterill.; — καὶ μὴ ἀλειψάσθω μηδενί C., codd. apud Foës.; — πεπλυμένῳ ἤ μηδ. cett.; ἤ repudio, non habetur libro l.; — ἐπιθεῖσα vulgo, ὑποθεῖσα L. et lib. l.; — πρὸς τὸν στόμαχον ἐψήσασα καὶ μαλθάξασα ἐς (πρός C. Littr.) πῦρ καὶ μὴ εἰς τὸν (εἰς τόν omm. C. Littr.) ἥλιον vulg.; quodsi conferas locum e lib. de sterill., patet ἐψήσασα καί esse emblema alienum, tum non legendum esse καὶ μὴ πρὸς ἥλιον, quod ridiculum; sed ἢ πρὸς ἥλιον. Porro τὴν αὐτῆς (αὑτῆς alia est lectio) κορυφήν vulgo, sed τὴν αὐτῆς om. C.; ego pronomen solum abiicio. Tandem καὶ ὀζέσει, ἢν καλῶς ἔχῃ τῆς καθάρσιος, εἰ δὲ μὴ, οὐκ ὀζέσει pro καὶ ἢν — κακῶς C.

καὶ ἢν — οὐδέν.] μὴ τεκοῦσα (τέκνουσα H., τίκτουσα Lind., Mack.) εὔτεκνος (καὶ κύουσα pro μὴ τεκοῦσα D., rest. al. m., F. G. I. J. K.) ᾖ vulg.; — Littréus τεκνοῦσα dedit, sed τεκνοῦσσα verum videtur. Dein οὐδέποτε καὶ καθαιρομένη ὀζέσει αὐτῆς ἡ κορυφή pro οὐδέποτε — ἄλλο δὲ οὐδέν D., rest. al. m., F. G. I. J. K. — Vulgo κυεούσῃ προσθῇ, sed κυέουσα προσθῇ C. Littr.; descriptor codicis C. vitium vidit, quod facile tollitur collato libro de sterill.; — οὐδ᾽ οὕτως καλῶς ὀζέσει vulg., sed καλῶς omm. C. Littr.; — κυήσεται vulg., κυΐσκεται C. Littr.: — ἢν (κἢν Corn.) μὴ (μή omm. C. Foës. in adn.) προσθῇς μηδὲ καθήρας vulg., textum autem descripsi quemadmodum Littréus, nisi quod pro μηδὲ καθήρας e lib. de sterill. μὴ καθήρας. dedi.

26. ὅταν δὲ — ξυλλάβῃ.] cf. lib. de sterill. § 8. — δέ om. C.; — ἔχειν πάντα καί vulg., πάντα omm. C. Littr.;

του χρόνου πρὸς τὸν ἄνδρα, ἀλλ' ἡσυχαζέτω· γνώσεται δὲ ἢν μὲν ὁ ἀνὴρ φῇ ἀφιέναι, ἡ δὲ γυνὴ ἀγνοῇ ὑπὸ ξηρότητος· ἢν δὲ [1] ἀποδῷ πάλιν ἡ μήτρη τὴν γονὴν ἐς τὰ αἰδοῖα καὶ γένηται ὑγρὰ, πάλιν ξυμμισγέσθω [2] μέχρις ἂν ξυλλάβῃ.

rum adeat, sed quiescat. Id autem cognoscet, si quidem vir se semen emisisse dicat, mulier vero prae siccitate ignoret; sin uterus genituram ad pudenda remiserit et humecta evadant, rursus cum viro concumbat, quoad concipiat.

κζ'. Γυνὴ [3] ἢν κυΐσκηται μὲν, διαφθείρῃ δὲ δίμηνα τὰ παιδία ἀκριβῶς ἐς τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ μήτε πρότερον, μηθ' ὕστερον καὶ τοῦτο πάθῃ δὶς ἢ τρίς· [4] ἀλλὰ καὶ ἢν τρίμηνα ἢ τετράμηνα [5] ἤν τε πλέονα χρόνον γεγονότα διαφθείρῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον τρόπον, ταύτῃσι αἱ μῆτραι οὐκ ἐπιδιδόασι ἐπὶ τὸ μέζον τοῦ παιδίου αὐξανομένου καὶ ὑπερβάλλοντος [6] ἐκ τοῦ διμήνου, ἢ τριμήνου ἢ ὁπηλίκου [7] δήποτ' οὖν· ἀλλὰ τὸ μὲν αὐξάνεται, αἱ δὲ μῆτραι οὐκέτι εἰσὶ ἱκαναὶ, ἀλλὰ [8] κατὰ τοῦτο διαφθείρεται ἐς τὸν αὐτὸν χρόνον. [9] Ταύτῃ χρὴ κλύσαι τὴν μήτρην, καὶ διαφυσῆσαι ὡς μάλιστα προσθέτοισι τοῖσιδε· τῆς σικύης τὴν ἐντεριώνην κόψαντα διασῆσαι· ἔπειτα ἐν μέλιτι [10] ἑφθῷ μῖξαι ὀλίγην πλείονι ὄντι τῷ μέλιτι καὶ σιλφίου ὀλίγον· τὸ δὲ μέλι κάτεφθον ἔστω· τοῦτο περιπλάσαι περὶ μήλην, τὸ πάχος ποιέοντα ὁκόσον [11] παραδέξεται ὁ

27. *Caput hoc principio maxime itemque aliis locis corruptum est. Locum Latine legis libro de sterilibus* § 26.

[1] ἀποδιδοῖ. — [2] μέχρι ἄν. — [3] ἥ τις κυΐσκεται. — [4] ἀλλὰ καὶ ἢν τρίμηνα ἢ τετρ. — [5] εἴ τε πλέονα. — [6] τοῦ ἐκ τοῦ. — [7] ἥν ποτε ἂν ἄλλοτε μὲν αὐξ. — [8] διά. — [9] ταύτην χρῆσι κυῆσαι ποιῆσαι ἐς τὴν μ. δεῖ οὖν ἀποποιῆσαι καὶ φ. ὡς μ. — [10] ἑφθῷ om. — [11] παραδέχεται.

lib. de sterill.; — ἰέναι pro ἐλθεῖν C.; — λελουμένος, εὐωχημένος σιτία σύμφορα idem; — πρώτου Littr. ex Parr. sex; vulgo om.; — δὲ ἢν μὲν — ξηρότητος om. D., sed rest. al. m.; — ἀποδιδοῖ vulg., ἀποδοίη C.; ἀποδῷ Littr.; — vulgo γένηται ὑγρή, sed cum Calvo et Corn. ὑγρά lego; lib. I. hic locus paulo aliter est descriptus; — αὖθις μισγέσθω C.

27. γυνὴ — τὸν αὐτὸν χρόνον.] Vid. de sterill. § 26.; — ἥ τις vulgo, ubi ἥν Littr. ex lib. I.; — μήτε πρῶτον C.; — ἢ τρὶς καὶ ταῦτα πλέονα ἤν τε τρίμηνα idem, quam lect. ita recepit Littr., ut κατὰ ταὐτά in ea scriberet. Sed illam codicis C. lectionem, quam vidit Foës. sed καὶ ταῦτα καὶ πλέονα reperit, et in qua καί πλέονα non intelligis, conferre oportet cum loco e lib. de sterill., quo facto apparet καὶ πλέονα inde esse natum, quod librarius scribere coeperat καὶ πλέονα χρόνον γεγονότα; — itaque saltem praestat vulgatam servare. Deinde δίμηνα pro τρίμηνα D., in quo rest. al. m., J.; ἢ τετραμ. vulg., ἤν τε τετραμ. C.; — εἴ τε πλέονα pro ἤν τε πλέονα codd. sex; ἢ καὶ πλ. J.; — τρόπον τοῦτον C.; ad ταύτῃσι Foës. adnotat se ταύτης e lib. de sterill. praeferre; — ὑπερβάλλοντος τοῦ ἐκ τοῦ διμ. vulg., prius τοῦ omm. J., Littr.; Coraës pro eo coniecerat τό, sed in ms. J. habemus lectionem e lib. de sterill. — Porro ὁπηλίκου ἥν ποτε ἂν (ἥν C. H.) (ὁπηλίκου δήποτ' οὖν Coraës, Littr.) ἄλλοτε (ἀλλὰ τό C. Coraës) μὲν αὐξ. vulgata; cum Littréo Coraïs coniecturas recepi; — ὦσιν pro εἰσίν J. — Ecce! locum ad scriptorum librorum fidem fere descripsimus; mihi tamen a recentioribus interpolatus esse videtur; credo scriptum fuisse:

Γυνὴ ἢν κυΐσκηται μὲν. διαφθείρῃ δὲ δίμηνα τὰ παιδία καὶ τοῦτο πάθῃ δὶς ἢ τρὶς, αἱ μῆτραι οὐκ ἐπιδιδόασι ἐπὶ τὸ μέζον, τοῦ παιδίου αὐξανομένου· ἀλλὰ τὸ μὲν αὔξεται, αἱ δὲ μῆτραι οὐδὲν ἐπιδιδόασι· διὰ δὴ τοῦτο διαφθείρουσι αἱ πολλαὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον.

Sentis nempe in codicum lectione postquam accurate bimestre spatium abortioni definitum erat, parum apte trimestrium, quadrimestrium, seriorum abortionum mentionem fieri. Tum causa abortus, quae memoratur, non tam diu protrahi graviditatem siverit ex mente scriptoris. Denique notum est tertio mense frequentem mulieribus esse abortionem, quam rem ipsam explicare voluit scriptor noster.

ταύτῃ — μήλην.] ταύτῃ χρὴ σικύην (ἐψεῖσαι σικύην codd. apud Foës.; — σικυῆσαι Ald., Parr. 5., κυῆσαι C., σικύας J.) ἐμποιῆσαι (ποιῆσαι Ald., Parr. sex) ἐς (ἐς om. C.) τὴν μήτρην· δεῖ οὖν (γοῦν J.) ἀποποιῆσαι (ἀποπιῆσαι H.) καὶ φυσῆσαι (δεῖ οὖν ἀπ. καὶ φυσῆσαι om. C.) vulgata; — praeeunte Littréo textum e lib. de sterill. exhibui; ille tamen simplex φυσῆσαι dedit. Illa quae in vulgata lectione traduntur, originem traxisse videntur ex iis, quae sequuntur post προσθέτοισι τοῖσιδε; Foës. iam corruptelam

στόμαχος· προστιθέναι [1] δὲ πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης καὶ ὦσαι ὅκως ἂν περήσῃ ἐς τὸ εἴσω τῆς μήτρης· ὅταν δ᾽ ἀποτακῇ τὸ φάρμακον, ἐξελεῖν τὴν μήλην. Καὶ τὸ ἐλατήριον ὧδε ποιέων προστιθέναι καὶ τῆς κολοκυνθίδος τῆς ἀγρίης ὡσαύτως. Καὶ ἐσθιέτω τοῦτον τὸν χρόνον σκόροδα ὡς πλεῖστα καὶ καυλὸν σιλφίου καὶ ὅ τι φῦσαν ἐμποιέει ἐν τῇ κοιλίῃ. Προστιθέσθω δὲ διὰ [2] τρίτης ἡμέρης, ἕως ἂν δοκέῃ καλῶς ἔχειν καὶ πλῆθος ὁκόσον ἂν προσίηται· τὰς δὲ μεταξὺ [3] μαλθακτηρίοισι χρῆσθαι. Ἐπειδὰν δὲ καταστῇ τοῖσι μαλθακτηρίοισι τὸ στόμα τῆς μήτρης, μετὰ τὸ τὰ ἐπιμήνια φανῆναι [4] ἐπιμείνασα, ὁκόταν ἤδη ξηρὴ ᾖ, μίγνυσθαι.

κη΄. [5] Ἤ τινι ἂν ἡ μήτρη ἔμπυος ᾖ μετὰ τόκον ἢ ἐκ διαφθορῆς ἢ ἄλλως πως καὶ μὴ ἐν τεύχεϊ [6] ἑτέρῳ καὶ χιτῶνι τὸ πῦον ὥσπερ ἐπὶ φύματος ᾖ, ξυμφέρει ταύτῃ μήλην ὑπαλειπτρίδα καθιέναι ἐς τὸ στόμα τῆς μήτρης· ἧσσον γὰρ [7] δεήσεται κλύσιος, εἰ χωρήσει πρὸς τὴν μήλην· ἔπειτα κάμπας τὰς ἀπὸ τῆς τιθυμαλίδος ξυλλέξας, [8] αἵ περ δὴ κέντρα ἔχουσι, αὐτὰ ἀποτάμνειν ἡσυχῇ, ὅκως ἂν ἡ φορβὴ μὴ ἐκρυῇ· ἔπειτα ξηραίνειν αὐτὰς ἐν ἡλίῳ καὶ λείας τρίβειν· καὶ τοὺς σκώληκας δὲ τοὺς [9] κοπρίνους ὡσαύτως ξηραίνειν

28. Quae purulentum habet uterum ex partu aut abortione, aut alia quavis causa, neque in alio alveo et tunica, velut in tuberculo solet, pus contineatur, huic specillum lenitorium in uteri os demittere confert. Minus enim elotione opus erit, si specillo cedat. Postea erucas ex tithymalide collectas, quae aculeos habent, leniter his abscissis ne pabulum effluat, deinde sole siccatos conterito. Quin etiam vermes stercorarios eodem modo in sole siccato, dein conterito. Et erucarum quidem duorum obolorum Aeginensium pondus, vermium autem duplum

[1] δὲ καὶ πρὸς τὸ στ. τῆς μήτρης ὅταν δὲ κ. τ. λ. — [2] τρίτης τῆς ἡμ. — [3] μαλθακτηρίοισι τὸ στόμα omissis intermediis. — [4] ἐπιμήνασθαι ὁκόταν δὲ μίγνυσθαι, supra μίγνυσθαι rubris literis ἐγγένηται. — [5] ἥν τι ὡς ἂν ἡ μήτρη ἐμπ. γένηται ἢ μετὰ τὸν τόκον. — [6] ἑτέρως. — [7] δοκέῃ καύσιος εἰ χωρήσει ἐ πρός. — [8] ὥσπερ δὲ κέντρα ἔχ. — [9] κοπρίωνας.

vulgatae animadvertit et de ea monuit in adn. — Deinde προσθέτοισι φαρμάκοισι vulgo; ego φαρμ. abigo; — τοῖσιδε om. C.; — διανοῆσαι C.; — ἐφθῷ omm. Parr. 6.; — ἐψῆσαι pro μῖξαι C.; — ὄντι om. idem; — κάτεφθον C., κάθεφθον vulg.; — περὶ τὴν μήλην C.; — παραδέχεται vulg., παραδέξεται C. Littr.; — προστιθέναι δὲ καὶ πρός vulg., καί delevit Littr.; — δὲ ἀποτακῇ vulg., δ᾽ cod. C.

προστίθεσθαι — χρῆσθαι.] Vulgo προστιθέσθω δὲ τὸ πρόσθετον διὰ τρίτης τῆς ἡμέρης, unde τῆς abegit Littr., codice C. τό — τρίτης omittente; equidem τὸ πρόσθετον abiicio. Porro ὅκως ἥν i. e. ὅκως ἄν (ut lib. de sterill.) C. pro vulgato ὁκόσον sine ἄν; sed ὁκόσον ἄν codd. Foësii, quod recepi; scilicet προσίηται vulgatae servo, προσίεται H., Littr. — Tandem C. κεχρῆσθαι.

ἐπειδὰν — μίγνυσθαι.] τοῖσι μαλθακτηρίοισι χρῆσθαι C.; — μετὰ τὸ ἐπιφανῆναι ἐπιμείνασαν (ἐπιμείνασα Mack.) vulg.; — Corn., Lind. ἐπιμήνια pro ἐπιμείνασαν; ego collato lib. de sterill. dedi de meo, quod legis in textu. Tum ὁκόταν δὲ ξηρήν vulgo (ξηρή H. K., ξηρὴ ᾖ C., Foës. in adn., quem ceteri sequuntur) μίγνυσθαι vulgata; — Littréus ἤδη pro δέ ex h. l. — Sed ne credas locum esse integrum! post ἐπιμείνασα parum congruum est ὁκόταν, sed multo magis ἕως ἄν; verum ipsum illud ἐπιμείνασα interpolationem redolet. Puto autem scriptorem dedisse: ἐπειδὰν δὲ καταστῇ τοῖσι μαλθακτηρίοισι τὸ στόμα τῆς μήτρης, μετὰ τὰ ἐπιμήνια, ὁκόταν ἤδη ξηρὴ ἔῃ, μίγνυσθαι. Foës. adnotat: „Hic vero Cornarius legisse videtur μετὰ τὸ ἐπιφανῆναι ἐπιμήνια et ἐπιμείνασαν omisisse. Libro vero περὶ ἀφόρων καὶ φανῆται τὰ ἐπιμήνια legitur et ἐπιμείνασα melius; ἐπιφαίνεσθαι vero alias Hippocrati de menstruis effertur, ut et τὰ ἐπιφαινόμενα dicuntur sine addito lib. II. Epid." — Oecon. Foësii item inspicienda; nec tamen mihi persuadet Foës. ἐπιφαίνεσθαι s. ἐπιφανῆναι nude positum pro τὰ ἐπιμήνια φαίνεσθαι recte habere, aut olim re ipsa dictum fuisse.

28. ἤ τινι — ὀλίγον.] ἥν τινι rursus vulg., sed dudum etiam mss. verum praebuerunt; — μετὰ τὸν τόκον Parr. 6.; — ἐντεῦθεν C. pro ἐν τεύχεϊ, tum ἑτέρως vulg., ἑτέρῳ C. Corn., Littr.; — καὶ μὴ ἐντεύξῃ ἑτέρως Calvus legisse videtur; alii codd. apud Foës.: καὶ μὴ ἐντεῦθεν ἑτέρῳ καὶ χιτῶνι; — ὥσπερ ἐπὶ φ. ᾖ om. J.; — ταύτην vulg., ταύτῃ Mack., Littr.; — δεήσεται vulg., δοκέει C., δοκέῃ F., Vatt.

ἐν τῷ ἡλίῳ· ἔπειτα λείους τρίβειν· καὶ τῶν μὲν καμπῶν δύο ὀβολοὺς σταθμῷ Αἰγιναίους, τῶν δὲ σκωλήκων διπλάσιον, καὶ ἀνήσου ὀλίγον [1] προσμῖξαι, ἢ τῶν τοιουτοτρόπων τινός· κακῶδες γὰρ γίγνεται· ταῦτα δὲ τρίψας λεῖα δίες οἴνῳ λευκῷ εὐώδεϊ· καὶ ἐπὴν πίῃ, βάρος ἐπιγίγνεται καὶ νάρκη ἐμπίπτει ἐν τῇ γαστρί· ἢν οὖν ἐπιγένηται, μελίκρητον ἐπιπινέτω ὀλίγον.

et anisi pusillum aut aliquid id genus permisceto. Mali enim odoris medicamentum evadit. Ista autem leviter trita vino albo odorato diluito et ubi epota fuerint, venter gravatur et torpor ingruit. Quae si adfuerint, aquam mulsam paucam insuper potui exhibeto.

κθ'. Κυήσιος δὲ καὶ [2] παιδοποιΐης ἥτις δεῖται καὶ ἄτεκνος ἐοῦσα καὶ ἤδη κυήσασα, ἐοῦσα [3] δὲ ἄτεκνος. Ὅταν ὁ στόμαχος [4] σκληρὸς ᾖ ἄκρος ἢ ὅλος, ἢ ξυμμεμύκῃ, ἢ μὴ [5] ὀρθὸς ᾖ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἰσχίον ἀπεστραμμένος τὸ ἕτερον, ἢ ἐς τὸν ἀρχὸν [6] κεκύφῃ [ἢ ἀνασπάσῃ ἑωυτόν, ἢ τὸ χεῖλος ἐπιβάλῃ τοῦ στομάχου [7] ἐφ' ἑωυτὸ, ὀκόθεν οὖν] ἢ τρηχὺς καὶ πεπωρωμένος ᾖ, [σκληρὸς δὲ γίγνεται καὶ ἀπὸ ξυμμύσιος καὶ ἀπὸ πωρώσιος, ταύτῃσι] τὰ ἐπιμήνια οὐ φαίνεται, ἢ ἐλάσσονα [8] τοῦ δέοντος καὶ διὰ πλέονος χρόνου ἐπιφαίνεται. Ἔστι δὲ [9] ᾗσι τὰ ἐπιμήνια [10] κατὰ ὑγίειαν τοῦ σώματος καὶ τῶν μητρέων τὴν ἔξοδον εὑρίσκεται [καὶ] κατά γε τὸ ξύμφυτον

29. *De inscriptione vid. adnn.*

Si uteri os sive summum, sive totum durum sit, aut conniveat, aut non e directo situm sit, sed ad alteram coxendicem aversum, aut ad anum inclinet, aut asperum sit et callosum, — his menstrua non apparent, aut minore quam par est copia et per maiora temporis intervalla apparent. In nonnullis tamen pro sanitate corporis et uteri menses exitum sibi inveniunt ad naturalem et iustum modum propter calorem et humiditatem mensium, cum os uteri non valde laesum sit; semen vero non suscipit (mulier) prae noxa, quae impedimento est, ore ad conceptum non probe se habente. Huic fomentum

[1] παραμῖξαι. — [2] παιδοποιήσιος. — [3] δὲ τέκνουσα. — [4] ξηρὸς ᾖ ἀκρόπαθος ἢ ξυμμεμύκῃ. — [5] ὀρθῶς. — [6] κεκρύφῃ ἢ ἀνεσπάκῃ. — [7] ἐφ' ἑωυτό om. — sed post οὖν infertur ἐπεωυτόν. — [8] ἢ πλέονα τοῦ δ. — [9] ἐν ᾗσι. — [10] καὶ κατά.

Foës., Ald., δοκέοι Parr. 5., δεήσεται P.', Mack., Littr. — Vulgo καύσιος, sed κλύσιος codd. apud Foës., Littr.; — ἀπὸ τιθυμ. K.; — ὥσπερ (ἄν περ J., ὅσαι codd. apud Foës., et Vatt. eiusdem) δὲ (δή J.) κέντρα vulg.; Littr. αἳ pro ὥσπερ, puto αἵπερ δή esse antiquam lect.; — αὐτὰς ἀποτάμνειν vulg., sed αὐτά Foës. in adn., Mack.; — ἔπειτα δὲ ταύτας C. pro αὐτάς; — καὶ λείας (λείας de meo adscripsi) τρίβειν om. C.; — κοπρίωνας vulg., κοπρίνους C. Littr.; — λείους abesse solet, sed latere videtur in λειοτρίβειν codicis C. et mss. Foësii; — τῆς — κάμπης cett.; de meo dedi pluralem numerum τῶν — καμπῶν; — σταθμούς J.; — δὲ λεῖα τρίψας C.; — διεὶς οἴνῳ vulg., δίες ἐν οἴνῳ C. unde Littr. δίες οἴνῳ; — οὖν omm. F. J.; — ἐπιγίνηται C.

29. κυήσιος — ἄτεκνος.] παιδοποιήσηός τις C.; — ἀτέκνουσα pro ἄτεκνος ἐοῦσα L.; — οὖσα δέ D.; — ἀτεκνοῦσα D. Q.', τέκνουσα vulg., τεκνοῦσα Mack., Littr.; — τέκουσα C., ἄτεκνος de meo. Cum hoc capite cf. § 5. libri de sterill. Inscriptionem, qualem h. l. habemus, non intelligo; lucis aliquantum accipit e libro l., sed neque ibi vitiis libera esse videtur.

ὅταν — ἐπιφαίνεται.] Vulgo ἢ ὅταν; Littréus cum mss. non paucis ἢ omisit, sed commate tantum distinguit ante ὅταν; mihi h. l. ipsius capitis initium esse videtur, cuius superiora inscriptionem referunt. Dein ξηρὸς ἢ (ᾖ Parr. 3.) ἀκρόπαθος (ἀκρόπλους C., codd. apud Foës.) vulgo; cum Littréo lectionem e lib. de sterill. dedi; — καὶ μὴ ὀρθῶς vulg., ὀρθός G. F. H. Lind., Littr., ἢ μή de meo; — κεκρύφῃ (κεκύφῃ L., Littr., κεκύφει C.) ἢ ἀν. (ἀνεσπάκει C.) vulg.; — ἢ τὸ χ. ἐπιβ. τοῦ στομ. om. J.; — ἐπιβάλλει vulg., ἐπιβάλλῃ K. Mack.; — τοῦ στομάχου ὀκόθεν οὖν ἐφ' (ἐπ' Ald. Parr. 3.) ἑωυτόν (ἑωυτό Mack.) ἢ τρηχύς vulg.; dedi quod Foës. voluit et Littr. re ipsa exhibuit et lib. de sterill. legitur, ut aliquid darem, sed ad haec mox redibo; — ἀπὸ συμμίξιος D., συμμύξιος H. Post ἐλάσσονα addunt ἢ (καὶ C.) πλέονα mss. 9. (Q.' πλειόνως); — φαίνεται J. — Mihi haec periodus pessime corrupta videtur: formula, qualis ἀνέσπασε ἑωυτόν, licet subinde occurrant similia in his libris, mihi recentioribus deberi videtur; non intelligo dictionem ἢ τὸ χεῖλος ἐπιβάλῃ τοῦ στομάχου ἐφ' ἑωυτό s. ἑωυτόν; — tum ὀκόθεν οὖν ἢ τρηχὺς, ἢ πεπωρωμένος ᾖ item miro modo se habet; — porro σκληρὸς δὲ γίγνεται καὶ ἀπὸ ξυμμύσιος καὶ ἀπὸ πωρώσιος ineptum est illo loco, post ea. quae initio periodi monentur, tum per se non verum est, aut partim tantum verum. Mihi interpolata videtur sententia; contuli rursus lectionem e lib. de sterill, et haec fere olim scripta fuisse opinor:

Ὅταν ὁ στόμαχος σκληρὸς ᾖ ὅλος, ἢ ἄκρος, ἢ ξυμμεμύκῃ, ἢ μὴ ὀρθὸς ᾖ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἰσχίον ἀπεστραμμένος τὸ ἕτερον, ἢ ἐς τὸν ἀρχὸν κεκύφῃ, ἢ τρηχὺς καὶ πεπωρωμένος ᾖ, — ταύτῃσι τὰ ἐπιμήνια οὐ φαίνεται, ἢ ἐλάσσονα τοῦ δέοντος καὶ διὰ πλείονος χρόνου ἐπιφαίνεται.

ἔστι δὲ — δέχεσθαι.] ἔστι δὲ (δ' C.) ἐν ᾗσι vulgo; abieci otiosum ἐν; — καὶ κατὰ ὑγ. vulgo, cum Littréo καὶ

καὶ δίκαιον [καὶ] ὑπὸ θερμότητος καὶ ὑγρότητος τῶν ἐπιμηνίων [1] τοῦ στομάχου μὴ κάρτα βεβλαμμένου· τὴν δὲ γονὴν [διὰ τοῦτο] οὐ δέχεται διὰ τὴν βλάβην, ἥ τις ἂν κωλύῃ [ἀπὸ] τοῦ στομάχου μὴ καλῶς ἔχοντος [τοῦ] δέχεσθαι. [2] Ταύτῃ χρὴ πυριήσαντα τὸ σῶμα ὅλον, δοῦναι πιεῖν φάρμακον καὶ [3] κάθαρσιν ποιήσασθαι τοῦ σώματος πρῶτον, ἤν τε ἄνω καὶ κάτω δέηται, ἤν τε ἄνω μοῦνον, καὶ ἢν μὲν ἄνω διδῷς τὸ φάρμακον, μὴ πυριῆν [4] πρότερον τῆς καθάρσιος· [5] πυριήσας δὲ μεταπῖσαι κάτω· ἢν δὲ μὴ δοκέῃ δεῖσθαι ἀνωτερικοῦ, προπυριήσας, κάτω πῖσαι. Ὅταν δὲ δοκέῃ καλῶς ἔχειν καθάρσιος τὸ σῶμα, [μετὰ τοῦτο] πυριῆν τὰς μήτρας, ἐγκαθίζοντα [αὐτὰς] πυκνὰ [6] ἐν ὅτῳ ἂν δοκέῃ ξυμφέρειν· ἐπιβάλλειν δὲ ἐς τὸ πυρίημα κυπαρίσσου ῥινήματα [7] καὶ δάφνης φύλλα κόψας· καὶ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ. Ὅταν δὲ νεόλουτος ᾖ καὶ νεοπυρίητος, ἀνευρύνειν τὸ στόμα τῆς μήτρης τῇ μήλῃ τῇ κασσιτερίνῃ καὶ ἀνορθοῦν ὅπῃ ἂν δέηται, [ἢ μολιβδίνῃ,] ἀρξάμενος ἐκ λεπτῆς, εἶτα παχυτέρῃ, [8] ἢν παραδέχηται, ἕως ἂν δοκέῃ καλῶς ἔχειν· βάπτειν δὲ τὰς μήλας [9] ἐν ἑνὶ τῶν μαλθακτηρίων διειμένῳ, [10] ὅ τι ἂν δοκέῃ ξυμφέρειν, ὑγρὸν ποιήσας· τὰς δὲ μήλας ποιέειν ὄπισθεν κοίλας, εἶτα περὶ ξύλοισι μακροτέροισι ἁρμόσαι καὶ οὕτω χρῆσθαι. Τὸν δὲ χρόνον τοῦτον πινέτω καθέψουσα ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ λευκῷ καὶ ὡς ἡδίστῳ

toti corpori adhibeto et medicamentum bibendum praebeto; ac primum corpus purgare oportet, sive supra et infra fieri debet, sive supra solum; ac, si quidem supra remedium praebeas, fovere non oportet ante purgationem; sed post fotum remedium per inferiora purgans praebere oportet; sin medicamento per superiora purgante non videatur opus esse, prius fotum administrato, dein remedium per inferiora purgans praebeto. Cum vero probe purgatum esse corpus videbitur, uterum purgare oportet, mulierem saepe insidere iubentem fotui, quicumque prodesse videbitur; fotui autem iniicere oportet cupressi ramenta laurique folia contusa et calida multa lavato. Post recens adhibitum balneum et fomentum, specillo stanneo os uteri diducito et ubi opus esse videbitur, dirigito; initio a tenui ducto, deinde crassius adhibeto, si suscipere queat, donec probe habere videatur. Specilla autem aliquo molliente diluto et liquido, quodcumque prodesse videbitur, intingito. Quae postrema parte cava reddita deinde ad longiora ligna adaptato ad eumque modum utitor. Per hoc autem tempus in potu sumat taedam quam pinguissimam tenuiter concisam in vino albo odorato, dulci, quam gratissimo decoctam et apii semen contusum et cumini Aethiopici semen, thusque quam optimum. Haec moderata copia quotque diebus satis esse videbitur ieiuna bibat et ca-

[1] καὶ τοῦ. — [2] ταύτην. — [3] καθαρὴν ποιήσασθαι. — [4] πρότερον om. — [5] πυριήσεις δὲ μεταπίσας. — [6] ἐν ὅτῳ om. — [7] καί om. — [8] εἰ δέχεται καὶ κἂν δ. — [9] ἐν om. — [10] ὅταν δὲ δ. ξ.

omitto; — μητρέων om. C.; — εὑρίσκεσθαι mss. sex; — ἐπιμηνίων καὶ τοῦ στομ. vulg., sed cum Littréo καί abigo. Dein ἣν (ἢν H., ἥ Corn., Lind., Mack., Littr.) τὶς ἣν (ἂν Parr. 5. Lind., Mack., Littr., lib. de sterill.) κωλ. vulg. In hac periodo tum διὰ τοῦτο offendit, quod otiosum est, tum alia, quae interpolata censeo; de meo etiam διὰ τὴν βλάβην scripsi, ubi vulgo κατὰ τὴν βλ., qua de re iam monuit Foës. e Cornario in adn.

ταύτῃ — κάτω πῖσαι.] ταυτηνὶ vulg., ταύτῃ C. Littr.; — πιεῖν δοῦναι C.; — ταύτην πρῶτον nonnulli codd.; — ἤν τε κάτω μοῦνον J., uti lib. de sterill., sed credo nostri libelli lectionem esse antiquam. Dein καὶ ἤν τε (μέν pro τε C., lib. de sterill.) ἄνω διδοῖς vulg.; διδῷς Littr.; — πυριῆν τῆς καθάρσιος vulgo, sed πρότερον interponunt C., codd. apud Foës., Mack., lib. de sterill., πρό vero Lind.; — πυριήσεις δὲ μεταπίσας κάτω vulg.; cum Littréo C. sequor.

ὅταν δὲ — θερμῷ.] μετὰ τοῦτο πυριῆν vulgo, sed μετὰ τοῦτο omm. Parr. 7. et Voss., et vero otiosum est et eximendum. Vulgo ἐγκαθίζοντα αὐτὰς πυκνά; libro vero de sterill. ἐγκαθίζων τὰς μήτρας αὐτάς πυκνά, prorsus ridicule, sed huic interpretationi ansam praebuit pronomen αὐτάς, seu potius id ipsum ex illa loci interpretatione natum et delendum videtur, ut eo exempto subintelligas ἐγκαθίζοντα τὴν γυναῖκα! — Tum πύκνα ἂν (ἢν οὕτω pro ἄν Corn.) δοκέῃ vulg., sed cum Littréo sequor librum de sterill. Pro ῥινήματα lib. de ster. πρίσματα, quod nescio an non antiquiorem referat lectionem; est saltem κυπαρίσσου πρίσματα perfamiliare Cnidiis nomen. Tandem καί ante δάφνης omm. Parr. 7.

ὅταν — χρῆσθαι.] ἄν pro ὅταν C.; — νεολ. καὶ νεοπ. ᾖ idem; — ὅποι Ald. F. I.; — εἰ παραδ. vulg., ἢν παραδ. C. Littr., παραδέχεται Parr. 3.; — ἐν omm. mss. 7.; — ὅταν δὲ (δέ om. C.) δοκέῃ vulg., ὅ τι ἂν δ. Littr. e lib. de sterill.; — τὰς μὲν μήλας C.; — ξύλοισι — πινέτω om. K.; — οὕτως vulg., οὕτω C., Littr.

τὸν δὲ χρόνον — χρόνον.] οἴνῳ λευκῷ εὐώδει ὅτι ἡδύστῳ C.; — ἐς λεπτά J.; — κόψας Ald., Parr. 4.; — ἅλις ἔχειν

γλυκέϊ δαΐδα ὡς πιοτάτην κατασχίσασα λεπτὴν καὶ σελίνου καρπὸν [1] κόψασα καὶ κυμίνου Αἰθιοπικοῦ καρπὸν καὶ λιβανωτὸν ὡς κάλλιστον· τούτου πινέτω νῆστις ὁκόσον ἂν δοκέῃ μέτριον εἶναι πλῆθος ἡμέρας, ὁκόσας ἂν δοκέῃ καλῶς ἔχειν· καὶ ἐσθιέτω σκυλάκια ἑφθὰ καὶ πουλύποδα ἐν οἴνῳ [2] ἑφθὸν γλυκέϊ· καὶ τοῦ ζωμοῦ πινέτω καὶ κράμβην ἑφθὴν καὶ οἶνον λευκὸν ἐπιπινέτω καὶ μὴ διψήτω· καὶ λουέσθω θερμῷ δὶς τῆς ἡμέρης· σιτίων δὲ ἀπεχέσθω τοῦτον τὸν χρόνον. Μετὰ δὲ, ἢν μὲν χωρέῃ κατὰ τὸν στόμαχον καὶ φαίνηταί [3] τι ἔξω καθάρσιος, πίνειν τε ἔτι τοῦ πόματος ἡμέρην μίαν ἢ δύο καὶ τῇσι μήλῃσι παύεσθαι χρεόμενος καὶ πειρῆσθαι καθαίρειν τὰς μήτρας προσθέτοισι. Ἢν τινι δὲ τοῦ στομάχου ὀρθοῦ [4] καὶ μαλθακοῦ καὶ ὑγιέος ἐόντος καὶ καλῶς ἔχοντος καὶ ἐν τῷ δέοντι κειμένου τὰ ἐπιμήνια μὴ [5] φαίνεται πάμπαν ἢ ἐλάσσονα καὶ διὰ πλείονος χρόνου καὶ μὴ ὑγιεινὰ, [6] τὴν νοῦσον ἀνευρὼν ἥν τινα ἔχουσι αἱ μῆτραι, ἥν τε καὶ τὸ σῶμα ξυμβάλληταί τι, ἐξευρὼν τὸ αἴτιον ὑφ' ὅτευ οὐ κυΐσκεται, τὴν ἴησιν ποιέεσθαι προσφέρων ἣν δέχεται θεραπηΐην, ἀρχόμενος ἐξ ἰσχυρῶν, ὅκως ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι, τελευτῶν δὲ ἐς μαλθακώτερα, ἕως ἂν δοκέῃ καλῶς ἔχειν καθάρσιος ἡ μήτρη καὶ ὁ στόμαχος καθεστηκέναι. Ἢν δὲ ἀπὸ τοῦ ποτοῦ καὶ [7] τοῦ φαρμάκου μὴ προχωρήσῃ, μηδὲ πινούσης χρόνον τὸν μέτριον, τοῦτο [8] μὲν παύεσθαι τοῦ πόματος·

tellos coctos edat et polypum vino dulci coctum iusculumque in potu sumat et brassicam coctam, superpoto vino albo, neque sitiat et bis die calida lavet. Sub hoc autem tempus a cibis abstineat, per quod, si quidem per uteri os quid decedat et purgatio quaedam extra ferri videatur, uno aut altero die adhuc potione utendum et specillis abstinendum, tentandaque per supposititia medicamenta uteri purgatio. Si vero cui cum uteri os rectum et molle et sanum sit et bene habeat, et loco convenienti situm fuerit, menstrua nequaquam apparuerint, vel pauciora et per longius tempus minimeque sana, indagato morbo, quo uterus laboret, et corpus si quid conferat, reperta causa quare non concipiat, curare oportet admovendo quae conveniant, initio a valentibus ducto, quantum temporis ratio poscere videbitur, et desinendo in molliora, donec uterus quod ad purgationem attinet bene habere videatur et os restitutum esse. Quodsi neque a potione neque a medicamento menstrua processerint, quin ne quidem si debito tempore biberit, primum quidem de potu desistendum; ubi vero ex specillorum usu recte habuerit, stomachus uteri molliendus faciendumque ut dehiscat ad viam medicamento subdititio faciendam ex medicamentis ad suffitum accommodatis et emollientibus. Cum vero quod ad emollitionem et suffitum attinet bene habuerit, uteri purgationem per subdititium medicamentum facito, donec bene habere vide-

[1] κόψας. — [2] ἑφθῷ γλυκεῖ. — [3] τι om. — [4] καὶ μεγάλου. — [5] φαίνηται. — [6] τὴν om. — [7] τοῦ φαρμάκου. — [8] δὲ οὐ παύεσθαι.

omnes; sequor lect. libri de sterill.; — ἐν οἴνῳ ἑφθῷ γλυκέϊ vulg., emendavit Foës. ἑφθόν legens, quod C. fert; sed ex C. Littréus dedit ἢ γλυκεῖ, quod minus probandum; — καὶ — ἐπιπινέτω om. K.; — καί ante λουέσθω om. C.

μετὰ — προσθέτοισι.] δέ om. C.; — μετὰ δὲ τούτου vulg., unde μετὰ δὲ τοῦτο Littr., sed malo omittere pron. cum lib. de sterill.; — κατ' αὐτὸν τὸν στ. C.; — καὶ μὴ φαίνηται H. D.; — μίαν καὶ δύο vulgo, ἤ pro καί scribo ex lib. l.; — χρεομένους vulg., χρεόμενον dedi e lib. de sterilibus.

ἢ τινι — κείμενος.] δέ om. C.; — καὶ μεγάλου vulg., cum Littréo sequor codd. Foës., C., librum de sterill.; — ἐόντος om. C., vid. lib. l.; — φαίνηται vulg., φαίνεται C., Littr.; — ξυμβάληται H., μὴ ξυμβάλληται D.; — ἀφ' οὗπερ vulg., ἀφότευ C.; dedi inde et e lib. de sterill. ὑφ' ὅτευ; — οὐ ante κυΐσκεται om. J. — Post κυΐσκεται legi solet καὶ ταῦτα οὕτως ἔχῃ (ἔχει C.); Littr. καὶ ὅτε οὕτως ἔχει collato lib. de sterill., ubi delevi ὅτε μεν οὕτως ἔχει, quae verba, perinde ac nostra haec, emblema referunt alienum. Sed operae pretium est animadvertere idem emblema alienum paulo aliter scriptum in utroque libro occurrere: quippe indicio est utrumque apographum loci profluxisse ex antiquiore in quod idem illud emblema iam erat invectum; quale quid infra iterum iterumque observare licet. Dein ἣν δέχηται vulg., quod emendavit Littr.; — θεραπηΐης Ionice C. Littr.; — τελευτᾶν cett.; — τελευτῶν de meo; — μαλθακώτερον K.; — ὡς ἂν δ. C. Post καθεστηκέναι delevi ὀρθῶς ἔχων καὶ ἐν τῷ ἐξαρκέοντι κείμενος, quae interpolatio etiam lib. de sterill. olim legebatur; voluit qui haec dedit καὶ ἐν τῷ δέοντι κείμενος, sed post καθεστηκέναι ista otiosa sunt.

ἢν δὲ — μαλθακτηρίων.] τοῦ ante φαρμ. om. C.; — προσχωρήσῃ vulg., emendavit Littr. e lib. de sterill.; — τουτέου δὲ (δή Vatt. Foës., Mack.) οὐ (οὐ om. C.) παύεσθαι vulg., τουτέου μὴ παύεσθαι Littr.; de illo τοῦτο μέν, quod

ὅταν δὲ καλῶς ἔχῃ [1] τοῦ ἀπὸ τῶν μηλέων ἔργου, μαλθάξαι τὸν στόμαχον καὶ ποιῆσαι ὅκως ἀναχανεῖται ἐς ὁδὸν τῷ προσθέτῳ ἀπὸ θυμιητῶν τε καὶ μαλθακτηρίων. Ὅταν δὲ δοκέῃ καλῶς ἔχειν μαλθάξιος καὶ θυμιήσιος, προστιθεὶς φάρμακον κάθαρσιν ποιέεσθαι τῆς μήτρης, ἕως ἂν δοκέῃ καλῶς ἔχειν, ἀρχόμενος ἐκ μαλθακῶν ἐπὶ ἰσχυρότερα, τελευτῶν δὲ αὖθις ἐς μαλθακὰ καὶ εὐώδεα· τῶν γὰρ ἰσχυρῶν τὰ πλεῖστα ἑλκοῖ τὸν στόμαχον καὶ δάκνει καὶ εἴργει τοῦ καθεστάναι ἐς ὀρθόν.

atur, ducto ab emollientibus initio et ad valentia progressu facto, rursus vero per emollientia et odorata desinens. Pleraque enim medicamenta valentia os ulcerant ac mordent et impedimento sunt, quominus restituatur.

Ἢν γυνὴ δοκέῃ ὑπὸ πιμελῆς [2] τὰς μήτρας βεβλάφθαι ἐς τὴν κύησιν, λεπτύνειν ὡς μάλιστα καὶ ἰσχναίνειν πρὸς τοῖσι ἄλλοισι.

Quae uterum prae pinguedine ad conceptum offensum habere videtur, eam quam maxime extenuato et post reliquam curationem gracilem reddito.

λ'. Ὥρη δὲ ἐαρινὴ ἀρίστη κυήσιος· ὁ δὲ ἀνὴρ μὴ μεθυσκέσθω, μηδὲ οἶνον λευκὸν πινέτω, ἀλλ' ὅστις ἰσχυρότατος καὶ ἀκρητέστατος· καὶ σιτία σιτείσθω ὡς ἰσχυρότατα· καὶ μὴ θερμολουτέέτω· ἰσχυέτω [3] δὲ καὶ ὑγιαινέτω· καὶ σιτίων ἀπεχέσθω τῶν μὴ ξυμφερόντων τῷ πρήγματι.

30. Vernum autem tempus ad conceptum maxime accommodatum. Vir autem neque inebrietur, neque vinum album bibat, sed valentissimum et meracissimum, cibisque utatur valentissimis; calida ne lavet, robustus sit et sanus et cibis abstineat, qui ad rem minime conferunt.

λα'. Ὅταν βούληται ἄρσεν φυτεύειν, τῶν ἐπιμηνίων ἀποληγόντων [4] ἢ ἐκλελοιπότων μίγνυσθαι· καὶ ὠθέειν ὡς μάλιστα, ἕως ἂν ἐκμιαίνηται· ὅταν δὲ θῆλυ βούληται γενέσθαι, ὅταν πλεῖστα τὰ ἐπιμήνια [5] ἴῃ τῇ γυναικί, καὶ ἔτι [6] δ' ἰόντων· τὸν δὲ ὄρχιν τὸν δεξιὸν ἀποδῆσαι ὡς ἂν μάλιστα ἀνέχεσθαι δύνηται· ἐπὴν δὲ ἄρσεν βούληται φυτεύειν, τὸν ἀριστερὸν ἀποδῆσαι.

31. Cum marem procreare volet, mensibus desinentibus, aut postquam cessarint, uxorem adeat et quam penitissime intrudat dum semen excernit. At ubi foeminam generare volet, cum plurimi menses mulieri fluxerint, necdum cessarint. Dexter autem testis, quoad maxime ferri poterit, obligandus; sinister vero si maris procreatio expetitur.

[1] τοῦ om. — [2] τῆς μήτρης βεβλάσθαι. — [3] δὲ om. — [4] ἢ om. — [5] εἴη. — [6] δεόντων.

dedi, vide adnn. ad lib. de sterill.; — καὶ ποιέειν ὅκως C.; — ἀναχάνηται vulg., ἀναχανεῖται Littr.; — τῶν προστεθῶν (sic) C.; — ἀπό τε θυμιημάτων (ἐμέτων C.) (θυμιητῶν Ald., Parr. 5.) καὶ φαρμ. καὶ μαλθ. vulgata, Littr. ἀπὸ θυμιητῶν τε φαρμάκων καὶ μαλθ., recte, nisi quod φαρμάκων tuto repudiare licet.

ὅταν δὲ — ἐμποιέει.] ἀπὸ μαλθακῶν C.; — ἐπὶ ἰσχυρότερον idem; — τελευτᾶν C. pro τελευτῶν: — καί ante εὐώδεα omm. C., Littr.; — τῶν γὰρ ἰσχυρῶν φαρμάκων ceteri; librariis reddo suum φαρμάκων. Dein ἑλκοῖ τὰ πλεῖστα J. — Vulgo: ἔπειτα τόν τε στόμαχον καθιστᾷν ἐς ὀρθὸν καὶ ὑγιέα καὶ καλῶς ἔχοντα πρὸς τὴν δέξιν τῆς γονῆς καὶ τὴν μήτρην ξηρὴν ποιέειν καὶ φῦσαν ἐμποιέειν (καὶ φ. ἐμποιέειν omm. codd. Foësii, C.). In lib. de sterill. alia lectio: ibi καὶ εἴργει τοῦ recte habet, quare h. l. repono; — καθιστᾷν ortum est e καθεστάναι sequente ἐς, nam ε̄ obscuravit ᾱι e fine verbi. Possis iam illis receptis facile ποιέει et ἐμποιέει pro infinitivis vulgatae scribere; sed interpolatorem hic audio, cui quaenam tribuerim, ita ut tollenda viderentur, ex textu descripto constat.

30. ὥρη δὲ — πρήγματι.] δ' ἐαρ. C.; — ἀρίστη μὴ κυεούσῃ κυήσιος codd. Foësii, μὴ κυεούσῃ δὲ ἀνήρ pro κ. ὁ δὲ ἀνήρ C.; — μεθυσκέτω L.; — μηδ' οἶνον C.; — οἶνον λευκόν omnes, etiam lib. de sterill. § 6.; credebam olim λεπτόν esse legendum, quippe ista frequenter commutantur, et antithesis in seqq. potius ad λεπτόν, quam ad λευκόν apte referri videbatur; nunc tamen nihil de sede sua moveo; — καὶ σιτία ὡς ἰσχυρ. vulg., pro σιτία L., Mack., σιτείσθω: ego utrumque dedi, uti lib. l.; — ἰσχυέτω καί C. — pro ἰσχυέτω δὲ καί.

31. ὅταν — ἀποδῆσαι.] μίσγεσθαι C.; — ὡς om. D.; — ἐκμαίνηται fere mss.; emendavit Foës. ex Galeni gloss.; — τά ante ἐπιμήνια de meo addidi; — εἴη vulg., ἐπί pro εἴη C., ἴῃ Littr.; — ἔτι δ' ἐόντων Littr. e vulgato ἔτι δεόντων,

λβ'. [1] Στόμαχος μήτρης ἀπὸ [2] μὲν θυμιημάτων ξυμμεμυκὼς ἀναχάσκει· ἀπὸ [3] δὲ μαλθακτηρίων μαλθάσσεται. Θυμιῆν δὲ λωτοῦ φλοιὸν, σπέρμα δάφνης καὶ φύλλα τῆς [4] ἀκτῆς χλωρὰ κεκομμένα, λιβανωτὸν, σμύρναν, ἀρτεμισίης καρπὸν ἢ φύλλα· καὶ ἄνησον κόψας ἢ στέαρ καὶ κηρὸν καὶ θεῖον καὶ κυπαρίσσου σπέρμα, πευκεδάνου ῥίζαν, μυρσίνης φύλλα χλωρὰ κεκομμένα, κάστορος ὄρχιν, ὀνίδας ἄρσενος ὄνου, σκόροδα, στύρακα, ὑὸς στέαρ· [5] κἂν ἀπεστραμμένον ᾖ τὸ στόμα, τούτοισι θυμιῆν· ἀναχάσκει μὲν [6] οὖν οὕτως καὶ στρέφεται. Μαλθάσσειν δὲ ἀπὸ τούτων τὸ στόμα τῆς μήτρης· σανδαράκην, στέαρ αἰγὸς, ὀπὸν [7] συκέης, ὀπὸν σιλφίου, κυκλαμίνου χυλὸν, θαψίην, ὀπὸν τιθυμάλου, καρδαμώμου καρπὸν, ποίην, ἣ καλεῖται πέπλος, κάστορος ὄρχιν, λίνου καρπὸν, [8] νίτρον, ἄρου ῥίζαν, σταφίδα ἀγρίην, καλαμίνθης φύλλα χλωρὰ, στρουθίου [9] καρπὸν, σκίλλης τὸ ἐκ τοῦ μέσου.

32. Uteri osculum ubi connivet, a suffitu quidem dehiscit, ab emollientibus vero emollitur. Ad suffitum autem adhibeto loti corticem, lauri semen, et sambuci folia virentia contusa, thus, myrrham, artemisiae semen, aut folia, anisum etiam contusum, aut adipem et ceram, sulphur, cupressi semen, peucedani radicem, myrti folia viridia contusa, castorem, asini masculi stercus, allia, styracem, adipem suillum. Quin et si distortum os fuerit, ex his suffitus adhibendus. Hoc quidem igitur modo dehiscit et convertitur. Ad emolliendum autem os uteri haec adhibeto: sandaracham, adipem caprinum, fici succum, laseris succum, cyclamini succum, thapsiam, tithymali succum, cardamomi semen, herbam peplum nominatam, castoreum, lini semen, nitrum, ari radicem, staphim agriam calaminthae folia viridia, struthii semen, scillae interiorem partem.

λγ'. Φάρμακα μαλθακτήρια καὶ [πρὸς τὸ] ἰσχυρὴν κάθαρσιν [γενέσθαι] ἀνακινῆσαι. Θαψίης ῥίζαν, μυελὸν βοὸς, χήνειον στέαρ, ῥόδινον· [10] τρίψασα καὶ ἀναζέσασα προστιθέσθω ἡμέρας τέσσαρας· [11] καὶ πινέτω πράσου χυλὸν καὶ οἶνον γλυκὺν λευκόν· καὶ ῥητίνην καὶ ἔλαιον χλιερὸν, καὶ κύμινον, [12] νίτρον, μέλι ἐν ῥυπαρῷ εἰρίῳ προστιθέσθω ἡμέρας τέσσαρας, πίνουσα σελίνου καρπὸν, καὶ λιβανωτοῦ πυρῆνας πέντε, καὶ κύμινον Αἰθιοπικὸν ἐν οἴνῳ

33. Medicamenta emollientia et vehementem purgationem cientia. Thapsiae radicem, medullam bovis, anserinum adipem, rosaceum, trita et simul fervefacta per quatuor dies in subdititio medicamento apponat et porri succum vinumque dulce, album bibat. Et resinam, oleum tepidum, cuminum, nitrum lana sordida excepta per dies quatuor supponat; apii semen, thuris granula quinque et cuminum Aethiopicum in vino albo, mero, dulci bibat, bisque

[1] Inscr. rubris literis ὅσα θυμίασ δεῖ τὴν μήτρην, tum abest ὁ στόμαχος. — [2] μέν om. — [3] δὲ τῶν μαλθ. — [4] αὐτῆς. — [5] κἂν καὶ ἀπ. — [6] οὖν om. — [7] συκῆς. — [8] λίτρον. — [9] καρπός. — [10] τρίψας. — [11] πίνουσα. — [12] λίτρον, ῥητίνην, μέλι.

L. διιόντων; dedi ἔτι δ' ἰόντων, quod Foës. in notulis iam dari posse vidit; C. ἔτι δὲ ὄντων; — καὶ ἀνέχεσθαι ceteri, ego καί abieci; — J. ἄρσεν βούλοιτο.

32. στόμαχος — μαλθάσσεται.] ὑπό D.; — μέν omm. F. I. J. K.

θυμιῆν — στρέφεται.] φλοιοῦ C.; — καί ante φύλλα om. idem; — τῆς αὐτῆς vulg., qui solitus librariorum error est pro τῆς ἀκτῆς, quod codd. apud Foës. re ipsa ferunt. In C. τῆς αὐτῆς omissum est; nempe librarius errorem commissum non perspiciens, delevit quod sensu cassum erat. Post χλωρά C. μᾶλλον addit; — ἢ φύλλα om. idem; — μυρσίνης κόψας φύλλα χλωρά, κάστορος C.; — κἢν Mack.; — οὐ μίην pro θυμιῆν C.; — οὖν omm. Parr. 6., quemadmodum V.

μαλθάσσειν — μέσου.] τε pro δέ C.; — τουτέου C. pro τουτέων vulgatae; — σικύης vulg., συκῆς legendum esse viderunt interpretes, συκέης C. Littr.; — καρδάμου C., codd. apud Foës., Lind., Mack., Littr.; saepius καρδάμου et καρδαμώμου in mss. alternat, iudicium h. l. difficile, vulgatam servabo, ut aliquid in re dubia exhibeam; — ποίην — καρπόν ponit post ῥίζαν D. Ante λίνου ferunt κράδην ὄξος C., codd. apud Foës.; — νίτρον D., per λ vulgo; — σταφὶς ἀγρίης C.; — στρουθίου καρπός C. H. I.; — σκίλλης τὸ ἐκ τοῦ μέσου Calvum non legere adnotat Foës.

33. φάρμακα — ἡμέρης.] θαψίης ῥίζας C.; — ante τρίψασα delevi ταῦτα, quod ceteri omnes ferunt, τρίψας sine καί C.; — πίνουσα pro καὶ πινέτω K.; — πρασίου χυλόν Calvus; — πράσου — καρπόν om. K.; — χλιερόν Ionice C. Littr.; — λίτρον (νίτρον D.) ῥητίνην (ῥητ. omm. C. Littr. et ab interpretibus omitti, licet sibi servari posse videatur, dudum scripsit Foës.) μέλι vulg.; — χρήσθω omnes; de meo προστιθέσθω; — πυρῆνας recte ediderunt Lind., Mack. et ferunt C. H., sed Littr. πυρίνας recepit adferens Galeni glossam

λευκῷ ἀκρήτῳ γλυκέϊ· καὶ λουέσθω δὶς τῆς ἡμέρης. — Σμύρνα, λίβανος, βοὸς χολὴ, ῥητίνη τερεβινθίνη ἢ νέτωπον· τούτων ἴσον ἑκάστου μίξασα προστιθέσθω ἐν εἰρίῳ καθαρῷ, ἢ ῥάκεϊ λεπτῷ· [1] βάψασα δὲ τὸ ῥάκος ἐν μύρῳ λευκῷ Αἰγυπτίῳ εὐώδεϊ καὶ ἀποδήσασα λίνῳ, λουσαμένη προστιθέσθω· καὶ πώλυπον φλάσασα ἐσθιέτω καὶ πινέτω σελίνου καρπὸν, καὶ ἀσπαράγου, καὶ οἶνον λευκὸν τρὶς τῆς ἡμέρης νῆστις ἐοῦσα. — Σμύρνα, κασίη, λιβανωτὸς, κιννάμωμον, νέτωπον· τούτων ἕκαστου τὸ ἴσον ἐν εἰρίῳ ἢ βαλάνους ποιέουσα προστιθέσθω. — Ἄλλο. Κολοκύνθης ἀγρίης [2] τὸ ἔνδον, κυμίνου πεφρυγμένου, ἀνήθου [3] καρπὸν, κυπαρίσσου ῥίζαν, τρίψας λεῖα, μέλιτι ἑφθῷ φυρήσας, βαλάνους ποιέων, δίδου προστίθεσθαι· καὶ πινέτω γλυκυσίδης ῥίζαν, σελίνου καρπὸν, σιλφίου ὀπὸν ἐν οἴνῳ. Ἄλλο. Τὸ βόλβιον δὲ καὶ αὐτὸ καθαίρει προστιθέμενον. — Καὶ σμύρναν πρώτην, ἄνθος χαλκοῦ ὀλίγον ἐν οἴνῳ λευκῷ εὐώδεϊ προστίθει. — [4] Πρόσθετα εἰς τὸ μήτρην καθῆραι ἐπιτηδειότατα. Λαβὼν ἄνθος χαλκοῦ καὶ [5] νίτρου τρίτον μέρος, μέλιτι ἑφθῷ [6] φυρήσας, βαλάνους ποιήσας, ὁκόσαι ἂν δοκέωσι μέτριαι εἶναι μέγεθος καὶ πάχος, προστίθει πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης· ἢν δὲ βούλῃ ἰσχυρότερον εἶναι, ἐλατήριον παραμῖξαι καὶ τὸ ἄνθος μοῦνον, καὶ [7] οὕτω ποιέων δίδου προστίθεσθαι· καὶ κράδης παραμιγνύναι φλοιὸν ξύων καὶ

die lavet. — Myrrha, thus, fel bubulum, resina terebinthina, aut netopum, horum singula aequali pondere mixta in lana pura aut linteo tenui in subdititio apponantur. Linteum autem unguento albo Aegyptio odorato intinctum et filo obligatum, lota in subdititio apponat; et polypum contusum edat; apii et asparagi semen ex vino albo ter die ieiuna bibat. — Myrrha, casia, thus, cinnamomum, netopum, singula aequali portione lana excepta aut in glandes efformata in subdititio apponat. — Aliud. Cucurbitae agrestis interiorem partem, cuminum tostum, anethi semen, cupressi radicem, laevissime trita et melle cocto subacta, in glandulas efformata subdititio apponito et paeoniae radicem, apii semen, et laseris succum in vino bibat. — Aliud. Quin et bulbulus ipse in subdititio appositus purgat. — Et myrrham primariam et floris aeris modicum cum vino albo odorato in pesso subdito. — Medicamenta in subdititio apposita ad uterum purgandum maxime accommodata. Aeris florem et nitri tertiam partem melle cocto subigito et in glandulas eius magnitudinis et crassitudinis, quae convenire videatur, efformata ad os uteri in subdititio apponito. Quodsi valentius medicamentum voles, elaterium et solum aeris florem admisceto et ita efformatas glandulas in subdititio apponendas praebeto. Et ficulnei rami corticem derasum ac levissime tritum ammi-

[1] βάψας. — [2] τὸ ἔνδον om. — [3] καρπὸν σιλφίου χυλὸν σὺν οἴνῳ ἀλλὰ καὶ τὸ βόλβιον καὶ αὐτὸ καθαίρειν προστ. — [4] πρόσθετα — ἐπιτηδειότατα om. — [5] λίτρου. — [6] post φύρησας spatium vacuum. — [7] οὕτως.

πυρίνας· τοὺς χόνδρους· εἴρηται δὲ ἐπὶ λιβανωτοῦ. At certum est πυρῆνας veram lectionem referre.

σμύρνα — προστιθέσθω.] βάψας δὲ τὸ ῥ. Parr. 5.; — καὶ αἰγυπτίω D. P.′ Q.′

καὶ πώλυπον — ἐοῦσα.] πολύπου H., πιέτω J.

σμύρνα — προστιθέσθω.] κασσίη C. H. Mack.; — τό ante ἴσον om. C.

ἄλλο· κολοκύνθης — οἴνῳ.] ἄλλο H. Q.′ Mack., Littr., ἄλλο om. vulg.; — τὸ ἔνδον vulgo abest, addidit Littr. cum interprett.; — Foës. aut hoc, aut τὴν ἐντεριώνην interpretes addere scribit; — κυπαρίσσου ῥίζας H.; — ποιῆσαι ὁκόσαι ἂν δοκέωσι μέτριαι εἶναι pro ποιέων J.; — προστιθέναι vulg., προστίθεσθαι D., προστιθέσθω C. — Aut solum προστιθέναι, aut δίδου προστίθεσθαι ferri possunt; ferri poterit προστιθέσθω, cum participia antecedentia feminina feceris; — σιλφίου χυλὸν σὺν (ἐν J.) οἴνῳ vulg., ὀπὸν σιλφίου, οἶνον C. Littr.; ex utraque lect. meam composui.

ἄλλο — προστιθέμενον.] ἀλλὰ (ἀλλά omm. C. Littr.) (addunt καί mss. 8., τε Q.′) τὸ βολβίον (addunt δέ C. Littr.) καί vulg.; sed in illo ἀλλά latet ἄλλο, quod exhibui.

καὶ σμύρναν — προστίθει.] Ad σμύρναν πρώτην Foës. adnotat eam dici ἄκρατον lib. II. de m. mull. et καλωνίην libro de nat. mul. — Locos sigillatim adducit in Oecon.; sed in myrrhá καλωνίῃ fallitur; καλωνίῃ est prave scriptum σκαμμωνίῃ. Vid. § 6. cum adnn. nostris; — χαλκοῦ de meo adieci, ἄνθος nude pro ἄνθος χαλκοῦ librariorum esse videtur; saltem tali loco, non quemadmodum paulo post recurrit.

πρόσθετα — ὡσαύτως.] Vulgo φάρμακα πρόσθετα; omisi φάρμακα; inscriptionem totam om. K.; — εἰς τό om. C., itemque omittit ἐπιτηδειότατα; — λίτρου vulg., νίτρου D.; — φυρήσασα C. Ald.; — ποιῆσαι cett., ποιήσας de meo; — καὶ πλάτος D., codd. Foësii; — οὕτως (οὕτω C. J. Littr.) προστίθει vulgata, sed οὕτω ineptum emblema h. l.

τρίβων λεῖον, ὅταν τὸ στόμα δοκέῃ ξηρότερον εἶναι τῆς μήτρης, τὸ ἥμισυ ὡσαύτως. — [1]Ἄλλο. Τρίψας ἐλατήριον καὶ ἄνθος χαλκοῦ λεῖα, δύο μοίρας ἄνθους, ἐλατηρίου δὲ μίαν, ταῦτα [2]διεὶς, κυκλαμίνου τρίψας ἀναμῖξαι, ὅκως ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι· καὶ προστιθέναι ἐν εἰρίῳ. — [3]Πρόσθετον λευκὰ καθαῖρον. Ἀρτεμισίην τὴν ποίην, [4]νίτρον, κυκλάμινον ἡμίξηρον, κύμινον ...... — [5]Τὰ αὐτὰ καθαίρει. Ἀρτεμισίην ποίην χλωρὴν τρίψας καὶ σμύρνης τρίτον μέρος, οἴνου ἀναμίξας εὐώδεος, εἰρίῳ λευκῷ περιελίξας οἴνῳ τε βρέξας, δὸς [6]προστίθεσθαι. —— Ὅταν δὲ χαλῶσι αἱ μῆτραι, [7]νίτρον, σικύης ἐντεριώνην, κυκλάμινον ἡμίξηρον ἐν εἰρίῳ προστίθει. — [8]Πρόσθετα παντοῖα καθαίρειν δυνάμενα. Σταφίδα ἀγρίην τρίψας χλωρὴν, περιπλάσας, ἀρτεμισίης ποίης τρίψας τὰ [9]φύλλα, ἐν μέλιτι ἑφθῷ πλάσας καὶ ξηρήνας ἐν σκιῇ, ἀπὸ τούτου ποιέειν πρόσθετα καὶ δίδου τῇ γυναικὶ προστίθεσθαι. — [10]Ἄλλο. Ἄνθος χαλκοῦ ἢ στυπτηρίην Αἰγυπτίην, διεὶς τῇ κυκλαμίνῳ, ὥσπερ [11]τὸ πρότερον ἐν μέλιτι ἑφθῷ πλάσαι, ἢ ἐν [12]ἰσχάδι ποιῆσαι καὶ [13]σμύρνην ὀλίγην.— [14]Ἄλλο. Τὴν κυκλάμινον τρίψας, [15]λευκῷ οἴνῳ εὐώδεϊ παραμίξας, ἐν ῥάκεϊ δήσας ὡς λεπτοτάτῳ [16]καθαρῷ, δίδου προστίθεσθαι. —

sceto, cum os uteri siccius esse videbitur; — dimidia portione eodem modo apponito. — Aliud. Elaterium et aeris florem leviter trita, duas aeris partes, elaterii unam, diluito, cyclaminum tritum, cum opportunum esse videbitur, ammisceto et in vellere apponito. — Subdititium medicamentum albos humores purgans. Artemisiam herbam, nitrum, cyclaminum subsiccum, cuminum ...... Eadem expurgat hocce. Artemisiam herbam viridem tritam et myrrhae tertiam partem, vino odorato ammixto, lana alba convolutam eamque vino madefactam in subdititio apponendam exhibeto. Ubi vero laxatus fuerit uterus, nitrum, cucumeris agrestis medullam, cyclaminum subsiccum in vellere apponito. — Subdititia medicamenta omnis generis humores purgare valentia. Staphidem agriam viridem tritam in glandulas efformatam, artemisiae herbae folia trita, melle cocto obducta et in umbra siccata, in subdititia medicamenta redacta, mulieri ut subdat exhibeto. — Aliud. Aeris florem aut alumen Aegyptium cyclamino dilutum velut priora melle cocto obducito, vel in ficum siccum cum myrrhae modico indito. — Aliud. Cyclaminum tritum vino albo odorato ammixto, deligatum in linteo tenuissimo subdendum exhibeto. — Aliud. Cy-

[1] ἄλλο om. — [2] διέσθαι. — [3] πρ. λ. καθ. om. — [4] λίτρον. — [5] τὸ ἀ. καθ. om. — [6] προστιθέναι. — [7] λίτρον. — [8] πρόστ. — δυνάμενα om. — [9] φύλλα φλοιῷ τε πλάσας. — [10] ἄλλο om. — [11] τὰ πρότερα. — [12] ἰσχάσι. — [13] σμύρναν. — [14] ἄλλο om. — [15] τὴν λευκήν. — [16] λίνῳ καθαρῷ,

quod ortum est, postquam supra ποιήσας in ποιῆσαι abierat. Vulgo οὕτως ποιέων, sed οὕτω π. C. Littr. — Ante φλοιὸν addunt ἕτερον Ald. C. J., quasi nova esset formula, qua de re iam Foës. monuit in adn.; — δίδου προσθετόν C., si recte Littréi mentem capio; — ξύλων καὶ λεῖον τρίβων C.

ἄλλο — ἐν εἰρίῳ.] ἕτερον Parr. 4.; προσθετὸν ἕτερον C.; — λεῖον idem; — δέ omm. C. D. H.; — δίεσθαι vulg., διεὶς de meo; — ταύτῃ ἀναμῖξαι cett., ταύτῃ abiicio; — καὶ ποιησαμένην πρόσθετα προστίθεσθαι cett.; de meo solum καὶ προστιθέναι dedi.

πρόσθετον — κύμινον.] προσθετὰ λευκὰ (ἄλλο pro πρ. λ. D. P.', πρ. λ. in marg. J. K.) καθαρὸν (καθαίροντα interprett., Mack.) vulg.; προσθετὸν λευκὰ καθαῖρον C. Littr.; — νίτρον D., λίτρον cett. — Post κύμινον lacunam notavi, quia formula non ad finem perducitur.

τὰ αὐτὰ κ. — δὸς προστίθεσθαι.] ἄλλο P.', ἕτερον, quod vulgata fert, omm. Parr. 2.; ἕτερον τὰ αὐτὰ καθαίρει C. Littr.; sunt autem duae inscriptiones diversae, altera ἕτερον s. ἄλλο, altera τὰ αὐτὰ καθαίρει, quarum hanc recipio. Dein καί ante σμύρνης omm. D. P.'; — post περιελίξας eieci αὐτὸ ἐν, quod ceteri ferunt; — τε om. C. — idem βρέξασα.

ὅταν δὲ — προστίθει.] Ante ὅταν ferunt D. P.': περὶ χαλάσεως μήτρας πρόσθετα παντοῖα καθαίρειν δυνάμενα; — tum δέ om. C.; — χάνωσιν legit Corn.; — νίτρον, κυκλάμινον ἡμίξηρον, κύμινον, ἀρτεμισίην ποίην, σικύης ἐντεριώνην ἐν εἰρίῳ D.; — ἐντεριώνης C.; idem om. προστίθει.

πρόσθετα — προστίθεσθαι.] π. π. κ. δ. omm. D. P.'; — προσθετὸν π. κ. δυνάμενον H.; — προσθετὸν παντοῖα καθαίρειν sine δυν. C.; — ἢ σταφ. D.; ἀρτεμισίην ποίην ἢ στ. Q.'; — φύλλα φλοιῷ τε φλάσας (φλοιοφλάσας C. H. in marg.) vulg.; Littréus interpretes secutus dedit ἐν μέλιτι ἑφθῷ pro φλοιῷ τε. Dein ποίει vulg., ποιέει C. Littr., sed ποιέει incongruum est; aut ποίει, aut ποιέειν dandum; — τῇ γυναικί om. C.

ἄλλο — ὀλίγην.] ἄλλο omm. C. I. K.; — ἄνθος μιγνὺς ceteri; delevi otiosum participium; — ἑφθῷ μέλιτι vulg., μ. ἑ. C. K. Littr.; — ἤ ante ἐν om. C. — De meo πλάσαι et ποιῆσαι scripsi pro πλάσας et ποιήσας vulgatae.

ἄλλο — προστίθεσθαι.] ἕτερον Parr. 4.; — τρίψασα C.; — τὴν λευκὴν (λευκῷ pro τὴν λ. Corn., Foës., Littr.) οἴνῳ vulg.; — λεπτοτάτῳ λίνῳ (οἴνῳ C.) vulg.; Littréus reiecit λίνῳ.

[1] Ἄλλο. Κυκλάμινον ἡμίξηρον, [2] νίτρον, κανθαρίδας, στέαρ, σανδαράκην.......

λδ'. [3] Περὶ παρθένου. Παρθένῳ ὁκόταν τὰ ὡραῖα μὴ γένηται, [4] χολᾷ καὶ πυρεταίνει καὶ ὀδυνᾶται, [5] διψῇ καὶ πεινῇ καὶ ἐξεμεῖ καὶ μαίνεται καὶ πάλιν σωφρονέει· κινέονται γὰρ αἱ μῆτραι, καὶ ὁκόταν μὲν πρὸς τὰ σπλάγχνα τράπωνται, ἐξεμεῖ καὶ πυρέσσει καὶ παραφρονεῖ· ὅταν δὲ ἀπολίπωσι, πεινῇ καὶ διψῇ καὶ ἠπίαλος πυρετὸς ἔχει. Χρὴ ταύτῃσι ἀρνακίδας προστιθέναι θερμὰς πρὸς τὴν γαστέρα καὶ ὑποκαπνίζειν ἐς αὐτὰ τὰ αἰδοῖα [6] ὅτι μάλιστα ἐπ' ἀμφορέως αὐχένι καθίσας σμύρνης ὅσον κύαμον, λιβανωτοῦ δὲ [7] δὶς ὅσον τῆς σμύρνης μίξας, καὶ ζέας ἐρηριγμένας ὁμοῦ θυμιῆν ἐπὶ τὸ πῦρ ἐπιβάλλων, — νῆστις δ' ἔστω ὡς μάλιστα, — καὶ λούειν πολλῷ θερμῷ.

λε'. [8] Πρόσθετον. Αἰγυπτίην στυπτηρίην [9] μαλθακῷ εἰρίῳ περιειλήσασα προστιθέσθω. — [10] Ἄλλο. Ἀρτεμισίην τρίψας [11] οἴνῳ τε λευκῷ δεύσας δίδου προστίθεσθαι.

λϛ'. [12] Νεοτόκῳ γυναικί. Ῥόδινον, σμύρνην, [13] κηρὸν μίξαντα ἐν εἰρίῳ δοῦναι προστίθεσθαι. Ὅταν προπέσωσι αἱ μῆτραι, τὰ ξηρὰ καὶ στρυφνὰ προσφέρειν καὶ πίνειν καὶ [14] προσέχειν.

λζ'. Σῦκον μέλαν, σκόροδον, νίτρον, κύ-

claminum subsiccum, nitrum, cantharidas, adipem, sandaracham ....

34. De virgine. Virgini si menses suo tempore non appareant, biliosa est et febricitat et dolet, sitit, esurit, vomit, insania vexatur ac rursus ad mentem redit. Uterus enim movetur et cum ad viscera vertitur, vomitus et febris et delirium fiunt; at ubi inde decesserit, esurit et sitit et febris ἠπίαλος dicta detinet. Huic quidem pelles agninas cum lana et villis calidas ad ventrem adhibere oportet, eâque super amphorae collo desidere iussâ in ipsa pudenda quam penitissime fumum immittere. Myrrham fabae quantitate et thuris duplam portionem, mixta et simul triticum decorticatum et confractum in suffitu adhibeto igni iniiciens, — sit autem quam maxime ieiuna, — tum multa calida eam lavato.

35. Subdititium medicamentum. Alumen Aegyptium molli lana involutum apponat. Aliud. Artemisiam tritam et vino albo maceratam in subdititio apponendam exhibeto.

36. Ad puerperam recens enixam. Rosaceum, myrrham, ceram mixta in vellere subdenda exhibeto. Cum uterus prociderit, sicca et acerba tum bibenda tum admovenda offerto.

37. Ficum nigram, allium, nitrum, cuminum

[1] ἄλλο om. — [2] λίτρον. — [3] περὶ παρθ. om. — [4] πολλά. — [5] διψῇ καὶ πινῇ. — [6] καὶ ὅτι μ. — [7] δὴ δὶς ὅσον. — [8] προσθ. om. — [9] μαλακακτὴν εἰρίῳ περιειλίσασα. — [10] ἄλλο abest. — [11] ἐν οἴνῳ. — [12] νεοτ. γυν. om. — [13] ἐν κηρῷ. — [14] προσέχειν. Tum spatium vacuum relictum ante σῦκον.

ἄλλο — σανδαράκην.] ἕτερον H.; — κυκλάμινος ἡμίξηρος C.; — νίτρον D., λίτρον vulg.; — σανδαράκη J., σανδαράκης C. D. F. H. Post σανδαράκην posui lacunae signa, quia formula non absolvitur.

34. περὶ παρθένου — ἔχει.] περὶ παρθ. omm. Parr. 5.; — τά om. C.; — χολᾷ idem praebuit Littréo pro vulgato πολλά. Dein καὶ διψῇ J.; — πιεῖν pro πεινῇ C.; — haec ideo advertit lectio, quia suspicor scriptum fuisse διψᾷ καὶ ὅταν πίῃ, ἐξεμεῖ; scio quidem infra illud πεινῆν recurrere, sed facile fieri possit, ut verba κινέονται — ἠπίαλος πυρετὸς ἔχει sint pannus adsutus; quum res incerta sit, nihil tetigi, sed suspicionem reticere non possum. Porro ἐξεμῇ, μαίνηται, et σωφρονῇ subiunctivo fert D.; — γάρ post κινέονται de meo adscripsi; μέν post ὁκόταν om. vulg., adiecit Littr. ex C.; — dein ἐξεμεῖν καὶ πυρέσσειν καὶ παραφρονεῖν αὐτῇ ἔρχεται vulgata; dedi lectionem codicis C.; sed fieri possit, ut vulgata orta sit ex ἄρχεται sine αὐτῇ. Porro ὅταν δ' C.; — ἀπολείπωσιν Parr. 4.; — ἤπαλος ἔχει C. sine πυρετός.

χρὴ — θερμῷ.] ταύτῃ γε vulg., ταύτῃ sine γε C. Littr.; — πρὸς γαστέρα vulg., cum Littréo C. sequor; — ὑποκαπνίζεσθαι C.; — ἐς om. idem, — αὐτά om. D.; — λιβανωτόν τε δὶς ὅσον vulg., τε omm. C. Littr.; de meo dedi λιβανωτοῦ δὲ δὶς ὅσον τῆς σμύρνης, quae solita in huiusmodi rebus formula est; — vulgo τοῦτο μίξας, at τοῦτο abigendum est; τοῦτο (τοσοῦτον C., ταῦτα Foës. in adn., Mack.) μίξας (μίξαντα C. Littr.) καὶ ζέσας (ζέας C., ζειάς Corn., Mack.) ἐρηριγμένας (ἐρηριγμένα Foës. in adn.) vulgata; — cum Littréo C. sum secutus, nisi quod τοῦτο, uti supra dixi, abegi. Fortasse pro ὁμοῦ θυμιῆν olim scriptum fuit ὑποθυμιᾶν; — vulgo καὶ ἐπὶ τὸ πῦρ, sed καί inopportunum sustuli; — δ' ἔστω de meo interposui; nam nisi aliquid suppleas, illud νῆστις ὡς μάλιστα cum vicinis nullo modo copulatur et inepte infertur.

35. πρόσθετον — προστιθέσθω.] ἄλλο πρόσθετον D.; — πρόσθετα H.; ἕτερον pro προσθ. J.; — μαλθακήν vulg., emendavit Littr. Tum ἕτερον pro ἄλλο K.; προσθετόν pro ἄλλο C.; — τρίψασα et dein δεύσασα προστιθέσθω C.; — δίδου προστιθέναι vulg., sed requiritur δίδου προστίθεσθαι.

36. νεοτόκῳ — προσέχειν.] νεοτ. γυν. καθαρτήριον K.; — ῥοδίνου C.; — μίξας J.; — δίδου H.; — δέ οἱ, quod vulg. fert post ὅταν, cum C. omisi.

57. σῦκον — εἰρίῳ προστίθεσθαι.] Ante σῦκον ferunt καθαρτήριον H. I., codd. apud Foës. in notulis; ἄλλο καθαρ-

μινον, τρίψας λεῖα, ἐν εἰρίῳ δοῦναι προστίθεσθαι. — [1] Ἕτερον. Σηπίης ὄστρακον κόψας λεῖον [2] οἴνῳ δεύσας ἐν λαγωοῦ θριξὶ καὶ εἰρίῳ δοῦναι προστίθεσθαι.

λη'. Ἢν δὲ μετὰ τόκον τὰς ὑστέρας ἀλγέῃ, [3] πτισάνην καὶ πράσα καὶ στέαρ αἴγειον [4] ἑψήσασα, ῥοφείτω ὡς ὀλίγιστον.

λθ'. [5] Πρόσθετον. Νίτρον, κύμινον, σύκου τὸ ἴσον. — Καθαρτήριον πρόσθετον καὶ μαλθακτήριον. Νέτωπον, ῥόδινον μύρον, χηνὸς [6] ἄλειφαρ ἐς ὀθόνια λεπτά.

μ'. Ἢν τὰ ἐπιμήνια πολλὰ γένηται, γλυκυσίδης κόκκους τοὺς μέλανας δὶς ἑπτὰ πίνειν ἐν οἴνου δυσὶ κυάθοισι.

μα'. Ἢν δὲ ἐξέρχωνται αἱ μῆτραι πυκνὰ, βρέξας ὕδατι χλιερῷ τὰς μήτρας, ὑπτίην ἀνακλίνας, μίξας σίδιον, [7] κηκίδα, ῥοῦν τὴν ἐρυθρὴν, ἐν οἴνῳ λευκῷ διατρίψας, τούτῳ χρίσας, ἐντιθέναι· ἔπειτα [8] πῖσαι δάφνης φύλλα ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ.

μβ'. Ὅταν γυναικὶ κυούσῃ ῥόος γένηται, ὀνίδα ξηρὴν καὶ [9] μίλτον καὶ ὄστρακον σηπίης τρίψας λεῖα, ἐν ῥάκεϊ ἀποδήσας, προστιθέναι.

μγ'. Ἢν δὲ μὴ [10] καθαρθῇ τὸ ὕστερον, ἐλατήριον ἐν οἴνῳ λευκῷ ὅσον κυάθῳ [11] τρίψας ὀβολὸν Ἀττικὸν διδόναι πίνειν καὶ καθαρεῖται.

laevissime trita in vellere subdenda exhibeto. Aliud. Sepiae testam laevissime tusam, vino maceratam in leporinis pilis et vellere subdenda praebeto.

38. Quodsi a partu uterus doleat, ptisanam, porrum, et adipem caprinum coquat et modicum sorbeat.

39. Subdititium medicamentum. Nitrum, cuminum, fici aequa portio. — Purgans subdititium et emolliens. Netopum, rosaceum unguentum, anserinus adeps, tenuibus linteis excepta.

40. Si menses multi decurrant, paeoniae grana nigra bis septem in vini cyathis duobus propinato.

41. Quodsi uterus crebro exeat, muliere supina reclinata, uterum tepida perluito; mali punici putamine, galla, rhoë rubra mixtis, in vino contritis uterum illinito ac reponito; deinde lauri folia ex vino austero propinato.

42. Cum mulieri praegnanti profluvium accidit, stercus asininum siccum, minium, saepiae testam, laeviter trita, linteo obligata subdat.

43. Quodsi secunda non purgetur, elaterium oboli Attici pondere tritum in vini albi cyathi mensura potui exhibeto et purgabitur.

[1] ἕτερον om. — [2] ἐς οἶνόν τε δ. σὺν λ. θρ. — [3] πτισάνης πράσα καὶ στ. — [4] ἑψήσας. — [5] προσθ. om., tum λίτρον, κύμινον καὶ σύκου ἐξ ἴσου, dein spatium vacuum et porro νέτωπον. — [6] ἄλειφα. — [7] κικίδας. — [8] πίσαι. — [9] μίλιτον. — [10] καθαρθῇ τὸ ὕστερον λεάναι ἐν οἴνῳ. — [11] καὶ τρίψας ὀβολὸν διδ. π. καὶ καθαίρεται.

τήριον D. P. Q.'; — ταῦτα πάντα τρίψας vulg., πάντα om. C., ego πάντα ταῦτα omisi; — τρίψασα et dein προστιθέσθω C.; — ἄλλο pro ἕτερον J.; ἕτερον om. H.; — ἐς (ἐς om. C.) οἶνον τε (τε om. C.) δεύσας vulg.; Littr. secutus est C.; malui οἴνῳ pro ἐς οἶνον scribere; — ἐν C. Littr., σύν vulg.; — δοῦναι de meo supplevi.

38. ἢν δὲ — ὀλίγιστον.] μετὰ τὸν τόκον P.'; — τάς om. C.; — καί ante πράσα omm. mss. 8. apud Littr.; — ῥοφήτω D.; — τούτου (τοῦτο C.) ὡς ὀλίγιστον vulg.; pronomen omisi.

39. πρόσθετον — λεπτά.] πρ. om. J.; — πρ. ἄλλο D.; — πρόσθετα H.; — καὶ σύκου ἐξ ἴσου mss. 6. Dein προσθετὸν καθαρτικόν D. προσθετὸν καθαρτήριον F. H.; inscriptionem formulae om. Calvus; — ἄλειφα codd. 7. apud Littr.; — ἐς om. C.

40. ἢν — κυάθοισι.] γίγνηται C.; — μὴ γένηται Calvum legere adnotat Foës.; — vulgo ἐν οἴνῳ, sed C. οἴνου sine ἐν; de meo ἐν οἴνου κ. τ. λ.

41. ἢν δὲ — αὐστηρῷ.] δέ om. C.; ἐξίωσιν C.; — πυκναί vulg., πυκνά mss. 7. et Littréus; — ἐν ὕδατι J.; — χλιερῇ Ionice Littréus ex Parr. 3.; — λευκήν pro ἐρυθρήν J.; — πίσσα pro πῖσαι C.

42. ὅταν — προστιθέσθω.] cf. lib. de sterilibus § 33.; — ὅταν γυνὴ κύουσα προσρέηται (ῥέηται C.) vulg.; perineptam et inauditam orationem de coniectura mutavi; — ταῦτα (ταῦτα omm. mss. 7. et Littr.) τρίψασα vulg.; de meo τρίψας, propter προστιθέναι collato l. l.; — ἀποδήσασα, uti legunt ceteri, om. C., qui post προστιθέναι, τὸ ὄστρακον, quod forte ex τὸ ὕστερον in § seq. natum est.

43. ἢν δὲ μὴ — καθαρεῖται.] δέ om. C.; — καθαρθῇ τὸ ὕστερον (τὸ ὕστ. omm. C. Littr.) λεῆναι (ἐλατήριον pro λεῆναι Corn., Foës. in adn., Littr.) ἐν οἴνῳ vulg. Porro λευκῷ om. Mack.; — κυάθῳ C. Littr., κυάθου vulg.; — καὶ τρίψας vulg., καί omm. C. Littr.; — καὶ καθαίρεται vulgo, καὶ καθαριεῖται C. Littr.; ego hinc dedi familiarem in Cnidiorum libris formam futuri καθαρεῖται.

ΠΕΡΙ ΕΓΚΑΤΑΤΟΜΗΣ ΕΜΒΡΥΟΥ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ.

DE FOETUS IN UTERO MORTUI EXSECTIONE.

FRAGMENTA PAUCA DE MORBIS MULIERUM.

ΠΕΡΙ ΕΓΚΑΤΑΤΟΜΗΣ [1]ΕΜΒΡΥΟΥ.

α΄. Ἐγκατατομὴν παιδίου ποιήσεις οὕτως. — [2]Πρῶτον μὲν ἐπὶ τὴν γυναῖκα σινδόνα ἐπιβαλὼν κατάζωσον ἀνωτέρω τῶν μαζῶν καὶ τὴν κεφαλὴν κατακάλυψον τῇ σινδόνι, ὅκως μὴ ὁρῶσα φοβῆται ὅ τι ἂν [3]ποιήσῃς. Ἢν οὖν ἐξίσχῃ τὴν χεῖρα τὸ ἔμβρυον πλάγιον παραπεσὸν, [4]τῆς χειρὸς ἐπιλαβόμενος προάγειν ἔξω ὡς μάλιστα· περιδείρας δὲ τὸν βραχίονα καὶ ἀποψιλώσας τῶν σαρκῶν τὸ ὀστέον ἰχθύην [5]περίδησον περὶ τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς τοὺς δύο, ὅκως μὴ ἀπολισθάνοιεν· μετὰ δὲ ταῦτα τὸν ὦμον περισάρκισον καὶ ἄφελε [6]κατὰ τὸ ἄρθρον· ἔπειτα τὴν κεφαλὴν κατὰ φύσιν παρώσας [7]ὑπεξάγειν ἔξω, τῷ δὲ δακτύλῳ τὸ ἔμβρυον εἴσω ἀπῶσαι, ἢ μαχαιρίῳ διὰ τῶν πλευρέων ἢ διὰ τῆς κληῗδος διῶσαι, ὅκως τὴν φῦσαν ἀφῇ καὶ ξυμπέσῃ καὶ ἡ ἔξοδος αὐτῷ εὐπετεστέρη

DE FOETUS IN UTERO MORTUI EXSECTIONE.

1. Dissectionem foetus in utero ad hunc modum perficies: In primis iniecto in mulierem tenui linteo supra mammas praecingito et caput linteo contegito, ne, si quod facturus es videat, perterreatur. Si foetus igitur in obliquum prolapsus manum eduxerit, eam apprehensam quam maxime foras educito. Brachio vero excoriato eiusque osse carnibus denudato squatinae marinae pellem aridam circum duos manus digitos obligato, ut ne propter lubricitatem elabantur. Post haec autem detracta circa humerum carne, ipsum iuxta articulum eximito. Deinde caput in naturalem posituram depulsum foras educito; digito vero foetum intro retrudito, vel scalpello per costas vel iugulum adacto perforato, quo flatu emisso concidat et facilior ei exitus pateat. Caput vero, si quidem possis, secundum naturam extrahe; sin

[1] παιδίου. — [2] πρῶτα μέν. — [3] ποιέῃς. — [4] λαμβανόμενος τῆς χειρὸς προσάγειν ἔξω ὡς μ. καὶ παραδειράμενος τόν. — [5] περιδήσας περὶ τοὺς δ. ὅκως μή. — [6] περί. — [7] ὑπάγειν.

1. ἐγκατατομὴν — οὕτως.] cf. de eodem argumento lib. de superfoet. § 7. et de morbis mull. I. 70. Vulgo: περὶ δὲ τῶν μὴ κατὰ τρόπον κυϊσκομένων, ἀλλ' ἐγκατατεμνομένων οὕτως; dedi inscriptionem, quam nonnulli Parr. et V. ferunt; Q.′ in ea lectione ποίησον; C. vero habet ἐγκατατομὴ παιδίου. In vulgata lect. οὕτω fert J.

πρῶτον — ποιήσῃς.] ἀνάζωσον D., rest. al. m. vulg., Q.′; — ἀνώτερον C.; — τοῦ μαζοῦ Ald., Parr. 8.; — κατακαλύψαι χρή cett.; de meo mutavi; — σινδόνῃ H.; — ποιέῃς Parr. 7., ποιῇς C.

ἢν οὖν — ἔξω τὸ ἔμβρυον.] τὸ ἔμβρυον om. C.; — παραπλάγιον vulg., πλάγιον Littr. ex C. et altero ms.; — καὶ τῆς χειρός vulg.; καί om. Littr. cum C. et Parr. aliis 4.; — ἐπιλαμβανόμενος τῆς χειρός C. et mss. Parr. 7. alia; simplex λαμβανόμενος in vulgato verborum ordine codd. Regii apud Foës., λαβόμενος J.; — προάγειν ἔξω ἐπιχείρει vulg., sed ἐπιχείρει omm. C. et Parr. 6. alii; — παραδεῖραι δὲ καὶ (καί omm. D. I. K. Littr.) τὸν (καὶ παραδειράμενος δὲ τόν C. et alii Parr. 7.) βρ. καὶ ἀποψ. αὐτοῦ (αὐτοῦ om. C., τῶν σαρκῶν pro αὐτοῦ Parr. 10. et V.) τό vulg.; — equidem pro παραδεῖραι scribendum existimavi περιδείρας et τῶν σαρκῶν recipiendum duxi, quod non fecit Littr.; — περιδήσας C., Parr. 7. alii, Q.′; — παρά pro περί D. H. K.; — περὶ τοὺς δύο δακτύλους sine τῆς χειρός Parr. 6., τοὺς δακτύλους τοὺς δύο τῆς χειρός C.; — ἀπολισθάνῃ Parr. 3. —Iam vero omnes ὅκως μὴ ἀπολισθάνοι ἡ σὰρξ, quod incongruum; neque enim metus est ne ἡ σὰρξ ἀπολισθάνῃ, sed ne οἱ δάκτυλοι ἀπολισθάνωσι, quare ἀπολισθάνοιεν dedi et ἡ σάρξ delevi. — Deinde περὶ τὸ ἄρθρον Parr. 5. et Q.′; — ὑπάγειν vulg., ὑπεξάγειν Littr. e Par. uno; — post illud ὑπεξάγειν delevi ineptum emblema τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐμβρύου (τοῦ παιδίου unus Par.) — Post τῆς κληῗδος de meo adposui διῶσαι; nam verbum h. l. periit. — Iam vero καὶ ξυμπέσῃ τὸ ἔμβρυον ceteri; delevi vero otiosum τὸ ἔμβρυον. — Porro ἢν — δύνασαι vulg., δύνῃσαι C. Littr.; — pro vulgato κατὰ φύσιν ἔξω ὦσαι ferunt κατὰ φύσιν ἔξελε F. H. L. Q.′, quod praefero quidem, sed non placet tamen: puto scriptum fuisse ἐξέλκειν, quod ex-

ᾖ· τὴν δὲ κεφαλὴν, εἰ μὲν δύνησει, κατὰ φύσιν ἐξέλκειν· εἰ δὲ μὴ, ξυμφλάσαι καὶ οὕτως ὑπεξαγαγεῖν ἔξω τὸ ἔμβρυον. Ἔπειτα θερμῷ πολλῷ καταχέας καὶ ἀλείψας ἐλαίῳ κατακεῖσθαι κελεύειν ἐπαλλάξασαν τὼ πόδε, καὶ [1] μεταπῖσαι οἶνον γλυκὺν καὶ λευκὸν κεράσας εὐζωρότερον· ἀλλὰ μὴν καὶ ῥητίνην μέλιτι διατρίψας καὶ μίξας τῷ οἴνῳ, [2] διδόναι πιεῖν· τὰ δ' ἄλλα θεραπεύειν [3] ὥσπερ λεχὼ κατὰ τὰ εἰρημένα.

β'. Ὅταν δὲ τικτούσῃ πλάγιον παραπέσῃ τὸ ἔμβρυον, — γίγνεται δὲ ὁκόταν στρέφηται, — ὁ ὀμφαλὸς περὶ τὸν τράχηλον περιελίσσεται καὶ ἐπίσχει τὴν ἔξοδον τοῦ ἐμβρύου καὶ ἐς τὸ ἰσχίον [4] ἐπεμβάλλει τὴν κεφαλὴν καὶ ἡ χεὶρ ὡς ἐπιτοπουλὺ ἔξω γίγνεται. Ἢν μὲν οὖν ἔξω [5] γένηται, ἤδη τεθνηκὸς προσημαίνει· ᾗσι δὲ μὴ ἔξω ἡ χεὶρ τοῦ ἐμβρύου, ὡς ἐπιτοπουλὺ ζῇ τὸ ἔμβρυον· κίνδυνος [6] δὲ καὶ οὕτως.

γ'. Ἔνιαι δὲ καὶ τὰ λόχεια πρὸ τοῦ ἐμβρύου ἀφιᾶσι, ὥστε ἀναγκαῖον τὴν ὠδῖνα ξηρὰν [7] εἶναι καὶ ἐπίπονον· ὅσαι δὲ τὰ λόχεια μὴ [8] προκαθαίρονται, ῥᾷον ἀπαλλάσσουσι ἐν τῷ τόκῳ.

δ'. Ἀνασείειν δὲ ὧδε. Σινδόνα [9] ὑποστορέ-

minus, in partes comminuito et sic foetum foras subducito. Deinde calida multa affusa oleo illitam decumbere iubeto pedibus alternatis. Postea vinum album dulce meracius mistum potui exhibeto; quin etiam resinam cum melle tritam, vino ammixtam in potu praebeto. In reliquis vero iuxta ea, quae dicta sunt, puerperae instar eam curato.

2. Cum vero parturienti transversus foetus ceciderit, — quod fit, ubi ipse vertitur, — umbilicus circa collum obvolvitur foetusque exitum cohibet et caput in coxendicem inserit manusque ut plurimum foras eminet. Quodsi igitur promineat, foetum iam mortuum esse significat; at quibus manus extra non apparet, his ut plurimum foetus vivus est. Periculum autem etiam hoc modo imminet.

3. Quaedam etiam partus purgamenta ante foetum emittunt, ex quo partionem siccam et laboriosam fore necessario cognoscas. Quibus autem puerperii purgamenta non ante repurgantur, eae faciliore partu defunguntur.

4. Concutere autem hoc modo oportet: super

[1] μετὰ πῖσαι. — [2] δοῦναι αὐτῇ. — [3] ὡς λέγω. — [4] ἐπιβάλλει. — [5] γίνεται τοῦτο προσημαίνειν. — [6] δέ om. — [7] ἀνιέναι. — [8] καθαίρονται. — [9] ὑποστορήσασαν.

hibeo. Vulgatum ἔξω ὧσαι mihi ad locum accommodatum esse non videtur; supra ὑπεξάγειν usurpat in re eadem; credo in ἔξελε latere ἐξέλκειν, aut ἐξελεῖν; — εἰ δὲ μή C. J. bis.; — ξύνθλασσε Parr. 4., συνθλάσαι codd. apud Foës.; — ὑπεξάγειν C.; — ἔξω omm. F. G. L.

ἔπειτα — εἰρημένα.] ἔπειτα τό vulg., ἐν pro τό Parr. 6., τῷ pro τό C. et Lind.; malo cum Littréo et Parr. 7. τό omittere. Tum ἀλείψασα inepte nonnulli codd.; — ἐπαλλάξαντα Parr. 8., ἐπαλλάξασα codd. apud Foës.; — γλυκὺν κεράσας εὐζωρότερον (εὐζωρότατον L.) καὶ λευκὸν (καὶ λευκὸν κεράσας εὐζωρότερον Parr. 7.) ἀλλὰ μὴν (ἀλλὰ μήν omm. C. aliique Parr. 7.) καί vulg.; — textum fere descripsi quemadmodum Littr., sed ἀλλὰ μήν servavi. Deinde καὶ μίξας dedi cum Parr. 5. et Voss., vulgo καί om.; — δοῦναι πιεῖν C. et alii 7. Parr. Ante πιεῖν addunt αὐτῇ Parr. 7.; — τὰ δὲ ἄλλα C.; — ὥσπερ (ὡς Parr. 7.) (addunt νῦν Parr. 3.) λέγω vulg.; — Littréus ad exemplum loci § 54. lib. II. de mm. mull. ὥσπερ λεχώ.; — J. προειρημένα.

2. ὅταν — ἔξω γίγνεται.] ὅταν δὲ τῇ τικτούσῃ γυναικὶ πλάγιον κ. τ. λ. cett.; — omisi τῇ et γυναικί de coniectura; — συμβαίνει δὲ τοῦτο γίνεσθαι pro γίνεται δέ codd. 9. apud Littr.; — στρέφηται τὸ (τό om. C., Parr. 6. alii Littr.) τοιόνδε vulg.; cum mss. 9. τὸ τοιόνδε omisi. Vulgo καὶ ὁ ὀμφ., sed καί omm. Littr., cum mss. 12. et Ald.; — περιελίσσηται vulg., e multis codd. indicativum dedit Littr.; similique modo res se habet cum vulgato ἐπίσχῃ; — ἐπεμβάλλῃ vulg., ἐπεμβάλῃ mss. 6., ἐπεμβάλλει septem alii et Littr.; — ἐπιτοπουλύ Ionice Littr. e Parr. nonnullis.

ἢν μὲν — οὕτως.] Vulgo: ἢν μὲν οὖν ἤδη τεθνηκὸς ἔξω γένηται, τοῦτο προσημαίνει; in quibus γίνηται Ald., mss. multa Parr.; — προσημαίνειν C., Parr. 6. alii; — at inde nihil proficis; quare de coniectura vocabula transposui τοῦτο abiiciens; — ἐπιτοπουλύ Ionice Littr. e Parr. nonnullis; — κίνδυνος καί sine δέ C., alii Parr. 4.; — οὗτος D. bis, οὕτως J.

3. ἔνιαι — τόκῳ.] λόχια vulg., λοχεῖα nonnulli Parr.; — πρὸ — λόχεια om. Par. unus; — ἀφιᾶσιν (ἀφιᾶσιν omm. mss. 8. Littréi; in quorum uno rest. al. m.) (ὥστε addunt mss. 6.) ἀναγκαῖον δὲ (δέ omm. mss. 2., οὖν pro δέ C., Vatt. Foësii) γινώσκειν (γινώσκω H. bis, γινώσκειν omm. C., alii Parr. 6., Vatt. Foës.) εἶναι τὴν ὠδῖνα ξηρὰν (τὴν ὠδῖνα ξηρὰν ἀνιέναι C., Parr. 6. alii, Vatt. Foës.) καὶ ἐπίπονον vulg.; textum descripsi, quemadmodum Littr. — Deinde ὅσαις F.; — καθαίρονται nonnulli codd. pro προκαθαίρονται, unus καθαίρωνται; — ἀπαλλάσσουσιν J. bis, Littr., per ττ vulg.

4. ἀνασείειν — ἰέναι.] De eodem argumento cf. lib. I. de

σαντα ἀνακλῖναι τὴν γυναῖκα καὶ ἑτέρην [1]ἐπιβαλεῖν, ὅκως ἂν τὸ αἰδοῖον κεκρυμμένον ᾖ, καὶ περικαλύψαι περὶ ἑκάτερον τὸ σκέλος τὴν σινδόνα καὶ περὶ ἑκάτερον τὸ γυῖον· γυναῖκας [2]δὲ δύο λαβέσθαι τοῦ σκέλεος ἑκατέρου καὶ τῆς χειρὸς ἑκατέρης [3]ἑτέρας γυναῖκας δύο· ἔπειτα διασείειν λαβούσας ἐγκρατέως, μὴ ἔλασσον ἢ δεκάκις· ἔπειτα δὲ ἐς κλίνην ἀνακλῖναι τὴν γυναῖκα ἐπὶ κεφαλήν· τὰ δὲ σκέλεα ἄνω ἔχειν καὶ τὰς γυναῖκας [4]πάσας λαβέσθαι [5]τῶν σκελέων, ἀφείσας τὰς χεῖρας· ἔπειτα [6]σείειν ἐπὶ τοὺς ὤμους καὶ πολλάκις ἀναβολὰς ποιέεσθαι ἐπὶ τὴν κλίνην, ὅκως ἐς τὴν εὐρυχωρίην ἐπανασεισθὲν τὸ ἔμβρυον στραφῇ καὶ δύνηται [7]ἐπὶ φύσιν ἰέναι. Καὶ ἢν ἔχῃς δίκταμνον Κρητικὸν, μεταπῖσαι· εἰ δὲ μὴ, κάστορος ἐνεψῆσαι [8]οἴνῳ Χίῳ.

tenui linteo substrato mulier reclinanda, alio superiniecto, quo pudendum obveletur et utrumque crus tenui linteo circumtegendum et utraque manus. Duae autem mulieres utrumque crus apprehendant aliaeque duae utramque manum; deinde ipsam valide correptam non minus quam decies concutiant. Postea vero mulier in lectum reclinetur, ita ut caput deorsum, crura autem sursum habeat, et mulieres omnes dimissis manibus crura apprehendant, dein in humeros eam concutiant et saepe moram interponant in lectum (reclinata muliere), ut in ampliorem locum concussus foetus convertatur et naturaliter prodire possit. Quodsi dictamnum Creticum ad manum habeas, ipsum propinato, sin minus, castoreum vino Chio incoctum.

ε'. Ἢν δὲ αἱ ὑστέραι ἔξω χωρέωσι, ἤν τε ἐκ [9]πόνου, ἤν τε ἐκ τόκου, ἢν μὲν παραλάβῃς νέας, ἄξιον ἐπιχειρεῖν· εἰ δὲ μὴ, [10]ἐᾶν. Ἐπιχειρεῖν δὲ χρὴ ὧδε· ἐπιταμὼν τὸν ὑμένα τῆς ὑστέρης κατὰ φύσιν καὶ κατὰ πλάγιον, τρῖψαι ὀθονίῳ ὡς φλεγμαίνῃ, [11]κᾆτα ἀλείψας [12]φώκης ἐλαίῳ ἢ πίσσῃ, ... καταπλάσας [13]ἅμα κυτίνοισι καὶ μαλθακοὺς σπόγγους οἴνῳ ῥήνας, προσθεὶς, ἀναδῆσαι ἐκ τῶν

5. Si vero uterus sive ex labore, sive ex partu foras prodierit, si quidem recens malo affectae tibi in manus venerint, operae pretium est manum operi admovere; sin minus, eas sibi permittere oportet. Hoc autem modo rem aggredi oportet: uteri tunica secundum eius habitum naturalem et oblique incisa, linteo confricanda ut inflammationem concipiat, et illito phocae oleo aut pice . . . . simul mali punici

[1] ἐπιβάλλειν σινδόνα. — [2] δὲ χρὴ δύο. — [3] ἑτέρας om. — [4] πάσας om. — [5] τοῖν σκελοῖν. — [6] σείειν τὰς γυναῖκας ἐπὶ τοὺς ὤμους πολλάκις καὶ ποιεῖν ἀναβ. — [7] κατὰ φ. — [8] τῷ ἰσοχίῳ. — [9] τόνου. — [10] ζῆν. — [11] κατά. — [12] φώκης ἐμπύῳ ἢ π. — [13] ἢ κυτίνοισι.

mm. mull. § 68.; — *δὲ δεῖ* (*χρή* V.) *ὧδε* vulg., sed *δεῖ* omisi cum C. J.; — *ὑποστορέσασαν* vulg., *ὑποστορέσαν* C., pro quo *ὑποστορέσαντα* Littr. de suo. — Pro *ἐπιβαλεῖν* Par. unus *ἐπιβάλλουσαν*, *ἐπιβάλλειν* C. et alii. 6. Parr.; — ante *ὅκως* inferunt *σινδόνα* Parr. 3.; — *αὐτῆς τὸ αἰδ.* vulg., *αὐτῆς* om. Littr. cum Parr. aliis 4. et C.; — *περὶ ἑκατέρου* om. Par. unus. — Porro *γυναῖκας δὲ χρὴ δύο* Parr. 7., *δὲ δύο χρή* C.; *ἑτέρας* om. C. cum aliis 7. Parr.; — *ἐγκρατέως* Ionice C. H. bis, Littr.; — *ἔπειτα δὲ κλ.* sine *δέ* Parr. 7.; — *ἐπὶ κεφαλῆς* Parr. 2.; — *τὰ σκέλεα* sine *δέ* D.; — *πάσας* omm. Parr. 6.; — *ἀφείσας δὲ τὰς χεῖρας* C., alii Parr. 5., Littr. — Quae dein sequuntur Littr. sic exhibuit: *ἔπειτα σείειν πολλάκις ποιεῖν τὰς γυναῖκας ἐπὶ τοὺς ὤμους, ἀναβολὰς ἐπὶ τὴν κλίνην, ὅκως κ. τ. λ.* Excerpo varr. lectt.: *σείειν πολλάκις καὶ ποιεῖν ἀναβολὰς ἐπὶ τὴν κλίνην* Q.'; — *ἰσχυρῶς* pro *πολλάκις ποιέειν* libri Parr. 10., in quorum una vulgata rest., et Q.'; — *πολλάκις ποιέειν* omm. C. Parr. alii 5.; — post *ὤμους* addunt *πολλάκις* C., Parr. alii 5.; — *καὶ* (*καί* om. K. bis) *ποιεῖν* · *καὶ ποιεῖν* omm. C. et Parr. 7., in quorum uno rest.) *ἀναβολάς* vulg.; — post *ἀναβολάς* al. m. *πολλάκις* H.; — tum *κατά* pro *ἐπί* Parr. 6. — Videbis me vulgatam: *ἔπειτα σείειν πολλάκις ποιεῖν τὰς γυναῖκας ἐπὶ τοὺς ὤμους καὶ ποιεῖν ἀναβολὰς ἐπὶ τὴν κλίνην* ita secutum esse, ut *ποιεῖν τὰς γυναῖκας* pro emblemate alieno reiicerem, et *πολλάκις* referrem ad *ἀναβολὰς ποιέεσθαι*, non *ποιέειν*. Neque Corn., neque Foës., neque Littr. illud *ἀναβολάς ποιεῖσθαι*, *moram interponere*, recte intellexerunt; Foës. in adn. meminit quidem verae significationis, sed eam repudiat tamen. Iam vero omnia in tuto esse arbitror.

καὶ ἢν — Χίῳ.] *μεταπῖσαι δός* vulg., sed *δός* recte omm. C., alii 7. Parr.; — *κάστορας* vulg., Littr. e libris multis emendavit; — *συνεψῆσαι* codd. 7.; — *ἐγξύσαι* Corn. Pro *οἴνῳ Χίῳ* non pauci codd. *ἰσοχθῳ* et *ἰσοχίῳ*.

5. *ἢν δὲ — ἐᾶν.*] *ἢν δὲ καὶ αἱ* D.; — *ἐάν τε* bis vulg.; — *κἄν τε* bis edd. antt., mss. 7. Parr., *ἥν τε* utroque loco C., Parr. 5. alii, Q.', Littr.; — *ἤν τε ἐκ πόνου, ἤν τε καὶ ἐκ τόκου* Par. unus; *ἤν τε ἐκ τόκου, ἤν τε ἐκ πόνου* alius; — *ἢν μὲν οὖν* vulg., *οὖν* omm. Parr. 2., uti V.; — *ἢν μὲν ἂν* C., Parr. alii 5., Q.'; — *νέας* vulg., *νεωστὶ παθούσας* Parr. 7., Q.', Littr.; puto *νεωστὶ παθούσας* glossam, *νέας* antiquam lectionem esse; — *ἐῆν* C., alii Parr. 7., Littréus, cf. lect. V.

ἐπιχειρεῖν — μέτρια.] *ποιέειν* pro *ἐπιχειρεῖν* C., Parr. 6. alii et Littr.; — *ἀποταμὼν δὴ τόν* Par. unus; — *φλεγμήνῃ* D. H. K.; — *καὶ* (*καί* omm. Ald., Parr. 13.) *καταλείψας* (*κατα ἀλείψας* Parr. 2., *κᾆτα ἀλείψας* Parr. 4., Littr.) vulg.; — *ἢ κυτίνοισι*, sed *ἅμα* Littréo praebuerunt Parr. 7., in quorum uno *ἢ* rest. al. m., et codd. apud Foës.; — qui

ὤμων· καὶ ἀνακείσθω ὡς ἀνωτάτω [1] τὰ σκέλεα ἔχουσα· ἐσθιέτω δὲ σιτία μέτρια.

floribus in cataplasmate adhibitis mollibusque spongiis vino respersis appositis in subdititiis, ex humeris deligato; mulierque quam maxime excitatis cruribus decumbat, et moderatis cibis vescatur.

[1] ἔχουσα τὰ σκ.

scribit quaedam mss. ferre *ἅμα κινῆσαι* post *καταπλάσας*; — *μαλακούς* C.; — *ἐν οἴνῳ* vulg., sed *ἐν* om. Littr. cum C. et aliis Parr. sex; — *ῥάνας* Parr. 7., Q.' — Profecto vere Littr. animadvertit sibi aliquid periisse videri, quod ad uteri repositionem in locum suum spectaverit; lacunam notavi, ubi olim talia scripta fuisse coniicio.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΗΣ ΦΥΣΙΟΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ, ΩΝ ΤΑ ΠΛΕΙΣΤΑ ΕΝ ΤΩΙ ΠΡΩΤΩΙ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΩΙ ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΓΕΓΡΑΠΤΑΙ.

DE NATURA MULIEBRI.

FRAGMENTA, QUAE MAXIMAM PARTEM IN PRIMO ET SECUNDO LIBRO DE MORBIS MULIERUM SUNT DESCRIPTA.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΗΣ ΦΥΣΙΟΣ.

α'. Περὶ δὲ [1] τῆς γυναικείης φύσιος καὶ νοσημάτων τάδε λέγω· μάλιστα μὲν τὸ θεῖον αἴτιον εἶναι· ἔπειτα [2] δὲ τὰς φύσιας τῶν γυναικῶν καὶ τὰς χροιάς· [3] αἱ μὲν γὰρ ὑπέρλευκοι, ὑγρότεραί τε καὶ ῥοωδέστεραι, αἱ δὲ μέλαιναι, σκληρότεραί [4] τε καὶ [5] στριφνότεραι, αἱ δὲ οἰνωπαὶ μέσον τι ἀμφοτέρων ἔχουσι. Οὕτω δὲ καὶ περὶ τῶν ἡλικιῶν ξυμβαίνει· αἱ μὲν νέαι ὑγρότεραι καὶ πολύαιμοι ὡς ἐπιτοπουλὺ, αἱ δὲ [6] πρεσβύτιδες ξηρότεραι καὶ ὀλίγαιμοι, αἱ δὲ μέσαι μέσον τι ἀμφοτέρων ἔχουσι. Δεῖ δὲ τὸν ὀρθῶς ταῦτα χειρίζοντα πρῶτον μὲν ἐκ τῶν θείων ἄρχεσθαι, ἔπειτα διαγιγνώσκειν τάς τε φύσιας τῶν γυναικῶν καὶ τὰς ἡλικίας, καὶ τὰς ὥρας καὶ τοὺς τόπους· οἱ μὲν γὰρ τῶν τόπων ψυχροὶ, ὑγροὶ καὶ ῥοώδεες, οἱ [7] δὲ θερμοὶ, ξηροὶ καὶ στάσιμοί εἰσι. Ἄρχομαι δὲ διδάσκειν ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ κατὰ φύσιν.

β'. Ἢν ὕδερος ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐγγένηται, τὰ ἐπιμήνια ἐλάσσω καὶ κακίω [8] γίγνεται,

DE NATURA MULIEBRI.

1. De natura muliebri et morbis ista mihi dicenda sunt: Potissimum quidem causam esse divinum numen, deinde mulierum naturas et colores. Quae enim admodum albae sunt, humidiores et ad fluxionem magis comparatae, nigrae vero duriores et adstrictiores. Quae ad vini colorem vergunt, medium quid inter utrasque habent. Ad eundem etiam modum in aetatibus res se habet; iuvenes quidem humidiores sunt, fereque copioso sanguine abundant, seniores vero sicciores paucoque sanguine redundantes, mediae medium quid inter utrasque habent. Eum autem, qui ista probe tractare volet, primum quidem a divino numine initium sumere oportet, postea tum mulierum naturas dignoscere, tum aetates et anni tempestates et loca. Frigida enim loca, humida et ad fluxionem comparata sunt, calida vero, sicca et quieta. Doctrinae autem initium a suapte natura humido faciendum est.

2. Si hydrops in utero oboriatur, menses pauciores et deteriores fiunt, deinde derepente

[1] τῆς om. — [2] δέ abest. — [3] αἱ abest. — [4] τε omittitur. — [5] στρυφνότεραι. — [6] πρεσβύτεραι. — [7] δὲ γε θ. — [8] γένηται.

1. περὶ δὲ — ἔχουσι.] τόδε λέγω cod. θ.; — ceteri: μάλιστα μὲν τὸ θεῖον ἐν τοῖσι ἀνθρώποισι αἴτιον εἶναι, sed ego illud ἐν τοῖσι ἀνθρώποισι pro emblemate alieno reiiciendum putavi. — Dein vulgo ἔπειτα αἱ φύσιες τῶν γυναικῶν καὶ χροιαί vulgo; quod incongruum, quare item de meo mutavi; — λευκαί C., ὑπέρλευκαι G.; — ξηρότεραι pro σκληρότεραι H. L. θ. Lind., lib. II. de m. mul. § 3. — Littr. ex C. θ. τε recepit, ubi vulgo abest, cf. lectt. Voss.; — tum στρυφνότεραι vulgo, sed I. recte στριφνότεραι; cod. vero θ. fert στριφρότεραι i. e. στιφρότεραι, quod item rectum. — Advertit feminini forma οἰνωπαί, quae recentioribus tantum usurpata; sed si conferas lib. II. de m. mull. § 3. principio capituli, unde haec ducta esse videntur, apparet ibi οἰνωποί femininum esse. Noster autem de nat. mul. liber recens est et magnam partem ex lib. I. et II. de morbis mulierum desumptus.

οὕτω — ἔχουσι.] ὧδε περὶ τῶν ἡλ. C. θ.; — δή J.; — αἱ μὲν [γάρ] Lind.; — ὀλιγόαιμοι C.; — μέσον τι ἐξ ἀμφ. aliquot mss.

δεῖ δὲ — εἰσί.] Pro χειρίζοντα loco l. e lib. II. de m. mull. legitur διαχειριούμενον; — ἔπειτα [δὲ] διαγιν. Lind.; — καὶ τοὺς τόπους οὗ (ὅπου Voss.) ἂν ᾖ ceteri, sed mihi οὗ ἂν ᾖ additamentum alienum esse videtur; — τῶν τόπων omm. C. θ.; — ὑγροὶ καί ante ῥοώδ. cum Calvo dedi ex lib. II. l.; — ῥοώδεες Ionice ex C. Littréus; — δέ γε θερμοί vulg., sed γε omm. C. θ. Littr.

ἄρχομαι — φύσιν.] ἄρξομαι C. θ.; — διδάσκειν vulg., διδάσκων Parr. 4., θ., Littr.

2. ἢν ὕδερος — ὑδεραίνει.] τὰ δ' ἐμήνια et ἐμμήνια codd. C. θ.; — καί ante κακίω omm. C. θ., sed in illo rest. alia m., τε καί solus D.; — γένηται, uti V., edd. antt., Parr. 4.; — οἱ μαζοὶ ξηροί vulgo, pessime, στερροί dedi e lib. I. de m.

ἔπειτα ἐξαπίνης ἐκλείπει καὶ ἡ γαστὴρ ἐπανοιδέει καὶ οἱ μαζοὶ στερροὶ γίγνονται καὶ τἄλλα πονήρως ἔχει καὶ δοκέει ἐν γαστρὶ ἔχειν καὶ τούτοισι γνώσει ὅτι ὑδεραίνει. Σημαίνει δὲ καὶ ἐν τῷ στόματι τῶν ὑστερέων· [1] ψαυούσῃ γὰρ ἰσχνὸν φαίνεται. Καὶ ῥῖγος καὶ πῦρ αὐτὴν λαμβάνει· ὁκόσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος πλείων [2] γένηται, ὀδύνη τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας ἴσχει. Αὕτη ἡ νοῦσος ἐκ τρωσμοῦ μάλιστα γίγνεται, προσγίγνεται δὲ καὶ ἐξ ἄλλων. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, λούειν χρὴ πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ χλιάσματα προστιθέναι, [3] ᾗ ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ· ἢν δὲ μὴ ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πῖσαι κάτω· μετὰ δὲ τὸ φάρμακον [4] πυριῆν τῷ βολίτῳ τὰς ὑστέρας, ἔπειτα προσθεῖναι τὸ ξὺν τῇ κανθαρίδι, [5] διαλιπὼν δὲ ἡμέρας τρεῖς τὸ ξὺν τῇ χολῇ· μίαν δὲ διαλιπὼν τρεῖς ἡμέρας κλυσάτω [6] τῷ ὄξεϊ. Καὶ ἢν μὲν ἡ γαστὴρ γένηται λαπαρὴ καὶ οἱ πυρετοὶ πεπαυμένοι ἔωσι καὶ τὰ ἐπιμήνια [7] ἐπιγένηται, τῷ ἀνδρὶ ξυγκοιμάσθω· ἢν δὲ μὴ, αὖθις τὰ αὐτὰ ποιέειν, ἔστ' ἂν γένηται τὰ ἐπιμήνια, καὶ προσθέτοισι χρήσθω· τὰς μεταξὺ δὲ ἡμέρας πινέτω τοῦ κρήθμου τὸν φλοιὸν καὶ γλυκυσίδης τοὺς μέλανας κόκκους καὶ τῆς ἀκτῆς τὸν καρπὸν ἐν οἴνῳ νῆστις καὶ τὴν λινόζωστιν ἐσθιέτω ὡς πλείστην καὶ σκόροδα ἑφθὰ καὶ ὠμὰ καὶ τοῖσι ὄψοισι μαλθακοῖσι [8] χρήσθω,

deficiunt, venter intumescit, mammae siccae evadunt et in reliquis male habet, sibique utero gestare videtur, ex quibus eam aqua intercute laborare cognoscas. Quin et ex uteri osculo indicium sumitur; ad tactum enim gracile deprehenditur. Et febris ac rigor ipsam invadit; quoque longius tempus processerit, dolor imum ventrem, lumbos et laterum inanitatem detinet. Hic morbus ex abortione praecipue oritur, et ex aliis etiam accidit. Cum sic habuerit, calida multa lavare et tepefacientia admovere oportet ad locum ubi dolet; sin dolor non sit, medicamentum deorsum purgans propinare. Post medicamentum vero utero fomentum ex stercore bubulo admoveto, deinde quod ex cantharide paratur in subdititio apponito; tribus vero diebus intermissis, id quod ex felle conficitur. Uno autem die intermisso per tres dies infusum ex aceto adhibeat. Et si quidem venter mollis evadat et febres cessent, ac menses suboriantur, cum viro dormiat. Sin minus, eadem rursus facito, quoad menses decurrant, et subdititiis utatur; diebus vero intermediis crethmi corticem et paeoniae grana nigra et sambuci fructum ex vino ieiuna bibat, plurimamque mercurialem atque allia cocta et cruda edat et opsoniis mollibus utatur, polypis aliisque mollibus. Quodsi pepererit, convalescit.

[1] ψαύουσι. — [2] γένηται. — [3] ἢ ἂν ὀδύνη μὴ ἔχῃ. — [4] πυριῆν τὴν ἐν τῷ β. — [5] διαλιπὼν — χολῇ om. — [6] ἐν τῷ ὄξεϊ. — [7] γένηται. — [8] χρήσθω om.

mull. § 59.; — καί ante τἄλλα om. Lind.; — ἔχει om. θ. — Pro τἄλλα lib. l. τὸ γάλα legitur.

σημαίνει — φαίνεται.] σώματι C. θ. pro στόματι; — vulgo ψαύουσι, sed ψαυούσῃ dedit Littr. e lib. I. de m, mull. § 59.; consentio.

καὶ πῦρ — ἴσχει.] γένηται vulg. et lib. I. de m. mul., γίνηται C. θ. Littr.; — νειαίρην C. D., νείαιραν H. C., νειαίραν vulg.

αὕτη — τῷ ὄξεϊ.] προσγίνεται om. C., γίνεται pro προσγίνεται cod. θ.; — πολλῷ θερμῷ cod. θ., sine καί, quod de meo dedi: — ceteri omm. πολλῷ, sed cf. lib. I. de m. mull.; — ᾗ ἂν ἡ ὀδύνη μὴ ἔχῃ vulgo; Littr. suppressit μή collato loco ex lib. I. de m. mull., § 59., quem si conferas et ad asyndeton φάρμακον χρὴ πῖσαι κάτω in vulgata h. l. mentem advertas, videbis scriptum fuisse ᾗ ἂν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, ἢν δὲ μὴ ἔχῃ, φάρμακον πῖσαι κάτω, quod exhibui; fieri tamen possit, ut hoc loco, uti lib. I. de mm. mull. scriptum fuerit, ἢν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, ἢν δὲ μὴ κ. τ. λ., sed hoc incertum, quare haec non tetigi. — Lind. locos consentientes non conferens: φάρμακον [δὲ] χρή; — τὸ φάρμακον omm. C. θ.; — πυριῆν τήν libri nonnulli, sed inde natum est hoc, quod πυρίην, non πυριῆν legere sibi videbantur librarii. Iam vero legi solet πυριῆν ἐν τῷ βολβίτῳ, unde ἐν reieci; in lib. de m. mull. I. legitur τῷ ξὺν τῷ βολίτῳ; — loco autem nostro βολίτῳ C. θ. — Cod. θ. προστιθέναι fert; — σύν bis C. θ.; — [καὶ] διαλ. Lind.; — διαλιπὼν δέ C. θ. Littr., δέ om. vulg.; — κλυσάτω ἐν τῷ ὄξεϊ vulg., unde rursus redundans ἐν abieci.

καὶ ἢν μὲν — γίγνεται.] γίνηται vulg., γένηται cum Lind. scripsi; — τὰ ἔμμηνα ἐπιγένηται C. θ., unde ἐπιγένηται recepit Littréus pro vulgato simplice verbo; — συγκοιμ. C. θ.; — εἰ δὲ μή J.; — ἔστε sine ἄν C.; — καὶ ἐνίοις προσθέτοις χρήσθω ceteri; equidem ἐνίοις abiicio et προσθέτοισι scribo; χρήσθω om. C.; — τάς ante μεταξύ de meo adscripsi, cf. locum e lib. I. de mm. mull.; — μεταξὺ ἡμέρας sine δέ C. θ.; — vulgo καὶ σιτίοισι μαλθακοῖσι, sed τοῖσι pro σιτίοισι C. θ.; equidem, uti in lib. de m. mull. I., scripsi καὶ τοῖσι ὄψοισι, vide illic adnotata, — χρήσθω Foës. in adn., Lind., Littr., vulgo om., cf. lib. I. de mm. mull.; — καὶ τοῖσι πουλύποσι vulgo, ego, ut lib.

τοῖσι πουλύποσι καὶ τοῖσι ἄλλοισι [1] μαλθακοῖσι· ἢν δὲ τέκῃ, ὑγιὴς γίγνεται.

γ'. Ἢν αἱ μῆτραι πρὸς τὸ ἧπαρ ἔλθωσι, ἄφωνος ἐξαπίνης γίγνεται καὶ τοὺς ὀδόντας ξυνερείδει καὶ [2] ἡ χροιὴ μέλαινα γίγνεται· ἐξαπίνης δὲ ταῦτα πάσχει ὑγιὴς ἐοῦσα· γίγνεται δὲ παρθένοισι μάλιστα παλαιῇσι [3] ἐούσῃσι καὶ χήρῃσι, [4] αἳ νέαι ἐοῦσαι καὶ τοκήεσσαι χηρεύουσι. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, τῇ χειρὶ [5] πρώσας κάτω ἀπὸ τοῦ ἥπατος ἀποδῆσαι ταινίῃ [6] ὑπὸ τὰ ὑποχόνδρια, καὶ τὸ στόμα διοίγων οἶνον εὐωδέστατον ἐγχέαι, καὶ προσέχειν [7] πρὸς τὰς ῥῖνας καὶ ὑποθυμιῆν τὰ κακώδεα, ὑπὸ δὲ τὰς ὑστέρας τὰ εὐώδεα· ἐπὴν δὲ [8] καταφρονήσῃ, πῖσαι φάρμακον κάτω [9] καὶ μεταπῖσαι γάλα ὄνου, ἔπειτα πυριῆσαι τὰς ὑστέρας εὐώδεσι καὶ προστιθέναι [10] τὸ ξὺν τῇ βουπρήστι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ νέτωπον· διαλιπὼν δὲ δύο ἡμέρας [11] κλύσαι τὰς ὑστέρας εὐώδεσι· τῇ δ' ὑστεραίῃ προσθεῖναι [12] τὴν γλήχωνα· διαλιπὼν δὲ μίαν ἡμέρην, θυμιῆσαι τοῖσι ἀρώμασι. Ταῦτα ποιέειν τὴν [13] χήρην, ἄριστον δ' ἐν γαστρὶ σχεῖν· τὴν δὲ παρθένον πείθειν ξυνοικῆσαι ἀνδρί· πρὸς δὲ τὰς ὑστέρας προσφέρειν μηδὲν, μηδέ τι φάρμακον πίνειν, κόνυζαν δὲ καὶ καστόριον διδόναι ἐν οἴνῳ νήστι, καὶ τὴν κεφαλὴν μὴ ἀλειφέσθω [14] τοῖσι εὐώδεσι, μηδὲ ὀσφραινέσθω.

δ'. Ἢν [15] προέλθωσι αἱ μῆτραι καὶ ἐξέλθωσι

3. Si uterus ad hepar processerit, derepente vox deficit, dentes inter se collidit, et color niger evadit. Haec autem derepente cum sana est accidunt. Hic vero affectus praecipue affligit virgines vetulas et viduas, quae iuvenes pepererunt et viduitatem experiuntur. Cum sic habuerit, manu propulsione facta deorsum ab hepate, deliga fascia sub praecordiis, oreque diducto vinum odoratissimum infunde. Naribus graveolentibus admotis suffitum parato, subter vero ad uterum odorata apponito. Ubi vero ad se redierit, medicamentum deorsum purgans propinato, posteaque lac asininum bibendum dato. Deinde admotis ad uterum fomentis odoratis, medicamentum ex bupresti in subdititio apponito, postridie vero netopum. Intermissis autem diebus duobus, uterum per odorata infusa eluito et postero die pulegium subdito. Intermisso vero die uno suffitum ex aromatis parato. Atque haec viduam facere oportet, optimum vero fuerit mulierem gravidam fieri; virgini vero ut viro iungatur persuadeto. Ad uterum vero ne quidquam admoveas, neque medicamentum bibendum praebeas, sed conyzam et castorium ex vino ieiunae exhibe. Caput odoratis ne ungatur, neque ea olfaciat.

4. Si uterus prociderit et foras prodierit, ignis

[1] μαλακοῖσι. — [2] ἡ χρούς. — [3] ἐούσῃσι om. — [4] ἤν. — [5] πρώσασα. — [6] ἢ ὑπό. — [7] πρός om. — [8] κακοφρονήσῃ. — [9] καί om. — [10] τό om. — [11] καῦσαι. — [12] τὸν γλήχωνα. — [13] χήραν τὴν δὲ παρθένον omissis intermediis. — [14] τισὶν εὐώδεσι. — [15] προσέλθωσι.

de m. mul. I., καί omitto; — μαλθακοῖσι vulg., μαλαχίουσιν C.; — μαλακείοισι cod. θ., μαλακίοισι codd. nonnulli alii et Vatt. Foësii, Lind., Littr.

3. ἢν αἱ μῆτραι — χηρεύουσι.] δεύτερον ante ἤ cod. J.; — πελιδνή, πελίη pro μέλαινα C. θ., e lib. II. de morbis mull. § 19., uti opinor; — est autem operae pretium utrumque locum conferre; — γίγνεται C. bis, ubi vulg. γίνεται; — γίνεται δὲ τὸ τοιοῦτον πάθος παρθένοισι μάλιστα vulgo, sed τὸ τ. πάθος omisi cum cod. C., cod. θ. ταῦτα pro omissis illis fert. — Lind. μάλιστα [δέ] dedit; ἐούσῃσι omm. Parr. aliquot; — χήροισι C.; — ἤ pro αἵ Parr. 5., ἥν, uti V., pro eodem cod. θ.; — τοκυίεσσαι K.; — χηρεύσωσι cod. θ.

ὁκόταν ὧδε ἔχῃ — ἀρώμασι.] πρώσασα vulg., ἀπώσασα L. Lind., πρώσας Littréus conferens διάγων, quod sequitur. Vulg. ὑπὸ τοῦ ἥπατος fert, ἀπὸ τοῦ ἥπ. multi codd., Lind., Littr.; — ταινίῃ ἢ ὑπό vulg., ἤ omm. L. θ. Lind., Littr.; — ἢ καὶ τὸ στόμα διανοίγων L. Lind., e loco e lib. II. de morbis mull.; mihi in vulgato διάγων latere visum est διοίγων; — τὰ στόματα C.; — διαγαγών cod. θ.: — προσχεῖν C. θ., i. e. προσσχεῖν; — πρὸς τὰς ῥῖνας L. Lind., Littr., πρός e vulg. exciderat; — καταφρονήσῃ cod. θ., codd. Regii apud Foës., vulgatam e V. notavi; — καταφορήσῃ C., κάτω φορήσῃ L., ἐπαναφορήσῃ Lind.; — μεταπιπίσκειν C. θ.; — τὰ ξὺν τῇ β. vulgo, sed τό L., Littr.; — σύν C. θ.; — δέ post διαλιπών om. C.; — καῦσαι, uti V., Ald., Parr. nonnulli; — δ' C. D. H. θ., δέ vulg.; — τὸν γληχ. Ald. Parr. 5., θ., uti V.

ταῦτα — ὀσφραινέσθω.] ἄριστον — σχεῖν ex C. supplevit Littr., vulgo abest, Foës. e Vatt. memorat lectionem; — ἔχειν in his cod. θ. et Vatt. Foësii; — πείθειν om. C.; — ἀνδρί omm. C. θ.; — διδόναι om. θ.; — νῆστιν C. θ.; — ἀλειφέτω K.; — τισὶν εὐώδεσι vulg., τισί omm. C. θ., sed in τισίν latet τοῖσι.

4. ἢν προέλθωσι — ξυγκοιμηθῇ.] Hic locus desumptus est e lib. II. de m. mull. § 35. cf. etiam de sterilibus § 35. Ante ἥν cod. J. τρίτον fert; — προέλθωσι recte θ. Littr., vulgatam e V. notavi; — καὶ ἔλθωσιν ἔξω C. θ.; — μάλι-

ἔξω, πῦρ ἔχει μάλιστα [1] τὰ αἰδοῖα καὶ τὴν ἕδρην καὶ τὸ οὖρον στάζει κατ' ὀλίγον καὶ δάκνεται· ταῦτα πάσχει, ἢν ἐκ τόκου [2] ἐοῦσα τῷ ἀνδρὶ [3] ξυγκοιμηθῇ. Ὁκόταν δὲ οὕτως ἔχῃ, μύρτα καὶ λωτοῦ πρίσματα ἑψήσας ἐν ὕδατι, καταθεὶς [4] ἐς τὴν αἰθρίην, προσχέειν [5] ὡς ψυχρότατον πρὸς τὰ αἰδοῖα, καὶ τρίβων λεῖα προσπλάσσειν· ἔπειτα πίνουσα ὕδωρ φακῶν καὶ μέλι καὶ ὄξος, ἕως ἂν μεταρθῶσι αἱ ὑστέραι, ἐμείτω, καὶ τὴν κλίνην πρὸς ποδῶν ὑψηλοτέρην κεῖσθαι, καὶ ὑποθυμιῆν ὑπὸ τὰ αἰδοῖα τὰ κακώδεα καὶ ὑπὸ τὰς ῥῖνας τὰ εὐώδεα· σιτίοισι δὲ χρήσθω ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ψυχροῖσι καὶ τὸν οἶνον [6] ὑδαρέα πινέτω λευκόν· μὴ λουέσθω δὲ, μηδὲ [7] μετ' ἀνδρὸς ξυγκοιμάσθω.

ε'. Ἢν δὲ παντάπασι ἐκ τῶν αἰδοίων ἐκπέσωσι, [8] ἐκκρήμναται ὥσπερ ὄσχη καὶ ὀδύνη λαμβάνει τὴν [9] νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας, καὶ ὁκόταν [10] χρόνος ἐπιγένηται, οὐ θέλουσι ἐς χώρην ἰέναι· ἡ δὲ νοῦσος λαμβάνει ὁκόταν ἐκ τόκου [11] ἐοῦσα πονήσῃ ἢ τῷ ἀνδρὶ ἐν τοῖσι λοχείοισι ξυγκοιμηθῇ. Ὁκόταν δὲ οὕτως ἔχῃ, ψύγματα χρὴ προστιθέναι πρὸς τὰ αἰδοῖα, καὶ τὸ ἔξω ἐὸν ἀποκαθήρας, σίδην ἐν οἴνῳ μέλανι ἑψήσας, τούτῳ περιπλύ-

pudenda praecipue et sedem occupat, urina paulatim stillat et morsum percipit. Haec accidunt si recens a partu cum viro concubuerit. Cum sic habuerit, myrti baccis et loti ramentis in aqua decoctis, ad aërem expositis, aqua quam frigidissima ad pudenda affundatur et leviter trita ex cataplasmate apponito. Deinde lenticulae decoctum, mel et acetum bibens vomat, quoad uterus locum mutaverit. Et lecto a pedibus excitato iaceat, pudendisque suffitum ex graveolentibus admoveat, naribus vero ex odoratis. Cibis autem quam mollissimis et frigidis utatur et vinum aquosum, album bibat; ne lavet, neque cum viro dormiat.

5. At vero si prorsus extra pudenda prociderit, velut scrotum propendet et dolor imum ventrem et lumbos prehendit progressuque temporis ad locum suum redire non vult. Morbus autem invadit, cum partui vicina gravem laborem peregerit, aut puerperii purgamentis euntibus viro condormierit. Cum sic habuerit, refrigerantibus pudendis admotis, quod foris est vino nigro, in quo malum punicum coxerit, repurgatum et ablutum intro protrudito,

αι

[1] τὰ αἰδοῖα om. — [2] ἔχουσα, — [3] μὴ ξυγκ. — [4] τὴν νείαιραν sine ἐς. — [5] καί. — [6] ὑδαρέα μὴ λευκὸν πινέτω· μὴ λουέσθω δὲ. — [7] μετὰ τοῦ ἀνδρός. — [8] ἐκκρέμαται. — [9] νείαιραν. — [10] ὁ πόνος γένηται. — [11] ἐοῦσα om.

στα τὰ αἰδοῖα καί omm. C. θ.; — καὶ δάκνεται σφοδρῶς τὸ αἰδοῖον lib. II. de m. mull.; — ἐκ τόκου ἐούσης C., ἔχουσα Parr. 4., uti V.; — μὴ ξυγκοιμ. vulg., μή vero omm. H., Foës. in adn., Lind., Littr., neque habetur lib. II. de mm. mull., neque l. l. de sterilibus; repugnat sensui loci.

ὁκόταν — ξυγκοιμάσθω.] δέ omm. C. θ., qui ὧδε pro οὕτως, fortasse e lib. II. de morbis mull.; — καταθεὶς τὴν νείαιραν vulg., καὶ θεὶς ἐς τὴν αἰθρίην Lind. e lib. de mm. mull. II.; — ego textum fere descripsi, uti Littr.; sed propter structurae anacoluthiam immanem pro προσχείσθω, quod omnes ferunt, προσχέειν dedi de meo. — Vulgo καὶ ὡς ψυχροτ., sed καί omm. Ald., Parr. 5., Lind., Littr.; — καὶ ἐάν pro ἕως ἂν C.; — pro μεταρθῶσι Calvus καθαρθῶσι legit; — ὑπὸ τὰ αἰδοῖα τὰ κακώδεα, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας τὰ εὐώδεα cod. θ., (Lind. καὶ ὑπὸ τάς); — atque ita quidem fere legitur lib. II; de m. mull. et de sterill., unde locum emendandum esse Corn. et Foës. viderunt, neque ferendam vulgatam ὑπὸ τὰ αἰδοῖα τὰ εὐώδεα καὶ ὑπὸ τὰς ῥῖνας τὰ κακώδεα. — Copulam ante ὑπὸ τὰς ῥῖνας om. C.; — χρῆσθαι C. θ.; — μαλακωτάτοισι Parr. 4.; — μὴ λευκοῦ vulg., sed μή omm. θ., Foës. in adn., lib. II. de mm. mull., de sterill., Littréus. — Denique καί pro δὲ μηδέ C. θ., et κοιμάσθω iidem.

5. ἢν δὲ παντάπασι — ξυγκοιμηθῇ.] Cf. de morbis mull. II. 36. et de sterilibus § 36.; — ἐκκρημνᾶται C.; — ἐκκρίμναται cod. θ., ἐκκρέμανται Foës. in adn. e mss. regiis, D. H. Lind., ἐκκρέμαται vulg.; ἐκκρήμναται Littr.; — lib. II., de morbis mull. similis fluctuatio in librorum scriptura. Vulgo ὁ πόνος ἐγγένηται, in quibus Foës., Lind., Littr., ὁ χρόνος pro ὁ πόνος e lib. II. l. l.; equidem articulum omisi et χρόνος ἐπιγένηται e l. l. scripsi. Tum οὐκ ἐθέλουσι D.; — ἐκτοκεῦσα e codd. Vatt. adfert Foës., truncata lectio videtur esse; — πονήσῃ τὰς ὑστέρας codd. et edd., sed τὰς ὑστέρας emblema alienum est, quod repudio; πονήσῃ pro ταλαιπωρήσῃ, quod libb. l. legitur, fortasse compilatori nostro debetur; — si ὑστέρας retinere velis, saltem lacunae signa inter πονήσῃ et τὰς ὑστέρας sunt ponenda et ad l. l. recurrere oportet, ut lacuna expleatur; — λοχίῳ vulg., λοχείῳ D. al. m.; — λόχῳ, uti V., Parr. 7. et θ. Equidem familiare novi his scriptoribus τὰ λόχεια, et singulari numero ἡ λοχείη κάθαρσις, singulare sive τὸ λόχειον, sive ὁ λόχειος, quod esse deberet ῥόος, non novi. Itaque pro ἐν τῷ λοχείῳ tum h. l., tum lib. de sterill. lego plurale.

ὁκόταν — ἔα.] Post προστιθέναι Lind. παρηγορικά e lib. II. l.; — τούτῳ — μίξας omm. C. θ.; — ξυντήξας pro μίξας Lind.; — καί ante ἄνω ex C. θ. Littréus, vulgo om.; — τοὺς πόδας ἔχουσα ἐκτειναμένη omnes, sed ἔχουσα abun-

νας, εἴσω ἀπωθέειν, εἶτα μέλι καὶ ῥητίνην μίξας ἐγχεῖν· καὶ κατακείσθω ὑπτίη [1]καὶ ἄνω τοὺς πόδας ἐκτειναμένη· ἔπειτα σπόγγους ἐπιθεὶς ἀναδῆσαι ἐκ τῶν ἰξύων· ὁκόταν δὲ οὕτως ἔχῃ, σίτων μὲν ἀπεχέσθω, ποτῷ δὲ ὡς ἐλαχίστῳ χρήσθω, μέχρις ἂν ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι· καὶ ἢν μὲν οὕτως ἐθέλωσι ἐσιέναι· — ἢν δὲ μὴ, ἄκρας περιξέσας καὶ θερμήνας, περιπλύνας τε καὶ χρίσας καὶ δήσας τὴν γυναῖκα πρὸς κλίμακα, κρούειν κατὰ κεφαλῆς καὶ τῇ χειρὶ ἐσωθεῖν τὰς ὑστέρας, ἔπειτα ξυνδῆσαι αὐτῆς τὰ σκέλεα ἐπαλλὰξ, καὶ ἐᾷν ἡμέρην καὶ νύκτα οὕτω καὶ διδόναι ὀλίγον χυλὸν πτισάνης ψυχρὸν, ἄλλο δὲ μηδέν· τῇ δὲ αὔριον κατακλίνας, ἐπὶ τὸ [2]ἰσχίον σικύην προσβάλλειν ὡς μεγίστην καὶ ἐᾷν χρόνον πουλὺν [3]ἕλκειν· ἐπὴν δὲ ἀφέλῃς, μὴ ἀποσχάζειν, ἀλλὰ κατακλίνας ἔα. Καὶ μὴ πρόσφερε ἄλλο ἢ τὸν χυλὸν, ἕως ἂν ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι· ἢν δὲ διψῇ, ὕδωρ δίδου ψυχρὸν ὡς ἐλάχιστον· ἐπὴν δὲ αἱ ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι, σιτίοισι ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ἐλαχίστοισι [4]χρεέσθω. Ἢν δὲ ἀποπατῆσαι θέλῃ, ἀνακειμένη ἀποπατείτω, ἕως ἂν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι παρέλθωσι· ἔπειτα ἀνιστάσθω καὶ περιχωρείτω ὡς ἐλάχιστα καὶ μὴ λουέσθω [5]καὶ ὑποθυμιήσθω τοῖσι κακώδεσι καὶ ἐσθιέτω ὀλίγα.

ϛʹ. Ἢν αἱ μῆτραι ἅψωνται τοῦ ἰσχίου καὶ προσκέωνται, ἢν ἅψῃ, ὄψει σκληρόν τι ὑπὸ τὸν κενεῶνα καὶ ὀδύνη λαμβάνει τὴν [6]νειαι-

deinde mel admixta resina infundito, supinaque sursum extentis pedibus iaceat, postea appositas spongias ex lumbis religato. Cum vero ita habuerit, cibis quidem abstineat, potu autem quam paucissimo utatur, quoad septem dies praeterierint. Et si quidem sic intro redierit, satis est; sin minus, summo utero deraso et calefacto, abluto et illito, alligata ad scalam muliere ad caput concutito et manu uterum introtrudito, postea eius cruribus alternatim simul colligatis, sic per diem et noctem sinito et paucum ptisanae succum frigidum, nihilque aliud exhibeto. Postero autem die reclinatae coxendici cucurbitulam quam maximam adhibeto multoque tempore trahere sinito. At postquam detraxeris, cutem ne pertundito, sed recumbere sinito, nihilque aliud quam succum exhibeto, quoad dies septem praeterierint. Quodsi sitiverit, aquam frigidam quam paucissimam dato. At ubi dies septem praeterierint, cibis quam mollissimis et paucissimis utatur. Quodsi alvum deiicere velit, recumbens deiiciat, quoad dies quadraginta praeterierint. Deinde surgat et quam minimum ambulet, neque lavetur, et suffitum ex graveolentibus adhibeat et parum comedat.

6. Si uterus coxendicem attigerit eique accumbat, si tetigeris, durum quid sub lateris inanitate deprehendes, dolor imum ventrem in-

[1] καὶ om. — [2] ἰσχνόν. — [3] ἕλκειν om. — [4] χρῆσθαι. — [5] μὴ δὲ ὑποθ. — [6] νείαιραν.

dat in hac lect., congruum est in lect. e lib. II. de m. mull.; — σπόγγους ἐνθεὶς C. θ.; — ὁκόταν ὧδε ἔχῃ C., ὁκόταν δὲ ὧδε ἔ. cod. θ.; — sequuntur hi partim lect. lib. II. l.; — χρῆσθαι μέχρι ἢν C. θ.; — καὶ εἰ μὲν ἐθέλουσι C. — Post ἐσιέναι Lind. ἅλις ἔστω supplevit ex lib. II. l., ubi tamen aposiopeseos expletio tollenda, non h. l. inferenda. — Porro εἰ δὲ μή C. θ.; — μακρὰς περιζέσας vulgo, ἄκρας περιξέσας cod. θ. Corn., Foës. in adn., Littr.; lib. II. l. ἄκρα περιξέσας τὰ λέγνα τῆς ὑστέρης. — Sequens τε omm. C. θ.; — post χρίσας Lind. τῇ πισσηρῇ, ut lib. II. l.; — πρὸς κλίμακα δήσας ποιήσαντας pro καὶ δ. τὴν γυν. π. κλ. C. et θ. fert ποιήσαντας post κεφαλήν. — Dein κρούειν τὴν κλίμακα κατὰ κεφαλῆς vulgo, sed τὴν κλίμακα omm. C. θ.; — κάτω τὴν κεφαλήν iidem; — τὰς ὑστέρας omm. iidem; — ἀπαλλὰξ vulg., ἐπαλλάξ ex edd. antt. et mss. multis revocavit Littr.; ἐναλλάξ lib II. l. legitur; — οὕτως non pauci codd.; — ἐᾷ vulgo, ἐᾷν Lind., ἔα Parr. 5. Littr.

καὶ μὴ — χρεέσθω.] ἔστ' ἂν C. θ.; — αἱ ἑπτά Parr. 4.; χρήσθω Parr. 6. cod. θ.

ἢν δὲ — ὀλίγα.] ἐθέλῃ C.; — vulgo τεσσαράκοντα, ubi τεσσαρεσκαίδεκα l. l., tum vero ἔστ' ἂν ἐς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας περιέλθωσι cod. θ. et ἔστ' ἂν αἱ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι παρέλθωσι cod. θ.; nempe ita notatum video apud Littréum, sed alterutra lectio codici C. deberi videtur. Etiam Ald. et H. al. m. habent τεσσαρεσκαίδεκα. — Vulg. ἀνιστάτω; Ald., Parr. 7., θ., Littr. ἀνιστάσθω legunt; — μηδὲ (καὶ μή pro μηδέ C., καί pro μηδέ cod. θ. Littr.) ὑποθυμ. vulgo; — καί legendum esse loci sensus et verba libb. l. l. docent.

6. ἢν αἱ μῆτραι — τάμνης.] Ante ἢν cod. J. fert τέταρτον. — Vulgo: ἢν αἱ μῆτραι ἅψωνται, πρόσκεινται καὶ ἢν ἅψῃ, ἅψει κ. τ. λ., in quibus ἀνάψεις C., sine ὄψει, quod cod. θ. etiam omittit. Sunt autem ista sensu cassa: ἅψωνται sine significatione rei, ad quam referatur, absurdum est;

ραν γαστέρα καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὰς ἰξύας, καὶ ἐς τὸ σκέλος ὀδύνη ἐμπίπτει καὶ ἐκτείνειν οὐ δύνανται· πολλάκις δὲ καὶ ἐκπυΐσκονται ἔμμοτοι γενόμεναι καὶ ἀποθνήσκουσι, ἢν [1] μὴ καύσῃς ἢ τάμῃς. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον [2] χρὴ πῖσαι κάτω καὶ λούειν [3] πολλῷ θερμῷ καὶ πυριῆν, καὶ ὁκόταν νεόλουτος ᾖ ἢ νεοπυρίητος, κελεύειν [4] παραφάσσουσαν ἀφέλκειν τὸ στόμα τῶν ὑστερέων καὶ ὑποθυμιῆν σκαμμωνίην, σμύρναν ῥόδινον περιχέων. Πινέτω δὲ γλυκυσίδης κόκκους πέντε τοὺς μέλανας, τοῦ καστορίου ξυμμίσγων ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ καὶ κατακείσθω ἐπὶ τοῦ ὑγιέος ἰσχίου καὶ προσθέσθω βάκκαριν ἢ λευκὸν ἔλαιον πρὸς τὸ ὑγιὲς ἰσχίον καὶ ἐσθιέτω σκόροδα πλεῖστα καὶ ὠμὰ καὶ ἑφθὰ, καὶ τὸν χυλὸν ῥοφεέτω, καὶ σιτίοισι μαλθακοῖσι χρήσθω. Ἐπὴν δὲ ἡ ὀδύνη παύσηται, [5] ἀπώσεις ἐπὶ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον· ἔπειτα πυριῆν τῷ οὔρῳ περιπάσσοντα τῆς δάφνης καὶ ἐκ τῆς πυρίης προστιθέναι τὴν κυκλάμινον· τῇ δ' ὑστεραίῃ λουσαμένη ὑποθυμιήσθω τοῖσι ἀρώμασι. Μάλιστα δὲ ἐκ ταύτης ἄτεκνοι γίγνονται.

vadit et laterum mollitudinem et lumbos dolorque ad crus fertur, neque id extendere valent. Plerumque vero pus colligunt et linamentorum curatione indigent et, nisi uras aut seces, pereunt. Ubi sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, multaque calida lavato et foveto, cumque recens lota aut fota fuerit, iubeto ut quae sensim admota manu eam contrectarit, os locellorum detrahat, suffitumque ex scammonio, myrrha administrare oportet circumfuso rosaceo. Bibat autem paeoniae grana nigra quinque ex vino odorato castorio admixto et in sanam coxam recumbat, eique baccarim aut oleum album admoveat, allia plurima tum cruda tum cocta edat, succum sorbeat cibisque mollibus utatur. Ubi autem dolor sedatus fuerit, (uterum) depelles in sanam coxam, deinde ex urina lauro adspersa fomentum parato et a fomento cyclaminum adhibeto. Postero vero die lotae suffitum ex aromatis admoveto. Praecipue autem ex hoc morbo infoecundae redduntur.

ζ'. Ἢν ὑποπτυχθῇ τὸ στόμα τῶν μητρέων, τὰ ἐπιμήνια οὐκ ἐπιγίγνεται· ἢν δὲ γένηται, ὀλίγα καὶ πονηρά· καὶ τῷ ἀνδρὶ ὁκόταν ξυνίῃ, ἀλγέει καὶ ὀδύνη τὴν νείαιραν γαστέρα ἴσχει καὶ τὰς ἰξύας καὶ ἢν ἀφάσσῃ τῷ δακτύλῳ καὶ [6] σκέπτηται τὸ στόμα, οὐ δῆλόν

7. Si uteri os complicatum fuerit, menses non oriuntur; sin oriantur, pauci sunt et vitiosi et ubi cum viro congreditur, dolet dolorque imum ventrem et lumbos detinet. Quodsi digito contrectet et perquirat osculum, non comparet. Ubi ita habuerit, fomentum ex urina

[1] μήν. — [2] χρή om. — [3] θερμῷ πολλῷ. — [4] παραπάσσουσαν. — [5] ἅπαξ ἐούσης ἐπί. — [6] σκέπηται.

consecutio ἢν ἅψωνται, πρόσκεινται ridicula. Sed lucem accipiunt e § 26. lib. II. l., quem locum si conferas, videbis quo iure haec partim expleverim, partim mutaverim. Ceterum operae pretium est totum hoc capitulum cum locis e libb. l. l. conferre, ut quomodo inde desumpta sint appareat. Porro δύναται cod. θ.; — καὶ ῥεόμεναι ἀποθνήσκουσι codd.: vide varr. lectt. in adn. ad l. l. e lib. II. de m. mul.: probabile est librarios in illum locum e nostro ῥεόμεναι invexisse; sed est hoc tam incongruum, ut neque hoc loco, neque altero feram; abigo dictionem minime Graecam. Tandem τάμῃς ἢ καύσῃς J. non male.

ὁκόταν — περιχέων.] Vulgo δέ ante ὧδε, sed omisi cum Parr. 4., θ., K.; — ὧδ' C.; — ᾖ post νεοπυρ. in C. θ.; — παραπάσσουσαν vulgo; emendavit Foës. in adn. — Vulgo καὶ ὑποθυμιῆν καλωνίην (καλωνίαν C. θ.) σμύρναν ῥόδινον περιχέων (περιέχων nonnulli libri et Voss.). „On ne sait ce que signifie, inquit Littréus, cette epithète *calonienne*." Pertinet illa καλωνίη σμύρνα ad ea, quae ἅπαξ εἰρημένα, si Dîs placet, Foës. in Oeconomiam inferre non debuerat: § 32. enim huius libri (p. 152. Littréo) legis σκαμμωνίην τρίψας, ubi καλλωνίην cod. C., καλονίην Vatt. Foës., καλων εινς cod. θ.; unde abunde constat ΚΑΛΩΝΙΗΝ nihil esse, nisi male scriptum ΣΚΑΜΩΝΙΗΝ. — Itaque reposui!

πινέτω — χρήσθω.] κατακεῖσθαι Aldus, Parr. 4., θ., κεῖσθαι C.; — προσχέσθω C.; — ἔλαιον om. θ.; — ἑφθὰ καὶ ὠμά pro πλεῖστα — ἑφθά J.; — ῥυφείτω H. I.

ἐπὴν — ἀρώμασι.] ἡ om. Ald.; — Littr. ἀπάξεις, ubi ego ἀπώσεις scripsi: ἀπάξεις est Foësii coniectura a Lind., Littréo recepta pro vulgato ἅπαξ ἐούσης, in qua tamen la-

αξ

tet dittographia ἀπώσεις. Itaque puto ἀπώσεις a manu prima, ἀπάξεις a manu secunda esse. — Dein περιπλάσσοντα cod. θ.; — δ' idem, δέ vulg.; — ὑποθυμιάσθω cod. θ.

7. ἢν ὑποπτυχθῇ — δῆλόν ἐστι.] Cf. de morbis mull. II. § 38. Ante ἤν J. πέμπτον fert; — οὐκ ἔτι γίνεται Parr. 5. et Littr., οὐκ ἐγγίνονται C.. οὐκ ἔτι γίνονται D. H.; — οὐκ ἔτι ἐγγίνεται Lind.; de meo mutavi; — εἰ δέ H.; — ἐγγένηται cett., γένηται de meo; — καὶ ἡ ὀδ. cod. C.; — νειαίρην C. D. Littr.; — ἐσαφάσσῃ [τις] Lind., ἀφασσηται D.; — τῶν δακτύλων vulg., emendavit Foës. in adn.

ἐστι. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, πυριῆσθαι τῷ ἀνθρωπίνῳ οὔρῳ· ἐπὴν δὲ πυριήσηται, λουσάσθω ἀπὸ τοῦ φακίου· ἔπειτα λουσαμένη πυριήσθω τῷ Αἰγυπτίῳ μύρῳ τὰς ὑστέρας, καὶ ἢν ἐς τὰς ῥῖνας ἀνέλθῃ ἡ ὀδμὴ, ἐλπὶς αὐτὴν ὑγιέα γενέσθαι. Καὶ ὁκόταν μέλλῃ καθεύδειν, προσθέσθω τὸ Αἰγύπτιον ἔλαιον ἐν εἰρίῳ· τῇ δὲ αὔριον σκέψασθαι [1]εἴ τι μᾶλλον ὤρθωνται· ἔπειτα πυριῆν εὐώδεσι καὶ προστιθέναι [2]ἃ μὴ δήξεται καθαρτήρια καὶ μετακλύζειν μετὰ τὰ πρόσθετα, ἴσον τὸ ὄξος μίσγων· ὅταν δὲ τὰ ἐπιμήνια γένηται, ἐκνηστεύσασα καὶ ἀλουτήσασα καὶ θυμιησαμένη τῷ ἀνδρὶ ξυνέστω. Μάλιστα δ' ἐκ ταύτης τῆς νούσου ἄφοροι γίγνονται.

humana adhibeto et post fomentum lavet postquam lenticulae decoctum sumpserit. Deinde post lotionem unguento Aegyptio uterus foveatur. Quodsi ad nares odor pervenerit, eam sanam fore spes est. Cumque dormire volet, oleum Aegyptium ex lana in subdititio apponito. Postero vero die num magis directus (uterus) fuerit, considerato; postea odoratis foveto et purgantia, quae minime mordeant, subter apponito postque subdititia aequali aceti parte admixta eluito. Cum vero menses affuerint, ieiuna et illota post suffitum virum adeat. Ex hoc autem potissimum morbo steriles evadunt.

η'. Ἢν αἱ μῆτραι πρὸς τὸ ἰσχίον [3]αὐανθέωσι, τά τε ἐπιμήνια οὐ γίγνεται καὶ ὀδύνη ἐς τὴν νείαιραν γαστέρα φοιτᾷ καὶ ἐς τὸν κενεῶνα καὶ ἢν ἅψῃ τῷ δακτύλῳ, ὄψει τὸ στόμα [4]πρὸς τῷ ἰσχίῳ. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, λούειν θερμῷ, καὶ σκόροδα διδόναι ἐσθίειν ὡς πλεῖστα καὶ γάλα ὄϊος πινέτω ἄκρητον, ἐπειδὰν κατατρώξῃ· [5]ἔπειτα πυριήσας δοῦναι φάρμακον κάτω· ἐπειδὰν δὲ καθαρθῇ, αὖθις πυριῆν τὰς ὑστέρας, τὸ μάραθρον καὶ τὸ ἀψίνθιον ξυμμίσγοντα· ἐπὴν δὲ [6]νεοπυρίητος ᾖ, ἀφέλκειν τὸ στόμα τῷ δακτύλῳ· ἔπειτα προσθεῖναι τὴν σκίλλην, μετὰ δὲ τοῦτο [7]τὸ ξὺν τῷ ναρκισσίνῳ διαλιπών· ἐπὴν δέ σοι δο-

8. Si uterus ad coxendicem resiccatus fuerit, menses non eunt et dolor ad imum ventrem et lateris inanitatem pervenit, ac si digito contigeris, os in coxendice deprehendes. Cum ita habuerit, calida lavato et allia quam plurima comedenda dato et lac ovillum impermixtum bibat, postquam comederit; deinde fomento adhibito medicamentum deorsum purgans exhibeto. Postquam autem purgata fuerit, rursus uterum ex foeniculo et absinthio simul permixtis foveto. Ubi vero recens fota fuerit, os digito abstrahito, postea scillam in subdititio apponito et post hoc intermissione facta id, quod cum narcissino conficitur. Quodsi tibi perpurgata

[1] ἤν τε μᾶλλον. — [2] ἂν μὴ δέξηται καθαρτήριον. — [3] ἐκανθέωσι. — [4] τῷ ἐν τῷ ἰσχίῳ sine πρός. — [5] ἔπειτα om. — [6] νεοπύρητος — [7] τό om.

e mss. Regiis et Vatt.; — σκέπτηται D. K. Foës. in adn., Lind., Littr., vulgatam e V. notavi; — οὐ om. G.; — ἧσθαι pro ἔστι C., ἔσται D.

ὁκόταν ὧδε — γενέσθαι.] τῷ οὔρῳ τοῦ ἀνθρώπου C. θ., ἀνθρωπείῳ Parr. plures; — λούσασθαι C. — Ad illud λούσασθαι ἀπὸ τοῦ φακίου cf. lib. II. l. l., unde locus desumptus est; — ἡ ὀδμὴ ἀνέλθῃ G.

καὶ ὁκόταν — ξυνέστω.] τῆς δέ C.; — ἤν τι vulg., εἴ τι Littr. de suo; — ὀρθῶνται vulg., cum Littréo sequor C.; — ἂν pro ἃ, ut V., Parr. 4.; — δήξεται C. θ. Littr., δήξηται vulg., δέξηται alii codd. — καθαρτήριcν, uti V., Parr. 3., καθάρσεως C.; — τὰ πρόσθεν τὸ ἴσον C.; — ἐμμήνια C., ἔμμηνα ἐκγένηται cod. θ.; — vulgo ἐγγένηται, sed simplex γένηται dedi, uti lib. II. de mm. mull.; — καὶ ἀλουτήσασα omm. C. θ.; — συνελθέτω C.

μάλιστα — γίγνονται.] δ' C. θ., δέ vulgo; — γίνονται vulg., sed per γν C., ut saepius.

8. ἢν αἱ μῆτραι — ἰσχίῳ.] Ante ἤν J. ἕκτον fert; — ἐκθέωσι Foësii ex Erotiano emendatio est vulgati, quod e V. notavi; sed vide adnn. ad lib. II. de mm. mull. § 27. Dein ἔμμηνα C. θ., ἐπιμήνια D.; — οὐκ ἐγγίγνεται C., ἐγγιν. vulg.; — οὐ γίγνεται repono e lib. II. l. l.; sitne fortasse οὐκ ἐγγίγνεται ex οὐκ ἔτι γίγνεται natum? — ἅψει C. θ. Littr., ἀφῇ vulg., ἐσαφάσσῃ [τις] Lind.; — τῷ δακτύλῳ om. K.; — ἢ ἕψει pro ὄψει Ald., ὄψῃ Ed. Bas. θ.; — ἢ ἕψῃ τὸ στόμα τό pro ὄψει τὸ στ. non pauci Parr.; — πρὸς τῷ ἰσχίῳ C. θ. Littr., ἐν τῷ ἰσχ. vulg. — Cum hoc capitulo cf. § 27. lib. II. l.

ὅταν — ἀπολίπῃ.] ὁκόταν D. H.; — διδόναι σκόροδα C. θ.; — ἐσθίειν om. D.; — τρίβειν pro ἐσθίειν C.; — ἄκρητον· καὶ (καί omm. Parr. nonnulli, θ., Lind.) ἐπειδὰν δὲ (δέ omm. Parr. aliquot et θ.) κατατρώξῃ, ἄκρητον (ἄκρητον omm. C. θ.) ἔπειτα (ἄκρ. ἔπειτx omm. Parr. nonnulli) vulg.; — textum descripsi, uti Littr.; — sed si conferas locum e lib. II., videbis probabile esse in γάλα ὄϊος πινέτω ἄκρητον latere καὶ γάλα πινέτω καὶ οἶνον ἄκρητον, vel eiusmodi quid aliud; saltem in ὄϊος latere οἶνον! Vides quam belle haec inde desumpta sint! — Dein vulgo συμμίσγοντας, plures tamen libri sing. num. habent, quem cum Littr. dedi; — νεοπύρητος C.; — ἀφέλκει cod. θ.; — σκίλλην

κέῃ κεκαθάρθαι, νέτωπον προσθέσθαι· τῇ δ' ὑστεραίῃ ῥόδινον μύρον· παύσασθαι δὲ [1]*προσθεμένη τῇ προτέρῃ τῶν ἐπιμηνίων· ἄρχεσθαι δὲ τῇ αὔριον, ἐπὴν ἀπολίπῃ. Ἐν δὲ τοῖσι ἐπιμηνίοισι ἢν μὲν τὸ αἷμα καταρραγῇ· εἰ δὲ μή, πινέτω κανθαρίδας τέσσαρας* [2]*ἀποκολούσασα τοὺς πόδας καὶ τὰ πτερὰ καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ γλυκυσίδης κόκκους πέντε τοὺς μέλανας καὶ σηπίης ᾠὰ καὶ σπέρμα* [3]*σελίνου ὀλίγον ἐν οἴνῳ· καὶ ἢν ὀδύνη* [4]*ἐνῇ καὶ ἢν στραγγουρίη ἔχῃ, ἐν ὕδατι θερμῷ καθήσθω, καὶ πινέτω μελίκρητον ὑδαρές· ἢν δὲ μὴ καθαρθῇ ὑπὸ τοῦ πρώτου, αὖθις πινέτω, ἔστ' ἂν γένηται· ἐπὴν δὲ γένηται, ἀσιτήσασα ξυνέστω τῷ ἀνδρί· ἐν δὲ τῇ καθάρσι τὴν* [5]*λινόζωστιν ἐσθιέτω καὶ πουλύποδας* [6]*ἑφθοὺς καὶ σιτίοισι μαλθακοῖσι* [7]*χρεέσθω. Τῆς δὲ νούσου ἀπαλλάσσεται ἐὰν ἐν γαστρὶ σχῇ.*

videatur, netopum subter apponito, posteroque die unguentum rosaceum. Pridie autem mensium a subdititiis cessato, postridie vero, postquam defecerint, incipito. In mensibus autem si quidem sanguis erumpat, satis est; — sin minus, cantharidas quatuor, resectis pedibus, alis et capite, bibat paeoniaeque nigra grana quinque et sepiae ova, apiique semen ex vino. Quodsi dolor et urinae stillicidium detinuerit, in calida desideat et aquam mulsam aquosam bibat. Si vero sub primum diem purgata non fuerit, rursus bibat, quoad purgatio adsit, quae ubi adfuerit, ieiuna virum adeat. In purgatione vero mercurialem edat et polypos coctos cibisque mollibus utatur. Morbo autem liberabitur, ubi conceperit.

θ'. [8]*Ἢν ἐκ τόκου μὴ καθαρθῇ, οἰδέει ἡ γαστὴρ καὶ τὰ σκέλεα, καὶ ῥῖγος καὶ ὀδύνη τὴν* [9]*νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας ἔχει· ἔστι δ' ὅτε καὶ πρὸς τὰ σπλάγχνα ἀνέρχεται καὶ λιποψυχέει· ταῦτα πάσχει ἀρχομένης τῆς νούσου· ὁκόταν δὲ χρόνος γένηται, οἱ κύκλοι τοῦ προσώπου ἐξερυθριῶσι. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, πυριήσας τὰς ὑστέρας προσθεῖναι τὴν κυκλάμινον· πινέτω δὲ τὸ ξὺν τῇ δᾳδί, ἔστ' ἂν τὸ ῥεῦμα κινηθῇ· ἐσαλείφειν δὲ ἐς τὸ στόμα τῶν ὑστερέων στέαρ χήνειον καὶ σμύρναν καὶ ῥητίνην χλιερήν, καὶ* [10]*ἐμπλασσέσθω ὡς μάλιστα* [11]*καὶ πρὸ τοῦ σιτίου ἐσθιέτω ἕψουσα τὴν λινόζωστιν καὶ σκόροδα καὶ πράσα, καὶ*

9. Si ex partu minime purgata fuerit, venter et crura intumescunt, rigor et dolor imum ventrem et lumbos occupat, quandoque etiam ad viscera progreditur et animus deficit. His per morbi exordia afficitur, procedente vero tempore genae erubescunt. Cum ita habuerit, post fomentum utero admotum, cyclaminum in subdititio apponito. Bibat autem quod cum taeda conficitur, quoad fluxus emotus fuerit. Uteri autem ori pingue anserinum, myrrham et resinam tepidam illinito et quam maxime inducito. Ante cibum mercurialem coctam, allia et porrum edat et brassicae succum sorbeto, cibisque mollibus utatur, marinis autem potius, et calida

[1] *τοῦ προσθέτειν* (sic). — [2] *ἀποκόψας.* — [3] *λίνου* et *ὀλίγον* om. — [4] *ἔχῃ.* — [5] *λινοζώστιδα.* — [6] *ἐσθιέτω ἑφθούς.* — [7] *χρήσθω.* — [8] *ἐάν.* — [9] *νείεραν.* — [10] *ἐμπλαζέσθω.* — [11] *καί* om.

C. θ., *σκίλλαν* vulg.; — *τό* post *τοῦτο* de meo dedi; — post *διαλιπών* Lind. *μίην* e l. l. lib. II. l.; — *ἐπήν* cod. θ. *γῆν* vulg.; — *προσθέσθω* C. θ.; — *δὲ προσθεμένη* cod. θ., Littr., *δὲ τοῦ προσθετεῖν* vulg (cf. lectt. V.), *δὲ τοῦ προσθετοῦ* D.

ἐν δὲ τοῖσι — χρεέσθω.] *ἀποκολούσασα* C. θ. Littr., *ἀποκόψασα* vulg.; — [*καὶ*] *σπέρμα* Lind. e lib. II. l. l., unde item *καί* recepi; — *σελίνου* pro vulg. *λίνου* ex eodem fonte Corn., alii; — *ὀλίγον* Vatt. Foësii, C. θ., Littr., *ὀλ.* om. vulg.; — *μὴ ὀδύνη* cod. θ.; — *ἐνῇ* pro vulg. *ἔχῃ* dedi cum Littr. ex eodem lib. II., *καὶ ἢν ὀδ. καὶ στρ. ἔχῃ* Lind.; — *ἢν δὲ καθαρθῇ* C.; — *ἐν τῇ καθ.* idem; — *λινόζωστιν* C. θ. Littr., vulg. e V. notavi; — *μαλακοῖσι* J.; — *χρήσθω* C. θ.

τῆς — σχῇ.] *ἐάν* vulg., *ἤν* C. θ. Littr.

9. *ἢν ἐκ τόκου — ἐξερυθριῶσι.*] Locus desumptus est e § 37. lib. I. de morbis mull., quam confer. Cod. J. *ἕβδομον* fert ante *ἤν*; — cod. θ. *περὶ τῆς ἐκ τόκου μὴ καθαιρομένης καὶ θεραπεία αὐτῆς.* — Porro *ἔστι δὲ ὁκόταν* C., *ὁκότε* cod. θ.; — *ἀνέρχονται* C.; — *λειποψυχέει* Parr. 4., Lind., Littr.; — *ὁκόταν δὲ χρόνος ἐγγένηται* ceteri, *γένηται* de meo; — *τὰ κοῖλα — ἐξερυθριᾷ* vulgo, Littr. *τὰ κύλα* dedit. Sed cf. adnn. § 37. lib. I. l., ubi fortasse vitium iam aderat, quo tempore noster locus inde desumptus est.

ὁκόταν ὧδε — γένηται.] *ὁκόταν οὖν* vulg., sed *οὖν* omm. C. θ. Littr.; — *ἐπαλείφειν* D.; — *στέαρ* Vatt. Foësii, C. Littr., *ἔλαιον* vulg.; — *χλιερήν* cod. θ. Littr., Ionice; — *ἐμπλασσέσθω* K. Littr., vulgatam e V. notavi; — Foës. adnotat Cornarium pro vulgata *ἐμπλαζέσθω* legisse sibi videri; —

κράμβης τὸν χυλὸν [1] ῥοφεέτω, καὶ σιτίοισι μαλθακοῖσι [2] χρεέσθω, θαλασσίοισι δὲ μᾶλλον, καὶ λουέσθω θερμῷ· τῶν δὲ λιπαρῶν καὶ τῶν γλυκέων ἀπεχέσθω, ἕως ἂν ὑγιὴς γένηται.

lavet. Pinguibus vero et dulcibus abstineat, quoad convalescat.

ι'. Ἢν αἱ μῆτραι φλέγματος [3] ἐμπλησθῶσι, φῦσα ἐγγίγνεται, καὶ τὰ ἐπιμήνια λευκὰ ὑπέρχεται φλεγματώδεα· ἔστι δ' ὅτε καὶ αἷμα [4] λεπτὸν, ὑμένων ἔμπλεων· καὶ τῷ ἀνδρὶ ὑπὸ τῆς ὑγρότητος οὐκ ἐθέλει μίσγεσθαι, καὶ ὠχρὴ καὶ λεπτὴ γίγνεται. Ἐρέσθαι οὖν χρὴ αὐτὴν [5] τὸ ῥέον εἰ [6] δάκνει τε καὶ ἐξελκοῖ· καὶ ἢν μὴ [7] δάκνῃ, ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου [8] φάναι εἶναι τὸ ῥεῦμα· ἢν δὲ δάκνῃ, ἀπὸ τῆς κοιλίης. Ἢν μὲν οὖν ἀπὸ τῆς κοιλίης ᾖ, ἐμεέτω ἀπὸ τοῦ φακίου· ἔπειτα ἐλλεβόρῳ καθῆραι, ἔπειτα ἐς τὰς ῥῖνας ἐνεῖναι· ἐπὴν δέ σοι ἡ ἄνω κοιλίη κεκαθάρθαι δοκέῃ, φάρμακον πῖσαι κάτω· σιτίων δὲ ἀπεχέσθω λιπαρῶν καὶ γλυκέων· τὰ δὲ δριμέα προσφέρειν, ὡς ξύμφορα, ἢν μὴ τὰ αἰδοῖα ἡλκωμένα ἔῃ· ψυχρὰ δὲ ἀμείνω· καὶ λουέσθω ὀλίγῳ, καὶ μὴ θερμῷ, μηδὲ τὴν κεφαλήν· πινέτω δὲ νῆστις ὑπερικὸν, λίνου σπέρμα, ἐλελίσφακον ἐν οἴνῳ ὑδαρέϊ· ἐπὴν δὲ παύσηται τὸ ῥεῦμα, κλύσαι τῷ χυλῷ τῶν ὀλύνθων καὶ μετακλύζειν τοῖσι στρυφνοῖσι. Ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή.

10. Si uterus pituita redundarit, flatus intus oritur et menses albi, pituitosi prodeunt, interdum vero etiam sanguis tenuis, pelliculis plenus, neque prae humiditate cum viro vult congredi, pallidaque et gracilis evadit. Interrogare igitur eam oportet, num quod defluit mordeat et exulceret, et si non mordeat, ex cerebro defluere asserito; sin vero mordeat, ex ventre. Si igitur ex ventre sit, ex lenticulae decocto vomat, dein veratro purgato, postea in nares indito. Ubi vero superior ventriculus tibi perpurgatus videbitur, medicamentum deorsum purgans propinato. Cibis pinguibus et dulcibus abstineat, acres vero exhibeto, ut qui conveniant, nisi pudenda exulcerata fuerint; praestant autem frigidi. Parca aqua lavet, neque calida, neque caput. Ieiuna vero hypericum, lini semen, salviam ex vino diluto bibat. Ubi autem fluxus cessarit, grossorum succo eluito, deinde acerbis. Morbus autem gravis est.

ια'. Ἢν αἱ μῆτραι [9] φλεγμήνωσι, τὰ [10] ἐπιμήνια οὐ γίγνεται παντάπασι, ἢ πονηρὰ καὶ ὀλίγα· καὶ ὁκόταν νῆστις ᾖ, ἔμετος αὐτὴν λαμβάνει· ὁκόταν δέ τι φάγῃ, ἐμέει τὰ σι-

11. Si uterus inflammatione laboret, menses prorsus non eunt, vel pravi et pauci, cumque ieiuna fuerit, eam vomitus prehendit, ubi vero quid ederit, cibos vomitione reiicit dolorque

[1] ῥοφείτω. — [2] χρεέσθω etiam V. — [3] πλησθῶσι. — [4] λεπτόν. — [5] τὸν ῥόον. — [6] δάκνηται καί. — [7] δάκνηται. — [8] φαίην. — [9] φλεγμαίνωσι. [10] ἐπιμήνια.

περιπατείτω σίτου C. θ.; — ῥιφεέτω C., in quo ῥυφεέτω latet; — τῶν δὲ γλ. καὶ τῶν λιπαρῶν cod. θ.; — ἔστ' pro ἕως C.

10. ἢν — γίγνεται.] ὀγδόον J. ante ἤν; — περὶ μήτρης φλέγματος καὶ ἐμπρήσεως καὶ θεραπείης αὐτῆς cod. θ. Dein φλεγμήνασαι πλησθῶσι vulgo, sed φλέγματος πλησθῶσιν Vatt. Foësii; est autem lectio § 57. lib. I. de mm. mull., ubi vide; — πλησθῶσι, uti dixi, vulgo, sed in C. eadem m. ̄ρ, unde Littréus πρησθῶσι recepit; mihi lectio lib. I. sola admittenda videtur, quam video Foësium etiam Latine expressisse. Porro καὶ τὰ ἐπ. λ. ὑπέρχ. om. C.; — ἔμμηνα cod. θ.; — ἀπέρχεται vulg., ἐπέρχεται Ald., Parr. nonnulli, Lind., Littr.; puto ὑπέρχεται fuisse scriptum. Lind. [καὶ] φλεγμ. frustra, cf. lib. I. l.; — καί ante αἷμα omm. C. θ.; — λεπτῶν C. Littr., λεπτόν vulgata, quam tangendam non esse docet locus e lib. I. l.; — ἔμπλεον vulg., ἔμπλεων Ald. Parr. plures.

ἐρέσθαι — κοιλίης.] ἐρέσθαι γοῦν αὐτὴν χρή J.; — ἢν δάκνῃ vulg., εἰ δάκνει de meo; — καὶ ἐξελκοῖ om. C.; — δάκνηται vulg., δάκνῃ C. θ. Littr.; — φαίην. uti V., non pauci Parr.; — ἢν δὲ δάκνῃ pro vulgato εἰ δ' οὖν C. θ., Vatt. Foësii, hic ipse in adn.

ἢν μὲν οὖν — στρύφνοισι.] δοκέῃ Ionice ex C. Littr.; — σίτων C. θ.; ἀπέχεσθαι K.; — καὶ γλυκ. om. C.; — συμφέρει pro προσφ. ὡς ξυμφ. C. θ.; — ἢν δὲ τὰ ἀ. C.; — ᾖ vulg., εἴη libri scripti nonnulli, ἔῃ Lind., Littr.: — λούσθω cod. θ.; — ὀλίγῳ C. D. θ., ὀλίγον vulg.; καὶ μὴ θερμῷ C. θ., πλὴν μὴ θ. vulgata. Pro λίνου malim σελίνου.

11. ἢν αἱ μῆτραι — οἰδέουσι.] Cum hoc capitulo cf. § 61. lib. II. de mm. mull.; — ἔνατον. ἢν κ. τ. λ. J.; — περὶ φλέγ-

τία καὶ ὀδύνη ἔχει τὴν [1] νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ [2] λιποψυχίη ἴσχει· ἡ δὲ γαστὴρ ὁτὲ μὲν σκληρὴ, ὁτὲ δὲ μαλθακή ἐστι καὶ φυσᾶται καὶ μεγάλη γίγνεται, καὶ δοκέει ἐν γαστρὶ ἔχειν· ἢν δ' ἐσαφάσσῃς, κενεὸν γίγνεται τὸ πλήρωμα· ταύτῃ [3] μέχρι μὲν δέκα μηνῶν τὸ οἴδημα κατ' ὀλίγον αὔξεται, οἷόν περ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ· ἐπὴν δὲ οἱ δέκα μῆνες παρέλθωσι, ἐμπίπλαται ἡ γαστὴρ ὕδατος καὶ ὁ ὀμφαλὸς ἐξίσχει, καὶ ἢν [4] ἐσαφάσσῃς τῷ δακτύλῳ, εὑρήσεις τὸ στόμα ἰσχνὸν καὶ ξυμπεπτωκὸς τῆς μήτρης καὶ ἐπ' οὖν ἐφάνη τὰ ἐπιμήνια ὀλίγα καὶ πονηρὰ, καὶ τὰς κληῖδας καὶ τὸν τράχηλον λεπτύνεται, καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι. [5] Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον πῖσαι κάτω, καὶ προστιθέναι πρὸς τὰς ὑστέρας ὁκόσα καθαίρει μὴ δάκνοντα, καὶ μετὰ τὴν πρόσθεσιν κλύζειν τὰς ὑστέρας, ἴσον τὸ ὄξος μίσγων ὀξύτατον· καὶ τὴν λινόζωστιν ἐσθιέτω καὶ τὸν χυλὸν ἐπιβάλλουσα ἄλητον, ὁκόταν ἑφθὸν ᾖ, ῥοφεέτω. Ἡ δὲ νοῦσος ἐπικίνδυνός [6] ἐστι.

ιβ'. [7] Ἐρυσίπελας ἢν ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐγγένηται, οἴδημα γίγνεται ἀπὸ τῶν ποδῶν [8] ἀρξάμενον ἐς τὰ σκέλεα καὶ τὴν ὀσφύν· ὅσῳ δ' ἂν πλείων ὁ χρόνος [9] γένηται, οἰδέει καὶ ἡ γαστὴρ καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς λαμβάνει καὶ ἀσθένεια· ὑπὸ δὲ τῆς ὀδύνης οὐ δύναται ἡσυχάζειν, ἀλλὰ ῥίπτει ἑωυτήν. Ἡ δὲ ὀδύνη ἀνέρχεται ἐκ τῆς νειαίρης γαστρὸς ἐς τὰς ἰξύας· ἔπειτα ἄνω ἔρχεται [10] ἐπὶ τὰ

imum ventrem et lumbos detinet animique deliquium occupat. Venter autem interdum quidem durus, interdum vero mollis est, flatu distenditur et magnus evadit, seque utero gestare existimat. Quodsi attrectaris, tumor ille evanescit. Huic velut uterum gestanti tumor paulatim ad decem usque menses increscit. Cum vero praeterierint decem menses, venter aqua impletur et umbilicus exstat. Quodsi immisso digito attrectaris, os uteri gracile in seque considens deprehendes. Ubi menses comparent, pauci et pravi prodeunt, cervix et claviculae extenuantur et pedes intumescunt. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, et ad uterum quae purgent neque mordeant in subdititio apponito, post quae uterum aequali aceti acerrimi portione admixta eluito, mercurialem edat, succumque farina iniecta cum decocta fuerit, sorbeat. Hic autem morbus periculo proximus est.

12. Si erysipelas in utero suboriatur, tumor a pedibus exorsus ad crura et lumbos fertur, quoque longius tempus processerit, venter etiam intumescit, rigor, febris et imbecillitas prehendit, neque prae dolore quiescere potest, sed se ipsa disiicit. Dolor vero ab imo ventre ad lumbos fertur, dein sursum progreditur ad praecordia, pectus et caput, seque mori putat, cumque remiserit, manus, interdumque etiam in-

[1] νείεραν. — [2] ἀποψυχίη. — [3] μέχρι om. — [4] ἐσαφάσῃ ἐς τὸν δάκτυλον. — [5] ὁκόταν οὖν ὧδε. — [6] ἐστι om. — [7] ἢν ἐρυσίπελας δὲ ἐν τ. μ. — [8] ἀρξαμένη. — [9] ἐγγένηται. — [10] ὑπό.

ματος μήτρης καὶ θεράπεια cod. θ.; — ἐπιμήνια C. K. θ., cf. lectt. V., ἐμμήνια vulg.; — ἢ οὐ γίνεται J., παντάπασιν οὐ γίγνεται C.; — item θ., qui tamen γίνεται; — λειποψυχεῖ ἴσχει δὲ ἡ γ. C.; — καὶ ἡ γαστήρ J.; — τότε — τότε C. θ.; — δὲ σαφάσσῃ C. θ., ἐσαφασσησῃ Vatt. Foësii, δὲ ἀφασσήσῃ vulg., ἐσαφάσσῃς Lind. recte: in δὲ σαφάσσῃ latet δ' ἐσαφάσσῃς, uti paulo post scribitur; — μέν om. K.; — τῶν δέκα vulgo, τῶν omm. Parr. nonnulli, θ., Littr.; — αὔξεται omm. C. θ.; — ὥσπερ D. Lind.; — τῇ ἐν γαστρὶ ἐχ. vulg., sed τῇ omm. C. θ.; — καὶ ὕδατος Littr. cum C. solo; mihi καί non recipiendum videtur; — καὶ ἢν ἐσαφάσσῃς τὸν δάκτυλον vulg., sed hoc natum est e lectione, qualem e V. notavi; recte vero τῷ δ. Q.' Lind.; — εὑρήσει C. θ.; — καί ante ξυμπεπτ. om. C.; — ὅπου ἐφάνη vulg., sed cum Littr. sequor θ.; — ὀλίγα [ἐστὶ] καί Lind.

ὁκόταν — ῥοφέεται.] καὶ ὁκόταν C.; — οὖν vulgo post ὁκόταν, sed omisit Littréus cum C.; — ὅσα καθαίρει μὲν μή C.; — καὶ ὁκόταν ἑφθὸν ᾖ vulg., sed καί omm. C. θ. Littr.; — ῥοφεέτω J. Littr.; ῥοφείτω vulg.

12. ἐρυσίπελας — ἑωυτήν.] cf. § 67. lib. II. de mm. mull. — δέκατον initio capituli J.; — ἔρ. ἢν ἐν C. θ. Littr., vulgatam e V. notavi; — ἐγγίνηται C.; καὶ ἐς τὰ σκ. vulgo, καί omm. C. θ. Littr.; — τήν ante ὀσφύν e vulg. exciderat, revocavit Littr. ex edd. antt. et codd.; — ὁ χρόνος vulg., ὁ omm. C. θ. Littr.; — γένηται C. Littr. pro ἐγγ.; — ἡσυχάζων cod. θ.

ἡ δὲ ὀδύνη — ξηρός.] ἀνέρχεται post γαστρός C.; — νειαίρας idem; — ἔρχεται om. idem; — ὑπὸ τὰ ὑποχ. vulg., sed ἐπί C., Vatt. Foësii, et ipse in adn., Lind., Littr.; — αὐτοὺς βουβ. C., fortasse natum ex αὖ τοὺς βουβ. — καὶ ante πελία om. Ald., Parr. 7., θ. K.; — cum Littréo contuli locum e lib. II. l. § 67., sed cf. etiam § 66. ibid.; su-

ὑποχόνδρια καὶ τὰ στήθεα καὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ δοκέει ἀποθανεῖσθαι· ὁκόταν δὲ ἀνῇ, νάρκη λαμβάνει τὰς χεῖρας, ἔστι δ' ὅτε καὶ τοὺς βουβῶνας καὶ τὰ σκέλεα καὶ τὰς ἰγνύας, καὶ πελίη γίγνεται καὶ ὀλίγον ποτὲ χρόνον ῥάων δοκέει εἶναι, ἔπειτα αὖθις τὰ αὐτὰ πάσχει, καὶ ὁ χρὼς φλυκταινῶν καταπίμπλαται καὶ τὸ πρόσωπον [1] ἐρυθήματα φύει καὶ δίψα ἔχει ἰσχυρὴ καὶ ὁ φάρυγξ ξηρός. Αὕτη ἡ νοῦσος [2] ἢν μὲν κυούσῃ ἐπιγένηται, ἀποθνήσκει· [3] ἢν δὲ μὴ, [4] μελεδώνῃ ἐκφυγγάνει. [5] Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, προσφέρειν δεῖ, ἢν ὁ πόνος ἔχῃ, ψύγματα καὶ τὴν γαστέρα ταράσσειν. Καὶ ἢν μὲν ἐν γαστρὶ ἔχῃ, σιτίοισι καὶ ποτοῖσι χρήσθω, ὅκως τὸ ἔμβρυον μὴ διαφθείρηται, [6] ἢν δὲ μὴ ὑποχωρέῃ, κλύζειν· ἢν δὲ μὴ ἔχῃ ἐν γαστρὶ, φάρμακον δοῦναι [7] πιεῖν καὶ ὡς ἐλαχίστοισι σιτίοισι χρήσθω [8] καὶ ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ψυχροῖσι, καὶ τὴν λινόζωστιν ἐσθιέτω καὶ τὴν ἀκτὴν, καὶ μήτε ἁλυκὰ μήτε λιπαρὰ μήτε δριμέα, οἷον ὀρίγανον ἢ θύμον ἢ πήγανον. Ἐπὴν δὲ τὸ πῦρ ἀφῇ καὶ τὸ πνῖγμα καὶ μὴ καταστῇ τὸ οἴδημα, φάρμακον ἰσχυρότερον μεταπῖσαι κάτω. Τὴν δὲ [9] νοῦσον ὀλίγαι διαφεύγουσι.

guina, crura et poplites torpor invadit, livida fit et exiguo quandoque tempore meliuscule habere videtur, deinde rursus iisdem afficitur, corpus pustulis refertum est, in facie rubores exoriuntur, vehemens sitis detinet et fauces arescunt. Hic morbus si praegnanti oboriatur, perit; alioqui curatione adhibita sanescit. Cum sic habuerit, si dolor detineat, refrigerantia porrigere ventremque movere oportet. Ac si utero gerat, cibis et potionibus utatur, quibus foetus minime perdatur. Si vero alvus non deiiciat, per infusum subluito. Verum si utero non gerat, medicamentum purgans potui exhibendum. Cibis quam paucissimis, mollissimis et frigidis utatur, mercurialem et sambucum comedat et neque salsa, neque pinguia, neque acria, velut origanum aut thymum aut rutam. Ubi autem febris et strangulatio dimiserit, tumorque minime substiterit, medicamentum valentius deorsum purgans postea propinato. Ex hoc autem morbo paucae evadunt.

ιγ'. Ἢν αἱ μῆτραι παρὰ φύσιν χάνωσι, τὰ ἐπιμήνια [10] πλέω τοῦ δέοντος ἔρχεται καὶ γλισχρότερα καὶ πυκινὰ, καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐμμένει, καὶ ἢν ἅψῃ τῷ δακτύλῳ, εὑρήσεις κεχηνὸς τὸ στόμα, καὶ πῦρ καὶ ῥῖγος καὶ ὀδύνη λαμβάνει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς

13. Si uterus praeter naturam dehiscat, menses plus iusto copiosi et glutinosiores et frequentes sunt, neque genitura intus manet. Quodsi digito contigeris, os dehiscens deprehendes, febris, rigor, et dolor imum ventrem et lumbos corripit. Hic morbus ex fluxu san-

[1] ἐρυθήματι. — [2] ἐπὴν κυοφορήσῃ ἐγγίνεται. — [3] εἰ. — [4] μελεδαινομένη ὑγιαίνει. — [5] ὁκόταν οὖν ὧδε ἔχῃ ψυγμ. δεῖ προσφ. καὶ τὴν γ. — [6] ἢν δ' ὑποχ. — [7] πίνειν πιεῖν. — [8] καὶ ὡς om. — [9] νοῦσον ταύτην. — [10] πλέον.

spiceris fere καὶ κατὰ τὰς ἰγνύας πελία γίγνεται h. l. esse legendum; — πέλιος vulg., πελιαί Vatt. Foësii, πελιά C., πελία Littr.; — καὶ ὁκόταν (ὅταν cod. θ.) ὀλ. χρ. ῥ. δοκέῃ (δοκέει cod. θ.) εἶναι C. θ.; — ἔπειτ' D., ἔπειτα [δέ] Lind.; — ἴσχει pro πάσχει C. θ.; — χρόος Parr. 4.; — τὰ πρόσωπα C., [ἐς] τὸ πρ. Lind. frustra; — ἴσχει pro φύει C. θ.; — δίψα sine ἔχει iidem.

αὕτη ἡ νοῦσος — ἐκφυγγάνει] Iam Foës. contulit Aph. 43. V.; — ἐπὴν κυοφορούσῃ (κυοφορούσησῃ Ald. Parr. 4.) (εἰ codd. 6.) ἐγγίνεται (ἐγγένηται H. Lind.) vulg.; ubi κυοφορούσῃσι latet in κυοφορουσήσῃ; — cum Littr. sequor C. θ., quorum ille tamen κυούσῃσιν; — in μελεδώνῃ ἐκφυγγάνει cum Littréo sequor C. θ., vulgatam e V. notavi.

ὁκόταν — ταράσσειν.] οὖν e vulgata (cf. lect. V.) omisit Littr. cum C. θ.; — δεῖ προσφ. post ψυγμ., uti V., I. J.

καὶ ἢν — πήγανον.] καί omm. C. θ.; — σίτοισι C. θ., qui χρῆσθαι omm.; nimirum χρῆσθαι h. l. et paulo post mss. et edd., ubi de meo χρήσθω scripsi; — μή e pluribus libris mss. dedit Littr., vulgo om.; desideravit etiam Foës. in adn.; — καὶ ὡς e solo θ. supplevit Littr.; — χρήσθω pro μαλθ. C.; — μαλθ. [τε] Lind.; — ἐσθίειν Q.' Lind.; — καὶ θύμου H.; — ἢ π. ἢ θ. J.

τὴν — διαφεύγουσι.] τὴν δὲ ν. ταύτην vulg., sed C. θ. Littr. ταύτην omm.

13. ἢν αἱ μῆτραι — ἰξύας.] cf. § 58. lib. II. l.; — ἑνδέκατον J. initio capituli; — καὶ τὰ ἐπιμ. vulg., sed καί omm. C. θ. Littr.; — ἐμμήνια C., ἔμμηνα cod. θ.; — πλείονα C. θ.; — πυκινά vulg.; — τὸ στόμα omm. C. θ.; — post γαστέρα addit λαμβάνει C.

ἰξύας. Αὕτη ἡ νοῦσος λαμβάνει ἐκ ῥόου αἱματώδεος· γίγνεται δὲ ὁκόταν τὰ καταμήνια ἐξαπίνης ἱστάμενα ῥαγῇ. [1]Κἂν ἡ ὀδύνη μάλιστα ἔχῃ, χλιάσματα προστιθέναι καὶ πυριῆν τὰς ὑστέρας, καὶ πῖσαι φάρμακον κάτω καὶ προστιθέναι ὁκόσα μὴ δήξεται καὶ κλύζειν μετὰ τὰ πρόσθετα στρυφνοῖσι καὶ λούεσθαι ὡς ἥκιστα· σιτίοισι δὲ ὡς ξηροτάτοισι χρέεσθαι· ἢν δὲ ταῦτα [2]ποιέουσα μὴ ὑγιὴς γένηται, φάρμακον πῖσαι, ὑφ' οὗ ἄνω καὶ κάτω [3]καθαρεῖται· ὁκόταν δὲ τὰ ἐπιμήνια κινέηται, καὶ ὁκόταν παύηται, [4]διαιτᾶν τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἡ δὲ νοῦσος θανατώδης.

ιδ'. Ἢν αἱ μῆτραι ἐς τὸ μέσον τῶν ἰξύων εἰλέωνται, ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰ σκέλεα εἰρύαται, καὶ ὁκόταν ἀποπατήσῃ, ὀδύναι ἐγγίγνονται ὀξύτεραι, καὶ ὁ ἀπόπατος προέρχεται [5]ὑπὸ βίης σμικρὸς καὶ τὸ οὖρον στάζει, καὶ λιποψυχέει. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, αὐλίσκον προσδήσας πρὸς κύστιν φυσῆσαι τὰς ὑστέρας καὶ πυριῆσαι ἢ λοῦσαι πολλῷ [6]καὶ θερμῷ καὶ ὑποθυμιῆν ὑπὸ τὰ αἰδοῖα [7]τὰ κακώδεα, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας [8]τὰ εὐώδεα· ὁκόταν δὲ ἡ ὀδύνη παύσηται, φάκιον προπίσας, φάρμακον πῖσαι ἄνω, ὑφ' οὗ ἡ κάτω κοιλίη [9]οὐ κινηθήσεται. Ἐπὴν δὲ αἱ ὑστέραι καταστῶσι ἐς χώρην, φάρμακον πῖσαι κάτω καὶ γάλα μεταπῖσαι· ἔπειτα πυριήσας τὰς ὑστέρας οἴνῳ, τὰ ξὺν τῇ δάφνῃ ἐμβάλλειν

guineo prehendit, qui exoritur cum menses derepente suppressi eruperint. Cum dolor maxime prehenderit, tepefactoria in subdititio adhibeto et fomentum utero admoveto et medicamentum deorsum purgans propinato, quaeque minime mordeant subdito et acerbis post subdititia colluito, minimumque lavet. Cibis autem quam maxime siccis utendum. Quibus factis nisi convalescat, medicamentum, ex quo per superiora et inferiora purgetur, propinato; ubi vero menses commovebuntur, eandem victus rationem adhibeto. Hic autem morbus letalis est.

14. Si uterus ad medios lumbos concesserit, dolor imum ventrem detinet, crura contrahuntur, cumque ventris onus deponit, acutiores dolores suboriuntur et stercus non nisi vi paucum prodit; urina guttatim fertur et animo linquitur. Cum sic habuerit, adalligata vesicae fistula uterum inflato et fomentum admoveto, aut calida multa lavato; subter pudenda suffitum ex graveolentibus parato, subter nares vero ex bene odoratis. Ubi autem dolor cessavit, lenticulae decocto prius potui exhibito, medicamentum sursum purgans, quo venter inferior minime moveatur, exhibeto. At postquam uterus ad suam sedem redierit, medicamentum deorsum purgans, postea etiam lac propinato. Deinde fomento ex vino ad uterum admoto, medica-

[1] καὶ ἡ ὀδ. — [2] παθοῦσα. — [3] καθαίρηται. — [4] δίαιτα. — [5] ὑπὸ βίης σμικρός abest. — [6] καί etiam V. — [7] τὰ κακώδ. — [8] τὰ εὐώδ. — [9] οὐ om.

αὕτη ἡ νοῦσος — ῥαγῇ.] *γίγνεται* C. sine sequenti *δέ*, vulg. *γίνεται δέ*.

κἢν — τρόπον.] *καὶ ἢν* sine *ἡ* D.; — *ἔχῃ, μάλιστα* cod. θ.; — *καὶ ὁκόταν ᾖ* (*ἀνῇ* Corn., Lind.) *πυριῆν* vulgo, sed Littr. cum codd. 6. omisit *ὁκόταν ᾖ*; — quid verum hic sit, non facile certo dixeris: *καὶ ὁκόταν ᾖ* ferri nequit; probabilis emendatio est *καὶ ὁκόταν ἀνῇ*: fieri potuit, ut *ὁκόταν ᾖ* omitteretur, quia sensus nullus inest, et ut nasceretur ex *ὁκόταν ἀνῇ*; sed tamen quare *πυρίη* adhibeatur post doloris remissionem, non perspicio; itaque puto potius cum Littréo et mss. Parr. 6. esse omittendum, quam cum Cornario emendandum. Dein *δήξεται* pro vulgato *δήξηται* cod. θ., Littr.; — *ἐν στρυφν.* vulgo; sed *ἐν* omm. Ald. C. θ. Littr.; *στίφροισι* cod. θ. contrario errore quam quo peccari solet in mss.: — *ὡς ἥκιστα* om. C.; — *ποιέουσα* Lindani est emendatio a Littr. recepta pro vulgata, quam e V. notavi; — *μὴ ὑγιής* cod. θ., vulgo inverso ordine; — *καθαίρηται* vulg., cum Littréo θ. sequor; — *δέ* post *ὁκόταν* de meo; — *διαιτᾶν* C. θ. Vatt. Foësii, vulgatam e V. notavi. — In fine loci fere desidero *οὐ θανατώδης*.

14. *ἢν αἱ μῆτραι — λιποψυχέει.*] Cum hoc capitulo cf. § 23. lib. II. l. — Cod. J. *δωδέκατον* principio loci; — *περὶ μητρῶν εἰς τὰς ψόας ἐνπίπτουσι* cod. θ.; — *εἰλέωνται* dedi e lib. II. l., vulgo *ὦσι*; — *καὶ τὰ σκέλεα ὕστερον* (*ὕστατα* C. θ.) vulgo; — ego e l. l. pro *ὕστερον* repono *εἰρύαται*, quod Corn. etiam fecit; — *ὀξύτεραι* om. C.; — *προέρχεται* vulg.; — *ὑπὸ βίης σμικρός* e l. l. supplevi, deest in vulg.; Corn., Foës. in adn., Littr. solum *ὑπὸ βίης* inde receperunt; — *λειποψυχέει* Parr. 4., Lind., Littr.

ὁκόταν — οὐ κινηθήσεται.] *πρὸς* [*τὴν*] *κύστιν* Lind., male; — pro *φυσῆσαι*, lib. II. l. *καὶ ἐγκλύζειν ἔλαιον θερμὸν ἐς τὰς ὑστέρας*; itaque quomodo hic *φυσῆσαι* scriptum sit, non capio, sed vide tamen Sorani locum citatum in prolegg. § 24. Porro *καί* ante *πυριῆσαι* omm. C. θ.; *πυριήσας ἢ λούσας* iidem; — *πολλῷ καὶ θερμῷ*, uti V., codd. 5. Littréi, vulgo *καί* om.; — *τὰ κακώδεα — τὰ εὐώδ.* vulg., sed *τά* omm. C. θ. Littr. utroque loco; — *ὁκόταν ἡ ὀδύνη* C., *ὁκόταν ὧδε ἔχῃ ἡ ὀδ.* cod. θ.; — *ἡ κάτω κοιλίη οὐ κινηθήσεται* lego ex lib. II. l., vulgo *κάτω* et *οὐ* omm., quorum hoc solum explevit Littréus.

ἐπὴν — ἀρώμασι.] *ἐμβάλλειν* C. θ. Littr., *ἐμβαλεῖν* vulg.; —

καὶ προστιθέναι ἃ μὴ δήξεται, ξυμμίσγων τὸ ὄξος· ἔπειτα ὑποθυμιῆν τοῖσι ἀρώμασι. Ἄτοκοι δὲ καὶ χωλαὶ ἐκ ταύτης τῆς νούσου γίγνονται.

ιε'. Ὁκόταν δὲ [1] ῥόος λευκὸς ἐγγένηται, οἷον [2] ὄνου οὖρον φαίνεται καὶ ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας, καὶ οἰδήματα τῶν τε σκελέων καὶ τῶν χειρῶν, καὶ τὰ κύλα αἴρεται καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ καὶ ἡ χροιὴ ἰκτερώδης καὶ λευκὴ γίγνεται, καὶ ὁκόταν πορεύηται ἀσθμαίνει. Ἡ δὲ νοῦσος γίγνεται, ἢν φύσι ἐοῦσα φλεγματώδης πυρεταίνῃ καὶ χολὴ κινηθεῖσα μὴ ἐκκαθαρθῇ· ἢν μὲν οὖν ἡ κοιλίη [3] ᾖ ὀξέα, διάρροιαι γίγνονται· ἢν δὲ ἐπὶ τὰς ὑστέρας τράπηται, ῥόος γίγνεται. Ταύτην ἐπὴν [4] δὴ ὁ ῥόος ἔχῃ, τρίβων μήκωνος [5] λευκῆς τὸ λέπυρον, τὸ ἴσον τῆς [6] πυρρᾶς ἀκάνθης τὸν καρπὸν τρίβων ἐν οἴνῳ κεκρημένῳ, ἄλφιτα ἐπιβαλὼν ποταίνια πινέτω· ἢν δὲ θέλῃς, σίδην ἐς σποδὸν ἐγκρύψασα ἐν οἴνῳ πινέτω, [7] ἄλφιτον ἴσον καὶ ἄλητον [8] ἐμβαλών· ὡς ἥκιστα δὲ λουέσθω· σιτίοισι δὲ χρήσθω ὡς ξηροτάτοισι καὶ ψυχροῖσι· ἐπὴν δὲ παύσηται τὸ ῥεῦμα, φάρμακον πῖσαι, ὑφ' οὗ τὰ ἄνω [9] καθαρεῖται, καὶ γάλα ὄνειον πινέτω· ἐπὴν δὲ τὰ κάτω καθαρθῇ, βόειον γάλα πινέτω ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἢν δύνηται, [10] ἐξαιθριάσασα ἄκρητον, [11] καὶ μίσ-

menta, quae ex lauro conficiuntur, immittito et quae non mordeant, admixto aceto, in subdititio apponito, postea suffitum ex aromatis parato. Steriles autem et claudae ex hoc morbo evadunt.

15. Cum vero fluor albus subortus fuerit, veluti asini urina apparet, et dolor imum ventrem, lumbos ac laterum inanitates detinet, crura et manus intumescunt, partes sub oculis attolluntur in tumorem, et oculi humescunt, color auriginosus et albus redditur cumque deambulat anhelatione corripitur. Hic morbus oritur, si natura pituita abundans febricitarit bilisque commota minime expurgata fuerit; quodsi igitur venter facile moveatur, diarrhoeae fiunt, sin ad uterum vertatur, fluxus oritur

. . . .

Quodsi velis, mali punici putamen cinere contectum pari polentae et farinae portione iniecta ex vino bibat; quam minimum vero lavet. Cibis maxime siccis et frigidis utatur. At ubi fluxus cessaverit, medicamentum, ex quo superiora purgentur, propinato et lac asininum bibat. Cum vero deorsum purgata fuerit, lac bubulum ad quadraginta dies, si possit, bibat, impermixtum, coelo sereno expositum, cum aquae triplo mixtum. Sub vesperam autem, ubi ebiberit, sorbitionem ex alica sumat. Ubi

[1] λευκὸς ὁ ῥοῦς. — [2] ὄνου om. — [3] ὀξείη sine ᾖ. — [4] διάρροια. — [5] λεπτοῦ. — [6] πυρᾶς καὶ ἀκάνθου. — [7] καὶ ἄλφ. — [8] ἐπιβ. — [9] καθαρθῇ βόειον γ. π. — [10] ἐξαιθριάσας. — [11] οἴνου μίσγων.

καὶ προσθεῖναι C.; δήξεται Ald., codd. C. θ., Littr., δήξηται vulg.

ἄτοκοι — γίγνονται.] χλωραί pro χωλαί C. θ.; — γίγνονται C., γίνονται vulg.

15. ὁκόταν — ἀσθμαίνει.] Ad partem loci cf. § 8. 1. II. 1.; — τρισκαιδέκατον principio loci J.; — περὶ ῥόου λευκοῦ cod. θ.; — ῥόος λευκὸς C. θ., λευκὸς ὁ ῥοῦς vulgo; — ὡς pro οἷον Lind.; — ὄνου C. θ. Vatt. Foësii, hic ipse cum interpretibus, Lind., Littr., lib. II. 1., ὄνου vulgo om.; — ἐνφαίνεται cod. θ.; — ἴσχει C. θ., ἔχει vulg.; — articulum ante κενεῶνας omm. C. θ.; — τε omm. iidem; — κοῖλα vulgo, κύλα Littr.; — ἰκτεριώδης J.; — γίγνεται C. θ., γίνεται vulg.; — ἀσθενεῖ pro ἀσθμαίνει cod. θ.

ἡ δὲ νοῦσος — γίγνεται.] οὖ ἂν pro ἢν C.; — μὴ καθαρόν C.; — μὴ καθαρθῇ vulgo, de meo ἐκκαθαρθῇ, — ἢν μὲν οὖν ἡ κοιλίη ᾖ ὀξέη Littr., nempe ᾖ ex C. θ., sed vulgo om.; ad formulam ἢν μὲν οὖν ἡ κοιλίη ᾖ ὀξέη, confer Prorrh. II. 6., ubi legis τὴν δὲ κοιλίην πρὸς μὲν τὰ φάρμακα ὀξέαν εἶναι — Dein ἢν δ' ἐς τὰς ὑστέρας cod. θ.; — ἐνγίνεται idem.

ταύτην — τεσσαράκοντα.] ἐπὴν διάρροια ἔχῃ vulgo, sed cum Littréo consentio, qui ῥόος reponit pro διάρροια; dedi tamen δὴ ὁ ῥόος pro διάρροια, ut ad hanc vocem propius accederet emendata lectio; — λευκοῦ Parr. 4.; — τῶν πυρῶν pro τῆς πυρρᾶς J.; — καὶ ἀκάνθης vulgo, sed καί omm. C. H. θ. Litir.; — ἐπιβάλλων C.; — καὶ ἄλφ. vulgo, sed καί omm. C. θ. Littr., ἐπιβάλλων cod. θ. — Quodsi iam verba ταύτην — ἐμβαλών respicias, corruptelae notas plures obferunt; — τὸ ἴσον τῆς πυρρᾶς non intelligo, nec novi μήκωνα πυρράν, neque ἄκανθα πυρρά mihi nota, tum vero τρίβων bis illatum item vitiosum videtur; fateor me ex his exitum non reperire. — Dein δέ ante λουέσθω omm. C. θ., quorum hic λούσθω fert; — πῖσαι κάτω cod. θ.; — ἄνω sine τά Parr. 4.; — καθαίρεται vulgo, καθαρθῇ, uti V.,

γουσα ὕδατι τὸ τέταρτον μέρος· ἑσπέρης δὲ ἐπὴν ἐκπίῃ, ῥοφείτω χόνδρον· ἐπὴν δὲ γένηται δεκαταίη, ἀφαιρέειν τοῦ γάλακτος τὴν δεκάτην μοῖραν καὶ τοῦ ὕδατος· ὅσον [1] δ' ἂν ἀφέλῃς, τοσοῦτον χλιεροῦ ἄρτι ἠμελγμένου [2] πινέτω· τῇ δὲ αὔριον δύο [3] μοίρας ἀφαιρέειν, ὡς ἐν τῇσι δέκα [4] ἡμέρῃσι εἶναι ἀντὶ [5] κεκρημένου ἄκρητον, καὶ ἐπὶ [6] δέκα ἡμέρας πίνειν ἀφαιρέων τὸ δέκατον μέρος καὶ τοῦ ῥοφήματος προστιθέσθω πλεῖον· ἐπὴν δὲ γένηται [7] τριηκοσταίη πίνουσα τὴν δεκάτην μοῖραν τοῦ γάλακτος, ὑποχέουσα τρεῖς ὕδατος μοίρας, πινέτω δέκα ἡμέρας καὶ σιτίοισι χρήσθω· καὶ οὕτω γίγνονται αἱ ξύμπασαι [8] ἡμέραι τεσσαράκοντα.

vero ad diem decimum pervenerit, lactis et aquae decimam partem subtrahat. Quantum autem subduxeris, tantum recens mulcti tepidi bibat. Postero vero die duas portiones subtrahat, ita ut intra decem dies pro mixto sit meracum. Quod per decem dies bibendum est, subtracta parte decima et sorbitionis plus adiiciendum. Cum vero ad trigesimum diem pervenerit, decimam lactis partem bibens, affusis tribus aquae partibus per decem dies bibat et cibis vescatur, quo facto omnes dies numero erunt quadraginta.

ις'. [9] Ἕτερος ῥόος. Ἐπὴν [10] διαβάλῃ τοὺς τόκους φύσι [11] εὔτοκος ἐοῦσα, τὸ μὲν πρῶτον ἐπιλείπει τὰ ἐμμήνια [12] ἢ γίγνεται ἐλάσσω, καὶ τὸν χρόνον ὑπερβάλλει ἐν ᾧ ἐγένετο πρόσθεν· ἔπειτα ἐξαπίνης ἐγένετο πολλὰ καὶ καθαρὰ καὶ ἰσχυρά· καὶ ἢν μέν οἱ ἅπαξ γενόμενα ἴῃ, τὸ λοιπὸν κατὰ λόγον ἐν γαστρὶ ἴσχει· ἢν δὲ μή, τὸ [13] μὲν πρῶτον γίγνεται καὶ δεύτερον καὶ τρίτον τοῦ μηνός·

16. Alius fluor. Ubi quae natura fertilis est partum eiicit, primum quidem menses deficiunt et pauciores fluunt, tempusque, quo prius apparebant, superant, deinde derepente copiosi, puri et vehementes decurrunt. Et si quidem ei semel defluxerint, deinceps pro ratione in ventre habet; sin minus, primo, secundo ac tertio in mense decurrunt, postea per se fluxus desinit, pallidaque et gracilis evadit. Medica-

δὲ ἀφέλῃς. — [2] πινέτω τὴν μοῖραν. — [3] μοίρας sine ἀφαιρέειν. — [4] μοίρῃσιν. — [5] ὀλίγου κεκρ. — [6] τέσσαρας. — [7] τεσσαρεσκαιδεκαταίη πίνουσα τὴν δεκ. — [8] ἡμέραι, ἡμέραι τεσσ. — [9] In marg. inscriptio περὶ τοῦ ὅταν παύσει τὰ καταμήνια οὐ συλλαμβάνει. — [10] διαβάλλῃ. — [11] ἄτοκος. — [12] καί. — [13] μέν om.

Parr. 7., καθαίραι Ald. καθαραί C., καθαραι cod. θ.; de meo καθαρεῖται dedi. Sequentia e vulgata describam varr. lectt. interponens: ἐπὴν δὲ τὰ (τά omm. Ald. Parr. 3., θ.) καθαρθῇ, βόειον γάλα πινέτω ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἢν δύνηται (μετὰ τὴν κάτω κάθαρσιν πινέτω βόειον γάλα inserit C.) καὶ ἐξαιθριάσας (ἐξαιθριάσασα C. θ. Littr.) ἄκρητον οἴνου μίσγων ὕδατι τὸ τέταρτον μέρος· ἑσπέρης δὲ ἐπὴν ἐκπίῃ, ῥοφείτω χόνδρον· ἐπὴν δὲ γένηται δεκαταίη, ἀφαιρέειν τοῦ γάλακτος τὴν δεκάτην μοίρην καὶ τοῦ ὕδατος. ὅσον δὲ (δ' ἂν cod. θ.) ἀφέλῃς, τοσοῦτον χλιεροῦ ἄρτι ἠμελγμένου, πινέτω τὴν μοῖραν, τὴν δὲ αὔριον (τὸ αὔρ. C., τῇ δὲ αὔρ. G. H. I.) δύο μοίρας, ὡς ἐν τῇσι δέκα (δεκάτῃσι C.) μοίρῃσιν εἶναι ἀντὶ ὀλίγου (addunt καί C. θ.) κεκρημένου ἄκρητον καὶ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας πίνειν ἀφαιρέων τὸ δέκατον μέρος καὶ τοῦ ῥοφήματος προστίθεσθαι (προστιθέσθω Ald., codd. multi) πλεῖον· ἐπὴν δὲ γένηται τεσσαρεσκαιδεκαταίη πίνουσα τὴν δεκάτην μοῖραν τοῦ γάλακτος, ὑποχέων τρίτην ὕδατος μοῖραν πινέτω δέκα ἡμέρας καὶ σιτίοισι (σιτοῖσι C. θ.) χρήσθω καὶ (καί omm. C. θ.) οὕτω (ὧδε C. θ.) γίνονται αἱ ξύμπασαι ἡμέραι ν.' (πεντήκοντα Parr. 5. cod. θ., τεσσαρακ. Corn., Foës. in adn., Lind., Littr.). — In his καί ante ἐξαιθρ. delevi, cum Littr. ἐξαιθριάσασα pro masculino recepi; — cum Littr. μίσγων in μίσγουσα mutavi, sed καί intuli; contra οἴνου cum Corn., Littréo abieci; — Foësius contra servatum cupit in adn.; — δ' ἂν scripsi cum Littr. e cod. θ.; — τὴν μοῖραν ante τῇ δὲ αὔριον meo marte abieci, quum ex hoc ortum videretur; — τῇ δὲ αὔρ. pro τὴν δὲ αὔρ. e codd. laudatis dedi; — post μοίρας de meo ἀφαιρέειν interposui, quia non credo e superioribus hic subintellectum voluisse scriptorem, sed eum adscripsisse; — pro ἐν τῇσι δέκα μοίρῃσι de meo ἐν τῇσι δέκα ἡμέρῃσι dedi, quippe hoc voluit noster; — ὀλίγου ante κεκρημένου cum Littréo omisi, nam ne ὀλίγου καὶ κεκρημένου quidem fero; — καὶ ἐπὶ δέκα ἡμέρας cum eodem scripsi, pro καὶ ἐπὶ τέσσαρας: — προστιθέσθω cum Littréo scripsi e libris l. l. pro infinitivo. Iam vero Littréus post πλεῖον de suo intulit: ἀφαιρέειν τοῦ ἀκρήτου μοῖραν ἐπὶ δέκα ἡμέρας· ἐπὴν δὲ γένηται τριακοσταίη; — qua additione mihi non opus esse videtur, modo pro vulgato τεσσαρεσκαιδεκαταίη, pro quo εἰκοσταίη dedit Littr., legamus τριηκοσταίη. De meo ὑποχέων in ὑποχέουσα mutavi et τρίτην ὕδατος μοῖραν in τρεῖς ὕδατος μοίρας mutavi; — ita puto locum probabiliter esse descriptum et numeros in computatione dierum recte habere.

16. ἕτερος ῥόος — γίγνεται.] τεσσαρεσκαιδέκατον principio J., mss. Regia Foësii; — περὶ ῥόου ἑτέρου cod. θ.; — ἕτερος ῥόος C. θ., Parr. 4. alii, Vatt. Foës., Littréus, vulgo abest. Dein διαβάλλῃ vulg., aoristus a Littréo datus ex H. I. J. K. θ.; — διαλάβῃ aut διαφέρῃ Cornarium legisse videri, uti Calvum, adnotat Foës. — Pro ἄτοκος Littréus de suo εὔτοκος, quam mutationem item necessariam esse opinor, propter τὸ λοιπὸν κατὰ λόγον ἐν γαστρὶ ἔχει, quod dein

ἔπειτα τελευτήσει ἐξ ἑωυτοῦ ὁ ῥόος [1]καὶ ὠχρή τε καὶ λεπτὴ γίγνεται. Φάρμακον οὖν χρὴ πιπίσκειν καὶ ἄνω καὶ κάτω, καὶ γάλα μεταπιπίσκειν ὄνειον ἢ ὀρρόν· ἔπειτα πυριήσαντα καθῆραι τὰς ὑστέρας φαρμάκῳ, ὃ μὴ δήξεται, ἔπειτα κλύσαι [2]τῷ ξὺν τῷ ὄξεϊ· ἔπειτα ὑποθυμιῆσαι τοῖσι ἀρώμασι. Ποιέειν δὲ ταῦτα ὅκως τῇ προτέρῃ τῶν ἐπιμηνίων ᾖ πεποιημένα· καὶ ἢν γένηται, ἀλουτοῦσα καὶ ἀσιτοῦσα κυκεῶνα ἄναλτον παχὺν πίνουσα ὑποθυμιήσθω τοῖσι ἀρώμασι, νέτωπον περιχέασα καὶ μύρον ῥόδινον· ἔπειτα τῷ ἀνδρὶ ξυνίτω.

mentum igitur sursum et deorsum purgans propinandum et lac asininum aut serum postea bibendum. Deinde admoto fomento, uterus medicamento, quod minime mordeat, purgandus, postea aceto colluendus, dein suffitus ex aromatis parandi. Haec autem facito, ut primo mensium die facta sint, qui si fluxerint, illota, neque cibo sumpto, cyceonem insulsum crassum bibat, suffitum ex aromatis asperso netopo et unguento rosaceo sibi paret, deinde virum adeat.

ιζ'. Ἢν αἱ κοτυληδόνες φλέγματος περίπλεαι γένωνται, τὰ μὲν [3]ἐπιμήνια γίγνεται οὐ καλῶς, κἢν ἐν γαστρὶ ἴσχῃ, διαφθείρει, ἐπὴν ἰσχυρότερον γένηται, τὸ ἔμβρυον· οὐ γὰρ δύναται ἴσχειν, ἀλλ' ἀπορρήγνυται. Γνοίης δὲ ὧδε· ὑγρὴ γίγνεται καὶ ἀπορρέει μυξῶδες καὶ γλίσχρον καὶ οὐ δάκνει καὶ ἐν τοῖσι ἐμμηνίοισι, ἐπὴν παύσηται [4]τοῦ αἵματος καθαιρομένη, καὶ δύο ἡμερέων καὶ τριῶν μύξαι ἔρχονται [5]ἀπὸ τῶν ὑστερέων. Ταύτην [6]δεῖ κλύσαι τῷ ἀπὸ τῶν ὀλύνθων καὶ δὶς [7]ἢ τρὶς μετακλύσας στρυφνοῖσι τὸ λοιπὸν προστιθέναι ὑφ' οὗ καθαίρεται φλέγμα, καὶ τὰ

17. Si acetabula pituita referta fuerint, menses quidem non probe eunt et quando utero gerit, foetum, ubi validior fuerit, corrumpit. Neque enim retinere potest, sed abrumpitur. Hunc autem in modum nosces: humida redditur et mucosum glutinosumque defluit, neque mordet et menstruorum tempore, postquam sanguine purgari desiit, dies duos vel tres mucus ab utero defluit. Hanc grossorum decocto eluere oportet et ubi bis aut ter acerbis postea collueris, deinceps medicamentum, ex quo pituita purgetur, in subdititio apponito, mollia fomenta admoveto, et post subdititia pari aceti

[1] καί et mox τε absunt. — [2] τῷ om. — [3] ἐμμήνια καλῶς ἐπιγίνονται. — [4] τοῦ ῥεύματος καθαιρομένη καὶ δύο κ. τ. λ. — [5] καὶ ἀπό. — [6] δέ κλ. — [7] καί.

infra legitur. Porro ἐπιλείπει, K. Littr., ὑπολείπει cod. θ.; — ἔμμηνα C. θ., ἐπιμήνια K.; — καὶ γίνεται vulgo, Littréus ἢ de suo; — ἐγίγνετο C., ἐγίνετο C. θ. Littr.; equidem vulgatam servo; — tum ἴῃ pro vulgato εἴη scripsi, Littr. ἔῃ dedit; — τὸ πρῶτον vulg., μέν Littréo praebuerunt C. θ.; — ἔξω pro ἐξ ἑωυτοῦ C., ἔξεο cod. θ.; — καί ante ὠχρή C. θ., Littr., vulgo om.

Φάρμακον οὖν — ἀρώμασι.] Littr. cum C. θ., Vatt. Foësii ὅταν ὧδε (οὕτω Vatt. Foësii) γένηται, φάρμακον χρὴ π., sed hoc ferri nequit, quum pro ὧδε saltem τοιαῦτα, vel eiusmodi quid, requiras, nisi ἔχῃ pro γένηται legere malis; — in vulgata K. μὲν οὖν legit. — Dein ἄνω τε pro καὶ ἄνω C., καὶ ἄνω τε καὶ κάτω cod. θ.; — ἔπειτα μετὰ ταῦτα vulgo, equidem otiosum μετὰ ταῦτα abieci; — πυριήσασα J.; — ᾧ μὴ δήξ. C.; — τῷ σὺν τῷ C. θ. Littr., vulgo prius τῷ omm.

ποιέειν — ξυνίτω.] πεποιημένῳ C., πεπληρωμένα K. H. Q.' Lind., mss. Regia duo apud Foës.; — καὶ μὴ γένηται ἀλουτοῦσα κ. τ. λ. cett., quod vitiosum est: lego καὶ ἢν γένηται nempe τὰ ἐπιμήνια! — ἀλουτοῦσα omm. C. θ.; — καί ante ἀσιτοῦσα ex Aldo et mss. revocavit Littr., in vulg. om.; — ἄναλτον κυκ. C.; — κυκεῶνα [ἢ] Lind.; — πίνουσα καὶ ὑποθ. vulg., καί omm. C. θ., Littr.; — ῥοδ. μύρον cod. θ.

17. ἢν — ἀπορρήγνυται.] πεντεκαιδέκατον J., mss Regia Foësii; — περὶ τοῦ ἐν τοῖς κοτυλήδοσι φλέγματος διαγνω τε αὐτοῦ καὶ συμπτωμάτων θεραπεία cod. θ.; — μέν om. C.; — vulgo καλῶς ἐπιγίνονται, sed C. θ. γίγνεται, γίνεται: locus convenit cum § 58. lib. I. de mm. mull., unde Foës. voluit οὐ καλῶς ἐπιγίνονται καὶ ἢν ἐν γαστρὶ ἔχῃ κ. τ. λ., quod dedit Lind. — Mihi lectio librorum C. θ., in qua καλῶς abest, consistere posse videtur, quod Littr. item arbitratus est; sed malo tamen Foësii rationem sequi, cui non minor nunc auctoritas quam arbitrariae correctioni in mss., quae Littr. sequitur. — Cod. C. om. ἰσχυρότερον. — Ceteri τὸ ἔμβρυον γένηται; transposui vocabula de coniectura.

γνοίης — ὑστερέων.] καὶ τοῖσι ἐπιμ. vulgo, Lind. καὶ [σὺν] τοῖσιν ἐπ.; ego e lib. I. l. l. ἐν adscivi. — Vulgo ῥεύματος καθαιρομένη, unde ῥεύματος cum solo C. reiecit Littréus. Equidem collato loco lib. I. l. pro ῥεύματος repono αἵματος et καθαιρομένη servo. — Non sum certus non esse omissionem fortuitam in C.; sensus saltem e loco lib. I. clarus emergit. Porro καὶ ἀπὸ τῶν ὑστ. vulgo, sed καί omm. cod. θ., Lind., Littr.

ταύτην — ἀνδρί.] δεῖ om. C.; — καὶ τρίς, ut V., Ald., Parr. 4.; — στριφνοῖσι C., στιφροῖσι cod. θ.; — καὶ τοῖσιν ἀρώμ. J.; — συνευδέτω C. θ.; — συνευνάσθω alii codd. et mss. duo Regia apud Foësium; — τῷ om. C. Ad hunc locum cf. Aph. 45. V.

μαλθακὰ πυριῆν καὶ κλύζειν μετὰ τὰ πρόσθετα, ἴσον τὸ ὄξος μίσγων καὶ ὑποθυμιῆν ἐν τοῖσι ἐπιμηνίοισι τοῖσι ἀρώμασι· ἔπειτα δὲ ἀσιτέουσα καὶ ἀλουτέουσα ξυνευναζέσθω τῷ ἀνδρί.

portione admixta eluito et euntibus mensibus suffitum ex aromatis parato. Deinde a cibo et lotione abstinens cum viro dormiat.

ιη'. Ὁκόταν τὰ ἐπιμήνια κρυφθῇ, ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ δοκέει [1]ἐγκεῖσθαί οἱ βάρος καὶ τὰς ἰξύας πονέει καὶ τοὺς κενεῶνας· ὁκόταν δὲ πρὸς τὰ ὑποχόνδρια προσπέσωσι ......, πνίγουσι [2]καὶ ἐμεῖ πυκινὰ ὀξέα καὶ ἐπὴν ἀπεμέσῃ, ῥήϊον ἴσχει ὀλίγον χρόνον· ἡ δὲ ὀδύνη καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν καὶ ἐς τὸν τράχηλον φοιτᾷ. Ἐπὴν οὖν [3]λίην προσεστήκῃ, χλιάσματα προστιθέναι, καὶ ὑποθυμιῆν [4]κακώδεα καὶ πίνειν διδόναι τὸν κάστορα καὶ τὴν κόνυζαν· ἐπὴν δὲ κάτω ...., ὑποθυμιῆν τὰ κακώδεα, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας τὰ εὐώδεα. Ἐπὴν δὲ παύσωνται αἱ ὀδύναι, φάρμακον δοῦναι πιεῖν καὶ μεταπιπίσκειν γάλα ὄνου· ἔπειτα διδόναι χυμὸν, ἀφ' οὗ ἐμεῖται, καὶ πρὸς τὰς ῥῖνας προστιθέναι .....· ἐπὴν δὲ καθήρῃς, πυριήσας τὰς ὑστέρας τοῖσι ξὺν τῇ δάφνῃ, προσθεῖναι τὸ ξὺν [5]τῇ ναρκίσσῳ· τρεῖς δὲ διαλιπὼν πυριήσας, προσθεῖναι τὸ ξὺν τῇ κανθαρίδι· τῇ δὲ ὑστεραίῃ στέαρ χήνειον· ἔπειτα διαλιπὼν τρεῖς ἡμέρας, κλύσαι [6]τῷ ξὺν τῷ ὄξεϊ. Ἐν δὲ τοῖσι καθαρμοῖσι ἐσθιέτω τὴν λινόζωστιν πρὸ τῶν σιτίων καὶ σιτίοισι μαλθακωτάτοισι χρήσθω καὶ [7]τὰ δριμέα τρωγέτω καὶ λουέσθω θερμῷ δὶς τῆς ἡμέρης. Ἢν δὲ μὴ γένηται

18. Cum menses latuerint, dolor imum ventrem detinet eique pondus inesse videtur, lumbi et laterum inanitates dolent. At ubi uterus ad praecordia accesserit, suffocationem infert et saepe acidum vomit; quod postquam vomuerit, aliquamdiu meliuscule habet; dolor vero etiam ad caput et cervicem pervadit. Cum igitur valde incubuerit, tepefacientia apponito et male olentia in suffitu administra, et bibendum praebe castoreum et conyzam. Cum autem ad inferiora descenderit, suffitum per inferiora ex graveolentibus apparato, ad nares autem ex bene olentibus. At ubi dolores quieverint, medicamentum potui exhibeto, posteaque lac asininum propinato, deinde succum, ex quo vomat, dato et naribus admoveto ..... Ubi vero purgaveris, fomento ad uterum ex his quae cum lauro conficiuntur admoto, medicamentum ex narcisso apparatum subter apponito. Tribus autem diebus fomentis intermissis id, quod ex cantharide conficitur, in subdititio apponito, postero vero die adipem anserinum, deinde tribus intermissis diebus ex eo, quod cum aceto paratur, eluito. In purgationibus autem mercurialem ante cibos edat cibisque mollissimis utatur et acria comedat bisque die calida lavet. Quodsi menses suo

[1] βάρος οἱ ἐπικ. — [2] καὶ ἐπὴν πυκνὰ ὀξέα ἀπεμέσῃ, ῥᾶον γίνεται ὀλ. χρ. ἀλλὰ καὶ ἐς τὴν κεφ. ὀδύνη καὶ ἐς τὸν τρ. φ. — [3] μέλλῃ ἢν προσεστήκῃ. — [4] κακώδεα κάτω δὲ εὐώδεα. καὶ π. — [5] τῇ κανθαρίδι omissis intermediis. — [6] τό. — [7] τά om.

18. ὁκόταν — φοιτᾷ.] Verba ὁκόταν — κενεῶνας desumpta sunt e § 3. lib. I. de mm. mull.; cum seqq. cf. § 17. lib. II. — Principio capituli ἑκκαιδέκατον J., mss. Regia Foësii; — περὶ ἐπιμηνίων κρύψεως συμπτωμάτων καὶ θεραπεία cod. θ. — Porro ἔχει J.; — ἐπικεῖσθαι cett., ἐγκεῖσθαι scripsi e lib. I. l.; — οἱ post δοκέει C. θ.. — Dein Lind. προσπέσωσι [αἱ ὑστέραι] et quin αἱ ὑστέραι, αἱ μῆτραι deficiat, nullus dubito, sed quid compilator libri dederit, nescio; itaque lacunam notavi. — Tum πνίγουσι καὶ ἐπὴν πυκνὰ ὀξέα ἀπεμέσῃ, ῥάων γίνεται vulg.; — πνίγουσι καὶ ἐπίπυκνα ὀξέα καὶ ἐπὴν ἀπεμέσῃ, ῥέον ἴσχει C.; — πνίγουσι καὶ ἐμεῖ πυκινὰ ὀξέα, καὶ ἐπὴν ἀπεμέσῃ, ῥήϊον ἴσχει cod. θ.; quem cum Littréo sequor. — Tandem ἀλλὰ καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν ὀδύνη pro ἡ δὲ ὀδ. καὶ ἐς τὴν κεφ. mss. Regia apud Foës., Parr. nonnulli Littréi; — καὶ ἐς τὴν κεφ. ὀδ. καὶ ἐς τὸν τρ. φοιτᾷ C. θ.

ἐπὴν οὖν λίην — εὐώδεα.] E vulgata, quam e V. notavi, C. om. οὖν; — Lind. pro ἢν προσεστήκῃ dedit ἤ, quo quid voluerit, non capio; — ἐπὴν μὲν λίην προσεστήκῃ cod. θ., quem Littr. sequitur; equidem οὖν vulgatae servare malui. Dein κακώδεα κάτω δὲ εὐώδεα vulg., sed postrema om. Littr. cum C.; — ἐπὴν — εὐώδεα om. C.; — κάτω [φοιτᾷ] Lind., sed l. l. e lib. II. ἐπὴν δὲ κάτω ἑλκυσθῶσι legitur; ego nihil suppleo, sed lacunam noto.

ἐπὴν δὲ — τῷ ὄξεϊ.] Post προσθεῖναι lacunae signa primus pono, quia aliquid deesse eo loco debet; — καθάρῃς vulg., καθήρῃς cod. θ. Littr.; — τὰς ὑστέρας τοῖσι om. C.; — τρίς cod. θ. Littr., τρεῖς vulg.; — δέ omm. C. θ.; — πυρίας vulg., πυριήσας cod. θ.; πυρίης C. Littr.

ἐν δὲ τοῖσι — ἡμέρης.] σίτοισι C. θ.; — τά ante δριμέα ex C. θ. supplevit Littr.

ἢν — ἴτω.] ἢν δὲ μὴ γίνηται ἐπίμηνια, ταῦτα ποιήσαντα

[1] τὰ ἐπιμήνια ἐν τῷ δέοντι χρόνῳ, ταὐτὰ ποιήσαντα πῖσαι κανθαρίδας, καὶ ἐπὴν γένηται, νηστεύσασα καὶ ἀλουτήσασα καὶ ὑποθυμιησαμένη [2] πρὸς τὸν ἄνδρα ἴτω.

ιθ'. Ὁκόταν ἐν γαστρὶ ἔχουσα διαφθείρῃ τὸ ἔμβρυον μηνιαῖον [3] ἢ διμηνιαῖον καὶ ἐκφέρειν μὴ δύνηται καὶ λεπτὴ παρὰ φύσιν [4] γένηται, χρὴ καθήραντα αὐτὴν καὶ τὰς ὑστέρας [5] τὸ σῶμα παχῦναι· οὐ γὰρ δυνήσεται διενέγκαι, ἔστ' ἂν αὐτῆς παχεῖαι γένωνται αἱ ὑστέραι καὶ ἰσχύσωσι.

κ'. Ἢν δὲ παχυνθῇ παρὰ φύσιν, οὐκ ἴσχει ἐν γαστρί· τὸ γὰρ ἐπίπλοον ἐπικείμενον πουλὺ [6] καὶ παχὺ ἀποπιέζει τὰς ὑστέρας καὶ τὴν γονὴν οὐκ εἰσδέχονται. Ταύτην χρὴ λεπτύναντα φάρμακον πῖσαι κάτω καὶ πρὸς τὰς ὑστέρας προσθεῖναι ὅ τι [7] καθαίρει αὐτὰς καὶ φῦσαν [8] ἐμποιέει.

κα'. Ἢν δὲ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρὸν γένηται ἢ ὁ αὐχὴν, τὸν δάκτυλον παρεισάγων γνώσει, καὶ ἢν πρὸς τὸ ἰσχίον ἔωσι ἀπεστραμμέναι. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, [9] μηδὲν προσφέρειν δριμύ· ἢν γὰρ ἐξελκώσῃς τὸ στόμα, ἐπὴν φλεγμήνῃ, κίνδυνος τὸ πάμπαν ἄτοκον γενέσθαι· ἀλλὰ προστιθέναι ἃ μὴ δάκνει, ὑφ' ὧν καθαίρεται.

tempore non fluant, eadem facito et cantharides propinato et ubi prodierint, ieiuna, illota et suffita virum adeat.

19. Si ea, quae in utero habet, foetum menstruum aut bimestrem perdit et perferre nequit, gracilisque praeter naturam evaserit, eam ipsam et uterum postquam purgaveris, corpus incrassare oportet. Neque enim foetum perferre poterit, donec uterus eius crassus factus sit et viribus valeat.

20. Quodsi praeter naturam crassior evaserit, utero non concipit. Omentum enim praepingue mole sua superincumbens uterum comprimit, neque genituram suscipere sinit. Huic, ubi gracilem reddideris, medicamentum deorsum purgans propinare oportet et ad uterum quod eum purget, et flatum in eo faciat, subter apponere.

21. At si uteri osculum durum factum fuerit, aut cervix, adimmisso digito deprehendes, et cum ad coxendicem obversus fuerit. Cum ita se habet, nihil acre exhibeto; si enim os exulceraris, ubi inflammatione tentatum fuerit, periculum est, ne penitus sterilis evadat. Verum quae non mordeant, ex quibus purgetur, subter apponito.

[1] τά om. — [2] συνευνάσθω τῷ ἀνδρί. — [3] διμην. om. — [4] γένηται. — [5] πρὸς τὸ στόμα. οὐ γὰρ δυν. — [6] καί om. — [7] καθαίρεται. — [8] οὐκ ἐμποιεῖ. — [9] μηδὲ προσφ. δριμύ.

ἐν τῷ δέοντι χρόνῳ vulgo; — γένηται C.; — articulum ante ἐπιμ. ex C. K. θ. Littréus, vulgo om.; ταὐτά de meo scripsi, item de meo transposui vocabula; — καὶ ἀλουτ. omm. C. θ.; — πρὸς τὸν ἄνδρα ἴτω C. θ., vulgatam e V. notavi.

19. ὁκόταν — ἰσχύσωσι.] Cf. de sterill. § 25., Aph. 44. V.; — ἕτερον C. θ. principio loci, ἄλλο H., ἑπτακαιδέκατον cod. θ.; — καὶ διμηνιαῖον vulgo, sed haec omm. multi Parr. et θ. et desunt l. l. e lib. de sterill.; de meo ἤ pro καί dedi. Vulgo γίνηται, C. γιγν., e Voss. aoristum dedi, qui habetur etiam l. l. — In καθήραντα — δυνήσεται cum Littréo sequor θ., nisi quod hic ἁπαλῦναι habet pro παχῦναι et quod de meo αὐτήν adscripsi, ταύτην ante χρή abiiciens; vulgatam e V notavi; — καθήραντα τὸ στόμα παχῦναι τὰς ὑστέρας οὐ γὰρ δυνήσεται Lind. e mss. apud Foës. in adn.; — καθῆραι καὶ τὰς ὑστέρας τὸ σῶμα παχῦναι δυνήσεται cod. C. — Dein αὐτῇ (αὕτη cod. θ.) παχεῖα γένηται ἡ ὑστέρη C. θ.; — πρότερον διενέγκαι cett., eieci πρότερον.

20. ἢν δὲ — εἰσδέχονται.] Cf. de sterill. § 17., Aph. 46. V.; — ἐπὴν δὲ γένηται ἢν παχυνθῇ C.; — καί ante παχύ C. J. θ. Littr., καί om. vulg.; — εἰσδέχεται vulg., ἐνδέχεται Ald. C. θ., δέχεται Q.', εἰσδέχονται Foës. in not., e lib. II. l. l., quod probo, ἐνδέχονται Lind.

ταύτην — ἐμποιέει.] Ante ὅτι fert θήσειν δὲ τὰς ὑστέρας C.; — καθαίρει C., Littr., καθαρεῖται cod. θ., vulg. e V. notavi; — αὐτάς omm. C. θ.; — φύσας vulgo, φῦσαν dedi ex l. l., οὐκ ἐμποιεῖ vulgo, sed οὐκ omm. Corn., Foës. in not., l. l. e lib. de sterill. Certum est οὐ in μή esse mutandum, si negationem additam velis; sed puto eum omnino, ut solent hi medici, uterum flatu distendere velle, adeoque incongruum οὐ non esse emendandum, sed abiiciendum. Pro ἐμποιέει C. θ. ἐνθήσει.

21. ἢν δὲ τὸ στόμα — καθαίρεται.] Cf. de sterill. § 18., de mm. mull. II. § 52.; — ὀκτωκαιδέκατον principio loci J.; — περὶ σκληριάσεως στόματος μήτρης ἢ αὐχένος σημειώσεως καὶ θεραπεία cod. θ.; — τό C. J. K. θ., Littr., vulg. om.; — στερεὸν γένηται καὶ ξηρόν C.; — παρεισάγουσα cod. θ., προσάγων vulg.; — γνώσεται C. θ. — Post ἀπεστραμμέναι vulgo ὅταν ὧδε ἔχῃ, quod num emblema otiosum sit, nec ne, vix scio, modo conferas utrumque locum laudatum; si loco nostro vulgatum καὶ ἐπὴν πρὸς τὸ ἰσχίον serves, vix ferri posse videtur; sin cum lib. de sterill. κἢν s. καὶ ἢν pro καὶ ἐπήν legas, servari posse. Posterius hoc feci. Dein δεινόν C. θ., Littr. pro vulgato δριμύ, quod servandum esse loci

κβ'. Ἢν γυναῖκα μὴ δυναμένην τεκεῖν ἐθέλῃς καθῆραι καὶ ᾖ χολώδης ἢ φλεγματώδης, γνώσει [1]τῷδε ὁκότερον ἂν ᾖ μᾶλλον· ψάμμον ὑποβαλὼν, ἐπὴν τὰ ἐπιμήνια [2]γένηται, ἐν τῷ ἡλίῳ ἐπιχέας τὸ αἷμα, ἐᾶν ξηρανθῆναι· καὶ [3]ἢν μὲν χολώδης ᾖ, ἐπάνω τῆς ψάμμου ἔσται τὸ αἷμα ὠχρὸν, ἢν δὲ φλεγματώδης, οἷον μύξα· καὶ δὴ ὁκότερον ἂν ἔῃ καθήρας κάτω, [4]πρὸς τὰς ὑστέρας προσθεῖναι πρόσθετα.

22. Si eam, quae parere non potest, purgare voles et biliosa aut pituitosa fuerit, hoc signo cognosces utra potius sit; — supposita arena dum menses eunt, in sole sanguinem effusum siccari permittas. Ac si quidem biliosa fuerit, sanguis pallidus in summa arena erit; sin pituitosa, velut mucus. At certe utrumlibet fuerit ubi per inferiora purgaveris, ad uterum subdititia adhibeto.

κγ'. Ἢν τὰ ἐπιμήνια παντάπασι μὴ [5]γένηται, ἢν μὲν ὑπὸ πόνου ᾖ, πρῶτον μὲν τὴν κοιλίην καθῆραι κάτω, ἔπειτα προσθεῖναι ὑφ' [6]οὗ αἷμα [7]καθαίρεται ἐκ τῶν ὑστερέων· ἔπειτα διαλιπὼν ἡμέρην μίαν ἢ δύο πῖσαι ὑφ' οὗ αἷμα καθαίρεται· τὸν δὲ ἄλλον χρόνον τὸν φλοιὸν πινέτω τοῦ κρήθμου ἐν οἴνῳ τρίψασα.

23. Si menses prorsus non eant, si quidem ex labore id fiat, primum quidem ventrem deorsum purgato, deinde medicamentum, a quo sanguis ex utero purgetur, subter apponito. Postea intermisso uno aut altero die medicamentum, ex quo sanguis purgetur, bibendum exhibe. Reliquo vero tempore crethmi corticem ex vino tritum bibat.

κδ'. Ἢν ὑγρότερον τοῦ καιροῦ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ᾖ, προστιθέναι τὰ δριμέα, ὅκως δηχθῇ, καὶ φλεγμήναν σκληρὸν [8]γένηται. Ἢν δὲ σκιρρωθῇ, τὰ δριμέα προσφέρειν· δάκνοντα γὰρ διαχεῖ τὸν σκίρρον· ἔπειτα μαλθακὰ προστιθέναι.

24. Si uteri osculum plus iusto humidum fuerit, acria, uti mordeatur et inflammatum durum fiat, subter apponito. Quodsi induratum fuerit, acria adhibeto, morsu enim indurationem diffundunt; postea mollia subter apponito.

κε'. Ἢν [9]ἐς τὸ ἰσχίον λεχοῖ καταστηρίξωσι [10]αἱ ὑστέραι ἢ ἐς τὸν κενεῶνα, προστιθέναι χρὴ πρὸς τὸ ἕτερον ἰσχίον ἔλαιον Αἰγύπτιον λευκὸν ἢ βάκκαριν καὶ ἐπὶ τὸ ὑγιὲς

25. Si puerperae uterus ad coxendicem aut ad lateris inanitatem incubuerit, ad alteram coxendicem oleum Aegyptium album, aut baccarin admovere oportet et in sanam coxendicem

[1] δὲ τούτων ὁκότερον ἦν ψ. ἐπιβάλλων. — [2] γίνεται. — [3] εἰ μὲν χολῆς οἷον μύξα omissis intermediis. — [4] καὶ περὶ τὰς ὑ. ἐπιθεῖναι πρ. — [5] γένωνται. — [6] ὧν. — [7] καθαίρεται τὸν δὲ ἄλλον omissis intermediis. — [8] λίην γεν. — [9] δὲ τὸ ἰ. — [10] αἵ τε ὑστ. ἐς τὸν κ.

sensus et verba l. l. e lib. II. docent. — Porro σῶμα pro στόμα C. θ.; — φλεγμήνῃ Ald., Parr. aliquot, θ. Littr., φλεγμαίνῃ vulg.; — δάκνῃ H.; — καθαίρηται vulg., καθαίρεται Bas., Parr. non pauci, θ.

22. ἢν γυναῖκα — πρόσθετα.] ἐνακαιδέκατον J. principio; — cf. cum h. l. de m. m. mull. I. 22., de sterill. § 14. Dein εἰ pro ᾖ D., ἢ pro ᾖ H. — χολώδης τε ἢ C. (ᾖ cod. θ.). Porro γνώσῃ τῷδε ὁκότερον ἢν ᾖ μᾶλλον, ψάμμον C. (Cod θ. δέ, non τῷδε) (Vatt. Foësii ὧδε, non τῷδε et ἂν, non ἤν), unde textum dedi, uti Littréus, vulgatam vero e V. notavi. — Tum ὑποβαλών C., ὑποβάλλων vulg., in θ. om.; — γένηται C. θ., γένωνται vulg. — Post ἡλίῳ Lind. [τῇ ψάμμῳ]; — καί ante ἢν μέν om. C.; — καὶ [γὰρ] ἢν Lind.; — pro μύξα plurale μύξαι mss. Regia omnia apud Foës.; — καὶ δή omm. C. θ.; — δεῖ pro δή Parr. 2.; εἴη vulg., ᾖ C., ἔῃ Littr. — Ante κάτω ferunt τὴν κοιλίην C. H. θ., Vatt. Foësii, Lind., lib. I. l. l.; — πρός C. θ., Vatt. Foësii, Littr, περί vulg.; — προσθεῖναι C. θ. Littr., ἐπιθεῖναι vulg.

23. ἢν τὰ ἐπιμ. — τρίψασα.] Cf. de mm. mull. I. 3.; — εἰκοστόν J. principio; — γίνωνται vulg., γίγνηται C., γίνηται Littr.; — γένηται cod. θ.; — ἐκ — πῖσαι omm. Parr. pauci. De meo scripsi πῖσαι, ubi vulgo προσθεῖναι e lib. I. l. l., nimirum quare bis memoraret usum προσθέτων αἷμα καθαιρόντων non intelligo et loco l. primum subdititium commendat, dein potionem; — τόν ante φλ. om. Ald.

24. ἢν — προστιθέναι.] Cf. de mm. mull. I. 18.; — εἰκοστὸν πρῶτον J. principio; — πρὸς ὑγρότερον στόμα cod. θ.; — σκληρὸν λίην γεν. vulg., sed λίην omm. θ. Littr. — Dein ἢν σκιρρ. sine δέ C. θ., σκληρωθῇ C. pro σκιρρωθῇ; — τὰ δὲ δρ. C.; — δάκνοντα ἃ διαχεῖ C. θ. — Vulgo διαχεῖ τὸν ἰχῶρα, sed L. τὸν σκύρρον et vero σκίρρον legendum esse loci sensus docet et docent verba e lib. I. l.; itaque cum Lind. dedi. — Vulgo post προστιθέναι legitur: εἰς (ἐς alii, πρός cod. θ.) δὲ τἄλλα νουσήματα οὐχ (ὡς cod. θ., Lind., Littr.) ἥκιστα προστιθέναι, quae omittuntur in C. et mihi ineptum alienum additamentum esse videntur.

25. ἢν ἐς τὸ ἰσχίον — κρομμύων.] Cf. de mm. mull. II. § 28.; — εἰκοστὸν δεύτερον J. principio loci; — ἢν δὲ τό vulg., ἢν ἐς τό C. θ., ἢν δ' ἐς τό H. al. m., Lind., nisi quod hic δέ plene. Porro αἵ τε vulg. (cf. lectt. V.) sed τε omm. C. H. θ. Littr.; — ἢ ἐς C. θ. Littr., vulgo ἢ om.; — προστιθέναι cod. θ. pro προστίθεσθαι. Dein ἐς θάτερον ἰσχίον

ἰσχίον κατακείσθω καὶ πινέτω γλυκυσίδης κόκκους πέντε τοὺς μέλανας καὶ ἀκτῆς καρπὸν ὅσον χηραμίδα καὶ κάστορος ὅσον κύαμον ἐν οἴνῳ· ἔπειτα λουσαμένη θυμιήσθω καὶ τοῖσι πότοισι καὶ σιτίοισι χρήσθω μαλθακοῖσι καὶ [1] λινοζώστι καὶ τοῖσι δριμέσι πᾶσι χωρὶς ῥαφάνου καὶ [2] κρομμύου.

decumbat. Paeoniae grana nigra quinque, sambuci fructum ad conchae maioris mensuram et castorii fabae quantitatem ex vino bibat; mox lota suffitum adhibeat, potibus et cibis mollibus utatur, mercuriali et acribus omnibus praeter raphanum et cepas.

κϛ'. Ὁκόταν πνίγωσι αἱ ὑστέραι, ὑποθυμιῆν χρὴ τὰ κακώδεα [3] πάντα ὑπὸ τὰς ῥῖνας, ἄσφαλτον, θεῖον, κέρας, ἐλλύχνιον, φώκης ἔλαιον, καστόριον· ὑπὸ δὲ τὰ αἰδοῖα τὰ εὐώδεα.

26. In uteri strangulatu graveolentia omnia in suffitu naribus admovenda, bitumen, sulphur, cornu, lucernae funiculus, vituli marini adeps, castorium; pudendis vero bene olentia.

κζ'. Ἢν δὲ λεχοῖ αἱ ὑστέραι φλεγμήνωσι, πίμπραται καὶ πνὶξ ἔχει. Ὁκόταν [4] ὧδε ἔχῃ, ὑποτείνας ὀθόνιον, βρύα θαλάσσια λεπτὰ καταπλάσσειν· ἔπειτα ὠμήλυσιν καὶ σποδὸν κληματίνην καὶ λίνου σπέρμα, ὄξος καὶ ἔλαιον ἐπιχέας, ἕψειν ἕως ἂν οἷόν περ σταῖς γένηται· ἔπειτα [5] καταπλάσαι ὡς ἂν θερμοτάτῳ δύνηται [6] ἀνέχεσθαι τὴν νείαιραν γαστέρα.

27. At si puerperae uterus inflammatione laboret, inflatur et suffocatio detinet. Cum ita se habet, algam marinam tritam linteolo subtento ex cataplasmate adhibeto. Deinde farinam hordeaceam crudam, cinerem sarmentitium et lini semen, aceto et oleo affuso in massae subactae formam decoquito, postea quam calidissimo imum ventrem ex cataplasmate linito.

κη'. Ἢν δὲ πεπήγωσι, φακοὺς ἑψήσας ἐν ὄξεϊ καὶ ἡδυόσμῳ πολλῷ, ἕλκειν τὴν ἀτμίδα ἐς τὸ στόμα καὶ τὰς ῥῖνας προσάγειν καὶ [7] τὰ κακώδεα ὑποθυμιῆν καὶ λινόζωστιν ἐσθίειν· καὶ ἐν τῷ χυλῷ ἄλητον ἑφθὸν ῥοφείτω· ὅταν δὲ τάχιστα τέκῃ καὶ πρὶν ἢ τὴν ὀδύνην ἔχειν, πρότερον χρὴ διδόναι τῶν φαρμάκων ὅσα τὰς ὑστέρας παύει τῆς ὀδύνης· καὶ σιτία διαχωρητικὰ προσφερέσθω· ἢν δὲ ἡ γαστὴρ θερμαίνηται, ὑποκλύσαι.

28. Quodsi compactus fuerit uterus, lentibus cum multa mentha in aceto decoctis vaporem in os naribus admotis attrahat et ex graveolentibus suffitum adhibeat; mercurialem comedat et ex succo farinam coctam sorbeat. Statim autem postquam pepererit et antequam dolor prehenderit, medicamenta exhibere oportet, quae uteri dolorem sedent, et cibos sumat, qui alvum deiiciant. At si venter incalescat, per infusum subluito.

[1] λινόζωστιν. — [2] κρομμύων. — [3] πάντα ἤγουν ἄσφαλτον, θεῖον, κ. τ. λ. — [4] δὲ ὧδε ἔχοι. — [5] καταπλάσσαις. — [6] ἀνέχεσθαι om. — [7] τά om.

l. l. e lib. II. pro πρὸς τὸ ὑγιὲς ἰσχίον quod loco nostro omnes ferunt, sed immane vitium est, quod ex lib. l. corrigendum. — Vulgo ἢ βακκάριον pro quo tamen βάκκαριν scribendum, sed cod. C. id ex toto om.; ἢ ῥόδινον pro eo legitur l. l. lib. I. — In vulgata πέντε post μέλανος, cum Littréo C. θ. sequor; — καστόριον ὅκου C.; — καὶ σιτ. omm. C. J.; — κρομμύου C. θ.

26. ὁκόταν — εὐώδεα.] ὑπὸ τὰς ῥῖνας ex θ. Littréus, vulgo om.; — ἤγουν ἄσφ. vulg., cf. lectt. V., sed ἤγουν omm. C. θ. Littr. — Simile quoddam monitum de mm. mull. II. 17.

27. ἢν δὲ — γαστέρα.] Vid. de mm. mull. I. 53.; — δέ omm. C. θ.: — πίμπλαται L., quae vulgata est lectio libri l., πίμπλαται [ἡ κοιλίη καὶ μεγάλη γίνεται] Lind. ex lib. I. l. l.; — δὲ ὧδε vulg., sed δέ omm. C. θ. Littr.; — ὑποτινας i. e. ὑποτείνας cod. θ., παρατείνας cett., ὀθόνια C.; — λινούσπερμα cod. θ., qui om. καὶ ἔλαιον; — ἐπιχεῖν J.; — ἕψειν om. idem; — θύειν ἔστ᾽ ἂν ἐς τὰς ἰστέας στέαρμα C. pro ἕψειν — σταῖς, cod. vero θ. θύειν εσταν ιτεας στεαρμα; — ἢν θερμοτέρῳ vulg., de meo mutavi; pro vulgata dedit ὡς θερμότερον Lind.; — ἀνέχεσθαι, uti V., omm Parr. nonnulli.

28. ἢν δὲ πεπήγωσι — ὑποκλύσαι.] cf. de mm. mull. I. 55., 56. Operae pretium est locos comparare, quippe constat quam negligenter plura in his libris scriptis sint tradita. Lind.: πεπνίγωσι, nempe Foës. in adn. est secutus et contulit l. l., ubi πνίγωσι, sed mihi nostra lectio loci potior esse videtur; remedia enim non pertinent ad suffocationem uterinam. Porro φακούς D., Foës. in adn., Lind., Littr., lib. I. l. l., φακοῦ vulg.; — ἡδυόσμῳ cd. θ.; — ἡδέϊ οἴνῳ Lind., nescio unde; — προσάγειν solus θ., προσίσχειν vulgo; — τά ante κακώδεα ex C. θ. dedit Littr., vulgo om.; — ῥυφείτω D. I. K. Dein ὅτ᾽ ἂν τάχιστα (addit δέ Lind.) καὶ (ὅτ᾽ ἂν τάχιστα καί omm. Parr. nonnulli) πρίν vulg.; — ὅταν τάχιστα τέκῃ Vatt. Foësii; — Littr. dedit: ὅτι τάχιστά τε καὶ πρὶν ἤ, quae ratio mihi non arridet: vulgata et lectio codd. Vatt. Foësii, et C., et locus e lib. I. l. ostendunt τέκῃ scriptum fuisse; itaque ad huius loci lectionem

κθ'. Ἢν δὲ ἐκ τόκου φλεγμήνωσι αἱ μῆτραι, στρύχνου χυλὸν ἐγχέαι ἐς τὰ αἰδοῖα, καὶ ἐπὴν οὗτος θερμὸς γένηται, ἕτερον ἐγχεῖν· ἢν δὲ μὴ ᾖ, σχίνου ἢ ῥάμνου, ἢ [1]σεύτλου.

29. Quodsi uterus ex partu inflammatione laboret, solani succum in pudenda infundito et ubi calidus evaserit, alium infundito. Sin hic non adfuerit, lentisci, aut rhamni, aut betae succum.

Ἕτερον. Κολοκύνθης χυλὸν ἐκπιέσας ἐγχέον καὶ ἀκτῆς τὸ ἐν μέσῳ, τὸ ἁπαλώτατον, περιξύσας μακρὸν πρόσθες. Ὕστερον ἐν ὕδατι ψιμύθιον τρίβων, [2]εἰρίῳ ἀνασπογγίζων, πρόσθες· ἢν δὲ φρίσσῃ, ἀφαιρέειν.

Aliud. Cucurbitae succum expressum infundito et sambuci quod medium est et tenerrimum, derasum, praelongum apponito; demum cerusam aqua subactam, lana exceptam subdito; sin horruerit, detrahito.

Ἢν γυνὴ ἀσθενέῃ ἀπὸ ὑστερέων καὶ χολαὶ αὐτὴν πνίγωσι, καὶ δέῃ αὐτὴν καθῆραι κούφως καὶ τῆς ὀδύνης [3]παῦσαι, πευκεδάνου ὀπὸν ὅσον τρεῖς κυάθους δίδου πίνειν.

Si mulier ex utero debilitatem et a bile suffocationem sentiat, eamque leviter purgare opus sit, doloremque sedare, peucedani succum ad tres cyathos potui exhibeto.

λ'. Ἢν [4]δ' ἐν τῇ ὀσφύϊ αἱ ὑστέραι ἔωσι, ἢ ἐν τῷ κενεῶνι, ἢν θέλῃς μετακινῆσαι, τρίψας θεῖον καὶ ἄσφαλτον, μέλι ἑφθὸν παραχέας, καὶ ποιήσας βάλανον μὴ παχεῖαν, [5]ἐς τὴν ἕδρην ἔνθες.

30. Si in lumbis aut lateris inanitate uterus fuerit, si emovere velis, sulphur et bitumen tritum affuso melle cocto in glandulam non crassam efformato et in sedem immittito.

λα'. Γυναικὶ ὁκόταν αἱ ὑστέραι σκληραὶ γένωνται καὶ ἐς τὰ αἰδοῖα ἐξίσχωσι καὶ οἱ βουβῶνες σκληροὶ γένωνται, καὶ καῦμα ἐν τοῖσι αἰδοίοισι ἐνῇ, καρκινοῦσθαι ἄρχεται. Ὅταν οὕτως ἔχῃ, σικύης χρὴ τὸ ἔσω τρῖψαι καὶ [6]κηρίον, καὶ ὕδατος κοτύλην ἐπιχέας, ἐνεὶς ἐς τὴν ἕδρην [7]ἐᾶν μέχρις ἂν καθαρθῇ.

31. Cum mulieri uterus durus evaserit, et ad pudenda promineat et inguina indurentur et ardor in pudendis sentiatur, cancri initia suspecta sunt. Cum sic habuerit, cucurbitae interiorem partem terere oportet cum favo et aquae hemina affusa in sedem immittere sibique permittere, donec purgetur.

[1] τετλίτου κολοκύντης. — [2] καὶ ἐν εἰρίῳ. — [3] παύσασθαι. — [4] δὲ ἐν. — [5] ἐς ἕδρην ἐνθεῖναι ὡς τάχιστα omissis intermediis. — [6] κηρόν. — [7] ἐκκαθαίρεσθαι μέχρις ἂν καθαρθῇ.

verba refeci. Calvus ὅταν κάκιστα τέξῃ legisse videtur Foesio; — τῆς ὀδύνης παύει C.

29. ἢν — σεύτλου.] δέ om. Littr. cum Ald., Parr. pluribus, θ.; — solum ἢ pro ἢν δὲ μὴ ᾖ C. & C. θ. σελίνου pro σχίνου, quemadmodum in fine § 78. lib. I.; equidem non discerno quid auctor dederit, quare vulgatam non tango.

ἕτερον — ἀφαιρέειν.] ἢ κολοκ. vulg., sed ἢ in nonnullis cdd. om., C. J. θ., Littr. ἕτερον; — κολοκύνθης cd. θ.; — ἀκτῆς pro vulgato αὐτῆς cdd. regii Foësii, quam lectionem non negligi debere docet l. l. e lib. I.; — περιξέσας C θ.; πρόσθες pro vulgato ἔνθες de meo; — ψιμ. ἐν ὕδατι C. θ.; — ὕδατι ψιμύθιον vulgo: ἐν praemisi e mss. illis; — quod lib. de mul. I. legitur ἀψίνθιον, minus probabile est usurpatum fuisse.

ἢν γυνὴ — πίνειν.] cf. § 79. lib. I. l., ubi saltem formula legitur; — χολή C.; — καθαρθῆναι idem; — τὴν ὀδύνην nonnulla mss.; — παῦσαι C. θ. Littr., παύσασθαι vulg.; — δοῦναι πιεῖν C. θ.

30. ἢν — ἔνθες.] εἰκοστὸν τέταρτον J. principio; — δέ vulgo, δέ omm. C. θ. Littr.; — ὀσφυίῃ ὀδύνη ὑστέρης ᾖ ἢ C.; — περιχέας C. θ.; — articulum ante ἕδρην ex C. θ. Littr. dedit, vulgo om., de meo μή ante παχεῖαν adscripsi, quod feci etiam lib. II. de mm. mull. § 22. — Post ἔνθες legi solet: καὶ ἐκ τῶν ὑστερέων, ἢν ξηραὶ γένωνται, τὰ αὐτὰ προσθεῖναι ὡς τάχιστα; in quibus κἢν ἐκ τῶν C., omisso seq. ἤν, — ὑστερικῶν Lind.; — τὰ αὐτά C. θ., Littr., ταύτῃ vulg. — Verum hic locus descriptus est ex l. l. lib. II. de mm. mull., ubi haec non occurrunt; tum vero ἐκ τῶν ὑστερέων ἢν ξηραὶ γένωνται intelligi nequit; Lindani coniectura non prorsus veri specie caret, nam remedia sunt antihysterica, de quibus sermo est; sed fiuntne ex hysterica affectione ξηραὶ αἱ ὑστέραι? — Equidem puto nos in his habere recentem adnotationem marginalem, quam ad notulas relegandam esse existimo. — Foësio in adn. item suspecta sunt ea, quae reiicio.

31. γυναικὶ — καθαρθῇ.] cf. lib. II. l. § 51.; — εἰκοστὸν πέμπτον J. principio; — ὁκόταν cod. θ., ὅταν cett.; — αἱ ex H. J. θ. Littr, vulgo om.; — ξηραί pro σκληραί Corn., improbante Foësio in adn.; — γίνωνται C. D.; — ἐξίωσι C. L. θ. Lind. l. l. e lib. II.; — γένωνται Littréus e mss. Parr. pluribus et θ.; γίνωνται vulg.; — ἔνι cod. θ., ᾖ D.; — ἄρχεται om. C., quod spectat, puto, ad lectionem καρκινοῦται pro infinitivo. Porro ὧδε C. et l. l. e lib. II.; — σικύος C., σικύου Lind., fortasse e l. l.; — τὸ ξηρόν vulg., καὶ κηρόν, uti V., Ald., Parr. 4., καὶ κηρίον C. θ., Foës. in adn., Lind., Littr., l. l. e lib. II.; — καί ante ὕδατος de meo, ὕδατός τε Lind.; — ἐνείς de meo, ἐνιείς vulgo; — ἐνεῖναι καὶ ἐᾶν Lind., ἐᾷ vulg., ἔα C. H. Littr.; — ἐκκα-

λβ'. Ὁκόταν δὲ γυναικὶ [1]διδῷς φάρμακον, παράμισγε τῷ φαρμάκῳ ὅσα ὑστέρας καθαίρει καὶ ὅσα ἐλαύνει.

32. Cum vero mulieri medicamentum exhibueris, quae uterum purgant et quae depellunt admisceto.

[2]Ἕτερα ποτὰ καὶ πρόσθετα δυνάμενα χόριον ἐξάγειν καὶ ἐπιμήνια [3]κατασπάσαι. — Κανθαρίδας [4]πέντε ἀποτίλας τὰ πτερὰ καὶ τοὺς πόδας καὶ τὴν κεφαλήν, — ἔπειτα τριβόλους παραθαλασσίους ξὺν τῇ ῥίζῃ τρίψας, ὅσον κόγχην, καὶ τοῦ εὐανθέμου τὸ χλωρὸν [5]τὸ ἔσω, σελίνου σπέρμα ἴσον καὶ σηπίης ᾠὰ πεντεκαίδεκα ἐν οἴνῳ γλυκέϊ κεκρημένῳ δίδου πιεῖν. Καὶ ἐπὴν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, ἐν ὕδατι θερμῷ καθήσθω καὶ [6]μελίκρητον ὑδαρὲς πινέτω.

Potiones aliae et subter apposita, quae secundas educere et menses detrahere valent. Cantharidas quinque evulsis alis, pedibus et capite, deinde tribulos marinos cum radice tritos ad conchae mensuram et partis internae flavae euanthemi et seminis apii aequalem portionem et sepiae ova quindecim ex vino dulci temperato potui exhibeto; cumque dolor detineat, in aqua calida desideat et mulsam aquosam bibat.

[7]Ἕτερον. — Βατραχίου τῶν φύλλων καὶ τοῦ ἄνθεος τετριμμένου ὅσον στατῆρα Αἰγιναῖον ἐν οἴνῳ γλυκέϊ πιεῖν· ἐπὴν δὲ ἡ ὀδύνη ἔχῃ, λευκοὺς ἐρεβίνθους καὶ ἀσταφίδας ἑψήσας ἐν ὕδατι καὶ ψύξας διδόναι πιεῖν, καὶ ὁκόταν ἡ στραγγουρίη ἔχῃ, ἐν ὕδατι χλιερῷ [8]καθιζέσθω.

Aliud. Foliorum ranunculi et floris triti stateris Aeginaei pondus ex vino dulci bibat. Et ubi dolor detinuerit, cicer album et uvas passas in aqua decoctas et refrigeratas potui exhibeto, cumque stranguria vexaverit, in aqua tepida desideat.

[9]Ἕτερον. — Ἀδιάντου ὅσον στατῆρα Αἰγιναῖον ἐν οἴνῳ λευκῷ ἴσον ἴσῳ κεράσας δίδου πίνειν.

Aliud. Adianti stateris Aeginaei pondus ex vino albo aequali aquae portione temperato, propinato.

[10]Ἕτερον. — Λευκοΐου καρπόν, ὅσον [11]τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι λαβὼν ἐν οἴνῳ λευκῷ τὸν αὐτὸν τρόπον κεράσας, δοῦναι πιεῖν.

Aliud. Violae albae semen, quantum tribus digitis capere possis, ex vino albo eodem modo temperato, bibendum dato.

[12]Ἕτερον. — Λευκοΐου ῥίζαν τοῦ μέλανος [13]οἴνῳ διεὶς τὸν αὐτὸν τρόπον χρῆσθαι.

Aliud. Violae nigrae radice vino macerata ad eundem modum utaris.

[1] δῷς. — [2] ἕκαὶ τερα ποτὰ, πρόσθετα. — [3] κατασπάσασθαι. — [4] δὲ πέντε. — [5] τὸ εἴσω ξηρὸν τρίψας ὅσον κόγχην καὶ σελίνου σπ. — [6] μελίκρητον ὑδαρέα. — [7] ἕτερον om. — [8] καθεζέσθω. — [9] ἕτερον om. — [10] ἕτ. om. — [11] ἐν τοῖς. — [12] ἕτερον om., quale quid non amplius noto. — [13] ἐν οἴνῳ διεὶς τὸν α. τρ.

θαίρεσθαι pro ἕα καθαίρεσθαι Parr. 4.; sed vulgo καθαίρεσθαι μέχρις ἂν καθαρθῇ, e qua lectione, cum C. θ. μέχρις ἂν καθαρθῇ omisit Littr.; et quin dittographia sit in vulgata nemo debitaverit, sed malo cum Lindano alteram eius lectionem servare. — Praefero tamen lectionem e lib. II. l.

32. ὁκόταν — ἐλαύνει.] εἰκοστὸν ἕκτον J. principio; — ὅταν C., δίδῳς D., Littr., δῷς vulg.; — παραμίσγων C.; — τῶν φαρμάκων cod. θ., φαρμάκων C.

ἕτερα — πινέτω.] καὶ ἕτερα C. θ., seq. καί om. C.; — δυνάμενα omm. C. θ.; — τὰ ἐπιμ. vulg., sed τά om. Littr. cum Parr. pluribus; — κατασπᾶσθαι C. Pro τρίψας cod. θ. fert κόψας, conf. formulam, qualis habetur bis § 78. lib. I. de mm. mull.; loco nostro vitia insunt. Dein ἀνθέμους vulg., sed ἀνθέμου Littr. ex edd. antt. et mss. multis; legendum tamen εὐανθέμου, uti l. l. e lib. I. — Tum τὸ χλωρόν Vatt. Foësii, pro vulgato τοῦ χλωροῦ. — Dein τὸ εἴσω (τὸ ἴσον C. H.) ξηρὸν (χλωρόν C.) τρίψας ὅσον κόγχην vulg. — Cum Littréo sequor lect. l. l. e lib. I., nisi quod τὸ ἔσω servo et τρίψας ante σελίνου reiicio; — fortasse τοῦ χλωροῦ τοῦ ἔσω ἴσον h. l. scriptum fuit. Tandem σελίνου — γλυκέϊ om. G.; — καὶ σελίνου vulg., sed καί omm. Ald. C. θ. Littr.; malim σελίνου σπέρματος ἴσον; — ὅσον pro ἴσον C.; — ἐπιθείς pro σηπίης C.; — articulum ante ὀδύνη omm. C. θ. Littr.; — μελίκρητα C. H. θ. Littr., μελίκρητον vulg., et vero μελίκρητον ὑδαρές cum K., aut quod Littr. dedit, legendum est.

ἕτερον — καθιζέσθω.] cf. lib. I. de mm. mull. § 78. p. 621. et 618. huius volum., ubi loci similes: ἕτερον C. θ. Littr., vulg. om., ἄλλο Q.'; — τοῦ omm. C. θ.; — καί ante ψύξας omm. iidem; — dein πίνειν C.; — κοτύλην διδόναι πιεῖν Calvus legit; — καθήσθω idem.

ἕτερον — δίδου πίνειν.] ἕτερον C. H. θ. Littr., vulgo om.; — δοῦναι C. θ.; — πιεῖν cod. θ.

ἕτερον — δοῦναι πιεῖν.] ἕτερον C. H. θ.; — ἕτ. om. vulg.; — ὅσον ἂν vulg., sed ἄν omm. C. θ. Littr.; — πιεῖν C. H. θ., πίνειν vulg.

ἕτερον — χρῆσθαι.] ἕτ. ex C. H. θ. Littr.; — ἐν οἴνῳ διείς vulgo, sed διείς omm. Ald. C. θ. Littr.; ego ἐν omitto, διείς servo; tum χρῆσθαι de meo scripsi pro χρήσθω vulgatae; hoc enim si servare velis, saltem διεῖσα erit legendum, quo facto nondum locus bene habebit.

Ἕτερον. — Κρινάνθεμον τὸ ἐπὶ τῶν οἰκιῶν φυόμενον τὸν αὐτὸν τρόπον [1]πῖσαι.

Aliud. Crinanthemum, quod in domibus provenit, ad eundem modum propinato.

Ἕτερον. — Τῆς ἀγχούσης τὰ φύλλα [2]ὅσον δύο δραχμίδας ἐν οἴνῳ ἐφθὰ κεράσας ὕδατι [3]ἴσῳ πῖσαι.

Aliud. Anchusae folia ad pugillos duos in vino pari aqua temperato digesta bibenda dato.

Ἕτερον. — Χαμαιλέοντος τὴν ῥίζαν ξύσας [4]ὅσον ἐλλεβόρου πόσιν ἐν οἴνῳ ἐφθὴν κεράσας ὕδατι πῖσαι.

Aliud. Chamaeleontis radicem derasam, quantum veratri potio est, vino aqua temperato digestam propinato.

Ἕτερον. — Κράμβης καὶ πράσου χυλὸν ἑκατέρου μίξας, [5]ὀπὸν σιλφίου ὅσον τρία [6]ἡμιωβόλια, οἴνῳ ἴσῳ μίξας λευκῷ πῖσαι.

Aliud. *Formula vitiose descripta est.*

Ἕτερον. — Ἐλαίας λευκὰς πρόσθεν ἢ ἔλαιον ἐνεῖναι κατακνήσας ξήρανον· ἔπειτα κόψας καὶ σήσας οἴνῳ ἐπιβαλὼν διδόναι πίνειν.

Aliud. Olivas albas, priusquam oleum insit, in tenues partes dissectas siccato; deinde tusas et cribratas vino iniectas bibendas exhibeto.

Τοῦτο καὶ ἐπιμήνια κατασπᾷ [7]καὶ χόριον ἐξελάσει. — Δικτάμνου Κρητικοῦ ὅσον ὀβολὸν, ἐν ὕδατι πιεῖν.

Hoc et menses detrahit et secundas eiicit. Dictamnum Creticum oboli pondere ex aqua potui exhibeto.

Χόριον ἢν μὴ δύνασαι ἐκβαλεῖν, πιπίσκων, προπυριήσας [8]τῇ ἀκτῇ, χυλῷ ἐφθῷ πυρίην ἐμβαλὼν, τὴν κανθαρίδα προστιθέναι· τοῦτο καὶ τὸ ἔμβρυον ἐξελαύνει· ὁκόταν δὲ δάκνῃ, ἀφαιρευμένη [9]ἐς ῥόδινον μύρον ἐμβάπτουσα, προστιθέσθω, ἔστ' ἂν ἀποφύγῃ.

Locus corruptus.

Ἕτερον. — Αἰγείρου Κρητικῆς κόκκους ἐννέα τρίψας ἐν οἴνῳ διδόναι πίνειν.

Aliud. Populi Creticae grana novem trita ex vino bibenda dato.

Ἕτερον. Κονύζης ὅσον χεῖρα πλείην διεῖ-

Aliud. Conyzam, quantum manus capit, le-

[1] μίξαι καὶ πῖσαι. — [2] ὅσον om. — [3] ἴσως. — [4] οἷον. — [5] καὶ τὸν ὀ. — [6] ἡμιόβολα. — [7] καί om. tum ἐξελάσαι. — [8] τῆς ἀκτῆς τῷ χ. ἐφθῷ ἐμβ. καὶ τὴν κ. τ. λ. — [9] ἐς om.

ἕτερον — τρόπον πῖσαι.] ἕτ. ex iisdem Littr.; — *μίξαι καὶ πῖσαι* vulg.; — Littr. cum C. θ. *μίξαι καί* om. Non multum refert utrum adscribatur, an omittatur.

ἕτ. — ἴσῳ πῖσαι.] ἕτ. ex C. θ. Littr.; — *ὅσον* idem ex iisdem, vulgo om.; — *ἐφθῷ* omnes, *ἐφθά* de meo; — *ἴσῳ* C. D. H. θ., Littr., *ἴσως* vulg.

ἕτερον — ὕδατι πῖσαι.] ἕτ. ex C. θ. Littr.; — *ὅσον* cod. θ., Littr., *οἷον* vulg., C. neutrum habet; — *πότιζε* pro *ἐφθῷ* C.; — nempe omnes hic quoque *ἐφθῷ*, de meo *ἐφθήν*; — *καὶ ὕδατι* C. θ., *πῖσον* cod. θ. In hac § recurrit *οἶνος ἐφθός*, ut in superiore, ubi *λευκῷ* pro *ἐφθῷ* vult Corn., sed illud *ἕψειν* non de coctione, sed de digestione est intelligendum; — quomodocumque autem intelligas, ad vinum referri non debet.

ἕτερον — λευκῷ πῖσαι.] ἕτ. ex C. H. θ. Littr.; — *μίξας τὸν ὀπόν* vulg., sed *τόν* omm. C. Littr.; — *τριώβολον* vulg., sed cum Littréo plurium Parr. lectionem dedi; — *ἴσῳ* om. K. Formula ad codd. fidem, ut aiunt, descripta vitiis laborat: puto fere ita legendam esse: *κράμβης καὶ πράσου χυλὸν, ἑκατέρου ...., ὀπὸν σιλφίου ὅσον τρία ἡμιωβόλια οἴνῳ ἴσῳ μίξας λευκῷ πῖσαι.* — In lacuna periit mensurae significatio, pro qua male *μίξας* dederunt librarii.

ἕτερον — διδόναι πίνειν.] ἕτ. ex C. H. θ. Littr.; — *ἐλαίης λευκῆς* mss.: cum Littréo recepi Foësii correctionem; *ἐλαίης λευκῆς* [*καρπόν*] dedit Lind. e Foësii notula. — Vulgo *ἐνῇ*, pro quo *οἴνῳ* Ald., G.; *εἶναι* dedit ex C. D. I. J. K. θ. Littréus, sed sine dubio legendum *ἐνεῖναι*. Dein *κατασήσας* C.; — ceteri *ἐν οἴνῳ*, abieci otiosum *ἐν*; — *πιεῖν* C. θ.

τοῦτο — πιεῖν.] *καὶ τὰ ἐπιμ.* D.; — *καί* ante *χόριον* omm. codd. 4.; — *καὶ χόριον αὐτό* C. θ.; — *ἐξελάσαι*, uti V., C. H. J. θ.; — *πίνειν* C.

χόριον — ἀποφύγῃ.] *πιπίσκων ἐκβαλεῖν* C. θ., nisi quod hic *ἐκβάλλειν*. In *προπυριήσας — τὴν κανθ.* est lectio C. θ., nisi quod θ. fert *πυριῆν*; vulgatam e V. descripsi; Littréus recepit illam codicum C. θ. lectionem. Porro *ἀφαιρουμένη* vulg., *ἀπερευμένη* C., *ἀφερευμένη* cod. θ., unde *ἀφαιρευμένη* Littréus; — *ἐς* C. θ., Vatt. Foësii, Lind., Littr., vulg. om.; — pro *ἔστ' ἂν* nonnulli codd. *ὅταν*, unus *ὁκόταν*. — De hoc loco dixi ad § 78. lib. I. de mm. mull., ubi item corrupte legitur.

ἕτερον — πίνειν.] ἕτ. ex C. θ. Littréus; — *κρητικοῦ* vulg., Littr. emendavit ex lib. I. l. p. 621.; — *διδόναι* omm. C. θ. Post *πίνειν* legitur apud Littréum *τουτέῳ καὶ ἀπολύσασθαι, ἢν δυστοκέῃ*; nempe *τουτέῳ δὲ καί* vulg., Littr. *δέ* om. cum θ.; — *ἀπολύσασθαι* ex θ. Littréus, vulg. e V. notavi; — *ἢν δυστ.* omm. pauca mss.; sed haec verba non occurrunt l. l. e lib. I.; tum ne *ἀπολύσασθαι* quidem satis intelligitur. Equidem recentem adn. ad notulas relegavi.

ἕτερον — δίδου πίνειν.] ἕτ. ex C. θ. Littr.; — *λείης* vulg.,

ναι πράσου χυλῷ καὶ νέτωπον ξυμμίξας ὅσον χηραμίδα ἐν οἴνῳ δίδου πίνειν.

viter tritam porri succo macerato, netopo quantum conchae maioris testa capit admisto, ex vino bibendam dato.

Ἐπιμήνια κατασπᾷ. Πευκέδανον καὶ πάνακες καὶ γλυκυσίδης ῥίζαν ἐν οἴνῳ δίδου πίνειν.

Menses detrahit. Peucedanum et panacem paeoniaeque radicem ex vino potui dato.

Ἔμβρυον ἐκβάλλει τεθνεὸς καὶ τὰ [1]ὕστερα. Τοῦ ἴου καὶ τῆς ἀνδράχνης τὸν καρπὸν, [2]μίξας, λεῖα κόψας, δίδου ἐν οἴνῳ λευκῷ παλαιῷ.

Foetum mortuum et secundas eiicit. Violae et portulacae semen mistum et contusum ex vino albo vetusto exhibeto.

Ἐπιμήνια κατασπᾷ. Λευκοΐου [3]τὸν καρπὸν ὅσον τρισὶ δακτύλοισι [4]καὶ αἰγὸς σπυράθους ὅσον πέντε ἢ ἓξ ξυμμίξας οἴνῳ εὐωδεστάτῳ, προπυριήσας, ἐς ὕδωρ καὶ ἔλαιον τὴν πυρίην [5]ἐμβαλὼν, πυριῆν δὲ ἐπὶ δίφρου. ἐπὴν δὲ πυριήσῃς, δοῦναι πιεῖν καὶ ὡς τάχιστα λούσαντα κατακλῖναι· δοῦναι δὲ φαγεῖν κράμβην καὶ τοῦ χυλοῦ [6]ῥοφῆν.

Locus prave scriptus. cf. adn.

Ἕτερον. Λευκοΐου τὸν καρπὸν ὅσον [7]τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι ἐν οἴνῳ δοῦναι πιεῖν καὶ καθήσθω ἐν ὕδατι θερμῷ· ἢν δὲ μὴ [8]ἔχῃς, μαράθρου [9]ῥίζας κλάσας ἐν μελικρήτῳ χλιερῷ ἀποβρέχων δίδου.

Aliud. Violae albae semen quantum tribus digitis capitur ex vino propinato et in aqua calida desideat. Quodsi non habeas, foeniculi radices contusas, aqua mulsa tepida maceratas exhibeto.

Ἕτερον. Μελίης ὅσον κόκκους δέκα ἐν οἴνῳ δοῦναι πιεῖν. Τοῦτο ἀγαθὸν ἐπὶ παντὸς ἀλγήματος ὑστερέων καὶ σφόδρα διουρητικόν.

Aliud. Fraxini grana circiter decem ex vino propinato. Hoc valet ad omnem uteri dolorem et urinam valde movet.

Ἕτερον. Ὀπὸν σιλφίου ὅσον ὄροβον καὶ καρδάμου καρπὸν τρίψας λεῖα καὶ ξυμμίξας ἐν οἴνῳ ἢ ἐν κυνὸς γάλακτι, δίδου πιεῖν. Τοῦτο καὶ ἔμβρυον ἐξελαύνει.

Aliud. Laseris succum orobi quantitate et nasturtii semen tenuiter trita et permixta ex vino, aut lacte canino potui exhibeto. Hoc etiam foetum eiicit.

[10]Ἐκβόλιον. Βατράχιον καὶ ἐλατηρίου [11]σμικρὸν μίξας ἐν ὄξεϊ εὔκρατον πῖσαι.

Medicamentum foetum eiiciens. Ranunculum et elaterii parum aceto mixtum tepidum propinato,

[1] ἔμμηνα ὕστερα. — [2] ταῦτα διακόψας καὶ μ. δίδου. — [3] ὁ καρπός. — [4] λαμβανόμενος καί. — [5] ἐμβάλλοντα. — [6] ῥυφεῖν. — [7] τοῖσι om. — [8] ἔχῃ. — [9] ῥίζαν. — [10] ἐκβ. om. — [11] σμικρόν om.

πλείης mss. 7., emendavit Foës. ex lib. I. l. l.; — πιεῖν C. De meo abieci ταῦτα ante ἐν οἴνῳ.

ἐπιμήνια — πίνειν.] πιεῖν C.; — καὶ πάνακος Vaticana exemplaria legere adnotat Foësius.

ἔμβρυον — παλαιῷ.] ἐκβάλλειν cod. θ., ἐμβάλλειν C.; — καὶ τῆς om. C.; — Littr. ταῦτα μίξας, λεῖα κόψας ex C. θ., vulgatam e V. notavi; ego item C. θ. sequor, sed ταῦτα abiicio; — δίδου πίνειν C.

ἐπιμήνια — ῥοφῆν.] ὅμοιον κατασπὸν ἐπιμήνια D. in marg. pro ἐπ. κατ.; — κατασπᾶν cod. θ.; — ὁ καρπός vulg., τὸν καρπόν C. θ.; — τοῖς τρισί C. — Post δακτ. vulgo ἐπιλαμβανόμενος, sed hoc omm. C. Littr.; — ἐν οἴνῳ C.; — προπυριάσας vulg., per η̅ H. Littr.; — καί ante ἔλαιον om. K.; — πυρίην ἐμβάλλοντα, πυριῆν δέ cod. θ., ἐμβαλὼν πυριῆν om. C.; ἐμβαλλόντα, ἐμβαλλόντας, ἐμβάλλοντα, ἐμβαλόντα sunt aliae mss. lectiones; — καί ante ὡς om. Lind.; — καὶ δοῦναι sine δέ C. θ.; — τε pro δέ D. H.; — τὸν χυλόν C. θ.; — ῥοφῆν C. J. Littr., ῥοφεῖν vulg. Mihi verba ita corrupta videntur, ut nec caput nec pes h. l. constet; — maxime probabile videtur periisse formulam τῆς πυρίης, et locum esse lacunosum.

ἕτερον — δίδου.] ἕτ. ex C. D. θ. Littréus; — ῥίζαν C.; — θλάσας et φλάσας alii codd. pro κλάσας; — χλιαρῷ cod. θ.; — ἀποβρέχειν C.

ἕτερον — διουρητικόν.] ἕτ. C. θ. Littr.; — ἄλλο D.; — μολίης Cod. θ.; — μέλι ὅσον κόκκου, al. m. κόκκους, C.; — πίνειν δίδου C.; — ἐπί omm. C. θ.

ἕτερον — ἐξελαύνει.] ἕτ. C. D. H. θ. Littr.; — μίξας cod. θ.; — δοῦναι C. θ.; — καὶ τὸ ἔμβρ. C.

ἐκβόλιον — πῖσαι.] ἄλλο D. pro ἐκβόλιον et J. ἕτε-

[1]Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. Κράμβης καυλὸν ἁπαλὸν τὸ ἄκρον χρίσας νετώπῳ, * τύψαι.

Locus corruptus. cf. adn.

Ἢν τὰ ἐπιμήνια μὴ γίγνηται. Τερμίνθου καρπὸν τρίψας, οἴνῳ καὶ ὕδατι διεὶς καὶ διηθήσας διδόναι νήστι πιεῖν καὶ θερμῷ λουέσθω.

Si menses non fluant. Terebinthi fructum tritum, vino et aqua maceratum et percolatum ieiunae bibendum dato et calida lavet.

Ἐπιμήνια κινεῖν. * Φοινικικοὺς κόκκους ἐν οἴνῳ νήστι διδόναι [2] πίνειν.

Ad menses movendos. *Locus integer non est.*

Λοχεῖα καθαίρειν. Μαράθρου καρπὸν καὶ κρήθμου τὸν φλοιὸν καὶ λιβανωτὸν ἐν οἴνῳ διδόναι πίνειν.

Ad puerperii purgamenta. Foeniculi semen et crethmi corticem et thus ex vino bibenda dato.

Ἕτερον. Δᾷδα ὡς πιοτάτην ἐν οἴνῳ ἑψήσας καὶ γλυκυσίδης [3] κόκκους πέντε τρίψας ἐν οἴνῳ ὅσον τεταρτημόριον κοτύλης δοῦναι πιεῖν.

Aliud. Taedam quam pinguissimam in vino coctam et paeoniae grana quinque ex vino trita in heminae quadrante potui dato.

[4]Ἕτερον. Λινοζώστιος τὸν καρπὸν καὶ τὰ φύλλα ἐν οἴνῳ δοῦναι πιεῖν.

Aliud. Mercurialis semen et folia ex vino potui exhibeto.

Ἕτερον. Γλυκυσίδης τοὺς μέλανας κόκκους [5] ὅσον πέντε καὶ ᾠὰ σηπίης δοῦναι πίνειν ἐν οἴνῳ.

Aliud. Paeoniae grana nigra quinque et sepiae ova ex vino propinato.

Λεχοῖ πάσῃ. [6] Ἐρύσιμον καὶ ἄλφιτον, ἔλαιον παραχέας, [7] ὅταν ᾖ ἑφθὸν, ῥοφείτω καὶ σιτίοισι ὡς μαλακωτάτοισι χρήσθω.

Omni puerperae aptum remedium. Oleo ad irionem et polentam, cum cocta est, affuso, sorbeat et cibis quam mollissimis utatur.

Ἕτερον. Σκαμμωνίην τρίψας ἐν γάλακτι γυναικείῳ, εἰρίῳ ἀνασπογγίσας προσθεῖναι.

Aliud. Scammonium ex lacte muliebri tritum, lana exceptum, in subdititio apponito.

[1] ἔμβρυον ἐξελαύνει κραμβ. — [2] πιεῖν. — [3] τοὺς μέλανας κόκκους πέντε. — [4] ἕτερον — πιεῖν om. — [5] ὅσον om. — [6] εἰς ἐρυσ. — [7] ὅταν om. et ἢ legitur pro ᾖ.

ρον; — βατραχίου cod. θ.; — ἐλατήριον K.; — μικρόν omm. Littréi mss. 6., uti V.; de meo σμικρόν scripsi. Formula eadem lib. I. de m. mull. § 91. sub finem.

ἐπὶ — *τύψαι.] ἐ. τ. ἀ. om. F.; — ἐκβόλιον pro inscriptione J.; — ἔμβρυον ἐξελαύνειν C.; alii libri in eadem inscriptione ἐξελαύνει; — τύψαι C. D. F. H. I. J. K. θ., Littr., τρῖψαι vulg. Utrumque et τρίψαι et τύψαι absurdum est; sed eadem formula in extremo lib. I. de mm. mull. ante νόθα occurrit, ubi nec τύψαι, nec τρίψαι legitur, verum ἐμβαλέσθω, quod sane magis congruum. Isto loco collato legas nostro: κράμβης καυλὸν ἁπαλὸν, τὸ ἄκρον χρίσασα νετώπῳ, ἐμβαλέσθω.

ἢν τὰ — λουέσθω.] ἔμβρυον ἐξελαύνει pro inscriptione I.; — τερμίνθης H., mss. Regia apud Foës.; — νηστίδι C. θ.; — πίνειν C.; — λουέσθω θερμῷ idem.

ἐπιμ. — πίνειν.] ἐπιμήνια vulg., ἔμμηνα cod. θ.; — κίνει D.; J. item in marg. et in textu ἢν τὰ ἐπιμήνια μὴ γίνηται, unde ut aliis locis vicinis ἐπιμ. pro ἐμμ. scripsi. Vulgo Φοινικικούς, sed corrupte; — νηστίδι C. θ. Foës. adn. ad Φοινικικοὺς κόκκους: „sic quidem legunt exemplaria omnia. Interpretes autem Φοινικικοὺς γλυκυσίδης κόκκους legunt et rubra aut purpurea paeoniae grana vertunt. Sed forte Φοινικικοὺς κόκκους pro Φοινικούς, aut potius Φοινικικοὺς intelligere possimus κνιδίους κόκκους grana Cnidia sic dicta, quorum etiam maximus est usus in γυναικείων πραγματείᾳ." — Equidem Φοινικικούς vitiosum esse video; video proximum ei esse Φοινικίνους (sic), non Φοινικικούς, quod nihil est; sed κόκκους Φοινικίνους non novi; — Φοινικοβάλανοι enim non ita dicti fuerint; si Diosc. conferas, vides phoenicobalanos stypticos esse, quod cum nostrae formulae inscriptione pugnat, licet cum vino sumantur. — Ego certi nihil hic video.

λοχεῖα — πίνειν.] λέχη σπάσαι D. Q.'; — καθῆραι C. θ., καθαίρει J.; — περὶ λοχιῶν καθάρσεως cod. θ.

ἕτερον. δᾷδα — πιεῖν.] ἕτ. ex C. H. Littréus; — δαΐδα vulg., δᾶδα D.

ἕτερον λινοζ. — πιεῖν.] ἕτ. ex C. H. θ. Littr.; — λινοζωστίδος C.; — τῶν καρπῶν C. H., τῶν φύλλων C. D. G. H. I. J. K. θ.

ἕτερον — οἴνῳ.] ἕτ. C. θ. Littr.; — σηπίας ᾠά C., σηπίης J. θ., σηπίων vulg., — δίδου C.; — πιεῖν C. θ.

λεχοῖ — χρήσθω.] Cf. de mm. mull. I. p. 618. supra § 78.; — εἰς ἐρυσ. vulgo, sed εἰς omm. C. H. θ. Littr.; — ὅταν C. θ. Littr., ὅταν om. vulg.; — Foës. e Vatt. in adn. profert: ὅταν εἰς ἐρύσιμον καὶ ἄλφιτον ἔλαιον παραχέας ᾖ ἑφθόν; — ᾖ cod. θ. Littr., ἢ vulg.; — σίτοισιν C. θ.; — μαλθακωτάτοισι C. D. K.

ἕτ. σκαμμωνίην — προσθεῖναι.] Eadem formula ibid.; — ἕτ. cod. θ. Littr.; ἕτερον ὁμοίως H.; — καλλωνίην C., καλανίην Vatt. Foësii καλων εινς cod. θ. pro σκαμμωνίης; supra ad § 6. quid de καλωνίην sentiam, aperui; sed operae pretium est videre, quam eximie Foësius falsus sit in hac voce: „In seq., inquit, medicamento pro σκαμμωνίην καλονίην scribunt. Fortassis vero καλονίην ut σμύρναν intelligant.

Ἕτερον. Λινοζώστιος φύλλα τρίψας, ἐν ῥάκεϊ προσθεῖναι.

Ἕτερον. Τὴν ποιὴν τὴν ἀρτεμισίην τρίψας καὶ μύρῳ ῥοδίνῳ δεύσας προσθεῖναι.

[1] Ἕτερον. Τὴν λευκὴν ῥίζαν λείην κόψας ῥοδίνῳ μύρῳ δεύσας προσθεῖναι.

Ἕτερον. Τὴν γλυκυσίδης μέλιτι δεύσας καὶ μύρῳ ῥοδίνῳ ἢ Αἰγυπτίῳ ἐν ἐρίῳ προσθεῖναι.

Ἕτερον. Ἄλητον ἄπλυτον τὸν αὐτὸν τρόπον προστιθέναι.

Ἕτερον. Αἰρῶν ἄλευρον καὶ πύρινον μέλιτι φυρήσας ἐν εἰρίῳ προστιθέναι.

Καθαρτήριον ἐπιμηνίων καὶ λοχείων καὶ ὕδωρ ἄγει. Στρουθίου ῥίζης λείου κεκομμένης ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι μέλιτι δεύσας προσθεῖναι.

Ἕτερον ὑστέρας ἀποκαθῆραι. Λινοζώστιος κεκομμένης καὶ σικύης ὀλίγον τρίψας οἴνῳ [2] καὶ μέλιτι δεύσας προστιθέναι.

Ἕτερον. Λαγωοῦ τρίχας κατακαύσας καὶ [3] τρίψας ἐν οἴνῳ καὶ μέλιτι δεύσας ἑφθῷ καὶ ὕδατι δοῦναι πιεῖν [4] καὶ θερμῷ λουέσθω.

Τόκου καθαρτήριον. [5] Κρίθας ἐρείξας, ὅσον ἥμισυ ἡμιχοινικίου, ἕψειν ἐν ὕδατος κοτύλαις τέσσαρσι· ὁκόταν δὲ ζέσῃ, δοῦναι δὶς ἢ τρὶς ῥοφῆσαι.

Λοχεῖα καθῆραι. Τῆς ἀκτῆς τὰ φύλλα

Aliud. Mercurialis folia trita in linteo subter apponito.

Aliud. Artemisiam herbam tritam et rosaceo unguento imbutam subdito.

Aliud. Albam radicem tenuiter tusam, unguento rosaceo subactam subter apponito.

Aliud. Paeoniae radicem melle, unguento rosaceo, aut Aegyptio, subactam ex lana subter apponito.

Aliud. Farinam non lotam ad eundem modum apponito.

Aliud. Lolii et tritici farinam melle subactam ex lana subter apponito.

Menses et puerperia purgans, quod etiam aquas educit. Radicem struthii leviter tritam, quantum tribus digitis capitur, melle subactam in subdititio apponito.

Aliud, quo uterus repurgetur. Mercurialis contusae et cucumeris agrestis modicum, ex vino tritum, melle subactum subter apponito.

Aliud. Leporis pilos ustos ex vino tritos melle cocto et aqua subactos potui exhibeto et calida lavet.

Quod partum purgat. Hordeum decorticatum ad dimidii hemichoenicis mensuram in aquae quatuor heminis coquito; ubi vero ferbuerit, bis aut ter sorbendum dato.

Ut puerperii purgamenta educantur. Sambuci

[1] Haec formula et sequens omittuntur. — [2] τε καὶ μ. — [3] τρίψας ἐν οἴνῳ abest. — [4] καὶ ἐν ὕδατι θερμῷ λ. — [5] κρήμνην ἐξερύσας.

Sed lib. I. περὶ γυν. σκαμμωνίην legitur." — Mirum est illum non animadvertisse καλωνίην nihili vocem esse! — ἐν εἰρίῳ vulgo, sed otiosum ἐν abieci.

ἕτ. λινοζ. — πιεῖν.] ἕτ. C. θ. Littr.; — ἕτερον ὁμοίως H.; — λινοζωστίδος C.

ἕτ. τὴν ποιὴν — προσθεῖναι.] Eadem form. de mm. mull. I. p. 620.; — ἕτ. C. θ. Littr., ἕτ. ὁμοίως H.; — καί omm. C. θ.

ἕτ. τὴν λευκὴν ῥ. — προσθεῖναι.] Paene similis form. ibid. p. 633.; — ἕτερον cod. θ. Littr., ἕτ. ὁμοίως H. — In C. haec formula omittitur; in aliis mss. haec et sequens; — καὶ μ. ῥοδ. I. K.

ἕτ. τῆς γλυκυσ. — προσθεῖναι.] Cf. ibid. p. 618.; — ἕτ. C. θ. Littr.; — vulgo τῆς, sed τῆς om. C.; formula tota omittitur in Parr. 4.; — de meo τήν scripsi ad superiorem formulam respiciens; — vulgo καὶ Αἰγ.; dedi ἢ Αἰγ. ex lib. I. l. l.; — εἰρίῳ cod. θ. — Calvum αἰγυπτιῷ aut αἰγυπτινῷ legisse adnotat Foësius.

ἕτ. ἄλητον — προστιθέναι.] Eadem formula ibid., ubi tamen πλυτόν; formulam om. K.

ἕτ. αἰρῶν — φροστιθέναι.] ἕτ. C. H. θ. Littr.; — αἰρῶν C. D. H. Littr.; — αἶρων vulg.; — καὶ πύρινα cett., quodsi servare velis, ἄλευρα erit legendum; — ἅμα μέλιτι vulg. sed ἅμα cum C. θ. omisi; — προσθεῖναι cod. θ.

καθαρτήριον — προσθεῖναι.] Cf. de mm. mull. I. p. 616.; — ἐπιμηνίοισι C.; — [ὃ] καὶ ὕδωρ Lind.; — κεκομμένου vulgo, de meo κεκομμένης; — λεῖος etiam l. l. lib. I. est terminationum duarum; — ὅσον C. θ. Lind., Littr., οἷον vulg. Post προσθεῖναι legi solet: φύεται δὲ ἐν Ἄνδρῳ ἐν τοῖσι αἰγιαλοῖσι. Quam adnotationem reiicio, uti l. l. e lib. I.

ἕτ. ὑστέρας — προστιθέναι.] ἕτ. C. θ. Littr.; — τε καί, uti V., etiam K.

ἕτ. λαγωοῦ — λουέσθω.] ἕτ. C. H. θ. Littr.; — λαγοῦ C. θ.; — καί ante τρίψας omm. C. θ.; — καὶ ἐν ὕδατι θερμῷ vulg.; — καὶ τῷ θερμῷ C. θ., quod recepit Littr.; ego τῷ abiicio; — λούεσθαι D. I. J. Q.'

τόκου — ῥοφῆσαι.] κρίμνης vulg., Calvus, C. al. m. κριθήν, λάμνην (D. al. m. κρίμνην) Q.'; κάμνην codd. Regii Foësii, κρίμνον Lind.; Littréus κριθήν scripsit; — ἐξερύσας vulg., ἐρίξας cod. θ., unde ἐρείξας Littr.; — δοῦναι om. C.

λοχεῖα — πράσα.] Vid. de mm. mull. I. p. 616.; — καθαίρει D. Q.' Lind.; — ἐν ὕδατι solus θ. praebet et legitur l. l. lib. I.; — ἐλαίου cod. θ., ἐλαίῳ C.; — καὶ πράσα omm. C. G.

ἐν ὕδατι ἑψήσας, ἐπιχέας ἔλαιον, δοῦναι πιεῖν· ἐσθιέτω [1] δὲ καὶ κράμβας ἑφθὰς καὶ πράσα.

folia affuso oleo in aqua cocta bibenda exhibeto, brassicas etiam coctas et porra edat.

Καθαρτήριον ὑστερέων. Τοῦ ῥοῦ τὰ φύλλα καὶ τὸν καρπὸν ἐν οἴνῳ πιεῖν δοῦναι, καὶ ἐρύσιμον λεῖον ποιήσας ἐν οἴνῳ, [2] ἄλφιτα ἐπιβαλὼν, δοῦναι πιεῖν.

Uterum purgans. Rhoïs folia et fructum ex vino bibendum dato et irionem ex vino tritum polenta iniecta propinato.

Ἕτερον. — Μίσυος ὅσον δύο ὀβολοὺς τρίψας ἐν οἴνῳ καὶ φυρήσας προσθεῖναι.

Aliud. Misy obolos duos ex vino tritos et subactos in subdititio apponito.

[3] Ἕτερον. Λίνου καρπὸν τρίψας ἐν οἴνῳ φυρήσας προσθεῖναι

Aliud. Lini semen tritum ex vino subactum subdito.

Ἕτερον. Τριφύλλου τὸν καρπὸν ἐν οἴνῳ πιεῖν δοῦναι.

Aliud. Trifolii semen ex vino propinato.

Ἢν [4] ἐς τὴν ὀσφὺν [5] αἱ ὑστέραι [6] καταστηρίξωσι, ἐσθιέτω πουλυπόδας ἑφθοὺς καὶ ὀπτοὺς καὶ οἶνον πινέτω μέλανα εὐώδεα ἄκρητον ὡς πλεῖστον.

Ubi uterus ad lumbos incubuerit, polypos coctos et assos edat et vinum nigrum odoratum, merum quam plurimum bibat.

[7] Ἕτερα ποτὰ καὶ πρόσθετα καθαρτήρια. — Ῥοῦν τὴν ἐρυθρὴν καὶ γίγαρτα ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἀλήτου σητανίου [8] ἐμβαλὼν ἐπὶ τὸ ὕδωρ, δίδου πίνειν.

Aliae potiones et medicamenta subdititia purgantia. Rhoëm rubram et vinacea ex aqua coquito, setania farina in aquam iniecta, bibenda dato.

[Ἕτερον. Ἄλητον ἐφ' ὕδωρ ἐμβαλὼν, [9] δίδου πιεῖν.]

[Aliud. Farinam in aquam immissam bibendam exhibeto.]

Ἕτερον. [10] Μόρα τὰ ἀπὸ τοῦ βάτου ξηρήνας καὶ τρίψας λεῖα καὶ ἄλφιτα ποταίνια ἀναμίξας ὅσον ὀξύβαφον ἀμφοτέρων ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ καὶ ὑδαρέϊ πινέτω.

Aliud. Mora rubi sicca, laeviter trita, recenti polenta admixta, quantum amborum acetabulum ex vino odorato aquoso bibat.

Ἕτερον. Τὴν γῆν τὴν μέλαιναν τὴν Σαμίην ἐν ὕδατι τρίψας ὅσον ἀστράγαλον δίδου πιεῖν.

Aliud. Terram nigram Samiam ex aqua tritam astragali quantitate bibendam porrigito.

[1] δέ om. — [2] καὶ ἄλφ. — [3] Tota formula omittitur. — [4] ἢν δὲ ἐς. — [5] αἱ om. — [6] στηρίζουσιν. — [7] Inscriptio om. — [8] h. l. novae periodi exordium et spatium vacuum ante ἐμβάλλων (sic V.) relictum pro inscriptione. In marg. vero ὀκταπόδα τρώγειν. — [9] ἐπὶ τὸ ὕδωρ δίδου πίνειν. — [10] μάραθα τά κ. τ. λ.

καθαρτήριον — πιεῖν.] Cf. de m. mul. I. l. l.; — καὶ τὸν καρπόν om. Corn. cum l. l.; — τοῦ — δοῦναι καί omm. Ald. G.; — τοῦ — δοῦναι omm. C. θ.; — λεῖα, λία C. θ.; — καὶ ἄλφ. vulg., sed καί omm. C. θ.; — δίδου C.

ἕτ. — προσθεῖναι.] ἕτ. C. H. θ. Littr.; — ὅταν om. C.; — καί omm. C. θ. et l. l. e lib. I.

ἕτ. λίνου — προσθεῖναι.] ἕτερον ποτὸν καὶ προσθετόν C.; — ἕτ. Littr., vulgo om.; — tota formula om. in G. H. I. J. K.

ἕτ. τριφ. — δοῦναι.] ἕτ. C. θ. Littr., vulg. om.

ἢν ἐς — πλεῖστον.] ἐὰν δὲ ἐς vulg., ἢν ἐς C. θ. Littr.: — ante ἤν in D. alia m. formula λίνου — προσθεῖναι, quae brevi antecedit hanc. In marg. θ.: πρὸς τὴν ἐν τῇ ὀσφύϊ καταστηριζουσαν μήτραν. Dein καταστηρίζωσιν idem cd., στηρίζωσιν J. Lind., στηρίζουσιν H. I., στηρίξουσιν vulg.; — καὶ ἑφθούς C. θ. — Cf. de m. mull. II. § 94. sub finem.

ἕτερα — πίνειν.] ἕτερος ποτὸς προσθετὸς καὶ καθαρτήριος D. J.; — ποτὰ (π. om. K.) (καί Lind.) πρ. καὶ καθ. vulg., ποτὰ καὶ πρ. καθαρτ. C. θ.; τοῦ σιτανίου vulg., τοῦ σητανίου Ald. D. G. I.; sed incongruum est τοῦ σιτανίου s. σητανίου sine nomine substantivo; ipse etiam articulus ineptus: nimirum post ὕδατι periit ἄλη et legendum est ἀλήτου σητανίου, quod exhibui. Dein ἐμβ. om. C.; — ἐμβάλλων D. H. I. J. θ. Lind.; — πίνειν δίδου C.

ἕτερον. ἄλητον — πιεῖν.] ἕτ. ex θ. Littr.; — totam formulam om. C.; — ἐμβάλλων cod. θ.; — πίνειν K. Puto hanc formulam nihil esse, nisi repetitionem partis posterioris antecedentis remedii. Quod ἕτερον apponitur in mss. nonnullis, nihil demonstrat.

ἕτ. — πινέτω.] ἕτ. C. θ., Littr.; — μάραθα, uti V., Ald.; permulti Parr. et θ.; — μῶρα vulg., μόρα D. Lind., Littr.; — ἑκατέρων C. θ.

ἕτ. τὴν γῆν — πιεῖν.] ἕτ. ex C. θ. Littr.

Ἕτερον. Ὑποκιστίδος ἐν οἴνῳ διδόναι πιεῖν.

Ἕτερον. Σίδας οἰνώδεας ἐκχυλώσας, ἄλφιτα [1] φυρήσας τῷ χυλῷ, [2] ξήρηνον· ἔπειτα τρίψας ἐν οἴνῳ λεῖον δίδου πιεῖν.

Ἕτερον. Μύρτων [3] μελάνων τὸν καρπὸν τρίψας, διεὶς ὕδατι, ἄλφιτα ἐπιβαλὼν, δίδου πίνειν.

Ἕτερον. Ῥοιὴν γλυκεῖαν ὀπτήσας, ὁλκὴν τρίψας ἐν οἴνῳ δίδου πίνειν.

Ἕτερον. Πυροὺς [4] καὶ κάχρυας τρίψας, φρύξας τε καὶ ἄλητα ποιήσας, ἐν οἴνῳ μέλανι δίδου πιεῖν.

Ἕτερον. Ῥοιῆς γλυκείης τὸ εἴσω ξυμμίξας ἴσῳ ὕδατι, δίδου πίνειν.

Ἕτερον. Κώνειον ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι ἐν ὕδατι δίδου πίνειν.

Ἕτερον. Ἀλήτου [5] σητανίου καὶ γύψου τὸ ἴσον μίξας ἐν ὕδατι δίδου πίνειν.

Ἕτερον. Ῥοιῆς γλυκείης τὸν φλοιὸν καὶ σιδία ἐν οἴνῳ δίδου πίνειν.

Ἢν αἷμα [6] ἐκ τῶν ὑστερέων ῥέῃ, ἄγνου φύλλα ἐν οἴνῳ μέλανι δίδου πιεῖν.

Ῥόου καὶ ὀδύνης. Κάχρυος ῥίζαν ἐν οἴνῳ διδόναι πίνειν.

Ἕτερα ποτὰ ὑστερέων. Κεδρίδας, σέσελι, κύμινον Αἰθιοπικὸν, κασίης καρπὸν, ἀρκευθίδας, κεγχρίδας, ἐχινίδας, μελάνθιον, δαυκου ῥίζαν καὶ τὸν καρπόν· ἀρώματα δὲ, — θύμον, θύμβρην, [7] ἐρίκην, ὑπερικὸν, μήκωνα λευκὴν, κρήθμου ῥίζας καὶ τὸν καρπὸν, μαλάχης ῥίζας, λινοζώστιος καρπὸν καὶ τὰ

Aliud. Hypocystidem ex vino praebeto.

Aliud. Ex malis punicis vinosis succo detracto, eo polentam subactam siccato; dein tenuiter tritam ex vino bibendam dato.

Aliud. Myrti nigrae baccas tritas, aqua maceratas, polenta immissa, bibendas exhibeto.

Aliud. Mali punici dulcis assati drachmam tritam ex vino propinato.

Aliud. Triticum et hordeum trita et torrefacta atque in farinam redacta ex vino nigro bibenda dato.

Aliud. Mali punici dulcis interiorem partem pari aquae portione admixta potui exhibeto.

Aliud. Cicutae quantum tribus digitis capitur ex aqua bibendum dato.

Aliud. Farinae setaniae et gypsi pares portiones ex aqua mixtas bibendas dato.

Aliud. Mali punici dulcis corticem et malicoria ex vino propinato.

Si sanguis ex utero fluat, viticis folia ex vino nigro potui dato.

Ad fluorem et dolorem. Roris marini radicem ex vino propinato.

Ad uterum aliae potiones. Cedri baccas, seseli, cuminum Aethiopicum, casiae fructum, iuniperi baccas, melium, echinos parvos, melanthium, dauci radicem, et semen; — ex aromatis vero thymum, thymbram, ericen, hypericum, papaver album, crethmi radices et semen, malvae radices, mercurialis semen et

[1] φυρήσας. — [2] ξήρανον. — [3] μελάνων τῶν καρπόν. — [4] καὶ χρυὰς τρ. — [5] σιτανίου. — [6] ἐξ ὑστερέων. Tum ad hanc formulam in marg. εἰς αἱμορραγίαν μήτρας. — [7] ἐρύμην.

ἕτ. ὑποκιστ. — πιεῖν.] ἕτ. ex C. θ. Littr.; — ὑποκυστιδος vulg., ὑποκίστιδος Littr.; — ἐν οἴνῳ om. J.

ἕτ. σίδας — πιεῖν.] ἕτ. C. θ. Littr.; — totam formulam om. K.; — ξήρηνον cod. θ. Littr.; — ξήρανον vulg.

ἕτερον μύρτων — πίνειν.] ἕτ. C. θ. Littr.; — μελαίνων C., μελαινῶν Littr.; — tum ἐν ὕδατι vulgo, sed ἐν abundat; — ἄλφιτον ἐπιβάλλων cod. θ.

ἕτερον. ῥοιῆς — πίνειν.] ἕτ. ex C. θ. Littr; — Sed haec non amplius noto. Littr. inscriptiunculas has e mss. dedit. ubi in vulg. omittuntur. Formulam hanc om. C.; — πίνειν δίδου H.

ἕτ. πυροὺς — πιεῖν.] κάχρυας vulg., κέγχρυας D. J., quorum ille al. m. κάγχρυας; — φρύξας τε om. C.; — τε om. θ.; — πίνειν C. J. θ.

ἕτ. κώνειον — πίνειν.] τοῖσι I. J. K., τοῖς cod. θ., vulgo om.

ἕτ. ἀλήτου — πίνειν.] Formulam om. G.; — πιεῖν cod. θ.

ἢν αἷμα — πιεῖν.] Pro ἢν — ῥέῃ J. fert ἕτερον. Tum ἐν οἴνῳ μέλανι δίδου πίνειν cod. θ.; — ἐν οἴνῳ δίδου πιεῖν μέλανι vulg. Cf. de morbis mul. II. § 85. sub finem.

ῥόου καὶ ὀδ. — πίνειν.] κάγχρυος D. J.; — ῥίζαν D., ῥίζην vulg. vid. l. l. e lib. II. l.

ἕτερα — δίδου πίνειν.] ὑστ. om. C.; — κασσίης C. D.; — ad ἐχινίδας cf. Foës. in oecon. et adn. ad h. l.; — μελανθίου cod. θ.; — δ. ῥίζαν C. D., ῥίζην vulg.; — δέ post ἀρώματα omm. C. θ.; — ἐρείκην D. H.; — ὑπερικὸν, γλήχωνα, λεύκην Lind.: apertum est eum emendare voluisse locum, quia τὴν λευκὴν μήκωνα ad aromata miro modo referri perspexit; — ego de re moneo h. l., sed in textu nihil mutabo. Dein μολόχης cod. θ.: — ἐλένιον om. C., ἐρίστιον pro eo cod. θ.; — ἀριστολοχίαν cod. θ., Littr.; — πήγανον sine φύλλα C. θ.; — ἱπποσελίνου καὶ τὸν κ. καὶ τὰς ῥ. omm. C. θ.; — ἱππομαρ. usque ad ὕσσωπον, uti V., omm. Ald.,

φύλλα, κνίδης καρπὸν, ἐλελίσφακον, αἴγειρον, δίκταμνον, ψευδοδίκταμνον, ἄμωμον, καρδάμωμον, ἑλένιον, [1] ἀριστολοχίαν, καστόριον, ἀδίαντον, δρακόντιον, πευκέδανον, πηγάνου φύλλα· καὶ τὸν καρπὸν, σελίνου καρπὸν, μαράθρου καρπὸν, ἱπποσελίνου καὶ τὸν καρπὸν καὶ τὰς ῥίζας, [2] ἱππομαράθρου καρπὸν καὶ τὰς ῥίζας, στρουθίου τὸν καρπὸν καὶ τὰς ῥίζας, ὕσσωπον Κιλίκιον, ἐρύσιμον, γλυκυσίδην, πάνακες· τούτων ὅ τι ἂν βούλῃ καὶ ξυμμίσγων καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀφέψων ἐν ὕδατι ἢ ἐν οἴνῳ, ὡς ἂν βούλῃ, δίδου πίνειν.

folia, urticae semen, salviam, populum nigram, dictamnum, pseudodictamnum, amomum, cardamomum, helenium, aristolochiam, castoreum, adiantum, dracontium, peucedanum, rutae folia et semen, apii semen, foeniculi semen, hipposelini et semen et radices, hippomarathri semen et radices, struthii semen et radices, hyssopum Cilicium, erysimum, panacem; — horum quodcumque voles, aut cum ceteris mixtum, aut per se ex aqua et vino decoctum, ut voles, propinato.

[3] Ἀγαθὰ καὶ καθαρτικὰ καὶ τὰς ὀδύνας παύοντα. Τῆς μαλάχης δίδου [4] ἐν ὕδατι τὴν ῥίζαν.

Optime purgant et dolores sedant. Malvae radicem ex aqua dato.

[5] Ὑστερέων. Γλυκυσίδης καρπὸν καὶ [6] κέδριον ὀλίγον ξυμμίσγων ἐν οἴνῳ δίδου πίνειν καὶ [7] παύσεις ὑστερέων ὀδύνας.

Ad uteri dolorem. Paeoniae semen et parum cedrini olei admixtum ex vino propinato et uteri dolores sedabis.

Ὅταν αἱ ὑστέραι πνίγωσι. — Καστόριον καὶ κόνυζαν ἐν οἴνῳ λευκῷ δίδου πίνειν. Ἢν δὲ ἀνέχηται, κόκκου τὸ εἴσω τὸ λευκὸν μέλιτι μίξας, ἀλείφειν τὴν ῥῖνα.

Ad uteri strangulatum. Castorium et conyzam ex vino albo propinato. Quodsi ferre possit, grani Cnidii interiorem partem albam admixto melle ad nares alline.

[8] Ἕτερον παῦον ὀδύνας. Μαλάχης τὴν ῥίζαν καὶ μαράθρου φλοιὸν καὶ κρήθμου ἐν ὕδατι δοῦναι [9] πιεῖν.

Aliud dolores sedans. Malvae radicem et foeniculi et crethmi corticem ex aqua propinato.

[10] Ἕτερον. Ἀστέρας θαλασσίους τοὺς μέλανας καὶ κράμβην μίξας ἐν οἴνῳ εὐώδεϊ, δοῦναι πιεῖν.

Aliud. Stellas marinas nigras et brassicam mixtas ex vino odorato propinato.

[11] Ἕτερον. Σμύρναν ὅσον τριώβολον, κόριον ὀλίγον, ῥητίνην, γλυκυσίδης ῥίζαν, κύμινον Αἰθιοπικὸν τρίψας λεῖα, [12] οἴνῳ λευκῷ διεὶς, δίδου πίνειν, ἀκροχλίερον ποιήσας.

Aliud. Myrrhae obolos tres, coriandri parum, resinam, paeoniae radicem, cuminum Aethiopicum leviter trita, vino albo macerata, summe tepida propinato.

[1] ἀριστολόχιον. — [2] ἱππομαρ. — τὰς ῥίζας ante ὕσσωπον om. — [3] ἀγαθὰ — παύοντα om. — [4] σύν. — [5] ὑστερέων om. — [6] κέδρινον. — [7] παύσει ὑστέρων ὀδ. — [8] Inscriptio deëst. — [9] πίνειν. — [10] ἢ pro ἕτ. — [11] ἕτ. om. — [12] ἐν ὀ. λ. διέντα.

Parr. plures; — καὶ τὰς ῥ. ante στρουθίου omm. C. θ.; — ὅ τι ἂν τούτων vulg., τούτων ὅ τι ἂν C. θ. Littr.; — καθ' αὐτό C. D.; — καὶ ἀφέψων καὶ ἐν ὕδατι C. θ.; dein καί pro ἢ iidem; — οἴνῳ καὶ οὕτως ἐν οἴνῳ δίδου ὡς ἂν βούλῃ cod. θ.: δίδου ὡς ἂν βούλῃ sine πίνειν C.; — πίνειν om. Ald.
ἀγαθὰ — ῥίζαν.] καί ante τὰς ὀδύνας omm. D. J.; — τῶν ὀδυνέων παύει C. θ.; — σὺν ὕδατι, uti V., cdd. 5. apud Littr.; — ῥίζαν C. D. K. θ., ῥίζην vulg.
ὑστερέων — ὀδύνας.] ὑστερέων ex θ. Littr.; — vulgo om.; — κέδριον D. Littr., κέδρινον vulg.; — καὶ — ὀδύνας om. C.; — καί usque ad πίνειν in seq. formula om. θ.
ὅταν — ῥῖνα.] ἕτερον ὅταν C.; — δοῦναι πιεῖν C.; — prior haec formula § 93. 94. lib. II. de mm. mull.; — προσεστήκῃ vulg.; dedi ἀνέχηται ex l. l., nam loci nostri scriptura absurda. Post hoc verbum vulgo πρὸς τῇ ῥινί, quod eximendum esse locum e lib. II. de mm. mul. docere scribit Littr.; — vid. § 94.; imo vero totum illud προσεστήκῃ πρὸς τῇ ῥινί, uti dixi, absurdum est! Tandem ἴσῳ cod. θ., ἴσων J. pro εἴσω.
ἕτ. παῦον — πιεῖν.] ἕτ. ὀδύνης C. θ.; — καί ante κρήθμου om. C.; — πίνειν K.
ἕτ. ἀστέρας — πιεῖν.] δοῦναι om. θ.
ἕτ. σμύρναν — ποιήσας.] ταῦτα τρίψας vulg., sed otiosum ταῦτα reiicio; — ἐν οἴνῳ vulg., ἐν omm. θ. Littr., [καὶ] ἐν οἴνῳ Lind.; — διέντα vulg., διείς Lind., Littr.; — δοῦναι πιεῖν cod. θ.; — πίνειν — πίνειν om. C.; — θερ-

Ὑστέρας ἐλαύνει. Τῆς [1]* κροτωνοειδέος τὴν ῥίζαν δίδου πίνειν.

Ἢν πρὸς τὴν καρδίην προσπεσοῦσαι αἱ [2]ὑστέραι πνίγωσι, ἄγνου τὸν καρπὸν καὶ γλυκυσίδης δίδου ἐν οἴνῳ πίνειν.

[3]Πρόσθετα δριμέα αἷμα ἄγοντα. Κανθαρίδας πέντε ξυμμίξας τῷ λιβανωτῷ καὶ τῇ σμύρνῃ, τὸ μέγεθος ποίει ὅσον κηκίδα, [4]πρόμακρον ποιήσας καὶ περιθεὶς εἰρίῳ, περιελίξας [5]τε ὀθονίῳ λεπτῷ, βρέξας μύρῳ Αἰγυπτίῳ λευκῷ ἢ ῥοδίνῳ, πρόσθες.

Ἕτερον. Βούπρηστιν, ἢν μὲν μικρὴ ᾖ, ὅλην, ἢν δὲ μεγάλη, τὸ ἥμισυ ξύμμισγε πρὸς τοῖς ῥηθεῖσι καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον προστίθει.

Ἢν δὲ μαλακωτέροισι ἐθέλωσι χρῆσθαι, τὰς [6]βουπρήστιας ἔμβαλλε ἐς οἶνον, κύμινον Αἰθιοπικὸν [7]παρεμβάλλων καὶ σέσελι καὶ ἄνισον, ἀναζέσαι, [8]ἐς τὰς δέκα βουπρήστιας ξυμμίξας ὀξύβαφον ἐλαιηρὸν, τῶν ἄλλων [9]ἁπάντων ἴσον ἑκάστου· μῖξαι δὲ σμύρναν, λιβανωτὸν ὀλίγον· τούτου λαβὼν ὅσον δραχμίδα, προσθεῖναι, ὥσπερ ἐν τῷ πρόσθεν προσθήματι.

Ἕτερον. Τοῦ μελανθίου τρίψας μέλιτι, ἢ [10]δεύσας οἴνῳ, βάλανον ποιήσας πρὸς τῷ [11]πτέρῳ πρόσθες.

Quod uterum propellit. *Locus dubius.*

Si uterus ad cor irruens strangularit, viticis et paeoniae semen ex vino bibendum dato.

Haec subdititia acria sanguinem cient. Cantharidas quinque thure et myrrha admixta ad gallae quantitatem in longitudinem efformato et lanae circumdatam, tenuique linteo obvolutam unguentoque Aegyptio albo aut rosaceo imbutam subdito.

Aliud. Buprestim integram, si parva fuerit, sin magna, dimidiam, ad praedicta admisceto et ad eundem modum subdito.

Locus vitiis laborat.

Aliud. Melanthium cum melle tritum, aut vino subactum in glandulam ad pennam efformato et supponat.

[1] κροτοειδέος. — [2] μήτραι ὑστέραις. — [3] Inscriptio deest. — [4] μακρὸν π. — [5] τῷ λ. λευκῷ. — [6] βουπρήστιας. — [7] παρεμβάλλων. — [8] ἔσται δὲ καὶ β. — [9] πάντων. — [10] δεύσας τε ἐν ὕ. sine praecedente ἤ. — [11] προτέρῳ προσθέτῳ.

μήναντα ἀκροχλιερόν pro ἀκροχλιερὸν ποιήσας cod. θ. Cf. de m. mull. II. § 94.

ὑστέρας — πίνειν.] ὕστερα Corn., Lind., sed si hoc voluisset noster ἐξελαύνει, puto, scripsisset; praeterea nexus cum vicinis facit, ut vulgatam non tangendam existimem; neque Littréus quidquam movit. — Cod. J. ἐλαῦνον fert; — κροτονοειδέος vulg., cum Littréo θ. sequor; — κρότωνος vult Foës. e lib. II. de m. mul. § 94., ubi ὑστέρας ἐς χώρην ἄγει τοῦ κρότωνος ῥίζα πινομένη. Mihi item suspecta loci lectio, quare asterisco noto; — πίνειν om. θ.

ἢν πρὸς — πίνειν.] αἱ omm. C. θ.; — ἢ πνίγωσιν C.; — τὸν κ. τοῦ ἄγνου C. θ.; — καὶ τῆς γλυκ. cod. θ.; — πιεῖν C. θ.

πρόσθετα — πρόσθες.] πρ. δρ. ἄγει sine αἷμα C., αἷμα ἄγει cod. θ. et in marg.: πρόσθετα δριμέα αἱμάγωγα, Tum συμμ. λιβανωτὸν καὶ σμύρναν C. θ.; — πρόμακρον C. θ. Littr., μακρόν vulg.; — περιπτερίῳ θείς pro καὶ περιθείς C., περιπτερῳ θειρεσίῳ ελιξας pro καὶ π. εἰρίῳ cod. θ.; — ἐρίῳ C.; — τε omm. C. θ.; — λευκῷ vulg., λεπτῷ C. θ.; — [καὶ] βρέξας Lind.

ἕτερον — προστίθει.] μεγάλη ἦν C., μεγάλη ᾖ cod. θ.; — δὲ καὶ ταῦτα pro πρὸς τοῖσι ῥηθεῖσι C. θ.; — προστιθέσθω C. θ.

ἢν δὲ μαλακωτέροισι — προσθήματι.] βουπρηστίδας vulg., βουπρήστιας C. θ. Littr.; — παρεμβαλών vulg., praesens, uti V., Bas., Parr. 4., Lind.; — ἀναζέσαι ἔσται δὲ καὶ (ἔτι δὲ καί K.) ἐς τὰς δέκα C. θ., Littr., ἐς δέκα δέ P.', ἐς δὲ δέκα Lind.) βουπρήστιας vulg., uti V. Interpretes ἐστὶ δὲ καὶ βουπρήστιας legere seque eos sequi monet Foës.; — τῶν [δὲ] ἄλλων Lind., vulgo δ' abest; — πάντων C. I. J., uti V.; — ἴσον om. C., ὅσον pro ἴσον cod. θ.; — μίξας D.; — [καὶ] λιβ. Lind.; — τοῦτο C. J. θ., τούτων D.; — ὅσον om. D.; — δραχμῖδας Ald., δραγμίδας C.; — ad ὀξύβαφον ἐλαιηρόν adnotat Foës. interpretes id intelligere de olei acetabulo, sed se existimare vinum admiscendum esse acetabuli olearii mensura; neque enim lib. I. de mm. mull., ubi medicamentum cum bupresti paratur, mentionem fieri olei. Puto haec vere illum monere, sed locus vitiose descriptus est: verba ἀναζέσαι — ἴσον ἑκάστου mihi tam perplexa videntur, ut sensum sanum ex iis frustra elicere tentaverim. Fortasse aut ὀξύβαφον ἐλαιηρόν, aut ἴσον ἑκάστου demendum est. Num bene habeat ἐς τὰς δέκα βουπρήστιας dubito! — Cum hac formula cf. de m. mul. I. § 74. p. 608.

ἕτερον τοῦ μελανθίου — προσθέσθω.] Cum hac formula cf. eas, quae habentur p. 608. et p. 620. lib. I. de mm. mull. § 74. et 78.; — τε μέλιτι K.; — ἢ post μέλιτι de meo

Ἕτερον. Φιλίστιον τὸν αὐτὸν τρόπον ποιέων [1]προστίθει.

Aliud. Aparinem, philistium dictum, ad eundem modum apparatum subter apponito.

Ἕτερον. Τηλεφίου καρπὸν τὸν αὐτὸν τρόπον ποιέων προστίθει.

Aliud. Telephii semen eodem modo apparatum subdito.

Ἕτερον. Ἀνεμώνης φύλλα τρίψας, ἐνθεὶς [2]ἐς ῥάκος καὶ σμύρνης σμικρὸν ξυμμίσγων, [3]τὸν αὐτὸν τρόπον χρῆσθαι.

Aliud. Anemones foliis tritis et linteo exceptis, pauca myrrha admixta, ad eundem modum utitor.

Ἄγει αἷμα. Βάλανον Αἰγυπτίην τρίψας καὶ Σούσινον ὕδατι διεὶς, εἰρίῳ ἑλίξας προστίθει.

Quod sanguinem ducit. Glandem Aegyptiam tritam et ex liliis confectum, quod Susinum dicitur, aqua dissolutum et lana convolutum subter apponito.

Ἕτερον χολὴν καθαῖρον. Σικύης ἐντεριώνην λείην τρίψας, μέλιτι φυρήσας, βάλανον ποιέων προστίθει.

Aliud, quod bilem purgat. Cucumeris agrestis medullam leviter tritam, melle subactam, in glandem efformatam in subdititio apponito.

Ἕτερον. Κολοκυνθίδος ἀγρίης τὸ εἴσω λεῖον ποιήσας, μέλιτι φυρήσας τὸν αὐτὸν τρόπον προστίθει.

Aliud. Colocynthidis sylvestris interiorem partem laevigatam, melle subactam ad eundem modum subter apponito.

Ἕτερον. Ἐλατηρίου πόσιας τέσσαρας, ξυμμίσγων στέαρ χήνειον καὶ αἴγειον καὶ [4]μίσυ, βάλανον ποιέων προστίθει ἐν τῷ ῥάκεϊ.

Aliud. *Formula vitium alit.*

Ἕτερον. Θλάσπιν λείην ποιέων, μέλιτι φυρέων προστίθει.

Aliud. Thlaspi laevigatum, melle subactum, subter apponito.

Ἕτερον. [5]Σύκου παλαιοῦ τὸ πῖον ξύσας καὶ ξυμμίξας πόσιας ἐλατηρίου δύο καὶ νίτρου ὅσον τὸ ἐλατήριον, μέλιτι δεύσας προστίθει.

Aliud. Fici veteris pinguem partem derasam, admixtis duabus elaterii potionibus et nitri quantum elaterii, melle subactam subdito.

[6]Ἕτερον ἢν φλεγμήνῃ. Νίτρον ἐρυθρὸν,

Aliud, si uterus pituita laboret. Nitrum ru-

[1] προστιθέσθω ἀνεμώνης omissis intermediis. — [2] τε εἰς ῥ. — [3] καὶ τόν. — [4] ἥμισυ. — [5] συκοφυλλίου τὸ π. — [6] ἕτ. om.

intuli, quia formulae duae e lib. I. in unam hic coaluerunt, particula abesse nequit et post 7 antecedens facile interire potuit. Dein δεύσας τε ἐν οἴνῳ vulg., sed τε ἐν omm. C. Littr.; — προτέρῳ pro πτερῷ vulg., πτερῷ est emendatio Foësii a Littréo probata, quam veram esse docet l. l. p. 608. lib. I. l.; — προσθέτω vulg., προσθέσθω Littr. e Parr. multis et θ., προσθέσθαι J. — προσθέτω Foës. in adn., πρόσθες de meo.

ἕτ. τηλεφ. — προστίθει.] Formulam om. J.; — τὸν ἴσον τρόπον vulg., sed αὐτόν C. θ. Littr.

ἕτ. ἀνεμώνης — χρῆσθαι.] ἐνθείς τε vulg., sed τε omm. C. θ. Littr.; — ξυμμίσγειν vulg., ξυμμίσγων D. Littr.; — καὶ τὸν αὐτόν τρ. vulg., καί om. D.; — χρήσθω idem et mss. Regia duo Foësii in adn.

ἄγει αἷμα — προστίθει.] τριακοστὸν τρίτον J.; — ἄγειν C. F. H. I. J. θ.; — αἷμα ἄγον K.; — post Σούσινον legebatur ὅ ἐστι γῆ (γε Ald.) Αἰγυπτίη, in quo Foës. desideravit ὅ ἐστι ἐν τῇ γῇ Α.; sed recte Littréus emblema alienum uncis intersepsit, quod ipse ex toto omisi. Dein εἰλλίξας εἰρίῳ C.; — ἑλίξας G. H. I. K. In cod. θ. huic formulae subiungitur haec: ἕτερον χολὴν καθαῖρον· σικύης τὴν ἐντεριώνην λίην τρίψας καὶ σούσινον ὅ ἐστι γῆ αἰγυπτίη ὕδατι διεὶς εἰρίῳ ἑλίξας προστιθεῖ (sic). Quomodo nata sint ista in aprico est.

ἕτερον χολὴν καθαῖρον — προστίθει.] χολὴν καθ. om. K., καθαίρειν C. θ.

ἕτ. κολοκ. — προστίθει.] κολοκυντίδος vulg., sed per θ. scribunt C. θ. Littr. Totam formulam om. G. — Tum αὖον pro λεῖον C., Vatt. Foësii, qui λεῖον defendit collato loco c. § 79. lib. I. de mm. mull.; — φυρέων C. θ.; — τὸν α. τρ. μέλιτι φυρήσας J.

ἕτ. — ῥάκεϊ.] Formulam om. J.; — καὶ ἡμισυβάλανον vulg., καὶ μισυβάλανον cod. θ., καὶ μίσυ βάλανον C., Vatt. Foësii, Littr. Ego neque ἥμισυ, neque μίσυ verum esse credo, sed comparans formulas § 79. lib. I. de mm. mull. opinor legendum esse στέαρ χήνειον καὶ αἴγειον ἢ μήλειον. nisi forte, quod Foës. voluit, in ἥμισυ sit vestigium adiectivi εὐμηκεστέρην!

ἕτ. θλάσπιν — προστίθει.] θαλπίην vulg., θλασπίην cod. θ. Dudum Corn., Foës., Lind., Littr., emendarunt θλάσπιν λείην ex l. l. lib. I. l.

ἕτ. σύκου — προστίθει.] συκοφυλλίου vulg., σύκου φυλλίου C., σύκου φιαλίου cod. θ., σύκου παλαιοῦ lib. I. l. l., Foës. in adn., Lind., Littr.; — καί ante ξυμμ. omm. C. θ., συμμίσγειν G.; — ποσίν (sic) pro πόσιας cod. θ.; — τρίτον pro νίτρου C.

ἕτ. ἢν φλεγμ. — προστιθεῖ.] φλεγμαίνῃ C. J.; — τό ante πῖον omm. C θ. Foës. in adn. monet de interpretatione inscriptionis, quam servavi. Nimirum de inflammatione non esse sermonem existimat, sed de utero pituita repleto eaque purgando; quod remedium huc non illuc spectet.

σύκου τὸ εἴσω τὸ πῖον, ἴσον ἑκάστου, τρίψας λεῖα, ὅσον [1]κηκίδα ποιήσας, προστίθει.

Ἕτερον. Κυμίνου φύλλα ἐν οἴνῳ τρίψας ἐν ῥάκεϊ προστίθει.

Ἕτερον. Τὴν λευκὴν ῥίζαν τρίψας λείην, μέλι ἐπιχέας καὶ ἀναζέσας, βάλανον ποιήσας προστίθει.

Ἕτερον. Ὀπὸν σιλφίου καὶ σῦκον μίξας, βάλανον ποιέων προστίθει.

Ἕτερον. [2]Σικύης σπέρμα [3]τρίψας τὸν αὐτὸν τρόπον προστίθει.

Ἕτερον. Χολὴν ταύρου καὶ νίτρον ἐρυθρὸν, νέτωπον, κυκλάμινον, τρίψας τούτων ὅσον κηκίδα, τοῦ κυκλαμίνου δὲ πλεῖστον, μέλιτι ξυμμίξας προστίθει.

[4]Ἕτερον. Τοῦ κρομμύου τὴν κεφαλὴν καθαίρειν, ἐν ὕδατι τρίψας, ἐς ῥάκος ἀποδήσας, προσθεῖναι.

Ἕτερον. Σμύρναν, [5]ἅλας, κύμινον, χολὴν ταύρου, μέλιτι [6]φυρήσας, ἐς ῥάκος ἐνθεὶς προσθεῖναι.

Ἕτερον. Κόκκους [7]ἐκλέψας ὅσον τριήκοντα, — καὶ τρεῖς τοῦ Ἰνδικοῦ φαρμάκου [8]τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ὃ καλεῖται πέπερι, — καὶ [9]τοῦ στρογγύλου ἑτέρους τρεῖς τρίβων λείους

brum, fici interiorem pinguedinem, singulorum aequalem portionem laevigatam, ad gallae magnitudinem efformatam, subter apponito.

Aliud. Cymini folia ex vino trita in linteo subdito.

Aliud. Radicem albam tenuiter tritam, melle affuso fervefactam, in glandis formam subter apponito.

Aliud. Laseris succum et ficum mista in glandis formam subdito.

Aliud. Cucumeris agrestis semen tritum ad eundem modum subter apponito.

Aliud. Fel tauri, nitrum rubrum, netopum, cyclaminum, horum tritorum quantum gallae magnitudinem, cyclamini vero maximam partem, melle admixto in subdititio apponito.

Aliud. Caepae caput purgatum ex aqua tritum in linteo ligatum subdito.

Aliud. Myrrham, salem, cuminum, fel tauri, melle subacta linteo imposita supponito.

Aliud. *Locus incertae lectionis.*

[1] κηκίδια. — [2] συκῆς. — [3] τρίψας χολὴν omissis intermediis. — [4] Haec formula om. — [5] ἅλες κ. χολὴ τ. — [6] ταῦτα φυρήσας ἐν θέντοι πρὸς ῥάκος. — [7] ἐκλέξας οἷον τρ. — [8] τό. — [9] τῶν στρογγύλων ἕτερα ταῦτα τρίβων.

ἕτ. κυμίνου — προστίθει.] πρόσθες C. θ.

ἕτ. τὴν λευκὴν — προστίθει.] λείην om. C.; — τοῦ δρακοντίου radicem spectari dicitur in Gal. gl.

ἕτ. ὀπὸν σ. — προστίθει.] καὶ σῦκον om. C., σύκῳ pro καὶ σ. cod. θ.; — συμμίξας C.; — ποιήσας idem.

ἕτ. σικύης — προστίθει.] συκῆς vulg., σικύης Lind., Littr.: Foësius nempe in notula monet σικύης σπέρμα legi lib. I. de mm. mull. Ego ibi σικύου ἀγρίου σπέρμα et σικύου καρπὸν memorata vidi, saepius etiam σικύης ἐντεριώνην, sed non reperio formulam adamussim nostrae huic respondentem. Nec tamen dubito, quin σικύης sit legendum. Dein τὸν αὐτὸν τρ. omm. codd. 7. apud Littr.; — προστίθει D. (H. ἔνθες) Q.' Lind., Littr.; — vulgo omittitur.

ἕτ. χολὴν ταύρου — προστίθει.] προσθῆναι, προσθεῖναι E. θ. Cf. de mm. mull. I. § 81.

ἕτ. τοῦ κρομμύου — προσθεῖναι.] τοῦ — προσθεῖναι omm. Parr. nonnulli; — κονδρίου Vatt. Foësii, χονδρίου ἢ τὴν κεφαλὴν καθαίρει C. — l. l. e lib. I. κυκλαμίνου τὴν κεφ., quod improbandum: κυκλαμίνου ὅσον ἀστράγαλον paulo post legimus in hoc libro: nempe radix usurpabatur. — Moneo, quia Corn. hoc legere voluit. — Cod. C. fert προστίθει.

ἕτ. σμύρναν — προσθεῖναι.] ἅλας C. J. Lind., ἅλες vulg., χολή H.; — ταῦτα φυρ. vulgo, sed ταῦτα omm. C. θ.; — ἐς ῥάκος ἐνθετά C., ἐς ῥάκος ἐνθέντα cod. θ.; — ἐνθέντα (ἐνθέτα D.) πρὸς ῥάκος vulg. De meo ἐνθείς scripsi, quemadmodum paulo inferius legitur.

ἕτ. κόκκους — οὔρῳ.] κόκκους ἐκλέξας (ἐκλέψας de mm. mull. I. § 81., ἐκλάψας Erot., ἐκδέξασθαι C.) οἷον (ὅσον C.) τριάκοντα (τριήκοντα D. H.) καὶ τρίμματα (τρίμμα C.) μηδικοῦ (ἰνδικοῦ l.) φαρμάκου τὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ὃ καλεῖται πέπερι (πέρι Parr. plures) καὶ τῶν στρογγύλων ἕτερα, ταῦτα τὰ τρία τρίβων (ἕτερα ταῦτα τρία τρίβων C.) vulg. — Foës. legit: κόκκους ἐκλέψας ὅσον τρεῖς ἰνδικοῦ φαρμάκου τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν. ὃ καλεῖται πέπερι καὶ τῶν στρογγύλων ἕτερα τρία. — Lind.: κόκκους ἐκλέψας ὅσον τριάκοντα καὶ τρία ἰνδικοῦ φαρμάκου τοῦ ἐκ τῶν λοβῶν, ὃ καλεῖται [μακρὸν] πέπερι καὶ τῶν στρογγύλων ἕτερα τρία. Ταῦτα τὰ τρία τρίβων: partim cum Corn., partim cum Diosc. II. 188. — Cod. vero θ. fert: κόκκους ἐκλέψας ὅσον τριάκοντα καὶ τρία μηδικοῦ φαρμάκου τὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ὃ καλεῖται πέπερι, καὶ τῶν στρογγύλων ὃ καλεῖται τρία ταῦτα τρίβων. — Littréus, in vulgata τοῦ τῶν pro τὸ τῶν legit, τοῦ στρογγύλου dedit et ὃ καλεῖται pro ἕτερα recepit. — Certum est locum ita descriptum non intelligi; certum Lindanum parum recte τοῦ ἐκ τῶν λοβῶν pro τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν dedisse, modo conferas Diosc. l. l. — Equidem locum refeci, ut potui; utrum cum Lindano μακρόν recipere oporteat, nec ne, vix scio: loco l. apud Diosc. piper

οἴνῳ παλαιῷ διεὶς γλυκέϊ, [1]ἐλαίῳ ἀναφυρέων, περὶ τὸ εἴριον περιθεὶς προστιθέναι, καὶ διανιζέσθω οὔρῳ.

Ἕτερον. Τιθυμάλου ὀπὸν μέλιτι φυρήσας ἐς [2]ῥάκος ἐνθεὶς προστιθέναι.

Ἕτερον. Σκίλλης ῥίζαν ὅσον ἐξαδάκτυλον κατελίξας τοὺς δύο δακτύλους ἐρίῳ, πρόσθες.

[3]Ἕτερα μαλθακτικὰ, ὑφ' ὧν καθαίρεται ὕδωρ καὶ αἷμα, ἐπιμήνιά τε ἄγεται, ἢν μὴ πουλυχρόνια ᾖ, καὶ τὸ στόμα μαλθάσσεται. Ναρκίσσινον, κύμινον Αἰθιοπικὸν, λιβανωτὸν, ἀψίνθιον, κύπειρον, τῶν μὲν ἄλλων ἴσον ἑκάστου, τοῦ δὲ ναρκισσίνου μοίρας τέσσαρας, [4]ἐπικτένιον ὠμόλινον ξυμμίξας, τρίψας καὶ ποιήσας βάλανον προστίθει.

Ἕτερον. Κυκλαμίνου μέγεθος ὅσον ἀστραγάλου καὶ ἄνθος χαλκοῦ ὅσον κύαμον τρίψας καὶ μέλιτι δεύσας, καλῶς ποιήσας βάλανον προστιθέναι.

Ἕτερον. Γλήχωνα, σμύρναν, λιβανωτὸν, ὑὸς χολὴν μέλιτι φυρήσας καὶ ποιήσας βάλανον προστιθέναι.

Ἕτερα στρυφνά. Ῥοῦν οἴνῳ μέλανι φυρήσας, [5]προσθεῖναι.

Ἕτερον. Κνίκον τὸν αὐτὸν τρόπον ποιήσας προστίθει.

Ἕτερον. Λωτοῦ πρίσματα τὸν αὐτὸν τρόπον ποιέειν.

Ἕτερον. Ῥοῦν μέλιτι [6]μίξας προσθεῖναι.

Aliud. Tithymali succum melle subactum, linteo exceptum in subdititio apponito.

Aliud. *Locus incertae lectionis.*

Emollientia alia aquas purgantia, sanguinem mensesque, nisi diuturni fuerint, ducentia, et os emollientia. Narcissinum, cuminum Aethiopicum, thus, absinthium, cyperum, reliquorum quidem singulorum pares portiones, narcissini autem partes quatuor lintei crudi lanugine admixta tritas, in glandulam efformatas subter apponito.

Aliud. Cyclaminum tali magnitudine, et aeris florem fabae quantitate, trita, melle subacta et in glandis formam probe redacta subdito.

Aliud. Pulegium, myrrham, thus, fel suis, melle subacta in glandem efformata subter apponito.

Alia acerba. Rhoëm vino nigro subactum in subdititio apponito.

Aliud. Cnicum ad eundem modum apparatum subdito.

Aliud. Loti ramenta eodem modo apparato.

Aliud. Rhoëm melle ammixto subdito.

[1] ἐρείῳ ἀναφυρέον. — [2] λάκκον. — [3] Inscriptio deëst, sed spatium vacuum relictum. — [4] ἐπ' ὀθόνιον. — [5] προστίθει. — [6] δεύσας.

album εὐθετοῦν μάλιστα εἰς τὰ ὀφθαλμικά dicitur; priore loco in nostra formula hoc piper longum spectari, docet antithesis τοῦ στρογγύλου, sed inde non certo liquet μακρόν illo loco fuisse olim adscriptum. Nec prorsus certum, num Μηδικοῦ, an Ἰνδικοῦ sit legendum; codd. illi lectioni maxime favent, huic Dioscoridis locus et lib. I. de mm. mull., quare recipio. Iam vero τρίβων ἐν οἴνῳ παλαιῷ λεῖα διεὶς γλυκέϊ legi solebat; ego vero mutavi verborum ordinem et otiosum ἐν expuli. Pro ἐλαίῳ legunt ἐρίῳ Ald. Parr. aliquot, θ.; — προσθέσθω vulg., προστιθέσθω cod. θ., προστιθέναι de meo. Sitne fortasse pro οὔρῳ legendum οἴνῳ dubito. Dubito etiam de principio; sitne κόκκους ἐκλέψας ὅσον τριήκοντα per se sumendum et de cocco Cnidio intelligendum? sitne dein per se sumendum καὶ τρεῖς τοῦ Ἰνδ. κ. τ. λ.? an iungendum κόκκους ἐκλέψας ὅσον τριήκοντα καὶ τρεῖς τοῦ Ἰνδ. φαρμ.? — Priori rationi favere videtur locus l. e lib. I.; sed sunt haec tamen admodum incerta.

ἕτ. τιθυμάλου — προστιθέναι.] ἐνθεὶς ἐς ῥάκος D. Q.' Lind.

ἕτ. — πρόσθες.] κατειλίξας vulg., καθελίξας D. Littr.: — ἐρίῳ om. C. — Quid ἐξαδάκτυλον sibi velit de scillae radice, non capio; monui item ad lib. I. de m. mull. § 81. Vide infra § 109. huius libri sub finem.

ἕτερα — προστίθει.] μαλθακά C. θ.; — μαλθακτήρια D. Q.' Lind.; — καὶ ἐπιμήνια ἄξει εἰ μή C. θ., ἄγοντα Lind.; — πουλυχρ. Ionice ex H. Littréus; — πολυχρόνιον sine ᾖ C., τε ᾖ D., εἰ pro ᾖ cod. θ.; — μαλθάσσει C. θ. Vide infra § 109. sub finem. Cf. § 74. lib. I. de mm. mull., unde ἐπικτένιον Littr. pro vulgata, quam e V. notavi. Dein ξυμμίξειν Ald.; — ταῦτα τρίψας vulgo; abieci otiosum pronomen; — προσθεῖναι C. θ.

ἕτ. κυκλαμ. — προστιθέναι.] καλῶς omm. C. θ.; — ποιήσας βαλ. om. C.; — προσθεῖναι C. θ.

ἕτ. γλήχωνα — προστιθέναι.] προσθεῖναι C.

ἕτερα — προσθεῖναι.] Formulam om. K.; — ἕτ. στρ. om. Ald.

ἕτ. κνίκον — προστίθει.] κνῆκον cod. θ.

ἕτ. λωτοῦ — ποιέειν.] h. l. lacuna in C., in qua haec formula deëst et quod sequitur usque ad principium § 36. infra.

ἕτ. ῥοῦν — προσθεῖναι.] ἕτερον μαλθακτικόν J.

Ἕτερα μαλθακτήρια. Θεῖον, στέαρ, ᾠοῦ λέκιθον, ἄλητον, μέλιτι φυρήσας, παραχλιαίνων, τὸ ἀποστάζον ἐν εἰρίῳ πρόσθες.

Ἕτερον. Χηνὸς ἔλαιον καὶ στέαρ μήλειον, κηρὸν λευκὸν, ῥητίνην, μύρον ῥόδινον, ῥάκος κατατίλας λεπτὸν προστίθει.

Ἕτερον. Ἐλάφου μυελὸν καὶ στέαρ τήξας ἐν εἰρίῳ [1]πρόσθες.

[2]Ἕτερον. Στέαρ ὄϊος ἢ αἰγὸς καὶ ᾠοῦ τὸ λευκὸν ῥοδίνῳ μύρῳ ἀναφυρήσας, εἰρίῳ ἀνασπογγίσας, πρόσθες.

λγ'. Κλυσμοί. Ὀλύνθους τοὺς χειμερινοὺς ἐμβαλὼν ἕψειν ἐν ὕδατι ὑποκαίων ἡσυχῇ, ἔπειτα ἀποχέας ἔλαιόν τε ἐπιχέων κλύζειν· [3]μετακλύζειν δὲ σιδίοισι καὶ κηκίδι καὶ λωτοῦ πρίσμασι ἐν οἴνῳ μέλανι ἑψῶν στρυφνῷ, ἀποχέων δὲ κλύζειν.

Ἕτερον. Τρύγα κατακαίων ἐς ὕδωρ ἔμβαλλε, ἔπειτα τῷ ὕδατι κλύζειν, μετακλύζειν δὲ σιδίοισι, μύρτοισι, ῥοῦ φύλλοισι, [4]ἀφέψων ἐν οἴνῳ.

Ἕτερον. Σχίνου φύλλα, ἐλελισφάκου, ὑπερικοῦ ἑψήσας ἐν οἴνῳ μέλανι. — Ἢν ἑλκωθῇ δέ [5]τι τῶν μητρέων, βούτυρον, λιβανωτὸν, σμύρναν, ῥητίνην ὀλίγην, — τούτοισι χρὴ κλύζειν.

Ἕτερον. [6]Πράσα ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἀποχέων [7]τὸ ὕδωρ οἴνῳ μίξας [8]κλύζε. — Ἀκτῆς καρπὸν, ἄνισον, λιβανωτὸν, σμύρναν, οἶνον . . . . τῷ χυλῷ τούτων κλύζειν.

Alia emollientia. Sulphur, adipem, ovi vitellum, farinam, melle subacta leviter calefacito et quod demanat lana exceptum subdito.

Aliud. Anserinum pinguedinem et adipem ovillum, ceram albam, resinam, unguentum rosaceum tenui concerpto linteo excepta subter apponito.

Aliud. Cervi medullam et adipem liquefacta in vellere subdito.

Aliud. Adipem ovillum, aut caprinum, et ovi candidum unguento rosaceo subactum, vellere exceptum, subter apponito.

33. Ad colluendum uterum. Grossos hibernas in aquam iniectas lento igne coquito, deinde percolato et affuso oleo colluito. Postea malicorio, galla et loti ramentis in vino nigro acerbo coctis colluito, percolatum infundito.

Aliud. Faecem vini ustam in aquam iniicito, deinde aqua colluito, postea vero malicorio, myrti baccis, rhois foliis ex vino decoctis perluito.

Aliud. *Loci integri non sunt.*

Aliud. Porra in aqua ubi decoxeris, aqua percolata vino admixto colluito. — *Formula non recte scripta.*

[1] προστίθει. — [2] Haec formula om. — [3] μετακλύζειν — κλύζειν om. — [4] ἀφεψεῖν. — [5] τι om. — [6] γαστὴρ ἑψῶν ἐν ὀ. — [7] δὲ τὸ ὀ. — [8] κλύζε πράσα ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἀκτῆς κ. τ. λ.

ἕτερα μαλθ. — πρόσθες.] ἕτερον μαλθακτικόν D., ἕτερον solum J., μαλθακτικά D. Cf. de mm. mull. II. § 98., ubi pro θεῖον, στέαρ legitur ὄϊος στέαρ. Mihi loci nostri lectio alteri e lib. II. praeferenda videtur. Palaeographice si rem spectes, facilius θεῖον in ὄϊος abierit, quam contra. — In fine formulae ἐν ante εἰρίῳ de meo addidi.

ἕτ. χηνὸς — προστίθει.] πρόσθες cod. θ. — De m. mull. II. § 98. eadem formula fere, ubi καὶ ῥάκεα ἐγκατατίλλειν λεπτά, quod Foës. iam adnotavit.

ἕτ. ἐλάφου — πρόσθες.] Formulam om. θ.

ἕτ. στέαρ — πρόσθες.] Formulam omm. D., ubi rest. alia m., F. G. H. I. J. K.; — μύρω ἀναποιήσας εἰρίω ἀνασπ. εἰρίω πρόσθες cod. θ.

33. κλυσμοί. — κλύζειν.] κλυσμός J.; — τε om. θ., — μέλανι solus θ. praebet.

ἕτ. τρύγα — οἴνῳ.] ἔμβαλλε cod. θ., βάλλε vulg., βάλε Parr. 4.; — μετακλύζειν — οἴνω om. θ.

ἕτ. σχίνου — κλύζειν.] cf. de m. mul. I. § 80.; — σκίλλου vulg., σχίνου Ald., D. F. H. I. J. K. θ., Foës. in adn. Littr.; — ἢν δὲ ἑλκ. D. H.; — τι omm. Ald. F. H. I. J. K., uti V.; — ἢν ἑλκωθῇ τὸ στόμα τῶν μητρέων et in marg. πρὸς ἕλκωσιν τοῦ στομίου τῆς μήτρης cod. θ. — Foës. adnotat post κλύζειν Aldum ferre ἕψων ἐν ὕδατι, ἀποχέων δὲ τὸ ὕδωρ, οἴνῳ μίξας κλύσαι eamque lect. sequi Calvum. Locus uterque corruptus: possis post μέλανι addere κλύζειν; sed fortasse additamentum illud in Aldina pertinet ad priorem formulam; fortasse e sequenti medicamento eò delatum est. In altera unde accusativi pendeant non constat: formulam truncatam referre dixerim priorem eius partem: verba τούτοισι χρὴ κλύζειν a librario profecta existimo formulam utcumque concludere volente.

ἕτερον. πράσα — κλύζειν.] (ἕτερον cod. θ.) γαστέρα

"Ετερον. Κράμβην ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἐν τῷ [1]χυλῷ [τῆς κράμβης] ἕψε τὴν λινόζωστιν, παρεμβάλλων λίνου σπέρματος σμικρόν· ἔπειτα ἀποχέας κλύζε.

Aliud. Brassica in aqua cocta, in eius cremore mercurialem coquito, pauco lini semine iniecto; postea percolato colluito.

"Ετερον. Σμύρνης ὅσον ὀξύβαφον, λιβανωτὸν, σέσελι, ἄνισον, λίνου σπέρμα, νέτωπον, ῥητίνην, μέλι, χηνὸς ἔλαιον, ὄξος λευκὸν τὸ Αἰγύπτιον· τούτων ἑκάστου τὸ ἴσον τρίψας, διεῖναι οἴνου λευκοῦ κοτύλαις δυσί· ἔπειτα [2]χλιερῷ κλύζειν.

Aliud. *Formula non recte descripta est. Cf. adn.*

"Ετερον. Λινόζωστιν ἐν ὕδατι ἑψήσας, [3]ἀπηθήσας, σμύρνης ὀξύβαφον, λιβανωτοῦ, νετώπου, ἴσον ἑκάστου μίξας, [4]χλιερῷ κλύζειν.

Aliud. Mercurialem ubi in aqua decoxeris, et percolaris, myrrhae acetabulum, thuris, netopi, singulorum aequalem portionem admisceto, tepido colluito.

"Ετερον. Ἐλελίσφακον καὶ ὑπερικὸν ἐν ὕδατι [5]ἑψήσας τῷ ὕδατι κλύζε.

Aliud. Salviam et hypericum ex aqua decoquito et colluito.

"Ετερον. Ἀκτῆς καρπὸν, δαφνίδας, ἑκατέρου τὸ ἴσον ἐν οἴνῳ ἕψε, ἔπειτα τῷ οἴνῳ κλύζε.

Aliud. Sambuci fructum, lauri baccas, utriusque parem portionem in vino coquito, deinde vino ad collutionem utitor.

"Ετερον. [6]Γλήχωνα ἐν ὕδατι ἑψήσας, ἔλαιον παραχέας, τῷ ὕδατι κλύσον.

Aliud. Pulegium in aqua cum decoxeris, oleo ad aquam affuso colluito.

"Ετερον. Χηνὸς ἔλαιον, ῥητίνην ξυντήξας . . . . κλύσον.

Aliud. *Formula prave scripta.*

"Ετερον. Βούτυρον, κέδρινον ἔλαιον παραμίξας ὀλίγον, μέλιτι διατήξας ταῦτα, κλύσαι χλιερῷ.

Aliud. *Male scripta formula.*

[1] χυμῷ. — [2] χλιαρῶς. — [3] ἀπηθήσας om. — [4] χλυαρῶς. — [5] ἑψήσας τῷ ὕδ. om. — [6] ordo in V. diversus ita ut tertia abhinc formula, βουτ. κ. τ. λ., antecedat duas superiores.

(γαστρήν cod. θ. γαστὴρ H. K., uti V., ἀστήρ F., γαστήρ om. Ald.) ἑψῶν ἐν ὕδατι, ἀποχέων δὲ (τε D. pro δέ) (τό J. θ. Ald.) ὕδωρ, οἴνῳ μίξας κλύζε (κλύσαι Ald. K.) vulg., cf. lectt. V.; — (ἕτερον cod. θ.) πράσα ἑψήσας ἐν ὕδατι pro ἕτερον — κλύζε, Ald. D. F. H. I. J. K. θ., textum dedi, uti Littr. — In altera formula χυλῷ D. J. Lind., Littr., χυμῷ vulg. — Eadem habetur in fine § 82. lib. I. de mm. mull. —, unde constat lacunam esse eo loco, quem notavi; — possis τρίβειν καί explere.

ἕτ. κράμβην — κλύζε.] χυλῷ D. Lind., Littr., χυμῷ vulg.; — παρεμβ. post σμικρόν in J.; — λινούσπερμα cod. θ.

ἕτ. σμύρνης — κλύζειν.] λινόσπερμα cod. θ.; — σελίνου σπέρμα legendum, ut lib. I. de m. mul. § 78. et lib. II. § 102.; — διειέναι i. e. διιέναι idem; — χλιερῷ idem et Littr., χλιαρῶς vulg. — Verum statim advertit ὄξος λευκὸν τὸ Αἰγύπτιον: nempe legis saepius in his libris ὄξος λευκόν, non ὄξος λευκὸν Αἰγύπτιον, sed μύρον λευκὸν τὸ Αἰγύπτιον omnino occurrit, quod h. l. legendum esse opinor, et a Foësio Latine expressum est, et in adn. probatum. Legitur autem μύρον αἰγύπτιον in formula μυρσίνης τῶν φύλλων ὀξύβαφον κ. τ. λ. l. l. lib. I. de mm. mull., quam eandem esse atque nostram hanc opinor, ita ut hoc loco nonnulla sint omissa.

ἕτ. λινόζωστιν — κλύζειν.] ὀξόβαφον cod. θ., et sic saepissime hic liber, quod non amplius noto; — ἕκαστον Parr. 4.; — χλιερῷ cod. θ., Littr., vulgatam e V. notavi.

ἕτ. ἐλελίσφ. — κλύζε.] Vulgo ἐν ὕδατι κλύζε, sed ἑψήσας τῷ ὕδατι κλυζε ex θ. supplevit Littr.; — Foës. sequitur locos e lib. I. et II. de mm. mull., aut ἐν ὕδατι ἑψήσας κλύζειν legas ex illo, aut ἕψειν, κλύζειν ex hoc. Vide eius adn.

ἕτερον. ἀκτῆς — κλύζε.] ἑτέρου pro ἑκατέρου cod. θ.

ἕτ. γληχ. — κλύσον.] Vulgo μεθ' ὕδατος κλύσον, sed θ. fert ὕδατι κλύσον, cui lectioni de meo τῷ praemisi. Sitne vulgata nata ex μετὰ δὲ τῷ ὕδατι κλύσον? — De meo pro περιχέας vulgatae παραχέας dedi.

ἕτ. χηνὸς — κλύσον.] τῆξας (sic) cod. θ. De meo primum ἐλαίῳ scribere volueram pro vulgato apud omnes ἔλαιον. Mirus tamen κλυσμός ex adipe et resina solis. Lib. I. de m. m. § 78. (p. 627.) vinum additur; — itaque formula mutilata est; lacunam indicavi. — Attamen § 90. ibid. (p. 642.) formula describitur, quemadmodum codd. hoc loco eam exhibent; nec tamen ideo illi fidem habeo.

ἕτ. βούτυρον — χλιερῷ.] κλύσαι τούτοις χλιαρῶς vulg., sed ταῦτα κλύσαι χλιερῷ cod. θ., quod recepit Littr., ita ut μέλιτι διατήξας ταῦτα, κλύσαι χλιερῷ iungeret. Locus vitiosus est.

Ἕτερον. Κύπειρον, [1]σχοῖνον, κάλαμον, ταῦτα ἴσα τῇ σμύρνῃ μίγνυται, σισύμβριον οἴνῳ ἕψων κλύζειν.

Aliud. *Formula male scripta est.*

Ἕτερον. Σελίνου καρπὸν, ἀνίσου, σεσέλιος σπέρμα, μελάνθιον ἐν οἴνῳ ἑψήσας κλύζειν.

Aliud. Apii semen, anisi, seselios semen, melanthium vino coquito, colluito.

Ἕτερον. [2]Κέδρον Κρητικὴν ἐν οἴνῳ ἑψήσας, [3]κλύζε.

Aliud. Cedrum Creticam ubi vino decoxeris, colluito.

Ἕτερον. Ἐχέτρωσιν καὶ σμύρναν διεὶς ὕδατι κλύζε.

Aliud. Bryoniam albam et myrrham aqua macerato, colluito.

Ἕτερον. Ἀργυρίου ἄνθεϊ ἐν οἴνῳ καὶ ὕδατι κλύσαι.

Aliud. Argenti flore, vino et aqua diluto, colluito.

Ἕτερον. Ἐλατήριον, ὅσον δύο πόσιας, ὕδατι διεὶς κλύσαι.

Aliud. Elaterii potiones duas aqua macerato, colluito.

Ἕτερον. Κολοκυνθίδας ἀγρίας δύο ἐν οἴνῳ ἢ γάλακτι ἑφθῷ ἀποβρέξας, ὅσον τέσσαρας κοτύλας ἀπηθήσας [4]κλύζε.

Aliud. Cucurbitas agrestes duas vino aut lacte cocto macerato, ad quatuor heminas percolato colluito.

Ἕτερον. Σικύης ἐντεριώνην ὅσον παλαιστὴν ἑψήσας ἐν ὕδατος κοτύλῃσι τέσσερσι, μέλι καὶ ἔλαιον ἐπιχέας, κλύσαι.

Aliud. Cucumeris agrestis medulla interiore, palmi quantitate, in aquae heminis quatuor decocta, melle et oleo affuso, colluito.

Ἕτερον. Τῆς θαψίης ῥίζης ὅσον δύο πόσιας καὶ μέλι καὶ ἔλαιον διεὶς ὕδατος κοτύλῃσι δυσὶ, κλύσαι.

Aliud. Radicis thapsiae potiones duas, mel et oleum aquae duabus heminis macerato et colluito.

Ἕτερον. Ἐλλεβόρου ὅσον [5]δύο πόσιας διεὶς οἴνῳ γλυκέϊ, ὅσον δύο κοτύλῃσι, κλύσαι χλιερῷ.

Aliud. Veratri duas potiones ex duabus aquae heminis maceratas, tepidas infundito.

Ἕτερον. Θλάσπιος ὅσον ὀξύβαφον μέλιτι παραμίξας, ὕδατος διεὶς ὅσον δύο κοτύλῃσι, κλύσαι χλιερῷ.

Aliud. Thlaspios acetabulum melle admixto duabus aquae heminis macerato, tepido colluito.

Ἕτερον. Σικύης ὅσον παλαιστὴν ἑψήσας

Aliud. Cucumeris agrestis palmae quantitate

[1] σχοῖνον, ἀνήσου in formula seq., omissis intermediis. — [2] κέδρινον. — [3] κλύζειν. — [4] κλύσαι. — [5] δύο κοτύλας omissis intermediis.

ἕτ. κύπειρον — κλύζειν.] Ante ἕτερον cod. θ. ponit ἀργυρίου ἄνθος ἐν οἴνῳ κλύσαι, quae formula in reliquis libris paulo post infertur. Dein σχοῖνον edd. antt., σχῖνον D. J. K., σχίνον H., σχοίνου F. G.; σμύρνα cod. θ., μιγν. om. G. Verum haec remedii formula recte descripta non est: cf. lib. I. de mm. mull. p. 628., ubi alio modo scripta, et unde liquet, qui factum sit ut in θ. illa, quam supra vidimus, huic praemittatur. Iam Foës. in adn. vitium agnovit in ἴσα τῇ σμύρνῃ et eundem locum contulit, quem citavi.

ἕτ. σελίνου καρπὸν — κλύζειν.] Formulam om. K.; — καὶ ἀννήσσου cod. θ.; — ἐν ex θ. recepi, cett. omm. Lib. de m. mul. I. § 78. σέσελι, σμύρναν, μελάνθιον legitur. In nostra formula σπέρμα abundare videtur.

ἕτ. κέδρον — κλύζε.] κρητικόν J.; — κέδρον usque ad ὕδατι κλύζε in form. seq. om. G.; — κλύζειν D.

ἕτ. ἐχέτρωσιν — κλύζε.] κλύσαι aliquot Parr., θ.

ἕτ. ἀργυρίου — κλύσαι.] Cod. θ. h. l. om. hanc formulam, quam paulo ante illum inferre vidimus. D fert ἀργύρου. — De meo ἄνθος in ἄνθεϊ mutavi.

ἕτ. ἐλατήριον — κλύσαι.] ἐλατηρίου H. θ.

ἕτ. κολοκυνθίδας — κλύζε.] κολοκυντίδας vulg., cum Littr. θ. sequor; — κλύσαι F. J. K. θ.

ἕτ. σικύης — κλύσαι.] ὕδατι κοτύλαις τέσσαρσι vulg., ὕδατος et κοτύλῃσι de meo dedi, τέσσερσι ex θ. scripsi; — καί omm. K. θ., καὶ ἐλ. om. J.

ἕτ. τῆς θαψίης — κλύσαι.] κλύσαι χλιερῷ cod. θ. Legitur χλιαρῷ p. 629. lib. I. de mm. mull., ubi paulo aliter formula descripta est.

ἕτ. ἐλλεβόρου — χλιερῷ.] ἐλλεβόρου ὅσον δύο κοτύλας κλύσαι χλιαρῶς vulg. Cum Littréo lectionem codicis θ. sequor, sed de meo Ionice κοτύλῃσι dedi. Similis formula de m. mul. I. § 82.

ἕτ. θλάσπιος — χλιερῷ.] θλάσπιον vulg., θλάσπιος cod. θ. Lind.; — κοτύλας et χλιαρῶς vulg., κοτύλῃσι et χλιερῷ Littr. ex θ.

ἕτ. σικύης — κλύσαι.] παλαιστή vulg., παλαιστήν Parr. nonnulli, θ., Littr.; — πέντε μέλι ἔλαιον παραμ. cod. θ.

ἐν ὕδατος κοτύλῃσι πέντε, ἔλαιον [1] παραμίξας κλύσαι.

Ἕτερον. Κόκκους Κνιδίους ὅσον ἑξήκοντα, μέλι, ἔλαιον ὕδατι διεὶς, κλύσαι.

Ἕτερον, ἢν φύσι φλεγματώδης ᾖ. Κνεώρου [2] πόσιν τρίψας, διεῖναι μελικρήτου κοτύλῃ [3] Ἀττικῇ, τούτῳ κλύσαι. — Ἢν δὲ χολώδης ᾖ, τῆς δάφνης ὅσον πόσιν, τῆς * ἐδώδους ὅσον δραχμήν.

Ἕτερον. Σκαμμωνίης ὅσον πόσιν τρίψας διεῖναι μελικρήτῳ ἢ ἀπὸ σταφίδος ὕδατι, ὅσον κοτύλῃ Ἀττικῇ . . . . . .

Ἕτερον. Δαφνοειδέος πόσιν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἢν φύσι ᾖ χολώδης, τούτῳ κλύσαι. — ἢν δὲ φλεγματώδης, κόκκους ἐκλελεγμένους καὶ τοῦ τιθυμάλου ὀποῦ ὅσον πόσιν κλύζειν ὡσαύτως. κνεώρου καὶ μηκωνίου ὡσαύτως ἑκατέρου τούτων χρῆσθαι χρή.

[4] Κλύζε δὲ, ἢν δέῃ, μὴ πλέονι ἢ δυσὶ κοτύλαις.

λδ'. [5] Ὑποθυμιήσεις δέ ἐστι κεκομμένα ταῦτα· Κηκίδα θυμιῆν.

Πρίσματα λωτοῦ ἐλαίης φύλλοις ξηροῖς κεκομμένοις μίξας καὶ φυρήσας ἐλαίῳ, ὑποθυμιῆν.

[6] Ἄνθρακας ὑποβαλὼν, κριθῶν ἄχυρα νοτερὰ ἐπιβάλλων, ὑποθυμιῆν.

in aquae heminis quinque decocta, oleo ammixto, colluito.

Aliud. *Locus integer non est.*

Aliud, si natura pituitosa fuerit. Cneori potionem tritam in aquae mulsae heminae Atticae mensura macerato; hoc colluito.

Corruptus locus.

Aliud. Scammoniae potionem tritam aqua mulsa, aut aquae uvae passae hemina Attica macerato . . . . . .

Aliud. *Locus parum fidae lectionis.*

Collue, si facto opus sit, copia non ampliore quam duarum heminarum.

34. Suffitus autem haec contusa faciunt.

Locus dubiae lectionis.

In prunas substratas immissis hordei paleis humidis suffitum parato.

[1] παραχέας. — [2] πόσον. — [3] αἰγεινῇ τουτέων κλ. — [4] κλύζειν δὲ ἢ κλυσμῷ. — [5] ὑποθυμιήσεσι διακεκομμένα γλυκέα. κηκίδια θ. καὶ πρίσμ. — [6] Ἄνθρακας — ὑποθυμιῆν om.

ἕτερον. κόκκους — κλύσαι.] [εἰς] μέλι [ἢ εἰς] ἔλαιον [σὺν ὕδατι] ὑποδιεὶς κλύσαι Lind., Foës. in adn. εἰς μέλι ἢ ἔλ., quae vulgata est lectio lib. I. de m. mul. Nempe libri omnes h. l. ὑποδιείς, quod ineptum, sed si conferas lib. I. l. § 78. p. 629., ubi eadem formula, liquet ὑποδιείς natum esse ex ὕδατι διείς, quod revocavi; quamquam ne sic quidem integra videtur loci scriptura, quippe copia et parandi ratio medicaminum indicatae fuisse videntur.

ἕτ. — δραχμήν.] πόσιν pro vulgato πόσον iam Foës. desideravit et cum Corn. legit ex lib. I. de mm. mull.; — τρίψασα cod. θ.; — αἰγινῇ vulg., αἰγινητοῦ D. Q'. αἰγινητικῇ cod. θ. Littr.; — in vulgato ΑΙΓΙΝΗ latet ΑΤΤΙΚΗ, sicuti infra κοτύλη ἀττική memoratur. Articulum ante δάφνης om. θ.; — ἐδώδεος vulg., ὀδώδεος D. F. H. I. J. K. Lind. — Et hoc vocabulum et totus locus ἢν δὲ χολ. — δραχμήν corruptus est; emendandi viam non video. Foës. adnotat se cum interpretibus ὀδώδεος legere; sed ὀδώδης pro εὔοδμος dubiae fidei est.

ἕτ. σκαμμ. — Ἀττικῇ.] μελίκρητον D. H. I. θ. In fine aliquid deëst.

ἕτ. δαφνοειδ. — χρή.] τιθυμάλλου J. θ.; — [δὲ γ.] καὶ κνεώρου vulg., καὶ εωρου cod. θ., unde Littr. κνεώρου; dein [δὲ] ἑκατέρου Lind. Sed totus hic locus male descriptus est; dubito de ἐκλελεγμένους, quum potius ab ἐκλέπειν aliquid ductum exspectaveram; ἐκλελεμμένους legit Calvus, quod Foës. adnotat, ut opinor, quia ipse etiam de lectione dubitavit; — in seqq. vero lacunas aut omissiones latere opinor.

κλύζε δὲ — κοτύλαις.] κλύζειν D. F. H. K. θ., non male; — δὲ ἢ κλυσμῷ πλέον vulg.; δὲ κλυσμῷ μὴ πλέον Foës. voluit, Lind. dedit; δὲ ἢν δε ηι κλυσμῷ πλέον cod. θ., unde Littr. ἢν δέῃ optime, sed cum Foesio μή requiro propter locum e lib. I. l. p. 626. Malo tamen κλυσμῷ in μή mutare et πλέονι scribere quam Foësii rationem inire.

34. ὑποθυμιήσεις — θυμιῆν.] cf. passim de m. mull. II. § 88.; — ὑποθυμιαμάτων Q.'; eandem inscr., quam e V. notavi, Littr. vidit in mss. Parr. nonnullis et θ.; et vero Aldus habet; — ὑποθυμιήματα κεκομμένα (διακεκομμένα mss. Regia Foësii, Ald.) γλυκέα D. I. J. — Formulae κηκίδα θυμιῆν non magnam fidem habeo; vide infra adnn.

πρίσματα λωτοῦ — ὑποθυμιῆν.] καὶ πρίσματα vulgo, καί omm. cod. θ. Littr. Iam vero potius credo κηκίδα καὶ πρίσματα λωτοῦ κ. τ. λ scriptum fuisse quam θυμιῆν post κηκίδα veram lectionem referre; illud θυμιῆν insiticium esse opinor.

ἄνθρακας — ὑποθυμιῆν.] Hunc locum omm. codd. 6. apud

Ἀπ' ἀμφορέως ἐλαιηροῦ [τὸ ἐπίθεμα] τὴν στοιβὴν ὑποκαίων, πρίσματα κυπαρίσσου ὑποβάλλων, θυμιῆν.

Σκαμμωνίην, σμύρναν, λιβανωτὸν, μύρον περιχέας ὑποθυμιῆν.

Ἄσφαλτον, κριθῶν ἄχυρα ξυμμίξας, ὑποθυμιῆν.

[1]Θεῖον ἐλαίῳ φώκης ἀναδεύσας, ὑποθυμιῆν.

Μελιην, κυπαρίσσου πρίσματα, κυπείρου ῥίζαν, μύρῳ ῥοδίνῳ δεύσας, ὑποθυμιῆν.

Κάλαμον, κύπειρον, βρυωνίην, [βρύον], σελίνου σπέρμα, ἄνισον μίξας ὁμοῦ καὶ μύρῳ ῥοδίνῳ δεύσας ὑποθυμιῆν.

Ῥητίνην αὔην ἐπὶ σποδὸν ἐπιβάλλων, ὑποθυμιῆν.

Κιννάμωμον, σμύρναν, κασίην, ἴσον ἑκάστου, κρόκον μίσγοντα.

Σμύρναν τὸ βρύον ἴσον τῷ κρόκῳ.

Κάλαμον, [2]κνέωρον, κρόκον, ῥόδων φύλλα ἐρυθρὰ, τὰ ἡδὺ ὄζοντα, τρίψας καὶ ξηρήνας, ξυμμίσγειν τῷ κρόκῳ καὶ στύρακος τὸ ἥμισυ τοῦ κρόκου· [3]ταῦτα λεῖα ξυμμίξας καὶ ξηρήνας μέλιτι ἑφθῷ δεῦσαι ὡς ἐλαχίστῳ, τούτων δὲ πάντων ξυμμεμιγμένων ἔστω ἡ θυμίησις, ὀβολὸς Ἀττικὸς σταθμόν· ταῦτα θυμιῆν ἐπὶ βολβίτου· τὸ δὲ βόλβιτον πλάσσειν, οἷον ὀξύβαφον ἐλαιηρόν· τὸν πυθμένα δὲ ἐχέτω λεπτόν· ἔστω δὲ ξηρόν· τὸ δὲ πῦρ

Oleariae amphorae obturamento succenso, cupressi ramentis subiectis suffitum parato.

Scammonium, myrrham, thus, affuso unguento, ad suffitum adhibeto.

Bitumen admixtis hordei paleis ad suffitum admoveto.

Sulphur vituli marini pinguedine subige et suffitum parato.

Fraxinum, cupressi ramenta, cyperi radicem, unguento rosaceo aspersa ad suffitum adhibeto.

Calamum, cyperum, bryoniam, apii semen, anisum, mista una et unguento rosaceo subacta ad suffitum adhibeto.

Loci sunt parum certae lectionis.

Calamum, cneorum, crocum, rosarum folia rubra, suaveolentia, sicca et trita croco admisceto et styracem dimidia croci portione. Haec levigata, mista et sicca melle quam paucissimo cocto subigenda. Ex his omnibus commixtis suffitus materiam oboli Attici pondere conficito. Hi suffitus in stercore bubulo parentur. Stercus autem bubulum in acetabuli olearii formam effingito, quod fundum tenue habeat siccumque sit. Sit autem ignis, cui in vase superponetur

[1] μελίην pro θεῖον. — [2] κνεώρου κρόκου. — [3] ταῦτα πάντα λεῖα ξ.

Littr.; — ὑποβάλλων cod. θ., ὑποκαίων pro ὑποβάλλων Lind.; — ἐπιβάλλων Lind., Littr., ὑποβάλλων vulg.; — ὑποθυμιῶν cod. θ.

ἀπ' ἀμφορέως — θυμιῆν.] καπνίσματα initio pro inscriptione libri nonnulli; — φθα παλαφορεως cod. θ.; — περίθεμα Lind.; — ἐπιβάλλων idem. ὑποβάλλων om. cod. θ. Foës. tentavit ἐπ' ἀμφορέως ἐλαιηροῦ τῷ ἐπιθέματι στοιβὴν ὑποκαίων: sed frustra, neque enim locum intellexit; — Littréus nihil tentavit quidem, sed item tamen in locum impegit: „Prenez un couvercle d'amphore d'huile, allumez y de la stoebe (poterium spinosum L.)" parum recte reddidit verba Gallice. Nimirum τὸ ἐπίθεμα et τὴν στοιβήν idem esse statim intelligis; stoebe illa obturabant vasa olearia; vult autem oleo imbutum obturamentum succendi mulieri. Lindani emendatione ἐπιβάλλων opus non est; ὑποβάλλειν est *mulieri subiicere.*

ἄσφαλτον — ὑποθυμιῆν.] συμμ. θυμιῆν cod. θ.

θεῖον — ὑποθυμιῆν.] ἐλαίῳ pro vulg. ἔλαιον cod. θ. Littr.,

μελίην — ὑποθυμιῆν.] ὑποθ. de meo, θυμιῆν cett. —; item de meo μύρῳ ῥοδίνῳ pro ceterorum μύρον ῥόδινον.

κάλαμον — ὑποθυμιῆν.] σπέρματι ἄννησα vulg., pro quo σπέρμα scribo cum Lind., et ἄνισον de meo; ἀνίσου ferunt D. H. J., ἀννήσσω cod. θ.; — βρύον non esse videtur, nisi vitiosa repetitio nominis antecedentis. Quid βρύον inter aromata haec et cum bryonia?

ῥητίνην — ὑποθυμιῆν.] μάννην pro αὔην D. H. Q.', Lind.; — ῥητίνην αὔην nusquam memoratam vidi; incertus haereo.

κιννάμωμον — μίσγοντα.] κασσίην D. I. H. K.; — τάμισον pro μίσγοντα cod. θ. Cf. adn. seq.

σμύρναν — κρόκῳ.] κόκκῳ cod. θ. Non credo formulam hanc et superiorem esse integras.

κάλαμον — ὑποθυμιῆν.] κνεώρου, κρόκου vulg., cum Lind., Littr. sequor Foësii emendationem; — στύρακα vulgo, στύρακος K., quod recepi τό de meo addens; — τῷ μέλιτι cod. θ.; — δεύσας vulgo, δεῦσαι de meo; — item de meo σταθμόν dedi pro σταθμός ceterorum; — πλάσσων D.; — τὸ δὲ πῦρ cod. θ., τὸ πῦρ δέ vulg.; — ἐν τῷ (τῷ om. Lind.) ἐκείνῳ (ἔχειν ὦ, uti V., D. F. G. I. J. K.; ἐχίνῳ H. θ. Littr.) περιβάσα (περιβάσαι Ald. F. G., περιβᾶσα D., περιβᾶσαι J.) vulg. — Textum descripsi, uti Littr., sed hic

ἔστω [1] κλημάτινον, ἐφ' οὗ τὸ βόλβιτον κείσεται ἐν τῷ [2] ἐχίνῳ· περιβᾶσα θυμιήσθω.

Χαλβάνην, ῥητίνην, μάννην, μύρῳ ῥοδίνῳ δεύσας, ὑποθυμιῆν.

[3] Πανάκεος καὶ κυπαρίσσου πρίσματα δεύσας μύρῳ Αἰγυπτίῳ λευκῷ ὑποθυμιῆν.

Κιννάμωμον καὶ νάρδον καὶ σμύρναν μύρῳ ῥοδίνῳ δεύσας ὑποθυμιῆν.

Λευκοΐου τὸν καρπὸν, [4] κέδρου πρίσματα, καὶ χαλβάνην μέλιτι ἀναφυρήσας, [5] ὑποθυμιῆν.

Αἰγὸς σπυράθους καὶ λαγωοῦ τρίχας ἐλαίῳ Φώκης δεύσας ὑποθυμιῆν.

Φώκης τῆς πιτύης τὸ δέρμα κόψας λεῖον καὶ σπόγγον καὶ βρύα ὁμοῦ λεῖα μίξας, τῷ ἐλαίῳ τῆς Φώκης περιποιήσας, ὑποθυμιῆν.

[6] Αἰγὸς σπυράθους καὶ Φώκης πνεύμονα καὶ κέδρου πρίσματα ὑποθυμιῆν.

Βόλιτον, [7] κέρατος πρίσματα καὶ ἄσφαλτον ὑποθυμιῆν.

Ἀκάνθης Αἰγυπτίης καρπὸν καὶ κέδρου πρίσματα καὶ μυρσίνης φύλλα [8] ξηρὰ, ποιήσας λεῖα, [9] μύρῳ ὀποβαλσάμῳ δεύσας, ὑποθυμιῆν.

[10] Ἀρώματα ἐς μύρον ἐμβαλλόμενα ὑποθυμιῆν.

stercus, ex vitium sarmentis; administretur suffitus mulieri, cum vas divaricatis cruribus suppositum habet.

Galbanum, resinam, mannam unguento rosaceo aspersa suffito.

Panacis et cupressi ramenta unguento Aegyptio albo madefacta suffito.

Cinnamomum, nardum et myrrham unguento rosaceo irrigata suffito.

Violae albae semen, cedri scobem, et galbanum melle subacta suffito.

Caprini stercoris globulos et leporis pilos vituli marini pinguedine aspersos ad suffitum adhibeto.

Coaguli vituli marini pelliculam tenuiter contusam, spongiam, muscum, simul tenuiter trita et mixta, vituli marini pinguedine excepta suffito.

Stercoris caprini globulos, vituli marini pulmonem et cedri ramenta suffito.

Stercus bubulum, cedri ramenta et bitumen suffitui adhibeto.

Loci dubiae lectionis.

[1] κλημάτιον. — [2] ἔχειν ὦ. — [3] Haec formula om. — [4] κέδρου om. — [5] θυμιῆν. — [6] Haec formula om. — [7] κέρους. — [8] ξηρῆς. — [9] μύρῳ τε ὀποβαλσάμῳ. — [10] χρῶμα (sic).

distinguit post *κείσεται*, quomodo si facias, *ἐν* abundat, nam *περιβῆναι τῷ ἐχίνῳ* non *ἐν τῷ ἐχ.* congruit; sed *ἐν* servari poterit, si mecum post *ἐχίνῳ* punctum minus interponas. Ad verba *τὸ δὲ βόλβιτον πλάσσειν, οἷον ὀξύβαφον* Foës. adfert locum e § 88. lib. II. de m. mull. *ἐπὶ βολβίτου πλαστοῦ ὡς ἐμβάφιον* et e lib. I., ubi *βόλβιτον πλάσαι ὅσον (οἷον?) σκαφίδα.*

λαμβ. — ὑποθυμιῆν.] *μάννην* Lind.; vulgatum *μάννιαν* ex dittographia $\overset{\alpha}{\textit{μάννην}}$ ortum duxit; *μάνναν* F. H. I. K. Littr.

πανάκεος — ὑποθυμιῆν.] *πανάκεως* vulg., per *ιος* (with overline) D. J., per *εος* (with overline) H. I. K. θ.. Lind., Littr. — *ὑποθυμιῆν* de meo, *θυμιῆν* cett. Formulam totam om. G.

λευκοΐου — ὑποθυμιῆν.] *ἕτερον. λευκοΐον* cod. θ.; — D. formulam om.; — *κέδρου*, uti V., omm. Ald., Parr. plures; — *κέδρου καὶ κυπαρίσσου* cod. θ.; — *θυμιῆν* F. I. J. K.

Φώκης τῆς πιτύης — ὑποθυμιῆν.] Eadem formula de mm. mull. II. § 96. (p. 784.)

αἰγὸς σπυράθους καὶ Φώκης πν. — ὑποθυμιῆν.] *ἕτερον αἰγ.* cod. θ.; — *Φώκης τοῦ* (*τοῦ* om. Lind.) *πνεύμονος* (*πλ.* I. θ.) (*πνεύμονα* sine articulo L.) vulg. — Convenienter cum Littréo textum descripsi, sed fieri possit ut vulgatae genitivus *τοῦ πνεύμονος* lacunae indicium sit.

βόλιτον — ὑποθυμιῆν.] Formulam om. D. J. K.; — *βόλιτον* cod. θ., *βόλβιτον* vulg.; — *κέδρου* vulg., *κέρως* H., *κέρατος* Ald., θ., Vatt. Foësii, Littr.; — *κέρου* I., uti V. — Cf. de m. mull. II. § 96. (p. 784.).

ἀκάνθης — ὑποθυμιῆν.] *ἕτερον. ἀκ.* cod. θ.; — *τὸν καρπόν* D.; — *ξηρῆς* vulg., *ξηρά* e lib. II. de mm. mull. p. 784. Littréus; — *ταῦτα ποιήσας λεῖα* vulgo; sed abegi otiosum pronomen; — *μύρῳ τε* vulg., *τε* omm. D. H. — Littr. contulit iam locum e lib. II. de m. mul. § 96. (p. 784.) ubi *μύρῳ μαλθακῷ* pro *μύρῳ ὀποβαλσάμῳ*. Quodsi iam locum hunc et sequentem *ἀρώματα — ὑποθυμιῆν* cum locis e lib. II. conferas, videbis formulas e lib. II. fide digniores esse, quam nostras has. Fortasse etiam de utrisque dubitabis: nam formula sequens quam levi mutatione in aptiorem mutetur videbis in adn. seq.

ἀρώματα — ὑποθυμιῆν.] *ἕτερον. ἀρ.* cod. θ.; — formulam hanc om. G. Apte se habebit hic locus si legas: *ἀρώματα τὰ ἐς μύρον ἐμβαλλόμενα ὑποθυμιῆν.*

Γίγαρτα κόψας λεῖα καὶ κεδρίδας καὶ ῥητίνην πιτυΐνην, ὁμοῦ μίξας, γλυκέϊ ἑφθῷ [1] δεύσας ὑποθυμιῆν.

Vinacea tenuiter contusa, cedri baccas, resinam pineam, simul mixta et passo cocto subacta suffito.

Βόλιτον [2] κεκομμένον καὶ σεσησμένον, ὄξους τὸ ἥμισυ, [3] ὀροβίου τὸ ἥμισυ ἐμβάλλων, πυριῆν βληχρῶς· ἐπὴν δὲ πυριήσῃς, φάκιον πιπίσκειν καὶ ἀπεμεῖν καὶ ῥοφῆν δοῦναι ἄλητον καὶ ἐπιπίνειν οἶνον· τῇ δ' ὑστεραίῃ κόκκον δοῦναι κατάποτον· τῇ δ' ἑτέρῃ διουρητικόν.

Formula mihi corrupta esse videtur.

Ἐρεβίνθους λευκοὺς δύο τρίψας, τῆς δὲ σταφίδος τρίτον, ἐπιχέας ἥμισυ ὕδατος, ἐνέψειν, ἔπειτα ἀποχέας, ἐς τὴν αἰθρίην θεῖναι καὶ τῇ ὑστεραίῃ δοῦναι πίνειν καὶ τὸ λοιπὸν ἐλελίσφακον καὶ τοῦ λίνου [4] σπέρμα τούτοις ἀμφοτέροις μίξας καὶ ἄλφιτον διδόναι δὶς τῆς ἡμέρης, ἐν οἴνῳ κεκρημένῳ κοτύλῃσι τέσσερσι.

Locus corruptus.

Ἐλαίου τρία ἡμικοτύλια, ἀκτῆς φύλλα [5] ὅσον χεῖρα πλείην, ταῦτα ἕψειν ἐγχέας ἐς κρατήριον [6] θερμὸν, πυριῆν ὀστράκοις θερμοῖς, ἐπὶ δίφρου [7] ἐπικαθίσας περικαλύψας τε ἱματίοις.

Locus corruptus.

Τῆς ἀκτῆς φύλλα ὅσον χεῖρα πλείην καὶ τῆς μυρσίνης τὸ ἴσον ἐμβαλὼν ἐς ὕδωρ, ἑψήσας καὶ ἀποχέας τὸ ὕδωρ, ἐμβαλὼν κριθῶν ἄχυρα, ἑψήσας ἔμβαλλε ἐς ῥάκος, ἔπειτα τούτῳ πυριῆν ὡς ἂν δύνηται [8] θερμοτάτῳ ἀνέχεσθαι μάλιστα.

Sambuci folia quantum manus plena capit et myrti aequalem mensuram in aquam iniectam decoquito et in percolatam aquam hordei paleas immissas, decoctas in linteum immittito, deinde ex eo fomentum quam maxime calidum ferre poterit admoveto.

Ὄξος, ἔλαιον, ὕδωρ, μέλι, κεράσας ἀνα-

Acetum, oleum, aquam, melle admixto valde

[1] *μίξας.* — [2] *κεκαυμένον.* — [3] *τοῦ ὀροβίου.* — [4] *τὸ σπέρμα.* — [5] *ὅσον* om. — [6] *καὶ θ.* — [7] *τὴν γυναῖκα καθείσας.* — [8] *θερμότητος.*

γίγαρτα — ὑποθυμιῆν.] *κεδρίαν* de m. mull. II. § 96. p. 784.

Βόλιτον — διουρητικόν.] *πυριήσιες* (*ἕτερον* pro *πυριήσιες* J.) *βόλβιτον* vulg.; *πυρίησιν ἐς βόλβιτον* cod. θ., Littr.; in Vossiano illud *πυριήσιες* s. *πυρίησιν ἐς* omittitur; — l. l. e lib. II. *πυριήσιες ὡς ἀπίωσιν* legitur. Malui *βόλιτον* quam *βόλβιτον* scribere. Porro *σεσημένον* vulg., *σεσησμένον* D. K. Littr., *σεσεισμένον* cod. θ.; — *τοῦ ὀροβίου* vulg., sed *τοῦ* omm. θ. Littr.; — *ὀρ. τὸ ἥμισυ* om. Lind.; — *φάκιον πίνειν* (*πιπίσκειν* D. H. Q.') *καὶ ῥοφεῖν* (*ῥοφῆν* J.) *καὶ ἀπεμεῖν δοῦναι* vulg.; — *φάκιον πιπίσκειν καὶ ἀπεμεῖν καὶ ῥοφεῖν δοῦναι* L. Corn. e lib. II. l. l., Lind., Littr.; *κόκκου* Lind., *δ' ἑτέρῃ* cod. θ., *δὲ ἑτ.* cett.

ἐρεβίνθους — τέσσερσι.] *δοῦναι πιεῖν* cod. θ.; — *τέσσερσι* idem, *τέσσαρσι* cett. — Si formulam conferas cum simili e lib. II. l. p. 785., patet utroque loco esse corruptam. Loco nostro principium absurdum est, l. l. e lib. II. saltem *ὕδατος* excidit; utroque loco vereor ut recte habeat *λίνου σπέρμα*, pro quo potius *σελίνου σπέρμα* exspectaveram.

ἐλαίου — ἱματίοις.] Formula similis l. l. lib. II. § 96. p. 785. — Fert autem *αὐτῆς* pro *ἀκτῆς* Ald.; — *ὅσον*, uti V., omm. Parr. non pauci, θ. Lind.; — *χειρὸς πλείης* K.; — *κρατῆρα* H. K. Q.' Lind.; — *καὶ θερμόν* F. H. I. J. K. Q.' Lind. Post *δίφρου* ferunt *τὴν γυναῖκα* D. F. H. I. G. K., Lind., vulgo om.; — *καθίσας* non pauci libri, *τε* omm. Ald., θ. Rursus loco nostro alteroque ex lib. II. l. collatis videbis utrique vitia inesse, restitutionem vero valde incertam esse.

τῆς ἀκτῆς — μάλιστα.] Haec quoque formula occurrit lib. II. l. l.; — *χεῖρα πλέην* cod. θ.; — *ἐμβαλὼν ἐς ὕδωρ* idem, *ἐμβάλλων* cett., paulo post aoristum de meo dedi, ubi item vulgo *ἐμβάλλων*; — porro *ἔμβαλε* H. J. K. θ.; — *θερμοτάτῳ* mss. Regia Foësii, D. I. J. K. θ., *θερμότατον* Lind., *θερμότητα* vulg., quod ortum ex *θερμότητος*, quod Voss. fert. Haec formula intelligitur.

ὄξος — περιελίσσειν.] *ταῦτα κεράσας* cod. θ., *κεράσας ταῦτα* vulg., ego *ταῦτα* abieci; — *λεπτοδέρματον* vulg.; cum Littr. θ. sequor, idemque dederat iam Lind. — Vulgo *ῥάκει εἰρίῳ*, sed *εἰρίῳ*, uti V., omm. D. F. G. H. I. J., cod. θ. *εἰρέῳ* fert. Puto *εἰρίῳ* emblema alienum esse; olim *ἢ εἰρίῳ*

ζέσον σφόδρα, ἔπειτα λαβὼν κύστιν χωρέουσαν ὡσεὶ [1]χοέα, ἢ ἀσκίον ὡς λεπτοδερμότατον, ἐγχέας καὶ περιελίξας ῥάκεϊ πυριῆν. Ὁκόταν δὲ διερὸν τὸ ῥάκος γένηται, ἕτερον περιελίσσειν.

Τῆς πίτυος τὸν φλοιὸν καὶ τοῦ ῥοῦ τὰ φύλλα ἐς ὕδωρ ἐμβαλὼν, ἑψήσας ἰσχυρῶς ἀποχέας τε τὸ ὕδωρ κριθῶν ἄχυρον ἔνεψε, ἔλαιον ἐπιχέας· ὁκόταν δὲ ξυνεψήσῃς, ἐμβαλὼν ἐς ῥάκος πυρία.

[2]Λωτοῦ πρίσματα καὶ κυπαρίσσου, ὕδωρ ἐπιχέας καὶ ἔλαιον ἕψε, ἕως ἂν ξυνεψήσῃς· ἔπειτα ἐμβαλὼν ἐς ῥάκος πυρία.

Ἀρώματα ἐς τὸ ὕδωρ ἐμβαλλόμενα ἑψήσας ὅσον χοίνικα καὶ τῷ ὕδατι πίτυρα πύρινα ἑψήσας, τὸν αὐτὸν τρόπον [3]πυρία.

Κηκίδα κόψας καὶ ῥάμνου τὸν φλοιὸν ἀφεψήσας ἰσχυρῶς, πίτυρα πύρινα φύρησον τῷ ὕδατι καὶ παραμίξον ἔλαιον· ἔπειτα ἡμίοπτον ποιήσας ἄρτον ὅσον διχοίνικον, ἐνδήσας ἐς ῥάκος πυρία.

Κράμβην καὶ [4]πράσα ἀφέψων τῷ χυμῷ ποίησον τὸν [5]αὐτὸν τρόπον.

Κριθῶν ἄχυρα ξυνέψων, ἔλαιον ἐπιχέας, ἐς ῥάκος [6]ἐνδέων πυρία.

Στρύχνον καὶ τῆς ἐλαίης τὰ φύλλα ἀφέψων τὸν αὐτὸν ποίει τρόπον.

Καὶ τούτοισι δὴ, [7]ἢν μὲν βούλῃ [8]ὑγροῖσι χρῆσθαι, πυρία, ὡς γέγραπται· ἢν δὲ βούλῃ ξηροῖς, ἄρτους ποιέων καὶ ἐξόπτους καὶ ἡμιόπτους, πυρία· πυρία δὲ καὶ ὀστράκοις ἐς

decoquito; deinde vesica sumpta congium capiente, aut utriculo ex tenuissimo corio, infundito et tenui panno ad fomentum convolvito. Cum vero humidus pannus fuerit, alium obvolvito.

Pini corticem et rhoïs folia in aquam iniecta vehementer decoquito, in aqua diffusa hordei paleas oleo affuso coquito; haec percocta in pannum immissa ad fotum adhibeto.

Locus integer non est.

Locus incertae lectionis.

Gallam contusam et rhamni corticem vehementer decoquito et triticeos furfures oleo admixto aqua subigito; deinde semiassum panem ad duas choenices conficito et in panno ligatum ad fomentum adhibeto.

Loci incertae lectionis.

Solanum et olei folia decocta ad eundem modum adhibeto.

Atque haec quidem, si humidis uti volueris, velut scripta sunt, fomenta adhibenda. Sin siccis uti volueris, panibus exassatis et semiassatis confectis ad fomentum utitor. Sed et per

[1] χῶρα. — [2] Haec formula om. — [3] πυρία om. — [4] πράσσα. — [5] ἴσον. — [6] ἐνδεὶς π. — [7] εἰ μὲν βούλει. — [8] ὑγροῖσι πυρία, ὡς γ.

legere volebam, sed seqq. me ad alteram opinionem adduxerunt; — διερόν est lectio e mss. Regiis apud Foës. in not., et ex D. E., aliis, in quibus corrupte legitur, a Littréo recepta pro vulgato χλιαρόν.

τῆς πίτυος — πυρία.] ἐμβαλὼν cod. θ., ἐμβάλλων vulg.; — ἐς ὕδωρ Foës. et Lind. intulerunt post ἐμβάλλων, ego ante participium, cf. lib. II. l. l.; — ἀπόχεον τὸ ὕδωρ cod. θ. non male, ἀποχέαι D.; — vulgo καί κριθῶν, ubi otiosum καί abieci; tum ἔνεψε pro vulgato apud omnes ἕψε scripsi.

λωτοῦ — πυρία.] ἕτερον. λωτοῦ H.; — ἂν om. cod. θ. In hac formula integrum non est ἕψε ἕως ἂν ξυνεψήσῃς, sed quid in eo lateat, non perspicio. Lib. II. l. l. alia lectio est, sed unde hanc emendare non audeo. Non sum certus, non hanc formulam et sequentem in unam esse coniungendas; sed etiamsi faciendum esse scirem, apto modo eam describere haud possim.

ἀρώματα — πυρία.] ἕτερον. ἀρ. H.; — ἀφεψήσας cod. θ.; — πύρ. πίτ. J.; — πυρία D. Littr., om. vulg.

κηκίδα — πυρία.] ἀφεψ. H. J. Littr., ἐφεψ. vulg.; — διχοίνικα vulg., διχοίνικον cod. θ. Littr.

κράμβην — τρόπον.] ἕτερον κρ. cod. θ.; — πράσα vulgo, σίσαρα cod. θ., Littr.; — equidem miror σίσαρα plurali numero et nude positum sine partis plantae, quae in usum vocetur, significatione, itaque de vulg. non decedo; — τὸν χυμόν J.; — ποίησον om. θ.; — αὐτόν J. θ. Littr., ἴσον cett.

κριθῶν — πυρία.] ἕτερον. κρ. cod. θ. Equidem puto hanc formulam et superiorem in unam hanc esse coniungendas:

Κράμβην καὶ πράσα ἀφεψήσας, τῷ χυμῷ κριθῶν ἄχυρα ξυνεψήσας, ἔλαιον ἐπιχέας, ἐς ῥάκος ἐνδέων πυρία.

Quae reieci e paulo post sequentibus nata videntur; ξυνέψων intelligi nequit in vulgata formulae in duas distractione.

στρύχνον — πόδας.] ἕτερον στρ. cod. θ.; στρύχνου J., Q.' Lind.; — τὸν αὐτὸν τρ. J. θ.; — πυρία pro ποίει cod. θ.

καὶ τούτοισι δὴ — πόδας.] καί om. θ.; — ταῦτα cett.,

ῥάκος ἐνειλίσσων, καὶ αὐτοῖς τοῖς ῥάκεσι θερμαίνων καὶ τοῖς φακοῖς τοῖς ὀστρακίνοις, τὸ ὕδωρ ἐγχέων ζεστόν· προστίθει δὲ [1] καὶ πρὸς τοὺς πόδας.

Τῆς ἴρεως τὴν ῥίζαν κόπτων καὶ ἀφέψων τὸν αὐτὸν τρόπον πυρία.

λε΄. Ἢν ὕδωρ ἐγγένηται ἐν τῇσι μήτρῃσι, τά τε ἐπιμήνια ἐλάσσω γίγνεται καὶ κακίω καὶ διὰ πλέονος χρόνου, καὶ κυΐσκεται ἑκάστοτε [2] δίμηνον ἢ μικρῷ πλέον· ἐπειδὰν δὲ οὗτος ὁ χρόνος γένηται καὶ διαφθείρῃ, ὕδωρ αὐτῇ γίγνεται πουλύ. Ταύτην δὲ χρὴ γαλακτοποτέειν καὶ τῶν μηκώνων πίνειν, ἕως ἂν κινεῖσθαι ἄρχηται τὸ ἔμβρυον· ὡς ἐπιτοπουλὺ δὲ [3] πρὸ τούτου διαφθείρεται καὶ ἐξαμβλοῦται καὶ αἵματος ῥέουσι αἱ μῆτραι· ταῦτα δὲ πάσχει οὐδέν τι μᾶλλον ἐκ πόνου ἢ ἄλλως. [4] Τούτῳ δ᾽ ἂν γνοίης ὅτι ὕδρωψ ἔνεστι, — [5] ἐσαφάσσων τῷ δακτύλῳ ὄψει τὸ στόμα αὐτέων ἰσχνὸν καὶ ἀφανιζόμενον, περίπλειον ὑγρασίης. Ἢν δὲ αὐτῇ μὴ κατ᾽ ἀρχὰς ἀλλ᾽ ἤδη κινεόμενον [6] διαφθείρηταί τε καὶ ἀποπνίγηται, ἥ τε γαστὴρ ἡ νείαιρα ἐπανοιδέει καὶ ἀλγέει ἁπτομένη ὥσπερ [7] ἕλκος, καὶ πυρετὸς αὐτὴν καὶ βρυγμὸς λαμβάνει, καὶ ὀδύνη ἔχει ἔς αὐτά τε τὰ αἰδοῖα καὶ τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας ὀξεῖά τε καὶ σπερχνή. Ὁκόταν [8] ὧδε ἔχῃ, λούειν χρὴ αὐτὴν θερμῷ καὶ ὅπῃ ἂν [9] ἡ ὀδύνη λαμβάνῃ, τῶν χλιασμάτων

testacea panno involuta et per pannos ipsos calidos et per lenticulata vasa testacea, aqua fervente infusa, fomenta admoveto: eaque ad pedes etiam admoveto.

Iridis radicem tusam et decoctam ad eundem modum in fotu adhibeto.

35. Si aqua in utero suborta fuerit, menses pauciores, deteriores et longiore tempore fluunt, et interdum duobus mensibus, aut paulo plus utero gerit, quo exacto tempore foetu corrupto, multa ei aqua gignitur. Huic lac et meconii succum propinare oportet, quoad foetus moveri incipiat. Plerumque tamen ante hoc tempus abortione corrumpitur et sanguis ex utero defluit. Haec autem non magis ex labore quam aliter ei accidunt. Hoc autem modo cognosces hydropem esse: — digito immisso deprehendes uteri osculum gracile et prae humoris copia evanidum. Quodsi ei non per initia, sed cum iam movetur foetus, corrumpatur et suffocetur, venter imus intumescit et ad contactum velut ulcus dolet, febris et dentium fremitus eam prehendit dolorque gravis et vehemens ipsa pudenda, imum ventrem, et lumbos et laterum inanitates detinet. Cum sic habuerit, ipsam calida lavare oportet et qua parte dolor prehenderit, ex tepefactoriis quod maxime recipiat admovere tentato et medicamentum purgans potui exhibeto. Tempore autem, quantum satis videbitur, interposito, cum

[1] καί om. — [2] ἔτι δ᾽ ἦμην ἐν μικρῷ. — [3] καὶ πρὸ τουτέω. — [4] τοῦτο. — [5] ἀφάσσων. — [6] μὴ διαφθείρεταί τε καὶ κ. τ. λ. — [7] ἕλκος. — [8] δὲ οὕτως. — [9] ἡ om.

τούτοισι de meo; — δέ Cod. θ.; — ὑγραῖσι vulg., ὑγροῖσι Littr.; Lind. contra mox ξηραῖσι scripsit; — χρῆσθαι omm. Ald. D., ubi rest. al. m., G. H. θ.; — ἐνελίσσων cod. θ.; — καί ante πρός e solo θ. Littréus; vulgo om.

35. ἢν — πουλύ.] Cum hoc capitulo confer § 60. lib. I. de mm. mull. — Fert principio τριηκοστὸν ὄγδοον J.; — περὶ τοῦ ὑγροῦ τοῦ ἐν ταῖς μήτραις G.; — περὶ ὑδεριάσεως μήτρας αἰτίας τε καὶ συμπτώματα καὶ θεραπεία cod. θ. — Porro τά τε ἐπιμ. solus θ., τε omm. cett.; — ἑκάστοτε ἔτι δὴ (δέ J.) μὴν οὐ (διμήνου cod. θ) μικρῷ vulg.; — ἑκάστοτε κατὰ δύο μῆνας ἢ μικρῷ Lind.; — διμήνου μικρῷ πλέον Littr.; — equidem recepi Foësii emendationem, collato loco ex lib. I.; — πλεῖον cod. θ.; — vulgo διαφθείρῃ, sed διαφθείρει cod. θ., Littr.; equidem aut διαφθείρει καὶ ὕδωρ γίγνεται sine καί ante διαφθείρει legendum esse opinor, aut καί ante ὕδωρ reiiciendum, quam rationem praefero; — ἐν αὐτῇ γίγν. vulgo, sed abieci otiosum ἐν.

ταύτην δὲ χρὴ — ἢ ἄλλως.] δέ ante πρὸ τούτου om. D.; — advertit autem in lib. I. legi καὶ αἵματος καὶ ὕδατος ῥέουσι αἱ μῆτραι, hoc loco vero solum καὶ αἵματος: fortasse in lectione libri I. est dittographia καὶ ὕδατος, sed hoc tamen non satis certum, ut tangere audeam; — πάσχει πόσον τι μᾶλλον ἐκ τόκου Lind., nescio unde, nec quare.

τούτῳ — ὑγρασίης.] ἐσαφάσσων cod. θ., Lind., Littr., ἀφάσσων vulg.; — ὄψει γὰρ τὸ στόμα vulgo, sed otiosum γάρ cum θ. omitto.

ἢν δὲ αὐτῇ — σπερχνή] κενούμενον vulg., κινούμενον D. Lind., Littr.; — μὴ διαφθ. vulgo, sed μή omm. Corn., Foës., Lind., Littr.; — ἕλκεος ceteri, sed cum Voss. ἕλκος dedi; — ὀδύνην ἔχει Ald. Parr. 4.; — post κενεῶνας delevi καὶ τὴν ὀσφύν, quod glossema est ad καὶ τὰς ἰξύας et etiam ex l. l. de m. mul. I. delendum; — τε omm. D. H.

ὁκόταν — γένοιτο.] δὲ ὧδε D. I. K., cf. lect. V.; — ἡ ante ὀδύνη ex cod. θ. solo dedit Littr. et legitur lib. I. l. l., cett. omm.; — πειρώμενες vulgo, πειρεύμενος cod. θ. Littr.; —

πειρώμενος ὅ τι μάλιστα προσδέχεται προστιθέναι, καὶ φάρμακον πῖσαι καθαρτήριον κάτω· διαλιπὼν δὲ χρόνον, ὅσον ἂν δοκέῃ σοι καιρὸς εἶναι, κλύσας καὶ πυριήσας, τῆς κυκλαμίνου ἀποδήσας ὅσον περ ...... ἐς ῥάκος καὶ μέλιτι δεύων προστιθέναι πρὸς τὸ στόμα τῶν ὑστερέων· καὶ τῆς κυπαρίσσου καταξύσας καὶ τέγξας ἐν ὕδατι προστιθέναι ὡσαύτως, ἐλάσσω δὲ χρόνον καὶ διὰ πλείονος τοῦτο, ὅσῳ μᾶλλον δάκνει καὶ ἐξελκοῖ· καὶ μήλην ποιησάμενος κασσιτερίνην ἐγκαθιέναι καὶ τῷ δακτύλῳ ὡσαύτως· καὶ τῶν ποτημάτων πειρώμενος ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται πιπίσκειν· καὶ ξυγκοιμάσθω τῷ ἀνδρὶ ὡς μάλιστα τῶν καιρῶν παριόντων· ἢν γὰρ ξυλλάβῃ τὴν γονὴν καὶ κυήσῃ καὶ τέκῃ, ὑπεκκαθαίρεται καὶ τὰ πρόσθεν [1]ὑπεόντα ξὺν αὐτῷ, καὶ ὧδε ἂν μάλιστα ὑγιὴς γένοιτο.

λϛʹ. Ἢν σκιρρωθέωσι αἱ μῆτραι, τό τε στόμα τρηχὺ γίγνεται καὶ τὰ [2]ἐμμήνια κρύπτεται· ὁκόταν δὲ προφανῇ, ὥσπερ ψάμμος, καὶ ἡ γονὴ οὐ γίγνεται τούτου τοῦ χρόνου· ἢν δὲ καὶ [3]ἐσαφάσσῃς τῷ δακτύλῳ, τρηχὺ τὸ στόμα εὑρήσεις τῶν μητρέων. Ὁκόταν [4]ὧδε ἔχῃ, τῆς κυκλαμίνου χρὴ τρίψαντα καὶ ἁλὸς καὶ σύκου ὠμοῦ μίσγοντα καὶ ἀναποιοῦντα μέλιτι βαλάνους προστιθέναι, καὶ πυριήσαντα κλύσαι τοῖσι καθαρτηρίοισι· ἐσθιέτω δὲ τὴν λινόζωστιν καὶ κράμβας ἑφθάς, καὶ τὸν χυλὸν ῥοφεέτω, καὶ θερμῷ λουέσθω.

lota fuerit et fomento adhibito, cyclaminis quantum . . . . panno illigatum et melle oblitum ad uteri os subter apponito. Et cupressi ramenta aqua macerata ad eundem modum subdito; id autem breviore tempore et rarius admovendum, quo magis mordet et ulcerat et per specillum stanneum paratum et digitum similiter immittendum. Potiones experimento facto, quasnam maxime admiserit, propinandae et cum viro maxime dormiat postquam menses cessaverint: nam si genituram continuerit et praegnans facta fuerit, ac pepererit, expurgabuntur etiam cum ipso puerperio, quae prius substiterint; et hoc modo maxime sana evadet.

36. Si uterus induratus fuerit, os asperum redditur et menses delitescunt et cum apparuerint, arenae similes sunt, eoque tempore genitura non fit. Quodsi etiam digitum ad contrectandum immiseris, os uteri asperum deprehendes. Cum sic habuerit, cyclaminum et salem tritum et ficum una mista, melle subacta in glandes efformato et subter apponito, et post fomentum admotum purgatoriis eluito. Mercurialem autem et brassicas coctas comedat et succum sorbeat, calidaque lavet.

[1] *ὑπ' αὐτῷ.* — [2] *ἐπιμήνια.* — [3] *ἐσαφάσῃς τὸν δάκτυλον.* — [4] *δὲ ὧδε.*

προσδέχεται cod. θ. Littr., *προσδέχηται* vulg. — Legebatur dein, *διαλιπὼν δὲ χρόνον, ὅσον ἂν δοκέῃ σοι καιρὸς εἶναι, καὶ πυριήσας, προστιθέναι τῆς κυκλαμίνου ἀποδήσας ὅσον περ ἔνθες ἐς ῥάκος καὶ τῷ μέλιτι δεύων, προστιθέναι πρὸς τὸ στόμα τῶν ὑστερέων.* — In his *κλύσας καὶ πυριήσας* legunt Foës. ex lib. I. l., Lind.; — *τῆς — προστιθέναι* om. K., sed omissio est fortuita; — *ἀποδήσας* om. J.; *τῶν μητρέων* cod. θ. Me iudice recte vidit Foësius *κλύσας* supplendum esse; sed sequens *προστιθέναι* otiosum est; tum vero post *ὅσον περ* aliquid deficit, ad quod *ὅσον* relatum fuerit, voluitne *ὅσον περ ἀστράγαλον*? id nonnumquam legitur, sed non sum certus; nescio num radix, an herba spectetur, quod si herba sit, *ἀστράγαλον* ineptum erit. — Sed mirum etiam *ἀποδήσας — ἔνθες*, nam *ἐς ῥάκος ἀποδῆσαι* saepius legitur, itemque *ἐς ῥάκος ἐνθεῖναι*; dubito igitur quomodo *ἔνθες* sit ortum: aut otiosum est, aut in eo latet aliquid, ad quod *ὅσον περ* spectaverit; denique *τῷ* ante *μέλιτι* superfluum. — Ex his intelliges quare textum, ut feci, exhibuerim. — Porro *προσθεῖναι ὡσαύτως* cod. θ.; — *ἐλάσσω δεῖ χρόνον* idem; — *ἐγκαθιέναι* idem et lib. I., *καθιέναι* vulg.; — *μάλιστα* cod. θ. solus et lib. I.; — *παρεόντων* Lind. pro *παριόντων*; lib. I. legitur *παρόντων*; ego non discerno quid noster voluerit; — *καὶ τέκῃ* om. θ., nec legitur lib. I.; — *ὑποκαθαίρεται* vulgo, *ὑπεκκαθ.* cod. θ., lib. I., Littr., abiit in aliis libris in *ὑπερκαθ.*; — *πρόσθεν ὑπ' αὐτῷ ξὺν αὐτῷ* (*ὑπεόντα ξὺν αὐτοῖς* Lind. e lib. I., *ὑπεοντα συν αυτῶ* cod. θ.); — cum Littréo θ. sequor; — *γενοίατο* idem.

36. *ἢν σκιρρωθέωσι — μητρέων.*] cf. § 47. lib. II. de mm. mull.; — *σκιρρωθέωσι* Ionice cod. θ., Littr.; — idem ms. in marg.: *περὶ σκιρας μήτρας αἰτιῶν καὶ συμπτωμάτων καὶ θεραπεία.* — Porro *ἐπιμήνια* C., *καταμήνια* D.; — *ὁκόταν δὲ καὶ προφ.* cod. θ.; — *ἄμμος* idem. Post *ψάμμος* verbum subintelligendum *προφαίνεται* e superiore *προφανῇ*. — Tum *συμμίσγεται* pro *οὐ γίνεται* C., Vatt. Foësii; — *ἐσαφάσεις* C., *ἀφάσσῃς* cod. θ.; — *τῷ δακτ.* J., Littr., *τὸν δακτ.* vulg.; — *τῆς μήτρας* C., *τῆς μήτρης* cod. θ.

ὁκόταν ὧδε — λουέσθω.] *ἔψηται* pro *ἔχῃ τῆς* C., Vatt. Foësii; — *ἅλας* L.; — *ὠμοῦ* vulg., *ὁμοῦ* C. θ. Littr.; —

λζ'. Ἢν σκιρρωθέωσι αἱ μῆτραι, τά τε ἐπιμήνια κρύπτεται καὶ τὸ στόμα αὐτέων ξυμμύει καὶ οὐ κυΐσκεται. [1]Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, ἢν ἐσαφάσσῃς τῷ δακτύλῳ, ὄψει τὸ στόμα τρηχὺ καὶ τὸν δάκτυλον οὐκ ἐσίησι, καὶ πυρετὸς αὐτὴν λαμβάνει καὶ βρυγμὸς καὶ ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὸν κενεῶνα καὶ τὰς ἰξύας. Πάσχει δὲ ταῦτα, ἢν ἐν αὐτῇ [2]διαφθαρὲν σαπῇ τὸ ἔμβρυον· ἔστι δ' ᾗσι καὶ ἐκ τόκου γίγνεται· πολλάκις δὲ καὶ ἄλλως. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, λούειν χρὴ αὐτὴν πολλῷ καὶ θερμῷ, καὶ πυριῆν· ὁκόταν δὲ νεόλουτος ἢ νεοπυρίητος ᾖ, τὴν μήλην καθεὶς ἀναστομοῦ καὶ ἀνεύρυνε τὸ στόμα αὐτέων καὶ τῷ δακτύλῳ ὡσαύτως καὶ προστιθέναι ὥσπερ ἐπὶ τῆς προτέρης γέγραπται καὶ τῶν ποτημάτων ὡσαύτως πιπίσκειν καὶ θεραπεύειν τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ καὶ πρότερον.

37. Si uterus tumorem durum contraxerit, menses absconduntur et eius osculum clauditur, neque praegnans fit. Cum sic habuerit, si digito contrectaris, os asperum deprehendes, neque digitum intromittit, febris et dentium fremitus eam prehendit, dolor imum ventrem detinet, laterum inanitatem et lumbos. Quae ei accidunt, si corruptus in eo foetus computruerit. Quibusdam vero etiam ex partu et saepe etiam aliter accidit. Cum sic habuerit, ipsam multa calida lavare eique fomentum admovere oportet. Recens lotae et fotae per specillum immissum os uteri aperito et dilatato, quod per digitum similiter facito et subdititia medicamenta, velut in priore scriptum est, adhibeto; potiones eodem modo propinato eandemque velut in priore curationem facito.

λη'. Ἢν αἱ μῆτραι πρὸς τὰς πλευρὰς προσπέσωσι, βὴξ ἴσχει καὶ ὀδύνη, καὶ ὑπὸ τὸ πλευρὸν οἷον σφαῖρα, καὶ ἀπτομένη πονέει ὥσπερ ἀπὸ ἕλκεος, καὶ καταφθίνει, καὶ δοκέει περιπνευμονίῃ εἶναι, καὶ σπᾶται, καὶ [3]κυφὴ γίγνεται, καὶ τὰ ἐπιμήνια ὅλως οὐ προφαίνεται, ἐνίῃσι δὲ προφανέντα οἴχεται, [4]τὰ δὲ γενόμενα ἀσθενέα τε καὶ ὀλίγα καὶ κακίω ἢ πρὸ τοῦ, καὶ [5]ἡ γονὴ οὐκ ἐγγίγνεται τούτου τοῦ χρόνου. Ὅταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πῖσαι κάτω ἐλατήριον καὶ [6]λοῦ-

38. Si uterus ad latera incumbat, tussis et dolor detinet, et sub costis velut pila sentitur, et ad contactum dolet velut ab ulcere; contabescit, pulmonis inflammatione tentari videtur, convellitur et gibbosa evadit; menses in totum non apparent, quibusdam vero prius apparentes evanescunt, qui vero fluunt debiliores et pauciores et deteriores quam antea sunt, neque eo tempore genitura intus oritur. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinare oportet et post potionem calida multa

[1] ὅταν ὧδε ἔχῃ ἢν ἐσαφάσσῃς. — [2] διαφθαρῇ σαπέν. — [3] φυγή. — [4] τότε δὲ γεν. — [5] ἡ γονὴ γίνεται. — [6] πίσας.

βαλάνους de meo dedi, collato loco e lib. I., ubi βαλανίδας; — καθαίρεσθαι pro καθαρτηρίοισι C., καθαίρουσι cod. θ.; — ῥοφεέτω D. Littr., ῥοφείτω vulg.

37. ἢν — κυΐσκεται.] cf. § 48. lib. II. de mm. mull.

ὁκόταν ὧδε — ἰξύας.] ὅταν ὧδε vulg., ὁκόταν ὧδε cod. θ.; ἕως ἂν οὕτως C. Littr.; — καὶ ἢν cod. θ.; — ἐσαφάσῃ C., ἐσφάσσῃς Ald.; — ἴσχει C., ἔχῃ vulg., ἔχει Ald. I. K. θ. Lind., Littr.; — τοὺς κενεῶνας C.; — τὴν ἴξυν C. θ.

πάσχει — ἄλλως.] τὸ ἔμβρ. om. C.; — lib. II. ἢν οἱ διαφθαρέντα τὰ ἐπιμήνια σαπῇ; puto vero nostri loci lectionem esse potiorem; — ἔστι — ἔχῃ in seq. periodo om. K.; — δὲ ᾗσι C. θ.; — γίγνεται om. C.

ὁκόταν — πρότερον.] ὅταν οὕτως C.; — ταύτην Ald., codd. multi; — καί ante πυριῆν omm. D. θ.; — ὅταν δέ vulg., ὁκόταν δέ cod. θ.; — ᾖ inter νεόλουτος et ἢ in D. H.; — ἀνευρυναι cod. θ.; — articulum ante δακτύλῳ et ante ποτημάτων om. C.; — ποτίμων K.; — ὡς πρότερον C.

38. ἢν αἱ — χρόνου.] Cf. de mm. mull. II. § 21. — περὶ τῶν ἐν πλευρᾷ προσπιπτουσῶν ὑστερῶν αἰτίων τε καὶ συμπτωμάτων καὶ θεραπεία in marg. cod. θ.; — αἱ μῆτραι post προσπέσωσι in C.; — ἔχει vulgo, ἴσχει Ald. C. G. I. K. θ. Lind., uti V.; — ὀδῦναι C.; — articulum ante πλευρόν omm. C. G.; — καί ante οἷον σφαῖρα de meo dedi. Ante οἷον Lind. [καὶ προσίσταται σκληρή], nempe in lib. II. καὶ προσίσταται σκληρίη legitur, quod num hic consulto omissum sit ab libri consarcinatore, an fortuito perierit, non discerno. Tum ὥσπερ ἕλκος vulgo, ὥσπερ ἕλκεος C. θ. Littr.; et haec quidem lectio ferri nequit, sed lib. II. ὡς ἀπὸ ἕλκεος legitur, unde praepositionem adscivi. Vulgo καὶ φυγή, cod. θ. vero ἢν φυγή, sed κυφή e lib. II. dudum correxerunt Corn., Foës., Lind., Littr.; — ἐμμήνια Parr. nonnulli et θ.; — fert καὶ ἐνίῃσι cod. C., ἐν τῇσι pro ἐνίῃσι cod. θ.; — τότε δὲ γενόμενα vulg., uti V., et lib. II.; sed cod. C. Littr. τά pro τότε, quod sane probabile et lib. II. item legendum videtur. Porro καὶ κακίω C. θ., ἢ κακίω cett.; — ἤ ante πρὸ τοῦ om. C., qui πρώτου fert; — οὐκ omm. Ald. Parr. 5.

ὅταν — μαλθακωτάτοισι.] οὕτως C.; — πίσας vulg., λούειν Foës. in adn. C. Littr., λούσας L. θ.; equidem λοῦσαι legendum puto; nisi forte scriptum fuerit καὶ πίσας λούειν αὐτὴν κ. τ. λ. Non pauci codd. πολλῷ τῷ θερμῷ fe-

σαι αὐτὴν πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ τῶν χλιασμάτων ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται προσίσχειν καὶ προστιθέναι, ὑφ' ὧν καθαίρεται αἷμα· καὶ λίνου σπέρμα φώξας καὶ κόψας καὶ σήσας καὶ τῶν μηκώνων τῶν λευκῶν [1] καὶ ἐλελίσφακον ξὺν ἀλφίτοις λεπτοῖς καὶ τυρὸν αἴγειον, περιξέσας τὸν ῥύπον καὶ τὴν ἅλμην, ταῦτα μίσγειν, [2] τοῦ τυροῦ δύο, ἓν δὲ τῶν ἄλλων, [3] ἓν δὲ τῶν ἀλφίτων ἑώλων ἀνάλτων, [4] καὶ νῆστι δίδου πίνειν ἐν οἴνῳ· ἑσπέρης δὲ κυκεῶνα παχὺν, μέλι ἐπιχέων, δίδου καὶ τῶν πομάτων ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται πιπίσκειν· καὶ πυριῆν πυκινὰ, καὶ θερμῷ δὲ αἰονᾶν καὶ τῇ χειρὶ ἡσυχῇ μαλθάσσοντα ἀπωθέειν ἀπὸ τοῦ πλευροῦ καὶ ἀναδεῖν τὸ πλευρὸν ταινίῃ πλατείῃ· καὶ γαλακτοποτεῖν τὸ βόειον γάλα ὅτι πλεῖστον ἐπὶ ἡμέρας τεσσεράκοντα· σιτίοισι δὲ χρήσθω ὡς μαλθακωτάτοισι. Ἡ δὲ νοῦσος σπερχνή τε καὶ θανατώδης καὶ ὀλίγαι [5] διεκφυγγάνουσι αὐτὴν καὶ μελεδαινόμεναι.

lavare et tepefactoria, quae maxime admittet, admovere et in subdititio ea, quae sanguinem purgant, apponere. Lini semen tostum, tusum et cribratum, papaver album ac salviam cum tenui polenta, caseum caprinum sorde et muria derasa, — haec misceto et casei partes sint duae, reliquorum una, et polentae veteris insulsae una; quae ex vino ieiunae bibenda exhibeto. Sub vesperam autem cyceonem crassum melle affuso exhibeto et ex potibus quos praecipue admiserit propinato et crebro foveto, et aqua etiam calida irrigato, et manu leniter et molliter a latere (uterum) repellito, et latus fascia lata deligato, et lac bubulum quam plurimum ad dies quadraginta exhibeto; cibis vero quam mollissimis utatur. Hic morbus vehemens est et letalis, paucaeque etiam curatae eum effugiunt.

λθ'. Ἢν τὸ στόμα ξυμμύσῃ, γίγνεται ἰσχυρὸν ὥσπερ ἐρινεὸν, καὶ ἢν ἐσαφάσσῃς τῷ δακτύλῳ, ὄψει σκληρὸν καὶ ξυνεστραμμένον, καὶ τὸν δάκτυλον οὐκ ἐσίησι, καὶ τὰ ἐπιμήνια ἀποκεκρύφαται, καὶ τὴν γονὴν [6] οὐ δέχεται τούτου τοῦ χρόνου, καὶ ὀδύνη ἔχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὴν ὀσφὺν καὶ τὸν κενεῶνα· ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄνω προσίσταται καὶ πνίγει. Ὁκόταν οὖν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον πῖσαι κάτω

39. Si uteri osculum conniveat, durum velut caprifici fructus evadit et si digito immisso contrectaris, durum et compactum reperies, neque digitum intromittit; menses delitescunt, genituram per hoc tempus non recipit, dolor imum ventrem, lumbos et lateris inanitatem detinet; interdum vero ad superiora instat et suffocat. Cum igitur sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, copiosa calida lavato

[1] καὶ σύν. — [2] τοῦ. — [3] τῶν δὲ ἀλφ. — [4] καί om. — [5] καὶ μελεδ. διαφ. αὐτήν. — [6] οὐ δέχεται.

runt; — καί ante τῶν χλιασμ. om. Lind., τῶν om. C.; — προσθεῖναι C. θ.; — τὸ αἷμα L. Lind.; — φώσας C.; — σείσας cod. θ. — Cum Corn. supplevi ἐλελίσφακον e lib. II.; scilicet vulgo καὶ σύν, in quibus καί cum C. H. θ. om. Littr., sed καί h. l. non est supervacaneum, sed indicium lacunae. Porro περιξύσας C. Lind.; — ταύτην μίσγοντα μέν C.; — τῶν δὲ (ἓν δὲ τῶν pro τῶν δέ C. Littr.; καὶ τῶν pro τῶν δέ L. Lind.) ἀλφίτων vulg.; descripsi haec, uti Littr. — Copulam ante νῆστι cum Lind. de coniectura intuli; — πιεῖν cod. C.; — μέλιτι idem; — ποτημάτων idem; — προσδέχεται idem; — πιεῖν pro πυριῆν C., Vatt. Foësii; — πυκινά cod. θ., πυκνά vulg.; — καί ante θερμῷ cum C. dedi; — cett. τῷ θερμῷ, sed τῷ est otiosum; — δὲ αἰονᾶν om. θ., εἶναι pro αἰονᾶν C. — Dein καὶ τῇ κηρωτῇ ἡσυχῇ μαλάσσοντα ἀποδεῖν Littr., nempe καί ex C. θ. solis Littréus, ubi Lind. τῇ [δὲ] κηρωτῇ dedit, absente καί e vulgata. Sed τῇ κηρωτῇ, licet textus lib. II. de mm. mull. § 21. item ferat, vitiosum est et recte ibi unum ms. praebet τῇ χειρί pro τῇ κηρωτῇ; itaque h. l. id item legam. In seqq. ἀναδεῖν τῷ πλευρῷ C.; — ὡς πλεῖστον C. θ.; — ἐπὶ ἡμ. C., ἐφ' ἡμ. cett., nisi quod θ. fert ὡς ἡμ.; — τεσσερακ. cod. θ., τεσσαρ. vulg.; — σίτων C.; — χρῆσθαι K.; — μαλακωτάτοισι C.

ἡ δὲ — μελεδαινόμεναι.] καὶ ὀλίγαι διεκφυγγάνουσι αὐτὴν μελαιδόμεναι cod. θ.; vulgatam ex V. descripsi; textum, uti Littr., exhibui.

39. ἢν τὸ στόμα — πνίγει.] Cf. § 55. lib. II. de mm. mull.: — περὶ μύσεως τοῦ στομίου συμπτωμάτων τε καὶ θεραπεία in marg. cod. θ.; — ἔρινον C.; — ἐσαφάσσῃ Ald. mss. 4., ἐσαφάσης C.; — συνεσταλμένον K.; — Foës. adnotat Cornarium ξυνελκόμενον legisse sibi videri; — καί ante τὰ ἐπιμ. om. C.; — ἀποκέκρυφε idem; — οὐκ ἐνδέχεται cod. θ. Littr., mihi lectio prorsus falsa videtur, quin vulgata legitur etiam lib. II. l.; — ἴσχει C.; — probabile est τὰς ἰξύας fuisse scriptum antiquitus etiam lib. II. l. glossamque τὴν ὀσφὺν expulisse vocem pristinam; — ἔστι δὲ καὶ ὅτε καί C., ἔστιν οὖν ὅτε καί K.

ὁκόταν — αἰονῆν.] ὁκόταν οὕτως ἔχῃ C.; — χρὴ πῖσαι

καὶ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ, καὶ προστιθέναι ἅπερ μαλθάσσει τὸ στόμα, καὶ τὴν μήλην καθιέναι καὶ ἀναστομοῦν καὶ τὸν δάκτυλον ὡσαύτως, καὶ αἰονῆν. Ὁκόταν οὖν μαλθακὸν ᾖ, προστιθέναι ὁκόσα καθαίρει αἷμα· καὶ τῶν ποτημάτων διδόναι πειρώμενον ὅ τι ἂν προσδέχηται καὶ τὴν κράμβην ἐσθιέτω καὶ τὸν χυλὸν ῥοφείτω.

μ'. Ἢν παραλοξαίνωνται αἱ μῆτραι καὶ τὸ στόμα αὐτέων λοξὸν γένηται, τὰ ἐπιμήνια αὐτῇ τοτὲ μὲν κρύπτεται, τοτὲ δὲ προφανέντα οἴχεται [1]καὶ οὐχ ὁμοῖα γίγνεται, ἀλλὰ κακίω τε καὶ ἐλάσσω ἢ πρὸ τοῦ, καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐγγίγνεται τούτου τοῦ χρόνου; καὶ ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τὸ ἰσχίον, καὶ ἐφέλκει αὐτό. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον [2]χρὴ πῖσαι ἐλατήριον καὶ λούειν θερμῷ καὶ πυριῆν· ὁκόταν δὲ νεοπυρίητος ἢ νεόλουτος ᾖ, τὸν δάκτυλον ἐσαφάσασα ἀπευθυνέτω τὸ στόμα τῶν μητρέων καὶ ὑποθυμιήσθω τὰ εὐώδεα καὶ τῶν ποτημάτων δίδου [3]πειρώμενος ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται· σιτίοισι δὲ χρήσθω μαλθακοῖσι καὶ σκόροδα ἐσθιέτω ἑφθὰ καὶ ὠμὰ, καὶ τῷ ἀνδρὶ ξυγκοιμάσθω, καὶ ἐπὶ τοῦ ὑγιέος ἰσχίου κατακείσθω· τὸ δὲ ἕτερον πυριήσθω. Ἡ δὲ νοῦσος δυσαπάλλακτος.

μα'. Ἢν [4]ἀναπρησθῶσι αἱ μῆτραι, ἥ τε γαστὴρ αἴρεται καὶ φυσᾶται καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι καὶ τὰ κύλα τῶν ὀφθαλμῶν, ἡ χροιὴ δὲ ἀειδὴς γίγνεται, καὶ τὰ [5]ἐπιμήνια κρύπτε-

et quae os emolliant in subdititio apponito, immissoque specillo aperito, quod per digitum eodem modo facito, et aqua perfundito. Ubi autem molle fuerit, quae sanguinem purgant subter apponito, potiones, experimento facto quasnam admiserit, exhibeto; brassicam comedat et succum sorbeat.

40. Si uterus transversus fuerit eiusque os obliquatum, menses interdum ei delitescunt, interdum vero ubi antea comparuerint evanescunt, neque similes fiunt atque antea, sed deteriores et pauciores; neque per id tempus genitura intus manet; dolor imum ventrem, et lumbos et coxam detinet, eamque post trahit. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans potui exhibendum et calida lavandum fomentumque admovendum. Cum autem recens fota et lota fuerit, mulier digito ad contrectandum immisso os uteri dirigat et suffitus ex odoratis adhibeatur. Ex potionibus experimento facto quam maxime admittat exhibeto. Cibis autem mollibus utatur et allia cocta et cruda comedat, viro condormiat et in sanam coxam decumbat, alteri autem fomentum adhibeatur. Morbus autem aegre expellitur.

41. Si uterus inflatus fuerit, venter attollitur et flatu distenditur, pedes et partes sub oculis intumescunt, color deformis fit, menses absconduntur, neque fit genitura illo tempore, et

[1] καὶ — τοῦ χρόνου om. — [2] χρή om. — [3] πειρώμενος. — [4] πρησθῶσιν. — [5] ἐπιμήνια οὐ γίνεται omissis intermediis.

C. θ.; — τῷ θερμῷ πολλῷ C.; — ὅσα C. θ.; — μαλάσσει C.; — αἰονᾶν D.

ὁκόταν — ῥοφείτω.] ὅταν δὲ μαλθ. C.; — οὖν om. C. πειρώμενον edd. antt., Parr. plures, θ., Littr., πειρώμενος vulg.

40. ἢν παραλοξ. — αὐτό.] cf. § 33. lib. II. de mm. mull.; — ἢν αἱ μῆτραι παραλ. cod. C.; — αὐτῶν C.; — γένηται solus θ., ceteri γίνεται et dein omnes καὶ τὰ ἐπιμ.; sed si γένηται scribas, καί ante τὰ ἐπιμ. delendum est, quod fieri debere docet locus e lib. II. — Dein ποτὲ — ποτέ C.; — κρύπτηται cod. θ., κρύπτονται C.; — οἴχηται cod. θ.; — γίνηται idem; — καὶ ἐλασσούμενα πρὸ τούτου C., pro καὶ ἐλάσσω μὲν ἢ πρὸ τοῦ, uti opinor; — καὶ τὴν ὀσφὺν post ἰξύας legi solitum om. C. et abest e lib. II. l. l.; aliis locis collatis, v. c. § 43. scholion esse videtur; — ἐφέλκεται D. L. Q.', lib. II. l. l.

ὁκόταν — δυσαπάλλακτος.] ὅταν οὕτως C., ὅταν ὧδε H., ὅταν δέ C. D.; — ἐσαφάσσουσα vulgo, παραφάσας C., i. e. παραφάσασα; hinc aoristum dedi; quem Foës. desideravit in adn., παραφάσας C.; — ἀπορθούτω καὶ παρευθυνέτω cett., sed vide adnn. ad l. l. lib. II.; — πειρευμενος cod. θ. Littr.; — καὶ μαλθακῶς C.; — ὠμὰ καὶ ἑφθά cod. θ., καὶ ὠ. καὶ ἑφθά C.; — συνευδέτω C. θ.; — τὸ δὲ ἕτ. πυρ. om. C.

41. ἢν ἀναπρησθῶσι — πνίγεται.] cf. de mm. mull. II. § 46. ἀναπρησθ. C. Littr., πρησθῶσι D. θ. Corn., Foës., Lind., πρισθῶσι vulg.; — οἰδέονται cod. θ.; — omnes τὰ κύλα τοῦ προσώπου, sed vide adn. ad l. l. e lib. II. l.; — καὶ ἡ χολὴ δὲ αυδης C.; — ἐπιμήνια κρύπτεται (οὐ γίνεται cod. θ. Lind) καὶ ἡ γυνὴ (χροιῇ cod. θ.) οὐκ ἐγγίνεται τούτου C. (τουτέου cod. θ. Lind.); — ἐπιμ. οὐ γίνεται τουτέου vulg., uti V.; — textum, uti Littr. descripsi; — ἀσθενεῖ vulg., ἀσθενέει J. Littr., ἀσθμαίνει C. L. θ., Vatt. Foësii, Lind., καὶ ἀσθμαίνει καὶ ἀφρίζει τε καὶ ἀλύει lib. II.; — ἀναστῇ C. Littr., ἀνίστηται vulg., uti V.; — προ-

ται, καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐγγίγνεται τούτου τοῦ χρόνου, καὶ [1] ἀσθμαίνει, καὶ ἀλύει, καὶ ὁκόταν [2] ἀναστῇ ἢ προέλθῃ, ὀρθόπνοια αὐτὴν ἴσχει καὶ ὅ τι ἂν φάγῃ ἢ πίῃ, λυπέει αὐτὴν, καὶ στένει τε καὶ [3] δυσθυμέει μᾶλλον ἢ πρὶν φαγεῖν· πολλάκις δὲ καὶ πνίγεται. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον πῖσαι κάτω καὶ θερμῷ λούειν καὶ πυριῇν· διαλιπὼν δὲ χρόνον τινὰ προστιθέναι ὑφ' ὧν καθαρεῖται τε καὶ μὴ δηχθήσεται· πυριῇν δὲ ὡς πυκνότατα τὸ ὅλον σῶμα· τοτὲ δὲ ὑπὸ τὰ αἰδοῖα [4] ὑποθυμιήσθω τὰ εὐώδεα, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας τὰ κακώδεα· καὶ ποτήματα δίδου, ὅσα καθαίρει ὑστέρας καὶ ἐλαύνει· καὶ τὴν λινόζωστιν ἐσθιέτω, καὶ τὸ γάλα μεταπινέτω, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ πλευροῦ εἴρηται. Ἡ δὲ νοῦσος χρονίη.

μβ'. Ἢν θρομβωθέωσι αἱ μῆτραι, τὸ στόμα αὐτέων γίγνεται οἷον ὀρόβων μεστὸν καὶ ἢν ἐσαφάσῃς, ὄψει ὧδε ἔχον καὶ τὰ ἐπιμήνια οὐ γίγνεται, [5] οὐδ' ἡ γονὴ κατέχεται. Ὁκόταν οὖν ὧδε ἔχῃ, τῆς κυκλαμίνου τὸν φλοιὸν περιλεπίσαντα, καὶ σκόροδον καὶ ἅλας καὶ σῦκον καὶ μέλι ὀλίγον, τρίψας, ξυμμίξας, καὶ ποιήσας βάλανον, προσθεῖναι πρὸς τὸ στόμα τῶν μητρέων, καὶ τῶν ἄλλων προσθέτων ὁκόσα δριμέα ἐστὶ καὶ [6] ἀνεσθίει, καὶ ὑφ' ὧν καθαίρεται αἷμα, καὶ τῶν ποτημάτων διδόναι ὅσα ὑστέρας καθαίρει, [7] καὶ περὶ ξύστραν περιειλίξας γυπὸς δέρμα, διαξύειν τὸ στόμα τῶν μητρέων.

anhelosa est et anxietate premitur, cumque surrexerit, aut progressa fuerit, erectae cervicis spiratio eam detinet, quicquid comederit aut biberit, eam molestia afficit, gemit et animum despondet magis quam priusquam comederit, plerumque etiam praefocatur. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, calida lavato, et fomentum adhibeto; interiecto vero tempore aliquod eorum, ex quibus purgetur nec mordeatur, subter apponito; creberrime etiam totum corpus foveto, interdum subter pudenda suffitum ex odoratis, ad nares vero ex graveolentibus admoveto; potiones, quae uterum purgent et in locum depellant, exhibeto; mercurialem edat ac dein lac bibat, velut in allapsu in latus dictum est. Morbus autem diuturnus est.

42. Si in utero sanguinis grumi fuerint, eius os tanquam ervis plenum est et si attrectaris, ita se habere comperies; menses non eunt, neque genitura intus manet. Cum igitur sic habuerit, cyclaminum detracto cortice, allium, sales, ficum et mellis parum trita, simul mista in glandem efformato et ad uteri os in subdititio apponito, et ex reliquis subdititiis, quae acria sunt, radunt et quibus sanguis purgatur. Potiones, quae uterum purgent, exhibeto et circa strigilem circumvoluta pelle vulturina os uteri deradito.

[1] *ἄσθμει.* — [2] *ἀνίστηται.* — [3] *δυσημεῖ.* — [4] *θυμιήσθω.* — [5] *ἡ δὲ γονὴ κατέχ.* — [6] *ἐσθίει.* — [7] *καὶ περιξύσας πάντα καὶ περιειλίσας κύστιος δέρμα ἢ ὑμένα διαξύει τὸ στ. τ. μ.*

έλθῃ C. θ. Littr., *προσέλθῃ* vulg.; — *ἐς τὴν ὀρθόπνοιαν αὐτὴν ἴσχει* vulg., Littr. codicum C. θ. lect. invexit. Tum *δυσημεῖ* vulg., *ἀθυμέει* lib. II., itaque recte Lind. e Vatt. Foësii, uti opinor, restituit *δυσθυμεῖ*; codex C. fert *δύσελπις* quod recepit Littr.; est autem in illo libro correctio arbitraria et deterior Lindeniana, quae omni modo probabilis.

ὁκόταν ὧδε — εἴρηται.] *ὅταν οὕτως* C.; — *χρὴ πῖσαι* C. θ.; — *κάτω* om. C.; — *τῷ θερμῷ* cett.; — *καιρόν* C. pro *χρόνον*, sequens *τινά* omm. C. θ.; — *καθαρθείη* vulg., *καθαίρεται* C. θ., unde usitatum futurum dedi; — *τε καί* cod. θ., vulgo *τε* om.; — *μή* recepi ex lib. II., quod Corn., Lind. item fecerunt; — *πυκνότατον* D. Q.' Lind.; — *τὸ μὲν ὅλον τὸ σῶμα* C.; — *τὸ δὲ ὑπό* C., *τότε δὲ καὶ ὑπό* Ald. Parr. 4., *τά* om. J.; — *ὑποθ. τὰ εὐωδ.* om. C.; — *καὶ ἐλαύνει* C., Vatt. Foësii, *ἐλάσσει* cod. θ., *ἐλάσεις* Ald.; vulgo *καὶ ἐλ.* abest, sed legitur etiam lib. II.; — *πινέτω* vulg., *καταπινέτω* C., *μεταπ.* cod. θ., lib. II.; — *γέγραπται* C. θ., lib. II.

ἡ δὲ νοῦσος — χρονίη.] *οὐ χρονίη* Corn. ex lib. II. l. l.; ego contra negationem illo loco delevi.

42. *ἢν θρομβωθέωσι — μητρέων.*] cf. de mm. mull. II. § 57. Ante *ἤν* vulg. fert *ἄλλη θεραπεία*, quod omm. C. D. H. I. K. θ., alii antiquiores et Littr.; — *περὶ θρομβώσεως μήτρας συμπτωμάτων καὶ θεραπεία* in marg. θ.; — *θρομβωθέωσι* Ionice θ., Littr.; — *τότε στόμα* C. θ.; — *ἐσαφάσῃς* C.; — *οὕτως* idem; — *οὐδέ* C. D. θ., sed in C. *ἡ* abest. Post *κατέχεται* addunt *τέως ἂν ὧδε (οὕτως* C.) *ἔχῃ* Ald. C. θ.; — *ὁκόταν οὖν ὧδε ἔχῃ* om. C., *οὖν* om. θ.; — *χρὴ καὶ σκόροδον* C. θ.; — *ταῦτα τρίψας* vulg., sed *ταῦτα* abiicio; — ante *ξυμμίξας* vulgo *καί*; ego vero post *ξυμμίξας* intuli; — [*καὶ*] *ποιήσας* Lind.; — *προσθέτων τῶν μητρέων τὰ προσήκοντα. ὁκόσα δηλαδὴ δριμέα* vulg., sed *τῶν μητρ. τὰ προσηκ.* et *δηλαδή* omm. C. θ.; — sed *ὅσα* C.; *ὁκόσα τε* cod. θ.; *δριμέα τε* C.; — *ἐσθίει* vulgo, *ἀπεσθίει* C. Littr., *ἀνεσθίει* cod. θ., *κατεσθίει* sine *καί* L.; — *προστιθέναι δὲ καὶ ὑφ' ὧν* C. θ., quorum hic tamen *δέ* om. Tandem: *καὶ περιξύσας πάντα καὶ περιειλίξας κύστιος δέρμα* vulg.; —

μγ'. Ἢν περιστραφέωσι αἱ μῆτραι, τά τε ἐπιμήνια οὐ γίγνεται καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐγγίγνεται, καὶ ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας· καὶ ἢν ἐσαφάσσῃς τῷ δακτύλῳ, οὐκ ἂν δύναιο τοῦ στόματος θιγεῖν τῶν μητρέων, ἀλλ' ἀνακεχώρηκε ἰσχυρῶς. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πῖσαι ὑφ' οὗ καθαίρεται ἄνω καὶ κάτω, κάτω δὲ μᾶλλον· καὶ πυριῆν τό τε [1] σῶμα καὶ τὰς μήτρας ὡς μάλιστα· καὶ λούειν θερμῷ δὶς τῆς ἡμέρης· καὶ τῶν ποτημάτων ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται πειρώμενος δίδου· καὶ [2] ξυνευδέτω τῷ ἀνδρὶ ὡς πυκνότατα καὶ τὴν κράμβην ἐσθιέτω.

43. Si uterus intortus fuerit, menses non eunt, neque genitura intus gignitur, dolor imum ventrem, lumbos et laterum inanitates detinet et si digito immisso contrectaris, os uteri cum valde recesserit, contingere nequeas. Cum sic habuerit, medicamentum, ex quo sursum ac deorsum, maxime tamen deorsum purgetur, exhibendum corporique et utero praecipue fomentum admovendum, bisque die calida lavandum, potiones, quas maxime recipere expertus fueris, exhibeto, quam frequentissime cum viro dormiat et brassicam comedat.

μδ'. Ἢν μὴ κατὰ χώρην μένωσι κινηθεῖσαι αἱ μῆτραι, [3] ἀλλ' ἔνθα καὶ ἔνθα προσπίπτωσι, ὀδύνας παρέχουσι καὶ ἀφανέες γίγνονται, ὁτὲ δὲ [4] ἐξίσχουσι ὥσπερ ἕδρη· [5] καὶ ὁκόταν μὲν ὑπτίη κατακειμένη τύχῃ, κατὰ χώρην μένουσι, ὁκόταν δὲ ἀναστῇ ἢ ἐπικύψῃ ἢ ἄλλο τι κινηθῇ, ἐξέρχονται· πολλάκις δὲ καὶ ἡσυχίην [6] ἐχούσῃ. Ταύτην χρὴ [7] ὡς μάλιστα ἡσυχάζειν τε καὶ μὴ κινεῖσθαι, καὶ τὴν κλίνην κεῖσθαι πρὸς ποδῶν ὑψηλοτέρην, καὶ τοῖσι αὐτοῖσι χρῆσθαι, ὥσπερ ἐν τοῖσι ἐπάνω, καὶ τοῖσι στρυφνοῖσι [8] αἰονῆν, καὶ ὑποθυμιῆν τὰ κακώδεα, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας τὰ εὐώδεα·

44. Si uterus motus suo loco minime maneat, sed huc illuc prolabatur, dolorem exhibet, et inconspicuus est, interdum vero, velut sedes extra prominet. Et cum supina decumbit, suo loco manet, ubi vero surrexerit, aut prona incubuerit, aut alio quodam modo mota fuerit, prominet, quod saepe etiam quiescenti accidit. Hanc quam maxime quiescere minimeque moveri oportet, lectumque ad pedes altiorem sternere et iisdem, quibus supra, uti, acerbis perfundere, suffitum ex graveolentibus subter adhibere, naribus vero ex odoratis, et malum Punicum in medio per umbilicum perfo-

[1] στόμα. — [2] ξυνευνέτω. — [3] ἔνθα δὲ προσπίπτωσιν. — [4] ἐξίσχωσιν. — [5] ὁπότε μέν sine καί. — [6] ἔχουσι. — [7] ὡς ὅτι μ. — [8] αἰονᾶν.

καὶ περὶ ξύστραν περιειλίξας γυπὸς δέρμα Lind. ex Foësii adn., ut opinor; — καὶ περὶ ξύστραν πάντα καὶ περιειλίξας γυπὸς δέρμα Vatt. Foësii; — καὶ περὶ ξύστραν καὶ περιειλίξας γυπὸς δέρμα C., — καὶ περιξύσας πᾶν περιειλίξας κύστιος δέρμα cod. θ. — Littréus Lindanum est secutus, et ego sequor; sed ἢ ὑμένα tamen abiicio, quod illi servant; adnotat Foës. interpretes legisse καὶ δακτύλῳ περιειλίξας. Loco laudato e lib. II. postrema haec non leguntur.

43. ἢν — ἰσχυρῶς.] Locus partim convenit cum § 31. lib. II. de mm. mull.; — περιστραφέωσι Ionice Littr. e solo cod. θ.; — περὶ τῶν περιστρεφομένων ὑστερῶν συμπτωμάτων τε καὶ θεραπεία cod. θ. in marg.; — ὀδύνη pro ἡ γονή C.; — καὶ ἡ ὀδύνη idem; — ἐσαφάσσῃ vulg. ἐσαφάσεις C., ἐσαφάσσῃς D. θ.; — δύναιο C., δύναιτο vulg.; — θίγειν edd. antt., multi Parr., θ. Lind.

ὁκόταν — ἐσθιέτω.] ὅταν C.; — ὧδε solus θ., οὕτως cett.; — καὶ ἄνω καὶ κάτω C.; — μᾶλλον δέ pro κάτω δὲ μᾶλλον C.; — σῶμα C. θ. Vatt. Foës., lib. II. l. l., Littr.; στόμα vulg.; — ὡς om. C., προσδέξηται cod. θ.; — ξυνευνέτω, uti V., codd. 5. apud Littr., ξυνευναζέτω J.

44. ἢν μὴ — ἐχούσῃ.] Cum hoc capite cf. § 41. lib. II. de mm. mull. — Principio ἄλλη θεραπεία G.; — περὶ παρακινήσεως μήτρας καὶ προσπτώσεως ἐπί τι καὶ εἰς ἕδρην ἐξοχῆς συμπτωμάτων τε καὶ θεραπεία in marg. θ. — Tum ἢν [δὲ] μή Lind.; — κινηθ. αἱ μ. om. C.; — ἔνθα δὲ προσπίπτουσιν (προσπίπτωσιν J. Lind.) ὀδύνας παρέχωσιν (παρέχουσιν D. K. Lind.) vulg.; — ἀλλὰ ἔνθα προσπίπτευσαι ὀδύνας παρέχωσι cod. C.; — ἀλλ' ἔνθα προσπίπτωσιν ὀδύνην παρέχωσι cod. θ.; — ἔνθα δὲ καὶ ἔνθα προσπίπτωσιν ὡς ὀδύνας παρέχειν L. e lib. II. l. l.; textum descripsi, uti Littr. — Dein γίνωνται cod. θ.; — τότε C. θ., ὅτε edd. antt., G.; — ἐξίσχωσιν vulg., ἐξίωσιν C. L. θ. Lind., cf. l. l. e lib. II., ἐξίσχουσιν D., qui alia m. $\overline{\chi\omega}$, et K.; — ὡς παρεδρη cod. θ.; — καὶ ὁκόταν C. θ., Littr.; καί om. vulg.; — ἡσυχῇ pro τύχῃ C. Vatt. Foësii; — ὁκόταν δέ cod. θ., ὅταν δέ vulg.; — ἐχούσῃ C. θ., Lind., Littr., lib. II. l. l., ἔχουσι (ἔχει G.) vulgata.

ταύτην — χρήσθω.] ὡς ὅτι μαλ. vulg., uti V., ὅτι omm. C. θ. Lind., Littr.; — post ἡσυχάζειν C. τι καί, cod. θ. vero τε καί, cett. neque τι, neque τε; — χρήσασθαι C. pro χρῆσθαι; — ὅπως ἂν pro ὥσπερ ἐν C.; — δὲ αἰονεῖν C., αἰονᾶν vulg., αἰονῆν H. K. Littr.; — ὑπό τε τὰς ῥῖνας εὐώδεα C.; — καὶ ῥοιάν vulg., καὶ τῶν ῥοιῶν Vatt. Foësii, Parr. nonnulli, θ., Littr., lib. II. l. l.; — τοῦ ante ὀμφαλοῦ om. θ.; — τρήσαντα (τρήσαντας J.) μέσην (μέσην om. θ.) πίσσαν (πίσσην cod. θ. πίσσαν om. C.) χλιήναντα

καὶ ῥοιὰν διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ τρήσαντα [1] μέσην χλιήναντα ἐν οἴνῳ, ἥ τις ἂν μάλιστα ἁρμόζῃ καὶ μὴ πιέζῃ λίαν, [2] προστιθέναι ὡς προσωτάτω· ὁκόταν [3] δὲ προσθῇς, ἐκ τῆς ὀσφύος ἐπαναδῆσαι ταινίῃ πλατείῃ ἀναλαβὼν, ὡς ἂν μὴ ἐξολισθάνῃ, ἀλλὰ μένῃ καὶ ποιέῃ τὸ δοκέον· καὶ τῶν μηκώνων ξὺν τῷ [4] τυρῷ καὶ τοῖσι ἀλφίτοισι πιπίσκειν, ὥσπερ ἐν τῇ πρὸς τὸ πλευρὸν [5] προσπτώσι γέγραπται· καὶ τῶν ποτημάτων πειρώμενος ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται, πιπίσκειν· σιτίοισι δὲ ὡς μαλθακωτάτοισι χρήσθω καὶ μετ' ἀνδρὸς ὡς μάλιστα κοιμάσθω.

ratum, quod maxime accommodatum sit, nec valde premat, quam penitissime pro subdititio apponere. Cum vero subter apposueris, fascia lata exceptum ex lumbis religato, ne elabatur, sed ut intus maneat et quod convenit efficiat, et peplum cum caseo et polenta propinato, velut in uteri ad latus prolapsu scriptum est; ex potionibus expertus quam maxime suscipiat, bibendam exhibeto; cibis vero quam mollissimis utatur et quam maxime cum viro dormiat.

με'. Ἢν ἀναχάνῃ τὸ στόμα τῶν μητρέων μᾶλλον ἢ ὡς πέφυκε, [6] τὰ ἐπιμήνια γίγνεται πλείω καὶ κακίω καὶ ὑγρότερα καὶ διὰ πλέονος χρόνου, καὶ ἡ γονὴ αὐτῆς οὐχ ἅπτεται [7] οὐδ' ἐμμένει, ἀλλὰ πάλιν ἐκχεῖται ἔξω· καὶ ἢν ἐσαφάσσῃς τῷ δακτύλῳ, τὸ στόμα [8] εὑρήσεις ἀνακεχηνὸς, καὶ ἀδυναμίη αὐτὴν λαμβάνει ὑπὸ τῶν ἐπιμηνίων καὶ πυρετὸς καὶ ῥῖγος, καὶ ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὰς ἰξύας. Πάσχει δὲ ταῦτα μάλιστα μὲν, ἤν τι ἐν αὐτῇ [9] διαφθαρὲν σαπῇ· πάσχουσι δὲ καὶ ἐκ τόκων, αἱ δὲ καὶ ἄλλως. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πιπίσκειν ὑφ' οὗ ἄνω [10] καθαρεῖται· καὶ ὁκόταν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, τῶν χλιασμάτων προστιθέναι καὶ θερμῷ λούειν καὶ δια-

45. Si uteri os plus solito hiarit, menses tum copiosiores, tum deteriores et humidiores et per maiora temporis intervalla eunt, neque genitura adhaeret, neque intus manet, sed rursus foras effunditur et, si digito immisso os contrectaris, dehiscens reperies, et imbecillitas propter menses eam prehendit febrisque et rigor, dolor imum ventrem et laterum inanitates et lumbos detinet. Haec autem ei praecipue quidem accidunt, si quid in ea corruptum computruerit, accidunt etiam ex partu et aliis alio modo. Cum sic habuerit, medicamentum ex quo sursum purgetur, propinare oportet et cum dolor detinuerit, tepefactoria admovere et calida lavare intermissoque aliquo tempore ex infuso colluere, velut in superiore scriptum est, et

[1] μέσην, πίσαν χλιάναντα. — [2] προστιθές. — [3] δέ τι προστιθείς. — [4] πυρῷ. — [5] προσπόσει τῶν ποτ. — [6] τά τε ἐπιμ. γίνηται. — [7] οὐδὲ μένει. [8] εὑρήσει. — [9] γυθῇ καί pro vulg. χυθῇ καί, quod omitto. — [10] καθαίρεται.

ἐν οἴνῳ (ἐν οἴνῳ χλιάναντα C., χλιήν. cod. θ.) ἥ, τις ἂν μ. ἁ. καὶ μὴ (μή om. C.) πιέζου (πιέζων Lind., πιέζει cod. θ., Vatt. Foësii, πιέζῃ codd. 6. apud Littr.) λίαν προστιθεὶς (προσθείς cod. θ., προστίθει C.) ὡς vulg.; non vidi cur supra vulgatum ῥοιάν non servarem, sed omisi ineptum πίσαν, quod nec l. l. e lib. II. legitur, cum Littréo et πιέζῃ recepi, et προστιθέναι scripsi; — ἐσωτάτω C., fortasse e lib. II. Porro ὅταν C.; — δέ τι vulg., sed τι omm. C. θ. Littr.; — προστιθῇς vulg., προσθῇς Littr. ex C., προσθείς cod. θ.; — ἐκ τῆς ὀσφ. om. C.; — ἐξολισθαίνῃ D. J.; — τὸ δέον pro τὸ δοκέον C. θ., Vatt. Foësii, lib. II. l. l. Lind.; — τυρῷ cod. θ., Vatt. Foësii, lib. II. l. l., Lind., vulgatam e V. notavi; — προπτώσει C.; — καί ante τῶν ποτημ. C. J. Littr., vulgo om.; — μαλακωτάτοισι C. J. — Post χρήσθω vulg.: καὶ μετὰ (μετ' C.) ἀνδρὸς ὡς ὅτι (ὡς ὅτι om. C.) μάλιστα κοιμάσθω. — Haec omittit Littr. cum solo θ.; sed leguntur lib. II. l. l., unde locus ductus est; itaque retineo.

45. ἢν — ἰξύας.] Cf. § 59. lib. II. de mm. mull.; — τά τε ἐπιμ. vulg., τε omm. C. Littr.; — καί ante ὑγρότερα omm. C. F. G., καὶ ὑγρ. om. K.; — οὐδ' cod. θ., οὐδέ plene cett.; — μένει libri non pauci; — ἐξωθεῖται J.; — ἔξω omm. C. J. θ., ἐσαφάσῃς C.; — τὸ στόμα τῶν μητρέων μ. vulg., sed τῶν μ. omisi cum C. θ.; — καὶ τὴν νείαιραν γ. K.

πάσχει — ἄλλως.] καὶ μάλιστα cod. θ.; — vulgo ἐν αὐτῇ χυθῇ καὶ διαφθ. σ., verum χυθῇ καί omm. C. θ., quos sequor, sed ἐν αὐτῇσι fere malim, ut ad τὰς μήτρας referam, — ἐν αὐτῇ i. e. ἐν τῇ γυναικί mirum est.

ὁκόταν — λινόζωστιν.] ὅταν C., γοῦν ὧδε vulg., sed γοῦν omisi cum C. θ., licet legatur lib. II. l. l., nempe utroque loco recens emblema esse videtur; — οὖν fert J., οὕτως C.; — ὑφ' ὧν H.; — ἀνακαθαίρεται pro ἄνω κ. D. K.; — καθαίρεται vulg., καθαιρεῖται C. Littr.; — ὧδε pro ἡ ὀδύνη J.; — τῷ θερμῷ λούειν vulgo, reieci τῷ; sed lib. II. l. l. ψυχρῷ, quod num praeferendum sit, nescio; χλιάσματα, quae memorantur, faciunt ut θερμῷ probes; morbi indoles contra ut ψυχρῷ praeferas; — καὶ διαλιπὼν vulg., καὶ μὴ διαλιπόντα

λιπόντα κλύζειν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς προτέρης γέγραπται, καὶ τῶν ποτημάτων διδόναι ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται, καὶ ὑποθυμιῆν ὁκόσα ξηραίνει καὶ τῶν πουλυπόδων ἐσθιέτω καὶ τὴν λινόζωστιν.

μϛ'. Ἢν λειανθέωσι αἱ μῆτραι, τά τε ἐπιμήνια πλέω γίγνεται καὶ κακίω καὶ ὑγρότερα καὶ πυκνότερα, καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐμμένει, ἀλλὰ πάλιν ἐξέρχεται, καὶ ἢν ἐσαφάσσῃς τῷ δακτύλῳ, ὄψει τὸ στόμα λεῖον, καὶ ἀδυναμίη αὐτὴν λαμβάνει ὑπὸ τῶν ἐμμηνίων καὶ πυρετὸς καὶ ῥῖγος, καὶ ὀδύνη ἐς τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας, μάλιστα μὲν ἤν τι ἐν αὐτῇ διαφθαρὲν σαπῇ καὶ ἐκ τόκου καὶ ἄλλως. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, θεραπεύειν χρὴ ὅκου ἂν [1] ἡ ὀδύνη ἔχῃ, ὥσπερ ἐπὶ τῆς [2] προτέρης γέγραπται.

μζ'. Ἢν αἱ μῆτραι [3] κατὰ τὰ ἀριστερὰ νεύωσι, τὸ ἰσχίον ὀδύνη ἴσχει ὀξεῖά τε καὶ σπερχνὴ καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὸ σκέλος ἐπισκάζει. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον [4] χρὴ πῖσαι ἐλατήριον, τῇ δ' ὑστεραίῃ ὑποθυμιῆν· τῶν τε κριθέων χοίνικας δύο καὶ ἐλαίης φύλλα κατακνήσας [5] σμικρὰ, καὶ κηκῖδα κατακόψας καὶ σήσας, καὶ ὑοσκυάμου [6] τρίτον χοίνικος, μίξας καὶ ἐλαίῳ περιποιήσας ὅσον ἡμικοτύλιον ἐν χύτρῃ καινῇ, ὑποθυμία ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας τρὶς τῆς ἡμέρης· τῆς δὲ νυκτὸς γάλα βοὸς καὶ μέλι καὶ ὕδωρ πινέτω καὶ θερμῷ λουέσθω.

μη'. Ἢν ἐς τὴν κεφαλὴν τραπῶσι [7] αἱ ὑστέραι, σημεῖον τόδε· τὰς φλέβας [8] τὰς ἐν

potiones, quas maxime ferat, exhibere atque in suffitu quae siccant apponere; polypos etiam et mercurialem edat.

46. Si uterus laevis et lubricus fuerit, menses copiosiores et deteriores, humidiores et crebriores fluunt, genitura intus non manet, sed rursus extra fertur, sique digitum ad contrectandum immiseris, os laeve deprehendes, imbecillitas eam propter menses et febris et rigor invadit, et dolor ad imum ventrem, lumbos et lateris inanitatem, praecipue quidem si quid in illa corruptum computruerit et ex partu aliaque ex causa. Cum sic habuerit, ubi dolor detinuerit, curare oportet, velut in superiore scriptum est.

47. Si uterus ad sinistram vergat, dolor acutus et vehemens coxendicem, lumbos et lateris inanitates detinet, crusque claudicat. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans potui exhibendum, postridie vero suffitus admovendus. Hordei choenices duas, oleae folia tenuiter concisa, gallam contusam et cribratam, hyoscyami tertiam choenicis partem, mixta et oleo ad dimidiam heminam in olla nova subacta per dies quatuor ter die ad suffitum adhibeto. Lac bubulum noctu et mel et aquam bibat, et calida lavet.

48. Si uterus ad caput vertatur, illud erit indicio: nasi venas et quae sub oculis sunt do-

[1] ἡ om. — [2] προτέρης ταύτης γ. — [3] κατὰ γαστέρα νέωσι. — [4] χρή om. — [5] πυκνὰ καὶ κηκίδια. — [6] τριταίᾳ φοινικος. — [7] αἱ μῆτραι ὑστέραι. — [8] τάς om.

C., μὴ διαλιπών Vatt. Foësii, διαλιπόντα cod. θ., quem sequor; — πουλυπ. idem, πολυπ. vulg.

46. ἢν λειανθέωσι — ἄλλως.] Cf. § 69. lib. II. l.; — καὶ κακίω om. C.; — ἐσαφάσης idem; — τῶν ἐμμήνων C. K. θ.; — ἔς τε τὴν ν. γ. C.; — διαφθαρῇ ἢ σαπῇ C.; τοῦ τόπου idem.

ὁκόταν — γέγραπται.] ὅταν vulg., ὁκόταν cod. θ.; — οὕτως C.; — θεραπεύειν — πῖσαι in seq. § om. D. Pro ὅκου ἄν C. ὁπόταν, cod. θ. ὁκόταν; — πρότερον C.; — post προτέρης addunt ταύτης, ut V., C. I. J. K. θ.

47. ἢν αἱ μῆτραι — ἐπισκάζει.] Cf. § 32. lib. II. l.; — ὑστέραι C.; — κατὰ τὰ ἀριστερά L. Lind., Littr., lib. II. l. l.; — vulg. e V. notavi; — ἡ ὀδύνη C.; — ἴσχει cod. θ., ἔχει cett.; — γε pro τε C.; — τάς τε ἰξύας C. θ.; — lib. II. l. l.; — περὶ τῆς κατὰ τὰ στέρνα οὔσης ὑστέρας συμπτωμάτων τε καὶ θεραπεία cod. θ. in marg.

ὁκόταν ὧδε — λουέσθω.] ὅταν οὕτως C.; — δ' cod. θ., δέ plene cett.; — μικρά H. θ., lib. II. l. l. vulg. e V. notavi; dedi σμικρά, quia σ periit post literam finalem vocabuli antecedentis. Dein τριταῖα vulg., τριταία D. I., τριτέα cod. θ., sed τριτεύς est pars tertia medimni; num τριτέα χοίνικος dicatur, mihi non constitit, itaque tutissimum iudicavi τρίτον scribere uti lib. II. l. l. — Porro: ταῦτα μίξας cett., abiicio otiosum ταῦτα; — περιποιησάσθω sine ὅσον C.; — ἡμικοτυλίω C.; — καινῇ vulgo abest, sed χυτρίῃ κενῇ C., ἐν χύτρῃ καινῇ Vatt. Foësii et lib. II. l. l.; — καὶ ὑποθ. cod. θ.; — καὶ τῷ θερμῷ C. J. θ.

48. ἢν — φησί.] cf. § 15. lib. II. l., unde locus omissis nonnullis translatus; — cod. θ. hic rursus habet in marg. inscr., sed talia non amplius noto; — τῇ Ald., mss. 9.,

τῇ ῥινὶ τάς τε ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀλγεῖν [1]φησί. Ταύτην χρὴ λούειν θερμῷ πολλῷ καὶ κατὰ τῆς κεφαλῆς, δάφνην τε καὶ μυρσίνην ἐνέψων ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ῥοδίνῳ μύρῳ τὴν κεφαλὴν ἐγχριέσθω, καὶ ὑποθυμιήσθω τὰ εὐώδεα καὶ τὴν κράμβην ἐσθιέτω καὶ τὸν χυλὸν [2]ἐπιρροφείτω.

lere dicit. Hanc multa calida lavare oportet et lauro et myrto in aqua decocto caput etiam lavare et unguento rosaceo illinere; ad suffitum odorata adhibeantur et brassicam comedat, succumque insuper sorbeat.

μθ'. Ἢν ἐς [3]τὰ σκέλεα καὶ τοὺς πόδας τραπῶσι, γνώσει [4]τῷδε· τοὺς μεγάλους δακτύλους τῶν ποδῶν σπᾶται ὑπὸ τοὺς ὄνυχας καὶ ὀδύνη ἴσχει τὰ σκέλεα καὶ τοὺς μηρούς. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, χρὴ λούειν αὐτὴν πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ πυριῆν ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται, καὶ ὑποθυμιᾶν τὰ κακώδεα, καὶ τῷ μύρῳ τῷ ῥοδίνῳ ἀλειφέσθω.

49. Si ad crura et pedes vertatur, inde cognosces, pedum pollices sub unguibus convelluntur et crura ac femora dolor detinet. Cum sic habuerit, eam calida multa lavare oportet, fomentum, quod optime feret, admovere, graveolentia ad suffitum adhibere atque unguento rosaceo illinere.

ν'. Ἢν [5]γυναῖκα τὰς ὑστέρας ἀλγέουσαν ἀσιτίη τε καὶ πυρετὸς καὶ ῥῖγος λαμβάνῃ, μήκωνος λευκῆς ὅσον πεμπτημόριον ἡμιχοινικίου καὶ κνίδης καρποῦ τὸ ἴσον καὶ τυροῦ αἰγείου ὅσον [6]ἡμιχοινίκιον ξύσας, [7]ὁμοῦ μίξας, διεὶς οἴνῳ παλαιῷ, ἔπειτα ἑψήσας διδόναι [8]ῥοφάνειν.

50. Si mulierem ex uteri dolore cibi fastidium, febris et rigor prehendat, pepli albi quintam dimidiae choenicis partem, seminis urticae parem portionem et casei caprini derasi choenicis dimidium, mista vino vetere simul macerato, dein cocta sorbenda dato.

να'. Ἢν ἐκ τόκου ῥοῦς λαμβάνῃ καὶ τὰ σιτία ἐν τῇ γαστρὶ [9]μὴ ἐμμένῃ, ἀσταφίδα μέλαιναν καὶ ῥοιῆς γλυκείης τὰ εἴσω [10]τρίψας καὶ ἐρίφου πιτύην, διεὶς οἴνῳ [11]μελανιχρόῳ, τυρὸν ἐπιξύσας αἴγειον, καὶ ἄλφιτα πυρῶν πεφωσμένα [12]ἐπιβαλὼν, κεράσας εὔκρατον δὸς πιεῖν.

51. Si ex partu fluxus prehendat, cibique in ventre minime maneant, uvam passam nigram et mali punici dulcis interiora trita et hoedi coagulum vino nigro macerato et caseo caprino deraso, triticique polenta torrefacta iniecta, probe temperatum potui exhibeto.

[1] δοκεῖ. — [2] ῥοφείτω. — [3] τὸ σκέλος. — [4] ἐν τῷδε. — [5] γυνὴ ὑστέρας ἀλγέῃ ἀσιτέουσα. — [6] ἡμιχοίνικα. — [7] ὁμοῦ τε μαλθάξας σὺν οἴνῳ. — [8] ῥυφάνειν. — [9] μή om. — [10] τρίψαντα. — [11] μελανιχρόο. — [12] ἐπιβάλλων.

Lind., Littr., vulgo om.; — τε omm. C. θ.; — Φησίν C. θ. Littr.; — Φασί Vatt. Foësii, δοκεῖ vulg., δοκέει Lind. Fortasse tamen δοκεῖ h. l. scriptum fuit et lectio, quam Littr. introduxit, desumpta e lib. II. l. l.; at mira dictio ἀλγεῖν δοκεῖ, quasi id non sentiret; inde fortasse correctio in codd. illis.

ταύτην — ἐπιρροφείτω.] πολλῷ θερμῷ J. K., δάφνη cod. θ.; — ἐν om. D.; — χριέσθω C. θ.; — ὑποθυμ. cod. θ., Lind., Littr., ἐπιθ. vulg.; — ἐπιρροφείτω D. H. J. K., ἐπιροφείτω vulg.

49. ἢν ἐς τὰ σκέλεα — μηρούς.] Cf. lib. II. l. § 42. ἐν τῷδε vulg., sed ἐν omm. C. θ. Littr.; — σπῶνται cod. θ.; — ἔχει L.

ὁκόταν — ἀλειφέσθω.] ὅταν οὕτως C.; — λούειν χρή C. θ.; — πυριῆν πυκνά Vatt. Foësii; — ἀλειφέσθω cod. θ., lib. II. l. l., ἀλείφεσθαι vulg.

50. ἢν γυναῖκα — ῥοφάνειν.] ἢν γυνὴ ὑστέρας ἀλγέῃ ἀσιτέουσα καὶ π. αὐτὴν καὶ ῥ. λαμβάνῃ vulg., — ἢν γυνὴ ὑστ. ἀλγέουσα ἀσιτίη τε καὶ π. αὐτὴν καὶ ῥῖγος λαμβάνῃ cod. θ.; Littréus e cod. C. textum dedit, nisi quod C. λαμβάνει; — ego textum Littréi dedi, sed τάς ante ὑστέρας adscripsi; — κνίδης Parr. multi, θ., Vatt. Foësii, qui ipse probat in adn., Lind., Littr., κνιδίου vulg.; — ἡμιχοίνικον cod. θ., ἡμιχοινίκιον C.; vulg. e V. notavi; — ὁμοῦ μίξας διεὶς οἴνῳ ex C. θ. Littr., vulgatam e V. notavi; — δοῦναι cod. θ.; — ῥυμφάνειν K., ῥομφάνειν C. θ., ῥοφάνειν Ald., Parr. 4.

51. ἢν ἐκ τόκου — πιεῖν.] Cf. lib. I. de mm. mull. § 42.; — ῥοῦς λαμβ. om. C.; — adnotat Foës. ῥοῦν hic esse intelligendum de alvi fluxu; — μή omm. codd. 5. apud Littr.; — ἐμμείνῃ D., fortasse e lib. I.; — ἀσταφίδος χρὴ μελαίνης vulg., sed χρή om. C., neque ferri potest propter nominativos seqq.; tum vero ἀσταφίδα μέλαιναν scripsi e lib. I., quia genitivus non congruit. Porro τρίψαντα vulg., τρίψας C. Littr.; ἐριφίου C.; — ποιτίαν C., πυτίην H., πίτυν G. J.; — μέλανι χρέο (χρῶ C.) vulg., μελανίχρεο cod. θ., μελανιχρόῳ lib. I. l. l., μελανόχρῳ Littr.; — πεφωγμένα D.; — ἐπιβαλών C. Littr., vulg. e V. notavi; — εὔκρατα cod. θ., ἄκρατα C.; — πίνειν C.

νβ'. Ἢν αἷμα ἐμέῃ ἐκ τόκου, τοῦ ἥπατος θρὶξ τέτρωται καὶ ὀδύνη ἐς τὰ σπλάγχνα [1]φοιτῇ, καὶ τὴν καρδίην, καὶ σπᾶται. Ταύτην χρὴ λούειν πολλῷ [2]καὶ θερμῷ, καὶ τῶν χλιασμάτων ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται προστιθέναι, καὶ πιπίσκειν ὄνου γάλα ἐπὶ ἡμέρας πέντε· μετὰ δὲ ταῦτα μεταπιπίσκειν βοὸς μελαίνης [3]ἀσιτέουσαν ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα, ἐς δὲ τὴν ἑσπέρην σήσαμον [4]τρίψαντα πιπίσκειν. Ἡ δὲ νοῦσος ἐπικίνδυνος.

52. Si ex partu sanguinem vomitione reiiciat, hepatis fistula vulnerata est, dolor ad intestina et cor procedit et convellitur. Hanc calida copiosa lavare oportet et ex tepefactoriis, quod maxime suscipiet admovere et lac asininum ad dies quinque potui exhibere, post haec vero lac vaccae nigrae ieiunae ad dies quadraginta propinare, sub vesperum autem sesamum tritum. Hic vero morbus cum periculo coniunctus est.

νγ'. Ἢν γυνὴ διὰ παλαιοῦ μὴ κυΐσκηται τῶν ἐπιμηνίων ἐπιφαινομένων, ὁκόταν ᾖ τριταίη [5]ἢ τεταρταίη, στυπτηρίην λείην τρίψας, διεὶς μύρῳ, εἰρίῳ ἀνασπογγίζων, προστίθει· καὶ ἐχέτω ἡμέρας τρεῖς· τῇ [6]δὲ τετάρτῃ ξύσας βοὸς χολὴν αὔην, διεὶς ἐλαίῳ τὸ ξύσμα καὶ ἄχνην ἀναδεύσας προστίθει· καὶ ἐχέτω ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς· τῇ δ' [7]ἑτέρῃ ἐξελέσθω καὶ τῷ ἀνδρὶ ξυνελθέτω.

53. Cum mulier ex longo intervallo non conceperit mensesque apparuerint, tertio vel quarto die alumen tenuiter tritum, unguento subactum, lana exceptum subter apponito et tribus diebus contineat. Quarto vero die fel bubulum siccum derasum, ramento oleo macerato eoque irrigata lanugine, subter appone et tribus diebus contineat, altero vero die auferat et virum adeat.

Λίνον τὸ σχιστὸν [8]αὐτῇ τῇ καλάμῃ ὅσον δραχμίδα κόψας λεπτὸν καταβρέξας τε οἴνῳ λευκῷ ὡς ἡδίστῳ τὴν νύκτα, ἔπειτα ἀπηθήσας, χλιαίνων ἐν κυθριδίῳ, εἴριον ὡς μαλθακώτατον ἐμβάπτων, τὸ μὲν προστιθέναι, τὸ δὲ ἀφαιρέειν.

Linum scissum cum calamis ad pugillum tenuiter tusum per noctem vino albo suavissimo maceratum, postea excolatum in ollula tepefacito; in eo lanam quam mollissimam intingito et partem apponito, aliamque (aliquamdiu appositam) detrahito.

Ἢν βούλῃ ὑστέρας καθῆραι, πρῶτον μὲν

Si uterum purgare voles, primum quidem ex

[1] φοιτᾷ. — [2] καὶ om. — [3] ἀσιτέουσα. — [4] τριπτήν. — [5] ἢ τεταρτ. om. — [6] δὲ om. — [7] ἑτέρῃ ἀνδρὶ ξυντιθέτω. ὑστερέων νόσου κατὰ πάσης λίνου. [8] ταύτης τῆς καλάμης.

52. ἢν — σπᾶται.] cf. lib. I. l. § 43., ubi pro vulgato ἡ σύριγξ solum θρίξ, quod h. l. revocandum putavit Foës., quem sequor et quem cf. in Oecon. et adn. ad h. l. — Galeni interpretationem non magni facio: si conferas ὁκόταν γυναικὶ ὁ μαστὸς τριχιάσῃ e lib. II. de m. mull., de quo loco vide Oecon. Foësii, putes ἡ σύριγξ esse glossam, θρίξ nomen princeps. Sed quae pars indicetur, mihi prorsus incertum est. Porro πρὸς τὰ σπλ. C. θ. lib. I.; — φοιτῇ C. Littr., φοιτᾷ vulg.; — καί ante σπᾶται om. C., om. lib. I. in vulg. textu, sed parum recte, ut opinor.

ταύτην — πιπίσκειν.] πολλῷ θερμῷ Parr. 4. θ.; — ἐφ' ἡμέρας utroque loco C.; — τρίψαντα C., Vatt. Foësii, Littr., τρίβοντα cod. θ., τριπτήν C., uti V., τριπτόν vulg. et lib. I. l. l. Ad ἀσιτέουσαν Foës. comparat verba e loco simili lib. II. l., ubi πινέτω τὸ γάλα νῆστις, quod h. l. illo participio significari putat, unde eius interpretatio, quam retineo.

53. ἢν — ξυνελθέτω.] Cf. de mm. mull. I. § 19.; — ἢν δὲ διὰ π. sine γυνή C. θ.; — καταμηνίων C.; — φαινομένων C., μὴ φαινομένων cod. θ., ἐμφαινομένων vulg., in qua latet ἐπιφ., uti legitur l. l.; — ὅταν ἢ τριτ. ἢ τεταρταίη ᾖ C.; — ἰρίνῳ pro εἰρίῳ Lind.; — προστιθέτω cod. θ.; — ἐχέτω κείμενον vulg., sed κειμ. omm. C. K. θ.; si servare velis, saltem προσκείμενον requiri puto. Porro τῇ δὲ τρίτῃ cett.; dedi τετάρτῃ e lib. I.; — ῥάκος ante ξύσας C. θ. — Vulgo χολὴν καὶ ἐν ῥάκει ἐπιθείς, quod incongruum; sed pro his χολὴ αὔη cod. θ., et C. αὖθις pro καὶ ἐν ῥ. ἐπιθείς, quae lectiones quid sibi velint, docet l. l. e lib. I., ad cuius scripturam hanc codd. C. θ. lectionem refeci et ἄχνην, quod ceteri non habent, supplevi. Porro καί ante ἀναδεύσας omm. C. θ.; — πρόσθες iidem; — ἐφ' ἡμέρας C., ἐπὶ ἡμέρας cod. θ., vulgo praepositio abest. Dein δ' C., δέ plene vulg.; — ἑτέρῃ ἐξελέσθω (ἐξελάσθω cod. θ.) καὶ (καί om. C.) τῷ ἀνδρὶ συνέστω C. (ξυνελθέτω Vatt. Foësii. Lind.) (cod. θ. συνέτω i. e. συνίτω e lib. I.); — ἑτέρῃ ἀνδρὶ ξυνελθέτω vulg.

λίνον — ἀφαιρέειν.] Cf. § 101. lib. II. de mm. mull.; — quod ibi praemittitur ὑστερέων πάσης νούσου θεραπευτικόν, hoc loco habent interpretes annotante Foësio; — λίνον τὸ σχιστὸν ταύτης τῆς καλάμης (καλάμου C.) vulg., αὔτη ἡ καλάμη cod. θ.; emendavit Littr. ex Schneideri in Lex. loco in voce λινοκαλάμη, qui ipse contulit l. l. e lib. II.; — λεπτά cett., λεπτόν de meo; — καταβρέξαι cod. θ.; — τε omm. C. θ.; — ἐναπηθήσας C.; — κυθριδίῳ cod. θ., χυτριδίῳ vulg.; — ἔριον C. θ.; — μαλακώτατον C.

ἢν βούλῃ ἡμέρας.] Nonnulli libri h. l. pro inscriptione ὑστερέων καθαρτήριον; — ὑστέραν C.; — ἐν ἐλαίῳ vulg., sed ἐν omm. C. θ. Littr.; — ἐπὶ ἄνδρ. C.; — δ' C. D. θ..

χρὴ ὑποθυμιῆσαι κριθὰς ἐλαίῳ δεδευμένας ἐπ' ἀνθράκων· τῇ δ' ὑστεραίῃ ὄϊος χρὴ κρέας ἕψειν ἐν [1] κυθριδίῳ ἐξῃθριασμένον· τὸ δὲ [2] κυθρίδιον εἶναι ὅσον χοέα καὶ καθέψειν σφόδρα· ἐπειδὰν δὲ ἑφθὰ ᾖ, ἀκροχλίερα κατεσθιέτω καὶ τὸν ζωμὸν ἐπιρροφείτω· τῇ δ' ὑστεραίῃ λιβανωτὸν καὶ γλήχωνα λεῖα ποιήσας, ἀναδεύσας μέλιτι, εἰρίῳ ἀνασπογγίζων προστίθει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας.

νδ'. Ἢν δ' ἐς τὴν ἕδρην τραπῶσι, τὰ ὑποχωρήματα κωλύουσι ὑποχωρέειν, καὶ ὀδύναι ἴσχουσι [τήν τε ὀσφὺν καὶ] τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας. Ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, λούειν χρὴ αὐτὴν θερμῷ καὶ πυριῆν τὴν ὀσφὺν καὶ ὑποθυμιῆν τὰ κακώδεα καὶ προστιθέναι ὁκόσα καθαίρει τε καὶ ἐλαύνει τὰς ὑστέρας, καὶ πιπίσκειν ὅ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται.

νε'. Ἢν ἑλκωθῇ τὸ στόμα ἢ φλεγμήνῃ, σμύρναν καὶ στέαρ χήνειον καὶ κηρὸν λευκὸν καὶ λιβανωτὸν λαγωοῦ θριξὶ τῇσι ὑπὸ τὴν γαστέρα μίξασα καὶ λεῖα ποιήσασα ἐν εἰρίῳ ὡς μαλθακωτάτῳ προστιθέσθω.

νς'. Ἢν τὰ ὕστερα μὴ δύνηται ἀποφυγεῖν, παραχρῆμα μὲν χρὴ ἀσιτέειν· ἄγνου δὲ πέταλα λεῖα τρίψας ἐν οἴνῳ καὶ μέλιτι, ἔλαιον ἐπιχέας, ἀναχλιήνας δίδου [3] πιεῖν ὅσον κοτύλην.

νζ'. Ἢν φλεγμήνωσι αἱ ὑστέραι, τῆς ἀκτῆς τὰ φύλλα ὡς ἁπαλώτατα ἐν πυρῶν κρίμνοις ἑψήσας σηtανίοις, ἀκροχλίερον δίδου [4] ῥυφῆν.

νη'. Ἢν μετακινηθέωσι αἱ μῆτραι, κισσὸν ὡς ξηρότατον τρίψας [5] λεῖον, δήσας ἐς ὀθό-

hordeo oleo madefacto prunis imposito suffitum adhibere oportet; postero vero die carnem ovillam decoquere in ollula noctis sereno expositam. Capiat ollula fere congii mensuram, ac valde decoquito. Cum decocta fuerit, exacte tepidam comedat et iusculum insuper sorbeat. Postero vero die thus et pulegium laeviter trita, melle subacta, vellere excepta subter apponito.

54. Quod si uterus ad sedem vergat, alvi excrementa quominus secedant impedit, dolores imum ventrem et lumbos detinent. Cum sic habuerit, eam calida lavare oportet, et lumbos fovere, ex graveolentibus suffitum adhibere, quae uterum purgent et depellant in subdititio apponere et quod maxime admiserit potui exhibere.

55. Si os ulceratum aut inflammatione tentatum fuerit, myrrham, adipem anserinum, ceram albam et thus cum leporis pilis, qui sub ventre sunt, mista et trita in vellere mollissimo subdito.

56. Si secundae devolvi nequeant, confestim quidem cibo abstinendum. Viticis autem folia tenuiter trita ex vino et melle, oleo affuso tepefacta, heminae mensura potui exhibeto.

57. Si uterus inflammatione laboraverit, sambuci foliis quam tenerrimis in tritici setanii farina crassiore decoctis, summe tepidum sorbendum dato.

58. Si uterus transmotus fuerit, hederam quam siccissimam, tenuissime tritam, linteo

[1] κριθιδίῳ. — [2] κρίθιον. — [3] πίνειν. — [4] ῥοφεῖν. — [5] καὶ λειότατον.

δέ vulg.; — χρὴ οἶα κρέα ἕψειν C.; — χυτριδίω J., vulg. e V. notavi, Littr. κυτριδίῳ, sed κυθριδίῳ scribendum, tum de meo ἐν praemisi; — Foës. κριθίδιον pro vulgato κριθίον voluit, sed minus recte; — δέ post ἐπειδάν omm. C. θ.; — ἴσθι pro ᾖ C.; — ἀκροχλίερα Ionice ex C. D. θ., Littréus; — λεῖα C., λία cod. θ., λείαν vulg.; ἐρίῳ cod. θ.

54. ἤν — προσδέχεται.] Cf. § 29. lib. II. l., sub finem loci; — δ' cod. θ., δέ vulg., δέ om. C.; — τραπεῖσαι pro vulgato τραπῶσι καί, ubi ego καί delevi, quod ante ὀδύνας intuli. Vulgo κωλύωσιν, de meo indicativum dedi; κωλύσωσιν cod. θ. Locum refeci ad ductum l. l. e lib. II. — Ὅταν οὕτως C.; — τῷ θερμῷ vulg., sed τῷ om. J.; — καθαίρεται καί cod. θ.

55. ἤν — προστιθέσθω.] cf. de m. mul. I. § 49.; — καί pro ἤ C., ἤν pro ἤ J.; — ἐν λ. θρ. vulgo, abieci ἐν; — λαγῶ C. λαγώῃσι cod. θ.; — ἐρίῳ C.; — μαλακωτάτῳ C.; — μίξας — ποιήσας cett.

56. ἤν — κοτύλην.] φαίνηται pro δύνηται C.; — ἐπιχέας ἔλαιον cod. θ.; — ἀναχλιαίνων C. θ.; — πίνειν C.; — κοτύλιον cod. θ.

57. ἤν φλεγμήνωσι — ῥοφεῖν.] cf. lib. de m. mul. I. § 50. ἤν δέ D.; — φλεγμαίνωσιν C.; — ἀκροχλίερον Ionice Littréus ex cod. θ.; — ῥυφῆν J. Littr., ῥοφεῖν vulg.. — Potius exspectaveram ξὺν πυρῶν κρίμνοις quam ἐν πυρῶν κρίμνοις.

58. ἤν — διδόναι.] Cf. de m. mull. II. 41. in fine capituli; — μετακινηθέωσι Ionice Littréus e Parr. nonnullis et θ.; — τρίψας λεῖον ex C. θ. Littréus, vulgatam e V. notavi; — προσφ. λιπαρὸν καί (καί om. C.) (καὶ λιπαρόν Lind.) προσ-

νιον, προσίσχειν [1] καὶ λιπαρὸν προσφέρειν μηδέν· πιεῖν δὲ διδόναι πυροὺς προκωνίους καὶ μήκωνα λευκὴν καὶ ἐλελίσφακον καὶ κύπειρον καὶ ἄνισον, ταῦτα τρίψας λεῖα, διεὶς οἴνῳ καὶ τῶν [2] κυρηβίων τῶν ἀπὸ τῶν κριθῶν, διδόναι δὶς τῆς ἡμέρης ἐφ' ἑκάτερον ἡμικοτύλιον.

illigatam admoveto, neque pingue quidquam adhibeto. Potui autem exhibeto triticum tenerum, peplum album, salviam, cyperum et anisum. Haec tenuiter trita, vino macerata cum hordei repurgamentis bis die exhibeto, utraque vice dimidiae heminae mensura.

νθ'. Ἢν τὰ ἐπιμήνια μὴ γίγνηται ἐν τῷ καθεστηκότι χρόνῳ, κράμβης πέταλα καὶ πήγανον τρίψας λεῖα, ἔπειτα ἄχυρα [3] τὰ ἀπὸ τῶν κριθῶν ὅσον χοίνικα βρέξας ὡς ἂν τέγγηται, ἐξαιθρίασον· ἕωθεν δὲ ποιήσας ὅσον κοτύλην διεῖναι τὴν κράμβην καὶ τὸ πήγανον, ἔλαιον [4] ἐπιχέας καὶ ἀναταράξας, δοῦναι πιεῖν· ἔπειτα πουλύποδα πνίξας ἐν οἴνῳ λευκῷ, δὸς φαγεῖν καὶ τὸν οἶνον ἐπιπιεῖν· ἢν δὲ βούλῃ, τῶν ἰχθύων ἑψῶν τῶν [5] εὐωδεστάτων διδόναι ἐσθίειν καὶ τὸν ζωμὸν [6] ῥυμφάνειν.

59. Si menses praestituto tempore non eant, brassicae folia et rutam tenuiter trita, deinde hordei paleas choenicis mensura maceratas, quoad emollitae fuerint, per noctem sub dio exponito. Mane vero in heminae mensura brassicam et rutam macerato, oleo affuso et permixto potui exhibeto. Dein polypum in vino albo suffocatum comedendum et vinum superbibendum dato. Quodsi voles, pisces odoratissimos coctos comedendos et ius sorbendum exhibeto.

ξ'. Ἢν ἀφθήσῃ τὰ αἰδοῖα, μύρτα ἑψήσας ἐν οἴνῳ [7] διακλυζέσθω τὰ αἰδοῖα· ἔπειτα ῥοιῆς γλυκείης σιδία ἑψήσας ἐν οἴνῳ καὶ σμύρνης καὶ ῥητίνης ὁμοῦ μίξας, διεὶς οἴνῳ, ὀθόνιον ἐμβάπτων προστιθέναι.

60. Si superficiaria ulcera in pudendis fuerint, myrti baccis in vino decoctis pudenda collue. Dein mali punici dulcis putamina vino decocta, myrrha et resina simul ammixta, vino macerato, linteum imbutum subter apponito.

ξα'. Ἢν στραγγουρίη λάβῃ, σικύης ἀποταμὼν τὸ στόμα καὶ τὸν πυθμένα, ὑποθεὶς ἀνθρακιήν, περίθες τὴν σικύην [8] σμύρνην ξηρὴν κεκομμένην ἐπὶ τὸ πῦρ ἐπιπάσας, καὶ περικαθίσασα περὶ τὴν σικύην ἐνθέσθω τὸ ἄκρον

61. Si stranguria invaserit, cucurbitam ore et fundo dissecto, prunis subditis circumponito, myrrha sicca contusa in ignem inspersa. Ac mulier circum cucurbitam insidens eius extremum quam penitissime sibi subdat, ut vapor

[1] καὶ προσφ. ἄλλο μηδέν. — [2] κηρυβίων. — [3] τά om. — [4] αὐτοῖς ἐπιχέας. — [5] εὐωδεστάτων. — [6] ῥυμφάνειν. — [7] διακλυζέσθω — οἴνῳ om. — [8] τῆς μυρσίνης ἐπιπάσας omissis intermediis.

φέρειν ἄλλο (ἄλλο omm. C. θ.) μηδέν (ἄλλο δὲ μηδέν Lind.) vulg. Equidem cum Littréo consentienter fere textum descripsi; sed hic καί reiicit, quod malui eo loco inferre, quorsum Lind., praeëuntibus Cornario et Foësio transtulit. — Dein πίνειν cod. θ.; — προκωνίας cett., cf. adn. ad lib. II. l.; — μήκωνα ὀπτήν vulg., sed cum Lind. recepi Foësii coniecturam; — κύπερον vulg., κύπειρον D.; — ἄνησον K., ἄννησον vulg. — τρὶς τῆς ἡμέρης Calvum legisse adnotat Foësius.

59. ἢν — ῥυμφάνειν.] καιρῷ pro χρόνῳ H.; — miror nonnihil κράμβης πέταλα pro κράμβης φύλλα positum; — ἔπειτεν C.; — τά ante ἀπὸ τῶν κρ. C. Littr., cett. omm., cod. C. pro κριθῶν fert κριμνῶν; — πυριήσας pro ποιήσας D. H.; — sed διηθήσας Cornarius, χλιήνας Calvus legisse videtur; — πηγάνιον D., πηγάνινον H.; — αὐτοῖς ἐπιχ. vulg., sed pron. omm. θ. Littr.; — copulam ante ἀναταρ. omm. C. θ.; — ἔπειτεν C.; — πολύπουν C., πουλύποδας J.; — καταφαγεῖν sine δὸς C. θ.; — ἐπιπιεῖν dedi de meo pro vulgato ἐκπιεῖν; — ἰχθυδίων εὐωνοτάτων Littr. ex C. θ., quorum ille tamen εὐωδοτάτων, pro vulgata, quam servavi. Sentio equidem mirum sonare ἰχθύες εὐωδέστατοι, sed credo alterum illud esse correctionem arbitrariam; neque vero mihi liquet, quare ἰχθύδια εὐωνότατα commendet, ita ut nihil tangam. Littréus fortasse εὐζωμοτάτων legi debere putat, sed neque hoc placet. Tandem ῥυμφάνειν Ald., codd. 6.; ῥοφάνειν vulg.

60. ἢν ἀφθήσῃ — προστιθέναι.] Cum h. l. cf. § 103. lib. II. l. — Pro μύρτα C. μύρου, Ald. et mss. 4. μύρα, cf. l. l. e lib. II.; sed puto fere formulam loco nostro melius esse descriptam quam illo. Dein τὰ αἰδοῖα Parr. 5. θ., τά om. vulg.; — τὰ αἰδοῖα τῷ οἴνῳ C.; — ἔπειτεν idem et προστίθει.

61. ἢν στραγγουρίη — νῆστι.] Operae pretium est conferre § 103. l. l.; ibi πυρίης ratio non describitur, sed alia memorantur, quae h. l. desunt; vicissimque ibi non est sermo de potionibus diureticis. Cett. τῆς σικύης, sed omisi articulum. Cum primum τὸ στόμα καὶ τὸν πυθμένα legis, credas, σικύην illi esse notum instrumentum, quod cucurbitulam appellamus; sed Foësius iam contulit locum e § 1. lib. II., qui libro de locis in homine adhaeret apud plerosque edito-

τῆς σικύης ὡς ἐσωτάτω, ὅκως ἂν ἡ ἀτμὶς ὡς πλείστη ἐς τὰ αἰδοῖα [1] *ἀποπέμπηται καὶ τῶν οὐρητικῶν ποτημάτων διδόναι νῆστι.*

quam plurimus ad pudenda deferatur; et potiones urinam cientes ieiunae exhibeto.

ξβ'. Ἢν δὲ ἐς τὴν καρδίην [2] *προσιστάμεναι πνίγωσι αἱ ὑστέραι καὶ μὴ ἀφιστῶνται, πράσου καρπὸν τρίψας καὶ γλήχωνα, διεὶς ὕδατος κυάθοις τρισὶ καὶ ὄξεος λευκοῦ κυάθῳ καὶ μέλιτος τρίτῳ μέρεϊ κυάθου, χλιαίνων, νῆστι δίδου ῥυμφάνειν.*

62. Quodsi ad cor accedens uterus strangulatum inferat, neque decedat, porri semen et pulegium tribus aquae cyathis maceratum, aceti albi cyatho addito et mellis tertia cyathi parte, tepidum ieiunae sorbendum dato.

ξγ'. Ἢν ἐκ τόκου ἢ τρωσμοῦ ῥῖγος λαμβάνῃ, ἀρκεύθου τὸν καρπὸν καὶ ἐλελίσφακον ὁμοῦ τρίψας, διεὶς ὄξεος λευκοῦ κυάθῳ, [3] *ἐπιχέας οἴνου λευκοῦ κεκρημένου κύλικα,* [4] *καταμίξας, ἔασον κεῖσθαι· ἕωθεν δὲ ἀπηθήσας, χλιήνας, πιεῖν δίδου.*

63. Si ex partu, aut abortione rigor invadat, iuniperi fructum et salviam simul trita, aceti albi cyatho macerata, affuso vini albi temperati poculo, mista et residere permissa, mane colata, tepida bibenda dato.

ξδ'. Ἢν ἀνεμωθέωσι αἱ μῆτραι [καὶ ἢν ἄνεμος ἐγγένηται τῇ νηδύϊ] καὶ πόνος ᾖ, ἐλελίσφακον καὶ κύπειρον κόψας, τέγξας τὴν νύκτα πᾶσαν, ἕωθεν ἀπηθήσας, τὸ καθαρὸν ἐς χύτρην ἐγχέας, κρίμνα πύρινα [5] *ἐμβαλὼν, ὄξος λευκὸν ὅσον κύαθον ἐπιχέας, ὀπὸν σιλφίου ὅσον κύαμον ἐμβαλὼν, ἑψήσας ἐνωμότερον δίδου ῥυμφάνειν.*

64. Si uterus flatu distentus fuerit, [et flatus in inferiore ventre gignatur] et dolor fuerit, salviam et cyperum tusa per noctem macerato; mane percolatum, purum in ollam diffusum, triticea farina crassiore iniecta et aceti albi cyatho, laseris succo ad fabae magnitudinem iniecto, mixtum et crudius decoctum sorbendum dato.

[1] *ἀποπέμπεται.* — [2] *προιστάμεναι.* — [3] *ἐπιχέα τε ἐπὶ οἴνου λ.* — [4] *κατελίξας ἔασον μικρὸν κεῖσθαι ἕωθεν δὲ ἀπηθήνας* omissis intermediis. — [5] *ἐμβαλὼν καὶ ἑψήσας* omissis intermediis.

res, e quo, perinde atque ex rerum nexu loco nostro, liquet auctorem re ipsa fructum respicere. Dein *ὑποθείς* C. Lind., Littr., *ἐπιθείς* vulg.; — *ἀνθρακίῃ* K.; — *περιθείς* C.; — *τῇ σικύῃ* Parr. non pauci, θ., Littr., sed vulgata servanda erat; — tum *τῆς σμύρνης* vulgo, *ξηρᾶς κεκομμένης* addidit Littr. ex C. θ. Vatt. Foësii; equidem articulum omisi et accusativo cetera dedi; — *ἐπὶ τὸ πῦρ* omm. libri nonnulli; — *καὶ περικαθίσας* vulgo, sed *καί* om. Littr. cum libris compluribus; mihi servandum videtur et simul *περικαθίσασα* scribendum propter seq. *ἐνθέσθω*; — *περὶ τὴν σικύην* C. θ., Vatt. Foësii, quod longe praestat prae ceterorum *ἐπὶ τ. σ.* Tum vulgo *καὶ ἐνθέσθω ἐς τὸ αἰδοῖον*, verum *ἐς τὸ αἰδοῖον* omm. libri aliquot Parr., uti V., neque eo opus esse videtur; certum autem *καί* ibi constare non posse. Tandem *πορεύηται* C., *ἀπογεύηται* cod. θ.; — *διδόναι ποτ.* C.; — *νηστίδι* C. θ.

62. *ἢν — ῥυμφάνειν.*] *δέ* omm. C. θ.; — *πρός* cod. θ., fortasse e lib. II. l. § 16.; — *προσιστ.* cod. θ., Lind., Littr., vulg. e V. notavi; — *ἀνιστῶνται* C.; — *γλήχωνα* C. θ, Littr., *γλήχωνος* vulg., sed operae pretium est tenere lib. II. l. legi *μήκωνα*. quae lectio mihi potior videtur; — *μέρει κυάθῳ* cod. θ.; — *νηστίδι* C.; — *ῥοφάνειν* vulg., *ῥομφάνειν* C. θ., *ῥυμφάνειν* Ald., Parr. 4.

63. *ἢν ἐκ τόκου — δίδου.*] *λαβῃ* C.; — *ἐλελίσφακον* C., Foës. cum Cornario, e lib. II. de m. mull., Lind., Littr., *ἐλελισφάκου* vulg.; — *διείς* C. θ. Littr., *δίει* vulg.; — *ἐς ὄξους λευκοῦ κύαθον* vulg., *ὄξους* (*ὄξεος* cod. θ.) *λ. κυάθῳ* C. θ., quod Littr. recepit; — *ἐπιχέας τε* (*τε* omm. C. θ.) *ἐπὶ* (*ἐπί* om. θ.) *οἴνου* vulg.; cum Littréo θ. sequor; — *καταμίξας* C. Littr., vulgatam e V. notavi; — *ἔασον* omm. C. θ.; — *θεῖναι* pro *κεῖσθαι* C.; — *δέ* om. idem; — post *χλιήνας* libri nonnulli *τε*; — *δίδου πιεῖν* D. H. K., *δοῦναι* C, θ. — Nolo reticere mihi aceti albi ac dein vini albi mentionem factam suspicionem vitii movere; sed certo nihil affirmo.

64. *ἢν — ῥυμφάνειν.*] Cf. de mm. mull. II. § 95. et 104.; — *ἀνεμέωσιν* vulg., sed recte scribitur in C., a Foësio in adn. ex l. l. lib. II., Lind., Littr.; — *καὶ ἢν ἄνεμος* vulg.; — *καί* omm. C. θ.; — sed C. *ἢν δ' ἀνεμ.* fert, Littréus θ. est secutus; ego *ἢν* e vulg. reieci. — Foësius desiderat *μήτρῃ* pro *νήδυϊ* propter locum e lib. II., Littréus nihil movet; — sed procul abest ut Foësii animadversio inepta sit: equidem tamen potius credo *ἢν ἀνεμωθέωσι αἱ μῆτραι* et *καὶ ἢν ἄνεμος ἐγγένηται ἐν τῇσι μήτρῃσι* esse duplicem scripturam, quae progenuit, quod loco nostro parum recte scriptum habetur: ad *ἢν ἀνεμωθέωσι αἱ μῆτραι* adscriptum fuerit *ἢ ἢν ἄνεμος ἐγγένηται ἐν τῇσι μήτρῃσι*; — *ἐνῇ* C.; — *καὶ πόνος ἐστί* non pauci codd.; fortasse indicium est lectionis: *ἢν ἀνεμωθέωσι αἱ μῆτραι, ἄνεμος ἐγγίγνεται καὶ ἐν τῇ νήδυϊ πόνος ἐστί.* Nimirum principium loci, licet nihil moveam, parum certae lectionis esse videtur. Porro *κύπειρον* D., *κύπερον* vulg.; — *τέγξας* C. Littr., *τέγξαι* vulg.; — *πᾶσαν* recepi ex D. F. H. I. J. K., quia lib. II. *τὴν νύκτα ὅλην* legitur; — *ἕωθεν δὲ ἀπηθήσας* nonnulli libri; — *καὶ ὄξος* vulg., Littr. cum C. *καί* om.; — [*καὶ*] *ὀπόν* Lind.; — *κύαμον* C. θ. Lind., Littr., *κύαθον* vulg.; — *καὶ ἑψήσας* vulg., *καί* omm. C. θ. Lttr.; — *ῥοφάνειν* vulg., *ῥομφάνειν* C. θ., *ῥυμφάνειν* Ald., Parr. nonnulli.

ξε'. Ἢν ἐν τοῖσι αἰδοίοισι δυσοδμίη ἢ [1] κίων ἐγγένηται καὶ ὀδύνη ἔχῃ, τὴν μὲν ὀδύνην παύσει σελίνου καρπὸς ἐν οἴνῳ διδόμενος νήστι, τὴν δὲ δυσοδμίην [2] ἄνισον τὸν αὐτὸν τρόπον διδόμενον· τὸν δὲ κίονα χρὴ ἀποτάμνειν.

65. *Locus incertae lectionis.*

ξς'. Ἢν ἕλκεα ἐγγένηται [3] τοῖσι αἰδοίοισι καὶ ξυσμὸς λαμβάνῃ, ἐλαίης φύλλα καὶ κισσοῦ καὶ βάτου καὶ ῥοιῆς γλυκείης [4] τρίψας λεῖα, [οἴνῳ παλαιῷ διεὶς, ἔπειτα] λαβὼν σάρκα ποταινίην προσθεῖναι καὶ καταπλάσαι τοῖσι φύλλοισι καὶ ἐχέτω τὴν νύκτα· ἕωθεν δὲ ἐξελομένη, μυρσίνην ἐν οἴνῳ ἀφέψουσα, τῷ οἴνῳ διακλυζέσθω τὰ αἰδοῖα.

66. *Locus corruptus.*

ξζ'. Ἢν τὴν γονὴν μὴ δέχηται, τῶν γυναικείων κατὰ φύσιν γιγνομένων, μῆνιγξ [5] ἐπίπροσθεν γίγνεται· γίγνεται δὲ καὶ ἐξ ἄλλων· γνώσει δὲ [6] τῷδε· ἢν ἐσαφάσσῃς τῷ δακτύλῳ, ἅψει τοῦ προβλήματος. [7] Ταύτῃ πρόσθεμα ποιῆσαι· — ῥητίνην καὶ ἄνθος χαλκοῦ μέλιτι διεὶς, ὀθόνιον ἀρδαλώσας προσθεῖναι ὡς ἐσωτάτω, ῥάμμα [8] ἐκδήσας ἐκ τοῦ ἄκρου· ὁκόταν [9] δ' ἐξέλῃται, τὴν μυρσίνην ἐν οἴνῳ ἀφέψων, τῷ οἴνῳ χλιερῷ κλύζειν.

67. Si genituram non recipiat, mensibus secundum naturam euntibus, membrana ori uteri praetenditur; accidit vero ex aliis etiam causis. Id autem cognosces, si digito ad attrectandum immisso obicem attigeris. Huic medicamentum suppositorium parandum: resinam et aeris florem melle subigito et eo linteum conspurcatum quam penitissime subdito, filo e summo alligato; quod cum exemerit, myrto in vino decocta, eo tepido colluatur.

[1] κακίω. — [2] ἄνησον. — [3] ἐν τοῖσι. — [4] τρίψας ἐν οἴνῳ τε διεὶς παλαιῷ ἔπειτα. — [5] ἐπίπροσθεν τούτου γ. — [6] τόδε. — [7] ταύτην. — [8] ἐνδήσας ἀπὸ τοῦ ἄ. — [9] γοῦν ἐξάληται.

65. ἢν ἐν τοῖσι — ἀποτέμνειν.] Cum § 65. et 66. cf. § 105. lib. II. de mm. mull. et constabit quanta sit in his formulis perturbatio. Littréus ex C. J. K. δυσοδμίη Ionice; — ἢ (ἤ C.) καὶ (καί om. C.) κίων (κακίων cod. θ.) vulg. Littréus adscripsit Glossam Galeni e lib. II. l. desumptam, sed nullo modo cum illo loco, nec nostro congruam. Tum affirmat: „κίων signifie ici une vegetation puisqu'il est dit, qu'il faut la couper." Mihi in his certi nihil apparet, neque ex iis, quae Foës. aduotat ad h. l. et in Oecon.; nescio an non pessimae librariorum fraudes his subsint; itaque haec trado, ut accepi, non interpretor, dubius haereo! Prorsus ignoro an non verba habeamus de faucium affectione, quae ad pudenda sint relata. Anisum cum vino ieiuno homini datum proderitne ad pravum odorem ex malo halitu oris, an ad graveolentiam e pudendis? — Κίων de pudendis hoc loco et altero e lib. II. de mm. mull. citatur; e nullo praeterea! Fert ἴσχῃ C., τῆς μὲν ὀδύνης C. θ., non male; — παύει D., παύσῃς σελίνου καρπὸν δοὺς πιεῖν νήστι C.; — τῆς δὲ δυσοδμίης C. θ.; — ἄννησον vulg., ἄνισον Parr. 4. Littr.; — δίδου C. θ.; — ἀποτέμνειν C.

66. ἢν αἰδοῖα.] ἐν τοῖσιν vulg., ἐν omm. C. Littr.; — κνησμός D. H.; — ἐλαίης om. H., sed rest. al m.; — καὶ βάτου καὶ κισσοῦ C. θ.; — λεῖα C. θ., Vatt. Foësii, Littr., vulgo om.; — οἴνῳ π. διεὶς C. θ., Littr.; vulg. e V. notavi; — καταπλάσας C.; — ἕτερον δ' ἐξελόμενος C.; — ἀφέψουσαν idem, ἐναφέψουσα D.; — διακλύζεσθαι C. De administratione carnis bubulae eiusmodi cf. de morbis mull. I. § 90. — Formula sic scribenda videtur: Ἢν ἕλκεα ἐγγένηται τοῖσι αἰδοίοισι καὶ ξυσμὸς λαμβάνῃ, ἐλαίης φύλλα καὶ κισσοῦ καὶ βάτου καὶ ῥοιῆς γλυκείης τρίψας λεῖα, λαβὼν σάρκα βοὸς ποταινίην καταπάσαι τοῖσι φύλλοισι καὶ προσθεῖναι καὶ ἐχέτω τὴν νύκτα· ἕωθεν δὲ ἐξελομένη, μυρσίνην ἐν οἴνῳ ἀφέψουσα τῷ οἴνῳ διακλυζέσθω τὰ αἰδοῖα.

67. ἢν τὴν γονὴν — προβλήματος.] Cum hoc capitulo cf. § 20. lib. I. de mm. mull. et de Sterill. § 11.; — ἡ μῆνιγξ cett., ἡ omisi, uti fit l. l.; — ἐπίπροσθεν (ἐπίπροσθε cod. θ.) τούτου (τούτου om. C., τοῦ τούτου cod. θ.) γίνεται (γίγνεται C.) vulg.; Lind. e τούτου effecit τοῦ στόματος: Littréus C. sequitur, rectius quam Lind, cf. l. l.; — γίγνεται δὲ τόδε καὶ ἐξ ἄ. C., unde τόδε h. l. introduxit Littr., quod non faciam, cf. l. l.; — seq. γνώσῃ δὲ τόδε om. C., γνώσει fert θ.; — τῷδε J. θ. Lind., Littr., τόδε vulg.; — ἐσαφάσσῃ J., ἐσαφάσῃ C., ἐσαφάσῃς H. l.; — γὰρ τῷ δ. C. J. K.; — ὄψει cod. θ.

ταύτῃ — κλύζειν.] ταύτῃ codd. Parr. nonnulli, θ., Lind., Littr., ταῦτα vulgo. Post ταύτῃ vulgo χρή, sed δὲ χρή D. Q.', quod omisi; — προσθέματα cod. θ., πρόσθεσμα C., πρόθεμα alii codd.; — ποιήσαντα cett., sed ita nascitur oratio prorsus incongrua, itaque haec accommodavi ad locum l. e lib. I. l. — Dein πρόσθες ἅμα (ῥάμμα cod. θ.) ἐκδήσας ἐκ (ἀπό cod. θ.) τοῦ ἄκρου ὡς ἐσώτατα C. (ἐσωτάτω cod. θ.) ἐνδήσας ἀπό vulg.; — textum dedi, uti Littr. — Tum ὁκόταν (ὅταν C. Vatt. Foësii) γοῦν (γοῦν omm. C. θ. Vatt. Foësii, Littr.) ἐξάλληται (ἐξάληται Parr. 4. ἐξαγάγηται C, Littr.) vulg. — Equidem in ἐξάλληται s. ἐξάληται latere puto ἐξέληται, non ἐξαγάγηται, uti emendatur in C.; — δ' de meo praemisi; — ἀπέψων C., — χλιερῷ Ionice ex C. θ. Littr.; — κλυζέσθω ceteri.

ξη'. Ἢν ἄσθματα λαμβάνῃ γυναῖκα, θείου ὅσον κύαμον καὶ [1] καρδαμώμου τὸ ἴσον καὶ πήγανον καὶ κύμινον Αἰθιοπικὸν, τρίψας λεῖα, [2] διεὶς οἴνῳ πίνειν δοῦναι νήστι· [3] δεῖ δὲ καὶ τῶν σιτίων . . . . . . ἀπέχεσθαι καὶ μὴ πυκνὰ ἐσθίειν.

68. Si mulierem anhelationes invadant, sulphuris fabae quantitatem, cardamomum pari portione, rutam et cuminum Aethiopicum, tenuiter trita, vino macerata ieiunae potui exhibeto. Cibis autem . . . . . . abstinendum, neque crebro edendum.

ξθ'. Ἢν τίκτουσα ἐξανεμωθῇ, ἧπαρ ὄϊος ἢ αἰγὸς ἐς τέφρην ἐγκρύψας, διδόναι ἐσθίειν ἐπὶ τέσσερας ἡμέρας καὶ οἶνον ζωρότερον πινέτω παλαιόν.

69. Si puerpera flatu distenta fuerit, ovillum aut caprinum iecur cinere obrutum edendum dato ad dies quatuor et vinum vetus meracius bibat.

ο'. Ἢν τὰς ἰξύας ἀλγέῃ, ἄνισον καὶ κύμινον Αἰθιοπικὸν πινέτω καὶ θερμῷ λουέσθω καὶ ἀπὸ θερμοῦ πινέτω.

70. Si lumbis doleat, anisum et cuminum Aethiopicum bibat, calida lavet et a balneo bibat.

οα'. Ἢν τὰ ἐπιμήνια [4] μὴ γίγνηται, ὄστρακον παχὺ κατακαύσας καὶ λεῖον τρίψας, καὶ ὀρίγανον ἑψήσας ἐν χηνὸς ἐλαίῳ, λεῖον [5] ποιήσας καὶ ξυμμίξας τῷ ὀστράκῳ, ἐν ὀθονίῳ χλιερὸν προστιθέναι.

71. Si menses non eant, testam crassiorem ustam tenuiter tritam et origanum anseris pingui decoctum ac laevigatum, testae in linteo commixtum, tepidum subter apponito.

οβ'. Ἢν ξυμμύσωσι αἱ μῆτραι καὶ τὰ ἐπιμήνια μὴ φαίνηται, [6] κολοκυνθίδα ἀγρίην [καὶ φύλλον] κύμινον Αἰθιοπικὸν, νίτρον, ἅλας Θηβαϊκὸν καὶ [7] νεφρίδιον καὶ ἄλευρον καὶ σμύρναν καὶ ῥητίνην, ἅπαντα ζέσας [8] ὁμοῦ τε μίξας λεῖα, ποιέων βάλανον, προστιθέναι.

72. Si uterus conniveat, neque menses compareant, colocynthida agrestem, [silphii semen] cuminum Aethiopicum, nitrum, salem Thebaïcum, nephridium, farinam, myrrham, resinam, omnia fervefacta, simul mixta, trita, in glandem formata subter apponito.

ογ'. Ἢν πρὸς τὰ σπλάγχνα τραπεῖσαι πνίγωσι, οἶνον κέδρινον καὶ κύμινον Αἰθιοπικὸν πινέτω, καὶ θερμῷ λουέσθω [9] καὶ ἀπὸ θερμοῦ πινέτω.

73. Si uterus ad viscera versus strangulet, vinum cedrinum et cuminum Aethiopicum bibat, calida lavet et a balneo bibat.

[1] καρδάμου. — [2] καὶ διεὶς ἐν ὀ. — [3] δεῖ — ἐσθίειν om. — [4] μή om. — [5] ποιῆσαι. — [6] κολοκυντίδα. — [7] νέβρην. — [8] ὁμοῦ τε καὶ μ. — [9] καὶ ἀπόθερμον.

68. ἢν ἄσθματα — ἐσθίειν.] καρδαμώμου C. θ. Littr., vulgatam e V. notavi; — ῥέον pro ἴσον cod. θ.; — πηγάνου C.; ταῦτα τρίψας cett., reieci pronomen; — item de meo mutavi κυμίνου Αἰθιοπικοῦ in accusativum; — διεὶς οἴνῳ C. θ. Littr., vulgatam e V. notavi; — πιεῖν C., δοῦναι πίνειν D.; — νηστίδι cod. θ.; — δεῖ δέ omm. C. θ.; — ἐσθιέτω C. Lacunam noto ubi periisse videtur epitheton ad τῶν σιτίων spectans.

69. ἢν τίκτουσα — παλαιόν.] Cf. de m. mul. I. § 34. ἐγκαύσας C.; — τέσσερες cod. θ., τέσσαρας cett. Vulgo ζωρότερον legitur post ἐσθίειν, Foësium et Lind. secutus post οἶνον intuli collato l. l.

70. ἢν τὰς ἰξύας — πινέτω.] ἄννησον vulg., ἄννησσον cod. θ., ἄνισον C. D. J., Littr., ἄνησον K.; — καὶ — πινέτω om. G.; — λούσθω cod. θ.; — ἀπόθερμον vulg., ἀπὸ θερμοῦ D. G. H. I. J. K., ἀπὸ θερμῶν C. θ. Equidem ἀπὸ θερμοῦ, i. e. ἀπὸ λουτροῦ, verum esse puto: ἀπόθερμον de potu accipere velle mirum. Cf. adn. Foësii. — Ipse Foësius dubitare non debuerat, qui ipse inter se contulit § 91. infra cum consimili loco e § 79. lib. I. de mm. mull., in quo ἀπὸ λουτροῦ πινέτω, cum altero loco legis ἀπὸ θερμοῦ πινέτω.

71. ἢν — προστιθέναι.] ἐμμήνια C.; — μή C., Foës. in adn., Lind., Littr., vulgo om.; — καύσας C.; — ποιήσας C., Littr., ποιῆσαι vulg.; — καί om. C.; — χλιεροῦ Ionice ex θ. Littréus; — προστιθέσθω cett., de meo propter participia vicina infinitivum dedi.

72. ἢν ξυμμύσωσι — προστιθέναι.] Cf. de mm. mull. II. § 56.; — συμμύωσιν C.; — αἱ μῆτραι omm. C. θ.; — κολοκυνθίδα C. Littr., vulg. e V. notavi; — φύλλον om. J., neque legitur lib. II. l. l.; — κυμίνου omm. C. θ.; — καὶ νίτρον καὶ ἅλα iidem; — νεφρίδιον Lind., Littr., alii ante illos ex lib. II. l. l.; Foësius fortasse νέβρου νεφρίδιον, aut νέβρινον νεφρίδιον legendum esse monet. Certum est νεφρίδιον mirum sonare, Foësii coniecturam admittam si νεφρίδιον deminutivum erit nominis νεφρός; nam quod vulgo νεφρίδιον vertunt *pinguedinem renalem* miror, saltem στέαρ νεφρίδιον scriptum requiras, ut id significetur. Iam ad lib. de m. mull. II. monui mihi plantam esse videri et ideo *nephridium* me Latine dare. Vulgatam e V. notavi, νέβριν cod. θ., ὕπεβριν C.; — ἅπαντα illo loco, quo descripsi, omm. C. θ., sed hic ante ὁμοῦ positum fert. Ceteri ζέσας ταῦτα, ego ταῦτα reiicio; — τε omm. C. θ.; — λείαν καὶ ποιοῦσα C., ποιέων Ionice θ. Littr.; — προστιθέσθω vulg., προστίθεσθαι cod. θ., προστιθέναι de meo.

73. ἢν πρὸς — ἀπὸ θερμῶν.] cf. de mm. mull. II. § 94.

οδ'. Ἢν τὰ ἐπιμήνια μὴ γίγνηται, χηνὸς ἔλαιον καὶ νέτωπον καὶ ῥητίνην ξυμμίσγουσα προσθέσθω, εἰρίῳ ἀνασπογγίζουσα. Ἢν δὲ μᾶλλον τοῦ προσήκοντος [1] Φαίνηται, σούσινον καὶ βάτου γλῶσσαν ἐν εἰρίῳ προστιθέσθω.

οε'. Ἢν μετακινηθεῖσαι προσπέσωσί που αἱ ὑστέραι, κριθὰς πτίσας, λείας ξὺν τοῖς [2] ἀχύροις πρόσβαλλε, καὶ ἐλάφου κέρας οἴνῳ δεύσας ὑποθυμιῆν.

ος'. [3] Τὰ ὕστερα ἢν μὴ δύνηται ἀποφυγεῖν, μαράθρου ῥίζαν ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ καὶ μέλιτι ἀναζέσαντα δοῦναι πιεῖν.

οζ'. Ἢν τὰ ἐπιμήνια μὴ Φαίνηται καὶ βούλῃ κατασπᾶν, πυρῶν κρίμνα [4] καὶ κριθὰς ἕψειν, ἔλαιον ἐπιχέαντα, εἶτα διδόναι ἐσθίειν.

οη'. Ἢν Φλεγμήνωσι αἱ μῆτραι, κοτυληδόνος Φύλλα καὶ πράσα [5] κρίμνοις ἐνέψων πυρίνοις, ἔλαιον ἐπιχέων δίδου ἐσθίειν.

οθ'. Ἢν κινηθεῖσαί πῃ προσπέσωσι καὶ ὀδύνην παρέχωσι, ἐλαίης ψώρην [6] καὶ δάφνης καὶ κυπαρίσσου πρίσματα ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἐς ὀθόνιον ἐμβαλὼν προστίθει.

π'. Ἢν τὰς ὑστέρας ἀλγέῃ [7] καὶ πρὸς τὴν κύστιν ᾖ ὀδύνη, πράσου καρπὸν τρίψας ἐν ὕδατι, πιεῖν διδόναι νῆστι καὶ χλιάσματα προστιθέναι.

74. Si menses non eunt, anseris adipem, netopum, resinam simul mixta, vellere excepta subter apponat. Si vero plus quam conveniat prodeant, susinum et raiae linguam in vellere subter apponat.

75. *Locus corruptus.*

76. Si secundis liberari nequeat, foeniculi radicem ex vino et oleo et melle fervefactum potui exhibeto.

77. Si menses non compareant, sed eos detrahere voles, triticeam farinam crassius molitam et hordeum oleo affuso coquito, deinde comedendum dato.

78. Si uterus inflammatione laborarit, umbilici veneris folia et porrum cum triticea farina crassius molita, oleo affuso decocta, edenda dato.

79. Si uterus motus aliquam in partem procubuerit, doloremque exhibuerit, oleae scabiem, lauri et cupressi ramenta aqua decocta, linteo excepta subter apponito.

80. Si uterus doleat, dolorque ad vesicam pertingat, porri semen ex aqua tritum ieiunae potui exhibeto et tepefactoria admoveto.

[1] ἔρχωνται. — [2] ἀχύροις πρόβαλλε καὶ κ. τ. λ. — [3] τὰ ὕστερα om. — [4] καὶ κριθὰς ἕψειν. — [5] ἐν κρήμνοις ἑψῶν πυρρινοι κ. τ. λ. — [6] καὶ δάφνην. — [7] καί om.

in fine; — οἶνον κεδρ. vulgo, sed οἶνον om. θ.; — ἀπόθερμον vulg., ἀπὸ θερμῶν C. θ. Littr. Extrema pars formulae h. l. alio modo est descripta quam lib. II. l. l.

74. ἢν τὰ ἐπιμ. — προστιθέσθω.] cf. de mm. mull. I. § 74. prope ab initio; — γένηται cod. θ.; — ἡ γυνὴ προστιθέσθω vulgo, sed cum C. θ. omitto ἡ γυνή; — προστιθέσθω C. pro προσθέσθω. — Dein τοῦ καθεστηκότος C. θ.; — Φαίνηται cod. θ. Littr., ἐμφαίνεται C., vulgatam e V. notavi. De raiae glossa illa nihil affirmo; suspicio mihi oborta est non piscis partem, sed plantae βάτου partem, aut remedium ex ea paratum spectari: fortasse γλῶσσαν corruptum est. Quae Foësius in Oecon. adfert, mihi non certam reddunt lectionem.

75. ἢν μετακιν. — ὑποθυμιῆν.] Cf. de mm. mull. II. § 93. et § 96. initio; — πτίσαι C., λείας om. θ.; — ἀχύροις πρόσβαλλε (πρόβαλε K., καὶ πρόμαλον C., καὶ πρόβαλον cod. θ., πρόσβαλλε καὶ πρόμαλον Vatt. Foësii); — Littréus C. est secutus. Sed codicis C. πρόμαλον correctiuncula esse videtur librarii. Porro ὑποθυμιῆν τὰς ὑστέρας vulgo, sed τὰς ὑστ. omm. C. θ.; vid. adn. sequentem. — Tum advertit l. l. e lib. II. τρίψας legi, ubi πτίσας loco nostro habetur. Locum hunc corruptum esse certum est; collatis inter se tribus locis, ubi occurrit haec formula, suspicio mihi nascitur tale quid scriptum fuisse:

Ἢν μετακινηθεῖσαι προσπέσωσί πῃ αἱ ὑστέραι, κριθὰς πτίσας, ξὺν τοῖσι ἀχύροισι οἴνῳ δεύσας προσβάλλειν καὶ ἐλάφου κέρας ἐλαίῳ δεύσας ὑποθυμιῆν.

Partim omissione, partim interpolatione locos corruptos puto; nisi forte formula § 93. lib. II. obvia re vera solum θυμιητὸν Φάρμακον sit.

76. τὰ ὑστέρα ἢν — πιεῖν.] ἢν τὰ ὑστ. C. θ., Foës. in adn., Lind., Littr., vulgata om., sed latet in absurdo τὰς ὑστέρας in fine formulae superioris; — δύνωνται ἀποφεύγειν C.; — ῥίζαν recipio e C. solo,

77. ἢν — ἐσθίειν.] αὐτὰ κατασπᾶν vulg., sed cum C. θ. αὐτά omisi; — κριθάς vulgo, γελγίδας cod. θ. Littr.; credo esse correctionem plane arbitrariam in θ.; — ἔπειτεν C., ἔπειτα cod. θ. pro εἶτα.

78. ἢν Φλεγμήνωσι — ἐσθίειν.] cf. de m. mull. I. § 78. in fine πιεῖν C., Vatt. Foës. pro ἐσθίειν.

79. ἢν κινηθ. — προστίθει.] cf. de m. mul. II. § 44.; — καὶ δάφνης vulg., sed καί omm. C. Littr.

80. ἢν τὰς ὑστέρας — προστιθέναι.] cf. de m. mul. II. § 100.; — ὑστέρα vulg., ὑστέρας C., Littr., de meo τάς praemisi; — ἡ ὀδύνη Littr. e Parr. 2.; nolo articulum recipere; — δοῦναι πιεῖν νῆστι δὲ χλ. προστίθει C., δοῦναι πιεῖν cod. θ.; vulgo νηστίδι, de meo νῆστι scribo, ut aliis locis.

πα'. Ἢν αἱ μῆτραι [1]προΐσχωσι, περινίψας αὐτὰς ὕδατι χλιερῷ καὶ ἀλείψας ἐλαίῳ καὶ οἴνῳ πάλιν ἐνθεῖναι, καὶ ἀναδῆσαι ἐκ τῶν ἰξύων, καὶ ὑποθυμιῆν τὰ κακώδεα, καὶ ἢν μὴ δύνηται οὐρέειν, λούσας θερμῷ καὶ πυριήσας, ὑποθυμιήσας κυπαρίσσου πρίσματα, τῶν οὐρητικῶν ποτημάτων διδόναι πίνειν.

81. Si uterus promineat, aqua tepida lotum et vino illitum rursus intromittito, ex lumbis religato et graveolentium suffitum adhibeto. Quodsi urinam reddere nequeat, post calidae balneum et fotum cupressi ramenta ad suffitum admoveto et potiones urinam ducentes bibendas exhibeto.

πβ'. Ἢν ῥόος γένηται, ὑποθυμιήσας στρυφνοῖσι ὀνίδα περιξέσας, ἐνδήσας εἰρίῳ, προστίθει· ἡ δὲ ὀνὶς ἔστω ξηρή.

82. Si fluor muliebris fiat, suffitu ex acerbis adhibito, stercus asininum derasum in vellere ligatum subter apponito. Sit autem stercus asininum siccum.

πγ'. Ἢν ἐν τοῖσι αἰδοίοισι ἕλκεα γένηται, βόειον στέαρ ἐπαλείφειν καὶ προστιθέναι, καὶ τῆς μυρσίνης ἐν οἴνῳ ἀφέψων διακλύσαι.

83. Si in pudendis ulcera exorta sint, adipem bubulum illinito et apponito et myrto ex vino decocta colluito.

πδ'. Ἢν ἐκ τόκου τὸ στόμα ἑλκωθῇ, ῥόδων ἄνθος τρίψας λεῖον, οἴνῳ δεύσας ἐν λαγωῇσι θριξὶ προστιθέναι καὶ διακλυζέσθω τοῖσι στρυφνοῖσι.

84. Si ex partu os exulceratum fuerit, rosarum florem tenuiter tritum, vino maceratum ex leporinis pilis apponito et acerbis colluito.

πε'. Ἢν τὰς ὑστέρας ἀλγέῃ, σκορόδων μώλυζαν καὶ νίτρον ὀπτὸν καὶ κύμινον λεῖα ποιήσας, μέλιτι δεύων, προστίθει καὶ θερμῷ λουέσθω καὶ [2]ἀπὸ θερμοῦ πινέτω.

85. Si uterum dolor detineat, allii caput integrum, nitrum tostum, cuminum, leviter trita, melle subacta subter apponito; — calida lavet et post balneum bibat.

πϛ'. Ἢν ἀφθήσῃ τὰ αἰδοῖα, στέαρ βοὸς καὶ βούτυρον καὶ χηνὸς ἔλαιον καὶ σούσινον μίξας, διαχρίειν τὰ αἰδοῖα καὶ διακλυζέσθω [3]ὕδατι χλιερῷ.

86. Si pudenda superficiario ulcere laborent, adipem bubulum, butyrum, anserinum adipem et susinum permisceto, quibus pudenda inungito et aqua tepida colluito.

πζ'. Ἢν προσιστάμεναι πνίγωσι, ἐλλύχνιον [4]ἀνάψας, ἀποσβέσας, ὑπίσχειν ὑπὸ τὴν ῥῖνα, ὅκως ἂν τὸν καπνὸν ἕλκῃ, ἔπειτα σμύρναν διεὶς μύρῳ [5]εἴριον ἀναδεύσας, προστίθει καὶ πιεῖν δοῦναι ῥητίνην ἐλαίῳ διείς.

87. Si sursum prorumpens uterus suffocet, funiculum lucernarium accensum et exstinctum ad nares admoveto, quo fumum attrahat, et myrrham unguento subactam, vellere exceptam subter apponito et resinam oleo dilutam bibendam dato.

[1] προσίσχωσι. — [2] ἀπόθερμον. — [3] χλιαρῷ ὕδατι. — [4] ἀνάψας om., sed χλιήνας post ἀποσβέσας infertur. — [5] ἐρίῳ.

81. ἢν αἱ μῆτραι — πίνειν.] cf. de m. mull. II. § 37. fere media; — προσέχωσι vulg., προέχωσι J.; ἐξίωσι Lind., ἐξέχωσι C. θ. Vatt. Foësii, Littr.; ego e V. προΐσχωσι dedi; — ἐν ὕδατι vulg., sed ἐν omm. C. θ. Littr.; — χλιερῷ Ionice ex θ. Littr.; — ἀναδεῖσαι Ald., ἀναδέσαι Lind.; — καὶ ἐκ C., qui καί ante ὑποθυμιῆν om.; — καί ὑποθυμιήσας Lind.; — καὶ τῶν vulg., sed καί omm. θ. Lind., Littr.; — δίδου C. θ.

82. ἢν ῥόος — ξηρή.] καὶ ἢν ῥοῦς C.; — ἐγγένηται C. θ.; — περιζέσας C. K.; — ἔριον C.

83. ἢν ἐν τοῖσι — διακλύσαι.] cf. de m. mul. I. § 90. haud procul ab initio; — ἐγγένηται C. θ.; — σμύρνης pro μυρσίνης C.; — τῷ οἴνῳ διακλύσαι solus C.

84 ἢν ἐκ τόκου — στρυφνοῖσι.] ῥόδον Ald., simili errore ac quo vulgata ἀπόθερμον locis vicinis fert; — οἴνῳ δεύσας om K.

85. ἢν τὰς ὑστέρας — πινέτω.] Cf. de mm. mul. II. § 100. Copulam ante νίτρον om. C.; — κύμινα idem; — δεύσας C. J.; — ceteri τῷ θερμῷ; articulum abieci; — ἀπόθερμον vulg., Littréus cum θ. ἀπὸ θερμῶν.

86. ἢν ἀφθήσῃ — χλιερῷ.] χρείειν C. i. e. χρίειν; — vulgo τούτοισι post τὰ αἰδοῖα, sed otiosum pron. delevi; — χλιαρῷ ὕδατι vulgo, cum Littréo C. sequor.

87. ἢν προσιστάμενα — διείς.] Cf. de m. mul. II. §. 96. prope ab initio; — χλιήνας (καί interponunt C. θ.) ἀποσβέσας vulg., ἀποσβέσας χλιήνας alii nonnulli codd.; ἀνάψας καὶ ἀποσβ. Lind., Littr. ex lib. II. l. l. Dein ἴσχειν C.; — ὑπὸ ἴσχειν cod. θ.; — ἔπειτεν C.; — τὴν σμύρναν C.; — εἰρίῳ vulg., ἰρίνῳ Lind., ἔριον C. θ. Littr.; — προστίθει om. J.; — δοῦναι C. θ. Littr., δίδου vulg.; — διέντα cett.; nominativum dedi, uti supra in hac formula. Foës. in adn. pro ἀναδεύσας se ἀναδήσας malle significat; dissentio,

πη'. Ἢν τὸ χορίον μὴ [1]ὑποχωρήσῃ, κόνυζαν τρίψας [2]ἐν εἰρίῳ προστιθέναι καὶ ἐν οἴνῳ λείαν τρίψας, δοῦναι πιεῖν.

πθ'. Ἢν τὴν κεφαλὴν ἀλγέῃ καὶ τὴν νείαιραν γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας, χολὴ ἐν τῇσι μήτρῃσί ἐστι· ταύτῃ [3]χρὴ δοῦναι φάρμακον, ὃ καθαίρει ἄνω τε καὶ κάτω, καὶ λούειν θερμῷ, καὶ προστιθέναι ὅσα χολὴν καθαίρει, καὶ ἄνησον καὶ μελάνθιον διεὶς οἴνῳ δίδου πιεῖν.

ς'. Ἢν ῥόος [4]ἐγγένηται, καρκίνους ποταμίους ἀποπνίξας ἐν οἴνῳ, τὸν οἶνον πιεῖν διδόναι καὶ ὑποθυμιᾶν ὅσα ξηραίνει καὶ προστιθέναι.

Ἢν ῥόος ἐγγένηται, τῶν πράσων ὅσον δεσμίδα τρίψας ἐν οἴνῳ [5]δίδου πίνειν, καὶ τοῖσι ξηροῖσι καὶ τοῖσι στρυφνοῖσι χρήσθω.

Ἢν ῥοῦς ἐγγένηται, ἡμιόνου ὀνίδα κατακαύσας [6]καὶ κόψας λείην, διασήσας τε καὶ διεὶς οἴνῳ, [7]πίπισκε· τοῖσι δὲ ἄλλοισι τὸν αὐτὸν τρόπον [8]χρῶ.

Ἢν ῥοῦς ἐγγένηται καὶ πολυχρόνιος ἤδη ᾖ, [9]σπόγγον κατακαύσας καὶ τρίψας λεῖον, οἴνῳ διεὶς εὐώδεϊ πῖσον καὶ ὑποθυμιήσας ξήραινε, καὶ προστίθει ὅ τι ἂν ἀποστύφῃ.

ςα'. Ἢν καθῆραι τὰς ὑστέρας βούλῃ, νίτρον, [10]κύμινον, σκόροδον καὶ σῦκα λεῖα ποιήσας, μέλιτι δεύσας, προστίθει καὶ θερμῷ λουέσθω καὶ [11]ἀπὸ θερμοῦ πινέτω.

ςβ'. Ἢν ἀλγέῃ [12]τὰς ὑστέρας, κυκλαμί-

88. Si secundae non secedant, conyzam tritam in vellere suppone et ex vino leviter tritam bibendam exhibe.

89. Si caput, venter imus et lumbi doleant, bilis uterum infestat. Huic medicamentum, quod sursum ac deorsum purgat, exhibere oportet, calida lavare, et quae bilem purgent in subdititio apponere. Anisum et melanthium vino maceratum bibendum praebeto.

90. Si fluor muliebris obortus fuerit, cancris fluviatilibus vino suffocatis, vinum potui exhibeto, quaeque siccant ad suffitum et subdititium apponito.

Si fluor muliebris ortus sit, porri pugillum ex vino tritum bibendum dato; siccis et acerbis utatur.

Si fluxus muliebris obortus sit, muli stercus ustum tenuiter tusum et cribratum ex vino maceratum bibat, reliquis quoque ad eundem modum utatur.

Si fluor muliebris obortus iam diu tenuerit, spongiam ustam tenuiter tritam, vino odoro maceratam propinato et suffitu adhibito resiccato, quodque adstringat in subdititio apponito.

91. Si uterum purgare voles, nitrum, cuminum, allium, ficus, tenuiter trita, melle subacta subter apponito, calida lavet, et a balneo bibat.

92. Si uteri dolor vexet, cyclamini radicem

[1] ὑποχωρέῃ. — [2] ἐν εἰρίῳ — λείαν τρίψας om. — [3] γοῦν χρή. — [4] γένηται. — [5] διδόναι πιεῖν. — [6] καὶ κατακόψας. — [7] πιπισκέτω. — [8] χρώτω. [9] σῆνον. — [10] καὶ κυμ. καὶ σκ. — [11] ἀπόθερμον. — [12] τὰς ὑστέρας — γάλα om.

liquido enim eiusmodi remedio imbutam lanam apponi vult noster: itaque τὸ εἴριον ἀναδεύει τῷ φαρμάκῳ, dein apponendum praebet, sed non ἀναδέει τὸ φάρμακον τῷ εἰρίῳ.

88. ἢν τὸ χορίον — πιεῖν.] Post εἰρίῳ cett. ποιήσας πρόσθεμα, quod emblema alienum abieci; — dein καὶ τὴν ἴγγνην (ἴγδην C. Vatt. Foësii, Lind., τῇ ἴγδῃ Littr.) διατρίψας (τρίψας C.) δοῦναι πιεῖν (πιεῖν δίδους C.) vulg. — Ac recte quidem τῇ ἴγδῃ emendavit Littr., sed hoc non servandum esse docent loci vicini sexcenti et aliorum librorum, ubi formulae medicae leguntur. Tum vero in διατρίψας latet λείαν τρίψας et ἐν aut ξὺν ante οἴνῳ est supplendum.

89. ἢν τὴν κεφαλὴν — πιεῖν.] post γαστέρα C. ὀδύνη ἴσχει; — idem χολὴ ταύτῃσιν ἐν τ. μ.; — tum γοῦν ante χρή vulg., sed omm. C. θ. Littr.; — ὃ om. C.; — καθαίρειν ἄνω τε καὶ κάτω δύναται vulg., sed καθαίρει C. θ., quorum hic infra δύναται om., quem sequor; — καὶ ἄνω καὶ κάτω C.; — τε om. D.; — τῷ θερμῷ cod. θ.

90. ἢν ῥόος — προστιθέναι.] cf. de m. mul. II. § 85. sub finem; — διδόναι πίνειν (πιεῖν D. H., uti V.) vulg., πιεῖν διδόναι C. θ.

ἢν ῥόος — χρήσθω.] πιεῖν C.

ἢν ῥοῦς — χρῶ.] ἡμιόνου ὀνίδα C., Vatt. Foësii, Lind.; — ἡμιονείου (i. e. ἡμιονίου) ὀνίδα cod. θ.; — ἡμιονίδα vulgo; Foës. in adn. item lectionem, quam sequimur, probat. Vulgo τε sine καί, quod de meo supplevi; C. τε om.; — πίπισκε C. Littr.; — πιπισκέτω vulg.; — χρῶτο vulg., χρώτω alii codd., uti V., χρῶ C. θ. Lind., Littr.

ἢν ῥοῦς — ἀποστύφῃ] ἤδη τις ᾖ C.; — σπόγγον Corn., Foës., Lind., Littr., pro vulgata, quam e V. notavi, e lib. II. l. l.; — ὃ ξηραίνει C., et καὶ ὅσα ὑποστύφει idem pro ὅτι ἂν ἀποστύφῃ.

91. ἢν καθῆραι — πινέτω.] cf. de mm. mull. I. § 79. λίτρον J.; — καὶ σκόρδον C.; — ὑπόθερμον vulg., ἀπόθερμον multi Parr., Vatt. Foësii, ἀπὸ θερμοῦ C. Littr., ἀπὸ θερμῶν cod. θ.

92. ἢν ἀλγέῃ — πινέτω.] νήστει vulg., νήστι C., νῆστιν cod. θ.; — τῷ θερμῷ C.; — ἀπὸ θερμῶν cod. θ. eademque in mss. varietas lect., quam ad § 91. notavi.

νου τὴν ῥίζαν ἐν οἴνῳ λευκῷ πιπίσκειν νῆστιν καὶ θερμῷ λουέσθω καὶ ἀπὸ θερμοῦ πινέτω.

ex vino albo ieiunae propinato, calida lavet et a balneo bibat.

ϛγ'. Ἢν γάλα ἀποσβεσθῇ, τὰ μὲν ἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον θεράπευε· πιπίσκειν [1] δὲ τὸν καρπὸν τοῦ μαράθρου καὶ τὰς [2] ῥίζας· καὶ κριθὰς ἐπτισμένας καὶ βούτυρον ἑψήσας ὁμοῦ, [ὁκόταν δὲ ἑφθὰ ᾖ] ψύξας δὸς πιεῖν· ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸ ἱππομάραθρον καὶ τὸ ἱπποσέλινον [3] ξυνεψόμενα.

93. Si lac exstinctum fuerit, cetera quidem eodem modo curato, potui autem exhibeto foeniculi semen et radices; et hordeum decorticatum simulque butyrum decoquito et refrigerata potui exhibeto. Prodest quoque hippomarathrum et hipposelinum simul cocta.

Ἢν γάλα ἀποσβεσθῇ, πράσα τρίψας, διεὶς ὕδατι, δοῦναι πιεῖν, καὶ θερμῷ λουέσθω, καὶ πράσα καὶ κράμβην ἐσθιέτω ξυνέψουσα τοῦ κυτίσου τὰ φύλλα, καὶ τὸν χυλὸν ῥοφείτω.

Si lac exstinctum fuerit, porrum tritum aqua maceratum, potui exhibeto, calida lavet, porrum et brassicam et simul decocta cytisi folia edat, succumque sorbeat.

Ἢν γάλα ἀποσβεσθῇ, τὸν ἐλελίσφακον ἑψήσασα καὶ τῶν κεδρίδων, ἢ τῶν ἀρκευθίδων παρεμβαλοῦσα, ἀποχέασα [4] τὸν χυμὸν καὶ οἶνον ἐπιχέασα, πινέτω· ἐς τὰ λοιπὰ ἄλευρον ἐμβαλοῦσα καὶ βόλβον καὶ ἐλαίου μικρὸν [5] ἐπιχέασα ἐσθιέτω· καὶ τῶν δριμέων [6] καὶ ὀξέων καὶ ἁλμυρῶν καὶ ὠμῶν λαχάνων πάντων ἀπεχέσθω· τὸ δὲ κάρδαμον ἐν οἴνῳ πινόμενον ἀγαθὸν καὶ τὸ γάλα καθαίρει· καὶ θερμῷ λουέσθω καὶ [7] ἀπὸ θερμοῦ πινέτω.

Si lac exstinctum fuerit, salviae decoctae, iniectis cedri et iuniperi baccis, succo diffuso vinum affundat, bibat et ad reliqua adiectam farinam et bulbum pauco oleo affuso edat; acribus, acidis, salsis et omnibus oleribus crudis abstineat. Nasturtium etiam ex vino potum prodest; lac enim purgat; calida lavet et a balneo bibat.

ϛδ'. Ἢν βούλῃ γυναῖκα κυῆσαι, κάθηρον αὐτὴν καὶ τὰς μήτρας· ἔπειτα δίδου ἄνηθον ἐσθίειν νῆστι [8] καὶ οἶνον ἐπιπίνειν ἄκρητον, καὶ προστιθέναι νίτρον ἐρυθρόν, [9] κύμινον, καὶ ῥητίνην μέλιτι δεύσας ἐν ὀθονίῳ πρόσθες, καὶ ὁκόταν τὸ ὕδωρ ἀπορρυῇ, [τοὺς μέλανας πεσσοὺς] προστιθέσθω μαλθακτήριον καὶ τῷ ἀνδρὶ ξυνευνάτω.

94. Si voles ut mulier concipiat, ipsam et uterum purgato; deinde anethum ieiunae comedendum dato vinumque merum superbibendum et nitrum rubrum, cuminum, resinam melle subacta in linteo subter apponito, cumque aqua defluxerit, remedium emolliens in subdititio apponito et cum viro dormiat.

[1] δὲ δίδου. — [2] ῥίζας ἐπτ. — [3] συνεψοῦσα, omissis intermediis. — [4] τὸν χυμὸν καὶ ὁ. ἐπιχ. om. — [5] ἐπιχέασα. — [6] καὶ τῶν ὀ. καὶ τῶν ἁλμ. — [7] ἀπόθερμα. — [8] καὶ οἶνον om. — [9] καὶ κυμ.

93. *ἢν γάλα ἀποσβ. — ξυνεψόμενα.*] cf. de mm. mull. I. § 44.; — totam formulam om. C.; — *πιπίσκειν δὲ δίδου* vulg., sed *δίδου* omm. θ. Lind., Littr.; — *τοῦ μ. τὸν καρπόν* nonnulli Parr.; — vulgo *ῥίζας ἐπτισμένας*, licet participium fere male scribatur in codd., sed ea lectio vitio laborat, quare *κριθάς* pro *ῥίζας* scripserunt aut legerunt Corn., Foës., Lind., Littr., e lib. I. l. l., quem tamen locum si accuratius inspexissent, vidissent *ῥίζας* non esse reiiciendum, sed scribendum quod exhibui; — *δέ* om. θ.; — *συνεψόμενον* cod. θ.

ἢν γάλα — ῥοφείτω.] *τῶν πράσων καὶ τῶν κραμβῶν* cett.; descripsi haec uti lib. I. l. l.; — *ῥοφεέτω* Lind.

ἢν γάλα — πινέτω.] Post *ἀποσβεσθῇ* vulgo: *πράσα τρίψας διεὶς ὕδατι δοῦναι πιεῖν καὶ θερμῷ λουέσθω*, sed haec omm. D., ubi rest. al. m., I. J. K. Voss., quos sequor; est enim in illis otiosa repetitio superiorum. In C. repetuntur pro his verba primae periodi huius capituli. Dein *ἕψουσα* vulg., *ἑψήσασα* de meo, vid. seqq.; — *κεδρίδων* C. K. θ. Littr., *κεδρίνων* vulg., *κεδρίων* Lind.; — *καὶ τῶν ἀρκ.* C.; — *παρεμβάλλουσα* cett.; — *ἀποχ. — ἐμβαλοῦσα* om. C.; — *ἀποχέασα* et *ἐπιχέασα* cod. θ., *ἀποχέουσα — ἐπιχέουσα* vulg.; ego aoristum praefero, licet praesens legatur etiam lib. I. l. l.; — *ἐμβαλοῦσα* cod. θ., *ἐμβάλλουσα* vulg.; — rursus *ἐπιχέασα* ex E. H. K. θ. dedi, ubi *ἐπιχέουσα* vulg.; — *τῶν* vulg. ante *ὀξέων*, sed omm. C. Littr.; contra *καὶ [τῶν] ἁλμ.* Lind.; — *ἀπέχεσθαι* C. θ.; — *καρδάμωμον* C. pro *καρδάμου*; — *καὶ γὰρ τὸ γάλα* vulg., sed *γάρ* omm. C. Littr.; — *καὶ τῷ θερμῷ* C. θ.; — *ἀπόθερμον* vulg., *ἀπὸ θερμοῦ* C. Littr., *ἀπὸ θερμῶν* cod. θ.

94. *ἢν βούλῃ — ξυνευνάτω.*] *τὸ ἄνηθον* vulg., ego omisi

Ἢν βούλῃ ἔγκυον ποιῆσαι γυναῖκα, καθήρας αὐτὴν καὶ τὰς μήτρας, ῥάκος καταξηράνας ὡς λεπτότατον μέλιτι δεύσας καὶ βαλάνους ποιήσας ἀποβάπτων ἐς ὀπὸν συκῆς [1]προστιθέναι μέχρις [2]ἂν ἀναστομωθῇ· ἔπειτα δὲ μᾶλλον ἐσωθέειν· ἐπειδὰν δὲ ἀπορρυῇ τὸ ὕδωρ, [3]διανιζομένη οἴνῳ [4]καὶ ἐλαίῳ, ξυνευδέτω τῷ ἀνδρί· πινέτω δὲ καὶ ὁκόταν μέλλῃ καθεύδειν γλήχωνα ἐπὶ κεδρίνῳ οἴνῳ.

ϞΕʹ. Ἐκβόλιον ἐμβρύου καὶ [5]ὑστέρων. Σικύου ἀγρίου τὸν ὀπὸν, ὅσον πόσιν, ἐς μᾶζαν χρὴ ἐμπλάσασαν προσθέσθαι, [6]προνηστεύσασαν ἐπὶ δύο ἡμέρας.

Σταφίδος ἀγρίης ὅσον δύο δραχμίδας διεὶς [7]μελικρήτῳ δοῦναι [8]πιεῖν.

ϞϚʹ. Πειρητήριον. Μώλυζαν σκορόδου ἀποξέσας προσθεῖναι πρὸς τὰς μήτρας· τῇ δ' ὑστεραίῃ τὸν δάκτυλον διεῖσα καὶ ἐσαφάσσουσα σκοπείτω καὶ ἢν μὲν ὀρῇ τὸ στόμα, εὖ ἔχει· [9]εἰ δ' οὐ, πάλιν προστιθέσθω.

[10]Ἕτερον πειρητήριον. Νέτωπον ὀλίγον ἐν εἰρίῳ εἱλίξας προσθεῖναι καὶ ὀρῆν ὅθεν ἂν τοῦ στόματος ὄζῃ.

ϞΖʹ. Πρόσθετα. — Σκορπίου θαλασσίου τὴν

Si velis ut mulier concipiat, ubi ipsam uterumque purgaveris, linteum detritum quam tennissimum resiccatum in pesso adhibeto et melle subactum in glandulas efformatum, fici succo imbutum, quoad os apertum fuerit, subter apponito; deinde magis intro pellito. Ubi autem aqua defluxerit, et vino et oleo colluta fuerit, cum viro dormiat; cumque dormire volet, pulegium ex vino cedrino bibat.

95. Medicamentum foetum et secundinas eiiciens. Cucumeris agrestis succum potionis quantitate in mazam efformatum in subdititio apponat, cum antea per duos dies ieiuna fuerit.

Uvae taminiae agrestis pugillos duos aqua mulsa maceratos potui exhibeto.

96. *Loci sunt male descripti.*

97. Medicamenta in subdititio apponenda.

[1] superscribitur προστίθει. — [2] ἂν στομωθῇ. — [3] διανιζόμενον. — [4] καί om. — [5] μητρέων. — [6] προμνηστεύσασαν. — [7] ἐν μελικρ. — [8] πίνειν. — [9] εἰ δ' οὖν πάλιν. — [10] ἕτερον om.

articulum, sed ἄλητον legunt Corn., Lind., Littr. e lib. I. l. l. § 89. sub fin., ubi tamen ἄνηθον ex θ. recepit ipse Littr., quod item praefero. Tum καὶ τὸν οἶνον cod. θ.; — καὶ κύμινον C. H., uti V.; — ἢ κύμ. Lind.; — προστιθέσθω C.; — ὅταν idem. De iis, quae uncinis intersepsi, cf. adnn. ad lib. I. l.; — ξυνευνούτω vulg., συνέστω C. θ., ξυνευνάσθω H. J., ξυνευνάτω D. F. G. K. Littr.

ἢν βούλῃ — οἴνῳ.] Cum his cf. l. l. e lib. I. l. γυναῖκα om. C.: αὐτάς idem pro αὐτήν; — post μήτρας vulgo προστιθέναι τῇσι μήτρῃσι, sed τῇσι μ. om. C., ego vero tria vocabula illa reieci, quia otiosa sunt, προστιθέναι infra occurrit. Tum καὶ μέλιτι vulg., cum C. καί omitto; — καί ante βαλ. om. C., qui ποιῶν βαλ.; — σικύης idem; — προστίθει H. J. K.; — μέχρις ἂν ἀναστ. Vatt. Foësii, Lind., Littr.; vulg. e V. notavi; — δή C., δεῖ cod. θ. pro δέ; — ἐσωθέειν Ionice C. D. Littr.; — συνευνέτω codd. sex, συνευναζέτω J.; — καὶ πίνειν ὅταν C., καὶ πινέτω ὁκόταν cod. θ.; — βλήχωνα vulg., γλίχωνα C. H. J.; — γλήχωνα Lind.

95. ἐκβόλιον — πιεῖν.] ἐμβρύου — ἡμέρας omm. C. θ.; — μητρέων vulg., ὑστέρων Foës. e lib. I. de mm. mull. § 78.; — idem ἐκ μητρέων proponit; — χρή de meo intuli; — ἐμπλάσασαν vulg., ἐμπλάσασα Lind. ex l. l.; — προσθεῖναι cett.; — δραχμάς C. pro δραχμίδας; — tum ἐν μελικρ. vulg., sed ἐν omm. C. Littr. — Post μελικρ. C. addit: ἐκβόλιον σικύου ἀγρίου τὸν ὀπὸν ὅσον πόσει ἐν μάζῃ ἐμπλάσας ἐνθεῖναι προνηστεύουσαν ἐπὶ δύο ἡμέρας. Tum δοῦναι πιεῖν om. idem.

96. πειρητήριον — προστιθέσθω.] πειρητ. om. G.; — cum h. l. cf. de steril. § 3., de mm. mull. I. § 78. Locis illis collatis apparet hoc capitulum adeo esse deturpatum ut sensus sanus non insit. Idem animadvertit Littr., qui ad Aphorismos etiam provocat et quem respicere opinor Aph. V. 59. Legunt ἀποξύσας pro vulgato ἀποζέσας e lib. de steril. Corn., Foës., Lind., Littr.; mihi item praestare videtur, quare lenissima medela ἀποξέσας scripsi, cf. addenda et corrigenda ad hoc vol.; — δάκτυλον ἐσαφάσας σκόπει C. Littr., sed arbitraria est correctio; — κἄν C.; — ὀρῇ vulg., sed ὄζῃ Corn., Foës., Lind., Littr., e lib. de sterill., ὀρῆς C.; — εὖ ἔχει om. C., non male; — εἰ δ' οὖν nonnulli Parr., εἰ δὲ μή C. Littr., rectius sane; — προστιθέναι C.

ἕτ. πειρ. — ὄζῃ.] cf. rursus de steril. § 2. et lib. I. l. § 78., ut appareat quam ineptum sit, quod h. l. legitur. In his ἕτερον om. C.; ὅθεν om. K., non sine causa; — τὸ στόμα idem. Collatis locis similibus, quos laudavi, apparet legendum esse eiusmodi quid:

Πειρητήριον. Μώλυζαν σκορόδου ἀποξέσας προσθεῖναι πρὸς τὰς μήτρας· τῇ δ' ὑστεραίῃ σκοπεῖν εἰ ὄζει διὰ τοῦ στόματος· — κἢν μὲν ὄζῃ, εὖ ἔχει.

Ἕτερον πειρητήριον. Νετώπου ὀλίγον ἐν εἰρίῳ εἱλίξας προσθεῖναι καὶ ὀρῆν εἰ διὰ τοῦ στόματος ὄζει.

E priore formula librarius aliam effecit, quasi spectaret ad os uteri de sede motum, aut inclinatum in pristinam directionem reducendum.

97. πρόσθετα — προστίθει.] Pleraeque formulae, quae se-

χολὴν ἐς εἴριον [1]ἐνειλίξας καὶ ξηρήνας ἐν σκιῇ, προστίθει.

Γλήχωνα [2]ξηρὴν λείην ποιήσας, μέλιτι δεύσας προστιθέναι ἐν εἰρίῳ.

Σικύου σπέρμα καὶ ὄστρακον κατακαύσας οἴνῳ τε δεύσας ἐν λαγωῇσι θριξὶ [3]ἢ ἐν εἰρίῳ προστιθέναι.

Στυπτηρίην Αἰγυπτίην εἰρίῳ κατελίξας προστίθει.

Κανθαρίδας τρίψας, οἴνῳ δεύσας ἐν εἰρίῳ προστίθει.

Τὴν ἀρτεμισίην ποίην οἴνῳ δεύσας προστίθει.

Μελάνθιον τρίψας ἐν οἴνῳ ἐν εἰρίῳ προστίθει.

Νεοτόκῳ. — [4]Ῥόδινον μύρον καὶ κηρὸν ἐν εἰρίῳ προστίθει.

Βόλβιον τὸ ἐκ τῶν πυρῶν τρίψας [4]οἴνῳ δεύσας, ἐν εἰρίῳ προστίθει.

Οἴνου παλαιοῦ τὴν τρύγα κατακαύσας καὶ [5]σβέσας οἴνῳ λευκῷ τρίψας ἐν εἰρίῳ προστίθει.

Χαλβάνην καὶ νέτωπον καὶ μίσυ ἐν ῥοδίνῳ μύρῳ ἐν ὀθονίῳ προστίθει.

[6]Ἐλατήριον ὡς δύο πόσιας καὶ κηρίον ἐν οἴνῳ ἐν ὀθονίῳ προστίθει.

[7]Βούτυρον καὶ στυπτηρίην μέλιτι δεύσας ἐν ὀθονίῳ προστίθει.

Scorpii marini fel in vellere convolutum et in umbra siccatum subdito.

Pulegium siccum tenuiter tritum, melle subactum in vellere subdito.

Cucumeris semen et testam ustam, vino subactam cum pilis leporinis aut in vellere subdito.

Alumen Aegyptium lana involutum subdito.

Cantharidas tritas vino maceratas in vellere subdito.

Artemisiam herbam vino maceratam subter apponito.

Melanthium ex vino tritum in vellere apponito.

Recens enixae unguentum rosaceum et ceram in vellere subter apponito.

Bulbulum in segetibus nascentem, tritum, vino subactum in vellere apponito.

Vini veteris faecem ustam vino albo restinctam et tritam in vellere apponito.

Galbanum, netopum, misy, unguento rosaceo excepta in linteo subter apponito.

Elaterium fere duarum potionum quantitate et favum vino subactum in linteo subdito.

Butyrum et alumen melle subacta in linteo supponito.

[1] ἐν ῥήξας καὶ ξηράνας. — [2] ξηρὸν λεῖον π. — [3] ἢ om. — [4] ἐν οἴνῳ. — [5] καταδεύσας ἐν δ. — [6] Formula om. — [7] Formula om.

quuntur, eodem ordine leguntur lib. I. de mm. mull. § 78. media; — ἐρρήξας C., ἐνρήξας Ald. F. G. I. J. pro ἐνειλίξας; — ἑλίξας fert D.; — ξηράνας C.

γλήχωνα — ἐν εἰρίῳ.] Ante γλήχωνα addit ἕτερον H.; — ξηρὴν λείην C. Littr., vulgatam e V. notavi; — ἐν μέλιτι C.: — ἐν εἰρίῳ προσθεῖναι C.

σικύου — προστιθέναι.] ἕτερον. σικ. C. H.; — τε om. C.; — λαγῷ idem; — cf. lib. I. l. l., unde ἢ scripsi pro καί, quod ex C. dedit Littr. ceteris id non habentibus; — ὄστρακον se intelligere de sepiae testa monet Foës., quemadmodum memoratur lib. de superfoet. § 37.

στυπτηρίην — προστίθει.] ἕτερον. στ. C. H.; — atque ita deinceps singulis formulis ἕτερον in codd. quibusdam praefigitur, quod non amplius noto; — καθελίξας D. Littr.; — vid. lib. I. l. l.

κανθαρίδας — προστίθει.] Collato lib. I. l. l. ex cod. C., recepi τρίψας, verum hic κανθαρίδα legit, sed lib. I. l. l. plur. num. habetur. Calvum τρεῖς legisse post κανθαρίδας adnotat Foësius idque sibi videri pro τρίψας poni.

τὴν ἀρτ. — προστίθει.] ποιήν om. J.; — ποιήσας pro ποίην C.

μελάνθιον — προστίθει.] ἐν οἴνῳ λευκῷ vulg., sed λευκῷ omm. Ald., Parr. nonnulli, Vatt. Foësii, locus e lib. I. l.; — ἐν ante εἰρίῳ cum Lind. adscivi ex l. l.

νεοτόκῳ — προστίθει.] Haec formula l. l. e lib. I. non occurrit. Sed plenior legitur lib. de superfoet. § 36. Fert ἕτερον C., πειρητήριον D. Q.'; — ἕτερον pro νεοτ. H.; — νεοτόκῳ πειρητήριον Lind., parum recte me iudice, remedium non esse videtur πειρητήριον, sed μαλθακτικόν. — In K. ῥόδινον — προστίθει om.; — προστιθέναι C.

βόλβιον — προστίθει.] βόλβιτον vulg., βόλβιον C. Foës. in adn. Lind., Littr., lib. I. l. l.

οἴνου παλαιοῦ — προστίθει.] Vulgo οἴνου λευκοῦ, sed λευκοῦ om. C. — Vulgo καταδεύσας, lib. I. κατασβέσαι; C. κατασκευάσας fert; — κατασβέσας Vatt. Foësii, Lind.; equidem σβέσας dedi, praepositio ex antecedenti vocabulo huc delapsa videtur. Vulgo ἐν οἴνῳ λευκῷ, sed ἐν om. C. Cett. καὶ τρίψας, sed καί h. l. reiicio. Pro εἰρίῳ C. οἴνω ὀθονίω, Vatt. Foësii ἐν ὀθονίῳ.

χαλβάνην — προστίθει.] Formulam om. J.; — νέτ. καὶ χαλ. C.; — καί ante νέτωπον omm. F. G.

ἐλατήριον — προστίθει.] ἐλατηρίου K.; — ἐς pro ὡς C.

βούτυρον — προστίθει.] Ante βούτ. E.: ἕτερον. ῥόδινον μύρον καὶ κηρὸν ἐν εἰρίῳ προστίθει, quae formula paulo ante legitur; formulam vero βούτυρον κ. τ. λ. om. C.

Ὀπὸν σκαμμωνίης καὶ στέαρ μάζῃ ξυμμίξας, οἴνῳ δεύσας ἐν ὀθονίῳ προστίθει.

Scammoniae succum et adipem cum maza permixtum, vino subactum in linteo subter apponito.

ϟη'. Ἢν μὴ θέλῃ κυΐσκεσθαι. — Μίσυος ὅσον κύαμον διεὶς ὕδατι δίδου πίνειν· καὶ ἐνιαυτὸν οὐ κυΐσκεται.

98. Si mulier concipere nolit, misyos fabae quantitatem aqua maceratam potui exhibeto et per annum non concipiet.

ϟθ'. Ἢν βούλῃ γυναικὸς [1]ἐκπειρηθῆναι, εἰ ἔστι [2]παιδιοῦσσα εἴτε μὴ, τῇ ἐρυθρᾷ λίθῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπαλεῖψαι καὶ ἢν μὲν ἐσέλθῃ τὸ φάρμακον, [3]παιδιοῦσσα γίγνεται· ἢν δὲ μὴ, οὔ.

99. Si periculum facere velis in muliere, praegnans sit nec ne, terra erythraea aut rubrica oculos illine, sique medicamentum intro subierit, praegnans est, sin minus, minime.

ρ'. Ἢν παιδιούσσῃ ἀφθᾷ τὰ αἰδοῖα, ἀμύγδαλα λεῖα τρίψας καὶ βοὸς μυελὸν, ἐν ὕδατι ἕψων καὶ ἀλήτου ἐμβαλὼν μικρὸν, διαχρίειν τὰ αἰδοῖα καὶ διακλύζειν τῷ ὕδατι τῷ ἀπὸ τῶν μύρτων.

100. Si puerperae pudenda ulcere superficiali laborarint, amygdalis tenuiter tritis et medulla bovis aqua decocta, modica farina iniecta, pudenda illine et aqua, in qua myrti baccae decoctae fuerint, collue.

ρα'. Ἢν παρθένος λιθιήσῃ, τοῦ φύλλου διδόναι τῆς Αἰθιοπικῆς ῥίζης [4]σταθμῷ ἐν οἴνῳ παλαιῷ διδοὺς ἐπὶ ἡμέρας δέκα, τὸ δὲ λοιπὸν διηθῶν ἐν ὕδατι ἐπὶ εἴκοσι ἡμέρας καὶ λούειν δὶς τῆς ἡμέρης πολλῷ καὶ θερμῷ.

101. *Locus integer non est.*

ρβ'. [5]Καταπλάσματα. — Σκόροδον, ἀνδράχνην, σέλινον, λωτοῦ καὶ κέδρου πρίσματα λεῖα ὁμοῦ μίξας, διεὶς μελικρήτῳ [6]κατάπλασσε.

102. Cataplasmata. Allium, portulacam, apium, loti et cedri ramenta trita, simul mixta, aqua mulsa macerata ex cataplasmate imponito.

Βάτου φύλλα, μυρσίνης φύλλα, ὁμοῦ λεῖα διεὶς μελικρήτῳ, ξυμφυρήσας ἀλφίτοις κατάπλασσε.

Rubi folia, myrti folia simul trita, aqua mulsa macerata, cum polenta subacta in cataplasmate admoveto.

[7]Ἀκτῆς φύλλα, μυρσίνης φύλλα, τερ-

Sambuci folia, myrti folia, terebinthi tener-

[1] ἐμπειρηθῆναι. — [2] παιδίουσα εἴτε καὶ μή. — [3] παιδίουσα. — [4] ἐν σταθμῷ οἴνῳ παλαιῷ. — [5] κατάπλασμα. — [6] κατάπλασμα ποιέων κατάπλασσε.
[7] Haec formula om.

ὀπὸν — προστίθει.] ἐν μάζῃ cett.; — ξυνανεμίξας vulg., συμμίξας C., ξυμμ. lib. I. l. l.; — ἐν omm. Parr. nonnulli.

98. ἢν μὴ θέλῃ — κυΐσκεται.] μίσυ C.; — δοῦναι idem; — κυήσεται Corn., Lind., e lib. I. de mm. mull. § 76. p. 614.

99. ἢν βούλῃ — οὔ.] ἐκπειρηθῆναι C., vulgatam e V. notavi; — ἔτι pro ἔστι F.; — παιδοῦσα C. Littr., παιδέουσα Lind., vulgatam e V. notavi; ego vulgatae σ̅ reduplicavi et accentum mutavi; — εἴτε καὶ μή vulg., καί omm. C. Littr.; — ἐπαλεῖψαι C.; — παιδέουσα Lind., παιδίουσσα J.; — vulgatam e V. notavi, παιδοῦσα rursus Littr.; — εἰ δὲ μὴ, οὔ C. — „Hoc modo, inquit Foës., foecunditatem explorat in muliere Aristoteles, si medicamento, quo illiti sunt oculi, saliva tingatur."

100. ἢν παιδιούσσῃ — μύρτων.] παιδίου vulg., παιδίου K.; παιδιούσῃ Corn., idemque probat Foës.; παιδεούσῃ Lind. Cf. de mm. mull. I. § 34. in fine; — ἀμυγδάλια pro ἀμύγδαλα λεῖα C.; — μικκόν idem. Foës. comparat Coacam 514. et 544. ubi vide: quem στόματα iis locis de uteri osculo recte intelligere opinor.

101. ἢν παρθένος — θερμῷ.] λιθ. παρθένος C.; — καρποῦ pro φύλλου Corn.; — ἐν σταθμῷ vulg.; — sed ἐν omm. C. Littr.; — καὶ λ. ἑκάστης ἡμέρης δὶς καὶ π. καὶ θ. cod. C.; — δὶς καὶ τῆς J. Locum hunc vitiis laborare Foës. adnotat; puto autem vocabula alienarum formularum huic interponi; legere velim:

Ἢν παρθένος λιθιάσῃ, τοῦ φύλλου διδόναι ἐν οἴνῳ παλαιῷ ἐπὶ ἡμέρας δέκα, τὸ δὲ λοιπὸν ἐν ὕδατι ἐπὶ εἴκοσι ἡμέρας καὶ λούειν δὶς τῆς ἡμέρης πολλῷ καὶ θερμῷ.

102. καταπλάσματα — κατάπλασσε.] cf. de mm. mull. II. § 86.; — κατάπλασμα C. H. J.; — σκόρδον καὶ ἀνδρ. καὶ σελ. καὶ λωτοῦ σπέρμα καί C.; — μελίκρητον C.; — ante κατάπλασσε vulgo κατάπλασμα ποιέων, quod quum otiosum sit abieci.

βάτου — κατάπλασσε.] ἕτερον principio C. H., et deinceps in formulis singulis; — μυρσ. φ. om. C.; — ῥοῦ pro ὁμοῦ Vatt. Foësii, ῥόδου citat Foësius et Littr. post illum e lib. II. de mm. mull., sed loco laudato id non lego; respicit fortasse alium, quem non reperio.

ἀκτῆς — κατάπλασσε.] μυρσ. φ. om. J.; — φύλλα om. K.; — τερμινθίνης D. Q.'; — τερμίνθης H. J.

μίνθου τὰ ἁπαλώτατα τὸν αὐτὸν τρόπον κατάπλασσε.

Λωτοῦ πρίσματα, συκαμίνου φύλλα ὁμοῦ λεῖα μίξας, διεὶς ὕδατι ἀσταφίδος κατάπλασσε.

ργ'. Ὑποθυμιήσεις. — [1]Οἰσύπην αἰγὸς ξηρὴν κόψας καὶ κριθὰς πεφωγμένας καὶ [2]ἐρηριγμένας, [3]ἐλαίῳ δεύσας ὑποθυμία.

Ἐλάφου κέρας καὶ ἐλαίας τὰς μήπω ἐχούσας ἔλαιον, ὁμοῦ λεῖα μίξας θυμία.

Ῥοῦν [4]τὴν ἐρυθρὴν καὶ ἄλφιτα πεφωγμένα ἐλαίῳ δεύσας [5]ὑποθυμία.

Ἄσφαλτον καὶ βόλβιτον καὶ ἄχυρα κριθέων ἐλαίῳ δεύσας ὑποθυμία.

Λωτοῦ πρίσματα καὶ ῥοῦ φύλλα καὶ κυπαρίσσου [6]ξηρῆς πρίσματα [7]οἴνῳ δεύσας μέλανι αὐστηρῷ ὑποθυμιῆν.

Χαλβάνην, μάννην, ῥητίνην μύρῳ δεύσας [8]ὑποθυμιῆν.

Αἰγὸς κέρας καὶ κηκίδα καὶ στέαρ ὑὸς [9]κεδρίῃ δεύσας ὑποθυμία.

Ὄνων τὴν ἐπὶ τῷ ποδὶ γῆν ξύσας καὶ ὀνίδας οἴνῳ μέλανι δεύσας ὑποθυμιῆν.

ρδ'. Κλυσμοί. Μυρσίνης φύλλα καὶ δάφνης καὶ κισσοῦ ἐν ὕδατι ἀφέψων χλιερῷ κλύζειν.

rima germina ad eundem modum ex cataplasmate imponito.

Loti ramenta, mori folia trita, simul mixta, uvae passae aqua macerata ex cataplasmate imponito.

103. Suffitus. Lanam succidam caprae siccatam, concisam et hordeum tostum ac confractum, oleo subactum ad suffitum adhibeto.

Cervi cornu et olivas oleum nondum habentes, trita, simul mixta ad suffitum adhibeto.

Rhoën rubram et polentam tostam oleo subactam suffito.

Bitumen, stercus bubulum et hordei paleas oleo subacta suffitu adhibeto.

Locus incertae lectionis.

Galbanum, mannam, resinam unguento subacta suffito.

Caprae cornu, gallam, suillum adipem et cedriam suffito.

Terram a pedibus asinorum derasam et stercus asininum vino nigro macerata suffito.

104. Collutiones. Myrti folia, lauri et hederae in aqua decoquito, tepido colluito.

[1] ὄϊος σταῖς ἢ αἰγὸς ξηράς. — [2] ἐριρησμένας. — [3] ἐν ἐλαίῳ. — [4] τῆς ἐρυθρᾶς. — [5] θυμία. — [6] ξηροῦ. — [7] οἴνῳ μέλανι δεύσας. — [8] ὑποθυμία. — [9] καὶ κεδρία ὑποθυμία sine δεύσας.

λωτοῦ — κατάπλασσε.] Formulam hanc om. J.; — post φύλλα C. ῥοῦ φύλλα fert; — σταφίδος C.

103. ὑποθυμιήσεις — ὑποθυμία.] ὑποθυμιάσεις D.; — ὄϊος σταῖς ἢ (ἢ om. C.) αἰγὸς ξηρὰς (ξηρά D., Littr., ξηρὸν K.) (ὄϊος ἢ αἰγὸς κέρας Corn. apud Foës.) κόψας vulg.; — οἰσύπην αἰγὸς ξηράνας [καὶ] κόψας Lind., qui id ex notula Foësii dedit comparante verba e § 88. lib. II. de mm. mull.; — καὶ ἐρηριγμένας ἐν om. C.; ἐρηρισμένας Vatt. Foësii Ald.; — ἐρειγμένας D.; — ὑποθυμίη C., θυμία alii codd. — Equidem a Littréi textu ita tantum recessi, ut ξηρήν pro ξηρά de meo darem, ut πεφωγμένας monente Foësio pro πεφωσμένας scriberem, et ut otiosum ἐν ante ἐλαίῳ omitterem.

ἐλάφου — θυμία.] ἕτερον C. H. principio formulae ac sic deinceps, quod non amplius noto: — ἃν μήπω ἔχουσιν C.; — τρίψας λεῖα ὑποθυμιῆν idem. Foësium advertebat ἐλαίας τὰς μήπω ἐχούσας ἔλαιον h. l. legi, ubi lib. II. l. ἐλαίας ὀμφακίτιδας; in his libris etiam dictio πρὶν ἔλαιον ἐνεῖναι eodem spectans occurrit.

ῥοῦν — ὑποθυμία.] Formulam om. G.; — πεφρυγμένα C., πεφωσμένα ceteri; — ὑποθυμιῆν C., θυμία alii codd. nonnulli.

ἄσφαλτον — ὑποθυμία.] ἄσφαλτον Vatt. Foësii, C. pro vulgato ἄλφιτον: mihi illud solum verum videtur; — ἄχυρον C.; ἄχυρα [κριθῶν] Lind.; — nimirum supplevit Lind. propter Foësii adnotationem; item mihi quoque explendus locus visus est; — ὑποθυμιῆν C.

λωτοῦ — ὑποθυμιῆν.] λωτοῦ πρίσματα καὶ κυπ. ξηρῆς καὶ ῥοῦ φύλλα οἴνῳ J.; — καὶ ῥοῦ φ. καὶ κυπ. ξ. πρισμ. om. Lind.; fortasse recte, nam formulae habitus suspicionem vitii movet; sed nihil tangere audeo; — ξηρά pro ξηρῆς πρ. C.; — δεύσας μέλανι C. Littr.; μ. δ. vulg.

χαλβ. — ὑποθυμιῆν.] F. G. omm. formulam; ponitur post sequentem in J.; — μάννην C. D. Littr., μάνναν vulg.; — μάννα J.; — οἴνῳ pro μύρῳ Vatt. Foësii et locus l. e lib. II.

αἰγὸς — ὑποθυμία.] καί om. C.; — ὄϊος ὀστέα pro στέαρ ὑός C.; — ὀστέα pro στέαρ etiam Vatt. Foësii; — καὶ (καί om. C.) κεδρία (κέδριον Lind. κεδρίη E.) vulg.; textum descripsi, uti Littr.; — δεύσας C. Littr., ceteri omm.; — ὑποθυμιῆν C.

ὄνων ὑποθυμιῆν.] ὄνου C.; — ἵππου ὑπὸ δυαινῶν pro τὴν ὑπὸ τῷ ποδί γῆν C.; — τῶν ὀνίδων idem pro καὶ ὀνίδας.

104. κλυσμοί. — κλύζειν.] κλυσμός J.; — βάτου pro δάφνης J., sed δάφνης legitur etiam lib. II. l. § 87.; — ἐν μελικρήτῳ ἀφέψων ἀποχέων pro vulgato ἐν ὕδατι χλιερῷ J.; — ego ἀφέψων interposui propter locum e lib. II. l.; melius suppleas ἀφέψειν καί, sed in vicinis formulis ἀφέψων saepe recurrit; — χλιερῷ Ionice C. Littréus.

[1] Ῥοῦ φύλλα καὶ ῥοιῆς γλυκείης καὶ βάτου ἐν μελικρήτῳ ἀφέψων, ἀποχέων κλύζειν.

Rhoïs, mali punici dulcis et rubi folia in aqua mulsa decoquito; colata colluito.

Τῆς ἀκτῆς τὰ φύλλα καὶ τῆς σχίνου ἀφέψων ἐν ὕδατι, ἀποχέας [2] ἀκροχλιέρῳ κλύζειν.

Sambuci et lentisci foliis aqua decoctis et percolatis, summe tepido colluito.

Μαράθρου ῥίζαν κόψας ἐν ὕδατι ἀφέψων καὶ κράμβης . . . . . ἐπιχέας ἔλαιον, ἔπειτα ἀποχέας κλύζειν.

Foeniculi radice tusa, in aqua cocta, et brassicae . . . . . affuso oleo, deinde excolata colluito.

Οἰνάνθην καὶ κύπερον καὶ ἀσταφίδα ἀφέψων ἐν μελικρήτῳ κλύζειν.

Oenanthen, cyperum et uvas passas in aqua mulsa ubi decoxeris, colluito.

Μάλαγμά τι ἐν ὕδατι ζέσας ἀποχέας τὸ ὕδωρ ἀκροχλιέρῳ κλύζειν.

Locus incertae lectionis.

Κυπαρίσσου πρίσματα καὶ [3] ἀμάρακον ἐν γλυκέϊ κεκρημένῳ ὑδαρέϊ ἀφέψων, κλύζειν.

Cupressi ramenta et amaracum passo temperato aquoso ubi decoxeris, colluito.

Ἕρπυλλον καὶ λευκοΐου τὴν ῥίζαν ἀφέψων [4] ἐν μελικρήτῳ κλύζειν.

Serpillum et violae albae radicem cum in aqua mulsa decoxeris, colluito.

[5] Ὑπερικὸν καὶ σχῖνον καὶ κεδρίδας ἐν ὕδατι ἀφέψων, ἀκροχλιέρῳ κλύζειν.

Hypericum, lentiscum, cedri baccas in aqua decoquito, summe tepida colluito.

Κηρίον καὶ βούτυρον καὶ ῥητίνην καὶ χηνὸς ἔλαιον ἐν ὕδατι ἀφέψων κλύζειν.

Favum, butyrum, resinam et anseris adipem aqua ubi decoxeris, colluito.

ρε'. Πυριήσεις. Αἴρας φώξας καὶ [6] καταλέσας ἕψε ἐν ὀξυκράτῳ ἀκρητεστέρῳ· ὁκόταν δὲ ἑψήσῃς, ἐνδήσας ἐς ὀθόνιον πυριῆν.

105. Fotus. Lolium tostum et molitum in passo meraciore decoquito, decoctum in linteo ligatum fotui adhibeto.

Φακοὺς φώξας καὶ περιπτίσας, [7] ποιήσας ἄλευρα [8] χονδρότερα, ἐν ὕδατι ἀφεψήσας, ἐνδήσας ἐς ὀθόνιον [9] προστίθει.

Lentem tostam detracto cortice in farinam crassiorem redactam et in grumos collectam, aqua decoctam in linteo ligatam apponito.

Ὀρόβους τὸν αὐτὸν τρόπον ποιέων πυριῆν. [ἀγαθὸν δὲ καὶ ὁ ἐλελίσφακος τὸν αὐτὸν τρόπον γιγνόμενος.]

Orobum eodem modo apparatum in fotu admoveto.

[1] Haec formula om. — [2] ἀκροχλιερῶς. — [3] μαράκινον. — [4] ἐν om. — [5] Haec formula om. — [6] καταδεύσας. — [7] καὶ ποιήσας. — [8] χονδρώδη. — [9] τίθει.

Ῥοῦ — κλύζειν.] ἕτερον praemittunt pauci codd., idque deinceps fit in singulis seqq. Porro ῥοιῆς γλυκείης C. Vatt. Foësii, Littr.; — prorsus incertum mihi videtur, num addendum sit, an non; — ἐν ὕδατι χλιηρῷ pro ἐν μελικρ. ἀφέψων, ἀποχέων J.; — ἐχίνου vulg., σχίνου Corn., Foës., Lind., Littr. l. loco lib. II. l., ubi σχοίνου vulg., sed σχίνου non pauci codd. Post ὕδατι addunt ἔλαιον ἐπιχέων C. Vatt. Foësii; — ἀκροχλιήρως vulg., ἀκροχλίερον C. Littr., in vulgata latet quod exhibui.

μαράθρου — κλύζειν.] ἔλαιον ἐπιχέων ἔπειτεν ἀποχέων C. Formula non legitur l. l. lib. II. l. — Illud καὶ κράμβης vitii suspicionem movet; excidisse puto φύλλα, vel πέταλα, ut supra alicubi in hoc libro legimus, quare lacunam notavi.

οἰνάνθην — κλύζειν.] κύπειρον D.; — ἀσταφίδας vulg., sequor C. D. H. I. J. K. et lib. II. l. l.

μάλαγμα — κλύζειν.] νώματα pro μάλαγμά τι C.; — μαλάχην pro eo Lind. e Corn., qui, quod Foësius adnotat: μαλάγματα, μαλάχην καὶ τῆλιν ἐν ὕδατι ζέσας, ἀποχέας τὸ ὕδωρ. Calvus legit: μαλάγματα μαλάχην ἐν ὕδατι ζέσας, μελίκρητον ἐπιχέας, ἀκροχλίερον κλύζειν. — Ego cum Littréo nihil moveo, sed fidem minime habeo vulgatae; — in seqq. τό om. C. — ἀκροχλίηρον vulg., ἀκροχλιέρῳ C.

κυπαρίσσου — κλύζειν.] ἀμαράκινον D.; — μαράκινον Ald., mss. Parr. aliquot, Vatt. Foësii; — vulgo ὕδατι, sed ὑδαρέϊ C. Vatt. Foësii; quod recepi, nam ὕδατι vitiosum est.

ὑπερικὸν — κλύζειν.] ὑπερικοῦ H. I. J.; — ἀκροχλίηρον κλύζειν vulg., κλύζειν ἀκροχλιέρῳ C., unde dativum dedi.

κηρίον — κλύζειν.] Post κλύζειν fert ἀποζέσας C.

105. πυριήσεις — πυριῆν.] φώσας C., καταδεύσας, uti V., codd. plures et Lind.; — ἀκρητεστ. Ionice Littr e Parr. nonnullis; συνεψήσας C.

φακοὺς — προστίθει.] ἕτερον praemittit C., et sic deinceps, quod non amplius noto; — φώσας C.; — περιπάσας C. Vatt. Foësii; — καὶ ποιήσας vulg., sed καί omm. C. Littr.; — χονδρότερα C. Littr., vulgatam e V. notavi; — ὕδατι ἀφεψ. vulg., sed ἐν ὕδατι ἑψήσας C., unde ἐν dedi; — ἐνδήσας om. C.; — τίθει codd. nonnulli, πυριῆν pro προστίθει solus J.

ὀρόβους — γιγνόμενος.] ἀγαθὸν — γιγνόμενος om. C.; quin mihi suspecta ea fuerunt antequam ad codicis C. lect.

Ἐλελίσφακον καὶ ὑπερικὸν ἀφέψων ἐν ὕδατι, ἐν τῷ ἀφεψήματι ἄχυρα κριθῶν[1] ἑψήσας, ἐνδήσας ὀθονίῳ πυρία.

Salviam et hypericum in aqua decoquito et hordei paleas in decocto coctas in linteo ad fomentum adhibeto.

Λωτοῦ πρίσματα καὶ κυπαρίσσου ἀφέψων ἐν ἀσταφίδος ἀποβρέγματι, ἐνδήσας ἐς ὀθόνιον πυρία.

Loti et cupressi ramenta, uvae passae diluto decocta ex linteo ligata fotui adhibeto.

[2]Ἐλαίης φύλλα καὶ μυρσίνης καὶ κισσοῦ καὶ δάφνης ἕψων ἐν ὕδατι, ἀποχέας τὸ ἀφέψημα ἕψε ἐν αὐτῷ ἄχυρα κριθῶν, ἔπειτα ἐνδήσας ἐς ὀθόνιον πυρία.

Oleae, myrti, hederae et lauri folia aqua decocta et in ipso diluto colato hordei paleas decoctas, deinde in linteo ligatas, fotui adhibeto.

Κυπαρίσσου πρίσματα καὶ κέδρου καὶ πίτυρα κριθῶν, ὁμοῦ μίξας [3]ἐν ἀποβρέγματι ἀσταφίδος, φυρήσας καὶ ποιήσας ἄρτον, ὀπτήσας, θερμὸν ἐς ῥάκος ἐνδήσας πυρία.

Cupressi et cedri ramenta ac hordei furfures, simul mixta et uvae passae diluto subacta in pastillum efformato; hunc assatum, calidum in linteo ligatum ad fotum admoveto.

Λευκοΐου τὸν καρπὸν ἢ τὰς ῥίζας ἀφεψήσας ἐν ὕδατι καὶ τῷ ὕδατι φυρήσας πίτυρα πυρῶν, ἄρτον ποιήσας, θερμὸν ἐς ῥάκος ἐνειλίξας πυρία.

Violae albae semen et radices aqua decoctas, ex aqua tritici furfures subactos in pastillum redigito, calidum linteo involutum ad fotum adhibeto.

Τὸν ἕρπυλλον ἐν ὕδατι ἀφεψήσας, τῷ ἀφεψήματι πίτυρα πύρινα ἐμβαλὼν, τὸν αὐτὸν τρόπον πυρία.

Serpillum in aqua decoctum, furfuribus triticeis in dilutum iniectis, eodem modo fotui admoveto.

[4]Πυριῆν δὲ καὶ σπόγγον θερμαίνων καὶ προστιθεὶς καὶ εἰρίοισι μαλθακοῖσι καὶ ῥάκεσι καὶ ὀστρακίνοισι ἀγγείοισι ὕδωρ ἐγχέων καὶ θυλακίοισι τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν ἀφεψημάτων ἐγχέων πυριῆν.

Fovere etiam oportet spongiis calidis appositis et lanis mollibus et pannis, et vasis testaceis aqua infusa; utriculisque ad eundem modum diluto infuso ad fotum utitor.

ρς'. Καθαρτήριον. Ἤν γυναῖκα μὴ δυναμένην τεκεῖν, κυῆσαι θέλῃς ποιῆσαι, σκέψασθαι χρὴ ἐν τοῖσι καταμηνίοισι, ἤν τε χολώδης, ἤν τε φλεγματώδης ᾖ. Γνώσει δὲ

106. Medicamentum purgans. Si mulierem parere nequeuntem conceptui aptam reddere voles, ad menses animum intendere oportet, biliosane an pituitosa sit. Cognosces autem hoc

[1] ἑψήσας ἐς ὀθόνιον πυρία. — [2] Formula om. — [3] ἀσταφίδος ἐν ἀποβρ. φυρ. — [4] πυριῆν δὲ καὶ om.

animum adverteram; nempe locus miro modo se habet: ea, quae uncinis intersepsi, insiticia videntur: ineptum esset salviam ratione ea, quae descripta est, praeparare; sed praeterea quae oratio est ἐλελίσφακος τὸν αὐτὸν τρόπον γιγνόμενος? Etiam lib. II. p. 775. inepte salvia memoratur, cf. adn.

ἐλελίσφακον — πυρία.] τὸν ἐλ. C.; — ἐνδήσας ὀθονίῳ C. Littr., vulgatam e V. notavi; Lind. ἐνδήσας ἐς ὀθόνιον item recte; — πυριῆν C.

λωτοῦ — πυρία.] σταφίδος C.

ἐλαίης φύλλα — πυρία.] Formulam omm. codd. plures apud Littr.; — ἐν ante ὕδατι om. C.; — ἕψε om. idem et πυριῆν fert.

κυπαρίσσου — πυρία.] πίτυρα πυρῶν C.; — σταφίδος ἀποβρέγματι C. sine ἐν; — ἀσταφ. ἐν ἀποβρ. alii codd. nonnulli. Ante ῥάκος C. fert ἐρρέου, sed ἐς ἔριον pro ῥάκος Vatt. Foësii, et ἐγελίξας pro ἐνδήσας C., itaque olim fuit etiam lectio ἐς εἴριον ἐνειλίξας. Tandem πυριῆν C.

λευκοΐου — πυρία.] τοῦ λευκοῦ τὸν κ. C.; — ἀφεψήσας ἐν ὕδατι C., vulgo ἐν om.; — καί ante τῷ ὕδατι om. C.; — πίτυρα κριθῶν D., ubi alia m. πυρῶν, Q.', Vatt. Foësii, Lind.; — ὀπτήσας pro ποιήσας D. H. al. m., Q.', Lind., fortasse non male; — ῥάκω sine ἐς J.; — ἀνειλίξας πυριῆν C.

τὸν ἕρπυλλον — πυρία.] τὸ ἕρπυλον C.; — ἑψήσας idem et ἀπεψήματι, tum ἐμβαλών om., et πυριῆν fert.

πυριῆν δὲ καὶ — πυριῆν.] πυριῆν δὲ καὶ σπόγγον ex C. dedit Littr. solo, cett. pro iis non nisi unum σπόγγους. Tum μαλακοῖσι C.; — ῥάκεσι εἰρίοισι vulg., αἰγείοισι pro εἰρίοισι C., ἐρίοισι edd. antt., εἰρίοισι omm. D. F. G. I. J. K., quos sequor; — καὶ τοῖς ὀστρ. C.; — ὀστρακίοισι vulg., ὀστρακίνοις C., unde Littr. ὀστρακίνοισι; — vulgo ὕδωρ ἐπιχέας, sed rectius sane C. ἐγχέας.

106. καθαρτήριον — ᾖ.] καθαρτήρια D. H.; — θελήσῃ C.; — ᾖ om. C. — Cum hoc capitulo cf. de mm. mull. I. §§ 22. 83. et de sterill. § 14.

γνώσει — μύξα.] τόδε vulg., τῷδε C. Littr.; — ἐμβαλών

τῷδε· πρότερον ψάμμον ὑποβαλὼν ἐς τὸν ἥλιον λεπτὴν, ξηρὴν, ὁκόταν τὰ καταμήνια [1]γένηται [ἐν τῷ ἡλίῳ], ἐπιχέας τοῦ αἵματος ἔα ξηρανθῆναι· καὶ ἢν μὲν χολῶδης ᾖ, ἐπὶ τῇ ψάμμῳ ξηραινόμενον τὸ αἷμα χλωρὸν γίγνεται· ἢν δὲ φλεγματώδης, οἷον μύξα. Τούτων οὖν ὁκότερον ἂν ᾖ, καθήρας τὴν κοιλίην, ἤν τε ἄνω ἤν τε κάτω δοκέῃ σοι δεῖσθαι, εἶτα διαλιπὼν ἡμέρας ὀλίγας τὰς ὑστέρας καθαίρειν.

ρζʹ. Ὑστερέων πυρίαι. Ἢν σκληραὶ ἔωσι αἱ ὑστέραι καὶ μὴ κυΐσκηται, οἶνον ὡς ἥδιστον ἴσον ἴσῳ κεράσας, ὡσεὶ τρία [2]ἡμίχοα Ἀττικὰ καὶ [3]μαράθρου ῥίζας καὶ τοῦ καρποῦ τοῦ μαράθρου τετάρτην μοῖραν καὶ ῥοδίνου ἀλείμματος ἡμικοτύλιον· ταῦτα ἐγχέας ἐς ἐχῖνον [4]καινὸν, καὶ τὸν οἶνον ἐπιχέας, τοῦ ἐχίνου τρυπῆσαι τὸ ἐπίθεμα καὶ ἐνθέντα κάλαμον πυριῆν· τὸν δὲ κάλαμον ξὺν τῷ ἐπιθέματι ἀφαιρέεσθαι· ἢν γὰρ ἄνευ τοῦ ἐπιθέματος ἀφαιρέῃς, καυθήσεται. Ἐπὴν δὲ πυριήσηται, τὴν σκίλλην προστίθεσθαι, ὡς κάτω γέγραπται· προστίθεσθαι δὲ ἔστ' ἂν φῇ μαλακὸν εἶναι τὸ στόμα καὶ εὐρύ.

ρηʹ. Καὶ ἢν μὲν ἑλκωθῇ καὶ [5]φλύκταιναι ἔωσι ἐν τῇ καθάρσι, ἢν μὲν ἄκρα τὰ χείλεα ἑλκωθῇ, ἄνησον καὶ χήνειον ἔλαιον ἐν ῥοδίνῳ ἐλαίῳ τρίψας ἐς εἰρίον ἐνειλίξας, σάρκα βοὸς λαβὼν παχυτέρην τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ ποδὸς, μῆκος δὲ [6]ἓξ δακτύλων, χρίσας τῷ φαρμάκῳ, περιελίξας τῷ εἰρίῳ, τὸ φάρ-

modo. Arenam tenuem et siccam in sole substernito, et cum menses fluunt, sanguinem superfusum siccari sinito. Ac si biliosa fuerit, in arena siccatus sanguis pallidus redditur, sin pituitosa, velut mucus. Utrum igitur horum accidat, ventrem, sive per superiora sive per inferiora purgatione indigere tibi visum fuerit, purgato; deinde paucis interiectis diebus uterum.

107. Uteri fotus. Si durus fuerit uterus, neque concipiat, vini quam suavissimi pari aqua temperati tria semicongia Attica radicum foeniculi et seminis quartam partem, unguentique rosacei dimidiam heminam in ollam novam magnam vino affuso immittens, ollae operculum perforato et arundine imposita fotum adhibeto. Arundinem cum operculo tollito, nisi enim cum operculo tollas, aduretur. Post adhibitum fotum, scillam, velut infra scriptum est, subter apponito, tamque diu apponito, quoad os uteri molle et latum esse dicat.

108. *De loco incertae lectionis cf. adnn.*

[1] γένωνται. — [2] ἡμίοχα. — [3] καθάρου. — [4] κενόν. — [5] φλυκτένες. — [6] ἑξαδακτύλων χρήσας.

vulg., sed recte ὑποβαλών C.; — [καὶ] ξηρήν Lind.; — ὅταν C.; — γένηται C., Littr., γένωνται vulg., uti V.; — ἐπιχέας C., ἀποχέας ceteri; — ἐπὶ τῇ ἄμμῳ C.; — φλεγματῶδες D.; — φλεγματώδης ᾖ C.; hae varr. lectt. intelliguntur, si locos indicatos conferas.

τούτων — καθαίρειν.] ὁπόταν C.; — ἂν om. K.; — δοκεῖ C.; — εἶτα om. idem; tum ὀλίγας ἡμέρας fert.

107. ὑστερέων — εὐρύ.] cf. de mm. mull. II. § 64. αἱ ὑστέραι om. C.; ἴσον ἴσῳ κερ. Foës. in adn. ex l. l., L. Lind., ἴσῳ omm. ceteri; — ὥστρια C. i. e. ὡς τρία; — ἡμιχόεα D. H., Lind.; — τοῦ post καρποῦ om. C.; — ἡμικοτύλην vulg., sed cum Littréo C. H. sequor; — κενόν vulg., sed καινόν Erot., Lind., Littr., καὶ οἶνον pro καινόν C.; — τοῦ δὲ ἐχ. cett. — Articulum ante ἐπίθεμα om. C.; — ἀφαιρέῃς vulg., ἀφαιρένται J. Littr., ἀφαιρῆται alii codd.; — κατακαυθήσεται C.; — καὶ προσκεῖσθαι ἐπ' ἀμφοῖν μὴ μαλθακόν pro προστ. δὲ ἔστ' ἂν φῇ μαλθακόν C.; — μαλθακόν J.

108. καὶ ἢν — ᾖ.] Cum h. l. cf. de m. mul. I. § 40. et 90. καὶ ἢν (ἐάν C.) μὲν (μέν om. C. Littr.) ἑλκ. vulg. Fert dein ἄνησον K., ἄνισον vulg.; — τοῦ ante ποδός e multis codd. Littr.; — vulgo om.; — καὶ μῆκος δέκα δακτύλων C.; — ᾖ C. Vatt. Foësii, Lind., Littr., vulgo om. Mihi loci lectio admodum incerta videtur, corruptam vero esse certum est. Vide num legi possit:

Καὶ ἢν μὲν ἄκρα τὰ χείλεα ἑλκωθῇ, ἄνησον καὶ χήνειον ἔλαιον τρίψας, σάρκα βοὸς λαβὼν παχυτέρην τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ ποδὸς, μῆκος δὲ ἓξ δακτύλων, περιελίξας εἰρίῳ, τὸ φάρμακον ἀνασπογγίσας, τὸ ἔσχατον τῆς σαρκὸς, ὃ μέλλει ἔξω εἶναι, λίνῳ δήσας, ἔνθες τὸ ψιλὸν τῆς σαρκὸς ἐς τὰς μήτρας.

Foës. in adn. pro τὸ ψιλὸν τῆς σαρκός requirit τὸ λοιπόν, quod Corn. legit; mihi non eo opus esse videtur: obvolvit magnam partem carnis lana; extremum quod extra pudenda eminebit, lino deligat; alterum extremum nudum

μακον ἀνασπογγίσας, τὸ ἔσχατον τῆς σαρκὸς, ὃ μέλλει [1]ἔξω εἶναι, λίνῳ δήσας, [2]ἔνθες τὸ ψιλὸν τῆς σαρκὸς ἐς τὰς μήτρας, οὗ ἂν τὸ ἕλκος [3]ᾖ.

ρθ'. Γυναικείων καθαρτήρια. — Ἢν μὴ πορεύηται ἡ κάθαρσις, λαβὼν σικύης ἐντεριώνην ὅσον τριώβολον καὶ ἀρτεμισίην ποίην καὶ λιβανωτοῦ ὀβολὸν, τρίψας, μέλιτι μίξας, [4]ἐς εἴριον ἐνελίξας πρόσθες πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης πεντάκις τῆς ἡμέρης.

Τὸ ἀμπέλιον τρίβων χλωρὸν ἐν μέλιτι [5]καὶ ἐς εἴριον ἐνελίξας, προστιθέναι τὸν αὐτὸν τρόπον.

Τῆς κυπαρίσσου τὸν καρπὸν [6]καὶ σικυώνης ἐντεριώνην καὶ λιβανωτὸν τρίψας ἐν τῷ αὐτῷ, ῥοδίνῳ διεὶς καὶ μέλιτι, [7]ἐνελίξας ἐν εἰρίῳ, πρόσθες τὸν αὐτὸν τρόπον.

[Τῆς κυπαρίσσου τὸν καρπὸν καὶ λιβανωτὸν τρίψας ἐν τῷ αὐτῷ, ῥοδίνῳ διεὶς καὶ μέλιτι, ἐνελίξας ἐς εἴριον πρόσθες.]

Ἀβρότονον ὅσον τριώβολον τρίψας ἐν μέλιτι ἐς εἴριον ἐνελίξας προστίθει.

Ἐλατηρίου ὀβολὸν καὶ σμύρνης ὀβολὸν τρίψας ἐν μέλιτι καὶ ἐς εἰρίον ἐνελίξας προστίθει.

Ἢν γυνὴ μὴ κυΐσκηται, καθαρτήριον. Ταύρου οὖρον ξυλλέξαι ὅσον τρεῖς κοτύλας, ἔπειτα λαβὼν ἀρτεμισίην ποίην ἢ παρθένιον

109. Menses purgantia. Si purgatio non defluat, cucumeris agrestis interiorem partem trium obolorum pondere, artemisiae herbae, thuris obolum tritum, mixtum melle, lana involutum ad os uteri per diem quinquies apponito.

Vitis pampinum viridem ex melle tritum, lana involutum ad eundem modum subter apponito.

Cupressi fructum, cucumeris agrestis interiorem partem et thus simul trita, rosaceo et melle macerata, lana involuta eodem modo subter appone.

[Cupressi fructum et thus simul trita, rosaceo et melle macerata, lana involuta subter apponito.]

Abrotonum trium obolorum pondere ex melle tritum, lana convolutum subdito.

Elaterii obolum et myrrhae tantumdem ex melle tritum, lana involutum subdito.

Medicamentum purgans, ubi mulier non concipit. Tauri urinam ad tres heminas collectam sumito, deinde artemisiam herbam aut parthe-

[1] εἶναι ἔξω. — [2] ἔνθα. — [3] ᾖ om. — [4] ἐν εἰρίῳ. — [5] καί om. — [6] καὶ τὸν λιβανωτὸν omissis intermediis. — [7] εἴριον ελίξας προστίθες, nempe sequens formula omissa est.

relictum a lanae obvolutione immittere praecipit in os uteri ulceribus laborans. — Verba χρίσας τῷ Φαρμάκῳ et περιειλίξας εἰρίῳ τῷ Φαρμάκῳ ἀνασπογγίσας dittographiam referunt me iudice, quemadmodum etiam principio quae omisi partim deberi videntur dittographiae, partim interpreti nescio cui.

109. γυναικείων — ἡμέρης.] cf. de mm. mul. I. § 78. p. 617.; — γυναικείων Lind. recte, ut opinor, γυναικεῖα cett.; — τρίψας ἐν μέλιτι μίξας vulg., sed ἐν eieci; — ἐν εἰρίῳ multi codd. et Lind.; — ἐνειλίξας D. Ante τῆς ἡμέρης ferunt ἅπαξ C. Vatt. Foësii; — πεντηκοντάκις D.; — τῆς ἡμέρης πεντάκις τοῦτο ποιῶν (ποιεῖν C.) ceteri.

τὸ ἀμπέλιον — τρόπον.] Vid. ibidem. — Duo codd. ἕτερον praemittunt, idem fit locis aliis, sed non amplius noto; — μίξας Ald. pro καί; — ἐν εἰρίῳ G., Lind.; — ἐνειλίξας D.; — τὸν α. τρόπον om. C.

τῆς κυπαρίσσου — τρόπον.] Vid. ibidem p. 617.; — τῆς om. C.; — καὶ — καρπόν in seq. form. om. C.; — καὶ σικ. ἐντ. omm. J. D.; — ἐντεριώνην D. H. Littr., ἐντεριώνης vulg.; — ἐν τῷ αὐτῷ ῥοδίνῳ μύρῳ διεὶς καὶ μέλιτι εἴριον ἑλίξας προστίθει J. K. Q.'; — ἐν τῷ αὐτῷ ῥοδίνῳ διεὶς καὶ μέλιτι ἐνειλίξας ἐν εἰρίῳ Vatt. Foësii; — ἐν τῷ αὐτῷ τε (τε omm. D. Lind.) μέλιτι vulg. Textum dedi uti Littréus, nisi quod μύρῳ omitto cum Vatt. Foësii; — ἐνειλίξας D.; — τὸν — πρόσθες omm. J. K.

τῆς κυπαρίσσου — πρόσθες.] τρίψας ἐν τῷ αὐτῷ τε (τε om. Lind.) μέλιτι vulg.; — ἐν τῷ αὐτῷ ῥοδίνῳ μύρῳ διεὶς καὶ μέλιτι codd. 5.; — εἴριον ειλίξας προστίθει D. F. H. I.; — ἐς ἔριον ἐνειλίξας C. — Textum fere dedi uti Littréus, sed μύρῳ post ῥοδίνῳ delevi et ἐς εἴριον ex C. recepi pro vulg. ἐν εἰρίῳ. — Formula haec non est, nisi repetitio superioris, quare eam uncinis intersepsi.

ἀβρότονον — προστίθει.] Formulam om. C.; — ἐνειλίξας D. — Vid. ibidem p. 617. — Ibi habetur ἀβρότονον ὅσον δραχμὴν καὶ σικύης ἐντεριώνην ὅσον ὀβολὸν κ. τ. λ.

ἐλατήριον — προστίθει.] τρίψας καὶ μέλιτι ἐς εἴριον vulgo; recepi Lindani emendationem e lib. l. l. l. ductam; — ἐνειλίξας D.; — προστιθέναι C.

ἢν γυνὴ μὴ — παρὰ ἀνδρί.] καθαρτήρια D. J.; — συλλέξας C., ξυλλέξας D.; — ἔπειτεν C.; — κύψας idem. Pro ὁμοῦ ferunt ἐν ὅλμῳ C. Vatt. Foësii, Lind., Littr.; — equidem utrumque et ὁμοῦ et ἐν ὅλμῳ recipiendum censeo.

ἢ ἀδίαντον καὶ δάφνην χλωρὴν καὶ κέδρου πρίσματα κόψον [1] λεῖα ὁμοῦ ἐν ὅλμῳ, εἶτα ὀρύξας βόθρον, ἐγκαύσας τε ἄνθρακας καὶ ἐπιθεὶς χύτραν, [2] ἔγχεον τὸ οὖρον τοῦ ταύρου καὶ [3] ἔμβαλε τὰ κεκομμένα [4] ἐν τῷ ὅλμῳ· ἔπειτα περιθεὶς δίφρον, ἐπίθες τῆς ἀρτεμισίης ποίης, ἢ ὕσσωπον, ἢ ὀρίγανον· εἶτα ἐπικαθίσας τὴν γυναῖκα πυρίησον ἕως ἂν ἱδρώσῃ· ὅταν δὲ ἱδρώσῃ, λοῦσαι θερμῷ· ἐς δὲ τὸ λουτρὸν [5] ἐμβαλεῖν τὴν ἀρτεμισίην καὶ δάφνην· εἶτα [πρόσθετον [6] ποιῆσαι ἢ] ἀρτεμισίην, ἢ βόλβιον ἐν οἴνῳ λευκῷ τρίψας, εἰρίῳ ἐνειλίξας προστιθέναι [[7] τοῦτο ποιέων] ἐφ' ἡμέρας τρεῖς· εἶτα κοιμάσθω παρὰ ἀνδρί.

nium, aut adiantum, et laurum viridem et cedri ramenta tenuiter contundito in pila omnia simul. Deinde in effossa scrobe et accensis carbonibus olla imposita, urinam tauri infundito, immissis iis, quae in pila sunt contusa. Postea circumposita sella artemisiam herbam, aut hyssopum, aut origanum imponito, deinde mulierem collocatam, donec sudet, foveto. Ubi sudarit, balneo calido artemisia et lauro iniectis lavet. Deinde artemisiam, aut bulbulum ex vino albo tritum, lana convolutum in subdititio apponat per tres dies, postea cum viro dormiat.

Πρόσθετον κυητήριον. Ἐκ νίτρου καὶ λιβανωτοῦ [8] βάλανον ποιήσας ἐν μέλιτι πρόσθες.

Subdititium medicamentum ad conceptum faciens. Ex nitro et thure cum melle glandulam confectam subter apponito.

Πρόσθετον καθαρτήριον μαλθακτικόν. Ἰσχάδα λαβὼν, ἑψήσας ἕως ἂν τὰς κεγχραμίδας [9] ἀποβάλῃ, ἀποπιέσας, [10] τρίψας ὡς λειότατον πρόσθες ἐν εἰρίῳ ξὺν ῥοδίνῳ μύρῳ.

Subdititium purgans et emolliens. Caricam coquito, donec grana interiora deponat, expressam laevissime tritam in vellere cum unguento rosaceo subdito.

Ἕτερον [11] δριμύτερον. Κράμβης, πηγάνου, ἑκατέρου ἴσον τρίψας χρῶ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Aliud acrius. Brassicae, rutae, aequalibus utriusque portionibus tritis ad eundem modum utitor.

Ἕτερον πρόσθετον μαλθακόν τε καὶ καθαρτήριον. Χηνὸς μυελὸν ἢ βοὸς ἢ ἐλάφου, ὅσον κύαμον, παραχέοντα μύρον ῥόδινον καὶ γάλα γυναικὸς, τρίβειν [ὥσπερ μαλθακὸν φάρμακον τρίβεται]· εἶτα ὑπαλείφειν [ἐκ τούτου] τὸ στόμα τῆς μήτρης.

Subdititium aliud tum emolliens tum purgans. Anseris medullam aut bovis, aut cervi fabae quantitate affuso rosaceo unguento et lacte muliebri terito; [velut medicamentum emolliens teritur] deinde eo os uteri linito.

Ἕτερον χλιερὸν [12] καθαρτήριον. Χηνὸς μυε-

Aliud tepidum purgatorium. Anseris medul-

[1] λεῖα ὁμοῦ εἶτα. — [2] ἐγχέαι. — [3] ἔμβαλλε. — [4] εἰς ὅλμον. — [5] ἐμβάλλειν. — [6] ποιήσας. — [7] ταῦτα. — [8] βαλανεῖον i. e. βαλανίον. — [9] ἀποβάλλῃ. — [10] τρίψας om. — [11] δριμύτατον. — [12] καθαρτικόν.

Porro ἔκκαυσον sine τε C.; — ἔγχεον C. Littr, ἐγχέαι vulg., — ἔμβαλε H. I. K. Littr., ἔμβαλλε vulg.; — ἐγκεκομμένα C.; — ἐν ὅλμῳ vulg., ἐν τῷ ὅλμῳ C. Littr., εἰς ὅλμον D. F. G. H. I. J. K. Q.'; — εἶτα C.; — καὶ ὕσσωπον idem; — ἂν om. idem; — ὅταν δὲ ἱδρ. om. C., sed restituitur al. m. omisso δέ; — λούσασθαι C.; — ἐμβαλεῖν idem et Littr.; vulgatam e V. notavi; — ποιήσας codd. 3.; — αὐτῇ ποιῆσαι καὶ ἀρτεμ. ποίην C.; — ἐρίῳ ἐνελλίξας προστιθέσθω C.; — προστιθέτω vulgo, de meo προστιθέναι; — εἶτ' ἐγκοιμάσθω idem; — τῷ ἀνδρί J. Quae uncinis intersepsi emblemata aliena sunt ac prorsus otiosa.

πρόσθετον — πρόσθες.] κυητήριον μαλθακτήριον et μαλθακτικόν pauci codd.; — ἐκ om. C.; — βαλανεῖον, uti V., Ald., codd. 5.; — ποιήσας βαλ. D.

πρόσθετον — ῥοδίνῳ.] cf. de mm. mull. I. § 74. p. 606. ἀποβάλῃ C. J. K. Littr., vulg. e V. notavi; — τοῦτο ἀποπιέσας vulgo, abieci otiosum pron.; — τρίψας C. Vatt. Foësii, Littr., vulgo om.; — vulgo προσθέσθω. dedi πρόσθες ex lib. I. l. l.; — ἐρίῳ C.; — καὶ ῥοδίνῳ μύρῳ cett., dedi ξὺν pro καί ex l. l.

ἕτερον δριμύτερον — τρόπον.] cf. lib. I. l. l.; — ἑκάτερον vulgo, sed sequor C. D. F. G. I. K.; — ἥμισυ pro ἴσον C.

ἕτερον — μήτρης.] ἕτερον χλιηρὸν καθαρτήριον προσθετόν D. (Q.' sine καθαρτ.); — τε καί om. C. et καθαρτικόν legit; — μύρου ῥοδίνου vulgo, quod accusativo scripsi e lib. I. l. p. 606. Vulgo τὸ μαλθ. φάρμ., sed cum C. omitto articulum; — εἶτ' ἐν τούτῳ ἐπαλ. τό C. — Mihi illud ὥσπερ μαλθακὸν φάρμακον τρίβεται adnotatio marginalis esse videtur.

ἕτερον — καταβρέχειν.] cf. lib. I. de mm. mull. l. l.; — κατασπαστικὸν καθάρσιον (Q.' καθάρσιος) καὶ στατικόν pro inscriptione D. Q.'; — χλιαντόν C., χλιηρόν vulg., χλιε-

λὸν ὅσον κάρυον, ῥητίνης σχινίνης, ἢ τερεβινθίνης ὅσον κάρυον, τήξας ἐν μύρῳ ῥοδίνῳ ἐπὶ πυρὸς μαλθακοῦ καὶ [1]ποιήσας ὥσπερ κηρωτὴν, χλιερῷ ἐναλείφειν τὸ στόμα τῆς μήτρης καὶ τὸν κτένα καταβρέχειν.

[2]Καταστατικὸν καθάρσιος. Γλυκυσίδης κόκκους τοὺς ἐρυθροὺς τρεῖς ἢ τέσσαρας τρίβοντα ἐν οἴνῳ, δοῦναι πιεῖν· ἢν δὲ μᾶλλον καταστάσαι θέλῃς, τῶν μελάνων κόκκων τῆς γλυκυσίδης τρίψας τὸν αὐτὸν τρόπον δὸς πιεῖν.

Ἕτερον καθαρτήριον [3]καὶ καταστατικόν. Δαφνίδας εἴκοσι τὰς πλείστας καὶ σεσέλιος ἥμισυ ὀξυβάφου τρίψασα μετὰ οἴνου πινέτω.

Ταύρου χολὴν ὅσον τρία ἡμιωβόλια Ἀττικὰ τρίψας ἐν οἴνῳ δοῦναι [4]πιεῖν νήστι ἢ περιπλάσσων καταπότια δίδου.

[5]Ἄλευρον σητάνιον, σμύρνης ὅσον [6]τριώβολον, κρόκου τὸ ἴσον, καστορίου ὀβολὸν, τρίψας ἐν μύρῳ ῥοδίνῳ προστιθέναι.

[7]Ἕτερον καθαρτήριον. Κνίδης καρπὸν καὶ [8]μαλάχης χυλὸν ἐν στέατι χηνὸς τρίψαντα προσθεῖναι.

Ἢν μὴ καθαρθῇ, τῆς πάλης τοῦ ἐκτόμου ὅσον [9]τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι ἐψήσας μέλιτι ἐγχέαι καὶ ξυμπλάσαι τὴν κοιλίην καὶ δοῦναι πιεῖν.

lam nucis quantitate, resinae lentiscinae aut terebinthinae tantundem. His lento igne ex unguento rosaceo liquefactis, velut ceratum conficito, deinde tepido uteri os inungito et pectinem perfundito.

Purgationem deorsum trahens. Paeoniae grana rubra tria vel quatuor ex vino trita potui praebeto. Quodsi magis detrahere voles, paeoniae grana nigra trita ad eundem modum exhibeto.

Aliud purgans et detrahens. Lauri baccas viginti ad summum et seselios acetabuli dimidium tritum ex vino bibat.

Tauri fel trium dimidiorum obolorum Atticorum pondere ex vino tritum ieiunae bibendum dato vel in catapotia efformata exhibeto.

Farinam sitaniam, myrrhae obolos tres, croci tantumdem, castorii obolum, trita cum unguento rosaceo in subdititio apponito.

Aliud purgans. Urticae semen et malvae succum cum anseris adipe tritum subter apponito.

Locus incertae lectionis.

[1] ποιήσας κηρωτὴν ὥσπερ τουτέῳ χλιηρῷ. — [2] Inscriptio: καταπατικὸν καθάρσιον καὶ καταστατικόν. — [3] καταστατικόν sine καί. — [4] πίνει. [5] Inscr. προσθετὸν καθαρτήριον. — [6] τρίψας τριώβολον. — [7] Inscr. om. — [8] χολὴν μαλάχης lepide! — [9] τοῖσι om.

ρὸν Littr.; — καθαρτικόν C.; — σχίνης G.; — ἢ om. C.; — τερεβινθίνης ὅσον κύαμον legitur lib. I. l. l.; — ταῦτα τήξας cett., abiicio pronomen; — κηρωτὴν ὥστε sine εἶτα D. F. G. H. I. J. K.; — nempe εἶτα τούτῳ χλιερῷ ceteri, sed εἶτα τούτῳ additamentum alienum est, quod delevi; — χλιερῷ Ionice ex C. Littr.; — ἀναλείφειν C.; — τὸν κτένα omm. iidem, qui supra εἶτα non habent.

καταστατικὸν — πιεῖν.] καταστατικὸν καθάρσιος (καθάρσιον nonnulla mss.) (addunt τοῦτο C., τὸ αὐτό al. m. H.) καὶ στατικόν vulg.; — inscriptionem omm. D. Littr. Equidem de vulg. inscriptione detraxi καὶ στατικόν, quod puto incongruum esse; neque vero eò refertur seq. inscriptio, sed ad solum id, quod recepi. Tum μέλανας ἢ ἐρυθρούς vulg., sed μέλανας ἢ omm. plures codd., Lind., Littr.; — τούτους τρίβοντας vulgo, sed τούτους reiicio, dein τρίβοντα C. D. Littr.; — πίνειν C.; — καταστάσῃ sine θέλῃς C.; — δός om. idem.

ἕτερον — πινέτω.] καταστ. καὶ καθαρτικόν C.; — ἕτερον ὅμοιον D.; — καὶ κατ. om. J.; — καί ante σεσέλιος om. C.; — ὀξύβαφον ἡμ. C.; — τρίψας cett.; — ἐν οἴνῳ C.

ταύρου — δίδου.] ἕτερον καθαρτικόν praemittit C. solus; — πίνειν etiam D. in vulgata ceterum scriptura; — vulgo καὶ περιπλ.; sed καί om. C., ego ἢ pro eo repono.

ἀλεύρου — προστιθέναι.] προσθετὸν καθαρτικόν C. J. Q.′ Lind.; — προσθετὰ καθαρτικά H.; — eadem formula habetur libro I. de morbis mul. § 74. p. 606.; — ὅσον om. C.; — τριώβολον pro ὀβολόν C.; — ταῦτα τρίψαντα vulg., τρίψασα codd. 5., τρίψας C. Littr.; — ego ταῦτα reiicio; — ἐν C., Littr., vulgo om.; — προστιθέσθω vulg., προσθέσθω C., προστιθέναι de meo.

ἕτερον — προσθεῖναι.] cf. de m. mul. I. l. l.; — ἕτερα καθαρτικά H.; — καθαρτήρια I.; — καθαρτικόν C. D. J. Q.′; — καρπόν C. Vatt. Foësii, Lind., Littr., καρποῦ vulg.; — μαλόχης libri 4.; — χηνὸς στέατι C.

ἢν μὴ — πιεῖν.] καθαρτικόν praemittit C.; — μή om. idem; — καθαρθῇ τῆς πάλης τοῦ ἐκτόμου ὅσον C. F. G. H. I. (Ald. ἐκ τόκου); — καθαρθῇ ἐκ τόκου τῆς πάλης ὅσον vulg.; — σύμπλασσε C.; — pro τὴν κοιλίην ferunt τὴν πάλην codd. Parr. nonnulli, Vatt. Foësii, eamque lect. amplexus est Littréus, quod mihi minime faciendum videtur. Sed cum alia tum extremum formulae dubium mihi; sitne re vera auctoris καὶ δοῦναι πιεῖν? An intelligendum de minore copia remedii, quam quae pro cataplasmate sit? An pro emblemate alienum habendum? Ego dubius haereo!

[1] Ὑστέρης ἀναστομωτήριον τὸ αὐτὸ καὶ καθαρτικόν. — Κανθαρίδας τρῖβε πέντε ὄξος λευκὸν παραχέων καὶ μὴ ὑγρὸν πάνυ ποίει, ἀλλ᾽ ὡς [2] ἐκμάσσεσθαι δακτύλιον· λαβὼν [3] δὲ σύκου λευκοῦ πίονος ἄνευ τῶν κεγχραμίδων καὶ τοῦ δέρματος διπλάσιον, ξυμμίξας [4] μέρος τῆς κανθαρίδος, [5] τρίψας λεῖον, εἰρίῳ [6] λεπτῷ κατελίξας, πρόσθες.

Uterum aperiens idemque purgans. Cantharidas quinque aceto albo affuso terito, neque liquidum admodum facito, sed ut pastillus effingi possit; ficus autem albae pinguis detractis granulis et pelle duplum ad cantharidas ammisceto, tenuiter tritum et lana tenui convolutum subter apponito.

[7] Καθαρτήριον. Ἢν ἐκ τόκου μὴ καθαρθῇ, τοῦ τριφύλλου ἐν οἴνῳ λευκῷ πίνειν· τοῦτο δὲ καὶ [8] τὰ καταμήνια καταρρήγνυσι καὶ ἔμβρυον [9] ἐκβάλλει.

Purgans. Si ex partu minime purgata fuerit, trifolium ex vino potui exhibeto; hoc etiam menses erumpere facit et foetum eiicit.

[10] Μητρέων καθαρτήριον, ὁκόταν παιδίου ἐναποθανόντος αἷμα ἐμμείνῃ. [11] Κολοκύνθην ἀγρίην τρίψασα ἐν μέλιτι λειχέτω ἢ [12] προστιθέσθω.

Uterum purgans. Si puero in utero mortuo sanguis remanserit, cucumerem agrestem tritum ex melle delingat, aut in subdititio apponat.

Αἵματος καθαρτικὸν, αἷμα [13] ἐξελάσαι ἐκ μητρέων. Λευκοΐου καρπὸν τρίβων λεῖον, οἴνῳ διεὶς διδόναι πίνειν.

Sanguinem purgans, ut sanguis ex utero expellatur. Violae albae semen tenuiter tritum, vino maceratum, bibendum exhibeto.

Αἷμα ὡσαύτως ἐξελάσαι ἐκ τῶν μητρέων. Ῥοῦ τὸν καρπὸν, [14] ὅταν ἐρυθρὸς ᾖ, τρίβων, κόκκους ὅσον τριήκοντα χλωροὺς καὶ [15] κυνὸς ῥόδα ἐρυθρὰ, [16] περιλέγων τὸ ἐρυθρὸν, διδόναι πίνειν ἐν οἴνῳ, [17] ἔστ᾽ ἂν τὸ αἷμα ῥαγῇ.

Ut eodem modo sanguis ex utero expellatur. Rhoïs semen, cum rubrum fuerit, grana fere triginta (Cnidia), et rosas caninas rubras, eo quod rubrum est selecto, conterito et ex vino bibendum praebeto, donec sanguis erumpat.

Πρόσθετον καθαρτήριον, ἢν τὰ γυναικεῖα μὴ φαίνηται. [18] Στύρακα καὶ ὀρίγανον τρί-

Subdititium medicamentum purgans, si menses non appareant. Styracem et origanum te-

[1] Inscr. om. — [2] ἐκμάσεσθαι. — [3] δέ om. — [4] τρίψας interponitur. — [5] τρύβλην. — [6] λευκῷ κατελείξασα. — [7] καθαρτικόν in marg. — [8] τά om. — [9] ἐκβάλλειν. — [10] μητρ. καθ. om. tum κόταν pro initiali vacuo spatio relicto. — [11] κολοκυντίδα. — [12] προσθέτω. — [13] ἐξελάσεις. — [14] ὁκόταν. — [15] κυνόροδα. — [16] περιλ. τὸ ἐρ. om. — [17] ὅταν τὸ αἷμα ῥαγῇ καθαρτικόν inscriptio est seq. formulae. — [18] στώρακα.

ὑστέρης — πρόσθες.] ἀναστομωτήρια καὶ καθαρτήρια J.; — ὑστέρης ἀδείας στομωτήριον στόμα τοῦτο αὐτὸ καθαρτικόν C.; — πέντε τρίβε C.; — πάνυ om. C.; — ἐμβάσεσθαι C.; — δακτύλιον Foës. eumque secutus Lind. legunt pro vulg. δάκτυλον; — δέ omm. D. F. G. J. K., uti V. — Post ξυμμ. addunt τρίψας codd. nonnulli et Lind. — Tum κανθαρίδος τρύβιον (τρύβλην codd. 7., τρίβολον C., βάλανον Lind., τρίβων λεῖον vult Foës.) ποιήσας (ποιήσασα J.) vulg.; — Littr. λεῖον ποιήσας dedit. Equidem superius obvium illud τρίψας huc retuli pro ποιήσας; — nam λεῖον τρίβειν perfamiliare his formulis, quod Foësii τρίβων λεῖον ποιέειν non est. Porro ἐρίῳ C.; — κατελίξασα vulg., καθελίξασα D., κατελλίξας C., unde καθελίξας Littr.; — πρόσθες C., προσθέσθω vulg.

καθαρτήριον — ἐκβάλλει.] cf. de m. mull. I. § 78. p. 617.; — καθαρτικόν nonnulli codd.; — λευκῷ Ald., Vatt. Foësii, plures Parr., Lind., Littr.; vulgo om., legitur lib. I. de mm. mull.; — πινέτω K.; — τοῦτο δὲ καί om. C.; — τά om. D.; — καταρρηγνύει C., qui post hoc verbum fert τὰ αὐτά.

μητρέων — προστιθέσθω.] Formula legitur lib. I. de mm. mull. p. 617.; — καθαρτικόν Parr. 4.; — ὅταν C.; — κολοκύνθην C. Littr., κολοκυντίδα vulg.; — τρίψας ceteri, τρίψασα de meo; — προσθέτῳ vulg., προσθέσθω C., προστιθέσθω D. Q.′ Lind., Littr.

αἵματος — πίνειν.] καθαρτικά D.; — ἐξελάσεις vulg., ἐξελάσαι C. Littr. — Tum λευκοΐου usque ad μητρέων in formula seq. om. C.

αἷμα — ῥαγῇ.] ἐξελάσαι de meo, ἐξελάσεις ceteri, vide varr. lectt. ad superiorem formulam; — ἐκ μητρ. vulg., τῶν μ. D., ego et ἐκ et τῶν recepi; — ὅσον om. Littr. cum codd. sex; — κυνὸς ῥόδα C., κυνόροδα vulg.; — περιλέγων τὸ ἐρυθρόν omm. libri 7., in quorum uno restituitur al. m.; — ἐρυθρὸν αὐτὰ τρίβων ἐν οἴνῳ διδόναι π. C.; — αὐτὰ τρίβων διδόναι πίνειν Vatt. Foësii; — ἔστ᾽ ἄν C. Littr., ἕως ἄν Lind., ὅταν vulg.; — ἔστ᾽ ἂν τὸ α. ῥ. om. J.

πρόσθετον — προστιθέσθω.] Formula eadem lib. I. de mm. mull. § 74. p. 607. — Προσθετὰ καθαρτικά H., καθαρτικόν C. D. J. Lind.; — λεῖον C.: — καί ante χηνός vulg., sed καί omm. C. Littr.; — εἶτ᾽ ἐμπροστίθεσθαι C.

ψας λεῖα καὶ ξυμμίξας ἐπίχεον [1] χηνὸς ἔλαιον, ἔπειτα προστιθέσθω.

nuiter terito et adipe anserino affuso commisceto, dein in subdititio subter apponatur.

Πρόσθετον καθαρτικὸν, ὥστε μήτρας ἐκκαθαίρειν [2] καὶ κενοῦν. Ἀψινθίου ῥίζαν τρίψας λείην καὶ προσμίξας μέλι ξὺν [3] χηνὸς ἐλαίῳ προσθεῖναι.

Subdititium purgans, quod uterum purgat et evacuat. Absinthii radicem tenuiter tritam admixto melle cum adipe anserino in subdititio apponito.

Πρόσθετον ὑστερέων καθαρτικὸν, ἀναστομωτήριον καὶ ὕδωρ ἄγον. Σκίλλης ὅσον ἑξαδάκτυλον τὸ μῆκος, πάχος δὲ ὡς ὁ μικρὸς δάκτυλος, [τούτου] περιξύσας ὅσον δύο δακτύλους, λεῖον ποιήσας, κατελίξας τὸ λοιπὸν εἰρίῳ ῥυπαρῷ τὸ μὲν ἀπεξεσμένον πρὸς τὸ στόμα τῶν ὑστερέων [4] ἐᾶν προσκεῖσθαι ἡμέρην καὶ εὐφρόνην· λουσαμένη δὲ καὶ ἀφαιρεομένη διανιζέσθω ὕδατι εὐώδεϊ.

Subdititium remedium uterum purgans, eius osculum aperiens et aquam educens.

De loco, qui corruptus videtur, cf. adnn.

Καθαρτικὸν [5] μαλθακὸν, ὅπερ ὕδωρ ἄγει καὶ φλέγμα χλωρόν τε [6] καὶ ὕφαιμον, καὶ καταμήνια [7] κατασπᾶ, ἣν μὴ πολυχρόνια ᾖ, καὶ τὸ στόμα μαλθάσσει. — Μύρον ναρκίσσινον, κύμινον, ὃ ἐσθίομεν, σμύρναν τε καὶ λιβανωτὸν, ἀψίνθιον, Κύπριον ἅλας, ῥόδινον [8] ἄλειφα, τῶν μὲν ἄλλων χοῦν ἑκάστων, τοῦ δὲ ναρκισσίνου τέσσαρας μοίρας, [9] ἐπικτένιον ὠμοῦ λίνου ξυμμίξας, ἅπαντα [10] τρίψας, ποιήσας βάλανον περὶ τῷ πτερῷ, ῥάκος λεπτὸν περιθεὶς καταδῆσαι καὶ ἐμβάψας [11] ἐς ἄλειφα

Purgans emolliens, quod aquam educit et mucum pallidum et subcruentum, et menses detrahit, nisi diu substiterint, et osculum uteri emollit. Unguentum narcissinum, cuminum, quod editur, myrrham, thus, absinthium, sal Cyprium, oleum rosaceum, reliquorum quidem singulorum congium unum, narcissini vero partes quatuor, lini crudi lanugine, quae pectini adhaerescit, admixta, circa pennam in glandulam efformata, linteo tenuissimo circumdito, deligato et immissa oleo albo Aegyptio subter

[1] καὶ χ. — [2] καὶ κενοῦν om. — [3] ἐλαίῳ sine χηνός. Tum inscr.: καὶ κενοῦν προσθετικὰ ὑστερέων καθαρτικὰ ἀναστομωτήρια σκίλης. — [4] ἐὰν i. e. ἐᾶν. — [5] καὶ μ. — [6] καί om. — [7] κατασπᾶ om. — [8] ἄλειφε. — [9] ἐνταίνιον. — [10] καί pro τρίψας. — [11] ὡς.

πρόσθετον — προσθεῖναι.] προσθετικόν F.; — inscriptionem om. D.; — λεῖα G.; — περιμίξας vulgo, unde προσμίξας de meo effeci; — vulgo προσθεῖναι ξὺν ἐλαίῳ, sed collata formula, qualis p. 607. lib. I. l. legitur, apparet προσθεῖναι in fine esse ponendum et ante ἐλαίῳ excidisse χηνός, quod iam Foës. in adn. dixit.

πρόσθετον ὑστερέων — εὐώδεϊ.] Vulgo προσθετὰ — ἄγοντα plur. num., sed cum K. singulari numero descripsi; — καθαρτικόν pro inscriptione D. — Porro σκίλλης C. D. H. J. Littr.; σκίλλας vulg.; — ἓξ δακτ. C.; — ἑξαδακτύλου D. J. K.; — τὸ — δάκτυλος om. C.; — πάχος J. Littr., πάχεος L. Lind.; — παχέος vulg.; — ὁ om. D.; περιζέσας C.; — τοὺς δύο δ. C.; — κατελλίξας C., καθελίξας D. Littr., κατελείξας edd. antt., G. I.; κατελίξας vulg. Dein ἐν ante εἰρίῳ fert vulgata, sed omm. Ald., codd 7., quos sequor; καὶ τὸ μὲν ἀπεξεσμ. vulgo, sed καί h. l. constare nequit, nisi supra pro κατελίξας infinitivum κατελίξαι dare lubeat, quod mihi tamen minus placet; — καὶ πρὸς τὸ στόμα C.; — ἐῆν C. Littr.; — εὐφρ. καὶ ἡμ. D.; καὶ δοῦσα μέλιτι καὶ ἀφαιρουμένη διανίζεσθαι C. pro λουσαμένη — διανιζέσθω. — Equidem non video quomodo de scilla ὅσον ἑξαδάκτυλον desumi possit, nec quomodo in illo rerum nexu περιξύσας de ea dici possit; — radix est bulbosa: formulam non capio; vide supra § 32. sub finem.

καθαρτικόν — εὐώδεϊ.] Formula legitur etiam lib. I. de mm. mull. § 84. initio; — καὶ μαλθακόν F. G. I. (J. μαλθακτικόν); — ὅπερ om. C.; — καὶ φλέγματα. χλωρά τε ὕφαιμα καταμήνια κατασπᾶ vulg.; iam vero καὶ χλωρά pro χλωρά τε C.; — Littr. in vulgata τε καὶ ὑφ. scripsit cum cod. D.; — cod. C. καὶ τὰ καταμ. habet. Ego de meo φλέγμα sing. num. dedi et totam formulam descripsi paulo aliter quam vulgo fit collato l. l. e lib. I. l.; vide etiam supra § 32. — Porro in inscriptione κατασπᾶ omm. G. I.; tum στόμα sine τό C. et μαλάσσει idem. — In ipsa formula primum τε καί om. C.; — vulgo pro κύπριον legitur κυπάρισσον; illud recepi ex C., collato loco e lib. I. l.; — ἅλα C.; — ἄλειφαρ al. m. D., ἄλειφε codd. 6.; — ἑκάστου codd. 4. — Tum ἐπὶ ὀθόνιον vulg., ἕνα ταίνιον alii libri, ἐπικτένιον lib. I. l. l., Littr.; — ὠμόλινον ceteri; vid. l. l. — Porro ἅπαντα (πάντα C.) καὶ (τρίψας pro καί C. Vatt. Foësii) ποιήσας vulg., textum dedi, ut Littr., collato lib. I. l.; — ἢ περί vulg., sed ἤ omm. Ald., codd. 7., Littr.; — τὸ πτερόν K.; — ἐμβάψαι cett., ἐμβάψας de meo; possis etiam vulgatam servare et καὶ προσθεῖναι infra legere, quod quidem lib. I. fere fit, sed non praestare videtur; — ἄλειφαρ D. al. m.; — ἐῆν C. Littr. — Vulgo solum ὅλην,

λευκὸν Αἰγύπτιον προσθεῖναι, καὶ [1] ἐᾶν ὅλην τὴν ἡμέρην προσκεῖσθαι· εἶτα λουσαμένη καὶ ἀφαιρευμένη διανιζέσθω [2] ὕδατι εὐώδεϊ.

apponito et per totum illum diem sinito. Deinde ubi laverit et detraxerit, aqua odorata perluatur.

[1] ἐὰν (i. e. ἐᾶν) ὅλην τὴν ἡμ. — [2] ἐν ὕδατι.

sed τήν pro ὅλην C.; — equidem cum Voss. et lib. I. l. l. utrumque recipio; — προστίθεσθαι δέ pro εἶτα C.; — ἀφαιρουμένη idem; — ἐν ὕδατι vulg.; τῷ pro ἐν C.; ego neutrum recepi.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΩΝ.

ΥΠΟ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΤΙΝΟΣ ΣΥΓΓΕΓΡΑΠΤΑΙ.

DE HIS QUAE AD VIRGINES SPECTANT.

CONSCRIPSIT SOPHISTA NESCIO QUIS.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΩΝ

Ἀρχή μοι τῆς ξυνθέσιος [1] ἀπὸ τῶν αἰειγενέων ἰητρικῆς· οὐ γὰρ δυνατὸν τῶν νοσημάτων τὴν φύσιν γνῶναι, [2] ὅ πέρ ἐστι τῆς τέχνης ἐξευρεῖν, ἢν μὴ γνῷ τις αὐτὴν ἐν τῷ μέρεϊ κατὰ τὴν ἀρχὴν, ἐξ ἧς διεκρίθη. Πρῶτον περὶ τῆς ἱερῆς νούσου καλεομένης καὶ περὶ τῶν ἀποπλήκτων καὶ περὶ τῶν δειμάτων, ὁκόσα φοβεῦνται ἰσχυρῶς ὤνθρωποι, ὥστε παραφρονέειν καὶ [3] ὁρῆν δοκέειν δαίμονάς τινας αὐτοῖσι δυσμενέας, ὁκότε μὲν νυκτὸς, ὁκότε δὲ ἡμέρης, ὁκότε [4] δὲ ἀμφοτέρῃσι τῇσι ὥρῃσι· ἐπεί τοι ἀπὸ τῆς τοιαύτης ὄψιος πολλαὶ ἤδη ἀπηγχονίσθησαν, πλέονες δὲ γυναῖκες ἢ ἄνδρες· ἀθυμοτέρη γὰρ καὶ ἀλογωτέρη ἡ φύσις ἡ γυναικείη. [5] Αἱ δὲ παρθένοι, ὁκόσῃσι ὥρη γάμου, τοῦτο μᾶλλον πάσχουσι ἅμα τῇ καθόδῳ τῶν ἐπιμηνίων, πρότερον οὐ μάλα κακοπαθέουσαι· ὕστερον γὰρ τὸ αἷμα [6] ξυλλείβεται ἐς τὰς μήτρας ὡς ἀπορρευσόμενον· ὁκόταν οὖν τὸ στόμα τῶν μητρέων

DE HIS QUAE AD VIRGINES SPECTANT.

Principium tractatus mihi erit ab iis, quae in medicina perpetuo fiunt; neque enim fieri possit, ut quis morborum naturam cognoscat, quod quidem disquirere artis est, nisi eam in singularibus noverit secundum principium, unde nascantur. In primis quidem de morbo sacro appellato, de attonitis, de terroribus, ex quibus vehementer homines perterrentur, adeo ut desipiant et interdum quidem noctu, quandoque vero interdiu, utroque etiam quandoque tempore, daemones sibi infestos videre se existiment. Deinde ex huiusmodi visione iam strangulati sunt multi, et mulieres plures quam viri, quod muliebris natura magis sit animi demissi et minus rationi obtemperans. At virgines, quibus nuptiarum tempus adest, illud sub mensium descensum magis experiuntur, cum antea non admodum conflictarentur. Postea enim sanguis in uterum destillat, velut qui effluere debeat. Cum igitur exitui os uteri minime pa-

[1] τοῖν sine ἀπό. — [2] εἴπερ. — [3] ὁρῆν δοκέει δ. τ. ἀμφ' ἑωυτῶν. — [4] δέ om. — [5] αἱ δὲ μᾶλλον πάσχουσι ἅμα τῇ κ. — [6] ξυλλείβεται — αἷμα om.

ἀρχὴ — διεκρίθη.] ἀπό de coniectura intuli; desideravit Littr.; — ἀειγενέων vulg., αἰειγενέων Parr. non pauci, Voss., Littr., idemque latet in νεηγενέων codicis C.; — εἴπερ (ὅ περ C. Littr., ἥ περ al. m. H.) ἐστι τῆς τέχνης (τις pro τῆς τέχνης C.) vulg.; — εἰ μή C.; — ἢν μὴ γνῷ τὴν ἐν τῷ ἀμερεῖ vulg., de meo τις αὐτήν pro τήν scripsi, μέρει vero C. praebet. Nimirum nisi eo modo expleam locum, nihil prorsus intelligo. — Illud διακριθῆναι mihi h. l. sumi videtur simili sensu ac ubi de foetu usurpatur, cuius partes formari coeptae et excrescere διακριθῆναι dicuntur.

πρῶτον — γυναικείη.] νούσου Ionice C. D., Marcianus, Lind., Littr.; — ἀποπληκτικῶν C.; vulgo φοβεῦνται οἱ ἄνθρωποι, sed οἱ omm. Ald., Parr. 7.; Marcianus vero ὅκως ἀφοφεῦνται ἰσχυρῶς ἄνθρωποι: — etiam C. ἰσχ. ἄνθρ.; de meo ὤνθρ. scripsi: — παραφρονήσειν C.: — δοκέει, uti V., Parr. 3.; — ἐφ' ἑωυτῶν vulgo, sed ἀφ' Parr. 6.; — ἑαυτῷ C.; — sed illud ἐφ' ἑωυτῶν ineptum, neque boni quidquam praebent mss.; itaque de coniectura dedi αὐτοῖσι, ut a δυσμενέας dativus penderet; — ὁκόταν bis C.; — τῇσιν ὥρῃσιν vulgo, sed Marc. τῇισι ὥρῃισι; — ἔπειτα ceteri, ἐπεί τοι de meo. Vulgo καὶ ὀλιγωτέρη, sed ληπηροτέρη C.; Vatt. Foësii λυπηροτέρη; mihi in vulgata latere videtur ἀλογωτέρη; — ἡ ante φύσις Ald., Parr. 6., Marcianus, Littr.

αἱ δὲ παρθένοι — ἔλαβε.] ὧραι γάμου codd. Regii Foësii; — παρανδρούμεναι τοῦτο μᾶλλον πάσχουσι vulgo, in quibus παρανδρούμεναι accipiunt *cum viro congressae*, sed hoc absurdum, quum ipse in fine his suadeat ἀνδρὶ ξυνοικῆσαι; itaque eieci. Possitne vero παρανδρούμεναι significare *viro destitutae, virum non habentes, non nuptae viro?* — πάσχουσι ἅμα Marc.; ταῦτα κακοπαθέουσαι vulgo; repudio otiosum ταῦτα; — κακοπαθέουσιν C.; — ξυλλαβεται vulg., ξυλλείβεται Ald., Parr. plures, Lind., Littr.; — Marcianus; ξυλλείβεται ὡς ἀπορευσόμενον, at ἀπορευσάμενον vulg., alii uti Marc. ἀπορευσόμενον, J. K. Littr. ἀπορρευσόμενον. Dein μὴ εἴη ἀνεστομ. vulg., ᾖ pro εἴη C. Littr., ᾖι Marc.; — τὸ στόμα τῆς ἐξόδου omnes perabsurde; de meo mutavi; — δεῖ pro διά C.; — τὰ σιτία H. J. Littr., τά om. vulg., sed malo διὰ τά τε σιτία quam διά τε τὰ σιτία scribere. Porro vulgo οὐκ ἔχον

μὴ ᾖ ἀνεστομωμένον, τὸ δὲ αἷμα πλέον ἐπιρρέῃ διὰ τά τε σιτία καὶ τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος, τηνικαῦτα οὐκ ἔχον ἔκρουν ἀναΐσσει ὑπὸ πλήθεος ἐς τὴν καρδίην καὶ ἐς τὴν διάφραξιν· ὁκόταν οὖν ταῦτα πληρωθέωσι, ἐμωρώθη ἡ καρδίη· εἶτα ἐκ τῆς μωρώσιος νάρκη, εἶτα ἐκ τῆς νάρκης παράνοια ἔλαβε. Ὥσπερ ὁκόταν καθημένου [1]πουλὺν χρόνον τὸ ἐκ τῶν ἰσχίων καὶ μηρῶν αἷμα [2]ἀποπιεχθὲν ἐς τὰς κνήμας καὶ τοὺς πόδας νάρκην [3]παράσχῃ, ὑπὸ δὲ τῆς νάρκης ἀκρατέες οἱ πόδες ἐς ὁδοιπορίην γίγνωνται, [4]ἔστ' ἂν ἀναχωρήσῃ τὸ αἷμα ἐς αὐτούς· ἀναχωρέει δὲ τάχιστα, ὁκόταν στῇ ἐν ὕδατι ψυχρῷ· [5]τεγγέτω δὲ τὸ ἄνω τῶν σφυρῶν. Αὕτη μὲν οὖν ἡ νάρκη εὐήνιος, ταχὺ γὰρ παλιρροεῖ διὰ τὴν ἰθύτητα τῶν φλεβῶν, καὶ ὁ τόπος τοῦ σώματος οὐκ ἐπίκαιρος· ἐκ δὲ τῆς καρδίης καὶ τῶν φρενῶν βραδέως παλιρροεῖ· ἐπικάρσιαι γὰρ αἱ φλέβες καὶ ὁ τόπος ἐπίκαιρος, ἔς τε παραφροσύνην καὶ [6]μανίην ἑτοῖμος. Ὁκόταν δὲ πληρωθέωσι ταῦτα τὰ μέρεα, φρίκη ξὺν πυρετῷ ἀναΐσσει. Ἐχόντων δὲ τούτων ὧδε ὑπὸ μὲν τῆς ὀξυφλεγμασίης μαίνεται, ὑπὸ δὲ τῆς σηπεδόνος [7]φονᾷ, ὑπὸ δὲ τοῦ ζοφεροῦ φοβέεται καὶ δέδοικε, ὑπὸ [8]δὲ τῆς περὶ τὴν καρδίην πιέξιος ἀγχόνας κραίνουσι, ὑπὸ δὲ τῆς κακίης [9]τοῦ αἵματος ἀλύων καὶ ἀδημονέων ὁ θυμὸς κακὸν ἐφέλκεται ἕτερον· καὶ

teat, copiosior autem sanguis per cibos et corporis incrementum affluat, tunc effluvio carens propter copiam ad cor et septum transversum resilit. Ubi igitur haec oppleta fuerint, cor obstupescit, unde torpor et ex torpore dementia invadit. Non secus ac si quis diutius sedeat, ex coxis ac femoribus in tibias et pedes depressus sanguis torporem adfert, ex quo pedes ad ingrediendum impotentes redduntur, donec sanguis ad eos reverterit, qui celerrime recurrit, si in aqua frigida steterit, quae malleolos superet. Hic igitur torpor facile repellitur; cito enim propter venarum rectitudinem recurrit, locusque hic corporis praecipuus non habetur. At ex corde et septo transverso tarde recurrit, cum venae obliquae sint et locus praecipuus et ad delirium ac insaniam opportunus. Cum autem hae partes oppletae fuerint, horror cum febre invadit. Quae cum ita se habeant, ob acutam quidem inflammationem insanit, ob putredinem caedem amat, ob caliginem terretur et timet, ob oppressionem vero, quae circa cor est, suffocationem sibi parant, ob sanguinis autem vitium animus anxietudine et impotentia conflictatur et malum aliud sibi contrahit et horrenda exclamant et in puteos insilire iubent et se strangulare, quippe quae praestantiora sint et omnis generis utilitatem habeant. Interdum vero citra spectra voluptas quaedam mortis tan-

[1] πολλὴν χρ. — [2] ἀποπηχθέν. — [3] πάσχει. — [4] τῇ ἐν. — [5] τεγγέτω δὲ ἄνω. — [6] μανίην ἕτοιμως (sic). — [7] φωνέει. — [8] δέ om. — [9] τοῦ αἵματος om.

τὸ αἷμα ἐκροῦν, sed cum K. otiosum τὸ αἷμα omitto; — καρδίαν vulg., καρδίην Parr. 4., Littr., Marcianus; — εἶτ' ἐκ τῆς μ. pro vulgato εἶτα ἐκ τῆς μ. J., Marc.; — εἶτα ἐκ τῆς ν. D. Lind., εἶτ' ἐκ τῆς ν. cett.; — C. εἴτε utroque loco; — παράνοιαν idem.

ὥσπερ — σφυρῶν.] ἀναπιεχθέν C.; — νάρκην — τῆς om. idem; — πάσχῃ Parr. 4., πάσχει alii tres pro παράσχῃ; — γίνονται vulg., subiunctivum de meo dedi; — γιν. ἐς ὁδοιπ. C.; — ἀναχωρήσῃ τὸ αἷμα ἐς ἑωυτό ceteri, sed ἐς αὐτούς i. e. τοὺς πόδας legendum; — δέ ante τάχιστα om. idem; — στῇ (ἀναστάς C.) ἐν ὕδ. ψυχρῷ; τεγγέτω δὲ (δέ om. C.) ἄνω vulg., unde Littr. ἀναστὰς ἐν ὕδατι ψυχρῷ τέγγῃ τὸ ἄνω τῶν σφ.; equidem ἀναστάς arbitrariam esse puto correctionem in C. et τεγγέτω δὲ τὸ ἄνω scribere malo στῇ servans; — σφυγμῶν pro σφυρῶν C.

αὕτη — ἑτοῖμος.] αὕτη μὲν οὖν ἀρχή C.; — ταχεῖ J.; — παλιρροθεῖ J.; — παλιρροέει Lind.; — διὰ τὴν παχύτητα C., Vatt. Foësii; — εὐθύτητα J.; — ἐκ — ἐπίκαιρος om. C.; — post μανίην vulgo ἕτοιμος, sed C. omittit.

ὁκόταν — ἀναΐσσει.] δέ om. C.; — γάρ pro δέ Parr. 4., Ald.; — αὐτὰ τὰ μ. C.; — καὶ φρίκη ceteri, sed καί otiosum est, quare reiicio; — ἀναΐσσῃ D. — Post ἀναΐσσει ceteri πλανήτας τοὺς πυρετοὺς καλέουσι, sed C., Marc. τοὺς πυρετοὺς καλέουσι omm.; equidem totam illam periodum omisi: emblema est alienum.

ἐχόντων — ἀγαθοῦ.] ὀξυφλεγμασίης vulgo, φλεγμασίης C.; — φωνέει vulgo, φωναί C., φονᾷ Gal. Gloss., Littr.; ει m. pr. φοναίῃ Marc.; — φοβεροῦ K.; — φοβεῖται C.; — περὶ καρδίην C. sine τήν; — κακίης τοῦ σώματος K.; — ἐφέλκεται· ἕτερον δὲ καὶ φοβερὰ ὀνομάζει vulgo, Lind. ὀλολύζει: mihi ἕτερον ad κακόν referendum est visum, quo facto δέ eieci et de coniectura Lindani ὀλολύζουσι scripsi; — κελεῦσιν C., κελαρύζουσι Lind; — ἅλλεσθαι καὶ καταπίπτειν cett., sed καὶ καταπίπτειν et otiosum et absurdum videtur, quare reieci; — τὰ φρέατα vulgo, sed τά omm. Parr. 5., Marc., Voss.; — post ἄγχεσθαι vulgo: ἅτε (καί pro ἅτε Ald., Parr. 8., Marc., Voss.) ἀμείνονά (ἄμεινα Parr. 7., uti

φοβερὰ ὀλολύζουσι, καὶ κελεύουσι ἅλλεσθαι ἐς φρέατα καὶ ἄγχεσθαι, [1]ἅτε ἀμείνονά τε ἐόντα ταῦτα καὶ [2]χρείην ἔχοντα παντοίην· ὁκότε δὲ ἄνευ φαντασμάτων ἡδονή τις, ἀφ' ἧς ἐρᾷ τοῦ θανάτου ὥσπερ τινὸς ἀγαθοῦ. Φρονησάσης δὲ τῆς ἀνθρώπου, τῇ Ἀρτέμιδι αἱ γυναῖκες ἄλλα τε πολλὰ καὶ τὰ πουλυτελέστατα τῶν ἱματίων καθιεροῦσι κελευόντων τῶν μαντίων [3]ἐξαπατεόμεναι. [4]Ἡ δὲ τῆσδε ἀπαλλαγὴ, ὁκόταν τι μὴ ἐμποδίζῃ τοῦ αἵματος τὴν ἀπόρρυσιν. Κελεύω δ' ἔγωγε τὰς παρθένους, ὁκόταν τι τοιοῦτο πάσχωσι, ὡς τάχιστα ξυνοικῆσαι ἀνδράσι· ἢν γὰρ κυήσωσι, ὑγιέες γίγνονται· εἰ δὲ μὴ, [5]ἢ ἅμα τῇ ἥβῃ [6]ἢ ὀλίγῳ ὕστερον ἁλώσονται· τῶν δὲ ἠνδρωμένων γυναικῶν αἱ στεῖραι ταῦτα πάσχουσι.

quam boni cuiusdam expetendae incedit. Redeunte autem ad mentem muliere, foeminae alia multa et vestimentorum, quae pretiosissima sunt, Dianae consecrant, a vatibus id iubentibus deceptae. Huius autem morbi liberatio est, cum nihil sanguinis effluxui impedimento sit. Equidem virginibus suadeo, quibus tale quid accidit, ut quam citissime cum viro coniungantur. Si enim conceperint, sanae redduntur. Sin minus, aut cum pubertate simul, aut paulo post tentabuntur. E mulieribus vero viro nuptis, sterilibus ista accidunt.

[1] καὶ ἀμείνά τε. — [2] χροιὴν ἐξέχοντα π. — [3] ἐξαπατεύμεναι. — [4] ἡ δὲ τῆς ἀπαλλαγῆς θεραπείη. — [5] ἔῃ αὐτέων. — [6] ὀλίγον sine ἢ.

V.) τε ἐόντα καὶ χρείην (χροιὴν Parr. 7., χρονίην C.) ἔχοντα (C. Littr. ἐξέχοντα vulg.) παντοίην. Perspicuitatis causa ταῦτα interposui de meo. — Porro φασμάτων C.; — τις in vulg. omitti scribit Littr., sed deficere viderit in ms. aliquo; — ἀφεὶς ἐρᾷ C.

Φρονησάσης — ἐξαπατεόμεναι.] Φρονέοντος δὲ τοῦ C., Φρονέοντος δὲ τῆς Marc; — καὶ τὰ ἱμάτια τὰ πολυτελέστατα pro ἄλλα τε πολλὰ, ἀλλὰ δὴ καὶ πουλυτελέστατα τῶν ἱματίων vulgatae C. Marc.; ego solum ἀλλὰ δή e vulgata deleo; tum etiam τῶν γυναικείων, quod post καθιεροῦσι legi solet, repudio; — ἐξαπατεώμεναι vulg., sequor Parr. 5. Marcianum, Voss.

ἡ δὲ — ἀπόρρυσιν.] ἡ δὲ τῆς (τῆς δέ C.) ἀπαλλαγῆς (ἀπαλλαγή C.) θεραπεία (θεραπείη D. H., θερ. omm. C. Marc.) vulg.; — τι omm. C. Marc.; — ἐμποδίζηται C.; — ἀπορρύησιν vulg., cum Littr. C. sequor.

κελεύω — πάσχουσι.] κελεύω δέ sine ἔγωγε C., κελεύω δή Marc. sine ἔγωγε; — vulg. τὸ τοιοῦτον, C. τοιοῦτο sine τό, Marc. τι τοιοῦτον praebuit. Tum ὡς τάχιστα om. C., τάχιστα om. Lind.; — γίν. vulg., γίγνονται C.; — εἰ δὲ (δέ omm. D. H.) μὴ ἔῃ αὐτέων ἅμα τῇ ἥβῃ ἢ ὀλίγον vulg., εἰ δέ γε μὴ αὐτέων ἢ ἅμα τὴν βίην ὀλίγον C.; pro ἔῃ αὐτέων Littr. dedit ἢ αὐτίκα, malui otiosum αὐτέων abiicere; — ἁλώσονται Aem. Port., Foës. in not., Lind., ἁλώσεται vulg. — Dein ἁλώσεται εἴπερ μήτηρ νούσων τῶν δὲ ἠνδρ. γυναικῶν στεῖραι τοῦτο πάσχουσι Marc.; — εἴπερ μὴ ἀνδρωθῶσι (εἴπερ μὴ ἀνδρ. omm. D., ubi rest. al. m.) F. G. H. I. J. K.) vulg., ἥπερ (εἴ περ Ald.) μήτηρ τούτω C. Ald. — Littréus: „je suppose, inquit, qu'il faut lire εἴπερ μὴ ἑτέρῃ τούτῳ." — Ego e vulgata εἴ περ μὴ ἀνδρωθῶσι, quae glossa est ad εἰ δὲ μή referenda, abiicio; Littréi lectio rem infert a consecutione eorum, de quibus sermo est, alienam. Tandem ἀνδρουμένων Lind., ἕτεραι pro αἱ στεῖραι C.; — μᾶλλον, quod vulgo ante τοῦτο legitur, om. C., uti et Marcianus.

FACULTE DE
DE PARIS

ADDENDA ET CORRIGENDA.

p. 68. vs. 7. Eximenda est praepositio e verbis *καὶ ἐν τούτῳ δηλονότι γνώσῃ*, ita ut legatur *καὶ τούτῳ δηλονότι γνώσει.*

p. 126. vs. 6. et 9. secutus sum Littréum, qui e codice vetere A. dedit *ζῆν* pro vulgata lectione *ζώειν*, quam formam Ionicam restituere oportuerat.

p. 133. vs. 12 et 25. *ἀναρρηγνύει* non me fugerat, sed mutare non ausus eram; legendum tamen utroque loco *ἀναρρήγνυσι.*

p. 212. vs. 8. et p. 239. vs. 19. relictus est falsus Ionismus *νειαίρην γαστέρα* pro *νείαιραν γαστέρα*. Est hoc vitium perpetuum fere in libris editis, quod ceterum ubicumque vidi sustuli.

p. 258. vs. 20. legis *τελευτῶσι δὲ καὶ ῥήγνυται ἡ γλῶσσα*, sed *τελευτῶσα δὲ καὶ ῥήγνυται* legendum est et *ἡ γλῶσσα* pro scholio repudiandum.

p. 619. vs. 10. *μώλυζαν σκορόδου ἀποζέσας* vitiosum esse docet locus p. 659. vs. 23., ubi participio *ἀποζέσας* respondet *ἀποκνήσαντα*, indicio loco altero *ἀποξέσας* esse scribendum. Sed vicissim locus alter e priore alia in re emendandus: tollendum est crassum scholion, quod uncis includam: *Μώλυζαν σκορόδου [περικαθήραντα τὴν κεφαλὴν] ἀποκνήσαντα προσθεῖναι κ. τ. λ.*

p. 817. vs. 18. pro *διατρίψας* sine dubio legendum est *λεῖα τρίψας.*

Legas denique:

In textu Graeco p. 24. vs. 10 *ταὐτὰ*, — 54. 24. *πλέον τι*, — 151. 29. *λαβών τι*, — 160. 27. 28. *ἐκψύχουσι*, — 162. 6. *ἐνίοτε*, — 217. 14. *ἕψων*, — 495. 16. *ἡ γυνὴ*, — 594. 14. *πουλύκαρπον*, — 790. 13. *μύρσινον.*

In adnotatione p. 373. columna secunda vs. 1. *γίγνεται — ἀπλήστως*], — p. 703. col. prima vs. 2. *βάτῳ*, — 751. col. secunda 13. *δ' ἕτ.* C., — 781. col. pr. 9.: mul., Lind., Littr.; — *δεύσας*, — 786. col. pr. vs. antepenult.: § 32. in fine; — *μαλθ.*

In Latinis p. 197. vs. 5. et flatu implentur, — 386. 25. dolore, — 472. 17. urinam, — 565. 10. bibendum, — 573. 19. et cibum, — 601. 8. et utrosque, — 620. 18. tritam, — 626. 26. Aut lauri baccis, — 685. 8. sepiae, — 726. 14. emolliatur et proxime accedat, — 808. 9. siccatas.

Ceteris, si quae sint, ignoscas L. B.!

CONTINENTUR VOLUMINE SECUNDO